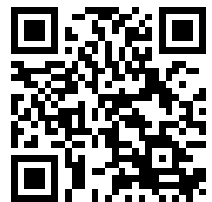

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

**INDIANA
UNIVERSITY
LIBRARY**

బ్రాహ్మి

తెలుగు నిఘంటు

TELUGU-ENGLISH DICTIONARY.

M A D R A S :

PRINTED AT THE CHRISTIAN KNOWLEDGE SOCIETY'S PRESS,
CHURCH STREET, VEPEY.

A D ICTIONARY,

TELUGU AND ENGLISH

EXPLAINING

THE COLLOQUIAL STYLE USED IN BUSINESS

AND

THE POETICAL DIALECT,

WITH

EXPLANATIONS IN ENGLISH AND IN TELUGU.

BY

CHARLES PHILIP BROWN,

OF THE MADRAS CIVIL SERVICE,

TELUGU TRANSLATOR TO GOVERNMENT, SENIOR MEMBER OF THE COLLEGE BOARD, ETC.

MADRAS:

PRINTED AT THE CHRISTIAN KNOWLEDGE SOCIETY'S PRESS,
CHURCH STREET, VEPERY.

1852.

564370

PL4776
B8

D. P. L. C. CONNOR, PRINTER.

PREFACE

TO THE

TELUGU-ENGLISH DICTIONARY.

10-30-53

THE Indian Peninsula is principally inhabited by the TELUGU, TAMIL, KANNADI and MALAYALAM nations. South of the town of Madras the language is TAMIL : to the north and north-west, TELUGU is used. Circles drawn on the map around Kadapa, Rajamahendravaram, and Kondapilli, the radius of each extending to Madras, will sufficiently shew the limits wherein the Hindus speak Telugu.

HINDUSTANI is spoken by those Mahomedans who are scattered among the Hindus. Few of the Hindus can speak Hindustani : and every native Musulman learns the vernacular of those among whom he resides. Musulmans of education correspond only in Persian. Others employ Hindu scribes who can write nothing but their mother tongue.

The Mahabharat and the Ramayanam were translated into Telugu in the days of Vishnu Vardhana (A. D. 1120) seven centuries ago. Telugu had at that day attained the highest degree of vigour. But all the poems of a yet earlier age are lost.

The peninsular languages are in grammar and idiom entirely separate from Hindustani : which however they often resemble in the arrangement of words. But during the long reign of the Musulmans some thousands of Arabic and Persian words became naturalized in the southern tongues. Of these I have prepared a separate dictionary. At present many Hindustani phrases are disappearing, and English words are used instead.

Sanscrit is to the Southern tongues, what Arabic is to Hindustani, or Latin is to English : the source of learning, the favourite pursuit of scholars, the fountain of scientific phraseology. But the grammar of Telugu is independant of Sanscrit. Few Telugus or Tamils are well versed in Sanscrit : and we meet some Tamils who, however thoroughly skilled in Sanscrit are unable to write, read, or speak Telugu.

To these statements it may be replied that surely Telugu poetry abounds with Sanscrit words. True : and English poetry abounds with Latin words. Yet an Italian or Spaniard, however familiar with Cicero, would, unless he had studied English, find Milton unintelligible.

Every hour we pass in reading Sanscrit is a gain to us in learning Telugu : and yet few of our countrymen who are acquainted with Telugu have ever studied Sanscrit. Those who learn Hindustani acknowledge the utility of knowing Arabic : yet few have made Arabic a preliminary to studying Hindustani.

Several Sanscrit words appear in this volume which are not found in any Sanscrit lexicon. And some Sanscrit words have new interpretations. These are supported by quotations from Sanscrit authors.

Among the manuscripts perused, some were Glossaries of old or local dialects : with explanations in Telugu or Sanscrit. I have generally printed these unaltered : an English translation was needless.

The alphabet used by the Telugus and the Kannadis is alike : but the letters vary in shapes as widely as French varies from English manuscript.

In southern India the Sanscrit manuscripts (some very ancient) are in the Telugu and Cannadi characters; or in "Grandham" (Tamil); or in Malayalam. The Devanagari character is known to few persons. To write the vernaculars in the Devanagari character is as difficult as it is to write English in Greek characters.

Each of the Southern languages has a poetical and a vernacular dialect: which vary as widely as Saxon varies from English. Yet the grammatical principles rarely differ. In English we fancy that we use but one dialect. Yet (unless he has previously been taught to construe it,) where shall we find a Hindu, however accomplished in English, able to read and understand a page of Marmion or Childe Harold? I have not met with a single Bramin who could at sight rightly understand every column of an English newspaper. I do not undervalue the scholarship of the Hindus: with their limited means they have done excellently. Few of us have a moderate acquaintance with their tongues, while thousands of them have a respectable acquaintance with English. If we possessed their patience and determination in acquiring knowledge, we should think less lightly of their proficiency.

I have made an improved arrangement of the consecutive initial consonants: uniting such as in Telugu are commutable. Few Sanscrit words are affected by this principle: which exists in Welsh and in all the languages of the Celtic family.*

Thirty years ago, in reading Telugu poetry I often met with a word beginning with G (as goru) and was directed by my learned tutor to seek it in the Andhra Dipica under Koru. An initial J (as jelungu) was to be found under ch. Words beginning with D might at pleasure begin with T. *Dova* and *tova* equally mean a road. Puli is a tiger: but in compounds P changes into B and it became beb-buli. And some words that begin with Sh may be as well written with S. From this uncertainty the learned seldom relieved me: on being asked, they often reply that either spelling may be used. At last I removed the uncertainty by transcribing the Dictionary, when nearly half complete, and mingling those initials which are changeable.

I will here add an instance. In the Dipica there is a verb Duvâlincu. Now some poets spell this with an initial T; others with Dh. Accordingly this word might appear in three different pages: whereas by mingling the initials, they are at once found without trouble. Should any future editor prefer separating the commutable letters, this can easily be done; but it will inconvenience the learner. Every man who makes real progress in Telugu will I think see the value of the present arrangement. Under the old system the best scholars were often at a loss. Now the path is clear.

Printing has been used among the Tamils for more than a century. Among the Telugus it commenced about the year 1806 but made little progress until 1830. About 1835 some of the Telugu and Sanscrit poems were printed at Madras. At present many volumes continue to issue from Telugu presses managed by Hindus alone. There are at least eight such presses at work, besides those which are under the management of Englishmen. Native newspapers, in Telugu and Tamil, exist: but are ill supported unless they deal in vituperation regarding persons of religion or caste.

The present Dictionary was written to assist myself in learning the Telugu language. On leaving College in the year 1820 I was sent by Sir Thomas Munro, then Governor, to a Telugu District and was obliged to learn the language of the populace. I was employed for more than twelve years, chiefly as a magistrate, among the Telugus, and soon began to

* Owen states in his Welsh grammar, that K. P. B. D. are "Radical;" "G. B. Y. Z. are "light." And he specifies the instances wherein a *Radical* initial becomes *light*. Or, in Telugu phrase, where a *hard* letter be-

frame a vocabulary of the expressions which daily occurred in conversation or correspondence. I had intercourse with all classes, from the learned pandit or raja, to the illiterate prosecutor or prisoner. Tradesmen, doctors, hunters and sailors, poets and painters all became my instructors as they fell in my way. Gradually I was encouraged to study the easier authors and subsequently the better poets. In their writings I obtained solutions of many difficulties in grammar and idiom; and though the task occupied several years I think the object was worth the trouble of attainment.

As I proceeded, I felt the want of explanatory commentaries: and therefore employed learned men to frame such for me in their native Telugu. Some of these have been printed, and others are ready for publication.

From the information collected I prepared the statements now published. Of the authors quoted, a list is subjoined.

At the end of my Telugu Reader I have printed a "Little Lexicon" like the one appended to Dalzell's *Analecta Græca*. It is intended to aid mere beginners: but is not an abridgement of this Dictionary.

Every Dictionary when first printed is liable to errors and oversights. I have therefore given in the Supplement such emendations or improvements as occurred.

This Dictionary was written at the request of the Society for Promoting Christian Knowledge and is printed at their expense. I desire to tender my hearty acknowledgments to that Venerable body for thus producing a work which otherwise might not perhaps have been printed.

In composing this work I have had the approbation of many learned assistants. But some (sastris) scholars have disapproved the spelling here exhibited. Instead of that found in poems and used in ordinary life they wish us to practice a pedantic style; which is admired because conceited and far from clear. Such refinements are disregarded by men of real learning, who are therefore considered vulgar by some who are inferior in sound scholarship.

ON THE NAMES OF BOOKS

QUOTED IN THIS DICTIONARY.

The Mahabharat, Bhagavat, and Ramayanam being celebrated Sanscrit poems are divided into portions: each of which has a name instead of a number: just as the third book of the Iliad was called by the Greeks *The bravery of Diomede*.

Thus we frequently meet with a quotation from "The Aranya Parvam:" this is the Title of the Third Book of the Mahabharat: also called Vana Parvam, or "The Forest." Another volume occurs styled *Aranya Canda*. This is the third **పాండ** *Canda* or Book of the Ramayanam. In the Bhagavatam, *Scandham* పాండం is the expression for *book*. Elsewhere, in Sanscrit writings we meet with a quotation "Iti Salye" ఇతిశల్య which an Englishman would phrase thus "Vide Mahabharat, book IX." Elsewhere "Iti Laingē" ఇతిలైంగే—which denotes "Vide the Linga Puran." "Iti Mitra Bhēdē" ఇతిమిత్రభేదే that is "Vide the first book of the Pancha Tantram." Thus in Europe the volumes or books of Herodotus are known as *Clio*, or *Euterpe*.

Some books of the Mahabharat have two names: as we use "Canticles" for the "Song of Solomon." Using P for Parvam (book) the divisions of the Mahabharat are as follows:—

- 1 ఆదిపర్వము. 2 శుభా. 3 ఆరణ్య. or పన. 4 విరాట.
- 5 ఉద్యోగ. 6 భీష్మ. 7 ద్రోణ. 8 కర్ణ.
- 9 శల్య. 10 సౌప్తిక. 11 శ్రీ. 12 శాంతి. 13 అనుశాసన.
- 14 అశ్వమేధ. 15 ఆశ్రమవాసం. 16 మోసాల.
- 17 యుద్ధప్రసాద. 18 మాధుకపర్వం.

- 1 A'di Parvam 2 Sabhā P. 3 Aranya P. alias āranyam, alias Vana P. 4 Virāta P. 5 Udyoga P. 6 Bhishma P. 7 Drōna P. 8 Carna P. 9 Salya P. 10 Sauptica P. 11 Strī P. alias Vis'ōca P. 12 Sānti P. 13 Anusās'anīcam, 14 Aswamedha P. 15 A's'rama vāsam. 16 Mōsala P. alias Gadā P. 17 Mahā Prasthānīca P. 18 Swargā rōhana P.*

The word పంచకం *Panchacam* meaning a set of five, we sometimes meet with a volume entitled *Adi Panchacam*: this denotes "The first five books of the Mahabharat"—Elsewhere "Yuddha panchacam"—that is, the second set of five books.

Each Parvam or book is divided into *Adhyāyams*, or *Parvams*: which are cantos. Certain tales are spoken of by separate titles. The Bhagavat Gita, and the Nal Opakhyanam, are portions of the Mahabharat. 'The Rukmīni Kalyanam, and the Gajēndra Moxam are portions of the Bhagavat.

The Srī Bhāgavatam uses no titles but numerals. Thus "Dasamam" means, the Life of Krishna in the "Tenth Book" of the Bhavatam. And the "Ashtamam" is the Eighth Book. Thus a manuscript simply entitled "Navamam" or "Ninth" contains the 9th canto of the Bhagavatam. The Tenth Book is in two portions or volumes, entitled Pūrva Dasamam (First Tenth) and Uttara Dasamam or Latter Tenth.

The Candas పాండ or Books of the Ramayan are quoted by their titles: thus 1 Bāla Canda. 2 Ayōdhya C. 3 Aranya C. 4 Kishkindha C. 5 Sundara C. 6 Yuddha C. 7 Uttara Ramayan.

* To aid the memory the following rude hexameters have been found useful.

- ¹Adi ²Sabh ³A'ranyamque, ⁴Virāt ⁵Udyogaque (quinque.)
⁶Bhishmas, ⁷Drō ⁸Car ⁹Salyaque ¹⁰Sauptica (prælia quinque.)
¹¹Strī ¹²Sānt' atque ¹³Anusās ¹⁴Aswa ¹⁵A'srama quindecimum fit.
¹⁶Mōsala ¹⁷Prasthānik et Swargam; Bharata libri.

The Uttara Ramayan however, is a separate poem, narrating the events of a previous transmigration.

In many Sanscrit works the chapters or books are denoted by fanciful names. Ullāsam, samudram, dwīp, stabacam (delight, sea, isle, nosegay) and so forth.

The Telugu poets who translated these great doctrinal books have fearlessly abridged and altered or transposed or inserted new passages at pleasure. In the Yuddha Canda of the Ramayan the 7th canto of the Magha is inserted. To conceal such falsifications they abolish all the old divisions of cantos and books. In some passages they leave out whatever is unsuited to their fancy and introduce other descriptions.

*In this list * denotes Sanscrit books. (T) denotes that this work is illustrated with a Tica తీక or Commentary. (D) signifies "written in rhyming couplets, called Dwi-pada." § denotes Satacam.*

A The Amucta Malyada ఆముక్తమాల్యద or Vishnu Chittiyam విష్ణుచిత్తీయం written by అల్లసాని పెద్దన్న Allasani Peddanna. It is in six cantos, containing about 950 stanzas or 3800 lines. It is illustrated by a commentary written in Telugu. A. 2. 10. denotes, the tenth verse of the second book of this poem.

ABA ఆంధ్ర భాషా ర్ణవము The Andhra Bhash Arnavam, a vocabulary of synonymes, in verse. This and five more similar works have been re-arranged alphabetically at my desire. All the native vocabularies are deficient in verbs whereas verbs are the most delicate and peculiar parts of the language.

ABB Andhra Bhasha Bhushanam, ఆంధ్ర భాషా భూషణము a vocabulary of synonymes, in verse.

A, b, c, d, denote the four lines of a verse: thus c will denote the third line: and a, b, c, d, shews that the word appears in each line of the stanza.

"Abhi D." or **"Dab"** చెన్నభట్టారకచెట్టినఅభిమన్యద్రవిడ This is an amusing poem written in good taste and well worth careful study.

Adidem—i. e. ఆదిదముసూరన్న శ్రీశీతంపైసకవిజన రంజనం quoted under పాసింధను.

Ainslie's Materia Medica—The edition of London 1826. A book far from complete or correct or consistent. Also the former edition, of Madras 1813. The copy used belongs to the Library of the Madras Literary Society and is enriched with notes written by the late Mr. E. Ulthoff of the Madras Civil Service.

My references to Ainslie, Wight, Roxburgh do not imply that every word, I give is found in their pages. In many instances it ought to be inserted in their books. These are the principal works I consulted on Botany; and each of them is incomplete and so inconsistent in spelling that I have been forced to abandon some words; as these authors use English letters. Piddington's glossary, which is founded on the same writers is equally far from precision, and from completeness: his work is called an English Index to the plants of India.

* **Amera** అమరకోశ i. e. Sīta Ramāyas Telugu comment "SA" in Telugu.—I also used the 'Amarakocha' printed by Loiseleur Deslongchamps, Paris 1839: an excellent edition, with an Index and a French version.

* **Ananda Tantram** ఆనందతంత్రం, in Sanscrit, being a Tantra poem.

A. N. S. ఆంధ్ర నామశంఖ్రహము Andhra Nāma Sangraham: a vocabulary written in verse. (T) in books.

Anuk—అనుకరణము anucaranam: an imitative: as slap-bang! smash! &c.

Appa Cavi's అప్పకవియ్యం Commentaries on Etymology and prosody: written in Telugu verse: in five books.

"A. T." Telugu commentators on the Amara.

B. The Telugu translation of the ఆ భాగవతం Bhagavat, composed under శర్వస్థానికమునాయుడు వెంకటాద్రినిం ప్పానమునకుమూలపురుషుడు. See the preliminary observations, above. The translator, బిమ్మెరపాతురాజు was contemporary with the bard Sri Natha and lived in the days of Ana Vema Reddi, and this was about the year A. D. 1408. The "Dasamam" (or, 'X') is the life of Krishna: and is a popular school book. It is in two portions, called Pūrva Dasamam and Uttara Dasamam. **BX. f.** denotes the first of these. The tenth book alone contains 3400 verses of four lines in each. The Telugu version of the Bhagavat was written by Poetu Razu, and is in the highest esteem with all the Telugus. It is

not very faithful ; much is omitted, and much is inserted. Some of the learned who pique themselves on peculiar niceties of spelling affect to dislike this clear plain version : but it enjoys the highest popularity as a masterpiece of beautiful and faultless Telugu verse. Though read by all, it contains some expressions which are correctly understood by few. —The Rukmini Kalyan, the Gajendra Moxam and other episodes selected from it are excessively popular. A corrected edition was prepared at my expense in the year 1827. The Telugu Bhagavat was printed in quarto at Madras “in the year Kilaca, 1770” that is, A. D. 1848.

Balarama Charitra—బలరామచరిత్ర The original name given to this book is “Pracrishna Balarama Charitra” also called Prabandha raja Siro Bhushanam. A modern work, by Vencata Das. Six books containing about 1800 stanzas.

BB. The Bengali Bible.

BP. the బసవద్విషయక Basava Puran : written in 12700 lines (dwpipada) couplets by Palakuriki Somanatha. This probably was written about A. D. 1300.

BEI.—Buchanan’s Eastern India. Colebrooke calls him “Dr. Buchanan-Hamilton.” See Hamilton.

Bhallana or Ballahu—Bhallana-Charitra, భల్లనాచరిత్ర a very popular Sudra Poem కూడ్రకావ్యము. There are many volumes regarding this personage. Bhallana Dwpip—The same tale written in couplets.

Bhanumati Parinayam భానుమతీపరిణయము—A much admired poem in four books by రెంటూరిరంగరాజు Renturi Ranga Razu—It should be cited as the Renturi Kavyam.

Bhasc §. భాస్కరశతకం The Bhascara Satacam—a popular school book in 108 verses in the Utpalamala metre.

* Bhattiyam నన్నయభట్టియం The Nannaia Bhattiyam ; a treatise summed up in ninety Sanscrit couplets : giving abstruse rules, principally regarding Telugu Etymology and Elision. There are three voluminous commentaries : two in Telugu and one in Sanscrit.

Bobbili బాబ్బిలిరంగరావుచరిత్ర Ranga Rao Charitra.—The siege of this chieftain’s fort in A. D. 1757 by Mons. Bussy. A poem in three parts. See Ormes Hindostan vol. 2. p. 256.

BP. బసవశ్రుతారామకవ్యకావ్యము A modern version of the Basava Puran, written in stanzas. Buch. Ham. denotes Dr. Francis Buchanan [Hamilton]; His “Journey through Mysore, Canara and Malabar in the years 1800-1801” three volumes 4° London 1807. He afterwards took the name Hamilton.

Buch E. I. (or, BMEI) The same author’s Eastern India ; published by Mr. Montgomery Martin in his own name ; though in veracity he was only the editor.

Bur. Professor Burnouf’s folio edition of the Bhagavat, with a French translation. This work was not completed.

Calahasti Mahatmyam కాలాహస్తిమహాత్మ్యము by ధూర్జటి Dhurjati : a very amusing poem in four books, well suited for beginners.

Chamudappa § or Caudappa § చముడప్పశతకం See చముడప్ప. A set of satirical epigrams.

Chandra Rekha చంద్రరేఖ See Jagannatha.

Charitra శుండితారాధ్యచరిత్ర the Pandit Aradhya Charitra, a work in Dwpipada : in 22,000 lines.

C. B. P. or Chenna ; చెన్నబసవశ్రుతారాం The Chenna Basava Puran, in five books ; containing 2000 stanzas of four lines. This is a Jangam poem. It is an easy and amusing volume.

Chicc—See Nija.

Chik SS. చికిత్సాసారశింఖ్రహము. A medical treatise in Sanscrit verse with a Telugu commentary.

Colebrooke’s Essays :—the edition published by Professor Rosen in 2 vols. 8°.

Comm—Commentators.

Cuchelo pakhyan కుచేలోపాఖ్యానము This is a popular story extracted from the Bhagavat. There is also a separate poem under this name, in three books.

D. The Dipica, ఆంధ్రదీపిక A Dictionary of Telugu explained in Telugu written by మామడి వెంకయ్య at Masulipatam. It was completed in the year 1816. A duodecimo edition of this book was printed at Madras in 1848 : but is far from faithful. The Dipica gives a mere selection of the words used in Telugu poetry. The ordinary Telugu of common life is but slightly noticed.

D. denotes ద్విపద that is, Couplets. DR is the Dwpipada Ramayan ద్విపదరామాయణం. DB is the Dwpipada Basava Puran. 'D Santi' is the couplet version of the twelfth book of the Mahabharat.

Dab (or) DA. The Dwpipada Abhimanya Charitra అభిమన్య ద్విపద a poem excellently suited to beginners.

DBhish భీష్మ పర్వముద్విపద. The couplet version of the 6th book of the Bharata.

DR The ద్విపదరామాయణము See above.

DRA The Third book ఆరణ్యకాండ of the Dwpipada Ramayan. Some call it వనకాండ Vana Canda, which, (like Aranya) denotes 'forest.' "The Forest" is the third book of this poem.

DRAyo. అయోధ్యాకాండ. The second book of the Dwpipada Ramayan.

Dasav. (or 'N') Nagaiias poem entitled Das Avatara Charitra ధర్మశతపులనాగయ చెప్పినద శావతారశతపుట్ర in ten books. Some assert that the real author was the poet Pushpagiri Timmanna who wrote the ఉత్తరరామాయణము.

DR; the Dwpipada version of the Ramayan. See on (R) Ramayan.

DVirata. The fourth book of the Mahabharat.

D'R. (Dz.) Droz. Drozario's English Bengali Dictionary.

D Santi The Dwpipada version of the twelfth book of the Mahabharat.

G. The Vicramarca Charitra written by Gopu Razu గోపురాజు in eight books. The style of this poem is greatly admired. But it will not gratify any but a bramhan.

GBP Guru Bala Prabodhica. గురుబాలప్రబోధికా A Telugu Etymological Commentary on the (Amera Cosha) Sanscrit vocabulary.

Garud. The గరుడాచలం a very popular poem in శృంగారం musical measures. It is printed.

(H.) Hindustani: a designation including Persian Turkish and Arabic words: a few of these are left in the Telugu Dictionary, because

C. P. Brown's Telugu Dictionary.

used by respectable poets: or because naturalized.

H. The Hamsa Vimsati: a poem in five books containing 1600 stanzas. Like the Vicramarca Tales this is a series of twenty amorous novels, supposed to be narrated by a Hamsa or Phoenix. Each tale introduces the expressions peculiar to certain castes or trades. As a rhetorical composition it has received great applause. This book is quoted as H. 2. 50. H. 4. 50. &c.

Hamilton—See Buchanan.

Harischandra: the hero of a tale narrated in various ways by different Telugu poets: and equally popular among the Tamil and Oanarese authors. HD the dwpipada version in 5400 lines, already printed, and illustrated with a commentary in Telugu, is one of the most useful books to a beginner in the language. UHD is the Uttara Harischandra Dwpipada: or supplement:—see the purport of Uttara, in page 97 of this dictionary. This a separate poem. The HK is the "Kanchi Kavyam" or the same tale written in 1050 *pad-yams* in five books by కంచీశరభయ్య: and NH is the "Nelluri Kavyam", or the same written by నెల్లూరిశంకరకవి in five books containing about 1000 verses. UH is the Uttara Harischandra, written in 780 stanzas in four books. All these will amply repay careful study: but the Harischandra Nalo Pakyh-an, by Bhattu Murti is a pedantic poem, wherein every verse bears (see slesha, page 1114) a double meaning: as applicable to the heroes of two separate stories.

Hari. The హరివంశము. a Telugu poem written by తిక్కన స్తోమయాజ్ఞ.

Hau. i. e. Haughton's Bengali and English dictionary.

Heyne. Dr. Heyne's Tracts on Indian Botany. 4to 1814.

Ila. ఇలాదేవీయ్యం The Ila-Deviyam: also

called రాధికా సాంతవనం Radhicā Sāntwanam, in four cantos (650 stanzas) by Muddu Palani an actress at Tanjore. This is modelled on the Radha Madhava Samvādam.

J. Jaimini Bharata జైమిని భారత A romance : sometimes mentioned as తంచడబ్బు "mere fiction." It is very popular.

Jagannatha. i. e. చంద్రరేఖావిలాసము written by Jaganntham. This is a Satire, in a broadly ludicrous style.

Jerdon on Indian Natural History. The papers printed in (L. S. J.)

Kala Sankalita. "Memoirs on the modes in which the nations of the southern parts of India divide time. By Lt. Col. John Warren." 4to. Madras 1825.

Kark. The కర్కంబాదినిఘంటు an alphabetical glossary, framed at my desire : it contains all the words found in the ఆంధ్రనామశంకరాంః ; in the ఆంధ్రనామవేదము, in the వెంకటేశనిఘంటు and in the సాంబనిఘంటు.

KD The Kannadi English Dictionary by Reeve.

Kod. § The Kodanda Rama Satacam : printed in 1843, and in 1852.

KP కల్పవృక్షాద్యవచనం or The Metamorphoses, being the adventures of Kala Purna. This is a poem in eight books by పింకళసూరస్త్రి. A Telugu commentary was written, at my desire, explaining it. The work is well worthy publication.

K. U. R The Uttara Ramayan in 8 books containing 3500 stanzas : Pushpagiri Timman na is the author : but it is asserted that the poet was in debt to Kanacanti Papa raz who was an Ameen at Pulicat and he took the book in payment and published it in his own name about the year A. D. 1790. This poem is a mere fiction: but so popular that it has superseded the older versions of the Uttara Ramayan.

L. The Dwipada Prabhu Linga Lila : written by Pidupati Somaya : in twenty-five cantos containing 6900 lines.

Letters. A collection of Telugu correspondence, in ten volumes quarto ; many of these were addressed to me : a portion has been printed in the Telugu Reader. The volumes were bestowed by me on the College Library.

Loc. Local Records. This refers to a series of forty eight historical volumes (prepared at my expense) and chiefly transcribed out of the Mackenzie MSS. Along with which it is deposited in the College at Madras.

L. S. J. (or M. L. S. J.) The Journal of the Madras Literary Society, 12 vols. 8vo.

Mal.—Mallan ārya, author of the రామకృతరాజం Rāma Stava Rājam.

Mand.—The Mandhata Charitra మాంధాతరతిత్ర commonly called కవికర్పూరసాయనం Cavi Carna Rasayanam : a poem in six books.

Manu Charitra. See Swarochisha.

MM. Molesworth's dictionary, Marata (Mah-ratta) and English. 4to. 1831. Bombay.

Morton's Bengali and English dictionary ; this furnished some Sanscrit Synonymes.

N. దశావతారచరిత్ర See Dasavatara.

N. D. నందికృత The Tale of Nala written in couplets by Raghava. It was printed at Madras in 1841.

Naish. The నైషధము Naishadham (or Adventures of Nala) written in Telugu by Sri Natha. In eight books.

Nbh. The నన్నయభట్టియం An intricate treatise by Nannaiia Bhatta on part of Telugu Grammar : it was written about A. D. 1130 and is comprized in ninety Sanscrit couplets in the Arya metre, with two commentaries written in Telugu, and one, the ఆహారణం తందితీయం, in Sanscrit. The oldest Telugu, ommentary is called వాఙ్మయసూక్తియం. The

Appa Caviyam is a commentary written in metre, on the first and second divisions.

OG. The ఆంధ్రము Orangallu Glossary : this is alphabetically arranged, and is a supplement to Mamadi Vencanna's Andhra Dipica : it is anonymous : and probably is the work of the same author. The only title is దేశీయ తెలుగులు, that is, Local words, or dialects. But it explains many expressions used in the leading poems.

P. The పంచతంత్రం Pancha Tantram, The FIVE ARTS : an elaborate poem written by పై శిరాజు వెంకటేశ రాజు of the Xatriya tribe. It is an imitation of the Sanscrit Pancha Tantram. But we first have a long Introduction : then an elaborate శ్రువరాజున description of scenery. Then follow the five books. 1 Mitra Bhēdam. 2 Suhur Lābham. 3 Sandhi Vīgraham. 4 Labdha Nāshanam. 5 Asamīxya Kāritwam. In English it might be called the Five Arts : viz. 1 The Whisperer. 2 The Fawner. 3 The Makebate. 4 The Ruiner. 5 The Tempter.—The work was carefully edited, under my directions (in the year 1827) and the text is corrected from six manuscripts. I employed three learned men to frame a commentary, explaining each word : and a verbal index has also been prepared. The age of the work is not certain : perhaps it was written about A. D. 1500. This poem is exceedingly popular. A brief abridgment in humble prose was printed, and has long been used by students : but is not worth perusal : the mere story alone is given : which is of small avail : and all the descriptions, which give value to the poem are excluded. A summary, in English, was printed in the Proceedings of the Royal Asiatic Society.

Padma. పద్మ శ్రుతానాం translated into beautiful Telugu verse by వెన్నెలకంటిసూరయ్య. It is

the second portion of the Sanscrit Padma Puran.

Paidimarri Cavyam పైడిమర్రి వెంకటశిరయ్యనచం ద్రాంధ్రచరిత్ర a modern poem in six books.

Pal. The పల్నాటివీరచరిత్రద్వీపజ or Wars of the Palnadu ; to the west of Guntoor : the occurrences described took place about the year A. D. 1160. Wilson (Mackenzie Mss. vol. 1. p. 305) reckons the date of this war A. D. 1080—1087 : which is too early. The poem is interesting as giving a picture of the primitive Telugus, as they lived before the Musulman invasion. It is written in a style sometimes learned, elsewhere rustic : in about ten thousand three hundred lines. The volume is despised by the learned but is of value to the student. It is amusing and very profitable to beginners. An edition of this has been prepared.

Pārijat, or Parizat. పారిజాతాశుపరము a poem in five books : written by ముక్తరిమ్మన్న ; it is much admired but does not reward perusal.

Piddington's English Index to the Plants of India. 8vo. Calcutta, 1832. In this the Latin names are given alphabetically, with the synonymes in each language : this is followed by alphabetical lists of native names, with the Linnæan denominations. With careful revision, and the use of the native alphabets this may be made more useful. The spelling is not very correct.

P. L. The ప్రభులింగలీలశబ్దకావ్యము. See Lila. Pritch. The Telugu version of the New Testament, by the Rev. Mr. Pritchett, first printed in 1819.

Pururavas Charitra పురురవశర్పరిత్ర also called కవిరాజును సూరంజనం written by కనుక రీలబ్బయ్య ; in five books.

Push. పుష్పలితిమ్మన్న A modern poet, of great eminence, who wrote the Dasavatara, and the Uttara Ramayan. Neither work is in his own name. See N and Dasav.

Q. The వాక్యభాష్యం A Botanical vocabulary in Sanscrit with Telugu synonyms. The same letter is used in references to the చికిత్స సారసంక్షేపం a medical treatise.

R. The Rāmābhydayam రామాభ్యుదయం written by ఆయ్యలరాజరాజుభద్రయ్య; in eight books : containing 1855 stanzas. It is of modern date and uses a few Hindustani words. The style is greatly admired. It is referred to thus ; R 2. 250.

R. The Ramayanam. See preliminary note. The various translations of Valmiki's epic are thus referred to. DR the Dwipada Ramayan ద్వీపపదరామాయణం. This is usually called the Ranga-Natha-Ramayan. But all the manuscripts state that it was written by కోన విఠలభూపతి కొమారుడైనకోనబుధరాజు Kona Budha Raz, son of Kona Vitthal Bhupati. This is perhaps the patron's name. No manuscript names Ranga Natha as the author. It is believed that Ranga Natha was really the author : and that the other personage was the patron. This version appears to be one of the oldest Telugu poems.—The Molli R. is an imitation of Valmiki ; written by మొల్లి the daughter of a potter.—The Dwipada Bhagavatam ద్వీపపదభాగవతము also was written by a poetess who was living in the year 1840.

Rama Stava Rajam. రామస్తవరాజం a poem in three books ; by మల్లనార్య; teaching mysticism ; it is an allegory, representing the body as a city and the soul as the inhabitant. It is not a learned work but popular among those who delight, as most Hindus do, in the యోగశాస్త్రం Yoga sastraam, or mystic theology.

Rasica Jana Manobhiramam. రసీకజనమనోభిరామం A poem in 5 books.

Reeve's Karnataca (Kannadi) and English Dictionary : 2 vols. 4to.

Renturi.—See Bhanumati.

R. G. రావిపాటగురుమూర్తి the author of a short Telugu catechism on Grammar. It teaches little beyond etymology.

RKD. * The great Sanscrit Dictionary, in the Bengali character, by Radha Kanta Deva. The title of the work is Sabda Calpa Druma శబ్దకల్పద్రుమ. This work is explained in Sanscrit and Bengali. It is printed, at Calcutta, in six bulky volumes in royal quarto. It is in some places diffuse, including extensive treatises on law, grammar, prosody, rhetoric and mysticism.

Rottler's Dictionary, Tamil and English.

Roxburgh, Flora Indica. 3 vols. 8vo. Serampore 1832. The names of plants are given only in the Roman character : and many are imperfectly pronounced.

Russell on Indian Serpents : and his work on Indian Fishes : folio, with plates. These books are rare but the whole appears to be reprinted in Shaw's Zoology.

S. i. e. Satacam : a collection of epigrams which have one uniform chorus. There are many such anthologies, such as the Vemana Satacam, the Sumati Satacam &c. These are denoted by the sign §. Thus Suma § 50 means the 50th verse of the సుమతిశతకము.

SC. * The శబ్దార్థకల్పరయః Sabd-arthā Calpa-Taru. A dictionary of the Sanscrit language with explanations in Telugu : by మామిడివెంకయ్య author of (D) the Andhra Dipica. The words are arranged under finals. Thus కాయః Koyah and సమయః samayah are placed together under Ya : next they are arranged according to syllables : words of two syllables apart, those of three syllables apart. Finally each of these subdivisions is alphabetically arranged according to initials. Thus in looking for Sa-ma-yah, we first turn to Y : Then to

the trilateral class under Y : and then to the initial S in that class. I have in some places cited the SC. regarding Telugu names of certain plants : which appear in the renderings of the Sanscrit words.—In transcribing Telugu or Sanscrit interpretations from SC. or D. I have sometimes left them untranslated: elsewhere I have quoted from those book meanings which may perhaps be true but are unknown. These I thought it needless to exhibit in English. Some Telugu words which I have copied from the glossaries marked ABA, or Kark : or Q, are unknown to learned natives : who however do not approve of excluding such. They plead that these very words are most in want of explication. I should think it expedient to place obsolete or local words in a separate glossary : but many of these (as in English) occur in popular poets.

Samud. The చముడప్ప (or చాడప్ప) శతకము A comic series of satirical verses : it has been printed.

Sankhya Karica * సాంఖ్యకారికా a Sanscrit philosophical treatise : translated by Colebrooke and edited by the learned Professor H. H. Wilson.

Sar. D. The సారంధరవిజయము. A very popular poem in the rustic dialect.

S. P. The సారంధరవిజయకావ్యము. This poem is greatly admired for the beauty of its style which is very intricate.

Scand. Portions of the శ్రీంధ్రురాణము translated into Telugu.

Saud. The epigrams of చముడప్ప or చత్రుడప్ప They have often been printed.

Steele—"A treatise on the laws and customs of the Hindu castes" folio, Bombay. [the work of Arthur Steele, Secretary to Government.]

Subh. The సుభద్రాశరణము, a poem.

Sumati §. The సుమతిశతకము A set of verses teaching morals : these are taught in all the village schools.

S. N. T. The Sanscrit translation of the New Testament.

Surabh. The సురభాండేశ్వరము a poem.

Swa. The poem స్వామిచరిత్రము, often called Manu charitra. This is one of the principal classicks : and has been printed both with and without a టీక or commentary : which was written at my desire in Telugu in the year 1832-

T. or Tara. The poem తారాశాంకవిజయము in five books : with a commentary and Index of words.

Ti. denotes 'Tica' టీకా a commentary : Most of the leading Telugu poems have been carefully edited at my desire : and many are furnished with annotations written in Telugu, which explain each word. The Ticas on the Vasu Charitra, the Manu Charitra and some other poems have been printed. The A. T. denotes అమరకోషాటీక the printed Telugu commentary on the Amara Cosha.

Tariff. The Tariff of the Madras market, as published in the Gazette.

U. Uttara. ఉత్తర The poems denominated thus are *secondary*, or apocryphal. Thus the ఉత్తరరామాయణం Uttara Ramayan is founded on the history of Rama : and the 'Uttara Harisichandra' relates that heroes adventures in a former birth. These are fanciful novels grounded on a Sanscrit poem : as Ovid's tales are founded on Greek legends.

UH. The ఉత్తరహరిశ్చంద్రకావ్యము : an entertaining romance.

URT. The Uttara Ramayan written by రిక్తస్తు సోమయాజి who wrote the greater part of the Telugu translation of the Mahabharat.

URK. Kanacanti Papaya's poem called ఉత్తర రామాయణము.

Usha. The ఉషాశరణము or Nuptials of Usha and Aniruddha.

- Valeswara. వాతశ్వర పరివ్రాజన చరిత్ర This is a very popular *Sudra* romance : telling an adventure of the deity Siva, with the wife of Bhallana.
- Vani Vilāsam వాసివిలాసము : a poem by రంక శాయి, son of కృష్ణరాయలు. It is a modern didactic work on all branches of the Hindu legends, religion, opinions, and arts : narrating the popular stories, and exhibiting the favourite doctrines. It is a fair display of the pride, impurity, bigotry and ignorance which appear in the Braminical books which they call moral. It is not very poetical but is well worth perusal.
- Vencat Arya The poem భద్రరాజపుత్ర చరిత్ర which appears to be a continuation of (K. P.) the adventures of Kala Purna. written by Vencatarya. The style is greatly admired.
- Vaij. Vaiz. The వైజయంతివిలాసము also called విజయనారాయణ చరిత్ర. This was printed with a commentary in 1849. The story is modern : of Tamil origin : and concerning Tamil personages. Like most of the "devout" tales it is very blasphemous. It resembles the Romish legends describing the temptations of Saint Anthony.
- Vasu. The Vasu Charitra వసుచరిత్ర written by భట్టికూర్తి It has been printed with a Telugu commentary.
- Ved. Ras. The వేదాంతరసాయణం a Telugu poem in four books written by a Roman Catholic Christian named A'nanda, son of Mangalagiri Timmaia. about A. D. 1700. It is a summary of the life of Our Lord, selected from the Gospels: with an Introduction. The style of this poem is greatly admired.
- Velag, (or Bmj.) వెలగపూడి చెప్పిన భాను కుద్విజయము A very entertaining modern poem in five cantos.
- Vema. The వేమనశతకము The verses of Vema. I printed about one-third of these epigrams with an English translation in 1829. The original verses have often been printed.
- Vicramarca. See Gopu, and Taccaia.
- Vijay. The విజయవిలాసము or Subhadra Parinayam సుభద్రకరణయము a poem in three books: describing the marriage of Arjuna.
- Vira Bhadra Vijayam. వీరభద్రవిజయము.
- Viraya. See Bhallana.
- Vishnu Andhram. A glossary : included in the Karkambadi Nighant.
- Vishnu Chittiyam. See Amucta Malyada.
- Vishnu Puran : the Telugu version in eight books : by వెన్నెలకంటిసూరయ్య. This contains only the శ్రుతి కౌండ first half of the Sanscrit original.
- W. Professor Horace Hayman Wilson's Sanscrit and English Dictionary. '2 W' is sometimes used to denote the second edition.
- Warren. See Kala Sankalita.
- Wight's Illustrations of Indian Botany. 4to 1840—1845.
- Yadava Raya Charitra యాదవరాయచరిత్ర See Kalahasti Mah.
- Yayati. The యాయతిచరిత్ర written by పాపిక్లంటి వెలగపూర్తి.
- Z. The Vicramaraca Tales by జక్కయ్య Zaccacia. This is a modern series of tales in padya verse.
- ZA. బాలూరిఅప్పయ్య Zuluri Appaia a poet and grammarian who at my desire wrote Telugu commentaries on the Manu Charitra, the Vijaya Vilasam and some other poems.

A few volumes in this list are marked (D) as written in *dvipada* ద్విపద or rhyming couplets. All the rest are written in *శతకములు* *padyams* or stanzas in various metres.

NOTICE REGARDING BOOKS.

All the books here named, and many more, may be seen in the College Library at Madras.

EXPLANATION OF SOME GRAMMATICAL EXPRESSIONS.

* A star denotes that the word is derived from Sanscrit : being either *Tatsama* or *Tadbhava*. *Tadbhava* తద్భవ. A Telugu word derived from Sanscrit, but much altered, is denominated *Tadbhava*; thus పండ్రి *panctih* becomes పండ్రి *banti*, 'a line.' ద్వీపః *dwīpah* 'an island' becomes దీవి *dīvi*. So in English from *ratio*, *Satio*, *traditio*, we have the words *reason*, *season*, *treason*. If a word is only altered in the termination (as, రాజః *rājah* becoming రాజు *rāzu*, మనిషిః *manishih*, మనిషి *manishi*.) this is denominated తత్సమ *tatsama* or equivalent. Thus the Latin words *ratio*, *natio*, become in English *ration*, *nation*. Some Sanscrit words (like some Latin or Greek words in English) are used without any alteration.

K. signifies 'Karnataca' కರ್ణాటక the language usually called కన్నడ *Kanada*, కన్నಡಿ *Kannadi*, or "Canarese."

Pada. That is పాదపూర్ణకం a word or phrase inserted, in verse, merely to fill the metre.

P|| Participle.

"Root in A"—or "Infinitive in A." Verbs have, an Infinitive in *Damu*, as చేయడము *chēya-damu*, రావడము *rāva-damu*, ఉండడము *unda-dam*: and by dropping *damu*, the forms చేయ, రావ, ఉండ are the "Roots in A." They can add the adverbial sign ా as చేయ ా, రావ ా, ఉండ ా.

G., D., I., L. denote the Genitive, Dative, Instrumental, and Locative cases.

Error for Some words are spelled in two methods. Thus ఉత్పరగించుట is by the learned written ఒత్పరగించుట; the popular spelling is therefore designated an "error for" another mode.

Metr. gr. (*metri gratia*) this mark denotes that the spelling is changed to suit the metre.

Mid. The Middle voice, ending in కొనుట; as చేసుకొనుట, ఉండుకొనుట.

ON SOME TELUGU TYPES.

The letter R as in క్రక్ర cra, pra, vra was formerly a semicircle placed under another letter. Thus క్ర, ప్ర. The compositors complained that this gave continual trouble and delayed the work. I therefore substituted the forms క and ప as క్రక్ర or క్ర &c. This improvement was copied from the shape seen in some ancient inscriptions It has removed the difficulty, and Telugu can now be printed as rapidly as English. The type క is now called the క్రాకరకము.

As the letter ప Pa may easily be mistaken for వ Va: and as స Sa resembles న Na, I have substituted the Karnacata types ప Pa and స Sa.

This improvement removes doubts in many places.

The small Telugu type used in this Dictionary is the best that has appeared. But the large letters used as capitals are not always well shaped.

Two letters found in the ancient Telugu alphabet are now obsolete. One is [C] the అక్షరము

మధ్య *arddha binduvu* or Semicircle; also called అర్ధస్వరము the 'half N.' In some words, as అరకు, రమ్మకు atadu, tammadu, the C semicircle being inserted అరఁకు, రమ్మఁకు (atandu, tammundu) is the spelling used in elder ages. This was sounded as the n in the French words façon, son, ton, sans. But this letter, or nasal accent has for at least four hundred years been disused. Occasionally the circle is used, as అరంకు, రమ్మంకు, or else a mere dot, as అర•కు, రమ్మ•కు. But the semicircle "C" has long since disappeared in writing: though the nasal sound is still used in speaking.

The other obsolete letter is అర B, called అంకిరేళ or శకటరేళ "The car, or chariot." The words వెరళు, మరళి, ఎరుగు, గుర్రము, కర్ర, and a few others were written వెరళు, మరళి, ఎరుగు, గుర్రము, కర్ర, veravu, marachi, eragu, gurra-

mu, carra. This character is still used in Cannadi: but we cannot often find it even in ancient Telugu manuscripts or inscriptions upon marble.

Some grammarians who wrote about the year A. D. 1500 attempted to bring these two characters again into use: and in modern days some natives are again striving to revive these obsolete forms: which are absurdly used in Telugu newspapers: and some teachers carefully instruct their pupils in these idle elegancies.

But the nation having for five centuries laid aside these antiquated characters, the attempt to revive them will be of no avail. These refinements are disregarded by sound scholars among bramhans: who have been my guides. And I mention these matters because some pretenders to learning have disapproved the national method, which I follow.

A DICTIONARY,

TELUGU AND ENGLISH.

THE words of Sanscrit origin are denoted by asterisks. When the final syllable *mu* is changeable, and is not reckoned in the arrangement, it is denoted by an upright mark; thus in the words అంశము a part; మనము the mind.

But if the word is Telugu, as మనము we, the final syllable is reckoned: and this determines the place where a word will be found.

When the final *mu* does not interfere with the arrangement, the upright line is omitted though the word is Sanscrit.

అంక

అ The short vowel A, as in the words *Around, Victoria*; or E in *Father*; or I in *Sir*, or O in *Brother*, or U in *Gun*, or IE in *Soldier*, or OU in *Neighbour*, or IO in *Religion*. Of these the first seems to be the best method.

అ The Sanscrit negative prefix A, or AN. Thus క్రమము *cramamu*, regularity, అక్రమము *a-cramamu*, ir-regularity. ఇష్టమైన *ishtamaina*, agreeable, pleasant, అనిష్టమైన *an-ishtamaina*, disagreeable, un-pleasant. ఆదరణ *kindness*, regard, అనాదరణ *an-adarana*, un-kindness, dis-regard.

అంకము * n. s. A mark, spot, badge. The haunch or part above the hip. A chapter or section. Proximity. A numerical figure, a cipher. చిహ్నము, నాటక భేదము, అధ్యాయము, తోడముందరి భాగము, అంకెయ్య, సమీపము. (యుద్ధము. D.) అంకతలము or అంకపీఠి the lap.

అంకకాదు n. s. A makebate. The leader. కలహకాదు, మొనకాదు A. 4. 311. క్రమశివలయంబునకు పట్టునన్న కుత్తికి, దండు వెళ్లదీరకుండుదీరు, గాకయుండియుండి కాలాంతరమునకా, కార్యకరణాయంకకాదాస్యపుడు. టీ|| అంకకాదా, కలహాప్రియుడా. ib. 5. 88. ఎలసియే ప్రాద్దుగను బాంధవీకమరుదుకలహమున కంక కాడయకాలుద్రవ్య. యాశ

అంకిం

ద్యములో కలహమునకంక కాడయి, అస గాకలహమునకు క్రమపాదమై అంకేస్వారశ్యము గా లుండును. See అంకకాదు.

అంకణము n. s. Intercolumniation. Apartment. The space between any two beams, or pillars. రెండూలముల, తేక, స్తంభముల, నడిమి క్రమదేశము. N. 7. 329. కదానికళుకుంబములయంకణమున డమ. అంకణమునకురూ పాయిబాడి the rent of each apartment is one rupee.

అంకపాళి * n. s. An embrace. The lap, hip or haunch. ఆలింగనము. SO. అంకక్రమదేశము, తోడ. Swa. 6. 100. ib. pref. 15. అంకపాళినటద్దు కూలాంచలము.

అంకపాంకములు, అంకాపాంకాలు n. s. Fierceness, fury, violence. ఉగ్రము. R. 7. 50. కింకరులచేతనంతకాలంకకు వేంబెందినన్నియంకాపాంకాలుదరికానగనింకకు సాహసనీమధుడగు దశముఖుడు విద్ధకుజ్వరము అంకపాంకములుగా వచ్చినది the child was attacked with a violent fever.

అంకవన్నె n. s. అస గా అశ్వపాశ్వాలంబిరజ్జులు. ABA. కాయపెట్టిగుర్రముమీదికియెత్తే అంకము. A. 2. 33. ఇలబాదద్యయిరాయనల్లాదపుసెం దేవారుబోసంకవన్నెలురెండై.

అంకింతులు v. a. To raise, take up, lift up. To extol, applaud. ఎత్తుట, ప్రశంసించుట, పొగడుట.

P. 1. 297. అల్లంక గాంధి అల్లార్చ్యతమములతో శి
 రములకించి వీషింతులేద. శిరములకించి, తలలు
 పైకియైతి. ib. 1. 526. శటలంకించుటయెప్పుడర్చ్య
 కనతాశ్యంబెత్తినానాహరికృటకంబు తురికించు
 టెప్పుడు. Swa. 4. 34. పిరుదులంకించి. టీ|| పిరు
 దులెత్తి. BD. 4. 1451. భజములంకించుచొంగు
 తునాత్మ. భజములెగరవేస్తున్ను. BRY. 11. 1100.
 కరవాలంబంకించుచుండదుభాంకరంబువిట్టువ్రేశి.
 Pal. 422. ఘనభుద్ధమంకించితడలకనిలివినడుమురెం
 దుగవ్రేయ. Pariz. 4. 76. కత్తులంకించువారును.
 Pal. 103. గోతనమెయిపెంచికాంతమంకించి. BD.
 6. 1357. బలవడకలంకలిలతాచయ్యనంకింతు. ప్రో
 త్రముచేయగాను. HD. 2. 2240. నదువునుముద్దు
 నునగత్రేజంబు, పలుమారునంకించినవలంబువిభుని.
 టీ|| పొగిడి. R. 2. 19. పిగుటవైష్ణవులరించివేటకుభ
 టుల్ పేర్వేరనంకించి ముందుగవిల్వకమురియుకా,
 ఆయాకుక్కవేరెత్తి. Sar. D. 273. జగములొధర్మ
 మేజయనుచూలతగుగదాదనికొంతదైర్యమంకిం
 చి. అనగాఅవలంబించి.

అంకితము * adj. Marked, spotted. Counted, num-
 bered. చిహ్నితమైన, ఎంచబడ్డ. A. 4. 12. శంభు
 చక్రాంకితోరుహాశ్రములుదనర.

అంకితము n. s. A dedication. కృతి. ఆగ్రంథము
 రాజువేరిటఅంకితముచేసినాడు he dedicated that
 book to the king.

అంకిలి n. s. An obstacle; impediment. Grief,
 sorrow. విఘ్నము. OG. క్రుతిబంధము. D. వ్యతిస
 ము, వ్యాకులము. B. X. 1839. అంకిలిచెప్పుతడు
 చతురంగబలంబులతోడ. M. V. 3. 109. అనియూ
 రతిల్లబలికన వినియంకిలిదేవువిత్రవృత్తిగనయ్యంగన
 దానేదువుతిగను. ib. XII. 1. 288. శోలోశశకు
 సంబులైనవచనంబులుచెప్పియంకిలిదేవు.

అంకిళ్లు or అంకులు n. s. plu. The nerves of the
 cheek bones. దవచనాలు OG. అతనికిఅంకిళ్లుకు
 ట్టుకపోయినవి he has a locked jaw.

అంకుడు * n. s. He who is marked or distinguish-
 ed. చిహ్నగలవాడు. N. 9. 531.

అంకురము * n. s. A germ, a sprout, a bud. మొ
 లక.వంశాంకురమునిలిచేలాగుడత్తుచేసుకొనెను he
 adopted a son to preserve the stem of his fami-
 ly. ఆయనకుఅంకురములేనండన as he left no
 heir. అంకురార్పణము the preliminary cere-
 mony celebrated at the beginning of a feast in
 ple.

అంకురించుట * v. n. To sprout, break forth,
 emanate, rise as a thought. మొలుచుట, ఉద్భ
 వించుట, కలుగుట. H. 2. 32. పెడవిమిదనులేనగ
 వంకురించి. P. 4. 432. వేడుకలంకురింతుచ్చుభివ
 రుకాగ్నిమండ్రోక్తి.

అంకురితము * adj. Sprouting, emanating, arisen.
 మొలిచిన, ఉద్భవించిన.

అంకుశము or అంకుశము * n. s. An elephant
 goad, the hook used to drive an elephant;
 which resembles an English boat hook. శృ
 లి, హస్తీశాసనశండము. అంకుశమునకురాని un-
 governable, head-strong, untractable, indocile.

అంకురము * n. s. A sprout, germ. మొలక.

అంకురిత * adj. Sprouted, emanated, risen. మొ
 లిచిన, ఉద్భవించిన. A. 4. 41. అంకురితస్త్రేయ
 ను.

అంకె n. s. A numerical figure. Opportunity,
 time. One pack, half of a bullock load. లెక్క,
 శంఖ్య. D. గోగ్యధము, శుభయము. ABA. 2.
 505. ib. 3. 47. అంకెకురాని ungovernable. అం
 కెకురావు, అనగాఅంకెరకురావు they will not be
 available.

అంకెము n. s. A stirrup: one pack or pannier;
 being half a bullock load. గుర్రమెక్కేసాధనము,
 యెద్దుమీనియొకవైపుగోనెయు. D.

అంకెవేసుకొనుట or అంకవేసుకొనుట v. n. To be
 restiff, as a bullock in the yoke. ఎద్దుకాడికెదు
 రుదిరుగుట. వాడులేకులేకు అంకెవేసుకొంటా
 డు he turns restiff.

అంకోలము * n. s. The plant called Alangium
 hexapetalum. ఉడుగచెట్టు, లెక్కలవుచెట్టు. D.

అంక్కము * n. s. A small oblong drum. చురీత
 క్యాక్కతిమర్దలము. SC. కరకూయఅకారముగా
 పుండెమదెల.

అంక n. s. A stride. బలముకొద్దికావీడ్చిపెట్టడము.
 అంకవేసుట to stride.

అంకము * n. s. The body, a limb, member,
 part, division or branch. శరీరము, అవయవము,
 భాగము. కడంకములు or వేదాంకములు sciences
 dependant on the Vedas. i. e. శిక్షు pronunciation.
 కల్పము description of religious rites. వ్యా
 కరణము grammar. నిరుక్తము explanation of
 obscure terms. జ్యోతిషము astronomy. శుంద
 ము prosody. K. P. 4. 161. యోగమునకుఅంక
 ములైనఆశిసాదలు.

అంకము * n. s. The body. A bodice or jacket. శరీరము, రవిక, చౌక్రా. P. 3. 279.

అంకజాలు or అంకజాలులు n. s. plu. Sentinels. పారాపాండ్లు. Sar. pad. 2. 289. అవసరతలెండ్లుడల్లపసీతలమునకు, మొన్నవేటాడంకజన్నపిదకు, సంకజాలలుకాడసంకజాలచలము, మిరమొక్కలమునమిరలలుక, పాఠవమునుబట్టపారునెకమున, రాణివాసముచొచ్చి. D. Navan. page 102. మహిశ్వరుడువేటాడ, జన్నపిట్టటసంకజాలులదరిమి, రకుకించిపారావలముచొచ్చుబట్టి, నెమకునెకంబునసీతివోవికీతి.

అంకజుడు * n. s. A son. Cupid. శ్రుక్రడు, మన్నధుడు.

అంకడి n. s. (G. అంకటి Loc. అంకట, plu. అంకట్లు) A shop. ఆశీణము. అంకడిపెట్టుట to open the shop. అంకడివేసుట to establish or open a shop. అంకల్లవాడ a range of shops. BD. 4. 1822. అంకటబోకార్చి selling them in the shop. అంకడివీధి a market place. ఆశీంకతిని అంకట్లోపెట్టినాడు he revealed or exposed the matter. ఆశీరుకులను అంకట్లోపెట్టినాడు he exposed the goods for sale.

అంకణము, అంకనము * n. s. A court or yard. An area, a plain. ముంకలి. T. 3. 128.

అంకడ n. s. Misfortune, trouble, calamity. Mental agony or anxiety. ఆశుడ. D. విశుక్తు, పీడ, మసావ్యథ. ABA. R. 5. 220. వేరంకడ, అనగామనాత్మై నవ్యాకులము. L 11. 130. అంకడనిరుపురుసచ్చెరువంది. R. 5. 319. అంకడతేకనిన్ను హరహంబునునంకతలంబుసేర్చి. Charitra book 1. line 1324. 296. అంకడతచ్చూడ్లవిమెవిక్కులుక.

అంకడము * n. s. A bracelet worn upon the upper arm. కేయూరము, బాపుపురి.

అంకడట్టము n. s. A petticoat or sewn petticoat; a slip worn under a muslin gown. గాగరా. D. పావడ. OG. ఠా గాంకరీయము. ABA. T. 3. 129. Swa. 2 30.

అంకడేశము * n. s. An ancient name for the country of Bengal. యశ్చాయారుదేశములలో సెకటి.

అంకన * n. s. A woman. ఆదుని.

అంకన్యాసము * n. s. Touching various parts of your body as a religious ceremony. ఆయా అవయవములయందు ఆయా దేవతలను ఆవాహనము చేయడము.

అంకరదక్షిణము * n. s. Rolling your body to the right for a considerable distance or round a temple; as a religious vow or penance. ప్రార్థన చేసుకొన్నవాడుగుడిమొదలైనవాటికి శ్రుదక్షిణముగా దొల్లడము.

అంకభవుడు * n. s. Cupid. మన్నధుడు. Swa. 3. 2.

అంకమగ్గుము n. s. Mark, trace, sign, track. గురుకు. OG. జాడ. R. 5. 264. వెడకు, మార్గంబునలై త్యునియంకమచ్చములుకన్గొనియంతనెచ్చువోడి జాడలుకనిదింటి.

అంకమొల n. s. Nakedness. దిశమొల. అంకమొలనవున్న naked.

అంకరంకవైభవము n. s. Enjoyment of riches or excellencies; pomp, luxury. శశుశ్రుభోగములు. రంకడుఅంకరంకవైభవములతోవేంజేస్తున్నాడు the god was carried in procession with all kinds of homage.

అంకరక్ష * n. s. A charm for self preservation. దేహమునకుభద్రముగావుండేమంగ్రము.

అంకరక్షకులు * n. s. plu. Guards, attendants. శరీరమునకు ఆపాయము లేకుండా కావలియింటే వాండ్లు.

అంకరాగము * n. s. A cosmetic. గాత్రరంజనము, చందనాదిలేపునము. (గంధాదుల మైత్రాత, అరగదీసినగంధము. D.) UR. 4. 297. పాలుపులేనియంకరాగంబుతో.

అంకరుట్ * n. s. Hair. వెంట్రుక. N. 3. 238.

అంకరుహము * n. s. Downiness, wool, fleece. వెంట్రుక, బొచ్చు.

అంకరొల్లెలు n. s. plu. A kind of cakes. పిండివంటుభేదము. H. 1. 117.

అంకలార్పు v. n. To cry or lament. To grieve or sorrow. దుఃఖితుడుట, ఏడ్చుట. A. 5. 161. H. 4. 342.

అంకలార్పు n. s. Grief, sorrow. దుఃఖియాశ మైనవిచారము. D.

అంకవస్త్రము * n. s. A man's upper vest, a garment. మైబట్ట, ఉత్తరీయము.

అంకవేయుట v. n. To stride. బలముకొద్ది అడుగిచ్చెట్టుట.

అంకహీనము * adj. Mutilated, maimed. న.

అంకహీనుడు * n. s. He who is maimed. కుంటివాడు.

అంశు * n. s. Fire. Charcoal. A live coal.

ఇంకాలము, కళ్ళెనిప్పు, బొగ్గు.

అంశుకవారము * n. s. Tuesday, "the day of Mars." కుంభవారము.

అంశుకుడు * n. s. The planet Mars. కుజుడు. D.

అంశుకల్లి * n. s. A species of Karanja. (Galedupa arborea.) another plant (Ovieda verticillata. Rox.) హంజిక, చిరుతేకు, శాదఘ్నుము, క్రాసుగుభేదము. SC.

అంశుకశకటి * n. s. A stove, a small portable fire pan. కుంకుటి.

అంశు n. s. A cuirass or quilted jacket worn as armour. More commonly, a long gown. కూర్పాళము, తోడుగుకొనేచాక్కా, చీలమండలదాకా బీరాదేపాడు గాటిచాక్కా. N. 1. 207. అంశు నందువ్రాం. తోడు. టీ|| ఉక్కుబీరా.

అంశుకముల్లు n. s. The quinsy, inflammation of the trachea : a sore palate. చిన్నవాండ్రకునంశుటనయ్యేది. D.

అంశులి n. s. The palate of the mouth. (Gen. అంశులి. Ablative అంశులి.) బిహ్వమాలోర్ధ్వభాగము. D.

అంశుకరించుట * v. a. To consent, agree, admit, approve, receive, accept. ఒప్పుట, సమ్మతించుట, పుచ్చుకొనుట.

అంశుకారము * n. s. Consent, admission, acceptance, approval, approbation. సమ్మతి. అర్ధాంశుకారము half consent, doubtful admission; being half in earnest.

అంశుకృతము * adj. Agreed on, accepted, admitted. ఒప్పుకోబడ్డ.

అంశు adj. Agreeable; pleasant; handsome. అందమైన, ఒప్పువడమైన.

అంశు n. s. Beauty, agreeableness. అందము, ఒప్పుదము.

అంశుగా adv. Agreeably. ఒప్పుదముగా, (రీతిగా. OG.)

అంశుటము n. s. The thumb, the great toe. అంశుకము, బొటనవ్రేలు. D.

అంశుకుడుడుదివి or అంశుకుడుడుడుపు n. s. A back-sifter, incendiary. యిక్కడిచూటఅక్కడ అక్కడి యిక్కడచెప్పేవాడు, తంటాలమారి.

* n. s. A finger, a toe, thumb, or The measure of an inch. వ్రేలు, బొటన. D. అడుగులో ఒంకరెండు భాగము.

అంశులి * n. s. A finger, or toe. వేలు. D.

అంశులిత్రాణము * n. s. A guard of leather or iron worn by archers on the thumb. వేళ్లకుడె బృతలకుండాదివి కాడుకట్టుకొనే చర్మముమొదలైనది.

అంశులిమానము * n. s. A measure with the fingers or arms; such as a span, a cubit &c. జేనమూరమొదలైనవేల. D.

అంశులియకము * n. s. A finger ring. ఉంగరము.

అంశువృము * n. s. The thumb: the great toe. బొటనవ్రేలు.

అంశు * n. s. The foot. పాదము.

అంశుశుము * n. s. A tree. చెట్టు.

అంశుశుజీవక or అంశువల్లిక * n. s. A plant. (Hedysarum lagopodoides.) కోలపొన్న. SC. ముయ్యాకుపొన్న. SC.

అంశు affix. Near, with, by. ఒడ్డు. ABA. 3. 33.

అంశుత్ * adj. Worshipping, revering, admiring. Adorning. Going. పూజ్యమైన, గౌరవమైన, ఆశ్చర్యమైన అలంకారము గావుండే, సంచరించే. P. 4. 95. శతశత్రేక్షుణమే సుమేరుకుధరాంచ న్మాటముల్. ib. 5. 65. శతచామికరచామగారి లచలాంచత్ఫలలోలాలకా.

అంశున or అంశునా n. s. An estimate, a valuation, an appraisement. చేనుకోయకమునుపుటం టాకలింపుచేయడము. అంచనా దారుడు an officer who estimates the quantity of corn in a field: or of the salt in a heap.

అంశుపాదము for హంశిపాదము or హంశిపాది n. s. (lit. a swan's foot.) The mark + used for "caret." గ్రంథములోని పాఠమును మరియొకచోట వ్రాశియున్నదనే దానికివేసే గురుతు. A. 5. 29.

అంశులము * n. s. Selvage, skirt, border. వస్త్రాంశుభాగము, బట్టయొక్క అంచు.

అంశుతము * adj. Worshipped, revered. పూజితమైన, గౌరవమైన.

అంశుతముగా * adv. Worshipfully, admirably. పూజితగా, ఆశ్చర్యకరముగా. T. 5. 216.

అంచు (Present pl of అనుట To say, or think.) Saying, calling, considering, thinking. అని, చెప్పి, ఎంచి, తలచి.

అంచు n. s. Selvage, skirt, border; the face or edge of a sword. Bank, shore: the lip, or brim. అంచలము, బట్టమొదలైనవాటి వెడల్పువర. తుటి

అంచున on the edge of the river. అన్నెయొక్క అంచుదాకా brimful. అంచున hard by the town. ABA. 2. 282.

అంచుట v. a. To send. అంజుంచుట. ABA. 3. 137. ఉంజించుట.

అంచులవాడు n. s. A painter. చిత్రకారి. ABA. 2. 536.

అంచె n. s. The post, a relay of horses or palankeen bearers. తపాలు, తపా. (అంచెలు, తపా, తపాలు. D.)

అంచెలుగట్టుట v. n. To be at one's post : to wait as post runners one after another. పుకటికవర లపుకటివరశగాయండుట. Swa. 5. 72. అంచెలు గట్టికాలితోడునైచనసీపుకడవు.

అంజ n. s. The foot; a footstep; the mark or measure of a foot. A grasp or feat in wrestling. Nearness. A stride. అంజ, పాదము, అస గా అడుగు. D. అంజను, అస గాచేరికను. OG. జెట్టిశుట్లలోభేదము, నికటము, సమీపము, అంక, బలము కొద్దియొద్దీ చెట్టిన అడుగు. ABA. 2. 248. పాదతలమడుగర కాంజనా. ib. 2. 393. చాగుశిషుసీశిషుశుడ కాల్పండుసీశి అంజమెడిబటునాగ చెన్నలరు చుండుముప్పది రెండువన్నాణములకు బెళ్లు. ih. 3. 33. కెలనదాటంజదగ్గర క్రేవణాంత. A. 2. 32. అంజసమానవాయుగణమంతయుఁజుజుజు. Vema. 1223. గడలకగ్గులులనుగణితమానంబుననేరు పుననుయంజవార డెరిగి, భూమిగొల్వ జేయు పురుషులుగ జకులు.

అంజనము * n. s. Eyesalve, collyrium, lampblack, the magick ointment used for the purpose of discovering anything that is concealed. కజ్జళ్లుము, కాటుక, దీపశిఖ, దీపపుకొడి. SC. మంత్ర గాని కాటుక యున్న. అంజన గాడు a conjurer, he who finds that which is concealed by putting this ointment on his hand or on his eyelashes. అంజనము వేశిచూచుట to search for hidden things.

అంజను adv. Near, with, by. ఒద్దను. (అంజను, అంటేను చేరికను. OG.)

అంజలి * n. s. The hands joined, palm upwards; the palms of both hands joined as a cup. చేతులుజోడించడము, దోశిలి. అంజలిచేసినాడు or అంజలిచేశి మొక్కినాడు he offered a salute with the hands joined, palms upwards. కృతాంజలు

లై with the hands joined as in prayer, held as a cup.

అంజలిగుంజలి, అస గానిన్నానిన్ను ముచేసిఅనితోవిన ది. BD. 4. 194. తొండంబుచేట్టిత్రోవీరాదిగి, యంజలిగుంజలియార్చి మైవెంచి, భంజంపుచును.

అంజిక n. s. Fear, apprehension. (అభయము. ABA. 1. 165.) భయము, జంకు. BD. 2. 625. అరుదెంకియడుగలేకంజికనిలువ.

అంజుట v. n. To fear, be alarmed. అశుకుట. OG. జంకుట. ABA. 3. 139. అంజెనేకెచెర చెనవరె దద్దితెదద్దిల్ల జడిసానగ జెల్లుభయము జెందెనుట కాళ్య. BD. 5. 123.

అంజూరు (for H. అజీరు.) n. s. A fig. అత్తిశంకు. H. 4. 167.

అంట or అంటా for అంట, the contraction for అంటున్నారు They say.

అంట n. s. A platter formed of leaves stitched together. విస్తర. ఒకఅంటబాడుచుకొనిరా stitch the leaves as a platter.

అంటగట్టుట v. a. To join together, to unite. చేర్చి కట్టుట. దీనితో అంటగట్టినపద్దులు the items joined with this.

అంటబట్టుట v. a. To grasp, hold fast. గట్టిగాటట్టుట. DRAYo. 398. కాశల్యసీతివామకరమంటబట్టి.

అంటలుగట్టుట v. n. To assemble in mobs. గుంపులుగూడుట, జరచేరుట. A. 3. 40. అంటలుగట్టిచెల్లలకు నాండ్రునువిద్దులుగూరగోయబో.

అంటాకు n. s. A plantain leaf. కడవీశుత్రము. P. 2. 91.

అంటి or అంటిచెట్టు n. s. A plantain tree. కడవీశువృక్షము. ABA. 2. 99.

అంటించుట v. a. To paste, stick, glue, make it adhere. To unite, join. To light or set on fire. అరికించుట, చేర్చుట, ముట్టించుట. కాలిననున్నకాలనినున్న అంటడు burnt earth will not adhere to moist. i. e. we shall never be friends. వానికి తేలుఅంటించినది a scorpion stung him. వారికి మంచిదెబ్బలుఅంటించినారు they gave him a good thrashing. యాశుంకరిదొరతో అంటించినాడు he informed master of this. ఆశిషయములో పుకమాటను అంటించినాడు he put in a word at that moment.

అంటినట్టు గావుండే adj. Close, at hand. చేరినట్టు గావుండే. అంచుతో అంటినట్టు గావుండే పుకడ a hamlet hard by the town.

అంటు n. s. Uncleaness, defilement by touch, impurity, such as is caused by the death of a relative, or by the menses. Relationship. అశుభి, ఆశోచము, ముట్టు, కాంధస్యము. అంటుది a menstruous woman. అదిఅంటు గావున్నది she is unclean. అంటుకు ద్రాడు he was polluted, he became unclean. అంటుబద్ధవాడు one who is not to be touched; being regarded as unclean. అంటుగావుండేయిల్లు a house ceremonially polluted. మాకు నేమ్రుఅంటువదలుతున్నది to-morrow we shall be free from [ceremonial] impurity. వానికీమాకుమరేమిఅంటుసాంటులేదు I have no connection with him, I have nothing to do with him.

అంటు, అంటులు or అంటు n. s. A graft, a layer or grafted branch. అంటుమామిడిచెట్టు a graft mango tree. శౌఖాలతాదివీజములు. D. నాకేమర్రకొమ్మలుమల్లెనీగలుమొదలైనవి.

అంటుకొనుట v. n. To cleave, adhere to, stick, get hold, or stick as paste. To catch fire. కరుచుకొనుట, తగులుకొనుట. వాడుదాన్నిఅంటుకొనిపోయినాడు he seized her and carried her away, he has gone off with her. ఆయిల్లుఅంటుకొన్నది the house caught fire. నాకాళ్లెంటుకొంటున్నది, యిళిక అంటుకొంటున్నది my feet are burning from walking on sand heated by the sun. వాడు నావుశ్చకమును అంటుకొనిపోయినాడు he stole my book. వాడిమాటలు వింటేనాకు అంటుకొంటున్నది his words irritated me. తలఅంటుకొనుట to anoint one's self, by rubbing the limbs with oil. పూజిరిమాత్రము అంటుకొనియున్నది his breath just remains in him. నాకుఆకలిఅంటుకొన్నది I was very hungry. వానికడుపువెన్నతో అంటుకొనిపోయినది his belly sticks to his back-bone. i. e. he is emaciated.

అంటుగాడు n. s. A gallant. విటగాడు, తోడునుగావుండేవాడు. T. 4. 29. అంటువలెనంటుకాడు గనిసంతనె.

అంటుట v. a. & n. To touch, to handle, cleave, stick, adhere. ముట్టుట, తాకుట, లగ్నమవుట. తల అంటుట to anoint the head. తలఅంటేవాడు he who anoints the head. దానిరోగమువానికి అంటి నది her disease has infected him. ఆరోగము

అంటుతున్నదా is that disease contagious? యాపాశుమునిన్ను అంటకపోదు you will certainly be punished for this sin. ఆవుశ్చకమునకు చెడలు అంటినది white ants have attacked the book. నీమాటలు వానిమనసున అంటలేదు your words did not touch him. N. 9. 242. భామయొక్క తెవెన్నంటిటిట్టుకొనిన. టీ కుడాదురుగల్గితట్టుకొన. కుత్తురవురుసుకునున్న శైల అంటుదు earth does not adhere to the earth worm. UR. 4. 267. నుబ్బులుంటునుకొనిన గాకుచుక్కలను చేస్తున్నది.

అంటున్నారు (present tense, third per. plu.) They say. అంటారు, అట. అంటుపోసులు n. s. plu. Earrings that fit close, small earrings. చిన్నపోసులు.

అంటుమెడగలఅవు n. s. A cow with a short neck. ఇరుకుమెడగలకవు, పొట్టిమెడగలకోవు. అంటూ Saying; This is the present pl of అనుట v. a. To say.

అంటే Contraction of అన్నట్టుయితే If you say. (The conditional form of అనుట to say.) వద్దంటే don't, I say! పోయినాడంటే I tell you he is gone. అడేమంటే If you ask what it is. యెంతమంటే అంతయిస్తానంటాడు whatever you ask he will give. ఆయన అంటేనీవుమదలుకు అంటావా if he speaks why should you answer him? అదియెవడంటే వాడితో పోతున్నది she is ready to go with any one you can mention. వాడు నన్ను నీవంటే నీవంటాడు If I say thou to him, he says thou to me; he scorns me.

అంట్రొంత n. s. Bur-grass. బట్టకు అంటుకొనేటిది.

అంటు n. s. plu. Cooking utensils that are not washed clean. వండ్లితోమకుండావుండేపాత్రలు, శ్చకఆపాత్రలలో అంటుకొనియుండేటిది. ఆతల్లలోయింకా అంటుపోలేదు the pot is not yet cleaned (from the stickings i. e.) from the fragments of boiled rice. నేనుయింకా అంటుతోమలేదు I have not yet washed or cleaned the utensils which were used in cooking.

అండ n. s. Nearness, assistance, protection, patronage. సహాయము, ఆశ్రయము. D. ఆడయవు. ఆయన అండచేరివున్నాను I am under his protection. అండగోడ a buttress, a sloping wall, built to support another. ఆయనను అండచేసుకొనియున్నాను I look upon him as my supporter, I hold to him.

అండము * n. s. An egg; a testicle: the scro-

tum; the world, the universe. గుడ్డు, వృషణము, క్రుశుంశము.

అండకోశము * n. s. ఆనగా, వృషణము.

అండజము * n. s. An oviparous creature: "born of an egg;" whether a serpent, a fish, a bird. శుర్యము, చేతు, శుయీమొదలైనది.

అండవాయువు * n. s. The disease orchitis (swelled testicle.) బుడ్డు.

అండి Sir, O sir, O ye! పూజ్యవాచియైనవల్లము. రాకండి please not to come. అట్లాచెప్పకండి please not to say so.

అందెము n. s. One pannier or pack : half a bullock load. కంట్లములో సెకభాగము, బరువులో సగము. D.

అండ్ర contraction of అందురు They will say. T. 4. 216. మంచిదండ్రుగాక. BD. 5. 141.

అంత See అంతా.

అంత adj. So much. నీవెంతఅడిగితేఅంతయిస్తాను I will give you as much as you ask. మూడంతలు trebly, three times as much. అంతనుందిలో among so many persons. అంతకంత as much again. అంతకంతయిచ్చినాడు he gave as much again. అంతలో in the mean time. అంతకుముందు before that. అంతమట్టుకు so far, thus far. అంతమట్టుకుపోతిని I went even so far. అంతమట్టుకుచదివినాను I learned just so much. అంతమట్టుకువచ్చిచేరినాడే luckily he is arrived. అంతమాత్రము only so much. అంతసేపు so late, so long. అంతదా that is all, nothing more. అంతలో therein, meanwhile, in the mean time. అంతకంటె than that. అంతకంటెమంచిదిలేదు there is nothing better than this. అంతకంతకు by degrees. అక్కడికిపోయినంతలో on his going there. వాడుతనంతటనేవచ్చినాడు or వాడుతనంతటవచ్చినాడు he came of his own accord. అంతచెడువాడులేదు there never was such a rogue. అంతవాడులేదు there never was such a man. రాజంతవాడవు thou art equal to the king. నాయంతవాడు one like me, one as tall as I am. కాకిఅంతపటి a bird as big as a crow. రూకంత as large as a penny. తనచేతనైనంతదూరి reviling them as much as he could. అంతేఅవును that probably is the case. నిద్దురలేచిన

యంత when he rose from sleep, as soon as he awoke. పూజలిడినయంత on your offering homage. నేను తెలుసుకొన్నంత as much as I know.

అంతము * n. s. End, termination, death, destruction. చివర, చాళు, నాశము. See D.

అంతఃకరణము * n. s. The mind, the heart. మనస్సు.

అంతఃపురము * n. s. A seraglio : apartments for women; the inner chamber. రాణివాసము. D. అవసోధము.

అంతకము n. s. The total, whole, aggregate. మొత్తము. అంతకమువేయుట to sum up.

అంతకారి * n. s. An epithet of Siva, as being the destroyer of death ; or Yama, the god of death. శివుడు. BD. 4. 1294.

అంతకుడు * n. s. A name of Yama, the god of death. యముడు, మృత్యువు.

అంతకురాలు * n. s. A fiend, or murderess, a she devil. ఘాతుకురాలు. Sar. D. 571.

అంతగా adv. Much, very, urgently, earnestly. నిండాగా, అగత్యముగా, అక్కరగా. అంతగాకావలెనంటేయిస్తాను if he wants it much I will give it. యాశుండ్లుఅంతగాలేవు this fruit is not found everywhere.

అంతట adv. Afterwards, and then, in the meantime. Everywhere తదనంతరము D. ఆతర్వాత. వాండ్లుచేరినంతట on their arrival. నాలుగుగడియలదూరముతురుగిరి అంతటనిలిచినాడు he ran four miles and then stopped. ఆకథచెప్పిఅంతటనిలిచినాడు he told the story and then stopped. మొవరిఅంతటవారుపోయిరి every one took his own way. అంతటబోక or అంతటబోవసేక besides that. T. 4. 208. అంతటబోవసేకనీవయ్యింతినెత్తుకొనివచ్చి. అంతటనుంచి from that time, thenceforward. అంతటికి on the whole. అంతటికితమ్ముననమ్మియున్నాను I depend entirely upon you. అంతట్లోపారిపోయినాడు meanwhile he ran away. అంతటితోతృప్తిపొందినాడా was he satisfied with this? దాన్నితాకితేవారికని అంతటితోఫిరి if he touches it, it will be all over with him. యాశుండ్లుఅంతటలేవు this fruit is not found everywhere.

అంతరము * n. s. Interval, intermediate space. Period, term. Difference, disparity. Rank. ఎడమ, అవకాశము, వ్యవధానము, భేదము, తారతమ్యము, మధ్యస్రదేశము. వానిఅంతరమేమిఅంతరమేమి consider his rank and yours. అంతరమునందు in the midst. కాలాంతరమునందు at another time. క్రాంతరమునందు in some book or other. క్రత్యంతరము another copy. పాఠాంతరము another reading. వనాంతరమునందు In the forest; in another place; elsewhere.

అంతరంగము * n. s. The mind, the heart. The middle, midst. Secrecy, privacy. మనసు, రహస్యము, మధ్యము. అంతరంగపుమాట a secret. N. 9. 519. అంతరంగావాలతలమునంకురించె. N. 2. 322. ib. 3. 94. మదవిష్వారిశాంతరంగమై. N. 9. 126. కల్పిణివేదికాంతరంగముననున్నయెడ.

అంతరంగుడు * n. s. An intimate, a confidant. నిండాఅత్తుడు.

అంతరనామరి n. s. A water plant, without any root to the ground, swimming upon the surface of the lakes &c. (Pistia stratiotes.) నమస్థారి, రక్కపాది, అనగాఅకాశతామర.

అంతరపల్లవీ n. s. A kind of pigeon. పారావతభేదము. ABA. కలరవశుకీ Kark. ఒకవారిపావురము.

అంతరాంతరము * n. s. Difference, distinction of rank. తారతమ్యము.

అంతరాత్మ or అంతరాత్ముడు * n. s. The Supreme Spirit or being. The heart or mind. దేవుడు, మనసు. A. 4. 329. ప్రణవిస్వీపురగృహియ, భాషావిదుడు ప్రణధ్యంతరాత్మవిదుడునగునతఁడు. అంతరాత్మవిదుడు, అనగామనసుయెరిగినవాడు. ib. 4. 253. క్షత్రితదంతరాత్మదాసగడె, అంతరాత్ముడు, అనగాదేవుడు.

అంతరాయము * n. s. Obstacle, impediment. విఘ్నము.

అంతరాళము * n. s. The middle space; interval. అభ్యంతరము, మధ్యము.

అంతరాళికము n. s. The apartment in a pagoda, next to the shrine. గర్భగృహమునకున్నముఖమంటలమునకున్నగది.

అంతరించుట * v. n. To perish, die. చచ్చుట, నశించుట. Vish. 2. 366. అట్లయినసీత్పూత్రుడుదయించునశువియెనగర్భమంతరించు, అనగాకడుపుదిగబ

డిపోను. R. 5. 74. నురశోకవికృష్టకనంతరించినగా, అనగాననిపావ్యుటకృటి.

అంతరిక్షము * n. s. The sky, atmosphere. ఆకాశము.

అంతరీపము * n. s. An island. ద్వీపము, దీవి.

అంతరీయము * n. s. A lower garment. అధోంఠకము, కట్టుకొనేబట్ట. SO.

అంతర్గతము * adj. Intermediate, internal, inner. లోపలి, లోని. అంతర్గతజ్వరము internal fever, slow fever. Swa. 6. 25. అంతర్గతశాత్రవత్రకర.

అంతర్గతము * n. s. The heart or mind. హృదయము A. 6. 48. శబ్దచ్చలంబుననంతర్గతంబుననుకతునికొని, నిపునర్వహించె. టీ|| హృదయమందు.

అంతర్ధానము * n. s. Disappearance, concealment, vanishing. కానకపోవడము, అగుకడకపోవడము, దాగడము. వాడుఅంతర్ధానమైనాడు he disappeared.

అంతర్ధి * n. s. Disappearance, a covering, a screen. తిరోధానము. SO. మరుగు, కానకపోవడము. అంతర్ధిసెందుట to disappear, to vanish.

అంతర్భూతము adj. Included in, internal, inner. చేరిన, అంతర్భుతమైన.

అంతర్మనస్కుడు * n. s. He who is sad, or perplexed. వ్యాకులవీతుడు.

అంతర్ముఖుడు * n. s. He who has an inner eye, (that is) wise though seeming dull. నిగురుకృపననికృపలెల్లండేవాడు.

అంతర్యాగము * n. s. Mental adoration. మానసపూజ.

అంతర్యామి * n. s. (Literally. The indweller,) The soul. Providence, the Supreme spirit. లోగావసించేవాడు, అనగాజీవాత్మ, తరమాత్మయన్ను.

అంతర్లాపి * n. s. A kind of puzzle, or riddle arranged as question and answer. విచుకథలవలె అతికఠినమైన ప్రశ్నలు అత్రరములు గావుండేవి. అంతర్లాపిగావుండే స్లోకము a verse composed in this manner; that is, కాశంభుకాంతాకిముచంద్రకాంతం, కాంతాముఖంకింతురు శేభుజంగః, కశ్రీకఠిః కావిమమాశుమన్యా, గౌరీముఖంచుంబతివాసుదేవః.

అంతర్వస్త్రి * n. s. A pregnant woman. కడుపుతోవుండేది.

అంతగ్యాని * n. s. He who is skilled in science. శాస్త్రము తెలిసినవాడు.

అంతర్యాసి * n. s. A concealed river; which runs under ground. భూమిలో గాత్రవహించే యేరు. నది యిక్కడ అంతర్యాసి అయినది here the river is lost in the earth.

అంతర్నితము * adj. Concealed, covered, hidden. దాచబడ్డ, మరుగుచేయబడ్డ, ఆవృతమైన.

అంతర్నితుడు * n. s. He who disappeared, or vanished. కానకపోయినవాడు.

అంతలపాంతలవారు n. s. plu. Distant relations. పురంపరాశంబంధులు. ABA. 2. 204. దగ్గరియట్టులు కానివారు.

అంతపట్టు adj. and adv. All, the whole. యావత్తు. D. అభిలమైన, సమస్తమైన.

అంతశ్శత్రువు * n. s. Our inward foe. హితశ్శత్రువు. M. XIII. 3. 277. ఇంద్రియోత్పరంబుగలివి, అంతశ్శత్రువులమైనకామవివర్గంబు the passions.

అంతస్తు n. s. A story, or range; one above another: as the decks of a ship, the stories of a house. ఒకటిమీద ఒకటిగావుండేకట్టు.

అంతస్థలు * n. s. A name given in grammar to the four consonants (y, r, l, v) య, ర, ల, వ.

అంతస్సు n. s. (a bad word) The interior, the heart. మనస్సు.

అంతా adj. All. సమస్తమైన, అన్ని. this is always used after the noun, as యిండ్లంతా all the houses. మేమంతా all of us. పురంతా all the town.

అంతా adv. Completely, wholly, altogether. బొత్తిగా, ఒడారము, ముద్రమర, యావత్తు, సమస్తము. అంతా ఆయనకు తెలుసును he knows every thing.

అంతిక n. s. A fire-place, hearth. ప్రాయ్య. D. A. 1. 79. చెరుకుముత్తియముల్ విటిలింబితద్రశంబునిశమువండునంతికతలాంధికచూర్ణము సేయునప్పురికా.

అంతికము * n. s. Nearness, closeness. సమీపము. BD. 5. 1336.

అంతికలు or అంతికెలు n. s. A (tatty) screen made of grass, (usually of cuss-cuss.) వెట్టివేళ్లచాతవలదారముతో అల్లకనుపురడక, యిట్లాకట్టగుడిసెకు పైనకప్పుగా గాని ధాన్యరాశికలేక పుప్పకొటారా అకుపైన గాని వేస్తేపురియదు.

అంతిపురము n. s. The seraglio. శుద్ధాంతము. ABA. ఆవరోధము, రాణివాసుము. Dab. page 127. ప్రొద్దునవినియంతిపురికాంతరెల్ల.

అంతికు * adj. Last, final. కడకుటి. A. 4. 338.

అంతు adj. Total. వెరళి. D.

అంతు n. s. The whole, total. మొత్తము, అంతకము. అంతుయే మైనది, అంతుయెంత what is the total?

అంతే Only so much, just that. That is all. అంతేనా is that all?

అంతేవసాయి * n. s. A barber, as a low caste wretch. మంజులవాడు, నీచుడు.

అంతేవాసి * n. s. A pupil. శిష్యుడు. D.

అంతేవాసిత్వము * n. s. Pupilage. శిష్యత్వము, విద్యార్థిత్వము.

అంతోయింతో So much or so much, a trifle, a little. కొంచెమునంచము.

అంత్యము* adj. Final, last, ultimate, concluding. కడకుటి. అంత్యనియమము rhyme, the last syllables corresponding.

అంత్యము * n. s. The end. చివర. అంత్యకాలము the time of his end.

అంత్యకులుడు * n. s. A pariah. మాలవాడు. A. 6. 52.

అంత్యజుడు * n. s. A pariah. మాలవాడు. See అంత్యకులుడు.

అంత్రము * n. s. An entrail, a gut. పురీరతి, పేగు. SO.

అండ for అక్కడనే In the same place. M. II. 2. 156. మారండరిండులకు జనుదేరగనేనండయుండి తిని.

అండంబ adv. Here and there. అక్కడక్కడ. BD. 5. 446. అశీలారనండంబసాష్టాంజమొరగి. Vish. 1. 173.

అండకలై n. s. A beauty, a lovely girl. సౌందర్యవతి.

అండగాడు n. s. A handsome fellow. సౌందర్యవంతుడు.

అండగించుట v. a. To dress, trim, adorn. అలంకరించుట. Ila. 1. 127. అన్నగకంబగంబ. ib. 3. 68. అలజడకీల్లంబునంబగించి.

అండగించుట v. n. To be adorned. సౌగంధ్యంబులు. యారత్వముయిక్కడ అండగించలేదు this gem does not look well here.

అందఱింపు n. s. Adorning, ornamenting, beauty. సొగసు.

అందచేసుట v. a. To get it sent, cause it to be delivered. చేరేటట్లుచేసుట. యాశయాచారమును ఆయనకు అందచెయ్యి carry this news to him. Tell him this.

అందతుకులుగా adv. About enough, చాలీచాలక. అందతుకులుగావుండే not sufficient. ఆచీరదానికి అందతుకులుగావున్నది that cloth is not long enough to her. అందతుకులుగావున్నది it is barely sufficient.

అందనుక adv. Until then, up to that time, as far as that place, thus long, thus far. అంతకు ర్వంతము. D. అందాక.

అందము n. s. Beauty. సౌందర్యము.

అందము adj. Beautiful, handsome. సౌందర్యము గల.

అందమే for అందామా? (First person plu. interrogative of అనుట to say.) shall we say?

అందరు indef. pro. All. సమస్తశ్రీశ్రుతులు. D.

అందలము n. s. A palanquin. N. 7. 40. A. 4. 6. ఆంధ్రభిక్ష. D.

అందలి adj. Being in, or being in that place. తుండే, అక్కడవుండే. ఆయనయందలిభక్తి faith in him. శివా. 4. 21. అందలిదుస్వప్నం. టీ|| అక్కడవుండేదుస్వప్నం. T. 2. 22. పురమందలిక్రాబ్ధిరిహంధ్య. టీ|| ఆశుట్టణముండే.

అందవికారము adj. (a common but bad word) Ugly, deformed. కురుశుకుగావుండే.

అందహీనము adj. Ugly, deformed. వికారమైన,

అంతాక adv. Thus far, so far, so long, till then. అదివరకు.

అందిక n. s. Nearness, proximity. సమీపము.

అందికొనుట See అందుకొనుట.

అందికోలు or అందుకోలు n. s. Nearness, proximity. చేరుక, సామీప్యము. G. 6. 110. అందుభక్తులము క్రిత్రోవకునందుకోలనందమా విందుమాభవదేవునిక.

అందిపొందినట్టివారు n. s. plu. Distant relations. పురంపరాశంబంధులు. ABA. 2. 204. దూరపురుట్టలు.

అందియ or అందె n. s. A tinkling trinket of silver; filled with small pebbles: it is worn by women, on the ankle. సూపురము.

అందు (a defective pronoun.) There, in that place. అక్కడ. అందుకు or అందులకు thereof, thereto,

for that. అందులో therein. అందున or అందుచేత thereby, by that. అందునిమిత్తము therefore. అయన రాగలంకులకు for his coming. నేనువచ్చేటందుకు అయిదుదినములు పట్టును it will take five days for me to coming. అట్లావున్నందుకు for its being so. వాడు అట్లాచేసినందుచేత as he has done so. వాడు అట్లాచేసేటందుచేత by his doing so. అందులకు లెక్కవ్రాసాడు he wrote a copy of it. A rhyme says ఇందుగలదందులేదని సందేహమువలదు there is no doubt he is every where. యిందుఅందు both here and there; here and hereafter: in this life and the next.

అందు (The locative affix) in, within, on, upon. లో, మాక. నీయందున్నట్లు కయ్యుంచి relying upon thee.

అందుకొనుట or అందికొనుట v. a. To reach at, to get at, to hand, give, take with the hand. చాచివుచ్చుకొనుట, ఇచ్చుట, ముట్టుట. T. 3. 135. మొనకుంటన్నకుతుండుకొంటు. BD. 5. 806.

అందుగు or అందుగుచెట్టు n. s. The clearing nut plant (Strychnos potatorum:) the seed of this plant being rubbed upon the inside of water jars occasions a precipitation of the earthy particles diffused through the water. ప్రోదిసి, కళకంబు. ABA. చిల్ల చెట్టు.

అందుట v. n. To be within reach; (with the Dative) to reach at. అదిచేతికందును it is within the reach of the hand. అదిచేతికందదు it is not within my reach. తమనామనాకు అందలేదు I have not received your letter. అదినాకందదు I cannot reach it.

అందుట v. a. To reach, get at. To obtain or gain. To suffer or meet with (joy, grief, death &c.) చాచివుచ్చుకొనుట, తాకుట, పొంకుట. ఆశుండును అందికొనినాడు he reached out and plucked the fruit. అరువంది feeling surprised. భయమంది being afraid. జన్మమంది having been born. వియ్యమందుట to intermarry. అందిచూచుట to peep, to look over a wall &c.

అందుబడి or అందుబాటు n. s. Getting, obtaining. ప్రాప్తము. వాడికి ఆరుకలు యింతా అందుబడికాలేదు he has not yet got the money. అది అందుబడి అయినవరకు నాలో after it was received or came to hand.

అండువాటు adj. Near, close. సమీపమైన. అండు
వాటు గ్రామము a neighbouring town.

అండుమీదట adv. Thereafter. అటుకర్వాత. వాడు
వచ్చి చేరినందుమీదట after his arrival.

అండులకు (an affix) Thereto, for that. క్రాయక
లండులకు ad scribendum, to write.

అండువల్ల (an affix) Thereby. పోయినందువల్లయేమి
ప్రయోజనము what is the use of going?

అండుత్రు or అందూ * n. s. A fetter or chain; an
ornament for a woman's foot. నికళ్ళము, పీనుగు.
శంకిలి, శ్రీసాదాలంకారవికేసము.

అంబె or అందియ n. s. A foot trinket of silver,
filled with small pebbles in order to sound: it
is worn by women, on ancles. నూపురము.

అంబెబందె లేని adj. Free from any trouble or an-
noyance. యేచిక్కు లేని, జంబాటము లేని.

అందోరు for అందరు pron. All persons. యావత్తు
మంది. Appacavi. 2. 112. భీమునకందోరుగిద్దడ
దాడంబరి.

అండ్రు Error for అండ్రు They will say.

అంధము * adj. Blind. గుడ్డి.

అంధకము * adj. Blind. గుడ్డి.

అంధకారము * n. s. Darkness. ధ్వంతము, చీకటి.

అంధకుడు * n. s. A blind man. గుడ్డివాడు.

అంధకురాలు * n. s. A blind woman. గుడ్డిది.

అంధరమణిము * n. s. Thick darkness. కటికచీకటి.
ABA.

అంధస్సు * n. s. Food, boiled rice. అన్నము.

అంధుడు * n. s. A blind man. గుడ్డివాడు.

అంధుత్రు * n. s. A well. బావి.

అంధ్రము * n. s. A Sanscrit name for the Telugu
language. తెనుగు. అంధ్రదేశము the Telugu
country తెనుగుదేశము. A. pref. 12. అంధ్రకు
భుమభుసని. ib. pref. 14. అంధ్రజలసాక్షాత్పిల్లల
యాసతిచ్చె.

అంధ్రుడు * n. s. This word in ancient times
meant a hunter, who lives by killing game.
See the Laws of Menu Book. X. 36. వ్యాధు
డు, క్షుగవధాజీవి, కిరాతుడు.

అంశ n. s. An arrow. బాణము. Satyabha 4. 156.
కామునియంతిమానుసరతికేస. N. 4. 52. అంశజీ
రలు.

అంశకము or అంశకాలు n. s. Permission to go;
dismissal. An entertainment given to a friend
on the occasion of his departure. ప్రేమణము.

D. శంకించడము, సెలవు. విందుచేసిసాగనంతడ
ము, బహుమానములిచ్చికుంపడము. అంశకముచేసుట
to dismiss, send away. అల్లనికిఅంశకముచేసి
శంకించిరి They gave the son-in-law the take-
leave entertainment and sent him away. N.
9. 97. అల్లడనియాడునిద్దనియకత్తుకత్తులంశకము
కుభోభనము. H. 4. 6. బ్రహ్మశిష్యకేసుబోయి
కొంత, కాలముండుండియజడంపకంబు సేయ, మాన
వశరంబునకువచ్చి. ib. 3. 134. భనశరిష్టారవశ్రు
ముతడనకొనొయంపకము సేయతనయింటికిరుగు
దెంచి.

అంశకోల n. s. An arrow. బాణము. Siva. 4. 13.
పీలగరులయంపకోలలు సెలవిల్లు గానుకచ్చి. H. 4.
254. ఆ భీరభిల్లాదికంపకోలనూలనాజ్ఞ చెల్లు. ib.
6. 98.

అంశకరి n. s. The feather of an arrow. బాణము
యొక్కకరి. D.

అంశర n. s. plu. Arrows. అమ్ములు. D. శరశుమా
హము. ABA. 2. 401. బాణము, అంశరవిచ్చు,
అనగాబాణము.

అంశించుట or అంశుట v. a. To send, forward,
dispatch. శంశుట. దోవఅంశుట or దోవసాగ
నంశుట to accompany a friend a little way out
of town; so as to set him on his journey. చిల
వంశంశుట to send for one. ఆ యననదోవసాగ
నంపినారు they set him forward on his jour-
ney: saw him out of the place, or saw him
down stairs. వాండ్లనుపూరికిఅంశవోయినాడు
he went to set them on their way; to see them
out of the town.

అంశుదోడు n. s. A companion in a journey. దా
రికిసహాయము గావచ్చేవనిపి. వాడుఅంశుదోళ్లకు
విడ్డ కాన్పులకుతిరుగుతున్నాడు he employs him-
self as a companion and as a nurse.

అంపెలు n. s. Rags, tatters. వేలికలు, చింపిగుడ్డలు.
G. X. 72. అంపెలుగట్టిచేత సెకయప్పిధరింశురు.

అంబ * n. s. The mother; a name of Durga.
తల్లి, పార్వతియమ్మ.

అంబకము * n. s. An eye. An arrow. కన్ను, బాణ
మున్ను. Siva. 3. 5. R. 3. 60.

అంబకళము n. s. Pap, porridge. అంబలి. BD. 5. 534. నీయింటిరసరసాయనములరసగరికాయ నంబకళంబుశ్రుతివచ్చునే. ib. 3. 750. చెన్నయ్య యింటబలియంబకళము జెయిదియ్యకనుజుర్రె.

అంబరము * n. s. The sky. Cloth woven of cotton, clothing, vest, apparel. Ambergria. ఆకాశము, వళినము, వస్త్రము, అనుస్వారము, సున్న. SC. శరిమళద్రవ్యము. See అంబరు.

అంబరాంబరుడు * n. s. Sky-cinctured. "that is, (dik-ambara) "Naked," an epithet of Siva. శివుడు.

అంబరు n. s. Ambergria. శరిమళద్రవ్యము. H. 5. 162. చారుశ్రీగంధముగరుకేశరికదంబమంబరువు సుగుణివాది. See అంబరము.

అంబర్ for అంబళ్లు n. s. plu. Porridge. pap. A. 4. 172. అంబల్లుచురుక.

అంబలి plu. అంబలులు Gen. అంబటి n. s. Pap, porridge. పిండినూకలువేసిజావగకాచినది. దింతంబలి paste made of pounded tamarind seeds. అంబటికుండ a pap-boat. అంబటిప్రాడ్లు break-fast time : about noon.

అంబలిజోరిగాడు or జోరిగాడు n. s. A sort of lark ; the thick billed or red bellied species. Jerdon catal. No. 188. శుశివిశేషము.

అంబళ్లు n. s. plu. of అంబలి Pap, porridge. Vish. 1. 41.

అంబారవులుజు, పిలుజు or పిడుకు n. s. A tick, infesting animals. శుశువులనుశుశ్చేవురుగు. D.

అంబిక * n. s. A name of Parvati, wife of Siva. పార్వతీదేవి, తల్లియి, ధృతరాష్ట్రునితల్లియి. D.

అంబు * n. s. An arrow, a dart. వాణము. అంబునేశినట్టు adv. exactly ; hitting the mark precisely : straight as an arrow.

అంబు plu. అంబువులు * n. s. Water. నీళ్లు. అంబుజము or అంబుజసి a lotus. అంబుజోదరుడు an epithet of Vishnu. అంబుడము a cloud. అంబుధి the sea. అంబుముక్ a cloud. అంబురాశి the ocean. అంబుస్ఫోటము a bubble.

అంబులపొది n. s. A quiver of arrows. తూజీరము.

అంబేడ A simpleton. మెల్లనివాడు. Sar. Pad. 3. 57. వేడులుబల్లినన్నదరవేయగజాచెడువిందునంతయంబేడలులేరు.

అంభస్సు * n. s. Water. ఉడకము, నీళ్లు.

అంభారము or అంభారావము * n. s. The lowing of oxen.

అంభోజము or అంభోరుహము * n. s. A lotus. కామరళుప్పము.

అంభోడము * n. s. A cloud. మేఘము.

అంభోధి, అంభోనిధి or అంభోరాశి * n. s. The sea. సముద్రము.

అంశ n. s. A share, part, or portion. Good fortune or luck. ఒకభాగము, అదృష్టము. అంశువుడు a fortunate man, a man of talent or parts. వాడుదరిద్రాంశలోవున్నాడు he is in bad circumstances.

అంశము * n. s. A share, part, portion, object. భాగము, విషయము. దేవునియంశమునబుట్టినవాడు he who is born from a portion of the deity : he who is of divine origin. వర్ణనాంశము a descriptive part or passage in a poem. యాఅంశమునాకు తెలుసును I am acquainted with this subject. యాఅంశములో in this respect. వాడు అన్ని అంశములు తెలిసినవాడు he knows every thing, he is a man of the world. అంశచక్రము a table consulted by astrologers in casting nativities ; an astrological diagram for ascertaining the degree of the sun in any sign.

అంశజము or అంశభవము or అంశనింఘాతము * adj. Partaking of the nature of another ; inheriting by birth another's qualities.

అంశజుడు * n. s. He who partakes of the nature.

అంశుకము * n. s. Oloth, clothes, vest, robe. శస్త్రము, వైటకొంసు. D.

అంశుమంతుడు * n. s. The sun or moon. సూర్యుడు, చంద్రుడు. D.

అంశుమాలి * n. s. (He who is girded with rays.) An epithet of the sun. సూర్యుడు.

అంశువు * n. s. A ray of light, a beam. కిరణము.

అంశము (error for హంశము) n. s. A swan. అంశపాదికట్టె for హంశపాదికట్టె a small forked prop : which supports the wood work on which the roof is laid. A small forked stake ; used at intervals ; to relieve the shoulders of those who bear a car, &c. in procession.

అంశము * n. s. A shoulder. భుజశీరస్సు. N. 9. 24.

అంశలము * adj. Robust, lusty. బలిసిన.

అంశలుడు * n. s. He who is robust or lusty. బలిసినవాడు.

అంహస్సు * n. s. Sin, guilt. దురితము, పాపము. ఘోరాంఘోరాదుఃఖము grief for a great sin.

అకము * n. s. Ache, pain, affliction. దుఃఖము, పాపము. D.

అకట, అక్కట, or అక్కటా interj. Alas! O! what a pity! సంతాపార్థము, అయ్యాయనుట.

అకటవికటము adj. Adverse, contrary, awkward, inverted, contrariwise. విరుద్ధమైన, ప్రతికూలమైన. అకటవికటమైనమాట an incoherent speech, a prevarication, a shuffle. అకటవికటపుమాట లాడుట to shuffle, prevaricate. అకటవికటమైననవి an awkward, confused or troublesome affair.

అకటవికటము n. s. Opposition, contrariety, awkwardness, adverseness. విరుద్ధము, ప్రతికూలము. యెందుకు అకటవికటముచేస్తున్నావు why do you give trouble?

అకటా, అక్కట, or అక్కటా interj. Alas! Oh! aha! అయ్యోకటకట. N. 3. 26. కన్నకొడుకులు మూడులోకములనేల, నక్కటాముక్కుబట్టుకయనువినంబు గ్రందచెడలంబు గూర్చుండి. T. 4. 160. మనసిజుదేచం గానకటాయనుచు.

అకర్తకక్రియ * n. s. An intransitive verb. కర్తని రచేక్షు గాత్రం దేక్రియాపదము.

అకళంకము * adj. Stainless, spotless, faultless, blameless. నిష్కళంకమైన, నిర్మలమైన, దోషరహితమైన.

అకల్పితము * adj. Natural, simple, not artificial, not contrived. సహజమైన, అకృత్రిమమైన, చేయబడని. N. 4. 69. ఇతరాకల్పితరంధ్రమై.

అకస్తాత్తుగా * adv. By chance, suddenly, unexpectedly. చాతాత్తుగా.

అకాండము * adj. Sudden, unexpected. అకస్తమై.

అకాండకాండము * adj. (not a good phrase) Unexpected, surprising. ఆకస్మికమైన.

అకారము * n. s. The letter అ A. ప్రథమాత్మపు.

అకారణము * adj. Groundless, causeless. నిర్లక్ష్యమైన. అకారణముగా without a reason.

అకాలము * adj. Untimely, unseasonable. అసమయమైన. అకాలమృత్యువు an untimely death.

అకించనము * adj. Penniless, poor, indigent. దరిద్రుడైన.

అకించనుడు * n. s. A penniless wretch, a poor man. దుడ్డులేనివాడు, దరిద్రుడు.

అకిల్బిషము * adj. Sinless, faultless. నిర్దోషమైన. అకిల్బిషమూర్తి he who is faultless.

అకుంతితము * adj. Not checked, not hindered. నిరాటంకమైన.

అకూపారము * n. s. The sea or ocean. సముద్రము. P. 3. 65.

అకా! or అకో! Either, or whether; I wonder, I imagine, Query, Perhaps. కిం, కిము, ఉత, వికల్పార్థకసంభయము, యేమీ, అని. (వికల్పార్థము. ఎమకో, యేమోయని. D.) Swa. 3. 7. ఎంతతటంబు జేసిజనియించినవారకొమర్త్యభామినువ్. ib. 4. 145. మృత్యువు, దాగడుచోటలేదకో. లేదా యేమనుట. ib. 2. 20. సుకృతియొకదొవవడకో, అనగావిక్రమనావిక్రమో అని సంభయము. T. 4. 124. నివెరువకో. ib. 4. 211. మామకభుజవంభాళిచండిమంబెరువడకో.

అక్క n. s. An elder sister. జ్యేష్ఠభగిని. D. అక్కచెల్లెండ్లు elder and younger sisters. పెద్దక్క the eldest of my elder sisters. ఆరుకలను పెట్టుకొనివిన్నక్క పెద్దక్కచేస్తున్నాడు he plays tricks with the money. Any woman elder than oneself is usually styled అక్క elder sister, అమ్మ mother, madam: and any man elder than oneself is usually styled అన్న elder brother, అయ్య father, sir.

అక్కజము n. s. Wonder, surprise, astonishment. ఆశ్చర్యము. N. 4. 352. ఈయక్కజంబెన్నడుగాన.

అక్కట See అకట.

అక్కటిక or అక్కటికము n. s. Favour, mercy, pity. దయారసము. D. కారుణ్యము. ABA. దయ. P. 4. 590.

అక్కడ adv. There. అన్ధలమందు, అక్కడి of that place. అక్కడివాడు a man of that place. అక్కడికి to that place. అక్కడక్కడ here and there. అక్కడికిస్తాననిచింతించనందున as he would not even yet consent.

అక్కర n. s. Necessity, occasion, want, need, desire. అగత్యము. అక్కరతీర్చుట to relieve from

want. అది నాకక్కరలేదు I have no occasion for it, I do not want it. అది నాకు అక్కరవున్నది I want it. అక్కరలేదు it is not wanted or necessary. No matter, it does not signify. దీనితోనే కేమి అక్కర what have you to do with this? or what occasion or necessity have you for this? నీ వక్కడికి రావలసిన అక్కరమేమి what business had you to come there. అక్కరకొద్దీ మాట్లాడుట to speak as necessity demands; as circumstances require. యది అక్కరకు వచ్చును this will be useful or available. అది అక్కరకు రాదు it will be of no use. వాడికి ఆ పని అక్కరపట్టలేదు he does not care for it.

అక్కరము for అక్షరము n. s. A letter of the alphabet. వర్ణము.

అక్కరకర, అక్షలగర or అక్షలగ్ర n. s. A medical root. (Anthemis pyrethrum.) ధోవహారద్రవ్యము. Rottler, page 157.

అక్కలవాడ n. s. Slut's alley: a street in which cook maids live. వంటచేసే ఆ గంబులు వుండే వీధి. A. 6. 92. అక్కలవాడలనరకూళ్లు పెక్కి.

అక్కలింతుట v. n. To contract the muscles of the belly: an expression regarding a starved belly. కడుపు వెన్నున అంటుకొని పొయ్యెటట్లు గాన స్థింతుట. Swa. 1. 15. ఏలేయమైనయొడ్డా గంబుల వణిచేనక్కళించిన పొట్టువక్కళించి.

అక్కలికడుట v. n. To muse? be confused or bewildered? దిద్దుకువడుట అని తోచినది. BD. 7. 1376. సొక్కు చుసోలుచు మక్కి లింతుచును యక్కలికడి రెప్పలల్ల మోడ్చుచును.

అక్కి n. s. The erysipelas. విడ్డలకు లేచే లెక్కజ్జి, యాగజ్జిమీద సింహము వ్రాస్తే మాని పోతున్నది. (Ainslie.)

అక్కివిక్కినంద n. s. ఆటభేదము. H. 3. 187.

అక్ష n. s. The breast or chest. వక్షస్థలము. D. అక్షనవేర్చి embracing. వాని అక్షలు చెక్కులు యెండినవి (lit: his breast and cheeks are dried up.) He is emaciated. అక్షపక్షి a starveling, a wretch, a fool. అక్షగోత్రు a spear piercing the heart. BD. 4. 1858. అవసేతులకు నెల్లనక్షు గోత్రగురు, రాజాలకంశామ్యులొనిశాలము గావుంటున్ను, అనగా వాండ్లకు గుండెలోని గాలము గావుంటున్నది అర్థము.

అక్కుళ్లు n. s. A sort of grain called ఆట్రుడల. అక్రమము * n. s. Irregularity. Wickedness, crime. క్రమభంగము, దుర్మార్గము, నేరము, దుష్టార్థము. నన్ను అక్రమము గా మాట్లాడినాడు he railed at me. ఆరుకలను అక్రమము గా వ్రయము చేసాడు he lavished the money.

అక్రమము * adj. Irregular, disorderly, wicked, unjust. క్రమభంగమైన, దుష్ట, దుర్మార్గమైన, అన్యాయమైన.

అఖండము * adj. Whole, entire; abounding; imperishable. శీకలమైన, విస్తారమైన, అశోష్యమైన. అఖండైశ్వర్యము abounding wealth. అఖండకావేరి the main stream of the Cavery. వానికి అఖండమైన జీవనము వున్నది he has a plentiful income.

అఖండము * n. s. A cresset, a permanent lamp in a temple. నిరంతరము మండే దీపము.

అఖండిత * adj. Untorn, imperishable. ఖండితబదని, అనశ్వరమైన. అఖండితలక్ష్మీ imperishable riches.

అఖర్యము * adj. Much, vast, great. విస్తారమైన.

అఖలము * adj. All, whole, entire. శుభ్రమైన.

అక్షము * n. s. A tree. A mountain or hill. వృక్షము, శురవ్రతము.

అక్షంద్రపాకు n. s. A plant called Ammania Vesicatoria. (Ainslie. 2. 92.) Rox. 1. 426.

అక్షరచరుడు * n. s. The hill-ranger, i. e. a monkey. కోతి. DRK. 302.

అక్షచాట్లపోతు n. s. A truant, a wretch, a villain. దుష్టుడు గా తిరిగేవాడు. H. 3. 192. చిక్కు విల్లలు మైన వులేళ్లు చిక్కు ముళ్లు జమిదారు చిల్లలు తాళ్ల పాములకటయగచాట్లపోతు నెయ్యదుకుంటి. ib. 5. 128. అడివిండగుండడు మొండికట్టెగులాము ముట్టెకోపు పోతెవాలగచాట్లపోతుడు దుర్మార్గుడు.

అక్షచాట్లకారి n. s. He who has suffered, a sufferer, one who is thoroughly practised. సాసాకడగండ్లు పడి తీరినవాడు, ఆరి తీరినవాడు.

అక్షచాట్లు n. s. Evils, afflictions, troubles. కడగండ్లు, రిప్పలు. అక్షచాట్లకడుగునాడు he suffers great distress. నన్ను అక్షచాట్లు పెట్టినాడు he brought me into trouble.

అక్షజాత * n. s. An epithet of Parvati, wife of Siva. పార్వతీదేవి.

అక్షర, అక్షర or అక్షర n. s. A moat, ditch, trench. కరిషు, కంకము.

అక్షు or అక్షు n. s. Ill-fame, bad name, clamour, disturbance. రక్షు, నింక. D. అక్షనాదము. ABA. రక్షు, రక్షు, అక్షు. దాన్ని అక్షు పెట్టబాకు you must not blab of this. N. 7. 154. అక్షు సేయనటంబునాన పట్టిన గాని.

అక్షరము * adj. Inestimable, innumerable, endless, great. అక్షరమిర మైన, మహారై న, విస్తారమైన. Sar. D. 17. అక్షరాలంకారయనుండ్రముఖి. H. 1. 140. అక్షరమునుమానభంగమహాచారిత్రా. N. 6. 74. అక్షరీర్ష్యులి.

అక్షుము adj. Urgent, important, needful. అవశ్యమైన. అక్షుములేని unnecessary. అక్షుమై ననని an urgent affair. అమాటనుంబిని కేమి అక్షుము what business have you to inquire about it? what is that to you?

అక్షుము n. s. Necessity, need. అవశ్యకత.

అక్షుముగా adv. Urgently, assuredly, positively, by all means. అవశ్యముగా. అక్షుముగారా you must positively come.

అక్షుకారుడు * n. s. A physician. వైద్యుడు.

అక్షు or అక్షు n. s. A ladle, a scoop made of a coconut shell. కెంకాయదిప్పగరికె. A. 1. 39.

అక్షుడు or అక్షుడు v. n. To appear, seem. To be found, or perceived. To be seized or apprehended. కంక్షుడు, D. దొరుకుట, విక్రట. ABA. వానికి కంక్షు అక్షుడలె he cannot see out of his eyes. అన్నది లెకటి అక్షుడదెది లెకటి it is one thing and appears another. నేను చెప్పినది వాడికి అక్షుడలేదు he did not understand me.

అక్షుడు See అక్షుడు.

అక్షుము * n. s. A tree. A mountain. వృక్షము, కర్షురమున్ను.

అక్షుము * adj. Inaccessible, impenetrable, impassable. పోకక్యముకానిది. అక్షుముననుము (vulgarly అక్షుముననుము) incest, prostitution. వ్యధిచారము. అక్షుముచరమైన inexplicable.

అక్షు * n. s. Inaccessibility: impossibility. పొడవక్యముకానిది. A. 2. 29.

అక్షు or అక్షు * n. s. A kind of sweet scented wood. A quila or eagle wood. Xylaloe: a superior kind of sandal. విశేషమైన కరిమరముల యొక్క ధాతుగానుండే గుంపు చెక్క.

అక్షులు or అక్షులు v. a. To break, burst. కు అక్షులు, బద్దలుచేసుట. N. 2. 329. P. 4. 374.

కే అక్షులు వికట్టి దుమ్మి కలుపుచున్న భం. టి|| చెయి వికట్టి. ib. 4. 132. మోమాటనలయరత్తులతావు అక్షులు. టి|| ఊగట్టు.

అక్షు n. s. Red sandal wood. అక్షు. KP. 7. 216. ib. 7. 214. అక్షునబవ్యాదిని చెప్పు గుమాసినయట్టి వజ్రమున సాధముల్.

అక్షులు v. n. To break or go to pieces, be broken, burst. కుక్షులు, విక్రట, బద్దలు. N. 3. 214. కుక్షులు బ్రహ్మాండ భాండములు. B. X. 1465. ప్రాణములు విడిచెకంసు ప్రాణముల అక్షులు.

అక్షులు n. s. A perfume. వాసినాద్రవ్యవిశేషము. Swa. 126.

అక్షులు n. s. Wedding gifts. పెండ్లిలో అక్షులు కి కూతురికిచ్చే వస్త్రీ భూషణములు. N. 9. 97. అక్షులు యాదు విద్దని యక్షులు అక్షులు అక్షులు అక్షులు.

అక్షు or అక్షు or అక్షు చెట్టు n. s. Common flax, Linum usitatissimum; also, A leguminous tree, (Coronilla grandiflora.) అక్షుకూర the leaves of which are dressed and eaten. అక్షు, అక్షు గానూ నెత్తినే అక్షులు. అక్షునూ నె flax seed oil. అక్షు అక్షు broad leaved Cassia. (Ainslie.)

అక్షులి, అక్షులవాడు or అక్షులవాడు n. s. A gold smith. కమసాలవాడు. D. H. 3. 46.

అక్షుడు * n. s. Name of a certain sage. కుంభశంభవుడు. అక్షుశాకము the leaves of a leguminous tree which are dressed and eaten.

అక్షుము * n. s. A hole, a chasm. రంధ్రము. SC.

అక్షుము * adj. Unfathomable, very deep, bottomless, abstruse, obscure. అక్షులైన, అక్షులు.

అక్షుము * n. s. A house, a dwelling. ఇల్లు.

అక్షు See అక్షు.

అక్షు (commonly written అక్షు, or అక్షు) v. n. To be, to become, to turn to, to prove to be. The present p|| is అక్షు, అక్షు or అక్షు as అక్షున్నాడు or అక్షున్నాడు he is becoming or turning. The past p|| is అక్షు as అక్షు అక్షు అక్షు turning a rogue, becoming a thief. The root in A of అక్షు is అక్షు as అక్షుకారాదు it cannot happen so. Aorist p|| అక్షు, అక్షు, అక్షు, అక్షు, or అక్షు, అక్షు as అక్షు అక్షు cruel.

శాలివాహనశకవర్షంబులు ౧౪౩౬ అనునేటిక్రొ
 ధివందవరకార్తీకపక్ష గ శనివారము Saturday
 the 5th of the bright fortnight of the month
 Kārtica in the year Krōdhi "which is" the
 year 1466 (of the Salivahana æra.) యదిహం
 X అయ్యేపునక as this is a matter in which
 a man might prove a rogue. Past Rel. pl
 అయిన as నాదిఅయినగురము a horse of mine.
 The imperatives are కమ్ము plu. కండి. Causal
 forms కాజేయుట or కావించుట (which see)
 Negative aorist కాదు &c.

I. To be, to become, as వాడుయేమయినాడు what
 has become of him? దొంగఅయినాడు he proved
 to be a thief. వాడునేరస్తుడైనాడు he was found
 guilty. ఆశనిఅవునుకాకపోను it may or may
 not be effected. వానికిఆకలిఅవుతున్నది he is
 hungry.

II. To be made, to be finished, done or ended,
 be spent or expended ; to elapse, as కనికీప్ర
 మునాకాలెను the work must be done soon.
 ఆ పెండ్లిఅయినది the marriage took place. దేవు
 నిదశానకుయినది I got a sight of the god. స్నా
 నమయినరర్వాత after bathing. అయినదాన్నియ
 తు shew what has been done. ఆశనిఅయినది
 the work is over, it is done. కావచ్చినది it is
 nearly done. రూకలుఅయిపోయినది the money
 is expended. శంవత్సరముఅయినది a year has
 passed. నెలఅవుతున్నది it is about a month
 since. అర్థమయినదా do you understand it?
 నాకుభావముకాలేదు I do not understand it.
 భావమయినది I understand it. స్నానముకావం
 చుట to bathe.

III. To be proper or fit, to be agreeable, as యి
 చ్చటనుండనునేమనకు is it fit for us to re-
 main here? అయిననడక becoming conduct. అ
 యినశని a proper act. కానిశని an improper
 or unbecoming act. అట్లాచేయనవునా is it
 right to do this? అట్లాకారాదు this ought not
 to be done, it is not proper to do so. ఆశనులు
 కాచినపాలు ఆరాత్రికిఅవును milk boiled the
 same day is fit for use that night. యానీళ్లుఅతనికి
 కాలేదు this place (lit. this water) did not
 agree with him. అతనికీనాకుకానందున as he
 and I do not agree; as we are not on good

terms. అయినకాండ్లున్నుకానికాండ్లున్ను friends
 and enemies.

IV. To grow, as యాతొటలోయేమిఅవుతది what
 is grown in this garden? యిక్కడవరికాదు rice
 does not grow here.

V. (Governing a Dative) To stand in relation.
 as వాడునీకేమవుతాడుhow is he related to you?
 నాకుకావలసినవాండ్లు my relations. వానికిమేము
 యేమికాము we are in no way related to him.

VI. Added to some nouns it is translated, "To
 set out ; to dwell, to share," as వాండ్లుయెప్పు
 దుప్రయాణమవుతారు when will they start or set
 out? అక్కడనివాళిమైనాడు he dwelt there. వి
 భాగాలు అయివేరిటికావురముచేస్తున్నారు they
 seperated and live apart. This verb changes
 these nouns into verbs.

అగుడు, అనగాఅయ్యేటప్పటికి. A. 5. 166. అంత
 కంతకగ్గలంబగుడు, గుడికింజని as it was exces-
 sive.

అగుతుడుట v. n. See అగుతుడుట.

అగుతురచుట v. a. To shew, point out. చూపుట,
 కనుతురచుట.

అగురు * n. s. See అగురు.

అగురువు * adj. Light, not heavy. చులకని, తేలి
 కైన.

అగోచరము * adj. Inconceivable, imperceptible.
 ప్రాప్యముకాని, అగుతుడని.

అగౌరవము * n. s. Disregard, contempt. అలక్ష్య
 ము. వాండ్లనుఅగౌరవముచేసినాడు he despised
 them.

అగ్గమవుట or అగ్గతుడుట v. n. To bow, yield, to
 become subject. విషయమవుట, స్వాధీనమవుట,
 (శ్రివశమవుట. KB. ABA.) అగ్గతుడుట, తట్టు
 డుట, అనగాస్వాధీనముకావడము. D. M. VII.
 2. 22. నరసుతునకగ్గమయ్యెంగురుధరణీకల్లభుండు.
 ib. 4. 2. 202. ఆచడలకునగ్గంబయ్యెగా. M. X.
 1. 207. అయ్యోధవరుకారికగ్గంబుగాక. Swa. 3.
 14. అంగభవుకారికినగ్గముజేసికూరుడై. టీ|| లోబ
 డజేసి.

అగ్గము n. s. Victim, object. విషయము. (కైవశ
 ము. OG.) ABA. స్వాధీనము. D. See అగ్గమవుట.

అగ్గలము adj. Excessive, vehement, intolerable.
 అధికము. ABA. దురాశము. KB. దుశ్చిహము.
 D. పెండు, మిక్కిలమైన. H. 2. 119. విరహమగ్గల
 మైనక. ib. 5. 229. యావేళవిరహమగ్గలమయ్యెగా.

Swa. 6. 105. చూర్యనినడమగ్గలముయ్యె. Vish. 6. 319. చావులగ్గలంబులయ్యెజనులముందు.

అగ్గలముగ adv. Excessively, vehemently, cruelly. అధికముగా, పెండుగా, ఉగ్రముగా, దుశ్శుమాముగా. BRY. 2. 957. అగ్గలముగనే ఘోషితుయి గాలునిచూపులబోలుతూపుల. M. 1. 5. 290. విలువిద్య సెరులునిగ్గలముగ లేకుండగనిన్ను గరువు రుసని. Surabhand. 125. లెక్కకగ్గలముగ సెక్కరితి. H. 3. 140. దాకుక జెప్పము జెప్పకున్నగ్గలము గనిసన్నిధింతుసని.

అగ్గలించుట v. n. To be increased, to grow. (ఎక్కువవుట. D.) అభిశయించుట, అధికవువుట. Vish. 7. 375. ముచ్చలగ్గలించి, అసగానేడుకలతి శయించగాను. Surabhand. 82. కోర్లులగ్గలించు.

అగ్గలిక n. s. Power, prowess. Wantonness, sportfulness, dalliance. శౌర్యము, శురాక్రమము, శిరశిర, విలాసము. (ఉర్లంత ABA.) Swa. 4. 161. మడమలండాటింపిన ఘోటకంబు వెగ్గలంబున మ్రొగ్గి యునగ్గలికచెడక. టి|| శౌర్యముచెడక. M, IX. 2. 244. డైత్యులముతోనగ్గలిక నెదురనడచె. T. 5. 73. కదన మొనరింబిరిట్టులగ్గలికమించి. N. 9. 63. దుగ్గంబులగ్గలుబట్టునగ్గలిక వెగ్గలంబుగా. T. 2. 125. అగ్గలికమారతాలిని తగ్గకమానశిముబట్టితనువలచిన. అగ్గలికమార, శిరశతమార. Swa. 3. 46. ఇట్లు పూమొగ్గలంబోనిముగ్గలందగ్గలికచూపుకమ్మకుంజులవజ్రంపురకరకల. A. 2. 28. వశానుగతిజేరువెలిగయలగ్గలికల.

అగ్ని n. s. Fire. అగ్ని, నిశ్చ. వానిముఖము అగ్నితాకినది he looks flushed or red in the face.

అగ్నించుట v. a. To praise, commend, applaud. ప్రోత్రముచేసుట. D. వినుతించుట. ABA. N. 9. 100. జనులగ్నింతజలంధరానురునివేపంబూనితత్తాంతబృందనుగామింతుటా.

అగ్నింపు n. s. Praise, eulogy. వినుతి. ABA. See అగ్నించుట.

అగ్నిట v. n. To be contained. అమరుట. Lavanya. 35. మొనలుపైపైలకగ్నినకుచదవ్యముతో. Vish. Maya. 3. 12.

అగ్నివ n. s. Cheap. చౌక. D. అగ్నివగాకొనుట or తీసుట to buy cheap.

అగ్నిద adv. There, in that place. అక్కడ. (తత్రారము. ABA.) A. 5. 129. తిరవనేయిపువంకమి

దుగానగ్గడపుల్ల శేసరమునందువనింతుగ. టి|| అత్రదేశముందున్న.

అగ్ని * n. s. Fire, the god of fire. The gastric juice or power of digestion. నిశ్చ, వాయుశుఖుడు, దీతునము. అగ్నికాంద్యము indigestion. అగ్నిదీతునము the digestive power. అగ్నికూల the south east point. అగ్నిట్టవము a sacrifice to the god of fire. అగ్నిపురము the pudendum muliebre. శోకాగ్ని mental anguish. చింతాగ్ని corroding care. అగ్నికార్యము exercising the sacrificial fire with oblations of liquid butter. అగ్నివైద్యము a cautery. అగ్నిగుండము a fire-pit. ప్రాణత్యాగము చేసేవాండ్లనిమిత్తమై కట్టెలుబిడకలువేసితగల బెట్టినగుంఠ.

అగ్నికాష్ఠము * n. s. Agallochum. అగ్రుగంధపుచెక్క.

అగ్నికుమారకము * n. s. Name of a certain medicine. ఔషధవిశేషము.

అగ్నిమండలము n. s. A large caterpillar that destroys crops. Its touch is supposed to occasion inflammation. వయరునుకొట్టేపురుగు.

అగ్నిమాత * n. s. The plant called Ceylon lead wort. Plumbago Zelanica. చిత్రమాలము.

అగ్నిశీఘ * n. s. A plant (Gloriosa superba) తరిగొర్రెచెట్టు, కుంకుమపువ్వున్ను.

అగ్నిహూత్రము * n. s. Fire. నిశ్చ. అగ్నిహూత్రుడు the god of fire.

అగ్రము * adj. First, preliminary, chief, principal. మొదటి, ముఖ్యమైన.

అగ్రము * n. s. Front, fore-part, top, peak, summit, end, point, tip. ముందు, ముందరిభాగము, చివర, మొన.

అగ్రగణ్యము * adj. Estimable, conspicuous. ప్రేక్ష్యమైన, పూజ్యమైన.

అగ్రగణ్యుడు * n. s. A chief, a leader. అతిపూజ్యుడు, ప్రేక్ష్యుడు, మొదటివాడు.

అగ్రజన్మడు * n. s. A bramin. Elder brother. క్రాస్తాణుడు, అన్నయన్ను.

అగ్రజుడు * n. s. An elder brother. అన్న.

అగ్రణి * n. s. A leader. ప్రేక్ష్యుడు, మొదటివాడు.

అగ్రహారము * n. s. A street or village inhabited by bramins. A village of which the old and

hereditary cultivators are bramins. A vil-
lage granted to bramins by government for
charitable or religious purposes ; either rent
free, or at a favourable assessment. The
conditions on which these villages are held
are specified thus. శ్రీరామగ్రహారము a village
free from all tax. శ్రీశ్రీయగ్రహారము a vil-
lage granted at a certain fixed assessment.
శ్రీశ్రీఅగ్రహారము a village granted at a rent
which fluctuates with the produce. అగ్రహార
కుడు or అగ్రహారీకుడు an incumbent : a bra-
min belonging to such a village. అగ్రహారమ
నుభవించేవాడు he who enjoys a village free
from tax.

- అగ్రామ్యము * adj. Not vulgar. పాడురోక్తము కాని.
- అగ్రము * adj. Chief, principal, best, first. ఉత్తముమైన, శ్రుధానమైన.
- అగ్రముడు * n. s. A chief, a leader. మొదటివాడు, ముఖ్యుడు.
- అగ్రశీరుడు * n. s. A leader, chief. శ్రేష్ఠుడు, మొదటివాడు, మొనగాడు, మేటి. H. 5. 347.
- అఘము * n. s. Sin, guilt. పాపము. H. 1. 181.
- అఘటనము or అఘటితము * adj. Impossible, impracticable. దుర్లుటమైన, అసాధ్యమైన. Vasu. 4. 77.
- అఘమర్షణము * n. s. An expiatory prayer : re-
citing mentally, while a little water, in the
palm of the right hand, is held to the nose.
జలమధ్యజప్యసూక్తము. SC. BD. 6. 230.
- అఘోరము adj. Terrible, dreadful. భయంకరమై
న, మహాత్తైన. అఘోరమైనయుద్ధము a fierce
battle. అఘోరమైనజ్వరము a violent fever.
అఘోరమైనసెట్టి a sharp pain.
- అఘోరించుట v. n. To be in grief : to lament, be
horrified. యెక్కుట, దుఃఖపడడుట, దిగులుపడుట.
- అచల or అచ్చట adv. There, in that place. అక్క
డ.
- అచరము * adj. Immovable. స్థావరమైన Vema.
1605. అచరచరశిలకూపామంకముల్లింకముల్.
- అచల * n. s. The earth, as being stable. భూమి.
- అచలము * n. s. A mountain, a hill. శురవరము.
- అచలకు * n. s. He who is firm. M. VI. 3. 102.
పార్థుకొడుకచలంబై. DRS. 18. అవ్యాయునం
జనుండచలుడై కలికె.

- అచింత్యము * adj. Incomprehensible, not thought
of. అశ్రుమేయమైన. (విచారించక కృతముకాని, ఒక
తక్కుము. D.)
- అచిరము * adj. Momentary. అస్థిరమైన, క్షణభం
గురమైన.
- అచుందిరము * adj. Not kissed. H. 2. 115. అచుం
దితాధరమశయ్య T. 2. 60. అచుందిరభావము.
ఇదిఅచుందిరమైనవిషయము this is an unattain-
able subject.
- అచేతనము or అచైతన్యము * adj. Inanimate, in-
sensible. నిర్జీవమైన, ప్రాణరహితమైన.
- అచ్చ adj. Pure, real, unmixed. శుభ్రమైన, నిర్మ
లమైన. అచ్చతెనుగు Telugu without Sanscrit
words.
- అచ్చట adv. There, in that place.
- అచ్చనగండ్లు (singular అచ్చనకల్లు, also spelt అ
చ్చనగాయలు or అచ్చనగాయలు) n. s. Pebbles
which are tossed up, and caught on the back
of the hand, in a game played by girls. ఆడ
పిల్లలు ఆటలో వైకియొకర వేసికట్టేకాయలు. (గిరి
యకములు, అడుకొనేది. D.) R. 5. 119. అచ్చి
కన్నియయాడు నచ్చనగండ్లనా, కొండలేవార్థిలో
నుండుసెకల. Yayati. 3. 149. ముదురువెన్నెలగా
య ముత్యాలదిన్నెపైవైచేయిచ్చనగండ్లు పారవైది.
Vasu. 4. 95. కొండలచ్చనగండ్లయి. అచ్చనలా
డుట or అచ్చనగాయలాడుట to toss up balls
and catch them on the back of the hand. Jaim.
Bha. 1. 62. పాచ్చినశోకము మదిలో నచ్చనలా
డంగననియె నమ్మునితోడకె.
- అచ్చముగా adv. Purely, without any mixture.
నిర్మలముగా.
- అచ్చర plu. అచ్చరలు n. s. Fairies, or angels ;
dancers and courtezans of heaven. అచ్చరస్త్రీ
లు. D. M. XII. 3. 316. అచ్చరలేమపింక.
- అచ్చాళి or అచ్చాళు (K.) One who lives a single
life, an unmarried person. ఒంటిమనిషి, యేకాం
గి గాత్రుండేవాడు, సంసారభ్రమికులాటలేకుండా
త్రుండేవాడు. అచ్చాళుగాత్రుండుట or అచ్చాళిగా
త్రుండుట to be alone, to be quiet, free from pertur-
bation. Pativratyā. 35. చారుళిలాముఖ్యజలజలో
చనల, చేరికొంఘలచెలులనికూలె, పగరకుజొర
రాకబహుదుగ్గూర్ల, మగుకోహళమహర్షియాశ్ర
మశ్శలిని, నేరివిమనమునిశ్చింతనేతెంచి, యారాధిప

అచ్చు క్షిణచ్చాళి గాఁ, అనిక్షిణస్పృష్టలమైయుండవల.

అచ్చి n. s. An *Acheen* poney. దేశభేదహాయము. ABA. దీన్నివాడుకగా అచ్చినుట్టమంటారు.

అచ్చిక or అచ్చికము n. s. Deficiency, want, defect. Clearness, cleanness. అచ్చికము, కొదవ.

OG. అచ్చికము, అచ్చుము, ప్రశస్నము, శేరినది. ABA. H. 1. 93. నీకొకండులకునచ్చికతకమెలంక. B. 8. 46. పల్వలంబులతెతపచ్చికమచ్చికచెలులకందిచ్చునచ్చికములేక.

అచ్చికమచ్చికపు adj. Familiar, affable. తిన్నని, కలియగలుపుగావుండే. P. 3. 268. చేజేతనపుదుయచ్చికమచ్చికపుమాటలాడి నాతోమాటలాడవైరి. టీ|| లాలనపుమాటలాడి.

అచ్చికమచ్చికలు n. s. Familiarity, affability. కలియగలుపు. P. 2. 69. సారంబలగువన్యాహారంబులుచెచ్చియచ్చుచునచ్చికమచ్చికలదరగొంతకాలంబుగడచి. టీ|| అల్లికవిల్లికలుమార, అనగా అస్యోస్య ప్రేమయనియర్థము. H. D. 2. 630. అచ్చుగాదీర్చుమాయప్పనికొన్నియచ్చికమచ్చికలాడినవ్రములుగంటకయిచ్చి.

అచ్చినచ్చుట v. n. To prosper, be advantageous. శ్రేయశ్శరమవుట, మేలయవచ్చుట, కలిగినచ్చుట. వానికినువ్రములుఅచ్చిగావు or అచ్చిరావడములేదు he has no luck in horse flesh.

అచ్చు or అచ్చ * n. s. *Ach*: the grammatical phrase for a vowel. స్వరము, జీవాక్షరము.

అచ్చు n. s. A stamp, a form for printing or for any other impression, a type, a printing press. An axle-tree. The handle of a handmill. A weaver's reed or stay. An image, or picture. ప్రతిరూపమునుకల్పించేటిది, యిరుసుకూను, తిరగటికెత్తి, బట్టనేశేటండుకుసాధనమైనది, (చురివింబము. ABA.) ఊతలచ్చు the mould wherein clay or metal is cast. యిటికెఅచ్చు the box or mould used in making bricks. అచ్చుక్షరములు printed letters. శుడచ్చు a mould. అచ్చువేసుట to print. యింకా అచ్చువేయని unprinted, unpublished. అచ్చువేశేవాడు a printer. అక్షరాలఅచ్చు types of letters. వెల్లపుఅచ్చు a square mould into which boiled treacle is poured : and thus formed into cakes. అచ్చు వెల్లము a stamped lump

of jaggory, used as a sweetmeat. అచ్చుట్టుట to seal, impress with a mark, take off an impression from a seal. అచ్చుబల్ల the frame on which a weaver's reed is fixed. అచ్చువేశినయెడ్డు a ("braminy") bull that is marked or stamped; it is allowed to wander at large, as consecrated to the deity.

అచ్చుకట్టుట or అచ్చుకట్టువేసుట v. a. To prepare lands for wet cultivation by enbanking the field in plats or partitions: also the same act regarding garden beds. మట్లగాయేర్పరచుట. అచ్చుకట్టించినమడి or అచ్చుకట్టుపొలము a field which is enbanked as garden beds for wet cultivation.

అచ్చుకావలిగాడు n. s. A bound bailiff: a watchman who engages to make good anything stolen. దొంగలుదూరిదోచుకొన్నసొమ్మునుదండగబెట్టుకొనేకావలివాడు.

అచ్చుకొనుట v. a. To pay, pay wrongfully, liquidate. దండగబెట్టుట. వాడుదివాలమునకుపదిరూపాయలుఅచ్చుకొన్నాడు he is assessed by government ten Rupees. ఆనేలకుగానుపలభైరూపాయలుఅచ్చుకొనియున్నాను I have suffered, on account of that land, a loss of forty rupees.

అచ్చుగ or అచ్చుగా adv. Precisely, exactly, clearly, evidently. శరిగ్గా, స్పష్టముగా. (2వచ్చుకొనుట. D.) T. 4. 22. చిచ్చుకవైలవచ్చుత్తీమునచ్చుగదొడిగినవిశాస. ib. 3. 59. ఆశతికంఠలక్షిణచ్చుగనెదిరించు.

అచ్చుట v. n. To be indebted, suffer loss. ఋణశుడుట, దండగబెట్టుట. నీకునేనచ్చినానా am I indebted to you? దానికిపదిరూపాయలుఅచ్చినాను I lost ten rupees by that business. మేముఅచ్చుకారము we will make it good.

అచ్చుదల or అచ్చుబాటు n. s. Debt. ఋణము. వానికీఅవులుఅచ్చుదలలేదు (lit: the cattle do not owe him) he has no luck in cattle.

అచ్చుకడుట v. n. To be apparent, evident or plain, to be precise or exact. విశదమవుట, స్పష్టమవుట, శరిగ్గావుండుట. A. 4. 187. సొమ్మచ్చుకడుకజేయుటకు నైయలక్రాంచనగంబు వేరికమ్మెచ్చుననిచ్చు. టీ|| సమముగావుండేలాగుజేయుట

త్ర. N. 2. 20. వెలువనుచ్చుకడంక. టీ|| శృష్ట
 ముతనట్టుగాను. P. 4. 472. అచ్చుకడంకబల్లు.
 Swa. 4. 48. మచ్చికలచ్చుకడక.
 అచ్చెన for అర్చన n. s. Worship.
 అచ్చెరుపు n. s. Astonishment. ఆశ్చర్యము. D.
 అచ్చెరుపుండుట to be astonished.
 అచ్చుము * adj. Clear, transparent. నిర్మలమైన.
 అచ్చత * n. s. Clearness. స్వచ్ఛత, తేట.
 అచ్చుకల్లము * n. s. A bear. ఎలుగుమంటి. D. A.
 4. 287. ib. 6. 140.
 అచ్చుగా * adv. Purely, clearly, plainly. నిర్మ
 లముగా, తేటగా.
 అచ్చాశ్శము * adj. Perfectly pure. అతినిర్మలమై
 న. A. 6. 140.
 అచ్చేద్యము * adj. Impenetrable, not to be cut,
 incapable of injury or commination. సరకకూ
 దని, అక్షరమైన.
 అచ్యుతము * adj. Permanent, eternal. శాశ్వతమై
 న.
 అచ్యుతాగ్రజుడు * n. s. An epithet of Indra or
 Balarama. ఇంద్రుడు, బలరాముడున్ను.
 అచ్యుతుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.
 అజ * n. s. A she-goat. ఆడుమేక.
 అజము * n. s. A goat. మొగమేక.
 అజగరము * n. s. The rock snake, a large ser-
 pent. (Boa constrictor.) కాపాశము, పెనుబాము
 చేరు.
 అజగవము * n. s. The epithet of the bow of
 Siva. శివునివిల్లు.
 అజమోద * n. s. The seed of Bishop's weed.
 Sison Ammi. దీక్ష్యము, ఓమము.
 అజశ్యంబ * n. s. A plant; described as a milky
 but not thorny plant with a fruit of a crooked
 figure, like a ram's horn. విమాణి, దుష్టువుచెట్టు
 పేరు.
 అజగ్రము * adv. Constantly, always. ఎల్లప్పుడు
 న్ను, నిత్యమున్ను.
 అజాండము * n. s. The universe. బ్రహ్మాండము.
 అజాగ్రత n. s. Carelessness, heedlessness. అశ్ర
 ద్ధ, కూరాకు. అజాగ్రతగా carelessly. అశ్రద్ధగా.
 అజాణి * n. s. A goat-herd. కురుసుబాడు. D.
 అజాశక్తువు * n. s. He who is hated by none :

an inoffensive man. అందరికీహితుడునావుండేవా
 డు.
 అజిరము * adj. Unconquered, invincible. జయం
 రబదని. అజితేంద్రియులు those whose lusts are
 unsubdued, wilful sinners.
 అజినము * n. s. A hide, used as a seat, bed &c.
 by the religious student, generally the hide
 of antelope. చర్మము.
 అజిరము * n. s. A court or yard. చర్వరము, ముం
 గలి.
 అజీర్ణము * n. s. Indigestion. అస్తికాంక్ష్యము.
 అజీర్తి n. s. Indigestion. అజీర్ణము, అన్నాదులుఅర
 గకఘోషదము.
 అజుడు * n. s. An epithet of Vishnu, Brahma,
 or Cupid. విష్ణువు, బ్రహ్మ, మత్స్యభుడున్ను.
 అజేయము * adj. Invincible, impregnable. అసా
 ద్యమైన.
 అజ్ఞ n. s. Opportunity. శుభము. KB. S. 3.
 491. అనికలికె నదియె మొకలుగ వెనుతీయకనజ్ఞ
 మైనవేళలనెల్లక జనుడెంచువారినినవ్వనితామణి
 తనివితేకవర్తిలదొడగక. అజ్ఞమైనవేళలనెల్లక,
 శుభముమైనప్పుడంతా. T. 2. 48. మిశిజ్ఞనుజేరి
 యజ్ఞనిధిక్రియొనర్చుచువిద్యనేర్పినక. టీ|| శుభము
 మెరిగి.
 అజ్ఞ, అనగాపాదము. అజ్ఞలు plu. Foot prints,
 feet. అడుగులు. OG.
 అజ్ఞగా for అజ్ఞాని adv. (K.) Cleverly, neatly, in-
 geniously. నేర్పుగా. D. Vencatacal. page. 37.
 అజ్ఞగాతిలకంబుచూపణంబినుడుట.
 అర్జ్యూరే interj. Well done. శహణాను. T. 3. 41.
 మేలాహావిలాసంబులర్జ్యూరేజవ్వనముద్దిగావగలు.
 అజ్ఞత * n. s. Ignorance. తెలివితేమి.
 అజ్ఞాతవాసిము * n. s. Living incognito. తానుయి
 టినాదనితెలియకుండావుండడము. ఆరాజుఅక్కడ
 అజ్ఞాతవాసిముచేసినాడు the king lived there
 incognito. యిండ్లువాకిండ్లువిడిచివేయుచుక్కడఅ
 జ్ఞాతవాసిముచేస్తున్నాము we emigrated to this
 place where we live in reduced circumstances.
 అజ్ఞానము * n. s. Ignorance, irreligion, hea-
 thenism. అవివేకము, మూఢత్వము.
 అజ్ఞానతః * adv. Ignorantly, unknowingly. తెలి
 యక, తెలివితేక.

అజ్ఞాని * n. s. An ignorant person, a person without knowledge, a heathen. తెలివిలేనివాడు, మూఢుడు. Pal. page 214. ఆచారమెరుగని అజ్ఞాని నేను.

అజ్ఞాదు * n. s. An ignorant person, one without knowledge. మూఢుడు, తెలివిలేనివాడు.

అట adv. There. And then. Afterwards. అక్కడ, అటుతర్వాత. అటకుపో go there. ND. 3. 1081. దమయంతియటకుచనుడేర. Vaiz. 4. 52. అటరంశశునియర్భకుత్.

అట or అంట (contraction of అంటున్నారు they say) It is said, they say. వాడువచ్చెనట they say he is come. రావటే for రావటవే i. e. రానంటావా యేమే what, will not you come? కోపమటే i. e. కోపమా యేమే what, are you angry? బాలుడటేవాడు what! you call him a child? అటరా is a contraction for అంటావారా Doest thou say so?

అటక n. s. A loft under the roof of a house. సామానులువేళి పెట్టడమునకైత్రుండేటిది.

అటకమామిడి n. s. The plant called hogweed.

అటకలి plu. అటకండ్లు n. s. A stuff used to rub upon the head to clean the hair. అభ్యంగనకై లహారక ద్రవ్యము. ABA. తోముకూనేటింది. (జావలొఫేదము. D.)

అటకాళము n. s. Quick time, in music.

అటమట n. s. Trickery, guile, fraud. అటలాటము. ABA. మోసముచేయుట, మాయమాట. (వంచించివారింబడము. D.) T. 3. 102. అటుయిటుప్రాద్దులుమచ్చుచు నటమట బెరగాయ నుద్దులాడెదవారా. Śwa. 5. 19. అటమటమునవిద్యనొనుటయుం గాకగుటగుటలుగురువుతోనాయెనని. టీ|| బొంకింపుచేర విద్యనశువారింపినదే కాకుండా. Vema. 129. అటమటలగుకల్లులంతకుకప్పంబు. L. 7. 280. కుటిలకుబ్బితములుకూచివారములు, మటుమాయతనములుచండుమాకులును, నటమటంబులును మున్నైనఫేదములు.

అటమటించుట or అటమరించుట v. a. and v. n. To deceive, cajole, obtain by fraud. To be troubled. వంచనచేసుట, మోసముచేసుట, మాయచేసి అటహరించుట, తల్లడిల్లుట. Śwa. 5. 127. పెరుంగుజన్మలగ నైతమ్మి మొగ్గలవ నైననటమటించి. టీ|| ధిఃకరించి. Vish. 6. 307. తమ్ముడవనిని న్నేగతి

నమ్మంగావచ్చునిట్లు నాకొసగక రత్నమ్మటమటించుకొంటివిపొమ్మిక నీతోటిపొందువారపొచ్చుముగూ. Bilha. 2. 115. ఇటులగాత్రైకచేశములటమటించువారవారవధూటికాసామ్యకలన. Ila. 3. 159. చెలియనన్ని నుమంతోనేపుజూడకయున్ననావద్రావినజోకనటమటిల్లు. టీ|| తల్లడిల్లును. Satyabha. 3. 36. ఆగుబ్బుగాకొమ్మయంగవాశనవచ్చునామూర్హొన్నవోనటమటించు.

అటమున్న or అటుమున్ను adv. Previously, before that. అండుకుముందుగా. BD. 5. 1199. వెలుగునీరాజనంబులకటమున్ను. ib. 5. 1193. పొరిమజ్జనాదకంబులకటమున్ను.

అటరూపము * n. s. A tree (Justicia adhatoda) అడ్డనరవుచెట్టు.

అటవి * n. s. A forest. ఆర్యాము.

అటికె n. s. A small earthen pot, with a large mouth. చిన్నకుండ. D. Kalahasti. 3. 49. నానావిధమాంసంబులయటికలును.

అటికెమామిడి n. s. A spreading plant, called hogweed. గలిజేరవల్లిక. Ainslie 2. 205.

అటు adv. So, thus, in that way or manner. అట్లా, ఆరీతిగా. అటుమళ్లు turn that way. Śwa. 4. 144. కిరాతవలమటువారక. టీ|| ఆశ్రుకారము పారిపోగా. A. 4. 156. అటుగామిని. ib. 4. 302. కొరగాడటుసేయ. T. 3. 58. చిత్తియేకాకటుపల్లటలువేయునేటికికా.

అటు adj. That. అటుతర్వాత after that. అటు పూర్వము before that. మొన్న the day before yesterday. అటు మొన్న the day before that. అటుకుక్క on that side. ఏటికిఅటుపక్క on the other side of the river. అటువోక యెటువోయెనూ he did not go there: but is gone I know not whither. S. 3. 403. తురంగంబటునిటుమడిపారిపోయె the horse ran this way and that way and escaped.

అటుంవలెనే adv. In like manner. అదేరీతిగా.

అటుక n. s. A loft in a house, under the roof. సామానులువేళి పెట్టడమునకైత్రుండేథలము.

అటుకులు n. s. Rice wetted, parched and flattened. చిపిటములు, అనగావడ్లునాన బెట్టివేయించి దంచినది, కృఢుకములు. ABA.

అటుగాన adv. Wherefore, therefore: so then: if so. అట్లానైనంబన, గనుక. BRAYo. 168. HD. 2. 2182.

అటు మొగముచేసుట v. n. To turn the face aside. మూతిమల్లించుకొనుట.

అటుల adv. After that manner, so, thus, in that way or manner. అట్లా, ఆరితగా, ఆలాగున. N. 2. 177.

అటులు adv. Thus, so that, according to. అట్లుగా. T. 2. 64. జంటితేనేకర్త్యంతములేటబుట్టినటులా రిసి. ib. 3. 88. అటులారకుండి.

అటులైన adv. If so. అట్లైతే.

అటువంటి adj. Like that, such. అలాగంటి.

అటే or అటో Contraction of అటనే or అటపూ (intensive of అట) My good woman. అరను పోయినాడటే is he gone ma'am? ఇంకాకాతే కటో is it not finished ma'am?

అట్ట n. s. The sole of a shoe or slipper: hide: leather. Card, pasteboard. A headless-trunk. A part or division. చర్మము, అయిదారుకాకితాలు అంటింపిసన్నకులకవలెవుండేది, కబంధము, అనగారలతెలివీరము. KB. మొండెము, ఖాగము. ఒంటట్టచెట్టులు shoes with a single leather for a sole. చెనుట్టట్ట a piece of leather put inside of a shoe. అట్టపొట్ట his pursey body and pot belly. అట్టపొట్టగావుండేవాడు a stout potbellied man. P. 1. 594. అట్టరెత్తినప్రాతమెట్టులు. A. 6. 103. చెట్టుట్టలుశోధించిశిఖలువిచ్చి. Charitr. page 181. ఆరెయ్యగత్తియనట్టలమోపు. M. VII. 5. 398. అరైరంగునందునిమియతండయ్యట్టయుడలయునుధరణ్ణతలగతంబుజేసె. BD. 6. 65. తలనట్టతోకీలుగారికప్రాణంబు. G. 6. 92. ఆరాజులలో పురస్కారవైరంబుట్టించినఆడండురెండట్టలై the army was divided into two factions.

అట్టము * n. s. A gazebo, or top room: a fortified place in front of a building. A palace. An upper roomed dwelling: an upstairs house. ఉపరితనగృహము, కోటవాకిటిమొదియిల్లు, సౌధము, రాజుకడనము, మిడ్డయిల్లు.

అట్టచెట్టు or అట్టశమ్మ n. s. A certain game. నాలుగుగవ్వలువేళిఆడేకచ్చిభారవంటిపైకఆట.

అట్టట్ల n. s. A chamber built over the gate of a fort. కోటవాకిటిమొదియిల్లు. See అట్టము, (కోటకొర్రడములు, D.) BD. 3. 250. DRY. 1518.

అక్కజంబుగగారియట్టట్లగారె.

అట్టహాసము or అట్టహాసము * n. s. Violent, phrenzied laughter. Vehement action, exceed-

ing effort or exertion. Toil, pains, ado, laborious efforts. అధికనత్వము, మహాత్వయత్నము, అధికశ్రమ. N. 2. 247. రక్షింపమిథోట్టహాసహహారావంబులు. ib. 9. 31. అట్టహాసంబుననడరెకుతెరసెనారు. Lalito. 14. 77. వజ్రకంకటశంభన్నాకతోరాట్టహాసోజ్వలా. నాకూతురినిపంపితేనేగానికూడకరిట్టహాసముచేస్తాడు he protests violently that his daughter shall go with him. రాజుబహుత్వట్టహాసముతోబంబులుడేరినాడు the king set out with great pomp.

అట్టహాసము* adj. Pompous, ostentatious, affected. జంభమైన.

అట్టహాసగాడు * n. s. A pompous or ostentatious man. జంభగాడు.

అట్టయెనా (from ఆయెను it happened.) If it be so. యిస్తినట్టయెనా if you were to give it.

అట్టలము * n. s. A chamber built over the gate of a fort, an upstairs house. A palace. కోటవాకిటిమొదియిల్లు, సౌధము, రాజగృహము, మిడ్డయిల్లు.

అట్టలకము* n. s. A room on the top of the house. A house built over the gate of a fort. ఉపరితనగృహము, కోటవాకిటిమొదియిల్లు.

అట్టి adj. pron. Such, like that. అటువంటి. A. 2. 65. అట్టివెల్లు. టీ|| అటువంటిగ్రీక్షముండు. అట్టివాడు that man. అట్టివాడే that very man.

అట్టిట్టు adv. Decently, pretty well. Confusedly. అయినమట్టుకు, అతలకుతలము. N. 9. 169. రతిమధ్యమనలేదిరమునుదుప్పటిచీరయనుచునట్టిట్టుచుట్టుకొనియొకర్లు. వాడుయిచూరని అట్టిట్టుచేసివెళ్లి నాడు He ruined this place.

అట్టిట్టుగా adv. In a confused state. అనగాఅతలకుతలమయ్యెట్టుట్టుగా. N. 9. 166. మహిభాగమట్టిట్టుగా. వానికొప్పుడు అట్టిట్టుగావున్నది he is on the edge of the grave.

అట్టిడ adj. pron. Just such a man. అటువంటివాడు. ABA. 2. 211. M. XII. 2. 19. అర్త్యంతమువేడ్లజెప్పినరడట్టిడ, అనగాఅతడుఅటువంటివాడు. M. XII. 6. 284. నీవట్టిడవగుటెయగవు. ib. XII. 6. 374. తదీయవిద్యావచనంబులంజనకుడట్టిడయైవెలిగెంకృతార్థక.

అట్టిడ (interrogative pronoun) Is it such.? అటువంటిడ. OG. అటువంటిచేసెనుట. P. 3. 370. ముం

జీలువయొకండట్టికడయై. ib. 3. 409. అదియట్టికడ. టీ|| అదియేదంటె.

అట్టిక (interrogative pronoun) Is he such a man? అటువంటివాడా. OG.

అట్టు or అట్టుగా (a particle) So that, as, according to. అరదువచ్చేటట్టు వ్రాయు write a letter so that he may come, for him to come. మీరు చెప్పినట్టుగా చేస్తాను I did as you bid me. ఆయన చెప్పినట్టు according to his order. వాడు అవతల పాద్యేటట్టు అగునట్టాడు he seemed as though he would go further. నేను చెప్పినట్టు చేసినాడు he did it as I directed. వాండ్లు సాగిపోయినట్టుగా చెప్పెను he said that they had passed on. T. 4. 30. వెల్లువ కడలిదినట్టుగా.

అట్టు plu. అట్టు n. s. A cake roasted or baked (on an iron plate.) కాండవము, పెనముమీదవందినది. A comb of wax. ఇండునగురించి పూరంతా అటుడికినట్టు పుడుకున్నది the whole town is in a stir about this. (Homer, Odys. XX. 10.) The whole town rings with the news.

అట్టక n. s. A loft under the roof of a house, like a shelf. సామానులు వేళి పెట్టడమున కైపుండేటిది. S. 3. 179. పులికుండందెడునట్టుకనై.

అట్టుకట్టుట v. n., To be formed; as a cake, or as a hive. అట్టువలెయేర్పడుట.

అట్టుగాక or అట్టాకాక adv. Without being so.

అట్టుపుట్టినవాలు n. s. An exact description. యావత్తువినరము.

అట్టుల adv. As soon as, soon after. వెంటనే. H. 2. 47. చెట్టుదిగినట్టుల.

అట్టువ n. s. A loft under the roof of a house, like a shelf. సామానులు వేళి పెట్టడమున కైపుండేటిది. G. 11. 44. మరియొక్కనినట్టువమీదదావి. H. 4. 66. ib. 4. 80.

అటె See on అట్టే, The final long vowel ē is sometimes shortened in metre.

అట్టెద, అనగా తూర్పురవెట్టిన ధాన్యమును జల్లించే తెకవిధమైన జల్లెడ అంటారు.

అట్టేతో adv. Immediately after. ఆ వెంటనే. A. 4. 127. ఎలనోలు జలుము నైకేల వెళనేటవా, ల్వడిగా లినట్టిండ్లదడపిచనగ, నట్టేతో వడగండ్లకట్టాలలుడు కూర.

అట్టే for అట్టాగే adv. Thus. So. In the same manner, as it was. అట్టేలండనీ leave it as it is. నొప్పి అట్టేలన్నది the pain is in the same state. అట్టేపోయినాడు He went off straightway. అట్టేమాట్లాడుతూవుండినాడు he was talking straight on. ఆగురములట్టేలన్నవి The horses are as they were: they are untouched.

అట్టేల Why so? అట్టాయెందుకు. BD. 4. 1993. అట్టేలదాయరక్షునికొంగువట్ట.

అట్ల adv. Like, as. వాడు చెప్పినట్ల as he desired. ఎక్కుటియట్ల as usual. శత్రువులట్ల like enemies. M. XII. 4. 360. తనయట్లకంజీవారును people like himself.

అట్లరదై n. s. Cake-day, a feast that falls on the new moon in the month of Aswija when women offer buns in payment of vows. అట్లు is the plural of అట్టు.

అట్లా adv. So, thus. అట్లా చెప్పినాడు he said so. అట్లావున్నది it is thus. అట్లాపో గొ there. యిట్లా రా come here.

అట్లాగంటి, అట్లాటి adj. Such. ఆలాగంటి, ఆలాటి.

అట్లాగా Is it so? ఆలాగా.

అట్లాగు adv. Thus, so. అట్లాగే just so, yes, very well. ఆలాగు.

అట్లాటి adj. Such, like this, like that. ఆలాగంటి.

అట్టు (a particle) So, as, according to. అట్టేని if so.

అడ n. s. A lump, clot, mass (as of dates, sugar, hair &c.) కుద్ద. చింతకుండలు lumps of tamarrind. తలఅడలుకట్టుకపోయినది the hair became matted, all the tresses are matted together. A. 2. 112. పుప్పవరుగుటడలు.

అడంగుట or అడగుట v. n. To sink, be depressed, humbled, abated. To be concealed. అగుగుట, నశించుట, మట్టుపడుట, దాగుట. (అడంగుట, మరణము ABA.) T. 4. 156. గర్వముడంగుట్రొక్కి. A. 4. 30. మితిహాలకప్పియట్టియడగమితియందునెసిత. Swa. 6. 47. పుడునడలి. టీ|| వాడిచెడి. ib. 3. 45. పొరువుడరువులనీకలనడం. టీ|| దా. P. 2. 166. అడగనిలేమిట్టాబారలయ్యు

నుధీరుడొకాసైకవృద్ధుఁ. టీ॥ తగ్గరి. Vema. 3. 170. అంబులొకంపులడగనట్లు. ABA. 2. 424. అడంచుట v. a. To slay, kill. వధించుట. KB. చంపుట.

అడంచుట or అడవుట v. a. To depress, humble, abate, quench, ruin, destroy, smite. అణచుట, నశించుచేసుట, చంపుట. Lavanya. 52. మోహము నడంచువశమటే. Vema. 1439. శక్తులనునడంచుశంకరుడేకాని. ib. 2160. శంకభూతవికృతిశక్తినినడచులేక. Swa. 4. 132. అడవుచూడెత్వని. టీ॥ సహించుము. N. 10. 34. నిశాచరాచారముడచుట. టీ॥ కూనపదానకు. P. 4. 43. ఎలనాగరోగముడచుంజలముండులు.

అడకత్తు or అడకొత్తు n. s. Nippers for cutting betel-nut. పోకలుతునకలుచేసేటిది. T. 3 91. అడకొత్తునసెత్తునుమామగారిదేవిరివిసమాత్ర.

అడకువ or అణకువ n. s. Submission, obedience, politeness, yielding. వినయము. D.

అడగొట్టుట v. a. To subdue, keep under, refrain, control. అణగొట్టుట.

అడగట్టుట v. n. To become clotted. ముద్దకట్టుకొనుట.

అడగించుట v. a. To keep under, quell, depress, refrain, crush. అణచుట, పోగొట్టుట. A. 1. 13. అరవిందములజొక్కులడగించుజిగితాచ్చునాయతంబగుకన్నుదోయితోడ. రూపడగించుట to slay, ruin, destroy. చంపుట.

అడగు n. s. Libel, blame, ill-fame, bad name. Clamour, disturbance. అపవాదము. ABA. రవ్వ, సింబ. D. రట్టు.

అడగుట See అడగించుట.

అడవిచుడుట or అడివిచుడుట v. n. To be rash or precipitate. To bounce, hop. ఆశ్రమచుడుట. (మట్టిచుడుట. D.) M. X. 2. 43. దైవైహుశుహతంబులైనకార్యంబులునిధిబాంధునైనదవిచుడవలువదవిచారించుకొండమనుటయు.

అడచుట or అడంచుట v. a. To depress, humble, abate, quench. To ruin, destroy, smite, cut off. అణచుట, వధించుట, కొట్టుట, నరుకుట. N. 1. 197. అనినాగ్రహమొదవలోనడచిసెలవివారగానవి. టీ॥ మనస్సులోఅణచుకొని. ib. 2. 255. నిర్ఘోషమడచి. టీ॥ కూపివేసి. ib. 4. 103. ఛాస్వరులనడ

చి. టీ॥ కొట్టి. Swa. 4. 161. కరాంకుశంబులుతగనడచె. టీ॥ సరికెను. P. 1. 107. కరటులమేల్చడంబడచి. టీ॥ పోగొట్టి.

అడచేయుట v. a. To knead and make into a lump. ముద్దగాచేసుట.

అడతెంచుట v. n. To come. వచ్చుట, పతెంచుట. Vish. 2. 50. భయదాటపులకడచుంబుసేయన్నడతెంచితిట్టినినునస్వలుమెత్తురె.

అడదడి n. s. Reign, rule. ఏడము, శ్రుభుత్వముచేయడము. ఆయనదేశముఅడదడిచేస్తూవుందిరి he ruled the country.

అడచుకొత్తియ, అడచుకొత్తె or అడచువొత్తి n. s. A lady in waiting; who carries her mistress's betel nut pouch and serves it out. తాంబూలమునుడిరియిచ్చేబోనకొత్తె. Satyabha. 3. 143. అడచుకొత్తియయిచ్చుచిటెంబుకొనక. N. 9. 465. అడచువొత్తి.

అడచుట్టె n. s. A board used for smoothing a ploughed field after the grain is sown: in effect corresponding with a roller. కయిలోవిత్తనముచిత్తిమట్టెట్టెములేకుండానిరడచునకైయెద్దనుకట్టితోలేమాను.

అడచుతడచు, or అడచుతడచు adv. Now and then, occasionally. అప్పుడప్పుడు.

అడచుము n. s. A pouch for betel-nut; a barber's case for razors. తాంబూలదాని. ABA. వక్కలాకులుపెట్టుకొనేసించి, మంగలవాడుకత్తులుపెట్టుకొనేసించి.

అడచుర n. s. A lump, a clod. ముద్ద, అట్టు. అడచురకట్టుట to become a lump. ముద్దకట్టుట.

అడచుట or అడుచుట v. a. See అడంచుట.

అడచుట v. n. To be held or contained. వట్టుట. అడచుని, అణగారచుని. Mandhat. 6. 151. వెడదలుగాగవిచ్చుచుబ్రవేసేటంబులసెన్నిక్రొలసెనొళ్లడచుకవీవుచిచ్చుతగయంబడి. టీ॥ సొళ్లడచుక, సొళ్లడచుకను, అణగారట్టుక.

అడచాడ or అడాచాడ n. s. Signs, traces. KP. 7. 46. జాడ, ఆచూకీ.

అడరించుట v. a. To do, make, perform; to discharge a missile weapon, to shoot an arrow. చేసుట, వేయుట. N. 2. 524. అట్టుపోగుడరించి. Vijaya Vil. 2. 173. తడవాయభూత్రదక్షిణముడరించుకపోయియప్పుహామహుడుచుడచుడి. M. VI. 3. 32. వట్టుతోమరంబులుచుడునూలుగడరించ

విద్రుంది. Dab. page 101. మహాశరణుశంధిం
వి, యాభీషునుకునివైయడరించెనగడు. ib. 106. అ
తివేగగరు డాశ్రీ) కుడరింపునదియు.

అడరు n. s. Grief, sorrow. మఃఖము, మ సాదుఃఖ
యాశుమైనవిచారము. D.

అడరుట v. n. To arise, issue, to come. To arise,
as fear. To be fit or proper : to shine. శ్రుట్టు

ట, కలుగుట, జనించుట, వచ్చుట, భయపడుట, ఒ
ప్పుట, శ్రుకాశించుట. Siva. 3. 83. అడరునవీన
భానుకేరణానలమంటి. అడరు, అనగాపుడయించే.

T. 1. 10. శ్రుడమివంతలుజూడనడరుకోరికెగన్న
మిన్నేరుదిగుటకు పెట్టువారికె. టీ|| శ్రుట్టినటువంటి.
ib. 3. 142. అడరునిట్టూర్పులనలుశ్రుడెలుశ్రు. N.

5. 149. కడువడినడరు వెడ వెడలకుజడిసి. టీ|| అతి
వేగముచేతశ్రుట్టే, వడినడరు, వేగజనితమైన. A.
pref. 10. అడరుగకాశ్రుధారలుమహాముఖాంత

సుధాంబుధారలుం. టీ|| శ్రువికినటువంటి. ib. 5. 9.
అయదుశతిదొమ్మిగలవ్వ నడరుమరుగుకాలాయశీచ
క్రమరంపురలోయన. టీ|| కదియుచున్న. S. 3. 240.

ఇంటిబలుకుక్లబదిరికూయనడరుభయమునగుక్లమి
క్లనక. కలిగినభీతిచేత. UR. 6. 160. అడరెడువే
ట్ట సెందూరులయంటినయప్పుడు కాలింపినప్పుడు

జనియించుసాత్వికశ్రుపొల్పుతనూ శ్రులకాంకురంబు
లుకా. అనగా శ్రుకేసెకరుకాకినప్పుడు కలిగినశీం
తోషము. N. 5. 156. శ్రువాహవేగంబున వెండుకు

దితోడనడరువెడ వెడకొండలగండోశలంబుల. టీ||
వస్తూవుండేటి. ib. 5. 158. లోకులవెలికినడరునూ
క్తికంబులనిగ్గులు. టీ|| లోకులికివెలికివస్తూపాఠూ

వుండే. BD. 2. 1068. వననిశీరంబుననుజారిజారి,
కుడివశ్రీపుష్పముల్ బడకుండభక్తు, డడరుచుజట్టలం
బాధీశయనుచు. P. 4. 230. వెడంగడరువేటికలపె

ట్టిదాశువచ్చు. N. 1. 130. శతయోజనాయతోన్నత
మహాపాతీనశీంఘశీంఘటితపుర ముననడరు. టీ|| ఒ
ప్పుచుండును. iB. 2. 376. రేచాయనడరుబాడెడు

క్రీలుజడబూవి. టీ|| ఒప్పుచున్నటువంటి. M. 4. 55.
లలితలొచనదీశ్రులడరునుంకింపినయోగయాగ. BD.
4. 2075. మడిబాలుకూచయ్యమహానియచరితమ

డరుగజదివిసనధికోవినిన. H. 1. 89. ఇంకుడర
శ్రోచుగడక్కు. ib. 2. 60. ఘననితంభాఘాతనినడ
కుడర. ib. 3. 245. దేహముముద్దుః, నపురాయనిజను
లుబాగడయా బిడయడరుకా. ib. 3. 3. క్యూనడం

బడ రెడుపట్టుచీరె.

అడలగొట్టుట or అడలంగగొట్టుట v. a. To lose, do
away. టోగొట్టుట. H. 5. 57. కుర్వలంకుక్లడలం
గగొట్టి.

అడలించుట v. a. To frighten, bully. To do, make,
perform. అడలించుట, గడ్డించుట. ABA. చేనుట.
P. 3. 205. ఒండు రెండు గావారడలింతు రేటిసెర వా
దితనంబవి. టీ|| ఒనర్దురు.

అడలు n. s. Grief, sorrow, misery, fear, terror.
దుఃఖము, భయము. (అంగడ, వెత. OG. విశక్తు
KB.) H. 1. 223. అడలువేజనచేక్యయాస్యామి
యనుచు. N. 6. 99. తండ్రితరువిడ వెల్లడరునడలు

న. టీ|| భయముతోడను. Siva. 6. 11. మనంబునం
బాడమియుండునడలు అప్పుడుతలంపునంబారిస.
టీ|| అడలు, విచారము.

అడలు adj. Grieving, fearing. వ్యాకులకుడే, భయ
కుడే. Siva. 3. 13. అడలురతిమణిచండంబున. టీ||
యేడ్చుచున్నుమత్తభభార్యమైన శ్రేష్ఠమైనరతీదేవివ
రానే.

అడలుచుట v. a. To daunt. భయపెట్టుట.
అడలుట v. n. To grieve, be in sorrow, be afraid.

దుఃఖపడుట, చింతించుట, భయపడుట, వ్యాకు
లకుడుట. (ధ్వనిగారోడనముచేనుట. D.) P. 3.
379. అడలునలముద్దుశుట్టికజడియకుమని. Siva. 2.

18. ననునిముసీంబు గానకయున్నయారెల్లనరయు
మజ్జనకుడెంతడలు సెక్కి. N. 2. 264. అవిషయముం
గనిహరియింతుంగమనము గాకడలంకా. టీ|| భయ

కుడగానే. P. 4. 526. నేనెట్లుచేకుడితననునడ
లుకా. టీ|| భయపడును. N. 3. 70. అతనికాకకూ
తునిచ్చిలోనడలుతండ్రి. ib. 4. 59. దైత్యసాంబ్రా

జ్యలక్ష్మీచండమునడలు. టీ|| భయపడుచూవుండేటి.
అడవ adj. Old, damaged. పాతదైన, బహుదిసాల
దైన. అడవశరకులు old damaged goods. అడ

వఅత్తు a bad debt.
అడవి or అడివి adj. Wild, of the forest, or des-
ert. వనశంబంధమైన.

అడవి plu. అడవులు n. s. A forest, wilderness.
వనము. D. కాననము.
అడవిఅవిశ n. s. A tree, called Bauhinia par-
viflora.

అడవిఅముదశ్రుచెట్టు or కొండామదశ్రుచెట్టు n. s.
A shrub, called Jatropha curcas.

అడవికుక్క n. s. A forest dog, or wild dog ; the
D. says తోడలు a wolf. This is wrong.

అడవికోడి n. s. The wild bird called Jungle fowl. వనకుక్కటము.

అడవివిక్రడు n. s. A kind of beans growing wild. Dolichos tetraspermus.

అడవివైలికారచెట్టు n. s. A shrub; croton repandum.

అడవివీర n. s. A plant, a sort of Ghosha with white flowers. ధామార్గవము. ABA.

అడవివల్లె n. s. Jasminum augustifolium. ఆస్టోఫటము. ABA.

అడవిమామెన n. s. A plant called అటకమామిడికల్లిక. D.

అడవిముసగ n. s. A plant. Hedysarum sennoides.

అడవిమొల్ల n. s. A sort of jasmine (Jasminum auriculatum) Globe amaranth. ఆనగాయాధిక. ABA.

అడిగము n. s. ఎడమిదవేసేకంటములలో భేదము. H. 5. 111.

అడిగర్ర n. s. A sandal, a shoe. పాదరక్ష. L. 18. 57. శూరగణంబులకెల్లనడిగర్రసిన.

అడిగొనుట or **అడుగుకొనుట** v. a. To beg, intreat. వేడుకొనుట.

అడిగండ్లుమలిగండ్లు n. s. రాయరత్నముకనుచ్చులనితోవినది. Vema. 3. 34. చేసెనులవిఅడిగండ్లుమలిగండ్లుతిరిపెమిదెడుకటికచేబల్లె.

అడివికడుట or **అడవికడుట** v. n. To be in a hurry, to be impatient. ఆతురకడుట, త్వరకడుట. (మిడికికడుట. D.) M. X. 1. 43. నైవ్రాశుహారంబులగుకార్యంబులు సిద్ధింబాంచునెయిడివి కడవలదు. Sumati. 27. తడవ్రావ్యకరయమోవ్యకకడువేగరసుడవికడినకార్యంబగునే.

అడిదము n. s. A sword. ఖడ్గము. ABA. KB. తరవారు. D. కల్లి. N. 4. 204. అడిదంబురుళిపించిమెడమిడవైవిన.

అడివీరపు adj. Excessively proud. మహత్వైసగర్వముగల. M. VII. 4. 171. వడముడిఘజవిక్రమంబువారలమనమె, పుడువినమొకనుకనివినమొయదివీరపుతులువగలుచునటెపాండవులక.

అడిమె n. s. A bond-man; a slave; slavery. దాసుడు, దాసత్వము.

అడియాలము n. s. A sign, token. లాంఛనము, చిహ్నము. అడియాలముతట్టుట to recognise. గురుతుపట్టుట M. IV. 5. 224. వీరుమలతోడి, గొడుగులునడియాలంబులతోడి, సిదంబులువైపించుకొని.

అడియాశ n. s. Empty fancy or hopes. అంశనికోరిక. D. వట్టిఆశ, దురాశ. ABA. 1. 173. అర్థాశవిలసిల్లునడియాశయనగను. P. 3. 196. ఇట్లునున్నిహితవితేదవేదనాజారవేదఃఫేదంబుననారాటంబుముట్టియడియాశకుశనునురువరిత్యంకుంజాలక. టి|| పాండలనికోరికచేతను. HD. 1. 1023. ఆపైకియ్యగమేడఅడియాశలేడ. Chandra Rekha. 2. 82. ఎక్కడిసీలాద్రివిభుంఠెక్కడియడియాశవలపులివిగూచికకగుక్తిసేనుతెరంగునగిక్తుమనకజనుమునైజగేహంబునకుక.

అడివి n. s. See అడవి.

అడివైత్తులు n. s. Sandals. పాదుకలు. BD. 5. 1091. జన్నిదంబులుసిక్కుబడలునువెట్టియడివైత్తునింకన్పడముసేంధించి. B. Padya. 5. 251. క్రిందనడివైత్తుకవరించిరిత్రసజ్జ, వశ్రీమునుబాదివిగళమునవరుసగట్టి.

అడుకులు for అటుకులు.

అడుక్లాసుట v. a. To entreat. బతిమాలుకొనుట.

అడుక్లోతినుట for అడుగుకొనితినుట v. n. To live by alms. తిరిపెమెత్తుకొనిజీవించుట.

అడుగు n. s. The foot, the footstep, a pace, step, the bottom, basis. The foot measure, containing twelve inches. One line of verse. Thus four "feet" make one stanza, or quatrain. చెట్టుఅడుగు the foot of a tree. అడుగురాయి a lower stone. కొండఅడుగునవుండేవూరు a village at the foot of a mountain. ఆకథనుఅడుగునుంచివెత్తు tell the story from the beginning. కుండఅడుగు the bottom of a pot. అడుగుంటకోయుట to cut off by the root. అడుగుతోపెళ్ళిగించుట to eradicate, to root out. అడుగారిపోవుట to be utterly ruined. నామాటకుఅడుగుదాటకు transgress not my command. వానిఅడుగులబాడకుట్టుకొనిపోయినారు they traced his footsteps. అడుగడుగున or అడుగడుక్కు step by step, now and then, frequently, often. అన్నముఅడుగుంటినది the rice has burnt at the bottom of the pot.

అడుగుట v. a. To ask; question, beg, solicit, demand. ఇచ్చునుట, శ్రేష్టచేసుట. వాండ్లుమాకుడుచునుఅడిగినారు They asked my daughter in marriage.

అడుచుకొనుట v. n. To contract, choke, be stopped. ఆకాలవల్లాయినకుకొడుచుకొన్నది the sand

has gathered or accumulated in the channel, the channel is choked with sand. వానిరొమ్మ దుచుకొన్నది he has an oppression of the breast. గొంతుఅచుచుకొన్నది, చుట్టాడకూడలేదు his throat is contracted, he cannot speak.

అడుచుట or అడంచుట v. a. To beat, strike, break. To destroy. కొట్టుట, నశింపజేసుట. D. P. 1. 729. ఎమ్ములిరియగళిలతోనడివిన.

అడుపు n. s. A stroke, blow. చెప్పి. A. 6. 28. ఐంబోశద్దాసరియడుపుంబదహతులం.

అడుసు n. s. Mire, mud, clay. బురజ. D. ఆవ్యవహారము అడుసులోనాటినస్తంభముగావున్నది the matter is uncertain as a weather cock. (lit. like a post in a quagmire.)

అడ్డ or అడ్డము adj. Cross. తిర్యక్తుగావుండే. అడ్డగోడ a crosswall. అడ్డపలక a cross-plank. అడ్డదోవ a crossway. అడ్డదూలము a cross beam. అడ్డపాట్లు a cross mark worn by the Hindus on their forehead. ఆవిడ్డనఅడ్డపాప గాయెత్తుకో take the infant on your arms. వాడు అడ్డదోవలుతోక్కుతున్నాడు he goes the wrong way to work, he takes the short cut. అడ్డకర్ర a cross-piece of timber: an obstacle: a bar. See అడ్డము.

అడ్డ n. s. A dry-measure equal to two maucas. రెండుమానికెలకొంది. D.

అడ్డంకి n. s. Hindrance, obstruction. ఆటంకము.

అడ్డకట్ట n. s. A dam or bank, an embankment. సేకుపు, చేలకునీళ్ళినిలిచేటందుకుకట్టినగట్టు. D.

అడ్డకట్టు n. s. A quilt or petticoat worn by a బ్రహ్మచారి without a gochi. కచ్చము లేకుండా మొలకుచుట్టుకొన్నబట్ట. వాడు అడ్డకట్టుకొని తిరుగుతున్నాడు he wears the lower garment without the కచ్చము that is, he is not yet married.

అడ్డకత్తి n. s. అనగాపట్టణము.

అడ్డకమ్మి n. s. A cross piece, the cross selvage in cloth. అడ్డముగావేసినకర్ర, అడ్డఅంచున్ను.

అడ్డకర్రలు n. s. Obstacles, obstructions, hindrances. విఘాతము. నాశనికొక అడ్డకర్రలు వేస్తున్నాడు he throws difficulties in my way.

అడ్డగ n. s. The fraction called half a fanam. రూకలోభాగము.

అడ్డగించుట v. a. To hinder, obstruct, stop, arrest. విఘాతముచేసుట, ఆటంకముచేసుట, నిరోధించుట, వారించుట.

అడ్డచావు n. s. A cross beam. అడ్డచానము.

అడ్డతల n. s. A narrow projecting head: having a narrow forehead. నిడుపుతల.

అడ్డనము n. s. A shield, buckler. కాలు. D.

అడ్డపట్టుబాల n. s. A child in arms; an infant. శిశువు. Sar. D. 369. అడ్డపట్టుబాలుడటవేయాయన్ను.

అడ్డపట్టె n. s. A thick board used for smoothing a ploughed field; after the grain is sown: this is drawn by two oxen. మడిసమునుచేసేమాను.

అడ్డపడుట v. n. To obstruct, impede, interpose. విఘాతముచేసుట, వారించుట. నాశనికొక అడ్డపడ్డాడు he threw obstacles in my way. భార్యనుకొట్టబోతేకొడుకు అడ్డపడ్డాడు as he was going to strike his wife his son interposed. నేనడ్డపడకపోతేవాండ్లుచచ్చరు had I not interposed they would have died.

అడ్డపాటు n. s. Obstacle, hindrance, obstruction. అడ్డి, విఘ్నము. ABA. P. 4. 269. శివగణనాయకాయనినకీఘ్రమకార్యము అడ్డపాటులేకవు.

అడ్డబాసి n. s. A nose jewel. నాసాభరణము. D. బులాకి.

అడ్డమాడుట v. n. To contradict. విరుద్ధముగాచేయుట.

అడ్డమాను n. s. A cross bar.

అడ్డమిడుట v. a. To place before. నడమపెట్టుట.

అడ్డము n. s. Obstacle, hindrance, obstruction. A screen, any covering. A security, a pledge. అభ్యంతరము, ఆటంకము, చాటు, తాకట్టు. నీమాటకు అడ్డములేదు no one will resist you. వాండ్లకుమాకుగోడ అడ్డముగావుండెనది there was a wall between them and us. తెుకనగను అడ్డముపెట్టియిరువైరాపాయలు తెచ్చినాడు he pawned a jewel and got twenty rupees. నాశనికొక అడ్డమువచ్చినాడు he opposed my endeavours. మొగుల్ని అడ్డముపెట్టుకొని తానే అన్నిచనులు చూచుకొనిపోయినది she used her husband as a screen and carried on the business. వాడు అడ్డపాట్లు వేస్తున్నాడు he throws impediments in the way. వాడు రండ్రికొక అడ్డమాడుతాడు he opposes or contradicts his

father. తిరువతిపావయ్యలో గామాదేళ్లు అడ్డమున
 త్తది there are three rivers in the way to Tiru-
 pati. ఏదో పుకటివచ్చి అడ్డమున అడ్డది something has
 got in the way. వానికి అడ్డము రాలినారు they in-
 terrupted him. కొంత దూరము దోవనే పోయి అవ
 తల అడ్డము తిరిగినాడు or అడ్డము తొక్కినాడు he
 went along some way and then cut across.
 BD. 4. 1532. కరాగ్రములు దృష్టులక అడ్డమిడుతు.
 అనగా చేతితో కండ్లను మూసుకొని, అడ్డముదిగట
 ముగాసి విన్నాడు he drew lines crosswise and
 lengthwise.

అడ్డము or అడ్డమైన adj. Cross. తిర్యక్తైన. నన్ను
 అడ్డమైన మాటలు అడిగినాడు he reviled me. అడ్డ
 మైన మాటలు any food that comes to the hand.
 అడ్డమైన మాటలు కుడిచినాడు he ate unlawful food.
 నాకు అడ్డమైన పని పెట్టుకున్నాడు he employs me
 in anything that comes to hand. See అడ్డ.

అడ్డముగా adv. Crosswise, across, transversely.
 తిర్యక్తుగా చెట్టుకండ్లకు అడ్డముగా వున్నది the tree
 intercepts the view, the tree is a screen. నేను
 అడ్డముగా నిలిచిని I stood in his way.

అడ్డవరుసగా adv. Across the page, not perpen-
 dicularly. తిర్యక్తుగా.

అడ్డశరవు చెట్టు n. s. A tree (Justicia adhatoda)
 అటరూపము.

అడ్డశరము n. s. A medicinal shrub, Justicia
 adhatoda. అటరూపము. D. The leaves are
 scattered among clothes to preserve them
 from insects.

అడ్డసారెలు or అడ్డసాళ్లు n. s. plu. Dice. సొకటాల
 పాదికలు. M. VII. 1. 337. యిప్పుడిచట పాశుసునే
 యవి మత్తాయకముల అడ్డసాళ్లే. ib. VII. 5. 29. శ
 కుని చేతియ అడ్డసారెలు గావు గాండీవిముక్త బహుకుటి
 ప్త బాణము ర్తి.

అడ్డసాళ్లు n. s. plu. Furrows that cross others.
 తిర్యక్తుగా వుండే లాంఛన అడ్డములు.

అడ్డాదిత్తి adj. Froward, perverse. ఏదాగాడ మైన.
 నన్ను అడ్డాదిత్తి కను అకుశించు తాడు he employs
 me on idle jobs. అడ్డాదిత్తి మాటలు అడవోకు do
 not speak perversely. A rhyme says అడ్డాది
 త్తి మాటలు నడకారముతోడ బలుకువా నాలి నే.

అడ్డి n. s. Delay, hindrance, obstacle, impedi-
 ment, obstruction. విఘ్నము.

అడ్డిగలు n. s. A jewel worn by women about the
 neck. కంఠాభరణ విధేయము. రెట్టగుండ్ల అడ్డిగలు a
 kind of the same.

అడ్డు n. s. A screen, any thing that affords con-
 cealment. చాటు. D.

అడ్డుగ n. s. The fraction called half a fanam. త
 నాళ్ళము. ABA.

అడ్డెడు adj. One అడ్డ of grain &c.
 అణచుట, అణచుట or అణచుట v. a. To depress,
 humble, abate, quench. To ruin, destroy. క్రిం
 దికిన దుముట, శాంతి పొందించుట, నశించుచేసుట.

అణకట్ట for అణకట్ట n. s. A dam.
 అణకలు వైచుకొనుట or అణకలు వేసుకొనుట v. n.

To go wrong, turn restiff, as a bullock which
 turns the wrong way in the yoke. ఎడ్డు గాని గు
 ర్రము గాని సెగ కెదురు దిరుగుట, మొండి వేసుకొను
 ట. Zacca. 4. 51. వెగడొందిరవిలేరి సెగలకట్టిన
 యట్టి వాతాంబుల గలకలు వైచుకొనియె. తిన్నగా జరగ
 నియక మాటిమాటికి అణకలు వేసుకొంటాడు without
 going on smoothly he now and then turns
 restiff.

అణకువ n. s. Modesty, politeness, humility,
 submission. విసయము.

అణగొట్టుట v. a. To beat down, suppress,
 crush. కుంకొట్టుట, క్షీణించుచేసుట.

అణగారుట v. n. To be extinguished, to be
 quelled, to subside. కుట్రమరలేక పోవుట, చల్ల
 రుట, అణగుట, నశించుట.

అణగించుట v. a. To keep under, quell, depress,
 refrain, crush. అణచుట, పోగొట్టుట.

అణగుట v. n. To be suppressed, humbled, abated,
 quelled or calmed. To be ruined; to be con-
 cealed. మట్టువదుట, శాంతించుట, నశించుట,
 దాగుట.

అణచడము n. s. Compression. అడచడము.

అణచుట or అణచుట v. a. See—

అణిమ * n. s. One of the supernatural faculties,
 extreme minuteness, invisibility, the subtle
 and invisible state assumable by a deity. శివ
 లీలావిభూతి ఛేదము, అణిమము. SC. అణిమాసిక్కు
 డు one who possesses the faculty.

అణియుడు * n. s. He who is very small. అతిసూ
 త్వు మైనవాడు. A. 6. 148. అణిమూహములకు
 సునణియునిన్ను. టి|| అణిమూహములకు గలవానిని.

అణు or అణువు * n. s. An atom. లేశము. అణుమచ్ఛ

a slender waisted nymph.

అణుకువ See —

అణుగుట v. n. See —

అణురుట v. a. See —

అణుజు n. s. A kind of hawk. శ్వేనము, డేగ. KB.

Swa. 4. 84. ఉడువీధి బెరగువ్వ సైక్ల యణుజు.

అణువు * n. s. An atom. లేశము, నల్లవరిన్ని.

అణ్యముశ్రుణ్యముయెరగను I know neither good nor bad about it.

అతండు pron. He, that man. ఆయన.

అతంత్రము * adj. Unstable, infirm, weak. Dependant, subordinate. అస్థిరమైన, అస్వేతంత్రమైన. నన్నిక్కడ అతంత్రము గా విడిచినారు they left me in the lurch.

అతంత్రము n. s. (a bad phrase) Unstability ; weakness. Dependence. అస్థిరత, అస్వేతంత్రము.

అతకరించుట v. a. To excel, surpass, transgress. మించుట, అతిశయించుట, అతిక్రమించుట. KP. 6. 246. ఇందువదనలమండగమనస్వేధావంబునతకరించుకుతుకరయంబునకు శ్రుతికూలంబగుచు. Nara-simha Puran chapter 1. అంబుధి నాడంబునతకరించుచుబర్వేనభయన బాంబజస్వస్వనంబు. Padma Puran. Chapter 10. శృణులశాంతి వ్రాతభీషణద్యుతిజాలమర్చ కుండలయవినతకరింప.

అతగాడు or ఆతగాడు pron. He, that fellow.

అతగుడు n. s. A pining creature, a poor wretch. బలహీనుడు, దీనుడు. L. 5. 14. అతివీరుతో కలహము వెట్టుకొన్న అతగురితి. M. VI. 70. అతగుల చే ద్భవదుడు బలవృత్తు దైవట్టుబడనంపహీనుడె. BD. 1. 221. అతకుడయామతిసల్ల ననగుచునతగులైవారిపింపనరవిరిగంబ.

అతడు or అతను n. s. pron. He, that man. ఆయన. అతనికతనే of himself. ఒకాతను somebody.

అతను or అతనువు * n. s. The "bodiless," incorporeal god, i. e. Cupid. మన్మథుడు. H. 2. 61. అతనుగోహము, అనగామరునిల్లు the pudendum muliebre.

అతర్కణము n. s. Transgression, wickedness, offence. అతిక్రమము, దుర్మార్గము.

అతర్క్యము * adj. Incomprehensible, unsearchable. అహించుకూడని. Lalito, 8. 27. అనాజ్య సూతీరమతర్క్య వైభవం.

అతలము * n. s. One of the fabled subterraneous regions ; the upper division ; supposed to be immediately below the earth. ప్రథమ అండపాతాళము, భూలోకముకిందిలోకము.

అతలకురలమవుట v. n. To be routed, scattered, dispersed. గలివిలియవుట, తారుమారౌట, చెదిరిపోవుట.

అతలకురలము * n. s. Disorder, confusion, disturbance. అల్లరి, గలివిలి, గత్తర, చీకాకు, తారుమారు. అతలకురలము చేసుట to make a bustle or great noise, to cause a tumult or confusion. అతలకురలముగా adv. In confusion. అల్లరిగా.

అతసి * n. s. Common flax : Linum usitatissimum, also A leguminous tree, the leaves of which are dressed and eaten. (Coronilla grandiflora.) ఉష, అనగా అగిస చెట్టు.

అతాంతము * adj. Unfaded, fresh. వాడని. Vasu. 3. 189.

అతి * (a particle) Over, beyond, exceeding, very much ; extreme, vast. అధికమైన. A rhyme says అతిదానాధ్యతఃకర్ణః, అతిలోభాత్పుణ్యాధనః, అతికామాద్ధ్వశ్శ్రీవః, అతిశురత్రవర్ణయేత్. యెందుకు అతికారాదు excess is always hurtful.

అతికాయము * adj. Gigantic. బ్రహ్మాండమైన. అతికాయుడు a giant. మహాకాయుడు.

అతికించుట v. a. To solder, cement, join, unite. అంటించుట, చేర్చుట, జతచేసుట.

అతిక్రమము * n. s. Transgression, wickedness, offence. అతర్కణము, దుర్మార్గము. అతిక్రమము చేసుట to transgress, to offend.

అతిక్రమించుట, అతిక్రమిల్లుట v. a. To transgress, trespass, pass over, pass. ఉల్లంఘనచేసుట, గడుచుట. యిప్పడు శివయము అతిక్రమించినది the time has passed or gone by.

అతిమింఱలము * n. s. The craken or biggest of fish. మహాత్తరమైన చేప.

అతిత్వరగా * adv. Speedily, with all haste. నింతాశీఘ్రముగా.

అతిథి * n. s. A guest, a stranger. పరగృహాగతుడు. అతిథిపూజ, అతిథిక్రియ, or అతిథిశిల్పారము hospitality, courteousness.

అతిమధురము * adj. Very delicious ; delightful. నింతారుచిగల, రమ్యమైన.

అతిసుధురము n. s. Licorice, (Glycyrrhiza glabra) or the root of the Abrus precatorius which is used instead. యష్టిసుధూకము, మధుయష్టిక.

అతిమాత్ర * n. s. A "pill too much." i. e. excess in medicine. అధికమందు. వాడుకయిచ్చుదుండా అతిమాత్ర గావున్నాడు he has now gone wild.

అతిమాత్రము * adj. Exceeding; immoderate; excessive. భృశము, మిక్కిలి, మిక్కిలమైన.

అతిముక్తము or అతిముక్తకము * n. s. A creeping plant, Gaertnera racemosa. మాధవీలత, శ్రువుల లగురివిండ.

అతిరథుడు * n. s. A charioteer or warrior in a car. తేరుమొదనుండియుద్ధము చేయడములో గట్టి వాడు.

అతిరసము n. s. A sweet cake made of rice meal and sugar fried in ghee. పాకము పట్టిన పెల్లము పిండికలిపి తల్చివైలకీకవ్వము చేసిన ధక్కువిశేషము, అరిసెలు.

అతిరసాలకీలక n. s. A baker's peel.

అతిరక్తము * adj. Superabounding, excessive. Other, different. అత్యంతమైన, సమధికమైన, ఎచ్చుఅయిన, ఇతరమైన. అతిరక్తగృహము the other house.

అతిరేకము * adj. Much, excessive. అధికమైన.

అతిరేకము * n. s. Excess. అధికము. మోహంతిరేకము strong lust.

అతివ n. s. A woman. ఆడది. D.

అతివనశ n. s. A tree used in medicine; the bark is also employed in dying; it is of three kinds; white, red, and black. (Atis, or, Betula. అతివిష.)

అతివాసము n. s. The fast observed on the day preceding the ceremony in which oblations are presented to the manes of departed ancestors. వ్రాధమునకుముందు పుక్తప్రాద్దువుండేదినము.

అతివృష్టి * n. s. Excess of rain. అధికవాన.

అతివేలము * adj. Much, excessive, unlimited. అతిశయమైన. SC. మిక్కిలమైన.

అతిశయము * adj. Much, excessive. (In Telugu) Marvellous, wonderful, uncommon. అత్యంతమైన, చోద్యమైన.

అతిశయము * n. s. Excellence, pre-eminence. ఎక్కువ. ఇదియేమి అతిశయము what great matter

is this? వాడుకదిరూపాయలు ద్విసది అతిశయమే his giving ten rupees is a wonder. యేమైనా అతిశయముకదా is there any thing particular or remarkable? వానికి అంతా అతిశయమే every thing is new to him.

అతిశయపడుట v. n. To be surprised or amazed. ఆశ్చర్యపడుట.

అతిశయముగా * adv. Excessively, wonderfully: uncommonly. నిండాగా, వింతగా. అతిశయముగాయిచ్చినాడువా? is it strange that he should give this?

అతిశయించుట or అతిశయిల్లుట * v. n. To overmatch, surpass. To increase, become augmented. మించుట, పొడుగుట, ఎక్కువఅవుట.

అతిసారము or అతిసారభేదము * n. s. Diarrhæa or dysentery. పాచనము. D. వాతాతిసారము a flatulent disease of this kind by which the belly is swollen. ఓత్రాతిసారము vomiting and purging: (Mal-det-erra, in the Portuguese phrase.) అతిసారముకనుపించుట to become ill of a looseness and fever.

అతీంద్రియము * adj. Imperceptible to the senses. అశ్రుత్యముమైన.

అతీతము * adj. Past, gone, elapsed. గతమైన, అతిక్రాంతమైన. కాలాతీతమైనది the time is gone by. లోకాతీతమైన extraordinary, wonderful.

అతీతక్రియ * n. s. The past tense. భూతక్రియ.

అతీతుడు * n. s. He who has passed or gone over. గడిచినవాడు. Thus వేదాతీతుడు he who has perused the Vedas.

అతీవ * adv. Much, very much. మిక్కిలి.

అతుకు n. s. Junction, union, a joint, patch, jointure, seam. జతకరవినది. D. సంచానవసన ఖండము. ABA. అతుకులబ్రతుకు living as a cuckoo in another man's house.

అతుకుట v. a. To solder, cement, join, unite to. అంటించుట, చేర్చుట, జతకరచుట.

అతుకుట v. n. To join. To agree with, to be fit. అంటుట, ఇటుడుట.

అతులము or అతులితము * adj. Unequaled, unparalleled, matchless. అశమానమైన. Vish. 2-150.

అతులితుడు * n. s. He who is matchless. అశూనుడు.

అతేజ్ఞము * adj. Dimmed, obscured. కాంతివిహీనమైన, మకమకలాడే.

అత్త n. s. Father's sister, mother-in-law, maternal uncle's wife. మేనత్త, ఆలితల్లి లేక మొగులితల్లి, మేనమామభార్యయన్ను అత్తమామలు mother-in-law and father-in-law.

అత్తమిట్లుట v. n. To sit down, lie down. ఉండుట, కూర్చుండుట (కురుండుట. OG.) S. 3. 436. చునుశ్రుతుకులగుతులనత్తమిట్లునెత్తాలులమొత్తములుతాలవృంతంబులై. Siva. 2. 30. కాయలుత్తుంగకుచపాలినత్తమిట్లు. టీ|| చాత్తుకొనియండగానున్ను. M. V. 3. 253. విదురుచమణిపీఠంబునంగృష్టునినెన్ను దెనుతదీయొన్ను తపీఠంబుననత్తమిట్లియండె. Ila. 1. 106. మొల్లపూబాన్నుపైనత్తమిట్లునునిది. Siva. 5. 121. పూర్వాంగముత్తరంబైపియండత్తమిట్లు. టీ|| వెనకదేహముమొగ్గియండగానున్ను. Pariz. 2. 63. కరంగానడెంబులురెండుసెక్కుటిగాహత్తింబుపాలినత్తమిట్లు. P. 2. 101. వాతెరవైసెరవైన్నాంబులనగవునత్తమిలం.

అత్తము n. s. A cluster or part of a bunch of plantains: having the form of a comb. అరిటికుండ్రగుత్తి. D. గుంపు. OG.

అత్తరి or అత్తరికా adv. Then, at that time. T. 5. 13. అట్టుట్లో.

అత్తళము or అత్తలము n. s. A short spear, a lance with a three sided point. నేనా. Siva. 4. 167. తేజికాశ్వంబు మెలంపుచుంబును, బండ్రకోలలనడిదంబుననత్తలంబుననేసియువ్రేసియునడలియుంబొడివియుం. Pal. 50. అలతిముయ్యంచులఅత్తళంబులును. Siva. 4. 158. చుత్తారులకునుత్తలంబిడునత్తలంబును. టీ|| నేనాయున్ను. Ruckmangada. 3. 94. అడలింబియత్తళముచేగడలింబి విభుండుభిల్లగణవల్లభులం.

అత్తి adj. Appertaining to the glomerous fig tree. అత్తికాయ it's fruit. This tree has no apparent blossoms: hence అత్తిమానుపూచినట్టు denotes "about as likely as milk from a stone." అత్తికల్లు the juice that flows from it's root; which is drunk as a cooling beverage.

అత్తిమాను or అత్తియ n. s. The glomerous fig tree, *ficus glomerata* మేడిచెట్టు. N. 6. 54. ఋ

త్వంతమనంకువిట్టలము నత్తియుగొంటసెత్తిరండునాచెంతకు.

అత్తుట or హత్తుట or అత్తుకొనుట v. n. To be attached or joined. శక్తమవుట.

అత్తెము n. s. A hawk's jesses. చేతిబొడపెట్టుకొనేడేగకాలిగోళ్లుచేతితగలకుండాకట్టుకొనేవర్తము. Bhanumat. 2. 241. అనికొనియాడివాడుతుశిదందియబొద్దులనంటగట్టి సెత్తినుకులపీలిపింభములమేకొనుకుచ్చులకట్టుదోరముకొడనరుదోపారముకొవెలయ దాలిదియత్తెముతోడమిారగైకొనుమలనగ్గుడేగనని గొమ్మునిచ్చె మహిశమాళికె. Siva. 4. 82. లీలమలిండుకొక్కడుగళిందనుతోర్తి శిరోజనిడశాంధోళితకోకలేఖడనతోరపునల్లనిదీర్ణబాహుపై చాలహలంబెవోలెడియత్తెమునండలయెత్తిమాచుబత్ సాఖువముకవడింబనుశశంబుభయి విడిచెమచూర్ణాధికె.

అత్తెశరుగాపెట్టుట v. n. To boil rice with water which is to evaporate entirely when the rice is properly boiled. ఇగరబెట్టుట.

అత్యంతము * adj. Excessive, much. మిక్కిలి, విశేషమైన. అత్యంత విసయపూర్వకముగా with profound respect.

అత్యయము * n. s. Death, end. Distress, transgression. మరణము, అంతము, కష్టము, అతిక్రమము. A. 4. 206. వర్షాదిసాత్యయము.

అత్యాడరము * n. s. Kindness, comfort, consolation. మిక్కిలివిశ్వాసము, నిండాపూరామశకా.

అత్యావశ్యకము * adj. Indispensable, urgent, emergent. నిండాఅత్యమైన.

అత్యాశ * n. s. Covetousness. నిండాఅవేకు.

అభవా * Or, or else. లేకుంటే, అట్టాకాకుంటే.

అదంతరము for అశంత్రము n. s. (bad phrases) Instability, weakness. Dependance, helplessness. అస్థిరత, అస్వతంత్రము.

అడక n. s. An old shoe. జీర్ణపాదరకు. OG. ABA. 2. 567.

అడటు n. s. Pride, presumption, arrogance. గర్వము, పొగరు. (దురుసు or ఉడుటు. OG.) N. 2. 524. అశ్రుశశ్రుంబులనడటాంబి. ib. 4. 115. నేనలతోడనరిగెవచ్చుక్కేనుడడటుమాని. HN. 118. వయస్సురణచేనడటుగలిగి. DRY. 2. 1016. అడయతబోనికపొడివియడటాంబెకె.

అదనబడన adv. Safely, without being hurt. Economically. చెక్కుచెదరకుండా, పోణమిగా. P. 1. 616. అంబునిధిశిరమునకులాయంబమర్చికోనికలం గుతుట్టిటిని గ్రుడ్ల పైటిపొదిగనేమరి పాటు లేక దనబడనకలగబడకుండ సొంతాంటిగలకొనుచు. Sancara. H. 4. 37. అదనబడననేసూర్పిచూయకప్పుడి ర్పిపామునివన్న.

అదనము adj. Exceeding, extra, much, superior, great, excessive. అధికమైన. DRB. page 198.

అదనమానవులనాహారములో నును. T. 2. 116.

అదనము n. s. Plenty, abundance. అధికము.

అదను n. s. An opportunity, season, critical point of time. శివయము. P. 4. 458. అదనగదనంబుననన్నదీయ. A. 4. 292. చెరుతనదనుజూచి. ib. 4. 98. అదనున at that season.

అదనుx adv. ఒక్కగా. Tara. 2. 40.

అదభ్రము * adj. Much, many. విస్తారమైన, పెండు.

అడముట v. a. To press, squeeze. అణచుట. దానినొంటిని అడుము stop her mouth. దాన్ని అడిమిపట్టుకో press it and hold it firmly. అడముడము compression.

అడయడు * n. s. A cruel wretch, merciless tyrant. నిర్ణయాత్మకుడు, క్రూరుడు.

అడరికడుట or అదిరికడుట v. n. To caper about, to curvet. బోలెబడుట.

అడరిపాటు n. s. Pride, jollity. బోలెబాటు.

అడఁపాటున adv. Suddenly, unexpectedly. ఏమరిపాటున. A. 5. 62. ఒడవెడు గాడ్లద్యమడరిపాటునబల్లరించుటైదుకేకరించెలుత. N. 1. 126. అడరిపాటునవారాశియుడుబుజూచి.

అడరు or అడురు n. s. Concussion, shaking, tremour, trembling. Fear. Swelling. కంతునము, చలనము, కొట్టుకోవడము, భయము, వాళ్లు. భూమి అడురు a tremour or convulsion of the earth. ఆపిల్లగానికి తండ్రివద్దకొంచెము అడురువుండవలెను he ought to fear his father.

అడరుగడ or అడురుగడ n. s. Daunting, fright. బెదురు. KUR. 2. 51. అడురుగడకసురారిభటులంజయశంఖరవంబువీసలకాదిసినగుండెయల్ బగుల.

అడరుట or అడురుట v. n. To tremble, shake, quake, shiver. To dread. కంటించుట, భయపడుట. భూమి అడురుతున్నది the earth trembles. దాన్ని చూడగానే వానిగుండెలు అదిరినవి his heart bled to see this. కుడిన్న అడురుతున్నది my left eye

tingles, or trembles. వాడువట్టి అడురుగుంటే he is a coward.

అడలింతుట or అడల్పుట v. a. To frighten, menace, rebuke, reprove. బెదిరింతుట, xద్దించుట. N. 10. 37. అర్చకుల తనదూడనబలింపమమ్మనివలుడకొమ్ములగ్రుమ్ము.

అడలుపు or అడల్పు n. s. Menace, threatening. బెదిరింపు, xద్దించుపు.

అడవ or అడువ n. s. Rent. అడ్డె. OG. అడవయల్లు a house that is hired. వాడుఅవుల్లో అడవనేద్యము చేస్తున్నాడు he cultivates a rented field.

అడవడ n. s. Grief, sorrow, affliction. దుఃఖము, వ్యాకులము. R. 5. 276. ఎందునున్నను చెత్తనియ్యిం దువడననడననుజూడుమడవడవడలియధిక.

అడవడతుడుట v. n. To be in grief, or sorrowful, be troubled. కొండలమండుట, విచారతుడుట, వ్యాకులతుడుట. D. Bhaga. page 163. line 15.

అడవడతుడనట్టియామహిం ద్రునకు త్రివివంబుక్రమ్మరదిరము గా సుకా. R. 4. 15. తడవడరాఘవనిలునిలు, మడవడతుడవలదుడశరధాధితునికు.

అడవడతాట v. n. To be confounded. తారుమారాట. Zacca. 5. 38. అడవడతై నశయ్యడలునండము కట్టినహారబల్లులు.

అదాంతము * adj. Untameable, ungovernable. అణచుకూడనటువంటి.

అదాటుగా or అదాటున adv. Suddenly, unexpectedly. అకస్మాత్తుగా, ఏమరిపాటున.

అది (Pronoun) She, it, that. (Genitive దాని, accusative దాన్ని, Dative దానికి.) It is used for ఆ; thus; అదినిమిత్రము for that reason. అదిమొదలు or అదిమొదలుగా since that, from that, ever since. అదివరకు until then, as far as that. అదిగో there! look! lo! behold! to be sure! అదిగాక adv. Besides which.

అదిగాన adv. Therefore. అటుగనక, అయినందున. BD. 5. 1373.

అదితినందనులు * n. s. plu. Gods, deities. దేవతలు.

అదినుత prep. Since, beginning from that. తదారభ్య. KB.

అదినుత adv. Since, from that time.

అడుకు or అతుకు n. s. Junction, union, a patch, a joint in a plank. శిలతన, మానిక.

అదుకుట or అతుకుట v. n. To be joined, united or soldered, to cling together. శక్తమవుట.

అదుకువేసుట or అతుకువేసుట v. a. To attach, join, patch. మాసికవేసుట.

అదుగో interj. Lo! Look! behold! అదిగో, అదో.

అదుటు adj. Severe, deep. నిండాగా సుక్కబద్ద. Bmj. 4. 17. అదుటుపల్లంటునాటులనానుకొనుచు.

అదును n. s. An opportunity, season, critical point of time. శమయము.

అదుము n. s. Pressing, squeezing. అణచడము. తెకఅదుములోచంపుతాను I shall kill him at a single squeeze.

అదుముట v. a. See—ద—

అదుముడు n. s. A thrust, push, squeezing. కుక్కడము, ఒత్తడము, పీడనము. ABA.

అదురు n. s. See—ద—

అదురు adj. Dear, costly, expensive. అధికవెలకల.

అదురుట v. n. See—ద—

అదురువేటు n. s. A large gun-rocket, fired in processions; a small cannon used in fireworks, a foot long and two inches thick; fixed on a pole. It is filled with powder and stopped with earth or a wooden bung. వెట్లదిప్పై.

అదృశ్య * n. s. A blind man. గుడ్డివాడు.

అదృవ for అద్రువ or అదర Root in A of అదురుట which see. H. 5. 332. అతిరయమునబడియెనంగమదృవ.

అదృశ్యము * adj. Invisible. అగుచడని.

అదృశ్యత * n. s. Invisibility, vanishing. అగుచడమి. ఆయనఅదృశ్యతనుపొందినాడు he disappeared or vanished.

అదృష్టము * n. s. Fortune, luck, chance, fate. ఖాగ్యము. దురదృష్టము bad luck. అదృష్టవంతుడు or అదృష్టశాలి a fortunate man. అదృష్టహీనుడు an unfortunate man.

అదె interj. Lo! look there! అదో. B. X. అదెనందనందనందంతహితుండయ్యె.

అదే "The same"—"it;" this is the pronoun "అది" with the intensive ఏ. అదేమనిపి the identical man.

అద్ద adj. A half. అర్ధమైన, శగము. అద్దరూపాయి a half rupee. అద్దమణుగు a half maund. అద్దపావులా a half quart. i. e. two anas.

అద్ద n. s. A dry measure, a half of a "sola." A small heap of straw not yet thrashed. అర్ధఫోల, నూర్చకుండావేసినవిన్నకుచ్చు. P. 1. 793. తెగింతులేనిపోటుగు సుద్దనద్దలగద్దల తెడుచువేసినవిగాది.

అద్దకము n. s. Chintz-printing; dying with colour. రాతవన్నె. అద్దకపుబట్ట cloth that is dyed or stained with dye. వారిఅద్దకముమంచిదికాదు his dying is not good.

అద్దమరేయి n. s. Midnight. అర్ధరాత్రము, నిశీధి. A. 6. 10. అద్దమరేయిద్దాశరి.

అద్దము n. s. A mirror, a pane of glass. కుకురము. అద్దాలతలుపు a glass door. అద్దాలరవిక a spangled jacket.

అద్దరి n. s. That side or shore. (ఆ that; దరి side.)

అద్దించుట (causal) To get dipped or stained, to have a cloth dyed &c. అద్దేటట్టుచేసుట. మైనములోఅద్దించినగుడ్డ or మైనపుగుడ్డ wax cloth.

అద్దిరపాటున adv. Suddenly, unexpectedly. అదాటున. S. 3. 543. అనితలపోయువారిపాలుకుద్దిరపాటునబూచివిస్తయంబనుకమలీలదొట్టిన.

అద్దిరయ్య interj. Bravo! excellent! శాబాను. Swa. 1. 35. చెప్పుకచెప్పెడునద్దిరయ్యమాకెరుగదరంబెమీనుమీను. టీ|| సెబాను.

అద్దుట v. a. To dip, to print with colours. ముంచుట. BD. 5. 319. ఇద్దంబుగాపాలనద్దుమునీటనద్దుముకూకింకనన్యధాలేదు. పేడవుంటలను పూకలోఅద్దిగోడనుచరుచుతారు they dip lumps of cowdung into husks and stick it in cakes on the wall.

అద్దుముద్దు n. s. Sport, play. బిడ్డయొక్కచేష్టలు. ఆబిడ్డయొక్కఅద్దుముద్దుచూడకచచ్చినాడు he died without seeing the child play.

అద్దె n. s. Rent, hire. బాడుగ. అద్దెకుకాపురమువుండుట to dwell in a house for rent. అద్దెకుతీసుకొనుట to hire. అద్దెకుయిచ్చుట to let out. అద్దెరీటి a written agreement to pay rent. అద్దెయిల్లు a lodging or rented house.

అద్దా (a particle) Truth, veracity. శత్యము, యథార్థము. A. 4. 5. అద్దావ్యాబుధంబహూతరనకవ్యాహారము.

అద్భుతము * adj. Amazing, surprizing. ఆశ్చర్యమైన.

అద్భుతము * n. s. Marvel, surprize, wonder. విశ్మయము.

అద్భుతముగా * adv. Amazingly, marvellously. ఆశ్చర్యముగా.

అద్యాపి * adv. Even now, still, to this day. యిప్పటికిన్ని.

అద్రి * n. s. A mountain. కర్వతము.

అద్రిరాజము * n. s. The king of mountains. i. e. the Hymalia mountains. హిమవత్పర్వతము.

అద్రవ or అద్రవం for అదిరేటట్టుగా adv. Joltingly. కుదిరేటట్టుగా. P. 3. 377. భోగంబద్రవంగావదిద్రాక్తి. టీ కడగచలించేటట్టుగా.

అద్వంద్వదు * n. s. A philosopher. i. e. he who despises the couples; such as heat and cold, good and evil, pleasure and pain &c. నిశ్చలముడు, నిశ్చలముడు. A. 1. 31. అందుడుకద్వంద్వదుకద్వంద్వద్రాంతయోగాం దూశద్వంద్వదుకద్వంద్వద్రాంతయోగాం.

అద్వితీయము * adj. Unparalleled, unequalled. అసమానమైన.

అద్వైతము * n. s. The doctrine of the identity of the human soul with the divine essence of the Deity and the universe. జీవేశ్వరులకుఅభేదమునుచెప్పేవారు.

అద్వైతి * n. s. He that maintains the doctrine called అద్వైతము. అనగాజీవేశ్వరులకుఅభేదమునుచెప్పేవారు. See అద్వైతము.

అధఃకారి * adj. That which defies or outrivals. దిగుడుగాచేసే. R. 1. 62.

అధఃకేశము, అనగాశము, అధఃకము.

అధమము * adj. Inferior; low, despicable. నీచమైన. అధమంసేవకావృత్తిః servitude is the meanest.

అధమత్వము * n. s. Inferiority, vileness. నీచత్వము.

అధమర్లుడు * n. s. A debtor. అప్పుకర్తవాడు. ఉత్తమర్లుడు a creditor. అప్పిచ్చువాడు (from బుధము a debt.)

అధమాధమము * adj. The basest, the worst, the lowest of the low. అతినిచమైన.

అధమాధముడు * n. s. He who is the meanest of the mean, or basest of the base. మిక్కిలినిచుడు.

అధముడు * n. s. A low fellow. నీచుడు.

అధరము * n. s. The under lip. కిందిపెదవి. అధరము the honey of the lip.

అధరము * adj. Low, inferior, vile. దిగుడైన, నీచమైన.

అధర్మము * n. s. Injustice, unrighteousness, every thing unscriptural or contrary to principles. అన్యాయము, అనాచారము.

అధర్మకారిక * n. s. The name of a certain grammatical treatise written in Sanscrit, regarding Telugu; only some fragments of this remain. అధర్మకార్యులుసంస్కృతశ్లోకాలుగాచెప్పినలేనునువ్యాకరణము.

అధవా * adv. Or, otherwise. అయినా, అట్లాకాకుంటే.

అధశ్చిరన్యాయముగా * adv. Upside down. రంకిండులుగా.

అధికము * adj. Superior, great, extra, extreme, excessive, much, more, many. ఎక్కువైన, ప్రేమమైన, మిక్కిలమైన.

అధికము * n. s. Superiority, greatness. విస్తారము, ఎక్కువ, ఎక్కువ. అందులోయేమిఅధికము what superiority has this? what better quality is there in this? నేనుఅధికకానికాశకడలేదు I am not greedy. అధికమునుట to be increased, to grow. ఎక్కువవుట. అధికముచేసుట to increase, augment.

అధికమునుట v. a. To increase, augment, multiply. ఎక్కువచేసుట.

అధికక్రమము * n. s. Meddling, officious interposition, impertinence. జోలికానిజోలి, అధికజోలి. అధికక్రమముగా officiously, impertinently.

అధికక్రమం * n. s. An impertinent wretch. అధికజోలిఃపాత్యువాడు.

అధికమాసము * n. s. An intercalary month. i. e. an extra month inserted in particular years (like leap-years;) the intercalary month pre-

cedes the month that bears the same name.

ఒక సంవత్సరములోనే రెట్టింపు గావచ్చే నెల.

అధికముగా * adv. Excessively, abundantly, plentifully. మిక్కిలము గా.

అధికరణము * n. s. Support, receptacle, that which upholds or contains. ఆధారము.

అధికరించుట * v. a. and v. n. To excel, surmount, increase. పాడుగుట, ఎత్తుట, అతిశయించుట. ఆపాపముధికరిస్తున్నది that vice is on the increase.

అధికరించుట v. a. (a cant phrase) To study, acquire a science. చదువుట.

అధికారము * n. s. Authority, government, power, dominion. Right, privilege. Situation, an office, capacity, attainment. Superiority, forte, talent. Chapter or section. దొరతనము, శ్రీవంశము, వాఙ్మయము, వ్యవహారము, యోగ్యత, శ్రీవీణ, అభ్యాసము. అధికారముయొప్పుట to invest with power, authorize, empower. అధికారము చేసుట to exercise authority. ఆయన అధికార మెక్కడమాట్లాడుతావేమి why do you speak without knowing his capacity? అధికారచ్యుతుడు he who has fallen from office or power.

అధికారస్థుడు * n. s. One in power or authority.

అధికారి * n. s. A governor, a ruler, one in power or authority, an owner, heir. One who has the charge of things, a trustee. The master of a science, he who has the command of it. దొర, ఏలేవాడు, వ్యవహారస్థుడు, వాఙ్మయము, శురీపాలకుడు, శ్రీవీణుడు. ఈ సొత్తుకు అధికారియెవడు who is the heir to this property? కాదు పూర్ణాధికారి he is a man of great attainments. అధికారితో విరోధము కారాదు it is not proper to be on bad terms with one who is in authority.

అధికుడు * n. s. Superior. ఎక్కుగా వుండేవాడు, దొడ్డవాడు.

అధికరము * adj. Known, found, acquired, obtained, gone through or over, perused, read, studied. అవకతమైన, ప్రాశస్తమైన, చదివిన.

అధికమించుట * v. a. To obtain, attain, assume, to perceive, go through, go over. పొందుట, వహించుట, గ్రహించుట, చూరబడుట, చదువుట. R. 5. 259. అట్లకాక నిముని వెనుకనుధికమించె. M.

XIV. 2. 28. గంధంబు ప్రమాణంబుగా నితక్తి న యాయనధికమింపక నెనాతవు అధికమించురతిముజి ప్ప. Cuchalo. 2. 14. అట్టిబలుదొడ్డ గంపదీపధికమింది, చూచియొక్కింతయును చూరతోటుతేక. Padma. 6. 20. ఆవటపర్ణంబునందుండి యచ్చుతుండలిభూతంబులనధికమింది, భువన ప్రళయంబులు త్టింపమదిగోరి.

అధిజ్య * adj. Strung, as a bow. ఎక్కు పెట్టబడ్డ అలైగల.

అధిర్వక * n. s. Uplands. Heights. Land on the upper part of a mountain. శుర్యతోర్ధ్వభూమి.

అధినేత, అధిపతి or అధిపుడు * n. s. A ruler, lord, master, owner. అధికారి.

అధిపుడు * n. s. Lord, ruler, master. నాయకుడు.

అధిరోహిణి * n. s. A ladder. నిచ్చెన.

అధివసించుట * v. n. To dwell. కాపురమువుండుట.

అధివాసము * n. s. A house, an abode. ఇల్లు.

అధివేలము * adv. On the shore. కట్టయందు.

అధిశ్రయణి * n. s. A hearth, a fire place. పొయ్యి.

అధిస్థానము * n. s. Abode, residence, lying or being in. The place or subject of abode. ఆశ్రయించివుండడము, ఆవహించివుండడము, నివాసస్థానము, పునికీటట్టు (చక్రము, పట్టణము, శ్రీధావము. &c. SC.) అధిస్థానదేవత a tutelary or guardian deity, a presiding deity. విద్యాధిస్థానదేవత the patron of learning.

అధిష్ఠించుట * v. n. To reside, be in. ఆశ్రయించివుండుట, ఆవహించివుండుట.

అధిఠము * adj. Studied. చదివిన. అధిఠవేడులు they who studied the Vedas.

అధితుడు * n. s. He who has read, studied. చదివినవాడు, శిష్యుడు. అనధితుడు he who is unlearned or ignorant.

అధినము * adj. Dependent on, subject to, subservient, docile. శురధీనమైన, విధేయమైన.

అధినము * n. s. Possession, power, charge, control, authority. నావధినము, అధికారము. అది నా అధినములో లేదు it is not in my possession. నా అధినములో వుండేవాణ్ణు those who are under my control. దాన్ని నీ అధినము చేశినాను I have committed it to you.

అధిరము * adj. Cowardly, confused. భయశుభే, చంచలమైన.

అ దైర్యము * n. s. Cowardice, unsteadiness. పిరికి
తనము. అ దైర్యశుడు to be afraid.

అధోగతి * n. s. Perdition, utter destruction. నా
శనము.

అధోభువనము * n. s. The subterraneous world.
చతుర్థాధోలోకము. D.

అధోముఖము * n. s. The face turned down-
wards : a downcast countenance. కిందికివంచు
కొనియుండేముతి.

అధోముఖముగా * adv. With the face turned
downwards, with a downcast countenance ;
headlong. తలవంచుకొని, తలకిందులుగా. దీపిని
అధోముఖముగా కట్టినాడు he held the torch
with the flame downwards. అధోముఖుడు * n. s.
He who is downcast, ashamed or crest-fallen.
అతడఅధోముఖుడై తలదెను he hung his head.

అధోరేతస్టుడు * అనగా అజితేంద్రియుడు.

అధోవాములు * n. s. Wind from behind. పిత్తు.

అధోమూలము * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణు
వు.

అధ్యయనము * n. s. Study, reading, especially
of the sacred books, one of the six duties of a
Bramin. గురుముఖ దానువూర్యశ్రవణము, శుభన
ము, బ్రాహ్మణాశ్రయపట్ట రాంతర్గతమిదం RKD.
The word అధ్యయనము is commonly used for
the study of the Vedas or for the Vedas itself
thus, ఆవిన్నవాడు నాలుగేండ్లుగా అధ్యయనము
చేస్తున్నాడు the boy studies the Vedas for
four years. నాకు అధ్యయనమురాదు I have not
studied the Vedas.

అధ్యవసాయము * n. s. Perseverance, devoted-
ness to. (ఉత్సాహము, కర్తవ్యనుకరణ ప్రత్యయః,
కర్తవ్యనుకరణయత్నకారణభావః, అశక్యమైనబలం
ద్యమము, ఉద్యోగము, ఉద్యమమున్ను RKD.)
ప్రయత్నము. D. శుట్టు, శ్రద్ధ.

అధ్యక్షుల * n. s. Superintendence, sway. అధికా
రము.

అధ్యక్షుడు * n. s. A superintendent, an over-
seer. అధికారి.

అధ్యాత్మ * adj. Spiritual, belonging to spirit,
inherent. ఆత్మ సంబంధమైన.

అధ్యాత్మ * n. s. The soul : individuated spirit
or that which belongs to, and presides over
the body. The supreme spirit. జీవాత్మ, శరమా
త్మయున్ను.

అధ్యాత్మదృక్తు * n. s. A holy sage, one who knows
the nature of the inherent spirit. అంతరాత్మను
మెరిగినవారిని.

అధ్యాపకుడు * n. s. A teacher, one who instructs
in the sacred books. వేదములను గాని శాస్త్రము
లను గాని జీవనార్థముగా చెప్పిచ్చేవాడు. SC. It
commonly means he who is skilled in the
Vedas. వాడుకగా వేదముల గా వచ్చినవాడు.

అధ్యాయము * n. s. A chapter, a section. ప్రక
రణము.

అధ్యయనము * n. s. Study, reading, especially
of the sacred books, one of the six duties of
a Bramin. గురుముఖ దానువూర్యశ్రవణము, శుభ
నము, (బ్రాహ్మణాశ్రయపట్ట రాంతర్గతమిదం) RKD.

అధ్యహారము * n. s. Adding a word or words
to complete a sentence, supplying an ellipsis.
Reasoning. లోకముగా లుండేలోట పుకటిరెండు
మాటలను తెచ్చుకోవడము, ఉపాయమున్ను.

అద్రవము * adj. Fleeting ; perishable, mortal.
అస్థిరమైన, నశ్వరమైన.

అధ్వ * n. s. Road, way, path. మార్గము.

అధ్వగుడు, అధ్వగినుడు or అధ్వస్యుడు * n. s. A
traveller. దారిపడిచేవాడు, బాటసారి. A. 6. 15.
Pariz. 2. 120. అతివిచిత్రకథేహాశ్చ జ్వలభిలలో
కాధ్వగినులు.

అధ్వరము * n. s. A sacrifice. యజ్ఞము. M. XII.
2. 436.

అధ్వర్యుడు * n. s. A bramin versed in the
Yajur Veda. యజుర్వేదవేత్త.

అధ్వస్థము n. s. Desolation, waste, ruin. పాడు.
ఆరుకలను అధ్వస్థములో వేళినాడు he wasted
the money. అధ్వస్థము చేసుట to ruin, lay
waste. అధ్వస్థమువుట to turn to nothing, to
become waste. దాన్ని అధ్వస్థముచతుర్థ్యము
చేళినాడు he has spoiled or ruined it.

అధ్వస్థము or అధ్వస్థులు adj. Bad ; corrupt ;
spoiled, desolate, cursed, horrid. చెడ్డ, కొరగా
ని, పాడుఅయిన. అధ్వస్థమైనచోటు a waste
place. అధ్వస్థమైనపుస్తకము a bad book, a
perplexing book. అరవము అధ్వస్థము Tamil
is a perplexing language. అధ్వస్థులు అడవి a
pathless forest. అధ్వస్థులు అయి a waste open
place. అధ్వస్థులు జ్వరము a wasting fever. అ

ధాన్యపువన a plaguy shower; annoying rain.

అన్ (Rel. p|| of అనుట to say) Saying. చెప్పే. N. 9. 349. తిన్నగునిదిద్దుమాతిలకినియన్ముకుండునకు. టీ|| అన్, తలుకుచున్న.

అన్ (Aorist p|| of అనుట to say) Saying. అనే. N. 2. 501. బలియన్దనుజాతుడు. P. 1. 50. మిన్నువిశ్వంభరగూలునన్కలక. టీ|| అన్, అనగా అనే. A. 1. 43. కృతయాభోక్తవ్యన్కల్లులున్. N. 2. 167. కనుగవపారలున్పెనులేదోయాతకున్కపోలికె. టీ|| అన్, అనగాఅన్నట్టుగా.

అన్ or అనన్ Root in A of అనుట When (it is) said. To wit, namely, videlicet. "i. e." "to say," "like as you would say," "one would have said." చెప్పగా, అన్నట్టుయితే, అన్నట్టు, అన్నట్టుగాను. T. 1. 53. ఇందిరకుట్టన. ib. 2. 8. మండలీకృతమహాకుండలియన. Swa. pref. 31. కారున్యారసగుమ్మగాకళక్షుడన. Sar. D. 212. రక్తమోయనసంజరాగంబుబొడమె.

అన్ or అనకట్ట n. s. A bank, or dam. అడ్డకట్ట. అనంకారము * n. s. Disapprobation, disagreement. అసమ్మతి.

అనంకుడు * n. s. Incorporeal, bodiless, an epithet of cupid. మస్తభుడు.

అనంటి or అనంటిచెట్టు n. s. A plantain tree. అరిటిచెట్టు. H. 2. 79.

అనంతము * adj. Endless, eternal. అంతములేని.

అనంతము * n. s. The sky or air. ఆకాశము.

అనంతరము * adj. Next, immediately following; in the next place. అవతలి, వెంబడిగావుండే. అనంతరాక్షరము the next letter.

అనంతరము or అనంతరంబు * adv. Afterwards, after. తరువాత.

అనంతవిజయము * n. s. The name of the conch or shell of Dharmaraja in the Mahabharat. యుద్ధిష్ఠ్యునిశంఖము.

అనంతశయనము * n. s. Ananta-sayanam, the name of Travancore. మళయాళములోజనాదనస్వామివుండే స్థలము.

అనంతశయనుడు * n. s. An epithet of Vishnu, (lit. :) the god whose couch is the king of serpents. విష్ణువు.

అనంతుడు * n. s. The infinite being, an epithet of Vishnu. A name of the great dragon, the king of serpents. విష్ణువు, ఆదికేశుడును.

అనక (Neg. p|| in క of అనుట) Without saying, without thinking. చెప్పక, ఎంచక, విచారించక. మొగవాడనక ఆదదిఅనకయామాటనుఅందరితోనున్నుచెప్పినది without caring who heard her, be it man, be it woman, she told every body. Vasu. 2. 46. తీవెగుంతునకపాండురనైకతనిర్పరితటంబనకదరిపుటంబనక. టీ || తీవెగుంతునక, అనగావుకపొదరిండ్డేవాకుండా.

అనకట్ట or అనకట్టు n. s. A bank, or dam. కట్ట.

అనక, అనంక or అనగా (Root in A of అనుట to say.) When it is said. To wit; namely; videlicet, that is to say. You would say, one would have said. చెప్పగా, అన్నట్టుయితే, అన్నట్టుగా. Swa. 3. 74. నలినబాంధవుపైక్తియంబుపైదీపించునట్లనునక. కుదిగంటలరాత్రిఅనగా when it was about ten at night. శుద్ధియనగానేమి what is the meaning of the word Sandhi?

అనగివెనగియుండుట v. n. To be familiar, easy, affable. కలియగలుగుగావుండుట. N. 9. 393. అట్టిజగజంతకేగానియనగివెనగియుండుదువెనిపుమాబొంట్లమొద్దజేరి.

అనఘము * adj. Sinless, innocent, pure. పాపరహితమైన, నిర్దోషమైన.

అనఘుడు * n. s. He who is sinless. పాపములేనివాడు, నిర్దోషి.

అనటి or అనంటి n. s. A plantain tree. అరిటిచెట్టు. H. 4. 180. N. 7. 245.

అసతి * adj. Not much, not excessive. మట్టుగావుండే, కొద్దిపాటిగావుండే. N. 3. 97.

అనడ for అనాధ n. s. Destitute, wretched, abject: she who is without a master or protector, without a husband. దిక్కులేనిది, దక్షుతలేనిది, మొగడులేనిది. DRA. 288. నీరడహితవంశనిచేవనన్నునడచందంబునకక్కటాయివుడు.

అనధ్యాయము * n. s. A holiday: a day "without lessons." చదవరానిదినము, ఆటవిడుపు. KP. 4. 49.

అనన్యము * adj. One, sole, without any other, same, identical. ఏకమైన, అనితరమైన, అదే.

అనన్యతకు * n. s. He who has only one refuge or asylum. వేరేకతలేనివాడు. DRAyod. 311.

అనన్యదృశ్యము * adj. Unparalleled, prodigious. strange. అశీమాస మైన, వింతైన.

అనన్యదృశ్యము * adj. Ordinary, common, not strange. సాధారణమైన.

అనన్వయము * n. s Inconsistency, unconnectedness, incongruity. ఇమడమి, అసాంత్యము, పాశుని, విరుద్ధము.

అనన్వయము or అనన్వితము * adj. Unconnected, irrelevant. అశంఖంపడమైన, అశంకతమైన, పాశుని, ఇమడని.

అనకు adj. (see అనుము) Appertaining to, or made of the అనకుచెట్టు a leguminous plant (Dolichos tetraspermus.) నిష్పావము. అనకుకాయ A legume, a pod, a sort of pulse (phaseolus radiatus.)

అనకుశ్యము * adj. Barren, childless. శంకతలేని.

అనకుత్సుడు n. s. He who has no issue.

అనకురాధి * adj. Innocent, not guilty. నేరములేని.

అనకసూది n. s. A pin used in dress. గుండసూది.

అనపాయము * adj. Imperishable. అనశ్వరమైన, నిత్యమైన.

అనయము * n. s. Fate, ill-luck, bad-fortune; calamity. Vice, transgression. దైవము, అశుభము, వ్యశనము, విశత్తు RKD. R. 1. 123.

అనయము adv. Always, eternally; continually. నిరంతరము (శంకతలేమున్ను. D.) R. 1. 123.

అనరులు * plu. The immortals, gods. అమరులు. P. 4. 10.

అనరులు n. s. plu The vitals, the parts essential to life. ఆయములు D. మర్తస్థానములు (మర్తములు Kark.)

అనర్కళము * adj. Resistless, unimpeded, free, unrestrained. నిరంకుశమైన, అడ్డములేని.

అనర్కల్యము * adj. Costly, invaluable, being above price. వెలలేని.

అనర్థము * n. s. Hurt, damage : a prediction of bad luck. తొందర, దుర్దశ, అక్కడికియందుకుపోయినావని అనర్థము చేస్తున్నాడు he scolds me for going there. ఇంకవల్ల యేమి అనర్థము వచ్చెను what mischief has happened by this ! అనర్థము

చేసుట to hurt, injure. అనర్థకడుట to turn out badly, to prove ill. అనర్థకాలము an unlucky time.

అనర్థకము * adj. Nonsensical, unmeaning.

అనర్థము * adj. Unfit, unworthy. తగని, అయోగ్యమైన.

అనర్థుడు * n. s. He who is unfit or unworthy. తగనివాడు.

అనలము * n. s. Fire. నిశ్చయ (fig.) A portent. A mischievous or troublesome prank. ఉత్పాతము. ఆసింస్థానమునకుమోమో అనలముపుట్టినది mischief has broken out in that kingdom.

అనలంగోనలంబాతులు or అనలకొనలు గావుండులు v. n. To bloom, flourish. తామరదంకులై పెరుగుట, కొమలముగా పెరుగుట. KP. 6. 126. అనలంగోనలంబారులు మనముననా కోర్కె తీగమును వకుమిగులక.

అనలుడు * n. s. The god of fire. Vulcan. అన్ని హోమోతుడు.

అనవద్యము * adj. Blameless, faultless, spotless, irreproachable. నింద్యముకాని, అదూప్యమైన, దోషరహితమైన.

అనవద్యాంబి * n. s. A perfect beauty. సుందరి.

అనవరతము * adj. Incessant, perpetual, constant. అవిరామమైన, నిరంతరమైన, ఎడతెగని.

అనవసాదము * adj. Indefatigable, unwearied. అయిపులేని, తొందరలేని, నిర్వ్యసనమైన.

అనవశ్య * n. s. Instability, absence of fixed state or condition. అస్థిరత, అనిశ్చయము.

అనవశ్యగావుండే * adj. Infinite. Unstable, unsteady. అశరీరితమైన, మట్టుమితిలేని, అస్థిరమైన.

అనవుడు, నావుడు or నా adv. On [his] saying this. అనగా. D. KB. అనేటత్తుటికి. P. 3. 113. Swa. 6. 23. నృపనన్ను వివాహాత్మునిననవుడు. టీ|| అనివలకగాను.

అనవ్యాహత * adj. Undisturbed, unresisted, unimpeded, not disappointed. అడ్డములేని.

అనశ్వరము * adj. Eternal, imperishable. నిత్యమైన.

అనా (that is అన Root in A of అనుట) you would say, one would have said. అన్నట్లుగాను. N. 9. 143. తెలికవ్యవిధుల నాచుక్కలు వివికానియె. P. 2 191. రేటకడ జెప్పిననా

అనాక (instead of అనక the Neg. p|| in క of అనుట.) Without saying, without thinking. చెప్పక, ఎంచక. UR. 6. 467. బడలికులనాకకవళించి నిమియంతి. BRU. 3. 514. క్రొత్తనబావమనాక చంపగా.

అనాకారము or అనాకారియైన. adj. Deformed, ugly. వికారమైన, కురూపియైన.

అనాకారము * n. s. Deformity, ugliness. వికారము, కురూపము.

అనాకారి * n. s. An ugly person. కురూపి.

అనాక (from అన Root in A of అనుట to say.) adv. You would say, one would have said. That is; "id est." అన్నట్లుగాను. T. 3. 140. వీరుడు జెట్టియనాక అనెనాయారాటన.

అనాకతము * adj. Not come, not arrived, future. భవిష్యత్తు అయిన.

అనాకతము * n. s. The future. భవిష్యత్తు. అనాకతమును చెప్పట to foretell.

అనాకతవేది * n. s. A prophet; one who "knows that which has not happened." రేఖ్యశంభవించబడ్యదాన్నియెరిగినవాడు.

అనాచారము * n. s. Improper conduct, impurity. దుర్మదత, అశుచి. కాక అనాచారమునకు ఆలయము he is a scoundrel.

అనాతము * n. s. Shade, shadow, coolness. నీడ, చలవ.

అనాథ * adj. Without a master or protector, forlorn, unprotected, without a husband. దక్షుత లేని, దిక్కు లేని, మొగుడు లేని.

అనాదరము (vulgarly అనాదరణ) n. s. Disrespect, disregard, contempt. తిరస్కారము. D. అలక్ష్యము. అనాదరణచేసుట to despise, disregard, to treat contemptuously.

అనాది adj. Without beginning, eternal. నిత్యమైన, ఆరంభములేని. అనాదివీడు immemorial waste. i. e. land that never has been brought under the plough.

అనాద్యము * adj. Despised, disrespected. తిరస్కరించబడ, అలక్ష్యముచేయబడ.

అనాద్యము * adj. Without origin, of unknown origin, everlasting. నిరంతరమైన, ఎన్నటికి వుండే.

అనాధ for అనాథ adj. Forlorn, unprotected, helpless. నిరాదరువుగావుండే.

అనాథ for అనాథ n. s. A destitute, a poor helpless wretch, an idiot, fool. నిరాదరువుగావుండేవాడు, దిక్కుచూలినవాడు, బట్టిగాడు, తెలివితూలినవాడు.

అనామకడు or అనామధేయుడు * n. s. A nameless wretch, an insignificant fool, a mere cipher. పూరుపేరులేనివాడు, అక్షరస్థుడు, దిక్కుచూలినవాడు.

అనామిక * n. s. The ring-finger, the one next to the little finger. వుంగులువేలు, చిటికెనవేలు కుయివలెనవేలు.

అనామకుడు * n. s. A mere nobody, one of no repute. అక్షరస్థుడు, అనామధేయుడు.

అనాయకుడు * n. s. He who is forlorn or helpless. దిక్కుచూలినవాడు, నాథుడు లేనివాడు. Lalito. 4. 14. అనాయకాశ్రతోదేవావిష్ణువైత్య ఓడితాః.

అనాయాసముగా * adv. Without pains or effort, easily, readily. సులభముగా.

అనారతము * adj. Continual, frequent, eternal. నిరంతరమైన, ఎడతెగని.

అనారతము * adv. Always. ఎల్లప్పుడు.

అనారాధ్యుడు * Unhonoured. He who is not worshipped. పూజ్యుడుకానివాడు.

అనావిలము * adj. Clear, clean, pure. నిర్మలమైన. Vasu. 3. 153.

అనావృష్టి * n. s. Drought, a failure of rain. వానలేకపోవడము.

అని n. s. War, battle. యుద్ధము. M. VI. 3. 31. BD. 4. 1863.

అని Having said (Past p|| of అనుట to say) This is translated by the word "That" or "so" or the infinitive mood is used, as వాండ్లు అక్కడవుండినారని అన్నాడు he told me that they were there. వచ్చినారని చెప్పినాడు he said that they came. అవతల వెళ్లరాదని తిరిగివస్తామి we did not think it right to go on and returned; we thought we must not go further; so we came back. నన్ను అక్కడికి పంపని అన్నాడు he desired me to go there. నన్ను పంపని చెప్పినాడు he told me to go. తీర్పుయే హావ్యన అతని నెఱు అని శంకయము చేత not knowing which way it would be decided. తన సాక్షునియించి considering it his own. దాన్ని నాకని కొన్నాడు he bought it for

me. కావతనసి అక్కడికిపోయినాడు he went there on purpose. వాడుకుంచివాడని తుంటిని I thought him a good man. పండ్లను తుంటు తుంటుకురికిరికినాడు he gnashed his teeth. ఘమ్మని fragrantly. తళుక్కుని brilliantly.

అసిదిల్చుట v. a. To send away. తుంటించుట. M. XIII. 2. 30. తోయజలోచన చెప్పుము, పోయెదకును లుగలపనిదిల్చుమునన్మక.

అసిత్వము * adj. Temporary, not permanent. అస్థిరమైన.

అసిదంపూర్వము * adj. Novel, unprecedented, unheard of. పూర్వమందు లేనటువంటి, చోద్యమైన, ఎన్నడూ విసరికనని. P. 1. 113. అసిదంపూర్వవరాక్రమధనుడు.

అసిపించుట v. n. To seem, look, appear, be considered, be felt. అనుకడుట, తోరుట. జ్వరము లోపూరితే నిట్లు తాగవలసినది క్షున్నది in a fever one is inclined to drink constantly. యింతచల్లగాలికొట్టితే యెండ కాలమనిపించదు while this cold breeze blows it does not seem to be summer (lit.) the heat is not felt. యాయిట్లో బహుకాక అనిపిస్తున్నది it feels very hot in this room. యాస్వదనిపించుకొన్నాడు he was considered a good man.

అసిపించుట v. a. To pretend, call, to hold out as a false appearance, to offer what is false instead of that which is real. వేరుపెట్టుట, వేరుముక్కట్టుట. వాన్నియజమానుడనిపించినారు they called him master, they pretended that he was the master. తనకొడుకునుమాఅయ్యకుడర్పిపించి pretending that his son had been adopted by my father. వాన్నిదొంగఅనిపించి ఆరు నెలలకు మంటికివేశినారు they falsely condemned him as a thief, and put him to work in irons.

అసిభ్రమము * adj. Unsteady, agitated, tremulous, moving. చంచలమైన, చతులమైన, వణికే, కదిలే.

అసిమిషము * n. s. A fish (lit.) that which does not wink. చేత.

అసిమిషత్వము * n. s. Divinity, apotheosis. చేవత్వము.

అసిమిషుడు or అసిమేషుడు * n. s. A Deity, a god. చేవత. అసిమిషుడతి "ruler of the gods" (a title of Indra or Jupiter.)

అసియె or అసియెను (Past tense, third per. sing. of అనుట to say) He or she said.

అసిరుద్ధము * n. s. The son of Cupid and Usha. కున్నెఱుడికిన్ని ఉడుకున్ను తుట్టినవాడు, క్రీకృష్ణసావిమననముడు.

అసిర్విష్టము * adj. Indefinite, unexplained, undefined. నిర్దేశించబడని, వివరించబడని.

అసిర్దేశ్యుడు * n. s. He who is indiscrible. వర్ణనీయుడు కానివాడు.

అసిలము * n. s. Wind, breeze. వాయువు, గాలి.

అసిలుడు * n. s. The god of air. వాయుదేవుడు.

అసిలులు * n. s. plu. Subordinate deities: forty-nine of these form one class, the Anilas or winds. ఏకనవంపాశద్వాయుగణము, అష్టవనుభేదము. SC.

అసివారిశము * adj. Unchecked, unforbidden, unimpeded. అడ్డములేని, ఆటంకములేని.

అసివార్యము * adj. Unavoidable. అశుభిచార్యమైన, పోగొట్టకూడని.

అసిశము * adv. Incessantly, constantly. ఎల్లప్పుడున్ను.

అసిశ్చయము * adj. Uncertain. అస్థిరమైన, శుద్ధిగ్ధమైన.

అసిశ్చితము * adj. Uncertain. శుద్ధిగ్ధమైన.

అసిష్టము * adj. Unwished, undesirable. Bad, unlucky. అశుభులమైన, దౌర్భాగ్యమైన.

అసిష్టము * n. s. Mischievous, ruin, misery. చెరువు. ఆ అసిష్టమునకునే నాపాత్రుణ్ని am I subjected to this misery. అసిష్టమునకుపాత్రుడు గావుండేవాడు one who deserves to be ruined.

అసిష్ఠురము * adj. Soft, gentle. మృదువైన.

అసికము or అసికిని * n. s. An army, host. సేన, దండ.

అసిహ * n. s. Disinclination. అయిష్టము.

అను * (A privative,) as అనుకులమైన (an- anucūlam) Contrary. విరుద్ధమైన.

అను * A prefix like the Latin con, or sub, or re as కోటనుకోట్లు Lacs upon lacs.

అను (second pers. sing. imperative of అనుట to say) Say thou, plu. అనుడి say ye. (Fig.) this means Perhaps కాబోలు or గా. A rhyme says పోదను బ్రాహ్మణుండు యడుపుంగవుటికివానుదేవుడుం రాదనుయింకపోయిహరిరక్షణిలేడు యిద్దబంధుడుంలేదను. by Google

అనుంగు or అనుగు adj. Beloved, dear, desired.

ప్రియమైన. Siva 5. 100. దానిననుంగుజామాత. టీ. కుడులయల్లుడైనశ్యోవి. ib. pref. 34. వారినుంగుమామలను. A. 6. 78. కటకటాకైటభారీకనుంగులగుడింగరులు దయాభువులుగావలవదే. అనగాత్రియులైనదాసులుఅంపేకాగునుమీ. H. 2. 135. ఇటకుండుదుగాదెయనుంగువల్లభా.

అనుంగు n. s. A friend. స్నేహితుడు, స్నేహితురాలు. D.

అనుకంప * n. s. Tenderness, compassion, pity. దయ. N. 2. 120.

అనుకనుకుగా adv. Neither thick nor thin. శలచగా. యిత్రఅనుకనుకుగావుండడముయేలెత్తుగాకలువు why is this so thin? mix it to a proper consistency. See అన్లనుకను. అనుకనుకుగావుండే being neither thin nor thick.

అనుకరణము * n. s. Imitation. ఒకన్నెలేక పుకటిని చూచిఅదేత్రుకారముగాచేయడము, చటచట, తటతట, దడదడ, గడగడ, యివిమొదలైనవి అనుకరణశబ్దములు these words are imitatives. Thus in English the words Bang, slapdash, and the like: they are words of mere enforcement.

అనుకరించుట * v. a. To imitate. ఒకన్నెలేక పుకటిని చూచిఅత్రుకారముగాచేసుట.

అనుకర్షము * n. s. A piece of wood at the end of a cart pole, to which the yoke is fixed. Invoking, summoning by incantation. సెగకిందికోడిపిట, ఆకర్షణము.

అనుకవుట v. n. To become neither thick nor thin. అంతగట్టికాకఅంతశల్పనాకాకపోవుట.

అనుకారము * n. s. Imitation. ఒకన్నెలేక పుకటిని చూచిఅదేత్రుకారముగాచేయడము.

అనుకారి * adj. Imitative. తద్వక్తుగాచేసే, ఒకడుచేసేటట్లుగాచేసే.

అనుకూలము * adj. Favourable, friendly, assisting, salubrious. హితమైన, శుభాయమైన, ఆరోగ్యమైన, శ్రేయశ్శీలమైన. అనుకూలమైనగాలి a favourable wind. వానిశరీరమునకుఅనుకూలమైనస్థలము the place which agrees with him. అనుకూలమైనమాట a friendly advice. అనుకూలశత్రువు an enemy in the guise of a friend. అనుకూలకాలము a suitable time. అనుకూలమైనభార్య an obedient wife. వాడునాకుఅనుకూలము he is a help and comfort to me.

అనుకూలము * n. s. Favour, goodness, kindness, concord, aid, success. Profit, good, benefit. దయ, శుభాయము, మేలు. ద్రవ్యానుకూలము means, resource. దైవానుకూలమువల్ల by the grace of God. వానికిఆదోరయొక్క అనుకూలమునిండావున్నది he has great interest with the ruler.

అనుకూలతడుట, అనుకూలమవుట or అనుకూలించుట v. n. To have success, to have a good result. శుభలమవుట, ఒకనూడుట. అనుకూలముకాలేదు it did not succeed, it failed, it had not the desired effect. నాకుయింకారుకలుఅనుకూలమడలేదు I have not yet obtained the money. యాశునినిక అనుకూలమవును you will succeed in this business. ఆశునివానికఅనుకూలమయినతరువాత after he gained this, when he succeeded in this affair.

అనుకూలముచేసుట or అనుకూలమరచుట v. a. To shew favour, to bring a thing about, to countenance. శుభాయముచేసుట, నెరవేర్చుట. కార్యమును అనుకూలముచేసుకొన్నారు they brought it about, brought it to a conclusion.

అనుకూలి or అనుకూలుడు * n. s. A friend, ally, a favourer, a patron. హితుడు, శుభాయుడు, ఉపకారి.

అనుకృతి * n. s. Imitation, making alike. అనుకరణము. A. 5. 38. తదవతారకలితలీలానుకృతులవర్తిలుచునుండె.

అనుకొనుట v. n. To say, suppose, think. (mid. voice of అనుట to say or think.) నేననుచియుస్తాననుకొన్నాడు he thought that I would give him this.

అనుక్రమము * n. s. Series, succession, method, order. శ్రేణి, పరశి.

అనుక్రమణిక * n. s. An index, table of contents. సూచీశత్రము, భూమిక, అనగాయాక్రంభములోయిస్తూనుశత్రముదాకాయాయాకథలనివ్రాశినది, శ్రురాణాదులలోచెప్పినవివరమును సూచీశముగా మళ్ళీ చెప్పడము. M. I. 1. 254.

అనుక్రోశము * n. s. Clemency, pity. కృప, దయ.

అనుగతము * adj. Followed, united to. Determined, defined. అనుగతమైన, ఆశ్రితమైన, అధీనమైన, శుభాద్యతమైన, నియతమైన. T. 4. 147.

అనుగతి * n. s. Going after, following. వెంబడించిపోవడము. A. 2. 28. వశానుగతి.

అనుగతునము * n. s. (lit.:) Going after, following. The immolation of a wife on the funeral pile where the dead body of her husband is burning. కూడాపోవడము, శుశాగునము.

అనుగమించుట * v. a. To accompany or follow. వెంబడించుట.

అనుగు adj. Beloved, dear, desired. ప్రీయమైన. A. 4. 233. పుండరీకాయ ననుగుశిష్యుడైన. ib. 542. KP. 7. 5. అనుగుచెలికాద.

అనుగు n. s. A friend. స్నేహితుడు, స్నేహితురాలున్ను. A. 4. 261. ఒక్కని వెంబడిననుగుల పెక్కుం ద్రునిలువలనులగు. ib. 4. 307.

అనుగుణ్యము * adj. According to, suitable to. తగిన, అర్హమైన.

అనుగుణ్యముగా * adv. Accordingly, fitly, suitably. తగినట్లుగా. ఆజ్ఞానుగుణ్యముగా according to orders.

అనుగుభవము n. s. Friendship. స్నేహభావము, మిత్రత్వము. Raghava Pandav. 3. 110. నన్నుగడు రంజిత జేసెనిరండువచ్చి యిట్లనుగుభవంబుబాపెనె యటంచుతడు త్సుకతకాబ్రవర్తిలకా.

అనుగొందు adj. Commodious, agreeable. అనుకూలమైన, వశమగుతుండే. Sar. D. 6. 225. అనుగొందు సుకవికేషాచలంబందు.

అనుగ్రహము * n. s. Mercy, favour, grace, benignity, benediction. కృప, దయ, ఆశీర్వాదము. అనుగ్రహముపొందుట to gain favour. మాయందు అనుగ్రహమునువుంచవలెను have mercy upon us, favour us. అనుగ్రహముచెప్పుట to pronounce a blessing or benediction.

అనుగ్రహించుట * v. a. To favour, shew kindness, help, bless. To grant, bestow. దయచేసుట, శుభాయముచేసుట, ఆశీర్వాదముచేసుట. మాయింటిదాకా అనుగ్రహిస్తున్నారా will you favour me with a call?

అనుచరుడు * n. s. A follower, companion, a servant, an attendant. శుభాచరుడు, దాసుడు.

అనుచితము * adj. Unfit, unseemly, unsuitable, bad. తగిన, అనర్హమైన, అయ్యుక్తమైన.

అనుచుట v. a. To send, dismiss. పంపించుట. OG. ABA. Swa. 5. 132. నిజపురంబునకనిచెనిం దీవరాక్షు. A. 6. 190. R. 3. 72.

అనుబిది * n. s. A dependant, or hanger on. నేవకుడు.

అనుబిదితద్రుతము * n. s. A phrase for a syllable ending in N. అనుసరించబడనకారముగలది.

అనుబాడు * n. s. Younger brother. తమ్ముడు.

అనుబ్ధి * n. s. Command. Permission, order, leave. ఉత్తరువు, శలవు.

అనుట v. n. To say, to think, to suppose. (Past p|| అని. Relative p|| అనిన or అన్న. Aor. p|| అనే, అనెడి, అనెడు, అనేటి. Neg. p|| అనని.) The synonymes are చెప్పుట, తలచుట, ఎంచుట. అట్లా అంటాడు so he says. కావలెననేమనను a desire to have it. అంతామాయని కనుక్కొన్నాను I have seen that all is vanity. పోయినాడని న్నాను I hear that he is gone. అని for, for the sake of. నీకనికొన్నుగురము a horse bought for you. A particle of comparison. గడగడమనిమాట్లాడినాడు he spoke rapidly. This is applied to sound, scent or feeling, as తళిళ్లుమనుట to shine or glitter. ఈగలుబుచ్చునిమునురుకొన్నది the flies covered it buzzingly. నీవుయాశాలువకళ్ళుకొంటేగుచ్చునివుండును if you wear this shawl it feels warm: or, you will feel warm. చేతితో యిట్లాఅన్నాడు he did so with his hand. అనుటయు on his saying so. The infinitive form అనగా may be translated "or;" thus అచలమనగాకొండ Achalam or hill; Achalam which means a hill.

అనుడు or అనుడుకా adv. On (his) saying this. అనగా, అనేటప్పుటికి, (అనవుడు. OG.) A. 4. 98. ఏనన్నుపూనికయేయనుడు. ib. 6. 170. అనుడుచని వినుకొంతునాడరదయారసార్ద్ర. Swa. 2. 88. ఆమీదనావరూఢినివిధ, మేమయ్యె నెరుంగజెప్పురే నాకనుడుకా.

అనుతాపము * n. s. Regret, sorrow. శుశ్చాత్రాపము. అనుతాపములు or అనుతాపమునుపొందుట to regret.

అనుత్తము * adj. Most excellent, very superior. విక్తిలితేష్ఠమైన.

అనుదాత్తము * adj. Unaccented. (From ఉదాత్తము) తగ్గుశ్చరము, యిదివేదమునుగురింపినమాట.

అనుదినము * adv. Daily. శ్రుతిదినము.

అనునయము * n. s. Conciliation, consoling. Entreaty, begging. సాంత్యనము, ఓదార్పడము, అడుగుకోవడము, మంచిమాటలాడడము.

అనునయించుట * v. a. To conciliate, console ; to entreat, beg. ఓదార్పుట, అడుగుకొనుట, మంచిమాటలాడుట.

అనునకాయ for అననకాయ.

అనునకవత్తి * n. s. Inconvenience, want of the means. అసందర్భము. ఉపకార్యమునకవత్తిచూతుకోవద్దా ought not we to consider, whether we have the means? దీనికియేమి అనునకవత్తిచెప్పుకున్నావు what objection can you make to this? నీవురానందుకుయేమి అనునకవత్తి what was there to prevent your coming? వాడికియేమి అనునకవత్తోరాకపోయినాడు something might have gone wrong to prevent his coming. అనునకవత్తికాలము a season of trial or anxiety, hard times.

అనునకము * adj. Incomparable, unrivalled, unparalleled. అశబ్ద్యమైన, ఈడుకాని.

అనునకముక్తము * adj. Useless, unnecessary, unserviceable. కొరగాని, పనికిమాలిన.

అనునకముక్తి * n. s. Uselessness, unserviceableness. పనికిరానిది, కొరగానిది, అసందర్భము.

అనునకముది * n. s. The response in a chorus.

అనుసానము * n. s. A vehicle in medicine, any thing taken with medicine to make it less nauseous. మందుతోకూడాతీసుకొనేమధురమైనవస్తువు. Anir. 2. 108. తద్వచనౌషధంబుప్రియానుసానశీఘ్రంబై. యామందుకుసాలును అనుసానముచేసివుచ్చుకో you must take milk as a vehicle to this medicine, you must take this medicine in milk.

అనువు n. s. Toll, customs ; ambuscade, ambush. సుంకము. D. ప్రావీణ్యము. KB. పొంచియుండేచోటు. A. 2. 69. తెరవలిటునిరువోయకందిలియుజేరియవలగొరగాకఓచ్చుకుంపైయనంగుడనువుగొనజొచ్చెక్కల్లగుట్టమర. టీ|| సుంకమువుచ్చుకోనుకక్షమించెను.

అనువుట v. a. To send, dismiss. పంపించుట. H.3. 1. 42. నన్నునువుగాధలచేతనెప్రాద్దుశ్రోయకక.

అనుప్రాసము * n. s. Alliteration, repetition of similar letters, syllables and words. కుల్యవర్ణ

విన్యాసము, వర్ణసామ్యమునుప్రాశస్త్యతి. వర్ణావృత్తి రనుప్రాశస్త్యతచేపాదేవిధియతె.

అనుబంధము * n. s. Connection, affinity, alliance. చుట్టరికము. అనుబంధక్రియ a defective or auxiliary verb.

అనుబంధకము * n. s. Connection, affinity, alliance చుట్టరికము. అనుబంధకక్రియ a defective or auxiliary verb.

అనుబంధి plu. అనుబంధులు * n. s. A relation, a friend. దేవాశంబంధముగలవాడు. L. XI. 21.

అనుబంధించుట * v. n. To join, connect, unite. శంబంధించుట.

అనువింపించుట * v. n. To reflect or throw back an image. శ్రుతిఫలించుట.

అనుభవము * n. s. Experience, suffering, enjoyment, trial, experiment. వాడుకకడడము, కరిక్ష. సుఖానుభవము the enjoyment of pleasure. దుఃఖానుభవము suffering distress or grief. నరకానుభవము the sufferings of hell, falling into hell. వాడుచేసినదివాడికేఅనుభవమునకువచ్చినది he has come in for the fruits of his actions.

అనుభవవతుడు * n. s. A man of experience. వాడుకకడడవాడు.

అనుభవశాలి * n. s. A man of experience. వాడుకకడడవాడు.

అనుభవించుట v. a. To experience, enter into, enjoy, suffer, share in, to have, hold, possess, partake of, undergo. పడుట. పాపఫలమునుభవించుట to suffer the fruit of sin. శ్రుత్యఫలమునుభవించుట to enjoy the reward of virtue. చేసినదిఅనుభవించకుంజేతీరునా can you avoid suffering the consequences of your acts.

అనుభావము * n. s. Majesty, dignity, magnanimity. A positive conclusion, decision, firm opinion. Indication of passion or emotion by word or gesture. శ్రుభావము, శక్తురుములమధినిశ్చయము, నిశ్చయము, భావబోధకము, రత్యాది సూచకగుణక్రియాది, అనగాలోచనచాతుర్యక్షమాజేతుముఖుగాదిరూపము.

అనుభోగము n. s. A vulgar phrase for అనుభవము, శంభోగము.

అనుభోగి n. s. (A vulgar phrase) A man of pleasure. మంచిభోగమునుభవించేవాడు.

అనుభోగించుట v. a. Error for అనుభవించుట.

అనుమతము * adj. Allowed, permitted, consented to. స్వీకృతము, సెలవివ్వబడ్డ.

అనుమతి * n. s. Agreement, consent, permission, leave. The fifteenth day of the moon's age, on which she rises one digit less than full. శుక్లతి, అనుజ్ఞ. న్యూనేందుక తాత్రాణిఁడు, చతుర్దశీయు కృత్యార్థిను. తంత్రిఅనుమతినికొమారుడు రంగయ్యవ్రాలు signed by Rangaya on account of his father.

అనుమతించుట * v. n. To consent, agree. ఒప్పుట.

అనుమరణము * n. s. Accompanying in death, i. e. phrase for burning a wife with her husband. సహగమనము.

అనుమానము * n. s. Suspicion, surmise, conjecture; doubt. In logic, inference. సందేహము, యుక్తిచేతనిర్ణయించడము. వానిమీద అనుమానముతో వినది, వానిమీద అనుమానము వున్నది I suspect him.

అనుమానపడుట * v. n. To doubt, hesitate, suspect. సందేహపడుట.

అనుమానించుట * v. n. To doubt, to hesitate. సందేహపడుట.

అనుము or అనుప చెట్టు n. s. A leguminous plant : Dolichos catjang : the cultivated species. నిమ్పావము. అనుపకాయ a legume; a pod, a sort of pulse (phaseolus radiatus.) n. s. plu. అనుములు Beans. Dolichos lablab.

అనుమేయము * adj. Inferrible. ఉహించలేకది.

అనుమోదము * n. s. Pleasure, delight. ఆనందము, ఉల్లాసము. M. 15. 2. 199. మునిజనములు వచ్చియనుమోదమందంగ.

అనుమోదించుట * v. n. To consent, agree, approve, to be pleased at. ఒప్పుట, అంగీకరించుట, ఆనందించుట.

అనుయోగము * n. s. Rejoinder in argument.

అనురక్తము * adj. Attached, fond, enamoured. ప్రీతిగల.

అనురక్తి * n. s. Affection, love. ప్రీతి. T. 2. 75.

అనురక్తుడు * n. s. He who loves, he who is fond of. ఆశక్తుడు, ప్రీతిగలవాడు. T. 3. 146.

అనురాగము * n. s. Love, attachment, desire. ప్రీతి.

అనురూపము * adj. Like, resembling, fit, suitable, corresponding with. సమానమైన, రూప.

అనులాపము * n. s. Tautology, repetition. ముఝాఝ, ఆదిసమాపేతాదడము.

అనులాపించుట * v. a. To repeat the same words, over and over again. చెప్పినమాటలనే మళ్ళీ చెప్పుట.

అనులేపనము * n. s. Smearing; daubing the body with unguents. చర్మిక్యము, గంధాదులయొక్క మైపుత, త్రైలాభ్యంజనమున్ను.

అనులోమము * adj. Regular, successive, with the hair or grain. యథాక్రమము, అవిలోమము, యథా, వర్ణమాలాసమాఖ్యాతా అనులోమవిలోమికా.

అనువందించుట v. a. To do properly or well. ఒప్పుగా చేయుట. H. 4. 268. యీరాభిషేకి శేషశయనునకు హస్తశ్చక్తికమనువందించుచు.

అనువండుట v. n. To be suitable, agreeable or fit. ఒప్పుట.

అనువదించుట * v. a. To re-echo, or repeat. ఒకరు చెప్పిన దాన్ని అనుసరించి చెప్పుట.

అనువర్తన or అనువర్తనము * n. s. Serving another, following, conforming. అనుసరించడము, ఉపసర్పణము.

అనువర్తించుట * v. a. To attend on, serve, follow, court one's favour. అనుసరించుట, ఉపసర్పించుట.

అనువాకము * n. s. A chapter of the Veda. An explanatory text or sentence from the Veda. వేదాంశము, శ్రుతి.(ముగ్యజ్ఞాస్సామ సమూహాః, వేదవిశేషము. RKD.)

అనువాదము * n. s. Tautology, repetition. Abuse. పునరుక్తి, చెప్పినదాన్ని మళ్ళీ చెప్పడము, కుత్సితార్థచాక్యము.

అనువు adj. Proper, right, fit, suitable, convenient. ఉచితమైన, యుక్తమైన, యోగ్యమైన.

అనువు n. s. Convenience, fitness, propriety, suitability. లెస్స. OG. యోగ్యము, అనుకూలము. P. 4. 59. మికుగాకజలశంచారంబనువగునేమము బోలినవనచరులకు. టీఁ ఉచితమవునా. T. 1. 50. అనువాదివ్యరథంబునిచ్చె. ib. 5. 180. నివనువున రాజ సూయుమరయంబున జేయుము. N. 2. 136. హస్తీంద్రకుంభంబులప్పిఁచు కరంబు దనుజపాదములా తననువుతురవు. అనువుతానివేళ in an unblest hour.

అనువుగా adv. Conveniently, suitably, fitly, with propriety. ఉచితముగా, యోగ్యముగా.

అనుభవకా adv. Agreeably. ఒప్పుగా Vasu. 4.

21. అనుభవకా శబ్దబింబి.

అనుభవకులు v. n. To be suitable or agreeable. అనుకూలకులు.

అనువుండ or అనువుండగ adv. Duly, well. ఒప్పుగా. H. 1. 233. ఈకథవినియెడననువుండదెల్పు విహగోర్తంసా. ib. 2. 30. మిసిమినామవురేఫలనువుండ.

అనుశాసనము * n. s. Command, order. ఆజ్ఞ, విధి. అనుశాసనము the title of the 13th book of the M.

అనుశ్రుతము adj. (a vulgar phrase) Perpetual, continual. నిరంతరమైన.

అనుశ్రుతముగా adv. (a vulgar phrase) Perpetually, continually. నిరంతరముగా.

అనువంఁము * n. s. Attachment, love, agreement of a word with succeeding words. ప్రణయము, కారుణ్యము, దయ, సంబంధము, ఏకత్రాస్వితకుడ సాన్యస్వరూపస్వయము.

అనువృత్తము * n. s. An observance, practice. ఆచరణకరణము. A rhyme says కృతాశ్రీభవదేవే నకర్తానుష్ఠానశుద్ధతే.

అనుష్ఠించుట * v. a. To make, do, observe, celebrate. చేసుట, ఆచరించుట.

అనుసంధానము * n. s. (commonly means) Reciting, repeating. దేవునివిషయమైనవాటినిచదవడము.

అనుసంధించుట v. a. (commonly means) To recite, repeat. దేవునివిషయమైనవాటినిచదువుట.

అనుసరణ or అనుసరణము * n. s. Following, going after. (Commonly means) Serving or attending another. వెంబడించడము, అనువర్తించడము.

అనుసరణచేసుట * v. a. To depend on others, attend on, serve, court one's favour. ఉపసర్పించుట, అనువర్తించుట.

అనుసరించుట * v. a. To follow, attend on, serve, court one's favour. అనువర్తించుట, ఉపసర్పించుట. న్యాయమునుఅనుసరించక disregarding justice.

అనుసారముగా or అనుసారతః * adv. According to. ప్రకారముగా, అనుగుణ్యముగా. A rhyme says అభలాహవిధింపత్యే లాహశాస్త్రానుసారతః.

అనుసారిణి * n. s. Name of the second string of a lute. రెండోతంబి.

అనుశ్చరణము * n. s. Calling to mind. తలచడము. A rhyme says శ్రీకృష్ణానుశ్చరణంశురం.

అనుస్వయతముగా adv. Regularly, uninterruptedly, unintermittingly. విడవక, క్రమముగా.

అనుస్వారము * n. s. The name of a circle (o) the nasal character. సున్న.

అనూకము * n. s. అనగా, శీలము, అస్వయమున్ను.

అనూచానము * adj. Well-behaved. వినితమైన, శివినయమైన.

అనూచానముగా adv. (a vulgar phrase) From father to son, from generation to generation. కురంకురగా.

అనూచానుడు * n. s. A learned bramin, one versed in the Vedas or Vedangas. సాంక్షేప విచక్షుణుడు, శిష్యుడిపడంకశిశివేదవేత్త.

అనూధ * adj. Unmarried. వెండ్లిలేని.

అనూనము * adj. Whole, entire. కృత్యమైన, యావత్తు.

అనూకుము * adj. Wet, watery, overflowed. జలయుక్తమైన, జలమయమైన.

అనూకుము * n. s. A fen or moor. విత్తశివేల.

అనూరాధ * n. s. The name of the seventeenth lunar mansion. విశాఖకులపతలిశుక్రము.

అనూరుడు * n. s. The charioteer of the sun. సూర్యసారథి.

అనూర్జితము * adj. Not permanent. అస్థిరమైన. Bobbili. 2. 68.

అన్యతము * u. s. A falsehood, a lie. అబద్ధము.

అనే, అనెడి, అనేటి (the orist p|| of అనుట to say) Called, named, termed. కడపఅనేపూరు the town of Cuddapa : the town called Cadapa.

అనేకము * adj. Several, many. బహు, నిండా.

అనేకత్వము * n. s. Muchness. బహుత్వము. దుఃఖానేకత్వము abundance of misery or grief.

అనేకకుము * n. s. The elephant. ఏనుగు.

అనేకమంది or అనేకులు * n. s. plu. Many persons. శానామంది.

అనూకహము * n. s. A tree. వృక్షము.

అన్ననుకగు adj. Neither thick nor thin, pappy, watery, in a state of fluid. కులుచకులుచగావుండే. P. 1. 808. నూనెయనన్ననుకగునుశిరికెవిండ్లియు.

అన్న for అనిన (the past relative p|| of అనుట to say.) Called, said, termed. రాముడన్నవాడు

a man called Ramudu. వాడు యామాట అన్నకప్పుడు when he said this. యారెక్కఁ జుట్టినదన్న తేదీని on the date on which these accounts are said to have been written. నీవన్నదానికివాండ్లు అన్న దానికిమేమి భేదము what difference is there between your statements and theirs? యేమన్నాలోరే no matter what they said.

అన్న n. s. An elder brother. voc. sing. అన్నా. plu. అన్నలారా. పెద్దన్న the eldest of the elder brothers. చిన్నన్న the youngest of the elder brothers. అన్నడమ్ములు brothers both elder or younger. అన్నా or అన్నన్న an interjection of grief or admiration. A rhyme says కారు కమ్మలన్నన్నకుయర్. నీలవారికి అన్నవే you are quite as bad as he is, you are much worse than him. యిది లేండ్లన్నలు, అనగా యిది లేండ్లను మించినవి these surpass stags in speed.

అన్నము * n. s. Boiled rice, meat, food, victuals. ఓడనము, కూడు. అన్నవస్త్రములు food and raiment.

అన్నండాలు adv. In every way.

అన్నపూర్ణ చెంబు n. s. (a vulgar phrase) A sort of beaker. ఒక చెంబు.

అన్నప్రాశనము * n. s. The ceremony of giving an infant solid food for the first time. చంటిదిడ్డకు మొట్టమొదట అన్నము పెట్టేదనే శుభశ్రుతాజనము. బాలక శ్యబాలికాయావా శ్రుభమాన్నభక్షణ రూతుశంకారము. ●

అన్నభేది n. s. Green vitriol, sulphate of iron. ఒక మందుదినుసు. H. 2: 284.

అన్నవా i. e. అన్నా as అతనికి నీవన్నవా are you his brother?

అన్నాళ్లు n. s. So many days. అన్నిదినములు.

అన్ని (Plur. adj. pron.) So much, so many, all. అంత, అంతా. అన్నినాళ్లు so many days. అన్ని మందిన్ని all people.

అన్ని n. s. All. (Loc. అన్నిట or అన్నిటిలో in all, in all things. Dative అన్నిటికి to all, on the whole.) వాడు అన్నిట శుమర్థుడు he is clever in every thing. అన్నిటికినేనుచున్నాను I will be answerable for all. అన్నిటికిరమ్మునేనమ్మియున్నాను you are my all in all. అన్నిటికి అన్ని చెప్పవచ్చును he gives an excuse for every thing.

అన్ను n. s. Phrensy, madness, wildness, intoxication. మడము, మత్తు. Ellanna 3. 166. అన్నుత

ట్టినగరిపిద్రవలమినట్లు, మూర్ఖవచ్చినవనిదికన్నె వివిధరమందియవ్యాప్తినుడిగతకనిద, నలరగల ప్రాణహరికూయనా శ్రయించె. KP. 6. 129. సిద్ధి తిపేరుబోదుడివి సిఘమకంబులదన్ను కొల్పురుక శ్రద్ధ్యకూటలక్షరవిభాగముచాలక.

అన్ను n. s. A woman. స్త్రీ, ఆడది. D. వేలుపుటన్ను a fairy. P. 4. 251. వేలుపుటన్నుక ర్తిగాని. Ila. 2. 149. అన్నుతలమిన్ను. N. 2. 379. కారుమెరుగుచెన్నుగాదేనియాయన్ను మోహకై తవమునమొసలు పుట్టు. T. 1. 45. అంబుబాక్షుని మోహంపుటన్నుదోడు.

అన్నుకొనుట v. n. To be intoxicated, be inebriated. మత్తిలుట. Siva. 4. 30. మేరమూరంకదిన్ను యెరలనన్నుకొనియరగన్నువెట్టి. టీ మత్తుగాని. Parizat. 2. 65. క్రిక్కిరిసినమక్కువలగమియంబొక్కుచెయ్యులం ద్రాక్షువదనన్నుకొనిరతిరచాశ్య. Siva. 3. 45. అల్లననగునధి సారికల వెడండకన్నులనన్నుకొనిపొడలుమడనా న్నాడంబునకువ్రోదిగా.

అన్నుతున్ను n. s. Taxes &c. the word అన్ను is a mere anak. తన్నుమొదలైనది. BD. 4. 1959.

అన్నుత adj. Slender, little, small. అల్పము. ABA. నైకము, అనగానూత్తుము. OG. M. IV. 4. 100. ఇన్నగమునందు గాండివమున్నదియది గానిమచ్చుబో ద్రేకవిలాసోన్నతికోర్వచ్చువెడయనన్నువలీవిండ్లుకు రుచలత్యంతంబుక. ND. p. 31. ఆనానుబాహులు అన్నువనదుము.

అన్నెము adj. Another, other, different. అన్యము.

అన్నెము n. s. Other thing. వేరొకటి, ఇతరమైనది. T. 2. 112. మున్నెకనాడునంగనలముద్దులనుద్దులెరుంగనట్టిచాసన్నెమికేల.

అన్యము * adj. Another, other, different, strange, foreign. ఇతరమైన, వేరే, మరియొక. అన్యదర్శనులు people of foreign religion. అన్యదేశము a foreign country.

అన్యగామిచేసుట * v. a. To divert to other purposes. మరివైకవనికి వుచు యాగతరచుట.

అన్యత్ర * adv. In another place, elsewhere. మరియొకచోట.

అన్యథా * adv. Otherwise, in a different manner. మరియొకవిధముగా. దాన్నిఅన్యథాచేసేనాడు he altered it.

అన్యదేశుడు * n. s. A foreigner. ఇతరరాజ్యపు మనిషి.

అన్యాయము * adj. Of another kind, like another. మరితైకదానివలెవుండే. అన్యత్రకారమైన. This often means uncommon, extraordinary. వింతమైన, చోద్యమైన.

అన్యాయము * n. s. Indirect reference; innuendo. ఒకటిని నెవము పెట్టుకొని చెప్పుడము. అన్యాయముగా by innuendo.

అన్యాయము * adj. Unjust, wrong. నీతిలేని, అధర్మమైన.

అన్యాయము * n. s. Injustice, wrong. అనీతి, అధర్మము. అన్యాయార్జితధనము ill gotten wealth. ఇదేమి అన్యాయము what a shame this is!

అన్యాయముగా * adv. Unjustly, wrongfully. అధర్మముగా, నీతిలేకుండా.

అన్యాయశుభుడు * n. s. An unjust man, a sinner. దుర్మతుడు.

అన్యాయాకుడు * n. s. An unjust man, tyrant, a wretch. దుర్మతుడు.

అన్యుడు * n. s. A stranger, another, neighbour. వరుడు, ఇతరుడు. అన్యులు others, strangers, foreigners, aliens. వరులు, ఇతరులు.

అన్యాయము * adj. Mutual, reciprocal. పరస్పరమైన.

అన్యాయము n. s. Friendship, amity, intimacy, mutual-attachment, or affection. స్నేహము, విహితము.

అన్యాయముగా adv. On good terms, amiably, in a friendly manner, affectionately. స్నేహముగా, విహితముగా.

అన్యాయము n. s. Race, lineage. In grammar, the regimen or government of words in a sentence. Syntax. వంశము, వంశములయొక్క పరస్పరాకాంక్షయొక్క, ఇమిడిక. దూరాన్వయము a far-fetched allusion. యింకా అన్వయవ్యతిరేకములు తెలియలేదు we cannot yet know whether it will turn out well or ill. కారువాన్వయము one of the Curu race. ఈశ్లోకమునకు అన్వయము తెలియలేదు I do not perceive the syntax of this verse.

అన్వయించుట * v. a. To arrange words in their natural order, interpret, explain. To explain the syntax. వదనరశు చెప్పట, అర్థము చెప్పట. ఈ రూకలు శత్రువులలో అన్వయించినది the money was applied in good purposes.

అన్వయము or అన్వయము * adj. Descriptive, indicating, by expressing the properties or attributes. సార్థకమైన. One verse in the Raghuvamsam says యథాశ్రుతాః సాచ్యం ద్రుతాః సాచ్యం సాచ్యం సాచ్యం, తస్మై వసోభూషణస్వర్గో రాజాశ్రుత్యతిరంజనాత్. అన్వయనామము a name to which his qualities answer, a name which suits his nature.

అన్వయము * n. s. Lineage, descent, race, family. వంశము.

అన్వయము * adj. Connected, agreeing with, especially in composition. యుక్తమైన, చేరిన, మిళితమైన. ఈవాక్యము అన్వయముగా వున్నది this is a broken phrase.

అన్వయము * n. s. He who is connected with. మిళితుడు. వీడువారిలో అన్వయము కాదు he is not joined with them.

అన్వయము * n. s. Seeing, research. చూడడము, వెతకడము.

అన్వయము or అన్వయము * n. s. Search, research, enquiry. వెతకడము.

అన్వయము * adj. Searched, sought. వెతకబడ్డ.

అశ * prefix. Away from, ill, evil. చెడు.

అశక for అశక n. s. A ladle or spoon made of a cocoanut shell. పెంకాయవిచ్చుగిరిపె.

అశకారము * n. s. Injury, harm, hurt, detriment. చెరువు. అశకారముచేసుట to serve one an ill turn.

అశకారి * n. s. An ungrateful person, an ill-doer, a malignant wretch. చెరువుచేసేవాడు.

అశకీర్తి * n. s. Infamy, an ill-name, ill-fame. దుర్యశము, దూరు. వాండ్లకు అశకీర్తి వచ్చినది they were disgraced.

అశకృతి * n. s. Injury, harm, hurt, detriment. అశకారము, చెరువు. P. 1. 334.

అశకృష్టము * adj. Low, vile, mean. అధముమైన, గర్భ్యమైన, నింద్యమైన.

అశక్రము * n. s. Rout, defeat. పరాజయము.

అశక్యము * adj. Unripe, raw, immature, green, uncooked. పండని, పురుగుచేయబడని, ఆముముగావుండే.

అశఖ్యాతి n. s. Ill name, evil report, infamy, ignomy. అశకీర్తి.

అశకతము * adj. Dead, deceased, gone, departed. మృతము, గతము, దూరిపోతము. అశకతప్రా

నిర్జీవ deprived of life. అపకరవశనుడు he who is stripped of his clothes.

అపఘనము * n. s. A limb or member. అంఠము, అవయవము.

అపకరణము * n. s. Loss, detriment. The act of plucking flowers. క్షతి, హాని, అపహారము, పూర్వాశీక్షయాహీనత్వము, కోయడము. P. 4. 128. అపకరకునుమాతనయకామకాపిడనరి. Swa. 4. 116. అట్టికలఛాతఃఫలిశ్రుమ్నాకనయముసేయువేడుక. శ్రుమ్నాకరణము gathering flowers.

అపచారము * n. s. An insult, an affront, incivility, fault. అహితాచరణము, పూజ్యులయెడల చేసిననేరము. అపచారముచేసుట * v. n. To affront, insult. పూజ్యులయెడలనేరముచేసుట.

అపజయము * n. s. Bad success, failure, defeat. ఓటమి.

అపత్నీకుడు * n. s. A widower. పెండ్లాములేనివాడు.

అపత్యము * n. s. A child, offspring. శీతానము, బిడ్డ.

అపశ్రుతి * n. s. Modesty, Immodesty, shame, shamelessness. సిగ్గు, లజ్జ, సిగ్గుచాలినతనము.

అపభ్యము * n. s. Error in diet, a deviation from prescribed regimen. వైష్యకుకారాదన్యదాన్నితినడము.

అపదానము * n. s. A finished work, approved occupation. ముగిసినపని, శుభస్పృధి, ఆనగాతుదిమందికిమెత్తుగావుండేపని.

అపదార్థము * n. s. Nothing, vanity. శూన్యత. వాడువట్టిఅపదార్థము he is a mere nothing, he is a cipher.

అపదిశము * n. s. A half point or quarter point or "Airt" of the compass; intermediate space. విదిక్కు, దిక్కోణము, దిక్కులనడుము.

అపదూరు n. s. Calumny, infamy. అపవాదము. అపదూరుతుడుట v. n. To be calumniated or infamous. అపకీర్తినిపొందుట.

అపదూరుకాట్టుట v. a. To slander, spread ill report of one. ఒకరివాదతత్వములు చెప్పుట.

అపచేకము * n. s. Pretext, pretence. వ్యాజము, భలము, సాకు.

అపనమ్మకము or అపనమ్మిక n. s. Incredulity, unbelief, mistrust, diffidence. అశ్రద్ధయము.

అపనయనము * n. s. Taking away, withdrawing, removing, destroying; decease, act of dying. ఖండనము, దూరీకరణము, పోగొట్టడము, మరణము.

అపనయించుట * v. a. To remove, do away, dissipate. పోగొట్టుట. N. 4. 247. ఎన్నివాదలపెట్టి ననన్నివాదలచ్యుతశ్చృతిచేరనేయకునయించి.

అపనింద * n. s. Reproach, detraction, slander, false accusation. అపవాదము.

అపనెకము n. s. False or unjust accusation. అఛాండము. Sar. D. 106. అటుబోయినంతలోనకు నెకమాను.

అపనెకముగా adv. Litigiously, groundlessly. అఛాండముగా.

అపనేయము * adj. That which is to be taken away, that which is to be removed. తీసుకొనిపోతగ్గది. Vish. 6. 74. ఈయురణకంములు రెండును నీచేరనకునేయంబుగా కుండవలయును.

అపనూదము * n. s. Removing, taking away. ఖండనము, దూరీకరణము, పోగొట్టడము. Vasu. 2. 57.

అపన్యాయము * n. s. Injustice. దుర్బీతి, అధర్మము.

అపశ్రుతి * n. s. Reproach, blame, imputation. అపకీర్తి, దుర్వశము, అపవాదము.

అపశ్రుత్యాగము * n. s. Misapplication of a word. దుష్ప్రయోగము.

అపశ్రావణము * n. s. Common vulgar talk; a low term. గ్రామ్యభాష.

అపమృత్యువు * n. s. Sudden death, violent death, untimely death. ఆకస్మికమరణము, ఖండము.

అపయశము * n. s. Ill-fame, infamy. అపకీర్తి.

అపరము * adj. Other, another, latter. అన్యము, ఉత్తరము. అపరభాగము the hind part. అపరరాత్రి the midnight. అపరలోకము another world. అపరవారధి the wester ocean. వాడుపూర్వాపరములుచేయించులడు He is qualified as priest to solemnize both the marriage and funeral rites.

అపరంజి n. s. Fine refined gold. కుండనము.

అపరక్రియలు n. s. Obsequies, funeral rites. దినవారాలు, కర్పాంతరము.

అక్షరనామము * n. s. The secondary name. రెండో పేరు.

అక్షరభాగము * n. s. The hind part, second part. ఉత్తరభాగము, వెనకటిది.

అక్షరకుండ్రములు * n. s. Funeral prayers.

అక్షరాజితము * adj. Not conquered. జయించబడని.

అక్షరాత్రి * n. s. (a vulgar phrase) The dead of the night. నిశీధి.

అక్షరాధము * adj. Criminal, guilty, erring, faulty. అక్షరాధియైన, పాపియైన.

అక్షరాధము * n. s. A fault, guilt, sin, (commonly) a fine, punishment, penalty. దండ యోగ్యమైన కర్మము, పాపము, నేరము, వాడుక గా నేరమున కై శుద్ధుకొనేరూకలు. అక్షరాధమునునున్నించుట or కాచుట to pardon, overlook. అక్షరాధమునును చేసుకొనుట to beg pardon. అక్షరాధమునేనుట to inflict a fine. అక్షరాధముతీసుట to take a fine.

అక్షరాధి * n. s. An offender, delinquent. నేరము చేసినవాడు.

అక్షరాహ్నము or అక్షరాహ్ణము * n. s. The afternoon. రెండు రూములకుమీదికాలము.

అక్షరిమితము * adj. Immense, boundless, infinite, innumerable. లెక్కలేని, విస్తారమైన.

అక్షరిహార్యము * adj. Undefeasible, unavoidable. పోగొట్టకూడని. అక్షరిహార్యమైన దేహశింఖంధులు relations that cannot be neglected.

అక్షరూపము * adj. Ugly, deformed. Rare, scarce, uncommon. వికృతాకారము, వికారము, (వాడుక గా) వింతైన, అరుదైన.

అక్షరోక్షుఁడు * n. s. Presence. శుభము.

అక్షరోక్షుఁడైదు * n. s. A prophet; one who knows the past and the future. భూతభవిష్యత్తులను యెరిగినవాడు.

అక్షర్ణ * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతీదేవి.

అక్షలాపము * n. s. Denial, concealment of knowledge, evasion. ఉండ గా లేదనడము, ఎరిగియుండ గా యెరగనడము.

అక్షలాపించుట or అక్షలాపముచేసుట * v. a. To deny, conceal. ఉండ గా లేదనుట, ఎరిగియుండ గా యెరగనుట.

అక్షరితంకరణోపధము * n. s. A remedy against grey hairs. వెంట్రుకలు నెరియకుండా వుండడమును గురించినమందు. Parij. 2. 37.

అక్షవర్గము * n. s. Detachment from matter, beatitude. మోక్షము. భోగావకర్గములు the present and the next world.

అక్షవాదము * n. s. Calumny, reproach, slander. నింద, అపఖ్యాతి.

అక్షవిద్రము * adj. Impure; unclean. అపరిశుద్ధమైన.

అక్షశబ్దము * n. s. An ungrammatical word. వ్యాకరణవిరుద్ధమైన పదము.

అక్షష్టు * adj. Contrary. ప్రతికూలమైన, అనుశుభ్యమైన

అక్షశత్రువు * n. s. Perjury. ఆశ్రమాణము.

అక్షశుభ్యము * adj. Contrary, opposite to right (not left.) ప్రతికూలమైన, జ్యేణమైన, అనగా కుడినైన. అక్షశుభ్యలిపి letters written the wrong way as in a seal.

అక్షశుభ్యము * n. s. Putting the braminical thread the wrong way : that is, on the right shoulder and letting it fall on the left side : instead of lying on the left shoulder. జంటమును కుడి భుజముమీద నుంచి యెడమ భుజమునకు కిందిరట్టుగా చేసుకోవడము.

అక్షసాక్షి * n. s. (Not a good phrase) A false witness. తప్పుసాక్షి.

అక్షస్తారము, or అక్షస్తారకము * adj. Nasty, filthy, nauseous, dirty. అశుభ్యమైన, రోలైన.

అక్షస్తారము * n. s. Epilepsy, the falling sickness, a confused feeling: violent passion, approaching to madness. Nastiness; (this sense is vulgar.) కాకిసోమాల (తెరువు మరువు మాటలు, అదే వెర్రి D.) (లోక వాడుకలో) రోత, అశుభ్యము.

అక్షస్తారకుడు * n. s. A nasty or dirty fellow. రోతమనిపి.

అక్షస్తారి * n. s. He who is epileptic or convulsed: (vulgarly) he who is nasty or filthy. కాకిసోమాలగలవాడు, రోతమనిపి.

అక్షస్వరము * adj. Inharmonious, discordant. శ్రావ్యముకాని, సుస్వరముకాని.

అక్షస్వరము * n. s. Mispronunciation: a false note or discord in music. తప్పుచిచ్చారణ, శంఖితములారతప్పుస్వరము.

అక్షహము * adj. Doing away, healing, averting. పోగొట్టే. కల్మషాపహము doing away the sin or impurity.

అక్షహారణము * n. s. Plundering, purloining, taking. చౌర్యము, ముచ్చిలించడము, అన్యాయముగా యెక్కుకోవడము.

అపహరించుట * v. a. To pillage, plunder, take by violence, usurp. కుచ్చిలించుట, అన్యాయము గాడుక్తుకొనుట.

అపహసించుట * v. a. To laugh at, deride (Met.) To excel, surpass. ఎకశక్తముచేసుట, వెక్కిరించుట, ప్రయోగములో మించుట అని అర్థమవుతున్నది.

అపహారము * n. s. Pillage, plunder, taking by violence. దోచుకోవడము. శుభ్రస్వాతిహారము robbing of every thing. వస్త్రాపహారము taking back a gift.

అపహాస్యము * n. s. Laughter, ridicule, jest. ఎకశక్తము, వెక్కిరింపు.

అపాంగము * n. s. The outer corner of the eye. కడకన్ను.

అపాంశతి * n. s. The father of waters, the sea or ocean. శికుండ్రము.

అపాత్రేయుడు * n. s. An unfashionable man, one with whom they do not eat. వజ్రీలోపుండడ మునకు అర్హుడు కానివాడు.

అపాటవము * n. s. Weakness, infirmity. (Met.) illness, disorder. అశక్తి. వానికి పుట్టు అపాటవము గావున్నది he is unwell.

అపాత్రము * adj. Unworthy, undeserving, unfit. రగని, అయోగ్యమైన, అర్హముకాని.

అపాత్రుడు * n. s. He who is unworthy or undeserving. అయోగ్యుడు, అనర్హుడు. నేను ఆయన దయకు అపాత్రుడనైనాను I forfeited his favour, I incurred his displeasure.

అపానము * n. s. గుడము.

అపానవాయువు * n. s. Crepitus, peditus ventris. పిత్తు.

అపామార్గము * n. s. A medicinal plant. (Achyranthes aspera) the roots of which are used in place of a tooth brush. ఉత్తరేశ.

అపాయము * n. s. Peril, danger, a scrape, mischief. వివాదము, చేటు. One verse says పాయాదపాయాజ్జగత్. ప్రాణానికి వచ్చిన అపాయము the peril of life, mortal peril.

అపారము * adj. Boundless, infinite, excessive, abundant. అమితమైన, విస్తారమైన.

అపారముగా * adv. Profusely, abundantly. విస్తారముగా.

అపార్థము * n. s. Misinterpretation. అనభిధేయము, తప్పు అర్థము. అపార్థముచేసుట or అపార్థముచేయుట to misinterpret or misconstrue.

అపిధానము * n. s. A covering, screen, concealment. ఆచ్ఛాదనము, తిరోధానము.

అపుడు adv. Then. See అప్పుడు.

అపుణ్యము * adj. Wicked, bad. దుష్టమైన. అపుణ్యజనులు the wicked.

అపుత్రుడు or అపుత్రకంఠుడు * n. s. He who is sonless. విద్వలులేనివాడు.

అపునర్భవము * n. s. Freedom from secondary birth, beatitude, eternal bliss. మోక్షము.

అపురాతనము adj. Rare, seldom, uncommon, unusual. అరుదైన, వింతైన. KP. 6. 232.

అపురూపము * n. s. A cake. భక్ష్యము.

అపురస్వము * adj. Novel, uncommon, extraordinary. వింతైన, చోద్యమైన.

అపేక్ష * n. s. Expectation, hope, wish, desire. ఆశ. రజశ్శయ్యా than that. అశ్వాపేక్షయా గజముబలవత్తరము as regards the horse the elephant is strong. i. e. the elephant is stronger than the horse.

అపేక్షుడు or అపేక్షించుట * v. a. To covet, long for, be inclined for, wish for. ఆశచేయుట, కోరుట.

అప్రాశ్చర్యము * n. s. Integrity, honesty, uprightness. పెద్ద మనిషివనము, శిష్టనర, గార్హస్థ్యము.

అపోహము * n. s. Ascertaining by investigation, decision. నిర్ణయము, నిష్పత్తి. RKD. says అపూరణహాని, విరహాహాని; but this word commonly means a lie, a falsehood, a false charge. అబద్ధము, కల్ల, తప్పుచిర్యాదు. నామిదా అపోహముచెప్పినాడు he laid the blame upon me falsely. One verse says ఉహాపోహావిరహశ్చైః, శిల్పిభిస్తు దృశీకృత్య రథయాత్రాంచకారశుత్.

అప్తు adv. (Apu, occasionally thus spelt to suit the metre.) Then, when, at that time. అప్పుడు, అప్పుట్లో. N. 2. 30. అధికముగనప్తుడు దాంధకారశంభువు.

అప్తు n. s. Pappa, a father. An elder sister. తండ్రి, అక్కయమ్మ. This word is frequently added to the proper names of men; as a term of common respect; thus రంకప్ప, శింకప్ప, రామప్ప.

అప్తుంచుట v. a. To entrust, commit, deliver to the charge of another, give over, to put in-

to another's possession. స్వాధీనము చేసుట, వశము చేసుట.

అప్పగింక * n. s. Delivery, consignment. స్వాధీనము చేయడము, వశము చేయడము. ఆయింటిని నాకు అప్పగింక పెట్టి నాడు he made the house over to me.

అప్పచ్చి n. s. A cake. అపూకుము.

అప్పటప్పటికి adv. Now and then, from time to time, every now and then, at times.

అప్పటము adj. Pure, unmixed. శ్వచ్ఛమైన.

అప్పటి (the inflec. of అప్పుడు then) Of those days. అప్పటిరాజులు the rulers of those days, the then princes.

అప్పడము n. s. A sort of thin cake which is fried. భక్ష్యవిశేషము.

అప్పరా n. s. (K.) Permission; leave, order, command. శలవు, ఉత్తరువు, ఆజ్ఞ.

అప్పతి * n. s. Lord of waters, a title of the Indian Neptune. వరుణుడు.

అప్పన or అప్పనము n. s. Tribute, tax. భాగ్యేయము, కరము, పుగిది. ABA. పన్ను. T. 5. 167. రాజుని చేత జేయించు రాజసూయ, మత్స్యడమరులునికి క్షురప్పనములు.

అప్పప్ప interj. Denoting excessive grief or pain. వ్యసనమును గాని బాధను గాని తాళలేక అనేమాట.

అప్పము n. s. A kind of sweet cake. అపూకువిశేషము.

అప్పించుట v. a. To tap, touch, slap, strike gently with the open hand. To embrace. To smear, apply. తట్టుట, చరచుట, అస్ఫూలనము చేసుట, అంటుట, రూపించుట, ఆలింగనము చేసుకొనుట, చరుముట. Jaimini Bha. 6. 59. నూతుడలమివలకేలకంధంబులప్పించి. A. 6. 25. తిగిన నడుగుల చెమలక రాస్తుప్పించియవ్వలికి జవ్వంచుదాటి. H. 3. 205. అనినచతురుండు వణకంగనప్పించి జడియకుముటంచు కాంబజ క్క జేర్చి. N. 2. 136. హస్తీంద్రకుంభంబులప్పించుకరంబుడనుజపాదములూ త్రననువుతరవు. టీ|| లాలనచేస్తూ చరచుచుండేటి. ib. 2. 196. మహాలా త్పాహంబున బాహువులప్పించుచు. టీ|| ఘజముచరచుచున్న. A. 3. 27. చక్కదెలిగతోకనప్పించి. టీ|| తోకతోకొట్టుచున్న. R. 4. 167. వరులనవకుంకుమారుణగురుత్తనకుంభములప్పించి. N. 7. 173. అతివయా

గతిసురకుతిసలసిసాలసియప్పించుక వ్రాలెనాయకునియెడను. అప్పించుక, అనగా ఆలింగనముచేసుకొని. BD. 1. 914. ఒడగూడకొడుకులేనెత్తియందంకకొంటనప్పించుక. P. 4. 419. దేహమునకుంకుమరసంబప్పించి. టీ|| లేకనముచేసి, అనగాచరిమి. T. 4. 54. ఆతరణావీరిప్పిలెడునశ్రులు రెప్పలనప్పించుచుక. టీ|| లోతులికి అందివుచ్చుతున్న. Mandhat. 4. 184. ఎగయించిట్టిన నెదురనివడనంబులకత్త చెక్కిలియప్పించు. టీ|| హత్తుకోగానున్న.

అప్పాటను or అప్పాటున adv. Whereupon, instantly. తక్షణము, వెంటనే. BD. 4. 225. ib. 5. 910.

అప్పన n. s. Loan, debt. ఋణము. అప్పవుచ్చుకొనుట to borrow. అప్పయిచ్చుట to lend. అప్పకడుట to fall in debt. అప్పసప్పలు debts :— here the word సప్పలు is an anuk. Swa. 3. 163. ఆకకులోను గాకప్పటిక.

అప్ప * n. s. plu. అప్పలు. Water. నీళ్లు. Vasu. I. preface 56. ధరయేపాంసులలల చూతురాకుండ దనకూర్చి రేసిపప్పననెముంచె. A. 4. 198. అప్పల్ వారిధిచేతముచ్చుకొని కార్యంబైనముస్సెన్నయయ్యప్పల్ దాచనియుక సప్పిధికముగానప్పిధి కేతీర్చగా.

అప్పుడు adv. Then, at that time (This is a defective noun.) Dative అప్పటికి at that time, అప్పట్లో (locative) at that time. అప్పటినుంచి since that time. అట్లాచెప్పేటప్పటికి when he said so. మరిమొకప్పుడు at another time. In compounds it means, when, as వాడువచ్చినప్పుడు when he came. ఒకప్పుడువచ్చెను మొకప్పుడు రాకపోయెను he sometimes came and sometimes stayed away. Adding the emphasis, అప్పుడే just then, already. అప్పుడేవుట్టినవిడ్డ a child just born. అప్పుడప్పుడు now and then. అప్పలవాడు n. s. A creditor, lender. ఉత్తరువుడు, అప్పయిచ్చినవాడు.

అప్రతికారము * n. s. Ingratitude. కృతఘ్నత. M. 4. 2. 281. క్రోధంబప్రతికారమై హృదయముం గుందింపనత్యంతవింతాధూతాత్తుడనై.

అప్రతిబద్ధుడు * n. s. He who is incomparable, or matchless. అనీకానుడైనవాడు.

అశ్రుత్య * n. s. Infamy, bad reputation. అశ్రుత్యి, అశ్రుత్యము.

అశ్రుతిహారము * adj. Irresistible. అశ్రుతిహారమున, అద్దమాడకూడని. అశ్రుతిహారోముడు he who is irresistible in wrath.

అశ్రుత్యము * n. s. Mistrust. అశ్రుత్యము.

అశ్రుత్యము * adj. Imperceptible, invisible. అగోచరమైన, అగుపడని.

అశ్రుత్యము * n. s. Walking round (a corpse &c.) presenting the left hand towards it. ఎడమచెయిరట్టు గానుదిలిరగడము.

అశ్రుమాణము * n. s. Perjury, a false oath. అశ్రుత్యము.

అశ్రుమాణికుడు * n. s. Error for అప్రామాణికుడు A rogue; a liar.

అశ్రుమేయము * adj. Incomprehensible; inconceivable; beyond human understanding. అగోచరమైన, అగుపడని.

అశ్రుమేయము * n. s. God, the incomprehensible. తేవుడు.

అశ్రుయోజకము * adj. Unserviceable, fruitless, useless. ఉపయోగము కాని, పనికిరాని.

అశ్రుయోజకుడు * n. s. A useless man. పనికిమాలినవాడు.

అశ్రుశ్రము * adj. Not notorious, not popular, not public, secret, hidden. అశ్రుశ్రమైన, రహస్యమైన, ఎవరుయెరుగని.

అశ్రుశ్రము * adj. Not notorious, not popular, not public, secret, hidden. అశ్రుశ్రమైన, రహస్యమైన, ఎవరుయెరుగని.

అశ్రుశ్రము * n. s. Infamy, obscurity. అశ్రుశ్రము.

అప్రాశస్త్యవహారుడు * n. s. A minor, one who is under age. వ్యవహారదశరానివాడు.

అప్రాశస్త్యము * adj. That which is unattainable. పాండవోక్తము కానిది. Harivamsam page 101. రాజానుభవమునైన ప్రమాదీధనగర్వితః, అప్రాశస్త్యమధివాంఛంతింపునలఽభ్యతేచియత్.

అప్రామాణికుడు * n. s. A rogue, a liar.

అప్రాశస్త్యము * n. s. An outcaste, he who is not fit to eat with others. అపాక్షేయము, భ్రష్టుడు.

అప్రియము * n. s. Enmity, hatred. ద్వేషము.

అపూర్ణులు or అపూర్ణులు * n. s. Heavenly nymphs: celestial courtesans. స్వర్గస్యలు, రంభ మొదలైనవాండ్లు.

అబంధర n. s. Disorder, confusion, irregularity. తారుమారు, రసాభాసము.

అబంధర గాత్రంబే adj. Disordered, confused, irregular. కలవరగంబ గాత్రంబే.

అబక n. s. A ladle, a spoon made of a coconut shell. కంకాయవిత్తుగరికె.

అబద్ధము * adj. False, untrue, erroneous, wrong. అసత్యమైన. నేను చెప్పినమాట అబద్ధము what I said was wrong, or mistake. నేనుపోవడము అబద్ధము it is uncertain whether I shall go.

అబద్ధము * n. s. A lie, a falsehood. అసత్యము, రష్య.

అబద్ధవాడు or అబద్ధికుడు * n. s. A liar. అసత్యవాది.

అబల * n. s. A woman, a female. ఆడది.

అబాధితము * adj. Unobjectionable. నిరాక్షేపమైన. ఇది అబాధితము గావున్నది it is far from objection.

అబాధవేళ * n. s. Midnight, the dead of the night. నిశిత.

అబ్బము * n. s. A lotus. A conch. శుద్ధము, శంఖము. అబ్బరేఖ name of a particular form of lines in the hand.

అబ్బాంధవుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

అబ్బాతి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

అబ్బిని * n. s. A bed of lotuses. శుద్ధిని, శురస్సు, తామరకొలను. అబ్బినినాథుడు or అబ్బినిశతి the sun.

అబ్బుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

అబ్బము * n. s. A year, era. A cloud. శుంభవర్షము, మేఘమున్ను.

అబ్బి * n. s. The sea. శముద్రము. అబ్బి Lutchmee as having been produced at the churning of the sea of milk.

అబ్బిశకము * n. s. Cuttle-fish-bone. శముద్రపుసురుగు.

అబ్బిశల్లము * n. s. Coral. శువడము.

అబ్బ n. s. A father. తండ్రి. నాయబ్బతోడుగా I swear by my father. ఏడువారి అబ్బ this man is ten times worse than him. T. 4. 76. పులుగులకల్పలు her breasts surpass the beauty of doves. నీయబ్బతోపోయి చెప్పు go and tell your granny. అబ్బ, అబ్బా or అబ్బాబ్బా! An interjection of grief or admiration; a common exclamation. నీంకాపాశ్చర్యాదిసూచకశబ్దము.

అబ్బరపాటు (error for అబ్బరపాటు) n. s. Surprise, amazement. ఆశ్చర్యము.

అబ్బరము (error for అబ్బరము) n. s. A wonder, a marvel. ఆశ్చర్యము.

అబ్బాయి n. s. My lad! అబ్బి, కుర్రవాడు.

అబ్బి or అబ్బి గాడు n. s. My lad! అబ్బాయి, కుర్రవాడు.

అబ్బుట v. n. To come into one's enjoyment, possession, or reach; be obtained or gained. విక్రమ, వారుకుట, లభించుట. (గృహీతమతుట ABA.) యిదిదీనికి అబ్బే సాము కాదు The luck was too good to last: that is, he is not worthy of such good fortune; and it did not stick by him. యాయిల్లు వానికి అబ్బెను అనగా యాయిల్లు వానికి దొరకవలసినది కాదు అయితే దొరికినది he is in great luck to have such a house as this. దీన్ని వానికి అబ్బునియ్యరు they will prevent his getting it.

అబ్బరపాటు n. s. Surprise, amazement. ఆశ్చర్యము.

అబ్బరము n. s. Surprise, amazement, astonishment. ఆశ్చర్యము. P. 4. 88. దొరికిననను విడుచుటకబ్బరశబ్దము. N. 3. 211. అంబురానులబ్బరంబు గాగ్రానింబాం. ib. 6. 58. నిబ్బరంబుగునబ్బరంబు. ib. 2. 85. అబ్బరమైదనర్చు.

అబ్బెనము for అభ్యాసము n. s. Practice. అబ్రము adj. Wonderful, amazing. అద్భుతమైన. N. 1. 167. అబ్రంవైసభుజాబలద్రధిమ.

అబ్రము n. s. Wonder, marvel. అద్భురము. T. 2. 77. కువలయా యలకింపానరించుటబ్రమే. N. 1. 167.

అబ్రహ్మణ్యము * n. s. Crying for quarter. నాయం వధ్యజిత్యాకారకోక్తి, అవధ్యోక్తి, మొర, చంపవద్దనేమాట. Siva. 3. 137. ఈవృక్షువాటంబులో భామా యేదశమచరింతువిధిక బ్రహ్మణ్యముంబెట్టుచు. N. 1. 167. అబ్రంవైసభుజాబలద్రధిమవాచాక్షిప్తదర్శనంబునబ్రహ్మణ్యశ్రోణివారనిస్త్రీతముతాతముంబ్రహ్మణ్యంబి యయ్య వ్రాశించొరవారుచో శ్రుతులుహంహారముల్ విారగానబ్రహ్మణ్యముంబెట్టినకావటమత్స్యంబేకతద్రక్షుకు. ib. 2. 490. బలభిన్నుఖ్యులు పాహిపాహియనిబ్రహ్మణ్యముంబెట్టక. ib. 8. 208. బ్రహ్మశ్రీంబరిహాసివేసినకృతాబ్రహ్మణ్య విప్రాశీమం బ్రహ్మంభోజ్యం లేజ

రావణు. టీ|| కృతాబ్రహ్మణ్యవిప్రాశీమం, చేయబడినటువంటి, చంపవద్దుచంపవద్దు అనివేకుకోవడముగలబ్రాహ్మణులచంపిన.

అబ్రాళి * n. s. Ocean, as being the heap రాళి of waters. శముద్రము. A. 6. 158. ఊభావ్రాళింబడి.

అబ్లింగము * n. s. The watery principle, particles of water. జలకణములు. The name of a lingam located, it is asserted, at Jambukeswaram: where is the అబ్లింగము or Lingam from which water is said to exude perpetually. Lalito 3. 52. అభవాప్రోక్షయేదన్నకుబ్లింగైః పాశుదూరైః.

అభంగురము * adj. Imperishable, eternal. నిరంతరమైన. BD. 2. 398. లింగాభిమానియభంగురజ్ఞాని. R. 2. 94. అభంగురస్వామిరసావలంబంబులగుశలంబులుం.

అభముశుభము n. s. (not a good phrase but conversational) Evil and good, wrong and right. ఆశిల్లకాయఅభముశుభముయొక్కముందు before that boy was old enough to know good from evil.

అభయము * n. s. An assurance of security: warrant of safety, a promise of shelter, impunity or protection. భయములేదనడము, నిశుభయములేదు నేనువున్నాననడము, భరవనా. ఆయననాకు అభయమిచ్చియున్నాడు he told me he would be answerable for this. అభయహస్తము an attitude; turning up the right wrist so that the palm is visible: it denotes that the worshippers need fear nothing. On this hand they apply sandal paste which they call by the same name *abhaya hastam* and put it to their eyes in adoration.

అభయము * n. s. An epithet of Siva. శీవుడు. N. I. 40. అభయయాజ్ఞ వింధ్యాద్రిమెట్టినకుంభానంభవునాగతిజిదిసియేమొ. ib. 2. 259.

అభాండము n. s. False or unjust accusation, slander. తేనిపోనినేరము, అశుభాచారము, అభాండపువ్యాజ్యము a false complaint.

అభాగ్యము * adj. Unfortunate, luckless, wretched. దౌర్భాగ్యమైన, దురదృష్టమైన. One verse says అభాగ్యర్షుల్రశంపశ్చైవ మయనాయాంబిదింబదః.

అభావము * adj. Non-existent. లేని, లేకతుండే, నాస్తిగాతుండే.

అభావము * n. s. Non-existence, nonentity, want. శేమి.

అభావము * n. s. Silence. మానము.

అభాషణము adj. (a bad word) Low, vulgar, disagreeable. నీర మైన, రోత అయిన.

అభాషణము or అభాషణ n. s. (not a good word) Disagreeableness. అశుభ్యము.

అభికరించుట * v. a. To put a few drops of clarified butter upon rice before eating ; or before the rice is put into the sacrificial fire ; to purify the food. నేతిచుక్కవేయడము, భోజనమునకుముందు గా గాని ఆహుతి చేయడమునకుముందు గా గాని అన్నములో నేతిచుక్కవేయడము. See అభిఘోషము.

అభికుడు * n. s. శ్రీ గాముకుడు. D. గాముకుడు.

అభిఖ్య * n. s. Name, title, splendour, glory, fame. నామము, శోభ, కీర్తియున్ను.

అభిగమనము * n. s. Motion towards, a going to. ఎదురుగాపోవడము.

అభిఘాతము * n. s. Striking together, collision, touching in contact. తగలడము, తాకుడు, డెబ్బ, కొట్టుకోవడము, అడరడము. అభిఘాతజ్వరము fever that caused by exhaustion. Vasu. 3. 214. తక్కుచాంచలజఘనాభిఘాతములు సైన్యక.

అభిఘోషము * n. s. Ghee or clarified butter నేతివాట్టు usually putting a few drops of clarified butter upon rice prior to eating : or putting it in the sacrificial fire to purify the rice. భోజనమునకుముందు గా గాని ఆహుతి చేయడమునకు ముందు గా గాని అన్నముమీదనేతిచుక్కనుడవడము. A. 2. 92. తారుణ్యతిగచూతనూత్న ఫలయుక్తైలాభిఘోషావస్థానధారాధూపిత.

అభిచరించుట * v. n. To roam, stroll. శించరించుట, తిరుగుట. Vish. 6. 90. అతవననవాటికలయందునభిచరించు.

అభిచరుడు * n. s. A servant, an attendant. దాసుడు, భృత్యుడు.

అభిచారము * n. s. An incantation to injure or destroy, a magical ceremony to procure the death of an enemy హింసాకర్త, అభర్షణవేదోక్తమంత్రయంత్రాది నిష్పాదితమారణోచ్ఛాటనాదిహింసాత్మకకర్త. A. 4. 316,

అభిజనుడు * n. s. A man of high birth. కులత్రేణుడు. అభిజనుడము pride of ancestry.

అభిజిత్తు, అభిజిత్తువేళ or అభిజిత్తుగ్నము * n. s. The Zenith, midday, the 24 minutes immediately preceding and the 24 following midday. తగటిలోయెనిమిదోముఝాతము.

అభిజ్ఞానము * n. s. A mark, a sign. చిహ్నము.

అభిజ్ఞానుడు * n. s. A learned man, he who is skilled or conversant, a genius. శ్రవణుడు, నిశ్చలుడు, గట్టివాడు, తెలివైనవాడు.

అభిజ్ఞురాలు * n. s. A genius, an apt or sensible woman. శ్రవణురాలు, గట్టిది.

అభిధ or అభిధానము * n. s. A name, an appellation, a title. నామము, పేరు.

అభిధానకము * adj. Designated. పేరుగావుండే. ఈశబ్దములు ప్రథమాదిభక్త్యధి ధానకములు గావున As these words express the nominative.

అభినందించుట * v. n. To be delighted, rejoice. ఆనందించుట.

అభినయము * n. s. Action and posture expressive of sentiment, especially the gestures and movements of dramatic representation. వృద్ధతక్రోధాదిభావాభివ్యంజకము, వేళ్లు మొదలైనవాటిచేతమనఃకార్యమును తెలియచేయడము.

అభినయించుట * v. n. To express emotions by looks, gestures &c. as actresses do. కండ్లువేళ్లు మొదలైనవాటినితిప్పట, వీటిచేతమనూభావమును తెలియచేయుట.

అభినవము * adj. New, modern. నూతనమైన, కొత్త. అభినవకాళివాసుడు “ The modern Cālidāsa.” This is equivalent with “ The Milton of our days” or, “ a Byron, a Moore :” merely denoting an excellent poet.

అభిని n. s. Opium. నల్లముందు. అభినిపాలు milk opium, which is sold in leather bags like bladders.

అభినివేశము * n. s. Ardour, zeal, enthusiasm, earnestness. కుట్టు, శ్రద్ధ.

అభినూతము * adj. Lauded, celebrated, praised. స్తోత్రముచేయబడ్డ.

అభినందించుట * v. a. To praise, applaud, extol. స్తుతించుట, కొనియాడుట.

అభిన్యాసము * n. s. A fit. A morbid state of the three humours. అంతఃకానిబిత్తికములుగల

శుద్ధిపాఠవిశేషము, వాతవైశ్యశ్చేత్ప్రదోహలుక్రమో
ఓంవిమూడున్ను శరీరయివేద్దలుమాటలు క్రమము
తప్పి అవశ్యముచంపేశుద్ధిపాఠము.

అభిపాఠము * n. s. Falling. కుడడము. Vasu. 4.
12.

అభిప్రాయము * n. s. Opinion, sentiment, notion,
idea, thought, design, meaning, signifi-
cation, import. ఆశయము, తాత్పర్యము.

అభిప్రేతము * adj. Intended, designed, aimed at.
శక్తుతమైన.

అభిభవము * n. s. Insult, dishonour, disgrace.
అవమానము.

అభిభూతము * adj. Defeated, humbled, subdued.
కురాభూతమైన, యర్పణంకము చేయబడ్డ, అలాచ
బడ్డ. R. 1. 79.

అభిమంత్రిణము * n. s. Consecrating by a formula,
addressing, calling upon. శంస్తారము, ఆ-
హ్వానమున్ను.

అభిమంత్రించుట * v. a. To call on, address, con-
jure, raise by spells, invoke. To consecrate
by a formula. ఆహ్వానముచేసుట, మంత్రాదుల
చేతశంస్కరించుట.

అభిమంత్రితము * adj. Devoted, consecrated,
a certain formula having been pronounced
over it. మంత్రించబడ్డ.

అభిమతము * adj. Wished, approved, accepta-
ble. శక్తుతమైన, ఈశ్చితమైన.

అభిమతము * n. s. Desire, wish, inclination, con-
sent, approbation. ఇచ్ఛ, శక్తుతము.

అభిమన్త్రణము * n. s. Calling to, addressing,
inviting, a consecration, benediction by reli-
gious formula. ఆహ్వానము, ఓలువడము, శంస్తా-
రము.

అభిమానము * n. s. Pride, self-esteem, haughti-
ness. (Also, commonly,) Patronage, protec-
tion. Affection, regard, care, love, favour.
యర్పము, శంరక్షణ, విశ్వాసము. దేశాభిమానము
love of one's own country. వాడుదేశాభిమాన
ముకలవాడు he pays great attention to his own
ease, he is luxurious. అభిమానశ్రుతుడు one
who passes for his son, or is looked upon
as a son, or, supposed to be his child. అభిమా-
నశ్రుత్రభ్యము an understood or attributed son-
ship. తమఅభిమానముకావలసినది I beg your
patronage. నాయండునిండా అభిమానముగాజరి
గించినాడు he has treated me honourably. ఒకని

మాడ అభిమానముతుంటు to be partial to a
person. అభిమానములేనివాడు one without af-
fection; unkind.

అభిమానకత్తె * n. s. A proud woman. యర్పిష్ఠురాలు.

అభిమాని * n. s. He who loves. విశ్వాసముగలవా-
డు. మతాభిమాని a bigot కులాభిమాని one who
stands up for his creed, he who loves his
creed. దేశాభిమాని the advocate for his coun-
try, he who loves his country; this name was
assumed by a Hindu newspaper.

అభిమానించుట * v. a. To honor, favour, protect,
patronage, regard with kindness. గొప్పచేసుట,
దయచేసుట, విశ్వాసముచేసుట.

అభిముఖము * n. s. The change of a disease :
or of anger; being upon the turn. తిరుగుదల.
ఆవ్యాధియింకాఅభిముఖముకాలేదు there is
as yet no change in the disease.

అభిముఖము * adj. Fronting, facing, having
the face towards. (fig.) Propitious, favour-
able. Allayed or subdued as disease or ang-
er. శముఖమైన. సూర్యాభిముఖముగా facing
the sun. నాకు అభిముఖముగాతిరుగు turn your
face to me.

అభిముఖమవుట * v. n. To face, turn towards,
be brought under as disease, be pacified as
anger. ఎదురుతిరుగుట, దోవకువచ్చుట, శాంతప-
డుట. జ్వరము అభిముఖమైనప్పుడు when the
fever was on the turn.

అభిముఖుడు * n. s. He who faces. శముఖుడు.
మాకుఅభిముఖుడై turning towards us. కర్వతా
భిముఖుడైపలికె he turned his face towards
the mountain and said. BD. 3. 1855.

అభియాతి * n. s. A foe, an enemy. శత్రువు. R. 5.
128.

అభిరతి * n. s. Attachment, love. ప్రీతి.

అభిరామము * adj. Beautiful, engaging, agree-
able. మనోహరమైన, రమ్యమైన.

అభిరుచి * n. s. Wish, desire, taste, relish, incli-
nation. కోరిక, ఆశ, ఆశక్తి.

అభిరుచి * adj. Learned, pleasing, handsome.
చదువుకొన్న, మనోజ్ఞమైన.

అభిలషించుట v. a. To desire, wish. కోరుట.

అభిలాష * n. s. Desire, wish, inclination. ఇచ్ఛ,
కోరిక, ఆశ. అభిలాషకలవాడై being inclined.

కాని? అధిలాఁతనంఁకున as he was disinclined.

అధిలాషి * n. s. He who loves. కోరికగలవాడు, ఇచ్చగలవాడు. ధర్మధిలాషి he who loves justice.

అధివంజనము * n. s. Salutation, prostration. నమస్కారము, దండము.

అధివాదనము * n. s. Salutation, prostration, reverence. శ్రుతాదుము, నమస్కారము.

అధివీజరము * adj. Waved, wafted, as a fan. విశరబద్ధ, వీచబద్ధ.

అధివృద్ధి * n. s. Increase, improvement, progress, augmentation. అక్షయము, పెంపు. వంశాధివృద్ధి, కులాధివృద్ధి increase of a family.

అధివృద్ధిచేసుట * v. a. To increase, swell, improve, augment. పెంతుట, అధికముచేసుట.

అధివృద్ధియాట * v. n. To increase, prosper. అక్షయమవుట, పెరుగుట.

అధివ్యక్తి * n. s. Revelation, declaration, expression, making evident. శ్రుతాశము. Vasu.

1. 1. నిజమంటే రాక్షరత్వస్వరీతిలాధివ్యక్తి.

అధిశత్రుము * adj. Calumniated, falsely accused. నిందమోశుబద్ధ.

అధిశత్రుడు * n. s. He who was calumniated or falsely accused. నిందమోశుబద్ధవాడు. Lalito.

3. 42. శివకశత్రురశంశశ్చక్రగ్రామస్తోధిశత్రుకః.

అధిఁగము * n. s. A defeat, overthrow, calumny, false accusation. Embrace. శురాధవము, మిథ్యాశపవాదము, ఆఠింగనము.

అధిషిక్తము * adj. Installed by anointing, bathed, anointed. శుట్టముకట్టబద్ధ. స్నానముచేయించబద్ధ. See అధిషేకము.

అధిషిక్తుడు * n. s. He who was inaugurated or installed, he who was bathed or anointed. శుభప్రాశ్చుడు, శుట్టముకట్టబద్ధవాడు, స్నాతుడు.

అధిషేకము * n. s. Installation by anointing, initiation, royal unction, bathing, anointing, inauguration. స్నానము, శుభార్పణము, శుట్టముకట్టడము. దేవునికి అధిషేకము అయిన తరువాత after the idol was bathed. త్రైలాధిషేకము anointing with oil. చూర్ణాధిషేకము a particular rite of pouring turmeric powder over the head of an idol, on the sixth day of the annual feast called బ్రహ్మోత్సవము. శుట్టాధిషేకము coronation

of a king. శుట్టాధిషేకముచేసుట to crown a king. రాజాఠికవిశ్చిస్త్యాధిషేకముచేసినాడు the prince showered bounties upon the post. అన్నాధిషేకముచేసుట to pour boiled rice over an image.

అధిసారిక * n. s. She who keeps or makes an assignation. శ్రీయమధిశరతిశుతిమధిసారయతిరన్నాయికా. SO. నాయకున్ని కోరికంకేరస్థానము నకు పోయ్యేటిది. A. 5. 124.

అధిష్ఠితము * adj. Desired, beloved, wished for. కోరిన.

అధిష్ఠితము * n. s. Desire, love. కాంక్ష, ఇచ్చ, కోరిక.

అధిశుతు * n. s. A ray of light. కిరణము.

అధిష్ఠము * adj. Wished, desired, beloved. క్రియమైన.

అధిష్ఠము * n. s. Wish, desire, inclination. ఇచ్ఛము.

అధూతము * adj. Non-existent. లేని, అవిద్యమానమైన. అధూతకల్పనము a novel invention.

అధేదము * adj. Identical, similar, alike. అదే. వలయారధేదము "V and B are alike:" that is, many words use either letter at pleasure: thus వలాహకము valahacamu, or బలాహకము balahacamu: అదయారధేదము i. e. L and D are alike: thus we may write నాదికేరము nālikēramu, or నాడికేరము nādikēramu.

అధేదము * n. s. Identity, similarity. ఏక్యత.

అధేద్యము * adj. Solid, indivisible, impenetrable. దృఢమైన, ఛేదించశక్యముకాని.

అభోజనము * n. s. Fasting, abstinence from food. శుక్లు, నిరాహారము. వాడు అభోజనముగా వుండినప్పుడు while he was fasting.

అభ్యంగము, అభ్యంగనము or అభ్యంజనము * n. s. Rubbing the body with an unctuous substance. Anointing, oiling. తలంటు. అభ్యంజనముచేసుకొనుట to anoint one's self. అభ్యంజనస్నానము oiling and bathing.

అభ్యంతరము * n. s. Obstacle, delay, hindrance, impediment. Included place, an interval. విఘ్నము, కుభ్యము, అంతరము.

అభ్యంతరముచేసుట * v. a. To hinder. విఘ్నముచేసుట.

అభ్యనుజ్ఞ * n. s. Permission, leave, order. సెలవు, ఉత్తరువు.

అభ్యర్చన * n. s. Worship, reverence. పూజ.

అభ్యర్థము * adj. Contiguous, near, close. సమీపమైన.

అభ్యవహారము * n. s. Eating, food. భక్షణము, ఆహారము.

అభ్యసించుట * v. a. To study, learn, practise, exercise. నేర్చుకొనుట, వాడుకచేసుట. అభ్యసించుచేయుట To teach, instil, practise.

అభ్యసితము or అభ్యస్తము * adj. Learned. Practised, exercised, skilled, expert. నేర్చుకోబడ్డ, అలవాటుబడ్డ, చెయితిరిగిన, ఉనుబడ్డ.

అభ్యస్తము See అభ్యసితము.

అభ్యాగతుడు * n. s. A guest, a visitor, one who drops in at dinner. అతిథి, జ్ఞాతపూర్వకముగా వచ్చుడు. అభ్యాగతపూజ or అభ్యాగతసేవ complimentary or honorable reception of a guest.

అభ్యాసము * n. s. Practise, exercise, study, custom, use. వాడుక, అలవాటు. అక్షరాభ్యాసము a particular ceremony celebrated when teaching a boy first his letters.

అభ్యుత్థానము * n. s. Rising, rising to welcome a person. లేవడము, లేచినుర్వాద చేయడము, (గౌరవము. ఆశనాచేరుత్థానము RK.) గృహగతమహాత్మానంక్రతికృతసేవయము. SC.

అభ్యుదయము * n. s. Welfare, happiness, prosperity. మంగళము, శుభము. అభ్యుదయతీరంతు రాభివృద్ధిగా may his prosperity ever increase. This phrase commences many Telugu poems ; being at the end of the preface.

అభ్యుదీతుడు * n. s. A man asleep at sunrise. సూర్యోదయ కాలమందు నిద్రపోయినవాడు.

అభ్యుపములు, or అభూపములు * n. s. Grain, half dressed or slightly scorched or parched. పాలి, అనగాలుడికిన గుడ్డిళ్ళి.

అక్ష్రము * n. s. The sky, a cloud. ఆకాశము, మేఘము. అక్ష్రంలిహము, or అక్ష్రంకవము heaven-kissing, sky-touching.

అక్ష్రకము * n. s. Talc mineral, Mica resembling glass. ధూమిలో అద్దపుపెంకులవలె బిత్తేటిది, నలిపి తేలిపిడియిపోతున్నది, అయితే కాకిం గారు వేరు యిదివేరు, (కాకిం గారము. D.)

అక్ష్రము * n. s. A sky-rover, i. e. a bird. పక్షి. అక్ష్రకమతి the eagle as being the king of birds. గరుడుడు.

అక్ష్రమణి * n. s. The gem of heaven. i. e. the sun. సూర్యుడు.

అక్ష్రమాతంగము * n. s. The elephant of Indra. విరావతము.

అక్ష్రముపు * n. s. The wife of Indra's elephant. విరావతముయొక్క పెండ్లాము (ఇంద్రదిగ్గజభార్య. D.)

అమ్ for అమ్మ n. s. Mother. తల్లి. See అమ్మ. A. 5. 5. కొనిపోయి భర్త కేహినికనురక్తి సొసంగుంబొంబయాయమయను.

అమంగళము * adj. Unhappy, unpropitious, abominable. అశుభమైన, చెడ్డ.

అమందము * adj. Great, extreme, important, chief, noble, excellent. Fierce, violent. Active. మహత్తైన, క్రూరమైన, జాగ్రతగల. S. 3. 275. అమందవ్యధ deep grief. అమందపాశాఖ్యము great wealth.

అమందారము * adv. Abundantly, greatly, plentifully. విస్తారముగా. N. 2. 425. మందారమహిజమమందారముననిచ్చుకనకాంబరంబులుకలులగట్టి.

అమంధరము * adj. Swift, quick, active. చురుకుగల, వడిగల, జాగ్రతగల. M. 7. 1. 75.

అమడలు or అమడబిడ్డలు n. s. Twins. యనుభృతిశువులు, కవలవారు. అమడయిండ్లు similar chambers, twin rooms. అమడకాయ a twin fruit, two fruits grown into one.

అమర adv. Duly, agreeably. ఒప్పుగా. P. Pura. 52. విరాట్పురుషుడు శ్రత్యహంబమరపూజితుడై.

అమరంగా adv. Properly, fitly, duly, conveniently. ఒప్పుగా.

అమరము n. s. A feudal tenure. i. e. district given to a chieftain on the condition that he shall supply the king with certain troops when required. Land, granted in free gift.

అగత్యమైనప్పుడుకొంతదండనుతీసుకొని రావలసినదనే నిబంధనమీద వెంకటగిరి కాశమున స్థిరవారివంటి చిన్నరాజులకు విడువబడ్డనీడు, వేడిగలేకుండా యివ్వబడ్డ గ్రామభూములు మొదలైనవిన్ని. Krishna Roy V. 2. 68. ఎనబది నాలుగులకు నెన్నగకన్నడ రాజ్యమందులో ననుభవదేవదాయవసుధామరదాయములెన్ననోల, నిలవినవరహంతుకా గణన జెప్పెడ వెయ్యి బిరాగులారాకం పొనగలక్షవంతున,

నూహాన్నతి నిర్వది నాల్గు వేలకు. ఇరువది నాలుగులకులు, కరిక వెయ్యింటి తక్కు గలనూరుకుట, మెరయ దాదాశలకులు, వరహాల్మి ర్ణయ మునుమువనుధాధి. ధటులు వేయింటి కెన్న నిర్వదియు నాల్గు వేలుగా లక్షయర్వదివేల శ్రజకు జెల్లు నల్పదిలకులు జీతమనను యమర మే లెడిదొరలకీక్రమమెనుమ్మి. సంధ్యా లెమ్మయ్య దేవమహారాయలు అయ్య గారికి గండికోట సీమ అమరానికి పాలించి యుండ గాను he held the Gandikota lands on feudal tenure. స్వామివారికి అమరము గాయచ్చిన వనము a grove granted in free gift to the god. వనములు రెండున్ను స్వామివారికి అమరము గానడు స్తూవుండినవి the two groves were bestowed on the god. అమర నాయకుడు he who enjoys a feudal tenure. అమర నాయకరము the lordship of a feudal tenure.

అమర శిలాంధకము * n. s. Brimstone.

అమరావతి * n. s. The Ganges of heaven. ఆ గావశంక. M. I. 5. 5.

అమరించుట or అమర్చుట v. a. To prepare, make ready. To employ, engage. To provide, supply, furnish. To wear, put on, సిద్ధము చేసుట, జాగ్రత చేసుట, పెట్టుట, ధరించుట. బండిని అమర్చినాడు he engaged a cart for hire. శ్రయాణము నకు కావలసిన దాన్ని అమర్చినాడు he prepared every thing for the journey. వానికి అన్ని అమర్చినది she supplied him with every thing. నా కొడుకుకు పుక పుడ్యోగ మమర్చినాడు he got my son an employ. H. 5. 352. ఆరవిరులకొప్పలమరించి. H. 2. 224. దుకాణముకొంటి ర్వేదిని భద్ర కారుడ మరించుక. H. 1. 230. సొమ్ములు మేన వేడుకక వెల యనమర్చి. H. 2. 78. మేల్లిలకంబమర్చి. H. 1. 111. కుయినమున కైయిచియమర్చంగ నల్లడు. P. 1. 177. అధవచ్చు త్రికధికునమరించుకతి లిట్టుగుడుచు గాదె. T. 4. 96. తొగరుచిగురాకువిలుకానినగర మర్చి.

అమరిక or అమరికె n. s. Tranquility, quietness, mildness. శాంతము, నెమ్మది. అమరిక గలవాడు he who has presence of mind. T. 3. 139. అమరిక మార గానిలచి యందల్ల మైసిరినుల్లసిల్లగా. T. 3. 142.

అమరికగా or అమరికమారగా adv. Mildly, quietly. నెమ్మదిగా, శాంతముగా.

అమరుచుట or అమర్చుట v. a. To prepare, make ready. To employ, engage. To provide, supply, furnish. సిద్ధము చేసుట, జాగ్రత చేసుట. See అమరించుట.

అమరుట v. n. To be fit or proper, be agreeable, be prepared. ఒక్కట, తగుట, తాయింతుట. H. 1. 165. అప్పురమమరుక. ఆర అమర బ్రతికిచ్చి నాడు he died at a full age. వాడికి అన్నముర క్క గా అమరలేదు the dinner was not such as they ought to give him; it was not a suitable dinner. చావమర చెప్పినారు they spoke of the awkward affair in gentle phrases. వానికి అన్ని అమరియున్నది he has every thing right about him, he wants for nothing. P. 1. 510. నీకు శరీర పాటవంబురకయున్న. ib. 4. 530. కశటవ్యాపారమమర గా గూర్చుండె. ib. 2. 49. అమరదు నీపాత్తవృధా. ib. 2. 130. ననుబోటిక మరు నేయిం తైనక. T. 5. 16. హరిణధ్వజంబునమరక. ib. 4. 198. అనుచునర్చికి చాతుర్యమమర నల్లడు.

అమరుడు * n. s. An immortal, a god. నిర్జరుడు.

అమర్చుట v. a. To prepare, make ready. To employ, engage. To provide, supply. సిద్ధము చేసుట, జాగ్రత చేసుట. See అమరుచుట or అమరించుట.

అమర్చుడు * n. s. An immortal, a deity, a god. నిర్జరుడు.

అమర్యాద * n. s. Incivility, disrespect; dishonour. అగౌరవము.

అమర్షము * n. s. Rage; wrath. కోపము.

అమలము * adj. Pure, clean. నిర్మలమైన, శుభిష్టమైన, నిర్మలమైన.

అమలుడు * n. s. He who is holy, sinless, pure. The Deity. దేవుడు.

అమవశ n. s. The new moon. దర్శము. One verse says ఎమిదిని సూర్యో సూరూ అమవశిని కియ నెడు మాటనన్నయభట్టా. Vish. 2. 347. అనఘయ్య మిద్వాదకీయమవశలస.

అమాంసుడు * n. s. He who is feeble or thin, చుర్చులుడు.

అమాత్యుడు * n. s. A king's minister. మంత్రి.

అమానుషము * adj. Supernatural, inhuman, below human nature; beyond the power of man. మనిషికి అలవిగాని. Digitized by Google

అమావాస్య * n. s. The day of new moon, the first of the lunar month: this is claimed as half holiday. దశ = ము.

అమాశి for అమావాస్య n. s. The day of the new moon. The new moon. ABA. N. 9. 452. మగు వనెరికొప్పుజూబియమాశియనుచు.

అమితము * adj. Vast, prodigious, immoderate, exorbitant, immense, interminable. విస్తారమైన.

అముద్రితము * adj. Not sealed up, not stamped. విడిగావుండే, ముద్రవేయబడని. Jaimi. 1. 74. నిర్వివేకమునెక్కడను గామూలుగుచున్నదివచ్చుచున్న ముద్రితమైతహినాదిచేరవక.

అమూల్యము * adj. Invaluable. అనర్హమైన, విలువలేని.

అమృతము * n. s. Nectar, ambrosia. Water, milk, clarified butter, the residue of a Sacrifice. Final emancipation from matter and absorption. సుధ, ఉడకము, దుగ్ధము, పుత్రము, యజ్ఞశేషద్రవ్యము, మోక్షము, వాడుక గామజ్జిగయున్న. అమృతమునకుఅంటులేదు nothing can defile buttermilk. వానిదిఅమృతహస్తము, వాడుఅమృతహస్తముగలవాడు he has a healing hand. వానిదిఅమృతవాక్కు his tongue is inspired.

అమృతముహూర్తము or అమృతశ్రుతిఫలిక * n. s. An auspicious hour. శుభముహూర్తము.

అమృతాంధనులు * n. s. plu. Gods or deities. తేవతలు.

అమృతాంశుడు * n. s. An epithet of the moon. చంద్రుడు.

అమేధ్యము * adj. Filthy, foul. అశుభిష్కర్మమైన.

అమేధ్యము * n. s. Nastiness, excrement. అశుభిష్కర్మ, పురికము.

అమేయము * adj. Immeasurable, immense, vast. అశరీమితమైన. Vish. 2. 210.

అమోఘము * adj. Fruitful, not vain, unerring, efficacious. శుభలమైన, నిరర్థకముకాని. వానికి అమోఘనిద్రవచ్చినది he fell into a deep sleep.

అమ్మ n. s. Mother. తల్లి. It is also an honorific title of women; a matron: and it is often added to proper names as సీతమ్మ, లక్ష్మమ్మ, పాపమ్మ. అమ్మకజెల్ల, అమ్మజెల్ల or అమ్మనేజెల్ల ! alas ah ! oho!

అమ్మకము n. s. Sale, selling, vending. విక్రయము.

అమ్మగారు n. s. An honorific title of women: it is often added to proper names as అమ్మమ్మగారు, సీతమ్మగారు.

అమ్మమ్మ, అమ్మయ్య or అమ్మల్ల interj. My dear, my love.

అమ్మనబోంట్లు n. s. plu. Cunning jades. దొంగతొత్తులు. Charitra p. 460. line 7. బాకెతెవరంకెతెవచ్చిరక్కెతెలు, రామ్మనకుంజెట్టురోత్రపామిట్లు, బ్రమ్మెతకత్రెలునమ్మనబోంట్లు.

అమ్మనములు n. s. A game wherein a number of balls are thrown in the air, one being caught in the hand descending whilst others are rising: all are thus kept at once in motion. ఆంధ్రములుగుండ్లనుయొగరవేళిఅడెఅట. N. 9. 101. మజగుజరేకులుగుజ్జనగూట్లునుబొమ్మలపెండ్లిండ్లనమ్మనములు.

అమ్మవారు n. s. A bramin woman. A village goddess. The small pox. బ్రాహ్మణిస్త్రీ, పోలేరు, మశూబికము. ఆశత్రములోవుండే అమ్మవారినిపిలువు call the bramin woman who is in the lodge. అమ్మవారిపాంఠిపెట్టినారు they performed a bloody sacrifice: they sacrificed a goat to the village goddess. వానికిఅమ్మవారుపోసినది he has got the small pox. అమ్మవారిచుక్కలు, అమ్మచుక్కలు pock marks. అమ్మవారిచుక్కలుగల or అమ్మచుక్కలుగల pitted with the small pox. అమ్మవారుపోయించుట to inoculate. అమ్మవారిధూము an outbreak of the cholera morbus.

అమ్మాయి n. s. A little girl. This is also a proper name. శడుచు. నాపేరుఅమ్మాయి my name is Ammayi.

అమ్మి or అమ్మమ్మ n. s. Missy, my dear, my love. అమ్మించుట (causal of అమ్ముట v. a. to sell.) To have (a thing) sold, get it disposed of. విక్రయించుచేసుట.

అమ్ము n. s. An arrow; a dart. బాణము. విలునమ్ములు a bow and arrows.

అమ్ముట v. a. To sell. విక్రయించుట.

అమ్ముడు adj. Saleable, that which is to be sold. విక్రయించుతగ్గవిగావుండే. అమ్ముడుశరుకులు the goods which are to be sold. అవియికాలమ్ముడుబోలేదు they are not yet sold.

అమ్ములు n. s. plu. Arrows, Darts.

అమైయి adv. Thus, in that manner. ఆరీతిగా.
 BD. 4. 1831. అమైయివలవెయ్యనక్కటిమాను.
 BD. 5. 188. ఇచ్చుడిముచ్చుడియిచ్చెడననినమైయి
 సెల్లక.

అమ్లము * adj. Acid, sour. శుల్లని.
 అమ్లము * n. e. Acidity. శులుసు.
 అమ్లనము * adj. Unfading. వాడని.
 అమ్లిక * n. s. A tamarind tree. చింతచెట్టు.

అయ, అయ్య or అయ్యగారు n. s. Father. తండ్రి.
 This corresponds with the word Sir. ఏమయ్య
 what sir. These words are also, in courtesy
 added to proper names and others, thus వీర
 య, కోనయ్య, పాశయ్యగారు and the like. ము
 శలయ్య an old gentleman. మీఅయ్యలు your
 fathers : this word includes the brothers of a
 father. బాటనయ్య a bramin. అయ్యా ! O Sir !
 O dear ! O dear me ! అయ్యయో Alas ! Alas !

అయిము * n. s. Good fortune : tax. శుభావహక
 ర్మము, శున్నున్ను.

అయత్నము * adj. Unintentional, unpremeditated,
 done without effort. అనుద్యమమైన.

అయనము * n. s. Road, path. Half a year. Mo-
 tion, course. మార్గము, అర్ధవత్సరము, సూర్యద
 షిణోత్తరగతి. ఉత్తరాయణము the sun's course
 for six months in the northern constellations
 of the zodiac. దక్షిణాయనము the sun's course
 for six months in the southern constellations
 of the zodiac.

అయశము * n. s. Dishonour, infame. అశకీర్తి.
 అయశశ్రీరము * adj. Infamous. అశకీర్తిమైన.

అయస్థాంతము * n. s. The load-stone, a magnet,
 (because it attracts iron) సూదంటురాయి.

అయస్థారుడు * n. s. A blacksmith, one who works
 in iron. కరమలవాడు.

అయస్సు * n. s. Iron. ఇనుము.

అయాచితము * adj. Unasked, unsolicited. అడగని.

అయి (past p|| of అగుట to become.) Becoming,
 turning into. మానుఅయినిలవినాడు he stood
 like a post. i. e. he was astonished. దొంగఅ
 యితిరుగుతున్నాడు he has turned thief. పోకిరి
 అయిపోయినాడు he became a rogue.

అయిన (past rel. p|| of అవుట to become.) Be-
 coming, agreeable, suitable. శంతోషమైనము
 ఖము a cheerful countenance. అయినకని a

becoming act. అయినపెండ్లాము a good wife.
 అయినమందు a suitable medicine. అయినకనిషి
 a useful or proper man. అయినవాండ్లు Friends,
 relations. See కాని.

అయి క్కము * adj. Improper, inconsistent, unfit,
 bad. తగని.

అయితము * adj. Ten thousand. Many. శుదివే
 లు, అనేకము.

అయోగ్యము * adj. Unfit, unworthy, shameful,
 unbecoming, తగని, బాగుకాని.

అయోగ్యత * n. s. Unworthiness, unbecomingness,
 iniquitous conduct. తగని, అనర్హత, దౌరాత్మ్య
 ము.

అయోగ్యుడు * n. s. He who is unworthy, a
 rascal. అనర్హుడు, దురాత్ముడు.

అయోగ్రము * n. s. A pestle for cleaning grain ;
 a club tipped with iron. రోకలి, పొన్నులు వేసిన
 డడ్డకర్ర.

అయోనిజ or అయోనిశంభవురాలు * n. s. She
 who is of miraculous birth, not being born
 in the womb. మనిషికడుపులోపుట్టినది. Such
 births as that of Minerva, or that of Orion.

అయోనిజుడు or అయోనిశంభవుడు * n. s. A
 man born in some supernatural manner, not
 born in the womb. మనిషికడుపులోపుట్టిన
 వాడు.

అయోమయము * adj. Made of iron ; (in Telugu)
 Abstruse, hard, difficult. ఇనుముతో చేసిన, కఠిన
 మైన. One verse says ఆంధ్రభాషామయంకా
 వ్యమయోమయవిభూషణం, సీర్వాశరణ్యశంపార
 విద్యస్త్రేభృశ్యంభలం. నేను యాలయోమయము
 లోకడియున్నాను I am now in these difficulties.

అయ్యయో or అయ్యయ్యో interj. (These phra-
 ses denote) Sorrow, lamentation, pity or pain.
 శంతాపార్థకములు.

అయ్యరే interj. Oh, O thou ! హాహా.

అయ్యల్ల interj. Sir, father, A word generally
 used by కోమట్లు Comatees.

అయ్యవశరంబున adv. Then, mean time. అప్పట్లో,
 ఇంతలో.

అయ్యవారు n. s. A bramin ; a teacher. బ్రాహ్మణు
 డు, ఉపాధ్యాయులు.

అయ్యరే interj. Oh ! O thou ! హాహా!

అయ్య or అయ్యను conj. (from అవుట) Although.
 అయినప్పటికినీ R. 6. 27. నిర్మలదయ్య though

he be pure. A. 2. 48. అత్యంతమితభావనవిక
త్థనందయ్య, కురులగోరడమున భంగకురుచు. టీ||
అవికత్థనందయ్య, ఆత్మస్తుతిచేసుకొననివారైనప్పు
టికిన్ని. A. 2. 50. నీరాద్భృతతత్రయయ్యవడిమిం
టంచారు. P. 4. 65. మైతావిపెలియ జేయునట్టివ
య్యన.

అయ్యెడ or అయ్యెడక adv. There, then. అప్పుట,
అట్టితరుణమందు. T. 4. 136. కల్లెముడంబయ్యె
డక. T. 3. 146. దివ్యాశంబయ్యెడనుండిరి. T. 5.
97. ఏవిజయంతుడయ్యె డనసీనశరంబులజండ్రు
సెంచి.

అయ్యెడిని or అయ్యెడిని It will be, or it will be-
come. B. D. 6. 138. వేగంబెసికునిగోగమయ్యె
డిని You will be soon well.

అయ్యెడును (in poetry) He will become. M. XII.
4. 219. శ్రీశన్నుడయ్యెడును he will become vi-
sible.

అయ్యెడను (this phrase means) I shall become.
పెతున్నాను. BD. 6. 640.

అయ్యెరు (for ఆ + ఏరు) That river. (Or, the
future of ఆవుట) they may become. ఆయేరు,
అగుదురు అనిన్ని.

అయ్యేవే (From ఆవుట) An emphatic particle
as, నేనయ్యేవే I myself. వాడయ్యేవే he himself.

అయ్యో interj. Alas! శంకాపార్థకశబ్దము, అబూ
అనుట.

అర n. s. A room or chamber, a division or par-
tition in a box. Hesitation, doubt. గది, బంకు.
(అంతరాళము, పురిటిల్లు; గోళము. ABA.) అర
లోపుండేవిడ్డ The new born infant. అరలోపుం
డేదియెవతె who attends the lying in woman?
Sar. D. 502. నాయంతవానిగానగరిలోపలికి, నర
లేక రానివ్వినందుకు మేలు. అరలపెట్టె a box
with partitions.

అర adj. Half అర్థము, సగము. రెండుగంటలున్నర
half past two. సేరెండున్నర a seer and a half.
అర చెయ్యి the palm of the hand. అరకాలు the
sole of the foot. అరమోము the profile. అర
చూపు a glance. అరచొక్కాయి a waistcoat, a
half jacket. అరగన్ను a side glance. నన్ను అర
కంటచూచినాడు he took no notice of me, he
has neglected me.

అర n. s. Half, a moiety. అర్థము.
అరము * adj. Swift; speedy. ద్రుతమైన, వడిగల,
వేగమైన.

అరము * n. s. The spoke or radius of a wheel,
the edge of a weapon : a corner or angle. అ-
య్యుధధార, చక్రాంగము, అనగాచక్రపుఅంచు
లు. SC. కోణము. Anand. T. 12. 27. అర శుంచ
కశంయుక్తాస్త్రస్థి కాకారశాలిని. N. 6. 69. శ
మాస్రారచక్రము a discus or circular missile
weapon.

అరంగు for అరుగు n. s. A terrace, a raised flat
terrace, a raised seat, (this is at Madras
called a pial) వేదిక, తిన్నె. A. 5. 3. నున్నువుం
రంగుటరంగు.

అరంటి or అరటి n. s. The plantain tree. కడళీవృ
క్షము.

అరక n. s. A plough with bullocks complete.
శుర్వావయవములుగల గాగంటియడ్లనుపూళినది.
D. అరకలుకట్టుట to "harness his team." అర
కలువిప్పట to unyoke his cattle. మేముడున్నే
అరకలుడివివేసినారు they arrested me in
ploughing by loosing the bullocks. ఒకయెడ్లుచ
నిపోయినది, అరకసాగకతోండరగావున్నది I can-
not well carry on my ploughing as one of my
bullocks is dead.

అరకట, అర్కట or అరకటము. n. s. The hip. ం
డి. OG. నితంబపార్శ్వము. ABA. అదివిడ్డనుఅర
కటపెట్టుకొనివచ్చినది, అనగావిడ్డనుచంకపెట్టుకొ
నివచ్చినది she came with a child on the hip.
BD. 6. 280. కొడుకుదానరకటనికొనివచ్చి.
BD. 6. 227. జనకుడర్కటపెట్టుకొనియొక్కనాడు,
చనినీలోవరశీరమునచాలునునివి M. V. 3. 307.
మునిశ్రుక్రూ, అరకటనిడి, ప్రాప్యముడై. HD.
1. 1752. మునికొమారునిదనమూపునైనునివియర
కటంబునకాంతననువుగానునిచి.

అరకము n. s. Indigestion. అజీర్తి. అన్నానులు
అరగకపోవడము.

అరకాని n. s. The fraction of 1/128 one 128th,
being twice as much as a ప్రియ. It is ciphered
ప్రియ = రెండుప్రియలు.

అరకాలు n. s. The sole of the foot. పాదతలము.
అరకువ n. s. Indigestion. అజీర్తి. OG.

అరకొర or అరగొర n. s. Hesitation, doubt,
sticking. అనుమానము, శంకచేపము. BD. 4.
1171. అరగొరలేకదాశియ్యవచ్చునను. BD. 5.
327. కరకంఠభక్తులకరకొరలేకవెరచిబ్రతుకుపా
మువేయునునేల. Pariz. 5. 74. తానుకొనితియుక
నునముననరగొరయెరుగక.

అరగతీయుట v. a. To rub off. చాదుట.
 అరగలిగొనుట v. n. To hesitate, doubt. సందేహించుట, అనుమానించుట. BD. 4. 1225. హరుడుభక్తులనుసంబరయంగడలవి, యరుడైనవస్తువులరుచెంచివేడ, నరగలిగొనకీతురల్లభక్తులును. BD. 3. 93. కావవేదినజాలుబనవయ్యయిత్వి, డావస్త్రీమొగుగడునరగలిగొనడు.
 అరగు n. s. A terrace, a raised flat terrace, a raised seat, (this is at Madras called) a pial వేదిక, తిన్నె.
 అరగుట v. n. To waste away. To digest. నశించుట, క్షీణించుట, జీర్ణమువుట.
 అరగూడు n. s. An ornament in the wall having the appearance of a niche. గోడలోగూటివలెచేసియుండేటిది.
 అరగొండెరసము n. s. Courage, spirit. గుండెధైర్యము. BD. 5. 207. అద్దిరభక్తునియరగొండెరసము.
 అరగొర n. s. Hesitation, doubt, sticking. అనుమానము, సందేహము. అరగొరలేక without hesitation. See అరకొర.
 అరతుట or అరుతుట v. n. To cry, bawl, shout. మొర బెట్టుట, బిగ్గరయేడ్చుట, బొబ్బలిడుట. (కూయుట. OG.)
 అరచెయ్యి n. s. The palm of the hand. కరతలము.
 అరచేసుట v. a. To do away. పోగొట్టుట. R. 1. 118. శ్రమమరజేయుక.
 అరటి or అరిటి adj. and n. s. Appertaining to the plantain. A plantain tree. plu. అరటులు, అరట్లు or అరటిచెట్లు Plantain trees. మాతోటలోఅరటిపెట్టబోతున్నాను I shall set plantain trees in my garden. యాదేశములోఅరటిలేదు there are no plantains in this country. అరటిశండ్లుతినరు they do not eat plantains. అరిటికాయలు green plantains. అరిటాకులు plantain leaves.
 అరడలు n. s. A kind of boats. ఒకవిధమైనతెప్పలు. H. 4. 219. ఈడుకొయ్యలుతెప్పలు నీడుకాయలరడలరిగోట్టుచడవలుతరులువుట్లు. H. 4. 231. నాభినుపా, కొన్నయలుకటియలతోడలనంట్లు మోకాళ్లువీరడలువిక్లయళరధలుగుల్ఫములరడలు శ్రుశవములుకూర్చుములు.
 అరదా n. s. The brass or gold mouth of a scabbard. ABA. 2. 404. కోశాదిగుప్తిభూష. అరదాలు A particular kind of neck jewel. Also,

The lion's heads at the ends of the pole of a Hindu marriage palankeen. కర్పూటకబుల్లకీమొగుకొనకువేసేసింహాలూటములు.
 అరణము n. s. A present given by a father-in-law to his son-in-law or by a father to his daughter, at the nuptials. పెండ్లికొడుకునకుమామలుయిచ్చేవస్తుసామగ్రి. D. పెండ్లికూతురికితండ్రియిచ్చేదిని. Balrama. 6. 157. అల్లునికిరైవతుడొసంగయరణమువుడు. Sar. D. 30. అరివేణియగువుత్రికరణంబులిచ్చి. ND. 766. తనయకునరణంబుతరియగనిచ్చి.
 అరణి * n. s. A piece of dry wood to excite fire by friction at sacrifices. మంధనద్వారాఅగ్నిజనకకాష్ఠము.
 అరణ్యము * n. s. A forest; a wilderness, thicket. అడవి.
 అరతి or అరితి n. s. The throat or neck. గొంతు, మెడ. BD. 4. 1038. ఏయరతికత్తుతోనేగితిచెవును. BD. 3. 361. తెరవయుదంచితద్వగ్నీధితులునునరతిహారంబులయంశజాలములు.
 అరత్ని n. s. A cubit, measure from the elbow, to the extremity of the little finger, cunithumb. విస్తృతకనిష్ఠాంగునిముష్టికహస్తము, మోచేతికాడనుంచి చిటికొనవ్రేలుదాకా.
 అరదండ n. s. Hand cuffs that slide on a bar of iron. అడ్డముగాతుకయినశుకమ్మివేసినచేతిశంకెల.
 అరదము n. s. A car; a chariot. రథము, తేరు.
 అరదెవులు n. s. Consumption, phthisis. శ్మయరోగము. M. IX. 2. 166. అమ్మహమ్మగోపించియరదెవులుంగొనుమని శఠించిననయ్యోపధీనాధుండు నానాటికింగుసండయ్యె.
 అరదేశీవరదేశీ n. s. A mendicant, a pilgrim. తిరిపెగాడు, యాత్రకుపాద్యోవాడు.
 అరక The Root in A of అరుట which see. BX. 7. 11. బాలుండెక్కడబండియెక్కడనభోభాగంబువైబెంతురకకాలందన్నుటయెక్కడాటవడుచుత్.
 అరశు n. s. A temporary scaffold in a field. మంచె. BD. 7. 619. క్రచ్చరనినంగానినక్లలకు, నిచ్చినయట్లయ్యెనితితకీర్తి, మరియేలవేయునునెరయబందించి, యరశుడిగినయట్టులయ్యెనురీయశ.
 అరశుది n. s. (half ten) A phrase for five. అయిదు.
 అరశురాని adj. Unwieldy, not handy. అసాధ్యముగావుండే, అరశురానికడి a morsel too big to

swallow. వాడుఅరవరానికడిగావున్నాడు, అస గాగున్నుడికాయంత ముత్యము గావున్నాడు he is ungovernable or perverse.

అరశలము * n. s. A weight equal to that of five pagodas. అయిదువరహాలయెత్తు. (కర్ణము. ABA.)

అరశుట v. n. To remain or be left, to be saved, be preserved, or remain in his power. దక్కట, నిలుచుట. యారూకలుఅరశునిచ్చేదారిలేదు I have no chance of keeping the money.

అరమర or అరమరికె n. s. Hesitation, doubt. శం చేహము, శంశయము. P. 3. 167. చిరజీవినిన్ను రమర లేక కాక రాజువన్నించుగాదా. T. 2. 160. చంద్రుడన్నిటా వెరవరిమనంబర సివేర్త మెలంగుచునింటనుండు నివరమర లేక కావలయునట్టి శునుల్ గొనుమంబుజానగా.

అరముట or అరుముట v. a. To attack. పైబడుట. ABA. 2. 414. అభియానముదనర్చు యరముటయన. T. 4. 117. అరైర్యంబునందలకుచునరిమురియరిమికరకరికరుకు చెరుకువిలుతుండొర వెరికి. Vasu. 3. 240. అరమిరమాకుమారుడశ్రుడక్షరలంబునవచ్చినిల్చి. ట్టిగదమాయింబి.

అరమోచుచుట v. a. To half close. శగముమూసుట. Ahalya. 27. కేలరమోచ్చుచుకా.

అరమోచ్చు adj. Half closed. శగముమూసుకొన్ను. One verse says అరమోచ్చుకనుదోయిరశిపారవశ్యవిభ్రమముదెలుకు. T. 4. 79.

అరమోముచేసుట v. n. To turn away the face, disregard. ముఖముతిప్పకొనుట.

అరయ, అరయగ, or అరయంగ adv. On examining, or searching for. విచారించగా. T. 3. 53. యావనిరసాదువుల్యంపుతీవెయరయ. ib. 3. 58. శురేంశతక్రమమరయంగ. See అరయుట.

అరయించుట (causal of అరయుట) To have it searched. వెరికించుట. A. 4. 296. శులుకులువేయునేమిటికిపార్థివుతూర్త భుజాభృతక్షమూరలమునగుట్టుకీడుబహుధాయరయించియడంబి.

అరయుట v. a. To search, examine, to inquire into, investigate. To see, observe, know, understand. వెడకుట, విచారించుట, విమర్శించుట, శరికించుట, చూచుట, ఎరుగుట, తెలుసుకొనుట. N. 9. 436. అంధకారాతివిల్లశువారింపకయన్నునరయమేముసురాముడనుచుతన్ను. P. 1. 763. ఇద్దినమునన

నేమి ప్రొద్దున జనుచెప్పుర సెడముగాక శకలంబనుచుకా. BD. 5. 168. తగువారిసరయంగబంపు.

అరరము * n. s. A door. కలుపు.

అరళము for అరరము n. s. The door. BX. 3. 42. తాళంబులు, మహూలైఖుండైనవిద్దనికనడంబుగాకకీలూడిశుడినఅరళంబులువిరళంబులైన.

అరలువడ adv. అసగా, శగముగాగాను. OG.

అరవడి n. s. A bruise made by attrition. రాపిడివేతలయినగాయము, ఉరితగలిగొంతుకిందనల్లగా అరవడిగావున్నదిగనక as there was a black mark of a bruise caused by the attrition of a noose.

అరవము n. s. Tamil. ద్రావిడము. అరవలు Tamulians, Tamil people. అరవది or అరవాపె a Tamil woman. నికుఅరవమువచ్చునా do you know Tamil?

అరవరలు n. s. plu. Bits, shivers, fragments.

తునకతునకలు. D. ఖండములు. KB. విద్రువలు. OG. తుక్కునకలు. M. XIII. 5. 393. కావించుకక్షయగమునకీపునిమరచిననయ్యజ్జమరవరలైపోయె. ib. VI. 2. 141. అరవరలైనరథంబులునెరిడత్తుంబడినయశ్వనికరంబులు.

అరవలు n. s. The Tamil people. ద్రావిడదేశపువారు, D.

అరవవాడు n. s. A Tamil man. ద్రావిడుడు.

అరవాయి n. s. అసగావెలితి. OG. వెనకదీయడము. D.

అరవాయిగొనుట v. n. To draw back, retract, retire, retreat. వెనకదీసుట. M. VII. 3. 105. వారలుశోకవేగంబున నరవాయిగొనక శయింబడినవిజయుండువారలం. ib. IV. 3. 165. ఇట్లువారు నునరవాయిగొనకపెనగుచుం. ib. V. 1. 263. అట్టియోధలువోరనరవాయిగొండురె. BRY. 2. 304. సైంహికేయుండు, చందురుంబూరువు చండంబుననరవాయిగొనకకరశాలంబుదిగిచి. DRY. 1396. శరిగొండుననిపెక్కుశరములుగురిసెనరవాయిగొనకనాహనుమంతుడంత.

అరవిండుము * n. s. A lotus. శుద్ధము.

అరవిరి adj. Only half blown, half opened, as a flower &c. శగమువికసించిన. BD. 1. 221. అరవిరికంట with a half opened eye. T. 3. 15.

అరవీశీము n. s. The fraction of half an anna: being one thirty-second part of unity. వీశీములోశగము, ఒకటిలోముత్తుదిరెండుగాగము.

అరపుడు or అరుపుడు plu. అరుపుళ్లు n. s. Bits, fragments, rags. తునకలు, చింపులు. (పాళ్లు OG.)
 D. says కూట్లు. M. VI. 2. 319. మైదురువరుపు
 ఖ్లుగ జేసిలిలనంగముతల్లకావరియలుగజేయ. M. IX.
 1. 239. సూతుగ్గిలదంచీయ, సరదంబులుచెక్కియ,
 మైదురుపులరుపుళ్లునేసి. M. VII. 3. 208. HD.
 2. 1376. కురువెంట్రికలకారకొప్పికికావియరతు
 దుతలస్పిట్టనుజుట్టి.

అరవై adj. Sixty. పట్టి, ఆరువదులు. అరవైమంది
 sixty people.

అరసంజ n. s. The evening twilight. అర్ధాస్తమా
 నము. Padm. 3. 23.

అరసి past pl| Searching for, knowing. వెదకి,
 ఎరిగి (విచారించి OG.) T. 1. 285. తలవరుతేలెంచి
 అవిష్కంబరసిచ్చుతిక. M. XIII. 2. 220. ధర్మ
 మునీయందరసికొనినవారైతలికిరి. M. XIII 4.
 304. నీవునానుంబరసి. See అరయుట.

అరాచకము or అరాచికము error for అరాజకము
 n. s. Anarchy, misrule, confusion. దక్షతలేక
 వుండడము, నాధుడులేకవుండడము.

అరాజకము * n. s. Anarchy, misrule, confusion.
 నాధుడులేకవుండడము.

అరాతి * n. s. An enemy. శత్రువు.

అరాళము * adj. Bent, curved, crooked. కుటిలమై
 న, వంకరయైన. R. 5. 297. అరాళంబులైనకుంత
 లజాలంబులును.

అరి (Affix) Denoting possession. నేర్పు skill,
 నేర్పరి skillful. సిగ్గు shame, సిగ్గరి timid.

అరి n. s. A bowstring. Tax, tribute. వింటినారి,
 శ్రజలవద్దరాజులు మర్యాదకాడికి శ్రుచ్చుకొనేపా
 లు. D. అరిపెట్టుట to pay revenue. అరిగో
 రలు the share both of the government and of
 the inhabitants; the total produce. శ్రుల్లరి tax
 on grazing lands. M. III. 4. 302. అరులుమిగుల
 గొనిరాజులు, నరులకు నెంతయునుభయమొనర్తురు.
 See అరిపోయుట.

అరి * n. s. A foe, an antagonist. A wheel. The
 missile weapon of Vishnu. శత్రువు, చక్రము, సు
 దర్శనము. అరిపద్యర్థములు the class of six foes.
 i. e. the six sinful lusts, they are కామము lust,
 క్రోధము anger, లోభము avarice, మోహము
 love, మదము pride, and మాత్సర్యము hatred.
 మురారి the conqueror of Mura, an epithet

of Krishna. మురారి the conqueror of Bala, an
 epithet of Indra.

అరిండుముడు * n. s. A conqueror or slayer of
 foes, a vanquisher. శత్రునాశకుడు.

అరికట్టుట v. a. To check, stop, hinder. అడ్డం
 చుట. D. T. 2. 98. కొలరువగనత్వకొనగోటకొ
 త్పదుత్వసెంటినరికట్టినిలుమంచుపెట్టుబెట్టు. B.
 D. 4. 178. ఆవీరవరురాకకరికట్టినిలువ. ib. 5.
 1353. ఎందుజననీక యరికట్టుకొనయొక్కమ్మగము.

అరికము (an affix.) as కన్యెరికము Virginity. కొ
 త్తరికము newness. ఛావార్థము. Kark.

అరికాలు for అరకాలు n. s. The sole of the foot.
 పాదతలము. అరికాలిమంటునెత్తికెగసినది he boil-
 ed with fury.

అరిగావులు n. s. Tributaries. కప్పముకట్టేవాండ్లు.
 R. 5. 176. అరివయరిగావులలిదికృతులునాకు,
 నాకుతల్లెనుగింకరుత్ననినవదన. M. VIII. 1. 20.
 వైదేహపాండ్రాదివనుధేవతెవ్యానికదిమిసాంపున
 సరిగావులైరి.

అరిగిపోవుట v. n. To be worn away. To be di-
 gested, ఘోషించుట, జీర్ణమవుట.

అరిగ n. s. A large disk, like a shield, held in
 processions as a royal ensign. డాలువతెబ్రహ్మాం
 డముగావుండేటిది, దీన్ని రాజులయెడటట్టుకొనివ
 స్తారు. G. 1. 22. తేరులుకలములతెరగునదియగ
 గాగరులుమైనాకాదిగరులబ్రాంల, సరిగవిళ్లలుకమ
 లాకృతిమెరయగానడిదంబులునుమాలననుకరింప.

అరిగొనుట v. a. To check, stop, oppose. అడ్డము
 తగులుట. Pal. 108. ఆలకు బెబ్బలియరిగొన్నయట్లు.

అరిగోలు n. s. A round basket boat lined with
 leather. శ్రుట్టి. L. 12. 118. అరిగోలుబట్టుకఆ
 కుగడాటు. P. 4. 251. అదిచండ్రమండలంబాకా
 దుచదతేటచేలుదంతపుటరిగోలుగాని.

అరిచెయ్యి for అరచెయ్యి n. s. The palm of the
 hand. కరతలము.

అరిజ n. s. A sort of fish. ఒకచేత. Buch. Mys. 3.
 344.

అరిటి adj. Appertaining to the plantain. కదలీశం
 బంధమైన. అరిటికాయ a green plantain: also
 a fish (సోరం) called a whiting. అరిటికుండు
 a ripe plantain. The tucks at the waist in
 front of a petticoat. See అరటి.

అరిసె n. s. A trough made of a palm tree hol-
 lowed as a canoe. దోసె.

అరితి Gen. of అర్రు. Of the neck. పెడయందు
వుండే. A. 4. 171. తసరిబలిభుక్తములుని, దిసర్రా
మశ్రీలకరితినిలములగుట, స్సరియెత్త గ్రాహితలన,
గొనుకనవులవైత్యతరులగూర్చి దుభ్రమణ. టీ|| అ
రితి, కంతమందున్నటువంటి.

అరిత్రము * n. s. A rudder. కేని పాతనము, ఓడలో
తెడ్డు. SC.

అరిదళము for హరిదళము n. s. Yellow orpiment.
హరితాలము.

అరిది adj. Rare, seldom. అశ్రురూశు మైన. Ila. 4.
64. అరిదిబంగార మైయలరుని మైజి. L. 1. 27.
వింటిమీవంటివేకులచేత, తొంటిముక్కంటిభక్తులక
థలందు, శ్రుభులింగలీలకు బ్రతిబెత్తునరిది. B. D. 4.
1159. అరిదికాబ్రతుకుమున్నాదిబుట్టినది.

అరిది n. s. Wonder, surprise, astonishment. అ
బ్బురము. OG. ఆశ్చర్యము. N. 2. 330. ఎల్లాతా
శుంబులుడిగించు నేమియరిది. N. 7. 65. ఉవిదలా
వణ్య వారాశి సౌలలాడనతనుతా శుంబుజనియించు
టరిది గారి.

అరిసె n. s. ఆఖుభేదము. Kark.

అరిసెట్టుట v. n. To pay tribute. కప్పముకట్టుట.

అరిబోయుట v. a. To set the arrow on the bow.
బాణముశుంఘించుట. N. 8. 208. ధన్వంబున బ్ర
హ్మశ్రుంబరిబోసివేసి.

అరిమి or అరమి n. s. A disease which attacks
the children by the throat. బిడ్డలగొంతుకుతగిలే
పుకరోగము. BD. 3. 726. ఏలకులుకపుచెప్పవే
యన్న సీకుసరిమి యోవయోయంగిటిముల్లో.

అరిమురి adv. Much, exceedingly, greatly. Quick-
ly, hastily. One after another, repeatedly.
(అత్యంతము KB.) మిక్కిలి, త్వరగా, శీఘ్రముగా,
ఒకటివెంట మెకటి (మాటిమాటికి. D. ABA.) ముం
దువెనక. OG. N. 2. 33. నానుహత్వము, శి
మశ్రీజగజ్జననీయమాన మై మెరయ, వసిష్ఠముఖ్యులగు
మిక్కిలి శాంతులరితి జూవితోయరిమురి వజ్రశుంతపు
గదాయరుదామభవచ్చరిత్రముల్. P. 1. 107.
శారువంబరిమురి గ్రాంపింగళకుడన్న గరాజుచరిం
చునన్నుట. DRY. 866. శుర్యతంబొకటిఅరిమురి
గారివైచెహనుమంతుడరి. అరిమురి, శీఘ్రముగా.
N. 4. 147. నాకుభక్తుడనినందనుబాధల బెట్టినట్లు
దేసరిమురి దైత్యవల్ల భునిసంతకు జేర్చెను. N. 7. 169.
అంతసరిమురినుజ్జనంబాచరించి. A. 6. 187. రాత

మైసరిమురిఘర్మవిందువులు. టీ|| శీఘ్రముగాను. N.
2. 183. గరిగరిగరువంగనయగా వెరవకయతైరగం
టిరాయలప్పుడె యరిమురిశ్రుతిశరములేసి యన్నిటి
ద్రుంచెక. N. 4. 20. అరిమురితోమ్మిదికొంటులునరు
వదివేలైనతక్షు. తాదిమహాహుల్. టీ|| అరిమురి, వెం
బడివెంబడిగా, త్వరగా. P. 1. 601. వెరవుననిలు
బొప్పినకడు సరిమురిచే బెట్టికలవినట్లయ్యెను. టీ||
మాటిమాటికి. మిక్కిలియంపేబాగు.

అరిమురితనము n. s. Haste? hurry? ఆతురము.

అరిమురిని in haste. ఆతురపడి? BD. 4. 1747.
మరికదాశీవునకు మాకుసంకంబు, అరిమురితనమి
శ్చుడదియేలననుచు. BP (Padya) 4. 364. మరిక
దాశీవుని మాశుండుమాట కులుకులిచ్చు డరిమురినా
డంగనేటికనుచు.

అరిసెనకుండలు n. s. plu. Painted vases used
at weddings. పెండ్లిలోపెట్టెబచ్చెనకుండలు.

అరిమేదము * n. s. The fetid mimosa tree. విట్ట
దిరము, తుమ్ము, కంశ్రుకుము.

అరివణము n. s. A kind of copper dish? భో
గిణి.

అరిష్టము * n. s. Misfortune, calamity. అశుభ
ము, ఉపద్రవము. అరిష్టనివారణము removal of
calamity.

అరిష్టనేమి * n. s. The 22d of the 24th Jaina
Saints. జినానాంచతుర్వింశత్యంతర్గతద్వావింశతి
శీర్ధంకరః. RKD.

అరిసెలు n. s. plu. Sweet cakes made of rice
meal and sugar and fried in ghee. అతిరశ
ము. A. 2. 110. వీవధములసరి సెలవనిభునకుగొం
తుల్.

అరు or అర్రు n. s. The neck. పెడ. HD. 1. 743.
అంతకుండరుద్రాక్షియదిమినయట్టి జంతువులైనను.
A. 3. 29. అరుతియెడశ్రునేయూర్వుల్.

అరుంగు n. s. A pial, a terrace raised a foot from
the ground. తిన్నె.

అరుంతుడము * adj. Sharp, corrosive. మర్కశ్చు
క్తైన. అరుంతుడడు, అనగామర్కశ్చీడకుడు.

అరుంధతి * n. s. The wife of the sage Vasishtha,
celebrated for her virtue. వసిష్ఠునిభార్య.

అరుకువ n. s. Indigestion. ఆజీర్తి.

అరుగు n. s. A terrace, a raised flat terrace, a
raised seat (this is at Madras called a pial.)
వేదిక, తిన్నె. గోరిఅరుగు the earthen ridge or
heap over a grave. Digitized by Google

అరుగుట v. n. To pass, come or go, proceed, walk. To digest as food. To be worn away by being used or rubbed; waste away. వెళ్లుట, జీర్ణమవుట, యీనించుట, క్షయించుట. L. VIII. 77. M. XV. 2. 64.

అరుగుదెంచుట v. n. To come వచ్చుట. M. III. 5. 455. కరమధ ర్నాత్మలభార్యాశు మేతులనకమాసింక బలంబియరుగుదెంచె. P. 4. 465. నిర్భరవిరక్తి నరు గుదెంచితినిననయ్యంబుజాక్షి. టిల్లి వచ్చితి. P. 1. 609. P. 4. 48. H. 5. 336.

అరుచి * n. s. Disgust, tastelessness. సెనాటికిఅన క్షయముగావుండడము.

అరుచిగావుండే adj. Tasteless, disgusting. సెనాటి కిఅసహ్యముగావుండే.

అరుచుట v. n. To cry, shout. బొబ్బలుపెట్టుట, కూయుట.

అరుజు n. s. A kind of fish. మర్చ్యభేదము. One kind is మిసికల్లరుజు. H. 4. 225. And another శుల్లరుజు. H. 4. 226.

అరుట v. n. To be lost, be ruined or destroyed, be broken. తగ్గుట, నశించుట. D. ఛేదమవుట, తెగుట. ABA. శేకపోవుట. R. 3. 41. శ్రమమృత. A. 4. 139. శేకివడ్డంబెతక్కోకెలవుబంచమంబరు ట. టిల్లి శేకపోవుట. A. 4. 6. 33. హీనజన్మమరుటయె వ్వదే సెకప్రాణినింకనిలుటము క్రిపాంతగనుట.

అరుణము * n. s. Pink, dark red. ఎరువు.

అరుణవరజుడు * n. s. The king of birds : the vehicle of Vishnu. గరుత్మంతుడు.

అరుణుడు * n. s. Sun. The charioteer of the sun. సూర్యుడు, సూర్యసారథి.

అరుణోదయము * n. s. The dawn of the day. వేకోజాము.

అరుత adv. Near, close by. శమీశుమందు, రాము డువిశ్వామిత్రునరుతనే గెను Rama went close to Viswamitra. BD. 5. 917. న్యక్రోధములయ ర్తన రుగుచు. BD. 7. 515. మసలకదూడయ్యమందిరం బరుత.

అరుత or అరుతణ Loc. of అర్రు n. s. The neck. కం తమునందు. D. H. 5. 109. అరుతరుదురాక్షులు. Vema. 1777. అరుతలింగముండ జరసిచూడు.

అరుదందుట v. n. To be surprised, be astonished, to wonder. ఆశ్చర్యపడుట.

అరుదార or అరుదారణ adv. Duly, well. ఒప్పు గా. P. 2. 151. సుఖక్రీడోభితుడైసిలుచునుధీశర

ధీమనుజుడొక్క దేశనరుదారణ. P. 4. 347. మార రుదారంబెప్పుడనిన.

అరుదు adj. Rare; scarce; uncommon. Dear. Excellent. అపురూపమైన.

అరుదు n. s. Surprise, wonder, marvel, rarity.

వింక. D. అద్భుతము, ఆశ్చర్యము, అపురూపము.

N. 2. 33. అరుదామెధకర్పరిత్రముల్. P. 2.

222. వేగిలెలుకండగుయాయరుదెల్లవారికి. N.

2. 311. ఒకగుణమునుపూటమరియొక్కగుణంబరు

దెన్నిచూడగా. P. 3. 393. అరుదివిష్టభమనినదర్దు

రాక్షసిమదిలో. P.

అరుదుగా adv. Rarely, scarcely, seldom. అపు రూపముగా.

అరుదెంచుట or అరుగుదెంచుట (The Root in A is అరుదేర.) v. n. To come. వచ్చుట. అరుదేదు

he will not come. R. 3. 22. అయ్యవరులుదివి

నుండినేలకరుదేనేలా. R. 3. 3. ఇతడరుదేరతోర

ణములెల్లడలండునమర్చి. Vish. 2. 137. తరిదేవన

మొసరింపుచునరుదేరగజావిమిగులనాశ్చర్యరసా,

ధరితాత్మలగుచు.

అరువు n. s. A great or loud noise, clamour, cry.

కూర. KP. 3. 240. అరువులుడిగిపోపోనియర

చేరంబండ్లువచ్చినప్పుడుమున్నర చెడవుగాని.

అరువుకొనుట v. a. To digest. జీర్ణముచేసుకొనుట,

దక్కించుకొనుట. వారిసొమ్మునుఅన్యాయముగాఅ

పహరించిగాడుగానిదాన్నివాడు అరువుకోలేడు

he has got the wealth wrongfully and it will

not thrive or prosper with him.

అరువుట v. n. To remain or be left, to be saved,

preserved or remain in his power. దక్కుట. D.

అరుతురాని unweildy, not handy. అరుతురాని

కడి a morsel too big to swallow. వాడుఅరుతు

రానికడిగావున్నాడు, అనగావాడుగుడ్డుడికాయం

తముత్వముగావున్నాడు he is unweildy.

అరుముట or ఆరముట v. a. To browbeat, huff,

bully. To attack. గడమాయించుట (ఎదుర్చుట.

OG.) ఆక్రమించుట. D. M. VIII. 1. 69. కయ్య

మెల్లనుదనమొద బెట్టుకొనిలావునువీరముజూతుమా

నియేవునసరి మెకోధవద్ది శిఖవుంజములక దెగటా

ర్పుమితని. See ఆరముట.

అరులు or అర్లు n. s. Tenderness, affection,

fondness. వాళ్ళిల్లము. ABA. Google

అరులునురులు n. s. Dotage, childishness of the old age. ముదిమి చేత తెలివితప్పియుండడము. Ven-catarya page 84 line 1.

అరువది adj. Sixty. ఉష్టి. ఆరువదియలు. ఆరువదికి యలు the 24 hours meaning day and night.

అరువము n. s. Eagerness, fondness. ఆశ. Vish 6. 266. వనరుచానాభు రాకకరువంబునగోరి.

అరువు n. s. A loan in grain. ధాన్యాదులఅప్పు. D. అరువుకాళు a tenant. అద్దెకాళు. ABA.

అరువు n. s. Good sense; judgment; the rea-soning faculty. తెలివి. వానికిఅరువుచెడ్డది he has lost his wits.

అరువుతిక్క n. s. A disease among cattle. ఉంకిడి రోగము, అనగాశువులకుతగిలెత్తుకవ్యాధి.

అరువుళ్లు n. s. plu. Fragments, shivers. పొళ్లు. OG. తూంట్లు. D. M. VII. 4. 165. మైమరువులరువుళ్లునేయుచు.

అరువై adj. Sixty. ఉష్టి.

అరుసు n. s. (K.) A king. రాజు. Appacavi. 3. 233. సాల్వకోనరుసునకెనమే.

అరోచికము n. s. Disgust, dislike, want of appe-tite. అన్నముగట్టకపోవడము. దానికిఅరోచికము శుట్టినది she lost her appetite.

అర్చము * or అర్చవృక్షము * n. s. The tree called Asclepias gigantea : the charcoal of this shrub is used in making gunpowder. జిల్లేడుచెట్టు. అర్చమీరము the acrid milk of this plant.

అర్చలి n. s. The hip. చంక. (Loc. అర్చల) On the hip or side. చంకన. BD. 6. 228 జనకుడర్చల చెట్టుకొనియొక్కనాడు.

అర్చుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

అర్చశము * n. s. A round wooden bar for a door. ద్వారావరణవోధకము, తలుపువెనకవేసేఅడ్డమాసు (Met.) Impediment, hindrance, restraint. విఘ్నము, అభ్యంతరము. అనర్చశముగా irresistibly. వాని అధికారము అనర్చశముగాజరుగుతున్నది his rule is unchecked : his power goes on unchecked.

అర్ఘము * n. s. Price. Adoration, worship, res-pect. మూల్యము, వెల, పూజయున్ను.

అర్ఘ్యము * n. s. A respectful oblation to gods or to venerable men; of rice, *dūrva*-grass

flowers, &c. with water; or of water only. పూజార్థార్ఘ్యజలాదికము. SC. అర్ఘ్యపాత్ర a ves-sel for this. అర్ఘ్యపాద్యములు the same with the addition of water for the feet, &c.

అర్ఘ్యము * adj. Venerable, deserving worship. యోగ్యమైన.

అర్చకశ్రమము * n. s. The office of an officiating priest. సంవితనము.

అర్చకుడు * n. s. An officiating priest. సంవితాడు.

అర్చన or అర్చనము * n. s. Worship, adoration. శకుర్య, పూజ.

అర్చించుట * v. a. To worship, adore, offer, as flowers. పూజించుట.

అర్చిస్తు * n. s. Radiance, splendour, refulgence, light, flame. తేజస్సు, దీప్తి.

అర్జునము * adj. White. తెల్లని.

అర్జము * n. s. Water. నీళ్లు.

అర్జవము * n. s. The sea or ocean. సముద్రము.

అర్త for అరుత adv. Near, close by. సమీపమండు. BD. 5. 918. న్యక్రోధములయర్తనరుగుచు.

అర్థము * (an affix) For, on account of. నిమిత్తము. ఆకార్యార్థమైవచ్చినాను I came on ac-count of the affair. ఆనిమిత్యార్థముగా (a bad phrase) for that reason.

అర్థము * n. s. Meaning, signification. Thing, stuff. Money, wealth అభిప్రాయము, ధనము, వస్తువు. ఇదియేమిఅర్థమిస్తున్నది what is the mean-ing of this word? నీకుఅర్థమైనదా do you un-derstand this? అర్థమైనది Yes. అర్థముకాలేదు No. వాడు రెండర్థాలా చెడిపోయినాడు he is ruined both ways. అర్థాంతరము another sense or meaning. ఇందువల్లనీకునాకుఅర్థార్థసంబంధములేకుండా తీరిపోయినది From henceforth your and my estate are separated.

అర్థన * n. s. Asking, begging. యాచన.

అర్థవంతుడు * n. s. A rich man. రూకలుగలవాడు.

అర్థశాస్త్రము * n. s. Political economy; the sci-ence of wealth or property. రూకలపోషిమినిగురించినశాస్త్రము. Ananda-Tantram. 3. 5. అధార్థశాస్త్రములవస్త్రులింగానందహితవే, తచ్చద్విధానీతిశాస్త్రంబాహాశ్రవ్యంచభార్గవం.

అర్థహీనుడు* n. s. A penniless fellow, a poor man. పైకములేనివాడు, దుడ్డులేనివాడు, బరిద్రుడు.

అర్థాత్తుగా * adv. Unexpectedly. అకస్మాత్తుగా.

అర్థావర్తి * n. s. (in logic) Inference of a cause, or motive deduced from its effect. కార్యమును తట్టి కారణమును పూహించడము. Ananda Tantram.

3. 17. అర్థావర్తి ప్రమాణేన తేనా పూర్వేణ సిద్ధతా. అర్థావర్తి సంబంధము * n. s. Pecuniary ties. రూకల తో చేరిన బాధ్యత. వారికి మాకు అర్థావర్తి సంబంధము లేకుండా తీరిపోయినది there are no pecuniary ties between us.

అర్థి * n. s. A beggar, an asker. Vulgarly, eagerness, zeal. యాచకుడు, (వాడుక గా) ఆశ యున్ను. అన్నార్థి or ఆశనార్థి a begger of food. One verse says అన్నార్థి తారయాచార్యః అర్థార్థి తుభు హద్యతిః, ఆత్మస్య తీండ్రః కుద్వాన్తి తే షాస్యే వార్థి సో వయం. BD. 5. 1458. అలయక జదివిననర్థితో వినిన, with eagerness.

అర్థించుట * v. a. To beg, ask, entreat. ఆడుగుట, బలిమాలుకొనుట.

అర్థిత్వము * n. s. Beggary. యాచన.

అర్థేశ శిఖుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు. BD. 4. 889.

అర్థేశుడు * n. s. The god of wealth. కుబేరుడు.

అర్థనము * n. s. Asking, begging. యాచన.

అర్థము * adj. Half; a moiety. సగము. అర్థచంద్రుడు or అర్థేందువు a crescent, a half moon. అర్థనారీశ్వరుడు the god Siva, in his form of half man and half woman. అర్థచంద్రబాణము an arrow with a crescent shaped head. అర్థరాత్రి midnight. అర్థాంశకారము half permission, doubtful consent, not quite in earnest. అర్థక్షరము a half letter, (that is) a silent letter, as k in క్షిప్రం prithak. అర్థదృష్టి purblindness.

అర్థోరుకము * n. s. A short petty coat. వేశ్యలు సగముతోడలదాకా తోడుకుకొనే చల్లదము, లాగు. S. C.

అర్పణము * n. s. An offering, dedication, delivering up. Placing. ప్రదానము, ఉంచడము. అంతు రార్యణము the preliminary ceremony celebrated at the beginning of a feast in a temple.

అర్పించుట * v. a. To offer, dedicate. ఇచ్చుట. తనసామునం తావరులకు అర్పించి కారున్నాడు he gave up all his goods and became a beggar.

అర్పితము * adj. Offered, dedicated. Placed. ఇవ్వబడ్డ, వుంచబడ్డ. కంఠార్పితభూషణము an ornament placed on the neck. అత్రామముశముద్రా ర్పితము అయినది the village was covered with the waves or swallowed up. తనతండ్రికి అటక తముగా కొంత భూమిని దానము చేసినాడు he gave some land as a gift in memory to his father. అర్బుదము * (a numeral adj.) One hundred millions. నూరుకోట్లు.

అర్బుకుడు * n. s. An infant, a child. శిశువు.

అర్బులి n. s. Fondness, affection. ప్రేమ. D. వాల్మీకము. ABA. ప్రేమము. KB. R. 3. 96. కోమలి ప్రాది రావిలుక కుక్కలను గ్రీలి నందియియ్యమే సోమనిదయ్యు. M. XV. 2. 162. అర్బులి పెంపుతో నలరుమనంబుతో. M. XIII. 2. 267.

అర్భముడు * n. s. The sun. సూర్యుడు. అర్భముకులము the solar race.

అత్ర n. s. A division, a partition. A room or chamber. పెట్టెలో యేర్పరచిన లుక భాగము, గది యున్ను.

అత్రాకలపెట్టుట v. a. To harrass, torment, fatigue. అల్లాడ పెట్టుట. కడగండ్ల పెట్టుట. Kalahasti. 3. 109. ఆకలి గాదో భక్తికే వేకువ గవాడ గా సుదిన వేలకృతక, సాకగ దేనన్నివుడ్రాకలపెట్టుక కాలాశనా సీకుడవై. KP. 1. 148 కుచక్రరోహము యోపోకలతోడి సామ్యమును, బాండక. మున్ననిరంబి సీమకుక్క ప్రేక దనంబొకింత ప్రభువించక మున్ను ప్రసూన బాణుడ్రాకలపెట్టె దానరవనా మెతబాలకి కైవెటావళిక.

అత్రాడుట v. n. To hesitate, waver, roam about, wander about in great distress. తడచూడుట, అల్లాడుట, దేవులాడుట. P. 2. 9. 4. బలువనితిలలకు సెలివినతిలవిన త్రాడువనుతీసురభార్యాలక మునందు. టీ|| అత్రాడు, శమ్మ తించనటువంటి. Pariz. 3. 97. కురువంబు గాగజొత్తుడనిమామిడితే నెలాననా సాసిన త్రాడునవియు. M. IV. 2. 47. ద్రోశుదియున్నుడకుంజనియా సమాజంబునన త్రాడుచున్నున మ్మానితో నిట్లనియె. HK. 4. 115. ఆకలి గా నియత్రాడుచుకూకటిదూలాడ మద్దుగుల్లెడునుకుపై, సోకిన కూరిమిచే మై కాక జనింపంగయ్యక ఖకలి తాత్పర్యం. A. 5. 125. వైత్రశంజీవ సోపధి బాతచేతనాత్మ జనిశోకుతరువున ర్వాయి యువతిక రవిధూతవోసంతి కేం గా లభయములలులకజులువ నులన త్రాడవోణ. టీ|| శంకరించవోణ గను.

అరాత్ర n. s. A wild cow. అడవిఅత్ర. M. IV. 1. 95.

అర్ర n. s. The neck. కంఠము, శుశుజాతిమెడవంపు, ఆశవ. D. కురిక. OG. హంసి. KB. ఆయెద్దు యొక్క అర్రకొట్టుకొని పోయినది the bullock's neck is hurt (by the yoke.) M. VIII. 2. 128. అమ్మద్రవశతయర్రె ర్తియాలోకించి. Sar. D. 316. కుర్రలనుతనసేవకులను గోపించుడర్రె ర్తితగ్గెవ్వ నాడడోయమ్మ. Kalahasti. §. 25. అందనిఫల ములక ద్రవచాపకనీల.

అర్దు n. s. Fondness, affection, love. వాళ్ళుల్యము. ABA.

అర్దుట for అట్టుట v. n. To spread as trees or plants. To extend or grow larger as a ringworm running in any part of the body. v. act. To plait, to wattle rods or twigs together. పాకుట, తీగలతో గంతులు మొదలైనవాటిని చేసుట. వాండ్లుచాపకలక్లుతారు they plait mats. Chatu 1. 51. line 9. చీకరపాపరతీగలచేపలమట్టర్తినట్లు.

అర్దుపెట్టుట for అట్టుపెట్టుట v. a. To set a branch for a creeper to spread over. పాకుడుపెట్టుట.

అర్వుము * n. s. A horse. గుర్రము. అర్వారోహణము mounting on horse-back.

అర్వారీనము * adj. Reverse, contrary. Recent, modern. శుశుజ్ఞాతము, విశిష్యతము. A. 6. 117. జయజయార్వారీనజనిసంకంఠక. BD. 3. 1182. శర్వుదర్వారీన సౌమ్యశ్వరూపుడు.

అర్దుము * adj. Worthy, proper, fit, liable, acceptable. తగిన.

అర్దుణ * n. s. Worship, duty. సేవర్య, ఆర్చ, పూజ.

అర్దుత * n. s. Worthiness, liability, fitness. యోగ్యత.

అర్దుడు * n. s. He who is worthy. యోగ్యుడు. శిక్షార్దులు those who merit punishment.

అల or అల్ల adv. There. That. అక్కడ, ఆ. A. pref. 11. అలశన్ని ధ్ధరునూరులండునుశముద్యల్లిల గావున్నవెగ్గలపుండాశముచూన్ననా. A. 2. 101. విల్లిపుస్తూరిలో నల్లవిష్ణువిక్తుడకుల కులసీనుగంధ మాల్యంబు. టీ|| అల్ల, ఆతదీయాగాధనకుడైన.

అల n. s. Wave, surge, billow, ripple. తరంగము.

అలము * adv. Enough. చాలును.

అలంకరించుట * v. a. To adorn, embellish. సింకారించుట.

అలంకరింపించుట (causal of అలంకరించుట) To cause to be adorned.

అలంకారము * n. s. Ornament, adornment. A jewel. Rhetoric, a rhetorical figure. భూషణము, శృంగారము. అలంకారశాస్త్రము rhetoric. వాడువట్టి అలంకారవిద్యార్థి he is a sham student, not a real scholar.

అలంకృతము * adj. Adorned, ornamented, embellished. శృంగారించబడ్డ.

అలంకము or అలంకంబు n. s. The wall of fortified places, a rampart, a bulwark. వశ్రము. ABA. కోటలో కులచుట్టూనుండేజగతి. D. R. 6. 244. కోటలమీదజుట్టుజనిగొప్పయలంకపుటిండ్లు చూడియప్పటికినెల్ల. N. 8. 167. బంగరపుకోటల తుదంగలుగుమానికపుశృంగములకెక్కుచునలంకములపైకిచంగుననుదాటుచు.

అలంఘనీయము * adj. Impassable, not to be crossed. దాటగూడని.

అలంఘ్యము * adj. Impassable, not to be crossed. దాటగూడని.

అలంఘ్యత * n. s. Difficulty of access, inaccessibility. అసాధ్యత.

అలంత or అలత n. s. Weariness, fatigue, exhaustion బడలిక. OG. లోగము. KB.

అలంతి or అలతి adj. శ్వల్పము. KB. తోడెము, కొద్ది. OG. See అలతి.

అలంతులు n. s. plu. Low, mean fellows. అల్పులు. M. XIII. 1. 83. See అలతులు.

అలండుట or అలడుట v. a. To smear, daub. పూయుట. T. 3. 129. గంధంబు మేననిండా రనలంది.

అలండురు n. s. Grief, sorrow, affliction. ఫేదము, దుఃఖము. M. IV. 2. 72. కందర్వనిదర్పంబుననలండురిపొందుడుననిననవైలంది వెండియునిట్లనియె. M. XII. 1. 210. మేరుకల్పులక గొడుకులనేవురంజముడు గొన్ననలండురుజూడనేయనే.

అలండురుట v. n. To grieve, to sorrow. దుఃఖపడుట. D. M. IV. 2. 318. నిలుకడయును, లేమితార్తికొనగలేక యలండురితనుపునిండ్రియములును ముద్దుతియు, తనవశంబు గాక తల్లడపడి.

అలక n. s. Displeasure, anger. కోపము.

అలకలు * n. s. plu. Ringlets, curls. చుర్లకుంతలములు, ముంగురులు.

అలకి plu. అలకులు n. s. Small vessels. పాత్రవిశేషములు. అలకి, అసగాకలశము. OG. M. XIV. 3. 175. యాగనిలయంబుకలశయుగలశములునునలకులు గాగులునాదిగాగలభాండములును.

అలక్తము * n.s. Liquefied lac. It was used by women as an ornament to dye their feet of a red colour. లాక్ష, లక్ష్మక.

అలగుట for—లు—which see.

అలఘు * adj. Heavy, large, big. భారమైన.

అలఘు or అలఘులు * n. s. The long vowel; a sound equal to two matras or simple sounds. గురువు, గుర్వక్షరము.

అలఘుడు or అలఘుండు * n. s. A respectable man. దొడ్లవాడు, గొప్పవాడు.

అలచండలు n. s. A leguminous plant. Dolichos Catiang. రాజమాడుము.

అలచుట or అలంచుట v. a. To tease, harass. బాధపెట్టుట. D.

అలజడి n. s. Grief, affliction, sorrow. దుఃఖము.

KB. మనోదుఃఖరూతుమైనవిచారము. D. P. 3.

103. అలజయలజడిచేతకాలగిమహాశశముద్గ్రీకలుండనువాడు. A. 4. 336. ఇలకునగునలజల్లదీ

ర్షినంగాకజన్మముశీశలంబగునె. HK. 2. 210. నాయమానుమునలజడిజేయమింక. టీ||దుఃఖశుడేట

ట్టుచేయను. M. XII. 2. 352. నృశుతికిలేవలజల్లభయలోకశ్రీలయండుక.

అలజడిదరి n. s. A kind of bird కమ్మివిశేషము. H. 3. 269.

అలత n. s. Fatigue, exhaustion, weariness. బడలిక. P. 2. 144. వట్టియలతంబడుటాక్కటి.

అలతి or అలతి adj. Little, small. శ్వల్పమైన.

KB. చిన్న, సూక్ష్మమైన, అలతిశబ్ద, అసగావిరునవ్య. ABA. See అలతి. N. 7. 18. బలువు

చూసినచేమొయలతినడుము. N. 4. 149. రతివాంఛయలతియయ్యెగర్భలేజంబెసంగసంకంబుమెరసె.

N. 3. 33. అలతిశయ్యదలోనిహారముల్చలువవెన్నెలలోనితారకావళులుగాక.

అలతి n. s. A trifle, a small thing. అల్పము, శ్వల్పము. TUR. 6. 20 అలకులబోవుతప్పె, యిదియైనను, అసగాకొంచెములోపాచ్యేతప్పె.

అలతులు n. s. plu. Low wretches, mean fellows. అల్పులు. M. XII. 2. 26. అలతులైనవారికంటె

నతివెద్దలకునుజాలవెద్దయగుదయాళుగొలుతుక.

అలడుట or అలండుట v. a. To smear, daub, to apply perfumes. పూయుట. R. 4. 106.

అలవు n. s. Fatigue, lassitude. బడలిక. Tara. 3. 9.

అలవుట v. a. To pain, to grieve. బాధించుట. తొందరపెట్టుట. BRS. 325. వనచరుడైనస్తలశుకజనుడేరసోవుననుచు.

అలబలము n. s. An outcry, a noise. కలకలధ్వని. ABA. వ్యాకులము. D. శిద్ధుచప్పడు, ాడ, గొల్లు.

T. 3. 128. విభునితనవెన్నెనుంచుకవితచారులేరుగాయంచుశీదనంబుపారజూచి యలబలములేనిజ

మందిరాంకణమున. Parij. 1. 77. కమలనాభుడుకయ్యెంతరములుకడవి యలబలములేనినకలెనరనిచూచి.

అలభ్యము * adj. Unobtained, (usually) Unexpected, casual. పొందబడని, ఆకస్మికమైన. అలభ్యయోగము unexpected fortune. యదిఅభ్యయోగముగాప్రాప్తమయెను this happened unexpectedly.

అలమట n. s. Grief, sorrow, affliction. మనోదుఃఖరూతుమైనవిచారము. D. దుఃఖము. KB. P. 2.

26. కలకాలములేదలమటకలకాలములేదునుఖము.

అలమటించుట v. n. To grieve, sorrow, to sink under affliction. వ్యాకులశుడుట. Bhalira kari

శ్రి 21. అనురుసురంచుమోమరవంచు, విధిసెంచున

ప్రలునించులోనలమటించు.

అలమరించుట or అలమరుట v. n. To be wearied or exhausted. ఆయాశీకడుట. P. 1. 137. క్షుద్ర

కంబట్లలమరి మేనవశంబగుటయు శ్యజించెనువు

ల. టీ|| బడలికజెంది. P. 4. 581. అగ్గణారిపారలు

వాపోవునలమరుపాక్తుస్రక్తు. టీ|| ఆయాశీకడును.

అలము n. s. Weeds that grow in fields of dry grain. జొన్న మొదలైన మెరకచేలలో మొలిచిన

గడ్డి. D.

అలముట v. n. To spread or extend. To happen or occur. To spring, to proceed from. వ్యాపించుట. D. ప్రాప్తమవుట. KB. కలుగుట, పుట్టుట.

A. 4. 127. మరిమాడవదినిల్చి మెరచిట్టిమిశికరవారివృష్టిచీకటికనలము. టీ|| అంధకారముఅల్లు

కోగా. A. 4. 18. తద్భవనంబిధినితాంబుబిందులలమకప్రోద్భవద్రవించాటవే. A. 6. 171. భూమి

సులువులిచెకొ శతకోటీశవిశ్వక్రభలదేశలదెక్కురమలమక. A. 6. 189. పులకలితగాత్రమునల

మక. టీ|| వ్యాపించగాను. A. 1. 27. మిన్నలముతదీయహేమవరణంచలచంపక శౌఖలండు. A. 4. 120. తొలితొలివచ్చు ధారలకెడకొనితచ్చుటదీగరు

ట్టుగానలముచుధాత్రిలేచి. A. 3. 25. ఏటివెంటపెల్ల
 లమెడుసీరముండరసి. N. 4. 42. వందికైవారరవ
 ముదారుణంబులుభూనభోంతరములలము. టీ|| ఆ-
 వరించగా. N. 7. 205. చీకటులలమెదిశల. A. 5.
 16. నాసాచంతుకతకానుగంధమచటన్రాభ్యంక
 ముల్ గ్రోలశంత్తాశంబందియు బల్లుచోసలమువ
 క్రంపెలనానేటికం, వేసారభ్యములేదుకుండము
 లుగా వేడంతముల్లాని నాదాశక్తిక్రతివింబడంధ
 ముననేలావ్రాలతజ్ఞాతికా. టీ|| మూగుట, ఆనగా
 ముసురుట. P. 1. 267. అలమినదిజొక్కుజెడి
 యంతనకేల్లని. టీ|| పొందినసువంటి. A. 5. 46.
 దుర్భరకర్తృంబలమంకవచ్చు. టీ|| చుట్టుకోగా. A.
 3. 79. ఘనమోహాఫేడమలమకా. టీ|| చుట్టుకోగా.
 A. 2. 30. ఒచ్చముసాదికోటికంచలమినచింతద్ర
 వ్వికానునంప్రితుడంబురిలోనివామూత్. A. 4.
 157. అలజలరాశిసీబలకలర్కకరావళిచూలుదాల్చ
 గానలమినయార్వ్య. A. 5. 102. దీర్ఘవియోగవ
 హ్నివెల్లలమినతద్దిశండానినటి. A. 5. 74. మూడవె
 ల్లలమువియోగవహ్నిభవడంతరనైకతతజ్జి. H. 1.
 196. అనులెండగాంవిభక్తిసలమినమదితోకా.
 అముట v. a. To seize, lay hold, handle. To
 put, place. To wash. శుట్టుట (ఉంచుట. OG.)
 కడుగుట. N. 9. 46. నాయకుగానిన్ననుమరిగోరితి
 ననుసేవనుమిరతివేల్పుమనికటాంచలమలమకా. టీ||
 పెనవిశుట్టుకోగానే. N. 9. 324. అలమబోయినచే
 తికండనివిన్నుబులబాలల. టీ|| శుట్టబోయిన. N.
 2. 360. అలమినిశాచరులగానినయట్టినుధాకలశం
 బునైకానకా. టీ|| కమ్ముకొని(రాక్షసులుశుట్టితీసుకొ
 ని) N. 7. 373. అనిశయ్యటంబునచస్సెనలలము
 చుమోచియాని. టీ|| నలుపుచున్ను. T. 4. 75. రైక
 ధరియించకయేకురులార్చుచున్ననేనలమికపుంజలి
 చుకొన. P. 3. 224. చంచలేతుణాఘనశ్రునగుళు
 చ్చకములనలముహస్తాని దోలగుడనక. N. 9.
 133. అరవిండమండకొమ్మనికేలుపాడవెత్తి వలిగు
 బ్బులరముననలమనేర్చె. టీ|| అడమనేర్చె. (ఉంచ
 నేర్చె.) P. 3. 227. చిటిపాటిసడుగులాత్తునలము
 క్కాసిబానియోరాతిభీతి. టీ|| అలము, గాధాలింక
 నముచేసుకొనును. A. 5. 34. లక్కసీటమమ్మలమిన
 ది. టీ|| పూసినది, కడిగినదనవచ్చును.

అలయించుట v. a. To trouble, harass, weary, fa-
 tigue. శ్రమపెట్టుట, బడలించుట. N. 9. 422. అం
 జరికి నన్నిరూపులై యతులగతుల రతులనలయించె.

Cāntā Lalāmaṣ 71. అరి వేసేవెంకనన్నలయించినా
 గాని. R. 6. 30. సీతలయించివచ్చినాచేతవాలిశి
 మాయలేదన్నిశాచరుమరుగుసోబ్బి. T. 4. 40. అల
 యించుసెకవేళపాలయల్లచిక్కులసోలయించుసెక
 వేళసోగసువగల.

అలయిక n. s. Fatigue, harassment, weariness.
 బడలిక. గాని. N. 9. 56. అంతసురతాంతరంబునన
 లసిసాలసియలయికలదీర్చులేమ్యైరల్పాలసిబలసి.

అలయుట v. n. To be fatigued or harassed.
 బడలుట, గానిశుడుట. BD. 5. 1458. అలయక
 జదివిననర్థితోవినిన. N. 9. 326. అలయపుకింత
 యైన.

అలరారుట v. n. To shine, glitter. To rejoice,
 or be pleased. శ్రుకాశించుట, ఉల్లసించుట. N.
 1. 35. మానశంబలరార. N. 2. 290. చెలువకల
 రారెనచ్చురచెలువలకును.

అలరించుట v. a. To please, gratify. శంతోషపెట్టు
 ట. H. 3. 114. విటులనలరించెయిచ్చానువృత్తి
 మార.

అలరు n. s. A flower, blossom. శుభ్రము, శుభ్రము.
 అలరుట v. n. To shine, glitter, be splendid. To
 rejoice, or be pleased. శ్రుకాశించుట, శంతో
 పించుట (ఉత్పలుట. ABA.) N. 2. 208. నురాసురు
 లకుజాలవిచిత్రమైయలరెగాక. N. 5. 50. దాన
 వాళిభీతిరెసురపాళియలరెసంత.

అలరుబోడి or అలరుబోడి n. s. A woman. శ్రీ.
 P. 4. 426.

అలరువిల్లుడు n. s. The "rose-bowyer" Cupid.
 మన్నభుడు.

అలర్కము or అలర్కశుత్రము * n. s. A shrub,
 three lobed night-shade. Solanum trilobatum.
 ముండ్లముస్తై.

అలవ n. s. A fence woven with twigs, a hedge,
 an inclosure. వల్లికాస్యూతప్రాచీరము. ABA.
 మండలతోఅల్లిన ఆవరణము.

అలవడి adv. Properly, suitably. ఒప్పుగా.
 అలవడు adj. Fit, suitable. ఒప్పున.

అలవడుట v. n. To be accustomed, be practised
 in. To be mastered అభ్యాసమవుట. D. శరిచ
 యమవుట. KB. సాధ్యమవుట. N. 2. 204. బలజం
 భశ్రముఖమహాబలశాలురచేతగాని శనియిటనా
 చేసలవడునానైత్యనాయక. H. 2. 67. బ్రహ్మలో
 కశర్యంతంబుకలయవివరించి చూదితనలవడడిది

నీవె తెలుపుహంసీదిదోజ. H. 1. 275. జనుంకుశు
చ్చదంబలవడుచుల్వద్వోవతి. BRK. 326. ఆ రాము
తో శంధియలవడ గావింది భయమేది నెమ్ముదిట్రకు
కుమంటి. H. 2. 81. కశ్యపశుకునకలవడవిప్పుగ
విరిలేనెవాసవిది బడిగురియక. Swa. 6. 74. వీని
యందలవడగల్గవీ జలరుహక్షులకుంబ్రియ మెవ్విధం
మునక. టీ|| కుశీకుడియుండనేరదు.

అలవరించుట or అలవరచుట v. a. To make, cele-
brate. To put on. చేసుట, ధరించుట, పెట్టుట. N.
3. 74. వ్యాసులుమునునదైవంకేశవార్యురంబనిన
కాహాశ్రంధమలవరించె. N. 4. 106. వేదోక్తకృత్య
తివెలయంగయాగంబులవరించిన సోమయా జులకు
ను. P. 4. 243. హంసీకంబులనిజుదంబలవరించె.
టీ|| అలంకరించెను. P. 4. 510. అవ్వులువచెలువజా
రునిదున్నుటిముసుకలవరించితోరపుమురిపెంబుత్పి
ల. టీ|| అవకుంఠనమువేసుకొని. A. 6. 189. నెలత
యుబతియునుగరములనలవరివిరికంకణంబుల స్యా
స్యంబుక. టీ|| కట్టుట. N. 2. 425. హరిచందనము
పూతలండంబుగా మేననలవరించి.

అలవరుచుట or అలవర్చుట v. a. To habituate, ac-
custom, exercise, teach. వాడుక చేసుట, అభ్యా
సశురుచుట, కనుశురుచుట, నేర్చుట.

అలవాటు n. s. Use, habit, custom, practice. వా
డుక, అభ్యాసము.

అలవాటుగావుండే adj. Customary, usual. వాడు
కైన.

అలవి n. s. Possibility, practicability, power, abi-
lity. (శక్యము. D.)

అలపు n. s. Power, ability. శక్తి, కురాక్రమము.
(బలిమి OG.) M. VI. 2. 354. తలకడవిసడచిద్రో
ణునియలపుబలంబునుసహింకుక. DRy. 1230. ఆ
యేనుగలమీదనలపుతలంబు, వేయుభంగులజూపవే
గంబు మెరసి. M. VII. 4. 73. పులికిబనులువారిస
క్రియ, నలపుజలసుస్సిస్తువికిది.

అలపాక, అలపాకగా or అలపాకవలె adv. Spor-
tively, amusingly, playfully, easily, carelessly.
నేడుకగా, విలాసముగా, ఆట్లాటగా, అవలీలగా,
అలక్ష్యముగా, అశుద్ధగా. OG. says ప్రాధ్దుపో
క. Vish. 6. 19. అలపాకగావచ్చియప్పటప్పటికి
శుమేలంపుమాటలమేలమాడు. N. 9. 149. అల
పాకరెప్పువేయకజూచుచునుదెల్పు, భామయోర్తు
సురాసుభావకటిమ. టీ|| విలాసముగా. Naish. 3.
97. అలపాకయునుబోలెనాకస్తికంబైనయంగాం

గశంశ్చుర్కమమ్యుకరస. B. X. part. 2. 1257. ఉల్ల
శశ్చరమరిబోసికాయ్కవిశారదుడైయలపాకబో
లకంచరమగుమీనముకాదునిమె. అలపాకబోలె,
ఆట్లాటగా. Sanscrit chapter 83. భగవాన్
ధనురాదాయశుజ్జంకృత్యాధ లీలయా, తస్మిన్కాశం
ధాయవిశిఖంబుత్స్వంవీత్స్వశీకృజ్జల. B. X. Utta-
ra chapter 63. verse 18. కురుచతిస్సనివాడికా
మ్ములజిమ్మిన బ్రహ్మాండభాండకర్మరముబగుల, నల
పాకవలెభుజిల్లనరంకెవైదినోదస్సీకుహారంబుభే
దిలంక. N. 7. 87. వలసివల్లములుగావాలెరయా
నులు, నలపాకగాగుబ్బులంటులుయను. టీ|| తాత్పా
రముగా. T. 2. 107. బలుకోకములనీకనలపాక
గల్పునీకల్లిచన్దవట్టుకరముకరము. Vish. 7. 185.
అనపుడుకాంతసేపుజలజాయరలోచనుదూరకుం
డిక్షక్తున నలపాకగా బ్రణయకోకుము గైకొని.
Vica Marka. 3. 41. కైచేసిచెలువనాకడనల్లెని
లిదిననంకజలేమారలాదజూతు, నలపాకయువిద
నస్సరకంటచూచిన నీరేడుజగములనలచూతు. అల
పాక, ఉత్కూగా.

అలశీము * adj. Idle, slothful, indolent. కుండమై
న, జడమైన.

అలశీట n. s. Exhaustion, weariness, harassment.
ఆయాసము.

అలశర * n. s. Inactivity, laziness, idleness. జడ
త్వము, మాంద్యము.

అలసుడు * n. s. He who is idle or indolent. కుం
డుడు, జడుడు.

అలసురాలు * n. s. A lazy woman, a dawdle. కుం
దురాలు. BD. 4. 40.

అలక్ష్యము * n. s. Disregard, contempt. అగౌర
వము, తిరస్కారము.

అలక్ష్యము * adj. Disrespectable, contemptible.
అగౌరవమైన, తిరస్కారమైన.

అలక్ష్యముచేసుట or అలక్ష్యపెట్టుట * v. a. To
neglect, disregard, contempt. అగౌరవముచేసు
ట, తిరస్కారముచేసుట.

అలారము * n. s. A fire-brand. Charcoal. ఉల్లుక
ము, కొరివి, అంగారము, బొగ్గు.

అలముపు * n. s. The long gourd. Cucurbita
lagenaris. ఆనుగుశీక.

అలి or అలి * n. s. A large black bee. A scorpion.
అలిని The female scorpion. కుమ్మడ, వృశ్చికము.

అలింజము or అలింజము * n. s. The terrace before a native house. బహిర్ద్వారశంఖచతురశ్రకృత్రిమభూమికి, ద్వారభాష్యాశ్రకోస్థకము, ఇంటిచోపా, తలవాకిటిని నైతాశ్చారము.

అలికము * n. s. The forehead. లలాటము.

అలికించుట (causal of అలుకుట.) To have it daubed, to have the floor smeared with cowdung &c.

అలికిడి or అలుకుడు n. s. Noise, sound. శబ్దము. ABA. చశ్వుడు. వారిమాటలఅలికిడివల్ల మేలుకొన్నాను I was awakened by the sound of their talking.

అలిగించుట (causal of అలుగుట.) To irritate, annoy. కోపమువచ్చేటట్లుచేసుట.

అలిపిరిది n. s. A lean woman, she who is a mere thread paper. పలుచనిస్త్రీ. D. శిన్నునులువడికేటిది.

అలిపిరివాడు n. s. A lean man, who is a mere thread paper. పక్కవాడు. D.

అలియుట v. n. To be wearied, or exhausted. బడలుట.

అలివేణి * n. s. A woman, (lit. a bee-tressed nymph.) స్త్రీ.

అలీకము * n. s. A falsehood, falseness. అన్వతము, మిథ్య. అలీకధైర్యము feigned courage. Vasu. 3. 103.

అలీకత * n. s. Falsehood. అబద్ధము.

అలుక or అల్ల n. s. Anger కోపము. H. 3. 180.

అలుకచేసండబుగ్గులునులివితిట్టి.

అళుకరి n. s. A coward, a man of no courage. భయశీలుడు. ABA.

అళుకు or అళ్లు n. s. Fear; terror; dread. భయము.

అలుకుట v. a. To smear the floor of a house or a mud wall &c. with macerated cowdung &c. చేడవేసిసెద్దిచేసుట. అలుకుతుట్ట a besom dipped in cowdung and water used in smearing a floor.

అళుకుట v. n. To scruple, hesitate. జంకుట, వెనకదీయుట.

అలుకుడు or అలికిడి n. s. Sound, noise. ధ్వని. D.

అలుగు n. s. A sluice, to carry off water from a

pond that overflows. The tip of an arrow, the blade. చరీవాహము, చెరువుకునిరుయొక్కువఅయిలేపోవిడిచేటిది, బాణముయొక్క కొనకువేళేయినకుది, కత్తిపిడికివైపుక్కుతునక. A. pref. 7. కజ్జశాస్త్రి రథమాసానితరేఖవైయలుగుగావిజ్ఞానదీపాంకురాకృతి.

అలుగుట v. n. To be angry or annoyed. కోపించుట.

అలుగుడు, అసగాఅగ్రహముచేసుకొనేటప్పటికిఅగు అర్థముచెప్పుతారు. BD. 3. 1181.

అలుపు n. s. Fatigue, exhaustion, weariness. బడలిక, ఆయాసము. T. 3. 9.

అలుము or అలుములు n. s. Weeds that grow in fields; tares. కలుపు. See అలము.

అలుపు n. s. Beauty, comeliness. ఒప్పు. D. Ila. 3.

73. నామాటమీరకకనలువుండుకీరమేనెలతముంజేతివైసిలుచుసెక్కా.

అతేఖము n. s. A blank book. వ్రాయనిశంపుటము.

అలోమశము * adj. Hairless. బొచ్చులేని.

అళ్లు n. s. Fear, terror, dread. భయము, అధైర్యము.

అల్లుడు n. s. See అలుకుడు.

అల్లించుట v. a. See అలిగించుట.

అల్లడి n. s. Grief, affliction, sorrow. దుఃఖము, విచారము. Vema. 1. 64. తావనించుచోటతగనల్లడామెనా.

అల్ల n. s. See అలత.

అల్పము * adj. Trifling; mean; slight; small; little, petty. శ్రీల్యమైన, నీచమైన, చిన్న. అల్పారమనము urine. అల్పారమనముచేసినాడు he made water. అల్పాయుస్సుడు a short lived man.

అల్పుడు * n. s. A mean wretch. నీరుడు, యుక్త్రుడు.

అల్ల (adj. pronoun) That. అల్లది that thing. అల్లవాడు that man.

అల్లంతన adv. Then, in the mean time. అంతరిలో. L. XIX. 184. అల్లమతుపైమల్లంతనవైది.

అల్లకము * n. s. A modesty piece. కొపినము, గోవి. SC.

అల్లకల్లోలము * n. s. Confusion, disorder, hubbub. తారుమారు, కలవరము.

అల్లటబెట్టుట v. a. To annoy, harass. BD. 1. 455. అల్లనమూడుయేంద్రయ్యసన్నింతయల్లటబెట్టెనోయయ్యనేనెరుగ.

అల్లది adj. pron. That thing. అడుగో అది.

అల్లదిగో or అల్లడుగో interj. Lo ! behold ! Look there !

అల్లన adv. Gently, softly. తిన్నగా, మెల్ల గా. N. 1. 70. తనయాశ్రమమునకల్లనచెచ్చి. P. 1. 804.

అల్లనల్లన adv. Very gently. నిండాతిన్నగా. A. 4. 38. అల్లనల్లనబాగుతరిక. N. 6. 35. వీవసంబల్లనల్లనవిశిరుమమత.

అల్లన n. s. The name of a deity adored by the Jangams. The name ALLAMA is imagined to be from a Cannadi word denoting "He is not," but more probably is borrowed from Allah, or from "Alamm" a mysterious word used in the Koran for the deity. Were the word Cannadi, the final syllable ma is not accounted for ; and the reason given is absurd. The Musulman name for God was known in India before the Jangam religion arose.

అల్లము n. s. Ginger as distinguished from శుంఠి dry ginger.

అల్లరి n. s. Tumult, commotion, noise, confusion, quarrel, riot. గత్తర, రచ్చ. (అరాజకము, నాధుడులేనిదనుట D.) అల్లరిమనిషి a troublesome man.

అల్లరిగావుండే adj. Disorderly, tumultuous, confused. కలవరముగావుండే, గత్తరగావుండే, తారుమారుగావుండే.

అల్లరిచేసుట v. a. To trouble, disturb, discompose. గత్తరచేసుట, తారుమారుచేసుట.

అల్లలనాడుట, or అల్లలాడుట v. n. To move, to be violently agitated or shaken. ఉల్లాలకల్లాలమవుట. Rucmangada. 4. 5. చరణఘట్టనలచేసర్యంశిహాచక్రమరవలైయల్లలనాడుచుండ. Swa. 2. 33.

అల్లల్లన adv. Gently, softly. తిన్నగా, మెల్ల గా. N. 9. 283. కట్టుకొండలించికట్టునల్లల్లన.

అల్లాడపెట్టుట v. a. To trouble, torment. కడగండ్లపెట్టుట.

అల్లాడుట v. n. To shake, move, wave, toss about. To be in distress. ఆడుట, గాలికికొట్టుకాడుట, కడగండ్లుకడుట. N. 4. 288. ధరాచక్రమల్లాడె. ధ్వజకటము గాలికిఅల్లాడుచూపున్నది the flag flutters in the wind. కూటికిఅల్లాడుతా

డు he is in want of bread. కొలుతుకుఅల్లాడుతాడు he is in trouble for want of employ. అల్లాడుట, అనగాశుంఠించుట. OG.

అల్లారుముద్దు n. s. Prettiness, agreeableness, sweetness. జనశిస్తుతి. OG. ABA. అతిప్రేమాశ్చిదము. D. See అల్లారుముద్దు గా.

అల్లారుముద్దుగా or అల్లారుముద్దుగాను adv. Prettily, agreeably, sweetly, pleasantly. జనశిస్తుతిగా, అంబరిశుంఠోపముగా, ముచ్చటగా. N. 9. 102. తదుచదనమునవేడుకకడుచునాడుముద్దరాండ్రకునల్లారుముద్దుగాను.

అల్లారుపుట or అల్లారుపుట v. a. To shake, move, vibrate, agitate, wag, wave. ఆడించుట, విసురుట. N. 1. 144. ఘనవాలముల్లారు. A. 1. 26. లలనావర్తిరత్నకీకక్షురితకల్లారాశినల్లారుచుఁ. టి|| చలింపచేస్తున్న. A. 2. 31. ఆశానేయంబులుఘనహాశిమిడికైవామోరల్లారుచుఁ. T. 4. 129. రెక్కల్లారుకబూచు. T. 2. 28. తముగూడివచ్చుచిత్తములనల్లచేసదలింతుకరశినల్లారుకీరము.

అల్లి n. s. The water plant called Nymphaea alba. అల్లికాడ its peduncle or flower stalk. అల్లిపువ్వు the flower of this water plant. ఉత్పలభేదము. ABA. ఆకాశఅల్లి Menyanthes cristata ; a water plant. ఎర్రఅల్లి Nymphaea Lotus, Var. with a red flower. Rox. 2. 260, says, అల్లి is Memecylon Edule : a wild shrub, like broom, with beautiful fragrant flowers in bunches. దానిపువ్వు అల్లికాడవలెపున్నది she is very chilly.

అల్లించుట (causal of అల్లుట) To get it plaited or braided. అల్లేటట్టుచేసుట. See అల్లుట.

అల్లిక n. s. A twist, a plait, a braid, a netting.

అల్లిచెట్టు n. s. A kind of wild shrub, with beautiful and fragrant lilac flowers in bunches. ఒకఅడవిచెట్టు. అల్లికర్ర the wood of this plant.

అల్లిబియ్యము the grain of this plant.

అల్లితెచ్చుర n. s. The cool breeze. చల్లగాడ్పు. OG.

అల్లిబిల్లి n. s. Twisting, twining. పెనుకువ. ABA. OG. Swa. 2. 25. మావుల్ గ్రోవులనల్లి వెల్లిగాను శాంతారంబునఁ. టి|| కలిశియున్నటువంటి. Swa. 3. 149. మేలావల్లిమల్లి కలతోడవాసుంఠికలుద్యల్లిలనల్లిబిల్లిగనల్లికొనిన. టి|| మిళితమవునట్లుగాను.

అల్లుట or అల్లుట v. a. To plait, to braid, weave, wattle rods or twigs &c. together. గంజులల్లుట to make baskets. చాకులల్లుతాడు he plaits mats. శుద్ధములల్లుట to compose verses. అబద్ధాలల్లుట to fabricate lies.

అల్లుట or అల్లుట v. n. To creep. పాకుట. ఆశీశలు చెట్టుమీదికి అల్లిసవి the creepers have crept over the tree. కనుపు అల్లిసభూమి land overgrown with grass.

అల్లుడు plu. అల్లుండ్లు n. s. A son-in-law. బామార. పేసల్లుడు the son of a man's sister, or of a woman's brother.

అల్లుడుకొమాళ్లు n. s. plu. Foster brothers or vassals, who feed at the baron's table and form his body-guard. దొరతో దొర గాభోజనము చేసిన అల్లిసంకరములు గావుండేవాండ్లు.

అల్లుబచ్చలి n. s. A plant, called Basella alba. తీగబచ్చలి, లతోపోడకీ.

అల్లువాడు n. s. A son-in-law. అల్లుడు, జామార. Vema. 1288. అల్లువారిమృతికి నాశ్చరించును తనయుమృతికి దానెరలవునుండు, పుణ్యపురుషుమృతికి భూలోకజనులకు భూమి గ్రుంగినట్టులుండు. Parij. 1. 6. వలిమలయల్లువారిదలవంక దనర్చినపు త్వస్థులివేల్పులను జుజురూపాల దలిముద్దులకట్టి.

అల్లె n. s. A bow-string. మార్పి, నారి.

అల్లె (a vulgar error for వలె) Like; as బంట్లో కులలైవచ్చిరి they came as Police officers.

అల్లెడమ్ము n. s. A sort of fish. మత్స్యవిశేషము. H. 4. 226. అల్లెడమ్ముకృషేషయగొల్లదొండు.

అల్లెము n. s. The being a son-in-law. జామారృత్వము. ABA. Commonly the invitation given to a son-in-law immediately after the marriage.

అల్లొనేరేళ్లు n. s. Salutations. నలివిశేషములు. ABA. దండములు H. 4. 271. మధురాపురిలో మహిమలు జెందిన, బాలకృష్ణునకు ప్రాణాచారము, మాయాశ్రమిలో మధుసూదనునకు నిరతంబల్లొనేరేళ్లునుకొని. అల్లొనేరేడుపాటలు songs sung by women with the chorus అల్లొనేరేళ్లల్లో.

అవకరము * n. s. Dust, or sweepings. శుక్లార్ధనృశుసారితము, పూర్వితో శిసకుచ్చ.

అవకాశము * n. s. Leisure, opportunity, opening, interval, space, intermission, rest. శుషయము, అంతరము, ఎడము, విడుపు.

అవశీర్ణము * adj. Scattered, strewed. చల్లబడినటువంటి.

అవకుంఠము * n. s. Veil, a cover. ముసుకు. P. 4. 388. శుభిశ్చలద్ధరాకాంతపటావకుంఠపుతకామినిగ్నైసరామి. టీ|| ముసుకువశ్రీము. Vish. 1. 163. శుతాకవ్రాతహేలాదిదంబన సూర్యశ్రుతిభావకుంఠము.

అవకుంఠితము * adj. Veiled, covered. ముసుంగిడబడ్డ. See అవకుంఠము.

అవగడము n. s. Peril, danger, evil, mischief. అపాయము, చెరువు. S. 3. 368. మోసమువచ్చుట యరుదేయీసునతద్గర్వ భాషలిచటి శ్రీ గాలాశ్రేణిరులు నైకురేవి సుమాశుమయమును ముద్దు దొరలకవగడమరయక. S. 3. 302. మణిధరనామకుడగు సైక, ఫణివరుడవగడముకతనబడియున్నది లోగణనాశీతభయంబున.

అవగణితము * adj. Disregarded. అవమానితము.

అవగతము * adj. Known, understood. తెలియబడ్డది. D.

అవగాహము or అవగాహనము * n. s. Immersion: bathing: comprehension. మణగడము, తెలియడము. అదినాకు అవగాహనముకాలేదు I do not comprehend it. అదినకు అవగాహనమైనదా have you understood it? దాన్నినేను అవగాహనముచేసుకొన్నాను I have understood it.

అవగూణము * n. s. An evil-disposition, a pernicious quality, a bad temper, a defect. కుర్దూణము, దోషము.

అవగ్రహము * n. s. Drought, famine. Obstacle, impediment. వర్షశ్రుతిబంధము, వరపు, శ్రుతిబంధము, గజలలాటము. SC. కరువు.

అవఘళము adj. Difficult, impossible. శుంకటము, అసాధ్యము. L. 2. 249. నిర్మలశివతత్వనిశ్చయజ్ఞానమర్మిలిచెలియనాకవఘళంబనిన. L. 22. 206. శుగుణనిర్గుణసౌగంధివైశ్యయునకునల్లమస్వామికినవఘళంబెది.

అవఘళించుట v. a. To excel or surpass. To neglect, disregard. మించుట, అతిశయించుట, తిరస్కరించుట. Siva. 1. 15. ఆరకూటచ్చాయనవఘళించి గజాలుబడుగుచేపంబునభక్త్యులది. Saw. 3. 25. తాపింధవిటపికాంతారశుంపృతయై. నయంజనాచలరేఖనవఘళించి. టీ|| అనిక్రమించుట. Saw. 3. 92. అర్చచంద్రునిశేటనవఘళించుట.

లాటకట్టిదీర్చినగంగజట్టితోడ. టీ|| తిక్కభరిస్తున్నటువంటి. N. 9. 233. ఎలనాగచెవులుకల్లులుకరంబులు మెదనవనితాజ్ఞస్ఫూర్తినవఘోషి.

అవచాటముగా * adv. Unexpectedly, unawares. ఆకస్మికముగా, హఠాత్తుగా. B. X. § 7. ఖలుడగుకంసునికుంభునసరిగి తృణావర్తదవనికవచాటముగా, సురకరువలియైవిగవిధినరుదరుడనముగరివిధిరిహరిగొనిపోయె.

అవజ్ఞ * n. s. Disregard, contempt, despite. అనాడరము, తిరస్కారము. SC.

అవజ్ఞత * n. s. Ignorance, stupidity, folly. అజ్ఞత, తెలివితేమి.

అవజ్ఞాడు * n. s. An idiot, a fool. అజ్ఞాడు, తెలివితేమివాడు.

అవటము * n. s. A hole in the ground, a cavity, a pit, a well. గొయ్యి, బొక్క, నుయ్యి.

అవటుపు * n. s. The back of the neck. కృకాటిక, అనగా మెడవెనకటిభాగము, మువ్విలిగుంట. P. 4. 260. Vasu. 4. 39. ఉన్నమితావటువిలంబిహారంబులవేరెంబులువారెనెయన. A. 6. 23. అవటుకనంబువారి. టీ|| పెడతలనుమాత్రమే వెంట్రుకలుగలవారి.

అవతంఠము * n. s. A flower put on the ear for ornament; a crest, a ring worn at the tip of the ear. కర్ణభూషణము, శిరోభూషణము. స్త్రీపురుషులుచెవికొననుపుంచే పువ్వుకల్లవామలు, నేభరము. SC. ఆపీడము, శిఖయందుగట్టిగాకట్టినపూలదండ.

అవతంఠితము * adj. Worn on the ear for ornament. చెవికొననుపుచుకోబడ.

అవతరించుట * v. n. To appear, to put on a form, అవతారమెత్తుట. విష్ణువునుకృష్ణముగాఅవతరించెను Vishnu appeared as a fish. కృష్ణుడుగాఅవతరించెను he was born as Krishna, he appeared as Krishna; he put on the form of Krishna.

అవతల, అవల or ఆవల adv. Afterwards, after, beyond, on the other side, further తరువాత. ఆతట్టు, ఆపైన. A. pref. 43. అవలనాపొట్టూరురవులొనియె.

అవతలి or ఆవలి adj. Next, following. తరువారి. అవతలిసోమవారము monday after next. అవతలితనములు further particulars. అవతలివాండ్లు those who are on the other side. అవతలితట్టు

on the other side. అవతలికి what happens afterwards.

అవతలికి adv. Further off, on the other side. కడగ, ఆతట్టుకు.

అవతారము * n. s. Impersonation, personification, metamorphosis. The descent of a deity from heaven in a particular shape, the appearance of any deity upon earth, origin. దేవుడు రూపాంతరమునుయెత్తడము. విష్ణువుయెత్తినదశావతారములు the ten incarnations of Vishnu. రామావతారమెత్తినప్పుడు when he appeared on earth as Rama. వాడుగర్వావతారము he is pride incarnate, or personified. అదిమోమావతారము she is the image (or genius) of famine. (Shakeep. 2. Hen. IV. act 3.) "famine in the abstract, famine embodied, or personified." Thus Byron says" He danc'd like a personified bolero." Schlegel translates it *epiphania*, or manifestation. అవతారమెత్తినాడు he was transformed; he underwent a total change. [D. Says జన్మము and also నిర్ణయేతి అవతారపురుషుడు * n. s. A heaven sent genius. కుహాత్తుడు.

అవతారపురుషుడు * n. s. A heaven sent genius. కుహాత్తుడు.

అవతారిక * n. s. A preface. పీఠిక.

అవతీర్ణము * adj. Descended, incarnate. అవతరించిన.

అవదగాకి n. s. An abominable wretch. కులుగాకిముండ. P. 1. 592. దావియెదురుబోయిదక్కినగతినచ్చినప్పటిల్లవదననీరజముకూర్చిచెట్టుబట్టుకొనితెచ్చెలోకలికవదగాకినారయతలారి. టీ|| కులుగాకియైన. P. 1. 261. అయ్యవదగాకిరంకుటాలింగలంగాలంబాడివి. P. 1. 279. అయ్యవదగాకిమునుంగడలింపకూర్చి తప్పురముకటిచ్చె.

అవదాతము * adj. White. తెల్లని.

అవదాతము * n. s. Whiteness. తెలుపు.

అవదూరు n. s. (a bad phrase) Calumny, defamation. అశదూరు, నిండ, అశవాదము.

అవద్యము n. s. Ruin, harm, loss. చెరువు. దీనికి అవద్యములేదు there is no loss to this.

అవద్యము * adj. Mean, low, servile, inferior. నికృష్టమైన. SC.

అవధరించుట v. a. To favour with his attention. To lend an ear, listen, grant attention. To

wear, put on. వినుట, ఆలకించుట, పెట్టుకొనుట. Siva. 3. 25. నవతింభయభూపలవధరించినటింతు. టీ|| స్వీకరించి. Saw. 3. 1. అవధరింతుమమ్మ ఈశునకుం బయ్యలిట్టనియె. టీ|| చిత్తగింతుము. A. pref. 21. దుర్వసువంశంబు నంబుట్టినసీక్తిశోభనంబు లేమద్భుతంబులవధరింతుము.

అవధానము * n. s. Attention, care, regard. మసో యోగము. (ఎచ్చరింతు, ఎచ్చరిక. ABA.)

అవధాని or అవధానుడు plu. అవధానులు * n. s. He who is attentive or careful. He who is skilled in the Vedas. ఎచ్చరికగలవాడు, జాగ్రతగలవాడు, వేదముబాగు గావచ్చినవాడు. అష్టావధాని Versatile, who can attend to, or manage various matters simultaneously.

అవధారణము * n. s. Certainty, determination, resolution. Emphasis. నిశ్చయము, నిశ్చయార్థకమైన ఏవకారమున్ను.

అవధారు (the second person singular of the imperative of the verb అవధరించుట.) Oh Listen! O give ear! వినును, ఆలకించుము, చిత్తగించుము. N. 1. 177. కు బేరశంకరుశ్రీరఘునామ్యుమ్రే క్తు లిడస్వామిశురాకవధారుదేవ హుచ్చరికయటంచుకంతుకులు.

అవధి * n. s. Border, limit, boundary, division, period, time, conclusion, end. (commonly) Strait, calamity, misfortune. పాలిమేర, కురిచ్చేదము, కాలము, అవసానము, ఆశుడ. శరీరశుతనావధి as long as he lives. వానికిపైక అవధివచ్చినది a misfortune happened to him. అవధిక్రయశుత్రము a mortgage bond with the penalty of forfeiting the mortgage after a limited time.

అవధిరితము * adj. Disrespected, disregarded, scorned, despised. అవమానించబడ్డ, తిరస్కరించబడ్డ. G. XI. 94.

అవధూత * n. s. A naked mendicant. He who is separated from worldly feeling and obligation. దిగంబరుడు గాతిరిశేనస్వాసి.

అవధూతము * adj. Removed, tossed, cast, thrown. తోశివేయబడ్డ.

అవధ్యము * adj. Not meriting death, innocent. చంపరాని.

అవధ్యుడు * n. s. One who is not worthy to be killed. చంపనర్హుడు కానివాడు.

అవసము * n. s. Preservation, protection, rescue. రక్షణము. One verse says గజత్రాణవ సో త్సాహియె.

అవసతము * adj. Bowed, bent. వంగిన.

అవసాని * n. s. The earth. భూమి. అవసవరుడు or అవసితలేంద్రుడు a king. అవసీసురుడు a brahmin.

అవశత్యము * n. s. Violation of prescribed regimen.

అవశ్యధము * n. s. Ablution after a sacrifice, a purification made at the termination of a sacrifice or any auspicious ceremony. యజ్ఞాంతస్నానము. SC.

అవమాతము * adj. Despised, disregarded. అవమానితము.

అవమాతి * n. s. Disgrace, disregard. అవమానము.

అవమర్దనము * n. s. Beating as a drum. వాయింబడము, A. 4. 42. మర్దలముఖావమర్దనకుంగ్రంగుటయు.

అవమర్యాద n. s. Incivility, unpoliteness. అగౌరవము, అవమానము.

అవమానము * n. s. Disgrace, dishonour, disrespect. అవమర్యాద. వానికి అవమానము అయినది or వాడు అవమానపడ్డాడు he was disgraced or disregarded.

అవమానించుట v. a. To dishonor, to disgrace. అగౌరవము చేసుట. M. III. 4. 210.

అవమానితము * adj. Despised, disrespected. కురిభూతమైన.

అవమానితుడు * n. s. He who is disgraced or disrespected. కురిభూతుడు.

అవయవము * n. s. A limb, a member. శ్రతీకము, అంగము.

అవయించుట v. a. To break. బద్దలుచేసుట. See అవయుట.

అవయుట or అవియుట v. n. To break, burst, be destroyed. బద్దలవుట, కగులుట. N. 3. 215. విధిగుండెలవయుచుండు. టీ|| గుండెలుకుగులుతూవుండును. A. 4. 283. శ్రజలవిసి చన్నవిలువకతసియుగాలుచు. టీ|| సెరిలి. వానిగుడ్లవిసివని his eye balls are destroyed. Vish. 2. 156. తోరళుమొడల తొరన్నవసిపాలువిడుకును the breast distilled

milk spontaneously. N. III. 5. 94. కవనహతి
కు యోనిధికలమవియునట్లు.

అవయోగము * n. s. A bad sign, an inauspicious
omen. అవలక్షణము.

అవరజుడు * n. s. A younger brother. తమ్ముడు.

అవరుహ్య * adv. Descending. దిగ్.

అవరోధము * n. s. Obstacle, hindrance. A
seraglio. అడ్డి, అంతఃపురము.

అవరోహము * n. s. Mounting, ascending. ఎక్కు
డము.

అవల adv. Afterwards, after, hereafter, beyond,
on the other side, further తరువాత, ఆతట్టు,
ఆపైన.

అవలంబము or అవలంబనము * n. s. Asylum,
protection. Dependence, support, depending,
hanging on or from. కట్టు, ఆధారము, దిక్కు,
శరణు, గతి.

అవలంబించుట * v. a. To take hold of any thing,
depend on any person or thing. చేతుట్టుట. D.

ఆశ్రయించుట. ఆశ్రయమును అవలంబించిన వాం
డ్లు Converts, those who embraced the creed.

ధైర్యమున వలంబించి plucking up the heart. ఆ
యనమాటన వలంబించినారు they embraced his
opinion, or sided with him.

అవలగ్నము * n. s. The waist. నడుము.

అవలక్షణము * adj. Deformed, inauspicious. వికా
రమైన, అవయోగమైన.

అవలక్షణము * n. s. Evil omen, an inauspicious
sign. అవయోగము.

అవలికి or అవతలికి adv. Further off, to the
other side. కడగ, ఆతట్టును. అవతలికిపో గం
away, stand further off. కొండ అవతలికిపోయిరి
they went the other side of the hill.

అవలీల * n. s. Ease, facility సులభము. అవలీల
యైన adj. Easy, facile, ready. సులభమైన.

అవలీలగా * adv. Easily, as play, or in play. సు
లభముగా.

అవలుంఠనము * n. s. Rolling on the ground. పొ
ల్లడము.

అవలుంఠితము * adj. Rolled on the ground. పొల్లి
న.

అవలేతము * n. s. Pride. గర్వము.

అవలేహము * n. s. Licking with the tongue.
నాకడము.

అవలోకనము * n. s. Sight, seeing. చూడడము.
పురావలోకనము re-perusal. నింహవలోకనము
retrospection. నింహవలోకనశబ్దము a verse in
which every line looks back to the beginning.

అతనుకొడుకు ముఖావలోకనము చేయడము లేదు
he does not care for his son. వానిముఖావలోక
నముచేయరాదు I do not look at him (this
phrase denotes hatred.)

అవశ * n. s. She who is out of her senses. స్వార
కములేనిది. Swa. 6. 41. అవశరందాన బైవారు
నవ్వధూటి. టీ|| మోహపారవశ్యమును చెందినదా
నివలెనె. T. 2. 87. అవశయైచాక్తు.

అవశము * adj. Independant, unsubjected, un-
restrained. అస్వాధీనమైన. P. 1. 137. మేనవ
శంబుగుటయ్యశ్యజించెననుచు. అవశముగా not
in his power.

అవశకునము * n. s. An evil omen, a bad sign.
దులకక్షణము.

అవశాత్ or అవశాత్తుగా * adv. Suddenly, un-
awares, providentially, abruptly. అకస్మికము
గా, హఠాత్తుగా.

అవశిష్టము * adj. Left, rest, remainder. శేషము,
ఉద్వర్తము. వాణ్ని ప్రాణావశిష్టముగా విడిచి పెట్టిరి
they left him half dead.

అవశ్యము * adj. Necessary, indispensable, ur-
gent, requisite. నిశ్చితమైన, నిశ్చయమైన.

అవశ్యముగా * adv. Necessarily, positively. అగ
త్యముగా.

అవష్టంభము * n. s. Support, stay, a post or pil-
lar. (ఆధారము, కట్టు.) శుభ్రత, బంగారు, గర్వ
ము, కంభము, ప్రారంభము. SC. నాకుమంవి అవ
ష్టంభములేదు I have no defender, I have no
patron. తను అవష్టంభమువుండగా వానికేమి తక్కు
వ as long as he has your favour what does
he care?

అవశడి n. s. అశవాదము. ABA.

అవశత్ * adj. Indwelling. నివసించియుండే.
Vasu. 141. లలనాజనాపాంగవలనావశదనంగ.

అవశేషము * n. s. A house, habitation. ఇల్లు.

అవశేషము * n. s. Occasion, opportunity. సమ
యము, కార్యోచితసమయము, వర్షము, క్రమప్రావము.
SC. యిది మూడో అవశేషము this is the third
time. T. 3. 39. షేరవచ్చునయ్యవశరంబున. M.

V. 4. 62. అనిశులుకువసరంబున. అవసరము also means food offered as one meal to a god. శ్రీరంగములో ఆరువై అవసరములు ఆరగంపుచేస్తారు they make an offering of sixty meals.

అవసరము * n. s. Necessity, urgency, hurry, flurry. అగత్యము, ఆతురము. అవసరమైనప్పుడు నిన్నుపిలిచించుకొంటున్నాను I will call you when it is necessary. అవసరముచేస్తే నీని చెడిపోను if you hurry the business will be spoiled. అదిగా కుఅవసరములేదు I have no occasion for this.

అవసరము * adj. Necessary, urgent, hurried, hasty. అగత్యమైన, ఆతురమైన. అవసరమైనవని urgent business.

అవసరపడుట v. n. To hurry, haste. త్వరపడుట.

అవసరముగా adv. Urgently, in haste. అగత్యముగా, ఆతురముగా.

అవసరించుట v. a. To hurry, haste. త్వరచేసుట.

అవసాదము * n. s. Languor, lassitude, weariness. ఆయాశము, (శోకము R. K. D.)

అవసానము * n. s. Conclusion, termination, death, limit. విరామము, సమాప్తి, శేషము, మృత్యువు, చావు, నీమ, అనగాపాలిమేర. అవసానకాలము the time of death.

అవసిచ్చెట్టు n. s. See అవిసిచ్చెట్టు.

అవస్థ * n. s. State, condition, situation : trouble, difficulty, strait. దశ, శుంకటము. బాల్యవస్థ the state or period of childhood. యావనావస్థ the mature age. వార్ధకావస్థ the time of old or declining age. మరణావస్థ the agony of death. వాచనీండాదురవస్థలోవున్నాడు he is in a wretched state. అవస్థాత్రయము, అనగాజాగ్రత్తవున్ననుముత్తలు the three states: viz. waking, sleeping and dreaming. అవస్థాచతుష్టయము, అనగాబాల్యయావనకౌమారవార్ధక్యములు the four periods: of childhood, youth, manhood and old age.

అవహేళనము * n. s. Contempt, disrespect, disregard. తిరస్కారము. SC.

అవమీత్రము * adj. Imputed; insinuated. సోల్లం తనమైన, ఆయములెత్తిఆడే, పొడుపుడు.

అవతేజము * n. s. Sarcasm, irony. సోల్లంతనము, ఆయములెత్తిఆడడము, పొడుపుడుకూటలు.

అవాంతరము or అవాంత్రము n. s. Invasion. Incursion. కలహము, దాడు, ధూము. పిండాది అవాంతరము an incursion of Pindaries. అవాంతరముగా unexpectedly.

అవాంతరము * adj. Included, subordinate. అంతర్భూతమైన, లోని, కింది. అవాంతరదశ minor distinction: species, a subdivision of a general term. అవాంతరశ్లోకము a spurious verse: an interpolation. అవాంతరకథ an episode.

అవాచ్యము * adj. Unutterable, not fit to be uttered, obscene. అసరాని, ఆడరాని, ఉచ్చరించకూడని, బండైన, బూతులయిన.

అవాయుడు * n. s. A pariah. చండాలుడు, అంత్యజుడు.

అవాప్తము * adj. Obtained. పొందబడ్డ.

అవాప్తి * n. s. Obtaining, attaining. పొందడము.

అవారణ or అవారణగా * adv. Irrepressibly, without restraint. అసర్గళముగా, యథేచ్ఛగా. P. 3. 293. ఇట్లవారణగాధోల్లసమున. P. 4. 30. వసధింబడుమేదిశుండ్లవారణలోలోదినచు.

అవారణము * adj. Unrestrained, resistless. అసర్గళమైన, అడ్డంకలేని, యథేచ్ఛమైన. P. 1. 134. అవారణోచ్ఛానటనంబొసర్చు. టీ|| అసర్గళమైన. A. pref. 38. ఏతధరనవారణమహిమక. టీ|| నివారింతుశక్యముకాని.

అవారి adj. Abundant, excessive, much, ample. విస్తారమైన. P. 4. 588. నీకునవారివారిత్వణవభుత్.

అవారిగ adv. Abundantly, excessively. విస్తారముగా, మెండుగా. P. 3. 73. వనతాకరవారిలోనవారిగనాడెక. P. 4. 37. అవారిగతియ్యనిమేదిశుండ్లుగొంతు.

అవారితము or అవార్యము * adj. Inevitable, irresistible. దుర్వారమైన, అత్రుతిహతమైన, తప్పించకూడని.

అవాస్తవము or అవాస్తవ్యము * adj. Untrue, not real, fictitious. అబద్ధమైన, కల్పితమైన.

అవి pron. Those, (things) అవియవరివి whose things are these?

అవికలము * adj. Entire, perfect, unimpaired. శంపూర్ణమైన, శుశుక్రమైన, శుభ్రావహింసముకాని.

అవిచ్ఛిన్నముగా * adv. Undisturbedly, uninterruptedly. నిరాటంకముగా.

అవిచ్ఛిన్నము * adj. Uninterrupted, unintermitting. ఎడదెగని, నిరంతరమైన.

అవిచ్ఛిన్నముగా * adv. Uninterruptedly, unintermittingly. ఎడదెగక, నిరంతరముగా.

అవిటి or అవిడి n. s. A blind man. He who is maimed, crippled or deformed. అంధుడు, ఏకలాంగుడు. ABA. గుడ్డి, పిచ్చుగుంటు. OG.

అవిరథము * adj. True. యథార్థమైన.

అవిత్తన్నము * n. s. An unlettered man, a man of no classical knowledge.

అవిద్య * n. s. Want of skill, ignorance. అజ్ఞానము, చూచు.

అవిపి * n. s. Misfortune, calamity, trouble, distress. తొందర, శుంకటము, ఆశుద.

అవినీతుడు * n. s. A wicked man. అశీలుడు, దుష్టుడు.

అవిభక్తము * adj. Undivided, unpartitioned, unseparated, joint. కంచుకోబడని.

అవిభక్తులు * n. s. plu. Those who live together without dividing their inheritance, they who live as one family. భాగాలుతీరనివాండ్లు, సాక్షుశుంకుకోనివాండ్లు. మీరువిభక్తుల అవిభక్తులూ have you separated from your brothers or not? do you live separate or live together. Do you still form one family?

అవిముక్తము * adj. Unloosed, not quitted. విమోచనముకాని.

అవిముక్తము * n. s. Benares. కాశీ. SC.

అవియుట v. n. To break, burst, be destroyed. బద్దలవుట, కుగులుట. See అవయుట.

అవిరతము * adj. Continual, incessant. శుంకతమైన, నిరంతరమైన.

అవిరళము * adj. Thick, dense, close, impenetrable. నిబిడమైన, దట్టమైన.

అవిలి n. s. The indigo plant (Indigofera tinctoria.) A certain slight disease that attacks the pupil of the eye. నీలిచెట్టు, కంటికితగలేరోగము.

అవిలంబనము * n. s. Rapidity, swiftness. త్వర, వేగము.

అవిలంబితము * adj. Rapid, swift. త్వరమైన.

అవిలోమము * n. s. Error for అనులోమము which see.

అవివాదము * adj. Undisputed, unquestioned. వ్యాజ్యములేని.

అవివాదముగా * adv. Undisputedly. నిర్వివాదముగా.

అవివేకము * n. s. Want of sense or judgement, absence of discrimination, ignorance, imprudence, blindness of heart, folly. తెలివితేమి.

అవివేకము * adj. Indiscriminate, foolish, blundering. తెలివితేని.

అవివేకి * n. s. A fool, a blockhead. తెలివితేనివాడు. వాండ్లుకనివాండ్లు అవివేకులున్నుగనక as they are children and know nothing.

అవిశ్వసనీయము * adj. Untrustworthy, dishonest. నమ్మకూడని.

అవిసిచెట్టు or అవిసెచెట్టు n. s. Common fax. *Linum usitatissimum*, also a certain leguminous plant. అరేసి.

అవిసిపోవుట v. n. To break, burst or be destroyed, perish or waste. బద్దలవుట, కుగిలిపోవుట, చెడిపోవుట.

అవుట v. n. To become, turn into, be made or done. To be good for, be profitable, be finished or completed. కునికీప్రముగా కావలెను the work must be done soon. నీవ్యాధికియదిఅవును this will be good for your disease. అయినదాన్ని చూపు shew what has been done. Vide అయి, అయిన, అయితే, అవును, కా and కాదు.

అవుడు for బెడు n. s. The under lip. అడుగుపెడవి. బెడుగరచుట to bite the under lip from anger. కోపముచేత అడుగుపెడముకొరుకుకొనుట. A. 5. 59. కనలించుకడెచ్చియాడుకరచు.

అవును or బెను It may be so, yes. 3d pers. sing. neut. aorist of అవుట v. n. to become.

అవుషధము for బెషధము * n. s. Medicine. మందు.

అనేలముగా * adv. Boundlessly, unlimitedly. మేరలేకుండా, మితిలేక. S. 4. 28. ఏన్నయంబవేలముగాక.

అవ్యక్తము * adj. Indistinct, invisible, imperceptible. అస్పష్టమైన, అగుచుకని.

అవ్యక్తగణితము * n. s. Algebra. ఒకతెక్క.

అవ్యక్తరాగము * n. s. Dark red; the colour of the dawn. ఈసల్లోహితవర్ణము, ఆరుగము.

అవ్యక్తుడు * n. s. A blockhead, he who is ignorant or stupid. మూర్ఖుడు, మూఢుడు. అవ్యక్తులు the ignorant.

అవ్యక్తురాలు * n. s. She who is ignorant. మూర్ఖురాలు, మూఢురాలు.

అవ్యయము * n. s. An indeclinable word, a particle. విభక్తివన నాడులు లేనిపదము.

అవ్యయము * adj. Imperishable, immutable, eternal. నాశరహితమైన, నిత్యమైన.

అవ్యయము * n. s. He who is imperishable. i. e. God. నాశరహితుడు, నిత్యుడు, చేళుడు. BD. 6. 857.

అవ్యవధానముగా * adv. Immediately. వెంటనే, తోడుతోనే.

అవ్యవహితము * adj. Close, near, adjoining. సమీపమైన.

అవ్యక్తము n. s. (not a good phrase) Folly. వెర్రితనము. అవ్యక్తుడు a fool. పిచ్చిగాడు. అవ్యక్తపుముండ an ignorant wretch.

అవ్యాజము * adj. Simple, honest. Causeless. నిర్లేకుకమైన. అవ్యాజకరుణ free grace.

అవ్వ n. s. A grandmother. A mother: any old woman. తల్లి, జననిజనకులతల్లి. D.

అవ్వగూడతండు n. s. A certain scarlet fruit called in Tamil శంఖాగ్రామిణి శౌరితండు. It is boiled in oil to anoint the head.

అవ్వో interj. O madam! ఓఅవ్వో.

అవ్వల adv. Afterwards, after, beyond, on the other side, further. తరువాత, ఆతట్టు, ఆపైన. అవ్వలవ్వలికి further and further.

అవ్వరి adj. Abundant, excessive, much, ample. విస్తారమైన.

అవ్వరిగ, అవారిగ, or అవారిగా adv. Abundantly, excessively. విస్తారముగా. R. 1. 116. నిన్నలునవ్వరిగనూడె. T. 6. 109. వారిధరము ద్రావిధినవారిగా.

అశక్తము, అశక్తత or అశక్తి * n. s. Weakness, impotence, inability, illness. దుర్బలము, అసమర్థత, వ్యాధి. నేనుఅశక్తముగావున్నప్పుడు when I was ill; when I was a patient.

అశక్తుడు * n. s. An invalid, a patient, the sick man. రోగి. అశక్తులు invalids, patients.

అశక్యము * adj. Impossible. అసాధ్యము.

అశక్యుడు * n. s. He who is invincible. అసాధ్యుడు.

అశనము * n. s. Subsistence, food, boiled rice. భక్షణము, అన్నము. అశనానికిలేనివాడై being without bread to eat. అశనభూతకుడు a glutton. మాంసాశనుడు he who eats flesh.

అశనాయితుడు * n. s. He who is hungry. యృధితుడు, ఆకలిగొన్నవాడు. SC.

అశని * n. s. A thunderbolt. వజ్రాయుధము, పిడుగు.

అశరీరవాణి * n. s. The speech of an invisible being, a voice from heaven. ఆకాశవాక్య.

అశరీరి * n. s. A spirit, an incorporeal being. దేహములేనివాడు. Vish. 8. 78. తనకునబ్బాలుచే తనచాతులబనియశరీరిచేవిని being warned by a voice from heaven that this child should cause his death.

అశాశ్వతము * adj. Temporary, not permanent. అస్థిరమైన.

అశీతి * (a numeral adj.) Eighty. ఎనబది.

అశుచి * n. s. Uncleaness. అశుశుద్ధత.

అశుచి * adj. Unclean. అశుశుద్ధమైన.

అశుద్ధము or అశుద్ధత * n. s. Impurity, uncleanness. అపారిశుద్ధ్యము (commonly) the human excrement. అశుద్ధ్యమున్ను.

అశుద్ధము * adj. Unclean, impure. అశుచియైన.

అశుభము * adj. Inauspicious. అశుభమైన.

అశుభము * n. s. Inauspiciousness. అశుభము. శుభాశుభములు good and evil. వాండ్లనుశుభాశుభములకుపిలవడములేదు they never invite them, on any occasion either of joy or sorrow.

అశేషము * adj. Whole, all, entire. యావత్తు.

అశేషము * n. s. The whole, all the people. యావత్తుమంది. పూరశేషమునుపిలిచినారు they summoned the whole village.

అశోకము, అశోకమాను * n. s. The Jonesia Asoca, a certain pyramidal tree. Uvaria longifolia. వంజాశము. SC.

అశోష్యము * adj. Unfailing. రియ్యని. ఈగుంట లాసీట్లుఅశోష్యముగావున్నది the water in this pond never dries up.

అశ్మము * n. s. A stone, a rock. పాషాణము, శ్రుశ్మరము.

అశ్మరి * n. s. The disease called gravel, or sand in the bladder. మూత్రకృత్రము.

అశ్వసారము * n. s. Iron. ఇనుము.

అశ్రద్ధ * n. s. Neglect, inattention. ఉపేక్ష.

అత్రాంతము * adj. Eternal, continual. నిరంతరమైన.

అత్రి * n. s. The edge of a sword. అస్త్రాగ్రము అగ్రభాగము, ఆయుధభాగము.

అత్రి, అత్రిపు or అత్రిము * n. s. A tear. కన్నీళ్లు.

అత్తిలము * n. s. Rustic language. పామరీక్తి. S.C.

అత్వము * n. s. A horse. గుర్రము. అత్వమేధము the sacrifice of a horse, performed anciently by Hindu rajahs. అత్వవైద్యుడు a farrier. అత్వశాల a stable. అత్వశిక్ష the manege. అత్వశిక్షకుడు a rough-rider, a horse-breaker.

అత్వగంధి * n. s. A certain medical plant (Physalis flexuosa) పెన్నేరు చెట్టు.

అత్వర్థము * n. s. The holy fig tree (ficus religiosa.) బిళ్ళలము, రావిచెట్టు. అత్వర్థమునుంచివెంటులిచెట్టుకుర్యంతము from the cedar to the hyssop. అత్వర్థకత్రాకారమైన heart-shaped. It is said that lightning never strikes this tree.

అత్వని * n. s. The first lunar mansion. మొదటి నక్షత్రము.

అఱ for అట They say, it is said : as వెల్లి నాడవ they say he is gone.

అఱడ or అఱడ n. s. Dishonor, contempt, negligence, carelessness అఱఱవము, అలక్ష్యము.

అఱఱము adj. (a bad phrase) Monstrous, ugly.

అఱు for అట్ల adv. Thus, so. అఱుయిరే If so.

అఱుంటు adv. Further or farther. అవతల.

అఱువంటి for అఱువంటి adj. Such.

అఱే for అఱే a phrase used in questioning a woman : thus వాడితో చెప్పినావఱే did you tell him? (a word addressed to the wife &c.)

అఱుము * adj. Eight.—అఱుకట్టములు The eight unpleasant circumstances liable to occur in the course of life. [Viz. దేశాంతరగమనము foreign travel, భార్యవియోగము separation from one's wife, కష్టకాలములో ప్రయోగములు friends coming to you in the time of trouble, ఎంబిలితనము eating the leavings of others,

తన శత్రువులతో స్నేహము చేయడము courting one's enemies, కురాన్నమునకు కావించుండడము looking for food from strangers, శుభలో అత్ర లిప్తవచ్చుట being ignorant in an assembly of wise men, దరిద్రమనుభవించడము suffering poverty] అష్టదిక్కులు the eight points of the compass.—అష్టదిక్పాలకులు the regents of the eight points of the compass.—అష్టదిగ్గజములు the elephants supporting the eight corners of the earth.—అష్టనాగములు the eight serpents supporting the eight angles or points of the world. Their names are as follow. వాసుకి, అనంతకుడు, తక్షకుడు, శంఖపాలుడు, కుళికుడు, శుద్దుడు, కుమరీచుడు, కాళకటకుడు.—అష్టపాత్రము eight vessels used in a sacrifice.—అష్టభాగ్యములు the eight requisites to the regal state; as రాజ్యము territory, భండానము wealth, సైన్యము forces. ఏనుగులు elephants, గుర్రములు horses, షత్రము an umbrella, చామరము a fly fan or whisk, ఆందోళిక a palanquin.—అష్టపదలు a certain set of songs of eight lines in length.—అష్టమదములు eight kinds of pride as అన్నమదము luxury in food, అర్థమదము pride of wealth, స్త్రీమదము pride of lust. విద్యామదము pedantry, కులమదము pride of rank and family, రూపుమదము pride of beauty, ఉద్యోగమదము pride of station. యౌవనమదము confidence of youth.—అష్టపాత్తు an eight legged dragon : a spider.—అష్టబంధనము the act of setting up a stone idol with a peculiar cement in which there are eight ingredients.—అష్టభాషలు EIGHT LANGUAGES which are thus reckoned in the DR. శంశ్చరము, ప్రాకృతము, అవ్యతెనుగు, దేశ్యము, గ్రామ్యము, కన్నడి, మాళకన్నడి, అరవము. As Shakespeare's plays use words of English, Saxon, French, or Latin origin.—అష్టస్వామ్యములు the eight respects in which an abolute conveyance is made, viz. విక్రయ, దాన, వినిమయ, జల, తరు, పానాన, నిధి, నిక్షేపములు.—అష్టాంగములు the eight members : viz. the hands, shoulders, feet, forehead, breast. సాష్టాంగదండము prostration in worship.—అష్టావధానము paying attention to eight objects. అష్టావధాని genius, one who can attend (like

Julius Cæsar) to eight things at once.—అష్ట ఖాగములు eight sources of pleasure, ఇల్లు habitation, పరుపు a bed, వస్త్రము raiment, ఆభరణము jewels, స్త్రీలు women, పుష్పము flowers, గంధము perfumes, తాంబూలము areca nuts and betel-leaves.—అష్టశ్రవ్యములు complete comfort, every blessing, also eight attributes. viz. అణిమ, మహిమ, గరిమ, లఘిమ, ప్రాప్తి, ప్రాకామ్యము, ఈశత్వము, వశిత్వము.

అష్టమము * adj. The eighth. The name given to a poem which is the eighth part of the Bhagavatam. అష్టమశని Saturn being in the eighth sign from that in which a child is born ; such a child is considered by the Astrologers as illfated from his birth. నాకు అష్టమశనిపట్టినది the evil influence of Saturn is upon me ! surely this is the influence of my evil star ! that is, I am a luckless wretch.

అష్టమి * n. s. The eighth day after the new or full moon, the eighth phase of the moon. ఎనిమిదివది. D.

అష్టమూర్తి * n. s. ఆనగాళిళుడు.

అష్టవక్రము * adj. Crooked, awkward. వంకరైన, వికారమైన.

అష్టవక్రముగా adv. Awkwardly, clumsily. వంకరగా, వికారముగా.

అష్టవసువులు * n. s. A certain set of eight demigods.

అష్టాదశము * adj. Eighteen. పదైనిమిది.

అష్టాక్షరము * n. s. An eight legged dragon. A name of gold. A chequered board for chess. శరభమృగము, బంగారు, శారిఫలము, స్రాగటాలపాళీ, చదరంగపుబల్ల మొదలైనవి.

అష్టి * n. s. Food. ఆహారము. See Sanscrit Bhagavat. 4. 28. 36.

అసంకల్పితము * adj. Not thought on, not purposed, not intended. అశ్రుతిజ్ఞాతము.

అసంకరము * adj. Incoherent, incongruous, improbable, inconsistent. అసమంజసిమైన.

అసంకరము * n. s. Incoherency, incongruity. పాసగము.

అసంకర్షము * adj. Unconnected, incoherent. unseasonable. అసంకర్షమైన, అసమయమైన.

అసంకర్షము * n. s. Incongruity, incoherency, unseasonableness. అసంకరము, అసమయము. అతడు లేనందున చేయడానకు అసంకర్షమైనది his absence prevented my doing so.

అసంపూర్తి * adj. Incomplete. అసమగ్రమైన.

అసంబంధము * adj. Incoherent, incongruous, అసంకరమైన.

అసంభవము * adj. Improbable, unlikely, non-existent. సంభవించేటిదికాని.

అసంహ్యము for అసహ్యము * adj. Intolerable, unbearable, hateful, loathsome. తాళగూడని, చీడరైన.

అసంహ్యము for అసహ్యము * n. s. Loathsomeness, disgust. తాళగూడని, చీడర.

అసంకృతు or అసంకృతుగా * adv. Repeatedly, again and again. చూచినాటికి.

అసంక్షయము n. s. Disdain, scorn, contempt, carelessness. అలక్ష్యము, ఉపేక్ష, అశ్రద్ధ.

అసత్, అసత్తు or అసత్తుగావుండే * adj. Bad, vile. చెడ్డదైన.

అసతి * n. s. A faithless wife. కులట, రంకులాడి.

అసత్యము * n. s. Perjury, falsehood. అశ్రుమాణము, అబద్ధము.

అసత్యము * adj. False, untrue. అయధార్థమైన.

అసదు n. s. Slenderness, smallness, minuteness. A wretch, a vagabond. సూక్ష్మము, తనుత్యము.

D. కొంచెము OG. అల్పము. A. 5. 118. కుచకు జికాంగరాగమగుటను దెయటంచు. టి|| యిదికొంచెమాని. P. pref. 13. ఇహృతకృపిణివృష్టున. M. V. 1. 263. ఆతనితమ్ములు నాత్మజులునుననిదురే.

అశయ adj. Small, slender, minute. సూక్ష్మమైన, కృశమైన, శన్నని, కొంచెమైన, అల్పమైన. U R. 7. 362. నియతిదుగౌనునునినిగన్నుదోయి. Paruj. 2. 9. కంపనలీలమైననీదుగౌనినియాడ. H. 2. 256.

అవిదలేయశురౌనుకౌను. M. IV. 3. 128. అశదుగదాకి, మేనదరుచైబారి నెత్తురుగ్రమ్ము. M. IX. 1. 100. నీశముడను గానియశుదు గాతలంబుగారాదు.

అసదృశము * adj. Incomparable. అసమానమైన.

అసభ్యము * adj. Vulgar, low, base. యుద్రమైన, నీచమైన.

అసభ్యుడు * n. s. A wretch, a villain. యుద్రడు, నీచుడు.

అసమాను * adj. Unequaled, unrivalled : uneven, unequal either in surface or number. అసదృశమైన, విషమమైన.

అసమంజసము * adj. Improbable, inconsistent. అసంగతమైన, అసమయము క్తమైన.

అసమంజసుడు Vulgarly అసమంజడు * n. s. A fool. వెర్రిముఖము.

అసమగ్రము * adj. Incomplete. అసంపూర్ణము.

అసమనేత్రుడు * n. s. An epithet of Siva, the god who has an extra eye. శివుడు.

అసమయము * n. s. An inconvenient, unfit or unfavourable time. అకాలము.

అసమయము * adj. Unseasonable. అకాలమైన.

అసమర్థము adj. Unable, incompetent. అశక్తమైన.

అసమర్థుడు * n. s. He who is unable or incompetent. అశక్తుడు, చేత కానివాడు.

అసమవయము * n. s. An epithet of Cupid. మన్మథుడు.

అసమాధానము * n. s. Discontent, dissent, dislike, aversion. అశుభ్రుతి.

అసమాధానము * adj. Discontented.

అసమాక్షుడు * n. s. He "of the odd eye;" an epithet of Siva. రుద్రుడు.

అసమాఖ్యకారి * n. s. He who acts inconsiderately. జాల్ముడు, అసగా అవివేచనాపూర్వకకర్తకర్త, ఆలోచన లేకుండా పుకటపెట్టేవాడు.

అసమాఖ్యకారిత్వము * n. s. Acting inconsiderately. అవివేచనాపూర్వకకర్తకారిత్వము. The five books of the Pancha Tantram or FIVE ARTS bear the following names. I. మిత్రభేదము. II. సుహృద్భాషము. III. శుభివిగ్రహము. IV. లబ్ధనాశము. V. అసమాఖ్యకారిత్వము. These may be translated 1. On whispering, 2. On Fawning, 3. On dividing, or breeding quarrels, 4. On ruining, and 5. On Tempting. These are referred to in this Dictionary, thus; P. 1. P. 2. &c.

అసము n. s. Fame, reputation, renown, power, influence, authority, opportunity. కీర్తి. ఉద్రేకము. D. యశము. ABA. అధికారము, బలము, శీలము, ఎడము. M. XIII. 5. 9. దుర్జనులందమియించుట, యశము త్యాహము. H. D. 2. 2069. కులగిరిపైనుండి కుంభినిమిదికశమున నురుకు సింహంబుచందమున. P. 4. 20. తరమివధించుకత్తనకు దానసీమంక. టి|| సుందీయక. P. 1. 597. దానసుక

వినువకకుఁ చారుమోక్షుశముననన. టి|| తద్రేకముతోడను. N. 7. 230. మందశశము త్యాహులకకముందశుమునుమాయసంక. టి|| ఇకముందశము, అసగా ఇకనుకీర్తిముందు. తనభరివాద్లకు అసముయిచ్చియున్నాడు he has given all his authority to his servants, he has given up the reins, he did not keep them in subjection. మొగుడు అశుమిచ్చినందున అదియంతకుళ్లుకున్నది as her husband gave her all authority, or sway, she prides herself.

అసర Error for అసుర n. s. A giant. రాక్షసుడు. అసరశుంచె the dusk, because the giants then appear.

అసలార adv. Duly, agreeably, well. ఒప్పుగా. BD. 1. 70. ఆచారవీలనసలార గానుమారాదికిం దూర్పుచెసను. BD. 1. 104. బసవపురాణముబరరించుక క్రిసలార సుసలరిముట్లుగావునను. BD. 5. 446. కలకేతత్రయ్యగారికశులార నందనామ్మంక మొరగి. BD. 5. 850. బసవనిభక్తిసాఖాగ్యమహాశ్వమలారవిని. BD. 5. 857. అసలారము సిడిపంద్రారగింతుంక. L. 18. 183. బసవన్నకల్లమక్రభువుచుదేశమసలారనిచ్చియిట్లయెవెండియును.

అసలు n. s. plu. అశుళ్లు. Mud, mire. బురడ. D. OG. A. 1. 21. అడుగునబండివీలియసలై. P. 1. 238. అవనిరేణువులనిరశులుగాక.

అసహాయత * n. s. Loneliness, solitude, the life of a hermit. ఒంటి. Kod. § 3.

అసహాయకూరుడు * n. s. He who fights single-handed. ఏకవీరుడు.

అసహాయము * n. s. He who is friendless, he who is single-handed. ఒంటిగాడు, రెండోమనిషిసహాయము లేనివాడు.

అసహిష్ణుడు * n. s. He who is impatient. తాళలేనివాడు.

అసహిష్ణుత * n. s. Impatience. ఓర్పులేమి, తాళలేమి.

అసహిష్ణువైన * adj. Impatient, unenduring. ఓర్పులేని, తాళలేని.

అసహ్యము * adj. Intolerable, unbearable, hateful, loathsome. తాళగూడని, చీడలైన.

అసహ్యము * n. s. Loathsomeness, disgust. చీడర, తాళగూడమి.

అసాంశ్రదాయము * n. s. A deviation from doctrine. అక్రమము.

అసాంశ్రవాంకుడు * n. s. A man of base origin. కులహీనుడు.

అసాధారణము * adj. Special, specific, not common. విశేషమైన (a vulgar phrase) అదివానికి అసాధారణము it is a child's play to him.

అసాధారణముగా * adv. Uncommonly (a vulgar meaning is) very easily. విశేషముగా, సులభముగా, చులకనగా. వానికదిఅసాధారణముగా తున్నది it is very easy to him.

అసాధువైన * adj. Wicked, bad. చెడ్డ, దుష్ట.

అసాధ్యము * adj. Impossible, incurable. సాధ్యముకాని, శ్వేతముకాని.

అసాధ్యత * n. s. Improbability, impossibility. వల్ల గామి.

అసాశ్వతము Error for అశాశ్వతము * adj. Perishable, transient, temporary. అస్థిరమైన.

అసాశ్వతము adj. Error for అశాశ్వతము.

అసాక్షికము * adj. Unattested, unwitnessed. సాక్షిలేని.

అసి * n. s. A sword. ఖడ్గము.

అసిగాయము n. s. A slight or superficial wound, a slight graze or wound. శ్వేతగాయము, తేలిపోయిన గాయము.

అసిరము * adj. Black, dark blue. నల్లని.

అసిధేను or అసిధేనుక * n. s. A knife. ఘరిక, సూరకత్తి. Parujat. 2. 118. శంబుధాసిధేనుక.

అసిశుత్రము * n. s. The blade of a sword. కత్తియొక్క అలుగు.

అసిశుత్రి * n. s. A knife. ఘరిక, సూరకత్తి.

అసిబోవుట v. n. To glance off. రవంతతగ్గలితప్పిపోవుట. N. 4. 115. బిరబిరద్రిప్పివైచినశూలమసిబోవ.

అసియాడుట v. n. To tremble, dance, move, dangle; to hang as a pendulum. చలించుట. D. వణంకుట. ABA. వేలాడుట. N. 2. 82. ముక్తననసియాడుముదురుతామరతూడు. టి|| వేలాడు. T. 2 89. అందపుజాంకొప్పనసియాడెడుకానును. T. 2. 81. కొప్పసియాడ వెక్కులుగగుండ్డవరిజలయూరు.

అసిలేరు n. s. A vulgar name for ఆశ్లేష * n. s. the ninth lunar mansion.

అసుంటు or అఘంటు adv. Further, farther. అవతల.

అసుడు See—శ—A. 4. 293.

అసుర, or అసురుడు * n. s. A demon, giant. రాక్షసుడు. The word అసురుడు is only used in

compounds; as బాణాసురుడు &c. The Asuras such as Ravana and Bana : who were adorers of Siva. అసురకృత్యము a horrible deed.

అసురధ్రువము * n. s. The south pole. దక్షిణధ్రువము.

అసురశంధ్య * n. s. The dusk, the evening. సాయంకాలము.

అసురుసురు or అసులుసులు n. s. (lit. sighing and sobbing.) Exhaustion, waste of strength. నిండా అలుపు.

అసులు * n. s. plu. అనువులు Life, breath, any of the five breaths, in the body.

అసూయ * n. s. Eury, malignity, intolerance. ఓర్పులేనితనము.

అసూయత n. s. Error for అసూయ.

అసూర్యంబుశ్య * n. s. (lit. she who never beholds the solar beam.) A woman who dwells in a haram. రానివాటిముగావుండెటిని.

అశ్మకృ * n. s. Blood. రక్తము, నెత్తురు.

అశేడుట for అసియాడుట v. n. To tremble, dance, move, dangle, hang as a pendulum. చలించుట, వణుకుట, ఉగాడుట. T. 3. 139. కొమరెమిటారికబ్బిచనుగుబ్బలవేగునకొనసేడగా.

అసోగమాను n. s. Error for అశోకమాను.

అశలితము * adj. Firm, unshaken; chaste. చలించని. అశలితబ్రహ్మచారి a youth who has not known woman.

అస్తమి * adj. Set, cast, thrown, disappeared, lost, gone. క్రూరంబ, పోయి, మరుగైపోయిన. అస్తమిలుడు he who is exhausted.

అస్తమయము, అస్తమనము or అస్తమానము * n. s. Sunset, evening. ప్రోద్దుగూకడము. For the sun is imagined to disappear behind a mountain in the "west" named "Asta." ఇసుకకమ్ముకొనిలోకమంతాఅస్తమానమైనట్టుతున్నది clouds of sand obscured the face of nature.

అస్తమించుట * v. n. To set, to draw towards evening. ప్రోద్దుగూకుట. మబ్బుకమ్ముకొనిలోకము అస్తమించినట్టుతున్నది the world was enveloped in shade.

అస్తమితము * adj. Set, as the sun. కూకిన.

అస్తవ్యస్తము n. s. Confusion, disorder. మతిభ్రంశము.

అస్తవ్యస్తము * adj. Confused, disordered, irrelevant. మతిభ్రంశముగల.

అస్తాచలము, అస్తాద్రి * n. s. The western mountain. అస్తమయపర్వతము.

అస్యావేశ్రము or అస్యావ్యశ్రము Error for అశ్రవ్య
 శ్రము * n. s. Confusion, disorder. (the vul-
 gar meaning is) Dotage. కుతిభ్రంశము.
 అస్తి Error for అస్తి * n. s. A bone. ఎముక.
 అస్తి నాస్తి * adj. Double, partly true and partly
 false. శంభేహస్పృశమైన.
 అస్తిభారము, or అస్తిభారము n. s. A foundation.
 అడుగుమట్టు, బునాది.
 అస్తోకము * adj. Not a little, not trifling, great.
 బృహత్తై స.
 అస్తోకత్వము * n. s. Greatness. బృహత్త్వము.
 అస్త్రము * n. s. A weapon, a sword, a missile.
 శస్త్రము, ఆయుధము, ఖాణము, కత్తికటారిము
 దలైనది. ఆస్త్రయాస్త్రము a fiery weapon, a
 weapon having the power of fire. నాగాస్త్ర
 ము a serpent weapon : having a snaky pow-
 er.
 అస్త్రబీవి * n. s. A soldier. దండువాడు.
 అస్థి * n. s. A bone. ఎముక. అస్థిగతము in the
 bones, as fever. అస్థిగతజ్వరము or అస్థిజ్వర
 ము slow fever, an internal fever. అస్థినిక్షేప
 ము the rite of depositing the bones of the
 dead at a holy place. అస్థిశంఖరము a skele-
 ton.
 అస్థిరత or అస్థిర్యము * n. s. Unsteadiness, in-
 stability చాంచల్యము, నిలకడలేమి.
 అస్థిరము * adj. Transient, perishable, unstable.
 అశాశ్వతము.
 అస్పృష్టము * adj. Not clear, indistinct. విశదము
 కాని.
 అస్పృశ్యము * adj. Not to be touched. తాకగూ
 డని, స్పృశ్యేంద్రియగ్రాహ్యము కాని. B. D. 6. 10.
 అస్మత్, * అస్మదీయము * (pronoun) Mine, my.
 నా, నాది. అస్మదాగమనము my arrival. అస్మ
 దామలకు to me and others.
 అశ్రుము * n. s. Blood. A tear. రక్తము, కన్నీళ్లు.
 అశ్రుకుడు a blood-drinker, a fiend.
 అస్వకీయము * adj. Not one's own, belonging to
 another. తనది కాని. అస్వకీయధనము another's
 property, his neighbour's wealth.
 అశ్వచ్ఛము * adj. Not clear, indistinct. అశ్వచ్ఛ
 మైన.
 అశ్వశంక్రము * adj. Dependant, not free. శురా
 ధీనమైన.

అశ్వశంక్రము * n. s. A dependant, one who is
 not a free agent, not his own master, not at
 liberty. శురాధీనము.
 అశ్వత్తులు * n. s. The sleepless. i. e. the gods,
 the deities. దేవతలు.
 అస్వాధీనము * adj. Dependant, not free. అశ్వశం
 క్రమైన. అస్వాధీనముగా not in his power. ఆ
 స్వాత్మవానికి అస్వాధీనము గావుండినది The prop-
 erty was not in his power.
 అహము * pron. I, myself. నేను. (met) arrogance,
 presumption. అహంకారము. వానికినిండాఅహ
 మువున్నది he is proud.
 అహంకరించుట * v. n. To be arrogant or over-
 bearing. గర్వించుట.
 అహంకారము, అహంకృతి or అహంక్రియ * n. s.
 Egotism, conceit, arrogance. గర్వము.
 అహంపూర్విక * n. s. Emulation. నేనంటే నేననిపై
 బడడము.
 అహంభావము * n. s. Egotism, pride. గర్వము.
 అహస్యమాని * adv. From day to day. ప్రతిదినిము
 న్న.
 అహమమామిక * n. s. ("Saying, I, I.") Con-
 ceit, emulation, vaunting, bragging. శురస్వీరా
 హంకారము.
 అహరహము * adv. Daily. ప్రతిదినిమున్ను, దినది
 నము. అహర్నిశములు or అహారాత్రములు day
 and night.
 అహర్ముఖము * n. s. Morning. ప్రాతఃకాలము.
 అహస్వీతి or అహస్వీరుడు * n. s. (The Lord of
 day) The sun. సూర్యుడు.
 అహహ or అహహ * interj. Ah! aha! implying
 surprise, fatigue, pain, pleasure. అద్భుతము,
 ఘోషము, శంతోషము, యాఅర్థములయందువెప్పే
 మాట.
 అహోర్యము * n. s. A mountain, a hill. శుర్యము.
 అహి * n. s. A snake or serpent. శుర్పము.
 అహితము * n. s. Unfriendliness, enmity. వైరము.
 అహితము * adj. Unfriendly, inimical. విరోధమై
 న, శత్రుత్వమైన.
 అహికుండికుడు * n. s. A snake-catcher. పాముల
 వాడు.
 అహితుడు * n. s. An enemy, a rival. శత్రువు.

అహిపతి * n. s. The sovereign of snakes. The old serpent. ఆదిశేషుడు. BD. 4. 133.

అహిభయము or అహిభీతి * n. s. Mistrust, apprehension of treachery, fear from one's own party ; as being like the fear of a lurking serpent. రాజులకు స్వకమువల్ల కలిగే భయము, రాజులకు సొంతజనమువల్ల కలిగే భయము N. 2. 114. A. 2. 48. A. 4. 295. G. 4. 138.

అహూ * interj. Ah! Oh! (expressing Compassion, regret, praise, weariness, or surprise.) శంకాశము, స్తోత్రము, అలుపు, ఆశ్చర్యము, యా ఆర్థములయందు చెప్పేమాట.

అహూరాత్రము * adv. Night and day. రాత్రికలము.

అక్షము * n. s. A die ; dice ; an axletree. సౌఖ్యాలపాసిక, బండికల్లుతగ్గిం చేయరును.

అక్షచరణుడు * n. s. (eyefooted who has an eye in his foot.) This is an epithet of the sage Gautama. గౌతముడు.

అక్షరలు * vulgarly అక్షింతలు n. s. plu. (lit. unbroken grains.) A few grains of raw rice, made yellow with saffron. The red mark worn by some Hindus on the forehead formed of saffron and slaked lime. వసువు రావినముక్తు విగ్రహవియ్యము, పేలాలు. D. సెనుట బొట్టు పెట్టుకోవడమున కైవసువునున్నముకలిపినది.

అక్షధూర్తుడు or అక్షధూర్తు * n. s. A game master, a gambler, a dicer. ద్యూతముండుగుడునువాడు. D.

అక్షపాదుడు * n. s. See అక్షచరణుడు.

అక్షమాల * n. s. A rosary for saying prayers with a string of beads. జపమాల. D.

అక్షయము * adj. Durable, permanent, imperishable. నాశరహితమైన.

అక్షయపాత్రము * n. s (lit. the inexhaustible vessel.) A cup for receiving alms, a beggar's dish. విచ్చమెత్తుకొనేబట్ట.

అక్షరము * adj. Eternal, imperishable. నాశరహితమైన.

అక్షరము * n. s. A letter, a single syllable, a character of the alphabet, hand writing. A single syllable, whether of one letter or more.

Thus the word సంశ్చరం Sam-sclu-tam is termed a word of three letters ; for O (Sunna, the silent final M) is no letter. ఏకాక్షరము a monosyllable. సంయక్తాక్షరము two or more letters united in one syllable, as (స్త్రీ) wherein four letters are united. అర్ధాక్షరము a silent consonant as the letter ఓ in the word అఓ. త్ర్యక్షరి tr-yac-shari; the sacred or mystic syllable (ఓం AUM, or O'M a name of the Deity) that contains three letters. యిదిఅయన అక్షరముకాదు This is not his handwriting. యాబాబు అంతావుకే అక్షరముగావున్నది the letter is all in one hand. మంత్రాక్షరము a cypher or syllable used in magic. నీవద్ద అక్షుగాతీ సుకొన్నదూ ౪౩౦౦ అక్షరాలమున్నూరురూపాయలు i. e. "Rs. 300 (three hundred Rupees.)" here denotes the same sum in writing as well as in figures. అక్షరజ్ఞుడు or అక్షరాస్యుడు a man of letters. అక్షరాభ్యాసము beginning to learn the first principles of a language. వాడు నిరక్షరకుమీ he is an illiterate man. వానికిసొంట్లో అక్షరాలు లేవియున్నవి his mouth is inflamed. అక్షరము (see క్షరము) also signifies Eternal beatitude. మోక్షము.

అక్షవిద్య * n. s. Gambling, dice-play. పాసికల ఆట.

అక్షశరము or అక్షసూత్రము * n. s. A rosary or string of beads to repeat prayers over. జపమాలిక. T. 4. 223. అక్షసూత్రముద్రిష్ట్యనంకులీతలి, H. 4. 211. అక్షశరంబాద్రాఁంకుకముక్షయకర పాత్రమమరనతదవృతిలో భిక్షుంజేహియటంచును.

అక్షి * n. s. An eye. కన్ను. మదిరాక్షి a woman: (lit.) she who is tipsy eyed.

అక్షింతలు n. s. (a bad phrase) See అక్షరలు.

అక్షిగతుడు * n. s. He who is hateful, hated, disliked. ద్వేషించతగ్గవాడు.

అక్షికుత్తు * n. s. The eye lash. రెప్పవెంట్రుకలు.

అక్షిణము * adj. Lasting, permanent. నిరంతరమైన. Vasu. 1. 7.

అక్షుడ్రతరము * adj. Very great ; not small. సిండాపెద్దదైన. R. 5. 253. అక్షుడ్రతరోర్తి ధ్రుంకి.

అయోహిణి * n. s. (Often written అయోహిణి.) A host, a complete army. ౧౦౮౭౦౦ ఖజములు, ౧౦౮౭౦౦ రథములు, ౬౫౬౧౦ గుర్రములు, ౧౦౯౩౫౦ ఖటులుగలవైస్యము. S. C.

అ The broad vowel A, as in *arm, heart, mark*. 2. The demonstrative sign, as *అ తిరి* that act. ఆ వెనక after that. ఆ తెల్లవారి next morning. ఆ ఆయిండ్లలో in the various houses. 3. As a contraction ఆ|| stands for ఆదివాండు Sunday, and for ఆశ్వాసము chapter, also for a name ఆటవెలది of a certain metre. 4. As a Sanserit prefix it forms indeclinables, either crude, as ఆహాన to the knee. ఆపాదకుశ్రీకము From head to foot; or, with the terminations of objective or ablative case, ఆశముద్రము, or ఆశముద్రాన్ as far as the sea. 5. As a Telugu affix it denotes question, as అతడు He, అతడా He? 6. As an interjection ఆ, or ఆ ఆ, or ఆహ Yes, Aye: or Ah! A. 4. 5.

అంకాకర or అకాకర n. s. A different species of Momordica Dioica. కార్ణాటకీ, అపగలదవి కాకర.

అంకము * n. s. Gesture, action. భ్రూవిషేషాది జ్వరభావము. D.

అంధ్రు or అంధ్రు n. s. plural of ఆలు. Wives, women. M. xviii. 1. 82. A. 3 37. L. 5. 31. అంధ్రు is also the plural of ఆణి a pin.

అంతర్యము n. s. Heart, mind. అభిప్రాయము. యిది అంతర్యానికీ తేవలెను Please to consider what I have stated: a phrase used in ending a letter.

అంత్రము * n. s. The bowels. పేగు. D.

అందోళనము * n. s. Swinging, trembling, oscillation. ఊగడము. అందోళించుట To waver.

అందోళిక * n. s. A palankeen. అండలము, పల్లకి.

అందోళితము * adj. Moved, swung, agitated. ఊచబద్ధ.

అందోళిమరవి n. s. A sort of silk. BD. 3. 112. వశ్రీవిశేషము.

అంధ్యము n. s. Opposition, obstruction, hindrance. అడ్డి, ఆటంకము. A. 4. 48. ఖంధకల నాకుసుమశ్రీగ్రంథ నాడుల నాంధ్యంబు తేకలరునంధ్ర దేశీయులగుంధకారుల.

అంధ్రు n. s. The Sanserit name for Telugu. అంధ్రరాజ్యము The Telugu country. అంధ్రులు The Telugu people, Telugus.

అక n. s. An order, a command. Custody, check.

అక్క. Kark. అక్కంపు. OG. అంక. A. 5. 51.

అయమకవృథా కలహమునందనుం దొరగుకాక కునాకకులోనునేయదే. Swa. 3. 163. గకురింది రిద్దిపుమ్మకొనులోటుల వారలాకకు లోనుగాక ద్వలిక. వీ|| అక్కకునియ్యకనున్ను.

అకటిక i. e. అకటిక See అకలి n. s. Hunger.

అకంఠ * adv. (Full) up to throat. గొంతుమట్టుకు. H. 1. 186. అకంఠపూర్తిగాభయించినాడు he ate to the full.

అకంఠించుట v. n. To tremble, shake. కదలుట.

అకట adv. Then, afterwards. అవరల. Also Instr. of అకలి.

అకటి Infl. of అకలి n. s. Hunger.

అకతాయ, or అకతాయి n. s. A rascal, a rogue, wretch. తుంట. అకతాయరసము Rascality.

అకరము * n. s. A mine: foundation: basis, authority. ఖని, అస్థిభారము, ఆధారము, సాధకము.

అకర్ణించుట v. n. To listen, attend to. వినుట.

అకర్షము * n. s. Pulling, hauling: attracting, drawing. ఈర్ష్యదము. అకర్షకము the Attractor: that which draws; as a magnet. అకర్షణము Drawing &c. అకర్షణముంధ్రము A magic spell that has power to draw or attract; putting an enemy in our power. అకర్షించుట To attract.

అకలన * n. s. Wish, desire: counting, reckoning. ఇచ్చు, అభిలాష, గణనము. Vasu. pref. 1.

అకలి n. s. Hunger, appetite. Eagerness. యుక్తు. Genit. అకటి; or అకంటి D. అకటిక; L. అకట. అకలికొన్నాడు He had an appetite, was hungry. అకలియై త్రినప్పడు when he was hungry. అకలితీర్చుట to appease or satisfy hunger. వానికి అకలికాలేదో is not he hungry?

1828. p. 596. and Month. Mag. 1829. p: 93.

అకమలుకాక The self planting herb. (See కాకవిత్తాక and పానుకాడు.) అకరాయి n. s.

A file (i. e. అక a filament రాయట to rub off.)

వలుపాకురాయి or మల్లూకురాయి (from మల్లు a thorn) a rasp. కత్తి అకరాయి A sharp thin

file for cutting combs. కమ్మి అకరాయి a very small file. వట్రాకురాయి a three sided file.

అకరాయి is also the name of bird: the spiny rumped shrike. Jerdon. No. 60. 61.

అకంఠనము * Contracting, drawing up, shrinking. Elasticity.

అకులము adj. Troubled, distressed, confounded.

అకులపాటు Agitation, fluctuation.

అకుశనములు n. s. A sort of fine rice.

అకూతము * n. s. Meaning, intention, wish, desire.

Expression, mien, demeanour. The thought of the heart, manifested by the acts: expression of features.

అకృతి * A form, shape, figure, mien: literal sense as opposed to figurative import.

అకృష్ణము * Blackish, rather dark.

అకే pro. She, that woman. అవిడ. OG. B. X.

146. శీ|| అంతబాంకీ . . . అకయింటికి అవతల &c.

అకయింటికి To her house.

అకాక్షు n. s. Nippers or clippers to cut betel nut with, from కక్షుట.

అకానుట v. n. To be hungry, to have an appetite.

అక్రందనము * or అక్రందము n. s. Weeping, lamentation. అక్రందించుట v. n. To lament.

అక్రమము * Usurpation, embezzlement. Filling (as smoke.)

అక్రమించుట v. a. To embezzle, usurp, assume, arrogate, appropriate wrongfully, to encroach on, abstract, misapply, divert, monopolize, to pilfer.

అక్రాంతము * Appropriated, seized, filled, (as with smoke.) రాజాక్రాంతము Seized by the king.

అక్రాంతి * Filling, pervading, spreading through.

T. 4. 159. అనగా వ్యాకృతము

అక్రోశము * Anger, dissatisfaction, malice. Curse, imprecation.

అక్రోశించుట * v. n. To grieve, to be displeased, to be malicious.

అఖువు * n. s. A rat. ఎలుక.

అఖటము * n. s. Hunting; the chase.

అఖ్య * n. s. A name, or appellation. పేరు.

అఖ్యారము * adj. Said, spoken, rehearsed.

అఖ్యనము * An episode of a book, a tale or fable, ancient story.

అగంతుకము గా * Unexpectedly (as a guest dropping in.)

అగంతుకుడు * A guest, a stranger, one who drops in—పురణే a way-farer.

అగడము n. s. Sport, jesting, fun, wantonness.

అగడ గాడు a scoffer, a plaguy teaser. అగడము పట్టించుట or అగడించుట To tease, sport with. అగడస్యశ్రుడు P. I. 520. a troublesome master, a wanton ruler, a tyrant.

అగతము * Gained, realized, obtained, gotten.

అగతములారాలేదు it was not feasible. రాంకలు అగతమునారు The robbers were apprehended. అగతముచేయుట v. To get, secrete.

అగతాయి See అకతాయి.

అగదవు n. s. A herd of cows.

అగపట్టుట To arrest, or check.

అగమనము Arrival, opening of the new year.

అగమము * Arrival, approach. A treatise, on వేదాంతము divinity. Fabricius in his Tamil Bible denominates the books of Moses the five Agamas: and designates Exodus as the second Agamam. Every agamam contains three parts,

viz. క్రియ, యోగము, and జ్ఞానము: the first appertains to the Purva Saivas who worship the Sthavara Lingam. The third appertains to the Vira Saivas or Jangams and the second is common to both.—The rites and ceremonies prescribed in the Sastras. A grammatical aug-

ment or letter inserted in any part of the radical word or affix as యించుకాక్షము “ the causal affix ingu.” as in the word ప్రాబించు

అనుభవము See వేదాంతము, ప్రసాదాగమము

The opening of the year : the rainy season.
అనుభవము With all speed, the word అను is an *anucaranam*.

అనుకరణ A sort of కాకర q. v.

అనుబంధ The inferior sort of grain, the light grains.

అనుభవము, అనుభవము Outrageous behaviour, obstinacy, desperation, baseness, villainy. Pretence of agony or injury : threatening to commit suicide. Oddness, oddity, disorderly behaviour, indecency. An ill omen. Incongruity, impropriety, as that of a widow being gaily dressed. Also spelt అను—

అనుభవము * The future tense.

అనుభవము See అనుభవము.

అనుభవము See అనుభవము.

అనుభవము * A house. అనుభవము an armoury. అనుభవము the యాని. అనుభవము a treasury.

అనుభవము, or, (by contraction) అనుభవము. అనుభవము, the causal of అనుభవము : which see. To check, hinder. To keep, tend=అనుభవము. To look to, superintend, guard. To fold or gather, a flock. To subdue. = అనుభవము T. 3. 114. అనుభవము మాట్లాడిరి They spoke cautiously. చెయిఅనుభవము T. 5. 22. without intermission. నిద్రఅనుభవము To refrain from sleep, keep away drowsiness.

అనుభవము v. n. Compare అనుభవము. To stay, abstain, refrain, to be kept. To fall back. To bear, (as a cord does a weight.) To obey, be held, be confined, contained, set aside, reserved. అనుభవము Obedient, submissive. To slacken, desist, pause, scruple. అనుభవము The money that was realized, or collected, or got. Otherwise, The money standing over : not realized. అనుభవము అనుభవము Milk that is set aside for a guest. అనుభవము practicable. అనుభవము అనుభవము అనుభవము చేదికి B. X. 75. Devaki who was kept in restraint. అనుభవము అనుభవము అనుభవము Thou art the refuge of the helpless. అనుభవము అనుభవము Land set aside for

pasture. The following are negative uses of this verb : అనుభవము as I would not submit. అనుభవము insubordinate, impracticable. అనుభవము లేనిది నాకు అనుభవము I cannot get on without this. అనుభవము అనుభవము అనుభవము The word stuck in my throat. I cannot pronounce these words. అనుభవము అనుభవము He sold it without reserve, or hesitation.

అనుభవము అనుభవము See అనుభవము, అనుభవము To be overjoyed.

అనుభవము Vast, prodigious. అనుభవము అనుభవము With a waxing and still swelling shriek. B.X. 217. అనుభవము అనుభవము adv. All at once, heavily, in a thick shower, bitterly (weeping) అనుభవము.

అనుభవము * n. s. The south east point, of which Agni is regent. అనుభవము * n. s. A fiery weapon : a rocket or grenade.

అనుభవము * Anger, displeasure, cholera. Rage, wrath.

అనుభవము * v. n. To be angry, or enraged.

అనుభవము * Striking, a blow.

అనుభవము Vide అనుభవము.

అనుభవము * Rolling (the eyes.) R. 7. 211.

అనుభవము * To roar, yell. Jaimini Bha. VI. 220.

అనుభవము * n. s. Smelling.

అనుభవము * v. a. To smell.

అనుభవము * adj. Smelled, perceived by smell.

అనుభవము A weaver's shutter, more correctly. అనుభవము.

అనుభవము * n. s. A name of Siva, worshipped under the form (చంటి) of a nipple instead of a lingam, at a well known pagoda in the Rajahmandry district.

అనుభవము * adj. High and low, including every rank "down to the pariahs."

అనుభవము * అనుభవము adv. For ever, as long as sun and moon endure.

అనుభవము adv. On that side.

అనుభవము * n. s. Sipping water three times be-

fore religious ceremonies or meals, or after meals, or the necessities of nature, repeating at the same time the 24 principal names of Vishnu. [174.

అచమించుట * v. a. To sip (water.) M. 1. 1. 168.

అచరణ * n. s. Vide ఆచారము. Doing, performing.

అచరించుట * v. a. To practice, to be used to, to use to, to do habitually. To put in practice (the precepts of religion) to perform (bathing &c.) To celebrate (a religious festival.)

అచార * Tasted, sipped, supped : who has sipped. P. 3. 119.

ఆచారము n. s. Principle rule, fashion, mode, a course of conduct, institute or observance. మతాచారముచొప్పున According to the principles of his creed. శీంచు.

ఆచారి * n. s. A title like Deacon, savant, or abbe; given to many Bramins of learning. It is peculiar to the Vaishnavite sect; elsewhere simply a title of honour. This title is also assumed by Brahmin cooks : and by the artist or maker of an idol. శ్రీరాచారి A man of good principles.

ఆచారుడు * He who acts. శ్రీరాచారుడు virtuous.

ఆచార్యశ్రీము * The office of an Acharyudu. Religious observance : prescription.

ఆచార్యుడు * A priest: a spiritual guide or preceptor: one who invests the student with the sacrificial thread and instructs him in the mysteries of the religion.

ఆచుట See ఆసించుట.

ఆచూ! Traces (of thieves &c.)

ఆచాదనము * Lid, cover: clothes, covering, cloak. తమ శేఖ్ల ఆచాదనము చేసి Putting themselves out of view : concealing their own names.

ఆచాదికము * Covering, veil. ఆచాదికము Hidden, concealed.

ఆజనంజవము * The world, earthly ties. = శీం సారము. ఆజనంజవప్రమాతీతమార్గుడై Chenn. 4. 132. He who is freed from earthly ties. ఆజనంజవమానసూనినము Worldly defilement.

అజానువాచుడు Longimanus: one whose "arms" reach to his, "knees." See Walter Scott's description of Rob Roy.

అజానేయము A sort of horse. (Persian) A. 2. 36.

అజి * n. s. War, battle.

అజ్ఞ * Command, order, sentence, punishment, sanction, leave, permission, dismissal. అజ్ఞ చేయుట To sentence : to imprison : to doom. అజ్ఞాధారుడైన Obedient: he who obeys, as a messenger or deputy, a mandatory or emissary; a proxy. అజ్ఞానుసారము గా According to order.

అజ్ఞాపనము * Command, order. T. 2. 2. BD. 6. 150. అజ్ఞాపించుట To command, order.

అజ్యము * n. s. Neyi or ghee : clarified butter.

అట n. s. Play, sport, a game: a dance, acting or stage performance. Jest, joke, gambling.

అటంకము * n. s. Obstacle, prevention, hindrance. resistance, objection, difficulty. This would correctly be — తం —. అటంకపర్చుట To object, raise objections, prevent.

అటకత్రై n. s. An actress or public dancer.

అటగాడు n. s. An actor or dancer. Also a gambler.

అటగొర్రు n. s. A rake used in husbandry.

అటస్థియ A bason or bath for swimming.

అటది n. s. An actress or dancing girl.

అటశుట్టు n. s. An abode, residence, scene, place.

అటపాక A play house, a theatre, a booth.

అటప్రాయము Infancy, "the time of play." The "sportive age" the playful age.

అటవిడుపు n. s. A school holiday or play day.

అటవెలది n. s. A species of metre.

అటాడుట v. a. To play a play, to dance a dance, to act.

అటి A bird called Turdus Ginginianus.

అటుట v. n. To suffice: to last. రాస్తిపోడివి గావాడితె యింకా నెలదినములకు ఆటివచ్చును With caution it may suffice for a month. అటుట or ఆటిరాదు It is not enough. కట్టెలు లుక మాటు గాతీసుకొంటే ఆటివస్తుంది, దిల్లర దిల్లర గాతీసుకొంటే ఆటిరాదు Buy your firewood

in the lump and it will last: if you buy only a little at a time will not do. యిల్లుయింతకొద్దది గావుండేటందువల్ల, ఒకవీక్షము అటచు The room is so large that one lamp does not suffice.

అటుపోటు, అటూపోటూ Shooting, or rheumatic pain: M. 8. 1. 218: throbbing. నాకు అటుపోటు గావున్నది I was in great pain. అట్టుంటిలో అట్లుపోట్లుయె త్రినది The boil throbbled much.

అటుక్కు Fossil salt. అటె or అట్టె interj. Pooh! foh!

అట్టెట్రు i. e. అట్టివైపు That side. అట్రోశము * Pride, hastiness: excess, pomy;

See పటాట్రోశము, రభోశము, అడంబరము, పొద్దత్యము. The SC. says ఇష్టానిష్టకార్యవారత్యరాహం, ఉద్దేశకార్యవారత్యకారాహం, తోందర.

అట్రగడములు A sort of grain. అక్కుళ్లు. అట్లాట n. s. Play, sport.

అడ, Female. అడగుంపు A mob of women. అడకండ్లవానను or అడకల్లాలను. I am a timid woman. అడనూతురు A woman.

అడ adv. There, in that place. అడం n.s. A female. Usually in the plural alone అడంగులు, or అడంగులు women. అడంకూటలు language fit for a woman. అడంలేకి, or లెంక an effeminate fop.

అడంబరము * n. s. Pomp, grandeur. Vain display: abortive arrogance. (Mol.) See మేహూడంబరము. అయింట్లోయేమో అడంబరము గావున్నది There is some stir in that house. The onset of battle: the charge; the sound of trumpets.

అడకాడ Here and there, by degrees, now and then.

అడనూతురు (from కూ—) A female.

అడరనము n. s. Womanishness, weakness.

అడది A woman; plural అడవాండ్లు The female of a bird or beast: neut. plural అడది.

అడశకురు A girl, a young woman.

అడకూత A lady in waiting, a handmaid.

అడమనిషి A woman. అడలు Error for అడలు. అడద Here and there, occasionally. L. 2. 175. Paidim. 4. 294. అడాలు A herb like cresses? Ainslie 2. 12. అడి n. s. An affix (derived from అడుట) implying doer or 'performer,' as మాయలు tricks, మాయలాడి a rogue: ముద్దులు fondness, ముద్దులాడి a fond girl: కులుకులు graces, కులుకులాడి A lovely woman: టక్కులు pranks, టక్కులాడి a cheat. అడి A pin: perhaps an error for అడి. అడించుట v. a. To play off: amuse; to make (a child) play; to make (a thing) move. To make (a bell) sound, or to ring it; to make game of. అడిక n. s. Rumour, talk scandal, infamy. = రవ్వ, రట్టు. HK. 5. 89. అడికోలు adj. Scandalous—See అడిక and కోలు. అడికోళ్లు Revilings, abusive words. H. 5. 304. P. 2 38. అడిరత్వుట v. n. To break his word—from అడుట to speak and రత్వుట to fail. అడిరత్వునివాడు One who keeps his word. అడిపోవుకొనుట To talk, chatter, tattle. (This is female cant.) To scandalize, vilify. అడు adj. Female. యిది అడుకూటలు These are a woman's arguments. అడువీడు Woman town, a place without brave men. అడుచందము The female shape, feminine disguise, womanfashion. B. 8. 445. అడుమెర Feminine shrieks. R. 5. 207. అడుకులు, అనగావుడుకవృక్షము. Q. అడుకొనుట v. n. To play, to ply about, sport. To say. v. act. To do: to use, wear, appropriate. అడుట v. n. 1 To play or ply: dance, work, act, do, move. కాళ్లు అడకనినె He stood stock still: his foot did not stir. 2 To shake, totter, wag. 3 To beat, as the pulse. ధాతువ అ

దుకున్నది His pulse beats. 4 To speak, say. యిట్లు అనికొందరు ఆడంగా While some spoke thus. ఆదిందివుకటిచేసెనదివుకటి He said one thing and did another. పోనాడుట To cry Avaunt! మున్నూడుట To advance or come forward. ఆశీరు సొట్టో ఆచమంది I have the name at the tip of my tongue.

అడుట v. act. 1 To ply, ply, work, move. 2. To use, do, practice, perform. 3. To speak (a language.) తెలుసుకూటలాడుతాడా? Does he speak Telugu? నిజమాడుట To speak truth. 4. To say. యెవ్వరుయేమి ఆడినా Let folks say what they will. 5. To promise. 6. To act a character, personify, represent, personate. 7. To assume, or put on (a manner) బొరతనంబులాడ దొరగ He began to assume an arch manner. 8. To place, put, set. 9. To sound or play on (an instrument.) 10. Added to some neuter nouns, singular or plural it changes them into verbs, as, జలకము bathing, whence జలకమాడు ట to bathe; ముద్దు a kiss, ముద్దులాడుట To kiss. మాట a word మాట్లాడుట To speak. బొంకు a lie బొంకులాడుట To tell lies, to lie. ఆట a play ఆట్లాడుట to play. రెక్క a wing రెక్కలాడుట To use the wings, to fly. కొట్లు blows కొట్లాడుట to fight. వేట hunting, వేటాడుట to hunt. పోట్లు thrusts పోట్లాట struggling. శివములు demons శివములాడిన possessed by devils. 11. It is also added to the *Infinitive in A, or AN*, thus విడట v. n. To be separated, విడనాడుట to cast off, పోవుట to go పోనాడుట to give up, quit; పోనాడె be yielded. 12. Sometimes the root of the verb uses the plural sign LU. thus యిస్తు pulling, యాదు Swimming: ఇస్తులాడుట to pull, యాదులాడుట To swim. 13. This may happen even with adverbs: thus శకశక aloud శకశకలాడుట To laugh loudly. 14. Sometimes it gives the sense to *be*, thus శిరశము grace: శిరశమాడుట, or, శిరశములాడుట To

be charming. 15. Like *do* in English it often represents another verb. Thus అదిని అడినాడా did he marry? అడినాడు he did. Other senses will be found under various nouns and verbs. నాడు అడినది ఆటపాడినదిపాట all he says is law all he chooses to do his right: (a taunting proverb).

అడువిడ్డ A little girl. The sister of a woman's husband is her అడువిడ్డ.

అడుముండ An abusive word for a woman: equivalent to slut, jade, wretch.

అడేలు, plural అడేళ్లు A night hawk: called in Tamil శక్లరితి, HD. 2. 2887. It is also described as the కైరి, కైరతి, a match for the crane and killing it. It seems also to be some animal proverbially sluggish: a proverb says: అడేలువలె కడలకండావున్నావు You are as sluggish as a sloth. Perhaps the buzzard; or gerfalcon. See Jerdon's Catal. No. 21. The feathers of this bird are sold as a medicine. శరాశిశి. D. i. e. రామశారిక or Turdus Gingenianus.

అధకము n. s. A measure of capacity called కూము. It varies in size.

అధక * n. s. The grain called pigeon pea Cytisus cadjan. ముద్దకంకము Rox. 3. 325.

అధ్యము * That has or possesses = కల. Thus శంకచాధ్య possessed of wealth. అమృతాధ్యకముం దలము A cup holding nectar.

అధ్యక * n. s. Ruler, owner, possessor.

అరా Error for అన an oath q. v. and also అశ: also for అడ, thus అరాది a woman. అరాంకులు Women. See అడంగులు

అరానకులము * Original sin. See note on కులము.

అణ n. s. One anna, or sixteenth of any coin, sum, dividend, or measure. (See వీశము) One anna of a rupee is cyphered "చూరి—." Thus half an anna is 1. 32d part of unity. A quarter anna is 1 64th. A bond often promises payment of one anna a month, or *one sixteenth of the principal*.

అశి n. s. A nail or pin.

అశి adj. Spherical, round (a term applied to pearls). అశిమంతులు a rounded or faultless pearl. See on కట్టె.

అశికాదు n. s. A confidant, or confidential friend or familiar.

అశివోటు n. s. A stab in the vitals, a deep wound.

అశిమంతులు A globular pearl.

అశలు n. s. Nails. See అశి.

అశంకము * n. s. Pain, fear, apprehension. Disease.

అశగాడు n. s. He himself, that man.

అశడు pron. He, that man. చాకలాశడు a washerman.

అశరము * adj. Extended, great, large. అశరస్థుడు with extreme affection or fidelity.

అశతాయి * n. s. A villain, a miscreant: See అశతాయి.

అశను See అశడు and అశగాడు.

అశశము * Sunshine.

అశశత్రుము * A gilt or white umbrella: it was flat and upright, like a fire-screen: and was an ensign of royalty. It was not intended as a shade. శి|| శివేశ్వర శత్రుశాసనములు. The brilliant standards dispelled the darkness, with light flashing from thick-set gems.

అశశాశరము * An umbrella or standard.

అశరము * n. s. Freight, fare.

అశల See అశల Further on, away.

అశిష్టము * n. s. Entertainment, hospitality, food given to a way farer.

అశిష్టము * adj. Hospitable, proper for a guest.

అశురము * n. s. Hurry, eagerness, affection. అశురవిద్రులు Being afflicted. అశురము Famine, hunger. అశురము the same, అశురము eager with lust.

అశురక * n. s. Haste, See అశురము.

అశురకము * v. n. To hurry or haste.

అశురుడు * He who is eager. అశురుడు He who is borne away by passion has neither fear nor shame.

అ, with శలు The pubes, కాలివెంట్రుకులు.

అశిష్టము * A musical instrument, apparently a trumpet.

అత్త * n. s. The soul. 2. self, the individual, a thing, a person. 3. The body. అశుతాత్తకుడు he of most delicate form. Mind, intellect, reason, understanding: hence అశుతాత్తకుడు a pious minded man. అశుతాత్తకుడు a bad hearted man. 5. Life, the vivifying spirit, the living principle. 6. Spirit, or God అశుతాత్త the divine spirit.

అత్త * adj. Own, peculiar. అత్తరనయ His own daughter. అత్తరేవుడు Our own God. అత్తరయము Heartfelt fear, horror. అత్తరయములు private affairs, own business.

అత్తకము * adj. "Consisting of:" as అత్తకము consisting of real and personal goods.

అత్తకుడు * Formed of: అశుతాత్తకుడు Formed of nectar.

అత్తగతమున * Mentally, in his heart.

అత్తహతకుడు * n. s. A suicide or self murderer.

అత్తజుడు * n. s. A son, as springing from oneself.

అత్తజ్ఞుడు * A sage, who knows God and his own heart.

అత్తజ్యోతి * The flame of piety.

అత్తనేపదము * The grammatical name for the middle voice in అశు; as అశునేపదము.

అత్తలింగము n. s. The great spirit: God.

అత్తవంచన * Self delusion. అత్తవంచన Self applause.

అత్తాభము * adv. For himself.

అత్తిక * Made of, (See అశు) as అత్తికనందక సాత్తిక. or అత్తికనందక కన్యకాశుక. Filled with the feeling of divine bliss.

అత్తికరించుట * v. n. To be biased or partial.

అత్తియ * Personal, own.
 అత్తియుడు * Partisan or sidesman.
 అత్రము n. s. for అతురము n. s. Haste.
 అత్రేయుడు * The son of అత్రి.
 అజట n. s. Fulness, satiety. అజటబోయిన Full, satisfied. అజటబోక. BD. 5. 132. without satiating his appetite. = ర్భక్తికరించి.
 అజట adv. Afterwards : in the next place. Much, well, fully. BD. 1. 295. 5. 529.
 అజమరచి Soundly, well. హాయిగా నివ్యాకులముగా, నిశ్చింతగా. M. X. 1. 53. A. 4. 229.
 అజరము or, అజరణ, * Respect, reverence : kindness, grace. M. XIV. 2. 45. XV. 1. 143. DRK. 256. T. 2. 54. అజరణచేయుట To be gracious : to relieve, cure. అజరణియ్య. M. 3. 5. 254. Worthy of grace.
 అజరబాదరగా Precipitately, confusedly.
 అజరపు A prop, or support. BD. 4. 593. ఎడగులాదరుపు| అనగా బీదలకు అధారము అయినావు.
 అజరించుట v. a. To treat kindly, soothe, comfort, honour, welcome.
 అజరికమున BD. 1. 66. అశగా సాదరముగా.
 అజరుపు * n. s. I. Protection, support, aid, refuge, subsistence. కడుపులో అజరుపు లేకయుండే Empty bellied.
 అజలబాదల adv. Vide అజరబాదర.
 అజశము * n. s. A looking glass or mirror.
 అదానము * Taking, acceptance, receipt.
 అదాబాదా adv. Vide అజరబాదర.
 అదాయము * n. s. Profit, gain, income. Emolumment. దేవదాయము i. e. sacred lands. బ్రహ్మదాయము lands granted to Bramins. ధర్మాదాయము Lands given as charity. శుభ్రదాయము Money.
 అది * n. s. The beginning. A mark put in a book to shew the beginning of the next lesson. అదిని At the beginning, at first. అదిముని The ancient prophet.

అది, అదిగా * Etcetera. వాదిగ్యహాదులు his house &c. మన్వాదులు Manu, and the other legislators. ఉత్తరాదినుంచివచ్చినారు They came from the north. ఉత్తరాదివాండ్లు People of the north. దక్షిణాది వస్తువులు Goods imported from the south.
 అదికము * Etcetera. అన్నాదికములు food &c.
 అదికాలము * One of the modes by which musical time is measured.
 అదిత్యవారము * Sunday.
 అదిత్యుడు * A name of the Sun.
 అదిమము * First, original, primeval. అదిమములు a primary claim.
 అదివారము * Sunday.
 అదివెలములు See వెలములు.
 అదిత్యుడు * The old dragon : who is worshipped as the supporter of the earth.
 అదుకొనుట v. a. To aid, assist, support.
 అదులు See అది.
 అద్యుత * adj. Respectful, respected.
 అద్యుతి * Respect, inclination.
 అదేశము * Instruction. Grammatical permutation, a substitute. అదేశనకారము The letter N inserted to save eliaion &c.
 అదికగా Like a (అ) cow's (తోక) tail. Slanting, in a slanting form, taperingly ; it is applied to conical and pyramidal shapes. A. 5. 30. The shape called a pencil or penselle. నక్షత్రము అదికసాటుగా పడుతున్నది The shooting star passed in a slanting direction. = రకతిగావుండే.
 అద్యము * adj. Prime, first, initial. అద్యంతములు First and last. అద్యంతరహితుడు God, who is without origin and end.
 అధానము * A ceremony performed with fire. See the compounds, గర్భాధానము &c.
 అధారము * Support, prop, stay. అచేరికి అధారమే అధారము This well is the sole support of that field : that land depends wholly on this. జలాధారము లేనిధూమి Land that is not watered by springs. Digitized by Google

అధి * n. s. Sorrow : anxiety ; pledge, pawn.
 అధికక్రమము * Increase, accumulation, excess, superiority.
 అధిశ్యక్ * The summit of a hill. Parij. 2. 108. A. 6. 141.
 అధిపతికము * Superhuman.
 అధిపత్యము * Government, dominion.
 అధిల్లుట * v. a. To cut off లేక నాబుర్రఅధిల్లు Cut off my head else if this is not true.
 అధీనము * n. s. Possession, trust, charge, control. వానిఅధీనముచేరి they delivered it, gave, made it over to him. ఆధీనముతప్పిన Rebelious. Lone, desolate, bereaved, orphan, deserted. ఆధీనముతప్పినశకుచు A widow.
 అధునికము * Modern, not ancient, recent.
 అధునికులు * The moderns.
 అధ్యక్షుడు * adj Placed, deposited, that which is kept.
 అధోరణము * An elephant. అధోరణుడు * n. s. An elephant driver.
 అధ్యాత్మికములు * Spiritual things. M. XIV. 2. 159.
 అధ్వనీన * Appertaining to wayfarers అధ్వనీననివాసము A travellers lodge.
 అన In the year, as అనం ౧౮౩౪ in the year 1834 used in correspondence, and only regarding the Christian era: it seems to be corrupted from the Latin word *Anno*. See అనువేటి.
 అన n. s. Oath (see next word) adjuration. Protestation అనపూర్వకముగా Faithfully according to his oath. అనలు కడకట్టుయొక్కమొక్క Oaths are nonsense and debts are plagues.
 అన or అనాన Affix. For the sake of. The word is idiomatic, and answers to "by" as used in oaths. (Perhaps this comes from అనుట because the swearer *laid* his hand on the object sworn by.) కరకంతునానరా I swear by Siva! (here Siva is the inflexion) సీయ్యాన I swear by thee. నాయన I swear by myself ND. 1. 110. (as in English upon my word upon my honor.) యిదియొక్కపోతివాసికుని య్యాన I adjure thee to grant me this. I.ii.

if thou give it not thou art a ban to thyself. యిదిచేయంకుంటివాసినియనకు I call upon thee to do this I adjure thee.
 అనందము n. s. Happiness, bliss delight.
 అనందచెట్టు * The tree called దాని | పారాశవది or, అకన్వార, W.
 అనందభువుడు * n. s. Happiness, bliss.
 అనందభాష్పములు * Tears of joy.
 అనందభైగవము * A certain medicine prepared from వాసనాధి.
 అనందించుట * To be glad, to rejoice.
 అనక * Hereafter, afterwards, vulgar for అటువెనక.
 అనకము * n. s. A large kettle drum, a tabor.
 అనకకాయ The long bottle gourd = తుంబ.
 అనక See అనుగు.
 అనగోలుపోవుట To fade, perish. వానితత్వము అనగోలుపోయె DRU. 1126.
 అనత * adj. Bent, humbled.
 అనతి * n. s. An order, permission, leave. అనతిబడి According to your orders.
 అనతిచ్చుట * v. a. To say, tell or relate, command, desire, instruct, అనతియ్య (Imperative) vouchsafe, condescend to say, to pronounce. అనతిండు, అనతియ్యవే Please to relate this tale. అనతియ్యవయ్య = అనతిండు or అనతింది Oh tell me.
 అనద్దము * n. s. A drum.
 అననము * n. s. The face or mouth.
 అనశకాయ n. s. A snake melon or long gourd (cucurbita lagenaris) of which bottles are made.
 అనపూర్వకముగా * Obediently, according to order.
 అనపెట్టుట * v. a. To put, set, lay. Causal of అనుట.
 అనమిత * Bowed, weighed down.
 అనవము * The plural అనవాలు.
 అనవాటిపోలము Disputed land: a field the boundary line of which is questioned.
 అనవాలు * n. s. Porridge, rice and milk boiled From నానవాలు.

అనవలు n. s. plu. Token, keepsake : mark in lieu of signature : sign. Presumptive proof, a token or credentials. Features, the primitive or rudiments of a language. ఉంక రంబానవలూ శంకె He gave a ring as credentials.

అనవలుశుట్టుట To indentify, verify recognize.

అనాయము * n. s. A net.

అనించుట v. a. To learn on, repose, lay, rest on &c. (see అనుట) To put (as a sword to the breast.)

అనిక n. s. A push.

అనుకర n. s. A prop.

అనుకూల్యము * adj. Becoming, due, fit.

అనుకొనుట v. a. To border on, be contiguous to. పూరఅనుకొనివచ్చె He came along by the village. అడివి అనుటున్నచేనులు Lands bordering on the forest. పూరఅనుకొన్నారు They approached the village. వాడనుకొన్నుకవలు The boats that were alongside the ship.

అనుగుతె n. s. The creeper of the long bottle gourd, cucurbita lagenaris.

అనుట v. n. To be put, to touch, be contiguous to. To appear or be perceived (కనుకనుట) or be borne in mind, to occur to the recollection. వగవవచ్చివారిమీద అనితెగకోంది. The flood pressed on the bank and burst it. వానికిన్పి అనితెగ He cannot see out of his eyes. See అనుట.

అనుట v. a. To take, put, bear, drink, lean on, press on, recline on. To take a liquid into the mouth. కీ|| తేల్లమద్యములనితిరుగుచుండునుగాక Though the wild bee should bear honey in its mouth. పాలెండ్లకొవిషమాని She put poison on her nipples. చేయలచెవులాని He put his hands to his ears. గాలిఅనుట To feel, face, or enjoy the breeze. To hear. (వినుట) A. 5. 148.

అనుదుబిళ్ల n. s. A cushion to lean on, a semi-circular cushion pillow. From అనుట and బిళ్ల.

అనువుకాయ A gourd. See అనుదుతిగె.

అనుభూత్వగా, or, పూర్వర్యకముగా adv. Invariably. Regularly, in order.

అనులు n. s. Nails of iron. See అనె.

అనుసారము See అనుసారం.

అనుశ్యము Ample, abundant (as rain.)

అనేహః = కాలము, సాంకము A. 3, 46.

అన్వయము: See అన్వయం.

అన్వయకీ * n. s. Logical philosophy, metaphysics.

అశుక * n. s. A river, a stream. అశుకాః * n. s. The meeting of waters. The confluence of streams.

అశుకము: * n. s. A market. అశుకకుడు * n. s. A dealer or shopkeeper.

అశుకై * n. s. Adversity. అశుకం or అశుక * n. s. Calamity, misfortune, adversity. అశుకదృశ * n. s. A baleful influence. అశుకము * adj, unhappy. అశుకము Unfortunate, hapless. అశుకస్త్రురాలు * A helpless woman. అశుకస్త్రుడయిన * Poor, wretched.

అశుకరాని * Irrestible. (See అశుకం)

అశుకం * adv. Next, then.

అశుకంబాలుశుకంబుట To be dejected, or grieve, be down hearted.

అపాత * Falling, fallen, spilled, shed.

అపాతమధురము * Obvious to the senses. L. VII. 324. A verse says. శకురైత్తిశకురైత్తి కేత్తి గానరశుకంబుట Melodious sounds obvious to the sense, attract the infant, the brute and the snake. Again శుకంబుటను హత్యం శుకంబుట త్యాగ్రనద్యయం, ఏకమాపాతమధురం అన్యదాలోచనామృతం.

అపాదన శీకం గా * From head to foot. నిలువెల్ల Pururavas. 4. 158.

అపాదనము * n. s. Complaint, citation, instance, Premises in argument, plaint.

అపాదనముచేయుట or అపాదించుట To premise or assume, take for granted ; presume. To adduce, cite, elicit or bring out, as a meaning. To prove or demonstrate. అట్లావ్రాస్తే యిక్కడ కావలగ్ని అర్థం అపాదించును That expression will not give or convey the meaning

intended. To lodge or bring forward a charge ; impute a fault ; cause, produce, effect excite. తమమెంక శ్రేయస్సు నిరంతరమాపాది స్తు. తేవారము We who are ever the dependants on your goodness. యిందులో ఆపాదింపినది The matter herein contemplated.

ఆపు n. s. A stoppage, (see ఆగింపు) ఆపు చేసుకొనుట to get off, escape.

ఆపు Affix near, as కొండలాపున near the hills, under the hills పూరియాపు near the village, bordering on it. This is derived from ఆపుట

ఆపుట v. a. (see ఆచుట.) To hold back restrain.

ఆపె pro She, that woman, a woman. యింటిఆపె A wife, the lady of the house, her ladyship.

ఆపెషి See ఆపెషి.

ఆపేక్షయా Compared with, regarding, a Sanscrit mode of forming the comparative.

ఆపోహ్యతి * The deity as being "the pure element" or pure splendour, pure light. Radiance.

ఆపోవుట v. n. To be satisfied, (from ఆ a contraction of ఆకం hunger and పోవు to go (see ou ఆ.)

ఆపోశనము * n. s. The sipping of water from the palm of the hand as a religious ceremony before or after meals and after making water. ఆపోశనించుట To sip.

ఆశ్రమము * adj Obtained, gained, intimate, dear, confidential, trusted, attached. ఆశ్రమగా Confidentially, in a friendly manner, candidly. ఆశ్రమము|ఆశ్రమములు * Own people, or relations. ఆప్తి * n. s. Gain, profit. Joining, attachment.

ఆశ్రమము * A friend.

ఆశ్రయనము, * or, ఆపాదనము n. s. Refreshment, comfort, reconciliation.

ఆశ్రవము n. s. Bathing, plunging.

ఆశ్రుతము * *Aplutam*, opening, expanding, stretching.

ఆబద్ధ n. s. A young cow. (శబ్ద q. v.)

ఆబిలు|ఆనగా|ఆబాలు|కనుపాశులున్ను. OG.

ఆబాలసౌపాలముగా * Both small and great, one and all. ఆబాలశుండితశుహయ * Equally useful to the learned and the simple. ఆబాల్యాది అంటున్నారు All, both young and old, say so.

ఆబిడ or ఆబిడి Pro. She, that woman, ముసీలాబిడి the old woman.

ఆబెయ్య n. s. vide ఆబద్ధ.

ఆబోలు n. s. A bull. ఆలోతువేయుట To release a bull at a man's funeral. This being a prescribed rite.

ఆబోతురాకు The *Acça* Telugu phrase for వృషభాంకుడు.

ఆబోతుసారము D. for వృషభస్వరం.

ఆబ్జ * See అబ్జ * వికాబ్జముఖి * With a face like a blooming lily.

ఆబ్జకము * Anniversary of death, annual ceremonies, see తద్దినం.

ఆబ్రాహ్మణ్యము * Adjuration.

ఆభరణము * n. s. Ornament, decoration, jewels.

ఆభరణించుట * To ornament, deck-decorate.

ఆభరణుడు * He who wears (jewels.)

ఆభాషణము * n. s. Addressing, speaking, a speech, harangue, oration.

ఆభాషము, * ఆభాషు n. s. Fallacy, corruption, disorder, irregularity, coarseness. ఆభాషము చేయుట To injure, to spoil. ఆభాసాండ్రము A coarse low dialect, exemplified in this verse. క||ఇంతా శురియం తా శురియంబజనకుమద్యపాని తాభాషుకట్లంతా శురియెంతా శురివింతింపకిని చ్చు దాన వింతామణికిన్ || It is mere fustian like monkish Latin.

ఆభిజాత్యము * Lineage, descent.

ఆభిముఖ్యుడైన Meeting, fronting.

ఆభిరత్నము * n. s. A hamlet, a village of herdsmen's. ఆభిరి * n. s. A female of the herdsmen's tribe.

ఆభిరుడు * n. s. A herdsman.

ఆభిలము, or లత Terrible, terrific, painful. ఆభిలనేత్ర The god of the blasting eye : Siva.

ఆభోగము n. s. Completion. Fullness, plumpness, making full.

ఆమయము A potter's kiln.

అనుము * n. s. Mucus, bad secretions of the bowels. అనుకట్టు A collection of mucus అను చలనం bloody flux.

అనుంకిత * Decked, adorned.

అనుంధ్రము * n. s. I. Adieu: farewell.

అనుందము A herd of cows.

అనుట్టన Thus far. See కుట్టన.

అనుడ A measure of distance equal to four coss: that is, either 8 or 10 miles. అడుగు అనుడలం దించి Every step was as wearying as a mile.

అనుదించుట * v. a. To invite to a feast. అను దించు A rite at a marriage: when jests are carried on.

అనుని Alarm, fright, annoyance.

అనుని n. s. Season, time, harvest time. Plenty. అనునివాసుని గాని పుష్కము Give them plenty to eat. అనునివాసుని A long time.

అనుయము * n. s. Sickness, disease.

అనురీ * An immortal, a goddess or nymph. A couplet by Appaya Dixita runs thus అనురీచా మరీభాషా వ్యవిత్యవశాంతరే ఇయంతపామరీభా మునూకరీవశ్యో హ్యశ్యో హే||.

అనులకము * n. s. Emblic myrobalan. There is a proverb వానికికరతలానులకం గా తెలిసిపోయి ంచి he has it at his fingers ends.

అనుళ్లు or అనుడ A kind of wild corn.

అనువడ n. s. A cake made of pulse (termed phaseolus radiatus) soaked in curds.

అనువి n. s. Spirit, vigour? అనువికొని spiritedly?

అనువిక Presumption, boldness, vigour అనువికజా త్ర n. s. Satiety. See హామిక అనువికొనుట see హామి.

అనువిత See అనువిత Food, banquet, treat.

అనువిదము See అనువిదం.

అనువిళిత * adj. Mingled, mixed. M. I. IV. 49.

అనువిషము * n. s. Flesh, meat. Enjoyment.

అనువిషము Fatness, lust, desire. అనువిషదియంట = మదాలించుట.

అనువికొనుట To nourish or sustain.

అనువిట v. a. To cover, spread over. కళ్లలామిన ముఖం A face bright with radiauce = నిండుట.

అనువిదము n. s. Castor oil అనువిదములు castor oil seeds. అనువిదపు చెట్టు n. s. The castor oil tree, palma christi, or, ricinus communis. పెద్దాముదం A species of castor oil used for lamps చిట్టి అనువిదం is a more gentle purging oil, used for infants. = అనువిదం.

అనువిద ప్రం She for అనువిద.

అనువిద్య కము * That which is mental or spiri- tual; as contradistinguished from విహికం that which is earthly. అనువిద్య కము Spiritual delights. M. Santi: 3. 295.

అనువిదము * adv. Radically, to the root అనువిదము * adj. Entire, root and branch. అనువిదము లంకాకలు All the money in the country. అనువిదము గ్రామము Through and through, com- pletely. అనువిదము గ్రామం తనిచెడింది Ruined root and branch.

అనువిద్యర See అనువిద్యర.

అనువిద ప్రం She, vide. అనువిద Hence. పెండ్లాము A wife q. v.

అనువిదత or అనువిద— Invitation, banquet, feast, అనువిదతేయుట To feed on: make a meal. Vasu. 3. 3. 152.

అనువిదము * n. s. Sweetness, delight, joy.

అనువిదించుట * v. n. To be glad; to agree, con- cur with, assent, consent; to be fragrant, smell well.

అనువిద్యము * n. s. The Veda or "Scripture;" The Mahabharat &c.

అనువిదము * n. s. The mango tree.

అనువిదించుట To reiterate Parij. 5. 92. అనువిద దిత Reiterated; threefold; manifold.

అనువిదము n. s. The tamarind tree or fruit.

అనువిదవేదము The tree called అనువిదం or the same as అనువిదవేదము.

అనువిద (Emphatic for అనువిద) he was. See అనువిద.

అనువిదము n. s. The inside, privacy; size, scale. The vital parts of the body. The privy parts. Particulars, details. The merits of a ques- tion. Chamber in a house. The guard of the women's apartments. A sort of jewel.

a brooch. Receipt, gain, profit. ఆనము నకు వెచ్చుచుండిక సైన్. If your expense is greater than your supply. ఆయంపాటిగాయం A mortal wound. ఆయంశట్టుగాయం the same. ఆయము లసోక To the quick.

ఆయకము. * n. s. Mortgage.

ఆయకట్టు n. s. Rate, standard, fixed number. శ్రమారం Quantity, extent of land, an account specifying the varieties of kinds of soil in a certain field, see గుడిగట్టు.

ఆయకన్ i. e. ఆఆకను Her : that woman.

ఆయక్క n. s. She, that woman. (Same as తగిన, ఆకా సైన్.)

ఆయతము * Effort=శ్రయత్నము M. 7. 4. 164.

ఆయతశతుట To make an effort. ఆయతశద్దారు They stepped forward to do it.

ఆయతము * adj. Fit, proper. శురుమాయతకేళి i. e. ఉశగతి T. 3. 138.

ఆయతనము n. s. Place, scite, home, situation.

ఆయతపాలు Readiness, trim.

ఆయతి n. s. Tallness, length. ఆయతిని adv. grandly, greatly. ఆయకాడు A tall man ; a man of rank ; a powerful man.

ఆయత్తము n. s. Readiness, preparation, trim.

ఆయత్తము adj. Ready, feasible, attainable ; docile, tractable humble. (=ఆశక్తి) Inclined for ; submitting to. చిత్తజాయత్తచిత్తవత్తిమా హాయత్త Given up to her lusts. H. 2. 95.

ఆయత్తశతుట * v. n. To be ready, to be prepared, to offer or propose.

ఆయత్తు See ఆయిత్తు And ఆయత్తంనన్ననాయత్తుకాదు Incredible.

ఆయన pro. He, his honor, a master as యంటి ఆయన the master of the house. నీఆయన నా ఆయన O Sir ! వడ్లీఆయన The chief carpenter or head man.

ఆయశ pro. Her ladyship.

ఆయశరచుట v. a To cultivate, bring under the plough.

ఆయపిల్లు n. s. A closet or inner chamber.

ఆయమ pro. She.

ఆయలకము n. s. Longing, desire.

ఆయవారము. (Telugu) alms, (an error for యాయరం)

ఆయశశట్టిక n. s. An iron plate or lid placed over a lamp to collect lampblack.

ఆయా * That and this : those and these.

ఆయాశము * n. s. Fatigue, weariness, trouble, plague, harassment, vexation, difficulty, ill-will, affronted feelings.

ఆయాశకరము * adj. Vexatious.

ఆయాశశతుట To grieve.

ఆయాశపెట్టుట * v. a. To plague, afflict, harass.

ఆయిటుమాది i. e. బారుగదూది, A. 6. 75.

ఆయితము * adj. Ready, prepared, convenient.

ఆయితము వేయుట * v. a. To prepare, trim.

ఆయిత్తు * n. s. Convenience, readiness.

ఆయిత్తు * adj. Ready, prepared, convenient. రా నాయిత్తుకాదు I cannot come.

ఆయా This and that.

ఆయుధము * n. s. A weapon, an instrument, a tool. ఆయుధవిద్య * n. s. The science of arms.

ఆయుధశాల * n. s. An arsenal. ఆయుధశూరు * n. s. An armed man. ఆయుధశబ్దవి One who lives by his sword, a hired soldier.

ఆయవారము * Alms (error for యాయవారము)

ఆయువు * n. s. Age, life, duration of life. ఆయువువీరిచచ్చినావు A natural death, the end of age.

ఆయుష్కరము * Life-lengthening యిదిశీకుఆయుష్కరము This will lengthen your days.

ఆయుష్కర్మము * n. s. A polite term for shaving, as the "renewing of one's age"

ఆయుష్కర్మము * adj. Long lived.

ఆయుష్కము * n. s. Long life.

ఆయుశ్యు * Vide ఆయువు.

ఆయెనా If ; in case, supposing, should it be so.

ఆయెను It happened, or became.

ఆయొక A colloquial form of ఆ that. ఆయొకయిల్లు for ఆయిల్లు That house.

ఆయొధనము * War, battle.

ఆర A shoemaker's awl.

ఆర adv. Much ; fully. (From ఆరుట.) It is often added to a noun ; as చెప్పారవంటిని I heard

it distinctly : or to the full of my ears. కంఠార్ మాన్తి I saw him plainly, lit. to the full of my eyes. కడు సారభాజనము చేసి నాను I ate my belly full. ఆర ఆమర బ్రతికిచచ్చి నాడు He went down to the grave full of days.

ఆరము One side of an angle or polygon. ద్వాదశాకరము A twelve sided body. సాష్టాకక Eight-sided.

ఆరంగము ప్రవక్త Betel nut of a certain superior quality.

ఆరండకము * The art of writing cypher.

ఆరంబము Cultivation as కాదారంబము dry cultivation నీరారంబము Wet cultivation See ఆరబము.

ఆరంభము * n. s. A beginning, the commencement. ఆరంభించుట * To begin, to commence.

ఆరకూటము * n. s. Steel. ఆరకూటప్పాయ The hue of steel.

ఆరకూళ్లు A. 6. 92. Is rendered పూటకువక చోటుతినడము Chance dinners.

ఆరగ or గా adv. Fully, completely vide ఆరు.

ఆరగించుట v. a. To partake of food or drink. To break bread.

ఆరగింపు n. s. Eating ; an offering to the deity ఆరగింపుచేయుట v. Caus. To cause to eat.

ఆరగూరుట v. To be filled (with grief &c.) M. XII. 3. 324.

ఆరచుట See —రు—

ఆరబము adj. Elegant, pretty, bland, fine. ఆరబము n. s. Prettiness, grace, elegance. Jesting, derision—పకాశక్యము P. 2. 38. ఆరబంబుగా adv. Elegantly, gracefully. Manu. 6. 36. 49. III. 107.

ఆరట n. s. Rest, repose.

ఆరటము n. s. Distress, grief. The pains of absence. Longing. భేదము, విరహ శ్రమ.

ఆరటపెట్టుట v. To distress, to grieve. ఆయాశ పెట్టుట.

ఆరట్టము n. s. Herat in Khorasan whence horses are brought.

ఆరడి n. s. Scandal, disgrace, report.

ఆరడిపెట్టుట v. a. To scorn, slight. To grieve, afflict.

ఆరడిపోవుట v. n. To be the sport of scandal, to be slandered. To grieve. In the Vish P. 2. 240. The hermit Canda addresses the nymph Plamlochi thus. ఉ. మెల్లగుంకినామనగు మోహము నారడి బెట్టినిరున | స్పృల్లకవీపనాదెదవ యోతక వామొగ వారి విత్తముల | ఉల్లసిలంగ జేయ పొరపొచ్చుములాడగ నాడువారి కే | చెల్లెను చెల్ల బో ప్రతము చెక్కను బంబను వక్క దయ్యె గా ||

ఆరతి n. s. or హారతి or మంగళహారతి Oblation or wave offering an offering of lights ; or of water turmeric and chunam, waved over a deity or over any individual, to take off the supposed ill effects of the evil looks. This ceremony is performed at marriages or on other happy occasions. It answers to lustration or sprinkling with holy water.

ఆరనాళము * n. s. Water in which rice has been washed or kept till it ferments. (కలి.) Sour gruel made by the fermentation of boiled rice. W. కడుగు

ఆరబము n. s. Vegetation, crops, fruit of the earth in general. Vishnu Puran 2. 113. శా. ఆశీధనక, వానల్లొకమా నెయారబములెండక జాష్యే || ౬ || also book 3 verse 311 తాను సొక్క వే శమం దర నెబోయి, ఆరబము జేయు నిధ్యాశ్రయ త్వుమునను.

ఆరభటి * n. s. Valour, manhood. బంటుతనము, ప్రాణికు R. 1. 108.

ఆరభిరాగము A certain melodious tune.

ఆరయ adv. Diligently, heedfully.

ఆరయుట v. a. To inquire, look to, search for. To sound, trace out, sift. ఆరసి ఆడుట To enquire.

ఆరవ Sixth.

ఆరవము * n. s. Sound, noise. ఆరళ్లు A sort of gram.

ఆరక్షుడు * n. s. A watchman.

ఆరాజులు Mice. (a cant word) మెలకలు.

ఆరాటము * Distress, grief.

ఆరాటపెట్టుట v. a. To distress, grieve.

ఆరాటించుట v. n. To grieve, be troubled, be agitated or stirred.

ఆరాత్ర See హాత్ర.

ఆరాధకు * n. s. Worship, prayer. జంగమా రాధన a feast given to Jangams.

ఆరాధించుట * v. a. To worship, to pray, to adore.

ఆరాధ్యము * adj. Pious, reverent, reverend.

ఆరాధ్యులు * His Reverence, the Venerable
A title given to those bramins who are of the lingavant caste.

ఆరావము * n. s. A grove, a garden.

ఆరావము Sound, voice.

ఆరి n. s. A kind of tree. Its pithy fibres called ఆరినార are used for torches.

ఆరికెలు n. s. A species of grain, (called paspalum frumentaceum) minute black and globular. The ear is not easily seen, and the crop always has the appearance of being blasted. సోళ్లు is similar but oblong.

ఆరితీరుట n. To be perfect, qualified, complete, accomplished or well versed in. ఆరితీరికూర్చున్నప్పుడు when he was sitting at his ease
ఆరివేరము n. s. Quarrelsomeness, fretfulness peevishness, fretting. ఆరివేరపుతనసి The great mischief maker : i. e. Narada.

ఆరు n. s. A line of hair, extending from the navel up towards the breast. See నూరారు.

ఆరు (Numeral) six. ఆరుగురు or, ఆరుపురు Six men. ఆరుసెకటి, or, ఆసెకటి "Six and one" is commonly used for యేడు Seven : because అయిదు Five and యేడు Seven are similar in sound : whence mistakes arise : see note on ఏడు Seven.

ఆరుక A sort of inferior grain = ఆరికెలు = ఆళ్లు.

ఆరుట v. n. To teem, be full, fraught ; to BE
It is used in compounds, thus సొంపు beauty సొంపారిన beautiful. వాలు A slant వాలారు slanting. ఇంపు Delight ఇంపారిన delightful నిండు fulness. నిండారు గావున్నది it is full అలరు bloom. అలరారు blooming చెన్ను light చెన్నారిన lovely పొలుపు a charm పొల్పారిన charming (compare the affix. అరి as నేర్పరి

సొంపురి &c.) The words నెడరి, మేళరి, గడ్డరి have no affinity to these, which seems to be derived from పారుట the initial P being dropped as see under శ.) This word changes some nouns into verbs as. గోబు n. s. trouble గోబారుట to trouble కుమరు form కుసురారుట To assume a form. సొంపు bloom, సొంపారుట To bloom, to be pretty. In such phrases as నూరారు, వెయ్యారు the word ఆరు is not the numeral six ; but derived from ఆరు to be full ; so వెయ్యారు means full a thousand ; and నూరారు full a hundred. ఆరుమాడు అయినది They are all in confusion, at sixes and sevens, (see ఏడు and శతదారు) and శతశారు నూరారు ముప్పైచ్చు full a hundred kisses. ఆరుట v. n. or ఆరిపోవుట To dry, be dried up.

To be quenched, or extinguished. To be cooled, to cool. To be appeased, allayed, mollified. To heal or be cured, as a wound. To be blunted : వానిభవిష్యము ఆరిపోయింది He has lost all his luck. చేరవీఆరము P. 1. 502. My hand is yet wet : i. e. I have this moment finished the work చేతులారంగ శివుని పూజించలేని Though he sacrifice not to the god with his own hands చేతులారూకలు చెల్లీక్షిని I paid the money with my own hands ఆరని Without intermission ; unceasing.

ఆరుగలు is the right spelling of ఆరికెలు.

ఆరుగురు Six (men, women, gods or demons.)

ఆరుచుట v. To cry, exclaim, roar. To dry. = ఆర్చుట But విక్రయమూర్చుట To sell. రెళ్లు లార్చుట To wink. కండ్లార్చుట To close the eye.

ఆరుహంపతి n. s. The plant termed capparid horrida.

ఆరుసెక Seven.

ఆరుద్రపురుగు n. s. The insect called (ఆద్రా ardra) a lady bird or maybug.

ఆరుపు or ఆర్పు (in painting the ground which sets off a colour.

ఆరుపోరు, ఆరుపోరు Squabbles, (here ఆరు is a mere echo)

ఆరు మూడు గా, ఆరు మూడు గా In confusion, at sixes and sevens. ఆరు మూడుల స్వామి The six-faced. i. e. కుమార స్వామి. ఆరులు A. 4. 130. అన గా ఆరి గ ద మ్ములు.

ఆరుధ * Ascended, mounted, as, ఆరుధ వా నో వృక్షః a tree on which a monkey was mounted. ఆరుధ శత్రుపదు A great sinner, renegade, backslider శంచారుడి శత్రుము A, bond signed by five persons, viz., the creditor, debtor, writer, and two witnesses.

ఆరే Sir ! good man ! well done !

ఆరె An awl used by cobblers. ఆరెయ A cock's spurs.

ఆరెభాష The Mahratta language.

ఆరెకులు Watchmen. P. 1. 236. G. X. 120. A. 1. 74.

ఆరెకూర Vegetables or curry made of the leaves of the ఆరెచెట్టు.

ఆరెచెట్టు n. s. A tree (Bauhenia Spicata) with large leaves and a fruit like cranberries.

ఆరెకటి See ఆరు. Seven i. e. six and one.

ఆరెగరాము n. s. Eating, the act of taking refreshment. ఆరెగరామైనర్పుట * To eat. BD. 5. 313. 1228. 1255. Chenn. 4. 368.

ఆరెగ్యము * n. s. 1, Health, 2, recovery of health convalescence.

ఆరెది The sixth.

ఆరెశరా n. s. * Imputing, assigning. Accusation. గుణారోశరాము Attributing any quality.

ఆరెపించుట To impute. యదినిదాడ ఆరెపించబడ్డది This is attributed to you. ఆరుకలను ఆత్మారోశరాముచేసినాడు he embezzled the money.

ఆరెహాము * Length, ascent, rising. (పిరుగులు B. VIII. 450. సీ||ఆరెహా భరముననడుగులుతడబడ.) See వరారోహ... శ్వరారోహము T. Introd. 83 rising notes, swell, in music.

ఆరెహాము * Ascent, a staircase. Elevating, raising ధ్వజారోహాము a certain rite at the beginning of a feast when the "flag is raised." ఆరెహించుట To mount upon T. 5. 5.

ఆంధ్రుట v. n. To cry aloud, shout, roar. కూతలాంధ్రుట To give vent to, or utter (cries) R. 7. 154.

ఆంధ్రుట or ఆంధ్రుట v. a. To dry up, to quench, extinguish. To cool, dry, appease, allay. To heal or cure, destroy. To dry in the sun, to expose to heat. To move the eyelid. (the causal) to dry. పోకాంధ్రుట To ruin destroy. విక్రయకూంధ్రుట To sell, BD. 5. 526.

ఆంధ్రుకుడు He who acquires or procures.

ఆంధ్రున, ఆంధ్రునము * Acquisition, gain, accumulation. ద్రవ్యాంధ్రున The acquisition of wealth.

ఆంధ్రునము * n. s. Straightness.

ఆంధ్రుంచుట * v. a. To acquire or accumulate, to gain, make (money).

ఆంధ్రునము * Acquired, gained. కష్టాంధ్రునమైన earned by toil.

ఆంధ్రుడు * A sorrowful or afflicted man: ఆంధ్రుడు కుకుడు a reliever of the distressed. ఆంధ్రుకారో * Lamenting, he who bewails. Vish P. 6.

84. ఆంధ్రు * n. s. Distress, pain, affection,

ఆంధ్రుడు * A poor man, a pauper. G. 5. 202.

మదనాంధ్రుడై Amorous, desiring.

ఆంధ్రు * n. s. A maybug: the insect called చందమామపురుగు, A lady bird, so called because this insect appears in July and August which season is called Ardra. Also stated to be the cantharides. ఆంధ్రుము * adj. Wet, damp, moist, imbued steeped. దయాంధ్రుదృష్టి With eyes moist with love. ఆంధ్రుకము n. s. Undried ginger అల్లము. ఆంధ్రుగరాశతి * A figure of Ganesa imagined to be (like mandrakes) a root of the శశశు twisted by nature so as to resemble the deformed Ganesa: more correctly హరిద్ర or ఆంధ్రు.

ఆంధ్రు n. s. A cry. ఆంధ్రులునిగుడ Uttering cries.

ఆంధ్రుట v. To cool, extinguish, slake. The causal of ఆరుట. చెయ్యియార్యరాకుండ Without letting his hand get cool: without intermission. రెక్కలార్యకుండా Without winking.

అర్చటి * n. s. Cry, voice : roar, yell : uproar. The note of a bird. Noise that is continuous, as that of gnats or frogs. **అర్చటించుట** v. n. To cry, roar.

అర్చాటము * కిలకిలార్చాటము n. s. Sound, note, gentle sound. Roar, cry.

అర్చుడి or **అరుమాడు** అయిపోయింది. It is all at (6 and 3) sixes and sevens.

అర్చ్య * n. s. A certain Sanscrit metre. or, **అర్చ్య** యే A name of the goddess Parvati. పార్వతి, పూజ్యురాలు, వకజాతివృక్షమున్ను. D.

అర్చ్యవర్ణము * The noble land : a name applied to northern India.

అర్చ్యకు * A respectable man, reverend.

అర్చవడ్లు n. s. A particular species of paddy.

అర్చ Root in A of అరుచుట.

అర్షము * Spiritual, prophetic, inspired, revealed, by means of a *Rishi* ఋషి (whence the word arsha is derived).—Archaic verses handed down from the ancient sages are often rude in grammar and faulty in metre but are never to be corrected.

అల n. s. A cockleshell. అలచిక్కు is the correct spelling for అలి.

అలంకులు A boisterous game among boys. Vish. 7. 211. H. 3. 186.

అలంబము * Receptacle, prop, asylum, support. Hanging from, depending on. Compare అవలంబనము.

అలంబితము * Pendent, suspended.

అలంభము * Slaughter, killing. చంపడము. D.

అలకించుట To listen, hear, attend to. Vish. 2. 139. R. 5. 207.

అలనాశరి, **అలనాశ్రు** A herdsman. Bahul. 2. 61.

అళతి, **అనగాను** అళతరతి. BD. III. 401. G. 2. 150.

అలనపాలనము Care and caution. See పాలనము. the word అలన is an anak.

అలశనములు Bucolicks, madrigals. Sucas 2. 190.

అలపోతు A bull.=అపోతు. Sancara H. 1. 15. i. e. అవులపోతు.

అలపోయి n. s. A furnace with a great boiler or kettle.

అలము * War, battle. Plague, trouble, oppression: scorn, despite. పోరు, జగడము, యుద్ధము, అలత్యము. D.

అలయము * n. s. An abode, home, dwelling : a temple, as being the dwelling of the god. కష్టాలయము the home (or place) of misery. శ్రురాలయము The యోగి.

అలరి Unprotected, destitute. అనాధ, నాధుడతేరిది, అజ్ఞతేరిది. D. Chenn. 4. 315. Vira Bhadra Vij. 4. 112.

అలరేడు=వృక్షశ్రేణిము. BD. 5. 975.

అలవ n. s. or,—లు—; An armadillo. H. 3. 10.

అలవట్టము n. s. A banner, or large fan, like a sun or like a fig leaf, borne in procession. సూర్యపాన It is like a large fire screen.

అలవాలము * n. s. A garden-bed; a basin for water round trunk of a tree. మాధుర్యావాలము A paradise of delights.

అలసింతుట v. n. To delay, defer, stop. To idle or trifle, time away.

అలస్యము * n. s. Heedlessness, drowsiness, sloth. M. 5. 1. 124.

అలస్యము * adj. Careless, slothful, sleepy.

అలా "Thus"; contracted from అలాగున.

అలాగంటి adj. Such.

అలాగు, **అలాగున**, **అలాగే**, adv. Thus; so, in that manner.

అలాటి adj. Such : like that, or this.

అలాసము * The post to which an elephant is tied. గజబంధస్తంభే. SC. R. 4. 51. A. 2. 34. Swa. 3. 23.

అలాశము, or **అలాశనము** * n. s. Talking, discourse, lamentation, Recitative; the prelude in music; tuning the voice or pitching the note.

అలాపించుట v. n. To talk, to grieve. To draw out, a note or quaver.

అలాయము * n. s. Readiness, intention, preparedness. సిద్ధముకావడము. D.

అలాయము * adj. Ready, prepared, resolved, determined. అన్యాయమునకు అలాయము Being

bent on injustice. (అనై, ఉద్యక్తులై) అలా
యనుట v. n. To be ready or prepared.

అలాప ర్తము n. s. A banner shaped like a screen
or fan, made of cloth. వస్త్రాదులతో చేసినగా
డుగు. D.

అలి See అలు.

అలి or అలి n. s. A line, row, or range, a bank
or ridge. A bee, a scorpion. అలిచిత్తు a cockle
shell.

అలి A woman's female friend or gossip.

అలి Ridicule, satire. BD. 3. 1142. 4. 1912.

అలింకనము * An embrace; embracing.

అలింగము * A sort of drum.

అలింతుట v. a. To listen to, give ear. అలింతుటే
Listen ye! L. XI. 2.

అలితము Standard, rate, price.

అలిజనము * Ladies: female attendants. L. 5. 6.

అలిభము * Stretching, striding, astraddle. విలు
కాడునిలిచేమంది. D. (See శ్రుత్యాలిభము) The
archer's attitude when drawing the bow.

అలిస * adj. Hidden, concealed.

అలు n. s. A woman, a wife. Genitive అలి. Pl.
అండు. This is frequent in poets but in mo-
dern times is low and coarse. అలుమొకడు Man
and wife: a married pair. అలివంకకారు The
wife's kinsfolk. అలివైదోడు A wife's brother
or sister. సాస్యశ్రీయున్ను. D.

అలు n. s. plu. (from అపు a cow.) Cows, kine.
Inf. అల. A. 6. 91.

అలుకము n. s. An esculent root. Arum camp-
nulatam: the creeping plant called cucurbita
lagenaris. అనుగుచెట్టు. D. Rox. III. 509. 718.

అలుగ or అలువ The animal called armadillo.
సఖ్యుగము.

అలివాయి n. s. A fire place, wherein three or
four pots are fixed in the earth together, with
a fire in the centre.

అలిభనము * n. s. Painting.

అలికనము * or అలికము * n. s. Sight, view,
light.

అలికింతుట * v. a To see, view or look at.

అలిచన * n. s. Thought, looking at, or ex-
amining. Consultation, consideration, reflec-

tion, counsel, policy, deliberation, plan, intent,
purpose, motive, imagination, supposition, ad-
vice, view, intention. అలిచనకు తెచ్చుట To
weigh, consider, view, regard.

అలికింతుట * v. a. To think, view, consider.
consult, deliberate, suppose or reflect.

అలిదనము * n. s. Churning, a thorough en-
quiry, rinsing, investigation, sifting, research.

అలికింతుట * v. a. To churn: investigate.

అలిస Beforehand, previously, meanwhile.

అలిలము * adj. Agitated, shaken, fluctuating,
tremulous, quivering. అలిలమై Eager, desi-
rous. అలి క్షిల. A. 6. 132. చంచలే, విషయం
కుట. SC.

అలికాశ A species of crow called stinkards.

అలి n. s. A species of grain, vide అలికెలు=
నిన్నుకుచ్చుమునే దాళ్లు a proverb for one who has
grown up under our eyes.

అలివరు n. s. A Tamil name for కరుడ the eagle
on which Vishnu rides. The Alwars or saints;
of these there were twelve. The Alwars are
considered to have been incarnations of the
attendants, arms, or insignia of Vishnu: and
each of them wrote a portion of the "Dravida
Prabandham," or "Tamil Veda" held in ve-
neration superior to the original Sanscrit Veda;
of which it is, in fact, an ancient Tamil trans-
lation. (Ellis.) The కరుడమూనివిలాసము is a
history of these personages who are equivalent
to the twelve Peers of France. Spenser, F. Q.
3. X. 31. A hawk is usually called కరు దాల్వరు.

అలి n. s. A flat or marsh; glebe, low ground. A
lake. Mustard seed. Recollection. అలివారుకు
అలివారుకు I do not recollect it. అలివారుకు
అలికనముటిల్లు They were sick at heart. Vish.
P. 2. 58. Ila 3. 159. అలివారుకుటిల్లుము, అలివారుకు
యున్ను, శ్రీతియున్ను, అలివారుకుని. D.

అలివంక A very little, a mere grain: as much as
a mustard seed. M. X. 1. 125.

అలివంతుట To boil, to be vexed. See. పం
అలివంక Mustard seed, See ou అలివంతుట.

ఆపరము A brazen kettle drum. రుంజ R. 2. 88.
 A. 4. 36. H. 3. 38.
 ఆపటము Manner, style, mode. సూతికట్టకడవ
 ఆపటమున In peril, like a pitcher on the brink
 of a well. ఆపటముగళయ్యదీర్చి. G. 5. 60. Arrang-
 ing his bed properly. నేతివీరాపటములామెనేమి.
 Velag. 3. 95.
 ఆపటించుట To take, live upon: వాడు గాలిఆప
 టించి బ్రతికెను P. 4. 53. He lived upon mere
 air: he starved. To help (one to food or to drink.)
 Vasu. 3. 152. ఆపటించెనుట. D.
 ఆపడం పీరాపడ A sort of cucumber. తిక్తాంఘంట.
 Q. ఆపడవీర A bitter acute angled cucumber.
 ఆపమామిడికాయ n. s. Mango pickle made with
 mustard seed and oil.
 ఆపము plural ఆపాలు mustard seed. ఆపము
 A potters kiln. కాళ్లఆపము A "kiln on legs,"
 being built with a interstices through which
 fuel is supplied. శదింటియాపము 'A shed kiln,'
 is one built solid on a layer of fuel, pots or tiles.
 Vish. 2. 58.
 ఆపరణము n. s. A precinct, premises, inclosure,
 compound; space inclosed round a house or
 garden.
 ఆపరించుకొనుట, ఆపరించుట To surround, hem
 in: To fill, spread through, pervade: as smoke,
 or sound. To cover the ground as a creeping
 plant or grass does.
 ఆపర్ణము* n. s. A whirlpool, also a tress or curl
 of hair.
 ఆపర్తి* A time; as వకఆపర్తి Once. రెండాప
 ర్తులు Twice (from ఆపర్తి.)
 ఆపల adv. Beyond: (vide. ఆపతల.) యెనిమిదియేం
 డ్లకు ఆపల నా యావల నా Eight years ago more
 or less. నాతప్పు ఆపలితప్పు My faults and those
 of another. ఆపలయావల Both before and after
 that time. ఆపలికిఆపల Further and further.
 ఆపలి* n. s. Range, row, line, assembly. శిరో
 వాపలి Her tresses.

ఆపరించుట or—పు—To yawn, to gape. లోజీవము
 లాపరించె "Just as his soul was on the wing."
 ఆపరించ n. s. Yawning.
 ఆపశ్యకము * n. s. Necessity, need. adj. Neces-
 sary, needful. ఆపశ్యకమైనదని Inevitable act.
 ఆపహించుట or—హిల్లు—v. n. To enter as a spirit
 into the body, the spirit of a deity to possess
 an idol. To arise in the mind, as joy or any
 passion. పిశాచముఆపహించినది A devil seized
 him.
 ఆపానము or ఆపాలము n. s. A basin for water
 round the foot of a tree.
 ఆపాలము n. s. A house. పొములకరక్కకుంబలి
 ఆపాలమే Woollens harbour insects.
 ఆపాహనము * Calling, attraction (as opposed to
 విశర్జనము repulsion.) The invocation, (of the
 deity or evil spirits by mystical words, the
 bringing down the spirit of a god into an image.
 ఆవి n. s. Steam, vapour. Heat. M. 5. 3. 39.
 పీరావి. BD. 3. 388. Kalahasti. Mah. 3. 131.
 To breathe into a handkerchief and put it to
 the eye to relieve pain.
 ఆవిడ, ఆవిడె She, that woman: as opposed to
 ఈవిడ, ఈవిడ q. v.
 ఆవిరి n. s. Steam, vapour, exhalation, the heat
 of the breath.
 ఆవిరిల్లుట v. n. To sweat, steam, moisten.
 ఆవిర్భవము * n. s. Birth, production.
 ఆవిర్భవించుట * or—విల్లు—To be produced, gen-
 erated or born.
 ఆవిర్భావము * n. s. Birth, origin.
 ఆవిర్భూతము * adj. Manifest, apparent. Existing,
 forthcoming. కలిగిన.
 ఆవిలము adj. Agitated, turbid. మోహవలదు eager
 with desire. కోపావిలదు Agitated with anger.
 ఆవిలి n. s. A still, used by chemists.
 ఆవిష్కృతము * adj. Evident, manifest, undis-
 guised.
 ఆవు n. s. A cow. plu. ఆవులు or ఆలు Cow, kine

అశ్రురాకులు, or, నా—Bulrushes? Manu. 492.
 అశ్రుమనుట v. n. To weep, (literally, to cry
 'Alas') అశ్రుమనిమేద్యే she wept bitterly.
 అశ్రులింతుట v. n. See—వ—
 అవృతము * adj. Enclosed, surrounded.
 అవృత్తి * n. s. A time, See అవర్తి.
 అవె, అనగా అరికట్టె OG.
 అవెడ pro. She, that woman.
 అవేగము * n. s. Haste, hurry, anger. కార్యము చే
 త నైవత్వర, కోడమున్ను. D.
 అవేదన * n. s. Anguish, acute pain.
 అవేశము * n. s. Inspiration (by the deity,) pos-
 session (by evil spirits,) fury, demoniac frenzy.
 అతనికి అవేశమువచ్చింది He is possessed or in-
 furiate.
 అవేశనము * n. s. A manufactory or workshop.
 అవేశించుట * v. a. To possess, (as a demon does.)
 అవేష్టకము * n. s. A hedge, fence or enclosure.
 కంచెకోట. D.
 అశ * n. s. Love, attachment, view, probability,
 prospect: hope, idea, passion, inclination, de-
 sire, wish: curiosity: avarice. అశపాశము,
 అశబంధము The chain of our lusts, fleshly
 ties. అశకాలుపుట To allure, tempt, incite,
 encourage, to hold out prospects.
 అశశదుట * To fall in love, desire, covet, long for.
 చాకకు అశశశికి నానుకొన్నాను I was tempted
 by its cheapness and bought it.
 అశపాశకుడు * n. s. An ambitious or avaricious
 man. Aspirant, hopper.
 అశశబ్దుట * To raise hopes or expectations: give
 hopes, tantalize.
 అశయము * n. s. Meaning, intention, mind.
 అశయేవయదు * "He who dwells in the heart."
 Cupid, love.
 అశా * Quarter, region, point of the heavens.
 అశాబంధము * n. s. The bond of love, inclination,
 fancy, consolation.
 అశానించుట * v. a. To bless.
 అశి * n. s. A serpent's poison bag.
 అశించుట, or నిల్లు To love, wish for, covet.
 అశిష్యు * n. s. A blessing.
 అశి interj. Madam! O woman!
 అశియ్యము * n. s. Intention, wish, purpose.

అశీర్వాదము, అశీర్వాదము * A blessing or bene-
 diction; ordinance, a compliment, a solemn
 mandate. అశీర్వాదింతుట v. a. To bless, give a
 benediction.
 అశీర్లు Benedictions, blessings.
 అశివినుము * 'Venom fanged' i. e. a serpent.
 అశ * adv. At once.
 అశకవిద్యము or అశధారాకవిద్యము * n. s. Ex-
 tempore poetry. అశకవిద్యము చెప్పుట To im-
 provise.
 అశము * n. s. An arrow, wind.
 అశువు * n. s. Speed.
 అశోర్తరము * n. s. Desire, hope.
 అశాచము * n. s. Mourning on the death of a
 relative; or imaginary pollution proceeding
 from the birth of a child; during which the
 Hindoos consider themselves impure. The
 former is commonly termed మృతాశాచము, the
 latter జాతాశాచము. Hence అశాచముట్టుట
 To go into mourning.
 అశ్చర్యము * n. s. Wonder, admiration. అశ్చర్య
 ము * adj. Miraculous, marvellous. అశ్చర్యత
 తినిచిరి They stood astonished. అశ్చర్యకడుట
 * v. n. To wonder, be surprised. అశ్చర్యకర్త
 వాడె * adj. He being astonished.
 అశ్రమము * n. s. Mansion, abode, cell, hermi-
 tage, retreat, (equivalent to living, rectory or
 see.) State, stage, period or time of life, in a
 a religious point of view. There are four such
 stages. viz. 1. The బ్రహ్మచారి bachelor or stu-
 dent. 2. గృహస్థ Householder or head of a
 family. 3. The వానప్రస్థ anchorite. 4. The
 యతి or recluse. అశ్రమధర్మము The duties
 peculiar to each stage of life. అశ్రమస్వీకార
 ము * n. s. Embracing the ascetic condition:
 bidding farewell to the world.
 అశ్రయము * n. s. Asylum, refuge, retreat, place
 of safety, protection, patronage, countenance,
 support.
 అశ్రయాశుడు * n. s. The god of fire, (because he
 eats or destroys his own abode.)

అశ్రయించుట * n. s. To take refuge, to depend upon or have recourse to, to court, to follow a teacher, to embrace an opinion. యాశ్రయింపే దమును అశ్రయించి నాడు He adopted this reading.

అశ్రీతము * adj. Dependant on; inherent. n. s. Resource. యాపూర్ణో మాకు అశ్రీతములేదు I have no friends here.

అశ్రీతుడు * A dependant.

అశ్రిష్ట-శమాశ్రిష్ట * adj. Embraced.

అశ్లేష, అశ్లేషానక్షత్రము * The ninth lunar mansion, containing five stars.

అశ్లేషము * n. s. An embrace.

అశ్లేషించుట * v. a. To embrace; to clasp.

అశ్వయుజము * or అశ్వినము * n. s. The name of the seventh month.

అశ్వాశ్రమము * n. s. A chapter or section; అశ్వాశ్రమము the conclusion, summing up, epilogue, or envoy of a chapter, usually containing a summary of the contents.

అశ్వాశ్రమము * Consolation.

అశ్వాశ్రమించుట * v. n. To console, to comfort.

అశ్వినము * n. s. A day's journey for a horse.

అషాఢము * n. s. The name of a month: June—July. The name of a tree called మోదుక. A. 4. 142.

అషాఢహారి A cheat, a swindler. P. 1. 224.

అశి n. s. ఆశ.

అశికప్పిరగాడు n. s. The goatsucker or Icebird, so called by the English from its note, resembling the sound produced by squirring a pebble over a sheet of ice—another name is గుండుములుళి గాడు పిట్ట. In Jerdon's Catal. No. 252. these names are not given: but the bird is described as the Caprimulgus, or Night Jar.

అశిక్రము adj. Inclined, devoted to one object, diligent, active, addicted to.

అశిక్తి * n. s. Love, attachment, inclination, longing, whim. T. 3. 118. Padma, XI. 43, BD. 5. 850.

అశిక్తుడు * n. s. An aspirant, devotee, lover.

అశినము * n. s. A seat: postures or modes of sitting and kneeling: See శుద్ధాశినము.

అశిన్నము * adj. At hand, near, proximate, ready, about, prepared. అశిన్న శ్రుశివకర్పవతి on the point of bringing forth: about to be confined.

అశిప్రాశము * n. s. Gasping, panting. అశిప్రాశమునకు రాని Unwieldy.

అశివము * n. s. Toddy, palm-wine, rum, or spirit,—a collective generic term for all spirituous liquors.

అసాధించుట * v. a. To effect, complete, prepare, or keep in readiness=శుచించుట, సిద్ధము గానుంచుట. D.

అసాయమున్ను * n. s. The live-long day, all day long "till evening."

అసారము * n. s. A hard shower. Vasu. 4. 13. H. 2. 163. M. 7. 3. 269.

అసారలు Is explained మాలకాండ్లు. OG.

అసీన * n. s. Sitting, seated. అసీనుడు He who is seated. అసీనులైన They who are seated.

అశు * n. s. Three sticks in a line, fixed in the ground; on which thread is so wound as to form the figure of 8; used in preparing the web for the loom. అశుకవి A stick through which the thread thus placed is passed. అశు పోశుట To place this thread: in so placing it they run backwards and forwards: and hence అశుపోసినట్లు denotes, backward and forwards: this way and that way.

అశురము * Giant-fashions: the customs of fairies, genii or giants, such as rapine, murder, and violence.

అశురి * A giantess, a fairy, a goule.

అశేక * Anointing, wetting.

అనేధము * Arrest: legal restraint, of four kinds: కాలానేధము limit of time: స్థానానేధము confinement to a place. ప్రవాసానేధము prohibition against removal or departure. కర్మానేధము restriction from employment.=అనపుట్టుదు రాయి.

అస్థారము * Basis, reliance. Digitized by Google

అశ్రురము * A coverlet, a covering, a seat on an elephant. దర్భాశ్రురము a seat or couch of sacred grass. B. X. chap. 86. verse 35.

అస్తి * n. s. Property, effects, wealth, capital, riches, estate. అస్తికాళు A rich person, a substantial farmer. అస్తిపాస్తి Goods and chattels (anuk.)

అస్తికుడు * n. s. A believer, one who acknowledges the existence of a God, in opposition to పాస్తికుడు An atheist. శ్రద్ధలకాడు. D.

అస్తివంతుడు * n. s. A man of property; a rich man.

అశ్శ * n. s. Bent, or inclination, regard, affection, wish, desire, fondness.

అస్థానము, అస్థాని * Court, hall: the chamber or shrine of a god.

అస్థికము * A thunderbolt. వజ్రాయుధే. SC.

అస్పదము * Place, room, situation: basis, ground for a supposition. శంకేహాస్పదమైన Doubtful. వ్యాజ్యాస్పదమైన Litigated, disputed. ఆశులికాండను అస్పదముచేసుకొని శుండెను The tiger took refuge in the hill.

అస్పాలనము * The flapping of an elephant's ears. అస్పాలిత Flapped. Swa. 4. 100. M. 1. 6. 32.

అస్పాటనము * n. s. Expanding, blowing.

అశ్యము * The face, the mouth.

అహ Aye—yes. ఆః.

అహయ్యము * A hill. శుర్వరము. A. 5. 114.

అహవము n. s. War, battle. T. 5. 11.

అహవనము A sacrifice, or homam.

అహవనీయము n. s. One of the three consecrated fires in the grand Hindu sacrifice. It is lighted from the house holder's perpetual fire; and is prepared for receiving oblations.

అహః * interj. Ah. Aha.

అహారము * n. s. Food, nourishment. అహారములు viands, cates.

అహారి * The eater: who feeds on. BD. 5. 1303.

అహిక్లబ్ధరము n. s. An intermittent fever.

అహికము, or అయికము n. s. Pawn, pledge. HD. 2. 631.

అహుతి n. s. Offering, oblations.

అహూ Oh! Aye! A. 4. 5.

అహూశ్రుతిక * n. s. Boasting, vaunting.

అహ్నిక క్రియలు * n. s. Rites, religious duties, one day's service, part performed by night and part in the day time:—morning and evening service. దినచర్యలు.

అహ్లాదము * Delight, pleasure.

అహ్వ * or అహ్వయము * n. s. Name, title.

అహ్వనము A summons: calling.

అక్షేపము, అక్షేపణ * Censure, blame, reproach, criticism, scruple, objection, a question. నిరాక్షేపము Above all question, blame or reproach, unquestionably. దురాక్షేపణ A groundless cavil.

అక్షేపించుట * To criticise, to object, to question, revile.

ఇ The vowel I as in hill. The initial form ఇ is usually changed into యి yi but the sound remains unaltered: thus ఇల్లు illu, a house, is written యిల్లు yllu, but pronounced illu.

ఇ|| A contraction for ఇత్యాది etcetra.

ఇం Contracted for ఇంత as ఇందరు, ఇందూరము q. v.

ఇంక adv. More, yet more, still, yet. As yet, till now, hitherto, hereafter, presently. Henceforth. ఇంకరా come along, now come. ఇంకచూడు Just look!

ఇంకలు See ఇనుకులు.

ఇంకా See ఇంక.

ఇంకించుట v. a. To dry up (caus of ఇంకుట) To do away, remove. హోకొట్టుట. A. 6. 137.

ఇంకుట v. n. To dry up, sink, as water or evaporate. See on ఇనుకుట, ఇనుకుట.

ఇంకువ Mind, thought, intent. Sign. గుర్తు. A place, a haunt. శుభము, ఘోరితె.

ఇంకము * Hint, sign, indication of sentiment by gesture. [రము, నిశ్చయ. D.

ఇంకలము, or—ఇంకల * A coal, charcoal. అంకల

ఇంతము * Hint, sign, symptom, gesture. Intention, purpose, inclination. ఆకారేనైవ చ తురాశ్చైవ యంతివ రోంతం, గర్భంస్తంకేతకీవుప్ప మామోదేనైవకటప్పదాః. From the countenance the wise discover the *disposition* as bees discover the unblown lily by its scent. ఇంతజ్ఞుడు penetrating, skilful in reading a character. One who sees the heart.

ఇంతలము * Fire, redness, red. హింసుశవనేవర్షతభాతువు. D.

ఇంతలాయి A sort of fish, the thorny eel, (*platy-tachys anguillaris*.) గుడ్డియంతలాయి the fish called *scarus viridis*. G. 1. 112.

ఇంతలికము, or, —రీ— Fire; red; vermilion; brick-colour. A medicinal drug. Levigated or prepared factitious cinnabar. Ainslie.

ఇంతుది * The plant called ఇద్దగారచెట్టు.

ఇంతువ, or, —వు— Assafœtida.

ఇందినుంచి ఇట్టుట anuk. To persuade, by bribing. Suca. 3. 257.

ఇంతు Sugar cane. See ఇంతువిల్లుడు.

ఇంతుక A little, even the least, petty.

ఇంతుట v. a. To increase = ఇంతుట. P. 1. 198. Dasav. 9. 47. Parij. 2. 6.

ఇంతుపాల్మదలి The ఇంతుపాల్మము.

ఇంతుబొడి, or బొడి A beauty, a lady. T. 3. 128.

ఇంతుమింతుగా More or less.

ఇంతుక్రూసు n. s. The sugar-cane.

ఇంతువిల్లుడు n. s. The Indian cupid whose 'blow is made of sugar cane.' From విల్లు a bow.

ఇంజేరు or ఇంజేటిగడ్డ A certain root.

ఇంట Affix, by, at the rate of. నాలుగంటగుణించుట To reckon or multiply by four.

ఇంట At home, in the house. The abl. of ఇల్లు.

ఇంట adj. All, all this, thus large, to the extent of. దీవులెడల In all the seven isles.

ఇంటికి At the rate of. అయిదింటికి At five; by fives, five at once: వకటింటికి పదిరూకలుయిస్తే ని I gave ten pence for each. గజమొకటింటికి యెంత at how much per yard? నలుశైయింటికి వచ్చిరి about forty men came. సూరింటికి One hundred in number.

ఇంటిపేరు The family name: which precedes the proper name and is in the genetive form: thus

నెల్లూరు Nelloor; నెల్లూరిరామయ Ramaya of Nelloor. నెల్లూరివాండ్లు People of Nelloor: or, people of the Nelloor family. Thus a native Christian was baptized *Wesley Abraham*.

ఇంటిల్లిపాది A piece, all of them, all the family.

ఇండల In, by. రాత్రిటిండల At night: by night.

ఇండు Give ye: plural imperative of. ఇచ్చుట

ఇండు A date tree. యారచెట్టు.

ఇండె n. s. A crack, a slit. A wreath of flowers.

ఇండెకశ్చేటిది A waiting maid? BD. 2. 941.

ఇండె బారిన Split, cracked.

ఇండ్లు Plural of ఇల్లు a house. మేముమూడుయిండ్లవారము We are of three different families.

ఇంత adj. So much, so large: యంతవట్టుకు thus far; as yet. యంతవట్టుకు లేదు Not yet. రండింతకు Come here. Jaimini. 7. 109. యంతమాటలు Such words, mere words. యంతకు And beside all this. యంతలో Whereupon, thereupon, meanwhile, afterwards. యంతకుమున్ను, యంతకు పూర్వము Heretofore, just now, already. వక యంత Just a little, even the least. యంతచాక all this while, thus far. యంతనేమి What matters it? Such, so large, so big, so much. ఇంత ఆన్నము Some food, a morsel of bread. ఇంత చెడ్డ So bad. ఇంతపొడుగు so long. Plu. ఇంతలు కన్నులు such eyes, eyes so large. యంతలేనికనులు such great works. నాలుగింతలు four times as much. యంతాంతకాదు It is vastly great. Lit: it is not so much, nor so much. చాదువడ్డ శ్రయాశలుయింతంతకావు. The trouble he is in is beyond telling. యంతంతదొంగకాదు he is no common rogue. యంతంతకాదు It is no trifle. యంతంతమనిషి such and such a person.

ఇంతట adv. Hereafter, henceforth. ఇంతట. అంతట. here and there. యంతటిలోన at this time.

ఇంతటి Such.

ఇంతనంత Such and such: ఇంతనింత very little: only so much. యంతనంతకాదు neither so much; nor so much; i. e. a great deal.

ఇంతల, as, రాత్రికింతల At night, by night. See ఇందల.

ఇంతి, ఇంతియ, యింతె, అనగాత్రీ.

ఇంతియ, ఇంతె Only thus much : that's all. యింతి యెగాని and notwithstanding all.

ఇంతెకాకుండా And besides all this.

ఇంద Come here : here it is. ఇందంతి Behold ye ! See ! here it is ! come here !

ఇందనక, ఇందాక Thus far, until now, just now, so long.

ఇందరు So many (masc. and fem.)

ఇందల, At, in. ఈటిందల by day. రాత్రికిందల by night (a rustic word.)

ఇందాక See. దాక Thus far, hitherto, just now (past tense) already, (contracted for ఇంతదాక) until this place, up to here, about this time. This word has an inflexion. ఇందాకటి as ఇందాకటివ్యాజ్యము The late dispute. ఇందాకవుండునా Will he have come there yet? యిందాకటిశ్రవ్న The preceding question. ఇందాకటికథ This story. యిందాకటివాడు The man that was here just now.

ఇంది, * ఇందిర, * యిందిత్తి దేవి నానుములు. D. L. 3. 186. *Indi*; a name of Laxmi.

ఇందివరము * The blue lotus.

ఇందు (defective pronoun) Here, this. (See అందు) యిందుకు For this. యిందులకు Hither. యిందు in this, herein. యిందువల్ల Hereby. యిందుకింద Under this. యిందుమీద. upon this. యిందు తెమ్ము bring it hither. యిందురా come here. *This life*, as distinguished from అందు "there" the next world. యిందునందు Both here and hereafter.

ఇందు The date tree. చంద్రుడు.

ఇందుగు Name of a plant : also called చిల్లగంజ. Rox. l. 576. the clearing nut.

ఇందుట v. n. To stay, remain, dwell.

ఇందుడు * A title of Adonis, regent of the moon.

ఇందుశ్రుచెట్టు The clearing nut. See చిల్లగంజ.

ఇందువారము * Monday.

ఇందూరము Thus far.

ఇంద్రకీలము * A certain mountain.

ఇంద్రకోశము, or—కోశము * An insect (Coc-cinella) The lady-bird. చందమామశ్రురుగు.

ఇంద్రజాలము * Juggling, conjuring. ఇంద్రజాలవిద్య Sleight of hand.

ఇంద్రజాలికుడు * A conjurer. W.

ఇంద్రబిభ్రుడు * Name of the son of Ravana.

ఇంద్రధనుస్సు "The bow of Jove." The rainbow.

ఇంద్రనీలము * A sapphire.

ఇంద్రరాగము * A sort of cloth.

ఇంద్రలోకము * Elysium, Olympus. Faeryland.

ఇంద్రాణి * Name of the wife of Indra. A sort of bracelet. OG. "Dowager" a bramin widow. Enugala. 28. July 1830.

ఇంద్రాయుధము * The rainbow : a thunderbolt as the "weapon of Jove."

ఇంద్రాచారి * "Foe of Jove." A giant. See రాక్షసుడు.

ఇంద్రియము * "An organ of sense : divided into three classes, జ్ఞానేంద్రియము, కర్మేంద్రియము and అంతరింద్రియములు. Or; organs of perception and action, and the internal organs : the first are the eye, ear, nose, tongue, and skin ; the second, the organ of speech, or larynx, hand, foot, నుదము, and ఊశుక్ల. The last are, మనసు the mind or organ of thought ; బుద్ధి the organ of apprehension : అహంకారము the organ of selfishness, and చిత్తము the heart or organ of feeling. Also రేతస్సు, శుక్లము. ఇంద్రియవృత్తి the natural propensities. M. XIII. 4. 262. కర్మేంద్రియములు bodily passions. జ్ఞానేంద్రియములు mental powers. శుంచేంద్రియములు the lusts. శుంచేంద్రియబద్ధుడు the carnal or sensual man, as a slave to his lusts.

ఇంద్రుడు * The Jupiter of India : armed with thunderbolts and noted for his amours. In composition it denotes excellence. Thus గజము an elephant. గజేంద్రుడు a noble elephant.

ఇంధనము * Fuel, firewood.
 ఇంపారి (from ఆరుట) Finely, fully. ఇంపారిస
 Fine.
 ఇంపు n. s. Fulness, satisfaction, ease. Fond-
 ness, liking. కండ్లకింపై తేకడుపుకింపు that which
 pleases the eye pleases the appetite. ఇంపైన
 Pleasing, comfortable. ఇంపు గా, or ఇంపెళిలార
 Finely, sweetly, nobly. Suitably, pleasantly.
 M. XIV. 5. 258.
 ఇంపాలయట v. n. To suit, be pleasing.
 ఇంబు for ఇంపు. OG.
 ఇక, ఇఱ, ఇకను, ఇకమాదట Yet, still, further, here-
 after, henceforth, then, next, in future, present-
 ly, soon. యిఱయెందుకు why else? for what else?
 యిఱ వెళ్లు now begone యిఱనులేము We no
 longer are there.
 ఇకమాదట Hereafter.
 ఇక్క i. e. మోటు. OG.
 ఇక్క n. s. Part, side, quarter, dwelling : appointed
 spot. చక్కదనాలయిక్క T. 4. 85. she was the very
 home of the graces, the land of beauty. వకయిక్క
 in one direction. మోవిక్క, i. e. అధరమండలము.
 ఇక్కట్ట n. s. Difficulty, intricacy.
 ఇక్కడ Here : in this place. Genit. ఇక్కటి of this
 place. Dat. ఇక్కటికి. or, ఇక్కడికి thus far : to this
 place. యిక్కడికివచ్చెను he came here.
 ఇక్కరించుట v. n. To blink, look hard at.
 ఇక్కువ n. s. A place : a secret : a secret part.
 Machination, internal agency. Radha 1.30.HN.
 5. 38. T. 3. 123. G. 8. 93. R. 2. 102.
 ఇఱ More, hereafter : See ఇక. ఇఱయెన్నడు at any
 future time.
 ఇగము for హిమము. * Moisture, dew, frost. For
 యుగము. BD. 5. 177.
 ఇగర బెట్టుట v. a. See ఇగురుట.
 ఇగరించుట v. a. To dry up, decrease, do away.
 నశించుచేయుట. BD. 6. 351. యాదహనజ్వరమిగ
 రించుతండ్రీ. See also దిగరించుట.
 ఇగిలించుట v. n. To grin, smirk, leer. To neigh.
 IIa. 1. 21. BD. 5. 964. BRY. 29. ఇగిలించుట a
 grin, a leer, a neigh.

ఇగురు, ఇగుళ్లు n. s. A sprout or red young leaf :
 the red gums of the mouth. ఇగురుగూర pottage.
 ఇగురుబోడి, or ఇగురాకుబోణి a blooming girl.
 ఇగురుట v. n. ఇగిరిపోవుట v. a. To be evaporated.
 ఇగర బెట్టుట to prepare rice with such a quantity
 of water as nearly evaporates by the time the
 rice is boiled.
 ఇగురువుట v. n. To bud or blossom, to bloom.
 రోపమిగురుత్తక with a burst of displeasure.
 ఇగుచ్చుట v. n. To sprout, shoot, bud.
 ఇగ్గాముగ్గి n. s. Hauling about, struggle, violence.
 ఇగ్గుట v. a. To pull, haul, drag, to jerk, struggle.
 Subl. 2. 30.
 ఇగ్గురు for ఈగురు Thus great; so much. See
 గురువు.
 ఇగ్గులాట n. s. Struggling, jerking.
 ఇగ్గులాడుట To pull, to jerk, to struggle. UH. 3. 98.
 ఇఱు See ఇక.
 ఇచట adv. Here. ఇచటి adj. Belonging to this
 place.
 ఇచ్చు n. s. Inclination, fancy, love. ఇచ్చుగలిగిన In-
 clined, desirous. R. 5. 177.
 ఇచ్చుకము n. s. Cajolery, wheedling, trickery ఇచ్చు
 కాలమారి a rogue, a flatterer, a toad eater.
 ఇచ్చుకులు Flatterers. A. 4. 48. ముఖప్రీతిమాటలా
 డేవాంధ్రు.
 ఇచ్చుగించుట v. a. To like, fancy. L. 5. 17.
 ఇచ్చుట Here, in this place.
 ఇచ్చివుచ్చుకోళ్లు Traffick : affinity : matrimonial
 connection.—చేయుట To bandy or traffick in.
 To intermarry.
 ఇచ్చుట Inf. ఇవ్వడము Imperat. యిచ్చు, యిచ్చుండి,
 యిచ్చుమా, ఇవ్వండి, యాండి, To GIVE. To per-
 mit, let, allow, suffer : in this sense it is joined
 to the infinitive in A, as చేయుట to do, Root in A
 చేయ cheya, చేయనిచ్చిరి they let (him) do so.
 పోవుట Root in A పో or పోవ pova, thus, పోనిచ్చిరి
 they let him go. పోనీ let it pass. చూచుట to see.
 చూచనీ Let me see it. చూచుట to see; రానీ let

(them) come. నన్ను రానిచ్చినారుకారు they did not let me come. The verb అవుట forming కా, కాసి Let it be so: be it so మరిక అర్థము గున్నది it gives (has) another meaning. మనస్సునకు To give the heart, consent, listen. తెలుపిస్తావునన్నది It appears white: lit: gives whiteness. యానా i. e. యివ్వనా shall not I give? A. 6. 159. In spelling, it is thus used; లకుకొమ్మయిస్తేలు L and U make LU. See ఈ and ఇవ్వ.

ఇచ్చో, ఇచ్చోట, Here, in this place.
 ఇచ్చ, ఇచ్చ, * n. s. Love, wish. నీయిచ్చ, Your pleasure: do as you please.

ఇచ్చయించుట * v. a. To wish or desire.

ఇజము, ఇజాలు, The కృషణములు.

ఇజగు n. s. Puzzle, dilemma, distress.

ఇజ్జె Coir, of which ropes are made?

ఇజ్యోధ * The planet Jupiter or బృహస్పతి.

ఇట Here, in this place: or, for ఇంతట Thus far; BD. 5. 298. L. 3. 199.

ఇట adv. Here, hither. Added to numerals it changes them into ordinal adverbs, as, ఆరిట, in the 6th place; sixthly; ఏడిట By sevens.

ఇటకురా Come hither. ఇటకుముందు Heretofore, already.

ఇటని Thus. ఇటనినావ్రాలు Witness my hand. ఇటనియవ్రాకారముగా accordingly.

ఇటిక or, ఇటికె n. s. Brick. యిటికెకోసుట, or ఇటుక పట్టుట To make brick.

ఇటీవల adv. Since that time, lately recently, latterly. ఇటీవలనుండిపోయినరాజు The late king. యిటీవలి (In the inflexion) ulterior, posterior, lower, subsequent, nearer, hither: as యిటీవలితనలు the latter operations, యిటీవలివివరములు further particulars.

ఇటు adv. Thus; యిటుననుబంపె he sent me here; or, this way. నన్నిటుకుంపినాడు వాణ్ణి అటుకుంపినాడు He sent me this way, and him the other way.

ఇటుక n. s. A brick. వెయ్యియటుకకాల్పిరి they burnt 1000 brick: i. e. bricks.

ఇటుకిరము Heretofore.

ఇటుల Thus.

ఇటువంటి Such (See అటువంటి)... ఇటువంటికిని To such an affair; matters standing thus.

ఇట్టుట adv. This way and that. Fie! O fie! T. 4. 159. Alas! ఇట్టుటకుడుట. A. 4. 87. to be surprised or shocked.

ఇట్టలము Vast, huge, great, abundant. Notorious. M. 3. 5. 241. BD. 5. 1320. 3. 1109. తయరు, విస్తారము. (Compare నిట్టలము) ఇట్టలయిగ, or —యన vastly: Thus, in this way.

ఇట్టులెడుట To spread? వ్యాపించుట. Also written ఇట్టులెడురు. BD. 3. 18. 6. 28. Everywhere spreading.

ఇట్టి This, like this: such as this. ఇట్టిరన్నుకవయని ట్టిమాము. Padma. 3. 23. KP. 1. 236.

ఇట్టిక n. s. Brick. R. 3. 18. metri gr.

ఇట్టిది This, this sort of.

ఇట్టలము See—ట—

ఇట్టె Thus, at once. ND. 5. 778.

ఇట్ల, ఇట్లా, ఇట్లాగు, Thus, in this way. యిట్లరా Come here.

ఇట్లాటి Such. ఇట్లాటియిండ్లలో In such houses.

ఇట్లు adv. Thus, so, in this way.

ఇదానలము * The musk orange: a species of citron. Heyne.

ఇడికుడుములు A sort of cake. H. 1. 118.

ఇడియగొట్టుట To demolish. See ఇడియుట.

ఇడియుట, ఇడిసికడుట, or,—పోవుట v. n. To split, crack, fall to pieces, turn to powder or dust. To fall in, as a well. యిడిసినబావి a ruined well.

ఇడుకొనుట See ఇడుట. R. 6. 179. BD. 4. 1455.

ఇడుట v. a. To give, offer, place, put, lay. To help to food. = వేయుట Compare విడుట. To set, plant, కుల్లిదె A. 4. 265 he planted thorns. కుయ్యదగా Crying, screaming, uttering a cry.

గొడుగిడి holding an umbrella over them. BD. 4. 636. అడ్డమిడుట To blindfold. BD. 4. 1532.

పూజిడుట to offer worship: to worship. తాకట్టిడుట to pawn. శబ్దమిడుట to sound. గంతుడుట to leap. గొంకరనమిడుట To impute theft. కనురెక్కలిడుట closing the eye. తలగడలిడ

మాస్త్రములిడి : placing their arms on pillows. కూర్చుండనిదిరి they made him sit down.

ఇడుపు n. s. A breach or crack, a hole. Parij. 2. 44.

ఇడుము n. s. Trouble, evil, plague, ill, misfortune, hardship. యడుముల పాటుట To torment, grieve. plague. DRU. 980. ND. 3. 1035.

ఇడుముడి plu. ఇడుముళ్లు Trouble, See ఇడుము.

ఇడ్డ i. e. ఇడిన See ఇడుట Placed, fixed, given.

ఇడ్డెన A sort of cake. H. 1. 117.

ఇతఃవరము * Henceforth.

ఇతడు He, this man. See అతడు.

ఇతరము * n. s. Another thing.

ఇతరము * Other, different. యిదిఅన్యాయమే యితరముకాదు This is injustice and nothing else. నిశుచెల్లించవలసినదేయితరముకాదు You must pay it; that's all.

ఇతి * A particle denoting conclusion: enough; finis. It is placed at the end of a chapter: or of a quotation.

ఇతివశము * History: traditional accounts of former events: heroic history: as the Mahabharat and the Ramayan. యిందుకుమేమియితి వశము What is the story regarding this?

ఇత్తడి or ఇత్తడి Brass.

ఇత్తము Let us give. See ఇచ్చుట . . . ఇత్తయ్య i. e. ఇత్తుపుఅయ్య Be pleased to give.

ఇత్తది This once: now. From తది.

ఇత్తలి See ఇత్తడి. Brass.

ఇత్తము or యిస్తాము We will give.

ఇత్తక Six (at dice.)

ఇత్తేని i. e. ఇచ్చితివేని. BD. 1. 93.

ఇత్యాది * And so forth, etcetera ఇత్యాదులైనపుస్తకములు and other books. This word is represented by a cross + like the English sign for plus. ఇత్యాదికములైన * And the like.

ఇది pro. She, it, this, that. Something. The inf. is దీని as is also the acc. as దీనినెరుగంపు Declare this. M. XIII. 5. 201. the abl. is దీన "hereby." M. 1. 1. 174. plu. వీరు masc: fem: and ఇది neut.

ఇది గా So so, but so so, after a fashion, not well అనడతబహుయిది గావున్నది that conduct is not the thing; is not correct.

ఇదిగో, or—దు—, interj. Look! do you see! behold! here it is! ఇడుగోయిస్తాను అడుగోయిస్తున్నానని అంటాడు he puts me off with empty promises— Lit. Here I will give it, there I will give it, says he. ఇడుగోవస్తానని చెప్పాను or యిడుగోవచ్చెదనంచు he promised to return presently.

ఇదె Look here (same as ఇదిగో.)

ఇడ్డరి On this side, or shore, See దరి.

ఇడ్డరు adj. Two, both (persons men or women, or gods) ఇడ్డరున్నూ both of them. A negative verb requires this is to be translated *neither*: as ఇడ్డరినిన్నిరాయివద్దు. Let neither of them come in.

ఇడ్డము The measure called two తూములు. Marked thus in accounts ల ౨.

ఇడ్డళి On this side, here See దెళి.

ఇడ్డము * adj. Glowing, shining. ఇడ్డచరితుడు * He of glorious deeds. ఇడ్డరూపి * He of glorious form.

ఇడ్డము * n. s. Sacred fuel used in sacrifice.

ఇనశు Made of iron. See ఇనుము.

ఇనశుకుడు * The son of Ina or Surya viz. Yama.

ఇనుకుట See on ఇంకుట.

ఇనుడు * A name of the god Surya.

ఇనుశు Made of iron. యినశుగొలుసు an iron chain. యినశుకచ్చు an iron girdle: i. e. continence, chastity.

ఇనుమడి adj. Double, twofold.

ఇనుమడించుట v. a. To double or redouble.

ఇనుమడిచెక్క n. s. Iron wood. See మడ్డి.

ఇనుమారు Twice.

ఇనుమిక్కిలి, ఇనుమడి Twice as much.

ఇనుము Iron. See ఇనుశు.

ఇన్నుశుము An absurd spelling for ఇన్నాశు.

ఇన్ని (adj. Neuter) So many, thus many, వకఇన్ని a very little.

ఇన్నిటికి For all this.

ఇన్నూరు inf. ఇన్నూటి, Two hundred.

ఇస్సా adj. Certain; thus, ఇస్సావక కుట్టుమలో
 in a certain town : in such and such a town.
 ఇపుడు ipudu, or ఇపు ipdu. See ఇప్పుడు.
 ఇప్ప, Appertaining to the ఇప్పచెట్టు *Bassia lati-*
folia (కుఢాకము) " the flowers are like ber-
 ries, and when dried resemble a dried grape in
 taste : by fermentation and distillation they
 yield యిప్పుసారాయి, a strong spirit : the fruit
 yields an oil which is used instead of melted
 butter : and has medicinal properties ; the bark
 is used in obtaining a brown colour ; the wood
 is durable and compact." Malcolm's Central
 India 2.47. Col. Sykes in Madr. Journal 1838.
 p. 257. Rox. Vol. 2. p. 526. When the oil is
 squeezed from the seeds, the residue, like
 flour, called ఇప్పిపిండి is used for soap.
 ఇప్పటి Of this time. ఇప్పటికని The present bu-
 siness.
 ఇప్పిపిండి A fragment sort of rice.
 ఇప్పిటను i. e. ఈలాగునను.
 ఇప్పించుట v. a. (The causal of ఇప్పుట) to deli-
 ver, to bestow, grant.
 ఇప్పుడు Now, this time. యిప్పటివాండ్లు The peo-
 ple of these days. యిప్పుడేవచ్చినాడు He is
 only just come.
 ఇప్పిచెట్టు See ఇప్పి.
 ఇబాసారి adj. Ugly, nasty, frightful,—ఎ బెసారి
 See. ఎ బెప్పి.
 ఇబ్బంది n. s. Strait, inconvenience, ambiguity. తీ
 ధానికీయిబ్బంది గావున్నది Water is deficient, or
 scarce. యిబ్బంది గావుండే Of a lukewarm un-
 decided disposition : neither one thing nor the
 other. యిబ్బందికని A doubtful affair. ఇబ్బంది
 గాడు A mongrel : supposed to be begotten
 by a tiger on a leopard. యిబ్బందిగుర్రము A
 horse of doubtful breed.
 ఇబ్బిట్టు Scarcity, dearness. కాలముయిబ్బిట్టు గావు
 న్నది the times are hard.
 ఇబ్బితి adj. Twice as much.
 ఇబ్బికించుట v. a. To double.
 ఇబ్బిడ A certain tree.
 ఇభము * An elephant.

ఇభయాన* A graceful woman ; with an elephant's
 easy luxurious rolling gait.
 ఇభి * n. s. A she elephant.
 ఇభ్యుడు * A ruler, a rich man. A. 2. 125.
 ఇమిడికి n. s. Brevity, compactness.
 ఇముకు See యిరుకు.
 ఇముడుట v. n. To be held. To remain, stay. ఓ
 ఓధముఅతనికియిడుడకపోయింది The medicine
 did not stay on the stomach. ఓ ఓధముయిమిడిం
 ది The medicine staid (or he kept it, or it re-
 mained) on the stomach. యాశిమాచారమువా
 నిలోయిమిడిపుడదు He will not be able to con-
 ceal this. నాగముశ్రుట్టలోన దాగునా Will a
 snake always remain in one hole.
 ఇముడుకొనుట v. n. To be held or contained. ఇము
 డుకొన్నాడు He restrained himself.
 ఇముడుపుట v. a. To include, retrench, contract,
 hold contain, retrench, abbreviate.
 ఇమ్ముగు or ఇమ్మైన See ఇమ్ము.
 ఇమ్మికి Double : See ఇనుమకి ఇమ్మికించుట v. a. To
 redouble.
 ఇమ్ము The imperative of ఇచ్చుట to give. Give
 thou.
 ఇమ్ము n. s. Opportunity, convenience, a place, a
 home. State, plight ఇమ్ములేని inconvenient :
 pinched. ఇమ్ములను i. e. బాగుగా.
 ఇమ్ము adj. Convenient, suitable, opportune fitting.
 ఇమ్మెయి adv. Thus. (See పెయి.)
 ఇయ్యకొనుట v. n. To consent. Kuch. 1. 121. M.
 Sal. 2. 302. M. Dro. 1. 59. M. 3. 5. 175. 7.
 320. Vasu. 2. 160. &c.
 ఇయ్యకొలుపుట v. a. To persuade.
 ఇయ్యకోలు Desirable. G. X. 142.
 ఇయ్యన This person. He. His honor.
 ఇర n. s. A name of Saraswati.
 ఇరకటము n. s. Strait, difficulty, narrowness.
 ఇరకబట్టుట v. a. To withhold. To twist or screw :
 to hold awkwardly.
 ఇరకాటకము n. s. Difficulty, strait, narrowness.
 ఇరలవాండ్లు See యానాదీలు, ఏనాదీలు.
 ఇరవు n. s. Place, abode or occasion.

ఇర లెండుట v. n. To take place, arrive, suit, be convenient (i. e. పొందుట) To resort to. ఇర శ See ఇర శ.

ఇరి Small, little. సూక్ష్మ త్వము, అపకృతము. D. A. 2. 42.

ఇరికంద n. s. Trouble, strait.

ఇరికి The tree called Dalbergia Sisu. శింశుకు. Rox. 3. 223.

ఇరికించుట v. a. or, ఇరికించుకొనుట To insert, poke in, stick in.

ఇరికికొను v. n. To get in ; stick.

ఇరిసవ్వులు Hard or firm కఠములు. A. 5. 109.

ఇరియుట v. n. To be squeezed, crushed, powdered. To be jammed as a door.

ఇరిదిలి n. s. A bore or orifice made with a పోగర or drill.

ఇరు adj. Two, both. ఇరు గలకుల both sides.

ఇరుకు n. s. Strait, difficulty, distress, narrowness. Closeness, contact. Narrow. In Sucas. 1. 14. యిరుకువలిసవ్వుచన్నులు Tight, squeezing. ఇరుకుతోడలుగల Whose legs touch.

ఇరుకుట v. n. To be squeezed, stuck in.

ఇరుకుమాను n. s. Posts set in a gate-way (i. e. ఘోరక(ర్ర) like a turnstile, to exclude cattle but admit men.

ఇరు కలకుల On both sides. BD. 4. 1358.

ఇరుక్కినుట v. n. To stick, be caught, be inserted, be entangled.

ఇరుగడ On both sides.

ఇరుగు n. s. Nearness ; the neighbourhood. adj. Neighbouring, near, adjoining.

ఇరుగువ చెట్టు n. s. A tree called Dalbergia Sisu అశోకము, or శింశుకు Rox. 3. 223.

ఇరుగుపారుగు ; ఇరుగుపారుగు adj. Neighbouring, adjoining, on both sides, hither and thither.

ఇరు గలంకుల On both sides. ఇరుగోరు Both shares, the whole, the gross crop. ఇరుచక్కి Both sides. ఇరుచాళ్ల దక్కి A second ploughing.

ఇరుతిక or ఇత్తిగ Six at dice : see తిగ. ఇరుదూము Two tooms see దూము. ఇరుదెసల On both sides. ఇరుపాదం (See తోడ) a pair. ఇరునాలుగు Twice four.

ఇరుపది " Twice ten." RDY. 2235.

ఇరుపేద Very poor, beggarly. OG.

ఇరుము A covert, hiding place. B. 8. 464.

ఇరుమైల, ఇరుమైల On both sides. ఉభయపార్శ్వములయందున్న A. 6. 28.

ఇరులు (K) Shades, shadows, darkness. ఇరులుకొనుట v. n. To become dark or obscure. To gather blackness. Vasu. 4. 6. N. D. 3. 372.

ఇరువ A sort of fish, Platycephalus. Rox. No. 46. 47. It resembles a wedge in shape.

ఇరువంకల On both sides : from side to side.

ఇరువది Twenty ; or two tens : See పది.

ఇరువాయికట్టిసది. n. s. Double palsy : a disease wherein కులమాత్రములు are stopped.

ఇరువారము adv. On both sides. T. 2. 74.

ఇరుపు Opening, way, suitability. Place.

ఇరుపు adj. Fitting, suitable, also hidden, unknown. ఇరువైనవేల్పు an unknown god. ఇరువైనవస్తుపు bliss, not yet revealed. See —ర—

ఇరుపుడు or—గుడు The tree called Dalbergia Sisu.

ఇరుపురు Both : two persons.

ఇరువై Twenty. ఇరువైమంది twenty persons.

ఇరులెండుట See యిరుపు.

ఇరుసు A measure of capacity, being half a తూము. The axle tree.

ఇరులు Shades, darkness.

ఇర్పది i. e. ఇరుపది Twenty.

ఇర్పి The gazelle ; Antelope Arabica : the *chikara* of Mahomedans. Perhaps the antelope Cora. A. Bennetii of Sykes. Elliot.

ఇర్పింకులు Stares, wild locks. Mand. 3. 248. యిర్పింకులై న wild, stern, severe, wasting, harsh.

ఇర్లు Darkness, shades.

ఇర్లురు Both : see యిరుపురు.

ఇల * The earth : Loc : ఇలను, ఇల, ఇల in the earth ; anywhere. This is often a padap.

ఇలకరించుట, ఈలకర్చుకొనివుండుట To be set, jammed, stuck. వానికితలయాలకర్చుకొనిపోవునది His head his jammed or sunk between his shoulders. ప్రాణముయిలకరించుకొన్న.P. 3. 196. Hard to kill : having stubborn life. ఆరనికివండ్లుయిలకరించినది his jaws were set : he gnashed his teeth. A. 5. 13.

ఇలకోడి The grey cricket, cicada, or deathwatch.

ఇలవరము, ఇలారము A shed.

ఇలి n. s. Food. Kuchelop. 3. 115. ఈ గుకుయిలిపాముకుబలిపుట్టడు, కానియింట్లో యిలిధిక్కుము బలిధి

కమఃశుట్టరు In the miser's house a fly cannot find a dinner.

ఇలింద, ఇలివెంద The tree called బేచురు, ఇండ్రవల్లి. ఇలిసాపామాము, ఇల్లిసాపామాము Rats bane : corrosive sublimate.

ఇలు (for ఇల్లు q. v.) A house. బండారంఇలు. BD. 5. 708. See ఇల్లు.

ఇలుకు n. s. Cramp, sprain. ఇలుకుశట్టిన Sprained, cramped.

ఇలుగుట, or ఈలుగుట To die, expire. M. 9. 1. 1. 60. BRY. 549.

ఇలుజుట్టు (from చుట్టు) Lustration : walking round a house to keep away demons.

ఇలువడి Consanguinity : a household.

ఇలువరళి Family, race, consanguinity. యలువరళిగా At each house, from house to house.

ఇలువేల్పు A patron saint or god.

ఇల్ల A Kanarese word for తేడు, నాస్తి Kuchelo. 2. 118. R. 1. 45.

ఇల్లంట్లము See ఇల్లటము.

ఇల్లటము Residence in the house of his wife's father. యిల్లటపల్లుడు He who resides with his father-in-law. యిల్లటము శట్టిరి They kept their son-in-law at home. యిల్లటకాడు The son-in-law thus kept at home.

ఇల్లడ (i. e.) కాశ్రురము; అప్పగింప. D. Dwelling : committing, entrusting. యిల్లడగాచేసి A. 5. 142. M. 4. 2. 209. DRB. 482. Keeping in his house. నన్ను యిల్లడచేసినాడు he made me dwell with him.

ఇల్లరి A house tax or hearth tax.

ఇల్లరికము n. s. Residence in his father-in-law's house. తనమామయింట్లో యిల్లరికమున్నాడు He resides in the house of his father-in-law. యిల్లరికము శట్టుట To give a son-in-law house room, ఇల్లరికశుట్టెడు A son-in-law who lives in the family of his wife.

ఇల్లవ or ఇల్లవ n. s. A sort of fish.

ఇల్లటము See ఇల్లరికము.

ఇల్లానుల్లితనము Scandal, tattle.

ఇల్లానుల్లి శుద్దులు n. s. Tattle, back-biting, scandal.

ఇల్లాయము n. s. A house tax or hearth tax, quit rent.

ఇల్లాయి n. s. A wife, an honest woman. The plural is ఇల్లాండ్లు or ఇల్లాండ్లు.

ఇల్లింద See తొగిరిక.

ఇల్లిముక్తు శుగ్లిస Bleeding at the nose. శాసికియల్లి ముక్తు శుగ్లిసెత్తురుకారినది he was bleeding at the nose.

ఇల్లు A house, a chamber, room. Genit ఇంటి Dat. ఇంటికి. Loc. యింట్లో or యింటు Plural యిండ్లు.

Home, place, caste, family. చారుయేయిండ్ల వారు

Who are you : of what family are you? A place

or space in a table of accounts. A square at

draughts or chess. యింటిదూరమైన ceremonially unclean, i. e. ఋతుకుమియైన.

In poems, శురునిల్లు is the ధగము. Regarding శురింటికి &c.

See under ఇంటికి.

ఇల్లడ Charge, guardianship. ఆశీనము.

ఇల్లెళుచేత A kind of fish. H. 4. 225.

ఇల్వడి, అనగా యింటినరుళి, యింటికుర్యాద Padma.

IX. 9. రాసుకులకైకెడియిల్వడియంచుడు ర్జనస్తో

మునునిండజేయ What do princes care for the

decencies of life.

ఇవ * Like. similar. అనామివబహా ప్రాభవతః మకు

తుభవానివభవానేన Thou hast many (servants)

like me, I have no (patron) like thee.

ఇవము n. s. A word coined from హిమము frost.

ఇవక n. s. Wetness, damp, slop, puddle.

ఇవతల adv. Hither, on this side, hereafter, next.

ఇవతలరా Come away. To come over to another

party in a dispute. ఇవతలలన్నము we stood

on the outside. ఇవతలికి రానిచ్చినారు they let us

enter their country, they suffered us to approach. Genitive యవతలి of this side, as యవ

తలివాండ్లు those who are on this side, or, of

later days.

ఇవతలికి To this side: this way.

ఇవతాళింపు i. e. నలువకలగుట.

ఇవలికి i. e. యవతలికి.

ఇవి These things.

ఇవియము The tree called శులకా.

ఇవుకు n. s. Wet, puddle, damp.

ఇవురు for చిగురు n. s. A sprout.

ఇవురుట for చిగురుట v. n. To sprout, or shoot.

ఇవ్వ X Thus (for యా this వ X manner.) So.
 ఇవ్వ X Giving. The participle of యిచ్చుట.
 ఇవ్వలి Hither, this. D. 9. 346.
 ఇవ్వెడ This woman, she.
 ఇవ్వేళ్ళ Now, to-day. From యా this and వేళ్ళ time.
 ఇవము * A name of the month ఆశ్వయుజము.
 ఇషిరాసి * The rusty soapnut tree: a large timber tree; the wood is straight, strong and durable. Sapindus Rubiginosa. (Ainslie. 1st Edn. 213.)
 ఇషిక * n. s. A blade of grass, a reed, a painter's brush.
 ఇసు adj. Such like. See ఇటు.
 ఇసు * An arrow.
 ఇసువంటి Like this.
 ఇసుపు * n. s. An arrow.
 ఇష్టము * n. s. Wish, inclination, liking, pleasure, choice. adj. Desired, dear, beloved. ఇష్టమయిన దాకా As long as he pleased.
 ఇష్టక * n. s. A brick.
 ఇష్టతి * n. s. Wish, desire, inclination.
 ఇష్టదేవత * A patron saint or tutelary god.
 ఇష్టకడుట v. n. To wish.
 ఇష్టలింగము The patron god or protecting deity.
 ఇష్టా See ఇట్లా.
 ఇష్టాగోష్ఠిగా Agreeably, (talking, chatting) comfortably.
 ఇష్టాశ్రుతము * n. s. A good deed, a religious work.
 ఇష్టలాటము * n. s. Pleasant conversation.
 ఇష్ట * n. s. Wish, inclination. A sacrifice: rite, ceremony.
 ఇష్టించుట * v. a. To desire, wish for. BD. 4. 1051.
 ఇష్టికరించుట * To be eager or willing (not a good word.)
 ఇష్టుడు * n. s. A friend.
 ఇష్టాశ్రము * n. s. A bow.
 ఇసీ interj. Fie! alas! poh! pah!
 ఇశు n. s. Child, infant, pupil. R. 4. 6.
 ఇశుక n. s. Sand. బంగారయిశుక gold dust. యశుక పాతర A sand pit, confusion, a puzzle.

ఇశుక వాళిలికూర n. s. A certain herb.
 ఇశుకదిన్నె n. s. A sand bank. See తిన్నె a hillock.
 ఇశుకదిబ్బి The same.
 ఇశుకదొండు or ఇశుకదొండు n. s. The fish called white caboose, or River whiting, dragonet: it is somewhat cylindrical, with a thick tail.
 ఇశుకశర గాళుండే Sandy.
 ఇశుకవేలు A creeping plant, of great beauty.
 ఇశుము n. s. Sand.
 ఇశుమంర adv. The very least, at all.
 ఇశువంటి adj. Such, such like.
 ఇశుళ్లు n. s. Winged white ants, (termites.) These are eaten by the poor as a delicacy.
 యిశ్చల్లో A wrong ablative of విశ్చర a leaf.
 ఇశుక An estate (vulgar.)
 ఇస్సీ interj. Fie! alas! pooh!
 ఇహము or ఇహలోకము Here: the present world or life; opposed to తరము a future state. "Here below" ఇహశరావలకు వెరవక having no fear of God or man.
 ఇహిహి Ha ha ha! (in derision) R. 5. 144.
 ఇహురాము * This instant. For యాహురాము.
 ఇయ్యు ఖండ్ము * n. s. A bit of sugar cane.
 ఇయ్యు దండము n. s. A stem of sugar cane.
 ఇయ్యు వణము * n. s. A sugar cane plantation.
 ఇయ్యుపు * n. s. A sugar cane అనగా చెరుకు.
 ఇయ్యు శరాళినుడు * n. s. The sugar cane bowyer: i. e. Cupid, whose bow is made of sugar cane.

ఈ

 The vowel I as in *machins*, or *ee*, in *seen*, or *ea* as in *mean*, or *ie*, in *mien*. It is best expressed by I, as in the French pronunciation of *file*. Unless in poetry, and in the dictionary, this vowel is always written యా yi, and the character ఈ is chiefly used with Sanscrit words, as ఈశ్వరః.
 ఈ This, these, as యావోటున in this place. యావోటులు these farmers.

ఈ, ఇవ్వ The root of ఇచ్చుట to give. ఇవ్వచాలను, or ఈచాలను I cannot give. ఈ గాంచితి I wished to give. Also the imperative of the same verb. ఈ or యిచ్చు Give thou. ఈంకి or ఇవ్వంకి Give ye. It sometimes, is a contraction for ఇవ్వను I will not give, thus పోవనిజుచ్చు i. e. పోనివ్వను గుఱు. BD. 5. 83. 195.

ఈంఠ్ర n. s. The name of the caste ఈంఠ్రవాండ్లు who draw the palm-wine. ఈంఠ్రవాడు a toddy man. ఈంఠ్రది a woman of the same caste.

ఈక, i. e. ఇవ్వక Without giving. యాకుంటినేని if I fail to give it.

ఈకడ Poetical for ఇక్కడ.

ఈకు Give not thou. For ఇవ్వకుము from ఇచ్చుట. యాకుపోకు లేని beggarly, destitute, disorderly. యాకుపోకు లేనిరితిగా in an irregular way.

ఈకుట v. n. To be inibed : See ఇంకుట. To drop off, as feathers.

ఈకువ n. s. Dampness, wetness.

ఈకె A feather, a pen, a quill.

ఈకె (K.) She, this woman. See ఈకె.

ఈగ n. s. A fly. పోతుటీగ (from పోతు male and ట inserted) a male fly. T. 4. 17. చ||నృపాల కులు.... నిగ్రహమొక్క పోతుటీగయు నబాలయగ నియ్యరంఠిపురి. Princes would if possible, keep out male flies from their seraglio. This expression is common in poems.

ఈగ or ఈగా Part for యివ్వంగా giving.

ఈగళులి n. s. A spider : literally a fly-tiger.

ఈగ n. s. Giving donation, gift. M. XIII. 5. 88. IV. 2. 207. యాగులు Gifts. M. XII. 6. 136.

ఈగు Under. This is the pl of ఈగుట.

ఈగుట v. n. To fail, lose : submit, (compare. వీగుట.) To perish. ఒడుగుట, ఓడుట, డస్సిపోవుట To be crushed. వత్తుడుబడిపోవుట. A. 5. 122. In R. 2. 105. గొడ్డునీగం Ad sterilitatem removendam : that barrenness may be done away. యాగెద రాకటిచే. Hari Vams. 1. 23. They perish with hunger.

ఈగుట v. a. To enter, penetrate. ఇంచువిల్లునిచారిసి గనేల Bhallana 2. 50. Why lie to perish at

Cupid's feet, or, be a victim to love? నాభిసారంగుఱు Vasu 2. 91. entering. To give, bestow. Naish 4. 11. నీ || పానియ్యముననఘ్యంపాద్యుఱు Here each line exemplifies it. To do away, పోగొట్టుట. Parij. 2. 90. (This is better spelt నీగుట.) M. Anusa 2. 270. M. 3. 5. 308. To return good for good, or evil for evil. ఈగని గుడు BRY. 849. I will revenge my loss.

ఈచ adj. Lank, lean, withered, mishhapen.

ఈచబోవుట To fall away, become lean.

ఈచుకపోయిన adj. Lean, withered, flabby. HD. 2. 933. BD. 8. 1127. శక్తింబిపోయిన.

ఈచుట v. n. To shrivel, wither, dry up.

ఈటిబోవుట v. n. To dry, waste, sink as a lake See ఈచుట.

ఈటె n. s. A dart, a spear. T. 5. 110.

ఈటేపు On this side, hither. (See ఆటేపు.)

ఈటేరుట v. n. To cool or lose its heat as food.

ఈడ Here. See యిక్కడ. Anir. 3. 59.

ఈడంబోవుట or, —డబో—To retreat, retire. తన్నుట. M. 1. 1. 136. M. 14. 4. 68. T. 2. 160. వెనకదీగుట. D.

ఈడి Small. ఈడుముంఠ a small cup. పాలుతింకే కుండ. D.

ఈడిలట v. n. To halt, be weary. ఈడిగలబడుట To hang back, linger, be reluctant. Chenn. 2. 42. Parij. 2. 62.

ఈడిగవాడు n. s. A toddyman, or arrack drawer. These people, though Telugu, often speak the Hala Kannadi language.

ఈడితము adj. Lauded, praised, commended.

ఈడిపించుట or ఈడ్చించుట To cause to draw. See ఈడుచుట To drawl, prolong.

ఈడిబండాడుట To ruin, crush, destroy. చిన్నపుచ్చుట. L. 2. 295.

ఈడు He will not give. See ఇచ్చుట. Bhasc. §. 93.

ఈడు As an affix answers to వాడు a man. కుచ్చురీడు or కుచ్చురి a potter. సాలీడు or సాలెవాడు a weaver. కన్నడీడు a native of the Kannadi country. డ్రావిడిక a Tamil man. చాననీడు servant.

ఈడు n. s. Equality, age, time of life, puberty : యీ డైన equal. రెండుయేండ్ల యాడునె two years old. యాడుమిగిలించి She is beyond the age for marriage. యాడుమిరిన Nubile, grown. ABA. 3. 141. Resemblance, similarity. proportion. A match, a rival. ఈడుచాలిన or యాడువచ్చిన Grown, adult. యాడుచాలని or యాడురాని un-grown, raw, infantine.

ఈడుక n. s. Similarity, equality.

ఈడుచుట v. a. To pull, haul, drag. కండ్లలోకులి కియాడ్చుకొనిపోయినవి His eyes are sunken.

ఈడువరచుట v. a. To equalize, to compare.

ఈడుశు or ఈడ్చు n. s. Pulling, dragging, impetus, hard breathing. A stitch in the side, the contraction of a limb. నీళ్లునిండాయాడ్చు గావు న్నవి The water runs here with a great draught. కాలముయ్యాడ్చుకిందకట్టినాడు He is in great difficulties. ఈడుశు the పొదికట్టు or sill; the side post of a door.

ఈడుపెట్టుట v. a. To mortgage.

ఈడుమంత n. s. A pot used as a milking pail.

ఈడులేని adj. Unripe, raw. Proceicious, premature.

ఈడువ n. s. Classification, sorting. Portion? share?

ఈడువచ్చిన adj. Ripe, mature.

ఈడె n. s. The name of a certain tree. A core or inner division of an orange &c.

ఈడెలి or ఇడవలి n. s. Rushes, bulrushes. The roots are called పట్టివేళ్లు. Some deny this. See ఈడెచెట్టు.

ఈడేరుట v. n. To be effected, completed, attained. To come to maturity. ఈడేరిన. Ripe, mature.

ఈడేర్చుట v. a. To effect, complete, fulfil, accomplish. L. 5, 82. యాకష్టమిడేర్చితివా if you will only get me through this distress.

ఈడ్యరతిత * Glorious, noble. BD. 6. 349.

ఈడెలశదుట To be supine, on the back. Chenn. 2. 42.

ఈడ్చుట—See ఈడుచుట.

ఈత adj. Of the date. యాతచెట్టు A date tree. యాతకల్లు toddy. date-tree wine. యాతశుండ్లు Dates. యాతపేళ్లు date fibres. యాతపేళ్లపెట్టె a wicker box.

ఈత n. s. Swimming, yeanning, bringing forth young (only applied to brute creatures.) యాతకాడు a swimmer. BD. 3. 2279. యాతకాయ A canoe, a raft. a float. ఈతగొట్టుట To swim. యాతలాడుట To swim or float.

ఈతండు, ఈతడు, ఈతగాడు, యాతను He, this man.

ఈతి * Plague, pest, nuisance, evil, particularly of rats and drought.

ఈజ n. s. Wind, breeze. Kr. Ray. Vij. 4. 41. ఈజగాలి a storm, a violent wind. Velag. 3. 187.

ఈజర Stormy, violent.

ఈదాడుకోదాడు See on ఏదాడో.

ఈదు, or యివ్వదు She does not give. Bhasc § 100.

ఈదు A tree called కలశంబ, or, రోషణము.

ఈదుట v. a. To accomplish, to deliver (in child bed.) ఆమెపురిటినియ్యాదిస్తారు They delivered her.

ఈదుట v. n. To swim.

ఈదురు adj. Stormy, tempestuous, violent.

ఈదులాడుట v. n. To swim, plunge. దారిద్రమ నేళముద్రమునందుయ్యాదులుడుతున్నాను I am plunged in a sea of troubles.

ఈద్యశము * or, ఈద్యక్షము * Such-like, similiar. ఈన See ఈనశుడక.

ఈనశుడక n. s. The long grass of which brooms are made.

ఈనము Lower, base. ఈనరాని Grain of an inferior quality.

ఈనా Shall not I give? for యివ్వనా. A. 6. 159.

ఈనాయతము * Inferiority, degradation.

ఈని for ఇవ్వని That will not give. Neg. p|| of ఇచ్చుట. యానిచౌట the not giving. B. 3. 617.

ఈనిక n. s. Bearing, calving, foaling. ఈనికయ్య n. s. A cow about to calve.

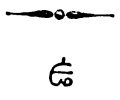

శుభుట v. a. To produce (as fields of grain.) To
 yeau or bear (young.) To give forth, emit.
 (sound, or splendour.) శుభ గానిన క్కలపాలు all
 my care was thrown away. మెరుగులనిన Emit-
 ting radiance. నెలయనినబందమున They flock-
 ed together as though the earth calved. Raja
 Sekh. 1. 157. (See Milton, P. L. 7. 463.)
 శునె The centric fibre in a leaf. వేళయినెలు
 withes or twigs of the vepa tree.
 శునె గాజులు Name of a game among girls.
 శుబ n. s. The dung of flies: which is supposed
 to turn into nits. A nit. శుబికట్టు a lump or
 mass of nits. శుబిశుట్టిన fly blown.
 శుబె This woman, she: applied to superiors on-
 ly. See ఆబె.
 శుబ్బ * n. s. Will, desire, volition.
 శుబ్బచము * adj. Desired, hoped. n. s. Desire,
 wish.
 శుబిరి or—బి—adj. Useless, unprofitable. యాబ
 రిగొట్టు a ninny, a noodle.
 శుబిది, or—బె She, this woman: See ఆబిదె.
 శుమి The not giving. బొవనీమికి To prevent his
 going. M. XII. 6. 86. కానీమి Refusal, check.
 R. 6. 44.
 శుమిరి Wct, moist. C.
 శుమె She, this woman.
 శుయన pro. He, this man.
 శుయశ or శుయమ She, this woman.
 శుర n. s. The inner flesh. The core of the heart;
 the flesh of inwards of an animal. A spindle or
 shank for winding thread.
 శురతార Here and there, this way and that, that.
 M. Dro. 3. 57. తీర్పుకూడనిది, శుగరానిది. OG.
 శుచ్చుతస్సులు D. శురతారలు More or less:
 some.
 శురము Genit. శురమి plu. శురములు, శురాలు A
 bush, clump, bower. పొద. M. Sal. 2. 60. G. 8.
 114. HD. 1. 1551. ఆయారమిమరుండున Be-
 hind the bush.
 శురలు See ఇ.—
 శురలు You, yourselves. See. శురు.
 శురశము Spite, malice. శుర్వము, క్రోధము.
 శుర or బె A sprout, shoot. యారికెలకొనుట To

sprout, to arise (as love) R. 6. 41. 4. 115. ఆ
 తిశయము.
 శురితము * adj. Uttered, said, told.
 శురు For ఇవ్వరు They do not give. See ఇచ్చుట.
 శురు n. s. A nit.
 శురు pro. For యారు. You. M. 1. 4. 239.
 శురు adj. K. Low, mean. శురెలుగు a low note, a
 voice. శురెండ Slight warmth.
 శురుశన or శుర్వన n. s. A comb, for extracting
 the nits or lice.
 శురేడు Fourteen. A hurdle on which a corpse
 &c. may be dragged.
 శుర్వుట v. a. To comb out nits. To louse.
 శుర్వేన See శురుశన.
 శుర్వము * n. s. A sore, a wound.
 శుర్వము * n. s. Spite, impatience, envy, ill will,
 malice, intolerance.
 శుల n. s. Whistling, (See ఊల) The same word
 is used for mewling, hissing, and lowing.
 శుళ * The name of a certain country.
 శులకరుచుట v. n. vide ఇలకరుచుట for which this
 is the better word. To retain life, to set, or
 gnash the teeth. పండ్లుగట్టి గాకరుచుకొని.
 శులగడ్డ A vulture.
 శులవిడుచుట, or శులవేచుట v. n. To whistle.
 శులా, శులాగు, శులాగున adv. Thus, so, in this
 manner.
 శులాటి, ఇట్లాటి Such as this.
 శులాపివలీ A torch: a sort of fire work.
 శులుగుట v. n. To die, perish. చచ్చుట. R. 1. 184.
 M. 2. 1. 167.
 శులుపు n. s. Respectability, honour: character,
 modesty, Vasu. 3. 106. మానము, అభిమానము.
 A. 5. 74. శులుపుటాండ్లు honourable women.
 శువ Thou, thyself. See నీవు. The final A is inten-
 sive. R. 2. 291.
 శువల See ఇటీవల. . . శువలావల On this side and
 on that. BD. 4. 996. metri. gr.
 శువి Giving, liberality.
 శువిదె This woman.
 శువిరి n. s. Wetness, moisture.
 శువు Thou. See నీవు. The initial N. is often
 dropt in verse. M. 3. 2. 35. T. 4. 25.

ఉతు for యియ్యవు Thou dost not give. A. 4. 126.
 ఉతుత, or ఉతుతన్ May he bestow! This is a
 poetical phrase. T. 1. 1. UR. 4. 242.
 ఉవెద, ఉవె She, this woman.
 ఉశాస * n. s. A title of Siva, regent of the north
 east.
 ఉశాస్యభూమి n. s. A burning place, ground where
 bodies are burnt: so called because it is at the
 north east of the village, and Siva is the god
 of that quarter.
 ఉశాస్యమూల * The north east.
 ఉశితుడు * Master, owner.
 ఉశుడు ఉశ్వర * n. s. A title of Siva: a master.
 ఉశ్వరవేరు * Indian birthwort (aristolochia In-
 dica) an aromatic plant: H. 4. 12. గోవిల.
 ఉశ్వరి * An epithet of the goddess Parvati.
 ఉశ్వరుడు "The supreme ruler of the universe :
 God. It is applied to all divinities but in mytho-
 logical and popular signification it mostly de-
 signates Siva. Also, the liberated spirit. A name
 of Siva: especially in a compound: when the
 image meant is a *linga*: as Visvesvara, Rames-
 wara &c." W.
 ఉపదామ * Love, desire. ఉపదాత్రయము * n. s.
 The three strongest affections of mankind viz.
 దారేపదాం, విత్తేపదాం, శ్రుత్రేపదాం love of his
 wife, his wealth, and his child.
 ఉపక్తు * adj. Slight, small, little, trifling. ఉప
 ద్భేదము a slight difference.
 ఉపత్ * adv. Lightly, slightly, a little.
 ఉపిక * n. s. A reed for writing, a painter's bush,
 a pencil.
 ఉశ Dislike, hatred. Velag 3. 143. 150.
 ఉశ Minute, very small.
 ఉశికించుట or—శికిం— v. a. To hate, abhor, or
 dislike. యెర్రగన్నేరుపూలశికిం Outblush-
 ing the rose. R. 3. 134. Parij. 3. 22.
 ఉశికింశ్రు n. s. Dislike, hatred. T. 4. 33.
 ఉశిపిట్ట The porcupine fish (diodon Hystrix.)
 It is nearly globular and covered with prickles.
 ఉశిపోవుట, ఉశిరపోవుట To pine, shrink. శుష్టిం
 చుట Kanchi H. 2. 183. వనితులూ రాష్ట్రవారలచ్చ

టికి జనిమరలివచ్చినవిధంబీశరపోసికపూశగుచ్చిన
 తెరంగున నెరింగి ఇ||
 ఉశు n. s. Dislike, anger, disgust. HD. 1. 1458.
 M. XII. 1. 24. Vasu. VI. 90. It is supposed
 to be derived from ఉప్య.
 ఉహ * Wish, desire, inclination.
 ఉక్షణము * Sight, seeing, vision. Energy or
 creative will. Also, See క్షణము.

ఉ The vowel U, as sounded in *put*. The
 word శ్రుతి *puli*, a tiger, is sounded like
 the English word *pulley*: or as *oo* in *foot*. 2.
 The initial form ఉ is used in dictionaries and
 in poems: elsewhere వు *wu* is used: the sound
 remains unaltered. Thus ఉక్కు *ukku*, steel, is
 written శుక్కు. 3. In common writing the vowel
 ఉ is shaped అ which in obsolete Telugu was
 a shape of the letter R. The character ఉ|| or
 అ|| in common business is used as a contrac-
 tion for ఉత్తరము an answer, as శ్రు|| means a
 question. 4. Many Telugu words use A or U
 at pleasure: particularly in the second syllable
 Thus వాలుగ *valuga* or వాలగ *vāлага* పరచుట
 or పరుచుట చందుమామ or చందమామ బుడములు
 బుడుములు మెరగు or మెరుగు వరశి or వరుశి అట
 క or అటుక తరము or తరము పలకరించు or పలు
 కరించుట. If one of these forms does not occur
 we must look for the word with the other spell-
 ing. 5. In some Telugu compound words, a
 final U is sometimes dropped, though the next
 word begins with a vowel: thus చేటుపాటు
 becomes చేట్పాటు. 6. ఉ, or యు, or ను is a sign
 of the conjunction. Thus యిదియు అదియు
 idi—yu adi—yu: both this and that. వాడున్ను
 వీడున్ను *vādu—nnu, vidu—nnu*. Both that man
 and this man. ఇదియు కలకాదు. Anir. 3. 57.
 nor can this be a dream. Sometimes it is used
 only after the last word: as వాడునేనున్ను.
 He and I. Elsewhere it is attached only to

first word: thus కాంతామనెయునుచంద్రుడు. T.

4. 10. It is used with verbs : as నేను రానూ లేకువిననూ లేదు I neither went there (to the wedding) nor heard of it.

ఉ or ఉ|| In poetry denotes a stanza in the metre named ఉత్పలమాల.

ఉంకించుట v. n. To start : to spring. YD. 2416.

ఉరుతరశక్తిమై యుంకించియొగసి he collected all his force to spring. In T. 2. 101. కనకాంత ను జేరచెనకంగనుంకించి వెనకటికిదిమాటయనుచు వెరచు|| In Vijaya 2. 27. శయ్యకశ్చుడల్లనదార్పి టుకొలింపనుంకించుబయంటనంటగమకించు. To start, as in surprize. = ఉలికిపడుట.

ఉంకుంటుంకరము A ring. H. 4. 201. described as a wedding ring.

ఉంకువ n. s. A dowry, a wife's portion. M. 3. 3. 120. Also, a rest, resting place, a support. BRS. 26.

ఉంకుటము A sort of shoe ? a shoe latchet ?

ఉంకరము A ring, a finger ring. R. 6. 17. 8.

ఉంకరశ్రువేలు the ring finger, or third finger. Sucas. 2. 262.

ఉంకి n. s. A disease amongst cattle arising from their grazing on the sprouts of జొన్నలు as in England they are injured by eating clover.

ఉంకుంక A sound imitative of the first sounds an infant utters. Sar. Dwi. 52.

ఉంచి See on ఉంకి contracted for నుంచి q. v. తన్నుంచి he of himself.

ఉంచికొనుట or ఉంచుకొనుట To keep for himself, to keep a mistress, to entertain in service.

ఉంచుట (Causal of ఉండుట to be : or dwell.)

1. To place, put, set, lay, keep, deposit, appoint, retain, preserve, reserve. 2. To cast (a glance.) 3. To let, hire for rent, farm out. 4. To lay out money. 5. To bargain for, stipulate. 6. To bestow or give in marriage. 7. To produce young or fruit. చెట్టుక్రొన్ననలుంచె the tree produced young buds. 8. To leave to itself, let alone, put out of view. To differ, postpone. ఆమాటలువుంచు Leave off these assertions. 9. To fix or imprint (a kiss.) 10. To preserve. మతిలోవుంచుట To bear in mind.

11. To leave to an heir. 12. To feel or entertain love. అదివుంచుడి Be it so : I grant that. తమరుదయవుంచవలసినది your honour will not forget me : a phrase for farewell : or, " your most obedient servant."

ఉంచ్చము * n. s. Gleanings. ఉంచ్చప్పర్తి * Living on alms.

ఉంబ్బితము * ఆనగా, సాంద్రమైన, నిబిడమైన Filled, full. A. 6. 131. I. 153.

ఉంట i. e. ఉండుట q. v. Vasu. 5. 23. చెప్పరాకుంట. KP. 1. 96. your being unable to tell the story.

ఉంట, or ఉండ A lump. A pellet, earthen ball; a marble. A pill or bolus : a comfit : a lump of tamarinds or cowdung. ఉంటవిల్లు A pellet-bow. ఉండదట్టువేయుట To ballot. ఉంటనూలు A bottom or ball of thread. కొబ్బరెఉండ్రాళ్లు A sort of cake.

ఉండకట్టుట v. a. To settle, ascertain, verify, look to, take care of. To destroy.

ఉండగొలిపి A rod, a staff: లాఠము. OG.

ఉండచూచుట v. a. To survey, muster, overhand. కూలిమాత్రమువుండచూచుకొని Looking only for payment of his hire.

ఉండమి. (negative noun of ఉండుట) Absence : the not being there. M. 3. 1. 157.

ఉండ్రాళ్లుకొండగ See ఉండ్రము.

ఉండి Past p. of ఉండుట. (As an affix,) by, through. Or, పుండి q. v. a poor's box.

ఉండించుట (causal of ఉండుట.) To stop, place. ఉండుట v. n. To be, exist, live. See లేదు. 2.

To reside, dwell. 3. To remain, stop, stay. 4. To last, endure. 5. To keep still, stay quiet ; continue. 6. To wait. ఉండిపోవుట To stand over, remain, as a surplus. 7. Governing a dative (as, uzor est mihi, I have a wife) it means to have. నీకు తెలివితేదా have you no sense ? నాకు భార్యవుండగా as I have a wife. 8. Elsewhere the nominative is used : as in Vema కనకముపున్నవాడు He who possesses gold.—To keep a feast. Thus విజయదశమిపుండినారు they kept the feast so called. తలనుయేమిలేదు He had nothing on his head. ఉన్నమాటయిది This is the fact. ఉన్నరాశిము (The true form. Rea-

lity. నేను ఆ పూర్వోపదేశములుంటిని I remained there ten days. వాడు [యింట్లో] వున్నాడా is he at home? మీరండ్రీ వా గావున్నాడా is your father well? i. e. is he alive? ఉన్నట్టేవుంది suddenly, just as they were. The sense varies with the form as ఉన్నారు they are; but వుంటారు they dwell. రేవువాకవుంటారా will they remain till to-morrow? ఉంటారు yes. ఉండరు no. అక్కడవున్నారా are they there? ఉన్నారు yes: లేరు no.

ఉండ్ర or ఉండ్రము n. s. A ball.
 ఉండ్ర or ఉండ్రని adj. Round.
 ఉండ్రకంఠ n. s. A bramble with hooked thorns.
 ఉండ్రములు, ఉండ్రాలు, ఉండ్రాళ్లు n. s. Biscuit balls offered to gods and particularly to Ganesa.
 ఉండ్రాళ్లపండుగ or ఉండ్రాళ్లతదై a feast kept by women who pay their vows thus. The date is భాద్రపదపంచమీతదియ Bhadrappada Bahula Taddiya.

ఉండ్రీ Uadrī. They were. R. 2. 125. For ఉండ్రీరి from ఉండుట.

ఉండురువు * n. s. A rat.
 ఉండుడము n. s. Keeping. కాళిదాసువుండుడములో వున్నవోగంది who was kept by the celebrated poet Calidasa.

ఉంపుడు adj. Kept.
 ఉంప n. s. The lowing (of oxen; an imitative.)
 ఉంఘన * ఆనగా ముంఘడము n. s. Sinking, depressing. A. 2. 75.

ఉంభిత. = శుభ్యబద్ధ.
 ఉక్క n. s. Heat, closeness, contracted from the verb ఉడుకుట.

ఉక్కణించుట, ఉక్కణించుట or ఉక్కణచుట v. a. To crush his pride: To humble: to dishearten.
 ఉక్కణగుట v. To sink or faint. To be disheartened.
 ఉక్కరి Weakly. See ఉక్కు and ఆరి.

ఉక్కరుట v. n. To ebb, strength to be exhausted, to faint. ఉక్కరించుట To cut the throat (this is now a vulgar phrase.) ఉక్కరిగి Being ruined, సామధ్యము లేకపోయి.

ఉక్కరము n. s. The vanguard, pickets round a camp.

ఉక్కించుట Error for ఉక్కించుట.

ఉక్కిడము Joke, jest.—ఎకశక్తము. OG.
 ఉక్కిరిబిక్కిరి గావుండే Close, suffocating, oppressive.

ఉక్కివము n. s. Baseness, vileness, cruelty. కపటము, కుశ్చితము. M. Santi.2. 369. adj. Vile, base. యుద్ర. M. 3. 161. ఉక్కివుడు n. s. A wretch or rascal. M. 5. 1. 28. 2. 51.

ఉక్కు n. s. Steel, strength, vigour, potency, pride. BD. 5. 281. తెలగవుక్కు A very tough sort of steel. R. 5. 197. ఉక్కుతీగ n. s. Steel wire. ఉక్కుతునియ n. s. A bit of steel, a heart of steel, a brave, sharp or active man. ఉక్కు సున్నము n. s. Ashes of calcined iron: scorix; calx.

ఉక్కెర n. s. Maccaroons, or sugar cake.
 ఉక్కెలుడు Wretch, cruel man. DRA. 289.

ఉక్తము * Spoken, said, uttered.
 ఉక్తి * n. s. Speech, speaking, a word, an expression.

ఉగము An age (యగము.*)
 ఉగాది n. s. The Telugu new year's day. From యుగాది*.

ఉగ్గ adj. Tight, fast. ఉగ్గతట్టుట v. n. To determine? Kalah. 3. 122. ఉగ్గపోసుకొనుట v. a. To resolve on starving?

ఉగ్గడించుట, ఉగ్గళించుట v. a. To use, to utter (language or expression.) To remember, bring to mind. To mention, speak of. To use or calculate in the head without writing. To utter notes: to trill or harmonize. M. XII. 6. 368. T. 3. 332.

ఉగ్గడింపు or, —ళిం— n. s. Eloquence, voice, argument.

ఉగ్గము n. s. A cord or suspender, attached to any thing, for the purpose of carrying it about.

ఉగ్గాడుట To tread to pieces, destroy.

ఉగ్గించుట v. a. To weave of a close texture so that there be no interstice between the threads either of the woof or warp. Also to flatter or laud? భూమింపుట. Digitized by Google

ఉచ్చ n. s. A wrinkle or plait in cloth. Confusion. A drink for infants of castor oil and the nurses milk. Also spelt ఉంక.

ఉచ్చట v. n. To alight, descend, dismount. ఉచ్చలు See ఉచ్చ.

ఉచ్చలువారుట v. n. To be confounded, confused, run into a knot, in spinning or twisting. To be entangled, to run into wrinkles.

ఉచ్చవశి Knotted.

ఉచ్చత్తగా adv. Unexpectedly. Frightfully.

ఉచ్చత్తులుకుడుట To be in a fright, or confused.

ఉచ్చలి, ఉచ్చలి=స్త్రీ.

ఉచ్చము * adj. Angry, wrathful, fierce, furious, violent, cruel. ఉచ్చము, or, ఉచ్చత Fierceness.

ఉచ్చసింపుట * v. n. To be enraged.

ఉచ్చారము n. s. A store house : pantry, a treasury. ఉచ్చారశ్రీవాడు, ఉచ్చారణి, ఉచ్చారణికుడు A steward, a butler, a storekeeper, a treasurer. Headman of a village; or village bailiff. (so called at Mangalore.)

ఉచ్చాయుడు * n. s. 'Fierce-eyed,' an epithet of the god Siva. ఉచ్చాయ * n. s. Fierce : an epithet of Siva.

ఉచ్చి ఉచ్చి ఉచ్చి A cry like Hurra, Huzza ! Also used when lifting a corpse.

ఉచ్చిరము * Free gift; gratuity; donation, a present.

ఉచ్చిరము * adj. Proper, agreeable. Free, gratis, for charity. ఉచ్చిరముగా adv. Freely, as a gift, of his own pleasure, fairly, by fair means, without money or price. ఉచ్చిరజ్ఞ * Knowledge of what is right. ఉచ్చిరవంతుడు A prudent man : a man of foresight.

ఉచ్చుక్కు మనుట v. To sob, moan. ఉచ్చుక్కు మని (anuk) suddenly; flashing briskly.

ఉచ్చు n. s. Piss, urine. ఉచ్చుమాటలు Filthy language. ఉచ్చుబోయుట v. n. To make water.

ఉచ్చము * n. s. The zenith, the meridian, the vertical point in the sky. ఉచ్చము * adj. Vertical, high, tall.

ఉచ్చుండము * adj. Quick, hasty, sudden in temper.

ఉచ్చుండుడు, త్వరకుడేవాడు. D.

ఉచ్చుమ్మి A jade, a slut, a vixen. HD; 2. 1091.

ఉచ్చయము, అనగా ఆడువారికోకట్టు. D.

ఉచ్చరించుట v. a. To pronounce, articulate : recite, say.

ఉచ్చాటనము * n. s. Routing, driving away. ఉచ్చాటనముచేయుట * v. To exorcise, drive out, (evil spirits.) [recitation.

ఉచ్చారము * n. s. Pronunciation, utterance, ఉచ్చవచము * adj. Diverse : not of one sort.

ఉచ్చవచముగా * adv. Up and down, high and low. నన్నుచుచ్చావచ్చుము గాతిట్టినాడు he called me all sorts of names.

ఉచ్చి n. s. The crown or top of the head.

ఉచ్చింత or ఉచ్చిత The gigantic swallow wort : HK. 3. 70. ఉచ్చింత= అలర్కౌకము. Rox. 1. 571. వికీరము. D.

ఉచ్చిచిరె, or, ఉచ్చిరే Hey! hiss! a word used in setting a dog on to fight. BD. 7. 55.

ఉచ్చు n. s. A slip-knot, a noose, a halter. Vish. P. 8. 410.

ఉచ్చుట v. a. (For ఉచ్చుట గ. వ.) To take, seize, draw. ఉచ్చుచె he cried avaunt. M. 9. 1. 314.

v. neut. To rush. M. 4. 5. 194. దూరుట. D.

ఉచ్చైశ్రవము or ఉచ్చైశ్రవశుక్రు * Name of the horse of Indra. [meridian.

ఉచ్చము * n. s. The zenith, the vertical point or ఉచ్చాటనము * Error for ఉచ్చాటనము *.

ఉచ్చిష్టము * n. s. Spittle, the leavings or fragments of the table. ఉచ్చాష్టము a bee's leavings, i. e. wax.

ఉచ్చానము * adj. Swollen, turgid.

ఉచ్చుంపులము * adj. Self willed, perverse, unrestrained. అడ్డములేనిది. D.

ఉచ్చేదము * Loftiness. Error for ఉచ్చేభము.

ఉచ్చయము, or, ఉచ్చాయము * n. s. Height, the highest point : exaltation. అత్యుచ్చయఃపతనశాకు? Great exaltation leads to downfall.

ఉచ్చస్థిరము * n. s. Breathing. Dasav. VII. 91.

ఉచ్చాస్తిము * n. s. Breath, breathing, a sigh. యగపూరితి. D. జలూచ్చాస్తిము A sough or drain. A. 4. 194.

ఉచ్చాస్తినిరోధము, * i. e. ఉచ్చిరికుట్టు n. s. A stoppage of the breath from stitch or other bodily pain.

ఉజ్జ n. s. Guess, estimate. From ఉహ.

ఉజ్జించుట v. a. To cease from, lay aside, desist from. విడిచిపెట్టుట. D.

ఉజ్జనచేయుట The same as ఉజ్జించుట.

ఉజ్జయిని n. s. Ujjain or Oojein or Ougein in Malwa: once the capital of the Maharata chief Saindhya. (Scindia.)

ఉజ్జయింపు n. s. Conjecture, guess, estimate.

ఉజ్జి A match, a rival.

ఉజ్జివేయుట To match: to pitch against each other.

ఉజ్జీవనము * Animating, inspiring with life, vivification. ఉజ్జీవించుట v. a. To vivify.

ఉజ్జీవిష * Desirous of life. జీవితమిచ్ఛుల. G. 5. 166.

ఉజ్జవకల్లు Pumice stone.

ఉజ్జ్యంభితము * Bursting forth, betrayed, manifested, as any passion.

ఉజ్జిత * adj. Left, abandoned.

ఉజ్జ్వలము * adj. Splendid, radiant. ఉజ్జ్వలాంగి * adj. Lovely in form.

ఉటంకము n. s. Summing up, stating, citation.

ఉటంకీ adj. Clever, active, ready, nimble, brief.

ఉటంకించుట v. a. To note, make a note, or abstract of; to note down as a memorandum. To state, cite. To sum up or abstract.

ఉటంకితనము Vivacity, briskness.

ఉటజము * n. s. A hermitage: a cell formed of leaves. కణఁకాల.

ఉట్టి plu. ఉట్టు n. s. A fibrous network sling, in which pots &c. are suspended from the beams of the house: or from a stick thrown across the shoulder. కలిహోసినవెనకనుట్టికనుగొననేల To long for the lesser after getting the greater. Shutting the stable door after the horse is stolen. ఉట్టూడివడివచ్చింది It came down by the run, it fell down flat, it came upon him like a clap of thunder. చింతపండుయొక్క పుట్టు The fibres inside a ripe tamarind.

ఉట్టివీల n. s. A rivet.

ఉట్టివీడుట v. n. To start forth. To be manifested, as a passion.

ఉట్టు n. s. Salt land; fit for the manufacture of salt. ఉత్పవట్టి. D.

ఉట్టుట v. n. for పుట్టు To be born.

ఉట్టనదియములు n. s. plu. A rich dish, a kind of polao of rice and spices. వానిసొమ్ము పుట్టనదియము గా ఘోర్తో వేసుకొన్నాడు He took that man's property as quietly as he would have eaten his dinner. It was nuts to him.

ఉట్టరద్దె or ఉట్టశండు See ఉట్టి.

ఉట్టబొడ్డి or బొడ్డి n. s. A certain plant.

ఉట్లు The plural of ఉట్టి q. v.

ఉడక పెట్టుట To boil. To scour silver by boiling it with tamarind juice to take off the tarnish.

ఉడవ A sort of fish. Russel, plate 67, called Gerres mentosus, a species of Zeus.

ఉడికించుట v. a. To dress or cook victuals, to boil, to place on the fire. To debase, disgrace. L. 7. 120.

ఉడికిలించుట v. n. To be distressed or hurt.

ఉడికిలిచ్చుట To annoy.

ఉడికిలుట v. a. To feel sore or hurt, to wince or be annoyed.

ఉడికిళ్లు n. s. Torment, pain.

ఉడికము n. s. Service, a job, a task, slavery: domestic service. or, ఉ.—

ఉడికి, ఉడికిచేయుట To do at intervals. See ఉడుగుట.

ఉడిగించుట v. a. or ఉడిగేటట్లు చేయుట To weaken, or lower or starve. To loosen. To turn out, cause to leave, quit &c. to check, stop, bridle.

ఉడిగిపోవుట See ఉడుగుట.

ఉడిశ్రుచ్చుట v. a. To do away, renounce, (shame.) ఉడిపోవుట or ఉడిశ్రావుట v. n. To become blunt, to fail, to be spoiled. ఉడిశ్రాక or ఉడిపోక Failure, blunting. ఉడిశ్రాని Incessant, un-failing.

ఉడిశ్రాక Patience, gentleness.

ఉడు * A constellation or lunar mansion.

ఉడుయరము: The glomerous fig tree==పేడిచెట్టు
more commonly spelt—దు.—

ఉడుకబొస్తుంది It is sultry (from పోయు to pour.)
To be oppressed with heat. The weather to be
close and oppressive. To pour into a pot in or-
der to boil.

ఉడుకాడించుట (from ఆడించుట To cause to play.)
To roast, plague, joke, vex one for amusement.

ఉడుకు n. s. Boiling, ebullition, bubbling, whe-
ther caused by heat or the gush of water: heat.

ఉండ్లుపుడుకుచేస్తుంది My eyes smart or burn.

ఉడుకు adj. Hot.

ఉడుకుట v. n. To boil, to bubble with heat, to
seeth. To be hot, feverish from heat, to boil
with rage. ఉడుకుల్లు పెట్టుట To irritate, make
his blood boil. ఉడుకుబట్టుట To simmer or be-
gin to boil.

ఉడుగణము * A constellation. ఉడుగణపీఠి * The
heavens.

ఉడుగర n. s. Any present given to a bride or
bridegroom, during the celebration of their
marriage. A. 6. 190.—కట్టుములు. Swa. 5. 123.
Das. 2. 126. A. 6. 189.

ఉడుగుట v. n. To fall away, grow thin, lean or
emaciated, decrease, to be cast off, to be re-
moved, as a stone or chain: to be exhausted.
To pause, halt, stop. To cease, abate, leave,
quit, or relinquish anger. To cease or depart
as desire. To be shaken (as a resolution.) M.
2. 2. 126. కానుపు ఉడిగినది Breeding has ceas-
ed. ఉడుగక Ceaselessly, incessantly. All at
once.

ఉడుగుబోతు A shrew.

ఉడుత, ఉడుతా A squirrel. ఉడుతాభక్తి The
squirrel's devotion. Kuchelo. 1. 130 see DRY.
298. When Rama was building his bridge
between Ceylon and the main land, the squir-
rel came to lend his little aid: Rama in ap-
probation stroked the squirrel down the back,
which accounts for the white marks seen up-
on it. The final vowel is long or short at plea-
sure as these quotations prove.

ఉడుతలతి * The constellations.

ఉడుతలము The Madras name for the herb *mint*.

ఉడుత Scent? Fragrance? వాసన. BD. 3. 1319.

ఉడుతము * n. s. A float or raft. The moon.

ఉడుతుక్కు n. s. A kind of hound. Swa. 4. 78.

ఉడుపు n. s. A suit of clothes; a dress.

ఉడుపుట v. a. To efface, to turn out, to do away,
wipe away, remove, to subtract in arithmetic.
To leave (unaltered), to stop or cease (as a
song.)

ఉడుపుప్పము * n. s. The scentless china rose.

ఉడుము n. s. The animal called the iguana. (గోధా;
గోధక.) ఉడుతుల్లి The young guana: more
correctly the lizard. When grown old, it is
called ఉడుము. In fact the two animals are con-
founded. It is supposed to be double tongued:
a deceiver is therefore compared to it. ఉ
డుముపోయినా చెయివదిలించుకొని వచ్చినాడు If
you catch a guana (like a Tartar) you are
lucky if you can only get your hand out of
its grasp. See note on గోధక, and గోధా.

ఉడుపు n. s. A lunar mansion, a star.

ఉడుశర The plant called వాయుశోభము.

ఉడ్లు, ఉడ్డా n. s. Four, a parcel or pack of four,
an assemblage or collection, a heap or pile.

ఉడ్డాచేయుట v. a. To collect in a heap or crowd.

ఉడ్డాకించుట To palter, play backwards and for-
wards. Satyab. 1. 114.

ఉడ్డినము * n. s. Flying, soaring.

ఉడ్డుకుడుతుట v. n. To be out of breath. To be
at his wits' end. To be suffocated. స్నానమందు
నీళ్లచలికి పానములు పుడ్డుకుడుస్తున్నవి The cold-
ness of the water took away my breath. పిల్ల పా
లుడ్డుకుడిచినది The infant was choked with pap.

ఉడ్డాలకము adj. Grand, fine.

ఉడ్డుగిళుడు * Adonis, the moon, as "prince of
stars." R. 5. 225.

ఉణుబ n. s. A sort of fish.

ఉతక n. s. The pivot under a door: a hole in the
threshold contains this pivot, on which the door
turns. ఉతకయెత్తుట To lift a door off its hinges.
See ఉత్రాసి.

ఉతికించుట v. caus. To get washed, have it
scoured. Causal of ఉతుకుట.

ఉతుకపార Threadbare.

ఉతుకుట v. a. To wash, scour or bleach. To drub, lick, thrash. ఉతుకుపార A cloth new washed.
 ఉతక దానకువేయుట To send clothes to be washed.
 ఉత్తంఠ * Great eagerness.
 ఉత్తటము * adj. Abundant, resistless, excessive: high.
 ఉత్తరము * n. s. A mass or heap. అమృతోత్తరము a lump of nectar. మాన ప్రాత్తరములు crowds of men.
 ఉత్తర్షము * n. s. Excellence, superiority.
 ఉత్తలదేశము The country of Orissa, for which this is still the native name.
 ఉత్తళము * n. s. A weapon.
 ఉత్తలిక * Desire, longing.
 ఉత్తారము * n. s. Winnowing.
 ఉత్తృప్తిము * adj. Superior, fine, grand. ఉత్తృప్తి ఘడశ good fortune.
 ఉత్తోచము * n. s. A bribe.
 ఉత్త్రమూము * Coming forth. Deviation: setting out. (పాణోత్త్ర)మూదశలో at the moment the soul leaves the body.
 ఉత్త్రోశము * n. s. The cormorant, ospray, or sea eagle. Hatred, detestation.
 ఉత్త adj. Mere, bare, plain, actual, just, simple; empty, idle, naked, vain, useless, downright; in jest, not serious, not in earnest, false. ఉత్త శ్చవ. On common occasions, in general, in ordinary, between whiles. ఉత్తదొంగతన Simple or unaggravated theft, also actual theft.
 ఉత్తనర్రము A horse without any one on him: by itself. వ్రాశేవారున్ను పుత్తవారున్ను Those who write and those who do not. ఉత్తమనమ్ములు, or ఉత్తవాండ్లు. Idlers, idle folks, bystanders, unconcerned persons. ఇచ్చినప్పుడుపుంటివాపుత్త చ్చుడుపుంటివా were you present when he gave it, or at some other time?
 ఉత్తండములు, ఉత్తండాలు n. s. plu. A sort of gold necklace, worn by a woman.
 ఉత్తంధిత * Planted, set. = పాదుకొన్న. Vasu.6.137.
 ఉత్తంశుము * n. s. An earring: a tire or tiara.

ఉత్తంఠితము * Set as a crown. ఉత్తంఠితకరణ్ణా ద్విము joining his hands on his head.
 ఉత్తంఠుడు * n. s. The chief or noblest one. ఎల్ల ఉత్తంఠుడు The cock of the crew.
 ఉత్తత్తము * adj. Dried. Dried flesh. కరకుట్టు.
 ఉత్తమ * A good woman. D.
 ఉత్తమము * adj. Excellent, best, virtuous, chief, principal, first. ఉత్తమశ్రురుష. In grammar, the first person. ఉత్తమర్లుడు * n. s. A creditor.
 ఉత్తమాంగము * n. s. The principal member, i. e. the head. ఉత్తమడు * A most excellent man.
 ఉత్తమోత్తమ * adj. Superlative, most good, best of the excellent.
 ఉత్తర * The 12th lunar mansion. ఉత్తరాధాత్ర The 26th mansion.
 ఉత్తరము * n. s. An answer, a reply. A letter or epistle. The north. A command. ఉత్తరక్రమ్యుత్తరములు question and answer. ఉత్తరకుమారుడు the name of a certain self conceited hero.
 ఉత్తరకుమారశ్రజ్జలుకులుకూడు he is a mere braggart.
 ఉత్తరము * adj. Secondary, subsequent. ఉత్తరభాగము the sequel or supplement. ఉత్తరరామా యాము the sequel to the Ramayan. This is a poem describing events that happened before the earliest occurrence in the Ramayan. In like manner the ఉత్తరహరిశ్చంద్రకథ tells what happened in the previous birth of the hero. Northern; ఉత్తరఖండము the northern division of the country. ఉత్తరసాధనము a further means or dernier ressort. ఉత్తరసాక్షి a subscribing witness. ఉత్తరశత్రుము the opposite party.
 ఉత్తరంగము * n. s. An arch over the door frame.
 ఉత్తరక్రియలు * n. s. plu. Funeral rites, obsequies: "a commemoration." The duties and rights appertaining to a chief mourner.
 ఉత్తరజండెము n. s. A gold chain. which Hindus of all ranks of classes may wear in the same manner that those of the superior castes wear the జండెము.

ఉత్తరము * n. s. Passing, crossing.
 ఉత్తరణి See—రణి.
 ఉత్తరభాగము * The hypothesis, second part, or deduction from an argument: see ఉత్తరాధము.
 ఉత్తరవాదము * n. s. Responsibility, security.
 ఉత్తరవాదముచేయుట * To make good or repair a deficiency. To pay the forfeit.
 ఉత్తరవాది * Responsible. He that is answerable. A respondent or defendant, a security. ఉత్తరభాగము An ulterior or superior court. ఉత్తరాది * Thenorth, northern. ఉత్తరాదిదేశము The north country. ఉత్తరాదియము * n. s. (from s. ఉత్తర the north and s. ఆదియము going.) The sun's progress to the north of of the equator, the period of the year during which he is north of it.
 ఉత్తరార్థము * n. s. The "second part" of an argument being the demonstration or exemplification of the పూర్వార్థము or assertion first made. ఉత్తరాపాదము n. s. The 21st of the lunar mansions. ఉత్తరాశింకము * n. s. A cloak: an upper or outer garment. ఉత్తరీయము.
 ఉత్తరాసి, ఉత్తరాశులు n. s. The beam above (the lintel and sill) and piece of wood below the doorway, in which are inserted the pivots upon which the door turns.
 ఉత్తరించుట v. a. To cross or pass over. To amputate: to sever cloths woven in one piece, to refund, repay, restore. నీతలకాయపుత్తరిస్తాను I will knock your head off.=తుండించుట.
 ఉత్తరీయము * n. s. A cloak, an upper or outer garment.
 ఉత్తరువు * n. s. Answer, reply, order, or command, permission, leave, congè. ఉత్తరువుచెప్పటము v. n. To answer or reply. ఉత్తరువుచేయుట To order. ఉత్తరువువుచ్చుకొనుట * To take leave. ఉత్తరువుయిచ్చుట * To dismiss, give leave, direct.
 ఉత్తరేణి or నీ or ను. The plant termed Achyranthes aspera. ఉత్తరేణిముల్లు burs that stick to clothes: (des glouterons.)
 ఉత్తరంత్తర * adv. Ever after; at any future time, hereafter, in course of time, gradually.

ఉత్తలము or ఉత్తలముండుట To be in trouble or agitated.
 ఉత్తలము n. s. Distress, agitation, trouble.
 ఉత్తలపాటు n. s. Disquiet, distress.
 ఉత్తానము * adj. 1. Lying supinely, reclining.
 ఉత్తానశయము * n. s. Lying on his back: i. e. an infant. ఉత్తానశయిత The reclining attitude. మన్మథక్రీడావిశేషము. G. 1. 126.
 ఉత్తారకుడు * Saviour, deliverer.
 ఉత్తాశము Trouble, (K) Haste, precipitancy. adj. Formidable. ఉత్తాలవాలుడు he of the formidable sword. ఉత్తాశపడుట To hurry, be precipitate.
 ఉత్తుంక * High, tall: big, projecting.
 ఉత్తుడు, యుత్తుడు, అనగా తాననవాడు. D.
 ఉత్తెంచుట See ఉత్తెంచుట.
 ఉత్తానము * Effort: rising: an army: war.
 ఉత్తాశనము * Rising: erection. ఉత్తాశనములే ని impotent. మృతకాశాశనము Resurrection.
 ఉత్పానము * n. s. Flying, soaring, birth, production.
 ఉత్పత్తి * n. s. Birth, creation, production, origin.
 ఉత్పత్తిచేయుట To produce, create, fabricate.
 ఉత్పత్తియవుట v. n. To be born, created, formed, framed.
 ఉత్పథము * The air, the sky.
 ఉత్పన్నము * adj. Born.
 ఉత్పలము * The name of a particular metre, in verse.
 ఉత్పలము * n. s. A water lily, a blue lotus.
 ఉత్పాటించుట * v. a. To root out, or eradicate.
 ఉత్పాటితము * adj. Eradicated, rooted up.
 ఉత్పాతము * n. s. A prodigy, preternatural agency, phenomenon as an earthquake, a comet &c.
 ఉత్పాతపండితము A wonderful genius. త్రివిధోత్పాతములు marvels or signs; in air earth and heaven. A. 4. 300.
 ఉత్పాదించుట or —లు— * v. n. To be born, to rise, to spring from a source.
 ఉత్పాదితము * Produced, effected, generated, begotten.
 ఉత్పాశము * n. s. Satirical speech. See సోత్పాశము.
 Digitized by Google

ఉత్పేష * Hyperbole ; rhetorical sublimity ; high flown language : Poetical extacy. Apostrophe. " The celestial style." (Pope's Guardian, No. 4.) See Addison's Spectator, No. 419. Quarterly Review No. 101. p. 34. This answers pretty closely to what the French used to call Charades.

ఉత్పేషించుట * To apostrophize, or describe hyperbolically. Kuchelo. 2. 78.

ఉత్పేల్లము * adj. Expanded, or blown as a flower.

ఉత్పాని n. s. The upper hinge of a door : a pin or pivot, on which the door turns : the upper is the ఉత్పాని uttarasi ; and the lower the ఉత్పాని utaca. ఉత్పాని త్రిపోచుకొనుట To enter the house as a thief : by lifting the door out of this socket.

ఉత్పానము * n. s. Association, union : the lap, the front of the thigh. శ్రీమద్భాగవతం Thou who art one with holiness.

ఉత్పానము, i. e. భిలమెన * Destroyed, decayed, ruinous.

ఉత్పానము, ఉత్పానము * Yielding, relinquishment, quitting, abandoning.

ఉత్పానము * n. s. Festivity, feast, merriment. ఉత్పానవిగ్రహము * The small metal image of a god that is borne in procession : as opposed to the మూలవిగ్రహము that always stays at home, being made of stone. ప్రసాదోత్పానము a feast for the nostrils. నేత్రోత్పానము A feast for the eyes.

ఉత్పానించుట * To triumph, to rejoice.

ఉత్పానము * n. s. Perseverance. Glee, eagerness, mettle, spirit, jollity, daring, resolution, bloom of beauty. Alacrity. ఉత్పానాశ్రుముడు n. s. a man of mettle. ఉత్పానాశ్రుముడు San-guine, straight forward, bold, mettlesome.

ఉత్పానము * adj. Strenuous, zealously active, making exertions, earnest, zealous.

ఉత్పానము * adj. Abandoned, left.

ఉత్పానము * n. s. Increase, enlargement, pride. Casting water, sprinkling.

ఉత్పానము * To be full, to encrease.

ఉత్పానము * Height, elevation, loftiness.

ఉత్పానము * n. s. Water.

ఉత్పానము * అనగా, మూకుడు.

ఉత్పానము * Thrown up, tossed. Worshipped, honoured. Fine, grand, splendid. Dasav. VII. 157. T. 3. 13.

ఉత్పానము * n. s. 1 A message. 2. Tidings, intelligence.

ఉత్పానము * n. s. Water. ఉత్పానములాడుట v. a. To bring forth a child.

ఉత్పానము * Great, large, high.

ఉత్పానము * n. s. The sea.

ఉత్పానము * A well.

ఉత్పానము * n. s. The rising of the sun or other heavenly bodies : the morning : birth. ఉత్పానము In the morning. ఉత్పానము n. s. The eastern mountain ; behind which the sun is supposed to rise. ఉత్పానము morning carols. The blushes of dawn. A particular sort of red silk. ఉత్పానము v. a. To rise, get up, or arise, in any sense. To begin or originate as a quarrel or an opinion. To be born. To arise or become celebrated. కుటిలబుద్ధిపుడయించి with malice prepense.

ఉత్పానము * n. s. 1. The belly. The waist : the centre ; లంబోదరుడు corpulent. A title of Ganesa. ఖాలోదరి An epithet denoting slim, slender waisted. ఉత్పానము a belly god, one who nourishes his belly. ఉత్పానము * n. s. Nourishing the belly.

ఉత్పానము n. s. Fright, alarm. DRB. 448. 414. ఉత్పానము v. n. To start or be alarmed. M. 3. 2. 41.

ఉత్పానము, అనగా భవిష్యత్ ఫలము. * Future or remote consequence : future time. D. W. G. 10. 66.

ఉత్పానము * n. s. A sort of quaver used in reading the Veda.

ఉత్పానము * adj. Generous, liberal, noble, glorious. Exceeding, great, vast.

ఉత్పానము * The phrase for air that rises from the throat.

ఉత్పానము * adj. Fine, grand, munificent, splendid. ఉత్పానము a close embrace or voluntary embrace. ఉత్పానము a generous man.

ఉచాసి A friar, or monk. A certain order of Go-
seins, or Goswamis, of the Seik sect : they
wear a conical fringed cap.
ఉచాసింతుట * v. a. To bully, to browbeat, to
abuse, to disgrace.
ఉచాసినము * n. s. Bullying, rejection, disregard.
ఉచాసినాలాడుట * To abuse or revile. To dis-
regard. To use hard language.
ఉచాసినడు * n. s. A stranger, a common ac-
quaintance. A phrase for the soul, as merely
lodged in the body. Sankhya Karica. verse
XX.
ఉచాహరణ or ఉచాహరణము * n. s. Mention,
citation, quotation, an example, instance, or
illustration of any rule or precept ; illu-
sion or reference, notice, statement, an argument.
ఉచాహరించుట v. a. To instance, mention, quote,
cite. చెప్పుట.
ఉచిట See ఉచిరి.
ఉచిరము * Spoken, said. Risen, produced.
ఉచిరి adj. Fine, pure. ఉచిరిబంగారు fine gold. R.
7. 184. ఉచిరినైల్యములు lilies. ఉచిటకొనిట in a
sweet embrace.
ఉచిలము Trouble, grief, regret.—కొను or—శుడు
to grieve, to regret. M. 4. 2. 88. M. XII. 3.
166.
ఉచిలి * The north. ఉచిలినము * Northern.
ఉచిరాణము * Generous, noble, great. ఉచిరాణత
Greatness.
ఉచుంబరము, అనగా మేకిచెట్టు. M. XII. 6. 108.
ఉచుకుట See ఉచు—
ఉచుటు n. s. Bigness, vigour, weight. adj. Big,
vigorous, fine. గమకము, నీటు, మిటారింపు. R.
5. 294. 2. 122. A. 2. 10. T. 3. 11. &c. &c.
ఉచుటుతనము Vigour, weight, fineness, bigness.
ఉచురు adj. Insolent.
ఉచ్చము * Birth, production, produced.
ఉచ్చాధము * Much, excessive, deep.
ఉచ్చారము * n. s. Vomiting, belching, emitting,
exuding, gushing. A. 2. 92. R. 6. 24.
ఉచ్చారింపు * v. a. To vomit, to belch, emit.
ఉచ్చిలి * n. s. A name of the metre called కంద
ము.—Chanting.
ఉచ్చాటము * Opening, illustrating.
ఉచ్చాటించుట To raise, open. To draw water.
ఉచ్చాటము * Beginning, striking.

ఉచ్చాటము * Reiteration, recitation.
ఉచ్చాటించుట * To reiterate.
ఉచ్చాదము * Violence, fierceness, as of heat. ఉ
చ్చాదముగా Fiercely, hotly.
ఉచ్చాదత * Violence, fierceness. Bhask. § 63.
ఉచ్చము n. s. (K.) Height : length.
ఉచ్చరి A steep bank : నదిలోదిగేటండుకుయుక్తము
కానిది. D.
ఉచ్చరళు n. s. Mortgage of a crop not yet raised.
Pledging it in payment without regard to the
market price of corn.
ఉచ్చవతి or ఉచ్చవతి n. s. Rapidity, great celerity.
Violence, haste. P. 1. 134. BRY. 3. 79.
ఉచ్చాసు * Irresistible. నిరంకుశమైన.
ఉచ్చాలు Shoes, slippers. G. X. 83. H. 3. 121.
ఉచ్చి n. s. A match, an equal, a rival. Rivalry,
equality. A bank or dam with a channel on it:
into which water is pumped, to be conveyed
to higher lands. The name of a certain tree.
Rox. 3. 103. Bignonia spathacea. ఉచ్చిచూపుట
Das. 1. 11. to rival. ఉచ్చులుద్దులు గాపోరాడి T.
5. 45. fighting hand to hand. ఉచ్చులు, శిమానులు
R. 1. 187.
ఉచ్చి Paired, couple, side by side. Das. 174.
ఉచ్చించుట v. a. To pair, match, couple. BD. 5. 913.
ఉచ్చిష్టము * Designed, mentioned.
ఉచ్చిశుకము * Inflaming, enlightening.
ఉచ్చులు The grain called చూపము, మినుములు.
ఉచ్చేశము, ఉచ్చేశించుట (uddēsh—) Thus spelt to
suit the metre, instead of ఉచ్చేశము q. v.
ఉచ్చేశము * Intent, design. ఉచ్చేశించుట to intend,
design.
ఉచ్చ్రేకము or ఉచ్చ్రేకము * Violence, outrage, ex-
cess, bursting forth. క్రూరోచ్చ్రేకము a burst
of fury. కంసోచ్చ్రేకము the outrages committed
by Kamsa. పృథ్వి.
ఉచ్చతత్వము * or ఉచ్చతి, * Rudeness, arrogance.
T. 5. 119. M. 9. 2. 85.
ఉచ్చతుడు Proud, rude.
ఉచ్చరణి * A ladle, a spoon.
ఉచ్చరణ * Violence, vehemence.
ఉచ్చరించుట v. a. To raise, lift, rescue, support.
ఉచ్చరిణి * A ladle, a spoon.
ఉచ్చరణము * A festival, a holiday.

ఉద్ధరిత. Rapidly. P. 1. 134.

ఉద్ధారణము * Lifting, raising. ఉద్ధారించుట to raise, lift. P. 3. 48.

ఉద్ధారము * Protection, sustaining. ఉద్ధారముచేయుట To sustain: support. ఉద్ధారకుడు he who sustains or nourishes. నాకుటుంబోద్ధారముచేసినాడు he maintained us. ఉద్ధారముచేయుట. To establish.

ఉద్భిజ్జము * adj. Sprouting, growing, arising.

ఉద్భ్రమము * Weighty, protracted, elongated.

ఉద్ధూర * Shaken off, scattered, removed. =పోకొట్టబడిన Forgiven.

ఉద్ధూళనము * Sinearing with ashes, covering with dust.

ఉద్భ్రుతము * Raised, extracted, selected.

ఉద్ద్యోగము * n. s. Hinting, suggesting. Association, connection of ideas: exemplified thus: మాస్తిహాస్తికుకన్యాయము the sight of this elephant reminds me of him who rode it.

ఉద్భట * Great, exceeding. ఆతిరిక్తే, హచ్చు అయిన.

ఉద్భవము * Birth, production, emanation.

ఉద్భవించుట or—విల్లు—To be born or produced. To be formed, concerted, or concocted.

ఉద్భాసిత * adj. Splendid, glorious.

ఉద్భిజ్జము*, ఉద్భిక్తు*, ఉద్భిదము* Sprouting, germinating, shooting. A. 5. 114.

ఉద్భేదము * adj. Breaking or bursting through, as a shoot, through the ground.

ఉద్భవము * n. s. Readiness, alertness, purpose.

ఉద్భాసము * n. s. A royal garden, or park.

ఉద్భాసన or ఉద్భాసనము * n. s. Peroration, closing rite of devotion: or of any penance &c. సేమాస్త్రీ.

ఉద్భక్తము, ఉద్భక్తుడు * adj. Zealous, resolved, determined. He who is ready or prepared.

అక్షరీపోవణసరిఉద్భక్తుడై: Being about to go. బాలుక్రాశేటండుకుపుద్భక్తుడై when I was going to write the letter. క్రూరమైనవనిఉద్భక్తుడై with malice prepense.

ఉద్భోగము * n. s. Duty, appointed work, undertaking; enterprize, exertion; activity; profession, employment, occupation, calling, mis-

sion, service, function, trade; an office, or situation; an experiment, endeavour. ఉద్భోగముచేయుట To exercise an office. చూశండ్రిశ్చంచినద్రవ్యముతోపుద్భోగముచేయుకొంటున్నాను. I am trading with the money which my father left.

ఉద్భోగస్తుడు * n. s. An officer, a functionary.

ఉద్భోగి An Officer; one in place, a servant.

ఉద్భోగించుట * To undertake, set to do, to profess: professedly turn his mind to: apply himself to.

ఉద్భిక్తము * Distinct: increased. See ఉద్భ్రేకము.

ఉద్భ్రేకము * Commencement, increase, excess.

ఉద్భ్రుతము * n. s. Any unguent, applied to the body before bathing. BRY. 3. 828. B. 3. 1002.

ఉద్భ్రుద్విష్టు * Long drawn, (sigha.) Dasav. VII. 87.

ఉద్భాసనము * Expulsion, exile.

ఉద్భాసనముచేయుట To expel. See శిలోద్భాసనము.

ఉద్భాసము * n. s. Marriage.

ఉద్భిక్తు * Sorrowful: in trouble.

ఉద్భ్రుత్త * Potent, irresistible, ill behaved.

ఉద్భ్రుత్తి * Might, misbehaviour.

ఉద్భ్రేకము * n. s. Anxiety, agitation.

ఉద్భ్రేలము * n. s. Excess, vastness.

ఉద్భ్రేలము * adj. Extreme, vast, prodigious. ఉద్భ్రేలతరమైన. R. 4. 116.

ఉద్భ్రము * n. s. An otter. నీరుబిల్లి. SC.

ఉద్భాస, ఉద్భాస Weak, lean, thin.

ఉద్భిక్తి n. s. Being, existence. Stay, remaining, dwelling, home, place, residence, state, condition. చూటాడకునికి remaining silent: హితవు గాకునికి his not being friendly. ప్రాణమైపునికి His being their very life.

ఉద్భిక్తిట్టు n. s. Home, dwelling, abode.

ఉద్భుచుట i. e. ఉంచుట.

ఉద్భుచుట When he placed. From ఉంచుట, i. e. ఉంచగా.

ఉద్భి Contracted for ఉద్భిక్తి.

ఉద్భ్రుతము * or, ఉద్భ్రుత్తి * n. s. Tallness. High, lofty. Increase, advancement, prosperity, raising, ascending. ఉద్భ్రుతకుచ * Full bosomed, large breasted.

ఉద్భ్రుమితము * adj. Raised, high, exalted.

ఉద్భ్రు * n. s. Wool. A tick that infests dc

ఉన్నెడ unni'eda. The place where he was. ఉంది నతావు.

ఉన్నశము * adj. Mad, foolish, tipsy. ఉన్నశమం చవింకలి * mad 'five and twenty.'

ఉన్నకుడు * A madman, a fool.

ఉన్నడుడు * Proud, spirited. BRK. 426.

ఉన్నధనము * ఆనగా, శుభము.

ఉన్నరి * unmani A mystic name for the త్రికోణము. L. XX. 134.

ఉన్నలికము Is an error for ఉన్నలికము.

ఉన్నాథము * A trap, a snare.

ఉన్నాదము * n. s. Madness, folly, drunkenness.

ఉన్నాదిని * A tipsy nymph, a bacchante.

ఉన్నలనము * Opening, expanding.

ఉన్నలిత adj. Opened, blooming, blown as a flower, opening.

ఉన్నుభవము * n. s. Tendency, inclination. మదనోన్నుభవము an amorous feeling.

ఉన్నుభు * adj. Looking at, facing, fronting.

ఉన్నులము * Radical. ఉన్నులముగా * Radically, by the roots. T. 4. 212.

ఉన్నులించుట * To root up : or eradicate, destroy.

ఉన్నులితము * &c. adj. Eradicated, pulled up by the roots.

ఉన్నేపము * Opening, blowing as a flower. నననమోన్నేపముగా * with increasing delight.

ఉన్నేపించుట * v. a. To open, expand.

ఉన్నకంఠము * Contiguity, nearness, adj. Near, proximate.

ఉన్నకథ * n. s. An episode.

ఉన్నకరణము * n. s. Furniture, apparatus, stuff, an appendage, material, or implement as the utensils of a kitchen, the tools of a trade. Stuff, superfluity: (a term used in slight.)

ఉన్నకరించుట v. a. To benefit, do good to.

ఉన్నకారము * n. s. Beneficence, kindness, obligation, aid, help, service, a work of supererogation.

ఉన్నకారి * adj. Beneficent, kind, charitable, obliging, assisting.

ఉన్నకృతి Aid, assistance, kindness. In grammar the middle voice. కొనుట. NBh. chap. lxxiii.

ఉన్నక్రమము * n. s. Beginning, commencement.

ఉన్నక్రమించుట * v. a. To begin, to proceed to do, commence.

ఉన్నక్రోశము * Censure, blame.

ఉన్నగూహనము * n. s. ఆలింగనము.

ఉన్నగ్రామము * n. s. A hamlet, a small village.

ఉన్నగ్గుము * A prop: a trellis for creepers to grow over.

ఉన్నచయము * Quantity, heap, excess.

ఉన్నచరించుట * v. a. To serve, befriend. To help, (at table,) to tend, wait upon.

ఉన్నచారము * n. s. Kindness, good deed, good offices: an essential or requisite. Tending; attendance. ఉన్నచారమైన * Civil, polite.

ఉన్నచారించుట To outvie, outdo, excel, outshine, surpass. L. 3. 288.

ఉన్నచారి * In Prosody; a sort of metre.

ఉన్నతాపము * Deep grief, weariness. Haste, disease.

ఉన్నత్యక్త * n. s. Low land. The foot of a hill.

ఉన్నద * n. s. A present or gift.

ఉన్నదంశము * n. s. A relish for drinking: Kalah. 3. 56. Biting, stinging.

ఉన్నదేశము * n. s. Teaching, instruction, guidance, initiation, practical observations. Confirmation in the creed: (a rite performed once in a man's life. Buch. Mys. 1. 146.) ఉన్నదేశించుట * v. a. To teach, guide, initiate, prompt.

ఉన్నదోహము * n. s. A milk pail. M. XIII. 2. 344.

ఉన్నద్రవము * n. s. Trouble, annoyance, plague, affliction. Damage, injury. harm, (vulgarly) pest, abomination. ఉన్నద్రవమవుదని a sad business.

ఉన్నధ * n. s. A cushion. A present or gift. A bribe. A. 1. 30. 6. 139.

ఉన్నధానము * n. s. A pillow or cushion.

ఉన్నధానము * n. s. Investiture, introduction into the priestly caste; a rite similar to that we call confirmation. In this rite the forehead mark is applied (made with a paste of cummin seed and sugar బీలకర్ర బెల్లము) which is denominated the upa-nayan, or extra eye.

ఉన్నధానము * n. s. Hoard, deposit, pledge.

ఉన్నధానము * n. s. Hoard, deposit, pledge.

ఉన్నధానము * n. s. Hoard, deposit, pledge.

ఉన్నధానము * n. s. Hoard, deposit, pledge.

ఉన్నధానము * n. s. Hoard, deposit, pledge.

ఉపనిషత్ * n. s. A sort of homily: a portion of the Vedas. See Colebr. Essys. 1. 92.

ఉపనీకుడు * n. s. One initiated into the Braminical caste, as all bramin boys are.

ఉపన్యసించుట * v. a. To detail, inculcate, reiterate.

ఉపన్యాసము * n. s. Detail, reiteration. Dwelling on the same subject. Enarration, amplification, refinement, spinning out a subject, dilating. In logic, hypothesis, allegation.

ఉపపట్టణము * Suburbs.

ఉపపత్తి, * అన గావిటుడు.

ఉపపత్తి * n. s. Convenience, aid, attainment, acquisition, gain. ద్రవ్యైకపత్తి A fund. ఉపపత్తి గావుండే * adj. Opulent, convenient.

ఉపపదము * An affix in grammar.

ఉపపన్నుడు * An opulent man.

ఉపసాధకము * n. s. A heinous crime. ఉపసాధకీ * n. s. A transgressor: a miscreant.

ఉపసాలనము * n. s. Tending, nourishing.

ఉపసృతము * n. s. A minor puranam. See ఉపసృతము.

ఉపసర్జనము * Calamity. పంపరాదిగ్రహణ, రాహు ఉత్పాలె. SC.

ఉపసర్జము * n. s. A pillow.

ఉపసలము * Aid, assistance. ఉపసలమైన conducive.

ఉపసృష్టము * n. s. Increase, prosperity.

ఉపసాగము * n. s. Enjoyment, use.

ఉపసము * A resemblance: as a picture or image Simile. A parable. ఉపసము చేయుట To compare.

ఉపసమరి Clever, ready, at expedients.

ఉపసమానము * Comparison, simile. The object: thus in the words "rosy-faced" the *rose* is the *upamānam* and the *face* is the *upameyam*. See comment on Vasu. I. 24. See Colebr. Ess. 1. 303.

ఉపసమించుట * v. a. To compare.

ఉపసమేయము * n. s. The antitype or thing meant in a parable or comparison. యిక్కడయివి ఉపసమానములు కీటినికట్టి ఉపసమేయములను గ్రహించు

వలసినది Here we must collect the thing meant from the figure the poet uses.

ఉపయమము * n. s. Marriage.

ఉపయుక్తము * adj. Convenient, fit, disposable, serviceable. ఉపయుక్తి * Convenience, fit. ఉపయుక్తికాలేదు It was not practicable.

ఉపయోగము * n. s. Use, advantage, benefit. ఆరుకలువుతు యోగమునకు రావు That money is not now available.

ఉపయోగించు * v. a. To benefit, avail, profit. To be useful: or applicable, as an argument. అది ఉపయోగించదు It is of no use, of no avail. To eat. Vish. P. 3. 310.

ఉపయోగి * The other way. See on రతి, and ఉపయోగము. In a philosophical sense, a change of taste: other pleasures: produced by devotion. (Ward on Hindus 2. 178, note.) A reverse, Rama Stava Rajam. 2. 133. See A. 4. 194. in the description of a river.

ఉపయోగము * An eclipse.

ఉపయోగి * Over, above.

ఉపయోగము * n. s. A stone, a jewel, a rock. వనోపయోగము A hail stone. భూతలపరిమోచకము a rock even with the surface of the ground.

ఉపయోగి * n. s. Acquirement, gain, knowledge.

ఉపయోగము * n. s. A synecdoche, compendium, abstract. Metaphorical expression. ఉపయోగించుట To survey. R. 6. 68. Mand. 3. 45.

ఉపయోగము * n. s. Lulling, coaxing. ఉపయోగించుట * To lull (a child, &c.) to sleep. To coax. R. 5. 47. Vish. P. 6. 260.

ఉపయోగము * Smearing, plastering.

ఉపయోగము * n. s. A park or demesne: a garden or grove.

ఉపయోగము * n. s. Fasting: a fast. ఉపయోగము లతోటివుండట to starve. ఉపయోగి * n. s. He who fasts.

ఉపయోగము * A vehicle. An elephant. ఉపయోగము మేనుగ. SC.

ఉపయోగము * adj. Seated, sitting. సుఖోపయోగము Seated at their ease.

ఉపయోగము * The braminiical thread.

ఉపశమము * n. s. Tranquillity, calmness, alleviation.

ఉపశమనము * Tranquillity, calmness, patience, alleviation, relief, abatement.

ఉపశమించుట * v. n. To be calmed or pacified, to be alleviated, to be abated or assuaged. ఉపశమింపట To be calmed.

ఉపశాంతి * n. s. Calmness, quiet, serenity.

ఉపశ్రుతి * n. s. A good or bad omen gathered from overhearing a conversation &c. పోలిక.

ఉపశంహించుట * To clear away, get rid of. To recall.

ఉపశంహనము * n. s. Recalling, annulling, concluding: averting a spell. తొలగఁజేయుట Recalling an enchanted arrow, to prevent its taking effect. Refutation.

ఉపశుభనము * A neighbouring abode: the neighbourhood. NH. 2. 27.

ఉపశుద్ధి * n. s. A grammatical particle, prefix; or preposition.

ఉపశుశ్రవణము * n. s. Courting, fawning.

ఉపశుశ్రించుట * v. a. To court, sue.

ఉపశుక్ల The pudendum. The organ of generation in either sex. M. XII. 5. 303. XIV. 2. 158. Sankhya Karika. XXVI. ఉపశుక్లనిగ్రహము Continenence. ఉపశుక్లహస్తము a certain position of the hands in dancing.

ఉపశుక్లనము * The name of a certain prayer.

ఉపశుక్లిత * adj. Near, that is near. Contiguous.

ఉపశుక్లితార్థము The meaning that occurred.

ఉపశుక్లీ Nearness. ఆ-అర్థమునాకు ఉపశుక్లీలేదు I do not recollect that meaning.

ఉపశుశ్చర్షము * n. s. Touching, contact. Also ఆశుచనము.

ఉపశుశాంతి * Trouble, ruin. G. 6. 71. నిరుశుశాంతి Undisturbed.

ఉపశుశానము * n. s. A complimentary present—కానుక. The rite of offering adoration.

ఉపశుశమించుట * v. a. To pardon. To take patience.

ఉపశుశంకము * In music, the accompaniment, as the drone. R. 2. 88. and 5. 98. A. 4. 38.

ఉపశుశంక * Near. గ్రామోపాంతమునందు in the

vicinity of the town. ఉపశుశాంతి దేశమునందు ఇది a spot near the lake.

ఉపశుశంక * Solitary, solitude. A. 4. 73. Muterer: a low voice, or tone. MM.

ఉపశుశక్రము * A rite celebrated by bramins on the full moon in the month Sravanam (July, August:) they imagine that this blots out all the sins of the past year: and they put on new బండెములు threads.

ఉపశుశాస్త్రము * Tale, legend, narrative. కుచేలోపాశుశాస్త్రము the adventures of Kuchela: the episode regarding him. నలోపాశుశాస్త్రము the life of Nala.

ఉపశుశాస్త్రయము * Neglect, transgression. అతిక్రమము.

ఉపశుశాసనము * Cause, motive. Alms: ఉపశుశాసనమెక్కుట To beg.

ఉపశుశాధి * n. s. 'Discriminative property, or specialties.' (Colebr. Essays. 1. 287.) ఉపశుశాధిచింతాయాం (SC.) Meditating "a good deed. కుటుంబబంధువకె He who supports his family. వ్యాజనే a cause. విశేషణే an attribute or characteristic." It is exemplified thus 'as glass looks red if placed near a ruby.' (See note on ఉపశుశాధిక.—) బీవసోపాధి means of subsistence.

ఉపశుశాధ్యాయుడు * A tutor, instructor, preceptor in religion. The priest employed in a family as chaplain

ఉపశుశాసనము * A shoe. M. XIII. 3. 274.

ఉపశుశాయము * n. s. Contrivance, expedient, means, method, agency. ఉపశుశాయముకల్పించుట To plot or contrive. నకురోపాయముగా by all methods. ఉపశుశాయచక్రస్థయము; See సామదానభేదజండములు.

ఉపశుశాయనము * n. s. A complimentary gift. A. 4. 37.

ఉపశుశాయముగా * Cleverly, artfully.

ఉపశుశాయశాలి * n. s. A genius, one ready at expedients.

ఉపశుశాలంభము or ఉపశుశాలంభనము * n. s. Irony, taunt. innuendo. A. 5. 57. చూడఁ.

ఉపశుశాలంభించుట v. a. To taunt. A. 5. 171. చూపించుట.

ఉపాశము * See ఉపాశము.
 ఉపాశన * n. s. Service, worship.
 ఉపాసించుట * To wait on, worship. M. XV. 1. 68. Vish. 2. 293.
 ఉపాస్తి * n. s. Service, worship.
 ఉపేంద్రుడు * n. s. A name of the god *Vishnu*
 ఉపేక్ష * n. s. Contempt, disregard, heedlessness, indifference.
 ఉపేక్షించుట * v. a. To disregard, to contemn, to connive at, to abandon.
 ఉపొద్ధాతము * n. s. Preface, introduction. A commencement : a thing begun : an example.
 ఉపొషణము * ఉపొష్యము n. s. Fasting, starving. G. 2. 170. 5. 28.
 ఉత్పత్తిలుట * v. n. To be born, produced, made, to be evinced or betrayed, manifested, brought to light.
 ఉత్పట్టి * n. s. A certain children's game.
 ఉత్పత * n. s. Dilating on the extraordinary prosperity, qualifications or beauty of any person. This always blamed because it is imagined that evil will thence arise to the person described. In Tamil it is called ommal. ఉత్పతికారాదు envious praise is of evil omen.
 ఉత్పతించుట * v. a. To extol, or cry up, praise extravagantly. To dilate upon a persons extraordinary good fortune. దృష్టితాపట OG. This is considered as mischievous, or causing ruin.
 ఉత్పతిలుట See ఉత్పటి—Nellur. H. 5. 70.
 ఉత్పత్తులు * n. s. Shares, portions. బియ్యముపుత్పత్తులుచేసారు they shared out the grain.
 ఉత్పదనము * or ఉత్పన * n. s. Saltness.
 ఉత్పనబట్టెలు A sort of play? OG.
 ఉత్పని * adj. Saltish, brackish. పుత్పనిమాటచిత్పనిమాటవెప్పి By fair means or foul.
 ఉత్పర The name of the mining caste : who are tank diggers and makers of wells. ఉత్పరవాడు A man of this caste ఉత్పరది a female of

the same. ఉత్పరవాండ్లు or, ఉత్పరలు Tank diggers.
 ఉత్పరము The sky or atmosphere ఉత్పరవధి the skyey path. P. 2. 15. T. 5. 35. Padma. 9. 323.
 ఉత్పరగించుట Error for 2.—
 ఉత్పరగి n. s. The chamber or upper story of a house.
 ఉత్పరీడు A tank digger. See ఉత్పర.
 ఉత్పలము or ఉత్పళము n. s. Saltness. Nausea sickness at stomach. A salt marsh. The soil which is prepared to produce common salt. పుత్పలపువాండ్లు Salt manufacturers.
 ఉత్పలనాయి The space of flesh between the thumb and the forefinger.
 ఉత్పి, ఉత్పిచెట్టు n. s. A thorny medicinal styptic shrub with a ligneous hollow fruit or gall as large as a nutmeg. Volkameria Caparis Sepia. Ainslie 2. 369. The మాత్తికఫలవృక్షము. *Dip.* అంతకోటర.
 ఉత్పిడి See ఉత్పడు. — ఉత్పిడిచప్పిడి Be it good or bad. ఉత్పిడిచప్పిడిలేనికూడు, dry bread : lit. a mess without any flavour.
 ఉత్పిరింత A certain plant. బోయితిష్టతి Q.
 ఉత్ప Salt. పెట్టుత్ప Salt petre. రాతిపుత్ప Rock salt వెదురుపుత్ప a sort of gum (tabasheer. Ainslie 1. 420) found in the hollows of the bambu పుత్పసేయదు it is worthless. కత్పరంబువెట్టిపుత్పకొనుట A, 6. 75. To give what is valuable for what is worthless. ఉత్పకాయ salted berries, pickle. ఉత్పకాశుడము To apply heated salt to a swollen limb medicinally. ఉత్పగల్లు (కల్లు) or ఉత్పరాయి a grain of salt.
 ఉత్పడు Scalded, kiln-dried, ఉత్పడుబియ్యము Malted-rice (called in England *grains*) prepared by being scalded in the husk and then cleaned : scalded rice. After being thrashed it is laid in heaps, moistened with lime-water, covered with green boughs, and then with

straw over them. This operation kills the sprout, being-equivalent to kiln-drying. ఉత్పదిశుశు Kiln dried turmeric.

ఉత్పనపట్టలు A sort of boys game.

ఉత్పకర్ర A salt pan, or field which produces salt. ఉత్పమడి A salt pan. ఉత్పమిడర A kind of large black grasshopper or rather cricket. ఉత్పరేపు A place where salt is manufactured : salt-pans.

ఉత్పరియుట To moulder, . . . ఉత్పరిసిపోయిన Mouldering, dilapidated. ఉత్పరిసినయిల్లు a house that sweats salt : or that is going to decay.

ఉత్పశముద్రము The ocean or salt sea.

ఉత్పైస n. s. Swell of the sea, inundation.

ఉత్పొంకట v. n. To swell, burst forth, overflow, to be transported with joy.

ఉబతి ఆనగా పై. OG.

ఉబలాటము n. s. Inclination, fancy. వేడుక MV. Regret. C.

ఉబకు n. s. Heaving, jutting, a push forward.

ఉబకుట v. n. To swell, jut, bulge, be projected, to heave or rise. To overflow, burst out, to break out in laughter or anger.

ఉబకు n. s. Rest, repose, idling, ఉబకుగా idly.

ఉబకుశుచుట v. To loiter, to idle, to trifle.

ఉబ్బ n. s. Warmth, oppressive closeness of weather, excessive heat. కడుపుబ్బ Envy— (from the verb ఉబ్బుట.)

ఉబ్బకము n. s. Turgidity, swell.

ఉబ్బడంకుట v. n. (from అడంకు) to be lessened, humbled or abated.

ఉబ్బనీరు See ఉక్కునీరు A. 4. 115.

ఉబ్బరము n. s. Swelling, inflation.

ఉబ్బరించుట v. n. and v. a. To swell. To inflate.

ఉబ్బరింపు n. s. Swelling, (of the belly.)

ఉబ్బలి n. s. Mire, deep mud, greasiness of ground, quagmire. దొంగపుబ్బలి Bog.

ఉబ్బవేయుట To cause to swell : to doctor (particularly with mercury.)

ఉబ్బశము n. s. Asthma. బాలపుబ్బశము Chincough.

ఉబ్బశుచ్చుట To pant—G. 2. 83. =2Xచ్చుట ఉబ్బించుట To inflate, to puff up with joy : to flatter.

ఉబ్బిబ్బి Delightedly : joyfully.

ఉబ్బు n. s. Fulness, swelling, being puffed up. Haughtiness. కడుపుబ్బుడము Envy, spite, ఉబ్బన haughtily, fiercely.

ఉబ్బుట v. n. To swell, be puffed up : to burst-out, as milk, to be delighted. ఉబ్బిన or ఉబ్బెడు BD. 6. 98. Swollen or proud, నవ్వికడుపుబ్బినది he was ready to burst with laughter ఉబ్బివెలరేసి ఎగుబేపుడుకొంటె B. X. he was overjoyed. అదినాకువారికింపని వాడికికడుపుబ్బుకున్నది He is vexed at my obtaining this.

ఉబ్బుబడుకు n. s. Swelling and sinking, up and down. యాగు ద్దపుబ్బు బడుకులేకుండాతియి Pull the cloth so as to make the creases smooth.

ఉబ్బుశంకటము n. s. The dropsy.

ఉబ్బెత్తుట To bulge out : to be full.

ఉభయతః On both sides ఉభయతో ముఖసారానము A gift of a cow : which is bestowed in the moment of bearing a calf when it is "two faced." *Molesro*.

ఉభయము * Both ఉభయము both parties. నేడు అతని ఉభయము To day it is his *turn* to perform the ceremony.

ఉభయత్ర or ఉభయత్రా adv. On both sides, both places.

ఉభయత్రులు * n. s. plu. Both parties.

ఉభయరాసి Both shares : the gross total.

ఉభయవాదులు * Both parties, plaintiff and defendant. See వాది.

ఉభయలు * Both parties, both of them.

ఉమ n. s. *Parvati* Ceres or Cybele : being the wife of *Siva*.

ఉమక n. s. Chaff. =ఉక. పుమక వెరుగుట To winnow paddy after it is beaten.

ఉమాదము * n. s. Vide ఉన్నాదము.

ఉమాశతి * n. s. *Siva*, as husband of *Parvati*.

ఉమియుట v. a. To spit, to spit out, ఉమిసె he spat.

ఉముక n. s. See ఉమక,

ఉన్నునుట, ఉన్నులుట To be distressed or half suffocated with closeness యంతఉన్నునిస్తున్నది how close the weather is !

ఉన్నుడి n. s. Partnership, fellowship ఉన్నుడిగావుంటే common to both : held in common లైకపున్నుడిని at once, once, (వకేసారిగా) in one rush, all atonce. ఆశురుకునుపున్నుజ్జిక్కినాను I brought it for the common stock.

ఉన్నుదము n. s. Calm, a lull. Closeness. adj. Hot.

ఉన్నుదించుట v. a. To feel hot నాకుపున్ను దిస్తుంది it feels close : it is oppressive.

ఉన్నునిరు The waters that precede childbirth. A 4. 115. =ఉబ్బనిరు.

ఉన్నునుట To cry ఉం hum! to hesitate. ఉన్నునక Without scruple. యీశనిమాదయెవ్వరున్నుపున్నునరాదు No one can object to this.

ఉన్నులము] Grief, care. M. XII. 4. 382. M. IV. 2. 84.

ఉన్నులించుట v. n. To sorrow, grieve URT. VIII. 151.

ఉన్నులింత, ఉన్నులిక, or కము Grief, uneasiness, agitation.

ఉన్నుయముతైము n. s. A sort of artificial pearl.

ఉన్ను n. s. Spittle.

ఉన్నుడి See—

ఉన్నుజ్జి See ఉన్నుడి.

ఉన్నునేయుట To spit out.

ఉన్ను Spittle.

ఉన్నుత్త n. s. The thorn apple. (Datura fastuosa) or Indian night shade ; a strong aphrodisiac. (పురూరము) Ainslie. 1. 442. ఉన్నుత్తపువ్వుగిన్నె a cup shaped like the flower of this plant. ఉన్నుత్తపురుగు A clamorous cricket that lives on this plant.

ఉన్నుల or ఉన్నుల, A swing. ఉన్నులమంచము ఉన్నుల A swing, a cradle a swinging bed. ఉన్నులూజంపాలూ Dasav. 9. 243. Lullabies.

ఉరము * The breast, bosom. విశ్వటురము A broad breast.

ఉరంము * A serpent.

ఉరక At once : without : see ఉరక P. 1. 532.

ఉరకకల్లేడు A sort of bird : perhaps a bustard. Swa. 4. 84.

ఉరగము * A snake.

ఉరడించుట i. e. విజృంభించుట Dip.

ఉరము * A ram.

ఉరతా See ఉరుత.

ఉరప్రము * A ram. P. 1. 239.

ఉరరీకృతము * Granted, agreed. = అంగీకృతమైన The phrase అధోరరీకృతము is the same as అధోఅంగీకృతము half allowed : not fully ceded.

ఉరల or ఉరల adv. Off, over, violently. ఉరలకొర్రోచుట To roll down, to send bounding. ఉరలకొట్టుట The same.

ఉరలించుట అనగా శ్రవణించుట Dipic.

ఉరలుట v. a. To roll down. రాలుట.

ఉరపు n. s. Beauty, abundance. పాండర్యము, విస్తారము. Compare హరుపు.

ఉరి n. s. A noose or slipping knot : a snare.

ఉరికించుట To make him run, set him a running.

ఉరికురికితడుట v. n. To rush BD. 6. 102.

ఉరిచీయుట To hang : strangle.

ఉరిబోసుకొనుట To noose ; to hang himself.

ఉరిమిడి — See — ఉరుముడు.

ఉరియమ (K) A hero ? a strong man. M. XII. 2. 367.

ఉరియాడుట (K) To tremble, fear. M. 4. 2. 105.

ఉరియుట v. a. To sweat, or leak ఉన్నురిసిననోడ a wall out of which salt oozes, యిల్లుఉరుస్తున్నది the rain came through the roof.

ఉరు * Great, large, long, valuable.

ఉరుకుట To run : fly, start. To run out or project. To transgress. ఉరుకుడుకత్తు The flying frog. ఉరుకుబొడ్డు A projecting navel.

ఉరుజువాను A sort of fish : the gilthead, sparus spilotus. = హలః : SC.

ఉరుజు A sluice or water channel.

ఉరుట In A. 6. 32 is rendered హత్తుట. ఉరు, పుత్తును.

ఉరుడునక్క See వరుడు.

ఉరుగకము * A kid. కుకపిల్ల.
 ఉరుతరము * More, larger.
 ఉరుతాడు, A halter, a tether.
 ఉరుపు n. s. Soaking. A leak.
 ఉరుము n. s. Thunder : a sort of drum.
 ఉరుముట v. n. To thunder ఉరిమిచూచె he looked daggers.
 ఉరుముడు చెట్టు A certain forest tree with delicate blossoms and a fruit as large as a lemon.
 ఉరులుకొలుపుట To urge, spur, excite. Pururav. 3. 88.
 ఉరులుట v. n. To roll down, to be overset or ruined.
 ఉరువడి n. s. Violence impulse speed, haste.
 ఉరువడించుట or, —వఱం— v. n. To be energetic, or violent ; to bully, to roar or thunder in talking.
 ఉరుపు Largeness, bigness amount, sum, పెంకా యపురుపు గావుండే as large as a cocoanut ఆతని యింకాపురుపుయేర్పడలేదు That work is as yet in embryo.
 ఉరుపు adj. Great, big, large.
 ఉరోజు * n. s. i. e. చన్ను.
 ఉర్రట్లువగుట To totter.
 ఉర్రాడుట To hang loose, to dangle.
 ఉర్రు or ఉర్రట్లు or ఉర్రూశల Violently (trembling) loosely, (dangling) away.
 ఉర్రగడ్డ n. s. A potatoe. Lit. the *crumbling root* : being farinaceous.
 ఉర్రుట v. n. To slide down, crumble away. See ఉరులుట.
 ఉర్వర * n. s. The earth : fruitful soil.
 ఉర్వి * n. s. The earth.
 ఉర్విడిచెట్టు A kind of tree.
 ఉర్విశకుడు * A king, a ruler.
 ఉలకన adj. Light, easy.
 ఉళ్ళి n. s. A lie, a joke, a pretence.
 ఉలఁకరుము n. s. or ఉలవరము A drain, land enriched by drains. The smart caused by a nettle.

ఉలఁగించుట v. n. To be enriched or fattened as land by manure. ఉలఁగించిన Rich.
 ఉలఁచమాను A sort of fish : sprats ? A. 2. 62.
 ఉలఁతము * n. s. A creeper, a trellis.
 ఉలవలు The grain called ' horse gram ' Glycine tomentosa : Linn. Dolichos biflor. Buch.
 ఉలఁత An excellent sort of fish called *Hilsa* in Hindustanee.
 ఉలి n. s. A chisel : also a sound, a tinkling.
 ఉలింబచెట్టు n. s. A sort of tree.
 ఉలికాయ for —లి— an onion.
 ఉలికించుట To brandish. M. 3. 1. 61. To shake or swing (the branches.)
 ఉలికిశకుట v. n. To start, shake.
 ఉలికిపాటు n. s. A start, tremor, shudder.
 ఉలికికట్టుట To carry in a hammock or sling ; as a child in a blanket slung on a pole between two men.
 ఉలికి adj. Brittle (as glass) touchy : easily irritated to anger.
 ఉలికి, ఉలికికట్టె, ఉలికిగొట్టు, A prig, a touchy person, an irritable wild blade. ఉలికితెవులు The leprosy ?
 ఉలివి See —ల—
 ఉలిమిదివీర, or, ఉలిమిది The tree named *Crataeva Tapia* ?
 ఉలియుట v. n. To sound, resound. మ్రోయుట, ధ్వనించుట A. 1. 84.
 ఉలిపు n. s. Sound, voice. M. 8. 1. 19. BD. 5. 685. M. 4. 3. 5. M. 9. 1. 109. ధ్వని, చప్పుడు, శ్వసము, గొంతు.
 ఉలుకము, ఉల్లము Purchase, in lifting : పాన్నిపులకము గాకట్టుకొ fasten the pack so on the pole that the bearer may have a good purchase.
 ఉలుకు Timidity, fright. జువు P. 2. 91. G. 10. 122. R. 5. 68.
 ఉలుకుట v. n. To start, whisk, quiver, to beam forth, to exhale, as a scent. (See the causal ఉలుచుట) ముద్దులుకుకన్నులు eyes beaming affection. కలికిలెనడుములికికులికె She wagged her waist at him in derision.

ఉలుచమాను See ఉలశ.

ఉలుచుట v. a. To brandish, wave, whisk, shake (causal of ఉలుకుట, వాలంబునులిచె brandishing his tail.

ఉలుపా, ఉలుపా (H. ulfa) Provisions bestowed gratis. A 4. 37. కానుక.

ఉలువ n. s. Of ఉలవలు or gram, q. v.

ఉలువలు n. s. Horse gram : horse corn.

ఉలుగు n. s. A kind of fish.

ఉలుకము * n. s. An owl.

ఉలుకలము * n. s. A mortar. రోలు, Chenn. 4. 67. Vasu. 4. 25.

ఉల్ల * n. s. A firebrand, embers.

ఉల్లరాము* n. s. Excess, increase వైరోల్లరాము excess of bile క్రోబలము, ప్రాబల్యము.

ఉల్లరాము adj. Apparent, evident. Gushing, overflowing. విషోల్లరాము Terrible in venom (as a snake) క్రోధోల్లరామానశులై filled with rage, రహోల్లరాముగా with overflowing affection, అతితై, హచ్చు అయినది, అపెళ్ళుటే, SC.

ఉల్లకము * n. s. A firebrand.

ఉల్లకి n. s. Plague, harrassment.

ఉల్లకి n. s. The lapwing. A sort of tree. H. 4. 13.

ఉల్లంఖన * ఉల్లంఘన * ఉల్లంఘనము * Disregard, disgrace, contempt.

ఉల్లంఘించుట * v. a. To disregard, to pass over, transgress, refuse, decline, disgrace, browbeat. పూ దార్యనల్లంఘించింది She refused to be comforted. T. 2. 157.

ఉల్లంచేత n. s. Name of a large fish that is very delicious but full of bones.

ఉల్లకి n. s. A sling or hammock of cloth or cradle pendant from a pole carried on two men's shoulders. ఉల్లకిలో వేసి తెచ్చినారు They slung him up or hampered him in a hammock.

ఉల్లకి (K) A lie, jest. Vasu. 2. 163.

ఉల్లడ, or—డము An awning or canopy.

ఉల్లడి (K) Confusion, trouble, disturbance. BD. 5. 1025.

ఉల్లడి (K) A hammock ?

ఉల్లభము * (K) A canopy borne over marriage offerings or over the bride and bridegroom as they go in procession.

ఉల్లము * n. s. The heart, the mind.

ఉల్లలనచుకుచు Distressedly, grievingly. M. XII. 4. 33.

ఉల్లశము * n. s. Sport, satire, fun, frolic. M. 5 1. 157. IV. 5. 180. XII. 4. 388.

ఉల్లసించుట or — సిల్లు — To exult, rejoice. It is often used in poetry for *To Be*, or, *be displayed, shine*.

ఉల్లముపిట్ట A snipe.

ఉల్లకు* n. s. A ticket or invoice left with goods or grain, specifying the quantity and the owner of the goods. See కిల్లకు This perhaps is contracted for ఉల్లపాడి చిన ఆకు.

ఉల్లకుచేత n. s. The bony hilsah or sable fish.

ఉల్లారు, (K) A saddle-cloth: a particoloured cushion. In A. 4. 36 it is rendered జాలరలు fringes.

ఉల్లాలనము or ఉల్లలనము * adj. Tremulous, quivering.

ఉల్లాలము n. s. Joy, delight, amusement. A scene, a chapter. Gay, merry.

ఉల్లాలశ్రురచుడు A prodigal, a luxurious man or man of pleasure.

ఉల్లి adj. Belonging to the onion. The నీరుల్లి is the onion : and the వెల్లిల్లి is garlick.

ఉల్లికాయ n. s. A species of curlew.

ఉల్లికాయ n. s. An onion.

ఉల్లికుట్టుమాటులు n. s. Gibing, quizzing, taunting words.

ఉల్లికడ్డ See రుల్లి.

ఉల్లిపాచూరిము * n. s. Corrosive sublimate.

ఉల్లె n. s. The crust at the bottom of pies or tarts.

ఉల్లెండ, or ఉల్లెన a sort of tree.

ఉల్లెఱనము n. s. Uttering, mention, rehearsing. Rhetorical tropes. Comparison, simile. Contact, application. శ్రుల్లెఱనశర్వరములు Hills whose tops touch heaven.

ఉల్లెడ n. s. A canopy, or awning borne in state over a bride &c. A. 6. 182.

ఉల్లాలము * n. s. A surge, a large billow, or wave.
ఉవిదలనగా ప్రీతి.
ఉవ్యకాయ A certain fruit.
ఉవ్వన, అనగా తథాలన, గుణటుగా, కొల్లగా Unexpectedly, all at once.
ఉవ్విపిట్ట A sort of bird : a wagtail.
ఉవ్విష్టూరుట The mouth to water, to be eager.
ఉవ్విష్టూరచేయుట To tempt, to stir or excite the appetite, అధిలపించుట, ప్రేమితముట.
ఉవ్వెత్తుగా Quite easily M. 5. 1. 30. మిక్కిలిచులకనగా.
ఉవ్వనుడు * n. s. The name of the planet Sucra or Venus.
ఉవిడి or ఉసిడి plur. పుసిట్లు n. s. Flying white ants.
ఉవ్వరము * n. s. A sort of fragrant root, usually termed వట్టివేళ్లు or cuss-cuss.
ఉషము * n. s. Dawn.
ఉషర్బుధుడు * n. s. An epithet of the god of fire ; Vulcan.
ఉషశ్యు * n. s. Dawn, daybreak,
ఉష్ట్రము * n. s. A camel.
ఉష్ణము * n. s. Sunshine, warmth, heat. A fit of fever, a hot fit.
ఉష్ణము * adj. Hot. ఉష్ణరశ్మి the sun.
ఉష్ణించుట * To be hot.
ఉష్ణిపము * A turban, a diadem. కీరీటము
ఉష్ట్ర, ఉష్ట్ర The hot season. Heat, anger.
ఉశరు See —గు—
ఉసి n. s. A hiss, hissing. ఉసిపోనిన అక్షరములు A quaver or superfluous syllables, used in singing. ఆనలుసి These oaths are nonsense.
ఉసింపుట v. n. To spit.
ఉసికొల్పుట v. a. To hiss to a dog. To excite or stir up anger.
ఉసికంకులు See కంఠ. H. 5. 112.
ఉసిడి n. s. The winged white ant : plu. ఉసుళ్లు
ఉసిరిక adj. Of the myrobalan. ఉసిరికచెట్టు The tree called emblic myrobalan.
ఉసిళ్లు Winged white ants. See ఇసిళ్లు.
ఉసీరము n. s. See—శీ—

ఉసుకుంఠ A very little.
ఉసుముట v. a. To scour or wash. పుసుముట.
ఉసురనిపించుట v. a. To grieve, to make him sigh : the causal of ఉసురనుట q. v.
ఉసురనుట v. n. To sigh. from. ఉస్సు alas ! and అనుట to say ; the R being inserted to save elision.
ఉసురు n. s. Breath, a sigh, life, strength, vigour, grief, affliction, plague, hard lot, evil result ; retribution or result వాని ఉసురునుకుతకలతా his sorrow will light upon you, you will suffer retribution for his affliction, literally, you will not escape the burning sighs of his grief.
ఆడదానిది పుసురంబుక పోదు The sighs of a woman will be repaid on your head. వారిపుసురు తాకిచెడిపోవు Their sorrows shall be visited on his head. నాపుసురు నే నే తాకవలసినది. I must drink my sighs i. e. I must reconcile myself to my lot. ఉసురుపోసుకొనుట, or ఉసురు పుచ్చుకొనుట v. a. To cause sighs. To afflict, to endure, bear, put up with నాపుసురుమేల పోసుకొవలసినది why do you torment me thus? యిదిచేసినందున శ్రుజలయొక్క పుసురుపోసుకొనే this called down the curses of the people.
ఉసులు Ease, facility : a middling state, amelioration, improvement. వానిశరీరముపుసులుగా పున్నది He is rather better in health వానికిఉసులుకాలేదు he is no better : there is no improvement. పుసులయిన tolerably good, easy, light. Pretty good, tolerable. ఉసులుచేయుట To facilitate.
ఉసుళ్లు Winged white ants.
ఉసూరు. See —గు—
ఉష్ట్రె Belonging to the gigantic swallow wort. The fruit is called ఉష్ట్రెకాయ.— ఉష్ట్రెవరుగు the fruit dried and preserved.
ఉస్సు Ah! alas! ఉస్సునునున్నప్పుడాయనుడు P. 1. 246. ఉస్సునికూర్చున్నాడు he took a breath and sat down.
ఉస్సురనుట See ఉరసునుట.
ఉత్తము * n. s. An ox.

ఉం

The long vowel U' or oo as in flute, fruit, shoot. See on య and వ The short final U in the verb is (colloquially) lengthened at pleasure in the manner of an accent. Thus చేసినారూ and పోరావున్నాడూ

ఉక n. s. The husk of paddy (contracted from ఉముక) ఉడవుండలకుభూకయద్దిసోడనచరుచు తారు They dip lumps of cow dung into husk and stick it in cakes on the wall.

ఉకనబాడ్డు A certain plant used in fevers.

ఉకబంతి or, పోకబంతి, The flower called bachelor's button.

ఉకరల్లాట్టుట (initative) to crow or make indistinct sounds, as an infant G. 3. 46. BD. 5. 967, BP. 5. 220.

ఉకించుట v. a. To shake, agitate or move to endeavour or make an effort. To rattle the dice.

ఉకువ The same as సూరి; పుక్తపుకువగా, at once, all at once, వకసారిగా.

ఉకొట్టుట, or ఉకొసుట To hum or make an indistinct sound, denoting that he is listening.

ఉకించుట v. a. To shake, to move, to swing or rock.

ఉగుట v. n. To be agitated or shaken, to swing, to wag, roll.

ఉగులాట n. s. Swinging : tottering.

ఉచ n. s. The soft core of the plantain tree.

ఉచ Withered ఉచకాలు A withered leg. ఉచవెయ్యి A withered hand. ఉచబియ్యి/ము n. s. Green grain of జొన్నలు also explained మిగలమువరనిజొన్నలు మొదలైనవి Grain not quite ripe.

ఉచమట్టు Wholly, utterly = బొత్తిగా. M. IV. 3. 116. IX. 1. 38.

ఉచముట్టుకొన్న Utterly ruined, శమాలముగా చెడిపోయిన.

ఉచుట v. n. To swing.

ఉచుట v. a. To wag or shake, rock, nod, చెయ్యు

ఉచినాడు To shake or wave (the hand in

forbidding) or to say no. To forbid by the hand.

ఉచుట v. n. To wither వెంట్రుకలుఉచిపోతది his hair is falling off.

ఉట n. s. Juice, sap, wetness, damp, a fountain. Pickling liquor. A gush, jet, burst of water ఉటమె త్తినయిల్లు a damp house ఉటలుశ్చుచ్చుకొన్నాడు he longed after it : his mouth watered for it.

ఉట adj. Juicy, moist, heavy. n. s. Strength, బలము. ABA. 3. 75. ఉటగా firmly.

ఉటకల్లు i. e. కోడ్రవి which is a grain like ఆళ్లు Q. W.

ఉటసిరు n. s. A gushing spring. ఉటశ్చుట్టుట v. n. To spring (as water.)

ఉటబుడ్డిచెక్క A sort of wood.

ఉటయెత్తుట To be damp. ఉటమె త్తిన Damp moist. ఆచెట్లుభూటమెత్తిపోయినవి These trees have been injured by excessive moisture.

ఉటాడుట v. n. To shake, totter, waver, be agitated, ఉటాడించుట Vasu. 4. 159 to shake.

ఉటి n. s. A sort of tree.

ఉడ n. s. A drop or root growing down from the branches of the సుత్రి or banyan tree ఉడలువారినచెట్టు a tree that has such drops.

ఉడగొట్టుట v. a. To take out, turn out, root up, snatch, tear up, upset, ruin, dismiss, depose, remove. ఉడతీయుట, or ఉడతీచుచ్చుకొనుట To extort, wrest, to open or loose knot. To take off (skin or clothes.) To tear up or unloose.

ఉడనివాడుట v. n. To be put to flight to be routed. సిగ్గూడనివాడెన్ Her modesty was put to flight. P. 4. 433. వ్యామోహమాడనివాడెన్ those fascinations were now over. This phrase apparently is a contradiction.

ఉడశుడుట See ఉడుట.

ఉడపీకుట To root out.

ఉడశ్చుచ్చుకొనుట v. a. To take out &c. See ఉడగొట్టుట.

ఉడి or ఉచి A basket or snare for catching fish.

ఉడికూర See చిట్టూడి.

ఉడిగము n. s. Drudgery, task, employ, benefit, function, ఉడిగపుత్రులు mean offices. ఉడిగపులి n. s. A maid servant. ఉడిగపువాడు n. s. A manservant, a menial.

ఉడుకొనుట v. n. To become moist as earth. A. 5. 144.

ఉడుగుబెట్టు The plant named *Alangium hexopetalum*. The same as రక్కల or అంకల.

ఉడుచుట v. a. To sweep. To slacken, loosen, divest, open, sever, separate. To wrest, take by force. To transplant, take up, root out. To eradicate, in this sense it is the causal of ఉడుట = ఔడు ఉడ్చుట to take off a shoe పూడుపువేయించినపొలము a field in which rice has been set (by transplanting.) తలలాడ్చె He smote off their heads R. 5. 275.

ఉడుచుట v. n. To part, drop out; slip out. To give way, fail : to be unfastened, loosened, separated, ఉడిన torn out, drawn out, loose : fled, escaped. Dropt as a letter : slurred. Dismissed, ruined. Opened, loosened, stript off.

ఉడుపు n. s. Sweeping : loosening, transplanting : ఉడుపుపొలము Land into which shoots are transplanted.

ఉడ్చుట See — చుచు — ఉడ్చు See — చుపు — ఉధ * Married.

ఉధుడు * n. s. A married man.

ఉలుపు See ఉడుపు.

ఉర n. s. Support, a prop. A fishing hook. A coop to keep animals in, a basket snare to catch fish. కేలాతజేసి Giving him my hand as a support అనటులయూతగొని leaning against the plantain trees. A pannier, ఉరకమ్మనట్టు శట్టినాచు he held the cudgel at my face as close as possible ఉరగానిలిచి he stood as a prop to her వొక్కపూత all at once, suddenly. ABA. 3. 126.

ఉరము adj. Fixed, firm, sure, stable, auxiliary helping యామాటయూతముచేకినాచు he relied on this, assumed or admitted it, ఉరముగాపు

చ్చుకొనె he took in the lump, on guess తన వ్యాజ్యమునకు ఉరము అయ్యుమాట a circumstance that was in his favor. ఉరముచేయుట . To state or declare.

ఉరకొనుట v. n. To support himself, to rest, lean. R. 5. 96.

ఉరకొల n. s. A staff to lean on.

ఉరగొట్టుట v. a. To wrench out.

ఉద n. s. Swelling, tumour, కడుపుద. Malice, envy. ఉదకడుపు n. s. A pot belly.

ఉదగడ్డి Tares, see ఉదర.

ఉదర n. s. Smoke. ఉదరబెట్టుట v. a. To smoke an animal out of its hole.

ఉదలు n. s. A sort of grain. Tares.

ఉదా (H.) Dark coloured. Either purple or brown.

ఉదార్చుట To comfort. See ఓ—

ఉదించుట v. a. To cause to blow.

ఉదినవెండి n. s. Silver refined with the blow-pipe.

ఉదిబిము n. s. Produce, income.

ఉదు n. s. A snare for fish, made of basket work. Clay, mud. A swelling, tumour.

ఉదుకొనుట To soften, turn to clay. To swell, ఉదుకొన్న Reduced to mud. Swollen.

ఉదుట v. a. To blow with the breath or with bellows. To blow out or extinguish. To play on a flute. To purify or refine mental with the blowpipe. To lean upon. To place, rest. To lengthen as a consonant does a vowel. To assume a form or body.

ఉదుట v. n. To be swollen. To arise as a thought or feeling.

ఉదువాద్యము n. s. A wind instrument.

ఉధము * n. s. or ఉధపు An udder.

ఉనము * n. s. Loss, disgrace, injury.

ఉనదొక్కుట To press down.

ఉనాపి Weak, sickly, lean.

ఉనుట v. a. To take, bear, &c.

ఉత n. s. Underwood in a forest.

ఉత an infin : form of ఉచుట.

ఉపిరి n. s. Breath, respiration. Good wind: i. e. steadfastness, pluck, bottom. ఉపిరిపడుచుట to emit a sigh. ఉపిరిపట్టుట to hold in the breath. వానికి పూపిరివచ్చింది he has recovered his health or spirits. నీకు పూపిరితిరుగుకుండా can you draw your breath? తిరగను I cannot. Lit. the breath does not turn. ఉపిరితిరగక Being suffocated. పూపిరిపోయినవాడై or పూపిరివిడిచినవాడై being out of breath.

ఉపిరికుట్టు n. s. A stitch in the side.

ఉపు A push: one oscillation in swinging.

ఉపుట v. a. To swing, push, move.

ఉబ Projecting, corpulent. ఉబపాక a bog or muddy place? ఉబబిచ్చము a sort of rice.

ఉబి Slough, bog, mire.

ఉబిరి See—పి—

ఉయల A swing. See ఉయ్యల. P. 2. 154.

ఉముట To whistle. యెద్దులనూసి నారు They whistled the bullocks on.

ఉర adj. (from ఉరు) Rustic, common, village, belonging to the town or place. Rural, country. పూరకుంది a village pig. ఉరపిల్లి the domestic cat. ఉరనుయ్య The common well; the town well. ఉరకవి a rustic bard; a country poet. ఉర abl. At home, in the village. ఉరనున్నారు They are at home. See ఉరు.

ఉరక (or వారక q. v. or ఉరకె or ఉరికె) adv. 1 WITHOUT. For Nothing. Still, silently, only, just, merely, simply, idly, in vain, vainly. This word always denotes the want or absence of something: as the absence of profit, the want of reason, justice, of employment, success, price, earnest, purpose &c. Thus, 2. Without cause, of itself, of himself, of themselves: spontaneously, voluntarily, causelessly, slapdash. 3. Without stop, off, away, still, greatly. 4. Without doing any thing, silently, peaceably. 5. Without employment; at leisure, undisturbed, quiet, unoccupied, empty, vacant: as ఇల్లు పూరి కెపున్నది the house is vacant. 6. Without use, vacantly, emptily, unemployed. 7. Without care, reck-

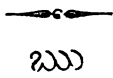
lessly, coolly, groundlessly, on purpose, intentionally, unscrupulously, headlong, irresistibly. 8. Without ground, unmeaningly, heedlessly, unintentionally, unreasonably, in cool blood, obstinately, wantonly. 9. Without redress, irremediably, utterly, absolutely, wholly, completely. 10. Without advantage, unprofitably, fruitlessly, unjustly, vainly. 11. Without fruit, object or end, unsuccessfully, ineffectually: without effect or result. 12. Without cost: gratis, freely. 13. Without intent, in sport or play, in joke or pastime, not in earnest, falsely, not truly. 14. Without check or end: constantly, perpetually, unceasingly, incessantly, uninterruptedly, without intermission. పూరికెపోనిచ్చుట To let him go free. ఉరకుండుట To remain, submit, be still; be passive or silent. Compare వారక. Allasani Peddana says in one of his epigrams. చ|| నిరుకుహతిస్థలంబు| రమణీప్రియ దూతిక దెచ్చియిచ్చుక| త్వరవిడె మాన్త్యంపయిన భోజనముయ్యల మంచమొప్పుక| త్వరయరశిష్టు లూగా దెలియంగలలేభిక పావకో త్తముత్| దొరికిన గాకయూరక కృతుక రవింబుంచుటన్నశక్యమే|| i. e. how can a poet compose verse without these comforts?

ఉరకవి A rustic bard, a country poet.
 ఉరకండ The root of the plant named Tacca Pinnatifida. Rox. Vol. 2. p. 172.
 ఉరగాయ n. s. A pickle or preserve.
 ఉరగించుట Error for ఉరకి—
 ఉరట n. s. Ease, freedom, leisure, convalescence; idling, fooling. Aid, help.
 ఉరటబడుట v. n. To be consoled. ఉరటవరచుట v. a. To console.
 ఉరకించుట v. a. To allure, delude, persuade, To comfort.
 ఉరకిల్లుట v. n. To be calmed, appeased, comforted.
 ఉరడుట v. n. To be consoled, appeased. ఉరడబల్లె he spoke consolingly.
 ఉరపిచ్చుక n. s. The village sparrow: that is, the house sparrow. Digitized by Google

ఉరకమ్మ A domestic cat.
 ఉరవిందు A feast given to all the town on the occasion of a wedding.
 ఉండుట To console, cheer, comfort.
 ఉండుట v. a. To excite appetite, tempt, tantalize. To make his mouth water.
 ఉండుక See ఉండుక.
 ఉండుమిండి See ఉండుమిండి.
 ఉండుకృతము * See ఉండుకృతము.
 ఉండు n. s. [Genit. ఉండు, Abl. ఉండు or ఉండుల్లు Plu. ఉండులు, ఉండులు, ఉండులు] n. s. A village, a town.
 ఉండుపోవుట To depart, go away, go elsewhere.
 To go home. ఉండుకుండుట To dismiss, send away. నీకునియూర లేనియెడ when your husband is away. నేనుపూరిపోయివుండ గా because I was absent, or, out of the way ; as I was elsewhere.
 ఉండుకొనుట v. n. To be still or quiet.
 ఉండు గాయ ; ఉండు గాయ A pickled fruit. Pickles.
 ఉండుచుట To sigh, sob.
 ఉండుజుడు * A shopkeeper. ఉండుమిటి Suca. 1. 448.
 ఉండుట v. n. To be full, steeped or soaked. To be puffed or fat. To increase or grow great. To exude, leak out, ooze, or spring as water. To overflow as feelings. To sink as ink into paper. To take effect as a medicine. సూరూరు ఉండుట The mouth to water. ఉండు బెట్టిన చెక్క Timber left to steep or steam so as to be seasoned. ఉండుటూర గా full of light. ఉండుటచ్చడి Green sauce. మోదములూరె with overflowing love.
 ఉండుపు n. s. Breath, sighing. A sort of stew or curry. నిట్టూరుపు A deep sigh.
 ఉండుటచ్చడి, n. s. ఉండుమిండి, or ఉండుమిండి A paste or *chutney* used as sauce, of fried grain and chillies.
 ఉండుపు * n. s. The thigh. Irreg. plu. ఉండులు. R. 2. 136.
 ఉండురెండుట v. a. To parade, to carry through the town. ఉండురెండుపు n. s. A procession. ఉండుగుట v. n. To go (in parade or procession) through a village or town.
 ఉండు v. n. To respire, to sigh.

ఉష్ణము * n. s. Bodily strength, preservice : the month called Karticam.
 ఉష్ణశ్శివులుడు * i. e. బలశ్శివుడు. A. 3. 1.
 ఉష్ణశ్శము * n. s. Stability : firmness. ఉష్ణశ్శమైన Stable, confirmed : in force, as a law. ఉష్ణశ్శకర్మ the same. ఉష్ణశ్శకరచుట To confirm, to make stable, to fix. ఉష్ణశ్శముగా firmly.
 ఉష్ణము * n. s. Wool, felt, &c. ఉష్ణనాభము, A spider, because it is hairy.
 ఉష్ణశ్శ * adj. Above, upper, high, ఉష్ణశ్శవేళి whose hair stands on end. Projected ; ఉష్ణశ్శజహస్వి She whose tongue is projected. ఉష్ణశ్శబాహువై with his arms raised. ఉష్ణశ్శకాయము * The upper half of the body, from the navel. అః కాయ the lower half.
 ఉష్ణశ్శలోకము * n. s. The world above. Heaven.
 ఉష్ణ n. s. 1. *Vide* ఉండుపు 2. A mess of tamarinds with vegetables.
 ఉష్ణుట—See—ఉండుపు—
 ఉష్ణిక్ * n. s. A wave, a plait or fold, a finger ring. L. XVI. 106.
 ఉష్ణిశ్శి * or—సి, The name of a particular actress or dancer in the Elysium of Indra.
 ఉండు n. s. A whistle. ఉండువేయుట To whistle.
 ఉండుమాలా See నూలమాల.
 ఉండుశ్శిక n. s. A litter or *Dooly*.
 ఉండుకొనుట See నూలుకొ—
 ఉండుశ్శిము (K) Pressed service, impressment, drudgery.
 ఉండుట for కూలుట To fall. A verse says—చ|| ఉండురికమానిమిద పిడుగువిన కాచులుడులు నాకృతి ||. "Hurling a thunderbolt to crush a fly."
 ఉండులుగుట i. e. ఉండులాగుట To pull out, wrench out.
 ఉండుము * n. s. Salt soil.
 ఉండుము * n. s. The stimulants called ఉండుకలు viz. శొంఠి, పిప్పలి, మిర్చిలు pepper, ginger, and long pepper.
 ఉండురము * n. s. Salt soil.
 ఉండుము Error for. ఉండుము.

ఉష్ణ * Heat ; sunshine. ఉష్ణము * ఉష్ణము * ఉష్ణాగమము The hot season.
 ఉష్ణలభ్యము * Heat, hotness.
 ఉశ n. s. A slip, or thin piece of wood.
 ఉశకాలుతుట To sigh.
 ఉశబిల్లి See ఉశరవెల్లి.
 ఉశరము Salt soil.
 ఉశరము adj. Lean : fallen away by disease.
 ఉశరవెల్లి n. s. The large harmless lizard called blood sucker : when young it is called లొంక cameleon : which Europeans consider a separate animal. See on ఉశము.
 ఉశు n. s. Speech. ఉశుచుట. To speak.
 ఉశుబోధుట See ఉశుబోధుట.
 ఉహ * n. s. Thought, reasoning, guess, supposal, idea, contrivance. Probability, prospect. ఉహమీద Probably. ఉహచేయుట * v. n. To think, form an opinion. ఉహపోహలు * n. s. Thoughts and imaginations. (పోహ is anuk.) ఉహించుట * To think, reason, guess, contrive, consider, reflect on. బుద్ధినిహించుమా Recollect yourself అట్లాచూహించురు men are apt to think so.

ము

ము The vowel Ri or Ru like ri in *trick* or ru in *fruit* : wrongly written రు. Thus తృధక్ is wrongly written శ్రుధక్. Elsewhere the ignorant write ృ by mistake for ూ ru in pure Telugu words ; as తృంచి, ఉండ్య for క్రుంచి, ఉండ్రు. the *commu* being used along with ృ which is quite wrong. These vowels ము and మూ in Prosody rhyme to ఇ and ఈ and ి : never to ఉ, ఊ, and ఊ.

ముక్త * The name of one of the Vedas. ఖలముక్త A text out of that Veda.
 ముజుపు * adj. Straight. ముజువిమర్శ Rectitude. *Orthodoxy* is the literal sense.
 ముణము * n. s. Debt, obligation. A claim, a title, or lien. యింతకున్నుముక్త దీనిళ్లముణముయెన్నియో జలుప్రాప్తివున్నయో Besides ; I know not how

much longer it is my fate to dwell here. ముణురుడుట * v. n. To get into debt. ముణముచేయుట * v. a. To contract debt, to borrow. ముణములుతీర్చుట * To pay debts. ముణవిముక్తుడు * n. s. Free from debt. ముణుడు * A debtor. ముతము * True, real.
 ముతుకాలము * The menstruous period. A. 2. 22. ముతుమతి a woman during that period. ముతుమతిలియిన who is in that state.
 ముతువు * A season. The Hindu year is divided into six seasons of unequal length ; being the hot, wet and cold : and the former and latter of each : See Sir W. Jones, notes on Hymn to Saraswati.

ముతుస్నాత * ' A woman who has bathed after menstruation.' W. ముతుస్నానము * Bathing after purification.
 ముత్తిక్క, * ముత్తిజాడు, * A braimin appointed to perform particular rites at a యజ్ఞ.
 ముద్ధి * n. s. Abundance, wealth.
 ముధు * A deity. Vasu. 5. 3. ముధుడ * Indra.
 ముశ్యము * The painted or white footed antelope.
 ముశ్యవశ్యములు * Dun horses.
 ముషధుము * n. s. A bull.
 ముషి * n. s. A prophet or saint, gifted with supernatural powers. The author of a spell or prayer. Compare కుని and యోగి. The Muni is perfected in body ; (by abstinence) : the yogi in mind ; (by seclusion) : and the rishi in miraculous powers. శ్చములు The " seven sages" the constellation of the greater bear. A proverb says. ముషిమూలమునదిమూలము The origin of a sage is as obscure as that of a river :—the original source being ignoble.
 ముఖము * n. s. A bear, a constellation, a star.

ము, and ృ.

ము Rū, and **ృ** Lu. No word admitted in Telugu uses these Sanscrit letters.

ఎ

ఎ The vowel *ē* short ; as in *them, set, or well*. Compare notes on ఏ *e* long ; also on య ; In the dictionaries and in poetry this initial is written ఎ but elsewhere it is written యె *ye* as యెవడు for ఎవడు.

As a prefix the long *e* is contracted into the short *e*, while the next consonant is doubled ; thus ఏ *what* కడ *place*, becomes ఎక్కడ *where*. Some peculiarities in spelling must be observed. Words beginning with వే *ve* are vulgarly spelt with *ye*, thus యేళ for వేళ a day ; ఎప్పుడు for వెచ్చుము. As an initial they corrupt it into *ya* ; writing యరుక, యవడు, యామరిక *yaruca, yavadu, yāmarica* for ఎరుక, ఎవడు, ఎమరిక *eruca, evadu, emarica*. Thus యందుకు *yanducu* " *therefore*" is written for యెందుకు *yenducu* " *wherefore*," but no change of meaning is intended.

The opposite inelegance must also be avoided : for they write చమట for చెమట. They use this vowel *E* erroneously with *ch*, and *j* (even in Sanscrit words) where *A* ought to be used, thus చంద్రాచకోరజటిలము are perpetually written చెంద్రాచకోర, జెటిలము. The same error occurs in Telugu words, as ఆయసు for ఆయెసు and జెముడు for జముడు. Elsewhere they commit a still grosser error ; converting *E* into *O* : for they say రొండు *rondu* for రెండు *rendu* ' *two*.'

ఎంగలి (Infl. ఎంగటి pl. ఎంగళ్లు) Spittle : slaver, drivel. Defiled food, leavings. adj. Defiled, nasty ; యెంగటి ఆగ్నము leavings. ఎంగళిజగుటలు foul language : nonsense. ఎంగలి ఆకు a dirty platter.

ఎంకాళి A forest tree. *Pterocarpus marsupium*, Rox. Ainslie 2. 264. The wood is of a yellowish orange colour : durable and light. The gum is called dragon's blood.

ఎంచుకొనుట, యెంచుట v. a. To count, reckon,

think : to be of opinion, consider, judge : regard, care for : to believe. imagine : to select or choose. నేను యెంచినది పుకటి అయినది పుకటి I anticipated a result very different from that which happened.

ఎంట్రిక A crab. కర్కటము. Also a corruption of వెం—.

ఎండ n. s. Heat, sunshine. Shine, glare, radiance, drought, dryness. యెండయెక్కినది the heat is increasing : the sun is now high. చిరుయెండ the soft heat of the morning or evening ; రేయెండ moonshine. వాడువచ్చినప్పుడు నిండా యెండబడ్డది It was late in the day when he arrived. యెండకావేటప్పుడు when it is hot. నీకు యెండతగిలినది or, నీముఖమునకు యెండతగిలినది you look hot or fatigued ; pale or exhausted. ఎండకన్నెరగనివాడు One whose "eye knows not the sunbeam" i. e. who lives in the shade. యెండకాలము the hot weather. యెండ గాలి a burning wind. ఎండనీరు or ఎండనూళ్లు. The mirage, a glistening appearance like water on the plain when the sun shines fiercely. ఎండకొట్టుట. To sun, put out to dry. ఎండకొట్టు A coup de soleil, or stroke of the sun. ఎండకొట్టునొగము n. s. The illness caused by a coup de soleil. ఎండసొడ్డు n. s. Noon.

ఎంకి A crab, యెండ్లు crabs. This is also a vulgar pronunciation for వెంకి Silver.

ఎంకించుట v. a. To dry. See ఎండుట.

ఎంకికొళ్లు See వేడుకొళ్లు OG.

ఎండు adj. Dry, dried, drivelling, shrivelling. ఎండుతెళలు a wasting disease. This word is occasionally used for ఎడు : thus, నుకొండెడు *one mouthful* is spelt నుకొండెండు in BD. 3. 849. metri gratia.

ఎంచుట v. n. To evaporate, dry up, shrivel, become lean or withered. కిళ్లు యెంకినది the water evaporated. ఎంకిపోయిన dried up.

ఎండు శుభ్రము n. s. A buck basket for clothes : a drying basket.

ఎంట్రికాయ or, ఎంట్రి n. s. A crab.

ఎంట్రిరాళి n. s. The sign Scorpio.

ఎంత adj. How many, how much, what, what kind of? ఎంతెంతపొడుగు how long is this? ఎంత అన్యాయము what injustice! ఎంత గారుమొంత what is the price (or weight) of this gold? ఎంత ధాన్యముయెంత what is the quantity of this grain? అదియెంతటిని what great matter is that? ఎంతముఖము what a (pretty) face! అదియెంత తీర్పు what a (fine) decision! ఎంతమాత్రము How much: ఎంతలేదనిమాట Looking upon it as nothing. ఎంతలో within what price or time? ఎంతమాత్రముకాదు by no means! అట్లా అనడానకునే నెంతవాణ్ణి who am I that I should say so? నీవెంత ఆయనయెంత? what comparison is there between you and him? నేనెంత చెప్పినా notwithstanding all I could say. ఎంతచెప్పినా తే అంతమందిరి the more you pay the better. ఎంతప్రేమతోడ with ever so much love. అప్పుడుయెంతరాత్రి what time of night was it then? అప్పుడుయెంతవేళులు what time of day was it? ఆవూరుయిక్కడికియెంత how far hence is that village? ఎంతసేకటివచ్చినాడు how long after did he come? ఎంతకు అమ్మినాడు for how much did he sell it? తమ ఆజ్ఞయెంతలేదన్నారు They treated your orders as nothing. అదియెంతసాగును గావున్నది అంతవున్నది She is as pretty as she is, i. e. she is incomparably beautiful. అదియెంతచెడ్డనివున్నది అంతవున్నది it is impossible to say how bad it is. ఎంతకామాతురు డైనయింద్రుడహహ Amorous as he was. ఎంతమాత్రముకూడనితని a thing quite out of the question. నీవెంతనేనెంత అనిపోట్లాడినారు they scorned or insulted one another. Like some other particles it admits of declension, viz. Genit. ఎంతటి; thus ఎంతటివారు (quales homines) what sort of persons? The conjunction యు being added, as an intensive, ఎంతయెంతయెంతయెంత with speed however great. Compare అంత So many as that and ఇంత so many as this, also అందరు.

ఎంతమంది How many (persons,) See అంతమంది.

ఎంతెంత How large, how much. ఎంతెంతో how-ever large.

ఎంతేని adv. Ever so much, how much soever.

ఎంతైన How vast, how great, ever so great.

ఎంతనుక How far? how long?

ఎందరు adj. How many (persons.)

ఎంతాక How far? how long?

ఎందు or ఎందు (affix) See the affix అందు which often is wrongly spelt ఎందు.

ఎందు adv. Where: ఎందో somewhere. ఎందునగురించి Regarding what or which. ఎందున్ను Every where. ఎందుపోయినాడు where is he gone? ఎందుమీద Whereupon. ఎందులకు In what respects. ఎందులో Wherein. ఎందేని Somewhere or other. Any where.

ఎందుండి Whence.

ఎందుకు (dative of ఎందు) why? for what? wherefore? అది నాకుయెందుకు. What is that to me, what have I to do with that, what care I for it?

ఎందుచేత Whereby. ఎందుచేతనంటే Because.

ఎందున Whereby. By anything.

ఎందునిమి న్నము Wherefore, why.

ఎందునుంచి, ఎందునుండి Whence.

ఎందైన Wheresoever: any where.

ఎంబించుట To get it counted, make him count it.

ఎంబన్న An idiot: this is a proper name.

ఎంబరికము Loathsomeness, disgust See ఎంబరికము.

ఎంబెరుమానారు (A Tamil phrase.) "Our God" —a title of a celebrated teacher in the Vaishnava sect. ఎంబెరుమానారుమతము the name of the sect who adore him as their teacher. Rot- tler's Tamil Dict. p. 260. ఎంబెరుమానారుమతము Name of that sect.

ఎకతాళి Joke, sport. See—X—

ఎకదొట్టుట, అనగాతిరక్కరించుట. A. 5. 2.

ఎకరాలు (K) A court yard, a cock pit; a herd of mean servants. Manu. Introd. 48. From the Kannadi ఎక్కర Reeve. Plu. ఎక్కరాండ్రు drudges, slaves.

ఎకశక్తము or ఎకశక్తము n. s. Prank, trick, mockery. చక్కెరవింటివానియెకశక్తములన్నియు చూపు Indulging in all amorous pranks.

ఎక్కినాడు n. s. Ruler, general, lord, owner. T. 1. 44.

ఎక్కిటి [K] A hero, a warrior. Cruelty, harshness. Noble, great, superior.

ఎక్కిటి adj. Of what place. ఇదియెక్కటిమాట what nonsense this is! Lit: of what place is this word.

ఎక్కడ Where. యిదియెక్కడ అదియెక్కడ where is this and where is that i. e. what comparison (or analogy) is there between this and that?

వాడు నీకు యెక్కడ అబ్బినాడు where did he fall in debt to you? i. e. what do you mean by pretending, he is in debt to you? ఎక్కడివి(శ్రు)డు A

pretty sort of a bramin! యిదియెక్కడికింకటంబు who ever saw such a business! ఎక్కడనుంచి

చి Whence. ఎక్కడనో I know not where. somewhere or other. ఎక్కడనైనా Any where: somewhere or other. ఎక్కడా everywhere. ఎక్కడా లేదు No where. ఎక్కడి (an infl. of ఎక్కడ.)

నీవెక్కడివాడవు Of what town are you? యిదియెక్కడిచి whence is this? what nonsense this is!

ఎక్కడినున్నది ఎక్కడిబ్రతుకు what care I for my husband or for life? యెక్కడ చెప్పుదుము how can I tell? యాశువును నికొక్కడిచి where did you

get these flowers? యెక్కడికియెక్కడ what a prodigious difference there is between this and that! వాడు యెక్కడిబుడు what sort of a sage

is he! నీవెక్కడతను మెక్కడ what have you to do with penance? See several instances in HD. 2. 820—830. ఎక్కడకి Whither, to what place. ఎక్కడెక్కడ Wherever. ఎక్కడికికేడ How on earth!

ఎక్కడివారు అక్కడికి వెళ్లిరి Everybody went home. All fled away.

ఎక్కము A bank or path between fields. In arithmetic, an unit, the place of units. ఎక్కాలు Squares: the multiplication-table.

ఎక్కలమ్మ The name of a village goddess.

ఎక్కలకైము n. s. Scorn, derision. Swa. 2. 39.

ఎక్కాలు n. s. The multiplication-table.

ఎక్కించుట v. a. To raise, mount, export. To enter, file or insert: to help up, to place.

ఎక్కిడుట To bend or string a bow. Bhasc § 104. DRB. 244.

ఎక్కిరించుట v. a. or, వె—To make faces at, to gibe at. యెక్కిరించపోయియెలకలకడెను he went out shearing and came home shorn.

ఎక్కిరింక, or వె—, or, వెక్కిరింక n. s. Mockery, making faces. A vehicle. ఎక్కిరింకయెడ్డు a saddle bullock. ఎక్కిరింకశుక్తి the eagle on which Vishnu rides. A. 6. 183. R. 1. 145.

ఎక్కిలి n. s. The hiccup: plu. ఎక్కిళ్లు. BD. 1. 389. also written వెక్కిళ్లు.

ఎక్కు n. s. A bowstring. A sob, a hiccup. ఎక్కుచించినాడు he unbraced the bow. N. H. 1. 192.

ఎక్కుకొనుట v. a. To mount on &c. See ఎక్కుట v. a.

ఎక్కుట v. n. To rise, increase, swell. To appear (by its effects as wine, water, poison, or medicine.) To prevail as a report; to come on the carpet, or anvil. వానిచిరువుడు ముయెక్కించి He is beside himself with pride or lust. వానికి ముక్కించి He is intoxicated or lecherous. వడ్డియెక్కించి interest has accrued. యెక్కిననడ్డి the interest that accrued. అంతమందికినేను మాత్రము యెక్కినాను. I alone have survived. To affect, even as water does by sinking into earth. వానిదు

ట్టునూములు నీకు యెక్కినవి You have caught his bad habits, or, followed his example. వారైకెక్కుట To become the theme or topic of discourse. వన్నెకెక్కినాడు he became celebrated, rose to distinction. వానికెక్కిన celebrated, honoured. యెన్నికెక్కినవాడు one who has risen to reputation. శుదింకంటలపొద్దుయెక్కినవేళ when it was ten o'clock, lit: when the sun had mounted (to) ten hours. ఆశునికొయవరుయెక్కలేదు No one came forward, or volunteered for the business. అతనిమాటయెక్కడు his word will not do, or avail. తలకునిన్నెక్కిజలుబు గావున్నది The water has got into his head and he has a cold.

ఎక్కుట v. a. To mount on, get upon. మంచమెక్కుట To keep his bed. మంచముయెక్కినవాచిచాలు what matters kin? T. 3. 117. In A. 6. 83. పాడెక్క అనగా పాటికి, వూరికియెక్క, చేరగా To arrive, or reach the place.

ఎక్కుడు n. s. Greatness, height, ascent. ఆతిశయము, BD. 4. 1453.
 ఎక్కుడు adj. High, great, mighty. M. 8. 2. 367.
 ఎక్కుడుతక్కువ Inequality. Vish P. 4. 160.
 ఎక్కుడుతనము Superiority. P. 1. 634.
 ఎక్కుడుదిగుడు n. s. Ups and downs: inequality. adj. Up and down, unequal.
 ఎక్కుదించుట To unbrace a bow. ఎక్కు బెట్టుట To brace a bow.
 ఎక్కులు బెట్టుట v. a. To stir up, to provoke, excite, tempt, enamour.
 ఎక్కుళ్లు n. s. Hiccups.
 ఎక్కువ n. s. Greatness, eminence, excess, a strange thing. Particularity, peculiarity. ఆతనిదగ్గర శుక్రకాలుయెక్కువలేవు he has not very many books.
 ఎక్కువ adj. Great, peculiar, remarkable, singular. ఎక్కువ పాతకాదు It is not very old, or particularly old. ఎక్కువ ప్రశ్నకాదు It is no great trouble. ఎక్కువలు News, novelties, singularities.
 ఎక్కువతక్కువ More or less, unevenness, irregularity, ups and downs. కొంచమయెక్కువతక్కువగా నూరురూపాయలు About 100 Rupees. మామీదయేనైనయెక్కువతక్కువవుంటే తమరు క్షమించవలెను Please to excuse all errors.
 ఎక్కులుపుట v. a. To excite, stir up. URT. 6.60.
 ఎక్కు adv. Up, upwards. ఎక్కుబ్రాకుట To creep over, crawl up. ఎక్కుపిల్చుట To snort aloud యెక్కు పూపిరి. యెక్కుశ్వాసము a gasp. ఎక్కుకొలుపుట v. a. To stir up, excite, tempt. ఎక్కుకొట్టుట v. a. To fling up, to deny, to ridicule. ఎక్కుజల్లుట To toss up. ఎక్కుచేవుట v. a. To keep in (the milk) or restrain it from flowing (as a cow does unless the calf is with her.) ఎక్కుతాళి n. s. Joke, derision, game, prank, hoax. ఎక్కుతాళిచేయుట v. a. To deride, trick, make game of. ఎక్కుదన్నుట To kick up. ఎక్కుచేయుట v. a. To lift, pull up, or off. To raise the price. ఎక్కుదోయుట To lift up, push in. ఆమెకు మానుడుక్రక్కలెకపొడవ Cupid tickled up her sides. ఎక్కుపోత n. s. Sad reflection, discontent, rumination, a brown study. వానికిచెమ

టయెక్కుపోతదిక్కుపోతగావున్నది He was in a sweat from head to foot. ఎక్కులించుట To send up, remove, betray. To lift, raise up. T. 2. 173. Mand. 4. 184.
 ఎక్కుయుట See ఎక్కుయుట.
 ఎక్కుర adv. Up, upwards.
 ఎక్కురగొట్టుట v. a. To toss up. నామాటనుయెక్కురగొట్టినాడు he scorned what I said.
 ఎక్కురచేయుట or—చేయుట Causal of ఎక్కురుట q. v. To toss up &c.
 ఎక్కురుట v. n. Same as ఎక్కుయుట.
 ఎక్కుగొట్టు, or, ఎక్కుగోజు or, ఎక్కుగోళు n. s. A deep drawn sigh. ఎక్కుగోజులుదిగ్గోజులుగాకురుగెత్తినచ్చినాడు He ran there out of breath.
 ఎక్కునేయుట v. a. To toss up, throw up, to delude or put off to elude. To embezzle or appropriate.
 ఎక్కునన adv. Up, upwards.
 ఎక్కుననదోయుట To push up, lift up: to trim the wick of a lamp.
 ఎక్కుసాన Up, upwards.
 ఎక్కుగిల్లుట A causal of ఎక్కుయుట to rise, to put up.
 ఎక్కుదిగా Up and down, backwards and forwards, from head to foot. వాడునూ నేను పుల్లంతాయె గాదిగాపోసుకొన్నాడు. he anointed himself from head to foot.
 ఎక్కుయజేయుట To toss up &c. A causal form of ఎక్కుయుట to rise.
 ఎక్కుయుట v. n. To rise, to spring up. To fly or bound. ఎక్కునిపోవుట To fly away. To fly off. ఎక్కునిచుట To attack. నేనుయూహుటచెప్పటప్పటికి ఎక్కునిచుద్రాడు He fell into a passion. నాకాళ్లుచేతుల్లోమంటలెగిసినది my hands and feet are burning.
 ఎక్కురించుట v. a. To toss up, cast away, reject, scorn. To arise. ఉరెగిరించుట R. 2. 200. A buffalo that raises a roar: that bellows. ఎక్కుయించుట To chuck under the chin.
 ఎక్కునిపోవుట To rise &c. To fly away.
 ఎక్కు See యెక్కు . . . యెక్కుభుజములు high or strong shoulders.

ఎగుతుట v. a. (Causal of ఎగఁచుట v. n.) To cast, exude, discharge, or shoot an arrow.

ఎగుకుదిగుకు Up and down, backwards and forwards. వాకు చెప్పిరియేమో యెగుకుదిగుకు గావున్నది. He shuffled, or spoke incoherently. యాకనసులోదోవఎగుకుదిగుకు గావున్నది. The road is uneven.

ఎగుశు n. s. Increase, arrogance.

ఎగువతి n. s. Shipment, lading, putting goods on board ship.

ఎగువతిచేయుట To ship or export goods.

ఎగువతివిగువతి n. s. Export and import. Shipping and unshipping.

ఎగురుట v. n. See ఎగఁయుట, ఎగిరి ఆఁకుట to scorn.

ఎగురులాడుట v. n. To cut capers, to leap or make bounds.

ఎగున n. s. The top, the upper part.

ఎగ్గఁడుట See ఎగ్గు.

ఎగ్గాయిదిగ్గాయిదోచుకొనుట To plunder, rob, strip.

ఎగ్గించుట v. a. To wrong, injure?

ఎగ్గు n. s. Harm, injury : shame, disgrace. కీడు. D.

ఎగ్గులాడుట, ఎగ్గులుకట్టుట To find fault, to disgrace. L. XIII. 45. ఎగ్గొండుట To meet with ill success, to be baffled (ఎగ్గు loss పొందు to meet with.) To be disqualified Sumati § 54. Says క|| దగ్గిర కొండెమసెప్పెకు|| ప్రెగ్గడకులుకులకురా జుప్రియుడైవరితా|| నెగ్గుత్రజకానరించుట|| బాగ్గులకైకల్పకరువు బాడుచుట గునుతీ||.

ఎగ్గరనంఁగ Suddenly (Anuk.) Suca. 1. 131.

ఎగ్గురు n. s. A memorandum. ఎగ్గురులెక్క An abstract of an account.

ఎగ్గోగు n. s. The plant called cowach.=కపిక చూచు.

ఎచట adj. Where యాశువువులెచటివిసోకు where did you get these flowers.

ఎచరించుట (Thus spelt for metre) See ఎచ్చ—

ఎచ్చరించుట v. a. To warn, challenge, hail, call to. To hint, allude to, advert to. To invoke, remind, or implore. To rally troops.

ఎచ్చరిక n. s. Hint, caution, warning, challenge, reminding. ఎచ్చరిక చేయుట To caution or warn.

ఎచ్చరికతక్కుట To be off his guard. ఎచ్చరికకు

డుట v. n. To be aware, alert, forewarned. P. 1. 309. R. 5. 260.

ఎచ్చరిల్లుట or యెచ్చిల్లుట To thrive, succeed. P. 1, 309. R. 5. 260.

ఎచ్చు or హచ్చు Much. T. 3. 124.

ఎచ్చుతగ్గులుగా Insolently. నన్నుయెచ్చుతగ్గులుగా చూట్లాడినాడు he spoke to me scornfully.

ఎచ్చెలి Which woman. i. e. చెలి. H. 1. 68.

ఎచ్చెలివి Is explained కృద్ధిపాఁడుట. OG.

ఎచ్చెట, or, ఎచ్చో or, ఎచ్చోట, Where.

ఎట n. s. Place, dwelling. ఉనికి. OG. ఎట adv. Where. ఎటయేని Somewhere or other. M. XII. 3. 294.

ఎటవారె A plant called కుందరకీ, Q.

ఎటవు Is explained ఎంచుట. OG.

ఎటు adv. How. ఎటుతోచక not knowing what to think, ఎటుంచి Whence, for ఎటునుంచి, ఎటుగా Where.

ఎటుల Poetical for యెట్లు how.

ఎటువంటి Like what (qualis); of what sort. నీవుయది చేయడవయెటువంటివి what is the meaning of your doing this?

ఎటువలె Like what?

ఎట్టకేని Hard, scarcely.

ఎట్టకేలకు adv. Shortly, soon, after awhile. చాలా నెడటికి కొంత నెడటికి అటుక రావత. M. 3. 5. 392. BD. 3. 745. Vasu. IV. 44. &c.

ఎట్టమడు, అనగా ఎట్లాగంటే B. X. § 2. 42.

ఎట్టమదురుగా Exactly in front. Same as ఎదురుగా the word ఎట్టు being an intensive. BD. 3. 2298.

ఎట్టి adj. What like (qualis) what kind; however (much or great) అదియెట్టిదో. Be that what it will, be it what it may. Of some kind or other. BD. 5. 1308.

ఎట్టు or ఎట్టుల, or ఎట్లా How.

ఎట్టులు What like; what sort of.

ఎట్లు or ఎట్లా How: in what manner: which way. అదియెట్లున్నది అట్లున్నది It is such as it is; i. e. it is beyond all comparison.

ఎట్లాగు How. See ఎట్లు and లాగు.

ఎట్లానైనా, or, ఎట్లానైన In some way or other.

ఎట్టు How.

ఎడ n. s. 1. Place, interval. 2. Space, medium, distance. ఎడగల further off. నూరుబాకలుయెడ గా 100 fathoms off. 3. Interval of time, opportunity. Meanwhile, at that time. తనకుబలంబు లేనియెడ while he is powerless. రానియెడ On his not coming: or—when he came not. పూరున చేరినయెడ On his arrival. యెడలేని Ceaseless, unintermitent, unceasing. ఎడగల గా further off. 4. Interval or breach. యెడదూడ a weaned (i. e. separated) calf. యెడదెగని incessant, perpetual. యెడనీళ్లు Coconut water, so called, because being a 'fountain sealed' or water parted from any spring. ఎడగూకిన Crowded, thickset. తొంటియెడ in the former place. That which is removed, consecrated or set aside. BD. 3. 837. నైవేద్యమునకు సిద్ధము గా యెత్తి పుంబినది.)—ఎడపోవువాడు. A go-between. BD. 3. 737. ఎడ లేకున్న Continuous, without interval or break. BD. 4. 1645.

ఎడ n. s. or, కొడియెడ A chicken. ఎడ As meaning లేత tender, young, it is a Tamil word.

ఎడ (Postposition) or ఎడను or ఎడల or ఎడ గా Regarding, concerning, of, about. నాయెడ Concerning me. 2. Towards. శురునియెడ Towards his teacher. 3. On the time of, when, while : ఇచ్చినయెడ on his giving. కానియెడ But if it is not so. 4. Between. మీయెడ నాయెడ Between you and me. యిట్లప్పురంబు చేరునెడ On his arrival at the town.

ఎడ or ఎడ గా adv. Afar, off. మేలుకుయెడ గా ఆయి being cut off from happiness. యెడ దెగిన broken off, separated from, interrupted. యెడ గా పట్టుట To set off or aside, reserve.

ఎడకట్టుట v. n. To find a place for itself. To gather or form as a boil.

ఎడకత్తె n. s. A bawd. ఎడకాడు n. s. A go-between, a pimp.

ఎడగల గా వుండుట To stand aside or out of the way.

ఎడ గారు n. s. The intermediate, extra, or untimely crop in the year being (వ్యత్యయకృషి)

the "fruit produced out of season" before the rains. ఎడ గారు గా వుట్టిన Forced, grown out of season, succedaneous.

ఎడగలిపుండుట To stand out of the way, stand aside. ఎడగల్లుట v. n. To stand aside, get out of the way పుట్టిగల్లుట.

ఎడ నేయుట v. n. To do away, abolish.

ఎడవ n. s. A thought, the heart, the breast. BD. 4. 142.

ఎడదీయుట v. a. To remove or abstract. ఎడదీకిన Removed.

ఎడ దెగుళుట To leave a space.

ఎడ దెగకుండ Incessantly, without interval.

ఎడ దెగుట v. n. To break off; be separate.

ఎడ నిడుట To consecrate, devote, sacrifice.

ఎడనీళ్లు Coconut water: because cut off from any apparent spring. A. 1. 42. VI. 17. కా బౌర నీళ్లు.

ఎడ నెడ On both sides. ఉభయత్ర.

ఎడవక Continually, without slack. From ఎడవుట.

ఎడవుట v. a. To separate, disunite, break. To shiver or smash.

ఎడబడ్డ Independent. Discontinued, separated.

ఎడబడుట v. a. To separate, be divided or discontinued. ఎడబడకునికి Dissent, refusal, division. BD. 1. 389.

ఎడబావుట v. a. To cut off or discontinue.

ఎడబాముట v. n. To be cut off, to abstain, be separated from. కూటికెడ బాసి abstaining from food. నీడెడ బాసిన చేతు a fish out of water.

ఎడబావుట To go between: to pimp. BD. 4. 1480.

ఎడను adj. The left, (sinistra) యెడనుచెయి the left hand.

ఎడనుడుగు n. s. ఆలస్యము Delay. BD. 3. 864.

ఎడము n. s. Place, spot, room. Interval, occasion, opportunity, leisure, opening. యెడముయిచ్చుట to give an opportunity.

ఎడయాడుట To fall in love with.

ఎడయుట v. n. To separate, break. R. 2. 91.

The following synonymes are given in ABA. 3. 132. ఎడయుట, వురివిచ్చుట, యెడముకావడము,

గడముట, చెంగుట, బాయుట, కేకించుట, all mean వీడుట.

ఎడమొకముగా Separately : at intervals, now and then.

ఎడను n. s. Interval, opportunity. Misfortune. M. 8. 6. 68. VII. 4. 123.

ఎడల pre. Towards, with a view to, regarding. touching, in the matter of. In the event of, in case. when, upon, on. అట్లాచేసేయెడల in doing so. అనినాకుంబిచ్చినయెడల upon his giving me this. నన్నుచూచినయెడల when he saw me, నా యెడల regarding me. ఆయెడల on that occasion. ఎడల is the plural of ఎడ : the final A being the sign of the Locative.

ఎడలించుట or ఎడలుచుట v. a. To separate, or unravel. To do away. To remove, clear, loosen. To drive away (= వెళ్లించుట, వదిలించుట) Vasu 5. 96. T. 2. 95. Dasav. 9. 283.

ఎడలుట v. n. To go, depart. (= వెళ్లి) పాటియెడలుచునది. One who has deserted the truth. M. 3. 7. 255. BD. 5. 106.

ఎడవాళుట See ఎడయుట—, and పాళుట.

ఎడవాయుట See పాయుట—

ఎడవు Distant, remote. A. 1. 20.

ఎడసాల A separate room, an antichamber.

ఎడటము Sport, play. Sar. Pad. 2. 9.

ఎడారి n. s. A wilderness, a lonely spot. adj.

Lonely, dreary. ఎడారిదొవ a lonely path, a bye road.

ఎడి An affix. See under ఎడు and ఎడ. Time.

ఎడికోల The pole or shaft of a plough.

ఎడిదెభాగవతులు Name of a certain caste of dancers.

ఎడు An affix denoting quantity (like full in a cup-ful a bag-ful) thus మూరెడు a cubit ; as much as a cubit. బారెడు an ell-long : బుడ్డి a bottle బుడ్డెడు a bottleful : కుంట a spot of ground కుంటెడు one gunta of land : తూమెడు one toom of grain. To this word the affix ఎసి is sometimes added : గంటెసి a basketful, by basket-

ful, at a basketful at once. ఎడు An affix applied to participles, does not alter the sense, as పొయ్యి or పొయ్యిడు going.

ఎడుట See—గు—

ఎడెంబక, అనగా ఎడతెగక. OG.

ఎడ్డ See ఎడడ and ఎడ్డవగచుచు Much sorrowing BD. 4. 570.

ఎడ్డమి n. s. Folly, stupidity. Vish. 5. 102. ఉ||ఎడ్డమియైనయెక్కటికినెవ్వరు జేరరులోకులేమియు|| శుడ్డలునేయ సెల్లరు||ఇ||

ఎడ్డె Vile, brutish. ఎడ్డెవాండ్రు 'rudesters,' 'boors' Vema 2. 68. ఎడ్డెకు A boor, a fool. A cheat. A gypsey. ఎడ్డెనము brutishness.

ఎడ్డు Oxen, cattle (irreg. pl. of ఎడు) దుక్కి పుడ్డు plough bullocks.

ఎత్తికెచ్చె A sort of fish.

ఎత్తుబరికాడు, అనగా బొంక. D.

ఎత్తగన త్తరలు Fragments, bits, shivers. వానికి యెత్తగన త్తరలుగా వున్నది He is silly, or in his dotage.

ఎత్తశి A Means, instrument, tool.

ఎత్తించుట (Causal of ఎత్తుట to lift) To raise, erect, build.

ఎత్తికోలు n. s. An endeavour, a beginning ; striving, effort. M. 6. 1. 123. M. 4. 5. 74. M. 13. 2. 336. M. 5. 3. 333. ఆరంభము. OG.

ఎత్తిపొడుచుట To taunt, jeer, reproach. ఎత్తిపొడుపుమాట A taunt, a reproach.

ఎత్తిపోవుట To fade, as a colour, to fail, to perish, be ruined. R. 4. 50. మొదలునశించుట.

ఎత్తివెచ్చుట To set on, incite, slip a hound.

ఎత్తివేయుట To throw away, abolish, despise.

ఎత్తు n. s. 1. Height. 2. Weight : a burthen ; a load.

3. The weight of a quarter of a మణుగు maund, being two viss, or, six pounds and a quarter.

4. శుభ్రులైత్తు, T. 3. 6. A. 5. 96. A wreath of flowers. 5. చదరంగపుయెత్తు A move at chess :

hence, (metaphorically) A contrivance, a trick ; an effort. ఎత్తులవారి A clever man. యెత్తుకట్టు కొనుట To contrive, league, plot. యెత్తుకుయెత్తు భారమునకు భారము చెడిపోయినది it is utterly ruined.

ఎత్తు adj. High, heavy. ఎత్తువయనము A sudden journey. G. 5. 163.

ఎత్తుకొయ్యి The fulcrum or rest of a lever.

ఎత్తుకడ Manœuvre, device, trick.

ఎత్తుకపోవుట To carry away. ఎత్తుకవచ్చుట, or, ఎత్తుకొనివచ్చుట to bring away. చెరువుయెత్తుకొ స్పృశ్యదు when the tank burst.

యెత్తుకోలు Endeavour, undertaking.

ఎత్తుగడ n. s. Endeavour, project. ఎత్తుగడచేయుట to endeavour.

ఎత్తుగడ్డలు The moveable earthen cheeks of a fire place.

ఎత్తుచూచుట To weigh; to try.

ఎత్తుట v. a. 1. To take up, raise, lift up. 2. To remove. 3. To assume or take on himself, to obtain or acquire (a name.) ఎంచికేరెత్తుట to acquire reputation. 4. To begin. 5. To cite, quote, mention, adduce, introduce a subject. మాటయెత్తుట to mention. To mention by name, advert to, allude to. 6. To catch (a disease.) 7. To erect (a door or pillar.) 8. To undertake. 9. To raise or levy, (an army.) జన్మమెత్తెను He assumed a mortal body, he was born. ఎత్తివ్రాయుట To copy out or extract from a book. గొంతెత్తినచువుట to read aloud. భిక్షుమెత్తుట To take or receive alms. తళుకులెత్తుట To assume lustre or become bright. సొరెత్తుట To speak (See under సొర.) నేను సొరెత్తలేదు I did not open my lips. గుత్తయెత్తినాడు He undertook the contract. దండెత్తుట He raised troops చూముయెత్తించుట To open a sluice: raising the gate. అలుగెత్తుట to open an అలుగు q. v. బావియెత్తుట to dig a well. లంగరయెత్తుట To weigh anchor. నడుగెత్తుట To take a run. యెత్తుకొనివచ్చుట To fetch. పిల్లయెత్తుకొ To take up a child. ఎత్తుకొనిపోవుట To remove, to steal. తిరికెమెత్తుట to take alms. విరులెత్తుట To sprout, send forth shoots. పువ్వులెత్తుట to pluck flowers. శేరెత్తినవాడై having acquired reputation.

ఎత్తుట v. n. 1. To rise. 2. To be happen, chance. 3. To come on (as a disease.) వానికిఅతిసారముయెత్తినది a flux came on. వానికివెగ్రియెత్తినది madness came on. 4. To fail, fade, be disproved. సెళ్ళులెత్తినది The pain came on. దానికిదురదయెత్తించి it has got the itch. నాకుఆకలియెత్తించి I am hungry. వానికిపిచ్చియెత్తించి he is gone mad. గాలియెత్తించి The wind arose. నేనువాంఠియెత్తినది I vomited. సెప్పియెత్తుకొనింది his belly aches. ఆవర్తకుడినాణ్యముఎత్తుబడిపోయినది he became a bankrupt; or, his credit has failed.

ఎత్తువడుట To perish, be abolished or done away, to fail. To grow feeble. ఎత్తుబడరూకలు the gross sum collected; the money settled. ఎత్తుబడ్డ Bedridden, feeble, helpless. ఎత్తుబడ్డగుర్రము a horse that is worn out.

ఎత్తుపెట్టుట v. a. To urge, stir up, incite. H. 1. 128. To raise. To promote.

ఎత్తుభారము n. s. Plague, harrassment, opus, business, affair.

ఎత్తువేయుట To weigh.

ఎత్తెల్ల Suddenly, all at once. M. 4. 4. 9.

ఎత్తెల n. s. (plur. ఎత్తెలు) A snare (for fish or for birds) Paidima. 2. 139. [4. 105.

ఎత్తెలివారు Whoever; any persons. Nelluri. H. 2. n. s. The heart, mind, wish. (See —) Growth.

Recollection. ఎదనుపెట్టుట To keep or cherish in his bosom. ఎదబడి alarmed. URK. 6. 331. ఎదబడ్డ heart broken ఎదఅయినది she is grown.

ఎదగుట To grow.

ఎదపక్కికొ On or in his bosom. R. 3. 53.

ఎదమరచుట (or vulg. అద—) To forget.

ఎదాన వేసుకొనుట To purloin, to abstract or misapply.

ఎదాయెదలు Dispersedly, scatteredly. See ఎద ఎద. The ā of దా is lengthened for emphasis. ఎదావు A grown cow ready for the bull.

ఎదిరి n. s. An opposite, opponent. The opposite party in a law suit.

ఎదిరించుట or ఎదర్చుట To face, front, resist, encounter.

ఎదుగుట v. n To shoot up, grow up.

ఎఱ్ఱుట (The locative case of ఎఱ్ఱురు front.) In front.
 ఎఱ్ఱురు (Infi. ఎఱ్ఱటి; Dative ఎఱ్ఱటికి, ఎఱ్ఱురుకు: abl.
 ఎఱ్ఱుట (adverb, noun, and adjective.) The front;
 the presence: parallel or comparison Forward.
 ఎఱ్ఱురుచూచుట to look forward. ఎఱ్ఱురెక్కి mounting
 in his turn. ఎఱ్ఱురుగండకచ్చీరి they met me,
 came fronting me. adj. ఎఱ్ఱురు, ఎఱ్ఱటి. Opposite.
 fronting. Present. Parallel. ఎఱ్ఱటివాడు your
 neighbour. ఎఱ్ఱటివారిగుణములు The characters
 of others, of our neighbours. ఎఱ్ఱురువడ్డి Cross
 interest. ఎఱ్ఱురువడ్డవాండ్లు whomever he met.
 ఎఱ్ఱురాడట To act against, to oppose. ఎఱ్ఱురీడట
 To swim against, to resist. ఎఱ్ఱురుకుక్కుక The
 locked jaw. ఎఱ్ఱురుకొనుట v. a. To act against.
 disobey. To go forward to meet, or call. ఎఱ్ఱు
 రుకోలు Opposition. The mutual advances of
 the relations of the bride and bridegroom,
 before the marriage. ఎఱ్ఱురుగడకత్రిక a joint
 bond, a reciprocal or mutual agreement. ఎఱ్ఱు
 రుగడగా వ్రాయుట To write off (a sum as
 balance.) ఎఱ్ఱురుగుండాకచ్చుట To go forward
 to meet. ఎఱ్ఱురుచూచుట v. n. To look forwards,
 expect. ఎఱ్ఱురుతుడట v. To be met: thus.
 వాండ్లునాకుయెదురువడ్డారు I met them. ఎఱ్ఱురు
 తలుకుట v. n. To object, gainsay. ఎఱ్ఱురుముఱ్ఱు
 n. s. The chest or breast. ఎఱ్ఱురువ్యాజ్యము
 A cross suit. ఎఱ్ఱురేగుట To go forward. ఎఱ్ఱురొత్తు
 n. s. A return push, shove for shove. ఎఱ్ఱురొనుట
 v. a. To front: to advance in meeting a person.
 ఎఱ్ఱురుకువరము Shaving against the grain: or,
 the wrong way.
 ఎఱ్ఱురుట v. n. To advance.
 ఎఱ్ఱుడి Lack, want. లేమిది OG. scarcity. ఎఱ్ఱుడినీళ్లుచే
 రే for want of water.
 ఎఱ్ఱుము ఎఱ్ఱుళ్ళుచీర n. s. A petticoat with a striped
 border.
 ఎఱ్ఱి pron. For ఏది which.
 ఎఱ్ఱు n. s. A bullock, an ox; plural ఎఱ్ఱు, ఎఱ్ఱునా

లిక Ox-tongue. (The name of a plant called
 దర్పకము.) ఎఱ్ఱుకుట్టులు v. a. To geld an ox. ఎఱ్ఱు
 శువు n. s. A bullock load. ఎఱ్ఱుముట్టెవేళ్లు (from
 ముట్టె a nozzle) a sort of root. ఎఱ్ఱుబాచు n. s.
 A bullock driver. ఎఱ్ఱువేట R. 2. 29. The use
 of a bullock as a screen for the huntsman:
 like a stalking horse.
 ఎఱ్ఱ n. s. Similiarity, equality. BD. 6. 460. శువర్ష
 ము, ఎఱ్ఱలేపు matchless.
 ఎఱ్ఱను Appertaining to a buffalo. (See ఎఱ్ఱుము)
 ఎఱ్ఱకమోకాలు a certain plant. ఎఱ్ఱప్పోతు A he
 buffalo. ఎఱ్ఱశ్రుట—See—ను—
 ఎఱ్ఱబది, ఎఱ్ఱనై Eighty. ఎఱ్ఱమందుగురు, or ఎఱ్ఱమంద్రు
 Eight persons.
 ఎఱ్ఱమంద్రము The measure of eight tooms.
 ఎఱ్ఱమన్నూరు Eight hundred.
 ఎఱ్ఱయమి Discord. The neg. verbal of ఎఱ్ఱముట.
 ఎఱ్ఱయంచుట v. a. To mix or mingle, join, unite.
 ఎఱ్ఱయిక Mingling, mixture, fitness.
 ఎఱ్ఱముట v. n. To mingle, coalesce, unite, to seem.
 To accord, resemble, be united. To associate,
 concern himself in. To participate in, enjoy,
 or suffer (as death.) In many passages of poetry,
 it must be interpreted to be, or exist, to take
 place, chance or happen. See పొందుట v. n. It
 must frequently be translated to seem or re-
 semble. వెండికెనయగునట్టిసోళ్లు A stream like
 silver. This verb often is used merely as a padap.
 ఎఱ్ఱికె n. s. A yarn of 3 or 4 threads united.
 ఎఱ్ఱిమిది Eight. ఎఱ్ఱిమిదిదినములు 'Eight days' is used
 for 'a week.' నేటికియెఱ్ఱిమిది నాడు This day
 week. యెఱ్ఱిమిది నాలు గాలంకము గావునాడు
 he has been ill this week.
 ఎఱ్ఱు Of the buffalo. See ఎఱ్ఱుము, ఎఱ్ఱుపోతు n. s.
 A he buffalo. ఎఱ్ఱుకాంటి n. s. A she buffalo.
 ఎఱ్ఱుచుట v. a. To mix, mingle, stir up. M. 1. 1.
 162. To think &c. See ఎంచుట.
 ఎఱ్ఱు See—ను—
 ఎఱ్ఱుశ్రుట To mix, mingle, stir up. = చికుశ్రుట To
 nip, pluck, twitch off.

ఎనువుడు n. s. Mixing mingling, stirring up, nipping, gathering, plucking.
 ఎనుబది Eighty.
 ఎనుబోతు A he buffalo.
 ఎనుము or, ఎనుముకంటి A she buffalo.
 ఎన్న The rel. p|| of ఎన్నుట.
 ఎన్నుట, అనగా ఎన్నుటికి. BD. 5. 1105.
 ఎన్నుటికిన్ని Constantly, ever.
 ఎన్నుటకైనా Ever, at any time.
 ఎన్నడు When, what day (ఎ which నాడు day) Ever, always.
 ఎన్నడున్ను For ever, always.
 ఎన్నడో Some time or other. I know not when.
 ఎన్నాళ్లు How many days, how long.
 ఎన్ని How many. ఎన్నినీళ్లు how much water. యెన్నెరెన్ని ఆకినా whatever any body says.
 ఎన్నిక n. s. Reckoning, thought, calculation, esteem, estimation, hope, idea. T. 3. 54. ఎన్నికకరువులు Cattle of value. ఎన్నికచేయుట To count or reckon. ఎన్నికకట్టుట v. a. To reckon, rate, esteem. ఎన్నికజనిమి A person of distinction. ఎన్నికమాటలు Well weighed words.
 ఎన్నికట In how many (things.)
 ఎన్ను, for వెన్ను. An ear of corn. (In poetry) a woman. (K. హాస్య.)
 ఎన్నుట v. a. To count, reckon: think, esteem, believe. To care for, regard. To narrate. అరువెన్ను thinking it odd. BD. 5. 1075.
 ఎన్నెను, అనగావురిటివురుగు.
 ఎన్నది Poetical for ఎనుబది eighty.
 ఎవుడు or ఎవు (For ఎప్పుడు) When: thus spelt to suit the metre. See ఎప్పుడు.
 ఎప్పుటలే, ఎప్పుటట్లా As usual.
 ఎప్పుట్టు In what way, in any way.
 ఎప్పుడు. When. This is a noun denoting *what time*: and is declined thus. G. ఎప్పటి. of what time, D. ఎప్పటికి at what time: at any time, for ever. యెప్పటికిన్ని Ever, at all, always. యెప్పటికైనా at any time. ఎప్పటివలె, యెప్పటి అట్లా as usual. ఎప్పటికని his usual employment.

యెప్పుడెప్పుడనికాచుకొనివుందినాడు he waited impatiently. యెప్పుడో At some time or other; I know not when.
 ఎప్పె interj. Pish! foh! fye!
 ఎప్పెట్లు Unfinished, imperfect. See కలుపునోలు and నెనరు.
 ఎప్పెనము See ఎప్పెరికము.
 ఎప్పెర or, చూడు చుక్కలఃట్టు. The bird called the grey hornbill. Buceros Ginginianus, Jerdon No. 198.
 ఎప్పెరాశి A slut, a dowdy, a slattern. (From ఎప్పె and ఓసి The R being inserted.)
 ఎప్పెరికము| ఎప్పెరికం n. s. Nastiness, disgust. Loathsomeness.
 ఎప్పెరాసి See ఎప్పెరాసి A slut, or slattern.
 ఎముకె n. s. A bone. See ఎముక.
 ఎముకకసాములు or, ఎముకకలు, Worms (Teres, teretes,) in the bowels.
 ఎముక n. s. A bone. A difficulty, a puzzle. చూరు నియెముకలు Coral. ఎముకలకర్రు Skin and bone. A starved object. ఎముకలేనిచెయ్యి A liberal heart. (Lit. a hand without a bone in it,) Open handed.
 ఎముకుట. v. a. To search. Suca 3. 62.
 ఎమ్మి, or నెమ్మి. అనగాచూరము A peacock. OG.
 ఎమ్ము, or ఎమ్ముకము n. s. A bone.
 ఎమ్మె n. s. Loveliness, desire, charm. యెమ్మెలాది A beautiful woman. ఎమ్మెకాడు a beau, a pretty fellow.
 ఎమ్మెయి (i. e. ఏ, మెయ్యి) How? in what way. ఎయ్యది Which (neuter.) D.
 ఎయ్యెడ, అనగా, ఎక్కడ. D.
 ఎయ్యడు i. e. నెయ్యింకి, కొట్టింది. M. 7. IV. 52.
 66. an imperative plural of వేయుట.
 ఎయ్యది Which (neuter.) D.
 ఎర. Redness. Flesh. Food. A bait: an incentive. An earthworm, because used as a bait. A sacrifice(బలి) of flesh. M. 9. 2. 120. Nicety, trick, మెళుకువ refinement. ఆశబ్దము మొక్కయెరకనుకొన్నాడు he discovered the recondite sense. In RBD. 588. ఎరమంటలు red flames In vari-

ఉపకారముయొరగనివాడై Being ungrateful, not feeling his goodness. నేనుబుద్ధియొరగకమునుపే when I was an infant: before I knew anything. వంతుకమెరగక Kanchi H. 4. 156. abstaining from food. ఎరిగలేచ్చుటగానియొరగకకాదు I was well aware of what I was bringing: I did not bring it unknowingly. పాటుయొరగనిభాగ్యము fortune that knows no decline. M. 1. 6. 177. 1. 8. 253. T. 3. 123. three instances.

ఎరుగుట, or—ర—v. n. (K.) To bow down, prostrate himself. (దండమునట్టుట, దిగుట. OG.) BD. 4. 292. 5. 300. 6. 147. L. 7. 156.

ఎరుపు n. s. Redness, red.
 ఎరువంక, అనగావందరికృము. Q.
 ఎరువంటి, అనగావంజెచ్చెట్లు, భంజిస్తృము.
 ఎరువల adj. Lent, borrowed.
 ఎరువు అనగావీడనము Grieving, afflicting. See ఎరముట. DRB. 364.

ఎరువు n. s. Lending, loan. Manure, dung. యెరువుకు యిచ్చుట To lend. యెరువుతీసుకొనుట to borrow. యెరువుకట్టడము to manure.
 ఎరువుట, అనగావహించుట v. a. To burn, M. 4. 5. 142.

ఎర్ర n. s. An earthworm. Any bait used in fishing. (Compare ఎర) గాలమునకయెర్రవచ్చినట్టే he was as submissive as a worm brought to the hook.

ఎర్ర, ఎర్రని adj. Red, scarlet, crimson, brown.
 ఎర్రచీడు, a red ant: యెర్రనివాండ్లు people of fair complexion. కన్నులెర్రచేసికలికినాడు his eyes flamed with fury: or, he blushed: he was surprized or changed colour, with fear. A. 6. 102. యెర్రనియే గానినాకడలేదు I have not a brass farthing. ఎర్రగొల్లలు The name of a certain tribe.

ఎర్రకోకి The common spur-fowl: the painted sort is చివటకోకి. Jerdon. No. 74. bis.

ఎర్రని Red, &c. See ఎర్ర.
 ఎర్రమన్ను Red earth.
 ఎర్రబల్లిగడ్డ Onion: as being the "red garlick."
 ఎర్రపోకమ్మ Name of one of the pariar goddesses: supposed to cure diseases among cattle.

ఎల adj. Young, tender, delicate. ఎలవీగబోశె A young sprig; a maiden.
 ఎల, or, ఎలయెల Huzza, hurrah.
 ఎలకచెవి ఆకు, or, ఎలకబీడు A herb like mint: it is eaten in scarcities.

ఎలకయొక్క, కపోతానా అనేకృము. Q.
 ఎలకోకి The hoopoe, a certain crested bird.
 ఎలగోలు The van or front of an army. The chosen troops. దండకుముందు సాయోబలము, (D) A. IV. 95. 169. Parij. 2. 62. 3. 98. T. 4. 104.5. 22. ఎలగోల్ జగడము the shock of battle. ఎలగోల్ జల్లులు. A. 4. 127. A rushing gust of rain, a smart shower.

ఎలనాగ A nymph, damsel, maid. D. 7. 83. Vish. 6. 221.
 ఎలకురికము (K.) అనగా, ఎల్లిదము, చులకరనము.
 ఎలబలము The van; see ఎలగోలు.
 ఎలబ్రాయము Tender age, youth. యవ్వనము A. 6. 153.

ఎలమి Pleasure. (శాంతోపము D) Satisfaction. M. 3. 2. 40. T. 3. 79. 4. 86. 5. 186. For the Ablative ఎలమిని, 'pleasantly,' it is used adverbially, and often is a mere padap.

ఎలయించుట To please, gratify. L. 5. 12. తుష్టి పొందించుట, శాంతోపనట్టుట R. 5. 157. T. 2. 119. M. 3. 5. 192.

ఎలముట v. n. To consent: be pleased, rejoice. To increase. To go off, clear up, as rain. వానయె లికిపోయినది the rain has gone off: it holds up. వానయెరిగినతర్వాత after the weather cleared up. M. 3. 5. 80. 407. M. XII. 3. 332. ఎనయుట. OG.

ఎలరారుట. See వె—
 ఎలరుచుట, ఎలర్చుట, ఎలర్చుట To arise or appear: to be produced or manifested. BD. 4. 315. 5. 214. 324. M. 9. 2. 228. R. 5. 59. T. 2. 38. 46. అతిశయించుట, పొందుట.

ఎలవంక The left side or hand. Dasav. 9. 81.
 ఎళపు, or,—ళు—Ruin, death (Tamil.)
 ఎలిక A rat. Various fish of the species Balista are called by this name. See in Glossary. చూరెలిక a mouse. ఎలికచెవికొలిక A certain plant, mouse ear. Q. ఎలికపాములు worms in the

bowels. ఎలిక పాహూము Ratsbane. (See పాహూము.) మొకెవ న్నె mouse colour; reddish brown.

ఎలింఱుట, ఆన గాకూనుట To sound. v. a. M.

3. 6. 202. and (see వెలింఱుచుకు) to light.

ఎలిసి See ఎలయుట.

ఎలిసె, or, —వె— A ledge or board placed as a shelf under a roof. ఆటక The snipe: meant for ఎల్పి.

ఎలుంకు, See ఎలుగు. M. 4. 2. 71.

ఎలుక A rat. See ఎలిక.

ఎలుగచ్చుట v. n. To sound, resound, give forth a note, to respond, return a cry. T. 3. 131. Vasu. 2. 28.

ఎలుగు or ఎలుంకు, గొంతు n. s. A voice, cry, note, sound. యెలుగెత్తియెచ్చెను She raised her voice and wept. M. 4. 2. 258. వాండ్లనక్కేటక్కడు యిల్లంతాయెలుగాయెను They laughed till the room rang again. వానియెలుగుకుత్తెరిగినాను I recognized his voice. ఎలుగురాల or రాల్యడ with dying or sobbing notes. ఎలుగురాయట, ఎలుగు రాసె Hoarse. (See ఎలుగు and రాముట) వానికె యెలుగురాసింది he is hoarse. ఎలుగు or ఎలుగు గొడ్డు, or ఎలుగుబండి, or ఎలుగుమంటి n. s. A bear. BD. 5. 1444. Swa. 4. 77. plural ఎలుగొడ్డు bears.

ఎలుగు n. s. Light, radiance. See వె—

ఎఱువు Death (Tamil.) Loss. యేమిచేతి నానీయెఱువు శ్రయింఱే There is no satisfying you, do what one will. రాజయింఱ్ఱో యేమి యెఱువు గా శన్నది —what an uproar there is!

ఎల్పి n. s. A sort of snipe, ముఖేల్పి another species of the same (Hind?)

ఎల్లంఱు (ella + andu) within the boundary.

ఎల్ల, for వెల్ల adj. White. యా వెక్కెలోచేవయెంఱ మెల్లయెంఱ how much of this wood is heart, and how much is light stuff?

ఎల్ల See ఆల్ల affix.

ఎల్ల adj. All. This adjective is generally used after the noun as అక్కరకుద్దన్నుడెల్ల whenever requisite, lit. at all times when wanted. అనిపె శరణవలకినడెల్ల ఆతనిపని He must prove every word of it. వాడు అడిగిందియెల్లయెడె This was all

he asked. రెండుగడియలకెల్లావస్తున్నాడు he will come in about two hours. In poetry it sometimes precedes the noun. Used with a noun singular it means "every" as ఎమ్మునెల్ల every one of his bones. Sometimes the sign of the dative or acc: case comes between the noun and this adj. thus also అడిగినప్పుడెల్ల Whenever (I) asked.

ఎల్ల n. s. Limit, boundary. ఎల్లరాయి. Boundary-stone.

ఎల్లగనులు White flax. See ఆగినె.

ఎల్లగినె n. s. White flax.

ఎల్లట or ఎల్లడ Where. See ఎల్లెడ L. 4. 168.

ఎల్లక్కడు adv. Always, frequently.

ఎల్లమ్మ Ellamma, a goddess worshipped by Parias.

ఎల్లరు All persons, all men. R. 2. 107. Chenna, 3. 378.

ఎల్లవెంట, ఆన గా, ఒక్కడుగాను.

ఎల్లాపి n. s. A rogue, a swindler.

ఎల్లాపితనము n. s. Cunning, guile, roguery, swindling.

ఎల్లాళుకకెనె n. s. A cunning jade, a female swindler.

ఎల్లి To-morrow. The next day. Also గొడుగు an umbrella. OG. and M. XII. 4. 381.

ఎల్లి Where.

ఎల్లిగతల adv. Lying on the back, supine.

ఎల్లదము Strangeness, oddity. Strange behaviour, scorn. ఎల్లదమైరి They were treated strangely. M. 3. 5. 16. Vijaya. 3. 25. Manu 2. 45. ABA. 1. 167. says అలచననెల్లి దమనచతుకయిన దిర స్థారంబు రాజిల్లు And చులకన OG.

ఎల్లుంటు Loc. of ఎల్లుండి.

ఎల్లుండి adv. The day after to-morrow. This is irregularly declined as a noun; forming a derivative adverb ఎల్లుంటు from the ablative. Thus రేకటమెల్లుంటు either to-morrow or next day. A less correct etymon is from ఎల్లి to-morrow and ఉండి the past of ఉండుట.

ఎల్లుల్లి n. s. Garlick. See వెల్లుల్లి for which this is a wrong spelling.

ఎల్లున n. s. A flood or overflow, of a river (not మె or వె.)

ఎన్నడ Everywhere.

ఎన్నెత్తిమేడచుట Error for ఎనుకెత్తి

ఎన్నెరుఅనగా ఆకాశగం. BD. VII. 190.

ఎవడు, or యెవ్వడు Who. (Feminine ఎవ్వకె. Plural యెవ్వరు ఎవంట్లు and యెవ్వంట్లు) Who, అట్లాయెవ్వరు చెప్పివుండుదురో. Some body or other may have said so. యిట్లాయెవ్వరున్నుచేయరు Nobody does so. అట్లాచెప్పిందియెవ్వరు, యెవ్వరో Who said so? I dont know. యెవ్వరేనియెవ్వరు యెవ్వరైనా any one. యెవ్వరిజీతమువారికిముట్టివున్నది All of them have received their wages. యెవ్వరూలేరు nobody is there, యెవ్వరిశతివి whose wife art thou? యెవ్వరుచెప్పిరి who said so? యెవ్వరిలక్కవారు తెచ్చినారు. Each produced his own account. మేముయెవ్వండ్లమో He does not care for us: lit. We are nobody. యెవరియిండ్లకువారము పోయినాము We all went to our respective homes.

ఎవతె pron. Who, which woman. A feminine singular of ఎవడు who.

ఎవరు Who, see ఎవ్వడు, ఎవడు.

ఎవి or ఎవ్వి for ఏవి Which. Plural neuter of the ఎవి pronoun which.

ఎవ్వంట్లు Who, (plural.) See ఎవడు.

ఎవ్వరైన or ఎవ్వరైనా Any one.

ఎవ్వడు Who. See ఎవడు.

ఎవ్వరేనియెవ్వరు Any one, whoever. See ఎవడు.

ఎవ్వతె Who, (fem. sing,) what woman.

ఎవ్వరి Whose. Infl. plu. of ఎవడు. c. v.

ఎవ్వరు Who. (plu.) See ఎవడు.

ఎవ్వారు. Who See ఎవ్వరు Thus spelt to suit the metre.

ఎవ్వి Which things. See ఎవి.

ఎచు adv. How, in what way or manner. See ఎటు.

ఎచువంటి (Qualis,) what sort of. See ఎటువంటి

ఎచువలె Like what. (Qualis) see ఎటువలె.

ఎశ n. s. See వెశ.

ఎశంకుట See ఎశకుట.

ఎశకము Delight, joy. ఉత్సాహము ఉల్లాసము

BD. 5. 36. 868. M. 4. 4. 194. XIII, 2. 226.

ఎశకాలుట v. a. To enamour, to stir up, excite tempt. ప్రేరేతనచేయుట.

ఎశకుట v. a. To Be or happen. To arise, appear, or be felt, as a passion. It is often used adverbially, thus తొశమెశకు angrily హుషుశమెశకు joyfully వైభవమెశకు prosperously శంకశమెశకు cheerfully మరులెశకు amorously కంకరాశ్వాశమెశకు her bracelets ringing aloud. Often it is a mere padap: like ఒప్పార, and is equivalent to ఆరుట Thus పాలుమెశకు is the same as పాలుపార. It is explained చాశ్వుట. Dip.

ఎశు n. s. (infl. శశటి, loc. ఎశట.) Water boiled for the purpose of dressing food. A. 2. 123.

ఎశల n. s. A flat earthen vessel.

ఎశలాడుట See శుంపెశలాడుట.

ఎశలారుట v. n. To be full: to teem: to appear. (ఒశ్వుట, Dipic.) చిత్తమునకింపెశలార M. XII.

6. 581. అనగాఇంపువుశ్శగా|| ముదంబెశలార Zacc. 3. 85. అనగాముదమొక్కగా In Vish.

Pur. 1. 137. చుట్టిచుట్టుటయును ప్పెశలారెను In M. 4. 5. 308. ప్రీతిమెశలార గారవిచి|| అన

గా|| affectionately, fondly.

ఎశు n. s. Sand బంకరశలు Golddust or sand of gold. Manu. 2. 40.

ఏ

The long vowel E sounded as in the French words même, chère, fête. The initial form ఏ, as in the words ఏమి *emi what*, ఏరు *eru a river*, is peculiar to poems and is retained in the dictionary: but is usually written యే, thus, యేమి, యేరు. This does not alter the sound. Vulgarly these are often changed into యా. Thus ఏల *éla why*, is written యాల *yāla*. 2. ఏ The pronoun or sign of question. Thus ఏచెట్టు *which tree?* ఏపిల్లలు *what children?* Or adding అయినా, it is translated any: as ఏచెట్టయినా, ఏపిల్లలయినా *any tree, any children.* యేకాశ్రవచ్చినాడో *వాడు the farmer who came*: in such phrases the vowel *o* is added at the end. 3. The

affix denoting emphasis : thus నేను, nēnu, I, వాడు vādu, he, మేము memu, we, but నేనే nēnē I myself, వాడే vādē that very man, మేమే mēmē we ourselves. See in the Grammar. Or it denotes 'only' as నేనేపాతిని I alone went. వానియింటికూయింటికంటే ఆడ్యము (campē for campu a fence) there is only a fence between his house and mine. 4. This is sometimes doubled. Thus ఆతడు he ఆతడే that very man ఆతడేవే atad-ē-vē he himself. 5. It is a contraction for నేను I, thus ఏకనని ఆనగానేనుకీనని I being angry or grieved. T. 4. 163.

ఏండ్లు (plural of ఏడు) Years.

ఏండ్రికుడు A huntsman. బోయవాడు.

ఏక See ఆక and also వేకము.

ఏకము * (adj. noun, adv.) One. In arithmetic an unit. Single, only, general, universal, uniform, combined, sole, matchless, unequalled. అంతాయేకచెదలం it is all one mass of white ants. ఏకదీక్షగా Unintermittingly, incessantly ఏకముగా all at once, unitedly ఏకతిరగడము ceaseless roaming ఆతడుయేకీరతినివుండేమనిషి he is a regular or steady person. రాత్రయేకముగా మెరిసినది it lightened incessantly all night. ఏకముచేయుట v. a. To make one, unite, gather. ఏకకాలమున At one time, simultaneously. ఏకకాలీన* Contemporary వారున్నవీరున్ను ఏకకాలీనులైనందున as these men were contemporaries : as they lived at the same time. ఏకకుండలుడు* An epithet of Kubera. ఏకగర్భజనితులైన* Uterine, of the full blood ఆతడున్ను నేనున్నుయేకగర్భజనితులముగనుక as he and I are sons of the same parents : uterine brothers. వారువీరు ఏకగ్రామస్తులైనందున as they are fellow townsmen : of the same village. ఏకగ్రీవమైన Unanimous, joint ఏకగ్రీవముగా unanimously, jointly. ఏకచక్రాధిపతి, ఏకభక్త్రాధిపతి A sole ruler, single chief. ఏకచరము * The "solitary," a name for the rhinoceros Manu. 4 52. ఘండఅనేవుగము W. ఏకచింత.

one sole or engrossing thought or pursuit : a perpetual care. భువనైకశుందరి an unrivalled beauty.

ఏకట or యాకట Prospect : hope : రకులయేకట దీర్చి Satiating the desire for enjoyment. Manu. 3. 6.

ఏకతము * Solitude. ఏకతమాదిరి They talked in secret. Manu. 5. 119. Bilh. 3. 65. M. 1. 1. 207. యేకతమైన Lonely, uninhabited. ఏకతాశము Harmony ఏకతాశముగలిగి harmoniously : keeping time together. ఏకత్ర in one place. ఏకత్వము * Oneness, singleness. ఏకదంతుడు * Single-tusked : an epithet of Ganesa. వాండ్లునిన్నుయేకదేశముగామాట్లాడిరి ఆనగా తిట్టినారు. To revile, talk lightly of.

ఏకదేశీ Of the same country : appertaining to the same. ఏకదేశీయమైన * Of one and the same country ఏకదేశస్థులు of the same place ఆతడునేనుఏకదేశస్థులముగనుక as he and I are men of one town : or, are countrymen. ఏకనిశ్చయము * One and the same plan : a firm resolution. ఏకనిష్ఠ * with a single eye or intent : resolute, faithful, undeviating : thorough, downright. ఏకశత్రువు వ్రతుడు * wedded for life, ఏకశత్రువు * a narrow path. ఏకశ్రుకారముగా * Uniformly, in one and the same way. ఏకభాగగ్రామము A village held by one owner, or tenant. ఏకమనస్కులై with fixed attention, with a single heart. ఏకమైనామిదశుద్ధారు they fell upon me in a body, unitedly.

ఏకదేశీయమైన * Of one and the same country

ఏకదేశస్థులు of the same place

ఆతడునేనుఏకదేశస్థులముగనుక as he and I are men of one town : or, are countrymen.

ఏకనిశ్చయము * One and the same plan : a firm resolution.

ఏకనిష్ఠ * with a single eye or intent : resolute, faithful, undeviating : thorough, downright.

ఏకశత్రువు వ్రతుడు * wedded for life, ఏకశత్రువు * a narrow path.

ఏకశ్రుకారముగా * Uniformly, in one and the same way.

ఏకభాగగ్రామము A village held by one owner, or tenant.

ఏకమనస్కులై with fixed attention, with a single heart.

ఏకమైనామిదశుద్ధారు they fell upon me in a body, unitedly.

ఏకరివాండ్లు A particular sort of gypsies. ఏకలము n. s. A wild hog. See Kalah. Mah. 3. 69 regarding pork chops : and Paidim. 2. 67 describing a herd of swine. Also G. 8. 12, 21. Parij. 3. 31. Suca. 1. 186. &c.

ఏకవచనము * The singular number ఏకవచనము గావున్నది it is all of one sort, or colour.

ఏకవాక్యత, * Agreement, యింపునగురించి, అందరున్ను ఏకవాక్యతగావున్నారు They all say the same on this point, all agree. ఏకవాక్యతగా Unanimously.

ఏకశ్రులు * adj. Leagued, united ఏకశ్రులై adv. unitedly; altogether; in one body.

ఏకాంకి * n. s. A recluse, a solitary. వారందరన్ను చచ్చిడిడు యేకాంకిగానిచినాడు he alone survived ఏకాంకిలోక రక్షక అనివంటిగాడు గావు న్నాడు He is alone : the last of his race.

ఏకాంశమైన Solid, made of one piece of wood.

ఏకాంతము * Solitude, secrecy. నన్ను యేకాంతము గావించెను he called me aside, or in secret. ఏకాంతముగా Secretly ఏకాంతకర్త unostentatious or unwitnessed piety ఏకాంతశ్రుతిము great felicity ఏకాంతదుఃఖము extreme misery. Colebr. 2. 217 ఏకాంతమైనమాట a secret.

ఏకాకారము * n. s. Uniform in shape, యిదిఅన్నిన్ని ఏకాకారముగావున్నట్లు all these are alike. తెల్లవారినంతబిన్ని వర్షము ఏకాకారముగా కురుస్తున్నది. It has rained incessantly since morning. ఏకాకి Solitary, alone. ఏకాకృతి * See ఏకాకారము.

ఏకాగ్ర * Attentive, intent ఏకాగ్రచిక్తుడై having his heart bent on this one thing.

ఏకాదశము * Eleventh ఏకాదశి The eleventh day of each lunar fortnight : which is kept as a fast. తొలయేకాదశి another name for ఆషాఢశుద్ధయేకాదశి which is an annual fast.

ఏకాధిపతి * In one hand : in one person's sole power. M. 1. 2. 200.

ఏకాధ్వర్యముగా * Prosperously, felicitously. శాసితయిత్పుడుయేకాధ్వర్యముగాజరుగుచున్నది he is in flourishing circumstances.

ఏకామ్రము * An epithet of Siva as worshipped at the pagoda at Conjeveram under a "single mango tree."

ఏకాయక్లాలు A multiplication table.

ఏకారతి, ఏకార్తి (error for ఏకచారతి) A lamp with one wick : used in wave offerings.

ఏకారుట To whimper, whine, fawn, long for. H. 2. 52. 112.

ఏకార్ణవముగా * As a flood రాత్రికురికినవకాములాయాళ్ళలవంతాయేకార్ణవమయినది in last night's rain this place was flooded : or inundated.

ఏకాగ్రమైన Synonymous.

ఏకావళి A sort of necklace. Manu.

ఏకాహము * A certain funereal rite held by bramins, on the eleventh day after a man's death.

ఏకాహికజ్వరము * An intermittent fever 'of one day.'

ఏకాక్షరము * A monosyllable.

ఏకించుట (the causal of ఏకుట q. v.) To cause to pick, or clean, cotton. అతనివేతమావినియేకించినారు they made him clean the cotton. నాకు యిస్తునని సేకించినాడు he said he would give it but he duped me.

ఏకించుట v. n. To unite, become one L. XIX. 316.

ఏకిభావము * Coalescence, uniting, union, ఏకిభవించుట v. n. To coalesce, unite, harmonize, accord. ఏకిభవించి or ఏకిభావముగా Unitedly, jointly.

ఏకు n. s. A flock or bit of cotton or wool. ఏకులు వేడుకుట to spin cotton.

ఏకుట v. a. To pick, beat, or clean cotton ఏకిన దూది bowed cotton. To slander, defame వాణ్ని యేకికాకులకు పెట్టినారు They defamed him.

ఏకే pron. Who? (fem.) See ఆకే she.

ఏకోత్తరము * More by one : increased by an unit. Padma Puran, VI. 15 ఆకాశాదిభూతంబులేకోత్తరగుణంబులైయుండు 'Ether and the other elements have each one attribute (or quality) more than the one previously named. Ether, wind, fire, water, and earth are the five : earth has five qualities as weight, taste, extension &c. water has only 4; fire has only three &c. See Colebr Essays 1. 243 : Thus each class is more by one than the preceding. Compare G. 5. 13 ఏకోత్తరవృద్ధి the addition of one : increase by one unit; one more. ఏకోత్తరశతము one hundred and one.

ఏకోదర * Of "the same womb." ఏకోదరన్యాయుముగా As brothers, as sisters, affectionately.

ఏగాని or యగాని An halfpenny, called ten cash. Thus noted in accounts 52

పండుట To send, make him go : పూరేసింతుట
 To carry (a god &c.) in procession through
 the town.
 పగు See వేగు.
 పగుచూచుట To play the spy, watch his goings
 (see వేగు.)
 పగుట To go, resort, repair. Manu 5. 51. BD.
 5. 37. కుంటి కేగుట To turn into earth.
 పగుడెంచుట To go, proceed, repair, resort. The
 imperative is పగుడెము and the infin. is పగు
 డేర. See in డెంచుట M. XII 6. 576. BD.
 4. 1937. Hari Vams. 2. 2. 123.
 పగురు or పేగురు Five men : see పదుగురు. BD. 4.
 1199.
 పచ or పశ (vulgarly వాస్తవ) Wild, rude, vul-
 gar, savage. అక్కడిమాట యిక్కడయేచ, యిక్క
 డిమాట అక్కడయేచ Our language sounds
 strange to you and yours sounds rude to us.
 పచజూచ్చె See ఏచుట.
 పచట Where. M. 8. 2. 417 metri. gr. pro.
 ఏచుట
 ఏచుట v. n. To increase, exceed. (అధికయించు
 ట, అధికమవుట.) ఏచినభీతి exceeding terror. అన
 గాశ్రువలసైనభీతి, అధికమైనభయము; ఏచినచీక
 ట్లు extreme darkness, A. 5. 127. 6. 56. BD.
 3. 1729. 5. 684. M. 1. 4. 24.
 ఏచుట v. a. or ఏచుట To heat, burn. To vex,
 torment, grieve, plague, take vengeance on.
 T. 5. 97. R. 5. 191. Vasu 4. 8. To de-
 clare, reveal. T. 3. 85. Vish P. 4. 164.
 ఏచినవేవంబు the doctrine which he preached.
 ఏజెము Error for వ్యాజ్యము.
 ఏట adv. Annually, per annum (the abl. of ఏడు
 a year.) n. s. A ram, a he goat (more correctly
 వేట) Hunting, game.
 ఏటంపుశంకుడలు అనగా అత్యయమైనభయము అని
 తోస్తుంది BD. 4. 699.
 ఏటాలుగా Slanting, sloping, చేట చేర్పుగా sup-
 posed to be a corruption of యాటెవాలు i. e.
 bending as a pole. A. IV. 98. 127. 130
 యేటవాల్ శబ్ది అనగా వంపుగా వాలి.

ఏటి The Infl. of ఏరు a river and of ఏడు a year.
 ఏటి What kind? what sort? A word of scorn.
 P. 1. 634.
 ఏటికి Why, wherefore? whereto? అది నాకు నేటికి
 what's that to me? To what purpose is it?
 what avails it? Manu. 3. 6. a. b. c. T. 4.
 190. ఏటికొ I wonder why. Dasav. 9. 342.
 ఏటికపాములు Worms in the belly.
 ఏటిమొగ్గ An attitude by dancing girls, walking
 on all fours backwards with the face upwards.
 ఏటు i. e. వేటు A blow జారుయేటుతగిలినది the
 blow grazed (his head.) పోటు. OG.
 ఏటేట Annually, year by year B. X. 192.
 ఏటేపు On what side? see ఆటేపు (పవైపు.)
 ఏట్రంత The bird called a king-crow : it is also
 called శుశలపాలి గాడు (from its perching on
 cattle) and భారద్వాజము The various modes
 of its flight are regarded as ominous (కాటుక
 పట్ట OG. See Velag. 1. 200—223, where
 the omens are described.) Called in Tamil
 వలియన్, కలిక్కరుంబాన్. Called in Hindus-
 tani *Kolsa*, కౌల్సా. a provbrb says ఏనుక
 మైధునమునకు ఏట్రంతరాయ భారము! Much
 aid can the lark give to the elephant!
 ఏడ Where, ND. 4. 85.
 ఏడకము A ram. M. 7. 2. 233.
 ఏడకేడ Where and where? a word expressing
 great difference. See on ఎక్కడ.
 ఏడము Deaf, ఏడముకము Deaf and dumb.
 ఏడవ Seventh.
 ఏడాకుటనటిచెట్టు The seven leaved plantain
 tree; said to produce camphor శుశ్రుతర్కము.
 ఏడాకూడము or—కో—, Contradiction, misrule
 (Tamil) అడ్డాదొడ్డి, ఏడాకూడముగా in confu-
 sion, contrariwise. or—సో—
 ఏడాటలాడించుట, to annoy, torment.
 ఏడాది (“For” a year (past.)) From ఏడు a year
 and ఆది beginning.
 ఏడావడ The name of a certain plant.
 ఏకి Where is (he,) ఏకినీరమ్మడు where is your
 brother?
 ఏడింటి ‘The seven.’ BD. 5. 1423. కృష్ణముల
 నేడింటిచంపి Slaying the seven animals.

పడిక A ram, see పడకము. R. 2. 14.
 పడికోల The pole or shaft of a plough.
 పడిపించుట To make him weep.
 ఏను (numeral,) Seven. This word ఏను is often called ఆరుసెకటి six and one, so in the Aṅga Tel: Ramay: describing the birth of Rama, the poet says ఆఠోకొంకన seventh. This is used lest ఏను *edu*, seven should be confounded with అయిదు *aidu*, five. For the same reason it is often pronounced యేళ్లు, or యాళ్లు. It is also asserted that యేను is avoided lest it should sound like ఏనువు weep thou. The other reason is more probable: for in rapid pronunciation the words అయిదు and ఏను are sounded nearly alike. యేడెనిమిది seven or eight. వాడునికంటేయేడాకులుయెకవదివినవాడు He is ten times worse than you. Lit. he has read seven leaves further than you (in roguery.)
 ఏడు, ఏటి, ఏట, (plu. ఏండ్లు or ఏనులు) a year.
 ఏనుగడ Quarter, patronage, refuge. Protector, patron (Lit. ఏనువుకడ the place where your ఏనువు complaint is listened to.) రక్షకుడు, రిక్తు. In BD. 6. 126.
 ఏనుచుట To weep. To complain.
 ఏనుడు * Deaf.
 ఏనువు (plu. ఏనువులు) Weeping, plain, complaint, grievance. Longing, strong desire, or beat of mind. నీమేడువునిపునెత్తు Tell your tale yourself. యెవరియేడువువాడుయేడుస్తాడు Every man for himself—every man knows his own troubles. యదివాండ్లకువకటేయేడ్పు This is what they have set their hearts on.
 ఏనువ The Infin. of ఏనుచుట.
 ఏనువాడి The శంవత్సరీకము or rite performed on the next anniversary of a death.
 ఏవో Seventh.
 ఏవైర Fury, anger, perseverance. సామర్థ్యము | శక్తి | శ్రాత్రకము | వక్త్రాభావ | గమకెంపు OG.
 ఏవైర అనగా, రాగా, వస్త్రాభండగా. BD. 5. 910.
 ఏడుము The quantity of grain &c. called seven తూములు, which is ciphered thus ౭౦|౧.
 ఏనుము * A gazelle or black antelope. ఏనుయన*

Stag-eyed, dark-eyed. ఏనాంకముభీ, చంద్రము భీ. ఏనాంకుడు The god Adonis, or Lunus; Chandra, the genius who rules the moon. See శశాంక because his ensign is an antelope.
 ఏనాక్షి * Stag-eyed, gazelle-eyed.
 ఏసి * A gazelle or antelope, a hind.
 ఏరము The pump commonly called a *picotta*: shaped like a “swap or swape or whimsey,” moved by a lever. Also a great pestle moved like this pump, by a long lever. ఏతమెత్తువిధము a vast difference.
 ఏతన్నిమిత్రము * Hence, for this.
 ఏతరి A sinner, a wretch, a miscreant = దుర్జనుడు - గుండనాయుడు. A. 2. 47. Manu. 6. 52.
 ఏతరితనము Vileness.
 ఏతాము See ఏతము a pump.
 ఏతులవాడు A man of the caste who weave mats.
 ఏకెంచుట To come, go, proceed, arrive, happen, occur. R. 6. 37.
 ఏలేరు To come, go, arrive. M. 9. 2. 118.
 ఏత్వము * The name of the vowel E' long.
 ఏవ or యాదచెట్టు A certain creeper.
 ఏవాదంబేకౌదాదంటాడు (proverb) If I say white he says black: he is refractory.
 ఏవాలాబము ఏవాలాభము This is a vulgarism for యథాలాభము.
 ఏవి pron. Which (fem. and neut. singular) ఏనివకశని any one work యేదికాని neither one nor the other: యేదికానిసాయము middle age, neither childhood nor youth: ఏనిన్నిలేదు nothing వచ్చేది, పొయ్యేది going, coming &c. ఏ దీశరి Which you please.
 ఏను, ఏనులు Porcupines' quills. M. 7. 5. 173.
 ఏను or ఏనుతుని a porcupine. One species is called కౌడియేదు but in the south it is called ఒంట్రిగాడు HD. 1. 512. ఏనువెరికినట్లు అనగా ఏదుశందిముండ్లుతీశినట్లు like pulling out such spines. ఏనుముళ్లు Porcupines' quills. ఏనువాన A disgusting smell like that of an అనుశచేను “It stinks like a badger.” ఏదుకర్రలవంకెలు H. 4. 159 a sort of grain.
 ఏనుట To go, depart, cease, fail, be lost దిక్లేదిన friendless, helpless, యయమేదిన fearless చేలు వేది having lost its bloom. BRY. 2. 591.

పనుట To cherish, protect. పొపించుట, OG.
 పను తంది; పనుబాసన See పను.
 పదైనా Anything, any one (ఏదీఅయినా.)
 ఏదొక Any one thing. (ఏదీఒక.)
 పదనైకన * అనగా అధికవృద్ధి | శుభ్రా వృద్ధి A.
 4. 20. Fulness, full growth.
 పదస్సు or పదము * Fuel.
 పదిరము * Improved, grown. అధివృద్ధిచేయబడ్డ.
 పన or నేనే * I myself. (See Grammar, on In-
 tentives.)
 పనము * Sin, fault. పనఃశుభ్రాము. (Chennu. 5.
 72.) The city of Destruction.
 పనగము * A year and a half. Error for పన్నగము.
 పనస్సు * Sin, fault.
 పనాట Whenever. (Loc. of నాడు day.) పనాటి
 Of what day or time. From నాడు M. 1. 6.
 298.
 పనాది or యనాది adj. Savage, belonging to
 foresters. పనాదివారు Savages, mountainers.
 యనాదిమాటలు the hill dialect.
 పనాళ్లు or, more correctly, యనాళ్లు, wedding
 gifts given by the parents.
 పని or పనిఁ An affix to verbs or to participles ;
 (denoting question or doubt ; and meaning :)
 If or though, suppose, should : పాకుతట్టెనేని
 If or though he catch the snake. నన్ను నేమే
 నిఁ If thou wilt not believe me. వచ్చెనేని
 suppose he came, if he comes, should he come.
 It also denotes question ; as పుట్టిరేనివారుగట్టి
 రేని what though they live or die. శబ్దమందై
 తేని though it occur in a word. Appa 6. 1.
 263 Vasu. Introd. 53, abcd, and D. 2. 276.
 abcd.
 పనిక An elephant. M. 6. 1. 129.
 పనిగ An elephant.
 పను Five పందినములు five days BD. 4. 1802.
 పను (pronoun) పనే I, same as నేను myself. The
 initial N is thus dropped in the nominative.
 పనుంగు An elephant. (Metri gr.) M. 6. 3.
 114. DRAYo. 345.
 పనుక An elephant. HD. 1. 365.
 పనుక జెలక A horse leech.

పనుకశస్త్రము The weed called Pedalium thurex.
 Its leaf yields a mucilage which is used for
 dysyria and ischuria. *Ainolie.* 2. p. 15.
 పనుమద్ది A certain herb ;—called అక్కకుటి. Q.
 See మద్ది.
 పనురు Five hundred.
 పనే See పని of which this is an intensive form.
 పనా (A particle denoting uncertainty.) Per-
 haps.
 పన్నరము A year and a half. (This is an er-
 roneous compound.)
 పతచెట్టు See పత.
 పత, వేయించ Sharply, so as to pain. (Inf. of
 పుటు to fry) బాధించగా, క్రమకెట్టగా. BD.
 3. 2195. M. XVII. 66.
 పతట్ల In what respect, how.
 పవారుట To bloom, flourish. See పవు.
 పవి A hound, used in hunting the wild boar : it
 has a broad snout, a large head and jawl : and
 is very fierce. P. 1. 121. Velag. 2. 227.
 పవు Bloom, spirit, mettle, ardour, excess. R. 5.
 146. H. 2. 52. M. 4. 2. 342. కడము, వెంపు,
 అరిశయము, ఓద్ధకము, వానమేపు excess of
 rain. M. XII. 3. 295. పవున nobly, in excess,
 in abundance. పవురేగుట కడముమించుట To
 bloom, be ardent, exceed. P. 4. 255.
 పవుట An infinitive form of పవుట. BD. 3. 873.
 పవె Which (lady.)
 పవె (చెట్టు) A heavy wood like mahogany, called
 in Hindustani *saul* (Shorea Robusta.) హుల.
 SC.
 పవిది or యాభై Fifty. Vish Pur. 5. 121.
 పవిడ Which (lady.)
 పవ్యము Nasty, (see ఎవ్వెము of which this is a
 mispronunciation.) పవ్యకడుట To be dis-
 gusted. పవ్యరాసి, ఏక్రాసి, యెక్ర్రాసి, A pack
 of nastiness.
 పమంఠే That is ;—id est, (పమి + అంఠే, if you
 ask what.)
 పమన్నత్తుటికి గారి Whatever was said.... And
 so.... A paltry useless phrase, like " so you
 see, your honour."

ఏమరక Without forgetting, constantly. See ఏమరుట.
 ఏమరించుట To ensnare, delude, entrap, as in an ambush. To make him forget.
 ఏమరిక or ఏమరిపాటు or, ఏమరికపాటు Oversight, heedlessness, inadvertence surprize.
 ఏమరుచుట To trick, delude.
 ఏమరుట or, ఏమారుట To blunder, be gulled, or deceived. To fall into a trap or overlook a fact.
 ఏమారుట See ఏమరించుట.

ఏమి What, anything నా దగ్గర యేమిలేదు I have nothing వాడు యేమియ నాడు what has become of him? యింక చేయవలసినదిమిలేదు, nothing further remains to be done. యేమిన్నిశంతునా There may be something. నేనిక్కడ లుండడమువల్లఫలమేమి. What is the good of my staying here? 2. Sometimes it is a mark of question : thus గురుడు వేద్యకన్నకులహీనుడేమికో What, is the doctor inferior to the dancer? 3. Or, if repeated, it is rendered either, neither; as అక్కడయేమిక్కడయేమి అగుశుడలేదు it appeared neither there nor here సామ్యయేమిన్నిపోలేదు nothing has been lost. ఏమికతంబున (i. e. యెంపనిమిత్తము) For what reason? 4. As an affix it is a conjunction and means either, or, both: as వాడేమినేమి either he or I. 5. Or it implies doubt : as వచ్చినాడా ఏమి has he come? యిట్లాచేసిందియేమి what is the meaning of your doing so? 6: నాతండ్రియేమినేనుయేమి Both my father and I; my father as well as I. ఎవ్వడైన నేమి No matter who it is. 7. As an affix to verbs it is a precative particle as ఘటియించేదేమి O that thou mayest bestow! (T. 1. 1.) వాడేమినివేమి he and you respectively. Both he and you అదియేమియిదియేమి either this or that. ఆయిల్లుమికుచాలకయేమి What do you mean by saying the house is too small for you? వాడురాకయేమి why should he not come. యేమివచ్చినావు About what did you come?

ఏమి How? At all. Why? నన్నుయేమికొట్టినాడుమాడండి See how he beat me. కుక్కయేమిమొరుగుకుంది How the dog barks! వాడుయేమిన్నియేవ

వలేదు he did not weep at all. మారుయేమివచ్చినారు Why have you come. Or did you come? ఏమికాక how hot!

ఏమిట By what means. దేనిచేతను.

ఏమిటి pron. (See ఏమి) of which, this is a form implying doubt. యేమిటిది అదేమిటి what's that యేమిటో I don't know, Of what sort : thus ఏమిటిమనిషి what kind of a man is he? వాడు ఏమిటివాడు of what caste is he? ఏమిటికి (irreg. dative of ఏమి) wherefore, for what reason. ఏమిటికో I know not why. ఏమిన్ని Anything whatever. యేమిన్నియివ్వదు he will give nothing. From యేమి what, and ని the intensive.

ఏమి for మేము We : the initial m being dropt, as see under ము.

ఏమె pron. Which woman? who? See ఏమె. "Woman" a word used in calling a female servant, or wife.

ఏమేమి Whatever, what.

ఏమైన Anything, in any degree : something.

ఏమి emo. Perhaps, surely, perchance, very likely.

ఏమో I know not what. Very possibly. Probably. Perhaps so. రాలేదేమో perhaps they did not come. From ఏమి with యే added for doubt. ఏమిదు యేడు. Cast thou. Irregular imperative of వేయుట M. 4. 3. 194 ఇతనినెయుదుమెయుదు మురథవేగమెశుగమెశుగ.

ఏయిట To throw &c. See వేయుట The initial Y is dropt as explained under వ R. 5. 294, 314, ఏనినశంతము అనగావేశిశశంతము.

ఏయెడ Where. ఏయెడలకొ everywhere.

ఏత or ఏరా O thou! (a word of calling an inferior.)

ఏరండము * The castor oil plant—proverbially weak or pithless—a proverb says నిరశుపాదశేత్రామే ఏరండోపివ్రుకూయతే In a barren spot any shrub is called a tree.

ఏరకల్ప or ఏరుకలశ Ploughing apparatus.

ఏరవంగ A certain medicinal plant called Solanum Speciosum. In Sanscrit లంఘిలా See వంగకాయ.

పరా O thou! used in calling an inferior.
 పరాలు, plur. పరాంక్రమ, పరాంజ్ఞ Joint sisters-in-law. It denotes the relationship which the wives of two brothers bear to each other. ఆమె నేను మే రాండ్లకు గనుక as she and I married two brothers.
 పరాసిగా In the gross or lump. Error for పకరాసిగా.
 పో (interj.) Where are they (m. or f. not n.)
 వారేరి Where are they?
 పొత్తి for మొబ్బొత్తి, పొత్తి ఎవ్వరికిన్ని T. 2. 4.
 పరించుట See పర్చుట.
 పసు A plough complete with cattle. పసుకట్టుట to yoke a plough.
 పకు (for ఎవరు) Who.
 పరు, genitive పటి, plural పట్ల A river. పటికిపోవుట: to go to the river, or the privy. పట్లొకరిసిపోయింది it is completely ruined or shipwrecked. Lit. it is swept away by the river.
 పసుకొనుట To pick up.
 పసుగు Dung. పసుగుట To dung, or ease itself.
 పసుచుట, పర్చుట, దహించుట To ignite, set on fire. To train, set in order.
 పనుట To glean or pick up. To eat (grass.) To attain (age; see ఈడరుట.) To sprout, as teeth.
 పరుగుస్థలు See పరుపిచిర.
 పరుశుడుట See పర్చుడుట.
 పరుశుర్చుట See పర్చుర్చుట.
 పరుపాటు, or పర్పాటు Arrangement. See పర్పాటు.
 పరుపిడక Cakes of (పిడిక) cowdung that are (పరు) picked up not properly mixed with bran &c. for fuel.
 పరుబంది A tree called జబాక. Q. See బంది.
 పరుమద్ది A tree called అబాన. Q. See మద్ది.
 పరుమల్లె A species of మల్లె, Q.
 పరువంక The infinitive form పర్చుట to burn: Burning.
 పరువాక The commencement of cultivation. The sowing season. Farmers keep this feast on జ్యేష్ఠశుద్ధపంచమి Jyeshtha Suddha Ecadasi, as seed time. Other castes keep other days for this anniversary పరువాకసాగించుట To celebrate this feast.

పర for వేర. వారుమేర They are separate.
 పర్చుడుట To fix, settle, assume shape or trim. To be settled or determined. To seem, appear, come to light, look. To happen. To be declared, to BE, or Become. యిద్దరుమేర్చుద్దారు Two men got ready. To be selected, distinguished, separated, arranged, appointed. పర్చుడవినుము listen as I describe it precisely. కర్తవ్యమేర్చుద్దారు They appeared as, or turned out to be, the heirs.
 పర్చుద్ద part. Set, arranged, definitive, determined.
 పర్చురచుట See పర్చుర్చుట.
 పర్చురి An adjuster, one who arranges.
 పర్చురించుట v. a. To settle, fix, pick up &c.
 పర్చుర్చుట (the casual of పర్చుడుట) To fix, set, settle, prepare, arrange, form, adjust, order. To place, dispose, put in train. To resolve on, ratify, determine. To chuse, select, distinguish. To separate, divide, distribute. To bargain, agree, make conditions. To set forth, define, declare.
 పర్చురువుట To set &c.
 పర్పాటు Arrangement, rule. Fixing, disposal, decision, management. Selection choice, agreement. పర్పాటుచేయుట To select, arrange. To project or scheme.
 పర్పాడు See పర్పాటు.
 పర్చు erpu. Ardour, burning, hotness.
 పర్చాక See పరువాక.
 పరి* The cardamom tree.
 పిల or పూ interj. Why, how, wherefore, to what end for what reason. వేయినేల (See వేయి) what is the good of talking.
 పిల n. s. A hurra, or hoop. A carol or catch: such as this, పటిగట్టుకుడివేవతాం మరువస్తే కూడా పోదాం ఓ, ఓ, గొల్లెభామా! The books named గరుడాచలము, ఆటభాగవతము, పాఠజాతము &c. contain many specimens of these. Also, a chorus of applause; see P. 2. 132.

పలము * or పలాంచేత A saw fish.
 పలకి * The cardamom tree.
 పలకికాయలు * Cardamoms in the husk. పలకులు * Cardamoms.
 పలకుడము A carol or ballad.
 పలపాటలు Carols &c. See పల.
 పలశెట్టుట To solace, cheer, comfort, console.
 పలబడుట To be governed, ruled, protected.
 పలా Why, how. See పల.
 పలాము or పలాముచేత The saw-fish : with a long bone on its snout, having teeth like a double saw.
 పలాగంటి What sort of.
 పలాగు How? పలానైనా In any way (లాగు, and అయినా.)
 పలాటి What sort of.
 పలావాలకము A plant called గొళ్ళళకము. Q.
 పలించుట To put in his power : to enable him to rule : to put in his hands. నిన్నుమాచెర్లమేలింతును I will make thee ruler of Macherla.
 పలిక A ruler, a prince.
 పలికెసాము A worm in the bowels.
 పలిచేత The Saw-fish. Russel. No. 13.
 పలిదము for పల్లిదము.
 పలిసవారు (vulgarly వేలిసవారు) Ruler, lord, your honor.
 పలిసె n. s. The common quail. గోకి రెయేలిసె the large quail.
 పలుకోటి Host, assembly. శకలమైనవారు. OG.
 పలుట To rule, govern, manage. To enjoy, to master. To possess or get on his side.
 పలుబడి Government, reign.
 పలేవారు The lords, the rulers.
 పల్నె A sort of snipe.
 పళ్నూరు Seven hundred.
 పల్పడి Rule, government, reign.
 పళ్లు Seven. Also, plural of పరు a river.
 పవ The infinitive of పచుట to plague, torment. పేదపెట్టగా.
 పవ n. s. Baseness, vileness, abomination. జగుత్ప, రోషము, నీచత. R. 4. 123.
 పవకారము * Specification, emphasis, particularization : as the vowel E, in itadē, thus ఇతడేసా యీ this is the only witness.

పవగించుట To hate, dislike. To be vexed or disgusted అశవ్యకడుట. D.
 పవము Dislike, disgust (See నేవగించుట.) Ill, evil, discomfort. adj. Disgusting, hateful. M. 4. 2. 54. అశవ్యము. D.
 పవాడు Who, what man.
 పవి Which? నీళ్లవిసాలేవి which is the water and which is the milk?
 పవురు Five persons.
 పవెడ Who, which woman.
 పవే A particle of emphasis as నేనేవె I myself.
 పవేళ When, what time. పవేళా at all times.
 పళి (often pronounced యాళి or వ్యాళి) Wild. Crooked, wrong. పళిమాటలు Cant, a solecism or blunder.
 పళిడము A mule. See వేళిడము.
 పళివాడు A savage, a wild man.
 పసి (Affix) at the rate of, at. కుది ten, శుదేసి at the rate of ten. యింతలేసికన్నులు Eyes so large. Also for వేసి (The initial V being dropt) thus శాల్లేసి for శాల్లువేసి.
 పసె See వేసె (under వేయుట. To cast) M. 10. 1. 191. పసెడి i. e. వేసిన cast, thrown. R. 4. 136.
 పవ్యము * adj. Abominable.

వి

వి The vowel AI, pronounced like I in five, high, or like Y in thy : not like ai in maid, pain. Gilchrist spells it ue but analogy led Sir W. Jones to use ai. The shape వి is used as an initial in the dictionary and in poetry, but elsewhere the Telugus use a secondary form అయి "AYI" instead : writing అయిదు ayidu, for విదు aidu, five. This is not used in this dictionary : because the insertion of y interferes with the alphabetical arrangement. The secondary form అయి ష్యి is used in poetry as a dissyllable, whenever the metre requires two short syllables for AI ; which is one long. When thus inserted the Y is not pronounced. Thus అయిదు is not pronounced ష్యిదు, but

కీ-du. In Telugu words there is this liberty of spelling : but the longer form *యి* ought never to be used in words of Sanscrit origin. వి or అయి past: p|| of అగుట q. v. వాడైయిట్లా చెప్పాను he himself said so. It denotes similarity, as చూనైనిలిచెను he stood stock still, lit. he became a tree and stood. It denotes likelihood ; as వచ్చేవాడనైవుంటిని I was about to come.

వింధ్రజాలికుడు * A magician, a juggler.

వింధ్రి * A name of Vali, a hero in the Ramayan.

వికకంఠ్యము * Simultaneous.—ముగా Simultaneously.

వికమత్యము * Agreement, harmony. adj. Leagued, united. See వికకంఠ్యము.

విక్యము * Union, oneness, coalescence, unitedness. Syncretism.

వితిహ్యము * వితీహ్యము * Tradition. (ti, not ti.)

వితీ If; should it be so, suppose it were so. But (This is the conditional aorist of అగుట) Truly; indeed: as నాకైతేలేలియదు Truly I don't know;

I for my part know not. Literally, To me indeed it is unknown. చేనుఅయిలేయిచ్చెను గాని యిల్లుయియ్యలేదు He gave the field indeed but not the house. వాడుఅయిలేరాలేదు As for him, he did not come. పూర్వముఅయిలేవిన్నాను I heard so indeed formerly. వాడుఅయిలేతప్పచేసినాడు కాని To be sure he is wrong.

విడ Together, along with. వెంబడి. BD. 6. 1029. OG.

విడు Five. అయిదుపదిచేయట To throw into confusion, leave it at sixes and sevens. The OG. says ముందరడుగువెనక పెట్టుట.

విడువ A matron, housewife, good woman, (meaning one whose husband is alive.) See ముత్తైదువ.

విడువతనము Wedlock. The state of being a wife.

విఘ్నాయిలు or అయిదుచాయిలు The "five anvils:" i. e. the five trades. See శుంచారము.

విన or అయిన (rel. p|| of అగుట) Being, existing. యజమానుడైన రామయ్య Ramaya who was (his)

master. తమ్ములయినవాండ్లు They, who were his brothers. Becoming, suitable, fit; అయినగూములు proper principles. వినదినము or అయినదినము a fit day. అయినవడ్డి The interest that accumulated. నాకయినవనిమి My friend. (See కానివాడు) As a conjunction it is thus used విన or అయినా But, though it were so, yet, వాడయినావీడయినా Be it that man or this. Either one or the other. It is added to interrogatives as యెక్కడ &c., and it gives a strong emphasis as యెక్కడనైనా wheresoever. యెవ్వడయినా whosoever. రెండుకోసులయినా at least two miles. యెవ్వడైనామేమి Never mind who it was. Hence the adjective form; as సొగసైన pretty, having elegance. Elsewhere it is translated *who is* (and is added to adjective nouns thus) కవిఅయినభిమన the poet Bhimana. విద్యాంసుడైనకవి a poet *who is* a man of learning. Thus also in the plural ధనికులైనవర్తకులు merchants who are rich. వినను or వినట్టుటికిన్ని. "but" అందుకుఅయినక్రయము the price of that; నాకైనను even to me. మేనల్లుడైనఅంతఃకరణవల్ల through the affection arising from his being a nephew. వినట్టయితే See వితే . . మిదిఅయినట్టయితే should it be your's.

వినట్టుటికిన్ని Nevertheless, still: yet. Literally—when it is so, even then.

విశ్ర, అయిశ్ర Harm, detriment, damage, flaw, defect.

విపోవుట To be done, finished, exhausted. See పోవుట.

విమూలగా Obliquely, diagonally. Oblong and crooked. Rhomboidal.

విరాజులు A cant word for mice; as donkey for an ass.

విరామిక Fondling, coaxing?

విరావణము, * or, విరావతము A poetical name for the North point of heaven, the regent of which, విరావతము, is the elephant on which Indra rides.

విరావతి The bolt of Jove. Lightning. విద్యుత్ . SC.

విలేసి vulgarly అరివేసి or అరిపెనకుండలు Paint-
ed vases used at weddings.

వివారము A root used as a medicine in dropesies.

వివచ్చుట (అయిరావడము) To prosper. To agree
with one's health.

విశ్వర్యము * Riches, prosperity. Wealth. కలిమి,
శంకుడ, భూతి. The అష్టైశ్వర్యములు eight su-
pernatural perfections, or attributes of the
deity are summed up in this verse. అణిమాను
హిమాచైవ గరిమాలఘీమాతథా | ప్రాప్తిః ప్రాకా
వ్యమితత్వం వశిత్వంచాప్యభూతయః | That is
characterized as 1, Atomic, 2, and yet of pro-
digious vastness, 3, and gravity, yet, 4, of levity
ethereal, 5, omnipotent, 6, freedom, 7, supre-
macy, and, 8, possession.

విశ్వర్యవంతుడు * Opulent.

విహికము * The present world or this life. The
condition of being here on earth.

ఒ

ఒ The short vowel O as in the words polite,
romance, different from the vowel of hot,
on, for. In French sotte gives the short sound
of O and cote gives the long sound. The word
möröse exemplifies both sounds. Like వి and
ఓ and ఇ q. v. this initial form ఒ is used in
the dictionary and in poetry, but elsewhere it
is written తె vo (or wo) and యె yo. Thus ఒక
oca one is written తెక voca, and even వక vaca.
Words not found under ఒ must be looked for
under వ and vice versa. The short o is foreign
to Sanscrit but in some words is substituted
for U. Thus కుమారుడు becomes కొమారుడు,
and పుస్తకము సొస్తకము and బొహు for బహు.
The vulgar Telugus sometimes use O for E
as లొండు for రెండు Two: or for A as తొవ్వి
for తవ్వి digging: and మొబ్బు for మబ్బు dark-
ness.

ఒ or ఓ An affix of doubt: as నీకోవాండ్లకో Either
to thee or to them.

ఒంక or ఒక The name of a plant called కరాం
బుక. Q.

ఒంకకలన Is interpreted అష్టఫలము. Q.

ఒంకె A hook or peg, a pick lock.

ఒంగతీయట See వంగట.

ఒంగడిపుశత్రవము The evil in cattle: perhaps an
error for తెంజిలి.

ఒంగు A knee of timber. See వంగు.

ఒంగుట To be subdued, be under, be down, stoop.
slant, become subject, be practised, or exercis-
ed. See వంగుట.

ఒంచు The cloth with which two men, holding
the ends, measure grain out of a heap.

ఒంచుట To subject, subdue; (casual of ఒంగు) to
exercise the body. చేహమునువంచుట. See వం
చుట.

ఒంజిలి or ఒంజిలి Calamity, misfortune, embar-
rassment.

ఒంజు A sort of fish.

ఒంటుని Enmity, hatred, lit: disagreement (vide
ఒంటుట.)

ఒంటరి Alone, single.

ఒంటరికతె A lone woman.

ఒంటరికమా Solitude, loneliness, privacy.

ఒంటరిగాడు A solitary.

ఒంటరిపాటుగా Alone; in private.

ఒంటరులు Foot soldiers. Infantry. కాలిబంట్లు. D.

ఒంటి One (of a pair or couple.) Privacy. ఒంటికి
పోవుట to go to the privy. ఒంట్లు a pair of ear-
rings. ముళ్ళ్యళులొంట్లసియాడ pearl earrings. T.
5. 7. ఒంట్లు cyphers.

ఒంటి Single, only. ఒంటిపొర a single fold. ఒంటి
కొయ్యి Single masted (a vessel.)

ఒంటి genitive of ఒడ్లు The body, which see.

ఒంటింపు Convenience, aid, help. Reference for
payment. వానికిరూకలు తెంటింపు కాలేదు he had
no money at hand. వానికి తెంటింపు రచ్చంది he
no longer has the means of doing it.

ఒంటింపు Convenient.

ఒంటిగాడు A single man : a lone person. A rhinoceros. ఏకచరము It is generally explained a wild boar.

ఒంటిపాటు Loneliness, retirement.

ఒంటిమెయి (ఒంటిగా) Alone, by himself.

ఒంటియ or **ఒంటె** A camel.

ఒంటిరి Lone, single. **ఒంటిరిది** a lone woman.

ఒంటు A share, division. Windfall. **ఒంటు** A cipher in numeration. **సారెనిశెంతు** The place or square in which a counter stands in a game at drafts.

ఒంటు or **ఒంటుబావిలి** A sort of earring worn by men.

ఒంటుట To agree with one's health, to be wholesome or salubrious. ఆశానానికియాదేశమునకున్న ఒంటక ఆశక్తముగావున్నది, or thus ; ఆక్కడినీళ్లకున్నయిక్కడినీళ్లకున్న శుంటనందున వాడికి శుభ్రకుమరు లేదు his health suffered from change of water, (or, as we say, *change of air.*) See on నీళ్లు.

ఒంటె A camel. **ఒంటెకోడి** An ostrich. (This probably is a fictitious word.)

ఒంటెత్తు గావుండె Headstrong, self-willed.

ఒంటాలై A thin petticoat. A. 2. 73.

ఒంట్రగాడు A porcupine. See ఏడు. But see ఒంటిగాడు.

ఒంటు Earrings. See ఒంటు. plu. figures, numerical signs.

ఒండ n. s. Ill, evil. A whitlow : a sore nail.

ఒండరింపిండరిచూటలు Nonsense, idle talk.

ఒండు Sediment, deposit ; mud left on land by a flood. **నోదావరిపుండుపెట్టింది** (commonly spelt **వండు**) **ఒండుమన్ను** Alluvial soil or loam used as manure.

ఒండు n. s. A wild bee, plu. **ఒండ్లు**.

ఒండు n. s. One, an individual. Another person. **ఒండేమి తెలియక** not knowing a single thing. **పుండననేల** Why should you say anything? P. 3. 300. **పుండువిడిచిపుకదిగము** every other day. **ఒండువిడిచిన** In the second grade—or—after

one remove. Distant ; of the half blood, as **ఒండువిడిచినతల్లి** a distant aunt.

ఒండు adj. Thick, solid, substantial. **దశశీరియైన.**

ఒండెడ adv. Elsewhere.

ఒండొంటికి (ఒక దానికివకటి.) To one another.

ఒండొండ Along, continuously. **ఒండొండపారుతూ** flowing on still. **ఒండొండ, అస గామిధానువార్తము.** ABA. 3. 110.

ఒండొకళ్లు, or, **ఒండొరులు** Each other, reciprocally, mutually, against one another.

ఒండ్లు Others, other persons. Wild bees. Also the name of a certain jewel.

ఒండరుపొలము Lowlying land, unfit for the plough?

ఒందించుట for **పొందించుట** ; the initial **చ** being dropt.

ఒందిలి Evil, calamity. Epidemic disease, murrain or evil among cattle. (Compare **ఒంబలి**.) Inconvenience. (అసొండర్చము.) **అక్కడు శుంపించకములో వందిలిచేత శుంపిననే లేదు** A sad accident prevented my sending them...

ఒండుట To obtain, possess &c. See **పొండుట**. (The initial **చ** is dropt as explained under the letter **శ**) **తెలివి సెంది** recovering his senses. **నలుపుండు** beautiful.

ఒంతు Crookedness, curve, twist. A knee of timber. The worm of a still.

ఒంతుట v. a. To bend down. To afflict : (the casual of **ఒంచుట** or **వంచుట**.)

ఒక, పైక, ఒక్క, పైపు, వక, వక్క, వపు (The first three modes of spelling are correct.) A, an, one : as **పుకయిల్లు** a house, one house. **పుకయెద్దు** an ox. (Compare **ఒకడు, ఒకటి, and పాకతె**) **కొందరు** few, some. **పుకకొందరు** only a few. **కొండొక** Some, some little, as **కొండొకనేతు** a little time.

2. As the article : **కొన్ని** few, some. **పుకకొన్ని** a few, very few. **పుకరితగా** after a manner. **పుకచింత** an anxiety ; a care. **వకశనినిమిత్తముగా** about a certain affair. 3. Adding the intensive **E** gives the sense *only* ; thus, **పుకయిల్లు** or **పుకయిల్లే**

only one house : వకయెద్దే only one ox. 4. Same, uniform, not different. అందరన్ను పుకే యింట్లోవున్నారు they were all in the same house. వకవేటిన All at once. వానివూరునావూరువకవేటే his and my village are one : he and I are of one village. వాండ్లువకచెయి గావున్నారు They are hand in hand, leagued together. 5. With a negative verb it is thus translated ; పుకరూకలేదు there is *not a single* penny. పుకనాదూరారు they will *never* come. వకనాదూవుప్పడు he will *never* assent. 6. It sometimes denotes uncertainty, as వకనాడు one day : *sometimes*. వకడు Somebody. యిదివకలాగునవున్నది this is after a *fashion*: that is, odd, such as cannot be defined. నాకువకవిధముగావున్నది I feel very odd : I cannot describe my state : I am I know not *how*. 7. If it is doubled, it takes another sense. పుకనిసాము పుకనికియిచ్చి giving one man's property to one man : that is, to another. Giving to *one* what belongs to *another*. అతనిదిపుకవూరునాదిపుకవూరు his village is one, my village is one : that is, he and I live in *different* towns. పుక్కాక్క యింట్లో in various houses. పుక్కాక్క వేళ at different times.

ఒకండు, ఒకండ్లు Same, several, others, strangers.

ఒకట On or in one. At one time. Locative of ఒకటి.

ఒకటర One or two, one here and there, occasionally.

ఒకటి (numeral) One. Genitive ఒకదాని. D. పుకటికి. యిందువల్ల వకటివచ్చును From this, one thing may result. One and the same, not diverse. This word is often understood : as, గంట One o'clock. గంటన్నర half past one. కోసెడు one mile. అక్కడనునిపిపుండెను One man was there. It is often rendered by the article, a, or an, పుస్తకము a book. యిందులోవకటిన్ని తక్కువలేదు There is not a *single thing* wanting. (See ఒక.) యెవ్వరియింట్లోనైనావకవేటే No matter in whose house. It is all *one* in whose house he is. వాడుపోయినదివకవేటే all he did was to go, he merely went. వకటిలేదు There is nothing. నేను చెప్పి

నదివకటివాడుచెశించినకటి I told him *one* thing and he did *another*. యిదివకడుచెప్పేకూలా Is this what *any body* would say? పుకటివెనకఒకటి One after another. దోవకురెండుశుక్ల అడివి వకవేటే గానిదారిమంచిదే There is *nothing* but forest : there is an *unbroken* jungle on each side of the road.

ఒకటిగా Together, unitedly, unanimously, conjointly.

ఒకటిచేయుట To mix, make one, unite.

ఒకటియవుట To be (అగుట) Combined.

ఒకటొకటిగా Separately, one by one, one after another.

ఒకటో First. పుకటోసామీ the first witness.

ఒకడు A man, somebody, anybody. ఒకళ్లుపిల్లనే వకడువచ్చెను I called *one* man and *another* came. దీనికివకడువుప్పనా will any body agree to this? వాడువకడువీడువకడుకాడు He and they are the same, are not separate.

ఒకతె One woman, a female.

ఒకప్పుడు At one time : once.

ఒకరు "Ones : " (plural of ఒకడు) folks : denoting uncertainty. దాన్నియెరగనివారుమీరు పుకరుమేము పుకరు you and we alone remained uninformed : or, unacquainted with the occurrence. దీన్నిమానేవకరుయేమందురు What will folks say when they see this? యిదివకరిషనికాదు? అందరికీన్నికావలసినదే! This is not merely one man's affair : it is of importance to every body. పుకరుపుండేచోటు the place where *one* lives : where people reside. వాండ్లొకరుమేమొకరు They are one and we are one : i. e. They have no connection with us. ఆవూరికిన్నియూవూరికిన్నికరళాలు పుకరు The clerks of these two villages are the same persons (lit: are one.) పుకరుపోతేవకరువస్తారు one goes and another comes. మేముపుకరుమేయిదిచేస్తిమి we *alone* did this. Elsewhere, if the *plural* is intended, the form is ఒకండ్లు, or, ఒకళ్లు. Thus ఒకండ్లుసాము ఒకండ్లు ఉట్టినారు They seized each others' goods.

ఒకర్లు, ఒకరై One woman : any woman. Somebody.

ఒకళ్లు A plural of ఒకడు or ఒకరు q. v.

ఒకవిధముగావున్నాడు He is so and so: after a fashion.

ఒకవేళ At "one time:" perhaps ఒకవేళఅట్లాచేసినా If he ever does so. In case he does so.

ఒకాసెక One or one: denoting uncertainty. ఒకాసెకకట్టణములో in some town or other. ఒకాసెకచోట here and there.

ఒకింత So much: a little, some trifle.

ఒక్కో, ఒక్కో Oh! alas! perhaps.

ఒక్క, See ఒక. One. ఒక్కపాద్య A "single meal" i. e. a religious fast: restriction to one meal a day.

నిన్నులెక్కపాద్యుంటిని I ate but once yesterday.

ఒక్కటను—(ఏకంగా) All at once: suddenly.

ఒక్కణ (See వ—) Titles: the honorific superscription in the heading of a letter. (అక్షరణం. K.)

ఒక్కరము (K.) Nasty, foul, unlucky.

ఒక్కరుడు, or, ఒక్కరుండు One, one person, anybody,

ఒక్కాణించుట (K.) To specify, tell, describe.

ఒక్కీ Lean, thin, emaciated.

ఒక్కీంటికి Apiece, to each.

ఒక్కీంత Some, ever so little, somewhat.

ఒక్కు Dried fruit: plucked unripe, and sun-dried.

ఒక్కుంపుడిని All at once, in one rush.

ఒక్కడ Occasionally, at times.

ఒక్కో or ఒక్కో or ఒక్కో or ఒక్కో Oh, alas! expressive of doubt, grief or uncertainty. చాడువచ్చు సెక్కో Possibly he may come, (denoting wonder or uncertainty.)

ఒకరించుట To gasp, to breath hard; to respire with difficulty.

ఒకరింపు Gasping: difficulty of respiration.

ఒకరు Acrid, astringent. See కటువు.

ఒకరు Astringency, acidity. Queasy sickness.

ఒకరుట See ఒకరించుట.

ఒకర్పు, ఒకరుపు Gasping, difficulty of breathing, panting.

ఒక Withal, so. This is often a mere expletive used to fill the metre, without any meaning: compare పెంక

ఒగ్గించుట To grieve, torment. To sorrow, pine.

Thus UR. 4. 287. సీ || చిగురునేరెడుమొదెసెరిగిరించితలుకెంపు || ఒడరచేయుచునేనెలానియాని || రామా. R. 5. 232. మిమామునువేటలాదికతిని స్పెరించుమహాపరాధముకా.

ఒగుడు Husk, straw of జొన్నలు.

ఒగులుట To grieve, pine, sorrow. See సెు.

ఒగ్గుట v. n. To yield, submit. Prepare; be ready. To bend, bow. To stand in order, be in trim. To lend, yield (an ear;) apply (the mind) apply, present. To miss, fail. v. a. To present the hand. See పోట్లాగుట.

ఒగ్గుబల్ల A rest, or prop, in a lathe.

ఒచ్చెము See ఒచ్చెము of which this is a better spelling.

ఒచ్చుట Another pronunciation of వచ్చుట.

ఒచ్చెము Failure, defect, flaw, imputation—నింక. ఒచ్చెంబులేనికూరిమి love without fail.

ఒజ్జి * A priest, a tutor.

ఒటుక్కు Jump! (expressive of starting with fear &c.) నాకులెటుక్కుఅనింది my heart was up in throat.

ఒట్టు, or ఒట్టుకాయ A testicle. See వట్టు.

ఒట్టి See వట్టి.

ఒట్టు Utter, universal. పుట్టుఅనరి. a general order, an universal rule.

ఒట్టు An oath. A total. ఒట్టుకట్టుట or చెప్పుకొనుట To strike a total.

ఒట్టు Penalty, curse, ban, interdiction=నిరోధము. This word is used as an adjuration, thus నిద్రకుతిలేపుట్టు A curse on me if I slept! అక్కడకుట్టుదొరికితెపుట్టు let me perish if there's any silk there. గొరకుముచెడ్డపుట్టుఅనగానామీదగొరకుముకట్టివుంటేపుట్టు. Using a comb was out of the question. ఆచారిచూపునేనుపోకపోతేనాకువట్టు Shew me the way and it shall be my fault if I do not go... let me bear the curse... let the guilt be mine. See ఆరా.

ఒట్టుట v. a. To set (fire) Thus, in. M. 9. 2. 140. చిచ్చొట్టిరి They set fire (to the house.)

బిట్టలు To dry up, go dry, as a cow, or a well.

A. 5. 112.

బిట్టకొట్టకొనుట To take an oath.

బిట్టకొట్టుట To adjure, to impose a vow or solemn promise. T. 2. 98. To ban or forbid by a curse.

బిట్టవిడుచుట, or, ఆనవిడుచుట to remove his interdiction.

బిడంబడిక or—దికె An agreement, engagement, compact, treaty.

బిడంబడుట To agree, engage, consent. Vish Puran. 2. 176. 211.

బిడంబరచుట To persuade, engage, convince.

బిడంబఱజిట్ట. See వడం—

బిడకట్టుట To strain, to filter.

బిడగూడుట To chance, happen. (See బిస—) కలిసిరావడము.

బిడగూర్చుట v. a. To effect, cause, bring about. సంగఘవింశచేయుట. HD. 2. 1534.

బిడదుడుకు See బిడు—

బిడశు, or బిడశు A delicate kind of fish with a flat head.

బిడశుశు A sort of pulse made of శశలు. split and steeped in water.

బిడబడుట To consent, concede,=పూనుట.

బిడబరుచుట To talk over, persuade.

బిడబాటు Persuasion, effort, struggle.=పూనిక.

బిడముట See పొడముట. To be produced, born, to arise.

బిడమె, ఆన గాఢము. D.

బిడయడు A king; ruler, owner=కర్త. M. XII. 5. 296. M. XIII. 2. 241.

బిడయుట See బిడియుట.

బిడలి Inflection of బిడలు the body. See బిట్ల.

బిడలిమరుపు Armour, as a "covering for the body" a panoply.

బిడలు or బిట్ల plural బిడల్ల. The limbs or parts. The body, the person.

బిడల్ల Bodies: plu. of బిడలు. L. 8. 50.

బిడారము The whole. Or, వ—

బిడి The lap. The loins: See బిడికట్టుట 2. A pocket or pouch formed by a fold in a person's vest.

బిట్లపోయుట To put in his pocket, devour.

పాపానికె బిడికట్టెను he filled his skirts with

sin, i. e. laid himself out for crime. The plural

బిట్ల q. v. is the body. బిట్లకూర్చుండుట to sit in the lap. బిడినిదురు putting it in her lap.

ఆవుకు పుడివారి నది నేడోరేపాదూడ వేసును the cow is on the point of calving.

బిడి or వడి Speed: a current in the sea.

బిడిక A watercourse? యేటి కాలవ. OG.

బిడికట్టు A girdle, as part of female dress. చెంగా వివడికట్టు red petticoat or girdle.

బిడికట్టుట To bind up the apron &c. as a pocket.

బిడికము Propriety, fitness. Prettiness. A vow, or imprecation. శశభము, పుంఠము.

బిడికించుట See వడికించుట.

బిడికలపిండము గావుంటె (ఆనగా వజ్రశరీరియైన) A stout fellow, a tough boxer.

బిడిగా or వడిగా. Sharply, in haste, in a hurry.

బిడిదామర A tree also called అతిరువా.

బిడిబిలి, బిడిబిట్ల Some kind of food. BD. 3. 1319.

బిడిపోసుకొనుట To pocket, put in his pocket.

బిడిబ్రాలు Rice poured into the skirt or lap. See ప్రాలు.

బిడియకట్టుట To filter, strain, twist in a cloth.

బిడియాలు Slices of బూడిదెగుమ్మడికాయ dried with salt and spices.

బిడియుట v. n. To run. To drip, or drop, or trickle. రూకలు పుడికిపోయినవి The money is all run out, or expended.

బిడియుట v. a. To snatch or seize or catch, to usurp. Also to take. బిడిసి చేపట్టుకొనిరాధనూర డించి he caught her by the hand and pacified her. చెవి పుడియుట to pull his ears.

బిడివెగడ్డ A bubo.

బిడుకుట To turn the spinning wheel: to spin. రాట్లము పుడుకుతుంది She spins thread.

బిడుచుకొనుట To pour out, drain. For పొడుచు కొనుట q. v. కన్నెడుచు కొన్నాక నశుడదు It is so dark that your eye might be pierced without your seeing it. So dark as to strain the eyes.

బిడుచుట v. a. పొడుచుట To seize, snatch. To defeat. To overthrow.

బిడుచుట. (Compare పొడుచుట) To rise, as the sun. To rise as the sea. To be worn away or washed away.

బిడుతరితనము Stinginess?

బిడుదుడుకు Hardness, difficulty, unevenness. Also a crag. Stinginess. బిడుదుడుకుజరిగించుట To drive an iniquitous bargain. ఆ రాయిపెడు దుడుకు గావున్నది that rock seems likely to topple down. ఆ స్థలము పెడుదుడుకైనంజనకుం డపడిపోయింది as the ground was uneven the jar toppled over. పెడుదుడుకు seems to mean difficulty in anything, as a derivation.

బిడుపు n. s. Catching, seizing. In the HD. 1. 372. బిడుపు దప్పినయట్టిమురగంబుపోతె like a snake that has missed seizing what it aimed at.

బిడుపుట To seize, snatch.

బిడుపు, అస గాబ్రహ్మచారి.

బిడుపు A word, or expression. See సెడుపు.

బిడ్డగిలుట To incline, sway, lean on one side.

బిడ్డగెడవయ్యి Upside down. BD. 2. 308. M. 6. 2. 178. తల్లికిండులుతయెను.

బిడ్డగాము Evolution, line of battle. Also spelt with స.

బిడ్డాడించుట To vanquish? To aim at?

బిడ్డాణము A cecus, zone, or belt of gold or silver worn by women over their dresses.

బిడ్డారము Obstinacy, jealousy. బిడ్డారమైన obstinate.

బిడ్డారించుట To oppose, combat=క్రతిఘటించుట.

బిడ్డించుట To help to food, put it into his plate. See వడ్డించుట.

బిడ్డిలు Pigeons, doves. UR. 4. 254. బిడ్డిలు పారా వతములు. D.

బిడ్డు n. s. A bank or shore. The original number; whether multiplicand or dividend. A stake in gambling. An obstacle. పెడ్డువేసుకొనివుండుట To be in wait or ambuscade. వానిపెడ్డువిరిగింది his bank is broken i. e. it is all over with him. బిడ్డువిరిగివానిపొదవట్టారు They fell upon him tooth and nail. బిడ్డుబావుట To place his troops. నిపెడ్డువిర గా Perish thy greatness! బిడ్డెన Large, great, stout, big. బిడ్డుగుండ్లు Large balls i. e.

boulders, fragments of rocks hurled from a hill. పెడ్డుకొంచము great or little. బిడ్డోలగము a great assembly. పెడ్డుమెరక high and low, ups and downs; unevenness.

బిడ్డుకొనుట To take, snatch or seize. To demand or extort; to pray, beg, intreat. To oppose (as a shield to a blow.) ఆ గాలికంఠా చెట్టును పెడ్డుకొనివుండినాడు he screened himself under the tree: he took it as his shelter. To ward off.

బిడ్డుట v. a. To place, put, lay, heap up. To fix, set, cast, to rival. To wager or lay (a bet.) బిడ్డుకొనుట To take aim. To lie in wait; be ready to seize. సెంపొడ్డుట to disobey. సెమళ్లు పురు లొడ్డి The peacocks spread their tails. సెంపొడ్డుట to thwart.

బిడ్డె n. s. Drudgery: mean toil. As a proper name బిడ్డెదేశము, or బిడ్డెదేశము, Orissa: the country so called. బిడ్డెవాండ్లు Tank diggers, labourers, pitmen.

బిడ్డెము See బిచ్చెము.

బిడ్డోలగము An assembly, court, levee. See ఓలగము and షేరోలగము.

బిడ్డాము A mispronunciation for అన్నము rice, food.

బిడ్డక్షరము An aspirated letter, like pha, or kha.

బిడ్డెగా Utterly, at all, in the least. See పొత్తిగా.

బిడ్డెలుట, or —లు—, To lie on one's side, to budge, step aside, stand back, get out of the way. పుదరమువీళ్ళుతో సెత్తిగిల్లి a starveling with his belly shrunk to his back.

బిడ్డెలుట or—లు—To give way, go aside.

బిడ్డు Thickness, closeness of texture. Aspiration of a letter.

బిడ్డుకారు The drone of a bagpipe? M. 4. 5. 85.

బిడ్డుకొనుట To make way: get out of his way. prick the skin as a blanket does. To oppose (in propping.) To feel the push: to feel pain from pressure. [step aside.

బిడ్డుట v. n. To give way, yield, retire, recede.

బిడ్డుట v. a. To handle, press, foment, or squeeze. To dry or wipe, to wipe off (sweat.) To cut or break with nippers. పోసెత్తుట To thrust away, renounce, cast off. To aspirate a letter. ఆలక్షరమునుబాగాపెత్తు you must aspirate that letter: or. pronounce the aspirate.

ఒత్తుటాకు or ఒత్తుడాకు The pressing leaf : i. e. the leaf used (like blotting paper) as a rest, *under* the one on which we write.

ఒత్తుడు A thrust, violence. Crowding, squeezing.

ఒత్తులు Gold bracelets for children.

ఒదగించుట v. a. To defeat, push away, rebut.

ఒదగుట v. n. To shrink, step aside : to be at hand : to suit.

ఒదలించుట See వద—

ఒదలుచుట See వద—

ఒదలుట See వద—

ఒదవుట v. a. To serve, be of use. To pervade. వ్యాపించుట Dipik. UR. 4. 263. M. 4. 2. 348.

ఒదికిల శుడుట See ఒదిగిలుట.

ఒదిగించుట See—ద—

ఒదిగిలుట To lie on one side, semisupine. See ఒత్తిగిలుట.

ఒదిగిళ్లు Teasing, plaguing.

ఒడుగు Tumour, swelling of grain in boiling. అన్నము పుగుగు గావున్నప్పుడు when the rice had swelled.

ఒడుగుట To shrink, droop, sidle, slink, sneak hide. To make room, to move so as to accommodate (= తోలగుట) వైదిగివైదిగివున్నారు. They yielded. To come to hand, be got or obtained. (బొరుకుట) నాకుయిచ్చుట్లొరూకలు వైదగలేదు, I did not obtain the money.

ఒడ్డ, or, వడ్డ Near, with, at, by, to. యింటివడ్డవ న్నాడు he is *at* home. నావడ్డలేదు I have it not *by* me. అతనివడ్డచెప్పిరి they told it *to* him.

ఒడ్డి Near, నావడ్డికివచ్చిరి They came to me : తనవడ్డిచెలులు her playmates *that were* near her.

ఒడ్డి A tree of a large size, which in the hot season sheds its leaves. Odina Pinnata. Its wood is mere pith.

ఒడ్డిక Concord, union.

ఒనగూడుట To be obtained ; to succeed or attain. To be, happen, chance. To prosper. ఒనగూడినారు They appeared, came to hand. యితనికి ఆమెవెనగూడినది She is well suited to him. చేకూరుట, Dipik.

ఒనగూర్చుట To effect, attain to : accomplish. To bestow, grant, accede to : the same as ఒనగూర చేశుట Dipik.

ఒనరగా Elegantly, becomingly, fitly. This is often a mere padap.

ఒనరచేయుట (The causal చేయు added to the inf. of ఒనరుట) To grace or adorn. To fit or accommodate. పొశుచేయుట.

ఒనరించుట or ఒనర్చుట or ఒనర్పుట 1 To make, form, do, effect, perform. 2 To celebrate (as a sacrifice.) 3 To compose or frame, to write (a book) పొగొనరించుట To *do* good, or benefit. ఎగ్గొనరించుట To *do* harm, to injure. నావ మొనర్చు *uttering* a sound ఊడిగించులానరించి discharging his duty. తొండమల్ దూలమొనరించి The elephants trunks *formed* or afforded beams : supplied the place of beams. యుక్తులుగ మొనర్చువు Thou shalt *render* them acceptable. ముశుంగొనర్చి to use (as a veil) or to veil. యుద్ధమొనర్చుట To wage war. నగుపాటొనరించును It will *make* them laugh.

ఒనరు or పొనరు (dropping the initial) 1 Becoming, being. 2 Elegance, becoming grace, same as ఓలు or పొందిక.

ఒనరు adj. 1 Being, happening. 2 Agreeable, becoming, elegant 3 Fit, proper. ఒనరైనరూకలు The money that was raised, or collected.

ఒనరుట or పొనరుట 1 To happen, chance, be. 2 To become, suit, or agree : i. e. be pretty, proper or agreeable. 3 To appertain or belong, to attach to. The same as పొందుట in the sense To suit. See ఒనరగా.

ఒనర్చుట See ఒనరించుట.

ఒనర్పుట See ఒనరించుట.

ఒత్పందము Contract, undertaking, assignment. Billeting. A debt payable in kind : bargain.

ఒత్పందముచేయుట To stipulate, contract.

ఒత్పగించుకొనుట To take charge of. To hear a pupil his lesson.

ఒత్పగించుట To give up charge : to deliver. See అత్పగించుట.

ఒత్పగింత See అత్పగింత.

విషయము To assign, refer to for payment, by drawing upon ; to make over.

విషయము Want of agreement, disagreement, impropriety, inelegance. It is the negative verbal noun of విషయము.

విషయముగించుట, అనగా వాడియించుట, తీయించుట. OG.—విడిచించుట.—In M. 3. 6. 8. and 6. 1. 75 some mss. read విషయముగించుట, అప్పుడు గించుట, నెత్తు—and నుత్తు.—

విషయముచేరము Agreement, stipulation.

విషయములు v. n. To look, seem, be perceived. To be ; felt as a passion. To vie with, rival or look like, emulate.

విషయించుట a. To cause to consent : to prevail on. To assign or make over, commit, entrust. స్వాధీనముచేయుట, వశముచేయుట. BD. 5. 57.

విషయము n. s. Grace, agreeableness. Consent, agreeing, compliance. విషయముచేసిన Graceful, agreeable.

విషయము n. s. Fitness, propriety. Dexterity, cleverness, agreeableness. Elegance, beauty, charm, grace. విషయముచేసిన adj. Due, right, fit. Dexterous. Becoming ; agreeable, handsome : beautiful.

విషయముకొనుట v. a. To confess, own, acknowledge. To agree, consent, abide by, comply with, accept.

విషయముగా Duly, well. See విషయము.

విషయములు v. a. To confess or have (a name.) See the verb neuter. To rival or match. To submit to.

విషయములు v. n. 1 To become, be, exist. 2 To be fit or proper, to be agreeable. అవిధమున విషయమునా Does such conduct become you ? 3 To consent or agree. 4 To confess, own, acknowledge, recognize. 5 To be manifested or shewn forth, as valour ; to come to light, be evident or evinced, (as a feeling).—Hence it is sometimes translated adverbially as అనుగ్రహించుచు విషయముగా graciously : విషయముగా Well. విషయముచేసితి They referred me (to you) for payment. This verb

విషయములు is unskillfully used to translate several other verbs.

విషయములు (వకవిధమునకల్లు) A kind of areca nuts.

విషయములారా Charmingly.

విషయము (Canarese) One, sole. విషయముగించుట The one great hero.

విషయములు A kind of sweet cakes = పోకెలు.

విషయము n. s. Trimness, trim, train, propriety. thrashing of corn. adj. Trim or clean : as grain ; right and tight విషయముచేసినది The matter is now finished. విషయముచేసినది పొట్లం గాచినది. చక్కబెట్టడము, నూర్చడము Dipik.

విషయముచ్చు, or, విషయముచ్చు The bezel of a ring &c. the part of any jewel that holds the stone.

విషయము (K) n. s. Suitability, fitness.

విషయముచ్చుట, అయికచ్చుట v. n. To prosper, to thrive. విషయములు యితనికివిషయము రాలేదు he had no good luck in cattle : his cattle did not turn out well అతనికివిడివిషయమువుంటుంది the jidi milk, (a certain medicine) agrees well with him : or, suits his case.

విషయము n. s. Bigness, plumpness విషయము denotes importance ; but విషయము slightness. విషయముత్తుట To become big, or plump. To swell.

విషయము adj. Big, plump.

విషయములు v. n. To agree or suit, to thrive విషయము మినాకువిషయములేదు This climate does not agree with me విషయమువుంటె Salubrious విషయముచ్చుట To thrive or prosper.

విషయమురము n. s. Bloom, grace, shapeliness, the pride of beauty. (పొందర్యగర్వము. Dipik.) elegance prettiness ; longing, fancy, liquorishness. విషయమురములు pretty language, bragging. విషయమురమునా విషయమురముత శుభ్రుడు old as he is he has still a sweet tooth in his head. విషయమురక తె or విషయమురక, A pretty woman, a beauty, a coquette. విషయమురకాడు n. s. a fop, a pretty fellow. విషయమురక adj. Blooming, graceful, shapely, pretty. విషయమురకలు pretty legs. విషయమురక n. s. A beauty, a graceful person or charmer. A coquette, a fop.

ఒయాళి A procession. See ఒయాళి.
 ఒయికిరింత Nausea, sickness.
 ఒయ్యన With gentleness, softly, sweetly. The
 న is sometimes dropt : thus శిరములాయ్యవం
 డి. Mand. 2. 3. Dasav. VII. 161. ఒయ్య
 నెయ్య Gently.
 ఒయ్యారి A beauty, a fair woman.
 ఒయ్యారి or వయ్యారి A procession. Particularly
 one wherein the horses go at a gallop.
 ఒయ్యయ్య Very gently, by little and little.
 ఒర n. s. Touch, rubbing. Trial of metal by
 touch (see వర) a case, sheath, scabbard. తల
 గడ పుర a pillow case. A ring of clay, thus
 ఒరలనుయి a well built with rings of baked
 earth. ఒరగాలు a lame leg.
 ఒరకడము. Unevenness ఒరకడపు నేల an uneven
 spot. ఒరకడపు త్రోవ అనగా వల్లము పెరక
 దారి. D.
 ఒరతడును or వరతడును a mere moistening, a
 slight wetting.
 ఒరంకల్లు See ఒరకల్లు A touchstone. The name
 of a town marked on the maps as "Waran-
 gole;" 80 miles NN. E. of Hydrabad. B. 1.26.
 ఒరకము, ఒరకటము, ఒరకాటుము, or వరకడము
 Steepness, inequality : a slip of the pen. See
 వేట చేరువు which is the reverse.
 ఒరక adv. Wrongly. ఒరకబలికి తేరి M. XII. 2.
 386 if he determine wrongfully.
 ఒరకడుగు n. s. The water in which rice is
 washed the second time.
 ఒరకల్లు A touchstone. See ఒరచుట.
 ఒరగించుట To slant or place in a slanting man-
 ner. To lay. See ఒరగుట.
 ఒరగు n. s. Crookedness adj. Crooked.
 ఒరగుట, or—రు—v. n. To lean, bend, bow
 down, slant, be inclined, recline, or lie down,
 to be weighed down, as scales. తలాడ నెరగి
 leaning on the pillow పురగి crouching, hiding.
 ఆ-తెక్క ను నామీవవరక వోసి నాడు he got that
 debt charged against me, turned it on me.
 ఒరగుడుదిండు, ఒరగుబిల్ల A leaning cushion
 or large pillow.

ఒరగొనుట To try (gold) by the touchstone.
 ఒరచాలు మక్కి A single ploughing : వకచూచును
 ప్పినపాలము. D.
 ఒరచుట See ఒరచుట.
 ఒరటులై Being exhausted. M. XIII. 5. 96.
 ఒరశురిఅన గాఢుండరపురుచుడు D.
 ఒరపు, ఒరుపు, n. s. Touch, contact. Rubbing
 Tightness. Fineness, nobleness. Fault, trans-
 gression : (=ఒరయిక కషణము! సాందర్భ
 ము. Dipik. It is also rendered తంట, దోషము,
 Evil effect, mischief : likewise చిలాసాతికయ
 ము. Some critics assert that spelt with RA,
 ఒరపు means fineness, bloom, and with RU
 ఒరుపు means touch, contact. ఒరసైన adj. Fine,
 noble, ఘండరమైన, beautiful. Dipik. =నొత్తు
 Elsewhere light : thus ఒరపుమక్కి the light
 ploughing, as opposed to తొంటిదుక్కి wet
 ploughing. T. 2. 73. H. 1. 311. M. XII. 1.
 129 Padma 3. 11.
 ఒరపెంకు A ring of baked earth used in building
 wells, a tier. See ఒర.
 ఒరబొమ్మ A puppet or doll.
 ఒరయిక Rubbing : contact : friendship.
 ఒరయట v. a. To rub.
 ఒరయట v. n. To rub together, be in contact.
 To touch or graze, as a bullet. To struggle
 or compete with. విద్యతోనొరియుట To become
 familiar with (learning.) ఉంకరమువేలునుపురు
 శుకపోయినది the ring has grown into the fin-
 ger. గుండుపురిసిపోయినది the ball grazed (my
 hand.) నేనుచడి నా మాకాలువారు శుకానిపో
 యినది I fell and my knee was bruised.
 ఒరలుట v. a. To lament, wail, cry, whimper.
 ఒరవ See వరవ.
 ఒరవ adj. Crooked, sloping. ఒరవశరీరము, కుటిల
 చేహము. D.
 ఒరవిడి See వర— Service, slavery. M. 5. 3, 97.
 ఒరశుకపోవుట See ఒరయట Rather —రు—
 ఒరి n. s. Plunder, spoil. తోటిడి. A. 6. 110.
 ఒరికాలు A crooked leg. ఒరకబట్టినకాలు. D.
 ఒరిదల n. s. A hole. ఎలుకచొక్క. P. 2. 117.
 Solitude. ఏకాంతము.

281దలకాడు n. s. A wretch : a miser. A. 4. 167.

A talebearer.

282బీజము A swelled testicle. Orchitis.

283యక, or, 283యిక, n. s. Rubbing, contact. Friendship.

284యటు See 283యటు.

285అసగా అతిశయము. D.

286గు—See 8—

287గుట v. n. To incline, bow, lean. సాష్టాంగ మురిగి. G. 8. 106 he fell prostrate శడవపు రిగె the boat leant on one side. 288శక్తాడు he tumbled down. విస్ఫేరిగినట్లు Crashingly, suddenly : as though the skies were falling : like a thunderbolt.

289చుట v. r. To rub, to try metal by the touchstone.

290చుబద్ద A carpenters tool to draw parallels with. It is a stick of iron with each end formed into a double point. From 291యటు to be indented.

292జుబద్ద, 292జుమేకు See 290చుబద్ద.

293దు n. s. Another : a neighbour or other person, a stranger 294లు others.

295శు See—x—.

296శుక A slave or servant. See 297వడు.

298సుకానిపోవుట See 299యటు v. a.

299సుకొనుట v. a. See 299యటు v. a.

300ర్ర or, adj. వర్ర Bitter. A. 5. 112. ఔరము, కారము.

301ర్ర See వర్ర.

302రె n. s. A crack. A rick of corn : (బీటిక, బిన్నకుళ్ళు. D.) శంప a low fellow, a black-guard. A bay or inlet. A wild or curst cow. 303రూతలు Filthy language.

304కపోయుట v. a. To spill, cant over, pour out, See 305కుట.

305కుట See 306కుట.

306యటు v. n. To appear, seem, or come to light. To take place, be or happen. This verb is often used as a mere padap: it appears to be the same as పొలయుట, or 307పుట (D.) Thus 308రినత్వలాలయక a smile was betrayed on

her lips. పెంపొలయక no increase took place. -పాపించుట, శుద్ధుట, నెరయుట ABA. Often rendered thus : పొందుట, అందుట, అంటుట, అనురుట, అయివుండుట. కలుగుట M. XI. 2. 4. M. IX. 2. 131. M. 3. 5. 172. UR. 4. 267. BD. 3. 144. Compare వలయుట the initials being as usual mutable.

309రుట v. n. (Tamil) To be troubled, vexed, or puzzled, To jabber.

310శు n. s. Secret intelligence. The neck of a stringed instrument, (వీణాదండము,) వాళ్ళు గాళుండే Underhand వాళ్ళు గాళుండేవాడు an accomplice, a traitor. కాండ్లు 311శు గాళుండే నారు They leagued with him.

312క or 312కెంక q. v. A sort of fish.

313కి or—క. A funeral pile. 314కులవిట్ట or 315కాడు q. v. The cemetery or burying ground. Mand. 1. 18. BD. 5. 680. See గండము.

316దామర A certain plant.

317పించుట The causal of 318చుట. T. 4. 211.

319బుచ్చుకొనుట To betray, shew. 320తడటట్టు చేయుట. To lose, let go, పోకొట్టుట BD. 4. 165.

321యించుట To kill. (See పొ—) చంపుట BD. 4. 400.

322యటు See 323యటు.

324కుట v. n. To spill, gush out, overflow or redound, be shed (as tears) or spilt ; to flow or drop, to burst forth, as milk. To be dropt, escape (as a casual unintentional expression.) A proverb says పాలులో నెయ్యి పురికినట్లు Luck upon luck.

325చుట v. a. To peel, shell, flay : to pick (a bone or a scab.) To pare off, tear off. పున్నె నశశ్చు grain cleaned from husks పులవని శశ్చు grain in the husk. శండుపులిక అనిచేత పెట్టినట్లు చెప్పినాడు he gave a graphic description. వానిచూస్తే అబ్బిన పులచుకానివచ్చినట్టే లున్నాడు he is the very picture of his father.

326శు n. s. Peel, husk, skin, rind, coat, shell.

327శుశశ్చులు n. s. grain freed from the husk.

ఒరిల్ అనగావల్లు! వశ్రీకులు A. 6. 100.
 ఒల్ల for ఒల్లను I hate : or, ఒల్లా Avaunt! I care not for you. This is the contract form for ఒల్లను I do not love, with the intensive ఆ or ఆ added వొల్లవొల్లవొల్లర &c.
 ఒల్లంబోవుట v. n. To faint, be alarmed, turn pale. M. 3. 7. 221. చిన్నబోవుట, వెలవెలబోవుట.
 ఒల్లక adv. Unwillingly, involuntarily, not choosing. Abstaining from, avoiding. This is the negative verbal participle of the defective verb ఒల్లుట to like or love.
 ఒల్లకాడు n. s. 'The abominable place' i. e. the cemetery or place where bodies are burnt. ఒల్లకాటిమాటలు Nonsense talk fit for such an abominable place 'gallows nonsense.'
 ఒల్లకు She dislikes. See ఒల్లుట.
 ఒల్లన Gently, softly BD. 5. 1026.
 ఒల్లబోయె అనగాచిన్నబోయె OG. and AB Bhu.
 ఒల్లబోవుట See ఒల్లబోవుట To faint, turn pale. M. 9. 1. 222. చిన్నబోవుట, వెలవెలబోవుట.
 ఒల్లమి n. s. (negative noun of ఒల్లుట to love) Hatred, dislike. Refusal, grudge, unwillingness. Dissent, disapproval. Intolerance. కుడువసెల్లమి his disinclination to eat.
 ఒళ్లు vulgarly వళ్లు n. s. The BODY. Infl. ఒంటి or శెల్లి vulgarly వంటి, or వల్లి: D. వొంటికి: L. వొంట. The body, person, figure. In translating into English this word, "body" is often omitted. Thus నీశెళ్లుమెట్లావున్నది How do you do? how are you. వానికిశెళ్లుమెట్లావున్నది how is he వానికిశెళ్లుతిరుగుతున్నది he is giddy. వానికివాళ్లుకుదురు గావుండలేదు he is unwell వానికిశెళ్లుతెలియలేదు he is out of his senses. యిమవంటిశ్శలములందుయింగ్లీషి వాండ్లు body అనివకనాటికిన్నిఅనరు. నీశెళ్లికావరమనితు I will crush thy pride శెళ్లువంఱియాశనిచేయవలశినది You must exert yourself to effect this శెళ్లువంఱకయెట్లాసాధిస్తావు, or, ఒళ్లుదాచితేయెట్లాగలుస్తావు, How can you succeed if you will not exert yourself? In all these phrases the English omit the word body. వాడికి అన్న

మువంటశుట్టింది he digested the food. abl ఒళ్లు గల Plump, corpulent. In some places శెళ్లు is used for మానకు the pudenda or nakedness. కంఠ్రనానియెడుటవాళ్లుదాచుతావా Will you conceal the truth from your lawyer.
 ఒల్లుట, or వల్లుట v. a. and neut. To be willing, choose, fancy, wish, To love, like, long for. The negative ఒల్లను or వల్లను is, I hate, detest, dislike; I will not; I do not choose: యింక ఆడకనొల్లను I do not choose to play any more. యెంతసెల్ల it is not fit to consider it (See వలకు).
 ఒళ్లుకెట్టుట To grow corpulent.
 ఒల్లె or ఒల్లెచీర n. s. A child's frock. వస్త్రెయెల్లె a gay petticoat.
 ఒల్లెంక n. s. A prickly globular fish with poisonous flesh. Tetrodon Hispidus.
 ఒల్లెతాడు or వల్లెతాడు n. s. A noose flung at a deer &c. to trip it up.
 ఒల్లెవాటు n. s. A scarf a term for the upper garment if gracefully arranged round the neck. In Tara it is applied to a lady's scarf.
 ఒళ్లె A contraction for ఒళ్లులూ, శ్రెడిలూ.
 ఒవ్వమి refusal, For ఒళ్ళమి q. v. so క్రోవది for క్రాశది.
 ఒవున n. s. A sheaf of corn.
 ఒవుట To assent, consent. ఒవ్వనివారు Those who hate, or disagree M. 4. 2. 288. VI. 2. 9. గిట్టినివారు.
 ఒశ n. s. A certain medicinal herb.
 ఒశంగుట see ఒశగుట.
 ఒశంగులు n. s. gifts, fees.
 ఒశగుట v. a. To give. ముద్దొశగుట To give a kiss. In composition it is translated *ful* (like అరి (q. v. as ముద్దులూశంగునిముగము Thy beautiful face.
 ఒశశరి adj. (K) New fashioned: agreeable. Pretty, lovely. Nice, sweet. It is sometimes wrongly spelt ఒశపరి.
 ఒశశరి n. s. or ఒశశరిరసము (K) Agreeableness, pertiness, niceness, sweetness.

ఓ

ఓ The long vowel O as in hôte, vôtre in French. See note on the proceeding vowel, and on P and V. The form ఓ is used as an initial in the Dictionary and in poetry, but elsewhere this is written ఓ vo though still pronounced O. Thus ఓపిక! ఓడుట are in the Dictionary spelt ఓపిక! ఓడుట. Elsewhere it is often written యా as యాపిక. *Vulgarly* it is pronounced వా Vā as వాపె! వారగా for ఓపె! ఓరగా which *correct* forms alone are in the dictionary. Thus also (the converse) వాడు vādu is vulgarly pronounced ఓడు odu, he. ఓడు.

II.—ఓ As an affix denotes, question or doubt. as నీకూపానికూ to you or to him. In poetry this is sometimes made short—thus బిడ్డయో పాతయో bidda—yō pāpa—yō *either* child or baby (The Y is inserted to save elision) వాడువచ్చినాడోకాని *perhaps* he came there *but*, అట్లాతలచినారో *possibly* they thought so.

III.—Added to cardinal numbers it forms ordinals మూడు mudu three; మూడో mudō third: which is contracted for మూడవ, a form now used only in poetry.

IV.—To save elision (after Drita words) N is inserted, as ఎక్కడ *where* ఎక్కడనూ *eccada*—న—o "somewhere or other" when it is added to the participle in తే as పోతే, వ్రాస్తే (being Drita) N is inserted as వాడువస్తేనూ in case he should come.

V.—ఓ The vocative sign O ఓతమ్ముడా.

VI.—ఓ contracted for పో go—see ఓవుట.

ఓంకారము * The sacred word ఓమ్, O'M (or oncam, see కారము) being A U M the trilateral name of the deity. This is never pronounced, but is known by the name శ్రవణము. The words ఓన్నమశ్శివాయ form a certain spell or prayer (see పడకూరము) and the word నమః is added.

ఓంకారేశ్వరుడు * A title of Siva.

ఓక See పోక.

ఓక (చెట్టు) A small tree called carissa carondas, bearing an acid fruit.

ఓకము n. s. * House, dwelling—see దివాలక

ఓకర n. s. Retching to vomit ఓకరించుట v. n.

Toretch in vomiting ఓకరింత n. s. or ఓకలింత

Retching to vomit: a symptom of pregnancy.

ఓకార్పుట See పోకార్పుట.

ఓకు n. s. [K] Harm, injury.

ఓకు, వాకు Go not! Do not! for పోకు.

ఓగార్యము, or, ఓగాయత్యము see ఆగార్యము
Some think that both words are the same: others explain ఆగార్యము, obstinacy, or disobedience, and ఓగార్యము bad taste, impropriety.

ఓగరము n. s. Food: Boiled rice.

ఓగు n. s. Evil, harm, wickedness.

ఓగు n. s. A fool, a weak creature. పొంట్లో శునిలేనివాడు.

ఓఘము n. s. A flood: a flock.

ఓజ n. s. Thought, idea, intent. Counsel, wisdom, good sense (=యోచన.) In arithmetic an uneven or odd number. A row, or range.

(వరశ. D.) In M. Virata. 93 is this celebrated verse ||శా|| గింకలబాకటితోగుహాంతరమునందేట్లుటునుండిమాతంగన్నాదిశయూధదర్శనముదృష్టిభవమైవచ్చునాః|| [ozan]

గాంతారనివాశభిన్నునినన్నుచ్చేనవైవీడవచ్చెన్ గుంతిశుర/కుభ్య కుండుశుమరస్సే మాభిరామాకృతి

తి *Like* a lion bursting forth in rage. In

I. VII. 7. ఓజ గాదిట్లాడనూనికు. In B. X.

361. ఓజలేదుభీతియొకటియెరగడు | Vemana

says ఘడలిగుణమునేరుయొజనేరు. In Sucas. 1.

135 దోపలతాదోహదులై శ్రవణిలుటయొజం

గానలేనెతిగా.

ఓజము or, ఓజస్సు n. s. * Strength, might, renown.

Brilliancy. = బిగ, శటిమ, శ్రేష్ఠత, లేజస్సు.

ఓజు A tutor or master. A goldsmith, ఓజ్జలు, or

ఓజ్జలు (ōjjhalu) Tutors, masters: goldsmiths.

అగసాలవాండ్లు.

ఓట (i. e. వెరళు) Fear. Das. 2. 34. R. 1. 45.

ఓటమి, or, ఓటుకు n. s. Failure, loss గెల్వోటుము
లు gain and loss.

ఓటరి n. s. Ruin, defeat, The loser at a game.

ఓటారుట v. n. To be ruined, wrecked ; (From
ఓటు and పారుట.) ఓటారిన అనగా ఒడ్డలయిన, D.

ఓటి Cracked ఓటికండ a cracked pitcher (The
genitive : of ఓటు.) అది వ్రాటిబాచ్చె it is a mere
pack of rubbish.

ఓటితిరిరదండె. A. G. 4. వీణావాద్యభేదము.

ఓటు n. s. Loss, ruin, defeat, nonsuit.

ఓటు Surely ; perhaps. భోజనవేళకైక కామి లూనిన,
వంటకంబుతినకుండక నేర్చగు సోటు భాషణా.

ఓడ n. s. or (as it is usually spelt) వాడ n. s. a ship,
a boat. The word ఓడ added to the names of
some drugs &c. answer to foreign or imported
as ఓడచింతకాయ Imported or seaborne ta-
marinds oḍa pōca is imported areca. ఓడకీలు
Pitch. See కీలు.

ఓడించుట v. n. To defeat, spoil, vanquish.

ఓడిక n. s. శ్రవణము A stream, a river. Manu.
4. 104. A. 5. 144.

ఓడికము, అనగా ధర్మము, క్రమము, అంటే ఓడికము,
కొన్నిచోట్ల ఓడికముగా అర్థముగా అని అన్నారు.

ఓడిగించుట v. a. To empty out, pour out all.

ఓడిన adj. Overpowered, beaten, worsted.

ఓడినక్క A sort of fox. See వరకు.

ఓడుబిళ్లలు Pantiles, such as are used for
roofs. T. 4. 202.

ఓడు n. s. Defeat, loss, failure, forfeit, crack,
chink, hole. ఆతలెల ఓడు That saucepan is
cracked.

ఓడుట v. n. (or v. a) To fail, lose, be
defeated, or worsted. To flow or be
lost, as blood. To shrink, hesitate, fall
back. ఆటవ్రాడినాడు he lost the game.

జీవహింసకోడి shrinking or hesitating to take
away life. ఓడుశుడుట To be frightened.
వల్రు ఓడి అనగా శ్రవణము పారి to rush, as a
flood. M. 13. 2. 451. ఓడుతిన leaky Joined
with an *infin in A*, To be unable, మిమము
చూడసోడి unable to look you in the face.

ఓడకోడకు Fly not ! flee not ! M. 4. 5. 290.
R. 3. 60. G. 5. 102. BD. 4. 1227. M. 4. 5.
290. M. 8. 2. 69. M. 9. 2. 85.

ఓడ్రభేతము The country of Orissa : that forms
the northern boundary of the Telugu country.

ఓడ్రులు * The natives of Orissa.

ఓణి, ఓణికట్టు A bye place, a dark alley.

ఓకుళు * n. s. A cat, జీకోకాతుళు an old cat.

ఓత్వము The name of the vowel O. (ōmega)

ఓడము n. s. A pitfall for catching elephants.
R. 2. 28.

ఓడనము n. s. Food. boiled rice.

ఓడరుబోతు n. s. A babbler or empty talker,
See వడురుబోతు.

ఓడర్చుట, ఓడార్చుట v. a. To comfort, condole
with, The better spelling is ఓడార్చుట The
OG. says చీముపోయుట విదలించుట.

ఓడలు Name of the lowest class among the
Rajainandry mountaineers.

ఓటివిసి, అనగా పోకొట్టి, Casting away.

ఓడె n. s. A rick of corn (=వల్రె) formed of
several పనలు or cocks. See on వామి, and
కుచ్చ.

ఓడెకొంగ n. s. The harvest crane, that fre-
quents the fields at that time.

ఓడెకొరుకు n. s. A crane called also ఓడెకొంగ
See కొరుకుట.

ఓనడుచుట v. n. To smash ?

ఓంసమగిశివాయశిధంసమః * Praise and glory to
God. See on ఓం.

ఓనమాలు The Alphabet, or child's primer, so
named, because (like the criss cross row) it
commences with the salutation to God "O
Namah."

ఓశుమి, పాలుమాలిక n. s. Inability, indolence,
laziness. The negative verbal noun of ఓశుట.

ఓశురాని adj. Intolerable, శహించకూడని.

ఓశురానివాడు I రోగి.

ఓశులేని adj. Impatient. Also impotent, helpless,
ఓశులేనివాడు, a sick man ఓశులేనివారికివద్ద
న్నవారేతల్లితండ్రి Those who check the im-
patient are their best friends.

ఓరిక n. s. Ability, assiduity, diligence. Toleration, Endurance, patience, strength—
 ఓరికలేని insatiable ఓరికపెట్టుట To exercise patience.
 ఓరితా If thou art able i. e. ఓరితివా R. 5. 291. See ఓశ్రుట.
 ఓశ్రుట To bear endure, tolerate. (=ఓర్పుట.) చూపోతక unable to endure his eye. A. 5. 78. unable to stand before his face. యంతకప్పుమోశ్రులేను I cannot bear this యిక్కడభండనోశ్రుదు It cannot be here.
 ఓశ్రుట v. n. To be fit, to suit; to be worthy: to be able: to be possible or practicable. పోనోశ్రునా can he go: పోనోశ్రుదు he cannot go యానోశ్రుని unable to give ఆశ్రుకాట, శుహించుట R. 5. 292. BD. 4. 1954. 5. 240.
 ఓపె Woman! Madam! Lady! ఓశ్రీశంబోధన.
 ఓబుదు One of the gods worshipped by the వెంచువాండ్లు, or mountaineers.
 ఓమము or వామము The seed of bishop's weed.
 ఓము See ఓమము.
 ఓముట v. a. To preserve, to cherish. కాపాడుట|పోషించుట.
 ఓమె! ఓశ్రీశంబోధన "A word used in calling to a woman. ABA. 3. 115.
 ఓయన! ఓయనకొ 'You would have said it was,' ... 'one might have thought:' Thus A. 2. 61. ముత్యపుపేరులోయనకొ you would have said it was a string of pearls: they looked like pearls. From ఓ the sign of doubt, and అనుట to say, (Infinitive. In A.)
 ఓయి Oh! hallo! O thou! T. 2. 83. శ్రుయమశంబుద్ధి.
 ఓర The vocative plural. Oh ye!
 ఓర or ఓరగా, or వారగా, adv. A little: a very little (ఇసుమంత. OG.) ఓర n. s. The side, border, edge. ఒకపూరనవుంటిమి we stood on one side. ఓరగా Sidelong, sideways. తలుపోరగాచేత, or, ఓరవాకిలిచేతనిది she opened the door a little, or, set it a-jar ఓరబోయి అనగావంకరబోయి. BD. 6. 1186.

ఓరచూపు a sidelong glance చెళుకుటోరమొయారచూపు leeringly.
 ఓరంకపొద్దు the livelong day, all day long. (ఆసాయము) L XI. 25. BD. 3. 1023.
 ఓరగించుట To turn aside. కొంఠులూరగించుచు, Pointing its horns, or turning them. BD. 5. 241.
 ఓరగిల్లుట v. n. To turn aside, to slant.
 ఓరగోగు A plant called కరభవల్లభ. Q.
 ఓరగాము n. s. * A hawk. Manu. 4. 84.
 ఓరపోచూచుట To disregard? ఉపేక్షచేయుట BD. 4. 1261.
 ఓరవ, వారవ, బోదె A bed for planting shoots of seed corn.
 ఓరగిల్లుట ఓరగిలుట n. s. To sidle, or move sideways. To be removed or raised as a veil. To withdraw himself.
 ఓరి or ఓరీ interj O thou! fellow! లేరోరి up! ఓరీబాలక My lad!
 ఓరు n. s. Sound, noise (see బోరు) Red colour applied to the walls of a house on festive occasions. (plu.) People, somebody. anybody: (contracted for ఎవరు or ఒకరు) BD. 6. 338.
 ఓరుచుకొనుట v. n. To endure, be patient.
 ఓరుచుట v. a. To bear, endure, suffer, tolerate, pardon To conquer or destroy.
 ఓరుపు n. s. Endurance, patience, tolerance.
 ఓరుము n. s. Food. Rice. అన్నము Ved. Ras. 3. 57. Nila Parin. 1. 12.
 ఓరోరి Hear! my good man!
 ఓర్పుట See ఓరుచుట, జయించుట, D.
 ఓర్పు, ఓర్పై, One, another. (feminine for ఒకతె.)
 ఓర్పరి n. s. A patient person. పూర్వుగలవాడున్న ఓర్పుయున్న Dipik.
 ఓర్పు n. s. Patience, endurance.
 ఓల A cry, shout, hurrah? Bathing, playing in water. జలక్రీడ M. 7. 3. 112.
 ఓలగము n. s. Assembly, Court. See పేరోలగము and ఒడ్డోలగము.
 ఓలపాట Songs used while bathing or swimming. A boat song.

ఓలమాశనోసుట v. n. To retreat; flee, draw back. M. XIII. 1. 55. ఆన గా చాటుకోరుట. D. శరాఘ్నుఘడవుట. D.

ఓలము n. s. Covering, screen, shelter, veil (metaphor) the body as the covering of the soul, ఓలమంది obtaining shelter, చాటు, D. దానెశ్శలము, మరుగు, రక్షణ, ఓలమండక, చాటువారకక. The phrase పౌలఖానా is a low word for jail. ఓలంబగు ఆన గావాప్సగు. OG.

ఓలలాడుట v. n. To gambol in water. To bathe. To revel. R. 1. 211. జలశ్రీడచేసుట.

ఓలలార్చుట To cause to gambol &c.

ఓలలకు n. s. olāc, Exhaustion, fatigue (obsolete) M. 4. 3. 125.

ఓలలాడుట or ఒల్లాడుట To bathe, To sport in water (for ఓలలాడుట.)

ఓలార Halloo! Halloa! DRU. 1052.

ఓలారుట, ఆన గా తేలుట.

ఓలార్చుట, ఆన గా తేల్చుట, సేవదీర్చుట. BD. 2. 746. Pariz. 3. 61.

ఓలాల Alas!

ఓలి n. s. plu. ఓలులు n. s. Dowry, marriage portion, A line, a row. వరుశ. This word is often a mere padap.

ఓళిశ A certain dish of grain.

ఓలిమిక Friendship DRK. 70, స్నేహితము.

ఓలుట for పోలుట.

ఓలుపుట i. e. పోలుచుట To compare శ్రుతి పౌల్ప లేని Incomparable, unrivalled.

ఓలే Dowry See ఓలి. P. 3. 186.

ఓల్లబోవుట v. n. To faint. * సాన్న్యసిల్లుట M. 4. 2. 113.

ఓల్లలాడు or, ఓల్లాడుట v. n. To gambol, frisk about. See ఓలలాడుట.

ఓవంగా | ఆన గా | పోవ గా, పో గా.

ఓవరి. A pavilion, a hall. మంటశము; an antichamber : which is built near the palace but not in it. తొట్టికట్టు OG. శ్రుత్వతోవరులు arbours, summer-houses. R. 5. 32 శుచ్చని యావరులు Parij. 2. 63 green pavilions. గచ్చుతోవరులు Dasav. 9. 132.

ఓవె A rick.

ఓవుట v. n. For పోవుట q. v. To go, చేకోవు i. c. చేయకపోవు.

ఓవె A rick. ఓవధి * n. s. An annual plant or herb : one that dies after becoming ripe.

ఓషధీశుడు * An epithet of Chandra, (Adonis,) the genius who rules the moon.

ఓష్టము * n. s. The lip. ఓష్టామృతము * The nectar of the lips.

ఓశరించుట (K) v. n. To turn aside, remove, To fail.

ఓశరించుట v. a. (K.) To put aside, remove, push off, move aside. To flick away, toss away.

ఓశరిలనుంచుట (ఒక శక్తి గావుంచుట) To lay aside v. a.

ఓశరిల్లుట See ఓశరించుట To step aside, evade తగ్గుట, తరుగుట, తక్కువ అవుట. OG.

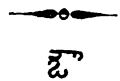
ఓసి, or ఓశు, interj. Woman! miss! madam! wife!

ఓహరించుట v. n. ఓహరించుట To retire, retreat = తొలుగుట to be worsted పౌడుట.

ఓహర, See ఓసిరము.

ఓహరిసాహరి Pell mell, in a rout, backwards and forwards. = ముందుకూ వెనక్కూ అటునుటుము గా వెనగి M. 4. 3. 157. తండోశతండము. D.

ఓహూ, ఓహూయి Holloa! ho! ఓహూహూ Oh, alas!

ఔ AU, the last vowel : compounded of a and u, and pronounced like ou in out or ow in how, cow, now. This initial form is peculiar to the dictionary and to poetry. Elsewhere the Telugus write it అవు avu, or ఌవు but pronounce it like ou ow which form is likewise used in poetry when metre requires two shorts ("ā-ū") instead of one long—a change allowed in Telugu words not in Sanscrit expressions.

ఔ 'It may be.' This is contracted from అవును or for అయిన as అంబయదితి "His mother was (by name) Diti." T. 5. 105.

ఔండ్లు The lips : (plur. of ఔడు q. v.) ఔండ్లుగ రచి biting his lips.

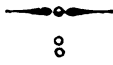
ఔకు n. s. Fen, morass, bog. అవుకుఋణ్ణు A. 4. 162.

బాక, "So be it." BD. 5. 1086.
 బాకములు (The 'being and not being') The hitting or missing, the happening or failing. From అభట and గామి.
 బాహుళము, or అవసూళము, or అభుసూళము Splendour, arrogance. Marvel, prodigy. (బౌద్ధత్వము, సామర్థ్యము) H. 2. 237. 3. 78. Dasav. 1. 66.
 బాహుళించుట or అవసూళించుట or అభు v. n. To exult, be arrogant.
 బాచిత్యము * Fitness, suitability: propriety. బాచిత్యమెరిగిమాట్లాడినాడు he spoke with an eye to the circumstances: బాచిత్యాభాసము the meaning that suits the context. బాచిత్యానికీలశబ్దాడు (not a good phrase) he acted accordingly to the times: being tempted, as a time server. అనౌచిత్యవ్రతశంకము an incoherent speech: a remark that is not suitable, not applicable.
 బాట See అభట to be or become.
 బాట A bath or reservoir.
 బాటి See అవిటి, crippled. అవిటికండ్లవాడు Blear-eyed.
 బాటుగుండు A bomb shell.
 బాడి Yes, sir. See అభుడి.
 బాడు n. s. plu. బాడులు, or, బాండ్లు. A lip, the lips. బాడుకొట్టుట, or బాడుగరచుట v. a. To bite the lips or gnash the teeth through rage.
 బాఠల See అవఠల.
 బాఠల adv. Vide అవఠల.
 బాత్సర్యము * Cupidity, eagerness.
 బాత్సర్యము * n. s. Excellence, superiority. See ఉత్సర్యము.
 బాత్సర్యులు * Northern people: natives of the north.
 బాత్సరపాది * The polar star.
 బాత్సర్యము Anxiety, agitation, passion, emotion. Earnestness. See ఉత్సర్యము.
 బాఠకుడు * Gluttonous, voracious. గర్భాకుడు.
 బాఠల or బాఠల * On the head. అభుఠలమోపి resting it on her head. R. 5 237. T. 2. 2.
 బాధార్యము * n. s. Bounty, liberality.
 బాధుంబర * Belonging to, or made of the (మేడి చెట్టు) fig tree.
 బాధాశ్రము T. 5, 206. Appertaining to one who is skilled in the Sama Veda.
 బాధ్యము * Rudeness, roughness.

బాను Or అభను for అగును [This is the 3rd person singular, aorist of the verb అగుట To be or become, and signifies] It may be, It probably is—yes—Verily—Very well, Well done! So be it! యిదినికామనా Will this be of use to you, మీరుఅట్లాచెప్పనగునే Is it proper for you to say so అదినాచేతనౌను I can do this అదినాచేతకాదు I cannot do that అభునాకాదా yes or no? అభునభును (in poetry అగునగు) (yes yes!) అదిఅభునా Is it right? అభునుకాదనకచేసె he did it without considering if it was right or wrong. బాసను BD. 6. 88. "Saying, yes"—he said, yes.
 బాత్సర్యము * A noun used in an irregular form.
 బాత్సర్యము * Scriptural, theological.
 బాపాధికము * adj. Temporary, not permanent. That which arises from circumstances. బాపాధికశక్తి official authority: the power that circumstance or situation gives: not being inherent. బాపాధికశరీరము the bodily form, assumed for awhile; as in an incarnation.
 బాపాశనము * The performance of sacred rites, that is, the homam. In a comic sense, smoking tobacco.
 బాపాశనము * An erroneous spelling for అవపాశనము
 బాఠడి Scorn, despite, slight. Radha. 3. 72.
 బాఠశుడు * A son of the full blood.
 బాఠ or బాఠా Yea verily, ah yes, oh indeed. a battle shout. Expressing.
 బాఠ n. s. Rushes, bulrush, also called విడవలి. In A. 4. 162, and 6. 13 బాఠలు is rendered మూటలు, levers for raising weights.
 బాఠార Oh oh! yes yes indeed!
 బాఠము, * or బఠబాస్తి * Devouring flame, that will burn under water, unquenchable fire కుశార్యశీలము. Vasu. 4. 23.
 బాఠము * n. s. Medicine.
 బాఠు See హాఠు hausu.

○ The Sunna, anuswaram, or circle used for ఱ, న, కు: as అండము andamu an egg: శంతానము santānam, offspring: కంబు cambu, a shell. The half nasal "c" or semi-circle, is used in Sanscrit, but not in modern

Telugu : though the learned have made many efforts to introduce it. In many Telugu words, as పోగులు, రాగా &c. it is *sounded*, thus పోగులు, రాగా : but in writing, the *circle* is used : not the semicircle. In manuscripts of poems the Semicircle C is often used as a *hyphen* at the end of a line.

- The silent H, as in the words దుఃఖము,
- *duh-khamu*, స్వతః *svatah*, or, *svataha*. It is denominated విశర్గః Visargah and pronounced Aha.

క, K ఖ, KH గ, G ఘ GH.

In the Telugu language many words vary in the initial consonant ; using k or kh, g or gh, at pleasure : and accordingly these four are considered as one. In the Sanscrit Dictionary they are very properly separated : but to do this in the Telugu Dictionary would increase the labour of the student, who would require some experience before he could be aware of the deviation. And experience itself is of no avail, as it often is quite optional which letter we use.

2. Many *Telugu* words add R at pleasure to the initial consonant. Thus, కొత్త *cotta*, or క్రొత్త *crotha*. పాకు, or ప్రాకు, మాను or ప్రాను, సాక్కు, or ప్రాక్కు. In this dictionary that *optional* R is generally omitted.

- క. 3. The letter K, or C. Thus కొండ *Konda* or *Conda* a hill. కింద *Kinda*, under.
- 4. Ka is a sign of the negative participle as చేయక *without* doing. రాక, without coming, పోక *without* going. 5. Or it forms a verb (in three instances) as రాక *Coming*, arrival, పోక *departure*, శడక *lying*, a bed.
- 5. క Is also a sign of the prohibitive : thus రాకు or రాక *Come not*. చెప్పకు or చెప్పక *Say not*. Herein U is changed into A to denote emphasis.

- ఖ. 6. The letter kh, as in pack-horse. In accounts ఖ denotes the measure called ఖట్టి.
- గ. 7. The letter G as in *great*. Some Telugu words at pleasure change the letter G into V. Thus పగలు *pagalu* or పవలు *pavalu*. పండుగ *panduga* or పండువ *panduva*. తిగ *tiga* or తివ *tiva*. The same happens in other languages : thus *guile* and *nile* ; *gate* and *way* : guard and ward, guise, wise ; garnish, furnish : guichet, wicket : gage, wage : Gero and Fero.
- 8. K or గ is the adverbial sign, as తిన్నగా correctly, slowly, gently. వంకరగా crookedly.
- 9. And it is added to the *Infinitive in A*, as చేయ or చేయగా, చూడ నేర్పిన, or చూడక నేర్పిన ; వేయ నేర్పి, or, వేయక నేర్పి.
- 10. The adverbial sign గ may also be added to nouns : thus పూరి గా దిక్తే he was dried up *like* grass : *as* grass. పుష్పములనుసేకునాయ కంబులుగ (GA) జేసె he provided thee with buds *for* arrows. పకళిగ (ga) జనె she went *about* some business. దారిగా in the road. పక్క గా aside యిక్కడ గాలిగా (ga) పున్నది here it is airy : there is a breeze here. మబ్బు గా పున్నది It is cloudy. నల్లగా పున్నది it is black. మెర్ర గా పున్నది it is red, or reddish. సాక్షి గా పుండినాడు he was a witness రాసిగా in a heap.
- 11. Sometimes K is a contraction for కదా as వత్తురుగా I suppose they will come : or, Will they come ? స్త్రీలనునమ్మరాదుగా. T. 2. 79.
- 12. In arithmetic K stands for కండు i. e. a pagoda. Thus క౪ is "half a pagoda" కక|౧౦౦౦ a thousand pagodas. In medical works K denotes the *weight* of a gold pagoda. See వరహ.
- 13. In prosody K, G. denotes గురు *Guru*, long, a long syllable hence గా Gā or కకము *gagam* is a spondee. క|| also stands for కద్య prose. In music K G. is the note called *mi* in Europe.
- ఘ) The GH as in hog-hunt, stag-hound. The Telugu etymologists declare that no Telugu word ought to be spelt with an aspirate ; but this rule is not acknowledged by the people

in general who always pronounce and write ఘట్టిగా | ఘుమ్మని | for గట్టిగా | గుమ్మని.

కంకాము * A lotus రాంబోదుతమ్మి an eagle. = రాబులుగు. D.

కంకటము A cuirass, armour, mail. కవచము.

కంకటి A couch or bedstead. కంకటిరజ్జు ticken or bed-cord, used as a noose. See సులక

కంకారము * A bracelet or anklet. A consecrated thread bound on the wrist at the commencement of a marriage &c: The trellice or running flowered pattern, cut in marble round the walls of a temple. బద్ధకంకారుడై Bound to execute an act ఆశనికంకారుడుట్టుకొన్నాడు, he undertook that work or is wedded to it, భర్తమునకుకంకారుడుకట్టుకునివున్నాడు he is bent on doing justice. కంకణాలచూటె a spear girded with rings of silver.

కంకరాము * (శుమ్మి) A large bustard with a red head. కంకరామువంటిదూడ a thriving calf.

కంకరాగ్రహణము * A central eclipse, or ring eclipse.

కంకతిక * or కంకణము * A comb.

కంకశత్రుము * n. s. An arrow. (Lit: Eagle-winged).

కంకర n. s. Gravel కంకరతల a blockhead.

కంకరగాడిదె A mule.

కంకాళము * n. s. A skeleton.

కంకి n. s. An ear or head of corn: a stem of corn కంకివెళ్లనిబొండు a blasted ear: one that does not sprout.

కంకివాయువరోగము n. s. The croup (asthma infantum).

కంకారము See కంఘారము.

కంకుట v. a. To scold: to abuse కంకులుపెట్టుట The same.

కంకుడు n. s. Yama The regent of death.

కంకుష్ఠము * or కంకౌష్ఠము * A certain medicinal earth.

కంకేళి * n. s. A tree, which has crimson blossoms. ఆశోకవృక్షము.

కంఘారము * n. s. A horse సంచీశకంఘారాడు * he whose steed is the bull. అంచకంఘారాడు he who rides on the phoenix.

కంకోళము The name of a particular tree.

గంగ * n. s. Water in general. The river Ganges. గోదావరిగంగ The river Godavery. ఆకాశగంగ the river of heaven.

గంగచిత్ప n. s. A large white cockleshell. గంగటికాళ్లు Bowlegged.

గంగదోలు n. s. The dewlap, of cows &c.

గంగని (anuk) Aloud, shrilly.

గంగమైల adj. Dun, dark, grizzled.

గంగరావిచెట్టు n. s. The tree called Hibiscus Populneus with a large yellow flower. The leaf has a short tail and the wood is worthless. Many roads in Madras have avenues of these trees. See Ainslie 2. 333. See రావి.

గంగరేగుచెట్టు n. s. A species of jujube tree with bright yellow fruit. See రేగు.

గంగరేను See గంగరేగు.

కంకణ See కర్ణవ A pair of eyes.

గంగపాడిబల్లులు An ornament on a horse's breast.

గంగాధరుడు * n. s. A title of Siva, because the river Ganges was supported on his head.

గంగానమ్మ n. s. The name of a certain village goddess, wife to పోతురాజు.

గంగాళము n. s. A brazier or cauldron. A bason. గంగాళచిత్ప n. s. Pholas costata; a ribbed cockleshell.

గంగిసోపు or గంగిరెద్దు n. s. A pet bull. A bull that is dressed with bells &c. taught to dance. These are usually deformed in some limb.

కంగిలిఅనగాకనుగట్టి. O. G.

కంగు n. s. A drink of milk and oil given morning and evening to infants. Also a gold armlet of a wavy shape.

కంగుణి n. s. The grain termed Panicum Italicum. mallows. కొర్రుంజి.

కంగున, గ్రంగున or, ఖంగుఖంగున Aloud, resoundingly as a bell.

కంగునుట, v. n. To sound resound as a bell.

కంగులు n. s. plu. The grain abovementioned. కొర్రలు Also, rows or strings of pearls.

గంగెద్దు n. s. A bull that is taught to dance.

గంగెద్దుచేత A star-fish.

గంగసోదకము * n. s. Holy water from the Ganges. కంచ A hedge. See కంచె.

కంచము A metal plate or dish కంచుకంచము a dish made of bell-metal మాకంచములో రాయి వేశినాడు he took away my bread, he disturbed us, frustrated our endeavours, The కుండ కంచము has a rim; the ఆకుకంచము has none.

కంచర గాడిదె A mule.

కంచరవాడు or కంచల వాడు A brazier; a copper-smith. కంచరది A woman of that caste, కంచరవాండ్లు braziers.

కంచరపురుగు The insect called a deathwatch. కంచల * A bodice or woman's jacket.

కంచి * Kanchi. Name of the town which the English call Conjeveram; it is celebrated for sanctity and for splendour. It is the Loretto of Southern India.

కంచిమేక n. s. A Conjeveram goat. They are of good quality but small.

కంచు n.s. Bell metal, queen's metal, called vitry:

కంచుకుండ A bowl or vessel of bell metal.

కంచువాద్యము A cymbal, made of bell metal.

కంచుతీగినట్లు as bright or dazzling as sunbeams reflected from polished metal. Sun-bright. కంచుగీచినట్లు శలితె She spoke shrilly, or with a voice as clear as a bell. KUR. 1. 157. కంచుమించు a sort of toe-ring.

కంచుకము * n. s. A woman's waistcoat or jacket. The cestue. See Iliad XIV. Also a man's jacket: a snake's skin.

కంచుకి * n. s. A serpent. An attendant or guard over the womans apartments. An eunuch. Pari. 2. 44. R. 1. 207. 2. 18.

కంచుకిత* adj. Armed, in armour. విశ్వయకంచు కిరమనశ్చుడె Blinded by lust.

కంచుమించు గా Rapidly, like a flash. =చెల్లకు చెడుతె R. 5. 303. In some places it is the name of a hawk. "Dasher."

కంచుళిక n. s. vide కంచుకము.

కంచె n. s. A hedge, pasture land. బడుగువేల ABA. 3. 64. కంచెకోట n. s. The outer hedge or fence round a fort. కంచెనాటుట To plant a hedge.

కంచెల n. s. A woman's jacket.

కంజ or, కంజాలియము A small tavern, a pot house. P. 1. 194.

కంజ n. s. Arable land: కృషికయోగ్యమైన భూమి. Dip.

కంజము * Any aquatic product. A lotus. కంజముఖి Bright faced: a fair girl.

ఖంజము * adj. Lame, crippled, limping. కంజజ * Born from the lotus: a title of Bramha.

కంజాండము * See బ్రహ్మాండము, కంజతూరి * An epithet of Bramha.

ఖంజనము * n, s. A wagtail. కాటుకపిట్ట. ఖంజరీటము * n. s. A wagtail.

కంజనైరి * "Foe of the Lotus" an epithet of the moon.

కంజాకరము * A lake filled with lilies. కంజారము * n. s. A lotus.

కంజాయి The drug called Ganjah or bangué. కంజాయిచెట్టు n. s. The hemp plant or cannabis sativa: the leaves of which (bangué) are mixed with tobacco. Ainslie. 2. 108.

కంజీ n. s. Gruel, conjee: a trifling meal or subsistence. కంజీదాగడమునకుపోతిని I went to get something to eat. కంజీవేసినబట్ట starched linen.

కంట, The ablative of కన్ను the eye.

కంట A bell: a gong or round plate of bell metal. కంటలగడ A staff hung with bells: it is used in bands or processions. కంటబు, Stubs stumps of corn stalks.

కంటకము * A thorn, a prickle. A pest, plague, evil, inconvenience: besetting sin: stumbling block. A tingling of the skin. A grudge. A monster (as see కుకర Cupid's dolphin.) విష కంటకము A certain drug.

కంటకచోరము * The plant called శలూకము. Q.

కంటకవృత్తి * Pestering, plaguing: hatefulness.

కంటకాము A certain plant H. 4. 12.

కంటకుడు * A plague, a tormentor, annoyer, a tyrant, ధర్మ కంటకుడు he who hates virtue = వైరి.

కంటుగించుట v. a. or v. n. To hate, be intolerant, or outrageous. To rave or storm.

కంటుబడుట To come to light, be perceived.

కంటము or ఘంటము An iron style, with which they write on palm leaves. It is a large sharp pin a foot long.

కంటలమ్మ Name of one of the village Madonnas.

ఘంటవేట. Hunting wherein lights and low-bells are used. Bat-fowling.

కంటసరి A necklace of gold beads.

కంటగూల A tower wherein bells are hung. A belfry.
కంటాణి An awl.
కంటాలము A pack, packsaddle, pannier.
ఘంటాశుభము * The king's high way; so called because resounding with elephants' bells. ఘంటాశుభముగా As clear as the day. ఘంటాశుభముగామాట్లాడుట To tell decisively or pre-emptorily. "They shall say in all the high ways." Amos. V. 16.
ఘంటారవము * Ringing: the sound of a bell. The plant *crotolaria*. W. నిదినింక.
కంటి The infl. of కన్ను the eye. Or, for కంటిని Preterite of కన్నుట. Also, కంటి An affix; thus used జగడము or కలహము a quarrel, జగడకంటి or కలహకంటి, quarrelsome.
కంటి plu. కంటిలు. A hole or bore (in the ear for an earring) An interstice, or ward, of a key. A wound, sore, hurt.
కంటిబడుట To be wounded, hurt, bruised.
కంటినే Dost thou see it? R. 6. 23.
కంటిలు Earrings worn in the bottom of the ear.
కంటు A jag. The head or top of a pillar. Antipathy, hatred, grudge, unkindness, unpleasantness. కంటుపెట్టుట To hate.
కంటు, plu. కంటలు A bag, a bundle, a knot of hair.
కంటె A carcanet: or gold collar worn by women: a pliable bar of gold bended round the neck: it is about two feet long and half an inch thick.
కంటె A spoon. More correctly గరికంటె.
కంటె or కంటే, or, కన్ను, Than. దానికంటెయిదిమంచిది This one is better than that. దానికంటెనేరేషనిషి A different man from him ఆత్మకంటేవేరు different from spirit.
కంటెబొట్టు A sort of necklace (distinguished from the బొట్టు:) దానికంటెబొట్టువేసినాడు he took her as his concubine: this implies that there was no concealment, or fraud.
కంటెలు The grain also called శబ్జలు, *Holcus spicatus*. శబ్జలు.
కంట్రుకము Crossness, spite, taunting. Error for కంటకము.
కంటము A pannier or bag made to hold a pack: two of these form a bullock-load. Saddlebags.

కంట్లము A sumpter-bullock. పెడకంట్లము A petticoat merely thrown over the neck after bathing.
కంట్లాడుట v. n. To struggle or wrestle.
కంఠము * The throat. Sound, especially guttural sound. Near, proximate. W. గ్రామకంఠము The village common. See కంఠరథము.
కంఠమాలము The beam forming the ridge of a pent roof.
కంఠపాఠము * A lesson learned by rote. దానికంఠపాఠముననుభవములు verses which he had by heart.
కంఠమాల * కండమాల. The *goitre*: a wen: a swelling of the glands of the throat.
కంఠశరీ plu. కంఠశరీలు A sort of necklace.
కంఠసూత్రము * The marriage tie: the cord worn by Hindu wives round the throat. దానికంఠసూత్రముకట్టినాడు he wedded her.
కంఠస్నానము * Bathing all but the head: neck-deep.
కంఠాణి See కంటాణి.
కంఠీ * A necklace.
కంఠీరవము * A lion.
కంఠేశాలుడు * Black-throated: an epithet of Siva.
కంఠేరథము * A neck-vehicle: i. e. a palankeen, being borne on the neck.
కంఠోక్తిగా * Specifically, definitively.
కంఠోపాఠము * Reciting from memory: or as a lesson.
కండ (K.) A male, a he. కండకర్షము great pride, n. s. a harpy, or two headed eagle (see కండ్ర and కండభేరుండము) జగదొబ్బడకంఠా A mighty hero.
కండ n. s. A lump or piece of flesh: pulp, collops. కండకొఱ్ఱనకన్ను కానకున్నాడు he cannot see out of his eyes for pride. కండకన్నులు, A. 6. 23. అనగాదుర్వాంశముపెరిగిననేత్రములు eyes bloated with gluttony.
ఖండల * గర్భాధానాదిఖండల A paragraph in the vedas. A. 6. 89.
ఖండాము. A piece, part, fragment, portion. A chapter, a section. Country, district, division. ఉత్తరఖండము the Northern Division: which includes the greater part of the Telugu coun-

try. ఖండశంఖిక్తు L. XIII. 32. is rendered జీవేశ్వరుడు, జీవేశ్వరమాక్తుడు.

ఖండము * The side of the head. An elephant's temple. The baleful influence of a star. Evil event, narrow escape. దినఖండమునూరేడ్డాయస్సు To live long in daily peril of ruin. నాకువినఖండము గాజరుగుతున్నది I am daily in anguish. ఖండముగడిచిపిండముబయల్పడ్డది The affair is over and this is the result. అరడురండ్రిఖండమున బుట్టినాడు that is, the hour of his birth astrologically denoted that he will be the death of his father after a specified period.

ఖండం, or, కొండముచ్చు, The large black monkey. See Madr. Journ. vol. X. 95.

ఖండండ్లు plural of ఖండకు.

ఖండకము * Spawn, the young of fish. A rhinoceros.

ఖండకట్టెలు Firewood; billets. (Madras.)

ఖండకశైర (K.) The shears of destiny. Large shears kept for the use of such as might have occasion to clip off their heads. This mode of suicide was very common in former days, but is now disused. Chenn. 4, 222. KP. 3. 115. Sometimes described as a sort of guillotine. (Metaphorically.) difficulty, distress, strait.

ఖండకామాకు See కామాకు.

కండకావరము Pride or fulness of flesh: hot blood. కండకావరశ్రుసుని hot headed, headstrong.

ఖండనొడ్డులి A bill hook: a sort of battle axe— See నొడ్డులి.

కండచక్కెర or ఖండచక్కెర Sugar candy.

ఖండలిదమచేశ A sort of fish. See చిదమ.

ఖండడు A strong man: a brave man.

ఖండదీపము A lamp made of flour paste with ghee placed in a brazen dish, and carried upon the head round a temple, in fulfilment of a vow after recovery from sickness &c. *Reeve.*

ఖండనము* Breaking, dividing, cutting, reducing to pieces. Destroying, annihilating. Refuting. Rebellion, opposition. W. Dissertation, criticism. Slaying, smiting.

ఖండనడు * Slayer, smiter. దక్ష. శిష్యుఁ ఁ ఖండనడు He who smote off the head of Daxa.

ఖండపాళి * The temple or side of the head.

ఖండకండరము (K) A badge of honour (See కండరము) bestowed on a hero: it was worn as a garter on one leg R. 4. 104.

కండకెట్టుట To grow fat, gather flesh.

ఖండశేరుండము A griffon, harpy, two headed eagle.

ఖండమండలము * The temples of the head.

ఖండచూల * Quinsy, the mumps; goitre, a wen on the throat. కుత్తుకమీద ప్రారము. G. X. 53.

ఖండమృగము The rhinoceros. BD. 3. 2170.

ఖండరించుట To issue, spring, be produced. ఆవిర్భవించెనుట. D.

ఖండరులు Fragments, bits, D.

ఖండరుపునరించుట అనగా ప్రతివిషయమునాకీ. OG. Perhaps we should read ప్రతివిషయమునాకీ.

ఖండవళము A sort of cloth. BD. 3. 103.

ఖండచక్కెర, or, —శర్కర, Lump sugar.

ఖండశశి * The moon when less than full: the half moon or crescent.

ఖండశిలలు, ఖండశైలములు Boulders, large stones or fragments of rock.

ఖండా A cross handled dagger, =జంజాలికత్తి In poetry కలవరేకుఖండా he whose dagger is a blossom: i. e. Cupid.

ఖండావాది * High principled: upright.

ఖండి The measure called a Kandy or కుట్టి. The Indian ton: which for tobacco is 480 pounds, for metals, and hardware 500, for sugar, dates and soft goods 560.

ఖండి. Hole, chink, breach, orifice, opening, chasm, strait, fissure. A pass, between hills. A lane.

ఖండించుట To cut to pieces, sever, divide, take to pieces, dissect. To tear or break off. To reject, confute, refute. To criticize, try. To decide, settle, determine. To beat down a price. See ఖండించుట.

ఖండించుట Settlement, bargain. ఖండించుట To settle a bargain, to bargain, to appraise.

కండిక, ఖండిక, ఖండిక A grange or farm house A lot of land, or portion of a village, granted free of rent or on a favourable lease. A living, or benefice.

ఖండితము * Severed, cut, divided. Decided, certain, strict. Absolute, downright. ఖండితముగా Decidedly, positively. ఖండితోత్తరము * Decisive, answer.

క-దీక, కండ్రిక A large "he" fly, a blue-bottle fly.

ఖండిభూతము * Dashed to pieces. M. VII. 4. 308.

కండు n. s. Bravery. adj. Brave, heroick, great, large, stout male. కండుమూతి a grim face.

కండుచీమ The large ant. కండుచేత The "he fish." The carp : it is proverbial, like the dolphin or salmon, for vigour and activity.

కండు మినులవంటి వీక్షణములందు Her eyes that glanced bright like dolphins. కండుపిల్లి a tom cat. పిల్లికూన పెంపిలే కండామెను young kittens turn into tom cats.

కండు among tradesmen is a cant word for వరహా a pagoda. Thus in arithmetic కం is one pagoda ; కకం one thousand pagodas.

కండు వాదూలములు Cross beams or rafters in a roof.

కండుపు * n. s. Itching, itch, pruriency.

కండువారి or కండువాయనము Itch, scab.

కండువాషము n. s. Rinsing the mouth. A mouthful of water for rinsing.

కంఠె A head or ear of మొక్కబొన్నలు. A bottom or roll of thread on a straw : which is put into the shuttle. కంఠెబోటి a skein of thread. In A. 5. 42 కంఠె is rendered చేత a fish.

కంఠెము A collop of flesh or sinew ?

ఖండంతు The half moon or crescent. ఖండంతు ఘాషణుడు Siva ; he who wears a crescent as his crest.

కండోశలము A boulder or mass of rock.

కండ్రగోలము, కండరసౌశము Confusion. కండ్రసౌలముచేయుట To overhaul, ransack, rummage. (perhaps from the Bengali word meaning a mob.)

కండ్రించుట See ఖండించుట.

ఖండిక See ఖండిక A benefice or living.

కండ్రు They may see. The aorist of కనుట.

కండ్లు The plural of కన్ను an eye : and of కల్లు a stone : and of కండి a hole. బండికండ్లు Carriage wheels. కండ్లవచ్చుట to appear, come in view.

కండ్లు వేయుట To confine or couple cattle : this is done by tying the legs of two oxen together

with a short cord so that they cannot stray far.

కంత n. s. A hole, a cleft, gap, aperture, fissure, chink A passage, alley, way. పిల్లకంత a small lane కంతకంతల in every hole and corner.

కంత Neighbourhood అనకరికంతన near the town.

కంత n. s. A packsaddle, a quilt, of motley patchwork bridal presents, being of all kinds, a medley. A. 6. 181. R. 4. 109. A miscellany, pack, set of things కండ్లకంతకట్టు To blind-fold.

కంతసౌడు Bridal gifts.

కంతాపు, కంతటిఆపు A cow that carries a pack-saddle.

కంతి A wen or swelling : a hump.

కంతిసౌడు See కంత—

కంతిరేగ, or, కందిరేగ A hornet.

కంతు n. s. A jump, leap, vault ; a step in dancing.

కంతుకము * A ball to play with : a hand ball.

కంతునుట To jump, hop. To die, expire.

కంతుడు * A name of Cupid.

కంఠ A rag : a patchwork quilt.

కంఠ, కంఠా interj. Dont you see? "to be sure." తడిపోతావుకంఠా See, you will fall!

కంఠ * Any bulbous esculent root : a cloud. A plant : Dracontium. మంచికంఠ a species of vegetable grown for food being free from acidity. కనరులేనికంఠ.

కందము * A certain metre in prosody. Also, for కంఠము, the neck. M. 4. 5. 80. Also, for కంఠము q. v.

కందము See —ధ—

కంద, కంఠా A phrase used in questions : thus కరవదుకందా It wont bite? Same as కంఠా.

కందకము * A ditch, trench.

కందకడ్డ The plant called Dracontium.

కందనగాయ The heart. హృదయము, నల్లగుండె. Bo. 3. 99.

కందశుట్టెలు Cross pieces of wood, at the back of a door.

కందర Vasu, 5. 51—See—ధ—A cave.

కందరసౌశము, See కండ్ర—

కందరసౌశించుట To confuse, trouble, rummage.

కందర్పుడు * Cupid. కందర్పుకుంఠిరము అనగా తూరి.

కండశము A quilt or rug used as a saddle. C. కండశము* A germ or shoot, a sprout. కండశించుట v. n. To sprout, germinate, shoot.

To appear or gleam, as a beaming smile.

కండశికా * Appearing, birth, rising. రాగరళ కండశికా T. 2. 172 as affectionate feelings broke forth.

కండశికము, కండశితము * Budding, sprouting. Arising, as a passion.

కండశికము * A sort of staff. H. 5. 112. ?

కందా The royal table kept for the king's dependants See తొమ్మరము and శువారము.

కందాదిక A rug, a patchwork quilt.

కందాయము (K) Tribute, tax. An astrological "season" of four months.

కందారము * A banyan-tree-drop : the stalk of a lily. పూడ తామరతూడు.

కందారి * దుష్టనేశాయంకందారిచెట్టు. SC.

కంది adj. (Appertaining to the కందిచెట్టు.) plu. కందులు The grain called red gram. (Heyne =ఆశక్తి. Q.) Pigeon-pea : (which see in Penny Cyclop.) called in Hindī dāl or doll. (Cytisus cadjan) కందిశుశ్య, See శుశ్య. కందిశులలు the stalks, used as fuel. ఆమెకాలమునాటికందిచిత్తు She's as sharp as a pin. కందికంశ Thatch or straw of pigeon pea.

కందిన See కందుట.

కందిమిడత A locust.

కందిగ, or కంద్రీగ A hornet.

కందు, క్రందు n. s. Blackness, discoloration, as by scorching : dark hue, as in the face of the moon. Evil, harm. M. 4. 4. 60. ఇతైగంగున గలుగుకండెల్లసార్పి. అనగా పుత్రద్రవము చూనినది. An infant. Brown sugar. adj. Blackish, dark, impure (as silver) కందువెండి base silver క్రందుగా. L. 4. 21. జలజారిలో కందుచందానసెశ్య, అనగా, కళంకము.

కందుట or క్ర— v. n. To scorch, be scorched or charred. To redden, or be inflamed. మనశు కందినవాడై being vexed, or grieved. కందుకొనుట, or, క్ర—To increase. Also to grieve or sorrow. హెచ్చుట, అతిశయించుట. M. 9. 1. 272. క్రందుకయ్యింబయ్యెనందు T. 1. 17. ఘనతరహాశకములుమదినిక్రందుకొనంగ. T. 5. 56. ఘలఘలధ్వనిక్రందుకొనణ. KUR. 6. 36. ద్రాక్షశునిశ్లశుండులక్రందుకొనుదుద్రాక్షతరు

పులు BRY. 2. 97. శోకాకులరవంబులునభోంత రాశంబునక్రందుకొన. M. 6. 1. 281. క్రందుకొనునేరద్దధర్మవికల్పములును నెడల. B. X. 398. క|| నంపునికొమరుడువినుడి. శండునమునదూరి గోలుశరీరద్దముగా ముండటికీడ్చినవద్దులు। క్రందుకొనంగూలెజనులగంటిమిరుపురక్|| B. X. 11.

verse 12. ముండటయూమండలంమందగమనంబుల ముండటనడువంబనిచిపిరుందంక్రందుకొనకుండబాలకృష్ణవృద్ధనారీజనంబులెత్తినతేరులుసాగించి

కందుకము * A ball to play with. =చెండ. T. 5. 56 కందుకంబట్లెగసి springing up, bounding, elastic as a ball.

కందుడు * for శ్రండుడు The god of battle.

కందులు See కంది.

కందువ n. s. 1. Way, path. 2. Place, locality, quarter. 3. Season. 4. Fashion, mode, device, trick, peculiarity. 5. Fiction, fraud, (చూయ) archness, prank, wrench, twist. 6. (చమత్కారము, నేర్పులు) Finesse, innuendo, quibble, (ఫలోత్తి) refinement, prettiness. 7. Token, mark, traces, track.

కందువ n. s. Trick, peculiarity. Way, fashion, Traces, signs. Prettiness, prank. Quibble. double meaning. Side, quarter. Season of the year. వానకందువ the rainy season. ఇరుకందువ on both sides. Sar D. V11. 211. మనుతాముజనినకందువ నెడకుచు కానలోతులిక M. 4. 2. 137. యిందుబింబముమీది కందువచందంబునకురులు నెమ్మెగమున నెరనియండ Vish P. 2. 51. కందువచందచూను. R. 6. 65. నెలపులంకలయ నెడకిరఘువరవ రారోహకందువంగనుంగొని.

కందువ adj. Peculiar, odd, queer. Pretty, curious. Cunning, false, fictitious. కందువ చూటలు a quibble : a play upon words. కందువశుద్ధము a fairy lily, not a real one. కందువరాజులు Mere pretenders : mock warriors.

కందువ adj. 1. Peculiar, odd. 2. Arch, cunning. 3. False, fictitious, artificial, unreal. కందువ చూటలు a play upon words. కందువశుద్ధము A fairy lily, not a real one. కందువరాజులు Mock warriors, mere pretenders.

కందువు అనగాపెనము.

కందూరేఖలు Discoloration or dark lines appearing on the skin.

కంచెన n. s. Grease for carriage wheels, కంచెనశిల్ల the leather put on an axle tree.

కంఠేరుట (కన్ను and తేరుట) To appear, కనబడుట ABA. 3. 145.

కంఠోయి A pair of eyes (కండ్లవోయి).

కంఠ్రీగ or కంఠిరీగ A hornet.

కంఠము* Smell, odour. (or శ్రీకంఠము) Sandal wood pounded and made into a paste, used as a cosmetic. కుంబికంఠము Sandal wood. రక్తకంఠము red sandal wood, కట్టువర్చంబున కంఠంబునలది Smearing his clothes with sandal. When the Hindus put on a new dress they smear the skirt with శుశువు turmeric or sandal paste for శుభము luck. They thus smear the outside of a letter conveying news of a marriage : (this mark is called శుభము.) అంపనగురించి కంఠాకంఠము తెలియదు I do not know good or bad about it. కంఠకంఠమైన తెలియదు. The same.

కంఠకము * Sulphur, brimstone కంఠకకర్డి A stick of brimstone కంఠకద్రావకము Vitriolic acid. Ainslie.

కంఠకారి, బుక్కావాడు * A perfumer. A. 4. 36.

కంఠకజము * An elephant that is proud, or in rut : and fierce.

కం. తను * Sweet bodied. Epithet of a woman.

కంఠతరువు * The sandal tree.

కంఠనాగము * An elephant in rut.

కంఠశస్త్రాలు (or వస్త్రాలు) The cross pieces of wood, bars, or braces, fitted to house doors. A. 2. 9.

కంఠశ్రుకాండ A name for mount కులయ.

కంఠపొడి, or, కంఠవడి Sweet powder. కంఠపొడి అంకడి a perfumer's shop.

కంఠఫలిఅన గాశంశం. A. 5. 139.

కంఠమార్జాలము, * కంఠమృగము * The civet cat.

కంఠరము * The throat : a cloud. Vasu 5. 54. R. 6. 33. Mand. 5. 203.

కంఠరశీము * The tree called నల్లవాదిలి, or, అద్దనరము.

కంఠరాజము * Perfume. A. 4. 174.

కంఠయ్యడు * A "Glendoveer" (Southey) fairy, or sylph : being one of the singers and musicians in the Hindu Olympus. కంఠయ్యడిజంటివాడు a very handsome fellow. See గాంధర్వవివాహము.

కంఠవస్త్రాలు See—కంఠశస్త్రాలు

కంఠవడి or—పొ—Perfumed powder which people fling over each other at festivals : as they do sugar plums in Rome,

కంఠవాహము* "The scent bearer : " i. e. the air.

కంఠనారము * Sandal.

కంఠి * The ocean.

కంఠిలము * The polecat or some stinking creature like the stoat. (The SC. says వరడునక్క వృద్ధజంబుకె an old fox.) R. 2. 24. VII. 88.

కంఠేభము * An elephant in rut.

కంఠోత్తము * Wine. Dasav. IX. 149.

కంఠ A bush of thorns : a bramble : underwood, shrubs, thicket.

కంఠ A basket. కంపెడుపిల్లలు a pack of children కంపెడుబొంకులు a mass of lies.

కంఠము * Trembling, tremor, vibration, agitation. భూకంఠము an earthquake. శిరఃకంఠము nodding the head (in approbation or admiration.)

కంఠకము|కంఠకాలు A hedge ?

కంఠకూట A stockade.

కంఠగాలి A high wind : a hurricane.

కంఠగోడ A bramble hedge.

కంఠటిట్ట The wagtail : a small bird.

కంఠతొడుగు, or,—దువు A hurdle, used as a harrow. రెండుయెడలతో చేరదోలే కంఠపోగు కట్ట. D.

కంఠనము * Tremor, motion. Nodding.

కంఠరము * n. s. A bier, for bearing corpses ?

కంఠశ్రువుగు n. s. A wild cock or jungle fowl. (Phasianus Gallus) so called because sold in baskets.

కంపించుట కంపిల్లుట To tremble, shake, be agitated.

కంపితము| కెన * adj. Trembling, shaken.

కంపిరుగుడు n. s. A certain kind of tree కుశింక పావృక్షము. D.

కంపిల్లకము A plant called గోలికూర, or కలు గ్రాసుగు. Q.

కంఠ n. s. A smell, a stink. In ancient Telugu this denoted any scent, pleasant or not. P. 1. 703. A. 1. 87 BD. 7. 2022. Thus in Norak and Anglo Saxon, stink meant fragrance. Quarterly Review, March 1844. p. 557.

కంఠశ్రుకొట్టుట v. n. To smell, to stink.

కంఠశ్రుమస్సుచెట్టు The fetid mimosa tree.

కంఠనాగు n. s. The fetid coluber, a stinking kind of snake.

కంపెలుక The musk rat. (C.) A fictitious word for మంచు.

కంబము * n. s. A pillar or post. The stem of a tree : దివ్యకంబము a candlestick.

కంబి * See కంబి.

కంబపాములు * Fireworks fixed on posts.

కంబళము * n. s. A rug, a blanket : usually black : hence, కంబళమువంటి means, as black as soot.

(“ the blanket of the dark,” *Macbeth*) రత్న

కంబళి a particoloured rug.

కంబళి A blanket. వాడువకకంబళి he is a wretch.

కంబళికర్ర * A variegated yellow timber, like satin wood.

కంబళిశండు A mulberry so called because woolly.

కంబళిపురుగు A hairy caterpillar—(called in English *outbat*, or *outbust*, Johnson.)

కంపసిడి Fine gold (శుసిడి.)

కంపాలకూర A species of pot herbs. కూరాకు డంటు.

కంబి n. s. Wire : the selvage of cloth. A bar.

కంబిళి * See —

కంబు * A shell or conch, of a large size used as a trump : they are pearly white and marked with three ridges across the inner tube.

కంబుకంఠి * or, కంబుగ్రీవ * Fair throated : having a neck as beautiful as a shell.

ఖంబు * The sky. Heaven.

ఖంబురము, ఖంబురా Camphor. (కర్పూరము.)

కంబులు The grain named *Holcus spicatus* : called in Hind. Bajra.

కంబుపు * A conch or shell.

ఖంబూరము Camphor.

కంబెచ్చు or, కమ్మెచ్చు. A wiredrawers plate.

(i. e. కంబి + అచ్చు.)

కంభము See కంబము.

ఖంభీరము * adj. Deep, profound, secret.

ఖంభీరవేది * An intoxicated, or restive elephant.

కంఘ్లు See కంఘ్లు eyes. Plural of కన్ను.

కంఠము n. s. Bell metal.

కంఠర n. s. Smithery ; working in gold : కంఠరశుని gold smiths work : కంఠరవాడు, a gold smith.

కంఠల adj. Of the goldsmith caste. కంఠలది A woman of that caste కంఠలశుని the business of a goldsmith. Some people of this caste are painters, musicians, sculptors, carpenters and dancing masters : they belong to the left hand caste.

కంసారాతి * Slayer of Camsa, an epithet of Krishna.

కంసాలవాడు, or, కంసాలి n. s. A goldsmith or silversmith.

ఖంపారము * n. s. ఖంపారము. A cave or grotto, a place overgrown with creepers : forest.

కకపాల * అనగాకతుపాల Manu Ch. 5. 19.

కకపిక or కకపిక, Tumult, uproar కకపికలుగా Tumultuously : =కకపికలుచేయుట. To brawl, make an uproar. అల్లరి, ఖత్తర.

కకుందరము See కుకుందరము.

కకుదము * A bull's hump. R. 7. 174.

కకుప, కకుత్స్వ * An *airi* or quarter of heaven : as east or west.

కకుభము * A certain tree మద్దివెట్టు.

కక్క Papa; daddy. Also (vulgarly) flesh, meat. also (childishly) betel nut.

కక్కటిలుట, క్రక్కటిలుట, కక్కతిలుట, v. n. To burst, burst forth, teem, overflow, fail, fall, flee : పెంపుక్రక్కటిల్లి with evident glee దిగులు ఖక్కటిల్లి with excessive fear, or trembling greatly. క్రక్కడల trembling much M. 1. 2. 13.

కక్కర adj. Hard, unfeeling. కక్కరము hardness.

కక్కర, కక్కర n. s. The bird called the Numidian crane.

కక్కరించుట Error for కొ—

కక్కశము (for కక్కశము) Rigidity, hardness—కక్కశములాడుట To be rude or cruel, కక్కశపుగుర్రము A stubborn horse, (కాఠిన్యము, =మనఃక్రోధము) కక్కశశడుట to be harsh, to behave cruelly.

కక్కసించుట, or— సిలుట v. a. To beset, harass : to plague : to make him refund or disgorge. ఆరూకలకైసన్ను కక్కసింపినాడు! he harassed me for payment.

కక్కించుట To make him vomit. వానివద్ద ఆరూకలను కక్కించినాను I made him disgorge it.

కక్కు n. s. A notch : roughness : కక్కులు, dents notches ; teeth : the rough part of a millstone or of a saw ; the toothed part of a file, sickle, or saw, or (కక్కపుకక్కులు) of a horse's bit.

కక్కు n. s. Vomiting : the thing vomited.

కక్కుట v. a. To vomit.

కక్కుడు n. s. Vomit.

కక్కుతెవులు (or తె—) Bilious vomiting.

క్షుప్తః | క్షుప్తః Suddenly, at once.
 క్షుప్తపెట్టుట To set or sharpen a saw &c.
 క్షుప్తరితె, క్షుప్తార్తి Oddness, absurdity. Want, defect, whim, idle desire. పొట్టకక్షుప్తార్తికై for want of food. క్షుప్తార్తిగా Absurdly, shamefully.
 క్షుప్తవాయి Chincough?
 క్షుప్తవేయుట To roughen, or set, (a saw or mill stone) To hew.
 క్షుప్తార్తి See క్షుప్తరితె.
 క్షుప్తేన n. s. A crane.
 క్షు|| See under క్ష.
 ఖగము n. s. A bird, an arrow.
 క్షుగము n. s. The sky, firmament or expanse, æther. The empyrean. A round, or cypher, nought. vulgarly a great puzzle. అదేమి క్షుగము what great marvel is this? క్షుగమత్రయము the same. క్షుగసర్వము The sun; as being the gem of heaven.
 క్షుగురువు n. s. Tingling, glowing, thrill. క్షుగురువు చెందినది She was electrified, or a thrill ran through her.
 ఖగేశ్వరుడు * n. s. 'Lord of birds.' The eagle; as being the vehicle of Vishnu or Jupiter.
 క్షుగము * for ఖగ్గము * A sword. Recitative poetry, a chaunt.
 క్షుగ్గర, or క్షుగ్గర, or క్షుగ్గర, A sort of quail.
 క్షుగ్గర A plant like sweet thyme. See కోలక్షుగ్గర.
 క్షుగించుట v. a. To contract. జంకించుట?
 క్షుగుట v. n. To shrink. జంకుట. శుంకోచించుట?
 క్షుగ్గన or క్షుగ్గన, Suddenly. శీఘ్రముగా.
 క్షుగులు A certain grain.
 క్షుగులు Sparks. (అనగా అగ్నికణము, స్ఫులింకము) క్షుగులకాడు A fugitive. Also (from కాడు a place) the anvil as "the place of sparks." క్షుగులకాటకలుపుట To ruin, to destroy. Kalah M. 2. 129. ?
 క్షుగ్గర See క్షుగ్గర
 క్షుగ్గలుగా (K) adv. Aloud; slapdash. క్షుగ్గలు శుడుట To be alarmed, or routed. అడలుట.
 క్షుచము * n. s. Hair, tresses, a head of hair.
 ఖచరము * n. s. The air, a cloud, a bird &c. ఖచరుడు. A demigod. The sun.
 క్షుచకచి * Struggling, seizing each others hair.
 ఖచించుట * v. a. To set precious stones.

ఖచిక్ష్పన adv. slapdash, at once smack.
 ఖచితము * adj. mixed, blended, combined, in-laid, set. ఖచితముగా positively.
 క్షుచారము * n. s. A sort of perfume. The plant *kæmpferia rotunda* (Heyne, Tracts, p. 129.)
 క్షుచారము * Zedoary పేజీ క్షుచారము.
 క్షుచ n. s. A truss: (*subligar*, in Latin) The tuck of cloth, or modesty piece, between the legs, concealing the privities. (Metaphorical-ly) The sexual parts. క్షుచములకచ్చ the origin of the quarrel క్షుచ is asserted to mean శుభము|| హాయి good, happiness, comfort.
 క్షుచ, adj. or n. s. క్షుచపాద, A thorny plant: the flowers of which are used in sacrifice. The nut, క్షుచకాయ, is ligneous with a seed rattling in it. *Guilandina Bonducella*. Ainslie, vol. 2. p. 135.
 క్షుచడము A tuck or truss, &c. see గోచి
 Playing at dominos &c. D. క్షుచడపుబండి A large strong cart. యినుముకచ్చుదాలుకట్టినాడు i. e. He was rigorously chaste. Manu. 2. 82.
 క్షుచరము n. s. Dirt, foulness.
 క్షుచ్చాయి A sort of fish caught in the Godaveri.
 క్షుచ్చి adj. Geld. క్షుచ్చిచేసినగుర్రము a gelding.
 క్షుచ్చించుట v. n. To rage, be angry. v. a. To move a man at chess.
 క్షుచ్చింపు n. s. A move at chess &c. also క్షుచ్చి రత్నము fierceness, emotion.
 క్షుచ్చిక A burnt cake of dried dung, these when crumbled turn to బూడిదె ashes.
 క్షుచ్చికొట్టుట To geld.
 క్షుచ్చు n. s. Trash. Rubbish, dirt. Stench. The washings of rice. See కడుగు. *plu.* (క్షుచ్చులు) Tawdry, pretence. పొంపు "A bunch of flowers, పూగుత్తి." OG. దంభము, D.
 క్షుచ్చు n. s. Lime plaister. Pretence, bragging, boast. The stench of urine. క్షుచ్చున or క్షుచ్చుగా Finely, gaily, elegantly.
 క్షుచ్చుకొనుట v. a. To adhere, cleave, stick.
 క్షుచ్చుకా Tortoise shell.
 క్షుచ్చుట v. n. To stick out, project క్షుచ్చువాసాలు rafters *inserted* in a beam.
 క్షుచ్చుట v. a. To move a piece or man at chess &c. క్షుచ్చుట. అనగా కొనిపెట్టుట. OG.
 క్షుచ్చుతనము Foppery, pretence.
 క్షుచ్చుపిచ్చైన Disordered, confused. C. క్షుచ్చు పిచ్చయ్యె. కార్యవైకల్యమువై. D.

కచ్చులాడి n. s. A jilt, jade, flirt, or coy girl.
 దాంధ్రకురాలు.
 కచ్చులు Splendour, glittering, lies, tawdry,
 frivolous excuses. దంభములు.
 కచ్చూరము See కచోరము.
 కచ్చె n. s. A quarrel or fight. కచ్చెకుకాలుదప్పు
 ట To bestir himself for fighting. Lit : to paw
 the ground preparing for the fight.
 కచ్చెర n. s. Dirt, that falls from thatch.
 కచ్చము * See కచ్చ.
 కచ్చల్ * Cursorily. Slightly. కచ్చత్తు గాచూచు
 ట * To dip into a book. To read cursorily.
 కచ్చుము * n. s. A tortoise.
 కచ్చుపి * n. s. A female tortoise "What is made
 of tortoise shell." i. e. A lute (Testudo).
 కచ్చుకుద్ది * Chaste.
 కజిము * n. s. An elephant.—Like the word *horse*
 in English this word in compounds signifies
large : thus, కజిము the horse lime i. e. the large
 lime: కజిమ్యాలి a huge dragon, కజిదొంక a
 great rogue.
 కజము (H.) A yard : three feet.
 కజకణము * (An "elephant's ear.") A fan
 with a hollow handle wherein it can be turned
 round rapidly. Hence కజకణమురీతిగా de-
 notes fickle, uncertain as a weathercock.
 కజగామిని * An elastic footed girl—with the
 rolling "pace of an elephant."
 కజదొంక See కజము.
 కజనిమాలిక * Wakefulness, or, lightness of sleep,
 a hare's sleep, (Literally, an elephant's wink.)
 A nap.
 కజనిమ్మ శండు The large hill orange (distinct from
 the pomelmass).
 కజశట్టికాశ * Some ornament for a saddle?
 కజపిప్పిలి * Long pepper.
 కజశ్రుప్పము * A plant also called నాక కేశరము
 R. 5. 310.
 కజరాజము * A sort of cloth. BD. 3. 103.
 కజాననుడు * "Elephant faced."—an epithet of
 Ganesa.
 కజావళి A sort of silk cloth.
 కజిబిజి Intricacy, puzzle. Confusion, trouble.
 కజిబిజిసేయు వెద్దశ్రులి a horrid tiger.
 కజేంద్రజము * The measure called "the great
 yard" equal to ten yards.

కజేంద్రమోక్షము * The name of a well known
 poem (a common Telugu school book) which
 is a portion of the Eighth Book of the Bhagavat.
 కజ్జ Same as కజ్జాయము.
 కజ్జము, కర్జకాయలు A sort of pastry.
 కజ్జరి The name of a certain tree.
 కజ్జశము or కజ్జలము * n. s. Lampblack. The
 black part of a wick. Collyrium or black
 paint for the eyes.
 కజ్జలు plu. The groin, (inguina) The inner thigh
 వంతుగములు. D. ఉరువప్పి శంభా. SC.
 కజ్జాయము n. s. Pickle, preserve, sweetmeat,
 candied fruit.
 కజ్జి n. s. The itch, or mange : any cutaneous
 eruption.
 కజ్జిశుట్టుట To have the itch కజ్జిశుట్టిన itchy. వా
 నికి కజ్జిశుట్టినది he has the itch.
 కజ్జిరాయి Yellow ochre: the same as పొంతరాయి.
 కజ్జు Fatness ; pride. కజ్జుశుట్టిన అనగాకాత్వుశ
 ట్టిన, Fat, plump. L. XX. 268.
 కజ్జురము కజ్జురశుచెట్టు A date tree. షఘనశ్య
 కము D.
 కజ్జెగొలుగు An anklet made of little silver
 bells.
 కజ్జెము or కజ్జెయము n. s. Sweetmeat, preserve,
 pickle. Potted meat : preserved pork.
 కజ్జెలు n. s. plu. Little bells, such as dancers
 wear : tinkling ornaments, a rattle. దానికి కజ్జె
 కట్టినారు They appointed her as a dancer.
 ఘట, ఘటన * An assembly, a squadron. A
 troop of elephants.
 కటము * n. s. A mat : the temples of the
 head. The rump.
 ఘటము * n. s. An earthen vessel, or jar, the
 body : ఘటవిసర్జనచేసి నాడు he died : relin-
 quished the body. యీ ఘటముండేవరకు as long
 as (I) live. ఘటస్యాటనముచేసి నాడు, he di-
 vorced his wife.
 కటక n. s. Paste; pudding (అంబలి).
 కటకము * n. s. A town or city. The town of
 Cuttack in Orissa. A ring for the wrist or
 ankle, a bracelet or anklet. వాదకటకము an
 anklet కళ్యాణకటకము the town of Kalyanam.
 The side or ridge of a hill. W. శర్వతనిశంబ
 శ్రుచేశము. R. 5. 116.

కటకటబడుట To cry alas or aha.

కటకటమనుట To be irritable.

కటకటా interj. Ha! aha! Alas! Hurra! Huzza!

కటకటాకములు n. s. Rails, railing.

కటకటాశ్రావము * n. s. Gnashing, grinding the teeth. A. 3. 25.

కటకటాలు n. s. Rails, railing: as of a balcony.

కటకాముఖము * The position of the fingers of the right hand when drawing a bowstring. A. 5. 150. Anirud. 3. 62.

ఘటకుడం * He who effects: the agent.

ఘటచక్రము * A potter's wheel.

ఘటన * ఘటనము * n. s. Effort, exertion. Effecting, bringing about. ఈశ్వరఘటనఅట్లాఅయినది Such was the will of God. Assembling, joining, అఘటితఘటనము, అఘటనాఘటనము Reconciling the irreconcilable. దైవఘటన the dispensations of providence. నవరశఘటన mingling various styles in poetry.

కటశయాదిశంఖ్య An ancient Sanscrit *Memoria Technica*, wherein the letters of the alphabet, as shewn in the following table, are used instead of numerals. The name is taken from ka, ta, pa, ya (the four letters in the first line,) adding ఆది 'etcetera.' The numerals are thus expressed.

- 1, క ట శ య, శ్ర, న్య
- 2, ఖ ర ఖ ర, క్ర
- 3, గ డ బ ల, క్ష
- 4, ఘ ఢ ఢ వ, క్వ
- 5, జ డ మ
- 6, చ త శ
- 7, ఛ ఛ ష
- 8, జ డ శ
- 9, ఝ ఢ హ
- 0, ఞ న శ

The first syllable always is the unit, the second the ten, &c. The number 1798 would be expressed జభషశ్ర, 8971. Thus వేదభజనశక్రః denotes 1600984. See Warren, Kala Sankalita, p. 335. The other letters there given are not clear. See note on శంఖ్యము.

కటమర్లు See —టు—

ఘటయంత్రము * A sort of pump. A. 5. 90 సీరు తో డేలక.

ఘటశాస్త్రులు A. 6. 89 అనగా తార్కికులు Logicians.

ఘటస్ఫోటనము * n. s. ఘటశ్రాద్ధము.

కటా Alas!

కటాంజనము * n. s. Rails, railings, as of balconies.

కటారము or కతారము n. s. A sword.

కటారి n. s. A cross hilted dagger.

ఘటశ్రాద్ధము * n. s. The funeral of a pot; a mode of divorce: wherein funeral rites are performed as though the rebellious wife were actually dead.

కటాశనము * A seat, a couch. A. 1. 29.

కటాచామము * n. s. A vase, or large vessel: a boiler. బ్రహ్మాండకటాచామము, the globe of the universe. meaning, the space, area.

కటాక్షము * n. s. A look: particularly a glance or side look; a favourable eye; (hence) grace, kindness క్రూరకటాక్షము an angry glance. A leer or ogle. కటాక్షము * interj. You are very good! I thank you!

కటాక్షించుట * v. a. To glance at, view. To countenance or favour. To cast the eyes over (i. e. read) కటాక్షించవలసినది be pleased to view this with a gracious eye.

కటి * n. s. The hip or haunch.

ఘటించుట * or ఘటియించుట * v. n. To occur, to happen, to come to pass, to be obtained, be laid, attributed or imputed (as blame) అశ్చదుఘటించక Not being then possible or attainable. ఘటింశ చేశుట v. a. To effect, accomplish, do, manage. ఘటింపించుట * v. a. The same.

ఘటింశుట * v. a. See ఘటించుట.

ఘటిక * n. s. A Hindu hour of twenty-four English minutes.

కటికము * The name for Cuttack in Orissa.

కటిక adj. Mere, quite, entire, total, downright, cruel, unfeeling, horrid. కటికశని butchery. కటికచీకటి utter darkness. నిన్నంతా నేనుకటికశశు All yesterday I was *absolutely* starving.

కటికవాడు or కటికె A butcher.

కటికె adj. Mere, utter.

కటిక్రన or—క్ర—adv. Sharply, smartly. Without deduction.

కటిచక్రము * n. s. The loins, the hips.

గటితము * Thickness (of curls).

కటిశటము * n. s. The hips.

కటిద్వయము * A pair of hips. T. 2. 23.

ఘటియించుట * v. a. See ఘటించుట.

ఘటిల్లుట * v. n. To befall or happen to. See ఘటించుట.
 కటిసూత్రము * n. s. The girdle. = మొలతాడు.
 కటిస్థలము * The posteriors.
 ఘటియంక్రము * n. s. Water works the rope and bucket of a well or any machine for raising water.
 కటిరము * అనగాకందరము|కట్టి. SC. The cavity of the loins. W. కంఠరే|కట్టాం. SC.
 కటుకరోహిణి * n. s. Black hellebore, a purg-ing medicine. Ainslie, 2. 310.
 కటుక్కుటుక్కు Sorrowfully, wofully.
 కటుక్కునుట To crackle, (as a nut when broken.)
 కటుమగ్గు, కటుమోరలు The cheek bones. కటుమోరలుపుబ్బు గాగల having high cheek bones.
 కటుపు * adj. Pungent in taste. Hard, solid R. 5. 167. కటూక్తి n. s. A coarse word, a rustic expression.
 కటూల A sort of tree. R. 2. 13.
 కట్ట interj. Alas! See కటకటా. OG.
 కట్ట n. s. A bank or shore; a dam, or embankment. A bundle or pack. కట్టశట్టివెళ్లండి keep close along shore. నీరుకట్ట a certain water snake, thick, black and harmless. కొంటెపాడెకట్ట a reprobate, a foul mouthed rascal. కట్టలు గట్టి BD. 5. 132 అనగాగుంపులుగూడి In crowds.
 గట్టి The wooden stopper of a skin oil bottle.
 ఘట్టము * n. s. A landing place or quay, an object, or point gained. A lump, a clod. వ్యాఘ్రఘట్టణ్ణోకాలు Vyasa ghattam, a puzzle or intricacy. There are twelve hundred and fifty verses in the Bharata proverbially difficult and the commentary on these is a separate work. దుఘోటము impracticable, hard to get. In A. 4. 121 it is rendered ఘనీభవించినవిష్ణుకరడు.
 కట్టకడ adv. At the very end. From కడ n. s. the end.
 కట్టడ n. s. Order, rule, custom. Stipend. కావలికట్టడలు or కట్టళ్లు routine or order of guards. మర్యాద D.
 కట్టడము n. s. A building or edifice.
 కట్టడచేయుట v. n. To ordain, command, enact, to lay down a rule.

కట్టడవి A thick forest.
 కట్టడి adj. Cruel, merciless, hard.
 కట్టడితనము Hardness, cruelty.
 ఘట్టన n. s. Ramming down: "calendering" conching, or polishing cloth by beating it.
 ఘట్టనగాడు or గట్టగాడు The cloth beater
 యాదారికి ఘట్టనచాలదు This road has not been sufficiently beaten or rammed. అక్షురఘట్టనము the prancings of horses.
 కట్టనరి, కట్టనర్లు, కటుమగ్గు కటుమోరలు The cheek-bones. కట్టనర్లుపుబ్బు గాగల having high cheek bones.
 కట్టలక Irritation, anger. See అలక.
 ఘట్టలయము * Quick time in music. In the Ananda Tantram IX. 81. లయమగ్గులయంచాపిత ఘాఘట్టలయంప్రియే||
 కట్టవ n. s. Thicket, copse, underwood ?
 కట్టా interj. Alas! See కటకటా.
 కట్టాణి adj. Fine, first class; కట్టాణిముత్యము a matchless pearl see on అణి. కట్టాణిగుండ్లు n. s. A necklace of small gold beads.
 కట్టాయితమైన Ready, in trim, equipped, సర్వసన్నద్ధమైన.
 కట్టావి, కట్టాపులు. Steam: moisture collected on the lid of a kettle. Stifing heat.
 కట్టాపుట, కట్టమయి, అనగావెడలిపోవుట. O. G.
 గట్టి n. s. An ingot or bar. M. 4. 2. 250.
 గట్టి adj. Hard, firm, strong, substantial. Able, clever, expert. Tight. Loud. Brave, courageous, resolute, smart, fine. గట్టిచెర Close imprisonment, గట్టిబొట్టు Full sunna, or the circle—Appa C. 2. 27. గట్టిమాపుగావుండేవారి A very heavy road.
 కట్టించుట v. a. To get built, have him bound, &c.
 గట్టించుట v. a. To load a gun, to beat into a hard mass, to rub out what is written (on a plank which is used in Hindu schools like a slate.)— v. n. గట్టించుట, or, గట్టిల్లుట To happen. BD. 4. 1286.
 కట్టికవాడు An yeoman, macebearer.
 కట్టికాచుట v. a. To watch narrowly.
 గట్టిగ or గా or ఘట్టిగా adv. Well, strongly. Properly, tight, fast. Eminently, especially, seriously, greatly. Loudly, aloud. గట్టిగా రావలసి

నవె you positively must come. కట్టి గాచుచు read aloud యట్టి కట్టి గాచున్నది the house is in good plight or condition.

కట్టి వేయుట v. a. To make firm. పాఠము కట్టి వేయుట To get a lesson by heart. వాడు యస్తాన న్నకూటను కట్టి వేయి you should make him keep his promise. [BD. 7. 915.

కట్టి శి Cruel—see—ట్టు—కట్టి శిలు Cruel wretches కట్టి తనము * Cleverness, ability.

కట్టి నానెము Bullion. (so called in the tariff.)

కట్టి పెట్టుట v. a. To lay up in store: to retain or detain, lay aside, desist from, overlook, wave or put out of view. To stop, restrain. See కట్టుట To ban, forbid, order positively.

కట్టి దుడు A butcher. BD. VII. 915.

కట్టి లుట To happen.

కట్టి వా, కట్టి వాయి, ధూర్జస్త్రీ. D.

కట్టి వాచాన అన గాచా రస్త్రీ. D.

కట్టి వాల్ శుకులు అన గా శుక్రము కట్టి యు. OG.

కట్టి వేయుట v. a. To tie up or sequester &c. See కట్టుట v. a.

కట్టు, ఘట్టు A hill, a bank, or shore, a dam or mound of earth. The shore. The dry land.

కట్టు n. s. A tie, bond, band. A bandage, a knot. Rule, regulation, law. Tax or duty. Fascination వాకట్టు striking dumb. Soil: as యు

శుకకట్టు sandy soil. System, fashion, mode, or plot: device, కట్టు గాచుట్టాడుట To speak by rule: or all in one story, or plot. Form, shape. Prohibition, bar, charm, enchantment. A

streak. (నూనూ గుమీ శుకట్టు the line of his budding whiskers.) The hoop or band of a bucket: the tire of a wheel. Band or ferrule. The water in which any kind of pulse is boiled except rice, (applied to which it is called కంజి) Thus అలవకట్టు

boilings of horse gram. Season, weather, part of the year, = ఋతువు. So శీతకట్టు the cold season. A forged coin, సీనకట్టు రూపాయి a leaden rupee, వెండికట్టు a silvered coin. జాతికట్టు

The tie of kindred, the custom of the caste. మంత్రకట్టు fascination, charming by spells, నడికట్టు a waistband, or girdle, నిరుకట్టు a stop-

page of urine. వలకట్టు a wier in a river, posts to fasten a net to. యాయి టిల్ మందరికట్టు పెద్దది వెనకటికట్టు చిన్నది The front of this

house is larger than the back rooms. కట్టు వేసుట To restrain, prohibit, debar.

house is larger than the back rooms. కట్టు వేసుట To restrain, prohibit, debar.

కట్టు adj. Much, vast. కట్టు గ్రము great severity. కట్టు కొంగు n. s. That part of a female's garment, which she ties round her waist.

కట్టు కోక n. s. Vestment, daily gown. నన్ను కట్టు తెూకతో తెచ్చి నారు They brought me just as I was.

కట్టు కొనుట v. a. To build, bind: to wear or put on. ధోవతకట్టు కొన్నాడు he put on clothes. See కట్టుట To incur (blame or sin) యింత పాపముక

ట్టు తెూవలసినదా Shall we incur so great a sin? శ్శ్రూముకట్టు కొనుట To acquire holiness or merit. To embrace. To marry. దాన్ని కట్టు కొన్నాడు he married her. To conquer. To appropriate, take possession of. వారి దేశమునంతా తానుకట్టు

కొన్నాడు he conquered all their territories. చేతుకట్టు కొనుట To fold the hands respectfully. అప్పుకుకట్టు కొన్నాడు he took the debt upon him: he got into debt. సూకుకట్టుట to refrain from eating trash.

కట్టు కొన్ను n. s. An embankment in a dyke. కట్టుకడచేయుట To lay up in store. కట్టుకడశ

రుకులు Goods in store. కట్టుకడ గుడ్డ Cloth that is injured by time while unsold.

కట్టు గుంజ n. s. A post to tie cattle to. కట్టు గుర్రము A horse in the stable.

కట్టుట v. a. To tie, bind. To wear, as clothes. To connect, affix, attach. To build, erect. To fascinate, charm, bewitch. To fabricate, compose, or put a story together. కట్టుకథ a mere fiction or fable. To stop: చూముకట్టుట to stop the channel. or to build a channel.

To fly in an inauspicious manner. వాయశము కట్టినవె an omen given by a crow forbid me. (See on తీచుట.) To impute a sin or offence. రంకుకట్టిరి they charged him with adultery.

నడుముకట్టుట to gird the loins or be prepared. కనుకట్టువిద్య juggler, legerdemain. బలకట్టుట To get strength. తోటకు నీళ్లుకట్టుట To water a garden. గాయముకట్టుట to dress a wound. బండికట్టుట to put a carriage to; or harness it.

కత్తికట్టుట to put on his sword or arm himself. చూకలుకట్టుట to pay money. మగ్గములకు

న్నుకట్టినారు They fixed a tax on looms. కలవ

కట్టుట to strike a balance. ధరకట్టుట to set a price. శుభ్యముకట్టుట to compose a verse. కట్టుకన్దు A written agreement. వాడకుచాతుకట్టుట to set sail. వాకట్టుట strike dumb by spells &c. యామాటకట్టివెడిచినారు They fabricated this fable or scandal. దోవకట్టుట To stop up the road. దోవకట్టిదోచినారు they laid an ambush and plundered wayfarers. కట్టుగొర్రె a sheep bound for slaughter. కడుపుకట్టుట to restrain the appetite. కట్టని (neg. pl) Unbuilt or unbound. కట్టనికలుగోట A fortress not built with hands. Thus కట్టనిగూడు P. 1. 545. a natural nest : not constructed. కట్టుమామిడిచెట్టు, కట్టుమామిడిశుండు a grafted tree. A grafted mango. ఆచిడ్లనాకండ్లకట్టుకున్నది That child is ever before my eyes (in memory.) For other meanings, see the various words which form phrases with the addition of this verb.

కట్టుట v. n. To cease or stop, to come on as a change of weather, to gather as a boil, or secretion, or lump ; to be with young, (a word regarding animals.) భేదికట్టినది the flux ceased. ముప్పకట్టినది it is cloudy. నెత్తురువెల్లువకట్టినది there was a gush of blood. వానికిదెబ్బతగిలినెత్తురుకట్టినది he received a contusion from a blow. గడ్డలుకట్టిన congealed, became hard. యిట్లాచేస్తేపాపముకట్టదా If you do so, will it not be a sin ? will not sin attach to you ? అతనికియెడకట్టలేదు he had no opportunity : no opening occurred. తూటుకట్టినది there is a hole formed.

కట్టుబట్ట n. s. A daily garment. కట్టుబట్టతోవెడిచినారు They left him with the skirt on his back.

కట్టుబట్టతోపారివచ్చినాడు he escaped with nothing but the clothes on his back.

కట్టుబడి n. s. A settlement : as of permanent revenue. Or కట్టుబడిబండ్రోతు A heriot. A *villein* or serf, a settler ; a feudal retainer, a militiaman : who is supported by land settled upon him. కట్టుబడిపాలము land assigned to a serf in fee.

కట్టుబడిమాన్యము A heriot. See కట్టుబడి.

కట్టుబడుట v. n. To be bound &c. న్యాయమునకు కట్టుబడి being tied down to justice.

కట్టుబాటు n. s. System, regulation, code, a bye-law.

కట్టుబాటుచేయుట v. a. To make a bye-law &c. To ordain.

కట్టుబోతు A wizard or necromancer.

కట్టుమట్టు or కట్టుమొదలు A stall in a stable.

కట్టుమాను n. s. A float of timber, a raft.

గట్టురాశుట్టి, అనగాపార్వతీదేవి, మైనాకుడున్ను. D.

గట్టులరేడు, అనగాహిమాలయము. D.

గట్టువకాడు, or గట్టువకాసు, అనగాశూరుడు. M.

6. 1. 317. and M. 6. 2. 387. In Parij. 1. 100.

గట్టువసేతలు, అనగాకశుటకృత్రిమంబులు.

గట్టువతనము, అనగాగొంటుతనము.

కట్టువర్గము A wardrobe or set of clothes. From

కట్టుట To wear.

గట్టువాయి A jade, a scold. See—ట్టి.

గట్టువాయితనము See —ట్టి.

గట్టువిల్లుడు, అనగాశివుడు. D.

కట్టె n. s. A stick or staff, a piece of wood, fire-wood. నీరుకట్టె a harmless water snake. అడ్డ

కట్టె a fife. నిడుపుకట్టె a flute. వరాహకట్టె a

brush made of hog's bristles. In composition

కట్టె or rather గొడ్డు signifies a wretch.

కట్టె adj. Hard, harsh. కట్టెమిది a dry or hard disposition. కట్టెండ fierce sunshine. వాడిదికట్టెలు

ల్లు he is lean but sinewy.

కట్టెచీమ n. s. A large black ant.

కట్టెదురు Exactly in front, just in front.

కట్టెశండు Tamarind, with the లంజ or stone left

in it.

కట్టెపాశర The self planting leaf, indented at the edges and having a seed in each notch (in

Hind : *pān-mūḍ*.)

కట్టెర A. 2. 18. అనగామిక్కిలియెర్రనయన.

కట్టెవిరినట్టుగా Severely, rigidly. కట్టెవిరుపుకాటలు severe language.

కట్టుము * n. s. A building or edifice : presents to a ruler : or given by relations to each other at a marriage &c. Fees, dues, gifts. కట్టుము

చదివించుట To proclaim the amount of contri-

butions.

కట్ట్యము A title or name of honour. కట్ట్యపువాడు herald or cryer. కట్ట్యముచెప్పుట to proclaim a title.

కట్టాయి plu. కట్టాలు Loc. కట్టాల A flagged floor, laid or paved with stone. A. 2. 51. A stall, stable.

కట్ట affix. At ; denoting either place or season,

as తెల్లవారగట్ల in the morning. యెదురుగట్ల in front.

కట్లంక, ఆన గావరుశుద్ధలపైనివుంచేవంటిగుడ్డ. OG.

కట్లగుదియ n. s. A club with bands or rings round it. An iron shod cudgel.

కట్లతీగ A plant called Cissampelos Hexandria (or దేశురితీగ or దాశురి ?)

కట్లదండ n. s. A necklace of alternate rows of black and gold beads.

కట్లశురుగు or కట్లపాము n. s. An asp or venomous snake barred with black (Russell on serpents plate xxxv.) called Cobra Manilla.

కట్లబల్ల A stool with cross legs like a camp stool.

కట్లసంచి n. s. A travelling bag or pouch so called because it is streaked with red and blue.

కట్లసూడు, ఆన గాఇండుడు. D.

కట్టి n. s. A dooly or litter.

కట్టు The plural of కట్ట and of కట్టు.

కట్టు, or, కట్టె n. s. plu. కట్టెలు Weights, particularly those used by goldsmiths.

ఘట్ట * n. s. A bedstead, cot or couch.

కఠారి A cross hafted dagger.

కఠినము * n. s. Hardship, difficulty.

కఠినము * adj. Hard, severe, solid, difficult, cruel, inflexible. వాడుబ్రతకడముకఠినము it is hard for him to survive : he scarcely can survive.

కఠోరము * adj. Hard, solid, severe, rigid, frightful, horrible, complete, full.

కడ n. s. Place, quarter, or direction. End, extremity, side, corner. ఇరుగడ on both sides. కట్టకడ At the very end. చెలిగడ dry ground. శురగడ a neighbouring field. తలగడ a pillow : being the place of the head. చెట్టుకడ at the tree. కాలిగడ నిలువకుము do not stand at the foot of my bed. ఆశనికడకువచ్చిరి They come to him in a crowd. కడగోడి assembling.

కడ adj. Last. కడసారి the last time.

కడ (affix.) By, near, at. In the hands or possession of. అదినాకడవున్నది I have it by me. వారి పాదాలకడకుడ్డారు They fell down at his feet. మావాండ్లకడ ఆసుర్యాదకడ్లు It is the custom with us, or among us. సొముపొద్దుకడ at sunset. చెందలకడ early. రేకుకడ in the morning.

కడ Added to the roots of some verbs forms

nouns or adjectives ; thus from వచ్చుట to come the inf. being రా ; రాకడ means arrival. coming, so పో గం, పోకడ going course—So also యెదురుగడ a receipt or acquittance. So తేరుగడ &c. Settlement. So తేగడ worn away. From మనుట to live. మనుగడ his life time. M. XII. 2. 335.

కడ n. s. A stick, staff, stalk, cane, pole, bolt, mast or bar. (For గడ్డ) A lump or clod. A fortress or small tower. జొన్నగడ the stalk of jonna. చెరుకుగడ the sugarcane. పొమ్మరిలుగడ కట్టి ఆడినారు they set up a pole and performed tumbler's tricks. పోలుగడ a hollow female bamboo. గట్టిగడ a male bamboo. చివ్వగడ a lance or javelin.

కడంక, కడక, కరాంక, కరాక n. s. Bravery, daring. = యత్నము, ధైర్యము. OG. ఉద్రేకము. D. వూరిక. Boldly, courageously, violently, nobly.

కడంకరము * Straw, chaff. = పొల్లు.

కడంకుట, * కడగుట, కరాంకుట, కరాగుట. v. n. To venture, dare. To strive or begin. See కరాగుట.

కడక n. s. Bravery. See కడంక.

కడకంటచూచుట To glance, view sidelong. See కడకన్ను Askance.

కడకట్టు, కడకట్టు n. s. Scheme, project ?

కడకట్టుట v. n. To scheme, project, fancy.

కడకన్ను n. s. The corner of the eye.

కడకానుట v. n. To succeed, to reach the end. కడముట్టుట.

కడకాళ్లు The feet, as being the end of the legs.

కడకు affix. To. ఆశనికడకుపో go to him. కోవలికడకు go to her.

కడకు At last.

కడకుపోవుట To be menstruous.

కడగ or కడగా Aside, away.

కడగండ్లు n. s. Plagues, calamities, evils, dangers, afflictions, miseries, scrapes, troubles. నానాకడగండ్లుపడ్డారు They were exhausted or knocked up. నానాకడగండ్లు పెట్టినారు they handled him roughly.

కడగట్టురేఖలు Outlines in drawing, boundaries.

కడగడ adv. Violently. (Trembling or shudder-

ing). గడగడవణికె she trembled like an aspen leaf.

కడగనుట To arrive, reach the end. కడముట్టుట.

కడగపాత్రము A corruption of ఖడ్గపాత్రము a name of tortoiseshell or rhinoceros horn made into bracelets.

కడగా adv. Aside, away, apart, further. కడగా నుండుట to stand aside, to be menstruous.

కడగాంచుట v. a. To excel, surpass.

కడగా Resolutely, determinately. BD. VII. 1078.

సిద్ధమై, ఉద్రేకించి.

కడగుట See కడంగుట.

కడగొట్టు n. s. The youngest, of a family, the last child. కడగొట్టువిడ్డ The last child born; the youngest of a house.

కడచన్నునీడి n. s. Pure gold.

గడచుట v. a. To pass (time,) to put off, or defer; to finish.

గడచుట v. n. To elapse, pass, exceed, metaphorically to die. మాతంత్రిగడివినతర్వాత after my father's decease. Impersonally thus used వాండ్లకుగడవకుండావున్నది They have nothing to live on. నాకు అన్నానికీగడవదు I have nothing to live on. యిది లేకుండా నాకుగడవదు I cannot get on without this.

గడచేసి At last, after all. =తుడకు.

కడతురు They will cross. See కడచుట.

కడతేర adv. Finely, completely. (the inf. of కడతేరుట.) నన్నుకడతేరనివ్వదు he prevents my success.

కడతేరుట v. n. To be recovered from disease: or relieved from distress: to be concluded, or finished.

కడతేర్చుట v. a. To relieve or save.

గడన n. s. Acquirement. Earning, acquisition.

గడనకుడలి n. s. A prostitute.

గడన n. s. Esteem, regard. అతనుయెవరినిగడనచెయ్యదు he cares for nobody. అతనిగడనయేమాత్రముంటుంది how much were his gains?

కడప or గ A threshold. A gateway. (metaph. a house).

కడపచెట్టు See నీకుప్పకుము Or else, the నీలాశోకము.

కడపట At the end.

కడపట adv. At length, at last.

కడపర and గాకిరెగడపర The names of two plants.

కడపల n. s. The end. See కడపలి.

కడపలము adj. Last, final. కడాపటిదైన. కడపలండు At the end.

కడపలి adj. Last, final, ulterior.

కడపల్లె or కడపటను At the very end, at last, last of all. A. 4. 131.

గడపుకొనుట v. a. To manage, transact, effect.

కడపోవుట v. n. To slip out, as a knot.

గడబడ Trouble, difficulty, puzzle. Confusion, plague.

గడబడించుట To make a noise, an uproar.

కడమ n. s. The rest, remainder.

కడమ (K.) Want, defect, deficiency. (కొరత)వకవరహాకడమయ్యె There is one pagoda wanting.

కడముంత n. s. A small pot or ముంత.

కడముట్టు Completely.

కడముట్టించుట v. a. To finish.

కడముట్టుట To be finished, reach the end.

కడయిల్లు The next world, heaven. BD. 4.

కడలి, కడలు The sea. పాల్దలి the sea of milk.

గడలుకొనుట v. n. To gleam, to flash, flicker, as light. చెక్కులకర్ణకుండలకాంతిగడలుకొనగ The brilliancy of her earrings flashed over her polished cheeks. B. VIII. 450. వ్యాపించుట To spread or be extended.

కడలేని Endless.

గడవ, చెడిపోయ్యేట్లుగా వరంబున సొరుగడవనాడెవవు, కొవ్వుచేత సొటికిచేటుగా మాట్లాడుతున్నావు?

కడవ n. s. A water pot or earthen vase.

కడవర adv. Next then, afterwards. కడవరితమ్ముడు his younger brother, the one next after him.

కడవలి adj. i. e. కడాపటి last, final. కడవలిపత్రశంఖ్య the number of the last page.

కడవన or కడవనము (K.) A dried skin, or mat used by ascetics as a bed. కృష్ణాజినము.

గడపు n. s. A period, or fixed time. Time, period, duration. గడపునాటికి when the time (of payment &c.) comes. Period, lapse of time, the sight (3 days &c.) at which a bill is drawn.

కడవెల్లొ Completely, throughout, every where.

కడవెట్టుట v. n. To be finished, closed, ended.

కడపుత్తు or కడవత్తు The beam that lies along the top of the wall and sustains the roof.

కడశీలులు or కడచీలులు The linch pins.
 కడసరికి i. e. కుదకు.
 కడసారశ్రువాదు i. e. కడాశటివాడు.
 కడసారి Ultimately, the last time. కడసారిముదు శుభిరకపియెండ. Parijat. 4. 48. the gentle evening sunshine.
 కడాకు On; to the end, through and through: all along.
 కడాశి or కడాశి adj. Pure, fine, as gold. Bright glittering.
 కడాశట adv. Ultimately, at last. కడాశటి adj. Ultimate, last, final.
 కడామిచెట్టు The tree called Nauclea Cadamba. బొట్టకడామి the name of a certain species.
 కడారము i. e. పింకళవర్ణమైన Dark colour, tawny.
 కడి n. s. plu. కళ్లు A mouthful, a morsel. వేడకడి A cowturd. చల్లకడి whitepot, or syllabub. కడి మాదనేయనన్నము food costing a pagoda a mouthful. In A. 2. 19. it is rendered.
 కడియ or ఘడియ n. s. A "ghurry" or Hindu hour (of twenty four English minutes: forming the sixtieth part of a day.) It is also applied to an English hour of 60 minutes. గడియకువకమాట చెప్పె he changed his opinion hourly. గడియ యెడయెండగా Each hour seemed a year.
 గడి plu. గళ్లు or గడ్లు n. s. Limit, boundary. రణగళ్లు battle fields. గడికొల్లలు plundering on the borders. The feathers of an arrow. In this sense it ought to be spelt గరి q. v. గళ్లువేయుట to tether.
 గడి n. s. Strength, stronghold, fortalice or petty fort: commonly called a Ghurry by mispronunciation.
 గడి adj. Big, stout. గడిగుండు a big stone. గడితాడు n. s. A stout rope. A leather, couple for two cattle. గడిదొంక A stout thief. గడికర్రము The principal clerk.
 గడించుట or గణించుట v. a. To acquire, amass, earn. గడించుకొనుట to live by prostitution.
 గడిచి See కడిచి.
 కడిఫండలు or కడిఫండంబులు Bits. fragments. గడిఫండంబులుగా picemeal.
 కడించుట v. a. To wash, clean, cause to wash. గడిగొడకము A sort of cloth. BD. 3. 107.
 కడితము or కణితము (K) A folding account book: it is formed of cloth covered with black paste and polished like a slate. On these leaves accounts are written with పంకము or soap stone, like chalk.

గడితంబు adj. Plaited, folded. జమిలి, రెట్ట.
 గడితము n. s. A plaited or folded garment.
 కడితి n. s. An elk. See కణజు and దుప్పి.
 కడితము or కణితము. See కడితము.
 కడిది adj. Extreme, great.
 గడిపించుట v. a. To pass. (Causal of గడచుట.) కాలముయిట్లుగడిపించి Passing his time thus.
 గడిచిది See గడబడ.
 కడిమి n. s. Bravery, gallantry. శరాక్రమము. adj. Vast, great, brave. కడిమి adv. Greatly, much, మిక్కిలిన్ని.
 కడిమిచెట్టు See కడంబము.
 గడియ A ghurry, or hour. అరవైగడియలు the 24 hours. This is best translated "gurree" to distinguish it from the English hour: for it is only one third of an English hour.
 గడియ n. s. A bolt. గడియవేయుట To shoot or fasten a bolt. గడియకన్నము a hole bored by a thief, through which he puts his hand to draw back the bolt.
 కడియము n. s. A bracelet or anelet.
 గడియవేయుట To bolt or fasten.
 గడియారము A clock, a watch, originally a cup for measuring the hours by sinking in water.
 గడియించుట To earn, get.
 కడివెడు A pot full.
 కడివ్రాని Continual. P. 4. 255.
 కడిశలము A sort of fish.
 కడినచెట్టు A tree called Cluytia Collina, Rox. Vol. 3. 732.
 గడి or గడిశలము A hiding place. A small fort, called "a ghurry."
 కడు adv. Much, greatly.
 గడు for కడు Great, much. గడుజ్వరము a strong fever. గడు గాయ a stout jade.
 కడుకొని or కడుగొని Vastly, exceedingly, often. మిక్కిలి.
 కడుక్కనుట v. a. Error for కడుగుకొనుట to wash, or cleanse.
 కడుగు n. s. Washing: the water in which rice &c. has been washed.
 కడుగుట v. a. To wash, lave, cleanse. అతనిలజ్జ కడిగినారు They exposed his infamy.
 గడచుట v. n. To pass as time, v. a. To pass over, to transgress. to exceed or surpass, to

expire, or elapse. యదిలేకుండనాకుగడవదు I cannot get on without this. నీవువుండగానాప్రాణముగడిచె your being there has saved my life. గడిచిబ్రతికినవాండ్లు the survivors. యిక్కడగడవనండునదేతాంతరమునకువెళ్లి నాము As I could not get on here I went elsewhere.

కడుదుర్లు, or, కణదుర్లు Wild bees. A. 6. 21.

కడుపాతరము or కడుపాతరము or—పాత్ర Vora-ciousness.

కడుపు n. s. The belly or stomach. The centre part (as in English The bosom.) The inside, interior, hidden part. The womb. Pregnancy, the foetus—(Note. In English the following phrases do not admit the word belly). దానికడుపుకాతింది she has lost her child. వానికడుపుకాలుతున్నది he is ready to die with hungry ; or వానికికడుపుల్పింది he was envious ; or వానికికడుపుమందింది his bowels yearned, his heart was touched, he pined. కడుపుకట్టుట To stint himself : restrain his appetite. కడుపుమంట heart burning, malice, envy, fury, yearning, pain of mind. వానికడుపులోనిమాట The thoughts of his heart. నన్నుకడుపులోపెట్టుకొనిపెంచెను he reared me tenderly, he brought me up in the bosom of his family. కడుపులోవుండుట to be pregnant or with child. కడుపుదిగింది She had a miscarriage. కడుపుదించుట To effect miscarriage, to cause an abortion. వానికడుపువెల్లింది, or, పోయింది he had a looseness or purging on him. వానికడుపుకట్టినది he is constipated : or, the purging ceased. నావ్యసనమునునాకడుపులోకిదించుకొన్నాను I swallowed my grief. వానికడుపులోవున్నాము or వానిగర్భవాసములోవున్నాము we dwell under his shadow. శరగడుపు an empty or fasting stomach. పొత్తికడుపు n. s. The abdomen. కడుపుకాక an old grudge. Or it implies సంతానము offspring : thus ; కడుపుచల్లగావుండుట To be happy or blessed. నీకడుపుచల్లగావుండుగాక May you be ever happy. వానితల్లికడుపుచలవచేతయీవేళకుబ్రతికినాడు. It is by his mother's good luck that he survived.

కడుపుట v. a. To pass (time). To put of or defer. to finish. To cause to pass over. To for-

ward, push on, drive on. urge on. To get over, get through (trouble).

కడుపుసెప్పి Belly ache ; stomach ache.

కడుపెడు A belly full.

కడుముంత A small bowl.

గడులు * n. s. A hump on the back. కంతి, గడులుడు A hump backed man.

గడువ Infinitive of గడుచుట.

కడువడిని Very rapidly.

కడువతీటు n. s. తుడుము. D.

గడుపు See గడపు.

గడుశరి n. s. A stubborn man.

గడుశరితనము n. s. Stubbornness.

గడుశు adj. Hard, difficult. Cruel, reckless, unfeeling, inflexible. Pertinacious, stubborn, stout, firm, untractable, forward, bluff, steadfast, obstinate, freespoken, bold, sharp. గడుశుక్కులు Stout calves of legs. గడుశువాసా sharp shower of rain. = ప్రాణ, కుప్పిశమైన.

గడుశు n. s. Shrewdness. See the adjective.

గడె An hour, a bolt.

గడెకన్నము A hole through which the hand is put, to open a bolt.

గడెకాళ్ల Spindle shanked.

గడెమాను The wooden batch of a door.

గడెరము n. s. A watch , a clock.

గడెలు, అనగాకడియములు Bracelets.

ఖడ్గము * A sword or cimeter : the rhinoceros horn.

ఖడ్గపాత్రము * n. s. A bracelet made of horn and gold.

ఖడ్గబంధము * n. s. An arrangement of words in verse, forming the shape of a sword.

ఖడ్గమృగము * The rhinoceros.

ఖడ్గవాదము * Violence : force of arms : combat : a duel.

గడ్డ n. s. A lump, mass or clod, any bulbous root : an island ; a continent or part of the earth. Bank, brink, edge, a boil or ulcer, a bubo. తెల్లగడ్డ, or వెల్లెల్లి Garlic i. e. white root. యెర్రగడ్డ an onion i. e. red root. శ్రులిగడ్డ Tiger-point : name of a place in the river Godaveri.

గడ్డతీరువ n. s. Levelling ; making a level ; levelled land (from గడ్డ a hillock తీరు to be levelled).

✕డకలుగు n. s. A pickaxe, an instrument for breaking clods.
 ✕డపార An iron crow.
 ✕డపీలిక Caulking-stuff-tow &c.
 ✕డము n. s. The chin : also the beard. ✕డము శుట్టబతిమాలుట To beseech.
 కడ్డాయము Compulsion, force : Exaction : forcing people to pay the price set upon articles. వడ్లకడ్డాయము, ఉత్పకడ్డాయము an order to receive grain or salt at a high price. This is one of the numerous cruelties abolished by the British Government.
 కడ్డి n. s. An ingot, bar of metal. A piece of metal &c. రాయికడ్డి a file. నల్ల ఖడ్డిచీరలు cloths with black edges.
 ✕డ్డి n. s. Grass, straw. ✕డ్డిమొలతాడు A small cord made of the moungee or sacred grass worn around the waist by a young bramin in the ceremony of investing him with the brahminical thread.
 ✕డ్డిగము, అనగా చాలువెంట నేగింజలుశడడమునకు సాధనము, కొర్రునకూర్చి యుండే నొట్టపురీతిసీల. The tube of a drill plough, through which the seed drops.
 ✕డ్డితలకాయ A hair-brained fellow, a soft headed fool.
 ✕డ్డితినిపించుట To dupe. ✕డ్డితిన్న duped, (lit : to make him eat grass). నన్ను ✕డ్డితినిపించినారు they fooled me.
 ✕డ్డితినుట To eat grass, to be cheated. యాలాగు న ✕డ్డితిన్నాను Thus was I fooled. ✕డ్డితిన్నవారై overreached, cheated.
 ✕డ్డిశరక n. s. A blade of straw.
 ✕డ్డిపాము A species of snake.
 ✕డ్డిపిట్ట An elegant bird variegated with black and white : there are three sorts, named యెర్ర ✕డ్డిపిట్ట, బిత్తరి ✕డ్డిపిట్ట and భూత ✕డ్డిపిట్ట.
 ✕డ్డిబొడ్డువ A ring of grass rope, to set a pot on. చుట్టకుదురు.
 ✕డ్డు Violence, outrage. Difficulty. ✕డ్డురుకుట To rebel, to be stiff necked. (బలాత్కారము, శ్రయశము, దులభము D.)
 ✕డ్డు adj. Hard, rare, scarce. ✕డ్డుమాట a bold word. ✕డ్డువాడు a dangerous character.
 ✕డ్డెనబొడ్డి A certain boyish game. H. 3. 186.
 ✕డ్డెము See కడ్డాయము.
 ✕డ్డె * An hour. See ✕డియ.

✕డ్యారము A watch or clock.
 కణము * n. s. A particle or atom. ఘర్షణకణము a particle or drop of sweat. అగ్నికణము a spark of fire. కనులండానంద బాష్పకణములుదొలుకక While tears of joy filled his eyes. Ila. 1. 65.
 ✕ణము * A flock, multitude, or assemblage, a tribe, class or troop. A prosodial foot, such as భగణము a dactyl. ✕ణములుకట్టుట to scan. ✕ణములుపోయింది or తప్పింది the metres are imperfect. (వర్ణము or శిషూహము) a troop of inferior deities, considered as Siva's attendants, and under the special superintendence of Ganesa : whence his name ✕ణేశుడు or ✕ణాధిపుడు. This deity is the god of wisdom and remover of obstacles, as such, he is invoked at the commencement of all undertakings : he is represented as a fat man with large belly, and an elephant's head, with one tusk broken.
 కణంక n. s. Daring, boldness. See కడంక.
 కణంజము A store of grain : a barn.
 కణక n. s. Boldness. See కడంక.
 కణకక Boldly. (the abl of కణక.)
 ✕ణకుడు * An astrologer.
 ✕ణాణా * n. s. Aloud, again and again, over and over.
 కణగుట v. n. To begin, dare, venture. (See కడంగుట To display.
 ✕ణజము n. s. A storehouse for grain, a barn.
 కణజు A portico with (వెంకులు) a tiled roof. కంఠి ✕ణ A wasp. G. 6. 102.
 కణత n. s. The temple of the head : the part that moves as the jaw moves.
 కణదము A granary. See కణజము.
 ✕ణన * n. s. Counting, numbering.
 ✕ణశతి * A name of the god Ganesa.
 ✕ణాధిపుడు * Ganesa, as foreman of the deities.
 ✕ణార్చన * Worship of the demigods attending on Siva.
 కణి n. s. A cart. (గాడి. D.)
 ఖణి n. s. Celebrity, sound.
 ✕ణి * n. s. A cunning man, an astrologer among the lowest castes. C. హీనజాతులకుతిథివారాలు చెప్పేవాడు. D.
 ✕ణించుట * v. n. To live by prostitution.
 ✕ణించుట * v. a. To calculate, or reckon, to acquire, or gain. To make money : to earn

కణిక n. s. A bit, piece or stick. A fiddle stick.
 లక్ష్మణకణిక a stick of sealing wax. నల్లరకణిక a stick of the *nallēru* plant.
 కణిక * A harlot, because prostituted for gain.
 కణికరాయి A hard species of black and white marble.
 కణికుడు * An accountant, a mathematician, calculator.
 కణిజము A storehouse for grain, a barn.
 కణితము * Arithmetic, calculation. పావులూరికణితము A book on mensuration written at the town of Pāwulūr. So we say The *Eton* grammar.
 కణితము See కడితము.
 కణితి n. s. The animal which is usually called an elk. Also (for కంఠి.) a lump, a bump, or a wen.
 కణిది See కడిది.
 ఖణిమీర * Aloud, audibly.
 కణియించుట * See కణించుట *
 ఖణిత్ * Shrilly. A sound imitative of ringing or of gleaming. ఘణిల్లరి * Bang! smash! (*anuka.*)
 కణిశము An ear of corn : proper weight.
 కణిశము adj. Inferior, worst (error for కనిశము.) ఉత్తము, మధ్యము, కణిశము Best, middling, and worst. From కనిష్ఠము, అధము.
 కణిజు "A certain weight whereby coral is sold" A retti or రక్తికా? ABA. 2. 527.
 కణిజు * The deer called Sāmba in Hindustani. Cervus Hippelaphus. Elk is the term used by sportsmen but it is wrong The true Elk has palmated horns. There is no Elk in Southern Asia. (Compare కాంబు, a partridge.)
 కణిడు * A phrase for a Saivite or Jangam.
 కణితించుట * To reckon, count. To esteem, conceive.
 కణిదురులు Wild bees. కందిరీగలు.
 కణిశ్రు A joint (of the fingers or toes, or in a sugar cane &c.) కణిశ్రులోతు గాయము a wound an inch deep.
 కణిము Frippery. Ornaments, trappings, horns &c. worn by maskers.
 కణిము * n. s. Esteem, respect. adj. Respected, regarded, estimable.
 కణిడు * n. s. The name of an ancient Telugu Grammarian : his works are lost.

కత * n. s. A tale or story.
 కతము * Cause, manner, reason, or token, keep-sake. యేమి కతంబున for what cause. అట్టి కతంబున for that reason. ఆత్మకతంబున in his heart. వేకనెరా, కతమిచ్చి he gave her a token that he would come.
 కతము * In past times.
 కతము * Lost, gone, past, over, late. కతదిగము past time. కతఫలము loss of advantage. కతజీవితులయి who had lost their lives. కతకులము a family which is extinct. కతతోయనేతుంబుము Banks for a stream that has run dry—is a proverb for pains taken too late (shutting the stable door after the horse is stolen.) కతవివేకుడు he who has lost his wits. కతాహంకారులై Them, *stript* of their pride.
 కతకము * The plant called చిల్లగంజ.
 కతకారి * A story-teller.
 కతకుట, కతుకుట See కతుకుట v. n. To lap (as a dog does.)
 కతన affix. By, through, on account of, for. వేకర్లకతన by means of spies.
 కతపదక్షరపద్యము * A poetical conceit, *Cap-ped* lines, wherein the last word of each line is repeated at the beginning of the next.
 ఖతకాలము * n. s. Smoke, a cloud.
 ఖతలము * The sky. M. XII. 1. 32.
 కతి * n. s. Going, gait, pace, march, passage. Means, resource, fund, contrivance, expedient, remedy. Refuge, resort, help, aid. Event, effect, result. Fate, lot, destiny, state, hap, condition, situation. Adventure. (In the *Lila*, the different cantos are called కతులు.) Salvation, rescue. Ability, power. Alternative, get off. నాకతియేమి What is to become of me? యిందుకు వేరేకతివున్నది For this there is another rule. దైవకతి divine providence. వివరకతిగా with all particulars, in detail. యధాకతిగా accordingly. కతిలేని Helpless, destitute, abject. చెల్లించేటందుకు కతిలేడు he is unable to pay it, without means of payment. చెల్లించేకతిలేని unable to pay. నాదియేమికతి What am I to do? what is to become of me? కతిపోవుట To die, depart. శ్రుశ్రుదులేనివారికికతిలేదు The childless have no hope (or prospect) of heaven. శ్రుశ్రుకతి strongly, డిట్టముగా.
 Digitized by Google

క్షాఁ affix. * Like. వేమనఁ గ్షాఁ Like Vema.
 క్షించుట * v. n. To pass away, elapse, die.
 క్షింపించుట * To devise an expedient.
 క్షికుడు * He who has a resource. అనన్యక్షికుడై having no other resource.
 క్షిశయ * adj. Some, a few=కొన్ని.
 ఖశికము * n. s. The sun. (తిలకము ornament of ఖం the sky.)
 క్షకు ను s. Lapping, eating. క్షకులకుపోవేట్రు కుకులుపోయినది He took the bait and lost his life.
 క్షకుట v. a. To lap, as a dog. A low word, for To eat.
 క్షకుడు * Who is gone or entered. ఆనందాభిక్షకుండనై I, plunged in a sea of bliss.
 క్షత్ర or క్షత్రము n. s. Manure. క్షత్రమువేయుట To manure.
 క్షత్ర n. s. Disorder, disturbance. క్షత్రసుఖము Disordered health.
 క్షత్రశుద్ధ Disordered.
 క్షత్రము Armour. జీరా. OG.
 క్షత్రి A crowd, an assembly, a throng.
 క్షత్రించుట To be disordered, troubled : to shake, shudder.
 క్షత్రము n. s. Armour, mail.
 క్షత్రాని n. s. A horse brought from *Khatlān*.
 క్షత్రము An outlet or small drain.
 క్షత్రి n. s. A knife. A sword. A razor. తీగినకత్రి తీగుచిత్రియైనిలిచింది As naked as a drawn sword. As naked as your hand. When a prince contracted marriage in a distant country, he sent his sword as a representative; and to this the bride was married. See instances in the Sāranga Dhara Charitra, in the Dharmāngada Charitra &c.
 క్షత్రి n. s. A measure of land; which differs in various districts. It is considered to be as much as a man can reap in one day. In the Government accounts a "cutty" is rated at 40 acres and 14 గుంటలు q. v. This phrase, a "sword of land" perhaps implied that this quantity of land was rated to a family who furnished the baron one fighting man.
 క్షత్రికశ్చేదార An officer, a 'gentleman who wears a sword.'
 క్షత్రికాసు n. s. A carpenter's tool for squaring. It resembles in appearance a little mallet.

క్షత్రికంబము A steel pen, the back end of which is formed into a knife.
 క్షత్రికట్ట The Indian Cuckoo. Jerdon, Catal. No. 222, and 224.
 క్షత్రికట n. s. A large knife standing slantwise in a block of wood. Upon this vegetables are sliced.
 క్షత్రికల్లము A "sword spear," or partizan: a scythe blade mounted as a spear.
 క్షత్రిమండు A sort of paste which with sword sheaths are lined. Also a drug used as a cataplasm for boils.
 క్షత్రించుట v. a. To cut or crop.
 క్షత్రివాటువేయుట To scarify or lance with a knife.
 క్షత్రికల్లము Some kind of bridle.
 క్షత్రిక A wooden spade with a triangular blade. A dam across a stream. (A field under a tank?)
 క్షత్రి Maid, girl. తనికత్రి a serving wench. చెలికత్రి a play-mate, among girls.
 క్షత్రితనము Girlhood.
 క్షత్రిము An item in an account. A bet or challenge. An undertaking.
 క్షత్రి n. s. Scissars.
 క్షత్రిర See—క్షత్రి—
 క్షత్రిరకాలు The upright cross pieces of wood in a dooly or litter, that connect the bottom with the pole above.
 క్షత్రిరకోల n. s. Scissars.
 క్షత్రిరగడ్డము n. s. A cropt beard.
 క్షత్రిరొంక n. s. A cut purse.
 క్షత్రిరబావీలు n. s. An ornament of gold and gems worn by women near the top of the ear.
 క్షత్రిరయెండ Fierce heat, torrid weather.
 క్షత్రిరాయి Marble. Black stone: which is sonorous like metal.
 క్షత్రిరించుట v. a. To cut with scissars, to snip. To pick (or cut) a purse.
 క్షత్రించరము * Alternative: other means, or resource.
 క్షత్రి * n. s. A story, tale, fable, chronicle: a riddle or puzzle. క్షత్రివేయుట to give a riddle to be solved.
 క్షత్రికుడు * n. s. A chronicler.
 క్షత్రి n. s. The barb of an arrow or of a fish hook.
 క్షత్రి "Indeed" See క్షత్రి.

కబ * n. s. A mace or club. కబము Disease, sickness. కదాశుర్యము or మాశులశుర్యము the name of the 16th book of the Maha Bharata.
 కదంబము * or కదంబకము * n. s. An olio or mixture. Assembly, collection (శ్రీమదాయము.) garlands of mingled flowers, mixture of divers things, miscellany. (మేళనము) Mixed or drugged wine: or food, spiced liquor. (Manu Smriti. XI. 94.) బాణకదంబము A flight or cloud of arrows. స్వపాలకదంబము an assembly of kings. A certain flowering plant called Nauclea Cadamba. మొగులు కడివి. కదంబకము, ఆవాలు. SC.
 కదంబపాత్తి Pouncet. A fragrant powder compounded of various essences.
 కదనము * n. s. Battle, combat, encounter. మదన కదనము the combats of Ananga.
 కదన్నము * n. s. Vile food, trash.
 కదళుట v. a. To move. నెారుకదళుట To mouth food, to lap water.
 కదముట See —దు—
 కదయుట See కదియుట.
 కదర n. s. A sort of dried fish.
 కదరుట See —దు—
 కదళిము * కదళి * or కదళిక A plantain tree.
 కదలించుట v. a. To move, stir, shake, jog, sift, investigate.
 కదలిక n. s. Motion, stirring.
 కదలుట v. n. To move, stir, remove, to totter, shake, to be displaced or dislocated. To set out on a journey. చిత్తుకదిలింది his knee joint has slipped.
 కదల్చుట v. a. To move &c. See కదలించుట.
 కదవయ్య Indeed sir, really.
 కదా or కద (Particle contracted for కాదా) Is it not so? Indeed, truly, so, even, really, you know, surely, I fear, I suppose &c. Examples: వాడుదొంకకదా; నన్నురాదు He is a rogue I fear; you should not trust him. అదిచూస్తేవి కదా we saw it you know. వింటివికదా you have now heard this. లేదుగదా There is none, you know. చూడగదయ్య Pray look, sir. చెప్పుగదవె Pray tell me. యిదిశిక్షిత్తుతనూగదమీకువారికి This you see will suit you and them. నాకులుకుతభ్యంబాగదా you see that what I said is true. వాటినికొనిఅమ్మే వాండ్లుదొంకలయినా

రుగదా I fear those who buy them and sell them are knaves. In such places గదా is evidently a mere conversational particle.
 గదాగ్రజుడు * An epithet of Krishna as being "elder brother of Gada."
 గదాచిత్తుగా * Occasionally, rarely, sometimes, ever. సకదాచిత్ Never.
 గదాధరుడు * A title of the god Krishna.
 గది n. s. Place, room, closet, interstice, space.
 గదించుట v. a. To put, join &c. See కదియించుట.
 గదియతీసుట v. a. To connect, unite with.
 గదియించుట v. a. To join, put together, to weld, to introduce to his acquaintance, to put, apply, as paint. To approach, to give (an embrace) to feel, handle. కరమునపాలిండ్లుకదియించిదియించి. Anirud. 2. 110. he handled and felt.
 గదియుట v. n. To approach, to join, touch, meet, to be pressed or squeezed.
 గదియుట v. a. To encounter, approach, draw near to. కదిసికొంచించినకార్యనాశనము To begin and then retreat ruins all.
 ఖదిరము * n. s. The *mimosa catechu*. దంతభావనము, చంద్ర, అంతరతామర. SC.
 కదిలించుట v. a. Vide కదలించుట.
 కదుకుట v. n. To eat. BD. 7. 1888.
 కదుగుట v. n. To doubt, fear, hesitate. BD. 7. 58.
 గదుడు The name of Krishna's younger brother.
 కదుళి n. s. Crowd, assembly. A herd of cattle or flock of sheep.
 కదుళుట. See—దు—
 కదుము n. s. A lump, a swelling, a bump.
 కదుము n. s. A gathering, a tumour or swelling.
 కదుముకట్టుట v. n. To coagulate, settle, crust, encrust.
 కదుముట v. a. To push away &c. (See గదురుట.) To rebuke, check. గదుముకొనుట To struggle.
 కదురు n. s. A spindle, an awl, a puncheon, a sort of fish.
 గదురుట, or —దు—, or —రుకొను. v. n. To extend, spread. నెప్పిగదర affectionate-ly. T. 2. 173. కోశుంబుగదర angry-ly. M. 7. 326. (=విశ్రమించుట, కలుగుట). —v. a. To frighten. = వెదిరించుట. శిష్టగదిరెడుచూట్టి Eyes full of shame. మేననెల్లడగదిరినదివ్య గంధము. PP. 3. 36. అనగావ్యాపించిన. In Ticc U. R. 8. 87. అదరులుగదరినదిమురివర్తిల్లు, అనగాపొందడము. In

M. Dro. 1. 326. కోటంబుగదర, అనగా కోట
మతిశయించగా In T. 5. 105. విశ్రుతింతుట. In T.
3. 88. అనగా కలుగుట. In Dasav. 4. 250. భేతా
శముక హకహమంచు గదరుకొనిన, అనగా బె
దిరింది. [The D. says గదుతుట, హించుట, గదు
రుకొనుట, ద్రష్టించెననుట].

కదులుట See—ద—.

కదుష్ణము * n. s. Gentle warmth. adj. Warm.

కదె Same as గదా. This is used in speaking to
a woman.

కద్దడము * or కద్దడిక A murmur, broken voice,
fluttering accents : sobbing or faltering :
choked sound.

కద్ద n. s. The bird called a kite ; which eats car-
rion. సాములకద్ద another species of kite. కద్ద
ముక్తు A Roman nose, a sharp nose.

కద్దన Suddenly, instantly.

కద్దరి adj. గదునైన, తుంటైన Impertinent, pert.
కద్దరికొమ్ము లగుజ్జు. G. VIII. 151. a broad horn-
ed beast. కద్దరి కాడు, గదుసువాడు. D.

కద్దరించుట v. a. To shudder, tingle all over, be
agitated or frightened.

కద్దరితనము, గడుసు, తుంటితనము Boldness.

కద్దింపుట v. a. To rebuke, reprimand, bully,
chide.

కద్దింపు n. s. Chiding, rebuke.

కద్దియ n. s. A seat, throne.

కద్దియము, కద్దియములు (from గద్యము *) Titles
proclaimed by a భద్రాజు or herald.

కద్దు (for కలదు The 3d pers. sing. aor. of కలుగుట.)
“ It is ” *it happens usually*, “ it is the case.”—
See కలుగుట. అట్లాచెప్పడముకద్దు It is usual
to say so. అట్లాచుండడముకద్దు It frequently is
the case. It is opposed to లేదు Thus కద్దులేద
నక he neither said yes nor no. This is often
used impersonally, as అక్కడనడవడముకద్దు It
is usual to walk there. యానెలలో పెండ్లిండ్లన
డవడముకద్దు It is usual for marriages to take
place in this month. అమావాస్య రెండుదినములు
కద్దనగా two days before new moon. Lit :
when they said, after two days it will be new
moon.

కద్దవ n. s. The chin. చుమకము. D.

కద్దె n. s. A seat, a throne : the base of a pillar ?
Fortune telling, by a gipsy. An obsolete coin
like a farthing : equal to 1/4 or 1/2 of the పైకము.
(For గద్యము) Titles, particularly those pro-
claimed by heralds as the prince's style.

గద్య * or గద్యము * n. s. Prose, of the melodious
measured kind used in poems. It is contract-
edly written గ||.

ఛద్యోతము * A fire-fly, the sun.

కద్రువ * n. s. Name of the mythological mother
of serpents.

కద్రూజము * A serpent, a son of Cadru. కద్రూ
జరాట్ Sheshu, prince of serpents.

కన Therefore. అనగా, గనక. P. 1. 521. 586.

ఘనము * n. s. Greatness in any sense. Exten-
tion, diffusion. Honour, solidity. A cloud. The
base in music. Thickness, in measurement.

ఘనము * adj. Great in any sense, grand, con-
siderable. Fine, superior, excellent, honoura-
ble. Rich, opulent. Famous. Plenteous. abun-
dant, complete. Large, big. Fat, plump, solid,
material. Permanent. Hard, firm. Important.
Tight, well fitting.

గనక conj. Then, therefore, so, seeing that, there-
by. అదిగనక for that reason.

కనకము * n. s. Gold. కనకంబునకును సౌరభ్యము
కలిగెట్లు L. XIX. 332. “ Marvellous as would
be fragrance in gold : it is as strange as though
gold were fragrant.” The Telugu poets fre-
quently mention this fancy : that, were gold
gifted with fragrance, it would be indeed per-
fect. భూతిగడ్డ కెలపుట్టించెవాసన, కనకముతనకె
మిక్కల జేసె! బ్రహ్మయావి తాడుబందిరేపునదెంపు,
వి|| “ Why should powder be perfumed and
gold scentless ? ” Wilberforce. Life, 1. 256. క
నకమృగము The golden antelope sent to delude
Sita and Rama.

కనకన adj. Blazingly, intensely, glowingly.

కనకనలాడుట v. n. To glow, as a blazing fire.

కనకరి n. s. View, sight, desire to see.

కనకాంశు * adj. Bright bodied. Golden-hued.

కనకాంబరము * n. s. Gold cloth. Tissue. Name
of a beautiful yellow flower.

కనకాభిషేకము * n. s. Lavishing wealth. Show-
ering gifts.

కనకాలుక A gold chalice or vase.

కనగుట See కడగుట. by Google

కనక * in compos. కనక adj. Bright, shining. Vasu. 4. 23.

ఘనత * n. s. Greatness, glory, nobility, respect-ability.

ఘనతకైక్లుట * v. n. To become glorious.

ఘనతర * adj. Greater, major.

ఘనత్వము * n. s. Greatness.

కనఠ Some sort of grass? Rox. 1. 409.

కనఠరాకులు Some sort of arrow. గన్నేరాకులవంటి ఆలుగులు. A. 6. 103.

కనఠరుచుట v. a. To show, point out, produce.

కనఠవిల్లు Some sort of bow? a cross bow? M. 8. 2. 284.

ఘనశ్రుప్పము * or మేఘశ్రుప్పము * The "cloud blossom:" a poetical word for water.

కనబడుట v. n. To appear.

కనమ n. s. A gap, opening, defile, pass, breach.

అమ్మ వారు కనమలుగలవాడు one whose face is pitted with the small pox.

గనయము The end or tip of a bow.

కనరక Therefore. For this reason. See ABA. 3. 113. గనక, కాబట్టి.

ఘనరసము * Water, Camphor.

కనర n. s. Acridity, tartness. Bitterness.

కనలు n. s. Anger. M. 9. 2. 228. R. 6. 51.

కనలుట v. n. To be angry. కనలనేల why be angry? Yayati. 5. 8. BD. 6. 1476. ND. 3. 1455.

కనవ A hill pass, or defile. Another spelling for కనమ.

ఘనసారము * n. s. Camphor. Manu. 6. 5.

ఘనాఘనము * n. s. A floating or rainy cloud.

కని Past pl of కనుట. q. v.

ఖని * n. s. గని n. s. A mine, a quarry.

ఖనిండు * ఖనిండ్ or ఖనింకని * Aloud, amain, (Anuka).

కనికరము n. s. Kindness. Compassion. కనికరమంచుట To be kind to, or favour.

కనిగానములు Uncertainty, the seeing and not perceiving.

ఖనిత్రము * n. s. A spade or hoe.

కనిపించుట v. n. To seem, appear, be known, to come on. కడుపు సెప్పికనిపించి శండుకొన్నాడు A pain came on and he lay down. వానికితల సెప్పికనిపించినది he has a headache. వానికి అమ్మ వారు కనిపించినది she has got the small pox.

కనిశ్రుతిక A plant called Roxburghia gloriosoides. Rox. 2. 234.

కనిపెట్టుట v. n. To wait, expect. To watch, guard, tend. To find out, discover. To divine. మిమ్మునకనిపెట్టివుండేవాండ్లు your dependants. నేనుకనిపెట్టివుండే ఆయన My patron: he to whom I look. ఆతనివద్ద మూడు సంవత్సరములకనిపెట్టివుంటి I stuck to him three years as an expectant. ఆదినలుసురినికనిపెట్టిపోయినది she left four children.

గనిము, గనిమ n. s. A ridge.

గనిమేటికని n. s. Mining, quarrying.

ఖనిల్లిని * adv. Shrilly, aloud (anuka).

గనివాడు n. s. A miner, a pitman, also a sort of herald.

కనిష్ఠ * n. s. A younger sister. The little finger.

కనిష్ఠము the least. కనిష్ఠిక * The little finger.

కనిష్ఠుడు The younger brother. కనిష్ఠురాలు the younger sister.

కనిశిక * The pupil of the eye. నల్లగుడ్డు. D.

ఖనిధవించుట, or, ఘ—v. n. To unite in a mass, to curdle, thicken, freeze. To become firm or solid. To accumulate as a crowd.

కనియసి * A younger sister.

కనిశము Smallest, least.

కను n. s. The eye. See కన్ను.

కనుగొనుట See కనుగొనుట. v. a. To see, view, perceive.

కనుక, or గనక Therefore, seeing which, so, thereby. The true spelling is కనక.

కనుకనుట v. n. To be alert, open his eye, have his senses about him. కర్తవ్యంబ్రాగౌకకనుకని యుంటాళ్ళు. Vema. 1. 45.

కనుకూలి Hire paid in kind, with part of the goods prepared by the workman.

కనుకొనుట, or, కనుక్కు—v. a. To see, observe, find out, discover, perceive. To bring forth young.

కనుగలి Carefully, "having an eye." R. 4. 37.

కనుగరువుట See గరువుట.

కనుగీటు A wink. Dasav. 9. 358.

కనుగీటుట v. a. To wink.

కనుగుచేత A sort of fish.

కనుగుడ్డు The eye ball.

కనుగొనుట See కనుకొ—

కనుచాటు Out of sight. Privacy. కనుచాటుగావుండెరి They were in concealment. యిదిఅంబ

కాశ్రుకనుచాటుగావుండవలెను This should be kept private.

కనుచికటి Twilight.

కనుట v. a. To see, perceive, observe. To know or understand. To bear or bring forth (young or fruit.) To beget, as a male. నలుగురినికన్నతండ్రి one who has four children. To experience, feel, enjoy. యిందులోమోక్షమునుకన్నవారెవరు To know or recognize by sight or voice. ననల్ గన A. 5. 132. bearing blossoms. విమలత గనిరి they gained holiness. BD. 5. 776. కని (the past pl) is used adverbially; clearly, distinctly. కనివ్రాసుకొనుట To state plainly in writing. ఆశంకనినికనివ్రాసినాడు he wrote his letter with an eye to this point. కనిచెప్పట To specify clearly in words, to particularize. కనివ్రాయకపోయిరి they specified it clearly in writing. కనికని, అనగాచూచిచూచి. Dasav. 9. 310. BRY. 2. 657. కనిగానములు the seeing and not perceiving. Oversight. Ila 1. 60.

ఘనుడు * A great man. A cloud personified as a demigod.

కనుచురు They may perhaps perceive. BRS. 396. కనుదోయి A pair of eyes.

కనుతుట్టుట v. n. To come to light, be perceived. To seem, look, appear. R. 5. 163. a. b. VI. 37.

కనుతుడుట v. n. To fall under the eye, appear, seem, come to light. The plural form కండ్లకుడుట has the same sense.

కనుకడె Apparent, obvious. (Ao. pl) of కనుబడుట.)

కనుచురుచుట, or —న— To shew, exhibit.

కనుచురుచుట See కనచురుచుట.

కనుపాతు n. s. The pupil of the eye. Lit : the baby (pupillus) that appears in the eye.

కనుపించుట See కనిపించుట.

కనుశ్రుకొట్టుట, అనగావిందరపందరచేసుట, యదా యదలుచేసుట To scatter, defeat. తునకతునకలుచేసుట. D.—M. 7. 1. 174; 3. 165. VIII. 2. 203 &c. &c.

కనుశ్రులగుండ్లు n.s. A sort of bracelet. Suca I. 176.

కనుబట్టుట v. n. To appear, be seen.

కనుబడి n. s. Prospect, capability : productive power of land. Income, fruits, produce.

కనుబేటము n. s. Hiding, lying hid. కనుమరుగు.

కనుబొమ n. s. The eye brow.

కనువ్రాముట or కన్పాముట v. a. To delude. చూయచేయుట.

కనుమ A false spelling for కనమ.

కనుమబ్బు n. s. Twilight, slight darkness.

కనుమరి A smith, a blacksmith.

కనుమాటి adv. Secretly, by stealth. యెవరినిచూడకుండా.

కనుమాసిపోవుట To become indistinct or fade, as a star at dawn.

కనుమొల Secretly, by stealth.

కనుము The morrow of a feast : as the day after the Pongol feast. కండుగవరునాడు.

కనురెళ్ళు The eye lid. కనురెళ్ళుపాటులో In the twinkling of an eye.

కనువిచ్చుట To open the eyes. Or, v. n. To open, as grain when boiled.

కనువెంట్రుకలు The eye lashes.

కనువెచ్చ Slight heat.

కనువ్రాముట To delude.

కనుశిన్న A sign with the eye : a wink.

గనుశు See గనుశు.

గనె A bit, piece, fragment. గనెలుగా piecemeal.

గనెమ n. s. A ridge.

ఘనోహలము * n. s. Hail. (Lit : cloud-stone.)

కనక A pair of eyes.

కన్ఱునుట To perceive.

కన్పూర, కన్చూర. See చూర.

కన్ఱెరచుట See తెరచుట.

కన్ఱెదోయి, కన్ఱెయి A pair of eyes.

కన్న adj. (Contracted from కనిన who begot) "by blood" (a parent) as distinguished from పెంతుడు "by adoption." కన్నతండ్రి His father by blood; and కన్నతల్లి own mother; కన్నబిడ్డ a child by blood, not by adoption. కన్నకూతురు his own daughter or very daughter.

కన్న or కన్నా (affix.) Than. దానికన్నయిదిసల్లిది This is blacker than that. దానికన్నయిదివేరు This is different from that, other than, it differs with that. నీకన్నరాంకలేడు There is no rogue but you. See కంఠె.

కన్న (i. e. కనిన part pl) of కనుట) Seen, perceived.

కన్న n. s. A son. కన్నలు Sons. OG. This is obsolete.

కన్న adj. Any, miscellaneous, vile. కన్నకూళ్లు any food that he could. కన్నమాటలు vile language. కన్నవాడు anybody, without selection. కన్నవారు strangers, anybody. కన్నచోట any-where. In Paraj. 5. 46. కన్నదిగతిగా in any way, or direction.

Digitized by Google

కన్నగాడు n. s. A house breaker.
 కన్నడ Disregard, neglect. (డిపేక్ష). Canarese.
 కన్నడఅక్షరము the Canarese character.
 కన్నడము n. s. The Canada or కన్నాటము Carnatic ; a name including the Telugu and Canarese countries.
 కన్నడి (K.) A mirror or looking glass.
 కన్నడించుట v. a. To translate into Canarese.
 కన్నడికలశము The 'blessed light' or holy candle. See ఆరతి.
 కన్నడీడు (plu. కన్నడీండ్రు, or, కన్నగాండ్రు.) n. s. A house breaker = కన్నము వెశేవాడు.
 కన్నతండ్రి n. s. Own father, very father. కన్నతల్లి Own mother, (not by adoption.)
 కన్నది Mere rubbish. ఆయింట్లోకన్నదిన్నిదివున్నది That house is all higgledy piggedly. కాకి కన్నదితింటుంది the crow devours trash. కన్నదిగతిగా headlong, anyway. కన్నదిగతిఅయినారు. They were scorned. Chenn. 4. 340. Paruj. 5. 46.
 కన్నన See క్రన్నన.
 కన్నశుకస్త్రీ n. s. A house breaker's wrench. A sharpened bar of iron to bore a hole through a wall. See కన్నము.
 కన్నశువు The name of a favourite saint among the Jangams.
 కన్నము n. s. A bore, a hole made by burglars through a wall. నేలకన్నము a way dug under a wall by thieves. BD. 5. 701. కన్నశుముట్టు or కన్నకోల The crow bar used in digging such a hole, which in England is called a jemmy, a betty, or a rook.
 కన్నమువెట్టుట or కన్నమువేసుట To commit burglary, to dig through a wall.
 కన్నయ్య n. s. A father by blood (as distinguished from an adopted father. Another meaning is in use. When parents fear an infant may die, they sometimes bore a crevice through the wall and put the babe through it : then they name their son కన్నయ్య "him of the cleft" as received directly from the deity.
 కన్నర, అనగాకండ్రాది Catastrophe, misfortune.
 కన్నర, అనగాకనక, యేమర కానున్ను. OG.

కన్నాకు n. s. A noble or excellent person. రక్షకుడు ; this is the metaphorical sense ; M. 6. 1. 92. URT. 5. 124. but the radical meaning is, a spoke of a spinning wheel : being the last radius put in, which keeps the rest all tight. కన్నాకు is also the outside leaf. From కనుట to bear, or produce ; and ఆకు a spoke. The finishing bit, or corner stone ; that which keeps all the rest right.
 కన్నాన n. s. A hug, or grapple in wrestling. T. 3. 121. Ila. 1. 137. కన్నానలాంటుట To try a fall in wrestling. The various words about wrestling, given in ABA. 2. 393. are not explained in any book ; and are not understood by wrestlers at the present day.
 కన్నార్చుట. To look at. BD. 1. 944.
 కన్నీళ్లు The delight of his eyes. కండ్లకుమేదియిచ్చెనదో L. XX. 82.
 కన్నీయ n. s. A maiden.
 కన్నీరు n. s. Tears, lit : water of the eye.
 కన్ను or కను n. s. The eye (infl. కంటి plu. కండ్లు.) Orifice, small hole or hollow. One end of a drum. (the black mark in the middle of the parchment is called the eye.) రాశులికన్ను the small end of the drum. కన్నువిచ్చుట To open the eye. The abl. is కంటు thus కంటుతుడుట to fall into the eye, to be in view. వానికికండ్లుఅగుటదవు He cannot see with his eyes. కన్నుకనబడనివాడు a blind man. కండ్లుతిరిగినవి I turned giddy. యిక్కడనిలిస్తేకండ్లుతిరుగుతవి It would make you giddy to stand on it : స్థిరముగా నిలిచితే కండ్లుతిరుగుతవి Metaphorically, the mesh of a net. The eye, (joint or knot) in a cane or reed. See కండ్లు.. చెడ్డకండ్లుచేయుట To look angry. కన్నుగట్టు n. s. Facination, deluding. కన్నుకట్టుట To delude, or blind the eyes. కన్నుకట్టువిద్య Magic, legerdemain : the art of blinding the eyes. The art of being invisible. కన్నుకవ n. s. A pair of eyes. కనుదోయి n. s. కన్నీరు Tears. కన్నుత్రాముట R. 1. 107. To evade, delude. కన్నుమూసిగంత Blindman's buff. కన్నుమూసిగంతకట్టినట్టు as though blind. కన్నులగవ్వుకొనుట To eye, leer at, devour with glances. కన్నులారచూచుట To see with his own eyes, view distinctly. కనువేయుట To cast an eye. See విచ్చుట.

కన్య n. s. A virgin, a young girl.
 కన్య adj. Young. కన్య బెప్పలితోలు the skin of a young tiger. కన్యమావి a young mango tree.
 కన్యకయ్యము The onset, the maiden fight. యుద్ధారంభము.
 కన్యకామర A sort of plant ?
 కన్యగోరుకోర n. s. The rite of paring the nails : this ceremony is used to declare that a girl is grown.
 కన్యది n. s. A young girl, a virgin.
 కన్యధావి A poor well, one not abounding in water.
 కన్యము or కన్యముకాయ A fowl's gizzard.
 కన్యరికము n. s. Maidenhead, virginity. కన్యరికముతీయట, కన్యరికముపెట్టుట To deflower.
 కన్యరుగుట v. n. To find out ; learn ; ascertain.
 కన్యరేపిట్ట, or, కన్యరేపిట్ట, or కామిరేపిట్ట The bird called Bastard Florikin.
 కన్యేరు The Oleander or flowering plant called Nerium odorum. The root yields a poisonous juice. Ainslie 2. 23. One species is called నీరుకన్యేరు, or Balsam (*gul-i-mehndi*) : another, of a small size, గుత్తికన్యేరు. The వాడకన్యేరు is a large tree, with a fragrant white flower pale yellow inside. అడివికన్యేరు the Plumieria Alba, (Linn.) a beautiful and most fragrant flower, five petaled, white without and yellow within. Ainslie. (But it is six petaled.) కన్యేరుకన్యేరుపూబాకెలు. A. 1. 57. A particular kind of rice.
 కన్యాయ, అనగాజువు. M. XII. 4. 385.
 కన్యరము HD. 2. 1086. where some copies read కన్యరము. q. v. and See కన్యేర.
 కన్యపు The pupil in the eye. (పాపు).
 కన్యదరు Governing with the eye : keeping in check with a glance or frown. (బెదరు).
 కన్యముట To elude or delude. (ప్రాముట).
 కన్య * A virgin, a maiden, a damsel. The sign Virgo.
 కన్యక * n. s. A little girl, a maiden. కన్యకామణి She who is the jewel of her sex. Ila. 4. 36.
 కన్యతనము * n. s. కన్యత్వము * Maidenhood.
 కన్యాకుబ్జము * The country called Canouge.
 కన్యే The eyelid : for కన్యరెప్ప.

కన్యకామ * n. s. or, కన్యకామ * Hypocrisy. Seeming, appearance, guise, cunning, artifice, dissimulation. adj. Seeming, apparent, plausible, cunning, deceitful, fraudulent. Recondite, abstruse, not apparent, invisible. Tricksy, double in meaning. కన్యకామిద్ర * feigned sleep. కన్యకేంద్ర * A seeming moon : what looks like a moon. కన్యకామకన్యకామనైకైలధాంతకడు he who wore the form of a tortoise.
 కన్యకామకన్యకామకన్యకామ or, కన్యకామ * A hypocrite.
 కన్యకామము * The braided or matted locks of Siva.
 కన్యకామ * n. s. A title of Siva.
 కన్యకామము * n. s. The skull.
 కన్యకామకన్యకామము * The bursting of the skull : lit : deliverance through the skull. Splitting the skull (of a hermit's corpse) with cocoanuts.
 కన్యకామి * The skull-bearing god. Siva.
 కన్యకామ * A monkey : also the sun, plur. కన్యకామలు The Hindus of the most southern part of the peninsula, being very black, small, and with high cheekbones, were called monkeys, by the warriors who with Rama descended from the north. Regarding the Southern Hindus see Foreign Quarterly Review. LXI. April 1844, page 224 " They are of a smaller race, tough active serviceable soldiers." See on హనుమంతుడు.
 కన్యకామలము * The Francoline partridge. See on చాతకము and కన్యకామ. P. 3. 96. చిత్రకామి రెక్కలయందుచిత్రకములుగలబట్టవన్యకామి. SC.
 కన్యకామము * n. s. The wood apple (వెలకనుడు q. v.) Feronia elephantum Roxb. This is a hard wooden nut : which elephants are said to swallow and to void entire, but empty : the pulp being absorbed : hence the saying గజభుక్తకన్యకామత్ i. e. good in appearance but worthless.
 కన్యకామజుడు * A title of Arjuna.
 కన్యకామస్థిస్యాము * Money-law. As obstinate as a mule, a proverb taken from the pertinacity of a monkey. Pertinaciously, unflinchingly. This alludes to one mode of catching a monkey, by putting grain into a cocoanut, having a hole large enough to admit the monkey's hand : he thrusts it in, and when grasping the grain, his fist is caught in the hole : but he obstinately refuses to let the grain go ; and thus is secured.

కబిల A pump : See కబిలె.

కబిలము * adj. Dun, dark in hue, tawny, brass colour.

కబిలె n. s. A sort of pump, a pulley sheave, a water wheel; it projects over the side of a well, and the water is raised in a large leather bucket by bullocks that run down a declivity. కపిలెతోలుట thus to draw water. కపిలగుండు The iron ring that forms the lip of the leather bucket in such a well.

కబిలెహము* The "tawny metal," i. e. brass. కవివర్ణము* n. s. Tawny, brown, the "colour of monkeys."

కపుటూరు Capatūr, name of a village. కపుటూరిజంగాలు P. 4. 255.

కపురము n. s. Camphor.

కపురము * n. s. The betel nut tree, areca fau-fel, or catechu.

కపోణి * The elbow. మోచెయ్యి.

కపోరము * n. s. A dove; a pigeon.

కపోరపాలిక * n. s. A dove-cote, pigeon house.

కపోరవాక్యము * n. s. The fable of the doves : a popular episode in M. XII. 3. 291.

కపోలము * n. s. The cheek, including the temple. శ్వకపోలకల్పనము a story made out of his own head.

కప్తి or జ్ఞప్తి * n. s. Recollection.

కప్ప n. s. A frog. ఉరుగుకప్ప or చిరికప్ప a chunnam frog or flying frog. బోదురుకప్ప the bull frog. తలకప్ప a tadpole, రాచకప్ప and గోదురుకప్ప are other species. Various species of fish are called కప్పలు. See Russell : plates 19 to 29. కప్పచిప్ప n. s. A bivalve shell.

కప్పటము n. s. (K.) A cover, a top.

కప్పడము Cloth. కావికప్పడము Cloth dyed red.

కప్పడి Name of a certain village.

కప్పతాళము A padlock.

కప్పము n. s. Tribute. కప్పముకట్టుట v. a. To pay tribute.

కప్పరము adj. Variegated in colour. కర్పరమైన.

కప్పర, కప్పరపాటు n. s. Agitation emotion. B. X. 25. అనియిట్లా కాశవాణిపలికిననులికపసిఫోజ

కులనాకుకుండైన పాపుండగు కంసుండు శుంచల దంసుండైయదిదంబు బెదిదంబుగరుుళిపించి దెప్ప రంబుగాననుజకొప్పకప్పరపాటున మెప్పరందివి యొడిసికట్టితో ముట్టువనితలంతుకశంకంపక తెగ్రవే

య గమకింసు శనుయంబున వనుదేవుండు డగ్గరి||

Also in Ellana. 1. 265. క|| చెప్పిననంతయువిని నే, నప్పదుతలయాచియమ్మహాదేవిమొగం, బొప్పారజూచినప్పిన, గప్పరపడినమ్మబలికె కాతుకమెసి

గ|| Also in Vema 1. 49. the correct reading is, కాశిపోయెదమనికప్పరకుడనేల.

కప్పరపోలు A light cloth woven like bunting.

కప్పరవల్లిఆకు n. s. Fine betel leaves.

కప్పారు adj. Bright black (as hair) or glossy.

కప్పి n. s. A pulley.

కప్పిరము A mottled skin, as in leprosy. In HD. 2. 1086. another reading for కప్పరము.

కప్పిరి Dusky. చీకటికప్పిరి గావున్నది There is still some darkness; towards dawn.

కప్ప n. s. Darkness, covering, a cover. The outside of anything: the husk of grain. The exterior surface or coat, thatch, roof. Colour, as being a cover. Blackness: also the dark colour applied to the teeth by some natives. A coping stone as being యింటికప్పి or, పైకప్పి

The thatch. మేలుకప్పి the cover. కప్పితీయుట

To cut off the outside: to carve or shape.

కప్పి adj. Black, dark, deep as colour కప్పిచామన Dark red, కప్పికుచ్చి sap green, a sapphire. కప్పికెంపుపాళ్లు crimson rubies.

కప్పికొనుట v. a. and n. To cover. (See కప్పిట v. a. and v. n.) కన్నులకప్పికొనుట To greet:

or rejoice at the sight of. To lay (a cloth) over (any object) to put (as a cover.)

కప్పిట v. a. To cover, to place as a covering.

కప్పిట v. n. To spread, extend, come on, or over, to settle, as clouds or smoke.

కప్పిరము n. s. Vide కపురము.

కప్పిరాయి A sapphire. = శీలము.

కప్పెర n. s. An earthen dish, trencher or porringer used in begging alms. A small vessel or jar. See on బొచ్చె and కుర్రె = కమండలం = నానికె.

కప్తి n. s. Recollection: (a vulgar word.)

కప్తము n. s. Camphor. T. 2. 90. A. 5. 41. కఫము * n. s. Phlegm. Foam, froth. తెమడ, స్త్రోము.

కబంధము * n. s. Water: a headless trunk, retaining vitality. W. క్రియాయు కనిశ్చిరశ్చ కశేవ రము. A blockhead, a lout.

కబంధుడు * n. s. The name of a demon: the moon's ascending node: personified as *Rahu* the son of *Sinhica*.

కబక్తున adv. Horribly, fearfully.

కబగబ n. s. Hubbub, tumult Terribly, violently. కబగబలాయె there was a tumult.

కబరి, కబరిక, కబరికా * A braid or fillet of hair. W. The top knot in which Hindoo females tie their long hair. కొత్ప. కబరిఘారము a fine head of hair.

కబళము* n. s. A mouthful, A poultice: a bolus, a horse ball. వాని సెనారుమూయడమునకువకక బళమువేసిరి They gave him a sop to make him hold his tongue.

కబళించుట * v. a. To swallow, devour. To snatch, seize. (kisses &c.) To be filled with (joy &c.) To pervade, (as sparks or flashes do the sky.) మింగుట, తుట్టుట, వ్యాపించుట.

కబళికరించుట v. a. To swallow, devour. plunder. మింగుట, రోచుట.

కబోది n. s. A blind man. అంధుడు.

గబ్బలు, గబ్బాట్లు n. s. Uproar, buzz, జల్లి.

కబ్బము Poetry. కావ్యము.

గబ్బి adj. 1. Full, big, mighty noble. 2. Hemispherical, swelling. 3. Great. Thick as darkness. 4. Noble, heroic. 5. Stubborn, hard, unmanageable. headstrong. శ్రద్ధ, అచలమైన.

గబ్బి n. s. A prig. ("A pert, pragmatical fellow" Johnson's Dict.) A hemisphere: a round, like a gingerbread nut. అర్ధగోళరూపము. D.

కబ్బి n. s. Trick, craft, secrecy. (Guntur)కపటము.

గబ్బిగండు A stout hound, a bulldog. Manu. 4. 80.

గబ్బిదాయ, గబ్బిదాయి, A bat or flittermouse.

గబ్బితనము Bigness, wickedness కొంతెతనము.

గబ్బిలము n. s. A bat or flittermouse.

గబ్బిలివాడు n. s. A toddy drawer, a wine bibber?

గబ్బిళి A certain plant.

గబ్బు n. s. Stink, stench. (In old times this was the same as కంఠ and denoted any strong smell or savour, good or bad: గబ్బుచెంకమెకము is rendered. యేనుగ an elephant.) In Nav. 12. శ్రుష్టాశ్రుగబ్బు, అనగామత్తఘనివాసన. Originally it denoted గాలి, వాయువు, air, wind. See కుమ్మ. A. 3. 23.

గబ్బుడికటి Thick darkness: a low phrase.

గభస్తి * n. s. A ray of light. అమృతగభస్తి "The nectar-rayed god" an epithet of the moon.

గభీరము * adj. Deep, profound.

గభీలన * adv. Agitatedly, thrillingly. Slapdash. Bang! smack, all at once. కభీలుమనుట v. a. (anuk) To be violently agitated, to thrill, tingle, shudder.

కమండలము * కమండలపు * n. s. A bowl or cruise in the hand of a Hindu as

కమండలి* A hermit: "he who carries a cross"

గమకము n. s. Swell, fulness: exertion, springiness. దాన్నిగమకముగావెట్టిగాడు he laid it up in secret.=పూనిక. In the Dasav. IX. 304 గమకశ్రుగుబ్బలు, అనగాగొప్పలైనచప్పులు.

గమకము*గమకత్వము Connection, in a sentence గమకత్వముగాఅమాటయిక్కడతెలుస్తున్నది (sub-intelligitur) that word must here be understood.=భావిస్తున్నది.

గమకించుట v. n. To rise, to spring: to exert himself. పూసుట, యత్నముచేసుట, అడలించుట ఆయత్నముకావడము. In B. X. § 44. verse 1432. ఉల్లంఘింతుకగమకించుసంహముక్రియక. In T. 4. 62. గి|| అలజ్జవలగ్రక్షణలగ్రాక్ష గ్రమకించువిగువువారిసకుచయుగముదాని. In H. 1. 157. క|| ఉడయోశరవిశింకము, మదివారగనశ్రువైలమత్తద్వివముక|| బాదువగమకించుమికిన, యదనునదిసకరుడు శుక్తిమూశనుజేరక. In KH. 5. 17. కేలుపాకగమకించుశయంబున. In T. 2. 80. మ|| తమియంచుకగమకించుభీతిమదిలోదగ్గించుగాంచుకెవెరక. In Manu Ch. 2. 67. మదనహరునైసబదరు సంకదియ గనుకించు తిమురుసక &c. అనగాఉద్యుక్తశుద్ధి.

గమగమ, ఘమఘమ (Anuka) Sweetly, fragrantly T. 3. 23. Swa. 2. 59. Dasav. IX. 421. H. 5. 4. Eagerly (hungry) గమగమనిఅకలిఅయినవి he was very hungry.

కమటము A portable furnace, for melting the precious metals.

కమలము* A tortoise. కమరీ A female tortoise. a small tortoise. కమరేంద్రుడు * The father of tortoises, or, king of Turtle.

కమతము Partnership: the cultivation which the owner carries on with his own farming stock. గమతము, or, కమ్మతము Labour, tillage. BD. 2. 999. కమతగాడు A labourer, or slave employed in tillage.

గమనము * Going, march, movement, motion
Attention. శ్రీగమనము Cohabiting with : in-
tercourse, connection. శరశ్రీగమనము adul-
tery. శహగమనము, lit. Accompanying. The
burning a Hindu widow alive with her de-
ceased husband.

గమనించుట * v. a. To drive a chariot, రథికుడు
గమనించుట దెరకమరుగును, Vema. 668.

కమనీయ * adj. Charming, graceful, delightful,
lovely. కమనీయకీర్తి. of great celebrity, most
famous.

కమనీయకంబు * మన్న భవారము | కామునివారంబు
కమనీయకంబుచెలుపుదనశ్శురశ్రీయూరిదాల్చె |
RYD. 464.)

కమనడు * Lustful, eager. Lovely, desirable.

కమరసాల, ఆనగానదికట్టు. OG. (Perhaps H.)

కమరు adj. or కమరు Singeing, burning.

కమరువాసన n. s. A stifling smell. యికంపు
కుముక్కు అంతాకమరువాసనకొట్టుతుంది This
stench is enough to stifle you.

కమరుట v. n. To singe, be singed or charred. To
be stifled. To stink.

కమర్చుట v. a. To singe or char.

కమల * n. s. Laxmi the goddess of prosperity
and consort of Vishnu.

కమలము * n. s. The lotus or (*Nymphaea ne-
lumbo*) water-lily. A diamond or ruby cut in
facets. కమలదళము * The petal of a lotus.

కమలదళరూశము * A rose pattern, a flower
shape. కమలాకరము * A tank abounding
with the lotus. కమలాకారము * adj. Heart
shaped.

కమలాశంకు The orange.

కమలాశ్రువు (from s. ఆశ్రు *dear*) The sun, be-
cause he is dear to the lotus ; which expands
as he rises.

కమలాశ్రువుడు (from s. ఆశ్రు *a seat*.) The god
Brahma, because the lotus is his throne.

కమలించుట v. a. To parch, scorch, blacken,
blast, singe.

కమలినీ * n. s. A tank abounding with the lotus :
the lotus itself.

కమలుట v. n. To blacken, be parched, singed,
darkened.

గమల్ల, గొంట్ల, గొంట్ల Belonging to the Toddy

drawers' casts. గమల్లవాడు (more correctly
గమలవాండు,) A toddy drawer.

గమసాలవాడు See కంసాల.

గమి n. s. A flock, crowd, assembly. A cluster.
శనిండిముఖ్యగమి the cluster of golden bells.

గమించుట v. a. To pass as time : to drive, as a
chariot, to carry on.

గమికత్తెలు "The ladies of her train : " women
in waiting, attendant maids.

గమికాడు Leader, chief.

కమికె A large handful, కమికెడు as large as the
spread hand and fingers will contain.

గమిగాడు A bystander. A leader, a chief.

కమితము * adj. Loved, beloved.

గమియుట To cover, hide or veil, కమ్మట, ఆచాచ
చించుట.

గమకలంతలు A handful : as much as a handful.
G. X. 44. గమకలంతలచిన్నకులు a few drops
of rain. See గమికె.

కమచుట v. a. See గమియుట.

కమేరాకు, కమ్మేరాకు n. s. A sort of paunleaves.

కమరుట See —కు—

కమ్మ A branch, or bough of any tree of the *palm*
species: a letter written upon a palm leaf: a kind
of large drop ear-ring worn by Hindu women.

The దుర్దుకమ్మ is a globular earring : the పెద్ద
కమ్మ or బందరుకంఠు, is formed as a cup and
hides the whole ear. See మురుగులు.

కమ్మ or కమ్మని adj. Delicious, in odour or taste,
sweet, కమ్మనిశుశుడి fine gold.

కమ్మ, కమ్మవారు The name of a class of Telugu Su-
dras కమ్మకత్తి a sort of bill-hook used by
them. కమ్మచి A female of that caste.

కమ్మగా adv. Well, in good order. sweet.

కమ్మగు A plant called తిట్లకంటకము.

కమ్మటీడు A man of the కమ్మ caste.

కమ్మడి See కంబళి.

కమ్మదనము n. s. Fragrance. deliciousness.

కమ్మన n. s. Fragrance, deliciousness.

కమ్మని Fragrant, pleasant.

గమ్మని adj. Comfortably ఆదుశ్చటినిగమ్మనికత్తు
కొన్నాను I rolled myself up comfortably.

కమ్మనిరు = మకరవము, శుగంధదకము, The nec-
tar or honey of flowers.

కమ్మరవి n. s. A woman of the blacksmith caste.
 కమ్మరము n. s. Smith's work, iron work.
 కమ్మరము Mispronunciation for కంహ్వరము.
 కమ్మరవాండ్లు People of the blacksmith caste.
 కమ్మరవాడు or కమ్మరి or కమ్మరిడు n. s. An iron smith, or blacksmith. = బైటికమ్మరవాండ్లు An itinerant blacksmith.
 కమ్మరిఅన గాతిరిని Anew, again. See క్రమ్మరి.
 కమ్మరికము The collective name of the people called కను.
 కమ్మరిడు A blacksmith.
 కమ్మరేడు A peasant. కాశవాడు. OG.
 కమ్మవారు n. s. plu. The *Cammavars*, a caste of Telugu Sudras, usually employed in agriculture.
 కమ్మవిల్లుడు n. s. Epithet of the Hindu Cupid.
 కమ్మనుకొనిన, Fragrant. Ila. 4. 32.
 కమ్మి plu. కమ్మలు. A wire, bar, beam, border, fringe, felly. (see కంబి and బ్రహ్మ కమ్మి, ముక్కు కమ్మి, ముక్కమ్మి.) Edging, selvedge : a strip of woollen of which rugs are made. కమ్మితి పోయింది There's a peg loose, our plot is discovered.
 కమ్మిచీర A fringed cloth, or one with a border, edging, or selvedge.
 కమ్మిబంతి A cart with *fellies* on the wheels ; as opposed to చెకడాబంతి.
 కమ్మ n. s. Covering, concealing.
 కమ్మ, కమ్మ (The singular imperative of అగుట to become) *Be thou* : "become thou" (" *fus.* ") Jaimini. IV. 112. కృతార్థులకమ్మ may you succeed! Naish. 3. 61. కమ్మశహాయము మాకు *Be thou our aid ! assist us !*
 కమ్మకొనుట v. a. To pervade, as smoke ; to veil, hide, screen, conceal ; to surround. శత్రువులు నాలుగుతట్టాకమ్మకొనిరి The enemy surrounded him. నొంకుకమ్మినది. I became hoarse. మమ్మ కమ్మిశుద్ధాను A stupor came over me and I fell down. వానికి కావలసినంతలలగము ప్రస్తుదిగనక వాడుచేసినశునికి వామ్మకమ్మకొన్నారు. He had abundance of friends and they screened him from punishment.

కమ్మట v. a. or క్ర To cover, surround, over-spread.
 కమ్మదల n. s. Covering, concealing. తనకృత్రిమ మునుకమ్మదలచేసేకొరకు with a view to conceal his roguery.
 కమ్మపిల్లు Powder blue. Water with which cloths after bleaching are tinged bluish.
 కమ్మలింశ, అన గామానుకొ గా? నిగిటి పూరిటిగా గునగుగ త్తరించిన కడ్డంబుకానరాంము కమ్మలింశ. Naish 7. 105.
 కమ్మచ్చు See కంబెచ్చు.
 కమ్మేరాకు n. s. A strong smelling species of betel leaf.
 కమ్మిము * Attainable : accessible : desirable, suitable. See అకమ్మి.
 కక్రము Red. Amorous. Beautiful, desirable. ఎర్రనిది D.
 కయ n. s. Gaya, a certain city to which pilgrimage is made.
 కయాళి adj. Peevish.
 కయాళి or—యాళి—A shrew, a scold, a vixen = పేర్లము. plur : కయాళులు. KP. 4. 69. An epigram says, కోటసింక రాజుమాటవాసే కాని గంగమాంబచేతనునతికెక్కె! గంగమాంబెలాకగ య్యాళియై లేను! సింక రాజుయేమిసేయగలరే?
 కయావారి (H.) A pilgrim returning from *Gaya*. A stubborn insolent friar, disorderly, licentious and profligate.
 కయ The hand. See కై. Also for కవి, అనగాకవి శ్వరుడు D.
 కయిత, కయితము, అనగాకవిత్వము, D.
 కయిశరుడు అనగా కవిత్వము D.
 కయ్య n. s. A brook : A bed in a garden or field a rice field.
 కయ్యము n. s. Combat, fight. Fracas, tiff.
 కయ్యరముత్యము n. s. An inferior sort of pearl.
 కయ్యటము Combat, fight. శత్రుకులకయ్యటము brawls between rival queens.
 కయ్యిణి n. s. See కయాళి.
 కర The sea shore ; an embankment ; a sand bank. A stain ; dirt ; blackness. A stripe of colour ; adj. Black, చీరలచీర a striped cloth. A hedge, కరస్తంభాలు boundary ports. కట్లకిర A bank or dam on the shore of the Krishna. See

కరబట్టావు and కరతితి and కరసిరి.
 కర, adj. బరుగు D. Rough, harsh. C.
 కరము * n. s. The hand. A tribute or tax. A ray of light. An elephant's trunk.
 కరము adj. Great, much, very. adv. Much, very.
 ఖరము * n. s. Heat. An ass. Scarcity.
 ఖరమైన * adj. Hot, sharp, pungent, cruel, harsh (figuratively) dear, scarce.
 కరంకము * n. s. Skeleton, a bone. తాంబూల శ్రుచిదా D. i. e. A roll of betel.
 కరంచుట i. e. కరనించుట To melt, to excite.
 కురట్టము * A hand mill. తెరగలి. D.
 కరండము * n. s. A casket, shaped like a pine-apple. a calathus. కరాటము, భరణి.
 కరంబము * కరంభము * A sweet mixture, either of tastes or scents : a mess of food, a pudding or cake. తెరుగుతోరడిపిన పిలపిండి || S. C. A certain tree called దుమ్మశుచెట్టు SC.
 కరంబితము * Mixed : pounded.
 కరక Belonging to the yellow myrobalan, (Terminalia chebula) A strong astringent used like galls, and as a yellow dye. See కరకాయ. Ainslie. 1. 237.
 కరక. n. s. Blackness, darkness. adj. Black. dark, Ugly. కరకకడ్డము A shabby beard, like a goat's. కరకనేల rich or fruitful black soil.
 కరకము * n. s. Hail. Hailstones.
 కరకము * A pipkin, or small pot = కరికపిడత The cruise of the student or ascetic.
 కరకంబుడు "Black throated." An epithet of Siva.
 కరకనట్టు The smaller species of నట్టు grass q. v. The larger species being కుంకురునట్టు See description by Captain Newbold in Madras Journal. vol. X. p. 118.
 కరకశ్యు A sort of sheep. H. 2. 86.
 కరకర n. s. Sharpness. A harsh, grating sound. సూర్యుడు కరకరపుదయించినప్పుడు, just as the sun was rising. కరకరపుని వ్రాసి నాను I could hear his pen move కరకరనిమిలినాడు I could hear him chewing.
 కరకరి n. s. Violence, outrage. చలము. OG. కలత D. adv. Angrily, violently.
 కరకరించుట v. n. To rage, be violent.
 ఖరకరుడు * The sun.
 కరకలించుట v. n. To be furious, to rage.
 కరకల్పము * adj. Like a hand, resembling a hand ; handy instrumental.
 కరకశ or—సా. Illwill ; contention ; jealousy, spite. A contest regarding boundaries of land.

A border feud. కరకశభూమి, కరకస్పాన్ధలము Disputed land. Debateable ground.
 కరకు or,—రు—n. s. Sharpness, as of a file or saw. Harshness ; roughness, as that of a cat's tongue.
 కరకు or కరుకు adj. Sharp, rough, harsh. కరుకుల ములు sharp arrows. కరుకువరహా a four-rupee pagoda.
 కరకుట్టు, కరకుట్లు A rasher of meat ; a steak. Kalahas. 3. 69. 72. ABB. 2. 476. where it is explained కూల్యము. From కర్ర a spit and కుట్టు to pierce.
 కరకెక్కుట To be rough. వాడికికరకెక్కించి నాను They made him angry.
 కరకాయ The fruit of the కరకచెట్టు q. v. The husk of this is a purging medicine. Ains. 2. 128. వానిసాహిత్యకరకాయశుద్ధి Their business is now ruined : their occupation's gone. వానిసాట కరకాయకొట్టినాను I have ruined his trade.
 కరక Wastingly. కరకనిన్నారు They devoured it all. (Infin. in A of కరుగుట.)
 కరక n. s. A small pot or vessel or pipkin.
 కరకట్టు n. s. A bank raised of earth.
 కరకట్టుట v. n. To be stained. అక్కడపుచ్చకరకట్టినది. The place was soiled with urine.
 కరకడ n. s. A funnel.
 కరకడమువేయుట To "seal" or mark heaps of grain (to prevent stealth) by casting diluted cowdung over it in wavy lines.
 కరకర n. s. Hardness, crispness. తాదీన్యము D. కరకరలాడుట To crackle, as a biscuit in the mouth. కరకరిక, or కరకరికె, కరాకరికె, కరకరికెతనము Neatness, tidiness, niceness, cleanliness. దొరకైనపిదకైనా, వెరవరియిల్లాలకైనవేశ్యకునైనా, కరకరికెతనముబాగుగు (or, as some miss read,) కరకరికెబాగుగుమ్మా, కరుణాంబుధికుండవరపుకవిచౌడప్పా|| Here "neatness" is called a virtue equally necessary to all classes ; to the good and the bad.
 కరకరికెన adj. Neat, tidy, nice.
 కరకశము n. s. A saw C. రంతుము ?
 కరనించుట v. a. To melt, waste, dissolve.
 కరగు n. s. See కరుగు.
 కరగుట v. n. To melt, waste, be emaciated. To dissolve away. To be cut, as a bank by the stream. To go down or go off, as a boil.

కరక కరక శుక్రకంఠంబునకువ నెయ్యి. The oftener gold is melted the finer it becomes. Vema.
 అందుకువాడిమనశ్చుకరిగినది at this his heart melted.
 కరగుట v. a. To melt, waste.
 కరుచుకొనుట v. n. To adhere, stick, to catch, hold, get hold or stick, as paste. To hold as a hook, lock or button.
 కరచుట v. a. To bite, gnaw. To bite, as cold weather does. To teach, instruct. To learn.
 కరజము * కరజములు * n. s. The nails of the fingers. Lit: " what grows on the hand."
 కరటము * A crow.
 కరటి * n. s. An elephant.
 కరటి adj. అసగామంకు (Appa C.) Stubborn, brutish, villainous. యెలుగున్ను. OG. A bear. In this sense it is K.
 కరటితనము * n. s. Villainy.
 కరటిముత్యము, కరడుముత్యము A bad or inferior pearl.
 కురట్టము * A handmill. తెరకలి. SC.
 కరడము Error for కరండము C.
 కరడి (K. and Tamil) A bear. ఛల్లాకము.
 కరడు n. s. A lump, a clot. A turf or clod. Scum. An indolent tumour. Redness of clouds. A lurid glare. A wave; a surge. Parij. 2. 59. Compare కొరడు .. పిండికరడు A piece of bread, a loaf. plu. కరళ్లు or కరుండ్లు Waves, billows.
 కరణము n. s. A town clerk, writer, or accountant; a *Caranam*, or village attorney. G—ణము. D.—ణమునకు or—ణానికి. Plu కర్ణాలు, కరణములు, కరణంబులు. There is a proverb వాడుకూతకరణముగాని వ్రాతకరణముకాదు He has talents for speaking but not for writing. (This word though masculine is neuter in it's form, like శుండారము, జంకము, లింకము, and చుట్టము.)—శ్శలకరణము the register of a district (often called by the Canarese term కల్లర్ని or కులకరణి.)
 కరణము * n. s. Instrument, means, An organ of sense. Making. as నన్నుంకరణము unveiling, making naked శులితంకరణము. causing grey hairs ప్రియంకరణము endearing అంధంకరణము blinding స్థూలంకరణము fattening శుభంకరణము fortunate. Again the కరణచతుష్టయము signifies the మనోబుద్ధిశిక్షాహంతారములు. And కరణత్రయము Thought, word and deed.

కరణముడు * Sharp nosed. వాడిముక్కువాడు.
 కరణి Manner, way, mode. Similarity, likeness.
 కరణికము or —ణి— The clerkship: the office of a కరణము *Karanam* or clerk.
 కరతలము* n. s. The palm of the hand. See on తలము, కరతలములకముగా or అనలలగా As easy as possible.
 కరతలు n. s. పోకిళ్లు Childish desires C.
 కరతాళము * The small leaved palm tree. (As distinguished from శ్రీతాళము). A musical instrument, a cymbal. Beating time by clapping the hands.
 కరతిలి A striped bag or wallet.
 కరడ, or, కరడము, కరడలు. అసగావేషము OG. ముద్దులు Appa C.
 కరడిశుము * కరడిశిక * A hand lamp, a light borne in the hand.
 కరడుడు * A poisoner.
 కరసము Error for కరణము.
 కరశశేల n. s. Red sandy soil, barren land.
 కరపించుట v. a. To make it bite; to cause him to teach.
 కరపించుట See కరచుట.
 కరశ్రు: అసగాస్థానము. G. X. 122. ?
 కరశ్రుట To make him bite, to teach See కరచుట. B. X. § 52. v. బహుకాశంఘములకుమరితెములుకరశ్రు.
 కరపోకరాయి A counterfeit ruby. It is transparent and resembles the Cornelian.
 కరబట్టాళు (from కర and టట్ట and ఆళు) a striped cow.
 కరబదరము! n. s. Ease, facility.
 కరబోకు A counterfeit ruby.
 కరభము * An young elephant: a young camel. The edge of the hand: which being thick at one end and gradually thinner, led to the phrase కరభోరు * fine thighed, callipygis.
 కరమర్థి * Excessively, eagerly, as the highest boon. This is often used in verse as a padap.
 కరమల Appertaining to the blacksmith caste.
 కరముచ్చ Much, well, finely. This is generally a mere peg.
 కరచుహము * A finger nail.
 కరళము * n. Poison.
 కరప A sort of parsley.
 కరపక్ల A counterfeit ruby. ABA. 2. 526.

కరకము A small cup = చిన్నకరక OG.
 కరకడి Salt fish.
 కరవాక n. s. A backwater, or marsh near the sea.
 కరవారు n. s. Salt fish.
 కరవాయి n. s. A curved iron bar which is put inside a small mouthed metal pot, to meet the blow of the hammer outside.
 కరవాలము or కరవారిక. * A sword.
 కరవారు plu. కరవారు. A sword.
 కరవీరము * n. s. The oleander plant. వాడక న్నేరు.
 కరభులు. Offerings, gifts, rarities.
 కరవేయుట v. a. To tan leather ?
 కరవేరు n. s. The root of the "Lavendula car-nosa" Heyne.
 కరశాఖ * n. s. A finger.
 కరసాన n. s. A grindstone.
 కరసించుట To attack. కంఠరవమునైన కరసింపు టయి కానియెరసివెన్నెనిభటోచ్చయంబు Bahul. 1. 31.
 కరశులు అనగా చర్మములు Skins. A. 6. 17.
 కరశుమయిన * Present, ready in hand.
 కరహాటము * The fibrous root of a lotus. కామ రహంత "Karahlāt" the name of a country—possibly Khelāt. It is mentioned in poems, in lists of countries.
 కరాకరిక Niceness, agreeableness, tidiness.
 కరాకరికా Tidily, nicely. The same as కరికరిక but the second syllable is lengthened by emphasis to denote perfection.
 కరాచూరకత్తి, కరాచూర, కరాచూరి A sword.
 కరాటము * n. s. A pill box. A pounest box for essences. A gallipot.
 కరాకులకము * n. s. Ease, facility.
 కరాచలము * n. s. A curry-comb. గుర్రపుసార శము. SC.
 కరాచిదంబులు * Her lily hands, literally the lilies of the hand.
 కరాళమైన * adj. Horrid, terrible, dreadful. ఉన్నతమైన, దంకురమైన.
 కరాళి * Frightful, horrible.
 కరాళించుట To bully, to bluster, or browbeat.
 కరాళు n. s. A wretch, jade, slut. శబువ.
 కరి adj. Black.
 కరి n. s. The uterus of brutes. Blackness. శుభ్రాదులయొకటి, వాడివారము, కర్మకర్మము. D.
 కరి * n. s. An elephant.

కరి n. s. A wing, harshness : the feather of an arrow.
 కరింశాల A sort of leopard.
 కరిక or కరికెకడి Bent grass. దూరస్వ See Ainslie 2. 28. SC.—See—ర—
 కరికచెక్క A turf or sod.
 కరికనట్టు See—ర—
 కరికరము * An elephant's trunk (literally, hand) కరికరక్రీడ * n. s. Tickling, fingering handling. = నిపుట.
 కరికరికా Angrily.
 కరికరి n. s. Anger, passion. —చిరచిర.
 కరికరి adv. Rapidly, angrily, కరికరిపెట్టుట. To plague, harrass.
 కరికె, A kind of grass called Agrostis linearis or దూరస్వ.
 కరికెమాడిచెక్క n. s. A turf, a sod.
 కరికెనూదులు or కరికెనూదులు A fine species of rice.
 కరికెనుట To become sharp, to stiffen.
 కరికెర n. s. Torment, plague.
 కరికె See కరికె.
 కరికెట్టి అనగా మూత్రకరించి ? కరికెట్టినంత ఘనలింకకళయ, కరికెట్టినవలన కనవచ్చినక. L. 6. 132.
 కరికెట్టుట To be manifest, be before the eyes See కరికెట్టి.
 కరికెత్తు n. s. A rough bough (of a palm tree) before the serrated edges are removed.
 కరికెకల, జాకరూకతకల Active, nimble. L. 3. 269.
 కరికె n. s. A small earthen pot, or bottle : with a spout. కరికెపెడత A small saucepan.
 కరికెన్ను Blackened, stained. నల్లనిన. G. 2. 28.
 కరికెచ్చు n. s. A cockle-shell, a pearl shell BD. 6. 173.
 కరికె n. s. A spoon, ladle, మణిగాజుకరికె a trowel. పారుకరికె a huge ladle borne in procession. కుర్రకరికె a long ladle, with a bell at the end which is the official badge of a శిల్పి.
 కరికె. See—డి—
 కరికెయ n. s. A wallet, or basket for food &c. M. 3. 7. 221. The word is ascertained through the Sanscrit original. కరికెయ is imagined to be the Tadbh of కరికము a basket or box &c.

vered with leather—the same as కడుపాల.

గరిషీ n. s. plu. గరిషీలు గరిషీలు Fencing, sword play. A dancing school, a fencing school. గరిషీలసాము, గరిషీవిద్య sword play, gymnastics.

కరిణి * n. s. A female elephant.

కరిణిసాంధ్య n. s. plu. A particular caste of weavers.

గరిత or గరితె n. s. A damsel, a woman.

గరితెతనము n. s. Womanishness, frailty, light-heeledness. Suca 2. 404.

గరితె A woman, a damsel.

కరిది n. s. The bridge of the *Vina*, a sort of Hindu guitar.

కరిమాళిము Dirt; particularly cobwebs; and the blackness produced by wood smoke, as distinct from కాటుక or lampblack.

కరినూనె Wood-oil applied as varnish. Perhaps an error for కర్రనూనె.

గరిమ * n. s. Heaviness, weight, gravity. Greatness. Bigness, largeness, seriousness, majesty. విలాసగరిమ, శృంగారగరిమ In H. 4. 211.

గరిమ * adv. Greatly, vastly.

గరిమంబు * Greatness.

గరియ Black. (Tamil).

కరివెద The custom of leaving ploughed land unsown till after rain falls.

కరివేప చెట్టు n. s. A species of వేప tree. కరివేప ఆకు The leaves are used as a tonic. Ainslie 2. 139.

కరివేల్పు n. s. The black prince. i. e. కృష్ణుడు.

గరిశ The measure called a garce four hundred marcals : more rightly spelt గరిసె Originally, a hamper or large basket for storing grain. B. D. 5. 1064. The Madras garce is three hundred and twenty pounds. Metaphorically, the "vessel" of the body. గరిశె garisa. Black soil mingled with pebbles or lime stone.

కరిశనము * Agriculture, cultivation, tillage.

గరిష్టము * Gravity &c. See గరిమ.

గరిష్టము adj. Weighty. Venerable.

గరిష్టుడు * n. s. A venerable man : one of weight, a man of influence.

గరిసె n. s. A garce or native ton. See గరిశి 1 four hundred marcals.

కరిండుడు * The chief or noblest of elephants.

భరిభలము * n. s. Gambling. క్రీడావ్యాకము. కరిండుడు ఆడదూకము. SC.

కరిశము * n. s. The shoot of a bamboo. A sort of plant common in dry deserts; *Capparis aphylla* Roxb. వెదురు పాము. వెదురు పాము SC. P. 1. 496. సహారకరిశముల గలుగు, పక్కరినడమలకు మొలకలుగల.

కరిమము * n. s. A cake of dried cow-dung.

కరుకు Sharpness, harshness, medicinal drugs burnt to ashes; which the Hindus use with a mixture of water, during sickness. See కరకు Roughness. కరుకువరహా The sort of pagoda, worth nearly four rupees, commonly called *Bahadari*, or Three Swamy Pagoda. కరుకు వేయుట or కప్పు వేయడము To set a saw or sickle. To burn or calcine medicinal drugs.

కరుకోటు A certain innocuous serpent.

కరుకోల n. s. A firing iron, for cautery.

కరుగు Meltinge, what is melted, as gold, butter &c.

కరుగు n. s. or వరిపొట్టుకర్ర An unopened ear of corn.

గరుగుచెట్టు A sort of tree.

కరుచుట See కరచుట.

కరుచారి Some sort of sword.

గరుజుతనము n. s. Roughness, harshness, as the knap of cloth. See సాన and శంకు.

గరుడుడు, గరుత్తంకుడు. The name of the monster, somewhat like a man, and painted as kneeling on one knee: on which Vishnu rides. He is a sort of Roc or Griphon: with great claws, wings and a beak. He is considered sovereign of the feathered race: as the eagle. Vulgarly a 'braminy kite' or falcon.

గరుడముక్కువాడు A man with a Roman nose.

గరుడభ్యుజాను * An epithet of Vishnu whose emblem is the hawk.

గరుడశర్చు * n. s. An inferior emerald.

గరుడసార్య An eagle-glance. A peering or peeping look, peculiar to some persons.

గరుడవాస్తు * A certain plan on which some Hindu houses are built.

గరుడశంభము * n. s. A post erected before temples, with bells at the top.

గరుడాగ్రజాను * n. s. An epithet of Aruna, as being elder brother of గరుడుడు.

గరుడాచలము * The name of a hill in the Chitwel division of the Cuddapa District: it is a celebrated shrine of Vishnu at Ahobala. The

legend of Garud-achalam is a favourite poem printed as a school book.

గరుడాచలము A name for a hawk. A braminy kite.

గరుడాశీనము * Kneeling on one knee: this being the attitude of the grifphon Garuda.

గరుడశరలు A fine sort of rice.

గరుడు n. s. plu. కరుండు. A lump, mass, clot. A turf. The snuff of a wick. A wave, a ripple. A daily account or day book. పెంటికరుడు the lesser or female surf; being the one nearest shore; the furthest being పోకుకరుడు the male surf. పింకికరుడు a piece of bread, or dough.

గురుడు * n. s. A demon.

గురుడుకట్టుట To agglomerate or form in lumps.

గురుడుడు A name for a hawk, a braminy kite.

గురుణ * n. s. Mercy, grace.

గురుణము * Pitifully: in distress. W. M. 5. 4. 288.

గుణకర్మితుడు* He who is merciful or gracious.

గుణసంతుట * v. a. To pity, have mercy on, favour.

గురుకులకాచి n. s. A jade, slut, wretch=గుంకనాచి.

గురుత్తు n. s. A wing.

గురుత్తుతుడు * or గురుత్తాసులు See గురుడుడు The braminy kite, or common white necked hawk.

గురుపాటుముస In P. 1. 80 అనగా పండిమూలిముట్టె.

గురుపారగా Tinglingly.

గురుపారుట v. a. To be tingled.

గురుశ్రుట To teach. To learn. See గురుశ్రుట.

గురుము or గురుగు Thick, as a forest. గురుముకానలు. Vish. 7. 146.

గురులు Wings. See గురు.

గురువరసము అనగా గురుగతిమి OG.

గురువము or గురువము n. s. Affection. Ardour, eagerness, pride. గురువుము, మైగురువము, మైంటికొళ్ళు గురువశ్రుటెండ Ardent sunshine = తెల్లమైసయెంపి.

గురువలి n. s. Wind, air, గాలి, వాయువు, గురువలిరిక్కు, నవ్వుపేనెత్తుత్రము. D.

గురువు n. s. Melting: what is melted. The clay mould for a metal image. A crucible. A lump or clot, as of mud. A. 2. 66. The foetus in the womb. Scarcity, famine. See కరువు.

కరువు adj. Scarce, as corn in a famine. గరువు Learn thou. See కరువు.

కరువు An ingot lump or bar. కరువులు, అనగా గొంతులు, బురజలు. A. 2. 56.

కరువువంప See వంప.

కరువు Gravel. గులకరాళ్లు Also చర్మము, తోలు Skin, hide. A. 6. 17.

కర్రలువు * An elephant.

కర్రపాకు అనగా కర్రవేప ఆకు The "leaf of the black vepa" A certain drug.

కర్రటి * The skull.

కర్ణము * n. s. A vase? A mirror? A white horse?

కర్ణంధువు * The jujube tree, See రగుచెట్టు=బదరి.

కర్ణము or కర్ణకము * n. s. A crab. The sign cancer కర్ణటిగర్భమువలె. Like the crab's foetus. For, like those of the viper they are supposed to be born by rending and killing the mother.

కర్ణతి * The large cucumber పెద్దదోళి. కర్ణతిక * a small water jar with a spout.

కర్ణశము * Roughness, want of smoothness: ruggedness. Feud, old grudge, particularly between those who dispute their respective boundaries. కర్ణశపాలము debateable land, ground claimed by both parties.

కర్ణశ * adj. Violent, harsh. Rough to the feel, rugged. Hard, cruel, unfeeling కర్ణశమైన మాటలు harsh words.

కర్ణశ or కరకనూ See కర్ణశము n. s.

కర్ణారుకము * The plant called convolvulus panniculatus. శ్రుచ్చిచెట్టు. SC.

కర్ణుటకమైన * adj. Cruel, hard.

కర్ణుటకుడు * A devil so named. Beelzebub, or Moloch. A cruel wretch.

కర్ణర * or గుంపుకర * n. s. Tinkling ornaments పెండెము bells on the anklets. A sistrum.

కర్ణర * or గుర్ణర * adv. Resoundingly, echoingly.

కర్ణి n. s. A churn. C.

కర్ణికాయలు A sort of sweetmeat.

కర్ణము n. s. కార్యము An act, or deed. A good act, propriety. M. 9. 1. 83. M. 4. 3. 99. M. X11. 1. 57. BD. 6. 1272. R. 6. 68.

కర్ణ * n. s. A roar. Thunder. R. 6. 17.
 కర్ణర * Tingling or clinking ornaments as a chain of small bells. (As an anuk.) Resoundingly. కంఠము or కంఠియము.
 కర్ణింతుట * v. n. To thunder, to roar.
 కర్ణితము * n. s. Thunder, roar.
 కర్ణిలుట * v. n. To roar, to thunder, resound, as drums.
 కర్ణపు * n. s. The itch, any cutaneous eruption.
 కర్ణూరము * The marshy date tree. కర్ణూరశ్రీతి | కర్ణూరశ్రీతి వెట్టు | రజతి | వెంకి | శ్రీంసి | వృశ్చి |
 SC. కర్ణూరంబులు A. 1. 75. A sort of grain. A. 1. 75. కర్ణూరనకము * An epithet of Kailasa "the silver mountain." Dasav. 3.149.
 కర్ణము * The ear.
 కర్ణధారుడు * A helmsman or steersman.
 కర్ణశ్రవణులు * కర్ణపూరములు * A sort of earrings.
 కర్ణమంత్రము * A spell or prayer whispered in the ear of a dying man.
 కర్ణాకాశయ * From mouth to mouth. (Lit. from ear to ear.) Phrase regarding news.
 కర్ణాటకము * n. s. The Carnataca or Cannadi language. A generic name for the Carnataca and Telugu languages as "British" included Saxon and Welch.
 కర్ణాటకము * n. s. The Carnatic dance. Comedy : that division of acting which relates to love tales and emotions of amorous passion.
 కర్ణాటక మృగము Native music, a Hindu band.
 కర్ణాటక రాజులకథలు * n. s. Old wives fables. Canterbury tales, galimatias. తమరుకర్ణాటక దొరలు you are become a denizen of Telingana, you are naturalized. కర్ణాటక శ్రీభవులు The ancient kings : or aboriginal princes : a race now extinct.
 కర్ణిక * n. s. * A trinket for the ear. ఆకారాంత్రయోం | వైజయంతికాయం | రక్తమవెట్టు | శహాయం | పిన్న సొరంటం | తాలశ్రీతి | వెదిలకాకు | కణాశ్రీతి | బంగారు మద్దుకంబులు | శ్రీయం | హస్తమధ్యాంగుళా | హస్తహస్తాశ్రీతి | బీజకోతి | తామరమద్దు || SC.
 కర్ణికారము * n. s. A sort of cassia called కొండ సొగు.

కర్ణామకము n. s. Carnamship. The office of a carnam, or village clerk. Also the living or manor assigned to that office : more correctly కరణికము.
 కర్ణాశ్రుడు * n. s. A tell tale, a whisperer, an eaves dropper.
 కర్త * n. s. 1. Maker, author, doer, one having authority. 2. Rector, director. 3. Owner, heir. 4. Lord, regent, disposer, despot, master. The Telugu word is కర్తయుడు. 5. The nominative case in grammar. ఆంధ్ర నైషధకర్త The author of the Telugu Naishadham. అట్లాకర్త శ్రీధానకుకర్తలూ who are we that we should say this? One who hath authority. అధికారకర్త A half owner. విచారణకర్త Superintendent, examiner. ఘనముంబులకుకర్తనముంబుకర్తా A son is the person concerned in our gains and losses. మొదలకర్తకారుడుదనుకారుడు he is not his own master either first or last. గ్రామకర్త the head of a village. Note—The three words కర్త, క్రీయ, కర్తము answer to సాధకము సాధనము, సాధ్యము Agent, Instrument (or act) and Deed. వెరవెరుంగకర్తవృందవృత్తినుండు నాకొకడుకర్తలేడు "I live according to my own inclinations and have no master." ధనముంబులకుకర్త అయినాను I come in for both his goods and debts. కైంకర్యకర్త He who presents a sacrifice: the benefactor of a pagoda ధర్మకర్త the warden of a pagoda. In versions of the Holy Scriptures KARTA is the approved word for THE LORD. న్యాయకర్త An officer of justice, a ruler. ధర్మకర్త a guardian తన ఆత్మ కిన్లు గురు ధర్మకర్తలను మేర్పరచిపోయినాడు. he died leaving four guardians of his property. శివుడు భారకర్త God is our refuge. యితనికికర్తమువేళేటండుకుకర్తలేడు There is no one who is called upon to go into mourning for him. హరిలోకమునకుసీ ఆలుమేకర్త A man's wife alone obtains heaven for him శ్రీతికర్త A lawgiver : a legislator కేత్రకర్త A mere tenant at will. See Laws of Manu VIII. 239—243 as cited by Ellis, in Wilks's Mysore, Vol. 1. p. 485. తిరుశులూరి వరాహస్వామి కేత్రకర్త | వేంకటేశస్వామి తదనంతరమువచ్చినవారు The former god was the original habitant: the latter came at a subsequent period.

Xర్రము * n. s. A hole, hollow, a pit.
 కర్తము * Cutting, severing.
 కర్త * Scissors కర్తె. D.
 కర్తముఖము * A certain position of the hand in dancing.
 Xర్రించుట To be agitated. ప్రాణముXర్రించినది My heart went pit-a-pat.
 కర్తవ్యము * n. s. Lordship, heirship, agency : dominion, right : superintendence. (Faciendum, to be done. కర్తవ్యంకిమకఃపరం what is to be done next. యికమిదమా కేమికర్తవ్యము Henceforth what authority have we? యెవడికర్తవ్యము లోచానికికర్తముచేసినారు Who was it that celebrated her funeral rites?
 కర్తి The inflection of కర్త్రు. కర్తిశేల One "plough" of land : as much as one కర్త్రు q. v. suffices for.
 కర్తృకము * Composition, doing, agency, action.
 కర్తృత్వము * Agency : the act or property of an agent. W. Delegated authority : కర్తృత్వేన As lord by right. అతనిమీదకర్తృత్వమువుంచి నారు They made him plenipotentiary. They entrusted the affair to him. ఆదిచేయవలసినకర్తృత్వమునాయందువున్నది the right to do this rests with me.
 కర్షణము * An ass గాడిదె.
 కర్షణము * n. s. Mud, mire. Foulness, sin. బురద, మలినము, కల్మషము.
 కర్ష, కర్ష, &c. See under—కర్ష.
 కర్షణము * n. s. Rags, dirty clothes. Cloth in general.
 కర్పరము * The skull : the cranium. ||కపాలము| కలవిన్నయెముక| ఆశ్రీయాం| కటాపా| మండబారుశు| శుంఠి| కైమపా| త్రైశుంఠి| కర్షరె| ధూతె. SC.
 కర్పరి * కర్పరి|| ఈకారాంతశ్రీయాం| దార్వికా| క్షాణోద్భవె| కఠోరితుత్తము. SC.
 కర్పూరము * n. s. Camphor. కర్పూరము crude camphor. రశకర్పూరము calomel. కర్పూరనూనె * Camphor oil, fragrant ointment, opodeldoc. కర్పూరఅరిటికుండు * A fragrant kind of plantain. కర్పూరవంకాయ a kind of small brinjal. కర్పూరబెండ a certain vegetable.

కర్పూరశిలాజము * n. s. A foliated crystallized gypsum, the powder of which like white alabaster, is used in the preparation of stucco; and is a medicine for ulcers. Ainslie. 2. page 70.
 కర్పూరము * Gold : variegated colour.
 కర్మము * n. s. The belly: the stomach, the womb. The inside of any thing, the interior; the middle. A fetus. In compounds the meaning varies. Thus నదికర్మము the middle of a river. ఆశ్వాశకర్మము the close of a canto, the finale. కర్మస్థానము The nave, sanctuary, adytum, or central part of a temple. గ్రామకర్మము or గ్రామకంఠము. The part of a village where houses stand: as distinguished from plough land. కర్మముతోవుండే pregnant. కర్మముధరించుట to conceive or become pregnant. దానికర్మముకరిపోయింది She miscarried. దానికకర్మమునిలిచినది She has not miscarried. కర్మకలము * (వరిపొట్టకరుకు) A swelling ear of corn. Vasu. 2. 101. కర్పూరము * A closet or recess. The inner chamber. ఏకకర్మజనితులయిన Of the full blood : as full brothers : children of the same womb. కర్మవారిగావుండే Yet in the womb : unborn. కర్మశక్తువు * A secret enemy. కర్పూరధానము * A ceremony performed prior to conception. కర్పూరయము * The womb. The uterus. కర్పూరప్రకము * The eighth month of uterine gestation. The eighth year reckoning from conception.
 కర్మిణి * n. s. A pregnant woman.
 కర్మికరించుట * To keep in the heart, to lay up in the bosom.
 కర్తము * " An act or deed : action in general. 2. Religious action, as sacrifice, ablution, &c. especially as originating in the hope of future recompense, and as opposed to speculative religion. 3. Actions, conduct, a course of procedure. Hence it is used for Destiny ; destiny being only the allotment, to be enjoyed or suffered in the present life, of the fruit of the good and evil actions performed in former lives. 4. Action specific ; moral duty ; obligation imposed by peculiarities of tribe, occupation, &c.

5. The subject of action in grammar : the accusative case, or object of a verb. 6. A business, office, function, a prescribed and peculiar work." (Molesw. W.) 7. Funeral rites : exequiæ. వారికర్మముయెవ్వరు చేసినారు who performed his funeral ? i. e. appearing as his heir. 8. It relates to caste, not to creed, or religion : thus వైష్ణవులకున్ను స్నాన్యాలకున్ను మరములో భేదముచున్నట్లుకొన్ని కర్మములో అంత గాభేదములేదు brahmins differ in their creeds but not in their religious rites. 8. An art, as శిల్పకర్మము the art of statuary. 9. Doing : thus, యిది నీకర్మమే this all your doing ; it is your own fault. 10 Ill hap, misfortune, hard lot : affliction. ఆకర్మముయెరగను I know nothing of the *affair*. అయ్యోకర్మచూ O dear ! oh what a pity ! Alas my sad luck ! It cannot be helped ! చేటువచ్చెనేనిచెప్పనాడువైవంబు, మేలువచ్చెనేనిమెచ్చుదన్ను । చేటుమేలుతలచచేసినకర్మము (Vema) good and evil are our own doing, the *result* of our acts. కర్మము Is a perfect obligation and శ్రుత్యము an imperfect one. Note.—This is sometimes "*sin*." Thus in a well known verse. క||శ్రీరామరామయనుచును|యేమానవుడా యెనేనియేర్పడదిలో| ఆ రామవిభునితలవిన|కారాకులుదుల్లినట్లుకర్మముదుల్లు|| If thou set thy heart upon Rama thy "sins" shall fall off like dead leaves. See on కర్మము, and శ్రుత్యము.

ఘర్మము * Heat, the hot season, sunshine, sweat, perspiration.

కర్మజీవి * See కర్మమడు.

కర్మశము * n. s. Ceremonial precision.

కర్మతుడు * A ceremonious precisian : one who is earnest in the rites of religion. W. కర్మశురే| కార్యముచివర వెళ్లించేవాడు. SC.

కర్మశక్రియ * n. s. A Transitive verb. అకర్మశక్రియ an intransitive verb.

కర్మత్యాగి * One who neglects the rites prescribed by his caste.

కర్మరంజము * The five sided sour green plum called Avertroha Carambola, or అంబారాశ్రుతాయ Kamrak called in Madras తమరతటండు.

ఘర్మవారి * Sweat.

కర్మసాక్షి * The witness of all our acts viz. the sun.

కర్మాంతరము * n. s. Funeral rites; exequiæ.

కర్మారము * అనగా, వెదురు. SC.

కర్మారుడు * An artisan. కమ్మరవాడు. D.

కర్మి * n. s. A doer, agent, workman, a committer, a sinner, a formal professor ; one bound in the doctrine of works. సారంధరుడటువంటికర్మికాడు He is not a man likely to do this.

కర్మడు * n. s. A doer, agent.

కర్మేంద్రియము * The bodily members, or limbs, considered as the instruments of passion and hence agents of sin.

కర్ర n. s. Wood, a piece of wood. Any sort of wood. A stick or staff. The stem or stalk of grain : any straight rod whether of wood or not: as పొగకర్ర and బొలకర్ర a sunbeam. యినకర్ర a bar of iron. కర్రచచ్చినికోసినకొర reaping while the stalks are green. Blackness : a dark stain. See కర.

గర్రన See —ర్రు—

గర్రనీలి Bastard Indigo : a plant, the leaves of which afford a light blue dye.

కర్రి n. s. " Carri." A name of the hero Arjuna. It is a Telugu word of no known origin.

కర్రి Dark coloured, dun. శ్యామలవర్ణముగల.

కర్రు n. s. infl. కర్రి A plough share. See కర్రినీల . కర్రిమొస the point of the plough share. కర్రిమొలలు The iron cramps which connect the plough with the share. గొంతులోకర్రువేసినట్లున్నది I feel a burning pain in my throat.

కర్రు A stain ? డాగు. D.

గర్రన (anuk) Aloud, (as a belch) or as rattling in the throat.

కర్రె adj. Iron-grey : dark grizzled. కర్రెద్దు See కర్రె.

గర్రము * అనగాగర్రము| అదంతప్రీతిను|వామనె| పాటివాడు|పాటిది| క్షీవే| గర్రసంఖ్యాసంఖ్యయమోః|గర్రము|| SC. adj. Short, low, of little size or stature.

గర్రము * n. s. Pride, haughtiness. Self confidence.

గర్రటము * n. s. A market or country town.

గర్రతుడుట * To be proud &c. See గర్రము.

గర్రభంగము * Dishonour, degradation, humiliation, disgrace.

గర్రాడుట v. n. To feed or graze. ABB. 3. 146

గర్వించుట * v. n. To be proud. To lord it.

కర్షణము * n. s. A weight of about half an ounce.

“ Four mādas make one carsham, and four carshams one palam. యిరువదివిన్నములయెత్తు. SC. G. 7. 143. రియడము, రాయడము. SC.

కర్షకుడు * n. s. A cultivator, a farmer.

ఘర్షణ * n. s. Tumult, high words, dispute, contention, argument, altercation.

ఘర్షణచేయుట * v. n. To dispute or contend.

కర్షణము * విభేదకము, తాండ్రచెట్టు. SC.

ఘర్షించుట v. n. To squabble, brawl, dispute.

కర్షువు * n. s. A river. నది. D.

గర్హణము * n. s. Blame, censure.

గర్హించుట * To blame, revile.

గర్హితము * adj. Blamed, censured, base.

గర్హ్యము * adj. Contemptible, scandalous, base.

కల, కల adj. (in composition) All, various, actual. కలకాలము or మున్ను (p. v.) at all times.

కలగూర various herbs. కలరూపు Actual appearance. కలస్థితి the actual fact.

కల n. s. A dream. కలలోనభావలకామంకుగనేల Why waste your soul in dreams on the fair. Bhall. Pad. 2. 50. కలగనుట v. n. To dream.

కళ * n. s. A degree, or subdivision. That which proceeds by degrees, as effect, virtue, potency, emanation, effluence, affection, influence, inclination. A ray of light. Look or appearance. A phase of the moon: of which the Hindus reckon sixteen. (Kala Sankalita, page 359. comparing Wilson's note on Vishnu Puran, page 239.) Hence, in Telugu Grammar, a certain set of words distinguished by old gramarians into sixteen species. “ Sixteen calas ” are mentioned in M. XII. 6. 21. The degree in which one night's moonlight differs from that of the next (Defectus lunæ: Virg. and Plin. N. H.) In prosody a mātra or short syllable. (Colebrooke on Prosody. Ess. 2. 151.) A note, as being a subdivision of music. The nerves or ticklish parts of the body. దీక్షముయొక్క కళ the brightness of a lamp. ఆతనిముఖకళ his air: the effect of his features. పిచ్చికళలు an insane affection, or touch of madness. క్రూరకళలు the fumes of resentment. నిద్రకళలు the spirit of heaviness: drowsiness. కళలంటి. UH. 4.

159. touching her to the quick. కళాస్థానములు the nerves. కళలుచెప్పుట. T. 2. 82. her heart melted: it touched her to the quick. యీ గాడ్పుకళలనన్నిటినిపిపిలుస్తున్నది This burning wind exhausts the spirits: or dries up the vitals. దేహకళావ్యత్యయము a morbid affection: an injured constitution. కళస్వినము, కళనిస్వినము Indistinct accents, a trilling note. దానికళ బహుబాగావున్నది it has a very pretty air. చెద్దదెయ్యేటప్పటికికళవచ్చినది she is growing very pretty. The SC. explains కళ thus చంద్రపోడకళ భాగ, మున్నైకాప్పలకాలము, తాళప్రాణభేదే తాళమాన అప్పనిమిమ కాలా యోడకళ సంజ్ఞాయాం శిల్పి కృతకర్మణి అవ్యక్తమధురధ్వనౌ అంశమాత్రై వర్ణి విద్యాయాం బలువు శ్రీరజస్సు శుక్లము &c. &c. In the యోగశాస్త్రము or mystic philosophy the words కళ, నాదము and బిందువు have a peculiar meaning. See notes on బిందువు, and on యోగశాస్త్రము.

కల or కల (the affix) The participle of కలుగుట. See that verb. as బుద్ధికల Sensible.

కల * adj. Harmonious, sweet in sound as కలరవాకలితమేఖల a tinkling girdle. కలస్వినము A warbling sound.

ఖలము * n. s. A thrashing floor. కంటకళ్లము.

ఖలము * adj. Base, cruel, mischievous.

గళము * The throat, the neck. మెడ, గొంతు.

కళంకము * n. s. A spot, mark, stain. Defamation, blemish. Hesitation, doubt. చిన్నము, నిందా, యినకబిట్టెము, కాలాయశువులము. SC. In ABA. 3. 76. it is rendered కలుపమున్ను, దేశమున్ను.

కలంక adj. కలంకచెట్టు The name of a common shrub with small white fragrant flowers. Roxb. 2. 381. Limonia Pentaphylla.

కలంకచేయుట v. a. To trouble, to afflict, to put in agitation, to disquiet, to disorder; to foul water. M. 12. 3. 23.

కలంకుట v. n. To be in trouble, grief, disorder, or confusion: to be turbid as water, to be embarrassed or dishevelled.

ఘలంఘలలు * Ringing aloud. (anuk).

కలంచుట v. a. To put in agitation, to make turbid: to embarrass. (causal of కలయుట) See కలంచుట and కలుగుట. Digitized by Google

కళంజము * The intoxicating drug called బంగ bang. The flesh of an animal that has been slain with a poisoned arrow. విషదిగ్ధశీలీమఖహ రమాంశవిశేషః. SC. A granary : in this sense it is Tamil.

కళంజు n. s. A weight of one pagoda and a half, used in weighing coral.

కలంతిక, కలంతె A small pitcher or jug like a tea pot కందిచెంబు.

కలండుకు The gerund of కలుగుట, నన్నుకాపాడక లండుకు (or కలండులకు) With a view to protecting me. కాకలండులకు (ad fiendum) that it might be done.

కలంబము Dissension, confusion. కృహకలంబము family feuds, brawls = అలిగినది, అలక.

కలక n. s. Trouble, perturbation : foulness : sin : lumbar rheumatism. Turbidity : కంటికలక the disease called country sore eyes : ophthalmia. కలకనీళ్లు Turbid water. కలకపారిన Troubled, turbid. చెట్టుకలక a trench or bed round a tree ? M. XII. 3. 247. కలక, స్పర్ధ, పాశము. T. 3. 100. సాద్వియిట్లైరుంకమదిత ప్పెనేనికలకణిరయంబురయంబునకనుక, As meaning అలక, BX. § 86. 13. మనంబునకలక దీరి, Swa. 3. 30. కామినికాంతులకలకదీరి The D. says, నీళ్లుకలకడము|ఆవిలత్వము.

కలకంఠము * n. s. The black cuckoo or linnet so called, from its "melodious note." కలకంఠి Sweet-voiced : i. e. A woman.

కలకండ Sugar candy.

కళకంబళము * n. s. The dewlap of a bull &c.

కలకలము * n. s. Buzz, confused sound.

కలకల adv. Aloud. కలకలనవుట to laugh heartily or aloud. కుడులకలకలధ్వని the loud notes of the birds.

కలకాలము * adv. Constantly, always, for ever.

కలక the infinitive of కలుగుట. Hence is formed the causal verb కలకజేయుట v. n. To do, make, form. See in the Grammar.

కలకరచెట్టు or గుంబకలకరఆకు A herb called in Sanskrit the భృంగరాజము.

కలకల adv. Tinkling or clankingly.

కళకళధ్వని * n. s. A gurgling sound.

కలకలమనుట v. n. To rattle, to tinkle, to clang.

కలకానుక See కలుకానుక.

కలకంబుట v. a. To stir, mix, mingle, confuse. R. 5. 275. లాడచెట్టుట, కలకలచెట్టుట.

కలకుండ్లు n. s. Large stones, bouklers. M. 6. 3. 65. R. 5. 313.

కలగుట v. n. To grieve, be troubled, disordered, embarrassed. To be dishevelled. To be in distress or broken. కండ్లుకలగనవి his eyes are red or inflamed. This is called country sore eyes. కలగూర Wild herbs in general : forest herbs, "all spice." hodge podge. కలగూరగంఠ a medley, a mass of confusion.

కలగొట్టు n. s. The trumpet flower plant : called Bignonia chelonoides. Ainsl. 2. 272. The root and flowers are fragrant.

కలగొన Much, exceedingly. HD. 1. 1572. మిక్కిలి; మెండుగా In Kuslavo. D. page 93. కలగొనదొరగడుకన్నీరుతోడ.

కళగ్గాయి A hussey ; a ready witted sharp jade. A clever bold woman : a pair of tongs.

కళగ్రామము A large town : a market town.

కళగ్రాహి* A man of the world. A shrewd man.

ఘళఘళ * adv. Aloud, ringingly.

కలగుట v. a. To trouble, disconcert, disorder, dishevel. To melt, or agitate with any passion.

కలజరి See కలిజేరు.

కలజువ్వి or కల్లువ్వి A species of జువ్విచెట్టు.

కలకెల i. e. కలదు he is ఇల in the land. P. 3. 150.

కలదు "He is" (3rd. pers. sing. masc : aff : aor : of కలుగుట).—ఒకరాజుకలదు Once upon a time there was a king. అక్కడవుకవరకుడుకలదు There is a merchant there.

కలర n. s. Trouble ; perplexity. Dispute, squabble. Indisposition. Turbidity in water.

ఖలర * Wickedness, villainy, filthiness. W.

కలరకుడుట v. n. To dispute, squabble.

ఖలలి * adj. Bald, bald-headed. W.

కళత్రము * n. s. neut. A wife. కీర్తిలక్ష్మీకళత్రుడు he who is wedded to glory and prosperity. విశ్వోభరాకళత్రుడు ruler of the land.

కలమ or, కడ్డు, "There is" నేరముగలదు "there is a fault" యింత అన్యాయముయొక్కడనైనాకడ్డా was there ever such injustice ? ఆసెప్పినాకుకలదు I used to suffer that pain. This is the irregular 3rd person neuter singular aorist of కలుగుట To accrue.

కలధాతము * Plate. A precious metal : silver or gold. Digitized by Google

కలన, or, కలనము * Making, effecting, (plu. కలనములు) చేయడము, కావించడము. Dasav. 9. 416. వెలసిరభినవశృంగారకలనములను, ఆనగాకాత్త అలంకారములను చేసుకొనుటలచేతను. Swa. 1. 17. ఇష్టమృష్టాన్నకలనశీలముజేసి. T. 3. 97. అతివలహృదయములారసి రణికలనకాదేవులేనిరట్టసియాశ్రుణ్. Dasav. VII. 363. శీమరతికలనకళలంఠికరవి, ఆనగారతిచేసుటచేత In the Lalito Pakhyan. X. 50. శీదశిద్ధావశీంకల్పవికల్పకలనాత్తి కా Thou who hast perceptibility and imperceptibility, stability and change.

కలనీయ * ఆనగా తెలియదగన. See on కలనము.

కలన n. s. War, battle, combat.

కలశ n. s. The materials for a house, or for a plough. Wood in general. A pile of wood. కలశవర్తకము The timber trade. Trade in wood. వెదురుకలశ (simply) bamboos. ఏరుకలశ Things for ploughing. ఇంటికలశ the materials for a house.

కలశము n. s. Perfumes, scented paste used by women.

కలశడము. or కలువడము, or, కలవడము. A pennon or small flag. B. X. §. 53. రుక్మణీకల్యాణముండు|| రచ్చలుక్రంతలురాజమాణంబులు, విఫణిదేశంబులువిశదములుగ| జేశిరిచందనసి క్రోయంబులు, కలయంగజల్లిరి, కలవడములు| రమణీయవివిధతోరణములుగట్టిరి. యిందుకు శ్రీభాగవతములో దశవసుంధవుండే మాలిగ్లోకము|| శ్రురంశీంమృష్టశీంసిక్త మాగ్గరథ్యాచతుష్పథం| చిత్రధ్వజతుతాకాధిస్తోరశైశ్చీమలంకృతం|| M. 4. 5. 385. కలువడములునుణితోరణములుగట్టిరి|| L. 2. 35. కలశడంబులతోటిఘనోరణములు|| L. 22. 50. నలికిముగ్గులు వెట్టిరంగంబులను| కలవడంబులునింజ్లగట్టిరితమకములునున్ను|| DRB. p. 550. కలవడంబులుడంబుగాచుట్టుగట్టి|| HD. 2. 2950. కలువడంబులుగట్టికాంచనదండ, కలితశతాకలుగ్రంధుగానెత్తి|| Pal. 356. పున్నైపుష్పరథముపునరదెప్పించికలువడాలెత్తించి కనకమునసెరయ|| Pal. 366. కలయదిశలలోనకలువడాలెత్తి మకరోరణములునురియునెత్తించి.

కలశబడుట v. n. To rush, pounce. ఆలకుబెబ్బులి ఆరినొన్నయట్లకలిశినామెనలకలవడబడ్డ.

కళపెళ్ల n. s. Violently (boiling.)

కళపెళ్లాడుట v. n. To boil violently.

కలబండ n. s. The aloe-plant. కలబండగంజు The pulp of the aloe. See గంజు.

గలబరించుట v. a. To gargle, to rinse.

గలబరించుట v. n. To grumble. కడుశ్రుగలబరిస్తున్నది the belly grumbles.

కలబలుకుట To pronounce them together.

కలబెట్టుట v. a. To tumble, to tangle, grope or handle. To stir up. ఆశీంకలినిమ్మియలకలబెట్టుతున్నావు why do you stir the subject again.

కలభామ * An elephant of thirty years old.

కలమ A gap, or breach.

కలమము * n. s. The finest sort of rice. కలమగర్భము* A swelling ear of corn : వరిపొట్టకరుకు : (to which poets compare కాళిబక్కులు):—కలమశ్రుతెండుగలు A. 1. 85. ఆనగాయెండవోసినశీన్నధాన్యము Sun-dried grain.

కలమయవోతు A fish of the species chaetodon. Russel. No. 85.

కలమరి * n. s. A sailor, or boatman. M. XII. 5. 566.

కలము n. s. A ship. (obsolete) M. 3. 4. (81. 94) B. X. 6. M. 7. 1. 51. In P. 2. 105. it is used as a phrase for a bear, భల్లూకము so termed by the చెంచువాండ్లు In Tamil twelve తూములు are called one కలము.

కలమెయి As much as there is==కలమట్టుకు, పున్నుదాక, కలిశేలెక్క. M. 13. 5. 266.

కలయ Together: on all sides: all at once. See కలియుట, of which this is the *Infim A.* మాలోకలయచూచె he attempted to join us.

కలయంపి n. s. Cow dung dissolved in water and sprinkled on the floors of houses. కల్లాశ్రు.

కలయంబడుట. See కలియబడుట.

కలయత్రిశ్చుట v. a. To mix up, stir up From కలయుట.

కలయకలు Meeting, juncture, uniting. రతి, thus యిలశీతులచిత్తవృత్తులు కలయకలకాదెలిసి మెలగుకాంతలకెలిమి. II. 1. 151. కలయకలనారజెంబులకులశీతానతడెరిం. H. 2. 273.

కలయుట See—లి—

కలరవము* A sweet note, warbling. See కల adj. Also a dove.

గళరవము, ఆనగా కంకధ్వని The voice.

కలరూశ్రు * The fact, the very thing, the truth. See కల.

కలరే " Are there" (such men in the world) ?
 See కలగుట. Cuchel. 3. 11.
 కలన, కలనశ్రుప్పము plu. కలనలు The iris, or
 fragrant blue water lily. The root is eaten.
 యెర్రకలన the red species.
 కలనము See ఖల్వము.
 కలనంటకము n. s. Medley, a hodge podge, squab
 pye. Pudding, a made dish.
 కలనడము or కలునడము See కలశుడము.
 కలవరము Confusion, puzzle.
 కలవరకంఠ A jumble.
 కలవరపోవుట To be thrown into confusion.
 కలవరించుట v. n. To babble. To have the night
 mare. To talk in sleep.
 కలవరించ n. s. Babbling. Talking in sleep.
 కళవళ or కళవళము Anxiety, distress, puzzle.
 See కళవళశుడుట v. n. To be agitated or an-
 xious.
 కళవళించుట To be confused. To be in amaze. To
 be perplexed. To talk nonsense, babble.
 కలవాడు A rich man: one who hath. (See కలు
 గుట).
 కలవాశము (Tamil) Hire paid to labourers for
 thrashing the crop. (Obsolete).
 కలవింకము * A sparrow. చటకె, ఊరపిచ్చుక, కలిం
 గకె, కుంకటిమూగ. SC.
 కలవిదోక A plant called ఆష్టశ్రుప్పిక. Q.
 కలవు They are: those things are. 3d pers. plu.
 neut. aor. of కలుగుట. M. XVI. 1. 154.
 కలశము * A vase, flaggon, or water pot: the gilt
 ornament on the pinnacle of a pagoda-tower :
 In palmistry. కలశరేఖలు certain lines in the
 palm of the hand. A. 5. 31. కలశముసెట్టుట, or
 కలశస్థాపనముచేసుట the preliminary rite: so-
 lemnly placing a vase. కలశపూజ The adora-
 tion paid to that vessel: being the principal rite
 in all religious celebrations. కలశంబునిలువుట
 solemnly erecting the vase. Vish P. 8. 43.
 కలశాబ్ధి The ocean of milk. కలశాబ్ధిజ the god-
 dess Laxmi.
 కలశీసుకుడు * or కలశీసంభవుడు * "Vase-born"
 An epithet of Agastya, who was born, like
 Orion, in a pot. A. 5. 107. T. U. R. 5. 88.
 కలశుకొనుట See కలియుట.

కలశ్యనము * A melodious note.
 కలనాము * n. s. A fight, contention, dispute.
 కలనాంశి * The teal or some other species of
 drake. W.
 కలహాంతరిత * Appeased (phrase regarding a
 wife who has been vexed.) కుతిసునమత్యుతశ్చ
 త్తాశుసమస్యతాయాంనాయకాయాం. SC.
 కలహాశనుడు * Quarrelsome: a makebate, an epi-
 thet of Narada, as Mercury.
 కలహించుట * v. n. To fight, dispute.
 కళాబి or కళాబికా A sort of cup or bowl. A
 small metal box. A spitting pot.
 కలాదుడు * A goldsmith.
 కళానిధి * An epithet of the moon.
 కలాశము * Ornaments. Assemblage. A pea-
 cock's tail: a quiver. కృష్ణకలాశముకట్టినాడు
 he wore the dress or played the character of
 Krishna. చాలామక్రియాకలాశము the details
 of a sacrifice or solemn rite. కేశకలాశము am-
 ple tresses, fine hair.
 కలాపి A peacock. నాగకలాశు the Pythian god:
 an epithet of Siva. హైదరుకలాశము, or, కలా
 శున Hyder's invasion: or inroad.
 కళావంతుడు * An artist: phrase for an actor or
 dancer. A cunning rogue. కళావతి An act-
 ress P. 1. 62. A. 4. 36. వేశ్య or plu కళావతులు.
 కళాశాస్త్రము * The Hindu " Art of love: " a
 dry pedantic treatise, partly on anatomy and
 temperaments, partly on medicine, seduction,
 and magic, with much obscenity and no beau-
 ty. It is here noticed only because extremely
 popular among the more ignorant Hindus.
 " Its mischievous tendency is wholly blunted
 by puzzleheaded dulness."
 కళాశము A skin or hide. చర్మము| ఇత్రికళాశ
 ము i. e. కృష్ణాజినము. కుక్కకళాశము Dogs and
 curs. Here it is an Anuk.
 కళాశంజ్ఞలు * The grammatical phrase for a
 particular class of words. ఆంధ్రమండునకా
 రాంతములుకానిశబ్దములు. D.
 కళానించుట v. a. To toss the hide. చర్మమునువి
 శురుట, అలమహానటుడుసంధ్యాతాండవంబులిన
 టియించి కళానించుకతిని| కేతత్తికంకశాకృతులు
 భుజంకేంద్ర లోలతపదమునా ర్ మొగనిపైదోవు.
 Navan P. 108.

క వాస్నానము * A nerve, ticklish part or seminal vessel. See కళ.*

కలి Water wherein raw rice has been washed : it is kept until it ferments : and is used as an acid drink. శ్రులియ బెట్టినకడుగు. D.

కలింగము A proper name. *Calinga*. ' This name ' is applied in the Puranas to several places ' but it especially signifies a district on the Co- ' romandal coast. (See note on కరుమండలము) ' extending from below Cuttack to the vicini- ' ty of Madras : and is usually in the plural ' number, confounding the place with the ' people inhabiting it.' W.—This definition gives the name to the Telugu country : but it seems to denote the *Orrissa* (ఉత్తల) country.

The Coromandel coast is called *Kalinga*, or *Kling* by the Malays :—and Marsden (*Malay Dicty.* page 265) says this is a name of the port *Coringa* (See కోరం) కాలింగ is in DRK. 266. Calinga : they sometimes style their hero కలింగధూశతి *Lord of Kalinga* : or, " a Telugu chieftain" See Krishna Raja Vij. 3. 76. &c. Some Sudras in the Ganjam district who wear the sacred thread (బండెము) are called కలింగులు Calingas. ("కొడినెచెట్టు, శుచ్చుచెట్టు, కంకుటిమూగ, దేశభేదము. SC.")

కలింగరాష్ట్ర)కడ్డ * The plant that produces the febrifuge nut.

కలిక A bud, a flame.

కళిక * A flame.

కలికము * n. s. Eyesalve.

కలికల adv. Aloud, audibly, shrilly : the same as కలకల.

కలికి A lady, a beauty. A charm or grace ; a pretty trick. plu. కలుకులు.

కలికి adj. Charming, lovely, pretty.

కలికితనము n. s. Prettiness.

కలికిట్ట The Darter, or Snake-bird. *Plotus Melanogaster* : one of the *Pelicanidae*. Jerdon No. 393.

కలిగి See కలుగుట.

కలిగించుట. To cause.

కలిగింపుట v. a. vide కలుగుట. The causal of కలుగుట.

కలిగొట్టు See —ల—

కలిజేరు or కలిజేరుకల్లిక i.e. శునర్పవా Hogweed. గుంటకలిజేరు or గుంటకలకర, or, భృంగరాజము The *verbena* plant శుచ్చుశువులగుంటకలిజేరా కు *Eclipta erecta*. *Hayne*. Roxb. 2. 444.

కలితంపు adj. Pretty, agreeable. కలితంపునుబ్బవ న్నవవరిగుత్తులు! పాక్కిలిజిపాన్నుశువువాచు. *Su- nanda*. 4. 18.

కలిత * Affix. Having, bearing, possessed of గదాకలితుడైన armed with a mace. అనేకజాతి కలితులకాంచితిని, అనగా నానాకులనులనుచూస్తిని.

కలితము * adj. Fallen, dropped. కలితముచేయుట * v. a. To strain through a cloth.

కలితనము * n. s. కెట్టితనము.

ఖలిచెళ్లనన adv. Clashingly.

గలివిలి n. s. Disorder. Confusion.

కలిమి n. s. plu. కలుములు Existence, being, having ; possession, resources, richness, wealth. చెలిమికలిమి riches of loving kindness. కలిమి గల Rich. The శ్రద్ధగలిమి the having faith. శాశుముకలిమి the occurrence of a curse : the curse befalling him : his being cursed. కలిమి దండగ n. s. A property tax.

కలిమెడు The measure of twelve తూములు.

కలియంబడుట See కలియబడుట.

కలియక n. s. Union. See కలియక.

కలియకట్టుట v. a. To bind in bundles, pack up.

కలియగలుపు Familiarity, affability. కలియగలుపు గావుండె Familiar, easy, affable.

కలియగూడుట v. a. To add up, sum together.

కలియతీయుట v. a. To buy over, to get him into their hands.

కలియతోలుకొనుట To drive off together. నాశుశువులనుతనశువులతో కలియతోలుకొన్నాడు he mingled my cattle with his.

కలియకుండు, or, కలివికుండు n. s. A kind of black berry.

కలియకుడుట v. n. To meddle with. To rush, fall (upon enemies). వాండ్లుమామిదకలియబడ్డారు they rushed upon us. To become entangled. The same as కలియుట v. n. అరుకళిరులుగలియంబడుచుం. B. 8. 457.

కలియ బెట్టుట v. a. To mix, to hustle, to stir.

కలియపోగుట v. n. To mix, to pour out together. యాబీయముతోపట్టబీయమునుకలియబోసిరి they mixed bad grain with good.

కలియక or, —య—, n. s. Juncture, joining, copulation, connection. Intimacy, friendship. శంభోగము. as, వెదివిల్లుటాయరివలశ్రువాల్టాశ్రులు కలియకీయ్యకమున్న కలియకీయ్య Her enticing eye made him enjoy the embrace before he enjoyed it. Bhadra. 3. 295.

కలియుగము* The Kali age: i. e. Modern times beginning from the Deluge. (See Mills Christa Sangita, Introd., Supplementary note.) W. Vish. Pur. lxx. The present or Iron age. యాకలియుగమున "In these days:" in these hard times.

కలియుట v. n. To mix, join, mingle. To collect assemble. To coalesce. To agree, correspond, match. To be included in, fall under. To set to work, begin to do. కవివరుడులేచిదిక్కులుకలయచూచి looking all round. దృష్టికలిసినట్లుడు when our eyes met. కోళ్లుకలయకూనెక The cocks crowed on all sides. అతనిభూమిలోకలిశినస్థలము a spot included in his land. ఆదారియిక్కడకలుస్తుంది that road comes in here, or, from this spot. శుభకూడినది the court is met: or is sitting. శుభకలిసినది, or శుభకలిసిపోయినది the assembly has broken up or adjourned: ఆడివినికలిసిపోయె he was lost in the forest (a bad phrase). ఆస్థానముకలిసిపోయినది the passage has turned up: గ్రంథములోకలుసుకొనిపోయినది the place is lost: I have lost the place in the book. నాప్రాశస్త్యముకలిశేతుమందు (a bad phrase) Should I meet with such good luck. కలుసుకొండి gather round the palankeen; lit: Get together.

కలివికాయ The fruit called calacca. A kind of black berry.

కలిపికలు, అనగానోట్లు. OG.

కలివెచ్చెట్టు The plant of a kind of black berry.

కలిశము * Error for కలశము.

కలిశిన part. Joined, concerned in, implicated, connected, complicated. See కలియుట.

కలిశేటట్టు గా adv. See కలియుట.

కలిక n. s. Kindness, affection. (better, కలియక.)

ఖలీనము, ఖలీనికము, * n. s. A bridle, a bit. అశ్రు

డాబద్ధఖలీనికాశ్వచయమై Parij. 4. 72.

కలు i. e. కల్లు Stone. కలుగోట a stone fort.

కలు for కల్లు Toddy.

ఖలు * Verily, surely. T. 2. 113.

కళుకు n. s. Harmony: Brilliancy. Bright, lucid, glittering. Harmonious, melodious. కళుకు

పాపంబశుకులగులుకు మైప్పుగనాధి. T. 4. 144. క

శుకుబం గారుచూయ గాజులల్లనద్రోయ. T. 4. 81.

గళుక్కు మనుట (anuk) వానికిమనగులోకళుక్కు మన్నది

he started, was shocked, confounded, struck.

కలుక్రాసుగు A species of sesamum.

కలుగు n. s. A hole, a pit. A bulrush. A weed, Tares.

కలుగుండుట v. a. To be confused.

కలుగుండుశరతుట v. a To put in confusion.

కలుగుండ్లు Boulders, large stones. పెద్దరాళ్లు.

కలుగుదంతులు White reeds used as pens.

కలుగుట v. n. To live, exist. To BE. To hap-

pen, occur, be born. కలదు he is; లేదు he is not.

కలిగినది it exists. లేదు it is not. కలి

గినచోట in a place where it is. లేనిచోట

where it is not. లేనివాండ్లు people who were

not there. అట్లాకలిగితే Should it be so.

శకరాజుకలదు There was a certain king.

శకపూరుకలదు there is (or was) a certain town. See కల and లేని. II. To be produced,

found, gained, reached. It is connected with a

Dative, and translated to have: thus To be

born. ఆతనికిబిల్లుగులిగ children being born to

him: after he had had four children. ఆయనకు

మేముకలగకపూర్వమే Before we were born to

him. III. To appertain, belong. యిల్లుగలవాడు

he to whom the house belongs. IV. It is often

translated To have. or To get, obtain. సొమ్ము

గలవాడు one who has money. సొమ్ము లేనివా

డు one who has no money. చమురుగలదీపము

A lamp that is supplied with oil. నాకున్యాయ

ముకలిగినది I got justice. న్యాయముకలగచేసు

కొనెను he made out his claim. నన్నుగురించిన్యాయముకలగచేశినాడు he did me justice: he got

me my rights. V. In the 3d person singular neuter Aorist, in the irregular forms కలదు.

కడ్లు it is rendered It is, it was, there was

—Also the affirmative word yes. VI. Other

phrases: used with an infinitive. అట్లాఅస

డముకడ్లు it is usual to say so, (See on కాదు).

ఉనికి లిగవచ్చిరి they came about some business.

VII. కల, or కల the irregular participle (for కలిగిన) from this verb. It generally denotes having, holding. The negative is లేని. Examples. నాలుగు కాళ్లు కల గొడ్డు A beast that has four legs.

కాళ్లు లేని without legs. VIII. Or existence.

Thus వూరిలో కలవాండ్లు the people who are in the town. వూరిలో లేనివాండ్లు people who are not in the town. IX. Added to verbs it denotes can: and, (in the negative,) cannot. Thus వ్రాయకలడు he can write. వ్రాయలేడు or వ్రాయచాలడు he cannot write. అతని చేత పడగలము we are doomed to fall into his hands. Thus అట్లా మేము చెల్లించకలవారము కాము we ought not (are not liable) to pay this money. యివ్వకలరూకలు the sum payable. X. It may be translated TO; thus ఆరూకలను నేను చెల్లించకలవాడను And I am to pay the money. నేను చేయకలవిన్నపములు the request I am to make—which I am about to make: or, which I can make. Of this the negative may be రాని as చేయరానివిన్నపములు a request that cannot be made. XI. Various phrases: అతనిక న్యాయము కలిగినది he met with injustice: రాగలరూకలు the money that can be realized: now to be collected. దావిపుండల సొమ్ములు jewels that might prove to have been concealed వీరాది గాగలరాజులు (RYD. 2060) these and other princes. XII. It sometimes is translated OF; వెండిబంగారు కలసింది A bag of (or containing) money. తెలివి కలవాడు a man of sense. XIII. Or it may be rendered by ED; thus గురుకుల marked. రెండు తలలు కల two head-ed. యాళ్ల యేండ్లు కలవాడు aged fifty: of fifty. సొమ్ము కల moni-ed wealthy. చెప్పవచ్చు కల తెర కల్లె. Ellaya 2. 135. Tell me the whole story as it passed: as it is. XIV. Compare లేని, లేమి, కలిమి, and other words derived hence. ఏనకలను I exist. In M. 12. 6. 235. ఆ|| ఏనకలను నాకు నెవ్వరి వాని గా|| నా తల్లిదండ్రులను నున్నట్టి వాని, నెందు గాన గాన నెవ్వరి వాడను|| గాననంగవలదె మాననియ||

కలుచుట See—ల—

కలుజు n. s. Foulness, dirt, stuff, rubbish. A sluice, a flood gate. The rim or stone ledge of a well, the stone facing.

కలుజువ్వి See జువ్వి.

ఖలుడు * n. s. A vile wretch, a sinner.

కలుశ్రు n. s. Mixture. Weeds. A mess of curds and butter-milk.

కలుశ్రు కోలుతనము or సంబు Intimacy, friendship.

R. 5. 130. వ|| వచ్చియటంబరి భ్రమించుచు ఆద భ్రహవభావవి భ్రమవిలాసంబుల మించున త్రటిద్వల్లియుం బోలెయల్ల శిల్లి దెచ్చు కోలువలశ్రు దెలుశ్రు|| కలుశ్రుకోలుతనంబులు శిలుశ్రుచునిట్లయె||

కలుశ్రుట v. a. (causal of కలయుట) To mix. To join, unite, include. To introduce, bring together, reconcile. To agitate, to trouble. Padma. 3. 14. కలగలకల, ఆన గామొండ్రనుచలింప చేయను. To receive (into his family). దాన్నికలములో కలుశ్రుకొన్నారు they received or admitted her into the caste, అతన్ని కలుశ్రుకొనియెం దరులయనారు Including him how many were there?

కలుమడుగు (from కలు) A pebbly brook.

కలుములు plu. of కలిమి.

కలువ n. s. The water lily, or lotus.

కలువడము See—ల.

కలువము n. s. See ఖల్వము.

కలువరించుట See కలవరించుట.

కలువరేడు The moon, mythologically “the regent of the lily.”

కలుపము * Sin, foulness, impurity. Turbidity; muddiness.

కలుపము * adj. Foul, sinful. Turbid, muddy.

కలుపించుట * v. n. To be angry or intemperate. కలుపించి wrathfully.

కలుపిక్వతము * adj. Foul, turbid, muddy. కుచ్చోధ కలుపిక్వతాంధవం the earth infected by my curse or labouring under it.

girl, a petulant hussy. Compare కడుసుటక రి కయ్యలి.

కలుగ్రాసుగు, అనగా కంపిల్ల కవుడు ము. Q.—But compare గాసుగు.

ఘశుఘశుక్తు * (anuk) Tinklingly, aloud, audibly. B. 8. 420.

కలుచుట See—ల—

కలుజు n. s. Foulness, dirt, stuff, rubbish. A sluice, a flood gate. The rim or stone ledge of a well, the stone facing.

కలుజువ్వి See జువ్వి.

ఖలుడు * n. s. A vile wretch, a sinner.

కలుశ్రు n. s. Mixture. Weeds. A mess of curds and butter-milk.

కలుశ్రు కోలుతనము or సంబు Intimacy, friendship. R. 5. 130. వ|| వచ్చియటంబరి భ్రమించుచు ఆద భ్రహవభావవి భ్రమవిలాసంబుల మించున త్రటిద్వల్లియుం బోలెయల్ల శిల్లి దెచ్చు కోలువలశ్రు దెలుశ్రు|| కలుశ్రుకోలుతనంబులు శిలుశ్రుచునిట్లయె||

కలుశ్రుట v. a. (causal of కలయుట) To mix. To join, unite, include. To introduce, bring together, reconcile. To agitate, to trouble. Padma. 3. 14. కలగలకల, ఆన గామొండ్రనుచలింప చేయను. To receive (into his family). దాన్నికలములో కలుశ్రుకొన్నారు they received or admitted her into the caste, అతన్ని కలుశ్రుకొనియెం దరులయనారు Including him how many were there?

కలుమడుగు (from కలు) A pebbly brook.

కలుములు plu. of కలిమి.

కలువ n. s. The water lily, or lotus.

కలువడము See—ల.

కలువము n. s. See ఖల్వము.

కలువరించుట See కలవరించుట.

కలువరేడు The moon, mythologically “the regent of the lily.”

కలుపము * Sin, foulness, impurity. Turbidity; muddiness.

కలుపము * adj. Foul, sinful. Turbid, muddy.

కలుపించుట * v. n. To be angry or intemperate. కలుపించి wrathfully.

కలుపిక్వతము * adj. Foul, turbid, muddy. కుచ్చోధ కలుపిక్వతాంధవం the earth infected by my curse or labouring under it.

కలుసుకొనుట (mid: of కలియుట) v. a. and v. n. To meet, associate with, collect to unite together. కలుసుకొనుకొంపి Come round the pa-

lankeen. నన్నుకలుగుకోలేకపోయిరి They were unable to overtake me. వారిద్దరున్నకటిగాకలుగుకొనిరి they united or leagued together.

×శూచి or ×దూచి, అనగా, తిప్పితీగ.

ఘోరిక * n. s. A parade, a place for military exercise. A. 2. 48. అనగా×రక్షి.

కలశండు The fruit called Calacca.

కశేరము * The body. A corpse.

కల్లము Foulness, impurity, sediment. A certain decoction of drugs used by convalescents.

కల్పమాత్ర Eysalve. కల్పద్రవ్యములు drugs used in electuaries.

కల్పి The name of an అనతారము.

కల్పి n. s. Pretty. See కలికి.

కల్పితనము See కలికితనము.

కల్పము * An age. A religious rule. A code, or description of religious rites. A legend or pious tale. Thus ; వరలక్ష్మీవ్రతకల్పము The legend or book regarding this observance. A word (like ish, in blackish, whitish) denoting similarity. Thus కరకల్పము Like a hand. తటిల్కల్పమైన Vying with, or resembling, lightning.

ఎదవర్కల్పము An almost scholar. బ్రహ్మకల్పము a period extending to some thousand years.

కల్పకము * See కల్పవృక్షము.

కల్పతరువు * or కల్పవృక్షము * The "Wishing tree" in the Hindu Paradise, that, grants every wish ; like the cornucopiæ. In Tantrica books this is a generic name for all trees that produce intoxicating liquor ; including the cocoanut, palm, and date tree : each of these trees being of use in manifold ways. (hence a cocoanut or palm tree is called కలిము×కల్పవృక్షము.) The cocoanut is included among sacred trees because cocoanuts are daily offered in the temples. "In the Nicobar Isles, the natives build their vessels, make the sails and cordage, supply them with provisions and necessaries and provide a cargo of ar-rack, vinegar, oil, coarse sugar, cocoanuts, cordage, black paint, and several inferior articles for foreign markets, entirely from the "cocoanut tree." Forbes's Oriental Memoirs. Compare Ainslie 1. 78.

కల్పన * n. s. Fabrication, invention, fiction, ma-

chination. కల్పనచేయుట * or కల్పించుట * v. a. To make, fabricate, devise, excogitate, invent, or contrive, to produce, form, institute, restore to life. To enact a law.

కల్పక్షయము * or * కల్పాంతము The destruction of the world. The end of time.

కల్పించుట v. a. To fabricate, devise &c. To make. To pretend.

కల్పితము or కల్పితమైన * adj. Fraudulent. Fictitious ; made, formed of.

కల్పము * Similar to : equal to. అగ్నికల్పము He who is similar (in excellence) to the god of fire. M. XIII. 2. 332.

కల్పరము * n. s. Sin, taint, dirt. uncleanness. Any impurity, such as pus : foulness. Disorder, remains of feverish symptoms.

కల్పారము * n. s. Particoloured, variegated colour.

కల్పము * The dawn. A. 5. 110. Toddy. కల్పపాలుడు * n. A toddy-drawer. శుభవాక్తు. D.

కష్టాట్లు Perils, troubles, scrapes, difficulties. For కష్టపాటు.

కష్టాణము * n. s. Good fortune, weal. Prosperity, marriage. కష్టాణోత్సవము the high day, or anniversary celebrated at any temple being the god's wedding day. కష్టాణముంటును a small chapel attached to a temple where the god is placed when celebrating the different festivals.

కష్టాణకట్టణము The town of Calyan which is to the Jangams what Kasi is to other Hindus. It is in the Nizam's country, 35 miles W. by S. from Beder.

కష్టాణి * (Vocative feminine.) O fortunate one.

కల్పలు plu. Convalescents.

కల్ల n. s. Untruth, falsehood, a lie.

×కల్ల n. s. (K.) ×ండశ్శలము, చెక్కిలి the cheek. See Anirud. 2. 75.

×కల్ల n. s. Phlegm.

కల్లము అనగాపాస్సు A couch or bed. Ila. 3. 135 and 168. ABA. 2. 392 రొంబివేటు a blow on the haunch, in boxing.

కల్లము, శుంఠకల్లము A thrashing floor.

×కల్లంతు n. s. Confusion, tumult, fray.

కల్లచ్చు A touchstone, or crucible. యిచ్చుబోసిరి గకల్లచ్చులనూ రియచ్చుల సెరగొనుయగ సాలియరడు| BD. 4. 127.

కల్లతనము Falseness : the being a liar.
 కల్లత్తు n. s. Confusion, tumult, fray.
 కల్లరి n. s. A liar, deceiver, rogue. A thief or marauder. కల్లరి వేషమూసి Assuming a false shape.
 కల్లరికత్తె n. s. A jilt, a deceitful girl.
 కలరీడు n. s. A liar a rogue.
 కల్లరుజు n. s. A kind of fish. See అరుజు.
 కల వెళ్లెపారుట To flee, to scamper. BD. 4. 68.
 కల్లాన (Locative case of కల్లము) In the thrashing floor. A. 4. 14.
 కల్లాపి, or, —శు— Cowdung and water, sprinkled over the floor of a house ; or used as marks (See బరగడ) on heaps of grain.
 కల్లాశుకత్తెలు Slave girls. (from కల్లాశు.)
 కల్లాలు n. s. An affix as ఆడకల్లాలు a poor woman ముండకల్లాలు a poor widow.
 కల్లి n. s. A fermented acid drink.
 కల్లి n. s. (Tamil) The plant called milk hedge. Euphorbia Tirucalli. Rox. 2. 470. బెముడు.
 కల్లిపాటు or కళవెళపాటు Agitation, tribulation, dilemma. Fright, alarm, horror. = విఘాంతి.
 కల్లియము, A bridle, or bit.
 కల్లిల్లి n. s. Fright, dilemma. కల్లిల్లితుడుట Confusion. కల్లిస్లిపాటు Dilemma, confusion, boisterous gayety.
 కల్లు (gen. కల్లుయొక్క plural కండ్లు) Toddy : palm-wine : నారికేళకల్లు cocconut toddy : తాటికల్లు palmyra juice : యాతకల్లు date tree toddy వేచకల్లు the drawn juice of the Vepa tree. అత్తికల్లు the juice of the అత్తి tree. కల్లురాయి White stone, free-stone—కొప్పిరికల్లు. R. 2. 95. the nectar or juice of flowers.
 కల్లు (infl. కంటి plu. కండ్లు) n. s. A stone. Also a wheel : because formerly cart wheels were made of stone. మంచుకల్లు a particle of dew ఉప్పుకల్లు a crystal of salt. ని || ఛానుశీతాంశులు బండికండ్లుగ జేసి (Kōtīswara § 13) The sun whose chariot wheels have rays for spokes.
 ఘల్లు, or ఖల్లుఖల్లు (imit.) Tinglingly, ringingly, aloud. B. 8. 415. D. 4. 250. H. 2. 27.
 కల్లువెంట A toddy shop, a dram shop.
 ఘల్లుమని Tumultuously, aloud. ఖల్లుమనిచె There was a noise : or, a crash. ఆ చెంబుఘల్లుమనిచడది.
 కల్లె adj. Big, in calf, pregnant.
 కల్లె n. s. Thick phlegm, in spittle.

కల్లము n. s. A bridle.
 కల్లట్లు n. s. Difficulties, jobs, drudgery. కల్లట్లూరి n. s. A drudge, or patient labourer.
 కళేతి (i. e. కన్నులలేతి) The bird called bastard florikin or stone-plover. Jerdon. No. 367.
 కల్లోలము * A surge, a billow. కృమాకల్లోలము family turmoil, household affairs.
 కల్లోలవతి * An eddying stream : poetical phrase for a river R. 3. 39.
 కల్లోలిని * A flood, a stream. A river.
 కల్ప See కలువ and కలవ.
 కల్పము n. s. An apothecary's mortar (it is like an oval dish) in which drugs are rubbed with a muller.
 ఖల్లుటకము * A severe cough. Vish. P. 2. 143.
 కల్పడము n. s. See కలశడము A pennon or small flag. Sananda Gan. 2. 150. మగరాలజిగ నెలాల మగుశుటిమలకల్పడములు మేల్కట్టుసాంతుమర జేసి.
 కల్పతోక దున్ను A buffalo with a bunchy tail.
 ఖల్వాటుడు * n. s. A bald headed man.
 కల్లారము * A red and fragrant water lily.
 కవ n. s. Couple, pair. కవలవారు Twins. కవలటల్లు Twins. కన్నుగవ a pair of eyes. చన్ద్రవ or చన్నుగవ a pair of breasts.
 కవకవ adv. Aloud కవకవనవ్వి laughing aloud. Dasav. 9. 256. చెవియొగ్గిననుకవ కివలుగొణుగు అన గాపాపురాయి కులుకులుకుకును.
 కవచము * n. s. Armour. Panoply, a cover, a leather cover or case. The coating or sheathing of a boat. కవచముధరించిన Armed to the teeth. నారీకవచుడు one who is surrounded by women, begirt with females. మంత్రకవచము an amulet. A prayer or phylactery, for the safety of the body : each member being put under the protection of some one god or goddess.
 కవడచెట్టు The tree called కశుర్గ. Q.
 కవడగొయ్య Confusion = కండ్రగోళము.
 కవణము n. s. See కబళము A bolus, a horse-ball. UH. 3. 11. చేరుడువియ్యాలకవణంపు తేనుంకములుకదల.
 కవడలు Glands, of the throat.
 కవనము * n. s. Poetry. Composition వానికికవన శక్తిలేదు he has no talents for composition.
 కవని A city-gate. A. 2. 33. కవనులు, గొనులుకటవాకిళ్లు. OG.
 కవయము A wild ox. కారెడ్డు. H. 3. 9.
 కవయట v. n. See—వి—by Google

కవర or కవరకాయ n. s. A piece. or man. at drafts.

కవరుకొనుటబీదరతుకుటఅనితోస్తున్నది.

కవరులు n. s. Merchants, shopkeepers. The trading caste, or mercantile class.

కవర్లాడుట To squabble.

కవళము An error for కబళము.

కవలవాడు A toddy drawer. See (కమ్మలవాడు.)

కవలవారు Twin-infants. BD. 7. 1677.

కవాలము * A door.

కవాక్షము * కవాక్షి * A "bull's eye;" a window.

కవాక్షివృక్షము * See వృక్షకాయ and పాతురకాయ.

కవి * A poet. The bird called a water crow. Vasu. 3. 40. plural కవులు, or కాలు.

కవి A cavern or grotto Plural కవులు, or కాలు. Swa. 4. 79. R. 6. 10. కవిదూరియొక్క కుకువారము|అనగావకకుక్క గుహలోచారబడి.

కవిడి A gate. A small fort.

కవిర * కవిర్యము * A poem, poetry. Composition.

కవిసి A city gate.

కవియుట v. a. To join with, be united to. To join in combat, rush upon, fall upon. To match each other, or fit. To catch, as fire నీరుకవిసియున్న నిప్పువోలె like fire under ashes.

కవిరి n. s. The sediment of boiled betel nut which is made up into కవిరియుండలు or balls. See also కాచు.

కవిలె n. s. Palm leaves prepared for writing accounts upon. దండకవిలె Local archives; the "great book" record book, or register.

కవిలెములు A fragrant seed like anise.

కవిసెన A cloth case, or cover.

కవీశ్వరుడు* A poet: (lit. a prince of bards.)

కవుంకొలిచుట To embrace. See కాంక—

కవుచిప్పలు Error for కవచిప్పలు.

కవుసి A city gate.

కవేదనము * Research, enquiry=అన్వేషణము.

కవేషించుట * v. a. To search, seek.

కవ్రాష్ణము * n. s. Warmth, slight heat. adj. Warm, rather hot.

కవ్యము * The oblation to the spirit (manes) of the deceased.

కవ్యము * Vaccine or dairy product: what is produced by the cow; as milk, butter, ghee,

and dung and urine. The flesh of the cow. See W. on Vish. p. 332.

కవ్య n. s. A cowry or small shell used as money.

కవ్యము n. s. A churning staff. కవ్యపుకొండ a phrase for Mount Mandara.

కవ్యశి A Telugu name of Arjuna: it is of unknown origin. కవ్యశిచెలి "The friend of Arjuna." An epithet of Krishna.

కశ * కశము * A whip, a cord.

కశము A spring or fountain కశంకాలవ a canal dug from such a pit.

కశి See కసి.

కశికె or కశిక n. s. A spike or wooden point, a wedge, a hoe made of wood కశికరాము a pointed stone గారకశిక గానాటివుండెను it pierced his heart, (See గార.)

కశిమశంకె See—సి—

కశేరుకము * The back bone.

కశేరువు A kind of grass. Scirpus Kysoor. Rox. 1. 230.

కశ్మలము * Foulness, nastiness.

కషణము * A touchstone. Rubbing, trial, touch.

కషాయము * n. s. Concoction; decoction. Extract, or chemical tincture: infusion prepared by boiling or evaporation. Red ochre: a brown or yellowish red colour. కషాయంబరము cloth dyed with red chalk. Redness of eyes శంకకూలకషాయము a hodge podge, medley, or concoction of languages. పిచ్చికషాయము sparrow broth. కోడికషాయము chicken broth. కషాయముకాయట * To decoct; to make an infusion కషాయమైన Decocted.

కషాయిత * adj. Red, reddish క్రోధకషాయితలోరనుడు red eyed with rage.

కష్టము * Difficulty. Labour, fatigue, hardness, hardship. Affliction, plague, pest. adj. Hard, difficult, abominable, unfortunate. వానికికష్టము గావున్నది he is in difficulty, he is ill, he is in danger. వాడు అక్కడవదిదిగములువుండడముకష్టము He will (scarcely) hardly be there ten days. Interj. అయ్యోకష్టము Alas! కష్టపడుట To take pains, to labour, toil, exert or bestir himself.

కశి Asthma or shortwindedness.

కశిసాలు The minute seeds of the poppy plant. This is corrupted from the Arabic name khash-khash. Ainsl. 1. 326.

కశిటరులు Doves? (Hind. Gaster.)

కశటు n. s. Dirt. Foulness. Odour, gust, a gross or raw taste : nauseating flavour, rankness, as that of unrectified spirits or essences, కశటుపోయిన calmed, settled, seasoned, rectified, freed from this nauseating gust. కశటుపోవునీరు purified rosewater. కశటుపోవునుంగు rectified musk. Thus farmers store up manure, that time may temper it. కశటుపుచ్చినయుంగరాయి A polished gold ring.

కశమశ Eagerness, greediness. కశమశి Greedily, eagerly, furiously.

కశరు n. s. Ill humour, sharp language, passionate language. Bad humours in the body. Offal : refuse of flesh. తిరస్కారము విరాకుఁచి జరిగి గాలికశరు a gale, a squall, storm. కశరులాడి a peevish woman.

కశరు adj. Unripe, raw. కశరు గాయల ప్రాద్దుగడు పుచ్చున్నాడు DRAY. 416.

కశరుట or కశరుకొనుట v. a. To scold—కొను, to bully, flout, or speak sharply.

కశపు or కశుపు n. s. Grass, straw, sweepings. వెంట.

కశపుకోడి A snipe, or beccasine. Ainsl. 1. 393.

కశపుమవ్వ A sort of sparrow.

కసి n. s. Passion, revengeful spite, bitterness, spleen, ill blood, malice. Manuring land. కసి చేశి being eager after it (See note on మశుగుట.)

కసితిర గాచేసె he took his full or his full swing, he wreaked his lust, spleen, or passion. కసిని With spite, maliciously.

కసి adj. Raw, unripe, unfit for the knife=పచ్చి, తేర.

కసి n. s. Dregs of oil or melted butter.

కసింద చెట్టు See కసివింద A species of cassia ; or Senna. Rox. 1. 617. II. 342, 346.

కసిక or కశిక or కసికకోల A spike or wooden point, a wedge, a hoe or small spade made of wood.

కసింద A certain creeping plant. A. 6. 12. కొండకసింద the plant called Prickly Scopolia.

Ains. 2. 200. కాశమదము మిరళు గాండ్ర.

కసికరాయి A pointed stone. చాడుచెప్పినమాటనా మన స్తులో గారకసిక గానాటివుండెను his words were fixed in my heart.

కసికందు A young one : a mere child : a simpleton కసికందులు The young, the young ones.

కసికోత, కసినికోత. Quarrel.

కసిక్తి (anuk) Splashingly, aloud.

కసికండుట v. n. or,—కు—To flag, tire, fade—a little కసికండున బాహులతలలో with flagging arms. Tur. 4. 298. Ila. 4. 29. కసికండుని fresh. not at all red కసికండుక Unfadingly, unweariedly. R. 4. 16. 5. 17.

కసిగాట్లు n. s. Slight bites, little wounds or marks made by birds pecking. కవబట్టికసిగాట్లు గాఢు బంచు అన గానంహించినహించినక ఒక మెతుకుకొరుకును. she ate a little without relishing it. Radha. Samag. 2. 161.

కశి గాయ or—కు—An young or unripe fruit. కలలో నెసను బాయక కలకాలమునున్నవిభుడె కసిగాయకు నైడులుచనచేసెనటన్నం Ila 3. 46. ఇక్కడకసి గాయఅన గాపసిబిల్లి అనిఉచులక్షణాయా అథము a fruit Ila. 3. 146.

కసిచేయుట v. n. To be eager after, tend &c. See కసి.

ఘచిచేయుట To geld, cut, or emasculate. ఘసిచేశిగుర్రము A gelding.

కసిని adv. Spitefully, maliciously. This is the ab-lative of కసి.

కసిబిసి n. s. Spite fury. క్రోధము. BD. 6. 121.

కసిమశను Eagerly. P. 4. 84. కసిమశునాకటఫలములు మెశపుటు &c.

కసిమశిని, or, కసిమశుని Furiously, crushingly, murderously. కసిమశింకుట, or,—శు—v. a. To cut to pieces, slay, torment.—నరుకుటకుంచుట, బాధించుట, విజృంభించి, చలచేసుట M. 9. 1. 261. BD. IV. 76. V. 722. 1141. HD. 1. 1010. R. 2. 11. సింకముకురంకశిమింకసిమశింకదుతెరంగున, నాశముచేతేతిరుగా, T. 5. 67.

కసివింద The cassia tree. A certain creeping plant కొండకసివింద the plant called Prickly Scopolia కాశమదము మిరళు గాండ్ర=.

కసిశుము * Casisa A. 4. 10 is rendered నల్లనైన Black, dark. (H.) Martial vitriol : sulphate of iron : a red powder made of it. Copper colour. Manu 5. 54. A. 4. 10. రెంటమునల్లమరునాడుట్టు. OG.

కశు A particle denoting " A little : " raw, young, unripe.—used only in composition : see the next words.

కశుకుట v. a. To pierce, చేడుకొనుమాటమరిబిట్టు చెవులుగనలుకూరమునాటికసికనట్టెన! నుల్లంబుకలిగిబిట్టులికి. Navan. p. 172.

కసుండు A mere child, quite a child. Parij. 3. 44.
 కసుండుట See—కె—
 కసుండుడు A raw inexperienced beginner.
 కసుగాయ See—కె—
 కసుమాలము Rubbish, offal. (For కళ్ళలము) క
 సుమాలశ్రు) Vile, wretched, nasty. Kalahas. 3. 118. Pal. 228.
 కసురు See—కె—
 కసువు See—కె—
 కసెము A pit of water, a fountain See కపాయము.
 కఫశున * See కశునాలు.
 కస్తు n. s. Nastiness, a rank smell adj. Nasty.
 కస్తుకంఠ్రు A stench, a nasty smell.
 కస్తురి * కస్తూరి * కస్తూరిక * Musk. The animal perfume so called. It is proverbial for blackness. The black spot or line in the forehead, formed of musk. కస్తూరీతిలకము a beauty spot or patch of musk.
 కస్తూరితుమ్మ A fragrant species of larch. See తుమ్మ చెట్టు.
 కస్తూరికుమ్మె A kind of flower క్షీరంకస్తూరికుమ్మెలు the pink species.
 కస్తూరికుసుమశ్రు) A fragment kind of turmeric. Turmeric-coloured Zedoary. Ainslie.
 కస్తూమల్లచీర A sort of cloth with lines forming squares.
 కుశ్మరము * adj. Gluttonous, voracious, devouring, destroying.
 కుశ్మరుడు * n. s. A glutton; he who slays. తిండిపోతు, నాశకుడు.) మురకుశ్మరుడు is Vanquisher of Mura M. 14. 1. 3. మదనకుశ్మరుడు The Amoricide, or slayer of Cupid. This is a perpetual epithet of Siva: particularly in Jangam books.
 కస్తూలము Error for కళ్ళలము.
 కుశ్రము * n. s. A day. B. VII. 110.
 కహకహ adv. Hurra, Huzza, the battle shout. Audibly, with a crash, rushingly.
 కహనము * A wilderness, forest. లతాకహనము a thicket of boughs. కహన * adj. Wild, imperious. కహనాపణము * A crowded market street.
 కహి n. s. Scorn, menace, bullying.
 కహిచేయుట To browbeat.
 కహ్యరము * n. s. A cave, a grotto, a cavern, a

recess in a forest. కశుశ్రే, కుర్యకసుహాయం, కిరుంజె, కహనై SC.
 కశుము * n. s. The armpit.
 కశుపాల * A scrip, wallet or pouch, used by religious mendicants=మడిశించి.
 కశీ * Party or side; as in politicks: an objection, opposition సక్షుశ్రకశీ the stellar system and సక్షుశ్రకుజకశీ the orbit of Mars. (Warren.)
 కశ్యప—ము—The barbican or enclosure between an outer and inner wall తోట్టికట్టు D. says చంక, యెండిపోయినఅడివి, బంకు.

కా ఖా గా ఘా

Ka, Khā, Ga, Gha.
 కా (See క, and అగుట) or ా the adverbial sign కా is also a colloquial contraction for కాదా కాదా! కానా &c. as వాడున్నాడుకా He is there I suppose so వాడువ్రాశినాడుకా you see he wrote it. Surely he wrote it ఆయెడ్లుఅతనివికా వచ్చును perhaps the cattle are his సగడుగాయచ్చినారు they paid it in silver.
 ా Added to nouns, the adverbial, affix, being the infinitive కా of అగుట To become. It is the same as (వి) అయి thus గాలించెల్ల గాకొట్టుతుంది the breeze blows freshly. 2 as దూరమునుంచి చూచేయెండ హవలసిగ్లుగా అగుచుదురిది Seen from afar, fierce heat looks like the sea. వాడుతాను గావచ్చెను, వాడుతానేయెవచ్చెను he came of himself or of his own accord. యేదారి గావచ్చినాడు by what road did he come. నాకుతండ్రి గావుండినాడు He was as good to me as my father. తొర గావుండెను He was as master, i. e. he was master. So నాగురులు గావున్నాడు he is my teacher. Here it stands for అయి viz. నాగురులు అయివున్నాడు he is my master. మూడు గా తెలుస్తుంది it seems to be three, looks like three. It is used in a very loose manner as వకవని గావచ్చినాను I have come about a certain affair. తుదిరూలులవకగుడ్డ గావుండినవి There were ten handkerchiefs in one piece. నుమి గావచ్చినారు They came in a crowd. వారికిమాకుకలత గావుండెను there was [as] a quarrel between them and us.

అనేక పర్యాయములు గాపోతిని I went [as] many times I went often. శతయోజనశ్రమణంబు గా కనకతైలంబునుకరించు ప్రాసాదంబు A palace prodigious as 100 leagues of Meru. నల్ల గాళు స్నృది it is black; lit: blackly స్నేహితము గాళు స్నాదు he is friendly.

గా Added to verbs. యాశనిగా గానే as soon as ever this is finished. చేరంగా on his arrival వాండ్లు మాట్లాడ గావస్తరి I came while they were conversing.

గా Is also a contraction for గదా q. v. as వచ్చిందివాడు గా It was he who came most likely or, I suppose, or, to be sure, or you know.

గా గా, or కాంగా, or కాంగానే, As soon as it was done. This is the Infinitive (in A) of అలుట To become.

కాంచనము * Gold. The చంపక tree కాంచనవల్లి a sprig of gold. కాంచనాంబరము * n. s. Tissue, gold cloth.

కాంచి * n. s. A woman's cestus, zone, or girdle: which in old times had small bells attached to it.

కాంచి * or కాంచీపురము * The city Canchi or Canchi varam; called in the maps Conjevaram near Madras. It is the Rome of Southern India, being proverbially sacred and glorious.

కాంచుట v. a. To see, view, look at, behold (metaphorically) To possess, enjoy: To have, obtain, receive, acquire శిస్తుతి గాంచుట To receive applause. విద్య గాంచుట Acquire thou learning. To bear, produce, bringforth, generate. సుతిని గాంచె she bore a son. (metaph) To wish, intend, long to do. ఈ గాంచి longing to give, desiring or intending to bestow. నెజ్జ కాంచుట To go to bed. T. 2. 119.

కాండము * Water, Opportunity, An arrow. A stem or stalk. A handle. A cluster or clump. A chapter or section, an observance or rite as కర్త కాండము The doctrine of works, the required rites. ఊరుకాండంబు the thighs.

కాండవము * A screen or curtain, a tent wall. ఖాండవము * The name of a grove sacred to Indra.

గాండివము See గాండివము, which thus makes the middle syllable short for the sake of metre. M. 8. 3. 395.

గాండివము * The name of a bow used by the hero Arjuna: any bow. గాండివమైన శబ్దము *

A jaw breaking word, a puzzle.

కాండ్ర See కాండ్రు.

కాండ్రదుబ్బులు Bulrushes, high grass.

కాండ్రించుట, గాండ్రించుట To hawk in clearing the throat; to retch, in vomiting వాడిముఖము గాండ్రించుకొన్నది his face is inflamed, or slightly swelled. గాండ్రించుకొన్నముఖము a grim, gaunt face.

గాండ్లవాడు n. s. An oil monger.

గాండ్లు The plu. of గాడు.

కాంత * n. s. "The fair;" a lovely woman; a charmer, a lady.

కాంతము * See సూర్యకాంతము and చంద్రకాంతము.

కాంతము * Pleasing, charming, lovely. Friendly—మనోహరమైన.

కాంతారము * A wilderness, a wild. అడవి. It is used as an anuk to కరుళు. thus కరుళుకాంతారము pining and starving.

కాంతాశము n. s. Passionateness. వ్యాకులముమీద వచ్చే కోపము Irritation as of anger or the grief of anger. శ్రీలజ్జలంకుశత్యగుణ శీలతనిర్మలమూర్తివయ్యుమై! నీలరుచుత్పహించితివినిమదిలో శులనీల కాంతులీలీల ప్రకాశమాయెనుభలీయను శ్రీయల మే! మంగకాలుతాశముదీచుకొమ్మునను దాల్చిన వేంకటభక్తకాత్మదత్! ఇనిరామానుజవిజయే||

కాంతి * n. s. Brilliancy, lustre, hue. కన్తూరికాంతి నల్లగనుండు Musk is of a black hue. చిత్రకాంతులు variegated hues.

కాంతుడు * n. s. Lord, king, husband: a lover or sweet heart. లోకకాంతుడు God.

కాందిశీకము * Flight, running away. Putting to flight. కాందిశీకలు * Runaways. Those who fly.—భయాకలిత కాందిశీకుడై* adj. Routed, flying. నిస్సారశుద్ధవాడై.

గాంధర్వివాహము * A fairy-wedding. A love match, without the authority of parents; such as is common in Europe, but unknown in India in modern times. Literally, the loves of (గంధర్వ) the angels; a woman's agreement with her seducer. It is in fact a fashionable phrase for seduction.

గాంధారము * A certain note in music.

గాంధారదేశము * The Candahar country.

గాంధారి * The wife of Dhrtarashtra and mother of Duryodhana, proverbially అ!Hussey: or Abigail. గాంధారికథలు * A kind of ballads or ditties.

కాంబనశంఖుశంబంధమైన Pertaining to a shell.

కాంపోదిరాగము * An adagio or carol ; it is a very pleasing air.

కాంభోజదేశము * The [country of Camboya. కాంభోజి a sort of black silk. BD. 3. 115.

గాంధీర్యము Depth, grandeur. See on గంధీరము.

కాంధ్యము * Bellmetal = కంచు.

కాంక్ష * n. s. Wish, desire, appetite.

కాంక్షించుట * v. a. To wish, desire, pray for.

కాంక్షితము * adj. Wished, desired.

కాక (So) be it. The 3rd person singular imperative of అగుట To be or become. అనినకొల్ల కాకయని అనగా చెప్పటప్పటికి అట్లాగే కానియని On his observing thus, so be it, said I. అనుట యున్నకాకయనె on his saying so, so be it said he. కాకయేమి why should it not be so? Be thou happy. thus నీవు సుఖము గానుండువు గాక O mayst thou be happy. నాండ్లపోదురు గాక let them go! Thus గాక added to an aorist forms an imperative, or optative or పోవలె కాక Probably they poured; they must have poured.

కాక adv. Spitefully, through enmity. నామిద కాకయిచెళినాడు He did this through ill will to me.

గాక affix, Except, besides, unless, but : యిది గాక And besides this, further. కాకయేమి Why not? కాకమరియేమి If not so what is it? unless : తొరికిలే గాక Unless it be found.

కాక n. s. Heat, warmth. Anger, harshness. Ill will, unkindness, fever. కాకల పెట్టుట To irritate. Gonorrhoea—as వానికి కాకతగిలింది he has got the clap, or caught a fever.

కాక adj. Hot, warm, angry. కాకకురుపులు eruptions caused by heat. కాకమాటలు harsh language.

కాకము * n. s. A crow. కాకతాళీయము * n. s. Chance, casualty, accident. " Like the crow and the palm fruit" A phrase denoting coincidence (అవిదర్శిత సంభవము) : as a palm fruit falling just when a crow has alighted : and the fall is apparently caused by that accident. కాకతాళీయమైన adj. Sudden, opportune, unexpected (W.) కాకతాళీయవత్, or, కాకతాళీయన్యాయముగా Suddenly, casually, accidentally, తదేతత్ కాకతాళీయమవితర్శిత సంభవం. Kalidasa.

కాకతుండము * A kind of trumpet.

కాకదృష్టి * See కాకాక్షిన్యాయము.

కాకపాల or కాకుపాల A herb used in venereal and scorbutic affections = కాతనారాయణకు. Asclepias]asthmatica : used as a substitute for ipecacuanha. Rox. 2. 33.

కాకపోవుట To fail. యిది కాకపోయింది This failed. Lit : it went without being.

కాకమరియేమి If it is not so what else is it?

కాకమారి n. s. Crow's bane. The cocculus Indicus a strong narcotic poison (Ainslie.)

కాకర n. s. The creeping plant called Momordica Charantia. పొక్కాకర Mom. muricata. మద్దకాకర the small leaved heart-pea : Cardiospermum halicacabum. Ainslie 2. 204. మెట్టకాకర or momordica operculata. చెత్రికాకర the wild sort. See ఆగాకర.

కాకలారావము * A melodious sound. Navan 168.

కాకలి, కాకలిక * A trilling note or gentle warble. Melody.

కాకాక్షిన్యాయము * In logic. An argument (zeugma) that cuts both ways. The crow from its peculiar manner of squinting at any object is imagined by the Hindus to have but one visual orb ;—which changes from one side of the head to the other. This argument is also called అడ్డగోడమిదిపిల్లి as a cat when perched on a division wall is as much in one house as it is in the other. A two faced argument. " Literally, The rule or law of the eyeball of crows. A Sanscrit phrase used in illustrating the applicability of one word in two or more senses ; or of one thing or two or more uses." &c. (Molesw.) See Colebr. on Mitacshara. p : 358. Borradailes Transl. of Vyavahara Mayūkha, page 53. note ; Beatties Moral Science §. 890. Commentators on Horace 1. Od. XV. 12. and 3. Od. XXIX. 44.

కాకి n. s. A crow, this word sometimes denotes depreciation as కాకిబంగారు false gold, tinsel. కాకిదొండవీడు the wild cherry. కాకిచెమ్మలు the worst sort of fits. దేశకాకి, or దేశమ్మకాకి a wandering wretch or vagrant. శుముద్రకాకి an osprey. నీరుకాకి the water crow. యనకముక్కు కాకి the giant vulture or king of the vultures మాలకాకి. A raven. బొంతకాకి The large Cormorant. Jerdon, No. 395.

కాకికలువ గడ్డ అనగా, అల్లి గడ్డ.

కాకిచంపువిత్తులు See కాకమారి Cocculus Indicus, a strong poison.

కాకివాపు Apoplexy, sudden death.
 కాకిచిప్పలు A muscle or bivalve shell.
 కాకిచెక్కులు n. s. Fainting, epilepsy.
 కాకిజీవము * Frail : easily killed : that dies at a touch.
 కాకితము Paper : a card. ఆటకాకితాలు playing-cards. కాకితాలాట a game at cards.
 కాకితీపు n. s. Fainting, epilepsy.
 కాకినాడ The village of Cocanada, north of Coringa.
 కాకిబంగారు n. s. False gold. Tinsel of brass leaf, glittering like gold. Perhaps it is so called from the coppery gloss on a crow's feather.
 కాకిబాతు n. s. The crow-duck. A brown species of wild duck.
 కాకిబుసకలు A species of జొన్నలు grain.
 కాకిమూర్చు Fainting, epilepsy.
 కాకిరెక్కలు The grain called millet.
 కాకిరేసిగువ్వ The Imperial pigeon. Jerdon. No. 284.
 కాకివెదురు A reed.
 కాకిసోమాల Fainting, epilepsy.
 కాకు or గాకు n. s. Confusion. Vasu. IV. 14. గాలిరజోవ్యాప్తి గాకు జేసి, అనగా వాయుదేవుని యొక్క శరణవ్యాప్తి నాక్రమించియనియున్న అతని రాజశవ్యాప్తి నిభ్రష్టు చేసి యనియున్న అర్థము. కాకుచేయుట v. a. To throw into confusion, To outvie or outshine. కాకుశుడుట v. n. To be troubled, or startled, or to be in confusion. T. 4. 153. కాకుశరచుట To throw into confusion. చీకటికాటుక పిట్టలు కాకుశుడక భాగ్యండు కర బాలకముక వీకనిగుడింతు తారలు వ్యాకులతందారె ఖగములగుటక భీతిక. T. 4. 153.
 కాకున్న Or else. Were it not so.
 కాకుపాల A plant named Zizyphus Trinervius. Ainslie 2. 69.
 కాకోదరము * n. s. Snake, serpent.
 కాకోలము * (అనగా బొంతకాకి) A raven.
 గాక See కాగా.
 కాకడ ; or;—డా A torch, a lighted wisp. కుండ లోపెట్టిన కాకడవత్రి a dark lantern. This denotes "Hiding his lamp under a bushel."
 కాకల Practicable, possible, likely. See on అగుట and on కల.
 కాగా Because, seeing that. నాబుద్ధికియిట్లాలోకుండికాగా this being my opinion. తమరు కాగాయిదిసాగింది this has been effected through

you indeed. The same as అయ్యేటట్లుగా...కర మాశ్చర్యము గాక To their great astonishment.
 కాగానే (the same, with the intensive affix E, thus) ఆ వెండ్లికాగానే as soon as ever the marriage was over. ఆశయములో తమరు చెయ్యి యిచ్చినారు కాగానే ప్రాణము తప్పినది I owe my life to your aid.
 కాగితము, కాగడము Paper, a card. ఆటకాగితము a playing-card.
 కాగిలి Error For కాగిలి.
 కాగిల The Stickleback fish. Gasterosteus aculeatus.
 కాగు n. s. A boiler, a kettle, a jar.
 కాగుట v. n. To be heated (as the earth with sunshine) To boil, simmer, to grow hot, be feverish. To grieve, pine, be in trouble, or sorrow. కన్న మోహంబున గ్రాగుచునీకు To thee who burnest with maternal love. తేనీళ్లు కాగినది the tea is made.
 కాచ A modesty-piece. A more decent word for గోబి.
 కాచము * గాజు Glass. P. 1. 586. కాచకటకము, నల్ల గాజు A bracelet of glass A. 5. 130.
 కాచి or కాచిచెట్టు A herb with a small lilac flower. and black berries : it is used in coughs. One kind is నల్ల కాచి the other is యెర్రకాచి H. 4. 12.
 కాచికోలు n. s. Rescue, saving. రక్షణము. M. 7. 4. 152.
 కాచు n. s. Catechu : which is a drug eaten with betel nut. It is the inspissated juice of the చంద్రచెట్టు or ఖదిరము.
 కాచుట v. a. To boil; to heat, to warm. ఆచారంతా కాచినదపోశినాడు lit : he has boiled and strained off the town ; i. e. he has a perfect mastery of it : he is at home there, తేనీళ్లు కాచుట To make tea. చెల్లముకాచడము sugar baking. రాత్రి అంతా వారికి కాచడముకట్టడముతో సరిపోయినది the whole night was passed in fomenting and binding up their limbs.
 కాచుట v. a. (of which the Root in A is కాచ q. v.) To guard, keep, watch, tend, protect, take care of. To nourish. To spare, have mercy on, forgive, excuse. To keep off. శుశువులు కాచడము to herd or tending cattle. శుశువులు కాచేవాడు a cow herd. రాత్రి అంతా నిద్ర గాచినాడు he kept awake all night. నన్ను కాచేదిక్కలేదు I have nobody who cares for me. నీన

అట్లా చేశినట్టయి లేనన్ను కాయమాకంకి have no mercy on me if I have done so. సూరుకాచుట. HD. 2. 1031.

కాయుట v. n. To be hot, to shine, as the sun or moon. To be hot as fever. To wait, dangle in attendance. నాకుజ్వరముకామింది I had the fever on me. కొంచముజ్వరముకాస్తుంది there is a little fever. చలికాయకునుట To bask or sit by the fire side, or to warm himself. పిల్లియెండ లోచలికాయకుంటూవుండెను. The cat was basking in the sun. యెండకాస్తున్నది there is sunshine. ఆచింఠచెట్టుకాయడములేదు that tamarrind tree does not bear. ఆశనివడ్డమాడుయెండ్లుకాయకొనివుంటిని I was in attendance on him for three years.

కాయకునుట v. a. To guard &c. See కాయుట v. a. and v. n.

కాచేయుట a causal of అనుట q. v. To realize or effect. To celebrate or perform (a ceremony).

గాజు n. s. Glass; any vitrified substance as china ware or a bracelet; which is made of glass black as jet. Hence Blackness. బంగారుగాజులు Bracelets made of gold. Various kinds of bracelets are called నొల్ల గాజులు, యాడిగ గాజులు, మెలిగాజులు, తురకగాజులు, and లక్ష్మీశుష్టే గాజులు which are scarlet. A widow may wear gold bracelets but not glass ones. These are worn only by married women and by dancing girls; who are bound by no rules. గాజులు The wards of a lock.

గాజుకప్పెరలు A certain sort of grain. H. 4. 156.

గాజునీలము An artificial sapphire. Also, deep blue or black. NH. 5. 46.

గాజులొయ్యి A crawfish or large prawn.

గాజుపారుట v. n. To blacken or turn black (nigrescere.)

గాజువన్ను n. s. Dross of a glass work, scorix.

గాజురాయి A fossil, or glassy stone. Jet.

గాజులవాండ్లు A certain caste who deal in glass bracelets.

గాజే See గాడె.

కాబేయుట v. a. To accomplish, finish, bring about, effect, carry through, expend, exhaust, make an end of, kill. To execute (an order) to effect. సాధించుట To get through, expend, spend. భోజనముకాచేసి నాడు he dined or made a meal. మంత్రశ్రుప్పుముకాచేసి offering flowers solemnly to the god.

కాట (Locative of కాడు) in a cemetery. (Locative of కాడి) on an yoke.

కాటమరాజు A rustic divinity like Silenus, worshipped by shepherds. See కాట్రేడు.

గాటము n. s. (చురుకు, భూతగడ్డ. OG.) difficulty, severity, hardness. C.

గాటము adj. Thick, hard, strong, tight. మిక్కిలమయిన, చురుకైన.

కాటకము Scarcity, famine.

గాటశ్రు or గాటంశ్రు Thick, hard, strong, tight.

కాటా Scales for large weights.

కాటి See కాడి.

ఘాటించుట To be violent?

కాటిక See కాటుక.

కాటికె See కాటుక.

కాటిపాతుడు A cowherd. కాటిపాతుడువని గాయకునుండ. BD. 4. 157.

కాటిపాతులవాడు A juggler, a conjurer హస్తలాఘవముచేసేవాడు. D.

కాటు n. s. A bite, notch, cut, scar.

గాటు The beazle of a ring: the notch to hold the stone.

ఘాటు Strength, virulence, potency of poison, or of liquor. Pungency, acidity, as of pepper.

ఘాటుపొగాకు Strong tobacco.

కాటుక n. s. Lampblack. Mildew in grain. Eye-salve, or sulphuret of antimony. Collyrium, a paste made of lampblack and oil and applied to the eyes to increase their brilliancy. T. 4. 144. G. 4. 199. It is also considered to assist in conjuring and giving second sight. (=అంజనము.) In painting, కాటుక is bistre, dark brown.

అన్నీ కాటుకలు A species of grain. మందుకాటుక Love powders, or eyesalve. భూతకాటుక Magic powders. కాటుకవలెనూరినాడు he beat it to the consistence of paste. సుద్దుకుకాటుకపెట్టినట్టుగా Like a lamp under a bushel.

కాటుక adj. Dark, deep in colour, but distinct from నల్ల black. Thus కాటుకపచ్చు dark green. విడిపచ్చు light green. కాటుకకన్నులు Bright black eyes.

కాటుక పిట్ట A wagtail: See బిట్టంగి and చావరిపిట్ట.

కాటుకరాయి Sulphuret of antimony. See కాటుక.

కాటుక రేకులపొడ or శ్రులిపెంజర A certain venomous snake. The Telugu name "Kāṭuca" is used in all English books on serpents.

కాటుకెట్టు v. a. To notch, cut. open.

కాటుపోవుట To be signed or burnt as milk or food. To be smoked.

కాటువాసన A smoky signed smell.

కాతేరి Cātēri; A forest goddess; whose power lies in inflicting diarrhoea.

కాట్రుడ A bound hedge round a town.

కాట్రేడు i. e. కాటిరేడు The "king of the cemetery." A certain fiend or vampire. కాట్రేడుకోక A sort of red petticoat, with black stripes, worn by pregnant women in the odd months.

కాట్రేని A certain forest goddess demon. Titania. కాట్రేనిపూజ the worship of this fiend, with drunkenness, is described in Kalahas. M. 3. 43.

కాట్లాట n. s. Fighting, contention.

కాట్లాడుట v. n. To fight together, wrangle.

కాడ n. s. Stem, stalk, shoot, handle, shaft. In A. 4. 292. it is used for బాణము, an arrow.

కాడ affix, for కడ q. v. At. Near, by. యింటికాడ at home, at his house. తలయంటుకాడితడవ, అనగాతల అయికోనేహాటివిలంబము. A. 6. 94. నూటబదిహేనుకాడనంది మొదలుపెట్టు "Begin at No. 115." This is a defective noun having no nominative. The word కడ is applied to all genders but కాడ only to neuter nouns. (dative కాడికి.) State, condition rate. Thus వానియిల్లుయాకాడికివచ్చింది To such a state is his family reduced. బదికాడికి at the rate of ten, as much as ten. యాగుడ్డయేకాడికియస్తావు at what rate do you sell this cloth. రూపాయకాడికి అమ్మినాడు he sold it for a rupee. వాడు అట్లాచెప్పినకాడికి upon his saying so.

కాడారంబము Dry cultivation. See నీరారంబము and మాగాణి.

కాడి (gen. కాటి, loc కాట. plu. కాండ్లు) A yoke కాడిగట్టు the ridge between two fields.

గాడి n. s. A drinking trough or manger, a ditch, a groove: గాడినయ్యి a well that is provided with a trough for watering cattle. A trough well. గాడిపాయి A kitchen range: being a trench containing fire under a line of places for pots.

గాడిగడగబోయె He is ruined, upset, done.

గాడిచనుట v. a. To enter, go through, penetrate.

గాడిదె n. s. An ass. This word is applied to some plants (like dog in English) means Wild, or inferior; as గాడిదెవేళు the worthless kind of

యా. గాడిదెగడపాకు a certain herb used in medicine. గాడిదెకాళ్లు adj. Bandy-legged.

గాడిదెగడ్డతర The gaudy birth-wort, or aristolochia bracteata; a fetid bitter plant used in medicine. See గడ్డతర.

గాడిదెళులి The hyæna, also called దుమ్ములగొండ్రి, కొనకొండ్రి, or శివంక.

గాడిపారుట v. a. To pierce through, to penetrate.

కాడివేళు The wild వేళు tree. From కాడు a wild. కాడు or గాడు or వాడు n. s. He, that man. A man. బ్రహ్మవ్రాతకాడు God is the writer of our destiny. సొగుసుకాడు a pretty fellow. వేళుగాడు a masker. ఒకగాడు a person, one, somebody. This is a common appellation, added to names, denoting meanness: thus అమ్మిగాడు, సుమ్మిగాడు. as in English, a fellow named so and so. It is also part of the names of some animals as యిబ్బందిగాడు a leopard. వాచురుగాడు a he cat. వుళులపోలికాడు the bird called a martin.

కాడు, infl. కాటి A forest, a wilderness. కాడుచుడి i. e. అడవినిబడి lost in the forest.

కాడు n. s. infl. కాటి A funeral pile, a burying ground, or cemetery. కాటికికాళ్ళుపాచుకొనివున్నాడు, or, he has one foot in the grave. In A. 6. 11. కాడుచుడుట is rendered కనుదెబరుట, వీకాకుచుడుట, కాటిరేడు The "prince of cemeteries:" the name of a certain fiend worshipped by pariahs.

గాడు n. s. Lust, silly whim. Vice or longing, rage. Hankering. Prank, caprice, proneness, gust, itch. నీకేమిగాడుచుట్టింది What devil drove you to do this? What possessed you to do this? గాడుదుర్వటుడు the lustful libertine. గాడుగల adj. Prurient, eager, rank, prone, agog, vicious.

గాడుట v. a. To enter, penetrate, go through, pierce, transfix. నాటుట A. 3. 37. & A. 1. 66. BRK. 510. To pierce or pinch with the finger nails. Surabh. 1. 97.

గాడువు, గాడ్పు, n. s. Wind: a breeze. వడగాడ్పు Land wind, Sirocco, hot blast. A. 5. 131. మొండగాడ్పు burning heat of the sun.

గాఢము * Extreme, much. గాఢాలింగనము * A close embrace. గాఢాంధకారము pitch darkness. గాఢమోహము strong love.

కాణము * adj. One eyed. కాణవరాలుము or కాణవరాలకము A broken shell. A worthless fragment. = కుష్టిగవ్వ Chr. 3. 58.

కాణము n. s. The one eyed creature, i. e. a crow : which is imagined to have only one eye : this arises from the squinting or peering way in which it looks at any object.

ఖాణము n. s. Food. Provender, fodder. Grass. గ్రాణము, కనువున్ను. Ila. 3. 79. కండచక్రై రల ఖాణంబుంచు సోయించుటో. M. 12. 2. 303. కోటకే మరకెల్లడు బాటిందిగడియు ఖాణంబుగాలుచును .M.VII.3.170. మునుదివ్యాశ్రీబలంబున జనియించిన నీరువలన శంభూతంబైయొసరిన ఖాణము మేసెను.

కాణబి (Tamil) Inherited right or right of possession. = మిరాసి. A hereditary right : particularly that of enjoying a certain office : or land.

కాణదళము * Logic.

గాణపత్యము * The worship of Ganapati.

కాశి The fraction called 1/4 : or, one quarter of a sixteenth ciphered thus కా. A measure of land about an acre. కాశిమందంకోటిదుకిలుము The smallest folly may cause much trouble.

కాశికి Sec కాశికి.

కాశియాచి (Tamil) An inherited right.

కాశ్చించుట To hawk (in spitting.) See గాండ్రించుట. [C. 5. 124.

కాత is the Tadbh of కాంత, according to Appa.

ఖాతము * or ఖాతము * n. s. A hollow, cavern, pit. దేవఖాతము a natural cavern; as being formed by God.

గాత * See note on కాక or గాతత for which this is contracted. A precativ particle. Therefore. See కనుక.

ఘాతము * n. s. Killing, murdering, slaughter, a blow or stroke. A square reservoir for water.

ఘాతకబుద్ధి * n. s. A murderous intent. ఘాతకారి * or ఘాతకుడు * n. s. A murderer, a villain, a destroyer, wretch.

కాతరము * adj. Frightened, perplexed. కాతరనేత్రి, or కాతరనేత్ర * Timid-eyed : a maiden.

ఘాతశూలము, or ఖాతశూలము, * n. s. A blunder, a solecism, a paradox. Discrepancy, incompatibility, a hitch. Literally, disappointment in placing a beam : which cannot rest on two pillars unless they stand opposite one another. యిందువల్ల ఖాతశూలము శంభవించిన నేలేదు This broke no squares, did not prove inconvenient. ఖాతశూలము లేని Natural, obvious, right.

గాతాము A pit, a hole. చాక్క.

కాతాశము (K.) Rashness, hastiness, passion.

కాతాశము గాదు i. e. కోతుము చేత కాదు P.3.299.

ఘాతి * or ఘాతిని n. s. A murrdress.

గాతి n. s. Food, subsistence? గ్రాము, బల్లెము? Valeswara, 3. 47. పాశుమల కల్ల సెడిగట్టు పాయకెల్లడు శ్వేతుకీరితి లంజయ గాతికారకు.

గాతు, అనగా కాసుదునురక్షింతును. See కాచుట. Chenn. 4. 129.

ఘాతుకము * n. s. Cruelty, ferocity, murder. adj. Mischievous, hurtful, cruel, savage, violent, ferocious. ఘాతకుడు or, ఘాతుకుడు, * n. s. A murderer, villain, evildoer.

కాత్యాయని * A name of Parvati. A sort of nun.

గాత్రము * The body, A member, a limb, a part.

గాత్రశంకోచి * Contractile, drawing itself up, as an animal before making a spring.

గాథ * A hymn, a legend, verse or stanza.

గాదము Knot grass that infests field of dry grain.

గాదం, అనగా మొగిలి The tree called Pandanus Odoratissima. The flowers are yellow. *Rottler*.

కాదంబము * n. s. See కలహంశి.

కాదంబరి * n. s. Wine. A certain timber tree: still known by this name in Ceylon.

కాదంబిని * A line of clouds మేఘశంకె.

కాదనుట v. a. To deny, refuse, reject, forbid to do.

కాదాచిత్తము * Scarcity, rareness, See కదాచిత్.

కాదాచిత్తమయిన Unusual, infrequent.

గాది n. s. A cushion or pad : a throne : a pin-cushion.

ఖాదితము * adj. Eaten.

గాదియ A hamper for corn: a great basket built in a house. [OG.

గాదిలి n. s. Love, affection. = కూరిమి, చుట్టము.

గాదిలి adj. Loving, affectionate beloved, dear.

కాదు 1. It is not (so) It is not possible. It is out of question. This is the negative aorist of అవుట, being opposed to ఔను or అవును i. e. yes, it is (such) being the negative of quality. ఆదిమంచికాదిమ It is not good. అవునాకాదా

Yes or no? 2. Placed absolutely (or without an adjective) it adverts to an *understood* adjective, as యాయెండచేతనైరుకాదు The crop is not (prosperous) on account of the heat. యిది వక శనికాదు This is not (proper) behaviour.

యాశనికాదు This is out of the question : it is impracticable. ఇదికాదు It is vile, it is wicked. వాండ్లనుపిలిస్తేనే గానికాదన్నాడు he said nothing could be done unless they were invited. It is absolutely necessary to call them. కాదనుట To disapprove; to say it is not right. ఆయిల్లునావుంటికికాదు That house does not agree with my health. 3. Joined with two datives it implies mutuality, as వానికినాకు కాదు It is not (at peace) between him and me. He and I do not agree. 4. It sometimes is a strong form of condemnation or reproach, as యిదివకరాజ్యముకాదు This is a wretched place : lit: it is no country : it does not deserve the name of a country. నన్నుకాదన్నారు They refused me, condemned me.

కాదె or కాదే See కాదు.

గాదె A large high basket or hutch for storing grain. A. 6. 12 M. Stri. 2. 81.

కాదేని If it is not so. BD. 6. 50.

ఖాద్యము * Viands, food, victuals. భక్ష్యము.

ఖాద్యము * adj. Eatable, edible.

కాద్రవేయులు * Serpents : as being "the children of Cadruva."

గాధ * n. s. Tale, story, puzzle, intricacy. గాధ గావుండే Intricate, puzzling.

గాధ * adj. Shallow.

గాధిసుతుడు * గాధేయుడు Viswamitra, as being the son of Gadhi.

కాన or గనక adv. Then, therefore.

గాన or కాన A forest, a wild. ND. 3. 771.

గానము * Song, tune, music.

కానంఁగ When beholding it: of కానుట. = సూనేటప్పుటికి = చూడ గాను.

గానగ An oil mill; చెరుకు గానగ a sugar-cane mill. See—ను—.

కాననము A forest.

కాననె Therefore. An intensive of కాన q. v.

కానబడుట v. n. To appear, seem &c. See కానుట. చప్పిడికానబడలేదు. I did not recognize his voice.

కానమి Oversight. The not seeing. (neg. noun of కానుట.)

కాని See కాని.

కాని (neg. pl of అగుట) Which cannot be done. కానికానికేమేలపోరాడుతావు why do you fret yourself for that which cannot be effected? రాజుకానివాడు One who is not a king. కొరగాని useless. చేతగాని unhandy, awk-

ward. అనుముకానివేళ at an unfit time. a time when we are in adversity.

కాని adj. Bad, vile, envious. కానిగుణము a vile temper, కానికులము a low caste. కానివాడు an enemy. కానికాని a vile act. కానినడక bad or improper conduct.

గాని or కాని (conjunction) but, unless. Either, or, save, except. "And not," nor. Nay, indeed, rather. Before, ere, or ever, It is also a precative particle as "mayest thou." జాబి యొక్కటియెకాని శుభలకుసుము విశురశంకుడచే సుస్పృ వసుధయెల్లి విరహిణియెకాని ధరణిపై వివిధజనులు సంతసములొండనే నెవసంతవేళ|| (Sunanda Parinyam, IV. 22) "In spring the earth is adorned with all flowers in profusion save the jasmine. Spring rejoices the hearts of all living beings save the love-lorn maid." ఆలుగునిమాట కడ్డంబువచ్చునా! యాలుగాదది వానివ్రాలుగాని. (Vema) Does a wife oppose her husband? She is not his mate but his fate. యంతేగానినేనేమెరగను I know nothing but this. నీకుగానిఅతనికి తెలవుయచ్చినారుకారు They gave leave to you, but not to him. యదియేమోకాని I cannot tell what this may be. I could not conceive what it was. నన్నుచంపినాగాని though he slay me. Note— In every passage గాని is the final word. అదిగానియదిగాని either that or this. వీడుసోమ శుకుండుగాని గురుసూనుడుకాదు Vish P. VI. 58. He is the child of Chandra and not that of Vrihaspati. లెక్కలుగానిలేకుండావకరిమాటగానివినకుండా లేచిపోయినాడు He would not even produce his accounts; nor so much as listen to any one. ఇదిమిక్కిలిరహస్యమైనగానియునాకు తెలుపు Brihan Naradiyam VI. 147. though that be a great secret, declare it to me. ఆశునిశుదిదినములకుగానికాదు That cannot be finished but in ten days. కత్తిగానివేరే ఆయుధములేదు There was no weapon but a sword. లేవుగానిరాదు he will not come here before to-morrow. ఉర్లోగముచిక్కుననే అచేతువుంటే గానినేను అక్కడవుండను I would not have remained there had I not hoped to gain employment. యదిఅతనిచేతగాని మరివెక్కిచేతకాదు He alone can do it and no one else can. అతనివల్లగానియాశునిచక్కడదు This can be settled but by him: or It can be done by him alone. Were it not for him it could not be

done. ఎల్లవిధముల నినువధియించి గాని శుభిరినరుగము గావున For I will not return *without* slaying thee. చలముపూరితివేమొకాని perhaps you feel ill will. The particle ఏనే q. v. is sometimes prefixed as ఆతడువస్తేనే గాని యాశుని కానేరదు Unless he comes we cannot effect this. అట్లావుంటేనే గాని Unless it be so.

కాని (for కాని, i. e. కానిము, కానింది) Let it be done. Be it so. Never mind. Very well. ఆశుని మందరకాని Let that be done first. నీయబ్బతో చెప్పుతానుకాని Never mind, I shall tell your father. కాని కానివ్వరాని కావరమణతు Very well, never mind I will crush your pride. From కా (i. e. ఆగుట) and ఈ (i. e. యిచ్చుట) (to give or permit.)

కానితనము Enmity.

కానినుడు * ఆన గా అవివాహితకన్యాశుక్రుడు.

కానిమి n. s. Check, restraint (కా being; ఈమి or ఇవ్వమి refusal) "The not suffering it to happen" R. 6. 42.

కాను, or క్రాను, or కానుమజ్జిక Thick butter-milk.

కాను or గాను For, (a proposition governing a dative). అందుకు గానురూకలుయిస్తాని I gave the money *for* this; with a *view* to this, on this account. యిందుకు గానునన్ను పంపి నారుయింకేమిలేదు They sent me for so much and no more. అదినికుయెందుకు గానుయిచ్చినారు Why was it they gave you this? *For* what object did they give it? వడ్డీకి గాను రెండురూపాయలుయిచ్చినాడు He paid two rupees *as* interest. మీరుయిచ్చినరూకలకు గాను చెల్లుచీటియిచ్చిస్తాని I gave the receipt for your payment. అందుకు గాను Regarding that. As for that. రూకలకు గానుయెద్దునుశుచ్చుకొంటిని I accepted the bullock *instead* of the money.

కానుక n. s. An offering or *courtesy*, made in homage to a superior, or to a god. This comes from (the root కానుట) to see. A gift; on which the lord is supposed to cast his "*glance*."

గానుగ or గానుగు n. s. An oil mill. చెరుకుగానుగ a mill for sugar cane. కలుగానుగ a stone mill: wherein, in ancient days criminals were ground to death. గానుగబింది Oil cake: the refuse of the seeds after the oil is pressed out. గానుగోలు the bowl or mortar part of such

a mill. గానుగాడుట To mill or to use a mill.

కానగు n. s. The plant called Galedupa arborea (Roxb) తమూలవృక్షము. Dalbergia arborea (Ainslie, 2. 332.) The oil extracted from the seeds is used in lamps and likewise applied externally in rheumatism: also used as a purge: (Galedupa Punga; Heyne.) The leaves, of a blackish green like cypress or yellow are used as a manure. కాలుకాడుకానుగవేరు (proverb) a crocodile seized the leg of a fox; who tried to get off by assuring him he is mistaken.

కానుట v. a. To perceive, to see or enjoy (as heaven.) నీచశువుడు కానబడలేదు I did not recognize your voice. కవికాననిచోటురవికానదు Every thing that the sun sees is seen by the poet. కాననే do you not know. మోక్షముగానలేదు he cannot see or enjoy bliss, or, heaven. కానున్నది.

కానుపించుట v. n. To come to light, appear, be betrayed.

కానుశు n. s. Breeding, bearing, bringing forth. గానే This is the affix గా q. v. (with the intensive added and the letter N being inserted.) So వాడురాగానే as soon as he comes. ఆయన గానేవచ్చినాడు he came in person. అవిముఖయగానేయిచ్చిముగుశువు when those close these close.

కానెతి or కానెతిని I failed to be. నేను మొగవాడనుకానెతి as I was not so lucky as to be born a man.

కానూశు i. e. కాగలదు It is possible. BD. 5. 1311.

కాశు adj. Appertaining to the farmer tribe. కాశుమాటలు rustic language. The vocative of కాశు a farmer. నూకాశునిపెట్లకోవచ్చితివిలకు O farmer how did you come here? BD. 4. 1963.

కాశుట్టుట v. n. To be requisite or needful. అది నాకుకాశుట్టులేదు I do not want that.

కాశుట్టము * n. s. Hypocrisy.

కాశుడము n. s. Fomentation.

కాశుర n. s. A country girl, a rustic. The female of కాశు.

కాశుతనము n. s. The rustic condition, the state of farmers. యీకాంతనమునువదిచిపెట్టడముమేలు It would be better to give up the farming business.

కాశుభము * n. s. A bad road.

కాశుదనము See కాశుతనము.

కాశుశ్రుజ The Peasantry.

కాశురి n. s. A keeper. ఆల గాశురి or శుశులకాశురి a herdsman.

కాపాడుట v. a. To guard, watch, keep, patronize, to preserve, or protect. To secure from failure. తనమాట కాపాడుకొనేటందుకు with a view to bringing about the event which he had predicted : wishing to verify his statement.

కాపిడి Placing a guard. కాశు + ఇడి.

కాశు (n. s. neuter) Keeping, attendance, (this is from కాచుట) Heat, warmth (This is from కాగుట) Productiveness (from కాచుట) The crop or fruit. కాశుడిగినచెట్టు a tree that is past bearing. Protection, guard. కండ్లకురెప్పలు కాశు గాశున్నవి the eyelids are a protection to the eyes. కాశువుచుట To place a guard : కాశులవాడు a guard or watchman. వాకిటకాశులవాడ నెనిలచి I stood a guard at the gate. BD. 4. 1656. 1962.

కాశు (n. s. masculine) A tenant, inhabitant, A farmer, a cultivator. A rustic or countryman. A subject: A person, an individual, a dweller. మంచుకొండ కాశు, అన గాహిమాచల వాసి; రుద్రుడు. (సాము కాశు.) A holder or owner of property. పాలికాశు A member or shareholder. సాక్షికాశు A witness: one who attends as a witness. మహానాటికాశులు leaguemen, members of the (Mahanadu) community.

కాశుదనము See కాశుతనము.

కాశుది A country woman, a female rustic.

కాశురము n. s. Home, dwelling, abode, residence, lodgings. It is used with either the verb ఉండుట or చేసుట. Thus అక్కడకాశురముండునారు or else అక్కడకాశురముచేసినారు they took up their abode there, they lodged there, they made their homes there. ఆకాశురమునుమాడుకొనలుచేసినారు he has broken up his family. అతడువేరుగాకాశురముచేస్తాడు he lives separate, he resides elsewhere.

కాశురస్తుడు An inhabitant, tenant, native. కాశు

రస్తురాలు A female inhabitant. From ఆలు.

కాశురుసుడు * A base wretch, a miscreant, an effeminate coward.

కాపేయము * Simian : pertaining to monkeys. కపిత్వము monkeyhood : the being a monkey.

శులుమరు గాపేయమునదలశుకపలికెదవు. BRK. 243. భూశుక్రియినికదలశుక కాపేయముచేసిస్వామిఘాతుడనెతిక. BR. Sundra 555.

కాపోతవర్ణము * Dove colour BD. 3. 520.'

కాపోతాంజనము * Antimony : particularly considered as a collyrium. W. సావీరాంజనశిలా SC. గాబ n. s. Rushes, bulrushes.

కాబట్టిని adj. Not wanted తీశుకాబట్టినివాడు one who does not care for sweets. The contrary of కావలసినవాడు. See శుట్టుట of which శుట్టని is the Neg. pll.

కాబట్టి adv. Therefore, consequently.

కాబట్టిన adj. Needful, requisite, desired, wanted.

గాబము Knot grass that infests fields of grain.

గాబు n. s. A jar for storing grain. Weeds, Trash, dirt, separated from grain by winnowing. Pregnancy (of a mare) being in foal. గాబుతోట్టి a watering trough, గాబుతీయుట to weed land.

కాబోడు It is not likely. ఆశునివానివల్ల కాబోడు this cannot be effected by him.

కాబోలు or—లును. It may be; Surely; Perhaps, probably. (కా to be పోలును it seems.)

కామ n. s. The helve or handle of an axe, hoe, umbrella &c.= కాడ a stalk, staff or shaft. కూరకామ the stalk of a kind of eatable greens.

కామము * n. s. Love, Lust. wish, desire, concupiscence.

కామంబిగడ్డి n. s. Spice grass. Sweet rush : lemon grass or camel's hay. Andropogon Schænanthus. Ainslie 2. 58. Rox. 1. 274. కచ్చూము. D.

కామంబిచెట్టు n. s. The fox grape or solanum nigrum, a kind of nightshade. కాకమూచి. D.

కామగంక Name of one of the Pariar goddesses.

కామగము * adj. తలచినచోటికిసాచ్చ్యు, Wish-guided ; going at will : as an enchanted car.

కామచారి * adj. Sensual, selfish ; following his own pleasure.

కామదార్లు * A sort of grain.

కామధక్కు * n. s. A name of the mythological cow or Sphinx.

కామసుడు * Lustful, libidinous. desirous.

కామధేనువు * n. s. The mythological cow, or Sphinx ; having the face of a woman and the body of a cow. Digitized by Google

కామరీ Assuredly, of course. (contracted for కాదామరీ.)

కామరులు The disease called jaundice.

కామరూపి * Protean, plastick. The heroes SUGRIVA, and Hanuman; and all the Raxasas (see రాక్షసుడు). were *kamarupis*, being able to assume various shapes at will.

కామాంకుశము * A stimulant or aphrodisiac.

కామాంధకారము * Blindness of lust: the clouds or fumes of passion.

కామాకు, గండకామాకు A sort of Arum.

కామాటము Workmen or hands.

కామాటి A labourer, a pioneer. adj. Rustic.

కామాకురుడు * A lecher, a lustful man.

కామానలము * The fire of love.

కామాయీ * n. s. Venus: the good goddess.

కామి * n. s. A libertine. కామి గానివాడు A man free from passion.

కామి plu. కాములు. (negative noun derived from

అవుట To become) The not being. That which is not, or is naught. కొరగాములు evil doings, naughty pranks. L. 24. 192. కామరూపుక్రియా నటన కులోను | గామియు నిరహంతగా గనవలయు the not being deceived, the not yielding L. 8. 157 నల్లనవుపుభేసలనుభవగోష్టి | నల్లనమిలోనియా గాములెల్ల | తీర్చుకురండని దేవదేవుండు | The being or not being. Possibility or impossibility. BD. 3. 929. పిరుశుని యొక్కింతమరుపుననిలిచి మరివచ్చిచూచుడు మరి గంటుగామి | బాలతల్లడమందిభయమునజెంది | పాలేలయారగంతువులింగమూర్తి | by his not touching the cup. Vish P. 6. 34. చ|| సురగురుడా లిగోలుకుడిసోముడు చేశినధాత్యం మంజ్రయం | సురకులిలోడజెప్పిన వృముండతి భీషణ కోకు వేపితా | ధరుడగుచు మహాత్ములగుతాకుసులంబిలిపించియాసుధా | కరుహాసరించినట్టి కొరగామిశుమస్తముచెప్పియిట్లనును. Stating all his bad conduct. M. 3. 6. 266 చ|| ఇంకనెన్నెండు నిట్టికొరగాములు నేయక బుద్ధిమంతుండవైయుండుమనిన నతండు లజ్జావనత వడనుండగుచు నచ్చొటువాసి గంగా ద్వారంబునకరియండు | Uselessness. M. IX. 2. 114. క|| యేనట్లు సూపి చెప్పితి | గానియది రణంబుపాటి గామియగుడు | the unfitness or injustice of the war. Zacc. 3. 109. చ|| యతని కియక రాజ్యంబిచ్చెనని సర్వనిశలవిశంబుగా

జాటంబనిచి | కారచానందగురుం డొక్కరుండును దక్క | నిక్కరగామి చక్కజేయనక్కడివాడునాయ జ్ఞానంబున సుజ్ఞాననిధానంబు గోలుపోయితి నేమి నేయుడు |

కామించుట v. a. To desire, or long for. To like, delight in, love. M. 1. 5. 232. BD. 5. 432.

గామిడి గామిడి n. s. A fiend, an ogre. adj. Cruel, hard. కతిసమైన, క్రూరమైన, కట్టిడి. Bilh. 1. 65.

గామిడిచన్నువ్రియియసిగొను Suca 2. 21. వెరియనరాదు పైటి వెక్కరించు, గామిడనరాదు మొగమునగంటు బెట్టు. BD. 3. 562. గామిడిగొల్లయా కాననంబుననుమాకునిడై యున్ను యాకొమ్మె కాని చేకొనినరకంజెట్టులు లేవ్రా.

కామితము * Desired: desirable.

కామిని * A lustful amorous woman. A spectre: a ghost or wraith of a living person.

కామిలా * The jaundice.

కామిలేతిపిట్ట The game bird called florikin. Compare నేలనెమి.

గాము A demon. Swa 4. 126. గామునోకినట్లు as though planet-struck, or driven by a devil. Ila. 2. 26.

కాముకము * adj. Lustful, desirous.

కాముకుడు * A lustful man, a lecher.

కాముడు * A name of Cupid: In compounds, *desirous*, thus కీర్తికాముడు desirous of glory. కామునిగుడినా a small booth made, and then burnt, at the కామునితుండుగ or annual *Hoeli* festival.

గామెడి, or—డు. adj. Hard cruel See కామిడి.

కామెర్లు The jaundice. డొబ్బుకామెర్లు dropsy యెండుకామెర్లు consumption.

కామ్యము* adj. Desirable. Voluntary, optional, as a work of supererogation.

కామ్యార్థములు * The lower objects of prayer: all that is short of మోక్షము.

కాయ n. s. 1 A green unripe fruit (compare కుండు) అరటికాయలు green plantains. 2. A nut, berry, pod, plum, bulb, knob, head. కాయకొనుట, or, కాయకట్టుట to form, as a fruit does after the bud falls. 3. Anything round, as the head (తలకాయ) the bob of a plummet: is a boss or round piece. 4. The word is used for a *thing* or article: as a *piece* at chess. తుంబకాయ a wicked *thing* or creature. 5. A clove of garlick or onion. 6. A pimple: a wart. తవ్వడముచేత వాకిచేతులుకాయకాబింది. His hands are callous, or hard,

with digging : he has a wart on his hand. 7.

A bottle. రెండుకాయలను వకడే తీసుకొన్నాడు he alone drank two bottles. 8 As an affix it often leaves the sense unaltered : thus తల or తలకాయ the head. పిల్ల or పిల్లకాయ a child (a "bit" of a child) గొంతు or గొంతుకాయ the throat. శుస్తె or శుస్తెకాయ a marriage token, worn on the neck. మొట్టు or మొట్టికాయ a thump. కొబ్బిర or కొబ్బిరకాయ a cocoanut. 10 యాతకాయ the green fruit of the date. A canoe. 11 యెండ్రకాయ a crab. 12 చెంతుకాయ a slap on the cheek. 13 Some fruits are called కాయ even though ripe. thus (from తెంకి a shell.) తెంకాయ a cocoanut. మిరపకాయ a chillie. ఉల్లికాయ the onion : because bulbous. కూరకాయలు or కాయకూరలు vegetables. 14 The మొగ్గ or bud is followed by శువు the flower : then పిందె the formed fruit: then కాయ the green fruit: then పండు the ripe fruit.

కాయము * The body. అతడు చచ్చినప్పటికిన్ని బహుధర్మాత్ముడనిపిరుతుడి యశఃకాయమతోయి వుట్టికిన్ని జీవించుచున్నాడు He was very charitable : and though dead he yet lives in his fame. అతికాయుడు and మహాకాయుడు are proper names.

కాయము A certain restorative medecine, administered to a woman in child bed. H. 1. 114.

గాయము or ఘాయము A wound. గాకు గాయము తగిలినది I was wounded. గాయకాడు a wounded man. గాయగాండ్లు those who were hurt ; the wounded.

కాయక (Neg. p|| of కాచుట) Unsparingly, without bearing.

కాయకము * or కులకాయకము * Profession, trade, art. See కాయకము.

కాయకము * (Among the Jangams signifies ప్రాధాన, ప్రతము.)

కాయకన్ను A wall eye ; a blind eye.

గాయకుడు * A singer.

కాయజుడు * The god of love : being " born in our bodies."

గాయత్రి * A kind of tree, called in Telugu చండ్రచెట్టు. The name of certain short prayers addressed to the sun by Bramins. M. XIII. 3. 115) There are several : one runs thus :—ఓం భూభువఃశస్సువతితత్పతివకారణ్యంభవోదయో దేవశ్రీధీమహీధియోయోనశ్రీహోదయోత్ " Om !

Air! heaven! Let us meditate on the supreme splendour of the divine sun ! may he illuminate our minds!" (Wils. Sansc. Theatre : " Toy-cart." the last act, and Vish Pur. page 222.)

కాయధాన్యములు Pulse ; all sorts of grain contained in pods ; as పెళులు, కందులు, శనగలు, &c. which form the " light crop."

కాయశుష్టి * Stoutness. కాయశుష్టిగల adj. stout.

కాయమానము * A shed, or booth. పందిలి. H. 5. 75.

కాయలము A sort of fish.

కాయసిద్ధి * Corporeal perfection : which is imagined to be attainable by religious austerities. See సిద్ధి. In the Bmj. book, IV. is a long detail of the arts wherby the body is to be made invulnerable. A modern instance of such notions in Germany occurs in the Annual Register for 1823, Chronicle. page 44. కాయసిద్ధుడైవున్నాడు he bears a charmed life.

కాయకము Profession, trade, art, guile. కాయకములమారి a rogue or cheat. కులవృత్తి, కులకాయకము. D.

కాయకము adj. Slight, not strong. జబ్బు, కాయకశుభ్రు. D.

కాయఫలు See కాయఫలు.

కాయుట v. n. To shine as the sun or moon. యిప్పుడుమొండకాస్తున్నది there is sunshine. తెన్నెలకాస్తున్నది there is moonlight. అబ్బాయ్ మిమొండకాస్తున్నది how the sun burns.

కాయుట v. a. To tend cattle. To spare or acquit. నేనుయింతవనిచేసివుంటేనన్నుకాయవట్ట If I have done this spare me not ! I do not ask for me.

గాయుట, గ్రాయుట To spit or expectorate. A. 5. 132 = ఉసుయుట.

కాయువు, కాయ్యు n. s. Love, wish, desire. Parij. 3. 22. చ|| కనుగొనవేడ్లలకాబాదముకాయ్యులనచ్చరలీశిడించుటల్. Thus in ABA. 1. 173. సీ|| ఇచ్చు|కాయువు|కోర్కీ|మొరకట|కోరికె|యాశ,యంచనగ|చెన్నలరుగాంకు. In OG it is rendered కార్యములు.

గార Appertaining to the గారచెట్టు bramble. గారవేళ్లు the roots of the bramble, which form a powerful antidote to poisons. The fruit resembles చిక్కశంఘ and that of the larger sort resembles the ఇంకడుము. See గారిక H. 4. 9.

గార. n. s. Plaster mortar, parget. శున్నగార fine
plaister. A. 4. 21. గారపొడి. (Vaijayanti. 2.
137.) A drugged paste used by fishermen to
intoxicate fish. శుంజీశుంక గార the crust on the
teeth.

కార, కారా. కార్యాశ్రమం or కారయిల్లు * A
prison. B. X. 129.

కారము * A particle added to a letter in nam-
ing it. Thus క కారము letter K. బ కారము
letter B. An affix denoting ; making or do-
ing : thus యుండుకారము resounding, mak-
ing a ringing sound.

కారండవము * A sort of duck.

కారకము * adj. Making, causing. శుంజీశుంక
కారకమైన causing doubt, or doubtful. శుంజీశుంక
కారకమైన grievous. దుఃఖకారకమైన grievous,
causing pain. కారకహేతువు the efficient or
active cause. W. In Telugu it is used to de-
note heating. కారకజ్వరము a burning fever.
కారకదేహము a hot or feverish temperament.
మేచకారకము venereal excitement. పిత్రకార
కము bilious, heating. కారకములు నాలుగువిధ
ములు Stimulants are of four sorts.

కారకుడు * n. s. The effector, doer, promoter.
కారకుండు, అన గాఅన సాలవాడు. A. 4. 187.

కాల్చినమైత్రిశుద్ధి నులకెల్ల ఘనాత్మయ కారకుం
డునా, ముచ్చుకుడంక తేయుటకు నెయలక్రాంచన
గంబుచేరిక, మైచ్చుననీచ్చు. This should rather
be spelt—రు—

కారకము Juggling, trick, cunning. T. 2. 133.
కారకపుమాట A lie, deceit.

కారకీ Mountebank tricks, conjuration, juggling.
కారకడు The second crop from land in the same
year : the light crop.

కారణము * Cause, source, motive. నూవంటివాం
డ్లుచేసినది మేమికారణము all we can do is of
no use or what good can one like me effect ?
కారణ శరీరము the fleshly or mortal body as
opposed to జ్ఞాన శరీరము the spiritual body.
ఇందుకు కారణభూతమైన దుఃఖము grief which
caused this event

కారణాంజలు Aces at games. దాయాలు. OG.

కారము n. s. Pungency, hotness of taste: Sauce,
spicery. Salt earth used in bleaching cloth.
Tinder : being cloth dipt in saltpetre. A cau-
dle for infants. Caustic, lunar caustic. కారము
చచ్చినపొగాకు Tobacco devoid of flavour. కార
ముచచ్చినశున్నము lime devoid of heat. కార
ములశున్నము sharp lime.

కారము adj. Pungent, hot to the taste : bitter.
Salt, saline.

కారము n. s. Fondling, caressing. చిన్నవాండ్ర
యందలిశ్రమ. D.

కారవము, అనగా, గారాబము Affection, fond-
ness M. XIII. 2. 320. T. 4. 146. M. 6. 2. 274.
Vish P. 6. 266. See కరువము.

కారవల్లి See కారక.

కారవి The spice called carraways ? H. 2. 249.
a kind of anise.

కారవింతుట v. a. To love, be fond of, fondle : to
welcome. గొప్పచేయుట BD. 5. 434. M. XII.
1. 44. TUR. 4. 259.

కారాకు adj. Tasteless, vile BD. 3. 1389. కర
కును గారాకు గాకుండఱాచి ? BD. 1389.

కారాకు n. s. కారాకులు, or, శుండుటాకులు. OG.
A withering yellow leaf. DRAn. 176. గాలి
చేకూలిన గారాకులట్లు Some hermits are said to
live on such leaves.

కారాకూరము adj. Confounded, jumbled, over-
thrown ? = ఎదాయెదలయిన URK. 1. 8. Ka-
lahas. 3. 103. Some propose the reading. కా
కూళము, అన గాశుల్పాకలు దుర్భాగము.

గారాబము n. s. Affection, fondness ; fondling or
caressing children : indulgence. గారాబముగా
affectionately, fondly. గారాబు affectionate
fond. గావునమారునా గారాబుపట్టి చేవిడువక.
గారాబు See గారాబము.

కారామణి కారామణ్ణి The black species of the
pulse called అలచందలు, or బబ్బరలు.

గారాము n. s. Affection, fondness. See గారా
బము. చిన్నవాండ్రయందలిశ్రమ. D.

కారావు A wild cow. కారావులు Forest cattle.

కారి * That causes : thus శుంకకారి destructvie :
that causes loss. పిత్రకారి bilious : that fills the
body with bile. ఆరోగ్యకారి healthful : salu-
brious. దోషకారి sinful. అన్యాయకారి a doer of
injustice.

కారింతుట v. a. To inflict, kill or destory. గాయ
కురచుట, చంపుట, మడియింతుట, తరుణినినకారి
ంచినఅనగాముక్తుచెవులు తెగగోసిన. R. 5. 139.
సారంకము బట్టుగదియుశౌకూలంబుకా, గారింపె
రాజశేఖరుడై. R. 2. 30. వారింపిమడకరి గారిం
తుననుడు. BD. 4. 282. BD IV. 294. VI. 223.
HD. 1. 1474. 1566. BRS. 146. DRU. 1080.
G. 1. 109.

ఘాఠిక * అన గాగుడపిష్టాదికృతాఘాఠిక. SC. A sort
of cake.

కారికము adj. Brown, as unbleached cloth.

కారికా * A rule composed in verse : an explanatory verse, as కారికావళీ, సాంఖ్యకారికా &c.

కారిజము The liver, or jecur. గుండెకాయమాంసము. OG. Manu. 4. 92. DRArAn. 168.

కారియ n. s. Pain, trouble, difficulty. = బాధ.

OG. M. IV. 1. 72. and 5. 251,347. కారియశుడుట

To grieve, suffer pain M. V. 251. అనగా, ఇడుములశుడుట, బాధశుడుట To be in trouble.

బాధమాడిధర్మసూనుండు రాజ్యంబుననుజులనుబ్రియాంకననుశాంబుగాంసైత్తి యాడికారియ

బడదెయిట్లగుటవీని తోటియధికాడెడు. M. 4. 5.

250. కారియశెట్టుట, అనగా, ఇడుములశెట్టుట, బాధశెట్టుట

To make trouble. నరకంపెట్టిదికల్లపాకరులజముండెట్టిధం గారియశెట్టుట M. XIII. 5. 159.

కారియము n. s. Act, work, deed. In M. IV. 5. 251. XIII. 5. 152. the metre proves this spelling.

కారు n. s. Season, time of the year, as. చిన్నకారు

childhood, youth. తొలుకారు the opening of the year.

తొలుకారుమెరుశు or క్రొత్తారుమెరుగు vernal lightning. The crop raised. యాశ

వత్సరములో ముక్కారులున్నుతుండినవి there have been three crops in this year. One hatching or brood.

వకకారుకోడిపిల్లలనుఅమ్మివేసినాను I have sold one brood of chickens. A ploughshare. శుటుకారు, నీరుకారు, Tonges, a pair of pincers. Darkness, jetty blackness. కారుకమ్మను, కారుకొనెను. చీకటికమ్మను darkness came on. OG. Rasica. 6. 109 నాశీకశత్రాక్షి

మెరుగుటారుబాలనీలభుజంబుబోలియశుడుగాటమెఘాటఘాటకు గారుకొనియె. A. 4. 125. గార్హస్థినిధిగంతములవాసకాళ్లనడచె. The plu. కారులు, అనగావదరులు hard language ; reviling. కారులుబుకనే కాక యితండు L. XIII. 53.

కారు adj. Black or jetty black. కారుమొగులు black cloude. కారుకమ్ములు black wires. Cavi Bhadraya : ఉ|| ఎన్నడునేరిచెకాపెళుకులీచెలికన్నులు కారుకమ్ముల సున్నుకురువ్ పిరుండుబటు

వైశుటువైభురైకొనెకానే|| మొన్నదమ్మపిన్నమొన మొల్లులనేడిదె ముద్దులాడితే చిన్నులుగొన్నవై శుయిట శుంపనదాగి మూతలాడెడె|| కారునుపులు the seeds of the black sesamum. Brackish. కారుపిళ్ళు brackish water. కారుశు

ముద్రము the salt sea. కారుశు bitter salt. Withered. కారుకులు withered leaves. తెగరైన

astrigent. కనుగాయదెంచిన కారుగుగాక if you pluck a fruit raw is it not sour? Wild; కారునము a wild she buffalo. కారుడున్ను, కారువోతు a wild he buffalo. or Bison. See description and print of it in Madras Journal of October 1839 p. 227 and see G. 8. 15. Great, big కారుతెలుగు, శబ్దవోబ్బలు a loud cry. కారువాసన a stifling strong smell. కారు

కూతలు rude language. కారుకాలము, ఫలకాలము harvest time. OG. కారుశుంట్ట, వహకాల

మండునీరాశిరానుకుండెట్ల శ్రుశుంట్ట a crop that depends on the rain. కారువడ్లు a kind of rice. కారుమొశిలి a wild crocodile or alligator. నాలుగుకారులగ్రా a heifer four years old. ముక్కారుగాపున్నది it is in three stages i. e. some is grown, some half grown, and some raw.

కారు (for వారు They q. v.) An honorific plural affix to Singular nouns as దొర lord. దొరగారు his lordship. తండ్రి father. తండ్రిగారు My honored father. దేవరవారు Your grace. వెంకమ్మగారు Lady Vencamma. It admits of an additional plural affix. Thus వెంకమ్మనీతమ్మగార్లు Ladies (or Mes-dames) Vencamma and Sitamma.

కారుకొల్లి i. e. కలిగొట్టు The trumpet flower plant. కారుకోడ The కారు or heavy crop and the కోడ or light crop i. e. The whole year ?

కారుకోడె n. s. A bull in its prime. కారుకోళ్లు Wild fowl. Rasica 1. 49.

కారుచిచ్చు Wild fire, conflagration, fire in a forest దావాగ్ని, దాడదహనము.

కారుట v. n. To flow, run, trickle, distil, drop through. To slough away See కారుట్ట. To come away (as phlegm in spitting) BD. 6. 253.

కారుడము n. s. An emerald of a dark hue. కారుడము adj. Of, or belonging to Garuda, the regent of birds.

కారుడాస్త్రము n. s. A magical weapon over which the Garadamantram is pronounced. కారుడ్యశ్రుమాట n. s. A silly or foolish speech. C. కారుడ్యమాడట To ridicule or laugh at. C. కారుడ్యము n. s. Ridicule. C. Google

కారుణికత్వము Tenderness of heart, mercifulness. M. XIII. 5. 21.

కారుణికుడు * Gracious, kind.

కారుణ్యము n. s. Mercy, pity, favour.

కారుత్మతము n. s. The emerald.

కారు మెరుగులు A. 4. 132. Vernal lightning = వానకాలపు మెరుపులు.

కారుయింగువ Stale assafoetida. See ఇంగువ.

కారువాసన A stale smell. See కారు adj.

కారువు n. s. An artist, artificer, Agent.

కారెము n. s. The hollowed trunk of a palm tree shaped like a canoe and balancing like a see-saw, to draw up water.

కారెలు n. s. plu. A kind of round cakes (made of మినుములు) కడుపునిందినవారికి గారెలు చేదు the full belly will scorn cakes.

కార్దశ్యము n. s. Hardness, cruelty.

కార్దోనుట v. n. To darken, to gather darkness or to become dark. See కారు n. s.

కార్షిచ్ఛు Wild fire, conflagration. See కారు + చిచ్ఛు.

కార్షుట v. a. (The causal of కారుట q. v.) To drop or pour gently. ఆశుకున్నడుకార్షుకొనిపోయింది The cow miscarried : lit : the egg sloughed away.

కార్తవీరము n. s. Gold.

కార్తికము The eighth Hindu lunar month. October November. The crop reaped in this month.

కార్తికేయుడు The god of war. His birth is described in the Mahabharata and in the Vira Bhadra Vijayam. See the references given under the name కుమారస్వామి.

కార్తై "The particular constellation of the 27 in which the Sun happens to be." యిరువైయేడుకార్తైలు అనగా ఆశ్విని మొదలైన నక్షత్రములలో సూర్యుడు వుండేది నాలు.

కార్దభము * An ass.

కార్పణ్యము * Meanness, vileness, poorness of spirit, spite, malice, ill will, pique. కార్పణ్యమువహించుట To bear malice.

కార్పాశము * Cotton. Hence called carbasa in Latin and Persian.

కార్ముకము * A bow.

కార్యము * Work, act, deed, doing, business. Affair, Object, Point. Effect, result, Use, good, profit, advantage. అంపవస్థయేమి కార్యము what

is the effect or good of it. The thing to be done. Bhascara § 41. కార్యకార్యము తెలియక (కార్యము అకార్యము) Not knowing good from bad ; ignorant of what is right and what is wrong. కార్యవాది One who looks to the main point : or to his own advantage, as opposed to ఖడ్గవాది a makebate. కార్యశుడు n. s. A clever man, a man of ability.

గార్హస్థ్యము The state of being a householder, honesty.

కాళంజి A spitting pot తక్కుతగుకు. D.

కాలము * n. s. Time, occasion, period. Season, weather. Tense of a verb. ఘాతభవిష్యద్వర్తమానకాలములు the past, future, and present tenses. కాలముచేయుట To die. కాలముచేసినాడు he ended his days. వర్షాకాలము the rainy season. శీతకాలము winter. ఎండకాలము Summer. వెన్నెలకాలము The bright fortnight or moonlight weather. చీకటికాలము the dark fortnight. కాలముజరుపుట To demur : put off the time. మీరుయెట్లాకాలముజరుపుకొంటున్నారు how do you pass your time, how do you live or how do you earn your bread. కాలత్రయము At the three times of the day ; morning, noon, and night. కాలత్రయములయందున్ను perpetually.

గాలము n. s. A hook. గాలమైనమాట a heart-piercing speech.

కాలకంఠము * n. s. The black-throat ; i. e. a sparrow, a peacock, or a wagtail.

కాలకంఠుడు * or కాలకంఠరుడు * An epithet of Siva.

గాళకుడు n. s. A clever, ingenious man, a genius. గాళకులశ్రీధరభట్టిశిఖామణులెన్నగునుక్కుతున్నలా. Vijaya. 1. 12. (ప్రాధుడు D.)

కాలకూటము * Mortal poison : venom.

కాలత్రయము * The price of the day : the present rate ; the current price.

కాలఖండము * The liver. = కారిజెము.

కాలచక్రము * The circle of time.

కాలజ్ఞము * A cock, as knowing the hour. కాలజ్ఞుడు an astrologer. కాలజ్ఞశత్రు * n. s. A cock, also the cuckoo. కాలజ్ఞశత్రురతం వెట్లుజెలంగుమానకుపితశ్రీకర్ణదంభశీయై || A. 5. 110.

కాలజ్ఞానము * Knowledge of time. Certain histories or legends are written under this name, as the విద్యారణ్యకాలజ్ఞానము, the శర్వజ్ఞకాల

జ్ఞానము, the చెన్నుబసవకాలజ్ఞానము being the visions or predictions regarding a particular saint.

కాలటక n. s. A stick resting in the wall at each end, and serving as a shelf to support pots &c.

కాలభర్తము * n. s. The debt of nature. Death.

కాలశ్రువుడు * An attendant of Yama.

కాలశ్రవ్యత్తి * Ventrem exonerare; Evacuation.

నేడు నాకు కాలశ్రవ్యత్తి కాలేదు I had no motion to-day.

కాలమిత్తి, or కాలమృత్యువు * The god of death.

కాలయముడు The destroyer, a wretch.

కాలయాశునము * n. s. Passing of time : or Delay, loss of time.

కాలరాత్రి * The great night of destruction.

కాలదలు * Infantry. పదాతులు, భటులు.

కాలలయము * n. s. Delay, loss of time.

కాలన n. s. Channel, rivulet, stream, a ditch.

కాలవకుపోయివున్నాడు, or కాలవతట్టుకుపోయినాడు he is gone to the necessary.

కాలవహ్ని * n. s. The devouring flames destined to burn up the world. The final fire. A consuming fire, conflagration.

కాలవిలంబము * n. s. Tardiness : loss of time, delay.

కాలవేయట v. a. To burn.

కాలసూత్రము * A name of a region in the hell of the Hindu puranas.

కాలహరణము * n. s. Delay, loss of time.

కాలక్షేపము * n. s. Passing or spending time.

విద్యాకాలక్షేపము literary pursuits. వట్టికాలక్షేపము mere pastime. గ్రంథకాలక్షేపము Reading. కాలక్షేపముచేయుట To pass his time, to pass time in literary pursuits. నీవుయిప్పుడు యెట్లా కాలక్షేపముచేస్తున్నావు how do you now live ?

కాలక్షేపణ n. s. Error for కాలక్షేపము.

కాళాంజి Whisks made of peacocks feathers. Also a spitting pot. L. 2. 23. and 10. 40.

కాలాంతకుడు * n. s. An epithet of Siva. Vulgarly, a very tremendous fellow.

కాలాంతరము * n. s. Another time. కాలాంతరమందు or కాలాంతరేణ Through the lapse of time ; at another time.

కాళాకూళము * Evil ways, pranks. పలుబోకలు ? See కారాకూరము.

కాళాగజ్జ n. s. Acertain game played by girls.

కాలాశీతము * n. s. Delay ; loss of time. కాళాశీతమైనది it is now too late.

కాలాత్యయము * The lapse of time.

కాలానిలము * The tempest of the day of judgement.

కాలాయశుము * n. s. Iron.

కాలాశి * n. s. A poll tax. జనహాళిలు. D.

కాలాగ్రుడు * The sun that at the last day shall scorch up the world.

కాలావధి * The end of a year or season. జ్యేష్ఠ, కాలావధి the usual time in June, when accounts are settled. See ఏర్వాక.

కాలావసానము * The end of time. i. e. death.

కాలి infl. of కాలు the foot. కాలిఘాట A foot path. యుర్రకాలికొంక the red-legged crane.

కాలి * n. s. The goddess Cali or Proserpine. The Hecate of India. (Sir W. J.) పారస్వతి. D.

గాలి, plu. గాలులు Wind, air, breeze. The evil among cattle, supposed to be caused by fairies. గాలిసోకె he was possessed by a devil. గాలివిద్య an art that, like painting, depends on genius alone, and cannot be taught. గాలిమాటలు empty talk, nonsense. గాలికుంట్లు అనగా బిచ్చుకకుంటి a spavin. గాలికల a senseless or empty dream. వాండ్లది గాలిజీవనము they live upon the wind, i. e. they have no settled means of life.

గాలింగుడు * Proper name of a serpent which was killed by Krishna.

గాలింతుట v. a. To search, overhaul, sift. To scoop grain up out of water.

గాలింది * n. s. A name of the river యమున. Jumna.

గాలిందిభేదనము * An epithet of బలరాముడు.

గాలింతు n. s. Clearance, riddance, trial, sifting.

గాలిక * n. s. The goddess Cali. The Hecate of India.

గాలిక * n. s. Blackness.

గాలికము * adj. Regarding time. బహుగాలికమైన long standing. యాషట్కాలికమైన temporary, momentary.

గాలికంచము A certain boyish game H. 3. 185.

గాలికుక్క A hound : because it follows the breeze.

గాలిగాడు n. s. An ass. A donkey, a simpleton.

గాలిగుడ్డు A wind egg. A simpleton.

కాలికాళ్లు (from కూడు) A mode of arranging sheaves so as to be aired.

కాలిగోళురము The dome over a temple gate : the steeple. The ornamented gate of a temple.

కాలిచక్రము A whirlwind.

కాలిచెక్క See కరంబచెక్క.

కాలిదారి A foot path.

కాలిదాసుడు * A celebrated poet, the Shakespeare of India : the name is applied to other as bards, "the Milton of his age."

కాలిదోవ A foot path. See కాలు a foot.

కాలిపంట A precarious crop.

కాలిపటము, or, కాలిపడక n. s. A paper kite.

కాలిబంట్లు Infantry, foot soldiers.

కాలిబంతు Cotton? శబ్ద. D.

కాలిబిళ్లలు The disease called mumps.

కాలిమండ or, కాలిమండకపవులు Cattle herded in the forest : which become half wild, and still obey herdsman.

కాలివాన A tempest, storm, hurricane.

కాలివేత A stroke of the land wind : a cramp or fever.

కాలివేళ్లు The toes.

కాలీయూ The name of a demon or imp, slain by Krishna : whence his name కాలీయమండలము similar to *Argeiphontes*.

కాలు. n. s. (infl. కాలి. plu. కాళ్లు.) A leg (but not including the thigh). A foot, a claw, a talon. మోకాలు the knee. మోకాలు the upper surface of the foot. A pillar. Thus నూరు కాళ్లమంటుము a portico built on 100 pillars. A quarter or fourth part which is marked with a line " | " యముక్కాలు being three legs, or quarters. Bihl. 2. 154. కాళ్లకట్ట, or, కాళ్లకడ the foot of the bed : where the feet lie. కాళ్లుక్రచ్చుట To kick or struggle. తన్నుట. D. కాళ్లజెత్రి a centipede. కంతుకాలు a fence : lit : a fence-foot. కాలిదొంకియ A. 6. 16. a foot path. కాలుదివిటి a burning torch. కాలుదొచ్చుట or కాల్ద్రచ్చుట pawing the ground, eager for war M. XII. 2. 301. A. 5. 87. శస్త్రధ్ధుడవుట. నాకొడుకు శుంధాన్నిదిడ్డలను నాకాళ్ల గట్టిపోయానాడు my son died and left a widow and children on my hands. మూడు కాళ్లముసలి P. 1. 322. A three legged old woman because leaning

on a staff. In the following, verse, Bihl. 2. 154. కాలుకంటము. it is the side post of a door. తే|| మరుదుశ్చంగార విభు శేఖరవికనము శర సెకశుటకట్టి శంక్రతి తోరకాలనుంచిన కాలుకం బాలనంక| కలికియారులు జెంకువై కాంచి సెరయ.

కాలుగచ్చుచెట్టు| అనల్లుజము. D.

కాలుతుట v. a. To burn, roast, scorch. To fire a gun. కాల్తును I will burn it.

కాలుట v. n. To burn, be consumed. To be baked, scalded, burnt, or boiled. To shine, gleam. నాకుకుండకాలట I have nothing to make the pot boil. కాలేయిల్లు a house on fire. ఆయిల్లుకాలిపోయినది the house was consumed. వానిగర్షముకాలా Curse his pride ; lit : be his pride burnt. This is a common imprecation. కాలుడు * n. s. The god of hell.

కాలుశ్రు n. s. Burning, setting on fire, Baking, boiling, roasting. కాలుశ్రులు burnings.

కాలుబలము Infantry.

కాలుమడి See కాల్యడి.

కాలువ See కాలవ.

కాలువ్యము Foulness, dirtiness, turbidness, opacity.

కాలేదా n. s. A windfall or unexpected gain. Query. కాలివేత.

కాలేయము The liver or jecur. ఆనగాకస్తూరి తునువు. D.

కాలోచితము * adj. Seasonable. కాలోచితమాటలు such words as suited his purpose.

కాల్పుట v. a. To burn. See కాలుతుట.

కాల్ద్రాక్షు n. s. Marriage. కాల్ద్రాక్షుట v. a. To marry, because one of the ceremonies is that the bridegroom treads on the foot of the bride.

కాల్పదవాడు n. s. A pedestrian, one on foot.

కాల్పించుట (causal of కాల్పుట) To have it burnt.

కాల్పలము Infantry, foot soldiers.

కాల్పడి n. s. Urine. From కాలు the leg and మడి a bending : because they crouch down to urine.

కాల్పము * n. s. Dawn, day break ?

కాల్పరు or కాలువురు plu. Infantry, foot soldiers. A. 4. 271.

కాళ్లు plu. of కాలు. q. v.

కాళ్లు Troughs. See కాసి.

కావ Inf. in A. of కాచుట. B. 1. 234. జనులనవనియు గావశ్రుతివి Thou wast born to save the world. గావగాతను BD. 5. 645 it is proper or right to rescue him. కావక without sparing Sar Padya 2. 147. ఉ|| కావకరాజువిత్తము వ కావకలైతెగజూచునట్లులాహావిశరీతమై.

కావచి. అనగామహ్యవీజకమనేవృక్షము. Q.

కావచ్చు, or, కావచ్చును Perhaps—Lit—it may be so. This is the aorist of కావచ్చుట See అగుట and వచ్చుట, కావచ్చింది. It is just ready nearly done.

కావటి inf. of కావడి.

కావటిచెలుక అనగాకావటియుట్లశాళ్లు.

కావడము v. n. To become. The inf. of అవుట q. v.

కావడి A "bangy" or yoke, carried by men; like that used by milk maids in England. Inf. కా

వటి. plu. కావడీలు or కావళ్లు; కంచికావడి yoke borne about by certain Saiva mendicants. కావడివాడు A carrier. కావటిటప్పాలు The Bangy post. కావటిబద్ద the beam of a yoke. కావటికొమ్ము The tip or end of the yoke. కావటిమట్టు The bottom of the net work attached to each end of the yoke. కావటియుట్లు (See ఉట్టి) the rope net work forming a lodgment at each end of a yoke.

కావడు He will not save, or spare. Neg. aor, of కాచుట.

కావరము, కండకావరము Pride of flesh, arrogance. వయగుకావరము the vigour of youth.

కావరి, (plu. కావరులు.) A proud wretch. BD. 6. 174. In DRB. 628 it is a small chamber, or alcove.

కావరించుట To become fat or proud. కొవ్వుట D.

కావలయు v. n. To be wanting. (Debere. Carere.) From కా the inf. of అగుట To be, and వలయు It is translated "must" as, అట్లాకావలయు It must be done so. Governing a dative it is translated thus: ఆదినాకుకావలయు I want that. I must have it. దానికిదిదిరూకలుకావలయు It will take ten rupees. Elsee. where it denotes relationship as. అతడునీకుమేనికావలయు what [relation] is he to you. నాకుతమ్ముడుకావలయు he is my brother.

కావలసిన. p||. Wanted, necessary, due, proper, Requisite, connected, related. కావలసినవాడు a relation. కావలసిన ఆక్షేపణ a proper objection. నాకుకావలసినవాండ్లు my relation.

కావలి n. s. Guard, custody. చేకావలి Alternative, a thing kept as a stand by; a provision. చెయికావలిగావుండేస్తంధము A piece of wood kept in reserve.

కావలికాడు or కావలివాడు n. s. A sentinel, a watchman.

కావలెను. Must, must be (From కా, that is, అగుట and వలెను that is వలసినది) యిదిమీకు కావలెనా do you want this? కావలెననిచేసినారు they did it on purpose. It is used in cursing and in blessing: thus నీకుబ్రహ్మయ్య చుకావలెను May you live a thousand years! నీకట్లాకావలెను you well deserve this punishment.

కావనె (i. e. కావపు) Wilt not thou keep, or protect. The 2d pers, sing, neg, aor, of కాచుట. BRB. 642.

కావి n. s. and adj. Red, redness. Russet, tan, pink, salmon colour, fawn colour, brick colour, tawny hue. శంజకావి the red hue of evening. కావి or కావిరాళ్లు red ochre కావులు. కావికోక a tawny robe, worn by ascetics: imitating the colour of the raw hide, worn by hermits in old days.

కావించుట v. a. (a causal of అగుట) To make, do, compose, invent, perform. The imperative is కావిమ్ము.—చునకల్గించె to break to bits. తనకువుద్యోగంకావించె he got himself into service. శిరకంఠంబుగావించి shaking her head. The same as ఆచరించుట,—స్నానము ఆయనకు గావించిరి Pururavas 4. 192. They bathed him. అభాముకావిస్తరి I made out the sense. తీర్థయాత్రకావించె he go on pilgrimage. హతముకావించుట To slay. శ్రీశన్నకావించుట to put a question. జొన్నలుముత్యములు గావించె he miraculously turned corn into pearls. చాగుకావించుట To trim, set in order. కార్డుకన్నశిబ్బంబుగావించె he strung the bow.

కావిరి n. s. Black vapour, any thing that appears like smoke. పొగలేకనేపొగవలెంచుకునేటివిD.

కావిరి Error for కావలి.

కావు the Imperative of కాచుట to protect.

కావు They are not. (This is the 3d pers. sing. neuter aorist of అగుట.)

కావు n. s. Cawing, the sound of crows: a hollow booming sound. A well or pit. A black mark in the forehead worn for good luck

కాశు A sacrifice, wherein a goat or buffalo or a fowl is strangled. కాశుశుట్టుట or కాశు యచ్చుట To offer such a victim.

కాశుకోడి A certain plant.

కాశుట A wrong infinitive form of అగుట.

కాశుడు The imperative (for కాచండి) of కాచుట to guard save or rescue. R. 5. 183.

కాశుత or కాత or కాశుతక, in poetry, is a precative particle (derived from అగుట) similar to వలెను or గాక q. v. Be it so ! May it be so ! so be it ! శంకుదలిపు గాత May he bestow wealth on thee ! so also in verse. నక కృతనెత్తుడు బ్రోచు కాశుతక May he ever support one by his grace ! అతనిశంకుదళ క్రులజే రు గాశుతక May his wealth be given to his foes !

కాశున. adv. Therefore. Then : Whereupon.

కాశుశుట్టుట. v. a. To throttle.

కాశుపాతర. n. s. An echoing pit, a deep pit for grain. From కాశు or బాశు a hollow sound.

కాశుర, or కాశురు n. s. Mist, fog.

కావేరి * n. s. The river Caveri.

కావైరి A traitor, a betrayer. A. 4. 293. కుత్సిర శక్రుపు|కాశురుడుడు అన్నట్టుగా.

కావ్యము * Poetry : poetical composition : whether in verse or ornamented prose. This name is properly used only of the Ramayan, the Magham, the Vasu Charitra, and other compositions that use a polished classical style.

కాశ; కాశి, కాశె, కాసె. The subligar. The truss of a man's or woman's outer garment, which is passed loosely between the knees and tucked in the waist behind: it is peculiar to the more respectable classes. The హనుమంత కాశ is a garb worn by masquers, with a monkey's tail. This is distinct from గోబి but is sometimes used for that word. A "T" bandage : a swathe, clout, truss, or modesty piece.

కాశము * A sort of reed.

కాశాయము * Wrong spelling of కాషాయము.

కాశి or కాసి Kasi : a name of the city of Benares.

కాశికోక A strong girdle of narrow cloth. A fine sort of muslin.

కాశిచేద A certain pendant worn at the neck.

కాశిశంకుటము * Bloody flux.

కాశ్యర్యము * n. s. The plant named Gmelinia arborea. Roxb. గంధార్యాంగుముడు చెట్టు. SC.

కాశ్యరము * n. s. The plant named Costus speciosus. The paint called కుంకుమము. Dasav. 5. 13. శ్రుష్ట శే|శ్రుష్ట రమాలమనే చెట్టు| క్షీ. జే|కుంకుమేటంకే|శ్రుంసి|దేశభేదే|| SC.

కాశ్యరదేశము * The land of Cashmere.

కాశ్యపి * A name of the earth. కాశ్యపివరుడు a braimin.

కాషాయము * Redness : brick red or tawny : a hermit's dress : a cloth thus dyed (కావివస్త్రీ) ము). Hence కాషాయముతీగుకొన్నది a phrase equivalent to " She took the veil." కనలుచు న్నుది రోప కాషాయముగుచు redness of the eyes through rage.

కాష్ఠము, or కాష్ఠము * Wood. In Telugu this is the usual phrase for the wood used in the funeral pile. కాష్ఠగత్యాన్ని Latent fire : caloric. Vish P. 2. 78.

కాష్ఠ * A quarter, region or airt. A moment, a second Vish P. 1. 60. and 2. 78.

కాశ See కాశ.

కాశము n. s. Cough. Vish P. 4. 200.

కాశము n. s. ఘాశము * Meadow or pasture grass. Food, living, maintainance From కాశము, కబళము.

కాశంత A penny worth. కాశంతలేదు not a bit remains.

కాశడము. అనగా కాసె||కాపినము.

కాశమర్దము| * The plant called Cassia Esculenta. వీరశుష్పాస్వంకసివెండ. SC.

కాశరతీక A certain thick creeper.

కాశరము * A wild buffalo.

కాశరవడ్లు A certain sort of grain.

కాశరి * A wild she buffalo.

కాసారము * A pond or lake.

కాసి A name of Benares. See—శి.

కాసి Fatigue, distress. గాసితుడుట To sorrow: to labour. గాసితుడ Exhausted, wearied, కష్టశుద్ధ.

గాసింతుట. To wear. ధరించుట. G. VIII. 105.

శీ|| శ్రుతితోలుతుచ్చడంబుగ మొల గాసింబిశర్యం గములనుభక్తంబుమాసి| Also G. X. 84. శీ||చెం గావివలి శంబుచెలువార గాసింబిడలము గామేనగంధంబలంది| Also in the Navanatha Charitra Dwip. book 2 page 118 శులుచ గాకుంకుమశంకంబునలది|చెలువార నెరిశుట్టు వీర గాశింబి| పొలు పొండభూషణంబులుచక్క దిద్ది|కలువవూశులడందగ శమునవేసి|. Digitized by Google

గాసికడుట v. n. To labour, to take pains. To be fatigued. గాసికర్ణ Wearied, exhausted. కష్టత డ్. BD. 6. 1002.

గాసికట్టుట v. a. To harass, annoy.

కాసిబేడ A sort of neck ornament.

గాసిలుట v. n. To labour: to be exhausted or harassed. R. II. 36. IV. 23. V. 168. 187. Vish. Pur. 7. 253.

కాసిశుము* Green vitriol, green sulphate of iron.

కాసు n. s. A halfpenny: a farthing. Money. A coin in general, whether gold silver or copper, thus బంగారుకాసు gold coin. మడికాసు Silver (lit. white metal.) అదిశు ధాకరబింబమాకాదుమ

డికాసుకవన్నెచేలువుటన్నవత్తిగాని, వెంకియొక్క వన్నెగలదేవతా శ్రీయొక్క దీపవువత్తిగాని. P. 4. 251. P. 4. 551. కాసైనాలేదు Not even a farthing. The కాసు or farthing was called *cash* by the English, and the coin called ten cash was about one halfpenny: "twenty cash" being a penny, and eighty cash a fanam.

కాసె A "lap," or flap. యినశుకానెకట్టిన Strait-laced, severe in chastity. కాసెలుకొనిరి they girded themselves for battle.

కాసె adj. Appertaining to the stonemason trade; to masonry, or bricklaying. కాసెవాడు or కాసెధట్టు a mason, a stonemason, a bricklayer. కాసెశుని Masonry, building. కాసెయలి a stonemason's chisel.

కాసెకోక A man's girdle. లాగుమీదకట్టుకు నేది. D. కాసెవు (for కాసెవు) A short time, a moment. కాసెవు for కాసెవు, కాసెవున adj. A little. కాసెవు నము a little wax. కాసెవుకూసెవు or కాసెవుకూసెవు a mere trifle, or driblet.

కాహము * or కాహనము * Bathing, ablution.

కాహళము * or, కాహళీ * A clarion, bugle horn or trumpet; to the tapering shape of which poets compare (suras formosae) beautiful legs. HD. 1. 1012. Thus in a description of Venus కహళీలిలత్తంభశుకు మూరూమీశ్వరీంలావణ్య కాహళీతుల్యజంఘాయుగళమంతితాం|| In the Bill. 2. 112. మీతినిలుంకళిరేఖవిల్లుకలువల్ కెంబన్ని రేఖజ్జముల్. లలికల్ కుంభములాకళిం బిశుకదిన్రల్ రంభలు కాహళుల్. here it is interpreted, *the slamen* of a lotus.

కాహిల, అనగాటట్టుకొబడిన, Caught. బిడాల, గా హిలా, లయ, కృకవాకు, A. 6. 10.

కి Ki, కి Ki, ఖి Khi, ఖి KHi,

గి Gi, గి Gi, ఘి Ghi, ఘి GHi,

కి or కు The dative sign, to or for. See note on కు where the various meanings are given.

కి In accounts, a contraction for కిదెడు.

కి * (Sanskrit) pron. What. See కిమ్మనకుండ and కం అంపేకిమ్మనలేదు he cannot say Bo to a goose.

కింక See కిన్క i. e. కినుక anger. భూనాధాగ్రణికింక దక్కికరుణాభూర్నాథుడొగాక. BRK.

కింకరత * Servility. adv. servilely, as a slave. R. 3. 67.

కింకరప్రాయుడు * n. s. Your humble servant.

కింకరి n. s. Anger. కోపవికారము. D. అతిధినినుకోరెనేనియుమతింకరిపడక నూల మాశుగొనక. M. XIII. 1. 55. కింకరిబడకుండిబొంకనేర. BD. 6. 788.

కింకరుడు * A drudge, a slave, a base hireling. A word of scorn, like *myrmidon*, or *creature* అనగాదాసుడు. R. 4. 176. యమకింకరులు the emissaries of Fate. UH. 2. 120.

కింకవాయువు The croup: convulsions that seize children.

కింకిణి * plu. కింకిణిలు Tinkling bells, such as public dancers wear; like small rattles. In old times queens and other ladies wore these attached to their ancles and their girdles. కటికింకణిలు, అనగామొలనూలు.

కింకిరి n. s. Nastiness: merda infantis. కింకిరిచేయుట to be foul. Navan. 315. బిడ్డమేరుగుట, అప్పుడునందునుండోయోనినరునిచీరెత్తానికింకిరిచేయ.

కింగాణి (The OG says కింగాణి, అనగాకొరకానిది.) కింగాణిమును జేయదంగనజాడు. BD. 4. 1104.

కింగురన (Anuk. "saying khing!") Aloud, resoundingly. HD. 1. 621. గొడమనాగముబారెకోల మిల్లారులు జెడరంగదొనదీసింజినిదొడిగి, తెగకింగురనబాపిద్యప్తి శుంధింబి తెగనేయ, గంగురుతురుచుట To stun or deafen.

కించ n. s. Grudge, ill-will. (= నెంజిలి, వ్యాకులము.) Confusion, disorder. కించగావుండె Confused, disordered. See some of the following words.

sav. IX. 350. Vish. 7. 302. DRArAn. 254. H. 2. 230 and 4. 58.

కక్ర శ్రీము * అన గాకంజూరేఖలు. Q.

కక్ర జీనీస్వనము * A chirping sound.

కక్ర రవీకరిమాటలు Jabber, babble:

కక్ర రియుట, or, కక్ర రుగుట, or క్ర—, v. n. To stand thick as a crowd or trees. కక్ర రిసి standing thick, or, crowdedly. {Tightly. UH. 4. 18. క్రక్ర రి చుకకవుంకట వికంచెడు. Babulaswa. 3. 92. క్రక్ర రిసిన so thickset, close-set.

కక్ర శుగ్రు Bur-grass.

కక్ర రుమనకుండ or కక్ర ముక్తు రుమనకుండా With-out opening his lips: silently.

కక్ర గాది Inferior, bad (as paper).

కక్ర గాలి or క్రక్ర గాలి Breeze, gale. BD. 4. 249. క్రక్ర గాలిమాదాకానబొంకడులు, బుగ్గరించినయట్టి మొగ్గు శ్రువులును.

కక్ర కచ (Anuk) Aloud (of chirruping, or squeaking): కక్ర కచనుట To chirp. దాన్నికచపెట్టిరి they tickled her.

కక్ర కాట్టుట, అన గాచ కక్ర తిగిలిపెట్టుట To tickle. Sa. 1. 256.

కక్ర లాట n. s. A scratching.

కక్ర చీలిచెట్టు The orange tree.

కక్ర తుట v. a. To scratch, nip, twitch, pinch.

కక్ర జజ (Anuk) Violently (fluttering) agitatedly.

BD. 3. 1217. కక్ర జజలాడుట To flutter, be agitated, troubled. కక్ర జజలాడుతున్నది It is puzzling. కాంక్షుకజజలాడుతున్నారు they are at their wits end: they are struggling. కక్ర జజత న్నకృణించెను he writhed in agony and died.

కక్ర జజ— See—

కక్ర జాడు The bird called (బర్బర *) Baya; a species of Loxia, or Indian (pensile) Grosbeak;

the oriole; or titmouse; or toddybird. It builds a nest of woven grass shaped like a bottle with the mouth downwards: hence called the bottle-nested sparrow. It is used as a carrier pigeon. See Sir W. Jones, Works, Vol. IV. 353. and Jerdon, Birds, No. 169.

కక్ర జరు n. s. Pulp: the yoke of an egg.

కక్ర గాడు See—

కక్ర కట adj. Stumpy, dwarfish, short in size. కటక పారిన Dwarfish.

కక్ర కట Anuk. creakingly. కటకటబండ్లనారిక Swa. 5. 19.

కక్ర కట n. s. Spite, ill-will. చికాకుకడినాడునాటి

కక్ర కటనగుతున్నది. A. 5. 57. చిక్కిపోతున్నది, కృశించినది. A. 1. 35. కక్ర కర్మ గాపున్నది. and 5. 56.

HD. 2. 917. Vajayanti 1. 86. Vishnu Maya, 1. 150.

కక్ర కటి * n. s. A hog. కుంది.

కక్ర కటిక n. s. A window, a lattice. The gangway, a port, or window in a ship. కటికపావలి a kind of earing.

కక్ర కటుక n. s. Trick, device, point, nicety. కటికలు, చిక్కులు intricacies.

కక్ర కట్ట plu. కట్టలు n. s. Hoofs, of either horses or oxen. The claws of a crab or scorpion.

కక్ర కట్టక Not liking. కట్టకు It is disagreeable. కట్టని Unsuitable. కట్టమె Disagreement. కట్టమెచనము Spitefulness. కట్టకట్టక reluctantly.—See the verb కట్టట from which these words are derived.

కక్ర కట్టింపు Profitable in trade: in demand, కట్టింపన శురుకులు goods that are profitable to the seller, good articles.

కక్ర కట్టుట v. n. To die, expire. కట్టుటరేనినామకట్టురేని What though they be born, what though they die, (Vema) నశించుట. UH. 4. 163. M. 4. 2. 353. To suit, agree, match or meet, to be met.

To gnash. వాడికికండ్లుకట్టుకొనిపోయినది his teeth were set in agony. వానికీనాకుకట్టకు he and I do not agree. నాకుకట్టనివారు those who hate me: my ill wishers. ధరకట్టకనయినది we could not agree on a price. ఆనీళ్లు అననికట్టకరేను the climate did not agree with him. వారట్లయిక్కడికివస్తేనికుకట్టకు If they come here it will be ill for you. అదినాకుకట్టకు that will not suit me. I do not like it. I cannot endure it. కట్టికట్టకవున్నారు They are hardly on good terms.

కక్ర కట్టుట v. a. To attack, meet with; కట్టుకట్టుకొల్పులి the tiger that attacks the deer M. 9. 1. 260.—కట్టుకట్టుట, కడియుట, కడెడుట, కాకుట, పాడువుకొనుట The OG. says కట్టి, అన గాడక్కి, T. 5. III. See కట్టక.—కక్ర కడంకృపానాపాక ములునీ తెగడయ మూలమునానినాకరనికట్టిదిట్ట, కడె, కట్టుగానరికట్టుకొనక. T. 5. 111.

కక్ర కట్టుబడి n. s. Gain on sale: profit.

కక్ర కట్టుము See కట్టుము.

కక్ర కట్ట adj. Short, squat, stumpy.

కక్ర కట్టలు See కట్టలు.

కక్ర కట్టలు See కట్టలు.

కక్ర కట్టలు See కట్టలు.

గిడిగ్రుళ్లు, గిడిగ్రుళ్లు, OG. నమస్తారములు, భక్తిసారము నక్షత్రలు జగత్తు తికిశంధించిన గిడిగ్రుళ్లు యని. H. 4. 294. In Balram. 5. 24. చిరతలు, చిటికెలు Castanets, or a kind of rattle.

గిడిగొనుట v. n. To tighten, be tight or squeezed. గిడిగొన్నచేతుల with clasped hands. గిడిగొనగా tightly, aloud, resoundingly.

గిడిగొళ్లు See గిడిగ్రుళ్లు.

గిడివిడిగా Noisily, clamorously.

గిడ్డ adj. Dwarfish, little, short. n. s. A short person. A small cup. (పిడత.) A small cow. కొడచటిగడ్డ a sickle.

గిడ్డజొన్న See జొన్న.

గిడ్డతనము Shortness, dwarfishness.

గిడ్డి n. s. A cow. గిడ్డవొడ్డి A cow house. గిత్తనిన మేటిగిడ్డవొడ్డి. Sucas 2. 4. 39. పెల్లులోహండికా వల్లకొమ్ములవేలుగిడ్డిము త్రుళ్లనేతిలగిడ్డిగలును, ఆచునెయ్యిపొయ్యదగినవేణుపాతములు. A. 2. 111.

గిడ్డు A hawk or falcon. దేగ. D. But it seems to be the (H.) word for a vulture.

గిరికొమ్మ* A wart, scar, or mole, a corn; callosity. Hardness of the hands.

గిరికొలలాడుట v. n. To tingle or tinkle.

గిర * n. s. A kind, a class: a heap of grain. A field.

గిరనారు Oakum: hemp, for caulking. కిత్రానుపీచు, కిత్రనారబట్ట canvas.

గిరము adv. Formerly, before, previously. అంతకిరము before that time. ఇంతకిరము already, ere this.

గిరవరి* Mischievous, malicious, కిరవవనిత a wicked jade. కిరవవన చరము mischief, a base pursuit, i. e. gambling. కిరవాభావకుడు * i. e. చూయవిడ్డ one who pretends to be a mere child. కిరపుడు * A gambler, cheat.

గిత్త n. s. A young one. గొల్లకిత్త a hussey, a slut.

గిత్త n. s. A young bull.

గిత్తనారబట్ట Canvas.

గిత్తలికాయ An orange.

గిత్తా See కిరనార.

గిడుకుట v. n. To fret, or be cross on waking from sleep. మేల్కొన్నతెరగున మెల్లనకనువిచ్చి, క్రేకే గంటజూచునుగిడికీనీల్చి, ఆచులిచుచుచేతులాదరంబునజూచి. B. X. § VI. 14. యన్నమ్మనివుత్రుడగ్నిలోనురుకేన్ను ద్వంబాదవంగనియదవేనికత్తునేను

నునన్నువదలకతిగివి యెత్తుకొమ్మనుచుచెల్లె శనుడై న్యమున, గిడుకుచుచిన్నికెంకేలకైకొంగుగదియింది మిడిమిడికన్నీరుదెచ్చి. H. 1. 2241.

గిడ్డ n. s. A gill, or liquid ounce, it is one quarter of a సోల. and weighs four dubs. Three quarters of a sola is కూడుగిడ్డలు, or గిడ్డు. The OG. says, గిట్టు, రేఖ A line, a streak.

గిడ్డరి See గిడ్డు.

గిడ్డె See గిడ్డు.

గిరియ A sort of plant. పెద్దకిరియ, అనగాహవశ్యతా, పాలుగలనేలగుమ్మడు. SC. Q.

కిరిముట v. n. To be angry. To be enflamed. కినుక or కిన్. n. s. Anger, heat, inflammation, wrath, rage. [dejected.

భిన్నము * adj. Distressed, in pain, troubled, భిన్నత్వము * n. s. Dejection.

కిన్నర * A sort of guitar. BD. 5. 21.

కిన్నరుడు* A Fairy, a centaur, an eunuch-choiriter, see కింశుక, కిన్నరకంటి fairy-eyed: lovely. Sucas. 3. 98.

గిన్నె n. s. A cup, goblet, or porringer. గిన్నెకొమ్ము A horn used as a cup.

కిన్నెర A lute. కిన్నెరకాయలు the large melons that are fixed to the frame of a Hindu lute, కిన్నెరతట్టుచెట్టు Fiddle-back-tree.

గిన్నెరు See గిన్నెరు.

గిబ్బ n. s. A bull. గిబ్బరేజి, or, గిబ్బచయాలిజోడు, the rider on the bull: a title of Siva.

కిమిడి or కిమిడికల్లు A sort of flint used in making glass.

కిముక* The tree Costus Speciosus. Rox. 1. 58. చెంగలికోస్తు.

కిముడు, అనగాకిదురు. OG.

కిమ్మనకుండాచేయుట To do it without hesitation. "Without whats and wherefores." కిమ్మనకుండాచేసినారు they left him without a word to say.

కిమ్మార* n. s. and adj. "Cimmerian" Dark hued. a mixed hue, the colours of the rainbow. The same as నింధూరము, తిలకండులన్ను క్రేశరవన జా. Variegated: particoloured.

కియ్యవడి The sign ధృ; also an innuendo for కియ్యము.

గిరము* The Anuk to వరము, thus వరముగిరము.

గిరక adj. Short, dumpy. పొట్టి. OG.

గిరక n. s. A pulley.

గిరకతనము n. s. Shortness of stature.

గరకతాడిచెట్టు The short or stumpy palm tree.
 గరకశుడుట. v. n. To fall back, fail. కందములంబులునిర్దులంబులెవ్వచెరుకు గరకశుడె ఆకులు దీగలులికాకయ్యె. Ellana 3. 219. గరక్తుండ with-out hesitation, at once.
 కిరకిర (Anuk.) Creaking, rattling;
 గరగర adv. Round, and round: spinningly, the same as చిరచిర.
 కిరణము * A ray of light.
 కిరతావళి * A synopsis?
 గరశ్రుట v. a. To confuse, throw into disorder.
 గరశ girasa Stubborn, hard, tough.
 గరాకువేయుట To hurl a stone from a sling, to whirl.
 కిరాట * n. s. A merchant? Vasu Ch. 1. 10.
 గరాటువేయుట v. a. To whirl (as a stick at a mark); to hurl or sling a stone. రాక్షుశ్రుచ్చుకా నిగరాటువేళిరి they flung stones at me.
 కిరాత * or కిరాతక * adj. Savage, barbarian. కిరాతక దేశము the land of savages.
 కిరాతిని * Indian Spikenard. W.
 కిరాతుడు * n. s. A barbarian, a savage.
 కిరి * A hog.
 కిరి Small, little. కిరిపాగ thin smoke.
 గిరి * A hill, a mount.
 గిరి * n. s. A circle. [లుట.
 గిరి * adv. Sideways, with a sweep. See గిరిత్రా
 గిరిక n. s. * A mouse.
 గిరికన్య * Daughter of the hills; a title of Parvati.
 గిరికర్పిక * A certain plant. కిరివళిత్రాయాం, లెల్ల గిరియచెట్టు. SC. H. 4. 20.
 గిరిగటలు A sort of castanets. BD. 2. 36. బళవని పానంబుగిరిగటల గాబట్టి కేళికలనేయు. Charitra. 2. 661. గడనూడిక శిశిగిరిగటలు కేళికలు. BD. 2. 142.
 గిరికెలికప్పుట v. n. To take a turn, to go round.
 గిరికొనుట v. n. To surround, or encircle. చుట్టు కొనుట. హరియన్మనంబు జేరియటుజూతుగదాగి రిగానిశ్రున్నారచ్చుట, తరుణులుకోటాను, కోట్లుకన్న ధ్యమునక. Ila 2. 150. to be covered or spread as a plain with dead bodies. అరవరలైనరథంబులు నెరిచెత్పంబడినయశ్యనికరంబులు బెండరుచు గకూలినకరులునుగిరికొని యెనుగుమరమున మేదిని తలమెల్లక. M. 6. 2. 141.
 గిరిగ n. s. The ancle?
 గిరిజ * The hill-born goddess. Parvati.
 గిరిధరుడు * An epithet of Krishna "who bore mount" Govardhan as an umbrella.
 కిరిపిల్లాండ్లు Small rings worn on the third toe.

గిరిభిత్తు * The "render of mountains:" i. e. a thunderbolt. వజ్రాయుధము. D.
 గిరిమల్లిక * See కుటజము.
 కిరిమెట్లు n. s. Creaking slippers. i. e. leathern sandals. See కిర్రు.
 గిరియకము * n. s. A toy, a plaything.
 కిరియుట To be tight. దాకతీవనుబుత్తుడండ చేరిచి మెడకిరియంగనురివిగియించుదాన.
 గిరిశాకు n. s. అనగా, రంపెళుకూర. A. 4. 173.
 గిరిశుడు * n. s. An epithet of Siva.
 కిరిస్తాను adj. Christian.
 కిరిటము * n. s. A crown.
 కిరిటాకృతి * Conical, like a cone.
 కిరిటి * Crowned: an epithet of the hero Arjuna.
 కిరిటివచ్చు * The oriental emerald, a greenish variety of sapphire.
 గిరిశుడు * n. s. An epithet of Siva.
 కిరుకుట To erase, scratch out, to strike through a written line.
 గిరుక్కున adv. Round and round: whisking. గిరుక్కునతిగెను or గిరుక్కునమల్లెను he turned suddenly.
 కిరుశ్రు, అనగా చూశ్రు, బెరుకుచూశ్రు. OG. A wink.
 కిరుశ్రుట v. a. To twitch, or stretch, as a limb, or the ears, or the eyelids in winking. మైగిరుశ్రుట To stretch the body on waking. కిరుశ్రుకొనుట To wince. అనగాకొండ్లనుకిరించుట To wink. M. X. 1. 121. In A. 4. 222 it is rendered ముప్పైచేతపాడుచుకొనుట.
 గిరుశ్రుట, or, కనుగిరుశ్రుట To wink. A. 4. 73. స్థా లిత్యములబయలు జేసికనుగిరుశ్రుశభక, ఘోషన చేయమనిశభవారికినేత్రముచేతనూచించును.
 కిరుశు, or, కిరుశుకతి A small sword.
 గిర్రన (Anuk) Aloud, round and round, rapidly. BD. 4. 286.
 కిర్రలు or కిర్రు, n. s. A creaking sound. See కిర్రు.
 కిర్రు See కిరకిర Creak, whirl, turning round.
 కిర్రుకిర్రన Creakingly. Suca. 3. 430.
 గిర్రన adv. Round and round.
 గిర్రుశ్రురుగు or చింతగిర్రుశ్రురుగు A large and noisy cricket that lives in trees.
 కిర్రుమాను n. s. A turn-stile (lit.) A creaking bar.
 గిర్రాడుట v. n. To whirl, spin, whisk round. See గిరి. Contracted for కిర్రుతాడుట.
 కిర్రుకొనుట v. n. To creak, or make a slight sound:
 ఖిలము * adj. Waste or unploughed: Dilapidated, in fragments.

the body: the evil eye: mischief done to infants by the touch of an impure person. Angri-ness. కర్ణిశరు A. 4. 215 కర్ణిశరుడుశుకా

వనశ్చుగించెడుకరణి, అనగా కోపశ్రయము క్రమై ననే త్రోవమునునివారించును. an angry glance.

కిశీరనీరు humours in the body. పొట్టలోకిశీరరు వెళ్లాలానతోక్తు తాను i. e. I will kick out నీపే గులు.

కిశలము, కిశలము, or, కిశలయము * A sprout. చిగురు.

కిశలత్తి. అనగా తలదడవి. OG.

కిసాలున (Anuk. of laughing) Aloud, out.

కిసింపుట, అనగా కప్పించుట.

కిసినగుదియ A kind of club. HD. page 42.

కిస్పన్నునుట To growl.

కి (Contracted for కింది) Lower, under; See కిచూ త్తి &c.

కి (Anuk. of crying or wailing or buzzing) కిపెట్టు ట To whimper, to buzz.

కి|| In poems denotes కితి a species of metre.

కింకరించుట To scream or yell.

కింకారము * కింకృతము * n. s. The roaring, a yelling. (Anuk.)

కికటులు Savages A. 4.33. నెర రౌతుకికటశరాలీవార వాణిభవత్ అనగా, బోయపాండ్యయొక్క బాణ శుం క్తికికవనమైన. A. 4. 316. ఉగ్రకికటోర్వీ, అన గా ఉగ్రులైన, శూరులువుండేభూమి.

కికళము * n. s. A bone. యెనుక. A. 6. 17.

కికామండలమును adj. Thick, impenetrable. కికా మండలమును శరయూ కాననమునకు, అనగా యెడ లుండు శ్రేణిశరయూనది తీరమండలి అడవి? P. 2. 8.

కికారాశ్యాము * A dark forest, a wilderness.

కికుట v. a. To scrape, scratch, draw lines, erase.

కిగంటిచూపులు Downcast glances.

కిగడుపు The abdomen or "lower belly."

కిశి (Anuk: whining) Shrilly.

కివక Apparently the name of of a certain tribe of hill people or savages; and in modern days it is the name of a certain tribe of robbers. Hamilton (Buchanan's) Eastern India. 3. 40. Friend of India 19 Oct. 1843, page 659; in Madras Athenæum 1843, page 523. కివకము a hollow bambu. కివకలందులము Kalahas. Mah. 3. 48. the pearls of gum (tabasheer) found inside bambus. కివకస్పృగము A hollow groaning sound. As that of the wind passing the mouth of a tube.

కిచరబాచర In confusion, jumbled.

కిచుట v. a. To scrape, scratch, erase: to draw lines, to tear, lacerate; to lance a palm tree, or tap it for juice. To abaxo. కంచుకిశినట్టుగా. శలికె She spoke shrilly.

కిచుముర్ర n. s. Leathern bellows. కిచుకిచునకతి కి తోలుతిత్తి. Ita. 4. 135. శక్తి రెక్క చూచి మెత్తలోన త్రమిల్లు కిచుముర్రకూతులు.

కిచునునుట To squeak.

కిచురాయి n. s. Cicada, or cricket. See on ఇలకోడి.

కిచులాడుట To squabble, brawl, contend, squall or scream.

కిజాడుట v. n. To haggle, raise difficulties.

కిజా n. s. Hagglng. కిజాపోరుట To haggle.

కిటము * A worm, insect, maggot.

కిటకము * A worm, an insect. ఛరకిటకంబులు wretched mortals, human worms.

కిటమణి * or, కిటరాజము * The fire fly. HD. 1. 1901.

కిటు A tire, course, layer, stratum, range. A line, mark, stroke. గోడవక కిటు పెట్టి నాడు he built one tier.

కిటు n. s. Disregard, scorn. ఉచుచు. D. M. 4. 2. 47. M. 4. 1. 64. కిటునకలుచ్యై he sent them away with scorn. Or శుభము pride: thus కిటు గంపించెడక. M. 4. 2. 79 I will crush their pride. M. 9. 1. 122. DRY. 1246. BD. 3. 170. కిట్టురుచుట or కిట్పర్చి. Suca. 3. 96. To crush, ruin.

కిటుట v. a. To push away, rebuff. కనుగిటుట To wink. డోడులుగిటుచు grinning with fury. BD. 5. 783. చిమ్ముట. D.

కిట్లుబద్ద A measuring staff, a ruler.

కిడిశీలు * The sweepings or refuse of grain.

కిడు n. s. Evil, harm, misfortune, danger plu: కిట్లు (కగ్గిణ) M. 5. 3. 192. Parij. 1. 62.

కిడు adj. Bad, evil, base, low. కిడుజాతులు low castes. Charitra. 357.

కిడుపురచుట v. a. See కిద్దురచుట.

కిడుమేళ్లు Both good and bad: both sides of a question.

కిద్దుడుట or కిద్దుడుట v. n. To be vanquished.

కిద్దురచుట v. a. To vanquish. యట్టినుహంతులు మ్మ తికలందినచో దృతికట్టి దేనిలో గట్టకయందగిద్దురచి గల్వక. TUR. 9. 79. శరయోధవరులగిద్దురచిన శరణి. Dab. P. 239. M. 1. 3. 275.

కిర n. s. A line: lancing or pricking a tree. కిర

గీతకాలము the season for tapping the palm tree.

గీత * n. s. The poem called గీతపద్యము.

గీతము * n. s. Song, music. Name of a certain Sanscrit metre.

గీతకట్టె A tool used by carpenters for drawing parallel lines: it is shaped like a small hammer. Also called కట్టికాము.

గీతకుంచములు Short measure; not heaped up and pressed down.

గీతకొల Measure not heaped but struck off.

గీతి * n. s. Song, metre. A species of metre: which in poems is contractedly written గీ.

గీతు n. s. A cocoanut bough (మట్ట) with the leaves plaited so as to form a mat.

గీద్యశము * What sort of? like what? qualis.

గీదొడ The inner part of the thigh.

గీనాశుడు * An epithet of Yama or Pluto, god of death.

గీనీడ n. s. The "under shadow," or darkness under a lamp &c. Glimmer, gleam, through a crevice.

గీనిరుభూమి Land which has water "under it," where the springs lie close to the surface: called in Bengal కేళిరభూమి.

గీచెట్టుట To whimper, wail: literally to cry. To buzz, as gnats.

గీము n. s. A chamber, a house or home, a dove cote. విందారగింతు, విచ్చేయక, దగు, కూగిములందు, ననిమునిజనకుం, దంతులకు, రాకమునువలె, యిందు ముఖం, నూనిగొనుచు, నేగిరివేకె. R. 2. 136. శుడుచులువైదలు మేముక, బడిరాయక వెంటదొంటునుననుమి వెంబడి, దిరుగుచు, గీములనే, యిడుములులేకుండ, యుండు మెయ్యెడలందుక. R. 2. 7. నను శుచ్చరాకట్టుశని, గీముల, గడంబ, రవ, మేదియుండు పారావరములు, అన గా, నున్నటిశుచ్చలనేరత్నముల తోతీర్చబడిన, శునికరమైన, గూళ్లలోనుండి, ధ్వనిలేకుండా, శ్రుంధినమువంటి, పావురములు. IIa. 4. 58.

గీయ (Anuk. to హూయ) L. VIII. 100.

గీయమాసము * adj. Cantabile; what is to be sung: vocal.

గీయట v. a. To scratch, or scrape. To strip off leaves: to tap a palm tree by cutting lines in it. ఆకులుగీతకట్టె a large knife for stripping off leaves, a pruning knife. Compare గీచుట.

గీచ n. s. A line, an outline.

గీర or గీరె Herb, vegetable, greens.

గీరము * n. s. A parrot. గీరబహుత్రికభలు The "seventy-two" Tales of a Parrot.

గీరబాలింజ A boyish game called అచ్చనకాయలు.

గీరవాణి * Sweet voiced, having the note of a parrot.

గీరుకొనుట v. a. See గీచుట.

గీరుగాజులు A sort of bracelets.

గీరుట v. a. To tear, scratch, scrape, comb or smooth the hair with the fingers. వానినగించిన పువ్వుకూరిమి మారగి పుకొనకోట చిటుక్కున గొచ్చు సొక్కకె. T. 2. 95. తనప్రేమబయిటబడెటట్లుగా అతన్నెగోకును.

గీరన * n. s. A hymn, laud, psalm, anthem. Praise, encomium. A certain class of metres or tunes.

గీరనియుడు * Glorious, praiseworthy.

గీరి * n. s. Fame, glory.

గీరించుట * v. a. To praise, laud.

గీరితము * Ordained, praised, quoted, mentioned.

గీర్వులు Anuk. used as an echo to నేర్వులు.

గీర్వాణము * n. s. Sanscrit: literally, the language of the gods.

గీర్వాణుడు * A god, a deity.

గీల * n. s. A flame.

గీలకము * n. s. A pin, wedge, or bolt, which keeps all fast. The master spell: the key to a puzzle or rule. The "motto" to a spell or exorcism which forces a demon to speak. "The thrilling verse that wakes the dead." See కీలుకు.

గీలకట్టుట, అన గావులుకుట. OG.

గీలారి plu. గీలాడ్లు. A herdsman: a hired labourer.

గీలి * A title of Agni, the god of fire.

గీలింతుట v. a. To put on or in (flowers, shoes &c. to another,) to deck with, insert, set. చన్నులగిలించి putting it to or on her breast. తలకగీలింపె మద్యపుటమును she put the pail on her head.

గీలినము * adj. Bound, tied, knotted.

గీలు n. s. A joint, a hinge. Pitch (not tar.) The point of a riddle. చేతికీళ్లు The joints of the hand. వాడకీలు Vema. 628. Rosin and grease melted together to pay ships with., కీలుచాచు a tarpaulin. కీలుగోవురము Radha. 2. 149. a

castle or chamber that turns on a pivot. A hinge, కీలుగరుత్తంకుడు An automaton eagle. కీలుకాడు the engineer, machinist or contriver కీలుగాడెడలించి గడగినబొంబులకైవడితురంగప్రబంబు M. VII. 3. 72. కీలుబొమ్మ An automaton statue, or puppet. కీలుకత్తి A folding knife or hasp-knife.

కీలుకొనుట v. n. To be united, join, be composed.

కూడుకొనుట, కెంపులచెక్కడంపుకని గీల్లానుబం గరుపావలెక్క, కెంపులు చెక్కడపుకనితోకూడు కొన్నటువంటి Radha. 3. 13. కేవల పాపకర్తము లగీల్లానియంస్తుని శౌటకోటికి Vish. P. 2. 304.

కీలుకాలుపుట v. a. To fasten. To unite, lay, put.

తలయట్టుతోగీలుకాలిపె, శిరస్సును మొండెముతో చేచెను. BD. 6. 55. మేఖలావలయము గీలుకొల్పరువణ R. 4. 144. దువనసూను మేనందాను ప్రశరములిరువదియేను వెసంగీలుగొల్పనిభవురనా ధా. M. 6. 3. 112.

కీలుగంటు A knot or crest of hair.

కీల్లుడ A woman's plaited tress of hair.

కీళ్లు Griefs, plu. of కీడు.

కీవాడ. or కీవాటి or కీవాళ్లు. The vacant space round the village, ఊరిచుట్టునుండే పాటిపాలము D.

కీశము or కీశడు * A monkey.

గీష్పతి * An epithet of వృహస్పతి Vrihaspati.

కీశర or కీశరతిత్తి, అనగాకీసా, జేబి A purse, a pocket. The fourth part of a weight or quantity. H. 4. 194. కీశరమధ్యస్తము dishonesty in arbitration.

కు కూ యి యూ గు గూ ఘు ఘూ

కు To, For &c. &c. The sign of the Dative case : which when following a final ఇ becomes కి as వానికి, వారికి and elsewhere is కు as చూకు, తోటకు. This is usually interpreted To or for but may be translated by nearly all the English affixes, as may be seen in every part of the English-Telugu Dictionary. The following are a few instances from the first pages of that book. ఇంటికి to the house : at the rate of. కడకు, చివరకు at last. చూచుటికి at night. పెట్టుకు at the worst. పెట్టుకు at

the best. పెట్టుకు after all. పులిబారికితప్పినరే దిక్కెవడిక Like a fawn escaping from before a tiger. అతనిబారికి నార్యలేక Unable to stand before him. వారానికిరెండుసాలుకా Twice a week. శంపత్సారానికివకసారి Once a year. చావుకునిద్ద మైపుండగా When he was about to die. యిదివరకు about this time. అక్కడె దికిపోవలెననిపుక్కువై being about to go there. ముప్పయ్యేండ్లవయసుమట్టుకు about thirty years old. అతనికివచ్చుటవచ్చినారు they came there after him. శుగానికిశుగమెక్కువగావున్నది It is half as big again, as large again, as much again. సారికిసారి again and again. కావలసినమట్టుకు as much as is necessary. చానిరలంపునాకుఅప్పుడు అగుచడలేదు I did not perceive what he was at. యెంతమట్టుకు how far. అప్పుటప్పుటికి every now and then. నలుగురి కి తెలుసును every body knows. నెలకునెల or నెల నెలకు every month. అదివరకు until that. ఆకా దికి thus far. నాకు తెలిసినమాత్రము as far as I know. తిప్పకొనిపోవడము నాకు మేలనితోస్తుంది I am for returning. మాటకుమాట or మాటమాటకు Word for word. దానికిబదులుగా instead of that. అట్లాచేసేవేళకు If they do so. అరకోశు కురక్కవ less than a mile. తనికీమాలిన Fruitless, useless. పొయ్యేటందుకుబుద్ధివున్నది I should like to go. ఆతడుశీజీవుడైవుండినమట్టుకు as long as he lived. కావలసినమట్టుకు as much as is requisite. మీకుముందరకా నావయస్సువున్నది you have a long life before you. వానికి ప్రాణము నిలువదు he is not long for this world. యేలినవారికిజయము జయము Long life to your majesty. మంత్రిమట్టు కుకాదు not even so much as the minister. అది నాకుతోచదు I do not suppose so. అది నేనుచే నేటందుకువల్లలేదు I have no means of doing it. వకనాటికిన్నిదినడు he will never agree. వకనా టికిన్నిచెప్పడు he never says so. దీన్నివాడికినేర్పే టందుకు అసాధ్యమయినది there was no teaching him this. ఆగుర్రమునాకువద్దు I do not want that horse. అందుకుశ్రతి in answer to that, instead of that. దుర్మార్గమునకులోనై being of wicked heart. యిట్లాచెప్పినకాడికి upon his saying this. కడియూచానికిపెట్టెను I put the

bracelets on her hands. వానికిచేటుమూడింది
 It is all over *wish* him. In the following
 phrases it is translated From. అత్తుటత్తుటికి
 from time to time. నానాటికి from day to day.
 వాండ్లకుమరుగుతరిచినాడు or వాండ్లకుచాచినా
 డు he concealed or hid it from them. అదియి
 క్కడికినాలుగుకోసులదూరమున్నది it is eight
 miles from hence. చెన్నకట్టణమునకుకంచి అయి
 దు అసద Conjevaram is fifty miles from Ma-
 dras. యిందుకు తప్పినదిచించకూడదు From this
 rule you must not depart.

కు * In Sanscrit composition signifies Bad, vile,
 as కుయుక్తి a wicked device. కుమతి a bad
 disposition. కుహోద్యము a vile prank.

కు|| A contraction for కుంటుట or for కుచ్చెలు a
 certain measure of land.

కు|| A contraction for గురువారము Thursday.

కుంక A wretch, a slut : (the word originally
 meant a widow) శ్రుట్టుకుంక A virgin widow.

పోరాకుంక go along you wretch.

కుంకటి The gen : of కుంకుడు q. v.

కుంకటివేరు The tap root from which the others
 grow. [లు D.

కుంకట్ల plu. Curls or ringlets of hair. ముంగురు
 కుంకుట v. n. To set. as నెలకుంకె the moon

went down. See కూకుట.

కుంకటిమూగ, కలవింకపక్షి A sort of shrike.

కుంకుడుచెట్టు The soap nut tree.

కుంకుడుకాయలు Soap nuts, Sapindus emar-
 ginatus.

కుంకుడుపురుగు The insect called a lady bird. C.

కుంకుడువేరు See కుంకటివేరు.

కుంకుమ * n. s. A fragrant cosmetic or rouge,
 composed of turmeric, alum and lime juice.

కూతురికి కుంకుమకు గాను యిచ్చినఫహామి land
 granted for pin money.

కుంకుమకేశరము * A certain fragrant cosmetic.

కుంకుమపుల్వ Saffron.

కుంకుమము n. s. Saffron. జాఫరా D.

కుంకుట, కుంకటిదుట v. n. To sink, bend, hang
 down. To give way or yield. To diminish. క్రుం

కుట, జానిపొంగుయింకాకుంకలేదు his freshness
 is not yet gone off: he is in high blow. ఈజ్జ

రమువ్యాధిబలమునుకుంకొట్టింది this fever broke
 him much. See note on రగుట.

కుంచ or కుంచె A whisk or small brush.

కుంచము A measure of grain : four manikas : one
 quarter of a toom. In accounts it is marked ల.

కుంచకోల The crooked pole used in opening the
 gate of a pagoda.

కుంచనము Sinking, humiliation, diminution.

కుంచించుట v. a. (causal of కుంచుట) To sink,
 diminish, do away, lessen, shorten, humble,
 deduct.

కుంచిక The key of a lock.

కుంచిని n. s. A painting brush, a brush or whisk
 for flies. A card or teazle for wool.

కుంచియకోల See కుంచకోల.

కుంచీ A cap with a flap behind, worn by boys.
 A whisk to drive away flies with.

కుంచుట v. a. To diminish, do away, remove.

అజాకుంచుట To underrate, undervalue. To
 stint, pinch. To sink, or depress.

కుంచె n. s. A brush, a whisk ; a card or teazle
 for wool, a *chauri*, made of peacocks fea-
 thers. గుడ్డనుకర్రకుంచెగాకట్టినాడు he fast-
 ened the cloth as a wisp on the pole.

కుంచెకోల See కుంచకోల.

కుంచెడు A measure-full. See కుంచము.

కుంభము * A nosegay, a cluster of flowers.

కుంజ n. s. A post, prop, a small pillar of wood.

కుంజగుంజ A forked stick used as a prop. పో
 టుగుంజ the same but larger.

కుంజ * The small shrub called కురింజ or abrus
 precatorius. Land that produces salt. D.

కుంజము * A thicket, a bower, or arbour.
 పొదరిల్లు.

కుంజరము * An elephant. కవికుంజరుడు a great
 poet. జూనికుంజరములు the noblest of hermits.

కుంజరాశనము * Elephant's food, an epithet of
 the రావిచెట్టు.

కుంజారీరేలు A sort of red silk petticoat.

కుంజళ్లు or కుంజలు, A certain school punishment
 both fatiguing and ridiculous.

కుంజ n. s. Pulp ; pith.

కుంజుట v. a. To pull : to wash clothes or to mangle
 linen.

కుంజకొనుట v. a. To haul, pull, draw by force.

కుంజనుగుకు Mocking. Bear's play ; gibing,
 joking.

కుంజపిట్ట A sort of mocking bird, like a red owl :
 also called పిట్టలరాజు.

కుంజాలాడుట To struggle.

గుంట A slut, a brat ; చిన్నగుంట or చిన్నబొంద a slip of a girl.

గుంట or కుంట n. s. A pond, pit, hole of any kind. అరిచేరిగుంటెడు as much as can be held in the hollow of the palm. వానికన్నులుగుంటలుశుద్ధవి his eyes are sunken. గుంటకు దారిగా as easy as drinking water. వానికి ఆ గ్రంథము గుంటకు దారిగావుచ్చును he knows the book familiarly. A certain square measure of land, of which there are two, the greater and the less. See గొర్రు. One గొర్రు contains fifty పాక్షగుంటలు ; or one hundred and twenty five చిన్న కుంటలు Sixty four guntas make one కుచ్చెల. These measures vary in various parts of the country, as the " field" is merely as much land as one " pond" can supply. At Bombay it is a square chain of 1089 square feet : one acre is equivalent to 40 guntas.

గుంటక A harrow. పొట్టిగుంటక a small harrow.

గుంటకగుడ్డలు The two pieces of wood in a harrow that connect the block with the front iron piece.

గుంటకదిండు The cross log of wood in a harrow.

గుంటకశులుగు The iron part of a harrow.

గుంటకపాయుట To harrow.

గుంటకయడ్డ The block of wood in a harrow.

గుంటగలగర The shrub named Trailing Eclipta : verbesina-prostrata, a medicine used in fevers. Ainslie 2. 129.

గుంటగలిజేరు See గుంటగలగర or భృంగరాజము.

కుంటగించుట v. n. To limp, halt.

గుంటబిచ్చి, గుంటబోళ్లు Playing at marbles.

కుంటముళ్లు A sort of fish. H. 4. 224.

కుంటి adj. Lame, crooked. గాలికుంటి windgalls, rheumatism.

గుంటి A field. దున్నదానకు భాగించిన పొలము. D.

కుంటికుతాళి A cripple.

గుంటికె See గుంటక.

కుంటిరసము Lameness, a crippled state.

కుంటినికలు Procurers. కుంటినికలకచ్చు కోడగలకు నిచ్చు Zacc. 7. 126.

కుంటు n. s. Lameness, crookedness. కుంటు పట్టి వ్రాశినాడు he wrote-crookedly.

గుంటికోవి A firepot, a rocket in an iron tube on a pole : a sort of firework fixed on a pole. See పుట్టదిచ్చి.

కుంటుట v. n. To limp, be lame.

కుంటుశుడుట v. n. To fail, or break down as an

undertaking. విఘ్నహట, అశుభకర్మాలకు దాని కొంచి నిజభార్యంజాచినిభావ్యురాల, శుభిత్రంబ గుపార్యణంబున వలీలంబెంటువైచి కుంటుశుడం జే నితివ్రాధకర్మమని. Jaimini 4. 111.

కుంటెండ్లు or కుంటెనకుచ్చులు Large gold earrings. కడియాల కుంటెండ్లు గుంట లాడ్డణంబు Chand. R. V. 2. 21.

కుంటెన n. s. Pimping. In the Saiva (Jangam) legends, Siva is represented as frequently acting the part of a pandar. See the tales in the Basava Puran, book IV. 1485. the Lila (I. 310) the Sananda Ganeswaram (3. 55) and the Bhalla na Charitra : wherein the Bhactas or Worthies appear as masters, and Siva is their humble slave. కుంటెనకత్తె A bawd. కుంటెన కాడు A pimp. కుంటెనబాములు or కుంటెనపాట్లు pimping.

కుంటెనకుచ్చులు See కుంటెండ్లు.

కుంఠము* adj. Lazy, dull, blunt. మొక్కపోయిన ది, మొద్దుదిచ్చి. D.

కుంఠనము Hinderance, check.

కుంఠితము* Hindered, checked.

కుంటిభాతుడు * Defeated. B. X. § XI. 32. he who has failed.

కుండ n. s. An earthen pot. కంతుకుండ a bell metal pot. A gilt ball on the crest of a tent &c. నాకుకుండకాలదు I have nothing to make the pot boil.

కుండము n. s. An earthen pot. SC. A pit or pot for receiving and preserving consecrated fire.

కుండం The white faced black ape.

కుండంబిట్ట A sort of pigeon. వాత్సూహః SC. The gallinule. W.

కుండగొయ్యి n. s. A stubborn brute.

కుండగోళుకలు* Low caste bramins : misbegotten knaves. See the Laws of Manu. III. 174. But in HD. 2. 999. the united phrase is applied in scorn to one man.

కుండరసము A hard or cruel temper.

కుండన్న A rustic deity worshipped by potters.

కుండబంతి The game called hockey.

కుండము A pit. a fire pit, an altar, place for burning a widow.

కుండలము* n. s. An earring.

కుండలి* n. s. A snake, serpent. A ystic phrase for the spinal marrow. కుండలిస్థానము equiva-

lent to the pineal gland. The same See on శుశుమ్న, కుండలిక* or కుండలిక త్రి * The same. Compare Ovid. Metam. XV. 390. Sunt qui cum clauso putrefacta est spina sepulcro Mutari credunt humanas angue medullas. Vasu Ch. Pref. 71. Heyne says, A name of the తెగ్గ, తిట్టెచెట్టె, కుండలినాది.

కుండలికరణము * A cancelling mark : a cancel mark drawn round an erroneous line, which ought to be erased : the sign [o] sunna or zero being placed at each end : or a circle is drawn round the word.

కుండవర్షనము * A sort of tree, L. 3. 32. కుండ వర్షనములును కొండగోసులును.

కుండా (Postpos.) Through. by. by means. of. adj. Brave, courageous.

కుండాతనము Rudeness, roughness. Dryness, abruptness.

కుండ్లిక * n. s. A student's water pot : a pitcher.

కుండ్లిక A metal vase or jar.

కుడిగుడికుంచాలు A certain boyish game. Vish. P. 7. 211.

కుండిక A metal vase or jar.

కుండి A button.

కుండు infi. కుంటి plu. కుండ్లు A rock. A ball or bullet. A lump. A weight (or stone) for scales. కుండుగుర్రము A stallion or stone horse. వెండికుండు a kind of dog. కైరళుడు, క తెరళుంకా, వెండికుండు Manu. 4. 42. A polishing muller, used by masons in plaistering. కటి లకుండు (or కుండా) The iron hoop that forms the lip of a leather bucket. కుండుతుట్టింది the drink went the wrong way, or got into the wind pipe. తర్వతము D.

కుండు adj. Round, globular, spherical.

కుండుక A harrow. See కుంటక.

కుండుకొట్టుట To smoke the drug called bang.

కుండుకోవి A small cannon, a swivel. See కుటి కోవి or తెట్టెద్దు.

కుండుకుర్ర A round settlement or డెల్టా.

కుండునూడుకొనుట To unite, to make one common effort G. IX. 65. అశ్వుడందరును వావా కారం బులకొండునూడుకొనినవరింకుం.

కుండుడు * See కుండగోళకుడు.

కుండుతలినవాడు. Wounded by a bullet.

కుండుములుపు గాడులనేతమ్మి. The bird called stonechatter, goatsucker, or icebird. Lit : The stone cutter : so called from its bittern-like

note. See Madras Lity. Socys. Journal, April 1840. page 234.

కుండువేయుట To fire a gun : to die.

కుండువేళికాల్పుట To fire a ball at.

కుండుసూది A pin.

కుండె n. s. The heart. The breast or chest. Cour- age. The apple of the throat. This word is often used in the plural. కుండెలు (corda, in Latin) with a singular meaning, కవులుకుండె తిరుతీసుకొన్నారు The poets are full of audacious expressions : they pourtray the heart.

కుండెతుట్టింది I have got a pain in my breast, a stitch in the side అనియెడునాకుండె. O that my heart would break. See కుండెనూడుతుట్టి under నూడు, కుండెతుట్టింది The drink went the wrong way, got into the windpipe. కుంబి

కుండెలుగల Staunch, having a strong heart.

కుండెకాయ The heart. Also applied to the liver.

కుండెలు The heart. See కుండె The chest, the breast.

కుండ్ర n. s. The upright roller of a sugar mill. A 4. 191 రాట్లంపుకుండ్రలనా, చెరుకు గానుగ యొక్క కోలలోయనగా.

కుండ్రకుంకగడ్డి A sort of bulrush, The stone rush. See కుంక.

కుండ్రదనము n. s. Roundness. A circle.

కుండ్రన n. s. Roundness. A round.

కుండ్రలి, కుండ్రనైన adj. Round.

కుండ్రాయి A round stone, a muller, or stone pestle.

కుండ్రించుట v. n. The stomach to turn when feeling sickish.

కుండ్రించు n. s. Sickness at stomach, nausea disgust.

కుండ్రదండ A necklace of beads.

కుండ్రరేకు Gold marks in a selvage.

కుండ్లు Plural of కుండు.

కుంత n. s. A pit, a hole. See కుంట, a hallow, a dell.

కుంతము * n. s. A spear, a lance.

కుంతలము * n. s. A curl, tress, or ringlet,

కుంతలదేశము * A country : apparently that about Bombay.

కుంతి * The name of the mother of the Pandavas.

కుంజము * n. s. The jessamine. Jasminum multiflorum, called మొల్లపువ్వుము; కుంజదన

a maiden with teeth pretty as blossoms. కుంజనాటకము a kind of play.
కుంజకము * Hindrance. Defect. కుంజకముగా శ్రుదేహూది Waste land. కయాశీవలము.
కుంజనము Solid gold : fine gold.
కుంది n. s. A corner, మంచారనాధునేమరిపాటుగాంచియాగుందినెటనుండియే తెంచెప్పడు Navan P. 273.
కుంది or కుండె, కుండెన n. s. A rim, a ledge placed upon a mortar, to prevent the falling of the rice &c. when beaten in it.
కుందించుట v. a. To grieve, to afflict, to crush, కరణచతుష్టయగతులగుందించి crushing the lusts. L. 6. 114. గుట్టునామాంచే గుందించినపు వట్టి తెల్పించెద. L. 6. 65. దెండముగుందింశంగాదు R. 5. 73.
కుందికుందికాళ్లు or కుందికొట్టు Leap frog or a game at hopping. Vish P. 7, 211.
కుందియ See కుంది.
కుందు n. s. Affliction, grief, Dejection, repentance.
కుందుట v. n. To pine, sorrow, be mortified, down cast, dejected. To sink under affliction. G. 5. 63. ND. 3. 1231. T. 2. 75. 3. 77. H. 2. 135. Mand. 3. 10. L. 4. 207. కుంజక Unfailingly, without yielding ; without grieving. R. 5. 73.
కుందురు A sort of darnel or weed that infests corn land.
కుందురుకీ The olibanum tree that produces frankincense.
కుందురెల్లగడ్డి A reed of which pens are made.
కుండె See కుంది.
కుండెనగిరి A certain game among the boys.
కుండెన చెట్టు A sort of tree మంచికుండెన and వెత్రికుండెన of two sorts.
కుండెనశ్రుకొమ్ము n. s. A kind of tree.
కుండేలు n. s. కుండేటి: కుండేళ్లు A hare.
కుండేటిఖండము Hare lands : a red clay in which hares are found usually.
కుండుటి A chafing dish, a goldsmith's portable furnace యిదికుండుట్లొకతామరమొలిచినట్లుపున్నది this is a perfect oasis in the desert. A proverb regarding that which is admirable but of base origin.
కుంభాకము * A small water jar, vase or pitcher. The sign Aquarius. The frontal globe on the forehead of an elephant : there are two of these : which swell in the rutting season, and

exude a moisture which in the poems is described as odoriferous. In Telugu, a heap of boiled rice, prepared in the name of a goddess at her festival. కుంభాక్రొణముగావకముకురిసినది the rain poured down in torrents కుచకుంభములు large breasts.
కుంభము * Secret, reserved. Tying, stringing, as a garland.
కుంభకము * Stopping the mouth and nostrils : this is a peculiar ceremony used by ascetics.
కుంభనము * Composition, in verse or prose. Obscurity, secrecy, mystery. అదియింకాగుంభనముగానేపున్నది it is still kept out of view. శుభగుంభనము the art of framing compound phrases : కుంభకుచాశురింభం గుంభసాక్ష్యల శుభాదయంబు. కాగిలిచేతకలిగిన ఆశురిమితానంబము T. 3. 94.
కుంభశాకము * A vapour bath ; sitting well wrapt up, over a chafing dish.
కుంభశంభుడు * See కుంభజుడు Jug-born. Born in a can. అగస్త్యుడు.
కుంభస్రవి * Bigbreasted. (mammosa).
కుంభాభిషేకము * Transferring the god out of a vessel of water into an image. This ceremony is performed at opening a new pagoda.
కుంభి * An elephant.
కుంభించుట * v. a. To string, or connect.
కుంభితము * adj. Puzzling. Tied, strung. అర్థకుంభితమైన obscure difficult in style.
కుంభిని * The earth.
కుంభినశము * A serpent.
కుకవి * A poetaster or " bad poet."
కుకీలము * n. s. A hill or mount.
కుకుండరము * " The cavities of the loins." W. కటిశుచ్చద్భాగగర్తయో||కటియొక్కవెనకటిభాగమందలిగుంటలు. SC.
కుక్క A dog. ఆడకుక్క a bitch. కుక్కపిల్ల a pup, or whelp, a puppy. The word when prefixed to the names of some plants (as the dog rose) denotes inferiority, as see కుక్కతులసి wild tulasi.
కుక్క n. s. An inspiration, or drawing in the breath, a whiff, in smoking a segar : a gulp, a mouthful. కుక్కరకకుండానవ్వెను he was in fits of laughter. కుక్కరెవులు, కుక్కచుట్టు To restrain the breath : to stop the nose.

కక్కుచ్చు (see అచ్చు) The stamp or figure of a dog, used by former Hindu rulers in branding thieves. కనకముద్ర.

కక్కుతులసి The white basil : see Ainslie 2. 91. (ocymum album) as distinguished from the proper Tulasi called ocymum sanctum.

కక్కుచాల A wild species of the పాలచెట్టు Periploca Tunicata : అజగంధి.

కక్కుముండ్లు A eruption like measles. It is in pustles that are irritable. It is of two sorts, "miliary eruption;" and, nettle rash.

కక్కుమూతి A name given to any blasted fruit that grows long and then black. A proverb says చెట్టుచెడేకాలానికక్కుమూతిపిండెలుపుట్టు తపి Wild behaviour portends ruin. Producing blasted fruit is a mark that the tree will never come to good again.

కక్కి or మంచుళుకక్కి n. s. అనగావిన్నమంచము D. A word of scorn (like a rattle trap) meaning a paltry bed or palankeen. కక్కి శుద్ధ loose, slack. కక్కి శుద్ధమంచము a rickety bed.

గుక్కిలి, or గ్రుక్కిలి The apple of the throat, a gulp; గ్రుక్కిళ్ళుమింగినాడు he licked his lips.

కుక్కుట v. a. To suppress, to push, to stuff, to cram. To kill, (lice &c.) To beat. యిచ్చుచుకుక్కినశేనులాగువున్నది she is sitting prim and ailent. ఆశుండులాగుద్దనుకుక్కినాడు he thrust the cloth into the aperture. వాణ్ణెచావకుక్కినారు they beat him to death.

కుక్కుటము * A cock : a fowl in general. కుక్కుట భ్వజుడు * the god Kumaraswami, the Hindu Mars : who has a cock on his banner.

కుక్కురు ముక్కురు అనకుండావుండెనాడు He answered not a word, he was quite dumb or he has not a word to say.

కుక్కురుకోయి The crowing of a cock.

గుక్కుడు A mouthful.

గుక్కులము, గుక్కులము Gum bdellium. The rosin or pitch called (in Malay) dammer. See Ainslie 1. 29. Rottler : p : 106. DRY. 2054. H. 4. 19. గుక్కులపుచెట్టు the tree called Baubul. కాశికవృక్షము.

గుక్కుళ్లు A mash of half boiled corn, for horses : but not reduced to a pulp. యినకగుక్కుళ్లు a jaw-breaker, or puzzling book. L. XI. 117. మినక

గుక్కుళ్లు కావలె, యినకగుక్కుళ్లువలదు Give me what I can understand. గుక్కుళ్లగంజా a kind of fee paid in harvest time.

కుగ్రామము * A hamlet. A petty or paltry vil-lage.

కుచము * n. s. The breast (la mammelle.)

కుచపాలి See పాలి.

కుచాగ్రము * The nipple, the tip of the breast.

కుచేలుడు Cuchela, a personage whose adventures are described in the కుచేలో పాశ్చాత్యము an episode of the Bhagavat. He prayed to Vishnu who released him.

కుచేష్ట n. s. A wicked prank.

కుచోద్యము Derision, jesting. కుచోద్యగాడు a jester a humorist. కుచోద్యముచేసుట To jest or joke. కుచోద్యశ్రుమాట a jest : a comic ex-pression.

కుచోన్నత * Full bosomed, deep breasted. కుచోన్నతేకుంకుమరాశోజ.

కుచ్చితీయుట To hollow the back of a ruby or emerald slightly so as to increase its lustre when set.

కుచ్చిదము See కుచ్చిరము thus spelt in verse to suit the rhyme.

కుచ్చిళ్లు n. s. plu. The folds of the lower cloth which the Hindus tie round their loins.

కుచ్చు n. s. A tassel. The ornament at the tip of a woman's queue. కుచ్చుగట్టినచీర a gown with tassels.

గుచ్చుకొనుట See గుచ్చుట v. neut.

గుచ్చుట or గ్రుచ్చుట v. a. To pierce or prick. To thread, string together. పూసలుగుచ్చుట to string beads. వరహాలుగుచ్చినదండ a necklace formed of coins. తాడుగుచ్చినాడు he ran the rope through, or inserted it. చేతులుగుచ్చుట To join hand in hand; one's fingers being laced between those of his friend. కొనిట గ్రుచ్చె he embraced her. గుచ్చుకపోయినకండ్లు sunken eyes. కండ్లుగుచ్చుకొనిపోతవి. I cannot keep my eyes open. I am dropping asleep.

కుచ్చె A heap, stack, a pile. విడకలకచ్చె of cakes of cow-dung.

గుచ్చెతీయుట v. a. To hollow the back of a ruby or emerald slightly so as to increase its lustre when set. కుచ్చెతీసినకొచ్చె a ruby hollowed behind.

కుచ్చెల n. s. plu. కుచ్చెండ్లు, కుచ్చెలలు or కుచ్చెళ్లు
 A rick of corn. A heap of cut corn. A land
 measure which in the Guntūr district is twenty
 nine acres or (33 3/4) thirty three guntas
 (see గుంట) and three sixteenths. One కుచ్చెల
 is nearly the same as a కత్తి of land, and is
 equal to eight గాద్రులు or 400 కుంటలు. The
 land that produces one stack of corn; it varies
 in various districts, and the abovestated quan-
 tity is that fixed in the government rates.

కుచ్చెళ్లు వేయటం to lay corn in ricks.

కుచ్చెళ్లు See కుచ్చెళ్లు.

కుచ్చము * n. s. A cluster, a bunch, a posy. In
 some poems this is used for *canto* or *book*.
 కుజము * A tree. పృథుము.

కుజకుజ or కుజకుజులు n. s. Whispering.
 కుజకుజ రేకులు The game called Puss in the corner.
 Dasav. 9. 101.

కుజకుజలాడుట To whisper : to agonize, or be in
 trouble.

కుజకుచ్చలు, n. s. Whispering : doubt, hesitati-
 on, trouble. ?

కుజనుడు * A bad man.

కుజవారము * Tuesday, as named after కుజ or
 Mars (Dies Martis.)

కుజుడు * The regent of the planet Mars.

కుజురు See గుంజు.

కుజ్జన adj. Infantile, childish. కుజ్జననూడు Doll's
 dinners. Children playing at cookery.

కుజ్జరాతిదేశము Guzerat.

కుజ్జు n. s. plu. కుజ్జులు. Props : being the up-
 right pieces of wood used in supporting short-
 er beams on longer ones in a shelving roof. A
 dwarf. Pulp. thick juice. చింతపండుకుజ్జు the
 pulp of tamarinds mixed with water. గడ్డరికొ
 మ్ముల కుజ్జు G. 151. అనగా నాశ్వచభము.

కుజ్జు adj. Short, stumpy. Dwarfish. కుజ్జువాడు a
 dwarf. కుజ్జుది a dumpy woman. యెక్కినవారికి
 యేనిగకుజ్జుంట అనగా వాడిక గాయెత్తేవాడికియేను
 గల అలక్ష్యము. i. e. Familiarity breeds contempt.

కుజ్జుతనము n. s. Shortness, dwarfishness.

కుజ్జునూరిరము అనగా శ్రులుసుగలిగిన అన్నము. BD.
 3. 849.

కుజ్జుప్రాలు A sort of rice.

కుజ్జుకూమిడి A young or dwarf mango tree.

కుజ్జువేల్పు n. s. "The plump short god." A name
 of Ganesa.

కుటము * A tree &c. the SC. says కుటక, పృథ్వి
 ఘట, నీర్లకడవ, శ్రుంసి, వేత్తరి, యిల్లు, కోటె,
 అంచు, శిలాకుట్టకవూరుపె, క్షీలె, వక్రీభావె.

ఘుటము * or ఘుటిక * The ankle.

గుటక n. s. A single gulp.

గుటగుట (Anuk of a growl, a growling sound.)
 Aloud. (Also of a gulping bubbling simmer-
 ing sound) Rustlingly, crashingly చెబ్బలుల
 సుహాలినిధీకాఠి గూకుకూకూన జిటుకన్న గుటగు
 టార్చుటల నెఱిగు Suriya 4. 60.

కుటజము * A tree called Echites antidiysenterica.
 అంకుడుచెట్టు A. 4. 149. కొడిసె, గిరిమల్లిక,
 కోలముక్తు Q.

కుటి * A hut or cottage. గుడిసె. R. 2. 103.

ఘుటిక * A pill, a bolus. a small ball, the ancle.

కుటిరము * House, home a hut a cottage. P. 1.
 280 where the metre proves the second syll-
 able short.

కుటిలము * Curled as hair, కుటిలాలకములు *
 Curly tresses. Crooked, cross, illnatured. n. s.
 Crookedness, guile, craft. కుటిలకుంచలి, or కు
 టిలాలకి a girl with curly locks. కుటిలబుద్ధి a
 crooked disposition. యింకాదేహములో కుటిల
 ముపున్నది the illness is not yet entirely cured.

కుటిలత్వము * Crookedness.

కుటిలడు * A wicked man : a hypocrite.

కుటీరము * A small house, a hut, a cottage కుట
 కుటీరము a tent లతాకుటీరము a bower or
 arbour.

కుటుంబము * Family, race, household, depend-
 ants నేను చాలా కుటుంబము గలవాడనుగనుక As
 I have many who depend on me for food. As
 I have several relations whom I am bound to
 support,

కుటుంబి * A householder, the head of a family.
 నేను బహుకుటుంబిగనుక As I have many rela-
 tions who depend on me for food.

కుటుంబిని n. s. The mother of a family.

కుటుంబీకుడు One who has many relations &c.
 depending on him : as the head of a family.

గుటుకు, గుటుక్కు A gulp, a sob. గుటుక్కునుట or
 గుటుక్కు మనుట To sob, gulp : to die, expire.
 చాన్నిగుటుక్కు నమింగెను he swallowed it at a
 gulp.

గుట్ట adj. Shrubby, low, stunted. గుట్టగుట్టపొదలు
 brushwood.

గుట్ట n. s. A hill, hillock, గుట్టకూలుపుట to ruin,
 destroy.

కుట్టడము n. s. The act of stitching or stinging. కుట్టడపువాడు. A tailor చెవులుకుట్టడము piercing the ears for earrings.

కుట్టనము * Striking, beating, smiting. ఖురకుట్టము stamping, prancing.

కుట్టని, కుట్టనిక * A bawd.

కుట్టనిరము * Coyness, reluctance. క్రీడాంశవభేదే. SC.

కుట్టారిక, కుట్టారుగ అనగా ఆరుగభేదము. A. 4. 173.

కుట్టించుట v. caus. To have sewn &c. See కుట్టుట, ఆతనికి రంత్రిచొక్కాయి కుట్టించినాడు his father made a coat for him.

కుట్టినము * The floor.

కుట్టు n. s. A stitch, a seam. Sewing, work, needlework. A stitch in the side. A prick, or puncture, piercing. Spite, grudge, pique. కడుపుకుట్టు belly ache : spite, grudge. కుట్టుసురు the last breath, or gasp.

గుట్టు n. s. A secret, the real state. reputation, honor, public esteem. పొమ్ము గుట్టుననీ యాచారం యనకును depart before you lose your character. DRAy. 282. గుట్టుకీడు A secret foe. పాశ్చిమ దాక్షిణ్యభాషాశాస్త్రము మూలమున గుట్టుకీడుబహు ధాయరయించియడంచి. A. 4. 296.

కుట్టుకాడ n. s. A wire placed in the ear in preparation for an earring.

కుట్టుట v. a. To prick, bore, pierce, sting. To sew or stitch. కండ్లుకుట్టుట to pick the teeth. మడిచికుట్టుట (to fold and sew) to hem. చెప్పలుకుట్టుట to make shoes. చెప్పలుకుట్టివాడు a cobbler. కుట్టుతేళ్లు scorpions, villains. అనగా కంటకము, ఊద్రుడు. ABA. 3. 66.

కుట్టుట v. n. To ache, be sore, or in pain. వానికి కండ్లుకుట్టినది he has got a defluxion of the eyes : commonly called Country sore eyes.

కుట్టుపోగు n. s. See కుట్టుకాడ.

కుట్టుపోయుట To baste, stitch, sew slightly.

కుట్టుసురు The last gasp, point of death.

కుట్టెఅనగా గుడుసానము.

కుట్టెలము * A bud. శ్రవకుట్టెలములు budding breasts.

కుట్ర Corrupted from కృత్రిముము Fraud, guile, backbiting.

కుట్టపువాడు n. s. A tailor.

కుతారము * An axe.

కుడము* n. s. Molasses, jaggery, coarse treacle. కుడక or కుడక n. s. The shell of a fruit prepared to serve as a snuff box &c. A small metal box or casket కైదికుడక a gold box.

కుడగుల్లాడుట To mutter, or whisper : it should be spelt కుడుగుల్లాడుట.

కుడా * A particular mode of placing the fingers. రజస్యంగుహ్యగ్రశంయోగవలయము. ఆకారాంతశ్రీయాం చెముడు చెట్టు క్షీ. కుంకుమే ఆశ్రీ సుశీకే క్షీ. ఓంఠె ఇక్షుపాకె వెల్లము ద్రాశ్శయాం శ్రుం హస్తే శిన్నానామినాం తరెలోఽశ్రీనిద్రాయాం శివభృథేనా SC. Dasav. 4. 125. తమగుడాకేకంబు లిముడువారు. అనగా మొదటినుంచివినరశ్యంతమున్ను బొటన వేలు జుట్టనవేలు రెండువినరలుమోటించి నడిమి శండుకు శిరిపొయ్యెటి తమతలవెంట్రుకలుయిమిడించుకొనేవారున్ను.

గుడాకు n. s. The drug called goodauk, for smoking. From కుడం treacle and ఆకు leaf. The tobacco being treated with treacle.

గుడారము or గుడారు n. s. A tent. కుడి adj. Right, belonging to the right (dexter.) కుడి n. s. A round, a circle. The round mark ఓ used for the vowel ఇ. A temple. గుడివచ్చిమీద బద్దట్లు To meet harm where none was expected.

గుడికట్టు or గురికట్టు The round or total extent of land under a village : a district.

గుడిగుడిగుంఠలు A certain boyish game H. 3. 186.

గుడిచుట్టు n. s. A round, circle, or orb, a disc, చంద్రసూర్యశరీరవేదము HD. 2. 212. గుడిత్రదక్షిణము Circumambulating a pagoda.

కుడిచెయ్యి The right hand.

గుడిజెల్ల A species of జెల్ల fish.

కుడితి An acid drink for cattle : being the washings of rice &c. left to turn sour, కడుగు ABA. 2. 472.

గుడిత్రోప్పుట To ride round the ring. To lunge a horse.

కుడిదల Subsistence, living, land.

కుడితక్క The right side.

గుడిబ్రాహ్మణుడు or, గుడివడుగు n. s. A brahmin who officiates in a temple. These men are much despised. They alone will administer

oaths, which are given with holy water, = తంబ
 భవాడు, శివబ్రాహ్మణుడు, సంభివాడు.
 కుడిమివాడు A snake catcher ; a man who cures
 the bites of snakes.
 కుడిశస్త్రాలు, అనగా కటవీజము Q.
 కుడిశీరి. See గుడుశీరి.
 కుడిసె n. s. A hut, cottage, booth, shed. The
 lodgings or chamber of a prostitute. కుడిసెవే
 టుక తై or కుడిసేటిలంజ A low whore.
 కుడుంకము * A bower, arbour. లతాస్పహము.
 గుడుగుడుమని adv. With a sound, rattlingly, ra-
 pidly. గుడుగుడుమనిశీరి కైసెను He ran rapidly.
 కుడుచుట v. a. To eat. To suck. To suffer or
 incur (punishment) To gain.
 కుడుళు n. s. Food, eating. The tongue of a bell.
 కుడుళుట v. a. To feed. To suckle. యిదిసిక్కుచే
 పుడుకట్టికుడుళును God will reward you with
 evil for this evil. యిదిసిక్కుకట్టికుడుళుకపోడు.
 Saranga. 600. చెంతగొట్టికర్మఫలంబుగుడుళుకపో
 డు you will assuredly feel the evil of this
 hereafter. చన్నుకుడ్చినక on giving the child
 the breast. కుడిశేదండు hired troops, mer-
 cenaries.
 కుడుము A bun or cake boiled in steam.
 కుడువ, అనగా భుజించ గా or భుజించ.
 గుడుశీరి Cunning, wicked. గుడుశీరి పొంక A
 wicked thief. Vaizayanti. 4. 83.
 గుడుసు n. s. A round or circle. గుడుసుకైదుపు
 the weapon of Vishnu.
 గుడుసు adj. Round. గుడుసుకుడుట v. n. To
 form a circle or become round. M. 7. 4. 218.
 గుడ్డ n. s. Cloth.
 గుడ్డము or గుడ్డాము n. s. A plot of land. Part of
 a field ? C.
 గుడ్డి adj. Blind, viewless. గుడ్డివెన్నెల pale moon-
 light. గుడ్డిపాఠము A blind recital : గుడ్డిదీపము
 a dim light. గుడ్డివేటుగా by chance ; as a wind-
 fall ; without expectation, undesignedly. గుడ్డి
 పెదింపు empty threats. గుడ్డిచేరము a blind
 bargain. గుడ్డిక a foolish fly.
 గుడ్డింకె n. s. A cockroach, = బొడ్డికె.
 గుడ్డింకలాయి A species of the fish, called ఇంక
 లాయి or Scarus viridis.
 గుడ్డికొక్కరాయి The lapwing or " blind crane."
 గుడ్డితనము n. s. Blindness.

గుడ్డు plu. గుడ్లు An egg. The eyeball. గుడ్డుపెట్ట
 ట to lay eggs. ఆవుకు గుడ్డుకాన్పుకొన్నది the
 cow miscarried. కోడిగుడ్డాకారము Oval. గాలిగు
 డ్డు a wind egg. అది గాలిగుడ్డుకూటలు That is
 all nonsense. గుడ్డంతపిల్ల a little chit, or brat.
 కుడ్డము * A wall.
 గుడ్డగురివి A blind abject wretch.
 గుడ్డగూబ An owl, with large eyes.
 గుణము * A cord, a string ; a bow-string.
 Quality, property, virtue, disposition, temper,
 character, attribute. Tendency, effect, purpose,
 use. Symptom, as of disease, affection. షాదికి
 గుణమువచ్చినది he is now come to his senses.
 It is translated *ness* : as గుణము blackness.
 మంచిగుణము goodness, good temper. మోహగు
 ణము the passion of lust, the ties of sins. వాడి
 కిగుణము గావున్నది he is better, he has recover-
 ed. శుదిరూపాయలయి పైగుణమే If he gives ten
 rupees so much the better. అందువల్లయేమిగుణ
 ము what is the use of it. వానితోమాట్లాడి తేగుణ
 ములేదు There is no good of speaking to him. శు
 దిగుణములుగల, గడియకు ఒకగుణముగల freakish,
 changeable, whimsical. వాంతిప్రాంతి గుణము
 an attack or symptoms of cholera. The three
 Gunas are Raj, (passion) Tam, (foulness :
 elementum obscurum, Schlegel) and Satwa
 (Truth), Dr. J. Wilson. See on శత్ర్య. Added
 to a numeral, thus ద్వి two ద్విగుణం Twice
 as much త్రిగుణం Thrice. See గుణమపుట.
 ఘుణము * n. s. An insect that is found in tim-
 ber, and engraves lines under the bark of a
 tree. సుసిశురుగు. A. 4. 180. ఘుణాక్షరస్యాయ
 ముగా by chance.
 గుణకము * n. s. The multiplier.
 గుణకారము * n. s. Multiplication.
 ఘుణఘుణాక్షారము * n. s. A slight murmur or
 broken words.
 గుణధ్వని * The sound of the bowstring.
 కుణకుము * n. s. A corpse.
 గుణశుడుట * v. n. To recover, improve, ameliorate.
 గుణమపుట * v. n. To recover. వాండ్లకుగుణమైనది
 They are convalescent : they have improved.
 గుణమిచ్చుట * To affect, as medicine does the
 health.
 గుణముచేయుట * To cure.
 గుణయుతుడు * గుణవంతుడు * A worthy good man.
 గుణవతి * A good woman.
 గుణావధానము * Foundation. అస్తిధారము.

గుణి * n. s. Endowed with good qualities. He who is gifted. గుణిగుణుంబులరితికూడిమాడి Paidimarri. IV. 214. United as closely as goodness and the good : as the virtuous and virtue.

గుణించుట * v. a. To multiply, calculate. To spell.

గుణించుట * గుణితము * n. Multiplication, spelling.

గుణించుట * See గుణించుట.

గుణుడు * Gifted, as అధికగుణుడు Highly distinguished.

గుణ్ణము n. s. A furnace, a fire pit, (corruption of గుండము.)

గుణ్యత * n. s. Excellence, goodness, worth. గుణ్యతనే మై నాశ్రీరి ప్రాణ్యవనము జేయవలయు, అన గామంబిగుణముగలవాడౌట చేతను, యెట్లానైనా చేతనశీరక్షణచేయవలెను. T. 3. 96.

కుర్రనుడు * A deformed cripple, a name of Kuvvera.

కుర్రతము * Slight heat, warmth. కుర్రతకాలము midday.

కుర్రము * False logic : unreasonable argumentation.

కురలము n. s. * The earth, the world. కురలము లోనైన దానితోశీరిలేదు She has no match or equal in the world ; అరలకురలము గా Topsy turvey : upside down.

కుతాళి Anuk, to కుంటి Thus కుంటికాదు, కుతాళికాదు Neither lame nor limp.

కుతిక or కుత్తిక The gullet. Tone, voice. వానికికుతికమీసది he is hoarse. వానికికుతిక అడుచుకొన్నది he was choked. ఆఫూశలు కుతికంబుకట్టబడ్డది the necklace was close round her throat.

కుతికంబు A necklace worn close round the throat.

కుతికలబడుట i. e. శీతికలబడుట To pop down, to tumble upon his bottom. మశీలకయాతనిమణి కట్టుబట్టికుదియదాకించినకుతికలబడియె Pal. 251.

కుతిలగుడుచుట v. n. To take a gulp, to sob. అన గాగుటకలుమింగుట, వినునృపాలక యాళ్ల వెంబడిచేవరగుళ్లకంచలజేరి గుతిలగుడివియడిగి లెచ్చిన సీర సాన్నముల్ భుజియించి. N. Haris. 4. 202. అనుచు వెచ్చనూర్చునయ్యింతి లో బెట్టి మతములుగ్గడించు| కుతిలగుడుచు| మరలిపోవజూచు విరహోద్భవించే| దిరుగు మరలు గొనుచు దివిజ విభుడు| Padma P. 2. 3. 21.

కుతిలకట్టుట To afflict. బాధకట్టుట. D. అరాజకత్వ దోషబాధ మై నదురితబాహుక్యంబుగుతిల బెట్టభామియతలమునకు బోవనెరిగకకళ్యవుడు నిబోయపు జేర్చివచ్చి దాశు గాగనిచ్చియెత్తె. M. XII. 2. 99.

కుతుకము * n. s. Impetuosity, fervour, vehemence. Inclination, curiosity. A book containing specifics or magic medicines. See కౌతుకము.

కుతుకత n. s. Eagerness, impetuosity. కుతుకత కూటికికొలుచువారలకు. Sar. D. 6. 468.

కుతకుత (Anuk, of boiling) Aloud.

కుతూః * n. s. An oil bottle. కుతూఃగణములు a set of bottles. H. 5. 111.

కుతూహలము * n. s. Eagerness, desire, impetuosity, overflow of feelings, extasy.

కుత్త A low word for the posteriors.

కుత్త n. s. Rent, farm, contract. కుత్తలంజ a kept courtesan. ఆఫూరినిగుత్తచేసుకొన్నాడు he took the village on rent.

కుత్తము n. s. Plumpness, tightness.

కుత్తము adj. Plump, tight, close, fitting, as bracelets.

కుత్తి n. s. A bunch, cluster, of fruit, flowers or stalks. చనుగుత్తులు the globes or clusters of her breasts. చల్లగుత్తి n. s. A churn-staff because the bottom is like a cluster of sticks. గుత్తులు "The ancles" (Pritch. N. T.)

కుత్తిక The throat.

కుత్తికవ్వము or చల్లగుత్తికవ్వము A churn stick.

కుత్తికండ్లు n. s. A ligneous berry that grows in bunches.

కుత్తు or గుత్తు n. s. The throat.

కుత్తుక The throat, the gullet.

కుత్తు * n. s. Reproach, contempt, blame.

కుత్తుకుడు * A rogue.

కుత్తుంచుట * v. a. To reproach.

కుత్తిరము * adj. Vile, base. A taunt.

కుత్తికుడు * A wretch, a jeerer.

కుభము * An elephant's housings, or trappings.

గుడము * or గుడస్థానము * The anus. This word, which so frequently occurs in (yoga) mystical books, should be translated the os coccygis, uropygium, or crupper.

గుడగుడఅనుచు (Anuk) Privately, secretly, mum.

గుడగుడలాడుట v. n. (Anuk) To sob.

కుదగుదూడె, దగ్గు త్రికెతో నేద్యేననుట. D.

కుదటకుదట v. n. To be settled, or pacified. యా గాలిచేత మాప్రాణముకుదటకుదడి we are refreshed by this breeze.

కుదట A clot (of curds, of blood &c.)

కుదవ or —దు= Pawn, pledge.

గుది n. s. A bunch or cluster. A staff. A string of dried fish. మచ్చులగుది a bunch or set (of bits of gold) as samples. గాజులగుదికింకలిమూనినట్లు A bunch of glass bracelets do not require a hammer to break them (Proverb: Why hurl a thunderbolt to crush a fly?)

కుదించుట v. a. కుంచించుట, కుదియించుట, కుదిలించుట To lessen, to join. To toss (grain) so as to throw the upper under the lower grain. కన్నాతలాంచి కాంతుమోముగుదించి, ఆనగాఱొమ్ము కుఱొమ్ము భుజమునకుభుజముతగిలించి యాడ్చినాయకుని మోముతో మోముకదియించి. T. 3. 121. శంచభూతంబుల బరగించుగుదియింత జాలు దక్షతవారి. M. XIV. 2. 218.

కుదికలకుదట v. n. To squat down. గుదికలబడక, యెక్కుడు గాక, విసువుతత్వక. Charitra. 2. 265.

గుదిగర్ర A clog suspended from the neck of a beast to prevent it from straying.

గుదిగాలు n. s. The heel. plu. గుది గాళ్లు, గుది గాళ్లనరములెగ్గొట్టుట to hamstring.

గుదిగుంజలు, శుశువులదొడ్డి దాస్వరమునకు నిలువు గాపాతినది. D.

గుదిగొనుట v. a. చెలరేగుట, గుదిగొనివెన్నాడు కుసుమపుంజముతోడ, ఆన గాగుంపుగూడుకొనిపిళ్ళినకదులుకూపుండేళ్ళిప్పుములస్తోమముతోడ. Ila. 1. 10. గోముఖవ్యాఘ్రపై గుదిగొనుమాయత్ర. ఆన గామాళ్ళుకు మేదకురాలునిజంగా పాడ్డళ్ళులివంటి చూత్రచుట్టుకొనును. Ila 4. 102. అదియునువదలక తదరుచుగుదిగొన్నతమకంబున, ఆన గా అతిశయించిన ఉద్రేకముచేతను. Vilap 3. 146. గుదిగొని ఆశ్వములకూలంగబాడిచి. Pal. 497. హృదయముశుదిలంబైతే, గుదిగొనుశిష్యాశిష్యులనుకొమ్ములుగలవా. Vema. 3. 197.

గుదిగ్రుచ్చుట or గుదికూర్చుట, ఆన గాశివరించుట. To arrange. ముదిలంబదివమున్నిటికధలుగుదిగ్రుచ్చుకొనిచెత్వకొని పోవవలదు. L. 7. 74.

గుదిత్రాడు A halter, a tether. దూడకాలికికట్టిపట్టేది. D.

కుదితడుట, చెదరినకుంతలంబులును, బిన్నిమొగంబున వింత కాంతియుక, చెదరినవాలుజూళ్ళులును, వింతముజూపాడు సెక్కుమోదియుక, గుదివడుచున్న నెన్నడుము, గూరినదబ్బియు మేనెనెల్లకక, గదరినదివ్యగంధమును గాంచిముసింఁద్రుడు శంకయంబుతోక. Padma. 3. 36.

గుదియ n. s. A club, a mace, a cudgel. A clog fastened to a curst cow.

గుదియకర్రలు (In house building) small sticks placed across the గుదిగుంజలు.

కుదియపట్టుట To hold fast. మేకకుదియబట్టి మెడచన్నుగుడిచిననాకలేలదరు నాశ గాక. Vema. 122.

కుదియించుట or గుదియించుట. See కుదించుట To tighten. నిలిపెననుట. D. To stop, to prevent. C. కుదియుట v. n. To tighten, become tight.

కుదిరించుట (causal of కుదురుట) v. a. To get. To manage, to effect, settle, arrange. To get ready, realize, obtain, procure, provide. To frame, scheme, fix, place. To scheme, plot, lay, (a plan) To re-establish, restore, replace. To cure, heal, recover. To pacify, quiet, calm, make up matters. To strengthen, invigorate. To suborn, or procure. To make up. To get hold of, catch. To make (money.)

కుదిరిక n. s. Symmetry, settlement. పొంకము, కుదిరిక గావుండేమనిపి handsome, comely.

గుదిలకొనుట v. n. బాధపడుట, To sorrow. ప్రాతదీరూశుమనుయరిదగిలి తనదుహ్యదయమను మృగమత్తరి గుదిలగొనగకాముడనుబల్లి దళ్ళువేటకాని బారిబడుటకెంతయునాసింహబలుడుతలరీ. M. 4. 2. 28. నిరోధనమువిని నిలువంగలేక, జేరంగనిటకువచ్చితిరణ్యమున, తనువునెత్తుటోగి ధరణిపై, గుదులు, కొనియెదునికిట్లు కోతలబడగ కారణంబేమి. Sar. D. 535. కొండరకొమ్ములంగుదులు గ్రుచ్చియు, ఆన గాకొండరినికొమ్ములతోసెచ్చేటట్టుగుచ్చి.

కుదిలించుట v. a. To shake violently, (as water in a bottle) to agitate. To ram down a cart-ridge in a gun. To jog, jolt, jostle.

గుదివడుట To shudder, shiver, tremble. వణకుట, గుదివడుచున్న నెన్నడుము. Padma P. 3. 36.

గుదిశిన. Tight, set, &c. See కుదియుట.

కుదుట, కుదుటి. See కుదురు.

కుదురు n. s. See—ద—.

కుదుళ్ళు n. s. shaking. C.

కుదుళ్ళుట v. a. To shake.

కడురు G. కుదిటి Loc. కుడుట Plu. కుడుళ్లు n. s. Settlement. Symmetry, gracefulness, beauty. Trim, orderliness. Health, perfection. Family. (శంష్ఠానము); one branch, in a family. A garden bed. A ledge, or rim, preventing grain flying out of a mortar (కుంపి) A settle or ring of cord to prevent a pot from rolling over. చనుకడురు a cancer in the breast. వాడుకకుదిటివాడు he belongs to one branch of the family. నాకుదిటివాండ్లు Those of my family. పుక్కకుడురెవునారు They live unitedly, or together. ఆకుదిటివాడు one of that branch. కుడురుకొనుట v. n. To unite, settle &c. See కుడురుట.

కుడురుట v. n. 1. To settle, reform, recover, 2. To be set, framed, arranged, fixed, settled, well grounded. 3. To be got, or obtained, found, come to hand, turn up, 4. To recover from illness. 5. To be adjusted, set right, reformed, 6. To fit or suit. 7. To become calm, pacified, quiet. 8. To be introduced into an employ, to enter on it. 9. To become firm, resolute, or fixed. 10. To be proved, as a calculation. 11. To prove true or be verified. 12. To succeed, prosper, flourish. వానిమనసుయిం దుమీదకుదిరింది he is bent upon this. కుదిరిన వ్రాత a settled hand writing. అంతాబాగాకుదిరింది all is now right or settled. గణములుకుదరలేదు The metre is defective. ఆవ్యాజ్యంకుదిరింది The dispute is made up. ఆళ్లకినిళ్లునా పుంజికికుదరలేదు That climate does not agree with me. ఆశుశువులనుకుదురతోలిరి they drove the herd together.

కుడురుబాటు n. s. Settlement, arrangement, cure, remedy.

కుడుర్పుట. See కుదిరించుట To re-establish, to restore, to settle or arrange, to cure, to recover, to pacify, to calm, to fix or place. రూకలుకుదిరింది I have got the money. నాకుయిల్లుకుదరలేదు I cannot obtain lodgings. వాడిమనసుయింకాకుదరలేదు he has not recovered or he has not yet come to himself.

కుడులుకొనుట v. n. శంకటశుభుట (compare గుదిలకొనుట).

కుడులుట To jolt, or shake as a horse does.

కుడువ n. s. A pawn, or mortgage.

కుడువ బెట్టుట To pawn or mortgage.

కుడువనిడించుట To redeem from pawn.

కుడె n. s. A club, or mace, a cudgel, a clog suspended from the neck of a beast to prevent it from straying, plural కుడెల్ or కుడెలు.

కుడ్ల n. s. The backside, culus.

కుడ్లలి n. s. A pickaxe, spade, or small hoe, Ind. కుడ్లటి or కుడ్లంటి, plu కుడ్లండ్లు.

కుడ్లలించుట v. a. To dig up, to hoe.

కుడ్లాలము * n. s. A sort of spade.

కుడ్లు n. s. A thump, cuff.

కుడ్లుట v. a. To thump, cuff. To handle roughly, scuffle with.

కుడ్లులాట n. s. Fisty cuffs. కుడ్లులాడుట v. n. To go to blows, to fight together.

కుడ్రించుట. See కుదిరించుట.

కుడ్రిక Settlement.

కుభరము n. s. A hill, mountain. వక్షుఃకుభరంబులు the hills of her bosom. కుభరభస్వి Siva.

కునకశురుగు n. s. An amble; or gentle run. Tripping along.

కునకలు A sort of wild grain.

కునకున (Anuk of running) little, as "young:" a word regarding elephants or babies. ఆచెట్టుఆకులుకునకునపెరిగినవి the leaves have come out very delicately=కోమలంగా. గుండ్రాతికి కాళ్లు వచ్చి కునకుననడిచెను. కునకుననీమలు గుడ్లెత్తుకొనితార. Velag. 3. 4.

కునకుము n. s. An iron crow bar.

కునామెలనూలు A sort of girdle worn by infants? కెంపుల రావిరేకు జువికిట్ శ్రులిగోరును చందమామనూన్నంపు శరాలు గాజులుకునామెలనూల్ రవగజ్జలందియల్. Velag. 1. 69.

కుని n. s. An angle, a bit of land. లోకుని a piece or corner of land.

కునికిపాటు n. s. Nodding, dropping asleep, drooping, or winking the eyes.

కునియుట or **కునిసియాడుట**, or **కునిశాడు v. n.** To dangle, play, wag, dance, loose. Also To grumble, mutter, or murmur. To sulk, To shilly, shally. తాండవింతుట. గుబ్బుచనుచోయిహాముల్ కునిసియాడ వట్టవలై నచన్నులయందు ముత్యాల దండలుపారలుకూనుండగా. T. 3. 11. తైలవన సాగరశీరశీర్ష భూమియు నావర్తింది కునియుచు నుత్పరం వెగ్గిదాటుచు తృప్తుచు నాడుచు. B R K. 55. 7. కునియుచు కుమ్మర గుండయ్య వాద్యమున కాడి. B D. 3. 738. గుబ్బున బడుశిరముకునిశెడు శిరము. B D. 6. 99. గురువులుబారుచు కునిసియా

కుచుసు. DRY. 1094. కొడుకుగల్గెననిగునిసియా దగరాదు. Vema.

కునిప్పి or కనుప్పు n. s. Crookedness, obstacle, or impediment; a fraudulent objection.

కునిప్పి or కనుప్పు adj. Crooked, crippled, lame, cross.

కునుక, కునుకగడ్డి, or కునుకు A sort of wild corn which is eaten in times of scarcity.

కునుకు n. s. An amble, trot, or gentle run.

కునుకుట n. s. Nodding with sleep, dropping a sleep. కునుకుపాటు Drowsiness. Ambling.

కునుకుట వీ. n. కునుకువరగడుట To trot, amble, trip or run gently. కవవటుడించుకునుక గా, అనగా కూడావున్న బ్రంహ్మచారిని దిగిపిడిచినేనుకునుకు

వరువెత్తగా A. 6. 106. ఘటపూర్ణమంత్రశుక్లర ధారతెత్తింబిగుణముగానకరోసిగునికెసెకడు, అ

నగా స్వస్తమయ్యేగతితెలియక విసిగవరుకెత్తిపో యెసెకడు P. 1. 127. To nod with sleep. కును

కునిశము an ambling metre; composed in a peculiar mode. కునుకురాడుట the same: (from గునియుట) వత్తికునుకుకున్నది the lamp is flickering, or dying.

కునుకువరుగు The act of running slowly. కునుకు వరువుననుచాపె బలుడుతోంబదియడుగులు. Dasav. 9. 16.

కునుచుట See గునియుట.

కునువు n. s. Motion, action. కునువుకోడి the jungle cock: so called from it's gait.

కునుపు. See కునిప్పి.

కున్న adj. Young: as a cub or young animal or tree. కున్నవీంత a low or bushy tamarind tree.

కున్నయెనుగ an elephant's cub. కున్నశంది a pig.

కున్న n. s. The young of an animal: a child: the cub: a sapling, suckling, or young tree. మామిడిగున్న a young mango tree. కున్నలకైకినుకనే

యకూడనెచావా. Chenna. 3. 161.

కున్నం A medicinal root: apparently the Salvadora Persica of Ainslie. 2. 266.

కున్నాపట్ట or కున్నాపట్ట (Madras) A sort of false tinsel or imitation of either gold or silver paper.

కుపితత్వము * భూపతిత్వము Empire.

కుపితము * adj. Choleric, angry, enraged.

కుపితకు * A passionate man: angry, annoyed.

కుప్తము * adj. Hidden, concealed, secret. కుప్త కే? * Secret pleasures, hidden delights.

కుప్ప n. s. A heap, pile, sweeping. కుప్పబండి A scavengers cart. చక్కదనములకుప్ప she was an

assemblage of charms. కుప్పతెప్పలుగా abundantly. కుప్పతెప్పలుగాచస్తారు they are dying

in heaps. కుప్పగూర or కుప్పగూర all of a heap, in heaps, abundantly. కుప్పడుగు the bottom of the

heap of grain.

కుప్పము A small village or hamlet.

కుప్పగూరగ In heaps, abundantly. వత్త్రోతునాన తాండములువెళ్ళే గుప్పగూరగనేవున. M. VIII. 2. 346.

కుప్పకోలుగొన, adv. Abundantly, plentifully. ఆ తరణములు గుప్పగొలుగొన గోతు తెరం గుతెరిం. HK. 3. 61.

కుప్పటగురింజ A certain boyish game, H. 3. 186.

కుప్పన Sweetly, fragrantly. గుప్పనమేనితావివగ గుల్ల గ కమ్మని కందివప్ప మాతుప్పమీకూరాదు.

Balaram. Cha. 6. 135.

కుప్పళించుట v. a. To mangle cloth: to wash it by beating it gently. To rinse the mouth.

కుప్పశము n. s. A boddice, coat, or, jacket.

కుప్పి The tree called Acalypha Indica, "Ane-thum Sowa, a kind of anise," Roxb.

కుప్పించుట v. a. To collect, or bring together. To bring the feet together, or take firm footing when about to jump.

కుప్పించుట v. a. To diffuse, emit, shed abroad.

కుప్పగంతు n. s. A leap. కుప్పగంతు వేయుట to leap.

కుప్పిడి. See గుప్పిలి.

కుప్పిలి inf. గుప్పిటి plu. గుప్పిట్లు The fist. గుప్పిట in his hand or fist.

కుప్ప n. s. A blow, a dash.

కుప్పట v. a. To pound or beat. To throw, fling or toss. గంధపొడిగుప్పిరి they threw powder in handfuls. అతనుడున్నవతిగుప్పచున్నాడు

పువ్వుకొలను. L. X. 98.

కుప్పట v. n. To be diffused, or spread, as a smell. ఇతడుదండముక్రమభూషింతు భూషింతు, చ

ప్పనేలగురుచుకో గుప్పగాక. Kalah. §. 35. ధూతుంబువాసనగుప్పక. T. 2. 84.

కుప్పన adv. Quickly, hastily, clearly. గుప్పనవెము, బేర్కొని, గ్రుక్కెదనుచు. BD. 7. 1352. గుప్పనకనిగున్నది it is seen clearly.

కుప్ప n. s. A knob, the knot at the root of a tress of false hair. A sort of ornament in masonry. గాజుకుప్ప a bottle. కుప్పకట్టుబెవ ధములు medicine calcined in a bottle. కాళికుప్ప a bottle full of Ganges water.

కుప్పంటచెట్టు The plant called Acalypta Indica. Ainslie 2. 161.

కుప్పకల A bolt or pointless arrow. ద్రోణుడు మార్కండియిరువ దేనుకుప్పకలనతనిచేతనేట్లుంబడి. M. 7. 3. 276. ఆతనుడున్నతలి గుత్తుచున్నాడు శుభ్రుగుప్పకలలను L. 10. 98.

కుప్పంతు A leap, a skip.

కుప్పన n. s. A certain forest tree.

గుబక A brass boss, a knob on a shield or door.

గుబగుబ, or, గుభగుభ adv. Tumultuously : with in-

distinct accents. పిల్లకాయలుగుబగుబచరుగైతిరి the boys ran noisily. గుబగుబమనితల్లు కోకిలకల్లులు, వినియివి నేర్తువాయనుచున్నవ్వి, ఆనగా, తెలియ బడనటువంటి శ్రవరములు గలిగినకోకిల కలుకులువిని. T. 2. 97. ఆరాతిని ప్తముయొక్క నోటిగుండా గుబగుబమని నీళ్లు వస్తున్నది the water flows with a sound. గుభగుభభ్రమినది It thundered aloud. శముద్రముగుభగుభలాడుతున్నది the sea roars aloud. పూరంతాగుబగుబలాడుతున్నది all the village is up, in a stir, or in a ferment.

గుబగుబలు, or, గుభగుభలు n. s. Hubbub. గుబగుబలులేనికూటమి meeting without tumult. ఆక్కడమేమి గుబగుబలు what is the uproar? వాండ్రేమోగుబగుబలాడు తున్నారరు there is some stir among them.

గుబాటున adv. All at once, in a moment. గుబాటుజడులు sudden showers.

గుబాడెబ adv. Bang! slapdash. గుబాడెబవీధుల వెంటజంటలై H. 5. 191. వాణ్ణెగుబాడెబగుద్దినారు they beat him rattlingly.

గుబాలనుట v. n. To bang, to make a noise.

గుబాళించుట v. n. To be emitted or burst forth as scent. కమ్మతావి గుబాళించుతమ్మికొలను a pond perfumed with lilies. Vijaya. 1. 162.

గుబాలున adv. All at once. Bang! crashingly. నీళ్లలో గుబాలునదుమికినాడు He leapt slapdash into the water. గుభాలునున్నదన్నివింటిని I heard an explosion : or a bang.

గుదిరికె n. s. A kind of snare. శరశుకశకములకు కట్టువ, యుతుకాంతముఖ్యచటక శంఘములకును గుదిరికె. H. 2. 94.

గుదిలి n. s. The wax in the ear.

గుబుకుట v. s. To thump or cuff with the fists.

కుబుద్ధి * A bad disposition, a wicked heart.

గుబురు n. s. Thickness, as of corn, or foliage. A clump of trees. గుబురుగా పెరిగినచెట్లు thick leaved trees.

గుబులుకొనుట v. n. To spread as scent, to be redolent. గొనబనుజవావిదావిగుబులుకొనంగ. T. 3. 76.

గుబులుగా Aloud, thunderingly (as drums) గుర్రాలమీదనగా రాతెబ్బలు గుబులుగ వేసిరిగా.

The kettle drums sounded dub-a-dub-dub.

గుబుళ్లునునుట. See గభీలున.

కుబుశీము n. s. A snake's cast skin. కూశీము. This is proverbially white.

కుచేరాశి * The గచ్చకాయ q. v.

కుచేరుడు * Plutus the god of riches : or Oberon king of fairies : who is regent of the north point. His "nine treasures" are frequently mentioned, but their mythological import is not known. See నిధి.

కుబ్బము * adj. Hump backed, deformed. కుబ్బకటము the dwarf banyan tree.

కుబ్బడు * n. s. A cripple, a hump back.

గుబ్బ n. s. A womans breast. 2. A stud, a knob, a protuberance. బంగారుగుబ్బతోఘాసిల్లుగొడుగు an umbrella with a gold ball at the top. Pal. 280. శుకాతుగుబ్బలజోళ్లు woollen shoes with knobs. Pal. 62.

గుబ్బటిబ్బుట v. n. వ్యాపించుట, కెలుంగుట To spread, as scent, sound or fire. గబ్బినికొచరుండుబలుఖడ్గము కేలనమర్చి దిక్కుటల్ గుబ్బతిలంగుచేరుకొనికోయనియార్చుచు. HK. 3. 154. వినచల్లనికూటలలోమునిగి, యలుక, గుబ్బటిలు, శముద్రజలములోనన, యుండి, యారకెప్పడు, గనగనయను, బాడబాగ్నికరణినరేంద్రా. XII. 3. 252. వలశిబ్బెముల గుబ్బతిలు నిబ్బరళు గుబ్బచనులమాయను సుంచిచందనము. H. 2. 29.

గుబ్బతి n. s. A hill, a mountain. కర్వరము. OG.

గుబ్బతిబ్బుట. See గుబ్బటిబ్బుట.

గుబ్బమేకులు Round headed nails driven into the గండకట్టెలు.

సమస్తాది A full breasted woman. ఆకుంటరిగు
 బ్బలాది, అనగా, కొంటెమిద్దిగలతారాదేవి. T.
 3. 3.
 సమస్త్రీ n. s. A hillock, a hill, a mount. కన్నెగు
 బ్బలి a small hillock. సమస్త్రీరేడు, అనగా, హి
 మాచలము. R. 1. 77.
 సమస్త్రీపత్ని n. s. సగతనయ The "daughter of
 hills:" a name of Parvati.
 సమస్త్రీ n. s. A wrong spelling for సోమ్యి.
 సమస్త్రీకె A sort of springe or trap for birds. చట
 కశంఘములకును, సమస్త్రీకె. H. 2. 94.
 సమస్త్రీ, or, సమస్త్రీచెట్టు A sort of tree. H. 4. 14.
 సమస్త్రీన Suddenly, all at once, swiftly. సమస్త్రీనప
 డుశిరముగుసెడుశిరము. BD. 6. 99.
 సమస్త్రీత A full breasted woman. D. 1. 94. H.
 54. plural సమస్త్రీతలు, కలిమిగు బ్బెతమిన్నగబ్బిని
 బ్బరశ్రుబలుగుబ్బలాజక్రవశ్చిజోడు. Dasava. 1.
 94. తగవేదదిశతికిగు బ్బెతలుతరుచైన. Satya.
 4. 209.
 సమస్త్రీంచుట To burst forth, be emitted, as scent
 or radiance. కమ్మతావిసమస్త్రీంచుతమ్మి కాలను.
 Vijaya. 1. 162.
 సమస్త్రీలన. See సమస్త్రీలన.
 సమస్త్రీల సమస్త్రీల Resoundingly, aloud, as thunder.
 ముఖమందుకుఠిల్ సమస్త్రీల సమస్త్రీలుమనియె. Vasu.
 5. 3.
 సమస్త్రీ, or, ఘుమఘుమ (Anuk.) Sweetly, fra
 grantly, melodiously, strong, (as scent.)
 కుమతి * An evil mind, a bad heart, or temper.
 కుమారక * n. s. O ! boy ఓవిన్నవాడా.
 కుమారస్వామి * A name of Cartikeya (Mars or
 Hercules) god of war. His birth like that of
 Orion, is described in. M. 3. 5. 200. DRB.
 272.
 కుమారి * or కుమారిక * n. s. Girl, little maid,
 daughter.
 కుమారిలె * A daughter.
 కుమారిలుట To glow as fire. కుమారులుట. Parizat.
 1. 87. మానవతియిట్లుమాననిమానక్రంథములచె,
 కుమారిలి, చింతాధీనగతినుండ.
 కుమారుడు * n. s. A son. A name of కుమార
 స్వామి.
 కుమార్తె * n. s. A daughter.
 కుమి n. s. గములు, Crowd, flock, a multitude. పో
 గు, గుంపు. D.

సమితి or సమితి n. s. q. v. A slender, sword, a
 rapier in a cane. తమ్మి సమితి. T. 2. 79.
 సమిలించుట v. a. To be scorched. చెలిపాదముల
 బెట్టిచిగురులసమిలించి. Paidimarri. 4. 208.
 సముకుట v. a. To box, to strike with the fist.
 To pummel.
 సముడుచెట్టు, or, సముడుచెట్టు n. s. The plant
 named కాశ్చర్యము One species is called నేల
 గుముడు and the other is కొండగుముడు.
 కుముడము * n. s. తెల్లకలన A white lily. కుము
 దబాంధపుడు * or కుముదమిక్రడు * an epithet
 of the moon as Adonis, patron of the lotus.
 కుముచిని * A pond abounding with lilies.
 సమురు n. s. గబురు Thickness as of trees or
 leaves. See సమురు గాగ.
 సమురు adj. Thick, crowded.
 సమురు గాగ adv. Thickly. 2. కాసెకకొనలగా
 నలగా సమురు గాగబలసిన వెదురు జొంతుముక్రిం
 ద. Dasav. 4. 84. thickly grown bambús.
 కుములుట v. n. లోగాదహించుట To smoulder,
 burn, pine, consume without flame, glow, waste
 away with a slow fire, or grief or passion. కొ
 డుకున్నచందంబు సములుచుచూచి. Sar D. 421.
 సమ్మ n. s. A spirt or gush, as of milk. యీరధా
 ర. D. A girl, a darling, a little one. Better poets
 use it as a compound word. viz. ముద్దుసమ్మ;
 సమ్మ, అనగా, గాదె, బొట్ట, స్త్రీయిన్ని. OG.
 సమ్మటము (H) A paper lantern. A cupola, or
 dome. సమ్మటము or పొగసమ్మటము A kind of
 fireworks, a balloon.
 సమ్మడికాయ n. s. A gourd, a pumkin: సమ్మడి
 తీగ or సమ్మడిచెట్టు a gourd vine. సమ్మడిశ్రువు
 a gourd flower; with which the thresholds are
 strewed in the month of Margasira. సమ్మడిశం
 డువంటిదేహము a form delicate and fragile as
 a gourd. పెండ్లిసమ్మడికాయ, మాడిదెసమ్మడికా
 య or పెద్దసమ్మడికాయ a white gourd. The
 సమ్మడిశండు is also a tuck or fold in the front
 of petticoat. సమ్మడికాయచెంబు A brass pot of
 particular shape. సమ్మడికాయలాగుకూర్పునా
 డు he was sitting at his ease.
 సమ్మడు, అనగా, సాగసుగాడు. OG.
 సమ్మతీలు n. s. A female ornament worn in the
 lobe of the ear. చెవికమ్మలనుంచేసామ్మ. D.

ఘుమ్మరి adv. (Anuk.) Fragrantly. Aloud. Melodiously, sweetly. See ఘుమఘుమ, నాకుచెవులునుమ్మరి అడుచుకొన్నది I had a ringing in my ears. I was thunderstruck.

గుమ్మము n. s. A door way, gate-way or entrance.

కుమ్మరగువ్వ A wagtail.

కుమ్మరచెట్టు A kind of tree. H. 4. 191.

కుమ్మరత, or, కుమ్మరది A woman of the potter caste.

కుమ్మరశ్రురుగు The beetle called by the English a carpenter or mole cricket. It anciently was applied in a cup to the navel as a torture.

కుమ్మరపోలికిచెట్టు A certain tree.

కుమ్మరవాడు n. s. A potter. కుమ్మరసాన, or, కుమ్మరసారె A potter's wheel.

కుమ్మరసారెచుక్క The name of the వికృతానకుశ్రము.

కుమ్మరశ్రీరూతుములు Pots and pans : articles of pottery.

కుమ్మరి n. s. A potter. కుమ్మరికి పుకయేడుగుదెకొక పట్టు One blow of a cudgel will ruin a potter's year's work.

కుమ్మరించుట v. a. To pour out, (what is in it,) to empty, to capsize (a sack or basket,) to emit (as scent.) కుండలగుమ్మరించినదంతి రక్తకాండములుగురించి. T. 5. 92. ఘుమఘుమతావులగుమ్మరింతు T. 3. 10. తోచినది తోచినట్టుకుమ్మరించి వేస్తున్నాడు he speaks without consideration.

కుమ్మరుట or క్రుమ్మరుట v. n. To be poured out, to gush, to flow. శించరించుట. D. To roam, to wander, to ramble, to haunt. యాకొండకువచ్చి నల్లెశీలగుమ్మరితినిను గాంచువాంభచే. Chennai. 3. 157. అనిశలుమరుప్రాణేశ్వరిండలంచి క్రుమ్మరురఘువరుంగనుంఁగి. R. 5. 282.

గుమ్మి n. s. A high basket for holding corn. బొట్టి; శుభుకుకనిత్యమైదుగురు భక్తులకన్నముశీంశాకానివే, కుడువవు నీకృహంబు ననుగుమ్ములుగాదెలుగానమెక్కడ. Chennai. 4. 102.

గుమ్మి n. s. Mire, morass, swamp.

గుమ్మితి n. s. A sword stick, a dagger in a cane. See గుమితి.

కుమ్ము n. s. Smouldering ashes. Plague, pest, abomination. దీన్నికుమ్ములోకుక్కు push it into the fire. యిచేమికుమ్ము what plague is this.

కుమ్ము n. s. A thrust or poke. కుమ్ముడుట To give a poke or thrust.

గుమ్ముకొనుట. See గుమ్ముట.

గుమ్ముట, క్రుమ్ముట v. n. To burst forth, as tears, flowers, or breasts. కుమ్ముట To smoulder. To fall in (as a drain) తూముగుమ్ముతుడినది the drain has fallen in.

గుమ్ముట, or క్రు—v. a. To butt, pierce, gore. T. 3. 86. నీ|| యెరుకై ననిదు శేరురము చందముజూచి, గుమ్మచన్నులబయల్ క్రుమ్మి క్రుమ్మి. Ila. 2165. నీ|| కంఠారివిగయార కాటజేర్చినగుమ్మలకనిదీరగుమ్మైకొమ్ము.

గుమ్ముడుచెట్టు. See గుమ్మడికాయ.

గుమ్మున (Anuk) Fragrantly. నెమ్మేనపాదలలోనిండిన విరులగుమ్మున జడివాన గురియింతు దాని. D. Abh. 31.

గుమ్మై n. s. plu. గుమ్మైలు, అనగా సైక్లులు. A dent. గుమ్మైలు దాకినబంగర బొంగరములు. Saranga. Padya, 2. 247. ఎరుగడు, లేతమోచివిగురెంతయు క్రుమ్మైలు పూవసైక్లుట. T. 3. 123. OG. says గుడారు, చిన్నగుడారు. a small tent.

గుమ్మైట n. s. A drum, గుమ్మైట, తమ్మటంబు అనగా తుడుము, దట్పు. A. 4. 38.

గుమ్మైతము n. s. A small drum. గుమ్మైతం గన్నై రత్ గూడివాయించుచు. H. 3. 238. తుడుము. D.

కుయి or కుయ్యి, అనగా మొర n. s. A Cry, yell, vociferation, loud entreaty, or prayer : an exclamation like alas.

కుయ్యికి n. s. Fraud, evil device.

కుయ్యోమొరో or కుయ్యోమొర్రో Alas! a cry of fright, wailing.

కుయ్యిక adv. Without crying, silently. From కూయుట.

ఖురము * n. s. A hoof. కుర్రులెక్క.

కురంగము * n. s. A deer, an antelope. కురంగయన Gazelle eyed : a lady, a nymph.

కురంగట or కురంగట adv. Near, hard by. వద్ద OG. కుంగటంబోచి కురంగటయని చూడవచ్చులంబొరని. Swa. 4. 167. గొంటులనంబెరుంగక కురంగటనున్న యమ్మ హేళురవరకుమారు. Swa. 2. 67.

కురంగనాభము * Musk.

కురంగలోచన * Gazelle eyed.

కురంగారె. See కురుమగారె.

కురంజి * A sort of tune. కురువంజి. H. 5. 142.

కు రంజివామము A certain medicinal seed. (Khorasani. H.) See వామము.

కురంట అనగా సమీకము. D.

కురండము అనగా మద్ద. D.

కురంటకము * n. s. Yellow amaranth. శుచ్చశుద్ధ గోరంట, శుచ్చములుగోరంట D.

కురక n. s. Snoring.

కురకము * A sort of white tin. వంగభేదము, తెల్లతగరము. SC.

కురక శుట్టుట v. n. To snore.

కురగట Near, close, by. P. 1. 160. కురగటరేబగులు గాచి కొలవక వలయు. Swa. 3. 145. కేళీవనము వెడలి కురగట, కురగట క్రోవ్వాడిగొరకలపొది, అనగా, దాని సమీకముండు మంచివాడి గలమంచి యీ తెల పొచ్చి. Swa. 4. 36. కురగటి Neighbouring. A. 6. 50.

కురకుటి A case of razors. మంగలపాది D.

కురగుర (Imit) Itchingly, smartingly. Secretely, silently, unawares. ధనవంతుగనుగొన్న తను దా నెవైకొని, బిల్వీవీడెంచిచ్చి ప్రియము చేయు, విహారింతుగులు వీధులనెల చూపు కురగుర ముచ్చట కాంతనడపు Valeswa 5. 3.

కురచ. See కురుచ.

కురజ n. s. An out house. The name of a caste of గొల్లవాండ్లు.

కురణసుడు n. s. Flat nosed, snubnosed man.

కురదా (for కొరదల) Defective, incomplete.

కురపిడి n. s. A kind of wild cattle, a wild cow.

కురపోతు n. s. A wild bull.

కురపు Belonging to the Kurama caste, who weave blankets.

కురము for కుర్రము A horse. కులుగురాలు many horses. R. 5. 35. Also used by Vema for కృహము a house.

కురముడు A blanket weaver.

కురరము * An osprey : also another species of eagle. W. haliaetus. (Bopp on Nala) కృష్ణలో హితచంచుచరణ కలహంసే. SC. శున్నడపులుగు Tel. comment on Amera.

కురళి* Military exercise : practising archery &c. W. A parade, a place for evolutions. కర దీశాల. D. A. 4. 36.

కురాడము, కురాళము, కురాళము * An awning, or Canopy. వేచిఁ కురాళము గలుగుచిల్లలకల్లడ నవిఁ కుట్టె వేచిఁ నతూగుపాస్సు H. 3. 119.

చెంద్రకాంత కురాళము సరి గచెరుగు. H. 5. 167. తెలిముత్య కుచ్చులలో కురాడము Bahu. 4. 121.

కురి n. s. A mark. Aim, goal, intent. A clue. Trust, confidence, certainty, respect. కురి చెప్పే ధలము a place where oracles are uttered. కురి లేని unsteady, untrustworthy. కురి లేని boundless. కురి లేనిలాపు vast, prodigious. వాడికి ఆమె యందుకురి he looks to her, or, he respects her. యిక్కనే నాకురి గావుంటావా will you act hereafter steadily? కురిజూచుట To take aim. కురితప్పుట To miss his aim. కురి శుట్టుట To take aim. కురి adj. Certain, sure, clear.

కురికొండి, మర్కము అనగా ఆపయవము D.

కురించి, కురించి, కూరించి, కూర్చి (from కురించుట: An affix considered as a sign of the accusative or Second case which it governs. The form కురించి is, (gramyam) colloquial: but కూర్చి is poetical.) Regarding, looking at, with an eye to. Of, concerning, about. For, with a view to, for the sake of, on account of. Towards, To. ఆ తల్లి కురించి కలికినది She spoke to him. దేవుణ్ణి కూర్చి ప్రార్థించివున్నాను I have prayed to God. N. B. sometimes this is made (erroneously) to govern తో, with, as అందుతో కురించినందున as it concerns that, or is connected therewith. వీడ్లతో కురించిన regarding these men.

కురించిన Concerning. Connected with. Regarding. For, on account of. This is the past rel: part: of కురించుట See కురించి, అందును కురించి తగులుబడి the expense incurred for this. ఆతల్లి కురించినది వక జాము a letter regarding him. శేరుకురించి చెప్పరానిది what cannot be specified by name.

కురింజ The plant called Asclepias Vomitoria.

కురికట్టు n. s. Border, edge, bound, limit.

కురికాడు A marksman.

కురికొండి A vital part. C. See కొండి.

కురి గావుండె adj. Trustworthy, positive, sure, steady.

కురిగ n. s. See కురుగు.

కురిగంజ The seed of the కురువెండ. These are eaten, and also are used as beads, being red and white.

కురివి (H.) A chair.

కురివి The same as కూర్చి, కురించి.

కురిజ A certain grain. See కురివెండ, కరిజ శేరులు G. 11. 5.

కురికి, కొప్పరికాయలోగుండు. D.
 కురిపించుట v. a. To shower. శ్రుల్పలవానకురిపించు
 చిరి they showered flowers. నిశ్చలకురిపించుట
 To rain coals, i. e. be wroth.
 కురిమిడిగట్టు n. s. A bank, dam or embankment
 గనిమ.
 కురిమిడిగడ్డ A root resembling చల్లగడ్డ. The నేల
 కురిమిడి.
 కురియించుట v. a. To shower, to cause to rain.
 కురియుట v. a. To rain, to shower. చేవతులుశ్రుల్ప
 వర్షంబులుకురియుచు. Vishnu. 7. 59. రసికుడు
 రమణుల రతులకాఁ కొశరిన శృంగారరశుడు కురి
 యును శుభుతీ॥ Here it denotes To abound,
 overflow.
 కురియుట v. n. To rain, to fall, as dew. వానకురి
 యుచున్నది it rains.
 కురు n. s. Shortness, haste, a little. ప్రాశస్త్యము,
 కొంచము, త్వర యున్ను. D.
 కురు adj. Small, little, short. కురువెంట్రుకలు
 short hair.
 కురు * n. s. The name of a celebrated hero. See
 కురురాజు, కురుక్షేత్రము.
 కురు * n. s. See కురువు * A superior, Master,
 Teacher, Pastor, Confessor, Preceptor. A Fa-
 ther. Also a name of Vrihaspati. In prosody
 కురు means long as a syllable.
 కురు * adj. Weighty, heavy, large, bulky. Re-
 verend, venerable. Thus కురుకార్యము a weigh-
 ty matter. కురుకుచయంబున on her large
 breasts. See కురువు.
 కురుంజులు n. s. Props, between beams, in a pent
 roof. See కుంజులు, యింటిశ్రేణిలకిందను నిలుచుగా
 నుంచేవి. D. A bastion. Vasu. 5. 78. శానిడికు
 రుంజులకా మెలగు బంగారుపొవ్వులజూచు, అనగా,
 బంగారుబుజులవివాద శింహరించుతున్న బంగారు
 కీలుబొవ్వులనువించగాచూస్తున్న.
 కురుక n. s. A spear. గొరకకట్టె.
 కురుకు A heap, a pile. పోగు, కుచ్చు. D. శుభాకలి
 నరిమురిం బెరికి నరికికురుకులు బెట్టిన మృతాశంబుల
 సుచ్చు M. 4. 3. 227. విరిగెకా బెక్కురభంబులాక్ర
 మెగి నుర్వింకూలెశండాలుమల్ తరువై వ్రాలెతు
 రంహావయవ శింతానంబులింతింతలై కురుకుల్
 గట్టెభటాంకంబులు. M. 7. 4. 76.
 కురుకుచ * Full bosomed, plump breasted.
 కురుకులవాళిము n. s. Pupillage.
 కురుకునుట, కురుకునుట v. n. To hurry. To re-
 double, as a storm. ఉద్యోగించుట. D. కమ్మకొ

నుట. OG. ఉరుముచు మెరుముచు పిడుగులుజరలు
 చు నలుగడలబడెనవారిత వృష్టుల్ గురుకొని గురియ
 గబంచెను M. 1. 8. 328. గురుకొనినాకుమార
 కొనికొల్లల శేషినవీరవర్ణముంసరకెడ. M. 9. 1.
 94. గురుకొనికార్యకార్యము తెరుగకడుశ్చరితు
 డై యహితుడగునేనికా, వరవకగురునై ననుజనుతె
 రుగగళానించునదిమహిమడుబుద్ధికా. M. 1. 6. 105.
 గురుగాకు A sort of darnel that grows in rice-
 fields.
 గురుగు A certain pot herb. A small cup. చిన్నపి
 డత. OG.
 గురుగుచెట్టు, గురుగుబల్లిక The sun flower, helio-
 tropium Indicum.
 గురుగోవి, అనగామౌరకకాపీనము. OG.
 కురుచ n. s. A sort of war dance : compare కురు
 వంజి॥ సాధనభేదమైననాట్యము, సాముభేదము.
 కురుచ adj. Little, short, stumpy, diminutive.
 Dwarfish. కురుచగారింపులగొంతనేపు, అనగా
 మందమందము గాచమత్తారతులచేతను కొంతనేపు
 T. 4. 81.
 కురుచవేల్పు n. s. The "stumpy god," Ganesa.
 కురుచులేనె n. s. Wild honey, virgin honey, the
 most luscious of all.
 కురుజంక A short step, or stride.
 గురుజాలు Diamonds. OG. వజ్రాలు.
 కురుజు n. s. A hawk. గూండాడినపిట్ట, ఘద్రము
 న్ను. OG.
 కురుజులేనే n. s. Virgin honey, the sweetest of
 all. See కురుచు॥ కురుజులేలనాకు a fresh light
 coloured paun leaf.
 గురుడు * or గురువు * or గురు * A pastor, a mas-
 ter, a superior, a doctor, a learned man, a
 leader, a general, a preceptor, guardian, a fa-
 ther confessor ; who is always declared to be
 a living image of the deity. God, as the great
 Teacher. A title or name of Vrihaspati (Vul-
 can) tutor of the Gods, who was the husband
 of (Venus) Tara. గొంకలగురువు a master thief,
 a ringleader.
 గురుతు or గురువు n. s. Mark, sign, trace, token, ob-
 ject. Perception, Idea, Sense, intellect, Recol-
 lection. Instinct, Image, or reflection in a mir-
 ror. A keepsake. కనుగుర్తులకా a memorandum.
 నాకుగుర్తులేదు I do not recollect.
 గురుతుగా adv. Infallibly, positively, without
 fail. Really, actually. గురుతుగా అడుగుట to
 enquire particularly. గురుతుగాచూచుట to look
 into narrowly. గురుతెరంకుట to know by sight,

to know. నాకు దానిగురుకు తెలియదు I have no idea of it. నాకు గుర్తులేదు I do not recollect.

గురుత్వము * n. s. Greatness, weight, importance. Esteem Heaviness, or languor ; denoting indigestion.

గురుదల adj. Short. See on దల.

గురుదలించుట v. a. To shorten, make brief.

గురుదా n. s. A club or mace : (probably from the Persian word *gurx*.) గురుదా, యరుదారినుదారి దారిద్ర్య, గద అనే ఆయుధము. T. 1. 9.

గురుదేశము * n. s. The land of *Curu*. It is near Delhi.

గురునాథుడు The name of a certain village god. His image is usually a mere block of stone, under a tree.

గురునుల్వులు n. s. Small నుల్వులు. q. v.

గురుపు or గురుము n. s. Shag, long wool. గురుము గొర్రె or గురుబగొర్రె a sheep with long wool. గురుమువాండ్లు, గురుకుగొల్ల, or గురుముగొల్ల A caste of shepherds who weave blankets. From this tribe the celebrated Holkar sprung.

గురుపు n. s. A boil or sore. Raining, showering. మొన్నకురిసిందికగురుపు that was indeed a shower!

గురుపోతు n. s. ఆదవి ఆపు.

గురుము—See—ర—.

గురుముండలము * “Coromandel.” This is the vulgar English name of a small village between Pulicat and the sea. It is properly called కరిమణి *kari-manal*. From this paltry village the whole coast has been denominated. See చోళముండలము. The name Coromandel, or గురుముండలము is wholly unknown among learned Hindus.

గురుమాడు or, గురుమాడి The gable end of a house. యింటి పాశ్చాత్య భాగములుకన్ను. D. గురుమాడుదించుట To extend the gable end of a roof.

గురుమాపు adj. Slightly soiled ; as a garment worn the second or third day. గురుమాపుచీర a rumpled or foul suit. శుభదినంబునశీత్రమునుద్ధిగల్గి, చెలగువేళనుగురుమాపు చీరతోడ, సీరసీరువిచిగాన్న భోజనా త్రరమునందు, సీదెరంగనిచేడియయీడుమీరె Ila. 1. 39. పారిపారిలనకుట్టు పుట్టంబువిడిచి గురుమాపుమానిన కోకయుగట్టి. Sa-ranga. 204. [మిడివిత్తులు. గురుములు, విత్తులు. D. perhaps an error for. గురుగురురాజు * See గురువిభుడు.

కురులు * n. s. Curls.

కురువ n. s. A foot path over a hill. కొండమీది కాలిదోవ. OG.

కురువంజి See కొరవంజి.

కురువకము * The crimson amaranth. పుట్టకొక్క, వసంతకడిమి, యర్రపూలకొద్దగోరంబు. S. C.

కురువడాలు A sort of grain.

గురువాకు A weed, like darnel.

గురువారము * Thursday.

కురువిండము * A kind of grass. The stone called Corundum. Also a ruby. కుంకగడ్డి, కెంపు.

కురువిభుడు * or రాజు A prince or ruler of the కురు country.

కురుపు The thigh తెంపొడ OG. D. A money subscription (చందా) so called at Chittoor.

గురుపు * i. e. గొరవము A long syllable, in prosody. పూర్వజన్మార్థి భూరికర్మములగుర్వణించు నాకొడుకరావయ్య. BD. 4. 218.

గురుపు adj. * Important, heavy, weighty, great, difficult, arduous. గురుపుగా * Positively. శత్రుమాన్యమునీకుగుర్వ గానిత్తు. BD. 4. 490.

గురుపులు n. s. Running. పరుగులు. D.

గురువెండ The small shrub named *Abrus precatorius*. See గురుగంజ In Sanscrit గుంజ.

గురువెట్టుట To snore. వెట్టు గాతలుమారునిట్టూర్చు పుచ్చుచు భీకరంబుగగురువెట్టి కానుచు. N. H. 5. 62.

కురువేరు n. s. A plant, (గుంజ) the roots of which are fragrant : it never produces flowers.

గురుగు n. s. The stump or root or stock, of a tail, tooth or tree. But the D. says తోకచివర పొడుగువెంట్టుకలుండేది the tuft of a tail.

కురుదేర్రము n. s. The battle field of the కురు race. Proverbially, great slaughter, a sanguinary conflict, a battle-royal.

కురుకూపుము * n. s. Ugliness, deformity..

కుర్గురము * n. s. A dog.

ఘురుఘురరవము n. s. A grunt, grunting.

గుర్తు n. s. See గురుకు.

ఘుర్దనము n. s. Sport, play.

కుర్ర adj. Small, young, little, short. కుర్రవెంట్టుకలు short hair. కుర్రపోటు A little thrust or shove.

కుర్ర n. s. A young one. A child, a boy. శిశువు. D. “A young buffalo.” C.

గుర్రము n. s. A horse. ఆడగుర్రం a mare. గుర్ర శుముఖము the *shin* of a man's leg. వాడు యు త్పడు గుర్రముయెక్కి శున్నాడు he is tipsy or slightly intoxicated. గురుశ్రీ గట్టాకు see on వా కుడు, గుర్రశ్రీ పిల్ల A foal, a colt. గుర్రశ్రీ పిటలు A horses face carved in wood on a door. గుర్ర శ్రీ శరణ A kind of snake. G. 8. 101. గుర్రశ్రీ వాడు A groom. గుర్రశ్రీ వాసము n. s. A prop in a native roof.

కుర్రవాడు n. s. A young lad.

కుర్రె A cow, a heifer. OG. పెడమరించి యతనిదొ డుగకయాశ్రులివృత్త్యుగంకర్రెమిది కురికిముసుది శ్రీశ్రీ డిష్టముగ గాచునందిని నెగనిశుట్టినవృత్త్యుగేంద్రు డుశుది. G. X. 57.

గుర్ర n. s. Snoring. Growling, anger, gruff speaking: snarling. గుర్ర గామాట్టాడుట to speak gruffly or sulkily. వాడు నామీద గుర్ర గావు న్నాడు. he is surly towards me.

కుర్రుట v. n. To cry or yell. కూత చెట్టుట. D. To groan, draw a deep breath.

గుర్ర శెట్టుట To snore, groan, draw a deep breath, or growl. కాలుంగేలు నెరుంగున్న కరణిక న్ను శిశు ర్వెట్ట గా. B. X. 6. 209.

గుర్రమునుట To snore, to growl, to snarl.

గుర్రెట్టుట v. n. To sound, as a groan, or rattle (in the throat) పాడమిగుర్రెత్తి తాలావృష్ట శ్రుట ములెంతి. Mand. 5. 204.

గుల n. s. Itching, smart.

కులము * n. s. A caste, or tribe, class. Rank. A genus or tribe of animals. People. Family. బాలికాకులము A number of girls. కులశర్వత ములు the highest of hills. కులక్రమాగత He- reditary.

కుశకము. * Protraction of the government of the noun or verb through several connected stan- zas; contrary to the practice of closing the sense with each verse. W.

గులక n. s. A pebble, gravel. శిన్నగులక భూమి soil mixed with small gravel. గులక రేగడ భూమి gravelly cotton soil.

కులకాంత n. s. An honourable wife.

కలకాయకము * n. s. The trade of his caste: his family business.

గులగుల, అనగా, జల n. s. Itching, prurigo. నజుగు జులుగా, తుత్తుమురుగా piecemeal, reducing to dust, to bits or to pieces. తలలో శేలుగులగులలా

దుతున్నది the lice were creeping teasingly about the head. ఆశ్రుంటిలో శ్రురుగులు గులగులలాడు తున్నది in the wound the worms crawl at ease, పొట్టకై, శ్రుట్టకూటికింజీమలకుం, జెడలునకు, నెలుంగులు, గులగులం, బుట్టులు, నిశిత, నిజ, నఖర, కులిశ, కోటులం, గోరాడ, యిక్కడగులగులం, అనగా, ఉద్గ బడేటట్టుగా. Manu. 4. 49. కులిశాపాతి, కొండ బోలి, గులగుల, లగున, బ్బలు, దనిలజు, గడ శెట్టున, అనగా, యెముకలుగడలి కుదియబడును, యెముక లన్నియు శిండులు వడలుననుట. Dasava. 9. 193. వాకాది, గుదియల, మోదిన, సెడళ్లుగులగులలై, అనగా, దేహముగుల్లలతిత్తులవలెనలిగి Mand. 2. 234. గ్రుద్ధు, గోత్రాచలంబు, గులగులనై, పో, గోతముల గ్రుద్ధులిల. Manu. 4. 7. గులగులం గా, నేనుగుల, గలంగ, జేసి, చిక్కించు, కొంకి, నాచేతి వంకి. R. 2. 22.

కులజుడు * n. s. One of good caste or, honourable descent.

కులట * n. s. బారశ్రీ.

కులభక్తము * n. s. Practice or observance pec- uliar to a tribe or family peculiar duty of caste or race. W.

కులశర్వతము * n. s. A principal hill.

కులవతి * or కులస్త్రురాలు n. s. A country woman, or of his own land, a compatriot. ఆమెనాకుల వతి కాదు She is not of my tribe.

కులవిద్య * n. s. Native or own language: The "great art" i. e. magic which Manfred (Byron) calls The great knowledge.

కులశ్రీతి * కులశ్రీతి * n. s. An honourable wife.

కులస్థుడు * n. s. A man of the same caste. తదిమం దికులస్థులు Neighbours, people of the caste కులస్థురాలు A woman of one's own tribe.

కులహీనుడు * An outcaste.

కులాచారము * n. s. The proper duty, or pro- fession of a caste or family.

కులాయము * A nest. అనగా శుశిగుడు.

కులాలుడు * n. s. A potter. కుమ్మరవాడు.

కులింగము * A sparrow: a crow. చులకే, వాయ సె. SC. The forktailed shrike. W.

కుళిక * n. s. A pill, a small ball. ఆభిసారికాంఠ కోద్యస్తీల కుళికలు, అనగా రంకు మొగుని శింకేత శ్రుశ్రమునకు పోయే దానిమును కుకుద్దను తల్లాలమున కునల్ల గావుండేటట్టు చేసే ఘటికావిశేషము.

కుళికము * See కుళిక.

గులివి n. s. or గులివి The wax in the ear. గులివి కదురు or గులివి తెడ్డు an instrument for cleaning the ear.

కులిశము * n. s. A thunderbolt.

కులీనుడు * Noble by birth. The title assumed by a certain tribe of bramins in Bengal.

కుశీరము * A crab. మత్స్యభేదే, కర్మటకే, శ్రుంసి ఆలయే. SC.

గుసుంభము * n. s. A cluster of flowers : or pearls. శ్రీనగుసుంభము the clusters of her breasts. R. 1. 180.

కులుకరించుట, అనగా విజృంభించుట. v. n. To expand, to bloom, to grow. అనితలికినకులుకరించు చెవులకమ్మతము చిలికినశ్చైవేనములు కలుగులుకరించు, వైశ్యచుండగా. Surabha. 85. కమనీయనీ త్తార నాదములు గులుకరించుచు, అనగా మురిశముగా బలుకుచు. Vasu. 4. 36. వలశ్రుగులుకరించు, అనగా మోహము మిరగాను. Vilap. 2. 95. కళుకుటం దెలురవల్ గులుకరించు. Satya. 3. 70.

కులుకు n. s. A grace, elegance, or charm. loveliness. Harmony in music. శృంగారచేష్ట. D. 2 య్యారము, విలాసము. plu. కులుకులు, కులుకులాడి, ఓయ్యారకత్తె a belle, a grace, a pretty woman. ఓయ్యారమైన, కూడుకొన్న, దానియాసా గనులుగుల్లుతుల్లుబడి సోయగముక తనరిత్ర కూతలుక. T. 3. 59. కులుకుచూపులనుగ సైనినిషి డియ, ననురక్తి గననిబింబాధరియును. T. 2. 75. జనిరాము, దలరతావిగులుకు తన్నీటజలకమై. Samira, 5. 140.

కులుకు adj. Fine, pretty, graceful, Harmonious, melodious. సోగనైన,

కులుకుట. v. n. To bloom. To move gracefully : to be pretty or fine. To put on pretty airs, to flaunt, or attitudinize. To play tricks. To be melodious, as music. పారావతంబు కులుకెడికులుకులు the trilling notes of the dove. కులుకు శుభ్రులు fine flowers. Insolent, saucy. యేమికులుకుతుంది how pretty she is! కరుణారశీముగుల్లుకన్నులు eyes beaming kindness, or bright with affection. కులికిన pert.

కులుకుట v. a. To move, or shake.

కులుకులాడి A pretty woman.

గుశుచ్చము * n. s. A cluster. See గుసుంభము.

కులుకము * plu. కుశుకములు * The grain called ఉలకలు.

కులుశురాలు n. s. రాజావర్తశురాయి. D.

గుల్ఫము * or గుల్ఫము * n. s. Au ancle. గూఢగుల్ఫ She "who has invisible ancles" (a common phrase in descriptions of beauty.) It is a hyperbole for slender aneled or silver footed.

గుల్మము * n. s. A bush, A shrubbery, a body of troops. An overgrown place. గుల్మరోగము, అనగా కడుపులో వైశ్యముచేత శుట్టిన మాంస గ్రంథి The disease called spleen. కుశ్చుచెట్టు. D.

గుల్మిని * n. s. A spreading creeper. దట్టముగా అల్లుకొనే తీగ చెట్టు. S.C.

కుల్య * n. s. Canal, rivulet.

గుల్ల n. s. A shell : a husk : a cauri, or cowry shell, used as money. A white pustule. Offscouring, Any thing hollow. Cotton in the pod. గుల్లకాశు a farthing : (lit, a shell) or a penny. గుల్లగున్నము shell lime. చింతగుల్ల Tamarinds in the shell or husk. గుల్లాగుట్ర Trash, rubbish, gewgaws.

గుల్ల adj. Hollow, empty. గుల్లకర్ర a tube, యిల్లు గుల్లచేసినాడు or తుడిచిపెట్టినాడు he emptied or plundered the house. గుల్లశుటికె a small basket. గుల్లపొగాకు tobacco that is immature and worthless, not being properly grown. గుల్లకురుచుట To empty. To scorn. HD. 2. 168.

కుళ్లించుట v. a. To loosen or dibble (the earth) : to stir (the fire).

గు with ల్లిం and చుట v. n. To frisk, quiver, frolick, move lewdly. To jog along as palankeen bearers.

కుల్లిమి or కుల్లిమిపాము or, A sort of eel. కుల్లెము. గుల్లు or గుల్లు Plague ; alarm.

కుళ్లుట v. n. To rot, decay, fret, be putrid. To pine or rot with envy, సీ అదృష్టము కుళ్లినవె your luck is all rotten కుళ్లిపోయిన rotten, putrid యనంబు నగుళ్లుచు grieving, sorrowing. కుళ్లుట is applied to fruits, but not to wood rotting.

కుల్లెము or కుల్లెంపాము n. s. A sort of eel. See కుల్లిమి.

కువకువ (Anuk) Trillingly, warblingly.

కువలము * n. s. A lily. కలువ.

కువలయము * n. s. A water lily, or lotus కలువ, భూమండలము, కువలయాశీ. Fair eyed, having eyes bright as lilies.

కువాడము, కువాళము, అనగా కడటము Hypocri-sy, double dealing, నీకువాడము లన్నియు దెల్పు

చూకు. HD. 1902. నీకవాల మెల్లనిన్నరాతిరిగంటి
Radha. 1. 46.

కువివిలు. n. s. పాత్రసామగ్రిలలా ఒకటి A kind of
saucepan ? H. 5. 13.

కువ్వ or క్రువ్వ the infin. in A of క్రుచ్చుట, శీర సో
క్తులకు నవ్వ శీరలు గువ్వ Vicra. 4. 164. కలయ
కారులు క్రువ్వ గరికొనిదూర. HD. 1546.

కువ్వ n. s. A heap, Also a subterraneous granary
(పాతర) a store.

కువ్వ n. s. పావురాయి A dove or pigeon కరుకుట
గువ్వ the turtle dove, పొడగువ్వ the species
speckled white. శుచ్చగువ్వ a bright yellow star-
ling. Some other species are చిటిగువ్వ, రాగువ్వ,
ఎలుపొంతగువ్వ.

గువ్వగుత్తిగడ్డి n. s. A sort of grass.

గువ్వకుత్తికశుద్ధ adj. Pigeon breasted.

గువ్వకోలుకొనుట v. n. గుంతులుగూడుట To assem-
ble in crowds. Manu. 3. 144. గువ్వకోల్గొంచుడ
మలోననవ్వకొనుచు అన గాగుంతులు గూడితమ
లో తామునవ్వకొంచున్ను.

గువ్వరాతిసేల n. s. Gravelly soil.

గువ్వరాయి Gravel, pebbles. మొరకరాళ్లు.

కుశము * A sort of grass which is used in many
solemn and religious observances by the Bra-
mins : hence called sacrificial grass. Poa Cy-
nosuroides. In Gita VI. 11. it is well render-
ed by Schlegel " verbena," vervain.

కుశంక * n. s. A false (శంక) objection an emp-
ty cavil.

కుశలము * n. s. Well being, happiness. Holi-
ness కుశలశ్రుతినిగిరి They asked him of his
welfare ; or, they asked regarding his welfare.

కుశలము*adj. Skillful, conversant, expert, clever.

కుశలత * Cleverness, ability ; eloquence. Well-
being.

కుశాగ్రబుద్ధి * A wit as sharp as a pin.

కుశీలపుడు * n. s. A dancer, an actor.

కుశేచము n. s. A lotus.

కుష్ఠము or కుష్ఠరోగము n. s. The leprosy.

కుశుంధి n. s. Narrowness, a narrow space.

కుశుంధియైన adj. Crowded, thick set as houses.
or narrow as space.

కుశుంధిగా adv. Narrowly.

కుశుగుళ n. s. A whisper. adv. Whisperingly. కుశు
కుశులాడుట to whisper.

కుని A joint, in carpentry. మంచుపుకట్టెలకుని
D. కూలిన తప్పదరయకును లెట్లవిరుగును. Vema.

247. క్రాలినకునులునువగులుదూలములు. BD.
3. 1006.

కునించుట See కృశించుట.

కునిగుంతుల బెట్టుట v. a. అన గాకూశీరచ్చల బెట్టుట
or శ్రమ బెట్టుట To publish or tell as tales to
plague or tease రునివంటిచాన్ని నన్నీకునిగుంతు
ల బెట్టి యేమిగుడిచెడు పాపంబనిబోలె తాకునిను నే
ను గురున్నంబాలు నో హాయినుడుక. P. 1. 259.
కూశీరట్టుచేసి, కొలువికబాలునన్నీకునిగుంతుల బె
ట్టివధించాచు. P. 1. 435. శ్రమ బెట్టి.

కునించుట n. s. To sulk, be discontented, to
boggle.

కునీడము n. s. అన్యాయమైనవడ్డి Usury.

కునీడకుడు n. s. అన్యాయమైనవడ్డితీసేవాడు Usurer.

కునుంబావుల్య n. s. The safflower ; Carthamus
tinctorius which gives a crimson colour.

కునుము n. s. The core of a boil which comes out.

కునుము * n. s. A flower in general. కునుమ
వన్నె rose colour.

కునుమగంధి * 'Flora,' A poetical word for
woman. [D.

కునుమగంధము, అన గా, వుల్యలుముడిచినకొమ్మ.

కునుమచెట్టు A thistle.

కునుమరోగము Immoderate flow of the menses.
శ్వేతకునుమరోగము The disease called whites.

కునుమలు A fine long grained rice.

కునుమాస్త్రుడు * Cupid, "god of flowery shafts."

కునుమించుట v. n. To flower.

కునుమేనువు * Cupid, the "god of flowery ar-
rows."

కునులు plu. of కుని.

కునుళ్లు The gold bracelet worn on the upper
arm. శీందిటనిరువంక సెండుపైడి కునుళ్లనందం
బుజెందురుద్రాక్షువూళి. Suca. 2. 42.

కునులము * A granary. పొణక. D.

ఘుశ్రీణము * n. s. Saffron. కంకుమవుల్య.

కుశ్రుతి * Guile, craft. కతుటభేదము. D.

కుశ్రురించుట v. a. To fondle, cajole, gull, make
much of. బుజ్జించుట.

కుశ్రుభము* A poetical phrase for శీముద్రము. D.

కుహా * A Cave, cavern, grotto.

కుహకము * n. s. Juggle, deception, sleight of
hand. అన గామోశీము, కుహకమెడలెగకనుకుడు
రుశేధు Vema. 1349.

కుహాళి * A hypocrite, a cheat.
కుహాన * Delusion, deception. మాంస, కుహానాకు రంగము the fairy hind : the delusive deer.
కుహారము * A hole.
కుహళీ * A kind of flower tree. కుహళీవిశ్వస్వన కోరకావళు. Parij. 3. 100.
కుహశయము * An inmate of a cave : i. e. A tiger &c. సిహ్రాము, శుద్ధశ్రుతి, యెలుగుబంటియున్ను. D. కుహికుహి, గాలిచేత రెల్లులొ కలిశేధ్వని. The groaning or wishling sound of reeds దనర ఘన కాళికుహికుహిధ్వనులవలన. K. P. 392.
కుహుకుహూత్తారము * The cry of the కోకిల or Indian Cuckoo.
కుహూ The cry of the కోకిల or Indian Cuckoo.
కుహూత్తారము * See కుహుకుహూత్తారము.
కుహూరలము * n. s. కోకిల D. The Indian Cuckoo.
కుకిలము * A hill, or mount.
కుహేశ్వరుడు, జంగమగ్రంథములలోవచ్చే శివనామము. L. 6. 185.
కుహ్యము * Mystery, secrecy : private parts : the pudendum.
కుహ్యము * adj. Secret, mysterious.
కుహ్యకుడు * n. s. A kind of demigod, attended on Kubera. W.
కుహ్యకేశ్వరుడు n. s. A name of Kubera.
కుహ్యచేశము * The pudenda.
కుఱి * n. s. The belly. నిరక్షరకుఱి an illiterate man.
కుఱి * A king.
కుఱింభరుడు * A gluttonous man. కుఱింభరత్వము Gluttony.
కూ, or కూక n. s. Cry, shout. కూక శుట్టుట To call, to shout. కూకలు scolding, sharp remarks, reprehension, reprimand. కూకలు శుట్టుట to reprimand. To send him away roughly, blame, chide, find fault with. కూకలువేయుట To make an uproar.
కూంకులు See కూకులు.
కూకటవ్రత్తులు, కూకుడువత్తులు, or కూకులువత్తులు, ఆన గానలినూకలు, తుత్తుమురు Piecemeal, bit by bit. కుంభిరదశ్రుహారముల కూకులువత్తులు నైనమిన్నువిశ్వంభరగూలునక, ఆన గా ఆకాశమునలినూకలై భూమియందు వుడననే. P. 1. 50.
నేట్టననిష్టలునిలిపెడుముఘలగుట్టులన్నియును కూకుడు వత్తులయ్యె. L. 3. 139. రోమశ్రుంగుప్పలపా

శ్వకాభూజములు కూకటవ్రత్తులుగా, ముఖంబు నకడుమ్ములరేక. P. 2. 104.
ఘూకము * n. s. An owl.
కూకటి * Curls, ringlets. పిల్లజుట్టు. D. [శ్రుతి. D. కూకటిమూక The fork-tailed shrike. ధూక్రూట కూకటివేరు The tap root, that from which others shoot out. రాజవంశముకూ కూకటివేళ్లతో బెరికి. Jaimini. 1. 72.
కూకరించుట v. n. ఆన గాకూకలు శుట్టుట To scold, or reprehend. రేచివా రినికూకరించిపోవు. Satya Bhama. 4. 58.
కూకి, or, కూకి plu. కూకిలు n. s. A dove. కూకిరవంబు amorous murmurs ; cooing.
ఘూకి * The female owl.
కూకిరవము * Cooing, the voice of doves, murmuring notes. Satyab. 1. 5.
కూకుట To set (as the sun or moon.) పొద్దుకూకిదిం The sun has set. పొద్దుగూకేవేళకు by sun set.
కూకుండుట To sit down, be seated.
కూకుడుచెట్టు n. s. The soap nut tree. కూకుడుకాయలు. See కుంకుడుకాయలు soap nuts.
కూకుడునత్తి Gossamer. కూకురువత్తులయ్యె their firmness was driven away like gossamer.
కూకుడము * Bestowing a daughter in marriage. సాలంకృతకన్యాదానము.
కూకుడుడు He who bestows a girl in marriage. సాలంకృతకన్యాదానముచేసేవాడు.
కూకురుగుండం The bird called the Gallinule, or దాశ్యూహము.
కూకులు An affix, thus used, పొద్దుగూకులు the livelong day : all day long.
కూకుళు n. s. A young girl. ఎనిమిదేండ్లకన్య. D. కూక్లానుట To sit down. For కూర్చుండుట.
కూచము n. s. A pillar, post, prop.
కూచి adj. Sharp, sharp pointed.
కూచిమంచికవితిష్టన్ను The name of the author of the Nila Parinayam. [art of love.
కూచిమారమతము A treatise by కూచిమార on the కూచిమారుడు The author of a treatise on the art of love.
కూచిమారము, ఆన గాపోకిరితనము * Nonsense, mere conceits, lewdness. కుటిలకుత్సితములుకూచిమారములు, మటుకూయతనములు, మండుమాకులును L. 7. 278. another reading is కూరిమారము.
కూచుండుట v. n. To sit, be seated. యెక్కడకూచుండెను where was he sitting. Google

కూజితము * The cry of a bird, cooing.
 కూట (Loc. of కూడు) in the food.
 గూట (Loc : of గూడు) in the nest.
 కూటము * The peak or top of a hill. A heap of grain. Fraud, trick. Conspiracy. Assembly, court.
 కూటము, or కూటాము n. s. A hall.
 కూటపాకలము * Fever, as a disease happening to elephants. A kiln. యేనుగలకువచ్చే ఒక జ్వరము || ఎవ్వాని క్రోధంబుహీనదుర్జనమదేభశురంశురలకు కూటపాకలంబు. Vedanta. Ras. 1. 16. (Note. In Radha Canta Deb's Lexicon Vol. 1 page 634. it is spelt (perhaps by error) కూటపాలకః and is interpreted పి త్రజ్వరము.)
 కూట బెట్టు A sort of serpent. జాతి నాగులునులుఁ పెంజరలును సరి పెంజరలును, కూట బెట్టులువిల్వ గుదియలదాచులు G. 8. 101.
 కూటమి n. s. Union, meeting : society : Criminal connection. ఒక్క కుమారచంద్రుడువచ్చి యన్నీర జాననక్రోటికూటమియిచ్చి తక్కురతంబులం గారవిం చి. Vishnu. 8. 183. శేరండయుబోశవేడి ఘటి యింశ దెనాకిటువంటికూటమిఁ. Poncha. 3. 300. గ్రక్కునముండరిజాముకూటమిఁ. T. 4. 143.
 గూటము, or గూటాము, n. s. A tent-pin or stake, used both as a mallet and as a wedge. The roller of a loom / కాసెగూటము an iron or wooden hammer shaped like a pestle and used by stonecutters and coblers. A wooden or iron bat. గూటంపుతిరుగుళ్లు H. 5. 112. అనగాగనికలకువేసి లాశత్రాళ్లు.
 కూటసాక్షి * A bribed witness. More correctly కూటిసాక్షి from కూడు food. See పూట.
 కూటసాక్ష్యము * False evidence.
 కూటస్థానము Focus, centre, place of meeting.
 కూటస్థుడు * The original progenitor, or common ancestor.
 కూటహర్ష్యము * అనగా రాజనగరులో లక్ష్యిలాశ్రమ అనేకూటము The hall of audience. హరిహాయమణివలయకూట హర్ష్యవిహారీ Manu. 3. 177.
 కూటాము A hall.
 కూటాళి A playmate, a companion.
 కూటి Genitive of కూడు food.
 గూటి Genitive of గూడు a nest.
 కూటిసేళ్లు Acid water. Literally the water of boil-

ed rice. Water left to ferment, in which boiled rice has been steeped.
 కూటిముత్యము n. s. A dead pearl ; meaning, one without brilliancy. [లనేస. D.
 కూటువ n. s. A host, an army. చతురంగబలముగ కూటువశీరులు A kind of necklace. కాటుకచెదరికన్నులనీరుజార, కూటువశీరులుజిక్కుబడెనుహారములుజిమిలిముత్యపుబొట్టుశీరిదూలిచెదర. Padma. 3. 21.
 కూడ (adv. From కూడుట. q. v. the infinitive in అ) Together, also, likewise, too even, అది కూడయిదికూడ Both that and this. నీళ్లుకూడయివ్వరు They did not even give him water. అతనితోకూడ With him, along with him, together with him.
 గూడ or గూడా n. s. A triangular basket (a folded mat) used as a bucket. A mat hood or cover against rain. A basket in which Vaishnavite devotee keeps his images used in worship ; it is made of palm leaf. A flower basket made of coconut leaf.
 గూడకొంగ, or గూడతోట n. s. A large crane, a flamingo.
 కూడదు (auxiliary) It is not possible : it is not meet. This is the neg. aor of కూడుట. and answers to cannot, ought not, must not (nequit, non licet, non decet.) నీవు అట్లాచెప్పకూడదు. You must not say so. తల్లభనీవుచెప్పకూడదు it is not proper to narrate this. అట్లాచేయకూడదు I hope you will not do so. యిందులోతక్కుకూడదు Let there be no mistake herein.
 కూడని adj. (neg. p|| of కూడుట) Impossible, unfit, unmeet. Unsuitable, improper, inconsistent. కూడనిమాట an unappropriate or unconnected word.
 కూడబట్టుట v. a. అనగా చేరబట్టుట.
 కూడబడట To add up (as a sum.)
 గూడబాతు n. s. A large crane, a flamingo.
 కూడమి Impossibility. The neg. p|| in మి, of కూడుట to be fit.
 కూడముట్టుట To meet together. See ముట్టుట.
 కూడాతరముకొనిపోవుట. D. to overtake or come up with. [of meeting.
 కూడలి n. s. Joining, meeting. కూడలిపట్టు a place కూడలిచారి The meeting of four roads.
 కూడలిరాయి A corner stone.
 కూడలివాయి The gable end of a house.

కూడ వేయుట v. n. To water fields with water drawn in a basket or bucket.

కూడా A basket: See కూడ.

కుడారము A tent.

కూడిక n. s. Partnership, junction. Saving, frugality. Collocation, juxtaposition.

కూడియ. The same as కూడంక. OG.

కూడు n. s. Food, bread, victuals, boiled rice, inf. కూటి plu. కూళ్లు meats, viands, dishes. శ్రీట్టకూడు the red earth in the heart of a white ant hill; being the comb that contains the eggs. వానికి కూటికి లేదు he has not bread to eat. Lit he has not (money) for food. కూడు also is the pith inside a palm-tree: కూటి పదలు the indigent: who have no food.

కూడు, కూటి, కూడ్లు. or కూండ్లు n. s. A nest, A case. 2. A niche or nook. 3. A stand containing a light. 4. A rick or cock in reaping. 5. A bird cage. 6. A basket to keep chickens or lambs under. A cage of gauze placed over a sleeping infant. 7. A window sill. 8. A picture frame. 9. A hedge or fence, round a tree. 10. A hatchway on boardship. 11. The socket of a joint.

పాచికెకూడు a dice box. కత్తులకూడు a case of razors or knives. రెక్క కూడువదిలిపోయింది his shoulder is dislocated. నుండెకూడువట్టి his heart being at repose. నుండెకూడుడినె his heart was now at ease; or has built it's nest. సులోచన పాట్టె, or, కూడు a case for a pair of spectacles.

కూడుబండి a covered cart such as soldiers travel in. కూటికట్టె, అనగా కులాయయష్టి. A 4. 155.

కూడు adj. Obscene, gross, flagrant. తనకు కానిది కూడులంజ the grapes are sour.

కూడుకొనుట v. a. To sum up &c. See కూడుట v. a. To associate with.

కూడుట v. n. To accrue, be amassed, gained, acquired, come to hand. To agree, be on good terms, be united. To be possible,—See కూడదు and కూడని. యిందుతో కూడిన సుని a matter connected herewith. రామ్మి కూడివచ్చిరి. They came in a mob వడ్లశునితో కూడిన బండ్లు Carts, which form a part of carpentry. వాడు వీండ్లకు కూడదు he is unacceptable to them. They cannot away with him. యిది యనుకూడకపోయిన And if this be out of the question. యిది కూడకుంట్లె if this is impracticable. అక్కడికి రాకూడక as I could not go there. వాండ్లు సారె త్రకూడలేదు They

could not say a word. It was impossible for them to speak.

కూడుట v. a. To meet. To add or sum up.

కూడుదల n. s. Gain, profit.

కూడెము n. s. A hamlet or small village. A suburb. Purlieus. గ్రామ సమీపముండు వీళ్లు జల్లె. D. A stack or mass of houses. వాండ్లదిక కూడెము they are all in one party or in a league. చూడెకూడెము P. 2. 195. low haunts, a scoundrel neighbourhood. వీరందరకూడెము these all form one family or clan.

కూడము * n. s. A riddle, a mystery.

కూడము * adj. Occult, mysterious, hidden, secret, abstruse. [bones are invisible.

కూడగుల్ఫు * adj. Slender-angled: whose angle

కూడచారి * n. s. A secret emissary, a spy, agent or messenger. [rentage.

కూడజుడు Of unknown birth or uncertain parentage.

కూడపాత్తు * n. s. A serpent. Lit, one whose feet do not appear. A snake. "So necessary did feet or wings appear to progressive motion, that the movement of the serpent, ascribed to a preternatural cause, was supposed to resemble the incessus deorum; and procured to the animal a high rank among emblematic divinities." (Gregory in Pantologia "Physiology.")

కూడరత్నము or కూడరత్నంక తాన్వేషణము * A game among girls, like hunt the slipper. Vasu. 3. 37.

కూడోత్పన్నుడు * A foundling: one of uncertain parentage.

కూణలమ్మ The name of a particular madonna or village goddess. కూణలమ్మకోక A sort of petticoat.

కూతు A Daughter. కూతునకు to his daughter. Vasu. 3. 40.

కూతురు n. s. A daughter. inf. కూతురి. plu. కూతుళ్లు. ఆడకూతురు A woman, a female. పెండ్లి కూతురు The maid of the wedding, i. e. the bride.

కూతురుబుడమ A sort of berry? See బుడమ Ainslie. 2. 144.

కూడ n. s. Prolapsus of the uterus or anus. కూడలంజ a rank whore. అప్పకూడపండు the vegetable called Trichosanthes incisa. Ainalie 2. 391.

కూన n. s. Young, a young one, an infant. The cub of an animal, the young of a plaut, the

young of a lion. కండ్లలో పెరిగిన కూనలు fleshy excrescencies in the eyes.

కూన A jar, or kettle. పెద్దకండ. D.

కూనరాగము Whimpering ; squeaking : " baby music."

కూనరోగము Ophthalmia ; country sore eyes.

కూని or కూని adj. Crooked. See కూను, కూనిచూ

శ్రీ drooping glances. కూనిది a cripple, internal as కూనిపోటు an inward bruise.

కూనియ (Tamil) A vessel, a pot. కడవ.

కూను n. s. infl. కూని A hump. A crookedback. A vessel, pot.

కూశము * n. s. A pit, well, or hole. An orifice.

a pore. యనుకూశము Hell. శ్రీరకూశము the vulva. జఘనకూశము The orifice of the vagina.

రోమకూశము a pore in the skin. రోమరోమ

కూశమున్నచిచారించుట To examine bit by bit, or minutely.

కూశకము n. s. The mast of a vessel, a leather oil vessel, the hollow on the loins.

కూశనాలగ్నము n. s. A certain boyish game. Vish. P. 7. 211.

కూశారము * n. s. The ocean. శముద్రము.

కూశుట్టుట. To howl, cry, wail A. 4. 251. మొరకూట్టుట. A. 6. 93.

కూబ n. s. An owl. చెవికూబ or కూబి the drum of the ear.

కూబరము or, —. The pole of a carriage connecting the body with the yoke. సెయిక్రకపోనా, మోచెయ్యి. SC.

కూబరి * A chariot. రథము, D.

కూబి n. s. An owl.

కూయించుట (causal of కూయుట to sound) to force him to say. వాడుచెప్పినమాటమాటకాదని వానినూట కూయించిరి they forced him to retract all he had said.

కూయుట v. a. To call.

కూయుట v. n. To cry, exclaim. to make noise.

To clamour, yell. To bark, bray, crow, mewl, croak, call, sing, shriek, hoot, as an owl.

కూర plu. కూరలు n. s. A herb, herbs, vegetables, garden stuff. A mess of food, curry, even including flesh. ఆకుకూరలు sallads or leafy vegetables. కాయకూరలు or కూరకాయలు herbs that bear a fruit or pod. such as beans, peas, brinjals, melons &c. కూరనార Herbs and so forth.

కూరట అనగాపొరలడము. D.

కూరముక్కు A sort of fish.

కూరాకావురుకు. The canker worm that destroys herbs.

కూరాడు infl. కూరాటి n. s. Vinegar (కలి) of water left to ferment, after rice has been washed in it.

కూరించుట To cause to cram, thrust or choke.

కూరించి having choked or crammed. Vilapam 2. 86.

కూరికి n. s. Sleep, repose. నిద్రకూరికి ఆయుధం ములు పద్యవైచువారును M. 7. 5. 317.

కూరిచి Concerning. See కూర్చి.

కూరిమి n. s. Love, pity, charity. ప్రేమ. D.

కూరు A soldered, seam? గొండు.

కూరుకు n. s. కూర్చు Sinking, slumber, dozing.

కూర్చుతూ కూర్చునెక్క. R. 3. 93. the sleeping of a top while spinning.

కూరుకుట or కూర్చుట v. n. To slumber, doze or sink in sleep. కన్నులుకూరుకపోతవి my eyes are closing. I am dropping asleep. గురుగునువి దురుండుకూర్చునిమార్చిని. M. XI. 1. 160.

కూరుకొనిపోవుట v. n. To sink, to be choked.

యిసుకలో కాలుకూరుకొనిపోయింది my foot sunk in the sand. కాలువయిసుకచేరకూరుకొనిపోయినది the channel is choked with sand.

కూరుచు. See కూర్చు.

కూరుట v. n. To come on, as sleep, or thirst.

To collect, as sand in a drain. చేకూరుట To accrue or be gained, to happen (as fear) ప్రాప్తముకావడము, శంభవించుట.

కూరుట v. a. To fill. To stuff. To load a gun, to fill or collect as కాలువలోయిసుకకూరుకొన్నది the channel was choked with sand.

కూర్చు (See కూరుకు) కూర్చిడుట To drop asleep.

కూర్చము * A tuft of hair or grass. The beard A. 6. 21. 94. The top of the nose: being the place where the eyebrows meet. వరాహకూర్చము a tuft, a brush.

కూర్చి, కూరిచి. See శురించి.

కూర్చినవాడు A friend, a connection. [down.

కూర్చుండకెట్టుట v. a. To seat, make him sit

కూర్చుండుట v. n. To sit, be seated.

కూర్చుకొనుట v. u. To sit.

కూర్చుట v. a. To join. To accumulate, heap up, assemble, gather. To create, compose, put together. గుంపుకూర్చుట To raise a mob. To grant, confer. To compile, or write.

కూర్మవాడు A friend, a connection.
 ఘూర్జరీ * n. s. A Guzarati woman.
 ఘూర్జనము * n. s. Turning, round, whirling, rolling. ఎర ఎర తిరగడము. SC. మదఘూణం మైన Topsy.
 ఘూర్జితము * adj. Rolling, turning.
 ఘూర్జిల్లుట * v. n. To sound, resound. To ring or tinkle. To roar, or hiss. మ్రోయట, రోపించుట.
 కూర్పము * The fore arm. A. 5. 39. కంకునకు కూర్ప నిబద్ధ ఫేటకంబగును, ఆన గా మన్న ధునకు మోచేతకట్టబడ్డ దాలోయనగ.
 కూర్పరము * n. s. The elbow : a prop, or base. మోకాలు, మోచెయ్యి. SC.
 కూర్పించుట v. a. To cause, to join, or to cause to sew. See కూర్పుట.
 కూర్పు n. s. Joining, uniting. బల్లకూర్పు Joinery. A join, seam, stitch. బల్లకూర్పుగోడ a wooden wall or screen built of boards.
 కూర్పము * The beard and whiskers. ధ్రుమామధ్యే, శ్వశ్రుణి, గడ్డమఃమీసాలవెంట్రుకలు, జెండాకుచ్చు, కుశే, కైతవె, పీతె. SC.
 కూర్మము * n. s. A turtle or tortoise. కూర్మశృష్టం జయిష్ఠశ్రుశుదాస్యితాం The upper part of the foot was like the pretty bulging back of a tortoise.
 కూర్మి n. s. Affection, love, pity.
 కూళ adj. Cruel, vile, nasty. కూళశ్వరము a harsh voice. కుత్తిర Vema says తలకునెరులువచ్చితన వెంతవడలిన, కూళవీటుడుయువతికూడు పెల్ల, వండ్లునడ్డకుక్కపశురమునీకచావి||
 కూళ n. s. * A wretch. కుత్తిరశ్రురుసుడు శ్రీయును. D. plu. కూళలు, కూళకూళ మెచ్చుగుణవంతు దిడనాది. Vema. 1752. కూళలు సెగలంకొనికన్నడమన. L. 4. 85.
 కూలము * Bank, shore. కూలంకషము the whole from first to last. కూలంకషమైనవిమళం a thorough enquiry. కూలంకషముగా తెలుసుకొన్నాడు he understood it thoroughly.
 కూలంకష n. s. * A river. నది. D.
 కూలంకషముగా * adv. Utterly, thoroughly, actually, absolutely, downright.
 కూళత్వము * Wickedness, vileness, cruelty. శ్రీరాయన్నములకు ప్రియముతోడుర విల్పి, కాకులకును శాట్టుగర్వూర, కుక్కలయంచేమి కూళత్వమున్నది, వి||

కూలనూకుట v. a. To knock down.
 కూలబడుట v. n. To fall, to fall down suddenly.
 A comic word for sitting.
 కూళము n. s. Chaff.
 కూలవేయుట v. a. To make him fall, to make him sit.
 కూలి n. s. Hire, hired labour. This is somewhat more, as wages, than బత్తెము batta ; which is mere daily bread. కూలికిచేయుట To drudge, do work listlessly. కూలివాడు a labourer. నా ఆన్న అయినా కూలికివిషము తాగుతానా Though he be my brother am I to ruin myself at his bidding? కూలితనిమిదతిరుగుట n. s. To job, or work for hire. కూలి plu. కూలిలు, or కూలిగాడు, or కూలిమనిషి n. s. A hireling, a labourer, a workman, a journey man.
 కూలినాలి n. s. Drudgery, hired toil (నాలి is an Anuk.)
 గూళి or గూళీ A vulture.
 గూలుచుట or గూల్చుట To knock down, kill, overthrow, ruin.
 గూలుట v. n. To fall, die, sink. గూలంకవన్ని. To trample, kick to death, slay.
 గూల్చుట v. a. To cast or knock down, to slay. వానిగుండెలుకూర్చినారు they cooled his courage ; they broke his heart. నిత్యకనుంకానగూల్చుదుడరక I will kill them. Hari Vams. (Part I.) IX. 61.
 గూళ్ళి plu. of గూడు.
 గూవ n. s. A heap, a pile. కుచ్చు.
 గూవరము. See కూవరము.
 గూమ్మండము * n. s. A gourd, or pumpkin. A sort of devil or demon.
 గూళిము * n. s. A snake's skin. See కూరము.
 గూశు adj. Low, base, trifling. గూశుమతము a miserable sect, a degraded sect. గూశువిద్య trifling idle studies. A proverb says. అభ్యాసముగూశువిద్య Practice makes every thing easy.
 గూహకము * n. s. Trick, fraud, semblance. Hypocrisy. Intrigue.
 గూహకము*adj. Intriguing, fraudulent, deceitful.

Note. Many Telugu words are wrongly spelt with ృ, thus, గృంకు, for గ్రంకు, శృంచు for శ్రంచు, శృక్తు for శ్రుక్తు and accordingly are placed in this dictionary under ృ not ృ.

కృంజనము * n. s. An onion. వెల్లుల్లి.
 కృకము * n. s. The vertebræ or "crick" of the neck. ముచ్చిలిగుంటమీదిమీది.
 కృకలాళిము * n. s. A lizard or cameleon. తొండ.
 కృకవాక్యజడు * An epithet of Kumaraswami.
 కృకవాక్య * n. s. A cock. పూళిరపెల్లి, కుక్కుటము, మయూరము. SC. [SC.
 కృకాటిక * The nape of the neck. ముచ్చిలిగుంట.
 కృచ్చము * n. s. Pain, sin, severe fasting. Money expended as a mortification or penance for sin. కష్ట, సాంతననాదికృచ్చ, దుఃఖ, పాప. SC.
 కృప * n. s. Favour, compassion, tenderness, pity. కరుణారసే, భగస్పాయాం. SC.
 కృపి * n. s. A ray of the sun or moon. కిరణము.
 కృతము * Act; thing done. చేయబడ్డది, దైవకృతము act of God. వాసిపూర్వకృతమువలలయిదిజరిగినది This is the result of what he did in a former birth. అతనికృతముగా Through him.
 కృతము * or కృతయుగము * The golden age, the first of the four ages of the world, supposed (See యుగము) to consist of 1,728,000 years.
 కృతము * adj. Done, made. కృతస్నానయై, having bathed. కృతాంజలులై having joined their hands. కృతమతి a prepared mind or set heart. అతనికృతముగా through him, by his means. ఆశుశ్రుకృతముగా By means of that book.
 కృతము * n. s. Neri. నెయ్యి q. v. clarified butter (liquamen) or ghee.
 కృతకము * adj. Artificial, made, unreal. కృతకశైలము an artificial hillock. కృతకకేశబరము a thing made to represent a corpse.
 కృతఘ్నుము * n. s. Ingratitude, ungrateful.
 కృతఘ్నుత * n. s. Ingratitude.
 కృతజ్ఞము * adj. Grateful.
 కృతజ్ఞత * n. s. Gratitude.
 కృతకర్షణ * Passed, lapsed. Done, made. గతించిన, తీరిన; కుదిరికృతపడిన, గాంగేయుని, దేశయము లితెనారదుల్లము నానాఘనతరచింతాభరముం, దినగుండుచునుండెగొన్నిదివసంబులకు. M. VII. 1. 4. దేవావినుమువచినంశురకవడినకార్యంబులు క్రమ్రంబాడమునే, దెండంబుగుండు నింతియగా
 క. M. VIII. 1. 232.
 కృతయుగము. * See కృతము.

కృతాంతుడు * An epithet of Yama.
 కృతార్థత * n. s. Success. కోరికెయిదేరడము.
 కృతార్థు or కృతార్థుడు * n. s. plu. కృతార్థులు A gainer, he who is successful. కోరికెయిదేరినవాడు, తరుణికోశంకరనివ్రతలదాల్చి కృతార్థునెంచుదన్నది. Dasav. 7. 81.
 కృతి * Wise, learned, successful, fortunate, or happy man. కృతార్థుడు, జీవితమునున్న. D.
 కృతి * n. s. Act, action, doing. Composition, work, dedication. యాతాశురమెట్లా కృతిగూడును how can this family be reunited? యాగ్రంథముచేసి ఆరాజుకుకృతియిచ్చినాడు he wrote a poem and ascribed to the king. కృతినాయకుడు the patron to whom the poet (as a flatterer) falsely ascribes the authorship.
 కృతిగూడుట v. n. To assemble, to turn out well, to succeed, to prosper, to come to good. అందరున్న కృతిగూడిమాట్లాడుకొని చెప్పితామన్నారు. They said we will meet and consult about it. ఇదికృతిగూడదనినాకుమునుకే తెలుసును I knew from the first that this would not succeed. కృతిచేయుట To unite.
 కృత్రిము * adj. Cut, divided, plucked. నరకబద్ధుడి, తుంచబడ్డది. D. [ము. SC.
 కృత్రి * n. s. A hide or skin. తోలు, కత్తిరించక
 కృత్రిక * The Pleiades.
 కృత్రివాసుడు * He " whose robe is a hide." A name of Siva.
 కృత్య * n. s. Cotytto, or Diana Taurica; Hecate the goddess of death. శంహారకదేవత, ధార్గవని ద్రితయైన కృత్యచేతనంబింటి శనుకట్టిన. Vish. P. 2. 312.
 కృత్యము * n. s. Act, doing, deed. క్రూరకృత్యము cruel act. దైవకృత్యము the act of God. నిత్యకృత్యములు Daily duties. శృహకృత్యములు domestic matters.
 కృత్రిముము * n. s. Trick, craft, art, chicanery.
 కృత్రిముము * adj. Artificial, made by art, seeming, apparent, not real, deceitful. కృత్రిముము an artificial fish. కృత్రిముముత్రుడు a false friend; a hypocritical ally.
 కృత్సమము * adv. All, entirely. కృత్సమిత్, అనగాశురనిష్ఠుడు. [యేభావతి. SC
 కృత్సమము n. s. * A covetous or greedy man. ధి
 కృత్సమము * n. s. A vulture, a kite.

కృత * n. s. Favour, grace, mercy. కృతచయుట to grant, bestow, favour with.

కృదులు * adj. Vile, low, miserly. Avaricious, fraudulent, degraded, base. n. s. Thriftiness.

మిక్తిలీలాభి, కచ్చితుడున్ను. D.

కృదులుడు n. s. * A vile person, a miser. లోభి.

కృపాణము * A sword. కట్టాకత్తి.

కృపాశ, * A knife, a pair of shears or scissors.

కృపాశక * A sword, a knife కట్టాకత్తి.

కృపాశువు * adj. Merciful, compassionate.

కృటిటము * Water. జలము.

కృటిటయోని * Fire. (lit : that which "originates in moisture," as all fire does.)

కృషి n. s. సాలెవాడు. D.

కృమి * A worm : an insect in general.

కృశత, or కృశత్వము * Leanness, thinness.

కృశము adj. * Thin, lank, slender, weak, feeble.

కృశాంశ * A slender nymph.

కృశానుడు * n. s. A name of the god of fire.

కృశానురేతుడు * An epithet of Siva.

కృశించుట * v. n. To waste or pine away, become thin. కృశించుచేసుట v. a. To make thin.

కృశోదరము * A slender waist. M. 1. 4. 49.

కృశోదరి * A slender waisted nymph.

కృషి * n. s. Cultivation, husbandry, agriculture, ploughing, cultivating the soil.

కృషికుడు or కృషివలుడు * n. s. A cultivator, a husbandman.

కృష్టి n. s. * ఇకారాంతఃశ్రుంశికుండితే. SC.

ఘృష్టి * n. s. Recollection, readiness. కిరణ, సూకరె 2. కయారయిన ఆవు, ఘర్షణ, జ్ఞాతునె. SC. Memory. యిప్పుడు ఆవుదాహరణనాకు ఘృష్టికిరాలేదు That quotation does not now occur to my memory.

కృష్ణ * or కృష్ణా * The river Krishna.

కృష్ణ or కృష్ణశుక్లము n. s. The dark fortnight : the wane. కృష్ణరజసి a dark night. కృష్ణాష్టమి the eighth day after full moon ; the middle of the dark fortnight.

కృష్ణ * adj. Black, dark.

కృష్ణతామర * The flower, called Indian reed ; also called మెట్టతామర. [534.

కృష్ణరోగము * The Typhus fever. Ainslie. 2.

కృష్ణశుక్లము * The dark lunar fortnight. The wane of the moon.

కృష్ణలీల * The revels of Krishna, the Indian Apollo. Indecent sculptures of these upon temples.

కృష్ణవర్త * The God of fire.

కృష్ణవేణి * Ebon curls.

కృష్ణశర్పము * n. s. A black serpent. కృష్ణసారము * A black antelope. కృష్ణాజినము * The hide of the black antelope. కృష్ణుడు * Krishna the Apollo Nomius of India : also a name of Arjuna. విష్ణు, అజ్ఞానుడున్ను. D.

కృశరము * A certain mess of rice and linseed. శులగము, రోదిలలు గ్రుమ్మి తైలముదివిసిధూ, తా ఘవిశర కృశరమాగరింతు, శుడవి వేలుశులుకుని దు మన్ననవిప్తి శ్రుసింహు దబలనట్లు నేయుమనియే. P. 2. 111.

కృహము * n. s. A house, abode, dwelling.

కృహ * adj. Household ; domesticated. కృహకృత్యములు household affairs. కృహపతి * n. s. A householder ; the master of a family. కృహశ్రవేశము * Entering a new house ; taking up in a new dwelling, the ceremony of bringing a bride home to her husband's house.

కృహమేధి * A householder. కృహమేధికులు householders.

కృహశు, or కృహశుడు * n. s. An honest man, a good citizen. A respectableman, a householder.

కృహశుగా * Honourably, honestly.

కృహయమాన adj. * Habitable. Used as a house.

కృహామతేత్రములు * House, grove and field i. e. his entire property : his all.

కృహి * n. s. A householder.

కృహిణి * n. s. A mistress of a family, a wife.

కృహానుకరణములు * n. s. Furniture, chattels, goods, utensils.

కృహ్యము * adj. Dependant : to be taken, or seized. Domestic, (n. s.) a tame or domesticated animal.

కృ, Ke, గ, Ge,

శు) as కెండ్వి her red lip, so కెండ్మి and కెంచామర.
 కెండులు. See on కెం and కెండు.
 కెండులు The palm of the hand, literally the red (part of the) hand. కెండులుదమ్ములు her rosy hands.
 కెండ్లు Red hair.
 కెంట n. s. A bell. See కంట.
 కెంటన. See కంటన and దింటన A species of Clitoria. The black and white species.
 కెంటని adj. స్థిరమైన, యెడతెగని Immoveable, not to be shaken (as love) Resistless, irrepresible, not to be turned away. నక్క లకంఠిత్వపు రసమంటక కెంటని ప్రకమవానినుక జెక్కులముద్దు శుట్టుకొని. T. 2. 96.
 కెంటనిము n.s. A cross speech : harshness, crossness. కంటకము, కూట. D. ఉ|| గొంటుతనంబు నిదిభుని కూరిమిగోరక పాయద్రోవినా, వెంటనె రమ్మునమ్ముమిదివేయు విభంబుల మేలుగల్గునిష్టంబుకమైన నాతులుకునైకొన వేనిహితంబుకూడదీ, కెంటనిమేలమొదబలు కీడునుమీవినరించి చూడ X. HK. 3. 247. శరణించినప్పటిప్పటి కొంతకైతె కెంటనివైన క్రేకంటిచూపు. Vaija. 1. 86.
 కెంటించుట To make him push. యశోదశయ్యనవిన్ని నల్లనయ్యనునిది చయ్యన నయ్యవ్వకూతురుని నెత్తుకొనిరుదులనింటికింకెంఠింతుక వచ్చియచ్చిరిత పాతునుచేనకీకక్కుంజక్కునిది. B. X. 3. 45.
 కెంటిశలాదుట v. n. అనగా ఉద్రాక్షాగుట To totter or jog, as a table that has uneven legs.
 కెంటుట v. n. To move, shake, stir, go. భరణిమండలంబు హంబునిది మొదకనిల్విన త్దిక్కుల భరణిండ్రమ్ములు కెంటుకుండనిది. Vish. P. 1. 78.
 కెంటుట v. a. To thrust, push away, force, make totter. To collar. To toss aside.
 కెంటె. See కంటె.
 కెంటెము A cloth or dress. See—గ—.
 కెంటెన n. s. The oleander flower. See—టి—.
 కెండ్, కెండియ. or కెండె A sort of fish, one kind is called కాకికెండె. or కాకిటికెండె. See X—.
 కెండ్చెంబు. See Xశంఠికా.
 కెండ్లు Heaps (The plural of కెం).
 కెంతులు Leaps, jogs. See X—లాగులు.
 కెంచామర The red lotus, the poetical Amaranth.
 కెండు, అనగా కెండు, నికివిన్ని, నికివికలిగిన గచ్చకాయలున్ను. OG.
 కెండ్కాయీ Red dust. DRy. 874.
 కెండ్కాయ The red lotus. యెద్రకలవ.

కెండ్కాయ A kind of scarlet cloth. BD. 3. 106.
 కెండు n. s. A ruby. Redness. కన్నులకెంపారు his eyes were red with rage. కెండులు, అనగా అరిటిపువ్వలలోని గోళ్లలో మకరందముతో దాన్వైలకలనేపుండె యెద్రనిమ్ములు, కెండులు, అంబురు, విష్ణువిత్రియ ప్రాచీనటీకలో ఆయెద్రకెండులవంటి వాటికారు గొండ్రలు అని చెప్పినారు. A. 5. 30.
 కెండుకంటి n. s. The red-eyed bird. i. e. the black Cuckoo. కోవెల. D.
 కెంబట్టా n. s. Red silk.
 కెంబెదవి n. s. A ruby lip.
 కెకరించుట To desire, wish, long for.
 కెగ్గిలి Derision. కెగ్గిలికట్టుట to deride.
 కెచ్చెల్లీతనము "Riotousness" (Pritchett in Romans XIII. 13.)
 కెచ్చు See —X—.
 కెచ్చె A sort of fish.
 కెచ్చెలు Small bells worn by dancers &c.
 కెట్ట or కెట్టు? n. s. A bank or shore. See Xట్టు.
 కెట్టోవ The inland road.
 కెట్టె n. s. A hoof or horse's foot. A plant called గుర్రపుకెట్టె ఆకు is the వాకుడు. q. v. See గొరిసె, గట్టె.
 కెడ. See Xడ.
 కెడగూడుట To assemble, become a mass. శిష్యుహముచేరుట.
 కెడవుట v. a. చంపుట, వదగొట్టుట, తొలగదోసుట To kill, to cast off, put aside, push away. నిర్మూలంబుగళ క్రులక కెడవు. G. 8. 57. చిత్రాంశితెయ్యద కెడవి కోతుంబున నిట్లనియె. Saranga. 354. తొలగతోయగరాని క్రజల కెడవుచుచాదులు మీలితతి శుభుని కడకు దొడ్డొనిపోవ. Saranga. 419. మారీచనురాంతకుబడ కెడవి, అనగా చంబ. R. 4. 43. జలధింబడ కెడవిమునునను. R. 5. 154.
 కెడయుట v. n. (pret. కెడసె) చచ్చుట, కూలుట To fall, to die. ABA. 3. 134. కెడనినగరిసెల, అనగా విరిగి కులిగిన గాదెలయొక్క. A. 6. 12. కెడసెహయములాడ్డ కెడవయ్యెరభములు. M. VI. 2. 178. శురురమున వెళినాటివతోరంబగు నారశమున దృష్టికెడవెను M. VIII. 3. 42.
 కెడుచుట Error for X—.
 కెడేరము. See కడియారము.
 కెడ్డ See—X—.
 కెడ్డి See—X—.
 కెడ్డు. See Xడ్డు.

కెరైర and కెరికైర A barren soil, principally consisting of a whitish marle.

కెరై The bird, called a kite. See క—.

కెరై A throne, a seat. BD. 4. 1596. సిన్ధుశనము.

కెరిమ, కెరిమి, కెరిమె A ridge : or little bank that divides cornfields.

కెరిమేటిశని Mining, quarrying.

కెనుశు The plant called Dioscorea aculeata.

కెన్నేరు The oleander flower. See క—.

కెప్పట v. a. అనగా, కంటుట, తిరస్కరించుట To thrust, push away. మప్పనుప్పి కెప్పివిప్పకవ తివేసి, అనగా మేఘముయొక్క యెగుళును కంటివే శును. Vijaya. Vil. 1. 95.

కెమ్మది Her ruby lip.

కెయ్యి A division of a field. See కయ్యి.

కెర n. s. అనగా, గిరి A circle. అనఘాకు కెరత్రా డె ఆ-కెరలోన, నుపిణిటంకముపెట్టెట్రామ్మణో త్రముడు. Pal. 318. కెరకట్టుకొనిపుట్టునెరళూప చనులతో. Ila. 1. 75. కెరేర్పడగిది. H. 3. 270.

కెరకొట్టుట, అనగా నలుకుట. OG. కలకలబలుకు ట. ABB. 3. 145.

కెరట or కెరడు. From కరుడ A hawk, and కెర డు a wave.

కెరట Loc : of కెరడు.

కెరటాలవారు Error for కరుడ A hawk.

కెరడు n. s. A wave, a surge. (Better spelt క—.)

కెరటనేసితిన్నాడు he devoured it.

కెరడు, or కరడు Impure, base (silver) yet See note on కరడు it is contrasted with మధ్యపు వెండి or base silver.

కెరడుముత్త్యము Error for కరడు q. v.

కెరబట్టాపు. (See బట్ట ఆపు) A sort of dapple colour (in cows.)

కెరలించుట or కెరల్చుట, అనగా రేచుట, కోపించుట v. a. To make angry, to enrage, to rouse, to stir up. నను కెరలించు నాశీక భవుడో. L. 13. 158.

కానగోరునాటింబి కూర్చి పాటింబి నాక మకంబు కెరలించుతరియబోసి, యిక్కడ, కెరలించు, అనగా, మరులు పుట్టిస్తూన్న. T. 4. 70. కీలికబళించియా తమ్మి చూలింబి, కూలి కెరలించియు గ్రగ్రహళిసెం ద్వి. R. 5. 276. పాదపాచులువరిఘంబునదూలజ దిగి, కానుచువర తెంచినద్యుతమున కెరల్చి యాశ్రిం చిన క్రాత్యవ్యయుగళమునకు డోడు పాట్రాచ్చి.

కెరలుట, కెరలు, or కెలుట, అనగా ఉల్పణమా ట, పైటికివచ్చుట, కోపించుట. D. రేగుట, బొబ్బలి డుట To rage, to cry out from alarm, to ex-

ceed. గాలుడ్రత్యుచుజలరేగి తమకంబుతోడ నడు వీధి కేగనుడ్రేగించి కెరలుశంబడికొనరాటు శ్రీకెడిం చు. Palna. 51. కెరలినికటిమ్రాసు కెడవంగనిక్త : కెరలిదిక్కురులతో గిరులతో నలుచ రరులతో నందం ద భరణింపింప. DRK. 150. నెమలిబోడలతా రకముల కెరలి Bhanumati. 4. 134. దూరుచు కె నంగుచునేగుచుంబారులుచుం కెరలుచునలయుచుం. R. 5. 197. జూడడగ్గుల క్రమ్మరజూచుమరలుపొర లు కెరలు. R. 5. 239. యనుచు గొగ్గయ్యన స్యాశు దేశములు మనశు గలక గానాడ మలికెరతుడు. L. 11. 118. also Vasu. 3. 165. Parij. 2. 44. గాశి లియప్పల వారులవేకిన కెర్రలునుగలవె ధృతివరి కింతక వ్యాశిరి వలుమరుయదిగి శ్రయోశమునకు సూదితానే యరుగుదు రెండుక. HN. 4. 133

కెలంకుట v. a. అనగా కలియపెట్టుట To stir up. ఇండులకుంబొందు వడు శ్రమ్యుత్తరంబుల వీనింగళిం కిని మిద్ది క్షోభంబుగాక || శ్రమ్యుత్తరంబులచేతను వీనికలువవరి ప్రిమా. A. 6. 47. కోలలగలనకిగుణ ములుగలవె. Pal. 27.

కెలకరించు To dig up, or loosen the soil.

కెలకు or కెలను. plu. కెలంకులు. or కెలనులు n. s. Side, part, quarter. ఆ కెలనక Towards, on, against.

కెలశంబు n. s. అనగా వని Business. నీచుట్టుమునె భుజాబలము సాంపున నీ కెలశంబువ ర్షెడక. M. 111. 5. 241.

కెలశి or కెలశిము (K.) వని Business, work, చె లువరతాంతవేళ, బలుస్థిగన నంగముదాచుకొం చు, దువ్వలువ గ్రహించికట్టు కొనవల్ల భుజాయ్య చెరంగుబట్టియో, కలికియొంపన నేపుపాద గానని సిగ్గిపుడెట్లవచ్చేనే, కెలశిమువరెనంచుకునుగితితో మున్నడనుంచు వ్రీడకుక. Dasava. 7. 161.

కెలశుట v. n. ఉల్లాసవడుట To be merry. కట్టు కొంగుదొలంజిఘంబుగనుపింప కెలసినపుస్తి, ఉ త్పహించికుతుకనపుస్తి. Dasava. 9 237.

కెళము n. s. కుక్కపూరు The suburbs. ఉరుపాదై న కెళపుల యాళ్లకురికి, అనగా పట్టణముపాదై న రచ్చాత ఈవలావలి పూళ్లకువరు కెత్తి. Manu. 5. 28.

కెళపు Interval, space. వినుతికివిచ్చిబట్టువినయముల కుగుట్టు కలకకిరపు కీర్తులకు నెళపు. Satyabhama. 3. 134.

కెలిజేరు. See క—.

కెలిలించుట To enable him to gain. The causal of కెలుచుట.

శ్రీ n. s. Bloom, brightness or clearness of complexion. Ita. III. 27 77.

శ్రీకుట v. a. To stir up, dig up or loosen earth.

To scratch. కూనిపోయిన శ్రీండ్లు మరి శ్రీకినట్లు This is merely stirring an old quarrel, scratching a healed sore.

శ్రీచుట v. a. To gain, win, conquer, overcome.

To recover in law, win at dice. To outshine excel. శ్రీచుచునుట To encourage. శ్రీచుచు న్నారు They encouraged me, bidding me go and conquer. శ్రీవిరిక I conquered. శ్రీవ. DRU. 585. శ్రీవక (Root in A.) M. 7. 5. 6.

శ్రీచు n. s. Gain, victory. శ్రీ లోపటముల్ Gain and loss. Dasav. V. 6. IX. 170. BD. 6. 370.

శ్రీచు. See శ్రీచు.

శ్రీచు The gainer, winner, conqueror. Chenna.

శ్రీలించుట v. a. To kindle, exasperate. మడ్లలించుట. [ఉత్పన్నాశి. D.

శ్రీల n. s. A heap, particularly a heap of salt.

శ్రీల or శ్రీలన (Anuk) slapdash. శ్రీలయకుట to gambol. శ్రీలనకెమలనె శ్రీలలు మల్లెగొనిరంకెలి దియెమదవ్యవభంబుల్. Padma. 7. 243. B. 5. 7.

శ్రీలవారుట To rejoice. To rush. నిష్ఠురబాణహ

తంబుజేసి, వేకాశ్రాళి సూతుడు వెకా హరు లాటరిశ్రీలవారక. M. 7. 4. 114. బల్లిదుల్ కూశివభక్తులేయనుచు, శ్రీలవారుచునాడుక్రియబారియాడు. BD. 1. 581. శుభ్యనడెమ్మ బేర్నినిగ్రు

డ్రెడన్ను శ్రీలవారక నారంఘంతురమ్మన్ను. BD. 7. 1353. కెలకులదన్నుచు శ్రీలవారుచును. BD. 5. 961.

శ్రీలవన Resoundingly, aloud. Slapdash (Anuk) at once. Anir. 4. 59. యతియార్షటికెచ్చినవార్షిశే

షి.

శ్రీలకె. See క—, or—క—.

శ్రీలు. i. e. శ్రీలు, శ్రీలుగాలు. See శ్రీహాశ్రీ.

శ్రీ శ్రీ ఘో ఘో
శ్రీ శ్రీ ఘో ఘో

శ్రీ.. శ్రీయనేనాదము Huzzas, shouts of joy.

శ్రీయనిజయశ్రీలు uttering joyful huzzas. యం

తంరణనులు శ్రీయనిజయ శ్రీలు. BD. 4. 1420.

శ్రీండుకము n. s. A ball for playing with. తెలిక.

శ్రీక n. s. Cry, voice, noise. శ్రీకవిదెడునేల the distance at which a voice may be heard.

శ్రీకరము * adj. Turned, as an ogling eye ; with a side glance. In A. 2. 36. శ్రీకరాషిరుది; శ్రీశ్రీ శ్రీసారితములైనకండ్లకాంతి.

శ్రీకరించుట v. n. To hawk in spitting. శ్రీకరించ Hawking in spitting. [5. 62.

శ్రీకరిత n. s. The act of hawking in spitting. A.

శ్రీకరుడు * మెల్లకంటివాడు. One who squints.

శ్రీకశ A cry, a shout. శ్రీకశలుకొట్టుట To shout.

శ్రీకశలుగొట్టుచుమాటులు దానినవ్వక. Paris. 3. 13. ABB. 3. 145. శ్రీకశల్లాపైనాశ్రీకలుక్రేయచుకేలుదట్టు.

శ్రీకారవము. * n. s. The peacock's cry.

శ్రీక * n. s. A peacock. Vasu. 2. 28.

శ్రీకశలు n. s. Sounds of merriment, prattle, riot at play. Bahulas. 2. 74. శ్రీకశలుకేలయింత శ్రీకశలమశల. See శ్రీకశ.

శ్రీకంటిచూపు A side glance. See శ్రీకన్ను.

శ్రీకన్ను A sidelong glance. శ్రీకంటు with a sidelong look ; askance.

శ్రీకరించుట To ridicule, deride. G. 7. 41. నగిన శ్రీకరించినను, యొకతాళిచేసుట.

శ్రీకులు, or శ్రీము The edible soft kernel of the palm fruit when green.

శ్రీచరము * Aerial, sky-going (a bird, an arrow &c.) శ్రీచరముడ A certain mode of fixing the eyes in meditation.

శ్రీచరుడు * n. s. A demigod, or aerial sylph.

శ్రీభటము * శ్రీభటకము * A shield. A suburb.

శ్రీడి n. s. An edging or lining, compare శ్రీడి.

శ్రీడించుట v. n. To part, to turn, go aside. క్రింద టగాలిగా శ్రీడించి రథమునందుపాటుకొంటును నుచుఁదొలిచి. HD. 1. 601. అంతకునూకానే

యరి బలములు ద్రోణండుకృతుడును ద్రోణుడు తుండునుశల్యుండు శ్రీడించి చనిరెయ్యుడు. M. VI. 1. 75. తలకక, విరుకక, సురుకక, నలకక, శ్రీడింతుక, శ్రీడింతుక. Zakk. 4. 104.

శ్రీడించుట v. a. To shield off, turn aside, or ward off.

శ్రీడికాళ్లు Lank legs, long and lean, అనగా, కొం

కాళ్లు, శ్రీడికాళ్లుల Long shanks.

శ్రీడిము n. s. A shield.

కేళి * n. s. The tree named Pandanus odoratissimus. This fragrant and beautiful flower has *lost caste*, and is never offered to the gods : because it bore false witness at the request of Bramha, in saying it had ascended into the sky so high as to behold the summit of the Lingam. This mythological fable, (common enough in the Puranas) is printed in Madras Literary Society Journal 1839, p. 321. being the తిరుణామలమునకు త్వష్టము. The female of this plant is called గొజ్జిం. Roxb. 3. 788.

కేళనము * n. s. Flag, standard, banner.
కేళు or కేళువు * n. s. Flag, standard, banner. The Dragon's tail or descending node of the moon. See రాహు. A. 2. 17.

కేదము * n. s. Sorrow, grief, regret.

కేదంకి, కేదంకి, కేదంకి. See కేతకి, అనగా మొగలి.

కేదకరము * adj. Grievous. [mountain.

కేదారము * Δfield, basin, garden bed : mound,

కేదారకంకణము n. s. A kind of bracelet. అడుగు నైత్రము అనకుంజిపావలు కరమున కేదారకంకణంబు. Kalah. Introd. 16.

కేదారగౌరీవ్రతము. UH. 4.68. A certain vow performed to the goddess Gauri.

కేదారి, కేదారిగౌళ Names of certain tunes.

కేదించుట * v. a. To grieve, afflict.

కేదించుట * కేదెల్లుట v. n. To grieve, to lament, to regret.

కేదితము * adj. Afflicted, distressed, pained.

కేదె n. s. A she buffalo. A simpleton, a block-head. బ్రె. D.

కేదెనెలకు A buffalo about three years old.

కేదెదూడ A buffalo calf.

కేదెతుడ్డ A female buffalo about four years old.

కేదెకొయ్య A young female buffalo about two years old.

కేదె adv. Merely. same as ఉరికె.

కేళు n. s. Offspring, young. See క్రేళు.

కేలు, కేలులు, కేంకులు or కేగలు Malted seeds of the palm tree. See on తాళము.

కేమము n. s. అనగా కులిశిరకాయ. D.

కేయము * n. s. A ditch, trench or moat.

కేయూరము * n. s. An epaulette or shoulder knot. నాగకేయూరుడు he who wears a snake as an ornament or shoulder knot.

కేరడము n. s. Crowing, derision. అనగా పొడుపు మాట. కిలకలనపురు కేరడమాది. D. Abhim.

216. line 13 కీరు దైతవి గడ్డించి యిలద్రజాని కేరడంబాదిను గ్రీభుక్తిబునియె. DRK. 142.

కేరళదేశము * The country called Malabar, or, Malayalam (As. Journ. 1822, p. 318.) It was anciently as celebrated as Thessaly for magical arts.

కేరి n. s. అనగా వీధి A street, a passage. మొందుని టువంటిలం జెర్ల మెవరు జూడ, మందరక్షిటికేరి లోనగు రభటులు. Satyabhama. 2. 39. తానున్న కేరికంటటికిగతాచారి Suca. 3. 15.

కేరిజము A kind of bird. గడ్డలు దేగలు కేరిజంబులు ను L. 20. 80. G. 1. 108.

కేరిజవ్వ A decoy bird, A sort of hawk.

కేరుట v. n. To sound, warble. To crow, as a babe. To chuckle with pleasure. To giggle. To cluck, as a laying hen. కిన్నరశ్వరల కేరునీ గానవిద్య Pururavas. 3. 89. She warbled a sweetly as a lute. కేరుచు well pleased. కేరుజవ్వ a cooling decoy pigeon : or bird like a pigeon so used. See కేరిజము.

కేల With the hands, or in the hand. DRA Y 280.

See దావలి.

కేల * n. s. Sport, play, pastime.

కేళకుళులు, అనగా జల యంత్రములు, బావునాలు న్ను. plu. Fountains. అంబునలు కేళకుళులుకులా చలములు మేడలు. Mand. 2. 60.

కేలనము * n. s. Sport, play.

కేళాకూళి, అనగా, మడుగు, బావి, శిరసు A bath or well with steps. Vasu. 1. 57. Also అంచతొ య్యలులన శులలికమైనట్టి కేళాకూళిజుట్టి పెల్లిన ద్రాకునుందిళ్లచెంత, అనగా లలికమైన జలయంత్రములచుట్టున్ను. T. 4. 195. కేళి కేళాకూళి క్రేణచక్ర చక్రహంకశ్రమరసారసాదికలిత. H. 29. నలుచదరము గానుండినాలుగువైపులాది గేది. D.

కేళి * n. s. Sport, play. రతి కేళి sexual indulgence.

కేళి * n. s. A player. అత్తాకేళి he who plays in the soul. i. e. God.

కేలి n. s. Ridicule, derision. అనుహాస్యము. D.

కేళిక * n. s. Sport, play.

కేళికాన్యహము * A chamber for pleasure or enjoyment ; a summer house or kiosk. Dasava. 9. 343.

కేళికాడుట v. n. To dance.

కేళికాశిబివుడు * A playmate.

కేళిన్యహము * n. s. A seraglio.

కేళివాడము n. s. A comic quarrel. BD. 5.914.
 కేళిసాధము * A seraglio.
 కేలు n. s. The hand. inf. కలి.
 కేలుదమ్మి or కేల్లమ్మి Her lily hand, lit the (రమ్మి) lily of her hand.
 కేల్లవ, అన గారెండుచేతులు.
 కేల్లమ్మి. See కేలుదమ్మి.
 కేళ్ళ గారము A bed chamber.
 కేళ్ళు, అన గాంకులు, తరుసులు. D. See క్రే—
 కేళ్ళదాటుట To skip. See క్రే—
 కేళ్ళరుకు Rapidly, running, inaking a rush or dash, as a stag. కేళ్ళవారుట To run. M. 7. 4. 114. తరునెత్తుట. See క్రే—
 కేవ. See క్రేవ.
 కేవడము * n. s. A shield. అన గాదాలు, మిహిశు నిండితరంజు మెహదాలెంకులదాపునుజ్జరినేతకే వడంబు, సుజరాతిచేశపు దాలున్ను. Manu. 4. 36. తద్దేదనామమై దనరును బిల్లోటి కేవడమంచనగ రుచుండు. ABA. 2. 406.
 కేవరి n. s. He who hires a ship: the freighter. కేవ కేవుకుపుచ్చు కొన్నవాడు. D.
 కేవలము * adj. and adv. Pure, mere, simple, unmixed, uncompounded. యిది కేవలముబంగా రుతోచేసినది this is made only but gold. కేవలమునీళ్లతాగినాడు he drank nothing but water. వాడు కేవలవైయ్యకరణి he is a mere grammarian. వాడు కేవలనైయ్యాయికి he is a mere logician. Altogether, in every respect, as యాశుట్టణము కేవలము లంకవలెపున్నది this is an absolute Lanca. యిది కేవలమన్వరము this is utter falsehood, this is entirely false.
 కేవు n. s. Freight.
 కేశము * n. s. The hair. కేశశుద్ధతి * The front, where the tresses part. పాశుట. D.
 కేశశుక్రము * Much hair, ornamented tresses. తల వెంట్రుకలశిమూహము. D.
 కేశపాశము * Beautiful hair. కొత్తు. D.
 కేశబంధము Ornamented tresses. శుభ్రవులు ముడిచిన కొత్తు.
 కేశమార్జనము * A comb. దువ్వెన. D.
 కేశపుడు * A name of Vishnu. [శుభ్ర. D.
 కేశవేశము * n. s. A tress or lock of hair. కొకేశురము * n. s. A certain tree.

కేశరము * n. s. The anthers of a flower : a filament : a lion's mane.
 కేశరి * n. s. A lion.
 కేశరివడ్లు * or కేశరలు A reddish sort of rice.
 కేసి * (Affix.) Towards, as యిండ్లకేసి. (i. e. కైవేశి) towards the houses.
 కేశు * See కృహశు.
 కేశురాలు n. s. The wife of a householder.
 కేశుము * n. s. A house.
 కేశులి * The threshold. దేశులి.
 కేశిని * or కృహిణి * A wife.
 కేశుడు He who dwells, the habitant. ఇల్లుగలవాడు, వైకుంఠకేశుడు.
 క్రై Contracted for కవి a poet. [a field.
 క్రై or కయ్యి n. s. The hand. A plot or parcel, in క్రైకము (Affix.) For, to, on account of.
 క్రైంకర్యము * n. s. Duty, service, slavery. Divine service in Vishnu temples. Beautifying, or repairs, at a pagoda. క్రైంకర్యశుడు a benefactor of a temple.
 క్రైకర్మి కమము * n. s. A love potion? H. 2. 45.
 క్రైకొనుట v. a. To take, receive, possess, obtain, get undertake. To assume or take (a shape a sword &c.) క్రైకొదు it will not take.
 క్రైకొలు adj. Acceptable, proper, fit to be taken : settled. See కొలు.
 క్రైకొలు n. s. Agreement, bargain. [ము. D.
 క్రైకొలవాండ్లు, అన గా బట్టులు నేనేనా లెజాతిలోభేదనైచేయుట. v. a. To adorn, dress, deck.
 క్రైబా or క్రైబామోర n. s. A bridle : bridled up (as a prancing horse. From the Persian *khair*, bounding, capering.) A. 2. 31. Vasu. Introd. 30. సుర్రపుముఖచేష్ట D.
 క్రైబాళులు n. s. plu. అన గాదండములు సామికి మతిక్రైబాళులాశించుచు. H. 4. 311.
 క్రైబారు Scissors.
 క్రైబు A sort of quail. కొజనక్రైబన గాకపింజలము శుభ్ర. ABA. 4. 2. 168.
 క్రైటభారి * An epithet of Vishnu, as being the అరి foe or slayer of Caitabha, hence also called క్రైటభారాజమర్షనుడు.
 క్రైడర్యము * అన గానల్లవేళ. [position.
 క్రైత or క్రైతము for కవిత్వ n. s. Talent for com-
 క్రైతవ్యము * n. s. Hypocrisy, deceit, gambling.

కౌశలము n. s. A cymbal. [the hand.
 కైదండ n. s. The hand. కైదండమూనుట to take
 కైదుపు n. s. A weapon, or instrument. ఆయుధము.
 కైశ్రు n. s. Intoxication, glee, ecstasy.
 కైముద్రికన్యాయము * n. s. A Sanscrit phrase,
 used of a matter necessarily involved, or, so
 clearly implied that question or doubt on it is
 superfluous, and absurd. (Maharatta Dict.)
 కైరము * n. s. A distilled spirit, probably co-
 coanut toddy.
 కైరదు, అనగాగురము. OG. 17.
 కైరవము * n. s. The esculent water lily.
 కైరవబంధువు * The moon. కైరవబాంధవకులము,
 అనగాచంద్రవంశము.
 కైరవలోచన * Bright eyed.
 కైరవశ్శు n. s. See కవిరియుండలు.
 కైరవనిత్రుడు * n. s. Epithet of the moon.
 కైరవసారము n. s. A certain kind of horse.
 కైరి n. s. A horse. గురము.
 కైరికము * adj. Marbled, variegated in colour :
 parti-coloured ; red, — కైరికాదిభాతుశాస్త్రము
 the science of fossils. Mineralogy.
 కైలాటము * n. s. Deceit, trick, fraud. జక్కు. OG.
 17. యేమిట్లు సెకైలాటమింకమీద, యింకమీ
 దయేమిక్రమముట్లుపోతున్నదో. Vijaya. 2.
 210.
 కైలాశము * n. s. Cailasa, the mountain in Ti-
 bet, the Olympus of Indian Mythology. It
 lies in about N. L. 33°, and E. L. 82°, and
 was visited in 1817, by Moorcroft. దక్షిణకై
 లాశము The "Rome of the South," an epi-
 thet of the venerated Kalahasti.
 కైవడి n. s. Manner, likeness, kind, sort. విషము
 ప్రావిన్కైవడికై just as if he had drunk poison.
 విషము. D.
 కైవర్ల * adj. Belonging to the fisher caste.
 కైవర్లుడు * n. s. A fisherman.
 కైవళి. See కైవడి.
 కైవల్యము * n. s. Beatitude, eternal happiness.
 The happy event or ending of a novel.
 కైవారము n. s. Description of a circle. Descrip-
 tion of beauty, praise, encomium. స్తోత్రము,
 చుట్టు అనుటయున్ను. D. కైవారముచేసుట, స్తో
 త్రముచేసుట. D.
 కైశికము n. s. Tresses, beautiful locks.
 కైశోరక * adj. Childish, puerile, boyish.

కైశ్యము * n. s. Tresses, a fine head of hair.
 కైశేత or కైశేత Adornment, trimming.
 కైశేయుట or కైశేయుట, See కైశేయుట.

కొ కొ ఖొ ఖొ
 గొ గొ ఘొ ఘొ

కొ or క్రొ A particle in composition, abbrevia-
 ted from కొత్త new. Thus క్రొన్నెల, క్రొవ్వాడి.
 కొం A particle in composition meaning some,
 a few ; as కొన్నాళ్లు, a few days ; కొంత, కొం
 చెము Also an abbreviation for కొంచుట. See
 కొంపోవుట. [loose.
 కొంకటి The skirt of a man's girdle that hangs
 కొంకణము * n. s. The Concan country near
 Bombay.
 కొంకనక్క n. s. A fox. (Derived from కొంక
 timid and నక్క a jackal.)
 కొంకశుద్దిదండ n. s. A wild plant with green
 mossy buds. See దండ.
 కొంకర adj. Twirled, (a word of echo, as) కొం
 కరవంకర all twisted and twirled, in total con-
 fusion.
 కొంకి n. s. A bend, a turn : A hook, a hasp. A
 drag-hook, a puzzle or baffle for a curst cow.
 మెడకొంకులు the collar bones. కొంకులు hook-
 ed talons.
 కొంకు n. s. Error, trip, slip. Timidity, shyness,
 hesitation. Shame, scruple, surmise. కొంకుకొ
 శరులెని careless and heedless. కొంకుపావక
 unterrified. Distortion, as that of a cripple.
 కొంకుట v. n. To be timid, alarmed ; To fear,
 dread, to hesitate. To be ashamed. [jackal.
 కొంకునక్క n. s. The fox, lit : the కొంకు shy నక్క
 కొంకుడుట v. n. To trip, stumble, blunder.
 కొంక n. s. A crane or stork.
 గొంక n. s. Conqueror, destroyer of, victorious
 foe, or scourge (శత్రువు. OG.) Abolisher చేరు
 విత్తు, నిర్ములము గాచేనేవాడు Equivalent to జయ
 Thus వ్యక్యంజయ victorious over Death, an
 epithet of Siva, is rendered మిత్రిగొంక. so తో
 దేళ్లగొంక (D.) the "wolf-queller" is the name
 of the antelope, because beating the wolf in
 speed.

కొంకాళ్ళ adj. Cranelegged; longlegged.
 కొంకట In a blanket. See కొంకడి.
 కొంకగుడ్డలి A pickaxe (so called by ప్రశ్నరవాంక్ష).
 కొంకడి or కొంకడు A rug, a blanket. G. కొంకటి.
 L. కొంకట in a blanket.
 కొంకముక్కు చేతు n. s. A sort of fish with a long snout or beak. [క. తి. OG.
 కొంకవాల్ A sort of sword. A. 6. 110. కూడిక
 కొంకలి A blanket. See కొంకడి.
 కొంకలిచ్చుకను A hairy caterpillar.
 కొంకు n. s. Skirt, hem. It also answers to a pocket; because money &c. is secured in a knotted corner of the vest. జనుకట్టకయ్యనుమంత వీధికట్టుకొంకుక. Subhadra. 2. 186. కుక్కి వడినమిగుల కొంకొడుపోయిన. Vishnu. 4. 237. గుడ్డకొంకున simply means, in a cloth. కొంకు చూసిన menstruous, unclean.
 కొంకుట v. n. To sneak, cringe, act basely. A low word.
 కొంకూర A dish or curry made of కొంకు q. v. also that herb itself.
 కొంచ. See కొంచము.
 కొంచము n. s. A little, a few, some part. A little while. కొంచముకొంచముగా Little by little. కొంచముగాయెంచుట To esteem slightly. కొంచములో in a few words, for a low price; soon. కొంచెములోవచ్చినాడు in a little (time) he arrived. చూలోపోయిందికొంచము It was but few of us that went. కొంచముమర్ది Want of sense.
 కొంచము adj. Little, few, some, small, trifling, slight, petty, the least: contemptible, vile, low. కొంచవువాడు a low fellow. కొంచెమునేపటికి in a short time.
 కొంచముచేయుట, కొంచవరుచుట v. a. To diminish. To wrong or injure.
 కొంచపాటి adj. Small, middle-sized. See పాటి.
 కొంచాన adv. In the least, for a trifle.
 కొంచపారుట v. n. To hesitate, or feel fear. కొంచపారక without hesitation.
 కొంచించుట or కొంచించుట v. a. To draw back in hesitation.
 కొంచుట v. n. To hesitate. See కొంకుట. To retreat, draw back. వెనకతీయుట.
 కొంచుపోవుట v. a. To carry away. See under కొనుట.
 కొంచువచ్చుట v. a. To bring away. See under కొనుట.

కొంచెము n. s. A little: See under కొంచము.
 కొంచెవువాడు. See కొంచము.
 కొంజి The Indian myrtle. [phylla." G.
 కొంజితుండు " The fruit termed Limonia pentala
 కొంజుట To hesitate, ఆనుమానించక, రంజలితామె నుమున్నున నంజలితుడకిచ్చెనేని నయముగహారుకొంజక నిత్తురుక్షమ్ర. Cuchelo. 1. 103.
 కొంట Contraction for. కొనుట as ఖజాకారఫలంబు దామ్రెయముచొప్పుడకొంట ధాస్తూరా.
 కొంటపోవుట v. a. To carry away.
 కొంటరి, కొంటి, కొంటిగాడు n. s. Rogue, wretch. కొంటితనము, or. కొంటుతనము n. s. Baseness, rascality, villainess.
 కొంటుపోక An inferior kind of areca nut.
 కొంటె n. s. A blackguard, a scoundrel.
 కొంటె adj. Naughty, indecent, childish, puerile, silly, light, idle, mischievous, tormenting, impertinent, teasing. కొంటెబొమ్మలు. Lewd sculptures; such as are on most pagodas.
 కొంటెతనము Indecency, lewdness; prank, inciviousness. A fray, breach of the peace.
 కొంటెపాడికట్ట n. s. A lewd fellow.
 కొండ n. s. A hill, mountain, rock, hillock. అది గారుకొండ a darling, a pet, a dear. కొండంబదేవర a powerful deity. Lit: a god as great as the hill (on which his pagoda stands).
 కొండ adj. Impervious, thickset, rocky. కొండమార్గము a moorland road.
 కొండము or గుండము. q. v.
 కొండంబి An ape? [code.
 కొండకాలున n. s. A mountain stream, or cascade.
 కొండగొర్రె n. s. A wild sheep, or hill sheep, a kind of deer. [sia.
 కొండగోను n. s. See కజికారము A sort of caterpillar.
 కొండబిలువ or కొండకీలవ The rock snake, which is proverbially sluggish. A sluggard.
 కొండవీను n. s. The hill ant, or tree ant.
 కొండనాలుక n. s. The uvula.
 కొండబిండి n. s. A kind of tree? [atoo; y;
 కొండపో A vulgarism for కొంచపో to carry
 కొండముచ్చు n. s. The baboon.
 కొండరా The greatest of hills. Himavat. Also used vulgarly instead of కొంచరా bring.
 కొండరులు Hill people, highlanders. కొండరులచురుకొక యింతలేకమనుచుక. G. 11. 20. అది తలలగరకుకొండరులునువెంచిన. G. 11 28.
 కొండరేడు n. s. The lord of hills. Himayat.

కొండలాటిపక్షి See కొల్లాటి The bird called Sul-tan Bulbul.

కొండపలిగాలి A cutting cold wind.

కొండవీడు The village of Condaavid in Gantúr, where the wells are remarkably deep.

కొండవీటిచేంతాడు "Immensely long." As long as a well-rope in Condaavid. [gust of wind.

కొండవెల్లుగాలి, or కొండపలిగాలి A sharp cold

కొండశిల A rock snake, or boa.

కొండబాటము Plague, trouble, squabble. నేకీకొండబాటలు పల్లె యుల్లె రుగ్గక, యాపొరాటలుమాటకము P. 1. 91.

కొండచూడుట v. a. (Tamil) To observe or keep as a feast. పాటించుట. To praise స్తోత్రముచేయుట. D.

కొండాలి A plant called ఉద్దాలిక.

కొండి n. s. Evil. Bane. A wretch. దుమ్ములకొండి the bone eater. i. e. the hyæna. వరదకొండి ఆకు the nettle, apparently the same as కొంకచూరకొండి the cowach plant.

కొండి (or కొండ్లి condli or condli) A sting, a hook, a crop, or knot of hair. See చేరుకొండి and వురదకొండి a nettle.

కొండక An infant. గనుకొండకపుస్తక గావున M. 5. 1. 72. కొండకవాడు, బాలుడు, కొండకది, బాలిక, కొండకనాడు, బాల్యకాలము. D.

కొండికాళ్లు n. s. The legs that support the stem of a drill plough.

కొండియుడు n. s. A slanderer. క్రూరుడులోభియుండుకుడుకొండియుడుండుడుం. M. XII. 3. 441.

కొండ్లి (H) A staple, a hook.

కొండ్లిడు n. s. A slanderer, a talebearer. అఖిలదూరకవృత్తివలరువాడు, కొండ్లిడుగృహదానా కుండనడగువాడు, అనగాకొండెముచెప్పేవాడు. HK. 4. 8.

కొండె n. s. The sting or tail of a scorpion.

కొండెము n. s. Slander, a tale, backbiting, calumny.

కొండెగాడు n. s. A slanderer, a talebearer.

కొండెతనము Backbiting, slanderous behaviour See అరకొండెతనము, యద్దిరభక్తునియరకొండెతనము. BD. 5. 207.

కొండొక adj. Some, some few, a little, slight.

కొండొకకోతి any monkey.

కొండ్ర n. s. A field. A hide of land. The space included in the widest turn of the plough. యుడురుడున్నిమ్మింబిననది నేల, వాగలున్ను. OG.

కొండ్రచేసుకొనుట v. a. To cultivate.

కొండ్రపోతు An error for కొర్పు a wolf.

కొండ్రు They would take. M. 6. 1. 60.

కొండ్రె, అనగాకొనుకొందురా. BD. 5. 192.

కొండ్లి Naughtiness, fun. Naked gambols. Sport A toss, a fling, కొండ్లితరచుట అనగాక్రీడింపచేయుట to toss or fling an attitude in dancing, the actress bending back till she rests on her hands Casi kh V. 66 (కొండ్లి) ప్రి|| జలదేవతామాతృచామరా నిలములు, కుటిలాలకములకుకొండ్లిబరత here it evidently means A toss, a fling.

కొండ్లిశలుపుట v. n. To sport. See కొండ్లి To be naughty : to dance on all fours bending backwards. Indecent gambols.

కొండ్రెము n. s. The bolt or latch.

కొంత adj. Some, A little, To a certain extent. కొంతకాలమునకు For some time, for a short time. కొంతమట్టుకు adv. A little, somewhat.

కొంతి A woman. శ్రీ. OG 20. కోబించియాశండు కొంతినిట్టనియె. BD. 3. 575.

కొంతి Gonti for కుంతీదేవి the mother of all the Pandavas, the heroine of the Maha Bharata. మునుకొంతికముల బాంధవు నైశికియుపు నమెరుగు నట్లనే వర్తియింపి. Suca. 1. 88.

కొంతిచూచుకొండుట To sit squat.

కొంతు n. s. The throat. Voice, pronunciation, tone. కొంతుకట్టింపి I cannot enunciate, I hesitate. I do not know what to say కొంతురాశింది. I am hoarse కొంతుకమ్మింది he is hoarse (కమ్మింది). వానికికూడ్రకొంతుకుదరడు His rude pronunciation is incurable. కొంతువివాదేవున్నట్టు తెలుసుకొన్నాను by the voice I knew it was he.

కొంతుక See కొంతు.

కొంతుకట్టిక The apple of the throat.

కొంతుకూర్చుండుట To loll, lounge, squat down with the heels up, or down. [quarrel.

కొంతుకోత A cut-throat business. A brawl, a

కొంతుకోవి The gullet, the neck.

కొంతుపాఠము A lesson learned by rote.

కొంతెమ్మ The name of certain rural goddess.

కొంతెమ్మకోరికలు Whimsies, speculations.

కొండరు plu. Some, a few persons.

కొండలము, కొండలపాటు n. s. Perturbation, confusion, rout, anxiety. విచారము, శుంచనము, కొండలముకయింతలేక M. 8 2. 358. కొండలమందియేన్నుచును Vishnu 2. 139.

కొండవీటి Error for కొండవీటి. [to.]
 కొంబి (Vulgar error for కొద్ది) "in proportion"
 గొంబి n. s. Alley, lane, bye-place (see శండు)విరి
 గొంబులు flowery lanes.
 గొంది పెట్టుట To secrete, hide, conceal.
 గొండు A soldered seam.
 గొండుల (T.) To mince or hash.
 గొండుల పెట్టుట To secrete, hide in bye places.
 కొంతు n. s. A cottage, a cell. వానికొంతు పోయిం
 ది he is ruined. నాకొంతుతీయవలెననివున్నాడు
 he seeks to ruin me. మరుణికొంతు the puden-
 dum muliebre. అదికొంతులో కొరివి పెట్టిపోయి
 నది she has flitted, disappeared, is on the town.
 నాకొంతు అమ్మి వేస్తాడు he will sell the house
 over my head.
 కొంపోవుట v. a. To carry away See కొనిపోవుట.
 గొంట్లి n. s. Fun, sport, See గొండి and గొల్లి, జల
 దేవతామాతృచామర నిలములు కుటిలాలకములకు
 గొంట్లిబరత. Casi. kh. V. 66. క్రుల్లటగొంట్లినా
 దామనుక్రీడాభ్య ABA. 1. 179.
 గొంట్లము n. s. A hasp for fastening a door.
 కొకకెకర కొకకెకె, కొకకిక Distorted, twisted,
 crippled.
 కొక్కపాయలశీగ A certain plant, a creeper.
 కొక్కరాయి n. s. A crane. కొంగ.
 కొక్కరించుట v. a. అనగా, ఒహూహూ అనివె
 క్కరించినట్లుగా అరుచుట To shout, to cluck.
 like a hen after laying eggs. [Suca. 3. 69.
 కొక్కకోకోయి Cock-a-doodle-doo. Vish P. 6. 40.
 గొక్కి n. s. A hook, a clasp. కొక్కి or చిటిగొక్కి a
 certain tree.
 కొక్కి adj. Irregular, crooked, as teeth.
 కొక్కిశిల or కొక్కెశిల n. s. Grappling, hugging with
 the thighs in wrestling.
 కొక్కిశిలచెట్టు Also ముక్కశుకొక్కెశిల. H. 4. 21.
 కొక్కు n. s. The bandicoot, or great rat. నేలకొక్కు
 a mole.
 కొక్కుపాహణము n. s. A sort of arsenic. See గొ
 రిపాహణము. [jewel.
 కొక్కె or కొక్కెము n. s. A buckle, or hook, in a
 కొక్కెర n. s. A crane, a heron.
 కొక్కెరకండ్లు Crooked teeth.
 కొక్కెరాయి See కొక్కెర.
 కొక్కెశిల, See కొక్కిశిల.

కొక్కెర n. s. A broach or clasp.
 కొక్కెకము A name (from its authors name) of
 the book called రతిరహస్యము. [cock.
 కొక్కెకోయనుట, కొక్కెకోకో v. n. To crow as a
 కొగ n. s. A crucible. మాశి.
 కొగ్గి adj. Uneven, up and down, in and out.
 కొగ్గిదమ్మ The name of a certain fish.
 కొగ్గితుండ్లు Uneven teeth. A proverb says కుక్కకు
 వచ్చేవి అన్నిగొగ్గితుండ్లు all a dog's teeth are
 crooked. i. e. All he does is wrong, he cannot
 do any thing properly. [ము.
 గొగ్గిములైము A pear shaped pearl కొక్కెలములై
 గొచ్చుమి A Gossain. A kind of dress.
 కొచ్చి The name of Cochin on the west of India :
 also, (adj.) brought from thence.
 గొచ్చుట See గ్రొచ్చుట. [కేరక.
 గొజ్జెంబి n. s. A flower which is the female of the
 గొజ్జెంబి That is గొజ్జెంబి. q. v.
 గొజ్జెంబి A mess, as of mangoes and milk.
 గొజ్జెంబిలు, అనగా శుష్కభేదము. D.
 ఘొలుఘొలు (anuk.) Aloud, fiercely. చ|| గొటగొ
 టగొటొ ఘొలులు ఘొలము. &c.
 గొటగొటాలు Loudness, uproar.
 గొటారు, or గొరారి n. s. A store, a heap, granary,
 bankshall. A place to keep grain, salt &c.
 గొటిక n. s. A hamlet or small village : a place.
 ANS. ముక్కటిక అనగా త్రిశ్రురము.
 గొటిక or గొటికె A bramble.
 గొట్టము n. s. A pent roofed chamber or house as
 distinguished from మిద్దె which is flat-roofed.
 Pounding in a mortar. A stable for elephants
 or horses. కొట్టమున గా, లోకములోదంతుల
 కు నామముగనుక, దానివల్ల తుషాత్పన్నముగనుక,
 తగులుకొన్నదనిచెప్పినారు. A. 1. 43. పొడుపులై
 మువ్వంచుబోలుచు నట్లుగ నేనులకునుక్రములకు
 గొట్టములును. M. ప. 1. 87. Seeకొట్టము.
 గొట్టము n. s. A tube, a cylinder, a barrel, of a
 gun &c. నూలుగొట్టము a shuttle. See on ఆశు,
 అణ్ణశుగొట్టము a telescope, literally, the tube
 with glasses. వెదురుగొట్టము one length or bit
 of a bamboo; being the space between two
 knots.
 కొట్టకొన The tip, or end : at the very end, at last.
 గొట్టశులాశము A padlock shaped like a tube.

కొట్టరపు A barn, a grain store. BD. 4. 1098. 6. 1273.

కొట్టాము n. s. A pent roofed house. See కొట్టము.

కొట్టాయి A shed built of thatch.

గొట్టి Wicked, vicious. The చిటిగొట్టిచెట్టు. గొట్టి

గడ్డ A very large bulbous root that grows in marshes like truffles : it is eaten by the poor.

గొట్టిక, ఆనగాకరపు. HD. 2. 527.

గొట్టికంఠ A bramble.

కొట్టింతుట v. a. To cause to beat. See కొట్టుట v. a.

కొట్టిగడ్డ The root called కాకాంచి q. v.

గొట్టిచెట్టు A bramble.

కొట్టికెయిద్దులు Bullocks kept to convey stores or furniture. From కొట్టికె store house.

కొట్టివేయుట v. a. To strike off, exclude, diemies, cut off. See కొట్టుట (the intensive form వేయుట q. v. being added).

కొట్టు n. s. A blow, a stroke. The shore. A building, a storehouse, a jail. కొట్టుకవచ్చుట to be driven ashore. కొట్టుకపోవుట To be blown away, carried off. చెప్పుకొట్టుకు వెల్లింది the shoe pinches. See కొట్టుకు.

గొట్టు n. s. Obstinacy. so గొట్టునవట్టినీక she pertinaciously eluded him, freakishly avoiding his hand.

గొట్టు n. s. Thing, wretch, creature as యాచిరి గొట్టు, దేవిరిగొట్టు, వాచిరిగొట్టు, రంతుగొట్టు a proud wretch ; a fool.

గొట్టు adj. Hard, difficult, stubborn, hard to read, illegible, hard to get, dear గొడవ.

కొట్టుకాదుట or కొట్టుకనాదుట v. n. To be agitated fluctuate, toss about, be in motion. To grieve, to writhe, wriggle, wince in pain.

కొట్టుకొనుట (v. neut. and intransitive) To be accomplished, to end, to lament, bewail. To perish. To be driven away ; to be washed away. To beat, as the pulse. దాకుపుకొట్టుకొంటుంది the pulse beats. దానిమీదపాతాలు కొట్టుకొంటవి, దానిమీదమనసుకొట్టుకొంటుంది his heart is set upon her. గుండుకొట్టుకొని తోలు దొగినది. the skin was grazed by a bullet.

కొట్టుకొనుట v. a. To rob. This transitive sense is not grammatical. See కొట్టుట.

కొట్టుట v. n. To strike. గంటకొట్టింది The clock

strikes. గాలియొక్కడకొట్టుతుంది The wind strikes here. ముల్లుకొట్టింది there is a thorn. To be, or happen, thus కరువు కొట్టింది there was a famine. జెష్టు ill-luck. జెష్టుకొట్టింది he has had ill-luck. కంఠకొట్టింది there is a stink : it stinks. వానికెల్లదృష్టుముకొట్టింది he met with good fortune. కొల్లగొట్టింది he has got great profit. గంతుకొట్టుట To die. పిడుగు ఆచెట్టునుచీలగొట్టినది The thunder bolt struck and split the tree. దయ్యముకొట్టిందివానికి he is possessed with a devil. వానికిదృష్టికొట్టింది he was struck by an evil eye. దాన్నిశురుగులుకొట్టినవి insects have attacked it. వానికిముఖముకొట్టింది he is surfeited or gorged. వానకొట్టింది there was rain. ఆయిన దాకున్నదని ఒకమాటకొట్టింది at last she burst out into fierce taunts. యెండకొట్టింది there was sunshine.

కొట్టుట v. a. To strike, smite, beat, thrash, knock, to break, kill, destroy, spoil, to cut down, to cut or lop, (leaves) To plunder, to remove, displace, dethrone, (in such senses the phrase often is కొట్టివేయుట) To attack (as rats do.) To rob, as highwaymen do. To quash, refute, defeat, dismiss, nonsuit. To strike off (the head) or behead. To strike out or rescind (a word). దారులుగొట్టుట to rob (on) the high road. గోడనుకొట్టుట To put (or-stick) a paper in the wall. చప్పుళ్లుగొట్టుట to clap the hands. ఆచ్చుకొట్టుట v. a. To print. In many instances కొట్టుట changes a noun into a verb. Thus చీల a nail, నీలకొట్టుట to nail. గచ్చులు vaunts, గచ్చులుకొట్టుట to brag. కొర్రు a spike, కొర్రుకొట్టుట to impale. యాత swimming, యాతకొట్టుట to swim. శంకెళ్లు irons. శంకెళ్లుకొట్టుట to iron or fetter. శున్నము whitening. శున్నముకొట్టుట To white-wash. నన్నుదొంగలుకొట్టినారు thieves robbed me. చెంతగొట్టుట To slap. నెత్తినెంచులుకొట్టిరి they showered tiles on his head i. e. ruined him ; pulled his house about his ears. బుడ్డికొట్టుట To crack a bottle, drink liquor. యిదితప్పలేనన్నుకొట్టు If this fails let me bear the blame. I will be answerable for it. తలకొట్టుట to behead, to ruin. పిండిగొట్టుట to

pound flour. ఊరుకొట్టుట to plunder a village.
 కావలుకొట్టుట to gather fruit. కైంకాయ
 కొట్టుట to open a cocoanut. దేరాకొట్టుట to
 pitch a tent. దినంరెండుఅడుదకొట్టినారు they
 struck (i. e. got over, marched) twenty miles a
 day. Added to some neuter verbs it gives them
 an active sense : as ఊడుట to become loose. ఊ
 దగొట్టుట to loosen. చెడుట to spoil v. n. చెడగొ
 ట్టుట to spoil or ruin v. a. తేలుట to float. తేల
 గొట్టుట to set afloat, to rescue. దిగుట to enter.
 దిగగొట్టుట to drive in యిదిమందుకుకొట్టుతారు
 They use this as a medicine. నలియుట to be
 bruised. నలియగొట్టుట To bruise. రాలుట to
 come off. రాలగొట్టుట to strip off leaves. శండ్లు
 రాలగొట్టుట To knock out a man's teeth. శుగలు
 ట v. n. to break. శుగలకొట్టుట v. a. To break
 to pieces. శుడుట to fall. శుడగొట్టుట to throw
 down. పోవుట to be lost. పోగొట్టుట To lose.
 విరుగుట v. n. To break. విరగగొట్టుట v. a.
 to break ; to defeat. సాగుట v. n. To extend.
 సాగకొట్టుట To lengthen or beat out metal.
 It is even added to imitative (అనుకరణము)
 words as ఊకొట్టుట to hum, or utter a sound
 while listening. ముసూకొట్టుట to hiss వాడుచేసి
 న దాజకాస్యము వాణ్ణి కొట్టింది his wickedness
 has fallen on his own head. నా నాణ్ణోమన్నుకొ
 ట్టినారు they have cast earth into my mouth :
 i e. cheated or ruined me.

కొట్టుడువిళ్ల A taw, at marbles.
 కొట్టుతుడుట To be knocked up or exhausted.
 కొట్టుతురుడుట To torment. See కొట్టు.
 కొట్టె n. s. The stone of a fruit.
 కొట్టెగాడు A bullock driver.
 కొట్టము. See కొట్టుము.
 కొట్టాట Dispute, squabble.
 కొడ Trouble plague. See కొడక
 కొడక A cup. అనగానన్నె. OG.
 కొడగర A shoemaker. The name of a tribe. The
 name of a country. (Kodagur) which we call
 Coorg ?
 కొడగొడలాడుట To chatter, make a noise, jabber.
 కొడము n. s. A censer or vase for incense. కుంఘ
 ర్తి, కుంఘవారితి Also a wier or basket in which
 fish are snared.

కొడయుట, అనగాకొడుట, ఆశించుట. To desire,
 కలికినీకెమ్మొచ్చి, ఖండరకైరయంచు, గొడసిపాన
 కమానగోరునకట. Sacuntala. 3. 62. కడకమీర
 రమరల్ గలవారు గాన కొడసికొడిగమాడ గంచె
 రు. Anir, D. p. 41. కొడసికెచ్చినశాండ్లి కొడక
 ప్రాసిత, మెడవంచుకొని. DAb. 217. line. 6.
 అడరుమారునివెర నలసియున్నాడు, గొడసియోనక
 నివిక్తుల బెట్ట, వెరకు. DAb. 318.

గొడక adj. Difficult, hard to get.
 గొడక n. s. Difficulty, puzzle.
 కొడవలి (Infl. కొడవటి. plu. కొడవళ్లు) n. s. A sick
 kle. కావకొడవలివానికి అప్పగించినాను I gave
 it him either to slay or to save.
 కొడక. See కొడికె.
 గొడారి. See గొడగర A shoemaker. మాలకుమూ
 శంబు మరిగొడారికిని దోలునునన్నట్లు, అనగా
 ముదిగవాడు. BD. 4. 51.
 కొడి n. s. The tip, top, mark, feature. Flame. A
 standard or flag. చవటికొడినేల land that bears
 marks of being saltish. కొడిముట్టిపాయె you
 have gained the summit. కొడివేయుట to hoist
 a flag. కొడిస్తంభము a flagstaff.
 గొడితి or చేగొడ్డి A sort of tree.
 కొడిపొయ్యి n. s. A fire place : to the side of
 which is attached a small chamber, full of
 fire, as a reverberatory furnace, with three
 knobs above, arranged triangularly.
 కొడిపె A ship, a boat. (In Tamil) wrangling ;
 dispute.
 కొడియ A staff. చెమరుకొడియ a bamboo staff.
 గొడియకట్టె A rafter : a ceiling, over rafters.
 గొడియనేల adj. Barren, stony, as ground.
 కొడిశ A sort of fish.
 గొడిసి. See కొడయుట.
 కొడిశెపాల, కొడిశెవిత్తులు The plant named Echi
 tes Antidysenterica. It's whitish seeds.
 గొడిసెవాళము A rafter of కొడిసె wood.
 కొడిస్తంభము A flagstaff.
 కొడుకు n. s. A son. శాండ్లికొడుకు a bridegroom.
 కొడుగు The country we call Coorg.
 కొడుగుకత్తి A kind of broadsword shaped like a
 bill-hook.
 గొడుగు n. s. An umbrella. The umbrella used
 as a royal bearing. This was usually white
 but sometimes was gilt. కుక్క గొడుగు A toad.

stool, the గొడగు is also (in palmistry) the name of a certain line in the palm. [brellas. గొడుగుకామలు or గొడుగుకాడలు Staves for um- గొడుగుగడ్డి A mushroom. అతిభక్తము. D. గొడుగుగాలి A whirlwind. గొడుగుబల్ల, అనగా ద్వారముమీది తలుపుమీదికు మసీముతిరిగేది. D.

గొడువు n. s. A barrel, a cylinder: one length of a bamboo, between two knots. A thimble or guard worn on the finger when playing the guitar. జమ్ము గొడువు the pod or cylindrical head of a bulrush. బూడుగొడువు. or బల్లలగొడువు BD. 3. 2240 అనగా నుదికొయ్యి a clog fastened to the neck of a curst cow.

గొడ్డతనము, అనగా మొండితనము Stubbornness. గొడ్డతనంబునగోతుతిప్పజుడు శుద్ధశేయకకాంతశ స్తుంబుదాడు. Mari Basava. 62.

గొడ్డము n. s. Peril, evil, mortal accident. వినస్సు పరాభ్యామిష ముంగొనవలుపుచేత ప్రాణగొడ్డం బైయున్నను. M. Santi. 2. 208. ప్రాణగొడ్డముల గువనలువారలదీశుక. M. Udyoga. 1. 232. నీకుప్రాణగొడ్డంబుశేయంబలంచె. M. Udyoga. 3. 162.

గొడ్డలి n. s. infl. గొడ్డటి plu. గొడ్డండ్లు An axe or hatchet. గోటచిమై దాన్ని గొడ్డంబనరికెను. To break a butterfly upon a wheel.

గొడ్డలు Bragging, nonsense. గురువుడుటారింబిగొడ్డలాడెదవు. L. XIII. 86.

గొడ్డు adj. Barren, sterile.

గొడ్డు n. s. A beast. Barrenness of the womb. గొడ్డావు A barren cow. so మెనశుగొడ్డు i. e. ఎనుము a buffalo. ఎలుగుగొడ్డు. i. e. ఎలుగు a bear. బిజినిగొడ్డు a miserly wretch, plu. గొడ్డు kine, newt, horned cattle. చిరుతగొడ్డు a leopard.

గొడ్డు, గొడ్డాయి n. s. A barren woman.

గొడ్డుంగాకర The plant called వంధ్యా, or చేవి.

గొడ్డేరుట To rent or farm. గుత్తచేసుట, బొడ్డుపల్లెనుగొడ్డేరిమోసి పోతియెట్లుచెల్లితుటంకంబులే దున్నారు.

గొడ్డేరు n. s. A petty stream, or paltry river.

కొణ or కడ్డి A reed for playing on the guitar &c.

కొణకచెవి The tip of the ear.

కొణగొణలాడుట To grumble, to mutter.

కొణజము or కొణజో n. s. An alley, passage, gallery, balcony. ద్వారముత్రము, శీరతుణచే నేయిల్లు. D.

కొణత n. s. A puzzle or check for a dog &c. కొయ్యలకొణతలు wood, sticks &c.

కొణకె n. s. The eaves of a slanting roof. అట్టుడు కొణకెలు the name of a kind of grain.

కొణన or కొణదె n. s. A half handful. The hand held as a cup. కొణదిడి giving a half handful.

కొణదిలి n. s. As much as can be held in the hand held as a shallow cup; a half handful of liquid.

గొణదెడు Even a handbreadth. కొనిపోయిరేనేల కొణదడంబైన HD. 1. 1328.

కొణక, అనగా మహావృక్షము. Q.

గొణగుట v. n. To mutter, mumble, whisper. To talk nonsense.

కొణగురు n. s. The snuff of a lamp. దీపకట్టము. D.

కొణజు n. s. A tick or insect in sheep.

కొణదవాండ్లు Name of a certain caste.

గొణబిళ్ల A sort of game played with two sticks.

కొణ్ణము A vulgar pronunciation of గుండము or కొండము.

గొణ్ణము A hasp or staple ring. See గొణ్ణము.

కొతకుట. See —తు—.

కొతిమిరి n. s. Coriander seed.

కొతిమిరిపురుగు n. s. A midge, or gnat; so called because when it gets into the candle it gives a scent like coriander.

కొతిమెర n. s. Coriander seed.

కొతిమెర ఆకు The leaves of coriander.

కొతుకుట or కొనుకుట v. n. To pine. To hesitate, to grudge. To stifle sighs. కొతుకుటడ్డవెంట్టుక an extenuated or pined hair. కొతికిమాట్లాడుట to hesitate.

గొతువు n. s. A species of sapphire. Tourmaline. ABA. 2. 528.

కొత్త adj. New, fresh, plu. కొత్తలు, కొత్తనీరు n. s. The freshes. A term applied to the period when rivers begin to swell after rain. కొత్తవాండ్లు strangers, foreigners.

కొత్తడము or కొత్తళము n. s. A bastion, or strong hold. సాలావయవము a part of a fort. బురుజులు. D

గొత్తడి, అనగా సాఫ్ట్. OG.

కొత్తపల్లి. See కొతిమిరి.

కొత్తముట్టు అనగా పానవిన రాట్లను నూలుపోగు. OG. నూలిపోగు అతుకు. D. n. s. A mere filament, not yet twisted into a thread. Proverbial for weakness. కడైలకదిలంబు గా నికుర్రంబులక్రొత్తముట్టునకియ్య కొలువువెరళు. M. 4. 1. 88.

కొత్తరికము n. s. Newness, freshness, fresh troops, recruits. చేరినకొత్తరికము shortly after he arrived.

కొత్తశము. See కొత్తడము.

గొత్తు n. s. Arrangement, trim, order. Determination. A bunch or cluster. The unctuous smell of milk, butter &c.

కొత్తైము n. s. The pulp of the palmyra fruit. తాటిపంటిలోవిత్తులెనికంక. D.

కొత్తెన్ను A lady saint, or nun, a female ascetic.

కొద n. s. The residue, rest, remainder, deficiency, want, లోతక్కువ. D. కొదవ defect. యిదియే మిరావణ యెల్ల భోగములు కొదలేక శుభమునగుచి బిగుచుంకె. BRV. మొద్దింగినవారధికింగొరతయెకొదయె. A. 6. 76.

గొద n. s. Hunger, appetite. గొదగొన్న hungry. గొదగొన్నవులి a famished tiger. గొదగొని hungrily. M. 4. 4. 283.

గొదగొద Angrily, fiercely, hungrily.

గొదకాట్టుట, అనగా కొదవలెంచుట, అశినిజశక్తి నాయనుచు నాకుళకుంకొదకాట్టెనీశునకె. A. 5. 140.

కొదమ adj. Young, budding, (breasts.) కొదమక్రొవులను నెలను. A. 5. 146. కొదమకింకంబు. R. 5. 43.

కొదమ n. s. The young, the cub.

కొదము Young. ఆడుమేకపిల్ల. D.

కొదరుట v. n. To splutter, as a pen in writing.

కొదవ. See కొడువ.

కొదవకాట్టుట To blame, reproach, derogate. To disesteem, to leave unfinished.

కొడుకుట. See కొడుకుట To doubt, hesitate, pine &c. కొదకక unscrupulously.

కొడువుట To fascinate, charm, delude.

కొడువ n. s. The rest, the remainder, a remnant, a balance. Want, defect, deficiency. Pawning. Inferiority. Discontent, dissatisfaction. రతికొదవులు. SS. 2. 384. నాదొరకు తెలిస్తే దెబ్బలుకొడువా. If master hears of it will punishment be wanting? can you avoid punishment?

కొడువ adj. Remaining, other, Due, not paid, outstanding, unfinished, incomplete, defective small, despicable, trifling. కొడువనగము The other hill. కొడవవాడు the other man.

కొడువకాట్టుట. See కుడువకాట్టుట.

కొద్ది n. s. A little, a trifle, something.

కొద్ది adj. Little, small, few. Petty, trifling, slight, mean, base. కొద్దిపిచ్చి గాడవుకావు. Thou art no small fool. కొద్దిగా in a slight degree. కొద్దిగావుండె Deficient in quantity. కొద్దిగొప్ప. to a certain extent. కొద్దిదినాలకు in a few days, in a short time.

కొద్ది or **కొద్దికి** or **కొద్దిగా** affix, As, up to, according to. In proportion to, as much as, as far as. మొకుతోచినకొద్దికి as much as you think proper. యంతకొద్దికి Thus much. నాచేతికొద్దికిచేసినాను I did it as well as I could. శ్రమయమకొద్దిమనిషి a turn coat, a time server. తనశ్రమభావముకొద్దిచేసినాడు. He did it quite in character. కలకొద్ది (from కలుగుట) as well as he could. వానిబలముకొద్దిచేసినాడు. he did it as well as he could, Compare కొలది. కొద్ది For ever so much; for a trifle. కొద్దిమంది A few people.

కొన n. s. The end, extremity, termination, point, tip. In composition this word is thus used కొనగోళ్లు, the tips of the nails (lit: the tip nails) కొనచెవి the tip of the ear : lit: the tip ear. చంటికొన the tip of the breast కొనకొచ్చినజాబు a letter, sent "haste, post haste," or with fiery haste : as a sign of which they burn the tip of the palm leaf on which it is written.

కొన. adj. last, కొనవాడు. The last man కొనప్రాణముతోవున్నాడు. he is at his last gasp.

గొనకొని adv. In front : being chief. This word is often a mere padap. వెళ్ళగా D.

కొనగోరు The tip of the nail.

కొనగోలు Words or sounds (like fa, la,) used in beating musical time, like తహతకమ్మ &c.

కొనగోళ్లు The tips of the nails. See కొన and గోరు.

కొనచెవి n. s. The tip of the ear.

గొనటలు, Tricks. కుటిలమాటలు, or కొనప్పలు M. 13. 5. 90. దారుదూవుగలిగితోలు మేనగొనటులు బలికినారు.

కొనటి Ugly, M. XII. 3. 78. ఆనగావికారమైన. కొనకు adj. Small. కొనకుకోడి A small bird.

This is a western word.

కొనబు adj. Agreeable, fine, charming రమణీయమైన, కొనబుజున్ను ఆనగాసాగమైన మాధుర్యము కలబున్ను T. 3. 64. కొనబుకీవియ T. 3. 122.

కొనబుకళురంతులకు Iiad. 3.125. కొనబు దీ వెలశ్రుతిగూర్చుజెల్లదు గాని Bhanu 3. 126. కొనబుపాటఅనగాశించు పాట D. Melody.

కొనమి R. 2. 97. The not taking : refusal.

కొనము See గుణము.

కొనమొదలుగా Throughout, from end to end. కొనమొదలుగాపెట్టు lay them end to end.

కొనయము n. s. The tip of a bow ; where the notch is. Also (for గుణము) a bow-string ధనురక్షము, గుణము ABA. 3. 76. వింటినారికొలికి. D.

కొనస్ట్ర n. s. Prank, freak, trick.

కొనసాగించుట. v. a. To accomplish, complete.

కొనసాగుట v. n. To last to the end. తే|| చనకనటమాదకొనసాగ శక్తియెట్లు | కలిక. Parvata Puran. 5 88.

కొని affix. Through, by, by means of.

కొనితేర That is కొనితీసుకొనిరాగా To bring it. Here ర is for రాగా.

కొనిపారుట v. a. To carry off, run away with.

కొనిపించుట To cause to get, or buy, See కొనుట.

కొనిపోవుట v. a. To carry away.

కొనియ See తొంక.

కొనియాడుట To praise, to laud, to illustrate, display. To hail, congratulate.

కొనివచ్చుట v. a. To bring.

కొనుగుట See—గా—.

కొనుగోలు Worth, valuation, the cost price. క్రయము D.

కొనుట v. a. 1. To take, to get. (Imperative, కొవ్వు, or కొనుము, plural కొనండి Causal కొనజేయుట Imper. inట, కొంట (in Bhasc § 97) to take. In the Negative కొనను I buy not. The past form కొనితిలె may be contracted into కొనితి didst thou take ఆ కలికొనివచ్చినాను I have got an appetite. 2. To gain, obtain. 3. To buy, purchase. 4. To eat, devour. 5. To take physick. 6. To understand, comprehend. 7. To arrive at, reach. 8. To receive, accept, (homage, respect or worship.) 9. In some places

it is equivalent to కూర్చుట thus చేకొనుట or చేకూర్చుట. Examples. చేతకత్తికొని taking his sword. దండముకొని taking a stick. కానిలుకొని They (girded themselves for battle) took their girdles. ఆనుకంతుముకొని feeling pity. కొనిపోవుట To carry away. Suca. 3. 49. కొనితిన taking and eating BD. 5. 430. See further in the next article wherein this verb is considered as a sign of the middle voice.

కొనుట. The sign of the Middle voice in the Telugu verb. Thus తెచ్చుట forms తెచ్చుకొనుట, and కొనుట to buy, forms కొనుక్కునుట—Thus తెలియుట forms తెలుసుకొనుట. See the various tenses in the Grammar.

I. The effect of the middle voice is seen in these phrases. యిల్లుకట్టినారు they (the workmen) built the house. యిల్లుకట్టించినారు they got a house built. యిల్లుకట్టుకొన్నారు they built a house for themselves. యిల్లుకట్టించుకొన్నారు they got a house built for themselves. హత్యచేసుట to kill. హత్యచేసుకొన్నాడు he killed himself. నేనుచూచినాను I saw. అద్దములోనేనీచూచుకొంటిని I saw myself in the glass. The word శుచ్చ green also signifies tattooed marks on the skin. శుచ్చపొడిపించుట to tattoo another person. శుచ్చపొడిపించుకొన్నాడు he got himself tattooed. కుడువపెట్టేవాడు he who mortgages. కుడువపెట్టుకొనేవాడు he who lends upon mortgage. రెండు ధోవతులుండగా ఒకటి కట్టుకొన్నాడు, ఒకటికట్టిపెట్టినాడు having two vests he put one on and put the other up, he wore one and laid by the other. Here the same verb కట్టుట is used in both phrases : one in the middle voice the other not so. The French verb compounded with Se is equivalent to the the Telugu Middle voice. Thus " Le Roy s'avisera" would be rendered విచారించుకొనును whereas the simple verb. విచారించుట means To examine : adding, the middle sign gives the sense To consider or think with himself.

II. The Middle voice usually denotes volition : that which is done by choice, for one's own good : being inapplicable to what is done either by command or for the good of another person. Thus the verb శ్చిష్టించుట to create cannot always use the middle voice.

to decide. కొనుట or కొనుక్కునుట to buy.— తెచ్చుట or తెచ్చుకొనుట to get.— మేయు or మేసుకొ to feed.— Thus also బలియు or బలుసుకొ to become fat. విడెమువేయుట or (Dasav. 9. 303) విడెమువేసుకో to eat paun, or, take a mouthful of betelnut.

XII. The middle voice is very vague in its application, and the dictionary and general custom furnish the only guides; the poets also sometimes deviate from common usage. Thus in daily talk. తుచ్చుకొ is to take and తుచ్చుట is to send: but in poetry this last means to take.— తెలియట is to be learnt and తెలుసుకొనుట to learn, but in poetry we find this sense (acquire, know) given to the former verb (See Vish. P. 1. 5. 11. 80.) తెలిసినాడు for తెలుసుకొన్నాడు and even. తుండినాడు for తుండకొన్నాడు Again యిచ్చుకొ and యిచ్చుకొ are evidently formed from ఇచ్చుట. (one in the Infinitive form; the other in the Radical form); yet the meanings differ.

XIII. Certain auxiliary verbs may be used instead of కొనుట Thus శరకుకొనుట and శరకుచేయుట equally mean *To delay*. తులిమికొనుట, తులిమితుచ్చుట equally mean *To scour*. The use is sometimes anomalous. Thus దానిమెడలో వరహారూతు నుచ్చుకొన్నది She had a gold coin strung round her neck.

XIV. The auxiliary కొనుట has no causal form whatever: but in poetry the irregular form కొలుతుట is used. Thus from మేలు *up* comes మేలుకొనుట v. n. to *arise, awake*: of which a causal form would be మేలుకొనేటట్లుచేసినారు to awaken him; and in poetry మేలుకొలుతుట to arouse; the form of which makes it a verb of the first conjugation. The following instances will illustrate it.— తురికొనుట v. a. To recollect; తురికొలుతుట to remind.— పడికొనుట to curl v. n. పడికొలుతుట to curl. v. a. — దరికొనుట and దరికొలుతుట signify to kindle; one being neuter the other active. వీట్లానుట to take leave, వీట్లాల్పుట to dismiss. In the same manner the verbs. గీలుకొ, నూలుకొ, మైకొ, నెలకొ, చినుచినుకొ have the radical sense if they

end in కొను and the causal of the same if they end in కొలుతు. Like కొను we may add కొలుతు to some nouns. Thus మనసు the mind. మనసుకొనుట to have a mind: మనసుకొలుతు to persuade. ఉసి a hiss. ఉసికొనుట to hiss; v. n. and ఉసికొలుతుట to encourage by hissing or set on a dog.— చినుచినుకొలుతుట To make it smart or ache.

XV. Some verbs do not use the middle voice. These are chiefly intransitives, as go, come, die, rise: and as a general principle, the middle voice appears inapplicable to these and other verbs the action or effect of which does not extend to other persons or things. In English the sense is sometimes conveyed thus: they built themselves houses: he took him a wife: she made herself a garland.

XVI. The middle voice is seldom used regarding a superior. Thus ఆయనదయచేసినాడు He granted. Never దయచేసుకొన్నాడు.— Also. శైలవుయిచ్చినాడు He commanded;— never యిచ్చుకొన్నాడు.

గొనెబిళ్ల A game like hockey.

కొన్ని adj. Some, a few. కొన్నాళ్లు for a while, for a few days. కొన్నిమంది certain persons. ఒకకొన్ని a few.

గొన్నెము See గొనియము.

గొప్ప n. s. Greatness, size, respectability.

గొప్ప adj. Great in any sense. కొంచగొప్ప more or less, some trifle, a certain quantity. మనసుగొప్పచేసి being kind, forbearing, gentle. కొప్పరము, అనగామాతు The hump of an ox. OG.

కొప్పరించుట, అనగాకాలుట, తుటముచేసుట. OG. కీచుకీచుమనికూసుట, కుప్పరించుట, కొప్పరింపుచుచుండుకోతిమైయుండె D. Abhim. 172. గీటగీటగొరలుద్గ విడిగీరుచుకొప్పచుగొప్పరింతుచుకొ గీటిగణమేమిదేర. G. 8. 29. రేవెలుంకూరాచిప్పలం గప్పరంకప్పసుప్పలంకొప్పరించిన. Parijat. 2. 60.

కొప్ప n. s. The chignon, or tuft, in which a Hindu female folds her tresses. కేవంకము D. కొప్పవాళము The roof tree or crest of a roof. The tip or end of a bow తిరువతికొప్పలు bald heads.

కొప్పెర n. s. A metal cauldron or boiler.
 కొప్పేశ్వరుడు A title of Siva.
 కొబ్బరి or కొబ్బరె n. s. The kernel of the cocoa-
 nut which resembles lard. See తెంకాయ.
 కొబ్బరి or కొబ్బెర alj. Of or belonging to the
 coconut. కొబ్బెరపెల్లము sugar made from
 coconut tree juice.
 కొబ్బరికాయ A ripe coconut with kernel formed.
 కొబ్బరిపువ్వు An excrescence inside a coconut
 which is kept too long. మొక్క మొలిచిన కొబ్బరి
 కాయలోపువ్వు. D.
 కొబ్బి n. s. The name of a feast or holiday kept
 by girls in the month Pushyam. కొబ్బెమ్మ a
 lump of cowdung worshipped as a goddess
 on this occasion.
 కొబ్బికాయలు A sort of grain. H. 4. 156.
 కొబ్బిచెట్టు n. s. అనగా, కోకిలాక్షకము D. A plant
 called *Barleria longifolia*, one kind is నీరుగొ
 బ్బి.
 కొబ్బిరి. See కొబ్బరి.
 కొబ్బిలి A certain worthless plant. Kalahas §. 64.
 కొబ్బిళ్లు Capering : dancing. Vish. Pur. VII. 211.
 Dancing in honour of a god. క్రజశ్చరిలోతావ
 శమైచిక్కిన గోపప్రియునకు కొబ్బిళ్లనుచును. H.
 4. 273. నమస్తారము. OG.
 కొబ్బిన adv. At once, instantly. వేగము. D.
 కొబ్బెర. See కొబ్బరి.
 కొను The young. అంకురము. చనుగొమల్ నెగయ
 వక్షముపేక్షుగడకొలై. A. 5. 61. అనగాస్తనాం
 కురములు, తమిళకొమల్ పొలము పూ శ్రేణుల్ నై
 యిన్నాక, కొమల్ శంతానము, అనగాకొడుకుల
 నుట. A. 4. 173. పాతవ్యాఖ్యానములోకొమల్,
 అనగా శ్రీలనివ్రాసియున్నది.
 కొమరకాయలు Breast summers. That is; forked
 pieces of wood used in buildings.
 కొమరారుట v. n. To bloom. కొమరారె Bloom-
 ing, youthful, girlish.
 కొమరాలు n. s. A young woman యావ్వనశ్రీ. D.
 కొమరు n. s. Juvenility, prime, bloom. కొమరుపి
 గుల Gracefully. కొమరార. finely.
 కొమరుడు or కొమారుడు n. s. A son, a youth.
 కొమరులు, అనగా యింటపెన్ను పట్టెకిందికురుంజు
 లు, కొడుకులున్ను. D.
 కొమరెలు n. s. plu. Damsels. కొమరెలునీకు శరేరప
 దికోటులువత్తుకొరితేని. U. R. 4. 278

కొమరొచ్చు Finely, grandly.
 కొమరె n. s. A daughter. ఇండ్లికొమరె A
 bride. See on కూతురు.
 కొమారుడు A son.
 కొమిరె, అనగా, శ్రీ. D.
 కొమెర n. s. A damsel. కొమెరపొక్కిరి బంగారు
 కుండెనంబ H. 2. 107.
 కొమ్మ n. s. A branch, a ship, a branch of a river
 A damsel, a maiden, a female. Battlements
 with loop holes, embrasures. శట్టకొమ్మ a prop
 refuge, reliance. [torches.
 కొమ్మచెట్టు A wood resembling pine, used for
 కొమ్మనగోర n. s. A tree. ఉపలభేదక Q.
 కొమ్మరటిచెట్టు The branchy plantain tree, or Ben-
 gal plantain. బంగారీరంభ. D.
 కొమ్మి A sort of forest tree with harsh leaves and
 fragrant flowers.
 కొమ్మిరెపాము A sort of eel.
 కొమ్ము The imperative of కొను to take. కైదవ
 కొమ్ము Take up your sword. R. 5. 193: Lila.
 XIX. 151.
 కొమ్ము n. s. A horn. A bugle or trumpet. A
 tusk, an elephant's tusk or tooth అల్లశుకొమ్ము.
 A race or bit, of ginger శుశుకొమ్ము A race
 or bit of turmeric. A squirt. కొమ్ములకొరవిచ
 ల్ల, చిమ్మనగొట్టములనుకరపించి చల్లెటంబుకు. A.
 118. The vowel ఊ or U which is also called
 శృంగము. Any thing projecting, as చెరువుకొ
 మ్ము The tongue or end of a bank. అందలశుకొ
 మ్ము the pole of a sedan కాకటికొమ్ము one end
 of a yoke. A horn or crest as a sign of digni-
 ty. వానికేసుకొమ్ములు మొలిచినవి. why does he
 talk so big ?
 కొమ్ముకాకరకాయ. A certain vegetable, being a
 species of కాకర.
 కొమ్ము శట్టట To blow a trumpet.
 కొమ్ముపెసలు, పెసలలోభేదము. D.
 కొమ్ముమాసకమ్మ, అనగాచండ్లువచ్చినప్పటికిన్ని ము
 ట్టురానిది.
 కొమ్ములవాండ్లు Trumpeters.
 కొమ్ములాడు A tusker (phrase for a wild boar)
 ఆకొమ్ములాడులోలిటిమేకలమోకాక G. 8. 21.
 కొయికొండ A corn on the toe : perhaps contract-
 ed for కొవ్విసకండ.

కాయికూర A kind of pot herb that is cropt and grows again.

కాయ్య n. s. Wood. A staff or stick. వాడకాయ్య A ship's mast. మొగిటికాయ్య the roof tree.

కాయ్యకాలు stubble. జొన్న కంకివరి వెన్నుకాయ్య గామిగిలినని, D. A sort of fish. A vulgar term for a tooth. P. 3. 193.

కాయ్య adj. Wooden.

కాయ్య (A termination,) thing, wretch, అవిరుగు బాటుకాయ్య a stubborn wretch గుండగొయ్య wretch శిశ్నుమాలినకాయ్య you shameless thing పుంటకాయ్య you pert thing.

కాయ్య An infl. form of కోయుట.

కాయ్యంక A fish like carp, of a very fine sort: called Khaval by Musulmans.

కాయ్యకూర or కాయ్యతోటకూర A sort of pot herb called Amaranthus tristis. See దోగలి.

కాయ్యజోడు Wooden fetters.

కాయ్యభనము Stubbornness, obstinacy.

కాయ్యమొర్రా Bewildered See మొర్రో.

గొయ్యపుంపు The fruit called guava.

గొయ్య infl. గోపు plu. గోతులు n. s. A pit, a trough. Also the fibre. (శీచు, నార) or hemp of plants. In Ganjam it means a chain. నెరగొయ్య a gully cut by rain.

కొయ్య. See on కోయుట.

కొర n. s. Profit, use, good, avail, advantage. శుని, ఫలము Balance, what remains to be done.

See కొరమానిన and కొరదల, వినకొరకాని కథలు stories unprofitable to the hearer. లేస్తే కొర గాను It will not do for me to get up, i. e.

if I rise I will murder you : or, if I rise I can do nothing, being lame. తానేమికొర అని Of what good am I?

కొర adj. Available, profitable, useful, advantageous. కొరకాపు they are fruitless. Yet కొర like "want" seems to have a contradictory sense, incomplete, unavailing, as కొరయిల్లు an unfinished house, కొరసొములు unavailing vows so కొరప్రాణము అనగాకొనప్రాణము OG. the last breath, incomplete vitality * thus కొర signifies The absence of a thing and (contrawise) the thing wanted. The same word in the Malay language has the same double meanings. See Marsden's Dict. p. 273.

గొర n. s. A grunt.

గొరంత See కొరంత.

కొరందము n. s. An agate or corundum stone. See further under కురువిందము.

గొరక n. s. A wild buffalo: also a snore గొరక శుట్టుట To snore. మృగవిశేషము. D.

కొరకంతు A fire brand.

గొరకకట్టే A javelin, or slender spear.

గొరకచేళు n. s. A worthless sort of fish, చూర గొరక The rice fish : in shape it is like the Tunny.

కొరకాని Useless, unprofitable.

కొరకామి plu. కొరకాములు n. s. Fruitlessness, vanity, vile pranks.

కొరకు (affix) For : for want of; on account of: with a view to: to the end that (a sign of the Sanscrit fourth case). నాకొరకు for me అతని కొరకు for him. శుకలోకసౌఖ్యముకొరకు. with a view to obtaining heaven.

గొరకు or, రాతిగొరక A sort of fish.

కొరకుట—See—రు—

కొరకొర (anuk) Angrily కొరకొరమించెరుక్కణికి Satya 4. 197. She was enraged.

గొరగ A wretch, an abject creature దిగుదిగు గొరగనాకగపడితింక BD. 5. 899. The name of a plant.

కొరగాని Vile, worthless.

కొరగామి Worthlessness: wretchedness, vileness కొరచవాండ్లు Gypsies; who are basketmakers and are reputed thieves.

గొరజ, గొర్ర A pathway.

గొరబె A hoof గొరిసె పొందు గావసిడి కొమ్ములుగొరబెలు. BD. 1. 349

గొరటి అనగాకురూపి M. XII. 3. 78.

కొరటు BD. 2. 894. అనగామొక్క, మొద్దు.

కొరడా A whip, scourge, knout.

కొరడు (K.) A pillow. The terrace before a door. తిన్నె. A pair of pincers. A gleam or streak red in the clouds, portending rain. A whirlwind, a sprite, a demon. తిన్ననియిండ్రధనుస్సు, గుడ్లగూబ D.

కొరడుపారిన Streaked, whealed, marked with stripes: callous, deadened, beaten to mummy.

కొరత n. s. Want, defect, fault. That which is wanting. Incompleteness, Predicament, hardship. (Loc : of కొర్రు) On an impaling stake. See కొర్రు and కొర్తి. వానికియేమికొరతలులేవు He is in want of nothing. Same as వెలితి or తక్కువ.

కొరతి, or కొరవంజి Belonging to Gypsies

కొరడ A certain fish, of which the మాలకొరడ is an inferior sort. II. 4. 225.

కొరడల Unavailable, incomplete, unfinished imperfect, defective

కొరసెల A half moon. కొరసెలకూళ్లు an arrow headed with a crescent. Parij. 5. 40.

కొరవడము, గొరు — or గొర్పడము A blanket BD. 3. 2278.

కొరకనికాయ్య A worthless wretch, a villain.

గొరకుము A curry comb. H. 5. 49.

కొరక్కడెయ్యె An ox of a whitish clour.

గొరకెట్టుట To grunt. A. 5. 140.

కొరపోతు A hyæna.

గొరమ అనగా మిట్ట అనితోచినది, వాగువడలబల్ల ములగొరవలమడుగుకొండలదరిని Navan. 46.

కొరమాను Briedelia Spinosa; A large tree, of which the bark is a strong astringent: the wood dark coloured, hard and durable: cattle are fond of the leaves: which are said to destroy worms in the bowels.—Roxb. 3. 736.

కొరమాలిన Useless, vile

కొరమాలుట To fail, avail nothing.

కొరముట్టు n. s. Tool, instrument

కొరముట్టుట v. n. To be useful.

కొరసానిగండు, అనగా మృగవిశేషము. D.

కొరరాజు, అనగా అర్ధచంద్రుడు. Haris. Nalop. IV. 52.

కొరలుట v. n. అనగా పెరుగుట To grow, spread.

To be full. To blaze, shine. వేళ్ల సైకళగ్గళాల గావించినచుట కొరలెనారాచనింకొచ్చుకొడమ యోయి. R. 5. 58.

కొరలుట v. a. To fancy, like, try అనగా కొరుట, సీనాతనమగు మోక్షముం గొరలితా విడుచుకొన్న హధర్తచూర్ణముకొ. M. XII. 5. 295. Dab. 218. line 2.

కొరవ (Tam.) The Coravas, a certain tribe of mountaineers.

కొరవంక, or, గోరింక, or గోరువంక, The bird called a Maina, being a sort of Jay.

కొరవంజి n. s. A female gypsey. A gypsey dance or hop. Or, కురు—Dasav. VII. 336. 337. R. 2. 133. Suca. 1. 21. యేయేధూములు బూచినావేకొరవంజి రూపాలవణ్యరేణయ్యక్తికొ.

కొరవి n. s. A firebrand. The touchwood tree. used for torches, called గోరింటు. A. 5. 133. R. 7. 10. called Sapindus Tetraphyllus. Or, Guarea Molinca. Roxb. 2. 213. కొరవిరెమ్మ The red ant: its bite being fiery. కొరవిజయ్య

ము, కొరవిభూతము an ignis fatuus or jack-a-lantern. కొరివితోతలగోరుకొనువారుగలరె Dab.

201. వాడు అక్కడికిపోయినది కొరివితోతలగోరుకొన్నట్టే this is downright madness.

గొరశు A shoal of fish. గుంపుచేతులు.

కొరికి A bite. కుతము.

గొరిగించుట v. a. To shave: to have him shaven.

గొరిగించుకొన్నాడు he got himself shaved. See గొరుగుట.

కొరిగేవాడు A barber.

కొరిచేవాడు The name of a tribe of savages, or hill people.

కొరిజె A hoof. Also (in Vizagapatam) పాలిమేర a landmark or village boundary.

కొరిటి చెట్టు The Batis Spinosa (Roxb. 3. 763.) A small tree with long drooping branches: armed with hooked thorns.

కొరిమిడి or కొరివిడి, అనగా అలుగు A sluice ?

కొరినుడి, and ముండ్లకొరిమిడి The tree called Barleria longifolia. Heyne. H. 4. 13.

కొరిమిపాల The touchwood tree, used for torches. దీవితికర్ర.

గొరియ, అనగా గొర్రె A sheep. BD. 5. 99. M. 6. 1. 95. M. 3. 3. 175. గొరియనంజుడు, అనగా మాంసము Mutton. M. XIII. 3. 175.

కొరివి See —ర—.

కొరివిండ A certain forest tree. II. 4. 9.

కొరివిండము, (or కురు—) Corundum, an adamantine spar (agate, sapphire or chalcedony) used in polishing diamonds.

కొరివె See కొరవి.

గొరిసె A hoof.

కొరుకు n. s. A bite. Food. కొరుకులు bites, peckings, eating. H. D. 1. 1741. కొరుకుకు. బాప — పుత్రులకడియ సాపాల KP. 3. 106. He caught at the bait and the trap fell upon him.

కొరుకుట v. a. To bite, gnaw, grind. (or, కుండ్లుకొ—) To gnash the teeth. To gripe or hang by the claws, as a bat. To hold, retain fast. చన్నుకొరుకుకొ. To hold the nipple in the gums. B. X. 247. కొరుకుడుపుండు A cancer or gnawing ulcer. In A. 6. 51. త్రాస్త్రొరుకుకోడలపోసెను, నిన్ను గట్టిన తాడు వదిలించుకొనిపో విచారించి నావు, అనగా నింజంకరము వనరించుకొనిపో విచారించుతావు.

కొరుకులు Props. shores: timbers, set to prevent the fall of a weight.

కొనుగుట—See—రుకు.—
 కొరుడు—See—ర.—
 కొరుకుడము—See—ర.—
 కొణక, కొన్నాహోతు, కొండ్రబోతు, గండుబోతు,
 కొన్నానిగుండు The hyæna.
 కొర్ర Locative case of కొర్రు. BD. 5. 769.
 కొరి Inflection of కొర్రు. కొరిగొట్టు a certain
 tree ?
 కొర్ర adj. Appertaining to కొర్రలు (q. v.) a
 sort of grain. కుశ్వరకొర్ర a coarse kind of
 grain. కొర్రగంజ a grain of corralu.
 కొర్ర n. s. A spike, a dart. A sort of fish. G.
 XI. 111.
 కొర్రముట్టు, కొర్రమీను A fish found in tanks,
 thick and shaped almost like an eel. H. 4.
 225. Gobius Lagocephalus. Roxb.
 కొర్రలు The grain called Millet. (Heyne. Rox.
 1. 302.) Panicum italicum. The grain is pro-
 verbially small.
 కొర్రు, (inflection కొరి, Loc. కొర్ర plu. కొర్రు)
 A spike on which criminals were impaled. A
 spear. A hook suspending a man by the chin
 or by the ribs. A thorn. A sort of drill plough.
 That extent of land which requires one plough.
 (See కుచ్చెల, and సెగ) కొర్రుతోలుట To hor-
 row. కొర్రుకట్టిన Threadbare, ravelled, frayed.
 గొర్రె plu. గొర్రెలు, గొర్రు A sheep. గొర్రెపిల్ల
 a lamb.
 గొర్రెచెదలు The kind of (చెద) termites called a
 soldier ant.
 గొర్రెంక See గోరింక.
 కొల n. s. Measure, measurement (Dative కొల
 నకు, Loc. కొలని) War, battle.
 కొల n. s. Guilt : the result of crime. Retributi-
 on : particularly suffered in a subsequent birth.
 చంపినకొలని కుతీరదు you cannot get rid of the
 guilt of killing him. ఆడుకొల feminicide, the
 guilt of causing a woman's death. T. 3. 114.
 L. 4. 291. P. 1. 331. పాపముకొలచినకొలయు
 న్ను. D.
 కొలంకు A pond. T. 1. 19. See కొలను, కొలకులు
 T. 4. 31.
 కొలంకి See కొలచి.
 కొలకనగోళ్లు Waterhens. A. 4. 194. The same
 as బొల్లిగోళ్లు, బలకుప్పుటములు. Their colour is
 that of the కుంగముక్తే.
 కొలకర్ర A boat hook : a pole.

కొలకు Loc. కొలకున, A lake. మడుగు. R. 1.
 210. BD. 1. 883. See కొలను.
 కొలకొల (Anuk) Aloud, echoingly, screaming,
 confusedly, in chorus. కొలకొలలాడిరి they
 made an uproar. గొలగొలలాడిన Tumultuous,
 noisy. కొలకొలమంచు noisily. A. 1. 81.
 కొలగారము Measurement, gauging : fees.
 కొలకాను n. s. Fees for measuring.
 కొలత Measurement.
 కొలచి, or, కొద్ది n. s. Extent, measure, height,
 depth. Limit. Means, mode. Power, glory.
 తలపుకొలచి బడరు దైవిక మేకాని (Vema) Our
 schemes are limited : all rests with Provi-
 dence. నీకొలచియెరుంగక In ignorance of thy
 power. యేకొలచినైనా by all means. ఆయనచి
 త్రముకొలచియెరింగి in conformity with his plea-
 sure. L. XVII. 136. సోటికొలండుల (plural)
 మాట్లాడి. L. VII. 481. saying anything that
 come into his head. లోతుయొక్క ప్రమాణము.
 D. As an AFFIX, కొలచి, or కొద్ది (for Loc.
 కొలచిని) In proportion to, according to, in
 conformity to. నాలుగుయేండ్లకొలచిచదివి they
 studied for four years. మోకాటికొలచినిరు wa-
 ter up to the knee యాకొలచి thus far : so
 much ; such. గుడ్లకొలదికన్నెరుగుక్తు కొనుచు.
 Suca. 3. 156. R. 5. 187. M. 12. 1. 212.
 కొలను, n. a. (Infl. కొలని. Dat. కొలనికి plural
 కొలకులు, or, కొలంకులు) A lake, a tank in a
 forest. ఆడివిలోనుండేమడుగు. D.
 కొలపాత్రము A vessel to measure with.
 కొలపుట To induce, persuade, set on, incite.
 కలకచేగుట.
 కొలము n. s. Race, lineage, caste. కొలకుగతులు
 our chief foes. కలశ శ్రువులు.
 కొలికి n. s. The tip or ending. A hook or loop
 The pupil of the eye. చివరకొలికి, ముద్దుల
 కొలికి A bright eyed girl. ధారమునకుకొలికిక
 ట్టినచి She made a loop in the string. In HD.
 2. 168. యాకావ్యమునందు కొలుకులుమాత్రము
 తెలుగు In this poem all the words are Sans-
 crit with Telugu endings.
 కొలికిపూస The chief gem in a necklace.
 కొలికిముక్తి A noose : a loop.
 కొలికింతుట v. a. The causal of కొలుకుట to
 measure, q. v. To deliver over land. ఆటకొ

త్వంచె to conduct a dance. భాస్యముకొలిపించుట To measure grain : also to deliver it or make it over.

కొలిప n. s. A quiver, a tube, or case.

కొలిపి n. s. A pit. A fire pit or furnace. The pit dug for the foundation. ముద్దకొలిపి a smelling forge. నిల్లకొలిపి a reservoir. కొలిపి తిత్తి a pair of bellows.

కొలిపిడిమి, or, కొలిపి A sort of tares. Lolium.

శృంఖలీవృక్షము. SC.

కొలిపె n. s. Tares. See అలిక. [white.

కొలిపెటిట్ట A small sort of bird spotted with

కొలుగుచెట్టు A certain tree. The species called నీమకొలుగు is the camóni: it bears a very fragrant flower.

కొలుచరగాడు A grain measurer or land bailiff.

కొలుచులు Grain : అనగాభాస్యము. OG. and ABA. 2. 444. BD. 3. 1011.

కొలుచుట v. a. To measure, to serve, to deliver. to worship, to be in attendance, to accompany. కొలుచురాసి A measured heap.

కొలుపు n. s. A rustic holiday : the festival of the Sacti or village goddess.

కొలుపుట v. a. To encourage : to stir the heart : to set on : to drive : as కుక్కలనుకొలిపిరి They set the dogs (on the boar &c.) యెవ్వకు నామీద నేనుండుకొలిపె. BD. 4. 207. who set the elephant upon me ? చిత్తంబుకొలిపి. G. 6. 70. setting his heart on it. R. 6. 23. M. 12. 6. 7.

కొలుపునీడత్సాహము, unexcited passion. Anir. 2. 92. This verb occasionally is a causal form of కొనుట. Thus చరికొనుట To catch fire. చరికొలుపుట To set on fire. మేలుకొనుట To rise : మేల్కొల్పుట To awaken, to rouse. పురికొనుట To recollect his thoughts. పురికొలుపుట To stir వదికొనుట v. n. To curl. వదికొల్పుట v. a. To curl. Thus it becomes equivalent to *inquitu*. And it is sometimes added to nouns: thus మరలుకొనుట To love : మరలుకొలుపుట To enamour. ఉసి a hiss. ఉసికొలుపుట To hiss. పొందకొలుపుట To unite. వెర్రి madners. వెర్రికొలుపుట To madden.

కొలుమా or కొలుమా The imperative of కొలుచు

ట To serve. నైలనుతాళితిభక్తుల పాలిటికన్ని? వనించుభక్తికానొలుమా. Kalaha. 3. 75.

కొలుపు n. s. Service, employment. A hall of audience. A feast in honour of any rural goddess, as Ammavaru, Poleramma, or any Sacti. See శక్తి and గ్రామదేవత. రాజాదిభిష, చాతి యున్ను. D.

కొలుపు or కొలిపి or కోవి The pipe part of a నాగశరము.

కొలుపుకూటము n. s. Court, audience, levee.

కొలుపుడుగాడు n. s. A servant.

కొలుపు n. s. A chain.

కొలుపుఅతురము n. s. Join-hand, running hand.

కొలె Since : so spelt to suit the metre : Seeకోలె.

కొల్లి See కొలికి.

కల్లుట See కలుగుట.

కొల్ల, or కొలత Measurement.

కొల్ల, అనగాజడము. OG. అల్లరి Contention. కొల్లజేయుట To urge on, encourage, excite. ప్రేరేపించుట. M. 7. 1. 245. M. 9. 1. 376. అతడవదిమెనేనినాసేన కొల్లలతోయమెకడు లే మిసిద్ధమింత. M. 5. 2. 250. చతురంగబలములువిట్టుకొల్లల నాభిమునిమాదగవిసి. M. 7. 4. 170.

కొల్లుట See కొలుపుట.

కొల్ల n. s. Pillage, plunder, outrage.

కొల్ల (H?) A caste of watchmen, employed as treasure-guards.

కొల్ల Belonging to the herdsman's caste. కొల్లమాట rude boorish language. See కొల్లవాడు &c.

కొల్లము (Tamil *Kolam*), a pond.

కొల్లకొల్లగా To the full : to his heart's content.

కొల్లకోడి The "swain-bird." It has a peculiarly sweet trilling note : the linnet ?

కొల్లకొట్టుట To plunder, to revel in, to spoil.

కొల్లజీడు. The name of a certain plant. H. 4. 13.

కొల్లడు A herdsman.

కొల్లత A woman of the cowkeeper caste, or rustic female.

కొల్లతనము n. s. The cowherd class ; rusticks : boorishness. [rustic.

కొల్లది A woman of the cowkeeper caste, a female

కొల్లదొండు A sort of fish.

కొల్లన adv. Aloud (laughing.)

కొల్లతల్లి A hamlet inhabited by herdsmen.
 కొల్లపట్టణం To squander, plunder, or waste.
 కొల్లపోయిన Ruined, destroyed, plundered.
 కొల్లవోరుట To be plundered or devastated.
 కొల్లభామ n. s. A female rustic, shepherdess. Also the name of a gigantic grasshopper often six inches long called *Mantis precataria* or the walking leaf.
 కొల్లమాట Rough rustic language, such as is used by herdsmen; boorish talk.
 కొల్లరి n. s. A bandit, plunderer, or hill robber.
 కొల్లలాడుట v. a. To revel in. కుంతలామోదము ల కొల్లలాడి. T. 2. 32. అనగాకావలసినవట్టు కున్ను, అనుభవించి. [ver.
 కొల్లవాడు A herdsman, boor, swain, rustic, dro-
 కొల్లలిడుట To plunder.
 కొల్లాటికూకీ The bird called the Sultan bulbul; a species of nightingale: also called కొండలా టికూకీ or కిగిలిట్ట.
 కొల్లాపురి Colapore. కొల్లాపురికథలు Old wives fables: Canterbury tales. ఎరికెలగుడ్డులు Gyp- sey gabble.
 కొల్లాయి or కొల్లాయిశుంచ A short vest. అంకన శ్రుశుభేదము.
 కొల్లారము, or, కొల్లారు, or చుట్టుకొల్లారు, అన గాభవంతి A square enclosure, with chambers built at the corners.
 కొల్లి, అదివికొల్లి A plant called మలాక్షుః *, Q. కొల్లికొరజము a plant called పాలక్యా *, Q.
 కొ with ల్లి, or కొండ్లి, (K.) Fun, naughtiness. కొంపెతనము nonsense. అనగా ప్రకాశము. Pudendum muliebne. Reeve 580. Chamudappa epig. 53. 55. &c. + కాయ, అనగా యోనిలింక ము. Vilap. 2. 61.
 కొల్లియన or కొల్లిన A tent; (obsolete) a booth. Mand. 2. 108.
 కొల్లు n. s. Hubbub, uproar.
 కొల్లు, కొల్లుకట్ట, కొల్లుగుంట A pit of water: Codand. § 38.
 కొల్లు (T.) Horse gram. H. 2. 135. కొల్లుంజె grain-boilings.
 కొల్లుట v. a. To kill. చంపుట.
 ఘొల్లువనుట To yell or roar. (The letter M. is

inserted to prevent elision.) ఘొమ్మలపూరిలో ఘొల్లువనిశ్రుట్టివనది the whole town is in an up- roar about this.
 కొల్ల A tent: (obsolete.)
 కొల్లత A woman of the కొల్ల cowherd caste. P. 1. 580. BD. 2. 1048. [చిన్నదేవా. D.
 కొల్లెన A tent; a booth built at a fair. G. 7. 12.
 కొల్లెము, కొండ్లెము A hasp for a padlock. కొల్లెము తె. T. 4. 143. she fastened the hasp.
 కొల్లెరు The name of a river at the "Colair" lake. Also (Tamil) A trowel, used by brick- layers. కొల్లెటికొంక a pelican.
 కొవ్విసన Fat, plump. See కొవ్వట.
 కొవ్విలిశ్రువు A certain wild creeper.
 కొవ్వ n. s. Fat, fatness. Presumption, insolence. HD. 2. 1097.
 కొవ్వట v. n. To be fat. To wax fat, be proud or presumptuous. తిట్టడానకు సోరుకొవ్విండా were you (agog, forward, eager,) bent on reviling them? (Lit: was your mouth proud?) నీ అదృష్టముకొవ్వింబి you are in great luck. తలకొవ్విసన, or పొట్టకొవ్విసన. UH. 4. 209. Fat- headed, bloated, forward, presumptuous, head- strong, stiffnecked. కొవ్వి, అనగా గొప్పించి. BD. 4. 1463. Giddy: heavy, or thick in the head. కొవ్వరాయి "Alabaster?" (Prit. and Gordon, in Luke. VII. 37.)
 కొన్నె or కొన్నె Oblong, slanting.
 కొన n. s. The tip or end. The border or selvedge. కొనకలము త్రెము A pear-shaped pearl: This is the most valuable species. కొనవెంట్టు కలుషట్టి catching the end of the hair. P. 2. 196.
 కొనరింనుట To demand more: to be exorbitant.
 కొనరు n. s. Eagerness, lust, greediness, pru- riency, hankering, cupidity; what is demanded over and above; what is claimed into the bargain.
 కొనరుచెట్టు The tree called కందూమ్మల.
 కొనరుట v. n. To hanker, or be agog: be eager or lewd. To be greedy: To demand an article gratis; over and above; or into the bargain. To be eager for.
 కొనిక, or కొనికె, or కనిక A point, a shiver; a hoe. కనికకోలలు hoes. కొనికెరాయి a thin piece of stone. A splinter of rock, a shiver.

కోసా or కోసా adj. Oblong, slanting.
 గోహయ Uproar, confusion.
 కో, or గోగో, or ఘో Oh! oh! Alas, forbear.
 Huzza! hurrah!
 కో Imperative of the middle voice in కోను is
 వ్రాసుకో write this. Or, the Imperative of
 కోనుట To take, Take thou.
 గో * A cow.
 కోంకృతులు * (Imitative) Cock-crowing. The
 sound of crowing.
 గోంఘోర i. e. గోగు + కూర (q. v.) Rox. 3. 209.
 కొంచెము cōṅcem, (for కొంచము cōṅcam an in-
 tensive form;) A very little.
 ఘోంబ * n. s. The betelnut tree.
 కోండాగము (Imitative) A crooning sound.
 గోంఠించుట or గోంఠిల్లుట v. a. To roar, bel-
 low croak, reach (in vomiting): to grunt as a
 hog.
 గోంఠు n. s. A grunt, bellow, roar, the lowing
 of cattle.
 గోంఠ్రుకత్తు The bull frog, or bellowing frog.
 గోంఠ్రుకట్టుట v. n. To bellow, roar, grunt.
 గోంతులు Women. See గోతి A woman.
 గోండు See on గోడు A Goand (vulgarly, Khond.)
 This is the name of a tribe of Hindus in the
 Ganjam district. See Madras Journal, April
 1838. p: 381.
 కోక * n. s. A plaid or garment, particularly
 that of a woman, a robe. కట్టుకోకతోవచ్చె he
 was stript to his shirt; she was left in her
 smock. కోకలు n. s. plu. full dress, a robe of
 honour, his robes.
 కోకము * n. s. A red swan: a wolf. చక్రవాకము,
 తోదెలుస్తు. D.
 గోకంబకము * అనగాగోయ్యుర కే, యెనుగతుల్లెరు,
 ఘోశ్రీ, జాబిచెట్టు. SC.
 కోకకువ * Dove bosomed: having breasts like
 doves.
 కోకనదలు * The red lotus.
 గోకరకాశి The fraction of ౨౮^౧/_{౨౮} ciphered thus
 గో—రెండుగోకరకాణులు or గో— is ౨౮^౧/_{౨౮} and
 thrice the same, or మూడుగోకరకాణులు is గో
 ౩. See కా. 3.
 గోరాయి The Indian Magpie. Pica vagabunda,
 (Jerdon No. 159).

గోకర్ణము * A sort of antelope supposed to be the
 nil gao. H. 3. 9. An oblong cup made of a di-
 vided cocoanut shell. The name of a district
 lying south of the Konkan. See తరశురాఘవే
 శ్రము.
 కోకశ్రు * Full-bosomed: having dove-like breasts.
 కోకర, కోకరి, కోగరి A thick felt, made of hurds
 of wool beaten together, and used for saddle
 cushions.
 గోకరెయెలిసె The large quail. Jerdon No. 275.
 కోకల * or కోకలము * The name of a bird, "The
 Warbler" the melodious note of which is
 much celebrated. It is rendered both "the
 Cuckoo and the Parrot." బిశ్ర, కోవెల, శుకే. SC.
 Schlegel (in Ramay. 1. 2.) renders it *Iuscini-
 us*, the Nightingale. The name is applied to
 various song-birds. In Skinner's Excursions
 in India 1832 (Vol. 2. 119.) he speaks of the
 Cokila as a large green bird with a yellow
 breast; that coos in the sweetest manner: ad-
 ding that it is eaten by the Hindus near the
 Himalaya. వానకోకల the swallow. (Jerdon.
 No. 256.) Also a snake. See వానకోకల.
 గోకుట To scratch. To scribble writing.
 గోకుశ్రువు Error for గోగు.
 గోకులము The caste of herdsmen.
 గోకులాష్టమి * The anniversary of the birth of
 Krishna: it is very strictly observed, and falls
 on శ్రావణబహుళాష్టమి about 5th September
 (in 1844.)
 గోగరెయెలిసె The large quail. (Jerdon No. 275.)
 గోగు n. s. అనగాకొండగోగు, కర్ణికారము A sort
 of jessamine. One species is వరగోగు Vasu. 3.
 184. H. 4. 19.
 గోగు A vegetable called Cannabis Sativa: (Am-
 bārī Bhāji, in Hind.) the leaves are used in
 curry and the fruit in tarts. The fibres are
 used as hemp. కొండగోగు, కర్ణికారిము Hibis-
 cus Cannabinus. స్లిమగోగు the fruit called Ro-
 selle. [plant.
 గోగునారు The hemp produced from the గోగు
 గోగుర Contracted from గోగు + కూర a dish
 made of గోగు. Also pronounced గోగుర.
 గోగో See గో.
 గోగ్రాశిము * Fodder for cattle.

కోచ, or కొంచ n. s. Cowardice, a coward. From కొంచుట to fear. వానికికోచపారింది a terror came over him.

కోచరము * adj. Perceptible, known, manifest, evident, apparent.

కోచరించుట To appear, be visible.

కోచర్తము * n. s. An ox hide.

కోచర్తమాత్రభూమి * A hide of land.

కోచారము * The plantary aspect described in a జన్మ శుక్రిక.

కోవి A clout. A codpiece, a truss or flap, a "T bandage." యినకకోవి an iron buckle (fibula) fabled to be worn by ascetics. వాడు యినకకోవికట్టి నాడు he forswore all women. కోకకోవిపిట్టుకొనుట To draw the skirt of the petticoat between the thighs, as Bramin females do, and tuck it into the waist behind. కోవిదరి ద్రము nakedness, utter poverty. కోవిగాడై stripped naked. HD. 2. 1050.

కోవివాచకు n. s. A name for the బ్రహ్మచారి and a word of contempt for a Bramin. HK. 4. 179.

కోబాడుట, కోబారుట To dun, pester, harrass. See కోబు, and కోడు.

కోబు n. s. Puzzle; or కోడు hobble, dispute. (Gum: gum arabic; in this sense it is H. gōnd.)

కోబలాడుట To dispute, to pester, to be harrassing.

కోట A fort. (Hence the names Gandikota, Samarlacota &c.) The wards in a lock.

కోటకము * A horse; వన్నెధి కోటకము Cupid's steed: that is, a parrot. కోటకబ్రహ్మచర్యము chastity perforce.

కోటకొప్పులు n. s. Battlements of a fort.

కోటరము * The hollow of a tree.

కోటరము, or, కోటరికము The state or relationship of a daughter-in-law. కోడరికము. D.

కోటరికము * The state of being a daughter-in-law. కోడరికము. D. [cocks.

కోటలనొంగ A name like Chanticleer; denoting కోటాడుట To harrass, to play the fool, to be troublesome. To perk himself. Or. కోరాడుట. OG.

కోటానుకోటి, కోటానుకోట్లు Hosts upon hosts;

ever so many; armies after armies, by millions.

కోటి n. s. * A number: a *Krore* or ten millions. A host. జీవకోటి the animal kingdom: animated nature. వృక్షకోటి the vegetable kingdom: vegetable nature. దేవకోటి, శురేంద్రకోటి the army of gods: the host of heaven. బంధుకోటి, శుశ్రూత్తోటి, నిజాత్తుకోటి troops of friends: the range of his allies: the circle of his acquaintance. చరాచరకోటి all nature. both animate and inanimate. కోటికందర్పలావణ్యము a thousand fold brighter than cupid himself. బాలార్చకోటిరుచిరా brighter than a thousand suns. In astrology, the calculation of a man's nativity. The gods are mentioned as ముప్పదిమాడుకోట్లు or 333,000; merely denoting that all animated nature is imagined to contain a portion of the divine life.

కోటి * n. s. The end or tip ధనుస్సటి the end or horn of a bow.

ఘోటి * n. s. A mare. ఆడగుర్రము. D. మదన ఘోటి Cupid's steed. i. e. a female parrot.

ఘోటించుట, ఆసగాఘోషించుట To make an uproar. వదనగవ్యారములు విచ్చి ఘోటించినేలలో నొట్టి. HD. 1. 1870.

కోటీరము * A crown. a crest, a diadem.

కోటు n. s. Trim, Foppery, Trinkets, A sort of broad glass or gold bracelets. Finery, Trimming, fringe, ribbon, edging, hem. వెలమకోటు the airs assumed by a Velama squire. రవికల విదవేనేపిన్ని, ఓయ్యారమున్ను. D.

కోటుకత్తె A dressy woman. కోటుగావుండె Fine, dressy, flaunting.

కోటుగాడు, plu. కోటుగాండ్రు A buck or beau.

కోటుపోక An inferior kind of areca nut.

కోటేరు, అసగానాశేటిచాలు The plough share. Sar. Pad. 2. 42. కోటేరుకట్టినరితిగావుండే ముక్కు a long sharp nose.

ఘోట్టారా, or, ఘోట్టారా *Khutan*, A name of Tartary. Rukmang. 1. 19. Hence, a horse of that country. R. 1. 86. A. 4. 36.

కోట్రము or కోటరము Daughter-in-law-ship. The being a daughter-in-law.

కోడ A certain tree. H. 4. 9. వివక్షకోడనార
 "Bowstring-hemp" Roxb. 2. 161. Sansevie-
 ra Zeilanica.

కోవ (Tamil) Summer, hot weather.

కోడ A wall. Regarding partition walls the
 Hindu rule is, that the north wall of my house
 belongs to me: and the south wall to my next
 neighbour. అడ్డకోవ the cross wall or limit.
 అడ్డకోవపెట్టి the cat perched on the cross wall:
 phrase for what strictly belongs to neither.

కోడండ్రికము The state of being a daughter-in-
 law.

కోడండ్రి (plural of కోడలు,) Daughters-in law.

కోడకొంగ, See గూడకొంగ.

కోపి శేర్పు A booby, lout, clod. HD. 2. 1497.

కోడనియేడ్చుట, To weep aloud. Kuchelo. 3. 114.

కోడబడి, కోడబళ్లు A sort of twisted biscuits. H.
 1. 118.

కోడము A noose. అనగా ఉరి. G. IV. 122. 260.
 VIII. 175.

కోడగకము The relationship of a daughter-in-law.

కోడలు, Gen. కోడలి plu. కోడండ్రి. A daughter-
 in-law. UR. 4. 272. Jaimini. 3. 92. B. X.
 § 8. 33.

కోదాడుట To be amazed or confounded. మొగము
 వెల వెలబుచ్చుచు కోడలిం నూడిగోదాడుచు, అన
 గాలఘోరించుట. G. 5. 223. కూడెదంకకడక
 గొంటివెాలు, గోదాడకిచ్చుట గూరుకొండమను
 చు. Dab. 217.

కోదార చెట్టు A kind of tree. H. 4. 9.

కోడి n. s. A fowl, a bird. కోళ్లు poultry, fowls.

కోమకోడి a foreign fowl, i. e. a turkey, or Guinea
 hen. బిల్లెకోడి a brood hen. కక్కెరకోడి the
 painted partridge. Perdix Picta. యెర్రకోడి the
 spur-fowl. Francolinus Spadiceus. చిమిటికోడి
 the painted Spur-fowl? (Jerdon's Catalogue
 No. 272, 274, and 274 bis.)

కోడి Way, manner, regularity. Custom, like-
 liness, prospect. ముక్కుకోడి a nostril.

కోడికూర Clock-crowling.

కోడిగ or కోడిగ, or, కోడిగగుర్రము A mare. అ-
 డగుర్రము. A. 4. 36.

కోడిగ Steepness—పరకటము.

కోడిగ n. s. A score. (twenty cloths, gems &c.)

కోడిగము or కోడిగము n. s. Ridicule. Telling
 tales, jesting. Vanity, an empty shew, a fleet-
 ing scene. ఎదురొప్పు. D.

కోడిగించుట. v. a. To gibe at, deride.

కోడిగట్టు n. s. A cock's comb. Also the flower
 called Turk's cap.

కోడిగనము n. s. Merriment, ridicule. కోడిగము?

కోడిగంబెము Cockfighting.

కోడిగట్టి A game called "hen and chickens."

కోడిబిల్ల A chicken.

కోడిపెట్టు A stunning blow on the head.

కోడిరెక్క A sty or swelling in the eye.

కోడియ Sec.—రె.

కోడిపాటము A steep pent roof.

కోడినెచెట్టు A certain tree. చాలకొడినె, అనగా
 కుటజము Echites Antidyseuterica. ఇంద్రవృ-
 త్తుము. SC.

కోడు Affixed to verbs is a negative form of కో-
 నుట as తెప్పించుకోడు he will not bring.

కోడు, కోటి, కోళ్లు n. s. A rivulet, the branch of
 a river: an artificial canal. A bed of bul-
 rushes: a marsh. A leg of a bed, table, or chair.
 Ila. 2. 164. వరిచెరుకోడుతారింది the crop is
 over ripe.

కోడు Grief. గోడుగోడుఅని Crying Alas ! Alas !

కోడున్నగోడు A pack of troubles. అడనేరకము
 దైలగోడుపోసుకొనెను She who cannot dance
 cries out on the fiddler.

కోడుకూర Whimpering, blubbering.

కోడుట v. a. To brandish. (the tongue as a snake.)
 To whisk (rice so as to separate the whole
 from the broken grains.) To perk himself.

కోడుబొట్టక A certain plant.

కోడె n. s. A young bull. Plumpness, prime. జో-
 డకోడియలు A fitting pair of bullocks. ఎడ్డుచ-
 ట్టినమాడ. D.

కోడె adj. Young. కోడెజక్కునగచ్చిగుప్పలు breasts
 like young doves. కోడెతాచు a young snake,
 one in its prime.

కోడెకాడు A young man.

కోడెమాడ A young bull calf.

కోడెట Gambols, as those of a refractory bullock.

కోడెలు A plump bullock.

కాద్రకము Daughter-in-law-ship.
 ఘాన * n. s. The nose, the nostrils of a horse.
 దీఘఘాన long snouted.
 కాన * A bison or wild ox.
 కానము * An angle: a bow with which a lute or fiddle is played. A drumstick. A. 5. 49.
 కానము or కానము n. s. Vide కానము A clout.
 తిలకకానము what is called " a T bandage."
 కానం n. s. A buffoon. A pilgarlick or soft fool, in a farce. A wizard.
 కానంశసము Mimicry. Buffoonery, foolery, bear's play; romping, mummerly.
 కానంశాసరి A buffoon, drest like a pilgrim.
 కానం, కానం See above.
 కాన n. s. A sack, sackcloth. కానము A sackfull.
 ఘాన * n. s. A wild hog.
 కాన The acc: of కానము a bird.
 కాన n. s. Cutting, reaping, separation, division, parting. A cut. Lopping, maiming. కానము గ్రము a led horse. [elephants.
 కాన A declivity, a fall (శుభము) or pit fall for కానము n. s. A sack, a bag.
 కానము n. s. Pasture, grazing land.
 కాన కాలము Harvest time.
 కానశాసన n. s. A native boat with two keels; called a shoe dony. See ముప్పకానము.
 కానపాలు Weaning milk: That is, not sucked, but drawn, into a cup.
 కానము A sack, a purse.
 కానము A certain tree.
 కాన n. s. A monkey. తాను చెడకొనిన మొలల చెరిచింది 'one sickly sheep infects the flock.' కానము శుంకు బ్రంహ్మరామ నైసది To make mountains of molehills. నీముఖము కానములాగు పున్నది as red as fire.
 కాన A woman.
 కానకాముంది, కానముకర్ర A certain game.
 కానకర్ర n. s. Monkey colour, i. e. brown.
 కానము n. s. plural of కానము holes.
 కాన * n. s. The earth.
 కానము * n. s. A mountain, a family tribe or lineage. No Hindu can marry a wife of his own gotram or stock: she must be of another race, not within the prohibited degrees. అన్య కానము an alien: one of another race.

కానము * n. s. (Lit: the 'destroyer of mountains') Indra the regent of the sky.
 కానము A town hall, a council chamber.
 కాన n. s. Any horned cattle, a beast. కానముకానము kine, a bull.
 కానము n. s. The brain.
 కానము n. s. A bow.
 కానముశీముట or కానముశీముట To hoist, horse, or tie up to be flogged.
 కానమురములు A certain kind of grain. II. 4. 155.
 కానము A sort of rice. కానముకానము. Rox. 2. 204.
 కానము The river Godavery.
 కానముకానము n. s. A bull frog.
 కానము A certain plant. A. 4. 193.
 కానము n. s. The sediment of melted butter.
 కానముశీముట The vermin called pediculi pubis.
 కానము * n. s. The name of the river Godavery in the north of the peninsula of India.
 కానము, కానములు or కానమువాండ్లు A Cond, or Khond: the name of a tribe near Ganjam. See Madras Journal. April 1838, page 381. Vol. VII.
 కానముకానము A toad: a bull frog.
 కానముకానము A large cowry shell.
 కానముములు The grain called ఆరికెలు, or ఆము Paspalum frumentaceum.
 కానము * n. s. An iguana.
 కానముముది A finger stall, made of leather, to protect the finger in drawing a bow. DRB. 180.
 కానము * n. s. The forehead.
 కానముకానము * n. s. The gangetic alligator.
 కానముకానము The iguana-weapon. One of the mythological weapons.
 కానముములు * or కానముములు * n. s. plu: Wheat.
 కానము The dust caused by cattle. కానమువేళ Evening.
 కానము A dell or glade, a recess, narrow place. A hermitage. A lodge of a few huts in a forest.
 కానమువాండ్లు The name of a certain caste.
 కానముశీముట n. s. A very large kind of snake, the Boa. కానముశీముట.
 కానము The negative form of the middle verb, కానమునుట, thus కానమును I will not take. కానము is also an infinitive affirmative form of కానమును si-

milar to క్రోవలశిసది, or క్రోవలశిసదానికి. Thus
కటాలకు రెండు కాకితాలు వేసుకోనుకుంతు Send
two sheets of paper to put over the pictures.

- గోను n. s. గోను చెట్టు.
- గోనె n. s. A sack.
- గోనెము The mackarel fish, scomber niger.
- గోనేరు A stone-faced tank with steps.
- గోశుము * Anger, displeasure, wrath.
- గోశుభూమి * Pasturage land.
- గోశుంతుట * To be angry. To be displeased.
- గోశుహామి * The boudoir or sulking closet.
- గోశుదము * The print of a cow's foot.
- గోశునము * Recondite : hard to find. A secret :
concealing, hiding.
- గోశున * adj. Irascible, passionate.
- గోశున * n. s. A fury, a scold.
- గోశునుడు * A passionate fiery man.
- గోశుడుట To be angry.
- గోశుము తెచ్చుకొనుట To put himself into a pas-
sion : To feign anger.
- గోశుమును చేయుట To be angry.
- గోపా The English word *cup* : denoting a certain
measure of milk or butter.
- గోపానని * n. s. అన గామూరుకచ్చి. D.
- గోపాశము * A phrase for కవళము or కబళము a
morsel. గోపాశమెక్తుట to beg food as alms.
- గోపాశభిక్షు * A word like Ave Maria : used by
dasari beggars.
- గోపాలుడు * A cowherd, a name of Krishna.
- గోపి * n. s. A passionate person.
- గోపి * See కావిరాయి Armenian bole used in
making fine plaister for masons.
- గోపి * A nymph, a dryad, une bergere. గోల్లది. D
- గోపించుట To be angry.
- గోపించుట To hide, lay up.
- గోపిక * A nymph. See గోపి.
- గోపిచందనము n. s. Yellow ochre. గోపిశుద్ధ yel-
low ochre.
- గోపిభనము * n. s. Dawn, break of day : a trough
near a well.
- గోశు n. s. A side or quarter. A bit or stick, as బ
లకశుగోశు a long slate pencil : or of liquorice.
Variation in music. A sort, & kind or variety.
A windfall, something out of the direct line.

- వింటికోశు one tip or end of a bow. A mercantile
house or firm. యావానకు నేలకోశుయిచ్చినది
this rain has softened the earth. [kind.
- కోశు adj. Sidelong, askance. Odd, of a sort or
- గోశున్నము * The cow-tailed monkey.
- గోశుడు * A cowkeeper, a herdsman, a super-
intendent of a district. గోశుశుంజము a number
of herdsmen.
- గోశురము * n. s. An arch, a dome, a pinnacle.
A portal door, a city gate. A high pyramidal
tower over the gates of a temple. A name of
the braminalical Elysium. శ్రీర్ణము. R.1. 151. గో
శురము In Telugu for మూశురము is also the
hump on a bullock. వాడువూరి తెనన్నగోశురము
మీదయెత్తి పెట్టినాడు he flattered me grossly.
- గోశ్యము * adj. Cherished, preserved. Secret.
- గోపాస్వసంకంఠి a secret interview, assignation.
- గోశ్యముగా * adv. Secretly. [cattle.
- గోభూమి Waste, Common (భూమి) land for (గో)
- గోమ, శ్రుట్టగోమ The earth or place round about
a white ant hill ?
- గోమటి n. s. A shopkeeper. adj. Belonging to the
shopkeeper-caste. గోమటిమనిషి A man or wo-
man of this caste. గోమటినిన్నవాడు a shop boy.
- గోమటిశరకులు Wares. Bhascara is the patron
saint of this tribe. See the కర్ణ్య కాశురారము.
- గోమటోడు, అన గాగోమటివాడు. Vema 1324.
- గోమతి * The river Gumty.
- గోమయము * Cow dung.
- గోమరముండుట, or గోవర.—To lurk, lie hid. గో
మరము శుంఠించుట To set an ambush : send
them to follow the traces. Also spelt గోవరము.
- గోమలము * Delicate, soft, bland, blooming,
youthful.
- గోమలాంగి * గోమలి * A blooming girl.
- గోమలికము n. s. Bloom. మేధిగోమలికంబు. KP.
4. 50.
- గోమశూచకము * n. s. The cowpox.
- గోమాంశము Beef; ordered in some medical
books to be eaten.
- గోమాము n. s. A jackall.
- గోమారి n. s. The bots, a disease of cattle caused
by ticks : many animals perish by it.
- గోమిషి A four clawed species of the పూరేడుపట్ట.

గోమం n. s. Bloom, freshness of hue. గారకము. D.
 గోమంబము * n. s. A sort of trumpet. Also smearing with cowdung. The front or spout of the lingam. The spout for water in the wall of a pagoda, like a drain.
 గోమూత్రము * n. s. Cows urine, used in some religious rites and in many medicines.
 గోమూత్రకబంధము Verses written *en pisse-vache*. Verses arranged in the shape imagined to belong to cows urine. See an instance in Magha. XIX. 46.
 గోమేధము The sacrifice of a cow.
 గోమేధికము * A certain reddish stone: the agate, of the colour of the nails.
 గోయ, గోయవారు, A certain tribe of mountaineers north of the Telugu country.
 గోయంకూర A certain herb. See గోంకూర and గోయికూర.
 గోయని Screaming, shouting, uttering the sound Co! Co! గో అని అరిచిరి they screamed *aloud*.
 గోయశండు The guava fruit. జామశండు.
 గోయి adj. Savage, mountaineer.
 గోయి n. s. See గోవి The gullet.
 గోయికూర A certain herb grown in crops.
 గోయిల The black Cuckoo. గోకిల.
 గోయిలకూర The herb called amaranthus tristis. Roxb. 3. 604.
 గోయట v. a. To cut. To take (at cards) To pluck, gather. To reap. To slaughter (an animal for food) గోసుకుపోవుట to be worn away.
 గోయెవాండ్లు Savages. See గోయి.
 గోర * A shopkeeper. S. 1. 98.
 గోర n. s. A tusk, fang, tooth. A cup, tray, or dish, a paun-dish, or tray.
 గోర adj. Sharp, pointed. గోరకొమ్మ a sharp horn. గోరనిసాలు pointed whiskers. గోరశంఠ a tusky boar. Unbleached, brown (See గోరా). Base impure (metal). గోరదవల్లు hollow cheeks. గోరశ్రుకోలు sharp tusks.
 గోరాలము * adj. Frightful, horrible, tremendous.
 గోరంకి The bird called the common Maina or Starling. Pastor tristis, or Gracula Tristis. The species పాశటిగోరంకి and అడివిగోరింక are described in Jerdon's Catalogue No. 163. 165.

గోరంకి The sea-port *Coringa*: north of Masulipatam. Small cardamoms, W. ఉళిరిక చెట్టు.
 గోరంటచెట్టు n. s. The nail-dye-plant. The plant called *Lawsonia Spinosa*, called *aivenai*, or (in Hindi) mehndee From గోరు a nail and అంటుట to be dyed: so called because used in dyeing the nails red.
 గోరకము n. s. A bud.
 గోరకపాళి * A line or chain of blossoms.
 గోరచెక్క n. s. A drag, with which rivers are cleared.
 గోరజము అనగా మడము, కస్తూరి. Swa. 4. 13.
 గోరడ, గోరళ్లు A bank or ridge, or hedge.
 గోరడము n. s. Ridicule, mockery, derision.
 గోరడి, గోరళ్లు n. s. A bank or ridge. The ferrule on the butt of a chisel hilt. A statement recorded of a man's descent, character, and circumstances.
 గోరడిగట్టు n. s. A bank, or ridge, an earth-fence.
 గోరడశకాసము * Horrid to view: cruel eyed. A tiger.
 గోరదూపములు * The grain called అరికెలు.
 గోరబిట్ట, or గోరింక The bird called (in Hindi) a maina: it resembles a red breast.
 గోరము * అనగా అఘోరము Horrid, terrible. Sharpness, point.
 గోరముశ్రువు The coral flower; or Indian geranium: which is a deadly poison.
 గోరవాటమైన adj. Steep. See గోరు.
 గోరపుంటలు Loaf-sugar. See ఘంట.
 గోరశిము * Milk.
 గోరకుడు * A herdsman. A Goorkha; the name of a certain tribe.
 గోరాటవి * An awful forest. BD. 5. 524.
 గోరాడుట v. n. To grovel, to rout up the earth with the horns, or tusks. To purr as a cat?
 గోరి, గోరింక, The bird called *Gracula Indica*, a sort of redbreast, or maina.
 గోరించుట v. n. To shove, struggle, thrust యెదురొత్తుట. T. 3. 140. 4. 81. 11a. 2. 167. 4. 143.
 గోరింట The plant with which the nails are dyed red. [A. 6. 12.
 గోరింత, గోరింకకంఠ The bramble. Roxb. 2. 258.
 గోరింతకంఠ The hooping cough?

కోరింక n. s. The bramble. One kind has a fine pink globular flower. A. 6. 12.

కోరింపు n. s. A shove or push; a stroke at a ball; a struggle. Ila. 4. 147. T. 3. 140. 4. 81.

కోరిక, కోరికె n. s. Wish, desire, love, hope.

కోరికెపుంచుట To hope, trust, imagine.

కోరిక, or—కె adj. Asked, desired, desirable.

కోరు n. s. A share. (see శంకోరు a half share. The king's or government portion.

కోరు adj. Steep. కోరుకొండ a steep hill. కోరిల్లు a pent roofed house.

కోరు The 3rd. pers. plu. of the middle voice negative; as నైకోరు they will not accept.

కోరు, (Gen. కోటి or కోరి. Loc. కోట or కోర. plu. కోళ్లు) n. s. A nail, (unguis) a claw. In A. 5. 30. కోళ్లు is thus rendered అరిటిశ్రువు

లావుండే గడ్డనోళ్లు అనివాడుకోబడేకుచ్చులవంటివి. "Hawks claws." i. e. the inside of a plantain blossom.

కోరుకల, కోరుకల్లు, కోరుగాలి, or కోరుకోలు n. s. An instrument for cutting the nails.

కోరుచుక్కుకాకాయ n. s. The bean called Dolichos fabœformis. Rox. 3. 316.

కోరుచుట్టు n. s. A whitlow. కోరుచుట్టుపై కోకటి పోటు. i. e. Trouble upon trouble; this is mercy making bad worse.

కోరుట v. a. To ask, propose, desire, pray, demand, beg, cite, call (a witness.) To hope, trust, prefer, like. To choose, select. కోరి (adverbially.) Joyfully, happily, eagerly. [97.

కోరుకుడము A cloak? a blanket? Chenn. 3. 43.

కోరుపులి An error for కోలుపులి? a royal tiger.

కోరురాజనాలు A kind of rice. H. 4. 156.

కోరులి, or కోరుపులి n. s. A gouge, or round-bladed chisel.

కోరువంక See కోరింక.

కోరువెచ్చు n. s. and adj. Lukewarm, partly warm. From కోరు a share, a part; and వెచ్చు hot.

కోరె is the true spelling of కోరి i. e. కోరింక.

కోరెచ్చు n. s. Gentle heat. [nails.

కోరోక్కుట v. a. To finger, or tickle with the కోరోచనము * కోరోజనము * Ox-gall; or more correctly, a bright yellow pigment; said to be vomited in lumps by a cow; or, as some assert, found in its head. It is employed me-

dicinally. and as a yellow paint. Ainslie. 2. 164. R. 2. 4. Bilhan. 3. 25. W.

కోర్పడము A blanket. P. 1. 593. ఇడ్లచూలు. OG. probably meaning గురూలు a horse cloth.

కోర్పిల్లాడుట v. a. ఆసగా ఆమ్మనగాయలాడుట. దంఠిరభరణ్య వ్రాతమూలజేతులకొ కోర్పిల్లాడుచు వచ్చుచున్న గని. R. 6. 210.

కోర్వ or కోర్వ Order. series. [warm.

కోర్వెచ్చు n. s. Gentle warmth. adj. Tepid, luke-

కోల adj. Long. కోలముఖము a long face.

కోల n. s. A staff. An arrow. అంతుకోలు arrows. తప్పుకోల, పంటికోల, మునిగోల a hoe or digging staff. చెరుకుకోల a sugar-cane. కొలరె నిపెట్టె, తాడులేనికట్టు you feel the blow of an invisible rod: you are bound in viewless ties. I have heard these words used in praise of the East India Company's unseen potency. In M. 6. 1. 342. సో శల్యు నారాచతుంచకమున సెప్పించి, యొకకోలకృత వర్తనురము సెంచి.

కోల Affix. See కోలు, అడ్డకోల crosswise. The final A is adverbial.

కోల n. s. (A Bengali word.) Moan, complaint, howl, wailing: the sound of weeping; a croon, or coronach. ఆలనోలు బాలనోలు a general howl. కాకినోల a dismal lament: such as crows utter over a wounded crow. కోలపెట్టుట to complain. కోలయెత్తుకొ to raise the voice, wail, cry, howl, squeal.

కోల n. s. Simplicity, inexperience. A silly simpleton, ignorant and innocent. A maiden, a girl.

కోలము n. s. A hog. కోలమాంసము Pork. Kallah. 3. 127.

కోళము * n. s. A globe, a hollow, an opening, a round cavity. అండకోళము the hollow or inside of an eggshell. నయనకోళము. R. 5. 126.

The eyeball. బ్రహ్మాండకోళము the area of the universe, as being the inside of a sphere. బంగారుకోళము a gold ring. L. XIII. 38. కణకోళము the orifice of the ear.

కోలంకిట్ట A sort of bird.

కోలకొండ Golconda, near Hyderabad.

కోలక్రోతులు Name of a boyish game. Vish. 7. 211.

కోలగర్రెర A noose, tether, hamper. A. 6. 31.
 గోలగొంఱి The plant called Tradescantia axillaris. Rox. 2. 118 Ains. 2. 250. 402.
 కోలటి adj. Oblong. కోలటివిళ్ల an oblong thing, as a fish, at cards.
 గోలతనము Simplicity, silliness.
 కోలతపేలా An oblong cup, a sauce boat.
 కోలదేశము " The Kalinga country, from Cuttack to Madras." W. But it merely means The " long country."
 కోలన Length : an oblong shape దీర్ఘత్వము. D.
 కోలపాలచెట్టు A sort of tree.
 కోలపొన్న The plant called Hæmonites cordifolia. శృశ్చీకర్ణ. D.
 కోలవారి A 'whipping post,' or rascal. కోలవారి తనము Rascality.
 కోలము A dance, dancing. A. 4. 135. A pan, an earthen basin. H. 2. 12. " A float : a fig : a pig". తెళ్ళు, రేగుతుంకున్ను, శుంది. D.
 కోలముక్తి చెక్క The plant called కుటజము Echites anti-dysenterica.
 కోలముఖి * The " pig-faced lady;" a certain demon goddess.
 కోలవళి A species of పళి. There are two kinds, the white and the red. [key.
 గోలాంకూలము * See గోశుచ్చము A kind of mon-
 గోలాకు Trouble, confusion. M. 4. 3. 125.
 కోలాకు A long leaf. కోలాకు పొన్న A certain tree. H. 4. 11.
 కోలాటము A morris-dance, in a ring : usually with (కోలలు) sticks; which are struck together in harmony. Singlestick is also thus named.
 కోలాళి Whim, a foolish thought, a fancy. BD. 4. 1251. 7. 1156.
 కోలాహలము * Uproar, hubbub, buzz. Bloom, blaze of beauty. బహుజనధ్వని. D.
 కోలాహలుడు * A name of Siva : also of a certain hill. Also of a certain saint. An uproarious or noisy person ; a roarer : the trumpeter or preacher of the day. BD. VI. 6. 204.
 గోలి or గోలె Since. నాటకగోలె Ever since that time.
 గోలించుట, అనగా, పేలుచుట. To fry.
 గోళికూర Spinach. H. 4. 166.
 కోలు adj. Big, great, huge. కోకశులి. a royal tiger. కోలుకురికొన in a great fury. See మళి

గుట. M. 4. 2. 317. కోలుకుడిగలు lofty banners. కోలు అనగాకొప్పిన్ని, త్రాగుటను. OG,
 కోలు (an affix, like able) used in compound words : thus, I. అడ్డగోలు across, cross-wise. కొండకోలు like a hill : as big as a hill. ఎరివి కోలు violent. కుచ్చుకోలు in heaps, bountifully. HK. 3. 61. II. An affix likeness. as నాచి కోలు usurpation. పొగడుట to praise. పొగడికోలు applause. కలుపుకోలుతనము admissibility. III. It is also used with infinitives in A, thus దొరకకోలు procurable. యివ్వకోలు disposable. శుదిరుకలుయియ్యకోలు చేసి he settled to give tenpence. The plural is కోళ్లు as శుచ్చికోళ్లు acceptings. కలుపుకోళ్లు minglings. IV. It is used as కొన్ను Thus తెచ్చుకోలుష రువులు pretended forgetfulness. తెచ్చుకోలు నసువులు feigned laughter. [OG. కోలు n. క. An orifice. గొంతుకకోలు the gullet. కోలుకాదు A bailiff. ముద్రమానిసి. OG. a seal-bearer. A revenue-officer.
 కోలుకొనుట v. n. To recover, be cured, be remedied. To come to good, become ripe. రక్కానుట. OG. ఆమిదెముతానితేనెలదాక కోలుకోను If I take oil I do not recover from it for a month. కోలుకుడుట To be lost, ruined. Vasu. 2. 51. M. 10. 2. 118. R. 5. 267. కోల్పడ్డ foiled, worsted. BD. 5. 765. కోలుకుడ్డ అనగాపోకొట్టుకొన్ను. కోలువుచ్చుట. v. a. To lose, ruin, chase away, forfeit. విడ్డలుకోలువుచ్చుకొన్నువాడు. One bereft of his children. కోలువుచ్చుకొన్ను Ceded, lost. పోకొట్టిన. M. 4. 2. 269.
 కోలువులి A royal tiger.
 కోలుపోవుట v. a. To lose. ఇక్కడనినునిటుగోలు పోయి. BRY. 2. 777. Vish. 7. 405. కోలుపోయె అనగా పేలుపోయె. OG.
 కోలుమళింకుట To rave, rage, be furious. చెలరేగుట. M. 7. 5. 314; 9. 2. 288; 9. 1. 288. విచ్చుంధించుట. D.
 కోలె, కోలెలు Stubble, stumps of corn.
 కోలె Since. నాటకగోలె ever since that day. It governs both the loc. నాట and the Infl. నాటి (thus) పిన్ననాటిగోలె Since childhood. అప్పటి గోలె ever since. Through, by reason of. అతనిగోలు by reason of him. T. 5. 22.

కోరే, అనగా ఆశ్చర్యకరమేనాడు. ABA. 3. 12.

కోలము (for కోళము) A hollow. Centric space : the inside : a basin. A kettle or boiler. బాన, నిల్లపోతేదిమంటిది. D.

కోలము, The "great bone" that is, the spine or back bone.

కోలలు Stumps of corn : stubble. మొక్కలు.

కోలంకము, అనగా గాడిదె. D.

కోల్లనము. See కోలుతనము.

కోల్లచేయుట v. a. To encourage : to place in battle array. ఎచ్చరికచేయుట. M. Salya 1. 248. and 1. 43. and 1. 94. M. 3. 7. 96. రణోద్యోగముచేయుట. D.

కోల్పులి A royal tiger.

కోళ్లు the plural of కోడి a fowl : and of కోడు a canal, the leg of a bed. మొత్తుకోళ్లు lamentations. పలశ్రుతికోళ్లు. H. 5. 112. ఒకతరహాతాడు. and see పావకోళ్లు.

ఘోళ్లన (కూయుట to roar) aloud.

కోవ A string, as of pearls : a bunch of coral. దండ. OG. One step, grade, or remove, in a genealogical table. The actual cautery or burning with a hot iron. కోవతీగిన blistered.

తాటాకుకోవతీగినది the palm leaf is blistered.

గోవ The town called Goa, on the western coast.

గోవజవ్వాజి Castor, imported from thence. గోవతాడు or, గోవమొలతాడు a flexible belt. woven of gold or silver.

కోవరముండుట To lie in ambush. శత్రువులనుకొట్టేటందుకు దారిచుక్కనదానివుండుట. Manu. 3. 70. 80.

గోవనీద The bird called the large babbler. Jerdon's Catal. No.90. Thimalia Malcolmi.

గోవాడు, గోవాళు (K.) ఆనగాటిటుడు. Manu. 4. 121. plural గోవాళ్లు. OG. గోవాళుఅనగాడుచువాడు. D.

కోవి or గోవి A tube, orifice, opening. G. X. 124. A flute. ముక్కుకోవి a nostril. గొంతుకోవి the gullet. శ్రుట్టకోవులు the openings or mouths of a white ant hill. కోవిశ్రుండు a sinus or opening in a boil : a corn on the foot. కశ్రురంశ్రుకోవులు pastiles of camphor. తేనెకోవి a honey comb. కోవులు sough tiles used in roofs : which

are truncated and bisected cones. కొండెముకొవి a mere pack of lies.

గోవిచెట్టు or గోవి A certain flowering shrub, also called గ్రామగోవిచెట్టు. D. or రేలచెట్టు Galedupa Arborea. A. 5. 146. BD. 3. 2068. T. 3. 29. Manu. 2. 25.

గోవిందుడు * A name of the god Krishna గోవిందగోవిందా Hurrah! huzza!

కోవిదళ * n. s. skill. అధికోవిదళయ్యు skill in the use of the sword. T. 2. 40.

కోవిడుడు * Skilful, wise, knowing.

గోవిల, or, చూలగోవిల The plant called Aristolochia Indica. Heyne p. 132. Rox. 3. 489.

కోవు The sign of the second person singular masculine, or third person plural neuter, of the middle voice. Thus నైకోవు, చేశుకోవు.

గోవు * A cow.

కోవె, or, శ్రుట్టకోవె See కోవి.

కోవెల or కోకిల The Cuckoo.

కోశము * A repository, receptacle, place : the inside. Sheath, scabbard. (Metaph.) A copy (exemplar, ప్రతి) of a book. The Kosham, or Amara Kosham : the ancient Dictionary of Sanscrit synonymes arranged in verse. హృదయకోశమునందు within his heart : at the bottom of his heart. అండకోశము the scrotum.

కోశాశక్తి, * అనగా సాక్షాత్పర.

గోశ్రేణిపురుము * తంకెడు. D. పలపోటకే. SC.

ఘోష * n. s. Cry, roar, exclamation, proclamation, news. వేదఘోషతో కూడా నాసిపోయి they set forth in procession preceded by Brahmans who chanted verses from the Vedas. ఘోషాక్షరము an aspirated consonant. ఘోషము a hamlet, where herdsmen dwell. గొల్లకడై.

ఘోషకన్య a milkmaid.

ఘోషణ * Clamour, uproar. చాటింపడము. D.

ఘోషించుట * To clamour, exclaim, cry. ధ్వనిచేయుట, చాటించుట. D.

కోష్ఠము * A plant named Costus Arabicus.

గోష్ఠము * n. s. A cow-pen, a fold for cattle.

కోష్ఠము See కోష్ఠము.

గోష్ఠి * n. s. An assembly, or meeting for conversation. A discourse, talk ; intelligence ; a word, notice. ఆతనిగోష్ఠి news regarding him.

కోష్ఠము * adj. Lukewarm, tepid. ~~కోష్ఠము~~ what hot.
గోష్పదము * n. s. Grazing land; a spot frequented by cows. గోష్పదమైన లేదు not even an inch. [pearl.]

కోశి for కోశ. కోశములైము A pear-shaped కోశిము * (Affix) For; on account of;—in behalf of; ఆకోశిము or ఆకోశమున on that account.

గోశింఱ The name of the cobblers or tanner's caste. మాదిగనునిపి. OG. గోశింఱవాండ్లు, అన గామాది గోవాండ్లలో భేదము. D.

కోశిరము Affix, For, on account of, in behalf of. ఆకోశిరమున on that account.

కోశిరలు 'A sort of rice.' Rox. 2. 205.

కోశిలదేశము * The district about Benares.

గోసాయి, గోస్వామి, గోసాధి Gosains: secular monks, who are followers of Chaitanya. They never marry, and their profession is traffick, the profits of which go to their 'Mahunt' or Teacher, and they live in "matths" వరములు or monasteries.

గోసు Pride, pretence, vaunting. M. 4. 2. 102.

కోసు adj. Slanting, aslant, oblong.

కోసు n. s. An Indian league: being an hour's distance: The length differs in different places but is about two miles. See on క్రోశము. The ఆమడ of four coss is either 8 or 10 miles.

కోసు n. s. A cabbage. ఆకుకోసు lettuce. మట్ట కోసు cauliflower.

కోసుగా or కోసుగా Aslant.

గోస్తనము * n. s. A cow's teat. గోస్తని * The purple grape.

గోహత్య * n. s. Slaughter of a cow.

కౌ భౌ గౌ ఘౌ

కౌండిన్య, కౌండిన్యగోత్రము The name of an ancient family or clan, to which many pretend to trace their origin.

గౌండ్లు See గౌడు and గమల్ల the caste of vintners, or liquor-sellers.

గౌంశ See గమల్ల or గవల.

కౌగిటచేర్చి See కౌగిటి.

కౌగిట See కౌగిటి.

కౌగిటి. G. కౌగిటి. A. కౌగిట. plu. కౌగిట్లు or కౌగిండ్లు n. s. An embrace (from కౌసు the waist) కౌగిటచేర్చుట to take in his arms, to embrace. UR. 4. 259. Dasav. 9. 275. Manu. 6. 74. T. 4. 146.

కౌగిలించుట To embrace. Vasu. 4. 11. H. 5. 206. BD. 5. 977.

కౌచు Stench. See కౌశు.

కౌజు A partridge. "Francolinus Ponticerianus."

కౌటిల్యము * n. s. Crookedness, curliness as of crisped locks.

గౌడ or గౌళ or కంచ గౌళమా The Bengali or Odhra language. The generic name for the languages of India north of the Krishna (See ద్రావిడ) viz. Hindi, Bengali, Orissa and Panjabi which are called the కంచ గౌళము.

గౌడదేశము * Gaur. Bengal proper. The Gange-tic countries. గౌడకృషివీరలనాధుడు He was lord of the land of Bengal.

గౌడు plu. గౌండ్లు or గవండ్లు The caste of liquor sellers: a chief farmer.

గౌణము * The qualified sense of a word. Technicality. ఆశ్వవహారము గౌణము గాజరిగినది, (అన గాజబ్బుగా, అముఖ్యముగా.) The work goes on but so so: after a fashion.

గౌణార్థము * Personification. From గుణము quality అముఖ్యార్థము The secondary or improper meaning of a word. [der.]

గౌతము * గోతము * Pasture, grazing land, fodder.

గౌతమి * A name of the river Godavery. పుర్ణ గౌతమి the "main stream" or northern mouth of this river.

కౌతుకము * n. s. Wonder, marvel. Inclination. Glee, strong desire, impetuosity. Trick, guile. A specific, or magic medicine. Quack medicines. The marriage thread or cord. See కుతుకము, దీక్షోదులయందు చేతకట్టెకంకణము, వేడుకయున్ను. D.

కౌమాహలము * Eagerness, vehemence.

గౌడ or గవడ Glands, గౌడకట్టు, చెవులుముయ్యకట్టిన. A. 6. 104.

గౌని The infl. of గవిడి a gate.

కౌను n. s. The waist or middle.

గౌను See గవసులు.

కౌనీనము * n. s. a codpicce. See గోచి.

కౌమారము * n. s. Youth, bloom.

కొమది* n. s. Moonlight. Illustration : as ఆంధ్ర
కొమది Illustrations of Telugu : the name of
a grammatical work. ఉంవాదకొమది the Mirror
of Reports—the name of a newspaper.

కొర * See కొళ్ల harsh-sounding.

కొర * A shopkeeper? The name of a tribe of
merchants.

కొరము * n. s. A fair complexion. A pale straw
colour. కొరకాళి అనే గాఢమూరులు. OG.
చలధాతకొరకొరిమహాపురామన Snow white.
A. 6. 136.

కొరము * adj. Fair complexioned; which in
India Hindus is a brownish pale straw colour,
called bamboo colour.

కొరవము * n. s. Respectability, weight. Heavi-
ness. Grandeur; nobleness bulkiness, prolixity
of a book.

కొరవము adj. Respectable, proper.

కొరవ * The collective name of the కురు nation.

కొరవేంద్రుడు Belonging to the Kurus.

కొరవమున నేయుట * To treat respectfully.

కొరవలేఖ* Honorific salutation. కణకములకుడు
డముకాశ్రులకువ్రాశిన కొరవలేఖ Salutation to
the attorneys and the same to the farmers.
This is the ordinary exordium of a letter from
a Velama or laird.

కొరి n. s. A damsel. A title of the goddess
Parvati. Venus or A beautiful woman. కొరిల
యణము a description of female beauty, is the
title of a chapter in మయశిల్పము on sculpture.

కొరివెత్తము A palmer's staff.

కొరికుంకువములు * A fine species of white rice.

కొరిగణ్యము or కొరిగనియము A sort of cloth.
BD. 3. 107.

కొరికట్ట The horizontal plate of the Lingam ;
emblematic of the female organ.

కొరిపాపాణము * See in పాపాణము.

కొరు * n. s. Tint, hue, gleam; a luminous streak.

Compare కొపుర or కొపురు. and కొరడ.

కొరు n. s. Stench, overpowering stink. Fetid
smell.

కొరు * n. s. A superior sort of elephant. Some
say, one with four tusks. వెల్లికొరు a white
elephant.

కొరు A certain musical instrument. H. 3. 38.
A. 4. 36. అన గాకాహాలి.

కొరుకాకి A sea-gull.

కొరుతెలుగు A hoarse cry, a horrid yell. See
కొర. G. 1. 254.

కొరుదిమ్మ n. s. A punch a dieused by goldsmiths.

కొర్మము A certain posture. See T. 3. 120.

కొళ్ల The name of a certain caste. See తంబళ్ల.

కొళ్ల * or కొర adj. Harsh sounding. కొళ్లగొంతు
a big voice. కొళ్లకొల a loud clarion.

కొళ్లము * The Bengali language. A large guana.

కొళ్లదేశము * The country of Bengal. So named
from the ancient capital కొడ or Gaur.

కొళ్లబంగొళ్లము * The Bengali language. See
బంగొళ్లము and తంబళ్లబంగొళ్లము.

కొళ్లలిపి * The Bengali character in which San-
scrit is also written.

కొలవాడు See కమళ్లవాడు and తంబళ్లవాడు and
కొళ్ల.

కొలొచారము * The Law of nature : an atheis-
tical creed. See కుళ్లమతము.

కొలి n. s. A lizard. This Lizard is called by
naturalists Monitor, from its chirping note.
Spirituos liquor.

కొలిక * adj. Conventional, sectarian, belonging
to కుళ్లవిద్య or magic and the Great Art.

కొలికా A kind of goddess. G. 2145.

కొలు A stink.

కొలు The plural of కొవి gavi a cavern.

కొలుదిమ్మ n. s. A die or punch, also called కుడిమ్మ.

కొలేయకము * n. s. Parentage, high birth.

కొశలము * కొశల్యము * n. s. Skilfulness,
dexterity.

కొళికము * n. s. An owl. BD. 7. 1705.

కొళికుడు * A title of Indra : also of Viswami-
tra. కాలకొళికుడు an abject wretch.

కొణేయము * n. s. Silk, a silk cloth.

కొణ్ణనము * n. s. A cow-yard or pen.

కొను n. s. Flesh, meat (caro). See కొరును and
నంబుడు. పాలుకొనుకంపుకొట్టింది the milk has
a disgusting smell, stench, stink, as of fish
shells. A. 2. 2. and 4. 18.

కొనుముచ్చు n. s. A cannibal. రాకుసుడు or car-
nivorous wretch.

కొనుభము * n. s. A carbuncle. The breastplate :
or jewel worn at his neck by the god Vishnu :
while the moon is the badge of Siva. Meta-

phorically The gem, or noblest, or masterpiece. The "jewel" or middle ornament in a collar of knighthood. అద్వైతకాస్త్రము the masterpiece of Theism. (name of a book.)

కాశీయము n. s. A sword.

ఘ్నుడు Affix. slayer, as శతఘ్నుడు slayer of a hundred. బ్రహ్మఘ్నుడు A bramin slayer as cide in homicide, or phonas in Argeiphontes.

గృష్టి A mispronunciation for గ్రీష్టి or గ్రీతి collection. [torious.

ఖ్యాతమైన * adj. Known, celebrated, famous, notoriety. ఖ్యాతి * n. s. Reputation, renown, fame, celebrity, notoriety.

ఖ్యాలు A sort of air or tune.

శ్రీ

శ్రంశన Aloud. See కంశన.

శ్రంచర See క్రచ్చర.

శ్రంధము * or శ్రంధము* A series, a paragraph, section, passage in prose or verse. A book, a volume. Papers, record, proceedings. The text, in opposition to notes or quotations. A line of verse, which in the Anushtup or heroic metre is 32 syllables. Hence మాడునేల శ్రంధము means a book of about 3000 lines in length. అదియెంతశ్రంధము What is the extent of that work. యిక్కడ శ్రంధముపోయినట్లు శంధేహము or, యిక్కడ శ్రంధములో శుపయినచి the manuscript appears to be defective in this passage.

శ్రంధకర్త * The author of a book.

శ్రంధనము * n. s. Stringing together, series.

శ్రంధభాష * Book language. [fellow.

శ్రంధసాంకుడు * A great genius, a bully, a fierce

శ్రంధము Found in a book, quoted.

శ్రంధి * n. s. A knot or joint in a bambu or cane. A joint in the body. Rigidity, determination, handness. Induration of the flesh, being a cutaneous affection. There are 24 species, including haemorrhoids (వ్యణింకము) It has also a mystic import : See L. XIII. 29.

శ్రంధితము * adj. Strung, tied, connected.

శ్రంధితకరము * or శ్రంధితకరము The flowering plant named Whorl flowered Ruellia, Ruellia strepens.

శ్రంధనము * n. s. Weeping: shouting, howling.

శ్రంధరి means ఊరక Quietly, untroubledly.

శ్రంధితము * Wept, cried, called out.

శ్రంధు n. s. Greatness, excess. Sound, noise, hubbub ఎక్కువ. D. See క్రందుశబ్దము.

శ్రంధు adj. Great, extreme, much. క్రందెన=పోగయిన Crowded, as a battle.

శ్రంధుకొనుట v. n. To exceed; be great. To spread, as clouds: To arise as a noise or hubbub.

శ్రంధున Vastly, greatly.

శ్రంధుశబ్దము v. n. To sound, make a noise.

శ్రంధము * See క్రంధము.

శ్రంధిబీడు A sort of Salt. See బిడాలవణము.

శ్రంధ్యము * n. s. Any drug or medicinal herb.

శ్రంధ్యారము * Pottage, pot herbs, vegetables.

శ్రకచము * n. s. A saw.

శ్రక్కుడలు Much (అడలు) afraid. M. 1. 2. 13.

శ్రక్కుడల Much (అదిలేటట్టుగా) shaken. R. 5. 303.

శ్రక్కున adv. Quickly.

శ్రచ్చు See కచ్చు.

శ్రచ్చర adv. Suddenly: at once: much. BD. 6. 1890. HK. 5. 2. It is frequently a mere padap.

శ్రతువు * n. s. Sacrifice, burnt offering.

శ్రతువ్వంసి * An epithet of Siva.

శ్రతుభుక్తులు * శ్రతుభుజులు * Those who live on sacrifices, i. e. the gods.

శ్రధనము * n. s. Stringing, uniting. Compilation, collection.

శ్రధితము * n. s. Tied, bound.

శ్రధనము * See క్రధనము.

శ్రస్తున adv. Rapidly, well, duly. At once, immediately. It is often a mere padap.

శ్రమము * Series, order, line. Mode, way, course, plan, rule. Regularity, arrangement. Resemblance, condition, stipulation. Degree, step. Religious course or ordinance. యాక్రమమున thus. క్రమమున by degrees.

శ్రమ క్రమముగా * One after another, in order, by degrees, day by day.

శ్రమమూలము * Passing, going. For క్రమమూన.

శ్రమశః * Gradually, in order.

క్రమస్థుడు An exact punctilious precise man.
 క్రమాలంకారము * Poetical detail, describing every part or limb.
 క్రమించుట or క్రమయించుట v. n. To elapse, pass by, as time : to depart, or pass away.
 క్రముకము * n. s. The areca or betel nut tree.
 క్రమేణ * Successively, in succession.
 క్రమ్య * Sweetly.
 క్రమ్యన, ఆన గాదబ్బన. D.
 క్రమ్యర adv. Again.
 క్రమ్యరించుట v. a. To turn, send back, recall. To revoke annul, rescind. క్రమ్యరుచునేరక, ఆన గా, పుట్టించుకొలేక.
 క్రమ్యరుట v. n. To turn, return, go back.
 క్రమ్య దనము n. s. Duplicity. క్రతుటభావము.
 క్రమ్యన, ఆన గాత్వర గా, క్రమ్యనబరలేర గావేట కాండ్రు. BD. 5. 346.
 క్రయము * n. s. Price, purchase. కాలక్రయము the price of the day. క్రయముచేయుట To dispose of, turn into money. క్రయధనము the value.
 క్రయవిక్రయములు * Buying and selling.
 క్రవ్యము * Flesh meat.
 క్రవ్యాదుడు * క్రవ్యాశనుడు A cannibal, a carnivorous giant.
 క్రసించుట * v. a. To swallow, devour, eat.
 క్రశ్మము * adj. Swallowed : slurred, as an omitted word. విచారక్రశ్మలై Plunged in grief. ఆ న్యాయక్రశ్మదై నాడు he is a victim to injustice.
 క్రహము * n. s. A planet, a constellation. The seven planets and the sun and moon, are the nine *graha* or heavenly bodies that appear to move: each is supposed to have good or evil influences. దశక్రహము a tenth planet: being like the Georgium sidus. A spirit, a devil. A proverb says బామాతా దశమోక్రహః A son-in-law is a more pestilent fellow than any one planet! he is the "tenth!"
 క్రహచారము * n. s. Luck, fate, ill luck. misfortune. నాక్రహచారముచాలకయిట్లా జరిగింది, నా క్రహచారసామాన్యముచోట్లైన యిట్లా శింభవిం చింది Through my misfortune, (or, to my sorrow) it so happened. క్రహచారముయిట్లా పున్నది This is what has befallen us.
 క్రహణము * n. s. Taking, seizure. Reception, acceptance, comprehension. Eclipse.

క్రహణ * n. s. Diarrhoea, dysentery.
 క్రహతారలు * The planets and fixed stars.
 క్రహశుభి * The lord of stars i. e. the sun.
 క్రహించుట * v. a. To take, comprehend, understand. To take up (water in a vessel.) To seize. To assume or bear an office. ఎలుగుక్ర హించుట To recognize a man's voice.
 క్రాంధికము * adj. Classical (as a word) poetical, peculiar to books; *strict* not colloquial or *free* some forms of the verb are poetical, as 'Tis. 'twere, 'twas : and in Telugu అవధింపుము. [414].
 క్రాగుట To be troubled. See కాగుట. Vish. 7.
 క్రాణము * n. s. The nostrils. క్రాణోత్సవము *n. s. A treat for the nostrils: a sweet savour.
 క్రాంతము adj. Scented, smelled.
 క్రానుగు The tree called Galedupa Indica: or Dalbergia Arborea. Roxb. 3. 239.
 క్రామము * n. s. A Village. A scale in music. క్రామత్రయము The three tones, treble, tenor and base.
 క్రామకార్యము Village affairs: worldly matters.
 క్రామకంఠము * n. s. The glebe, or pasture appertaining to a village. The scite.
 క్రామణి * n. s. A chief: a head man.
 క్రామణి * adj. Chief, head, leading. నరక్రామణి noblest of men. దుక్రామణి a wicked ruler.
 క్రామణ్యము * n. s. Mayoralty. The rule or headship of a town. Imperiousness, overreaching, outrage. యెకతాళి క్రామణ్యముగా Scoffingly.
 క్రామదేవత, or పూరిదేవుడు A village goddess, a rustic god. The rustic demons are chiefly these: పోతురాజు, కాశ్రేడు, అంకాళి, గంకయ and మైలారు. The principal village goddesses are పెద్దమ్మ, కాశ్రేణి, అంకాళమ్మ, యెక్కళ్లమ్మ, అల్లమ్మ, మల్లమ్మ, మామిళ్లమ్మ, మైసమ్మ (i. e. మహిషి) మారియమ్మ who probably is meant for "Maria" and యా గాతమ్మ, that is Saint Agatha. The last two are principally worshipped at Madras: where Agatha is the presiding goddess. In the eyes of Bramins all these are equivalent to Punch and Judy: and they are particularly detested because bloody sacrifices are continually offered to them. These seem to be the aboriginal deities of the Southern Hindus: the Di Minorum Gentium, like Pan, Syl-

vanus and Faunus. Bramins assert that these are local names of Siva and Parvati: but in truth the villagers adore these as independent demons: one of whom inflicts the cholera, another the small pox (see అమ్మవారు) another murrain, another blight. None have any beneficent powers, and are worshipped to avert their displeasure. The swing feast is in honour of these goddeases. See సిడిబండి and సిళ్ళ, and దీపావళి. On such subjects see Dr. Stephenson's Essay on the Ante-Braminical Worship of the Hindus; in the Journal of the Royal Asiatic Society, No. X. p. 194. 264. Many Sudras and Pariars are named after these gods and goddesses.

గామసింహము * n. s. The lion of the village, i. e. a dog.

గామశుడు * n. s. A villager. శ్రీ గామశుడు a fellow citizen or neighbour.

గామంతము, అన గామాలవల్లె. D. The town end.

గామాదులు * n. s. Villages. Lit: Villages &c.

గామాన్నము * n. s. A pic nic. Food contributed by several.

గామ్యము * Village-born; produced in or relating to a village. Vulgar, rude, rustic. W. Common, colloquial, inelegant: The reverse of శాస్త్రీయము. Prosaic, mean, low, unpoetical: like the words మోజు, నంజుడు, కొంగుట, వైనము, వాణ్యము. But these are distinguished from శూద్రకూతలు, cant or slang, such as వత్తుడు, సోరుకొట్టుట, నూకుట. And the name is given to conversational forms of the noun and verb; as they're, I'm, you're, he's, in English: thus వస్తాడా, తెస్తాడా, రాజ్యానికి, శుక్రుకాలు, గుర్రాలు. In Telugu as in English such forms, disapproved by the learned, occur in all even the best poets.

గామ్యధర్మము, * అన గాళంభోగము The ordinary way, or common attitude. What is usual. The fashion, or way of the world.

గామ్యోక్తిము * A colloquial or rustic phrase.

గాముట v. n To spit (cracher.) A. 5. 132. ఉమియుట, శుక్తిలించువువ్వి వేయుట To rinse the mouth and spit out the water.

కార, or కారవశి, or, క్రారావశి The name of the letter R. ర as in క్రా. Also a conversational word used instead of శ్రోధము.

గాలింతుట To cleanse, winnow, clear. R. 6. 10. నికరము తేలేటట్టు గాదిగనూది.

గాలు adj. Clear, cleansed, bright, as eyes Compare వాలు which is the same word. క్రొల్లంటి Bright eyed; having eyes with long sweeping lashes.

గాలుట v. n. To be long, oblong, or elongated. A verse says ఉ|| కాలినమోటువంటికొర గానిశ రీరమువల్లవెంట్రికత్, గ్రాలెడుమూచిగడ్డమును ఖత్ వటకంబుననీ రెలుంగునుకా | బేలగుమూఠవా క్యములువీదనరంబులతోడికుఱియూకా, నూలెడువ క్రదంతములు సోరునుగల్గి యొకండు శుట్టినకా|| Vish P. 2. 143. 3. 25.

గాలుకొనుట, or క్రాలుట To shine, to be clear, to extend as a ray. To hang, dangle, as a necklace A. 5. 121. BD. 4. 1589. క్రాలుట, అన గాశ్రకాసింతుట. D.

క్రొల్లంటి Bright-eyed. శ్రీ. D.

గావము * n. s. A mountain, rock or stone.

గావాధిశుడు R. 1. 70. the lord of Hills: i. e. Himavat.

గాళము * n. s. A mouthful; or a quantity equivalent to a mouthful: subsistence, board, forage for cattle.

గాళివాళిములు * n. s. Food and raiment.

గాసిశ్రమియుట Suca. 3. 52. 58. To hawk in spitting. [న్దు. D.

గాహము * n. s. An alligator. మొళలి, తందియు

గాహ్యము * n. s. Idea, notion, apprehension, knowledge, maturity, years of understanding, full age.

గాహ్యము * adj. Comprehended, understood.

క్రించు n. s. అన గా క్రోధ. Charitr. 4. 30.

క్రించు adj. Vile. అల్ప, నీచ, యాద్ర.

క్రించుదనము(See కిం—) అన గానిచత్వము, అల్పత్వము. Spite, cruelty. B. X. § XIV. క|| క్రించు దనంబునవిధిదము| వంచించిన యేడుగోతువరనంద నులూ| క్రించుక కాలంబుగవీ| క్రించిరాజేంద్రబాలకృష్ణునిచూయకా.

క్రించుబోయెత, అన గానిచబోయది. BD. 7. 154

క్రిముకొనుట, అనగా దగ్గు తిక్కాట్టుట. OG.
 క్రిందు, అనగా అశోభకము, పూర్వకాలము D.
 క్రిక్కులు, అనగా భట్లు. OG.
 క్రిగ్నాదికాండ్రు అనగా, మండబుద్ధులైన హీనులు.
 Suca 3. 238.
 క్రిగ్నాలి See కీ—The East wind.
 క్రిమి * n. s. Insect, worm, animalcule.
 క్రియ * n. s. Act, action, doing, use, advantage,
 means, expedient, way, contrivance. Rite, or-
 dinance, ceremony; obsequies, medical treat-
 ment or practice. Fact, truth, utility, effect.
 Application of a rule: use of a spell. A verb.
 Fulfilment of promise or prophecy. క్రియకనుకొ
 See if I do not do so. శీలినక్రియ the result.
 క్రియకూట the matter in question, the point
 on which the thing hinges, a word to the pur-
 pose. ఆదిక్రియలోవచ్చింది it came to good, it
 succeeded, was effectual.
 క్రియ * adv. Like, similar to. ఆ క్రియ thus యే
 క్రియ how.
 క్రియాంఘము and భాషాంఘము Bodily and mental
 holiness: the first appertaining to క్రియ, acts:
 the other to భాషా speech. జంఘమభక్తిక్రియాం
 ఘభాషాంఘశంఘతచరితుడు he who is holy both
 in deed and in word. BD. 4. 325.
 క్రిమాట్టి A downcast glance. OG.
 క్రిడ * n. s. Play, sport, enjoyment. క్రిడాదురము
 అనగా, ఆచ్యన గాయలాట. D. కీడాటు, అనగా
 కీడునుపొందడము. D.
 క్రిడి * A name of కిరీటి or అజ్ఞానుడు.
 క్రిడించుట * v. n. To sport, to lie with or enjoy.
 క్రిణ, అనగా హాశ్యము. OG. Laughter.
 క్రితము * adj. Bought, purchased. కొనబడ్డవస్తు
 లు. D.
 క్రివము * n. s. The neck.
 క్రిష్ణము * n. s. Heat, warmth=ఉక్త the hot
 season, comprising the months of జ్యేష్ఠము and
 ఆషాఢము. vide ముతువు About June and July.
 క్రిష్ణము * adj. Hot, warm, sultry.
 క్రింకించుట v. a. To dip, wash, steep.
 క్రింకు or క్రింకు n. s. A plunge, the act of drown-
 ing, immersion, Sun-set. క్రింకులిడుట. To give
 a plunge.
 క్రింకుట v. n. To sink, to drown, to set. కన్నుల
 నీరుక్రింకి with eyes drowned in tears.
 క్రింకుట v. n. To sink &c. See క్రింకుట.

క్రింక్ n. s. Vide కుక్.
 క్రింక్ గొనుట v. a. To swallow or devour. To
 drink.
 క్రింక్డి or క్రింక్లు n. s. A gulp, swallowing, or
 deglutition. క్రింక్లుమింకుట To sob. To lick
 the lips, (chops) expressive of desire.
 క్రింక్లుట vide కుక్లుట.
 క్రింక్కుమిక్కునక Silently quietly.
 క్రింక్కుట. v. a. vide కుంక్కుట.
 క్రింక్కు See కుక్కు.
 క్రింక్కుము * adj. Wrathful.
 క్రింక్కుడు n. s. A wrathful man.
 క్రింక్కుడులు To shove, poke, push. పొడుచుట. BD.
 6. 1162.
 క్రింక్కుట See కుంక్కుట.
 క్రింక్కుతి The tresses bound in a knot. The tire.
 క్రింక్కుట See క్రింక్కుపోవుట.
 క్రింక్కు n. s. Impression, a poke, a piercing or
 pushing as in tickling.
 క్రింక్కు n. s. See కుంక్కు.
 క్రింక్కు, అనగా గొంతు కొనేటట్టుగా, శరణాక్షులకు
 నవ్వశీరులు క్రింక్కు. Zacca. 4. 164. కలయకారు
 లుక్రింక్కుకరికొనిదూర. HD. 1546. రాత్రియ
 సూదిదారంబుక్రింక్కుననేత్రములకువృష్టినేకొ
 ల్కువనుడు. BD. 4. 611.
 క్రింక్కు See కుంక్కు.
 క్రింక్కుపోవుట, అనగా కృపించిపోవుట, కుంక్కుపోవుట
 To faint perish, fail. Hari Vams. Purva. IX.
 124. A. 6. 12.
 క్రింక్కురము * adj. Cruel, terrible, hard, stern.
 Wicked. as క్రింక్కురమిద్ది wickedness. క్రింక్కురిది
 an ill starred day. A. 5. 116.
 క్రింక్కురజంతువు * A wild beast.
 క్రింక్కురుడు * n. s. A hard or cruel man.
 క్రింక్కుకారము * n. s. క్రింక్కుతి Note, voice, sound:
 voice of a bird. A ringing, jangling, creaking
 sound. R. 2. 103. T. 5. 49.
 క్రింక్కుట, క్రింక్కుట adv. Askance, with a sidelong
 glance. See కేవ and కట the abl: of కన్కు.
 క్రింక్కు or కేలి n. s. Ridicule, mockery, derision,
 pertness. Das. 9. 283. M. XII. 6.266. R. 1. 122.
 క్రింక్కుచుట To jeer or ridicule. శరణాక్షులముచేయుట.

క్రేళ్ళు n. s. A calf. Also the knot of a woman's jacket. సేతపట్టినచూడ. D.

క్రేవ n. s. A side. వైపు. D.

క్రేవ prepo. At, near to.

క్రేవ adj. adv. Near, close by.

క్రేళ్లు n. s. Leaps, skips. గంతులు, పరుగులు. D.

క్రేళ్లుగ adv. At once. చెంపచెంపన, నల్లడలక్రేళ్లుగదాటుచు. BRK. 552.

క్రై వేయము * క్రైవేయకము * n. s. A close neck-lace.

క్రొ, క్రొం A particle (like the Sanscrit శు or the Greek ε prefix) prefixed to several words without perceptibly altering the sense. Thus క్రొమ్మిడుట to give, i. e. ఇడుట. So క్రొంబొగలు sweet smoke. క్రొంస్తనలుంచె it bore fresh buds. and క్రొంబొద్దుగులు "hot" thunderbolts. క్రొంబొద్దు Fresh brilliancy. క్రొంబొద్దు in a new style. క్రొంబొద్దు ardent flame. క్రొంబొద్దు A fresh scent. క్రొంబొద్దు the young May moon; in the first quarter. క్రొమ్మడి fair tresses.

క్రొక్కారమెరుగు Brilliant lightning. See on క్రొ.

క్రొచ్చుట అనగాతప్పుట. D. M. Saup. 1. 88.

క్రొత్త అనగా కొంతిక్రొత్త, అడమనిపి. BD. 7. 137.

క్రొత్తార New thread.

క్రొత్తించుట, అనగాతప్పించుట. D.

క్రొత్తారపు, అనగా కొత్తవరుపు. Bahulas. 5. 162.

క్రొత్తించుట, అనగామించుట and see on క్రొ.

క్రొమ్మిడుట, అనగాఇడుట.

క్రొమ్ము, క్రొమ్ముడి, క్రొమ్మెరుగు—See క్రొం.—

క్రొవ్వాడి Re-set, newly sharpened, bright, keen.

క్రొవ్విధము Prime, new freshness.

క్రొవ్విరులు Young blossoms.

క్రొవ్వున HD. 2. 1097. Sharply.

క్రొవ్విడ Fair tresses (a poetical phrase) కొవ్వు. D.

క్రొడకుక్రొము A supplement, codicil, postscript, leaf inserted.

క్రొడము * ఒడి, అనగాతోడలు. కంది, రామ్ము, అంతరము, మధ్యభాగమనిఅర్థము, ఈమద్వికాసకములక్రొడకోమలకాంతికా, కొంచమువికసించిన తానువచ్చువుయొక్కనడిమిభాగమువంటికాంతికల, నాధికుంకరనాక్రొడములిందబృందమెదురెక్కక, విష్ణుచిత్తము. ౧. E. గళగర్తక్రొడనిర్యర్తనా

కహానినదోద్ధాధ. మనుచరిత్ర. ౪. ౧౩౪. విశదా భీనువ్యాపారాలపలుతాళక్రొడమునకీర్తిరాపలుతులలమిక్. మనుచరిత్ర. ౫. ౧౨౨. యామాడుతుద్యములలోనున్నుమధ్యభాగమనేఅర్థముఅవుతున్నది.

క్రొడముభి * Pig-faced.

క్రొడీకరణము * n. s. Abridgement—కొరించుట Sifting; careful investigation. Comparing, balancing facts.

క్రొడీకరించుట * v. a. To abridge or shorten. To sift, prove, criticise. To take a general view of the subject.

క్రొడు, or క్రొడ్ (Anuka.) A word representing the lowing a cow.

క్రొధము * Wrath. కోపము. D. Anger.

క్రొధ్యహము * A boudoir or lady's retiring room. lit: a pouting room or sulking chamber.

క్రొధనుడు * A passionate man. కోపస్వభావముగలవాడు. D.

క్రొధాగారము A boudoir, a lady's chamber or sulking room.

క్రొధి * A passionate person.

క్రొలుట v. a. To swallow. To eat or to drink.

క్రొవి, అనగావెదురుకొట్టుము, పిల్లనక్రొవియున్ను, క్రాసుగుచెట్టున్ను. D.

క్రొవిచెట్టు n. s. A certain flowering shrub called రేలచెట్టు Galedupa arborea. క్రాసుగుచెట్టు. D.

క్రొశము * n. s. The Indian league or *cośś*; being the distance at which a "voice" may be heard. This varies in different places, but is generally about 2000 yards: vulgarly a *cośś* is about two miles, but is less in hilly countries. "an hour's distance" being the best measure in a mountainous country. పంచక్రొశము five *cośś*.

క్రొంచము* A heron or curlew. These birds are celebrated for connubial constancy: thus distinguished from the కొంక which some imagine to be the same శుక్రదీప్తికభేద, కొంకక్రాంచము, పుర్యతభేద. SC.

క్రొర్యము * Cruelty.

క్లమము * క్లమభము * Exhaustion.

క్లంతము * adj. Languid, wearied.

క్లాని * n. s. Languor, lassitude, fatigue of body or depression of mind. (i. e. క్లంతిక్) Digitized by Google

క్లిష్టము * adj. Moist, wet: నిత్యక్లిష్ట "Ever moist" the title of Aphrodite, a certain sylph.

క్లిష్టము * See క్లిష్టము Correctly spelt క్లిష్ట or క్లిష్ట.

క్లిష్టము * n, s. Intricacy, puzzle, hardship, inconsistency.

క్లిష్టము * adj. Intricate, hard, puzzling. Forced, unnatural, as a sense.

క్లిష్టము * The neuter gender.

క్లిష్టము * Brief, contracted, short. Settled, determined. T. 5. 16. In A. 5. 164. వారక్లిష్టము

శ్రీ అనగా శ్రీ తిదిసమునకు న్నునియమింతు బద్ధవి.

క్లిష్టాక్షరము * A contraction or abbreviation.

క్లిష్టము * "Corruption" Carey in Acts 13. 34.

క్లిష్టని * Aphrodite. రసె, చంద్రె. SC.

క్లిష్టము * n. s. Affliction, distress.

క్లిష్ట * n. s. The moon. క్లిష్టాక్షరమేక The moon rose. Vijaya. I. 141.

క్లిష్ట * Where. If redoubled, this word denotes prodigious difference or superiority : as in the opening of the Raghu Vamsam క్వసూర్యశ్ర భావౌవంశః క్వచాల్పవిషయామతిః Where is the race descended from the Sun, and where is my weak wit ?

క్లిష్టము * or క్వచిత్ Here and there, occasionally sometimes, a little, some. క్వచిత్తము Trifling, petty, slight.

క్లిష్టము * క్వణము * Musical note, sound, tone.

క్లిష్టముగా * Rarely, occasionally.

క్ష * The words beginning with this letter are placed after హ.

జ The letter GNA: pronounced like N. in the French word bon. This letter commences no word in Sanscrit or Telugu.

చ ఛ జ ఝ

చ The letter Ch, as in Charm, child. When doubled, చ్చ, as in వచ్చి vach-chi, వచ్చెను vach-chenu.

చ The letter Ça, as in వచ్చు vaççu, or, vatu, చోటు çòtu, or, tsòtu, like the z in the Italian mezzo, nazio. The soft sound is peculiar to words of Kannadi or Telugu origin. In the ancient mode, still used by rustic folks, this is the only sound, whatever be the vowel. Thus చిన్న, చచ్చి, చెత్తు, వచ్చె are pronounced çinna (tsinna) çeppu (tseppu) vaççi, (vatsi) and vaççe (vat-se.)

The Telugu words చదలు, చట్ట and చచ్చు కాయ use the sound ch, not ç. But these are usually written with చె. The word చోళ్లు also ought to be pronounced chollu.

Elision does not alter the sound. Thus ఆస్తి మునిద్రయంబెరిగి T. 4. 49. nidra yanç-erigi. See NBh. Chap. XX.

The initial Ch sometimes becomes S. Thus శనుట sanuta for చనుట çanuta. M. XIII. 2. 304. A few words use the initial Ç and S at pleasure.

Many Telugu words begin with Ch or J at pleasure : and accordingly in this Dictionary these are combined and considered as one and the same. The same liberty is in use regarding the aspirates. Thus చలము çalam is always written ఛలము chhalam. Grammarians assert that the letter ఛ chh ought to be written always double [చ్చ] thus ఇచ్చ not ఇఛ; and ఛందము, not ఛందము Appa C. Book 2. rule 156. But this seems pedantic.

The sign ఛ్చ in the margin of a book denotes a ఛ్చోఛోభంగము or error in metre in the manuscript.

జ The letter J; as in జంక an antelope, జెర్రి jerri, a serpent. In all Sanscrit words it is thus pronounced, as బీజము bijam, జాలము jālam. In Telugu words it retains this sound when followed by I, E, or AI as జిలుగు jilugu. But with other vowels it is sounded as DZ. Thus జాబు zābu (dzābu) a letter. జజ్జ sazza a sort of grain. Or, as d's in Lord's house, Ward's Hindus. The uneducated classes use the soft sound alone, making భోజనము bhōjanamu, భోజనంబోజanam.

As initials, the letters చ cha and జ ja are often used at pleasure. Thus చల్లదము or జల్లదము.

The initial aspirates also are used without rule. Thus జొడి or ర్జొడి, జొము or ర్జొము.

In some words derived from Sanscrit, J is substituted, thus ; అంఱ becomes జంఱ ; యఱ, జఱ ; యంఱ్రము, జంఱ్రము ; దంఱతి, జంఱతి ; శపింఱు, జపింఱు, దూఱి, జూఱి. In English we say *jerk*, or *yerk*.

In some Telugu words, జ, డ, ఢ are equivalent. Thus గోజు, గోడు, and గోడు are the same. And (S for Z.) జొలి for సొలి.

In some Telugu compounds the initial changes by rule. Thus అక్క + చెల్లెలు becomes అక్కజెల్లెండ్లు.

Regarding words beginning with చ, cha, or జ ja, and erroneously spelt with చె che, or జె je, and vice versa, see note on ఎ E.

The letter ఝ jh, when it follows జ J ought to be writtten thus మజ్ఝ maj-jha. But it is always written మఝ majh-jha. This changes its place in the alphabetical order.

చ * The Sanscrit conjunction *and* (*que* in Latin) which being doubled, as భార్యచ భర్తాచ both man and wife, uxorque, virque. Or with a negative, నచ (neque.) Thus నపితాచనమాతాచ నస్థానంనచ (nacha) బాంధవః (Devi Bhag. 6. 29. 5.) Neither father nor mother, neither home nor kin.

జః * Born, produced. మసూజః or మసూజుడు heart-born : a name of Cupid.

చంక n. s. The armpit. The gill of a fish. తెల్లజంక

క The part of the chest between the breast and armpit. చంక గాళ్లు Crutches. చంకతలశెట్టి, చంకతాలశెట్టి, చంక తాళిశెట్టి. He put it under his arm.

చంకనత్ * Brilliant.

జంఱనడ A certain pace in horses.

ఝంకరణము, * ఝంకారము * n. s. A buzz, humming ; a roar : storming, in anger.

ఝంకరించుట * To roar, shout, storm.

ఝంకళి A certain step or pace? తాళభేదము. BD. 3. 405.

జంకించుట v. n. To fear, be afraid.

జంకించుట v. a. To frighten, intimidate.

జంకు n. s. జంకె Fear, hesitation.

జంకుట v. n. To fear. To totter. నిచ్చెనజంకుకుంది the ladder is giving way.

ఝంకృతము, * ఝంకృతి * Buzz, roar, hum, whizz, twang. కుమ్మెదభస్మి. D.

జంకె Fear, fright. See జంకు Terrific threats. జంకెన Fright, threat, alarm. జంకెనచూపులు timid glances.

ఝంకారము * ఝంకృతి * Whizz, twang.

చంక్రమము * Going tortuously or slowly. Tottering, toddling, as an infant. Clambering. P. 1. 297. A. 6. 143. R. 2. 17. 3. 95. 5. 26. 99.

చంఱ n. s. A kind of tree. H. 4. 11.

చంఱ * Beautiful, Dexterous. సామర్థ్యము.

జంఱ n. s. A stride. A bottle. జంఱయిడుట or జంఱశెట్టుట To take a stride. జంఱజూచుట. To stride.

జంఱము ; neut. plu. జంఱములు, జంఱాలు. (Lit : a sojourner) A Jangam. This name is assumed by the Vira Saivas or followers and adorers of బశిపుడు Basava : a class of puritans or quietists among the Hindus : who may be known by a small image (the lingam) which both sexes wear suspended at the neck or bound on the arm. Their principal books are the Basava Puran, the Prabhu Linga Lila, the Pandit Arādhyā Charitra and the Chenna Basava Purān. They reject caste, and many of their saints are parias : they behave with great kindness and delicacy to the female sex. But they deny the sanctity of Brahmans, who accordingly hold them in detestation and do not scruple to defame them. See ఆరాధ్య and బశిపుడు and లింఱము. The Jangam writings originated in Canarese but the leading poems have been translated into Telugu, and Tamil : these will be found peculiarly useful to beginners in these languages : for they abound in common words and ideas that daily occur. Hence they are not respected as holding a high place in Telugu literature.

జంఱమత్సము * Moveableness, locomotion. G. 9. 121.

జంఱమము * adj. Moveable, not stationary. జంఱమకట్టుబడి a temporary bailiff. జంఱమనగముట్టు. Vasu. 3. 249. జంఱమగ్రావము, or జంఱమాగ్రి. A rolling rock, a moving hill. P. 1. 202 ; 3. 62.

జంఱమము * plu. జంఱమములు, జంఱమాదులు n. s. A moveable or chattel : property, personalty. Cattle, cows sheep &c. A Jangam, or worshipper of Basava. L. XIV. 210.

జంఱమలింఱము * A Jangam. Also See లింఱము.

చంఱవ See చనుఱవ.

జంగాళము or జంగాళశుచ్చ. A fictitious or artificial emerald. Charitr. 5. 1878. [der. జంగలి, అనగా గమకాదు. OG. A head man or leader, జంగులు అనగా అంజెలు, మువ్వలు A silver ornament or badge, fastened on the leg of a Jangam when he is first sent to receive alms.

జంగు n. s. Agility (or, wrongly, చె—) చంగున Lightly : with agility.

జంగుపిల్లి The serval : a spotted reddish wild cat.

జంఘ * The leg : the calf of the leg.

జంఘాలుడు * Light footed : rapid, swift.

జంఘిని Legged, having legs. కూణిరద్రాస్తాన్త ధన జంఘినిం. Lalito. 5. 57.

చంచత్ * Wavering చంచజ్జఘనాం * Frisky, skittish, wincing. P. 4. 362.

చంచత A female savage. Kalahas. 3. 5.

చంచరీకము* A large black bee : to which poets compare clusters of jetty locks. [2. 47.

చంచలము A sort of hawk used in hunting HK.

చంచలము * Trembling, tremulous, unsteady, moving. Mutable, instable, transient.

చంచలియుట * v. n. To shake, waver, wag.

జంజాటము* Stuff: household goods: furniture The cares of a family. See తోడుగు.

జంజాళి n. s. A dagger with a gauntlet handle across the blade.

చంచు adj. Wild savage. (wrongly చె—) n. s. Trim, delicacy, fashion. Way, mode. See శంచు

చంచు, చంచువు * n. s. A bill or beak.

చంచూళుటము * The point of the beak.

ఝంఝు * A storm or tempest. A blast, a whirlwind. గాలివాన, ధ్వనివిశేషము. D.

జంజాలి, జంజాలి A swivel-gun.

జంఝూనిలము * Blast, whirlwind.

జంట n. s. A pair or couple (జోడు. D. as an affix) జంటగా with, along with మూడుతాళ్లుజంటగామెలికెట్టుట to twist three cords together.

జంటకాండ్రు, అనగా జజ్జరకాడు, తెరకాడు. OG.

జంటగుట See జంట.

జంటరవిక A laced waistcoat: a lined boddy trimmed with lace.

చంటి infl. of చన్ను A breast.

జంటించుట v. a. To add or connect, annex, subjoin. జంటించిమాట్లాడు to add word to word, to jabber.

చంటిపిల్ల A suckling, a child at the breast.

జంటుట v. n. To be in a string: connected together జంటిన joined.

చండము * adj. Passionate, violent, fiery, terrible, severe, hot, warm. The same as తిమ్మపైన

చండశాసనము Severe, terrible retribution.

చండాలుడు * An outcaste. A Chandala or Pariah. See on చూల. An executioner. adj. Heathen, savage, stubborn, obdurate. చండాలుడము Stubbornness (of a disease) కర్మచండాలుడు one who acts as a heathen: whose deeds are worthy of savages. జన్మచండాలునికీకాలం తరమునందుమోక్షముకలదు, కర్మచండాలునికీక నాడున్నమోక్షములేదు. The base by birth may in time attain heaven: the base in heart never can.

చంఠి * A name of the goddess Kali, as "Terrible." A perverse obstinate man. adj. Horrible.

చంఠిక* A virago, a fury. A name of the goddess Durgi. పార్వతీదేవి, కోతుముగల స్త్రీయు. D.

చంఠితనము * Stubbornness.

చంఠిబోతు (Tamil) Wretch, miscreant. HD. 2. 1498. [అరి. Q.

చంద్రచెట్టు The tree called ఖచిరము. SC. or కం

చంఝు plural of చన్ను.

జంత or జంతి Wretch, miscreant, hag, jade.

జంతువు * Animal, brute, beast.

జంత్రము * An instrument, a machine. జంత్రవాద్యము Instrumental music: జంత్రగాత్రశృంగారము Instrumental and vocal music. జంత్రబొమ్మ A puppet, automaton, doll: a splendid image or beautiful figure.

ఛందము * Harmony, Pleasure, will. Way, manner. Prosody. metrical arrangement. Rule, principle. A veda or Hindu sacred book. శస్త్రఛందవృత్తి uncontrolled will, a headlong course ఇచ్చాయాం, అభిప్రాయం, అశుభశే. SC.

చందము Manner, way; state, form. విధము. D. See ఛందము.

చందనము * Sandal: (Sirium myrtifolium.) It implies either the tree, the wood, or the unctuous preparations of the wood ground to a paste: this is held in high estimation as a sacred perfume. W. చందనస్థల a bowl or pail made of this wood. [girl.

చందనగంధి * The fragrant maid: the blooming

చందన గాయ అన గాఁచప్పి కై. A.
 చందనాచలము * The Malaya mountains in the south west of the Indian peninsula : where sandal is produced.
 చందమాము n. s. The moon. The yolk of an egg as distinguished from సొన the white : See చెన and జెన the edible sprout, first issuing from the palmyra nut.
 చందమామకృత్తై n. s. A kind of fish : a sprat.
 చందమామశ్రుగు n. s. A lady bird : See ఇంద్ర గోశము and ఆరుద్ర or ఆర్ద్ర శ్రుగు.
 చందరశి * or వాలుక n. s. A weed called Pharnaceum Mollugo. Heyne.
 ఛందస్సు * Prosody. Will, pleasure. See ఛందము.
 చందా n. s. A money subscription.
 చందావేయుట v. a. To subscribe, contribute.
 జందిరము The braminal thread. యజ్ఞోపవీతము. HD. 2. 934.
 చందురము * n. s. Red lead : scarlet : కుంకుమ. D.
 చందురుకావిజు A sort of cloth. చీర ఛేదము. A. 5. 95.
 చందురుడు, అన గాచంద్రుడు, D.
 చందువ n. s. Moonlight. చందువా the ceiling of a room : the tilt of a bed. T. 3, 133 ; 5, 141. URK. 1. 100.
 చందువాయి n. s. The fish termed the black Pamflet, or Pomfret. Stromateus. See Russells Fishes No. XLIII.) A species of turbot. చెందు వాయి.
 చందెబ్బింద (K) A wretch ? a villain ? Chenna. 5. 33.
 జందెము or జంధ్యము n. s. The sacred thread. వానికిజంధ్యము పట్టితిని I drew a line across him (with my sword : meaning. I cleft him through the shoulder) ఉత్తరజందెము A gold thread worn in lieu of a cotton one, on solemn occasions.
 చందోయి Two breasts : the bosom. T. 2. 48.
 జంధ్యము The sacred thread. See జందెము.
 చంద్ర See చంద్రుడు Adonis ; as regent of the moon.
 చంద్రము * Gold : camphor. బంగారము, కర్పూరము. D.
 చంద్రకము * adj. Lurid ? మేఘకము n. s. A semicircle. The eyes in a peacock's tail. The semilunar marks left by finger-nails in pinching.

చంద్ర కాంతము * The poetical amber, or noble opal : which is fabled to melt in the moon-beam. Crystal? The esculent water lily. కైరవము. SC.
 చంద్రకావి Rose-colour : pink.
 చంద్రకీతము * Marked (as a road, with cow's hoofs :) or indented (with finger nails) or having eyes (as a peacock's tail.) Parijat. 2. 130.
 చంద్రముఖి * A beautiful woman.
 చంద్రమూల * The plant called Koempferia Galanga. Rox. 1. 15.
 చంద్రవంక * A half-moon, or crescent. చంద్రవంకలు a sort of rice. H. 4. 156. రాకడికింది నెల వంకయున్ను.
 చంద్రవంశము * The Lunar Race, and సూర్యవంశము * the Solar race : two aboriginal clans (like the Danai and Pelasgi of Greece) to whom all distinguished Xatraya families trace their genealogies.
 చంద్రశాల * An upper room, on the house top. మేడమొదియిల్లు, మేడవివరగది. A. 1. 2.
 చంద్రశిల * Moonstone. See చంద్రకాంతము.
 చంద్రశేఖరుడు * The crescent-crowned god (Siva.)
 చంద్రహాసము * Radiant, flashing, sheen. Epithet of the sword of Cubera.
 చంద్రాశయము * Moonlight. A canopy or awning. T. 2. 36. వెన్నెల, మేలుకట్టు. D.
 చంద్రాయుధము * The " crescent-weapon." NH. 5. 160.
 చంద్రక * Moonlight : a pale red tint. Illustration, essay, treatise. The reddish envelope of a letter written on palm leaves. చంద్రకచీరలు. A. 4. 36. అన గాతెల్ల బట్టు.
 చంద్రుడు n. s. Chandra. (Adonis, or Endymion,) the regent of the moon : celebrated for his beauty. చంద్రుడు ఉదయించినాడు the moon arose చంద్రుడు అశ్రమించినాడు the moon set. రామచంద్రుడు a perfect hero.
 చంద్రోదయము * The rising of the moon. An awning, used at festivals. శ్రుభోధచంద్రోదయము " the masterpiece of wisdom"—(the name of a certain work.) ఒకబొవధము, మేలుకట్టు. D.
 చంపకము * The gold-flower : also called the wax-flower. fragrant yellow flower called Michelia Champaca, Chrysanthemum. All the

various names of gold are applied to this flow-
er. Rox. 1. 16. II. 656.

చంతుకమాల, చంతుకమాలిక The name of a popu-
lar metre in Telugu poetry. It is contractedly
marked thus “ చ॥.”

చంతుకల్లి A necklace formed of points of gold set
on a cord like rays round the neck.

జంతుతి, (i. e. జంతుతి, which see.) జంతుతులు Man
and wife : partners ; spouses. Zacc. 5. 2. P.
4. 410.

జంపాడుట v. n. To swing. B. X. 281.

జంపాలు Ringlets : lullabies.

చంపించుట v. a. To cause to kill.

చంపుకావ్యము * or చంపూత్రబంధము * n. s. An
anthology. A descriptive poem.

జంపు n. s. Length. Procrastination. A long gold
jewel worn at the upper tip of the ear. adj.
Long. జంపుకురులు Long tresses.

చంపుట To kill, murder. It is the casual of చను
q. v. In poetry it is also spelt చనుపుట.

జంపునడపుట v. a. To procrastinate.

జంపతాళము * Slow time in music : andante.

జంబాలము * n. s. Mire, mud, clay.

జంబి The శమి tree q. v. The జమ్మి The tree call-
ed Mimosa Suma. Rox. 2. 563.

జంబీరము * n. s. The lime fruit. To these the
poets compare young breasts. T. 3. 12.

జంబు * n. s. A bulrush : Sedge. జంబునూడు A
cope made of this, worn by fisherman and
others against rain.

జంబుకము * n. s. A jackal.

జంబు (నేరేడుతుండు) జంబుపు * n. s. The rose ap-
ple, Eugenia jambos.

చంపూ See చంపు.

జంపూద్వీపము * n. s. A poetical name of India,
which is, according to the Puranas, the cen-
tral division of the world.

జంపూనది * A river of gold said to flow from the
mountain Mēru.

జంభము Grandeur, pomp. జంభాలు Bullying,
big words. జంభముగా Grandly.

జంభలఫలము, * అనగా నిమ్మ తుండ్లు. A. 5. 151.

జంభారి * or జంభాశీనుడు Epithets of Indra.

చకచక * ఛకచ్చక (Anuk.) Glittering, shining :
brilliantly.

చకారము * The letter *cha* : — hence చాగుడి or
చకారగుడి “ the word that begins with C, I”
denotes చీ fe, shame.

చకితము * adj. Fearful, timid, bashful. చకిటాటా
a dreadful wilderness.

చకోరము * The bartavelle or Greek partridge:
a bird only known in poems : answering to
Philomel, the widowed nightingale, or turtle-
dove. చంద్రకిరణములకు చకోరశుభ్రులు మేవిధం
నిరీక్షించుకొనివుండు సా “ eagerly as the dove
languishes for the ray of the moon.” This is a
constant phrase in letters; expressing the at-
tachment of the writer to the person addressed:
and an eagerness to meet him again.

చక్క n. s. A bit, fragment. See చక్కు and చెక్క.

చక్క, చక్కగా adv. Off, away. Straightway, well,
duly, correctly, properly. Soundly, fluently.

చక్కపోయినాడు he departed straightway. He
went away. దశోనము చేతిచక్క వస్త్రము I'll visit
him and return at once. యాదివ్య అతనికిచక్కన

యినది he has learnt it thoroughly. చక్క చేయు
ట To repair, amend, set right, settle. చక్కాట్టు

ట To set right : to perform, finish : to kill. రూ
కలుచక్క తుడవి the money is ready. చక్క తుడుట

v. n. To suit, agree. వానికినీకుమేలచక్క తుడదు
why cannot you agree with him. చక్క యెండిపో
యినది it is utterly burnt up.

చక్కటి. plu. చక్కట్లు. n. s. A place : a direction :
neighbourhood. Fitness, niceness. అనగా చెంక
టి, శరణు, వైపు. In Vijaya 2. 16. చక్కట్లదిద్దుట
అనగా తీర్చుతీర్పుట. Dative చక్కటికి thus. అతని
చక్కటికి to him. అనగా అతనివద్దకి, చక్క టినఅన
గా వైపున. OG.

చక్కడంచుట v. a. To quell : to outrival.

చక్కడ, చక్కడము, చక్కడనము n. s. Beauty : pret-
tiness.

చక్కన n. s. Prettiness, fitness. adv. Prettily, pro-
perly.

చక్కని adj. Pretty, fit, right, nice, correct, proper.
Straight, not crooked. చక్కనిబుద్ధి good sense.

చక్కనిది A pretty! woman. చక్కనినిద్ర Sound
sleep. చక్కనివాసన a nice smell. నాచక్కనిసాస్వి
మి my sweet lord.

చక్కని A sort of drum.

చక్కర, చక్కర n. s. Sugar. చక్కరకలి a very
sweet kind of plantain.

చక్కరింపు n. s. Jeering, quizzing.

జక్రవ See చక్రవాకము.

చక్రాదుట v. a. To finish, end, kill.

చక్కి n. s. A side, part, place. ఆచక్కికి There, to that place : so, thus, that way. యేచక్కి where. కటిచక్కి the loins. చక్కియెల్ల an every limb or part. చక్కిని, చక్కికి Near, close by.

జక్కి A horse Obsolete.

జక్కిణి (A term in music) A flourish, a grace.

Vish. VII. 292. An actors garb or masque. Anticks : a sort of wild dance. R. 2. 133.

జక్కిని, అనగా, మృతసువానిని. D. A woman who dies in the matron state : not as a widow.

చక్కిము Biscuit of twisted rings of paste without sugar.

చక్కిలిగిత or చక్కిలిగి n. s. Tickling.

చక్కిలిగిత పెట్టుట v. a. To tickle.

చక్కి n. s. The frame or bottom of a palankeen or litter.

చక్కితంచదార n. s. Refined sugar.

చక్కు n. s. Mince meat. Destruction. adv. Piece meal. కూరచక్కుచక్కు గాతరినె he chopped them up ; he destroyed them. M. 4. 5. 183. L. XVI. 223.

చక్కు at dice &c Six. చక్కు షడ n. s. Seven, at games.

జక్కులవాండ్లు n. s. plu. Wizards, who worship the fiend Cameswari or Circe.

జక్కులు n. s. plu. Demigods (యక్షులు. D.) or nymphs, attendant on Cubera.

చక్కులుచేయుట v. a. To chop, shiver, crush, smash.

జక్కుళ్లు, or, చెక్కులు అనగా, ఉచ్చళ్లు. A. 4. 33.

జక్కువ See చక్రవాకము.

చక్కెర n. s. Sugar.

చక్కెలము See—క్కి—

చక్కాలువుట To set straight. To erect. BD. 3. 385. 4. 1776.

చక్రము * n. s. A wheel. A discus or sharp-edged plate of steel, hurled at a foe : it is like a quoit : this is still used among the Mahrattas and the Seiks. The thunderbolt or weapon of Vishnu. A realm, region. A figure, diagram, or sigil in astrology. The name of a coin still used in Travancore : of which twenty

eight and a half equal one rupee. The bird called చక్రవాకము. A region or division of the body : hence చక్రపూజ adoration of the members : a certain magical rite. రణచక్రము the battle-field. కటి or కటిచక్రము the loins : the region of the loins. అష్టకోణచక్రము an octagon.

చక్రవర్తి * n. s. An emperor or sovereign. నలచక్రవర్తి Prince Nala. చక్రవర్తి అనగా, శుక్రువృతు ములుయేలినరాజు. D.

చక్రవర్తికూర * The vegetable called వాస్తుకము.

చక్రవాకము * The Brahminy-duck, or ruddy goose : జక్కువకుడి Anas Casarca. The poetical dove or swan ; always described as being in pairs : to which poets liken fair breasts.

చక్రవాళము * n. s. A range of mountains supposed to encircle the earth. W.

చక్రాంతనము * or చక్రాంతములు, or చక్రాంతికలు n. s. Stamps or marks seared on the front of the shoulders, representing the disc and shell of Vishnu. It is peculiar to the Vaishnavites. Buch. Mysore I. 252, 146. It is a rite similar to *absolution*.

చక్రాంగము * n. s. హంఘ్రి. D.

చక్కి * n. s. Vishnu; because bearing the discus. A snake, because rolled in a ring. A potter, because using a wheel.

జగ్గ adj. Noble, fine, matchless. జగజెట్టి a prize fighter or matchless wrestler. జగదొంగ a great thief. జగరౌతు a heroic trooper. See on జగ్గ from which this is derived.

జగము * The world.

జగన్మృత్యువు * (from S. చక్షుస్ an eye.) The sun ; as the eye of the world.

జగజంత, or, గయ్యణి A jade, a vile woman.

జగజంతు, జగజంబు, జెగజెంతు n. s. Greatness. Excess. Delight. A row of pearls. పెద్దకుచ్చు.

OG. adj. Grand, great, fine, noble. జగజంతుని గజెంతు, అనగా అధికకాంతిగల జెంతుమని. T. 2. 107. 4. 60. A. 6. 181. Vasu. 3. 115.

జగజెట్టి A prize-fighter : a wrestler : a hero. M. 7. 4. 179.

జగజ్జ్వలంతి * Bright, radiant, flaring. ఆవల్రముజగజ్జ్వలంతిగావున్నది This diamond is a paragon of brilliancy.

జగదగంటి A scold, termagant, virago.
 జగదమాడుట v. n. To fight : to wrangle.
 జగదము n. s. War, ~~అర్జు~~, dispute, quarrel.
 జగదించుట v. n. To quarrel, struggle.
 జగదు (K.) Time? occasion? అప్పుటిజగదున at that time?
 జగదు, అనగా, ఊహరము. D.
 జగతి * The world: the earth. A raised veranda.
 జగతులు అనగా, ప్రదేశములు Places, parts. భూ లోకము. D.
 జగత్తు * The world: people. ప్రళయము. D.
 జగత్ప్రాణుడు * అనగా, వాయువు. D.
 జగద్విదితము * Celebrated: known to the world.
 జగన్నాథుడు * The "god of this world," an epithet of Vishnu as worshipped at the shrine in Orissa.
 జగన్నుత * Celebrated.
 జగరాగ A virago, termagant, scold. P. 1. 386.
 జగరి A veranda.
 జగా See జగ.
 జగలె, అనగా అరుగు. A settle or stone bench. Chikk.
 జగలెడు plu. జగలెండ్లు అనగా, తోడి అల్లుడు. D. A fellow son-in-law. Men who have married two sisters are *zagilendlu* to each other.
 జగే Enough! truly? శుభా అనే అర్థముతో చినది. Suca. 3. 155.
 జగ్గ n. s. Grace, prettiness. T. 3. 131. H. 2. 159. 4. 179. జగ్గన prettily. T. 4. 159. జగ్గజగ్గన very prettily. జగ్గనించుట To perform lavishly or grandly.
 జగ్గతనము. Prettiness, grace. H. 5. 101.
 జగ్గమనె Pretty, elegant, nice.
 జగ్గి * n. s. Eating. భోజనము. D.
 జఘనము * The haunches: the hip and loins. (Jones in Menu. X. 108. T. 2. 170. 3 51. Dasav. X. 237.) The abdomen. శ్రీకటిశ్రువో ఛాగ, కటిశ్శలె. SC. జఘనములు (plur.) the loins. RDY. 864.G. 1. 94. అనగా పిరుదులు. G. 1. 226. అనగా, పాత్రికడవు. as also in Kalahas. 3. 45. Compare Vasu. 3. 214.
 జఘనముగము * The posteriors.
 జఘస్యము * Low state: degradation. adj. Lowest, last. లిగాడు, తక్కువది. D.
 జఘస్యజుడు * Low born, a mean wretch. తన్నుడు, కూడుడు. D.

చచ్చుట v. n. To die: to expire: to become torpid.
 చచ్చుమాట a deadly word: a curse. చచ్చుకున్ను solid earth: mere earth: loose dry earth. ఛారశుచాశుచచ్చె he died a horrid death. చచ్చుఅప్పు a bad debt. కారముచచ్చిన ఆవాలు mustard that has lost its sharpness. చచ్చి బ్రతికి నాడు he died and is alive: i. e. has barely survived: he has had a narrow escape. చాచుక చస్తావు If you stir you are a dead man.
 చచ్చుడివాండ్లు A particular tribe of scavengers.
 చచ్చొక్కము Square: foursquare.
 జజ్జ n. s. A flaw in an emerald.
 జజ్జ adj. Old, worn, tattered, threadbare, trite. n. s. జజ్జిజ్జలు mere tatters.
 ఛట * Flock, number: a flock or lock or tuft. చుచ్చటలు a mass of brilliancy. శుక్లచ్చట A tuft of feathers: a mass (of hair).
 జట * Matted locks: such as monks wear. A fibrous pendant root of the banyan tree. Ringing the changes on words, Reiteration in reading the vedas.
 చటకము * అనగా, పూరపిచ్చుక A sparrow.
 చటచట* ఛటచ్చటము*(anuk) Furiously, brilliantly. ఛటచ్చటాశ్చారము Hotly, aloud, violently.
 ఛటచట, ఛటచ్చట, చటచట, ఛటచ్చటము. adv. (Anuk) Brightly, hotly, fiercely.
 ఛటఛటాశ్చారము * Splashing, dashing, heat, fierceness.
 జటాధారి * adj. Wearing matted hair.
 జటామాంసి * "Indian Spikenard" a well known drug: Valeriana Jatamansi. Roxb. 1. 163.
 జటావల్లభుడు * n. s. A perfect adept in the Vedas, who can repeat particular passages in any given order. See note on జట.
 జటి * A hermit. ముని.
 జటిలము * Twisting, interwinning. Intricate, obscure. ఆకావ్యము తాగి దానిని జటిలము That poem is stuffed full of Sanscrit words. కలగినది. D.
 జటిలుడు * అనగా, జటాధారి. D.
 ఛటి * అనగా, శిముదాయము. తరుణిమూహాన్విత్యము. A. 5. 149.
 చటులము * adj. Tremulous. Glancing, flashing, trembling, as a swimming and beautiful eye. W.

Fierce eyed. Piercing, potent. చటురాంబకము
లు. DRY. 1561. mighty arrows. చటులలోపము.
DRU. 930. fierce fury. చంచలమైనది. D.

చట్ట n. s. The outside of the thigh, a jacket, a
coat, a small sack. కొంచము ధాన్యము పోసినవి
న్నవోన, తోడకు వెలుతులిభాగమున్ను. D. చట్టలు
కట్టి Hand in hand. M. 13. 2. 217. చట్టార్పి
Offering the hand. BD. 4. 1165. చట్టలైపో
కలై ననిరింకంధర్వులు. Parij. 5. 46. they were
routed, or, in confusion.

చట్టన adv. Hastily, quickly. వెంటనే. BD. 2.
1050. 4. 338.

చట్టము n. s. A frame, plan, system, rule, regu-
lation, ordinance. A cage. A gang or set. Pe-
destal, stand, forణి. శునుగుచట్టము the gland
or bag of musk found in the civet cat. See
Suca. 1. 186. 7. శునుగుచట్టముపింకినట్టు they
tortured this meaning out of his letter. ఆచ
ట్టమైనది it happened just in that manner : such
was the case.

చట్టి n. s. A cup or plate.

జట్టి n. s. A wrestler &c. See జెట్టి.

జట్టి n. s. Handsel, earnest money, a bargain, con-
tract, or agreement. A monopoly. Forestall-
ing. A species of loan on mortgage. in this
the జట్టికాదు or plu. జట్టికాండ్లు, క్రయనిర్ణయ
ముచేసికొన్నవాండ్లు. D. (middlemen?) money
advanced to a farmer on his standing crop, on
the contract that they are to receive whatever
the crop sells for. జట్టిబేరము Wholesale. శ
జ్యంకారము అనగా, క్రయనిర్ణయము. D.

జట్టివరుచుట To get into his own hands, seize,
possess. నన్ను జట్టివరచినావు you have fairly
bought and got me.

రుట్టి A wrestler : more usually spelt జెట్టి.

జట్టింక A sort of thieves (జట్టింకాంకలు.) The
name perhaps is intended for *Gitano*, a gyp-
sey. జట్టింక is a Canarese name of a god or he-
ro worshipped by wrestlers.

చట్టు n. s. A rock. చట్టుమన్ను hard soil. చట్టు, చ
ట్టువద్దచుయ్యి A well abandoned because found
to be over an impenetrable rock. చట్టురాయి

the living rock. చట్టుకొడుకు. HK. 4. 864. A
wretch, villain.

చట్టుట, జట్టుట v. a. To grapple or snatch, a low
word.

చట్టుతనము n. s. Inexorable, cruelty : a stony or
rocky stubbornness.

చట్టువ A wing. See చట్టువ. Swa. 4. 30. Obsolete.

చట్టువలము A sword? BD. VI. 349. 352.

చట్టురాయి A black stone, or rock : proverbially
hard : as the nether milstone.

జట్టువలు n. s. plu. Wings. (Obsolete : OG. A. 1.
13.) రెక్కలు. D.

చట్రాయి i. e. చట్టురాయి n. s. A bare stone or bar-
ren rock or block : the living rock : solid rock.
Vish. 7. 82. చట్రాత on the rock. HD. 2. 1315.

చట్లు (plural of చట్టు) Rocks.

జరరము * The belly. జరరయాతన The grief (or,
as some say, the comfort) of being in the womb :
the plight of a child unborn.

జడ Hair plaited or braided in chains. See జట
matted hair, the hasp of a lock. The finishing
twist or plait of a straw roof.

జడము * adj. Cold, frigid, chilly, stupid, ap-
athetic, idiotic, inanimate.

జడము * n. s. Stupidity, apathy. చలించనిది, చట్లని
వస్తువున్ను. D.

జడకట్టుట To couple or tie together. Another spel-
ling of జడకట్టుట. BD. 4. 1174.

జడకలు, అనగా మెరకలు. OG.

జడత్వము * Stupidity. B. 8. 476.

జడధారి for జడధారి * A hermit or anchoret with
matted locks. వానశ్రుకుడు. D.

జడని * The sea. శముద్రము.

జడను * Awkwardness, stupidity, apathy. మాం
ద్యము, జడత్వము. D.

జడనుచుడుట To perspire. B. 8. 458. బలహీనమై
మందతుడెననుట. D.

జడమిళ్ల n. s. A head ornament, worn by Hindoo
women over their plaited hair.

జడమతి * An idiot, a blockhead.

జడముడి The knot of hair behind the head.

జడి n. s. Flood, stream, gush, a torrent of rain,
or tears : or of words. L. 2. 65. 4. 73. or trouble,
ND. pref. 139. Digitized by Google

జికికొనుట To stream, pour in a sheet or torrent.
 జికికొనికురినె, జికిబుట్టె it rained in floods.
 జికిగాడ్పు n. s. A strong wind.
 జికిబొరుట To frighten, threaten, or alarm.
 జికిమ * Slowness, tardiness. R. 6. 36.
 జికిమము * Slow, tardy, lazy, idle. T. 1. 133.
 శ్రీదాజికిమ bashful reluctance.
 జికిముట v. n. To fear, or be afraid. Also To flower. శ్రుష్టింనుట. A. 5. 137. జికినె అనగావ పిఠం చెను, కొట్టెను, భయపడెను. D.
 జికుడు * A fool, a simpleton. Dasav. 7. 103.
 జికుశ్రు n. s. Fear, fright.
 జికుశ్రు A kind of snake ? G. 8. 101.
 జిక్ట adj. Near, close by.
 జిక్ట n. s. Terror, Fright. Also, in spelling, one consonant written below another ; when two come together, without the intervention of a vowel. The mark of an aspirate.
 జిక్టి n. s. A pole, or cowl-staff ; a lever, on which a weight bound in the middle, is borne by two men. జిక్టిపాట్టె a large box, thus borne on a pole.
 జిక్టిగము, జిక్టిగము, జిక్టిగము n. s. The funnel on the top of a drill plough. యిదిగొరిమోవ పాద్రారు. It is the wooden funnel at top of a drill plough. Raja Vahana Vij. 3. 29. శిజిక్టిగము ఛరాడవేస్తా I'll knock off your numbscull.
 జిక్టిపాటె A spear with a handle in the middle.
 గిక్ట adj. Hard, vile, base.
 జిక్ట Drowsiness, exhaustion, మాండ్యము. A lie, a falsehood. A wart.
 చణామ * Versed, expert, skillful, united with. Able, skilled, clever: as విద్యాచణుడు, జయశ్రీచణుడు. A. 5. 127. endowed with riches ; rich or noble.
 ఝణంఝణ * Resoundingly, aloud, fiercely.
 చణకములు n. s. plu. The chick pea or cicer arietinum, commonly called Bengal gram.
 చణగరము Jadish, headstrong.
 ఝణఝణాత్, * ఝణఝణాల్లారము * n. s. A jingling, ringing sound.
 చణుడు * A scholar. నేర్పసి. D.
 జన n. s. A pair ; a set, similarity, equality of

shape. నాజననవచ్చినవాడ్లు Those who came with me. జనయిచ్చినారు They gave him to go with me. అవి నాకుబాల్చి గాపోయినవాటితోజితే They are as good as lost to me.
 జన adj. Equal.
 జననము n. s. (from యశ్చము) * Endeavour, stratagem, expedient, effort, exertion, perseverance, energy. The design or plan of a picture or a carpet. యశ్చము, ఉపాయమున్ను. D.
 జనకుడుట To agree, unite, suit, combine. నాజనకుడివచ్చినారు he came with me. జనకుడినారు they joined him. ఆజనజనకుడలేదు The business did not succeed or turn out well.
 చనశ్రుతి * Four.
 జనీ Harmony (in music.)
 చనితిలబడుట or, చనికె—or, చని—to sink or fall down, from fatigue or weakness, to succumb, yield, give away. To sit flat on the ground, not on the folded legs.
 జకు * Lac. A red dye analogous to cochineal. జకుశ్రుహమలినగా, లక్ష్మయిల్లు a house built of this inflammable gum. M. 8. 6. 134.
 చకురము * n. s. Arca, square contents. చకురభవంతి a square house. చకురంకజాలు square yards, square measurement.
 చకుర * Ingenious, dexterous, artful, clever.
 చకురంకము * Chess. చకురంకబలము * An army complete with the (“ chatur four, anga arms”) of infantry, cavalry, elephants and war chariots.
 చకురంత * The four ends (of the earth.) భూమి. D.
 చకురంతయానము * A palankeen.
 చకురశ్రుతి * Sharpness of wit, quickness, intellect.
 చకురశ్రుతి * Four cornered, quadrangular.
 చకురాననుడు * n. s. Four-faced. A name of Bramha.
 చకురాలు See చదురాలు. HD. 2. 183.
 చకురుడు * A clever man, a genius. శ్రమశ్రుడు.
 చకురోత్తి * Soft or pleasing words.
 చకురము * adj. Fourth.
 చకురీ * The fourth day of the lunar month.
 చకుర్యంతము * A dedication in the Sanscrit fourth case with the sign “ For:” thus. For

the honor, for the advantage, for the benefit, for the fame of such a one. It also means the end of the చతుర్థి q. v. in the month.

చతుర్దంతము Double-toothed : the name of Indra's elephant.

చతుర్దశము * Fourteenth.

చతుర్దశి * The fourteenth lunar day, calculated either from the new or full moon.

చతుర్భుజుడు * Four armed. A name of Vishnu.

చతుర్ముఖుడు * Four faced. A name of Bramha.

చతుర్వర్గము * The four objects of human pursuit.

viz. ధర్మార్థకామమోక్షములు. See on వర్గము.

చతుర్శాలము or—లికా * n. s. A quadrangular building, enclosing an open square. [ము.

చతుశ్రము * Four square. Error for చతురశ్ర చతుష్టము or చతుష్టయము * n. s. The four. A collective term. యుగచతుష్టము. * The four ages.

చతుష్పథము * n. s. A place where four roads meet.

చతుష్టయము * The assemblage of four. viz. ధర్మ, ఆర్థ, కామ and మోక్ష are called the వర్గ

చతుష్టయము (or simply వర్గము q. v.) దుష్టచతుష్టయము Wicked and worthless. దుష్టచతుష్టయ

చేరి with his vile companions. మూర్తిచతుష్టయము. M. 9. 2. 227. the four forms.

జత్రులు * See—త్రు. ..

జక్తు Some sort of ornament. Perhaps an armet. M. 4. 1. 213.

ఛత్రము * An umbrella, a parasol, a canopy of state. This is always described as being white.

ఛత్రధంగము * Fall, dethronement, a position, widowhood: The umbrella is an ensign of royalty; and denotes any cover or defence; as a husband &c.

ఛత్రాకము, * ఛత్రాకపు * A mushroom. శుట్టగాడు. A. 4. 143.

జక్తులు * The clavicle or collar bone. M. 7. 148. మెడకొంకులు. SC.

చత్వరము * A yard or enclosure within a house.

చత్వరి n. s. A widow.

చత్వారిము, చత్వారి n. s. The number four Moon eyedness. Purbliudness, lit. the age of 40

years: used also for short sightedness. This is not the true sense the word bears in Sanscrit.

చత్వారిషణశతేవేదాః Skilled in the four Vedas. See Bopp's notes on Nala, page 68.

చత్వారింశము * Fortieth.

చత్వారింశత్తు * Forty.

చద A white ant. This is the usual spelling: though చెద seems more correct.

ఛదము * n. s. A leaf, a wing.

చదగొట్టుట for చదియకొట్టుట. To knock to pieces.

ఛదనము * A leaf.

చదజ గా అంతే, కొట్టగా. OG.

జదము, అనగా నీచు స్థలము A level, spot. A. 5. 21.

జదముట To level, make smooth. HD. 1. 1876.

చదరంగము A chess board: chess.

చదరము adj. Square, level, even.

చదరము A square.

చదరములు n. s. plu. The beams of the roof, resting on the కురుంజులు q. v.

చదరు or—రు—n. s. An assembly, a dance, the court of a prince. See చోళు. A joke, jest. చ

చదురు అనగా, చతురశ్రములు. R. 4. 157. చంజురులు అనగా, మంచినైతి గ్రహములు. A. 2. 84.

చదురుచేయుట v. n. To hold court. To joke, gihe.

చదలు White ants: See చెద which is a better spelling.

చదలు (obsolete) The sky. This word is pronounced chadal not chedal or çadal. G. 8. 160. P. 4. 251. Vasu. 4. 25. and other verses, all prove this spelling to be right.

చదలు చెప్పి అనగా, ఉపకబ్ధిణికా. Q.

చదలేరు n. s. అనగా, ఆకాశగం. Swa. 3. 143.

చదవరి n. s. A student, a reader, a bookworm.

చదాత The plant called కారవి. Q.

చదికిలముట v. n. To fall down on one's back. See చదికిల.

చదియుట v. n. To drown, to be crushed or ruined. To burst, be broken. జదియుముట To shrink back. కూలబడుట, కుంకుట.

చదివించుట v. a. To make him read. See చదులుట, ఆ జూబును చదివించుకొంటిని I got him to read it to me. To do homage to, to proclaim. See కట్టుము.

చదివించులు n. s. Homage or adoration accompanied with a certain recited formula.

చదును n. s. Evenness; levelness. adj. Even, level. చదును చేయుట To level.

చదువట v. a. To level or destroy. To break to pieces. To make even with the ground.

జనుము A flat, a flat spot. = చదును = తలమునుట A. 5. 21.

జనుముట See—చ— To level, make smooth.

చమరాలు, A clever woman. చతురతఁగలస్త్రీ. HD. 2. 183. plural జమరాండ్రు. G. 8. 163.

చదువు n. s. Learning, plu. చదువులు studies. చదువులపాఠశాల A school. చదువులయ్య A schoolmaster.

చదువుకొనుట v. comp. To learn.

చదువుచెప్పట To teach a lesson.

చదువుట v. a. To read, to recite by memory, to study, to pronounce aloud, declare, recite, enounce, announce. The Hindus fancy that reading a book is a meritorious act; and hearing it read is also beneficial: by the sacredness of the words: even though the meaning is not understood. Most of those who assert that they have perused the Telugu Mahabharat or other venerated books, prove on trial, to have read in this worthless manner. Even in their commonest school books, such as the Telugu "Dasamam" the Vijaya Vilas, and Manu Charitra, the meanings of many Sanscrit and Telugu words are wholly unknown to natives who are considered men of learning. I have never met with a single Bramin who could without particular study explain each word in these volumes, or in other books equally popular. (See on కట్టుకూ) చదువుచెప్పట To teach reading. P. 4. 50. ఆడంబులకన్నామగ వాండ్లు యేడాకులుయొగచెప్పినారు Men have read seven leaves more than women. i. e. Men are tenfold worse than women.

చదువులపల్లెలు n. s. The "educated bird." i. e. a parrot, as being taught words. Bhasc. § 70.

చదువులపాఠశాల n. s. A school.

చదువులయ్య A schoolmaster.

చదువులు Studies. చదువులుగదవులు Reading etcetera.

చదువుచెప్పట To instruct.

చడ్డి n. s. Breakfast. (i. e. చలిది q. v.) cold rice, జడ్డు Hard-heartedness, want of unfeeling.

చడ్డుకబడుట See చదికిలబడుట. OG.

భద్రము, * n. s. Trick, pretext: fraud. Secret fault, foible, failing. Sarcasm, taunt. The point, aim, bearing, of an expression. (Muleaw.360.) బాధజము, మి. SC.

జన The roe in a fish. Better spelt జెన A.4.217.

జనము, జనములు * or జనాలు People, folk. A person. Tara. 2.84. జనములు Vijay. Vel.1.358. జనముల్ రానియెడన్. when nobody was by.

జనకము * Producing, creative, productive. చోళ్యజనకమైన causing laughter. క్రీతిజనకమైన amiable, causing love.

జనకుడు * A father or progenitor. జనకాడలు. BD. 5. 1043.

చనటి or చె— Wicked, vicious.

జనత * n. s. People, folk. జనశిమూట. SC.

జననము * n. s. Birth, production, family, race, lineage, జననమాట. to be born.

జనని n. s. A mother. జననీజనకులు n. s. Parents, mother and father.

జనశతి * A king, as lord of men.

జనశుభము * Any inhabited country, a village.

జనశినార See—ను—under జనుము.

జనయితుడు * A father or progenitor.

జనయిత్రి * A mother.

చనవరి n. s. A courtier, a favorite, a pet. Sumati. § 54.

చనవుట See —ను—

జనశ్రుతి * News, tidings, intelligence, rumour.

జనాగళము Household, family.

జనార్దనుడు * An epithet of Vishnu.

జని * Birth, production. జనిశింకవంచకుడు అనగా, జనశింకంబులము లేనివాడు. A. 6. 117. R. 3. 8. and 3. 87.

జనించుట See జనించుట.

జనించుట v. n. To be born or produced. to arise. ముదముజనింతు mercy arising in his heart.

చను or, చన్ను The breast, the female breast.

చను, అనగా, ఒత్తు. OG. It suits, it is fit.

జనుడు * n. s. A man. జనులు People.

చనుంక, చనుకట్టు, చనుకవ, అనగా చన్నులు. In P. 1. 19. the poet says చ||ఘనతరఘూర్జకీకుర యుగక్రియ గూఢముగాక వ్రావిత్రీ ప్రసగతి తేట గాకనరచాటుగు నాంధ్రవధూతిచొక్కల్లిం జను గవబోలె గూఢమును చాటువనంబును తేకయంద

తె! ప్పినయదిహోకవిత్వమని పించున గించటుగాక యుంకినఁ||

చనుట v. a. To go, depart, pass in age; to be fit or deserving to be proper, right, fit. చూడచనడు it is not fit to be seen. చనిపోవుట v. n. to die. చన్నంతదత్వ. BD. 1. 869. as far as he went. జనకు Go not thou. R. 5. 189. చనియె he went. BD. 5. 331. చనునే is it right? Manu. 2. 56. క||అనుటయఃప్రబరంకిట్లనువనజేతుఁడయిట్లుబలుకవరుక యెఁద్రతులై, దిగములు గడిచెదవి శ్రుట, జనునే కామింకుమదివిచారమఃకలచే||

చనుదెంచుట v. n. To go, proceed, come.

చనుదేచుట v. n. To proceed, go or come.

చనుదోయి n. s. ఆనగాచనుంకవ.

చనుకు n. s. A body of travellers. M. 3. 2. 103.

చనుకుక for చంకక.

చనుపాలు, చనుపాలు Human milk.

చనుమర The breast, (or, loc.) On the bosom. A. 6. 25, 104. M. 7. 4. 105.

జనుము n. s. The hemp-plant.

చనుమొసన n. s. The nipple. Vish. P. 8. 49.

చనుమొర The side of the breast.

చనుపు n. s. Intercourse, communication, acquaintance, familiarity. Traffick : an investment; as passing from one to another. చనుపువాడు a friend or familiar. చనుపు గాపోవుట To frequent, or resort to. చనుపు గావుండె Plausible, popular, courtly.

చన్దవ, చన్దోయి ఆనగా, చండ్లు. T. 2. 84.

చన్మ . i. e. చనిన Gone. See చనుట.

ఛన్మము * Concealed, secret.

జన్మము n. s. (from జ. యజ్ఞము) A ceremony, in which oblations are presented. T. 2. 154. BD. 4. 1044.

చన్మంకి చెట్టు Name of a forest tree.

చన్మకట్టము Channa-patnam, The native name of Madras. (not either చిన్న or చెన్న but చన్మ See చెన్నకట్టము)

జన్మాపు A cow that is consecrated.

జన్మి The braminal thread. యజ్ఞోపవీతము. D. adj. Consecrated. జన్మి ఆపు a cow that is consecrated. జన్మికుడుచు a girl that is presented to a pagoda as a courtesan. జన్మివిడుచుట To consecrate and release a bull calf. జన్మియాత చెట్టు a date tree set aside as devoted.

జన్మి, జన్మె A sort of fit. ఆమెకుజన్మివచ్చి కడ్డె She fell down in a fit. జన్మి ఉకద్రవము fits.

చన్మిట్లు n. s. Cold water. (contracted from చలి, నిట్లు)

చన్మ G. చంటి Loc. చంటు, plural చన్మలు or చండ్లు n. s. The breast or pap of a woman or man. చంటిపిల్ల a nursling, or infant at the breast. See on శుబ్ధ. = మేకమెడచన్మ, అజాగళన్మము the seeming teats at the neck of the Indian goat : a phrase for a worthless fool. నేనుమేక చన్మ వంటివాణ్ణి Am I so soft as to believe it? చండ్లొయెముకలుయేరినట్లుచేవేవాడు he is a keen investigator. చన్మపాలు. M. 14. 1. 178. human milk. This is a favourite ingredient in medicines.

చన్మగవ n. s. ఆనగా, చన్మలు.

జన్మె See జన్మియ.

చన్మక See చంకక The name of a certain flower called Chanpaca.

జన్మము* Birth, production. నాజన్మములోచూడలేదు. I never in my life saw him, never in the whole course of this birth: so జన్మమెత్తుట To be born. యాదిసమునాజన్మముసాఫల్యమైనది this day my hopes are crowned; or, the object is accomplished for which I was born. శునన్మము or simply జన్మము Reproduction. The Hindus believe (with Pythagoras) that all creatures are continually reproduced in various forms and that retribution for good or evil actions takes place in the next birth. Thus in congratulating any one, whether a Hindu or a foreigner, on peculiar good fortune, the phrase is పూర్వజన్మములోయెంతశ్రుణ్యశ్రురుములు గావునూరు. "How virtuous you must have been in a former birth! This creed in like manner comforts one who is suffering for his crimes, by assuring him that this punishment will be repaid with happiness in a future birth: and that his crime is his inevitable misfortune.

జన్మదేశము * Native country.

జన్మపత్రిక * The paper containing one's horoscope, or calculation of nativity. See జన్మము.

జన్మభూమి * Native country.

జన్మమెత్తుట To be born. ఆయనజన్మమెత్తినతర్వాత After he appeared in the body; or, on earth.

జన్మాంతరము * Another life: A former or future birth, pre-existence, or reproduction.

జన్మించుట v. n. To be born.

జన్మిన or చమ్మిన n. s. The nipple.

చమ్మర n. s. The side of the breast. See మోర.

జన్మకలము * The field of battle.

జన్మము * Prayer, silent ejaculation, devotions. Repeating inaudibly passages from the Vedas, charms or the names of a deity; counting silently the beads of a rosary. Silent prayer, adoration: serious religious meditation: holy cogitation. Dhyānam ధ్యానము is *silent, without* moving the lips: japam is *silent*, but moving the lips.

చతుచతు(anuk)Pleasantly, sweetly. Poorly, weakly.

జన్మమాల or జన్మమాలిక * A rosary.

చతురాలు n. s. Small beams across the corners of a roof.

చతుల * n. s. Lightning, a flash. A. 6. 130.

చతులము * Glancing, fickle, tremulous, volatile, wavering, unsteady, wanton. చతులచిత్తము fickleness, a whimsical disposition.

జపాశుచ్ఛము n. s. or, దాశన చెట్టుశుచ్ఛము. SC. Hibiscus rosa Sinensis; vulgarly called the shoe-flower. Roxb. 3. 194. It is bright red, being the colour of the domestic cock's comb. జపాకు శుశుశంకాశా Blushing rosy red.

జపించుట or జపించుట v. a. To repeat prayers &c. inaudibly.

జపించుట See జపించుట.

చతులము * n. s. The palm of the hand. చాచిన వ్రేళ్లుగల ఆర వెయ్యి A slap, amorous taps.

చప్ప n. s. A wedge, also a spar of wood placed for the wheels of a car to pass over in a sandy road. Also ముద్ర. OG.

చప్ప or చప్పని adj. Vapid, tasteless, insipid. చప్పనిభూమి barren land. చప్పనినీళ్లు properly means insipid water like what has been boiled. చప్పబడ్డ Inactive, passive, spiritless. చప్పనికథ్యము a plain diet. ఆముగ్ధముచప్పచల్లారినది the battle is entirely calmed.

చప్పగా adv. Insipidly. చప్పగావుండే Tasteless, unamiable.

చప్పట n. s. A slap or clap. A fruit &c. pressed

flat as a fig. చప్పటకొరి or, చప్పటలయి A. 5. 21. = శస్త్రశిల్పిట To become lean.

చప్పట్లు n. s. pl. The clapping of the hands. Derivation. చప్పట్లొట్టుట or చప్పట్లుజరచుట to clap the hands.

చప్పటి Plain, &c. See చప్ప or చప్పని.

చప్పటించుట v. n. To chuckle or cluck to a horse or ox to urge it on.

చప్పడనము or చప్పన n. s. Insipidity.

చప్పన్న Fifty six. చప్పన్నదేశములు All the world: as we say "the 52 counties."

చప్పరము n. s. A frame. A canopy thatched roof, a shed, a covered seat in which a god is carried about: the tilt of a cot, canopy of a bed, the roof of a bower. ద్రాక్షచప్పరము a trellice of vines. చలుకచప్పనకొల్లమంచము a bed of state. T. 3. 131. i. e. a tilted four post bed i. e. with Tester and pillars i. e. శక్తి నెలు. q. v.

చప్పరించుట v. a. —లించు—To smack, to suck with a noise.

చప్పలు n. s. pl. The outer part of the thigh. తొడకు వెలకులిభాగములు. D. Perhaps an error for జప్పలు.

చప్పాలు or శస్త్రాలు. Wedges or blocks placed to turn the course of a cart &c.

చప్పిడి n. s. A sound, a noise.

చప్పిడి adj. Flat, not projecting: insipid: void of any salt taste. చప్పిడి ముక్కు A flat pug nose.

చప్పిడిపిరుదులచిన్నది A lean girl, a threadpaper.

చప్పడు plu. చప్పట్లు n. s. Noise, sound. చప్పడుకాకుండా Noiselessly. BD. 4. 1513. 5. 1238.

చప్పన Quite. నీళ్లుచప్పన తీరిపోయినది the river is run quite dry.

జుబురకొనుట v. a. To devour.

జబ్బ n. s. The side: the hip, the ribs, outer part of the thigh, and of the upper arm; a horse's shoulder. The tip of the shoulder. జబ్బయెముక The pelvis, or share-bone.

జబ్బు n. s. Negligence, slowness, weakness, softness. వాని వ్యవహారము శానాజబ్బులోకికచ్చింది His business has decreased or fallen away. జబ్బుచేయుట to idle or loiter.

జమ్మ adj. Poor. i. e. Weak, soft, loose, slack, deficient, trivial, frail, second rate, inattentive, lukewarm, negligent, slow, stupid, insipid. Infirm, slight, insufficient, trifling, meagre, imbecile. Flat, humdrum, spiritless, as bad poetry; puing, maudlin. జమ్మకవి A poetaster. జమ్మకావ్యము a prosing composition. దూది అంతా జమ్మ. జమ్మ గావుంకినది the cotton was all lying about loose. అది జమ్మ సంవత్సరము That was but a poor year: not a fruitful year.

జమ్మగా Slightly, weakly. See the adjective.

జమ్మకునట v. n. To faint, cool, relax, be decreased, become slight, waste away, loosen.

చచ్చెం The name of a weed? H. 4. 14.

జమట Double (locative case from జమిలి) జమటపాఠ a double fold. జమటపాత A fold of cloth worn as a glove by falconers, when they have a hawk perched on the hand. HK. 2. 48.

చమత్తంచుట* v. a. To refine on (an idea) to play upon (words). To be adroit, or accomplished. To play amorous pranks with. Anirud. 3. 84.

చమత్తము* n. s. Skill, adroitness, ingenuity, wit a prank or manœuvre. Curiosity, rarity, refinement.

చమత్తయ* అనగా వాతవ్యము. R. 5. 157.

చమరము* The cow of Tartary. (bos-grunniens) the tail of which (చామరము) is made into (cheries) whisks.

చమరూకి See జెమడుకాకి.

చమరుట v. a. To moisten, to sweat, to wet (caul of చమరుట, = ఉడుట.)

చమరు, To slay. To rub, daub. రావివేయుట. DR. 1022. M. 6. 3. 248.

చమసు * A cup out of which all the worships at a yajna drink the juice of the acid ascias.

జమిడి- See జమిలిక. H. 3. 38. A drum.

జమిలి s. A pair, a couple. Inf. జమిటి.

జమిలి, dj. Double, paired, coupled. జమిలిమాటలు uttering words, stammering. జమిలిమకారశబ్దము M: the letter ఙ.

జమిలిట v. n. To redouble or increase, (as fear or me.) [D.]

జమిలి s. A kind of labor. జమిలిక, అనగ్రము

జమిలిమక్కాలి " The double three footed" insect, i. e. a bee. Rasica 3. 105 (from మక్కాలి three feet) A తమ్మెద or bee: which has six feet.

జముండు i. e. యముడు.

జముకారము A carpet. Swa. 5. 47. This word is Dakhini but mentioned in no dictionary.

జముకుట See చవుకుట.

జముజాలి (H.) A jinjall, or very large musquet: a wall piece or swivel.

చమడత్వం or చాడయ్య The name of a certain rustic deity, like Silvanus. The చమడత్వశతకము (written by a poet who probably assumed this name,) is a series of verses (often printed) broadly comic and indecent.

జముడు n. s. Yama (యముడు) the regent of the world below, and the judge of departed souls. జముకొలుపుకూటము Pluto's court.

జమునెక్కిరింత A buffalo (because it is the steed of Yama. See ఎక్కిరింత.)

జముడుకాకి The crow pheasant. See Jerdon's Catal. No. CXXXI.

జముదాడి (H. jamdhar) a sword. (i. e. యముధార) R. 2. 22.

జముదెలి i. e. యమదిక్కు The South. Kalah. 1. 52,

జమున n. s. The river యమున Yamuna or Jumna. జమునయ్య The sun, as being the father of Jumna.

చమురు n. s. Moisture: what exudes. Grease. Clarified butter, any unctuous fluid; any greasy liquid; unguent. కైపుచమురు Milk punch. చమురుబోతు G. 1. 102. a fat beast.

చమురుట v. a. To rub. రెండుగడ్డలుంజ కురుకొని rubbing, or in collision with, both banks.

జములు n. s. A couple.

చముపు * n. s. An army, squadron.

చమూరు* An antelope.

చమ్మకాయ See తమ్మకాయ.

చమ్మగిల్లుట See చెమ్మగిల్లుట.

జమ్మని A horse [from " Yemna" in Arabia.] G. 3. 134.

జమ్మనుట, రుమ్మనుట, జమ్మట v. n. To smell or smell, emit scent or sound. To tingle, tremble, thrill. జమ్మనె Redolent, melodious, be-

witching, fine, nice. Tingling, thrilling. జమ్మ
 P, *adv. abroad, or, all over.* Lavanya, § 13.
 శ్రీ|| తరలాశీసీమేని తావిజమ్మననాడు| మనశుజ
 మ్మని రేగిమరలుజెంది. Ila. 3. 143. శ్రీ|| ఉబికి శం
 దాడతెత్తియొడలుజమ్మన హత్తి|| So in T. 2. 82.
 తను వెల్లజమ్మననాడు while her limbs were all in a
 tingle.
 మ్మి n. s. A sacred procession : the high day of
 a feast?
 జమ్మి చెట్టు n. s. (from శమీ) A tree *Mimosa*
suma Rox. Vol. 2. p. 563.
 జమ్మ n. s. Bulrush. See జంబు.
 జమ్ముడు Yama, the god of Hades.
 జయ * interj. Hail ! Huzza ! “ Io Bacche &c.”
 జయము * An assemblage, a multitude, a heap
 or collection, a mound of earth, a pile. This
 word is even used for a small number ; thus నే
 త్రచయము the three eyes of Siva are called his
 “ set of eyes.”
 జయము * Conquest, victory, triumph, success.
 జయంతి * The anniversary of an అవతారము. Thus
 నృసింహజయంతి a festival in honour of Nri-
 simha. కృష్ణజయంతి Krishna's feast. లక్ష్మీజ
 యంతి &c.
 జయకాలుడు * Immortal ; who has “ outlived
 time” or surpassed time.
 జయగోపాల * Hail ! A salutation, used in let-
 ters : congratulation.
 జయఘంట * A bell, the circular plate of mixed
 metal, used as a gong in Hindoo temples &c.
 See జేగటి.
 జయశాస్ట్రులు To congratulate, to hail.
 జయరంజి * The name of some kind of silk. BD.
 3. 98. [north.
 జయవారము * Tuesday. A word used in the
 జయశబ్దము * Congratulations : shouts of victory.
 జయస్తంభము * See ధ్వజస్తంభము A pillar erected
 before a temple : or in the centre of a stone
 pond or bason. [ful.
 జయించుట * To conquer, or win ; to be success-
 ful.
 జయోత్సవము * Sanguine, emulous. Longing
 for victory.
 చయ్యిన, చయ్యింకా *adv.* Quickly, speedily, anon.
 at once, soon.
 చ * Old age.
 జరణము, అనగాక తినద్రవ్యము. D.

జర * Decrepitude, debility consequent upon old
 age. ముదిమి. D.
 చరము * n. s. An animal or moving creature. చ
 రాచరములు The animate and inanimate crea-
 tion.
 ఝరము or ఝరి * n. s. A cascade or waterfall.
 చరము * *adj.* Moveable, locomotive, migratory
 trembling, shaking, unsteady. చరద్రవ్యము per-
 sonal or moveable property. చరస్థిరములు
 (property) personal and real. దృష్టిచలం Visi-
 ble. శృతిచరం audible. స్పృశచరం tangible.
 చరవృక్షములు Kalah. 1. 101. moving or
 walking trees. జరచ్ఛదన. A. 6. 84. తనగా
 వుండుటాకు.
 చరచుట v. a. To slap, to clap, applaud. పల్లజర
 చుట To clap their shoulders with their hands
 in defiance, as, boxers do or slapping, striking
 (the wall) చప్పట్లుచరచుట. A. 4. 34. clap
 the hands in derision. Pariz. 2. 44. శుభంబ
 లను ఉమకన అత్తిగోడకు చరచుతారు. They
 knead cowdung with chaff and clap it against
 the wall.
 జరజర (Anuk.) A crashing, rustling sound of
 dragging. At once, quite, entirely. loud.
 BD. 4. 958.
 జరతము * *adj.* Old, decayed, infirm, not con-
 firmed, affected by age either well or i
 చరణము * n. s. The foot, the root of a tree, a
 ramble, roaming. In poetry, a couplet. చరణ
 యుధము “ the heel armed.” i. e. a ck. కృ
 త్ణచరణాలు (lit. the black foot steps) specta-
 cles on the crest of a తాచు or Cobra serpent.
 రథచరణము A wheel.
 చరణాభిందము * The “ blessed feet” — *grace*
 for any beloved personage.
 జరత్ * Old, decrepit. A. 4. 32.
 జరతుడు, అనగామునిలివాడు. D.
 చరద్రావకము * Moveable, as goods or party.
 జరభి * Wicked, guileful = కుటిలుడు. N. 3.
 16. HD. 2. 1102.
 జరభీరండ * The old dragon.
 జరభు * *adj.* Wicked. శులుగు, కొంటె. BD. 45.
 చరమము * *adj.* Last, ultimate, final. వెస్టె-
 tern. చరమగిరి the western hill. మునిలివాడు. D.
 చరమస్తోత్రము * A Requiem. An epitaph.

చరమాంకము * The back or the top of a tortoise.

Lit: the last member. Swa. 5. 56.

చరలింకము * The migratory monad. See లింకము.

చరవ A kettle commonly called చరవకుండ. From చరుః *.

చరాచరములు * Moving and not moving, fixed and personal. See on జంకము.

ఝరాఝరీ * (anuk) Splashing, dropping.

జరాయుజము * adj. Viviparous, as man and other animals "born from a secundine" (Jones on Menu 1. 43.) not produced from an egg.

జరాయువు * n. s. The womb or uterus.

ఝరాలని or ఝరీలున (anuk) Sweepingly, whizzingly (as the sway of a sword.) కత్తిజరాలన దూకుకొన్నాడు he whipt out his sword.

చరి, జరి, దరి, చరులు, దరులు A hollow or dell under a mountain. A precipice. లోయ; పర్వతనితంబ భూమి, భృగువతనము.

చరి or శరి, శరులు Starch used in food. Paste or gruel used as paste. చరివూయుట To paste or starch. Some kinds of rice are called మణిచరులు, కన్నెశరులు, దీపశరులు. &c. H. 4. 156.

చరించుట v. n. To wander, to roam. To live, conduct himself, behave. To go on, continue, as "he continues (to receive honour.)"

జరిగించుట v. a. To do, conduct, transact, carry on (business &c.) To execute, fulfil, commit, perpetrate, celebrate, perform. To finger, stroke. To act. అల్లరిజరిగించుట To raise a disturbance. నాగుమస్తా గాజిగిస్తున్నాడు he acts as my deputy. To behave, conduct himself.

జరిగిన See జరుగుట.

చరిగెలు A sort of పొల్లు ధాన్యము.

జరిచిపంది The mouse deer? An animal about the size of a small jackal, it has a striped back, short tail, ears erect, feet like a pig, body and head like a deer.

చరిత్ర, చరిత్ర or చరిత్రము * History, tale, narrative, institute. Good or bad conduct. దినచరిత్ర A dairy. వ్యాజ్యచరిత్ర The entire details of the dispute.

చరితార్థము n. s. End, advantage, purpose. వినియోగము, ఫలితార్థము.

జరివిళ్ల n. s. A piece of wood like the sheave of a pulley: used by weavers in stretching their webs.

చరియ n. s. A steep, hollow between hills. లోయ.

చరియంపుట v. n. To walk, behave. చరించుట. L. X. 64.

ఝరీ * Small cymbals, or little bells. Lalito. XI. 5. A cascade, a waterfall.

ఝరీలున adv. At once, instantly.

చరు * See చరువు.

జరుగుట v. n. To pass, elapse, expire as time. To move on, get on. To be current or usual. To slip, creep, or slide. To pass or change its place. To flee. To occur, happen. జరిగినపుని a real occurrence, a fact, a thing that happened. Impersonally it is thus used. యిది లేక నాకు జరగదు I cannot get on without this. I cannot manage without this. నావర్తమండు జరిగిన చొప్పున as is the custom among us. It is translated by To Be, as ఆ భూమి నాకింద జరుగుతుంది That land is in my hands. జరుగుతీరుగా as usual. అతడు జరిగిపోయినాడు he departed, i. e. died. వాడు జరిగిపోయినూడేండ్లు it is three years since he died. అక్కడ జరగకవచ్చిని as I could not subsist there I came away. జరిగెడి passing, elapsing. (lit: what slides).

చరుగుడు n. s. A bundle of straw drawn by bullocks.

జరుగుబాటు n. s. Living, subsistence. జరుగుబాటు గావుండే substantial; as a yeoman.

చరుచుట v. a. To arrange. To stick or apply (poison &c.) so as to stick (a wafer, or cow dung cakes to a wall) In. DRU. 1180. జలనాశంబున జరచినప్పుడును, అనగా తామర తీగతో కొట్టి. It is also applied like శుడుట to form a compound verb, or as an auxiliary. Thus మోడుచరుచుట is the same as మోడుచుడుట.

జరుపుట v. a. To pass or spend as time. To put off, procrastinate. To push on, move forward. To do, perform. L. XIX. 170.

చరుముట To apply (wax) or wax cloth. To apply as ointment. To smear, daub.

చరులు n. s. See. చరి.

చరువుచప్పు * Blessed food: a meat offering. ఆకొన్నవారికి అప్పుతంబుచర్చి. Hunger makes dry bread sweet as ambrosia.

చక్క * n. s. Refinement, research, judgment, de-
 liberation. చందనచర్మ. The perfuming the per-
 son with fragrant unguents.
చర్చించుట v. a. To dispute or discuss. To inves-
 tigate = విచారించుట.
చర్మిత adj. Anointed. Investigated. గంధచర్మిత
 Perfumed with sandal.
ఝర్మరము * n. s. A sort of drum ; a cymbal.
జర్రలు Loose or careless language. Nonsense
 = విటవటం. HD. 1. 191.
జర్రతము n. s. Tremor, trembling : (anuk) *pit*
 a *pat* : piecemeal, to bits, to shatters = చిన్నా
 చిన్నా. BD. 4. 469. HD. 1. 985. జర్మర
 భూతమైన Potent, violent, as a medicine.
జర్మరము * or ఝర్మరము * A sort
 of trumpet.
ఛర్మి * n. s. Vomiting. వమనము.
చర్మము * n. s. Skin, hide, bark.
చర్మకారుడు * n. s. A shoe-maker, or tanner, a
 worker in leather.
చర్మకీలము * n. s. A wen, a goitre. కంఠి. D.
చర్మదండము * అసగౌళిశ్చము.
చర్మత్రునేవిక * n. s. A pair of bellows.
చర్రన, చర్రు, జర్రన, జర్రు. (anuk) Rushingly,
 rapidly, aloud.
చర్య * n. s. Act, deed, conduct, mode, rite,
 fashion. Perseverance in religious austerities ;
 due and regular observance of all rites or cus-
 toms, conduct. దినచర్య A diary.
జర్రన See —ర్ర—
చర్మము * n. s. A metal vase or jar.
చర్మణము * n. s. Chewing, eating.
చర్మణము * adj. Eaten. చర్మణచర్మణము Ruma-
 ting, chewing the cud ; frequent recurrence to
 one topic. చర్మణచర్మణోదాహరణము a trite
 objection ; an old story.
చర్మ * Sacrifice, burnt offering.
ఛలము * or ఛలార్థము or * ఛలోక్తి. * Trick,
 stratagem : innuendo, or covert meaning.
చలము * adj. Trembling, tremulous, unsteady.
జలము * n. s. Water ; any fluid.
ఝలఝలము * n. s. Tinkling, ringing. (anuk.)

చలక, or చెలిక A field, particularly when fal-
 low. చలకదూరము a field's length.
జలకము * A bathe, ablution, bathing.
జలకశ్చై A sort of hawk ; a goshawk. Swa. 4. 83.
 HD. 1. 533. HN. 2. 47.
చలకలు n. s. Gambols, frolicks.
జలకడ—See జె.
జలకమాడుట To bathe.
జలక్రీడ n. s. Romping in water, naked play, any
 naked exhibition or nudity in sculpture. Aqua-
 tic gambols See పొన్నవాహనము.
జలగడుగుట To wash earth for gold diamonds
 &c. From జల్లి small pebbles, and కడగుట to
 wash. (Compare జరగడుగు, and జెరగడుగు.) జ
 గడుగులవాండ్లు n. s. plu. A cast of gold finders,
 who search for gold in drains and in the sweep-
 ings of goldsmiths shops. BD. 7. 844.
చలగుట See చెలగుట.
జలచరము * An aquatic animal of any kind.
చలచారి n. s. A certain bird, brown on the back
 with white under the wings.
చలచిత్తము * చలచిత్తుడు * Imbecile, cracked, silly,
 insane.
చలచ్చంచువు * The greek partridge or చకోరకూకీ.
జలజము n. s. The lotus, a conch, a shell, lit.
 born in water. జలజఫలము * A title of Brahma.
జలజల, ఝలఝల, ఝలఝల (anuk) adv. Aloud,
 audibly, (clanking, ringing, rippling &c.) జల
 లమన్నది It throbbed *fiercely*.
జలజారి * The moon, as being the " enemy of
 the lotus." Also wrongly used for జలచారి.
జలతశ్చరము * The evaporator : the drawer off of
 water : i. e. the sun.
జలదము * or జలభరము * A cloud.
జలదరించుట, or, జలజ—, v. n. To shudder, trem-
 ble. To be in a fright. P. 3. 213. HD. 1. 1185.
 KP. 3.20. భయకడుట. గడ్డరించుట To be set on
 edge, as the teeth.
చలదళము * The blessed fig tree, (అశ్వత్థము) be-
 cause its leaves like those of the aspen are
 proverbially tremulous. Suca. 3. 517.
జలచారి, or జలారి (H.) A drain : a kennel : the
 projecting spout of a lingam.

చలదురోజములు * (See చలన్, and ఉరోజము.)
 జలధార * Flood, torrent, stream.
 చలదగ్ధశ్రము * n. s. A frog, so called because its throat is in constant movement.
 జలని or జలనిధి * n. s. The sea, the ocean.
 చలనము * n. s. Wandering, roaming, agitation, trembling, shaking, instability. చిత్తచలనము Whimsicalness, oddity.
 చలకట్టి చెప్పట v. a. See చలము.
 చలకశ్రము * n. s. See చలదగ్ధము.
 జలశరీంచుట v. n. To shudder or shiver.
 జలశయి * A waterfowl, a swan.
 చలపాని n. s. A spiteful wretch : an ill-tempered man. చలపాదితనము n. s. Spite grudge crossness.
 జలపాంయ * A water drinker.
 చలపారిన Exasperated. (From చలము and పారుట.)
 చలపోరుట v. n. To wreak a grudge, to fight inveterately from చలము and పోరుట. q. v.
 జలపోషణము Gilding with gold leaf.
 జలవాహకుపోవుట To go to make water : or to go to the privy.
 చలమ See చెలుమ.
 చలమరి Passionate, irritable.
 చలము n. s. Inveteracy, spitefulness, malice, ill-will. Vice, obstinacy. Rudeness, roughness, overbearing, fury, determination. (same as రోషము.) చలమునాధించుట To affirm obstinately.
 చలపట్టుట To be firmly resolved, or determined. చలకట్టి చెప్పట. To say it through spite.
 యదిచలమోషలమో a proverb. Did you do this with an object or thro' mere vice? same as హటము or మోడి : some imagine wrongly this to be from ధలము.*
 జలపాంత్రము * An artificial fountain or jet.
 జలరాగము * A ruby of imperfect water supposed to be unlucky. See on రక్తవిండు.
 చలవ n. s. Coolness, blandness, cold; any thing of a cooling or refreshing nature; beneficence, liberality, benignity. Bleaching, a bleaching green. Clothes newly washed. చలవలుగమ్మిన వి. The chill came over him. i. e. he is deadly cold : or in the extremity of death. Sometimes the word is used for ప్రభావము blessing, virility, potency.
 చలవ adj. Cold, cooling, comfortable, bleached,

white. చలవతందిలి n. s. Lit. a canopy, (కలువ, OG.) or triumphal arch, an ornamented booth for an idol. చలవమిరియాలు Cubebs, long-pepper, or Java pepper : lit. cooling pepper. చలవ చప్పరకోళ్లముంచము a comfortable bed decked out with a coverlet, tilt and pillars.
 చలవజోతి A poetical word for the moon. OG.
 చలవరాయి White marble. Alabaster.
 చలవాది n. s. An undertaker's messenger; who carries about the news of a death. A beadle, or javelin bearer who attend the *Pedda Shetti* or mayor. These attend when the (Banijgar) shopkeepers perform any procession.
 జలసూత్రము * n. s. A *jet d' eau* or artificial fountain.
 జలాధార * A stream of water. KUR. 4. 295.
 ధవాలన అనగా, మిక్కిలిశీంద్రుగాను. OG.
 జలాశయము * A lake, a watry spot.
 చలి n. s. Cold, coolness, chill. Fright, alarm. చలి జ్వరము cold and fever i. e. Ague. నాకుచలిపట్టింది I have caught cold.
 చలి adj. Cold, cool. చలికూడు cold food, breakfast. చలియిసుక Camphor. Vasu. 2. 36.
 చలించుట v. n. To shake or move, to hesitate.
 చలింపించుట v. a. To shake, or make it totter.
 చలిగరవు A soil composed of marl or sand covering black earth.
 చలిచీమ n. s. A black ant.
 చలితము * adj. Shaking, trembling. Gone, departed.
 చలిది or చడ్డి, Breakfast. Lit: cold food: being the rice left from supper.
 చలిపందిలి A place where passers by are supplied with water to drink.
 చలిపండ్లు The teeth being set on edge. A. 4. 151. which the note says. జువ్వనవులును తిన్నందుకల్ల తీసుక పొయ్యెనాటికండ్లు.
 జలిపించుట, or, రుణి— v. a. To brandish, wield or wave.
 చలిబిండి n. s. The name of a certain plant.
 చలిమల The Hill of snow : i. e. హిమాచలము. OG.
 చలిమిడి n. s. A sweet cake used in offerings to the deity : made of rice flour and sugar.
 చలిమిరి adj. Cold, coolness. Also, (ముట్ల) a lump, a cake. G. 1. 114. Digitized by Google

చలియించుట v. n. Vide చలించుట under చలము.

చలివాళుట v. To sooth, to warm, comfort.

చలివేందల or, చలివేంద్ర, n. s. A halting place for travellers, where they are supplied gratis with milk and whey.

జఱుకు Tremulousness, Timidity. Alarm. The gleam of the eye. జఱుకుచూపులు her glancing eyes. Vasu 4. 17. జఱుకువారిన.

చఱుక్కని (anucar) Slapdash, at once.

జలుగు A species of Salmon fish. Odoe Scizena lineata. A sort of tree, called Æschynomene Sesban. Rox. 3. 333. and 337. The species మంచిజలుగు Æschyn. procumbens.

జలువుట See శలువుట. పూపిరిజలవుడు I cannot draw my breath.

జలుబు n. s. A cold, or catarrh.

జలుబు adj. Cold, watry, unwholesome.

జలుబుచేయుట v. n. To take or catch cold.

చలువ n. s. Coolness. vide చలవ.

చలువడి Coolness, frigid air.

జలూక * n. s. A leech.

జలేరి n. s. The trench part or పాణవట్టము, of a lingam image.

ఫలొక్తి * n. s. A double entendre. See on ప్రోవ.

జల్లారి i. e. జలదారి A drain or gutter.

జల్లరించు See జలజరించుట.

చల్లి n. s. Vide చలిది.

జల్పనము * Prate, babble. జల్పవాది a babbler. A. 6. 89. a ready speaker. మాటకారి.

చల్ల n. s. Curds beaten with water, butter milk. చల్లకైవచ్చి ముంతదాచంగనేల, చల్లకుపోయిముంతదాచడమేమి “why make secrets of nothing?” “why try to conceal our real wishes” why do you beat about the bush? or, why mince the matter? చల్లచుక్క a mark made in the forehead with buttermilk on festive occasions. చల్లమ్ముమోవి a juicy lip.

చల్ల The plant called Asparagus Racemosus. Heyne. Tracts, p. 129. See చెల్ల.

చల్ల or చల్లని adj. Cool, cold. Benign, merciful, healing. Comfortable.

జల్ల n. s. A manger. A long, narrow basket built on a dray. (See దొల్ల) A fish; the river mullet: one kind is the ఆకుజల్ల.

చల్లంగ Coldly, coolly, easily. చల్లంగాబ్రతుకు Long life to you!

చల్లకము n. s. Watering, irrigation.

చల్లకడి n. s. Flummery: buttermilk mingled with మెంతి or fenugreek.

చల్లకవ్వము n. s. A churnstaff: The bird called king's fisher: also a name for the insect called గొల్లభామశురుగు mantis precatória.

చల్లగడ్డ n. s. The linear leaved asparagus. (asparagus sarmentosus, Willden.) Hamsa. 4. 12. Ainslie. II. 409. Rox. 2. 151. శతమూలి, బహుశుతా. SC. It grows like truffles under the ground and has many bulbs.

చల్లగా adv. Easily, gently, well, safely, comfortably: in good health, softly, deliberately. కన్నులుచల్లగాచూచుట To look or regard with satisfaction. చల్లగామాట్లాడుట. to speak coolly. మీదొరతనముచల్లగావుండవలె God bless your highness! long life to you? వానిచెయ్యిచల్లగావుండవలె Blessed be his healing hand.

చల్లచీమ A black ant, so called because it is “benign ormerciful” in not stinging as the red ant does.

చల్లటి adj. Cool. Convex. చల్లటివిల్ల a convex plate of glass, as distinguished from అడ్లవువిల్ల, a pane.

జల్లడము, చల్లడము or చల్లడము n. s. Tight drawers or breeches: trowsers, which reach as far as the middle of the thigh. The loose skirt end of the waist band that hangs in front: See note on ఇజారు.

చల్లదనము or చల్లన. n. s. Coolness, coldness.

ఝల్లన (Anuk) At once. BD. 5. 1004. జల్లనబాసె. =అట్టెవిడిచినాడు.

చల్లని or చల్ల adj. Cool, refreshing, benign, gracious, cheering, comforting, bland, mild. తె|| అందరికినన్నికలనానందమిచ్చి, చల్లనేయగ. IIa 1. 79. with her graces she charmed them all, cheering refreshing their hearts. T. 2. 38. కన్నులచల్లచేనే it cheered his eyes, she delighted his sight. చల్లనిచెయ్యిగలవైద్యుడు a physician with a benign hand. i. e. a fortunate skilful surgeon. చల్లనిశ్రుభువు an easy master.

చల్లనీరుకనెతి A sort of fish. Russell's Fishes. No. 104. A species of sparus.

ఝల్లని (anuk) Jarring. Thrillingly. See ఝల్లనుట.

జల్లనుట or ఝల్లునునుట v. n. To shudder, twitter, To thrill, tingle and glow all over or to feel a pang or a jar with terror, &c. or a shudder. ఆమె హృదయముఝల్లునున్నది her heart shuddered,

twittered, or jarred : was appalled. రుల్లుపని a pitapat, "a-pit-a pat-ation" రుల్లన Thrillingly, like an electric shock.

చల్ల పడిదెము, చల్లరళము n. s. Flummery? A mess of grain and milk.

చల్లపిల్లిగడ్డ See చల్లగడ్డ.

చల్లముద్ద See చల్లకవ్వము.

చల్లరాడు n. s. The post (తరికంబము) round which the string passes, which works the churning stick.

రుల్లరి * Cymbals.

చల్లరించుట See చల్లార్చుట.

చల్లావుట v. n. To grow cool, or calm, to be allayed, restrained, or pacified; to be extinguished.

చల్లార్చుట v. a. To cool, or calm, to allay, restrain, or pacify, to extinguish.

జల్లి n. s. Shivers, stuff, small bits. ముత్తైళ్ళుజల్లి powdered pearls: incoherent talk దొంతరజల్లి బొంత a patchwork: a farrago of nonsense.

జల్లి గావుండే Hirsute, as a branching root.

జల్లి n. s. A whisk made of the tail of the cow of Tartary: that animal itself. జల్లులు Tassels. జల్లులు, అనగా కుచ్చులు tassels worn at the elbow, and at the knee, by warriors: or on the horns of cattle.

జల్లి adj. Separated, shivered, broken, incoherent. జల్లి వేళ్లు the side roots. జల్లి నీడ a broken shade as that of leaves. జల్లి తోక a bushy tail like that of a horse. జల్లిము త్రియములు Seed pearl. G. 3. 132.

జల్లించుట v. a. To sift.

జల్లిపాల్ల n. s. Babble, incoherent jabber.

చల్లు అనగా వెడ, తడిగలవి త్తనము. OG.

జల్లు plu. జళ్లు. n. s. A shower, mizzle, small rain, sleet, drift, sprinkling See జళ్లు.

జల్లుజల్లుపని (Trembling) violently. Deeply (shuddering) గుండెలుజల్లుజల్లుపని his blood ran cold.

చల్లుట v. a. To throw away, pour out, moisten or sprinkle. చల్లుకొనుట to water or irrigate, to sow. Also (metaphorically,) of a smile spreading over the face. కూటిలో మన్నుచల్లడము or దుమ్ము చల్లడము to take away his bread. To ruin him. యింటిమాదనిప్పులుజల్లిరి to scatter fire. మొక్క చల్లుట to transplant corn. తోటకు నీళ్లుచల్లి నారు

they pumped water into the garden ధూళిజల్లి sprinkling dust.

చల్లుట To slacken (as the wind.)

జల్లుపాట్ల (anuk.) Tattle, gabble, jabber.

చల్లుపోరాడట To fling water or dust at each other. R. I. 211. 186.

జల్లుమనుట, రుల్లుమనుట v. n. See జల్లునుట.

జల్లులార Dishevelled. G. 8. 75.

జల్లెడ n. s. A wicker sieve (from జల్లు to sprinkle) The skirt of a dress. జల్లెడలాగు అయిపోయింది it leaks much.

జవశుప్పము * జపాశుప్పము * The shoeflower, or Hibiscus Rosa Sinensis. Rox. 3. 194. లోడ్ర శుప్పము. SC.

జవము * n. s. Speed, swiftness, velocity, potency as of a medicine. మనోజవంబున with the speed of thought.

చవక n. s. Brackishness. or, (చవుక) adj. Cheap.

జవకట్టినీట A reeded or inlaid stool.

జవకట్టుట v. a. To set or frame.

చవచవ Bluishly, lividly. [ing.

జవజవ Tremulously, Violently (trembling or shak-

జవట or జవర n. s. A net-like substance, which surrounds the palmyra tree. Fibres, reticulation at those parts whence the branches expand.

చవట బెల్లగువ్వ The small dove called Columba Cambayensis. Jerdon, Catal. No. 293.

చవడు or చాడు (Infl. చవటి) Fuller's earth, which is used in bleaching cloth. చవటకడియలు a salt-marsh. చవటిపుప్ప Earth-salt: Salt that exudes from the soil.

జవనము * Swiftness.

జవనిక * A screen.

జవవీయ్యము A certain grain.

జవర The fibres, in a palmyra tree: See జవట.

జవర గా Straightway, quickly. DRB. 428.

జవరత్తనము or, జవరన, Straightness: smoothness.

జవరాలు n. s. A damsel, a young woman.

జవరుట v. a. To sweep. జాటితో జవరి నారు they thrashed him. To apply or put on (medicine &c.) Ila. 2. 7.

చవలము n. s. The fraction one eighth (of a pago-

ఉ. &c. ciphered X82. This is about one shilling.

ఫవలము See చవలము. [shop.

జవలి (K.) and జవలి cloth. జవలితండ్రి a clothier's

జవాది n. s. Civet: a paste like pomatum. See శు

శుక్ర—కరజవాజి. Stick civet, that is found

adhering to twigs. శంకుమదము.

జవాదిపిల్లి The female civet cat.

చవి n. s. Taste, sweetness. చవికానిమాటలు un-

pleasing words. చవిమరణ touched with her

loveliness or sweetness.

చవి Sweet, pleasant.

చవిక or చవికె or చవిరె n. s. A closet, cabinet,

bower, or chamber. An arbour. Usually, a hut

or open room, supported by a pillar in the centre.

చవికేటి adj. Elastic, springy. From చౌకుట q. v.

చవిగొనుట To taste.

చవితి, or, చౌతి. The fourth day of the moon's age.

చవితి n. s. (i. e. శివత్ని) A fellow-wife, when a

man has two. శవితపోరు bitter quarrels; as

between fellow wives. చవితితల్లి n. s. A step

mother చవితితమ్మడు a step brother.

చవితె See చవితె.

జవిల్లి (K.) Cloth. Haberdashery. జవిలితండ్రి A ha-

berdasher's shop. జవిలివాడు A haberdasher.

చవితె n. s. Four dubs, or coins, of the the value of

twenty cash each. Four చవిలేలు equal one

టంకము.

చవితెపోయిన Lean, thin, as an infant.

చవు See చౌ.

జవుకుట To wobble, be loose, as a stake, or be-

come soft, as a boil. To rot. జవికిన Loosened.

Rotten. [he with joyful speed.

జవుడు * (జవః) He who is swift. ఉత్సాహజవుడు

జవురుట See చౌ—

చవ్వము * The wood of the long pepper plant.

Piper Chaba. Rox. 1. 156.

చవ్వ adv. Insipid. [midriff?]

జవ్వ n. s. A youth, a young girl. (Also, the

జవ్వనము n. s. Youth, juvenility. (యాచనము *).

జవ్వని n. s. A dāmsel, a maiden.

జవానిపిల్లి A civet cat. కరజవాజి See ది.

జవానిజవంతెలు The name of a sort of grain.

జవానిడుట v. n. To shake, waver, as a slender

waist. To struggle, toss about, writhe. Swa. 4. 7.

జవాని Musk. See జవాని.

జవ్వ The hair of a horse's tail. Horsehair. సుర్రశు

శోక వెంట్రుకలు. OG.

జవ్వ n. s. Beauty, bloom.

ఝంకము * n. s. A fish. [glass, or cup.

ఝంకము * A drinking vessel, a goblet, a wine

ఝంకము * Cupid, whose emblem (ఝంకము) is

the fish. = మత్స్యఝంకము.

ఝంకము Hesitation. ఝంకము లేని Unreservedly,

without hesitation. [fice.

ఝంకము * n. s. A chalice, or cup used in sacri-

జన్ముగా, ఝన్ముగా Finely, nobly?

జఝించుట * అన గాతినట, భజించుట. DRU. 62.

రఝించుమనువారు రఝణవారు ఝనులు, జఝించుమను

వారు శఝియ ఝులనియె.

ఝంకము * n. s. The eye.

ఝంక శ్రవణము * n. s. "Eye-eared." epithet of a

snake, because his eyes are deemed to be his

ears also.

చా, ఛా, జా, ఝా.

చా A contraction for చావ the Root in A of చ

చ్చుట die. చాగలదు he can die. చాకుండలన

గా, చచ్చిపోకుండా. M. 4. 3. 114. చాబాడుచుట

to stab to death.

చా, ఛా, జా, ఝా * Fie, out upon him! Ha!

Avaunt! keep off! I dare you! ఛాడున్న. Be-

gone you brute.

ఝాంకరణము, ఝాంకృతి * The clang, or whiz-

zing sound of the bowstring.

జాంకలము * n. s. A wild, jungle, or wilderness,

a forest spot, a landscape. నిజకలదేశము. D.

adj. Rural, wild, picturesque, jungly. జాంకలా

మిషము * (from ఆమిషము flesh.) Venison,

game, wild animals, as pigs &c.

జాంకలికుడు * n. s. A snake-catcher.

చాంకుభా, చాంకురే (Mahratta) Huzza! hurra!

BD. 1. 897. 2. 324.

జాంఘికుడు n. s. A courier, an express. హూర్దాచా. D.

చాంచల్యము * n. s. Agitation, mutability (from

చంచలము) కాలచాంచల్యమువల్ల by the lapse of

time: as the world is so transitory, or fleeting.

చాండాలము * adj. Base, vile. Outcast, lowborn:

villainous, savage, brutal. n. s. Prank, brutality,

beastliness, nasty tricks. A filthy mess, also

called అంకచాందాలము: because అంకమ్మ is pariar (చందాలి) goddess to whom bloody sacrifices are offered.

జాండ్ర See జేండ్ర.

ఛాండసీ * Free, subject to no rule, sacred: as the style of some ancient books (See అంకము and ఛండము) which being inspired, the broken metres cannot be corrected according to prosody.

ఛాండసీము Silliness, the stupidity of a mere book-worm, simplicity, awkwardness: (See చాండసీము and వైదికము) That part of an almanac which lays down the (వైదికము) diurnal rites: like red letter days.

ఛాండసీసు * A Textualist, a ritualist: a mere silly book-worm: a monk.

చాండ్రమానము * Lunar, as చాండ్ర మానసంవత్సరము a lunar year.

చాండ్రాయణము * A religious or expiatory observance regulated by the moon's age, diminishing the daily consumption of food every day, by one mouthful, for the dark half of the month and increasing it in like manner, during the light half-expiatory ceremonies performed by the whole city or kingdom, in atonement for some heinous sin, the consequences of which affect the people. (Hodgson's account of the law of Nepaul, in Journ. of. Roy. As. Soc. 1. 259.)

చాంచేయము * The bud of the చంపకము q. v.

జాంబూనదము * Gold: so called because found in జంబూనది a river flowing from Mount Sumneru; the Indian Pactolus. W.

చాకచక్యము * n. s. Gleam, glimmer, flash, shimmer a sparkle. A ready wit, a flash of wit.

చాకట్లు Error for చే—

చాకల adj. Appertaining to the washerman's caste. చాకలవాడు a washerman. చాకలత, చాకలది n. s. A female of that caste.

చాకలవాణిశునము n. s. A snail.

చాకి adj. Of or belonging to the washerman's caste. చాకిరేవు The place by the water side where clothes are washed.

చాకిలు adv. Under the armpit. Holding it or bearing it under his arm or in his bosom. Also కొడుకుజాకిలునిపకొని placing her child upon her hip. BD. 3. 560. Charitr. 4 line 1997.

చాకిబాన n. s. A washerman's kettle. The name of a bird. A certain romping game.

జాకుండ i. e. చావకుండ Lest he should die. See చచ్చుట. A. 3. 22.

చాకురాసి A tree called శత్రూరము. Q. మయూరశిఖి. SC.

జాగ (H.) Situation, place. అనగా ఇమ్మ. OG.

ఛాగము * n. s. A goat.

జాగంట See జే—

చాగకాడు n. s. (త్యాగి, *) A liberal man.

చాగగడ్డ, చాగచెట్టు, చాగడమ్మ The plant called Sansevieria Zeylanica or, Ceylon hemp. Ainal. 2. 192. Rox. 2. 161. notices a species "Ishama coda nar" which must be intended for విషమచాగనార Vishama-çāga-nara.

చాగము (i. e. త్యాగము *) Liberality, bountifulness. A. 4. 252. M. 4. 1. 62. M. 14. 2. 71. ఈది. OG.

జాగరము, జాగరణము, or జాగారము n. s. A vigil or wake: sitting up all night, a custom at the Sivaratri feast: waking, watching, watchfulness. BD. 4. 1412. Vipra. 1. 75. Kalah. 2. 134. Vasu. 4. 121. L. 1. 363. జాగరగట్ట While awake. H. D. 2. 1941. జాగరము the name of a piece, or man, at backgammon. G. X. 88.

చాగరలాడుట v. a. అనగా చాచుట. OG.

జాగరించుట, జాగరిల్లుట v. n. To wake, watch, sit up all night.

జాగరూకత * Heedfulness, waking, watching.

జాగరూకుడు He who is wakeful, or careful.

ఛాగలకము * A goat. [ము.

జాగారము or జాగరణము n. s. A vigil. See జాగర జాగలకము or, జాగలుట To fall on his face, to prostrate himself in worship.

జాగలము n. s. A beagle or sort of dog for hog hunting. కుక్క. D.

జాగు plu. జాగులు Delay: hesitation: idleness: wantonness. వెడజాగులు పెట్టుట to trifle, or idle. జాగునుట to be idle. See వూనుట.

చాగుట v. n. To fall prostrate: to lie flat, be stretched or extended; to extend or stretch: to be set or arranged as pearls on a thread. చాగ్రమొక్కుట to worship prostrate. See సాగుట.

చాగుడి, or చ కారగుడి A phrase for చీ fie! for shame! which word (chhee) is formed of చా ch, and గుడి: that is i.

చాగుబడి కెలు in H. 4. 305. అనగా వూస.

జాగ్రత * Vigilance, carefulness, caution, activity.

జాగ్రత * Vigilant, careful, cautious, active, ready. జాగ్రత్యావము presence of mind. జాగ్రతస్థలము means A celebrated temple; much venerated. This sense is wrong but is in common use. జాగ్రతగా With speed, with care. జాగ్రతచేయుట To do, make, effect, take care, to be careful, to make ready, to secure, to despatch, to speed, to look after, dispose of, to attend to, look to, forward, tend, oversee, provide, accomplish.

జాఘనము * Low, last. (from జఘనము.)—శ్వజాఘనీ a vile dog, a dog the vilest of things. Laws of Menu. X. 108. [OG.

చాచి n. s. A childish word for the breast. ప్రసము. చాచుట See సాచుట.

జాజాలపాత్రి. A marriage palankeen. OG. but జేజేల "of gods" is probably intended. See జేజే. **జాజి** * A nutmeg.

జాజి * n. s. The great flowering jasmine. This does not flower in spring : as is remarked in the Sunanda Parin 4. 22. తే || జాజియొక్క తి గాని శి కలకును ముద్రింపఁజేసినదే సెప్పెను కనుక మెల్ల విరహానియె కాని ధరణియై విధి జనులు ప్రసంతనములొందఁజేసెనంతవేళ ||.

జాజికాయ A nutmeg. జాజికాయపెట్టె a spice box : which is often used as ark for meal. జాజికాయశులక, or జాజికాయచెట్టు, or జాజిచెట్టు the name used for deal wood. ఏరుజాజి a plant called అన్నజాన్వలా. Q.

జాజిశుక్తిరి n. s. Mace or జాజిశుక్తిప్రస్.

జాజు Redness. Red chalk, red colour made of lac. P. 3. 266. కానిరంగు, జేసురున్ను. D.

చాచుట v. a. (causal of చాచుట) To stretch out, extend. కాళ్లు చాచుట To stretch the legs.

జ్ఞాజ్వల్యమానము * Flaming, in flames. మండుతూవుండే.

రుఘాటము * రుఘాటకము * n. s. An arbour, a bower; a place overgrown with creepers; a wood, a thicket. Also an assemblage or congregation. A. 4. 23. T. 5. 20. పొడ, అడవియున్ను, శిమూహమున్ను. D.

జాటి, రుఘాటి * A whip, a scourge. చాటించుట v. a. To proclaim, to publish, advertise, notify, shewforth, make known, declare, warn, threaten, foretel, denounce.

చాటింపుట n. s. Proclamation, advertisement. రుఘాటు A shuffle in dancing. H. 1. 240.

చాటు * adj. Witty, pleasant, jocular. చాటువ్యాసము Ramlbling talk. చాటువద్యములు or చాటుధారవద్యములు Stray verses : a current epigram, a stanza, a song or ballad. Small poetry, fugitive verses, couplets, a quatrain, a fancy, a short composition.

చాటు adj. Secret, hidden : watched, guarded. తల్లిచాటుపిల్ల a child under its mother's care.

చాటు n. s. Shelter, covering, a screen, or shade, a nook, any thing concealing another, or preventing view. తల్లిచాటున in her mother's charge. నేను చాటుగా నిలిచి నిలిచి I stood behind. చాటుచేయుట to use as a screen. చెట్టుచాటున behind the tree. చాటునవుండే Hidden, screened, unknown. పెట్టెచాటున పొడికించి I found it behind the box. ఆకొండచాటు అయింది that hill intercepts the view. చాటుగా వుంచుట to confine in private. చెట్టుచాటుగా నున్నది the tree is a screen : (i. e. comes between so that we cannot see.)

చాటుట v. a. To warn, threaten, declare, to tell even in secret. To proclaim, publish. To confess, betray, evince. ప్రకాశింపజేయుట — చాటుడుగాన let it be proclaimed.

చాటుధారవద్యము * A song చాటుధారకావ్యములు * Couplets, detached poems, current epigrams. more correctly — చా —.

చాటుశ్రు, చాటుప్ర adj. Like, Like to. M. XI. 2. 65.

చాటుచూటుముని A suspected person: a skulker.

చాటువ or **సాటువ** n. s. Comparison, = పోలిక. i. e. దృష్టాంతము.

చాటువు n. s. Pleasing or grateful discourse.

జాశె, అనగాచబుకు, A whip. OG.

చాటువు Like to, resembling : See చాటుశ్రు.

జాడ n. s. Mark, trace, sign, track. అడుగులజాడ The marks of footsteps ; వీనిచూస్తే తండ్రిజాడగావున్నాడు He resembles his father : there is a likeness to him. ఆజాడవిద్యను he will not leave off those practices : or, that course of conduct. జాడలుకట్టుట, or, జాడలువిచారించుట to trace out. జాడగాచూపించుట To betray, evince. To shew in a mysterious manner. జాడగాచూ

జ్యోతిషాభిషేక గామాపించుట To give a hint. జాడ గావోవుట To slink away. To steal off, go away mysteriously.

జానీ A jar. బంగారుజానీ a golden vase.

జాపించుట, ఝాపించుట v. n. To rinse about in water. To toss, whisk, flap about, fling, clean from mud. To stretch out, the arm or leg. To twit, abuse or reprove. చాలుచుట. OG.

జోడు n. s. Unripe Zonna. (See జోన్న) the tender stalk of the great millet. పుండనిస్తే పండుతుంది, పీకేనే జోడు Let it grow and it will fruit : pull it up and it is nipt.

చాచు or చాచ్చు and చాట్టు n. s. Style, air. A way or manner, similitude. చాచ్చున Like as, such as. చ || విశిరుహాశీత్రలగ్నజలబిందువు చాట్టున Like a raindrop in a lily leaf. M. 12. 6. 202.

జోడ్యము * n. s. Disease, sickness, infirmity. Coldness, apathy. Folly, stupidity, dulness. బుద్ధి జోడ్యము inadvertency.

జోణ n. s. A wit, genius. A clever woman. A rogue, a wag. A minx, flirt, jilt, a cunning, baggage. [arch.

జోణ adj. Clever, wise. Roguish, artful, shrewd, జోణుడు A genius, a clever man. మృదుజోణుడేని మెచ్చంకవలదే. BD. 4. 1257.

జోణశనము n. s. Artfulness, sagacity, cunning, shrewdness, archness.

చాత Error for చేత "by."

జాతము * Multitude, collection; a kind; sort or species. adj. Born, produced, engendered.

చాతకము * n. s. A kind of cuckoo. వానకోవెల. SC. See చకోరము.

జాతకము * The predetermination, from the horoscope &c. of the fortunes and destinies of an individual throughout life. Also that branch of astrology which teaches the calculation. Molesw. నష్టజాతకములును సంచేవాడు One who can by theory give the data for such a calculation.

జాతకర్తము * The ceremony (like christening) by which a child is introduced into his caste.

జాతర n. s. A merry-making or holiday, the festival of any deity, but chiefly of the village goddess.

జాతవేదుడు * n. s. An epithet of Fire, as being the "source of the Veda."

జాతి * A kind, rank, sort, class, tribe, or caste. the nutmeg tree; birth. జాతులవాండ్లు people of various castes. Pal. 453. జాతివాండ్లు Europeans.—adj. Fine, first rate. జాతికస్తూరి fine musk. జాతిస్ఫటికము fine crystal. జాతివజ్రము a fine diamond. Lavanya. 85. జాతివాడు an European. జాతిది an English woman. plural జాతులవారు.

జాతిశత్రు n. s. Macc. Cinnamon leaf.

జాతివాడుడు n. s. A pretended wizard? a kind of beggar. These folks pretend to be conjurers and beg of none but bramins. జాతివార్లవాండ్లు, నెరవి దైవాండ్లు. D.

జాతివృత్తములు * (See ఉచితజాతి) Uniform metres.

జాతీఫలము * The nutmeg.

జాతీయము * Dialect. Idiom. Local pronunciation. Constitutional effect of a disease. adj. Appertaining to the tribe or caste. Natural.

చాతురి * (See చాతుర్యము) Cleverness: skilfulness. నేర్పు. D.

చాతుర్థిము or చాతుర్థి కజ్విరము * A quartan ague.

చాతుర్మాస్యము * Four months of the year, containing the శరదృతువు and the శరదృతువు. That is, from ఆషాఢసప్తమి until కార్తికసప్తమి, During this period Vishnu is supposed to sleep, and the religious celebrations are much diminished Colloquially, a year, as being "one winter." చాతుర్మాస్యవ్రతము * The period during which religious mendicants desist from roving.

చాతుర్యము * Skill, cleverness.

ఛాత్రుడు * A disciple, a scholar.

చాదస్తము Clownishness, folly, silliness.

చాదస్తి n. s. A simpleton, a dupe.

చాదిక, ఆస గాచాదుక్కు.

ఛాచితము * adj. Covered, concealed.

చాదు n. s. A black colour: made by burning rice: discoloration, darkness of the skin, a black spot placed on the forehead. యెండుచాదు a dark blotch. Vasu. 2. 57. In A. 5 133. కట్టెచాదు is rendered శుష్కముదగ్గమయ్యేటట్లుడు, చుంఝము నిబ్బయిలు దే దేసీరు, కట్టెచాదు అని ఒకటిక. The juice that comes out of a log at one end when the other end is burning.

జాదు adj. Red, reddish. జాదు అస గాదేనురు. D.

చాచుక్క A spot, mark, patch. A blotch.
 చాచుట v. a. To macerate, to triturate in water.
 చాచున్న (See చా) Brute, wretch.
 చాన n. s. A woman. Sometimes used for సాని.
 జాన n. s. Vide జేన a span.
 జానచెట్టు See జేన.
 జానకులు * Natives, Rusticks: countrymen.
 జాను adj. Graceful, bland. జాను తెలుగు Pure or
 sweet Telugu. n. s. Grace, prettiness. చక్కద
 నము, శుష్కదము, సౌందర్యము. D. Appa. Cavi.
 II. జానుకొన్నగా prettily. BD. 5. 1075. జానుగా
 Gracefully.
 జానుగు n. s. An ear of grain.
 జానువు n. s. The knee.
 జానేయుట To kill (i. e. జావ + చేయుట) జానే
 న్న he slew. M. 7. 4. 197.
 చాచు n. s. A mat. A sail: a sheet; any thing flat
 to extend. Vulgar for చేచు chepa a fish. చాచు
 రాయి a flat slab of stone. తాటిచాచు cakes of
 the juice of the ripe palm fruit. చాచున్నము, చా
 చుశ్రాసాదము, or, చాచువంటకము a heap of boil-
 ed rice poured out on a sheet of cloth. చాచుగ
 ట్టు a flat bank. చాచుగట్టుగాచుడ్డారు They all
 fell flat. చాచుకట్టు అనగా, తలుచనియట్టి. OG.
 చాచుము * A bow. చాచు బాణములు A bow and ar-
 rows.
 చాచుగడ్డ, and తెల్ల చాచుగడ్డ The harrier-hawk.
 Jerdon's Catal. No. 25.
 చాచుట్టు A sort of biscuit. చులచని శుద్ధ అట్టు.
 జాశుక్రి The spice called Mace.
 చాచురాయి n. s. A slab of marble.
 చాచువు A killing rate of speed. See చా, i. e.
 చావు Manu. 4. 72.
 చాచులు, అనగా చిక్కులు. D. And see చేచు.
 చాచ్యము * Fickleness, volatility. జిహ్వచాచ్యము
 ము Luxuriousness, or gluttony. Whimsicalness
 of fancy or taste in eating.
 చాచు n. s. Length, extent, a "long cloth" con-
 taining two or more garments.
 చాచుట v. a. To extend.
 జాచ్యము * n. s. Loitering, delay. Inertness. Lan-
 guor. Dawdling.
 జాదివి or జాదిల్లి n. s. The moon. చంద్రుడు Per-
 haps contracted from చెవులిల్లి a hare: thus;
 చెవులిల్లి, hence, చెవిలిల్లి then, చేదిల్లి, and then

జాదిల్లి. The figure seen in the full moon being
 imagined to resemble a hare; whence in San-
 scrit the name శంకుడు.
 జాదివిరాలు Carbuncles, moon stones. (See చంద్ర
 శాంతము).
 జాదిల్లి The moon. చంద్రుడు. OG. 24.
 జాబు n. s. A letter of correspondence. Also a
 post mail or letter bag. జాబు an Express.
 This perhaps is from (H) *jawab*, a reply. It
 does not seem to be a Telugu word.
 జాబాడుచుట, అనగా = చాచుబాడుచుట To pierce
 and slay. BD. 4. 33.
 చాచు n. s. A woman. Parij. 4.18. ఏరుచా శ్రీ. D.
 This demands proof.
 చాచు Appertaining to చాచులు which See.
 చాచుగడ్డ The esculent root called *Shembai* in
 Tamil. *Caladium Nymphaefolium*. Rottler's
 Tamil Dict. Vol. 2 page 378. The root often
 grows to the length and thickness of a man's
 arm. Rox. 3. 405.
 చాచునము, చాచునచాయ, చాచునశు n. s. A light
 complexion, straw colour: vulgarly called
 "bamboo colour." Any dark hue, whether blue
 or black. మక్కచాచునము a dark brown. యెర్ర
 చాచునము bistre.
 చాచురము * A fly brush, or chowri composed of
 the tail of the bos-grunniens.
 చాచులు n. s. plu. The grain called millet *Pani-*
cum శ్యామకములు. D. (miliaceum) one species
 is బొంతచాచులు *panicum frumentaceum*. Roxb.
 I. 304. 309.
 జామాత * A son-in-law or daughter's husband.
 A proverb says జామాతాదశమోక్షహాః son-
 in-law is a Tenth Planet. The nine Planets are
 astrologically powerful to do evil, each in his
 hour, and a son-in-law is as "pestilent a fel-
 low" as a Tenth Planet: like a Comet.
 జాము, రుహము n. s. A watch, or space of time
 equivalent to three English hours. The day
 from sunrise to sunset, and the night until sun-
 rise being reckoned in four quarters, or watch-
 es; the second watch expires at twelve o'clock.
 Hence రెండుజాములు is midday or midnight,
 and రెండుజాములున్నర is 2 p. m. యెనిమిదిజా
 ములు the eight watches: i. e. 24 hours; day
 and night. తెల్లవారిజామున in the morning. The
 plural జాములు is sometimes wrongly called
 జాలు.

చాకుండా, చాకుంకికా * The name of Durga or rather of one of her attendant goddesses.

చాయ A shadow or shade, colour, paint, a view, a light, a side, quarter. Prospect, probability.

ఆచాయు towards that. చాయ గావున్నది it is well, fit, nicely done. నా చేతిచాయ పెళ్ళి go where I point. చాయ వేయుట To dye or colour. యా

చాయు hereabouts. గాలిచాయయిచ్చి the wind becoming fair. ఆ పైరుచాయ గావున్నది the crop is flourishing. వాగుచాయ గా వెళ్ళినాడు he went along the lake. వాగుచాయ తోలుకొని పోయినాడు he drove the cattle down along the stream.

నీచాయలు అట్లా వుండనిమ్ము Have done with your nonsense! HN. 1. 73. Also in 5. 52. కొయ్యచాయ The grain of wood: నిలువుజాయ the straight grain. అడ్డజాయ cross grain. చాయకున్న

bleached pulse. చాయకున్ను fine turmeric.

ఛాయ n. s. A shadow. Explanatory interlineation in Sanscrit plays, where verses in Pracrit or Paisachaca occur. *Molesw.*

జాయ * A wife. చాయడము, See చేయడము under చేయుట. చాయన Near, close, by. Like to. Like as. See చాయ. [To do. చాయని error for చేయని the neg. p|| of చేయుట జాయమాన jāyāmana = కలిగె which is got. నిహే

కతుకజాయమానకటాక్షము Unmerited kindness. చాయు Towards. ఆయింటిచాయుపోయెను. he went towards the house. plur. infl. of చాయ n. s.

ఛాయాచోరకవి * A plagiarist. జాయాజీవుడు * One who "lives by his wife;" an actor, dancer, or tumbler.

చాయుట A wrong spelling in vulgar use for చేయుట To do. చార, or చారిత్ర n. s. A line, a streak, a vein in stone. చారలవీర a striped petticoat. చారలగాడు, or చార్లి గాడు Jerdon's Catal. No. 138. The Indian black and white wagtail. Motacilla Madraspatensis.

జార See చేర; thus చారడము error for చేరడము, and చేరెడు, చారెడు. జార See జారస్త్రీ. భిచారి.

చార The tree called రాజాడనము or Butca frondosa. Rox. 3. 244.

చారకండు An esculent and medical root, described as sweet, cooling and diuretick.

చారణకన్య * A dancing girl: an actress. Vasu. 4. 136.

చారణుడు * A dancer, an actor. జారత్వము * Incontinence, adultery.

జారభవుడు * అనగావిటుడు. జారని A sort of horse. (H?) G. 3. 134.

చారశుక్లము n. s. or — The pulp or inside of a sort of small filberts (See శుక్లము) and చారకండు.

చారమక్రియ * The last of acts, i. e. death. చారమామిడి See చారకండు.

జారస్త్రీ, అనగావ్యభిచారి. ఝారి or జారి or జారి చెంబు n. s. A vessel with a spout; like a teapot: ఝార్లంకి. OG.

చారిత్ర n. s. A line or streak. See చార. జారిణి * అనగావ్యభిచారి.

చారిత్రము * n. s. Tale, legend. చారు * Beautiful, charming. చారు Error for చేరు, a sort of soup.

జారుజీరులు n. s. A certain childish game. జారుట v. n. To slide or slip, to creep, to trip or stumble: (a knot) to slip, open, or become loose. To drop or gush out as water; to flee. Flowing, as dishevelled locks. జారు వెటుకలిగినది The blow grazed his head." To slope, to slant, as జారు కొన్ను her slanting tire. ఇంజజారిపోయినాడు he crept under it. జారుముడి a sliding knot: a knot with bows as distinguished from పీటుముడి.

చారుడు * A spy, a secret agent, or emissary. జారుడు * అనగావిటుడు.

చారుతరము * More lovely. చారుతరములు charms, beauties.

చారులు adj. Beautiful, elegant. చార్లము A newfangled phrase for శౌభ్యము. చార్లగాడు and అత్తిచిచార్ల గాడు A species of bird. The Magpie robin. Jerdon, Catal. No. 101—and No 138 Motacilla Madraspatensis.

చార్యుడు n. s. An atheist, sceptic, seceder from the Hindu creed: చార్యకమలము Scepticism. దేవునితోడనేల చార్యక మొనర్చితి కాలా. 3. 193. Why did I act as a freethinker and question the god. "The Charvaca philosophy is complete materialism, founded on the atomical doctrines such as Epicurus taught. W. See Madras Journal, VIII. 230. Like the Sadducees they de-

nied the existence of spirits. See Asiatic Journal 1824, page 23. It is also wrongly used for చా గావ్యము altercation.

చాల adv. Much, abundantly. See చాలా.

చాల See చాలా.

జాల Ascertain trace.

జాలము n. s. Delay, loitering, pretext. జాలముచేయుట v. a. To shuffle off, or delay.

జాలము * or జాలకము * n. s. A multitude, an assemblage. A net. తీర్థజాలము a confluence of waters. Also "a window, a lattice, a loop or eyelet hole." BD. 4. 1525. A bud, an unblown flower.

జాలకర్ర or పాకర్ర n. s. Open work or tracery in marble, admitting light through the interstices. స్త్రీ సారదిచేసిన పాలకున్నంత్రువుడై జానువాబంగారజాలకర్రలను. "The bars across the windows (or—the openwork, or tracery.) being made of fine gold." Nija Linga Chikkaya, verse 48. Thus also, చుట్టుజాలకర్రలు స్రాబకు చేయించి. Pal: p. 64.

జాలకల్లి, ఊపల్లి, or—పల్లిక. పల్లిక, అనగా బాగా లుట్ట. OG. A tray for betel leaf: Rasica. 1. 39. Pal. 255. Pariz. 2. 24.

జాలి, అనగా జలగడిగేవాడు. OG. జాలివాడు n. s. A fisherman. Raja Sekhara. 2. 117.

జాలరు n. s. Net-work, fringe. జాలరుకన్ను n. s. The mesh (lit: the eye) of a net.

జాలకల్లి See—పల్లి.

జాలివాడు Guards, spearmen? BD. 3. 1016.

చాలా or చాల adv. Enough, very much, plenty, abundance of. To a great length. చాలా దూరము a great distance. చాలాలంచమిట్టించి Many bribes: lit: much bribe.

చాలారినెట్టు n. s. The plant called "Shorea Lacouifera" or హింస్రా: Heyne's Tracts. page 130.

చాలారినాడు n. s. A fisherman. BD. 4. 35.

చాలి n. s. Humility. Humiliation. Any passion as pity, regret, rage, love. విచారము, కోపమున్ను. D. తామసము. OG. జాలి గావుండేకథ an affecting or moving story. జాలివిచారి emotion and eagerness, pining and longing. Or జాలె, the cord that spins a top.

చాలించుట or, చుకొనుట v. a. To cease, to leave off, or quit; to postpone, stop, desist, surcease;

resign, desist from, to adjourn. చారుణ్యము చాలించె he died. lit: ceased from the body: కడచాలించినాను I did not sow: I abstained from sowing corn.

రూపింతుట To clash (as swords) Vipra 4. 68.

జాలించె A sort of earrings. Pal. 341.

జాలికుడు * A fisherman.

జాలి, అనగా చిత్రకారులు వ్రానే వాగర. D.

చాలిపడుట v. n. To feel, be sorry for, regret, be grieved.

చాలిచెట్టుట v. a. To grieve, afflict, pain, annoy!

చాలిము n. s. A veil. జాలము. L. 3. 72.

జాలియము, or జాలెము A purse.

చాలు Enough! The Aor. of చాలుట.

చాలు n. s. Line, row, series, furrow, stripe, track, trace. Flow, stream. Features. తల్లిచాలుపోలిక resemblance to the mother's style of features. యాజాలిన in this manner. శ్రేణి, శరణి, వాడ. A. 5. 122. R. 1. 105. 117. చాలింప i. e. జాలయల. Vasu. 1. 57. in a stream.

జాలు, A stream. నీళ్లుచల్లగా పారడము. D.

జాలుకొనుట v. n. To form in, or be as a line: Vasu. 2. 101. ప్రవహించుట. D.

చాలుట v. n. To suffice, be enough, end, terminate. To be able (the same as "can") To bear, tolerate, endure. చాలును (3d pers. aor.) Enough: it is enough. చాలదు (neg. aor.) It is not enough. అనవాలగు they cannot say. బుద్ధి చాలదునీకుకా.

Dasav. 4. 195. have you not sense enough to perceive that? చాలిచాలకయిచిబరిగించినాడు he committed this out of dire necessity. చాలిచాలవు About enough, more or less than enough.

యాడు చాలిన grown, of full age. యాడు చాలని too young, raw. యెంతచాలియున్నారు how mighty they were! see of what they were capable!

జ్ఞాపకము చాలదు I do not sufficiently remember it. నా ప్రహారము చాలకయిట్లాసంభవించెను through my bad luck it so happened. చాలియున్నాడు he has much influence: he is able, or powerful. యావెలైనాటలు చాలు (these words are enough) I have done with this nonsense! వావులు చాలు Enough of these words about relationship! T. 3. 117. చాలినేనునునురులోవడినెకవంక| జాలిమొకవంక జాలిరక్షురులు. DRK. 74. On our side we were mighty, and so were our foes.

చాలుత n. s. Line, row. Series, succession. Length: the longer measurement as opposed to width. చాలుత గా in a line, one after another, here and there, occasionally.

చాలుతరే! చాలుమరే! Enough! have done! HD. 1. 246. Also huzza, hurra! HN. V. 163.

జాసునా n. s. Fine gold. Probably (like Ophir or Potosi) the name of a place. Thus. జాసునా పనికెడి. Sar. Dw. 2. 96. fine gold of Jalwa, and జాసునాబం గారు Nija. L. C. 48. మేలువ నైభేదము, వ నైభేదము. OG. జాసునా ఆన గాబం గారు. D.

జాత, జాతము, or జాతము, or జాతము A purse, a bag. జాత or జాత the cord used in spinning a top.

జాత చెట్టు, అన గాబుర్రకుచ్చు చెట్టు. [532

జాతలెక A kind of hawk. Swa. 4. 84. HD. 1. జాల్గానుట i. e. జాతుకొనుట.

జాల్గుడు * A fool, a blockhead.

జాల్వ Fine gold. See జాసునా.

జావ A fluid, gruel, porridge, flummery. ఊయ గజి.

జావడము, or శేషు A falcon called the Shahin. Jerdon. Catal. No. 29. గుర్రపుజావడము a mule. గోడిగజావడములు Colts. allies. ఆడగుర్రపుకట్టు. A. 2: 122. 4. 36. HD. 1. 531.

చావడి, or చావడి, G. చావడి. Loc. చావడి. plu. చావడి. A lodge: a post house: a portico or court: a porch: a caravanserai or hall for the use of wayfarers. A hospital. A barrack room. A rest house. యెడల చావడి a cowhouse. సూరకారము చావడి salt-petre works: or a salt manufactory. చావడిమాటలు town-talk: common language: what everybody knows. తలచావడి a gate house or hall.

చావళిము See —డము A falcon.

చావళ్లు Halls. Plur. of చావడి.

జావలి, అన గా దావళి Serge, woollen cloth, అన గా డుబుడుమక్కులవాడు. OG.

చాత n. s. Death. తండ్రిచాతపిల్ల An orphan. చాతపిట్ట The hooting barn-owl. Jerdon, No. 37. చాతపిడ్డ A still born child. చాతదెబ్బ a mortal blow.

చాచము * చాలపిట్ట The blue jay.

జానామ్మి * An epithet of the Ganges as a goddess. A river which uniting with the Bhagirathi

forms the Ganges. Skinner's Excursions 1832. Vol. 2. 42.

చి, చి, జి, యి.

చి An abbreviation for చిన్న. See చికటారి and చికాకు. As an initial it may be dropt thus, చినుడు. may become చనుడు; and చింకలు, ఇంకలు.

జింక n. s. An antelope, a fawn. The male deer. See ఇర్రి and లెకి.

చింకపోయిన Torn, rent. See చిన్నిపోయిన.

చింకరి adj. Ragged.

చింకలు n. s. plu. Small water channels in fields. Empty or pithless grain not quite ripe when reaped: and which therefore sticks to the pods and requires twice thrashing. See also ఇంకలు and ఇసుకులు.

చింకి or చింకరి, చిన్నిపోయిన, చిన్నిపోయిన Worn out (cloth) ragged.

చింకుట, చింకపోయిన See చిన్నిపోయిన.

చింకలిమానిలి గానప్పిన Woven "confusedly" Sar. Pad. 1. 16.

చింకు See చెంకులు.

చింకుడు Petty, trifling; for చుంకడి. (Nellore dialect.)

చింకులు The skirt, or end of a vest.

చించ * n. s. The tamarind tree,

చించుట v. a. To tear, rend, or tear with the nails.

చించుకొనుట v. a. the same. also to be disgusted or annoyed. (a low word.) యేరుచించుకొని నాధామిలోకి పారి నది the river broke into my field. ఏలగొంతుచించుకొంటూవు why split your throat with roaring?

చింత with డ See ి—

చింత * Reflection, thought, wish, musing consideration, care, sorrow, pity, recollection, grief.

చింతలేదు Never mind, no matter.

చింత adj. Of or belonging to the tamarind. అచింత తళండు a tamarind. చింతచెట్టు a tamarind tree.

చింతకాయ a green tamarind: also (in cant, for చింత *) care, regard: తులిచింత A plant called Oxalis corniculata. Heyne. a small acid plant used in medicine and for pickling, the ప్లేషుచింతచెట్టు is a separate species.

చింతకుడు * He who thinks or ponders.

వింతన* Reiteration : thus, వింతనచెప్పుట To reiterate. వింతనలు plural, Investigations, enquiries.

వింతనము* Thought, reflection, study of a book. Reiteration.

వింతనాగు A venomous species of serpent (coluber Naga ; Russell.) so named because the marks on the back resemble a tamarind flower.

వింతశుచ్చలు A certain kind of grain. H. 4. 156.

వంతాక్రాంతుడై * Grieved, sorrowful, swallowed up with grief.

వంతామణి* n. s. The wishing stone, a fabulous gem or magic ruby : imagined to yield its possessor all that he wishes. The name of a certain pill. It is metaphorically used in the titles of many books, and may there be explained " Key, Analysis, essay, or treatise," thus the ఆంధ్రభాషావంతామణి is A key to the Telugu Language. " The Chintamani" is a work on medicine and answers to " The Master piece." వైద్యవంతామణి A key to Pharmacy.

వంతించుట * To think on, to plan.

వంతిత * Mused on, considered.

వంతిలుట, or—ల్లుట v. n. To muse, sorrow, regret, or consider. To grieve or be afflicted : to reflect, plan.

వంతుచెట్టు A shrub called celastus emarginata. షడ్వవంతు Ce'astrus Montana. Rox. 1.620.621.

వంతుపట్ట A kind of hawk.

వంతువోయుట v. a. (Causal of వంతుట) To spill or shed.

వంతుము A shell, a conch. శంఖము. R. 3. 42. M. 7. 5. 347. UR. 4. 256.

వంతుర n s. A fragment, bit, shattered piece. A shattered health. Ruin, breaking. Dilapidation, ugliness, disagreeableness. చెవులువంతుర షేనెల్లికానినదము the crickets chirped with ear-splitting shrillness. HD. 1. 1745.

వంతుర adj. Ugly. Disagreeable. Ruinous.

వంతురవంతుర చెముట To shatter or shiver. To hack. To spoil, cut to pieces.

వంతురవంతుర or, వంతురవంతుర adv. (Anuk) Pice-meal ; here and there ; in pieces, in shatters. Anir. 3. 92.

వంతురవంతురలుగా adv. Tossed : at random, in confusion : recklessly. Dishevelled, flying loose as hair.

విందియ or విందె n. s. A sprinkle or shedding.

నిలివిందె A sort of cap. G. VIII. 9.

విందు n. s. A dance, hop, jig. విందులుకొట్టుట, or, విందాడుట To dance, or tread a measure. విందుకుర్రు A dance.

విందు n. s. A drop, a bead of sweat.

విందుగచెట్టు A sort of forest tree. Rox. 2. 546. Mimosa Odoratissima?

విందుగా Recklessly, wildly, sorrowfully. విందుగాచేయుట To pester, plague.

విందుగుచ్చు n. s. A sort of wolf.

విందుట v. n. To be spilt, shed or distilled. వెన్నెలలో విందెను నవున్ her smile shed a gleam like moonlight or a moonbeam shedding smile.

విందుట v. a. To be spent, laid out. వ్రయముచేయుట To be shed, broken, spilt.

విందుకరవు A sort of game.

విందువిందు See విందరవిందర Recklessly, sportively, prodigally. విందువిందుగాచేయుట To treat lightly, to make sport of.

విందువిందుగాచేయుట To make sport of.

విందురము Red lead. For నీరూరము.

విందువ n. s. A sort of logwood for dying : imported from Pegu.

విందువిందుగావుండే adj. Dishevelled, flying loose, as hair.

విందె See విందియ.

విందెలుపాము A sort of eel.

వింపి n. s. A rent or tear, a rag, a tatter. పొరకంఠ Ragged, tattered. M. 7. 5. 138.

వింపిరాళ్లు n. s. Gravel, bits of pebbles. An epigram says కల్ల కొళులము త్రైంబాక్కటి కను వైర్పినివింపిరాళ్లుగంఠుండేలా | రనికుండొక్క తెచాలును | రశమీనులుతుడుగురేలరాయనిబాచా||

వింపిరి adj. Curly headed, shock headed, dishevelled : n. s. a crop ; as distinguished from long hair.

జంతు A sort of fish. G. 1. 111.

వింతుట v. a. To tear or rend. See వించుట.

వింబోతు n. s. A he goat HD. 2. 965.

వింబ్బము. * See వింబ్బము.

వికటారి n. s. A dagger. From చి small కటారి a dagger.

వికతాలి A plant called Euonymus Ventilago (yerra chictali) Roxb, 1. 629.

చికపిక adv. Piecemeal, scatteredly, in fragments.

చికమక గావుండే adj. In confusion, disordered,

చికాకు See చికాకు n. s. Disgust, annoyance.

చికాకు తరచుట v. a. To spoil, ruin.

చికాపిక See చికపిక.

చికి adj.-Sharp, Sweet. చికితావిమోవి A sweet lip.

చికిచూపు a piercing eye. D. [cian.

చికిత్స * The medical art. చికిత్సుకుడు * A physi-

చికిలి adj. Bright, bland, smooth, fine, graceful,

trim, pretty, burnished, ground sharp. చికిలి

చూపు a bland glance. చికిలినేయించుట To bur-

nish or set. చికిలిసాన a smooth whetstone.

చికిలించుట v. n. To ogle or leer (likewise to neigh ;

but that is correctly చికిలించుట) కండ్లసిక్కిలించి

giving a glance, or, with flashing eyes.

చికిలింతగడ్డి n. s. Bur grass. Rox. 1. 301.

చికిలిగా, అనగా తారుచూరుగా. OG.

చికింప * n. s. Inclination to do.

చికురము n. s. A tress or small curl, a tire.

చిక్కంటు, or, చిక్కంటె A large comb with only

three or four teeth and often made of iron : also

called చిక్కట్టు and చిక్కోల.

చిక్కణము*adj. Bland, soft, mild, unctuous, emolli-

ent, smooth, polished. P. 3. 73. A. 1. 45.

చిక్కదనము n. s. Thickness.

చిక్కన n. s. Thickness, as of milk or syrup.

చిక్కని adj. Thick as a liquid. Plump. Close press-

ed, as a kiss. చిక్కనిముద్దు పాటిస IIa. 2. 165.

చిక్కని (neg p|| of చిక్కట To be found) not found:

not to be had (as a rarity) : rare.

చిక్కము, or, చిక్కెము n. s. A net. A bag of net

work, a purse, a muzzle of basket work. పొట్టి

చిక్కము a net in which grass is carried, a sack

of network. A net used as a shelf in a house.

చిక్కావిచెట్టు The tree called mimosa concina. Rox.

2. 565.

చిక్కిన Remaining : found See చిక్కట.

చిక్కినది The rest, the remainder.

చిక్కిపోవుట v. n. To become lean.

చిక్కు n. s. Puzzie, perplexity, tangle, intricacy,

confusion, entanglement, difficulty, distress,

trouble. చిక్కులకడకుట To be in distress or dif-

ficulty. చిక్కుల బెట్టుట v. a. To entangle, in-

volve, puzzle. To distress or harras : To pinch

or stint. చిక్కుతీయుట v. a. To disentangle. చి

క్కు గావున్నది It is in trouble, it is puzzling. చి

క్కుబుడ్డి Tangled or dishevelled as hair. చాళచి

క్కిన, అనగా, సెంటుబడ్డ what fell into his

mouth.

చిక్కు adj. Puzzling, perplexed, entangled, intri-

cate, confused, difficult, troublesome, baffled.

చిక్కు జడలు tangled hair. చిక్కుకంపు a rancid

smell (of oil.)

చిక్కుట v. n. or చిక్కుకొనుట v. n. To be found, be

caught, be ensnared. To remain, be left. అతి

నాకుచిక్కింది I have got it. To stop or halt,

remain. వెనకచిక్కుట To lay or remain behind,

retire, fall in the rear. To grow thin or lean.

చిక్కిపోవుట the same. చిక్కినిసొమ్ము గావున్నది

it is unattainable. It cannot be got. It is a rarity.

చిక్కించుకొనుట v. a. The causal. చెయిచిక్కించు

కొనుట To get into one's hands. To get hold

of. వెతలచిక్కు—క్కి, being seized with sorrow.

నైర్యముచిక్కనందున as I dared not do so.

చిక్కుడు n. s. adj. Appertaining to the bean call-

ed Dolichos lablab. చిక్కుడుకాయ the pod of

this plant. Different species of this are called

యెర్రచిక్కుడు, తెల్లచిక్కుడు, గోరుచిక్కుడు, అనకుచి

క్కుడు, ఏనుగుచిక్కుడు, కోడిచిక్కుడు, తొండచిక్కుడు,

ఉలవచిక్కుడు and సొనచిక్కుడు See Roxb. 1. 370.

III. 305. 306. 307. 315. 317.

చిక్కు తాళము n. s. A lock with many wards, and

which, like a patent lock, can only be opened

by those who know it.

చిక్కుతీయుట v. a. To disentangle.

చిక్కుబుడ్డ Entangled.

చిక్కులకడకుట v. n. To get into difficulties.

చిక్కుల బెట్టుట v. a. To involve in difficulties, throw

obstacle in his way.

చిక్కుము See చిక్కము.

చిక్కల n. s. vide చిక్కంటు (K. శిక్ల తిగ).
 చిక్రోడము n. s. A squirrel. ఉచుర. D.
 జగట Stickness, gum, slime, birdlime. జగటాలు a
 cant word used by shopkeepers for grain.
 జగటానె plu. — టాండ్లు Limed twigs, birdlimed
 sticks.
 జగ n. s. Brilliancy. కాంతి. D. T. 4. 200.
 జగి adj. Fine, handsome, bright, nice, pretty.
 జగిదిగి adj. Puzzling, surprizing, strange, strik-
 ing (as beauty).
 జగిమానము n. s. Soundness, జట్టుదల. adj. Sound,
 done in a proper manner. జగిమానమైన.
 చిగిరించుట or, చిగుర్చుట v. n. To sprout out or bud.
 చిగిరించుకొమ్మి n. s. Bur grass: with sharp leaves.
 చిగిరి n. s. Burnished, brilliant, bright. = చికిరి.
 జగిరి adj. Plump, fleshy, rounded.
 జగిద * n. s. Emulation, wish to excel or overcome.
 చిగురాకు A budding leaf.
 చిగురు n. s. plu. చిగుళ్లు or చివుళ్లు A red sprout, or
 shoot: The gums around the teeth. The quick
 or tender red part of the flesh under the nail.
 చిగురు adj. Young, budding, tender, delicate.
 జిగురు, జిగుట n. s. Slime like that of వెండకాయ as
 distinguished from బంక గుమ్, birdlime clay or:
 paste.
 చిగురుగంటె n. s. Birdlime. జిగురుగంటెలు Limed
 twigs to catch birds with. చిగురుచుట See చిగి
 రించుట.
 జిగురువాయి n. s. A large cricket, a large species
 of the insect called చికురాయి.
 చిగురొత్తుట v. n. To bud. చిత్తముచిగురొత్త with a
 melting heart.
 జిఘత్తుడు * n. s. He who is hungry. ఆకలిగొన్న
 వాడు. D.
 జిఘాంతి, or జిఘాతి * Murderous intent.
 జిఘాంతుడు * n. s. The murderous. చంపేవాడు. D.
 చిచ్చ Hush! See చిచ్చి. D.
 చిచ్చక్రమణి * n. s. The mental worship of (చక్ర
 ము) the members of the body.
 చిచ్చర adj. Fiery. నిచ్చలురాలే. T. 5. 141. M. 3.
 7. 138. అగ్నిమయము. D. చిచ్చరకంటి with fiery
 eyed: an epithet of Siva.

చిచ్చి or చిచ్చి n. s. Hush, lullaby, bye bye. A word
 used in lulling babes to sleep.
 చిచ్చు n. s. Flame, fire, ignition. కడుపుచిచ్చు the
 flame in the belly. i. e. hunger.
 చిచ్చుటమ్ము, అనగా ఆగ్నేయాశ్రమము A rocket or
 fire pot used in battle. చిచ్చుబుడ్లు n. s. plu. A
 kind of rocket called flower pots.
 జిజ్ఞాస * Asking, enquiry, search, investigation.
 W. The wish to know, a wish to ascertain or
 enquire. W. Grammar, 150.
 చిటచిట or చిటపాట adv. Crackingly, sulkily. See
 చటచట. n. s. A crackling of burning: sulki-
 ness. చిటచిట or చిటపాట adj. Vexed, irritated
 or annoyed: sharp or cross. చిటచిటమాటలు
 sharp or cross language. చిటచిటమనుట v. n.
 To be vexed, irritated or annoyed. To look
 sulky. To crackle as fire.
 చిటచిటలు Heat, inflammation. చిటచిట్టు n. s. (anuk.)
 దానికిచిటచిట్లాడుతున్నది she has the prickly
 heat: she is feverish, or, is angry.
 చిటపాట adj. Small, delicate. చిటపాటమాటలు tril-
 ling accents. చిటపాటలాడే Excited, in agita-
 tion.
 చిటలుట v. n. To crack, as plaister or paint. To
 split, as a hair. వెంట్రుకలకొనలు చిట్టినవి the
 ends of the hairs are split.
 చిటారము Prettiness. సొంపు, సొగసు, యారము.
 చిటారించుట v. n. To be angry or ముఖముచిట
 రించుట To frown.
 చిటాలమని Suddenly, with a bounce.
 చిటి adj. Little. చిటివేలు the little finger. చిటిలాటి
 a mat made of silky bulrushes. చిటికొత్తులు
 Antlers.
 చిటికన or చిటికెన adj. The little (finger or toe.)
 చిటికాడు A page or attendant.
 చిటికారచెట్టు A certain tree.
 చిటికినబొద్దులు. అనగా పాదకనిష్ఠి కాభరణము. D.
 చిటికె n. s. A snap of the fingers. Burning
 the body with a piece of hot turmeric &c.
 in order to cure particular diseases.
 చిటికెవాడు A pedlar, a hawker of small wares.
 చిటికెలు Castanets.
 చిటికారుకులు A sort of cakes. H. 1. 114.
 చిటిగారచెట్టు A certain tree. H. IV. 9. 12.

చిటి తాళము n. s. A (చిటి) small (తాళము) cymbal. చిటిపాట (anuk) Gently, softly, delicately, mincingly. వానికడుపులో చిటిపాట గావున్నది there was a rumbling sound in his belly.

చిటిపాటి adj. Little, petty, trifling, trivial.

చిటిసుత్యాలు n. s. plu. Very fine white rice.

Literally, little pearls.

చిటివించుట See చిట్టిచుట.

చిటిరెడు Split, separated, broken, as plaister. See చిట్టుట.

చిటిపువలలు A species of grain. See ఉలవలు.

చిటివేలు The little finger.

చిటుకు or చిటుకుపాటుకు (anuk.) Slightly, with a low soft sound, clicking, chirruping: stilly, just audibly, as the sound of the crack of the finger joints; plashing, pattering, or dripping sound. చినుచిటుక్కునుంటేనిద్రలేస్తాడు the (inaudible) sound of an ant will awake him. చినుచిటుక్కునుంటేవిసబడును you might have heard a pin drop.

చిటుకుసాటుకు (anuk) Much, violently.

చిటుక్కున adv. Gently (as a push) pokingly. See Tara. 2. 95.

చిటుపాటి (anuk) Small.

చిటులుట v. n. To crack, as plaister or thick paint on the skin; thus చిటులుకన్నుపొట్టు.

చిట్ట or చక్కక * n. s. A summary or comprehensive treatise, a portion or separate chapter in the Veda. చెప్పచిట్టలు పూర్వోక్తియొక్క కలియి Her loveliness would take volumes to tell; or, it would take whole chapters to narrate her charms. చిట్ట a baby or little one. కంకచిట్ట A sort of bird.

చిట్ట, అన గాచింత, ఆఘోశము. BD. 7. 217; 5. 735 : M. 12. 3 441.

చిట్ట adj. Small. The same as చిట్టి.

చిట్ట ఘోష. A prank or strange act, చిత్రము.

చిట్ట or చిట్టి Small, span long: used in many compounds which see under their roots. e. g. చిట్టిచేసెట్టు See చేసె small, miscellaneous, of odds and ends, what remains over. చిట్టరాసి a heap formed of odds and ends. చిట్టకగులు Little footsteps: those of infants. P. 2. 126.

చిట్ట n. s. The generic name of a class of birds. ఈ ప్రకారము చిట్ట the white bellied or singing Bab-bler: called gulal chashm. See Jerdon's Catalogue No. 95. చిట్టిచిట్ట the smallest Bab-bler. No. 96.—చిట్టాచిట్ట a new species called Agrobates brunnescens: a new species. No. 269. చిట్టజిట్ట the tailor bird: No. 114. లాట్ట కన్నుజిట్ట (the hollow eyed bird) the ash coloured wren Warbler, Prinia Socialis. No. 116.—చెరురుకంకజిట్ట the grass Warbler, or meadow Wren Warbler. A species of Prinia. No. 122. శుద్ధకంకజిట్ట the true Warbler, Sylvia Montana, No. 123. చిన్నకంకజిట్ట Village Warbler, Sylvia Rama. No. 124. ఉయ్యాలజిట్ట. the wag-tail, motacilla variegata. No. 139. చికుజిట్ట the tree pipit: anthus arboreus. No. 141. పొద్దయ్యాలిజిట్ట the great whistler, a species of Lark. No. 189. bis.—మునగజిట్ట the purple honey sucker. No. 224, 232. గుర్రపుమారిజిట్ట the common titlark of India, Anthus agilis? No. 190. వడంబాలజిట్ట the common wood shrike: Tephrodornis Superciliosus. No. 237.

చిట్టా The wagtail (so called in the south): the northern word is కాటుకపిట్ట. The female is called చాళిపిట్ట q. v.

చిట్టంబులంబుట v. a. To handle delicately or touch gently.

చిట్టకంపుతనము Roguishness, wickedness.

చిట్టకము n. s. Roguish prank. కకటము. D. కాన్యజము, మిథ్య, చల్లాటము, ఎకశక్తిము, కోడిగము. Vish P. 1. 131. and 7. 125. A. 2. 70. Swa. 3. 40. Padma. 9. 210. Dasav. 9. 225. R. 4. 157. 162.

చిట్టచివర n. s. The extremity or utmost point, the very end, the very last. See చివర. Here చిట్ట is a mere intensive.

చిట్టటక n. s. A small shelf or ledge, a little (అటుక) cupboard.

చిట్టట్టు adv. Delicately, softly, gently.

చిట్టకివి n. s. A thicket, or brake. An impenetrable thicket, wood, or forest. See అడవి.

చిట్టకగులు. See చిట్ట.

చిట్టకుమికి, అన గా రావణాకృతుము. D. See అమికి.

విద * n. s. or. దివి * The funeral-pile. సా. D.
 జిత్తు * adj. Conquered, bound, mastered, got
 over, (as a hot climate by being inured;) as a
 difficulty. జిత్క్రోధజిత్క్రమాః Lalito. XI. 9.
 free from the impulse of anger and the press
 of difficulties. Ira: *expers* et *lassitudinis nes-*
cius.

జిత్కంబరము * See జిత్కంబరము.

జిత్క See జిత్కము.

జిత్కకొట్టుట v. a. To shiver, burst, to break to
 bits, crack, as almonds.

జిత్కొట్టుట See జిత్కకొట్టుట.

జిత్కచిత్రంబు adj. Damp. యాశ్రమచేకములేకచేత ది
 త్కచిత్రంబు the humidity of the air ren-
 ders this place damp.

జిత్కవదుట v. n. To become familiar. జిత్కర్షణ adj.
 Familiar, accustomed. ఆశ్రమచేకములేకచేత ది
 he is inured to the climate. ఆశ్రమములు దానిజి
 త్కవదుట She became accustomed to these whims.
 See జిత్కము.

జిత్కవదుట v. a. To vanquish, get over, master.
 To give him the victory.

జిత్కవదుట n. s. * "Queller of Neptune:" a title
 of Rama or Hanuman, or Agastya.

జిత్కవదుట A sculptor, a statuary.

దివి * The funeral pile. See దివి.

జిత్కంబుట v. n. To become familiar, (as a climate.)
 To agree (with the constitution.) తిన్న ఆన్నము
 జిత్కంబుట the food did not digest.

జిత్కము or దిత్కము v. n. To burst (as a ripe
 fruit or as a sore:) to break: to be dashed,
 smashed, squashed. To be broken or depress-
 ed (as the nose.) జిత్కమున్ను (snub nosed) To
 be hatched. To burst as milk from the breast.
 To die.

జిత్కంబుట * Free from lusts: chaste: not a
 slave to any passion. జిత్కంబుటయైనాడు he
 has great self command.

దిత్క * n. s. The 14th lunar mansion.

దిత్కము * n. s. The mind or faculty of reasoning:
 the heart; considered as the seat of intellect:
 inclination, will, pleasure. వాదిత్కము (or simply
 దిత్కము) your pleasure! as you please! as
 you may deem proper! In reply to a direction
 or in listening to orders the word దిత్కము is

used as "Sir," "your honour." విత్కము తే
 తను Be so good as to consider this. ప్రవేశించి త్క
 గుండునె Pray acknowledge the receipt of this
 letter. దిత్కమునకు తెచ్చుట. Please to observe
 this. విత్కమునాచరముగా According to his own
 pleasure.

దిత్కముట v. a. To listen, grant attention, keep
 or retain in mind, or attend to, to peruse, to
 mind, note, observe, remark, examine, inves-
 tigate. To think, to deem. To hear a prayer.
 At the close of a letter the words దిత్కంబునె
 ను "Please to consider this" are equivalent to
 the phrase ("I remain &c.) అట్లాచిత్కంబునె
 ను he determined so, he came to this opinion
 (a phrase regarding a superior.) దిత్కంబునె
 ను bears many senses; as, *I beg you to* [taste it,
 come here, look at it] *do me the favor to* [go
 there &c. &c.] దిత్కమునాచరము will you do me the
 honour to read this? or, to come: or, to at-
 tend to this? [mad.]

దిత్క వాంఛల్యము * Insanity, the being cracked or
 దిత్క n. s. Damp, moisture. Gloomy sloppy wea-
 ther. Wetness, sloppiness. దిత్కమునకు from
 the wetness of the weather. adj. Cloudy, rainy,
 moist. దిత్కముకాలము wet weather.

జిత్కము, ఆనగా దిత్కము. * Wonder, marvel.

దిత్కముచేత or దిత్కము A sort of fish.

దిత్కము n. s. A picture, painting or drawing.

దిత్కముచేతము The canvas or paper of a picture.

దిత్కము ది * n. s. Temper, wish, inclination, dis-
 position. Will, pleasure, determination. Free
 will.

దిత్కమున్నుతి * n. s. Pride, haughtiness, arro-
 gance. కర్షణము. D.

దిత్కమునాచరముగా * Agreeable to (your) pleasure:
 as you see fit.

దిత్కమునాచరము * Mental pleasure, consciousness of
 pleasure. దిత్కమునాచరము. D.

దిత్క n. s. A flirt, a wanton woman. See దిత్కము.

దిత్క, దిత్కమునాచరము n. s. A foul draft or copy, a
 blot, or erasure.

దిత్క n. s. plu. దిత్కలు Pranks, freaks, wiles, పట్టణ
 దిత్కలు a vile trick or fraud.

వినుగుట See వికు.—

వినుక A bit, a fragment, a piece.

వినుపుట, or వినుకుట v. a. To squeeze or pinch, To hew, to kill or murder. To nip, flick away, to twitch off. To strike flat. To dash, smash. వినుపుట to gather, pluck, cull, to cut, divide, sever. To pick off, as a చెమటకాం పimple. To pluck a flower.

వినుపుట, or, వినుకుట v. n. To splash or drop as water. To be squeezed, pinched, hewn, killed, struck flat, dashed, smashed, hewn. విడిచిన శకవములు the mangled corpses.

వినుర n. s. A piece, bit, fragment, or atom.

వినురుట v. a. To break. To strain or hurt. కన్నులు వినురుట కుర్రము writing that strains the eyes.

వినురుక, వినురుక n. s. A piece, bit, fragment, or atom. మదివినురువులై his heart would melt. వినురుకలు, or వినురుకలు Fragments.

వినురుకాత Scribbling, diminutive writing. వినురుక గాత్రాశిన Scribbled.

వినురుక * A hole, vacuity, or perforation, fault, defect flaw, schism, a slit. గృహవినురుకము Domestic brawls, strife.

వినురుకము * adj. Perforated, pierced,

వినురుక A bit, a fragment, a sprinkle, a few drops.

వినురుకలై piecemeal: contracted for వినురుక.

వినురుకము See on విత్.

వినురుకాశము * Mental enjoyments, literary pleasures. Adventure.

వినురుకలమంక A root resembling the yam.

వినురుకాట v. To beat to pieces.

వినురుకేశుడు * The name of the god of the జైనములు Jains.

వినురుకము The Jain sect. జినాలయము a monastery inhabited by Jainas.

విన్న Little, young. For విన్నె or విన్నె a term of affection.

విన్నకు n. s. A drop, or sprinkle. విన్నకులు పున్నది it is raining.

విన్నకుట v. n. To be shed, or diffused: to be increased as a passion, or desire. విన్నకుతున్నది it is raining. విన్నకుతూళి A drop of rain.

విన్నసు n. s. A rent or tear.

విన్నగుట v. n. To be torn. విన్నగుది it is torn. విన్నగక, or, విన్నగపోకుండా to prevent its being torn.

విన్నుడు * n. s. A Jina. Also the generic name of the chief saints of the Baudha and Jina sects. The name of the god they worship.

విన్ను adj. Small, little, short, young, mean, trifling, narrow: disgraceful. ముఖము విన్నుచేసుకొనుట To be down cast or sorrowful. Junior, younger, smaller. విన్నుచూపు humiliation, scorn. దేవుడు విన్నుచూపుచూస్తే యెవరేమి చేయవచ్చును when God withdraws his favour what can man do?

విన్నుము A weight, equal to one thirtieth of a రులము and called a Canteroy కంఠేరాయ fanam: one eighth part of the coin termed a pagoda. విన్నుమైత్రేయ దుశిరలు. L. XI, 41. a trifling increase of wealth.

విన్నుము * adv. Silently. Tacitly. Jones on Menu IX. 98.

విన్నుము * adj. Cut, divided. [ly.

విన్నుంగా adv. Gently, by fair means, fairly, soft-

విన్నుంజెట్టు A tree called Lagerstrœmia parviflora. Rox. 2. 505. [young children.

విన్నుకారు Childhood, youth. విన్నుకారుకొల్లలు

విన్నుతనము n. s. Infancy: littleness, smallness, disgrace, dishonor. యిండువల్లకులమునకంతా విన్నుతనమువచ్చినది. This is a disgrace to all the tribe.

విన్నుది A little one. A girl, a lass. యావిన్నుదిఅతని భార్య She is his wife. పెద్దవిన్నుది his eldest daughter; (or) a great girl. The eldest of the women.

విన్నువుచ్చుట, విన్నులుచ్చుట To disgrace, to slight, contemn, treat lightly.

విన్నుబోత Disgrace, dejection.

విన్నుబోతుట To be disgraced, downcast, cast down, lowspirited, deserted, ruined, left. ముఖము విన్నుచేసుకొనుట To be disgusted or ashamed: to be downcast, or in grief.

విన్నువాడు n. s. A boy, a young man, a descendant. పెద్దవిన్నువాడు a grown boy, an eldest son. Lit. a little one. నాకన్నవిన్నువాడు one younger than me. నావిన్నువాడు పెద్దవాడు అట్టేవాక Until my son grows up. విన్నుకాంక్ష children, offspring, descendants.

విన్నూక Small and great.

విన్నూకీకము * Piecemeal. విన్నూకీకము గానరకుట to hack, chop, cut to pieces.

విన్నూకీ Delicate, pretty. విన్నూకీగోళ్లు pretty or delicate finger nails.

విన్నూకీపాన్నూకీ Pretty, lovely, charming. ముద్దుగురికేటటువంటి. OG.

విన్నూ adj. Little, mincing, as steps. This is an intensive of చిన్న.

విన్నూకాళు Humiliation, looking downcast, or foolish.

విన్నూయ, or, చిన్నె (altered from చిన్న) n. s. A sign, token, mark, feature. చిన్న. D. an allusion. Foppery, elegance. A scar. See చిన్నము.

చిన్నెలాకి n. s. A handsome lass. A coquette.

చిన్నెలాకు n. s. A fop, a buck. From చిన్న.

చిన్నెలాకుట To flaunt, be fine, or foppish. శృంగారచేట్టలుగలవాడు. D.

చిన్నయము * Spiritual, mental, intellectual. Invisible: viewed in the heart alone. Immaterial, impassive.

చిన్నాత్రము* The spiritual body corporeally subsisting, but free from mortal infirmities: the intellectual form.

చిన్ను ద్ర* That is. జ్ఞానముద్ర. A. 5. 170.

చిట్టములు * n. s. plu. See అటుకులు.

చిత్త A shell, an oystershell. A cup, a saucer (of earth or glass; not of metal.) తోడచిత్త or రొంటిచిత్త the hip joint. తా బేటిచిత్త The tortoise shell. మొకాటిచిత్త n. s. The knee pan. పెంకాయచిత్త or కా బెరచిత్త Half of a broken cocoanut. తలచిత్త the skull. ముక్కళుచిత్త mother of pearl. చిత్తగుల్లలు burnt up, dried up, as dry as chips. P. 3. 75.

చిత్తము, or, చిచ్చము A parcel or small bundle.

చిత్తకశువు n. s. A fragrant sort of grass.

చిత్తకుంకటి, చిత్తకూకటి The small lock of hair either below or above the long lock, left upon the crown of the head, by all Hindu males. కాకతము. పిల్లజుట్టు. D.

చిత్తగడ్డి n. s. vide చిత్తకశువు.

చిత్తగుడ్డలి n. s. A broad axe, for cutting trees. చెట్టునరికేగుడ్డలి. D.

చిత్తచిత్తగాళ్లు A certain game among children.

చిత్తుకాక n. s. Either side of a shelving roof యింటపావ్వోభాగములకత్తు. D.

చిత్తుకుత్రెము An artificial pearl.

చిత్తులుట, or చిత్తులుట v. n. To gush, flow, well forth, break out, spirt, to overflow. ఉద్గమించుట. D. చిత్తులజొమ్మె ఆనగా ఉద్గమించనా. D.

చిత్తుము n. s. vide చిత్తుము.

చిత్తువారు A tailor. దరిచీవాడు. D.

చిదిలిక A tree called ముక్కగంధా. Q.

చిమకము The chin. See చుమకము.

చిమ్మదాయి n. s. A bat of the smallest species. See గద్దెలము and చికురాయి.

చిమచిమయనుట, చిమచిమగొనుట (anuk) v. n. To smart. చిమచిమగొలుతుట v. a. To hurt or cause smart.

చిమట A moth. See చిమ్మెట.

చిమటా, or చిమిటా n. s. The instrument used to remove hair. చిమటాదీయుట To pull out the hair from the face.

చిమిచిమికారము * (anuk.) Slight wincing sound, as in pain.

చిమిట, చిమిటా See చిమ్మెట.

చిమిటకోడి The painted spur-fowl. Jerdon's Catal. No. 74. bis.

చిమిలి n. s. Oil cake on which cattle are fed. It is the refuse of oil seeds after pressing. చిచ్చకము.

చిమికుట See చివుకుట.

చిమిడుట v. n. To boil over, be over boiled. To perish, be blasted, blighted, scorched. ఆన్నముచిమిడినది the rice was overboiled.

చిమిడ్చుట v. a. To make it boil over or overboil.

చిమ్మచీకటి n. s. Thick darkness. Gloom.

చిమ్మట The grave cricket that destroys clothes.

చిమ్మన (anuk) Whizzingly, pop! with a spirt or dash.

చిమ్మనగొట్టము, చిమ్మనగ్రోది n. s. A squirt, with which water is thrown.

చిమ్మరీడు Error for చిమ్మరీడు.

చిమ్మరీడుగుల్లి n. s. The worm in a shell that bores the planks of ships.

చిమ్మట See చిమట.

చిప్పిరి, చిప్పిలి or, చిప్పిలుంటలు A sweetmeat made of fried sesamum seeds with dry cocoanut kernel and sugar. It is eaten during pregnancy.

చిప్పు n. s. A spirt. A dash in writing, a splutter of the pen. చిప్పు లాడుట To spirt. T. 5. 45. stupor. See చిమ్ము.

చిమ్ముట v. a. To cast, fling, throw, toss. To squirt or spirt. To sweep. To pat or tap. To splutter ink as a pen. To thrust, butt (with the horns &c.) To strike with the claws. గమ్మత్తు చిమ్మే కథ. H. 2. 7. a story that upset her gravity. See చిమ్ము శికిటి, జమ్మిన సెడలు Flicking, tossing. కన్నీళ్లను కొనగొళ్లకడచిమ్ముచున్న he flicked away his tears with his finger tip. చూపులచిమ్మారే. Swa. 4. 104. అనగా విడిచిపెడి.

చిమ్ముచిట్టలు n. s. The game of quoits.

చిమ్ములశురియ A small dagger.

చిమ్మెట n. s. The grave cricket, a destructive insect found in damp corners. The name is sometimes applied to a moth, a bookworm, the cockroach. See రుగ్నిక and ఇలకోడి.

జియ్య, జియ్యగారు Sir. A general term of respect or affection. A lord or master. A Vaishnava palmer or mendicant. A chief priest.

చిరము * adj. Long; as time. అనగా ఆలస్యము, కాల్పలంబము. D. చిరకాలము a great while. చిరాయువు long life. adv. For a long time, long.

చిరంజి See చిరిచేరు.

చిరంజీవి * What is long lived: particularly a crow. adj. Long lived. A word like "my dear." This is a term of kindness, implying a blessing, wishing long life; often used to inferiors to children, or to younger brothers or other relations. చిరంజీవులై నమానీతారామయ my brother Sitarama; or "my dear brother," an indispensable form. చిరంజీవులై నకొల్లా వెంకన్న భార్య గతిం చిన సుంకతి Regarding our dear cousin's wife's death.

చిరంటి * n. s. A lady. శువాసిని, శురంటముచేనే ఆడుది. SC. ముత్తయిదుక, శురంటాలు. D.

చిరంశనము * or చిరశ్చుమైన * adj. Old, ancient, antiquated.

చిరకాలము * A long time.

చిరగడము n. s. A sort of edible root; the same as గెనుగు. వకజాతిడుంతు, చిరిగిపోవడమున్ను. D.

చిరచిర Fractiousness, a fume of passion, sullenness. కోపవికారము. D. చిరచిరలాడుట To be choleric. వానికిచిరచిరలాడించి he was furious.

చిరచిర, or చిరచిర (anuk) adv. Round and round.

చిరచిర, అనగా తిప్పినప్పుడు తుట్టే ధ్వని. D.

చిరత n. s. A piece of wood, a wedge, a cudgel. గొడియ. Also the round piece of wood at the end of a native canoc. A castanet. చిరతలు Pincers used in pinching the fingers as a torture: also castanets. చిరతలవేయుట to torture with pincers or thumb screws. కండ్లుచిరతలాడుతున్నవి my eyes are dazzled, or, they smart.

చిరతది A girl. See చిరుత.

చిరతపక్షి (lit: The castanet bird :) Brachylophus aurantius. The orange and black woodpecker. Jerdon's Catal. No. 212. ఉచ్చుచిరుతపక్షి No. 210. the scaly-bellied woodpecker. పెద్దచిరుతపక్షి No. 28 and చిన్నచిరుతపక్షి No. 29 are other species.

చిరతర * Longer. చిరతరకుడవి * Eternal bliss.

చిరతరుడు * Long lived: a senior, an old man.

చిరతాలిబాకు A tree called Dalbergia Scandens. Rox. 3. p. 232.

చిరత్నము * adj. Old, ancient. శుభ్రాతనమైన, పూర్వకాలపుది. SC.

చిరాకు n. s. Crossness, snappishness, peevishness. కళేరు.

చిరాయువు * n. s. Great age.

చిరి, or చిరు adj. Small, trifling, little, delicate, slight. చిరిచెమట a breathing sweat: heat drops. చిరియెండ the gentle warmth of the morning sun: the dewy light.

చిరికను, అనగా అంజనము. OG.

చిరికప్పు The wall frog, chunam frog, or flying frog.

చిరికూర A herb called Amaranthus polygonoides. Rox. 3. 602.

చిరికొండి, అనగా చిన్ననిగ. D.

చిరిట The stopple of a bottle.

చిరితాళము, అనగా చిటితాళము. D.

చిరితోడ n. s. The thinner part of the thigh, the leg.

చిరినల్పు n. s. A smile, a smirk or slight laugh.

చిరినాలుక n. s. The little tongue; that is, the uvula.

చిరిమిశరటు, అనగా తోలల్లినచమకు. OG. A whip or scourge.

చిరివంకంతు See వంక.

చిరివేరు n. s. The *chay root* which produces a red dye. It is a species of the Forget-me-not. Holman's Travels in India. 3. 327. Rox. 1. 421. Oldenlandia Umbellata.

చిరు adj. Small &c. See చిరి. This occurs in many compounds which will be found under the words which are joined to చిరు Thus, చిరు తిండి &c.

చిరుకొట్టుట To shout, in driving cattle: to hoop or halloo. Parij. 5. 20.

చిరుకు, అనగా పశు భిన్నత్వము. D.

చిరుకు చెట్టు The tree called *Caryota urens*. Rox. 3. 625. "This tree yields during the hot season, toddy or palm wine: the best trees will yield at the rate of one hundred pints in the twenty-four hours. The pith or farinaceous part of the trunk of old trees, is said to be equal to the best sago: the natives make it into bread, and boil it into thick gruel; these form a great part of the diet of those people; and during the late famine, they suffered little while those trees lasted. I have reason to believe this substance to be highly nutritious."

చిరుకుట v. n. vide చిరుకుట.

చిరుకుడు n. s. Romping, boisterous play. Trouble, puzzle. A species of ring-worm or leprosy, which causes large round spots all over the body: a sort of it often ends in the disease called తామర. కోవమనేకము. D.

చిరుగొమ్మ A cornice, battlements. Bhanumati. 4. 135.

చిరుచాతు n. s. A fine silky mat woven of bulrushes.

చిరుత adj. Young, little: n. s. A bit, piece, fragment. Youth, childhood. A young one, a child, a boy. కిషకు, చిన్నదిన్ని. D. చిరుతచూపుతోచూచి To look unkindly. చిరుతలు n. s. Dazzling, radiance, swimming of the eyes: నాకన్నులకు చిరుతలు కన్నునవి, or చిరుతలు పారినవి I was dazzled.

చిరుత or చిరుతపులి, or, చిరుతంతు A hunting leopard, called cheeta.

చిరుతపల్లి Chiruta-palli.—A name of the town Trichinopoly.

చిరుతిండి, చిరుతిండి "Small eating:" cakes, fruit and such trash.

చిరుము, చిరుమని చెట్టు, చిరుకూను చెట్టు, అనగా అజినాపకము. Q. ఏరుమద్ది చెట్టు. AT.

చిరుముట To scorn, to contemn. అనగా తిండి తింటు. Kasi Kh. V. 63. 68. HD. 1. 604. 324. చిరుచానసుట. D.

చిరువేరు n. s. vide చిరివేరు.

చిరుక్కు * అనగా మరకగాచిన. Comm. on A. 4. 174. Boiling hot.

చిర్ర A peg: by which two rafters are held together. కోవము. D.

చిర్ర, చిర్రని, చిర్రమని (anuk) Down, slap dash, smack, suddenly. తలుక్కున, లతాలున.

చిర్రతాడు A twisted cord: a halter. HD. 1. 1775.

చిర్రముర్ర In confusion. చిర్రముర్రాకినా though they be agitated.

చిర్రకూరడుచ్చు n. s. The root of the *Amaranthus campestris* used as a remedy in strangury. Chik. SS. See చిర్రు.

చిర్ర, అనగా కోవము. D.

చిర్రు, or, చిర్రన, or చిర్రమని (anuk.) In a spout or stream or jet. Violently (angry.) At once, bounce, slapdash. Audibly, aloud, rattlingly, flashingly.

చిర్రకులక n. s. A sliding door, as of a trap or portcullis.

చిర్రబుర్రు, or చిర్రముర్రు (anuk.) Aloud, audibly. A sound imitative of a rattling sound in the throat, or of a snake hissing. చిర్రముర్రాడుట or చిర్రబుర్రాడుట v. n. To be angry, sullen or morose. చిర్రచిర్రలాదెననుట. D.

చిల n. s. An itching.

చిలక n. s. A parrot. In poetry this is equivalent to the dove: ముద్దులచిలక my darling! my pet! చిలకపలుకులు dovelike accents. తెల్లచిలక coekatoo. వంపరంబిలక the Loory or maceaw. మైనాచిలక the maina. పుట్టలచిలక the red billed cuckoo. Jerdon. No. 230. రామచిలక the large parrot: so called because taught to reiterate the name of Rama. ఆకుచిలక the red headed ringed Parakeet. Jerdon No. 202. The name is given to some insects: as a moth. See ఆకు

చిలక and వడ్డచిలక and గడ్డిచిలక a butterfly.
 A padlock ; the bolt or hasp of a door : because
 these have parrot's heads formed on them. చిలు
 కతాళము a padlock and key. చిలుకలకొలికి
 Bright-eyed: epithet of a girl. చిలకలకొలికి,
 అనగా చిక్కపుజట్టివలకంతమున గుడిగలిగిన(స్త్రీ).
 OG.

చిలకకూర A kind of pot herb or olus.

చిలకట, చిలకడ n. s. A saddle buckle : a ring at
 the end of the rope used as a girth of the bul-
 lock saddle through which the other end is
 passed to fasten the saddle.

చిలకడతాడు A girth. ఎద్దుమొదకందళము, గంతచి
 లింజేతాడు. D.

చిలకతాళము n. s. A padlock.

చిలకతాళి n. s. A gold buckle in the form of a
 pair of parrots. చిలుకతాళిజోడు. చిలుకలు గాచే
 సినపకకపుదిళ్ల. D.

చిలకతోటకూర A certain herb.

చిలకదురుడి The name of a certain tree.

చిలకపచ్చి n. s. Bright green, parrot green.

చిలకమొక్క n. s. or ముక్కు (Parrots bill) A plant
 called crotolaria. పుకాననము. Heyne, Tracts,
 page 130. The purple red and white scentless
 flower called balsam.

జిలకర See జీలకర.

చిలకరించుట v. a. To sprinkle. నెయ్యిచిలకరించి
 dropping ghee over it.

జిలకర See జీలకర.

చిలకరౌతు n. s. He whose steed is the parrot :
 an epithet of Cupid.

చిలకలకొలికి See కొలికి and under చిలక.

చిలక్కాయ n. s. A wooden pin fixed in the wall ;
 on which articles are suspended.

జిలగ, అనగావెలితి. OG.

చిలగడ The cord that fastens a dagger, to pre-
 vent its falling out of the sheath.

చిలగడము, చిలగడదుంతు The white potato : called
 also country potatoes.

జిలచిలమనుట v. n. (anuk.) To itch, or be prurient,
 or lewd. To tingle or tickle.

జిలమలు n. s. A kind of rice. జిలమవియ్యము.
 Rox. 2. 204.

జలి adj. Sweet. జలిపాలు sweet or fresh milk.
 DRB. 496.

చిలింతుట v. a. To sprinkle, bedew, churn.

చిలిపి n. s. A wretch, villain, rogue.

చిలిపితనము n. s. Roguery, villainy.

జలిది The wax in the ear. This spelling is verified
 by G. 1. 95.

జలిమిలి adj. Sweet, fine, nice, delicate, agreeable.

జలిమిలిపట్టు watered silk.

చిలివెడము n. s. Malice, mischief, wickedness. (Low
 Sanscrit.) adj. malicious, wicked.

చిలు See చిలుపాలు . . . చిలునీరు water that bursts
 from a spring.

చిలుము n. s. Verdigris. Tarnish, rust also on
 silver, any metallic taste in the saliva (which
 is a sign of fever.)

చిలుక See చిలక.

చిలుకకొయ్య n. s. See చిలక్కొయ్య.

చిలుకకోణము A "T bandage," or clout. See
 under కోణము.

చిలుకతాళి n. s. The same as తుళకము.

చిలుకు n. s. An arrow : a spray, a spirt, the hasp,
 or bolt of a door. బాణము, శేషమున్ను. D.

చిలుకుట v. n. To be shed : to distil or trickle.
 To be aroused, as love.

చిలుకుట v. a. To sprinkle, to churn. To spirt or
 shed. To instil. కరుణారసముచిలుకుకన్నుదమ్ముల
 తోడ with eyes full of love : that distilled the
 very essence of affection. చిలుకుతాడు a splic-
 ed rope : (in Sanscrit చోరసూత్రము.)

చిలుకుటమ్ము A sort of fighting cock. A two point-
 ed arrow.

చిలుకుడుగుంజ n. s. A churn pillar.

చిలుగు Grief, anguish. వెలితి. OG. HD. 1. 2420.
 L. 5. 54.

జీలుగు n. s. Fineness, fine cloth, muslin. జీలుగులు,
 Swa. 5. 92.

జలుగు adj. Fine, delicate. Weak, thin. జీలుగుం
 బని delicate work. A. 5. 78. జీలుగుతిట్లు Deli-
 cate rebuke, gentle chiding.

జలుగుట v. n. and a. To scribble or write a fine
 minute hand.

చిలుకుచిలుకునీళ్లు n. s. Sprinklings, drops, spray.

చిలుకురాయి A fragment of stone.

చిలుపాలు Spirtings : the sweetest milk ; which
 bursts forth spontaneously.

చిలుపుట v. n. To spirt out, flow, or gush: lie in pools.

చిలుమువరి, or, బిలమువరి A sort of rice. Rox. 2. 204.

చిలుక A wild duck. నల్లచిలుక the black tufted duck. Jerdon No. 390. చిలుకచాయి the whistling teal.

చిలువ n. s. A snake. కొండచిలుక a rock snake; which is proverbially sluggish. A fluggard.

చిలువకన్నెయ n. s. A female of the serpent race; having a human face with the tail of the serpent. చిలువదొర n. s. The chief of the serpent race; the Great Dragon.

చిలువగుడియ A sort of snake. G. 8. 101.

చిలువాలు, అనగా, మరగగా దినచిక్కనిపాలు Milk boiled till it thickens. A. 1. 91.

చిలుపు The బిల్వేకు tree.

చిల్లు, అనగా బాణము, కేకమున్ను. D.

చిల్లుట v. a. vide చిలుకుట.

చిల్లుడు, చిల్వకేటి See చిలుకుట.

చిల్పిలి The same as బలిపిలి.

చిల్పిడము or చిల్పిడము. Vice, wickedness.

చిల్ల n. s. The barb of an arrow or fishhook. Ruins, bits. M. 12. 2. 430. fragments. బిల్ల అనగా, చినుటలు. OG.

చిల్ల adj. Empty, trifling, useless. చిల్ల పెంకు. HD. 1. 1447. a broken potshed. చిల్లతైలము అనగా, ఇండుగవగరు. A. 4. 36. చిల్లచెవులు Ears that are "empty" that is, unadorned with earings.

చిళ్ల adj. Bifurcated, forked, double pointed.

చిల్లంజి adj. Mischievous. The name of a village near Pithapuram in the Rajamundry District, where witchcraft was much practised. చిల్లం గొండితనము Mischievousness, disobedience, misbehaviour. చిల్లంజితలు. G. 4. 21. Tricks, frauds.

చిల్లంజిపోతు A wizard, a witch, (a word unknown in the west. Lit: a wretch of the abovesaid town.)

చిల్లకోల n. s. A whip with several lashes.

చిల్లంజి n. s. The clearing-nut, *Strychnos potatorum*, which being rubbed inside a vessel causes all impurities in the water to subside.

Query is చిల్లచెక్క the wood of this tree? The seeds are also used medicinally. Ainslie. 2. 420. Rox. 1. 576.

చిల్ల గొండి. See చిల్లం గొండి.

చిళ్లచండ్లాపు n. s. A cow; the ends of whose teats are forked. From చన్నులు and ఆపు.

చిల్ల జగడము n. s. Empty disputes.

చిల్ల తైలము, అనగా, ఇండుగవగరు. A. 4. 36.

చిల్ల పెంకు, చిల్ల పెంచు A potsherd.

చిల్లర adj. (K.) Odd, spare, extra, miscellaneous, sundry, stray, trifling, mean, of no note, mark, or importance, subordinate. Retail, as a shop. Vile, base. చిల్లరవాండ్లు a mixed multitude. People of no consequence. చిల్లరవిటులు stray lovers: suitors of no note. చిల్లర నేటులు loose money. పదిహేనాయలపై చిల్లర ten rupees and odd. చిల్లరపూజ Vain homage, empty adoration. చిల్లరభ్రాంతులు empty fancies.

చిల్లరలు Plu. Sundries, odds and ends.

చిల్లాకు n. s. A forest tree the leaves of which form a manure.

చిల్లాకోల. A pitchfork.

చిల్లాడము, చిల్లాణము n. s. A small dagger. మొక కంకి. OG. Anir. 4. 39.

చిల్లాడిపోవుట To fly, be scattered, or routed.

చిల్లాపొల్లలయి, or చిల్లాడిపోయిన In confusion, upside-down?

చిల్లి n. s. A small hole, a perforation, fissure, opening, cleft.

చిల్లి, అనగా అన్నపుమాడు చెక్క. D.

చిల్లిక * n. s. A cricket. HK. 3. 131.

చిల్లిలు * Cymbals.

చిళ్లు A fork, as that formed by two branches.

చిల్లు n. s. Coldness, chill.

చిల్లుపనివుండే (anuk) Bleak, chill.

చిల్లులుపోవుట (from చిల్లి) v. n. To go to holes, i. e. be perforated, or worn out. చిల్లులుపోయిన ragged, shattered.

బిల్వేకు n. s. The gigantic swallow wort. *Asclepias Gigantea*. Rox. 2. 30. and 2. 7. అగ్రవృక్షము. = నల్లబిల్వేకు the lilac-flowered variety. A fine silky flax is prepared from the bark of the young shoots: and is used for stuffing pillows. The gossamer down floats in the air, and conveys the seeds. నల్లబిల్వేకు వంటివిక పిల్ల a child that is as lean as a lath. తేటికి బిల్వేకు తేటికి Will the bee seek the acrid asclepias? ogle

జిల్లేడుకాయలు n. s. plu. The fruit of the జిల్లేడు. also a cake of that shape.

జిల్లేడుపురుగు, జిల్లేడుమిడత n. s. A locust? A butterfly?

జివచిన, జివజిన (anuk) Briskly, all at once. Quicker and quicker. Slipperily. **జివజినలాడుట** To be slippery (as land after rain.) **కాళ్లజివజినతీసుకొనిపోతున్నవి** my legs ache.

చివర adj. Last, final. n. s. The end, tip, extremity or point. **ఉరిచివర** at the end of the village. **చిట్టచివర** at the very end. **చివరలు** n. s. plu. Bits, fragments, shivers, odds.

చివాలన See చివచిన

చివుకపిట్ట n. s. A bat. **గబ్బిలము.** D.

చివుక Corruption, spoiling, rotting, **చివికిపోశడము.** D.

చివుకుచివుక్కు adv. Impetuously, rampantly, briskly, with agility, quicker and quicker.

చివుకుట v. n. To rot, to be damaged, weakened, wasted or spoilt. To pine with grief or sorrow. **చివికిన, అనగానిలమైన, కుళ్లిన, Rotten, damaged, pining.**

చివుక్కున At once, suddenly.

చివురాకు or **చివురుటాకు** || నవదళము. D.

చివురు n. s. vide చిగురు.

జివురు n. s. vide జగట, బంక. D.

చివుళ్లు (For చిగుళ్లు plural of చిగురు) Salt places, spots producing salt.

చివ్వ n. s. Onset, encounter, attack. **పోట్లాట, యుద్ధము.** R. 4. 127. 7. 55. M. 4. 2. 290.

చివ్వ or **చివ్వ** n. s. A thin strip or shaving of wood. A nerve. **నాలుకచివ్వ** the nerve of the tongue. **మెడచివ్వ** The sinew between the shoulder and the neck, also the nape. **చివ్వచూపెలు** slender lances. **గాలశుచివ్వ** a fishing rod.

చివ్వంబి n. s. An ounce or hunting leopard *Cheetah*; felis jubata. *Jerdon.*

చివ్వగడ A war-spear, a javelin.

చివ్వని adv. At once, slapdash!

చివ్వము n. s. Attack, a struggle. **చివ్వాలాడుట** to grapple with, encounter. **శులితోచివ్వాలాడుట** To be at arms' length with difficulties. To be at the struggle.

చివ్వారుట To ramble, rove. To sport, play. **చెర్చారుడుట.**

చివుట v. a. To cut thin, or shave : To pare or trim the nails : to make (a pen) to form (a cloth) in a pointed shape.

చివున adv. All at once, briskly, slapdash.

జిష్టుడు * n. s. The conqueror (an epithet or title of Vishnu, of Indra and of Arjuna.) **జిష్టులు** * adj. Victorious, triumphant. **ఇంద్రుడు, అజానుడున్ను.** D. **విష్ణు** SC.

జిహ్వా * n. s. Hate. Inveteracy. Disinclination అనగాలము, క్రూర్యము.

జిహ్వా * Inclination to seize. **హరించేజిహ్వా.** D.

చిహ్నము * A mark, spot or stain, a sign or attribute, quality, characteristic, feature, representation, symptom. **చహ్చిహ్నములు** tokens of approaching rain.

చిహ్నము * adj. Crooked. **చిహ్నము** squint eyed.

చిహ్నము * n. s. "A crooked goer : " i. e. a snake or serpent. A sinner, one who is astray.

జిహ్వా * n. s. The tongue. This is pronounced *jiva*.

జిహ్వా * n. s. A hook for fishing. **గాలము.** D.

జిహ్వా * n. s. A longing to eat.

చీ, చీ, జీ, యి.

చీచీ interj. Poh ! Phoo ! foh pah, bah ; fie !

జీంద్రము n. s. Pest, plague, teasing. **చీకులాట, నచ్చు.**

చీకటి n. s. plur. **చీకట్లు** Darkness, obscurity. **కనుచీకటి** Twilight. **చీకటితోలేస్తాను** I arose before dawn.

చీకటి adj. Dark, obscure, hidden, imperceptible. **చీకటిరచ్చు** a latent or hidden offence. **చీకటిముటక్కిళ్లు** a certain boyish game.

చీకటివ్రూకు The tree called **తమాలుము.**

చీకటిగ A midge or eye-fly. Lit. the invisible fly.

చీకరి adj. Blinking. **చీకరికండ్లు** blinking eyes.

చీకరించుట v. n. To blink or twinkle the eyes.

చీకాకు n. s. Vexation, puzzle, disgust, teasing, pestering. **చీకాకుడిగిన** (i. e. హరించిన) **యోగి** A devotee who hath dispelled all those passions that harass the mind.

చీకాకు చేయుట To displease, vex, trouble. శక్రం
 స్వస్వమును చీకాకుచరచినాడు he harassed the
 foe.
 చీకాకుచదుట v. n. To be vexed, harassed, puzzled
 or tormented. చీకాకుచరచుట To torment. చీడ
 రచరుచుట. D.
 చీకి చెట్టు n. s. A bramble. H. 4. 14.
 చీకిరించుకొనుట To blink, as the eyes do at glare.
 See మిరిమిట్లు and వెళుకులు.
 చీకిరికండ్లు Blinking eyes.
 చీకిరేనె or — రేని, — A certain medicinal tree. The
 leaves, when ground are used as a soap.
 చీకిలి n. s. A broom.
 చీకి వెలX The thorny వెలX. It resembles the చీకి
 ముటి.
 చీకు adj. Blind. చీకారణ్యము a thick forest.
 చీకు n. s. A blind person. Dampness, damp. చీ
 కులు fools. చీకుమల్లు minute prickles..
 చీకు చెట్టు A sort of tree.
 చీకు చెది, అన గారక్షత. G. 3. 30.
 చీకుట v. a, To suck (a mango &c.)
 చీకుట v. n. To be damaged, rot or be spoiled,
 by damp &c. See చిచ్చకుట.
 చీకురాయి or చీకురువాయి n. s. A squeaker (i. e.
 either a cricket or a bat.) See ఇలకోకి.
 చీకురు n. s. Blindness. A blind man. చీకురువాయి
 a beetle; also an old cricket: as being blind.
 ముదిసినకుమ్మరపురుగు. D.
 చీకువాయి n. s. Darkness. తిమిరము. D.
 చీలిమానిగా anuk. Confusedly.
 చీజీకటి The lighter twilight; as opposed to చిమ్మ
 చీకటి.
 చీటచీట Scatteredly, sprinkled, spilt.
 చీటి n. s. A note or small letter. Painted cloth.
 తుడచీటి (an expression for farewell) For the
 last time.
 చీటిమాటికి, ఇంతకంతకు Momentarily, every in-
 stant. ABA. 3. 112.
 చీడ n. s. An ill or evil. The rot, the murrain.
 చీడ తెవులు applied either to diseases of animals
 or of vegetables.
 చీడపురుగు, చీడపురుగు, చీకిపురుగు The sap worm :
 a worm that destroys herbs. The grub inside
 a fruit or a seed.
 చీడి n. s. The sap or milk of the mango. &c.

చీడినె n. s. The nut of the చీడిచెట్టు.
 చీడిచెట్టు n. s. The marking nut plant. *Senicar-
 pus anacardium.* = గల్లతకము. Rox. 2. 83.
 చీడిమామిడిచెట్టు n. s. The cushoo (cashew cacheu)
 nut tree *Anacardium occidentale.* Rox. 2. 312.
 చీడు n. s. A skein or bundle of thread consisting
 of seven *punjums* or two hundred threads.
 Plu. చీళ్లు. — The murrain. చీడుపారుతువు an
 ox sick with murrain.
 చీడెలు n. s. plu. A sweatmeat, composed of ses-
 amum seeds and treacle.
 చీతగాడు n. s. A paid servant, on wages.
 చీతము n. s. Salary, wages, pay, living.
 చీర్చ్యతి or చీర్చ్యతి * A sigh, murmur, groan. A.
 5. 113.
 చీడ The madness of an elephant in rut. చీడరేణి
 Being infuriated. Paruj. 3. 34.
 చీడ or చీండ The bird called a Babbler. గోవచీడ
 is the large species. Jerdon. No. 90. ఇడ్డచీడ
 the Jungle grey babbler, ibid No. 91. చిట్టిచీడ
 ibid No. 94 the Striated species.
 చీడర n. s. Nausea, nastiness, unsavouriness, dis-
 like, abhorrence, loathing, perplexity, distrac-
 tion of mind, chagrin, disgust. తలచీడర A head-
 ache.
 చీడరశర్కర adj. Grieved or hurt. disgusted.
 చీడుట v. a. To blow the nose. To blow so as to
 clear the nose. Kalah. Mah. 2. 161.
 చీన adj. Brought from China : as చీనశంకరచార
 China sugar candy. This word is used in the
 poets, just as the word *Indian* was formerly
 used in English poetry, to denote what was fo-
 reign. చీనాపెట్టె, or, చీనారేకుపెట్టె a tin box
 brought from China. చీనాంశుకము China silk.
 చీని, or, చీని n. s. China wares either of silk or of
 gold : filagree work : sugar.
 చీనిశుని Chinese gilding.
 చీనివాయి Sec — ను —
 చీనుగోవి A flute used in governing snakes.
 చీనువముక్కలు A sort of grain. H. 4. 159.
 చీనువాయి The tailor bird : it is about the size of
 a sparrow with a yellow breast, green back,
 and dark wings. (Jerdon, No. 114.) It builds
 its nest of large leaves sewn together and is
 proverbially shy and difficult to catch. Hence

the proverb in Tara చీరె నామనలమనజీనుకాం.

Compare బిగాడు. Various species are called ముక్కుడుజీ. No. 172. నల్ల ముక్కుడుజీ. No. 173. శున్నజీ. No. 179. of Jerdon's Catalogue.

చీర n. s. Sea weed. Trash. జీరశుల్ల, చీరకట్ట Rubbish.

చీ n. s. A certain disease of cattle. See బాక్సి and రొమ్మ.

చీట v. a. To make a sound with the lips.

చీటన n. s. A broom. చీటరుశుల్లలు the twigs of which a broom is made. చీటరుముండ్లు bits off a broom, like burrs.

జీమ n. s. A net : lace : a net-like web which surrounds the cocoanut and other similiar trees at those parts whence the branches expand.

చీరొత్తు, or చీరొత్తు A he-goat. HD. 2. 965. మేకల లోమొగది.

చీమ n. n. An ant. కొండచీమ the forest ant. లెక్కలచీమ n. s. a winged ant. పాలేచీమవంటాడు He is so wakeful that he can hear the ants crawl : or, the crawling of an ant wakes him. చీమదూరనిలడివి a forest impervious even to an ant. చలిచీమ a black ant ; so called from living in cool places and haunting water. పైపాలెటమీకింకపాలెచీమ (proverb) "I had no chance with him." చీమంత of the size of an ant. చీమత్రలి The ant lion, the insect that lays traps for ants in small pitfalls dug in sand.

చీమిడి, or చీమి— n. s. The mucus of the nose. చీమిడి మొఖము A snotty nosed boy.

చీము n. s. Matter from a sore : pus. చీముపోవుట or పుట్టుట To suppurate.

చీముపోయుట To suppurate.

జీమాశము * n. s. A mountain : a cloud. నీలజీమాశ శీలకాశము Like a blue mountain.

జీమాశము * adj. Stubborn, unwearied, obstinate (study or application.) steady, assiduous, unremitting, perpetual (These senses are peculiar to Telugu.) జీమాశముగా Steadfastly. జీమాశుడు one who is indefatigable or sedulous.

చీర n. s. A garment, a petticoat, a skirt, a gown. A curtain. A scratch with the nail. తలచీర a night cap. తెరచీర a screen used in ambush for wild beasts. చీరరోగము a certain disease.

జీర n. s. A line or stripe, a crack, slit, slash or

flaw (in opal or diamonds) A kind of fish. G. 1. 111.

చీరము * n. s. Bark, rind, cloth made of bark.

చీరంబి called చీరంబిలెక్కలు A green beetle : the large emerald wing cases of which are fastened on embroidery as an ornament.

చీరకము or చీరణము or చీరము * n. s. Cummin seed.

చీరకపోవుట (a low base word) To be ruptured, burst, slit, slashed.

చీరణ n. s. An owl, a shrike : so named from its voice. Curtains, arras, hangings ?

చీరచాళి (or) చాళిచీర n. s. A ship's sail.

చీరణము n. s. A very small chisel.

చీరబట్ట, చీరచీను, చీరపోతు A white louse. మందవిశ్చిణి.

చీరబంతుట To send for, summons.

చీరచారనిచీకటి Impenetrable darkness. Anir. D. 60.

చీరాడుట See చీరుట To sweep. పందికడుపునేలను జీరాడుతుంది. the sow's belly sweeps the ground.

చీరావి Warmth. They breathe into a handkerchief and apply this " steam in a cloth " to comfort an aching eye. BD. 3. 1548.

చీరిక n. s. A moth, a cricket. చిమ్మెట. D.

చీరిక or చీరికె A remnant or bit of cloth, slice, sliver, slip. A scratch. చీరికెవెళ్లింది it is all gone to shivers.

చీరికి n. s. Regard, concern, care. Consideration, respect, heed. చీరికింకొనక Hcedless : not caring. చీరికికొనుట To regard, care for. Scorning me, disregarding me. తృణముగా నెంచి, చీరికి, లక్ష్యము. OG. శుర్వా. D.

చీరిపోవుట v. n. To split or go to pieces.

చీరుకాడుట See చీరుట. Sar. D. 311.

చీరుకు Mud ; clay. బురువ. OG. జీర్ణబండలు. Pariz. 4. 43. Smooth slippery slabs of stone. శౌరదము. D.

చీరుకొనుట See చీరుట.

చీరుట v. n. To hiss like a serpent. To call out, exclaim. To challenge or vie with in excellence. L. 3. 72. పిలుచుట, వీళ్లుచుట, OG. BD. 4. 984.

వీలుట v. a. To gash, cut in slices, tear into slices, rend, to scratch: to hiss to, like a serpent, to call or invite. Ila. 4. 40. T. 4. 35. H. 2. 21. M. 9. 2. 129.

వీలుట v. n. To hang down, dangle, draggle, or trail on the ground.

వీలువారుట v. n. To spread, (as a smile over the countenance) వ్యాపించుట.

వీరె n. s. vide వీర.

వీరెంజి An emerald beetle?

వీర్ణము * adj. Old, ruined, worn, tattered, dead, faded, (leaves) digested. శిథిలమైనది. D.

వీర్ణముకావడము * To be digested.

వీర్ణి * n. s. Ruin, the act of destroying, digestion. నశించడము. D.

వీర్ణించుట v. n. To be digested. To grow old, to waste, to decay, wear away.

వీల n. s. An iron nail, a wooden pin, a linch pin. any fastening: a cornerstone. ఉట్టునీల a rivet. మలుచుట్టువీల a screw. నిఘ్నవీల a straight peg. అడ్డవీల a cross peg or pin. నాగవీల The pin of a plough.

వీలకర్ర n. s. vide. వీరకము Fennel, cumminseed: *Cuminum*. Rox. 2. 92. నల్లవీలకర్ర the black sort; of which the seed is used to preserve books from insects. This word is used as a term of contempt like "fiddlesticks."

వీలతీయుట To seduce, tempt, tamper with, raise dissension, foment, worm out a secret.

వీలదీయుట To cause, to split or to tear, to scatter, to divide. To seduce: beguile.

వీలుపంద n. s. The ankle.

వీలుస్తు n. s. The luting round a crucible.

వీలి n. s. A word of calling to a cat: like Pussy. బండవీలి a tom cat. పిల్లి. OG, D.

వీలికెలు n. s. vide చీలికెలు Plu. A slit, a gash? a slice.

వీలుక The shrike, the small owl: resembling the తీకుళు.

వీలుకచట్టు, or—కు—, A certain tree of pithy substance, like the cork tree. నీలవీలుకము. D.

వీలుకబెండు A sort of pith, of which toys are made. చీలుచుట or చీల్చుట v. a. To split, crack, sever, tear, part, divide.

వీలుట v. n. To split or crack. To part, be severed or opened. To withdraw from company. To be scattered. To fall off or drop off as paint. To divide, as a road, or branch off as a stream.

చీల్చించుట (v. causal) To tear, divide &c. To sow dissensions.

వీలుము * n. s. Life, existence, the vital spirit, the

soul: an animal or creature. వీలుముచేయుట To die, (a low phrase). వీలుదశనమున్నప్పుడు while he was alive. కాకివీలుము one whose life is as long as vile and as wretched as that of a crow.

The word వీలుము vulgarly means a swine, or pig, also a sheep: "one head in a flock." దుష్టవీలుము a despicable being. See కాకి.

వీలుముకావడము * To be digested.

వీలుమున * n. s. Ruin, the act of destroying, digestion. నశించడము. D.

వీలుముచుట v. n. To be digested. To grow old, to waste, to decay, wear away.

వీలు n. s. An iron nail, a wooden pin, a linch pin. any fastening: a cornerstone. ఉట్టునీల a rivet. మలుచుట్టువీల a screw. నిఘ్నవీల a straight peg. అడ్డవీల a cross peg or pin. నాగవీల The pin of a plough.

వీలుకర్ర n. s. Prop, stay, support. ప్రాచారముకము. R. 7. 143.

వీలుదండము * Solid ivory, the living ivory.

వీలునము * n. s. Life, existence, livelihood, means of subsistence, profession. వీలునము or వీలునముము Water. i. e. ఉడకము.

వీలునముపాధి * Livelihood, means of living.

వీలున్నుతుము * Half dead.

వీలురము * n. s. The tattered garb of a mendicant. శిష్యానులకాటి. SC.

వీలురత్నము * A living stone, a solid gem, a gem of the first water.

వీలురేఖలు or రేఖలు The finishing lines in stuary. The last touches which give a living appearance.

వీలుశిల * See వీలురత్నము The living rock.

వీలుట్లు Rebuke, reprehension. From చీల్చు "poh! fie!" and పాట్లు suffering, scorn.

వీలువేము Main point, chief object. A bit of cord or wire put loose between the cords of a guitar to regulate the sound. The తంకికిందితాడు. It is pointed out in Rees's Cyclopadia, in the figure of the "Balalaika" in Russian music instruments.

వీలువి * n. s. A living creature or animal. శ్వల్పజీవి a vain foolish brute. కాకివీలు One whose life as long and wretched as that of a crow.

- ఠీపించుట v. a. To carve in wood or marble.
- జీవించుట v. n. To live, exist, subsist.
- జీవిత * n. s. Livelihood, profession or occupation.
జీవ సూ పాయము. D.
- జీవితము * n. s. Living, life, existence. బ్రతకడము. D.
- జీవితము * adj. Living, alive, existent.
- జీవితేశుడు * A husband or paramour "as Lord of my life." a name of *Yama* the judge of the departed souls. ప్రియుడు, యముడున్ను. D.
- చీపుట v. a. To scrape. = చిప్పట.
- జీవుడు * n. s. The soul, the sentient principle: the emanation of the deity which is incorporated with the animal body, and gives it life motion, and sensation.
- జీవులు * plu. of జీవి and of జీవుడు.

చుచ్చు ఝు.

- చుక్క Skirt, end of a cloth. చుక్కలు, అనగాబట్టమొక్క బివరమొడటికొంగులు. D.
- చుక్కతి adj. Odd (applied to money) not even.
- చుక్కడు n. s. A trifling or petty sum (balance or arrear) పదిరూపాయిలు చుక్కడు Ten Rupees and odd.
- చుక్కలు n. s. plu. The ends of a garment.
- చుచ్చు n. s. A projecting ledge on a house. The lock or knot of hair left on a man's shaven head. A darling, an infant. A muskrat. చుచ్చు మూతివేసుకొనుట To pout, Lit: To make a face like that of a muskrat.
- చుచ్చు adj. Young. చుచ్చుబాలుడు a young child.
చుచ్చెడుగుబాల an infant.
- చుచ్చుమిదై An overhanging tower or turret.
- చుచ్చురాయి A sort of a slate stone used for roofs.
- జుంజుము or జుంజొం, జుంజుము n. s. A jest, a joke, a lie. A torch made of leaves and branches used in certain dances. See జుంజి.
- జుంజు (See జుంజురు Dishevelled hair.) గ్రహరాదిగ్వని. D.
- జుంజురు, —రులు, జుంజురువెంట్రుకులు, అనగాశింసారవిహీనమైనవిరియబోసినవెంట్రుకలు. D. Shag, dishevelled hair, shagginess, hairiness. A lion's mane. Tangled tresses, matted whiskers.

- జుంజురులు, కేశరములు. D. జుంజురుకట్ట n. s. A torch made of sticks, tied together in a bundle.
- జుంటితేనే Virgin honey (See జున్ను.)
- చుంకి, శుంకి, చుండు, శుమీ. Indeed, you see! For చూడంకి from చూచుట.
- చుంకించుట v. a. To decoct, or dry up.
- చుండు n. s. The scurf or dandruff.
- చుండు v. n. To be decocted, evaporated or dried up. To be flicked, (as water from the finger.)
- చుండెలుక A mouse.
- చుంబనము * n. s. A kiss: juxtaposition, collocation,
- చుంబించుట * n. s. To kiss.
- జుంబనెద్దని A humming sound.
- చుంబి See చుంబి.
- చుక్క n. s. Any small mark whatever; a dot or spot: A drop, a sprinkle splash, a small quantity of liquid. The round mark (తిలకము) worn on the forehead by Hindus. A star: particularly the planet Venus. A pip on the dice or cards. తోకచుక్క a comet. చుక్కతిరిగింది it is past midnight.
- చుక్కకాడ An annual plant, a native of wet rice fields. *Spermacoce Stricta*. Rox. 1. 370.
- చుక్కకార n. s. A sort of fish, *sternoptyx Diaphana* Gmelin.
- చుక్కకూర n. s. Sorrel.
- చుక్కపిల్ల A kind of fish.
- చుక్కపిల్లి A tabby cat.
- చుక్కబొట్టు n. s. An ornamental spot worn on the forehead. తిలకము.
- చుక్కలిచెట్టు A tree called *Trophis Aspera*. Rox. 3. 762. బరింక.
- చుక్కవాలు An evil planet or unlucky star. Particularly of Venus (చుక్క i. e. శుక్ర) for the Hindus believe that every journey will turn out ill if on setting out this star faces us.
- చుక్కళ్లు n. s. Wrinkles.
- జుగుచ్చు * Unwillingness. Censure, reviling, disputation arguments against, dislike. నింద, అపమానమున్ను. D. adj. Disagreeable.
- చుచ్చు Leather? బర్రెచుచ్చుల సెట్లు Slippers made of buffalo hide. A. 6. 91.
- చుచ్చుయనించుట v. a. To soothe: to silence, Vipra. 3, 89.

చుచ్చు A she goat: the name: like "Nanny." A. 6. 91.

చుచ్చో అన గా పామెను. OG.

జుజ్జు Error for జుజ్జు.

చుట్ట n. s. A ring. A roll or thing rolled up as a leaf, a cheroot or cigar as being rolled. A ring, round a pillar. A relation. చుట్టులు kinsmen; see this sense in G. 5. 250. M. 7. 5. 27. BRK. 325. M. Salya. 2. 140. అలుకుచుట్ట A roll of cloth dipt in cowdung and water to smear floors with. చుట్టకుచురు a pad, placed on the head to support a pail &c.

చుట్టకు n. s. Kin, kindred. A relation, kinsman kinswoman. చుట్టకురాలు a kinswoman. చుట్టతల్లి వారలు. Suca. 1. 170. kinsfolk. చుట్టతక్కములు kindred, kith and kin—here తక్కము has no meaning. A proverb says తలచుట్టము, తోకతగ్గ I like my head but hate my tail. i. e. I avow one kinsman and disavow another. Can you love the father and hate the son? Can we admire one part of the subject and despise the other?

జుట్టన వ్రేలు The forefinger.

చుట్టమరాలు n. s. A female relation or kinswoman See on రాలు.

చుట్టరికము n. s. Kin, relationship; family, kindred. R. 2. 70.

చుట్టలుగు, అన గా చక్రమనే ఆయుధము. R. 3. 42.

జుట్టవ్రేలు The thumb: the great toe.

చుట్ట n. s. A turn, round, circuit, circumference. A turn or bout: one while. A toe ring, worn by women. తలచుట్టు a turban. గోరుచుట్టు a felon or swelling under the nail. యెన్నిచుట్టుచెప్పిరి how often am I to tell you?

చుట్ట adv. Around, round about, out of the direct way. దోవచుట్టుకొని వెళ్లుకుంది here the road makes a sweep. చుట్టువేసుకొనుట to hem in or surround. చుట్టకుడ్డారు They went round about: out of the direct line.

జుట్టు n. s. A crest, as that of a peacock. The lock worn by Hindu men on the top of the head. ఆవిద్యజుట్టు అతనికి దొరికింది he has got a good hold of that art. జుట్టుకుట్టి అపి నాడు he caught him by the hair and insisted on payment.

చుట్టుట v. a. To go about, travel, go round. To roll round, wrap up. To encircle or clasp in an embrace. To contrive (an excuse) To hem in, visit, overtake, as sin does. To draw a circle. To describe or make small ciphers: thus—
శున్నచుట్టుట, క్రారాశిచుట్టుట to write 0 or U; పా గా చుట్టుట to tie a turban. చుట్టుకొనుట To surround, hem in, roll up.

చుట్టుకొల్లారము, చుట్టుకొల్లార A house built round an open area, having a chamber at each corner and a gallery between. See భవంతి.

చుట్టుగుల్ల A volute shell.

చుట్టుతిరుగుట To go the rounds, as a patrol.

చుట్టుతక్కము n. s. Kith and kin. Relations and friends. Here తక్కము is a mere echo.

చుట్టుకట్ట Round about.

జుట్టుపాకు, జుట్టుత్రుతీగ A common milky creeper with heart shaped leaves. Asclepias echinata? Rox. 2. 44. Ainsl. 2. 452. Cynanchum hirsutifolium. Heyne.

చుట్టుపడుట To fall out of the direct route: to go round.

జుట్టుబాకు The crested goose.

చుట్టుముట్టుట To encamp around, besiege, hem in, surround. Vish P. 8. 64.

చుట్టుయిల్లు A round hut.

చుట్టువాలు The weapon of Vishnu. చక్రము.

చుట్టువేడెము Riding a horse round the ring. Dasav. 10. 145.

చుట్టువేలు The forefinger. BD. 4. 167. జుట్టువేసచక్క చూపంకలవే.

చుట్టారు adv. Round about.

చుట్టె Error for శుత్తె.

చుతి Error for శుతి.

చుడుగుట, జుణగుట, చునుగుట, శునుగుట, v. a. To cheat, delude: v. n. To lurk, slink, lie in wait. R. 6. 44; 8. 14; HK. 4. 184. జునుగు పాక్యము a sly expression: cunning: nonsense.

జుణగుట See జుడుగుట, జుణ గె, వెనక దీ నెననుట. D.

జుత్త n. s. A short span; measured from the thumb to the end of the ring finger. గోకళ్లము, అన గా శ్రుశుతాంకుష్టా నామికామధ్యము. D.

జుత్తెడు, అన గా ద్వైతాంకుశ్రమాణము. D.

చుడుములు n. s. Burs, teazle. The small weever fish. Trachinius Draco.

చునుగుట See జుడుగుట.

జున్ను n. s. Honey : also cheese జున్నుతలుకులు honeyed accents, sweet words. T. 2. 106. శ్రీలిజున్ను a syllabub of tiger's milk : as great a luxury as pigeon's milk. A. 4. 273. Suca 3. 8. Ila. 3. 131. తేనె, నవత్రసూతగోమీరము, వంది నదిన్ని. D. See తంకేటిజున్ను.

జున్నుబాలు Biestings : the milk that flows for a week after a cow has calved. ఈనిసతరువారము దుదినములలో గాఢితికిన పాలు. D.

చుప్పనాక, or —నాతి,— A syren, a harpy, a cruel selfish wretch. Corrupted from Súrpanakha, the proper name of a certain ogress. DRAn. 202. శూర్పనఖ. D.

చుబుకము * The chin. = చితుకము, చిబుకము.

జుబ్బ An epaulette ?

జుబ్బన, or —బ్బు—, or, జుబ్బన బార or —బారలదేల, or శుబ్బనసూర, adv. To the full, his belly full: to his heart's content: utterly: smackingly. Irresistibly : at pleasure. మిక్కిలికొల్లగా. G. 3. 113. M. 4. 2. 91. BRY. 2. 602. జుబ్బన, అన గాదబ్బన. D.

చుమి, చుమ్మ, జుమా, శుమి, జుమి, Indeed : d'ye see ? look ye ! This is contracted from చూడుమి the imperative of చూచుట. G. 5. 91. Vish P. 4. 182. T. 3. 114.

జుమ్మనుట See జు—

జుమ్మని (anuk.) Aloud : regarding a humming or buzzing sound.

జుమ్మన్నుధ్వని n. s. Humming, buzzing. See జుం.

జుమ్మలు, జుమ్మటలు A small and very noisy kind of bird (See బిజిగాడు) that builds hanging nests with the mouth downwards and shaped like a bottle. The Picus Baltimorus. మునియాపిట్టలు. D.

చుమ్మలో చుట్టగా, అన గాకడువులో గాలించగా. OG.

చుమ్మి, జుమ్మి, or శుమి Indeed, you see. Contracted for చూడుమి the imperative of చూచుట also జుమయ్యి.

జుమ్మ జుమ్మనక anuk. Aloud (buzzing or humming.) Kalahas. 3. 220.

చుయ్యింకి A trumpet. A. 4. 36. అన గానానాయి.

చుయి or చుయ్యి Fizz, hiss, a sound to express a crackling or hissing sound. చుయ్యి, అన గాఢ లాస్మిసంయోగముచేత శ్రీ ష్టేధ్వని. D.

చురచుర adv. Brightly, hotly, fiercely (burning) చురచుర కాలుట, శీత్రము గా కాలుట. D.

ఘరిక * n. s. A knife.

చురుకు, చురుక్కు n. s. Sharpness, hotness, smart, fierceness, speed, impetuosity.

చురుకు, చురుక్కు adj. Sharp, hot, fierce, violent. Rapid, impetuous, active, smart: brilliant (rubies.) చురుక్కు గా, చురుక్కు న, adv. Sharply, hotly, fiercely, actively. చురుక్కునుట To wince, be sharp, hot.

చురుచుః * Whisperingly, a word imitating the whispering sound. Ananda T. IX. 56 చాఱూ శకల్పత్రేణ లోకాః ప్రాయక ధాక్రమైః | కర్ణేచు రుచురానందైలోఽచనశ్యత్రచుంబనైః.

చురువుచ్చుట v. a. To be sharp, hot, eager. డగ్గముచేసుట. D.

చుర్ర adv. Horridly, terribly. See జిర్ర.

చుర్రనుగుట To hiss or sputter, as the fire, or boiling water. To shudder, deeply to tingle with horror. చుర్రుచుర్రునుసింది it was hot to the taste : it made the tongue smart.

జుర్రుట To sup, gobble, eat or drink with a noise.

చుర్రన adv. Fiercely (burning.)

చులక, చులకతనము, చులకదనము, చులకన. n. s. Lightness: ease, facility: slight, scorn. జుల్లచూచుట to despise. G. XI. 101.

చులకని adj. Light, easy, slight, worthless, contemptible. చులకనిశుంట The light crop or lesser harvest.

చులికిత * In his hand. Held as a cup (the hand.) See on ఆపోశనించుట.

చులుకము n. s. The hand (held as a cup to contain liquid in) the palm. A small cupful: one glass. చేర, అన గాశ్రుడిసిలి. D.

జులువ, జులువతనము n. s. Relief, lightning, comfort. H. K. 2. 36.

చుల్ల Lightness. See చులక.

చుల్ల n. s. అన గాశిక్షము.

చుల్లజుండు n. s. A blain or indolent sore.

చుల్లరము, అన గామెడ అయిన ఆడతంది. Swa. 4. 51.

ఘల్లి * n. s. A hearth or fireplace.

చువక See చువ్వు.

చువ్వ n. s. A twig, rod, switch, supple cane, a withe, a slender arrow, stick of a rocket, shaft, slip of wood. గాలశుచువ్వ an angling rod. జువ్వజువ్వ ఆదుతుంది It throbs painfully, severely, smartly.

జువ్వి adj. Appertaining to the wavy-leaved fig tree: ficus infectoria. The species are described as follows. తెల్లజువ్వ A tree called Ehretia Aspera. Rox. 1. 598. డెర్రజువ్వ A tree called Ochna squamosa. Rox. 2. 643 or, Ficus Benjamina. id. 3. 550. పెద్దజువ్వ A tree called Ficus Tsiela. id. 3. 549. శుశ్రజువ్వ Ficus comosa id. 3. 552. కొండజువ్వ Ficus tuberculata. id. 3. 554. also called శిలావటము * or కలుజువ్వ. Kalahas. 3. 69. కుదురుజువ్వ Nageia Putranjiva. Rox. 3. 767.

చువ్వన At once, suddenly.

చువ్వె (Contracted for చూడ వె dost thou not see?) surely, of course.

చూ, ఛూ, జూ, ఝూ.

జూకురు. Grief, sorrow. G. 6. 74.

జూగు See పించి. A. 1. 45.

చూచా (Anuk) A trifle. చూచాతప్పకుండచదివి without missing a syllable.

చూచాయ or శిశశివ adv. Slightly, indistinctly, half and half. గురుకు మెరుకు మనకుండా but చుచ్చాయి అనిపించింది. It looked cruel, it seemed odd.

చూచుకము * n. s. The nipple.

చూచుకొనుట v. a. (middle voice of చూచుట) To see, or perceive: To read silently, read to oneself.

చూచుట v. a. To see (a verb which in every language has metaphorical senses). To look, view, observe, perceive. To read to oneself, (not aloud) To consider, try, meditate, think on. To visit. To wait. To take care, be on his guard. To regard, care for. To try, make attempt at, see to. To experience, try, prove by any sense, as చేతితో చూస్తేని I felt it with my hand. చవిచూస్తేని, రుచిచూస్తేని. I tasted it. To estimate, view, judge, hold good, think

wrong. చూచునూప ముతి గాయిట్టము Only like ten how wickedly, or fiercely, the child screams. రాచూచుట To acknowledge the receipt. మరలిపోవచూచుట he thought of going back. ఆరని ప్రాణము చూడక not caring for his life. దాచూచుట (i. e. దాగి) To peep at, to spy. To expect, look out for. శీమయము చూచుట, or, తరిచూచుట. To take the opportunity. ఉండచూచుట To overhaul; to see that it is there; to ascertain. నన్నునంతచూచిరి They tried to kill me. ప్రేమ లాలుకు చూపుల చూచి casting glances that beam with love. చెల్లుచూచుకొనుట to write off a sum as paid, consider it as settled. శీరిచూచుట To examine, see if it be right. వాసీనచూచుట to smell. చెయ్యచూచుట to feel the pulse. వాడుచెప్పేమాటలు చూచుడు attend to what he says. దారిలో వాణ్నిచూస్తేని I met him on the road. ఆరని పనిచూస్తున్నాను I am acting for him. ఆరనిదోవ చూస్తున్నాను I am expecting him, looking out for him. నెలదినముల ముట్టుకు చూస్తేని I waited for a month. చూస్తేవా do you see? వాడుమొంత పనిచేశినాడు చూస్తేవా I'll tell you what he did. See rule in Grammar of the past tense translated by the past. రేపుయిస్తానని గట్టిగా చెప్పినాడే, యిచ్చినాడు చూస్తేవా. He promised payment next day but did not pay as he promised.

జూజము n. s. Gambling, play. జూజమాడుట To play or game. జూజరి n. s. A gamester. జూజి, అన గాదూతి, దూతిక. D. జూటుము * n. s. Matted hair; such as is worn by hermits. చంద్రజూటువు Siva: he whose tresses are crowned with a crescent. చుట్టజుట్టి నజడలు. D. జూటి, అన గాజిట్టులువాడు. OG. A rogue. జూటు adj. Cunning, artful. జూటుగా cunningly. జూటుతనము (K.) Cunning, craft, guile "Forwardness, impudence" Reeve. చూట్టి n. s. Sight, view, glance: an eye. చూడ The Root in A of చూచుట. Thus చూడబోయినాడు he went to look. చూడ * or చూడా * or చూడము n. s. The lock of hair worn by men on the crown of the head. శిఖ. D. చూడా, కిరిటంబు his crest and crown. ఆమూలచూడముగా from end to end (of the story.) ఆపాదచూడము from head to foot.

చూడగల. Able to see; fit to be seen.
 చూడగలవాడు, అనగా నుండరుడు. D.
 చూడాకర్మము The ceremony of tonsure. శుట్టు
 వెంట్రుకలు తీయడము. D.
 చూడాకలాశము or చూడామణి * Crest, diadem.
 చూడి Pregnant.
 చూడియాళు A cow in calf.
 చూడు Seethou. The imperative of చూచుట to see.
 చూడు n. s. Heat, sultiness. Pregnancy, of cows
 కుసుగర్మము. D.
 జూడు or, జూడుగొడువు A pouch or huntsman's
 bag. చిక్కెమనితో వినది. BD. 3. 2240. (where
 others read చూడుగండు) G. 8. 9. Navan. p. 43.
 చూడుట v. n. To burn or be hot. BRY. 791. M.
 10. 1. 72.
 చూడుట v. a. To burn, fire, or brand with a hot
 iron. To light a match. A. 5. 89. R. 2. 93. M.
 3. 6. 322.
 చూడ్చి n. s. View, sight, eye. A glance. Dasav.
 9. 272. Padma. 3. 11.
 చూత్రము * n. s. A mango tree.
 చూత్రము, చూతాము, చూచురుము Let us see: we
 will look. From చూచుట. M. 4. 5. 315.
 చూతాశ్రువు * n. s. Cupid: because his అశ్రువు
 ములు arrows are చూత్రము mango-blossoms.
 జూదము Dice-play.
 జూదరి A gamester.
 జూడుట v. n. To burn, or be hot. M. 9. 1. 27.
 v. a. To burn. R. 2. 93. to light a match. A.
 5. 89. To brand with a hot iron. HD. 1. 1229.
 చూడుట్టుట v. n. To appear, seem, to be fair, or
 beam with beauty.
 చూడరు n. s. A spectator, bystander. T. 5. 58.
 L. 13. 10.
 చూడరి n. s. A beauty or handsome woman; or
 man. Irreg. Plural చూడరు, or చూడరులు Specta-
 tors: those who behold. చక్కనివాడు, చక్కని
 దిన్ని. D.
 చూపించుట v. a. (The causal of చూచుట.) To shew,
 point out. భయము చూపించుట To frighten. అన్న
 ము చూపించుట to provide for, give bread to.
 ఆశ చూపించుట To hold out hopes or pros-
 pects.
 చూపు n. s. The eye. Sight, a look, vision, glance.
 లక్ష్మి అతణ్ణుచిన్న చూపు చూచింది fortune frowned
 on him. చిన్న చూపు humiliation. నిలిచే చూపుక
 నిలిచలేదు there was no prospect of his living

longer. జూపోశక Unable to stand before his
 face. A. 5 78.
 చూపుట v. a. (causal of చూచుట to see.) To shew,
 make him see. To deliver or make over a
 thing purchased, to induct. అన్నమును చూపుట
 To give or offer (food, aid service.) To mani-
 fest or betray. లేమి చూపుట To impoverish, or
 beggar. చూపుడుకోక A transparent petticoat.
 చూశుట్టుట To await, wait for, attend on, watch,
 expect gaze at, eye. To look up to, or reverence.
 చూర n. s. Powder, dust. Plunder, spoil. G. 9.
 83. వజ్రముల చూర (for చూరము) Diamond
 dust. ముత్యపుచూర pearl powder. కన్నూరలు
 గొన్న, అనగా కండ్ల పండగ గా చూచిన Satyabh.
 3. 22. he thought his very eyes enriched. adv.
 or చూరగా Freely, rifely. Liberally. To the
 full: to satiety. చూరయిచ్చుట to cast to the
 dogs: to give lavishly. To ravish, to spoil.
 చూరకొనుట, చూరలాడుట To plunder, waste,
 ravage. చూరవిడుచుట To give up to be plun-
 dered: as a conquered city. చూరయేట A
 scape goat: one let go as a sacrifice. చూరపు
 చ్చుట, అనగా, కొల్లపుచ్చె, కొల్ల బెట్టె. OG.
 చూరు, ఇంటిచూరు n. s. Cornice, border, ledge:
 shelf on a wall: eaves of a roof. కాలుబట్టియా
 దిస్తే చూరుకట్టి వేలాడ్రాసు. i. e. Though thou re-
 ject me I will not cease to cling to thee.
 చూరుట v. n. To be charred or smoked. చూరుక
 క్ర or పొగచూరినక క్ర Charred wood.
 చూరుకత్తి A knife, a small dagger.
 చూరుకమ్మి The lath that closes in a shelving roof.
 ముంజూరున శుండెకం తెయెత్తు గా వేసినకమ్మి. D.
 చూరుకుట్టు The roof bands.
 చూరెలుక The eaves' mouse: or house-mouse.
 చూర్లము * n. s. Dust; powder.
 చూర్లముచేయుట To beat to dust; to triturate.
 చూర్లకుంఠలములు Curls, ringlets.
 చూర్ణిక * "A sort of harmonious prose: not divid-
 ed into prosodial feet; the unbroken sentence
 running on continuously." (Sab. Calp. Druma)
 See Colebr. Essays, Vol 2. p. 133.
 జూర్తి Fever. జ్వరము.
 చూలాలితనము. Pregnancy.
 చూలాలు A pregnant woman.
 చూలి n. s. Child, offspring, fruit. కమ్మ చూలి he

who was born from the lotus. రాచూరి the prince's child.
 చూరి Pregnant. చూరినాత్రె an ewe in lamb. ఆగు
 ప్రమచూలితోటిపున్నచి the mare is in foal.
 చూళిక * The root of an elephant's ear. కుక్కుటము,
 గజకర్ణ మూలము, కొత్తు. SC. The tresses or hair.
 చూలు n. s. Womb, fruit, child, embryo. గర్భస్థిపిం
 దము, శిశువు. D.
 చూవె See చువ్వె, చూడుమాయనుట. D.

జ్యం.

జ్యంభము * or జ్యంభణము * n. s. Opening, ex-
 pansion, spread, gaping. ఆపులింత, శరీరమువిరు
 చుకోవడము, వికాశము. SC.
 జ్యంభించుట * v. a. To open, gape, stretch, yawn.
 ఆపులించుట. D. [లింత. D.
 జ్యంభిరము * n. s. Yawn, opening, aperture ఆపు
 జ్యంభిరము * adj. Gaping, yawning, expanded,
 open, spread. వికసించినది. D.

చె చె జె యు.

చెం adj. Budding, tender, red. Delicate: pretty,
 slight: see చెన్ను, రక్తకర్ణము. D.
 చెంక n. s. The cheek: a small plot in a field.
 The gills of a fish. చెక్కిలి. OG.
 చెంకవేయుట To slap, strike on the cheek.
 చెంకట adv. In the neighbourhood, near, close
 by (The abl. form of చెంకలి.) శివూశము. D.
 చెంకనాలు అనగా, నమస్కారములు, బాలక్రిడాను.
 OG. and H. 4. 317. శ్రీమూర్తినిదెచెంకనాలని.
 చెంకటి, or చెంకలి adj. Near, neighbouring.
 చెంకలించుట v. n. To appear, shine, bloom, rejoice,
 beam, a smile passing over her face. Compare
 చెలగుట, ప్రకాశించెనుట. D.
 చెంకలించె adj. Manifest, evident.
 చెంకలికోస్తు A sort of drug called costus. పారి
 ఛావ్యము. D.
 చెంకలిగడ్డి A sort of grass.
 చెంకలుక The red (చెం + కలుక) water lily.
 చెంగావి n. s. A reddish tint; saffron colour (See
 జాఫరా) or blush colour. From చెం fine and
 కావి tint.

చెంకు n. s. Agility. a wrong spelling of చంకు.
 చెంకు n. s. Skirt, border, edge. In marriage the
 couple are tied together by the corners of their
 skirts. Hence యాశునికి చెంకు వేసినాడు. He is
 wedded to this business. నీకు చెంకుకట్టినాను I
 am irrevocably thy servant. I am your *bounden*
obliged servant. I have delivered myself into
 your hands. చెంకుశుట్టిఅడుగుట To seize him
 by the skirt as a beggar does. చెంకులుఅనగా
 బట్టయొక్క చివరయొడటికొంకులు. D.
 చెంకుచెంకు See చ.—
 చెంకుట v. n. To be loosened (as a knot) వీచిపో
 యెననుట. D. చెంకపోయింది, పూడిపోయినది he
 lost, (at a game:) it missed. చెంకొడడుట, అ
 క్కరకట్టనట్టుగా మాట్లాడుట to talk indifferently.
 చెంకొచెంకొపోవుట To loiter, in walking. కావ
 చెంకనది (at games with small balls) the ball
 stopped: or, failed. రెండుగుంటలు చెంకనది there
 are two blots: or holes without balls.
 చెంకునడుముకుట To leap suddenly. See చంకు.
 చెంకుబిల్లి A wild cat or mountain cat; one that
 "leaps" at an object.
 చెంచలిచెట్టు (correctly చంచలి *) అనగా తేలుమన
 చెట్టు.
 చెంచర A female of the చెంచు tribe. చెంచరలు
 mountain girls. Kalahas. 3. 12.
 చెంచు adj. Savage, (see next word.) The true
 spelling is చంచు as is proved by the rhyme:
 and declared by Appa C.
 చెంచులు, చెంచువాండ్లు. Savages, hill folk, high-
 landers.
 చెంచెర A woman of a savage (చెంచు) tribe. A
 highland lass.
 చెంచాడుట v. a. To destroy, slay, abolish. Also
 (from చెంచు a ball) To play at ball.
 చెంచిపోతు A wretch. See చంచిపోతు,
 చెంచియ Error for చేచియ.
 చెంచు n. s. A cluster or ball of flowers. A ball
 to play with.
 చెంచుగోరింజీలు Playing at ball. చెంచుకలిసుట
 To devour or plunder.
 చెంచుట v. n. To rise, or spread, as a scent.
 చెంచుట v. a. To cut to pieces, mangle, destroy,
 break, ruin. యాయెండచెంచుతున్నది this sun-
 shine is scorchingly hot.

చెండుమల్ల The marygold. See చంఠిపువ్వు and చేమంతి.

చెండు పెండాడట To cut to pieces.

చెండ్రచెట్టు See చండ్ర and శండ్ర.

చెండ్లు the plu. of చెండు.

చెంత adv. postp. Near, by, at, beside, along తండ్రిచెంతనుంచికాపాడిరి they screened him from his father.

చెంత n. s. Hussey, slut, a cunning jade. కుత్తిత ప్రాశస్త్రీ.

చెంతలాసి The plant called కటుకుత్రము. Q. Otherwise రాసి.

చెందించు v. a. To grant &c. being causal of చెండుట q. v. To cause. To make over, deliver, install. చెందించేయుట To assign or apportion.

చెందిరము n. s. Vermilion. The red mark worn in the forehead. కంకుమము. D.

చెంద్రిక Reddish, light red. తాటాకుజాబుమీడిన లయము, నీరుతావిసర్గము. D.

చెండుగల్లి n. s. An ounce ; a kind of leopard.

చెండుట v. a. To enjoy &c. See the v. n. నిదుర

చెందిరి v. a. They enjoyed sleep. నన్నుచెందిన ఆస్తి the property that belongs to me. చెందిన భయము the terror he suffered.

చెండుట v. To happen, befall, to belong to, accrue on, devolve. To be got, felt, experienced. v. act. To get, obtain, incur, suffer, feel, enjoy, undergo. It governs a dative or an accusative

Thus అది నన్నుచెందినది, or అదినాకు చెందినది it befel me, it came to my share : it was my lot.

వైసగతిచెందిరి they died : lit : they suffered the will of God. నిదురచెందిరి they enjoyed sleep.

నివ్వెరపాటుచెందిరి they were astonished భ్రమచెందిరి they were deluded. భయముచెందిరి they were afraid. చెందిన భయము the fear he suffered.

అచటను చెందిచెంది, a rock befel me : i. e. in digging I met with a rock. Chenn. 5. 244.

ఇదిచాన్నిచెందదు this has no connection with that. చానితోచెందినందున as he had connection with her. M. 12. 3. 291. నన్నుచెందినరూకలు the money I received : the money that came to me. అందులోచేయచెందరాదు (anuk.) you must not make or meddle with it. వాడెటుచెందె what has become of him? నిన్నుచేయచెందె will

not the sin be thine? will not mischief happen? చెండావ The red water lily. T. 3, 133; 5. 141.

చెండావవిందు epithet of Adonis as the friend of this flower. T. 4. 192.

చెంద్రిక See చ—

చెండ్రెము, అనగాసింధూరము. A. 1. 45.

చెంతు n. s. Cheek, side. నీపాశుమనిన్నుచెంతుకొట్టె Thy sin has found thee out. Surabh. 1. 80.

చెంతుకల్లి See చెంతుకల్లి.

చెంతుకాయ A slap on the cheek, a box on the ear.

చెంతుగల్లుట v. n. To turn aside, go out of the way.

చెంతుగల్లుట v. a. To nip or twitch the cheek.

చెంతురల Close by, at, near. P. 3. 170. చెంతువిళ్ల A cushion or pad. Ila 3. 51.

చెంబడివాడు A fisherman. The mother of Vyasa was of this tribe.

చెంబు n. s. A cup, can, jug, ewer, cruise, goblet, tankard. A vase, or globular metal pot of a peculiar form : it is called in Hindustani a *lótia* :

దంతపుచెంబులు ivory cups for perfumes, scent bottles, pomatum pots.

చెకచెక, or, చెకచెక Fiercely, (boiling). See చకచక.

చెకముకితుపాకి A firelock or flint gun ; as distinguished from the common తుపాకి or matchlock.

చెకముకిరాయి n. s. A flint. (H.)

చెకోర Error for చ—

చెక్క n. s. Wood ; a bit, piece, chip, plank &c. A bed, or division in a field. See చెక్క.

చెక్క adj. Wooden. Smooth. చెక్కనున్నము smooth plaister. Perhaps so called because polished with a piece of wood.

చెక్కకొలుదురు; or, చెక్కపిలుజు A wood louse ; a tick.

చెక్కశీలు n. s. Lice or ticks in cattle.

చెక్కరంగు Wood-colour ; brown or yellowish.

చెక్కించుట To project or strut the belly ; as crowing cock does.

చెక్కిలి, Gen. చెక్కిటి, Loc. చెక్కిట, Plu. చెక్కి n. s. The cheek. చెక్కిట On or at her cheek.

చెక్కు n. s. The side in general. The cheek. rind or side of a fruit. Half a pack ; bei. much as is on each side of a bullock. వాని

చెక్కు చె చెమర్చింది he was quite exhausted. చెక్కు చె దరకుండవున్నది It is in excellent order. It is quite complete. చెక్కులపిక్కులు pranks; roguery. చెక్కు చెదరక unchangedly, untouched, unharmed.

చెక్కుట v. a. To pare, cut off the side; to slice. To engrave. To make a pen. To set jewels. To tuck in, put in, insert, set stick in. To dig slightly or pare the surface. To cast up the earth, as a worm does. To set or put flowers in the hair. బొడ్డులో చెక్కుట to put in the pocket. To tie a knot. కోకయొకచెక్కి. She gathered up her skirts and stuck them in her girdle.

చెక్కుటద్దము A mirror (అద్దము) set in a frame (చెక్కినది). The letter ట is inserted as explained under that letter.

చెక్కుడుపాఠ A sort of spade for cutting turf; or cutting the surface of ground.

చెక్కునట (middle voice of చెక్కుట) To adjust, trim, set right.

చెనురు Another spelling for చి.—

చెచ్చెర adv. Forthwith, at once.

చెట్ట n. s. The hand. చెట్టాచ్చి (ఆర్పుట) catching him by the hand. BD. 4. 1165. చెట్టలకట్టి. P. 1. 51.

జెట్ట n. s. Cruelty. Evil, hardship, misfortune. P. 1. 215. adj. Wicked, cruel. చెనటి. OG.

చెట్ట Mischief &c. See నెట్ట.

చెట్ట adj. Mischievous &c. See నెట్ట.

చెట్టకట్టాలుచుట్టుకొనుట To walk hand in hand.

చెట్టబట్టుట, చెట్టవట్టుట To marry: lit: take by the hand.

జెట్టి n. s. A wrestler, a prizefighter: also spelt యెట్టి. plu. జెట్టులు.

జెట్టికట్టు A wrestling match.

జెట్టిశానుకువ A bout, in wrestling.

జెట్టిమడత The giant locust: about four inches long.

చెట్టు n. s. A tree. A stalk or plant: growing in. చెట్టుకిందదిగివున్నాడు he is houseless.

చెట్టమరు శాట్టినచెట్టుగనకరక్షించవలసినది As were the making (the original patron) of our humble servant he claims your continued aid. This is a phrase much used.

చెట్టు n. s. A hand—See చెట్ట.

చెట్టుముటి n. s. The plant called Nepeta Malabarica. See మగవీరకు. Rox. I. 1. Ainsl. 2. 294.

చెట్టురుకుపాము The tree snake, which leaps (చిరుకు) on the passenger. (Russel on serpents.)

జెట్టునములు, అనగా చట్రాళ్లు అన్నట్టు తోస్తున్నది. M. 14. 3. 176. రోకళ్లున జెట్టునములు సృక్కునాణ్య పాత్ర ఇచ్చాది.

జెడ vide జెడ for which some falsely assert this is a Tadbhava form.

చెడ adv. Ruinously (Root in A of చెడుట.)

చెడకొట్టుట To do away with, ruin, break, spoil.

చెడన నాడుట To scorn. To curse.

చెడగరము Shy, as a cow &c. not fit to go near, dangerous, not trustworthy. Gruff, rough.

చెడగు In play, as mere sport: like a ball (చెండు a ball. ఆయినట్లు See అగుట).

చెడగొడ్డుట v. a. To dissect, take to pieces, cut up, sever, melt up.

చెడనాడుట To curse. To say Be it ruined! See చెడుట. To scorn. To waste, throw away.

చెడబడగా Aloud, tumultuously=గుభగుభ.

చెడలిక, అనగా కల్లచెట్టు. Q.

చెడాడుట for చెడనాడుట.

చెడి adj. Vile, abominable.

జెడిదము A crash or thundering sound. జెడిదంబుగ.

చెడిశ n. s. A slut, jade, whore.

చెడు adj. Vile, worthless. Horrid, abominable. A p|| of చెడుట to be spoiled. చెడుచిక్కు a terrible difficulty.

చెడుగు adj Ruined, vile, worthless.

చెడుగుడు or చెడుగొట్టు n. s. A miscreant, a wretch. P. 1. 559. A game like prison-bars, also called చుట్టుచెడుగుడి.

చెడుట v. n. To perish, or be spoiled. To be dispelled, dissipated, or done away, as darkness. To become bad, be damaged, or ruined. To change, be altered from its original state. To be dropt, as a letter in spelling. ద్రుతముచెడి The letter N being dropt. “నకారముచెడి అర్థమిందువచ్చెను Appa C. 2. 31. The letter N is dropt and the nasal sign (sunna) is substituted.” అదిచెడె It is ruined! (Let it pass!) Be it cursed! కాదుచెడ్డాడు the same. వానిచెడిన కాంతి With diminished brilliancy. శంకయము

లుచెడును thy doubts shall be dissipated. కన్నులు నెడువాడు one who has lost his eyes. M. 13. 5. 97.

చెడ్డ (contracted for చెడిన See చెడుట) Bad, spoiled, ruined, lost. Terrible, awful, tremendous, vast, excessive, violent, severe. Hard, strict, cruel, shrewd, sharp, horrible, huge. తమరుకు హాచెడ్డవారుగనక As you are very strict, or rigid. పనిచెడితన్నాడు He is ruined, wearied, unoccupied, idle. కులముచెడ్డవాడు one who has lost caste. కుహాచెడ్డవాడవు O you rogue ! (a phrase of fondness.) నీవు అడిగినదిమహాచెడ్డకరము what you pray for is an arduous boon to attain. తలచెడ్డచెట్టు a pollard : a tree that has lost its head.

చెడ్డతనము n. s. Badness, wickedness, severity.

చెఱుకు or — n. s. A touch. A small particle or atom.

చెఱుగరము See చెడగరము Stubborn, jadish. n. s. A jade or minx.

చెఱుకుట or —ను— v. a. To stir up, excite, provoke, stimulate. To challenge, incite; poke, shove. చెఱుకకుండాకూర్చుండు Sit down quietly without meddling with any one.

చెఱికిల (Another spelling of శికిల) in a kneeling attitude.

చెతుర See తతుర and చాతుర్యము.

చెత్త n. s. Stuff, dirt, trash, sweepings. Matter, pus. చెత్తాచెచారము n. s. Dirt and nastiness.

చెద n. s. A white ant : called Termes. (Sanskrit name శుద్ధికా q. v.) బొంకుకు చెదలుశట్టినది white ants have attacked the bambu. తేడిచెద or గొర్రెచెద a large and destructive species of termites.

చెదరగొట్టుట (See చెదరుట v. n.) v. a. To disperse, rout, defeat.

చెదరుట or చెదురుట v. n. To scatter or be dispersed, dissipated, spent. To splash, to be loosed, disordered, dishevelled. ఆకు చెదిరికిందశుడినది the leaf slipped from my hold. (చిలివోవు) To fail or wander, as the mind or attention. To be dazzled. చెంబోవుట, చంచలింతుట.

చెదలు The sky, See చదలు. Also white ants : See చెచ.

చెచారము n. s. Trash (anuk.) as చెత్తచెచారము odds and ends.

చెచురు See క్లెముతీరువ which is so called at Masulipatam.

చెస or జెస n. s. Spawn, roe. The yolk of an egg.

చెసకుట To touch, caper, rush, play pranks. అంటుట. OG. శ్చ్యుంతుట. Comment on A.1.21.

చెసటి adj. Mad, wretched, foolish, silly, wild.

చెనుకుట See చెఱుకుట, or చెసకుట. OG.

చెన్ను adj. (From చెన్ను) Fair, pleasant, bright.

చెన్నుంజారు or వెలవదాలు n. s. A species of grain.

చెన్నుటి, i. e. చెఱిటి adj. Savage, rude, coarse. తలవశంబంధమైన. M. 8. 1. 132.

చెన్నుట్టు i. e. చెడినట్టు, చెదిపొయ్యట్టుగా. BD.1. 659. That it may perish.

చెన్నుకొట్టుకు or చెన్నుకొట్టుము n. s. The common name for Madras : as being founded by Damarla Vencatadri Naick, who named it చెన్నుకునాయునిపాలెము, after his father Chennapa.

చెన్నుశవయ్య The name of one of the friends of Basava : his adventures are told in the చెన్నుశవయ్యారాము an entertaining poem well suited to those who study Telugu or Cannadi. It is a modern version or alteration of the Basava Puran.

చెన్నారీ adj. Graceful, lovely. చెన్నారీపొన్నారీ are terms of fondness. Delicate, dearly, charmingly, pretty.

చెన్నారట v. n. To bloom, or blaze in beauty.

చెన్ని n. s. A fit, stupefaction, stupor.

చెన్ను Grace, beauty. చెన్నుండ Fairly, elegantly. చెన్నులయ the same.

చెన్నుతరుతుట v. a. To trim, adorn, adjust a light.

చెవు, చెవుకూ, for చెళ్ళు thus spelt to suit the metre.

చెప్పించుట v. a. To teach. To make him say or tell. వానికినిచెప్పించినాను I got him an employment. వాకికిచదువుచెప్పించినాను. I got him taught to read.

చెప్పి అంతుట To send word.

చెప్పియిచ్చుట To advise, or to teach.

చెళ్ళు, చెళ్ళులు n. s. A shoe.

చెప్పకొనుట v. a. See చెప్పట To say. To learn or say.

చెప్పట v. a. n. To say, tell. To teach, to speak of. To write or compose a poem. To describe, tell of. To term, call, name, denominate. చెప్పకొనుట O do not say! This governs the accusative; or else "తో" as నాతో చెప్పి he told me.

చెప్పటట్ట, or, చెప్పటట్టాకు See టట్టాకు The asarabacca plant.

చెప్పడుమాటలు Hearsay. Talk, rumour.

చెమట n. s. Sweat, perspiration, moisture. నెళలు చెమట తీసివేసి బ్రతికే వాడను I live by the sweat of my brow. చిరుచెమట heat drops, or a breathing sweat.

చెమట కాయలు Pustules. Prickly heat,

చెమట పాత A sweaty cloth. The glove worn by falconers, for the hawk to perch on.

చెమర కాడు A pimple. HD. 2. 941.

చెమరు కాకి See చమురు కాకి.

చెమర్పుట v. n. To sweat, to ooze.

చెమి కె n. s. Selvedge of cloth

చెమిటి See చెమిటి under చెవుడు.

చెముడు Deafness. See చెవుడు.

జెముడు n. s. infl. జెముటి. Loc. జెముట్లో. The plant called milk-hedge. Euphorbia tirucalli Rox. 2. 470. It is a generic name for all plants of a milky substance without wood or leaves.

జలజెముడు. (Ainslie) ఆకు జెముడు oleander-leaved spurge (id.) బొంత జెముడు or బొమ్మ జెముడు the large species నలి జెముడు. and తొల జెముడు and other species occur.

జెముడు కాకి The bird called king crow, a small copper coloured bird: (because it eats the జెముడు plant.) The drug called కంజి is said to be found in its nest. Others describe this as the wild turkey; meleagris gallinavo: Jardine's Birds Vol. I. p. 117. The king crow has a long tail: the wild turkey has not.

చెమురు కాకి, అన గాకురుకము. D. Perhaps this is another spelling of —చు— the preceding word.

చెన్ను adj. Damp, moist. n. s. Damp, moisture.

చెన్ను. OG.

చెన్ను కాయ A fleshy four sided bean, 8 or 10 inches long.

చెన్నుగొనుట, చెన్నుగలుట, చెన్నుగల్లుట v. n. To sweat, be damp, ooze, be melting.

చెన్నుట Sweat: perspiration: (spelt thus to suit the metre, instead of చెమట.)

చెన్నురించుట To sweat, drizzle, be moist.

చెన్నిలిపాము n. s. A prickly eel found on the sea coast. Gymnotus catenatus.

చెయి infl: చేతి Plur. చేతులు Instr. చేక n. s. A hand. The arm. A sleeve. An elephant's trunk. Five (in counting, as three hands. i. e. fifteen.) Dung cakes, used as fuel: because these bear the impression of the fingers. ఆర

చెయి or లోచెయి the palm of the hand. చొది చెయి or చొజెయి the back of the hand, ముంజెయి the wrist. తొచెయి the elbow. దండజెయి the upper arm. చెయిచేరలిలుకుకొనినచ్చుట To bring along at once. శాండ్లు అందరు వకచెయి గాల్పన్నారు They are all hand in hand, in one

cabal. ఆశనిచెయికూడినచ్చింది the business turned out well. చెయివిడుచుట To abandon, desert, give over (a sick person.) చేతికిందిపని పి a servant, a slave. చేతిమీదు గా చేసినకని Handy work. చేతిసామ్మి money in hand: cash. ఆతనిచేతివాడు one of his creatures or hangers on. చెయివెల sale for ready money, చెయిచే

శుకొనుట To handle, interfere, meddle with. చెయిసాగినంతలా when your hand is in, when you have the opportunity. In some phrases the word may be left untranslated: as నాచేతిచ్చే he gave it me; lit. to my hand చెయికావలి means A supply of rice &c. provided for dinner at a future stage. . . . కరికిచెయ్యి అడ్డంబు like a

looking-glass in the hand of a bear, చేతకాని idle, faintant, paltry. . . . In some compounds it means extra, as చెయికావలి a reserve, or extra ground; చెయిజొర్రత the same. చెయ్యిరదిఆరక తీర్చివెయ్యి. do it before your hand cools. . . . చెయ్యియూరె a small spear. తాళవుచెయి a key.

నిచేతినుంచిరసులుతుంది or కొంచమురూకలునిచెయి కరుచును you will have to layout some money. చెయిచూచుట To feel the pulse. చెయితిరిగిన adj. Experienced, expert, handy. చెయికా

విలికి నాలుగురూపాయలుయెత్తికట్టుకొన్నాడు he laid up something to meet contingencies.

చెయ్యడము n. s. Act, doing. చెప్పకానిచెయ్యడము లునేయక. M. 12. 2. 415.

చెయ్యకట్టుట v. n. To adopt, protect, take by the hand. To seize or ravish a woman. To marry. To foster.

చెయ్యవ్రాలు Hand writing, signature.

చెయ్యుట See చేయట.

చెయ్యువులు, అనగాకర్తములు. D.

చెయ్యి See చెయి.

చెయ్యు n. s. Act, action.

చెయ్యురు Cheyyuru అనగాచేష్టలు. OG.

చెర n. s. Prison, imprisonment. యుద్ధములోబలాత్కారముచేతపట్టుకోబడ్డది || కయిదు. D. చెరబాళట to go to jail.

చెర Ruin—చెరకట్టుట, or, అడచెరయెత్తుట To ravish a woman. నాకువిడ్డాపాపలుచెరబాతారా Am I and my family to be ruined?

చెరంగు n. s. A skirt or hem. See చెరగు.

చెరకడము, అనగాశిఖా. A sort of tree. Q.

జెరగడుగుపాండ్లు Gold washers, gold finders. See జురగడుగు.

చెరగడ్డము (chera-gadam? Rox. 3. 376.) "The plant called Indigofera enneaphylla. This helps to form our best and most beautiful pasture-lands."

చెరగు or చెరంగు, n. s. The hem or skirt of a garment. The veil, the kerchief. The corner of a cloth. కోకచెరగునకట్టినరూకలు money in his pocket: lit: tied in his skirt, the skirt being used as we use a pocket. It is also used as a handkerchief. చెరగుమాసిస menstruous. చానితి చెరగుమాసిసది To be thus unclean. బండ్లిచెరగు the ropes used as traces for a cart.

చెరగుట See —రు—

చెరగొనుట v. a. To imprison. Seize, apprehend.

చెరచూరలు Rape and robbery. శట్టుట v. To ransack or overhaul.

చెరచెర (anuk) Hotly, fiercely: చెరచెరలాడుట To be angry. చానికిచెరచెరలాడినవిచూచి Perceiving that he was angry.

చెరకట్టుట, చెరబట్టుట or, —కట్టుట— To ravish, pollute. To seize, apprehend, take prisoner.

చెరతనచేట A worthless wretch. శనికిమానినవాడు.

చెరపలు n. s. The cheeks. చెక్కిళ్లు. D.

చెరప A hole. ముక్కుజెరములు the nostrils. Swa. 4. 72.

చెరలాడుట v. n. To rush, spread (as smoke), move. శంకరించెననుట. D.

చెరలుట v. n. To be eager or emulous? BD. 5. 959; 7, 80.

చెరవము n. s. A brass kettle or boiler.

చెరపు Food, a particular dish. G. XI. 20. 30. from చెరః*.

చెరసాల A dungeon.

చెరి adv. Apiece, each. చెరిశగముల్చుచ్చుకొన్నారు each took half: half apiece.

చెరించుట See గరించుట.

జెరివికొనుట v. a. To stick (flowers in the hair.) Kanak. 6. 61.

జెరుక, అనగాకరస్పరము. D.

జెరుకడము, అనగాబెల్లము. OG.

చెరుకు n. s. The sugar cane. వంటచెరుకు kitchen fuel. The plain word కట్టెలు is used only regarding wood for the funeral pile. చెరుకుచంటెము A feat of skill and strength in sword play, or with an axe: lopping off a stem of sugar cane at a single blow in any proposed manner. చెరుకువీణ్ణి Epithet of Cupid, as his bow is made of sugar cane.

చెరుగు See చెరగు.

చెరుగుట v. a. To winnow. చేటనుచెరిగినట్లునట్టింది slap dash! bang! "as though it were winnowed." ఘండనిప్పులు చెరుగుతున్నది It rains fire, i. e. is excessively hot.

చెరుచుట (See చెరచుట) v. a. To spoil, hurt, ruin, ravish, debauch.

చెరుల్లు n. s. Damage, harm, ruin, dissension, loss, spoiling. శనిచెరుల్లు hinderance, prevention. శనిచెరుల్లుకథ a nonsensical idle story.

చెరుల్లుదల Injurious, hurtful.

చెరుముట To rub. చెరిపె, రాచెననుట. D.

జెరవాడుట, అనగాచెల్లెక్కుచెడురువేసుట. M. 8. 2. 51.

చెరువు n. s. A tank or artificial lake. A large vessel or గొంకము, G. 1. 59. IX. 104.

చెరువుట v. a. To insert, stick in. చెక్కుట. OG. A. 5. 152. Kanak 4. 263.

జెర్రి n. s. A centipede (scolopendra.) కాళ్లజెర్రి the same.

జెర్రిపోతు The whipsnake, said to strike with its tail:—some (erroneously) suppose it to be the male of the cobra de capello. This name is given

to various species of the *Solea* (*Pleuronectes*) See Russell, Fishes. No. 70 *Solea Commersonii*. J. No. 71. *Solea Jerreus*. 73. *Plagusia Potous*, No. 74 *Plagusia Bilineatus*.

జెడ్రన Audibly, aloud.

చెర్లకోల A cat or whip with several lashes.

చెల్లాడుట v. n. To wallow or play in water. To frisk, gambol. చెల్లాడుముచేసుట.

జేల n. s. A spring of water.

చెలక n. s. A field. Indefinitely a field's length. A field that has been reaped and is stubble.

జెలక n. s. A leech. ఆకుతోటజెలక a snail. చీమిడి జెలక (the slime snail) a slug. జెలకరోగము n. s. The leech evil, that kills cattle, their paunches being filled with leeches. It also occur in human subjects.

జెలకనాట A triangular pattern woven at the end of cloths.

చెలగాట్లు See చెల్లాడుము From చెరగు pleasant ఆట play. See సెలగట్లూడుట.

చెలొందుట v. a. (causal of చెలగుట) To betray, give forth, emit (sighs). చెలొగళ్ళధ్వనుడచెలొందిచెలొంది more and more plainly were his sobs heard.

చెలగుట v. n. To flourish; be strong. చెల్వననుట. D. శ్రుతి. OG.

చెలగుట or చెలుగుట v. n. To appear, arise, occur, befall, take place, happen, enjoy oneself, resound, break forth, be felt (as a passion,) come to light, be betrayed, to break out (as a store) To butt with the horns. చెల్వననుట. D.

In many places this verb is used merely to fill the metre; శుక్లవర్షముచెలొని a shower of roses took place.

చెలిది See చెలిది.

చెలవ or శేదెచెలవ A buffalo heifer about three years old.

చెలవ An orifice or bore, a small pit. ముక్కుచెలవులు the nostrils. అలనాధిచెలవు The pit of the navel. దొరపు. D. Vijaya. 3. 13. T. 2. 111. Ha. 3. 11.

చెలరేగుట v. n. To burst out, to riot, to rise as a mob, break out as thieves, be excited, to be put on his mettle, or provoked; to exult. (from చెల్లుట q. v. చెల్ల terribly, and రేగుట to break

forth.) In many places చెలరేగు is a mere peg or unmeaning word and might be rendered All at once, rejoicingly.

చెలరాది See note on చెలరాది.

జెలక See జెలక A leech.

జెలకంటె A kind of hawk.

చెలి or చెలికత్తె n. s. A girl's companion, playfellow, gossip, playmate, confidante: చెలి, స్నేహితుడు, స్నేహితురాలున్ను. D.

చెలింతుట See చలింతుట.

చెలికాడు n. s. Companion, fellow, friend.

చెలికె n. s. A fallow, a field, a place. శులిచెలికె (from శులి fresh) a field lately left fallow. వట్టి చెలికె A field long left fallow. చెలికెనెల or చెలికెమేర A field's length. శరి నెలెనసాలము.

చెలిది or చెలిది or చెలింది n. s. Scab, ulcer, sore, or, చెలిదిశురుగు A spider. A. 6. 75. BD. 3. 572. Kalah. 2. 100. చెర్లకోగము. D.

చెలిబోటి n. s. Female companion, bridesmaid.

చెలిమి n. s. Friendship, intercourse, agreeableness, kindness: derived from చెల్లుట To part or be mutual.

చెలిమికత్తె n. s. A female gossip or confidante.

చెలిమికాడు n. s. An intimate, a companion.

చెలిమి See సెలవ.

చెలియ Friend, companion (meaning a girl.)

చెలియలికట్ట n. s. The sea shore. This seems to be derived from చెల్లుట to cease; ఆల a wave, and కట్ట a bank. The "bank where the wave stops."

చెలియలు See చెల్లెలు.

చెలియుడు n. s. A friend.

చెలిదిచెట్టు A certain tree.

చెలుగుట See —

చెలువ (poetic) A woman. UH. 4. 267. B. X. chap. xxii. verse 3.

చెలువము n. s. Manner, way. ఆచెలువమున In that manner. Thus, so. The synonymes are చందాస, వైఖరి, గతి, మార్గి, లాగున, అనువున, అట్లు, పాలువున, వలె, పోలిక, బాతి, రీతి, కరణ, హరువున, లీల, క్రియ, తేవ, తెరంగున, చెలువమున, మర్యాద, శరణ.

చెలుపు n. s. A grace, a beauty. The force (of an objection) weight, effect, influence. చెలుపులము

we are girls. చెలువుచూపుట To be graceful. Gracefulness, beauty, loveliness, elegance. చెలువు అనిన Feeling her loveliness. చెల్వది i. e. చెలువు తమది losing its bloom. దుర్రచెలువు redness (of the eyes.) P. 1. 548. చెలువంద గా Charmingly, sweetly. DN. 3. 374. చిరురాకులదగుల చెలువంబ గావించి She borrowed from the budding leaves the red brilliancy of her feet: lit. She converted the red leaves into her fair feet. చెల్వము, గౌరవము.

చెలువుగా or చెల్వగా adv. Sweetly, agreeably. చెలువుడు n. s. A friend, a lover. A husband. Kanak. 6. 229. T. 2. 165.

చెలువు అనిన Fair, lovely (See పొందుట) T. 3. 5. చెల్వి n. s. See చెలివి.

చెల్లింఠి A wrong contraction for చెలిమి + ఇంఠి. Ila. 1. 182.

చెల్ల or చెల్లా (interj) Alas! It is all over! he is dead! it is past. From చెల్లుట To die or pass.

చెల్ల The herb asparagus racemosus. Heyne: కాలనేయకృక్షము. Q.

జెల్ల A fish like the dragonet: with a broad snout and three large strong prickles, supposed to be venomous, on its forehead and cheeks. Russell on Fishes, notices చింతజెల్ల No. 167 (Bagrus Chinta, J.) and చిద్ది జెల్ల No. 167, (Bagrus bilineatus, J.) and నల్ల జెల్ల (Pimelodus Nella, J) as three species of Silurus. Also జెల్ల No. 174 Esox sphyæna jellow and మగ జెల్ల No. 183 A species of Polynemus. (Hemicampus Marginatus, Swains.) To these, add, నార జెల్ల and నుడి జెల్ల. H. 4. 225.

చెల్లగా See చి—

చెల్ల గాట్లాడుట v. n. To fawn, as a dog.

చెల్లని (The neg. p|| of చెల్లుట) Uncurrent, as coin: that will not do: bad, obsolete, not in use, impracticable.

చెల్లకు చెడురులు, చెల్లచెడురు గా Confusedly, horribly, ruinously. (Flying) on all sides: (like sparks from the anvil.) From చెల్లు to be destroyed and చెడురు the same.

చెల్లాటము n. s. q. v. Sport, play, toying. There is a proverb బిల్లికిచెల్లాటము, మెలికకు ప్రాణంబుల్లడము It is sport to you but death to us.

చెల్లాడుట v. n. To frolic, play pranks. చెల్లి or చెల్లియలు See చెల్లుట.

జెల్లి, జెల్లికంఠ The plant called Arachis fruticosa. (spelt Sallee in) Rox. 3. 282.

చెల్లించుట v. a. To pass (time, life, a rule &c.) pay, liquidate, fulfil, restore, replace, approve, expend, keep, discharge or perform (his promise): accomplish, effect, tell or relate. To apply or put to its right use. మరచిచెల్లించుట To grant or concede a request. To perform, fulfil, make good. కద్దుచెల్లించుట.

చెల్లు n. s. Payment. చెల్లుచెట్టుకొనుట To credit in accounts or strike a balance. చెల్లదీటి a receipt for payment. చెల్లుచూచుకొనుట To consider a sum as paid.

చెల్లుట v. n. To pass (as time, life, money, a story, muster, opinion, a rule) suffice, answer, avail. To happen, pertain, belong, accrue. To flow, extend, apply, fit or regard, suit, correspond, to be over, expire, die, or terminate, as a salary or pension. చెల్లుదు it is wrong. To pass for answer to or resemble. కడవనీకులూకి చెల్లేనల్లలు Villages belonging to the Cadapa country. దెల్లుచెల్లునేనీకు how is it with thee? దీనికినాకుచెల్లింది I have done with this. I have nothing more to say to it. చెల్లురా Well done! it is over! చెల్లే, చెల్లిన p|| Valid, current, paid, fit, proper, fulfilled, restored, exhausted, expended, approved, applicable, applied, efficacious, acknowledged, admitted, attained, effected, extended, discharged, popular, practicable. చెల్లని uncurrent, unacknowledged, unusual, inapplicable, inadmissible.

చెల్ల or చెల్లలు. Gen. చెల్లలి. A younger sister. చెల్లలికట్ట See చెలియలికట్ట.

చెల్లలు A younger sister. G చెల్లలి. Plu. చెల్లలిండ్లు.—చిద్దచెల్లలు and చిన్నచెల్లలు denote the elder and younger of two junior sisters.

చెల్వ A woman. UH. 4. 267.

చెల్వము See చెలువము.

చెల్వది See చెలువు.

జెవ n. s. Error for జవ zava.

చెవి plural చెవులు n. s. An ear. చూటచెవిని వెట్టుట To give ear, to let a word sink into the ear;

to hearken. చెవులుగడియలవట్టది (from గడియ) his ears were ringing (through faintness.) చెవులపోతు, or చెవులబిల్లి (the eared-cat) a hare or leveret. ఉత్రముయొక్క చెవి the tip or margin of a written bond. ఉత్రముయొక్క చెవిదిండుట To cancel a bond: by tearing the leaf so far as to disengage it from the cord on which palm-leaf volumes are strung.

చెవిటి adj. Deaf. చెవిటివాడు a deaf man. lit: a man of deafness. చెవిటివ్యవహారము an unspeakable or unutterable iniquity, lit: one which deafens a man; or makes him stop his ears.

చెవిదల వెట్టుట To hear. వినుట. OG.

చెవికిం బెట్టుట, అనగా, వినుట. OG.

చెవిరిల్లు adv. Earnestly (From చెవి an ear, and ఇల్లు a home, a nest.) చెవిరిల్లుకొట్టుక చెప్పేటటు reiterate a precept: as though always dwelling in the ear. Mrityanjaya Vilasam 2. 38.—40. Raghava Pandavyam. IV. 52. నిన్నులు చెవిరిల్లుకొట్టుకొని చాటిరినన్ను గణించవైతిని స్మరియనితోటిపోరిది. Also Vema book 3 verse 2. P. 1. 533.

చెవుకట్ట The iron ring on an axle tree?

చెవుడు n. s. Deafness. The infl. is చెవిటి.

చెవుడుబిడ్డ adj. Deaf: horror-struck.

చెవులు Ears. plural of చెవి. చెవులబిల్లి A hare or doe-rabbit: lit: an eared cat. చెవులపోతు n. s. A buck hare or rabbit.

జెప్ప n. s. Plague: pest: evil: gibberish: nonsense, rubbish. జెప్పనదినిది I am out of that scrape. నాకు జెప్పకట్టినది I was bewitched. వారికి జెప్పకట్టినది he has lost all his luck. This is corrupted from జ్యేష్ఠా an elder sister: vulgarly జాగ్గమ్మ, an old crone.

చే, చే, జే, యే.

చే n. s. (contracted for చెయ్యి.) the hand. రమ్మని చేసిచ్చె he gave it to his brother's hand. చేదారి జనమేలుచేవారవిది losing from his hand what he had in his hand. In such a phrase we may

omit the word. చేసిండ్లు a sign made with the hand. చేరకప్ప a slip of the pen, an error of the hand. చేబడులు or చేరియకప్ప a simple debt as distinguished from a bond debt. చేకూరుట, చేకూడుట To come to hand, be gained. చే like "hand" is applied to mean small, as చేకాట్టె a hand box. చేకడ్డి a small knife. చేబాడిసె a small adze.

చే... జే are often erroneously written చెయ్యి and జ్యాయి. as నాచేరకాడు, నాచ్యాయకాడు. so జేన is written జ్యాయిన and జ్యాయిగురు for జేగురు.

చే n. s. A field, contracted for చేను plu. చేలు fields.

చే affix; By, through, with. తనచేనైసంతహరి abusing them to the utmost of in his power. See చేర.

జేంద్రవాండ్లు A certain tribe of weavers.

చేంతాడు The rope at a well, which is proverbially long: from చేడుట.

ఛేకము* n. s. A poetical jingle or play upon words as in Pope, "Where Cibber's brazen brainless brothers stand." So in Paradise Lost 4. 775. "No happier state and know to know no more." So in Shakespeare "Find tongues in trees, books in the running brooks," &c. So in the Magham నవకులారాశకలారావనంపుర, స్ఫుటకు రావకు రాగతకుంకజం, మృదుకళ తాంతల తాంతమ లోకయ, ర్మ సురభింసురభింసుమ సాధారైః. Also see an instance in Bhanumati, 3. 68. సీ॥ ఉదయంపురవినింపు &c. ఛేకములు Tame or domesticated animals.

చేకటిగుండ్లు See చేకట్ట.

చేకట్ట n. s. Bracelets made of gold and coral beads alternately.

చేకీలు, అనగా వెళుపాటికట్టెరములు. OG.

చేకురుట, చేకూరుట, చేకూడుట v. n. To accrue, be gained or be found. M. 12. 1. 8. R. 6. 15. G. 2. 40.

చేకూర్పుట v. a. To gain or acquire, save, redeem.

చేకూలి Hire. చేకూలికాడు A hireling, a hired servant. BD. 5. 396.

చేకొనుట v. a. To accept, receive, take, to grant, accede to. To recover. To attain or assume

power. To seize or usurp. Negative forms చేకోను, చేకోవు &c. చేకోనని The not seizing. R. 2. 97.

చేక or చేస n. s. Strength, solidity. The heart of a tree. BD. 2. 556. చేస, బలమున్ను. D.

జేక n. s. A sort of crane or heron.

జేకంట (G. జేకంటి for జయఘంట.) A gong or bell.

చేకగర్డ The medicinal root called Vangueria Spinosa. Rox. I. 536.

జేకర్ర adj. Dun or grizzled? See కర్ర.

చేసురించుట, జేసురించుట v. n. To redden, blush, or grow red.

జేసురు n. s. Red. జేసురుజేరు a red stream. Kalahas. 2. 58. 2. Zacc. 3. 80. జేరికము. D.

జేసురుగండి n. s. An embrasure, or loophole, for musquets: being a hole coloured red.

చేసురుగండ A red hill: (a heap of corpses &c.)

చేసురుజేరు The root from which a red dye is extracted.

జేజే A god, a goddess, a deity: the final vowel is short.

జేజేమ్మ n. s. A goddess. A grandmother. నికహారకవునిన్నుట్టుట్టింపిన జేజేమ్మకుహారకవు It will puzzle you and your granny too to find them.

జేజే n. s. A deity; god or goddess. జేజేచెలి is a wife of a god. చేవర. D.

జేజే Hurra! huzza! జేజేధ్వనులు huzzas. BD. 5. 1035. శిరోవర్షర్ర చేతనుండును నిమంశముచేయడము. D.

చేజేత Hand in hand, hand over hand: rapidly, at once. చేజేతట్టుకొన్నార. He was caught in the act.

చేట A van or winnowing basket. [D.]

చేటరుడు n. s. A man servant, or slave భృత్యుడు.

చేటకూరట్టు or చేటట్టు. n. s. A loan of grain: grain lent to be paid in grain or advanced on trust to a buyer.

చేటకొల్లారు n. s. A sloping roof without side walls; as over a door. A shed. Distinct from చుట్టుకొల్లారు q. v. మూర్తింట్లకల్పికట్టినది. D.

చేటచేరువు n. s. An easy slope, ease of ascent. Gradual rise; a gentle slope, acclivity, declivity. See కోరు which is steepness.

చేటి n. s. A female servant or slave.

చేటు n. s. Ill, harm, ruin, waste, spoiling, misfortune, disaster. చేటుపాటుచెరిశిలుము Sharing the loss and gain. చేటుకాలము. A period of misfortune. చేటుకులుగుట To be ruined or destroyed.

చేటుడు A basketful. చేటుదియ్యము a basketful of rice.

చేట్టకొరివి n. s. A perfect firebrand; i. e. a mischievous person. From చేటు evil and కొరివి.

చేడియ n. s. A damsel, lass, lady.

చేదె n. s. A damsel. See చేడియ, చేదె. D.

చేద్దుడుట v. n. To be ruined. To grieve, be in pain. M. 12. 2. 285. చేటునుపొందెననుట. D.

చేద్దురుడుట To ruin, to rout. M. 7. 4. 166.

చేడ్చాటు n. s. Misery, ruin, rout. M. 4. 4. 93.

చేత affix. By, through, by means of, with. నాచేత అయ్యెదనిచేస్తాను I will do what I can. ఆచనిచేత ఆచనము Can you do this? ఆచనినాచేతకాదు I cannot do it. వారిచేతవుచ్చుకొంటిని I received it from them or at their hands. "With;" thus pierced with a bulrush. నిర్భాగ్యుడచేతవున్నాడు he is in great distress. Sometimes it is joined to the word hand. Thus నిజమాత్రంబుచేత. HD. 1. 1612. with his own hand.

చేత (Locative) in the hand (చేతి infl. of చెయ్యి hand.)

చేత n. s. Doing, act, action.

చేతకాని adj. Unmanageable, stubborn, unhandy, helpless, awkward, imbecile, useless, unprofitable, vain, vile.

చేతనము* n. s. An animal or living creature. See నిశ్చేతనము.

చేతమ్మ (చే+తమ్మ) A slip of the pen, an error.

చేతరానికూర n. s. A kind of pot herb. (Pharnaceum Mollugo diffusa, Ainsl.) a bitter plant used in medicine.

చేతముడు adj. Inclined, willing, desirous, minded. భీతచేతముడె filled with fear, rather alarmed.

చుంపచేతముడు n. s. A blockhead, క్రూరచేతముడు a hard hearted villain.

చేతమ్మ* The mind or intellect: the understanding. చేతోబాతుడు, or, చేతోభవుడు Cupid. చేతోమోదము gladness of heart.

చేతాళము * n. s. Clapping the hands.
 చేతాళము or చేతాళియ్యము * adj. Artificial, not natural. The చేతాళియ్యము is the artificial lingam : a truncated cylinder : also called అనాది q. v. in contradiction to the క్రీయంభువు or conical.
 చేతి adj. Bitter. See చేచు.
 చేతి The infl. of చెయి the hand : so చేతిసొమ్ము money in hand ; cash.
 చేతిపాట్లు See పొట్లు.
 చేతిమీర n. s. Bitter cucumber.
 చేతిదిక్కు A raw or bitter fruit. Bitterness : gall. A wretch.
 చేతిసొమ్ము Money in hand. See చెయ్యి.
 చేతులు (The plural of చెయి) hands.
 చేతోజాతుడు * or చేతోభవుడు Cupid.
 చేతోబాదము Gladness of heart.
 చేద n. s. The cord fastened to a bucket. Also the bucket. చేదనీళ్లు a bucket of water, hence చేదబావి a draw well : బావిలోచేదవేళ్లుకప్పటికి when she was letting down the bucket.
 చేదము * n. s. Cutting, portion, part, loss.
 చేదరాసి n. s. A sort of vegetable.
 చేదవృక్కుము * The subjunctive mood.
 చేదశ్రము See చాదశ్రము.
 చేదారము n. s. Loss, waste, diminuation, (of gold, in making jewels.)
 చేదింతుట v. a. To cut up, sever, divide, quarter.
 చేచు n. s. Bitterness.
 చేచు adj. Bitter. చేతిపాలు bitter milk.
 చేచుకొనుట v. a. To draw up.
 చేచుట v. a. To draw up (as a bucket) hand over hand. To raise (an anchor.) To draw. చేచుడు భావి n. s. A draw well, in which the bucket is raised by the hand.
 చేచుపొట్లు See పొట్లు.
 చేన n. s. A span : about seven inches.
 చేన adj. Much, long. This is the old spelling, and the rustic pronunciation at this day, of శాన or శేనా.
 చేనా తాడు or జానకి తాడు A match : for a gun.
 చేనచెట్టు A certain tree the fruit of which is eaten. Aduanthera aculeata. Rox. 2. 371.
 ఆదివి చేన the Arum Sylvatica. Rox. 3. 511.

చేనచెట్టు A span long. Better spelt,—బట్టు.
 చేను n. s. Infl. చేసి, or చేను. Plu. చేనులు or చేలు A field. జొన్నుచేను a field of jonna.
 చేనుక Much, abundantly. శానా.
 చేనుడు. A span long. Suca. 3. 238.
 చేచు n. s. A fish. A sort of torturing pincers to twitch the ears with.
 చేకట్టుట v. a. To take by the hand. To adopt, to patronize. To ravish a woman. అవలంబించుట, శాండ్లియాడుట. D.
 చేకట్లు Catching by the hand. Naish. 6. 131.
 చేతుడుట To fall into his hands, be seized or caught. కట్టుబడుట. D.
 చేసింతుట A vulgar contraction for చేయించుట ; a causal of చేయుట.
 చేపు n. s. A gush or spirt, as of milk.
 చేపుట v. n. To moisten, or let the milk flow, to give forth, emit, (as a breast does milk). ఎగచేపుట To withhold her milk ; or keep it from flowing, as a cow does unless her calf is near her. కరముశీంఠినిన్నిగుచూచుం, గనిచన్నులుచేసిముదంబున. M. 1. 5 37. HK. 5. 260. At the sight of her child the milk sprang from her breast with affection. ఆపుపాలునుచేకడు the cow withheld her milk. దూదకుకిస్తే గానిఆపువేపుతుందా will the cow yield the milk unless the calf is with her ?
 చేపురింతుట v. a. To emit (sweat &c.) BRS. 396.
 చేచాదిశె. n. s. A small adze.
 చేచియ్యము Rice that is cleaned "by the hand : " not quite free from husks : not winnowed.
 చేమీర The small herb called Justicia ligularis. Rox. 1. 126.
 చేను Bur-grass. చెట్టుచేను trees and so forth. (anuk.)
 చేమంతి adj. Appertaining to the Chrysanthemum Indicum (నేనంతి, శరతుక్రిక. D.) A sort of chamomile. Ainalie. 1. 67. Rox. 3. 436. The name is applied both to the marygold and to the bachelor's button. Compare బంతి from which, the diminutive చే being prefixed, this probably is derived.
 చేచుకూర n. s. A plant, the arum esculentum. Heyne. Rox. 3. 495. A. 2. 62.

చేమగడ్డ. The root termed *Caladium esculentum*. Heyne. చేమదంటు its stock or stump.

చేమపూరాజనములు n. s. plu. A peculiar sort of paddy.

చేమిరి Sour milk kept to curdle other milk with.

చేయక (the neg part, of చేయుట q. v.) Without doing.

చేయి The hand. See చెయ్యి or చేయి.

చేయించుకొనుట v. a. To cause to be done, get it done. To effect.

చేయించుట v. a. To cause to do, make. To get it done &c. See చేయుట.

చేయిపులు or **చేపులు** or **చేయ్యలు** n. s. Acts, deeds. It should be చే, not చే.

చేయుట or **చేసుట** v. a. To Do. To make, create. To perform. To clean grain from chaff. To be worth. To equal in size &c. as రెండుజొన్నలు చేనేబంగారు a bit of gold as large as two barleycorns. యిదియెన్నిరూకలుచేసును how much may this be worth? Added to some nouns it forms them into verbs: as సెప్పి pain సెప్పి చేయుట To pain. వంట cooking వంటచేయుట To cook. జగడము a quarrel జగడముచేయుట To quarrel. ఆన్నము food ఆన్నముచేయుట To cook or dress. కైదు a prison కైదుచేయుట To imprison స్వాధీనము possession, స్వాధీనముచేసుట To possess. వర్తకము trade. వర్తకముచేసుట To trade. మరుగు shelter మరుగుచేసుకొనుట To take shelter, use as a screen. బేరము traffick. బేరముచేసుట to settle the price భూమినిచేసుట To cultivate land. గ్రామముచేసుట To rule a village. ఆళ్లుచేసుట To contract a debt నన్ను ఆడదాన్నిచేసి looking upon me as a mere woman. యిబిడ్డ నెల పుట్లచేసినది the infant looks a month old already. బిడ్డయేమైనా పుట్లచేసినదా Is the child picking up flesh? Added to the *Root in A* of other verbs it gives a causal sense, as in English. వ్రాయుట To write. వ్రాయచేస్తేని I made him write. పోవుట to go. పోచేసుట to throw away, lavish. Other phrases; కాచేసుట To settle, to kill. ఇచ్చుట to give. ఇవ్వజేసుట

To get it given : to obtain. In the middle voice చేసుకొనుట. Thus ఇమిటినిచేసుకొనుట To get a husband. పల్లకిచేసుకొన్నాడు he procured a palankeen. ఇండ్లిచేసుకొన్నది a wedded wife. దయచేసుకొని అడగరాదా Cannot you ask for it civilly? చెయ్యిచేసుకొనికొట్టె he took his fist and beat them. అండచేసుకొనుట To take refuge. రహస్యము జేసుకొనియెరిగించెకా. M : 12. 2. 375. he told it as a secret. Other phrases will be found under various nouns and verbs.

చేయుట v. n. To do, act, behave. To be worth. అదివదిరూకలుచేసును This will be worth ten pence. వానికిజలుబుచేసినది he caught cold : lit : a cold happened.

చేర The hollow of the hand.

చేర (The Root in A of చేరుట) Close, touching. Thus వాకిలిచేరమూసిసావా have you shut the door to or close. Thus తలుపుచేరబెరిచి BD. 5. 234. To set a door ajar. చెప్పరనారాజుచేరం గురించి calling him near, or close. చేరగల Close to ; గోడచేరగలవేసి he laid it close to the wall. చేరకట్టుట v. a. To bring close (as a boat to ship) See చేరుట. చేరకడుట v. To lean against.

జేరి adj. Strong, mighty. See జేరు. కొండజేరిచెట్టు Rox. 1. 265. a tree called *Andropogon fascicularis*.

చేరిక n. s. Arrival, entrance, union, approach, familiarity, application. చేరడము, చాళునకువచ్చేయు పాయమున్ను . D.

చేరికూర n. s. A kind of pottage used in చేరు or soup.

జేరు adj. Strong, mighty. గడునైన. M. 7. 3. 57.

చేరు n. s. The native soup usually termed maligatany i. e. muluga tonna in Tamil, of pepper and tamarind.

చేరు n. s. A string, a cord, a string of pearls or flowers. Roe or a string of spawn in fish. *Ve-trerum tauri vel equi*. ఉట్టిచేరు the cord on which a net hangs. పాలచేరులు the spermatic cords. కురవిండచేరులు necklaces of curuvinda seeds. కనకశ్రుచేర్లు gold chains.

చేరుకొనుట v. a. To touch, to lean upon. శత్రుల లతోచేరుకొన్నాడు he joined the enemy.

చేరుగొండి adj. Stray, strayed. చేరుగొండివశువు a stray cow, contracted for చేరుకొన్నది what turns up or comes to hand.

చేరుచుక్క n. s. A pearled "Ferroniere" or spot on the forehead, called also ముత్యాలబొట్టు.

చేరుచుట, ఆన గాళ్ళు ప్పాదులుధరించుట. D.

చేరుట v. n. To arrive, reach its destination, come to hand. To be close or in contact. To draw near, approach go on, proceed. To be connected with, united to. To be added, joined, included. To belong, appertain. To be assembled or collected. To have connection with a female. దానితోచేరి or పొంది he lay with her. ఆశుద్ధుయాలెక్క లోచేరదు That item does not belong to this account. యిది ఆచట్టములోచేరదు this does not fall under that rule.

చేరుచుట, or చేర్చుట (causal of చేరుట.) To put, join, apply, unite, mix, combine, include, add. To assemble, accumulate. To admit, as a member, to introduce. కొనిచేర్చుట To embrace, to join in embrace. చన్నవచేర్చె She put the infant to her bosom. ఆళ్ళనజేర్చె She embraced him. To put (her hand to her cheek) (or his fingers to his ears). To lend (an ear).

చేరుడు (p || of చేరుట) Accidental, what comes by chance, not expected. చేరుడువశువులు stray cattle. చేరుడుబియ్యము rice that is roughly pounded, or bruised.

చేరుట v. a. To draw close to, to lean upon, to arrive at. To be included in, belong to, appertain. To enter a sect, a family, a party or battle. To attain, reach. To affect, as an act does a person. యిప్పుడువచ్చినాడు, ప్రాణములు చేరుకొంటే అవతలకునిచూస్తాడు He has this moment arrived, let him take breath.

చేరుపు n. s. Nearness, closeness, connection.

చేరుబాటు n. s. Arrival.

చేరువ n. s. Nearness, connection, neighbourhood, assemblage, army, host. Shallowness.

చేరువ adv. Near.

చేరెడు A handful. See ఎడు and చేర A proverb says చచ్చినవాడికన్నులు చేరెడేసి A dead man's eyes are very fine! [for length of eyes is a

beauty): which signifies that praises refused to the living are lavished on the dead: he was no beauty when alive but now "they talk of his fine eyes."

చేరోలి A kind of sea fish.

చేర్చుట See చేరుచుట.

చేర్చాడుట To play about, gambol. = చేల రేగుట.

చేలము * n. s. Covering, a vest. దంతచేలము the lips; as being a covering to the teeth. చేలాంచలము * the skirt.

చేలాగు The arm. కైదండ.

చేలు n. s. Fields. The plural of చేను.

చేలూకా * A pair of kettle drums.

చేళ్లు (వనియె It rang) aloud. (anuk.)

చేవ n. s. Strength, courage: the heart of a tree; the core. చేవచెట్టు a stout or solid tree. భగదాల చేవకంబంబులు pillars of solid coral.

చేవచెట్టు, చేవమాను The timber called red wood.

చేవడి Lightness of hand: swiftness. మాస్త్రవేగము. A. 1. 71.

చేవాటునేల Near, close. చేవాటునేల in a neighbouring place. HD. 1. 1729. Lit: a stone's throw off.

చేవాడికాడు A light fingered or expert fellow; a thief. A story teller.

జేపురించుట v. n. To blush, redden, turn red with shame or anger. యెరుపాట. D. See జేగురించుట.

జేపురు (See చేగురు) Redness. జేపురుగొండి A musquet hole or embrasure in a fort wall. చేపురుగొండ Pal. 108. నెత్తురుమేనెల్లనిండపారంగ, జేపురుగొండనాచెలుపుదీకింతు The blood lay in heaps as a hill of red?

చేపురుబొట్టు, ఆన గాయర్రవన్నెబొట్టు. OG.

చేవ్రాలు Hand-writing, signature.

చేష్ట n. s. Act, prank, gesture, manners.

చేళరాలు, ఆన గాచేతనుండేమాలికలు.

చేశి or చేసి Past pl|| of చేయుట To do.

చేశి, or, చేసి Affix. By, through, because of, by reason of. ఆరుగుడెంచుటన్ చేసి By coming.

దశనంబునజేసి. Swa. 5. 3.

చేశుకొనుట v. mid. See under చేయుట.

చైత్రము.

చైత్రము * n. s. Mortality, humanity, locomotion ability to move. adj. * Locomotive, moveable, animated, intelligent, possessed of reason, or soul.

చైత్రము * A temple. దేవాలయె, గుడి, బుద్ధమునె గ్రృహ, యజ్ఞశాలాయాం, ఉద్దేశపాదా, రచ్చు చెట్టు, క్షీ, బుద్ధా, వింపె, శివయాం. SC.

చైత్రము * The name of the first month in the Telugu year, answering to April-May.

చైత్రము. * adj. Victorious, triumphant.

చైత్రరథము * n. s. A name of Elysium ; the garden of Kubera or Plutus.

చైత్రశుభుడు * Cupid as delighting on the month of May.

చైదము or చైది n. s. A trade or profession వ్యాపారము. D.

చైవార్యము * n. s. A drug or medicament. బ్రతికించే యావధము. D.

చైవార్యము * adj. Long lived. చైవార్యుడు * He who is long lived : Adonis, regent of the moon.

చైవులు n. s. Acts, deeds.

చైవ్రాలు A vulgar spelling for చైవ్రాలు signature.

చొ, జొ.

చొ|| A contraction in correspondence for చొచ్చున according to.

చొంక n. s. Saliva, spittle.

జొంతుము adj. Thick, thickset. M. XII. 3. 446.

జొంతుము n. s. A plat of grass, a grassy field : a thicket, as of bamboos. Thick matted tresses, hairiness. వృక్షవిటతుము. D.

చొకాటము n. s. Excellence, fineness, elegance, beauty. adj. Excellent, fine, beautiful.

చొకారము Error for చొకాటము?

చొక్క See చొక్కా.

చొక్కము adj. Excellent, fine, lovely, pure.

చొక్కటము Excellence, fineness, beauty. సొంకర్చము. D.

చొక్కటమైనది, అనగా శుంపరమైన D.

చొక్కరజూతు n. s. A fond look (అరచూతు) or glance.

చొక్కా or చొక్కాయి n. s. A coat, shirt, jacket, vest, tunic, shift, garment.

చొక్కాకులు n. s. Dead or dried leaves. రాలాకు. OG. ఎండాకులు. D.

చొక్కించుట See సొ—To gratify, soothe, please.

చొక్కు n. s. Intoxication, stupefaction, faintness.

చొక్కుట v. n. To pine, languish with desire. To be intoxicated, or stupefied. To enjoy himself.

చొక్కుట v. a. To enter ; as a scent does the nostrils.

చొక్కుమందు n. s. Love powder ; aphrodisiac drugs.

జొగ్గు Alms? జొగ్గుతుట to take alms.

చొచ్చుట v. a. or v. n. Inf. చొర. To enter, find his way in. To flow into, to interfere, to enter the heart, affect the mind. To undertake, embark in a business. To begin, set to work. శరణుచొచ్చినవాడు One who enlists as a dependant. To set in, as the rains ; to commence, as an age or period. ముక్కుజొచ్చి కన్ను ప్రవేశించేవాడు, one who would steal the very teeth out of your head. శిశ్యచరితులవరిపాలనమునకు జొరదెయ్యరడు Will he not interpose to rescue the righteous? కడుపులో నెప్పిజొచ్చి A pain came on. జొటజొట (Anuk) Greedily, thirstily.

చొటు for చొటు.

చొట్ట adj. Withered or lame, as a limb, dented, indented. చొట్టమూతి a cross face.

చొట్ట n. s. A dent, a dimple, or depression.

చొడిమిడి A tree called ముండియా.

జొర్తిలు v. n. To blush or redden, to turn red.

జొత్తు n. s. Redness. జొత్తుపాప A scarlet image : (as a newborn child.) an ensanguined corpse, a figure dyed in blood.

జొత్తురు n. s. Crimson, red.

చొనతుట v. a. To insert, to push in, to put in. To enter the heart, యిచ్చుడు నాకు సొనతుట సిగ్గున Padma. 3. 62. " the shame cast upon me." చొప్పించుట, భాగములు ప్రయోగించుట, D.

చొనుచుట See చొచ్చుట which is a contraction.
చొనుతుట (the causal of చొచ్చుట) To insert, in-
troduce. See చొనతుట.

జొన్న n. s. The great millet, (Zonna) called *cholum*
in Tamil, and channa, chenna, or jowara in
Hindustani. The species called పాళాళుజొన్న
has a large seed and is slow of growth, the
గడ్డజొన్న is of rapid growth with a small seed.
There are many other species, as తోట Z. ము
దురు Z. లోగుకాణ్ణ Z. కుయరు Z. పాలాళు Z. గ
డ్డ Z. యెర్ర Z. మొక్క Z, is " Indian corn, or
maize." See Rox. I. 268, III. 568. తెల్లజొన్న
లు, and గడ్డి Z. id. I. 269, 271. కొండ Z. id.
2. 422.

జొన్ననాగు n. s. A species of snake.

చొన్నాంఱి See చొప్పనాఱి.

చొప్ప n. s. The straw of జొన్నలు or of శుజ్జలు
grain. చొప్పకొల Some instrument used by
housebreakers: apparently a pole with a hook:
or a staff of zonna used to grope with?

జొప్పము Error for జొంపము.

చొప్పడి, చొప్పళ్లు Some sort of cloth stuff.

చొప్పడుట v. n. To be used, accustomed. To pro-
ceed, follow a course, to be settled (అమిరిపుం
డుట) to be in the way. మాటలచొప్పడిన If she
fell into conversation. కళలంజొప్పడుకళిఅనగా
నైల్యమునుసాందిననంధ్రుడు The moon though
liable to defect of light. అప్పిచ్చువాడువైద్యుడు
నెప్పడునెడతెగక పారునేరునున్నిజుడుకొచొప్పడి
నయారనుండుము చొప్పడకున్నట్టుయూరు సార
కుముశునుశీ ||

చొప్పనాతి A syren: corrupted from శూర్పనఖా
the name of a character in the Ramayanam. A
woman who deludes one to his ruin. A Circe,
an ogress, a fury.

చొప్పనాతితనము Wickedness, cheating.

చొప్పించుట v. a. To insert.

చొప్పు n. s. A way, a path, entering, manner,
way, appearance, fashion, Rate. చొప్పుకట్టుట
to trace out a man's footsteps చొప్పుమార్పుట to
change his appearance. From చొచ్చుట.

చొప్పన According to, like, agreeably to, by rea-
son of, through, at the rate of. ఆరురూపాయల
చొప్పన at six rupees. మంచితనముచొప్పన by
fair means. బలవంతము *violently*. భయముచొప్ప
న through the fear of, in the apprehension that.
ఆచొప్పన So, in that way, thus, on that ac-
count. యేచొప్పన How? వాడుచెప్పినచొప్పన
from what he said, according to his desire. యా
చొప్పన in this manner; accordingly.

చొబలము, అనగాను ప్రశ్నగర్హణండుపుండ
ము. D.

జొబ్బిలుట, జొబ్బిల్లుట v. n. To thrive, grow thickly.

To be redolent, to smell of. To revel: enjoy
himself. To toss about writhe, wallow. ఉత్ప
తిల్లుట. D. తేనీయకజొబ్బిలుమోవికెంతు Her
honey dropping lips. గుబ్బలజొబ్బిలునమ్మగీమ
దము the musk that was shed. జొబ్బిల్లగా, అన
గానించారగా. OG.

చొర n. s. A shark. See సార and సార. A. 6.
154. మత్స్యభేదము. D.

చొర The infinitive and negative of చొచ్చుట q. v.
See చొరబడుట... చొరరాగలవాణ్ణికాను I will
not enter.

చొరకాట్టుట v. a. To insert, put in.

చొరపోతగా Continuously. వకవరశీగా Unbro-
kenly, all in one paragraph. వకవరశీగా in one
stream: not duly divided into sections or titles:
like an English Act of parliament.

జొరబడుట or జొరగబడుట To enter or rush into,
break into, intrude on. ఆకథయిండులోజొరబ
డదు that tale does not form a part of this: is
not connected with this.

చొరవ n. s. Entrance, access or fit of passion as
of love. Appetite. Use, familiarity introduction.

చొరవల Easy of access. వ్యాకరణములోవానికి
మంచిచొరవ He is apt or has a genius for gram-
mar. వానికి అన్నతుచొరవే గాని అక్షరతుచొరవ
లేదు He is sharp enough at eating but slow at
reading. చొరవ, సాహసము. D.

చొరవడి A hurdle or sledge drawn by oxen.

చొరియ n. s. A precipice.

చొరుట v. n. To enter. మాటచొరనియ్యదు he will
not let a word be heard: or, will not listen.
చొరకమానె he did not enter. ప్రవేశించుట, D.
చొచ్చుట.

జోత్రీక See జోరిక.

చొలిమిడి, అనగా అల్పచూరిపప్పుతుము, అనగాచి
త్రికూర. SC. The herb called Amaranthus
Polygamus.

చొత్తు A sort of pudding.

చొల్లు n. s. Drivel, slaver. చొల్లుమాట, అనగాతుం
పురుమాట. D.

జొల్లెము, or—జ్లె—, A tire, formed by weaving the
tresses in chains and then coiling them up at
the back of the head: a wreath of mogili flowers.

జొహారు or జోహారు n.s. and interj Huzza! Hurra!
Homage, welcome, salutation, congratulation.
నమస్తారాధకము, శుక్రవ్యర్తనచేత నుండుమని
మంగళముచేయడము. D.

చో, ఛో. జో, ఝో.

చో (particle.) Where. when వచ్చుచో on his going
there యుచ్చుచో on his giving. Wherever
whenever. Whereupon, on which. In the event
of, if, in case, on supposition that. Contracted
from చోట, కానిచో If not, otherwise. As,
seeing that: because. తనయులు లేనిచో In the
event of there being no son: in case there are
no sons.

చో, or, చోచో, interj. Hush! a word used in
lulling a child to sleep. చోకొట్టుట To lull
asleep.

చోక n.s. Manner, way. Grandeur, fineness, bloom,
prettiness, similarity, resemblance. Delight.
సొగసు, వప్పిడము, భద్రము, ఉల్లాసము. adv.
Thus, in that manner; duly, properly. ఆవ
ద్రావిణచోకనటమటిల్లు. II. 3. 159. he was as
sick as though he had drunk poison. చోకగా,
చోకతో, చోకై, చోకచేసి, చోకబరగ are all ex-
pletives, (padap) and may be rendered Grandly,
finely.

చోకనశ్రువు, అనగా అలంకరించు. Q.

చోకలింతుట See చా—

చోకు n. s. Slang, abuse, cant. This is a low
word. చోకిచ్చింది or చికిపోయింది (in carpentry)
It is loose. See సోకు.

చోకుట v. a. To weigh (this is shopkeepers cant)
To lay it on, (terms of abuse): to thrash or
thump.

చోకెము See చోక్కము.

చోకొట్టుట v. n. To sing a lullaby: See చోచో.

చోగము n. s. See యోగము * Meditation, ab-
straction.

చోగి n. s. See యోగి A tramp, a vagrant. చోగిది
a female rover, a hermit, also ఆడచిచోగులు
roamers in the woods. Vagrants.

చోగు Huzza! the exclamation used by people
who go about collecting alms or offerings for
the Sacti goddess. చోగురుతిరుగుట to go about
the town for such alms.

చోగు, అనగా యేరు దాపే సాధనము. D.

చోగుట v. n. To stagger. సోక్కుట.

చోగురాలు n. s. A nun యోగిని.

చోచో Hush, be still, lullaby.

చోట (The abl of చోటు a place) ఆచోట in that
place, there. నాచోటలేదు I have it not by me.
Contractedly చో. See that word, యాచోట or
ఇచ్చోట here in this place: యెచోటట where.
ఆయనకు నాచోట అనుగ్రహము లేనట్లు చూచి
Perceiving that he felt no kindness towards me.

చోటము A sheet. G. 2. 69.

చోటి n. s. చోటి, abl. చోట q. v. చోట్లు plu. of
చోటు A place.

చోటి n. s. A damsel. Error for బోటి. Vish P. 2.
30. A family. D. (Abhim. 74.) ఆచుది. D.

చోటు n. s. A place. plu. చోట్లు. ఆచోటు That
place యిచ్చోటు Here. తనచోటికిపోయినాడు
he went home.

చోటుముట్టుట, అనగా అంతటావ్యాపించుట. OG.

చోడ or చోళ adj. Tamil. చోడరాజు the king of
the Tamils.

చోడన n. s. (H.) A couple: a lined vest. Bound-
ing, a curvetting pace; as of a horse. KUR. 1.
19. T. 3. 142. Dasav. X. 145. 147. అనగాచా
కళించుట springing with all four legs off the
ground: (from jorna, to join, the Hindustani.)

చోడనము A. 5. 122. ముక్కుచోడన, అనగా ముక్కు.

చోడి See చోళ్లు (a sort of grain) of which this is the sing. inf.

చోడించుట v. a. To join, couple, unite, combine, plot, plan, compose, lay together, contrive or scheme.

చోడి గాడు Pilgarlick, or Scaramouch; a character in a farce.

చోడిజము Error for జే—

చోడు n. s. A pair, or couple, a pair of shoes or sandals: a suit of armour or mail. Junction conjunction. చోడుకోడే, R. 1. 140. సముడు, కూడాపుండేవాడు a match, compeer, companion. చుల్లికిచోళ్లు A pair of palankeens. వాడు నాకుయాదాబోదా (anuk) Is he my equal?

చోడునూర్చుట v. a. To embrace, or join.

చోడురకీల n. s. A metal cup or mug with upright sides.

చోడుముట్టుట See సో— and చోటు—

చోడె adj. Made of the grain called సోళ్లు. thus చోడెలిండి flour made of చోళ్లు.

చోడెస్థలాలు Lands wherein చోళ్లు are grown.

చోడ or సోడ n. s. Plague, trouble, puzzle, difficulty. (Xండ్రగోళముగారధ.) H. 1. 143. Ila. 3. 79. Padma. 2. 285. or, చోడంబర Rascal, villain, pestilent fellow.

చోడితమైన* Sent, directed, commanded. వేదచోడితమైన Declared in the Vedas. చోడితుడు * Sent, directed, told, commanded.

చోడు, చోడు n. s. A hero. సమర్థుడు, మోధ, దిట్ట. DR. 4. 81.

చోడుముట్టు Pervadingly, as a spreading scent. Vish P. 6. 66.

చోద్యము * n. s. Wonder, marvel, singularity, peculiarity. చోద్యమంచి being amazed.

చోద్యము* adj. Wonderful, singular, rare, refined. జోస or సోస n. s. An unguent or medicament, that is thick like honey or glue.

చోపా A shed with a slanting roof. The lobby, entrance or passage (అలిండుము).

చోశ్రుట (The causal of సోశ్రుట) To enamour. Error for చోశ్రుట q. v.

చోశ్రుట v. a. To dissipate or scatter, scare away, strike off, do away. చోశ్రుడు చెట్టుట To drive wild cattle towards the hустman's ambuscade: to stalk deer. Suca. I. 200.

చోము n. s. Torpidity, stupefaction, or illness with pride సామ్య, తిమ్మిరి. OG.

చోముట v. n. To rock backwards and forwards, as Musulmans do while reading.

చోర or సోర్ర A shark. A. 6. 125.

చోర చిరుత Prank, trick. చేష్టా. OG.

చోరభర్త * n. s. A paramour, a lover by stealth.

చోరి గాడు and అంబలిచోరి గాడు A sort of lark: the thick billed or red bellied species. Jerdon Catal. No. 188.

చోరిగ n. s. (చోరు violent ఈగ fly) The gadfly or horsefly. శ్రులిపక్త చోరిగవుండినమాడ్తి or సీం హముకుక్త చోరిగవుండినమాడ్తి safety in the lion's lap: (as the gadfly scorns the tiger.) It is explained. ధీరాశ్రీకనీర శుడు weak in himself but mighty in his protector.

చోరుగంఠ error for జేగురుగండి An embrasure or loophole.

చోరుడు * n. s. A thief, "he who steals."

చోల n. s. (The plural of జో Hush! q. v.) Lullabies.

చోలము * or చోలి * n. s. A woman's jacket or bodice.

చోళచేతము * The ancient name for the Tamil countries. See Rottler's Tamil Dict. Vol. 2. 395. where he spells it Chozha. The name " Chola-mandalam" is given (Wilson on Vish. Pur. page 193) as the origin of " Coromandel" but is a fictitious word unknown to the Tamils. See on Coromandel, in the Eng. Tel. Dict.

చోలి n. s. Thing, concern, affair, matter, business. Topic, theme, subject. Meddling, intercourse, interference. శిశువుచెట్టే మొరజోలికిన నముపోరాడు we are not to listen to every complaint he makes. వానిజోలికిపోవద్దు Don't meddle with him. Don't interfere. ఆజోలియె రగను I know nothing of the matter. వానికే తెలుసుజోలి తెలియదు he knows absolutely nothing of Telugu. (ప్రశంస, ప్రమేయము, సందంధము) యిదినిజోలికాదు you have nothing to do with this. ఆయెకాబోయెను నాటిజోలి Alasit is now fruitless to talk of that time. Lit: The affair of that day is over. వలసనిజోలితలచుకొన్నావు you are merely building castles in the air. శయ్యజోలి means the Thema or air of a piece of

music, as distinguished from the variations.
 చోలిచోలి Nothing of the sort, by no means :
 not at all.
 చోళ్లు plural of చోడు Armour, arms, mail.
 చోళ్లు A grain called రాగి, or in Hindustani
 Nacheny. Panicum Paludosum. Rox. I. 307.
 343.345. Eleusine Coracana. Heyne. Cynosurus
 Coracanus ; Reeve and Herklots. తమిడెలు. D.
 చోవి The crum of bread.
 చోవు, అనగా పూడ A ship. OG.
 చోతిప్పుడు See చోయి—
 చోవ్యము * What is supped or sucked, as sauce.
 చోసి An astrologer. For చోయిశ్యుడు. D.
 చోహారు interj. Well done ! Hurra ! నమస్తారాధా
 ము, శుభోవ్యర్థ ర్ష చేతనందుమని, మంగళము, చేయు
 ట. D.

చౌ, ఛౌ.
 జౌ, ధౌ.

చౌ The number four, in counting. Three *chous*
 are one dozen. Also the weight used in valu-
 ing pearls.
 చౌక n. s. A quarter : one fourth. Cheapness. A.
 5.7. తులక నితనము, హీనత్వము adj. Cheap, slight,
 despised. చౌకచేయుట To slight, to scorn,
 undervalue. అర్థము. D.
 చౌకట్టు A (window) frame ?
 చౌకట్లపోగులు Earrings formed of pearls set four
 square.
 చౌకము n. s. A square. adj. Square. చతుర్థము,
 చతురశ్రమున్ను. D.
 చౌకళ (Anuk) Bang ! slapdash అనగా తధాలన.
 చౌకళి Earrings పోగులచోడు Suca. 1. 161.
 చౌకళించుట v. n. To dance about, skip, leap
 bound, vault. చల్లకడవయుధుజమునైచౌకళించు
 with her milk pail dancing on her shoulder.
 చౌకాలికిట A chair, lit, a seat with four legs.
 జౌకించుట To sway down, swag or hang loosely
 వేలాడుట.

జౌకు or జవుకు adj. swampy. Loose. జౌకునేల,
 అనగా ఊటనేల. OG. swampy ground.
 జౌకుట v. n. To become soft, ripe. To give way
 or yield, become loose, as a stake. To rot.
 జౌజవనము, అనగా లివగా అల్లాడుట. OG. The
 heyday of youth?
 చౌడమ్మ "Our Lady of the Marsh," a certain
 local madonna.
 చౌడు n. s. Barilla : impure carbonate of soda.
 Saltness, brackishness, salt land. చవుడుపోయిన
 destroyed by saltness of the soil, as corn is.
 చౌడోలు n. s. A Howdah or seat on the elephant.
 చవురము OG. హోదా. D.
 చౌతా n. s. The litter generally called a dooly.
 See చవత.
 చౌతి or చవతి n. s. The fourth lunar day from
 the new, or full moon. (From చతుర్థి.) నాగుల
 చౌతి A certain anniversary feast.
 చౌదంతి n. s. vide చవుదంతి.
 చౌదంతి * adj. Four tusked. Double tusked. The
 name of Indra's elephant Airavata.
 చౌవట, చౌవుట n. s. A walled enclosure, a square
 built yard or compound. ఆవరణము, ప్రహారి.
 చౌవుటము A leap or bound (as of a deer.)
 చౌరము adj. Tough, strong, rich, as soil. శుఖలి
 పారిన.
 చౌరు n. s. A fatuous taste such as that of goat's
 milk.
 చౌరుకొట్టుట, చౌరుకొనుట v. a. or. జమగుకొనుట,
 అనగా తేగతినుట. OG. A. 2. 98. To devour.
 జౌరుట v. a. To thrash, or lash. To collect any
 thing scattered. To stroke. A. 2. 98. a low
 word. ఆవర్తకమునందువకజవురుజవిరినాడు he
 made a great hit in that transaction : it some-
 times implies taking bribes.
 చౌర్యము * n. s. Theft, robbery.
 చౌలము or —ళి—* n. s. The ceremony of tonsure,
 shaving off the hair of a child, three years old,
 with the exception of one lock, left on the
 crown of the head.
 చౌలు A vulgar mode of writing చేవులు See చెవి.
 చౌశంఠ or—చి. n. s. (from వంఠ one) Five at
 games : *Cinque*.
 చౌశీతిబంధనములు The "84 attitudes" (All possi-
 ble ways.) Ten dozen postures—"a hundred"
 positions.

జ, జ్ఞా.

జ్ఞాప్తి * Understanding, recollection. నాకుఅప్పుడు జ్ఞాప్తి త్రితప్పిల్లండినది I was at that time out of my senses.

జ్ఞాతి * A fellow heir : a country cousin or kinsman.

జ్ఞాతిత్వేనవిరోధము * Rivalry : as between heirs.

జ్ఞానము * Wisdom, knowledge, Idea. Theology. Philosophy. In some compounds it may be rendered Supernatural.

జ్ఞానదృష్టి * Ideal vision, such as is exemplified or imagined in Mesmerism. Supernatural intelligence, the prophetic eye : second sight.

జ్ఞాననిద్ర * A magnetic sleep, such as occurs in Mesmerism. Extasy : a metaphysical delirium which suspends the senses. See on యోగనిద్ర.

జ్ఞానమార్గము * "The path of wisdom"—this is the doctrine which Europeans consider to be misanthrophy, cynicism. "Knowledge in general : knowledge of a specific and religious kind ; that which is derived from meditation, and the study of philosophy ; which teaches man the divine nature and origin of his immaterial part, with the unreality of corporeal enjoyments or worldly forms : and which, separating him during life from terrestrial objects, secures him, after death, a final emancipation from existence, and re-union with "the universal spirit." W.

జ్ఞానశరీరము * The spiritual body : the supernatural or angelic frame, as distinguished from స్థూలశరీరము, or మాయాశరీరము. See W. on Sankhya Karica page 136.

జ్ఞానస్వరూపము * The spiritual form or image, invisible to the mortal eye. See సూక్ష్మ.

జ్ఞాని * A sage, prophet, inspired teacher. Intelligent ; a philosopher. A clairvoyant. A religious man, a man of letters. He who possesses జ్ఞానము. q. v.

జ్ఞానేంద్రియము * A spiritual energy or supernatural sense such as the power of perceiving spirits. See Tantra Rajam. XVII. 4.

జ్ఞాతుకము * Memory. జ్ఞాతుకమునుచేయుట To recollect.

lect, to call, send for. నన్ను జ్ఞాతుకముచేసినారా was your honour pleased to call for me ? అజ్ఞాతుకము do you recollect this ?

చ్యాకట్లు, చ్యాటు, చ్యాత &c. Error for చేకటు &c. See under చే.

చ్యా Many words are erroneously written with చ్యా in lieu of జే as జ్యాగురు for జేగురు &c.

చ్యా * n. s. The earth. A bowstring.

చ్యాని * Old age, decay, infirmity పాతశలడము. D. చ్యాత, చ్యాకట్లు, చ్యాటు &c. See under చేత &c.

చ్యుతము * adj. Fallen, dropped, oozed out.

చ్యుతి * n. s. Oozing. Falling off, slipping off. నీచ్యుతి the loosing, falling of her girdle.

జ్యేష్ఠ * The month Jyeshtha, (May, June, July.)

జ్యేష్ఠ * adj. Elder. జ్యేష్ఠశతతి The elder born.

జ్యేష్ఠ * "Misfortune personified as a goddess" See జ్యేష్ఠ.

జ్యేష్ఠావతి * corrupted from జ్యేష్ఠావధి. A day in the month Jyeshtha ; on which ploughing time commences.

జ్యోతికము * n. s. Light, radiance. In a mystic sense, internal illumination. The lights that dance before the eyes when dazzled or closed.

A lump of paste, used as a meat offering.

జ్యోతిర్లత * An ignis fatuus. A ray of light.

జ్యోతిషము * n. s. Astronomy, astrology.

జ్యోతిష్టుడు * n. s. An astronomer ; an astrologer, a fortune teller.

జ్యోతిష్కుతి * A plant, also called శువరాళులత and వెక్కుడుతీగ. SC. ఉత్పరింత, Q. It has phosporic properties : see Proceedings of Roy. As Soc. 5 Apr 1845.

జ్యోతిస్సు * Radiance. See జ్యోతి, జ్యోతిస్సుడు.

జ్యోత్స్న * Moonlight.

జ్యోత్స్నప్రియ * The చక్కచక్క q. v.

జ్యోత్స్న * A moonlight night.

జ్యోత్స్నడు * An astrologer.

జ్వరము * n. s. Fever. చలిజ్వరము Ague and fever.

పిల్లజ్వరము bilious fever. జ్వరాంకుశము A specific against fever. Rox : 1. 275 foot Ainsl 2.

జ్వరితుడు * One who is in a fever. Feverish. W.

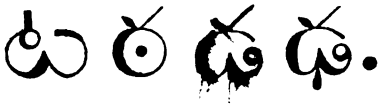
అనంగజ్వరితులై inflamed with desire.

జ్వలనము * n. s. Burning.

జ్వాల * n. s. Flame, blaze.

ఞ The nasal attached to the class of palatal letters : having something like the sound of N in the French words Ange, Melange. W.

The letters of this class, with the final N are sounded hard : the tongue touching the palate. They are in English marked T, Th, D, Dh Na : or at pleasure T', T'h, D', D'h, N'. The former is Wilkins's system : the latter is that adopted by Sir Wm. Jones.

ట. In composition this is sometimes changed into డ thus చేటుపాటు chētu-pātu becomes చేడ్పాటు chēḍbāt. So in Sanscrit రాట్ తనయ becomes రాడతనయ. Also in the Verb కొట్టుతాడు becomes కొడ్తాడు. Colloquially it changes into డ. Thus అటువంటి, అసువంటి. Thus in English, intention is pronounced intenshun.

This letter ట is sometimes inserted to prevent elision. ఉప్పు + ఏరు uppu eru becomes ఉప్పుతేరు upputeru a salt river. Thus కాళు + యండ్లు కాళటిండ్లు : + ఇవి, అంకులోటివి, వియ్యళు + అన్నము, వియ్యళుటన్నము, నెయ్యింపు + అలుక, నెయ్యింపుటయక ; ఇంకు + యిల్లు, ఇంకుటిల్లు. Thus పోతుటిగనిలుపుటగ్గము. This may happen even where the first word is Sanscrit. Thus మదము + ఏనుగ, మదపుతేనుగ, అక్షరపు + అడవి, అక్షరపుటడవి.

ఠ The same letter aspirated : as in butt-head, not-him.

డ The letter D ; sounded hard.

In Telugu words, as shewn above, the letter ట sometimes changes into D. Thus పెట్టుతాడు pettutādu becomes పెడ్తాడు peḍtādu. This is considered vulgar and inelegant.

This D sometimes changes into ఠ N. Thus

కడగు, కఠగు ; తడతి, తఠతి ;

In a few words the hard and soft D are used at pleasure : as దాగుట or ఠాగుట vide Appa C. book 2 rule 168. In the low dialect ఠడ may become ఠఠ. Thus ఠండము and ఆఠం గులు are written ఠంఠముఠడబ్బము, and ఆఠం గులు.

ఢ The letter Dh as in hard-hap :

In the dictionary these four initials are mingled, as explained in former pages. Grammarians advocate this : but practically these four are not considered one.

టంకము * The top or the side of a hill. Pride : a stonecutters chisel. KUR. 1. 278. గర్వము, కాశెఱి. SC.

టంకము n. s. A piece of money : coin : బంగారు టంకము a gold coin. In accounts, an imaginary coin, (like a "mark") of the value of 16 or 14 copper dubs or four silver fanams. At Goa it is a large copper coin which the English call tong. The Goa rupee is valued at twelve tongs : each equal to 16 pice.

టంకణము * Borax : sub-borate of soda. వెలగారము. SC.

టంకసాల A mint. టంకసాలివాటులు. Coins.

టంకారము * The "twang" of a bowstring.

టంకుతనము. Fineness, pride. జంభము, నాణ్యము.

టంకృతము * Twang, sound of the bow.

టండా (K) A caravan or troop of travellers.

డంబము * Grandeur, ostentation. adj. Grand, gorgeous, imposing.

డంబ Splendour, brilliancy. ప్రకాశము. D.

టకటంకు n. s. A rogue. డబ్బర OG. Sar. Pad. 3. 231.

టకటక (anuk) Agitatedly.

డక్త n. s. Fear, apprehension. డక్తలేరు No matter : Never mind. The drift or rush (విశురు) of sleet or wind. A small double drum used as a rattle. A small ball is fastened with a string to the centre and strikes each end alternately, as it is twisted rapidly in the hand. R. 4. 86.

టక్తము A banner or flag ; the same as తెక్తము. OG.

టక్కరి n. s. A rogue, a hypocrite.
 టక్కరి Treacherous, wily.
 ఢక్కళి * or —క్కు—* n. s. A sort of drum.
 ఢక్కా * “Rub, a dub dub” A word expressing the sound of drums. ఢక్కానినాదము the same. రాజశ్రయాణఢంకా, తవణ. SC.
 డక్కి, ఢక్కి, డక్కియ A small drum, shaped like an hour glass. డమురకము. D.
 టక్కు n. s. Trick, guile: will, pretence. Gamesomeness, prank. Hence the word *Thug* or assassin is derived. Seneca, epistle 38 says Pleasures tickle and caress, only to strangle us: like the thieves whom the Egyptians call *Phileta*. See Montaigne. Essay XXXVIII.
 తక్కు Sec టక్కు.
 డక్కు Apprehension, fear. (See ఢ).
 టక్కుట v. a. To deceive, to pretend. టక్కు, దగా చేసెననుట. D.
 డగరు, అనగాకోయిల, గండుకోయిల. OG.
 డగ్గర adv. Near. A word used only in poetry.
 డగ్గరుట v. n. To approach or draw near. BD. 4. 1358; 5. 125.
 డగ్గుత్తిక n. s. Fluttering accents, a tremulous voice. The failure of the voice, from dryness of the throat, caused by terror &c. డగ్గుత్తికయినంతట her voice failed with anxiety. She could not speak. L. 4. 207. గద్గదము, డగ్గుత్తికచూట, గద్గదవాక్కు. D.
 టట్టట్ట. interj. Alas, fie! This is a mere clicking sound.
 టట్టాకు n. s. The asarabacca plant, used as a purge. The చెప్పటట్టాకు is a common species.
 టట్టవ n. s. A *tattoo* i. e. a hackney, a hack or cob-horse. తట్టలు.
 టపా or టపాలు, The post or mail, the “tappal.” It is more often spelt with double p, but టపా is correct.
 టప్పా or టప్పాలు, n. s. The post or mail. A station or stage. A fib, a lie. టప్పాలుకొట్ట to talk big, make great promises &c. to tell cock and bull stories. టప్పాపోయినాడు he travelled post.
 డప్పాయిమై Unexpectedly. ఆకస్మికముగా. A. 6. 19. దబ్బరపాటు, తొందర.
 డప్ప n. s. A large drum.

దప్పువాడు n. s. A drummer.
 డబర n. s. A brass bowl, the same as బొగోసి.
 డబ్బాలుగా Suddenly. ఆకస్మికముగా. OG.
 డబ్బి n. s. A snuff box: a pill box. A treasure chest, a poor's box: a box to hold collections. నగలడబ్బి a casket. యెర్రడబ్బివిత్తులు A sort of grain. పొడిడబ్బి. A snuff box.
 డబ్బు n. s. A half penny. Cash, money. Wealth. Colour or streak. Fiction, apocrypha. (See శుంచడబ్బు) Falsehood, guile. డబ్బుగల Rich. దుడ్డు, బిన్ను మెత్తురాగముడ్ర, డబ్బు, ధనము. D. యాచీర అంచుడబ్బుగా శున్నది it has a streaked or rich border.
 డబ్బు Display, lavishness.
 డబ్బుట v. a. To make up, feign, fabricate. వకడబ్బుడిచ్చి making up a story.
 ఢమంఢము * Bang! crashingly, thunderingly. T. టమటమ A drum, a tomtom, a proclamation by beat of drum.
 ఢమఢమారృతి * n. s. A redoubling bellowing or crashing sound.
 డమరుకము * or డమరుళు or డమరము, n. s. or డమరుగము, A rattle or small drum shaped like an hour glass.
 డమారము A kettle-drum.
 టముకు, ఢమూమి, టమ్ముటంబు n. s. A drum. T. 4. 211.
 డమ్మిలివచ్చె v. n. He gave up the ghost. Lit: He said (dham) Oh! and died.
 డయనము * n. s. Flight in the air. A car. A palankeen. శుకీరక్కకదలకుండాపోవడము. D.
 డయ్యక Untiringly. From డయ్యట. R. 5. 193. అలయక.
 డయ్యుట v. n. To sink, be wearied or exhausted. డస్సిన Exhausted faint. లాంగుట, డయ్యట, అనగా అలియుట. D.
 తవతవ Fatigue, exhaustion. తవతవలేక swiftly, unweariedly. అడ్డంకి. D.
 తవణించుట To redouble, as sound or brilliancy. శ్రుకటింపు, అమరుట, అడరుట. ఆచుట. OG.
 తవణ A great drum. ఢంకా. D.
 టవర or తవర Rash, headstrong, precipate. Skilful, artful, clever. గడుసు = నెరజాన, జేరణము. OG. ధూర్జత్రీ. D. by Google

తవళి n. s. Trick, guile, prank. హుళుక్కి. H. 5.
 126. Sar. Pad. 3. 231. కశుటచేడము. D. తవళి
 కాడు, తవళికత్తె, కుత్తికుడు, కుత్తికురాలు. D.
 టవాయి A foul wind : an unfavourable breeze.
 డస్సి Being tired. The past participle of డయ్యుట.
 BD. 5. 381.
 డస్సుట or డయ్యుట v. n. To be wearied. M. 3.
 1. 166.
 డా adj. Left : as డాకాలు the left leg : డాకన్ను
 the left eye : డాకూలు the left shoulder.
 డాండరవము The sound of drumming. Chenna.
 5. 413.
 డాంబరము * n. s. War. డాంబరములలో
 in times of famine or of war.
 డాంబికము * n. s. Pretence, pride.
 డాంబికుడు * n. s. A coxcomb.
 డాక adv. Greatly, much. DRAYO. 436.
 డాక n. s. Inroad, invasion. గాలిడాక A gust of
 wind. డాకచేయుట To invade, rush in upon.
 డాకత్తము. D.
 డాక adj. Formidable, awful.
 డాకన్ను The left eye ; a side glance. BD. 3. 404.
 డాకాలు n. s. The left leg.
 డాకావాండ్లు Highwaymen.
 టాకించుట To clash (swords.) కత్తికత్తిలోపెలితా
 కించుట. OG.
 డాకిని n. s. An ogre or female imp. శాకినిడాకిని
 లు Fairies and elves sprites and goblins.
 డాకిరుట See —కు—
 డాకు s. A thrust.
 టాకు n. s. A ring used to restrain others on the
 fingers. The end or point of a pen. టాకులో
 వస్తాడు he will come here in a moment.
 తాకుట v. n. To thrust.
 తాకురు A lord, a baron, a noble. దేవత. OG.
 తాకురుట To thrust out? project. కాళ్లుతెలలవే
 యుట. G. 7. 58.
 డాకేలు The left hand.
 డాకాసుట To touch. తాకుట, సిద్ధపడుట. R. 5. 145.
 డాకరా A large winnowing basket.
 డాగిలముచ్చలాడుట To play at hide and seek.
 Kalah. 2. 67.
 డాగు n. s. Mark, impression. మరక. D.

డాగుట v. n. డాగురించుట v. n. To hide, or lie
 hid. డాగుతుండుట. OG. అద్భవ్యమాట. D.
 డాగురించుట v. a. To delude. To tempt.
 డాచుట v. a. To hide, or conceal, veil. See డా
 చుట.
 డాచెయి n. s. The left hand.
 డాటోటు n. s. Deceit, pretence, guile.
 డాట్లాటము * A sort of fish. A. 2. 74.
 రాణము n. s. A place. ప్రాధతనంబులరాణము It
 is the very fount of excellence, the home of
 beauty.
 రాణు, ఆన గాబాండెకల, శుక్తితా శాలిలోమొదటివి
 శరు. OG.
 రాశుక, ఆన గాలాగక. T. 2. 100.
 డాశల adv. and adj. Left, on the left hand. డా
 శల adv. On the left hand. See వెలశల. . . . డా
 శలిశున్ను The sunna on the left hand of a let-
 ter, that is, preceding it. డాశలి adj. Sinister,
 on the left hand. డాశలికేల. on the left hand.
 KUR. 4. 257.
 డాశుట v. n. To intermit, slack, stop or fail.
 అణగుట. T. 2. 100.
 డాబ n. s. A bird like the పూరేడుపిట్ట but smaller.
 It has three toes.
 డాబా n. s. The cornice of a pillar, the project-
 ing gallery round the top of a tower ; the crest
 of a bastion. = మిదై, ఉన్నతము గాకట్టబడ్డగృహ
 విశేషము.
 డాద్దునుట See ధమ్మనుట To breathe his last.
 డాయ adv. Near, close up to, It is the Root in
 A of డాయుట.
 డాయంబూనుట To approach.
 డాయము, or, రాయి A word (like ut, re, mi.)
 used in the gamut. రాయిఅనిపాడుట To sing
 in a high note ; raise up the voice, or swell
 the notes. ప్రామదయొకభుకమాపునిబాదవిశం
 విధరించికేల శంభ్రమునునతంత్రిమీటుదుదిరంబు
 గరాయముచేసియొక్క రాగముతగనాలపించి B. 10.
 1162.
 డాయుట v. n. To approach. కానిడాని Going to
 Benares. డాయరమ్మని calling them close to
 him.
 డాళు or డాలు n. s. Prettiness. Brilliancy, lustre
 of complexion, radiance ; a banner? a flag?
 (H. A shield.) గురుకుశూరత్వము, కాంతి, తె
 క్కెము. OG. కాంతి, ధ్వజమున్ను. D. డాళ్లన్ను
 Seeing its brilliancy.

తాళ n. s. A place, house, lodging or residence, resource. తాళవిడిచి they deserted his banners. తాళాలు Enclosures in a letter. గృహము, స్థానము, D.

డింకవేయుట To die, చచ్చుట. ABA. 3. 134.

డింకి or డింకి n. s. A fall in wrestling. A summer set, a feat in (సాము) gymnasticks wherein two players roll themselves up together into a ball.

డింకుట, అన గాలిగుటు. OG.

డింగ, అన గాపాత్రము In A. 2. 123. లోహాడింగల అన గాలోహపాత్రములు.

డింగు A little boy, a lad, a slave. పొట్టి. OG.

డింగణత, అన గావిన్నవాడత A. 4. 64.

డింగరీడు, or డింగరుడు n. s. or డింగరీడు, or డింగరిండు, అన గావాసుడు. A slave. A. 6. 78. BD. IV. 2044. అన గానేవకుడు. This is a word still used in Bengali. In the comment on A. 6. 78. it is rendered భాగవత్ శ్రమలు. In Charitr. 620. డింగరుడు, భృత్యుడు. D.

డింగురంగఅనివుండుట To be at ease. తెంగురంగా వండుకొ to sprawl naked in sleep.

డించుట v. a. To lay aside ; (See దించుట) to let down, to leave, give up or abandon. To free, release, let go.

డింకిము * n. s. A small noisy drum. ధమామా. D. [D.]

డింకిరము * n. s. Froth, foam. శుముద్రాశునురుగు.

డిండు n. s. Defeat, extinguishment, finale, ruin. అధికరణము, హీనత్వము. D. adj. Defeated, worsted, less, inferior, ruined. డిండుట v. n. To be defeated, ruined, quenched extinguished. To expire. v. a. To kill, to ruin. డిండుచుట, బలహీనమాట, D. కుదురుచుట. OG. In Vijayanti. 3. 49. నెన్ను దిచుడుట To be calmed, or settled.

డిండుచరచుట v. a. To defeat, ruin, do away, remove. బడలికడిండుచరచుట to do away (or reduce) fatigue, *allay* trouble.. బలహీనముచేయుట. D.

డింబము n. s. A bag of skin. నెన్నులడింబము a bag of bones. Dasav. 4. 95. i. e. a starveling.

డింభము * n. s. An infant.

డింభుడు * n. s. A little boy.

డిగుట or దిగుట v. n. To alight, to get down. To alight from, to dismount from. M. 9. 3. 299.

డిగ్గ adv. (the inf. of డిగ్గుట) at once, instantly.

డిగ్గరీడు See డింగరీడు.

డిగ్గి A cow. వేలుశుక్తిగ్గి Camadhenu (Isis) the cow of Olympus. DRK. 6.

డిగ్గియ n. s. A long pond : a well with steps descending into it. A. 1. 8. 5. 129. డిగ్గిక్, అన గాబొద్దనబావి. D.

డిగ్గుట v. n. To alight, get down. See దిగుట. It is thus spelt in M. 3. 2. 41. T. 4. 86.

డిగ్గున adv. Suddenly ; at once. Subhad. 2. 84.

టిట్టిభకము * The bird called a wagtail. Parra jacana, or, Goensis. (W.) P. 1. 541.

టిక్కుకాయ n. s. A sort of large gourd used as a bottle.

టిక్కుము, టిక్కుణి * n. s. A brief glossary or commentary explanatory of hard passages alone: వ్యాఖ్యానగ్రంథభేద. SC.

టిబ్బళము n. s. See ది—

టిప్పి An error for డప్పి.

టిప్పెము n. s. A fold of cloth, (కకిరము) A prayer offering or gift to the poor's box.

టిరి A cry to cattle, like jee hup! which turns them to the left : the cry శుప్పప్ప turns them to the right. A term used in games, like Play! or *hey pass*. See తిరి.

టిల్లకుడుట or డిల్లచెడుట v. n. To be horrified, astounded, unmanned, unnerved. చితాకుశుడుట. D.

టిల్లపాటు Horror. BRY. 2. 153.

టిసి, అన గాకమ్మి. OG.

టి or డిట్టి A cry like hurra! huzza! *avaunt!*

టిక or టీకా * A commentary or notes. Illustration, practical exposition.

టికా Inoculation, small pox by inoculation, an ornament hanging down the forehead.

టికావేయుట To inoculate.

టికొనుట To meet, as two rams in fighting. To collide. డిక్కునుట v. n. To defy, brave, bluster, talk big, to cry out upon. R. 5. 145. BD. 4. 277.

టికొలుపుట v. a. To encourage.

డిగము * n. s. Flight, flying. రెక్క కదలకుండావచ్చి ఆ కాశములోపోవడము. D.

టీరము See ఈరము . . hence శుభ్రటీరములు flow-ering shrubs.

డిలు, డీలెన (H. dhila) Loose, lean, thin. కృశించిన, చిక్కిన. A. 5. 110.

ఢివి n. s. Fashion, style, manner, splendour, jollity, loveliness. ఉదారత్వము. OG. Bounty, liberality. రాజఠివిని in noble style, royally.

ఢంఠివి ఘ్నుక n. s. A name by which Ganesa is called at Casi.

ఢంఢుభము* n. s. A roc, a griffon, a two headed eagle. రెండుతలలపాము. D.

ఢుడుడక్క n. s. A small rattling drum. ఢుడుడక్కల కాడు n. s. A mountebank or wizard who uses a drum as a sign of his trade.

ఢు An affix to the p|| in E denoting the optative : thus అయ్యెఢును may it so happen! ఢుముఅన గాఆశీర్వాదము, అయ్యెఢుము, అవుగాకయని. D. Thus in M. XII. 4. 220 and XII. 6. 619.

ఢుయ్యుట past p|| ఢున్సి v. n. To retire, to retreat. v. a. To open or unfold a cloth or manuscript. To draw a sword. To pierce. The middle voice of this verb is ఢునుకొనిపోవుట, (ఢున్సి, విచ్చెననుట. D.)

ఢుర్రు An interjection similar to Huzza, avaunt. ఢుర్రుచ్చుట To cry Huzza.

ఢుర్రుచ్చి, అనగాయుద్ధాహ్వానము. D.

ఢులి or ఢుళి * n. s. A female tortoise. Swa. 5. 62. ఆడుతాబేలు. D.

ఢులుచుట (Causal of ఢుల్లుట) To slay, loosen, knock out. వదిలించుట, పాతనముచేసుట. D.

ఢులువుట v. a. అనగా, విశీర్ణించుట. A. 3. 106.

ఢుల్లు The aorist of ఢులుచుట.

ఢుల్లుట v. n. To fall off, as moulting feathers, or withered leaves. తారకలెల్లడుల్లినక. G. 5. 32. Though the stars fall. వండ్లునుడుల్లి. G. 5. 32. his teeth fell out. ఢుల్లుపాడుచుట To knock down కడుట. D.

ఢున్సి The p|| of ఢుయ్యుట.

ఢుకిచెట్టు. A certain broadleaved tree that bears a large fruit.

ఢెంక n. s. The stone of any fruit. చూమిడికాయ లోవిత్తు. D.

ఢెంకఃదేశము n. s. One of the fifty six coun-tries enumerated by the Hindus. D.

ఢెంకఃశాలు, అనగానసుస్థారాలు. OG.

ఢెంకాయ n. s. A cocoanut. యెశనీరుఢెంకాయ the budding cocoanut. కొప్పెరెకాయ q. v. the ripe nut with hard kernel. బొబ్బరకాయ the entire fruit while enveloped in the husk. De-ri-ved from ఢెంకి + కాయ.

ఢెంకాయచెట్టుకుమ్మెన n. s. The cocoanut tree-borer. It is a beetle resembling a very large locust.

ఢెంకి n. s. The fish called a ray. Various species are described by Russell on Fishes. No. 3. వాలుఁఢెంకి. a species of Trigon. No. 4. యాశుకర్రఢెంకి. Pastinacea dorsalis. No. 5. సిందరకి? or నెభడక్రాయి. P. brevicaudis. No. 6. కంశలఢెంకి. Pteroplatea annulata. No. 7. ముకురఢెంకి. Myliobatis. No. 8. యాలిఢెంకి the Raia ocellata, Myliobatis maculata, No. 9. విరుగుడుఢెంకి. a species of cephaloptera. No. 10. వాలవఢెంకి, Rhinobatus larvis. (Swainson, Jerdon.)

ఢెంకి n. s. A place, house, home : a covert, a den or lair. Swa. 4. 75. H. 1. 85. ఢెంకులుయింకిపోయినవి. HD. 1. 1558 the wells dried up.

ఢెంకి, అనగాటోపి A cap or hat. OG.

ఢెంకివురుగు n. s. A bug or insect having wing coverts like shells, which form its ఢెంకి or home.

ఢెంకె n. s. An awl, a borer. See ఆరె and టిడిసాన, చర్మకారుడురంధ్రములుచేసేది. D.

ఢెంకురంగాలనివండుకొనుట To sprawl, as an infant.

ఢెండ్ర Error for జేండ్ర.

ఢెండము n. s. Heart, mind, opinion. M. 1. 4. 202. M. 8. 1. 232. Dasav. 4. 163. హృదయము, మనసు.

ఢెక్క n. s. A hoof : a fin : a crab's claw.

ఢెక్కలివండు The tomato or love apple : a plump fleshy fruit of a scarlet colour.

ఢెక్కి, or ఢెక్కియ, n. s. A sort of cap. A. 6. 106.

ఢెక్కు n. s. Grace, charm, elegance. Coquettishness, coquetry, wantonness. Insolence, airs, pride. Blandishment, amorous ways. Fondling flaunting. కర్వచేష్టలు. D. తళుకు చెక్కుల ఢెక్కు the charms of her polished ఢెక్కులు fine airs, cheek. ఢెక్కున with a grace, gracefully.

దెక్కట v. a. To strike, smite, hinder, arrest.

Thus దెక్కే ప్రాసు (for, దెక్కి వేస్తాను) I'll knock you down. అటకాయించుట. D.

తెన్నవ n. s. Grace, charm &c. See తెన్ను.

తెక్కెము n. s. A banner or flag. ధ్వజము. D.

దెక్కానుట, అనగా నెలకొనుట. OG.

దెప్పరము adj. Strait, puzzle, plight, peril. adj. Impossible, impracticable. See తెప్పరము. M.

6. 1. 239. In A. 6. 171. it is rendered అధికము, మెండు. In Vish. VII. 254. దెప్పరపురా శ్లవకము a dreadful shower of stones.

దెప్పది adj. Seventy. దెప్పయి.

దెప్పె or దెప్పయి Seventy.

తేకిచేత, The scate or ray fish. అంబకితేకి the electric torpedo. See తెంకి.

తేకు n. s. Shagreen: a scate's skin, used in polishing. See తెంకి.

తేకుచెట్టు The teak tree, చిరుతేకు the smaller species. Rox. 1. 601. H. 4. 16.

దేగ n. s. A hawk, a falcon. P. 3. 100. కోకిలదేగ the cuckoo hawk. Jerdon No. 36. ఇద్దవేపుకు దేగ ibid No. 40. దేగాట Hawking: sport, play. ఇండ్లిలో అయిదోనాడుచేసెపుకము. D.

దేగ n. s. A falconer or huntsman. Swa. 4. 81.

తేపు n. s. Side: quarter. Apparently meant for ఆ-తేపు i. e. అట్టివైపు that side.

దేవ A particular mode in music. BD. 3. 406. పెరియలు. OG. Grandeur, fineness. Near to, by. T. 3. 39. L. 3. 72.

దేవనము Bravery? ధైర్యము. DRB. 38.

దెదె Words like fa, la, la, used in beating time తెవారుట See దె—

దొంక n. s. A coppice, copse, thicket, waste. Bramble bushes. A narrow lane. పొద, చుప్పల చారియున్ను. D.

దొంకిన A pruning hook. దోటి.

దొంకియ A foot path. A. 6. 16.

టొంకు n. s. Crookedness. A dent or hollow in a stone. The forehead. T. 3. 48. A. 6. 161.

నిమ్నొన్నరము. UH. 4. 187.

టొంకు adj. Crooked. తొంకుమాటలు broken words, as those of an infant.

దొంకు n. s. A dent in a stone. దొంకునామము a crooked mark in the forehead. Crookedness. Damp, slight moisture.

దొంకుట v. n. To lie hidden: to hide, or disappear: to shrink or retreat. To dry up. యెంకి పోవుట. DRK. 218. Dasav. 9. 286. P. 4. 233. Swa. 3. 73.

దొంకెన A pruning hook.

దొంకు A hollow in a tree.

టొంటీలు A kind of earrings.

టొంపు n. s. Imputation, slander. టొంపుట, అనగా టొంపురము

దొక్క n. s. Peel, husk, shard. Coconut coir. The flanks of the belly; the sides. The belly.

దొక్క కట్టిన సెప్పి a stitch in the side. దొక్కలో పాడిచె he smote him under the fifth rib.

దొక్కు n. s. Slight moisture. See దొంకు.

దొక్కుట v. n. To perish, die.

దొక్కుళ్ళదుట To be sallow, sunken eyed, or pallid.

దొని A pruning hook: దోటి or దొంకెన.

దొల్లుట or దొల్లుట To fall. See దుల్లుట.

దొలగుట To tumble head over heels as dancing girls do.

దొల్ల or దొల్ల A hamper or long basket placed on a cart. A straw band or withe to bind stacks with. The skeleton of a beast. The cheek. A lie or falsehood.

దొల్ల adj. Hollow, concave.

దొల్లిల్లుట v. n. To roll over: to rebound.

దొల్లుట v. n. To fall, to roll over. కుడుట, పొల్లుట, D.

దోకా n. s. An attack, assault. Fear, apprehension. See దాకా.

దోకి. or దోకిబిడత n. s. A ladle formed of half a coconut shell.

దోకు n. s. Nausea, qualm.

దోకు, n. s. The bargain, lot, or lump; wholesale; way manner. యాటోకు గా Thus, so.

దోకుట v. n. To vomit: also దోకొనుట. See దోకుట.

దోకుట or దోకుడు or దోకురు Queasiness, sickness.

దోకొను v. n. To be queasy or qualmish. దోక్కొన్ను ముఖముగల, haggard, grim, gaunt with leanness. యెదురుకొనుట. OG.

దోగుట or దోగుట v. n. To crawl on hands and knees.

- డోల * n. s. A swing or swinging cot, a hammock.
- డోలనము * n. s. Rocking, swinging.
- డోలాంబోళనము * Swinging backward and forwards. డోలాశయము * a swinging bed, a swing.
- డోలాబ్జము, * కలువశుభ్రము. D.
- డోలాయమానము n. s. Fluctuation, wavering, swinging, perplexity, irresolution. డోలాయమానమైన fluctuating, unsteady. చలిస్తూవుండే, ఊగిపోతే.
- డోలిక * n. s. A swing.
- డోలు n. s. A sort of drum. plu. డోళ్లు.
- డోవరలు Chambers? balconies? DRD. 628.
- ధోకములు, ధోకికలు Bribes? W. Lullabies or songs to put children asleep. Pariz. 2. 81.

ణ.

The letter N sounded hard: it is usually denominated అణ ana. In some Telugu words D (డ) changes into ణ. Elsewhere ణ N and ల L are accounted the same: thus మణి న or మణి న. Sometimes it changes into న N as చెణకు or చెనకు. In Telugu Grammar శివ Nich denotes ఇంచు the sign of the Causal voice.

త థ ద ధ.

These consonants, T, Th, D, Dh, are all sounded softer than the letters T and D in English. Nearly as they are sounded in Scotch or in French.

As an initial, త frequently changes into ద See notes on క and ఖ, చ and జ. Thus తాము or దాము; తోవ తొవా or దోవ దొవా. And the letter R is often added at pleasure. Thus త్రోవ త్రొవా or ద్రోవ ద్రొవా. Thus Spenser and Milton use Toil and Droil at pleasure.

The initial T is (in a few words) dropt at pleasure. Thus తెల్ల, tella or ఎల్ల ella.

Elsewhere T and J are commutable. Thus జాబితాత్వము or జాతిత్వము.

త || In ordinary writing denotes తర్వాత afterwards. త or తగణము In prosody denotes the foot called

an antibacchic, as తంపన్య, consisting of two long syllables followed by short.

తః Is an adverbial affix to some Sanscrit words, as అన్యాయతః unjustly. అజ్ఞానతః unconsciously.

థ The letter TH, as in At-home.

డ The letter D. The initial T often changes into D Thus అన్నదమ్ములు. anna-Dammulu for అన్నదమ్ములు anna-Tanmmulu. and తలిదండ్రీ Tali-Dandri for తల్లిదండ్రీ Talli-Tandri.

In some words డ and డ are used at pleasure. Thus దించుట; or డించుట; దాచుట or డాచుట, దిగుట or డిగుట.

డ|| In correspondence stands for దస్తఖతు (H) Signature.

ధ The letter Dh as in Adhere.

డంఁ, డంఁగా n. s. (H.) Bullying, outrage. డంఁగా పెట్టుట to wrong, to outrage, డంఁగాపడుట To be frightened

డంఁడి, అనగా అతిశయముగా. BD. 2.

డంఁగుట v. n. To be pounded, or cleaned. To submit, or obey.

డంఁగుడు p||. Beaten, pounded, cleaned, submissive.

తంఁకేడు, (or —కే—) infi. తంఁకేటి, plu. తంఁకేళ్లు.

Appertaining to the Cassia Auriculata, a plant with large yellow flowers. నేలతంఁకేడు ground cassia: or senna. అడివితంఁకేడు the wild species used in tanning. పయికితంఁకేడు the yellow flowering species. సీమతంఁకేడు the flower called Peacock's pride. Cassia Sophera. తంఁకేటి ఆకు the leaves of cassia: used green as a manure. తంఁకేటిబింబు Wild honey, a proverbial expression, (as, Et duræ quercus sudabunt ros-cida mella) denoting a fruit ready to drop into one's mouth. Or a proverb, as seeking grapes from thorns, or milk from a stone. R. 1. 127 and 4. 158. a benefit obtained unsought.

డంచనశుచేతులు A sort of mace or cudgel.

డంచుట v. a. To pound bruise clean grain in a mortar.

డంట n. s. The straw of జొన్నలు. A match, rival, competition. A couple or pair. A hero, a genius (శివభువాడు. OG.) a dashing woman or

spirited girl. adj. Rival ; two coupled, as twins: spirited, unrivalled. ప్రాశస్త్యమును, ప్రాశస్త్యమునై. D.

దంబరణము n. s. Rivalry, spirit, noble genius.

దంబకడుట v. n. To league, or combine.

దంబకల్లులు Twins. =జంట.

దంటింజు (See దంపింజు) దంటింజు గావున్నారు They live together.

తంటిశము or, తండశము n. s. Tweezers for pulling out hairs. వెలుగుబంటికితంటిశముకూని a task as endless as pulling out a bear's hairs.

దంటు n. s. A stalk. Pith. చెండదంట్లు Hay ; sapless stalks. దంటునవితె to chew hay. దంట్లకె నైర a certain game among boys. అరిటిదంటు the pith of a plantain tree.

దంటుకూర Pithless vegetables. Lit: vegetables of mere pith.

తంటెం, తంటెవుచెట్టు, తంటెవుగంజలు. n. s. A medicinal sort of shrub. దద్యమ్ముము. Q. నీలి గూసలూవేనేయిత్తులచెట్టు. D.

దండ adv. Near. పైకదండ on one side. నాలుదండల on all sides, around.

దండ n. s. A side. A garland, or, collar, a necklace. దండలిచ్చుట BD. 4. 1445. reeling, staggering?

దండ adj. Big, large.

తండము* n. s. Assembly, collection. కలవతండము A bed of lilies. మృగతండము a herd or drove. mass, quantity. తండములు Crowds, swarms, abundance. A. 5. 39. =కొల్లలు.

దండము* n. s. A stick or staff, the stem : chastisement : a fathom A fine. A column of troops.

దండకము* n. s. The name of a celebrated forest mentioned in poems. Hence (metaphorically, a wilderness, viz.) Blank verse ; or a poetical passage formed of one short and two long syllables alternately. A "poem unlimited." (Polonius in Hamlet.)

దండకట్ట A hayband round a stack. The outer ring or line of the thrashing floor where the light grains lie.

దండకవితె Local archives : the chronicle or book giving the history of a village.

దండక See —డు—.

దండకడియము A bracelet worn on the arm.

దండచెయ్యి The near-arm : i. e. the upper arm.

దండతండముగా In heaps, in confusion. BD. 5. 228.

దండన Punishment. దండనశుక్లము a state of suffering or misery.

దండనాయకుడు * A head police officer, or magistrate.

దండనీతి * Politicks: the principles of government. నీతిశాస్త్రము. SC.

దండము n. s. A bow, respects, prostration, homage, a curtesy. Remembrance or compliments in correspondence. దండముచెట్టుట To make a bow, or curtesy ; to make obeisance or adoration. ఆయనకు నా దండములు చెప్పవలసింది. please to remember me to him.

దండయాత్ర * Invasion, incursion, going with troops or in procession.

దండయామి * An epithet of అక్షయ్య : likewise of Yama.

తండశము అనగా మంకలవాడు వెంట్రుకలు తీసేసి. D. See తంటిశము.

దండశరీమాటలు Veracity, true assertion. (Ganjam dialect).

తండా n. s. A caravan, horde, troop, encampment.

దండాశింజు Revels, gambols, frolics, merry making. Tossing red powder over one another at a feast.

దండాధిపతి * A general.

దండాధిపతిము * With a high hand, straight forward ; off. ఊరక.

దండాని n. s. A bailiff, a beadle. Name of a caste in Ganjam.

దండి n. s. The name of a certain tree. యెర్రదండి. H. 4. 11.

దండి n. s. Strength, power. దండిలు or దండిలు Tatters : a frayed or worn part in cloth. చిల్ల

దండి A small boil, a pimple. దండి The pole of a palankeen. దండిపెనుదండి a fall in wrestling. దండాశింజు Revels, gambols.

దండి adj. Great, mighty. Extravagant, expensive. యిందుకు దండి పైరుబొన్నలు the principal cultivation is zonna. దండిగుండములు large pits.

దండిమూక n. s. A great mob.

దండి adv. Much, thoroughly, constantly.

దండి * n. s. A mace-bearer, beadle. A title of Yama. A monk who bears a staff.

వంశించుట v. a. To punish, chastise. To execute a culprit. To bully, to charge strictly. వంశించినవంశన The punishment inflicted.

వంశిక An ornamental palankeen or royal litter.

వంశితనము Might, vigour. M. 7. 5. 109.

తండు n. s. The broad part or beazle of a ring.

వండు n. s. An army. వండుబజారిముండ, అసగాలంబ.

తండుకోల n. s. An oar.

వండుగ n. s. Extortion, dead loss, imposition, overcharge, waste.

తండుట v. a. To collect or raise money.

వండుదారి, వండుభాట n. s. A highway.

తండులములు * n. s. Rice.

వండువ n. s. Extortion &c. See వండుగ.

వండుపు n. s. An army. See వండు.

వండె, అసగాతంబురా, వీణ. A. 4. 36. R. 2. 88.

DB. 3. 1847. It is sometimes explained a drum: elsewhere a lute. పాలకీవండె the pole of a palankeen. తరాళువండె the beam of a pair of scales.

వండెత్తుట To levy an army. To wage war.

వండెము n. s. A cord or line, on which clothes hang to dry. వండెములుతీయుట or తోయుట to perform a violent gymnastic exercise called *kusti* in Hindustani.

తండ్రితండములు Crowds upon crowds.—గా. adv. Excessively, more and more, prodigiously.

తండ్రి n. s. A father. పెత్తండ్రి a father's elder brother. పినతండ్రి a father's younger brother. తల్లితండ్రాదులు an honorific word for parents. తండ్రి సైదోడు A father's brother or sister.

వంత్రము * A tooth. Ivory. బీవదంతము solid ivory.

వంత్రావనము * Cleaning the teeth. మారువంత్రావనము చెళ్ళు కొన్నారా have you cleaned your teeth?

తంత్రవ్యమాన * Grown, mature. పరిపక్వమైన. Parij. 3. 81.

వంత్రావళము * n. s. A tusky elephant: a tusker.

తంతి n. s. The wire or string of a musical instrument.

వంతి n. s. A kind of forest tree. H. 4. 9. వంతిచెట్టు, అసగాబాంబవంతిచెట్టు కుము, D.

వంతి * n. s. An elephant: a frolicsome woman. తంతికుతువు, or నారివుండు The disease of having a worm in the leg.

తంతినాదైము * A stringed instrument.

తంతు Craft; cunning, subtility, device, shift. తంత్రము, D.

తంతు * A thread.

తంతునాగము * n. s. A polypus or marine serpent supposed to entangle and drown swimmers. See నెగడు.

తంతునాభము * n. s. A spider. From తంతు a thread and నాభి the navel.

వంతురత * Ups and downs. Unevenness. A. 4. 316. నిమ్నోన్నతము, మెరకాపల్లము.

వంతురము * adj. Uneven.

వంతురిత * Up and down, uneven. శ్రులకాంకుర వంతురితాంసుండు Vish. P. 2. 230. he was in a tremor.

వంతురుడు * అసగామిట్టవండ్లతాడు, D.

తంతువాయుడు * n. s. A weaver.

తంతువు * n. s. A thread, or fibre.

వంతె A grade of any kind: a fold, a layer of earth.

వైరుమీదనున్నేది, కొయ్యవండ్లది, D. A large rake. వెన్నువంతె a harrow. తంతెలు plu. The divisions or bridges in the neck of the guitar.

వంతెచెట్టు n. s. A kind of tree. H. 4. 9.

వంతెనము A large rake. Vish. P. 8. 4. 11.

వంత్యము * adj. Dental: of or belonging to the teeth.

తంత్రము * n. s. Doing, device, contrivance.

Theory, system, cabal, sophism, sophistry; scheme, invention, arcanum, craft, plan. An art, Trick, dark doings, intrigue, plot. Heresy. The black art, or magic. రాజ్యతంత్రము Government, polity, the affairs of state. దుష్తంత్రము a wicked device. శుశ్రవరతంత్రము The interposition of providence: the finger of God. The సంవతంత్రము or "Five modes," whereby men secure success. This is the name of a celebrated book. తంత్రగ్రంథములు * n.s. Apocrypha, arcana, or conventional religion: books teaching a secret code of worship, prescribing the adoration of demons and women with magical rites, with the use of flesh and wine, and extraordinary lewdness. These practices are un-

known among the Telugus and other Southern tribes of Hindus. They are peculiar to Bramins. The Tantras are fully described in Professor H. H. Wilson's "Two Lectures."

తంత్రకము * n. s. A web, a piece of new cloth.

కొత్తబట్ట. SC.

తంత్రజ్ఞుడు * A conspirator, an accomplice.

తంత్రవాది * A clever ingenious man.

దంబడి adv. Thickly, crowdedly, much. తొమ్మిగా.

దుక్కిలిన్ని. D.

దంబన n. s. Laziness, neglect. Trick, delusion, guile.

తంబన adj. Lazy, indolent.

తంబనశబ్దములు Wretched, drawling music. తంబనతాన words used in beating time. P. 2. 132.

తంబర n. s. Hesitation, perplexity, confusion, trembling. దట్టము. OG.

దంబకము * n. s. A serpent.

దంబహూననము * Burning.

తంద్ర or తంద్రి Exhaustion, weariness, drowsiness, lassitude. అలసట. OG. కునికిపాటు. D.

దంబకకర్ర The plough share used in wet land.

తంబటి n. s. A bonfire: a great blaze.

దంబతి * n. s. Man and wife. దంబతిపూజ Worship or homage paid to a man and his wife.

దంబతులు n. s. Mates, the spouses, the married pair, man and wife. వర్తకదంబతులు a merchant and his wife. శుక్రియదంబతులు a gentleman and his lady. జొరదంబతులు the adulterous pair.

దంబనాగలి n. s. A sort of plough.

తంబర (in the phrase) తామరదంబర Blooming or basking like a flower.

తంపి, plu. తంపులు. n. s. A fire pit, used for boiling water: a terrible scrape or hobble.

దంపించుట To get it pounded. Causal of దంచుట.

తంపిపెట్టుట To roast, cheat, hoax, to make a fool of him. వానికిపినికితంపిపెట్టినాడు he made them quarrel.

దంపు n. s. Beating, pounding, bruising.

తంబర A sort of lute.

తంబళవాడు or తంబళి or తమ్మళపాండ్లు or నాళవాండ్లు n. s. A class of beggars who worship Siva and who beat a drum. A secular priest, a sa-

cristan. These men are generally Sudras,

but wear the sacred thread. They sometimes perform conjuring tricks. They are similar to the ఎడ్డెవాండ్లు *Eddes*, who worship Sacti or Venus.

తంబిగ, or, తంబిగ n. s. A small brass water pot in the shape of a truncated cone.

దంభము * n. s. Fraud, cheating, hypocrisy. See దంబము and దాంబికము Pretence (హ్యూజము=)

Insolence, impudence. adj. Pretended, delusive. దంబభూషణుడు the pretended bramin: he who pretended to be a bramin.

దంభాళి * n. s. A thunderbolt. పిడుగు, వజ్రాయుధము.

దంభము * n. s. A fly, a gad fly.

దంప్పి or దంప్పిము * n. s. A tusk or large tooth.

దంప్పియుధము * n. s. He that is armed with tusks. i. e. a boar.

దంప్పి * Tusked, toothed, carnivorous. A hog.

తకతక (anuk) Aloud, tremulously, strongly. తకతకతాళము, తకతాళము The action of keeping or beating time in music.

తకలిక (anuk) Wildly, loosely, at random. తకలికలాడుట v. To dance about, to dangle. This occurs in the HD. 1. 1315. &c. మెచ్చితినిలాగు మేలు మేలిండు నిచ్చి లేదన్నపోనిత్తునేయెను ప్రక

శబ్దతకతనిగా నూహించినన్ను తకలికలాడింపరం వితివేని క్రూరాత్మ మధనఘోర శాపాన్ని సీరా ప్పిమును నిన్నునీరుగా వింతు కాదేనియాయితకటములుమాని లేదుబాంకిరిని తెచ్చునునంతమునో శబ్దయమున ముని యొండాడ మొన యకనూకొట్టి మొక్కుచున్న సారవర్తను &c.&c. This passage is omitted in the first edition having occurred in a manuscript afterwards obtained.

దక్క Closely, in contact. దక్కచెనగన, Balram. 6. 268.

తక్క adv. Except, save, but. (The Root in A of తక్కుట.)

తక్కటి adj. Remaining, as a balance. తక్కటివారలు the rest of the men. M. 9. 2. 102. M. 9. 1. 106.

తక్కరి A rogue, a deceiver. B. X. 383. Better spelt ట—

తక్కలశబ్దము To be in trouble. తారుమారుశబ్దము.

G. XI. 157. Digitized by Google

తక్కించుట v. a. To sprinkle or shed?

దక్కించుకొనుట v. a. To rescue, preserve, defend, save, get, redeem. To get into his possession, appropriate. To digest. ఆయిల్లతనకు దక్కించుకొన్నాడు he redeemed the house or got it into his own hands.

తక్కిడి A lie, a joke.

తక్కిడి or—కై—, (plu. కిళ్లి) n. s. The thorny tree called ఖయ or yellow myrobalan, with green plums.

తక్కిన adj. Remaining as a residue. తక్కినవారు The rest, the others.

తక్కినది n. s. The rest; any thing else.

తక్కినము For దక్షిణము The south.

తక్కు n. s. Remainder, residue. Also, jesting : (an error for తక్కు.)

తక్కుట or దక్కుట v. n. 1. To remain or be left, as a balance or residue. 2. To fail, to stop or cease. 3. To be saved, to escape. 4. To be saved, preserved, remain in his power. 5. To be redeemed or rescued. 6. To refrain. 7. To bridle up proudly, to perk or wince. 8. To accrue, be gained, become his; fall to his share or lot. సాక్షు దక్కకమున్నే before the tipsiness goes off. ఆహారము దక్కేది లేదు the food does not stay on his stomach. అట్లాచేయింపక తక్కితేసి M. 10. 2. 34. If I fail to effect this. నీకు నిద్ర దక్క M. XIII. 2. 302. you remaining without sleep. ఆ సెలతనకిది దక్కినది she fell to his lot : she was wholly at his will. విప్రాసములు దక్కవు you will forfeit your lives, lit : your lives will not be saved. యారూకలు దక్కనిచ్చేదారితేదు I have no chance of keeping the money. This verb, తక్కుట or దక్కుట seems to bear two opposite senses.

తక్కుట v. a. To leave, let go, loose. విశిష్టించుట, వదిలిపెట్టుట. A. 4. 258.

తక్కుటకొర దొంగతనము Petty theft.

తక్కువ or తక్కువు n. s. Wanting, deficiency, defect, dearness in price : inferiority, baseness. లోతక్కువ the balance or remaining sums. యెక్కువ తక్కువ, or హుచ్చుతక్కువ Irregularity, confusion; more or less : incoherent words.

తక్కువ adj. Too little, trifling, deficient : defective, dear in price, scarce, mean, inferior, contemptible, base, low. With a dative it means less : as కోడుకు తక్కువ less than two miles. యిదివక పేతక్కువ This alone was wanting. ఆ దిమెమి తక్కువ what harm? what matter? తక్కువమాటలు low expressions, improper language. ఎక్కువ తక్కువ adv. more or less. నీవువుండగా మాకేమి తక్కువ what can I want while I have thee? నీకుమేమి తక్కువ what's the matter with you.

తక్కుడ n. s. A large pair of scales, a great balance, a weighing machine.

తక్కుడు n. s. A weight of two వీతెలు. రెండువీతల యెత్తు. D.

తక్కుల్ల The rest, the remainder. BD. 6. 226.

తక్కుండు Another. మరిమొకటి. R. 6. 65.

తక్కులము The name of a certain plant. Clarodendrum Inerme. Heyne. Ainsl. 2. 44. Its aromatic flower is used in medicine. Calyptanthus Jambolana. Ainsl.

దక్కోలు adj. Token, embezzled : usurped : possible, feasible, attainable. దక్కోలుగాయిచ్చుట v. a. To offer in sacrifice : to present as a gift to a god.

తక్కుము * n. s. Buttermilk diluted with water. This is always presented as the conclusion of dinner.

తఱ adv. (Root in A of తఱుట) Duly, fitly. In verse this is often a padap.

దఱ n. s. Thirst : heat. తాపము, అరిచాహము. M. 7. 3. 309. and 7. 5. 316. BD. 6. 350.

తఱడు, plu : తఱట్లు n. s. A plate or flat piece of metal. Gold leaf, brocade. రేకు A. 4. 132. M. 6. 1. 298. చీనాతఱడు tin plate.

ధఱధఱ*(anuk.) Brilliancy, glittering, adj. Bright. ధఱధఱగ్ధఱతరత్తుము. Dasav. 9. 202. ధఱధఱకునుట, or, ధఱధఱలాడుట To glitter, to flash.

తఱని (The neg. rel. pl of తఱుట to fit) adj. Unfit, improper : huge, vast, horrid, monstrous : shocking, severe. తఱని ధైర్యము vast courage. తఱనిమాట nonsense.

తఱబడ Fitly, suitably. (Root in A of తఱుట.) తఱర, n. s. A rogue, a deceiver. KP. 3. 206. A tree called Morinda tinctoria. Rox. 1. 543. నం దివర్షనవు చెట్టు. SC.

తగరము n. s. Tin. తగరపు పెట్టె a tin box.
తగరినె, or —గ—, or, తగచెనె, అనగా చక్రమర్థ
కము. Q.

తగరు n. s. A ram. మేపము.

తగల (Root in A of తగులుట) Close, sitting.

తగలకట్టుట To tie close. ఆయింటిని నాకు తగలక
ట్టిపోయినాడు He has left the house on my
hands: to my sorrow.

తగలకట్టుట v. a. To unite, to kindle, to burn in
the fire. పినికెతగలకట్టుట to burn a corpse.

తగలబడుట v. n. To burn or be set on fire. యిల్లు
తగలబడ్డది the house was burnt.

తగలబెట్టుట. v. a. To set on fire. అదివినితగలబె
ట్టిరి they burned the forest.

తగల A felt jacket or quilted coat.

తగలు Touch aid. Combustion.

తగులుట. See —గు—

తగవరి n. s. A judge or arbitrator.

తగవు n. s. Dispute, lawsuit: A decision, virtue,
uprightness. See —గు—. The Rama Stava
Rajam (3. 203. or 188) says క॥ తనుచూలుధర్మ
మేలా॥ తనగురు తెరుగంగలెభవనువదియేలా॥ తన
బుద్ధి గానిదేలా॥ తనుతనకే గాకయున్నతగవదియే
లా॥ How can he be charitable who has not food
to eat? What is the good of a body that knows
not its real nature? What avails wisdom that
suits not our wants? What avails virtue that
is its own enemy?

తగవేది, అనగా తగవుచూలి M. 4. 2. 40 and 193.

తగిన (Rel. p|| of తగుట) Fitting, proper, due,
right, likely, probable, pretty. తగినమాత్రము
pretty well.

తగినట్లుగా Fitly, properly.

తగిరిశ adj. Appertaining to the Cassia Tora or
oval-leaved Cassia. Ainslie 2. 405. A. 4. 173.

తగిరిశకూర, అనగా శ్రుశున్నాటము, D.

తగలము A vulgar pronunciation for తెలము. Sa-
mud. § 49.

తగిలి Past p|| of తగులుట.

తగిలించుకొనుట (v. a. middle.) To put, apply, set.
రోగమును తగిలించుకొనుట To catch or contract
disease. To get into (trouble.) శంకెట్లు తగిలించు
కొన్నాడు he got himself fettered.

తగిలించుట (causal of తగులుట.) v. a. To apply
(paint, a bandage, punishment, a rule, the law
To fasten (a bolt &c.) To inflict (pain.)

To attach, fix, insert, lock, bolt, hang on,
stick into, give. అగ్నితగిలించుట To set fire. న
న్నుశునిలో తగిలించిరి they employed me. వానికి
శంకెట్లు తగిలించిరి they put fetters upon him.

తగుట v. n. To fit, suit, be proper, agree, suffice.

p|| తగిన, తగ్గ, fit, proper, moderate. Neg p|| తగి
unfit, unsuitable, immoderate, vast, horrid. It
is often used impersonally: Thus అట్లాచేయక
గునా ought you to do so? is it fit to do so?
పోతగదు it is not right to go there. తగునా is
it possible? can it be so? ఇటుముందు నెరుగ
దనుకె possibly he already knows it. తెలుగు
కోతగును it is possible to discover it? వెయ్యిరూ
పాయము మొత్తానికి తగిన ఆస్తి property amounting
to 1000 rupees. తగుగులుతురమున తగదవ ర్తింక.
DRK. 204. తగుచూత్రమైన sufficient, some.
తగుచూత్రముగా moderately, well, amply. తగు
చూత్రముగొప్ప pretty large. Here తగు is used
as a p|| instead of తగిన or తగే.

తగులము n. s. Desire, lust. Check, hindrance.
Swa. 3. 4. A. 4. 121. BD. 5. 970. వలపు. D.
బంధువుటము.

తగులాటము, అనగా రితిసంబంధము—తగులాటపువా
డు, అనగా విటగాడు, మిండగిడు.

తగులాటము, సంబంధము Connection. P. 1. 635.
అనుబంధీకుడు A kinsman or relation.

తగులు, అనగా తగులుపు. D.

తగులుకొనుట v. n. See తగులుట:—అదివాండ్ని తగు
లుకొనిపోయినది she has gone off with him.
To catch fire. ఆయిల్లు తగులుకొన్నది the house
caught fire.

తగులుట v. n. 1. To happen, come on, occur.
turn up, appear. 2. To belong, appertain, join.
touch, hit, strike. 3. To be caught, gotten,
found, joined, entangled, understood. 4. To be
received, (as a blow,) incurred (as expense or
punishment) appended (as a signature.) See
తగలబడుట and తగలబెట్టుట. రొంగతగిలినాడు
the thief was caught. ఆయింటికి నిశ్చయతగిలింది
the house caught fire. నిపుతగులరాదు you must
not meddle with it. యిక్కడ గాలి తగులుతున్నది
the wind strikes here: there is wind here: here
we get the breeze. ఇంట్లో తగిలింది there

marriage. క్రయముతాలినది he had occasion to make a journey. కాయలుతాలినది the fruit is set, or formed. అక్కడ మంచిస్థితుతాలినది there we found fresh water. వెబ్బుతాలినది he received a blow. కుండ కాలికితాలినది the pot touched my foot. వాడ మెరకకుతాలినది the ship ran aground. వానికిరోగముతగలకుండ to prevent his catching the disease. ఆతనితిట్లునాకుతగలలేదు his abuse does not affect me. యిదివానిమనసుకుతగలినది this was impressed upon his mind. నామనసుకు తగలలేదు it did not occur to my mind. జ్వరముతాలినది he caught a fever. వెంటతగులుట To pursue. తగులుకవచ్చిరి they attacked, they followed. వానివెంటతగిలినారు they ran after him. అడ్డుముతగులుట To oppose, come in the way, come across. తదిరుకలుతగలినది it cost a shilling.

తగులుబడి n. s. Expense, charge, cost.
 తగులుబాటు Charge, cost, expense. See తగులుబడి.

తగువరి n. s. A judge or arbitrator.

తగువు Fitness, propriety.

తగ్గ, తగ్గది See తగిన, తగినది. p|| of తగుట.

తగ్గట్టు A contraction for తగినట్టు.

దగ్గర See దగ్గర.

తగ్గించుట v. a. causal of తగ్గుట To sink, lower, debase, degrade, sink the price.

తగ్గించుట n. s. Fall, sinking, diminution, reduction. Fall in price.

దగ్గర adv. By, at, near, close by, at hand, towards, to, with; యెవ్వరిదగ్గరకొన్నావు of whom did you buy it? నాదగ్గరవున్నది I have it by me. అతనిదగ్గరలేదు he has not got it. యాశుద్యము దగ్గరనుంచినదివెను he read on from (at) this verse. నేనుదగ్గరవుంటిని I was by I was present. దగ్గరతీయుట to take a child into his family. To patronize protect, take into keeping. నీవు దగ్గరతీయనండున బిడ్డనీదగ్గరవేరదు From your never noticing the child it dislikes you.

దగ్గరి adj. Near. See దగ్గర.

దగ్గరించుట v. n. To draw near, approach.

తగ్గు n. s. Sinking, diminution.

తగు n. s. A cough.

తగ్గు adj. Low, lower.

తగ్గుట v. n. To sink, to be made low. To bow, stoop, bend; to fall in price. To be humbled, degraded, to alight, descend. To be put down, to be deposited. To deduct, abate. The ABA. 3. 136. gives the following list of synonyms. మ్రొక్క, తొంకె, కుండె, తగ్గ, డీలయ్యె, ప్రక్క, ముడిగ, దుంకె, శుంకె, ప్రక్క, క్రుంకె, దుస్సె, డింకె, కుడినె, చూతె, అడగె, తగ్గుట.

దగ్గుట To cough.

దగ్గుత్తిక A faltering trembling voice.

తగ్గుమొగ్గులు n. s. Ups and downs.

దగ్గర Near &c. See దగ్గర.

దగ్గము * adj. Burnt.

తచ్చు n. s. A joke, a lie.

తచ్చన n. s. Sport, play, jesting, a joke, slander, lying, misrepresentation, coaxing, feigning. తచ్చనలాడుట To sport, jest. చాకర్యచ్చుకూటలు, చేపలున్ను (చిలుకుట, ఇచ్చకమున్ను. OG.) రం త్రము. D.

తచ్చన...తచ్చణము Instantly.

తచ్చనలాడుట To quiz, laugh at.

తచ్చాడుట To walk about. శుంచరించుట.

దచ్చి A cant word used at games, for six. See దుగదచ్చి.

తచ్చుట (or త్ర—) To churn. DRV. 414. P. 1.586.

తజ్జుడు * n. s. He who is clever, or able. BD. 5. 831.

ధట * n. s. A balance, or pair of scales. W.

తటము * n. s. Place, shore, bank. నిటలతటమున In his forehead.

తటకపాటు n. s. Surprise.

తటకబడుట To be surprized. OG.

తటతట, or, తటదట (anuk) Violently, loudly. Padma. 7. 246. and 4. 62. BD. 4. 1521.

తటనితంబుము n. s. అనగా అడ్డపిరుదులు.

తటమట, తటవటమటలు. n. s. Nonsense, lewdness.

తటవరించుట v. a. To swindle (me out of.) cheat.

తటవిధక్తి * A grammatical phrase for such cases as are inflected : that is, all cases except the nominative. It is a modern phrase of no authority.

తటస్థము * n. s. Proximity, nearness, occasion.

తటస్థము adj. Present, near, at hand, proximate, approaching, next, present to the recollection. Temporary, occasional, for the time being.

తటస్థమగుట v. n. To approach, draw near, or be at hand. To occur, happen, turn up. To occur to the memory.

తటస్థించుట v. n. To occur, supervene, happen, chance. To take place, as a ceremony. To commence, as summer. చేతులతటస్థించివున్నవాడు one who is on the *eve* or *brink* of ruin, he is on the *edge* of the grave.

తటస్థుడు n. s. A passenger, bystander, indifferent person, any body: a spectator or neighbour. వారు మక్తిలితటస్థులు he is very generous, public spirited, indifferent.

తటాకము n. s. A lake, bason, reservoir or pool. ఏకతటాకానవచ్చిరి they came upon him like a brimming flood. తటాకము గావుందేసీళ్లు a pond or well that never dries.

తటాకములు, ఆన గా ఆశ్చర్యముకడదుట. ABB.

తటానపాటుగా (anuk.) Suddenly, unexpectedly.

తటారించుట v. a. To rub, handle, feel, finger. Balram. 4. 117.

తటాలున, or తఠాలున, or తఢాలున adv. All at once.

తటి * n. s. Bank, side, edge. దరి. D.

తటికొ * Lightning. తటికొలుకాంతిః bright as many lightnings.

తటికొతి * n. s. A cloud.

తటిని * n. s. A flood or river.

ధటిని * నూలిమొలత్రాడు. D.

తటుకాపాటు n. s. Surprise. Emphatic for తటకపాటు. ABA. 1. 163.

తటుకు n. s. A pat or tap.

తటుకు adj. Swagging, flabby. Vema. 982.

తటుకున adv. Suddenly, at once, in a moment. Dasav. 7. 144. NH. 5. 136. HD. 2. 1001.

తట్ట n. s. A flat: a flat thing of any sort, a metal plate used as an ornament. A flat hamper for drying grain. The deck of a boat. A piece of dried fish? వర్షలోకూడతట్టెండవలసినచెప్పె The frying pan suffers for the grain. i. e. I got into this scrape on his account. తట్టెడతట్ట one scale of a balance. తట్టములుము a flat face: flat features.

వట్ట See వట్టా.

వట్టచేత n. s. A sort of fish. H. 4. 225.

వట్టదనులు Toddling, tottering, as an infant.

వట్టడి A small horse, a poney. తేజ. OG. Parijat. 4. 74.

వట్టన n. s. Thickness, closeness, coarseness.

వట్టతుడుట v. n. To thicken.

వట్టము, ధట్టము n. s. A body or multitude. Crowd, assembly. వట్టము, or తురంకవట్టము, ఆన గా ఆశ్చర్యమునూహము. D. సుర్రశ్రువట్టలు crowds of horses. A. 4. 36. Mummy, a dried carcass. Coarse linen, called దండ్డి.

వట్టము adj. Thickset, close, tight, coarse, strong, mighty. Thick, as hair. వట్టశ్రులజ్జ deep shame.

వట్టమ్మ Confluent small pox.

వట్టా n. s. A stopple or cork.

వట్టాడుట To toss or fluctuate. L. 7. 379.

వట్టాబుట్ట Baskets &c. (వట్టా is the anuk.)

వట్టార్చుట v. a. To recover strength, to revive?

వట్టి n. s. error for తట్ట A metal platter. కంఠము. D.

వట్టి (pll of తట్టుట) Or else. ఇదివట్టితే if this fails.

వట్టి n. s. A vest, garment. L. 4. 20.

వట్టించుట (causal of తట్టుట) v. a. To dust, free from dust. To get it repaired, or straightened. To have it made thinner. v. n. To join, twine, embrace.

ధట్టించుట v. a. To bully, to frighten. DRS. 18. చెదిరించుట, ఆధమాయించుట, BD. 3. 9. and 4. 528.

వట్టివేయుట v. a. To reject, cast aside Dasav. VII. 158.

వట్టి See వట్టి

వట్టి n. s. A sash, zone, girdle, cestus round the breast. నడికట్టు. కానకొక. A. 6. 106. Suca. 3. 13.

తట్టు n. s. 1. Side, part. మొదితట్టు the top: the upper side. కిందితట్టు the under side: the bottom. 2. Direction, or quarter. 3. Bank or shore. 4. Home, quarters, abode. 5. It denotes relationship or possession in general, as మొక్కరితట్టు నుండిపోతికింది from whom did you receive it

నారట్టునుంవిపోయినానీతోచెప్ప Go and tell him from me. రాజ్యమువారిరట్టుచేసారు They delivered the kingdom to him. వానికవకరట్టునిచ్చెయములేదు he has no fixed abode. He is on either side, in a question. అందరముకరట్టుదిగతిమి we all lived together. ఆశునిరట్టుకడది That work is laid aside. వాడరట్టుకడింది the ship got aground. యీసామువారిచేమరివకరట్టుదికాదు It belongs to him and to nobody else. రట్టుతీయుట To flute wood, or make a groove. వానికిరట్టుపోసింది he has got the measles or confluent small pox. See మకూచికము.

ధట్టుండు A stout or clever man? BD. 4. 1334. చమరుడు, సమధుకాడు.

తట్టుకొనుట v. a. See రట్టుట v. n. To go along (a wall &c.) జలదారిలోరాయిరట్టుకొంటేనీళ్లు యెట్లాపోయేదీది if a stone gets in the way how can the water run? నీళ్లురట్టుకొనవలెనీరిని I went along the water's edge. వచ్చినమట్టుకురట్టుకొనిపోయినాడు. He pilfered whatever he could.

రట్టుట v. a. To strike, beat, knock, pat, dust, clap, slap; To touch the heart or mind. To do away, remove, or dispel (as darkness.) కత్తిడెప్పకేదంతోరట్టినాడు he averted the blow. రట్టివేయుట To remove. సరిరట్టుట To compare with the original. To fill up what was wanting. నీళ్లు యెగబట్టినది the water rose to the brink: by reason of a check. ఆవాడగట్టురట్టినది The ship ran ashore.

రట్టుట v. n. To occur or happen. To break out. This verb has also the contrary sense viz: To be done away or removed, to be disappointed or fail, నాకుశంకయమురట్టింది a doubt occurred to me. వానిమీదనెవకురట్టింది the charge was brought home to him. అదివనశుకురట్టలేదు It did not occur to my mind. ఆయిందినిరట్టుకొనివచ్చినారు They passed close under the house. అదివచ్చునుకరట్టలేదు it does not strike me as true. It did not appear to be true.

ధట్టుడు A hero, a brave man. కూరుడు. M. 3. 5. 236. BD. 2. 1315 &c.

తట్టున adv. Suddenly, all at once. రట్టుముట్టు plur. —ట్టు, Things. Utensils, furniture, tools. Household stuff.

రట్టువ n. s. A poney, or "tattoo." రట్టుడు A basketful. రట్టుకలాపు as big as a basket. er. రట్టుడుమెడ a neck a mile long.

రట్టుట A squabble. రడ n. s. A check, a hindrance: a charm, a spell.

వానికిరడలేదు nothing can prevent it. ఆసాము రడకునిలవదు that snake is deaf to every charm.

రడ n. s. Name of a tree, the leaves of which (రడాకులు) are used for విస్తారాకులు leaf-platters. The wood is like fir and makes strong bows. రడవిండ్లు. M. 3. 1. 335. ధనుర్యృక్షము. Q. నూలరడ is one species. H. 4. 16.

దడ n. s. Agitation, faintness, apprehension. దడయెత్తిన agitated, flurried, distressed. చెళ్లుదడ గాపుండె Unwell, faint.

తడ n. s. Delay, impediment, embarrassment. Facination; as a magical impediment.

ధడ, అనగామండెకోలవైపురు. OG.

తడక n. s. Framework. A screen, a hurdle, what is called a tatty. A gate made of open bars, a mat used as a door. రత్వులరడక A "mere wispy" of contradictions, a parcel of blunders, a heap or tissue of falsehoods.

రడకట్టుట v. To bewitch, charm. To stop by charms. To lay an apparition. To prove or verify a pair of scales.

రడగము See రూగము.

దడదడ adv. (anuk) All, at once, slapdash. దడదడ మన్ను ప్రామామై Faint, unwell.

రడశ n. s. A withe or strip of bark &c. Peel, rind. సరిరడశ The thick part of a palm branch.

రడశుడుట v. n. To be troubled, confused. To fail. దడబడ n. s. (anuk) Trouble, agitation, movement backwards and forwards.

రడబడ (anuk) Much. i. e. mizzling, sprinklingly, staggeringly. రడబడచేసి (anuk) At random, prodigally, recklessly.

రడబాటు or రడమాటు n. s. Confusion, irresolution, fluctuation. Fidgetting, fribbling. రడమాతేవాడు a trifer, a fribbler.

దడము Firmness. దట్టము. A. 4. 273.

రడయుట v. n. To loiter or delay. రడయక at once, rapidly. వినుకుండురడవ being too late to tell him. BD. 5. 406.

రడవ n. s. Time, as వకరడవ once. కొంతరడవ at another time. A trip or journey backwards or forwards.

తత్తళర or తత్తళు Stop stop ! For తాళురా. See తాళుట.

దత్తి * n. s. Gift, donation. యిట్లా అడిగేటందుకు యేమి దత్తి పట్టింది what possessed you to be so eager? దత్తి నెతక్క, అనగా దానమండేతప్పు A. 2. 39.

దత్తు * n. s. Adoption of a son.

దత్తుడు * n. s. An adopted son.

దత్తుణ్ణి చేసుకొనుట To adopt a son.

దత్తులు * n. s. Adoption.

దత్తూరము * Error for ధత్తూరము.

తత్తైర, అనగా సారాయి పోకే మానిముంత, తిత్తిన్ని. OG.

తత్పరము * adj. Diligent &c. See—రుడు.

తత్పరత్వము * Inclination, bent, devotedness.

తత్పరుడు * adj. Diligent, intent, heedful, assiduous, bent upon. Faithful.

తత్పూర్వము * adv. Beforehand, erst, previously.

తత్పూర్వము * adj. Previous, earlier, anterior.

తత్రత్య * Of that place. అక్కడవుండే.

తత్రాట * Lastly, beyond all this.

తత్వము * n. s. 1. Nature. 2. Element, entity, substance. Quidditas. Identity, hypostasis. Reality. Axiom. 3. A principal, primordial, or component part. 4. Any living being, or essence: existence, ÆON, thing, existent creature. 5. Mind, intellect. 6. Deity; spirit. 7. Truth, or the knowledge of nature. The nature, or spirit of a thing. The truth, perfection, or highest good of man, as the knowledge of God and holiness. Truth or reality in religion. Quest of truth: Ideology, metaphysics, philosophy. (Vulgarly,) A puzzle, a mystery. శూన్యతత్వము Nothingness, nullity, nonexistence. తత్వము గా adv. Literally.

తత్వజ్ఞుడు * n. s. He who knoweth the truth.

తత్వయోగి * n. s. The perfected saint. Vema 1044. as being one with God.

తత్వసంక్రమాము * A confession of faith: a book teaching any creed. There are such in every sect.

తత్పంధము * Thereunto appertaining.

తత్పన False accusation: error for తచ్చన.

తత్పము * adj. Equivalent. A term in Telugu etymology: meaning a word borrowed from Sanscrit, but with the termination altered: as

రాజ్యము rajyam-u for రాజ్యం rājyam. See on తద్భవము. Thus, rational from rationalis.

తత్ కుణము * See తక్షణము.

తద్ * That. See తత్. తద్వత్పాణి on that path.

తదనంతరము, (or poetice తదనంతరంబ) * adv. Afterwards. Thereafter, then, subsequently.

తదనంతరకర్త The next heir, heir presumptive.

తదనుగుణ్యము * adj. Befitting, suitable.

తదా * Then. See on యదా.

తదారభ్య * Thenceforward, since which.

తది, ఘట, తక్క, ధిక్కు Sounds or words used by dancing masters in keeping time.

తదీయ * adj. His, her's, it's, that's. తదీయమైన Appertaining to it.

తదేక * Fixed, uniform. వాడుతదేకస్థితిగావుండెను he was bent upon doing this.

తద్గుణము * n. s. The peculiarity or characteristic of an individual. M. 1. 1. 145. M. 14. 2. 147. In the బ్రహ్మసూత్రరఖండముకివధక్తిపూజామాహాత్మ్యము, Book 5. 37, is this verse ఆపాశగమాయచేతబట్టుశత్యాదిగు | త్రయంబుతద్గుణశ్రుకాశ | లక్షణశ్రయ క్షలితచేశంబుల | జంతుతతి జనించు చంద్రవదన || Propensity: temper. Fraud, overreaching. That is just like you. This behaviour is so like him.

తద్ద See తద్దీయ.

తద్ద "Pappa"—appellation of a father. BD. 1. 590.

తద్ద Much, exceedingly. M. XII. 3. 234. BD. 5. 119. మిక్కిలి, విస్తారము.

తద్దయ adv. Much, exceedingly.

దద్దరించుట, దద్దరిల్లుట v. n. To be alarmed, perplexed, confounded. To be scarred or inflamed. తత్తరవడెను. D.

దద్దళము n. s. A flat cieling. A small temple with a flat mud roof. A flat roofed house. ఇంటిమిద్దె. D.

తద్ది (as ఉట్లతద్ది.) A certain annual ceremony.

తద్దినము * n. s. "That day." i. e. the commemoration, anniversary, or annual mourning for deceased parents. తద్దినము శుట్టుట To keep or celebrate "that day." తద్దినముకొని తెచ్చుకొనుట (proverb.) To run your head against a wall.

దడ్డరిల్లుట, దడ్డిర్లుట v. n. To be alarmed, perplexed, confounded.

దడ్డు, దడ్డురు n. s. A bump, wheal, scar. A red swelling.

తద్ధర్మము * n. s. That right, that law, that custom. The aorist of a verb. భూతభవిష్యద్వర్తమానములను చెప్పేక్రియ. D.

తద్భవము * Proceeding (or corrupted) from Sanscrit. Telugu words which are borrowed from Sanscrit, but greatly changed in spelling as జక్ష్వ for యక్ష and in English reason from ratio and season from satio.

తద్రూపము * adv. Exactly, as it was. ఆశటమును తద్రూపముగా వ్రాసాడు He drew the portrait to the life.

తద్వారా * Thereby. Through that channel.

తథాస్తు * So be it ! amen ! so much the better ! I take you at your word !

తథ్యము * n. s. Truth, fact. adj. True, real, actual. తథ్యమయినది it turned out true. తథ్యముగా * adv. In fact ; really.

దధి * n. s. Curds. Coagulated milk. దధ్యదాకరము a sea of coagulated milk. A. 4. 141.

దధి్యదనము * A pudding of curds, rice and spice, with salt.

తథ్ for తత్ * q. v. . . తన్నుర్ధము His head.

తన adj. Own, his, her, my. See తాను of which this is the genitive. తన చేతనైనంతదూరి he reviled them to the utmost in his power. తనబద్ధి my opinion, own opinion.

ధనము * n. s. Treasure, property. resources, wealth. In mathematics it is a mark similar to plus. Warren, 363. క్రయధనము The price paid, the proceeds, the purchase money. (స్త్రీ) ధనము Dowry or pinmoney. ధనద్విగుణము అయినది the interest equalled the principal. ధనదయాశురులు Beneficent. (Metaphorically) A Talent. So in the Bobbili Padya 2. 129. అభిమానంబుధనంబుగాగ Surelly honour is a gem ; respectability is a talent.

ధనంజయశ్రురము * A Volcano. The యోధి ; as being the abode of vital heat. See on అస్తిమంజులము, or అస్తిశ్రురము.

ధనంజయుడు * A title of Agni or Vulcan, god of fire : as being the " vanquisher of wealth."

తనంత, తనంతట Of himself, of herself. Voluntarily.

దనక n. s. Until, as long as, as far as, while.

దనకా Until, as long as, as far as, while.

తనకు Of itself, of himself, of herself, &c.

తనకుచెట్టు A species of the sandal tree. Rox. l. 445. Floats (catamarans) are made of the wood.

తనకుట v. n. To sink, fail. To tremble. తనకినాడు కాడు he is not failing. i. e. he is strong or flourishing. తనకక not enduring it, not tolerating it. తనకెడుచిత్తము a trembling, sinking heart. తనుకం M. 12. 3. 302. KUR. 1. 73. M. XVI. 1. 242.

తనకుతానె He of himself : voluntarily.

ధనదము, ధనదయాశురలైన * adj. Beneficent, liberal.

తనరు adj. Own. His, hers. See తన.

ధనదుడు * n. s. A name of Cubera, the god of riches.

తనశ్రుట See తనుశ్రుట.

తనము n. s. This is an affix, added to many nouns and adjectives; like త్వం in Sanscrit words, and like-ness,-tion-ment &c. Thus దొరతనము government. దండతనము greatness. మంచితనము goodness. పిల్లతనము childishness. గట్టితనము solidity. గొప్పతనము largeness. మిఠారితనము playfulness. గొల్లతనము The peasantry, the shepherd class. It is added likewise to past participles as తెలియనితనము silliness, ignorance. చేతకానితనము awkwardness. బల్లితనము the being a lizard : the being born as a lizard. కాశుతనము farmership.

తనయ * n. s. A daughter.

తనయంతన Of himself, spontaneously.

తనయించుట See—ని—

తనయుడు * n. s. A son.

తనర Fully, to the full.

ధనరాగము See రేగుప్తిరాగము. A certain tune.

తనరారుట v. n. (From తనరు and ఆరుట) The same as తనరుట To shine.

తనరుచుట See తనర్చుట.

తనరుట v. n. To appear or shine. To extend ; be great or large. To be, live, exist. ఒత్తుట. D.

తనర్చుట or తనరుచుట To shine.

తనర్చు n. s. Breadth, width, extent, altitude. వెడల్పు. D.

ధనిపంతుడు * He who is rich, wealthy.

తనవి Error for తనివి . . . తనవారుట See తనివి.

దనపు * n. s. The mother of దానపులు the giant race, whom the Norwegians called "Hela." W.

ధనికుడు * He who is rich, fortunate.

దనిపాడుబ్బు Bulrushes. derived from తనుపుట. See తనియుట.

తనిమ * అన గా సూక్ష్మత. Fineness, thinness. తనిమను A. 4. 142. అన గా తనుత్వముతోడ Finely, thinly.

ధనియాలు n. s. plu. Coriander seeds.

తనియాంశము * adj. Slender, delicate.

తనియించుట v. a. To satiate or satisfy.

తనియుట v. n. To be full, satiated, or content. To thrive, flourish. To be averted as a spell or a misfortune. G. 4. 120. In M. Adi క||ధనమునవిద్యను సంతతి, తనిశినవారెందులరె. who ever thinks he has enough wealth, or learning, or offspring ? తృప్తి పొందుట. D.

తనివి * n. s. See తనివి a maiden. పలుచనిశరీరముగలస్త్రీ. D.

తనివి * n. s. Fulness, satisfaction, content, ease. Repletion. తనివితరక her lust not being satiated. వారికితనివితరినది they are satisfied. M. 4. 5. 177. తృప్తి. D.

తనినిన (part of తనియుట) Satiated, content.

తను * n. s. The body. See తనపు.

తను Him, self. (accusative of తాను.)

తను * adj. Small, delicate, fine.

దనుకుట v. n. To kindle or catch fire. నిశ్చయం టుకొనుట. దోషముదనకక means దోషముఅంటుకక ; దనకకచేసే, అన గా అంటుకుండా చేసినాడు. M. XII. 1. 103 and 3. 302. M. XVI. 1. 242.

దనుజాధిపుడు * n. s. King of giants.

దనుజుడు * n. s. A giant, fiend, demon. See note on రాక్షసుడు.

ధనుడు * Rich. పాండిత్యధనుడు a richly stored

mind : richly accomplished. తపోధనులు great saints : those who abound in penances. శ్రీఘ్న ధనులు (Sananda Dwip 140) those who are rich in good works.

తనుతాన or దనుదాన, Of itself, of himself : spontaneously. Swa. 2. 59.

తనుత్రము * n. s. Armour.

తనుత్రాణము * Armour.

దనుశు n. s. Satisfaction. తృప్తి, హాయి. M. XII. 3. 445. BD. 5. 38. తనుపాక్ష్మ, అన గా చలువశాబ్ది. OG.

తనుశుట v. a. To satisfy, make fat : to nurse or nourish. తృప్తిపొందించుట. B. X. 199. BD. 5. 501. (See తనియుట of which this is the causal.)

తనుబిల్ల A sort of game ; "kicking a stone." H. 3. 183.

తనుమధ్య * Slender waisted. "Madam ! Lady !" DR Aran. 340.

ధనురాకారము * The shape of a bow, viz.

ధనుర్ధరుడు * An archer.

ధనుర్వార్గము * A curved line ; an arc. Warren's Glossary.

ధనుర్వాయపు * Convulsions (that bend the body) like a bow.

తనుపు * n. s. The body.

ధనుపు or ధనుస్సు * n. s. A bow, an arc of a circle. The sign Sagittarius.

తనుశుట v. n. To thrive, increase. BRY. 3. 458.

తనునపాత్ * n. s. The oil drinker : an epithet of Agni, god of fire.

తనుభపుడు * n. s. A son.

తనురుహము * n. s. Hair, as "growing on the body."

తన్ను n. s. A kick. వానిచేతతన్నులు తినివచ్చినాడు he received blows : he was beaten.

తన్ను pron : Self, me, himself. The accusative of తాను self.

తన్నుట v. a. To kick, to smite. కోడినిగద్దతన్నుక పోయింది the hawk pounced upon the fowl. As a v. n. To grieve, be in trouble, rebel.

తన్నుబిల్ల n. s. A foot board.

తన్నులబడుట v. n. To suffer blows.

తస్మైకట v. n. To bandy kicks or exchange blows : to fight, as cocks do.

తస్మై See తనుశ్రుట To charm, be pleasing, soothe. A. 2. 93. Chenna. 5. 294.

తస్మ తమన * M. XIII. 5. 280. In the same manner. At his pleasure.

తస్మ ధ్య * adj. Among them.

తస్మ యత్సము * Corporeality.

తస్మా త్ర * A simple element uncombined : a subtile particle, rudiment, or atom. Colebr. Essays, Vol. 1. p. 242, and 372. According to learned Hindus (sabdham,) sound, is the tanmatra of (acas,) ether ; (sparsha or) touch is that of (vaya,) air : (and rupam) form, is that of te- jass, seed : (gandham,) smell, is that of prith- vi earth : and (rasam,) taste is that of jalam, water. These are the five rudiments of the five elements. Kurma Puran, chap. I. Compare Wilson on Vishnu Puran, page 17.

ధన్య * A noble woman, a heroine, a lady. " Ma- dam ! Lady !"

ధన్యము * Wealth. An exclamation like Hurra ! Huzza ! most excellent !

ధన్యము * adj. Fortunate, blest, virtuous. ధన్యము The happy, the rich.

ధన్యాయ n. s. Coriander seeds. See కొరిమిరి.

ధన్యక * The " happy man," a rich man, " his honour," or " the gentleman." శ్రీధన్యక్తుడు, కృతార్థుడు. D.

ధన్వ * A bow. శ్రీధన్వధన్వ Cupid, whose bow is hung with blossoms.

ధన్వంతరి * n. s. " The sage." A name common to Surya the sun, and to Siva, but usually to the physician of the gods : who was produced at the churning of the ocean.

ధన్వ * n. s. Damsel ; a grace or lovely delicate girl. " Madam, Lady."

తపము or తపస్సు * n. s. Austerity, steadfastness. Penance, mortification. Pilgrimage. Penitence. Any tedious task : A life of retirement and study : self denial. In the puranas there are many legends of tapass or self mortification : the rite to be performed is not retributive but meritorious. The tapasi or self tormentor is at first a powerless creature : per-

haps a boy or a girl : but by tormenting him- self by hunger and burning in a circle of fires, he in the course of years obtains miraculous powers : these enable him to command the god he addresses, and to govern the other deities. Thus the word is used for long continued labour to attain a certain object : but it also means fruitless exertion. For these stories al- ways terminate in disappointment. The gods are alarmed and send a beautiful courtesan to try the hermit's virtue : which always gives way ; the saint falls before the temptation and all his exertions prove fruitless. The practical result or moral of these stories is, that all struggles for superior holiness are unavailing. There are a few legends wherein the hermit is victorious but when the god appears he makes some undeniable request or other : and in the end either finds the request a foolish one or is ruined in attaining his wishes. See W. Vish. Pur. pages 90, 96, &c. Ward. Vol 3. p. X. and p : 267.

తపతత. (See తపతబ.) తపతతమనుచు Being in trouble : afflicted.

తపనీయము * n. s. Gold.

తపనుడు * n. s. The sun, the burner.

తపర్తు * The dewy season. A. 5. 110. (i. e. శిశి రర్తువు.)

తపసి * n. s. A penitent, devotee, enthusiast, vota- ry. See on తపము.

తపసిని The tree called అపసిచెట్టు. Swa. 3. 100.

తపస్వి * n. s. A devotee, or enthusiast.

తపస్సు * n. s. Penance. See తపము—

తపారము, తపాశము, అప గాకుల్లాయి, అపి. A sort of cap. A. 2. 88. P. 2. 9. OG.

తపించుట v. n. To warm, be heated, burn, be dis- tressed. To be in anguish. KUR. 4. 265.

తపాల, or, తపేలా, Saucepan, a brass pot.

తపాధనుడు * Rich or noble in penance ; distin- guished in sanctity.

తత్తము * adj. Heated, burnt, agitated. తత్తమును రుచి bright as melted gold. తత్తముద్రలు Marks or stamps burnt on the body with a hot iron.

తత్తు. adj. Empty, flabby, pithless.

తత్తు adv. and postp. (This is the Root in A of

తప్పట To fail,) save, but, except, unless, without. It governs a noun as మారుతప్ప Except thee.

తప్ప, n. s. An empty ear of corn. See తాలు.

తప్పక. Unfailingly, steadfastly, steadily, (Neg p|| of తప్పట.)

తప్పచూచుట To disregard. నైవమతప్పచూచినందున As God withdrew his countenance : was not gracious to him.

దప్పము n. s. Thickness, swelling, tumour. See also దట్టము. దప్పమైన adj. Thick, tumid : See దట్టము.

తప్పరించుట, అనగా అణచుట, భంగపెట్టుట. Chenn. V. 155. 165.

దప్పశ్రమ A sour drink made of tamarinds &c. Balram. 6. 139. కాయకూరలు వేసి కలచ గాకా చినపులుసు. D.

తప్పలు, అనగా కొంతగాని కట్టినశ్రమలధాన్యములు న్ను. D.

దప్పి n. s. Thirst. నాకుదప్పిఅయినది I am thirsty. దప్పిపోయినాడు he has gone to dinner : literally for thirst. దప్పికి ఆభూమియిచ్చె he gave me that field to support myself.

తప్పించుకొనుట. v. n. To get free. See తప్పించుట. నీవుతప్పించుకొన్నావు you have got free of it. ప్రాణముతప్పించుకొనిన న్నిని I fled for my life, escaped with my life.

తప్పించుట v. a. To extricate, free, move, remove, take off, save, loose, shift, alter. ఆవుద్యోగము నామీదనుంచితప్పించినాడు he deprived me of that office. To take away. See తప్పట To elude. ముఖముతప్పించుట To abscond. To cross over, pass by, transgress, depart from (an agreement :) dismiss (from office :) తాడుతప్పించుట to get the cord free, extricate it. నామాన్యముతప్పించినాడు he devoured my land, he rescinded my living. నాజీవనముతప్పించినాడు he took away my living. దోవతప్పించినాడు He misled me.

దప్పిగొనుట To thirst, be thirsty.

తప్పితము n. s. Error, fault.

తప్పిన Lost, changed. See తప్పట v. n.

తప్ప n. s. Error, failure : mischance. Fault, offence. తప్పవలకుట To say what is wrong or false. తప్పలుపట్టుట To find fault, to cavil.

తప్ప. adj. Erroneous, faulty, wrong. Foul or entangled. తప్పకూడు unlawful meats. తప్పటడుగులు పెట్టుట to stagger or totter as an infant. తప్పదారి a wrong road.

తప్పట v. a. To transgress, miss. దినముతప్పినము Every other day : missing one day in turn.

వైకటితప్పివైకటి One now and then ; here and there one. తప్పవచ్చినకూని a thing that happened unexpectedly, or out of the common way. అంటుతప్పినది A woman who has ceased being menstruous. మాటతప్పట To break his promise.

తప్పట. v. n. To err, fail, cease. To be lost, broken, changed, made void, or erroneous. వైవాసుగ్రహముతప్పినందున having forfeited the divine favour. To drop off as a shackle. To go off, abate, as a pain. రేవుతప్పింది The ford is no longer passable. అడుగులోపడుగుతప్ప The thunderbolt shall fall harmless at his foot. ఆయువుతప్పినవాడయినాడు As he was now declining into the vale of years. The following is a formula of imprecation ; తప్పితిమాయెనార మతల్లిదండ్రాదులను వారణశిలోవధించిన పాపానబోవువారము, యిందుకుయెవరుతప్పినా శునకమాంసానకు ఆశించినవారు, శురనేవించినవారు If (I) fail of this may I be guilty as if slaying my parents at Benares, of eating dog's flesh, or drinking wine !

తప్పదల Accidental. M. XII. 5. 280.

తప్పన At once, suddenly.

తప్పెట n. s. A large drum. Also name of a tree.

నేలతప్పెట, అనగా గ్రీష్మశుంధరము. Q.

దబదబ adv. (anuk.) Audibly, noisily, aloud, trippingly. దబదబపారిపోయిరి I could hear them running away, pattering or patteringly.

దబదబ (కురిసింది. It rained) heavily, or, it pattered. దబదబ (కొట్టుట To beat) rattlingly or with audible blows.

దబలకము A sort of elephantiasis : the disease of a swelled and carious knee.

తదిసి See తప్పన చెట్టు. Q.

దబ్బ n. s. A slip, strip, piece of split wood, a slice. A clot of blood, a thin rafter, such as one called *reapers* at Madras. దబ్బతలుతు A door made of strips of wood.

దబ్బకట్టుట v. n. To clot, as blood does. దబ్బకట్టిన clotted.

దబ్బకాయ A citron. See నారదబ్బ.

దబ్బచెట్టు The citron tree.

దబ్బకించుట v. n. To close, (the mouth or a cup) with the palm of the hand. To slap (with the palm.) to turn a pot over.

దబ్బనము n. s. A bodkin, a large packing needle.

దబ్బర adj. False, apocryphal. దబ్బరవెంట్రుకలు false locks.

దబ్బర n. s. A sort of bason. A falsehood. దబ్బర లాడుట To deal in falsehoods. వానికాలికిదబ్బర అయినది he has got a leg swollen with elephantiasis. దబ్బరవాట్లు, or పాట్లు feigned blows: mere pretence. ౧౧౯౨. D.

దబ్బరి or దబ్బలి n. s. Scribbled writing. Nonsense. A liar.

దబ్బలతలుతు A door made of strip of wood.

దబ్బలి n. s. A falsehood. Nonsense, roguery, trickery.

దబ్బలితనము or దబ్బిళితనము n. s. Rascality, wickedness, foolery.

దబ్బాటు Suddenly, unexpectedly. A. 6. 105. ఆ ఛాట్టుగా, అదిరిపాటుగా. [D.

దబ్బిచిట్ట, అనగాతాటి చెట్టుబద్దలుచేసే సాధనము.

దబ్బిచ్చి Nonsensical, idle, plagues.

దబ్బిచ్చులు Frantic acts, pranks, nonsense.= తార్కారు, తడమాటుము, భ్రమ, వకటిఆడబోయివకటిఆడినది. ఆయనకుయిప్పుడుదబ్బిచ్చులు గావున్నది he is in his dotage.

దబ్బిరి adj. Cross, unsteady, irregular, curst.

దబ్బిలి n. s. A lie? A makebate, a rascal. A popular ferment or fray. Insurrection.

దబ్బిలితనము n. s. Vileness, rascality.

దబ్బిలితుదము A jawbreaker or hard word, a distracting puzzle. దబ్బిలిదేశము a troubled or unsettled district.

దబ్బు n. s. The cover of a jar. బల్లలుమొదలైనవాటినిగుద్దినచోదబ్బు. D.

దబ్బు adv. Aloud. See దబ్బబబ.

దబ్బున adv. Instantly, at once, quickly.

దబ్బ్రము * adj. Little, small.

తమము * n. s. Darkness. Mental blindness.

దమము * n. s. Austerities, mortification of the flesh, a subdued state.

తమకము* n. s. Eagerness, ardour. విరహము. Also written for తమగము.

తమకించుట v. a. To be enamoured or ordent or eager. Vish P. 6. 25. R. 1. 212. KUR. 4. 272.

తమకుట v. n. To hesitate. To fail or recede? వెనకదీసుట, D. M. XII. 2. 292.

తమకుడు * A lover : one who is enamoured

తమగము n. s. A tabernacle, or summer house, having no walls but a roof on pillars. మంటపము. D. చాపిడి, కొలుపు, బైలు.

తమట, తమటము A large drum.

దమనము * n. s. Southerwood, a very fragrant herb. దవనము. D.

ధమని * n. s. A vein, a tube or pipe. A flute. R. 6. 10. బోలునరము, గొట్టమున్ను. D.

దమనుడు * The queller : as కందర్పదమనుడు Siva who destroyed Cupid.

తమమయుడు * BD. 5. 272. అనగా, తమోసుగవిక్ష్మిడుడు. He who is in darkness, or sin.

దమయంతి * A certain celebrated heroine.

తమరకము, అనగాతగరము. D.

తమరత (Tamil) The green five sided sour fruit called Kamrak, Averrhoa Carambola.

తమరు n. s. pron. You, self, themselves. This is honorifically used for "Your honour." తమొళురె your honour alone. Here ocaru one is used in the plural form. In strictness, తమరు is selves, themselves. The genitive is తమ Own. = స్వీకీయమైన.

తమలము The fragrant spicy leaf eaten by the Hindus. తమలంతుటిరలు A. 4. 175. అనగా, తాంబూలతురక్తిమలోచేరినసీలకాంతులు.

దమలకము See దబలకము.

తమలపాకు The Tamala (See తమలము) gen. తమలతు + ఆకు commonly called paun or betel.

తమశుష్ణ * Darkness.

తమాలము * n. s. The Gloomy tree ; చీకటిచ్రూను, కానుగుచెట్టు. which like cypress laurel or yew is proverbial for the darkness of its hue. Ex-

anthocymus pictorius. (Roxb.) or Galedupa, As a colour, it means dark brown, or dusky dun, or dark dull red. Dark hued. Magham. 3. 8. where the dark or ruddy complexion of Krishna is compared to it.

తమాశ, అనగావాళి. OG.

తమి n. s. Lust, passion, desire.

దమించుట, అనగాశాంతిచేసి, ఆణిచేది. M. XII. 2. 403.

తమిదెలు The grain called చోళ్లు or రాగులు or natcheny. (Cynosurus Coracanus.)

తమిరె The pin in the centre of a yoke. కాకినడ మవేసేసిల. D.

తమిశ్ర * A pitch-dark night. Darkness, gloom. In A. 5. 36. it denotes చచ్చిచునుచు. చీకటిరా త్రి. D.

తము Themselves, (contracted from తాము.)

తముకు n. s. A drum, a tambourine.

తమూలము To the end, throughout.

తమోశుడు * The dispeller of darkness : i. e. the moon or fire. సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని ఛాత్రుడు. D.

తమోమణి * The gem of night. i. e. a firefly. మె రుగుడుమరుగు. D.

తమ్మ A quid. The chewings of తమలపాకు which are of a scarlet colour.

తమ్మకర The scarlet spittle caused by తమలపాకు.

తమ్మకాయ, or చెమ్మకాయ, or చమ్మకాయ A sort of bean with red seeds.

తమ్మటము A large drum.

తమ్మడి A tambali or Saiva priest.

తమ్మతనుకు A spitting pot. See తమ్మ and తనుకు.

తమ్మతోట్టి A spitting pot. See తమ్మ and తోట్టి.

దమ్మ శుడుట, అనగాడించుడుట. OG.

దమ్మలగండి A hyæna (more correctly spelt దమ్ము లగండి from దమ్ములు plu. of దమ్మి a bone.)

తమ్మి n. s. The lotus, which like the rose, is proverbially beautiful. చనుతమ్మి మొకదోయి The budding roses of her breasts.

తమ్మి కంటి Fair eyed : a translation of the Sanscrit word శ్రుండరీ కాక్షుః i. e. Vishnu.

తమ్మి కేలు Fair handed. Rosy fingered.

తమ్మి గమ్మడిదార Cupid :

తమ్మిచూలి i. e. శుద్ధగర్భుడు The god who sprang from a lotus : i. e. Brahma.

తమ్మి చెలి Lover of the lotus : i. e. the sun.

తమ్మి దారచూలి An epithet of Sugriva. R. 5. 259.

తమ్మి మోహరము The "lotus evolution" (See మోహరము.) a certain form of military array.

ధమ్మిల్లము * n. s. Tresses, curls, locks.

దమ్ము n. s. Moisture, wetness. Wet ploughing.

గుంపు. OG. బురద. D. దమ్ము నాగలి, మడిసీరుకట్టి దున్నేది, దమ్ము కలక, బురదవరుశచేసి. D.

దమ్ము కొన్ను adj. Moist. Empty, worthless.

దమ్ము చేయుట To plough a field while wet. దమ్ము చేసినపొలము A field ploughed while wet. ఉద్వేటించుకున్నదమ్ముచేసినపొలము. D.

తమ్ముడు n. s. A younger brother, Colloquially—"brother," or "friend" ధద్దతమ్ముడు and చిన్నతమ్ముడు denote the elder and younger of two brothers; both of them younger than the person alluded to.

తమ్ముపిండ, అనగా తమ్ములశిష్యులు. His brethren. M. 8. 2. 170.

తమ్ముల The plu : infl. of తమ్ముడు, of తమ్మి a lily; and of తాము themselves.

తమ్మె The soft part, as the lobe of the ear, or gristle of the nose. A halter's knot.

తమ్మెట A sort of drum. H. 3. 38. తమ్మెట్లు, అనగా పోగులు. A. 6. 106. OG. Earrings.

తమ్మెలము, అనగా శాంబాలము. Swa. 6. 39.

దయ * n. s. Favour, kindness, grace, regard. Love, affection, attachment. Mercy, pity, tenderness, clemency, compassion. Pleasure, goodness, amiability, a kind heart. తమదయయెట్లాగో అట్లా just as your honour pleases. I submit to your pleasure. మీదయ thank you.

దయచేయుట v. a. To grant, bestow, allow, afford. To honor or favor with a visit. To come; or to go. అక్కడికిదయచేస్తారా will you come there? or, go there? యిదిదయచేయండి oblige me with this. Be so good as to grant me this. Have the goodness to tell me. దయచేయవలె Please your honor. దయతప్పిన adj. Displeased; also, Disgraced, out of favour. ఆయనదయనామాదతప్పించి I lost his favour. The converso

meaning also applies, thus ; దయరహితుని He no longer favoured ; or, he no longer was favoured.

దయారశము * n. s. The spirit of love : Loving-kindness, humanity, benignity, indulgence.

దయాశుభ్రము * Benignity. శుభ్రభూతదయాశుభ్రము Universal beneficence, goodness to all creatures.

దయాశుభ్ర * Kind, gracious, merciful, benignant.

దయాశాలి * Obligated, indebted (feminine) See on శాలి.

దయిత * n. s. A darling, pet, favourite. బ్రయిటాలు, D.

దయితుడు * n. s. A lover, husband, dear, love, మదీయదయితుడు my love.

దయ్యము for దైవము n. s. A deity, a god. M. 4. 4. 57. R. 2. 11.

దయ్యము n. s. A goblin, fiend, or evil spirit : distinct from a ghost. దయ్యముకాదుభూతమే It was not a fiend but a melancholy ghost. కొరివిదయ్యము a jack o'lantern. వానికిదయ్యమువూనినది he was possessed. దయ్యమువూనినవాడు a demoniac. దయ్యముకట్టుట To possess, as ఆతనికిదయ్యము కట్టినది a devil seized him. దయ్యములనుకట్టుట To send a devil (into a man.) దయ్యమువదలగొట్టుట or దయ్యమునుతోలుట To drive out a devil. దయ్యపుస్తంభనము A spell to scare away fiends (i.e. స్తంభనము.) దయ్యాలబోతు a wizard, a witch.

ధర * n. s. The earth.

ధర n. s. Price, rate, valuation. ధరప్రతులు rates, prices.

ధరము * n. s. A shell, a conch. Fear.

తరగము * n. s. Wave, surge, an undulating swell or surface like waves. A pennon, or strips of cloth, rolled round a pillar in folds ; alternately blue, white, and red.

తరలణి * A river. This and other expressions for river, sea, stream, are used in the titles of some books, as విద్యాతరలణి the Circle of the Sciences : a View of all learning : a system or course, a theatre of the arts &c.

తరకలు n. s. See తప్పలు The chaff of grain.

తరకశము * n. s. A quiver. అంబలపాది. Swa. 4. 36. A. 2. 30.

తరగ See తరగుట.

తరగ Wave, surge. Swell or form : an undulating surface. Dasav. 2. 283. IX. 159. Vish. P. 2. 324.

తరగతి n. s. Classification, rank, order. తరగతి క్షేత్రాల parish rates or classified accounts.

తరగతి adj. Gradual, rated : gradually diminishing in size, value or quality. Classified : from తరము a class. Feasible, practicable. తరగతిగా proportionably.

తరగతిగుండ్ల A kind of necklace.

తరగతి n. s. A broker, appraiser, valuer, money-scrivener.

తరగు See—రు—

తరగుట See—రు—

తరచు adj. Thick, in various senses, as coarse cloth ; frequent, usual, perpetual, plentiful. తరచుగావచ్చిరి They came in crowds.

తరటు (K.) Stout, coarse, not fine. తరటువెత్రి a great fool.

తరటుట v. n. To strike, to kick : to lash. T. 5. 31. తాటింతుట.

ధరణా n. s. An imaginary coin, of the value of 8 dubs.

తరణము * n. s. Crossing, transit, deliverance, extrication. అంబతరణము A ship or boat : also a raft. H. 4. 219.

ధరణాము * n. s. Holding, possessing, having.

తరణి * n. s. A ship. The sun.

ధరణి * n. s. The earth.

ధరణీదేవుడు * A god of this world, i. e. a brahmin.

ధరణీధరము * n. s. A mountain.

తరణోపాయము * n. s. Means, expedient.

తరణభావముగా * In proportion to their rank.

తరతరంబు adv. Gradually, by degrees.

తరతరంబుగా Sort after sort, from generation to generation.

తరతరలాడుట (anuk) To be panic-struck, or quake with fright.

ధరణము * adj. Fearful, terrible.

తరకుడి Turnery : formed in a lathe.

తరకుట To stir &c. See తరుచుట and మదురుట.

ధరప్రతులు Prices : state of market : rates.

తరబడి n. s. Rate. కోట్లతరబడి by millions, millions at a time. వందలతరబడిఅప్పులు Loans of hundreds. Digitized by Google

తరబడితెక్క A record resembling Domesday-book wherein the ancient values of lands are stated.

తరమకొట్టుట See తరుముట.

తరమిడుట v. a. To compare, try the respective merits. HD. 1. 146. ND. 1. 527.

తరము n. s. Sequence, following : that which follows. Class, sort (See వర్గం) A number or collective body. A generation. Tara 3. 50. Practicability, possibility. Power, ability. ముత్తరములు Three generations. A step, grade or remove in genealogy. మూడుతరాలనుంచివున్న భూమి land which we have held during three generations. తరతరములనుండి generation after generation. తరము or జెడ్డియై తిన borne by two on a pole : so called because herein one man follows another. చెప్పితరమే Is it possible to describe it. అదితరమా is it right? G. 7. 3.

తరముట or —రు— v. a. To drive or pursue, follow. To turn wood in a lathe. To encroach upon, or, make away with?

తరయట, or తరియట, అనగావరిశోధించుట. A. 4. 329. లింగమాత కృషిదులీపానికి ద్రవ్య, దాన ఘనియ గాక తరియజొరదు. In Ticca. UR. VI. 139. దరియంగజొచ్చి. In Zacc. 3. 67. కాంతారంబుదరసి, అనగావచ్చి, v. a. To enter. To rove, walk in. To approach.

తరళము* adj. Trembling, tremulous, glancing, as the eye. హారమధ్యరత్నము, గంజి, సాలకులై, ప్రకాశమానమైనది, చంచలమైనది. D. తరళనేత్రి * తరలాక్షి * Bright eyed, a fair maid.

తరలించుట, or తర్లించుట, (causal of తరలుట) To cause to move, or march. Vasu. 3. 165. Chenna 3. 143.

తరలుట, తర్లుట, v. n. To set out or start : to stir, move, proceed. In music తర్లి means Da Capo, recommence : again.

తరలుట, తర్లుట, v. a. To lose, let go. తరలకుదై ర్యంబు do not lose heart. తరలకజూచుట to view steadily, without intermission. దయ్యముపోకె నాతరలకవున్నావు you are planet-struck, or horrified. ధనరాసియిచ్చుటతరలకనిక్తు. HD. 2. 1492. I will give it without fail.

తరలేక్షణ * n. s. Bright eyed, a fair girl.

తరవాని, అనగాపుట్లనిట్లు, పులిసినగంజి. D.

తరవాత Afterwards. See —రు—

తరవాయి n. s. A time. వకతరవాయి once. A lesson in the Vedas. వేదపాఠము. A. 3. 4.

ధరవైరి * The Hill queller ; an epithet of Indra.

తరళిము * n. s. Flesh. P. 1. 509. SC. మాంసము.

తరహా (H.) Kind, sort, species.

దరహాసితము* దరహాసము* A gentle smile. దరహాసితాస్మయై * Smiling.

తరక్షుము, తరక్షువు* A hyena or శివం. H. 3. 9.

తరాతరముగా Regularly, in regular, descent or succession, one after another. తరాతరము తెలిసిమాట్లాడుట To appreciate, recognize, assign his due merit.

ధరాధరము|* n. s. A mountain : as being a pillar or prop of the earth.

తరి * n. s. A ship. ఓడ, దశ, వస్త్రాదివేటకము. SC.

తరి adj. Churning, as తరిగోల a churn staff.

తరి n. s. Butter. Time, occasion. ఇత్తరి now. వక తరి once.

దరి n. s. Bound, line, limit. Shore, side. Point, end, support, shelter, quarter, refuge. Ground or cause. Subsistence, means, funds. తీరము, పార్శ్వము, అంత్యము. D. దరిమేర లేనిబాధ Boundless grief. యింటిదరిని close to the house. నేను వాంక్షదరికిరాలేదు I did not meddle with them. వాడువెళ్లి నాలుగుదినము లాయెను యిదివరకుదరి చావులేదు. It is four days since he went and there are yet no signs of him. దరులు clouded marks.

దరి * n. s. Cave, cavern, grotto. గూహయన్ను D.

తరించుట * or తరియించుట * v. a. To cross over, get through (a stream or trouble :) to attain, (heaven.) To shake off, cast off, get rid of, free himself.

ధరించుట * v. a. To wear or put on. To hold or contain. To take or assume (a form ;) to retain in mind. ఆజ్ఞశిరస్సున ధరించుట To obey (an order,) bow to (a command ;) lit. to bear it on the head. గర్భముధరించుట To be pregnant, lit. to bear a womb.

తరింపు * n. s. Rescue, extrication, salvation.

తరికంబము The post round which the cord passes which works the churning stick.

దరికొనుట v. n. To catch fire, be ignited. కాలు
 డ. D. కుడిదరికొన్నట్టున when the belly is in-
 flamed with hunger.
 దరికొల్పుట v. a. To set on fire, to kindle. = తగల
 పెట్టుట.
 తరిగల Rich in butter. తరిగలాపు, వెన్నచాలావచ్చే
 ఆపు. D. a butter-producing cow.
 దరిగా Aside, apart, at hand, hard by.
 తరిగించుట v. caus. To cut off, lop, amputate.
 తరిగొండ A poetical name for Mandaragiri : Lit :
 " churn-staff-hill."
 తరిగొర్రకూర A certain pot herb " milch-ewe's-
 heal." విశేష్య. D.
 తరిగొల్పుట v. a. To ignite or set on fire.
 తరిగోల A churning staff.
 తరిచల్ల Sweet buttermilk.
 తరివీచూచుట To investigate or sound : See తరు
 చుట.
 తరిచుట్టుట To consecrate. This word is in use
 regarding the milk of a cow which for ten or
 twenty days, according to a vow, is drawn, but
 not used. (Equivalent to Corban; *Mark*, VII.
 11.)
 దరిచేరుట To succeed or " reach the shore " to go
 to heaven. To be finished.
 తరిటీ n. s. A large sack filled at both ends and
 laid across a bullock. తరిటి, రెండు పెండెలువి
 గొచేగోనెశుట్టా. D.
 తరితరి adv. From time to time.
 తరితాడు The cord that works a churnstaff.
 తరితీపు n. s. Fondness, liking, lust : a fool's pa-
 radise. (ప్రీతి. D.) అడియాశ, శంకుస్థి Delay, re-
 luctance. కాలహరణము, ఆలస్యము.
 దరితేరిన Terminated, ended. కడతేరిన.
 ధరిత్రి * n. s. The earth.
 దరిదగ్గర, or, దరిదాపున At hand, close by.
 దరిద్రము * adj. Poor, needy.
 దరిద్రుడు * A poor man. దరిద్రురాలు a poor
 woman. దరిద్రులు the poor. గప్పదరిద్రుడు a
 wretched starveling.
 దరిని On shore, ashore. (abl. of దరి.)
 దరిని Close to, by; వాకిటిదరిని at the door. గ్రా
 మందరిని near the village. దరినున్నది it is near by.
 తరిపి or తరిపిదూడ A sucking calf, a calf a year
 old. Plu. తరుపులు.
 తరిమిడిపొద్ది n. s., or తరిమెన. or తరిమెనపొద్ది A
 lathe.

తరిమిడిపట్టుట, or తరిమెన పెట్టుట To turn in a lathe.
 తరియజొచ్చుట v. a. To enter, to engage in. = చే
 రచొచ్చుట. Vish P. 4. 252.
 తరియించుట * v. a. To cross over, get through.
 See తరించు.
 ధరియించుట * See ధరించుట.
 తరియుట (See తరయుట) To approach. To enter.
 To plunge into. చొచ్చుట, తారసించుట. M.
 XII. 3. 196. Velag. 4. 71. Parujat 4. 32.
 DRARan. 30.
 తరివిణి See తరిమిడి.
 తరివిణిపొద్ది A lathe.
 దరిని past part of దరియుట.
 తరుగు n. s. Wastage. Sinking. Brokerage or fees
 called custom. Cutting or wearing away.
 తరుగుట v. a. To cut or sever. To slice or carve,
 to mince : to wear away. To amputate. T. 5.
 61. Vedanta Ras. 3. 213. Pal. 224.
 తరుగుట v. n. To be worn away. To fall, (as a
 veil) off (the breast.) To pass away, to be done
 or finished. Dasav. IX. 159. M. XIV. 2. 139.
 Zacc. 1. 77. HD. 1. 1982. తోవతరగతేడు the
 way is tedious : it does not diminish. మెంత
 వ్రాశినా గాని తరుతరినేది తేడు however long he
 wrote the work did not terminate. హాసుతరి
 గిని Fortune will cease, or depart. BD. VI. 51.
 83. 84. కొలిచినదాన్నే మళ్ళీ కొలిస్తే తరుగును. If you
 measure grain twice some of it will be lost.
 తరుచరుడు * A bird, or " tree roamer." DRY.
 1502. అనగా చెట్లలో శించరించేవి.
 తరుచు Thickness. సాంద్రత్వము, తరుచుగా Thick-
 ly, సాంద్రముగా.
 తరుచుట See —ర—
 తరుచుట v. a. To stir, agitate, investigate.
 తరుటు See —ర—
 తరుణము * adj. Juvenile, not childish, blooming.
 తరుణి * A girl, a maiden. Madam ! Lady !
 తరుపు n. s. A grown calf, an artificial diamond.
 తరుముట v. a. See —ర—
 తరువ The *Root in A* of తరుచుట. While they
 churned. DRK. 73.
 తరువకిమాను A lathe for turnery.
 తరువలి n. s. A lathe ? a sword ?
 తరువాత adv. Afterwards, next. It governs the
 Infl. as నాతర్వాత or the Dative as నాకు తర్వా

త After me. It is usually contractedly written త||. Genitive తరువారి, as ఆతరువారివాండ్లు those who stood next.

తరువు n. s. Inroad, attack, dunning. A draft. తరువు కాడు A dun.

తరువు * n. s. A tree. గంపతరువు the sandal-tree.

తరువు A song, in a peculiar metre.

తరువుచేసుట To attack : to press or dun.

దరుసు, (అనగా మెల్ల) A limit, a landmark.

తరువులు * అనగా శివం The hyæna ?

తర్కము * The science of reasoning : logic. Reasoning, inferring, deducing, guessing. Conjecture, fancy, notion. Analogy, implication, casuistry, special pleading.

తర్కశాస్త్రీ * A casuist, a logician.

తర్కించుట * v. To doubt, dispute, argue, investigate, consider.

తర్జనము * n. s. Blaming : Bullying ; Pointing at. W. బెదిరించడము. D. తర్జనభర్జనము the same.

తర్జనీ * The fore finger, pointing finger, or index.

తర్జకము * n. s. A new born calf.

దర్పము * n. s. Pride, passion, anger. Irritability, touchiness. ఆయనముఖదర్పముచేత Through the awe or terror of his countenance. The impression of his presence. దర్పమేయశస్యుగా భావించినారు they pride themselves on their fierceness. దర్పముచేసుట To boil over, be furious or proud. దర్పము, కొవున. D.

దర్పకుడు * The inflamer : an epithet of Cupid. దర్పకశాస్త్రము the Art of Love.

తర్పణము * n. s. Gratification, satisfaction, fullness. A drink offering.

దర్పణము * n. s. A mirror. దర్పణసేవ The rite of viewing an idol in a mirror and thus adoring it. దర్పణంబుడు Viewed in a mirror, reflected.

దర్పికుడు * A proud man.

దర్పిత్వము * or, దర్పిత్వము * n. s. Height of insolence or pride.

దర్పి * A sacred grass, equivalent to hyssop, and used in sacrifice. *Poa cynosuroides*.

దర్పిపోటు See ద్రాక్షము. A. 6. 92.

ధర్మము * Duty. Virtue. Right. Alms. Rule, precept. Nature, property, proper behaviour. Business. Among bramins it is the fashion to restrict this word to alms, as distinguished from దానము See that word. ధర్మశాస్త్రము Law, the science of right. సాత్వికధర్మము the dues or demands of tenderness. కులధర్మము the rules of caste. వివాహధర్మము conjugal dues, the behaviour proper for a married pair. వేశ్యాధర్మము the use or trade of prostitution. శుచితధర్మము that which is expected from a critick. చోరఃకాలధర్మముపాగతః the thief met his death. ఆతనిదిారతనములోధర్మంబునాలుగు పాదంబులనడుచును Justice ran perfectly pure during his reign : literally, went on its four feet. This word answers to the Hebrew and Arabic *sidq*, or Righteousness ; See Adam Clarke on Isaiah LI. 5. Jeremy Taylor says " Righteousness, *sidq*, was the word for *alms* in the Old Testament, and *τελειοτης*, or Perfection, in the New : as appears by comparing 5 Matt. with 6 Luke. See Colebr. Essays Vol. I. p. 286. 295. 385. 396. In the Hanuman Natakam, verse 20 అపాల్యాంకౌత మధర్మశుక్తిం Ahalya the *lawful* (not the virtuous) wife of Gautama. In the Bhagavad Gita III. 35. శ్రీయాశ్రయస్యధర్మోవిమూలఃశుభధర్మోశ్రయస్యస్థితాత్ | శ్రీధర్మే నిధనం శ్రీయః శుభధర్మోభయవహః | Here Schlegel renders it *officium*, duty. *τεθμοσ*, as in *Pindar*, 4. Nem. 53. (See Quarterly Review No. 101. page 40.)

ధర్మకర్త * n. s. A judge or arbitrator. The church warden, or manager of a temple. The executor to an estate.

ధర్మధ్వజి * A mere formalist, or empty professor.

ధర్మరాజు * The " king of Justice." A name of Yama, the king of Hell : a hero in the Mahabharat. A certain petty village god, like Pan or Silvanus. ధర్మరాజుదలు the Pandu heroes collectively.

ధర్మశ్రమము * n. s. A charity house, a poor's house.

ధర్మాత్ముడు * A virtuous or bountiful person.

ధర్మిష్టులైన * Charitable, benevolent, good.

ధర్మడు * The Just One. A name of Yama. యముడు. D.

ధర్మశు, * న్యాయము, శ్రుత్యమున్ను. D.

ధర్మేతరుడు * Unjust. Unrighteous. From ఇతర other.

తర్ర, or తర్రె. A wretch. Dasarathi §. XXXVII. ఉ|| జర్రెదమిక ధామ్యతము|జర్రెదమిశుదకంజతోయముల్| జర్రెద రాసునాసుమునజొబ్బిలుచున్న శుభారశంబునే| జర్రెదజర్రెజర్రెకురుచుల్ గొనువారిశుభంబుగూర్చవే| తర్రెలతోటి పాత్రిడక దాశరథిక రుణాశుయోనిధి||

తర్లించుట v. a. To send. తరలించుట Chenn. 3. 142. Pal. 262.

తర్లుట v. n. To set out, go, proceed.

తర్వాత See తరవార or తరువార Afterwards.

దర్శి * A spoon, a ladle. యిలె, పాముశుడగమున్ను. D.

దర్శికరము * A serpent. పాము, శిర్పము. HD. 2. 1743.

దశ * n. s. A name for అమావాస్యీ or the day of new moon.

దశనము * n. s. Sight, view. Semblance, appearance: a ceremonious visit. శ్రురుష దర్శనము కాకుండా to prevent men from seeing them. శ్రురుష దర్శనము అయినట్లుడు whenever they see a man. An emblem or amulet. Intuition, skill. నిన్నటియనదర్శనమయినది yesterday (I or they) had the honour of seeing (him &c.) దశనము కాలేదు I had no opportunity of seeing him. దశనము చేస్తేని I visited (him.) దశనము చేయించుట To introduce. నీకుటియనదశనము చేయస్తాను I will introduce you to him. విష్ణు దశనా ధారకుడు One who advocates the Vishnu creed.

దశించుట * v. a. To see, view. To visit. To suffer or experience. వాకికి నూరురూపాయలు దశించినాను I lost one hundred rupees to him : i. e. I am a loser of that sum by him.

తడ * Thirst, eagerness.

ధడుణము * Contumely, scorn. W. తిరస్కారే. SC. బెదిరించడము, తిరస్కారమున్ను. D.

ధడుణ * n. s. జూరశ్రీ, సింహశ్రుతోక, కత్తియున్ను. D.

తల n. s. The head. The top : the front. The left side of a page where the writing begins.

Telugu books are usually written on palm leaves, connected by a cord running through: and to tear out a leaf or rescind a bond, the head is torn. Hence తలచించిన denotes rescinded. తలతోనడిచినస్తున్నాను I will come even though I walk on my head. ఆయనఆజ్ఞ తలమోచి (or, శిరసావహించి) Obediently, obsequiously. తలకొప్పిన Fat-headed, proud, silly. యింతశునిచేస్తే వాండ్రలో యెట్లాతలయెత్తవచ్చును If he did this how could he shew his face among them? తలతోచెల్లించెను he paid for it with his head: it cost him his life. తలకు యెక్కే శుని a perilous undertaking: that will touch his life. తలకుయెక్కినది it got into his head: he is intoxicated. తలకొట్టుట To decapitate or behead. తలమోచి (for, తలను, the Locative) bearing it on his head. BD. 5. 309. తమమాటనాతలమీద పున్నది గాని నేను దాన్నిమాత్రముచేయను Much as I respect your orders I cannot do this.

దల affix. An adverbial syllable, thus used. వాలుట to slant: వాలుదల slantingly. పూరు a town, పూరిదల near the town. తెరి a hole; తెరిదల inside the hole. P. 2. 117. విడుచుట to let go, విడదల release. దిగుట to descend, దిగుదలపొలము the lower fields. చావడము dying, చావుదలకు when dying. కమ్ముట to cover, తనహిం గశునికమ్ముదలశునికి with a view to conceal the theft. మోపుట to charge, మోపుదల chargeable, charged. కొర defect, కొరదల defective. తిరుగుట to turn. వ్యాధితిరుగుదల గావున్నది the disease is on the turn. అచ్చుట to owe, అచ్చుదల payable, due. తగులుట to cost, తగులుదల ప్రవయములు the sum incurred. నిలుపుట to defer; నిలుపుదల fit to be deferred. కురుచ short, కురుదల brief, shortened. దానివల్ల యింటివారికి కొంచెముకూడుదలవుంకినది whereby they had some profit. నదికియెగదల up the river. నదికివిగుదల down the river. See కూడుదల, మించుదల.

తలము * n. s. Site, situation, place. Actuality, subsistence, existence; "Essential nature." W. as, మహితలము the earth itself: the very earth (ipsissima terra) The place filled or oc-

cupied by a body. కరతలము the palm of the hand or పాదతలము sole of the foot; being the very hand or foot (ipsisissima manus) A place, a part: hence, భగతలము the region of the womb. విషతలము the very sky: the heavens.

దళము * n. s. A leaf, petal, part; a hemistich, or half verse. A bar in music. చూర్వాదళము a blade of grass. నూరురూపాయలకు కెంపులుదళముకొన్నాడు a rough ruby.

తలంకుట, ఆనగాజదునుట R. 5. 216. M. 4. 3. 38.

తలంటు n. s. Anointing the head. From తల and అంటు.

తలంటుట v. To anoint the head.

తలంప See తలచుట To think. అట్లాతలంపగా so thinking.

తలంపు See తలపు. From తలచుట.

తలకట్టు n. s. The crest, tire, top: the head, or leader. The mark ✓ denoting A as in క ka, ప pa, స sa. ఆదివలతలకట్టు she was the crown of her sex.

తలకడచుట To excel, outstrip, push before. M. IX. I. 179. 185. 205.

తలకప్ప n. s. A newt.

దళకర్త * A general: a magistrate. Satyabh. 3. 88.

తలకాయ n. s. The head. The word కాయ q. v. is here a mere colloquial affix.

తలకించుట To alarm.

తలకిందు adv. Upside down. (From తల the top and కిందు the bottom) topsyturvy. తలక్రిందుగావుడుట To fall upside down: to lead a careless life.

తలకిందులు adv. Upside down. n. s. Confusion.

తలకు n. s. Fear, alarm. తలకించుకయాలేక without the least fear.

తలకుట v. n. To shudder, hesitate, be at a loss. To cease, abstain. To fail, be afraid, turn away, shrink, draw back.

తలకూడుట To be completed, finished: to be verified.

తలకెక్కుట To mount to the head as intoxication; to take effect. See ఎక్కుట. యావిషముఆతనితలకుయెక్కినది the poison affected his head, or mastered him.

తలకొట్టుట v. a. To behead.

తలకొట్టమారి n. s. A brawler, a riotous rascal. From తలకొట్టు blows on the head, and మారి a wretch. తలకొట్టమారితనము Outrageousness, brawling riot. Free-and-easiness, dissipated behaviour.

తలకొని Capitially, greatly. అత్యంతమున్ను. D. తలకొనుట v. n. To exceed, become great, come to a head: to head or be a leader. యత్నశుభుట To make an effort.

తలకొలుపుట, ఆనగాశంధానశుభుట. M. XII. 4. 19.

తలకొద్దిన Wilful, stubborn, headstrong, fat-witted, pragmatistical, hotheaded, giddy.

తలకోలాటము See కోలాటము.

తలగడ, plural తలగట్లు or—గడలు n. s. A pillow for the head.

తలగించుట v. a. To get rid of, cast off. యెడవాపుట.

తలగు n. s. A tether or halter for cattle. తలుపు. D.

తలగుట v. n. To move, draw back, remove, lose. To fall off, as a vest. To be dissipated or go off as sleep. To depart or be annihilated as honor or character. To rove or go off. To keep aloof. తలగనది She who is excluded: meaning, a menstruous woman. B. X. 312. Compare తొలగుట.

తలగుడ్డ A turban.

తలగొట్లమారి See తలకొ—

తలగొరివి The head-torch: that one which the heir applies to ignite the funeral pile. వీడేను సకుతలగొరివి He was our secret foe.

తలగోల n. s. A noose, on a (కోల) staff to hold the head of a mischievous cow.

తలచావిడి n. s. The town hall.

తలబింతుట v. a. To cancel, to tear the head or beginning of a document, where the seal is.

తలచీదర n. s. A headache.

తలచుంచు A front locks or forehead tresses. ముం

తలచుట (v. a. and v. n.) To think, think of, reflect, imagine. To intend, propose, plan. To consider or weigh. To seek or plan. To consider or care for.

తళతళ or, ధళధళ n. s. Glitter, brilliancy. తళతళత్, * ధళధళత్ * (anuk.) Brilliantly. తళతళలాడె Glittering, brilliant.

తలచిక్క n. s. A headache. Madness. తలకు i. e. తలచుచును. M. 5. 3. 190. See తలచుట. తలదన్నుట To excel. To trample on his head.

(From తన్నుట.) నాతల దన్నుకొనివుట్టినవాడు an expression denoting that though he is the younger brother he has a perfect right.

తల సెప్పి n. s. A headache : a source of quarrelling, a grudge.

తలపడుట v. n. To commence. To begin, come into season. యుద్ధానికితలపడ్డారు They commenced the fight. యిక్కడదొంగలుతలపడ్డారు thieves broke out in this neighbourhood. యిచ్చుడుమామిడిశుండ్లతలపడ్డవి mangoes have now coming to season.

తలశన్ను A poll tax.

తలపారుట To run, to disperse and flee. తలపారెడు Lengthy. తలపారియుండేదీవుము A long island.

తలపించుట v. a. To induce, persuade, convert. The causal of తలచుట To put in mind of, reassemble, remind one of.

తలపిడత n. s. The name of a plant. H. 4. 14.

తలపు n. s. Thought, idea, reflection, imagination, intention, proposition, plan, supposition.

తలపెట్టుట v. a. To endeavour, take it into his head, to begin or commence.

తలపాలము The glebe or site of a village. Swa. 4. 11. HD. 2. 1258. గ్రామకంఠము.

తలపోతుకము n. s. అనగారంశేడు, గో శ్రేణి. D. SC.

తలపోయుట v. a. To think, plot, devise, contrive, ruminate, be anxious about, investigate, esteem, hold, reflect on, compare. తలపోసుకొనుట To make reflections, narrate his troubles.

తలబిరుసు n. s. Stubbornness. adj. Stubborn.

తలబీకరకాయ n. s. Confusion : a puzzle, riddle, difficulty.

తలబోను A sort of eel. Russell No. 38. Muræna Eeox serridentata (McLelland) Jerdon.

తలవ్రాలు n. s. The rice (వ్రాలు) poured over the (తల) head of the bride and bridegroom.

తలమసి Crying, "stop"—(colloquial for తాళుసి) From అనుట.

తలము (interj.) Stop! stand back! See తాళు.

దళము n. s. Thickness, solidity. Troops, a host, multitude, quantity, number, heap. adj. Thick, solid. దళముగా thickly.

తలమూకలవుట To be in an agitation of joy or sorrow.

తలమలకలు Peril, hazard. Tikk. UR. 6. 57. M. 6. 3. 199.

తలముల్లు, plu. తలముండ్లు. Some sort of instrument used by thieves: picklocks a picklock. HD. 1. 472. HK. 2. 41

తలయంపి n. s. The head of a bedstead. తలాపి, మంచమునకుతలవైపు. D.

తలయేరు n. s. A headache. Swa. 5. 23. M. 3. 7. 277.

తలరుట v. n. To bloom, shine, thrive. శుంఠోపించుట. A. 4. 138. BD. 3. 1223. M. 1. 2. 200 and 1. 8. 319. ఒత్తుట. D.

తలవంగుట v. n. (See వంగుట) To hang the head, be grieved or ashamed.

తలవంపులు n. s. Humiliation, hanging the head. T. 3. 66. అపుమానము.

తలవరి n. s. A beadle, porter, guardsman, hangman. తోకతలవరి a certain fish, resembling a sole : a species of ophidium. Russell plate XXXIX.

దళవరి Substance, property? దళవరి కాడు A man of property or substance. దళవరి లేని poor, indigent.

తలవాకిలి n. s. The house door, or street door. Also the mouth. H. 5. 27. Dasav. 9. 293.

దళవాయి n. s. A general, a chieftain or minister of state.

తలవిడి n. s. Nearness, neighbourhood, front. దొడ్డి తలవిడిననుండే మనిషి The person who was near the door. (A rustic phrase at Masulipattam.)

తలపు See తడవు thus spelt in R. 4. 157.

దళశీరి n. s. Thickness, solidity, coarseness. Means, capacity. పూరిదళశీరికొద్ది in proportion to the opulence of the village. adj. Thick, solid, coarse, substantial.

తలనాల The town hall or choultry; the hall of a house. ముంబలి. P. 3. 46. HD. 2. 992.

తలా adv. Each, apiece, per head.

తలాటము A head or crest: as (సింహ్వలలాటము, corrupted) that of a lion in front of a palan-keen pole. One step or life in a genealogical series.

తలాడ n. s. A pillow, a bolster. A. 2. 99.

తలాపి n. s. The head of a bed.

తలారి n. s. A watchman, beadle, constable, or hangman.

తలాహలిబడి, అనగా చేతులచేతదెబ్బలబడి, అనిటిక. A. 6. 19.

తలి for తల్లి A mother: * thus contracted in composition.

తలికి particle. నేనురాకతలికి, or నేనువచ్చేతలికి Before I arrived, until I come.

తలిక See తలిహ.

దళితము * adj. Blown, expanded, split, divided. See నిద్దళిత.

తలిదండ్రులు Parents. మీరేతలిదండ్రులు Sir you are my father and mother: Thou art all in all to me: this phrase is common in all the languages of India: and denotes gratitude, devotion, and loyalty.

తలిమము A bed. దూదివేసినతలిమము. D.

తలిరు n. s. A sprout, a shoot. తల్లవము. D.

తలిరుచుట, or దలిర్చుట, v. n. To sprout, shoot, bloom: to rise, as a feeling in the heart. తలిరాకు a sprouting leaf. చేవదలిర్చు adv. In the pride of his strength, in the freshness of vigour. Sucas. 2. 283. నెమ్మిదలిర్చు with overflowing love. Bilh. 1. 66.

తలిరుసాకు A young sprouting leaf. (The ట is inserted to prevent elision.)

తలిరుబోడి, తలిరుబోణి n. s. (plu. తలిరుబోండ్లు.) A blooming maid.

తలిర్చుట, తలిర్చుట v. n. To bloom. See తలిరుచుట.

తలియ, అనగా కంచము. D.

తలితలి Well, said! hurra!

తళుకు n. s. Flash, gleam. Glimpse, peep, betrayed or accidental sight. సున్ననిప్పుడుకాంతి. D. కజ్రతుతళుకులు the name of a kind of rice. H. 4. 158.

తళుకులాడుట To gleam, flash. తళుకుత్తుట v. n. To flash, gleam, be betrayed to view, as a glimpse. ధళుక్కుని, తళుక్కుని Brightly, brilliantly. తళుక్కుమనుట To flash, gleam, be betrayed to view.

తలుగు n. s. A halter.

తలుచుట See తలచుట.

తలుపు n. s. A door. తలుపుతీయుట To open a door. తలుపువేయుట To shut a door.

తలుము A sort of winch for raising a bucket.

దళువాయి A general, a commander. See—శ—

తలేరు n. s. The leading pair of oxen in a plough as distinguished from మేటిబిసీరు the thill pair. From ఏరు and తల.

తలోదరి * n. s. Slender waisted, span-waisted. A lady. Madam. "A mistress or wife" (W.) వనితా. SC.

తల్లు See తళుకు.

తల్పుట See తలచుట.

తల్పము * n. s. A bed or couch.

తల్పగుడు * n. s. He who violates a bed: as గురు తల్పగుడు who violates that of his guru. T. 4. 182. An incestuous wretch.

తల్పించుట v. a. To characterise. నన్నుయేలవెరిచి తల్పించుచు Why make me look like a fool? Yayati. 5. 17.

తల్లజము * n. s. The finest of, the noblest of. శకతల్లజము a gem of a parrot. కన్యకాతల్లజము the fairest of women. అశ్వతల్లజము a jewel of a horse.

తల్లడకుడుచుట, తల్లడమంచుట v. n. To be troubled.

తల్లడము n. s. Trouble. Immersion, plunge. పిల్లికిచెల్లాటముయెలికకుప్రాణతల్లడము It is sport to you but death to us. శ్వతంత్రముశ్వర్థలాకము అదంత్రముప్రాణతల్లడము Power is heaven but distress is hell. యదిహాకుప్రాణతల్లడమాను This will be the death of me.

తల్లడించుట, తల్లడిల్లుట, తల్లడతడుట v. n. To be troubled, to grieve, be harassed.

తల్లి n. s. plu. తల్లులు A Mother. కన్నతల్లి One's own mother, as opposed to శవితితల్లి a stepmother. In affectionate address తల్లీ "my dear," is used even to a daughter.

తల్లి adj. Maternal; Parent. తల్లిశుశు The parent cow. తల్లిగృహముకడవున్నది she lives at her mother's. In several compounds (as తల్లివర the parapet wall round a well) it means principal, great, chief, main. Thus తల్లికాలవ the principal stream which supplies others. మారేమాకుతలిదండ్రులు Sir you are my father and mother. Thou art all in all to me. This common exclamation implies that the parent is bound to protect and serve the child.

తల్లికొండ్ర The first furrow in ploughing.

తల్లితండ్రులు, or తలిదండ్రులు Parents.

తల్లిక్షజలు Relations, kin. M. 5. 3. 265.

తల్లివేరు The tap root or principal parent root.

తల్లు A rush, (of water.) Inroad, incursion.

దల్లు the plu of దడి.

దవము * n. s. Conflagration, wildfire; ardent heart: the consuming heat of hunger, or fever.

తవకుట "To Recede," an error for తమకుట.

దవడ n. s. The jaw; also the cheek. నన్నుదవడ మొదకొట్టినాడు he slapped my face; plural దవళ్లు, దవడకండ్లు The jaw teeth or double teeth.

దవదవానలము * Wildfire, a scorching blaze, conflagration.

దవనము n. s. Southernwood, a fragrant leaf like balm. Also called దమనము, దేవశేఖరము. D.

తవనిధి Faith, piety. (Supposed to be corrupted from తపోనిధి.) BD. IV. 581. 585. Baswa Padya. IV. 163.

తవరము See తగరము.

తవరాజము, అనగాకందుకుంచార. D. తవరాజ, అనగాఖండాయన.

ధవళము * adj. White, bright.

దవానలము * Conflagration, wildfire.

తవిటిపాము A whitish sort of eel; also called తవిటి?

తవిలి for తగిలి, తగులుట or, తవులుట.

దవిల్చి for తగిలించి. See తగిలించుట.

దవిష్టము * adj. Somewhat remote: rather distant. మిక్కిలిదూరమందున్నది.

దవీయః * Afar. A. 6. 15. దూరముగా.

దవు n. s. Distance.

దవు adj. Distant, far.

తవుకోల A spade. See తవుకోల.

దవుగా Afar. T. 3. 8.

తవుడు See తొడు.

ధవుడు * Master, lord, owner, a husband.

తవులుట, అనగాపొందుట, కూడుకొనుట. BD. 5. 898. 1134.

ధవె A title like Esquire; assumed by certain landholders in the north: as Cheyanula Dhavesh చయనలధవె.

తవ్వ n. s. A gallon or dry measure, equal to two sōla, and accordingly ciphered సా See సోల.

దవ్వ A tender shoot. చెరుకుదవ్వ The plant or young offset of a sugar cane: the slip or setting. Pith, the soft part of wood. యితాటిచెట్టులోఅంతాదవ్వగానిచేవలేదు This tree is all pith, and has no wood.

తవ్వకము n. s. Digging, excavation.

తవ్వాటము n. s. Digging: breaking up soil.

తవ్వించుట The causal of తవుటు To dig. నాలుగుల్లుతవ్వించిసోదాచూచినారు They wrecked my house or ransacked it.

దవు n. s. Distance. దవ్వనక not thinking it far. దూరము. D. దవు adj. Distant, far. దవునగా adv. Afar, from afar.

తవుకోల A spade. See కోల.

తవుటు, or ద్ర—v. a. or v. n. To dig. కాల్యతవుటు To paw or spurn the ground. ఊరకతవుకోన్నట్టుఅవుతుంది This is merely beating about the bush. ప్రాతరతవుకో to open a closed grain pit.

దవున Afar off, at a distance. యెంతయుదవున్న however far.

దవులు From afar. దవులవారు Those who are afar.

దశ * The number Ten. నాలుగుదశలు forty.

దశ * n. s. Power, authority : influence ; influence of a planet, luck, fortune. బాల్యదశ child-hood, వృద్ధదశ old age. In translation this word is sometimes dropped. డైముదశవచ్చె a period of famine happened. నిజాతకశ్రుకారమురెండు దశలు ధాగ్యమునుభవించ వలశినదిన్ని రెండుదశలు గ్రహచారముఅనుభవించవలశినదిన్ని your destiny gives you two portions of good and two of evil. ఆ రాజు యెన్నిదశలు ధాగ్యమునుఅనుభవించినాడు what proportion of his life was happy? గ్రహదశ the influence of the stars? మహాదశ "The rule or sway of the predominant planet, qualified or modified by అంతర్దశ the several influences of the minor planets." అతడుజీవదశసుయున్నప్పుడు when he was alive. కష్టదశలోవున్నాడు he is in difficulties.

దశకము * A word for ten : as we say a dozen for twelve.

దశకంతుడు * The "ten throated" demon ; Ravana ; who was slain by Rama. Proverbially a hydra, devil, or wretch.

దశనము * n. s. A tooth.

దశబంధము See దశవంధం.

దశమము * adj. The tenth. Also the "tenth" book of the Bhagavatam which contains the adventures of Krishna. It is in two parts which are called the పూర్వదశమము and the ఉత్తరదశమము.

దశమి * The tenth lunar day reckoned from new or full moon.

దశరథుడు * The name of the father of the demigod Rama.

దశవంధము An Inaam, or copy-hold, taxed at one tenth of the produce.

దశశ్యుడు * The "ten faced" demon named Ravana. A hydra or devil.

దశాహము * The ceremony performed on the tenth day after a death.

దష్టము * adj. Bitten, stung.

దష్టించుట v. n. To bite or sting : to chide or rebuke.

దశన, అనగా ఆయుధవిశేషము. OG.

దశరా The name of a feast called విజయదశమి in the month ధాత్రపద nearly answering to

October. It is the close of the నవరాత్రి anniversary.

తక్షుకు n. s. A trick, a prank, a freak. తమ్మతక్షుకు a spitting pot. తమ్మకపిగ. లంజితక్షుకు an amour or intrigue.

తక్షుకుట v. n. To play pranks, or to coquette.

తక్షుకులాడి A coquette.

తస్కరించుట * v. a. To steal.

తస్కరుడు * n. s. A rogue, a thief.

దశ్యుడు * A thief, a traitor.. A. 4. 274. in this passage the passions are called traitors.

తహతహ n. s. Flurry, agitation, flutter.

తహతహ adv. Sadly, pantingly, piteously, agitatedly. తహతహపడుట To be in distress, or at their wits end.

దహనము * n. s. Burning. దహనము అయిపోయిన బుర్న.

దహనుడు * n. s. The god of fire. Vulcan.

దహించుట * v. a. To burn.

దక్షుకన్య * A title of the goddess Parvati, or Ceres.

తక్షుకుడు * n. s. A carpenter. A proper name of the mythological prince of serpents.

తక్షణము * adv. That moment ; immediately. The more correct spelling would be తక్షణము. Vulgarly ఆతక్షణము.

దక్షుత * n. s. The master of the house : the head, manager, or representative. మగదక్షుత లేనిదై she was without any male protector. There was no man at the head of the family.

దక్షుత్వము * n. s. Ability, cleverness, dexterity. సమర్థత.

దక్షిణ * n. s. Alms : an offering made in money. యింనుకు నేనేమి దక్షిణనేయగలను what can I repay you for this? గురుదక్షిణ The money fee or payment offered to an instructor.

దక్షిణము * n. s. The south. adj. Southern. Towards the right hand. Thus also తక్షిణము means the back and పూర్వ is both east and front.

దక్షిణకైలాసము * The "southern Kailasa" is an epithet given to the town of Kalahasti.

దక్షిణాధీశుడు, దక్షిణామూర్తి * An epithet of Siva.

దక్షిణుడు * A kind honest candid person.

కయుడు * n. s. A carpenter.
 కయుడు * n. s. and adj. Clever, able, dexterous.
 (W.) కార్ముకకయుడు skilled in archery. చూ
 యాకయుడు one who is skillful in deceiving.
 A master-rogue.

తా, థా, దా, ధా.

తా (pronoun) Self. viz. myself, thyself &c. Fre-
 quently used for thou, I, He, or she. G. తన.
 D. తనకు. A. తన్ను. Plu. తాము or తారు, or
 తమరు. G. తమ.

దా, (that is) తా Self. See తాను.

దా An interjection signifying Come! యిందా
 Come this way! యిప్పుడు దావచ్చినాము surely
 we arrived but this moment! This is a Madras
 vulgarity; and perhaps is a contraction for
 గదా.

దా In some compounds signifies Left, or Inner
 (See డా) as దాకాలు the left leg. దాచెయి the
 left hand.

దాంట్లో (for దానిలో) In it. దేదాంట్లోనిట్లో ఆ దాం
 ణ్లో వుండువుందినాడు He put the fruits in the
 one which contained water.

తాండవము * n. s. Motion in general, however
 slight, as that of a garland. Dancing, orgies.
 Violent capering, a war dance. Gesticulation,
 antics.

తాండవించుట * v. n. To caper, or dance violently.

తాండికాయ A sort of berry. See తాడికాయ.

తాండ్ర n. s. Jelly or jam; the inspissated juice
 of any plant; as మామిడితాండ్ర mango jelly.
 కరకతాండ్ర, kalacca jelly.

తాండ్రకాయ A sort of nut that is cast by the
 waves on the shore.

దాంతము * n. s. and adj. Patience, endurance,
 fortitude, moderation; adj. దాంతుడు moder-
 ate, master of himself.

తాంతము * adj. Exhausted, languid.

దాంతి Self command. See దాంతము. ఇంద్రియని
 గ్రహము. D.

తాంత్రికము * adj. Unscriptural, conventional,
 technical. Apocryphal, sophistical; as opposed

to నేదాంత or ఆపా scriptural. తాంత్రికము
 నయనము a loose performance of the rite of
 upanayanam; See on తంత్రము.

తాంత్రికుడు * A sophist, a freethinker: or ma-
 terialist.

దాంతుశ్యము * n. s. Wedlock. అనుకూలదాంతు
 త్యము Harmony in a family; mutual affection.

తాంబాళము n. s. A metal girdle or griddle; or
 plate to roast cakes on.

తాంబూలము n. s. The fragrant betel-leaf and
 areca nut formed into a parcel, ready for a
 mouthful. This is also phrase for a douceur.

తాంబూలము త్రుచ్చుకొనుట To take such a
 mouthful: which is generally offered ceremo-
 niously to a stranger. Likewise to take an
 oath: because such a mouthful is administered
 when an oath or solemn engagement is
 taken. The *tambulamu* likewise is given as
 the final or termination of every meal, every
 transaction and every religious rite. Thus తాం
 బూలముయిచ్చుట isto ratify most solemnly: to
 swear an oath.

తాంబ్రము A wrong spelling for తామ్రము copper.

దాక An absurd corruption of ద్రాక్షు in Rasica.
 IV. 40.

దాక n. s. A pot with a wide mouth. హాగోశ.
 మూలివెడల్పు అటికె. D.

దాక n. s. A dagger, a stiletto? Valour, strength?

దాక or దాకా affix. Until, as long as, about. As
 far as, as much as, to the extent of. నెలదిన
 ములదాక for a month. యింతదాక Until now,
 before this. ఎందాక how long. పదిదాక as
 many as ten, about ten. The irregular inflec-
 tion is దాకటి: See అందాకటి, యిందాకటి, as
 యిందాకటి వ్యాజ్యము the late dispute. యి
 దాకటివాణు his late letter. యిందాకటివాడు the
 man who was here till now.

తాకట్టు n. s. A pledge. తాకట్టువాకట్టు అయినది
 the pledge is forfeited.

తాకనాడుట v. a. To rebuke, reproach. Vema.
 3. 117.

దాకా See దాక.

దాకాలు The left leg. Sar. Dw. 2. 101.

తాకించుట v. a. To make touch, put in contact,
 apply.

తాకు n. s. A touch. **తాకుట** v. a. v. n. To touch; to encounter, oppose, front. To be attached, join, apply. To strike (as heat docs.) To hit, to shove. **వానికితలతాకింది** he is touched to the heart, he repents. **తాకేమందు** a potent drug. **నీవుచేసినశునునితలకుతాకినవి** your sin has found you out, or, has fallen on your own head. **వానికిదృష్టితాకినది** he is suffering from the effects of an evil eye. **వానికిగాయముతాకినది** he received a wound. **వానికివుండ్లుతాకినవి** he has caught the disease. **శుడదాకుట** to knock down. = **శుడదోయుట**, **గంటివేయుట**.

తాకుతల, **తాకుదల** n. s. Meeting, shock, encounter. adv. On meeting, at the time of onset. M. XII. 3. 10. M. 7. 5. 296. **తటశుశుడ** శుషుడు, యుద్ధశీన్నద్ధకాలము.

దాకొనుట See **దాకొనుట** To come on, to happen. **దాకొన్నకష్టము** the evil he suffered. To meet or encounter. **శీన్నద్ధశుషుడు**. R. 5. 282. **శీమిపించుట**, **వేరుట**, D.

దాకొమ్ము The left horn. R. 5. 160.

దాగర n. s. A wallet or pouch for food. A large winnowing basket. The SC. wrongly says **శ్రునేవము**, See **దా**—

దాగలి n. s. An anvil. **ఇరుకుదాగలి** a carpenter's vice.

తాగల్లు, **దాగల్లు**, **తాగాడి**, **తాగాణి** plu. **తాగాండ్లు** n. s. The stone beam placed across the mouth of a well: = **శురువుజిమ్ము**. **సూరిమిదనద్దముగావేసేది**. D.

తాగించుట. v. a. To drench, or let (a cow &c.) drink.

దాగిలిముప్పులు, or, **దాగిలిమూతలు**, n. s. The game of hide and seek. See **ముచ్చు**.

తాగుట v. a. To drink. **పొగతాగుట** or, **చుట్టతాగుట** To smoke a cigar.

దాగుట v. n. To be hidden or concealed. To escape. The *Root in A* is **దాయ**.

దాగురించుట v. n. To elude, delude. B. 8. 413.

దాగరమూచులాడుట v. To play at hide and seek.

An epigram says. ఉ|| ఎన్నడు నేరిచెకె పెళ్ళికులిచెలికన్నులు? కారుకమ్ముల! న్నన్న! కురువపిరుండు, శుటువైశుటు వైఖరికైకానెకె గదె!

మొన్నగదమ్ముపిన్నమొసమొల్లలు! నేడిదెముద్దులాడి, తే!| **చన్నులుగొప్పవై**, **శయిటశండునదాగరమూచులాడెడికె!**

తాచు, or **తాచుపాచు** The deadly hooded snake commonly called by the Portuguese name *Cobra de capello*. Various species of it are **నల్లతాచు**, **కోడెతాచు**, **చింతశున్నతాచు**, **ఆరిగతాచు** Compare **జైప్రోహకు** Various etymologies of **తాచు** are mentioned but no one is good.

దాచుకొనుట v. n. To hide, lie hid, be concealed.

తాచుట v. n. To kick. A. 5. 138. and 6. 26. Parij. 1. 96. IV. 20. **తన్నుట**. D.

దాచుట v. a. To hide, conceal, secrete. **వుళ్ళుదాచుట** To spare his own body or pains. BD. IV. 1922.

తాట n. s. Skin, bark. **త్రాటమూలలు** base parriahs BD. 1. 605. **తాటగావుండె** Thin, as a silver plate.

తాట "With a cord." The Instr. of **తాడు**.

తాటంకము n. s. A sort of earring worn by females. T. 3. 82.

తాటక, **తాటికి** Celeno: name of a certain hag: a word like fury, hussey, or "ogress" used in abuse.

తాటాకు n. s. A palm leaf. **తాటాకుచేత** A certain sea fish. **తాటాకుటము** A patched up job.

తాటి Infl. of **తాడు**. See that word. Belonging to the palm tree. **తాటిచెట్టు** n. s. A palmyra tree. **నొడ్డుతాటిచెట్టు** or **రామతాటిచెట్టు** deformed trees of this species, supposed to have magic properties. **తాటిపిట్ట** the Swallow-shrike (*Ocypterus Leucorrhynchos*, Jerdon. No. 54.) **తాటిబెల్లము** Sugar made from the juice of the palm-tree. **తాటిచన్నులు** or **తాటివెన్నులు** the flowers of the palm.

ధాటి * Rush, incursion, attack, assault. Inroad.

తాటించుట v. n. To flutter, wriggle or flounder: to mouth or move the cheeks in munching. **కుక్కచెవులుతాటించినది** The dog cocked his ears. **శుషిరెక్కలుతాటించినది** the bird fluttered it's wings. **కాళ్ళుతాటించుట** to kick.

తాటించుట v. a. To pat or beat softly, strike (as the breeze;); to slap, buffet.

దాటించుట v. a. To pass over, or make pass over:

To turn out from a place. To pass time. అక్కడ తిరిగివచ్చినట్లు దాదిదిసములు దాటింది నాడు he passed ten days there.

దాటికల Resolute, firm, decided, decisive, fluent, well versed.

దాటిగా Decisively, decidedly, resolutely, firmly, trimly, spiritedly, briskly, trippingly, with a grace.

దాటు n. s. A crossing. A jump. A host, an army. చతురంగబలయతనైన. D. Vijaya. 1. 174. Parijat. 4. 5. దాటులు దాటిందిరి They made the cattle pass over a plough share for good luck. Also, an ordeal ; passing or stepping over an idol. దాటుగావుండేటి Grand, commanding, dignified, imposing.

దాటుట v. a. To cross over, pass over. To jump or leap. To elude. To escape. To go beyond or transgress. To tup or bull, to cross or copulate, applied to cattle. నామాటయదుగుదాటకు Transgress not my command.

తాటేకు Error for తాటాకు.

తాటోటు n. s. Deceit, knavery. adj. Knavish, false.

దాట్రాయి (i. e. దాటురాయి) A certain boyish game.

దాట్లువేయుట To bound or jump. దాట్లువేస్తూరావడము to stride along.

తాడనము * n. s. Beating. Tapping, patting ; handling amorously.

తాడి adj. Appertaining to. The plant called Belleric Myrobalan or విభీతికము. . . . తాడిమాను the spouting whale.

దాడి n. s. Invasion, inroad, compaign. A host. Flight, escape. దండయాత్ర. D. దాడిమొకమూరాయి a royal tiger or, The invading tiger.

దాడి. (H.) The beard.

తాడించుట v. a. To beat.

తాడికాయ See తాడి.

తాడిగిరిపాము, అనగా తాటిచెట్టుమీదనుండేపాము. D.

దాడిచేయుట To rush on, change in battle.

తాడిత్రము * adj. Beaten, flogged, smitten, struck.

దాడిశరుచుట To flee.

దాడిపము n. s. The pomegranate. The scarlet hue of that fruit.

దాడిమాడుట v. n. To maraud, or rove to plunder.

తాడు n. s. A cord ; thread, string. A match for a gun. (infl. తాటి plu. తాళ్లు abl తాట.) తాటిచెట్టు The palm tree, so called because cordage is made from it : of this the పోతుతాడు is the male and the వెంటితాటిచెట్టు the female. తాళ్లు (plural), Palm trees. తాడు The cord of marriage : being the string round the bride's neck ; from which the అస్త్ర is hung. Hence తాడుతొన (cord broken) means Widowed. అగ్నితాడు or జేసకితాడు a match, made of cord dipt in brimstone. See నేలతాటిచెట్టు.

దాడుకచెట్టు The tree *Nauclea cordifolia*. Rox. 1. 514.

ధాణుకపాలు, ధాణుధోడ A shuffle ; a quivering motion in dancing ? H. 1. 240.

తాత n. s. A grandfather. BD. 5. 923. Also a fictitious word for Bramha. D. See Dasav. 4. 104.

దాత n. s. Giver, bestower, a liberal man.

ధాత * ధాతృడు * n. s. Bramha, the creator.

ధాతకి * A tree called *Grislea tormentosa*. W. This Heyne translates by ఆరచెట్టు q. v. and by *Bauhenia spicata*.

తాతమ్మ n. s. A grandmother,

తాతి * Effector of, maker or causer of. శీతతాతి the causer of felicity.

దాతికర్ర or దాతిమాను A carpenter's block or work bench. A block used by cloth beaters డిద్దనము.

ధాతు, * ధాతువు * n. s. A fossil or mineral red chalk. యెర్రనిధాతుబొట్టు a red mark in the forehead. The pulse. A grammatical root. ధాతువు ఆడుట, (or, నడుచుట, or కొట్టుకొనుట.) The pulse to beat. చుర్రవరధాతువు, జేసుచు, వారతి త్రవ్వేన్న ధాతువున్ను. D. A relick. Thus దంత ధాతువు is the Tooth-relic ; being the tooth of Gautama Buddha. Turnour's M. Vams. p. XCII ; chap 82, and p : 191. వానిముఖ ధాతువు చూస్తే అట్లా అగుచుడుతున్నది from his looks I think so. అష్టధాతువు a certain compound metal like brass, of which the images of some gods are made. Buchanan F. I. Vol. 2. p. 753.

ధాతువాదము * Assaying, in mineralogy. The art of chemistry. T. 3. 65. రసీవాదము. వ్యాకరణము.

ధాతువాదులు * Criticks, grammarians. A. 4. 231.

రసవాదులు, నైయాకరణులు.

ధాతువునూచుట To feel the pulse. సప్తధాతువులు, మహాధాతువులు the seven great principia of nature.

దాత్వత్వము * Generosity, liberality, bounty.

తాత్కాలికము * Present, of that time. తాత్కాలిక దాత. Dasav. 8. 110. the ready giver.

తాత్పర్యము * n. s. 1. Mind, intent, intention, import, purport, meaning, drift. 2. Thought, idea, supposal, belief. 3. View, counsel, design, purpose, inclination, determination, diligence. 4. Object, topic, subject, theme. 5. View, light, regard. 6. Scheme, plan. (See on తత్పరుడు) అతని తాత్పర్యమేమంటే In fact, in short. మరచిపోరాదనే తాత్పర్యము చేత In order that I might not forget. నా తాత్పర్యమేమంటే what I mean to say is.

తాత్పర్యముగా * adv. Virtually, by implication.

తాత్పర్యుడు * He who holds an opinion. యింకను జ్ఞానంభవించినదని తాత్పర్యులై తున్నారు They are of opinion (or, they think) this is the cause thereof.

దాత్యూహము * The bird called a gallinule. W. మాకురుగుండంగుడి. SC.

దాత్రము * n. s. A sickle. Appa Cavi I. 22.

ధాత్రి * n. s. The earth. A foster mother, a nurse. Emblic myrobalan.

తాత్వికము * Telestic, metaphysical. Vulgarly interpreted True, real.

తాత్వికత్వము * Dialecticks, logic. The telestic mode of reasoning. Ananda. XVII. 6. సహ్యక వైదికభాషాస్మృతి, నా నాహుతవ్రతమివ్యతే, కస్యవాశంకరమతే, తాత్వికత్వమహంస్తువే.

తాత్పర్యము, తాత్పరము n. s. Disregard, neglect, scorn. (K.) Delay, waste of time.

తాథే, or, థేథే Words used in beating musical time.

దాదరి error for దేవదారి A certain tree.

దాదాతుల Close at hand. See దాతు.

దారి n. s. A nurse, a maid servant. M. XII. 1.

39. BD. 2. 246. An epigram says, క్షణకవితా కస్యకు నలుతురు;—కవి, జనకుడు; భట్టుదాది; గణాదింకం గానవర సీర్యకుడు, పెరిమిటి;—యవి

శిమితోదలుట్టు వపు!—వేదస్య ధా. "Fair poesy has four friends: the bard is her father, the reciter is her nurse, the man of taste is her spouse,—and the blockhead is her brother, O king Vema!" Herein the full phrase would be in the aorist, thus—నలుగురు అవుదురు &c. Or, by using the past tense నలుగురు పంధువులు అయినారు.

తాదృశము * adj. Such, suchlike, similiar.

తాన adv. Himself, personally, from తాను adding the adverbial అ. Padma P. 3. 51.

దాన Thereby, hereby, the abl. of అది pronoun.

దానకునేమి what is the use of it?

దాన A feminize form in verbs. I am she who does. వక్త దానను I (feminine) am alone : వక్త

దాననేపున్నాను I was left by myself.

దానము * Gift: giving, donation. (the Latin word donum.) "The Bramins pretend that "they are the only persons who have the "power of taking away the sins of men: and "they say that, however willing, they cannot "do it gratuitously: for the quantity of sin "removed is exactly in proportion to the *dā-* "nam (wrongly printed *Dhanam*) or sum of "money given." Hamilton Buchanan's Mysore, Vol. 2. p. 144. [This is the idea generally prevailing among bramins: who assert that *Danam* is restricted to gifts presented to their sacred selves: but is groundless, and is noticed neither in Radha Kanta Deva's *Sab. C. Druma* nor in the SC. nor in any commentary on the *Amera*.] 2. The fluid that flows from the temples of an elephant in rut.

తానకము n. s. Abode, house. శృహము. P. 3. 239. steadfastness, certainty. దానకతువాండ్లు ser-

vants, menials, people of the house. H. 5. 66.

తానము n. s. Bathing (For, స్నానము.) Or తహానము Note, sound, also means the words used in music like ut re, mi. అది తానములు నేర్చుకొంటున్నది She is learning the gamut.

తానవము * Leanness, thinness. తనవము Anarugam అంగానామతి తానవం &c.

దానవారి * The queller of the giant: an epithet of Vishnu or Jupiter. దానవి An ogress or female imp, a giantess. దానవుడు n. s. A de-

mon, fiend, giant. This name is derived from దను the father of the giant race. The mother was దితి. Hence they are named దైత్యులు.

దానశౌంధుడు * adj. Munificent, liberal.

దాని The inflexion of అది also the accusative.

దానిమ్మ చెట్టు The pomegranate tree. See దాడి మము.

తాను, pron. Self, one, oneself. (I, thou, he, &c.) G. తన. D. తనకు. Acc. తన్ను. Plu. తాము, తమరు. G. తమ.—తనకు తానె Voluntarily, of itself, of his own head, or, accord. తమకు తామే they of themselves. తాను చెడ్డకొలివన మెల్ల చెరిచింది one sickly sheep infects the flock: a monkey, useless *in itself*, ruins a garden. తన నేచూచినారు B. VIII. 421. They beheld him himself. తన్నుతాదనియెంచును (Vema) he will not think it is him: he will not see that he is the person in question. తన్నుంచివానట్టితప్పుల దె. Ila. 3. 56. Is there any error that does not spring from *one's* own folly.

ధానుస్థుడు * n. s. An archer. R. 5. 56. and 300; where ధానుష్ట స్వాములు is, expert archers.

తానెయై Of (him) self. In person. See తాను of which this is an intensive form.

దాన్ని The feminine affix, thus used. నేను వెళ్ళి దాన్ని వెళ్ళి నానువక దాన్ని వచ్చి నాను I went alone and returned alone.

ధాన్యము * n. s. Rice in the husk: rough rice. Grain, corn in general: all kinds of grain are spoken of in the plural number only (except వియ్యము.)

ధాన్యాకము * Coriander.

తాప plu. తాపలు Steps, stairs. మెట్టలు. OG. Xడ పలు. A. 1. 3. A. 4. 185. చాపరాయినిచ్చెన. D.

తాపము * n. s. Burning. Heat: (metaphorically) corroding care or trouble. The fire of love or fever of grief. తాపముటువకు Heat, warmth, irritation. R. 6. 249.

చాతుట On the left hand. See చాపల. BD. 4. 817.

తాపటిమేకు A joining nail (See తాపి) or spike nail to join two planks together. See నెమ్ములు.

తాపత్రయము * Triple cares, all sorts of troubles arising from worldly cares, as ఆ ధాన్యము, ఆ

నిభౌతిక and ఆనిదైవిక being sorrows caused by, 1, ourselves, 2, or others or, 3, by the will of God. R. 3. 31. తాపత్రయపడుట. To be harrassed, vexed, in trouble, care and anxiety.

చాపను, or చాపణ I do not conceal. The Neg. of చాచుట. Suca. 3. 228.

చాపరము adj. Secret, unseen. రహస్యమైన. G. 2. 16. చాపరమైన Happened, chanced, befallen. యామొగుడు నాకుయెక్కడ చాపరమైనాను How was I so unhappy as to have this husband? = రట్టమైన.

చాపల, or చాపల adv. and చాపలి adj. In the inside. నాచాపలిసాము the property in my hands. ఆ మెనాచాపలపున్నది I have her by me. G. చాపలి. చాపలివ్రాలు the letters which are inside: that is, which precede. చాపలిగున్ను the letter N which stands to the left of a consonant. i. e. precedes it. చాపలికన్ను The small end of a drum, which is struck with the left hand. L. IV. 52.

తాపిని * n. s. A nun, a female penitent, or pilgrim.

తాపిగుడు * n. s. A hermit, monk, ascetic.

తాపి or తాపి n. s. Composition, putting or bringing together. The bricklayer's work, or masonic mystery. A trowel. A secret, traces; a mystery in any trade. The setting of a stone. Ballast, weight, in a boat. తాపిచేయుట To put or bring together, to pimp. ఆసి, కానెనాడు, పనిచేనేదిన్ని. D.

తాపి interj. Madam, good woman, my dear, O woman.

తాపించుట The causal of తాగుట. To give drink to.

చాపించుట v. a. To make him or them, hide. The causal of చాచుట To have hidden, cause to hide.

తాపింఘము * The tree called తపాలము.

తాపికత్తె A bawd, a go-between. A. 5. 74.

తాపికాడు n. s. A pimp, a betrayer. Satyabh. 3. 115.

తాపి interj. Madam! See తాపి.

దాశ్రు n. s. Nearness. సమీపము. D. ఆయిల్లునా కుదాశ్రునికుదూరము.

దాశ్రు adj. Neighbouring, next, bordering on.

దాశ్రుట v. a. To drench, or let drink. To give (medicine or drink) To join or unite (two planks.)

దాశ్రుట v. a. To hide, fix, stick, set precious stones.

దాశ్రుదవీర Holiday clothes, as distinguished from కట్టుకోర్.

దాశ్రున adv. (abl. of దాశ్రు) Near, by.

దాశ్రునూశ్రులు (anuk) Hiding and concealing.

దాశ్రురము n. s. Concealment, hoard. దాచినసొమ్ము. D.

తావేలు A sea or land turtle; the land species is often called దాశ్రుతావేలు or hermit-tortoise.

Inflection తావేటి, plu. తావేళ్లు.

తామ n. s. The bridge-end: the side of a stream.

దామము n. s. A cord, string, Wreath, string of pearls.

దామము * A house, abode or dwelling. Brightness, splendour. వరశ్రుధూరాధామ O thou abode of noble virtues ! నరరాధాముడు he who is the home of excellence.

దామనిధి * n. s. The sun.

తామర n. s. The lotus. The ringworm. కృష్ణతామర the plant called Indian Reed, or Indian shot. మెట్టతామర a sort of cassia: the leaf cures the ring worm. నీడుతామర A tree called Pontideria Hastata, See Rox. 2. p. 122. Other authorities say is the Indian reed or Arrow root plant.

తామరతంతుము, అభివృద్ధితామరతంతువులు వృద్ధి పొందుట. D.

తామరదంతుర Flourishing, spread of a people or family (being likened to the spreading arms of the తామర lotus;) తామరదంతురై flourishingly, prosperously "like a green bay tree."

తామరశ్రుము * n. s. The lotus.

తామరశ్రుముడు * n. s. The lover of the lotus, i. e. the god of the sun.

తామరాకులు n. s. Lotus leaves, which are used as platters.

తామల * Appertaining to the తమలవృక్షము.

తామశ్రుము * n. s. Tardiness, delay, dulness, malignancy ఆలస్యము. D.

తామశ్రుము * adj. Cruel, bloody, malignant. తామశ్రువులు a bloody sacrifice; as of goats. తామశ్రుణులు the dark passions.

తామసి * A malignant, mischievous person.

తామసింతులు n. s. To be tardy, to daudle, ఆలస్యము చేయుట.

తామశ్రుడు * n. s. A malignant, a mischievous man.

తామా n. s. Thickness, bulk, as opposed to length and width.

దామిలింతచెట్టు, అనగాచుచ్చు? Q.

దామినపాము A kind of snake.

తాము n. s. The plural of తాను Selves, your honour, your lordship.

దామెనతాడు or దామెనమేకు n. s. A cord, a tether: a long cord fastened to a stake or tree at each end. Cattle are secured along this by short halters.

దామోదరడు * A title of Krishna; as "bound with a cord" in infancy. "Funiger," cord-girt, the cordelier.

తామ్రము * n. s. Copper.

తామ్రకుట్టకుడు * A coppersmith, a brazier.

తామ్రచూడము * The copper-helmeted bird. i. e. a cock.

దాయ Near. దాయవచ్చుట to approach.

దాయ * n. s. Enemy, foe, శత్రువులు. D.

దాయ The inf. (A) of దాగుట.

తాయము n. s. Thing, rarity. A childish word, as యిదో పుకతాయమునీకెన్న. దాయము or దోయము At games if six shells are thrown the one that turns up is so called. కొద్లదాయము a cow house: a house for cattle.

దాయము * Heritage, kin, heirship. A gift.

దాయలు or దాయాలు A certain game among girls.

దాయాది A kinsman. దాయాదులు Kinsmen, co-heirs. See దాయా interlopers, rivals. దాయా

దిర్వము Rivalry, kin, claim.

చాయలు A sort of game played by girls. Dasav. IX. 101.

చాయి n. s. An anvil, a work bench, or smith's form; used as a rest or prop.

తాయికు or తాయెత్తు or తాయెత n. s. An amulet, containing tiger claws or other things imagined lucky.

చాయా n. s. A nurse. Dasav. IX. 206. చాలురకు పాలిచ్చి వెంచేస్త్రీ. D.

చాయుట See చాసుట—“ దానె, అనగా శుమిలిం చె.” D.

తార * A star. Venus, or Stella, the spouse of Vrihaspati. The pupil of the eye, కనీసిక, నల్ల గుడ్డు. A. 5. 13. బృహస్పతిభార్య, శుక్రీభార్య, నక్షత్రమున్ను. D.

తార They themselves. From తారు, with the intensive A added. BD. 5. 1107.

ధార * n. s. Stream, current, course, oozing or issuing. Sharpness. A horse's pace. శుంచధార the five paces, trotting, cantering &c. తార్య ధార the course of the affair. ధార A sort of trumpet BD. 6. 294. తార the trumpet, about ten feet long used at funerals. Water poured into the hand of the acceptor of a gift in token of donation, a ceremony performed when a gift is made. అంచు Edge, ledge.

దార * n. s. A wife. శురదార your neighbour's wife.

తారము * n. s. A clear pearl; a clear note. Crossing, passing over. Silver, the segment of a circle. Protuberance, fulness, bulge, swell. ప్రణవము, వెండి, ఉర్ధ్వస్వరము. D.

తారక * n. s. A star. The pupil of the eye.

తారకము * n. s. Means, way, method, plan. Subsistence.

దారకము * n. s. That which breaks or causes breaking. బద్ధలుచేకేచి. A. 5. 118.

ధారకము * Sustenance, food. A stimulant, made of spices &c. given to a convalescent before he is put upon diet.

తారకభిక్తు * An epithet of the Hindoo Mars or god of war. T. 5. 220. కుమారస్వామి. D.

తారకానందము * The name of a certain tune.

తారకధూ * A mediator, a saviour, redeemer emancipator.

దారకొమ్ము A torchbearer's oil vessel. A. 6. 4. చమురుపోకేషుశరశుకొమ్ము. Comm.

ధారణ * n. s. Exchange, barter. ధారణవాసి. A. 6. 93. Difference in exchange.

ధారణము * n. s. Keeping, holding, having, maintaining, wearing.

దారత, దారతబలి or, దారతిబరి? BD. 3. 2093. యేదైనావకతీకపేరు.

తారతమ్యము * n. s. Difference, distinction. Proportionate value : comparative merits, estimation : its proper place. Superiority between competitors. The rights or real merits of a question, the state of the case. భాగ్యవంతుల నుగొప్పచేసుటలోను నావంటిదనులరక్షించడము లోనుండే తారతమ్యతరమవిత్రానికే తెలుసును you well know how far the merit of relieving the poor exceeds that of promoting the rich : lit. you know the difference between these. From తర and తమ affixes of the Sanscrit comparative and superlative degrees.

తారతమ్యత * See తారతమ్యము.

దారపారుడు * Ruined, destroyed, confounded. G. VII. 59.

ధారపోయుట * or దారపోయుట To endow, give by a formal ceremony, in which water is poured from the hand of the donor, to bestow as a solemn gift.

దారబంధము (ద్వారబంధము) The lintel or top of a door.

దారము n. s. Thread, cord, string, rope. A match for fire.

తారము n. s. Tare in merchandize : the sum allowed for the packing case.

తారశుము n. s. Nearness, contact opposition Touch. A. 3. 36 (39) తారసానకు, అనగాతట శుభడుటకు. తారశుడుట v. n. To front, engage in battle, draw near, face. తారశుపెట్టుట v. a. To introduce, insinuate, procure, as a bawd. To adduce.

తారనించుట or తారనిల్లుట v. n. To clash or collide శుమిలింతుట. D. భూర్యశుశ్చిముశ్రముద్రము లువలె తారనిల్లి నెక it was like the eastern and western seas encountering one another.

ఃరగ్గింపుట v. a. To bring together, put in contact, introduce, unite.

ఃరగ్గిలుట To approach, draw near. To clash, collide, be in collision.

ఃరా* A pace, as trotting, cantering &c. the edge of a sword.

ఃరాగ్రహి తమ * Received (as a boon.)

ఃరాచువ్వ A sort of sky rocket.

ఃరాజువ్వలు A firework in water.

ఃరాటము * n. s. ఆశ్వము, చాతకశుక్తి, మేఘుడు. SC.

ఃరాడుట v. n. To lurk about, dangle, hang off and on. To dance attendance without coming to the point. జీరాడుట, వ్రేలాడుట. A. 4. 129. Compare తోడుట *tauduta*, the senses of which are often erroneously given to this word.

ఃరాద త్తమ * Solemn donation.

ఃరాశుభము * The starry path: the firmament.

ఃరాశీట, ఎడ్లువెన్నుమీద వేసేది. D.

ఃరాశుత్రాదులు * A family, a household. "Wives, children, and all."

ఃరాశము n. s. (K.) Fluency of speech. Openness, without hesitation, generosity, liberality. adj. Fluent, liberal. గొట్టులేని, free. ధారాశముగా adv. Easily, plainly uninterruptedly, with ease, at free will. ధారాశముగావుండేసంసారము a substantial or opulent family. ధారాశవృష్టి plenteous rain. R. 6. 3. and 31.

ఃరావళి * A constellation, or set of stars. The starry firmament.

ఃరాశంపాతము * A hard shower of rain.

ఃరారి n. s. Way, road, path. Manner, mode. ఃరారి కేవచ్చింది It is cleared up, it has turned out well, she has come to her senses. T. 4. 77. and 5. 109.

ఃరారి * Who bears. విషఃఃరారి poisonous, venomous. ఃరారి, ధరించినవాడు, విష ఃరారి, విషమును ధరించినవాడు. D.

ఃరారించుట v. *caus.* To make him close, set &c. See తార్పుట. ఃరారించుట R. 5. 192. is rendered తారచేయుట, తారుట అనగా కాళ్లు మెల్లిగా వెట్టిపొంచువుండేరితిని మెళ్ళిలుట.

ఃరారిక* అనగాలంజ, వేశ్యశ్రీ. Parij. 2. 127. (W.)

ఃరారికొట్టుట To rob on the high way.

ఃరారిశము* adj. Torn, divided, wounded, pierced.

ఃరారిద్రవ్యము * n. s. Poverty.

ఃరారిబడి A convoy or guard, an escort.

ఃరారు, ఃరారుపు * n. s. Wood. *adj.* wooden, made of wood.

ఃరారు pro. They themselves. BD. 4. 1674.

ఃరారుకొనుట See తారుట, అనగా తారగ్గిలుట. OG. To wander, draw near, R. 1. 111. and 5. 155. and 5. 253. వెంబడించుట To follow. But in L. 2. 116. తలలమైమిన్నేర్చు దాఢోన్న వారు it means To bear, wear, carry.

ఃరారుచుట See తార్పుట.

ఃరారుట v. n. To roam, rove, stroll, saunter, run about, to loiter. To lurk, lie in wait. To dance attendance. To fall away in flesh, become lean. తారుకొనుట, అనగా పొంచుట... తారుకొన్న శిష్ట lurking shame. L. 4. 202.

ఃరారుడు * n. s. A bearer, carrier, supporter.

ఃరారుణము * n. s. Horror, terror. A crime or horrid act. *adj.* Horrid, cruel. భయంకరమైనది. D.

ఃరారుణత్వము* Youthfulness, bloom. Vasu. 2. 55.

ఃరారుణి The earth. (From ధరణి.*)

ఃరారుణ్యము* Youthfulness, bloom.

ఃరారున Unexpectedly, suddenly. T. 3. 8. Swa. 4. 68. తెప్పన, శీఘ్రముగా.

ఃరారుభూతము * *adj.* Ligneous, woody, turned into wood.

ఃరారుబోవుట, అనగా వ్యర్థము కావడము. BD. 1. 304.

ఃరారుమారు *adj.* Disorderly, riotous. Slovenly.

ఃరారుమారుగా Confusedly, in disorder, upside down.

ఃరారుయంత్రము * A wooden engine or machine.

ఃరారువోళ్లము, * or ఃరారువోళ్లము * Milk.

ఃరారుణా * Discussion. Proof, evidence. నిదశకోసము. D. దృష్టాంతరము. Appa Cavi. 2. 162.

ఃరారుణించుట * To dispute, debate.

ఃరారుచికుడు * A logician, a reasoner.

ఃరారుపుట v. a. To unite, set together, join, apply, put. To close. To set as precious stones. To introduce, bring people together. To pimp: to bring a man and woman together సంచానకురచుట. R. 1. 120. To lure, gull, trick (శ్రుతానాము) To egg on, incite. To put (as a child to the breast.) తార్చేది n. s. A bawd. తార్చేవాడు n. s. A pimp. Digitized by Google

దార్ఢ్యము * n. s. Hardness, fixedness, stability. Strength, vigour. Power, reality. దార్ఢ్యముగా Positively, assuredly.

తాన్త్రీయము * Ternary. తాన్త్రీయంచయుర్మిల్వన దాహమకరఘోజు. Lalito. VI. 23. తాన్త్రీయ్యా కంవిలోచనం the same. (Kalidas.) He opened his third eye.

తార్ప n. s. Application, joining, setting. తార్పదము. D. రాతార్ప. R. 2. 89. ఆన గాతాప్రశ్న హరివరాము, కుశ్లేము, తాంబూళము.

ధార్మికుడు * A good man.

దార్వాఘాటము * The woodpecker.

దాళ or దాళా Overweight in scales, preponderance.

తాళము n. s. Time, or measure in music. A cymbal, because used to keep time with. A palm tree. తాళ Appertaining to the palm tree. తాళవృక్షము a palm tree. కుశ్ల తాళఫలస్త్రీని whose breasts resemble the mature fruit of the palm. గాతాళముచీటి నాడు he was in a rage or, out of humour. ఆదితాళము slow time. అటతాళము common time. త్రిశ్రుట తాళము. quick time.

తాళకము * Yellow orpiment.

తాళగించుట To play (the cymbals &c.) BD. 3. 1237.

తాళపత్రిక * A palm leaf.

తాళమానము Beating time in music. T. 4. 77.

తాళము A lock. తాళపుచెవి a key. కప్ప తాళము a padlock. తాళముతీయుట to unlock. తాళమువేయుట to lock.

తాళవృంతము * A fan made of palm leaf.

తాళవృత్తము * Verses or words written to suit musical measures.

దాళా See దాళ.

తాలాంకుడు, తాళాంకుడు * An epithet of Balarama, the Bacchus of India, whose "standard" is the "palm tree."

దాలి or పాలదాలి A hole or little pit used as a temporary fire place.

తాళి, or తాళిబొట్టు A brooch, worn on the throat by married women. Dasav. 9. 395. In H. 5. 312. it is rendered దాటు.

తాలించుట v. a. To season food. To slack lime.

తాలించుట n. s. The seasoning of a dish: slacking lime.

తాళించుట నెనకలు The నెనక seed duly seasoned.

తాళించెట్టు The pomegranate.

తాళిక n. s. తాలికె n. s. Patience, endurance.

(From తాళుట.) A pastille or little roll, as of paste or of leaf. The scurf that drops off the skin when rubbed. A flake or scale of earth. Cords of hair: tresses smeared with సుక్రిపాలు. Suca 2. 42.

తాళికెలవాడు A man of substance.

దాలిగుంట A smouldering fire, a fire pit, a little pit serving for a hearth.

తాళిగోనము See గోతము.

తాలిబొట్టు The small piece of gold worn at the neck, answering to the marriage ring. The bridegroom ties it round the bride's neck.

తాళిమి n. s. Gentleness. Endurance, patience, steadfastness. పాళి. D.

తాళి See తాళి.

దాళీకరము Means, ability, substance, as that of a substantial farmer.

దాళీకరము గావుండే Substantial.

తాలు plu. or తాలుగంజలు Empty ears of corn. తప్పగంజలు, మూగరాను. D.

దాళు, వర్ణ తేళము, ఎర్రదాళుఅని. D.

ధాళు dhalu. (3 A.) Complexion తెల్ల ధాళు paleness. యెర్ర ధాళు ruddiness.

తాళుకొనుట To take patience. See తాళుట.

తాలుచుట See తాల్చుట.

తాళుట v. a. To bear, suffer, endure, tolerate, take patience. To refrain. To wait, stop. యాబట్టకట్టు తాళుతున్నది this cloth wears very well.

తాలుచు * The palate. W. The inside of the cheek. సెంటిలోశలిదాద. SC.

తాలుచువీళ్ల A spindle.

దాళువా Dark coated: having a black husk. దాళువారు. H. 4. 156. (See పారాస్) దాళువాకుట The black crop, a technical phrase used in Ganjam.

దాల్చుట, తాల్చు, దాల్చుట. v. a. To take. To hold. To receive, to bear, to wear (as a dress, ornament, or weapon.) To take or assume (a

shape &c.) To hold (as a liquid in the mouth.)
 To slack (lime.) To twist (thread by the spindle.) To fan or winnow (grain in a basket.)
 To conceive or receive (seed.) To receive or greet. (as a friend.) గర్భండాల్పుట To conceive (a child.) లక్ష్మయ్య అనే పేరు దాల్చిరి They gave him the name Laxmaya. దాల్చిని గున్నము unslacked lime. ఎగదాల్పుట To deceive....
 పసిడి దువ్వల దాల్చి Robed in brocade.

తాల్చి or తాలిమి q. v.
 తాళ్లు Ropes. Palm trees. See తాడి.

తాళ్ళి See తాళివా.
 తాళ్ళారము (K.) A shelving roof: of a veranda or shed. A pent roof.

తాపము * Burning, conflagration, wildfire.
 తాపంతము n. s. Grief, suffering. (An illiterate word.)

తాపక * adj. Thine, thy.
 తాపకీనము * Those belonging to thee. (in Latin, Vostrates.)

తాపత్ * That. తాపత్పర్యంతము Thus far, so long.

తాపనము * n. s. Running. Cleaning. జంతధావనము cleaning the teeth. బుద్ధిధావనము Progress in learning. ధావనాయాశిము. Suca. 2. 340. Exhaustion.

తాపరము adj. అనగా తాపరము. D.

తాపలము n. s. Place, abode, home. తార్దాణ, ఆధారము, రక్షకము. M. XII. 2. 182. జయకు దావళమైన who is an object of mercy. స్థానము, కృపాము, నివాశిమున్ను. D.

తాపశము n. s. A sort of necklace of gold beads and rubies. రుద్రాక్ష తాపశము.

తాపశి n. s. Serge, a kind of woollen.

తాపశ్యము * n. s. Whiteness, brightness, white colour.

తాపశ్యము * adj. Fair, white, brilliant.

తాపాగ్ని * Wildfire, a devouring flame, conflagration, burning heat, combustion, consuming fire.

తాపాదము Neighbourhood, యాదాపాదానవకగుడికట్టు Hard by this place there is a pagoda.
 adv. adj. Near, close by. సమీపము.

తాపానలము * Wildfire, conflagration, combustion.

తావారము A veranda.

తావి n. s. Odour, fragrance, plu. తావులు. R. 1. 124. T. 3. 10.

తావిసూనె n. s. Fragrant scented oil.

తావు n. s. A place, locality; a home, room, space. ఆట్లాతో చేటండుకు తావులేదు There is no room or ground to think so. In translation this word must often be dropt. In the western districts they say అది నా తావునవున్నది, I have it by me, in my hands. నా తావునవుచ్చుకొన్నారు They took it of, or from me: in the east they say నావద్దవచ్చెను, or, నా తావుకువచ్చె he came to me.. ఆతడు నా తావుకువచ్చె he came to me. వాని తావుకు పంపితి I sent it to him.

తావుకోళ్లు Posts of the frame of a well.

తావుట To drink. See తాగుట. M. XIII. 3. 307.

దాశరథి * An epithet of the god Rama as being the son of దశరథుడు.

దాష్టికము, or, ధాష్టికము Resolution, bravery.

దాష్టికము * ధాష్టికము Overbearing, influential.

తాష్ట్రము See తాష్ట్రము.

దాశీల * The servile state, slavery, bondage.

దాశీన, దాశీనచెట్టు The China rose (hibiscus: Sinensis.) The జపాశుష్పము, or shoe-flower tree. సానిపాడి a blackening dye applied to the teeth.

దాశీరి n. s. A palmer of a class of mendicants who worship Vishnu. They wear an upright white line on the forehead: they sound a conch shell and a small gong or bell.

దాశీరికారచేప A sort of fish called Zeus Equula. Russell, Vol. 1. plate 65. "Dacer Karah."

దాశీరికొయ్య A sort of fish.

దాశీరిగాడు దాశీరితావేలు The hermit-tortoise, found on land in secluded spots. నల్ల దాశీరిగాడు A tortoise.

దాశీరితీగ? See కట్లతీగ.

దాశీరిపాము The hermit snake, called the rock snake: of a very huge size. So called (some say) because like the దాశీరులు it has an upright white streak in its forehead.

దాశీరిపిట్ట The female of the కాముకపిట్ట or wag-tail.

దాసానశ్రుత్వము The hibiscus sinensis or China rose. = జపానశ్రుత్వము.
 దాసానుదాసుడు * A servant of servants. BD. 4. 2023.
 దాసి * దాసిక, * n. s. A handmaid, slave, concubine, a dancing girl.
 దాసికము Slavery: prostitution. Abject submission, drudgery.
 దాసుడు n. s. A slave, bondsman, serf.
 దాసోహం * Lit: I am (thy) servant.
 దాస్యము * n. s. Slavery, drudgery, obsequiousness, abject, submission.
 దాహము * n. s. Burning; ignition. Thirst, eager desire. దాహముతోయింది, దాహమునుగొన్నాను I am thirsty. దాహానికిపోయాను he is gone to drink water, a usual phrase for going to take refreshment. దాహానికియేమిలేదు I have nothing to subsist on. దాహశాంతిచేసుకొని after quenching his thirst. దాహముపుచ్చుకొనుట To quench his thirst, to drink. దాహముయిచ్చుట To give drink.
 దాహతిరోగము * n. s. The disease called diabetes.
 దాక్షిణ్యులు * Southernns: people of the south.
 దాక్షిణ్యుని * A name of Parvati. దాక్షిణ్యుని భర్త * Siva, the spouse of Parvati.
 దాక్షిణ్యము * adj. Southern.
 దాక్షిణ్యము * n. s. Kindness, feeling, delicacy.

The causal of దింతుట To put lower as కాగడ దింతు hold the torch lower. To bring down. నాబళ్ళలోకిదింబినాను I received him into my house.
 తింట i. e. తినుట Inf. of తినుట to eat. తింటి I ate. దింటెన or నెంటెన n. s. The flower called blue-bell (clitorea) whether blue or red.
 తిండి n. s. Food, eating: an eater. బువ్వదిండి one who lives on rice. తిండి మెతుకు Solid food. శుడు చులతిండి a cannibal, a child-eater. దిండి గావుం దేవాడు a plump fat man. కంచిదిండి corpulent beggars at fairs. An uproarious rioter.
 తిండికాడు, తిండిశుండ, తిండిపోతు, తిండిడు, n. s. A glutton. fem: తిండికత్తె.
 తిండిడు n. s. A glutton.
 దిండు, ద్రిండు n. s. A cylinder. n. s. A bundle, a pillow cushion or bolster. A sheaf of corn. A bag of money. The nave or centre of a wheel: any thing cylindrical, as అరిటిదిండు or అరిటి బొంబె the stump of a plantain tree. ద్రిండు A belt or girdle for girding the loins.
 దిండు adj. Much, fiercely: as దిండురుకుట to rush furiously.
 దిండుశుడుట To faint, be exhausted.
 దిండ్లు plural of దిండు A pillow: and of తిండి food.
 తింత్రిణి * n. s. The tamarind fruit.
 తింత్రిణికము * n. s. The tamarind tree.
 దింతు n. s. Diminution, setting down. From దింతుట.
 ధిక్ ధిక్, ధిక్, ధిక్, (anuk.) Brilliantly. Fie, Fie upon! Avaunt.
 తిక్మక్, ధిక్మక్లు, adv. Up and down, backwards and forwards. యిట్టుగా. OG.
 తిక్క n. s. Madness. తిక్కయజ్ఞి The Somayaji Ticcanna. (a celebrated poet.)
 తిక్క, or తిక్క శుట్టిన, adj. Mad.
 తిక్కలుమక్కలుగా In confusion, higgledy piggledy.
 తిక్కబట్టిన Mad, seized with madness.
 దిక్కరి * An elephant who supports an airt of heaven. DRK. 150. DRArAn. 283.
 ధిక్కరించుట * v. a. To flout, scorn, cry shame on, cry out. Kalahas. 4. 173.
 దిక్కా మొగముగా, అను గాభీతిచే నెడరియుండేవాడు గా. OG. Timidly.
 ధిక్కారము * Scorn, contempt.

తి, ధి, ది, ధి.

తింక్ A word used in Telugu grammar. See తిక్క.
 దింతులు A ladder? stairs?
 దింబిన n. s. A sort of tree? See దింటెన.
 దింతుట or దింతుట (causal of దింతుట) To lower, let down, take, take off, put, carry, pull, set down, deliver, deposit, release, extricate. To lodge, place, unload, disembark, or land. To distil, or extract spirit. To dismiss, discharge, release. విషమునుదింతుట To dispel or do away poison. కష్టమునుదింతుట To bring down the womb. i. e. cause miscarriage or abortion. కడుపుదింతుకొనుట To destroy her own fetus.
 దింతుట To unbrace a bow. దింతుట

ధిక్ఠారి * A scorner. H. 2. 82.

దిక్కు * n. s. Quarter, part, side, direction, bound.

A pole or point of the compass. (The Scotch word Airt is the best phrase :) of which ten are named. i. e. The 4 points, N. E. S. W. and the intermediate four NE, SE, SW, NW : to which are added the zenith and Nadir. దిక్కులు మ్రోయగా while the heavens resounded : or, the very elements rang, the skies echoed the sound. Quarter, shelter, asylum, refuge, protection, patronage. దిక్కులేని or దిక్కుమాలిన or దిక్లేదిన (See ఎడుట) helpless, fruitless, devoid of resource. దిక్కుమాలిన Vile, abominable. దిక్కులచోటు a refuge. నీకుదిక్కులచోటపోయి చెప్పు Go and complain where you choose. యాదిక్కున in this place : in this case, in such circumstances. దిగ్విమలశ్రీరూపుడై the loveliest in the world. దిక్కుబిళ్లలు a certain boyish game.

దిక్కుట, ఆన గా శేషించుట యేమిటో. M. XII. 3. 263.

To remain, as a residue.

తిక్తై తిపోయిన Mad. See తిక్త.

తిక్తము * n. s. Bitterness. adj. Bitter.

దిక్పతి * or దిక్పాలుడు * n. s. A demigod who rules one airt or point of the compass ; the regent or genius that governs that quarter. ఈ శానాదిక్పాలులు The genius of the northwest ; Zephyr. A cherub or angel.

దిగ (Root in A, of దిగుట) Down ; downwards. దిగదీయుట To take off : from దిగంబడుట to fall down. దిగజారుట To slide down, dissolve, melt away. దిగద్రావుట To drink down. See దిగనాడుట and other words below.

దిగంతరము * n. s. The ends of the earth. Any where ; from end to end of the world దిగంతభ్యా తక్తి ర్తి "hinc usque ad aethera notus." Virgil. See ది.

దిగంబరుడు * adj. Naked, stark-naked, undraped. Lit. "Sky vested," having air as a robe.

దిగంబరురాలు * She who is naked.

దిగకాగుట v. n. To distil (దిగ down and కాగుట q. v.)

తిగలు A screen. తెర. M. 6. 1. 298.

దిగదల n. s. Underneath.

దిగదిగ Rapidly, brightly. (Anuk) BD. 5. 4. 14. ప్రకాశముగా, అబ్బరుచితుర్పుదిగదిగయంచుమెరసె. D.

దిగదీయుట or దిగదడుచుట v. a. To disenchant, to avert a spell. To extricate, to expel a fiend.

దిగదడుపు n. s. Waving a lamp, to break a spell or disenchant.

ధిగధిగ, దిగధిగ (Anuk :) Luminously, blazingly. Brilliantly.

దిగనాడుట (Root in A of దిగుట and ఆడుట) To do away or remove (sin.) To put (a fault) out of view. To lay (a vest) aside. To forsake or desert.

తిగపోళ్లు A pedantic phrase for త్రిపురము*.

దిగబట్టుకొనుట v. a. To drag down.

దిగబడుట v. n. To sink or give away, to remain or be left behind. రాలేకదిగబడ్డాడు he failed to come. To be neglected. దిగబడినపైకము an outstanding balance. యాకాకితమునాదగ్గరదిగబడ్డది I mislaid the paper : it accidentally remained in my hands.

దిగపెట్టుట v. a. To set out of view, set aside. To leave (a thing behind, through forgetfulness.)

దిగవిడుచుట v. a. To throw aside or leave.

దిగశన adv. Down, below.

దిగాలశుడుట v. n. To be disheartened or downcast.

దిగించుట causal of దిగుట contractedly దించుట q. v.

తిగుచుట, పుచ్చుకొనుట, తీసుకొనుటయున్ను. D. See తివుచుట, To pull, draw, take : to rub as in champoning the limbs. To stroke.

దిగుచుట v. a. To draw (into his arms) పానుపు మొదికికొదిగివి he seated her on the bed. To take, lift.

తిగుచుట్టుపోగులు The cords used with hunters nets or snares.

దిగుట (దించుట or దింపుట causal) v. n. To alight, drop, fall, come or go down, land descend from ; to dismount. To be landed, unladen, or disembarked as goods. To fail, break down or sink, fall back, fall in debt or arrears. To desist, retire, to miscarry as a letter. To lodge, dwell, halt. To distil, or drop down as any secretion. To settle as sediment or drags. T

abate, cease, go off, become less, diminish, as fatness. To sink as ink in paper or water in earth. To penetrate or go in as a stab. To come forth as fruit from the bud, thus ముమిడికాయలు దిగుకూచున్నవి, గోడదిగుట To climb over a wall. lit: to come down from the wall (గోడ here being ablative.) దిగువబావి A well into which they descend, by steps. పుళ్లు దిగిపోయింది he is reduced by sickness. బుడ్డి దిగినప్పనిమి Ruptured. దానికిగిళ్లువిగళు She cannot swallow. మదమదిగినయేనుగ an elephant not in rut, whose lust has gone off. The causal form is దించుట or దింపుట.

దిగుడు adj. Mean, base, low. ఇటదిగుకివి, అనగా ఇంతకంటేని కృష్ణమైనవి. (Tica on A. 6. 72) Which are lower than this. దిగుబడిన ఆత్మలు The outstanding debt.

దిగుబాటు Deduction, loss.

దిగుమతి n. s. Disembarkation, importation, landing. దిగుమతిచేయుట To land, unship, import.

తిగురు, అనగాతీరు Manner, way. G. VII. 47. 49.

దిగులు n. s. plu. దిగుండ్లు Fear, alarm.

దిగులుకుడుట v. n. To fear, be alarmed.

దిగులుకురుచుట v. a. To frighten, alarm.

దిగువ adv. Below, under.

దిగువ adj. Lower, inferior, under.

దిగువాయి adj. Lower, inferior.

దిగ్గజము * n. s. One of the eight (గజం) elephants that guard the cardinal (దిక్కులు) points of the world. A poetical phrase answering to the poles of heaven. దిగ్గజములువ్రాసె making the welkin ring. (Metaph.) A leading or classical author.

దిగ్గన, దిగ్గన adv. Suddenly, at once. దిగ్గనలేచె he started up.

దిగ్గియ n. s. A lake, a large pond. దీర్ఘక, బొడ్డన బావి. D.

దిగ్గన adv. Suddenly. దిగ్గనలేచుట to jump up. T. 3. 40.

దిగ్గరనుట To shudder, be alarmed (Anuk.)

దిగ్ధము * adj. Smearred, anointed.

దిగ్బంధము * A magic rite, restraining by spells. the influence of certain stars (or దిక్కు q. v.) Job. XXXVIII. 31.

దిగ్భ్రమ * Giddiness, stupor, amazement. దిగ్భ్రమి తాత్పర్యమై Bewildered, horrified, amazed.

దిగ్విజయము * Dominion, empire. Universal conquest. A royal progress or tour.

దిచ్చుమొగమవుట To disappear, vanish. ఆద్యశ్యమాట. D.

దిచ్చుమొగము n. s. Disappearance, vanishing. ఆద్యశ్యము. D.

దిజ్ టింగ్. A technical term used in Grammar for verbs.

దిజ్శండలము * A quarter or "air" of the sky. adv. On all sides.

దిజ్శండలి n. s. The quarter of the heavens.

తిజ్శుధ్యము. *Ting madhya*. A technical term used in grammar for certain parts of the verb. In the ancient treatises the instances cited are హరించితివి, హరించితిరి, హరించితిమి. (Vide Bala Saraswatis commentary on N. Bhatt. cap: XIV.) That is, the masculine and feminine terminations in the singular, of the third person, with some exceptions.

దిటమరి n. s. A heroine, a spirited energetic woman ప్రాధ.

దిటము adj. Strong. See దిట్టము.

దిటము n. s. Courage, resolution. కైర్యము. D. దిటమరు losing courage దిటమారి. T. 4. 29. losing heart.

దిటపు n. s. Courage, bravery. Plumpness.

దిట్ట n. s. A hero, an enthusiast, a spirited man.

దిట్టతనము n. s. Heroism, gallantry, fineness, pluck, spirit, bottom. దిట్టకుడుట v. n. To fit, answer, be stout, or trim. To be verified, come true, be fulfilled. దిట్టకురుచుట v. a. To regulate, order, ordain, trin, establish, ordain. దిట్టము adj. Settled, arranged, firm. దిట్టముచేయుట To arrange, settled. వాడురమ్మనిదిట్టముచేసిరి they warned him to come.

దిట్టము n. s. Firmness, stoutness, tenacity. Firm, good order, tightness. దృఢత్వము. D. A statute, or order. దిట్టముచేయుట To arrange, settle. ఆతడుఅరవకుండాదిట్టముచేసినారు they took precautions against his crying out.

దిట్టము adj. Firm, stout tenacious, solid, tight, orderly.

దిట్టము affix. About as అరదిట్టము about half. ముక్కాలుదిట్టము about three quarters as long.

తిట్టు n. s. An island. High ground, a hill.

ఠిట్టు or తిట్లు n. s. Abuse, hard words, scolding, virulent language, gross obscene bawdry. Violent rebuke. నెయ్యిఠిట్టు is lover's scoldings, amorous chiding.

తిట్టుట v. a. To abuse, rate, scold, rail at. To use obscene language. To express anger : to cry shame.

ఠిట్టుబోతు n. s. A scold, a woman who uses obscene language.

తిట్లు n. s. Abuse, curses, foul language.

దిడ్డి n. s. plu. దిడ్లు or ద్రిడ్లు or దిడ్డివాకిలి A back door, a postern, or sally port. A little door, as of a palankeen.

దిడ్డివాకిలి n. s. A bye way, back door, a small side gate, a wicket.

దిడ్లు or ద్రిడ్లు plu. of దిడ్డి A window.

తిరిక్ష * Endurance, steadfastness. తు.మ. SC. ఓర్పు. D.

తిత్తి n. s. A purse, bag, case, or cover. A loose dangling dug. చనుతిత్తి the same. మూత్రతిత్తి the bladder. యిజాలతిత్తి the scrotum. కొలిమితిత్తి a pair of bellows. తిత్తిదిగతీసినట్లునన్ను దిగతీసినాడు he cast me off like an old shoe, or ruined me. చెయితిత్తి a glove, కాలితిత్తి a stocking.

తిత్తిరి n. s. The francoline partridge : or ice-bird : a most elegant crested bird with long legs; the feathers are black, grey and white. కక్ష. పాల. OG.

తిథి * n. s. A *Tithi*, or date by computation of lunar days; by which all religious and funeral rites (*Parentalia*) are regulated. రేపునా తండ్రి గారితిథిగనుక రాను As to-morrow is the anniversary of my father's death (vulgarly, *is my father's ceremony*), I cannot come. Speaking with astronomical precision (Warren, page 387) a *tithi* is "one thirtieth part of the time which the moon takes to move through a synodical revolution; whatever be its true duration." It is (page 230) "the space of time requisite for the moon to move through one twelfth of her path to or from the sun: and it begins at no fixed instant." One such date often falls on two days of the week, and ac-

cordingly the day of the week is usually specified, for greater certainty. Or they say "on Monday, Tuesday being the full moon" of such a month &c.

దిద్దించుట v. a. To make him prepare &c. See దిడ్డుట.

దిద్దిన part. Accomplished, correct, exact.

దిడ్డుట v. a. To correct, rectify, set straight. To settle or pay, discharge a debt. To prepare, make ready, train (సింఘాఠించుట) To deck, adorn, trim, mould, dispose. నేర్పుట To teach. To wash the mouth. or, sharpen.

దిడ్డుబాటు n. s. Trimming, correction, alteration.

దిద్దిమికిదిమికి (anuk) Rub-a-dub-dub. Samud 145.

దిదిఱఱ (Anuk of turning) Swiftly round and round గిరిగిరి.

దిసము * A day. The day time. దినేదిసే Daily.

దిసకరుడు * The god of day. The sun.

దిసచరిత్ర n. s. A diary, day book, or journal.

దిసదిసము * adv. Daily.

దిసమణి * n. s. The gem of day, a title of the sun as the orb of day.

దిసవారము * n. s. Funeral ceremonies. దివళివారం = ఉత్తరక్రియలు or కర్మాంతరము.

తినిపించుట v. caus. To cause to eat. v. See తినుట.

తినుట v. a. To eat (food) To take (food or medicine) to devour (one's property). To suffer or undergo (blows, abuse hardship, or punishment.) వాడివద్దదెప్పలుతిన్నాను I was beaten or flogged by him. గడ్డితినుట To eat grass, i. e. make a beast or fool of himself. అస్తుము తింటారాగడ్డితింటారా are you men or brutes?

తినుకుట v. n. To strain (in easing nature).

తినుబండములు Eatables.

దినుగు Article, thing, sort drug, ingredient.

దినేదిసే adv. Daily.

తిన్న or తిన్నగా Duly, fairly, gently, softly.

తిన్నంగా adj. Fairly, by gentle or fair means straightway, directly, properly. Well, in good health. వానికితిన్నగావున్నది he is very well.

తిన్నన, తిన్నదనము n. s. Rightness, straightness, propriety. Gentleness, gentlemanly, conduct బుజుత్వము, యోగ్యమున్ను D. Google

తెన్నరి adj. Gentle, gentlemanly, worthy, proper, slow, correct, proper. Ladylike, elegant, pretty. తెన్నరికాసు her slender waist.

తెన్నియ, దిన్నియ, or తెన్నె or దిన్నె n. s. (Tamil word for అరుగు) A bulk, divan, or settle, being a seat built at a house door : vulgarly called a *pial*, (or *payal* which perhaps is Portuguese word) a high raised embankment. See గాయి gāi.

దిన్నె or ఇసుకదిన్నె A bank of sand. దిన్నెలు, dunes or sand hills.

తెచ్చ n. s. A hillock. కుర్వతము. D. Also used for an island or rock. See తెచ్చలు a stumbling block, difficulties. తెచ్చలు, అన గా వెంటలు. A. G.

17. తెచ్చలబడుట To be distressed or in difficulties. To totter with age, be infirm. తెచ్చల పెట్టె he threw difficulties in their way, gave them a bone to pick. తెచ్చలకుడి వెతుకుట To ransack, to search high and low. తెచ్చలచూరి n. s. A drudge = పాట్లచూరి.

దిచ్చ or దిబ్బ n. s. A hillock, or mound, or mount. గోలదిబ్బ a burying ground.

తెచ్చ కాయ = ఆక తాయి = ఆత తాయి A villain, ruffian, miscreant.

తెచ్చట n. s. Roving, a rambling life.

తెచ్చతీన n. s. Heart, leaved moonseed, (*menispermum cordifolium*. Rox. 3. 811.) used in curing snake bites. H. 4. 13. తెచ్చనత్తు the extract of that plant. గుళుచీలర. D.

తెచ్చన adj. Charming, winning, pretty (Siv Andhr.)

తెప్పివేయుట v. a. To turn ; return, reject.

తెప్పకొనుట v. a. To turn, oppose, check. See తెప్పట.

తెప్పకొనుట v. n. To retire &c. See తెప్పట.

తెప్పట v. n. To be giddy. తలతెప్పకున్నది my head turns, I am giddy. v. act. (causal of తిరుగుట) To turn, to reverse. To steer or command (a ship.) To wind up (a watch.) To wield or bandish. To go round (the town.) To revoke, rescind, or alter (an order.) To lead about, to delude, lead him a fool's chase. To go behind (the house) or on the other side of (the hill.) To turn or check (disease.) To

go over (a rosary, in prayer.) తెప్ప తాళ్లు the cords that turn a churn.

దిబ్బ A lamp, a light. Also spelt దిబ్బెం, అభ్యన్నతభూమి. D.

దిబ్బడము or దిబ్బరా A lid or earthen over to a jar. A bung.

దిబ్బ తె తిన Slightly deaf, causal deafness a ringing in the ears, caused by amazement &c. నా చేతులుదిబ్బ తేసివున్నవి I was astounded.

దిబ్బెము n. s. A light, a lamp. దీపము. D.

తిమి * n. s. A huge fish, a name like leviathan (In Ramay. 2. 9. 9. "*balana*" Schlegel.) నూరామడపాడుగుచేత. D.

తిమింధిమిన్ (anuk.) Ting tang, ding dong.

తిమింఱము n. s. A huge sea monster, like the kraken. అతితిమింఱము the Plesiosaurus.

దిమచె or దిమిశ A paviour's beetle.

తిమిరము* n. s. Darkness. The shading of a painting.

తిమిరి or తిమిరివాయువు, తిమ్మిరి, or తిమరు n. s. Paralysis, numbness.

తిమిరిబండము HD. 1. 1068. A thick cudgel.

తిమిరిమాను A fish : being a sort of Torpedo. Russell. 1. plate 1 and 2.

తిమిరిశ్వునము A quaver ?

తిమిష A kind of గున్నక కాయ.

దిమ్మ, దిమ్మె n. s. A stand or frame (to support a box or a palankeen. The frame on which the parchment of a drum is fixed. Giddiness, thoughtlessness. A sort of rocket. A wooden stopple for a leathern bottle.

తిమ్మడు or తిమ్మన్న A name of a monkey, like Jacko or Pug : the feminine is తిమ్మ ; equivalent to *quiz*, *fright*, or *monkey-face*. తిమ్మనబంతి a bear-garden scene. Literally a monkies dinner party, a riotous scene. పొట్టితిమ్మకిజొన్న the inferior bastard grain that grows rapidly.

తిమ్మనము A sort of flummery. పాలు, బింకీ, బెల్లము వేసివంకినది. D.

దిమ్మనుట (Imit.) To Tingle.

దిమ్మరంగా adv. At his ease : in safety. దిమ్మరంగా అనికుండుకొన్నాడు he slept in safety.

దిమ్మరి, ద్రిమ్మరి (fem) A gadabout, or giddy fool. ద్రిమ్మరువాడు, దేశదిమ్మరి a vagabond, or wanderer, a vagrant.

నిప్పురి Newly, again. R. 5. 290.

నిప్పురించుట To upset or pour out (grain &c.).

నిప్పురితనము Fooling, giddiness, the being a va-grant.

నిప్పురిడు n. s. A rover or rambler, a gadabout.

నిప్పురుట, or ధిప్పురుట v. n To rove, ramble.

నిప్పునిమ్రోయుట (anuk.) To resound aloud.

నిప్పు See under తిప్పుడు.

తిప్పురి n. s. The cramp, numbness, spasm. Itching, lewdness. The teeth being set on edge. Any shock.

దిప్పు n. s. Giddiness. Madness, folly. తలదిప్పు the head to turn. తలదిప్పు కట్టింది my head is confused. చెవులకుదిప్పు కట్టింది my ears tingled.

తిప్పుడు n. s. See —పు —.

దిమ్మె n. s. A cone. An ingot, or cylindrical lump of gold : a wooden cork or stopple. A candlestick. A sort of rocket. A heap (as of sand.)

A hillock. దిమ్మ or విద్దె the stamen of a flower, a shoemaker's last, which is conical. The beazle of a ring. The piece of wood built into a wall to hook a bracket &c. on. A stamp, chop, or impress. Compare దిబ్బ and తిళ్ల.

దిమ్మెట్లు A corkscrew.

దిమ్మెట్లుకడుట To be deaf.

దిమ్మెన A pavior's beetle.

తియ్య adj. Sweet. తియ్యకూమిడి a sweet mango.

తియ్యకూర a dish made without acid.

తియ్య See తీయుట Of which this is the Root in A.

దియ్యదనము n. s. Sweetness.

తియ్యన n. s. Sweetness, freshness, freedom from a sour taste.

తియ్యని adj. Sweet, sweet as meaning not sour, sweet meaning land not salt, and fit for tillage.

తియ్యనిల్లికూటలు Fair coaxing words.

తియ్యము adj. Sweet, agreeable, charming. n. s.

Sweetness. కులుకుతియ్యములు. R. 2. 76. వా జ్ఞానుర్యములు.

తిరగడ, కోడితిరగడ A certain jewel.

తిరగివాడ A brig : a two masted vessel.

తిరగతీయుట v. a. To change, turn, convert. To pervert, corrupt, debauch.

తిరగబడుట To disobey. To turn, as a nail or spike. To turn as a disease. To retreat, be routed, put to flight. To change, alter, fail. To turn, again or disobey. To fail. To attack, angrily. To disoblige.

తిరగబాటు, తిరగబాడ Disobedience.

తిరగబోడుట v. a. To spice, or season. తిరగబోత n. s. Seasoning, putting spice &c. to food.

తిరగబోసెన Seasoned, spiced.

తిరగలి n. s. A hand mill.

తిరగనేయుట v. a. To turn a thing over. (causal of తిరుగుట).

తిరణమలిచెక్క A wood resembling ash. కమ్మి చెక్క.

దిరదిర adv. Round and round : whirlingly. T. 5. 112.

తిరము, దిరము (i. e. స్థిరము) adj. Firm, steadfast.

నిల్లడ గావుండే, నిబ్బరమైన.

తిరగ్గరించుట * v. a. To ward, or shield off, cast off, rebuff. Scorn, hector, bully, despise, defame. To outvie, outshine, eclipse. తిరగ్గరించి

నాడు he was witty upon this. (from తిరస్నో Hoot! fie! W.)

తిరగ్గరినె * n. s. A curtain, a screen, a guard, a ward.

తిరగ్గారము*తిరగ్గ్రీయ* n. s. Warding or shielding off. Rejection, scorn, casting away, insult. Outshining, eclipsing. A gibe, witty reflection, sneer.

తిరాల Regarding, concerning, in the matter of, towards, against. ఎడల, విషయము, నాతిరాలవాడు చేశిన అశుకారము the injustice he committed towards me.

తిరి n. s. Twist, turn. plu. తిరులు. Kuchelo. 2. 17. మలి. D. తిరికబ్బము Base, paltry poetry. Appa C. 2. 190.

తిరికె or, plu. తిరికెలు Scurf that is rubbed of the skin.

తిరిగి adv. (past pl of తిరుగుట to turn) Again, anew, back. తిరిగియిచ్చుట To return or give back.

తిరిగెడు (pl of తిరుగుట) Surrounding, going round. తిరిగేవాడు n. s. A wanderer or rambler.

The manager, he who is concerned in. ఆశునిలో తిరిగేవాడయినాడు he was engaged in that business.

తిరిగారె A plant called హరిప్రియ? Q.

తిరివీళ్ళలాడుట v. n. To be fond, silly, sweet upon. HD. 2. 482.

తిరిపెము n. s. plu. తిరిపెంబులు Alms, what is given in charity. (From తిరుచుట.) తిరిపె గాడు n. s. A beggar.

తిరియుట v. n. (p|| తిరిసిన) To live by alms. HD. 2. 1247. HK. 3. 43. దీనవృత్తినియాచించుట. D. To beg abjectly. Kuchelop. 3. 105. కోరికమును దనుచిరిసిన వారలమరలం గదిరియ వలయును జుమ్మి.

తిరివడుట v. n. To fly, be routed, worsted, be put to flight, or driven back. కలగఁ ద్రొక్కకొనెననుట. D.

చిరిసెన, or తిరిసెము n. s. A forest tree (Mimosa sirisha) with delicate woolly flowers. The species called తీగదిరిసెన is a creeper much used in medicine. G. IX. 8. Rox. 2. 544. శిరిషము * D.

తిరు (A Tamil word for శ్రీ,) blessed or holy. This is used in a variety of ways by Vaishnavites. See తిరుచూడామము and తిరుమాళిగ, తిరునామము and other words which are placed in the dictionary of foreign words. In Roman Catholic books this word is used, very conveniently, for holy.

తిరుగఁ Again (Root in A of తిరుగుట.)

తిరుగబోత n. s. Seasoning in meat. ఆభిహారము. D.

తిరుగల adv. Inside out. లోనిది బయటపెట్టడము.

తిరుగల్లు n. s. A hand mill.

తిరుగవేయుట v. a. To turn over, do again.

తిరుగా Again.

తిరుగుట v. n. To turn, rove, roam, travel. To cease, go off as disease, be revoked as an order. To fail, miss, be fruitless, to break his faith. ఆశడయ్యావనిలో తిరిగినాడు he was engaged in this business. వానికి ప్రెళ్లెతిరిగింది he was sick, vomited. మధ్యతిరుగుట To intercede, act between others, be an agent. వానికి సొరబాగా తిరుగదు he does not pronounce well. ఆమాటనా సొట్లో తిరుగదు I cannot pronounce that word. కావలితిరుగుట To stand sentry, or to be sentry, thus, To be an agent. Thus "to

be" is often the sense. To dance attendance. నా తలతిరుగుతున్నది my head is turning. I am giddy. తిరుగియ్యట To tamper with or corrupt a witness. తమఘనమైన బాణమునకు తిరుగులేదు your lordship is irresistible : your power is wondrous. తమమాటకు తిరుగులేదు you are supreme : your word is law. హుండితిరిగిపోయినది the bill was dishonoured. చుక్కలు తిరిగినవి the stars have turned. i. e. it is past midnight. తిరుగాణి A screw.

తిరుగుట v. a. To travel in, or through. To go round, encircle. శండులతిరిగిరి they went round by the alleys. మధ్యాహ్నము తిరిగినది It is past noon. తిరుగుడుబండ్లి A return cart : which is hired for a small sum.

తిరుగుడు n. s. A screw, a rivet, a carpenter's vice. A bend, or turn, (as in a road) The point on which an affair turns. తెక్కలో తిరుగుడువచ్చినది or తిరుగుళ్లకుడినవి there is a difficulty, a question, a point to be cleared.

తిరుగుడుపువ్వు The turning flower : i. e. the sun flower? A sort of gold jewel.

తిరుగుడల n. s. A turn. వ్యాధి తిరుగుడల గావున్నది the disease is on the turn.

తిరుగుబాటు n. s. Rebellion, resistance.

తిరుగుబోతు n. s. A rambler, rover, giddy fool.

తిరుగు మొరుగు See తిరుగుమరుపు Intricacies, refinements. Ila. 3. 16.

తిరుచుట v. a. n. To beg alms.

తిరువల The sacred hill of Tripetty : any sacred hill.

తిరుమలేశ The burden or chorus used by a poet who wrote a set of riddles ; like this one ; మూడు శిరములున్ను ముద మొక్క కుది కాళ్లు, గల్లుతో కలు రెండుకన్నులారు, చెలగకొమ్ములు గాల్లు చేతులు రెండయా, దీనిభావమేమితిరుమలేశ|| This means a man ploughing with a pair of oxen.

తిరోధానము * n. s. Cover, veil. Disappearance.

తిరోహితము * Covered, veiled, invisible.

దిర్దిర See చిరచిర. Round and round. Spinningly.

తిర్వీరు A name for the విభూతి.

తిర్వక * Moving, animate, writhing, moving crookedly. తిర్వ్యవృక్షము గా తిర్వయ్యె. Turned away

as the face. తిర్యక్వండ్రము A mark drawn "across" the forehead.

తిర్యగ్జంతువు * తిర్యగ్జీవి * n. s. A brute, a bird, a snake &c. as being prone, or having the face downwards.

తిర్యగ్జ్యోనిజము * Animated, born from the womb of a living being, as distinguished from vegetable. తిర్యగ్జ్యోనిజస్తము. Vish. P. 4. 2.

తిర్రి n. s. A wicker work snare for fish. A rake, a rascal. పల్లెవాడు, చేపలుబట్టేవాడు. D.

తిర్లాడుట To attend, be in waiting. తిరుగుట. కరణము గాతిర్లాడినాడు he was employed as a clerk.

తిర్లిక, దీపము. D.

తిలకము * n. s. The frontlet, or beauty-spot, the rose or star worn in the forehead : being a patch of black, of scarlet, or gold : a brooch (*une Ferroniere.*) A masterpiece, the acme, apex or tip top ; the paragon. చోరగణశిలకము the prince of rogues. శృంగారశిలకము the masterpiece of poetry. నదీశిలకము the prettiest of rivers.

తిలకము * A certain tree.

తిలకారకుడు * An oilman.

తిలకించుట v. a. To view, behold. KUR. 4. 2. 63. Dasav. IX. 271. 310.

తిలఘాతకుడు * n. s. An oilman. proverbially నాడుమహాతిలఘాతకుడు he is a cruel wretch.

తిలఘాతకురాలు a female of that caste.

తిలఘవము * n. s. Oil.

తిలయంత్రము * n. s. An oil press.

తిలఘనము * n. s. Oil.

దివీపుడు * The name of one of the ancestors of the hero Rama.

తిలుబడి, అనగా నుసి. OG.

తిల్యము * n. s. Oil.

తిల్ల or తిల్పి Name of a tree. Q. or, నిలక.

దిల్లము Fear ? timidity ? See కి—.

దివము * n. s. Sky, heaven.

దివసము * n. s. A day. దివసములు, దివసవారము days set a part for funeral rites. దివసములుచేయుట to perform the obsequies.

దివశ్యుతి * A title of Indra or Jupiter.

దివాంఛము * An owl, as being "blind by day."

దివాకరుడు * The sun.

దివాకీర్తిః * దివాకీర్తుడు A pariar or man of low caste. A. 6. 9. A barber. W.

దివాభీతము * An owl. దివాభీతి * A sneaking wretch.

దివి * Heaven, the sky.

దివి adj. Dated so and so (of the month.)

దివిచి Same as తీసివేసి ?

దివిజాధిపుండు * Indra or Jupiter as chief of the gods.

దివిజుడు * A god.

దివిటి, or టీ A torch.

దివిటికర్ర See కొరసుపాల.

దివియ, అనగా దివ్యమైన.

దివియ A lamp. Anir. 3. 51. దివియగంబము a candlestick.

దివియుట, యాడ్చుట || కమ్మవిలుకాడువిరహాల గ్రుమ్మితివియ, అనగా పాడిచి తీసినను || T. 2. 131. వెన్నులు మున్ను దివియ లేకున్నను. M. 7. 3. 167. ఏనుగుగంబంబునకు దివియ సోచితిని గుమా. R. 2. 112. దివియదివియ వ్రాడు ద్రెవ్వనగారియ. BD. 5. 184.

దివిరి, అనగా ఆలోచించి, శ్రయత్నపూర్వకముగా. (OG. says త్వరశుడి.) తివిరిక్రొమ్మెరుగుదానవయవంబులమూని తిలకించిన శుభమై మెలగుగాక. Pad. 3. 28. తివిరిగోచనాతిలకంబుదిద్దిన. Sri Nivasa Satacam 14. తివిరినమోచెయ్యి ద్రెవ్వంగనడచి. BD. 4. 1089. దీర్ఘరోగిని జేయు దివిరితలంబున్ను ని. Dasav. 7. 73. విలుగ స్థైర దివిరెదురఘవర్యుండనఘాతెప్పించునునుడు. R. 4. 78. కింపురుషశుకుల, తివిరి, మొరపెట్ట, చెరపెట్టి, తెచ్చినాడ. R. 5. 173. లాలించి యేకాంతమాడదివురు. Vish. 6. 16. తివిరినమీదయాదృష్టియేముక్తి. L. 13. 305.

తివిశి, అనగా తీశి, రోలదిలయగ్రుమ్మి తైలంబుదివిసి. P. 2. 111. వెన్నులు మున్ను దివియ లేకున్నను. M. 7. 3. 167. దివిచిపెనంగివల్లముడిద్రెంచి, దివిచి, అనగా పూడలాగి. A. 6. 106. దాశయ్యదిపుచుడుదక్షుణమాత్ర. BD. 4. 586. వలయెత్తియూకించి వైదితిపుచుడును. BD. 4. 1845. ప్రొచెయ్యిసానగదియించిదివిత్రిగంఘంబువడసి. BD. 4. 1749.

దివుట, అనగా దివుట. భవ్యకల్పద్రుమ, శలకల్పవములదివ్యావృణంబులందిపుట గావించి. BD. 2. 658.

దివ్యులు, ఆలోచించుట, ప్రయత్నములు. OG. says దివ్యులకుడుట. పరములకునుము రెంటుకొదిలితిమన
 తమవినిమాయవిశేషంబ్రయముకంటె, నభకము
 గలవే. M. 13. 2. 288. శరణంధానమునేయుట,
 యరిబోయుట, వివిరియేయుటద్వితరమై. Viera.
 6. 95. గురిచూచివేసుట అనితోస్తున్నది.

దివె n. s. A light, a lamp. A. 6. 4. metri. gr. for దివై.

దివోకసులు * The celestials.

దివ్యము * adj. Noble, fine, celestial, divine, supernatural. Grand, superb, glorious, capital, admirable, bright. Fairy; appertaining to fairies or demigods. దివ్యభావము the spiritual sense, the import or spirit of a text. దివ్యశ్రుచూణము a solemn oath. దివ్యదృష్టి * Second sight, supernatural intelligence. దివ్యపాదకలు Seven league boots worn by hermits on active service. See యోగవాగాలు. దివ్యశ్రుబంధము* A certain book highly venerated by the Vishnu bramins.

దివ్యభావ * n. s. A fairy, an angel.

దివ్యాభిషేక * n. s. Divine worship.

దివ్యుడు * A god, a demigod.

దివ్య n. s. A light, a lamp.

దివ్య The Root in A of తివుచుట.

దివ్యటి A torch.

దివ్యులు, అన గాయాద్వయము. తీరివేయుట. To draw, pull, withdraw. P. II. 48. 52.

దివై n. s. A light, a lamp.

దివై adj. Bright, luminous.

దివైసుతి A candlestick.

దిశ * n. s. A point of the compass, quarter, part, direction, region.

దిశాధిపతి * A demigod, who is regent of one of the points of the globe.

ధివణ * n. s. Sense, wisdom, understanding : the intellect.

ధివణుడు * n. s. A name of Vrihaspati, the priest of the gods, regent of the planet Mercury See తార.

దిష్టము * n. s. Fate, destiny, time.

దిష్టి The evil eye=కిశరు, దృష్టి.

ధిష్ణ్యము. * A place, a house, a star : fire, strength. W.

దిశ adj. Plain, unadorned. See దేశ.

దిశంతు n. s. Reproach, shame, imputation. దిశంతుకాట్టుట to revile. సిందించుట. Swa. 3. 143. ABA. 1. 134.

దిశమల or దిశ్యమల adj. Naked : stark naked. L. XVII. 79. R. 2. 19. where దిశ్యమలవేల్పు is శైరళదు the king of sprites : who are always spoken of as naked : also a dog, which is the sense there.

దిశమల n. s. Nakedness of the body దిశమలతోవుండె Stark naked. నివుదిశమల గాదీరవిడిస్తే if you will expose yourself naked.

తీ, ధీ, దీ, ధి.

ధీ * n. s. Understanding, intellect. ధీజనము The wise, the sagacious.

ధీంట్లో In this, herein. Locative of ఇది.

ధీండ్రతీగ A certain medicinal plant. H. 4. 13. One ms reads ది—

ధీండ్రము n. s. Splendour, light, radiance. A. 5. 155. ధీండ్రలు, శ్రుకాశములు. D.

ధీండ్రించుట, or, ధీండ్రిల్లుట v. n. To shine, or be luminous. UH. 2. 31, 59. Velag. 2. 55. శ్రుకాశించుట. D.

ధీకొనుట v. n. To arouse, to rouse or bestir himself, prepare, మార్చునుట. BD. 4. 277. R. 5. 145.

ధీకొలుపుట v. a. To arouse, warn, excite. BRY. III. 68.

ధీగ, or ధీగ, or దీవె, n. s. A creeping plant, vine, tendril, or spray : wire : the string of a lute, a necklace of gold wire. ప్రేమతీవలు the rattan lacing in a chair. వెరువుతీగ a flash of lightning. పాచితీగ, బంగారుతీగ &c. are various creepers. తీగెరిక n. s. A creeping species of bent grass, called Agrostis stolonifera. తీగబోడి A delicate "sprig" of a girl, an elegant female. తీగమల్లియ A sort of grain. తీగమోడి

n. s. Patterns of flourishes or carved work in carpentry. ముత్రేములు తీగ మోడికుట్టే శునులు embroidery in the fashion of sprigs of pearl. గారెబొగాతీగసానేలాగునకలిపిరి they mixed the mortar till it was of a proper consistency.

తీ See తీx.

తీట n. s. Itching, smarting. Inclination, lust, liking. తీటకసెంద See కసెంద.

తీటకొనుట, ఆన గాయెదురుకొనుట. OG.

తీటి n. s. Error for. దీటి.

తీటు n. s. Similarity, equality, resemblance. A share or plot of land, a sort. తీటు adj. Similar, like. తీటుకొనుట v. a. To resemble, equal. తీటు కొలుపుట To level. A. 4. 36. సామ్యమునుపొంద గాను.

తీటుకొనుట, తీట్లానుట v. n. To bite the lip, or gnash the teeth.

తీడుట To trim or prune; as a bird does his feathers with his beak. To gnash the teeth or bite the lips in rage. It is the same word as దిడ్డుట, మిసాలుదీడి curling his whiskers, twisting them with his fingers, (denoting rage.)

తీసకోత n. s. Gleaning and reaping. See తీసుట and కోసుట.

తీమవ or — తు, The francoline partridge. This beautiful bird resembles a నోరింక or maina but larger: is the legs and head are yellow, the wings brown and the breast white. తి త్తరిమి. D. but it seems to be a different bird.

తీవపులాడ Sweetly, deliciously. (తీయనితీపి.)

తీధితి * A ray of light. కాంతి.

తీఫీ * Hurra! huzza! a war cry.

తీన Hereby. (the abl. of ఇది this.)

తీనము * adj. Poor, humble, wretched, low.

తీనత, తీనత్వము * Poverty, humility, wretchedness.

తీనదశ * Poverty, humiliation.

తీనదదనుడు * Humble in looks.

తీనాలాళము * A humble tone, a low voice.

తీని Of this. (the infl. of ఇది this.)

తీనిధి * adj. Stout hearted, of firm mind.

తీనియు or తీనై A stone bench or settle: a bulk. II. 4. 2. and 2. 147. and 3. 77.

తీనుడు * Poor, a poor man.

తీనె (for తీనై) A stone bench or settle or bulk: Vipra 2. 146. thus spelt metri gr.

తీనా * * A humble tone, whin ing, plaint.

తీపుము * n. s. A lamp, a light.

తీసంజ, ఆన గాదీశములు. OG.

తీశుము పెట్టుట To light a lamp: metaphorically to sustain a man's household: also, to offer prayers for blessings on a benefactor: thus తమపాదాలకు తీశుము పెట్టుకొంటాను Lit. I will light a candle (in the chapel) to thy feet: i. e. I will offer thee worship of thankfulness.

తీశుకము* n. s. A decoy bird. దీమపిట్ట. D. also a name for దీమము.

తీపారాధన * The pious rite of offering a candle to a god. The lighting up lamps at a shrine. This is performed as a meritorious act.

తీపారు Sweet, luscious. HD. 2. 1281.

తీపావళి* The *Dipavali*: a feast held on the 14th day of the dark fortnight bahuta in Aswija (answering to Oct. Nov.) wherein is commemorated the నరకాశురచంధ. In the Journal of the Royal Asiatic Society No. X. page 265. Dr. Stephenson shews that this is probably an ante-braminical observance.

తీపి n. s. Sweetness. Love, liking. ఓమము, జీలకర్ర. D.

తీపించుట v. n. To shine, to be evident, be distinguished or glorious. DR, Y, 1414.

తీపిక* A lamp. ఆంధ్రదీపిక the "Lamp of Telugu" a dictionary written by Mamadi Venkaya మామిడి వెంకయ a merchant of Masulipatam who died in the year 1816. It is referred to in the present volume by the letter D.

తీపిపుట్టించుట To give an appetite, or sharpen his inclination.

తీపు n. s. Sweetness, appetite, liking. Pang, throbbing pain.

తీక్షుము * adj. Lucid, brilliant; burnt.

తీప్తి * n. s. Lustre, brilliancy.

తీశ్యము * Cummin seed. ఓమము, ఓలక ర్ర. SC.

ధీమంతము * adj. Sensible, intelligent.

ధీమతి * A clever woman.

ధీమము n. s. A trained bird. సాశీత్వినపిట్ట. OG. A snare, or trap (for birds, for elephants &c.)

ధీమశము (K.) Courage. Cleverness, contrivance. ధృతి. OG. ధైర్యము, యుక్తి, ప్రజ్ఞ, ఆలోచన, నైపుణ్యము. P. 1. 250. M. 4. 2. 90. 96. IID. 2. 181. DR.AranD266ed by Google

దీము, దీం, దీమము A decoy. దీముపిట్ట, పెంతుడుపిట్ట. a decoy bird. T. 2. 113. Vish. 5. 142. A. 2. 89.

తీయని Unintermitting, incessant. Neg. p|| of తీయుట. Also, sweet.

తీయము, ఆన గాఢ్రీతి, Wish, desire. M. 5. 1. 40. XII. 2. 8.

తీయించుట v. a. To make him remove, get it removed, have it drawn, get it taken &c. See తీయుట v. a. and v. n. of which this is the causal.

తీయుట v. a. (part తీసి or తీశి.) To take. To draw out, take out, extract. To open, excavate, dig. To deduct, take away, subtract. To find, (a place in a book) discover, bring to light. To turn out, discharge, remove. To exact, receive, (payment.) (శున్నుతీయుట) collect, gather, levy (a fine అపరాధమునుతీసె.) To pull off, take off. To extinguish or put out. To buy.

See తీసుకొనుట. దెబ్బతీయుట To give a blow. పాముమీదరాతినితీశివేశినాడు he took a stone and flung it at the snake. చెరువుతీసి, బావితీసి, పాతరతీసి To sink or dig or open a well, tank, pit or granary. పాలుతీయుట to milk. జూడతీయుట To trace, detect. చేరుతీసె to draw towards him, patronize, take into his service, embrace. సానతీయుట to whet on a stone. గోళ్లుతీసుట to cut the nails. దోవతీయుట to clear the way. get out of the way, point out the road. అతనినిస్మృతీసిరి they dishonoured or disgraced him. దానికోకలుతీసె he stripped her. తాళము తీయుట to unlock. వాకిలితీయుట to open a door. విడతీయుట To loosen or separate. వేరుతీయుట To separate. యెండకంచుతీసిన్ట్టువున్నది The sun is as dazzling as (though reflected from) polished metal.

తీయుట v. neut. (or, తీసిపోవుట) To go off, cease, diminish, disappear, be dispelled, intermit, desist from. To draw back : withdraw, retire, stand aside. To contract, shrivel, crack, open, split. To intermit as, జ్వరంతీసింది the fever intermitted. వెన్నుతీసింది to come forth, or be produced (as a sprout,) to bud. కాళ్లతీస్తవి my legs throb or ache. యేరుతీసిపోయింది the river decreased or sunk. వెనకతీయుట To fail. re-

tire, withdraw, retreat, hesitate, flinch. తీయక (the Neg. p|| in KA) unintermittingly, without intermission. వెనకతీయక without hesitation. నాలితీసింది I am thirsty, my tongue is dry. వానివుట్లు మహా తీసిపోయింది he is fallen away in flesh. నీళ్లుతీసిపోవుట, To dry up, sink, diminish, be exhausted. తీయని (Neg. p|| in NI) incessant, unceasing. బలం అంతా తీసింది my strength has gone. పాతరతీసివున్నది the granary was opened. తీయకుండా unfliningly, uninterruptedly, without intermission. కడ గాతీయండి Stand out of the way.

తీర * n. s. A heroine, a spirited maid.

తీరము * n. s. Shore, bank, edge, brink.

ధీరము * adj. Brave, firm, steady, wise, sensible.

ధీరత్వము * n. s. Courage. Self command, resolution to bear or endure.

తీరా (Root in A of తీరుట, with the intensive affix ఆ) adv. Ultimately, at last, fairly, just, merely, in short, simply. తీరామధ్యాహ్నమయ్యే ఒక్కటికి when it was high noon. ఆగోడతీరా కుద్దది the wall actually fell down. తీరాకుండు కొనేటప్పటికి when he was fairly asleep. ఆశుంతీరాబయలుకుదేటప్పటికి when the matter at last became known. తీరాచెల్లించెను he paid it in full.

తీరిక, తీరికె n. s. Leisure. Adorning, trimming, decoration. తీరికచిక్కక having no leisure. దిద్దడము, శునిలేకయూరకుండుట. D.

తీరిన adj. Full, finished, accomplished. cured; settled. (p|| rel. of తీరుట.)

తీరు n. s. Custom, usage, manner, way, mode, fashion, style, arrangement, establishment. వాడువుకతీరుమనిషి he is an odd man. వాడువుకతీరుగావున్నాడు he is but so and so : he is not well : not at ease. యాతీరు Thus. తీరుతప్పివున్నాడు It is all over with him. దానిముక్కుకండ్లతీరుగావున్నవి her nose and eyes are pretty.

తీరుగా adv. Properly, duly, aright.

తీరుచుట See తీర్చుట.

తీరుట v. n. To end, stop, cease, elapse. To be paid, delivered, discharged, avenged. To be finished, ended, complete, ready, done, over.

To be qualified, accomplished, finished, adorned, trim, decked. To be gratified, satiated, wreaked (as passion;) assuaged, allayed, go off. తనివితీర To the full : satiating the desires. తీరలేదు It came to nothing, was ineffectual, ended in nothing. కోరికతీరి having gained his end. యిది నాచేత తీరదు This is out of my power. నాకుతీరి తీరకవున్నది I am hardly at leisure. తీరిపోవుట To die (This is a Canarese idiom.) This verb also means (impersonally) To be practicable, as అక్కడికిరాతీరదు I cannot come. I have not leisure to come. రాకుంపేతీరదు (you) must positively come. తీరినగుండెగావున్నాడు he is quite hackneyed.

ధీరుడు * n. s. A hero, a sage.

తీరుబడి n. s. Leisure.

తీరుబాటు n. s. Settlement, ending, payment. Leisure. తీరుబాటుగావుండె Idle, unoccupied, at leisure.

తీరుమాసము n. s. Ending, settlement, rectification. Pause.

తీరువ n. s. Settlement, discharge, payment. Duty, dues, fees. గడ్డతీరువ levelling the ground.

దీర్ఘము * adj. Long. n. s. A long vowel, in particular the — or sign of the long ఆ; thus శకారదీర్ఘము means సా sã. దీర్ఘదర్శి far sighted, acute, intellectual, దూరదర్శి, దీర్ఘదర్శి i. e. A far seeing or penetrating sage. దీర్ఘనిద్ర. n. s. The long sleep, i. e. Death.

దీర్ఘబాసువు * adj. Long armed : a mythological metaphor, signifying the possession of extensive power or influence. It denotes a *Hero*.

దీర్ఘసూత్రత * Dilatoriness, tediousness. W. Prolixity, spinning out a long yarn, wire-drawing. In the Hitopadesa is this verse షడ్కోషాశ్చరుషెణోహుతవ్యాభూతిమిచ్చతానిద్రాతంద్రాభయంక్రోధ ఆలస్యం దీర్ఘసూత్రతా. "There are six faults to be avoided by a man desiring wealth; sleep, negligence, timidity, irascibility, indolence and *prolixity*". (Wilkins.) In the Bhagavad-Gita XVIII, 28. అయ్యుక్తస్యాకృతఃశ్చైభ్యః, శతోనైస్త్యైతికోలశః, విషాదీ, దీర్ఘసూత్రీచకర్తాతామసీఉచ్యతే. "Ineptus, vilis, contumax, malignus, otiosus, piger,

animum despondens, morasque neclens actor Caliginosus dicitur". (Schlegel.) In P. 2. 163. భాస్వద్దీర్ఘసూత్రకః it denotes cautious, prudent, considerate. దీర్ఘసూత్రుడు n. s. He who is dilatory, slow tedious. అనగా చిరక్రియుడు.

దీర్ఘంక * A long or oval pond.

తీర్చుకొనుట v. a. To end, do away. &c. See తీర్చుట.

తీర్చుట v. a. (causal of తీరుట) To end, finish. To do, perform, (his part or play,) go through. To do away. To determine, resolve. To order, arrange. To cool, quiet, assuage. To adjust, liquidate (a debt,) trim, deck, adorn, straighten, correct, rectify, regulate. To qualify, accomplish. To set, place, draw, (as the mark in the forehead.) To pass (time, day, night.) To pay, give or issue (wages or batta.) To decide, (i. e. give an auspicious omen while కట్టుట is, to give an unfavorable omen.) వాయుశముతీర్చింది The crow gave a good omen (by crossing my path from left to right.) కోశమునుతీర్చుట To revenge himself, wreak his anger. చలముతీర్చుట, శుగతీర్చుట To satiate spite. వానముతీర్చుట To quench thirst. తమి దీర్చి satiating her lusts. వెళ్లకతీరదు (impersonal) Going cannot be avoided. I cannot help going: or, I cannot get off without going. వాడిచనితీర్చినారు they settled his business or they ruined him.

దీర్ఘము * n. s. గాయము. SC.

దీర్ఘము * adj. Shivered, smashed, torn, rent.

తీర్థము * n. s. Water. Holy water. A holy place. తీర్థమాడుట To be brought to bed. తీర్థముయిప్పించుట To swear a witness; because the oath is administered with holy water. తీర్థయాత్రపోవుట To go on pilgrimage. In theological works తీర్థము means మోక్షము and కుతీర్థము is false doctrine.

తీర్థీకరించుట * v. a. To sanctify, hallow, purify.

తీర్చరి n. s. A judge, or umpire. యింటి తీర్చరి a housekeeper, or female head servant. Sumati, § 58.

తీర్చించుట v. a. To decide, sentence, determine. This is a causal formed from తీర్చుట.

తీర్చు n. s. End, finishing, determination, sentence, settlement. ఆ గ్రంథములువారి కేటట్టుతీర్చు అయినది I have ascertained that these books can be procured.

తీర్చుట See తీర్చుట.

దీలు Lean? thin? Loose, slack. A. 2. 75. తీలైన అనగా కృశించిన; దీలుతుడుట, సాష్ట్ర సిల్లితుడుట. See తీ -

తీవ n. s. A tendril &c. See తీగ and See note on "X convertible into వ."

తీవంచ (At dice) Trois ace.

దీవన See-వె-

తీవరము n. s. Haste, speed. Intensity.

తీవరము adj. Hurried, hasty, rapid. Intense, scorching.

తీవరించుట v. n. To hurry. [D.

తీవరుడు Error for దీవరుడు. వలచేతదీవించేవాడు.

దీవరుడు * n. s. A fisherman.

దీవనీము n. s. Bravery. See దీవనీము M. 4. 3. 132.

దీవి n. s. An island. మరిపెమ్ములదీవి means she was the very home or birthplace of attraction, she was a perfect mine of charms. Poetically, a haven, abode, home.

దీవించుట v. a. To bless. In correspondence దీవించినాము means We salute so and so: i. e. Remember me to so and so.

దీవియ A tendril &c. See తీగ.

తీవె, దీవె, for తీగ A twig. అనగాకామ్మ A creeping plant.

దీవెదారు, దీవకంబము. OG.

దీవెన n. s. A blessing, a benediction. దీవెనవీడెము a farewell.

తీవ్రత * n. s. Quickness, sharpness.

తీవ్రము n. s. Speed. Heat. తీవరము adj. Speedy. Hot.

తీవేయుట To take away &c. See తీయుట The verb వేయుట being merely auxiliary.

తీసిపోవుట (The same as తీయుట) v. neut. To diminish &c.

తీసివేయుట v. a. To take away, See తీయుట v. a. తీసివేరకాకితాలు Outside sheets of paper: paper that is taken away.

తీసుక (The present pl in Uka of తీయుట) bringing తీసుకరా bring it. తీసుకపో carry it away. తీసుకానుట v. a. (mid: of తీయుట q. v.) To take &c. to buy to eat or drink &c. See తీయుట. తనితీసుకానుట to exact service. వాడుచాలాదినములనుంచితీసుకొంటున్నాడు He has been lingering for a long time. జండంతీసుకొనె he returned the bow: he acknowledged or accepted the salutation.

దీక్ష * n. s. Sacrificing, offering oblations. Worshipping, application. వానిచంతుకవిడవను అనిదీక్ష చేసుకొన్నాడు he vowed he would slay them. గర్భదీక్ష A vow whereby the husband remains unshorn pending a wife's pregnancy. వివాహదీక్ష A vow that on being married he will keep his head unshorn for six months. గురువువ్రతాదులయందు నియమముచెయ్యడము. D. దీక్షాగురుడు * n. s. A father confessor. వాకిలి తడుదీక్షాగురుడు.

దీక్షాలయము * n. s. A convent, a hermitage, a cell.

తీక్షణము * n. s. Sharpness, heat, haste, keenness, wit. తీక్షణము * adj. Sharp, hot, hasty, keen.

తీక్షణగంధము * The tree called పెద్దతుమ్మి, నెరవంజీ, కందారిచెట్టు. SC.

తీక్షణత్వము * Asperity.

తు, ధు, దు, ధు.

దుంక n. s. or దుంకి A hole.

దుంకము, అనగా గాంకి. OG.

తుంకిచెట్టు A certain tree. H. 4. 18.

తుంక * adj. Swelling (as a breast) protuberant. తుంక adj. (Made of) bulrush. తుంక or తుంకగడ్డి

n. s. Bulrush. వకతుంకకాడతీసుకరా bring me a bulrush. The root is a fragrant bulb and is imagined (See on మల్లెము) to contain a pearly concretion. Ainslie 2. 162. The species noticed in Rox. are as follows: but allowance must be made for doubtful spelling. Vol. I. p. 316. తోమగరికతుంక Agrostis Tenacissima. గలిబితుంక (Galleba p. 199.) Cyperus tenuiflo-

rus. క్రమము, p. 203, C. Spinulosus. గోతుము (187) C. seminudus. తెగడుము (188) C. dubius. సాలిము (194) C. compressus. కాకము (197) C. rotundus. కుసిము (220) Scirpus bispicatus. గురకకాకము (225) S. tridentatus. బుడ్డుము (231) S. maximus. కొండము (184) S. articulatus. The SC. also notices క్రమముగది the Sanscrit synonyme appended there is కరివేలం.

కుము n. s. A lump, block, clog, mass, or piece of wood. An indolent tumour, an excoriation. తరిమిరాదొడ్డిములు the bits or side pieces in a lathe. కాడికేమి బాగాదువలె ప్రస్తాదు He is stout and strong.

కుము* Great, lofty. Large full, (as breasts.)

కుముఖద్రు* n. s. The river Tunga-bhadra in the Mysore country: called by Europeans Toombudra.

కుముమై A pignut, or earthnut. See on మున్నువుము.

కుమువృక్షము* The tree named Rottleria Tinctoria. వసుంతగంధము Rox. 3. 827.

కుముశ్రోతి * Full-breasted: having a swelling bosom.

కుముట or క్రుముట or కు or క్రు v. n. To waste away, sink, be ruined, to lose his way. BD. 5. 767. and 7. 379. L. XIX. 189.

క్రమముట, కుముట or కుముపుట v. a. To break off, pluck, nip, gather, slay. తలక్రమముట To behead. T. 5. 118. B. X. 167.

కుంట or కుంటె n. s. A bit, piece, fragment, splinter. A staff or cudgel: a sugar cane: a spar, or timber. యినకట్లకుంట an iron bound cudgel. మూలకుంటతీర్లు short rafters at the corner of a roof. కుంటవిల్లాడు Cupid, whose bow is made of sugar cane. కుంటనరికినచిరువేరు Dye-root, cut off from the plant.

కుంటు adj. Wicked, impudent, mischievous, rascally. Thick in shape, short and squat.

కుంటుతనము n. s. Wickedness, impudence, mischievousness.

కుంటురి n. s. A rogue, a wretch. T. 3. 3. కుచ్చుడు, కుచ్చురాలు. D.

కుంటవిల్లాడు He who uses a bow made of sugar-cane: i. e. Cupid.

కుంటి plu. కుంటు The hips, or loins. See కుంటు which is the better spelling. కటియొక్క కిట్లు. D. కుంటె See కుంట.

కుండము * n. s. The face, the mouth, a bird's beak. An elephant's trunk. The pipe, or hose of a fire engine. In Telugu it also means A bit, a fragment. Zacc. VI. 93. వానయేనుగకుండములావున కురికినది the rain fell in torrents.

కుండగ A sort of weeds. Darnel? A. 6. 13.

కుండగము n. s. Villainy, dishonesty, crime, felony, prank, doing. ధూర్తత్వము. D.

కుండగాడుతనము Dissipated conduct.

కుండగాయి A villain, rogue.

కుండగిడు n. s. A wretch, a scamp, villain. కుంటకాడు.

కుండి Corpulent, big bellied. HN. III. 199. IV. 25.

కుండించుట v. a. To cut to pieces. To sever. Dasav. IX. 63.

కుండిగము See కుండగము.

కుండివ, కుండెవా A fish: being a sort of sparus. Russell, plates 97. 98. and No. 122. అంథికడుండివ a sort of perch.

కుండు or కుండెము n. s. A bit, a piece, a plot of ground. A block of wood, a timber, a short beam. కుండు గావిడిచిపెట్టిన unfinished, incomplete.

కుండు, or, కుండుపాము A sort of eel. A rock snake.

కుండుకుడు n. s. A wretch, a scoundrel?

కుండెము A certain forest shrub.

కుండెవచేత See కుండివ.

కుండ్రించుట See కుండించుట.

కుంత n. s. దున్నపోతు A male buffalo. యెనుబోతు కుంతవయాలి కాడు i. e. యహిషవాహనుడు Yama, the god who rides on the buffalo.

కుండాము * n. s. The belly.

కుంది * Potbellied.

కుందిలము * A sort of vegetable. G. 8. 39. H. 4. 17. న్యక్రోధము. Q.

కుందిలుడు * Bellied, pot-bellied. దయాకుందిలుడు He who has bowels of compassion.

కుండుకుడు n. s. Temerity. Fool hardness. Tottering, shaking, motion. Uncertainty changeableness. UH. 4. 183. తుదియది గాడుంటచేసిన, కుండుకు కేటికిహిమ్ము యింటికి. S. I. 45. కుండుకుకుచే ధరామరకందర్పుడతండు మేలుగలవాడు గుట. P. 3. 315. కాకమూలగర్వరేఖాస్తోకము

లంబ్యంతునుననుతుండుదుకూర. Swa. 1. 5. ఘ
 నమైనరారాకశ్రుచనుదోయిరాయిడిదుంబీఫలము
 తుండుదుకుజెంద. H. 2. 219. మందస్థితరుచిరవ
 చనమాధురిచేత. తుండుదుకుజెందిధూర్ధునిశుం
 దరిపొందంగవలవిశురతాపేక్ష. తెండముగర
 గంచెచెలిఘటించెకరతికి. యావురాహారణముల
 వల్లతోట్రుపాటుదుదుకుఉప్పొంగడము ఉక్రే
 కము ఉల్లాశము అనిఅర్థముతోబినది.

దుండుభి * n. s. A drum. శ్వర్గదుండుభి the drums
 of heaven ; a poetical phrase for thunder in a
 clear sky : which is considered a happy omen.

దుండు n. s. A root. దుండుకూర Any edible root.

దుండుకొక్కువలెవున్నాడు he is very strong.

దుండునాగు A sort of snake. G. 8. 101.

దుండునాశనము Total ruin, eradication. నిన్నుదుం
 డునాశనముచేస్తాను I will ruin you root and
 branch.

తుండుట, అనగాదుండుట, తెగకొట్టుట. A. 6. 24.

తుండురులు, తుండుర్లు n. s. Sleet, mizzle, drops,
 sprinklings, splutter. Swa. 3. 143. Kalahas.
 1. 163.

తుంపెనీలాడుట To dance, as tresses : to be agi-
 tated palpitate, throb, or tremble. నటించుట,
 ఆడుట, విశిష్టక్రిష్టికృష్టికుంపెనీలాడురాయంచ
 కొడమపెట్టినతోలిగుడ్లనంగ. Paidi 4. 45. హారల
 తాగుగున్నముతోతుంపెనీలాడ. Parija 2. 9.

తుంపాడి n. s. The bittern : so named from its
 sound (as *tump*) or booming voice.

తుంబము * n. s. వీణకాయ. The belly of the lute
 or తుంబి a gourd vine. The సారచెట్టు, ఆనుగు
 చెట్టు. SC. తుంబీఫలము A gourd.

తుంబురుడు * Proper name of the fellow lyrist of
 Narada.

తుంబురులు, అనగా, తీక్ష్ణగంధిక Name of a tree. Q.

దుఃఖము * n. s. Pain, grief, trouble. దుఃఖశుడు
 ట, దుఃఖించుట * v. n. To grieve, suffer pain.

దుఃఖితులైన * adj. Grieved. దుఃఖోచితమనము
 * n. s. Consolation. దుఃఖితుడు one who is in
 grief.

తుకతుక (anuk.) Hotly, fiercely (of boiling). అం
 బలి తుకతుకమని వుడుకుతున్నది it is boiling
 (" aloud,") audibly.

దుకూలము * n. s. Robe, vest, fine raiment.
 White silk. SC.

తుక్క or తుక్కా, or తుక్కు n. s. Nonsense, rubbish,
 trash.

దుక్కి n. s. Ploughing, ploughed land, tillage. వక
 దుక్కివాస A certain measure, equivalent, to
 one inch of rain. దుక్కితెడ్డు A plough bullock.
 దుక్కిపొలము A ploughed field.

తుక్కు n. s. Rubbish, trash. తుక్కుగుడ్డలు Rags. తు
 క్కుగడ్డి mouldy hay.

తుక్కు n. s. శీలతానము, అనగావిడ్డ. D.

తుక్కుడు adj. Worthless, rubbishing.

తుక్కుకూక n. s. A rabble, a mob.

దుక్కిటిపోతు A plough bullock, a steer.

దుక్కుము * or దుక్కుము * Error in spelling for దుఃఖ
 ము.

దుగ n. s. A deuce at games, or on dice. దుగదచ్చి
 deuce-eight.

దుగరైక A double bodice ; a lined jacket అనగా
 జంటరవిక.

దుగలము or దుగులము One sixteenth (or one *anna*)
 of the coin termed a pagoda (వరహ) ciphered
 " గృ౨౬ " మూడుదుగులములు or గృ౬ is ౩
 See on గ.

దుగ్గాని or దుగ్గాణి A halfpenny, called ten cash.

దుగ్గు n. s. (K.) Musty straw. " Straw trodden to
 pieces : uncleanness." Reeve.

దుగ్గ (K.) Ill will, displeasure, annoyance.

దుగ్గము * n. s. Milk. దుగ్గాణి * The sea of milk.

తుచ్చము * adj. Base, peddling, abandoned, small,
 low, contemptible. Groundless, false. తుచ్చ
 శీనము a mean or degraded seat.

తుటారి n. s. A beauty, a darling. ధీర, తిరగ్గరిం
 చేస్త్రీ, జిలుకతుటారిబోటియును. Nila. 1. 8. ఘన
 సాహసీచర్యలబలుటారి. H. 5. 11. తుటారినమ్మ
 టారి గాడు.

తుటారించుట v. a. To scorn. తిరగ్గరించుట L.
 XIII. 86. Kalahasti. 3. 38. Suca. 1. 362.

తుటిక * A tree called తద్దము. Q.

తుటుకున (anuk.) At once, slapdash : a low word.

తుటుము n. s. అనగాగుంపు An assembly, a crowd.
 A flock or flight, a line or series : a clump of
 trees : కానుగుండుటుములుగప్పి. P. 1. 478. a
 row of houses. దుటుమైయొక్కటమా తెగూ తెల్లకి
 రాతు. P. 2. 195. తుటుములై శుకడంతులుజె
 రించు. Vedant Ras. 2. 17. చతురంగబలముగలశే
 న. D.

కుట్ట, or కుట్టె. అనగా శ్రుంజము, శిమూహము. A.
 VI. 17. 21. A flake of fire. కుట్ట వేసిపోవుట to
 breed quarrels.
 కుట్టకడ The very end, the finale.
 కుట్టికర్ర (" Tootie kura") A certain plant? Con-
 volvulus repens. Rox. 1. 482. *Metta tootie* a
 plant named Ipomea Sepiaria. Rox. 1. 500.
 Query.
 కుట్టు n. s. Loss, failure in mercantile profits.
 Raja Vahana Vilas. 3. 11.
 కుట్టె n. s. Trash, odds and ends, stuff, rubbish.
 యిప్పిండికుట్టెకట్టిపోయినది This meal is spoil-
 ed, run into lumps. కుట్టెతోటిబిరివేరు Rough
chay root that is uncleaned, not washed. In A.
 6. 21. it is rendered శ్రుంజము.
 కుట్టెశురుగు n. s. A sort of venomous snake bar-
 red black and grey.
 కుట్ర or కుట్టర (anuk.) కుక్కుకుట్రా Dirt and rub-
 bish.
 కుట్రుపర Radically, completely.
 కుడుం, కుడుము A kind of drum. కుడుమువాడు a
 drummer.
 దుడుకు n. s. Rashness, folly, wickedness, sill-
 iness, hastiness. అదికొంచెందుడుకు గావున్నది
 she is rather rash or headstrong. Animal spi-
 rits. చెయిదుడుకు Pilfering. సెారుదుడుకు fool-
 ish talk.
 దుడుకు adj. Rash, intemperate, foolish, wicked.
 దుడుకుమాటలు empty talk.
 కుడుచుట v. a. To wipe away (tears) To rub on;
 or smear with. To blot.
 దుడుదడ (anuk) Bang, slapdash, off, in a trice.
 See దొడదొడమంచు.
 కుడుశు n. s. Rubbing, wiping, smearing, blot-
 ting i. e. ఎగడుకుశుదిగడుకుశు.
 కుడుము See కుడుం.
 దుడ్డు n. s. A penny, the fraction one eighth of a
 రూక : One sixth of (1/6) an *anna* గడ,డబ్బున్ను.
 D. A club. తలదుడ్డు a shepherd's crook. దుడ్డు
 వలెనున్నాడు he is as strong as a house.
 దుడ్డుకర్ర n. s. A club, stick. A cudgel.
 దుడ్డుట To strike? Vema. 3. 55.
 దుడ్డె A child, a baby. Kuchelo. 1. 54. II. 101.
 దుడ్డెలు రాకటమనుశిరి.

ధుత * Shaken, agitated.
 దుతాయ, అనగా కుముశిము. OG.
 దుత్త n. s. A jug, a jar.
 కుత్తము, or కుత్తరము n. s. Vitriol. పాలకుత్తము
 white vitriol. మైలకుత్తము Green vitriol, cop-
 peras?
 దుత్తారినలువ A sort of cloth. Bmj. 3. 136.
 కుత్తి, కుత్తిచెట్టు, or, కుత్తరిచెట్టు, The country mal-
 low leaf. *Sida populifoliis*; Marsh mallow.
 (నూగు బెండ. Rox. 3. 179.) కుత్తిరాకు mallow
 leaf. కుత్తరి బెల్లెపాకు A species of the same.
 కుత్తుంధిక A sort of drum (Obsolete.) H. 3. 88.
 కుత్తునకశాట v. n. To go to pieces (From అభుట
 to become కునక a bit and కు (anuk) inten-
 sive. కుత్తునకలుచేయుట v. a. To shiver or
 smash. కుత్తునకలయిన gone to pieces.
 కుత్తునియలు గా Piecemeal.
 కుత్తుమరు Bits fragments. కుత్తుమురై Broken
 (knocked) to pieces (cut) to bits. కుత్తుమరు గా
 చేయుట to break to pieces, cut to bits.
 కుత్తురిచెట్టు See కుత్తి.
 దుత్తూరము * The thorn apple; called " Datura
 Stramonium" which produces the narcotic drug
 called bang. Rox. 1. 561.
 కుత్తా* See మైలకుత్తము. H. 2. 248. నీలిచెట్టు, కర్ప
 రీకుత్తము. SC.
 కుద infli. కుది, కుదలు The tips. n. s. The end, the
 point. G. VII. 7. Death. కుదకు, or కుదను, or
 కుద at last, at least in the end, in short. In
 the next place. At least. కుదను And at last.
 కుదమట్టుట v. a. To finish, reach the end. కుదము
 ట్ట To the end.
 కుదిని At the end; finally.
 దుద్దు adj. Coarse, not fine.
 దుద్దు n. s. The *pericarp*, or centre bulb of a lotus :
 a sort of ear ornament worn by women. దుద్దుపె
 ట్టుట to evade, elude. దుద్దుక్కి, అనగా అతిశయం
 చి. BD. 1. 910. Vastly, exceedingly. యిట్లాచే
 యడానకు వానికియేమిదుద్దుటట్టింది(అనగా మరద)
 what could bewitch him to do this? how
 could he be such a fool?
 కునక n. s. A bit or piece.
 కునకాల n. s. A steelyard: also a stick used by
 toddy drawers to sharpen their knives on. =
 కునగాలకర్ర.

ధుని * A river.
తునియ n. s. A bit, a piece, a fragment. BD. 5. 227. M. XI. 2. 4.
తునియుట v. n. p|| దునిసి To go to pieces be cut to pieces, be severed or broken. HD. 1. 1037.
తునియుట v. a. p|| దునిసి To cut or break to pieces. Padma VII. 82.
దునుకుట or దునుకుట. v. n. To leap. To make haste. To slip about, to spill.
తునుకోలదడ్డు, అన గాకల్లుబుడ్లుమోనేకర్ర. D.
తునుగుట v. n. To go to pieces or tatters, to rend.
దునుట dūnū See దున్నుట. కళిందజాతలమీతిదననేటిక. A. 4. 30.
దునుమాతుట v. n. To break.
తునుముట v. a. To slay, rout, or ruin. To cut or break to pieces, smite, to pluck flowers.
దున్ను n. s. A beast, brute, male buffalo. దేనుగ దున్ను a "beast" of an elephant.
దున్నుని n. s. A certain plant.
దున్నుపోతు A male buffalo; a rude wretch.
దున్నుట v. a. To plough.
తుపాకి n. s. A gun, musket, matchlock. తుపాకికాల్పుట To fire a gun. తుపాకిగట్టించుట To load a gun.
తుశ్చక్రన (anuk) A sound imitating that of spitting. తుశ్చక్రనవునిసి నాదు he spat right at them: or, aloud, audibly.
తుశ్చు n. s. A bush? a small bush. తుశ్చుచెట్టు a shrub.
దుశ్చుటము n. s. A vest, a robe.
దుశ్చుటి n. s. Sheet cloth, vest. తుక్క దుశ్చుటి a bed sheet.
దుశ్చుదూలుట See తూలుట; the prefix దుశ్చు is an Anuk.
దుశ్చుర or దుశ్చురన Bang! slap dash!
తుశ్చురలు or తుంపురలు n. s. Drops, spray.
దుబ్బి The spotted deer with branching horns, called Axis. Compare ఇత్రి, లేడి, బింక, కడితి, కణితి and కణజా.
తుశ్చు n. s. Rust (of iron; not of other metals.)
తుశ్చుట n. s. Wool, fleck, worthless hair. గొర్రెలోము. OG. A. 6. 21.
తుశ్చుళ్లు దుల్లి, అన గాబలిసి, పోతరించి Swa. 4. 53.
తుమికి or తుమికి or కర్రతుమికిచేవ Ebony, the berries of this tree are eaten. Rox. 2. 533. Diospyrus glutinosa, (Embryopteris Glutinifera, Linn.)

called *gambe* in Hindustani. The fruit is like a russet apple, pulpy, of a rusty yellow colour, and covered with farina: on being punctured it gives out a juice of peculiar astringency: sometimes used to staunch fresh wounds. The juice or the fruit pounded is used as glue. Ainslie 2. 278.
దుబ్బు n. s. A bunch or tuft of grass: furze. A boy a stripling. దుబ్బులుకొట్టుకొనుట to weed land.
దుమదుమ గా (anuk) All wet. దుమదుమ గాతడిసినట్టిదున్నులువలలో K. P. 3. 75.
దుమారము n. s. Dust, pollen of flowers.
తుమికి See తుచికి.
దుమికించుట (causal of దుముకుట) To make (a horse) leap.
దుముకుట v. n. To leap. దుముకులాడుట the same గోడదుమికి leaping over the wall. కోటదుమికి leaping down from the castle.
దుముకుములాటె See దుము.
తుమరు n. s. A bit, a piece తుమరులైన Broken, shattered, in shivers. T. 5. 38. M. 3. 6. 235. DRY. 888.
తుములము * n. s. Confusion, uproar, clangour, yell. Mass, chass. M. 7. 4. 37. M. 4. 280.
తుమ్మి adj. Appertaining to the తుమ్మిచెట్టు crab tree (Mimosa arabica) commonly called *Babul*. Rox. 2. 557. which produces gum arabic. Various species are called తెల్ల T., నల్ల T., బుర్ర T. బుద్ధ T. యెర్ర T. The aromatic species కన్నారితుమ్మ, or గబ్బుతుమ్మ. H. 4. 9. ముండ్లతుమ్మ the thorny species, Cockspur thorn.
దుమ్మరము n. s. Dust. అన గా తుమ్మి.
దుమ్మిడుట To wear or use powder. గంధవడిలో నడుమ్మిడిమండగవల. Ila. 1. 149.
తుమ్మి adj. Appertaining to the తుమ్మిచెట్టు *Phlomis Indica*. Rox. 3. p 9. 10. The plant has a faint aromatic smell: the flowers are used in worship.
తుమ్మికూర A vegetable with a fruit like a mulberry. H. 4. 165.
తుమ్మిక అన గా తిండుకివుము. See తుచికి.
తుమ్మి n. s. A sneeze.
దుమ్ము n. s. Dust. In the plural దుమ్ములు bones దుమ్ముచేలిపోయినాడు he is utterly ruined వాని నెంట్లోదుమ్ముకొట్టిరి they ruined him.

కుమ్ముట To sneeze.
 దుమ్ములు plu. Bones. దుమ్ములగొండి the bone-eater :
 i. e. the hyena. See గాడితెల్లి.
 తుమ్మెద n. s. A large black wild bee. To clusters
 of these the poets often compare braided
 tresses. టెంకాయచెట్టుకుమ్మెద a large beetle
 that bores holes in the cocoanut tree. తుమ్మెద
 రేళ్ళు a certain boyish game.
 దుయ్యుట See దూయుట.
 దుర్ A prefix denoting difficulty, loss, wrong,
 evil &c. as దుర్బలము fortune దుర్బలము misfortune దుర్బలము
 యు conquered దుర్బలము invincible. దురాలోచన
 fraudulent intent. దురాశ evil inclination. దుర్బలము
 ill conduct దుర్బలము ill language దుర్బలము
 శుభము evil omen దుర్బలము hard to get.
 దురము n. s. Battle, war. దురమునకళుకపితురగము.
 T. 2. 43.
 తురంగము * n. s. A horse.
 తురంగము * n. s. A horse.
 తురంగలించుట v. n. To gleam, sparkle. Siva. 3.
 42. ప్రకాశించుట.
 దురంతము * adj. Endless, eternal, without limit,
 boundless, unfathomable.
 ధురంధర adj. Able, clever, talented. Bearing, en-
 trusted with. Able, mighty.
 దురంధరత్వము (Reeve in Loyalty) supporting,
 upholding, patronage.
 ధురంధరుడు * Clever, able, ready at his pen.
 దురంతు The genitive of దురము.
 తురక A Turk. A Mahomedan.
 తురకపువ్వు A sort of flower. The marigold. పం
 తిపువ్వు.
 తురకాణ్యము Musulman dominion. తురకాణ్యపు
 వారు the Musulmans.
 తురగము * n. s. A horse.
 తురగలించుట To shine, sparkle.
 దురగలిది A sort of fowl, probably తురగలిది.
 తురగి * A horse. R. 1. 78. A horseman, a cava-
 lier. W.
 దురటిల్లుట v. n. To grieve, suffer.
 దురద n. s. Itching.
 దురదగొండిఆకు The nettle. See దూలగొండి.
 The fibres are made into rope.
 దురదురు anuk. Hastily. అతిక్రమము. D.
 దురదృష్టము * n. s. Ill luck, misfortune. adj. Un-
 fortunate. దురదృష్టుడు n. s. A hapless wretch.

దురభిమానము* n. s. Arrogance, presumption.
 దురము n. s. Battle, war. T. 2. 43 and 3. 139.
 M. 8. 6. 198. DRY. 1456. యుద్ధము D.
 దురముట See —రు—
 దురవగాహము* adj. Hard to understand. In-
 explicable, puzzling.
 తురవలి, అనగా అంగలార్పు. OG.
 దురవశ * n. s. Mishap, evil plight.
 తురకరము* n. s. Gum arabic. తుమ్మ చెట్టుబంక.
 Heyne.
 దురహంకారము* n. s. Presumption, arrogance.
 దురాగ్రము * n. s. Outrage.
 దురాగ్రహము * n. s. Groundless anger.
 దురాశీము * Intolerable, unbearable. దురాశీ
 శుభి Ila. 4. 62. prodigious rage.
 తురాయణము * ఆశించవచనము, తడబడకుండాచ
 దవడము. D.
 దురాలభలత * అనగా దూలగొండి A nettle.
 దురాలోచన * n. s. Evil counsel or machination,
 plot, evil intent.
 దురాశ * n. s. Covetousness, vain hopes, avarice.
 దురాశతురుడు * A penurious, avaricious man.
 తురాసాని Error for ఖురాసాని. A. I. 50.
 తురాసానుడు * n. s. Queller of demons. A title
 of Indra or Jupiter, the "Titan-queller."
 దురాశీచూ * n. s. A quibble or groundless ob-
 jection; a finesse.
 ధరి * n. s. A burden. బరువు. D.
 దురితము * n. s. Crime, sin. పాపము.
 ధురితపురాబుము * The name of a sort of silk? BD.
 3. 111.
 తురిమిడి ఆకు A certain medicinal plant. రాజ
 యాని, or రోమాహ్వ. Q.
 ధరిణుడు * He who supports. బరువుమోసేవాడు.
 D.
 తురియము * n. s. చకుర్ము. ఆయన తురియాశ్ర
 మస్థి కారము చేసినారు He embraced the her-
 mit life.
 తురుంధి i. e. కుశుమగర్భకే. శుభ్రముముకి దినకా
 ప్పు. D. and SC. This assertion is borne out
 by no other authority.
 దురుక్తి * n. s. Hard words, harshness of language.
 తురుగుట or —రు—v. a. To insert, stick in as flow-
 ers, cram in. To gag by thrusting a cloth in-
 to the mouth. M. XII. 1. 289. To caulk (a
 ship.)

తురుతు n. s. Quickness. త్వరితము. D. తురుతుగా rapidly, quickly.

తురుతుతీర్పు n. s. Quick time in music. క్రుతలయ D.

తురుము n. s. Powder, A. 4. 42. అనగాకొత్పు M. 4. 1. 266. పొడుము. D.

తురుముట v. a. To cram, or stick: to thrust in. To adjust, trim, deck the head with flowers. To grate, pound, reduce to powder, or to chips. వాని నొట్లోనుద్ద తురిమి కొట్టి నారు They thrust a handkerchief into his mouth to prevent his cries.

దురుముట v. n. To war. See దురముట.

తురుముడు * n. s. A "Turk," or Musulman.

దురుగు n. s. Impetuosity, hurry, vehemence, boisterousness, blunt rudeness. (పెళుచు, పెటుకు, కత్తెవిరువు, పెడశరకొట్టు.) Tartness, dryness on speech. చేదురుగు an itch for fighting: quarrelsomeness. సొరుదురుగు.

దురుగున, అనగా క్రుత్తున. OG.

దురూహ్యము * Hard to suppose: or understand: unintelligible, out of the question. దురూహ్యములయినమాటలు *hard words*.

దురోదరము * n. s. Gambling. దురోదరశీలుడు A gambler.

దుర్గ * One name of the goddess Cali or Parvati.

దుర్గము * A strong-hold or hill fort; (hence often called *droog*) as శ్రీపర్వదుర్గము Golden-citadel, the name of the fortress which the English call Severn droog. జలదుర్గము a place begirt with the sea: or, whose walls are the ocean. వనదుర్గము a fort fenced by forest &c.

దుర్గంఢము * n. s. A stink.

దుర్గతము * adj. Poor, indigent.

దుర్గతి * n. s. Ruin, perdition. నరకము. D.

దుర్గమము * adj. Inaccessible, impassable.

దుర్గుణము * n. s. Evil nature, bad quality.

దుర్గుటము * adj. Hazardous, hard, impracticable.

దుర్జనుడు * A bad man, a wretch.

దుర్జయము * Unconquerable, invincible.

దుర్దశ * Misfortune.

దుర్దినము * n. s. A cloudy or foul day.

దుర్దేశ n. s. Trouble, misfortune. (For దశ.) Vish. P. 6. 104.

దుర్దరము * adj. Hard to bear, intolerable.

దుర్దశము * Intolerable. భరింపకక్యముకానిది. D.

దుర్మయము * దుస్థితి * n. s. Wickedness, immorality.

దుర్మిరీక్ష్యుడు Dazzling; not to be looked at. Terrible.

దుర్మితి * Immorality, bad morals. దుస్థితిగా wick- edly. దుర్మితిగావుండె Immoral, corrupt.

దుర్బలము * adj. Weak, not valid, unreasonable, groundless. దుర్బలముచేయుట To weaken, invalidate.

దుర్బిజాతుడు * One of base or infamous birth. దుర్బుధి * Folly, weak reason.

దుర్వృధన * n. s. Evil counsel, instigation, tempta- tion. దుర్వృధనచేయుట v. a. To tamper with, instigate.

దుర్భాగము * neut. దుభాగ fem. adj. (See దౌ ఘాత్యము illfortune) Unlucky, luckless. (*Molesuo*.) Ugly, ill-conditioned, vile, abominable.

దుర్భరము * adj. Insupportable. భరించకక్యముకానిది. D.

దుర్భాష * n. s. Abuse, reviling, evil words. దుర్భాషలాడుట To use foul language, to revile or scold.

దుర్భిక్షము * n. s. Dearth, famine. దుర్భిక్షకాలము * hard times. A period of scarcity.

దుర్మంత్రాంగము * n. s. Evil machination, wicked device, plot: ill offices.

దుర్మతి * n. s. Folly, weakness of reason.

దుర్మదము * Arrogance. Vijaya. 3. 181.

దుర్మరణము * An unfortunate end, a violent, or untimely death.

దుర్మాంశము * Proud flesh (that grows in a sore or wound).

దుర్మార్గము * n. s. Misconduct, offence.

దుర్మార్గుడు * n. s. A criminal, sinner, villain, evildoer.

తుర్వము * adj. Fourth. తుర్వవస్థ Eternal bliss, being the fourth state, death. మోక్షము=శీమాధి.

ధుర్యము * adj. Bearing, entrusted with, sustaining. Fit for a burden, adapted to it &c. ధుర్యము inflated with pride. ప్రాథమికాధుర్యము Eloquent. Paidim. 3. 124.

ధుర్యక్రమి * Passionateness, hastiness : also used for a jovial jolly disposition.

ధుర్యశము * Infamy, disgrace.

ధుర్యోగము * n. s. Misfortune, hard circumstances.

ధుర్యోధనుడు * n. s. The name of a certain hero.

ధుర్యులు See ధుర.

ధుర్రు infl. తురి An old word for village or hamlet. Thence మొగిలితుర్రు Mogilitoor and పొద్దుర్రు Podatoor. మామిళ్లదుర్రు Mamildoor. పొట్లదుర్రు, infl. పొట్లదురి.

ధుర్రునుని adv. Rapidly, hurriedly.

ధుర్లభము * adj. Hard to get, scarce, rare, dear. Difficult.

ధుర్వచము * ధుర్వచస్సు * n. s. Foul language, abuse.

ధుర్వర్ణము * Tarnished (as copper.)

ధుర్వాచిక A baneful custom. Ill practices. (This unites a Sanscrit and a Telugu word.)

ధుర్వారము * adj. Inevitable, irresistible.

ధుర్విధము * adj. Poor, indigent.

ధుర్వివేకము * Folly.

ధుర్వ్యాపారము * n. s. Misconduct : bad effect. adj. Pestilent, ill conditioned ; morose.

తులము * A weight, (usually called *tola*) being that of one rupee, or 30 canteroy fanams; being one third of a నవతూకు ; by this weight *ottur* (atr) and fluid essences are sold. The tola of gold is usually worth sixteen rupees. A balance, scales. The sign *Libra*. Resemblance, similarity. Equality.

తుళ్ళకించుట v. a. To seem, rival, resemble. To shine.

తులకింపులు Semblance, seeming. Vizaya 1. 154.

దులడి n. s. A sort of necklace. See తొలసి.

తులతుల, దులదుల *anuk*. Bang! slapdash! off! Das. IX. 21. H. 1. 155.

తులదూగుట v. n. To be opulent. To weigh, be heavy. R. 4. 60. Das. 2. 274.

తుళ్ళవ See తులువ.

తులవ adj. Fidgetting, nonsensical, empty. తులవ మనిషి a dissipated rake : a scamp. తులవతనము n. s. Fidget, nonsense, a dissipated life. Unsteadiness.

తుళ్ళవచేశము See—తుళ్ళ—The ancient name of the country about Vijayapoor : of this town Krishna Rayalu was ruler.

తులసి n. s. The sacred basil, a purple stalked fragrant plant (*Ocymum Sanctum*) It is sacred to Vishnu as the *విల్వ* is to Saivites. Various species are called రామతులసి and నీరుతులసి. (Rox. III. 17. 18.) విష్ణుతులసి, భూతులసి, నిష్ఠుతులసి. and కుక్కతులసి which is a sort of white basil and is used as tea. The తులసీపనము the name given to a flowerpot containing one or two of these plants.

తులాంబరము Muslin or cambric. R. 2. 107.

తులాకోటి n. s. A bell worn on the ancles.

తులాశురువము * or తులాభారము A royal donation. A prince is weighed against gold and jewels : which he then distributes as charity.

తులాయస్తి * Scales, for weighing. BD. 4. 480.

తులితము * adj. Equal, similar, rivalling.

తుళ్ళుకరించుట v. n. To shine. To be splendid. Dasav. 8. 103. See తుళ్ళ.

తులుకాడుట అనగావెలనుట.

దులుచుట v. n. To knock down as fruit off a tree. BRS. 604.

తులుపర్ర or తులులు A species of fish : Scomber, or *Cyprinus Chorinemus*. Russell. No. 137, 138, 140, 208.

దులుపుట v. a. To shake up, to dust, to make a bed. To wipe away (as dirt.)

తులులు n. s. A sort of herring or sprat resembling *Sardinias*. See తులుపర్ర.

తులువ n. s. A wretch, a villain. adj. Vile, abominable, light or worthless. తులువతనము n. s. Villainy. Wickedness.

తుల్లిము * Like, similar to, equal to, answering to ; matching, compared to.

తుల్లిడు * He who is equal.

దుల్లిడి See దు—

తుళ్ళించుట v. a. To cocker or spoil with fondness. v. n. To frisk, be agitated. To boil over (with rage :) break forth. UH. 4. 189. ఎగిసితుడచేసె. D.

తుళ్ళు (K) n. s. Glee, friskiness, flow of spirits : exultation, pride. L. XVII. 50. BD. 5. 1026.

తుళ్ళుట v. n. To frisk, be elated, puffed up. తుళ్ళి నమెద్దుగంతమాయదా Pride must have a fall.

To writhe. మిడిసికడట. Suca. 3. 190. తుల్లిక
 డాడు he tossed his head.
 తుల్య See తులవ.
 తువరము * n. s. Astringency. ఒగరు. D.
 తువరి * n. s. The grain called కందులు or pigeon
 pea. D.
 ధవాలి (K) n. s. A leap, a bound. P. 3. 49.
 DRAYo. p. 342. Paidim. 1. 96.
 తువాలించుట, ధవాలించుట v. n. To leap, to dance
 = తాడనించుట, గంతులువేయుట. Kuchelo. 3.
 4. H. 1. 71. and 3. 231. Kalahas. 2. 6. Ga-
 rudachalam page 5. verse 31.
 తువ్వ A calf. దూడ ; or తున్ననెల n. s. A sandy
 ash coloured soil.
 తువ్వ n. s. Dust, (Guntoor dialect) దువ్వదువ్వ
 లాడుతుందినాకు I was excessively fond of it.
 దువ్వటిల్లుట, అసగాదూకుటిల్లుట. HD. 1. 1636.
 తువ్వర n. s. Drizzling rain, mizzle, sprinkling.
 దువ్వలువ n. s. A cloth, a vest ; a garment. Das.
 9. 304. From (H) దుశ్శాల్ A pair of shawls.
 దువ్వాటముగా Waveringly, backwards and for-
 wards.
 దువ్వుట v. a. To stroke, finger, or handle. To
 comb. To run the fingers thro' the hair. కా
 లుదువ్వుచు drawing the foot slowly over the
 ground. To smooth or pat the head. మిసాలు
 దువ్వుచు (a mark of fury) stroking his musta-
 chios. కయ్యమునకు కాలుదువ్వుట, or, శ్రవ్వుట
 Pawing the ground (in fury.)
 దువ్వెన n. s. A comb.
 దుశ్శర్మము * Hard skin, callus.
 దుశ్చేష్టితము * Wickedness.
 దుశ్చేష్టనము * A certain disease = ఇంద్రుడు,
 రోగభేదము, గవ్వారము. SC.
 దుశ్చేరు See దూశీర.
 తుష * or తుషము * Husk or chaff. తుషమాత్రము
 A very little of grain.
 తుషము * See తుష.
 తుషారము * Dew, snow, small drops, a sprink-
 ling, mist, T. 1. 5.
 దుష్కరము * adj. Difficult, hard. Heavy, as sus-
 picion.
 దుష్టము * n. s. A kind of costus. కన్యకవృక్షము.
 Q.

దుష్టము * adj. Vile, evil, bad, cruel, weak, base.
 దుష్టమృగము * n. s. A beast of prey.
 తుష్టి * n. s. Satisfaction, fulness. Profit or ad-
 vantage. ఆనష్టికియాతుష్టికిశిరి This profit and
 loss are equivalent.
 దుష్టుడు * A bad man.
 తుష్టుడు * n. s. He that is full.
 దుష్టుపాకు, దుష్టుశ్రుచెట్టు, అసగా అజశ్యం (Sita-
 ram on Amera అజశ్యం.) The plant called
 Odina Wodier; Rox. 2. 293. Ainsl. 2. 486.
 దుష్టరివాది * Abusive, fractious. Ananda. VIII.
 48. ననుగంధానదుశ్చీలానచదుష్టరివాదిని.
 దుష్టక్షుము * M. XII. 5. 122. విను రేఖామాత్రశ్రు
 జంత్రుని యట్టులజీవుడనని దుష్టక్షుముబో or లో
 లిననుష్టానమున శుగతమున బోధా నందనాండ
 పూనాత బోలునుగా, (నిశ్చేష్టితముగా అనితోచి
 నది.)
 దుష్ప్రిజాశత్యము * Inquisitiveness, meddling.
 దుశీరులు n. s. D. Navan. 55. మిసిమినిలంతులుపే
 నితాక్రాద్విదుశీరులుబారిగంతులు గానులేళ్లు (వై
 లులోబీరుగైయనితోచినది)
 దుస్తికిలుట v. n. To slide off. To slip out of the
 fingers. జారికడుట OG. A. 2. 88. H. 4. 55.
 Same as వెశకుట.
 తుస్తిక్తన or ———, anuk. Aloud (of sneezing.)
 దుష్టంత్రము * n. s. Craft, guile.
 దుష్టరము * n. s. Difficulty. adj. difficult, bad, vile,
 inevitable, unavoidable. దుష్టరమున Scarcely;
 with difficulty.
 దుష్టంగము * Unlawful intercourse.
 దుష్టాంధి * n. s. An error in grammatical elision.
 A base introduction: acquaintance by medi-
 um of vile persons.
 తుస్తి (నేల) See on తువ్వనెల.
 దుష్టహము * adj. Insufferable, intolerable. H.
 2. 272. Mand. 5. 204.
 దుస్తి The past tense of దూయుట q. v.
 దుష్టక్షుము * An evil dream. ND. 3. 632.
 దుహిత * n. A daughter.
 తుహితము * Dew or snow.
 దుఃఖము * n. s. Pain, distress. దుఃఖకడుట, or,
 దుఃఖించుట v. n. To grieve, suffer pain. దుఃఖి
 తుడు he who is in pain. దుఃఖోశోశమనము *
 Consolation.

తూ, ధూ, దూ, ధూ.

ధూ * *interj.* Fie! Poh! avaunt!
 తూండ్లు the plural of తూడు.
 తూకము n. s. A make weight: a poize or balancing weight used to keep a yoke &c. steady.
 ధూకళి Some sort of tune or dance. BD. 3. 405.
 తూకి (చెట్టు) n. s. A sort of wood like ebony. H. 4. 18.
 తూకు Time, as వక తూకు once. Kalah. 3. 66.
 ధూకుట To leap over, get over, cross.
 దూకొనుట v. a. To penetrate, pierce. To learn, acquire. Mand. 1. 66. From దూయుట. Same as పూనుకొనుట. OG. v. a. To undertake? to oppose? As a *verb neuter* (వ్యాపించుట) To spread, as a scent. దూకొన్న, అస గా శుప్పిదమైన. R. 1. 152. VI. 178. H. 4. 55.
 దూగర n. s. Dust, dirt. See ఋగర. The dust of grain.
 తూ గాడుట To nod &c. See తూగు.
 తూగించుట v. a. To weigh, to carry on business, effect an object. To pay, weigh out, deliver. To equalize. సానుకూలపర్చుట. A. 2. 120.
 దూగలాట A game among boys? Swinging? H. 3. 187.
 తూగు. n. s. Nodding: moving backwards and forwards, equipoise. Weight. శుక్తూగులరవలు (i. e. శదితూగుల) ten carats weight of diamonds. నాకు తూగువస్తున్నది I am drowsy.
 తూగుట. v. n. To nod. To bow down, be weighed down. To move or rock backwards and forwards. To be paid or got. To sleep. తూగ తీయుట v. a. To hang by the neck. శరీతూగిన equal in weight. సరితూగదు it is not equal in weight: to rival in excellence. శుబ్బిమిరశకాయలకన్నయెండుమిరశకాయలునిండా తూగుతున్నది. i. e. Dried chillies weigh less than green. ఆ రూకలు తూగిరాక As he could not obtain payment. శునితూగరపోయె the work was not carried through. దుల్లదూగి.
 తూగునుంచము A swinging cot. తూగేవాడు or

తూగుడు (See Annual Register 1786. Nat. Hist. p. 50.) the animal called a sloth.
 తూగొమ్ము n. s. A trumpet. G. XI. 28.
 తూచాతప్పక చదువుట * To read without missing (a single syllable,) an *if* or an *and*—Derived from the Sanscrit conjunctions తు *if* చ *and*.
 యదితూచాతప్పకవున్నది This fitted him to a T.
 దూచి A sort of game among boys. H. 3. 185.
 తూచుట v. a. To weigh, to settle a business. See తూగుట.
 దూట n. s. Entering. (The verbal noun of దూయుట q. v.)
 దూట n. s. The interior tender substance of the plantain tree: it is eaten in curries &c.
 తూటాడుట v. a. To bore, make holes.
 తూటి, తూటికూర A certain herb grown in tanks. Rox. I. 482. 500.
 తూటు n. s. A hole. తూటుకట్టింది There is a hole.
 తూటుకట్టుట, అస గా నిండుకొనుట M. 5. 4. 135.
 చిందరవందర గా M. 8. 1. 75.
 దూటుట v. n. To enter, rush into. To push the udder with the head. B. X. 282. 345. దూటి పోవుట. P. 3. 75. Kalahas. 3. 79. R. 5. 157.
 To rush, run swiftly. శరీ గెత్తుట.
 దూడ n. s. A calf. దూడలు అరిచినవి the calves were bleating.
 దూడలగొట్టిగాడు (Jerdou No. 318) the bird called an adjutant.
 దూడలపోలిగాడు n. s. An eagle. See on పోలిగాడు.
 తూడికూర The aquatic plant named Pistia stratiotes. నీరుముడికి. Rox. 3. 131. హత అనే చెట్టు. SC.
 దూడు See దూటు.
 తూడు n. s. infl. తూటి pl. తూండ్లు n. The fibres or film of the lotus, on which swans feed: a species is called మెట్టతూటివుచ్చు.
 దూడుగ Rox. II. 667. A plant called Uvaria cerasoides. చిలకచూడుగ a plant called Unona discolor. ib. p: 669.
 తూణము * or తూణి * A quiver. అంబులపాది.
 తూణించుట To wriggle the loins in dancing. H. 1. 242.
 తూణిరము * A quiver.
 ధూతము * Tossed, blowing, dishevelled.

దూత * n. s. (masc.) A messenger, an angel : a minister of a creed.

దూతి, దూతిక * n. s. An angel (*conciliatrix, mediator*, "Iris.") Ministress : a lady in waiting : T. 3. 86. a handmaid ; see verse quoted under దూరక.

తూతురు A mulberry.

తూతూ See note on పింపిళ్లు.

దూది n. s. Cotton : which is thus called after being cleaned : it is sometimes misapplied to swansdown. Ila 4. 130.

దూదినిమ్మకాయ The citron, a dry lime of large size.

దూదేకుట To clean cotton. See దూది and ఏకుట. దూదేకులవాడు a man of the caste who are cotton cleaners. They are mongrel Musulmans but rarely speak Hindustani.

దూనర, అన గాతూక్లము. ఆటలూ ధేదము. OG.

తూనిక, తూనికె n. s. A weight. యెత్తు, నొరవము, నూనికెబెడె, అన గానొరవము పాయెను. BD. 4. 216. It is also used (*metri gr.*) for తూనిక a dragon fly. Zacc. 4. 28.

తూనిక, తూనిక n. s. A dragon fly ; Libellula linearis.

తూనికవూడి A bird like a quail.

తూనెకొట్లాట "The battle at Tooneh" a certain game among boys. H. 3. 188.

తూన్నుట or తూన్నుట To weigh. another spelling for తూనుట A. 4. 190. BD. 4. 1927. Vish. P. 7. 356.

దూప n. s. Thirst. దప్పి. D.

ధూపము * n. s. Incense, fumigation. ధూపకలశము n. s. A censer.

దూపించుట, or, దూపటిల్లుట To be exhausted or wearied. అలుసుట Swa. 3. 43. HD. 1. 1636.

దూపాడుట, G. 1. 142. అన గా, తాటించుట. OG.

దూపార్తి * A censer.

తూపి n. s. A time. వకతూపి Once.

తూపించుట v. a. To make him weigh, to get weighed.

దూపించుట, or దూపిల్లుట v. n. To thirst. R. 2. 36. దూపించుమికి అన గా తాగనందుకు. OG. A. 4. 178.

తూపు n. s. An arrow. DRB. 576.

తూపునెను, అన గా దూపించుట OG.

తూపురాసి n. s. A drain, a water course. A. 6. 9.

నీళ్లుపారేతూము. OG.

దూపాడుచుట To puff away with the breath : or blow off, to fumigate with a superstitious view to keep off ill. BD. 3. 574. L. 6. 210. To "blow upon" or perform a spell (*saying thoo*) so as to relieve the pain. తూతూ అనుట.

దూబ, అన గా భగము, అవలక్షణము. OG.

దూబరదండి, or, దూబరదిండి, or, దూబ్రదిండి n. s. A prodigal, a spendthrift.

ధూమము * n. s. Smoke. ధూమధ్వజుడు * The god of fire, whose banner is smoke. ధూమకేతులు * n. s. A comet, being "smoke-tailed," having a trail of smoke. Also a name of (Agni) fire. ధూమరేళి n. s. A smouldering smoke.

తూము n. s. A drain, sluice, water course, outlet, fissure, bore, hole. The Indian bushel, marked in accounts thus లంలం ; called mercall in Tamil (See మణుగు,) being a variable measure equal to about 3 3/4 seers. A measure of land (See ఇరళి) being 1/4 one anna less than acre." The mercal is fifteen English bushels.

దూముడి n. s. A knot with a loop ; (దున్నిపొయ్యేముడి) pulling which unites it.

తూముతంతి The same as a ధుక్తు శి.

ధూమ్య * A pillar or volume of smoke. A. 5. 124. ధూమ్రము * n. s. Tawny, smoke-colour, a sort of purple colour compounded of black and red. W.

దూయించుట v. a. (causal of దూయుట.) To draw, pass over. కాలినగడ్డపారచేతదూయించే he passed a hot iron over the hand. This is a ceremony of ordeal in oaths ; quite distinct from cauterizing.

దూయుట v. a. (past pl దూసి. The Root in A is దూ, as దూపాడవ) To penetrate, go through, fall into. To pull off the scabbard (of a sword.) To take palm leaves out of a volume ; taking them off the cord. To pull to pieces, as a house or thatch. To strip off leaves or boughs. To pluck, take, as a handful of grass. To snatch down. అడ్డుదూయుట To fall into debt. కాళ్లుదూసుకొనుట To draw (the leg) out of (a hole) వరదున్ని pulling off the scabbard. దూపాడవ L. 6. 210. to charm, so as to free from a spell : to disenchant. దూయ్యేకట్టుకొనుట

to dun, pester, harass. దెబ్బకూసిపోయినది the blow glanced off. దుస్సిపోవవు M.XII. 4. 392. అనగా తెలిపోవవు In Pal. 424. పేగులు దుస్సిరా పొడిచి అనగా. and stabbed him so that the guts came out.

తూర n. s. Drizzling rain, a Scotch mist. Suca. 2. 370. A. 4. 169.

తూర n. s. A porpoise : or perhaps a grampus. జలజంతు భేదము. D.

దూరము * n. s. Distance. ఆశనినానా దూరము జరిగినది matters went to a great length between them యింత దూరము all this while. దూరము గా చూడు look before you, consider well. *adj.* Distant, far. దూరపు దాయాది a distant heir, యది వ్యాజ్య దూరమై వున్నది it is beyond a doubt. Far from doubtful. దూరము గా adv. Afar. Excessively, very much.

దూరగుడు * n. s. Who is far from, or abstains from : or, distinct from. బుద్ధి దూరగుడు he who is far from wisdom.

దూరదర్శి * A sage, one who has foresight.

దూరదృక్ష్ట * Far sighted.

దూరనగోలలు, తూరనడుంకాలు n. s. A certain game among boys. Vish. 7. 211. H. 3. 186.

దూరభారము * See దూరాభారము.

దూరశ్రీము * Error for —శ్రీ—

దూరాభారము * n. s. A great distance. దూరాభారము తిప్పట To carry very far.

తూరి n. s. A time or occasion, as ఒక తూరి Once. దూరించుట To rout? chase?

తూరిగ An erroneous spelling for తూరిగ.

తూరు n. s. Husks of corn ; bran.

దూరు n. s. Rebuke : reviling, abuse : scandal.

దూరుచుట v. a. To thrust in, push in. The causal of దూరుట to enter.

తూరుట v. n. To drizzle, as small rain. వర్షుల జల్లని తూరు while the rain was falling.

తూరుట v. n. To struggle, endeavour. Mand. 1. 67. పూరిక చేయుట. T. 5 56 అనగా యత్నపడి. In Anirud. 3. 80. తూరుడండె ములాడు dangling wreaths.

దూరుట v. a. To reproach, curse, rebuke. నిందించుట. To enter, penetrate, rush in. చొచ్చుట. To be introduced or inserted. ప్రవేశించుట.

చీమకూరని అతివి a forest impenetrable even to ants. యిది అందులో కూరినది this is entangled with it : mixed up with it.

దూరుడు He who is far from. See దూరము. దుష్ట శ్రవర్తన దూరుడై being far above such wickedness.

తూరు పార పెట్టుట v. a. To winnow ; to sift or examine thoroughly : = తూరు (bran) పారేటట్టు యెట్టుట.

తూరుపు n. s. The East. What the English consider as the north part of the Indian peninsula is by the natives called తూరుపు రాజ్యము the East ; the coast in truth trending North East. The Northern dialect of Telugu is denominated తూర్పు నాటి భాష the east country dialect.

తూరు పెట్టుట To winnow grain.

తూర్ణము * n. s. Speed. *adj.* Speedy, rapid.

ధూర్తము * Outrageous, rude, violent. ధూర్తుడు * n. s. A violent man, a villain.

తూర్పారబట్టుట To winnow = తూరు = పార.

తూర్పు n. s. The east, the dative is తూర్పునకు. తూర్పు *adj.* Eastern.

తూర్పెట్టుట v. a. To winnow. See తూరు.

తూర్పుము * n. s. Roar, music, musical instrument. Clamour : uproar. Mingled sound, a confused bellowing or rebellowing roar. నాలుగువిధములైన వాద్యము. D.

దూర్వ * or దూర్వము * n. s. Bent grass : Saint foin, cinquefoil. It is used in sacrifice and equivalent to the Jewish hyssop. *Poa Cynosuroides*. Rox. 1. 333. *Agrostis linearis* : which is called *Fiorin* in Ireland. See *Gent. Mag.* Feb. 1809.

ధూర్వహత * Sustaining, bearing.

దూర్వాశుడు * The name of a rishi or demigod proverbial for a fierce disposition. దూర్వాశు శ్రక్రతి a violent temper. He answers the Mahound of our old Mysteries : a 'regular Tartar.'

తూల adv. Down, off, 'so as to make him fall,' overthrowingly, roughly (*Root in A* of తూలుట to fall.) తూలబల్లుట to use rough language. దూలపుచ్చుట To knock down. తూలగొట్టుట

దూల n. s. Itching, Lust. దురద. D.
 తూలము * n. s. Cotton, down. హంశీతూలము
 swan's down.
 దూలము n. s. A beam of timber. ముక్తదూలము
 the bony division of the nose. P. 1. 133.
 దూలగుండ్రి, దూలగొండి n. s. The plant called
 cowach, or Dolichos pruriens. Rox. III. 283.
 575. The hemp-leaved Tragia; T. Cannabina
 Ains. I. 92. II. 61. కాళిప్పి, or, కపికచ్చి. Q.
 దూలగోవేల The herb called Aristolochia Indi-
 ca, or Indian Birthwort=శుశ్వరవేరు. See
 Ainslie 2. 298, Rox. III. 489.
 తూలనాడుట v. a. To strike off, rebuff, reject.
 To annihilate. (తూల Root in A of తూలుట.)
 తూలశుడుట To fall off, fall down, quail, faint,
 sink : be overcome. తూలపారణిట్టుట To abuse
 grossly. తూలపారుట See తూలనాడుట. తూల
 శ్రుచ్చుట v. a. To overthrow, ruin. A causal of
 తూలుట q. v.
 దూలబిండి A sort of grain? lit: smart powder.
 తూలి * A painting brush : A. 5. 158.=కలము,
 శలాక.
 ధూళి * n. s. Dust. ధూళికట్టుమము A mound or
 rampart. Plural ధూళ్లు=దుమ్ములు.
 తూలించుట v. a. To stagger, make him reel, or
 faint. (From తూలుట) To be protracted or
 long. To vanquish, overthrow.
 తూలిక * n. s. Feather, down. A brush or hair pen-
 cil. A feather bed or quilt, a downy bed.
 తూలిసి Down : silky cotton. మారగదూది. D.
 తూలు n. s. A reel or stumble, a stagger.
 తూలుట v. n. To reel, stagger. To faint. To be
 overcome with love &c. To waver, hesitate.
 To be dazzled, or waver, as the eye. అడ్డము
 దూలుట To oppose or hinder. పైత్యాపలచేత
 ను నైట్లతూలగా As he was in weak health.
 తూల్పుట v. a. (for తూలించుట) To make him
 reel, cause it to stagger : to knock down.
 దూల్పుట To cause it to reel &c.
 దూవ A calf. అనగాదూద.
 దూషకుడు * నిందించేవాడు Reviler, scoffer.
 దూషణ * (or, ాము) n. s. Disparagement, re-
 proach. Abuse, reviling. In plays and poems,
 చంద్రదూషణము is, "outshining, disparage-

ment of the moon:" that is, verses extolling a
 beauty as surpassing that of the moon. 'And
 with a blush that *laught to scorn* The bright-
 ness of the ruddy morn.'

దూషించుట * v. a. To revile, satyryze, abuse,
 laugh at.
 తూష్టిం * Silently, in silence.
 దూష్యము * adj. Reprehensible, contemned.
 దూశ adj. Appertaining to the herb *Panicum*
fuitans. Rox. 1. 294.
 దూశరము * దూశరి * adj. Dark, obscure, em-
 browned, as with dust, discoloured : soiled,
 smoky, begrimed. Iron-grey : blackish.
 దూశరితీగ n. s. A plant called Menispermum hir-
 sutum. Rox. 3. 814. దూశరిధాన్యము, దూశరి
 వడ్లు, n. s. The seed of the same plant.
 దూసి or దుస్సి (the p|| of దూయుట.).. దూసిపోత
 ట To go through or penetrate. To glance off,
 as a dart.
 దూసుకొనుట See దూయుట of which this is the
 middle form. తలదూసుకొనుట To comb his
 wig : i. e. to reproach.

తృ, దృ, ధృ.

దృక్ష్ట * n. s. Sight, seeing. The eye.
 దృక్ష్వరణ * "Eyefooted." (అక్షుపాదడు) This is
 epithet of some demigods or saints as Gauta-
 ma : also Atri and Bhriugu. The Persian poet
 Jami applies it also to Yusuf. It possibly
 means that they were gifted with second sight.
 దృగాయుధుడు * 'Armed with the eye.' a title
 of Siva : who has a blasting glance.
 తృటణము, * తృటి Error for క్రుటి q. v.
 తృటి * A moment.
 తృటితలము * Broken, cut, severed.
 దృఢము * adj. Actual, tangible. Solid, strong,
 firm, Bulky, massive. Able, mighty, confirm-
 ed. Brave, resolute. Certain, sure, real. దృఢ
 దంశక * Hard toothed : an epithet applied to
 monsters. దృఢమతి * Steadfast faith. దృఢలో
 మ * Bristly, shaggy, rough, hairy.
 దృఢత * Firmness, greatness.

తృణము * n. s. Grass: reeds, corn: a straw. A mere trifle.

తృణగ్రాహి * Electric, drawing straws, as amber. తృణశత్రుగ్రాహి కేసరితృణే. SC.

తృణజలకము * n. s. The 'leaping leech,' that jumps along, fixing its head and tail alternately. తృణజలకన్యాయము is an expression like A bird in the hand is worth two in the bush. i. e. Securing one object before trying for another.

తృణత or, తృణతా * A bow=ధనశు. మరుత్తృణతా Indra's bow=ఇంద్రధనశు A. 5. 154.

తృణదృవము * The "grass-bearing tree." i. e. the palm or cocoanut.

తృణధ్వజము * n. s. A bambu.

తృణప్రాయము * adj. "Worth a straw" worthless, contemptible.

తృణస్త్రోత్రము * M. 1. 8. 188. See స్త్రోత్రము.

తృణీకరించుట * v. a. To contemn.

తృణీకారము * n. s. Contempt, disregard.

దృతము * See ద్రుతం.

ధృతము * adj. Possessed, held, contained. ధృతకోపము Angry.

ధృతరాష్ట్రుడు * n. s. The father of Duryodhana and uncle of the Pandu princes, celebrated as being దీఘవక్త్రాః a prophet.

ధృతి * n. s. Steadiness, firmness, pleasure, happiness, bravery, valour. Spirit, extract, essence as లవంగధృతి essence of cloves. చందనధృతి sandal oil.

ధృతిజలము * Mineral water? essential water, essence See ద్రావకము.

తృతీయము * Third. తృతీయావిభక్తి The third case of the Sanscrit noun, using (in Telugu) తో "with" or చేత "by" as its signs.

తృతీయాకృతము * Thrice ploughed.

తృప్తము * adj. Full, satiated.

తృప్తి * n. s. Fullness, completeness, satisfaction.

ధృవము * Firm, stable, immoveable, constant.

ధృవజలము * An unfailing stream, or spring.

దృశించుట * To see, view.

దృశ్యము * adj. Visible.

దృశ్యము * Venerable, (Spectabilis) worthy to be viewed.

తృప్ * n. s. Thirst, wish, desire.

తృప్తి * Who is thirsty.

దృష్టము * adj. Seen, visible, apparent. దృష్టతూర్వం Formerly seen.

దృష్టాంతము * దృష్టాంతరము * n. s. Instance, illustration, example, proof, evidence, testimony, sample. An Institute or body of learning.

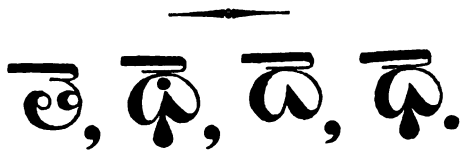
దృష్టి * n. s. Sight, seeing. An eye. A glance or look. Regard, care. శ్రీమహామునిదృష్టిపుంచలేదు he regarded not his oath. జ్ఞానదృష్టి, or దివ్యదృష్టి or యోగదృష్టి Second sight, prophetic knowledge, intuitive perception, supernatural intelligence. దృష్టితూలిపుంటికివచ్చినది He was smitten by an evil eye.

దృష్టింబించుచుట v. a. To eye or gaze at.

దృష్టించుట v. a. To view or see.

దృష్టిదోషము * n. s. A baneful influence as that of an evil eye.

తృష్ణ * n. s. Thirst, wish, desire. మృత్యుష్ణ the mirage.

తెంచాయ Error for తెంతాయ q. v.

తెంకి See తెంకి.

తెంకడి Error for తంకడు.

తెం and య n. s. i. e. శంఖాగము. Plural,—గులు, also "plague, trouble, hobble," a mere term of contempt. The phrase యెంతరంతులువచ్చునా has the same sense. తెం and య and ట v. a. The grossest word for శంఖాగము. Originally this word and its derivatives యేగుతెంచుట, చనుతెంచుట, meant పోవుట to go; and దానితోపోయినాడు is a similar phrase.

తెంచుట v. a. (The causal of తెనుట The imperative is తెంచుము తెంచండి.) To break, snap. తాడుతెంచుట To break the cord. i. e. to make a woman a widow by breaking the cord which sustains the sign of marriage. (తాళిబొట్టు)

Hence వక నితాడు తెంచుట is (" to widow") to ruin or bereave a man. This verb occurs in compounds signifying to come or go, as ఏను దెంచుట, శు తెంచుట, అరు తెంచుట, పారు దెంచుట సా తెంచుట, శర తెంచుట, శు తెంచుట, ఏ తెంచె, చ ను దెంచె, శర దెంచె &c.

తెంచుట v. n. To sleep. నిద్రించెను. D.

తెండె n. s. A dish, boat or trough? (హోసి.)

తెంశ n. s. A heap, a quantity. P. I. 496.

తెంశ May it be broken ! The Infinitive in A of తెంశుట.

తెంశరి n. s. A brave man ; a liberal person.

తెంపి, అనగా విధవస్త్రీ. D. Wretch, jade, slut.

తెంపు n. s. Breaking. Bravery, daring, ardour. Liberality. An explosion or breaking forth of passion. Insolence, rashness. An infraction of rule. Outbreak; breach of the peace. Harshness of temper. తాడు తెంపు ruin : See తెంచుట. . . తెంపు చేశివచ్చినారు They plucked up heart and came : they came in desperation. తెంపుల తాడు a rope just breaking.

తెంపుట v. a. To open a sluice &c. See తెంచుట.

తెక తెక, anuk. Hotly, fiercely. Much (boiling) (of sunshine) తెక తెకలాడుతున్నది it is hot : he is fierce.

తెక తేర గా adv. Off, offhand, by accident, causelessly.

తెక్కరిడు n. s. A rogue, a cheat.

తెక్కలి n. s. Theft. Trick. Severity, difficulty. తెక్కలిగర్భముదాల్చెను by stealth.

తెక్కలికాడు (plu : కారు) A thief. తెక్కలిదైవము Delusive destiny! cheating hopes.

తెక్కలికానుట v. a. To steal or plunder.

తెక్కుట v. n. " To hitch along on the breech." Carey's Tel. Grammar : p : 95. Error for చేకుట.

తెక్కులగాడు A swindler, a thief. L. VII. 132. M. 8. 3. 84.

తెక్కునుట, తెక్కునుట, v. n. రేగుట, తెగటార్చుట, ఉద్దేశించుట, అతిశయించుట, మెండుకొనుట. The Root in A, తెక్కున, fiercely, eagerly, excessively, అవ్యాహత. BD. 5. 1185. DRAyo. 320. M. 6. 1. 234. BRY. 2. 1091. తెక్కున, అనగా శరవశము గాగ, ఓణింక చేయగా, నశించుచేయగా. Comment on A. 5. 159.

తెగ n. s. Sort, kind, class. Crowd, flock, a branch or division in a sect. Community, family, kin.

తెగ adv. (Root in A of తెగుట.) Off, through, up, as తెగకొరుకుట To bite through. తెగచూచుట

To see separate. i. e. to sever. తెగటార్చుట To cut through. తెగపార గా Dividedly, separately.

తెగదీయుట q. v. తెగనమ్ముట To sell off.

తెగనాడుట To be victorious. తెక్కునుట for తె

గకొనుట To slay. తెగకొట్టుట v. a. To break,

burst, snap off. To knock down. To cut, separate, or sever. తెగకోయుట To cut off. To deduct.

తెగచూచుట v. a. To view with anger.

తెగబట్టుట To hold fast. తెగనిచ్చి he drew the bowstring home.

తెగటారుట v. n. To die or expire. తెగటార్చుట v. a. To kill, slay, destroy

or assassinate. తెగదీయుట To draw an arrow

up (See తెగ) to the head. తెగనాడమాట్లాడుట

To speak off (తెగ) or peremptorily. To huff or speak sharply.

తెగపారుట v. a. To share, apportion, piece out. తెగబడుట v. n. To dare.

తెగమొక్కుట Vish. P. VII. 8. తెగయిచ్చుట To

give in part payment. తెగవేయుట To cut off.

తెగనమ్ముట To sell off, or peremptorily.

తెగడ adj. Appertaining to a certain purgative

bark. (Heyne; See తెప్పిల్.) తెల్ల తెగడ. Rox.

I. 476. Convolvulus Turpethum.

తెగడుట v. a. To revile, censure, chide. తెరలు

చ్చినదంబు దెగదెడుమోము her face that scorned

(see on చూచు) the brilliance of the moon.

In T. 5. 106. తే||మరవిత్ యొర్ల దెగదెడుమరము

కతన! నిగ్గుబడలేవు &c. అనగా నిందించుట. In

Das. VII. 78. తే|| వేవరలనేయుజనులకు తెగడద

గునె. In ND. I. 711 తెగకరి దెగడు వేరొకరి

దెగడు. యారెండువీద్యములందు నిందించుట అ

భము. In Samudappa. 49. నీ|| వెయ్యారుమా

రులవిలుల దెగడి.

తెగనాడుట. To speak rigorously: to tell off

hand.

తెగబడుట v. n. To dare. to venture : to do off.

తెగభోగ్యము Mastery, ownership.

తెగమొగమోడి Quite out of countenance. From

మొగము and ఓడుట, విక్రమిస్తున్నప్పుడు ంగమున

పొంది, తెగముగమోతయిస్తుజన నిందితులొందు
 దురంధోగభవ్. UR. K. 7. 267.

తెగముత్తుట, అనగా తెగకొట్టుట. Vish. P. 7. 8.

తెగవేయుట To cut off. See తెగ.

తెగ, అనగా, సాహసము అని తోస్తున్నది. సీ|| తెగితే
 నివీరముత్ దెచ్చి పెట్టుకులం బుద్రుంగపాకై దువా
 దుకొడుకు గాడు. R. 7. 73.

తెగించుట v. n. To dare or hazard. ప్రాణానికి తెగించిన
 బిసకూరులు desperate men, a forlorn hope. అ
 న్నిటికిన్ని తెగించియింత తనిచేసి నాడు in doing
 this he valued not his own life; he hazarded
 his life.

తెగుచుట v. a. To break or snap, sever, separate.
 To cut off, to kill. To quell or master.

తెగులు v. n. To break, burst, sever, or snap, be
 separated. To break as leather, the skin, or
 flesh with a blow. To burst, as a lake. To be
 parted out, as shares. To be sharp, as a cutting
 instrument. To be mellowed, trained or bro-
 ken in, as a musical voice. దాని గొంతు తెగింది
 Her voice is tuned aright. చచ్చుట n.s. To die.
 చూడాలము దగ్గరి శశకపింజలంబులు దెగవె. Pan-
 cha. 3. 96. To be finished or break off, as a
 work. వగతెగెను the dispute was terminated.

తెగనాడమాట్లాడుట To tell peremptorily. To
 huff to burst forth, as in rage. తెగనమ్ముట (the
 Root in A) To sell off, to sell positively. తెగిన
 Gashed, wounded, broken. భూమి తెగిపోయినది
 the field was cut up, ploughed up or destroy-
 ed by the flood.

తెగుబడి n. s. Ploughing.

తెగులు n. s. Disease, sickness, spasms, plague,
 pain, blight, evil, murrain, rot.

తెగువ n. s. Sharpness, Decision, decidedness, de-
 termination, Hastiness, wilfulness, Sudden-
 ness, abruptness. Liberality. Daring, resolu-
 tion. Wreaking or satiating passion. వాడి,
 సాహసమున్ను. D. తెగువచేవేంద్రబదవి Our
 wilfulness is a very heaven. i. e. Revenge is
 sweet! వాడికి తెగువవుట్టినది he has become li-
 beral or bountiful.

తెగ్గలుట (i. e. తెగకాలుట) To be burnt up: be
 arid or parched.

దెగ్గర a wrong spelling for దగ్గర.

తెచ్చుకొనుట v. n. To obtain or procure. To earn.
 కిన్న తెచ్చుకొనుట To feign or put on anger, to
 put himself in a passion. బుద్ధితెచ్చుకొనుట To
 recover one's senses. మనసుకు తెచ్చుకొనుట To
 bring to mind, to lay it to heart. To understand.
 To recollect. తేను I bring not.

తెచ్చుట v. a. To get. To bring. To take as an
 instrument or materials. To admit or accept
 (as homage, prayer, intelligence.) To pay
 (money.) To deliver or give, produce. To ad-
 duce as an instance. To understand (or im-
 ply a word not expressed in a sentence.) To
 bring about or cause. చిత్తానకు తెచ్చుట To ob-
 serve or heed, lay it to heart. This word is
 often an auxiliary as హరింపులోకి తెచ్చుట i. e.
 హరించుట To embezzle. అనుభవములోకి తెచ్చు
 ట i. e. అనుభవించుట To enjoy. ప్రశంసించుట
 ట To introduce or bring up a subject. వన్నె తె
 చ్చుట To give (produce) a colour. మున్నెచ్చుట
 To bring forward. తనికి తెచ్చుట To use or put
 it to use. దొవకు తెచ్చుట To bring him into the
 way.

తెటుకు n. s. Shrinking. తెటుకు గాళుండె shrunken,
 shrivelled.

తెట్టించుట, తెట్టాలంబడుట, తెట్టాలుట v. n. To
 desist, to be exhausted. చేవచెడివుండుట to flag,
 be faint. Bilh. 2. 200. Ila. 4. 183. Savanga pad.
 2. 178.

తెట్టు Scum. బెల్లశుపాకముమీది తెట్టు Molasses.
 తెట్లు తెట్లు గాండె Horizontally.

తెట్టు n. s. The gate of a fort. A bound hedge
 round a city రాళ్ల తెట్టు A stone fence or loose
 wall without mortar. A reef of rocks above the
 water. తెట్టు అనగా వనదుర్గం a place begirt with
 forests, guarded by woods.

తెట్టువ See తెట్టు.

తెట్టె n. s. A bee hive. మిగడ అనగా తెట్టె Cream.
 D. శంతానిక అనగా కాగిన పాలమీదకట్టిన తెట్టె
 the skin or boiled milk. D. నాచు తెట్టె a mass
 of scum on weeds on water అనగా పాచి.

తెడ్డు n. s. plu. తెడ్డు and తెండ్డు. An oar, or pad-
 dle, a piece of wood, shaped like a raquet,
 used to stir boiling food. బెల్లశు తెండ్డు spears
 used in lieu of oars. తెడ్డునాకియింక నాశనులు

మాన్యుట To lick the ladle to satisfy one's hunger. తెగించినవారికి తెడ్డలింగము i. e. a good workman does not complain of his tools. Where there's a will there's a way.

తెట్టుమాతికొంగ The bird called Spoonbill. Jerdon's Catalogue No. 312.

తెత్తు, అనగావాకిటిముళ్లతలుపు. OG.

తెనించుట v. a. To translate into Tenugu.

తెనుంగు Tenungu. The Telugu language: thus spelt to suit the metre.

తెనుకువ, అనగా తేకువ the spelling being altered to suit the rhyme.

తెనుగించుట v. a. To translate into Telugu. తెను గించుదుఁ I will render it into Telugu.

తెనుగు n. s. The Tenugu or Telugu language.

అయిదువిధాల తెనుగులువున్నవి There are five species of Telugu. M. 1. 1. 20. in which verse the prasa shews that it was written thus.

తెన్ను n. s. Way, path. Chenna. 3. 36.

దెకుగుతు Piercingly, terribly.

తెకు తెకు amuk. Backwards and forwards, this way and that. Radha. 1. 98.

తెప్ప n. s. A raft or float. వారి తెప్పమునిగింది his float is sunk; i. e. he is totally ruined. తెప్ప

బయలుదేరినట్టువున్నది It is most abundant, in flocks or shoals, he has recovered his spirits.

తెప్పలదేలుట To be rife, abound, rejoice, revel. అగ్నితెప్ప a flake of fire. తెప్పతిరునాళ్ల The

raft feast: when the god is placed on a float and rowed over a pond or reservoir. తెప్పలతే

లగా or, తెప్ప తెప్పలుగ Rifely, abundantly. T.

2. 34. తెప్పదెరల At pleasure, at full speed=

యధేచ్ఛగా, విటతాటము. M. 7. 3. 150. and 7. 5. 208.

దెప్పనము, అనగా కార్యమని తోడున్నది Bmj. 1. 102.

దెప్పరము n. s. అనగా కీడు, కష్టము Difficulty, distress. అనగా త్వర Speed, quickness. adj. Peri-

lous, terrible M. 7. 1. 94. చ|| అకటయజాతశ

క్రుడనయప్పలుకిప్పుడునిక్కమయ్యెవా, నికిగురు

నాధయిట్టులతనికా దెజుదగ్గరకాజిబ, ట్టికా

నగ్గరి తిప్పిధముదెప్పర మెంతయుని తెరంగుకో, ధైకుతగవేమిపాండవుల తెల్విధరకశగమిదలంచి తో. Again in M. 6. 1. 239 క|| దెప్పరపునాట

నిడిది యొక్కనవిధమెచటనుండి తెలుదవెనెకోయా

శంబుఁ. Again, in M. 4. 5. 338. చ|| యాకిరి, టికిజను గాక యావిధముదెప్పర మన్యులకోర్వవచ్చు నే. Again, in M. XI. 1. 21. ఆ|| జున్నుదెప్పరం

మునోతైనచరనున్న చూచితానుబడుట సూదకాత్మ

దిక్కోరియురుకు దిండికాడునుబోతె, నైతిగను

టింకననుచితంబు. Again, in the Vish Pur. 7. 254. క|| రప్పించియధికశంభ్రము, ముప్పొంగగనం

దగోపుడున్న ప్రజముపై, తెప్పరపురాలవరుదము,

గుప్పించుదుగోగరములుగోవులుముడియఁ. Also in M. 8. 1. 47. చ|| ఉజ్వలా, త్వులుశనిలైనదెప్పర

ముదోకుగ నిదగుతోంటిశోర్యముతో దలకొనిరిర్య

హింపుముచితంబుగ. In. P. 2. 15. వ|| అటునిర్య

లంబంబున, అట్లుఅలశ్యించేయక, లండని చెప్పిన,

తేవికదండని కుమీరాజా కుతులలో చెప్పిన, నత్తులు

గులు, ఆకుతులు, యొక్కకూని, ఆమాటనుశుక్తు

తింది, యొక్క యాకువ, యొక్క సారిగా, దెప్పరం

బుగానుప్పరంబెగసి, శీఘ్రముగాపైకిలేచి, యస్త్రీ

లితకీలంపై, యస్త్రీలిత, పెరకబడ్డమవంటి, కీలంపై,

గనికకలిగినదై. జాలంబు, వల, వెంటరాగాని, తమ

తోకూడారాగాని, యాయుర్వలంబున, జీవితకా

లమింకాదూరముగానుండుటచేతను, గగనమార్గం

బునబరచుచుండ, ఆకాశగమనంబునపోచూనుండ

గానని అర్థము. Also in B. X. § 6. క|| అప్పడు

దెప్పరమగునా, చప్పడుప్పుదయములజొచ్చి శం

దడిపెట్టఁ. Also in A. 4. 36. దెప్పరమైనఅనగా.

దెప్పరికము KUR. 10. 29.

తెప్పరిలుట To recover one's senses. To be roused, aware, alert.

తెప్పరిల్లుట See తెప్పరలుట.

తెప్పరుట See తెప్పరలుట Vish P. VIII. 195.

దెప్పశలు A sort of grain. H. 4. 158.

తెప్పించుట v. a. To procure. To send for. To get, obtain, provide.

దెప్పిపాడుచుట or దెప్పిపెట్టుట or ఉల్లికట్టుట Quiz-

zing.

దెప్పిరి Recovering the senses, starting up, a-

waking. తెప్పిరిముప్పిరికొన్న. R. 7. 214.

దెప్పిరిలుట To recover from illness.

తెప్పిరుట To go off, as weariness, or a swoon. BD. 5. 1058. HK. 4. 145. R. 7. 214. M. 7. 3. 167.

తెప్పిళ్లు Taunts, reproaches=అచాళ్లు D Ab-

తెచ్చుట v. a. To taunt, quiz, gibe at, slander, tell tales of, satirize. తెచ్చుడుమాటలు sarcasm.

తెచ్చిన adv. Quickly, at once.

తెబక తెబకలుగా anuk. Slapdash.

తెబగుట anuk. Terribly, piercingly.

తెబతెబ anuk. Rapidly (running.)

తెబుకు, తెబుక్కు anuk. Splash! slapdash.

దెబ్బ n. s. A blow, a stroke. Dint, efficacy, potency, impetus. A bout or prank, a feat. One bout or time of doing. An attack of sickness. Force or violent effect. A gust of wind, a gush of water. దెబ్బలుతిసుట To suffer blows, to be beaten. మంచిదెబ్బల effectual, radical, potent. (Here as in French it is *beau-coup*, much. *lit* : a good blow.) నీటిదెబ్బ A gush or burst of water.

దెబ్బలుకొట్టుట or వేయుట To beat.

తెమద n. s. Phlegm, mucus. = క్లేచ్చము.

తెమలించుట, తెమల్చుట, కదలించుట. D. కడుపులో తిప్పట, గొండ్రించుట To shake, to turn the stomach or cause vomiting. M. XII. 5. 457. నమ్మహాత్ముడందర జూబియాశ్రుపాలు కేలు దెమల్చుచు మేలు జేసితి దైవ యోగంబుగాదె, తనమీద వేసి యున్నచెయిలగదీసి. R. 5. 253. నిర్మి ద్రలతాం త కాంతనవసనీశవసీతకుడెమల్చి గుంజి. Yayati. 5. 16. ననుబాణయోర్దుకూడంజని కేలు దెమల్చి శుష్టి. Yayati. 5. 19. కేలు దెమల్చి ద్రిశ్చు గా. T. 4. 143. తనపైనతండుందిన కేల్లెమల్చి. Vijaya Vilas. 3. 123. వేసలిదెమలించికొత్తునుతొలగించి. Bobbili. 1. 77. శురశురితనక తామరశంబులుడి పొక తెమలించిబారు గాదెచ్చువారు, యాశ్లలమందు పెళ్ల గంచడమనిఅర్థముచేయవలెను.

తెమలుచుట See తెమలించుట. HD. 3. 215.

తెమలుట v. n. To turn the stomach or cause vomiting. L. XXIV. 204. నమలవశ ముగానినారి కేళంబు, తెమలకమింగ దంటికి జీరామైన he swallowed it without wincing.

తెమ్మ or తేమ n. s. Wetness, moisture. గొజ్జి తేమ్మ dew of flowers. తేనెతెమ్మ honied moisture. తెమ్మ అనగా పెళ్ల. OG.

తెమ్మర n. s. Air, gale. See—మై—

తెమ్మ or తేమ adj. Wet, moist. ABA. 3. 64. పెళ్ల తేమ.

తెమ్మ Bring. An imperative of తెచ్చుట and also of తెంచుట as శు తెమ్మ.

తెమ్మర n. s. A cool moist breeze. T. 3. 133. DRK. 6.

తెయ్యము Error for దయ్యము.

దెయ్యుట, or ద్రెయ్యుట, p||. ద్రెస్సిన. v. n. తెగిడుట To break or perish v. a. అనగాతుంచుట, భంగపరచుట To destroy, or break. M. 4. 3. 39. wheresome mss. read ద్రెస్సి and others read ద్రెవ్వి. M. 1. 2. 26.

తెర n. s. A screen, curtain, blind. A plain or space : a billow or surge. దోమ తెర a muskito curtain. A veil, a cover, of any kind : hence వా తెర the lips. A time, one bout; as వక తెర once. మరివక తెర again. తెరయెత్త Wave upon wave, in waves, tumultuously. పొంగిరుండై త్త గా. Vijaya. 2. 19. సెప్పి తెర తెర గావస్తుంది The pain comes on at intervals, by fits. తేనె తెర n. s. A comb in a bee hive. యెండ తెరతీసి జైలు వెళ్లింది The sun broke through the clouds. వైష్ణవులకు తెరచాటుకద్దు the Vaishnavas always are behind a screen : particularly while eating. తెరల గాగన Overpowering, terrible. ఉల్లసమైన. తెరలాడి. A. 6. 142. To hide? v. n. To gleam or shine through a veil? తెరలుతిరుగుతూవున్న అనిటికార్థము, తెరలో ప్రకాశిస్తూవున్న అనిప్రాచీనటికార్థము, ఇదియుక్తమే.

తెర adj. Spread out. Open as a plain. Gaping, open as the mouth. తెరసాటు open mouthed. తెరకన్ను a god. See అనిమిష for which this is substituted in Nila Parin. 1. 2. The gods or their images, having eyes continually open.

తెరంగు See తెరగు.

తెరకట్టు A screen. మొగ తెరకట్టుతో ముచ్చటాడుట to hold the handkerchief before the mouth while speaking : a custom of Musulman origin. H. 5. 99.

తెరకన్ను See under తెర.

తెరకాడు n. s. A thief : a concealed agent.

తెరకువ n. s. Sense, prudence. తెరకువగా cunningly, artfully. Dasav. IX. 394.

తెరగు or—రు—, or—రవు, or—రువు, or తెరంగు n. s. Way, path, manner, style, fashion. Par-

particulars. Details. ఇ తెరంగున Thus, in this way.
 వాని తెరువుకుపోవద్దు Do not go near him. తెలసి
 భాకలగన్న తెరగుననుండె. Sar, Dwi. 337. He was
 as though in a waking dream. ఓరకైయ్యెన తె
 రంకు. Bahulaswa. V. 39. the fashion in which
 she wore her scarf. తెరువునాండుట To enter.
 IIa. 1. 38. సీ|| శ్రుతి లేనితనకంటిశ్రుతిమఱియెదినవా
 డె తెరగొందుభూతలాచిత్రుడుగాగ. M. XIII. 4.
 306. says ఆ తెరంగుననుండువె Describe me the
 particulars. యిందుచేత ఆ గ్రంథము తెరువునట్టి
 పోయినది That book is superseded by this one;
 is done away, has ceased. పెద్దమాటల తెరవు the
 habit of talking loud.
 తెరచాట n. s. A screen, or mat. A ship's sail;
 (lit.) a screen-cloth, or veil. See తెర.
 తెరచుట v. a. To open.
 తెర తెర గా At intervals, now and then.
 తెర నాటకము n. s. A puppet shew or other play
 in which a curtain is used. P. 4. 255.
 తెరవ n. s. An opening. Interval, cessation, in-
 termission, leisure. Opening or disclosure, op-
 portunity. Looseness i. e. lewdness. జ్వరమున
 కు తెరవబిడ్డింది There was an intermission of
 the fever. జ్వరముయింకా వా గా తెరవకాలేదు
 the fever has not yet abated. తెరవలగా, తెరవ
 తెరవ గా loosely, here and there, scatteredly.
 వాన తెరవయివ్వలేదు the rain did not cease.
 తెరవ adj. Open, plain, downright language. తెర
 వుమాటలు downrightness, plain speaking.
 తెరవ See తెరవ Cessation, intermission. BD. 4.
 1642.
 తెరయాగ A bee. తెనెటిగ. M. 7. 1. 236. The word
 శ్రుతికా (a white ant) is in the SC. rendered
 by this word.
 తెరలకాలుపుట The causal of తెరలుట q. v.
 తెరలగా adv. Loudly, openly, aloud.
 తెరలబడుట Vish P. 6. 225. To be at a loss: to
 hesitate.
 తెరలుచుట v. a. To scatter, or put to flight. ఏమ్మ
 ట. M. 8. 6. 56. Jaim. 8. 40. To give forth
 (a scent) To smell.
 తెరలుట v. n. To move. To toss about. To be
 routed. To set, or disappear. (See తెరలుచుట)
 To spread, as scent, to overflow, boil over.

To die, expire. చచ్చుట. ABA. 3. 134, తెనెటి
 చుట. B. 6. 21. ఏచ్చెననుట, చలింపెనుట. D.
 తెరవ n. s. A maid, girl, child, baby, woman. T.
 3. 114. Das. 9. 146. B. 8. 418, L. 9. 32.
 తెరవరి n. s. A wayfarer, a traveller. R. 3. 31.
 and VI. 1. Suca. 3. 416.
 తెరవు n. s. Way &c. See తెరగు; వాండల తెరవుకు
 పోకు do not meddle with them.
 తెరవుగాడు A highwayman.
 తెరవేట "Screen hunting"—the huntsman using
 screens, to conceal themselves. A hunt where-
 in hurdless or screens are placed around the
 hunting ground. A. 4. 154.
 తెరుకువ, అనగావివేకము.
 తెరువుమరువు Sense and nonsense: absence of
 mind. యెవరికిన్ని తెరువుమరువుకట్టు Every man
 has his wise and foolish fits.
 తెరువాటు A wayfarer, traveller. A road. A. 6. 51.
 మార్గము. తెరువాటుకాడు A highwayman. G. 2.
 164. తెరువాటుకొట్టుట To rob on the highway.
 Suca. 3. 155.
 తెరువు n. s. Way &c. See తెరగు. [D.
 తెరువుకాడు A highwayman. చాలుకొట్టెదొంగ.
 తెర్ర n. s. A rash, foolish fellow, a blockhead.
 తెల contracted for తెలియ. Thus తెలచెప్పట to
 explain.
 తెల See తెల్ల; thus spelt metri gr. Padma. 3. 34.
 తెలక A contracted form of తెలియక "not know-
 ing." (from తెలియుట.)
 తెలగ or తెలగా A certain division of the Sudra
 caste. This name is generic for the nation, as
 Briton is for the English: yet is applied spe-
 cifically to a caste, as ancient Britons is a name
 given to the Welsh. It is distinct from the గా
 శ్రు and కొమటి and equivalent to the మహానా
 టికాపుట.
 తెలగ or గా adj. Of or belonging to the Telaga
 caste. తెలగయిల్లు A native house. A Hindoo
 house. తెలగబలిజెలు a certain caste.
 తెలగపుక్కు A very tough sort of steel.
 తెలగా See తెలగ.
 తెలగాన్యలు See తెలఘాన్యలు.
 తెలగానిమాట్లాడుట To speak in Telugu.

తెగాలు The caste called Telagas.

తెఘాణ్యులు or **తెగాణ్యులు** A certain caste of *Smarta* bramins.

తెలచెప్పట i. e. తెలియచెప్పట To declare, explain.

తెలటాకు i. e. తెల్లటి + ఆకు A fair leaf, a whitish paun leaf, a blank page.

తెలతెల *anpt.* Brighteningly : more and more bright. తెలతెలనుట to smile pleasantly, to be radiant with smiles. తెలతెలబోవుట or పడుట v. n. తెలవెలబోవుట. D. To whiten, brighten, turn pale. తెలతెలవేసు To dawn gradually : to brighten.

తెలి adj. White. Bright. తెలిసవ్వు a bright smile.

తెలి, అనగా తెలుపు. D. Whiteness.

తెలింఱంచుట Error for తెలింఱంచుట.

తెలికొండి The stuff that remains after the oil has been pressed from sesamum seed. Oil cake.

తెలికెట్టు The lin plant?

తెలికన్నులు The whites of the eyes: staring eyes: upturned eyes that shew the white.

తెలింఱచుట To translate into Telugu. I. 1. 191.

తెలివువ్వు A phrase for the moon, as being the "Flower of brilliancy." H. 2. 4.

తెలియచేయుట v. a. తెలియజెప్పట v. a. To tell, explain, advise, inform.

తెలియుట v. a. To know, to perceive.

తెలియుట v. n. To appear, come to light. To be known, perceived, seen, felt. To be discovered, or found. వానికి పుట్టె తెలియలేదు he has lost his senses. పుట్టె తెలియకుండా పడింది She lay senseless. కన్నులు తెలియనివాడు a blind man. నీకు కన్నులు తెలియవా cannot you see? చీకటిలో ఒలికికొండ్లు తెలుతుంది a cat can see in the dark. నీకు తెలిసిందా Do you see it? ఆ గ్రామం తెలుసునా I know it. I perceive it. నాకు తెలియలేదు I do not know it. I do not see it. తెలియచే I cannot see (if you close the window.) తెలివితేలిక చేశాడు he did it unwittingly, unintentionally; lit: unknowingly or not knowingly. మతి తెలిసివుంటి Being conscious, recollecting himself. నాకు తెలిసిననాటినుండి (Depuis que je me connais.) Ever since I grew up. యానకుంఱ తినిక తెలిసియింఱని I call upon you to be a

witness of this. I wish you to observe this.

తెలిసినవాడు one who knows: a man of understanding. వాండ్లు నీకు తెలిసినారా? Did you perceive them? తెలిసినారు Yes. తెలిసినది I see them (neuter.) తెలియబడవు I do not see them. కోరిక తెలిసిపోయింది he betrayed his wishes. నిద్ర తెలిసినప్పుడు when he awoke: when sleep went off.

తెలివి n. s. Understanding: Perception, consciousness. తెలివి సెందగా On coming to himself, on recovering his senses. తెలివికొని చెప్పట To tell discreetly. తనమది తెలివించి recovering himself.

తెలివిడి n. s. Understanding.

తెలుంకు See తెలుగు. The *sunna* (Telu-n-gu) is inserted at pleasure.

తెలుకులవాడు An oil-man. డేవ తెలుకులవాండ్లు a sect among them who wear the బంధ్యము.

తెలుగు or **తెనుగు** The Telugu or Telungu language. This is a proper name, totally devoid of any root. Some wrongly derive it from తెలింక which see. తెలుగు n. s. A Telugu man or woman. A Telugu word: thus తెలుగులు Telugu words (Appa C. 1. 271.) so called as distinguished from Sanscrit. The dative is తెలుగునకు. Appa C. 1. 253. see also ఆచ్చ తెలుగు. The following instance is taken from. M. IV. 2. 297. నీ|| పదతినన్నూరదబలికినవిధమాన, నిచ్చమైనిక్కకువచ్చు సెక్కా|| వచ్చితోలిటితల్లవడి ద్రోవిపోవక, పాలతియింపెనీలారబాంకు సెక్కారలపోతగినియప్పలతవచ్చుటకుదా, సెకవింతపట్టుకయుండు సెక్కారంధర్వు తెపుయగలరంచు జెప్పెన, నైలకుకమాటలునిక్క సెక్కార తెరవచిడిముతాపాటు సుధేష్ణయెరిగి, వేడ్లబనిబంచు టుడిగిరావిడుచు సెక్కార, మదనుడింతికియెట్టె యైవతకములను, నదను నెరిగింది నాకడకనుచు సెక్కార.

తెలుపు n. s. Light, Whiteness. తెలుపురోగము the gonorrhœa. కాక చేసివాడికి తెలుపుతగిలినది he caught a clap.

తెలుపుట v. a. To tell, say, instruct, inform, suggest. To shew, manifest, reveal, betray, make known. వానికి ధర్మము తెలిపి having reassured or encouraged him. యెయగదెప్పుట to teach or tell. యిదిమి క్కీరహాశ్యమనది గానినీకు తెలుపు.

తెలుసుకొనుట v. a. To learn, find out, ascertain, understand, know, observe, take notice.

తెలి (i. e. కంచము) A dish or platter.

తెల్పుట v. a. To make known: reveal, shew.

తెల్ల n. s. Whiteness, paleness. తెలుపు. D.

తెల్ల adj. White, pale, pallid. తెల్ల కాకిరము blank paper. తెల్లజనాలు white people. Europeans.

తెల్ల బంగారు pale gold. తెల్లయెర్రవన్నె Light red. ముగింపు తెల్లనై he turned pale. తెల్లనికండ్లు bright eyes.

తెల్లటి A large woody climbing creeper called Dalbergia Rubiginosa. Rox. 3. 231.

తెల్లదనము n. s. Whiteness.

తెల్లదీవి, అనగా శ్వేతదీవులము q. v. A. 6. 127.

తెల్లన n. s. Whiteness.

తెల్లని adj. White, light coloured, pale, sallow, bright.

తెల్లపారుట To turn white. తెల్లపారిన whitish. Glassy or glazed as an eye.

తెల్లబోవుట To turn pale, be thunderstruck.

తెల్లమి, తేట తెల్లమిగా adv. Plainly.

తెల్లము adj. Apparent, evident, obvious, clear. తెల్లముగాన. BD. 5. 118. clearly. తెల్లమా తెల్వి. URK. 4. 258. తెల్లము, స్ఫుటము. D.

తెల్లముగా Clearly. తేట తెల్లముగా As clearly as possible.

తెల్లవారకట్ల adv. At day break.

తెల్లవారి n. s. The dawning, morn. (A verbal noun in అ as విసకరి and తలుకుబడి)... ఆ తెల్లవారి the following morning. "Instead of day dawns, the Hindus always say that night dawns." Carey in Ramay. 1. p. 236.

తెల్లవారింతుట v. a. To clear up, explain, settle. అతనిపని తెల్లవారింపినారు they arranged the matter.

తెల్లవారుట v. n. To dawn. రాత్రి తెల్లవారినప్పుడు when day dawned: lit. when night dawned. యీ రాత్రియెట్లా తెల్లవారునా అనివుంటిమి we were at a stand; not knowing how this grief would terminate. To turn white. (See పారుట, తెల్లవారకనువచ్చె... తెల్లవారకముందు Before break of day. అతనిపని తెల్లవారింపి his affair has lost all colour i. e. he is ruined. తెల్లవారి లేస్తే from

the hour of awaking. తెల్లవారి తేలమావాళ్ళు అవును అని the day before new moon.

తెల్లవారులు, తెల్లవార్లు adv. Until morning.

తెల్లవారుట. To watch all night.

తెల్లవార్లు adv. Until morning.

తెల్లుట v. n. To boil. కొప్పెరలోనూ నె తెల్లుకూలుం డ గానాన్ని దాంట్లో పడ వేసినారు when the oil was boiling they threw him in. తెల్లుట, ప్రేల్లుట, తెల్లిపడుట, అనగా తెగిపడుట, పడిపోవుట. R. 5. 290. M. 1. 180. M. 2. 2. 152. URK. 3. 411. and 4. 285. Mand. 5. 203. BD. 5. 266. తెల్లుట, పడుట. D.

తెల్లులు n. s. Disease, murrain. See తెగులు Evil, mischief. రోగము. D.

తెవ్వ n. s. A surge or billow, a large wave. Flood, inundation.

తెవ్వ See తెవ్వ.

తెవ్వన, సాందర్యము, చక్కన, తెవ్వనైనది, సుందరమైన ప్రీతిపూరితములు, తెవ్వనైనవాడు, సుందరమైనపురుషుడు. D.

తెన n. s. A quarter or side. Lot, hap. See దిక్కు Vulgarly. A strange or queer thing. A scrape or pickle. For దిశ. q. v. అయో తెన Dear me! mighty fine! వారల తెనకుపోకు Go not thou near them.

తెనముల See దిశ Stark naked.

తెన్ని See తెయ్యుట.

తె Bring. Contracted for తెచ్చు the imperative of తెచ్చుట: as తేరానివానినే నెూపుడు I can bring him whom (they say) no one can bring.

తె, ధే, దే, ధే.

ధే Dhe! A word used in urging a horse on faster.

తేంట్లు The plural of తేటి q. v.

దేంద్రవాండ్లు n. s. A class of weavers who weave long cloths, the same as జేంద్ర.

తేకు చెట్టు The teak tree. See తేకు. Q says కుంభికా.

దేకుట v. n. To slide along on the posterior. v. a. To shove, poke: to outface, disgrace.

తేకువ adj. Certain, sure, firm, alert.
 తేకువ n. s. Firmness, bravery, spirit. Freshness, bloom.
 తేకువగా At once, briskly.
 తేకానుట, అనగా మెండుకొనుట. OG.
 తేక n. s. The edible sprout of the young palm tree. See on శేబు. The inside is delicately white, to a proverb. This is planted and a palm tree springs from it. తొక్కబుర్రవేరు. D.
 తేకడ n. s. Bloom, vigour. పిల్లకాయమంచి తేకడ గాళున్నాడు this child is in its bloom: healthy and strong.
 తేకము See త్యాగము Relinquishment. Munificence. వికిచిపెట్టడము, చాతృత్వము. P. 1. 119.
 తేగళ్లముటికెలు See తేకడ.
 తేజము or తేజస్సు n. s. Brilliancy, lustre. Vigour, potency. Semen virile. Fame, renown, respectability, character. Prime, bloom. తేజోపార్జనము Acquiring reputation.
 తేజరిలుట, తేజరిల్లుట v. n. To shine, be potent, vigorous or glorious. BD. 4. 1434. M. XI. 2. 13. ప్రకాశించుట.
 తేజస్సు * See తేజము.
 తేజి or తేజీ A steed. అనగాగుర్రము. R. 8. 93.
 తేజికాశ్వము * A swift horse. Swa. 4. 167.
 తేజితము * adj. Bright, sharp.
 తేజుడు * He who shines &c. See తేజము.
 తేజోపార్జనము * Acquiring fame.
 తేట n. s. Clearness, purity, brightness. Whey (నీరుమట్టిక.) తేటలూరగా full of glories or brilliancies. తేట తెలుగు plain Telugu—(like plain English: that is, undisguised simplicity of style.)
 తేట adj. Clear, pure, evident. Naked. P. 1. 19.
 తేటగా adv. Clearly, plainly, downright.
 తేటగితి The name of a species of metre.
 తేటచేయుట To reveal, explain, clear up.
 తేటతెలుగు Pure Telugu.
 తేట తెల్లము, తేట తెల్లముగా adv. Plainly, plump, downright.
 తేటపడుట To become clear, be evident.
 తేటపరచుట v. a. To clear up, unveil, illustrate.
 తేటి, plu. తేంట్లు The wild bee: these are brilliantly black: and jetty ringlets or twisted

braids of hair are likened to clusters of these bees. T. 3. 111. IV. 62. URK. 4. 255. గరువం శ్రు తేజముం గురులు చెడర. Dasav. IX. 159.
 దేకిదేకిగాళున్నారు They are on a par. The same as మక్కికిమక్కి One is as bad as the other.
 దేదు He will not bring. The neg: aor. of తెచ్చుట.
 దేడుట, అనగా వెతుకుట To search. OG.
 తేణ్ణుట n. s. To belch. తేణ్ణు n. s. A belch.
 తేది n. s. A date (i. e. a day of the month.)
 దేవీశృమానము * Glorious, splendid.
 దేనము Tadbh for ధ్యానము.
 తేని neg: p|| of తెచ్చుట (contracted for తేయని) Who brings not. రూకలు తేనిపక్షమందు if he does not produce the money.
 దేని The inf: of ఏది and యేమి.
 తేనియ n. s. Honey.
 తేనిక A bee. (from తేనె honey and యాగ a fly: the correct compound would be తేనెటీగ.)
 తేనిట్లు n. s. Tea: a decoction (నీట్లు) of tea leaves, (a foreign word.)
 తేను (the Root or infinitive of తెచ్చుట) while bringing. ఆ రూకలు తేను యాను యెంచుకు ఆ తొందర Why all this trouble about producing and paying the money? Also the neg. aor: I bring not: I will not give.
 దేనుపు * n. s. A milch cow.
 తేనె n. s. Honey. Various kinds are called పెద్ద తెరతేనె, శుట్ట తెరతేనె, బొర్రతేనె, చిన్నశుమ్మ తేనె and కర్రపట్టు (which is the best:) also తొణితితేనె, మొళరతేనె, జొంటితేనె. See జున్ను.
 The ruddy nut brown complexion is compared to honey. Radha 1. 11. so in Theocritus melichrous is applied to a bright ruddy or nut brown beauty. పూతేనె the nectar of flowers. Pururavas. 3. 109.
 తేనెచెట్టు A certain tree. Q.
 తేనెటీక n. s. A honey-bee.
 తేనె తెర Honey comb.
 తేనెతోనలు, తేనెతోలులు Honey comb, also a sort of vermicelli.
 తేనెపెట్టుట To make honey.
 తేనె ప్రాసు is rendered కేశముష్టి. Q.
 తేనెలగడ్డ The honey buzzard. Jerdon No XVIII.
 తేనెసారాయి Mead, brewed from honey.

తేన్నుట To belch or, more correctly తేన్పుట.
 తేప n. s. A time, as వక తేప Once.
 తేపు A belch. See తేన్పు.
 తేపుట, (చేపుట) To belch.
 తేబరించుట To grovel or crawl? తేబరిస్తూవుండ
 జాడు a mean wretch.
 తేబె or (చాభ) adj. Wretched, pauper, miserable.
 Dull, insensible, silly. A silly lout. See తేదక
 డు. — తేబెముఖముల care worn.
 తేమ n. s. Moisture, damp. adj. Moist, damp.
 తేమనము Batter, thin paste of milk and flour. పా
 లనిమ్మనము. D.
 తేమానముగా adv. Gratis. (n. s. = తేరగా.) also
 n. s. hesitation, delay, sluggishness. తేమాన
 గాడు an idler.
 తేమడు for చేపుడు A god. God Almighty. This
 is a wrong but common spelling.
 తేర adj. or. adv. Gratis, unpaid for. తేరకొంప
 lodging scot free. తేరకాడు a temporary hus-
 band (పాచివ్యధార). తేరకతై a trull or slut. తే
 రనుద్రముతంకేటిబరికె when you ride gratis,
 you use your cudgel well.
 తేర or దేరగా as in చనుదేర, పుత్రేర, మనుదేర while
 coming, while going. R. 3.2. కొనితేర while he
 brought: = తెస్తుండగా.
 తేరకొనుట To abound, teem. తేరకొనక fully.
 శమ్యుద్ధిగా, స్పృష్టముగా. G. IX. 32. R. II. 96.
 VI. 28.
 తేరగడ n. s. Instance, authentication. Decision
 or sentence.
 తేరగాడు An interloper: one who enjoys gratis.
 G. 6. 76. పైపైవచ్చినజాడు.
 తేరలచేప A fish called "terla?" a sort of chee-
 tedon. Russell, No. 80, 81.
 తేరవారుట To dawn? తూర్పు తేరజారగా. HK. 2.
 34.
 తేరశులు (K) Leaders, chiefs, (అరుశులు kings.)
 BD. 6. 266.
 తేరి (adv.) To the end, fully, to the full. తేరిచూ-
 చుట or తేరికొనచూచుట or తేరిపూరచూచుట
 To look hard. To gaze earnestly, to look stead-
 fastly. From తేరుట.
 తేరిచూచుట To see clearly. HK. 5. 41. Vish P.
 VII. 402.

తేరు, infl. తేరు or తేరి plural తేరులు or తేర్లు n. s.
 A car, a war-chariot. తేరుకొందిచ్రుతిమ. Cucho-
 lop. 3. 110. చిలుకల తేరు (Cupid) he whose car
 is drawn by doves. చిలుకలు తేరుమేల్ చెరుకు
 కొలకె. Pururav. 3. 71. తేరితురంగములసంధికి
 ప్రతేబరువక. Vish. P. VII. 385.
 తేరుకొనుట v. n. To recover, to get strength or
 be convalescent.
 తేరుగడ n. s. Settlement, conclusion. తేరుగడ లెక్క
 a settled account.
 తేరుచుట (causal of తేరుట) To relieve, console.
 తేరుట v. n. To become clear (as water.) To be
 rescued, allayed or relieved. To go off, as a
 fainting fit. To escape. To recover, as from
 illness or danger. To extend or reach. To
 shine forth, supervene, happen, come to pass,
 or come forth. యాలాడుట To be clarified or
 made clear. To become settled or clear. To
 rise, as cream or scum. సానదేరి her complexion
 became clear. కడకు తేరుట, కడదేరుట To be
 finished, to exceed or surpass, to reach the
 end. To be allayed, cooled, or comforted (as
 love.) జొగదేరెడు సొమ్ములు glittering jewels. తే
 రకయుండగా when it was in abeyance. వాటి
 పుట్టు తేరకపుండగా while he was still an invalid.
 తేర్చుట v. a. To make clear, clarify. To rectify,
 to correct.
 తేల &c. See under తేలుట.
 తేలించుట v. n. To roll or swim as the eyes.
 తేలించుట swimming of the eyes.
 తేలగలుట See తేలించుట.
 తేలచేప A kind of fish. H. 4. 225.
 తేలశియుట and తేలశులుకుట See under తేల.
 తేలవేగుట v. a. To open (the eyes) wide. కండ్ల
 తేలవేసేటప్పటికి ప్రకడనితోవిసది.
 తేలించుట (Causal of తేలుట q. v.) v. a. To bring
 up or produce. To accomplish, do, atchieve,
 perform. To fulfil. To cause to float &c. To
 glance, as applied to the eyes. రజుల తేలించుట
 T. 3. 87. to perform. తెల్పివోనుట To pour in
 loosely or lightly. లాలించి తేలించి to fondle and
 please.
 తేలిక n. s. Lightness, ease.
 తేలిక adj. Easy, simple, light. వానికెయిత్తుడతే
 ళ్లు తేలికగావున్నది he is well.

తేలు n. s. (Infl. తేలి plur. తేళ్లు.) A scorpion. తెలు
మాను a sort of fish.

తేలుట v. n. To emerge, float, swim. To succeed,
be done, be settled, ratified, take place. To
terminate, end, blow over or end, (as a storm,)
swell, ripen, as a boil. To fall clear of, so as
not to hit. To clear up, be known, ascertained,
decided, as a question or doubt. To be found,
come to light, result, come to pass, or appear ;
to be evident, or revealed. To go off, or de-
part, as sleep, sickness, &c. To escape, or get
off. నేను తేలేవు పాపం యిది This was a plan
to save myself. యే శుము ద్రమం దుకడ వేళి నాయి
ది తేలును This must prosper happen what will.
తేలవలకిన సీంకలి తేల్చి చెప్పినాడు he begged the
question: or, he represented that as clear
which he ought to have cleared up. తేలబల్ల
కుట (A. 4. 306.) he spoke so as to get rid of
the accusation: so as to leave no room for ob-
jection. తేలిస, అస గా లుచికిస swelling, large.

తేలవలుకుట To accent softly, to use the soft
accent instead of the harsh one; as పోతన
Pōtana for పోతన్న Pōtanna, and ఇపుడు
ipudu for ఇప్పుడు ippudu. తేలబలుకుట, అస గా సీరకు
చేయక నిలకాత్ముముగా చెప్పట. A. 4. 306. తేలవీ
యట To haul ashore, to pull out or drag out.
తేలుమణి * అస గాదకు శాస ర్తి, ధూమ్రపుచ్చవృక్ష
ము. Q. అస గా చెంచలితీగ.

తేవకి * Dévakī, the mother of the god Krishna.
తేవడము The infinitive of తెచ్చుట.

తేవత * n. s. A deity: generally a goddess; but
also a god. గ్రామదేవత (in Tamil కన్నె అమ్మ
వారు) the *village goddess*. These petty god-
desses or "virgins" are placed at the out-
skirts of villages. See under అమ్మ.

తేవతరపు * A venerable or ancient tree. W.
తేవతాదేవము * n. s. A godlike or harmless cre-
ature. Vemana says. ఆ|| తెలియెరుగనట్టి దేవ
తాదేవుల, వసరి దెచ్చి బిడ్డవలెను సాకి, పాశు సెరుగక
రచిబట్టి చంపుదురయా.

తేవతాదిచెట్టు * The tree called గరాగరీ. SC. "A
kind of grass:" *Andropogon serratus*. W.

తేవత్వము * n. s. Divinity. Deification, apotheo-
sis. అశ్వాఽపియాతి దేవత్వం మహద్భిః సుత్రతిష్ఠతః

A stone even attains divinity when consecrat-
ed by the noble. (*Hitopadesa*. 1. 45.)

దేవదత్తము * n. s. The name of the conch of
Arjan.

దేవదత్తుడు * and యజ్ఞ దత్తుడు * Are two names
in Sanscrit Law or Logic like John Doe and
Richard Roe, or Titius and Seius: or Omar
and Zeid in Arabick law.

దేవదారుపు * n. s. The Cedar: commonly called
deodar. The *Erythrozylon areolatum* (Linn.)
Uvaria Longifolia. Rox. 3. 664. 666. శురవృ
క్షము, అమరద్రు. SC. "Chittagong wood; usual-
ly called cedar." Trans. of Roy. As. Soc. IV.
361. See Burnes's Bokhara, Vol. 2. p. 43:
M. L. S. Journ. Feb. 1831.

దేవదాసి * n. s. A dancing girl employed in a
temple. Schlegel translates it *hierodula*!

దేవనము See తే—

దేవనము Gaming, sport. జూదము, స్వశ్చమున్ను. D.

దేవనాగరీ * "The beautiful character." The
name of the character in which Sanscrit is
usually printed in Europe. In India it is ge-
nerally set aside by the Hindus: who prefer
the Telugu, Canarese, Grandham, Mahratta
or Bengali: whichever happens to be the ver-
nacular.

దేవమణి * n. s. A fortunate curl on a horse's
neck. A certain tree. అశ్వములకు పుండే సుదివి
శేషము. R. 1. 131. చింతామణి. SC. మహామే
దలనే చెట్టు. SC.

దేవమాతృకము * n. s. Dependent on providence:
watered by rain only, not by streams. వృష్ట్యం
ముశుంతున్న ద్రిహిపాలితదేశే. SC.

దేవయజ్ఞము * The "holy sacrifice" నైశ్యదేవ
ము. D.

దేవయానము * The car or vehicle of a god. W.
దేవతావిమానము. D.

దేవర n. s. plu. దేవరలు, దేవళ్లు A lord or mas-
ter. (సామి.) My lord, Sir. దేవరవారు Your
honour. ఇంటి దేవరలు, కులదేవళ్లు household dei-
ties, particularly the manes of (ముత్తైదువలు)
married women. దేవత, జంగమలకు శ్రేష్ఠనామ
ము Your reverence: a phrase among Jangams.
D.

దేవరాశ్రమము * n. s. A sluice from a tank. అలుగు.
 దేవరాముకొంక n. s. A sort of pelican, with long legs.
 దేవరుడు * n. s. A title applied chiefly by a wife to a husband's brother. మగనితోడబుట్టినవాడు.
 D.
 దేవలకుడు * దేవలుడు * A temporary paid priest or incumbent. A term of contempt, like priestling. A sacristan, beadle, or attendant in a temple. గుడిలో దేవుణ్ణి పూజ చేసేవాడు.
 దేవళము n. s. A temple.
 దేవళ్లు plural of దేవర.
 దేవవర్షకి n. s. The "artist of the gods," a title of Vulcan or Visva carma.
 దేవశరణులు A sort of grain.
 దేవాంఱ, దేవాంఱులు n. s. The name of a certain tribe of weavers. = దేంద్రులు; they are బంకములు and wear the lingam. See Buch. Ham. Mysore I. 244—246. దేవాంఱ or దేవాంఱిల్లి A sort of monkey : a Loris. (Vide Buffon : and Ann. Reg. 1786. Natural history page 50.)
 దేవాంబరము * A sort of cloth. BD. 3. 120.
 దేవాదేవుడు * n. s. An attendant on an idol. Colebr. It is a term of contempt like priestling. A "godlike creature ;" one that does no harm, as a bird.
 దేవారాయము * The income of a pagoda.
 దేవాయుధములు A. 6. 100. Stones and cudgels. అనగా రాళ్లున్న దుడ్డుకర్రలున్న, దేవశబ్దమునకు యజ్ఞము అర్థము చేశేయజ్ఞముండు ఆయుధములు రాళ్లుదుడ్డుమొదలైనవి గలవుగనుక ఆశంబంధమునుకట్టియూహదముత్ర మొగించినారు.
 దేవాలయము * n. s. A temple.
 దేవి * n. s. A goddess, particularly Parvati. A queen or lady. (See కట్టెచు దేవి) Madam ! Lady ! పార్వతి, రాజభార్య. D.
 దేవు n. s. for దేవుడు.
 దేవుకొనుట To scrape together. To rout up, turn up. To plunder, rifle. BD. 5. 696. గలకదా భాంబులు దేవికొనివచ్చి.
 దేవుట v. a. To rinse. To take rice &c. out of water with the hand. To grope for as with a

drag under water, to trample on so as to destroy (salt.)
 దేవుట v. n. To turn as the stomach when queasy. నొకడుచు దేవుటంది I am sickish or qualmish.
 దేవుడు n. s. God. A deity.
 దేవురించుట v. a. To sue, intreat, plague or beset with petitions ; to beg eagerly. దీనవృత్తిని యాచించుట. D.
 దేవురుగొట్టువాడు A sneak, one who sues for favour.
 దేవులాడుట v. n. To dive in water, to search. To roam about, dangle, dance attendance. To fret in vain, to grumble. See దేవురించుట. To be in trouble, to pine or struggle. దేవులాడి . సాధిస్తాని I managed to effect it.
 దేవె Will not thou bring ? (Neg. aor. 2nd pers. sing. of తెచ్చుట) Bilh. 2. 13. a, b, c, d.
 దేవేరి n. s. A queen, a lady. URK. 6. 389. R. 2. 57. Vajja. 1. 16. రాజశర్మి. D.
 దేశము * n. s. Part, site, place, situation, seat, region. Country, land, district or subdivision of a (రాజ్యము) country. Thus కర్ణ దేశము the situation or place of the ear on the head. In such passages it frequently must be left untranslated చూలాశుపాతకంఠదేశాత్ the garland fell upon his neck. సైన్య దేశము a camp. దేశ భాష. A dialect. దేశభాషాగ్రంథము a book in a vernacular or modern language as distinguished from Sanscrit.
 దేశకాకి n. s. A homeless wanderer, a vagrant.
 దేశపాండియ, దేశపాండ్య or దేశముళి, n. s. (K.) A recorder. The chief revenue officer : the superintendent.
 దేశభాష * n. s. A vernacular language, as distinguished from Sanscrit : a dialect.
 దేశస్థుడు * n. s. An inhabitant or man of that country. This is also the title of a certain caste of Mahratta Bramins who have no family names.
 దేశాంతరము * n. s. Foreign parts, a strange land. దేశాంతరముండు in another land. Elsewhere. దేశాంతరమునకుపోవుట to emigrate : to go on a tour.

దేశాంతరి* n. s. An emigrant, a foreigner. దేశాం
తరుడైపోయెను he changed his country. Vul-
garly spelt దేశాంత్రి plu. దేశాంత్రులు.

దేశాచారము * n. s. A local custom, a bye-law,
usage or practice, as differing from law. దేశాచా
రత్రుకారమువ్రాసుకొన్నత్రము a bond written
“in the manner of the (*Masulipatam*) coun-
try:” wherein the name of the lender is omit-
ted, and the name of some person substituted
who in reality has nothing to do with the trans-
action- This custom is now nearly obsolete.

దేశాటనము* Travelling, roaming, going a tour.

దేశాధిపతి * n. s. A king: as “lord of the land.”

దేశావళి * (more correctly దేశవాళి) n. s. Usage,
bye-law, or practice as differing from law.

దేశావళి adj. Country or native, not imported;
as దేశావళినారాయణ country arrack.

దేశికుడు * A tutor, master, instructor, or teacher.

దేశీయపదములు Obsolete, local, dialectical ex-
pressions.

దేశీయము See దేశ్యము.

దేశ్యము * n. s. A dialect, obsolete or local ex-
pression. Idiomatic, provincialism. adj. Idioma-
tic, provincial. Such words as చిల్లంబోడు,
తోటి for తో, సాము meaning cattle, are nor-
thern. రెడ్డి, విక్రలి, భాగ్యశాలి are western. వీరినె
quick నైచు or నైసు are southern. Some
grammatical forms of the verb too are local.
Desya words are those the root of which is
unknown: many are used by the oldest and
best poets, as భాశా! అవధారు! అవు, ధాక,
అణ, నవలా, కోడె, జీరా, కలను, తొయ్యలి, మే
ను, ఉల్లము. Some are Sanscrit; as ధీమత్.

దేశరీతిగ The same as కల్లరీతిగ? an error for దా
శరీ?

దేహము * n. s. The body. శరీరము. దేహబాధ
Necessity: wanting to go to urine. దేహసం
బంధి or దేహసంబంధుడు. n. s. A relation by
blood.

దేహళి * A threshold: or the landing place be-
fore a door.

దేహి * n. s. The corporeal or embodied spirit.

దేహి * The Sanscrit word “give thou.” “A de-
mand.” దేహిఅనిఅడిగితేయివ్వకపోతాడా If you

say I pray thee, will he not grant it? అరడుతే
హీఅనెడువారికి నాస్త్రీఅని అనడు he will not
turn a deaf ear to the request. భిక్షుంజేహి O
bestow an alms!

తే, థే, దే.

తెక్కు An interjection in games like *play!* bang!
తెక్కుమని fleetingly. యిదిపూరికెరెండునాళ్లకు
తెక్కుమనిపొయ్యదిగాని శాశ్వతముగానిచేదికా
దు This is a mere bright meteor, utterly un-
stable, ephemeral.

తెర See దయర.

తెతేయుడు * or, తెక్కుడు * A demon, giant, or
titan.

తెస్వము* Lowness, meanness, poverty, humility,
దీనత్వము, దరిద్రము, దైన్యముపొందిన humiliated.

తెర్రికము * Appertaining to pilgrims. తెర్రికకోటి
the pilgrim band or company.

తెర్వము * Steadiness, firmness, boldness, reli-
ance, trust, bravery, self-command. Resolu-
tion, courage, gallantry. నాకు తెర్వములేకపో
యినది my heart failed me. తెర్వముచేయుట To
make bold, to pluck up heart. తెర్వముతెలుపు
ట To encourage, to comfort. తెర్వము adj.
Bold, steady.

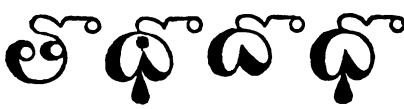
తెలము * n. s. Oil, ointment, unguent, salve.
మంటితెలము earth-oil; bitumen.

తెలినము * adj. Oily; belonging to oil.

తెవము * A deity. తెవకృతము caused by chance,
or fortune. తెవగతి Providence, the will or act
of God: chance, accident. తెవగతిచేరవవకము
రాలేదు It pleased God to give no rain.

తెవజ్జి * n. s. fem. తెవజ్జుడు n. s. masc. A for-
tuneteller or witch. A wizard. There is a say-
ing మంత్రే, తీర్థే, ద్విజే, దైవే, నైవజ్జే, భేషజే,
గురౌ, యాద్యశీభావనాయత్ర, సిద్ధిర్భవతితాద్యశీ.
In charms, shrines, bramins, gods, wizards,
physic and teachers, as great is thy faith so
great is their power!

దైవతము * n. s. A deity : godhead.
 దైవతము * n. s. The sixth note of the gamut.
 దైవదూషణము * Blasphemy.
 దైవయోగము * Chance, accident.
 దైవవశాత్ * By the act of God.
 దైవవాక్యము * A revelation, gospel, the word of God. దైవవాక్యశ్రవణమైన Solemn, irrevocable.
 దైవాత్ * By the grace or finger of God.
 దైవాధీనము * The power or act of God. దైవాధీనముగా happily, providentially. దైవాధీనముగాశంభవించినది it pleased God that this happened. దైవాధీనంజగత్సర్వం Every thing is in the hands of God.
 దైవార (Root in A of దైవారుట) Fully. నిండుగా. దైవారుట, పువ్వుట, ఉప్పుతిల్లుట. D. శ్రుకాశించుట, వెలుగుట. T. 1. 39. తనయునిబిలివితలికెదయదైవారణ. T. 2. 63. జలధివిధముదైవారణ. T. 3. 119. మసాజవికారపారవశ్యము దైవారణ. BRY. 2. 1038. దైవ్యరశంబుమొగంబునదైవారణ. Ila. 1, 167. తలవంచుకొనంగజూచిదయదైవారణ.
 దైవీకము * దైవీకము * n. s. A visitation, the act of God. An accident. దైవీకరాజికములచేత by the act either of God, or the King. adj. Supernatural, divine, providential. దైవీకమైపోయినాడు he died; (apparently an error for దైవీకమైపోయినాడు.) దైవీకముగా accidentally, providentially.
 దైహిక Corporeal, bodily.

దొంగ n. s. A thief or robber. A rogue, cheat, or hypocrite, a bad man. A wretch or miscreant: a rascal. A culprit or felon. Any injurious substance (as a felon on a finger, or a thief in a candle) as a hard core in the heart of a palmyra or plantain shoot.
 దొంగ adj. False, delusive, sly, wicked, sinful, hypocritical, stolen, dishonest, dishonourable, mischievous. దొంగనేల false ground. దొంగయసుక a quicksand. దొంగనిద్ర feigned sleep.

దొంగసాములు stolen goods. దొంగతూటికవచ్చుట to prostitute herself secretly. దొంగతనము Hypocriasy. దొంగమాట Fraud, deceit, a lie. దొంగనొడ్డు a crust cow. దొంగవాకిటమంచము వేసినరీతిగా in a proverb implying "make friends for the purpose of ruining him."
 దొంగతనము n. s. Theft, crime, offence, roguery, cunning, craft. దొంగతనంబులికగలు This is mere pretence. దొంగతనముగా adv. Secretly, by stealth, unawares.
 దొంగతనము n. s. Thieving, stealing.
 దొంగరికము n. s. Theft, crime, offence.
 తొంగలి n. s. Sparkle, brilliancy, flicker, gleam. శ్రుకాశము. D. తొంగలిరెత్తులు with quivering eyelids Zacc. 7. 43. మొదలిస్కలనిస్కలబొదలింతుకనుమించుతొంగలిరెత్తులదొంగలింతు. Zacc. 4. 167. నాపుడుదొంగలిరెత్తులకేవలనునుస్కలంకురింతుక.
 తొంగలింతుట v. n. అనగావికాశించుట, విజృంభించుట, పిచ్చుపించుట, శ్రుకాశించుట. To gleam, glance, sparkle, flash, shine. To expand or open.
 దొంగలింతుట To steal. Or,—
 తొంగలు adj. నిడుచైన plu. దొంగలులు A. 6. 137. గత్తులుందొంగలులును నగుతున్నకాళికల సైత్యు. ట్లికత్తులు, నైల్యములుగలవిన్ని, తొంగలులునునగు, దీర్ఘములున్ను అయినటువంటిరెత్తులయొక్కనింకాంతులచేతపువ్వుచున్న.
 తొంగిచూచుట v. n. To peep.
 దొంగలింతుట v. a. To steal, also to rob of, to plunder of.
 దొంగిలుట v. a. To steal or rob.
 తొంగిళ్లు Clouts, baby linen. అనగాచిత్తిగుడ్డలని తొంగిళ్లు. BD. 3. 679. చెన్నుగాబనుపాల్పివేయుమజ్జనము, గన్నులు జెవులును గాదంగనుడు, సంఘిముల్లాత్తునందండవ్రేళ్ల, దొంగిళ్లు గార్మీరుతోనే త్రివిధుడు. BD. 3. 664. అనిశంబు బెజ్జమహాదేవిదాను, జననియై ప్రాణేశుతనయుగావింది, దొంగిళ్లునిడిలింగమూర్తికిని, యంగనగావిం చెనభ్యంజనంబు.
 తొంగు, తొంగైన adj. బక్కచలచని, శన్నుగిల్లిన Lean, thin?
 తొంగుండుట, శయనించుట. తొంగుంకి, అనగాతప్పింబి. OG.
 తొంట, గడ్డితొంట, తొంటజొన్న A wisp: a torch made of straw.

తొంటి (or తుంటి. plural తొంట్లు) The joint of the hip.

తొంటి (infl. of తొలి) adj. First, former, earlier. అప్పటితొంటిమూర్తి. M. 14. 3. 56. his original shape. తొంటితెరపునకు to the former road. BD. 4. 1557. తొంటిపెద్దలు ancestors.

తొంట్లు The hips. See. తొంటి.

తొండ A camelion: the harmless reptile called (కృకలాశము) a bloodsucker: it is a large lizard and haunts hedges and bushes. When old it is called ఉశరవెల్లి.—తొండలముచ్చగడ్డ (Jerdon No. 22.) The teesa: a bird which seems to be the connecting link between the buzzard and the falcon.

తొండ adj. Appertaining to the fruit called Bryonia: or Bimba: తొండకాయ the green plum used as a vegetable. తొండశంకు the ripe fruit is glossy and of a bright scarlet colour. It grows on a creeper with white blossoms. కాయతొండ Bryonia grandis, Willd. Momordica monadelph. Rox. 3. 708. తీగతొండ, ib. 711, or తీయతొండ Bryonia umbellata. ఆరె తొండ Capparis Zeilanica. లింగతొండ has a red conical fruit. కాకితొండ a smaller sort is the Trichosanthes Palmata. Rox. 3. 704. కుంకుమతొండ. ib. 726. Bryonia pilosa. బ్రహ్మతొండ is a large sort of thistle with a red fruit.

తొండము An elephant's trunk. The neck or hose of a leather bucket.

తొండాడుట, బాధపెట్టుట, తొండరపెట్టుట?

తొండి, అనగారంద్రము, శంకు, బొక్క. తొండిపాడుచుట To bore.

తొండు See ఇసుకతొండు.

తొండ్లిచెట్టు n. s. A sort of tree, probably the same as తొట్లుచెట్టు.

తొండ్లు plural of తొండి.

తొంతర (vulgarly తొంట్ర) adv. In a pile or heap. తొంతరముడ్లు kiss upon kiss. తొంతరజల్లిబొంత a patched quilt. తొంతరవిడెము betel leaves strung together. తొంతరగావేసిన strung, piled.

తొంతి n. s. A series, heap, set of things: a pile of pots or cups and saucers. వలపులతొంతి she was an accumulation of charms. A contemporary word of multitude: a parcel, pack, or

crowd, a jumble. తొంతిగా Tier over tier, range over range.

తొంతినుంచుట v. a. To pile.

తొందడి i. e. క్రత్రరి Crowd, throng, squeeze: closeness, crowdedness. తొమ్మి. D.

తొండర n. s. Trouble, embarrassment, hurry. Want, need. తొండరగాకావరె I want it greatly. Disorder, confusion. తొండరగావున్నది It is out of order. వాడుతొండరగావుండలేడు He was cool and unruffled. Danger, peril. Labour, difficulty. Vexation, needless trouble. తొండరమాటలు idle words, a false or groundless charge. తొండరశుడుట To be troubled. శ్రయ్యాణముపొమ్మ్యతొండరనసురిబిపొంఱి I forgot it in the hurry of the journey. తొండరశురచుట to trouble, to interfere with. తొండరశుని Interference.

తొండర adj. Embarrassing, troublesome.

తొండశము n. s. Tamarind juice boiled with some vegetable as a preserve. రెండుమూడు కూరలు కలిపినదక్కళ్ళము. D.

తొంబది or తొంభై adj. Ninety.

తొంబర Error for తొమ్మర.

తొంబి or తొంబికుటము A disorderly mob.

తొంభై, or తొంభయి, తొంభయించి Ninety.

తొక్క n. s. Skin, hide, bark, rind, peel త్వక్త. D.

తొక్కట or తొక్కటము Distress, grief (కృశనము.) Scrape, hobble, affair. ఆతొక్కటమెరగను I know nothing of the matter.

తొక్కటించుట To grieve, distress, annoy.

తొక్కము A plant called శతాహ్వ. Q.

తొక్కించుట v. a. To cause to tread &c. నాట్యము తొక్కించివారు. They made him dance. చింతకాయలుతొక్కించిరి they had the tamarind pounded.

తొక్కు n. s. Paste, pickle.

తొక్కుట v. a. To step, tread, or perform a dance. అణగదొక్కుట. A. 2. 104. To pound, stamp, trample on, crush, mascerate. To frequent or intrude into, as పొరుగుల్లుదొక్కక not entering your neighbour's house. పొలమేరతొక్కుట To lay down or define (a boundary line by treading on it.) కొమ్మతొక్కుట To lay down suckers or branches from a tree. తొక్కిచూచుట To go and examine in person: to inspect it personally. దిగదొక్కుట To blink or put out of view. To

suppress. తొక్కుడుకమ్మ a threshold. దొడ్డితొక్కుకొనిపోయింది it broke out of the fold. దొక్కుచులుకులు lisping words. విడ్డలువచ్చిరాకఅడేమాటలు.

తొక్కుడు Rubbing, grinding, treading అనగా, ఇరుకాటము, శిస్తుగ్రము, రాపిడి, రారావు. R. 1. 46. త్రొక్కుళ్లు. P. 3. 76. Treading, dancing, capering.

తొక్కుడుకమ్మ The threshold.

తొక్కుడునిళ్లు n. s. A certain game.

తొక్కులాడుట v. n. To grieve, to be in trouble.

తొక్కులాడుతూనడుచుట to trudge on, plod, to get on with difficulty.

తొగ n. s. The purple lotus or water lily: తొగచుట్టము the moon: as being the lover of the lotus.

తొగటవాడు A weaver. H. 2. 22.

తొగనుగడు or తొగరాజు or తొగవించు The moon as being the Lord or husband of the lotus.

తొగరిక A certain forest wood used as timber. A medicine is prepared from it.

తొగరు or —గు— n. s. Red colour, scarlet: also scarlet thread. Three species of red dye are called, 1st, విరువేరుతొగరు; the 2nd sort is మారువేరుతొగరు; and the worst is మద్దితొగరు: A certain fragrant white flower. తొగరుమల్లి

n. s. A sort of crystal. తొగరుముక్కువులుగు The scarlet beaked bird, i. e. a parrot.

తొగరుచెట్టు n. s. A tree from which a red dye is made. Log wood?

తొగవించు See తొగనుగుడు.

తొగురు See —గు—

దొగ్గలితోటకూర Broad leaved thorny dock: (the small leaved kind is చిక్రికూర.)

తొటతొట (అదిరి Trembling) violently, preceptibly (shuddering.) తటచలితనలడళ్చువృత తొట తొటరకళారిఫలవిధానకల్పి. S. 3. 372. తొడయునునధరంబుతొటతొటనదిరె. L. 4. 313.

తొట్టి n. s. A tub, a vat, trough, or manger. A sort of seat on an elephant. పల్లకితొట్టి the frame work of a palankeen, under the bedding. adj. Thick. తొట్టివెడవులు thick lips: negro chops. తొట్టిఅక్కరము. A. 6. 75. broken pronunciation, as that of a negro.

దొట్టి affix. With. తో, కూడా, ననుట. రామునిదొట్టి, రామునితోకూడాననుట. D. See M. 3. 2. 54. and M. 1. 6. 188. but these passages do not prove the spelling.

తొట్టిఅక్కరము A. 6. 75. Mispronunciation. తొట్టిసోటివాడుచులికినలక్షరము.

తొట్టికట్టు n. s. A part or division of a manision. The square left unroofed in the centre of a Telugu house. కూతురికిరెండుతొట్టికట్లుయిల్లుయిచ్చినాడు he gave two divisions or compartments of the house to his daughter.

తొట్టిసోరు Negro-chops: thick lips.

తొట్టిబండి n. s. A child's go-cart?

తొట్టు n. s. Side, direction, quarter అనగా, పార్శ్వము, వైపు, దిక్కు. G. 5. 257. పాథికావచనమేతొట్టునవారలకుమనవుడు. Also ఫలము, లాభము Profit, gain.

తొట్టు n. s. Land within the bed of a tank. చెరువుకట్టులోచులిపాలము.

దొట్టు n. s. Loss, disappointment, failure. Side, part, quarter. పక్క, పార్శ్వము, లోటు, నష్టము. G. 5. 257. క|| యిట్టిగుణంబులునికే, తుట్టుననేమకూరకునికీపార్థికచనుమే, తొట్టునవారలకుమనవుడు, దిట్టదనంబుకిగవశముతీచితిమగుడెక. Tales of a Parrot, page 35. వీరువీరంగివారికిందవర్తముచేయుకొనివుండగా, అందులోకొంచెంతొట్టువచ్చెను. BRY. 3. 456. చాలుచాలువగువగాలంబుగాదిది, లంకచేరెగాణ్యలక్ష్మీగలిగె, కొరతదీరెనెల్లకోకుణలుదలకూడె, తొట్టువారినింకదానుగులేను.

తొట్టుట, దొట్టుట, దొట్టుకొనుట v. n. ఆవిధావించుట, తుట్టుట, సంభవించుటఅని అర్థము. To happen, come on (as thirst;) to chance. R. 2. 90. తొట్టుకొనికొంజకెంతుబృష్టునరవివాసితిగభస్తిసెదురుకొన. H. 2. 73. వలపు, వెల్లువదొట్టుగనంబునాయకుణగులుకుమిఠారిగిచ్చిననుగుబ్బలకొకటజేర్చివల్లినక. H. 2. 165. అట్టిమహాదారిద్రవ్యముదొట్టినవారికర్తవ్యనియు దూలకర్తవ్యక. Kalahasti. 2. 68. వారణంబులయట్టులుకట్టులుబడజేరితొట్టిననెత్తురుమడవులకెట్టువలుగట్టినయంతుకట్టియలకెట్టులుకట్టుకొని. P. 1. 546. పెట్టువునిపువారినిదివెడ్డలకెట్టునువెడ్డవెల్లిగాదొట్టునుకాసుకేళ్ళుదతి దూరముతుంగఠరంగఘమం, విట్టుచుక. టీ|| వెల్లిగాదొట్టు, వెల్లువగాత్రవహించును.

In Vish Pur. VI. 199. క॥ ధరిత్రీభవవేయజే
 తల, నానానినిరుదొట్టునట్లుగలవైకె. Swa. 4.
 84. వెనుదత్తుకగదొట్టుజనిరెట్టువదగొట్టె. టీ॥ దగ
 దొట్టుజని, దప్పిల్ల పట్టుగావోయి. Swa. 4. 69.
 నీ పెపోటులబడివేపులిడులాడ, బోయిపోలేక దగ
 దొట్టిపాదలు సాచ్చి. టీ॥ దగదొట్టి. దప్పిగొని. Swa.
 4. 143. తిరిగూచుచు దొట్టినదికొనుచు దగలుదొ
 ఱ్టియ నాయనలగుచువిరిగి. టీ॥ దగలుదొట్టి. దానా
 ముల్లట్టి. Swa. 3. 52. జెక్కులదొట్టినకన్నీరు పూవ
 దుడుచుచుబలికెక. టీ॥ జెక్కులదొట్టిన, జెక్కిళ్లయం
 ద ఆనినటువంటి. Swa. 4. 24. కట్టియచేకొనిదే
 గం, బట్టియనుగుపాకపాలము, మట్టినజాలుదొట్టి
 నక్రొత్తులుగలయవి, వెట్టదవినచేటదేమి చెట్టంబు
 లుగుల్. టీ॥ దొట్టిన, నిందినటువంటి. Dab. 291.
 నవ్వధూవరలుదొట్టినమోహాసంతోషముల్ గలసి.
 T. 5. 60. దివిజేంద్రుడందివీకందగదొట్టినిల్పుకుర
 గంబరగంబుర గారిబట్టి. టీ॥ దగదొట్టి. ఆయాస
 ముదప్పిల్లట్టినిలిపినటువంటి. Ila. 3. 198. వెశకృ
 శత్యము చెలికొను వెశనుదొట్టి, యిలననంతశయ
 స్సూరినెనెననిన. Vema. 3. 55. దూరదృష్టి
 గనరు దొట్టినదనుకనుసారుతీ ట్టెరుగరుతడినదనక.
 Dab. 116. దొట్టినరోంబుతోకిగ్గువెనగ. R. 3.
 18. గట్టినట తాంబరమై, తొట్టినపొగచాలులచ్చిదార
 మైదారై. R. 5. 191. యత్నాల్లగములదుత్తురుము
 గాదొట్టిమట్టాడి అట్టహాసంబుజేసి, యిక్కడ, దుత్తు
 రుము గాదొట్టి అంటే కుత్తురుముచేసి అనిశకర్మక
 క్రియ గా అర్థము వేరేచేయవలసియున్నది, యాశ్చ
 లమందుకుత్తురుము గాగొట్టియని పాతంపుండవలసి
 నదనిపహుగోతోస్తున్నది.
 తొట్టున Quickly, at once. దబ్బున.
 తొట్రకోరె A sort of tree. H. 4. 9.
 తొట్రిలుట, అనగాతడబడుట. D.
 తొట్రిలుట v. n. To stagger, trotter, stumble, be-
 wildered or perplexed.
 తొట్రు or తొట్రుపాటు n. s. Trottering. Confu-
 sion, perplexity, hurry. తొట్రుతుడుట To be
 perplexed or bewildered, to trip or stumble,
 as in speech. Swa. 3. 125. Vish. 8. 404. తొ
 ట్రుకొనుట BD. 4. 1383.
 తొట్రుబడుట, తడబడుట. OG.
 తొట్ల n. s. A cradle.
 తొట్లచెట్టు n. s. A plant called Capparis Grandi-
 flora. Heyne, Tracts. p. 130.
 తొట్టియ n. s. A cradle.

తొడ n. s. The thigh. (usually the front not in-
 cluding the buttock which is పిరుదు.) తొడలనూ
 దవుంటుట To place in or on the lap. See పెం
 దొడ and వీరుదొడ. Vulgarly తొడమాంసము is
 a leg of mutton.
 తొడంగు See తొడగు.
 తొడంగుట or తొడుగుట v. a. To put 'on or wear
 (as a dress.) To assume or put on (as a shape.)
 To put (an arrow) on the bow. To prepare.
 To begin or commence. BD. 4. 1653. చక్రవ
 ర్తిరూతుంబులచక్రకధరుదొడగ. Vish. 4. 66. A.
 5. 91. తొడవింటివాడు. టీ॥ ఎక్కు వెట్టినవిల్లుతోడన
 దలించుకొనిపాఠ్యువాడు. one who has drawn
 his bow. A. 6. 102.
 తొడకపోవుట (vulgar) To carry away.
 దొడగుట or దొణగుట To begin. Surabh. 1. 30.
 a, b, c, d.
 తొడగుట v. a. To place (the arrow on the bow-
 string.) See తొడంగుట To use (a weapon).
 దొడదొడమంచు (anuk.) Bang! slapdash! at
 once!
 తొడబడుట or తొడిబడుట v. n. To haste. తొండ
 రబడుట, అనగాతొట్రుబడుట. A. 6. 102. BD.
 5. 557.
 తొడయుట v. a. To wipe. M. XIII. 3. 289.
 తొడరుట v. n. or v. a. పోరాడుట, యుద్ధముచేయుట,
 మార్చునుట, పోరుట, పొందుట, పూనుట, విజృంభిం
 చుట, చెలరేగుట, (తొడరె, అనగాతడబడె, పొండె,
 చెణకె. D.) పూనుట. OG. M. 7. 5. 6. క॥ కురు
 బలము దొడరి గలువక, గురగణముల కైవసరిది.
 DRY. page 1874. ప్రాణశుభంబైనవల్లిగోల్పడు
 ట, కడిదికూయావిరాక్షుశులతోననిక, దొడరుట మొ
 దలై నదుఃఖంబులెల్ల, ఘోరాజిలో బాల్మికానువాద
 నేడు. R. 4. 132. తే॥ పూనిగుబ్బలిరాచవిల్లానితో
 డ, గూడివిలువిద్య గావించినాడనన్ను, నక్తుమాయం
 దు గల్వలే దయ్యోతోడరి, యొక్కనిశివిల్లు విరివిపెల్లు
 బ్బనేల. DRARAN. 263. ఇనకులానిల్లదేదనిచైన్య
 మేడ, జనకజనివేలచంచలించెదవు, తలమూరిరఘు
 రామధరశేషదొడరి, పాలయక నిలుతురెపోరాక్షు
 శుల. Parijat. 4. 33. తొడవులుల్లిచ్చినిర్ణవధూ
 టులువేలుల్లిప్రూనిదీనిపా, వడబుధరించిదేనారుచి
 చైభవముల్ నవమల్లికారువికె, దొడరనితంబచక్ర
 ములతోనెరికాలుమెరుంగుకప్పపెం, జడలారయం
 గదగ్గగన వైవలినిండగ జొచ్చిరంబరుకె. Ila. 3.

192. తే|| తొడలచాలునురంభతో తొడరిగలువ, ను
 దురెచాలును శశిలేఖనెదురకొనగ, గోరులచాలు
 తారనుదురు బెల్లచానమై చాలుసోమూతికయము
 జెండ. వీటివల్లపోరాడుట అని అర్థమాతున్నది. T.
 IV. 31. తే|| కొలకలసవారుకన్నీరుగోటమీటు,
 తొడరియడిగడనిల్లాండ్రతోడమీటు, దింతచేజేర్చు
 చెక్కిటజేయ్యమర్చు, నలరువిలుకానిశుటు ధాటిసవ్య
 ధూటి. IIa. 1. 21. తే|| హరినిగనిరాధయలయాట
 లాదుదాము, తడకటింటికి రమ్మని తొడరిపిల్వ.
 Hamsa. 2. 279. శ్రుతులగరిగిందిసాష్టాంగనతులా
 నవిగ, క్రుత్వికాగిటజేవికానికోర్లులలర, జేనెదన
 టంచుబాళిలుజేసెనశికి, తొడరిధనవిత్తుడింటికితో
 డితెచ్చే. వీటివల్లపోరుట అని అర్థమాతున్నది, IIa. 3.
 182. నీ|| చెలియలివాదియై చెలువుంచురువ నెంతో
 తొడరినయినునకేదోళిమొదవె, మనమరాల్లెనగం
 గనుగూడివెలనినమున్నీటిరాయలే వన్నెదరగ. M.
 3. 5. 193. తే|| అంతపోకవచ్చినన్నింతజేసె, నడ్డు
 రాత్తుండునన్నుమీలైనకరుణ, తొడరిదుఃఖాధిలో
 జలబడుటదప్పె, ననిననిండ్రుడిటనియెనయ్యితివజూ
 వి. M. 3. 6. 298. క|| తరమాజడయైనవుడును, దు
 రింతంబులనామనంబుదొడరమియునుఘా, శురమగు
 బ్రక్షుశ్రీంబును, గరుణించవెయనిననిచ్చి కమలజ
 డనియెక. M. XII. 3. 321. క|| పాశంబుముద్దిత్రా
 ర్వ వ్యాపారము గాగదొడరి నశ్చుదుమనుజం, డే
 పాటదానినెంతయు, బాపికొనంజాలుశుజన బాం
 ధవచెల్లపా. Appa Cavi. 2. 135. ధరణిదంట్లము
 లును తాలవ్యములునన, వికృతిచజలు రెండువిధము
 లయ్యె, వీనిదెలియకున్నవిశ్రమభంగంబుదొడరికా
 వ్యములనుదోషమొదల. Śārangadhara. 292. నె
 రుగంగబడుదానసీజగండు, దురితంబునవకీర్తిదా
 డరునిసాటి, యితవలలోకొన్నియాదికల్ గానహిత
 ముజెఱితిమన్ననింతియామాట. Mand. 3. 8. తొడ
 రియు తొడరనిగ్గన, బొడమియుబొడమనియురో
 జములచాశులముక, నిడివియవిదువనినడవులబడదు
 కతైనూగునూగువ్రాయంబయ్యెక. యిక్కడసొండు
 ట అని అర్థమాతున్నది. Naishadhān. 2. 159.
 యివ్విధంబున గ్రధకైకికేంద్రతనయ మదనదవధు
 వ్యధాధూయమానయగుచు, బహువిధంబులవిధుదూ
 రిశులుకుచుండె, తొడరిదుధురంబుగావి ధంతుదుని
 బోగడె. Vema. 319. తోకజంతువులనుతొడరిగాం
 తులుగోసి, మేకపిండునెల్లమెడలువిరిచి, కడమబా
 టినెల్లకాల్చుకఠిండురు. Vema. 791. కావితంబ

గట్టికడుయొగతనుండి, తెలిగోర్లు తెల్ల విడిచిపె
 ట్టి, తొడరితిరుగవాడుదొంగసన్నాసిరా. Vema
 1068. తొర్రమానులోనదొడరుదేవుల నెల్లకుండులే
 కజంపు మహిమమిత్తి యస్మిలేనికుంట యదిమేమి
 చోద్యము. వీటివల్లబిచ్చంభించుట అని అర్థమాతు
 న్నది. To contend, fight, oppose. To undertake.
 తొడరింటివాడు, ఎక్కు బెట్టినవిల్లుతోడనలడలింబుకా
 నివెల్లవాడు, త్రింభరశరః. A. 6. 102.

తొడలు, భూషణము. n. s. Jewel, ornament. చేతు
 లకుతొడలుదానము Liberality is the best jewel
 of the hand.

తొడలు n. s. Trouble, plague. పీకులాట, జంఝా
 టము, అంటిశి, తగులాటము. M. XII. 5. 306.
 తే|| రశమలుయజనంబులుచానములును, క్రతము
 లును వేదకింకరత్వంబుదొడగు, అనగాయిదిఅన్ని
 న్నిపీకులాటలనిఅర్థము. P. 4. 120. చ|| శరళగధి
 రశబ్దపున సారశిమృద్ధి క్రుసిద్ధిగన్నయా, శరశుల
 గూడిచారుగతిశిద్ధిరతుల్ భజయింతుపాదవి, శుభర
 గుఱింపుచుండొడగువుట్టకనుజ్వలధారచేనుదా,
 హరణముజేయుచున్న కవినారసిచూడుమరాళగా
 మిని. టీ|| దొడగువుట్టక, తడబడక ననికఱితుర్య
 యము, దోషమువుట్టకుండానని కవిశర్యాయము,
 యాశ్శలమండున్ను తొడగువుట్టక, అనగాబాధలే
 కుండాననిఅర్థముచేయవచ్చును, వాడికిన్నిదానిన్ని
 దొడగు అన్నప్పుడు తగులాటమని అర్థము.

తొడనూడుపోతులు. BD. 5. 1083. BP. 5. 247.
 This appears to be like పాపండుడు some word
 of scorn, denoting a religious sect.

తొడి n. s. A Ferrule or ring of iron round a staff
 = పొన్ను.

తొడికిలుట v. a. To seize, snatch, bite. తెుడికిట్టు
 ట, లంకించుకొనుట. Jaimini. IV. 147. చ|| తడ
 యకమండుతత్తుపున తెలకటాహము కేలుదామరక
 దొడికిలబట్టిరామవుపు ధుంగబళించురితి. BD. 4.
 238. మృదునొగిరములు తొడికిరితినేశవద్రోహి
 వీడనుచుశచ్చిచెక్కలతలశకలంగనదవి.

తొడిగర, యిదిశుశబ్దముకాదు See. తొడగర.

తొడిగించుట v. a. To put on &c. (causal of తొడు
 గుట, as వారికిబట్టులుతొడిగిస్తే I clothed them.
 తొడిదొడి adv. Instantly, at once. తొడితోడిజాగ
 లంబడిమొక్కిమొక్కి. Charitr. 5. 537.

తోడిబకుట v. n. To haste, hurry. To be perplexed or confused. T. 4. 46. H. 1. 307. R. 5. 73. BD.

తోడిమె n. s. The stalk of a leaf or flower. The nipple. మొదలతోడిమెలు A sort of rice with long grains. Saudap. 16. క॥ పదుతుకయునువంకాయను, [నడర] శీమాలంబుమధురమందులలోగా, తోడమొదలు తోడిమమొదలును, కడుమధురముకుండవరపుకవిపముడప్పా. of this epigram the original Sanscrit is వాల్మీకీశ్వరరాంఘ్యశ్వశీరాంఘం మధురాయతే, తత్రాపిచవిషోస్తి కృంతమూలోరుమూలయోః.

తోడుకు A bullock : a cow ఆళు, యెడ్డు. OG. ABA. 3. 62. ఆళు. D.

తోడుకుట or తోడుగుట. v. a. వెడికిపట్టుట, లంకించుకొనుట To seize, snatch, bite. L. 8. 87. దొడుగంకచ్చుమ్మత్తుకవారికోర, లాడనికకవచ్చు BD. 3. 1714. నీనేత్రమున్నమున్నుకుండుబాలుబోనిచ్చు నేబాములుటదొడుకం. BD. 6. 862. నంచునాఘటములో హస్తంబుదొడికిపొంచున్నశర్వంబుకుంబిడిగుడును. HD. 2. 1304. కడుబద్ధధూర్తనక్షత్రకు సోరుదొడుకుట పాపంబుదుర్మార్గుడితడు. G. 6. 17. పాలములోన, దొడికి, పులిపట్టుకైకడి, వడినెడవ్విశంధ్యవారుకవేళ, గంఠలోన మొసలి మ్రొంగడునాపతి, ననడ గావరయ్య యయ్యలార. G. 10. 57. పెడమరించినతనిదొడుకయాళులిమ్మత్తుభంగుల క్రమాదికరికి.

తోడుగర A bed ridden person. మంచపుతోడుగరలైరట్టె. టీ॥ మంచమునకంటుకొనిపోయినారట. Swa. 3. 166.

తోడుగు n. s. A drag, a hurdle of bushes, a load of brushwood. గవిసెన. D.

తోడుగుకొనుట v. a. To wear, put on &c. See తోడుగుట.

తోడుగుట, or తోడంగుట v. a. To wear (dress jewels &c.) To place an arrow on the bow-string. To begin. DRV. 1142. M. XII. 5. 88. అభిముఖము గాయత్తుకుడుట, కవరభూషణాదులు ధరించుట, ఆరంభించుట, బాణమును ధనుస్సుయందు శింధానముచేసుట. D.

తోడుపు n. s. Armour, plate or coat armour. బంగారుతోడుపు Gold filagree work.

తోడుపు See తోడుగు A drag, a hurdle drawn by a bullock.

తోడుగు n. s. Stuff. Household stuff. Thrash, scorie or scum of melted metal. Plague, trouble జంపాటము, తగలాటము, శంక, ఆ-తే. శంక Annoyance, business, affair, connection.

దొడ్డ adj. Proper, fine, large, great, respectable. Rich, powerful. Considerable, pleasing, charming. దొడ్డనీళ్లు sweet water, delicious water. దొడ్డకొంచెములెన్నక without considering what was right or wrong. దొడ్డ గాగురైనాడు he is perfectly aware of it, he knows it well.

తోనకుట See తోణకుట.

దొనగు, అనగాకీడు. D. This is an error for దొళగు.

దొనుకు, అనగాభయము. M. 8. 1. 116. క॥ అనిలపాసారనియునుగురు, తనయునిరథవోడకుండతనిగనుం, గొనియుల్లంబునబలితపు, దొనుకుసారగననికిదొలగదొలిరరథము.

తోనుకుట, v. n. To spill. Vasu. 3. 189. వానిలేనియల్ దొనుకని. టీ॥ చిందిపోకుండా.

తోన్నుండుట, తొంగుండుట, అనగాశయనించుట. D.

దొన్నె n. s. Mortar. అనగా గార?

దొన్నె or దొప్ప A dish formed of a plantain leaf pinned up at the corners. దొప్పచెవులు Great ears 'like such cups.'

దొపారము The cap used to blind a goshawk. Velag. 2. 243. దొరములుదీసిచెంచులు, మోరలనేసినదొపారములువీడివీను, న్నారగనుమవికైకల, నారజముగదేగవేటలాదిరివేట్లక. చెంచులు మోరలనేసినదొపారములు, అనగాదేగలముక్తులుకండ్లు అగుపడకుండాతోలుతోకుట్టివేకేగంర.

దొప్ప See దొన్నె దొప్పలబోపుట To bag out with wet, as leather does with damp. To shrivel up : to contract as the hands in pain. దొప్పచెవులుల flap-eared, having large ears. దొప్పగాపుండే adj. Channelled, like a split bamboo &c.

దొప్పదొగుట v. n. To plunge, be drenched. దొప్పదొగిన Drenched, soaked Bedewed moist. BD. 2. 337. మునుగుట. D. వానలోదొప్పదొగరడికిరి they were soaked in the rain.

తోప్పరిల, అనగాబండి, గండువిరుగబండి. OG.

తోప్పె n. s. The foreskin or prepuce.

దొబదొబగా (anuk.) Smartly, heavily (as rain.)

వారకలుగ్నాని n. s. A swindler. వేళములువే
సినప్పింది వెనకనాచుకొనేవాడు. ABA. 2. 554.

వారగుట v. n. To flow, gush, burst out, run. v. a.

To leave, quit. కారుట, జారుట, రాలుట, వడలు
ట, విడుచుట. Vish. 5. 237. క|| మునుకొనికన్పి
రుదారుగమొనిట్లనియె. Surabh. 112. చ|| తు
రమవతి ప్రతానియతి వాయుట సాశము బ్రాహ్మ
ణుండమై, దారుగుటనంతకంటె బలుదోషము గ్ర
హ్ననవీటివల్లనే. T. 5. 188. తే|| తడవుపేకంబున
నువారిధారలిట్లు, దారగునన్నట్లు కుత్తెమో దో
యిలింది. Jaimini. 6. 72. క|| అనిశంతాశము సెం
దుసితగనిదైవ్యంబేదిసొమిత్రివ్రాల్పినసెప్పాము
నబావ్వుమోదారుగతల్లినేడులోకాశవా, దనిమి
త్తంబునరాఘవుండునిను. Pal. 412. ద్వి|| కరువలి
చెలికానికణములుదారుగ, అనగా శ్శులింగములు
వ్రాల. Vish. 2. 66. ఉ|| ఆరనికోకెయెల్లవి
యమారగ యిచ్చివడంబు మానెవడ, భీతిదారం
యుండుమనిపెంపుననింద్రునిబంబిభక్తలోకాతిశ
ణుశ్రమోజకరుడైనముకుండుడు. Ha. 3. 4. చ|| తు
రవగుడైనశౌరిగనివంకజలోచనరాధికామణిం, దా
రగుమటంచు వేడుకొన తోయకమాధవుడిచ్చె నప్పి
కల్. T. 4. 39. ఉ|| కోరికకొన్నినాట్లువదికొంకు
దారంకకొన్నినాట్లుచే. G. 1. 74. చ|| కరమునను
న్నుత్తన యును కామని భూతియు సెందు ఫాల
ముక, కరిడరచర్మముందారగ్రక్తునలేమికిబొమ్మ
గట్టడే, హరుడు కువేరుచెల్వెడలియాడటమాశుభు
డైననంచున.

వారట n. s. A cell or small hole : a cavity. కోట
రము. D. ఆవెన్నయెముక వారట గాయుండుగు
the backbone is hollow. (Vedanta Sāram.)

వారతనము n. s. Government, dominion. వారత
నముగా శంసాంచుట To obtain by respecta-
ble means.

వారపుట v. a. To slake or temper water to a
certain heat.

వారయించుట v. a. To compare, put together,
unite, combine. శ్రుకాశింపచేయుట. వారయిం
చుగిలించువరించునించు. Charitr. page 258.

వారయుట v. n. and v. a. To approach : come
near. To resemble, be one with, suit, befit,
become. పొందుట, సరిపోలుట, శ్రుకాశింపుట.
Vasu. 1. 2. సీ|| శకలలోకాధిపంబ్యకళాకలాశం
బుదారయు నెప్పాడు. టీ|| కళాకలాశంబు. దా

రయునెప్పాము, లావణ్యమనెతు భూమాము పాతి
దునున్నటువంటిచక్రనిముఖము. URK. IV. 261.

తే|| రాజస్రూయ క్రియాలిరహివహింయ, సుగుణు
లకు గాకనిముద్దు మొగముదారయ, తరమెటుతరుల
కడనుండు తర మెనన్ను, తరమెరిగ చన్నుగవేర్చిత
రుణిబ్రోవు. వీటివల్ల పొండుట అని అర్థమాకున్నది.
Dasav. 2. 275. సీ|| శ్రాధకాంతామణీ భానుర
మృదులోరుకాండమోదారయంగలుగుకరము.
టీ|| దారయంగలుగుకరము, సరిపోలగలిగినతుండ
మున్ను. Bhadra Parinayam. 3. 257. సీ|| శరణ
ప్రములచాలు దారయనుల్లడయొత్తి తెరలుమాను
కుసాటి తెరయెనర్పి. P. 4. 249. సీ|| గగనహాసిని
రాంబ గాడికొండొకదోరు కమలాపురభరభాం
గంబుదారసి. టీ|| రభరభాంగంబుదారసి, రభము
యొక్క చక్రమునుయుటమింతి. వీటివల్ల సరిపోలుట
అని అర్థమాకున్నది. H. 2. 116. సీ|| పులకలిం
దారబాడమిన దేహంబుధూళి ధూళిరితమై దార
యువీవు. H. 2. 259. సీ|| మెరుగంచుకమ్మలుదార
యనంచుటదింది మణులరంజిల్లుకమ్మలుధరింది. R.
5. 275. సీ|| నగములనిచ్చి వన్నుములతలలాచ్చిదివి
దూర్చి రవిగల్పి భువిపెకల్పి, నరులనడల్పి గిన్నురులతె
రల్పి శేషరులలో గరులలో దారసియెరసి. వీటివల్ల
శ్రుకాశింపుట అని అర్థమాకున్నది.

వారలనాడుట (A causal of వారలుట to slip &c.)
To overset or trip up.

వారలించుట v. a. To pour. Rasica. 1. 55.
వారలుచుట, హారించుట, వక చానికింకవకటిచేట.
A. 4. 264.

వారలుట v. n. To roll, be rolled, poured forth,
solved as a doubt. To be made out, as the
meaning. Metaphorically, to die. To turn up,
at cards or dice. To be slaked, or tempered as
hot water. To slide or slip down, trip. To be
admitted, united, or joined. The same as పొద్దు
ట. D. or వారపుట. యాగదారలింది a fly has fall-
en (into the dish.) To sink or pine with hunger.
అన్యాయముదారలదు wickedness will never
flourish under him. కీడుదారలివచ్చు evil will
befall (him).

వారళి See —రు—
వారసాని n. s. A lady, a queen. See further un-
der సాని.

వారసానిరసము The dignity of being a lady
Queenship, ladyhood.

దొరసిన See దొరయ.

దొరాదొర n. s. A king of kings. Ila. 1. 48. ఆ రత్నదొరాదొరలు మెచ్చుకొన్నారు All the great pay him homage.

దొరికించుకొనుట v. a. To apprehend, seize, secure.

దొరితొరి adv. Well, properly? రెచ్చగా. D.

దొరుకుట v. n. To be got, gained, found, procured, obtained. To accrue, occur, turn up. Ila. 3.50.

దొరుగుట See—ర—.

దొరువులు See—ర—.

దొరువు or దొరువు n. s. A well-spring supplied by a sluice, a large well: a ship's dock. A pit of water.

దొరువుశుట్టెడ n. s. A crupper. ఎడ్డుకుడ్డికరిగిం చేసి. D.

దొర్ర n. s. A hole, a hollow, శీంక, బొక్క. adj. Hollow, having a hole. దొర్రకొత్తు Loosely bound tresses.

దొర్రి n. s. A defect, breach, or blemish. వెలితి, ముర్రి. D. adj. Wry, crooked. Leaky. Toothless. Deformed, chipped, (as china or glass.) damaged (as a shattered statue.) Partial, as an eclipse.

దొర్రుశుట్టు n. s. A cow house, గోష్ఠము. D.

దొర్రలు n. s. Oxen, kine. శుశువులు. D.

దొర్లించుట v. a. To slake hot with cold water.

దొర్లించుట v. a. To upset. See దొరలుట and దొరలించుట.

దొర్లకట్టె A quarter-staff? A stick flung at an animal to trip it up? From దొర్లినది See దొరలుట.

దొర్లుట To fall, be upset. దొల్లుట See దొరలుట. దొర్లు See దొరువు—

దొల n. s. A bit or division, in an orange, jack-fruit &c. తేనెదొలులు A sort of cake, or vermicelli.

దొలంకుట See దొలకుట Pariz. 5. 51. R. 5. 40.

దొలంచుట To wash. Pariz. 3. 35.

దొలకరి The opening of the year, the beginning of the rainy season. R. 5. 157. దొలకరివాన, దొలకరి మెరుపు Autumnal rain and lightning. Dasav. 9. 123.

దొలకులు, అనగావచ్చులు Sparkling, gleams, bright marks, as those on a deer. DRARAN. 236. తరంగములు. Waves. A. 4. 185.

దొలక adv. Off, as దొలకరియుట to take off. Vama. 2. 196.

దొలగించుట or దొలగించుట v. a. To remove, or put away. Pal. 266.

దొలగుట v. n. To depart, go off, be removed: step aside, retire, recede, get out of the way. To sidle or move sideways, transgress. To be dislocated, as a bone. To vanish, perish. To end, terminate, cease. Neg. p|| దొలకక incessantly, continually, steadfastly, unflinchingly. దొలకరి Neg. p|| Unflinching, ceaseless. ABA. 3. 132. ఏ దెసనుటకుదొలగనా వెలయుచుండు.

దొలతొల (మరి Crying) Stop! stop! తాళుతాళు. BD. 4. 174. దొలదొలండు Up! begone! rise! BD. 5. 1047. Contracted for దొలగండి See దొలగుట.

దొలసి The Tulasi plant. See శుశుసి. దొలసిపూళిలు beads of Tulasi wood.

దొలసి A necklace of rows of gold beads=దలసి, కులసి.

దొలి n. s. A socket, a hole. రంధ్రము, కూతుము. A. 4. 218.

దొలి adj. First, former, ancient, old, previous. దొలినాడు the day before. ఆదొలినాడు The day before that. ఆదొలిరాత్రి overnight. దొలిదొలి the very first.

దొలిక or దొలిక n. s. A small spade. A hoe.

దొలిదొలి The very first. DRY. 528. G. 3. 116.

దొలిఱించుట v. a. To hollow. To get it washed. రాతిలోగాని చెక్కలోగాని పల్లము చేయించుట, కడిగించుట.

దొలివారము The first day of the week.

దొలు adj. First. దొలుకోడికుయ్యంక when the earliest cock crows. BD. 4. 334. దొల్పాడు the day before. BD. 5. 1241.

దొలుకరి See—ల—

దొలుకాడుట To begin, arise, (as joy,) happen. To exceed, shine. BD. 5. 253. మాదరచన్నయ్య మనూసియక్కిర్రియాడటమదిదొలుకాడ.

దొలుకారు, అనగావర్షకాలము. D.

దొలుకుట v. n. To burst forth, overflow, be emitted, (as flames, tears, rays, sweat, &c.)

దొలుకుడుపు, అనగా అన్న ప్రాశనము. D. The "first meal" given to an infant at weaning.

దొలుకునపు A smile playing or beaming over her countenance. Radha. 1. 110, Ila. 3. 181.

T. 2. 167. Anger breaking forth. H. 1. 64.

Dasav. IX. 361. See తొలుతుట which seems to be the same word.

తొలుతుట See —o—

తొలుతుట v. a. To bore, perforate. To polish, furbish. To hollow, dig, scoop. To carve wood.

To cleanse, or rinse. కొయ్యతొలుతువురుగు The insect called a deathwatch. ఆపాత్రనుతొలిచినాడు he cleaned or polished it.

తొలుత adv. At first, in the first place.

తొలుతటి adj. First, prior, preceding. Radha 3.

62. తొలుతటితదము the preceding word. Appa. 5. 151.

తొలుతొలుత, తొలుదొలై adv. At the first, or very first. Siva. 1. 44.

తొలునాడు The day before. BD. 4. 1940.

తొలుబాము A former birth. పూర్వజన్మము. M. XII. 1. 190. R. 7. 118. తొలుబాములసాములు పెళ్లు సాచుగంగాదిమహానదుల్.

తొలుశంజ, అనగా ప్రారంభించుకాలము. D.

తొల్లరి See తొలుకరి.

తొల్లరించుట, అనగా వర్ష కాలమున నీరాశిచానుకుండేవల్లవుచుంట్ట. D.

తొల్లారుచుంట్ట, అనగా వర్ష కాలమున నీరాశిచానుకుండేవల్లవుచుంట్ట. D.

తొల్లుట See తొలుతుట.

తొల్ల See తొలుత First, at first.

తొల్పట్టి n. s. The first born. తొలు first శబ్ది child T. 3. 13.

తొల్లి adv. Erst, formerly, of old. M. I. 1. 109. 183. 216. Inf. తొంటి Vish P. 2. 241. తొంటికంటె more than before. BD. 5. 627.

దొల్లించుట To upset. పాచికలను దొల్లించినాడు he threw the dice.

తొల్లించుట v. a. To temper or slake water, to dilute.

తొల్లింటి adj. Former. Ancient. M. 1. 1. 210. తొల్లింటియట్ల Like as before. BD. 5. 295. 5. 1345.

తొల్లిక or తొల్లిక n. s. A small hoe. తల్పుకొల. A sort of fish. H. IV. 225.

తొల్లిటి Former, old, of old days. G. 5. 36.

తొల్లుగడ adj. Joint, mutual, as a bond.

దొల్లుట v. n. See దొరలుట To roll, be overturned, or upset. To die.

తొవ n. s. A water lily. తొవ.

తొవరు See తొవరు.

తొవ్వాటముపెట్టుట To dig the earth round the roots with a కలిక hoe.

తొవ్వుట A vulgar pronunciation of తల్పుట.

దొశగు n. s. భయము, క్రోధు Fear, evil, harm. URT.

10. 12. చ|| తగిన తెరంగుచేసినను, దానినెరుగరుచేట్టగాంచినకా తెగడుదురెల్ల భంగజతీజనముల్వీను మట్లు గాకయుక, బగతునసాయివంపు తెగబాటున ప్రబడిగల్వనేర్పినక, మగటమిదులుపేదాశీగుమా లగదానవుజంపు మెత్తుముక. BRY. 3. 456. ఆ||

చాలుచాలువగున గాలంబు గాదిది, లంకచేరేరాజ్య లక్ష్మీగలిగె, కొరతచీరెనెల్ల కోకుకలు దలకూరె

దొట్టువానినికొదొశగులేదు. M. 3. 5. 238. చ|| ఆనునెడనిండ్రునిట్లనియె నట్లయినంగడు లెన్నదేన యా, యనిమిద నాయకత్వమునయందభిషిక్తుడవైము

దంబుతో, ననుబనిగొమ్ము నీడకరుణించొశగెల్లను మానియందెడక, ఘనతరశౌర్యవంతుడవు గావు

నన్నుడవిండ్రలక్ష్మీకిక. M. 5. 4. 54. తే|| ఆవహంబునబంధుత్వయంబునేయె సెల్ల కెల్లవిధంబులనుచువ

మింతు, గోరిర ప్పాండవేయులు వారికిట్లు దొశగువచ్చెనెతులువలతోడబట్టి. BD. 7. 843. అశుమాతు

యింకొండునభిమతార్థముల, దొశగేలపెన్నిదిదారికియిందంగ, జరగక్షబోయెడివెరవిడిగలదె, వరదనీ

విట్లునుస్థిరలీలదనరి. B. X. 1641. ఆ|| మగధనాధుచోర మడియింతబోలదు, మడియకున్నవీడుమర

లిమరలి, బలముగూడుకొనుచు బరలెంచు బరతేర, ద్యంతువచ్చునేలదొశగునరుగ. Zacc. 3. 93. తే||

తొడలపైనిద్ర పూయెడుదుష్టమృగము, గొంతుకొశిరులేకిటు నేలగూలద్రోవు, దీనిర క్రమాంశంబుల తృ

ప్తిబాంది, తొలగిపోయెదనీవులోదొశగుమాని. Vema. తననులేమిదొశగుదరిలేనిదైన్యంబు, దాని

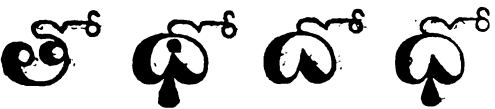
చేతనలుడుతావులేప్ప. దొశగుట or దొశరుట v. n. భయపడుట To fear. G. 7. 58. ని||

పుల్లరి బెట్టినభూమికిదొశరిన, నెదిరిపోట్లాడినకొడకుచ్చున్న, దండకైతప్పిన దప్పుగల్లరికిన, దలచుంచు గొన్ననో బలముగొన్న, దాకిరిసొచ్చిన దాగినమూగిన, నరకుమెడిన బయలాశీబడిన, చాగబాడువగయున్న లాగంబు నకుజెన్న, మడిమ

చురుకుగా. BD. 2. 99. త్వష్టా దాదాకవచ్చె దాను
వతి నేననుచు, వేడుకవరచక వేగరమ్మనుచు, గారి
దాశింగు గాక్రమ్మరునునుచు, యేలమ్మవచ్చిన నేమి
నికనుచు|| కాలిదాశింగు గాక్రమ్మరు, అనగా కాలు
చురుకు గారా అని అర్థముతోచినది.

తోళ్ళి n. s. Brokenness; the state of being chip-
ped, as glass అనగా నినద్రవులం పేచూపు మనడము
లో తోళ్ళి బోయినది There was a hitch : she was
taken aback.

తోళ్ళి adj. Chipped or broken on the edges. See
తొలి. n. s. a slip or mispronunciation, వాడుకూ
ట్టాడడములో తోళ్ళులు పోతున్నవి his pronuncia-
tion is lisping, or imperfect.

తో oonj. With. నాతో చెప్పు Tell me. Dasav. 9.
343. నున్నంతో వచ్చెను he entered by the door.
జ్వరముతో లున్నాడు he is in a fever. ఉపోవ్యము
తో లున్నారు They are fasting. కాళ్లతో వస్తాని
I came on foot. గుర్రంతో వస్తాని I came on horse-
back. చూచినతో in seeing it, as soon as he
saw it. శుంకటముతో లుండే Diseased, sick.
Vema. 1. 43. చమరుగలుగుదివె శిరవితో మండు
ను a lamp that has oil burns " with" clearness.
అతనితో మనవిచేస్తాని I represented this to him.
చికిటితో తేచి వెళ్లినారు They set out in the dark :
i. e. before dawn. చాళ్లతో కట్టుకొన్న మాట a
bundle of grain. నాతో చెప్పిరి They told me.
HD. 2. 552. కట్లతో లున్నాడు he is in bonds.

తో. A word used in calling; contracted for ఇదో
or ఇదుగో "Here!"

తో * n. s. The arm. Plu. తోలు Vish. VII.
435. దోర్లీలాశిముల్లాశిము. Suca. 3. 368.

తోక n. s. A tail. Surya Tanaya. 4. 103. HK. 3
34. తోక ద్రొక్కిన సామువలెను. Chean. 5. 145.
like a snake irritated by treading on its tail.

తోకము * n. s. Child, offspring.

తోక చిచ్చు A tail or trail of fire. = నిశ్చలుతగిలింది
నలదకలజాలు. A. 1.

తోకరుక్మ. n. s. A comet: a star with a tail.
Dasav. 2. 25.

తోకటవట్టు n. s. A pollard tree. A tree that is
half dead. This meaning is clearly given in
the శృహాశాస్త్రు chap. 4. verse 18.

తోకరలవరి A long slender fish called *Ophidion*
(Russell. No. 39.)

తోకతోటారి or, తోకతోటారి Endless, unending
(as plagues) Confusion, medley. అభాశము.
X గ్రర, శంకరము. This is a word of unknown
origin. Dixa Bodha page 24 line 13.

తోక కిక్కిళ్లు n. s. Plagues, hobbles, squabbles.

తోక కుడు గాడు A slippery rogue; a make-bata.
= నలతగొట్టా.

తోక తురుగు A tadpole.

తోకుట To afford. తోకలేను I cannot afford it.
See also తోకుట. ?

తోకుట v. a. To pare or shave ground, cutting
up the turf. To dig slightly so as to loosen the
soil for weeding.

తోకుడుపార n. s. A weeding spade. A sort of
instrument like a hoe, for paring the ground,
cutting up the turf for fodder.

తోకొనుట To bring. వెంట వెట్టుకొనివచ్చుట Man-
dha. IV. 161. Charu Chandrodayam 3. క|| అని
తోకొనిచనినిష్టా, ఛనినమ్మనుజేంద్రమునినకల్పక
తేజో To bring along. Lila XIII. 68.

తోగారించుట v. n. To bend the legs. (Not a
good word.)

తోగుకొనిపోవుట v. n. To be grazed or excori-
ated. కాలుదోగుకొనిపోయినది the skin was
taken off my leg.

తోగుట, అనగా నిద్రించుట. D.

తోగుట v. n. To be wet. To be bruised. తడుగుట,
కొట్టుకపోవుట. R. 6. 32. బాచ్చు భారావకవంబు
నదోగుచు. BRK. 334. తనవతిమోము బాచ్చుల
భారలుదోగగ దారయేడ్చుచుకా. Sar. D. 6. 203.
తనువు నెత్తుటదోగి ధరణి నైగుచులు కొనియెడునిః
ట్లుకోతలబడగ. Kira Bahat. P. 173. శ్రుభాని
కామారై చెయ్యి సాట్లో తనులుకొని చెయ్యితియ్యి
కూడక బలవంతాననుచెయ్యి తీస్తే కతినపై చెయ్యిదో
గిర క్తముకనుటించెను.

తోగ * n. s. A cowherd.

తొట్టి n. s. A milch cow. పాటిచ్చే ఆవు. D.

తోటిగాది A sort of bird. తునదీ A male hawk.

తొరుగు v. a. To plunder, rob.

తొలుక v. a. To fly, or take off by flying.

తోరుట v. a. To wet, to moisten, to soak. తడులు

ఉ. ఆర్జును. A. 5. 119. నైపుణింక నా ద్రిగ్ పాన

ద్రును సౌరభదీవిదా ద్రునునీ వదిలన్ భూక్తి కనునీ

ద్రకరంబులు దోవిడమీ కా తొకవనుండు జల్లు దెవజ

2. R. 4. 13. కరికరకీకరంబులకొంగులభంబులు

దోరుకైవడిక.

తోరుట v. n. To occur to the mind, to seem, ap-

pear, arise in the thought. To appear as the

sun. (impersonal governing a dative.) నాకు

తోస్తుంది I think, conjecture, conceive, fan-

cy, imagine, suppose, intend. నీకు అట్లా తోచెనా

If you think fit, if you please, if it seems

good to you. నాకు యేమి తోచలేదు I know not

what to do. I have no idea. అట్లా చేకోవకుండుకు

నాకు తోచదు I do not think it right to do so.

నాకు అనుమానము తోచినది I suspect. నాకు అర్థ

ము తోచలేదు I do not perceive the meaning.

యేమి తోచక తన్ను తన్నుడ when I knew not which

way to turn : when I was at a loss. అడ్డము

లోన దోచుముడువువలె Like a purse reflected

in a glass. See తోట. తల సెప్పివస్తే పకటి తోచదు

a headache takes away the heart to do any

thing whatever. వానికి భయము తోచినది he was

afraid. జ్ఞాపకము తోచినది it occurred to his me-

memory. జ్ఞాపకము తోచడఘానకే for the purpose

of reminding (you.) నన్ను తనిలోనుండి తప్పించ

డకును జ్ఞయేమి తోచకుండావుండె I was dismissed

and knew not which way to turn. అహంకారం

బుద్ధియే పుర్వంబు pride arose in his heart.

తోట n. s. A garden.

తోటకూర n. s. Greens, garden herbs. The green

produce of a garden is divided into ఆకుకూరలు

or తోటకూరలు implying vegetables which

sprout again after being cut: the leaf of which

is eaten: such as cabbage: and కాయకూరలు

of which the pod, fruit, or head is eaten: such

as brinjals, cucumbers &c. కొయితోటకూర or

కొయికూర is the phrase for all such as sprout

after being cut like camomile: and తెరుగుతో

టకూర is the class which does not send forth

fresh shoots after being cut. తోటకూర is also

a particular herb, called Braid in French.

(Amaranthus Frutis. Roxb. 3. 604.) also called

రాగ్గరి తోటకూర. A song says తొగ్గన గాతొట

కూరవంటిది Modesty grows anew in the heart

like a cropped herb. తోటకూరవంటి weak as

a reed. తోటకూరవంటిదని a mere mushroom

attempt. తోటకూరకొంకవంటిది small as mustard

seed. The యెర్రతోటకూర looking like blood

is never eaten by Bramins. Like "camomile"

in Shakespeare, it is proverbial "for growing

the faster the more it is trodden on."

తోటవాడు, or తోటిడు, అన గావు చావ్వన పాలకుడు. D.

A gardener.

తోటి With. అంపిన తోటి on my sending it. See

తో. A. 2. 87. తోటి బ్రాహ్మణాఘము. టి|| కూడా

వున్న బ్రాహ్మణాఘము వాము they who were with

him.

దోటి or తోటికర్ర n. s. A pruning hook. A hook

at the end of a pole.

తోటేవే Merely with: only with. వచ్చిన తోటేవే

The moment (you) come. Vide "Emphasis"

in Grammar.

తోట్టానుట or తోడుకొనుట q. v.

తోడ With. Together. See తో. తోడావద్దీ the

consequent interest, the interest likewise.

తోడంటు Sour milk kept to curdle other milk

with=చేమిరి. Suca. 1. 75. యెదవులనన్నింటిని

దికిన పాల్గొని యొసరతోడంటు తోడుట్టి పట్టి.

తోడను, తోడనే adv. Together: at once.

తోడవుట్టుట To be born with, or be a brother to.

తోడబుట్టినవాడు A brother. తోడబుట్టినది A sister.

తోడబుట్టు or తోడబుట్టుకు n. s. A brother or sister:

lit. a fellow child.

తోడబుట్టువు n. s. A brother or sister.

తోడి adj. Fellow, joint. తోడికలంకంకలు The la-

dies who were her fellows.

తోడి conj. With, along with.

తోడించుట v. a. (causal of తోడుట) To have.

drawn, cause (water) to be raised.

తోడికోడలు A fellow sister-in-law. Ind. తోడికోడలి pl. తోడికోడండ్రు women who have married men that are brothers, are తోడికోడండ్రు to each other.

తోడియల్లుకు plu. తోడిఅల్లుండ్లు Fellow sons-in-law : the husbands of sisters. శుద్ధకుడు. D.

తోడు An affix as నియబ్బతోడు, or నిరంధ్రితోడు I adjure you upon your father.

తోడు n. s. శుభాయము. D. Aid, convoy.

తోడుకొనుట v. a. To bring, get, lead, to draw water.

తోడుకొనుట v. n. To curdle as milk. పాలుతోడుకొన్నది the milk curdled.

తోడుట v. a. To draw or take up (water :) to bale. To dig, to wind up, as thread. కుంభముతోడుట, వడ్డించుట To place the dinner before the goddess. పొట్టలు వింపిగుండ్లునింపుచురు పేగులు వెళ్లుదొడి pulling out their entrails.

తోడుతర or తోడ్త With, along with. తోడను. D.

తోడుతోడ or తోడ్తాడ adv. Immediately, there-with, together.

తోడుదొంగ n. s. 'An accomplice.

తోడునీడ n. s. Aid and protection. R. 5. 242. శుభాయము. D.

తోడుకడుపుట v. n. To be an aid, to assist. T. 2.

41. అట్టిఅవదలో నాకుతోడుకడుపుడు He stood my friend.

తోడుకడుపుట v. n. To gather as a swelling. నరం

తోడుకడుపుట వున్నది The sinew has thrown out a lump. v. a. To add runnet to milk.

తోడుబాలు The " fellow of the milk." i. e. the drops of water, put for luck into a pail before milking. పాలకుతోడుచేసిననీళ్లు. D.

తోడుబోతు n. s. A witch.

తోడము n. s. A little, a trifle. వచ్చినదితోడము the half we have come is the shortest. కొంచెము. D.

తోడము adj. Small, little. చిన్న, చిరి. తోడెంపున పువ్వులు smiles, as slight laugh.

తోడలు A wolf. (the 2d syllable is shortened, in Swa. 4. 77. for the sake of metre ; instead of the usual spelling తోడలు.)

తోడెల్లుకు n. s. A fellow son-in-law. తోడెల్లుకు men who have married sisters. From తోడి and అల్లుకు, తోడెల్లుకు this is the correct form.

తోడెలు n. s. A wolf. (కృకము. D.) చావ్వుతోడెలు a weevil, that destroys hay.

తోడెచ్చుట (i. e. తోడు తెచ్చుట v. a.) To bring. తోడెర్ర (The Root in A) కూడాటలుతుకొర్రావడానకు.

తోడ్రో, తోడ్రోన adv. Together : at once.

తోడ్రోడ, తోడ్రోనే Immediately, together, at once. తోడ్రోటు i. e. తోడు పాటు n. s. Assistance. శుభాయము. D.

తోడ్రోలుకు A fellow son-in-law. For తోడి అల్లుడు q. v.

తోడ్రోలు, ఆనగానవడగా, కనుపుభేదమున్ను. OG. తోడ్రోలుట, ఆనగావచ్చుట. D. To come with.

తోడ్రోము * n. s. A goad, a spike. ఏనుగను వెదిరించేయాలె. ములుగోల. D.

తోడ్రోము Vest; clothes. Kalahas. 3. 114. ఆగుల్పలంబమానాంబుశోరంబైన తోడ్రోమును తవీరసూత్రములును.

తోడ్రోము * n. s. Pain. (దుఃఖము) శిరస్తోడము headache.

తోడ్రోము * n. s. A goad. Doing away. Fingering, poking with the fingers. పాపతోడ్రోము Atonement, doing away sin. తోడ్రోము, ములుగోలయున్ను. D.

తోడు Bulky, slow, heavy, tardy.

తోడుకులవిల్లి A certain game played by girls.

తోడుపులాడుట or తోడ్రో v. n. To overflow or burst forth as the feelings. T. 2. 100. ఆపొలివలపులపునదాపక తోడ్రోపులాడుటయు. పీఠాచితోడుకొనివచ్చుట.

తోడుపులు n. s. Exultation, pushing forward. తోడుపులుమారి is in the increasing struggle ; in the eddying fight. తరవచిస్తారమువచ్చినదిగనకతోడుపులునేడుఅధికము as the people came on, the mob thickened.

తోడుపులుమాన * Trembling, in a tremor.

తోడ్రోన postp. With. Thereupon, immediately. పెంబడి. OG.

తోడ్రోము n. s. A beetle or large mallet. తోడ్రోములు వేసేటప్పుడు దచ్చిచిచ్చుమాడకొచ్చుది. D.

తొనెట్లు A sort of cross bow?

తోపి With. See తో.

తొపి The beam, roller or pillow in a loom.

తోపిగాడు A sort of hawk.

తొనె n. s. A small boat, a single masted ship. A small bucket or boat. A trough, usually made of a palm tree hollowed as a canoe.

తొనెపెంకు n. s. A pantile, a sough tile.

తోశు n. s. Paste, batter. A wallet or bag of provisions. కిందియుడక వెట్టినది. D.

తోశు (i. e. తోచేటట్టుగా, the Root in A of తోచుట) adv. Apparently, in appearance, seeming, being manifested. చిరినల్పుతోశు while a smile beamed over her countenance. Ila. 4. 86. Curma 4. 102. Minaxi verse 7. Tara 3. 115, and 130. తోచేటట్టుగా. So in the Pandu Ranga Mahātmya భటనట ప్రియశముదాయ శటిమదోశు—For తోచేటట్టుగా So in DRY. 2378. కైవడిద్రోశు It seemed as though just as if:—

DRY. 2258. So in H. D. I. 833. అధర్మముదోశుశకుండకా Adhyatma Ramayan, Uttara. 1. 85. దీనతదోశు humbly. Chenn. 5. 366. క్రోధముపాశకారిఅనియోశ్వరుడునామద్దికీతోశుచేసినవారై As God put it into my heart that cruelty was a sin. భయంబాత్తుతోశును fear arising in his heart. BD. 4. 1613. See M. 8. 1. 347. or దోశుంక M. XVI. 1. 24 and 28. అశుభసూచనములుదోశుంక evil omens being perceived. BD. 5. 274. Balram 3. 92.

తోశుడ n. s. A carpenter's plane.

తోశుమి n. s. Non-appearance. M. XII. 4. 179.

కలుసుందోశుమియమనశగల్గునేయంతటనెయ్యుతకరనకునాశము

తోపాదుట v. a. To push (=తోయుట See తోపు n. s.) In A. 5. 41. ఋషుకొనుట, రారాపిడిచేయుట.

తోపి n. s. కుల్లాయి. D.

తోపింకచేయుట (a causal of తోచుట) To cause, to think, to suggest. శుశ్వరుడేఅకపితోపింకచేసినండున As God put this into his heart.

దోపిడి Plu. దోపిళ్లు. Plunder.

తోపు A grove. L. I. 70. and 3. 28. Also a sort of red cloth. ABA. 3. 85.

తోపు n. s. A shove or push. Rejecting, refusing, thrusting away.

దోపు n. s. Plunder, devastation, pillage. దోపిళ్లువారు he who submits to be robbed. A. 6. 101.

తోపు adj. Red. తోపుచీర a red petticoat.

తోపుట causal of తోచుట To convey an idea, as దీనతదోశునాడుచు To give him an idea of her misery. దృష్టిదోశుక unable to see, for tears.

దోపుట v. a. To stick in, insert, fasten (a hook or button.)

తోపుడు n. s. Dismissal, putting away, pushing away. A carpenter's plane; so called because he pushes it from him. తోపుడుకాకిరము a cancelled page. తరములేతోపుడు Loss arising from an unsaleable article.

దోపుడు Plunder, devastation. దోపులపడుట, దోపులపోవుట to be robbed.

దోపుడువాడు, దొంక. D.

తోమట్టు or తోమట్టుపు A sister. R. 1. 74.

దోమూచి A cry like Ghost Ghost! (For అడుగొమూచి !)

దోమూచి గాపుండె Desolate, echoing, as a deserted house.=బాపురుమనిపుండె.

దోమ n. s. A muskito or gnat.

తోమగరిక A sort of grass. Agrostis tenacisaima, Rox. 1. 316.

దోమడి A phrase for marriage among shepherds? H. 2. 123.

దోమతెర A muskito curtain. దోమతెరమంచము, అనగా రాజభుటము. D.

తోమరము * n. s. An iron club or crow? A lance. A hog spear? =నేజా. D.

తోమాల A wreath, garland, or string of flowers. A. 5. 39.

తోమించుట To make (him) rub &c. to have (it) cleaned &c. See తోముట.

తోముట v. a. To rub, rub down, handle, scrape, clean; to scale fish. To set or grind a razor. అరగదీసుట. A. 4. 185. To thrash, i. e. flog. (a low phrase.)

తోయము * n. s. Water.

తోయజము * n. s. The lotus, as being produced in water.

తోయశాశి * n. s. Bright-eyed, having eyes charming as the lotus.

తోయదాశు * n. s. A cloud.

తోయధి * The sea, the ocean.

తోయము n. s. A marvel or wonder, band, company. తోయజేత్రుడు హరితన తోయముగోతుకు లుపాశుదోతెంచెన్మ పా. B. X. § 22. A delicacy, a bit: something nice. వెంకవస్తు, సామ్యము స్తు. D. తోయమువారు Companions.

తోయము A dose, a certain prescribed quantity. పాలతుక్కుముగ || ౧. ఇల్లిపాపాగం|| ౧. యారెం జుదోయాలుస్తు. Chikitsa. S.S.

తోయరాసి * The "heap of waters;" i. e. the sea.

తోయరుహాము * A lotus.

తోయసూచకము * The indicator of water, i. e. a frog.

తోయి * A cloud. డి. 4. 139. కేకికర్ణం వెకక్ క్ క్ క్ లపుబంచమంబరుట దోయివదరులుమరిపాశంకక. టీ|| దోయవదరులు, మేఘజలకనుములు.

దోయి n. s. A couple, a pair. చనుదోయి a pair of breasts. దొడదోయి the thighs: his lap. రాఘవుడేవిందొడదోయివైసునివి. T. U. R. 10. 144. తామరదోయి a pair of lilies.

దోయిలి The two hands joined so as to form a cup (infl. దోయిటి.) దోయిట in his joined palms.

దోయిలించుట To join the hands like a cup. T. 5. 188.

తోయుట v. a. To push, thrust. To row. To reject. To annul or rescind. To dismiss, to deduct. కాలముతోస్తున్నారు they pass their time. తుడద్రోయాట to knock down. పోదోసి pushing away. తోయ్యనిరవేము resistless love: love that cannot be thrust away. మిక్కిలితోయ్యనివాళ్ళి, కాపాడవలెనకోరుకున్నాను. I pray that you will support me as I am infirm, or worn out. తోయ్యనికాలము the period of old age: when he was worn out: or infirm. చూరండ్రి నిండాతోయ్యనివాడు నాకున్నాడు my father is very weak with age. He is quite infirm, decrepit, or worn out.

దోర n. s. A heap, pile, stack. కుచ్చ, దోగు.

దోర adj. Dun coloured. Parboiled. Half ripe. A brown bay colour. దోరకాగనపాలు milk that

has simmered. తోరకాగ్రులు brown colour. దోరకుండు half ripe fruit.

తోరంపు. adj. Great, large. తోరంపుపల్లెరు ఈ rosewater. తోరంపుకోతుము Great sugar. తోరంపుగుప్పులు swelling breasts. తోరంపుకేత a full stream. చక్క దనము, లావున్ను. డి.

దోరకాయ A half ripe fruit.

దోరకల్లు n. s. A slab of stone. Pal. 441. కాని దోరకల్లునదొప్పి, అనగా రాతిబండకు వేసికొట్టి. దోరగిలుట, దోరగిలుట v. n. To be nearly ripe, to approach maturity. To be bent down (as a tree.)

తోరణ, అనగాశం క్తి. D.

తోరణము* n. s. A wreath, a garland: a festoon of cloth &c. A gate. A pack of tobacco weighing from two to ten seers. మాంపుతోరణములు strings of mutton chops hung across the room. Vairay. 4. 68. జ్వాలాతోరణము a bonfire.

తోరణవృత్తి The cross bar of a కటల winch.

ధోరణి * n. s. Line, range, way, style, tradition. ధూమధోరణి A volume of smoke. చరుస, పుర క్తి యున్ను. D. శరణుచార. R.KD.

తోరమల్లిరాయి, ఠ—లై— Tourmalin, crystal. A false diamond.

తోరము n. s. Thread consecrated and worn as a bracelet on religious occasions in token of a vow. Swa. 3. 119. కంకరము, చేతికట్టేది. D.

దోరము n. s. అనగా ద్వారము. D.

తోరము adj. శుండరమైన. D.

తోరముగా adv. Well, properly, aloud.

తోరమాత్ములుగా In large quantities, amply. తంఘుశ్రీనిధివిశ్వధూతలవరం, దామువ్యవృత్తిము, ఘులముత్విక్రలనప్పడేర్పరవియాగోదోగరాగాంకురం, బులుశంకెల్లి మదికా బెనంగనువిరంబులోత్రవ్యముల్. తోరమాత్ములుగామూర్ఖినిజాంగనాజనని మేకుండై ప్రహృదంబునక. R. 3. 14.

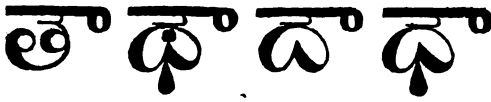
దోరుచి Beauty of the లంకలు.

దోరుట To die, expire. To perish, be done away or removed. కాలనిర్ణయమును దోరంగకడి, చగునిర్ణయోపాక్రమాతినిజుంది. Pativratya Ghāritra, p. 80. She washed it so that the dirty water might flow off. చచ్చిననుట, దోరకననుట యున్ను. D.

దోమక A kind of plover.
 దోర్పులకు * Strong in the arm : mighty.
 దోర్పులము * The armpit.
 దోర్లు A plural of దో * the arm. Vish P. 7. 435.
 తోలించుట To make him drive &c. See తోలుట,
 దయ్యముతోలించుట To expel a fiend.
 తోలిపెట్టుట To deliver up, yield, make over
 (cattle). Or తోలింపదము To send (cattle.)
 తోలు n. s. Skin, bark, leather. Complexion, tint.
 నల్ల తోలు dark coloured. మెర్ర తోలు a fair complexion.
 తోలుకాదుట To drive off, spirit away, or get
 him out of the way. v. n. To dangle.
 తోలుకొనుట v. a. To drive. To transport (in a
 cart &c. See తోలుట.) వాటినిరచమందలొక్తితో
 లుకొన్నాడు He took them into his flock.
 తోలుట v. a. To remove, drive, herd: to rout,
 discomfit. To transport, drive off, or steal
 cattle. To deliver over cattle. నిలువదోలుట
 To halt a drove, troop or caravan. కపిలతోలు
 ట To draw (water,) with a bucket raised by
 oxen. To work (a pump.) పోదోలుట to drive
 off. చేనుతోలుట to tend a field, and keep the
 birds off. తోలివేయుట To drive off.
 తోలుపాఠ A sort of fish called Scomber. Russell
 plate 137: also called శుద్ధుపాఠ.
 తోలువాడైము A drum (వాద్యము*)
 తోవ, ద్రోవ, దోవ n. s. Way, road, way or means,
 expedient. ద్రోవవెట్టి. టీ|| దారిచేసి. A. 5. 122.
 వాడు పోయింది అంతాదోవ Every way is his
 way : he has no settled course, applied to a
 question that is anomalous or beyond all rule.
 దోవతి n. s. The girdle: a man's linen garment
 round his loins.
 దోశ n. s. A sort of cake.
 తోశివేయుట v. a. To turn out, to push out.
 దోష * n. s. The night, Also the arm. ఆకారాం
 రుద్రియాం, రాత్రౌ, ఘశె, శ్రుంసి, సాపె, దూష
 శ. SC.
 దోషము * n. s. Harm, evil. Fault, crime. Error,
 mistake, bad signs: a fatal symptom in illness.
 శ్రుమాము యొక్క దోషము the penalty of an
 oath. దోషములేదు no matter! never mind!

there is no harm done. దోమకొన్నదోషము the
 guilt of robbery. స్పృశదోషము the defilement
 caused by a touch. దోషగూములు శ్రుట్టినవి Bad
 symptoms appeared.
 దోషకారి * n. s. An evil doer.
 దోషజ్ఞుడు * n. s. A physician, one skilled in
 diseases.
 దోషాకరుడు, * అనాచంద్రుడు.
 దోషాచరుడు * A fiend that "walks at night."
 దోషించుట To turn out ill. To come on (as bad
 symptoms.) అతనికిదోషించినది. ill symptoms
 appeared in his case.
 దోళికాయ n. s. A cucumber. నక్క దోళికాయ a
 gherkin. ముఠదోళికాయ the prickly cucumber.
 నూగుదోళికాయ rough bryony: the roots boil-
 ed in milk are good in coughs. (Ainslie.)
 దోళికాయచెంఱు A mug, ribbed like a sort of
 cucumber.
 దోళము Harm, &c. See దోషము.
 దోళిరచెట్టు The name of a certain creeping plant.
 దోసి * She who is a sinner. Suca. 3. 160.
 దోసిలి infl. దోసిటి plur. దోసిల్లు A double hand-
 ful: as much as can be contained in the two
 hands held as a cup. దోసిల్లు handfuls. i. e.
 tithes or fees levied at various rates.
 తోస్తానము, అనగాకృష్ణజనశ్రు జింక. OG. The
 black antelope.
 దోహదము * n. s. Wish, desire, longing, rearing.
 The art of gardening: the operation of forcing
 a plant, or bringing out the flowers prema-
 turely. అదంతక్లితే, ఇచ్చాయాం, శ్రుంసిగర్భలక్ష
 నె, గర్భ, అకాల వశ్రుశ్రుప్పకలాత్పాదక ద్రవ్యె,
 తత్త్రియాయాంచ, రదుగుల్లలతాదీనాం అకాలశక్తు
 శలైకృతం శ్రుష్టాద్యుత్పాదకం ద్రవ్యం దోహదం
 స్యాత్తురత్త్రియైశ్చాణావై. SC.
 దోహదవతి * A longing woman. వేణుగలక్ష్మీ D.
 దోహదశాస్త్రము * Botany.
 దోహలి * adj. అనగానిశ్రుణుడు, శుమధుడు Expert.
 M. 9. 1. 311. రాద్రోద్రేకంబునంబురత్రయదా
 హదోహలియగు. M. 5. 3. వెన్నెలనుగోళికావిత్త
 విత్తములను సరసి క్రముల్పిల నేర్చుదోహలియించు

దోహళము * Desire, eagerness, or longing. Aspiring. పాలుపితి కేపాత్ర a milk pail. ఇచ్చాయం SC.

దా Far, afar, distant. See దత్వ. . దాచరియుక.

టీ|| దూర దేశములు వెళ్లి న్ని even though he go to a distant land. A. 4. 198.

దానోల i. e. తవ్వకోల A spade : a hoe.

దాద n. s. The cheek అనగా చెంపు.

దాకు n. s. Bran. తవుడుచల్లినట్టువున్నాడు They are as thick as hops.

దాడుట v. n. To grope, to fumble, feel.

దాతము * adj. Washed, cleansed. n. s. క్షీ|| ఉద్గమనయ, ఉదికినబట్ట, త్రిమ, క్షుళితె, ఉదికినది. SC. A washed cloth.

దాదాలు, అనగా దత్వదత్వలుగా Quicker and quicker.

దాదితము * or దాదితకము * n. s. A horse's trot?

అశ్వగతిభేదే; కానాదిరగదము. SC.

దారేయుడు * A beast of burden. భురంభరె, బరువుమోసేజంతువు. SC.

దాక్షిణ్యము * n. s. దాక్షిణ్యము * Violence, wrong, fraud.

దార్యాగ్రము * Mischance, evil, ill luck.

దార్యాగ్రము * Wretch, miscreant.

దాల (or దత్వల) Afar off.

దాలు, తవులు See తగులు.

దానాదికుడు * A warder, a porter.

దాష్ట్యము * Badness, wickedness.

దాహిత్రుడు * A daughter's son.

దాహిత్ర్యము * (Low Sanscrit) The female line : kin through a daughter : the relationship between a man and his mother's parents.

దాహ్యదము * Wish, desire, longing (in pregnant woman) Prospect or symptoms of pregnancy. Compare దోహదము and దోహదవతి. దాహ్యదోదయసభాశంకున్నతవత్రిల్లెడునెడ. R. 3. 91.

త్యక్తము * adj. Left, quitted, deserted.

త్యజించుట * v. a. To leave, quit, desert, abandon.

త్యాగము * n. s. Renunciation, giving up, gift, donation, abdication. ప్రాణత్యాగము giving up the ghost, suicide.

త్యాగి * n. s. Leaver, giver, donor, bestower. కర్తృత్యాగి a freethinker, or philosopher.

త్యాజ్యము * Fit to be left : unlucky hour : an hour astrologically unpropitious. See వజ్రము.

ధ్యానము * n. s. Meditation, thought, contemplation. A rapture, being a votive verse or adoration : an anthem, or hymn, describing the appearance of a god or goddess as in a vision : a poetical personification. Encomium. panegyric, symbol (is the phrase in the Greek church.) The potent thought that presents to the mind the very image of the god. " Meditation, reflection, but especially that profound and abstract consideration which brings its object fully and undisturbedly before the mind. Mental representation of the personal attributes of the divinity to whom worship is addressed." W. తచేకధ్యానముగావున్నాడు. he is bent upon this. He is in a brown study.

ధ్యానించుట * v. a. To meditate.

ద్యుతి * n. s. Brilliancy, radiance.

ద్యుమణి * The gem of the sky ; i. e. the sun.

ద్యుమ్నము * Wealth ; power. విద్యుమ్నము, శురాక్రము, బలము. SC.

ద్యుతము * Gaming, gambling play.

ద్యోతకము * adj. Conveying, shewing. స్నేహద్యోతకము what shews friendship.

ద్యోతకాని * i. e. ఆకాశగంఠ.

ద్యోతించుట * To shine, or flash.

ద్యోవీధి * The path of light, the sky.

త్రచ్చన, ఇచ్చకము, చిలుకుట ABA. 3. 65.

త్రచ్చుట v. a. (i. e. తరచుట) To churn butter &c. To examine well, investigate, stir, search.

త్రశ * n. s. Modesty, shame.

త్రశ్నము * n. s. plu. త్రశ్నులు, కుంభురలు Clear drops. HD. 2. 815. బలువిశ్నరంములబనశీలుకొన్ని జెలగిత్రశ్నులు మిదబజిలు కజెత్తుచును. అతడు నాకువకత్రశ్నమును ఇచ్చలేదు he gave me nothing.

త్రయము * n. s. A trio. Three collectively; as కవిత్రయము The three Bards. కాలత్రయము at

all hours : morn—noon—and night. లోకత్రయము The universe (mundus tergeminus—Schlegel.)

త్రయ * The vedas, scripture collectively. త్రయాశ్రయం. or, త్రయామూర్తి * Tra-yi-murti (He who is) The soul of Intellect : he who is the Vedas in visible form. A phrase for the sun.

త్రయోదశము * Thirteenth.

త్రయోదశి * The 13th day of the moon, reckoned either from new moon or full moon.

త్రయ్యంతరంధము * The savour, or knowledge, of the scripture. T. 1. 5.

త్రయ్యట See under తెయ్యట.

త్రవము * n. s. Juice : moisture.

త్రవద్రవ్యము * n. s. A liquid.

త్రవించుట v. n. To distil, emit, (moisture or liquor.) To trickle, as water.

త్రవిడ * adj. Appertaining to (or a native of) the Malabar or Tamul country. త్రవిడాంసం ను Tamulienne, a Tamil woman. Suca. 3. 290. See note on ద్రావిడ.

త్రవిణము * Wealth.

త్రవ్యము * n. s. Stuff, thing, substance. Wealth, property. A drug or ingredient : an element.

త్రశరణులు * n. s. "Dust in the balance." An atom, a mote in the sunbeam.

త్రశ్రము * adj. Timid, fearful.

త్రశ్రగుణము * In arithmetic, a magic square used in compound multiplication.

త్రశ్రుతి n. s. plu. త్రశ్రుతులు, అనగా, పరిహాసము, Gibes, scorn, taunts ABA. 1. 178. మేలమనమండ్యమేలమనగనాటయనత్రశ్రుతియనంగళాశియనగబాలుచుపరిహాసములు. OG. త్రశ్రుతి, నెరిపెను, హాస్యముచేసెను. Swa. 6. 11. అట్లుగవయంబమకింవిత్రశ్రుతులగుస్తరింప. టీ|| త్రశ్రుతుల, చతురోక్తలచేతను. A. 2. 88. ఉరుహారయచులద్రశ్రుతికివన్న. టీ|| గొప్పమత్తాలిహారములయొక్కకాంతులనుపరిహారించివెనకకుగంటగానుఅనివున్నది, అయితెపరిహారించివెనకకుగంటగాను, లేక, కిందికిరన్నగానుఅనివుండవలెననితోస్తున్నది. త్రశ్రుతి, కిండు. D.

త్రశ్రుతిండుట v. a. పరిహాసముచేయుట To laugh at. Swas. VI. 37. కాళ్ళుచెంగులువలవల్పు. జన్ముగవ

కస్తురితావియ, ద్రాశ్రుతింప. టీ|| త్రశ్రుతింప, తచ్చనలాదగా, తచ్చనలాదడమనగాపరిహాసముచేయడము.

త్రస్తుడు * He who is timid.

ద్రాకుడుచెట్టు, అనగాధావనీ. Q.

ద్రాగమి The not drinking : abstinence from drinking. BD. 3. 222.

ద్రాఘివ్యము * adj. Longest : very long. W.

త్రాణ n. s. Strength, nerve, might, vigour.

త్రాణానము * Protection. రక్షణము.

ద్రాబ, ద్రాభ A blockhead, a fool. A. 4. 262. adj. silly, worthless, base, trashy. ద్రాభసామ్యు n. s. Trash, stuff, rubbish.

ద్రావకము * n. s. Spirit. Extract, essence. గంధకద్రావకము Vitriolic acid. పెట్లుళ్ళుద్రావకము Nitrous acid. అవణద్రావకము Muriatic acid.

ద్రావిడ * adj. Drāvīda; a name usually applied to Tamil. ద్రావిడదేశము the Tamil or Malabar country. ద్రావిడులు, or ద్రావిళ్లు The Tamil people. As a collective term పంచద్రావిడములు the 'Five-fold Dravida' denotes what the English call the 'Coast languages': being Carnatic, Tamil, Telugu, Guzerāti and Malabar. RKD gives the list thus; Drāvīda, Carnāta, Gujarāta, Mahārāshta, and Tēlangah. But in common use the name is restricted to Malabar : denoting the two languages called Tamil and Malayalam.

ద్రావిడదేశము The Tamil and Malayalam country.

త్రావుట See తాగుట To drink.

త్రాశము * n. s. Fear, dread, horror. P. 4. 255. A. 5. 124.

త్రాసామయము * n. s. Palsey. వణకురోగము. A. 5. 114.

త్రాసు n. s. A balance, or pair of scales.

త్రాహిత్రాహి * Mercy! Mercy!

ద్రాక్ష * adj. Appertaining to the grape.

ద్రాక్షకాయ A sour grape. పచ్చిద్రాక్ష n. s. A ripe grape. ద్రాక్షకుండ్లు Raisins.

ద్రాక్షరామము * The name of a village near Rajamahendra-varam (or Rajamundry.)

త్రింశత్ * Thirty. ద్వాత్రింశత్ Thirty-two.

త్రిక * నూతినూదిగలక. ఏతామాన్యు, ముద్దిపూశయన్యు. D.

తెలిము * The crick of the neck. M. XII. 5. 104. A water wheel. కలెల.

తెలికము*The "three spices." (See కలుకము) viz. Black pepper, dry ginger, and long pepper.

తెలిరము * The triple act: with thought word and deed. తెలిరమిది * Pure in thought word and deed.

తెలికము* The three times, i. e. morn-noon and night. తెలికమందున్ను Always, ever, day and night, at all hours, literally at the three hours of morn-noon and eve.

తెలికము * A certain hill.

తెలికము * n. s. The vulva. W. Any trine or trigon: being a word used in magic for a triangle. This word is shunned and మోచేతివంతు is used instead, for *triangle*.

తెలికము* The pineal gland: a part of the scull: sometimes interpreted the forehead. The part of the brain wherein the soul is imagined to dwell.

తెలికా, అనగా తెలికా. OG. విసా. ABA. 3. 111. తేలింది. M. 12. 3. 263.

తెలికట్ల, అనగా తెలికము. దీన్ని ముద్దివూళి అంటారు. R. 8. 15. నలుపురనేపురం లలంటి గాననేయ తెలికట్లతోడనే తిరుగువారు.

తెలిక n. s. plu. తెలికలు A twist or turn. Mand. 3. 97. తిరుగుళ్లు.

తెలియము * adj. Third.

తెలిదండము * A staff, formed of three slips of split bambū, six feet long bound together as one cane. This is a rite peculiar to the worshippers of Vishnu. Hence తెలిదండి * A mendicant bearing such a staff.

తెలికాలయము * Heaven, the abode of the immortals.

తెలివయ్య * A god: so named as being "thirty years old:" this being considered the prime of a man: and the age at which immortals always continue. In Sale's Coran 1. 132. the same age is assigned to the saints: and the same is assigned to bodies at the resurrection, by St. Thomas Aquinas. Dens Theolog. t. VII. 325.

తెలివము * Heaven.

తెలివయ్య * A god. Padma. IX. 86. తెలివేవయ్య * Indra, (Jupiter) as lord of the gods.

తెలికము * "Effervescence or disorder of the three humours, viz. phlegm, bile, and atrabilia." W.

తెలినేత్రము * The three eyed god: that is, Siva; the third eye being in his forehead. See on తెలివయ్య.

తెలివయ్య*The stream which runs in "three beds," i. e. the Ganges, fabled to flow through heaven earth and hades.

తెలివంతు * n. s. The triple mark worn across the forehead by Saivites; while తెలివయ్యంతు is the upright line worn by the Vaishnavites. వక్రాలలాటగా న్నిత్రో, వక్ర రేఖానీతువంతుకం.

తెలివయ్య * or తెలివయ్య * The name of a certain musical metre.

తెలివయ్య The name of a district of Bengal (now called Tipperah) called *Tripura* after its king, a giant who was vanquished by Siva: who, as "slayer of Tripura derives hence the name తెలివయ్య" &c. తెలివయ్య or తెలివయ్య సుందరి * The Bona Dea. Venus. తెలివయ్య వయ్య, తెలివయ్యంతు, తెలివయ్య * Epithets of Siva.

తెలివయ్య * The three species of myrobalan; (which are called (1) వరకాతి, (2) వరసిక, and (3) వరకమళము. or, in Telugu, 1, ఉసిరికె, 2, కరకాయ, and 3, తాండ్రకాయ, or, కరక, తాడి, ఉసిరిక: being the 1. Phyllanthea Emblica. 2 Terminalia Chebula, and 3 Terminalia Speciosa.

తెలివయ్య * adj. "Three-ways" twisted. The name of a certain graceful attitude in which some statues stand: such as the వేణుగోపాల or Piping Apollo; or that given to the తావర పాలకులు or door keepers carved on each side of a temple gate. It may be seen in various Grecian statues in the British Museum (Room 3. No. 22. "Angerona:" and Room 4. No. 5. "Thalia". See Library of Entertaining knowledge, *Townley Gallery* Vol. 1. p. 175. 197.) The word frequently occurs in books on (Silpi) sculpture and in some poems: but is no where precisely defined. తెలివయ్య, మూడువిధములపునట్లు గాను three fold: in three ways. Swa. 3. 76.

తెలివయ్యము * Divided into three parts or shares.

అక్షయము * The universe, or three worlds: heaven, earth, and hell.

అక్షయము * The Hindu trio, consisting of Bramha, Vishnu, and Siva, as the Triple deity. The Trinity of Hinduism is a perfect contrast to the Trinity of Christianity; in its divine constitution, as well as in the character, offices, and functions of its sacred persons. (Duff's India &c. 1840. p. 209.)

అక్షయము A rover, wanderer, vagabond, stroller. Suca. 3. 286.

అక్షయము * Night. M. 7. 5. 317.

అక్షయము * "Three gendered." A phrase for Sanscrit nouns of the common gender. "Three formed"—thus B. VII. 333. అక్షయము అక్షయము (అక్షయము) used for the Telugu language. It is peculiar to Appa Cavi, and a few other modern writers, but is not mentioned in any ancient or classical poet: nor in any Sanscrit Dictionary, in lists of the "fifty-six countries." See W. Vish. Pur. p. 193. In some modern lists *Troilinga* is named, but without any authority.

అక్షయము * n. s. The universe, of heaven earth and hell.

అక్షయము * Siva, the god who has "three eyes." This seems to denote the eagle-gance or withering frown of fury: rage giving an appearance to the eye quite different from that which is natural: this blasting look is the third eye.

అక్షయము * A three fold corrugation on the stomach considered a beauty in women. అక్షయము కరము కరము అక్షయము కరము కరము. M. I. IV. 49. Her slender waist, with the triple line across it, and the delicate downiness.

అక్షయము * n. s. God, as "Omnipotent."

అక్షయము * n. s. Heaven.

అక్షయము n. s. A sort of porridge.

అక్షయము * Triple braided, an epithet of the Ganges which in mythology springs in three streams from the head of Siva.

అక్షయము * అక్షయము, అక్షయము The bands of a carriage pole. T. 5. 16. M. 8. 1. 302.

అక్షయము * Name of the father of the hero Harischandra.

అక్షయము * అక్షయము. T. 4. 42.

అక్షయము * The three ablutions: to be performed at morn noon and night. M. XII. 4. 102. అక్షయము, అక్షయము He who bathes thrice a day.

అక్షయము * Thrice seven. BRY. 3. 19.

అక్షయము * n. s. Breaking. M. XII. 6. 513.

అక్షయము (అక్షయము) * A twinkle, an instant.

అక్షయము * Speed, quickness.

అక్షయము n. s. A name given by Telugu grammarians to the letter (న) N, in particular places. అక్షయము అక్షయము A grammatical phrase denoting అక్షయము అక్షయము a certain class.

అక్షయము See అక్షయము. A. 6. 21.

అక్షయము * n. s. A tree. (in Greek *Drus*.)

అక్షయము See అక్షయము.

అక్షయము * n. s. Permanency, stability, ascertainment, certainty. The truth; sure knowledge.

అక్షయము * adj. Permanent, certain, ascertained.

అక్షయము * The Longitude. (Colebr. Essay on Zodiac.)

అక్షయము v. a. To establish, settle, ascertain or verify.

అక్షయము * n. s. The name of the north pole: the pole star.

అక్షయము v. n. కరకరము. అక్షయము Murderously, destructively, ruinously. A. 5. 159. వికారములు కరకరములు అక్షయము. టీ|| అక్షయము కరకరములు అక్షయము.

అక్షయము v. a. To break (Root in A అక్షయము; p|| అక్షయము) అక్షయము. Compare అక్షయము.

అక్షయము v. n. To break, perish, be ruined, fall? Compare అక్షయము.

అక్షయము v. n. To die. చచ్చుట, కడుట. BD. 5. 1096. URK. 4. 285.

అక్షయము v. n. To break, perish, fall, be severed. To wear down or be worn away. BD. 4. 1973.

అక్షయము వేసె he smote his head off. G. X. 44. అక్షయము నడి నడి అక్షయము.

అక్షయము v. a. To break, sever, split. అక్షయము చుట. HD. 1. 2026. Deb. 230.

అక్షయము p|| of అక్షయము.

అక్షయము v. n. To come out. అక్షయము, అక్షయము వచ్చుట. A. 5. 155. అక్షయము అక్షయము అక్షయము అక్షయము. టీ|| అక్షయము, అక్షయము. A. 6. 96. హ

త్వకానిముక్తకాండర, న తైరువుంకట్టబనివియందరి క్రియదా, దిత్తోకటియుగోని త్రేణిమరి, ఉ త్రరము త్ర రమటంచు, సొక ప్రాద్దుకడక. టీ॥ త్రేణిమరి, నిద్ర మేల్లాంచి, అనివున్నది, అయితే యీ శ్లోలమందున్ను బయలుదేరి అనే అర్థ మేతోస్తున్నది.

త్రేతాయుగము * The mythological silver age: the second age of the world.

త్రేనుచుట See without the L. M. 1. 8. 188.

త్రైభంగాకము * "Three ways:" this is the name of a certain attitude: see త్రిభం. Nirancusa. 1. 24. టీ॥ కచ భారకుచ భారకటి భారముల చేతనా యంబు త్రైభంగాకముగ నిలిచి.

త్రైలింగ్యము * A pedantic word for Telugu: formed from the word త్రిలింగము. which see.

త్రైలోక్యము * The three worlds, (Elysium, earth, and hades). The universe. M. 1. 8. 192.

త్రాక్కుట See without the U.

త్రాశ్య (i. e. త్రాశై) A cup made of a folded leaf: as a little dish. HD. 2. 1307.

త్రోణము * A certain measure of capacity: rather more than 64 lbs avoirdupois. W.

త్రోణచార్యులు * Name of a certain hero proverbial for strength.

త్రోణ * A boat, a small ship. A. 4. 147. hence the name *Doney* or *Dhoney*: a Sloop.

త్రోశుడుట, అనగా తోసివేయకుడుట Swa. 3. 30. త్రోశుడి ఇరులుకటాశుంచలైపారె. టీ॥ త్రోశుడి, వెళ్లకొట్టబడి.

త్రోశుడి, అనగా త్రోశుడి. D. (qu ?)

త్రోపాడుట See without L

త్రోహము * Harm, offence, wickedness. నావ్వి మిత్రోహము Treason, a sin against God. గురు త్రోహము petit treason. త్రోహముచేయుట To sin, offend, transgress, act treacherously. త్రోహముని an evil heart.

త్రోహి * A sinner, offender, traitor.

త్రోశుడి * Name of the heroine of the Mahabharat.

త్ర్యంబకుడు * A name of Siva or (Thryambus) Bacchus.

త్వము * An affix like *-tion*, or *-ing -ness -ship* &c. in action, doing. మంత్రత్వము the ministry; శత్రుత్వము enmity &c. ఋత్వము the vowel ఋ.

ద్వంద్వము * A pair or couple. కుచద్వంద్వము the చొన్నలు. A form of composition, uniting

two words: thus రామలక్ష్మణులు Rama and Laxmana.

ధ్వంసము, *ధ్వంసము * Destruction, ruin. (నాశము.) ధ్వంసముచేయుట or ధ్వంసితరచుట To ruin, destroy.

ధ్వంసితలై * Ruined, routed, wrecked.

ధ్వంశు * Skin, rind, bark, husk, coat. ధ్వంశుచ్చము cutaneous eruption, blotch, scab.

ధ్వజము * n. s. A flag or banner. A mark: a sign or symbol. The ఠంకము. A crest or heraldic bearing: usually the creature on which the god rides. Thus the గరుడుడు is the emblem or ensign of Vishnu. బహిష్ ధ్వజ Parvati or Juno: being the goddess whose bearing or sign is the peacock. ధ్వజశుభము * A pillar or mast erected before a pagoda: having a vertical wooden frame of bars at the top: apparently representing a flag: together with the column it has much the appearance of an English key. This frame is ornamented with small tinkling bells. On feast days the god's flag is hoisted on this mast and then wrapped round it: not being suffered to fly, not let loose to the breeze; for it is folded round the post and stays there till the feast ends. The ధ్వజారోహణము is a certain rite at the commencement of a festival when the flag is hoisted.

ధ్వజశుభము * A pillar or mast erected before a pagoda: having a vertical wooden frame of bars at the top: apparently representing a flag: together with the column it has much the appearance of an English key. This frame is ornamented with small tinkling bells. On feast days the god's flag is hoisted on this mast and then wrapped round it: not being suffered to fly, not let loose to the breeze; for it is folded round the post and stays there till the feast ends. The ధ్వజారోహణము is a certain rite at the commencement of a festival when the flag is hoisted.

ధ్వజారోహణము is a certain rite at the commencement of a festival when the flag is hoisted.

ధ్వజారోహణము is a certain rite at the commencement of a festival when the flag is hoisted.

ధ్వజాని * An army.

ధ్వజియ. * Thy, thine. See on మచియ.

ధ్వని * n. s. Sound: voice: శ్రుతిధ్వని. an echo.

ధ్వన్యర్థము * n. s. Allegory. Ellipse.

ద్వయము * n. s. Pair, couple.

త్వర * n. s. Speed, rapidity, haste.

త్వరగా Speedily, rapidly.

త్వరచేయుట v. n. and v. a. To make haste.

త్వరశుడుట v. n. To haste, hurry, be active.

త్వరితము * n. s. Speed, haste, rapidity.

త్వరితముగా * adv. Speedily, rapidly.

త్వష్టము or త్వాష్టము n. s. Bluntness, roughness, want of politeness. Clownishness. (It is a Telugu గ్రామ్యశబ్దము.)

ద్వాదశ * adj. Twelfth.

ద్వాదశశక్తుడు * The god who has twelve phases, an epithet of the sun.

ద్వాదశి * The twelfth lunar day of either the light or dark fortnight : it is observed as a holiday and as a feast.

ధ్వనిము * n. s. Sound, noise. M. 8. 3. 273.

ద్వాతరము * The third or brazen age of the world, preceding the కలియుగము or Iron age.

ద్వాతరయుగకథలు old wives' tales. Or a legend of times before the flood (Asi. Journ. 1833. Octob. p. 82.) ద్వాతరయుగములఁ In former ages : in old times : beyond the memory of man.

ద్వారము * n. s. A door, opening, orifice, hole. A medium or way.

ద్వారక * A city. The name of a town wherein Krishna, the Apollo of India, generally resided. Several holy places are known by this name : particularly one in the peninsula of Guzerat. (W. Vish. P. p. 614.) In fact the poets place it where they please, it being the Utopia, Arcadia or Fairy-land of India. The Telugus generally place it near Pooree in (Katagam) Cuttack.

ద్వారపాలకుడు, or ద్వారపాలుడు * A porter. The figures of "cherubs" put up on each of the gates of a temple.

ద్వారబంధము * The frame of a gate, a door frame.

ద్వారయంత్రము * A lock.

ద్వారవతి * See ద్వారక.

ద్వారా prep. By means of, through. ఆతనిద్వారాబింటిని I learned it from him.

త్వాప్తము Vile, brutish. Wretched. వాడువట్టి త్వాప్తుడు He is a villain.

ద్వికణికా * The flower called కొండనోగు.

ద్విగుణము * adv. and adj. Double, two fold. ధన ద్విగుణము Cent per cent.

ద్విగుణకృతము * Twice ploughed.

ద్విజః * ద్విజుడు * n. s. and adj. Twice born (literally, regenerate, but never used in a spiritual sense:) oviparous, as ద్విజము born first from the ovary and then from the egg, as a bird, snake or fish. A tooth: as all teeth are reproduced. ద్విజుడు A bramin : so called because born into the tribe by investiture with the sacred thread. A verse says జన్మనాజాయతేహా ద్విజః, కర్మణామయతేద్విజః, వేదాధ్యాయా

చదివ్రస్యాత్, బ్రహ్మజ్ఞానీచబ్రాహ్మణః. By birth he is a Sudra : rites constitute him a Dwija : reading the scriptures makes him a Vipra (like a nominal Christian:) and knowledge of deity makes him a Bramhan.

ద్విజన్ముడు * Twice born, same as ద్విజః or ద్విజుడు q. v.

ద్విజరాజ * n. s. An epithet of the moon, and of the eagle (గరుత్మాణ్) as king of birds.

ద్విజాతి * బ్రాహ్మణ, అండజె, బ్రాహ్మణాదిజాతిత్రయ. SC.

ద్విజిహ్వాము * Double tongued : a snake.

ద్విజుడు * See ద్విజః.

ద్విజ్యామార్గము * A horizontal line.

ద్వితయము * n. s. Couple, pair.

ద్వితీయ * The second day of a lunar fortnight.

ద్వితీయము * adj. Second.

ద్వితీయాదిభక్తి * The second case of the Sanscrit noun, being the accusative.

ద్విత్వము * n. s. Reduplication of a letter, a double consonant ; thus, ద్విత్వరకారము Double T. దకారద్విత్వము Double D.

ద్విధా * adv. In two ways, of two ways.

ద్విశము * An elephant.

ద్విశపద * Couplets : a sort of metre.

ద్విరదము * n. s. An elephant.

ద్విరశనము * Double tongued : a snake. SC.

ద్విరూపి * Gifted with two forms : not uniform.

ద్విరేఖము * A bee. lit. " The Double R : " so called because its commonest name *Bhramara* uses the letter R twice. W.

ద్విహల్యము * Twice ploughed.

ద్విశము * n. s. An island. A continent. The Hindu mythology reckons seven such. In compounds this means Foreign. Thus, ద్విశద్రాక్షుశండ్లు Raisins: i. e. foreign grapes. ద్విపాంతరములు foreign parts.

ద్విపి * adj. Pertaining to islands, native of an island, insular. W.

ద్విపి * A tiger, ounce or leopard.

ద్వేషము * n. s. Enmity, hatred. అన్న ద్వేషము Loathing food : want of appetite.

ద్వేషి * n. s. An enemy.

ద్వేషించుట v. a. To hate, dislike.

ద్వేష్టి * n. s. An enemy.

సంజాతు n. s. Flesh, flesh-meat. మాంసము. M. 13. 3. 175. Mand. 4. 185. Kalahas. 3. 107.

సంజాపారుట as వానిశరీరముసంజాపారిసది *He* became pallid: this is given as the commencing symptom of dropsy, or other chronic disease. పిల్లకాయకుసంజాడుపెరిగినది the boy has outgrown his age or strength. This is more correctly సంజా not సంజాడు (we say liver-grown; they say flesh grown.)

సంజాలు Pickles or any thing eaten as a relish with food. Parij. 2. 60. మోచిసంజాలంబినిగొను చుండ్రొలిసోలి "her lips being sauce for the dish."

సంటి, అనగామూలిమి, నేస్త్రకాడు. OG.

సంటికాడు A friend, companion, compeer, or lover.

సంద్రకాయ n. s. A crab.

సందకము* n. s. The sword of Vishnu. T. 3. 68.

సందనము * or సందనవనము * n. s. Indra's pleasure ground. Elysium: the gardens of Adonis.

సందసుడు * n. s. A son.

సందవనము * A flowery spot. The name given to tulasi plants planted in a bed. The word is much used but is of no authority.

సందావారూ * A certain magical diagram, used among the Jainas. Colebr. Essays. 2. 211. Moor's Panth. plate 1.

సంది or సందికేశ్వరుడు * n. s. Proper name of the bull or vehicle of Siva. శుందిరిసందిసందిరి శుందిచేశనాడు one who can make white black and black white.

సందించుట v. n. To rejoice.

సందికేశ్వరుడు * See సంది.

సందిని * A name of కామధేనువు. G. X. 56.

సందివర్షనవు వెట్టు*సందావన ర్షము*The broad leaved rose bay. Nerium coronarium. "Taberne montana grandiflora." Rox. 2. 23. తరచుచెట్టు Q.

సందివృక్షము * A tree called కునికా Q.

సందుడు * The shepherd king *Nanda*, the foster father of Krishna.

సందివాడు "A Vaishnava Bramin of a somewhat inferior order, usually employed by virtue of hereditary descent as sacristan or priestling in Vaishnava fanes, to perform the ritual ceremonies; for which he is paid by the people; besides sharing in some kind of offerings,

and receiving occasional presents from individuals. Other bramins will not eat what he has touched.

సకనక (anuk) Hungrily. కడులునకనకలాడుతున్నది he is famished. కృశించి. OG. M. 123. 476. A. 6. 63.

సకరసరలు (?) A weed called *Poa ciliata*. "Nakurnaral." Rox. 1. 335.

సకారపొల్లు n. s. The K sign of N final: (See పొల్లు.) This is exemplified in the words నాకుక, వానికిక, యింటిలోక, నైటుక.

సకించనత్వము * Nothingness, nonexistence.

సకీమి (H) *naqib*. A herald, a chamberlain or usher. భట్టురాజు. Swa. 5. 50.

సకులము* n. s. The manguss, or, weasel. *Viverra ichneumon*. ముంగి.

సకులుడు * *Nacula*. The name of a certain hero.

సక్క n. s. A jackall: (derived from సక్కుట to prowl.) కొంకుసక్క the fox: (derived from కొంకు timidity, the *shy jackall*). గుంటసక్క the fox (from గుంట a hole.) This word prefixed to the names of some plants (like *dog*, the *dog rose* &c.) means wild: see the next words. సక్కకొమ్ము తొక్కివచ్చినావు you are in luck to-day. సక్కగుంట pit fall. సక్కలపాలుచేయుట To ruin, spoil, send to the dogs.

సక్కకోర "Fox-fang." A coarse grass called *Panicum glaucum*. Rox. 1. 284.

సక్కజిత్తు Sneaking trick, guile, craft. సక్కజిత్తుల మారి A wily rogue.

సక్కతోక Fox-tail; a certain plant.

సక్కదోళికాయ n. s. The wild cucumber.

సక్కనరము or సక్కయర్రకడ్డ A sort of squill, with stiff woody stalks.

సక్కనైచ్యము Fawning, cunning, craft.

సక్కతల్లము False ground: quicksand.

సక్కపిట్ట n. s. A certain wild plant, the root of which is eaten.

సక్కవరిచెట్టు, అనగాఉర్వారు. Q.

సక్తి ఘ్న n. s. The joints of the jaws. The jaw bones.

సక్తి ఘ్నశుద్ధవాడు one who has the lock jaw. M. 13. 5. 349.

నగ్గ n. s. A lump or ingot of gold : a pig of iron.
 A notch. Reeded or ribbed work in carpentry :
 or in silver. యనకునక్కులు pigs of iron. చొక్కలు
 తునిందినక్కులజెక్కుజెక్కు. R. 4. 63. వెయ్యేసిమాడ
 లయెత్తుగానూడభండిచియున్నజంగమకోటికాక్టా
 క్కనక్కుచెన్నుగాళుమర్పణచేసిమొక్కుండును. BD.
 5. 611. యావద్దాణమునకునక్కులుకొట్టించు dou-
 ble up part of this belt, or crumple it, to make
 it shorter.
 నక్కుకొర్రు A stab? See అక్కు. BD. 4. 463.
 నక్కుట v. n. To prowl, crouch down. To peep.
 To conceal or hide.
 నక్కేరుచెక్క n. s. A sort of wood used in some
 medicines.
 నక్కిము * Night.
 నక్కుంకరుడు * An epithet of the moon. A. 4. 36.
 నక్కుంచరుడు * n. s. A demon, a fiend that prowls
 at night. DRU. 536.
 నక్కిము * n. s. A crocodile.
 నఖము * n. s. A nail, talon, claw. A scale, as of
 an armadillo. నఖమాంశీన్యాయంబున insepara-
 ble as the skin and the nail. నఖశిఖాశుర్యంఠ
 ములెట్లునున్నున్నది I am in pain all over. నఖ
 తులము * n. s. Nail marks, on the skin, with
 pinching.
 నఖవిత్పలు or నఖంబిత్పలు A sort of drug : made
 of the scales of the (పిసి) armadillo. Dr. Royle :
 Proc. of Roy. As. Soc. Dec. 1842.
 నఖముఖాలు The tips of the nails. adv. Dispers-
 edly, up and down, all about, in all directions,
 all over, on all sides. నఖముఖాలనుంచి from
 every quarter.
 నఖరము * A nail, talon, claw.
 నఖరాముఠము * "Armed with claws;" a cat, a
 lion, &c. but usually a cock.
 నఖరేఖలు * Nail-marks, or scratches on the
 cheeks, made by a lover.
 నఖానఖి(anuk) Fiercely (scratching and tearing.)
 DRK. 144.
 నఖాశుతి n. s. See under శుతి.
 నగ n. s. A thing. A jewel, or ornament. A metal
 vessel. A bullock load of tobacco &c. A man's
 load : a cooly load. A robe or long gown. నా
 లుగునగలు దట్టికవాయి equipped from top to
 toe : (it is a vulgar phrase.) In house build-

ing బండినగలు are the small rafters laid across
 the గుంజకర్రలు.
 నగ or నగ్గ i. e. నవ్వగాను Laughing. The Root
 in A of నగుట. Suca 3. 86.
 నగిము * (What is immoveable) A hill, a tree.
 నగరము * n. s. A town : The name of *Nagar* a
 certain town. The citadel or capital.
 నగరి * n. s. A town.
 నగరిచెక్క See నక్కేరు.
 నగరు n. s. A house, a palace infl. నగరి. BD. 5.
 362. ఆమాన్యమునగరగలిసిపోయినది that land
 is fallen in, to Government.
 నగరుసాంప్రాణి Benzoin imported from Nugger.
 నగరు n. s. A palace. రాజగృహము. D.
 నగలు n. s. A laugh, a smile.
 నగించుట v. a. To make (one) laugh. నగించడాస
 కుచెప్పెను he said this to raise a laugh.
 నగియుట v. n. To laugh, to smile.
 నగరె(చెట్టు) n. s. See నక్కేరి.
 నగుట v. n. To laugh. To smile.
 నగుబాటు n. s. A joke, a jest : not in earnest.
 నగ్గుమై * adj. A naked figure. నగ్గుంకరణంబులై
 Stripped naked. R. 6. 23. నగ్గుత్వము Nudity,
 nakedness. నగ్గువేషము n. s. Nudity, a naked
 figure or appearance. నగ్గువేషధరుడై assuming
 the appearance of a naked man. M. 1. 1. 151.
 Vish. VI. 81.
 నచ్చిక n. s. Faith, confidence, belief, trust. B.
 X. § 53. verse 7. నచ్చికనాగవచ్చిశశంజయై
 వెలయుచుండు. ABA. 2. 358.
 నచ్చు n. s. Wearisomeness, annoyance, tiresome-
 ness, plague. T. 3. 124. A knot-grass, that
 infests corn. Waste land, infested with knot-
 grass. నచ్చుపెట్టుట to annoy, fret, tease. నచ్చు
 చేరమాడుట to haggle, chaffer. నన్నునచ్చుపెట్టి
 చెప్పినాడు he drummed this in my ears.
 నచ్చు adj. Wearisome, tiresome, plaguy, annoy-
 ing. Tedious, importunate : chronic, as an in-
 dolent sore.
 నచ్చుగొట్టు n. s. A make-bate : a tiresome pick-
 thank ; a plaguy troublesome fellow.
 నచ్చుట v. a. v. n. To confide, trust. To coax,
 persuade ; to harrass, pester. M. 4. 2. 174. M.
 5. 2. 152. M. XI. 1. 19. M. 9. 1. 37. నచ్చిన.
 ఆనగావికనించిన, తిట్టిన. OG

నజ్జులు చేయుట To hustle, push about.

నజ్జి adj. Thick, buttery, greasy, as buffalo's milk.

నజ్జి n. s. A bit, fragment. నజ్జినజ్జి గాకోయుట To mince, cut up into small bits. T. 5. 38.

Dasav. 9. 392.

నటన్ * Dancing. నటదుద్యద్రుక్కుటేభయంకర.

Anir. 4. 53. with moving eyebrows.

నటనము * n. s. Dance, dancing. Motion, agitation. మాయానటనము a course of fraud.

నటమటుము See అటమటు.

నటి * n. s. An actress.

నటించుట * v. a. v. n. To dance. To act, as on the stage. To act, manage, conduct himself, behave.

నటిక * An actress.

నటుడు * n. s. A dancer, an actor, one who acts veiled in a garb.

నట్టి (A prefix signifying,) in the middle of as నట్టేరు the mid stream, the middle of the river. నట్టిడివి in the heart of the forest. నట్ట నడమ In the very middle.

నట్టకోతి A certain game among boys.

నట్టనము adj. Slight, weak, frail.

నట్టి, అనగా ఇల్లు, కొదవ, ఆహూతు. OG.

నట్టిల్లు loc. నట్టింట In the middle of the house.

నట్టు n. s. A spot of ground. Place, abode. Obstacle, hindrance, hesitation. Loss, damage? A platform of earth, a terrace. The bent grass, that infests corn-fields. See Dr. Wight's article regarding it, in the Madr. Lit. Soc. Journ. Apr. 1835. " It is undescribed and of peculiar character: having widely-spreading perennial roots, or underground stems. There are two species: one species కుందరునట్టు in the రేకడ or black soil: and గరకనట్టు in the mudub or mixed soil. The largest species, called శుడవనట్టు requires [for its eradication] the large plough with twelve bullocks: the smaller is గంటనట్టు. It furnishes excellent food for cattle: and, could it be raised on the poorer lands alone, it would be extremely valuable."

నివాళిస్థానము, ఆలస్యము, ఆటంకము. D.

నట్టువుడు, or నట్టువుకాడు n. s. A dancing master. (Not a good word) Suca. 3. 9.

నట్టువచావికి A dancing school.

నట్టేటక In the middle of the stream. నాట్రుతుకునట్టేట్లో శ్రుట్టి మునిగనసామితె ఆయెను I am utterly ruined: my raft has sunk in the mid stream.

నట్టోట్లు, అనగా చెట్లూకులనిలిచినదేనీళ్లబాట్లు. OG.

నడ n. s. Walk, walking, stepping. Pace, step, trip, gait. Course, conduct, behaviour. Rocking or dancing motion. Trip or journey. శుడవ మూడునడలువచ్చినది the boat made three trips.

నడ adj. Walking, locomotive. నడకొండలు moving mountains. నడకీనుగ a walking corpse: a fool, a snob. Sumati. § 69.

నడము * A sort of reed, or bulrush. కీరనే, అంబాశవృక్షము, కిక్కిశుకడి. SC.

నడక n. s. Walk, walking, behaviour.

నడత n. s. Conduct, behaviour. Radha. 3. 123.

నడతెంచుట To come. BD. 5. 1115. నడతెమ్ము (the imperative.) walk thou. RYD. 1458. వచ్చుట. D.

నడతుతుడుట v. n. To be managed, or conducted. Vema. 1574. ఆశుసులు యెవరివల్ల నడతుతుడుతున్నవి by whom are they carried on.

నడబావి A well with steps down into it.

నడమ adv. and postp. Between. In the middle. యీనడమ presently: (also) lately. ఆనడమ meantime. నడమవచ్చినారు they came between or interposed: came as messengers or representatives. నడమవచ్చినవాకియింతల అధికారమా Is an interloper to presume thus? నడమమాట్లాడుట To interrupt one while speaking. To intercede, mediate.

నడమ n. s. Bur-grass. కిక్కిశుకడి. D.

నడమంతర or నడమంతరశ్రు adj. Middling, neither here nor there. నడమంతరపేరు An alias. See నడుమాంతరము. నడమంతరశ్రువిశ్వర్యమునకున్నునరముమీనిశ్రుండుకున్నుచురుకు అధికము a beggar on horseback.

నడమాంతరముగా Unexpectedly.

నడవ n: s. The hall in a house. నడవలోతుండుకొన్నాడు, అనగా నడవతిన్నెమిదవండుకొన్నాడు He lay down in the entry or porch.

నడవడి n. s. plu. నడవళ్లు Conduct, behaviour. B. X. 3.

నడవడిక n. s. Conduct, behaviour.

సదాన adv. In the middle; midway.
 సది adj. Middle, mid. సదికాలము the idle time of the year, between the ploughings. సదిరడకు the thick part or middle of a రడకు.
 సదికట్టు n. s. The girdle, waistband.
 సదికొత్తు The ridge of a pent roof.
 సదికొల్ల గాడు An interloper.
 సదితి n. s. Conduct, custom.
 సదినుకలు Grits, half broken grain, what in America is called hominy, or hommony. In Madras it is called rolong అర్ధరండులములు. D.
 సదినెత్తి The middle of the head, the crown.
 సదిపించుట v. a. (causal of సదుచుట q. v.) To make him walk. పిల్లకాయనుసదిపించినది She made the child walk. To conduct, carry on, push on. See సదువుట. ఆచార్యమువారికిసది పిస్త్రీ I let my field to him free.
 సదిపిరేయి Midnight. A. 5. 72.
 సదిమి Gen. of సదుము.
 సదిమి adj. Central, middle. సదిమికావడి a ham-mock slung on a pole. సదిమివాడు a by-stander, a third person, the middle man.
 సదిమికొల్ల గాడు An interloper.
 సదియాచుట To walk. A bad word and of no authority. Radh. I. 25. 60.
 సదిరేయి Midnight.
 సదిరేయిలు The middle finger.
 సదు adj. Middle. సదురేయి midnight.
 సదునుకొనుట v. n. v. a. To behave. See సదుచుట.
 సదుచుట v. n. To walk, go, move, proceed. To happen, occur, pass, take place. To behave, conduct oneself. To take effect, as an order. To live, continue, last. To descend, as an estate. To beat or play as applied to the pulse. To act, (as a father, servant &c.) వారికిసదిచే భూమి the field they hold or enjoy. సదిచేనెల the current month. వానిశండు మాశండుసదిచిన జాములు the letters that passed between us. సదిచినజడము the dispute that happened. శ్లోకమునడవవత్తా Surely the verse ought to flow easily. ఆపుచ్చవము సదుస్తున్నదా Is the feast still kept up? వారికియెట్లాసదుస్తున్నది How is he getting on.
 సదువుట n. s. Walk, pace, step, gait.

సదువుట v. a. (causal of సదుచుట) To manage, conduct, make him walk, make it proceed. To navigate, steer a vessel. To undertake or govern. న్యాయముసదువుట To execute justice.
 సదుమాంతరము adj. Extraordinary, unprecedented, unthought of as a windfall.
 సదుము n. s. (G. సదిమి) The middle, the waist, or loins. సదుము కట్టుకొనుట To gird the loins, be ready. సదుములోచెక్కుట To pocket, because they stick a handkerchief &c. in at the girdle. సదుముకుడ్డ gone in the loins, broken down, debilitated. సదుమువదిలినది semen emittitur. adj. Middle, central. సదుముగా Meanwhile, through, between.
 సదురాత్రి Midnight.
 సద్ది n. s. The small of the back, the hollow above the loins. సద్దినీల్లకొట్టినాడు, or, సద్దివిరగ పొడిచినాడు he gave him a blow that broke his back, he smote him under the fifth rib.
 సద్ది adj. Sunk in, depressed in the middle, crooked. సద్దిముక్కు a turned up nose. సద్దిగానిచుట To stand with the belly pushed out, and the back drawn in.
 సద్వలము * Reedy, abounding in reeds. R. 5. 225. నడప్రాయచేతె, కనకుకశువులచేతము. SC.
 సద్మత్తి n. s. The centre of the head. i. e. సదినెత్తి.
 సరము * adj. Bent, bowed. సరనాభి a deeply curved navel. పాదసకులయిన who were humbled before his feet.
 సరనాభి * See సరము.
 సరనాసికుడు * Flat-nosed.
 సరవైరి * శరణాశక్తుడైనశత్రువు. M. XII. 5. 542.
 సతి * n. s. Salutation, homage.
 సతుడు * G. 2. 80. One who is prostrate.
 నత్ర n. s. A snail, a shell fish, cockle, or periwinkle. A pad (like that used by palankeen bearers, so called because somewhat hollow.)
 నత్రశుల్ల The shell of a snail &c.
 నత్రగొట్టు, కుఱిఫేదము. D. A sort of bird.
 నత్రచిప్ప A shell of an oyster.
 నత్రచేతులు A small sort of fish. (Clupea. Russell No. 187.) "It rivals the white bait of England."
 నత్రమిల్లుట v. n. To lie down or recline, to be flat. శయనించుట. D. To be soaked. (నానిపోవుట) See అత్రమిల్లుట.

నత్తి n. s. Stuttering, stammering. నత్తివాడు a stammerer.

నత్తు n. s. The ring worn by women on the left nostril. ముక్కు కమ్మి. D.

నత్తెము A sort of glove worn by falconers. HK. 2. 48.

నదము* A river which flows from east to west. త్తురుపనది. D.

నది * n. s. A river, a stream, which flows from west to east.

నదివియలు, అనగానిలుపుదివిటీలు. OG.

నదీజారుడు *—శివుడు. D.

నదీమాతృకము * adj. Watered by rivers: land depending not on rain but permanent irrigation.

నన్ A contraction for నాలుగు four, as నన్నూరు Four hundred.

నన n. s. A bud, blossom, a sprout. క్రొన్ననలుంచె it bore fresh blossoms. త్తుప్పము, చిగురున్ను. D.

ననంద or నానంద * n. s. A husband's sister. భర్తృ భాగ్యాం, అనగాఅడువిద్ధ. SC.

ననకారు n. s. (Lit. blossom time.) Spring, the first of the six seasons into which the Hindus divide the year. See ఋతువు, వశంఠఋతువు. D.

ననచుట See ననయుట.

ననబోజి n. s. A young "sprig," or blooming girl.

ననయుట v. n. To expand, or bloom. To sprout or blossom. త్తుప్పించుట, పల్లవించుట. D. Pariz. 4. 9. బల్లి నగణ్ గల్లుమియంకడన్న ననుచున్, గల్పా గమయ్యెత్తిరున్. Yayati. 5. 19. ననివినశివ్వితిన్ ద రమి నెమ్మది జే రిమరుండు, ననిచినశివ్వితిన్, అనగా కలిగినసిగ్గుచేత.

ననవిలుకాడు n. s. Cupid. (Lit. he who bears a bow made of blossoms.)

ననుచుట v. n. To sprout or blossom, త్తుప్పించుట. A. 5. 133. తరుణులకొగటన్ ననుచు.

ననుశ్రు n. s. Amiability, agreeability, seductiveness. adj. Agreeable. Swa. 2. 81. ననుశ్రుకాడు, విటుడు, ననుశ్రుకత్తె, జారస్త్రీ. D.

ననుశ్రుట v. n. To agree with one's health, or constitution: as యాదేశమునాకుననుశ్రులేదు This country does not agree with me.

నన్నయభట్టుడు * The name of an ancient grammarian: the substance of his treatise (the నన్నయభట్టియము) is well given in Mr. Campbell's Telooگو Grammar.

నన్నుకొనుట See అన్నుకొనుట. Pariz. 2. 65.

నన్నూరు adj. Four hundred.

నశ్రుంశకము * adj. Neuter, neither masculine nor feminine.

నశ్రుంశకత్వము * n. s. Impotency.

నశ్రుంశకలింగము * n. s. The neuter gender.

నశ్రుంశకుడు * n. s. An impotent man, devoid of virile powers. నశ్రుంశకుడిచేతరంభవిక్తి నట్లు Thus eunuchs are the guardians of the fair.

నక్ష * n. s. A grandson, either in a male or female line. చునముడు. D.

నక్షి * n. s. A granddaughter: either in the male or female line.

నశ్రుడు * n. s. A grandson.

నశ్రుట See నారునశ్రుట.

నభము * n. s. The sky, or atmosphere.

నభశ్యము * A name of the month Bhadrapada A. 4. 172.

నభశ్యత్తు * n. s. Air, wind.

నభశ్చు * The sky. నభోశుభమండు In mid heaven: in the vault of heaven.

నభోవచనము * n. s. A voice from heaven.

నమః * Hail. డండము. D. భస్మైనమః Glory be to the goddess.

నమకచమకము * Certain prayers in the Vedas addressed to Rudra.

నమనమలాడుట To thrive, to bloom, as plants.

నములు, అనగాన క్తమాలము. Q.

నములుట or నములుట v. a. To chew, masticate or munch. Kalahasti. 4. 170. URK. 6. 402. M. XII. 3. 71.

నమశ్చివాయ * An exclamation of astonishment: or used in prayer. O Lord! BRAYo. 204. DNav. 214.

నమశ్చరించుట * v. n. To salute, bow, adore, bless. Chenn. 5. 196.

నమస్థారము* or నమశ్చృతి* n. s. Obeisance; salutation. "I salute you" a phrase used by the Vyāpāris or Smartas at meeting and at parting, like *salam*, or *how do you do*, and *good bye*. M. 13. 5. 338. నమస్థారముచేయుట To prostrate one's self: to salute another.

నముచి * n. s. A demon, so named. నముచిసూజ నుడు * n. s. Slayer of Namuchi, an epithet of Indra.

నమేరువు * n. s. The tree termed calophyllum inophyllum. శురపాస్త్ర A. 5. 135.

నమోనముః * Homage and salutation.

నమ్మకము n. s. Trust, reliance, confidence, belief, dependance. నమ్మకముగా confidently, positively, trust-worthily. నమ్మకమైన adj. Trust-worthy, faithful.

నమ్మకశ్రుడు adj. Trust-worthy, faithful: a respectable man.

నమ్మడుంట A sort of grass. కవేరుకము. D. కపిథము. SC. The wood apple.

నమ్మి A peacock. నెమిలి. OG.

నమ్మించుట v. a. To assure, cheat, promise, persuade. నమ్మించి గొంతుకోసి నాడు he deluded them to their ruin.

నమ్మిక plural నమ్మికలు n. s. Belief, faith, confidence, assurance, dependance. నమ్మికమాటలు Persuasive words, assurance, beguiling. నమ్మినవాళ్ళిచెరచురాడు Are you to injure those who confide in you?

నమ్ముట v. a. To believe or give credit to. To trust or confide in. To rely on, to have faith in. To suppose, imagine, think erroneously. This verb like తెలియు is used in the past tense where the English requires the present tense.

నమ్మివున్నాను I trust. నమ్మనగు. = విశ్వసించునచ్చును it is fit to believe. R. 5. 271.

నమ్రము * adj. Bowed, bent, crooked, curved. శాల్యఃఫలో స్తు ఫేనమ్రాః the full ear of corn bows (humbly.)

నయనము * An eye.

నయము n. s. Welfare, ease, facility. Good health, soundness, safety. Ductility. Convalescence, improvement, recovery. Propriety. నయములేదు It is no better. Cheapness. Profit, kindness, civility. నయభయములనుండలించి, or నయముభయముతోట By fair means or foul; by allurements or alarm: by rough or smooth methods. నయనష్టానికి for either profit or loss; for better or worse. నయమారగా civilly, kindly. యిది వాండ్లకు దొరకడము నయము They thought themselves lucky in getting this. It was no small thing for them to obtain it. నీవు రావడమునయము It is well that you came. కొం

చెమునయమునునది it is somewhat improved. నయమొక్క దుly, fitly, easily.

నయము adj. Well, easy, better in health, convalescent. Inferior in value. Malleable, not brittle. Cheap. High, (as a note in music, as opposed to ఘనము or deep notes.)

నయముగా adv. Easily, well, kindly, better, cheaply. నయముగావున్నది There is an improvement, it is better. వాడికినయముగావున్నది he is better or convalescent. నయమొక్క దుly, fitly, easily.

నయించుట v. n. To agree, or hold well together, as a paragraph. శుంబర్పించుట.

నర * adj. Human. నరఅడవి A place swarming with people.

నర. See నరపు.

నరకము * Hell.

నరకడు A scoundrel, a villain, scamp.

నరకాంతకుడు * Destroyer of Naraca, an epithet of Vishnu.

నరకాశురుడు * The name of a giant slain by Vishnu.

నరగ n. s. A drum? ఆనగ్గభేదము. D.

నరచేపుడు * A king, a ruler.

నరచుపుడు * A brutish man.

నరపు Greyness of the hair. పలితర్షము. D.

నరబలి * A human sacrifice.

నరము n. s. A vein, a nerve, tendon, or muscle of the body. (For the Hindus consider all these three substances as one and the same.) వానిచేతికినరాలులేవు he has no nerves in his hand, i. e. he is a very open handed man.

నరయడ్లు Lanes, nooks? hiding places? or దిడ్డి దాశోశలము?

నరవంజి A kind of tree. H. 4. 14.

నరవాహనుడు * Cubera, god of wealth.

నరవెంట్రుకలు Grey hairs.

నరాంతకుడు * A manslayer.

నరాదుడు * నరాకిమానపుడు * n. s. A cannibal.

నరి narigi. H. 2. 86. యిది గొర్రెలలో సుకభేదముని తోస్తున్నది.

నరియకొక్కు A sort of snake. G. 8. 101.

నరియుట v. n. To grow grey, as applied to the hair. గడ్డమునరిసినవాడు a man with a grey beard.

నరుకు n. s. A cut, a wound : the wards of a key.
 నరుకుకత్తి A short sword, or dagger.
 నరుకుట v. a. To cut, to hew, to fell, to sever,
 to chop or lacerate. జంభాలనరుకుట to boast.
 నరుజు, అనగా సూక్ష్మము. D. గుండుపోశినది. OG.
 నరుడు * n. s. A man. A name of Arjuna. నరులు
 human beings.
 నర్తకి * n. s. An actress, female dancer. నర్తకదం
 శకులు an actor and his wife.
 నర్తకుడు * n. s. An actor, mime, or juggler.
 A puppet show man.
 నర్తనము * n. s. Dancing, gesticulation, acting.
 నర్తనాగారము, అనగా నాట్యశాల. M. 4. 2. 326.
 నర్తనము * n. s. Sport, pastime, dalliance. రత్నా
 శయమునుబోధించేమాట. D. కురిహాశః RCD.
 నర్మద * n. s. The *Narmada* (Nerbudda) river
 which, rising in the Vindhya mountains, runs
 westward to the gulph of Cambay.
 నర్మలాపకము * n. s. Allusion, intimation, hint,
 tacit reference. Agreeable prattle.
 నర్ర An ox. నర్రలు, కొమ్ములుగలకపశువులు. D. M.
 4. 1. 95.
 నర్రమామిడి n. s. A plant used in medicine, called
 Tomex Japonica, or Tetranthera Monopetala
 or Leea Staphylea. Rox. 1. 658. and 3. 821.
 Wight's plates No. 58.
 నర్రలు n. s. Cattle, kine. కొమ్ములుగలకపశువులు. D.
 నర్రాడుట See అర్రాడుట. Pariz. 5. 19. నర్రాడె,
 శుంచరించెననుట. D.
 నలము * n. s. The lotus or water lily. కుద్దుము,
 కిక్కి శగడ్డియున్ను. D.
 నలంచుట, నలిపివేయుట. R. 1. 213.
 నలక n. s. A particle or mote. M. XIII. 3. 175
 = నలుగు.
 నలకు, A vessel? భాండవిశేషము. M. 14. 3. 175.
 యాగనిలయంబుకలకయుగలశములున్ను, నలకులు
 గానులునాదిగాగలభాండములును.
 నలకూబరుడు * n. s. The name of a son of Cubera.
 నలగకొట్టుట v. a. To pound. To deface or break
 up jewels &c. వాణ్ణి నలగకొట్టి నారు they
 thrashed him severely.
 నలగతీయుట v. a. To wear, (a new dress) till it
 becomes easy?

నలత(శ్రు)రాజించినరోగము) Debility : a weak state;
 remains or constitutional effects of a disease.
 Convalescence, a bad state of body, lingering
 indisposition, a low fever.
 నలతగొట్టు n. s. A make-bate, a pick-thank, a
 thorn in his side.
 నలదము * n. s. The root of the *Andropogon*
muricatus, called cuss-cuss grass. తెల్లకెట్టివే
 రు. D. Rox. 1. 265.
 నలభై adj. Forty. నలభైవంది forty people.
 నలయించుట See అలయించుట.
 నలపైక See అలపైక. M. 4. 3. 37.
 నలి n. s. Dust, powder. Indisposition, illness.
 Rubbish, weeds, stuff. Affection, love. నలితీ
 యుట to clear, clean, weed. L. 7. 20. ఒప్పి
 దము OG. చూర్ణము. D.
 నలి A particle used in poetry without definite
 meaning. BD. 5. 385. and 654. and 1. 58.
 నలి adj. Trivial, slight. L. 1. 199. నలితిండి. OG.
 విరితిండి.
 నలికండ్లపాము, నలికిరి, or నలికీచి n. s. The polish-
 ed shining greenish house lizard (*Lacerta in-
 terpunctata*, Linn.) with a scarlet tail, that
 haunts houses. నలికండ్లపాము, బ్రహ్మశి. D.
 రక్తశ్రుద్ధికా S. C. It is called *bommani* in H.
 నలికము adj. Small, as dust. సూక్ష్మము, తనుతన్వ
 ము. D.
 నలినము * A lily.
 నలినలి (anuk) Fretfully (anuk.) నలినలిఅయ్యెను, అ
 నగా నెగిరితను To be peevish, to fret. నలినలిచే
 యుట To harass, torment.
 నలినాయతాషి * Fair eyed : with lily eyes.
 నలినారి * The 'Foe to lilies:' i. e. Adonis, re-
 gent of the moon.
 నలినాషి * Fair eyed.
 నలినూకలు Dust, powder. ఆర్థశండులములు. D.
 నలిపాడి Saw-dust; chips, shavings, dirt, frag-
 ments.
 నలిబులి n. s. Confusion; riot. = అల్లాకొల్లము.
 నలిరేగుట To fire, or become irritated or enraged.
 విజృంభించుట. D.
 నలు adj. Four as నలుదేశాలు The four quarters
 or sides.
 నలుకువ n. s. Ailing, an ill state of health.
 నలుగు n. s. Rubbing, scrubbing the limbs with
 fragrant paste made usually of పోశలు. నలుగు
 పెట్టుట To rub the limbs with paste.

నలుగు, or, నలుగురించి A sort of fragrant paste used as soap.

నలుగుట v. n. To break. To be broken, bruised, crushed, crumpled or reduced to powder. To become easy, smooth, or familiar, by acquaintance. To wither, be weakened or debilitated; to be flabby or flaccid. To be rumpled or crumpled. ఆ భాష అతనికి నలిగినది the language has become familiar to him. దోవయింకా నలగలేదు The new road is not as yet trodden smooth. వాండ్లు జగడము ఆడగానే నలిగిపోయిరి they are the disputants but I am the sufferer: I am crushed. వాండ్లు నలిగిపోయినారు they are in reduced circumstances; they are minished. శైలు నలిగినది his limbs are withered or flaccid: the flesh is flabby.

నలుగుడు n. s. శంకటము, తొండర, యిబ్బంది. ఆరండు నలుగుడు బడరా దోమగువ, Suca. 3. 333.

నలుగుడు n. s. That which is thrashed. నలిచినది. D.

నలుగురు adj. Four persons, some persons, several people, as in English we say half a dozen without meaning exactly the number six.

నలుచదరము adj. Foursquare.

నలుచుట v. a. To crush. To rub (scurf) off the skin.

నలుడు * Name of *Nala* a certain hero.

నలుదిక్కుల All round: lit: on the four sides.

నలుశ్రు n. s. Blackness. adj. Black.

నలుశ్రుట See నలుచుట.

నలుశ్రుడు A plant called విరావశి. Q.

నలుబయిన adj. Forty (from నలు four and పది ten.)

నలువ n. s. A name of Bramha, as the *four-faced* god.

నలువడుట See అలవడుట.

నలుపు n. s. Beauty.

నలుపుతూ Beautifully, finely.

నలుపూక See అలపూక.

నలుశు n. s. A mote or particle: an atom: a mote that flies into the eyes. నలుశుంఠ very little: as much as an atom.

నల్లడలు On all sides, four q. v. and కడ.

నల్ల See నలత.

నల్లము Four tooms or maunds contracted for నాలుగుకూములు.

నల్లెనలు On all sides. i. e. నలు four q. v. and నెనె.

నల్ల adj. Black.

నల్ల n. s. Blackness; black stuff: charcoal: blood.

నెత్తురు, బొగ్గున్ను. D.

నల్లం n. s. A sort of snipe.

నల్లంబిగాడు The bird called a martin or ఛర ద్వారిము.

నల్లకాత The same as ఇజ్జనల్లతీగా a certain plant.

నల్లకీచు See నలికిరిపాము or నలికీచి.

నల్లగిల్లుట v. n. To blacken, become dark.

నల్లగుండు A ... కులు. D.

నల్లగుడ్డు n. s. The pupil in the eye.

నల్లజీమ n. s. A black ant.

నల్లజీలకర్ర A plant called *Nigella Indica*. Rox. 2. 646. Black cummin. (Rottler p. 316. in కరించీరకం.)

నల్లజేమ The black species of చేమకూర.

నల్లటి adj. Black.

నల్లదనము Blackness.

నల్లన n. s. Blackness: charcoal: blood.

నల్లని Black.

నల్లబడుట To turn black, to blacken.

నల్లమందు Opium. Lit. the black drug.

నల్లమాను n. s. A sort of harrow used before or after sowing the seed, to level the ground. మాగాణి భూమి దున్నివీర్రనముచల్లెటందుకు మందు గాచిడతచిడతనీరుశర్దుకానేటందుకు రెండుతాళ్లు కట్టితోలేది.

నల్లరాయి Marble (of any colour.)

నల్లవరి A kind of black grain.

నల్లపై Interj. Alas! అయ్యాయనుట. D.

నల్లి n. s. A bug. నల్లిచెట్టు The shrub called *Gre-wia carpinifolia*. Rox. 2. 587. It bears small nuts.

నల్లిండ్లు n. s. Dwellings, houses. కాశ్రురములు. D.

నల్లికళ్లపాము See నలికిరిపాము.

నల్లెంటికావ్యము Linking, coupling (అంటపెట్టుట) Connecting. A sort of conceit in poetry wherein certain words are *capped*; or the names of places &c. are used in a double sense as Tun-bridge, Ox-ford, &c.

నల్లెడు adj. Of the size of a span, or, of four finger's breadth. జేనెడు, వెల్లెడున్ను. D.

నల్లెరు, or, నల్లెరుకాడ n. s. The plant termed *Cissus quadrangularis*. Rox. 1. 407. a weed used in dying. (నల్లెనల్లి*) It is in green soft

joints three inches long, with four edges: the sides of the cubes sink in. Its juice blisters the skin. కొండనల్లైరు samphire: ఊరము (salt) is extracted from the ashes of this plant.

నల్య See నలువ.

నల్యము * n. s. A furlong or distance of four hundred cubits.

నల్యురు Four persons.

నక n. s. An itching.

నవము * adj. New, Nine. నవంనవంత్రితిరఙ్గా కదోతి (Magha) every moment presented fresh beauties. నవశంఖ్య the shape of the figure nine; viz. 9 which the poets say is 9 the form of a beautiful ear. నవమస్తభుభు A second Cupid. నవశుంకరి a second Venus, a rival to Venus.

నవకము * n. s. Freshness, tenderness, యౌవనము youth. చక్కంజనముంబలయి నవకంబుశుశీలము. Nagnajit. 2. 27. నవశంఖ్యాయాం, తొమ్మిది. SC.

నవకము * adj. New, fresh, blooming. సూరనమై నది, తొమ్మిది. D.

నవకొనుట v. n. To itch.

నవగ్రహబిళ్ల A brooch set with nine stones (ruby, emerald, sapphire &c.) sacred to the "nine constellations."

నవత్ * అనగావికసించేటి. A. 6. 60. నవస్తమతికా, తల్లవించేబుద్ధిచేరను.

నవర, అనగావికసించుట, నవియడము. DRU. 940. Languishing illness, decline.

నవతి * Ninety.

నవధాన్యములు * The "nine sorts of grains," viz. Rice, wheat, Bengal gram &c.

నవనవలాడుట To flourish, prosper, thrive.

నవనీరము * n. s. Butter.

నవమము * That which is ninth. Name of the Ninth Book of the Bhāgavat.

తవమము * adj. Ninth.

నవమాలిక * n. s. The double jasmine. విరవాలిచెట్టు. D.

నవమి * n. s. The ninth lunar day either of the light or dark fortnight.

నవయుట or నవియుట v. n. To languish, sink, perish, to fall away in flesh. నవినిన Worn

away, worn out. యిట్టానవినినవినిచచ్చేదేను he is dropping into his grave.

నవరంగము n. s. A chamber, or summer house, standing alone in the square of a house. = చు ధ్యరంగము. Vasu. 2. 35.

నవరంద్రములు * The nine apertures of the body.

నవరత్నములు * "The nine gems" a collective phrase: some reckon them as వజ్రము diamond, వైడూర్యము lapis-lazuli (cat's eye) గోమేధికము agate, శుక్రపరంగాము topaz, సీలము sapphire. మరకతము emerald, మాణిక్యము ruby, విద్రుమము coral, మాత్రికము pearl. నవరత్నకీరీటము a gemmed crown. నవరత్నము a particoloured or mottled game cock. నవరత్నకంఠె a jewel set with four or five sorts of stones.

నవరాత్రి * The "Navaratri" or nine nights: an annual festival in honour of Durgi: also called Dassara or Dussera. See దశరా in the Dictionary of Mixed Dialects.

నవరాసికము * n. s. The rule of nine in Hindu arithmetic: being the double rule of three: proportion,

నవలా Lady, madam. A woman. A. 5. 41. R. 1. 126. 204. In the acc. case నవలాను. R. 5. 225. (త్రీ). D.

నవళ్లు for నగళ్లు Palaces. M. 12. 2. 327. వివిధోత్పాతంబులకును నవళ్లలోదోమకీడునకుదోడ్డో శాంతివిధానము.

నవాతుచక్కెర n. s. A sort of white loaf sugar made in Vizagapatam. Vijya Vilas. 3. 63.

నవియుట See నవయుట.

నవిసేది See నవయుట.

నవీనము * or నవ్యము adj. New, recent, fresh.

నలురు Soft (as cloth or the temples.) See నోరు.

నలులుట v. n. See. నోరు.

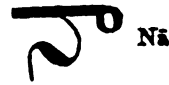
నలులుట v. a. To chew, to shoot or throb. ఒక్కలునలులుతున్నేది The calves of my legs ache.

నలుశుంది See నవయుట.

నవ్యము * adj. New. అనగాసూరనమైన. UH. 2. 126.

నవ్వించుట v. a. To amuse or cause to laugh.

నల్ప or నలు n. s. Laughter. plu. నల్పలు or నల్పలుటాలు laughing, joking. నల్పలుకొనును నాట్రుకుకు I am become a laughing stock, ex, was ridiculed.

నశ్యుట v. n. To laugh.
 నశ్యుటాలు Jokes, play, fun, jest. Parijat. 5. 105.
 నశ్యుటాట Laughter, amusement, fun. T. 2. 124.
 నశించుట v. n. To be ruined, or destroyed, to lapse, merge, pass away.
 నశించు n. s. Loss, destruction. నశించుటో దిక్కిన ruined.
 నశ్యురము * adj. Perishing, perishable. అనశ్యుర కీర్తి Lasting fame. నాశనమయ్యెటి.
 నష్టము * or నష్టి adj. Lost, ruined, destroyed.
 నష్టము * n. s. Loss, damage, injury, detriment, destruction, ruin, death. నష్టమయ్యె he perished, lost his life. అతని తండ్రి నష్టమైన తర్వాత after the death of his father.
 నష్టపరుచుట To waste, to ruin. నష్టపెట్టుట To injure. వాణ్నినష్టపెట్టక do not do him a damage.
 నష్టి See నష్టము.
 నశి Irritation, ticklishness, soreness of throat, itching. దురజ. D. నశినశి గాతుడే Irritable, ticklish. H. 1. 257. తిండిచేకండమందైనదండిక తన, నెశునునశునూటిపిశువెత్రికశురురే. See నవ.
 నశమిరి, or నసమిరి n. s. Irritation, itching.
 నశలించుట, అనగా వికలముచేయుట? L. 22. 111.
 నశలించునేర్పులు నాగరికములు.
 నశుకు n. s. Slinking, hint. Suppeditus. *adj.* Petty, slight, inaudible.
 నశుకుట v. a. To hint, express by innuendo. Suppedere.
 నశ్యము n. s. Snuff; or cephalic medicine, any powder, or liquid which physicians prescribe to be snuffed up into the nose. నశ్యముపిడుచుట To express the juice of any herb into the nose. నశ్యముచేయుట To use such medicine.
 నహి * (interjection) No! వానినహి T. 4. 17. R. 1. 45. kin is all nonsense; the cousinship is a mere nullity.
 నక్షత్రము * n. s. A star. A constellation, or one of the 27 lunar mansions. సూర్యుడున్ననక్షత్రము the sign in which the sun is.
 నక్షత్రవీధి * The milky way.
 నక్షత్రేశుడు * The prince of stars, i. e. Adonis, the genius who rules the moon.

నా adj. My (This is the genitive of నేను I.)
 నా On (his) saying this. Contracted for అనగా, అనేటప్పటికి R. 4. 4. నావిని, అట్లా అనగా విని.
 On his saying so. నా, అనగా, అన్నట్టుగాను ఆస్త్రాళి నమయ్యె నా.టి||ఆ త్తజనశుకూనామునూ త్తపెట్టినాడో అన్నట్టుగాను. Vasu. 4. 6. as if filling the lists of his friends. Sometimes it commences a verse, and must be translated "So saying," or; "on (his or their) saying this."
 నా A contraction for నాకుట to lick. నాచూచిన M. XIII. 4. 105. వినునాచూచినమూచూచినభో జ్యమునింద్యము On licking it to try the taste.
 నాంది * n. s. The preliminary. The exordium, prelude, prologue, dedication, or praise of a deity; recited in benedictory verses at the commencement of a religious ceremony or poem. నాందియాగము the opening rite. Anand. VI. 1. నాటకప్రథమాంకము, మొదలుపెట్టడము న్ను. D.
 నాకము * n. s. Heaven, elysium, paradise, sky, atmosphere.
 నాకవిలి * See నాకవల్లి. Chenn. 4. 213.
 నాకారి * A demon, a titan or giant, as being a "foe of heaven."
 నాకుట To lick. నాకించుట to make him lick. వేయునేటికివులినాకిందిచిన్నట్లు (proverb.) you are well out of the hobble. You have had a narrow escape. పామునాకినది the snake atung him. A. 1. 53. BD. 5. 962. HD. 2. 973. Vish. 1. 155.
 నాకుడు * నాకులు * The celestials, the gods. R. 5. 35. 176.
 నాకువు * n. s. A white-ant-hill. శుట్ట.
 నాకేశుడు * n. s. A name of Indra.
 నాక (a particle like నా) As though, so called. చిత్రాంగిచేప్పవీంబడోనాక చిత్రాంగు దస్త్రాచేరవేవేక as though.
 నాకము * n. s. A serpent. An elephant. A sort of demigod. A venomous snake called the cobra di capello or spectacle snake; various species are called కంతునాకము, చింత N. కుంతు N. తిర N. శంకు N. శాన్సు N. కృష్ణ N. శోభ N.

నాగంటి The genitive of నాగలి a plough.
 నాగకంకణము* (from కంకణము A bracelet.) Siva who wears a 'bracelet of snakes.'
 నాగకేశరము * n. s. The small tree termed Mesua ferrea. Rox. 2. 605.
 నాగకలంక A plant called Murraya Exotica Rox. 2. 374.
 నాగతాళి Appertaining to the plant called Cactus Indicus, or prickly pear. Rox. 2. 475. Ains. 2. 217.
 నాగజంతి * A plant called కుంజర. Q. నాగసోపాతా యం. SC.
 నాగపది గలు Earrings in the shape of the expanded head of the cobra capella.
 నాగపాశము* n. s. The serpentine weapon of Varuna or Neptune : see on పాశము. "Nooses twining like serpents. W. on Vish. P. 140.
 నాగబంధము * n. s. Coitus anguinus, id est ambobus stantibus ; serpentes sicut videntur in caduceo Mercurii. అభినయశాస్త్రమున ప్రస్తావితం. SC.
 నాగవల్లి The plant named Justicia Nasuta. Rox. 1. 120.
 నాగరము * n. s. అనగామంతి Dried ginger. H. 2. 172. 248. A. 5. 98. Or నాగలి, The name of the Devanagari alphabet as being the "elegant" one: the character in which the English generally print Sanscrit books.
 నాగరంజము* An orange tree. నారంజి చెట్టు. D.
 నాగలి * See నాగరము.
 నాగలికము * Urbanity, elegance, civility, courteousness, townliness (which is the literal sense, from నగరము a town.) adj. Genteel, townly, urbane, civil, polite, polished, elegant.
 నాగలికడు * n. s. A gentleman, a man of elegance.
 నాగలి G. నాగటి or నాగంటి, plu. నాగంట్లు n. s. A plough. నాగంటికడ్రు A plough-share. నాగంటిచిక్క the wooden part of the plough on which the share is fixed.
 నాగవల్లి * n. s. The vine that produces the betel leaf or tamalapāou. The finishing ceremony of a marriage (wherein a betel leaf is given) which is performed on the fifth day: more correctly written నాకలితి i. e. దేవతలకు చేసే వ్రాసే. Betel nut is presented to a parting guest:

and thus has come to denote taking leave, or dismissal, as well as the opposite sense of admission or installation : equivalent to the glass of wine in Europe.
 నాగవాళిము * The subterranean world of (Nagas) fairies. A staple or a ring for a hasp, because shaped like a snake's head. The iron stays that diverge from the poles of a palanquin. An opera establishment or green room : being a set of dancing girls; a troop of strolling players. పాతాళలోకము, నాట్యశాల, నేత్యుల మేళము, తలుపుగొన్నమువైటరశిలించేది. D.
 నాగశరము * See నాగశ్యరము.
 నాగసింధూరము * A red calx of lead.
 నాగశ్యరము * or నాగశరము * n. s. A hautbois, a kind of clarinet. పామునాగశరము a pipe used by snake players.
 నాగాననడు * Elephant faced : an epithet of Ganesa or Janus.
 నాగు n. s. A snake. See నాగము. Interest paid in grain on grain that has been lent. ధాన్యము నకువుచ్చుకొనేవడ్డి. D.
 నాగులు or నాగులమ్మ A certain madonna or village goddess. నాగులుచీర a sort of petticoat woven with red stripes and named after her.
 నాగేంద్రుడు * The king of (Nāgas) fairies.
 నాగేలు Another spelling for నాగలి.
 నాచికోనుట v. a. To snatch, usurp, seize. = చారించుట "M. Virat. 2. 88. తనవిలోకనములు నాచుమనము నాచికోనక నయ్యింతి ననుకనుగారి. M. Dro. 5. 290. చూడుచేరనున్నతీయబండువెళి నాచికోనిననేతకాయబోవె. G. X. 90. ABA. 2. 554.
 నాచికోలు n. s. Seizure, usurpation. అశుభారణము. See on కోలు. M. Salya. 1. 58. కల్లునుడది డరమారింపైంధభం, బ్రాణమునాచికోలునరనాధతలంతుగమత్వకృత్యమే||.
 నాచు, అనగామింక A thief. ABA. 3. 64.
 నాచు n. s. Water-weeds: the aquatic plant, termed Vallisneria Octandra. Greenness in water. Hairiness, mossiness. Rox 1.143. III.578. 751. చూచకమ్మకుమతునింటనాచుమెండు.
 నాచుట v. a. To snatch. నాచుకొ, or నాచికో the same In Ila. 4. 13. నాచుకపోతుట to slip thro' the fingers or be lost : (a low phrase.) Samud. 154. ND. 3. 100.
 నాట or నాటక When, on what day (Loc. of నాడు a day) కిన్నెటినాట T. 2. 38. when he

was young. నాటకాదు ever since. T. 2. 38. BD. 3. 1604. Das. 9. 100.

నాటకము* A play, or drama. None of the Sanscrit నాటకములు plays have been translated into Telugu, though there are a few Telugu poems under this title. Vide భాగవతము. The వీధినాటకము is an anthology or collection of epigrams; a book often mentioned but never seen. స్పష్టజగన్మాటకము The visible course of the world, the order of creation. జగన్మాటకము God the ruler of the universe.

నాటి The G. of నాడు.

నాటించుట v. a. To plant, fix firmly. The causal of నాటుట.

నాటు adj. Home-made, country-made. (from నాడు a country.) నాటుపురము the country. నాటుపురానికిపోయినారు they are gone up the country. నాటుపురపువాండ్లు country-folks. నాటునీమనునిషి a man from the interior. నాటుపురములోవుండినందున being away from town.

నాటు n. s. A wound, (G. X. 152.) a dent: the first or preparatory step: as a chop before striking with the axe. The dent sometimes made on coin in proving it, called also సూలాకం Hence the నాట్టవట్టము is the loss on shroffage. నాటువేళిన Rooted.

నాటుట v. a. To plant or fix. To impress, as the nails. To prick or pierce. To transfix. నైజగుణములునాటించెట్టి they represented it most impressively. నామాటనిచెవికినాటచెప్పెద my words shall pierce thy ears. నామాటలువారిచెవిలోములుకులై నాటెను my words pierced his heart.

నాట్యము * Dancing, a dance, a play.

నాడి * A pipe, tube, blow pipe. గొట్టము any tubular organ of the body, as an artery, vein, or intestine. A Hindu hour of 24 English minutes. నాడిచూచుట To feel the pulse. ఒకనాడియ, గొట్టము, బోలునరమున్ను. D.

నాడింధము * n. s. Bellows. కొలిపితిత్తి. D.

నాడింధముక * n. s. A goldsmith.

నాడిక * See నాడి An hour. నాడియ. D.

నాడు n. s. Land, a country, a district. కూర్పునాడు the eastern districts. నాడెల్ల all the land. పొత్తపునాటిలో in the Potavu country. తల్లపునాడు low-lying land. కాకినాటితేళము the

country of Gakinada. వేగినాడు The Vegi clan: వేగినాటివారు people of the Vegi sect or party.

నాడు, (G. నాటి. abl. నాట; plu. నాట్లు.) n. s. A day. Time. Added to other words it is translated "when" and also "although or if." చిన్ననాడు when he was young, in infancy. అన్నిటనుజూచుకొన్నాడునైనాడు while (or though) you are so cunning. వకనాటికివిసదు he will never consent. ఆనాడు At that time. తాతనాడు In my grandfather's time. నాటినుంచి since that time. తండ్రినాటనుంచి from the time of his father. సంవత్సరమునాటికిచెల్లించే యాకలు the money payable at the end of the year. యింతనాటనుంచి for so long a time past. నాటివాండ్లు The people of that time. నాటిపుస్తకము The book I then read. అదియెన్నాళ్లనాడు How long ago is it? ఏడాదినాడు It is a year since that. నాలుగు మేండ్ల నాడు four years back. నాటికి at that day, at that time. To that day. నాడె Oh I dare say! to be sure! నాటితని the matter you wot of, you know what I mean. యిదిశానాదిసములనాటిది this is very ancient.

నాడె n. s. A weaver's shuttle. (తురి. *) సూలుకం డెయించినేళేది. D.

నాడెము See నాణెము. D.

నాణెగాడు n. s. An appraiser, or valuer.

నాణెము, or నాణ్యము n. s. Quality. Fineness, goodness of cloth, purity of metals, proof in spirits. Coin or sort of money. Character, honesty. నీకువజ్రములనాణ్యము తెలుసునా are you a judge of diamonds. బట్టుముదలైనవనాటియొక్కత. యాగ్యానాగ్యచరిత్రలమున్ను. D. నాణ్యమైన adj. Fine, honest, good. నాణెమైనలంక a fashionable courtesan. నాణెంపుత్రతము noble devotion.

నాణెముచూచుట To try its goodness.

నాణ్యశుభుక * n. s. A man of probity.

నాతి n. s. అనగాస్త్రీ. D.

నాతుక n. s. అనగాస్త్రీ.

నావము * n. s. Sound, note, a ringing in the ears.

నావారుట v. n. To cease. T. 4. 39. నావారుక i. e. మొదలెఱకండా incessantly.

సాధ్య (pron.) Mine (fem. and neuter singular)
From సాధ్య I.

సాధ్యించుట v. n. To sound or ring.

సాధ్యుడు adj. My, my own. సాధ్యకరములు my hands.
Adhyat. R. K. 399.

సాధ్యుడు n. s. Sound, a ringing in the ears; head-
ache. A slight sound. శబ్దస్వప్నం.

సాధ్యుడు * A lord, a husband. మునిసాధ్యుడు A saint.

సాధ్య n. s. Shame, modesty. సిస్ట. D. సాధ్యకేతియై.
అనగా సిస్ట్యు చెడి losing all shame. Parij. 5. 28.
మచ్చుటులాశ్రీఘట్టన మనంబున నెంచక సాధ్యకేతి
యై, వచ్చినవారి జూచితివె.

సాధ్యపాళి adj. Appertaining to the plant called
Euphorbia Thymifolia (Lin.) The leaves సాధ్య
పాళి when dried, smell something like tea:
and are used as a medicine; particularly in
bowel affections. (Ainalie 2. 75.) The చిట్టిసా
ధ్యపాళి mingled with జీలకర్ర is a sovereign
remedy for bloody flux. రెడ్డివారి సాధ్యపాళి
య్యము Thyme-leaved spurge.

సాధ్యపెట్టుట, సాధ్యపోయుట v. a. To soak.

సాధ్యపాలు n. s. Rice-milk. From సాధ్యుట to
steep, and పాలు milk? See ఆసపాలు.

సాధ్యపెట్టుట. v. a. To soak.

సాధ్యవేయుట v. a. To soak, to sop, steep: పూరి
కొందుకు సాధ్యవేసి చెరువుకొంటావు why do
you delay it this will ruin you.

సాధ్య * Many, divers, all sorts of, sundry.

సాధ్యాటికి adv. Day by day, by degrees. Swa.
6. 29.

సాధ్యాదు adv. Now and then.

సాధ్యార్థము * Plurality, diversity. M. XII. 6. 34.

సాధ్య, or సాధ్యకోవి, plu. సాధ్యకోలు A gold
necklace of small sticks linked together. కం
తాధ్యరూపి శేషము. D.

సాధ్యుట v. n. To soak, to wet. BRK. 392. Satyab.
4. 275.

సాధ్యుడు adj. Moist, wet, soaked, sopped, steep-
ed. ఆశ్లోకమువారికి సాధ్యుడుగావచ్చును He has
hardly got it by heart. సాధ్యుడువాస Soaking
rain. సాధ్యుడువాసన a damp smell.

సాధ్యులు v. a. To bleach.

సాధ్యుడార A breast of mutton. Ila. 4. 275.

సాధ్యించుట v. caus. To get bleached.

సాధ్య adj. Appertaining to సాధ్యులు a whitish
freestone used in lithography. Grey chlorite
slate, or potstone. సాధ్యపురము salt that is not
crystallized. See As. Res. XV. 308.

సాధ్యకుడు * Destroyer, ruiner. = సాధ్యకుడు = స
కంపచేసేవాడు. కులసాధ్యకుడు The curse of his
father's line. R. 5. 178.

సాధ్యచేను n. s. (from సాధ్య) A field of సాధ్యులు
of which the stalks after been cut, have thrown
out sprouts. సాధ్యపంపం The crop so produced.

సాధ్యసాధి A matron. A word used among Co-
matia.

సాధ్యకుడు * A barber. మంజరి.

సాధ్య * The navel. Musk. Poison. సాధ్య or వశి
సాధ్య Poison root. వశిసాధ్య, బొడ్డు, కన్నారి, రథ
రక్తమధ్యరంధ్రము, విశము, అనగా వశిసాధ్య. SC.

సాధ్యక * The navel. T. 1. 2.

సాధ్యజన్మడు * Bramha, as produced from Vish-
nu's navel.

సాధ్యసాధ్యము * A sectarial black line drawn in
the forehead with musk. R. 4. 103. Sucra. 3. 14.

సాధ్యము * Name, appellation, title. సాధ్యంశ
ము * Placing his name in a (poetical) dedica-
tion &c.

సాధ్యకరణము * n. s. The ceremony of naming a
child.

సాధ్యమంపం The water plant called Rumex Apo-
nogeton. Rox. 2. 210. "The roots are nearly
as good as potatoes."

సాధ్యధారి * The name of a tribe who worship
Vishnu and wear his mark (సాధ్యము) in their
foreheads.

సాధ్యశేషము * n. s. Name, title, appellation.

సాధ్యము n. s. The upright mark drawn in the
forehead by the Vaishnavites. If triple, like a
trident, the central one is sometimes red or
yellow. Pipe clay (గుడ్డు) with which that white
mark is made. సాధ్యముపెట్టుట To leave his
mark upon a man. i. e. to ruin him. తన్నెడు
సాధ్యములు పెట్టుకొనుట to wear twelve such
marks on the forehead, breast, arms &c. means
the same. సాధ్యముపెట్టుకొనుట to draw lines
upon his forehead. సాధ్యులపిట్ట a kind of
bird. సాధ్యులపిట్ట A sort of wild cat with four

upright lines on the forehead. Felis Rubiginosa. Jarden.

నాము n. s. The new sprout springing from the stumps of జొన్న or millet. Empty or blasted ears of corn which are thought to be poisonous. See on ఉంకి, విల్పినజొన్నకొయ్యకాలు. D. నాము, అనగా Malice, చలముఅనితో విసది.

Nagnijit. 2. 33. సింహారునాముతోపంకిరక్క శుక్రరాసుండియో బలంకజెందినాడు, నాముకాశి న Gust, a disgusting strong scent.

నాములుతీయట v. To reed wood in carpentry, to carve it with parallel upright lines, resembling the Vaishnavite నాము.

నాయకరము The rank or office of a Naik or head man, chiefdom, lordship.

నాయకరత్నము * The central gem or stomacher of a necklace.

నాయకవాడీ or—వారీ n. s. The posse comitatus.

పూరిపంత్రింక The corporation of a town.

నాయకుడు * A leader, a chief. The నాయకుడు the hero of a poem. నాయిక the heroine.

నాయన n. s. Father, sir. మీనాయన your father. మానాయనమ్మ my grandmother (a fond phrase.)

నాయన నాయనా Alas alas : oh ! oh !

నాయము for న్యాయము Thus spelt in T. 4. 107. Chenn. 5. 208.

నాయిక * Lady, mistress, heroine.

నాయుడు n. s. A chief. A title borne (like Esquire,) by any man of the Baliye caste : or of the Telugu Velama caste, or Rāḡa caste.

నార n. s. The hemp of plants, fibrous bark of trees. నారకచ్చడము Pativrat. 87. or, నారమడి a garment made of bark used by nuns. అరటినార strings of the fibres of the plantain tree.

నారము * Water. A crowd. జలము, శిమూహము స్తు. D.

నారంకము * (H.) The orange tree.

నారకము * Hell. నారకస్థలము. the infernal region. M. XVIII. 46.

నారసిలెలు A garment of bark worn by sages, equivalent to hair cloth.

నారజ్జు A sort of fish. G. 1. 111.

నారట్టము n. s. Land which has chasms, cracks, or obinks. నెరియలుకానినభూమి. D.

నారకము * n. s. A cloud. A sort of orange. ND. 1. 10. నల్లనియరటులు నారి కేళములు, నారక, పాటలి, నాకతిండ్రిలు.

నారకంకము * n. s. The side timber of the door frame. ద్వారపునికవుకమ్మి. D.

నారకత్వము * Narada-ness. A. 2. 36. A jeering makebate temper like that of Narada or Mercury.

నారకపుకాయ, నారకబృకాయ n. s. The citron. T. 2. 39. H. 4. 169. See దబ్బ.

నారదుడు * Narada, the Mercury or Momus of the Hindu Olympus : being the inventor of the lute, and messenger and newsmonger of the gods. He is described as a baldheaded man, a roaming tell-tale, pickthank, and makebate. Some slander circulated by him is a favourite means of commencing a poem or an episode. నారకశంఖము the music of the spheres.

నారశిము * n. s. An iron pin style, or arrow : a pin or spike run through a volume to keep it together. A tool used by housebreakers for boring walls. Proverbially used for a piercing glance. వానినారికమీదనారశిమువేసినారు they have put a padlock on his lips. నారశము, or నారశంకంకము An iron style (గంటము) of which each end is pointed : but with different tips for writing on harder and softer leaves.

నారాచము * An arrow. Anir. 4. 90. అచ్చయి నుశువారము, గంటమున్ను. D.

నారాయణః * A name of Vishnu.

నారాయణము * n. s. The holy fig tree : prosperity. రావిచెట్టు, మంకళమున్ను, మత్స్యమున్ను. D

నారాయణశుషి * The common heron. Jerdon. No. 300.

నారాయణి * n. s. Name of a certain goddess. పార్వతి, లక్ష్మి, గంగ, పిల్లలిచరచెట్టు. D.

నారి * A woman. శరనారి Another man's wife.

నారి n. s. A bowstring. నారిశుషి the sea gull, from the entrails of which bowstrings are made and See నారికురుపు.

నారికడము * or నారి కేడము * The cocoanut tree, the cocoanut.

నారికాయలు n. s. plu. Scars, warts. కింకలు. D.

నారికురుపు n. s. The guinea worm that breeds in the flesh of the leg, and is not extracted without great difficulty and danger.

నారికేణము, * నారికేళము * The cocoanut tree.

నారికేళపాకము See on పాకము.

నారికేళి * The sea gull, from the entrails of which (నారి) bowstrings are made.

నారిజీవుడు * One who lives by (prostituting) his wife.

నారిజ్యము * The being a female : womanhood.

నారు n. s. A tender young sprout, or plant.

నారుమడి a field thickly set with grain to be afterwards transplanted. నారునక్కట Shoot &c. (anuk.)

నారుపాట Common ballads or ditties regarding a fairy or goddess named నారు.

నారుపోయుట To sow corn thickly, for the purpose of afterwards transplanting it. మిరతనారుపోకినారు They planted chili seed in beds.

నారుప A kind of tree. H. 4. 18.

నారుళము * A tube, a hollow or tubular stalk : as the stalk of the water lily. A sort of air gun : a tube through which నారుళపుటుండలు pellets or balls of clay are discharged. M. Udyog. 3. 325. L. XIV. 161. కాండము, గొట్టమున్ను D. plu. నారుళములు అనగా సుర్రపుడెక్కలకు వేళ్ళయినవని. D. నారుళినారుళము the umbilical cord.

నారుళ్రోలు Some sort of drum? BD. 3. 390.

నారుల Fourth, the fourth.

నారుళి, నారుళులు * A vein in the body. నారుళులవనంబునడిచిందికళము. L. 13. 7. శ్రీకాళము, కాడ, కంసారిగొట్టము. SC.

నారులి adj. Sly; slight, imperceptible, latent, insidious. కుండము, నారులిగాలియని. D. నారులికురుపు a latent or indolent ulcer. నారుడీవ్రణము. D. నారులిగాలి, నారులితెప్పెర a zephyr, a slight or imperceptible breeze. నారులిగ్రహము Swa. 3. 71. a powerless star. చుర్యలపైనగ్రహము. నారులిచూపు a slight look, or glance. నారులిచూపుచూచుట to glance at view slightly. నారులిముచ్చు a traitor or imperceptible foe. నారులియెద్దు silent or imperceptible weeping. నారులిలేని powerless. నారులిమూరము, కుప్పిర పురుసుడు, కుప్పిరశ్రీయున్ను. D.

నారులి A forest tree called Ulmus integrifolia. Rox. 2. 68.

నారులిక See నారులిక.

నారులిముచ్చు A hypocrite. -

నారుళికము* n. s. The lotus, an arrow అనగా నారుచ్చము. శుమునూ నారుళికము Das. 9. 356. an arrow made of a blossom.

నారుళికబాడు * or, నారుళికభవుడు * Bramha.

నారుళికవదన * Lily faced, fair.

నారుళికాకరము* A pond covered with lilies. Vasu. 2. 47.

నారులుక, or నారులిక n. s. The tongue. కాండనారులుక The uvala. Or, నారులుకవేత or సూరినారులుక the fish called a sole. A species of Rhombus, or Pleuronectes. Russell, Nos. 75. 76.

నారులుగవ Fourth.

నారులుగు adj. Four. Sometimes indefinitely as we say half a dozen. ఆ|| శ్రుక్ష్మ నారులుదెసలచూడ చూడగా He looked on all sides. lit : on four sides. నారులుగుకాళ్ళలోవారి Cantering.

నారుళ్లు The plural of three words; నారుడు a day నారుడి a vein; and నారుడు a country.

నారువ, అనగా నారుటకాను. OG.

నారువ, n. s. A ship, boat, or vessel.

నారువకన్ను A fish also called Kuriteh : a species of Sparus. Russell, No. 106.

నారువికుడు* n. s. A steersman ఓడదాటించేవాడు. D.

నారువిని At hearing this, at these words, thereupon. అనగా నారువిని.

నారువుడు conj. Therefore, wherefore, on his or her saying so. Swa. 6. 98. M. 1. 1. 192. B. 6. 372. అనగా అనుట. D.

నారువురాకులు A sort of plant with broad leaves. Swa. 4. 92. Rox. 3. 76. 'Premna Tormentosa.'

నారుళము * నారుళనము * n. s. Ruin, loss, death. శ్రీరత్నంకలినారుళనం. ND. p. 8. To sing his praise shall destroy all sin.

నారుళి * n. s. The nose. The lintel, or upper timber of a door. ముక్కు, చావరముమూచిలక్ష్మీకమ్మయన్ను. D.

నారుళానువులు * The nostrils. ముక్కుగోళు D. నారుళానువులు Nose jewels. A. 6. 179.

నారుళిక * The nose.

నారుళిరము * n. s. The van of an army. అగ్రశ్రీరత్నయన్ను. SC. కుండవరవెళ్ళడండు. D.

నాస్తిరుడు* A leader, a captain. A. S. 171. ప్రి శ్రీ
 నాముఖకుండునింపినవాడు.
 నాస్తి* n. s. A cipher, nonentity, nullity. T. 4. 17.
 నాస్తిరుడు* n. s. An atheist, a heretic, a nul-
 lidarian. R. 1. cap. LII. 15. describing aw-
 ful portents he says బ్రహ్మస్మక్రతిజానీమానా
 స్తైకోవాయతేజనః " O Bramha we cannot a-
 vouch that the people will not become atheists"
 (Carey.)

NI

నింకర, అనగా శీఘ్రము, D.
 నింక n. s. The sky, atmosphere. M. 8. 3. 273.
 BD. 5. 1005. ఆకాశము, D.
 నింపి A common error for నుంచి From.
 నింతుట v. a. To fill. This is the causal of నిండుట
 q. v. పనిచెక్కుండనింపి he filled the vases.
 నింకలి n. s. Uneasiness, distress, trouble of mind.
 Vizaya. 3. 27. మనోదుఃఖము, D.
 నింక or నింకా (Root in A of నిండుట to be full.)
 adv. Much, entirely, utterly. Perfectly, fully.
 నింకాదెప్పలుకొట్టినాడు he struck many blows.
 నింకావందములుపెట్టినాడు he offered many
 compliments. నింకాకురికినది it rained heavily.
 In all these phrases the uneducated natives say
 నింకా Too much, thus నింకాశంతోపించినాడు
 he was much pleased. They render this he was
 too much glad. నింకాభయపడిరి "they were
 too much afraid:" instead of the correct form
 "they feared greatly."
 నింకార or నింక n. s. Fullness, completion. See
 on ఆరుట. భార్యత్వము, D.
 నింకారుట. v. n. To be full.
 నింకించుట, అనగా భార్య గుణవేశుట. D. v. a. To fill.
 నింక, నింకైన adj. from నిండుట Full, abundant,
 much. నింకకుండ a full vessel. అరడునింకకుం
 దతోనికేవాడుకాడు He is forbearing, stead-
 fast, firm.
 నింకకొనుట v. n. To be filled: metaph; to be
 pacified, to be silent. యావేళ నాయింట్లో నింక

నింకపున్నది a phrase meaning (by rule of con-
 trary) I have nothing to eat or give.
 నిండుట v. n. To be filled, to be full.
 నింక* n. s. Blame, censure, reproach, dishonour.
 అపహాదము, D.
 నింకాస్తుతి* n. s. A sneer: ironical praise: ire-
 ny.
 నింకాశ్చదము* Scandalous, slanderous.
 నింకించుట or నింకించుట v. a. To blame, abuse,
 vilify, or accuse.
 నింకె Reproach &c. See. నింక.
 నింకాది Gentle, proper, right, fair. నింకాదిమా
 లముగా by gentle means. నింకాదిగా gently,
 fair and softly.
 నింకలు See నింకలు
 నింకము* The margosa tree. (నేపచెట్టు) Melia-
 azadirachta.
 నింకలు* Near, close to. Lavanya 109. నింక శిన్న
 శువల్పతోజరసున్నకురునింక, నింకలంబుపొడగన్న
 నింకదారు.
 నింకము adj. True. Chenn. 4. 344. నింకమోక్షముకా
 యనివేరికనినమతనేనియారచుల్లంబెరియకా.
 నింకరము* adj. Selected, excellent. నింకరముని
 గారు the net weight of the gold.
 నింకరము* n. s. A flock or multitude. Pith,
 ess, or essence. The net balance.
 నింకరము* n. s. Rubbing. H. D. 2. 2517.
 నింకపార్వజుడు, * అనగా నైర్వృతి. D.
 నింకానుకము* Voluntarily, willingly, (implying
 certainty.) W. Much: as much as he plea-
 sed. యథేచ్ఛతే, ఇచ్చాదిక వస్తుని. SC. విక్రీతి. కో
 రిసట్టున్ను. D.
 నింకాయము* Multitude, congregation.
 నింకాయము* A house.
 నింకాళము* Like, resembling. నేమానమైన, కరి.
 నింకంబుము* A bower, thicket, arbour. బొదరిల్లు.
 నింకరంబుము* Multitude, assembly. గుంపు.
 నింకంతనము* n. s. Cutting.
 నింకవ్యము* adj. Outcast, vile, abject.
 నింకేతనము* n. s. A house.
 నింకము n. s. Truth, reality, certainty, verity.
 adj. True, certain, real, intrinsic, sterling.

unalloyed, pure. నిగ్గు శ్రు చెలి కాడు a real friend

నిగ్గముగా, యధార్థముగా.

నిగ్గగా adv. Juttingly, tightly. See under నిగ్గుట.

నిగ్గవ్వి n. s. Violence, forcing, annoyance.

నిగ్గొక n. s. Inflammation, burning, heat, fever.

నిగ్గించుట v. a. (causal of నిగ్గుట) To stretch, project. Surabh. 125.

నిగ్గు Projecting, jutting (as the nose.)

నిగ్గుట v. n. To strut, sit upright, erect himself, stand on tiptoe. To jut or protrude as the breasts, to perk.

నిగ్గువ (K.) Truth, reality, fact. Plur. నిగ్గువలు The pudenda. Radh. 3. 115.

నిగ్గువము n. s. Truth, certainty. నిగ్గువంబుగ Truly. Much. నిజముగా, మిక్కిలిని. P. 3. 281. G. 5. 66. S. 3. 297.

నిగ్గము See నిగ్గము.

నిగ్గారాము * నిగ్గారాము * A musical note.

నిఘంటు * or నిఘంటు * A dictionary.

నిఘిలము * adj. All, entire, complete.

నిగడ (Root in A of నిగుడుట) adv. Out, long, a-long. నిగడకొలుచుట to overreach in measurement. నిగడతన్నుతాడుచూడు he will kick you so that you will stand straight.

నిగడుట See నిగుడుట and నెగడు.

నిగనిగ n. s. Brilliancy, gleam. adj. bright, adv. Brightly నిగనిగమునుట v. n. To be bright. నిగనిగలాడుట v. n. To glitter, be bright.

నిగమాము * n. s. The Vedas. వేదములు, నిగమాస్వము * He whose "steed is the Vedas," an epithet of Siva.

నిగరణము * n. s. Eating, swallowing. శుభమేచ నిగరణము A figure of rhetoric: a description, wherein the objects described are not mentioned but signified in metaphors.

నిగరము, నిగరములు n. s. The dried rind of any fruit.

నిగరాలు, శ్రురుపములు, అనగావజ్రాలు Diamonds.

నిగర్యముగా * adv. Humbly.

నిగళము * Fetter, chain.

నిగళము * A horse's neck. గుర్రపుమెడ.

నిగటి, అనగానిడుపాటి Long. Naish. VII. 105. నిగటివూరిటివారునగుగ త్రరించిన గడ్డంబుకొనరొమ్ము గమ్ములింక.

నిగింతుట, నిగిచ్చుట See నిగుడుతుట.

నిగుటక See నిగుడుట. Bmj. 2. 69.

నిగుడుచేసుట To stretch, to extend.

నిగుడుతుట v. a. (or నిపుడుతుట, or నిగుచ్చుట.)

To stretch, extend. To discharge, shoot, cast, emit, (light) give (a sigh) To raise up, prop up. చూస్తే నిగుడుచి to extend or stretch the glance, to extend the view over the opening landscape. See నిగ్గుట. అందనిశంఠికేమిటికిన ద్రునిగుచ్చెదవు. HD. 1. 2032.

నిగుడుతుట v. n. To stretch, extend, flow, run, trickle. బావ్వుములుకన్నులనిగుడుచి while the tears stood in her eyes.

నిగుడుట v. n. To stretch, or be extended (See నిగడ.) To rise or increase. To fly or be discharged, as a dart. To be vented, as a sigh. To swell or exceed. To burst forth as rage. భక్తికొనలునిగుడ. Marc. 6. 262. that faith may stretch or last to the end. ఆర్చ్యలునిగుడ Pal. 266. shouts arose. In M. XII. 5. 90. యింది యములువిచయములమీద, నిగుడనికమనంబులోను గుడదెలిచి. Vemana says నిగ్గలాననాడ నిగిడితి న్నుగ్రాకువైటచూరెదెనగ్రాకలేదు. Also, నిగ్గలానమొశలి నిగిడియేనుగుబట్టివైట కుక్కచేతభంగ చదును. యిక్కడవ్యాపించుటలనిగర్థము,

నిగుచ్చుట v. a. See నిగుడుతుట.

నిగురు n. s. Embers. Ashes, over live coal. నిపురు గప్పిననిప్పు Hidden fires, a lamp hid under a bushel. శున్నపునిగురు lime for making plaister.

నిగురుట v. n. See ఇగురుట.

నిగ్గుంచుట v. a. To manage. To carry through. దాన్నిఆరంభించినాడుగానికడనిగ్గుంచలేకపోయానాడు he undertook it but could not effect it.

నిగ్గు n. s. Brilliancy. Extract or spirit. ఉత్కృష్ట కాంతి, నికరమున్నవర్ణలేకమున్ను, శుశువునిగ్గుల ని. D. అనగానికరమయినకాంతి=లేట్. R. 2. 76. ABA. 3. 97. says నిగ్గు, బిరుగడ్డకుటిలంబునెరియనదగు. to ascertain. శుశువునిగ్గులచలువపావడ Lavanya. 27. and శుశువునిగ్గుయనమప్పటి ib. 131. తొడలనిగ్గుచైకికనుకడు ib. 35, the shape or gleam appearing through her vest. యాభూమినిగ్గుయాద్వలేరు they cannot master or subdue the richness of this land.

నిగ్గుట v. n. To thrive, flourish, be effected, prosper, get through, go on properly. To clear away, be got rid of. చూగుట=నిగుచూరుట.

నిగ్రహము * n. s. Aversion, disfavour: blaming: binding: suppression; a limit: physicking, killing. Y. Absurdity, impropriety. T. 4. 17. దుష్టనిగ్రహము శిష్టకరిపాలనము Discountenancing the evil and cherishing the good. నిగ్రహశక్తి Despotism.

నిగ్రహించుట v. a. To neglect, disregard, set aside, quash, refuse. To discountenance, disapprove. To slay, kill. Swa. 6. 93.

నిఘంటులు * n. s. A dictionary.

నిఘోషము * Sound, voice. DRS. 228.

నిఘ్నము * adj. Obedient, docile, facile. అధనమైనది, యెచ్చగుసంచబద్ధదియున్ను. D.

నిచయము * Assembly, heap, mass.

నిచితము * అనగా పరువబడ్డది. D.

నిచితార్థం Error for నిశ్చితార్థము.

నిచులము * n. s. A certain tree: interpreted as meaning గొలిమిడి చెట్టు, or నీరుక్రబ్బలిచెట్టు. వేతనే, ఇలనే, నీరుగన్నెరు. నిహితే, నిహితే, కవిభేద. SC. D. M. XIII. 1. 167.

నిచులము * Game, poultry, any bird that may be eaten? నిచుళజగాయువుల్ నిర్ణతద్రవములు, మధురనిచుళంబులిదెసెక్ల మధురవాసి. Balarama. VI. 127. 146.

నిహితము * Veil, cloak, covering. A. 6. 134. Parij. 4. 9. కవిసన, కుక్కదుప్పటియున్ను. D.

నిహితసము * అనగా చూడడము. D.

నిచ్చ adv. (నిత) Always, continually, still. నిరంతరము. D says శంతతము.

నిచ్చలము adj. (K.) Firm, fixed, permanent. HN. 5. 187. శ్వచ్ఛము. OG.

నిచ్చలు adv. Always. శంతతము. D.

నిచ్చెన n. s. A ladder. నిచ్చేణి. Surabh. 81.

నిచ్చేదము * Cutting off.

నిజము * Truth, certainty.

నిజము adj. True, certain. Positive, actual. Own, peculiar, native. Perpetual, eternal. నిజపోష్యవర్ణదైవనేను I who am your own dependant: this is a mere phrase like "your most obedient servant." The word నిజ prefixed to names of months, as నిజవైశాఖము denotes the proper month, not the అధికమాసము the intercalary month. See Kala Sankalita page 72. నిజ

ముగా adv. Actually, really, positively. నిజమచేసుట To verify, prove, try. నిజలాభమునై (Y.) being satisfied from his own resources.

నిజశుడుట v. n. To be ascertained, verified, identified. అదినాకునిజశుడది I ascertained this.

నిజశురచుట v. a. To ascertain, verify.

నిజమరి, అనగా నిజస్థురాలు. Sar. D. 586. కజిజిచే నిభాకాంతునియెడుట, నిజమరివతనెంతనిలువనాడెదవు.

నిజముగా adv. Really, truly.

నిజసితి * The real fact.

నిజస్థుడు * A just upright man.

నిజానుచరుడు * A personal attendant.

నిటనిట (anuk.) Very (tremulously.)

నిటలము * నిటాలము * The forehead.

నిటలతటము * The forehead.

నిటాలాయుడు * Siva: who has an eye in his forehead.

నిట్ట n. s. A place. స్థానము, ఇరవు. మూడుమూర్తులనిట్టమొక్కలనుట్ట. HD. 1. 2103.

నిట్ట adj. Tall. నిడువైన, నిడివి. A. 5. 55. నిట్టతాడి A tall palmtree.

నిట్టపుడుచుట v. n. To burst out. To boil up. కైకివిజృంభించుట. BD. V. 32. 1006. నిట్టపుకిచె, అనగా ఉప్పొంగెననుట. D.

నిట్టలము, అనగా నిశ్చయము. D.

నిట్టలు, అనగా బోటులు. OG. దరలు. D.

నిట్టు adj. Intricate, puzzling, obscure? నిరుపట్టు, అనగా దబ్బి. D. n. s. Thirst?

నిట్టారుపు, నిట్టారుపు n. s. Hard breathing, deep sighing, ejaculation.

నిట్టెము, or నెట్టెము The backbone. BD. VI. 1775.

నిట్టాడు, నిట్టాయి A post, a prop. The centre post, (or king post) of a building.

నిడి This is a word (anuk.) like *et cetera*. నిళ్లనిడి water &c.

నిడివి n. s. Length. ఆయామము. D. నిడివిమీద by degrees.

నిడువ n. s. Length. నిడువయగు long. నిడువకడుండ్లు long teeth. నిడువలైనకురులు Long presses. దీర్ఘత్వము. D.

నిడువకమ్ములు, అనగా ద్వారశాఖలు. D.

నిడువండు, అనగా సాము. D.

నిడువు n. s. Length.

నిదుర్చులు Deep sighs. For నిట్టూర్చులు. P. 4. 203. ఆచరణంబు వేట విని యాదలయావినిదుర్చువుచ్చి.

నితంబము * n. s. The bottom or posteriors. The pillion. The lower part. నితంబములు the buttocks. ని||శ్రుబలనైకతనితంబములదాని her whose posteriors swell like a hillock of sand. ఉర్వత నితంబశ్రువేశము the ridge of a hill. విశశచ్చి) మన్నితంబాంబరా wide Amru Satacam.

నితంబవని, నితంబిని * n. s. "A lady." A large hipped or full bottomed beauty; with large and handsome posteriors; callipygis; Venus aux belles fesses. నిమ్మనాభిశమో శేతకాంచీయం క్షనితంబినిం Tripura Calpam. VI. 36. నితంబిని మని a graceful woman. H. 3. 5.

నితాంతము adj. Extreme, great, Perpetual.

నిత్యము * adv. Daily, always, continually, constantly. adj. Constant, perpetual, permanent. Everlasting, eternal; Natural, universal, omnipresent. Regular, fixed, invariable usual, daily, ordinary, unchanging. Perennial, flowering all through the year, as నిత్యమల్లె చెట్టు. The నిత్యచామము is daily sacrifice, as distinguished from నైమిత్తికము the occasional one: so also నిత్యకర్మము daily rites. నిత్యానందుడు he who is always. The name of a certain heresiarch.

నిత్యుడు * The everlasting (God.)

నిదర్శనము * n. s. Illustration, example, instance. A marvel or singularity శ్రత్యక్షము.

నిదాఘము * n. s. Summer, hot weather. Heat. Sweat.

నిదానము * n. s. Cause, origin, source. ఆనగా ఆదికారణము, నేననిదానమై న I was myself the cause of it. నిదానము లేనిమాట An uncertainty. A matter about which we are in doubt.

నిదానము n. s. Patience, gentleness. నిదానము గామాట్లాడు speak gently.

నిదానశుడు n. s. A correct, prudent man.

నిదానించుట-v. n. To pause, to deliberate, or ponder. To guess.

నిదుర, నిద్దుర n. s. Sleep. (Tadbhavam of నిద్ర. Thus spelt to suit the metre. T. IV. 86. M. XII. 1. 31.)

నిదేశము, నిదేశశము * n. s. Order, command, direction, instruction.

నిద్దము adj. Bright, smooth, polished. N. 9. 353.

T. 2. 107. H. 2. 18. స్నిగ్ధము, సాంద్రము. D. నిష్టావంకి, అనగా బాకు A dagger. S. 3. 109.

నిద్దుర Sleep (so spelt to suit the metre. R. 7. 63.)

నిద్ర n. s. Sleep, drowsiness, sloth, mental abstraction. నిద్రపోవుట to go to sleep. వాడుని ద్రపోయినాడు he went to sleep. నాకునిద్రపోయినది my sleep went off: I awoke. నిద్రవుచ్చుట to put to sleep, as an infant. జ్ఞాననిద్ర a mesmeric trance.

నిద్రమంతు n. s. Drowsiness. Radha 3. 122. తీరనినిద్రమంతుతగదీరనియూర్వులపెంతుకచ్చికా.

నిద్రతేవుట v. a. To awake from sleep.

నిద్రాణము * adj. Sleepy, drowsy, shut up, closed.

నిద్రాణుడు * The sleeper: he who lies asleep.

నిద్రాశువు * adj. Sleepy, drowsy, slothful. H. 2. 139.

నిద్రించుట or నిద్రపోవుట v. n. To sleep, repose.

నిద్రించము Let us sleep. M. X. 1. 65.

నిద్రుడు * Asleep, reposing. L. IX. 75.

నిధనము * Death. చావు. HK. 5. 19.

నిధానము * A treasure, a hoard or fund, steadiness, exactitude. నిక్షేపము, వాచుకొన్నది, పాతిపెట్టుకొన్నది. SC. పొద్దునిధానము the exact time. నిధానముమీద Steadily. కామనిధానము the mons veneris.

నిధానముగా Steadily, soberly.

నిధి * n. s. A treasure. A repository. Sea, ocean. W and RKD. The poets frequently mention the nine nidhis "of Kuvera, god of riches: these are named కద్ద, మహాకద్ద, శంఖ, మకర, కచ్చుత, ముకుంద, నంద, నిల, ఖర్వ. Like the popish mystical treasures at Cologne, (Christian Observer Sept. 1845. p. 560) no one knows what these are. శూనిధి One who is a perfect assemblage of virtues. నిధిమీదవుండే వాడ a vessel out at sea. శరాక్రమనిధి he who was a perfect hero, a mine of valour.

నిధువనము * అనగా శంఖము. T. 2. 32.

నినదము * నినాదము * n. s. Sound, note.

నినుచుట v. a. నినుతుట=తృప్తిపొందించుకొనుట To satisfy, fill, satiate. G. 6. 13. M. X. 1. 188.

నిన్న (inf. నిన్న or నిన్నటి Yesterday. నిన్నటిరాత్రి Last night. నిన్నటివాడు The man who was here yesterday. వాడువచ్చినది నిన్ననా మున్ననా did he come yesterday or the day before ?

నిపాఠము * Reading, perusal, study.

నిపాతనము * n. s. Overthrow.

నిపాదితము * Hidden, sunken, collected, as mud. BD. VII. 523.

నిపానము * A trough, or ditch, near a well ను తవద్ది గాది. SC.

నిపుణము * adj. Clever, skilful, conversant. Acquired, learnt.

నిపుణత * నిపుణత్వము * Eminence in any art, skill, mastery.

నిపుణుడు * n. s. A genius, a wit: వాస్తవినిపుణుడు one who is master of a science.

నిశ్చిచ్ఛరము * n. s. Poverty, indigence. adj. Penniless, utterly destitute. P. 3. 64.

నిశ్చటి, నిశ్చట్టు n. s. A sort of bread, cake, biscuit. ఆకులలో పెట్టికాల్చే భక్యము. D.

నిశ్చరలు n. s. A sort of grain.

నిశ్చక n. s. Fire. A spark of fire. పొరిమొకంబు నరాలు నిశ్చకలనంకంపులై రాతెమహినిండ్రగోచరములు. A. 4. 135. D. 2. 29. BRK. 159. నిశ్చ or నిశ్చక, అంగారము. D.

నిబంధన (in Telugu) Bargain, condition, agreement.

నిబద్ధించుట, అనగా నిబంధించుట. Radha. 1. 25. తదన్న నిబద్ధించును జూడకున్నవరితాపించుక.

నిబద్ధి n. s. Truth, certainty, reality. బ్రతికేదినిబద్ధిలేదు I was not certain whether he would live. అది నిబద్ధకాని True! To be sure, very true, but yet.

నిబర్హణము * n. s. Slaughter, killing.

నిబిడము or నిబిరీశము * adj. Thick, crowded, (as a mob.) Full, (as a colour,) bulky, huge. Gross, thick (as darkness.) నిబిడాంధకారము pitch darkness. నిబిడనిరంబము her large posteriors, the swell of her loins. నిబిడహిమనిభాం Purely bright, full of brilliancy.

నిబిడికరించుట * v. n. To become thick. To be crowded. నిబిడికరించిన * నిబిడికృతము * n. s. Thronged, crowded.

నిబిరీశము * adj. Full, plump, big. Crowded, populous. ఉరనిబిరీశనిరంబభారభేది. Magha. VI. Satyab. 3. S9.

నిబ్బరము adj. Firm, sound, steady, immovable, hard, plump. నిబ్బరముగావుండినాడు he was firm.

నిబ్బరము n. s. Firmness. చున గునిబ్బరముగావుంటు to restrain the affections, to curb the mind. నిశ్శలము. D.

నిబ్బరగించుట v. n. To stand firm. వదినుచ్చి ననిబ్బరగించుచుండు. Vishnu. 2. 316.

నిబ్బరికము Steadfastness.

నిభృతుడు * Firm, steadfast. "Modest, humble, Solitary." వివయనిశ్చలత. SC.

నిమంత్రణము * Bidding, invitation, bidding guests at the annual ceremony of making offerings to the manes of deceased ancestors.

నిమజ్జనము * Sinking, plunging.

నిమిత్తము * Cause, reason, motive, mark, sign, token, omen. చిహ్నము, గురి, హేతువు. SC. శకునము, నిమిత్తానిచట శ్యామి, విశరీతానికేశవ. Gita. 1. 3. KD. దుర్నిమిత్తము bad omens. But in Telugu this word is used as an affix, for respecting, regarding. అందునిమిత్తము For that reason: therefore. ఉచ్చనిమిత్తముపోయినది She is gone for salt. ఆయా స్తికిన్ని నాకున్న నిమిత్తములేకుండా చేసినారు they cut me off from the estate.

దీన్ని అడగడమునకునికేమినిమిత్తము what business have you to ask this. అతనిదశకాననిమిత్తముపోయిని I went to visit him. దీనికిన్ని దానికిన్ని యేమినిమిత్తము what has this to do with that. నిమిత్తముమూలినకాని an unreasonable act. నిమిత్తముమూలినకాటు a groundless assertion. నానిమిత్తముమైనిపుకొంచుముత్రయాశుకడవలెను you must take a little trouble for me, or on my account. నిమిత్తార్థముగా for a certain reason (a bad phrase.)

నిమిత్తము A false spelling for నిమిత్తము.

నిమిషము * n. s. A twinkling, an instant. నిమిషకవి a ready wit, an extempore poet. రెక్కపాటు. నిమాలనము * n. s. The act of closing the eyes. అర్ధనిమాలితక్షణములు half closed eyes. నిమకుటు (or నెమకుటు). v. a. To search for. HD. 2. 2387. దాదిచన్నునిమిషకనేరనిబిన్ని, నెత్తురుగండు.

నిమిరుట v. a. To stroke. జతురుట, అనగాచేరితో దుచ్చుట. R. 4. 44.

నిమగ్నము n. s. A moment, an instant. T. 3. 95.
 నిమగ్నము * n. s. Twinkling కనురెక్కవచ్చుడము. D.
 నిమ్మము * adj. Deep, profound. నిమ్మనాభి having a deep navel. నిమ్మలిఖిత under written.
 నిమ్మగ * n. s. A stream. (lit. "deep, flowing.") T. 4. 165. నది. D.
 నిమ్మగ్నము * Uneven, high and low, up and down.
 నిమ్మ adj. Appertaining to the lime tree. నిమ్మకాయ or నిమ్మకండు a lime. నిమ్మచెట్టు the lime tree.
 నిమ్మకలసి n. s. A species of కలసి which has a scent resembling the lime.
 నిమ్మశము n. s. Ease, comfort, quiet, patience, gentleness. శాంతము. D. adj. Easy, quiet, happy, well. నిమ్మశముగావున్నాడు He is well in health. నిమ్మశంగావున్నది it is well, proper, right. నిమ్మశముగా, or, నిమ్మశముమీద Well, by degrees, gradually, gently. నిమ్మశముగాచేయుము Do it at your leisure.
 నిమ్మశించుట v. n. To be at ease, be quiet, or patient: to die away as a sound: to become better. To rest himself. వానికియిప్పుడునిమ్మశించినది he is better now. He has now rested.
 నియంత * n. s. A charioteer. Ruler, lord, husband. వాణీనియంత i. e. Bramha, spouse of Saraswati. T. 5. 163.
 నియంతము * adj. Self-governed, subdued, restrained. Constant, permanent, certain. *adv.* నియంతముగా Always, constantly.
 నియతి * n. s. Destiny, luck, good or bad fortune a religious duty or obligation. M. XV. 2. 198. వాస్య, నియమె. SC.
 నియతేంద్రియుడు * A sage, or man of subdued passions. Y.
 నియమము * Principle, rule. Engagement. "Restriction of a rule to particular cases." (Colebr.) That which is invariable. Any religious observance. Certainty, precept, practice. Aim. The inevitable result of an act. Taking pains. నియమముగా Fixedly, stately. నిశ్చయబుద్ధి, ప్రకృష్టయున్ను. D.
 నియమించుకొనుట * v. a. To agree on, contract for, engage for, determine, decree, undertake.

నియమించుట * v. a. To appoint, direct, order.
 నియామకము (a bad word) Certainty.
 నియామకుడు * n. s. A director, a pilot, or steersman. నియమించేవాడు. D.
 నియంతము * n. s. A host, or vast number: diversely interpreted one lack, and ten lacks, and one hundred lacks.
 నియంతము n. s. Close fight, personal struggle. బెట్టిపోట్లాట. D.
 నియామము n. s. Order, command, mandate. L. III. 259. నియమించడము. D.
 నియాని, నియానులు * The name of a certain sect of secular bramins. The Niyógis and the Vyáparis (See వ్యాపారి) are two classes of seculars: These two castes are so far separate that they cannot intermarry. The Niyógis are in several points different from ఆచార్యులు *A'cháris* or spiritual persons: they wear mustachios and use smoking: Like abbés they are skilled in the arts: and are employed as tutors, as village clerks &c. The authors of the Telugu poems are mostly Niyógis: Sanscrit literature being confined to the Vaidicas (See వైదికుడు) who are considered their superiors.
 నియామించుట v. a. To engage in a task, send about, employ on, appoint to, to command, to order.
 నియామితుడు * He who is appointed or sent.
 నియామిడు * A servant or slave. భృత్యుడు. D.
 నియ్య in composition, signifies *-ful, -able* &c. వందనియ్యలు worshipful. వందనియ్యలు describable. విశ్వశనియ్యలు trustworthy. మాననియ్యలు Honourable.
 నియ్యకొనుట To grant, bestow. See ఇయ్యకొనుట.
 నియ్యన (a common adjuration) "I swear by thyself:" "by thy gracious self." See ఆన.
 నియామి See నియాని.
 ని⁵ A Sanscrit particle prefixed to words of that language and implying *negation, privation* &c. as నివికమైన Freed from poison. నిశూకభక్తముగా unreasonably. నిర్మమిత్తముగా causelessly. In many compounds ని⁵ becomes ని⁶ as నిశ్చలమైన fruitless. If the word begins with S, *nir* becomes *nir* as నిశ్చిందేహము

నా doubtlessly. Or it remains (in Telugu words) unaltered as నిరాటంకముగా unchecked.

నిరంకుశము * adj. Unrestrained, free, uncontrolled, resistless.

నిరంజనము * adj. Free, void of passion or emotion, stainless. నిర్జోషము. D.

నిరంతరము * adv. Always, constantly, frequently, generally. adj. Continued, continuous, without interval. Interminable, endless.

నిరతము Ever, always. నిరతాన్నదానము daily alms.

నిరతుడు * Engaged, or interested in.

నిరతురాధము * Blameless, innocent, harmless.

నిరతురాధి * n. s. He who is innocent.

నిరయము * Hell.

నిరర్థము * adj. Unobstructed, unrestrained, unimpeded. Resistless.

నిరర్థకము * adj. Vain, fruitless, unprofitable, unmeaning.

నిరవద్యము * adj. Unobjectionable, unexceptionable. W. నిర్విరోధకమైనటువంటి. Vasu. 2. 99.

నిరశనము * n. s. Rejection, denial, contradiction, disallowance కాదనడము. D.

నిరసించుట v. a. To reject, deny, contradict, set aside or disallow.

నిరశ్రము * adj. Expelled, sent, thrown, cast. పోగొట్టబడ్డ directed, rejected, loosened (as a knot) నిరశ్రభూషణయై with loosened dress. నిరశ్రపాశము Sin that is removed.

నిరహంకారము * Humility. Modesty.

నిరాకరించుట v. a. To transgress, disobey, disregard, neglect, contemn.

నిరాకారము * n. s. What is viewless, invisible, sky. adj. Viewless, shapeless, invisible. నిరాకారడు * n. s. The supreme being, the deity.

నిరాకృతము * adj. Removed, rejected, dispised, expelled, disregarded.

నిరాఘాటము * adj. Irresistible, easy, unobstructed, without hesitation.

నిరాశ్చేదము * Uninterrupted. నిరాటంకముగా without hinderance, unopposed. It is inelegant. See నిరాఘాటము and ఆటంకము.

నిరాశంకముగా * Without scruple నిశ్చంకగా. BRK. 542. లంకంరావణుడునిరాశంకంబుననేత్రాచితానున్నాడా.

నిరాదరణ * Helplessness. Disregard.

నిరాధారము * Groundless, helpless.

నిరాశరాధిమైన Harmless.

నిరాపేక్ష * (vulgar pronunciation of నిరపేక్ష) Unconnected, independant.

నిరాచార్యులు, అనగా మునిశిష్యులు Saints, sages. Munis. Nilā. 1. 29. and H. 56.

నిరామయము * adj. Well, hale, recovered from sickness, free from disease. నిరామయుడు n. s. He who is free from disease.

నిరాయాశముగా * adv. Easily, without difficulty.

నిరాయుధమాక్షుడై Unarmed.

నిరాలంబము * Independant. ఆలంబనములేని.

నిరాశ * n. s. Despair, despondency.

నిరాశ్రయముడు * Unprotected, unpatronized, helpless.

నిరాశకము * Opposing, rejecting, expelling, W. Antagonistic power, as that of medicine. A specific, or panacea.

నిరాశ్రీడము * adj. Groundless.

నిరావారము * n. s. Fasting.

నిరాశము * adj. Free. నిరాశముగా Off, straight-way.

నిరాశుడు n. s. He who is unrestrained ప్రతిబంధకములేనివాడు. L. 11. 210. నిస్సైరులెరుగంగరామినిశ్చయము, నిరాశుండవీవు.

నిరాశ్చేదముగా * Unquestioned, without objection.

నిరీక్షణము * Looking at, regarding, seeing, expecting.

నిరీక్షించుట * To look for, view, watch, long for, hope for, wait for.

నిరు Very, utterly, together. నిరువేద very poor. నిరువేదనడుము a very slender waist.

నిరుకడము A plant called అజఘ్నుము : or, అంబుసారము: or బుబ్య and also జలతుంబురు, and తదిద్రుమ. Q.

నిరుక్తము * A glossary of obscure phrases used in the Vedas.

నిరుక్తిము * Dumbness. నిరుక్తిములు The dumb. P. 2. 135. వాక్కునన్యమైన.

నిరుడు n. s. (Making in the inflex. sing. నిరుటి) Last year.

నిరుద్యోగము * Unemployedness: the being not hired, or a state of expectancy.

నిరుద్యోగము * adj. Passive, insert, unengaged, at leisure.

నిరుద్యోగి Unemployed.

నిరుశక్త్రవముగా * Easily, freely, unrestrainedly.

నిరుశకాన * Incomparable, matchless.

నిరుశపాతి adj. Undisturbed, untroubled, unchecked.

నిరుపాధి * Ease, freedom from pain.

నిరుపాధికము * Causeless. నిశాంతుకమైన.

నిరుశేద adj. Utterly poor.

నిరుశి * n. s. Thorough understanding, skill, fluency, versedness.

నిరుశరామము * Sight, seeing, investigation, ascertaining, determining.

నిరుశరాచేయుట v. a. To ascertain, to prove, to determine.

నిరుశము n. s. An address, or representation in writing, a written order.

నిరుశించుట v. a. To resolve, determine.

నిరోధము n. s. Interdiction, restraint, check, impediment.

నిరోధముపెట్టుట, నిరోధించుట v. a. To interdict, to obstruct, to impede.

నిరోష్ఠము * adj. "Devoid of labials:" a device in versification, wherein the poet discards the letters శ, ష, ష, ష, మ. The Ramayan thus pedantically written is called దశరథనందనచరిత్ర.

నిర్భృతి * n. s. The demigod supposed to rule the south west quarter of heaven. It is usually spelt నిబ్రుతి. (in W, నిబుఁతి.)

నిర్భ్రతము * adj. That has come out, gone out.

నిర్భ్రతి * Helplessness, hard lot. వానిగతినిర్భ్రతిగావున్నది he is in misery.

నిర్భ్రమము * or నిర్భ్రమము n. s. అనగాబయలుదేరడము To come out. నెరిమరునితూవుతమచూవుని గఁవంబువెట్టుమరుచివ్వకేగుదు రెట్టులైన. H. 2. 268.

నిర్భ్రమించుట v. n. To go out, to come out.

నిర్భ్రతితము * adj. Loosened.

నిర్భ్రంకి, నీలనిర్భ్రంకి * A plant called Justicia Ganderussa, or Vitex Negundo. వావిలిచెట్టు.

నిర్భ్రణము * Indescribable, incomprehensible, ineffable. Devoid of quality or definable attribute.

నిర్భ్రణుడు * n. s. He (the deity) who is devoid of properties or qualities. M. 13. 5. 135. The Indescribable.

నిర్భ్రాతము * A gust of wind, a hurricane, a whirlwind. పడుగు. SC. a thunderbolt.

నిర్భ్రోషము * n. s. Sound, voice.

నిర్భ్రన్యము * adj. Lonely, private, solitary, devoid of human beings.

నిర్భ్రరవధూతి * A goddess. Parij. 4. 33.

నిర్భ్రరుడు * An immortal or god. నిజకరశతి a goddess.

నిర్భ్రించుట v. a. To conquer, quell. DRS. 215.

రాక్షసగణశతంబులును చెలగినిజిఁచి విజృంభించజూచి. Anir. 4. 20. యుద్ధముచేచేకనిర్భ్రించుగతక.

నిర్భ్రరము * A cascade, or torrent. Vish. 2. 220.

నిర్భ్రరిణి * A river. నది, ప్రవాహము.

నిర్భ్రయము * Certainty, positive conclusion, decision, settlement.

నిర్భ్రయము * adj. Stated, definite. నిశ్చయమైన, నిర్భ్రయముగా adj. Positively, definitively.

నిర్భ్రయించుట v. a. To fix, settle, define, specify, resolve, come to an opinion, conclude, decree.

నిర్భ్రితము * Definite, positive.

నిర్భ్రితి, * Determination, settlement. నిశ్చయము. Vasu. 3. 108. బాలాపాణిగ్రహశుభవేదానిర్భ్రితిశ్చుడవిచ్చేయుము.

నిర్భ్రజకుడు * n. s. A washerman.

నిర్భ్రజనము * Washing, cleansing with water. మాస్త్రముఖశబనిర్భ్రజనాదులెల్లదీర్చి. Balrama. 6. 129.

నిర్భ్రయత * Cruelty. Suca. 3. 286. క్రూరభావము.

నిర్భ్రయాత్మకుడు * నిర్భ్రయుడు A ruthless man, a tyrant. G. 1. 261. క్రూరుడు.

నిర్భ్రతితము * Unblown, unopened.

నిర్భ్రేశము * An order, or command; instruction, direction. ఆజ్ఞ, కథనము, ఉపాంతము. SC.

నిర్భ్రేశించుట. v. a. To appoint, to fix.

నిర్భ్రోషము * adj. Faultless, innocent. నిర్భ్రోషులు the innocent. నిర్భ్రోషముగా adv. Faultlessly, innocently.

నిర్భ్రోషత్వము * Innocence, faultlessness.

నిర్భ్రారము * నిర్భ్రారా * Certainty, ascertainment, determination, resolution.

నిర్ధారణజేయుట v. a. To determine, or resolve.
 నిర్ధూనుధానుము * Utter destruction: laid desolate: utter ruin and ashes. Dab. 232. చూరు
 రాక్షసనూటునిర్ధూనుధానుము.
 నిర్మిద్ర * Sleepless, awake. Open, blown, expanded. R. 5. 353. 300.
 నిర్మిమిత్రము * adj. Needless, causeless.
 నిర్మిమిత్రముగా * Without cause, for no reason.
 నిర్మితి * Immoral. T. II. 169.
 నిర్బంధము * n. s. Force, pressing, violence. న
 న్నుచేత్రాలుచెయ్యవనినిర్బంధముచేసినారు they
 forced me to sign it. (=బలవంతము, ఆనగాబ
 లవదిచ్చ. D.) నిర్బంధమైనకైదు close confinement.
 నిర్బంధపెట్టుట v. n. To force, plague, dun.
 నిర్బంధించుట v. a. To constrain or oppress: to
 cast an imputation: to persist in, or insist on:
 to press, to lay violent hands upon: ordain.
 నిర్భయము * adj. Fearless. నిర్భయతః fearlessly.
 నిర్భరము * adj. Much, excessive, great.
 నిర్భాగ్యుడు * Luckless, unlucky, cursed.
 నిర్భీతి * Fearlessness.
 నిర్భ్రతు * adj. Tolerant, free from jealousy.
 నిర్భ్రమ * Self denying (Literally *nir* free from,
mama the word *mine*—Similar to నిరహంకార
) free from egotism. "That is without affec-
 tion or concern (for any thing); that regards
 "nothing as his own, or as interesting to him;
 —a saint &c." MM.
 నిర్భ్రామ్య * Confusion, a disordered state. Im-
 pudence. M. XIII. 5. 165. H. 1. 248.
 నిర్భ్రలము * adj. Pure, transparent, clear, clean,
 free from dirt, or impurities. నిర్భ్రలడు * He
 that is pure: a good man.
 నిర్భ్రాణము * n. s. Manufacture, production, cre-
 ation, fabric, invention.
 నిర్భ్రాల్యము * n. s. The remains of food that has
 been presented to a deity. పూజించినవారింది
 నది. D.
 నిర్భ్రించుట * To create: erect, build, form: to
 invent, forge.
 నిర్భ్రతము * adj. Made, fabricated, artificial.
 నిర్భ్రతి * n. s. Making, manufacturing, artificial
 production.

నిర్భ్రక్తము * adj. Loosed, set free from, disjoin-
 ed, sundered, separated. A snake who has
 lately cast his skin. నిర్భ్రక్తవరిధానయై drop-
 ping her petticoat. B. X. (part 2) 464.
 నిర్భ్రహమాటము Unkindness. నిర్భ్రాక్షిణ్యము. This
 is a vulgar word.
 నిర్భ్రూలము or నిర్భ్రూలనము * n. s. Extirpation. ని
 ర్భ్రూలమైన ruined. నిర్భ్రూలముచేయుట v. a. To
 eradicate.
 నిర్భ్రోకము * A snake's skin. Pariz. 5. 2.
 నిర్భ్రోమాటమి, or నిర్భ్రోమాటము, See నిర్భ్రహమా
 టము.
 నిర్భ్ర్యత్ * Gushing'out. S. 1. 135.
 నిర్భ్రాణము * n. s. Death, demise. నిర్భ్రాణకాలము
 నందు in his last moments. మరణము, నిర్భ్రమము,
 SC.
 నిర్భ్రాతనము * n. s. Revenge, a gift, delivery,
 payment. కుగదియకొవడము, దానము, న్యాయో
 ధనాకరణము, ఋణాశుద్ధి, మలాదిశుద్ధి. SC.
 నిర్భ్రాశము * Gum exuding from a tree: ex-
 tract, decoction, infusion. బంక. SC.
 నిర్భ్రసీలుగుట (anuk) To throw his head up, See
 నిలుగుట. నిర్భ్రసీలిన Stiff (as a corpse,) stiffly
 set up.
 నిర్భ్రీనము * Lost, hidden.
 నిర్భ్రేఖుడు * Devoid of pride. నిరహంకారి.
 నిర్భ్రంశుడై * Childless, barren.
 నిర్భ్రచరీయము * Inexpressible, inexplicable.
 నిర్భ్రర్ణనము * Sight, seeing, view. చూడడము. D.
 నిర్భ్రర్తించుట * v. a. To achieve, effect, manage,
 conduct, slay.
 నిర్భ్రహారము * Management, achievement.
 నిర్భ్రహించుట * To manage, protect, carry
 through, perform.
 నిర్భ్రవృతి * n. s. Death, happiness. శుభము, నాశ
 ము. SC.
 నిర్భ్రాణము * Eternal happiness, absorption, an-
 nihilation, extinction. adj. Liberated, extinct,
 dead. In Telugu it means Nakedness. నిర్భ్రా
 ణలేజుడు Whose light was put out. See Calc.
 Review. VII. p. 49. But see Colebr. Essay
 vol. 401—402.
 నిర్భ్రాణి * n. s. The beatified soul. మాక్షుడు.

నిర్వాహము * Censure, blame, imputation, decision. నింజ. D.

నిర్వాహము * Slaughter, killing.

నిర్వాహము * Management, power or ability to perform, execute, sustain.

నిర్వాహకము * Management, ability.

నిర్వాహకుడు * n. s. A manager or director, a man of ability. విద్యానిర్వాహకుడు a master of the art.

నిర్వకారము * Unchanged, unaltered, uniform, changeless, immutable. నిర్వకారచిత్తుడై steadfastly.

నిర్వణుడు * Earnest, absorbed, overcome, enrapt.

నిర్వివాదము * adj. Undisputed, unquestioned.

నిర్వివాదముగా * adv. Undisputedly, unequivocally, irresistably.

నిర్విషము * adj. Venomless.

నిర్వేగము * adj. Calm.

నిర్వేదము * n. s. Humiliation, neglect, disregard, hopelessness. నిరాశచేసుకోవడము. SC.

నిర్వేదించుట * To renounce, give up, abandon. Vish: 2. 26. నిరాశచేసుకొనుట.

నిర్వ్యాజము * adj. Without deceit: without obstruction. W. honest.

నిహితార్థముగా * (vulgar phrase) Without cause, causelessly.

నిల for నిలవ the infin: of నిలుచుట (metrigratia) నలబడిబడి మంక్ర లెల్లనయ్యాయిచటక నిలవేము తొలగననుటకు. KUR. 4. 95.

నిలక n. s. Standing &c. See నిలుపు. యాచేరునిలకయివ్వదు I cannot keep my footing in the current.

నిలక Without stopping. (error for నిలక.)

నిలకడ Standing, steadiness, constancy, firmness. కాలునిలకడచేసుకొనుట To gain a firm footing. (metaphorically) నిలకడయిన ఉద్యోగము permanent (not acting) employ.

నిలయము * n. s. Abode, dwelling-house, or habitation.

నిలవ n. s. Remainder. Balance. Standing. నిలవకులికి they persisted, stood to their word.

నిలవరము n. s. The truth, certainty, positiveness. A deposite: money lodged.

నిలవరము adj. True, certain, fixed, stable, sure. నిలవరించుట To cause to stand, to support, to manage, to sustain.

నిలంకభాష * n. s. The language of the gods, i. e. Sanscrit.

నిలంపుడు * n. s. A deity.

నిలిచిన (pll of నిలుచుట) Remaining, repressed, abated.

నిలిపియెత్తు A fathom high, lit: one man's stature.

నిలు See నిలుపు. నిలునిలు Stop! Irreg. Imp. of నిలుచుట.

నిలకడ See నిలకడ n. s. Standing, remaining.

నిల్లడగావుండే adj. Firm.

నిలుచుండుట To stand, remain &c. See నిలుచుట.

నిలుచుట v. n. To stand. Like the English verb, this has numerous senses. To remain, exist, last, to live, continue. To stay, stop, halt (See నిలిచిపోవుట.) To be still or quiet, as a fluid in a vessel. To be stopped. To be firm or steadfast. To bear, be patient, restrain his feelings, To be repressed, allayed, slackened. (See నిలిచిన pll) వానిమాటనిలిచినది he kept his word. వానిచేనామునిలువదు he will not survive. శరీరమునిలిచేదాకా during his natural life, as long as he lives. యావుశుద్రవమువల్ల తనకు చేనామునిలవనితలచి thinking that he should die. నిలిచి కురవదు it does not rain steadily. ఆబడినిలిచి పోయినది the school is now closed: is not going on: దీపమునిలిచిపోయినది The light is gone out. శునినిలిచిపోయినది the work has stopped.

M. XII. 5. 459. The root in A is నిలువ or నిల్వ but it is often contracted in verse, into నిలు. Thus నిలుపాటి i. e. నిలుపుపాటి Kr. Pal. 177. నిలువ పెట్టుట To set up, make it stand, erect. నిలువతీయుట To set him on his legs. నిలుదొంచుట v. a. To halt a troop or caravan.

నిలునిలుండు Stand! hold! BD. 5. 1050.

నిలుపు n. s. Standing, a halt &c. See నిలుచుట.

అదినిలుపుగావున్నది It is suspended or in abeyance. నిలిపివుంచుట To set aside, exclude. నిలుపుచేసినారు They made me stay there, detained me.

నిలుపుట v. a. To fix. This is the causal of నిలుచుట q. v. To stay, restrain, interrupt. To support, maintain, keep firm, establish. To retain, keep back. To set up, to place erect. To reserve, to repress, allay, humble. P. 1. 424.

నిలవ The Root in A of నిలుచుట.
 నిలువబడుట To stand. See నిలుచుట.
 నిలువరము n. s. Firmness, steadfastness. adj. Fixed, firm.
 నిలువరి adj. Steadfast. n. s. A steady man.
 నిలువరించుట v. a. To stop, make him halt. నిలువరించలేక పారిపోయినారు they could not stand it and fled.
 నిలుపు n. s. Standing, stature, height. A fathom or a man's height. The standing crop. మూడు నిలుపులనీళ్లు water 3 fathoms deep. వానినిలుచెల్లావిచము he is a villain from head to foot. Sumati 33 Vema 1160. కమలంబును నిలుచెల్లను. R. 4. 61. she was lovely all over: her whole figure was roses. నిలుపులుబడి. BD. 3. 1128. to stand stock still. నానిలుపుయెల్లదోచుకొన్నారు They fleeced me or stripped me. వానికినిలుపుగుడ్డుపడ్డవి his eyes are set, he is dying. నిలువాటి i. e. నిలుపుపాటి Standing, erected.
 నిలుపు adj. Upright, standing. High, tall. నిలుపుచెంబు a cup with upright sides, a mug. నిలుపుఅంచనా reckoning upon the standing crop. నిలుపుటద్దము n. s. A pier glass, a full length mirror. Rasica. 1. 57.
 నిల్చడ See నిలుకడ.
 నివర్తకము In the yoga sastra, the భవిత్రవర్తకుడు is he who still dies and is born over and over in various bodies: and the భవినివర్తకుడు is he who is delivered from transmigration, and has obtained union with the deity. BD. VII. 80—90.
 నివర్తి Error for నివృత్తి. Doing away, removing, abolition. దరిద్రనివర్తికావదానకై that his poverty might be done away.
 నివర్తించుట v. a. Error for నివృత్తించుట To quit, abandon, quash, do away, to renounce, resign, cease, leave off.
 నివసనము * n. s. House, dwelling.
 నివసించుట * To dwell, reside.
 నివహము * n. s. Assembly, society, quantity, crowd.
 నివారము * Airless; close, confined. నివారకవచము armed in an air-tight panoply.
 నివారణము * n. s. Doing away, removing, curing, deliverance, termination.

నివారణము చేయుట, నివారించుట v. a. To do away, cure, avert, dissipate, preclude, relieve, rescue, to appease, satisfy, put a stop to. To do away ill luck, by sprinkling water &c. To forbid, bar, debar, arrest. To dispel, remove.
 నివారితము * Hindered, checked, opposed. W.
 నివాలి Fumigation, for the sake of good luck. Pal. 126.
 నివాలించుట To bless, lustrate or purifying by the ceremony of waving a lamp.
 నివాలింపుట To use fumigation to avert evil.
 నివాసము * n. s. Dwelling, abode. అక్కడనివాసమయినారు They dwelt there. యిక్కడనివాసులైనదేవుడు the god who is worshipped here.
 నివిడ See నివిడ.
 నివిడి Well, duly. BD. 3. 418.
 నివిరి past pl of నిపురుట.
 నివీరము A veil, a mantle, a wrapper. The bra-minical thread, so called when worn round the neck as a necklace, at certain religious rites. కప్పుకొనేబట్ట, పేరుగానేసుకొన్నజంధ్యము. SC. రుమాలుగుడ్డను మెడనునీవీరముగానేలాడగట్టి అంబులో సెప్పిగావుండే చెయ్యిని వేసుకొన్నాడు He has slung his arm in a handkerchief.
 నివుడించుట v. a. To stretch (See నిగుడించుట.) In M. 12. 5. 152. అవయవములెట్లుగూర్చుమునివుడించునులోనికడను నెరిసట్టుల.
 నిపురు n. s. See నిగురు. Embers. Ashes over coals నిపురునుండేకరపు. G. 6. 18.
 నిపురుట v. a. To handle, finger, feel, stroke.
 నిపురుట v. n. To sink as water. See ఇగురుట.
 నివృత్తి * Cessation, renunciation, abdication. Removal (of an objection,) solution.
 నివేదనము * An offering, burnt offering. శివర్చన. A. 6. 139.
 నివేదించుట v. a. To deliver, give. Vish. P. 5. 350.
 నివేదితము * Offered as a sacrifice. Lalit. 2. 131.
 నివేశము*నివేశనము* The scite of a house, a spot of ground: a certain measure used in Mad-ras; 60 feet by 30: called "one ground."
 నివ్వంచరము, అనగాలేమిడి Poverty. OG.
 నివ్వటించుట v. a. To prepare, trim, adjust. నిగ్గముచేసుట.
 నివ్వటిల్లుట v. n. To spread, extend, overflow. To teem, rebound. To shine forth, to exist or

Be.=కొనసాగుట. HK. 4. 154. UH. 3. 69. DRA. 262. T. 3. 5. M. 9. 1. 253. B. VIII. 421.

నికవతి n. s. Wild corn=నివారము Suca. I. 186. నివాళి Fumigation, used as a superstitious rite to avert evil. See నివాలి plu. నివాళి=నివాలి నము. D. A wave offering.

నివాళి కుశలము A censer for wave offering.

నివ్వెర n. s. Amazement, surprize. S. 2. 482. HD. 1. 593.

నివ్వెరగండుట To be astonished. Dab. 103. M. 13. 1. 59. Dasav. IX. 248.

నివ్వెరగు Great surprize or alarm (See వెరవు.)

నివ్వెరపడుట To be astonished. URK. 4. 251.

నివ్వెరపాటు Astonishment. Dasav. IX. 275.

నిశ * n. s. Night. Turmeric. See on పసుపు A. 4. 155.

నిశాంతము * A house. Dawn of day. కళినిశాంత నిశు a bed room. S. 3. 183. A. 6. 159. R. 2. 16. ప్రభాతే, గృహా, శాంతే, కుశితే. SC.

నిశాచరుడు * A goblin, fiend, giant.

నిశాటి * A giantess, an ogress.

నిశాటుడు * A fiend, demon, giant.

నిశాదర్శి * "That sees by night;" an owl.

నిశాపతి * The lord of night, i. e. Adonis, regent of the moon.

నిశామణి * The moon: A fire fly.

నిశాహ్వ * Turmeric, పసుపు.

నిశి Night. నిశిరాత్రివేళ * in the dead of the night.

నిశిత్రము * adj. Sharp, whetted; Clever, keen. BD. 4. 271. M. 8. 1. 198.

నిశిత్రస్యము * Keeness, sharpness. Nri. 3. 11.

నిశీభము, * నిశీభిని, * నిశీభ్య, n. s. Night, mid-night. Also (పచ్చిపసుపు) raw turmeric. A. 5. 36.

నిశ్చయము * Certainty. Resolution, determination. Reality. adj. Real, intrinsic, actual, true, certain. మరణమునిశ్చయంబు HN. 5. 114. Death is inevitable.

నిశ్చయించుకొనుట v. a. To determine.

నిశ్చయించుట v. n. To be determined, settled. To believe. v. a. To determine, settle, resolve.

నిశ్చలము * adj. Fixed, immovable, firm.

నిశ్చింత * adj. Careless, regardless.

నిశ్చితము * adj. Ascertained, settled.

నిశ్చితాక్షుడు * Steadfast in heart.

నిశ్చితార్థము * Resolution, determination. The formal demanding of a bride: settlement, betrothing.

నిశ్చేతనము * Motionless, inanimate. Padma. 3. 88.

నిశ్చేష్టుడు * Helpless, powerless, incapable.

నిశ్చేటి * నిశ్చేటిక * n. s. A ladder. నిచ్చెన.

నిశ్శబ్దము * Silent, mute. నిశ్శబ్దముగా తుండుట To be silent or speechless.

నిశ్శేషము * adj. Thorough, complete. Total, without residue, clear, final.

నిశ్శేషముగా * adv. Wholly, utterly, completely.

నిశ్శ్రీకః * A pauper.

నిశ్శ్రేయశము * n. s. Final deliverance, beatitude. మోక్షము. Padma 5. 179.

నిష్ * A particle of negation. See నిష్ nir. Thus కల్మషము foulness, నిష్కల్మషము pure.

నిష్కంఠము * n. s. A quiver. A. 2. 17. ND. 1. 558.

నిష్కదేశము * The Nishadha country. It does not appear exactly where this country, so often mentioned in poems, was situated. W. in Vish. p. 190.

నిషాదము * The first of the seven musical notes.

నిషాచుడు * n. s. A savage, or mountaineer, huntsman, or man of the woods. The sage Valmiki author of the Ramayan was of this tribe. చెంచుకునిషి, యనాదివాడు.

నిషిద్ధము * adj. Prohibited, forbidden, out of the question.

నిషేకము * Sprinkling, aspersion, effusion. W. Consummation of marriage. నిషేకముకూర్తము the same.

నిషేధము * n. s. Prohibition, stop: contrariety to rule, irregularity. adj. prohibitory, forbidding.

నిషేధార్థము * The negative tense, in verbs.

నిషేధించుట * v. a. To prohibit, forbid.

నిషేవణము * Service, observance, practice, adhering to rule. అరసికేసుకవిత్వనిషేవణం. Kalidas అభిష వెస్రముముపిండడము, నేవనే, నేవించడము. SC.

నిష్కము * n. s. A gold coin=కూడ. A gold jewel: a weight, used by goldsmiths. W. Vish. 579. యిరువదినిష్కములయొక్క బంగారుముద్రక. D.

నిష్ఠుతటము * adj. Sincere, without pretence, simple.

నిష్ఠుక * n. s. Determination, decision.

నిష్ఠుపింతుట * v. a. To determine, resolve, settle.

నిష్ఠుశంకము * Clear, perspicuous, decisive, unquestionable, spotless.

నిష్ఠుశుడు * Devoid of qualities : divine : holy.

నిష్ఠుల్లము * Pure, free from evil.

నిష్ఠాంచనము * Poverty. The being "without a penny," or penniless.

నిష్ఠాముడు * Hopeless, "without any desires."

నిష్ఠారము * adj. Causeless, unreasonable.

నిష్ఠారముగా * adv. Causelessly.

నిష్ఠాటము * A park. గృహారామె, కోటరె, గృహకవాలె, కేదారె. SC.

నిష్ఠాహము or నిష్ఠాహము * The hollow of a tree కోటరము, తొర్ర. SC.

నిష్ఠుతి * Expiation, atonement, doing away.

నిష్ఠులుడు * Sinless, harmless.

నిష్ఠురము * adj. Hard, solid, cruel, taunting. n. s. Taunt, reproach.

నిష్ఠూరము * (error for నిష్ఠురము.) adj. Harsh. నిజముచెప్పితే నిష్ఠూరము the truth is a libel. యెందుకునిష్ఠూరము why scold so? n. s. harshness, a taunt.

నిష్ఠూరము * adj. Cast, thrown, sent, vomited. తొయ్యబడ్డది, వెళ్లగక్కబడ్డది. SC.

నిష్ఠ * n. s. Fixed affection or attention; devotedness or engagedness of heart. (MM) devotion, austerity in religion, firmness. ఏకనిష్ఠగాచదివి నాడు he read without flinching.

నిష్ఠించుట v. n. To determine, resolve. M. 15. 2. 86.

నిష్ఠివనము * Spitting out, rejecting. M. 4. 1. 131.

నిష్ఠుడు * adj. Firm, steadfast. వాడుతనకనిష్ఠుడై తున్నాడు he is devoutly bent.

నిష్ఠురము * adj. Hard, solid, cruel, taunting, rude. n. s. Rudeness, harshness.

నిష్ఠురత్వము * Hardness, cruelty.

నిష్ఠాతుడు * He that is skilful, or learned. Perfect, supreme.

నిష్ఠుండము * Unmoving, stable, still.

నిష్ఠుతి * n. s. Completion, termination. Birth, production. ఆతని నిష్ఠుతినివచ్చిన తున్నకము a book which was obtained through him.

నిష్ఠున్నము * adj. Complete, done, born. Natural, inborn.

నిష్ఠుత్రి * n. s. Completion, conclusion, termination. Conquest. T. 2. 121.

నిష్ఠావములు * The grain called అణుములు (Jaimini. 4. 102.)

నిష్ఠాపితము * adj. Reduced to powder, thoroughly sifted or investigated.

నిష్ఠులము * Fruitless, vain. M. 1. 1. 164.

నిష్ఠుర్గము * n. s. Nature, natural or simple state. Peculiar character or condition. See నైశర్మిక.

నిశి * n. s. Night.

నిశుగు, నిశువు n. s. A young one, a child. (This is a vulgar word though used in poems.)

నిశువుతనము Youth, boyhood.

నిశ్చంత్రము * Easy, deliberate.

నిశ్చంద్రము * Unwearied, indefatigable.

నిశ్చరించుట * To succeed, get through, to be delivered. కడలేరుట.

నిశారకుడు * Deliverer, redeemer. DRU. 281. కడలేచేవాడు.

నిశులుడు * Unequaled, unrivalled.

నిశ్చూరి * Weakness. adj. Incapacitated, weak.

నిశ్చ్రీంశము * A weapon; cruelty.

నిశ్చూహ * Hopeless.

నిశ్చూహత్వము * Indifference. Listlessness: the being without any wish or hope. Devoid of cupidity. Philosophy.

నిశ్చూహుడు * A philosopher, a calm observer or man of equable mind, unaffected by ordinary events. Indifferent or listless.

నిశ్చూనము * Tone, note, musical sound.

నిశ్చూనుడు * n. s. A recluse, hermit, solitary. One who has quitted his family.

నిశ్చూంతయైన * Childless.

నిశ్చూతు * Without an heir. ఆతనివంశమునిశ్చూతు అయిపోయినది that family is wholly cut off.

నిశ్చూతము * నిశ్చూతయము * Undoubted.

నిశ్చూతులు Weakness, want of nerve. Poorness of soil. Debility.

- నిస్సృతము * Entrance. Exit, going out.
- నిస్సృహము * Corrupted from నిస్సృహము.
- నిస్సృణము * A large double drum. Jaim. 7. 97. Pariz. 4. 71.
- నిస్సృరము * adj. Sapless, pithless, dry, exhausted. నిస్సృరముచేయుట To exhaust. ఈనిస్సృర శ్చుశంసారము in this worthless world.
- నిహతు * Smitten, struck. M. 15. 2. 114. నిహతుగావించుట To slay, destroy.
- నిహితము * Entrusted, deposited, given in charge.
- నిక్షేపము * Treasure, deposit, pledge. S. 3. 196. H. 2. 52.
- నిక్షేపించుట * v. a. To hide, lay up, store up.

- ని for నీవు Thou. నీచెప్పినమెయిచూడక M. 8. 2. 417. నిహితమెరచున M. 5. 2. 286.
- ని Thy, the infl. of నీవు. తగనిలో నూహించుము Consider in your heart. M. 5. 2. 103.
- నిక A certain game among boys. H. 3. 187.
- నిగుట v. a. To get rid of. వుక్కతవన్నియొక్క వ్రతిరాడేచూడడే తల్లవుకవుట్టున్నీగద.టి||వుట్టువుక, నిగదక, అనగాయారాక్షుశుజన్మ మును పోగొట్టుకొనెను. A. 6. 65. వంతమనంబులోజనదునాతుకనిగదనేడునీకృతుక. Pariz. 2. 94.
- నిచము * adj. Low, base.
- నిచత * నిచత్వము * Lowness. M. 8. 2. 417.
- నిచు n. s. Savour, stench, gust, haut gout. Flesh-meat: butcher's meat, viands. నీచునీళ్లు soup, flesh broth. నీచుకుండ a flesh pot. నీచుకంపు stench.
- నిచుడు * n. s. Wretch, a vile creature.
- నిటు n. s. Prettiness, elegance, beauty. T. 2. 91 and 3. 11. adj. Fine, pretty nice, charming. S. 3. 320. నిటుకాడు, అనగాశృంగారశ్చురుసుడు A fop, a buck, a beau. S. 3. 261.
- నిటుగా adv. Prettily, nicely, finely.
- నిటుతనము n. s. Prettiness, niceness.
- నిటుతురచుట To adorn, make fine or pretty.

- నిడ n. s. Shade, shadow. Image, reflection (కాంతి. D.) in a mirror. నాతోడునిడ he was my very shadow, my constant companion. Dasav. 9. 128.
- నిడము * n. s. A nest. W. శుషీగూడు. KUR. 7. 263. P. 1. 544.
- నిడు n. s. A title added to the names of men of the Kamma caste: as అంకినిడు, &c.
- నిఠోద్భవము * A bird.
- నితము, n. s. Talk, chatter, words. అనగాశుద్ధులు. T. 3. 93. చినరాయిటువంటినితములనేకంబుల్. T. 4. 214. ఓహూహూహూశ్చురుహూతుడెంతటిస్వహస్తోనితముల్వల్ల.
- నితి * n. s. Policy, morals, philosophy, conduct, good sense. దునితి immorality. యిదినితియె Is this right? నితిశాస్త్రము the science of polity. (Johnson's Hitopadesa, notes. p. 65.) నితిచెప్పుట To advise, counsel. నితిమాలినవాడు a bad man. నితిపరుడు * n. s. A moral man. నితిహీనుడు * n. s. A fool, an immoral person.
- నిడ గాలి See ఈడ గాలి.
- నిడగు adj. Thy. The same as నిది + అగు; or నిది + అయిన. T. 2. 39. Vish. 2. 310.
- నిది adj. Thine. యిదినిదేనా is this thine?
- నికు adj. Thy. నీకునామంబు thy name.
- నిశుము * A tree called కదిమిచెట్టు. D. మొగులుకడిమి. SC. Nauclea Cadamba. See on కడంబము.
- నిశుము See నియముము.
- నియది i. e. నిది Thine.
- నియాన See on ఆన.
- నియోగి * The name of a certain secular tribe of bramins.
- నిరము * Water.
- నిరండ్రము * adj. Thickset. నిరండ్రగుతులవెన్నెల Broad moonshine. ఆకాశమునిరండ్ర మయ్యె The sky was thick (with flying darts.)
- నిరజము * A water-flower, a lotus.
- నిరదము * A cloud. నిరదాలక Dark tressed: having bright black tresses.
- నిరధి * The sea. శముద్రము.
- నిరధికట్టు n. s. A stoppage of urine. See అధికట్టు.
- నిరశము * Weakness, destitute, dislike. adj. Weak, pithless, strengthless, poor.
- నిరశుడు * n. s. A pauper. దీడవాడు.

నీరాజనము * n. s. Fumigation; waving a lamp, or burning camphor &c. before an idol in homage: or over the person, as a spell to avert an evil eye. కర్పూరనీరాజనము, కర్పూరహారతి, మంగళహారతి = నీచాలింపు.

నీరాటము (K) n. s. Bathing. స్నానము. Bilh. 3. 203. గయచేసినపుడుకరాత్మజకంతో, నీరాటమైన ద్వియుశ్యంగారిందిరి An aquatic animal, thus in B. VIII. 110. (Gajendra) క|| నీరాటవనాటములకు, బోరాటంబెట్లుగలిగెపురుషోత్తముచే, నారాటమెట్లుకూసెను, ఘోరాటదిలోనభద్ర కుంజరములకుకా.

నీరాడు n. s. Boiled water, to mix with కూరాడు. కూరాటిలోపోశేటండుకుకాచినవేడినీళ్లు. D.

నీరార్చుట, అనగాస్తోమముచేయించుట. Suca. 3. 385.

నీరాల plu. నీరాళ్లు (thrice) a water pot = ఘటము.

నీరాళము adj. Fine, buxom? vide నీరాళం.

నీరాళు n. s. The "water cow" an aquatic beetle called *notonecta*, or boat-fly.

నీరికట్టుతెవులు n. s. See ———

నీరిజ The name of a certain forest tree. Rox. 1. 646. "The juice of the bark of the root is strongly astringent and is used to remove swellings."

నీరు infi. నీటి plu. నీళ్లు n. s. Water. Liquor, wine. కాత్రనీరు The freshes or rain water. కన్నీరు n. s. a tear. కండ్లనీళ్లుపెట్టినది she shed tears. The singular form is rarely used except in poetry and in some compound words. శత్యంబునీరుగావించి he made light of his oath, lit: he looked upon the holy water (with which the Hindus take an oath) as common water. మంచినీళ్లుతాగినతీరుగా in a cold blooded manner. నీరుకావడము To melt away, perish, turn to water. బంగారునీళ్లు Gilding, gold water. బంగారునీరుపోయట To gild, to dissolve gold. వాడునాకొంతుకునీళ్లుతెచ్చినది it was he who turned the stream against my house i. e. ruined me. నీరుపెట్టుట To water. నీరెండ the softened rays of the setting sun. శున్నపునీరు finely powdered lime. = భాశము.

నీరు n. s. Ash, lying over live coal. రమణీయుడై యశ్చురంబులకూటినిమిషములలోకూలినీరుగావించె. DB. 135 line 3. నీరుగాచేసుట to burn to ashes.

నీరుకట్టుతెవులు n. s. Ischuria, a stoppage of urine. నీరుకట్టె n. s. A water snake.

నీరుకాకి The water crow.

నీరుకాయ n. s. A sort of jelly, or blubber found on the sea beach.

నీరుకాయవాడు or నీరుకాయమోడు n. s. A man of the sea, a triton.

నీరుకారు Tongs for coals.

నీరుకావి A watry reddish tint like that of nankeen. The soft tint of fine cloth after its newness has gone off.

నీరుకావులు A sort of grain. H. 4. 158.

నీరుకాసు n. s. Alms given at bathing places. తిర్థశాస్త్రానిమంత్రములుజెప్పినీరుకాసులుగడించి. H. 2. 166.

నీరుకుక్క The otter? or "water dog" called నీరునాయి in Kannadi?

నీరుగోరంట A light tinted గోరంట a species of this plant which has a *light* not a full tint of red.

నీరుచురుకు n. s. Heat of urine, a disease.

నీరుట్టుభూమి Land under which there are springs. From తుట్టుట.

నీరుడి n. s. Urine. మాత్రము. D. నాకునీరుడివస్తున్నది I want to make water.

నీరుకుట్ర A water snake.

నీరుకుంది The porpoise. చారికిటి.

నీరుకుచ్చు n. s. A sort of emerald.

నీరుపాకి A plant called కాల్కోటి. Q.

నీరుపాశు A sort of mermaid but described as merely a dumb monster somewhat resembling a man in limbs; a Caliban.

నీరుపిల్లి n. s. A water cat, an otter.

నీరుత్రుచ్చుచెట్టు See త్రుచ్చు and నీరుకము, వేతనీ.

నీరుబొద్ది A sort of vegetable See బొద్ది.

నీరుముట్టుట n. s. To make water: so called because the Hindus afterwards *touch water* as purification.

నీరుల్లి n. s. An onion.

నీరువట్టు n. s. Thirst. చప్పి. D.

నీరువత్తిగలు Some sort of sweetmeat. H. 1.117. వేణీలు.

నీరెండ The soft sunshine (ఎండ) of evening. నీరెండగాయ while the sun shone. A. 6. 129.

నీశ * A name of the goddess Laxmi.

నీలము * The sapphire, blue colour, blackness.
 నీలము * adj. Blue, purple, bright black, deep blue.
 నీలంసువు * n. s. Any insect. శురుగు. SC.
 నీలకంఠము * The purple throated bird, a peacock.
 నీలకంఠుడు * The blue throated god. Siva.
 నీలాంజనము * Blue vitriol.
 నీలాంబరము * A blue vest. The name of a lilac blue bell.
 నీలి The indigo plant. Blue dye. Rox. 3. 379. చెర్రినీలి, or కారునీలి the wild variety of indigo, id. 372. 377.
 నీలి A dark thread. నీలికట్టి. R. 2. 20, or, నీలికచ్చడము. BD. 5. 677 అనగా కాశెకోక.
 నీలి A fractious jade, a hussey: one who blubbers at a touch. A proverb says నీలినిల్లకుపోతెబావిలోతుకుపోయినది when the jade goes to the well all the water disappears.
 నీలి adj. False, hypocritical. నీలిమేచ్చు false or crocodile tears. నీలివార్త nonsense, delusion. Rhodomontade, a hoax.
 నీలుగు Audacity, impudence.
 నీలుగుట, నీల్లుట v. n. To stretch, to strut, stretch himself. నీవు తెగనీల్లుతావు you are mighty presumptuous.
 నీలుగువోతురనము Audacity.
 నీలోత్పలము * The blue water lily.
 నీల్లుట See నీలుగుట.
 నీల్లతీయుట v. a. To half bleach cloth.
 నీల్లాడుట v. n. To be brought to bed, bring forth.
 నీళ్లు n. s. Water: lit: waters: it is the plural of నీరు water. Naish. 6. 43.
 నీవ Thou. For నీవు, the intensive ఆ being added.
 నీవవె Thou thyself. Vish. VI. 416.
 నీవారము * Wild corn. నివ్వరివడ్లు. SC. P. 1. 496.
 నీవి n. s. The zone, or cestus: The knot (of a peculiar kind) which keeps up a Hindu woman's garment. Swa. 2. 73. = పోకముడి. Capital, principal, stock. A stake or wager. మొదటిసాము, ఆశలుసాము, శుంబెముకట్టినద్రవ్యము. SC. నీవీవనము, చుట్టూరువుండే తోట a park or garden around a house.
 నీవు pron. Thou, gen: నీ. నీవవె thou thyself. M. XV. 2. 194. M. XVI. 1. 77.

నీవై You yourself. B. 8. 413.
 నీవైతె But if thou
 నీవ్రము * The edge of a thatch. ADC.
 నీగు Error for నీవు.
 నీవారము * Frost, hoar frost. Dew. H. 4. 30.

ను Nu

ను A conjunction. జనులకును and for men.
 నుంగు n. s. A palm fruit kernel, while unripe.
 నుంచి affix: From, by. It governs an accusative, as యుదినన్నుంచికాదు This cannot be effected by me. నెలనుంచియిక్కడవున్నాను I have been here a month. రెండుదినములనుంచి for the last two days. అదినన్నుంచిరావలసినదా Is this due by me. నన్నుంచివకనల్లిన్నిచావడు not even an insect has died by my hand. నుంచి and నుండి are in reality participles of ఉంచుట to place and వుండుట to be—so యెచ్చటనుంచి and ఆనాటనుంచి. యారెండుదినములనుంచితేడు he has not been here these two days. గాలినుంచి by reason of the wind. తెరయినుకనుంచి ibid.
 నుంటి A vulgar spelling of నుంచి.
 నుండి, affix. From, by. యెచ్చటనుండి whence.
 నుగ్గు n. s. Bits, fragments, in M. 1. 6. 316. M. 6. 4. 141. A cake of cowdung dried for fuel. నుగ్గులకుచ్చెలు piles of such fuel. H. 2. 147. నుగ్గు అవుట To perish, be dashed to pieces. గుర్రముల్ నుగ్గుయ్యె the horses were smashed. నుగ్గుచేయుట v. a. To break to pieces, to reduce to dust. నుగ్గునుగ్గుయి (Beaten) to pieces. M. X. 1. 171. నుగ్గునూచుతై, or నుగ్గునూచగా adv. In bits. M. 9. 1. 176. M. 7. 4. 141. నుగ్గులగుట To be shivered. నుగ్గులైన Shaken to pieces. B. X. 220.
 నుచుక్కన, అనగా నుసాలున. A. 4. 36. but others interpret నుచుక్కున thus కిసాలున, నుచుక్కున అనినప్పుడు అనుకారశబ్దము.
 నుచ్చు Dung of sheep or goats. మేకలగొర్రెలచేద, వెంట్రుకలున్ను. D.
 నుచ్చుపాతలు 'Dug-ties,' bits of cloth with which the teats of sheep or goats are tied. Pal. 361.

BD. 3. 2240. మేకలగూరల చండ్లకక క్షేగుడ్ల
 లు. D.
 సచ్చుకుల్లి A lynx. దిరుతల్లి. HD. 2. 1091.
 సడి n. s. Word, thing said, a promise, expres-
 sion. HK. 5. 98. చూట. D.
 సుశికారము n. s. Style, mode of speech. వాచక
 ము, చూట, రచనము.
 సుడుగు n. s. A word or expression, a thing said,
 a promise, a line in verse: a bar in music.
 ఊరి కెనుడుగులెంచి చెప్పి To (sing line upon
 line) pester, dun, reiterate.
 సుడుచుట To speak. శలుకుట. Suca. 3. 356. సు
 డువం గా, శలక గా.
 సుడువరి He who is ready of speech.
 సుడువరితనము Readiness, fluency of speech. BD.
 1. 645.
 సుడువు n. s. A word, expression. చూట. D.
 సుడువుట v. a. To say. సుడువక without saying.
 HN. 3. 100.
 సుతము * adj. Praised, lauded.
 సుతబలారి * The " Noble vanquisher of Bala,"
 a title of Krishna.
 సతి * n. s. Praise, eulogium.
 సతించుట, సతియించుట v. a. To praise, laud,
 sing the praises of.
 సతికె n. s. A detachment. దళము. Pal. 60. సూ
 రేశి గుర్రాలసతికెల రెండు ఘంజాల గా జేసి కదిలం
 బు జేసి.
 సుత్రము * Sent, ordered, dispatched. W.
 సుడుట The locative case of సుడురు.
 సుడురు n. s. The forehead, face, front, infli. సుడు
 టి, abl. సుడుట in the forehead. T. 2. 94, and
 3. 11.
 సుసు adj. Smooth, gentle. సుసుపిరుండు the smooth
 buttock. సుసు గాలి a gentle breeze. Soft, deli-
 cate, tender. సుకశ్రగ్గుము A smooth cord. A. 5.
 129. సుసుకిసుక Slight displeasure. సుసు మేను
 her delicate body.
 సుసుకరి Smooth, polished. From సుసువు n. s.
 and అరి q. v.
 సుసువు n. s. Smoothness.
 సుసువు adj. Smooth.
 సుస్పటి or సుస్పరి adj. Smooth.
 సుస్పన n. s. Smoothness. సుస్పన చేయుట To
 smooth, to level, to clear away, annihilate, re-
 duce to nothing.
 సుస్పము * adj. Sent, dispatched, dismissed. W.

సుయ్యి (Genit. సూతి Plur. సూతులు) n. s. A well.
 సూతకలువుట To drown in a well; to ruin.
 సూతికట్టకడవఅవటము Like a pitcher at a
 well: i. e. in danger. See P. 1. 546.
 సురుగు n. s. Froth, foam, scum. శిముద్రవు సురుగు
 sea foam, the bone of the cuttle fish, from
 which pounce is made. (Ainslie.)
 సురుగుదబ్బు A name for the liver.
 సురుచుట v. a. To thrash corn by driving cattle
 over it. To crush, quell. అస గా సులుచుట, కా
 ట్టివేసుట. OG.
 సురుమాడుట See సురుము చేయుట.
 సురుము n. s. Powder: what is ground. M. 4.
 5. 293.
 సురుము చేయుట To reduce to powder, to ruin,
 destroy.
 సురుముట v. n. To perish, be destroyed, become
 powder. BD. 3. 1215.
 సురువకించుట To bound or leap, rush? BD. 5.
 967.
 సులక n. s. A bobbin, woven of three strands
 and used in lacing the bottoms of cots, like
 ticken. సులకమంచము A bed the bottom of
 which is made of such ticken.
 సులి n. s. Gripes, a gnawing pain in the stomach.
 వారికి సులి పెట్టింది he has the gripes. సులితరుగు
 లు Worms in the bowels.
 సులి adj. Gentle, slight. A. 6. 17. సులివెచ్చన
 slight warmth, lukewarm. Small. Thus సులిగా
 లువ a small stream శ్వల్పమైన. A. 2. 72. M.
 7. 4. 58.
 సులికడ, సులితడ A medicinal plant, (Helicteres
 Idora, Linn.) having a capsule consisting of
 fine fibres twisted in the form of a screw. అవ
 ర్షనీ Q.
 సులియుట v. n. To ring, sound, tinkle. L. 4. 9.
 So in the చంద్రహాసవిలాసం 1. 896. శే|| కా
 సుసులియంకకంకణకన్యకానమెలయ.
 సులివాళ్లు A slight bending. HD. 2.
 సులివు n. s. Sound, voice. BD. 4. 378. Hari
 Vams. 1. 9. 138.
 సులివెచ్చన Slightly hot, lukewarm. Pariz. 2. 51.
 సులుగుట To be crushed, ground, trodden. L.
 18. 14.
 సులుచ A sort of fish. A. 2. 62. See శలుచ.

నులుచుట or నులుపుట, v. a. To tread out corn with oxen, to thrash corn.

నులుముట To roll (cotton between the hands.) To pull (by the ears.) To twist or curl (the whiskers) HD. 2. 1394. To twist or pull (a bullock's tail urging it on.) పెడలునులివిరి They wrenched or broke his neck.

నులుగు n. s. Failure. నిప్పులము. B. X. § 3. 28.

నులుగు లేక ఫలిం చె నూచిన నూము లెల్లను నీవయ్యె.

నుల్పాడుట, నుల్పుట See నులుముట.

నువ్వ or నుపు A crop of sesamum. నువ్వచేసు. D.

నువ్వలు Sesamum oil.

నువ్వ, నువ్వె Vulgar errors for నీపు and నీవై.

నువ్వపువ్వు The delicate blossom of sesamum : it is proverbially delicate : and to it the poets compare a beautiful nose.

నువ్వెత్తు Nothingness. Lit : as much as a sesamum seed. నువ్వెత్తు, అన గానువ్వెగింజయెత్తు. నువ్వెత్తు గాగ, తూలాయమానము గా. నువ్వెత్తుగొనుట, తూలాయమానమపుట. DRB. 240. నురువడిమారీచునువ్వెత్తు గాగ. M. 5. 1. 30. పుక్తమాత్రలోన నువ్వెత్తుగొనరె, దుర్వోధనాదిశతము.

నుశుకు See —గు—

నుశుచుట To rub. రాచుట. See నుశులుట.

నుశులింక A plant called ఋకు. విః. Q.

నుశులుట See—గు—

నుసి, నుసిక n. s. Powder, dust made by insects. నుసిరా లేకొయ్య Pithless dry wood : touchwood. నుసిపురుగులు Bookworms, insects that perforate timber. నుసిరాలినకర్ర Touchwood, pithless dry wood, charred wood.

నుశుకు See నశుకు.

నుశుమ n. s. నుశుమలు Eyeflies, midges, gnats, that beset the eyes in hot weather.

నుశులుట v. n. To stretch the body in or after sleep. ఆలశ్యముచేసుట. D. పుల్లెనిరుచుకొనుట.

మెనుశులుచునీవొప్పిన. Stretching herself. వ్యసనములనుదాల్చినశులిబోక. Vema 3. 35. సెశుల వ్రాయవ్రాతనుసిలిలేపోవునా. Will mere rubbing your forehead blot out your destiny? Vema 1796. M. IX. 1. 198. చ|| వెరపునునంకముల్ నుశులు వ్రేటులవమ్ము దాకినప్పదా.

నుస్యలు A sort of fish.

నూ Nū.

నూ A contraction for నువ్వ 'sesamum' and also for నును, 'soft.'

నూక or నూకలు n. s. Grits, pollard, farina ; called rolong or soonje in Madras : coarse flour : pounded grain. యావియ్యమునిండానూక వడిగా పున్నది the rice is full of grits. నూకలకూడు gritty meal.

నూకరులుగొట్టుట See ఊకరులుగొట్టుట.

నూకించుట, అనగా నొంటించుట To have it pushed.

నూకు n. s. A shove, poke, thrust. Ila. 4. 69.

నూకుట v. a. To shove, push. నొంటుట, తోసుట. పెంటనూకుట To sweep away the dirt. పండనూకుట To knock down.

నూ గారు n. s. A line of hair up from the navel to the breast. రోమరేఖ, రోమరాజి this is specified as beautiful, in all poems.

నూగు n. s. Bloom ; tender down, fledge, downiness, or hairiness. Efflorescence of salt. The nap or cloth (See నూనూగు.) నూగువరచోలు coins that are (See కరుకు) rough to the touch. నూగుదోళిచెట్టు The woolly cucumber plant. జొన్నలకురాగము. D.

నూగుటారు See నూ గారు The ట is inserted to prevent elision, for the sake of metre.

నూగుదోళిచెట్టు n. s. The woolly cucumber plant.

నూట In a hundred. Locative of నూరు.

నూతకలుపుట v. a. To plunge in a well i. e. to ruin or drown.

నూతనము * adj. New, fresh, young.

నూతనశుభు* (vulgar) A new man, an interloper.

నూతి n. s. A well. plural నూతులు wells. B. X. 221. చీకటినూతులచెనకునేత్రంబులు. G. 6. 68.

నూతివాయికట్టు, అనగా శుభాదులుబడకుండా నూతిచుట్టూరుకట్టినది. D. the parapet around a well.

నూడుట v. n. To deny, to contradict. కాదనుట. M. 12. 1. 62. పుడమినిలేనివాడునడచిననున పుషోక్తివి నెవ్వనినూవవలదె.

నూనూగు n. s. Sprouting down, callow fledge, as of a young beard. క॥ నూనూగుమీశికట్టును, చీనాంబర ధారిగొత్తచేరెడుకన్నుక. Radha. 1. 34. From నున్నటి soft and నూగు down.

నూనె n. s. Oil. మంచి నూనె Sesamum oil, or gingili oil. (See నువ్వులు) నెమలి నూనె the melted fat of peacocks used in medicine. నూనెకట్ల పాము n. s. A small venomous snake "barred with black." నూనెబుడ్డి An oil bottle. నూనెబుడ్డిగాడు the bird called a redstart. See proof in Madras Jour. Oct. 1839. p. 267.

నూపురము An anklet with bells.

నూచిండి A contraction for నువ్వులపిండి Flour of sesamum.

నూరారు Numberless, unnumbered (lit. a hundred and six) T. 2. 27. and 3. 121.

నూరు (G. నూటి D. నూటికి L. నూట plu. నూరులు or నూర్లు) A hundred. నూటకూచి one hundred and ten.

నూరుచుట See నూర్చుట.

నూరుట v. a. To grind or sharpen. To reduce to powder. వాడికియెంతనూరిపోతినారా లేదేనేనేమి చేతును I cannot beat learning into him.

నూరురాయి n. s. A whetstone, a grindstone. శున్నికల్లు, ముంకలత్ త్రినూరేరాయిన్ని. D.

నూర్చుట v. a. To thrash corn: to tread out grain.

నూర్చించుట The causal of నూర్చుట.

నూర్చిడి, నూర్చు n. s. Thrashing.

నూలమాలగుడుచుట v. n. ఆనగాగుక్కిళ్లుమింకుట ఆరి తోస్తున్నది. HD. page 238. జిడిముత్తి వైందుచు? ఖమిట్టిమిట్టి కడగకల్లులుదొట్టుకడ నూలమాలగుడుచుచు.

నూలు Cotton thread. నూలుతాడు a cotton rope, a measuring line. వాడుశిన్ననూలువడుకుతాడు That man is a mere thread paper. నూలునిచ్చెన a rope ladder. Bdj. 4. 44. Infl. నూల See A. 4. 251. అంకకోలనూలనాజ్జు చెల్లునట్టి సారవభాముదైన. టీ॥ అంకకోలగట్టిననూలిపోగున ఆజ్జు చెల్లింతుకొన్నటువంటిచక్రవర్తియైన.

నూలుకొనుట or నూల్గానుట v. n. To be produced, to grow, begin, flourish. పురికొనుట, తెలివైందెననుట. D. పుట్టుట, అంకురించుట, పూనుకొనుట, విజృంభించుట. Chandra Bhanu Charitra. 4.

148. ఆకుమారకునిపై నూల్గాన్న యాత్మీ యశోభ్య ను రాంబుబితోశయ్య కమనియత్య సంఘముంజెందుచుక. ఆకుమారకునిపై నూల్గాన్న యాత్మీ యశోభ్యను రాంబు, ఆన గా ఆవిన్న వాడివైనతనకుకలిగినవయస్యా వివ్వాళము. Chenn. 4. 252. మ॥ మహాత్ముంజంబవేరాక్క తీరున తత్పాపనివృత్తి జేసికొనగా రూఢంబు గాబుద్ధినూ, ల్లానదీతుట్టుననయ్యతి ప్రకరుతోగూడక మదియ్యాగుపుల్, జన గా జేసెడ, బుద్ధినూల్గానదు, బుద్ధిపుట్టదు. M. 4. 5. 122. ఆనపుడు సారకు డగనూల్గాని సందానుదివనిన దకోడం దుండై. నూల్గానినం, ఆన గా ఆరంభించేటట్టుటికి. Chenn. 4. 196. చ॥ అడవిసక్రీహారియనుచునయ్య లదిక్కుక సంకసంతతో, నుడువకునువ్యశబ్దమని నూల్గానక్రమ్మరమొ త్రయాతడ, తప్పడకుక మ్రొలనిల్వ చరణానముమూనివృష్టేంద్రపాపబుడై. నూల్గాన, ఆన గా ఆరంభించగా. Ila. 2. 94. తే॥ కొమ్మయారీతి జనికొమ్మకొమ్మయందు, నూతనంబగుడళములునూల్గానంక, మరునికోటగుఱాతోటచారవవెరువ. నూతనంబగు డళములునూల్గానంక, ఆన గా చిగురుటాకులంకురింతు గా. Parijat. 1. 90. చ॥ కలుకులదేనెలుట్టి కడబల్ల పునేడిదియేమిక్రాలంకం, నులనునుసిగ్గునూల్గానగంకంకానవేల. నునుసిగ్గునూల్గానగ, ఆన గా శ్యైలబ్జ అంకురింతు గా. M. Salya. 1. 69. చ॥ హరియును గాదనందుకరుణాస్వీతుడై తగనమ్మహాత్ముడై, వ్యయశనకార్యనిశ్చయముబల్లి నకీచకవైరియుంబురందరతనయుండనుంకవలు దానికి మార్యలుకంక నెమ్మయికబొరగగుంధియట్టునననూయితనూల్గాని చేయుమిత్తరిక. ఆననూయతనూల్గాని. కురకమ్మద్దినిపూనుకొని. L. XVI. 197. ఇదిలేక ప్రాణలింగారాధనంబు, మదినూలుకొనదు వాక్యైత్రమైపోవు. ప్రాణలింగారాధనంబుమదినూలుకొనదు, ఆన గా జీవలింగారాధనముననులో పాడుకొనదు. R. 5. 140. ఖరుండనుత్రిశిరుండుయావలు దునూల్గానిమర్చర మెగ్గురింతుగా, నని మొనకేగు దెంచికమలాక్షకునిలస గాంబినబ్బి. నూల్గాని, ఆన గా విజృంభించి. M. Saut. 1. 64. విసుకృతవర్తదివ్యవరవేది బలాధ్యదుశోర్యశాలి, యేనునుశీమరోద్యమంబునకునూల్గానబాలుట నివెరుంకుదిట్టిగమతింతు. నూల్గానబాలుట, ఆన గా పూనుకోవడమునకునేమర్చుట.

నూలుకాలుపుట v. a. To excite, enrage, stir up, spur on. పురికాలుపుట, ప్రేరేపించుట. M. XII. 4. 162. క॥ వాయువులునియతవృత్తికు, ఘోయం

తలబొమలనడుమనూల్కాలిపిచే, ప్థారహితశరీరుడై
 మా, ధార్మకయోజితములుగజేసియంతలసేర్వెక్.
 Vish P. IV. 346. వ|| శుద్ధపాపండకర్మములకు
 నూల్కాలినిదైత్య దానవలోకంబుల మృహపాతకం
 బులంజేసి. BRY. II. 744. సీ|| ఆస్యాస్యధిక్తర
 శాదివాక్యంబులునూతనస్థితోడనులుకొలిపి. L.
 2. 211. సిద్ధులువెనువెంటజేరిగొల్పొక, సుశలన
 డ్దంబుగానూల్కాలినినట్టి, భసితత్రిపుండ్రంబు ఛాసి
 ల్లుచుండ. యాశుద్ధ్యములో సుశలన డ్దంబుగానూ
 ల్కాలినినట్టి, భసితత్రిపుండ్రంబు, అనగాపాలఛాకం
 బునందుతిర్యక్తుగాప్రకేరేపించబడ్డభక్తురేఖా త్రిత
 యంబు, యిక్కడప్రకేరేపించబడ్డ, అనగాపూయబడ్డ
 అనిభావముచేసుకోవలెను.

- నూలోలి, అనగాశిష్టులింది. OG.
- స్వతము * adj. True, veracious.
- స్వత్రము * n. s. స్వత్రము * n. s. Dancing.
- స్వతతి * n. s. A king, as a "lord of men."
- స్వపాలుడు * n. s. A king.
- స్వత్రుడు * "Lord of men," a king.
- స్వశంకుడు * n. s. అనగాక్రూరుడు A tyrant.

—•—
నె Ne.

నె A syllable prefixed (like ను in Sanscrit or εν in Greek) without any definite import, but usually translated Gentle, soft, sweet; as నెమ్మము, నెత్తలి, నెమ్మనము, నెన్నుదురు from మోము, తావి, వనము and నుదురు: the initial consonant of such words is always doubled. By adding the middle sign కొనుట it even forms a verb. See నెక్కొనుట.

- నె|| i. e. నెంబరు the English word Number. See in Mixed Vocabulary.
- నెంజలి Error for నింజలి.
- నెంబులు See నెమ్ములు.
- నెక్కరచెట్టు "Cordia Myxa" Ansl. 2. 466.
- నెక్కొనుట v. n. To exceed, be vast, swell. వ్యాపించుట. D. అతిశయించుట. నెక్కొన్ను Spread over, extended, అతిశయించిన, వ్యాపించిన. Parij. 2. 42. S. 3. 120. R. 5. 197. నెక్కొని, చిక్కణమై. A. 5. 130.
- నెక్కొలుపుట v. a. To extend, swell. వ్యాపింపచేసుట.

నెకతి n. s. A fire, lighted on the plain, either for warmth or to keep off wild beasts.

నెకడించుట v. a. To spread, to extend as fame &c.

నెకడు n. s. A polypus, alligator, or marine animal (మకరము), supposed to be transparent or invisible, and to entangle swimmers. It is red sea weed, (tangle or dulse.) నెకడుశుద్ధ Clogged, trammelled. నెకడుకొట్టినట్టువున్నారు They appeared to be astounded. తంతునాగము. D. జలగ్రహము, వెలయుచునుటాను. OG.

నెకడుట To increase, to extend, to spread. ఆ గ్రామము నెకడికనుటాఅయినది the village has enlarged and become a town.

నెకయుట v. n. For ఎకయుట To fly. Appa Cavi. 2. 99. 100.

నెకలు, or నెకులు n. s. Regret, disquiet. మసో దుకిభరూశుమైనవిచారము. D. Pativratya. p. 361 line 17. నెకుతలదీరెమైనిలిచెప్రాణములు. M. XII. 3. 351. అనవుడు నెకతక్కి యాబిడ్డ వైచిపోయెడు. Bahulaswa. 4. 90. నలికులాలోకసాక్షులు మేనదొడుగుచోసీలముచొక్కని నెకులుదీచెఁ, అనగా సీలములు చెక్కలేదన్న వ్యాకులము పోగొట్టెను. KUR. 5. 89. తనవాగమృతధారధరణిప్రాణము చొనిలిపినామదిలోని నెకులుదీచెఁ. T. 2. 173. శురంధ్రమాకిదే నెకుతగయించెవువ్వియగనీము. టీ|| నెకుతగయించె, వ్యసనమును అతిశయించుచేసెను. Kalah. 3. 105. మహాశుకీ స్వైగులుమాన్యవలదా.

నెక్కించుట v. a. To manage or settle.

నెక్కిట v. n. To settle, end, thrive, go on well. v. act. To ratify, settle, promote, push forward.

నెచ్చు n. s. Rice flour. మిక్కిలిశిన్నునూకలశిమాహము. D.

నెచ్చెలి n. s. A friend either male or female. స్నేహితుడు, స్నేహితురాలు. D.

నెటిక n. s. The knuckles. నెటికనిరుచుట to snap the knuckles. ఆతనిమీదగా నెటికెలువరిచినది she cast him off in scorn: snapt her fingers at him. T. 4. 35. S. 3. 12.

నెట్టకశీల A delicate damsel. వృదులశ్యభావురాలు. A. 6. 159.

నెట్టకేలకు For ever so long a time. చిరార్థము. ABA. 3. 112.

నెట్టణ adv. Immediately. తక్షణమే. BRY. 2. 21. నిలిచియోరాక్షుశి నెట్టణనాసేన నదికుండవైగల్పి.

నెట్టన adv. Finely, grandly, much. At all; exceedingly, excessively. అత్యంతము. D. నెట్టనముగా the same. Rukmang. 4. 126. నెట్టనపోసిక. BRY. 2. 523. not suffering him to go at all. యెంతమాత్రముపోసిక.

నెట్టకుంట, నిష్కారము. D.

నెట్టించుట Causal of నెట్టుట.

నెట్టు n. s. Drought. Ruin. A push, or shove. Or, నట్టు a salt pan, or place where salt is made. ABA. 3. 75 says తాళు, ఉచహతి. నెట్టు తగిలిన Ruined.

నెట్టుకొనుట v. a. To push, thrust, shove. ముందరికితోడుకొనివచ్చుట, విజృంభించుట. v. n. To be firm, to maintain his ground, to remain. పాదుకొనుట, కాలానుకొనుట. కంబుకంఠి కట్టుగూడని తమకంబు నెట్టుకొన. టీ॥ నెట్టుకొనగాముందరికి తొయ్యిగా, అనగాఅధికమైన ఆశక్తిచేతననిభావము. T. 3. 4. కొమరుమిరినరత్న శృంగములయొరుతు నెట్టుకొనిమించుజాళునాగట్టుతోటి జోడుకోడియలవీటి మేడగములు. R. 1. 106, కట్టుముగట్టుకొమ్ముజనపాలనశీలనయాభిరామ్యమున నెట్టుకొనకాశీమశ్రద్ధరణీవలయాంకితబాహుశాలియై. R. 5. 83. వీట్టుల్లి శంఘలుబ్రదిలి ఘోర్రనుచు, నెట్టుకొని తుండంబునిటలంబుగూర్చి. BD. 4. 360. కట్టుగల కుటికంతురాచట్టునేలనెట్టుకొని. టీ॥ పాదుకొన్నదై. Swa. 3. 40. నెట్టుకొనియాశ్రయింతురు, గట్టి గద్రవ్యంబుగలుగుకాలమునుమఠి. Sumati 95. టీ॥ నెట్టుకొని, పాదుకొని. నెట్టుకొనె అనగాఅభిముఖముగాయత్నముచేసెనుట. D.

నెట్టుట v. a. To shove, thrust, push. గంఠుట. D.

నెట్టుడుకాయ A certain game among boys. H. 3. 190.

నెట్టుబొట్టనగోలలు A certain boyish game. చీకటి మోదిట్లువిమ్ము బిల్లలనెట్టుబొట్టనగోలలు, బొమ్మరాలు. Vishnu. 7. 211.

నెట్టెము or నెట్టెంబు A cushion or pad on the head, for carrying baskets on, like a porter's knot. చుట్టకుదురు. Swa. 4. 109. విశుమానములు గాగవశతోడ బెన వెట్టి నెట్టెంబు గావ్రేగుచుట్టినాడు. టీ॥కాశ్యపారతోకూడా పెనవేళి నెత్తిచుట్టగా వ్రేగుజుట్టినాడు.

నెట్టెమ్ము The back bone. వెన్నయెముక. BD. 6. 1775.

నెట్టెలుకట్టుట or నెట్టెలుకట్టుట v. a. To form aides, to make matches. ఉడ్డులు ఏర్పరచుట. DRB. 154. ఆయడరఘురాముడాశ్రులుదానునిండారు వ్రేకుతో నెట్టెలుగట్టి చెండునుదండంబుచెలులెక్కబట్టి ఉడ్డులేర్పరచికంతుకమునున్నుకర్రనున్నుసాంతుమారగాగ్రహించి.

నెట్టము Steepness, abruptness. ఒడుడుడుకు. కంబును అంతనెట్టమునాకట్టుకోరాదు Don't hold your pen so upright.

నెత్తకమ్మ, పాచికడందెము. OG.

నెత్తమాడుట To play at dice. జూడమాడుట.

నెత్తము or నెత్తమ్ము High land, as the crest or terrace of a hill. Gambling. ఉన్నతభూమి, శుర్యతముమీదవిస్తారమైనశ్రుదేశము, జూడమున్ను. D. నెత్తమ్ములు, అనగాబయిళ్లు, జూడములు, తామరలు. కొండమీది భూములున్ను. OG. నెత్తములాడుట to gamble.

నెత్తమ్మి The meadow lotus being a flower that resembles the aquatic lotus. క్షేలకద్దము Called Hibiscus mutabiles.

నెత్తలు Sprats, or some other small fish.

నెత్తాళ్లు Sprats, small fish.

నెత్తావి For తావి q. v. Fragrance.

నెత్తి, నెత్తికాయ n. s. The head. నెత్తికిరాయిమెత్తినాడు he has got into a scrape. నెత్తికిరాయియెత్తించిరి They got him into trouble. వానినెత్తిమీదతన్నినారు They trampled him underfoot.

నెత్తికొట్టుట To knock on the head, to kill,

నెత్తిగోడ The gable end of a house.

నెత్తిమాట A bundle carried on the head.

నెత్తురు n. s. Blood. Infl. నెత్తుటి Abl. నెత్తుట.

నెత్తురుగడ్డ n. s. A boil.

నెత్తురుపెనుపాడ A large red snake. మాతులాహిశుర్యము. D.

నెత్తురుబంక Bloody flux.

నెత్తురోత్త మాన్యము A living bestowed on one who (or whose father) shed his blood for the prince. Also called నెత్తురుకట్టెమాన్యము.

నెత్తు Blood.

నెనయుట See on ఎనయు.

నెనరు n. s. Affection, love వ్రేసు. D. Anirud. 2. 59.

నెన్నడ, అనగాలెయ్యారలనడ. R. 5. 234.

నెన్నడుము Her slender waist. See on నె. T. 2. 65.

నెన్నుదురు The forehead. See on నె. BD. 5. 1045.

నెన్నెసలు The forehead, "her fair forehead." Dasav. VII. 65.

నెశము n. s. Blame, imputation, charge, accusation. Pretext, pretence, impeachment, aspersion, R. IV. 124. 152. T. 3. 38. S. 2. 24. B. X. 391.

నెశము పెట్టుట To accuse, impute to him.

నెశము పెట్టబడ్డ Impeached.

నెశ్చళము adv. On a sudden, suddenly. గ్రంథన. OG. also written నెశ్చరము. నెవ్వరము Parij. 4. 74. ఆత్మరింద త్తరంబునన త్తడింబల్లింతు నేరక నెశ్చళంబున నెక్క బోవువారును. తత్తడింబల్లింతు నేరక గుర్రమునకు తల్లము వేయడమునకు చేతకాక, నెశ్చళంబున నెక్క బోవువారును గ్రంథన నెక్క నాయ త్తడువారును.

నెప్పి Mispron. for సెప్పి.

నెత్తు n. s. Place, home, abode. రథము గ్రామంఠిరి గ నెత్తునచేరెను The car was taken round the town and returned to its old place. Z. A. నెప్పెరిగి knowing the knack or right way, knowing the trick of it. దుత్వులకు నెత్తు a home for the deer. నెత్తుకొని on reaching home. DR. Aran. 252. Satyab. 4. 270. Suca. 2. 270. and 3. 141.

నెవకుట v. a. To investigate, search into, look into. R. 5. 227. M. 12. 3. 73. Vish. 3. 295. DRB. 312. నెవకుట. D.

నెవటాయి or నెవటయము A low creeper, the root of which is a sweet bulb. H. 4. 13.

నెవరు n. s. The cud, rumination. నెవరు పెట్టుట, నెవరు వేయుట To chew the cud.

నెవలి n. s. A peacock. నెవలి అడుగు a certain plant. H. 4. 18. నెవలికన్నులు The eyes in a peacock's feathers.

నెవలిచెట్టు A tree called త్రిపాది. Q.

నెవలిజుట్టుఆకు A certain medicinal plant.

నెవలిమొగ్గ (lit. The peacock's spreading its tail :) An attitude by dancing girls, walking on the hands with the feet in the air.

నెవలికలు, అన గా తాటిచుట్టులు, పా గా. OG.

నెమిడికలు, అన గా గండునదా. Q.

నెమురు n. s. See—ము—

నెమురుట To rub. తెలమువేళి కాళ్లు నెమిరి లే సెత్తులు తీసును To anoint the legs with oil and rub them relieves pain.

నెన్నది n. s. Quiet, ease, comfort, health. Vish. 2. 22.

నెన్నది adj. Proper, good, right, fine, in good health or order.

నెన్నది The mind. See నె and మతి. నెన్నది గాళుం దెను He was well, or at ease.

నెన్ననంబు (For వనము) The heart. Homer. T. 3. 88. Vasu. 4. 23.

నెమ్మి n. s. Attachment, affection, delight. T. 3. 18. IV. 201. A peacock. R. 6. 9. OG. Bones, peacocks.

నెమ్మి చెట్టు The tree called తినిశ వృక్షము. Hams. IV. 20. or చిగ్రకుశ. Q.

నెమ్ము n. s. Moisture, wet, damp. నెమ్ముకొనుట or నెమ్మునుట v. n. To be damp.

నెమ్ములు n. s. Spikes or nails pointed at each end. బండులు, రెండునంబు వేసే మేకులు. D.

నెమ్ములు, అన గా నెమ్ముళ్లు, ఎముకలున్ను. OG. శుభము, శాంతము, స్నేహము. D.

నెమ్మిగము, నెమ్మైము n. s. (For మోము) A fair face. T. 3. 129.

నెయ్యంపుటలుక Lovers' quarrels. From నెయ్యము in the infl. and అలుక. The ట being inserted.

నెయ్యమాడుట To be kind, or loving. To fondle. T. 4. 74. R. 5. 211.

నెయ్యము n. s. Affection, tenderness. 8. 3. 378. నెనరు. OG.

నెయ్యి n. s. Oiled butter: melted and clarified: called ghee (See on ఘృతము) in Hindustani. (Inflection నేతి; abl. నేత, plu. నేతులు.) Any unctuous juice, grease oil, or fluid: in cookery it is equivalent to cream, or "Stock," or lard. నేతులు the pus of pustules. నేతరడువుట to moisten. నెయ్యారలు A. 6. 94 vegetables that are fried. కందినెయ్యి hard.

నెయ్యిడు, అన గా స్నేహితుడు. D.

నెయ్యరు Friends. ఆత్మలు. OG. M. XII. 3. 478.

నెయ్యలు n. s. Friends, companions. Satyab. 4. 184. స్నేహితులు.

నెయ్యలు Friends. Parijat. 5. 76. అన గా స్నేహితులు.

నెర adj. Fine, grand, excellent, gallant, great, large, big. నెరమంట great fire, or pain. పొర జనకోలాపాలంబుతో జంటమైమింటికెగయు నెర మంటలుగనుంగొని. S. 3. 269. నెరగొయ్యి a large gully. నెరమాటలు queer speech. నెరమాటలు కోడిగములునరమాటలుజాతనము. H. 5. 86. నెరవిదై fine pranks, stage play. గరకట్టుకొనివుట్టు నెరపూబచనులతో. Ila. 1. 14.

నెరకలు Wings. రెక్కలు OG. ఆయములు, వెంట్యకలున్ను. D. Hari Vams. 2. X. 193. నెరకలుచాకినయములజొరజొర నెత్తురులుగడియ.

నెరకొనుట To eat, devour. Swa. 5. 43. తమమనుకాలాహి ప్రకటించు నెరగొని. టీ॥ చీకటియనేనల్లతాచుబాములోకమంతామ్రుంగి.

నెరతనము n. s. Respectability. Vish. Pur. 4. 245. వినయవివేకశీలతలచేననుకూలమును నెరతనమునేవే. Ila. 3. 45. నెరతనముడింటింటికితిరుగుచుబతిమాలుహరికి. టీ॥ నెరతనముడిగి, పెత్తనముచాలించుకొని.

నెరతనగాడు, అనగా ప్రకాశించుచేసేవాడు. D.

నెరవు n. s. The act of spreading. Greyness of hair.

నెరవుట or నెరువుట v. a. To make, spread, extend, to enlighten శురుచుట, చేసుట, ప్రకాశించుచేసుట. L. XIV. 44. మరకతమణికుట్టిమణ్ణలంబులను, నిరతంబుముత్యాలు నెరువుదురనగ. ముత్యములనువరచినారో అన్నట్టు. Tara 3. 35. కాంచీకలకలంబులునిగుడగప్పిమమ్ములోకల నెరువు నెరువు మెరువుతీవెలాగున. 2. రువు నెరువుసాండర్యమును ప్రకాశించుచేసే. T. 3. 131. కళిటుపూశున్నిటగడివులవలతావి వలనైనకమ్మజవ్వాదివలవు, నెరపెటిశురుటిల గరులగాడ్చులుసోకి. కమ్మజవ్వాది వలవు నెరపెటి, మంచివాసనగల జవ్వాదియొక్క వాసనలనుగలిగేటట్లు గాచేస్తూవున్నట్టువంటి. Ila. 1. 78. తెలిసవులనుసుకూంజలులు నెరవే. వుప్పొంజలులు చేస్తూవుండగాను. Ila. 4. 20. శురులదాటెదశురుల నెరువుదురేమిపో, నెరువుదురేమిపో, యేమిచేతురుపోవాయి. DAb. 231. నిండుమసంబుతో నెరవుముజెలిమి. B. VIII. 438. మధురభావలహరిమాదమైత్రినెరవే. Suca. 2. 262. ఉంగరంబులు యొకవింతయొరవు నెరవు.

నెరయ (Root in A of నెరయుట) adv. Fully, much, greatly. గొప్పగా BD. 6. 70. S. 3. 449.

నెరయుట v. n. To extend, grow, swell, shine. ప్రకాశించుట. D. వ్యాపించుట. B. X. §9. 16. నీ॥ కాటుకనెరయంగకన్నులునలువుతు. Surabh. 10. నీ॥ బంగారుశరీరలకట్టుంచువలిశంబు, నెరికమిగావ్వునెరనితూల. KUR. 6. 235. నెరశిసమదటిముంగురులుచక్కగదవ్వి. DRAYo. 298. యెట్టిపాపాత్ములుయారాత్రులందు, నెత్తినజంతునెరశిజంతువులను. యిక్కడయతినిమిత్రము ప్రయోగించినారు. R. 4. 86. కి॥ నెరశివిదూర్యరవములు. R. 5. 244. తే॥ జనకజాలకశువాజ వాశిసలుడెలువు, క్రొవ్విరులుగాంచిమరియును గొన్ని నెరయ, విమలతరతారచారతామములు గాంచి. Pari 4. 48. తునిడిగట్టున కొకవింతతనిమింది, నెరశిగడసారి ముదుశీలితరపియెండ.

నెరవంజి, అనగా అలక్ష్మి. Q. Name of a plant.

నెరవడి, నెరవణి Prank, device. నెరవడిగాప్రాసనాడు he scrawled or flourished in writing. Wit, skill. BD. IV. 1260. Charitr. 363.

నెరవాది Skilful, clever. శీమధువాడు. BD. 5. 342. and 6. 4. P. 3. 205. నెరవాదితనము skilfulness. Zacc. VII. 20.

నెరవిదై, నెరవిద్య Conjuring, sleight of hand. Foppery, conceit, prank.

నెరవిదైవాంధ్రు, అనగా బాలివారలవాంధ్రు. D.

నెరవు n. s. Understanding, contrivance. తెలివి, ఉపాయము. Vish. 2. 250. యింతగాలంబునాతోడ నెరవులేక ధూడియుండితివటుగాన కోతపెల్లనుశుభమింది. నెరవులేక తెలివితేక. L. 5. 90. నరజన్మమమ్ము తెంతయును భాగ్యంబు మరివాడరా జకామారైయునైన, నెరవైన, వుద్యంబునిలుచుట గాడె. నెరవైన, తెలివితలదైన. Vemana 140. నెరవుగలుగువారు నెరువుగలవారు, విద్యచేత విద్రవీగువారుతునిడిగలుగువారి బానిశకొడుకులో. వి॥ నెరవుగలుగువారు, ఉపాయశాలులు. Palnati 91. line 13. సామదానభేదరణమాయవాదమిందజాలంబుల నెరవులుబన్ని, మగుడగలచిగాన. నెరవులుబన్ని, ఉపాయములుచేసి. వెదల్పు, ప్రేమమున్ను. D. నెరవుచెట్టు A certain tree. DRU. 823.

నెరవేరుట v. n. To prosper, thrive, succeed, be fulfilled. నెరవేరిన mature. From నెరవు much ఏరుట.

నెరవేర్చుట v. a. To accomplish, effect, manage, discharge. UR. 4. 282.

నెరశరి n. s. A troublesome person, a plague, a tormentor. In ABA. 3. 87. అనగానింహాచూణోకమానములు. In P. 1. 354. ఇబ్బందిశత్రువు.

నెరశు n. s. A mote, atom, particle. A flaw or small defect. A stumbling block, defect, puzzle, hitch: a fault. A. 4. 270. వారిశంకరిమాకుబహునెరశుగావున్నది. His affair is a riddle to me.

నెరశుట, అనగాత్రకాశించుట. D.

నెరశులుపెట్టుట To boggle, make difficulties.

నెరాశనింప False imputation: slander. error for నిలాశనింప.

నెరాళము (K.) Fine, noble.

నెరి adj. Great, absolute. Large, fine. Pretty. బాగు, యోగ్యము, మంచి, గొప్ప, అత్యంతము. D.

నెరి n. s. Hair, tresses. Greatness, bigness. A streak. నల్లనెరి a dark streak. A sympathetic swelling: such as appears on one side of the neck or arm in consequence of an injury on the opposite side.

నెరిక n. s. A petticoat or shift. Pariz. 4. 22. ఈ దూత, అనగాగారా. D.

నెరిజగ, అనగా, విరుశ, చీకడ్డాను. OG.

నెరితె n. s. The name of a certain tree. H. 4. 16.

నెరిబడుట v. n. To flourish, thrive. బాగుపడుట. M. XII. 3. 31. క|| కొనియిటులుండినెరిబడు, నైనెరగుడోవినాయమగునిబ్బంకా.

నెరియ n. s. A crack, slit, split, chink. ధరదాశిబడివియ్యమరితెర్రరాక నెరియలపాలైన. BD. 4. 1806. నిగ్గు, చిరుగడ్డ, కుటిలము ABA. 3. 97. భూమితుగులు. D.

నెరియ, or, నెరియా (Root in A of నెరియుట) adv. Entirely, vastly, extremely. In the least, at all. M. XII. 4. 14 and 6. 192. మిగుల, చొత్తిగా. D.

నెరియుట See నెరయుట.

నెరువుట See—ర—

నెరుముట v. n. To rankle? To yearn or ache as the bowels? మెరమెరలాడుట.

నెరులు (plural of నెరి. q. v.) The hair. Cracks, chinks. నెరియలు, చిద్రములు. A. 5. 19. HD. 1. 960.

నెరువు See నెరవు.

నెరుగు See—ర—

నెరి, నెరె n. s. A crack, slit, chink, fissure.

నెల n. s. A month. The moon. A crescent. See నెలవంక. నెలనెలకు every month. నెలశరికి at the end of the month.

నెలకట్టు A pavement. = కట్టము HK. 3. 74. ఈటికంపు నెలకట్టునైక్క బెగడొందు యింతియిచ్చటగుట్టలెట్టుదాటె.

నెలకొనుట v. n. To be, stay, arise. It is only used in poetry. ఉండుట, నిలుచుండుట, శుట్టుట, కలుగుట. D. says. వ్యాపించెననుట. Dasav. IX. 12. తే|| నేరువుననిట్టులుద్దులనేరువరచి, రామకృష్ణాదు

లాకట, శ్రీదామముఖ్యలాకటనెలకొని. టీ|| నిలువబడి. M. 7. 1. 55. క|| నేనుంజనుదెంచెదమూరట నెలకొనివృథభము కజ్జనడుచు గోవులకుగిడిక. మూరటనెలకొని, అనగామూరెడు మేరలోనిలవి. Zacca. 5. 191. చ|| ముప్పిరిగొన్న వేదనరమోహినినై నెలకొన్నచూపులక, ద్రిప్పగలేక. నిలిపిన

చూపునుమల్లించుకోలేక. Radha. 3. 104. చ|| కులుకుమిటారీపు నెలకొన్నపురంబును నిగ్గుహంబునీ, చెలులునునీపునీసాలపు బిన్నెలునీవకలుక మనంబునక నెలకొనగుండెజల్లుమను. నీపునెలకొన్నపు

రంబు, నీపుపుండేకట్టణము, మనంబునక నెలకొన. టీ|| హృదయములోమెదిలితే. Bhanum. 3. 68. నీ|| నెలకొన్ననునుక్రాన్న నలబెన్నలరుచున్న, తెలిగొన్నగురబొన్నతీగయిండ్లు, నిలవియున్నమశ్చిణన

వీనకుశుమలతో. Sananda Ganesw. 3. 51. క|| నెలకొనమైదోముచు మెటికెలువిరుచుచుపోగులుచ్చుగిల్లాన శీతికిక. నిలుచుండగా అంగమర్దనముచేస్తున్నా. M. 9. 2. 115. వ|| మరియు సెక్కు

తెరంగునిమనంబున మెచ్చును నచ్చెరువును నెలకొనంబలికిలినాకనికంపుము. ఆశ్చర్యము శుక్లేటట్టుచెప్పినాను. BRY. 111. 467. చ|| భవదగ్రసూరికిం, నెలకొనియున్నభక్తినినికాయమొత్తుగ

నన్నిశ్చియిం, శలువుము. నీయన్నకుకలిగియుండేభక్తి. B. 3. 617. క|| వినిర్భరచరితోపమాత్మ నెలకొనియంతక. మహత్తై నశంతోపము మనసునకలిగి.

నెలకొలుపుట v. a. To place, deposit. ఉనుచుట, Dasav. 9. 360. నక్కన్నియద్రాక్షురపురము కమ్మనిశయ్యకుదార్పియంక నీమనైలకొల్పి. టీ|| అంకనీమనైలకొల్పి, తనతోడమాడ కూర్చుండ బెట్టుకొని.

నెలగ, దాసము, ధర్మము, అని తోచినది. ? G. 2. 152.
 కలిమికినిజానకాలదిని నెలగల వెలివిడువకున్న నిలు
 పెక్కతీచా, కలయగిందిన చెరువునకలుగించుకవి
 దువకున్న నాగనిధింఱ.

నెలత n. s. A woman, Padma. XI. 126.
 నెలపాడుపు Moonrise, the time when the moon
 appeared.
 నెలబాలుడు The moon. చంద్రుడు, D.
 నెలరాయి Moonstone. See చంద్రకాంతశిల Surya
 Tanaya. V. 48.
 నెలవంక A crescent or mark like a half moon;
 such as is produced by nipping (in fondness)
 with the nail. Thus in N. 9. 362. చక్రరమోవి
 యానినుచున్నుక్రొస్వైలవంకలుంచినఱ.

నెలవత్తిపాగాలు, అనగా వాణినకట్టు. OG. 34. pro-
 bably meant for వాణినకట్టు.
 నెలవరి n. s. An acquaintance. R. 5. 18.
 నెలపు n. s. Place, abode, home, dwelling, native
 country. ఉనికిపట్టు a mansion. రానెలపు a stony
 place. R. 5. 97.
 నెలపు n. s. Acquaintance.
 నెల్లి The tree called (ఉసిరిక, ఆమలకము) Emblic
 myrobalan or Phyllanthus emblica. గడ్డనెల్లిచె
 ట్టు the large species. చిరునెల్లి the small spe-
 cies. Rox. 3. 671. నెల్లికాయ its fruit, its "nut,
 acorn, or gland." (so called in London Medi-
 cal Dict.)
 నెల్లి, అనగా శత్రుము, రేపు. ABA. 3. 65.
 నెల్లికాయగంధకము 'Medicinal brimstone.' (Ta-
 riff.)
 నెల్లిపాహణము See పాహణము.
 నెవము for నెవుము. అనువు గానార్థ) చందనవారిదో
 గ, నెవమునగనుమూసి నిద్రబొందుదును, యువద
 కుగల పూలెనుష వల్లభుడు. BD. 1. 466. Here
 the metre proves this spelling.
 నెవరతల or నెవరకణకలు The temples of the
 head, better spelt నెవర.
 నెవరధాన్యము Apparently an error for నివ్వరిధా
 న్యము Wild corn.
 నెవలి See నెమలి.
 నెవురు, or నెవరు n. s. Chewing the cud, rumi-
 nating. నెవురుపెట్టుట, నెవరువేసుట To chew
 the cud. నెవురుకణకలు The temples of the
 head that move when we chew.

నెవ్వ or నెవ్వము n. s. Distress. ఆశుడ. D. కష్ట
 ము. R. 3. 31. నెవ్వతెరువలిచల్లనిదిడచూకు లో
 గవేజనుబోల. ఆశుడనుపొందినపాంధుడుజిల్లుమని
 యుండెచెట్టునిదిలానికివేగము గాపూయ్యుటట్టుగా
 నె. G. 8. 201. ధనంపెవ్వంబలేకబ్రతుకుట, నె
 వ్వయనుచునింటి తగులునిగనవాడఱ. రూకలులేక
 జీవించడముకష్టము. A. 4. 291. శా|| వషంపునె
 వ్వఱరుజఱహంవళ్లఱ. టీ|| వర్షంపునెవ్వఱ, అనా
 వృష్టిచేతను.

నే Ne.

నే for నేను the pronoun "I" of the first person.
 నే in accounts is a contraction for నేములు Thus
 రూ ౨|| = నెర. is Rs. 2..11..4 $\frac{1}{4}$.
 నే (or ఏ. q. v.) An intensive adjunct. నాటనే Ta-
 ra 2. 38. రామ్మననే Ila. 3. 50.
 నేజ, నేజము or నేబా (H) A short spear, lance, or
 iron spit.
 నేటికి To-day, See నేడు.
 నేటు adj. Good, excellent, fine. నేటుగా Well,
 properly. శ్రేష్ఠము. D.
 నేటుచేయుట To try, prove, weigh. వివరించుట, ఏ
 ర్పరచుట, తారతమ్యమువిచారించుట to discrimi-
 nate. పాటిదర్పిరివయోపాశుశ్రుణ్యములనేటునే
 యగలేక నిష్ఠారణంబు. Saranga. 5. 65.
 నేడు adv. To-day. నేడువత్తురు they will come to-
 day. G. నేటి as నేటిశమాచారము the news of
 to-day. నేటికి for this day.
 నేడు A baron, petty chieftain.
 నేత * n. s. Lord, master, leader.
 నేత With clarified butter. The Instrum. of నె
 యి.
 నేత Weaving, texture. Vish. 4. 239.
 నేతగాడు n. s. A weaver.
 నేతపురుగు n. s. The spider. పురుగునెత్తు
 రుగులు పూజచేసి స్థిరమైన సుజ్ఞానజీవ మాయె. Ve-
 mana 3. 159.
 నేతి (the inflec. of నెయ్యి.) adj. Buttery. నేతివీర
 కాయ the sharp angled cucumber: a fruit
 proverbially worthless, "a fig." G. 2. 49.

నేకులుపోయుట (The small pox) to come to a head.

నేత్రము * n. s. The eye. Garment. A. 1. 46. మర్కటకీటకృతమైన మగ్గంబునేత్రశంకుదవహింతు.

BD. 3. 110. నేత్రంబుశట్టు a kind of silk. నేత్రోత్సవము గావున్నది it was a feast to my eyes.

కన్నుకత్తిము. D. bleached or woven silk. W. నేత్రశృంగము * The eyelid.

నేదిగ్గము * Very near, close. మిక్కిలిసమీపమునండున్నది. D.

నేసలి Weeds. కలుశు. నేసలియేరడము, అనగాకసులముదలైసలియేరడము, కలుశుతీయడము.

నేను The pronoun I. నేనుపోతిని I went. The Genitive is నా, as నాయిల్లు my house. Dative నాకు to me. Plu. మేము we and మనము you and I. See ఏను

నేకుభ్యము * n. s. Ornament, embellishment, a stage. SC. వేష, శృభావవ్యతిరక్తవస్త్రాద్యలంకృతలొభ, రంభామూల్యం. In the Vasu. 4. 22. తెర, a curtain.

నేపాళము * n. s. The "Nepaul plant" or Physic nut (Jack Spratt) Croton tiglium or coral plant: so called from the flowers which look like red coral. A decoction of the seeds while sprouting is used as a purge. Rox. 3. 687. 682. నేపాళబడితె a crabstick (or blackthorn) cudgel. వెత్రినేపాళము the common coral plant, which is worthless.

నేపాళదేశము The country of Nepaul.

నేవుట See ఏరుట, M. XII. 6. 576.

నేము plu. నేములు Pence, farthings, See నే=పుక పాతికనేములు six penny worth of half pence. రెండుదమ్ములు. D.

నేమము See నియమము.

నేమి * n. s. A water pump, the tire of a wheel. త్రీతా, నూతిబొదికిరక, ప్రథా, బండికల్లుచుట్టూ వేసిన యినుకుకట్టు, తినితె, నెమ్మి చెట్టు. SC.

నేమించుట v. a. To determine, fix, appoint. Also (as a causal of నేముట) to cause to winnow.

నేముట v. a. To winnow.

నేయించుట v. a. To get it woven. అతనిచేతరెండుగుడ్డలునేయించినాను I made him weave two pieces.

నేయుట v. a. To weave. మంచమునేయుట To lace a bed. గడ్డినేయుట To lay thatch on a roof. యింటికి ఆగడ్డినేయించెను he thatched his house with this grass. గడ్డినేశిన thatched.

నేరక Being unable to. నేరక being unable to come. See నేరుట.

నేరతేరు A name of the జంబూనది (Swa. 2. 4.) the stream into which the నేరేడుకుండ్లు=జంబూనదిలు fall from Mount Meru.

నేరమి n. s. Ignorance. (a neg: verbal of నేరుట q. v.) Mistake, fault. అడనేరమి ignorance of acting: want of power to perform. పాడనేరమి inability to sing.

నేరము n. s. A criminal offence, a crime.

నేరశుడు A criminal, an offender.

నేరిమి n. s. Knowledge, skill, dexterity. నేర్పు. D. నేరుకుకొనుట, నేర్పుకొనుట, నేర్పికొనుట v. a. To learn.

నేరుచుట, or నేర్చుట v. a. To learn. Added to other infinitives it is translated "Can" [anciently KEN i. e. know] thus రానేరను I cannot come. తెలియనేరరైరి they were unable to know. చూడనేర్చునే can I bear to see it? నేర్చి నేర్చిమాట్లాడుతాడు he is talkative or chatters or jabbers: నేరక the negative of నేర్చుట; as నేరకనేరకచేశినది an act committed unconsciously, or ignorantly. నేరకచేశినాను I did it unintentionally, or unconsciously, or unwillingly. నేరైరి, అనగా నేర్చితివేరి. నేరరు they cannot do it. M. 1. 1. 150. నివులుచ్చినశాశంబుగ్రమ్మరింతునేరైరి నిగ్రమ్మరింతుము. [stare loco nascit, Virg. i. e. nequit.]

నేరువరి or నేర్వరి n. s. A wit, an ingenious person, a genius.

నేరువు or నేర్పు n. s. Art, skill, craft, cunning: నేర్పులు arts, wiles, pretext, contrivance.

నేరువుగా, నేర్పుగా Artfully, duly, trimly.

నేరెడు, నేరేడు n. s. The tree called Myrtus Cuminum. Rox. 2. 486. నేరేడుకుండు is another fruit like a black cherry. భూతనేరేడు and అల్లనేరేడు are other species. జంబునేరేడు The roseapple: Eugenia Jambos. నేరేడుకుంటికత As black as a cherry. నేరేడుకుండుపొలికె As bright as a new pin, as sweet as honey, (or more simply He swallowed it) as easily as if it were a cherry.

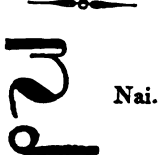
నేర్పించుట v. a. To make him learn, to teach, to cause to teach.

నేర్పు See నేరువు.

నేల n. s. Land, earth, soil. Distance. కొంతనేల some way, a short distance. కోసెడునేల the distance of two miles. నేల (for నేలను the local abl.) has also the sense of the local ablative: thus నేలగలుపుట To ruin, cast down to earth. నేలగలిపినాడు he ruined it. నేల adv. On the ground. నేలకూర్చుకొని sitting on the ground. నేల adj. "Of the earth," (a prefix like *ground*, or *dwarf*), applied to certain plants; as నేలవేము, నేలపొన్న the dwarf ponna. నేలపుసిరిక, నేలతాటి &c. See the words పొన్న, తాడు &c. నేలకుంగ్లంక తెచ్చుట To turn upside down. కిందుమీడువేసెననుట. D. నేలచూపు a downcast look. నేలతాటిచెట్టు n. s. The plant called *Curculigo Orchioides*. Rox. 2. 144. తాలమూలి. SC...W...Rottler. 3. 214. నేలనెమిలి The bird called florikin. See నెమిలి plu. నేలనెవళ్లు. నేలబావి A well without any wall round it. నేలకూళిగ a room under ground. నేలముల్లాకు The plant called యోజ్ర or *Solanum Jacquini*. నేలవేము The plant called *Justicia Paniculata*. Rox. 1. 118. Rottl. 3. 214.

నేవగించుట See ఏవగించుట.
 నేవము, అన గావ్యాజము, మిష. D. See ఏవము.
 నేవరించుట (K.) To stroke?
 నేవళము n. s. (K.) Bloom, brilliancy. = గోము, శుకుమారము. A necklace. కంఠమాలిక. T. 1. 43. Anir. 1. 43. నమరువకుఃకవాటమునకు నేవళంబులుకుండనపుతీగమోడిగాగ. టీ|| రామ్ములనే తలుపుకు హారములు కుండనపుతీగమోడిగాగ. D. says శేరులోభేదము.

నేస్త్రకాడు n. s. A friend, a lover. Radha. 3. 126.
 నేస్త్రము n. s. Friendship, love. T. 4. 17.
 నేస్త్రురాలు n. s. A female friend or acquaintance.
 నేహారము A sort of necklace. హారములనితోస్త్రున్నది. same as నేవళము. HD. 2. 624.

Nai.

నైకటికము * adj. Near at hand. నైకటికంబులగ్నమునినవ్యవహారిభవంబుమీర. Charu Chan. 5. 110.
 నైకటికంబు ఫాల్గునమునక. Mandhat. Introd. 81.

నైగిగ్గము Brilliancy, sparkling. H. 1. 61.
 నైఘంటికము* Appertaining to lexicography or a dictionary. నైఘంటికశబ్దములు learned, or dictionary words.
 నైఘి * A sort of cow. A milch cow. ఉంబిగుంబులుగలఆవు. D.
 నైచ్యము * n. s. Humility, obsequiousness. నక్తనైచ్యము Pensive airs, demure graces.
 నైజము * adj. Natural, original.
 నైజము * Natural disposition, nature, bent, propensity. Character, the rights of a question. Actuality, earnest, reality, Trait or characteristic: peculiarity.

నైశుభ్యము * n. s. The theatre: the scenes. నైశుభ్యమందుకాన behind the scenes.
 నైశుఠము or నైశుఠ్యము * n. s. Dexterity, cleverness, skill, art. నైశుఠితో Cleverly. N. 2. 307. A. 5. 119. Vish. VII. 435.
 నైమిత్తికము * adj. Occasional, (as opposed to నిత్య constant) Practical; reducible to practice. Vish. VIII. 382. Padma. XI. 52.

నైమిశము * The name of a forest mentioned in many poems: some imagine it to be near Bhadrīca, in Orissa: others say, near శ్రీయాఘి. The sage శుకయోగి lived here.

నైరకొనుట v. n. To recover, be convalescent. P. 1. 106. క|| భీమణవనముననాయు, శ్రేయవిశేషమునకున్లీలితుకక నచ్చొనివద్రుజలేకమహాభూషవృషంబునకునైరకొనికాల్వచ్చెక. టీ|| నైరకొని అన గామేలుగలిగి.

నైరృతి Nair-ruti (often wrongly written నైరుతి, నైద్రుతి, నైబ్రుతి) the name of the genius who governs the south west. See నిరృతి.

నైలింశు adj. Heavenly, divine. In the ఆనందరంగచ్చందము is a verse quoted from Allasani Peddanna's poem హరికథాసారము, thus క|| తెంతురియైవతియింతచ, లింశుకననిలోన తెలియనవ్వడతడునై, లింశుకభనుండుననుడుతు, దంబడియార్యలువదింశుతానిట్లనియెక.

నైల్యము * Blackishness, foulness.
 నైల్యము * adj. Foul, dark.
 నైవేద్యము * n. s. Consecration of food to a god. Grace before meat, an oblation or wave offering. గుడ్డగిల్లి నైవేద్యము పెట్టినాశరి a proverb regarding stinginess.

నైకధామ * The name of a celebrated Sanscrit poem. This is highly admired for its nervous poetry and its extreme licentiousness. The Telugu translation is paltry and pedantic.

నైకధుడు * An epithet of the celebrated king. నలరాజు as being 'prince of the నైకధ country.'

నైష్ఠికము * Steadfastness in faith.

నైష్ఠికుడు * adj. Faithful, devoted, steady. See నిష్ఠ.

నైశర్గ్యము * or, నైశర్గిక * adj. Constitutional, natural, inborn.

సె

No.

సెంచుట v. a. To pain, to hurt. సెప్పించుట. D.

సెక్కము, అనగా శతాహ్వయము. Q. A sort of dill or fennel. W.

సెక్కించుట v. a. To cause to press &. (the causal of సెక్కుట q. v.) To fix, or fasten, (a clasp, hook, staple &c.)

సెక్కు n. s. Press, impression, dent, as with the tooth or nail. The tooth of a saw or clock wheel. A dimple or ripple, a squeeze. సెక్కులు a cant word used by shopkeepers for linseed.

సెక్కుట v. a. To press, pinch, compress, *shampoo*, squeeze. To nip with the nails. To indent. N. IX. 363. రెండుకొమ్ముల సెక్కి butting with the horns. అడుగు సెక్కుట To press in asking, dun, pester, demand severely.

సెగ, సెగలు The poles that connect the carriage with the yoke. See గొర్రె సెగ. Plu. సెగళ్లు.

సెగి This is an unmeaning particle (See ఓగి) used merely to supply two short syllables in metre.

సెగిలించుట or సెగిల్చుట v. a. క్రమపెట్టుట To distress, grieve, pain, afflict. KUR. 4. 287.

సెగులుట v. n. To grieve, sorrow, be in pain. To be sunken as the cheeks. ఆవు సెగిలిపోయిది the cow is out of condition.

సెచ్చిళ్లు n. s. Saliva, spittle.

సెచ్చుకొనుట v. n. To ache, repent, grieve.

సెచ్చుట v. n. To ache, smart, pain, be grieved.

యిచ్చుట్లో సెచ్చివుండేవాడు a decayed gentleman. సెచ్చిపోయిరి they were in reduced circumstances. వానివద్ద సెచ్చకుండా రూకలు తీసుకోవలసినది you should ask for the money without distressing him.

సెడలదాంతి, అనగా శంకయము. OG. 34.

సెడిపిలి (K.) = క్రశశ్శ Celebrated, BD. 3. 1319. It is perhaps an error for సుడువరి.

సెడువు n. s. Word, speech, See also ఒడువు.

సెడువుట v. a. To say, tell, speak. M. 1. 2. 113. BD. 6. 50.

సెడువుట Error for ఒడువుట?

సెత్తుము (anuk.) Harm, ill, hazard. (= మెత్తుము) నేరము సెత్తుము hurt or hazard.

సెప్పి n. s. Pain or ache. Dasav. 4. 211.

సెప్పించుట v. a. To hurt or pain. To afflict or torment, to displease or offend. యెవ్వరిని సెప్పించరాదు you should do ill to no one.

సెయ్యి The Root in A of సెారుట.

సెల్ల n. s. A harrow (Vizag. and Ganj. dialect.)

సెల్లబిల్ల n. s. A broad hoe.

సెల్లుట To level land with the plough. (Ganj.)

సెవక i. e. సెవ్వక Thus spelt to suit the metre.

సెవ్వ Root in A of సెచ్చుట Achingly, acutely, sharply, painfully, so as to pain; smartingly.

సెవ్వనాడుట To press severely.

సెవ్వని Painless, not aching, easy. The Neg. rel. pl of సెచ్చుట.

సెష్టి n. s. The pate or scull: (a low word.) The forehead.

సెశు See సశి ... గొంతులో సెశువచ్చినది I have an uneasiness in the throat.

సెశులు n. s. The forehead. Gen. సెశటి. Loc. సెశట. Plu. సెశళ్లు. The Hindus imagine that every man's fate is written in his forehead; hence సెశటవ్రాశినవ్రాత తత్పక్షలదె Can the words written in the forehead fail of effect? సెశట, అనగా సాధు మునందు BD. 5. 573.

సె

No.

సెారుట v. a. To perform a meritorious act, as fasting.

సెటి See సెారు, సెట్లో In the mouth. (Loc. of సెారు.)

సెనాటుట v. a. To press sharply, to pierce, so as to cause pain, contracted for సెవ్వ the infl. of సెచ్చుట.) సెవ్వనా తెననుట. D.

సెనాడుట v. a. To offend, to cause pain or sorrow. From (n.) ఆడుట. See note above. సెవ్వనా తెననుట. D.

సెనేయుట v. a. To wound painfully. See సెవ్వ. ఏయు for వేయుట q. v. సెవ్వనే తెననుట. D.

సోము n. s. A vow ; a meritorious act : such as fasting &c. సోము సోముట To vow a vow. వాడున్నవాతితండ్రిన్నికకే సోము సోవినారు he and his father had the same fortune. క్రతము. D. సోముదారము See తోరము.

సోముట v. a. To perform a meritorious act : such as fasting : (figuratively) To lose.

సోరంతపొద్దు See ఓరంతపొద్దు.

సోరదుముట v. a. To close the mouth with the hand, to lay the hand on the mouth. See ఆదుముట.

సోరాడుట v. n. To utter. వాసికియెటుల సోరా తెసో I can't think how his mouth could utter such vile language. Ila. 3. 5. 3. వాతితోయెందుక సోరాడుతాళు why do you waste your breath on him. చెయ్యిత్వలనుచునిచ్చినవారు కటువుగానకుXనూకించి సోరాడకయక. Suca. 3. 203.

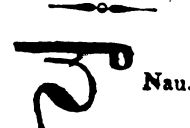
సోరార With his own lips. From ఆరుట to be full.

సోరు n. s. The mouth. G. సోటి, సోరి. Abl. సోట. Plural సోళ్లు The mouth. సోట with the mouth. సోరుముయ్య hold your tongue. సోరు (metaphorically) Reason, rationality, the power of speech. సోరెరిగిన Reasonable, rational, in opposition to సోరెరగని or సోరులేని i. e. foolish, simple, slow of speech, brutish, dumb, brute, or irrational. సోరులేనివాడు a simpleton. సోరుకొట్టుట S. 3. 322. To silence, check, rebuke, to strike on the mouth i. e. to deprive of his rights or enjoyment. To plunder, spoil. సోరుగాచుట HD. 2. 1031. to watch his lips; to keep secret.

సోరుకట్టుట To restrain the appetite. సోటి లోఆచుకుంది I have it at the tip of my tongue. సోరుమంచిదికాదు he is a foul mouthed fellow. సోరుచేయుట To talk loudly, to give tongue. సోరుతుడ్డ speechless, (at point of death.) సోటిపేద foolish, ignorant, senseless. సోటిమాట mere word of mouth : an oral settlement : a fiction, a fib, a falsehood. సోటికివచ్చినట్టులిట్టెను he gave them all the abuse that came into his head : or that he could think of. నా సోట్లోమన్నుకొట్టినాడు he destroyed my hopes or prospects. ఏకాదశి సోట్లోమన్నుకొట్టినాడు he desecrated the Ecadasi (equivalent to the Sabbath.) సోట్లోమన్నుకొట్టినవారిండ్లు ruined wretches. నా సోరూరుతున్నది my

mouth waters. (See ఊరుట) వాడి సోట్లోయెదుకుతుడుతాళు why do you give him an opening for reviling you? బడింట్లోసోరుపెట్టినందునవకట్లోనున్నపూరాబడలేదు his progress is impeded by the variety of his studies. వాసితోవుయేల సోరుచేసుకొంటావు i. e. what makes you talk? Hold your tongue? సోరెత్తుట to raise the voice, cry, speak.

సోమరిసామరి గా See ఓహ.

Nau.

సోకా, అనగా తల్లము OG. 34. మొత్రి, మొరిక, అసోచినది. In Sar. Dwi. 65. నల్లమబ్బుకుకిందనవుకుదావునను, అనగా సోమ మేఘమునకుదిగువమొత్రికిశమితుమున అసోచోచినది.

సోగులు A sort of sweet biscuit made of సెనగపిండి. R. 2. 114.

సోటుట v. a. To chew=నకులడము v. n. To throb or shoot as a boil.

స్వక్రారము * or స్వక్మృతి * n. s. Disrespect, contempt, flouting.

స్వక్రోధము * n. s. The మత్రిచెట్టు banian tree.

స్వర్షుడము * n. s. A thousand million.

స్వశ్రము * adj. Deposited, placed, consigned, delivered : laid aside. Vish P. 8. 235. (i. e.) సీ|| రమణీయపీతాంబరస్వశ్రకటిఛాగు wearing a yellow vest about his loins.

స్వాయము * n. s. Propriety, fitness. Justice, equity. Law, morality. Logic. A reason, a cause. మీరునాకుతండ్రియనేస్వాయమువల్ల by reason of your being my father. వాండ్లునాకు తల్లితండ్రిస్వాయము గాతుండిరి they were as father and mother to me. చంద్రచకోరస్వాయము గావున్నాము we are like parted lovers. తమరు స్వాయముజరిగించవలెను I trust that you will do justice. వ్యవహారె, తక్షు, అభ్రష్టధర్మై, తత్పకపోవడము, తర్కశాస్త్రై. SC. ఉచితం, శమంజీము, శమిచినం. RKD.

స్వాయము, * స్వాయమైన adj. Right, proper, fit. just. See స్వాయము. n. s.

స్వాయతః * adv. Correctly, duly, justly.

స్వామి * n. s. A deposit, a pledge. Deserting, abandoning. Delivering, presenting. Mental delivering: consigning or entrusting any thing to the mind. Mental appropriation or assignment of various parts of the body to tutelary divinities; accompanied with certain prayers and gesticulations. కరస్వామి * a mode of folding the hands in prayer.

స్వబ్జము * adj. Bent, crooked, hump-backed.

స్వాసము * n. s. Deficiency, defect. రహితే, చకతే క్షణోమరిచకతక్త తీతివెయ్యడము. ఊనె, గాఢ్యా. SC.

స్వాసము * adj. Deficient, defective. స్వాసాంకుడు maimed, mutilated. స్వాసాధిక్యములు faults of omission and commission, a phrase regarding errors in manuscripts. స్వాసేంద్రియము Imperfect, wanting some organ.

స్వాసర * n. s. Defect, deficiency, detriment.

ప P, ఘ Ph, బ B, భ Bh.

Some Telugu words beginning with P have a liberty of dropping it. Thus the words పోవుట, పోయుట, పుట్టుట, పగలుట, పుచ్చుట, పాఠయుట, పాండుట may be spelt పూవుట, పూయుట &c. The initial P is substituted for H in some words of Canarese origin. Thus రులి Huli becomes పులి Puli.

The initial P is changed by grammatical rule into B as పలుకుట To speak. అట్టులబలికె. Thus spoke he.

Or into V as వావుట, వాటిలుట, వీడ్వడి (for వీడువడి) వారుట For పారుట &c. so April changes into Avril. Ferry and Wherry. కశటు పోయిన పురెండ becomes కశటు పూవేరెండ.

ప P, in Sanscrit commentaries or poems it stands for పదవ్యైవము or ordo verborum.

ఘ Ph; as in Up-hill. This letter occurs in Sanscrit or foreign words, but grammarians disapprove of its being used in Telugu words, for P. Thus పాట for పాట.

బ B; See note on ప P for which letter it is substituted. It is also changed into V as వడసి

for వడసి. In Sanscrit words B and V are equivalent as initials; thus వైరా or వైరా, వడరి or వడరి accordingly a word not found under one spelling may be found under the other.

బ is a contraction (in letters and accounts) for బహుళ Q. v.

భ Bh, pronounced as in rub-hard. This initial vulgarly written with a few words for బ B.

భ or భగము in Prosody is a dactyl, or foot composed of a long syllable followed by two short ones as Bhārata.

శం|| A contraction for శంతులు a title like Doctor.

బంక n. s. Slime, gum, glue, viscus, gluten, gelatine, any thing glutinous, sticky, clammy, like jelly or like clay. Stinginess, avarice. బంకలు సాగుట v. n. To be gummy or sticky. వాసికి నెత్తురు బంక పడుతుంది he has got the bloody flux: or, is labouring under tenesmus.

పంకము * n. s. Mud, mire, clay, paste formed of fragrant substances.

బంక చెట్టు A tree called కృష్ణకర్మంధులనే చెట్టు. Q.

పంకజము or పంకేరుహము * n. s. The lotus, as produced in wet soil. Literally mud-born.

పంకణము, అనగా యెరుకలకత్తె.

బంకలెవులు n. s. The 'gum evil,' a disease of corn.

బంక పురుగు n. s. A snail, lit: the 'sticky insect.'

బంకమన్ను n. s. Clay.

పంకి See పంకం.

పంకించుట v. a. To apply (as oil to the hair.) To taunt, scoff at, gibe? (a low word) To treat (ill.) యెత్తి పాడుచుట = వెత్తుట?

పంకియ, అనగా పార్శ్వము. D.

పంకిలము * adj. Muddy. A muddy place, a bog. బురుడచేశము. D.

బంకు, అనగా పార A guard. See SC. in the word కత్తు.

బంకెర A frowzy slut.

పంకెన n. s. Oiling, anointing, smoothing the hair with oil. H. 2. 158. పాపటయిడినూనె పంకెనతో నున్న గాఢవ్యక్తి యులైచు.

పంకేరుహము * A lotus or water-lily.

పంక్తి n. s. A line, row, a range. In composition, Ten, thus పంక్తికంధరః a ten headed giant.

శంక్తిభోజనము* A feast or dinner party at which guests sit in 'a line.' శంక్తిభోజనమునకు రాని వాడు is a person with whom caste &c. prevents a man from eating.

శంక n. s. A fork, as the forked branch of a tree. The pudendum muliebre (Reeve, p. 882.) శంకట, అనగా శంకలగా. Vajja. 4. 57. అనకు వెల్లిడింప మన నాధిపతి మూల దాక బంకటశ్రారశ్రాణి. శంకగా (adv.) Astride: with the legs apart. శంకటించుట v. a. To straddle, or open the legs; to sprawl. శంకటికాళ్ల adj. Bandy-legged. శంకలగుంజ a forked post such as rafters rest on. శంకలకర్ర a forked stick. మూడు శంకలయ్యాపె a trident.

శంకము * n. s. Break, let, hindrance, prevention, defeat, loss, disappointment, discomfiture. Breach or chasm. Bit, piece. A wave, overwhelming destruction. కార్యశంకము disappointment. ధ్రువశంకము a frown or contraction of the brow, knitting the brows. T. 4. 13. తరంకము, తునక, ఓటమియున్ను. D. ఇచ్చా, తరంకము, జనశుభిత్తులు, ఖండము, శురాజయము, రోగభేదము. SC.

శంకడించుట v. a. See శంక.

శంకత Defeat. అశుభయము. Raja Sekh. 1. 51. లలనశుభిత్తుడును తారునిలవియుండు, నిలకడయొకింతయును లేక చలనమొందుచుండు నంచును బలువూరునుల్లమున, భంగతయొనర్చుజలధితరంకములకు.

బంకన బయలు An open plain. బంకనబయలు గావుండేయిల్లు A house upon a plain, not in an enclosure, a lone house.

శంకనామము A large sprawling నామం or, forehead mark.

బంకశుడుట To use abject entreaty.

భంకశుడుట To be disappointed, disgraced, defeated. భంకశరచుట To disappoint, defeat, disgrace. భంకశుడ్డ disappointed, defeated.

భంకపెట్టుట To disappoint &c.

శంకము A pepper corn rent. దేవప్రావృణావృత్తుల విదానశ్రావణారూపీ శిశేచతుర్థాంశము.

బంకరము, బంకరు n. s. Gold. = బంగారము.

శంకలగుంజ n. s. A forked post to support a beam &c.

శంకలివిదా A whitlow, (More correctly శంకలకూల.)

బంగారము, or బంగారు n. s. Gold. నియల్లుబంగారముగాను or నిబుద్ధిబంగారముగాను Bless your innocent heart! you silly creature! బాలుడా నిబుద్ధిబంగారు గాను Marry come up! Forsooth, "to be sure!" కాకిబంగారు tinsel. ముచ్చిబంగారు tinsel, gilding as distinguished from శుభిబంగారు real gold. See శంకలహము.

బంగారు adj. Golden. The various names of gold are used (as in other languages,) to denote Fine, noble, beautiful, admirable: thus బంగారుకొండ Pet, darling, idol. నాబంగారుదొర my gracious lord! బంగారుపిట్ట Sweet bird! Also used to express contempt. బంగారుమచ్చావ Vastly polite! బంగారునావ్యయము a precious reason! బంగారుశుని a very pretty business! బంగారునిచ్చినవాడు a hopeful lad! వాడుకుట్టినది అంతాబంగారు అవుతూవచ్చినది all he did prospered. బంగారుగా adv. Grandly, vastly, well, preciously. As easily as possible. As you please! with all my heart! by all means! with a vengeance!

బంగారుకంటి Golden-eye: a name of the lapwing: and also of a sort of rice.

బంగారుతీగాలు (lit: Gold-sprouts:) a sort of rice. బంగారునీరు n. s. Gilding.

బంగారుపాము A very venomous kind of snake. బంగారుపిట్టక The bird called grosbeak (Loxia Philippina) which builds a nest like a bottle with the mouth Downwards. They are clamorous and gregarious.

బంగారువూత n. s. Gilding.

భంక * n. s. Manner, mode, way. యెప్పుం How? శ్రుకారము, విధమున్ను, రచనయున్ను. D.

శంకడి n. s. A pitfall, for catching elephants డేనుగులను శుక్తేగొయ్యి. D.

భంకురము * adj. Crooked, bent, frail, perishable, unsteady, fleeting. కుంభంకురములుకొంతల తాల్చుర్ KP. 3. 60. women's minds are frail వంకరది, నశించేదియున్ను. D.

శంకుశు * adj. Lame, crippled, halt.

శంక n. s. A porch, a slanting verandah.

శంక * adj. Five: thus శంకభక్త్యశురమాన్యులు Five sorts of cakes and pudding. It also means Large, big, as శంకాశ్రము 'Huge-mouthed' (a lion.) శంకకడము a great beard.

శంచడమ్మ a mere fiction. This name is given to apocryphal poems that are not grounded on any classical tradition as the మైరాజాచరిత్ర, శతముఖరామాయణము, కృష్ణార్జున సేనాదము, గంగాగోపీసేనాదము, జైమినిభారతము.

శంచకము * n. s. A set of five things as of epigrams. Thus భ్రామరశంచకము a set of five epigrams on a bee. యుద్ధశంచకము five books of the Maha Bharata (VI. X.) regarding battles.

శంచకశ్యాణి Black or any other colour with white points. Pyebald; with a white mark or star in the face and with white legs.

శంచకోణము * is the Pentagon figure ☆: see further under కోణము.

శంచకవ్యము * n. s. The five articles derived from the cow. viz. milk, curds, butter, urine, and dung. The Hindus drink these five articles mixed together, as a purification, after any breach of their laws prescribed for purity.

శంచకాదులు The collective name for bramins of the Bengal and northern provinces.

శంచజనుడు Man in general. See సాంచజన్యము q. v. A. 6. 70. శంచజనచర్మాము Cannibalism: eating human flesh.

శంచత or శంచత్వము * n. s. Death, dying as being the dissolution of the five elements.

శంచదశమ * n. s. Fifteenth.

శంచదశకము * n. s. Fifteen.

శంచదశి * n. s. The fifteenth lunar day, of either the dark or bright, fortnight. పాల్గమి, అమావాస్య. D.

శంచదార n. s. Sugar. చీనాశంచదార Sugar from China శర్కర.

శంచద్రావిడులు. See ద్రావిడ.

శంచనఖము * n. s. "Five clawed:" either a tiger, an elephant or tortoise. శులి, యేనుగు, తాబేలున్ను. D.

శంచనఖి * n. s. A lizard or iguana. lit: five clawed (fem.) ఉడుము. D.

శంచశంచాత్మకము * n. s. The universe.

శంచశుభ్రము * See శుభ్రము.

శంచపాత్రము * The "five dishes:" a phrase used for five cups used in worship. Also, a sort of cup.

శంచపాళి * n. s. A pent or shelving roof supported by pillars: a veranda: the cloisters round a temple.

శంచబంగాళము n. s. Disappearance, vanishing. BP. 4. 233. శంచబంగాళముగావించు To put to flight, rout, chase. అదృశ్యము. D.

శంచబంగాళమాట To disappear.

శంచపాణుడు * (or శంచశరదు or శంచశిలీముఖుడు or any other synonyme for an arrow. n. s. Cupid; so named from his five arrows. These are five fragrant flowers. viz. the అరవిందము or lotus, the ఆశోకము Jonesia asocā; the చూలము or mango blossom; the నవమల్లిక or Arabian Jasmin; and the నీలోత్పలము or blue lotus. These being emblems of five passions denominated ద్రావిణి, శోషిణి, బంధిని, మోహిని and ఉన్మాదిని That is; Flurry, pining, enslaving, bewitching and maddening.

శంచభక్ష్యములు * Five sorts of cakes.

శంచమము * n. s. A tenor note, similar to that of the cock when crowing; also that of the linnet or cuckoo. The two notes శంచమి and ఉద్దము q. v. are called the నిత్యస్వరములు or constant (pervading) notes: they are also called స్వయంభుస్వరములు being supreme.

శంచమస్థితి * The being a Paria. The pariar state or condition.

శంచమి * n. s. The fifth lunar day, of either the dark, or bright fortnight.

శంచముఖము * Broad faced, big mouthed, an epithet of a lion: 'five faced' an epithet of Siva.

శంచముడు * n. s. A Paria; or "man of the fifth class": as not belonging to any of the four pure Hindu tribes.

శంచరాసికము * n. s. The rule of five, by which interest is calculated, square measurement.

శంచలవణము * n. s. Salts in general. The five kinds of salt. See under లవణము.

శంచలోహము * n. s. A mixed metal, composed of five ingredients viz. copper, zinc, tin, (calamine,) lead, and iron. Such may resemble 'prince's metal,' or 'Queen's metal' or 'Jeweller's gold:' or simply 'metal.' See సోగము. It is a collective name, like "plate," for metal pots and dishes.

శంకవక్త్రము* n. s. Siva (from *శ*. *వక్త్ర*) ము a face.)

శంకవస్త్రిలకూర Five coloured rice. A mixture of grains of rice, which are white, red, yellow, black, and blue: these are waved as an oblation and thrown away.

శంకకరుడు * n. s. The Hindu Cupid: as having (the senses) 'five arrows.'

శంకకౌళము * n. s. The hand.

శంకకములు Five or six. అయిదారుకస్తువులు. D.

శంకాంఘము * n. s. An almanack, as specifying five different things, viz. the lunar day, the day of the week, the sign in which the moon is; the conjunction of the planets shewing good and bad days; and the (karkina) horoscopes.

శంకాంఘముచెప్పట To speak humbly.

శంకారము * Workmen, mechanics, or handicraftsmen. The united *five* castes of the carpenter, blacksmith, brazier, goldsmith, and stonecutter. శంకారమువాండ్లు people of these castes.

శంకాది n. s. The pent roof of a balcony. చుట్టు

శంకాదివెట్టింపికట్టినందు. Vaiza. 1. 52. టీ|| శం

చాదివెట్టింది, అనగాశంకకట్టింది.

శంకానాసము * అనగాసింహము A lion.

శంకామృతము * n. s. A meat and drink offering mingled; formed of cocoanut kernels, plantains, sugar, honey, and ghee.

శంకాయతి n. s. A court-leet, of arbitrators, of 'five members.' శంకాయతివాండ్లు arbitrators: referees.

శంకాయుధము* The "five weapons" of Vishnu: also an amulet, being a plate of gold on which these are engraven: it is worn for luck. విష్ణు శ్రయొక్క అయిదుఆయుధములు, మరియు ఆ అయిదు ఆయుధములయొక్క రూపులుచెక్కించిన తీతక శ్రువిల్ల. N. 9. 229. నిగనుజుట్టిన శాపిచెంగల్వలరపీడ, కొనరావిరేకముంగురులగాడ, నశరంజిమద్దికాయలుచెక్కిలనటించి, కమ్మకస్తురి తిలకమరకొంతు, శంకరత్నములశంకాయుధముమించ, ఇందులో, శంకాయుధమనగా శంకాయుధముల ఆకారములుచెక్కిబద్ద, తీతకము, మరియులక్ష్మ్యము, Rajavahana Vijayam. 2. 20. అయిదుకైదులలో గలయిదు శరంజివిల్ల.

శంకారాధిపత్రము* A bond duly executed: bearing "five names" viz. those of the lender, the borrower, the writer, and two witnesses.

శంకాల * See శంకాలుడు.

శంకాశ్రము* "The broad-faced," i. e. The lion.

శంకాస్త్రిము * "The Five-faced;" an epithet of Siva.

శంకాక్షరి * The "five syllables:" that is, a certain spell or holy name (నమశ్శివాయ "Na-ma-Si-vā-ya") or "Salutation to Siva." Similar to the five syllables "A-ve-Ma-ri-a."

శందిక, అనగాజానము. D.

శందిరము, అనగాగోమాత్రము. D.

శందివెట్టుట v. a. To share out.

శందివేత n. s. Apportionment, share in a cest. చండా.

శంతుట v. a. To deal, distribute, divide or share: to dispatch or send. To appoint. To command.

శంపించుట, నియోగించుట, పాల్గొనిపోవుట. D.

శంపె n. s. A man's lower garment: (called *pancho* in Spanish.)

శంపెచెట్టు The flowering plant called cockscomb.

శంపెతుట Error for శంపెతుట.

శంపేంద్రియములు (Seeఇంద్రియము) n. s. The five sinful passions. The five members are named in G. 5. 13. శీ|| శీనిలోగణానానానేత్రవహ్వక్యగాహ్వయశంపేంద్రియములగోష్ఠి i. e. Kar-na, Nasa, Netra, jihva, twac, The Ear, Nose, Eye, tongue, and skin are the five ఇంద్రియములు or Organa.

శంపేంద్రియమధురైన adj. Carnal, sensual, worldly, given up to his lusts.

శంజ adj. Poor, wretched, cowardly. See శంజె.

భంజకము * That which dissipates or destroys. శంజరణము Wretchedness, cowardliness.]

భంజనము * n. s. Dissipating, doing away. పాశ భంజనము.

శంజరము A sort of fish.

శంజరము * n. s. A cage, a case or covering. In A. 6. 157. శాంబరీతనూభవంకాలింపెట్టిగృహం మనకుంజనిశంజరంబు శరదలింపియచ్చంచ లాషీం గానక. టీ|| శంజరంబునడలింపి, మరుకాతీశి. it is rendered మరుకా a cloth covering, as that of a palankeen.

భంజించుట * v. a. To dissipate, to do away. పోనొట్టుట.

భంజితము * Dissipated, scattered.

శంజు n. s. A torch, a sort of fire work. A sort of earring. శంజుసేవ The torch-dance. Sometimes పాలికయొక్క శంజులు the poles of a palankeen?

కంజాలకమ్మలు Large earrings, worn by women.
 కంజె n. s. A wretch, a coward, a pauper.
 కంజె (కంజ) adj. Poor, helpless, cowardly.
 కంజెరకము n. s. Pauperism.
 కంట n. s. Produce, crop. See కాయకంట. కల్లుకంట
 టదిసములు The toddy season. In the phrase
 కంటకర్ణాయము the word కర్ణాయము is a mere
 echo. KP. 3. 211. వలపులకంట My beloved.
 రకసంపుకంటలరమణిర్యంక. D. Vencatach
 Mah : p : 203.
 కంట Ablative of కల్లు a tooth. కంట నెక్కుట to
 mark with his teeth.
 కంటకాళు A husbandman, D.
 కంటకాళులు The farmer tribe.
 కంటపాలము, అస గాకంపినపాలము. D.
 కంటవన్ను n. s. Plough land, good soil.
 కంటవలంతి A poetical phrase for the earth; also
 called కంటతోయ్యలి.
 కంటవలంతివిడిదార n. s. Cupid. i. e. Lord of the
 earth-born bow : i. e. the bow of sugar cane :
 which grows from the earth : see కంటవలంతి,
 కంటవలంతివిడిదార వారికి సూరవ లేక. T. 3.3.
 కంటసాల n. s. A granary or magazine?
 కంటి n. s. (కంట్లు plu.) A large earthen pot with
 a wide mouth; a globular vase. See on కనటి.
 కూలివెడల్వలయటిక. D.
 బంటి aff. As high as; up to. మొలబంటిసీరు water
 up to one's waist. లోతుయొక్క క్రమాణము. D.
 బంటు n. s. A soldier, a servant, an armed atten-
 dant, police officer : a pawn at chess.
 బంటుతనము Soldiership, bravery.
 కంటె or, కంటెకర్ర n. s. A weaver's whirl (not
 a distaff) on which the thread is wound. It is
 of a pyramidal shape. సారెవాడునూలుకుట్టిది.
 D.
 కంటకొల n. s. A fish spear, a harpoon. చిళ్లలక
 లయలుగులు, మాడునాలుగలకర్ర, చేతలనుపొడి
 చేది. D.
 బంట్రోతు, or బంట్రోతు n. s. A yeoman, police
 or revenue officer. From బంటు, a soldier, and
 రోతు a trooper. The English call them 'peons,'
 which name is Spanish, from South America.
 కండ n. s. Simplicity. తన్నుదితన్నుట్టు తెలికేబుద్ధి. D.
 బండ n. s. A rock, block or slab of stone. A
 pounder or pestle without a ferrule, a much

used block, a worn out stone. అచేబండ That
 is the misery. కాచికూటిలోబండపడ్డది he has a
 bone to pick. రాయి, పొన్నులేనిరోకలి, అరిగినది
 యున్ను. D. adj. Shameless : importunate. బండ
 వ్యాజ్యము a litigious cause. భారతముబండపురా
 గము The Bharat is a beastly book (This is a
 common expression.)
 భండనము * n. s. Battle.
 బండపెట్టుట v. á. To lay down, put to sleep, put
 to bed.
 బండవారుట v. n. To mellow or begin to ripen.
 To grow pale, turn white.
 బండములు (Tamil) Various things as తినుబండము
 లు eatables.
 బండరు n. s. plu. బండరులు, కోశగృహాధ్యక్షుడు
 A treasurer. Charitr. 3. 108. హితులుభృత్యులు
 బురోహితులునురాజగుతులు, బండరులురాపతు
 లులెంకలును.
 బండరుపు A treasury. ఖజానా, అస గాశించికట్టా.
 D.
 బండవలము n. s. Stock, capital, funds, means,
 capacity, dependance, basis, ground. Treasure.
 బండాలపు యోగి కేలవారికపాండు, బండాలపు
 యోగి, లోగుట్టు తెలిసినసీన్యాసి, అస గాశరబ్రహ్మ
 మునెరిగినవాడు. దానిబండవలము బైటపడ్డది the
 secret came to light. అందులోబండవలముయే
 మిన్నిలేదు that is mere stuff.
 బండవాడు n. s. plural బండవాండ్లు Bull beggars :
 they go with a stone in their hands with which
 they threaten to beat out their brains unless
 relieved. రాయియెత్తుకొనివచ్చి అడుగుకొనేవాం
 డ్లు. D.
 కందారము n. s. A devotee of the Siva sect.
 This word is in form neuter: plu. కందార
 ములు.
 బందారము or భందారము or బందారు A trea-
 sury. ఖజానా, ధనగృహము, అస గాశించికట్టా.
 D. BD. 5. 800. తక్కినబందారులెక్కలుచూడు.
 బందారుకర్ర A hard yellow wood like mango
 wood.
 బందారుటచ్చుక The bird called a gallinule. పీఠ
 ముండము. D.
 బండాలము See బండవలము.
 బండ్లి plural బండ్లు. n. s. A cart, a car, a gig or
 carriage. A wheel. The four kinds of బండ్లు
 are గూడుబండ్లి, or చాచుబండ్లి A cart covered

with a mat. పెట్టెబండి resembling a palkee coach, without springs. విల్లుబండి a carriage on springs. కోచిబండి an English "coach."

బండి The piece of wood round which gold lace or cotton lace is rolled : so called because shaped like an axle between two wheels.

బండించుట v. a. To cause to ripen. To burn (a corpse.) శుండనే సనసుట. D.

బండికల్లు or కల్లు n. s. The wheel of a carriage or cart. కల్లు, రథచక్రము. D. కల్లు is a stone as the wheels were originally made of stone, and such are still seen in remote towns.

బండికల్లురూపాయ n. s. A milled rupee : lit: one like a wheel.

బండిగురియె The vine called Dalbergia Volubilis? Rox. 3. 231.

బండిగురు వెండ, ఆనగా కాంభోజిలత. D.

పండితుడు n. s. A "pandit" or learned bramin; a doctor, or professor.

బండిమొగ్గరము A certain military evolution called శకటవ్యూహము which is shaped like a cart. Compare శకటవ్యూహము.

బండిరూపాయ A milled rupee.

బండిరేఫ "The great R." The letter ర; which perhaps is so named from బండి a wheel : for this letter is also called శకటరేఫ. The learned have made fruitless efforts to introduce this obsolete letter into modern Telugu.

బండిరేఫు The common shore or great wharf? బ్రహ్మయూరితాడుబండిరేఫున వెంచ. Vema.

బండిపొట్ట n. s. A sort of fodder.

శుండు n. s. A fruit, a berry. ముసిలిశుండు (opposed to కాయ in the sense బిల్లకాయ) an old crone. In shopkeeper's cant శుండు means చింతశుండు Tamarinds. There are birds called వంకశుండు &c. which see. మామిడిశుండు a ripe mango, or one nearly ripe; opposed to మామిడికాయ a green mango (from శుండుట to fruit, to ripen.) Compare కాయ and మాగుట and దోర.

శుండు adj. Ripe, mature. శుండుకోతి an old monkey. శుండుటాకు a ripe or cured leaf, (like cured tobacco) such as has changed its colour but is not quite dry: these furnish hay or fodder (కారాకులు) on which hermits feed. శుండువెన్నెల broad or bright moonlight.

బండు adj. Indecent, uncouth, obscene, gross. లేలుగు భావకు కడత బండురాజ్యము "Cadapa Telugu is coarse or inelegant." బండులిట్టు coarse abuse. బండుకూతలు or బండుబాతు gross language.

బండుకొనుట v. comp. To go to bed, to lie down or recline. జ్వరముతో శుండుకొన్నాడు he is laid up (or in bed) with fever. ఆతనివర్తకముకా శుండుకొన్నది the trade is asleep : or, stagnant. There is nothing stirring.

శుండుగ n. s. A feast or festival. దాన్నిచూచినది కన్నులకు శుండుగ అయినది She blessed his sight. He thought his very eyes enriched. యిల్లలికన శుండు గామెనా Does the decking of a house constitute a feast?

శుండుగప్ప, శుండుచేత n. s. The perch or cock-up fish, of which there are many species. Russell No 131. Some are very delicious. శుండుమీనుతట్టము dried fish.

శుండుట v. n. To ripen, to be produced, to fruit (in the far northern countries it means to lie down,) to be accomplished. To be produced, (as salt from the ground,) to efforesce, to crystallize. వాడికాలము శుండునది this is harvest time for him. శుండుకాగుట to be red hot. అయిన మును శుండుకావినాడు he heated it red hot.

శుండుటాకు or శుండుకు n. s. A yellow or ripened leaf: leaves dried, as fodder, for hermits' diet.

శుండువ, or శుండువు A feast, treat. చెవులకుండువు "A treat to the ears."

శుండువెన్నెల n. s. (lit: ripened moon-light:) the blaze of moon-light; full moon shine, the brilliancy of the full moon.

శుండేరము See —ండేర—

శుండెండు adj. (Numeral:) Twelve.

శుండ్లు The plural of శుండు a fruit; and of కల్లు a tooth. శుండ్లసెప్పి Toothache.

బండ్లు The plur. of బండి a carriage.

శుంఠ, or, శుంఠగడ్డ A vulture. An eagle.

శుంఠించుట v. n. To vow, to wager, to persevere.

శుంఠము n. s. A bet or wager, determination, perseverance. నీకు వాండ్లతో శుంఠమేల why do

you wager against them? శుంఠముమీరగా
Emulously, eagerly. శ్రుతిజ్ఞ, శశుభము, శుద్ధిద
ము.

బంతి n. s. A soft ball to play with; a hand ball
(కంఠకము.) whether formed of cloth or of
flowers. A pip or berry. (so called if not edi-
ble. See శుంఠు) The flower called marigold.
See ఊకబంతి. చనుబంతి a globular or rounded
breast. బంతులాట playing at ball.

బంతి n. s. Row, line, rank (for శుంక్తి), a row of
bullocks driven abreast to thrash out corn.
బంతివిడుచుట to release bullocks after thrash-
ing the corn. బంతిత్తులుట to drive bullocks to
thrash corn.

బంతిచెండు n. s. A ball made of flowers. (a bad
phrase.)

బంతులాడుట To play at ball.

బంతులు n. s. A title given to particular bramins
called గోలకొండవ్యాపారులు, as సరశున్నకుం
తులు, వెంకన్నకుంతులు &c. The name is distinct
from శుంఠికుడు.

భంతుశంకరః * A mushroom. కుశ్రకా, కుక్కగా
డుగు. SC.

శుండ adj. Cowardly, base. శుండమాటలు silly
words.

శుండ n. s. A coward. తిండిశుండ A glutton, a bel-
ly god. తిండిశుండయోగిరగుచునుండును. Ve-
ma. 857. శుమరభీరు, ఆనగాశోచ D.

శుండరసము n. s. Cowardice శోచరసము.

బంజన Slime, bird lime, cement, viscous matter.

బంజము n. s. A tie or band to keep the legs to-
gether; hobbles; trammels; used to confine
cattle. This is called knee-haltering. The rope
which connects the feet of a man who climbs
a palm-tree.

బంజరు A sea port. The ordinary name of Ma-
sulipatam, also called మచిలీబంజరు.

బంజలము n. s. A wide-mouthed jar. సూరువెడ
ల్చుకుండ. D.

బంచారచెట్టు A tree called Cinchonia Excelsa,
of which hurdles are formed: and the leaves
are used as manure. Ainslie 2. 341. బంచారా
కు The leaves, thus used.

శుంది n. s. A hog. A certain small bird: also
called శుందిశుకీ. See సీరుశుంది.

బంది * n. s. Imprisonment, confinement. భావి
శుమనమాదబందిచిక్తితిమి. BD. 2. 800, behold

we have fallen into his hands. కయిదుచెయ్యద
ము. D.

బందికాడు plu. బందికాండ్లు or బందికాండ్రు A
marauder, a gang robber. Swa. 3. 157. బంది
కాడైనపొరువులు బ్రతుకొనునె. HD. బందికాం
డ్రకునికి, బరగుచిన్నములు.

బందికుక్కు Perhaps an error for శుందికొక్కు. HD.
2. 1000. కుటిలనాతునిబందికుక్కునీపించి.

శుందికొక్కు n. s. The Bandicoot or bandicote: an
immense rat called the pig-rat, or boar-rat:
being the *mus gigantous*. సీమశుందికొక్కు is a
name given to the guinea pig. A proverb says
వద్దగాదెలోశుందికొక్కునుపెట్టినట్టు i. e. Setting
the wolf to take care of the sheep.

శుందిగడ్డు n. s. The name of a certain edible root.
The pignut. శృంగాలకము, పుకజాతిడుంఠ, D.

బందిగము n. s. A dungeon. Vjsh. 6. 202. బందిగ
ములోనశృంఖలబద్ధజేసి.

శుందిటి The infl. of శుందిలి.

బందిశుట్టు n. s. Gang robbery, (*dacoity*) predato-
ry inroad. Ellaya. 3. 210. బందిశుట్టులుతరుచు
య్యెపాశుకారి.

శుందిపిట్ట A sort of sparrow.

బందిపోటు Gang robbery, predatory incursion.

శుందియము n. s. Vide శుండెము.

శుందిరి, శుందిలి plu. శుందిళ్లు n. s. A shed made of
leaves or wicker work. ఆశుయనిధియుముత్యా
లశుందిరియు. BD. 6. 290. A trellis for vines
or creepers to run over: a frame. మాటలతో
శుందిలిపెట్టినాడు all his words ended in smoke.

బందికృతము * Imprisoned. Vasu. 6. 109.

బండు n. s. A vulture; also called రామబండు and
బోరువ. బండులు, ఒకజాతిశుయలు. D.

బండుకట్టు n. s. Conspiracy, league, cabal, plot,
plan, scheme. బండుకట్టుకట్టుకొనుట to be lea-
gued together, in a private agreement. బండుక
ట్టుమాటలు Cant, slang, such as gypsies use.

బండుగుడు A relation.

శుండుము The dry measure of "ten భూములు"
ciphered thus ౧౦౦౦.

బండులు An iron nail pointed at both ends for
joining boards together. తలుపుకువేసేయిన
శువి. D.

శుందూము, అనగా పదికూముల ప్రమాణము, పదిసు
లుగులయెత్తున్ను. D. See శుండుము.

శుందూమునేల or శుండుంకట్టునేల So much land as
will take " ten tooms" of seed-corn.

బండె n. s. Imprisonment, confinement; pound-
age-fines: a fine for a trespass by cattle. బం
డెతీసుట to exact a fine for stray cattle. కయి
రు. D.

శుండెము n. s. A wager, stake, bet. A throw on
the dice. వానికిమందిశుండెము పుడ్డది this is a lucky
throw for him. గుర్రపుశుండెము A horse-race.
See చెరుకు శుండెము.

శుండెర See శుందిరి.

శుండెరమంచము n. s. A tilt-bed: that has a top,
tester, or canopy.

బండెవేయుట To inflict a fine for cattle that have
trespassed.

బండెకుచెట్టు Touchwood: a pithy wood that ig-
nites easily (erroneously called బంజరు.)

శుండెరము, శుండెరము or శుండేరము Benediction
uttered over food; which is then divided. It is
a Vaishnava phrase.

శుందొమ్మండ్రు n. s. Nineteen persons.

శుందొమ్మందుము n. s. The dry measure of nine-
teen tooms: thus noted బంబుర.

శుందొమ్మిది or శుంధొమ్మిది (adj. numeral) Nine-
teen.

బంధము * n. s. A binding, tie, or fetter. A po-
sition, or attitude. బంధశీరణి a series of pos-
tures. కట్టినకట్టుముడియున్ను. D. బంధకవనము
* బంధకవిత్వము n. s. A poem composed in a
fantastic form; in the shape of a sword (బంధబం
ధము) a serpent (నాగబంధము) &c. శాస్త్రీబం
ధములు 84. ways. i. e. of sorts of attitudes.

బంధకమా * n. s. Binding, tie, confinement: ser-
vitude. శంసారబంధకములు the ties of a family.

బంధకీ * n. s. An unchaste wife. బంధకీపతి a
cuckold wittol.

బంధన (or more correctly బంధన.) n. s. Paste,
gum, glue: any thing sticky. బంధనఅయిన adj.
Viscous, glutinous.

బంధనము * n. s. Binding, tying, imprisoning,
confining. దిగ్బంధనము the tying up or imposing
restriction upon the quarters of the world. So
as to prevent the intrusion of evil spirits &c.

బంధించుట * v. a. To tie, bind, tighten.

బంధించుట * v. n. To be bound, or stopped as
urine &c. మలముబంధించినది there was a stop-
page of the faces.

బంధజీవకము * or బంధజీవము * n. s. The flower
termed *Pentapetes phoenicea*. Rox. 1. 376. మం
కెన చెట్టు, ఓరసారకము. SC.

బంధుడు * n. s. Vide బంధువు. ఇంక బోయి, హారినప్ప
నిజీరెడు ఇద్దబంధుడుంలేడను. B. X. §. 53. 54.
(Rukmini Kalyanam.)

బంధుర * n. s. A family party: kinsfolk.

బంధుత్వము * n. s. Relationship, affinity, consan-
guinity.

బంధురము * adj. Uneven, undulating, wavy, par-
tially even and depressed, bowed, bent. Pleas-
ing, delightful, handsome, beautiful. క్షృణాప
మువేరపొడవై త్రపాధివశమునయించుకంత వంశ
ది. SA.

బంధురము * n. s. A swan.

బంధులుడు * n. s. A bastard. కులటాసుతుడు, సుకీ
వవేటుచారికొడుకు. SC.

బంధువు, or బంధువుడు * n. s. A kinsman or rela-
tion. Particularly used for more distant kins-
folk. In A. 5. 90. it is rendered ప్రాణము. బం
ధుర్బంధాకళుప్పేస్యాత్ ప్రాణబంధోశ్చభర్త
రీతివశ్యః.

బంధూకము * n. s. A certain red flower to which
beautiful lips are compared. మంకెనవుత్ప. SC.

శుంతుకము n. s. Distribution, allotment, apportion-
ing, division, sharing. Sending, Dismissal.
Contrivance, means, expedient. ప్రేక్షణము. D.
శుంతురశునశుచెట్టు or శుంతురమాశుచెట్టు n. s. The
shaddock or pomelmoos tree. శుంతురావృత
ము. D.

శుంపించుట v. a. To send.

శుంపు n. s. Sending, dismissing, a share, divisi-
on. B. X. 52. 53. ఆవనజగర్భశుంపున. B. X.
68. 673. హరిముకుందుండుశుంపు సేయంక సెట్ట.

Delusion, bewitching. Command, order. శం
పువిడుచుట To exorcise or cast out a devil.

శుంపువేయుట To bewitch or send a devil into
a man. T. 3. 51. శుంపుజఘనంకెచక్రములబంపు
డుకా. టీ|| ఉప్పినయొకొండరాజ్యములనుకాం
చుకొనును. To command. To out rival or out-

shine. Lit : to set a task to. యమోజితంశ్రు witchery, sorcery. శంశ్రు n. s. A weight: being five eighths of a seer. అష్టశేరునౌతాకుయెత్తని యోగమున్ను. D.

శంశ్రుట or శంపించుట v. a. To send &c. (vide అంశ్రుట.)

శంపెనచెట్టు The tree called Bignonia Indica. Rox. 3. 110. శ్యోనాకము. W.

శంబ n. s. A kind of drum used by wizards and pariar beggars. వాద్యభేదము. D.

బంబ The sound of a shell trump. L. XXIII. 8. భస్మనాశ్రీములబంబలింగంబులబాతనివారు. బంబం, శంఖాదిభస్మి. D.

శంబళవాండ్లు, శంబరువాండ్లు n. s. A class of beggars or gypsies who are fortunetellers. శంబవాయించేవాండ్లు. D.

శంబుట v. n. To grow, increase. పెచ్చుట, అతిశయించుట. శంపె, అనగాకూర్చెననుట. D. BRK. 89. ఉ|| శంపినశక్తివారికడు భారీగముండటనున్న

యేడుతాళంబులు సెాలిసెక్టాకటి లాగునసెనల్ల శట్ట. శంపినశక్తియనగాకూర్చిన శరాక్రమము. BRY. 3. 502. అంబుడనాడమేమరవియర్తకునం

తరులైనచైత్యంలంపంపిన కింకజంబిరురు బాహులు వానరులబినుగ్రులై. శంపినకింక, అనగాకూర్చిన కోశము. M. 4. 2. 139. శంపినకోశముకోశమయ

భంగభయంబునుగల్గించియుల్లంబు దెసంగొనంగ. శంపిన కోశముకోశమయభంగభయంబును, అనగా ఒకతట్టుకూర్చినరోషమున్ను, ఒకతట్టువీండ్లు

ధర్మరాజాదులన్నుమాటవైటపడకూడదన్న శంకే తపద్విత్తిభీతిని. BD. 4. 1368. తంబురునారదా

దులువ్రీతిబాడ, శంపినదేవతూర్యంబులుచెలగ. శంపినకూర్చిన, అనగావిజృంభించిన. దేవతూర్యంబులు, త్రిదశవాద్యంబులు, చెలగ, మ్రోయగా. BD. 2. 852. శంపినబాహురిబ్రహ్మయ్య భావనంబునగాదె

జొన్నలులింగమయ్య, బాహురిబ్రహ్మయ్యచేసినటువంటిశంపిన, అనగాకూర్చిన, భావనంబునగాదె, ధ్యానమువల్ల నేగదా అని. BD. 4. 1668. శంపిన

ధర్మ మేలంబున సెడయనంబియనువాడుభయంబింతలేక పడకునుత్ బంకుంగవేశ్యయింటికిని. యెడ

యనుబుచ్చంగనిట్లెరింగియును. శంపినధర్మ మేలంబున, అనగా అతిశయించిన న్యాయాశుభాశ్యమువల్ల. BD. 2. 543. శంబిలకుయు నెనబదివేలజంగమం

బులకనురు, శుమగ్రతదనర, యిచ్చుటకుంబి, అనగా శంకల్పించుకొనియనిఅర్థము. BD. 3. 1712. శంబియా యమృతాంబకంబున్న శ్రీభద్ర, నంబికన్నులుజెడనాడేలజూచు. యిటువంటి సుధార్ద్రదృష్టిని, శంబి, పూనిపున్నట్టువై.

బంబోతు A fat bull. పోతరించినయెద్దు. OG. బంబోతజ్జాశరి, యదుశ్రుం, బడనాతులం, గపోజిపోటులు. టీ||బలిష్ఠుడైనఅదాశరిచరవడముచేత నున్ను తన్నులచేతనున్ను మోచేతిపోట్లచేతనున్ను. A. 6. 28.

బంభరము * n. s. A large black bee.

బకము * n. s. A crane, a booby, or heron. బకధ్యానము Hypocrisy: the crane seems to stand praying or meditating, while in truth he is aiming at his prey the fish.

బకదారి n. s. A dove or pigeon. పాపురాయి, పారావతము. D.

శకశకనవ్యట or శకశకలాడుట v. n. To giggle, to laugh very loudly, to burst out a laughing.

శకశకలు (anuk) plu. Giggling, or loud bursts of laughter; ha! ha!

బకశ్రుక్ము, అనగాఅంబుకా. Q.

బకవైరి * n. s. A title of Bhima who "slew the demon named బకాసురుడు."

బకానుచెక్క n. s. The chay root which produces a red dye. Redwood. యెర్రచాయచేసేచెక్క. D.

శకాశక (anuk.) See శకశకలు of which this is an intensive form.

బకాసురుడు, బకుడు * The name of a giant who was a great gormandizer; a second Polyphemus.

శక్తితివెట్టి, అనగాశండుచేసి. OG.

బకోటము * A crane or booby. బాలుకోంగ. D.

శుక్ల adj. Near, next, neighbouring. శుక్లయిల్లు The neighbouring house. శుక్లశంఘు The side teeth. శుక్లబలము Auxiliary force; assistance, help.

శుక్ల n. s. The side, a page, a bed or bedding, quarter or direction. శుక్లదుప్పటి A sheet to lie on. శుక్లవేసుకొనేపాంతలు bed clothes or quilts. T. 3. 124. శుక్లమరబ్బునేర్పులు. టీ||రతులలోపలనుపార్శ్వములుమల్లించుకొనే చాతుర్యములు.

బక్ల adj. Thin, lean, meagre. Poor. బక్లవాడు, or బక్లశలచనివాడు a lean thin person, a mere thread paper.

శుక్ల గాహోపుట v. n. To walk along-side.

బుక్ల దొక్కు or బుక్ల తోలు A lean thin person.

శుక్ల రాము * n. s. A gipey-hamlet. యెరుకులగురాడము, హోయపుల్లె. R. 2. 102; 5. 26. P. 2. 102.

శుక్ల పోట్లుబాదుచుట v. a. To tickle one in the sides.

శుక్లము n. s. A side, a fortnight. In the phrase చుట్టశుక్లములు (kith and kin) it is a mere echo —See చుట్టము, శుక్లము, అనగాతోలుట్టువు. OG.

పార్యము, శుక్లాదిశుక్లము. D.

శుక్లయెముక n. s. A rib.

శుక్ల n. s. A bird. See on శుక్లి.

శుక్లి * అనగారీతి Manner. See శుక్లిక.

శుక్లిక or భక్లిక * Position, assertion, argument. Exposition or elucidation. W. రీతి, ప్రకారము. SC. నన్నయభక్లిక Nannaya's Essay, or Treatise on Telugu Grammar.

బుక్లికిబుక్లి or ముక్లికిమక్లి Tit for tat.

శుక్లి చెట్టు n. s. The tamarisk. Also written శుక్ల. See శుక్లె.

శుక్లియ, అనగాపార్శ్వము Side, quarter. R. 1. 5.

శుక్లిది పెరుంగులెక్కలిరు శుక్లియలక సుర గాడ్పులకలక.

శుక్ల n. s. A lump, as (గంధపుశుక్లలు,) of paint: likewise a scab. Vishnu. 6. 28. చిక్కులుబడ్డవెంట్రుకలుచిక్కినలంగడుకమ్మబువులుక, జక్లరమోపులకాకును సాయకముద్రలుచిట్టుగంధపుక, బుక్కులతోడిదేహములుసాయనిమోహములకాశ్రమంబులైచాక్కపుజారదంశతులుచూడబ్రకాశతబాంబరెంతయును.

శుక్లన adv. Startingly, alarmingly, suddenly. N. 9. 241. శుక్లనభాండంబుబలగొట్టు he broke the pot with a crash. శుక్లననవుట v. n. To burst out a laughing. N. 9. 275.

శుక్ల చెట్టు, శుక్లె The Tamarisk tree. రూపుకక. SC.

శుక్లె(చేత) as చేడిసె(చేత) n. s. A sort of carp or sprat with forked bones. Some species are called బుడ్డశుక్లె and మంగలశుక్లె and మోరశుక్లె and కూచెనశుక్లె and చందమామశుక్లె and బొందశుక్లె. H. 4. 225.

శుక్లె ర n. s. Armour: mail. అనగాజీరా. Swa. 4. 36. M. 4. 3. 124. కవచము. D. శుట్టుశుక్లె ర silk housings for a horse.

భక్లము * n. s. Food.

భక్తి * Reverence, attachment. Engagedness of heart or affections in; devotedness to. Service: faith, belief. భాగ, సేవాయాం, యోగ, రథనాయాం, భావె. SC. నేనా, గాఢవృత్తి, క్రద్ధా. RKD. పూజ్యేవ్యసురాగోభక్తి is a well known canon... భయభక్తులతో with timid attachment, with fear and affection.

శుక్లము n. s. Pride: brilliancy పొగరు. OG. గర్వము, దీప్తిన్ని. వగలుట్టిశుక్లగరమరమసాగసులతో విర్రవీగుసాంపులమీసాల్ శుక్లమున, వదివేయుచు దిరునగవుల శుక్లమునుచుజార నాయకులలరక. H. 5. 194. సాంపులమీసాల్ శుక్లమునవదివేయుచు, అనగాసాగవైనశక్తిపులనుగర్వము గామెలిపెట్టుతున్ను. Vasu. 3. 86. అభినవా లోక నైర్వంతన ధిపుడలర, నలరుబోడిననుగ్రలజ్ఞానుభావ, భావయైతెరమాటునబగటుచూచి, చూశురకుదోచెకురింయస్సూర్తియనుచు. టీ|| తెరమాటున శుక్లముచూచి, అనగా తెరచాటున మురిచెముకనుశురభగానియున్నది. అయితేయవనికాంతరముననుండితనదీప్తిని అనుశురభగానియుంపేసరశుక్లము గానుండుననితోస్తున్నది. యిది గాక శుక్లముననే శబ్దమునకు, పొగరు, అనగా దీప్తియనే అర్థమునకు OG. ఆధారమువున్నది. మురిచుముకనే అర్థమునకు ఆధారముకను శుక్లలేదు.

శుక్ల An ace; one, at dice. ND. 3. 573. నేను శుక్లమునకు శుక్లడలపిన్నది I was within an ace of falling, I all but fell.

శుక్లమలై n. s. A very delicate and fragrant flower, with white petals and a yellow tube. Nyctanthes arbor tristis. Rox. 1. 86.

శుక్లము n. s. Coral. శుక్లంపురిశుక్లు A name of a kind of rice.

శుక్లసాల n. s. A gaming table. Diceplay, a particular game played with dice on a coloured cloth. మగ సాగనుజూపెనాయింతిమరుద్దిగంధి, శుక్లసాలను గెల్చినకుంతమునను, T. 4. 79: శంకెములుగోరితైచుచుశుక్లసాల, తారతోనాడుపారిశాంకుజేరిమొక్కి.

భగము n. s. The circumference of a circle. Warren. p. 357. An assemblage of stars. భ, నక్షత్రములయొక్క, గణితమునామాము, నక్షత్రశుకూహాః. RKD. క్షనకములైనపాస్త్రం చిగురాకులపాగడచాలుచెలిగనుగాంపే, భగణంబుపాలుపుటెలుపుం, దగుమొగ్గలశుద్ధతాశ్రితములైతనరెక. భగణంబుపాలుపుటెలుపుంబగుమొగ్గల, ఆనగానక్షత్రశుకూహాముయొక్క సౌందర్యమునుశ్రుతాకింపచేయగలకోరకములయొక్క. Also, in Prosody, a dactyl.

భగతుడు n. s. Enemy, foe, plur. భగతురు. M.-5. 2. 80. BD. 3. 33. భగతులు Enemies.

భగబట్టుట v. a. To entertain or conceive hatred. To take a dislike or spite to.

భగభగ adv. Blazingly. భగభగయనిపించెనతడు నాహృదయంబుక. KP. 2. 97. బగబగ, adv. Blazingly, brightly ఆనగాఅగ్నిజ్వాలాభస్వరి. D.

భగర n. s. Enemy, foe. ఏనుంగుభగర, ఆనగాగజవై the lion. M. 14. 3. 212. భగర plur. శత్రువులు. D.

భగలకొట్టుట v. a. To break. See భగలుట v. n. బగల, బకలా, or పగల * A name of the goddess Kali or Cotytto. కరై, యైరగుమ్మడి. SC. దేవతాబగల నామిచ్చిన యాశక్తిరూపిణి. ఇతిబగలకల్ప.

భగలింతుట or—గ, భగల్పుట, or భగలకొట్టుట v. a. To break, crush.

భగలు n. s. (G. భగటి. plur. భగళ్లు) Day-time. Day. (Adverbially) by day : in the day time. రాత్రి భగలు or రాత్రిభగళ్లు Day and night. పట్టభగలు Broad day (anuk) భగటివీదనం అక్కడినుండి రిలీమి we set out in the afternoon. అహస్సు, శత్రుత్వములు, శత్రువులున్ను. D.

భగలుట or భగులుట v. n. To break, crack, or go to pieces; to be broken, fractured, burst, chopped. చీమలపుట్టభగలినది a nest of ants has broken out.

భగలువత్తి n. s. The fire work called a blue light or Roman candle. భగలాత్తులు H. 3. 31. భగలాత్తులదివటీలుతిర్యగిఫులక.

భగవంతుడు* Almighty God. The supreme Being. The Lord. This is sometimes applied to other gods.

భగవత్ * adj. Respectable, worshipful, adorable : and hence the common appellative of a

prince or deity. W. భగవద్గీతా "The song of the Lord" (W. Sansc. Grammar. 16.) This is the name of a celebrated poem. భగవద్ధ్యానము Meditation on the deity. భగవత్ శాశ్రీము the sacred text. Colebr. 1. 416. భగవతీదేవీం the blessed goddess.

భగవాడు n. s. A foe, an enemy. యిది నాభగవారి కై నాకోరాదు I would not wish even my enemies to suffer this.

భగాలన (anuk) Explodingly, terribly. గుండెభగాలన heart-brokenly. HD. 2. 1104.

భగిది n. s. Mode, feature, likeness. N. IX. 163. Vish. Pur. 7. 74. భగిదిసి (ablative) resembling, or, in the appearance of, like; భగిది, విభము. D.

భగిదిగట్టు n. s. The small owl, half the size of a crow.

భగిసి * n. s. A sister.

భగిసి See వైసి or మానము. S. 3. 102. Vema.

భగిరథుడు * A certain king whose exertions brought the Ganges from heaven to earth. భగిరథశ్రయత్నము* A phrase similar to "Herculean labours."

భగిలుచునుట To explode. (Anuk) అదిచూడగానా భుభగిలుచున్నది I am shocked to see it.

భగుది, అనగారీతి, అచ్చనమున్ను. OG.

భగులు A crack, a break. భగుళ్లు n. s. plur. Crevices, cracks.

భగుల్పు Root in A of భగుల్పుట.

భగోణి or rather భాగోణి A metal bason or bowl of a particular shape.

భగ్గశత్తి n. s. Cyrilla aquatica : a plant that flowers in the wet season : with large beautiful blue flowers which are fragrant. Rox. 3. 115.

భగ్గము n. s. A tether, cord, rein, halter. A particular measure (as a chain) of land. The measure is thus expressed at Masulipatam; చిన్నశుగ్గంనాలుగుమూర్లజేనెడు, పెద్దశుగ్గం అయిదుమూర్లజానెడు. The phrases రెండుశుగ్గాలదూరము &c. may be translated "twice a tethers length off" one cord off. హయలశుగ్గములచేసంటి తారొక్కంక. B. 10. 20.

భగ్గరి n. s. An irritable passionate man or woman. భగ్గుమనిషుంకికడేటిది.

శక్తించుట v. a. To brag. బడాయిలుకొట్టుట. See శక్తియ.

శక్తియ or శక్తి n. s. Skill, cleverness, bragging. శ్రద్ధ, అనగాగర్వోక్తి, బడాయిన్ని. D. lewdness.

భస్మన (anuk) Flashingly, suddenly, all at once: as applied to fire or anger. వాడికడుపుభస్మన మందినది he was all on fire with rage.

భస్మమనుట v. n. (anuk) To be violent, as flame or palpitation of the heart, to explode.

బగ్గ for శ్రద్ధ Skill, cleverness. జగ్గకవిరాజుచేరక బగ్గయుసిరి ప్రావదిట్టబడితివి, బగ్గయుసిరి ప్రావ, అనగా శ్రద్ధయునులత్తీన్నిపాడ్యేటట్టు Jagan. 3. 47. See శక్తియ.

భగ్గు | ము * adj. Broken, shattered.

కుచనము * n. s. Concoction, boiling, dressing.

కుచరణ Feigning. కుచరణ గాదుమాపాదంబులాన. HD. 1. 905. దూపాదంబులతోడు గాయదివిద్యలు కాదు.

కుచరించుట or కుచారింపుట v. a. To make, effect, spread. చేసుట, ప్రశురింపచేసుట, వ్యాపింపచేసుట, చెప్పట, అమర్చుట. T. 4. 13. శీరిహాశుంబులు కన్నుశీన్నలును భూభాగంబులుకా నర్తముల్ శీర సోక్తుల్ కుచరించువైపురుల. టీ|| కుచరించువైపురులనగాజరిగించేరితులు. H. 5. 203. నెమ్మదిలోగల పూర్ణి దెబ్బుకూయలుకుచరించబాక. టీ|| కూయలుకుచరించబాక, విద్యలుచేయక. Bilh. 1. 67. ఆర్యులక, ఘనమరివిల్వబంపినయగౌరవముల్ బచరించి. టీ|| నయగౌరవముల్ కుచరించి, శీరశీలన్నానములుచేసి. Swa. 3. 53. పూతశీనిండింపటివలపుంబ చరించుకులంబురితికికాలేతగడమ్మ. టీ|| పూతశీనిండింపటివలపుంబచరించు, అనగా మొలామాబంగా రుంపటిమోహముకనుకురచే. Vasu. అవ. 1. 15. భావింకాగుకవిప్రశీతకృతిసామాన్యాకృతింబూని (పైపైవన్నెల్ కుచరింప, అనగా మ్రొట్టిమిదితళ్ళుకులనుచేయగా. టీ|| పైపైతళ్ళుకులనుకనుకురచితే.) T. అవ. 14. మోహనలీలచే మొససిబాపైతివి, నయములుకుచరించునటననిది, అనునయములనుచేసేనడకనిది, వీటివల్ల చేసుట అని అర్థమాకున్నది. Swa. 5. 127. మవ్వంపు వాతెరలువివ్వనవ్వనునుసోగవెన్నెలలంకలసిపిశాళించుచంచలద్యంకలచ్రభలంబచారింది. టీ|| కుచారింది, ప్రశురింపచేసి. Swa. 4. 93. కండగలతింత్రిశీకలాటసంఘాతంబులామీద నెరయంబచరించి, ఆమీద నెరయంబచరించి,

అమాంశుంబులమాదవ్యాపింపచేసి, అనగా కుచరి. టీ|| నెరయంబచరించి, కలయంబరచి, వీటివల్ల ప్రశురింపచేసుట, వ్యాపింపచేసుట అని అర్థమాకున్నది. Vijaya. 3. 33. పులికించేమే సేమితలచుకాంటి తెయంచుమేలంబుబచరించెమిత్రవింబ. టీ|| కోడిగము గాబలికెను. Radha. 1. 90. బుతుతల్లనీవెళ్ళివ్వతనముల్ బచరించెడు, బుజ్జింపినేనడిగినపాదముంచనె. టీ|| శిష్టతనముల్ బచరించెడు, నేవీకానేవీకమాట్లాడుతున్నాత, గ్రామ్యముగాశిష్టకల్లిమాట్లాడుతావంటారు. Radha. 1. 91. తలుకులకేమియేవగనుబల్లగనేరత, నిన్నుమించియుక్తులుకుచరింపనారతమె, నిన్నుమించిది పాయములుచెప్పడమునకు నావల్లశక్యమా. Parijat. 1. 9. కులమునుయాతముకామగిపూరిమియ్యకలదాననంచునవ్వలబచరింపగారవరకల్ పాదమెకమరివారికెంతయ్యక. టీ|| అవ్వలకుచరింపగా, పైపచెప్పకానేటత్తుటికి, వీటివల్ల చెప్పటయని అర్థమాకున్నది. M. 4. 406. మర్త్యమహీ నాధుండు, మణిపూషణంబులురువిరాంబరంబులు కర్పూరాదిసుగంపద్రవ్యంబులు, తాంబూలంబులతోడంబులంబులంబచరించి, తట్టలలోననున్న.) BKY. 2. 1048. బూమయోగ్యంబులగుబాత్రలుకుచరించి, పాత్రలుకుచరించి, అనగాపాత్రలనుఅమర్చి. వీటివల్ల అమర్చి అని అర్థమాకున్నది. కుచరించుట. v. n. మించుట, వ్యాపించుట. L. VII. 341. రోయనాదెదపునేరుపుకుచరించి, నేరుపుకుచరించిగట్టితనముమించి, అనగానిండానేర్పినేర్పి, రోయనాదెదపు అనవ్యముపుట్టేటట్టుకూటలాదెదపు. Ellana. 3. 168. కచ్చగాజులయొప్పుబచరించుచేతులు, అనగామరకతమయకంకణసౌందర్యవ్యాత్తుమైనకరములు.

కుచారము, (H.) అనగాఅంకడి. OG.

కుచేళిము * adj. Ripe. కుండిన. R. 7. 101. శుభాజమధుమధురతరకుచేళిమధిఫేళిమప్రశువఫలగుఱున్నగళిత. Satyabh. 1. 178. రాముకృతచేను, కుచేళిమరాజ్యశంకుడభ్యన్నత. దదశకమాలుారఫలంకుచేళిమం. in the Naish. కుచేళిమః, మామె, మినుములు. SC.

కుచ్చ n. s. Green; also yellow. An emerald, any figure punctured or tattooed into the skin because green, lit: Leaf colour: a leaf being first green then faded yellow. కుచ్చపొడుచుకొనుట to tattoo the skin. These colours are discriminated thus ఆకుకుచ్చ is green, and కుసుపుకు

చ్చ or హరిదళశుచ్చ is yellow. కలంకారిశుచ్చలు A sort of cloth, or painted chintz. See on శుచ్చి. Various shades of green are called కశుచ్చ శుచ్చ dark green. తెల్లశుచ్చ light green. శుశుచ్చాశుచ్చ a still lighter tint. రాశిశుచ్చ emerald green. విలకశుచ్చ bright green, and మక్కిశుచ్చ dirty dark green. కండ్లశుచ్చపారిసది he has the jaundice. వాండ్లుయిప్పుడుశుచ్చగావున్నారు they are in prosperity. కాళుశుచ్చగావుంటేచూడలేదు king hates a thriving farmer.

శుచ్చ adj. Green, yellow, sallow. శుచ్చనరాలు the blue veins శుచ్చగున్ను a bright yellow starling. The word శుచ్చ radically means bright, faircoloured. శుచ్చకైకము The yellow guineas: or bright coin. HD. 2. 153.

శుచ్చకట్లపాము See బంగారుపాము.

శుచ్చకర్పూరము "Fair coloured camphor;" crude camphor. This is the name of a brilliantly white drug, used to cure the eye: which real camphor injures. It is not in lumps: but is a powder.

శుచ్చకామెలక n. s. The jaundice.

శుచ్చజిట్ట The bird called Iora Tiphia. Ma. Jour. Vol. X. 248. No. 73. It resembles the titmouse. (Jerdon.)

శుచ్చదము n. s. A cloak, a warm covering.

శుచ్చడి n. s. plu. శుచ్చళ్లు A mess, a hodgepodge: a sort of pap, or green sauce; made of vegetables, or curds, mixed with tamarind juice, salt, and chillies. చూమిడికాయలశుచ్చడి Green mangoes boiled in syrup. ఆరుకలనుశుచ్చడిశుచ్చడిచేసినాడు He spent all the money. ఆశ్లోకమునుశుచ్చడిశుచ్చడిచేసిఅర్థమువీడదీసినాడు He explained all the doubts in the verse. శుచ్చడిచేసేశక్తి skill in elucidating the truth.

శుచ్చన or శుచ్చదనము n. s. Greenness or yellowness.

శుచ్చని adj. Green, yellow. శుచ్చనిబంగారు yellow or pure gold. శుచ్చగావున్ను yellow or golden: prosperous, fortunate.

శుచ్చము n. s. A whole piece or double piece of long cloth or chintz: twenty four cubits in length; in chintzes it means a double థాను Diaper or doiley.

శుచ్చరెక్క The green king's-fisher.

బచ్చలి or బచ్చలికూర n. s. Spinach. తీగబచ్చలి the plant termed creeping annual purslane. Basella alba. దుంశుబచ్చలి Basella lucida. Rox. 2. 104. ఉపాదికా. W. ఉపాదకా, దుంశుబచ్చలి, ఉపాదికా or ఉపాదకీ, పాలబచ్చలి. SC.

శుచ్చళ్లు Plural of శుచ్చడి.

శుచ్చవిల్లుడు n. s. The "green bowyer," Cupid: whose bow is green, being made of a sugar cane.

శుచ్చారెచెట్టు n. s. A large forest tree with a very fragrant flower: the wood is useless. Bauhenia Spicata. See ఆరె.

శుచ్చి adj. Raw, unripe, unbaked, unburnt, un-boiled (as water or milk.) unconcocted, green, not dry, (as firewood:) uncured (as a hide,) raw, sore, tender. (Vulgarly it means) palpable, gross, downright, absolute, rank, arrant, open, unveiled, unblushing, broad, coarse. శుచ్చిమిరశకాయలు Green chillies. శుచ్చివిషము Rank poison. శుచ్చికస్తురివీణె an unsunned or unbroaded scent bottle. శుచ్చిబడియ, శుచ్చికర్ర a green cudgel. శుచ్చిబడియలతనిబడగొట్టుడనుచు.

Charit. 1. 2223. శుచ్చినెత్తురు blood just shed. వచ్చుముంగిళబూజినసుధీశశుచ్చిశుచ్చినెత్తురుమూలి శురికించితనదు. Saranga. D. 5. 280.

శుచ్చిక n. s. Grass. A meadow, a lawn, a green. శాడవలము, శుచ్చనిగడ్డిగలభూమి a grassy spot. శుచ్చికలేదు the grass is not brought. శుచ్చికశుచ్చి A grassy spot.

బచ్చు, బచ్చువాడు n. s. A money changer or shroff. (శరాబు. D.) H. 2. 54. A. 4. 317. S. 1. 469. నిచ్చరత్తుకరికు.యెరిగి చేతుట్టుబచ్చునుబోలె. BD. 2. 511.

బచ్చెన n. s. Paint, colour.

బచ్చెన adj. Painted, lacquered. బచ్చెనపెట్టె a lacquered box. బచ్చెనబొమ్మ A painted doll or puppet.

శుచ్చెళుతనము n. s. Scoundrelism, swindling, sharper's arts. శుచ్చెళువాడు n. s. A cheat, a sharper, a swindler.

శుచ్చెము Swindling, cheating, sharper's arts. A trick (or cannon) at marbles. ఎదుటదొంగలడము, D.

బజగడగుది or బజగడుగుది, అనగానికడలేనిఅడుది. బజగడగుదానిమాటలు, నిజమనిగుర్తు క్షిరితనినిర్దు

లచరితుం, సుజనుకుమారునిలీలాం, గజునింబోనాడు
కొంటిగడ నేననుచు. టీ|| బజగడుగుచానిమాటలు,
నిల్లడలేనిఆవిత్త్రాంకమాటలు. Saranga. Pad. 3.
241.

భజనము * n. s. Worship, homage. రామభజనము the
rite of singing the praises of Rama.
భజించుట, భజియించుట v. a. To worship, pray, to
serve.

ఉజ్జ adv. Near, near to. T. 4. 71. H. 1. 72. Vish.
VII. 307. B. X. 354.

ఉజ్జల adv. Near, close, at hand. R. 1. 2. H.

బజ్జి n. s. A mess of vegetables. ఉచ్చృతి. D.

ఉటము * n. s. Cloth : ఉటాంతరము, అనగావస్త్రాం
తరము a change of linen. R. 5. 282.

ఉటకారు n. s. Tong, great pincers.

ఉటచ్చరము * Old cloth. పాతబట్ట. D.

ఉటని or ఉటాని A Pathan horse. గుర్రము. OG.

ఉటకట (anuk.) Crashingly (either as gnashing
teeth or as splitting wood :) aloud (as wings :
flapping) audibly.

ఉటమంటుకము * n. s. A tent.

బటమరులు, అనగాముక్కు చర్మములు. దీన్నేముక్కు జెసు
రులు, ముక్కుగోళ్లు అనిన్ని అంటారు. A. 6. 138. ము
ఖజనితపూతాశ నుతోతర్క ఖండగుగంధవహుంకూ
ర్పనికై నన సైక్తిం తనిక్తి చాక్తం శ్రుంబట మరులం
బూపట్టు తిలకునుమవిలసినా ఉహానిని యగునాశ
ఘాతమానుండగువాని. టీ|| చాక్తం శ్రుంబటమరులం,
నుండరమైనముక్కు చర్మములచేతను.

ఉటము or ఉటము A picture. గాలిఉటము a paper
kite.

ఉటలము * n. s. A roof, a thatch : a multitude,
troop, train, number or retinue. A film over the
eye ; a cataract in the eye, a flaw in gems. A
section or chapter. ధూమఉటలము a mass or
volume of smoke.

ఉటవలిశ్రుట్టంబు A cloth. BD. IV.

ఉటవాసము or ఉటవాసకము * Perfumed pow-
der ; pulvil.

ఉటసాల A hall.

ఉటసాలెవాడు A silk weaver. A. 4. 56.

ఉటహము * A kettle drum ; a వాగ్గి drum or one
used in battle.

ఉటాంచలము * n. s. The skirt of a girl's dress
thrown over the shoulder. B. X. 183.

ఉటాకము * n. s. A flag or banner. ధ్వజవస్త్రము.
D.

బటాకబయలై Broadly open, quite naked or evi-
dent. UH. 4. 168.

ఉటాలోతుము * n. s. Magnificence, gorgeousness
of dress.

ఉటాశంచలు n. s. plur. Dispersion, defeat య
దాయదలు. D. N. X. 145. DRA. 162. ఉట
శంచలైన adj. Dispersed, scattered. Parij. 5.
46. ఉటాశంచలైరి they were scattered.

ఉటికకారము or ఉటికారము n. s. Alum. D. lit.
astringent crystal.

ఉటిక బెల్లము n. s. Sugar-candy. See బెల్లము.

ఉటికము n. s. Crystal (from ఉట్టికః *) N. 9.122.

ఉటికి n. s. Alum. కటుకొహిణి, ఉటికిజం గాలత
చ్చ. H. 2. 246.

ఉటికిరింత, అనగాచలపాదితనమని తోచినది? మటు
మాయలాడుకంబళ్ళ శ్రువంబు (ఉటికిరింతలల్లిశ
ట్టినద్రాశ్వు) అనగాచలపాదియైనమూర్ఖాలమలంకి
చుకొన్నారొన్నె. HD. 2. 484.

ఉటితాటింబి, అనగాయిటునటు పెళుకుచూశ్రు. OG.

ఉటిమ * n. s. Cleverness, dexterity, skilfulness,
strength. Vigour, liveliness. వాక్పటిమ Vigour
of style or classical perfection of style. నటనశ
టిమ cleverness in dancing. ఉటిమగల * adj.
Clever, dexterous, skilful, strong, vigorous.

ఉటియము * adj. Very clever : very able.

ఉటీరము * n. s. Sandal (wood &c.)

ఉటీలుమని (anuk) Bang, slap.

ఉటు or ఉటుళు adj. Clever, dexterous, skilful,
able, smart, sharp, firm, hard, strong, vigo-
rous. ఉటుతరముగా dexterously. ఉటుగతి, అ
నగాపిట్టము Soundly, finely, well.

బటు, బటుక A bramin bachelor. బటువస్త్రము, అన
గాబడుగువస్త్రము.

ఉటుక్కున adv. Slapdash. BD. 5. 948.

ఉటుగారు n. s. Vide ఉటకారు.

భటుడు * n. s. A servant, a soldier.

ఉటుతరముగా Most firmly, vigorously, strongly.

ఉటుత్వము * n. s. Cleverness, dexterity, skilful-
ness, strength, vigour. మేనిఉటుత్వముచూచి ob-
serving his vigour.

ఉటుళు See ఉటు.

బటుళు adj. Round, circular, spherical.

బటుళు or బటుళుబిళ్ల n. s. A small round pillow, a
round bolster, a wench pillow. T. 3. 131. A.
1. 67. బటుళులారుగులు గలచూలపాస్తురూద. IIa.
2. 161.

శుక్రాలము, శుక్రాలిక * n. s. A plant called Tri-
 chosanthes diæca: it is also applied to Luffa
 acutangula. Rox. 3. 702. చేపపొట్ట.
 పట్ట n. s. The bark of a tree, sackcloth, a broad
 sword. శుట్టక త్రి. కి నైరపట్ట the back of a fiddle
 or lute. పెద్దలిగురాకుపట్టనే పెట్టువదిరి. టీ|| ఇగు
 రాకుపట్టనే, చిగురాకు అనేపట్టక త్రి చేతనే. A.
 4. 37.
 పట్ట or శుట్టము * n. s. Cloth, a gold band or a
 fillet tied over the turban in a particular man-
 ner as a badge of distinction. రాజ్య కాలాభిషే
 చన యోగ్యపట్టి కాయాం. SC. యిట్లెదుర్కొనిపట్ట
 శువివ్రధగవత్త్రసాద తీధకంబులు పాయనంబులు
 గావ్రకామంబులారించి. టీ|| పట్ట, తిరుప్పరివట్ట
 మున్ను చెంగోలమ నుట. A. 4. 37.
 పట్ట n. s. Cloth, clothes. తడిబట్టతోగొంతుకోయడ
 ము To kill by slow torture.
 పట్ట adj. Dappled, mottled with white and black
 or red: or with white marks, as బట్టాపు a
 dappled cow. బట్టతల a bald head.
 పట్టంచు n. s. A silk border. Fringed or trim-
 med with silk.
 పట్టకు Catch not (The prohibitive of పట్టుట.)
 BD. 5. 121.
 పట్టణము or పట్టుము n. s. A city, a capital. Hence
 చెన్నపట్టుము the usual name of the town of
 Madras. The name Patnam or Pattanam is
 applied to Madras, Hyderabad and Seringapa-
 tam.
 పట్టతీగ Capparis Heteroclitia. Rox. 2. 570. The
 name of a large climbing shrub: with green-
 ish white flowers. The unripe fruit is eaten
 boiled.
 పట్టశుకలు n. s. Broad day: vide under శుకలు.
 పట్టపు See పట్టము.
 పట్టపుల్వ or నవ్వేకమలపాకు n. s. The carica-
 ture plant; on the variegated leaves of which
 there are white marks like faces.
 పట్టలైలు n. s. An open plain, a champaign coun-
 try. Void, expanse. బట్టలైలు గా openly. బాహు
 టము గా.
 పట్టధక్రము * n. s. A chief, leader. L. 1. 331.
 పట్టమా n. s. A title, a stage, or step in genealo-
 gy. అతనికిత్రుతావలించు మామనేపట్టముయిచ్చినారు

They gave him a title of Pratāpasimha. ఆ-శ
 ట్టాధికారిచచ్చినాడు the head of the state died.
 వారు మూడుపట్టములు శిష్యానులుగా వుండెరి
 three persons in his stock became monks. ఆ
 తనికిపట్టముగట్టిరి they crowned him. శుట్టపుచేచి
 a queen. శుట్టపేనుగ, శుట్టపుమునుగ, శుట్టపుపే
 నుగ the royal elephant, the state-elephant. శు
 ట్టపుక త్రి the state-sword. శుట్టమేలుట To reign.
 పట్టమేక n. s. A bustard of a large species. శు త్రి
 చేనిపట్టమేక a large crane with bleating voice,
 a black body, white legs, head and neck.
 పట్టవృత్తి or పట్టవృత్తిమాన్యము* A living: land held
 by a priest free.
 పట్టశము or పట్టిశము * A kind of axe. శురశ్వశ
 ము. R. Kanta D.
 పట్టసారాయి Spirit, distilled arrack.
 పట్టా n. s. plur. పట్టాలు The inner bark of a tree,
 sackcloth. Whiskers. A sort of girdle cloth.
 పట్టాక త్రి n. s. A two handed broad sword. పట్టా
 లు or పట్టాకత్తులు a sort of dagger.
 పట్టాచారి Doctor, his reverence (thus used in
 Bengal.) In the south this is applied to a mere
 pagoda bramin (sacrificulus), a priestling. ఆ
 ర్చకుడు, నందివాడు.
 పట్టాభిషేకము * n. s. Coronation, installation. శు
 ట్టాభిషేకముద్ర * n. s. A ring on which the in-
 stallation of Rama is carved.
 పట్టారకుడు * n. s. A sage, a saint. శ్రుతిముఖం
 నైయస్సి పట్టారకునకు. HD. 1. 2258.
 పట్టావాండ్ల A certain tribe, a sort of gypsies.
 పట్టి (post pos.) A sign of the 5th case of nouns.
 నిన్నుపట్టియా శనిచేస్తున్నాను I do this for your
 sake. నిన్నటిపట్టి నీతోచేస్తున్నాను I have been
 telling you since yesterday. Here it governs
 the Gen. case as an Adverb. చేశిననాళ్ల పట్టి
 Since that time. నాలుగు నెల పట్టి For four
 months past. ఆ-టోపిచుండబట్టి గానిలేకపోతే ఆ
 తనితలకునులును Had it not been for the cap
 his skull would have been fractured. This is
 added to the root "in A" of verbs; as see కా
 బట్టి. so తేబట్టి (i. e. తెచ్చినందున) by being. కాలం
 యుక్తముగా తీరబట్టి (i. e. తీరిందిగ నుక) as the
 season turned out well or proved good. శ్రుభ
 వింశబట్టి L. XIV. 29. because he was born.

శట్టి n. s. A child, an infant : a roll of betel : a list.

శట్టిరల్లి a woman who has borne a child. తాం
మాలశట్టి a roll of betel, or mouthful of paun.

శ్చక్తిబట్టి the same.

బట్టి n. s. A still.

శట్టించుట v. a. To apply oil or ointment &c.
causal of శట్టుట. ఆ చిన్నవాడికి అమరము శట్టించి
నారు they have made him begin (reading) the
Amaram. రేశ్చనియజ్ఞంపట్టిస్తున్నాను I will set
tle your business to-morrow. i. e. I will punish
you. యెగతాళిశట్టించుట To joke. జీతముశట్టిం
చుట to have one's salary to be stopped. కొత్త
వాడికెశట్టించుట To innovate or establish any
new custom. ఆపెట్టెలువాడిచేతశట్టించుకొనిరా
make him lift the box and bring it with you.

శట్టింపు n. s. Application. Setting. Fitting. Trick.

పిల్లకాయలకు పుకశ్చక్తికము ఆరంభముచేయించ
డము, శ్రద్ధ, పాటింపు, తేనిపోనిమర్యాద. అమర
ముశట్టింపు అయినమాడునెలలకు Three months
after setting to work on the Amara Cosha.
ఆరాధ్యులకుకర్మమందు శట్టింపులేదు Aradhya
pay no attention to rites. Ila. 3. 29. తేనిశట్టింపు
తల్లి నపునిదాన. టీ|| మున్నుయెన్నుకన్ను తేనిశా
చ్చుతగ్గుమర్యాదలనిన్ని.

శట్టిక * A plate of metal : a board : the pieces of
wood across a door. ఫలకము, అనగావలక, రే
కు, గండశుట్టె. SC. says అధికరణె, కమ్మరవానిదా
నిలి An anvil. Vasu. 4. 8. ఘనశుదాయశుశట్టికడ
మోంజనముశుట్టనశురాశయిదిగదిపార్పియనగ. టీ||
ఘనశుదాయశుశట్టిక, ఆకాశమునెడు యినశురేకు
యందు. Suca. 2. 19. లలాటశుట్టికలపెట్టినశుట్టెవ
ర్ధనంబులు. BRS. 396. ఘనతరఫాలశుట్టికలఘర్మ
కణంబులుగ్రమ్మ. ABA. 3. 83. గండశుట్టెయనం
గచందనాను తేనునకపాటశుట్టికల్మారునభన. G.
4. 15. శుట్టికపై సున్నయొక్క శుద్ధముగనియెక.

భట్టిగాడు The red shrike. Madras Journ. X.
p. 235. Jerdon No. 49. bis.

భట్టిని * Theatrical phrase for a king's second-
ary wife : as distinguished from the దేవి crown-
ed queen.

శట్టియము n. s. A sword. R. 2. 20. చేకత్తులుశు
ట్టియంబులుకందితెలు.

శట్టి n. s. A list or inventory, a roll of names : a
roll of betel &c. tied up.

భట్టియము * The name of an ancient brief trea-
tise upon Telugu grammar, written by నన్న
యభట్టుడు.

శట్టు n. s. Silk. శట్టుబట్ట or శట్టువస్త్రము A silken
vest : also the name of the cover of the lingam
image. శట్టునూలు Silk thread : spun silk. శట్టు
నూలుసాలెవాండ్లు a class of silk weavers. శట్టు
నూలువాండ్లు a class of silk dyers.

శట్టు n. s. Pertinacity, resolution, persisting,
hold, strength, gripe, grasp, seizing. An ex-
ternal application to a swelling to allay pain
&c. Ground, for a proceeding. Prop, support,
favor, a party or side. A part or scene in a
play as విరహశుట్టు amorous scenes. యుద్ధశుట్టు
a warlike scene. శట్టుపెట్టుట to prepare a spot
for performing religious rites. అదిరలకుశుట్టు
పెట్టుకొనివందుకొన్నది she put a plaster on
her temples and went to bed. యావ్యాజ్యము
లోశుట్టులేదు there is no proper plea in this
suit. వకనిశుట్టుగామాట్లాడుట to speak on a
man's behalf వకశుట్టుగావుండుట to insist perti-
naciously. పునికిశుట్టు a place, a house, an abode.
వాడుశుట్టినశుట్టువదలదు he will not relinquish
his purpose. వాశ్చిశుట్టినశుట్టిన తీసుకొనివచ్చిరి
they brought him as he was. శుట్టుస్నానము
bathing at the commencement of the eclipse :
as opposed to విడుపుస్నానము bathing at the
termination of the eclipse. ఆయనశుట్టువిడుపు
తెలిసినవాడు he knows where to be lenient and
where to be severe. కూరకుట్టునేల as far as a
cry may be heard, about half a mile. వాండ్లకు
ర్మములోశుట్టులేదు they do not lay much stress
upon ceremonies. వాడుయెంతమాత్రముశుట్టుయి
వ్వకుండామాట్లాడుతున్నాడు he speaks without
giving them any handle. చాలామందిఆయనశు
ట్టుఅయిరి many followed him, or came on his
side, as disciples. శుట్టున (with న the sign of the
ablative) at, by, close to. కోరకిశుట్టున along
the hedge. గాడిశుట్టున at the manger. యాశు
ట్టున at present. శుట్టు plur. వాడుశుట్టెశుట్టుశుట్టు

గలడు He is able to wrestle. ఆచుట్టుపట్ల in the circumjacent places, in the neighbourhood. నివాసస్థానము, వాఢ్యమున్ను, శట్టికొట్టబడ్డదియున్ను, శీమయమున్ను. D.

బట్టు, బట్టువాడు or భక్రూజు n. s. A bard, herald: a chaunter of titles and praise.

శట్టుండి (Postpos.) Through, by.

శట్టుకొమ్మ n. s. A refuge, stay, support. ఆధారము.

బట్టుగాడు n. s. See —ట్టి—

శట్టుజిట్ట A sort of bird. S. 1. 187.

శట్టుట, శట్టుకొనుట v. a. n. To seize, to apprehend, to take, to hold, to catch. వాడునిండాశేళువూపిరిశట్టలేడు he cannot hold his breath long.

చేశట్టుట, చెట్టశట్టుట lit: to take the hand, to take to wife, to marry. చెయిశట్టుట to seize the hand, to ravish a female. దారమునుశట్టుట, ఆనగాశునుట to twist the cord. ఆబొక్కలోనాచెయిశట్టుట my hand will not go into the hole.

గుదారముశట్టుట to strike a tent. సోటశట్టిశలుకుట to speak distinctly. తలాశైకవారిశట్టి నారు each of them went by a separate road.

కాలుశట్టుట to geld. కాళ్లశట్టుట to shampo, handle or rub the legs. శుగబట్టుట to conceive hatred. మర్యాదనుశట్టుట or వాడికశట్టుట to adopt as a custom. యింకాకోతశట్టలేదు the reaping has not yet been put in hand. శంఖముశట్టుట to blow the shell. ఆవ్యాజ్యముశట్టలేదు they did not admit the lawsuit. దానిగోళ్లకుగోరింటశట్టదు the colour does not take, it is not formed yet. కత్తిసానశట్టుట to set or grind a knife or razor. ఆమందుయారోగాన్నిశట్టలేదు the medicine has not affected this sickness. ఆవిద్యనుబాగాశట్టివున్నాడు he has taken well to the study. కంఠశట్టుట to stink. ఆపొడినూబుద్లకుశట్టు Put the snuff in these bottles. సంజుశక్టీశమయము the time when the grain is forming in the ear. యిందులోయెవరికేమిశట్టినది who has any thing to do with this. నాలుగుదినములుశట్టును It will take four days. మసెపిశక్టీమాత్రము only large enough to admit a man. ఆయిదురూపాయాలుశట్టును It will cost five rupees. మూడుగజాలుశట్టును It will take three yards. మన్నెముశట్టివున్నారు they betook them-

selves to the highlands. ఆనవారుశట్టుట to identify, recognize, know again, verify. శట్టిశట్టిమాట్లాడెను he spoke in a broken manner. యెవరినిశట్టిలేవారుచెప్పవరు ask whom you will, and they will tell you. మోరుశట్టిమాట్లాడిలేఆశనిఅనుకూలమాను If you speak to the point, the matter will be settled. అదినాబుద్ధికిశట్టలేదు I do not take (or comprehend,) the meaning. శట్టిచెప్పిలేఆపిల్లగాడికిచదువుగావచ్చును If you teach him sedulously, he will learn well. వాడు దాన్నిశట్టుకొని పీటలాడుతున్నాడు he is troubling himself about it. వాడుశట్టినదెల్లాబంగారమాతూవచ్చినది whatever he touched turned to gold. చుట్టశట్టుట to smoke a cigar or cheroot. పొగశట్టుట to apply smoke. ఆకోటనుశట్టుకొన్నారు they took the fort. ఆదొంగనుశట్టుకొన్నారు they apprehended the thief. నాచెయిశట్టుకొన్నాడు he laid hold of my hand, or, he seized my hand. ఆవాడికనుశట్టుకొన్నాడు he began the practice. షెక్ నెలదీరముశట్టుకొన్నాడు he stopped one month's wages. చెప్పగానేశట్టుకొన్నాడు he understood me the moment I spoke. నడుముశట్టుకొన్నది my loins are strained. To cost. To fit or suit; To be possessed by evil spirits. To arrive as ships. To be imbibed or absorbed as dye. To be held or contained. To be affected by disease or pain. శట్టుట is also added to a great number of nouns, to give them a verbal signification: and in such cases, takes its meaning from the noun to which it is affixed; thus తుప్పు n. s. rust, తుప్పుశట్టుట to rust. ఇలుకు a sprain, ఇలుకుశట్టుట to be sprained. అక్కర want; అక్కరశట్టుట to be necessary, to be required or to take interest in. కొవ్వుశట్టిన fat. మూజుశట్టుట to grow mouldy. దోవబట్టుట to take a road. వాడులంచముశట్టుతున్నాడు he takes bribes. వాడికివెరిశట్టినది madness seized him. నాకుచలిశట్టుతున్నది I feel cold. శక్తువశట్టుట to be recovered as strength. శట్టుశట్టుట to be seized with cramp &c. ఆవిద్యముయిందులోశట్టునా will that grain go into this, or be contained or held in this? వానినూగుములునికుశట్టు

డవాళ్లందఱు, వారలకడకు సత్వరముగ. M. VI. 97. ఆమ్మ హితులకడ వాళ్లంబుచ్చి.

శడనేయుట v. a. To cast, throw &c. causal of శడుట q. v.

శడసాల n. s. A hall, a portico. Suca. 3. 469. శడసాలముంబలికందిలిశనిగాడి.

శడి n. s. plu. శట్ల A measure of capacity, containing a seer and a half. It is one eighth of a mercial. An indefinite weight, used in tobacco &c. usually about a seer and a quarter; this last meaning is doubtful.

బడి an affix forming nouns. Thus దారిబడిని along the road. తీరుబడి leisure. తగులుబడి expense. పెట్టుబడి money advanced or out laid. వచ్చుబడి income. ఇబ్బడి as much again; twice as much. ఫలుబడి a reign. గుఱార్థము, ఇబ్బడి, ముప్పడి. D.

బడి adv. Along with. వెంబడి. OG. R. 2. 7. శడుచులుపైదలు మేముక బడిబాయక వెంటదొంటునులును మీ వెంబడిదిరుగుచు గీములనేయిడుములులే కుండనుండు మెయ్యెడలండుక. బడిబాయక, ఆనగామీ వెంబడిబాయక. M. 6. 2. 348. ఆఖిలజనంబులకుంబడిచేసుకొని వెడలియతండుయ మ్మహారంబుదిచ్చునెడ, అందరినిన్నివెంట పెట్టుకొని. like, as, conformably to, according to. దీనిబడిచేయించు make it like this one. మీశులుకు బడినడుచుకొంటాను I will do as you direct.

బడి adj. Slight, petty. BD. 4. 1267. బడిశనులేమేనిమనువుచుసంవికడుకొనిపిలవంక నుడువనేవికతిని. బడిశనులు, కొలువుడుశనులు Servitude. బడిగుర్రము an unsaddled horse.

బడి n. s. plu. బట్ల A school. శట్లకూటము. బడిపెట్ల a class leader, monitor.

శడికట్టు n. s. A stair, or step. A weight used in scales : a degree : a standard for reference : classification. plu. శడికట్లు.

శడికరము n. s. A weight used in scales.

శడికాశ్రు n. s. A hanger on, an expectant. శుంచనుకాచుకొనియుండేవాడు. శడికాశ్రులుశడియుండగ, బడుగులకేలమ్మకంఠిభంజనుశేవల్. Cuchelop. శడిగాశ్రు, ఆనగాశుంచనుగాచుకొనియుండుట. D.

బడికోడి A barn door fowl. A large fowl.

బడికోల్ n. s. Example. చాలు, పోలిక. A. 5. 139. తల్లిబడికోల్దైయట్లయేకామహిక. టీ|| తల్లివృక్షముయొక్క క్రమముచేతను, అట్లాగేకాదా అవుననుట, యెదురుకోల్, గోకోల్ అన్నట్లువలె.

శడిగ, శడిగము, శడిగంబు, or శడికము n. s. A spitting pot. తమ్మశడిగ or తమ్మశడికము used in chewing betel. BD. 5. 554. శరికించియంబొక్క శడిగంబుక్రింద. BD. 3. 236. శడిగంబువెట్టిందిపాదమంకగడి. Charitra. 1. 3089. త్రివిధోపకములొక్కొక్క శడిగంబులోగూర్చి. Saranga. 3. 141. సున్నువుకాయ మెచ్చులతమ్మశడిగ.

బడితె, బడితె A stake, thick stick, a cudgel.

శడిదము, or శడిదెం. n. s. A certain decoction. బోళము in Chik. 23. దధితైలమలైశ్శుము. టీ|| గ్రాహులైన శుదాధాణలతోను పెరుగునూ నెటిదంతోను ప్రాతరాహాస్తము శుభ్యము బోంచేకేరి. శొంతిదాడి మవల్లాశ్యః ఖిశ్శుత్వాతి సారజిత్. టీ|| శొంతిన్ని దాడింబకాయానుసూరికలిపికావిన శడిదంశుత్వాతిసారహారం. శడిదము, ఖిశ్శుత్వాతి which is explained in SC. కల్లము.

బడిదిప్పట, బడింద్రిప్పట v. a. To parade, to carry a prisoner around the town in procession before execution.

శడిదె n. s. Borrowed linen, clothes hired from the washerman. శడిదెయ్యుట To lend out clothes.

శడిపోవుట To fall down. To die. ఆయనశడిపోయినతర్వాత after his decease.

బడిబడి adv. Repeatedly, one after another. Sunanda. 5. 155. శ్రమదంబునబంధుజనులుబడిబడి రాక, మాటిమాటికి. D.

శడియ n. s. A puddle; a slough, a dirty pond. చవటిశడియ a salt marsh. శేదెలుపాలేశకుంట. D.

బడియ or బడితె n. s. A stake or thick stick. A cudgel. పిచ్చిబడియ a fool.

బడివారడి n. s. Apportionment, allotment, lot. The share of revenue levied on each farmer.

బడిశము * n. s. A fish hook. చేపలనుశుట్టేగాలము.

శడిశెము, శడిశెము n. s. A cold, or catarrh, running at the nose.

బడిసి, అనగారము. OG.

శడిశెకాయ n. s. A hip or haw, a wild acid berry that grows on a large tree.

శడిహారి, శడిహారి or ఫణిహారి n. s. A messenger, a herald, a servant. Charitra, Book I. 4545. శడిహారివెంకియు బనుచుండునెరిగి, మడివారుచుచయ్యయడుగులకెరగి. ib. I. 4415 శడిహారులనువిల్వబంచెయియూగిమె, కడకతోకల్యాణకటకం

బునందు. also I. 4527. పొమ్మన్నుతిహారీభారనవ
చ్చి, యమ్మహాగణరాజకంఠంత్రమైక్తి. also I.
4479. అవశరంబునపతిహారీబాచయ్య. Reeve
says, a doorkeeper.

శబ్దక్రమము v. n. To recline, to lie down.

శబ్దకుండుట To recline, lie down. ABA. 3. 130.

శబ్దకొనుట v. n. To lie down, recline.

శబ్దక n. s. See శబ్దక. శిర్పభాము. D.

శబ్దగు n. s. The woof or threads which run the
whole length of the web బట్టయొక్క నిడుపునూ
లు. తియ్యగామిగినినోన్నకుచ్చెల, వరికుప్పానున్ను.
D.

బడుగు, అనగాశవము A corpse. A weak wretch.
ABA. 3. 88. బడుగునాశవముదుర్బలుడుదోచు.
HK. 4. 82.

బడుగు adj. Poor, necessitous, slender. Lean,
skinny. బడుగురాక్షసుడు a gaunt demon. బడు
గునడుము B. 8. 421. slender waist. బడుగుకను
లు BD. 4. 628. i. e. Drudgery, servitude. బ
డుగుపీనుగ BD. 5. 1098 a wretched corpse. బ
డుగుభక్తులు poor saints. BD. 5. 623.

శబ్దగువేయుట v. a. To dress, teazle or card the
woof with a comb as long as the cloth is
broad.

శబ్దచు adj. Young, youthful. శబ్దచుబుద్ధి a
childish whim. Vish. 2. 28. శబ్దచుమాటలు
childish language. శబ్దచువాడు a boy.

శబ్దచు n. s. A girl, a damsel, maiden. ఆడశబ్ద
చు a girl, a lone helpless woman.

శబ్దచుకొనుట v. n. To live by prostitution.

శబ్దచుకొనుట v. comp. To play the whore, to
rake.

శబ్దచుతనము n. s. Girlhood, silliness, boyishness,
puberty, youth. Fornication.

శబ్దచుడి A girl.

శబ్దచులాట Childishness, trifling.

శబ్దచువాడు A boy, a youth.

శబ్దట v. a. and v. n. To suffer. [The causal form
is శర్పుట.] To incur, undergo, enjoy, tolerate,
feel. To fall, To be, To occur, or happen. To
be caught in a snare. To be killed in battle.
నేనుశబ్దదినాకేలెలునును I alone know what
I have suffered. కొట్టబడుట To be beaten. II.

Added to nouns it forms them into verbs,
as శమ్మతి Agreement. శమ్మతిచుడుట To agree.
శంతోషము pleasure. శంతోషచుడుట To be
pleased. దెబ్బలు blows. దెబ్బలుచుడుట To be
beaten. శంతాపము affliction, pain. శంతాపచు
డుట To be in pain. చింత grief. చింతచుడుట To
be in grief. తిట్లు abuse. తిట్లుచుడుట To be re-
viled. తొందర distress. తొందరచుడుట v. n. To
be in distress. భయము fear. భయచుడుట To
fear. నక్కిళ్లు the jaw. వానికినక్కిళ్లుచుడ్డవి he has
the lockjaw. మాను a tree. మానుచుడుట To be
stunned. III. It may be added to past partici-
ples. ఉలికిచుడుట To start. తూలిచుడుట to
slumber. IV. It is even added to adjectives, as
యెర్ర red. యెర్రచుడుట To redden or blush or
turn red. వేరు separate. వేరుచుడుట To be se-
parated. యేర్పడుట To become : hence యేర్పర
చుట v. a. To make, as ఆతన్నిరాజుగాయేర్పర
చినారు they made him king. V. It may even
be added to an interjection, thus కటకటచుడుట
To cry alas. తహతహచుడుట To be in trou-
ble. VI. The causal form being శర్పుట
these verbs form తొందరచుడుట To trouble,
torment. ఆయిల్లుచుడ్డది that house is fallen in.
శుకకలహముచుడ్డది there was a dispute. ఆవ
లలోనాలుగుశుభలుచుడ్డవి in the snare four
birds were caught. అందలోనిండాతప్పలుచుడ్డ
వి in that there are many faults. అక్కడ శుకచు
ల్లముచుడ్డది a hollow formed there. ఆయుధము
లోనలుగురుచుడ్డారు four persons were killed
in the battle. వాడికిబంకశబ్దచున్నది he passes
slime or mucus. వానికిపురుగులుచుడ్డవి he evacu-
ated or passed worms. ఆపుస్తకములోపురుగు
లుచుడ్డవి the book is attacked by insects. వాడి
కికుడిచెయ్యిచుడ్డది he has lost the power of his
right hand. వాండ్లువెనకకుడ్డారు they fell back.
ఆమతములోశుద్ధాదు he embraced that reli-
gion. శిరుశిర్ష renowned, celebrated, notori-
ous. తటశుచుడ్డప్పుడు when an opportunity oc-
curs. మరుగుచుడ్డారు they went out of sight.
నాకువచ్చినఆశుచుడుడు అడ్డకుడ్డాడు he stood
in the way of any misfortune that might

happen to me. చారిస్తరికిన్నిశుడదు they do not agree, they are in bad terms. చారిసెట్లోశుడక do not put it in her power to abuse you. ఆబావిలోమంచినిట్లుశుడవి sweet water broke forth in the well. చారితోశుడలేను I cannot get on with him. వాడికియివ్వడముశుడదు he hates giving. నాకుయిప్పుడపోవడముశుడదు I cannot go now. చారికిదినికీసరిశుడదు this does not tally with that. యికావి త్రనముశుడలేదు the seed is not yet sown. ఆచేనిలో అడ్డముగాశుడిపారి పోయినాడు he ran across the field. ఆయిల్లు వూరికెశుడియున్నది that house is unoccupied. ఆరుకలువూరకశుడియున్నది that money is untouched, the fund is lying idle. ఆశంసారమునానె త్రనశుడది that family is now left on my hands. ఆనష్టమునాశలమొదశుడది I incurred that loss. Added to the *Root in A* it forms the passive voice, thus కొట్టబడుట to be beaten. చూడబడుట To be seen. శుడవేయుట To throw down. శుడకొట్టుట To knock down. శుడతన్నుట To kick down. శుడతోక్కుట To tread down. It is added at pleasure to some adverbs, thus బోర్లకుడిన prostrate: తలక్రిందులుశుడుట to be topsy turvy, upside down, to be conceited. అదిబయిటశుడది it came to light.

శుడుపాటు n. s. Ruin, waste, omission, mistake, hardship, trouble. = తిప్పలు, కడగండ్లు. M. 12. 5. 260. దేనాశంబితరైభరమొకయింతలేక, శుడుపాటులునక్కటయొక్కడంతయుక. శుడుపాటులు, అనగాకడగండ్లు Ahalya. 1. 67. శుడుపాటుగా శుడుపాలబింది. శుడుపాటుగా, అనగా నాశనముగా. ఆయిల్లునిండా శుడుపాటుగావున్నది that house is in a ruinous state. చాంట్లోశుడుబాట్లులేవు there are no mistakes in it.

శుడువు n. s. Prostitution (from the v. a. శుడువుకొనుట.) శుడువుకూడు food gained by prostitution. శుడువుశుడితి A prostitute.

శుడువరి n. s. A crop of sprouts produced by seeds of paddy, that fall by chance, as the crops are cut (From శుడు to fall and వరి grain.)

శుడెడు As much as (ఎడు) a padi (శుడి). About two pounds.

శుడ n. s. A female buffalo, or cow, fit for breeding.

శుడ contr. for శుడిన the P|| of శుడుట Fallen &c. Thus లివ్విబుడవాడు The man who was called. ఉండబుడవాడు he who was there.

బుడ్డు n. s. బడ్డు, ముఖ్యముగాయేనుగపేడ్రము.

శురాము * n. s. Wages, price, hire. Measure of account, in cowries or shells, eighty couries; also a weight of copper of similar value, a stake at play, a bet, awager. Gaming, playing. Playing with dice.

శురాము * n. s. The crest or hood of a serpent. Any tribe, sectarian division or caste. శురాకట్టు, = శుమాశ్య league, paction. Power or influence thus, యీశునిలోవారిశురామునాగుతుంది he is quite in his element in this affair.

శురాకట్టు n. s. Tribe, caste.

శురాత or నాశేటికారత A certain part of a plough. It is explained నాగలియొక్క మేడితగిలిం చే మొద్దు వంటిది.

శురాతశుడుట, అనగాదవడనరాలుకట్టుకొనుట To suffer from lockjaw. OG.

శురాతి or శురాతుక for శుడతి n. s. A woman.

శురాకురము * (In astrology) a segment of a circle.

శురాము A feat of strength &c. (like the bow of Ulysses) wherein the hand of a heroine is bestowed on the victor.

శురావము* n. s. A tabor or small drum. తప్పెట. D.

బానావని The name of a town, Banavasi.

శుశాధరము* n. s. A hooded serpent. Vasu. 50.

శుశి* A serpent or snake.

శుశిజ్ఞకము* or శుశిజ్ఞకము* n. s. A delicate sweet smelling plant, apparently a sort of basil with small leaves. మరువము, తులసిన్ని. SC.

శుశితము* adj. Told, said, praised, cited, adduced.

శుశితల్పగుడు* Vishnu who "reclines on Adishesu, the chief of snakes."

శుశితార* The asterism named ఆశ్లేష Aslesha. DRB. ప్రణతింశుడునట్టిశుశితారయందు.

శుశితి n. s. Mode, way, course of conversation. శుశిక్, శుశి. Vishnu. 8. 323. శుశుమాత్తుడైనవి ఘ్ననిచరితములన్నియును నీశుశువాదమునవిశుశుశుశితివినగగలిగెను.

ఫణిరాజవల్లి A betel vine. A. 1. 23. మనకనురక్తి
 ఘాచ్చనది మండలికంతముకొలింబి నిక్కినఫణిరా
 జవల్లి యెరిగింతు సూయన. టీ|| తమలపాకులతీగ.
 ఫణిహారుడు A messenger, a herald, a doorkeeper,
 porter. A bailiff. See శడిహారి.
 ఫణుకు n. s. A ledge, a side (of a hill, sea, or pit)
 a cleft or hiding place. (దరి compare శుణక.)
 బణ్ణము n. s. A pile (of new brass pots.) కొత్తయి
 త్తడిపాత్రశిమూహము. D.
 శున్నేరము n. s. Cake, pastry.
 శుణ్యము * adj. and n. s. Saleable, vendible. A
 shop. BD. 4. 745. హరుభక్తులిండ్లకుఅర్ఘ్యశుణ్య
 ములుకరమర్థిమోచుచుకాయకంబలర. యిక్కడశు
 ణ్యమన గాకులహార మేమో.
 శుణ్యరము n. s. A cake. Ahalyā. 3. 48. మహావి
 సంబులోనద్దినశుణ్యరంబు.
 శుణ్యవీధి * n. s. A place where shops are ; a
 market place.
 శుణ్యస్త్రీ or శుణ్యంగన * n. s. అనగాబోగముది,
 లంజ a harlot.
 శుణ్యజీవుడు n. s. A merchant or trader.
 శుణ్యరము n. s. (Tamil) A cake. A. 1. 26. టీ|| అ
 పూశుము.
 శుతంగము * శుతంగము * n. s. A grasshopper ;
 a bird.
 శుతంగచెక్క Sappan wood. Rox. 2. 357. Coesal-
 pinia Sappan.
 శుతంగించుట To apply quicksilver : by burning
 it and letting the fumes like smoke, accumu-
 late. రశమిశుతంగించినది the mercury rose in
 fumes and accumulated at the top.
 శుతంగుడు * n. s. The sun. M. 4. 1. 33.
 శుతకము * n. s. A solitaire or brooch hung at
 the breast. A Golden number, a logarithm.
 శుతకము * A bird, శుతకరాజు the king of birds :
 the eagle.
 శుతక్రము * n. s. A wing.
 శుతక్రి * n. s. A bird.
 శుతక్రమాము or శుతక్రమాము * A spitting pot.
 తన్ను శుడిగము.
 శుతనము * n. s. Falling.
 శుతయాశువు * adj. Falling, cadent, deciduous,
 liable or accustomed to fall.
 శుతాకము * n. s. A flag or banner.
 శుతాకిని * n. s. An army.

శుతాకుడు * n. s. A Banneret. మినశుతాకుడు
 Cupid whose banner is the dolphin.
 శుతి * n. s. A lord or master, a husband : prince,
 ruler. శుతిభిక్షు Bestowing or restoring a hus-
 band : the expression used by Psyche when
 praying the restoration of Cupid. Prayer en-
 treating the boon of a husband. See BD. 4.
 1343. 1348.
 బతికించుట or బ్ర v. a. To save, rescue, cause to
 live. See బ్రతుకుట.
 శుతితము * adj. Fallen, defeated, overthrown :
 alighted. Wicked, abandoned.
 శుతితనము or శుతితత్వము * n. s. Obsequious-
 ness.
 శుతితుడు * n. s. A fallen creature, a sinner.
 బతిమాలుట or బతిమాలుకొనుట v. a. To pray, be-
 seech, importune, beg pardon, make up mat-
 ters.
 శుతివ్రతము n. s. A chaste and virtuous wife.
 బతుకు or బ్రతుకు n. s. Life. Means of life, sup-
 port.
 బతుకుట v. n. To live, subsist. To survive : be de-
 livered or saved. నేనుమాత్రంబ్రతికినాను I alone
 survived.
 శుత్రంకణము n. s. A foot ring, or bangle. Lalita.
 5. 57. కళ్ళనిస్సవనంజీరశుత్రంకణవిరాజితా.
 శుత్రము n. s. అనగా యోని, భగము. (In Italian *potta*.)
 Vema. Jagannath. Samudappa.
 బత్రి or బత్రిక n. s. A quiver. అమ్మలపాది. OG.
 శుత్రి * n. s. A foot soldier.
 శుత్రి n. s. Cotton. యేమియెరగనిశుత్రిత్తుగా (query
 శుత్రిత్తు a cotton seed?) శుత్రిత్తుడు he is as in-
 nocent as the babe unborn.
 బత్రి n. s. (for భక్తి) Faith. బత్రిగల faithful. S. 3.
 63. అత్తరిదానికొచింకమంగనయంతటిపుణ్యము
 ర్తివ్రా, బత్రినింపనాదుచెరబాపెడ గాపుననిన్నువం
 టి. See on భక్తి.
 శుత్రిరి from శుత్రి) Leaves used as an offering BD:
 3. 322.
 శుత్రిరేకు (లోహము అతకడములోవేళేరేకు, పొడి)
 n. s. A thin plate of metal. A. 5. 27. తనుమగ్య
 వళిభంగము, లనుగూర్చుగనవియుతల్లలములేయగు
 టగం, శునిముడినశుత్రిరేకున, బను సుద్ధాణమునగొ
 నుబామకునమరుకొ.
 బత్రిశ (H.) Thirty two. BD. 3. 1836. రమణబత్రి
 సాదిరాంగులకును.

Radha 3. 139. శబటము లేక నండరము శబ్దవశా
య నిదోఁబూకనే. వాడికి చెయ్యి శబటముకట్టు he
is given to pilfering. దానికి సోరు శబటము
she is a foul mouthed wretch.

శబడు n. s. (derived from the Tamil శబరు) An
empty corn husk : trash, rubbish. BD. శబడు
చేపట్టెడు శునిదియై వెలుగ. Charitra. 2. 2783. శ
బడు చేపట్టుడు శునిదియై చుపతె, వాడితె. D.

శబరలము The foot.

బదనికె or బదనిక Any parasitic plant that grows
like misletoe upon several trees. Various
kinds are termed after the trees on which
they grow : they are imagined to have aphro-
disiac virtues. H. 2. 45. S. 1. 18. Rox. 2.
185. There is a proverb పాముకు బదనికె చూపి
స్తేయెంత అలుగు సో as disconcerted or irritat-
ed as a snake if you shew it the misletoe.

శబను n. s. Vide శబను.

శబనశి or శబంశి adv. Afterwards ; and then.

శబముక్తుము n. s. The dry measure of thirteen
tooms. Thus ciphered ౪౦ ౪ ౩.

శబమాడు adj. Thirteen, vide శబ్దమాడు.

శబరము, అనగా ఆకులు శుండే అడకము. OG.

బదరము n. s. The jujube tree. = రేగు చెట్టు, బదరీక
నము name of a place.

శబరుట or శబరుట v. n. To be over hasty, to
be precipitate. To speak. ఆకురశబుట, మాట్లా
డుట. Radha. 1. 34. శబరిమునువలె ప్రకృతకృ
యన్తు, బెక్కువ గుల్లు మరునికి బెదరి రాధ. HK. 5.
134. బలభేదియా వేళ ప్రకృతనే మగనేల, చేసినము
ను తెల్లయూరకుండ, శబరియరుంధతి శుభితోడ శుతి
లేక, కలహింప గానేమి కారణంబు. N. 7. 163. చే
లవిడుమంటివటువలె జేయువాడ, భామశబరకు లెల
వారజాముగలదు. టీ|| శబరకు, తొండరశబబోకం.
B. 10. 11. 19. వస్యజంతువుయంబులవానివారి, శ
దురుశదురుచువంబింబిశుట్టబోదురు. A. 5. 2. ము
న్నకులబదరిశుం ప్రాధివాటింబి. టీ|| మున్నకులబద
రి, ముందు గాను రతిక్రీడావిముఖులైన, శకులబద
రి, పెనిమిట్ల తిరస్కరింబియునుట N. 7. 67. అంచు
దమిమించబదరియాచంచలామీ, నివ్వనుచువేడనగ
బ్రహ్మయియ్యననిన. P. 1. 497. తమలోనబదరికొ
నియున్న మివాకిట నిల్వబనివిరహింపనూడుం, శ
ముఖమునకరియింబుడ, రముజూపియిభారీ తోకర
టమిట్లనియెక. టీ|| తమలోన, తమముస్సరిలోన, శ

బరుకొని, మాట్లాడుకొని. M. XII. 4. 399. అది
యెట్టులుండెనో, బదరంబనిరెమనాకు శబ్దభ్రాంతి
మాటబలంతువలయు.

శబరులు or శబరులు n. s. plu. Angry words,
hasty words, కోశువాక్కులు. D. S. 3. 237. చట్టి
తోచట్టిశుకులంక గొట్టితనదు, శబరులకునింటి బలు
కుక్కలదరికూయ.

శబవి * n. s. A road, or path, station, situation,
degree, rank, place, site. W. మాగ్. SC.

శబవి n. s. Fortune, luck. శంశబ OG.

శబవె Come along ! Go along !

శబహారు adj. Sixteen.

శబహారుము n. s. The dry measure of sixteen
tooms. Thus ciphered ౪౦ ౪ ౦.

శబాతి * n. s. A foot soldier. Infantry.

శబాతిది * adv. Foot to foot (in fighting) తుకరి
సెకరుతన్నుకొని. DRK. ఘనశబాతికచాకవిన
భానభినిచెనకిముష్టాముష్టిచెలవిపోరును.

శబారవ adj. Sixteenth.

శబారు adj. Sixteen. శబార్యలు 16,000.

శబార్థము * n. s. Thing, article, substance, sub-
stantial or material form of being. An ingredi-
ent or drug. The meaning of a word or sentence.
Property, money, goods. శబార్థవంతుడు A
man of property.

శది adj. (Numeral,) Ten. శదిమంది Lit: ten per-
sons, several or many people : as we say a do-
zen. plu. శదులు Tens. శదింపదిగ, శదిపదికి or
శదివేలకు i. e. అన్నివిధాల (phrase) by all
means, on any consideration, at any rate. Sa-
ranga. 2. 278. శబరకుమాలెన్నుశదిం, బదిగవిచా
రించి సేయమందిదినుమ్మి. టీ|| శదింబదిగ, అన్నివిధ
ములచేతను.

శదియారు See శబహారు. శదియార్యన్నైశిండి Fine
gold.

శదిరు, అనగా శదిగురు. OG.

శదిలము n. s. Care, caution, security, carefulness.
శదిలముగా Carefully. N. 9. 92.

శదిలముచేయుట or శదిలశుర్వుట v. a. To secure
or take care of, put by.

శదిలించుట v. a. To keep safely, to lay up. Navan.
p: 203. శురుశువేదిదిని శదిలించుచునురు.

శదిలుడు n. s. He who is careful. Vemana. 158.
మొదలతనమరేమొవదలక, తననెవ్వరితెరమునైన

కూపింశకయుక, బదిలుదయికోరై గోరక, ముద
మునజరియించువారెముఖ్యుడువేమా.

శుదిహోదు or శుదియేదు Seventeen.

శుదిహోద్దుము n. s. The dry measure of seventeen
tooms. Thus noted 40 41 42.

శుదిహోదుము n. s. The dry measure of fifteen
tooms. Thus ciphered. 40 41 42.

శుదిహోసు adj. Numeral, fifteen.

శుదుంక్ర, ఆన గాశుదిమంది Kusa. 192 line. 5. పా
రలుశుదుంక్ర.

శుదుగురు n. s. Ten persons, several persons: as
in English we say a dozen.

శుదునాలుగు or శుద్దాల్గు Fourteen.

శుదును or శుజను n. s. Temper, temperature:
sharpness, whetting, quickness. Moisture.
Goodness of metal. The right degree (of soft-
ness in boiled areca nut &c.) ఆక త్రిక్రిశుదును
రాలేదు that knife is not properly tempered.

దున్నడమునకు ఆనేలశుదును గావుండలేదు the
ground is not sufficiently moist for ploughing.
పుక్కును కాచడములో శుదునురచ్చినది he failed in
giving the right temper to the steel. HK. 4.
193. శుదనైసబలువాడిపెరుగువాలు. Mandhata.

3. 12. శరశీవైద్యధ్యరసాయ సాదయమున, శులు
కులాయ్యోయ్యనశుదునుకొనియె. టీ|| శుజనుకొని
యె, రడనినవాయెను. Swa. 2. 40. సానబట్టినరా
పొడిచల్లిమెదపి, శుజనుసుధనిశిచేసెసాశుద్ధభవు
డు. టీ|| శుజను, చేతిరత్తి. శుదునుపెట్టేరాయి. A

hone. ఒకశుదునువాన One moistening i. e. a
certain measure of rain: so much as renders
the earth fit for ploughing. One శుదును or
wetting sinks into the ground about the depth
of a plough share: equivalent to "one inch of
rain." శుదునుచేసుట To moisten. పొగాకుశుదు
నుచేసుట to prepare tobacco in a particular
way. శుదునుపెట్టుట. To set or sharpen.

శుదునెనిమిది or శుద్దెనిమిది adj. Eighteen.

శుదుసైక adj. Eleven.

శుదువు or శుదువు n. s. A herd, crowd, assembly,
collection, flock or flight. M. XII. 3. 476. కు
క్కశుదువు a pack of dogs. Bhanum. 2. 81. ఏల
చేటిశుదువులబజంబురైవ్రాలు, శుదువు, గవాదిశి
కూహము. D. శుదువు, గుంపు. OG.

శుదురుట See శుదరుట.

శుదూరం n. s. గాగరా. D. శ్రీలుకట్టుకొనగాగ
రా. శురుములుతోడిగతమానున్ను. SC.

శుదేశితే adv. Repeatedly, reiteratedly, again and
again, now and then.

బద్ద n. s. A piece, bit, fragment, slice, a flat thin
bit, a stay, split wood. దూదేకులబద్ద a cotton
beater's bow. యాథావమహాకద్దుమనిబద్దలుకట్ట
తారు they figure this language as very diffi-
cult. బద్దలుకట్టిమాట్లాడినాడు he arranged his
arguments to much advantage. కావటిబద్ద the
wooden part of a cavadi or yoke.

బద్ద, బ్రద్ద adj. Lean, lank. శలచరి. HD. 2. 1087.
బద్దపిక్కలునంటబలినతోడలు. BD. 3. 558. పా
చికట్టినబండ్లుబద్దచేతులును. Charitra. 1. 2146.
బ్రద్దచిరదాడలునుబరడుశ్రక్కలును.

బద్దకము n. s. Laziness, indolence. పాలుకూలిక. D.
బద్దకించుట v. n. To flag, tire, become lazy.

శుద్దకొండు adj. Eleven.

బద్దలగుట To be broken to pieces, go to shivers.

బద్ది n. s. A certain plant చిరిబద్దివేళ్లు.

బద్దించుట v. a. To rate, settle the price, to set a
value on, to price. ['To prune a tree.' Vizag.
Glos.]

బద్దింపు n. s. The arithmetical process called re-
duction: బద్దింపుతీర్చుట to appraise or estimate.

శుద్దు n. s. A vow or promise. An item or article:
a head or entry in accounts. T. 3. 124. శక్కు
రల్పనేర్పులునుశుద్దులునవ్వినుచోటముద్దులుక. టీ||
శుద్దులు, శ్రుతిజ్ఞలు. T. 2. 35. మునులశుద్ధులవడ
గా. టీ|| శ్రుతిజ్ఞలు, శుద్ధులవచ్చుట. IIa. 4. 46. లాశీ
లుజేసివచ్చి శుద్ధులవచ్చినవారి. టీ|| మాటయిచ్చివచ్చిన
కృష్ణునియొక్క To break a vow. శుద్దువేసుకొనుట
To lay a bet, to wager.

బద్దు, బద్దుర, n. s. ఆనగా ఆబద్దుము. D.

బద్దె n. s. The fag end or selvage of a web; a slip
of a cloth. బద్దెపెడకచేసుకొనికర్త ముజరిగించె
ను when a man performs a funeral rite he
puts a slip of cloth on his neck as a mark of
mourning. వస్త్రీ, ఆనగాబట్టయెడటిసి. D.

బద్దెగుండ్లు n. s. Little balls like marbles flicked
from the finger-ends.

బద్దము adj. Tied, bound. బద్దవైరము Rancour,
fixed hatred. బద్దంబులై with clasped hands.

బద్ధకము n. s. Heaviness, laziness. బద్ధకముగావుండుట or బద్ధకిండుట To be heavy, lazy.

బద్ధకుడు An idle extravagant scamp.

బద్ధగోష్ఠి * n. s. A phrase to imply constipation.

శుద్ధతి * n. s. A road, a line, row or range. A ritual, or manual : a work upon any act or ceremony, detailing the mode of its performance, and collecting the texts connected with it. A 'vade mecum.' Manner, scale, mode, rate, custom. Principle. A bye-law. రాజశుద్ధతి a chronology of kings. న్యాయశుద్ధతిగా according to justice. ఆతడికియాడుచాలదన్నశుద్ధతినాకు తెలియదు I do not know the 'point' of his being a minor.

బద్ధము or బద్ధము n. s. Boundary, limit. వాడికివుకబద్ధమా, సుద్ధిబద్ధములేనివాడు an unprincipled man.

శుద్ధావతి n. s. (a vulgarism for శుద్ధతి) An affair, matter, article in an account. Routine.

బద్ధుడు * n. s. plu. బద్ధులు Bound, obliged. కర్మబద్ధుడు one who is addicted to religious rites. ఆజ్ఞాబద్ధుడు bound to obedience.

శుద్ధైసమండుము n. s. Eighteen tooms. Thus noted ఖం ౫ 3.

శుద్ధైసమిది adj. (numeral.) Eighteen.

శుద్ధ * n. s. A name of Laxmi, goddess of riches and wife of Vishnu.

శుద్ధము * n. s. The lotus or water lily. *Nelumbium speciosum*. Equivalent to the poetical 'rose, lily, or crocus.' A large number, ten billions. In Tantrica books it means a part or region of the body. Lotus footed, lotus handed, or The lilies of her hands or feet are common poetical phrases for hands or feet. e. q. హస్తకమలములు, పాదనీరేజములు &c.

శుద్ధనాభుడు * n. s. Vishnu, from whose navel (నాభి) sprung the lotus containing Brahma, when sent to create the world.

శుద్ధరాగము n. s. The chrysolite, or (more exactly) the spinell or ruby of the finest class : a gem of a pink colour called మొక్కల్లి. Thus poets use the word (like purple) to express various red tints. భద్రయూహార్యకాంతిగలకెంపు. D.

శుద్ధవెలములు n. s. plu. The name of a certain Sudra tribe. See వెలము,

శుద్ధవ్యాహు * The "lotus" a certain form of military evolution, forming on the centre.

శుద్ధసాలెశాంధు n. s. plu. A certain cast of Hindus.

శుద్ధాకరము * n. s. A place of lilies, a pond, in which the lotus grows.

శుద్ధాలయ * n. s. The goddess Laxmi or Venus. So named because her dwelling (అలయము) is in the lily. (శుద్ధము).

శుద్ధావతి * n. s. A name of the goddess Laxmi.

శుద్ధాసనము * n. s. A sitting posture used in religious meditation; the tailor attitude: in which the Buddha statues are represented. W. So called because Vishnu is represented in that posture when throned on a lotus.

శుద్ధి * n. s. An elephant.

శుద్ధిని * A lovely woman : a Penelope, or Eve. The Hindu poets divide all beautiful women into four classes called 1. మాస్తిని, 2. శంఖుని, 3. చిత్రణి and 4. శుద్ధిని; which answer to 1. Juno, 2. Flora, 3. Venus and 4. Minerva: in Addison's Spectator No. 209 these are represented by 1. the cat, 2. the mare, 3. the ape, and 4. the bee. Each class is described in many poems: as G. 1. 86. 89. H. 4. 115. The characteristics are more corporeal than mental.

శుద్ధిని * n. s. A bed of lilies. శుద్ధినివల్లభుడు The sun; as being the lover (వల్లభ) of the lotus.

శుద్ధ్యము * n. s. Ballad, couplet. Metre, verse. A stanza, a quatrain. శుద్ధ్యమోగద్యమో whether it be verse or prose. పుకనిమీనవద్యముకట్టుట to lampoon.

భద్ర * A name of Sri or Venus.

భద్రము * n. s. Blessedness, prosperity, welfare. Care, attention, భద్రమానీకు Is it well with thee? I hope you are well.

భద్రము interj. Beware! take care, be on your guard!

భద్రము* adj. Fine, noble. Happy, blessed. Safe, secure. Careful, watchful, భద్రేభ a fine elephant. భద్రాశ్రమము a supernatural or celestial weapon. భద్రముగా Carefully. భద్రముచేయుట To take care of. To lay up, store up, secure. To beware. Digitized by Google

భద్రకాలి * An epithet of Isis or Cybele. పార్వతీదేవి. D.

భద్రలు, ఆనగాభారశుండలు. OG. Sixes, at dice.

భద్రసురము, ఆనగాచేతికటారి. D.

భద్రాకరణము * A phrase for shaving.

భద్రుడు or భద్రుండు * He who is blessed or fortunate. శుభభద్రుడు the lord of the land. శలికెడిది భాగవతముట, శలికించెడివాడురామభద్రుండట. B. I. 21.

బధిరము * adj. Deaf. చెవుడు.

బద్ధులుము n. s. The dry measure of fourteen tooms. Thus ciphered ౪౦౪౪.

బద్ధులుగు adj. numeral. Fourteen.

బద్ధుడు adj. numeral. Thirteen.

బన n. s. A sheaf of corn. చేలోకోసివేసినప్రోగు. D.

బనంటి, బనటి n. s. A large pot or boiler. పెద్దకాగు. OG. మూతిపెడల్పుగలయటిక. D. See బంటి. S. 1. 154. ఘుమ్మరనిశస్త్రిరు రాలికెడుగంటివేయి విగాజుశునటులు. A. 1. 10. ఎళరు పెట్టిన పెద్దబనంటివ్రాలె. టి! బనంటి, పెద్దఘటము.

బనవుట, శ్రులాపించుట, శులవరించుట. D. says బుట్టుకొనెననుట. బనవి Grievingly, sorrowfully. Padm. IX. 12. జనకతనయతన్ను సౌమిత్రియడవిలో, విడివిపోవగాంచియడలియాత్త, జితమునిగి వంతజేడ్చడియెలుగెత్తి, బనవిబనవియేడ్చుకతిడలంచి. Sakon. 2. 236. అనుచురాజ్రికన్యకబనవిబనవియలసిసాలసి, ప్రియంవడయంకపాలి, హాలివ్రాలినడశదిశలలమెళిఖుల, గములహాహారవమ్ములకలకలమ్ము. M. 3. 1. 128. బకహిడింబులుహతులైనబనవిబనవియరచిశోకించి. ib. XII. 3. 352. శిశువు శవముచుట్టుజెంచిపెల్లెడ్చిరి బనివిబనియంతనిసుడు స్రుంకె. ib. XII. 3. 355. యిట్లుబనవియేడ్చునజ్జనంబులకుశ్రుత్యకుమై. URT. 5. 115. అరుగుదెంచియున్నయడుగులకడనారణ, నాడమడరిద్రెళ్లి నాధుబనవియేడ్చుచున్న. SD. 5. 293. తులువనైముంగిళిద్రుందిలిసనుచు, బనవియాశితితనకతికెరగింతు.

బనశ n. s. A verse in a chapter in the Veda: this word appears to be old Canarese. See పారాయణము.

బనశచెట్టు * n. s. చెట్టుబనశ The jaka tree, or bread-fruit. Artocarpus integrifolia. వేరుబనశ the species of this tree, the fruits of which issue from the root. బనశమాను the outrigger of a boat.

బనశవాండ్లు n. s. plu. Mountebanks. కంసావాండ్లనుయాదించేవాండ్లు. D. the name of a caste of men employed in menial offices, particularly to blow trumpets or conches at funerals. బనశశర్తన fees given to them.

బని n. s. Work, task, business, employment, affair, act, matter, service, utility, purpose, object, intention, design. బనిమీడవున్నాడు he is busy, employed at work. మంచిబని very well, well, good. మంచిబనిచేసినావు you did well or right. ఆరనిబనిచూస్తున్నాను I am engaged in his service: I am acting for him. ఆరనిబనితీరినారు they settled his business; or, they killed him. బనిలేదు no matter, never mind. I do not want it. This word is sometimes omitted in translating: thus; నీకునికట్టిస్తున్నాను I will punish you. యింతకునికిన్నేలవెంటబెట్టుకొనివచ్చినావు why have you brought me for such a trifle or pretence? బనికిమాలి, (or) బనిచెడికూచున్నాడు he is sitting idle. యాగోడనుయెత్తివేసేబనికి ఆక్కడకంతువెయ్యరాదు if you remove the wall, it will not do to put a hedge there. వానితోవిరోధముబనికిరాదు It would be foolish to quarrel with him. బాన్నిశింపాదింపడమయెంతబని it is no great matter to get this. నాకునిచెరిపినారు they ruined me. బనికివచ్చే useful. బనికివచ్చేపిల్లకాయ a promising boy. బనికిరాని, or, బనికిమాలిన useless. బనిచెరువుకథలు Idle plaguy stories. ఆక్కడికినివుయేమిబనికిపోయినావు about what, or for what, did you go there? నీకునినివుచూడు keep yourself, to yourself. నీకునినికు, వాడిబనివానికి every man for himself. వాడివాడిబనివాడివాడికి every onelooks to his own interest. ఆక్కడికిపోవలసినబనిలేదు there is no need of going there. యిట్టుట్లోవాడిబనియిట్లావున్నది he is now in this state. శ్రయోజనము. D.

బనిగొనుట v. a. To undertake a work, to engage in a business. పునగొనుట. Vema. 1419. రనులనెత్తిశుభ్రతనయులగనుగొని, యందఱిండు శ్రణలనవియండ, బనిగొనవుతెలియగఱికింకిచూచిన. Bilh. 2. 136. వనితముఖంబురుహాశ్చరి బనిగొనికాముకులుగొలువ.

కృతితనము n. s. Workmanship, elegance. కృతితనముగావుండేవకమంచము a handsome bed.

కృతితొడవులు Worked or embossed jewels. See తొడవు.

కృతిపడి, or కృతిపడి adv. Intentionally. కావలెనని, ప్రయత్నపూర్వకముగా. Vish. P. 4. 249. కరులను కృతిపడిచూపించెనేనిపాపమువచ్చు. కృతిపడి, అనగా కావలెనని. ib. 1. 144. కృతిపడినాడునివుముని కృత్వియహుయనుకృతితప్పచేసిన. SD. 553. అనుచుడగ్గర జేరియలమటచూర్చి, కృతిపడితనరక్తవంకంబుడిచి. ఆత్మంతమున్ను. D.

కృతిపడుట To busy himself, to engage in. పూనుకొనుట. D. says ఆలవడెననుట.

కృతిమటము n. s. See కృతిముట్టు. Pal. 314. కృతిమటములుగొంచుపైనేమైరండు. కృతిమటములుఅనగాకృతిముట్టు.

కృతిముట్టు n. s. Instruments, things, tools, implements. తేనీళ్లకృతిముట్టు Tea things, tea equipage.

కృతిపడి See కృతిపడి.

కృతిపడుట See కృతిపడుట.

కృతివాడు n. s. A servant : a good workman.

కృతివినుట v. n. To proceed. i. e. to go or come. Vasu. 2. 46. చనివిభు గాంచితల్లుబలశాసనశన్నిభానిడుకంపునం, బనివిని, తీవెగుంతునక. టీ|| కృతివిని, పోయినవాడనె. HD. 1. 847. దేవరకీర్తి, వెక్కశంబుగ జెప్పువినిచూడగోరి, కృతివినినేడుమాభాగ్యంబుకరన. BRY. 1. 139. జననిరఘుకతిగాలువం, బనివినియెడ, అనగాపోతున్నానుఅని. Pal. 179. అందువిరుహుంబికు అందెంరిమైక్తి, కృతివిండునానేనువనవేగమున. D. says కృతివి నె, కృతివినియె, పోయెననుట.

కనుకు చెట్టు A plant. There are species called కనుకు కనుకు *Mansuris*; a native of sand hills. చెరువు కనుకు *Rottboelia glabra*. కొండకనుకు. *R. exaltata*. పెద్దకనుకు *R. corymbosa*. Rox. 1. 351, 355.

కనుగు See కనుపు.

కనుచుట v. a. To send, to command. N. 6. 134. తనచేతనున్ను చాచుము, బనివినివంబు బెట్టబనివి ననదియొకజని. ib. 9. 163. భువనపాపనియెమిటి కింతమాటనిచెలుపుని జేరుమంచుకనిచెంగనిచెంతల వారు మెచ్చుకొ. టీ|| కృతిచెకొ, కుంపించెను. M. 3. 5. 455. పాపవరక సువీని బట్టితెమ్మనినన్ను బనిచిన

వచ్చితి. ib. 12. 1. 39. అచ్చుకలాపి బానికాగితుట్టి రథంబుపై బెట్టబనిచె, కృనిచె, అనగాఅజ్ఞాపించె ననియభాము. కృనిచె, కుంపెననుట, నియోగించెననుట. D.

కునుకుడుట v. n. To be accustomed, inured, qualified, to fit, to suit. అలవాటుకుడుట. శరీకుడుట, యిముడుట, తగియుండుట. వాడు వ్రాయడమునకు బాగాకునుకుడ్డవాడు he is dexterous or skilled for writing. M. XII. 6. 37. శిష్యుద్ధిద్యుధముగుసాధనంబుగొనిమరలివియాత్మనుమననునిలిపి యకుగతశంకల్పుడై యుపలస్థాణుభంగి కన్ధితిబనుకుడిదివంబురాత్రియును. ఉపలస్థాణుభంగి కన్ధితిబనుకుడి, అనగా రాత్రిసంభమురితిగాచలింపకుండా వుండడమునకుఅలవాటుకుడి. Aniru. 2. 148. ముకొ, కునుబడియున్నతాకుశిఖిప్రజ్వలభావము సెందెవింతయై, యిమిడియుండిన. టీ|| కునుబడియున్న, అణగబడియున్నటువంటి. Swa. 6. 30. తేట్లనల్లినదివారాగూని, లవలీనవల్లికలెమ్మె సాములై కునుకుడఅనగా తగియుండగా. టీ|| కునుకుడ, పుష్పచుండగాను. Raghar. 3. 102. వనచేవతలర్పించిరి కునుకుడ. టీ|| కునుకుడ, తగునట్టుగాను, ఆర్పించిరి, పూజచేసిరి. Nagni. 2. 209. యింకిటబాగునేయగాకునుకుడదు. అనగాయికినికడ సాతుకాశముచేయడము శరీకుడదు.

కునుకురచుట v. a. To inure, to accustom, drill, train. To trim, rectify, mend, adjust.

కునుపు n. s. Sending, mission, command, order. నియోగము. D. vide కుంపు. M. 111. 7. 151. T. 2. 45. HN. 5. 253.

కునుపుట v. a. To send. See కుంపుట.

కునుపుట See కునుపుట. L. 5. 56. కడుచయి క్లేటికి కునుపుచున్నావు.

కున్ను n. s. (K.) A servant భృత్యుడు. BD. 3. 1316. ఎరుకుబన్నులుగ న్ననుకురునిన్ను. and 4. 2046. మిదంతిమికున్నుమిధర్మకవిలె.

బన్నుకము, అనగాకున్నుట. OG.

కున్నుకము * n. s. A snake or serpent. Vasu 3. 105. కున్నుగాశనుడు * n. s. The snake eater, that is, the hawk. కున్నుని See క్రున్నుని.

కున్నుము One verse in a chapter of the Vedas. బన్నుము n. s. ఇడుము plu. బన్నుములు, ఇడుములు Difficulty, trouble, misfortune. HK. 2. 12. కున్నుగభూజనుల్ బడినబన్నుములెన్నురాదు. M. XIII.

1. 42. నాథీకై బెక్తు బన్నములుబడితినంగజునిచేర.
 BRX. 3. 849. నీమరదలిబన్నమేతుగదిమానినియా
 గుడుశంఠిచేసినక. M. IV. 2. 155. ఈబన్నముల
 స్రియంఠెలిపొయ్యెదనేననిపోయెనారము. భంగ
 ము, అనగామోశిపోవడము, అవమానమున్ను. D.
 బన్నశీరము n. s. (K.) A necklace of coral and
 gold beads, or plates, alternately : or of pearl
 chains and gold plates alternately. కుండములు
 గుండ్లుగుచ్చిన శీరము. D.
 కన్నాగము n. s. The hood or canopy over an
 open palankeen, usually made of scarlet cloth.
 కన్నార n. s. A pot, a vase, కుండ. R. 2. 83.
 కన్నారమికుచంబులు, గన్నారవిమరునితోడగళవ
 శకుదనా, కన్నారదాంతులవ్వి, కొన్నారోయో
 కుళింకికుండలంబుక. కన్నారదాంతులు, కుం
 డలవరుశలు. BD. 3. 850. కుడికెడుకెత్తునాగుజ్జు
 సోగిరము, మూలకన్నారులయాలోవిలోనపోతెలు
 న్నవిపంతుపోయి తెచ్చెదము. మూలకన్నారులు, లో
 గాపుండేకుండలు. ib 3. 868. పొత్తుననైనను నెత్తి
 త్రాగుదము, పిన్నకన్నారులు పిన్నబొమ్మలును, యె
 న్నిగుంటకులు నెన్నెనిపండ్లు, పిన్నకన్నారులు, చి
 న్నకుండలు.
 కన్నించుట v. a. To put on. కట్టుట, బంధించుట.
 Pal. 52. కుళికిపల్లంబులబన్నించుకుళికికైరవేళి
 న. ib. 129. శవరాలజపనికైశీరగబన్నించి.
 కన్నిక n. s. Yoking cattle, or joining together
 instruments of husbandry. (From కన్నుట) నా
 గలిమెదలయినదానికొంగములుకూర్చడము. D.
 కన్నిదము n. s. Bet, wager, stake. URT. 8. 21.
 Pariz. 4. 16. B. 8. 421.
 కన్నిద్దుము n. s. The dry measure of twelve
 tooms. Thus ciphered ౪౦ ౫ ౨
 కన్నీరు n. s. (Gen. కన్నీటి) Perfumed water : rose
 water &c. కన్నీరుపువ్వు the fragrant white flower
 called Guettarda speciosa with white corolla
 and a long tube. నీమకన్నీరుపువ్వు The rose.
 కన్ను n. s. A tax, rent, dues. Mand. 5. 137.
 కన్నుండుట v. n. To recline, lie down. Nagni. 2.
 231. భీష్మకన్యాకెలికొత్తుకన్నుండెనో, శత్రాణి
 తీరతిత్రాంతిగనెసె.
 కన్నుగడ or కన్నుగడయు n. s. Scheme, device.
 యుక్తి, ఉపాయము. Prabhavati. 5. 174. ప్రాణ
 శిఖియట్లుకన్నునకన్నుగడయు, తెలియమినినేసి.

శన్నగా adv. Properly, nicely, neatly, in good
 order, close fitting as a ring. ఒక్కగాననుట. D.
 కన్నుట v. a. To make, form, prepare, to invent,
 to frame, to feign, to devise, or pretend, to
 yoke cattle or join together instruments of
 husbandry, to unite. కూటులుకన్నుట to spin out
 a story. BD. 4. 1000.
 కన్నె or కన్నెకట్లు n. s. The centre part of a hec-
 kle : a weaver's reed like a comb that strikes
 the threads of the warps together after the
 shuttle has passed. తంతువాయ సాధనమున్ను. D.
 కన్నెండు adj. numeral. Twelve.
 కప్ప n. s. A cake. భక్త్యము. D.
 కప్పన n. s. Pease, kernels. Pilled almonds &c.
 Split pulse of any kind, kernels of any kind
 freed from the shell as చారకప్ప and జీడికప్ప
 & యోయ్యకప్ప prawns or shrimps freed from
 the coat or shell.
 కబుట n. s. అనగాశ్రుభుట. Bmj. 2. 197. Jagann.
 3. 120.
 కబ్బము n. s. A feast at particular periods of the
 year such as the equinoxes, &c. when offer-
 ings are made by the Hindus to the manes of
 their ancestors. శంకాంత్యాదులు. D.
 బబ్బరులు The grain called కారామట్లు the black
 species of the pulse named అలచందలు.
 కప్పిలి, అనగాశ్రుబ్బిలి. BD. 312 విరిదమ్మి కాశినవిహ
 రించుచేటికరిగొని సుడియునేబప్పిలివిరులు.
 బభ్రు or బభ్రుళు * adj. Ruddy, tawny, red, iron
 grey. The colour of the ichneumon. పింగళ
 వణము.
 బభ్రు or బభ్రుళు * n. s. ముంగిళ, కృశానుళు, శం
 భుళు, విష్ణుళు, మునిభేదె, పింగళవర్ణము. SC.
 కుమిడి n. s. Gold (apparently an error for కుమిడి)
 a verse says వన్నెకొంచనముమీనైతునలేదం
 తె, కుమిడిగుప్పలయిల్లుకట్టినావు.
 కుమిడికంటి or కుమిడికంటిక n. s. A certain bird.
 See కైడి.
 కుమిడె See క్రమిడె.
 భము or భంబు * A star, sky. Ratnavali. 4. 146.
 another verse says భంబుగదేనంబుకరభంబుగ
 దేతోడయానముకమదేభంబుగదే. నక్షత్రె, గగనె.
 SC.
 కముజులకమ్మలు or కంజులకమ్మలు n. s. Large ear-
 rings worn by women.

బమ్మ A Telugu pronunciation of బ్రహ్మ Bramha.

See బ్రహ్మ. బమ్మగుడ్డు The globe, sphere, mundane egg. = బ్రహ్మాండము. Vema. 2. 77. శుంక జాత్యులగన్నబంగారుపొడగన్ను, రిమ్మబట్టుకురముబమ్మకైన. Vem. 1. 232. బమ్మగుడ్డుయనెడుశుట్టుంబు లోశుల, బమ్మమెరుగలేనిబాశుడేల.

బమ్మర n. s. Confusion, fright, agitation. బమ్మర పోవుట To err, go wrong, be at a loss. DRY. 448. మిమ్ముగ్రోతులుబట్టిమెదిసినయందు, బమ్మరపోవురుబరలెంచినారు. P. 2. 176. ఏకశబ్దక్రమితోబృహద్దశిజనిర్వేదైకనిశ్వాశువీచితోబమ్మరపోకతోనటకు. See the next word.

బమ్మరించుట, బమ్మరిల్లుట v. n. To err, to go wrong, భ్రమించుట, బెదురుట to be confounded, to be afraid or amazed. D. says బమ్మరిల్లె, తందరకుడె, విశ్రాంతుడయ్యెననుట. G. 1. 284. కోరలుగలవారిగోళ్లునుగలవారి, గొమ్ములుగలవారి నమ్మవలదు, బమ్మరించెనేనిబ్రతుకంగఱచ్చునే, మెలుగుతోటిచెలిమియేలనికు. బమ్మరించెనేని, బెదిరినట్టాయెనా. ib. 1. 297. కావున బమ్మరించుకని గాడనియూరడబల్లె భూశుతిక. బమ్మరించుకని గాడు, తొందరకుడుటకార్యముగాడు. ib. 11. 21. తోటలో, గనుకనిజేరవచ్చిమిగ్రమ్మరించుచు బమ్మరించుచుక. బమ్మరించుచుక, భయశుడుచున్ను. Zacca. 4. 51. శున్నగంబులకెల్లభయముమిక్కిటముగా, పాతాళలోకంబు బమ్మరిల్లె. M. IV. 2. 303. పొడనూపినట్టైనవతిబట్టకనుకట్టి, శురికింబికానకబమ్మరించు.

శుమ్ముట v. a. To excite, to display, to cover, to spread. విజృంభించుట, కవియుట, ఆవరించుకొనుట. OG says కమ్ముకొనుట. Chandra. R. 2. 56. శుమ్మినవేడ్లవ్రాతశని పావడపైకెగదీశివైచి. టీ|| శుమ్మినవేడ్ల, అనగా ఆవరించినశుంతోషము చేతను. Pal. 316. శుమ్మినవేడ్లతోబాలచంద్రుండు, తమ్ములుగొలువంగతల్లికిమ్రొక్కి. ib. 294. పాజులు తగనేవికశుమ్మిపోరాడ, బలములెక్కడివయ్యెబిమ్మినాయునకు, శుమ్మిపోరాడ, అనగా కవిశికయ్యము శేయడమునకు. H. 2. 97. కాటమరాజుకథానులా శుమ్మతో బమ్మినపుస్తకాలు, కాటమరాజుచరిత్రతో నిండినగ్రంథములు. Vasu 1. 63. జతగూర్చితారవజ్రాలబమ్మినకమ్మిగ్రమ్మిననుణిరథాంగములగములు. జతగూర్చి, యిమిడికైనవాటినిపోగుచేసి, తారవజ్రాలబమ్మినకమ్మిగ్రమ్మిన. శ్రేష్ఠమైన హీరనుణు

లతోనిండిన కమ్మికట్టుచేతను కచ్చుబద్ధ. టీ|| జతగూర్చి, జోడించి, తారవజ్రాల, తారశబ్దము ముత్యాలు మొదలైనవాటియొక్క శీంశుద్ధియందు వర్ణించుచున్నదిగనుక, శురిశబ్దమైనవజ్రాలచేతను, శుమ్మిన, నిర్మించినటువంటి, కమ్మికట్టుచేత, గ్రమ్మిన, పొదిగినటువంటి, అనియున్నది. యీ అర్థముకడనుశ్రుతాంగములకువిరుద్ధముగావున్నది.

బమ్మెన n. s. (plu. బమ్మెనలు.) నిమురుట అనితోచినది? Satyab. 3. 146. చను మొనలోకనురెప్పలనెయ్యుకోచిన తెరకేయకన్నులు తలవేయు, గళము శుమ్మెనలచే నిలిగితగానజేయ గరుచెక్కమురియాడుగరిచిచొక్కు, నునుదొడలదరంట కానగోరులను జీర.

బమ్మెర n. s. Confusion. = భ్రమ, కళవళపాటు, బమ్మెరపోవుట To be in fright or confusion. భ్రమశుడుట, కళవళశుడుట. Siva. 3. 5. ఏలదేటిదాటులక బమ్మెరపోవదోలు దెగబారెడు వెంట్రుకలు. టీ|| బమ్మెరపోవ, విశ్రృతిపొందేటట్టుగా. DRY. 448. మిమ్ముకోతులుబట్టిమెదిసిన వెరవిబమ్మెరపోవుచుకురలెంచినారు. H. 1. 104. అమ్మకచెల్లయిట్టికలుకాదుదులేమరియత్తమామలుక, గ్రమ్మితలారులై మెలగగామగడుకవులిరితిలెంపుగా, బమ్మెరహొప్పచుండగను. See బమ్మర.

బమ్మెరపోతరాజు The name of the poet who translated the Bhagavatam into Telugu. Appa. 2. 299. బమ్మెరపోతరాజకృతభాగవతంబు శలక్షణంబుగా.

భయము * n. s. Fear, fright.

భయంకరము adj. Frightful, alarming, terrible.

బయకాడు n. s. A musician. Tara. 4. 226. అనఘయ పూర్వమైనభవదాగమనంబు తలంతునెక్కచో, బాసరినకయ్యమిశ్చుడెక బోయగవచ్చిన యట్లదోచెని, వనుశుమదేవదానవమహాహనగాటక సూత్రధారివై, ఘనముగవీణామీటు బయకాడపునిమెళవేనెరుంకనే.

భయదము adj. Frightful, terrific.

శుయనము A journey.

భయశుడుట v. n. To be afraid.

భయశురచుట v. a. To frighten, alarm.

భయపెట్టుట To frighten, alarm.

శుయర or శైర n. s. A zephyr, a cool wind. Bmj. 3. 109. శైర, తాచులసూటకుడునుగాక. శుయర or శుయ్యర, శుయ్యిశువుగాలి, అనగా చల్లగాలి. D. The శుయరశుంబు is a term, for those crops which are grown in the weather when this breeze

prevails. శయరశుంట, దక్షుణశు గాలిచేరశుండేకం దులు, పెశలు, మిన్నులు, ఋదలైనశుంట. D. శయరపాగాకు Early tobacco, that which is grown in spring.

బయలు or బయలు n. s. infl. బయటి abl. బయట plu. బయళ్లు The outside. See బయలు under బయలు. బయళ్లు A disease : perhaps dysentery. భయశుడు, భయశురాలు * Timorous or timid woman.

శయస్విని * n. s. A milch cow. పాలిచ్చే ఆవు. D. శయస్సు * n. s. Milk, water యీరము, ఉదకమున్ను. D.

భయానకము * adj. Fearful, frightful, alarming. భయావహము * adj. Frightful, alarming, terrible. శయ See శయ.

శయిక See శయ. శయింట See శయింట. the spelling being altered to suit the metre.

శయింట See శయింట. శయెంట n. s. A poetical spelling for శయింట a woman's veil or mantle. శ్రీయత్తరీయము అనగా శయెడ. D.

శయోజము * n. s. A lotus. భయోత్పాతము * n. s. A fearful prodigy or phenomenon.

శయోధరము * n. s. A woman's breast : a cloud. శయోధరత, ఉదకమునుభరించుట, మేఘత్వమున్ను Nebulosity. The quality of being a cloud.

బయ్యము n. s. Fear. A mispronunciation of భయము. శయ్యర See శయర. శయ్యర or శయర. దక్షుణశు గాలి, అనగా చల్లగాలి. D.

శయ్య, శయ్య, శయ్య Dun, sorrel (a colour in horses) శయ్యెడ్లు a dun bullock. శయ్యెంట See శయెంట.

శయ్యెడ n. s. A woman's veil or mantle (or wimple) formed of her skirt thrown over her shoulder and over శయ her ఎడ breast.

శర * (prep. sansc.) Alien, other, appertaining to his neighbour. Hence శరలోకము the next world. శరదేశము a strange country. శరకరమున with the other hand. శరశ్రీ his neighbour's wife. శరశ్రమృద్ధి contentedness with others. శరహానము murdering his neighbour. శరకాయశ్రనేశము Transmigration from one (కాయ

ము) body to (శర) another. The magic power of shifting oneself into another body, as into a corpse. See further under శరుడు.

శర Another spelling of పార. యశకశర గావుండే Sandy. BD. 3. 1695. నెరినాల్లకన్నులనిజిది పినంత, శరశ్రీపట్టుండే పాలలో చనము.

భరము * n. s. Weight. Excellence. బరువు, ఆతిశయము. శరంచేయుట To deliver or entrust. See శరము.

శరంజు H. A hilt. కత్తిపిడి. Swa. 4. 36. మిహిశ సింకిశరంజు. శరంశు * Yet, still, after all.

భరంశు, భరంశుదిబ్బ n. s. A terrace or raised floor. శరంశుదము n. s. Vulgar for శరమశుదము. శరంశు దించుట To depart to bliss : to die.

శరంశుర n. s. Series, succession, order, race, lineage, పాశురంశుర a shower of darts. చింతా శరంశుర series of griefs. శరంశుర గా consecutively, in order. శిష్యశరంశుర a succession of pupils; tradition. వంశ శరంశుర గా in the order of lineage or birth.

శరక n. s. The fraction of one eighth or two annas, marked thus S2. The cream on curds. Atrifle, a bit, a slip. శ్రీశరక a blade of grass.

శరకట (affix.) Off, from, aside. plu. శరకట్లు. పూరిశరకట, అనగా పూరివైటివీడు, నెత్తము. outside the village. శరకట పెట్టి, అనగా వైట పెట్టి OG. బహిరభము ABA. అవతల. N. 9. 138. వెరవకుమంచు దేర్చియదువీరుదనల్లడజూడగట్టుదా, శరకటనిల్చి. టీ|| కొంచెము అవతలగానిలివి. A. 4. 54. టీ|| నెత్తంబున, శరకళ్లయందు.

బరకభూమి Saline soil. బరకము n. s. A load or bale of cotton. దూదిబరువు. D.

బరకల్లాపి Seals or marks set on heaps of grain to prevent theft.

శరకీయ * n. s. A neighbour's wife, a strange woman శృంగారశశ్రుధానశరకీయానాయికా. శరకీయ * adj. Alien, belonging to another. అన్యదీయ్య.

శరకూటమి n. s. Adultery. శరశ్ర Agreeably, duly, శశ్రుగా. D.

శరశ్రడ adj. A field outside of a village. Another's possession. పూరివైటిపొలము. D. బరశ్ర n. s. A seal or mark set on heaps of grain to prevent theft.

శరగడగా adv. Indirectly, apart. మేముశరగడగా
గావిన్న సమాచారము the news we received in-
directly. వాండ్లుశరగడగా నిలిచిరి they stood
apart.

బరగడము (query. "Baragadam" Rox. 3. 373.) A
tree called Indigofera glandulosa.

శరగడుపు n. s. Fasting, an empty belly. శరగడు
పున ఆవుషధముపుచ్చుకోవలెను it is proper to
take medicine fasting.

శరగించుట v. a. To emit, To let fly. బయటవిడు
చుట, వ్యాపించుచేసుట. M. XIV. 2. 218. శుంచ
భూతంబులబరగించు గుదియింతు జాలుదక్షుతవానినే
లుశ్రుభుత. ib. XII. 1. 41. భల్లంబుల్ బరగించియు
గ్రముగ భూపాలోత్ర మాంగంబులకా, దొల్లంజే
యుచు.

శరగుట v. n. To be, exist, remain చెలగుట, లుం
డుట. T. 1. 22. లెళ్లకోమ్ముల నైనబల్లిలములందుబ
రగుపాములు, పాములుశడగనిడ జెలగు నెలుకలు.
టీ|| బరగుపాములుపున్నటువంటిపాములున్ను. BD.
5. 296. నెల్లలోకములుమాహాద్ధతిబరగె. Vish
Pur. 2. 148. శున్నగశుతులుశుంతుశుములబరగిరపు
డు. ib. 5. 358. శివచక్రవర్తివికతచేపమండగుటం
జేసివిచేపమండనాంబరగె. M. XII. 1. 33. గ్రస్తుం
డనువేరంబరగు సెక్కరక్కనుడ. శరగె, లుపైనను
ట. D.

శరచుట v. a. and. v. n. To spread over, as a mat.
To expand or spread, To make, To go, To run,
To urge or cause to run, To flow as water, To
pass as time. To make him enjoy, or suffer.
శరిస్త్రుతముచేసుట, విస్తరించుచేసుట, చేసుట, పో
వుట, శరిగెత్తుట, శరిగెత్తించుట, శ్రువహించుట,
గడుచుట, అనుభవించుచేసుట. D. says వ్యాపించె
ననుట, బట్టశరచెనుటయున్ను. Swa. 4. 92. నా
పురాకులుశరచి. టీ|| నాపురాకులనే ఆకులనుగుం
టలోశరచి. ib. 5. 46. దట్టంబుగాబరచిన చిగురు
శరపుల. ib. 5. 47. శుభయందుబరచినకెంబట్టు.
H. 3. 259. పోవేయనిత్రోయ, గుబ్బలపొందుపైట,
చెరగుశరచుకడండునుసురసురనుచు. Swa. 5. 25.
అవధిభూధరసానువందాక నూరకశరచినట్టే. టీ||
చక్రవాళశర్యతముయొక్కచరి శర్యంతమున్నువ్యా
పించినట్టుగానుండును. T. 3. 15. ఆరవిరివిరవాది
విరులు జుట్టిన జారునిగనుజంటిరుమాల సాగసుశర
చి. Vema. 1341. కొట్టిలేనుయముడుగాట్టుశరచు.
Vish. 2. 215. కమలాపీనిడుచాలుగన్నులు కుసు
మాస్త్రు) క్రావ్యాదితూపుల కొరతశరచ. Dab.

244. line. 10. అనిభంగశరపించిరింతమొచాలు.
H. 2. 22. ననుకండుపైజెందునని యిందురుచిక్రిం
దుశరచగాజాలు నబ్బాబుమోము. BD. 4. 365.
విడివిడిమదకరివడి గొనిశరచునెడ సెక్క భక్తయ్య.
M. I. 2. 68. వినతకుమ్రొక్కివీడ్చొని గరుడుండున
తిత్వరితగతింబరచి. B. X. 93. నీవేరెరియునుదల
కు సెల్లకబరశరధోగతులబాడశుద్ధదశాక్ష. Swa.
5. 162. కంచుమించుగాబరచుట. టీ|| అద్దులేకుం
డాశరుగెత్తుట. ib. 4. 47. బోయముడుశుళ్లుకుంది
వలలుమోసిశరచిరపుడు. టీ|| శరచిరి, శరుగెత్తిరి.
ib. 4. 143. చెట్టాకడుగాగబరచిరి చెంచులపుడు.
టీ|| శరచిరి, పారిపోయిరి. ib. 4. 40. యివిమింటబ
రచుకుండ్రుజూపిన. టీ|| మింటశరచు, ఆకాశ
మందుపారుచున్నటువంటి. ib. 3. 7. ప్రోడ్డామప్ర
ధివాతాద్భుతగతిబరచుకా. టీ|| వాతాద్భుతగతి, వా
యువువలెనే ఆశ్చర్యకరమైనదకతోటి, శరచుకా
శరుగెత్తును. ib. 4. 72. శరుచు సెక్కకణిబలిము
కు, జెరమలకైయేయ. టీ|| శరచు, పారిపోతూపుం
డే. H. 5. 77. వదలికూలిసగోళురావశులు గలుగు,
పాడుగుడిలోనికెనుపోతు శరచిరిలచె. Swa. 4.
158. వేడెంబునందురంగంబుశరచి. టీ|| చుట్టుపరు
గుతోగుర్రాన్నినడపించి. ib. 4. 91. నిండిశరచుడ
రచుశలయేరుల. టీ|| శరచు, శ్రువహిస్తున్నటువంటి.
H. 5. 123. శరగుచునవమాణంబులు, శరచినతడ
నంతరంబభామానుజికికా. Swa. 3. 58. ప్రాణిలో
కంబుబాధలశరచునపుడు. టీ|| బాధలశరచు, బా
ధలపెట్టే. In common usage ఆటంకశరచిరి they
made an objection. దిట్టశరచుట to prepare, to
make ready. వాండ్రనులోశరుచుకొన్నాడు he
has got them into his hands. దాన్ని శుశులశరచి
నాడు he brought it into use. భేదశరచుట to
distinguish, to effect a distinction, to separate.
శుస్తుతిశరచుట to persuade to convince or to
make him agree. దృఢశరచుట to make firm, to
establish. తెలియశరచుట to make known. తేట
శరచుట to clear, or to make clear.

శరజశులు Some species of bird. Raica. 1. 49.
భరటుడు, కమ్మరవాడు. D.

బరడు n. s. The bark of the tamarind tree &c.
చింతలుమొదలైనవాటి బరడు D.

బరడు Skinny, lean, as the ribs. BD. 3. 2231.
గుజ్జబిరుదాడలునుదొప్పచెవులునుబరడు బ్రక్కలు.

భరరాము * n. s. Cherishing, maintaining, nourishing, supporting, wages, hire. భక్తితై నాహ రరాభరరాశక్రీచూచినాను I did it to the best in my power to get my bread. భత్యభరరాములు here it is an anuk.

భరణి n. s. A casket, small jewel-case, snuff box, pill box. పాసికలభరణి a dice-box. Also spelt. బరిణ and భరిణ.

భరణి * n. s. The second lunar mansion; being three stars in a triangle.

భరణిమందు A medicine against snake-bites.

భరత * n. s. Addictedness, devotedness to, love for. M. XIII. 5. 280. దానసురపితృకార్యభరత. L. XI. 113. శరిచర్యనిరుపాధిభరత గావించి. M. XIV. 2. 185. శర్మశాలావాశుభరతసెంది.

భరతము * n. s. A certain large number, ten billions. ముప్పైరెండుశంఖలలో సెకటి. The SC. says భరతమనే తెక్క.

భరతంశ్రమి * n. s. Subserviency, agency.

భరతంశ్రమి * &c. adj. Subservient, obedient, dependant.

భరతంశ్రత * Subserviency, obedience.

భరతంశ్రుటాజ్ఞ n. s. A dancing master. నాట్యశాస్త్రంపాధ్యాయుడు. H. 5. 156. భరతంశ్రుటాజ్ఞకు శుభ్యదంబాగత్యు.

భరతపిట్ట n. s. A species of wagtail: it never rises in the sky; and has no compass or variety of note. Madr. Jour. XI. 36. No. 138. 185. called in Dakhini Chendol.

భరతర * Greater, more, superior, great. Chenn. 4. 110. భరతరకల్యాణశ్రుతినిధానిలునంతక.

భరతశాస్త్రము * n. s. Theatrical learning, the art of acting and singing. So called from Bhāratā, an ancient minstrel.

భరతుడు * The name of the younger brother of Rama. The name of a celebrated writer on dramatic composition. An actor, dancer.

భరతెంచుట v. n. To proceed, come or go. వచ్చెననుట. D. విచ్చేయుట.

భరత్ర * In the next world. Lalito X. 59. Manu Smriti. 5. 166.

భరతశ్రమి * n. s. The foe, the enemy's army.

భరతేశవతి * An absolute divinity. The supreme goddess.

భరతేశము * n. s. A foreign country.

భరతేశి, భరతేశి n. s. A foreigner, an emigrant, a Hindu who takes military service in a distant part of India. Some sepoys entertained at Haidarabad by the Nizam are called Paradiseis. Also a wanderer, refugee or homeless wretch.

భరద్వాజము * The black long tailed bird, commonly called, King-crow. It is like the black marten or swift. (పీఠిక. TA. SC. వ్యాఘ్రాటకుడి Radha KD.) It has been wrongly interpreted the sky lark: it never rises into the sky: it is commonly seen on the backs of cattle and hence is called శుశలపాలిగాడు. It will even perch on the tiger and hence is called వ్యాఘ్రాటము.

భరద్వాసము * n. s. Absence of mind, reverie.

భరనారి * n. s. Your neighbour's wife. Another's spouse.

భరశ The Root in A of భరచుట.

బరశటాలు A kind of grain.

భరశతి, భరశత్యము n. s. Credit, trust, loan. భరశతిచేసుకొనుట to borrow money. నాకుభరశతిభంగంచేయవలెనారు They tried to destroy my credit.

భరశర n. s. Feigning, affectation. BD. 4. 674. భక్తులశక్తిపై భానియిందినను, భక్తియుభయమును బరశరగాదె, బట్టులు మొదలయినవివించితెల్ల ధ్వని. D.

భరశించుట Causal of భరచుట. భంగభరశించితితియెచాలు Thou hast overthrown. DAB. 244.

భరశ్రు n. s. Extent, spreading, bed, couch. Vasu. 1. 58. పూభరశ్రు a flowery couch. భరశరశాల విశాలభూజములభరపారుదల. HD. 3. 641. in the spreading shades.

భరశ్రుట v. a. To let fly an arrow. To make. చేయుట, చేయుట. D. says భరశె, నింపెననుట. M. VIII. 2. 195. సాత్యకివృషసేనుశక్తిశక్తిమాగణంబులబొందివారాశ్రయంబు, నూతులవరపిననారదారశివేరు గడతవాలమ్మున గాడనేప. R. 5. 191. అనినలక్ష్యదత్తులంశ్రుంపుండుదనుజకుంజరంబుపింజపింజంగరు వంబరశ్రునిశిత శరశంజరంబునగొంతనడిజిక్కువడి. M. XIV. 4. 103. బ్రహ్మహనుడశ్రువిరతి, బరశికుశ్యనేనివాయునక్తిల్లికము. BD. 2. 104. వరిగన్నవైచునేషడతినిన్ననుచు, శరిగనియెల్లెనబరశనిమ్మునుచు. KUR. 3. 80. మ

దివ్యాద్విన్ భీషణరోషవహ్నినేత్రాంతరశోణకాంతులుబయల్ పరశురగలధాతవైల రాదంతికవతిఁ మైశులికఁ.

శురశ్రురుడు * n. s. Another man, not her own husband.

శురశ్రుష్టము * n. s. A cuckoo, so called as being reared (శ్రుష్టం) in another (శుర) family. కోకిలే SC.

బరశ్రుష్టము, అనగా శుశ్రవణమల్లికా. Q.

శురభృతము * n. s. A cuckoo. కోకిలము, పికము.

శురమము * adj. Best, supreme, most excellent, principal, chief. ఉత్కృష్టే. SC. శురమలుబుడు A great miser. శురమపావనుడు The great purifier: he who wholly sanctifies. శురమగురువు The teacher of a teacher. He who instructs the Master. శురమభోక్త The landlord. భోగ్యమిదినయట్టి భూమికిఁ నైనశురమభోక్తకెన్న బదులుజూపింపు క్రియచెప్పినేనిభోగ్యముకర్తకు. Vema. 1585. శురమార్థము The great object. శురమశతీవ్రత the most virtuous: that excellent woman. శురమఅన్యాయము. excessive injustice. శురమసులభము extremely easy. శురమహాంశ an ascetic, recluse, or Hindu saint, or monk. శురమయోగి an absolute ascetic. శంవత్సరశతస్యాతాంశురమాయునిఁ రూపితం. B. 3. XI. 12. one century is the limit of human life.

శురమండలము * The enemy's country: a foreign realm. In Christian writings, the other world; heaven.

శురమశుదించుట * v. n. To die (a Vaishnavite word.) To expire.

శురమహాంశ * A Hindu saint: usually a stark naked ascetic.

శురమాణువు * n. s. An atom, the invisible base of all aggregate bodies; three such are supposed to form a mote in a sun beam. శురమాణువు A maid with a waist slender as an atom.

శురమార్త * n. s. The supreme being, considered as the soul of the universe.

శురమాన్నము * n. s. Rice-pudding: milk boiled with rice and sugar.

శురమారకయంత్రము * 'Foe-slaying engines.' A. 2. 8.

శురమార్గము * Bliss, heaven.

శురము The frame or upper part of a carriage.

శురమేశ్వరుడు * n. s. One of the names of Siva.

శురమేష్ఠి n. s. *Bramha*, the creator.

శురమొయిలు, అనగా శుయినివచ్చే మొయిలు. OG.

శురరతి * n. s. Fornication, adultery. H. 5. 253.

శురలోకము * The next world. శురలోకగతుడు Dead, departed to the next world. శురలోకక్రియలు obsequies, rites for the rest of a departed soul.

శురవంజుట v. n. To be spread, scattered, extended or expanded. శ్రుశీరించెననుట. D.

శురవకుము Run not thou. BD. 3. 812. శుడుచులతోనాడబరవకుమన్ను.

బరవగు adj. అతిశయమైన. Suca. 1. 503. ననుబట్టుకు మనిబరవ, నతడుబరవగుభీతిఁ.

శురవడము See శురచుట The act of spreading.

శురవడి, శురువడి plu. శురవళ్లు, శురువుళ్లు n. s. Various steps used in fencing. సాములో అడుగులు వేయడము, యివిశున్నెండువిధములు, యేలాగంటే. H. 1. 240. యెడమడుగుశురువడి, కుడియడుగుశురువడి, కదులుశురువడి, కోశ్రుశురువడి, చాటుశురువడి, యుంటెడుగుకత్తెర, స్వీరబండుకత్తెర, జొగినకత్తెర, చిట్టెడుగుకత్తెర, చాళుపావులు, జొగినపావులు, మొదలుగాగలచదిరెండు శురువళ్లుగలయగణ్యప్రావీణ్యంబెరింగి, యివిముప్పదిరెండువిధంబులనికొందరండురు. Sarang. 647. శురశురగరడిలసాముజేయించి, శురగముప్పుదిరెండు శురవళ్లునేర్చె. Satyabhama. 4. 140. జన్మశ్రీ, న్నామామదేహచేష్టులనంబడగా శురవళ్లుచుట్టుచుఁ.

శురవతిగాడు The kestrel. Jer. Catal. No. 31.

శురవశము * adj. Out of one's controul from joy, ecstasy or sorrow, overpowered, seized in a paroxysm, given up to, transported with, overcome with, in ecstasy, beside himself with any passion.

శురవశత్వము * Bewilderment, wildness. Ellana. 3. 200.

శురవశుడు * One who is wild with joy or sorrow.

బరవశము n. s. Perseverance. Persistence. పూనిక, బరవశ మొప్పుగా, పూనికెదలివఁగా with importunity. Swa. 4. 79. బరవశ మొప్పుగాలితడబాటుమొయిఁ. టీ|| పూనికెయొప్పుగాను. DRY. 294. కపియాధముఖ్యులు మొక్కి శునివిన్నుకుము జేసి బరవశంబొత్పిజనితరువులు మహావైలంబులెత్తి. M. 9. 1. 210. బరవశ మొప్పును ద్రవశునిపాండవముఖ్య

నిమిద కాండములో గురికిన. ib. 9. 2. 133. బరవ
సమొప్పసీపుగదకుండుపుసేయదలంబితాకినక, కు
రువతినిజ్జేతుండగుటకు వననాత్మజయేను ib.
9. 1. 108. అనిశ్చయిటకైబరవళిముదలవబనిచె
కార్థివముఖ్య. ib 4. 4. 60. బహువిధంబులగతు
రబరవళిమున,నితైరంగునగల్గుకండెల్ల సోచినిలి
చిగలివినశ్రీ ర్తిసేగడుగాక.

పరవాది * A dissenter. A foe, an opponent. శత్రు
పు Swa. 3. 113. BD. 5. 1143.

పరశు or పరశుపు * A battle axe. గండ్రగొడ్డలి. D.

పరశురాముడు * n. s. The name of a certain god.
అయిల్లుపరశురామప్రితిఅయినది The house was
burnt, fell a prey to the devouring element;
or, literally, enjoyed Vulcan's favour. పరశురా
మకేత్రము The ancient name of the country
now called the two Konkuns. MM. W. Vish.
p. 404.

పరశుపు * n. s. An offensive weapon resembling
a hatchet, or, axe. గండ్రగొడ్డలి. D.

పరశ్వత్రము * adj. "More than a hundred," in-
numerable, many.

పరశ్వధము * n. s. A battle axe. గండ్రగొడ్డలి. D.
M. VI. 2. 93.

పరవ, పరళి or పరవవాండ్లు n. s. The congrega-
tion of pilgrims at a pagoda, those who as-
semble at a shrine. తిరుణాళ్లకువచ్చేగుంపు.

పరశతి * Another man's wife: your neighbour's
wife: another woman.

పరళిదనము * Your neighbour's house.

పరళిము or పరళివేది n. s. The philosopher's
stone. From శ్రుర్షవేది.

పరసు n. s. అనగా, విధము, సుమయము. D.

బరసు or బరుసు Coarse, rough. See బరుసు.

పరశ్శలము * n. s. Another place. The ground of
a picture, the back part. The prospect, the
distance.

పరస్థానము * Another place. పరస్థానముచేసుట
To shift quarters. When about to set out on
a journey the Hindus ascertain the most aus-
picious astrological moment; when it arrives
they carry some rice, water and salt into any
other house: and this they reckon the పరస్థా
నము or *fittin*g though the real journey begins
afterwards.

పరస్పరము* adj. Mutual, reciprocal, interchang-
ing. By proxy, circuitous, not in person. Di-
verted from its proper purpose. పరస్పరవిరోధ
ము mutual discrepancy, a disagreement be-
tween them.

పరస్పరముగా * adv. Mutually, to each other,
By, through (a proxy) Through the medium
of others. Indirectly, circuitously.

పరహాననము * Murder, See పరుడు.

పరహాననడు * n. s. A man-slayer, murderer.

పరహాసికము n. s. (A vulgar corruption of పరిహా
సము) A joke, or gibe, derision పరహాసికమా
డుట, పరిహాసకముచేసుట. To deride or joke.

పరహితము * n. s. Benevolence, aiding others.

పరహితాచారి * n. s. A benevolent person.

పరహితడు * n. s. A benevolent man.

పరాకు n. s. Oversight, error. Carelessness, for-
getfulness. పరాకున unawares, by error. H. 1.
80. and 2. 98. Minaxi Parinayam. 1. 69. a, b,
c, d. పరాకులే heedfully, without inattention
పరాకునవుండుట, or, పరాకుచుడుట to be off
his guard=(భవచుడుట.పరాకుచెప్పటto warn,
call his attention to.

పరాకు (interjection) Take heed! attention! a
conversational phrase like "have a care! I beg
your pardon! please listen to me!" See పార్య
రిక. Radha. 1. 3... 2. 38. Jagannath 3. 141.
T. 2. 83. Dhurjati Kr. Raya Vijayam 4. 35.
Kod § verses 1 and 2 a, b, c, d.

పరాకుచుడుట To forget, be off his guard.

పరాక్రమము * n. s. Power, strength, exertion
valour, prowess.

పరాగము * n. s. Dust, the pollen or farina of a
flower. Vish. P. 2. 140. Sar. D. 310.

పరాచీన * అనగాపరాజ్యములైన. A. 4. 36.

పరాజయము * Defeat.

పరాజితము * adj. Conquered, overcome. M. II.
2. 268. T. 5. 117.

పరాజ్యముడై * Turning away, having the face
averted, averse to. Discountenance, renounc-
ing.

పరాత్పరుడు * Supreme being, the Almighty.

పరాధీనము * n. s. Possession by another. ఆపు
శ్చకముపరాధీనములోవున్నది the book is in ano-
ther person's hands. ఆసాక్షుఅంతాపరాధీనమై
పోయినది the whole property has fallen into
the hands of others. పరాధీనముచేసుట to di-

vert or turn aside from its right possessor. శురాధీనం ప్రాణశీలకటము a life of dependance is a life of misery.

శురాధీనము * adj. Dependant, subject, or subservient to another.

శురాధీనుడు * n. s. One who is subservient to another.

శురానుశ్రవేశము * Coalescence. The entering (of the supreme Being) into (అను) principles. This is the title of B. III, § 6. in Burnouf p. 341.

శురాశురము * n. s. Here and there : that is, earth and heaven. Past and future, ఇహముశురము న్ను. భూతభవిష్యత్తులు. RKD. says శురాశురం, క్షీ, శురుఁకం, శురముశురంచ. B. 8. 265. అస్తిము ఖంబు, శురాశురాత్మకమాత్మ, కాలంబుగతి, రత్నగర్భశురము. శురాశురాత్మకమాత్మలైన గానీశరీరము ఇహశురస్వరూపమైనదని అర్థము.

శురాశురవస్తు, or శురాశురుడు (error for శురాత్పరుడు) The Supreme. These names of God were introduced with the Christian Religion. శురాశురవిత్ one who knows the past and future. Lalito. 7. 40. Indra addresses Narada, thus భగవన్ శురభర్తృజ్ఞ శురాశురవిదాంవర.

శురాశేషు * n. s. Dependance on the aid of others. యీశునిని శురాశేషు లేకుండా చేసినాడు He executed it himself without any aid.

శురాభవము * n. s. Defeat, loss, ruin, contempt, disrespect, defiance. తిరస్కారము, శ్రునాశము. SC.

శురామరించుట v. a. To condole with. To pay attention to, to take care of.

శురామరిక n. s. Inquiry. Condolence. Heed, taking care, attending kindly, consoling, comforting, attentions. నేను బయటికిపోతాను ఆవిధమిద కొంచెము శురామరికవుండని Pray look to the child while I am away. నీశురామరికలేకుంటే కార్యము కాదు it will not do for you to be negligent.

శురామర్శ * n. s. Inquiry. Condolence, consolation. Attentions, care, examination. (In logic) discrimination, conclusion.

శురామర్శించుట * v. a. To take care of or tend, to console, to investigate, to examine. (In logic) To discriminate, draw conclusions.

శురామర్శించుట (corruption of శురామర్శించుట which see.) Bmj. 4. 70. ఏమేమోలెశుశురామర్శించుట దెలొనితోడ నిట్లంచు మేమామూలంబుగ వచ్చి దెల్పెదమనక.

శురాయణము * n. s. Devotion, addiction. తత్పర, అభీష్టై, క్షీ, బె, ఆశ్రయ. SC.

శురాయణుడు * n. s. An aspirant to, a wisher to do, a candidate. జల్పశురాయణుడు one addicted to chattering. S. 3. 341. హానుదేకశురాయణః. Lalito. 22. 2. భోగైకశురాయణత్. M. IV. 3. 33. Vish. 2. 305. Vish. 3. 130.

శురారి * The year before last.

శురార్థ్యము * adj. Excellent, noble. శ్రేష్ఠమైన. X శతమూలం 3 అంశంబలల సుకటి. BRY. 3. 652.

శురాశకము Vulgar corruption of శురిహాశము.

శురాసు * adj. Dead, expired. W.

శురాసుత * శురాసుత్వము * Death, extinction. W. శురాసుత్వమును పొందుట to perish. Bobili. 3. 158. శురాసుతెల్లను శురాసుత్వమును పొందిరి.

శురాసులు n. s. plu. (François) The French. Bobili. 3. 158. శురాసుతెల్లను శురాసుత్వమును పొందిరి.

శురాశ్లంధి * n. s. A thief or robber. దొంగ.

శురి n. s. చతురంగబలముగల సేన. కాలుబలమున్ను. D. బరి n. s. The side. దేవదాపార్శ్వము. D. బరియము కలు the ribs, బరికూల the liver complaint. Pal. 108. శుక్లలునాటింబిబరులు చెండాడి. HD.

బరి adj. Naked. బరిమేను అనగాదిగంబరదేవము. D. 1. 514. దొడ మెడబరికాలుదొరంపుచెప్పలు.

శురికి (కంకు) A certain bramble, or wild shrub.

భరించుట v. a. To bear; to sustain, maintain, support, endure, tolerate.

శురిక, శుషివిశేషము. D. See శురికపిట్ట.

బరికపై or బరికమ్మి A crook, or stick used by herdsman. దొటిఅనితో వినది? BD. 3. 2244. గొడ్డలిబరికమ్మి కూటికుండయును.

శురికము n. s. (a bad word) A cup used in worship.

శురికరము * n. s. Spices, ingredients. Retinue. Furniture. శంభారము, శురివారము, సామగ్రి. ఉచకరణము. H. 1. 113. మిరియంపుబాడి మెంతికూటువ, శంభారంపువితకండు, బజ్జాలు, శిఖరులు, శుచ్చువూరుబిండ్లూరుగాయలు, మామిడితోళ్లు నాదియాశురికరంబులును. DRU. 1000. పారకోర్త

మనీవువక్యంబుచేసి శ్రానికెనెరిగి తాబుద్ధి నూహించి, మానిసిజింపియామాంశంబులయ్యు, బరికరంబులతోడ బచనగావించి. Suca. 1. 116. శరికరములు మంకెనలును, శరిచారికులరిది శునులకుట్టుగు డారుల్, శరివేరలైన గౌరలు, దొరయంజనవిశ్రుదతనితోని ట్లనియెక. Siva. 2. 12. శరిశరివిఫంతుజన్తువు శరికరంతు, స్రాంతుశంకుడు. టీ|| శరికరంతు, అనగా ఆశ్యాదిసంఘారములసంబంధమైన. ib. 6. 3. బసిడినిటలిఖించిన శ్రుతిమలవర, నిగవ్రాలినయందండ నెలుగులాశగు, నట్టిసీకినలమంచములాది గాగ, శరికరముల సెక్కుమేడమిద. దర్పణాద్యుకకరణము, శరివారము, శుర్యంకము. SC.

శరికర్త * n. s. Adornment, decoration, అలంకారము. A. 4. 37. భర్త శరికర్తవర్తి తంబగుబ్రహ్మరథంబున. టీ|| బంగారుమయమయిన అలంకారము చేతను సన్నద్ధమయిన బ్రహ్మరథమందు. SC. says శరీరశుద్ధికరణము, దేహమానిష్యమును పోగొట్టుకోవడము.

శరికి adj. Dishevelled. చింబిరి. BD. 3. 1402. బరికి వెంట్రుకలవైచుత్తిరిచాల్చి. See శరింకి. The పాలబరికి is a certain forest tree, which see.

శరికించుట v. a. To seek for, search, enquire into, examine, or investigate, scrutinize. To prove by trial. BD. 5. 120. 554. 689. M. V. 2. 124. Paidim. 5. 49. DRB. 456. BRY. 842. వెడకుట, విచారించుట, శరిశీలించుట. D.

శరికిణి n. s. A frock worn by little girls formed of broad tape sewn together. శరికిణి, శుదూత, అనగా గాగరా. D. See శుదూత.

బరికె n. s. A small stick or bough, a switch.

శరికెగడ్డ n. s. The root of the aquatic plant termed Trapa bispinosa (See శరింక) శృంగాటకం. SC. Rox. 1. 428. శృంగాటకము, పైకడుంతు. D.

శరికెమెట్టరొయ్యి A sort of fish. G. 1. 111.

శరికెలు n. s. Patterns or diagrams drawn on the floor with lines of flour or coloured powder: to drive demons out a person placed on it: by the recital of some verses supposed to have magic power. ముస్గులు. శరికెలు వేసుట, అనగా ముస్గులు వేసుట. H. 2. 96. తిరుమలకంబిత్రుప్పగిరి తిర్ణములుంజనికొంసుముళ్లతో, వరములు దంజుతుల్ వక్రియవారిక కాన్లలువైచియంతటక, శరికెలు, దృష్టివీచములు, బన్నిన గణెలువెట్టియేముటక, గరమగుశ్రుత్రవాంఛకడ గానగతకవిచారణిస్తులై.

శరిక్షేశము * n. s. Calamity, affliction, misery. కడగండ్లు. M. II. 2. 328. వనవాశిశరిక్షేశంబునకోకుడు.

శరిఖ * A moat, or ditch.

శరిగణనము * అనగా యెంచడము.

శరిగమి n. s. అనగా చతురంగబలముగలసేన. D.

శరిగమ్మి n. s. A crook or stick used by herdsmen. See బరికట్టె. BD. 3. 2246.

శరిగుంతు, అనగా శురుడున్ను. OG.

శరిగ n. s. Gleanings of corn. మల్లారాలినవెన్ను. OG. శరిగలు fragments, shivers తునియలు. Pal.

439. పైనున్నకోళ్లను శరిగలుచేరి, బొమిడికంబులను తుల్లపాడుచుచురాగ.

శరిగచేను n. s. A reaped field. శున్యముకోసినచేను. D.

శరిగచేతు n. s. A sprat. The చేదుశరిగ or bitter sprat resembles the silver fish. The పాలుశరిగ is the white sprat. వెత్తుశరిగ a sort of chaetodon.

శరిగశుట or శరుగశుట v. n. To run. Also to flow as water.

శరిగలిట్టె n. s. A quail. An ortolan or wheatear. The Turdus Roseus or Cholum-bird: it is like a large sparrow with black head and dirty pink belly: they are gregarious. See Madras Journal. 1840, p. 23.

శరిగలు, అనగా మత్స్యభేదము. D.

శరిగొని adv. One after another, repeatedly, again and again. తేవతేవలుగా, మాటిమాటికి. Vasu. 5. 77. చ|| శరిగెతదివ్వగంధఫలభారనమత్తదళీపి రంతురా శరివృతకాయమానములబర్వుఫలావళిజూచిపైవయింబరిగొనివచ్చు రాజుశకుశుజ్జలచొక్కప్పన సెప్పెనక్కడ, శువరవివేణిశ్రుఘాణములభూరివారిన్నంతోరణావశుల్. టీ|| పైవయింబరిగొనివచ్చు, మిదమిదచాల్చుగట్టినచ్చుతున్నటువంటి రాజులుకలయెక్క చాల్చులాయేమి. యిట్లా ఆర్థము వెళ్ళడముశిరశముగా దనితోచినది. యేలాగంటే, చాల్చుగట్టినచ్చు రాజులుకలయెక్క చాల్చులాయేమి, అనడము, చేతవజ్జియనేయంధకముదిర్వు కమాతున్నది గనుక బరిగొని, అనగా తేవతేవలుగా అని ఆర్థముచేసినట్లు అయితే శిరశముగా వున్నది. BD. 2. 337. హరభక్తనికరదయాప్యతప్తి బరిగొని, కురియదొత్తన దొగిదొగి. బరిగొనికురియతేవతేవలుగావర్తించేటప్పటికి. ib. 3. 2189. యాక్రమము అరయుదునని యుత్తమాంకంబుదిన్ను శరిగొని మూడేండ్లునరగిగా

నకయు. అర్థము, యారీతిని పరిశీలన చేస్తాను అని నిశ్చయించుకొని తలచుకొని అనేకావృత్తులు మూడు నుంచి త్వరముల చాకా వెడకి తెలుసుకోలేక. *ib.* 4. 64. అంక్షునిలిపె బేహారము మానై, నంక్షనిలియట చరియించురాడు, శ్రురవీధి నెవ్వరు పోయినంబూచి, పరిగొని కినుక మైపారంకరాలు. అర్థము, పట్టణము యొక్క విభిన్నములను మొవరై నాపోలే ఈ యిందిమాటి మాటికి కోతుమతో పారదోలును, యిది గాక దీనికి లో, శరి, అన గా ఆవృత్తులము, పుకపరియని అని పున్నది, దీనివల్లనే పరిగొనియన గా అనేకావృత్తులు అని అర్థమావున్నది.

శరిగొనుట, అన గా చుట్టుకొనుట, పొందుట. *D.*

శరిగ్రహము * *n. s.* Acceptance, taking, assent, consent. *Dependants, a family, a train.*

శరిగ్రహించుట * *v. a.* To take, accept, admit or receive.

శరిఘ * The bar of a door, striking. A club. A weapon. అర్థము, శరిఘాతనము, లాటికర్ర, ముద్గర, ప్రాకార &c. *SC.*

శరిఘము * *n. s.* A bludgeon, a stick mounted with iron. The pin or bolt of a door, a pike or spear, &c. *W.*

శరిఘట్టనము * *n. s.* Thumping, striking, collision.

శరిఘాణించుట or శరిఘాళించుట *v. n.* To vaunt, to boast, to presume. *వింకెములాడుట అని తోచినది.* *H. D.* 2. 352. చిగురుటాకులనిరసించుమాశ్రుములు, గగనంబుతో బరిఘాణించుచుదుము. *G.* 7. 31. నాపుడు శరిఘాళించె దవీపుండుట యెరిగి కాదె యిది వేటుగానే గావించిది విరికి దగలాలించుక గలిగె నేనిలటవటలేలా.

శరిచయము * *n. s.* Acquaintance, intimacy, knowledge.

శరిచరడు * *n. s.* A guard or body guard, an attendant, a servant, a companion, a commander-in-chief. శరిఛక్ర—చాకిపారాలు జాత్ర గాచే సేనల చారుడు. *SO.*

శరిచర్య * *n. s.* Service, attendance, dependance. సేవాయం. *SC.*

శరిచారకుడు * A man servant.

శరిచారిక * *n. s.* A maid servant.

శరిచారుడు A servant. This is a bad word. *BD.* 5. 419. బసవస్మకల కేత బ్రహ్మయ్యమాకు, సునగిననభామమోవ సుకడనే సుఃశు, బసవ వేకొక పరిచారునాకు,

శరిచిత * *adj.* Known, acquainted with.

శరిచితి * *n. s.* Acquaintance, knowledge, intimacy.

శరిచ్చదము * *n. s.* Court, train, attendants, retinue, family, dependants: goods and chattels, paraphernalia, covering, clothes. శరిచారె. *SC.*

శరిచ్చేదము * *n. s.* A division of a book, a section, or chapter.

శరిచ్చేదించుట, అన గా విభజన చేసిననుట. *D.*

శరిజనము * *n. s.* Train, household, people.

శరిజించుట, శరిజించుట or శర్జించుట To seize the hilt. కత్తికటారి మొదలయిన వాటిని శుట్టుట *A.* 6.

100. బరువడించీకటారి శర్జించినిల్పి. టీ|| కటారి శర్జించి, కటారి శరుబలో చెయి వేసుకొని, శరుబ, అన గా త్వరులు. *G.* 7. 60. గర్జన సేయక మాజాలవృష్టి మైదెరలక శరిజించి తాకబూని. *ib.* 10. 54. వెదరక బంటుమీద బరిజించుచు దగ్గరు శూరు కైవడిక.

శరిపె *n. s.* The weaver's whirl. In England this is called a *trundle*. *H.* 2. 12. and 2. 25.

శరిపెళురుగు or బరిపెళురుగు *n. s.* The spotted beetle usually termed a cockroach.

శరిధించుట or శరిధవిల్లుట *v. n.* To shine, to give light వెలుగుట, ప్రకాశించుట. *UH.* 3. 84. పైకి బొమ్మకు తావి శరిధవిల్లు నెకాదు నవ్వకం దర్పబాణంబు గాని. *Bmj.* 2. 59. భరత శాశ్రీ ప్రాధి శరిధవిల్లు

X. Ruckmang. 3. 104. జివ్వాదిపిల్లుల ప్రియమెలర్ప, బట్టికదిలంబు గావించె శరిధవించి. *Bilh.* 3. 177. నెచ్చుట వీక్షించు గాచ మత్తృత్రి నాట పాటలు మాటలు శరిధవిల్లు. *Ila.* 2. 34. దానవారా తినభిభాళభ శ్యములును, ప్రకటించుటకు దరుమో శరిధవిల్లైన తనియడుగులు సుకటి గా నతిశయిల్లు జాహ్నువీయము నాశిరశ్శుకులనం. టీ|| శరిధవిల్లె, విశ్రురిల్లె. *ib.* 3. 127. తఱుకుమించిన మించు తనుచండ్రలేఖలో శరిధవిల్లుకు రంకపదమనం. టీ|| ప్రకాశవస్త్రావుండే.

భరిణ See బరిణె or భరణె.

శరిణతము * *adj.* Ripe, mature, bent, bowed కక్ష్మమైన, శిర్యతో ఛావేననతమైన. *SC.* says కాలశక్య. *Vasu.* 4. 6. శరిణతాతశముత్. టీ|| కండబారి పటువంటి.

శరిణతము * *n. s.* A butting elephant, an elephant stooping to strike with his tusks. శిర్యస్థాతిగజము. *RKD.* శిర్యస్థాత ప్రసూరిగజె, లాభార్థ ప్రయక్తకనె. *SC.*

శరీణి * Bending, bowing. అనగా, నమ్రత, వంగడము.) M. XIV. 2. 228. శరణంబనంగవేదాంతరహస్యాత్మవెలుంగుతత్వంబునిజంబరయగక్షేత్రజ్ఞడయనుకరిణిగలయతడు శత్రుకడవిడుండునుండి. A technical expression for a set of verbs భూజ్యాదిః, శరీణిః, భూశీతాయాం, జజయేఅనే ధాతువులుఆచిగాగలకొన్నిక్రియలకు పారిభాషికనామము.

శరీణిగ్ధము * adj. Bound, tied, possessed of కట్టబడిన, కూడుకొన్న. M. IV. 2. 131. కనుగొనికొనువేగమునకన్నులనిత్యులరాలనంగముత్, దనరకసాండ్రఘర్మశీలంబులుగ్రమ్మనితాంతదంతవీ, డననటదాశ్యరంగవికటభ్రుకుటీనటులత్రవర్తన, ర్తనఘటనాశ్రుకారభయదస్పరకా శరీణిగ్ధమూర్తియై.

శరీణిమంచుట v. n. To be glad శంతసింతుట, ఆనందించుట. Jaimini. 4. 154. చాలునుధన్వనిశత్యత్రముచూచిపరిణమించిహారిదిక్పాలవరలు, హరిభక్తిరతుడవౌటరయకనిన్నునిత్యునిపింపింపినపాశకర్మ. L. 7. 420. శ్రీశుదాశిపుడుసుశిఖరిజాతయును, ధాసురనుఖకేళిశరీణిమంచుదురు, మోశుముగాదినిముఖ్యకృత్యంబు. Siva. 5. 117. శరీణిమించిరిధరామరశ్రురంధ్రహస్తఘటితచేలాంచలగ్రంధికలన. టీ|| శంతసిందిరి. Pal. 86. 13. కామభూతలవిభుడు, క్రజలునునాయుడుశరీణిమంచంగ, శరీచేసికట్టముత్ శయ్యనిచ్చి. ib. 48. కావునకుండెంబుగాదుకార్యంబు, మానితివేనియునుట్లకాశనియు, క్రజలునుమిక్కిలిశరీణిమంచుదురు. ib. 85. శురువుబెట్టుటదప్పెశరీణిమించితిని, పూరకవచ్చుట ప్రదితమెట్లన్ను. ib. 154. స్వామికార్యమునకుశంకరాదుమునకు, ప్రాణిమిచ్చినమరి శరీణిమంచుదురె, ప్రాప్తంబుదప్పింకు బ్రహ్మకుగాదు. శరీణిమంచుదురె, దుఃఖశుడుదురాఅని అర్థముచెప్పవలసియున్నది.

శరీణిమంచుట * v. n. To become metamorphosed, transformed, changed. ఏకారమునుపొందుట, శ్రుకృత్యన్యధాధావముకావడము. Siva. 6. 99. మంజులమంజరిమహిత సౌభాగ్యంబు శరీవృత్తకుచవృత్తిశరీణిమంచు. టీ|| శ్రుకటనమాచున్నుండేటట్టుగానున్ను.

శరీణియము * n. s. Nuptials, marriage.

శరీణిమము * n. s. Metamorphosis, transformation, change of form, of state. Maturity, fullness, ripeness. ఏకారః, శ్రుకృతేరన్యధాధావః, చరమః, శేషః, శుక్వము. L. 13. 466. మరణంబుగ

త్వైదిమతముజింతించి, శరణకథంబున శుద్ధిదానంద, శరీణిమమునైభవప్రాంతులబాసి, నిరతంబునిరివినినిలేకకురుకు, శురముండవీవతత్తుడునిర్ధరామ. శరీణిమదేశ్ = who looks forward or to the end చరమకాలప్రేక్ష, శుశ్వాద్దేశ్, విషయాదేహోశేషవృష్టైఇతిభారతం. RKD.

శరీణిమము n. s. Joy, gladness ఆనందము, శంతకము. Pal. 157. విరుదురాజునుభద్రవీశంబుమీద, శరీణిమమునరాచకట్టంబుగట్టి. ib. 85. 10. పొడియధిఠాంపినపొంయితనిక, బాదినాయుడుకడు శరీణిమముంది. Reeve says, Health, prosperity, welfare అనగాక్షేమము, సుఖము.

శరీణిమశూల Pain caused by indigestion: an all overishness or chronic disease called gastritis. Mesenteric pangs.

శరీణిహము * n. s. Extent, breadth, width. విశాలత. M. XIII. 4. 412. G. 10. 81. BRY. 2. 728.

శరీణిహము * అనగావిశాలతగలవాడు. R. 1. 100. శుమరకేర్తిశరీణిహమునకుఁ.

శరీణి * adj. Married పెండ్లిచేసుకొన్న? N. 7. 6. అతడాకనాడునిండుకాలువైచెలువై బలవైరికెంతయుం, బ్రతియగురివిమారక బరాకుశురాకు శురాకటంచువం, దితతులుసారెమ్మెక్కుధరణీతరుణీకరిణీవరాళిను, స్మతమరిదెల్లగానకలనాలలనాకలనాదముఁవినుఁ. టీ|| ధరణీతరుణీకరిణీవరాళిని, అనగారాజశీమూహమునుండులోశరీణి అనేశబ్దమునకుఅర్థమువ్రాయకవిడిచిపెట్టినారు, ధరణీతరుణీకరిణీవరాళిని, అనగాభూమియనెడికడఠనిపెండ్లియాడినభర్తలనగారాజులతోచినది, దీనికిపుదాహరణయేమిలేదు.

బరిణె n. s. A little box. పొడిబరిణె a snuff box.

బరిణెశ్రురుగు The cockroach.

భరిణెమంచు A certain medicine given to heal the bite of a serpent, like Eau de luce.

భరితము * adj. Filled, full, పూరితె, భరిత్రె, మోసేది. SC.

శరీతః * Surrounding, encircling. Everywhere, all over.

శరీతపించుట * v. n. To grieve, to be sorrowful.

శరీతాశము * n. s. Pain, anguish, sorrow, affliction. Heat. Fear, trembling. జ్వరభేద, భయ, కంపె. SC.

శరీతోషము * Pleasure, satisfaction, delight, gratification. B. 3. 617. వినిచ్చుకరితోషమాత్ర

నెలకొనియంతక. Vish. 5. 138. వారుపరితోప
ముతోననునాడరింపుచుక.

పరిత్యజించుట * v. a. To abandon, or quit.

పరిత్యాగము * n. s. Abandonment, M. XIII. 5.
417. quitting, desertion, yielding, relinquish-
ment, giving up.

పరిత్రాణము * Preserving, protecting, fostering.
A coat of mail.

పరిత్రాసుడు * adj. Afraid. Ved. Ras. 3. 29. విద
శిరజననశంఘమఘాగ్రకల్పక పరిత్రాసుక. టీ||
పరిత్రాసుక, అనగాభయమునుగల్గినటువంటి.
పరిదానము * n. s. Barter, exchange. వినిమయము.
SC.

పరిదానము * n. s. A bribe. పరిదానమువట్టుట To
receive a bribe.

పరిదేవనము * n. s. Lamentation విలాపము, కలప
రింత. SC. M. II. 3. 55.

పరిధి * (Corruption of పరిధి) The branch of the
tree to which a victim at a sacrifice is tied.
DRY. 2054. వెరవుచ్చనాఘామవేదిలోగలయ
పరికించినశిశుతాశ్రీపరిధిలుజేర్చి, శ్రీవృక్షభల్లాతశి
శిముఖ్యశిమిధ లావుత్తికానియంతటమరియు.
పరిధానము * n. s. A vest, or a lower garment.
నిర్దుక్తపరిధానయై she who is stripped. అఘోం
శుకము, కట్టుకొనేబట్ట.

పరిధి * n. s. The halo of the sun or moon. Epi-
cycle. (W. says) the circumference of a circle,
the disk of the sun or moon. The branch of
the tree, to which the victim at a sacrifice is
tied. పరివేచము, యజ్ఞోయతరుశాఖ &c. SC.

పరిశంఘి * n. s. An enemy, foe, antagonist. Swa.
2. 90. R. 1. 61. HD. 1. 1012.

పరిశక్యము * adj. Ripe, mature. Cooked, dressed.

పరిపూణము * n. s. Capital, principal stock మూల
ధనము.

పరిపరి * adj. Divers, sundry, various. పరిపరివిధ
ములయిన Miscellaneous. పరిపరివిధాలుగా adv.
In all sorts of ways. పరిపరి piecemeal తుత్తు
మురు, తునకతునకలు. M. IV. 2. 286. సాశువము
కాకిసైకిననగతిసే వెరచరువబొదువుమరిపరిసే
యుదునీదువ్రాని పాపంబెడలక.

పరిపరిగా adv. Piecemeal చిందరవందరగా. OG.

పరిపరియలు adj. Piecemeal తుత్తుమురు, తునకతున
కలు. See పరియ.

పరిపాకము * n. s. Maturity, perfection, the fruit
or consequence of actions.

పరిపాటి Tolerable, ordinary, pretty good, mid-
dling; not extraordinary. పరిపాటికొంప a fa-
shionable or nice house.

పరిపాటి * n. s. Order, method, arrangement. R.
5. 192. రీతి, గమనిక. Parij. 3. 82. నిరకాశేయవి
తానపటి ప్రకటికృతచంద్రాతప పరిపాటికంబును
నై. అర్థము, పరిపాటికంబునునై. క్రమమునుగలదై.
పరిపాటిగా Tolerably.

పరిపాలకుడు * n. s. Protector, cherisher, patron.

పరిపాలన or పరిపాలనము * n. s. Protection, pa-
tronage, fostering care, attendance to (or per-
formance of) any act, government.

పరిపాలనచేయుట, పరిపాలించుట v. a. To protect
or cherish, to perform, to govern or rule, to
patronize. ఆయన రాజ్యపరిపాలనచేసేటప్పుడు
during his reign.

పరిపించుట The causal form of పరుచుట.

పరిపూర్ణము * adj. Complete, full, replete.

పరిపూర్తి * n. s. Completeness, fulness: satiety,
satisfaction, amplitude, replete.

పరిపోవక, అనగాపెదరక. OG.

పరిపల్లము * n. s. Retinue, train, insignia of
royalty. రాజయోగ్యవస్తు, అన్ని, పరిచ్ఛదము, పు
రికరము, పరివారము, భూషణము. SC.

పరిభవము * n. s. Disgrace, disrespect, irrever-
ence, insult, contempt, disregard, reproach,
abuse. తిరస్కారము.

పరిభవించుట * v. a. To contemn, slight, scorn.
తిరస్కారముచేసుట.

పరిభాష * n. s. A technicality, a conventional
term in any science.

పరిభూతము * adj. Contemned, disregarded, de-
spised. తిరస్కరించబడ్డ.

పరిభృధుడు * n. s. నాయకుడు. Pariz. 4. 56.

పరిభ్రమణము * Wandering, roaming, travelling.

పరిభ్రమించుట * To travel, roam, wander.

పరిమర్దనము * Rubbing, grinding, trampling or
destroying. W.

పరిమర్దితము * adj. Rubbed, ground, trampled.

పరిమళము * n. s. Fragrance, perfume.

పరిమళించుట * To smell, be fragrant, give forth
scent.

పరిమాణము * n. s. Measure, measuring, quanti-
ty, capacity.

పరిమార్చుట v. a. To kill, assassinate. Vish. 7.
171. చేరుకనున్నవృక్షముల జీవములంబరిమాలు

కుండు. ib. 6. 289. యింత జేసినదుష్టాత్మ నిశ్చుడ
 పుట్టి, కెడ పుకుండిన మనక పుట్టి రివచ్చునని శతధన్వు
 పరిమార్చియన్తు జీంద్రమధిక తాబుచ్చు కొన. R. 2.
 58. ఇతర దృగ్గోచరమృగంబు లెన్నిగలిగె, నన్నిమృ
 గంబులరిమార్చి. ib. 4. 45. శ్రుతిధటరాక్షసులబ
 లంబుపరిమార్చితివి. M. XII. 1. 60. బాహుదక్షిణ
 మునకురులపరిమార్చితుడిక. T. 4. 163. కోకారి
 నిదంకింకుగ, బాకారికి దెలిపి నేడె పరిమార్చింతుక.
 టీ|| కోకారినిదంకింకుగ, చంద్రునిదండనచేసేటం
 దుకు, పాకారికి, యింద్రునికి, తెలిపి, తెలియచేసి,
 నేడె, యిప్పుడే, పరిమార్చింతుక, చంపిస్తాను.
 పరిమార్చినము * n. s. Cleaning, cleansing, పరిశు
 ధ్ధముచేయడము.
 పరిమితము * adj. Meted, measured, limited.
 పరిముఖముగా * adv. Through, by means of ద్వ
 రా. ఆయనపరిముఖముగా యీ వ్యాజ్యమును శీర్ష
 కొన్నాము we settled this dispute through
 him, or by his intervention.
 పరిమెయి adv. Hastily, quickly, rapidly. అతివృ
 రగా, అతివేగముగా అని తోచినది. M. XII. 3.
 474. పరిమెయి బారువారిని బట్టి వెనంబెడకేలుగ
 ట్టితెలిపిరి.
 పరిష్కాన * adj. Faded, withered, languishing.
 పరియలు n. s. plu. Pieces, bits, fragments తునక
 లు, శకలములు. DRY. 1229. కుంభాశ్శిలంబు, పుడ
 ములబరియలు బారదన్నియును. Pal. 73. జల్లంబుకు
 కైరపరియలు గాక. BD. 3. 1219. మహితజటాచ్చ
 టనిహాతినబాండ, బహుశకటాహంబుపరియలు గా
 క. T. 5. 37. వ|| పుగిలిన సోమిలు పరియలైనబో
 ళ్లును పుగిలిన శిరంబులును. టీ|| పరియలైనబో
 ళ్లును, రెండువక్తలై పోయినట్లువంటి కవచములున్ను. M.
 IX. 1. 26. తనయులున్న పులందరు బచిరన గావినిపె
 క్కు పరియలై పోవక యిట్లునికియరయవజ్రమయంబని
 దలశ్చుడు.
 పరియాచకము n. s. అనగా పరిహాసము.
 పరియెముకలు The ribs. శక్తయెముకలు. See పరి.
 పరిరంభము * పరిరంభణము * n. s. An embrace.
 పరిలుతక * adj. Rolling. పొద్దుతూపుండే. T. 1. 5.
 పరివట్టుము (Tamil) n. s. A cloth, or head band,
 used on particular ceremonial occasions at a
 temple.
 పరివసించుట or పుర్యవసించుట * To end, termi
 nate. యిది జగడములో పుర్యవసించినది It ended
 in a fray.

పరివాదము * n. s. Reproach, censure. నింక. M.
 XI. 1. 197.
 పరివాదిని * n. s. A lute with seven strings, వీణ.
 పరివారము * n. s. Dependants, train, or retinue.
 Those who are about a prince : his escort. పరి
 వారచేతలు * Attendant gods. Cherubim. పరి
 వారాంకన A handmaid, a waiting woman.
 పరివానిత adj. Scented, perfumed. Paruj. 4. 35.
 పరివి, అనగా ఈ లెలో భేదము. OG.
 పరివిల్లి, అనగా శ్రుకాశించి. OG.
 పరివృధుడు * n. s. A master, owner, or superior.
 శ్రుధువు, యజమానుడు.
 పరివృతము * adj. Encompassed, surrounded. తు
 ట్టబడ.
 పరివెంక A certain tree with small leaves. G. 5.
 299. ఖరపత్ర. D.
 పరివేత్త * n. s. A younger brother, married be
 fore his elder. Vish. VI. 416. Swa. 3. 171.
 అన్నకు పెండ్లికాక తుండగా పెండ్లాడినవాడు.
 పరివేల్లము * Bulrush. అనగా తుంకగడ్డి. D. భద్ర
 తుంకగడ్డి. SC.
 పరివేషము * n. s. A halo encircling the sun or
 moon. Epicycle.
 పరివేష్టించుట * v. a. To surround, or encompass.
 పరిపూర్ణుట See పరిబోర్ణుట.
 పరివ్రాజ్, పరివ్రాత్ * n. s. A mendicant, friar,
 devotee, [held infamous.]
 పరిశనము Tumbling heels over head. గంతు. Swa.
 4. 28. వదిదత్వనట్లు త్రాళ్లంగట్టినది పొట్టలదరంగ
 నిక్కి పరిశనంబులు వేయునవియును.
 పరిశీలన * n. s. An enquiry, investigation.
 పరిశీలించుట * To enquire, investigate, make
 enquiry. Chenna. 5. 214. పరిశీలించుటంచును
 న్ను.
 పరిశుద్ధము * adj. Sacred, holy, pure, clean.
 పరిశుద్ధి * Purity, holiness, M. XII. 2. 329.
 పరిశూల The liver complaint. శుక్తశూల.
 పరిశోధన * n. s. Enquiry.
 పరిశోధించుట * v. a. To examine, investigate : to
 try, search.
 పరిశ్రమ * n. s. Industry, assiduity, thorough
 acquaintance.
 పరిశ్రమించుట * To recline on. B. 8. 466.
 పరిశ్రాంత * adj. Fatigued, exhausted, harassed.

శరిక్రాంతి * n. s. Fatigue, exhaustion, harassment. HD. 1. 1615. DRY. 1084.

శరిషక్తు * n. s. An assembly, meeting, audience, or congregation. శ్లో. A. 6. 146. శివశివమాగ్రతభాగవతశరిషక్తు మేతంబుగా. టీ. భాగవతమృందశివీతముగా.

శరిషేచనము * The rite of sanctifying a dinner by sprinkling water round the dish. Lustration. చుట్టూరుతడవడము.

శరిష్టరించుట * To trim, deck, make clear, or evident: to settle, arrange, or adjust. To get through, finish: to decrea, decide.

శరిష్టరింపు, శరిష్టారము * n. s. A decision, finishing, settlement. Decoration, decking, adjustment, arrangement. శరిష్టారము, అనగా ఆభరణము. R. 1. 161. and 5. 301. Sunanda. 3. 53.

శరిష్టారము, శరిష్టారము * adj. Decorated: accomplished, settled, finished, arranged.

శరిష్టారముగా * adv. Clearly, distinctly, decidedly, flatly. definitively, in full, positively, fully, utterly, wholly, completely, entirely, fitly, duly.

శరిష్టారము, * అనగా పూజించుడు He who is perfect. R. 5. 148. చావనైపుణశరిష్టారండు.

శరిష్టారము * n. s. Embracing, an embrace. ఆలింగనము, కవుగలి.

శరిశీరము * n. s. Neighbourhood, ground on the skirts of a river or mountain, or contiguous to a town. ప్రాంతభూమి. R. 5. 330. N. 7. 181. 375.

శరిశిపోవుట v. n. To fail, to miss. To get off clear, or escape detection. To be loosed, annihilated, dissipated. Vema. 1637.

శరిశ్చందము * Beating, throbbing. Decoration of hair with flowers. Train, retinue. W.

శరిశ్చందనము * n. s. Beating, throbbing. చలించడము.

శరిశ్చర్ష n. s. Contention.

శరిశ్చర్షాశుపు * adj. Contentious. పోరాడేశ్చర్షావముగల.

శరిహరించుట * v. a. To desert, cast off, throw away, quit, discard, reject. To quash, set aside, nonsuit..

శరిహసించుట * v. a. To scorn, deride, laugh at. See on శరిహాసము.

శరిహారము * n. s. Doing away, abolition, remedy. Removal, solution. చానికి శరిహారములేదు there is no remedy for it. కుంజెయ్యి, విడిచిపెట్టడము. SC.

శరిహాసము * or శరిహాసము * n. s. Joking, satire, jesting, raillery. అపహాస్యము. D. మోటుశరిహాసము bear's play.

శరిహృతము * adj. Got rid off, shaken off పోగొట్టబడ్డ. Vish. 2. 341.

శరిక్ష * Error for శరిక్ష. n. s. Trial, examination, test, experiment. తను నెనాకు నుగజడంతవరిక్ష. L. XIX. 322. శరిక్షీలనము.

శరిక్షిత్ * Parixit, a hero, son of Abhimanya, the son of Arjuna.

శరిక్షవము * n. s. Insult, disgrace. G. 8. 126. శర్జనదభావంబున ప్రసాదముగల్గి శరిక్షవవ్యధలజ్జరియన్నిలోబడదలంచిన చక్కని రాజపుత్రుని.

శరిక్షావము * n. s. Insult, disgrace. తిరస్కారము. SC.

శరిక్షుళము * n. s. Fragrance. See శరిక్షుళము. in SC. Bmj. 4. 14. విశ్చురితమునైపు గాంకముఖభూరి శరిక్షుళానితంబునై.

శరిరంధము * n. s. An embrace. Parij. 3. 88.

శరివాహము * A drain, swallow, or channel: a small sluice. A. 5. 71. అలుగు.

శరిక్ష * Trial, examination.

శరిక్షించుట * v. a. To try or examine.

శరుండ పెట్టుట v. a. To lay down, put to sleep.

శరుండుట v. n. To lie down, recline, repose, sleep.

బరుకుట v. a. To claw or scratch: to scribble: to lacerate, tear.

శరుగు n. s. Running, a run. The distance a man can run. This is usually called క్రోశము a *cross* and is about two miles. మంచిశరుగుగలుగ్రము a horse with good paces. See క్రోశము.

శరుగ్రుట v. n. To run. From శరుగు a run and ఎత్తుట to take: also used in the plural as శరుగులెత్తుట to run or take runs.

శరుచుట v. a. To spread, to scatter. To make, do. ఆంకుశశరుచుట to make objections. శుఫలశరుచుట to bring to use. వాండ్రనులో శరుచుకొన్నాడు he got them into his hands. Added to nouns it changes them into verbs; thus నిశ్చయము certainty. నిశ్చయశరుచుట to ascertain,

to certify. దృఢము firmness. దృఢశురుచుట to establish. భేదము difference. భేదశురుచుట to distinguish, separate. See శురుచుట.

శురుజు n. s. A haft, hilt or handle. See శురుంజు. = చిడి S. 2. 261. బంటు చేనశురంజి శురుజుతో దగు కల్తి.

శురుటు n. s. A pot. కుండ. Chandrabhanu Charitra. 1. 103. శురుటులు దెచ్చి పెన్నెడియశుట్టులసీర మునించెయచ్చటక, దరుణుల పేరిచీములు దాల్చి ర దీక్షుణా రాజి శీరి శీరురులు సుటింఱి పాంధ్ర మృగయా ధ ములో బరశుక దలంచి, క్రావ్విరివిలు బోయతాపు కాను వేటపాలంబులగుక శ్రుపావళుక.

శురుడు * n. s. An alien, a stranger : an enemy. Another man : your neighbour. Addicted to, attached to, a lover of. A god or demigod. శురుల పాలయిన alienated, given to others. శీత్య శురుడు one given to (addicted to) goodness. ముక్తి శురుడు one devoted to holiness, bent upon salvation, a candidate for heaven. చిత్తచాంచల్య శురుడు one given to madness, addicted to change. శస్త్రాశ్రు శురుడు a lover of arms and weapons. అత్యాశ శురుడై being very avaricious. కుకూహల శురులై they were full of joy. యజ్ఞ శురుడు bent upon performing sacrifice. M. XII. 5. 479. నీతి శురుడు a man of wisdom. పాశుశురుడు addicted to wickedness. శురహనన శురుడు a murderer. కైకర్ష శురుడు one who lays out his money in celebrating rites in a temple. In the sense of your neighbour ధ్లో కాధేన ప్రవయ్యో మియదు క్తంగ్రంధకోటిభిః, శురోశుకారః శ్రుణ్వా య పా పాయశురపీడనం " In half a verse I will tell you the sum of numberless volumes. Virtue is, doing good to your neighbour : and sin is doing harm to others.

శురున్ను Reclining, lying down. See శురుండుట. శురుశ్రు n. s. Bedding, mattress. శురుండేటండుకు శురబిశయ్య. D. శురువము, శుర్వము * అనగా నానాకాంత్యాదులు. D. శురువంశ్రు adj. Blown, blooming. See the next words. శురువతి adv. Properly, gently, well, fully, duly. (obsolete.) శ్రీమము గా, కుదురు గా, తిన్న గా. D says ఆభ్యంతమన్ను. Charit. last గురు, శుండితా రాధ్యచరితంబునందు, బరువతిశుంధమ శ్రుకరణమె

శ్వు. పాటుశుద్ధములు. యరలవమదన శీయనుచుం, బరువతిశీయకురములు. శీరిధరణిమోపి మ్రొక్కిన, బరువతిశాష్టాంగమండ్రుశురమునిండ్రుత్. Rasi-ca. 1. 63. ఎంఱిలివావకాగనీల్లి తె, బంగరు నెరిగింది తోడ బరువతి సుకసా, రంగవిలో చనయాన్ను శ్రుంగపునకు. DRY. 36. కరమబ్బి నీలుండుగంధమాధనుడు, బరువతిశుండది బామత్రోశుం, బనుడెంచి. H. 3. 183. శురువతిశాస్త్రములు తెంచి పారగవైతుక.

శురువక (Root in A.) As he ran. శురుశ్రేటశ్చుటికి. M.I. 1. 187. అతి సాధ్యశీచిత్తనక్తుకానిశురువక. శురువము n. s. Bloom, prime, maturity. శుక్వము, యావనము. D.

బరువిడుచుట v. a. To let run. HN. 2. 21. వేటకు క్కలబరువిడిచిన.

శురుళు n. s. Course, the act of running. Ripeness. Dignity, rank, respectability. Season. కోతశురుళు గాళున్నది the crop is in the course of ripening. వాచి శురువెక్కడ, నీశురువెక్కడ what comparison is there between him and you in rank. శీఘ్రగమనము, శుక్వమున్ను, పాయాయన్ను, అనగా అతిశయశురీమాణము. D.

బరుళు n. s. Weight &c. See బళుళు. బరుళు adj. Heavy &c. See బళుళు. శురువైనది, అనగా శుక్వమైనది. D. శురుప. See శురప.

శురుప. ము * adj. Harsh, rough, severe, stern. In Grammar this signifies the five hard consonants, viz. క, చ, ట, త, and ధ.

శురుపత్వము * n. s. Roughness, harshness. శురుశీ A severe man, a tyrant. కతినుడు. BD. 3. 1288. శురుశీలతోడి త్రోక్కున బడజాలకేళు.

శురుశీదనము n. s. Harshness, roughness. D says కాతిన్యము. M. V. 2. 42. వెలదిజూదంబు పానంబు వేటవల్లు, శ్రుల్లదంబు, దండంబును శురుశీదనము, సామ్యుని ప్రయోజనము గవశమ్ము శీతయనెడు, శీశువ్యశీనములకు జనడు దగుల. ib. VIII. 2. 341. గురునికాడుకు నుతలంశ్రును, బరుశీదనంబున కుజొరక భంగశుడితో యుద్ధరతగడుంజెడియెననవుడు. Vish P. 4. 171. కానయతినియందుగ ర్వంబుమదమును, శురుశీదనము బెరుకు శ్రుల్లదంబు, బాడనుకుండజే నిఘోజనశయనాశ, నములవ్రీతుజేయు టమరుగ్య హికి. Jaimini. 7. 42. చిరున్ను నేటికి ధర గువేలెడు

శూరుడవైననిచ్చి, శురుశుదనంబుచూపుమని పాం
దుతనూజుడు బిత్తజల్లుగా, గురియును యోధరంబు
క్రియఘోరశీలముఖవృష్టివృంపినకా.

శురుశువు adj. Harsh, rough. Satyabh. 4. 239.
యెరిగెరుగనివనిశురి, గరితలునివలెనుశురిగరిశం
కురపే, వెరవకజగదీశ్వరుతో, శురుశువుమాటాడ
దగవెతుద్దదశాక్షి.

శురుశుము n. s. Roughness, harshness. Or, శురు
శువేది The philosopher's stone. కాశినస్యము. D.
శురుసు n. s. Harshness, roughness, rudeness. కా
శినస్యము. D.

బరుసు adj. Rough, coarse, brutal. బరుసుకూక a
dreadful roar. Bmj. 2. 192.

బరెంక, అనగాకపితకవృక్షము. Q.

బరెడవురుగు The insect called a cockroach.

శురేగకము, అనగాశురిహాశుకత్వము. D.

శురేత * A ghost or spirit. సరకస్థితప్రాణి, మృతు
డు &c. SC. శురేతనికేతనము a haunted spot.
i. e. a cemetery. HN. 5. 101. వనజాక్షియిచ్చు
రేతనికేతనక్షోణితనగుత్తగా జేసికొనివసించు.

శురేతరాట్టు * The king of ghosts: a name of
Yama or Pluto.

శురోధ * Your neighbour's wife. From ఊధ
married.

శురోష్టి * n. s. A cockroach. W. తెలపాయికా.
RKD. గబ్బిలము a bat. (vespertilio.) SC. and
TA.

శురోక్షము * adj. Imperceptible, invisible, absent,
past. అశ్రవ్యక్షే, ఇంద్రియాలకు అగుచదనిది. SC.
Imperceptible by the senses.

శురోక్షము * n. s. Invisibility, absence, secrecy.
(in Grammar,) past time, or tense. నాశురోక్ష
మందు చెప్పినమాటలు నాకు తాకవు. What was
said in my absence does not affect me.

భర్లము * n. s. Light, lustre.

భర్లుడు * n. s. A title of Siva.

భర్లనము * n. s. Fryng. వేయించడము.

శుర్లని * n. s. Turmeric. చాయశుసువు. A. 5. 94.
టీ|| శుర్లనిలేశము, అనగాచాయశుసువుపాడి, చా
రుహరిద్రాయాం, మానుశుసువు. SC.

శుర్లనస్యము * n. s. Muttering clouds, thunder. గ
ర్లదంబుదము, మేఘనిర్ణోదము &c. SC. శుర్లనస్య
లిక Lightning. M. 4. 5. 354. యిల్లుశృంగారం
బుచేసియమ్ముద్దియకుముక్తాశల ప్రాలంబమాలికల

తోడి గొడుగులబట్టించియత్యాదరంబుననమాత్యులు
తోడిలేరధారాధరనికరము నోహారయగుతుర్లనస్యల
లికయుంబోలెవచ్చుచున్నగని.

శుర్లనస్యము * Indra, or Jupiter. M. 4. 5. 192.

శర్లించుట v. a. To seize (the haft or hilt) A. 6.
100. బరువుతింబి కటారిశర్లించినిచ్చి యిందెండువ
చ్చెదరనియెదురువారు. టీ|| కటారిశర్లించి, కటారి
శరుజులో చెయివేసుకొని, శరుజుఅనగాశురువు.

శర్లము * n. s. A leaf, అనగాఆకు. శర్లశాల A
hermitage or bower of leaves and grass: a
hut.

భర్త * n. s. A husband, lord and master. అననీ
భర్త a king as lord of the earth.

భర్తనము * n. s. Threat, menace. A. 157. బెని
రించడము.

శర్పటము * n. s. శృష్టాఘ్నుము, అశ్వుదాలు &c. SC.
See శర్పాటకము.

శర్పాటకము * A tree called Pharnaceum cer
viana. Rottler. శర్పటము.

శర్పించుట v. a. A causal form of శురుచుట.

శర్పెడచెట్టు, అనగాశుర్పక. Q.

బర్పరము * A sort of drum = తంతిడోలు. Lalit.

11. 5. రుభురాశ్వచక్రీతాశా ఆంక్యాళిం
గ్యాశ్రుభేదకాః, ఊర్ధ్వకాశాన్వేవతంపోటానిసాన్వ
శాబిబరాశురే. SC. says హంజికా, చిరిచేకు
చెట్టు, సుమావము, బొబ్బలు, అజగంధి, వాయిం
ట, పామరుడు, కేశవిన్యాసము, ధ్వనిభేదము, సుష్ట
శుత్రము. &c.

బర్పరుడు * n. s. A blockhead, or fool, పామరు
డు. SC.

బర్బూరము * యగశాక్షము, అనగాశుష్కచెట్టు. SC.
(Mimosa Arabica) commonly called Baubul,
which produces gum arabic.

భర్తము * n. s. Gold. బంగారు. భర్తవటంబుల్
Tissue, gold cloth.

భర్తవేశము n. s. The "land of Gold" now called
Burmah or the Ophir of the east: the king
having the title of భర్తవడుడు Golden footed.

శుర్యంకము * n. s. A bed.

శుర్యంతము * adv. Until, as far as, up to, near.
శుదిశుర్యంతము as much as (ten rupees) as many
as ten (men) to the number of ten.

శుర్యంతరము (Error for శుర్యంతము) As far as, as
much as. నాలుగుదినాలశుర్యంతరము about four
days.

శుభ్రవసానము * n. s. End, conclusion, terminat-
ing, finishing, completion, accomplishment,
fulfilment, upshot. యదిజగడములో శుభ్రవసాన
మయినది this ended in a quarrel.
శుభ్రవసించుట v. n. To end, terminate.
శుభ్రాచకము. n. s. A joke, a jest: meant for శుభ్ర
హాసకము.
శుభ్రాత్ము * adj. Obtained, gained. Adequate-
able. All, complete, entire, enough, sufficient.
యభేష్యుతము, శుభ్రాణము, శ్రుకామము &c.
SC.
శుభ్రాత్ముగా adv. Readily, ably, satisfactorily.
శుభ్రాయము * n. s. Order, arrangement. Oppor-
tunity, occasion. Generic or specific charac-
ter. The text of a vocabulary or the order of
the synonyms of any term &c. IV. అలంకార
భేదము, అనుక్రమము, వరుస, శ్రుకారము, అనన
రము, ఏకార్థవాచిత్యము &c. SC. In Telugu it
means time (as once, twice, thrice.) నాలుగుశు
భ్రాయములుపోయివుంటిని I went four times. యా
రెండుశుభ్రాయములు గాజ్వరమునైటకాయడములే
దు These two times the fever has not shown
itself. శుభ్రాయశుభ్రము A synonyme. Thus, కా
ననము అనేక బ్రహ్మగృహశుభ్రాయమైనట్టుయెరగనను
I never met with the word కాననము in the
sense of a house: applied to a house. adj.
Moderate. మితమైన, యధోచితమైన.
శుభ్రాయముగా adv. Moderately. అవియిప్పుట్టో
శుభ్రాయముగావున్నది it is now pretty well.
ఆచేతములోవర్షము శుభ్రాయముగావున్నది the
rain is but slight there.
శుభ్రాయతః, శుభ్రాయేణ * adv. Gradually, by de-
grees. Moderately.
శుభ్రాలోచన * n. s. Deep consideration, ponder-
ing.
శుభ్రాలోచించుట * v. a. To consider deeply :
ponder.
శుభ్రపితము * adj. Stale; as yesterday's food. శు
భ్రపితాన్నము * Cold meats. చడ్డి.
బర్ర n. s. A switch, sapling.
శుభ్ర n. s. A pit: a marsh, bog, fen, swamp. ఉ
ప్పుశుభ్ర a salt pan: or place where salt is
collected. శుభ్రమునైన నీరు పాటుపోతున్న వచ్చే
సేల. D. శుభ్రమున్ను the soil of a salt swamp;
earth used in scouring. చతుడు.

శుభ్ర n. s. A certain measure of capacity, ధా
న్యాదులుకాలిచేతము D.
శుభ్రమీను A genus of fish, called Scomber, or
Zeus: there are many species.
బర్రంక A plant, the stiff stalks of which are used
as tooth brushes. Rox. III. 553. 761.
శుభ్రున (anuk.) Aloud, శుభ్రునచించిపారవేసెను he
tore it up.
శుభ్రె See శుభ్రయ.
బర్రె A female buffalo. A simpleton or block-
head. బర్రెనొంతు a hoarse deep voice.
బర్రెంక A certain tree with small leaves. See
బర్రంక.
శుభ్ర the Root in A of శుభ్రుచుట.
శుభ్రము * n. s. A knot, a joint in a cane or body.
A feast or annual festival at a certain division
of the year. A name given to certain days in
the lunar month, as the full and change of
the moon, and the 8th and 14th of each half
month. W. thus శుభ్రశుభ్రములు the five holi-
days in a month శుభ్రశుభ్రోత్సవము is a feast
celebrated in one of the holidays. శుభ్రం The
Mahabharata is divided into eighteen (*Parra-
mulu*) books, each of which is in the Sanscrit
divided into అధ్యాయములు sections: but in
Telugu, each is divided into ఆశ్వాసములు or
Cantos, which do not correspond with the
Sanskrit అధ్యాయములు. Sometimes the word
is used for a sub-division. నేత్రశుభ్రము a joyful
sight: a feast for the eyes.
శుభ్రశి * On a holiday. See శుభ్రము.
శుభ్రతము * n. s. A mountain. A shoal of rocks.
Thus కొండ a hill means also a rock under
water.
శుభ్రు For శుభ్రు) n. s. Course, way.
శుభ్రుట v. n. To spread or extend as darkness.
The same as శుభ్రుట. &c. H. 5. 3. Padma 3.
24. T. 2. 115.
బర్రము * n. s. A peacock's tail.
బర్రి * A peacock.
బర్రిర్ముఖుడు * He whose mouth is fire, i. e. a god.
బర్రిశ్శుక్తు, * బర్రిశ్శుక్తుడు * Name of అగ్ని: the
god of fire.
బర్రిష్ఠము * The plant called peacock's pride: a
perfume extracted from its root. H. 2. 176-

శుకశ్రవణే || దేవచారుబంకతోచేశినధూశుద్రవ్యము || హి) బేరె || కురువేరు. SC. not in W.

బహ్నిస్సు * The sacred grass, used like hyssop, in sacrifice = కుశ, దర్భగడ్డి. D.

బల and అతిబల * Two spells or charms mentioned in DR. Bala : page 182. బలయతిబలలనంబరగు సంశ్రములు.

ఫలము * n. s. Fruit. Profit, use, advantage, benefit. Result, consequence. దుస్స్వప్నఫలము the fulfilment of a portentous dream.

బలము * n. s. Strength, might, power, influence. Force, rigour, severity. Efficaciousness, potency. A force, army, host, folk, people, a crowd, number, party. బలవిశాసము a host. దైవబలము The finger of god, divine assistance. బలముచేయుట To enforce, aid, assist. వానమరీమరీబలముచేస్తున్నది the rain is increasing. దాన్ని పైక బలముచేసుకొని relying on it as a ground or tiasis.

బలము * adj. Strong, mighty. Potent, efficacious.

శలంకవ. * n. s. గోక్షురకే, యేసుగశుల్లేరు, మూలకె, ముల్లం. &c. SC.

శలంకుట, అన గాశంకుట. OG.

బలంము See బలము Thus spelt to suit the metre in KP. 3. 155. నాకుగలచట్టిబలంములెల్ల వాళియా.

బలంపీట A bench.

శలక n. s. Any flat surface or face as యెనిమిదిశలకలంబము an eight sided pillar. A plank, board, table. A board used as a slate in schools. A writing tablet. A slab or flat stone, one side of any polygon as of a lantern. A gambling table. A shield. M. 9. 1. 154. ఆనిశితభల్లములుదన మేనికిరాకుండబలుక పెరయజడియూచుక. ib. 9. 1. 304. బలదుర్వారుండుభీముండు ద్వంచె మదంబారగవాలనుంబలకయుక శీప్రుశ్యశిందిచ్చుడె. శలక in a loom, the bar of wood that strikes the weft close after the shuttle has passed. తామ్రశాశినాలశలకలుమూడు three inscriptions on plates of copper. శలకమాగిన Over ripe, dropping to pieces. శలకలు gleanings, corn picked up. BD. 5. 1228. చోడ, నరశుతియారోగమునెమ్మిశలుకు, శలకలనేరినంపాశంకుత్రాలు. పిరుదుశలకలు the side or flat part of the buttock, Kama. 2. 14. పిరుదులుగొప్పలు

పిరుదుశలకలు విస్తారమైయుండు. భూదమాడేబల్ల, త్రాసేశలకయున్ను, శ్రంభముయొక్క ఫలకవైశ్రుశలకయిన్ను. D.

శలక adj. Flat, as a board. శలకరామ్ము a flat breast. శలకరాయి a sort of rock, like slate, that splits into plates.

శలక The infi. of శలుకుట To speak.

శలకబారుట, అన గాతెల్ల బారుట. OG.

శలకము n. s. A couch, cot, small bed. చిన్నకుంచము. D.

ఫలకము * n. s. A shield, A disc or round piece of metal = విల్ల = శలాక = శకలం. కపోలఫలకం The orb or round of her cheek. Her plump cheek. The wooden bottom or frame of a bed. ఊరుఫలకమండు on the lap, or, plain of the thighs. ఫలకత్రయం, అన గాత్రిమూర్తి. SC. says క్షీబె, శ్రోణ్యం, అప్రీయాం, ఫటకే, చాలు, శివే, విష్ణ్వాచా.

బలకరము n. s. Force, violence, strength.

బలకరము adj. Forcible, violent, strong. బలకరమైన సాక్ష్యము Substantiation, verification.

బళకరము n. s. A guard, or watch. R. 5. 43. కావలి, పార.

శలకరించుట v. a. To call, call on, address, speak to.

శలకశరులు n. s. A kind of necklace worn by men.

బలకాయించుట v. n. To flourish, prosper. వృద్ధికావడము.

శలగండుడు * A bricklayer, a plasterer. W. ఉప్పరివాడు. D. a tank-digger or excavator.

శలగడి, శలగాణి, శలుగడ n. s. Gratings, bars, a door set with spikes : a gate. Vaija. 3. 51. H. 2. 47, and 4. 149.

బలము n. s. Party, set, troop : army, host : family, circle. భూతిబంధుశిమూహము. D. చెంచు బలమునేలెను Garudach. 113. he ruled a troop of foresters. Swa. 3. 75.

శలగాకి See —లు—

ఫలగ్రంథము * The blessings on the reader, which form the epiphonema or close of a poem. KUR. VI. 382. కోరినశనికియ్యకొనుట, కరుణాశ్రుబంధమునకుఫలగ్రంథమేమె.

శలచన See—లు—

ఫలదము * adj. Beneficial, fruitful.

బలదేవుడు * See బలరాముడు.

శలశకూరాకు A mess of herbs.
 శలశదుట v. n. To avail, turn to good, turn out well. యీ ఆ పుయింకా శలశడ లేదు this cow has never been in calf.
 బలశము Potstone, lapis ollaris, a whitish chalk like a slate-pencil. Buch. Mys. 3. 389.
 శలశరచుట v. a. (causal of శలశదుట) To realize, collect, raise, levy, make good. To turn to profit, to use.
 బలశరచుట To strengthen.
 శలశల *anuk*. Scatteredly, here and there, one by one, dispersedly. M. IX. 1. 453.
 శలశలని, ఆన గాశలచని. OG. A. 4. 197. says శలశలనిపాండురాంబుదవబ్బులలరే. టీ| ఆన గాశలచ శలచని.
 శుశుశుశుని *anuk* Dazzlingly, brightly.
 శుశుశుశాయింబి *anuk* Brightly.
 బలశ్రుట v. a. To expand, swell out.
 ఫలశూరము * The citron.
 పలశైత్య కము * A rite at a funeral, (now obsolete) of making flesh offerings. A verse says ఆ శ్వా లంబం వాలంబంశన్యాశంశులశైత్యకం, దేవరేణ సుతోర్వత్త్రికశాశంచవిశజయేన్.
 బలబల *anuk*. Brightly : more and more. బలబల శైలవారినది it was dawning rapidly.
 బలభద్రదుడు * The name of Krishna's brother. See బలరాముడు.
 బలభీత్, * బలభేది * Names of Indra.
 శలము * n. s. A weight, equal to that of ten pagodas. = it is stated that it equals *four carshas*. శలిమెడుచల్లిలే తూమెడుశుండేపాటిభూమి Land which will produce a bushel for a half handful of seed corn. Cuchelo 3. 11. G. 7. 143 where it is declared to equal four కషణములు.
 బలమురుట v. n. To grow. లావుకావడము. D.
 బలరక్తేశ, బల్రక్తేశ n. s. A thistle.
 ఫలరాజము * ఆనగావించుఫలము.
 బలరాముడు * The name of a demigod (literally *Iphichus*) half brother to Krishna (Hercules).
 శలలము * Flesh. శలలతోరణము. A. 6. 19. a string of dried mutton chops.
 శలవ See—లు—
 బలవంతుము n. s. Strength, force, violence, *adj.* strong, violent.

బలవంతుడు * A strong man, a violent man, a mighty man. బలవంతునితోవిరోధము కారాదు do not contend with the mighty.
 శలవర The name of a certain tree much cultivated in the neighbourhood of Hydrabad for its fruit. శలవరఆకులు its leaves, are used to manure land. See description in the *Kāsi yātra*, date 7th September 1830.
 శలవరించుట v. n. To use broken words or exclamations.
 శలవరేని See —లు—
 శలవించుట v. n. To use broken words or exclamations విలపించుట. D. says శ్రులాపించెననుట.
 బలశాలి * He who is mighty, a strong man.
 ఫలహారము n. s. A refectation, refreshment.
 బలహీనము * n. s. Weakness, debility, inefficiency. *adj.* weak, strengthless, powerless.
 బలక్షయము * Loss of strength; weakness: impotence.
 భశా interj. Well done! well well! very good. T. 2. 274.
 శలాండువు * An onion. నీరుల్లి. D.
 బలాక or బలాకము * n. s. A sort of crane, or curlew. శైలకాకైర. SC.
 పలాత్ * ఆనగారాక్షసుడు A. 4. 343. కృతశలాన్తుభావ్యసాద్యద్దరా. టీ| చేయబడిన రాక్షసులయొక్క మోహముగలధ్వనిచేతను ఆభ్యుదయమునుపొందుచున్న శంఖముగలస్వామి.
 బలాత్కరించుట v. a. To force, press.
 బలాత్కారము * n. s. Violence, force, severity, exaction.
 శలాములు plu. Ruin. వారిరూకలుశలాములైపోయినవి he has scattered or lost his money.
 శలాయనము * n. s. Flight, rapid progress. విద్రావె. పారిపోవడము SC. శ్రుభమువర్ణమునకు పుత్తువుండరాదు. శలాయనముచేయుట To disperse, to rout. UH. 3. 12.
 శలాయితుడు * Routed, flying, put to flight.
 బలారాతి or బలారి * n. s. Epithet of Indra, as being the slayer of the demon *Bala*.
 భశారే Well done! శాబాసు.
 శలాలము * n. s. Straw. చాప్ప. A. 1. 88. నిప్పుల కాండే, ధాన్యములగడ్డి. SC. ib. 6. 158. శుక్కుద్యద్దోశలాలుండునై. టీ| యెత్తబడిన భుజములయందుగడ్డిదుమ్ముగలవాడై.

శలాశము * n. s. A tree termed Butea Frondosa. A leaf. కింకళ, మోదుగచెట్టు, దళ, ఆకు. SC.

శలాశి * A tree. A demon, వృక్షము, రాక్షసుడు. SC.

శలాశుడు * A demon. రాక్షసుడు. SC.

శలాహారము * n. s. Refection, a slight meal of biscuits, parched corn or cakes &c. It is commonly pronounced శలహారము.

బలి * n. s. Tax, royal revenue: a tribute: an oblation: a victim. A religious offering in general, presentation of food &c. The sacrifice of an animal. Raw flesh; fragments of food left at an oblation or meal. Alms. నరబలి a human sacrifice. భూతబలి, ఉన్ను, పూజోపహారము &c. SC.

భళి or భళి * adv. (Interjection expressive of praise or commendation,) well! well done! very well, very good, (a word used in argument.)

బలి * Name of a giant slain by Krishna who hence is styled బలిధ్వంసి.

శలించుట v. n. To profit, to yield fruit. To be of advantage, turn out well, come to good.

శలికి The past pl of శలుకుట.

శలికించుట v. a. To sound or ring. To cause to speak. To utter or use (words or notes.) అందుకు నాక్షులు శలికించి నాకు he proved this by witnesses, he called witnesses to prove it.

శలిక్ష్మి * n. s. A grey headed woman. A cow which is for the first time in calf. ముళలిది, తొలుతూ లిపెయ్యి. SC.

బలిజైరికము n. s. The community or tribe of the బలిజైలు.

బలిజైలు n. s. Name of a caste among Telugu and Canarese Sudras. బలిజైవాడు A man of that caste. బలిజైని a woman of that caste. లింకబలిజైవాండ్లు that portion of this caste who are Jangams. ఉంచుబలిజైవాండ్లు the same. తెలుగుబలిజైలు another sect.

శలితము * n. s. Greyness.

శలితము * n. s. Profit, fruit. See శలము.

శలితము * adj. Profitable, advantageous. శాంతువును శలితముకా లేదు my endeavours came to no good.

బలితపు or బలితంపు adj. Thick, strong, mighty. బలితపుగుబ్బునన్నునవ large breasts.

శలితార్థము * n. s. The ultimate import, purport, result, point of a passage, the tendency as distinguished from the literal sense.

బలితుడు n. s. A strong man. బలవంతుడు. D. బలిదము, అనగా బలవంతుడు. OG.

శలినము * A fruit tree. విద్యుమానశలవద్యుక్షము. SC. G. 3. 146.

శలినీ * ప్రియంగు, తరిగూరచెట్టు. SC.

బలిపించుట v. a. v. n. To fatten or strengthen.

బలిశుష్టము * or బలిభుక్ * n. s. A crow (as "eating the fragments" of an oblation.)

బలిపెట్టుట v. To sacrifice, to kill.

బలిభుక్తు * n. s. "devourer of the sacrifice:" an epithet of the god of fire: also of a crow. P. 1. 480.

బలిమి n. s. Strength, power, force.

బలిముఖ * n. s. A monkey. అనగా జి. Gajendra Moxam. verse 17. భల్లక శని ఖర్జున వయబలిముఖ చమరీ.

శలి మెడు The quantity of one శలము.

శలియించుట See శలించుట.

బలియుట v. n. To thrive, become corpulent, to grow fat, big, thick, stable, firm; to increase, prosper, multiply or be augmented. బలిసినవి న్నది a stout girl. అరణ్యముబలిశిపోయినది the forest spread over the place. అడివిబలిశినచోటు a spot overgrown with shrubs.

భళిర or భళిరా (interj.) Well! well done! bravo! K. P. 4. 68. ప్రాయశువాడుగల్గెభళిరాయి తడంచునెత్తిననేటికె.

శలివెచెట్టు, కులబాత, ఫలనా. Q.

బలిష్ఠము * adj. Very strong, most powerful.

బలిష్ఠుడు * n. s. A strong man.

బలిసిన adj. Big, plump, large.

బలిష్ఠ దము * n. s. The infernal regions. రసాతలము.

భళి (interj.) Well! well done! bravo!

బలిముఖము * "Wrinkle-faced" i. e. a monkey. బలియము * adj. Very strong, exceedingly powerful.

శళిలుమనుట v. n. To crack or sound, as a whip or as a door.

బలివర్జము * n. s. A bull, or ఝ. చిద్దు. D.

శలు n. s. A tooth. See శల్లు. శలువరుశి a row of teeth. Ila. 1. 20. శుద్ధా యుగనిరాధశలుకెంపులి దిగొక్కొప్పునలేదె. దంతము. D.

శలు adj. Many, several, various. శలువెరువులు different ways. A. 6. 52. శలుబల్లులు. టీ|| తరుచుమాటలు.

బలు adj. Big, strong, mighty, great, exceeding, large, much, very. బలుగాయము a deep wound. బలుమూర్ఘ a deep swoon. బలుపిరుదులుగల having large posteriors, (a girl) plump hip-ped. బలుతడవాయె it grew late, much time has passed. R. 5. 95. బలుమల్లమి a cluster of large thorns. T. pref. 43. బలుకెంపురలపింపుజగమోవి a noble ruby. క్రేప మైనకెంపు.

శలుక n. s. A shield. Sm. [redacted] of a loom. M. VI. 3. 60. ఆదిదముశలుననుంగొని. డాలు, సాలెవాడునేసేదిన్ని. D.

శలుకరించుట See —

శలుకరింత n. s. Calling, challenge. పిలువడము, యెచ్చరించడమున్ను. D.

శలుకు n. s. A sound, note, voice. Speaking, utterance, word, language. A bit, a piece. ఆతనిశలుకుబడిచేసినాను I did it as he desired. M. 12. 5. 536. తొలుబల్లు or ప్రాబల్లు the primeval word. i. e. the Vedas. శలుకుశదతి i. e. వాగ్దేవి, శరశ్రుతి. మాట, శుశీధ్వని, వీణాదిశ్రుతి ము, విద్య, తునక, విత్తులోశలిశలుకులున్ను. D.

శలుకుట v. n. To sound, ring &c. To speak, to answer ఉత్తరముచెప్పట. T. 2. 18. బాణాశన ప్రాధిమ్యోద్రోశాచార్యులకైనశలుకుదురు. టీ|| శ్రుత్యుత్తరముచెప్పదురు.

శలుకుట v. a. To speak, to tell. సాక్షిశలుకుట to give evidence. సుద్దులుబలుకుట to tell tales.

శలుకుటింతి The goddess of speech, Saraswati.

బళుకుబళుకు (anuk.) Tremulously, waveringly, (as a slender waist.) H. 2. 5. బళుకుబళుకునగతులయందళికి బెళుకు, కులుకుగొనునజాళువాతళుకులాలుకు మేటివడ్డాణము.

శలుకురాయి n. s. A ringing stone or echoing rock.

శలుగంటి n. s. అనగాదంఠ్రక్షుతము. D.

శలుగాకి n. s. A Wretch, a villain.

శలుగాడి plu. శలుగాండ్లు n. s. Gratings or cross bars. B. D. 7. 1650. శలుగాండ్లువెరపింపునలరుతుకుసులువలివేగమునవచ్చి Vijayanti. 3. 51. తోటనాకిటిశలుగాడికిగఠెలిగింది. శలుగాడి అనగాకటకటాలు.

శలుగు n. s. A wretch, a villain. An iron crow. గుంటకశలుగులు the teeth of a harrow. దుర్జనుడు, గడ్డశలుగు. D.

బలుగు n. s. A twig, a switch?

శలుగుడుపాము or శల్గుడుపాము n. s. A snake, the bite of which is not mortal but causes agony. శర్మభేదము. D.

బలుగుత్తులు n. s. plu. A sort of grain. H. 4. 156- గొబ్బికాయలు, బలుగుత్తులు, పాలెమొగడలు, శ్రీరంగాలు, కామదాలు.

శలుగుపిట్ట See శలు=

శలుగురాశ్రుతిమ A white marble statue.

శలుగురాయి plu. శలుగురాళ్లు n. s. A mass of stone; generally applied to white marble.

శలుగురు n. s. plu. A dozen men. Soomaty. శలుగురునడిచేతెరువున, శ్రులుమొలవదుమొలిచెనేనిపాదలనుడుమతీ.

శలుగొర్రు A sort of harrow, here the metre proves this spelling.

శలుచన n. s. Thinness, leanness. Slight contempt. అడివిశలుచన Thinness of the forest. యిట్లాచేస్తేశుడుగురిలోశలుచనగాదా if you behave so you will be vile in their eyes.

శలుచని adj. Thin, spare, lean, paltry. Not thick set. Disreputable, contemptible. శలుచనిశలుకులు, or శలుచనిమాటలు contemptuous words or slighting expressions. మజ్జిగనిండాశలుచగాశ్నెది the butter milk is very thin.

శలుచశడుట v. n. To become thin, to melt as butter.

బలుడు * n. s. A strong man : he who is powerful.

శలుదోయంబులు, అనగాశముద్రములు. B. X. 5. 17. శలుదోయంబులు జగములు, శలుదోయములందు ముంచిభాశిల్లెడు, శలుదోయగాడువల్లవ, లనాకరలోయములజలంకురుదడియు.

బలుపాకురాయి n. s. A carpenter's rasp. From బలుశ్రు big and ఆకురాయి a file.

శలుశ్రు n. s. A halter for cattle, the rope collar for oxen in a cart.

బలుశ్రు n. s. Bigness, fatness, plumpness. శ్రీమము well being. M. XII. 3. 9. అనికముంగడుమంచియోధలంగలయగొనుండునయ్యయిబ్రకారమువారలనిల్పబల్పగు.

శలుపోక See శలోక.

శలుమన n. s. Rubbing or polishing a statue with an ivory point.

శలుమరు, శలుమారు, శలుమార్లు adv. Many times, often, perpetually, frequently, constantly, repeatedly.

శలుముట v. n. To mutter, talk indistinctly? The right spelling is శలవరించు.

బలురక్తిశు or బలురక్తేశి చెట్టు n. s. A plant called Arum Macrorrhizon: (Reeve) the leaves are eighteen inches by twelve. It grows on the sea beach and the seeds are enclosed in globes of prickles twelve inches in diameter: it is used in hedging. గజకణము, గణహాసకము. SC. Some say బ్రహ్మరాకాశి చెట్టు.

శలువ n. s. A wicked wretch. కుత్సితపురుషుడు, శ్రీయుస్సు. D.

శలువ adj. Vile, abominable, wicked, bad.

శలువగల In many ways: శలు and వగ. R. 5. 237.

శలువరించుట v. n. Vide —ల —

శలువరేణి n. s. A sort of tree. H. 4. 19. శనశకరకకొమ్మి శలువరేణి.

బలువిడి adv. Much, vehemently, severely, strongly. ఆత్మ్యంకము. D. M. VIII. 2. 270. తేరుగడల నిక వైరులుబలువిడి బొదివికట్టిరాచపోట్లనైన. ib. III. 6. 229. మడగజములరథయోధల, బదాతుల నుండురగములను బలువిడిగిడింబజువుచు దుర్వారగతి. BD. 5. 412. మోపెత్తికొనుచుభక్తండు, వలివేగమునవచ్చి వచ్చియంలేని, బలువిడిజక్కనబస వనమంత్రినిగో శకంతంబునను మోపువైవి. Pal. బ్రహ్మి నాయకువచ్చె బలువిడిదన్నత త్రరమునుబొందితారుమరాడ.

శలువిత్తు n. s. A bastard, a mixed seed, a child of many fathers. దుర్బీజము. H. 5. 129.

బళువు n. s. Weight, a load, or burden; a charge or obligatory duty; onus; oppression; anguish, (as of a boil,) acuteness, heaviness, severity of sickness. Importance, consequence. Difficulty. విచిత్రమునకు బళువుతోచును you would be displeased. బళువునుబళువు యెరగనివాడు One who knows no care. దాన్ని నెరవేచే బళువుతమది It is your business to settle this. తలబళువుయికా తీయలేదు the heaviness or stupor is not yet gone off. నా నెత్తి బళువుతీరినది there is a weight

off my mind. ఆయెడ్లుబళువు పెట్టి లేకుండుకొంటున్నది. if you put a load upon the bullock it lies down. ఆకురువునా నాటికిబళువుచేస్తున్నది the boil is very painful. నాకోసరముబళువుశుడక do not distress yourself for me.

బళువు adj. Heavy, onerous; obligatory; difficult, acute, severe, (as illness,) irksome, indisposed. Important. వాడుబళువైనకనిచేయలేదు he cannot do any laborious work.

బళువుగా adv. Heavy. ఆతనికి పుట్లబళువు గావున్నది his disease is now at its height. ఆపూరుబళువు గాకోసెడువున్నది the village is fully two miles off.

బలువుడు adj. Strong. ఆతనికి పుట్లయిప్పుడు బలువుడు గావున్నది the disease is now at its height. బలవంతుడు. D.

శలువురు or శలువుండ్రు n. s. plu. Many men. M. XIII. 5. 484. భూవరులుశలువురుంబకైతూని. Padma. 202. వాయువు క్రుండు మొదలైనవానరాధిశుకులబలువురగూడి యశీతితనూజమున్నయెడ చూచిరండని.

బలుసు adj. బలుసుచెట్టు. n. s. The plant called Canthium Parviflorum. Rox. 1. 535. Webera Tetrandra. (Willd. Ainsl. 2. 63.) అనగా, ఆజరిచెట్టు. Q. The thorny Caray. బలుసాకు the leaves. బలుసుకూర eaten as a wretched diet. నల్లబలుసు the black species.

బలుసుట To get fat, big or thick. అడవిబలుసు. కొన్నది the forest has grown thick.

శలుసులు The sable fish. Russell, plate 198. A species of Clupea.

బలె for వలె Like, resembling. = ఉడుమానవారకము A word of comparison. = వల్.

ఫలోదయము * Success, enjoyment, gain, profit, heaven paradise, joy, happiness. See ఉడుదయం.

ఫలోస్తు ఖము * adj. In fruitful, effective, efficacious. అదియిప్పుడు ఫలోస్తు ఖము గావున్నది it is now coming to good.

శల్లరించుట v. a. Vide శలకరించుట.

బల్లాయించుట v. n. To prevail (a low vulgarism.)

బల్లు See శల్లు

శల్లశు adj. Pithless, sapless. Vain, unmeaning. empty, useless. నిస్సారమైనది, ఆనగాతుచ్ఛము, వట్టిది. D.

శల్పదనము See శులుచదనము.

శుల్కాద n. s. The dent or mark of a tooth. Bilhan. 3. 92. మొల్లక్రొవ్విరులకాంతింజెందుశుల్కాదనుండరమైతే నెలుజల్లుమోవి.

బల్లెవారు See బలిజె.

బల్లారము n. s. A great distance.

బల్పము See బలశము.

శుల్పాక plu. శుల్పాకలు n. s. Rascality. పోకిరితనము.

శుల్పాక adj. Vulgar. T. 3. 81. శుతియారతెనియెదనీశుల్పాకసింగారముత్. టీ|| యాపోకిరిసాగసులు.

బల్పజము * A sort of grass. బల్పజాః, మొదవగడ్డి. SC.

బల్పజము adj. Pithless, sapless, useless, vain.

బల్లక్తువ n. s. Strong love (బలు + మక్తువ.)

శల్పరు Often.

శల్పారు for శులుమారు Often, many times.

శల్పాంకిక A palankeen. Suca. 3. 281.

శుల్పాయనము, శుల్పాసము * A saddle. గుర్రపుశల్పము. SC.

శుల్పాసము * A saddle. శల్పము. A. 6. 182. Parij. 4. 78.

బల్లక్తుని See బలురక్తిశ.

బల్లక్తుశ See బలురక్తిశ.

శల్ల adj. Red, reddish, as hair. తామ్రవర్ణమైన, శల్లతైనజడలు red matted hair. M. XIII. 5-26. శల్లచీమ a red ant. A. 6. 21. శల్లమీశములు red whiskers. శల్ల చెట్టు mimusops hexandra. Rox. 2. 238, and ఏటిశల్ల చెట్టు Bradleia nitida. Rox. 3. 690.

బల్ల n. s. A bench, A plank, or board. A ship's deck. The disease called spleen. వాండ్లబల్లమీద కూర్చుండిరి they were sitting on a bench. రెండుబల్లలను స్తుజితచేయి join the two planks together. గుల్పము. అతనికడుపులో బల్లకట్టుకొన్నది he has an induration of the belly. నీరుబల్ల the dropsy. ABA. 3. 91. జతరామయంబునమామునందు, బల్లయనునట్టికూట.

బల్లకట్టు n. s. A large flat bottomed boat. A raft. శల్లకి, శల్లకి n. s. A palankeen, palanquin, palanqueen.

బల్ల కూర్పు or బల్ల కూర్పుశని n. s. Wainscoting, planking, joiner's work. బల్ల కూర్పుయిల్లు a house built of boards.

బల్లగోల n. s. A sort of spear or harpoon. శుంఠ్రుకోల. BD. 5. 1443. భ్రమి తేంద్రియములనుబలుయిరి నేసి, భామాశ్రుణితమస్యలుబల్లగోల, నీరుగ్రతయనునెలుగుక సెప్పితివి. S. 3. 288. జలమానవులుజిమ్ముజముదాళిచాలునామిశిమివాలుగమిట్టిశుదగ, వరుణుండువైచుమవ్యశ్రుబల్లగోలనాతరగతూరుశ్రుగట్టుదాక నిగుడ. బల్లగోలలవారు Lancers. BD. 3. 1016. వరుణినుబహుశ్రుప్పవాటికల్నాటి, జాలవారినిదివ్వటిలనుబల్లగోలలవారిని గుడిపూజరులును.

శల్లటము n. s. Confusion, perturbation, perplexity, agitation. తారుమారు, తల్లడము, దొలకడము. Local Records. 3. 38. line 15. ఈరుసుములువస్తూవుండేది పూర్వశ్రుమాపెద్దలమన్వంతరములలోకలిగినది, మధ్యకొంతకాలంకూ గాఁదులుయూభాటనురాసండుననున్నువెంటల్లె మొదలైనమాగాఁదులనువస్తూపోతూవున్నండుననున్నుకూకుశలశల్లటములైకొన్నిదినములుఅభ్యంతరములాయెను. Pal. 332. తమతమమోహముల్ తగతెలియుకొరకు, తెరవయంతలవంచి శుభియపూర్వుండె, బాలునిభావంబుశల్లటంబాయె, పైనర బాలునివనసువుండువితోచె. Bahulas. 2. 85. జిటిపాటిలేనెనానలకుజేసినకాల్వలలేటనిటి శల్లటములనిక్కునక్కలకలచ్చికిమెచ్చిరివచ్చినెచ్చెయల్.

శల్లటిల్లుట v. n. To be in convulsion or disorder, to be perplexed, to be agitated. తారుమారొట, తత్తరశుడుట, చెదరుట, తల్లడిల్లుట, కొండలమండుట, వణకుట, అడరుట. M. VI. 1. 340. దుల్లెడుతలయునుమనిసెడు, విల్లునుధరకారగుమేనువెరిగెడుసిదెముక, వెల్లుదొరుగునెత్తురునై, శల్లటిలం దొడగనవుడుపాండవబలముక. శుల్లటిలందొడగ, తారుమారుకానారంభించెను. H. 3. 90. ఉరుకునారొద్రకముకొనికరముసోక, శ్రుతభేతాశమాహినిశిశభాక్త్యై, కామినిశాకినిశాకినిమదాంధ, భయంకర బ్రహ్మరాక్షసుల్ శల్లటిల్లె. శల్లటిల్లె, తల్లడశుడగా. M. III. 5. 418. విశిఖత్యాభండితశరీరులైవృతి ఖంకితముగ బల్లటిలిరిగంధర్వలొగక. ib. V. 2. 27. ఇశ్రుడునామనముశల్లటిల్లుటఃహితభావణంబులకిండువరశ్రు. నామనసుశల్లటిల్లుట, నాయొక్కటి త్రంబుకొండలమండుట. ib. IV. 2. 256. కనుగొనియశ్రుక్రాత్రయగుకాకుకవృత్తిమునింగశల్ల

అల్లినభృతితో. కల్లటిల్లినభృతితో, చెదిరిన ధైర్యంబు తో. Bh. 1. 14. 16. కల్లటిల్లినయల్లముతో, తల్లట తడుచున్నుపిన్నమునిగం. BRK. 51. ప్రేమంబున హాకల్లభియనుచునుమదికల్లటిల్ల రాముడుర్వికడి మూర్ఖిలై. G. 1. 50. కల్లటిల్లినప్పుడయంబుని ల్పికాని. M. VII. 4. 123. చేతోగతికల్లటిల్ల జేయదె తార్చి. ib. IV. 2. 134. నచ్చేరువనున్నయున్న తవృతుంబు నిరీఱించియాశ్వంబు కల్లటిల్లభర్తతన యుంకనంకానినతండుదనయాకారంబు నిరీఱించి యిట్లనియె. ఆశ్వంబుకల్లటిల్లముఖముకంపించు. ib. XII. 6. 464. ఆననముకల్లటిల్లంకనజుడుగలి గ. వెలవెలబోయెననుట. ib. IX. 2. 96. కరుకని కలుకులవిత్తంబు క్రలకడనాననంబు కల్లటిల్లకరం బులు విదివికడరంబొనరుకవాతై యప్పొండవా గ్రజునుష్టేకించి. డిలుకుడెననుట. D.

కల్లటిలు or కల్లటిల్ n. s. plu. Tumbling (of a pigeon in the air, bounding or skipping.) క్రడి నము, కైకియెయడము, కైకెగింకలువేనుట. L. 22. 21. కెల్లువారగనరికలునుకటిలుకల్లటిల్లె యుచుకజ్జనేలేర. కరుకైతీటప్పడుకెడెమవలెగా క్షువారికికట్టేబటువు గావుండే ఆతటవారణములు న్నుఆలవట్టములున్నయెగరవేస్తున్నుకమాకుమండు రాగా. Bhanu. 4. 135. కల్లటిల్లానికవగూడిపారువంబు, లారజంబులు కల్లరాయంచతునులకనిడి, చిరుగాన్మువరుకక్రాంబనికీతేట, మిసిమిగులైడుము త్యాలమేడలోన. కల్లటిల్లానికవగూడిపారువంబులు, కైకెగింబోడుగలిగిన పాపురములు. Chamat. 3. 109. సారెసారెకుదంతచకచకవబయలెక్కితీ విజెక్తులబల్లటిలుద్రొక్క. కల్లటిలుద్రొక్క, యెగిరింకులువేయగా. Saranga. 58. తెల్లపాపురమిదితెలి విగిన్నది, కల్లటిల్ వైచునాకుండెంబుజూడు. కల్లటిల్ వైచు, యెగిరింకులువేయ, ib. 541. వీధిబరు పులెత్తుచు తెల్లపారావతముల, నరనియాడింపుచు నందొక్కకక్కి, కరికించిదానికల్లటిల్ వైచ, జగ మెల్లజూడంకనియదిమరలిమగులమాపినతల్లిమేడ కైవ్రాలెనేదానికల్లటిల్ వైచ, నేనుదానియెగరవేయగా. H. 5. 166. బలనికూరెలుసెడ్డిలుకల్లటిలు, పాపురాయలుబకదాలుకబట్టిగాండ్ల. యిండులోపాపురాయలు, కల్లటిలు, అనిరెండవిధములై నకుత్తులుగాచెప్పవచ్చును. పారావతములు. D.

కల్లడకట్టి n. s. A sort of cloth. BD. 3. 105. కల్లడనము See క్రల్లడనము. కల్లడములు n. s. plu. Nonsense, babble. చ్యుర్ణవాక్కులు, అనగాకానికాటలు. D.

బల్లన n. s. An elephant's *haua*. Paruj. 4. 91. కుముడశ్రంబేరమంబగ్రతో భూమికబల్లనకట్టిరా ననిరుచిన్నూర్వోవిజ్యంభింతు. Pal. 69. భద్రగజంబులబల్లనగట్టి.

కల్లము n. s. A saddle. A ditch. A hole in the ground (however small.) A dale or low ground. కల్లంబుమిర్రు, మెరకకల్లము hill and dale, rising and sinking ground, ups and downs. Dab. 2. 42. line 4. కల్లశ్రుకుంట The wet crop, being the crop that is sown on low land.

భల్లము * n. s. A bear. A. 4. 255. A broad headed arrow such as cuts through a cord. భల్లాకె, భల్లకి, భల్లి, ఇతిద్వయోః, బాణ. SC.

కల్లరళు adj. Simple, innocent. బేలైన. Ila. 3. 181. ఉ|| నావియల్లదోల్లయదునాయకుడిట్లనె బోంట్లజాతులక, భావముమర్కకర్మములుప్రాధతనంబునుతారతవ్యమో, కోవిదకోటికెదెలుసుకో దగునితియెకాకకానలం, గోవులమేళుకల్లరళుగా ల్లనికేమయినానుదెల్లనా. టీ|| కల్లరళుగల్లనికి, కొండకేకలువేసేగల్లవానికి అనిపున్నది. అయితే బేలైనగల్లవాకికనడము నరళిముగాపున్నట్టుతో స్తున్నది.

కల్లరి n. s. A lover or gallant. కలుగాఁకియనితోచి నది. Bhanum. 1. 49. భవ్యపార్థివలోకకురమేను ముండటమదనకల్లరిమించుటదిచిచిత్రమనుచు. See కల్లవుడు.

కల్లరించుట v. n. Sprout, or shoot. Raja Sekhar. 3. 161. నేరవ్వజలంకల్లపునియల్లమల్లనకల్లరింక. See కల్లవించుట.

కల్లనము * n. s. A sprout, a shoot. కరకల్లనములు rosy hands. కల్లనకహితమై she with her gallant. కల్లనకులము, అనగావిటబాతి. See కల్లవుడు. కల్లనగ్రాహిపాండిత్యము superficial knowledge. కైవైచుడుపులు. Hitopadesa. 1. 149. కల్లనగ్రాహిపాండిత్యంక్రయక్రీతంచమైధునం, భోజనంచకరాధినంతిక్రీతంసావిడంబనాః.

కల్లవాన్ముడు * n. s. Cupid, because his arrow are young leaves.

కల్లవి * An adulteress. విటకతై. S. 1. 41. The chorus or burthen in (Kirtanas) musical composition.

కల్లవించుట v. n. To sprout or shoot, to: leap as the heart with joy.

కల్పవింశతేయుట v. a. To promote growth, make it to sprout. Valeswa. 5. 6. బిట్టట్టుకౌతలబల్లవింశతేయు.

కల్పవింశకుడు or కల్పపుడు * n. s. An adulterer; a gallant, a paramour.

కల్పవింశకుడు * adj. Sprouting, full of young leaves. Mand. 6. 91.

కల్పవిలుట To sprout or to bud. P. 1. 219. ఉల్లశ్చక్రకవల్లశుల్లవిలగా.

కల్పపుడు n. s. A lover, an adulterer, a gallant. = విటుడు.

కల్పము or కల్పారా The name of a certain laird whose adventures are told by Valeswara and several other Sudra poets. It is an amusing book particularly useful to those who are beginning the study of Telugu Tamil or Kannadi. Another version of this story, equally popular, is by a poet named Viraya. And there is a version in (dwipada) complete which is much admired among the lowest castes.

కల్పాచి anuk. కట్టికల్పాచి, అనగాచలకట్టి. Ila. 3. 61. నీవుపోయినకనికరానిపుకొడువకట్టికల్పాచి = చేనకికట్టినిటకుతోడుకొనివత్తువనుచు.

కల్పాడకట్టి or బల్లడకట్టి, అనగామకిగుడ్డ. పొత్తిగుడ్డ అనితోవినది A kind of bark garment? M. X.

1. 173. యివ్వికంబునందిరిగివీడువీనుంగుంకంటయైన, పాంచాలరవిడుదులు వెడలిజనాద్దాముండగునశ్వద్దామధల్లాడకట్టిమొదలగు కరికరంబులంబాటింబియున్నుఘనకులోగ్నకుంజని. Pal. 255. అకులసాహస్రస్య త్రినాదండ వెడలె, గొల్లనత్ గట్టినగాళ్ళుకొబండ్లు, కల్పాడకట్టిలుకట్టెమంచములు, దండ్రెవనపీటలుకమ్మకడిగెలును. BD. 3. 105. గాళులు, శరీరవట్టును, హంశవళియు, వీణవళియు, బల్లడకట్టి, పారకాళియు.

కల్పాళిము * కల్పాళికి * The marking nut called జీడిగంజ.

కల్పాలమ్మ Our lady of the bushels: the name of one of the rustic madonnas.

కల్పి* n. s. A small village. A lizard. కల్పె, బల్లియున్ను. D.

బల్లి n. s. A lizard. పాలబల్లి the white kind. చూబల్లి the mottled kind. చింతబల్లి the speckled kind.

కల్పించుట v. a. To saddle a horse. అత్తరికాతత్తరంబునతత్తడికాకల్పించుక, అనగానుర్రానికీనుకట్టించుక In haste he saddled not his horse.

బల్లిక for బకలిక Weariness (gramyam, to suit the metre.) B. 2. 83. చలిగాలిరతిబల్లికలుఱాయనరుచేర, దీపంబులకునెల్లదీప్తిజార.

కల్లికట్టుమాస్యము Land held free by the heirs of the founder of the town. From కట్టుట to build.

కల్లికెలు The scab or herpes (distinct from తామర and సోపె and చెలిసి) different classes of this disease are called సుబ్బారాయడికల్లికెలు. యెంఱివిరుగుడుకల్లికెలు.

బల్లికోక or బల్లిమొట్టె A sort of fish, a species of Gobius. Russell's plate 52.

బల్లిదము n. s. బల్లిదంపు adj. Strong, mighty. Caniaca. 6. 82. బల్లిదంపుకిరాతవేషము. బల్లిదముగ adv. Strongly, mightily. Bahulas. 2. 76. మల్లియునెకకల్లియుకుడు బల్లిదముగనల్లిసిగలుకట్టుటచూచె.

బల్లిదుడు n. s. A vigorous or strong man. A hero. బలవంతుడు. D.

కల్లినాడు The Palnaud District of Guntoor. కల్లినాయుడు the duke or rajah thereof.

కల్లియ n. s. A small village.

బల్లియము or బల్లెము n. s. A spear, pike, or halberd. వాండకువీడుకక్కలోబల్లెముగాళున్నాడు he is a thorn in their side.

కల్లియరము Is the same as కల్లెము. G. 2. 170. బశనగుకచ్చడంబునెకకల్లియరంబునుగల్లు దప్పితి.

కల్లీ plu. కల్లీలు A fisherman, a boatman. Local. VI. 33.

కల్లు n. s. (Infl. కంటి. abl. కంట. plu. కండ్లు) A tooth. The teeth of a saw: a sort of gold lace; or bits of gold in a necklace. కంటిసెప్పి Toothache. కంళ్లకూను, అనగాకడికాయకండ్లుగలనూలమువంటినకకాయ్య, యిదిమాగానికలువుతీసేనాధనము.

కల్లు adj. Low (as land.) యక్కడికంటేఆనేలకల్లు గాళున్నది that place is lower than this.

కల్లు infl. కల్లు n. s. Low land. కల్లుపెరకా Low ground and high ground. ఆపూరుకొండకల్లునళున్నది the town is on the side of the hill.

కల్లు A plural of కడి A measure.

కల్లుకము * n. s. A bear. యెలుగుమంటి. SC.

కల్లుడు adj. Low (as land).

బల్లన adv. (anuk) Broadly, brightly. బల్లన తెల్ల
వారె It dawned brightly, or, it was now broad
day.

భల్లూకము * n. s. A bear. ఎలుగుబంటి.

శల్లె n. s. A small village, a hamlet.

శల్లె adj. Rustic, rude. శల్లెమాట a low phrase,
a barbarous word. శల్లెచుట్టి a measure.

శల్లెంక or మిలకశల్లెంక శులుగు The bird called
king's fisher.

శల్లెమాట Village phrase, rustic language.

శల్లెము n. s. A saucer, like a soup plate, a small
metal basin or platter. ఆభిషేకశల్లెము a cha-
lice or vessel to bathe the god upon. శల్వాన
in the dish.

బల్లెము n. s. A spear. వాండ్రకువీడుపక్కలో (in
bed) బల్లెము గావున్నాడు he is a thorn in their
side.

శల్లెరము n. s. A platter or dish or tray.

శల్లెవాడు A fisherman. A rustic.

శల్లెరు The plant called Pedalium murex. యేను
గశల్లెరు the great species.—Ruellia Longifo-
lia. Rox. 3. 50. = గోకంటకము, వనశృంగాటము,
అనగా శల్లెరు. SC. శల్లెరుపల్లిక small caltrops,
a weed with a yellow flower. త్రికంటకము. D.
శల్లెరుపువ్వు A nose jewel shaped like the
caltrops blossom. శల్లెరుపోగులు The same
shape, in an earring.

శల్వ See శలువ.

శల్వలము * n. s. A pit, a pond. శడియకుంట. D.

శల్వరు Many men &c. M. 1. 2. 104. See శలు
పురు

బల్వామె (from బలుసు great and ఆమె she) దొడ్డ
ది. T. 4. 231. యేమేమోకడవింపింటినిభలేయి
ల్లాండ్రలో తారబల్వామే. టిట్టిబల్వామే, మిక్కిలి ప్రా
ధిమకలచేసు.

భవః * A name of Siva. భవభవ an interjection
like 'Ave Maria.'

భవము * n. s. Being, existence, subsistence.
Mortality, the flesh or condition of being on
earth. Birth as a mortal: thus, భవదూరుడు
Immortal, released from the bonds of the flesh;
"Free from mortal birth." In theology, sin, the
sinful state, or mortality as subject to sin:
hence, భవబంధములు earthly ties, as those of
kindred. భవదుఃఖము is the ills of human life:

human weakness. భవమోక్షము a release from
mortal life. M. XIII. 5. 410. శంసారము, బన్ద
మున్ను, పాపమున్ను. D.

బవంతము n. s. Deceit. కళటభేదము. D.

బవంతి n. s. A house, containing an open area which
has rooms built at the corners and roofs be-
tween. నాలుగుండ్లుకలిపికట్టినది. D. బవంతిబట్ట A
handkerchief which has flowers at the corners.

శవడము Coral. See శగడము.

భవదీయము * adj. Your's, belonging to you.

భవదూరుడు * Immortal. See భవము.

శవనతనయుడు * n. s. The son of the air. i. e.
Hanuman.

శవనము * n. s. Air, wind. శవనము, అనగా భవనీ.

భవనము * n. s. House, dwelling.

శవనాశనము * The creature that lives on air.
i. e. a serpent.

బవనీ or బవనీడు plu. బవనీలు n. s. A kind of dance-
er వేషగాడు, జాతరలో వేషము చేసేమూలదాసనీ.
Suca. 3. 19. పాతకులకొర్రునట్టుచుపాలియింపురు,
గ్రోవిభరతంపుటము గారిగుండెదిగులుభట్టివాకట్టు
బవనీలపాముకూన, యనగవిఖ్యాతిగాంచెనయ్యాడు
బూచి. ib. 2. 449. వికారపుచూపులు బారుకన్న
డకావెనననుదెంచె సుకృ. బవనీడుతదియ్య సమీప
భూమికి. ib. 2. 451. నెయ్యంబువాటిలనీపాలికి
దేవుడికబవనీదేయంచుతానాడగా.

శవనుడు * Wind, the god of wind.

శవనూనము * n. s. Air, breeze.

శవమానుడు * The god of air. Zephyr.

బవరము n. s. Battle, war.

బవరి, ఆనగా వేడెము. OG. Riding a horse round
the ring.

బవరిగడ్డము See బవిరి.

శవలహారివృక్షము, అనగా ఆకురాజితా. Q. ఆకురా
జితా, నల్లనేలగుమ్మడు. SC. శవలం? పావాలం
neeroo pavalam.

శవలు n. s. Day, sunlight. (See శగలు)

భవాండము n. s. The world. See బ్రహ్మాండము.

శవాడము A pretended immolation of a human
victim who is afterwards resuscitated. A rite
among fanatics. A vow or determination to
effect an object. Compare పావాడము.

భవాదృశులు * Men like you. మివంటివారు.

భవానీ * A name of Parvati, spouse of Siva, an-
swering to Juno.

శవి * A thunderbolt.

భవి * n. s. A barbarian, a sinner, one who is not in the creed : equivalent to ' a Philistine.' భవులు Sinners, gentiles = ప్రాకృతులు.

భవించుట * v. n. A verb used only in certain compounds, as ఉద్భవించుట, మూర్తీభవించుట.

భవితనము * Earthliness, the earthly or sinful state.

శుభిత్రము * n. s. A ring or knot made of sacrificial grass, worn on the fourth or ring finger at a sacrifice. A gold ring, resembling that knot. A sort of necklace made of silk or thread, worn by Vaishnavas. శుభిత్రోత్సవము a ceremony used in Vishnu pagodas in the month of Avani or August. శుభిత్రపువేలు the ring finger. ఆశనశుభిత్రము (or భగంబరము) The disease called fistula.

శుభిత్రము adj. Pure, clean, purified.

బవిరలు or బవిరెలు n. s. plu. Ornaments worn from the tip of the ear. కొనచవిభూషణములు. D.

బవిరి or బవిరిగడ్డము n. s. A well trimmed beard. Vijayavilasam. 2. 271. బవిరిగడ్డమువాడు, శున్నిదంబిడి డాగవచ్చునందంపు వెన్నుచున్నవాడు. టీ|| బవిరిగడ్డమువాడు, దిద్దినటువంటిగడ్డము గలవాడున్ను. R. 2. 109. యెంతగడ్డం వైనజంతలేదోనకురితీరు గాబవిరిదిద్దించవచ్చు. Kamakala. 1. 30. నీతిశాలిగంభీరుడు, బవరిగడ్డమువాడు బల్లిదుండు. Rasicajana. 1. 114. శునింపునిద్దంపు బవరిగడ్డముసాంపు.

బవిరిటాకులు or బవరిటాకులు n. s. plu. A kind of cut emeralds. T. 4. 202. ఉదిరిబంగరుబవిరిటాకులశుచ్యలడంబుమారుదిన్నెలు. టీ|| బవిరిటాకులు, ఆనగాఅంచుతీరికలుగలిగినశుచ్యములు. Vijaya. 2. 133. కేళినిలోననవరశుకీలితంపుబవరిటాకులచిన్నియున్నుగిలోన. టీ|| బవరిటాకుల, చూరుకుట్టెలుగలిగినటువంటిఅనిపున్నది, అయితేతారాశశాంకటీకేన్యాయమైనదనితోస్తున్నది.

బవిరెలు See బవిరలు.

భవిష్యత్తు * adj. Future, about to be. భవిష్యత్తాలము the future tense.

భవిష్యము * n. s. Prosperity, welfare. శుభ, భాగ్య. SC. నీభవిష్యకూర may thy luck perish! (a common curse) = వైసి.

బవిసి n. s. Prosperity, welfare, corruption of భవిష్యము. See బిసి.

భవుడు * n. s. A title of Siva; as also of Brahma. adj: sinful, ignorant. = ప్రాకృతుడు = శంఠారుహీనుడు, వ్రాత్యుడు.

భవ్యము * adj. Prosperous, beautiful, handsome: holy శుభము, మనోజ్ఞము, ఆరోగ్యము, భావిని &c. SC. శుభావహమైన, క్రీమల్.

భవుడు n. s. He who is submissive, obedient. వాడుయెవరికిన్నిభవుడుకాడు he is incorrigible or he listens to no one. \

శువ్వలించుట v. n. To lie down, recline. శయనించుట. D.

శుశి or శుశి adj. Infant, young, tender. శుశిబిల్ల or శుశికూన a little child.

శుశి n. s. Gold.

శుశితనము Infancy, childishness.

శుశిమి adj. Yellowish, gold coloured.

శుశిమి n. s. Yellowness. A flourishing state. వాండ్లయిప్పుడుశుశిమిగావున్నారు they are now in thriving circumstances.

శుశు * or శుశు n. s. A beast, an animal, cattle, a goat. శుశుభావము simplicity. శుశుకృష్యము A brutal act. శుశుష్ముడు A slayer of animals. శుశుజనము The profane or brute folk. i. e. heathens, the heterodox, or uninitiated.

శుశుశతి * n. s. A name of Siva; as the master or ruler of all living creatures.

శుశుశు * n. s. A beast, an animal, cattle, a goat: it commonly means a cow. శుశుశులకొట్టము a cow house.

శుశ్చాత్తాశుము * n. s. Remorse, repentance, pity, compassion, commiseration, regret, reluctance. దేవరవారుజనులయందు భర్తగుణమున్ను మిక్కిలిశుశ్చాత్తాశుమున్ను గలిగినవారుగనుక as you are a man of commiseration.

శుశ్చార్ద్రామి * A follower. Bf John. 1. 43.

శుశ్చిమము * n. s. The west.

శుశ్చిమము * adj. Western. శుశ్చిమాంబుధి the western ocean.

శుశ్యతోహారుడు * n. s. A deluder, a beguiler, a swindler, a diddler, bilker or common cheat. [same as శుశ్యేశువాడు] proverbially applied to goldsmiths.

భుకము * n. s. A dog.

భుశము * n. s. Barking, the voice of a dog.

వయాఃస్పృశ బ్రహ్మయ్యథుప్రసి, కశరింశు గానిట్టి భక్తుంక గలరె.

కుశరికకుమీ A sort of pigeon. కామ్మకుశరిక the blue tailed bee eater.

కుశరికపాము A small green snake. S. 1. 383.

కుశరికబయలు A lawn or meadow. See —సి—

కుశరు or కుశరు n. s. Moisture, juice, sap of leaves, medicinal extract, sap, green. Bilious vomiting. నాకుకుశరువెళ్లుతున్నది I am subject to retching and bringing up a bitter fluid. ఆ రసికైశ్యముచేత చాలాకుశరువెళ్లినది he vomited some bilious stuff. కుశరాకు A leaf full of sap, కుశరుమొగ్గ a tender sprout. Parij. 3. 97. కుశర్నిన A. 5. 122. టీ|| అనగాశుభ్రవాసనరాగాను. ఆకురశము. D.

కుశరునువ్వి A sort of bird.

కుశరుచాయ, అనగాఆకుకచ్చకర్ణము. D.

కుశరుపురుసు n. s. The sap worm, a green caterpillar.

కుశలపోలుగాడు or కుశలిపోలిగాడు. See ఏత్రింత The bird called a king crow : also the crane called an adjutant. తోకకుశలపోలుగాడు the raquet-tailed drongo shrike. Jerdon No. 55. 56. 59.

కుశలము n. s. A beast, an animal, corruption of కుశరము.

భాశలము * n. s. A wild bee. భృంకము. SC. భాశరిః. W.

బశవడు, బశవన్న, బశవయ్య, బశవేశుడు, బశ్వేశుడు The name of a bull (Apis) sacred to (Osiris) Siva. బశవడు, అచ్చువేసిన ఆ బోతు. D. A proper name much used among worshippers of (the Lingam) this god. The name of a Hindu Reformer, a bramin by birth, the founder of the Jangam sect (See జంకము and ఆరాధ్యడు.) He condemned caste, feasts, fasts, penances, pilgrimages, the laws of ceremonial impurity, and every part of the braminical doctrines. He denied the sanctity of bramins, rejected the authority of the Ramayan, and the Bhagavat : raised women to their proper station in society, such as they enjoy among Christians ; and associated even with parias if he believed them to be faithful worshippers of Siva. He ordered that the dead should not be burnt but buried. His life and miracles

are described in the Basava Puran, (modernised as the Chenna Basava Purau) the Prabhu Linga Lila, and other Jangam books ; wherein he is declared to be an incarnation of Siva. His followers are a very blameless race, though Bramins falsely charge them with many crimes and abominations. The creed he taught was summed up in three words ; Guru, Linga, Jangam : i. e. veneration for the Teacher, love for the god, and benevolence towards fellow worshippers. Their vows bind them to a life of peace, temperance and chastity : they express pity for other Hindus, and in particular for Aradhyas (See ఆరాధ్యులు) whom they invite to lay aside the braminical thread and become perfect Jangams, emancipated from caste. Hence the Aradhyas have no love for the Jangams, as despising their pretensions to superiority. Further details are given in an Essay on the Jangams printed in the Madras Literary Society's Journal, (1840) Vol. XI. and in a Summary of the Basava Puran, in Vol. XII.

కుసాదము Corruption of క్రుసాదము Blessed food. అన్నము. D.

కుసాశుడుట v. a. To eat. This is a Vaishnavite cant term. భోజనముచేసుట. D.

కుసారము n. s. Charms, grace. తళుకు, మినుకు, the same as కుశ. An epigram says బండరువారిపాకి కిని, వైటికుసారమె కానియందులోవుండట &c.

కుసి n. s. Cattle. కుసికట్టుట To scent or follow by the nose, as a dog does a fox, or an ant does sugar. కుసికనుట to trace out or smell out. మొశలికుక్కకుసికట్టి when the crocodile scented the dog. In HK. 5. 63. the same as కుసిమి. కుశుశుమాహము, వాసనయు, కుసికట్టెనని. D.

కుసి adj. Little, tender, young. కుసివిద్ద an infant. కుసివాడు a little boy.

కుసింకి See కుసికి.

కుసి గాశు n. s. A herdsman.

కుసి గాలి, అనగాఆకలి, ఆశన్ను. OG.

కుసిడి n. s. Gold. adj. Golden.

భాసితము * n. s. Ashes. భాసితవర్ణమైన Ashy, gray. Suca. 3. 53.

కుసిడిండి, అనగాశులి. D.

కుసిమి n. s. Yellowness, greenness. కుసుశుకచ్చు దనము, ఆకుకచ్చు దనమున్ను. L. 2. 77. కుసిమి

అంగారంబుకనిమియిట్లట్ల, సుశుభరికాగుం సెనరి యుండుడరు. H. 4. 174. కనిమిజ్జలెడుముం జేరి కుచ్చలమర. కనిమిరోగము the disease of jaundice. కుచ్చదనము. D.

కనిరిక n. s. Young or tender grass. లేకగడ్డి. D. కనిరిక పాము n. s. A certain green snake that is harmless. బొట్టకుళిరిక a species of the same.

కనిరికపిట్ట n. s. A gold finch. హరితపక్షి. D.

కనిరికాయ n. s. See కనిరికాయ A silk worm. A miser.

కనిది n. s. A female dedicated in infancy to Si-
va as a prostitute. These are usually Cana-
rese women of the farmer or comati caste and
wear the talibottu as a sign of being women
regularly married to the god.

కనువు See—

కనువుపిట్ట n. s. The bird also called బిజి గాడు or
bottle-nest bird.

కనుబొత్తె n. s. A yellow bird, about as large as
a crow, and four toed.

కనుమము n. s. Ashes. భస్మము. D.

కనులపాలి గాడు n. s. The bird called a king-
crow. See on భారద్వాజము.

కనులు Cattle. DRB. 596.

కనునడు See బశకడు.

కన్తము * n. s. A he-goat. H. 3. 9.

కన్తు plu. కన్తులు A fast, or starved condition,
starving.

కన్తు గావుండుట v. n. To be fasting or starving.

కన్తి, కన్తి, కన్తిక * n. s. Bellows, used in a
forge. నదీతరణసూక్ష్మసాధనవిశేషి. SC. కొలి
మితిత్తి D.

కన్తికుడు * n. s. A bellows-blower. W. బ్రా
హ్మణశ్రీ బ్రాహ్మణులకు ఆసురవివాహమువల్ల శు
క్తిరాజులకు తాంబూలపుణించులు శుద్ధిజలమువెం
నేవాడు. D.

కన్తిశము Ruin. అధ్వన్నతనం. కన్తిశముచేయుట
To ruin. = అధ్వన్నముచేయుట To spoil, dis-
grace, ruin.

కన్తిము * n. s. Ashes, calx. The white ashes
smeared over the face and body by religious
mendicants and others. తాంబ్రుభస్మము calx
of copper. Ainslie. 1. 513.

కన్తికరించుట To reduce to ashes.

కన్సి or కన్సి or కన్సిఅతు n. s. A dun whitish
colour in cattle?

కనియ * The outside. కనిని on the outside. =
వయిట. Vema. 940. బహినిసూత్రకరికేబరగరిం
ముగట్టి.

కనిరంగము n. s. Publicity, notoriety, exposure,
publication. కనిరంగముచేయుట v. a. To make
known or public.

కనిర్ద్యారము n. s. The outer door, or principal
gate. గొల్లరము.

కనిర్దేళము* కనిర్ద్యుమి * n. s. The skirts (of a
village :) always used as a necessary : hence
the word denotes a privy. కనిర్ద్యుమికిపోవుట
v. n. To go to stool.

కనిర్ద్యుళము * n. s. A cloak or upper vest.

కనినర్త Expelled, outcaste. A. 6. 91. కనినర్త
ద్విజునకల్పపు పాచితంబిడి. టి. వెలిబడిన బ్రాహ్మ
ణునిశిష్యులు పాపశ్చిత్తముచేసి.

కనిన్యరించుట * v. a. To expel from a caste,
or sect : to degrade or excommunicate.

కనిష్ఠారము * n. s. Expulsion, degradation : ex-
communication from sect or caste.

కనిష్ఠుతము * adj. Expelled from caste, ex-
communicated.

కను * adj. Very much, very numerous, plenty,
abundant కనుకాలము a long time. అదికను
కా గావున్నది that is very fine, or good.

కనుకత్వము * n. s. Plurality.

కనునాయకత్వము * The state of anarchy.

కనునాయకము * An anarchy : authority vested
in many chiefs.

కనుపాన్తహీరుహము * అనగామరిచెట్టి.

కనుమతి * A present, donation. పారితోషికము.

కనుమానము * n. s. A reward, gratuity, pre-
mium. పారితోషికము. వాకిలి అవమానమున్ను అ
క్లరలేదు కనుమానమున్ను అక్లరలేదు he re-
gards neither disgrace nor honour.

కనుమాత్రము * Diabetes.

కనుశము * adj. Abundant, plenty, many. కను
శముగా abundantly.

కనుశము * n. s. The wane, or dark fortnight.
Contractedly written క.

కనువచనము * (in Grammar) The plural.

కనువిధము * Various, diverse, multiform.

అనుక్రీణా* One of the forms of Sanscrit grammatical composition, the compounding two or more words to furnish an epithet or attributive; as బుద్ధిమాన్, సీతిమాన్. W.

బహుశః, బహుశా * Generally, probably, usually, at large.

బహుస్వనము * Clamorous: an owl. సుద్లగ్నాబ, D.

బహుకారింతుట * To bestow honour, to pay respect to. శీన్ద్రానించుట. Bmj. 5. 142. సాదరు దౌచువారలనుగక్కు గబిల్లిబహుకారింతుచున్. R. Intro. 17. అనిబహుకారింబి కళూకారతాంబూల పురస్కారముగా. R. 5. 330. జనకతనయాస్వేషణక్రియారంభం బునియ్యదియనుష్ఠని బహుకారింబి నీడుకాలికి.

కుక్షుము * n. s. A side, flank: a side or party. Bias of mind, partiality. A wing, as being the side of a bird. The feather of an arrow. A fortnight, as one half of the month. Argument, position or assertion. Hypothesis, class, or tribe. ఆతనికుక్షుమందు on his behalf, behoof, or favour. ఆకుక్షుమందు In that case, on that supposition. Supposing so, provided it be so. యిట్లాచెప్పేకుక్షుమందు If he says so, upon his saying this. మొదటికుక్షుమందు on the first supposition. మొదటికుక్షుమనాడుదొంగ in the first place he is a thief.

కుక్షుకము * n. s. A back door. దిక్డివాకిలి. SC.

భక్షణము * Feeding, eating.

కుక్షుతి * n. s. The first lunar day of either the dark or bright, fortnight. The root or insertion of a wing.

కుక్షుద్వారము * n. s. A back door, a side door. దిక్డివాకిలి.

కుక్షుపాతము * n. s. Partiality. ఆక్షరకుక్షుపాతము Love of learning.

కుక్షుపాతి * n. s. One who is partial.

కుక్షుంతరము * The alternative. యాకుక్షుముకూడనందునకుక్షుంతరముచెప్పేము (See the వాసుదేవమననం) This view of the question or hypothesis not answering, I shall explain the alternative, or, The other side. వాంఛుకుక్షుంతరమును ఆవలంబించినారు they adopted another view.

కషీ * n. s. A bird. This is also used (like lady bird) for several butterflies. A poor wretch. A miserable destitute object, poor dog or miserable thing. కషీలు poor wretches. నేనుకు

మీవంటివాడను or నేనువుకకుషీని I am as helpless or desolate as a homeless bird. This term is applied in endearment, to an infant &c.

భక్షించుట * v. a. To feed on, to eat.

కుక్షిణ * 36 hours, a night and two days. రెండుకుక్షిణము, సెక రాత్రిము. రెండురాత్రులు సెకకుక్షిణము D.

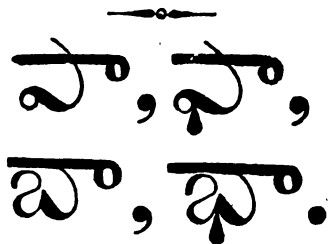
భక్షితము * adj. Eaten.

కుక్షికారింతుట * v. a. To be partial to, to countenance.

కుక్షుము * కుక్షులము * n. s. The eye lash.

భక్ష్యము * n. s. Food, cakes, bread. భక్ష్యభోజ్యములు eatables.

భక్ష్యము * adj. Eatable.

భా * Splendour. భవి.

పాంకోడు n. s. A weaver's treadle: a sandal for the foot.

పాంచజన్యము * The conch of Vishnu. Fire. The name is derived from పంచజనః a certain giant: of whose bone the conch was made. విష్ణుశంఖము, అస్తియ, D.

పాంచాల * Appertaining to the పాంచాలదేశము a certain country.

పాంచాలజాతి * The five castes of artificers. viz. the carpenters, weavers, barbers, washermen, painters. వడ్లవాడు, సారెవాడు, మంగలవాడు, చాకలవాడు, ముచ్చివాడు, యాఅయిదుజాతులు. D.

పాంచాలదేశము * n. s. One of the fifty-six countries enumerated by the Hindus. El Dorado. Panchala was at first, the country north of Delhi, between the foot of the Himalaya and the Chambal.

పాంచాలపురుషుడు * n. s. A hero, a noble, or superior man. A word like Paladin. This is used as the counterpart of the శ్రద్ధిని.

పాంచాలి * n. s. "The Heroine" a title of Draupadi, the wife of the five Pandu princes who are the heroes of the Mahabharata.

పాంచాలిక * n. s. A doll, or puppet, an image carved on pillars &c.

పాంచైయుడు * A respectable guest, one admitted in society.

పాండము * n. s. An earthen pot or vessel. Any vessel. Capital, principal. Harness, trappings. A dish, hence పక పాండాశనులుగా వున్నారు They eat out of the same dish. i. e. they form one family. But శ్రుభ గాండాశనులైనారు They began to live separate, ate of separate vessels. i. e. they formed a separate family. పాండ్రాక్షము or పుట్రాక్షము A ceremony used in divorce : when some funeral rites are performed as though a relation was dead. శరశ్రీ తీవిలాసె, భూపనె, శర్యపాత్రసామాన్యె, వజ్రపూలధనె, బండాలము, ఆశలున్ను, ఆశ్వభూపనె &c. SC.

పాండవులు * n. s. The Pandus or princes of the house of Pandu. The old kings : Aborigines : as we say from the time of Alfred. పాండవులనాటినుంచి, అనగా అనాదిగా Time out of mind. పాండవులనాటివిడు Land that has never been brought under the plough : immemorial waste.

పాండాగారము * n. s. A treasury. ధనస్సహము, ఖజానాకొట్టు. SC.

పాండాగారికుడు * A treasurer. G. 2. 50. కోశస్సహధ్యక్షుడు.

పాండిత్యము * n. s. Learning, scholarship, mastery, perfect knowledge or skill.

పాండివ * Paleness.

పాండీడు A king of the Pandya Race : like the saxon kings of England.

పాండీరము * n. s. A banyan tree. W. N. 9. 10. పాచ్చిదాటినవారినిదాటవారినివారువహించి, పాండీరవటముదాక, నరిగిరావలెనంచు. టీ|| పాండీరమనేమరిచెట్టుదాకా. రాజభేదె, భర్తనిర్మితవాశని, నువణ్ణె. SC.

పాండు or పాండురోగము * n. s. The disease called jaundice.

పాండుడు * n. s. The name of a sovereign of ancient Delhi, nominal father of the five Pandu princes who are the heroes of the Maha Bharata.

పాండురము * n. s. Pale or yellowish white colour. పాండురము adj. Pale or yellowish white. తెలుపు. D. శ్వేతాధికపీతె. SC.

పాండువు or పాండురోగము * The disease called Jaundice.

పాండ్యదేశము * n. s. A country in southern part of the Indian peninsula, comprehending part of the modern Tamil provinces.

పాండ్ర Waste land. See పాండవీడు.

పాండ్లు n. s. Milch cows. పాడిఆవులు. M. 1. 5. 4. పాండ్లుసేవె.

పాంఠుడు * n. s. A traveller.

పాంధకినేయుడు, అనగానుడిసేవేటుదారికొడుకు. D.

పాంశువు * n. s. Dust, manure : landed property. W. శురాగ, చుమ్ము, శిస్యార్థచిరశ్రీవిరగోమయె. SC. Vasu. 3. 165.

పాంశుకుడు or పాంశునుడు * n. s. Contemptible, wicked or bad. కులపాంశునుడు he who is disgrace to his family. M. IX. 2. 315.

పాంసు, పాంసువు * Dust. Vasu. 3. 165.

పాంసుకము * n. s. Salty earth, saline earth. నుగంధిపాంసులవనె. SC. M. III. 2. 85. మృదుశకునమునమెలయుమెలవుతో, నకుగులూత్తగిద్రయనుభవించుకోమలాంగియువుడు గురుకొనిపాంసుకశ్శలములందునిద్రదనికనదియు.

పాంసుల * n. s. An unchaste woman. జారశ్రీ.

పాంసువు * n. s. Dust. శురాగ, ధూళి. SC.

పాక n. s. A hut or shed or hovel of mats, a booth. శంతపాకతోత్తు a common whore. దూలములులేకుండాకట్టినయిల్లు. D. ప్రాక the warp or cross threads in weaving. More correctly spelt పేక. Also, a small temple, a pagoda. గుడి. BD. 3. 1274.

పాకము * n. s. Cooking : dressing food, boiling. వంట. Maturity, natural or artificial, as the state of being cooked or ripened. లేహ్యపాకము the concoction or preparation of medicine. The style of an author : the chief distinctions of which are కడలీపాకము (Ovidian or) easily comprehended, the plantain being quite soft and without stones. Secondly ద్రాక్షపాకము or grape-style, that is very superior in nature but mingled with contrary qualities : and నారికేళపాకము or cocoanut style ; which is puzzling and dry : requiring time and consideration to digest it. In the first of these, the Telugu Ramayana is reckoned. In the latter the Telugu Bhagavata. The Bharata being considered a mixture of both. దేహపాకము the constitution of the body. దానికిపాకమధికమిట్లు She is a good cook, she dresses well or is expert. శిశో, వందడము, క్షేదనె, శుందడము, &c. SC.

పాకనేహము * A kitchen. Suca. 3. 62.

పాకనాటిరెడ్డు A certain tribe, who derive their name from the country named పాకనాడు. Reeve. 921.

పాకపుటి * n. s. A potter's kiln. కుప్ప రావము. D.

పాకలము * n. s. A fever in an elephant. గజబ్బి రే, యేనుగులకువచ్చేబ్బరము, అత్తై, పారిభావ్యై, వెం గల్పకోష్ఠు. SC. పాకలపుటేనుగ An elephant that is in a fever. A. 6. 58.

పాకశాసనము * n. s. A name of Indra.

పాకారి * A title of Indra as the slayer of a giant named పాకః.

పాకించుట v. a. To train, a vine or other creeper.

పాకిసొర A wide mouth. పాకిసొటిమెకము, అనగాసింహము.

పాకిళ్లమారి Error for పోకిళ్లమారి.

పాకివాడు, పాకిమనిషి, పాకి n. s. A nightman, a scavenger, commonly called at Madras a tōty. పాకిది a tōtiwoman.

పాకు or పాకుడు n. s. A trellis for a vine or other creeper, what spreads or creeps; mossiness; the scum or greenness on putrid water.

పాకుట v. n. To creep, or crawl.

పాకుడు n. s. Dirt, nastiness. Moss, mossiness. మాలిన్యము. D.

పాకులాడుట v. n. To creep or crawl. To scramble. శరలనుకట్టుకొనిపాకులాడిలేయమికద్దు why ask the help of those who are not your friends.

పాకె adj. Wide. పాకెసొర A wide mouth.

పాకెన The శబ్దస్మయ ceremony performed on the third day of a wedding. పెండ్లిలోమూడవనాటియత్నము. D.

పాకొనుట or ప్రాకొనుట. v. n. Dirt to attach itself, or to stick. పాకొన్ననుయి a green pool.

పాకొన్ననుతియుడకము, మేకలపాకియునురోత మేదినినుమఠి.

పాకోడు n. s. plu. పాకోళ్లు A treadle.

పాక్తు * Who has obtained. ఫలపాక్తు He who has obtained advantage.

పాగ or పాగా n. s. A turband. A stable. పాగాచుట్టుట v. a. To tie on or form a turband. గుర్రములపాగ a stable. పాగాతలనుచుట్టుకొనేది, గుర్రపుతలేలాయు. D.

పాగిము * n. s. Portion, share, part, quarter, side. as బహిరభాగముండు on the south side. శుభపాగములుగా In equal shares or qualities. కార్య

భాగము the state of affairs. కార్యభాగములో శుశుకనుకడలేదు I see no good that he has done in the business. భాగలబ్ధమైనభూమి Land that fell to his share.

పాగడములు, అనగాపాడములందులెంకలుగాచేతయించేభూమిములు D. Silver anklets of a vandyked form.

పాగధేయము * n. s. Fate, destiny, luck. A royal revenue. భాగ్యము, బఠా, శున్ను, అత్తనము, భాగము, &c. SC.

పాగములు or పాగాలు n. s. Areca nut ready cut into pieces for eating. N. 7. 170. శరికత్పరపుతావచాగాలుకైకొన్ను. టీ|| పాగాలు, పోకలు. T. 3. 134. కత్పరంపుచాగములపుడిచ్చి. టీ||కర్పూరముకలిపినతాంబూలములు.

పాగరి * n. s. A sharer, partner, fellow.

పాగరి n. s. A beauty or handsome (woman or man.) R. 3. 44. తెల్లనితమ్మియందునెలవేటివలెదగుసెక్కిచాగరికొనల్లనివారిలచ్చి.

పాగవతము * The name of a celebrated Hindu poem describing the life of Krishna. A stage-play, acting. A Comedy.

పాగవతుడు * n. s. A religious man. A monk or useless friar.

పాగవతులు n. s. Religious or pious men : fellow scholars in divinity. Stage-players, actors.

పాగస్వామి n. s. A shareholder.

పాగా A turban, also A stable. పాగాగుర్రము n. s. A livery horse, a stalled horse.

పాగా adv. Well, properly, duly. పాగానేవున్నది it is all right or safe. యాబట్టచాగావుండలేదు this cloth is not good. వానికిచాగావున్నది it is well with him. వానితలిదండ్రులుచాగానేవున్నార they are alive. వెన్నెలచాగావుండెను the moonshine was bright. చిన్నదిచాగావున్నది the girl is pretty.

పాగారము from భాగహారము. * n. s. Subtraction, in Arithmetic.

పాగారించుట v. a. To subtract.

పాగాలు Bits of areca nut ready cut, or divided.

పాగాలు See పాగు.

పాగించుట * v. a. To divide or distribute.

పాగానేయి * n. s. The daughter of a sister మేనకోడలు. SC.

పాగానేయిడు * A sister's son మేనల్లుడు.

పాగు or తెల్లపుపాగు n. s. Thick syrup, melted sugar.

పాగు n. s. ఆన గాయింకారమనితో స్తున్నది. G. 5. 62. ఏననారండ శ్రుల, ఏననయనములజూపువోడుక దనలో, గ్రాగుచునుండగనే మాపా గరిగినభంసె య్యబలికితిమరభా.

పాగు n. s. Good, well being, weal, good state, health=సుఖము beauty, charm, attraction. ఆ క్షూచేస్తేయేమిపాగు what is the use of doing so. మహాపాగు very well, yes. పాగుజడుట To be benefited, to thrive, to prosper, to recover health, be reformed. పాగులోకివచ్చుట To prosper or thrive. పాగులోకితెచ్చుట To benefit, ameliorate, rectify. In composition, plural, it signifies, gestures, acts, as వెత్రిపాగులు gestures of a fool. వెత్రిపాగులవాడు, వెత్రిపాగులకూరి one who acts as a mad man. బాతెల్లంపాగులుమామగ్నేనగవట్టుకవచ్చితిమయ్య. Satya. 4. 9. బాగాలు the lovely wife, compound of పాగు and ఆలు a wife. గురునిచా గాలుతమతోటగోడదాటి. టీ||బృహశ్పతియొక్క సాగనైన భార్య. T. 4. 145. పాగుచేయుట v. a. To do good, to ameliorate. To mend, trim, repair. To prepare, make ready. To cure. To clean. To set right, rectify, make fit. ఆకూమిడికా యలుపుల్పముదలయినవివేళిచా గువేసినారు they preserved or pickled the mangoes.

భాగ్యము* n. s. Luck, fortune. అదియేమి భాగ్యము what great matter is that? భాగ్యముగలవాడు a man of fortune. భాగ్యరేఖ a line on the palm of the hand &c. that portends good luck. భాగ్యవంతుడు a fortunate man, a rich man. భాగ్యవతి, or, భాగ్యవాలి a fortunate woman.

పాచ A bit or blade of grass. A mispronunciation for పోచ.

పాచకుడు * n. s. A cook.

పాచనము plu. పాచనాలు n. s. Looseness of the bowels, flux.

పాచి n. s. Rot, foulness, staleness, nastiness, frowziness (as of the teeth,) squalor, green slime produced in stagnant water. Also a baby word for the nipple, breast, or milk.

పాచి adj. Dirty, unclean, not fresh. Water is deemed by the Hindus to be పాచి or unclean. unless it be brought from the well on the

same day on which it is used. యింటిపాచివని గారేమ the cleaning of the house is not done. పాచిచేయుట or పాచిచేయుట To sweep and wash a house, purify it; (a common low word.) It implies the entire process including smearing with cowdung. పాచిభూమి rotten ground. పాచిపోయిన వేరు a root which is rotten.

పాచిక n. s. Dice.

పాచితము, ఆన గాప్రాయశ్చిత్తము. A. 6. 91. ఐహీ శుద్ధద్విజానకల్యపుపాచితంబిది, శునిదికైతా వానిలం తిగుదివి. టీ|| ప్రాయశ్చిత్తముచేసి.

పాచితీగ n. s. A certain creeper.

పాచెంచేయుట v. n. To pinch or finger or touch. To twiddle. A baby word.

పాచేనులు or పాజేలు The former or older fields. See పా i. e. పాత.

భాజనము * n. s. A dish, platter, cup: the vessel or object of mercy or anger. భాజనముచే ఫేది, ఆన గాకంచము, విశ్రుతియు. D. శ్వభావతో మనశ్రీకాం ద్రీదా జడిమభాజనం the mind of women is restrained by modes subject to the reluctance of shame.

భాజనర * n. s. Worthiness, desert. పాత్రర.

పాజు or పాజుట్టు Cobwebs, dirt, foulness in a roof.

పాజేలు n. s. Old plough lands. పా is contracted for పాత and జేలు for చేనులు.

పాట n. s. Music, a song. Manner, way, సంగీతము, శుదము, విధము, యిప్పాట, యావిధముఅని. D. వాడునిత్యమున్నుపాడే పాటయిచే this is his incessant theme. వాడుఅడిందిఅటపాడిందిపాట His authority is all in all, or his word is law. ఎప్పాట how, in what way? ఎప్పాటనైన, ఏవిధముననైన in any way.

పాట or ఛాట n. s. A road, way. A resource; quarter. దిక్కు. OG.

పాటకము * n. s. Reut. అవక్రయ, బాడిగ. SC.

పాటచెట్టు n. s. A tree, called Cissampelos Hexandria. Rox. 3. 842. ఏకాష్టిలా. D. అగురుసోం తి, ఒకశుప్పం.

పాటచ్చురుడు * n. s. A thief or robber. T. 3. 78. A. 4. 300.

పాటడి n. s. A hard working man, a drudge. Vema. కూలినారిజేసిగుల్లాపుపాటడి.

పాటము adj. Proper. యదికెంత్రులుచూడడమునకు పాటమైనవేళకాదు this is not a proper time of day to examine the rubies.

పాటల or పాటిలి * n. s. The flower called Bigonia Suaveolens. The flowers are large, of a dark dull crimson colour, and exquisitely fragrant. "Rox. 3. 104. కలిగొట్టువుము. D. The pleasant tasted root and fragrant flowers are used in infusion as a cooling drink in fever. But the name appears to be applied to two different plants." Ainslie in *Padrie veru* 2. 273 he says The Trumpet flower. పాటలంఠి the rosy maid.

పాటలము * adj. Red, rosy, ruddy. Flesh colour. పాటలాధరి cherry-lipped. పాటలజట red matted locks. నవశల్లనపాటలం ruddy as a young sprout. A hymn describing Venus says యశ్రవ ధాశటలపాటలంజగత్, పద్మ రాగనుజిమంటపా యతే Ruddy with her blushes all the world is bright As a temple hewn of the living chrysolite.

పాటవము * n. s. Strength; vigour; ability; cleverness. గానపాటవము skill in singing. KP. 3. 57. కుచపాటవము plumpness of breasts. Anir. 2. 65. ఆతనికి బృష్టిపాటవము తప్పినది he is losing his eyesight ఆరోగ్యము, దార్ధ్యము. SC.

పాటి n. s. Degree, extent, quantity, size. Value, character, quality, kind, sort. Fitness, justice. ప్రమాణము, పాటికుంచమని, మాత్రము, ఈపాటి వచ్చునని. D. యాపాటిజాలు, అనగా యామాత్రముజాలు. Vishnu. 4. 363. So far will do, thus much is enough. తదుగురాదుమాటపాటియైధర జెల్లు, పాటియై, న్యాయమై. యిదినికుపాటియే does this become you? పాటితప్పకనడుచుట to act according to justice. యాపాటికివచ్చియుండును by this time he will have arrived. పాటితప్పి యు, బొంకియ, ధనముగూర్చు wealth gained by trickery and fraud. వాడిపాటియోగ్యరనికు శుంఠీచాలును It will be enough if you are equal to him. యేపాటిరూకలు how much money? వాండ్లతోటిపాటి నేను వెళ్లితిని I went as well as they. అవిలెకపాటిగా శున్నది It is tolerably good. పాటిరేలు a ford in a river. D. పాటినేల the site of a ruined village. D. ఏడుయే పాటివాడు what kind of a man is he? శన్నపాటికర్ర a slender stick. శన్నపాటినుడ్డు. a cloth of fine

quality. ఆ పాటియా పాటి thus much. తగుబాటి competent, fit, suitable. కొంచెపాటి small. కొంచెపాటివాండ్లు, అబ్బలు base wretches. నికుమిద్ది చెప్పేపాటివాడు యిక్కడలేదు there is no one here fit to advise you. యిదియేపాటికని what sort of business is this? a pretty business! పాటిపాటిగా=కొద్దికొద్దిగా. OG.

పాటి adj. Due, fit. పాటికొల exact measurement. పాటించుట v. a. To observe, to care, to regard, to pay attention to, to honour. ఆచరించుట, అక్కరబట్టుట, గౌరవముచేసుట. Vish. 4. 248. తరధనములమొదనాశివాటింజక. BD. 1. 109. కవిత పాటింజదగనకనాణాభుమామికిని. B. X. 8. గారదుమాటలువీటిమిన్నకపాటించి. ABD. 26. శుంభమస్వరరాగభజితివాటించి. Vish 4. 143. తనతోడ నెమ్మిగలవారి యెడదురాగ్రహము వాటింజక. M. IX. 2. 88. శాంతిబొందుటకైధర్మశునిభాగకరణమొనరింజవచ్చినకమలనాథు, వాక్యవృత్తి వాటింజకవాదినూదిమోషింజనలైన. వాండ్లికరమును పాటించడములేదు they do not observe this rite. పాటించె, పాటిల్లె, పొంచెనుట. D.

పాటించుట v. n. To exceed, to be excessive. మించుట, అతిశయించుట. M. IV. 2. 31. కుసుమబాణుబాణములుగూడనైదు, కరగనేరువువాటించికరు శుగట్టి. నేరువువాటించి, చాతుర్యముమించి.

పాటింపు n. s. Care, regard, application శుట్టు, లక్ష్యము.

పాటిమిన్ను See పాడు.

పాటిల్లుట v. n. To happen: to produce, to engender. శుంభించుట, కలుగుట, వచ్చుట, ప్రాశస్తమాట. M. VII. 5. 123. పాండవులకు పాటిల్లిన యనర్థంబులకెల్లెనుమూలంబువీడెకాకె. Vish. 2. 166. ఔమడాంబరములువాటిరె. ib. 3. 300. గాకీమేనువిడవవాటిరె. M. XII. 3. 322. బ్రహ్మహత్యవాటిల్లిన. DRU. 502. నీకవకీర్తియొకటివాటిల్లె. ib. XV. 2. 185. ఏముగలుగంగదానలేనిపలు మునిసికివోలెటకురువృద్ధునకట్టిచావువాటిల్లె. ib. XIII. 2. 238. అనఘవిషయమైనయట్టికార్యంబు వాటిలినజూచి. Suca. 3. 258. తరవురుమాధిలాడు, మదిబాటిలుటలంఠముచెల్పి, తమ్మరీపరిశీరభూమిను న్నుతలిపించితిమెక్కనిచెప్పిగూర్చినకొరివరగామిని సురతకాలమునందునినుకడలంతు. ib. 3. 213. నేటికొకపూటకేనియు, కూటికలేకున్నురేవుగొడ్డలి

యెత్తక, బాటిల్లడుబలిమినిరా, హూటత్వరసదవికరు
 X. Parama yoga vilas D. అనులనానా శ్రుసూనా
 ఘృణాశుంకకుల, రమణీయవిధిమరంజపాద్యముల,
 తలకొన్నభృంగనాజస్వాగతముల, యెలమివాటిల
 మనకిపాదపములు, ఆతిథ్యమొసగిగడినదెచూడగ
 దె. M. XII. 1. 13. కృతఘృతచాటిల్లె. Dasa-
 vata. 5. 187. ఎల్లరకుశంతోమంబువాటిల్లగక.
 టిల్లి శుంతోమముకలుగునట్లుగా. BD. 4. 672. ధ
 క్తులశిష్టోపి బాయకుండ్లినను, భక్తియుభయమునుబా
 టిల్లుగాక. Cala. 4. 168. ధావములోనసందియ
 మువాటిల.

పాటీరము * n. s. Sandal. పాటీరగిరి Mount Malaya.
 పాటీలు A sort of gold bracelets worn by women.
 పాటు n. s. (from పడుట) A fall. Suffering. La-
 bour, distress. Misfortune, hardship, hap-
 Time, occasion. Manner, way, mode. Prank.
 A declining state. The ebb of the tide. రెచ్చ
 పాటు (eye-lid-fall) a wink or blink. పల్లిపాటు
 the fall of a lizard. చెవిటివాడు చెవిపాటుగ్ర
 హిస్తున్నాడు a deaf man understands the mo-
 tions of the lips. వాండ్లువదేపాట్లుచెప్పనలవికా
 దు the hardships they suffer are not to be told.
 కుక్క తదేపాట్లుతడుకున్నాడు he leads the life
 of a dog. యెన్నిపాట్లుకుడ్డావాడుచిక్క లేదు all we
 could do, we could not find him. ఎన్నిపాట్లుకు
 డ్డాదుచూడు how many hardships he suffered.
 వాడువడ్డపాట్లువృథాగాపోవునా will he not be
 repaid for all these? కావడిపాటుబడుట to bear
 burdens. వచ్చినపాటుననే as soon as he comes.
 శుంహరించినపాటున instantly on his slaying it.
 అదిఆపాటుననేవున్నది It remains as it was, it
 remains unaltered. అదియేపాటునవున్నదోఆపా
 టుననేవుండని leave it as it is, leave it as it
 stands. నీళ్లుపాట్లుగావున్నది the water is suffi-
 ciently warm. నీవేపాటుకుడ్డాఅదిగోవాండ్లులేర
 నుకొన్నావా do you suppose that no one weighs
 your conduct? వాడుతదేపాట్లువాడికేబాగావు
 న్నది his pranks are agreeable to himself alone.
 ఆదోకపాటుగావుండేనేల declivity, slope, de-
 scent. పోటుపాటు the ebb and flow of a river.
 పోర్లపాట్లు vile pranks. పొరపాటు Error. Add-
 ed to some verbs it is an affix like *tion* or
 -ness or -ment and forms a noun, as నగుపాటు
 laughter. తగులుపాటు cost, expenditure. దిద్దుట
 to alter. దిద్దుబాటు alteration. కుపరుబాటు set-

tlement. ఒంటరిపాటు loneliness. ఒంటరిపాటున
 alone, unaccompanied. ఆపాటున whereupon,
 thereupon, on that occasion. శునిపాట్లు jobs.
 పాట్లకూరి a drudge. పోకిళ్లకూరి a wretch, a
 rogue: Here పాట్లు is a mere *anath.* నదీశము
 ద్రాదులజలముదీసిపోవడము, కడడము, కడ్డము, వి
 ధము, ఈపాటుగానని. D.
 పాఠకుడు * n. s. A lecturer. A spiritual pre-
 ceptor. A reader, a student ఉపాధ్యాయుడు.
 పాఠభేదము, పాఠాంతరము * n. s. A various
 reading, another reading, a deviation found
 in other manuscripts.
 పాఠము * n. s. Lesson, study, reading. చదవడ
 ము, SC.
 పాఠశాల * n. s. A school, a college.
 పాతీనము * n. s. A fish, which has numerous
 teeth. SC. Silurus Boalis (Ham. W.) the
 poetical dolphin or పేడిశి. q. v. పాతీనశ్రీతా
 Bright eyed : having eyes flashing like fishes :
 see మత్స్యాయే.
 పాదగము A silver anklet.
 పాదశుచెట్టు See వాడితె.
 పాదబము * n. s. A devouring flame. Consuming
 fire, tremendous conflagration. బడబాస్తి, ఆ
 దగుర్రములశిమూహము. M. 3. 4. 277. M.
 XII. 3. 252. A collection of mares.
 పాదబులు * అనగా బ్రాహ్మణులు. Siva. 2. 81. Cod
 Ram § 64. 95.
 బాడవ, or బాడవపొలము n. s. A bottom, or low
 lying moist land, into which water drains : a
 boggy spot, (= కాకపొలము or నీరుకాక) it is
 unfit for the plough and kept for grazing.
 బాడశము, బాడశుచెట్టు A certain plant which
 has a red flower.
 పాడి n. s. Justice, propriety, fitness, decency.
 న్యాయము, ధర్మము, యోగ్యము. (See పాటి.) యీ
 రడభ్యాదిశుష్కాబిధి abundance of dairy produce.
 పాడియావు A milch cow. P. 4. 432. వేతుకలం
 కురింతుశృణివరుకొగిలిమండుసోకిశి, గ్నూడనిబాడి
 నంనగువ్రయిండుహసింబిన పిల్లికూరుకూ, టాడు
 మొంబునంబెలివియచ్చువదంబరితోడనిచ్చనం, ఏ
 డియమిచ్చుకన్యలకు వింబగుచుంకలకివేకురుక.
 యాశుద్ధమండుమాత్రముపాడిఅనేమాటకురీతియని
 త్రోవినది.
 పాడించుట v. a. (Causal of పాడుట) To have it
 sung : to proclaim. నాఆస్తినియేలముపాడించిరి
 they sold my property by auction. Digitized by Google

పాడిగ n. s. Hire, rent.

పాడితె n. s. Correctly పాడిన, వడ్లకాడు చెట్లది. D. A carpenter's adze. BD. 4. 1082.

పాడిచెట్టు చెట్టు A large thorny forest tree which supplies a light pithy wood used in making rafts, canoes, and toys: hence called moochi (ముచ్చి q. v.) wood: the flowers grow in bunches and are of a brilliant deep scarlet. The pods are of a singular shape. ఎలభద్రిక. D. Erythrina Indica. Rox. 3. 249.

పాడినె n. s. A carpenter's adze.

పాడినె or పాడినెచెట్టు See పాడిచెట్టు చెట్టు.

పాడు adj. Waste, desolate, dismal, dreary, neglected. Ruinous, dilapidated. Cursed, blasted. Horrid, vile, sad. యిల్లుపాడువేసిరి they left the house empty. పాడులంజ a sad whore. పాడుమాట sad news, a horrid story. పాడుచలి horridly cold. పాడుతోట a neglected garden. పాడుతాగుబోతు an abandoned drunkard. పాడునేల waste ground. పాడుసెసలు blank forehead: unadorned with the *nilacam*. పాడుబ్వరము a wasting fever. పాడువాన cursed rain! యావానపాడుగాను I wish it would stop raining.

పాడు plu. పాళ్లు n. s. Wreck, waste, ruin, desolation. శూన్యము. D.

పాడుచెట్టు? వీరశాలివాడు Rox. 3. 232.

పాడుచేయుట To spoil. To waste, to ruin, throw away.

పాడుట v. a. To sing. Likewise either to sell or to bid at an auction. This verb is not used for the singing of a bird.

పాడుదల, అనగాతలబాపెక్కైరననుట. OG.

పాడువ n. s. Marshy land, another spelling for పాడవ.

పాడె n. s. A bier, the funeral pile. పాడెకట్ట wretch, villain. నీపాడెకట్ట perish thou. శవవాహనము, వితియు. D.

పాడె n. s. Mud, mire, slush, ooze. ఆకురుపుపెళ్లుపాడెపడ్డది it became an ulcer. యరద. D.

పాడెగట్టు n. s. Fool, simpleton, booby.

పాడెపుండు A sloughing ulcer.

పాద్యమి The day after full moon or new moon. it is kept as a holiday in schools.

పాదము * adj. Much, excessive: hard, firm. ఆతిశయ, ప్రతిష్ఠాయాం, అంగకారే SC. As an interjection True! certainly!

పాణము* n. s. An arrow. A rocket. పాణాలిర a sort of striped cloth, like plaid. ఆపుశ్రకములో పాణముపడ్డది that book is worm eaten.

పాణము*A short poem or novel. The word might be rendered, Description of a jaunt or pleasure party, Somewhat similar to Milton's 'Allegro. ధూర్తస్వైకాహచరితం పాణమిత్వధిధియతే. పాణి infl. of పాణి.

పాణి n. s. A metal frying pan with handles.

పాణవారః * కంచుక, దూదిబొంబరచాక్కా. SC.

పాణవిద్యలు Fireworks.

పాణ n. s. A cudgel. T. 2. 18. పాణవంకిని, పెద్దకత్తి, సుమితిక. పాణకత్తి A two handed sword. పాణకర్ర A quarter staff, a cudgel, or pole used in gymnastics.

పాణశనము * A bow. విల్లు, వీణచక్క గట్టవెరచెరుంగని కన్య పాణశనం బెట్టువట్టనేచె. B. X. 59. 32.

పాణి * The hand. పాణితలము the palm of the hand. పాణివాణము the clapping of the hand.

పాణింధమః * Brandishing. Beating. A pair of bellows. రుణిపించడము, వాయింబడము, కాలిమితితి. పాణయః, ధ్నాయంతే, అప్రేతి. పాణింధము, అంధకారశపాకాద్యావృతమాన్యైరర్చ్యభక్తికాయాం, కాలిమితితి, అయఃకారే, కాద్యభేదే, SC. The following instances occur. KUR. 2. 33. మధ్యందినాదిత్యకుండలో గ్రాంతుపాణింధమాయుధదీప్తినింగ్రమింగ, గాధశిర్వాంగీణకవచవజ్రచ్చటాచ్చాయలాశాకుద్యచచలాశిగ, వీరపాణక్రియారక్తద్వ్యశ్యవిభామిరాంగారవృష్టినురియ, శ్రీశయకాలాద్రగణావ దావజనిమ్మరాట్టవశములబ్రహ్మాండమగం || మధ్యందినాదిత్యకుండలో గ్రాంతుపాణింధమాయుధదీప్తినింగ్రమింగ, అనగావట్టవగటి సూర్యవింబతిక్తికిరణములయంజలి రుణిపించబడేశక్తికాంతి ఆకాశమును ఆవరించుకోగాను. Pariz. 4. 101. పాణిద్విగ్ధితాంబునిధ్యనికళాపాణింధమానీకనిస్సానిధ్యానధిదేవీమాదిరటనిస్సామాన్యచాపాగమద్రోణాచార్యసురీశిమూహవరణోద్యుక్తావీరశ్రేణినిశ్రేణీ భూతకృపాణమాంశులభూతే సాహిశత్యుద్ధరా|| పాణిద్విగ్ధితాంబుని

ధన్యనికాపానింధమానికనిస్సాధాన్యనికేటిమాది
 రట, అన గావిష్ణువుచేత రరచబడ్డ పాలశుముద్రము
 యొక్క శబ్దముయొక్క తాళమానముల ప్రకారము గా
 వాయించడముగల సేనావాద్యధ్వనివల్లబద్ధలయ్యేకు
 లాచలముల చరులుగలవాడా, అన గావాడి సేనా
 వాద్యధ్వనికి కులాచలములు కూడాబద్ధకారవనిభా
 వము. Adidem. 1. 17. వలపులపానింధమములు,
 మలయానిలవహరమందిరములువ్రా, విలుకునియా
 యుధశాలు, చలువలజన్మశ్శలములచటిపువ్వలదో
 టవల్లవలపులపానింధమములు, మోహమునకుకా
 లిమితివ్రలు, అన గాలయనానాపుద్గకములుఅని
 అంటారు. చచ్చుట్టుకొట్టేటివిఅన గాడిత్రేజకముఅన
 డముకేలనితోచినది.

పాణిక * n. s. A spoon, a paddle. శంకడితెడ్డు. D.

పాణిగ్రహము * Wedding, nuptials. Vish P. 2.

210. యాకస్యనుమిరంబరు, చేకొనిపాణిగ్రహం
 మువేయుండీనా, ధీకనిభాయిరనేత్రికి, మికునుజన్మిం
 చునుతుడమేయబలుండె.

పాణిగృహీతి * A wedded (wife.)

పాణిశుడము, అన గాఅమ్మలపాది A quiver. OG.

పాత adj. Old, decayed, worn out. పనుపడిన. పా
 తకరము the old clerk: i. e. the former one
 (not used regarding the age of men.) పాతగు
 వ్రము the old (former) horse.

పాత n. s. Cloth, clothes, usually conjoined with
 బట్ట: thus, బట్టపాత clothing and raiment.

పాతంపి n. s. A pit-fall. Pal. 101. కన్నుమరముకం
 ముగదిలింపివ్రోవ, కడకీలకీలూచ్చిగ్రక్కునవిడువబడి
 యెవోకూలపాతంపిలోన, పడిన నాకన్నుమరకకుక
 నవి. కూలపాతంపి, అన గాయెరగనివాండ్లువస్తేప
 డిచచ్చేట్టుమీకులుపాతినపాతబురడగొయి, అని
 తోచినది.

పాతము * n. s. Fall, descent. నదీపాతభూమి
 land devastated by a flood, that has fallen into
 a river. గ్రంథపాతము a verse that is perished
 in a book, a passage that is lost.

పాతకము * n. s. Sin, crime. పంచమహాపాతకము

లు the five great sins, viz. killing a bramin &c.

పాతకి *, or, పాతకుడు * A sinner.

పాతగులుట v. n. To grow old.

పాతర or పాతరగొయ్యి n. s. A grain pit or cel-
 lar built with a small mouth above, to pre-
 serve salt or grain: it is secure from white
 ants and other insects because the air cannot
 penetrate it. ధాన్యముపాతర పెట్టి నాడు he stor-

ed up the grain in a pit. యనుకపాతర a pack
 of confusion, a puzzle. పాతరతీయుట To dig
 a pit. యనుకపాతరపారినట్లు in a full stream.
 పడుపాతర a pit-fall. పాతలు pits. ధాన్యాదు
 లనికేతుము. D.

పాతరలాడుట or పాతర్లాడుట v. n. To dance
 about. To be at a loss or puzzle, to muse, to
 be perplexed. అడుట, రడమాడుట, వెంటరలా
 డుట, వెతుకులాడుట, రత్తరపడుట. Chātu. చేతు
 లతాళముబట్టుక, చేతోమోడంబుతోడ శిఖముడిచీ
 డక, పాతరలాడుచుంట్లను, గీరమునారడుకువా
 దెక్కస్థాయనుచుక. BX. ch. 18. 15. క్రితింగోశ
 కులంబరు, గీతంబులుబాడరరులక్రిందనునగుచుక, చే
 తులుద్రిశ్చుచువెడవెడ, పాతరలాడుచునుయశోబ
 పాశుండడవిక. Bmj. 1. 44. అజనియంతభూమి
 నురుదాత్తనికేతనమగ్రహరమం, దిలనటనంబుకా
 నకవనికాశురచేవరవల్లశంపడక, బడకనకారణంబు
 ననుపాతరలాడగ మెడిమేడవై, స్ఫుటముగ నుండిత
 ర్పతిత్రాస్తూర్ణడయకానెనానుచిధిలోక. Sarunga.

5. 275. కనుగొనికన్నీళ్లుగారనేచ్చుచును, చేతులచి
 నుకుచుచెల్లబోయనుచు, పాతరలాడుచుకులువరిం
 పుచును, నానుకుడెచటనున్నాడకోయనుచు. Rad-
 ha. 1. 110. మరియునున్నారలాడు రీతులంగులు
 కుచు. టిల్లి పుణికిరింతలా దేరితులగులుకుచు.

పాతరికము n. s. Oldness. Experience.

పాతర్లకాలుచులు plu. Grain pits or cellars. BD.
 3. 1011. రాలుగుండ్లునునిగుముజాలదెట్టింపి, కో
 టకొమ్మలుడవచూటబంబింపి, కోటయ్యాక్రమము
 నబాటింపియంతలోతు గానడ బావిలోనగట్టింపి, పా
 తలకాలుచులేర్పడశంగ్రహింపి. పాతలకాలు
 చులు, అన గాధాన్యపుపాతరగోతులు.

పాతలు plu. Persons of long experience అనుభవ
 శాలులు. G. 7. 75. ప్రజలహమంబుతోగాది
 యన్యాయముడువుచు, మున్నుసెప్పినరీతివెన్నుమి
 రి, చేతలాండు లేక ప్రాతలవిడువక, యశముకలిమి
 తనకువశముగాక. ప్రాతల, అన గాపాతవారిని.

పాతలింపుట v. n. To be perplexed, to be in
 puzzle. రత్తరపడుట. Navanadha. 530. పారు
 కొనిగుండెబలువిడిగడిచి, పడగ, యెలుంగనివారలీం
 పుగను. Pal. 450. ప్రజలెల్లద్రోక్కిళ్లుపాతలింపుచు
 ను, బ్రహ్మి నాయుడునవిపాతిపోలేక. ib. 460. పు
 త్తుడుపునమైనరొప్పొంగలేక, ప్రజలంతకంతకునా
 తలింపగను.

పాతాళము * The fabulous Elysium or Limbo in the subterranean fairy world. Hades : styled *La Tomba* by Dante. See ample description in W. Vish. p. 205. and in Vij Vilas. 1. 70—89. ఆగుంటపాతాళము గాళున్నది that pond is bottomless. బావిలోనీళ్లు పాతాళములో తున్నది the water is very low down in this well. A. 6. 77. ఏలా సొంచెడు దేహముట్లడిగి యెంతే బాళి మేనక ఫలంబోలిలావోటు గీతకీర్తన ఫలంబోనియెడకమున్ను పాతాళవ్రతశ్శలుమూని మే సై నుము. టీ|| పాతాళ వ్రతశ్శలుమూని ఆన గా ఆధోగతి వ్రతశ్శలువిడిచి పెట్టి, ఆన గా దూర వ్రతశ్శలుమూని అని తున్నది, అయితేనిం దా గూడము గాళుంటే దాన్ని ఆడగడమును చాలించుకొని అని తుంటే బాగని తోచినది.

పాతాళగంగా * The name of the river that flows through the Hindu Elysium. Also the name of that branch of the Krishna which flows past Sri Sailam.

పాతాళభేది n. s. A grappling hook or drag to recover things sunk in a river.

బాతి or బ్రాతి or బ్రాతీ n. s. (K.) Likeness : resemblance : matter, affair. D says గొప్ప. M. IX. 1. 335. పాండునందనుల మడక మభంబయిరిం గిధర్మతత్వయలకు గెల్పు బ్రాతెహరి భక్తులపాండవె భూరిశంతుడర్. ib. XIII. 3. 326. పురమమైన యాధర్మంబుట్టి పాశుయోగులకు కామి నులును వైశ్యులును శూద్రులును సుగతి గాంతురని శిక్షణరంబర గుబ్రాహ్మణులకును రాజులకును బ్రాతెసుగతి అని చెప్పి. ib. III. 7. 298 వాళి తుడట్లునన్నుడుగవచ్చు ప్రియంబుది నాకు సెక్కు బ్రాతీ సురలోక వందిరమ దింకవలంబులుకుండలంబులు. ib. XIV. 1. 243. యిప్పై యిముక్తి బ్రాతె బ్రాహ్మణులకు రాజులకు ను. Jag. 2. 31. ధనమేమి బాతినాకది, టీ|| ధనము, సాము, ఏమి బాతినాకది, నాకదేమిలక్ష్యము. IIa. 4. 124. మానముకన్నుంకన బ్రాణమేమి బాతగు, ఆన గాకన, విచారితే, మానముకంటే ప్రాణమేమిం చెప్పను.

పాతి n. s. The bed of a tree, garden bed. (error for పాడు.)

భాతి (affix) Like, like to. వలె, వలెను. BD. 5. 219. శీర్షంబు భాతి, యాస్థానంబు జ్యోతి. IIa. 3. 14. సామోత్తరించినకోకంబు భాతి. Vemana. 908. కొంత మానశమున బిల్ల నైశీల భాతి నన్ను బాడు పురమయోగి.

పాతిక, పాతికె n. s. One fourth, or quarter, of any thing. One sixty fourth part of the coin termed a pagoda. BD. 5. 27. సెక్కు కూడయు రూకయును పాతికయును. also means twenty-five, being a quarter of a hundred. Thus పాతిక రూపాయలు 25 Rupees. పాతికేండ్లు అయిన బాడు a person of 25 years. పాతికమంది 25 persons. పాతి పెట్టుట, పాతివేయుట To bury. గోడలో పాతి పెట్టుట To fix, by building the wall round it. తుకగుంజను పాతి పెట్టినారు they set up a post. ఆ చెట్టును పాతి పెట్టివచ్చినాను I have planted the tree and came away.

పాతికరక్మము * n. s. Matrimonial fidelity, faithfulness in a wife. See శతికర.

పాకు n. s. A garden bed : error for పాడు.

పాకు n. s. The foundation, meaning that portion of a post &c. which is under ground. కొండపాకు the roots of the hills. HN. 4. 11. క్షౌభరంబుల పాకుగడలంక నేవేళ, సూరినశిశువాయు తులవీన.

బాకు n. s. A duck : vulgarly పొట్టి బాకు is a duck and పెద్ద బాకు is a goose. గూడ బాకు smaller pelican. చింక బాకు the larger pelican.

పాకుకొనుట To become firm.

పాకుట v. a. To bury, fix, set up or fasten in the ground. పూడుచుట. D. ఖననము చేసుట.

పాత్ర or పాత్రము * n. s. A dancing girl, an actress. Hardware. పాత్రసామాను or పాత్రసామగ్రి Coppers and brasses is the phrase in England i. e. Metal vessels, plates, cups, or Jars.

పాత్రత n. s. Worthiness, fitness. నాట్యనియుక్త స్త్రీ తురుసులు, తుభయతీరమధ్యనదీ ప్రదేశే, స్రువాదిచూడుపాత్రతేను, ధరణ, వెంతుడువిలుక, భాజనె, కంచము, శీర్షపాత్రసామాన్యె. యోగ్య, శ్రవణ, రాజమంత్రిత &c. SC.

పాత్రము * adj. Worthy, fit, adequate. బండనకు పాత్రులైన punishable, guilty.

పాత్రుడు * n. s. One who is worthy or fit. అర్జుడు, యోగ్యుడు. A king's counsellor or minister. మంటికొట్టకట్టింది ఆకొట్టలో గజపతివారువను తట్టునుంది పాత్రసామంతులను, కొండరుకు నైవారి నిన్ని రాజాశ్రుంచినారు. here పాత్రసామంతులు means principal servants. ఆయనవయకు పాత్రుడనైతిని I enjoyed or, participated in his fa-

vour. This is affixed to some proper names of a particular caste of Sudras in the Ganjam country, as భోగన్నపాత్రుడు, వీరన్నపాత్రుడు &c.

పాథము, *పాథస్సు* n. s. Water. Vasu. 2. 57. పాథశ్వరము A fish.

పాథేయము * n. s. Provision, or provender for a journey: cold meat. Pariz. 2. 117. శంబలము, బలైము. SC.

పాథోది * n. s. The sea.

పాదము * n. s. A foot. The root. One quarter. One foot or line of verse: being a quarter of a stanza. A ray of light. A small hill at the foot of a mountain. The feet are continually mentioned as an object of reverence: thus తమ పాదాలనేసమిప్తివచ్చినాను I came in reliance on your honour as my protector [NOTE.—This is a mere conversational compliment, like, I kiss your hands, in Spanish.] పాదతీర్థము

water made holy by washing a saint's feet. పాదశుద్ధములు the sacred or beloved feet. పాదలాక్ష red paint for the feet of women. తమ పాదాలశముభానకు నాకుమారుణ్ణి తెచ్చి అట్టినాను Permit me to introduce my son to your honour's protection. తండ్రిపాదాలపడెను he fell at his father's feet. Here పాదాల is in the local ablative. తమపాదాలవద్ద before your honour; in your majesty's presence. తమపాదాలశరణు చొచ్చినాను I throw myself on your goodness. మెడనున్నపాదాలు, అనగాగురుపాదాంకితమైన 2క సాక్షు A little stamp or image of a saint's footstep, in silver, worn on the neck. S. 3. 54. మెడనున్నపాదాలువిడిచియెవ్వరిగన్నమెరుగుతులారికిమురువు జేసె.

పాదచారి * A foot passenger.

పాదజడు * n. s. A Sudra: because born from the foot of Vishnu.

పాదట్టు n. s. A cobweb. మూజు. పాజుట్టు. D. says ఇండ్లలోకులివాళములకువట్టినమూసి.

పాదత్రాణము * A shoe or boot. శున్నద్రాణం, శైజాలు. SC.

పాదశుము * n. s. A tree.

పాదపూర్ణము * n. s. or—ర్ణము A "Padapúrnam" or expletive; a peg or word inserted in verse, to fill up the measure: such as the Sanscrit words తు, హి, చ, శ్చ, హి, వై, or, in Telugu

poetry the words డ, తగ, మరి, ఇల, మహి, యెల, &c. likewise some verbs, as చెలగు, పుచ్చు &c. In this dictionary such words are denoted by "padap."

పాదరము, అనగానామికితాడు OG. (error for జానకితాడు) the match of a matchlock.

పాదరశము n. s. Quicksilver, mercury.

పాదరాయణుడు * An epithet of the sage Vyasa.

పాదలిమండీడు A groom or horsekeeper! HD. 3. 110. పాకుపువ్వునిపులికి గామున్నుతాపికాడై

న, పాదలిమండీడు, జ్వాలాకరాశభీషణము గానశ్వ, శాలనన్నుగ్రచ్చరదరికొల్పి. ఇక్కడ, పాదలిమండీడన గాత్రకరణమునుబట్టిగురవువాడంటారు.

పాదలేకునము * A salve or unguent for the feet.

పాదశాఖలు, * అనగా కాలివేళ్లు. D.

పాదాంకము * An ornament of feet or toes. అనగాబిరుదుపెండేరము, పాగడము, అంచెయు. D.

పాదాంకుష్టిక * అనగా కాలివొమ్మిలికాయ. D.

పాదాంబ్రువురుళు A spider.

పాది n. s. A garden bed: error for పాడు. పాదికట్టుట v. a. To divide into beds. పాడు, ఏరుదా

తేసాధనము. D.

పాదిరిచెట్టు The flower, called Bignonia Suaveolens. See on పాటలి. See proofs in Rox. 3. 105. పాటలి, కృష్ణవృంశా, కుబేరాక్షి, భూతపాదిరి

are species. It is wrongly interpreted "the trumpet flower." Anslie. 2. 272.

పాడు Dirt, cobweb, foulness. The remains or constitutional effects of illness కల్పము.

పాడు n. s. A garden bed or plot; also the watered earth round a tree smaller than a మడి. The area or areola round the nipple or round a sore.

పాడుకలు * n. s. plu. Sandals. R. 5. 92. H. 5. 332. పాడుకాసిద్ధి The art of flying by means of seven league-boots, such as are used by hermits on active service. L. 19. 58. వాదవ

యశ్రంభవ సౌంద్యభములు, పాడుకాసిద్ధులుతురుళవేరులును. పాడుకాసిద్ధియన గాత్రపాడుకులను వేసుకుంటే తలచినచోటికి సుకొనిపోతున్నది.

పాడుకొనుట v. n. To be grounded, established firm. To take root or gather strength, have a footing. నాలుకొనుట, తగులుకొనుట. R. 4. 141. పాడుకొన్ను being well grounded. KP. 2. 122. విష్ణుభక్తిశైలమమనపాడుకొనుట. Radha. 1.74. చూలి, పిల్లలక, వంచనలేక, పాడుకొన, వైలియు.

పాదుకాలుతుట To fix, to ground, to establish. పూనేటట్టుచేసుట, నాకేటట్టుచేసుట. Vish. 1. 3. భక్తియుక్తిశ్రుశ్రున్నకతుకజాహు, పాదశుద్ధములందునేపాదుకాలిపె. Chenn. 5. 139. లేదనుడుమాట నీవదిబాడుకొల్పి.

పాడుట v. a. To fix, or set up. తనకోరలుపాడుక సెక్క్ pressing his fangs deep. Bilha. 3. 37.

పాడుట v. a. To thrash, lick, cudgel, (a low word.) కుడబాడుట to knock down.

పాడుట్రు, పాదోట్రు, పాదోట్రు Dust or dirt, as of cobwebs. = చూజు. See కుట్ర. Mand. 4. 124. BD. 3. 1442, 1445. పాదోట్రువురుసు a spider.

పాదూలు * Sandals పావకోళ్లు.

పాదూనాపూడు * A slipper-bearer, a menial. చెప్పులుకట్టేవాడు. A. 4. 6.

పాద్యము * n. s. Water for washing the feet.

పాద్రతదము * The sixth month of the Hindu year: that in which the moon's change takes place when the sun is in Virgo.

పాధ * n. s. Pain, trouble, affliction, plague, annoyance, grief.

పాధకము * n. s. Obstacle, hinderance, what hinders, opposes, pains. పాధకములేదు never mind, no matter: there's no *must* in the case.

పాధకము * adj. Troublesome, hindering, awkward, opposing.

పాధకుడు * v. n. To be in pain, to grieve.

పాధపెట్టుట * బాధించుట * v. a. To torment, plague, force.

బాధితుడు * n. s. He who suffers.

బాధ్యుడు * v. n. To be obliged or bound; to be under obligation.

బాధ్యురచుట * v. a. To oblige. put under obligation.

బాధ్యము, బాధ్యత * n. s. Relationship, heirship. Right, claim, title. Responsibility, tie.

బాధ్యము * adj. Connected with, related to, having a right or claim to.

బాధ్యుడు * బాధ్యుడు n. s. An heir. The rightful owner. దానికినేనా బాధ్యుడను I am responsible for that.

పాన See పానలు.

పాన n. s. A kettle, boiler, pot. చాకిపాన a washerman's vat, or large earthen vessel.

పానము * n. s. Drinking: also a draught (of water &c.) ఆన్నపానాలు n. s. plu. Food and raiment.

పానకము * n. s. Drink. Hydromel, beverage made of sugar and water and drunk as sherbet. T. 3. 18. 63. N. 9. 953. పానకపూజ A certain rite performed in the hot weather; when they hold a feast of cooling diets and drinks: with amusing ceremonies: this is done as a religious rite. See A. 2. 84. 88.

పానగల్లుట To hesitate. G. pref. 20. పూనిసరితిరానితలవువోవడిప్రాసములుజలంబునకా, పానగలం గనిచ్చియొకకడుముగూర్చుకచ్చు గాకయా, భాసనకథానుకూలముగావ్యముజెప్పవశంబెశన్నమై, కానగజల్లినేయునదికట్టెడువుట్టమునేయునేర్చునే|| పానగలంక, అనగాబలాక్షారముగా అంపైశరశిము గావున్నది అయితేదానికీవక సాధకమున్ను కను కుడలేదు.

పానగోష్ఠి or పానగోష్ఠిక * A dram shop, a place where people drink together. Vish. P. 8. 45.

పానము, అనగాప్రాణము Life. D.

పానలు n. s. plu. శంకేహములు. Doubts. D. BD. 2. 584. బశవాననగవిన్న పానలాండేల, శుభబాలలకునైనశ్రుబలదేభక్తి. ib. 2. 598. బశవాననగజాలుపానలాండేల, వెశగాలువిన్నెచ్చవెన్నెలగాదె. ib. 3. 1359. బడసిరిమోక్షంబుభక్తిమైదగిలి, శుడయుటసోద్యమే పానలాండేల. ib. 3. 2294. యిలమరులుపోయెరోలిగొనిరండు, తలజాట్టుకొనియెడతానన్నయట్ల, పానలేటికిచెరుకుతుండెమందొక్క.

పానవట్టము n. s. The base or trench (being the female part of the lingam) into which libations, poured on the top of the image, run down and flow along it to the spout. యోనిరూతుమైనగిన్నె. D.

పానశము n. s. A kitchen. Cookery. వంటయిల్లు. D. వంట. పానశివు బాడములు, అనగావంటప్రావ్వులు brahmin cooks. పానశమునది, అనగా వంటలక్క a kitchen maid. M. IV. 1. 78. ఆమ్మ హీశతినివెవ్వరివాడవనియిడిగనేని బాండవారిజనకుంపానశంబునేయుడుననంకలవాడననివిని. పానశంబుచేయుట, వంటచేసుట, M. IV. 1. 208. నాకవియెల్లనేలనర నాధులకుంట్రియ మొందునట్లు గాబాకమునేయునేతుణన పాలకధర్మనుతుండురద్దయంబేకొనియుండి పానశముజేయు విధంబునకిచ్చుమెచ్చివుత్సాధకరముతివైననినునాశనిగొల్పినయట్లగొల్పెవక. పానశముజేయువిధము, వంటచే

నేరీతి. BD. 2. 954. కంటింతు, గరి కాడు, తడివెట్టు
 వాడు, కరకంఠయడవాల, విరుతొండనంబి, మరి,
 బాసనీ ముసదిమానొంగళప్పు, కరి కాళహోడు, తున్న
 రమిడువాడు. బాసనీముసది, వంటలక్క.

పాసనీడు n. s. ఆన గావంటవాడు, స్వయంపాకి. A
 cook. M. IV. 2. 12. మన బాసనీడువలలుం, దను
 కూడ్రుడు నాకు దెల్లమధిక బలులనూ, ర్విసవాడనే
 కమల్లుల, నిను మెప్పింతుకజాలునిశ్చయమధిపా. ib.
 IV. 1. 72. వేరొకభాంబాకములు విన్ననులెప్పును
 చేసివేసినక, మిరగ బాసనీని సెక నిమిరి గానని
 యట్లు.

పానారము Unbroken betel nuts. క్రముకభేద
 ము. D.

బానిసె n. s. A female slave, maidservant. దాసి.
 D.

పానీయము * Water. G. 5. 13. S. 3. 267. నిళ్లు.
 పానుకు A plant called Rottboelia Perforata.
 Rox. 1. 356.

పానుడు * n. s. A name of the god Surya, or the
 sun. పానుడుండదివ్వెబట్టివెకురీతి. Vema. 3.
 210.

పానుశు n. s. A bed, or couch. విరిపాను a flowery
 couch, a bed of roses. పానుచేర్చి He laid her
 on the bed. మల్లెలపాను a bed of jasmine
 buds.

పానువారము * Sunday.

పాను See పానుశు A bed.

పాశ (used only in compounds) Serpentine.
 Thus పాశరేడు the king of serpents. పాశపాను
 a serpent bed: the great serpent on which
 Vishnu reclines. R. 1. 46.

పాశ n. s. A child. కనుపాశ The pupil of the
 eye. దానికివిడ్డపాశలేడు she has neither chick
 nor child.

పాశ adj. ఆనగాలేత Delicate. OG.

పాశము* n. s. Sin, crime, evil. అరణ్యమరింపిపా
 శముశ్రీణ్యమరెండుమొరగను I know nothing
 good or bad about him. పాశశు or పాశశుం
 (The genitive of పాశము) పాశశుండైవమా O
 merciless fate: a hard lot!

పాశము * interj. Alas! O dear! what a pity!
 Oh! unluckily! unhappily! poor fellow! poor
 thing! it is shocking! వాండ్లకుడ్డారుపాశము
 They fell down *poor creatures!* అక్కకుఅన్నా
 నిశిలేమపాశము her sister *poor soul!* (or *poor
 thing!* has nothing to eat. ఆచిన్నవాణ్ణికోట్ట

కుపాశము *For shame!* don't beat him. యింటి
 కాడలన్నాడుపాశము He is at home, *poor
 fellow:* Or 'I am sorry to say he is not here.'
 మహా తెలిసినవాడలపాశము you are a clever
 fellow, *to be sure!* or, *upon my word!* బడవా
 డు గాల్పన్నాడుపాశము *Alas* he is poor! చూ
 డపాశము *Alas* to see this! వాడునమ్మినాడుపా
 శము He believed it, *alas* or *honest man!* నా
 కుఅట్లాతోచినదిపాశము "Poor I supposed so"
 "I, for my part imagined so." In such phrases
 the word పాశము appears to mean (interro-
 gatively) "was it a sin? was it wrong? was
 there any harm in it?" ఆరుకలుఅరచకుచెల్లిం
 వినాడుపాశము To do him justice I know he
 paid the money.

పాశబండమువేల్పు The god whose జండ్యము is a
 serpent i. e. Ganesa.

పాశట n. s. The parting of the hair on the fore-
 head.

పాశటచెట్టు A flowering forest tree. *Ixora To-
 mentosa.* Rox. 1. 385. Its flowers are in ele-
 gant white bunches.

పాశటబొట్టు A kind of head ornament, a brooch,
 or locket, suspended on the forehead, from
 the parting of the hair.

పాశటము n. s. A harrow, or hoeing instrument.
 పాశటతోలుట To harrow.

పాశటిగోరంకి (See గోరంకి) The bird called Pas-
 tor pagodarum, or, Braminy Maina. Jerdon's
 Catalogue. No. 165.

పాశత్యమాన * ఆనగాశతింతుకుడుశూలన్ను. R. 5.
 109.

పాశడము n. s. Harrowing. వైపాశడానకు కూరి
 the hire for harrowing.

పాశడు A little boy, little fellow. B. VII. 169.
 BD. 4. 880.

బాశడు n. s. A bramin.

పాశడరమ్మ (pa! pada! rā!) Come along! Let
 us be going.

బాశన adj. Bramin, braminical, appertaining to
 Bramins. బాశనకోకి the braminly duck. Jer-
 don's Catalogue. No. 386.

బాశనక్క, బాశనర, బాశనది n. s. A bramin wo-
 man.

బాశనబాకు The wild duck called "braminly duck."
 Ainslie. 1. 116.

బాశనవాడు n. s. A bramin.

పాపమురుసుడు * The man of sin. Sin in the concrete, a common phrase in religious and magical books.

పాపమేతశక్తి The "snake-eating bird," or hawk, a name of Garuda.

పాపర infli. పాపటి The bitter apple (coloquintida, colocynth.) (విశాలా, ఇంద్రవారుణి, SC. Ainslie.

1. 84.)పాపరచెట్టు the bitter melon vine. కట్టె పాపర the shrub called the self-planter : as the indentations on each leaf contain the seeds.

పాపరచేప A sort of fish. H. 4. 225 where it is written నీరుపాపెర.

పాపరమ్ము n. s. A serpentine arrow.

పాపరేలు A sort of fish.

పాపాత్ముడు * A sinner, wretch, villain. M. XII. 3. 29. పాపాత్మురాలు A horrid woman.

పాపి * A sinner.

పాపి interj. A vocative particle addressed to a woman or man. My dear! ఒరేపాపి my good fellow! పాపికా, ఓపాపిష్ఠురాలా O wicked woman. BD. 3. 576. కోపించియారండుగొంతి కిట్టనియె, పాపికాద్రమిశితే ప్రాణవల్లభునిదూపాద చగూడు నేతుంతులు నిండ.

పాపిట See పాపట.

పాపిటి See పాపర.

పాపిష్ఠి* adj. Horrid, scandalous : a general term of disgust, nefarious.

పాపిష్ఠుడు * n. s. A sinner, a miscreant.

పాపా Well done! Huzza! BD. 5. 540.

పాపాకొనుట v. a. To get rid of. See the next word.

పాపాట See పాపట.

పాపట or పాపట v. a. To free or deliver : to dissipate, do away or remove, to expiate, or efface : to liquidate or pay. కల్పచములనపాపట to do away sin. M. XIII. 4. 371. ఆత్మ చిక్కు పాపటనతడు he who hath loosed the bonds of the soul. పైపాపటానకుకూలి the hire for harrowing.

పాపటడు or పాపటడు A sinner. Bhaga. X. 1. 25. భోజకులనాశకుండైన పాపటడుగుకంసుండు శంభలవంసుండై. ib. X. 4. 160. పాపటదబాల పూతకుడబంధువెరక్కుడ.

పాపరే interj. Hurrah. Huzza. Alas. O dear! BD. 4. 693. BD 5. 239. R. 1. 77.

పాపా interj. Child! my babe! "Pet, darling."

T. 2. 83. పాయనిప్రేమబాల్యమునపాపడచిన్ని కు మారారచా బాయనుపల్లులుండొరగి యాగజగా మిసి.

పాపా n. s. A poetical phrase for (a vehicle,) a horse, elephant, or bull. పొద్దుబాచాలు. R. 1. 108. the horses of the sun. చిలుకచాచావజీరు the parrot-knight. i. e. Cupid. చాచారపుతు a horseman, rider, knight. తెలిచాచా the white elephant of Indra. చాచా, ఆనగాగుర్రము. D.

పాబాలము q. a. ప్రాతపాలము and పాజేలు i. e. ప్రాచేనులు or పాతచేలు Land under cultivation, as opposed to వీడు or waste land.

పాప * n. s. Cutaneous eruption, herpes, scab. విచచికాయాం, గజ్జ. SC.

పాప * n. s. A woman, lady, wife.

పాపనుడు * n. s. One who is scabby or itchy.

పాపరము adj. Common or ordinary. Low, base, undignified, vulgar, stupid, senseless, illiterate. Lustful, cupidinous, avaricious.

పాపరము n. s. Nonsense, folly. దానిమీదిపాపరమువాడికియింకావదలేదు his heart still runs upon her. రూకలమీదిపాపరముచెడ్డది it is miserable to have the heart set upon money.

పాపరము A sort of plant. నీళ్లపాపరము Myriophyllum tetrandrum. Rox. 1. 451.

పాపరుడు * n. s. A wretch, a sinner. A common man, one in a state of nature.

పాపలు n. s. plu. Plague, harassment, annoyance, persecution.

పాపిని * n. s. A woman.

పాము n. s. A snake or serpent. An eel of any kind, called కల్లంపాము, మలుగుపాము, చెమ్మేని పాము, తవిటికిపాము, కొమ్మిరెపాము and గడ్డిపాము Russell on Fish, No. 31, 35. &c. నల్లికండ్ల పాము the black dotted lizard. వానపాములు maggots in rain water.

పాము n. s. plu. పాములు Embarrassment, entanglement. Grief. Birth, production. తోలుబాము a former birth. R. 7. 118. రఘూద్వహనేన శురాధి నైసని, పాదములంజనింజితోలుబాముల సోములుపెక్కు సోయగం, గాదిమహానదుల్. తోలుబాముల సోములు, ఆనగాపూర్వజన్మమందుచేసిన ప్రతము, బాములిడుట To harass. Ila. 4. 81. బాములు నెట్టుట to torture, torment, plague. Sa-

nanda Gan. 3. 55. కంఠైనబాములకైయొళగు నీడు బరచువిత్తంబుల్. కంఠైనబాములు, భద్రవాకు నులు. D. says భంకము, అనగా మోసపోవడము, చిక్కునన్ను, జిన్నము.

పాముట v. a. To rub, wash the wall &c. రాచుట, రుద్దుట. H. 1. 223. ప్రాముజరన్నా చేకింక రోమియనుచు. KH. 5. 52. శుభమునేల పెట్టి ప్రాముచుండ. చాటుకుద్యమ|| భవచ్చిరంబునై, కరమిడిపామునట్టిలఘాతకురాలి. నోడ అలుకుట, రాచుట. D.

పాములగడ్డ n. s. A sort of heron. Jerd. Catal. No. 13. పాములనారి గాడు. Jerd. No. 301. the purpled heron, Ardea purpurata.

బాములపెట్టుట To plague, to harass, to persecute. HK. 2. 162.

పామువేలు A name for the middle finger.

పాయ n. s. A clove or division of garlick. The branch of a river; manner, or mode. ఓడపాయ the wake of a vessel. మంచిపాయలోకుడ్డాడు he is taken to good ways, he is now in the path. వాడిపాయవేరు నాపాయవేరు his mode and mine are different.

పాయక Constantly, without intermission. (Neg. pl) of పాయుట.)

పాయగలుట, అనగా విడిచిపోవుట. HK. 3. 119. పాయగలసిక జీవనా పాయ మెనయ, కొలువుకైమీర నెదురుగా నిలిచియున్న, మేటిబలమనకనుచూపుమేరలోన, భూవరుడు గాంచె నెక్కోలోవరంబు. పాయగలసిక, విడిచిపోలేక.

పాయను for పోయెను He went. (This is a common vulgarism.)

పాయము See ప్రాయము.

పాయలు, అనగా పూకుయొక్క మోపులు. D.

పాయవట్టుము, అనగా అంచెలు. OG.

పాయశుము * or పాయసాన్నము * n. s. Ricemilk with sugar, the same as శరమాన్నము.

పాయా n. s. Manner, mode, form. See పాయ.

బాయి, అనగా అబద్ధము. n. s. A lie?

పాయుట v. a. To quit.

పాయుపు * n. s. The anus. శుభస్థానము. D.

పాయెను The vulgar pronunciation of పోయెను the 3d. person past tense of పోవుట. Thus రాక పాయెను i. e. రాకపోయెను he came not.

పార n. s. A short hoe. A path on a hill. OG. says పెద్దయెమ్ము.

పార adv. Through, well, off, thoroughly. పారబోయుట v. a. To pour or empty out. పారవేయుట v. a. To throw away, to lose. పారదోలుట v. a. To drive out, or away. To defeat. పారజల్లుట v. a. To fling, shed, cast, sprinkle, scatter. పారచూచుట v. a. To look through, go over, view. T. 3. 128. వింతవారులేచుగదాయంచుశుభనంబు పారజూచి. కాళ్లుపారజూపుట To open or straddle the legs.

పార n. s. A fathom, the length of the two arms extended. శుద్ధిపారలు Twenty yards. చాచినరెండుచేతులుగలది, నాలుగుమూళ్లు, ద్వాదశవారకమున్ను. D.

పార, పారపెట్టు, అనగా అబద్ధిక.

పారము * n. s. The further or opposite bank of a river, the end or extremity. కొడుకుచేభంకంబుకొంతజేయించికడమపారముముట్టకయ్యంబునోయ, వచ్చితివి. Sar. D. 5. 110. పారములేని endless. ఆవలిదరి, అంతము. D.

పారము * n. s. Weight. Responsibility, incumbent or bounden duty. Hardship. A certain weight. G. 7. 142. కాపుననాకుండలములుగైకొను మివీశంభావనముతో నిత్యముమహావరసోవణాభారమిచ్చుచునుండుకా. నాకు పుట్టిభారముగా పున్నది I am unwell. నావంటిదీనులరక్షించే భారముతమదే It rests with you to relieve poor men like me. దూరభారములో పున్నాడు he is afar off.

భారము * adj. Heavy, weighty.

భారంకిపెట్టు, అనగా అంగారవల్లి. Q.

పారంతుడు * He who has passed through. బోవ్యతిమపారంతులై skilled in astrology.

పారంతుర్యము * n. s. Succession, order, series.

పారంతుర్యము గా అనుభవించే భూమి Land to be enjoyed from father to son.

భారకము n. s. Crisis. ముక్తురము, జ్వరమునిండా భారకము గా పున్నది the fever is at its height or crisis.

భారకర్త * He who sustains or is responsible. Thus, శివుడు భారకర్త God is our refuge.

బారకాడి A break, or yoke in which bullocks are trained. క్రొత్తయెద్దును పారయెద్దతో కట్టేకాడి. D.

భారకించుట v. n. To become severe, as fever. నాకు పుట్టి భారకించేలాగున పున్నది I have a prospect of illness.

పాకగుడు * He who has crossed or gained the other shore.

చారచాళు The cloth called long cloth.

చారవిత్తు. n. s. An Indian spade or a short hoe.

చారచూచుట v. a. To look through, to examine thoroughly.

చారచేతు n. s. A large sort of fish with a big head: A grampus? చారశరికా a kind of sprat.

చారణ * n. s. Eating after a fast; breaking a fast; metaphorically used for eating. In Telugu it is applied to a peculiar sacrifice in honour of ancestors.

అశితాంధర్త మధిశ్చేర్త తాం శంకాశుకారణం, ఉపాపితశ్యవ్యాప్రశ్యపారణా

శుశుమారణం. A. 6. 63. కడుపుమహా యోధన్మకన కంబడనకృత్యుత్వజేయబో, విడివిడినేముపాత్య

ముగ వేదవిధించినకూడుమొకనీ, యెడసెక కీడుగ ల్లదిక నేమనినన్నరినికునాననూ, బడలికదీరని త్రనువు

పారణసేయుము మైత్రిగల్గినా. టీ|| పారణసేయు

ము, భవీంపుము. Parij. 3. 28. శర్మమొనర్తుబ్రహ్మ

యనశీర్త్రుకు గాంతుజనాడనండునా, భగ్నకడ

నంగ్రమ్మరగచారణసేయుదువిజ్జగంబునై, శిరికలి

లసెక్తమరి సో ఖ్యముసెందుదు కేవలంబదో, దర్శ

భూడనేకృతరథాంగనినుంగాని యాడనేతునా. T.

1. 14. తరహీరకరవారకృతకారచేందురుకౌరణ

భావచ్చుకారకంబు.

చారతము * or మహాచారతము * n. s. The name of a celebrated poem, called by Sir W. Jones the 'Iliad of India.' చేటుచారతము an Iliad of woes, an interminable tale of distress.

అచారతముతాయెందుకు నీకుకావలసినదేమో చెప్పు

Leave out those long stories and come to the point.

చారతి * A name of Saraswati (Minerva) the goddess of speech.

చారలెంచుట v. n. To proceed, pass, go or come. BD. 6. 94. పారలెంచుకీరంబుచైబడుకీరము.

చారదము * n. s. Quicksilver.

చారద్యాజుగోత్రము * A certain ancient family up to which many bramins pretend to trace their genealogy.

చారద్యాజుము * The bird called the king crow: it is the Drongo shrike, or fork tailed shrike: also called శశలపాలిగాడు or ఏత్రింక (Jerdon's Catal. No. 55.) It is not the skylark as some erroneously assert.

చారశత్రు n. s. A superintendant of a village or temple.

చారశత్రుము n. s. The superintendence of a village or temple.

చారపోయుట v. a. To throw away, pour off.

చారపోయుట v. a. To spin, as ఏథులుచారపోసుట To spin thread.

చారబట్టుట v. a. To winnow in the wind; to let down grain against the wind. L. 2. 29. and 2. 1. భవభయంబులచారబట్టినవారు, అనగాపాక్షి

తినికూఠాయమానముచేసేటివాండ్లు.

చారమార్ధికము * n. s. Devotedness, loyalty. భక్తి. పారమార్ధికుడు a devout man. భక్తిగలవాడు.

చారమి n. s. The negative verbal noun of పారుట, ప్రవహించుట, తరుగ్గుట, జరుగుట. BD. 4. 1825. తరికింతనెన్నెట్లుపారమిడస్సి, అనగాదిన

ములునుఖముగాజరగనందుకువిసికి.

చారమీను n. s. A fish called 'old wife.' It looks like a pomfret.

చారమ్ము n. s. An arrow on the wing. పారె + అమ్ము KUR. 1. 40. G. 8. 9. పారమ్మెదనాటిసట్లు

శుడునతడుర్విసి.

చారశాకికము * తరమాన్నె. SC. Rice-milk.

చారవట్టియ or చారవట్టె n. s. A beam lying along on pillars.

చారవలెమ్ము, అనగాపెద్దయెమ్ము. OG.

చారవశ్యము * n. s. Extacy, rapture. BD. 4. 587.

చారవారు n. s. Bramins బ్రాహ్మణులు. A. 4. 226.

చారవైచుట v. a. To cast away. Vish. P. 1. 2.

చారసాచుట v. a. To extend (the arms, so as to embrace.) T. 4. 146. గారవమునచారసాచిక

గిటచేర్చె.

చారసాల n. s. A ceremony or festival, held on the eleventh day after the birth of a child.

చారసి The twelfth. The twelfth day of a fortnight. ద్వాదశితినిన్ని. A. 4. 76. దశమినాడకభుక్తముజేసియవలినాడోర్చిజాగరముతోనుండనిట్రు, చారసిబోనెదుపైనిద్రపారుట, క్కలువాడుమత్పూర్వకభలద్రోయు. శంఠ్రెండవది. D.

పారాడుట v. n. To creep or crawl.

పారాలము n. s. Turmeric mixed with chunam smeared by women on their feet at a wedding.

పారాణి n. s. Decorating the feet, with కంకుమ &c. Red dye applied by women to the instep. పాదములయందుకంకుమకర్పూలకరణము. D.

పారాజరిచుట v. a. To decorate the feet by red-
dening the instep.

పారాది adj. A great deal, a great many. Twelve.
బహుళము, అనగా చాలా అనుట. D. కంఠైందని
కొండరు. HN. 4. 233. ఓరోరి రాచవాడా, రారా
నావెంటదిరుగరాదానుడనై, పారాదిమాడలిచ్చెడ
కోరానియత్వదీరుకోరానుచుక. A. 3. 21.
వారిరువురుకులలోకలనైరముగొనిరాజ్యకాంక్షవి
జగింపులై, హూరాహూరింబోరిరి, పారాదిదినం
బులవనిశ్రుణులుబలంకక. టీ॥ పారాదిదినంబులు, అ
నగాకంఠైంతుదినములు.

పారాయణము * n. s. Going over, reading or
doing any thing completely. Reading a pura-
na, or holy book at daily lessons. వేదపారా
యణము the recital of the Vedas. అరకుని
ర్యమున్ను రామాయణపారాయణము చేస్తున్నాడు.
he reads the Ramayanam in regular lessons.
సాకల్యవరనై, అంతారచవడము, అంతానున్ను
అనుట. SC.

పారాయణుడు * n. s. He who is devoted to.
Vish. P. 2. 57. and 335. Gajendra. 68.

పారావతము * n. s. A dove or pigeon.

పారావారము * n. s. The sea or ocean. DRB.
277. శముద్రము.

పారాశర్యము * n. s. A name of the Poet Vyasa.

పారి Time, season. పైకపారి once. మరి పైకపారి
once again.

పారి (The past p|| of పారుట To run. q. v.) com-
pounded with పో &c. must be translated off;
పారిపోవుట To go off. See పారుట.

పారి n. s. A pail. పాలుపితికేకుండ. D.

పారి n. s. Annoyance, trouble. The front of an
enemy. The slope at the side of a great well
for bullocks to run down in drawing up water,
by a rope running over a pulley. ఉపద్రవము,
శత్రునిమ్ముఖము. D. వ్యధ. OG. వ్యధ, గాలును,
గొప్పి. ABA. 3. 97. శవారి. బారివిడుచుట, అన
గాతరుగ్గర్తించుట To gallop. పారిగొర్రె a sheep
let go at a feast to be run for, as a victim or
prize. గోముననిన్నాట్లకొడుకనికబ్రోవీ, కోమ
లికవిబారిగారియగానెసగ, వలసెబోమలైతూవంటి
రుమాలు, దోలగంతు వెంతుకల్ తూగిందిదాయ.
యించువిల్లునిబారినిగనేల Sar. D. 5. 295. why
sacrifice yourself to love? మన్నభునిబారికదా
ను I fall a victim to (or before) Cupid. పుం
పారికివచ్చిన లేడికైవడిక like a deer escaping

from before a tiger. అంకరకుకులుచారరిగియి
ట్లున్న, భంగినియాచారకశ్రీకెరుగింతు, బసవండు
నాబారిబారెబొమ్మనుచు, కనిమశంకుచుమహూ
గ్రమునరేగుచును. బసవండునాబారిబారెబొమ్మను
చు, బసవపుడున్నుఅపుకుద్రవముతురుగ్గర్తిపోయినది
పోఅంటున్ను. BD. 5. 721. యెడలప్రహముగలి
గియుండినజాలు, తడతులేటికిరాజ్యకుడవులేమిటికీ,
యాబారిత్వప్పింపుడింతియచాలు, మాభాగ్యమికపెం
డ్లిమేరకురాను. యాబారిత్వప్పింపు డింతియచాలు,
యాబాధనుతోలగచేయండియింతిచాలును. DAbi.
175. దనుజునిబారిజేరియలరకజనుచోవినువీధినిదు
మానినిదగనశ్రువుతదోరుగనేనును మంత్రులునిస్తి
రికజెరించునెడనిబోత్తరియమునసామ్ములుగట్టిద
నుజునిబారిజేరియలరకజనుచో, రాక్షసుడైనరావ
కాసురునికమ్ముఖముంబడి ఆయాశముగాపోతూ
వుండగా. R. 5. 278. యేరామారునిబారికారియ
లనన్నిక్షేతురాతాళగాలేరానేరములేరిదూరకడ
యాలిలంకటాక్షించరా. యేరామారుని బారికారి
యలనన్నిక్షేతురా, యేమిరానున్నభునిశముకుమము
చేరిహింశలవల్లనన్నుయాశ్రుకారముగాకడగండ్లు
పెట్టవచ్చునా. S. 3. 273.

పారి adj. Great, large, big.

పారిజాతము * n. s. Amaranth. The coral tree,
Erythrina fulgens. W. (శుకడముల్లి): a very
fragrant flower with white petals and orange
coloured tube; the tree is small. This name
is also given to mimusops Elengi. It is a
generic name for all flowers resembling the
scent of the jasmine and bearing no fruit. "I
know the name Parijata is given to flowers of
a genus totally different; and a variety of this
with bluish corals, for" &c. Sir W. Jones. It
is mentioned as one of the trees in Paradise.

పారిజాతాశువారణము n. s. The "Rape of the
Amaranth." This is the title of a popular poem.

పారిభధ్య * n. s. A trinket worn on the back of
the head. వాలపాశ్యాయాం, రాగిడివిళ్ల. SC. కొ
ప్పనఅలంకారాభకమైపెట్టేనుకర్ణాదిరచితమైనవ
లయముచేళ్లు. P. A. S.

పారితోపికము * n. s. An honorary gift, a dona-
tion. బహుమానము A. 4. 3. and 4. 274.

పారిపోవుట v. n. To run away, escape.

పారిభద్రకము * n. s. A tree called the Coral tree.
జేవదారు. SC. The name is given to some
other trees.

పారిభాష్యము * చెంగలికోట్టు, కుడ్డుము.
 పారిమాండలియము * An atom invisibly small.
 బారిముద్రరూక A forged coin. A light coin, one of an old coinage. There is a proverb బారిముద్ర బారిముద్రే, కరుకుకరుకే 'A shilling's a shilling but a crown's a crown.'
 పారిషద్యుడు * n. s. A spectator: a person present at an assembly or congregation. పారిషద్యులు plu. శభలోతగువలు, D.
 బారిశిమరుట, ఆనగాచంపుట. D. To kill?
 పారిహర్యము * n. s. A bracelet worn by women. బంగారపునూడిగాలు. D.
 పారిహారికుడు * n. s. A flower-boy, a maker of garlands. పువ్వులావికుడు. D.
 పారింజ్రము * A lion. N. 9. 60. సింహము. D.
 పారిణత * n. s. Complete knowledge, expertness.
 పారిణుడు * See పారగతుడు He who has crossed (the river); he who has gone through (the books or science.) భవ్యశివాచారపారిణుడు he who is full of the faith of Siva.
 పారు n. s. A ledge of rock; flat rock under earth.
 బారు n. s. A line, row, rank, range, series: troops. వృక్షాదివజ్రీ, చతురంగబలయంతసేనా. D. చీమల బారు a line of ants. బారుతీరుకొని standing in a line.
 పారుకాడుట v. n. To creep, to roam, to ramble. Sar. D. 615. పారావతమువెంటబడినీధులందు పారుకాడెడిమృదువజములవలన.
 బారుచాపు n. s. The sort of cotton cloth denominated Long cloth. చాలానిడిబట్ట. D.
 పారుట v. n. To run or run away. To purge. To fly or raise in the air. To flow as water. To creep or crawl. To grow, or become. To take effect as a spell or medicine. To begin. మడుగులుచారబారుమహిషశంఘంబులు the buffaloes were rushing to enter the pools. కుక్కనుకొట్టి తేయిల్లంతా పారుతున్నది if you beat the dog it will befoul the house. ఆయెండలో పారేతు యులుమిడిశివడిచచ్చును in this heat birds on the wing fall down dead. ఆకోటకుయ్యానిళ్లు పారవు the water does not reach the garden. నీళ్లు పారనియేరు the river ceased to flow. నేలబారేనల్లలి మ an ant that crawls the earth. నాలికెనల్ల బారి నది the tongue turned black. నామంత్రము పారలేదు my spell did not take effect. ఆకులు పొడబారుతవి the leaves are turning yellow.

అతనిమీదనాదృష్టి పారినప్పుడు when my eye lighted on him, or, passed over him. ఆరాతి మీదనీడ పారినప్పుడు when the shadow reaches this stone. వాడిమనసు దానిమీద పారుతున్నది his thoughts run on this or are bent on this. తగుళ్లు పారుతున్నది it is splitting. యెండ పారుతున్నది i. e. యెండుతున్నది it is beginning to dry up. చక్రవాకంబులశివతపారెడుచన్నులు her breasts are like doves. గడుసు పారుట to grow hard. విరుసు పారుట to grow stiff. BD. 4. 1686. బడితునులేనేని పారిజేయుచును. M. X. 1. 198. అట్లు తనచేతనాత కేములైనజనులు పారగను గొనిరథమెక్కి తులయమున. Kusalava. 188. గణకశేబరములాక్కటచారబారిగజివిజింపుతుభీతిగల గడువారు. L. 19. 210. గగనంబునందు కాక్షేయకశుక్రు, యెగయుచు ప్రాణుచునిరు గలంకులను, మొగయుగు, గనలుచు, మొనలువారుచును. T. 3. 119. ఒకంగము జాలువారగా. టీ|| మదనగృహము చెచ్చునిలగాను.
 పారుటక్క A braimin woman. A. 452. బ్రాహ్మణస్త్రీ.
 పారుటనురుడు, ఆనగా బ్రహ్మరాక్షసుడు. A. 6. 57.
 పారుటాకులు Autumnal leaves. (See పండుటాకులు) ripened leaves, which have got a red tinge but are not dry. This is the fodder on which hermits are said to feed. Kalahas. 3. 12. మంచలమీద నెక్కికటిమండలిచుట్టిన పారుటాకులిం, చించుకచంచలింపిమరు నిల్లుబయల్పడ జేయట్టలకా, చెంచతలార్పివేయుదురు విత్రముగా నెడి శిల్లబాపమునూ, లాంచితదీధితుల్ విరుతయైనచనుంగవమీదబర్యకా.
 పారుడు, ఆనగా బ్రాహ్మణుడు. D. A braimin. M. XII. 3. 460.
 పారుతెంచుట v. n. To come, go, pass. Jaimini. 5. 125. వచ్చిరాహవమొనరింతవారిలోనకుడతి యొక్కతెమున్నాడి పారుతెంచి. Kusalava. p. 141. మునికొమారకులాక్క మొగిబారుతెంచి, తనకొమారుడురాకడదశిన జింతములుగుచు.
 పారుతుత్తి or పారుతుత్త్య గాడు n. s. The officer in charge of a village or temple.
 పారుతుత్త్యము Regenus; the duty or office of a manager or superintendent of a village or temple.
 పారుబోతు, పారుమోతు n. s. A fugitive, a coward. పరివోతు. D.

బారువ, or భారువ n. s. A certain weight యిరువై మణులు.

పారువ n. s. Sight, glance. అతనికి పారువమట్టు he has not good eyes. అతనికి గుండపారువ he has habitually a side glance. గుండపారువ a spell to remove the venom of a snake. విషదష్టమైనందు వల్ల చనిపోయినాడని తెలిసి గుండపారువమొదలైన అనేకమణిమంత్రఅవుకధములచేచూచి. Local. 3.

205. యది పారువగుణము this is a disease brought on by magic.

పారువచూచుట, అనగా చక్క గాచూచుట. OG.

పారువము n. s. A dove. పారువములు, అనగా పారావతములు. D.

బారువాడు n. s. A foot soldier. plu. బారువాండ్లు Infantry.

పారువారు Bramins. A. 4. 258. అనగా బ్రాహ్మణులు.

పారువు n. s. A certain attitude in dancing ఆటలో వకరీతి. H. 1. 247. దండనిల్లడ, కడలుకుటుము, కలయు మెలుకువ, లింగశింశు, దిశావదిశలు, పాదపారువు, హస్తపారువ, దేహపారువు, నయనపారువ, లివ, రాకడ, భృంగుకుటలము, రుంతులైక్కు, కరలాఘవంబులాది యారీతులు నేర్పి.

పారువేట The chase: game that is hunted.

పారువ్యము * n. s. Harshness, roughness. వినాదము, శురువవచనము, శురువత్వము, శక్రవనము, గీర్షితి. SC. దండపారువ్యము personal violence. వాక్పారువ్యము violent language.

పార్వతి * A goddess; usually denoting Parvati or Laxmi. పార్వతి, లక్ష్మీ, సరస్వతియును. URK. 7. 362.

బార్లశు చెట్టు The tree called Moochy wood. See బాడిదె and బలవదిక.

పార్థసారథి * An epithet of Krishna as the charioteer of పాదుడు Arjuna.

పార్థివుడు * n. s. A king.

పార్వతి * A wife. పార్వతి పిల్లలుగలవాడు one who has a wife and children.

పార్ల గాతీశిన (తలుపు) A door) wide open.

పార్లాడుట v. n. To run about శురుగులెత్తుట.

పార్వణము * A certain funeral rite. పార్వణపుముద్దలు the funeral cakes. See 2 W. పితృ దేవతలకారకునిచ్చేపిండము. D.

పార్వతి * Parvati or Juno, the wife of Siva.

పార్వ్యము * n. s. A side, a part.

పాష్టి * The heel: the rear of an army: the back. Enquiry, asking. A violent woman. ధ్వజిని, మ

డము, ఉన్నతనారి. శుశ్చాద్భాగము, నైస్యశ్చక్రము. SC. S. 3. 282.

పాల n. s. The bird called a jay [plu. పాలలు] the flight of which is consulted as an omen. This word is asserted to be derived from పాలు milk: for various species are called గొర్రెపాలపిట్ట "Sheep's milk bird" and మేకపాలపిట్ట "goat's milk bird:" words which seem fictitious." See Jerdon's Catalogue No. 243. A treatise on omens says, ఆ|| పాలగుండపారువ శిశువుల కెల్లయెడనునుంచి కుడికి మేకవలయు.

పాల adj. White. పాలభుత్తరము white vitriol. పాలమన్ను white earth. పాలసార the blue shark. పాలగుండు whitish marle. పాలవెండి pure silver. పాలసున్నము or పాలగుండు fine lime plaister. పాలశండ్లు the milk teeth: the teeth which are cast in infancy. పాలకాయ a sort of biscuit. పాలముగ్గులు. S. 3. 435. అనగా విద్వలచెక్కిళ్లు.

పాల Local ablative of పాలు on behalf: as మా పాలగుండుశంభుడు God is on our side. పాలశబ్దముయొక్క శత్రుత్వంతమువిషయము, కుటుము. D.

పాళ The husk or outer coat of a bud, or of a cocoonut. See పాళ. Parij. 4. 18.

బాల adj. Young, tender, fresh. బాలనాయకము the follies of a young heir. బాలలతా A tender creeper. బాలబోధ Clear, easy even to a child; simple. బాలాఘాయతనుశ్రుతా a thousand fold brighter than the rising sun. బాలశంసారము an infant family. Orphans.

పాల, or, పాలతీగ n. s. A certain tree (ఇక్షుగంధా. Q. టీరికావుకుము. D.) of which various species are named: as, అదివిపాలతీగ Nerium Reticulatum. Rox. vol. 2. p. 9. కాకపాలతీగ. ib. 33. Asclepias asthmatica. దూదిపాలతీగ. ib. p. 36. Asclepias volubilis. మట్టపాలతీగ. ib. 1. 478. Convolvulus Paniculatus. విరుపాల, అనగా గుంటి. Q. మన్నుపాల, అనగా గుంటులకృష్ణ. Q. పాలశండు, అనగా కపిష్ఠం. Q. Various species of the "milk plant" are called మేకపాలతీగ, కుక్కపాలతీగ &c.

బాల * n. s. Damsel, maid, virgin, a simple woman. నేనుస్త్రీ బాలను I am a lone woman. I am a helpless creature.

పాలము * n. s. The share of a plough. Cotton cloth.

పాలము, or, పాలము * n. s. The forehead.
 పాలకన్ను A sort of grain.
 పాలకాండ * The name of the first book of the Ramayan. See పాలరామాయణము.
 పాలకాయ A sort of biscuit.
 పాలకీ n. s. A palanqueen. శివక. D.
 పాలకండ "The milk pot:" a certain fee claimed by various hangers on every crop of grain.
 పాలకుడు * A guardian, protector, or commissioner.
 పాలకుడు * n. s. A youth.
 పాలకూర A certain pot herb. కుక్క పాలకూర a forest plant: trianthena crystallina. Rox. 2. 444.
 పాలకరవు A sort of earth; whitish marle. పైరియసుకలోపలరాడిగల నేల. D.
 పాలగుమ్మ A certain bird.
 పాలగొర్రు A rake used in husbandry.
 పాలగ్రహము * n. s. An ogre or fairy that frightens infants. B. X. 254.
 పాలచుక్కండేరు A plant called Country Sarsaparilla.
 పాలచెట్టు A species of the mimusops tree.
 పాలచేత A sort of salmon fish.
 పాలచేరులు The nerves. అనగా దీజములకు పైనలం దేసరాలు. Comment on Swa. 4. 68. తారసిందినచోట దారుసుజోర బారియొకటి రెంటిని ద్రోబ్బులు రులనడచు, పాల చేరులు వట్టికూలింకబలిమిద్దుకొనికొండమారిచుట్ట వెట్టు. S. 1. 202. నీ|| కటికి నెత్తురులతో గండలులికడంక, సేరితుండుల పాలచేలుకగరచు.
 పాలచేకు The "white wooded teak" tree: the wood is like deal or fir.
 పాలద A shell used as a spoon or ladle in giving milk to a child.
 పాలతుల్రము, పాలతుల్రము White vitriol.
 పాలతేకు The white wooded teak tree; like fir or deal.
 పాలనము * n. s. Preserving, guarding, cherishing: government. ఆలనపాలన Caring, heeding, regard. Here ఆలన is a mere anuk. to పాలనము.
 పాలపండ్లు Milk teeth: also (from పండు) a sort of sweet white berries. A. 4. 114. Charitr. p. 1549.
 పాలపిట్ట See పాల.
 పాలబండ n. s. Rabbit weed with very deep roots.
 పాలబాన, అనగా దీ భయరాశి అంబారములో కావుకు చేరేనర్జన భాస్యము. Miscell. 3. 430, కష్టపడి

పైరుచేసే శంసారి, ముద్రపిండి, వివాహకునిచాల, స్వస్థి శ్లగంత, పాలుబాన, రాశి అడుగు, యివి త్రుచ్చుకొని.
 బాలబోధ. * Facile, easy even to a child, clear.
 పాలమన్ను White earth, pipe clay.
 పాలమానిచెక్క The 'white wood' produced by the పాలచేకు.
 పాళము n. s. A manner or method. Season, time. A lump, ingot, or mass of metal. [తరి, శిష్యుడు ము, విధము, కద్ది] విద్వత్కలిపాళ మెరింగ guessing when the child would be hungry. ఆపాళత్రు వాండ్లు men of that class. HN. 5. 65. బాలు రయెద్దవ మున్నుటకు పండులు దెప్పని పంపినన్నదా, భీలభవంక శంఘములు వెల్లుగనుండెడు త్రుట్టతక్క గా, నేలభవ త్రనుజునకు నేమొనరించిన పాళ మేమి యా, పాళము కప్పి క్రొత్తవన భాగ్యులకూరకయుండవచ్చునే. గరిటపాళముగా to the quantity of a spoonful. ఆతనిముటపాళముగా as well as his bundle. పుకపాళము గావుండేయిల్లు a moderate house. ఆతనువచ్చే పాళము గావున్నది It is about the time for him to come.
 పాలరామాయణము * The name given to a Sanscrit school book: which is the first section of the Ramayanam: the Sanscrit text varies widely from that used in Bengal. It is read merely to teach pronunciation the meaning not being taught.
 పాలలము A certain creeping plant.
 పాలలోచనుడు * The cyclops, i. e. Siva 'who has an eye in his forehead.'
 పాలవన్నె Milky white: whitish, pale. పాటలవర్ణము. D.
 పాలవెల్లి The mythological sea of milk. The decorated booth or shrine erected in houses for the worship of an idol at certain feasts. పాలలముద్రము. OG.
 పాలసుడు n. s. A wretch, a fool. = పలువ URK. 10. 74. G. 1. 234. BRY. 2. 885. దుజ్జనుడు. D.
 పాలసున్నము n. s. Parget, fine lime plaister. See సున్నము.
 పాలసురాలు The feminine of పాలసుడు.
 పాలసార. The white shark. శిష్యుడ్రమండును పున్యలనుభవించే పెద్దచేత.
 పాలాకు A certain herb. చిటిపాలాకు is one sort.
 పాలానుగు or పాలానుగుతీ The white (అనుగుతీ గ) gourd దుగ్గతుంబి. D.

పాతాళజిన్న A species of (జొన్న q. v.) grain: it is of slow growth and has a large head.

పాలాళు A milch cow. పాలుచాలాయిచ్చే ఆళు. D.

పాలాళము * n. s. Belonging to the tree called తులాలము i. e. మోదుగ or Butea Frondosa: the leaves of which are proverbial for brightness of deep green; and the flowers for a scarlet hue. Hence పాలాళవర్ణము is green colour, but పాలాళకుసుమవర్ణము is red colour.

పాలాక్షుడు * The 'cyclops;' an epithet of Siva: who has an eye in his forehead. R. 5. 332.

పాలి adj. Connected with, appertaining to, as పాలికాళు a comrade, a partner. నాపాలినైవము God being with me, a gracious providence. వాండ్రపాలిమృత్యువు the death that was doomed them. Near; as వాండ్రపాలికోగ he went up to them. తనపాలిభాగ్యదేవతలలోనికికొంచపోయి he looked upon a guest as a god. Vish. P. 4. 222.

పాలి * n. s. The sharp edge of a sword or cutting instrument. The tip of the ear. A line or row. వృక్షాదిభుజీ, చెవిరమ్మి, ఆయుధధారా, అంకశ్రావేశము &c. SC. This word is often omitted in translation as జఘనపాలి the haunches. కర్ణపాలి the tip of the ear. ఘనకుచపాలి her bosom. ఖడ్గపాలి the edge of the sword. కపాలపాలి the very temples of the head.

పాలి n. s. Concern, affection, emotion, passion, love, desire, lust. విచారము. ఆశ, ఆశక్తి, మోహము. Satya. 4. 227. మరులుకెరలియరులుకొన్నట్టులున్నది యాజగంబు బాళువిషయంచుజింతించిపాలిమించి. T. 3. 75. చూడకుండంగూడదీనుదతి స్రావగు, చూచినంత నెమదిలోనజొచ్చెబాలి. టి|| వింత. ib. 3. 143. బాలగిరిగొన్నబాలిశ్రుంధావకేళి. టి|| గిరిగొన్నబాలి, అతిశయించిచుట్టుకొన్నమోహము. ib. 4. 8. బాలిశ్రావణమునోనివుచింతనగా వింతువె. టి|| బాలిశ్రా, ఆశక్తిచేతను. N. 9. 362. మోవిచనకచ్చికుసుగవమూసికొనిన, బాలిమీరంగలేనియశ్రోలుబాల, స్రాగను గాడంతనరగంటజూచెనేని, మానుమరలంగమోచ్చిననానమాను. టి|| బాలిమీరంగ, ప్రేమమించునట్టు. T. 3. 104. బాలిమనంబునందాదిప్రాయమువ్యర్థముచేసియుారకేదూరిననేమిశ్రుణ్యమని. టి|| బాలిమనంబునందాది, మదనవేదనదానిమనసులో శులనుదాచిపెట్టి. URK. 4. 236.

ప్రాణకుజమైనకనరాజుశుట్టిబాది, బాలికోరనేయురంధలోతులికపోయి. S. 3. 46. ఏటాగన గలుగించెను, బాలిమొక్క బ్రహ్మలోక తర్యంతంబుకా, నాలోచనయొనరించితి, చాలదునామ్మడయమిదిబంబుకడలియకా.

పాలించుట v. a. To nourish, cherish, foster, protect. To rule, govern. పోషించుట, రక్షించుట, పలుట.

పాలిండ్లు A woman's breasts. From పాలు milk and యిల్లు a home. P. 4. 256. BD. 5. 244.

పాలింత or పాలింతరాలు n. s. A woman in child-bed. B. X. 209. ఆ బాలధ్వంసినిగొంటుకట్టికివె శకబాలింత చండంబుశక బాలిండ్లక వికమూని. యాశ్శలములోబాలింత, అనగాదాదియంటారు. బాలింతరోగము n. s. The milk fever.

పాలింతబోళము A particular medicine given to పాలింత a woman in child-bed.

పాలిక * The lobe of the ear. = పాలి.

పాలిక * An earthen vessel containing mould in which nine sorts of seed are sown: this is a rite in Hindu weddings: this is called పాలికలుడలలాకుతారు The bridesmaids perform a certain ceremony, as the conclusion of the wedding.

పాలిక * n. s. A lass, or maiden. పాలికాకులము young women: the sex. మత్తాలిబాలికలు young bees.

పాలికా * n. s. A quantity. శముదాయము. R. 1. 162. కమలధూలిపాలికాకేళికలజొక్తి.

పాలికాళు n. s. A partner, proprietor or shareholder.

పాలితము * adj. Protected, cherished, nourished. పాలిల్లు See పాలిండ్లు.

బాలిశము * adj. Silly, childish, pucrile. తళి or మూర్ఖ, జ్ఞానశూన్యమైన. M. VII. 4. 234. ib. XII. 6. 209. ib. IV. 2. 326.

బాలిశుడు * A fool, a simpleton అవివేకి. M. XII. 6. 111.

పాళి The slit of a pen; a chess table, or cloth marked with squares. A slave. పాళి A furrow. Assemblage. శముదాయము, శముదాయము. A. 2. 36. శ్రుతత ప్రాంతపిశంకంకుకు జటాపాలి. టి|| జటాపాలి, జటాశిమూహము. M. XII. 2. 68. నరకపాలపాలికానివిడంబునునై. పాలి, అనగాజూదమాదేగుడ్డ.

పాలు n. s. inf. పాలి, or పాలిటి, Local ablative పాల or పాలిటి. plu. పాళ్లు. A share or portion. Possession, charge. నావయసునీపాలుచేసి నాను I yielded up my youth to thee. ఆతనిపాలికివచ్చినదియిది this is what fell to his share. ఆదొంగలునాపాలిటకుడ్డారు it was my fortune or lot to meet the thieves. (lit: the thieves have fallen on our share.) నీపాలిదైవము or నీపాలిటిదైవము your good angel, your tutelary god. వాండ్రుపాలిటికిమారేతల్లితండ్రులు you have been a father to them. వాడునాపాలిటికియముడు he has been a curse to me. వేములుబండ్రి కాకులపాలైనవి a proverb regarding the wealth of a prodigal. పురులపాలైన given up to others or sacrificed. దొంగల పాలైన abandoned to thieves. రవ్వలపాలుకావడము to become a prey to ridicule, to become a laughing stock. అప్పులపాలయినాడు he has fallen into debt. పాలుపోవుట to be deducted or subtracted. పాలుపోయినది it is deducted. పాలుపుచ్చుట or పాళ్లుపెట్టుట to deduct or subtract; to divide or separate. వేదన పాలుకాలేను I cannot endure being a prey to grief (See పాలుమాలిన.) పాలుగలవాడు. A. 3. 39. పాలుగలవాడుమనకొకజాలి ఇడక, తానతారసానకువచ్చెన్. టి పాలుగలవాడు, అనగా దాయాదివాడు.

పాలు n. s. Milk. Milky juice or sap. చనుపాలు or చన్నుపాలు woman's milk, human milk. చెరుకుపాలు the juice of the sugar cane. శెంకాయపాలు the white juice expressed from cocoanut kernel by pounding: but శెంకాయనీళ్లు is the water in the cocoanut. పుత్రిపాలు the milk of the banyan tree. పాలువంటివారు, పాలువంటికులము Men (or a tribe) like milk. i. e. candid, simple, pure, unspotted, blameless, honourable. పాలువంటిమనసు a pure mind, a simple heart. పాలుకారేముఖము a milk-distilling face. i. e. radiant with loveliness, so also పాల్గారుచెక్కుటద్దములు her radiantly polished cheek, beaming with beauty.

పాలుచేయుట v. a. To deliver, to sacrifice. నన్ను అప్పులపాలుచేసినాడు he plunged me in debt.

పాలుట v. n. To be pallid or turn pale. ఒళ్లుపాలినది his natural complexion faded. రోగమువల్ల పల్లెబారుట.

బాలుడు plu: బాలురు * n. s. A youth, a lad. నెలబాలుడు the new moon when one day old. The young May moon.

పాలుకుడుట v. n. To undertake, to enterprise, to engage. పూనుకొనుట, పైవేసుకొనుట. R. 2. 32. భల్లతరణంసంహమ్యుగ పుజులద్యంకుగొండరాత్త దెంపుల్లసిలంక బాల్పడిరి. బాల్పడిరి, అనగా పూనుకొనిరి. B. X. 5. 30. 1. వివిధచేష్టలకుంబాలుకుడి, అనగా నానావిధములైనలీలనుపూనుకొని. S. 3. 265. శివరక్షణంబునకుం బవరణ్ణు మోక్షణంబునకుం గృహానుకరణం గ్రహంబునకుం దక్షరనిగ్రహంబునకుం బాల్పడిగురుజనంబు శేవరినసందడింబడియచ్చడంతిమిమిడినదలతోనగరరక్షణకాధిపేతుడకుం బగుసాహసంబునకుంబయంబుగా. BD. 5. 114. వేల్పులకనిమున్నువిడిచినగొరియ, బాల్పడిలేకున్ను బండుగునేయ.

పాలుపోవుట v. n. To accrue. ఒకరికిన్నీ పాలుపోక ఆశునిని అట్టేకుడవేళి పెట్టినారు no one undertook it, and it was left undone. అదియెటువ్రాయడానకు పాలుపోక విడిచినాను Unable to decide how to write the passage, I omitted it.

పాలుబాన, అనగా ఉభయ రాశి అంబారములో కావుకు చేరేవ రసభాస్యము. Miscell. 3. 430. కట్టకుడి పైరుచేసేసంసారి, ముద్రపిండి, వినియమకునిచాల, గుళ్ళిగంకు, గాజులగంకు, పాలుబాన, రాశి అడుగుయిచ్చుచుకొని.

పాలుభోగ గ్రామము n. s. A village wherein each field is held as one man's separate property. Fifth Report. 1812. Appendix, page 831.

పాలుమాలిక Heaviness, laziness. Listlessness, putting off the evil day, imbecility, want of energy. బద్ధకము, కక్కురియ. D. నాకుదేహము చాలా పాలుమాలిక గావున్నది నేనుయెట్లావచ్చేది I am so heavy or nervous that I cannot come. N. 9. 326.

పాలుమాలుట v. n. To fail, neglect, slacken in exertion. To be listless, reluctant, to lose oneself or be worsted; to procrastinate or put off for the present. To be wanting to himself. నీవుదీనికీ పాలుమాలినావా Have you got into this scrape? అట్లాతి నేటందుకు పాలుమాలి being unwilling to eat this. అనగా బద్ధగంతుట. A. 2. 71. or 82. The literal sense is పాలు a share, మాలుట to be without ("portione carere") to go without. Lila. XVI. 233. శున్నుగానేవిక పాల్గొలకున్ను To serve

him duly without fail. ఇక్కడి గ్రంథములు చిక్కు. ఇంగ్లీషు గ్రంథములు స్ఫుటములై వ్రుండడముమొందు వల్లనంటె, తాకితమువూరికెపోతుండుని పాలుమారు తారు, వీండ్లు పాలుమాలరు One superiority of European books over native books, in clearness, arises from this cause—natives fret about the waste of paper—which the English do not regard. వర్షముచేత పాలుమాలినారు by reason of the rain they sat idle : did nothing : sat still.

పాలె A button or round plate of metal. పాలెల మొలతాడు a zone formed of such pieces. See పాళము.

పాలెగాడు A feudal retainer. A petty chieftain, or laird, called Poligar. See Johnson on "Soccager."

పాలెపట్టు Feudal tenure in fee. Villages held by lairds free of assessment.

పాలెము n. s. Encamping, camp, halting. A barony or county under a laird : a hamlet. గ్రామ సుసహాయముండుండే చిన్నపల్లె. D. Force, troops. పాలెమున్నవారు soldiers garrisoned. G. 10. 120. మెలకువరసికోట చుట్టక దాటి పాలెమున్నవారి సైన్యము యాది దెనున్నుజల్లి, పెద్దమదులు గొంతకూలద్రవి. Kalahas. 3. 71. మృగయావిహారముల చేవడలిర్చి చేయుటకు శీఘ్రము పాళియమెత్తి.

పాలెముపట్టు n. s. An encampment. బండువిడిసిన స్థలము. D.

పాలేరు Under tenants, who hold land in fee. Under farmers, sub-renters పాయకారీలు. D. says ధనేకిండ్లనుండి దున్ని కలవరిచేవాండ్లు.

పాలేరు, అనగా పాలకడలి. OG.

పాలేరులనము The state of being an under tenant. Vassalage.

పాలేళ్లు Under tenants. See పాలేరు.

పాలెడలి The mythological sea of milk. = యీరళి ముద్రము.

పాలెనము * or పాలెనికము * n. s. The twelfth lunar month : that in which the moon's change takes place, when the sun is in Pisces.

పాలెలిక See పాలుమాలిక.

పాలెలుట See పాలుమాలట.

బాల్యము * n. s. Childhood. = చనితనము.

పాళ్యగాడు Error for పాలెగాడు.

బావ n. s. Sister's husband. The son of a mother's brother, or of a father's sister, if older than

one's-self : a man's brother-in-law, if older than one's-self : a woman's brother-in-law, if older than her husband. చిద్రు కురంది, బావమరిది A man's brother-in-law, either older, or younger, than himself. అదురులబోసపుట్టికాన హస్త్రమయూ ఖునిబోడుకోడెసం, రమణిమువేరు విత్తుకుముదంబులచక్కి లిగింతపుంశ్చలిసమితికిచుక్క పాలునవసారకలెట్టి తొలంగు బావకోకములకుగుం తెకల్లడముకై రవమిత్రుడుచొచెకూర్చునక.

పావ n. s. A sandal పావకోడు.

భావ See బావ.

భావము * Mind, soul, heart; thought, idea, feeling, disposition, nature. Import, meaning, drift. Motive, aim, view. Temperament, humour, passion, sentiment, state or condition of being. Property, or power of matter. Act, gesture. నన్నురల్లి భావము గామించిరి They looked upon me as a mother; in the light of a mother. A portrait or likeness of a face. అవి దొంగ సొమ్ము అనిమి భావమా do you mean that these were stolen goods? నాట్వకరి భావాయాం విదుషి. విద్వాంసుడు, మానసవికారము, అభిప్రాయము, కదాభము, శత్రు, ఉనికి, క్రియ, చేష్ట, లీల, ఆశ్రయస్వభావము, జన్మము. &c. SC.

పావంచ n. s. A stair, a step. సోపానము, అనగా మెట్టు. D.

పావకుడు * n. s. An epithet of fire : "he who purifies." అన్నిబావ్రుడు, కవివ్రముచేసేవాడు.

పావకోడు A sandal.

పావకోళ్లు Sandals.

భావగర్భము * Having a secret import : mysterious meaning : intelligible, as a glance conveying a certain expression.

భావజారి * The "Amoricide" or slayer (అరి) of Cupid. i. e. Siva.

భావజుడు * "Born in the heart" an epithet of Anange or Cupid. భావజటిలకము A sort of yellow silk.

పావడ n. s. A sewn petticoat : a slip worn under a muslin gown.

భావన * n. s. Mental perception, recollection, consciousness of past ideas or perceptions, imaginations. Observing, investigating. W. Colebr. Ess. 1. 287.

భావన n. s. Steeping, maceration of a drug in a liquid. Thus భావనశొంఠి, భావనకరకాయ are

ginger or aloes *treated* with water, being prepared by dipping these articles in certain fluids and again drying them repeatedly. ఆల్లత్రురసానమేడు ధావనలుచెయ్యి Let these drugs be steeped seven times in the juice of ginger.

పావన* or పావనము * adj. Pure, clean, purifying, holy. శుభశ్రుతిచైవరినీతీర్థవచ్చాపిపావనం Equal in holiness to the sacred rivers. Here *parvanam* expresses holiness *attributed* or communicated. నేడుసుదివము నాజన్మము పావనమాయెను This happy day blots out all my sins: a common phrase of joy. శుభముకన్న నేమిపావనమాసాము Is wealth any *object* in comparison of heaven? శుభముపావనీ O purissima. పావనము చేయుట To blot out sin. యారాజ్యముపావనముచేసెను he *reformed* this realm. పావనము * n. s. Water. Penance, purification. బలం, కృత్రం, గోమయం, ప్రాయశ్చిత్తం. RKD. Chenn. 5. 264. పావనశయవారిజాతములభవ్యగార్యలూనర్చునిర్మముక. పావనశయమనగా, బలశయము.

పావనచేసుకొనుట To imagine or figure to oneself. బావనాలు Outlines: the first lines drawn, when carving a statue.

పావనీ * A name of Hanuman. R. 6. 67. పావనుడు * The purifier: an epithet of Agni, God of fire. He who is pure. శుభముపావనుడు. ధావభ్రతు * n. s. He who (ధవ) exists in (ధావ) the heart: i. e. Cupid or love.

బావమరది See బావమరది. బావమరది A man's brother-in-law, whether older or younger than himself. పావలి See పావలి.

పావలు n. s. plu. Sandals పావుకొళ్లు T. 4. 200. ధావార్థము * Implication, innuendo, a sense not expressed, affirmative sense.

పావాలు n. s. Sandals, wooden shoes. బావి n. s. A well. లంకెలబావులు or గొలుసులబావులు or శంకడిబావులు or బోడుబావులు wells dug side by side. This is a common custom.

భావి * adj. Future. Later, subsequent. భావింతుట * v. n. and v. s. To fancy, imagine, feel. To be implied as a word not expressed. To result, appear, be inferred. To infer.

పావిత * adj. Purified, cleansed. Viab. 2. 77. చిత్తుధాపావితభక్తశంకరిరపాయనుకొన్నతలంకశీర్షుకా.

పావలి or పావలికూర The herb called thick leaved sorrel. Species are పంకపావలి *Portulacca crystallina*, Rox. 2. 464. and మద్దపావలి or *Trianthema monogyna* (Heyne) also గొడ్డుపావలి, తుల్లపావలి, రాడ్డుపావలి, శున్నపావలి, కుక్కపావలి and బొడ్డుపావలి.

పావలి n. s. A gold earring, one kind is called తుడకపావలి q. v.

పావు n. s. (Hiad) A quartar. ముప్పావు three fourths. The quarter pagoda is ciphered K1. పావుకము * See భవుకము, ఆనగామంకళము Good fortune, luck.

పావుకుడు * A sister's husband. బావమరది. SC. బావుకొనుట v. s. To goggle, devour, swallow, gulp. To guttle.

పావుకోడు plu. పావుకోళ్లు inf. పావుకోటి. a wooden shoe. Sandals.

పావురము, పావురా or పావురాలు plu. పావురాళ్లు n. s. A dove.

పావురాతలుకు Cooing. బావురగాడు, బావురపిల్లి A tom cat, or wild cat. Properly "one that makes a caterwauling." KP. 3. 93. KUR. 4. 261.

బావురుమర్మితంబే adj. Dreary, deserted, echoing, resounding like a desolate house. Here బావు is an imitative of a booming sound.

బావురునుట v. n. To echo, resound as an empty house.

పావులూరు The name of a village. The పావులూరిగణితము (as we say the Eton grammar) is a well known system of Arithmetic, on mensuration and geometry written by వీరాచారి.

పావ్యము * adj. ("What must, will, or ought to be," W.)=కాతగనిది Likely, probable, befitting. ఆయింటిదరిమేనాకుపోవడముమీకుపావ్యముకాదు You must not go near the house, your going there is *not to be thought of*.

పావుడు * (From పావం) He on whom they meditate.

పాశము * n. s. A cord. Metaphorically a check, a tie, a bond or instrument of curbing. Thus భర్తపాశము the ties of rectitude. కేశపాశము much (or flowing) hair. పాశపాశము the bond of iniquity. ధత్రపాశము a shabby umbrella, singular for ugliness: or, a mere stick of an umbrella. కలపాశము a strikingly beautiful ear. In some places, the word పాశము must

be left untranslated, thus మృత్యుపాశము death.

పాశాన్తకము The eight ties : or, the attachment a man has to his wife, child, wealth, cattle, conveyance, land, house and friend. పాశము క్షుడు freed from all earthly ties.

పాశము Corruption of పాయశము. Rice-milk శరమాన్నము. A. 5. 60. విడువకమీ గానము సౌగ, సిడుటమరియు బాడుడనుటయొక్క పాశం, బడిగనవారలవీడతె,కొడిమెలుగట్టుకుడయరనిగానబనియేలా. ట్టి పాశంబడిగనవారలవీడతె, శరమాన్నముడిగనవారేదరిద్రులా.

పాశుతరము * adj. Appertaining to Siva. పాశుతరము * A name of the Vira Saiva creed.

పాశుతరము * or పాశుతతాస్త్రిము * n. s. A sort of arrow. వైవాస్త్రిము. BD. 4. 403.

పాశుపాల్యము * n. s. The business of a grazier : rearing and keeping cattle. గవాశ్వదిరక్షణము, వైకృవృత్తి SC.

పాశ్చాత్య * Western.

పాశ * n. s. Speech, language, dialect. Modern language: as Telugu or Tamil, as distinguished from Sanscrit: Vernacular tongue: also any cant dialect: word, phrase, expression. A name of Saraswati or Minerva. In Telugu it sometimes means solemn undertaking, vow, engagement: what he gives his word for.

పాషండత * n. s. Heresy, heterodoxy.

పాషండుడు * n. s. A heretic, renegade, schismatic, enthusiast, unbeliever, blasphemer, freethinker, or heterodox Hindu. శివపాషండులు the intolerant sect of Saivas, or Jangams. See జంకము while విష్ణుపాషండులు are bigoted worshippers of Vishnu. In the ఆశ్వర్యాష్టోత్తరశతము is this verse, నాస్తిక, క్షేచ్ఛ, పాషండ, వాక్ష్, ప్రాకృత, దుర్గము the atheist, the foreigner, the heretic, Baudhdhas, gentiles and evil-doers. జటాకమండలుకా సాయాది ధారకవేదవాయుకుతలకాదా. SC.

పాషణము * n. s. Speaking, speech.

పాషాంకనాటకము * అనగా పాషాప్రధానమైన ఆట. BD. 4. 1235. అటుగానసాంకపాషాంకక్రియాంకపటునాటకంబులనటియించువారు.

పాషాంకరము * n. s. Another language: translation.

పాషాంకము * A poem in a modern or vernacular language, not in Sanscrit.

పాషాణము * n. s. A stone: (in Telugu) Poison. Thus this word "stone" is used for "poison" as "blue stone" నాజీవనములో పాషాణము వేస్తూ వా do you wish to take away my bread? There are four drugs known in the shops by these names ఉల్లి పాషాణము which is corrosive sublimate. నెల్లిపాషాణము, దొడ్డిపాషాణము and గౌరీపాషాణము.

పాషాణత్వము * Stoneness: the being stone.

పాషాణభేది * Stone cutter, a hewer of stone. H. 1. 208. అశ్రుకుపాషాణభేదులకథణమిచ్చి, తీవిసెకచేవళంబుగట్టించిరశ్రుకు.

పాషామంత్రము * A spell or charm, written in any vernacular language; not in Sanscrit.

పాషించుట * v. n. To speak, use language.

పాషికము n. s. Vulgar pronunciation of పాషికము.

పాషితము * n. s. Speech, language.

పాష్యము * n. s. A tear. ఆనందపాష్యములు tears of joy.

పాష్యము * n. s. Commentary on rules, a paraphrase or exposition: either of scripture or a work on science, as a sermon or essay. సూత్రవ్యాఖ్యాన గ్రంథము. SC.

పాష్యకారులు or Vulgarly పాష్యకారులు * A commentator or expounder of technical texts: commonly applied as an epithet to two authors named శతఙ్జలి, and యెంబెరుమానూరు: this last is a great head or chief legislator of the Vaishnavite bramins: his disciples subsequently separated into the two Sects called Tengala and Vedagala. పాష్యకారులు is also vulgarly used for a fillet worn at weddings.

పాశ n. s. Language, cant dialect, a word or phrase. An oath: a command or adjuration. భూమికొట్టిపాశచేనుట (as To swear by heaven) to swear by laying your hand on the earth. పాలతోరలయంతిపాశచేసినను "even though they wash their heads in milk and then swear:" For to render an oath more solemn it was usual to wash the head in milk (as an emblem of innocency) before taking it. పాశశక్తిక A written promise, a solemn declaration, instead of an oath.

పాశము * n. s. Light, brilliancy.

పాశుట n. s. Assistance, aid, help. ఉపబలము. D. says శకవయము, M. VII. 2. 99. భృహస్పలు

మేనముత్తుదివారశంబులు నాటిందివారలకుబాళటయైకవిసినపైనికలంబెక్కు దెరంగులకూపులజిక్కుతురచి. *ib.* IX. 1. 294. బాశటయైభీముడుపె, లే శివమద్ర కుతినాతడిరుపురతోడం, జేసెంగయ్యము కృత్రును, ద్వాసిరవిక్రమునితోడు పాటుకలుంగ. *ib.* IX. 1. 305. అప్పుడప్పాండవాగ్రజునకుంబాశటయైసాత్యకిద్వప్తద్వయ్య శిఖండిచ్రాపజేయలంకూచ్రేయలువేయు సాయకంబులు శిరకుగొనక. *Vish.* 2. 141. ఆవసుధామరుల్ కటురయంబున నచ్చటికేగిదోపులక, బోపుటకెంతయుకబాగిలిపోయినవారలదోడితెచ్చిశం, భావనచేసిరిట్లుతమబాళటచేతకమీపదేశమల్, హాపబోవకుండతగునట్లు గవారయుచుండిరెంతయుక. *M.* IV. 4. 61. గోధనములబట్టినంబతియు దగ్రతపైన్యము తెన్నియేనియుం, గొనియటబోయె గానమనకుంబురిబాళిటలేరుయెవ్వరుక. *HD.* 1. 1145. నావిరిండికిబాళటైనిత్యనేని. టీ|| శివోయముగా.

బాళితులుకుట To take an oath.
బాళిము See పాళిబాళిము.
బాశువారు n. s. A penitent. మునిశ్వరుడు, దేవతయు. *D.* బాశువారుదొరఅనగాఇంద్రుడు. *D.* ఠా. ౧. *Chenna.* 5. 432. వారలనుచిరనిల్లాశంబులపీడ్చనియయ్యోగిపుంకలంబుని జేచ్చంజనియెనబ్బాశివారుగమియునేతర్త ధాశ్త్రరణంబానరింపుచునే క్షుటియట్లముదంబుననుండిరి.
భాసి * *adj.* Bright, radiant. Pleased. *Vish.* 2. 76. అట్టిరమేశ్వరేశుగొని యాడదోడంగవికాశిభాసియై.
పాసిక or **పాసికె** plu. **పాసికెలు** n. s. Dice.
పాసికము n. s. A certain trinket worn on the forehead of the bride and bridegroom. *A.* 1. 66. and *A.* 2. 23. *R.* 4. 106. *BD.* 5. 971. *Balrama* 6. 25.
పాసికె See **పాసిక** Dice.
భాసిల్లుట v. n. To shine.
పాసు n. s. Nastiness, filth, foulness. See **పాచి**.
భాసురము * *adj.* Bright, shining, charming.
భాస్రురుడు * A name of the sun or of fire: as gods. సూర్యుడు, అగ్నిచూత్రుడున్ను. *D.*
భాస్రుంతము * *adj.* Luminous, bright. Solar.
భాస్రుంతుడు * n. s. The sun.
బాహుటము Publicity, openness.
బాహుటము *adj.* Public, open, loud, notorious, undisguised.

బాహుటముగా *adv.* Openly, publicly, notoriously, undisguisedly.
పాహి, పాహి * *interj.* Save! save us! look upon us mercifully.
బాహిరపోవుట v. n. To faint, to lose the senses.
బాహిరపోయె, మూర్ఛపోయెననుట. *D.* కాపునవంచనబాహిర, పోవకయండంగ మనరి పుంతురిమూర్ఛం, గావచ్చునేనికట్టిది, నావలతులుగాకడక్కిననువలదునుమీ. *M.* 4. 2. 91. also 9. 1. 424. కట్టియవైచెనెన్నుదురు గాడభవత్తనయండుమాదిలే, బట్టునతండు సోలియును బాహిరపోవక తేరియ్యభం, గిట్టినికాతబాణచయకీలితచేపనిచేసె.
బాహిరము n. s. అనగాబాహ్యము. *D.* The outside. *M.* 5. 3. 212. వలయునట్లన్న పానంబుకలుదెరగుల, నేర్చువిధముననే సేదగూర్చువేర్ల, నున్ను నీవుశయోగింకే సుల్లకునికీ, బాంధవంబునకునిధికిబాహిరంబు.
బాహిరుండు n. s. He who is outside. *బాహ్యుడు.* *M.* XII. 1. 73. అటుగాకకర్మఫలలంకుటుడనడగుదునేని యల్పకలభోగితయై, యటటుదిరుగును మోక్షునికటవృత్తికీ, బాహిరుడగానెకుమారా.
బాహుకము, అనగాళింగడి. *D.*
బాహుపురి n. s. plu. **బాహుపురులు** An ornament worn on the back of the upper arm. *Swa.* pref. 35. కేయారములు. *D.*
బాహుపురులు The name of a sort of grain. *H.* 4. 158.
బాహుమూలము * The armpit. *T.* 3. 14. *Swa.* 5. 107.
బాహుయుద్ధము * Struggle, a fight, hand to hand.
బాహులము * అనగాకాశీకమాశము. *D.*
బాహుశ్యము * n. s. Abundance.
బాహుపు * n. s. The arm.
బాహ్యము * n. s. The outside.
బాహ్యము * *adj.* Outer, external, public. **బాహ్యరతి** Blandishment, fondling.
బాహ్యుడు * n. s. He who is outside. శ్రుతిబాహ్యులు gentiles.
బాహ్లికము * or **బాహ్లికము** * Saffron, asafetida. A horse from Balkh. కుంకుమము, రామతము, బాహ్లికదేశజాతాశ్వము&c. *SC.* *adj.* Brought from Balkh (an epithet of asafetida: and of horses.) *A.* 2. 34.
పాసికము * Partiality, unfairness.

పి Pi, ఫి Phi,

బి Bi, భి Bhi.

పింకము or **పింకము** n. s. Pride, presumption, arrogance. పింకములాడుట To be saucy, &c. బిగువు. D. says గర్వము, గర్వోక్తి, అనగా బడాయి. Vasu. Introd. 108. పింకంపునానలువంక రాపిడి నేలవంక ప్రాబూనిన వానిమాని. Padma Pur. 3. 11. కవవిదువదరిజక్ర వలు మెయ్యెరవుతో బాలువు పింకము బూనిల చె గాక. DRU. 394. పింకానరజితా ద్రి బెరికిన వాడు. Suca. 3. 87. ఇంటికెవ్వారువచ్చిన నెనయదనకు, నదిగొనైడియ్యవచ్చిరటంచు లేని, పింక మెక్కించుకొనినా రెదిగియునవుడె, ప్రాయమే తెంచెననుచునప్పుణ్యవృద్ధ. N. 4. 198. ఇకనీపింకం బంగంతునె. టీ|| ఇకనీపాగురణంగంతున. ib. 9. 308. కన్నులువుడెల్లారత్తు దండాలు బెట్టిన మానామివిసి వెకావె, వలకుంటేవచ్చెనావింకముల్. టీ|| మేము మోహించిరాగానే మొక్కడ లేని పింకంపువచ్చెనా. Swa. 5. 79. వెళ వెళ లేనిచీరగటిపింకంపుజన్ముల జేర్చికొంచువే, జలకములాడియాడి. టీ|| బిగువులచన్ములయందు.

పింకశము * adj. Brown, swarthy, tawny, red, like a lion or of the colour of honey, the colour of the mangoose or ichneumon. గోరోచన వర్ణము. SC. నీలపితమిక్రితవర్ణము. RKD. పింక శాపి adj. Fiery eyed, red eyed.

పింకశనాడి * An anatomical phrase, used in the Yoga school of philosophy, for a particular vessel of the body: the right (dextera) of three canals which run from the os coccygis to the head: and which are the chief passages of breath and air. W. In Fielding's Joseph Andrews' Book I. XIV. the surgeon describes it as the "radical small minute invisible nerve which coheres to the pericranium." See on ఇళా and సుముమ్మా.

పింకరాజు A sort of mocking bird. It is black and smaller than a crow.

పింకము n. s. Nerve, manliness, bravery, vigour, pride. In the ఆంధ్రరంగరాట్ ఫండం page 65. he says క|| ఆచింతామణిమునితన, పించమణు

చుదాకనీకత్తులుభముచే, దాచుకొనుగాకనా చే, నీచేనిక మోశుపోవునేనరనాధా. పించమణుట To crush his pride, ~~to~~ humble. To kill. చంపుట, ఉచ్రేకమణుట. D.

పింకు సేయుట To scatter, shiver, destroy. చిన్నా చిన్నముచేసుట. M. IX. 1. 137. విరుదుమగలనమర్చినపిండుపించుసేయ, బలితంపునేర్చులచ్చెరువుజెనుట, అనగా శూరులయిన సేనాధిపతులను యేర్పరచినదందును చిన్నాచిన్నముచేయడానకు విశేషము యిన చాతుర్యములు ఆశ్చర్యమును కలగజేయుగా.

పింఘము * n. s. The peacock's tail నెమలివురి. D. **పింఘిక** n. s. See పింఘము.

పింజ n. s. The feathered part of an arrow. The tuck in front of a Hindu dress, at the navel. బాణపుంఘము. D. మదతలు వెట్టిదోపేబట్టచెంగు. R. 5. 191. దనుజకుంజరంబుపింజపింజంగరవదో దువునిశితరవంజరంబునగొంతవడిక్కువడి. Anir. 3. 14. కెరలిమరుదూర్ణలోకముల్ నలువ పింజ పింజగొననేయువు ప్పాపు వివరియనగ. టీ|| పింజపింజగొన, అనగా పుంఘపుంఘములుగా. Radha. M. 3. 179. పింజాపింజాగరుచుకొననే శేశరములు కరలాఘవమడర. S. 2. 520. తడియారకూరకుం దెడు పాత్రోవతిబట్టివేమరు పింజలుబట్టికట్టి. Surabha. 58. కావిదోవతిపింజగట్టిమా గాళ్లై సైరసి జీరాడంగ.

పింజము * n. s. Cotton యాది, D.

పింజరము * adj. Tawny or reddish yellow. Russet. R. 1. 176. పింజరీభూతమంజరీపుంజ.

పింజరము n. s. A certain plant. H. 4. 12.

పింజించుట or **పింజించుట** To break, to destroy. To afflict: this is apparently పంజించుట but the spelling is changed to suit the rhyme. Charitr. 2. 2541. ఆరగించినభక్తమంగంబులోన, బూరించిమునుది బోశినట్లునిక, పింజించివెడతెనాచ్చు భుభక్తధార.

పింఠిక or **పింఠ్రుక** n. s. Hard excrement in shape like that of sheep. BD. 2. 837. and 849.

పిండము * n. s. A lump, mass, ball. A body, form, living frame. The foetus or embryo. The oblations that are made to deceased ancestors. యాండముగడిపిండముబయిటుడిలేచూతాము When the fray is over we shall see what happens. వాడుడెత్పాతపిండము he is a perfect hero. నాకుపిండానికి లేకచనున్నాను I am dying

for a bit of bread : I am famishing. పిండము పెట్టుట To offer these balls of rice to the ghosts of ancestors. They are then left to the crows. Vema. 3. 192.

పిండలి or పిండలివండ n. s. A lump or mass. Xడ్డ. పిండలివండు or పిండిలివండు mud and slush. Xడ్డలూనీళ్లు, అనగా Xడ్డలుబురద గా. D. says పిండలి, ముద్ద. M. IV. 2. 132. దిక్కులు నాలుగు సెక్కు చూటికి దెప్పి పిసికి పిండిలి జేసి పిడివికొనగా. పిండిలి జేసి, అనగా పిండము చేసి. DRY. 840. చను దెంచునురు వడితై లంబులురుల, వననిధుల్ పిండలి వండులై కల X, కుది వేలసూర్యుల శ్రుభలెల్లగూర్చి. వననిధుల్ పిండలి వండులై కల X, అనగా శుముద్రములు Xడ్డలూనీళ్లు గాకలిశిపా య్యేటట్టు. M. IV. 3. 150. కురగఘోర్ ధూతధూళితో పరసిన, వననిధి పిండలి వండు గా X. Hari vams Uttara. 4. 131. జలధుల్ పిండలి వండు గా X ల. Vicr. Char. Zacc. IV. 52. దిగ్గజంబులు విరచిరదిరిగి మ్రొక్కె, వారి రాసులు పిండిలి వండులయ్యె. Vish. P. 7. 226. భానుదీప్తుల వేడి చేబల్వలంబు, లండి పిండిలి వండు గా నింకిపోయె.

పిండాకూడు n. s. A base word for food. సీపిండాకూడు పిల్లలకు బెట్టె a common curse.

పిండి n. s. Flour. వెన్నెల పిండి ఆరపోశినట్టు గావున్నది there is bright moonlight. తెలిక పిండి a residue of linseed after the oil is extracted : oil-cake. యీకూట పిండికీడును పిడుగుకూతుడును This is equivocal, it is neither chalk nor cheese. పిండిబలశుము a whitish kind of slate stone. పిండిరాయి A soft kind of stone called gneiss, also a mica or slate. See బలశుము. సీళ్లు పోసికలిపినది, రుబ్బినది, నూరినది, పొడుము, శుముచూము. D. this last meaning is doubtful. పిండిదీశుము n. s. A cup made of paste : in which a lamp wick is placed at certain religious rites.

పిండిమిరియము A sauce made of herbs and chillies mixed with rice flour. వేల పిండి flour of parched grain.

పిండితము or పిండికృతము * Squeezed. పిడవబడినదై. BD. 4. 240. చోడను యూర్వికలేశు, శుండాలమతి రాజ పిండితంబగుచు, Xలికము యూరాచేకజలధారలులుకీ.

పిండిదొండ The herb called Illecebrum. Iona-rium. H. 4. 12.

పిండిలి వండులు See పిండలి.

పిండివంటలు n. s. Pastry, cakes.

పిండివాలము * n. s. A slender arrow, or dart : blown from a tube, a mace or iron staff for smiting with.—A partizan? it evidently is a club or mace. యినుతు అలుగుకర్రసాగు. SC. హశ్రుశ్రుచూరమైన పిడివిపాటుగుదియపేళ్లు.

పిండికృతము * Pressed, squeezed. పిడవబడ్డ.

పిండితకము * The tree called పిడుపుప్పకం, మ్రొంగచెట్టు, తగరే, మ్రొంగి తగరపు చెట్టు, శశి య్ఘకము, మరువము. SC.

పిండు n. s. Army, multitude, crowd, flock. శుముచూము, గుంపు. OG. R. 1. 2. చతురంగబలయితశేనా. D.

పిండుట v. a. To press out, squeeze, wring. To milk. అతడు పిండిన పాలు పిండిన స్త్రీ మాట్లాడినాడు he is no hypocrite : he speaks the simple truth.

పిండ, పిండియ, పిండె n. s. The fruit just formed after the flower, but before the కాాయ q. v. is formed. చింతపిండె very raw tamarinds.

పిందీ, పిందీలు n. s. A jewel worn by children or by women on their forehead.

పిందువు * n. s. A drop. A dot. A small circle or cipher representing the letters ర, న, or కు ; as in నిరంతరం. An epigram says చింతాయాశ్చ చింతాయాశ్చ పిందుమా త్రంవిశేషణం, చింతాదహతి నిర్ణీతవం చింతాజీవంత మక్ష్యతామా That is, (Ghita) the funeral pyre and (Chinta) grief differ only in a (bindu) cipher : the former consumes the dead, the latter the living body. పిందువు In the యోగ శాస్త్రము Yoga Sastram, or Mystic philosophy the three words కళ, నాదము, పిందు frequently occur. See remarks on the word యోగము. D. says సీళ్లు బొట్టు, పిందువు శ్శలము, అనగా యోగి. Also రేతస్సు Semen virile.

పిండె n. s. A metal vase, or pot, of a large size. Bhanum. 4. 114. కుసిడి పిండెలవంటి బట్టువులవారి "bright and round as globes of gold."

పిండె A young fruit. పిండెలు పెట్టికట్టిన అంటుబోడు Earrings adorned with beads.

పింపిణిజడ A woman's hair separated into four tails and then braided into one. Satyab. 3. 145. జడిగొన్నారలనింతి తానును Xవేషంబూనిన నింపిణి జడలక పాశులు రావి రేక జగి హచ్చుకొ గొన్న పాంకింబి.

పింపిళ్లు, పింపిండ్లు n. s. Anticks, skips, leaps. Xం
తులు. D. పింపిండ్లు, మామా అనే ఆటలో భేదము.
OG.

పింబిము * n. s. Image, figure, shape, form, sha-
dow, reflection. An orb, round, or disc, as
of the sun or moon. A scarlet fruit in colour
like a cherry (the momordica monadelpha or
హిందూకుండు) to which lips are compared in
poetry. నితంబపింబము the orb of her loins, her
rounded posteriors. పింబోపి or పింబాధరీ rosy
or ruby lipped maid.

పింబలింజ * A certain plant which is forbidden
to bramins. Lalit. 3. 40.

పింబిత * Imaged, reflected as in a mirror.

పింకు * adj. Scraping, scratching. Lalita. 12.
11. ఆదికూర్మక తో రాస్థికర్పరత్రుతిమేర్పై ఖైః, పిం
కుంతమివధూచక్రమాపాతాళనిమజ్జభిః.

పికము * A cuckoo or cokila.
పికపికలపుట To be terrified. Pal. 233. పికపికలై
కోటభీతిబొందుచును.

పికిరము, అనగా భిక్షుము. D.

పికిలి, పిలి, or పికిలిగాడు, పికిలిగువ్వ, పికిలిపిట్ట, or
పిలిపిట్ట, or కొండలాటిపక్షి, or కొల్లాటిపక్షి
n. s. The hill bulbul, or *Hæmotoris jocosus*;
a beautiful forest bird. (Jerd. No. 77.) nearly
the size and shape of the nightingale. The body
is of a darkish red : the breast and belly white:
there is a bushy black tuft on the head : the
varied shade of which comes down as far as
the middle of the neck. A small species of
these birds (called తురకపికిలిపిట్ట or Husseni
bulbul) are trained to fight like game cocks.
ఎర్రతురకపికిలిపక్షి the Sultani Bulbul. (Jerd.
No. 74, 76, 146, 147.) పికిలిచెండు a tuft made
of the feathers of this bird.

పికిలిపూసలు n. s. plu. A kind of beads? R. 2. 4.
గోగోజన, మిర్రులుక, పికిలిపూసల, మోవికుండు
లు, కుండెళ్లు.

పిక్క n. s. The calf of the leg. మాడుముక్కలపిక్క
a certain bird.

పిక్కటిల్లుట v. n. To rise, swell, spread, to burst
forth as scent, anger, sound, passion, breasts.
వ్యాపించుట, విజృంభించుట, పిగులుట, Vish. 2.
115. ఆకుమతిముక్కునకోశుమవిక్కటిల్లగఁ. ib. 7.
410. తావులుపిక్కటిల్లగ. ib. 8. 94. దుండుభిరవ
ములుదిక్కులైదిక్కుటిల్ల. HK. 3. 135. చుక్కలంబ

రమెల్లపిక్కటిల్లె. Surab. 49. ప్రియమునయమును
దినివిక్కటిల్లె. G. 4. 124. దిక్కులుగలయంకపిక్కటి
ల్లినకుండువెన్నెలయాపాలవెల్లియనగ. Radha. 3.
118. గళరవముక్కుతిల్లివిగ్రహాటిచన్నులుపిక్కటిల్లె
నంచెలరవమావహిల్లె. N. 9. 191. ఆర్యులనట్టహా
సములనబ్బభవాండముపిక్కటిల్లగా. T. 5. 114.
చంద్రుడా ర్చెన్నవిదిక్కులుదిక్కులువిక్కటిల్లగఁ. టీ||
మూలున్ను దిక్కులున్నునిండగాను. M. XII. 5.
134. తరులదిక్కుతులకకదివియల్లవిక్కటిల్లగనుచునే
మేమిగుడివి.

విక్కితుండ్లు n. s. A certain wild fruit. See గార.
పిక్కిలిగాడు See పికిలి.

పిక్కు n. s. Trick, artifice, a secret. అండులోపుం
డేపిక్కువాడికితెలియలేదు he did not find out the
trick of it.

పిక్కుట v. a. To cheat, to deceive. దగాచేసెనను
ట. D.

విక్కువిక్కుమనిపున్నది [I am, she was,] all in a fright :
or, in a pucker (anuk.)

విగ adv. Tightly.

విగతోక్కుట To tread in or tread down tight.

విగతుట్టుట, విగబట్టుట v. a. To stop, to set aside,
as a sum of money ; to stop wages. To check,
suspend, withhold. ఉపరివిగబట్టుట To hold
the breath in. వానవిగబట్టినది the rain held off.

విగాది adj. Penniless, destitute. A beggar. H.
5. 128. ఆకతాయవిగాదియడిగుండబండడు మొం
డికట్టెగులాము మొట్టెగోపు.

విగ n. s. Tightness. Rigidity, austerity, super-
ciliousness. Firmness of flesh or body. దృఢ
త్వము. D.

విగ adj. Tight. Hard, firm. Rigid, austere, proud,
arrogant.

విగించుట v. a. To tighten, to fasten : stop, sus-
pend. అత్తవారింటికిపోననివిగించుకొనివున్నది she
stayed at home refusing to go to her husband's
house.

విగంపు n. s. Rigidity, austerity. నివిగంపులుతునికీ
రావు your stiffness will do no good.

విగమానము n. s. Tightness, firmness. Rigidity,
austerity, superciliousness. N. 7. 67. ఈయండ
జరాజయానకైనయాపురుషుండుడుదస్యడిజగన్తం
డలివెన్నడంచువిగమానముతో మరికేగనంరటఁ.

వి.యుట v. n. To be tight. To be proud or arrogant. L. 5. 132. వెలుతులవిడిదిలోవిచ్చేసియుం డి, విలువబంపినవేళ విగయకవచ్చి.

విగలికట్ట n. s. See పికిలి.

విగుతు n. s. Tightness, tension.

విగుతు adj. Tight.

విగులుట v. n. To burst. ఈవతిపిగిలినది the cloth burst or was torn, was rent or split.

విగువాళ్లు, అనగా కట్టలమోత్రుకట్టేకట్టుతాళ్లు. S. 3. 207.

విగువు n. s. Tightness, rigidity, austerity, superciliousness, stiffness.

విగువుకానుట, విగువుబట్టుట See విగబట్టుట.

విగువులు Stays, or rafters in building. A bundle, sheaf, pack, bale. సీతాకురుంకింజెవిగువుల వంతునవేస్తున్నారు they sell indigo stalks at sixteen bundles per rupee. చావుగంకివిగువులు 30 వంతున thirty packs of straw or corn stalks per pagoda.

విగ్గన adv. Tightly, all at once. Vijaya. 3. 24.

విగ్గర, విగ్గర, విగ్గిరా Aloud. విగ్గరనవుట to laugh out. విగ్గరమాట్లాడుట to speak loud.

విగ్గిలి adv. Tightly (of an embrace) N. 2. 382. గప్పిగుప్పలువిగ్గిలికొగలింప.

పిచుమండము * n. s. The tree called Margosa వేడుచెట్టు. SC.

పిచులము * n. s. Cotton దూది. SC.

పిచ్చ n. s. Madness, folly. పిచ్చగావుండే adj. Foolish, mad. Short, deficient in measure. In weights the పిచ్చసేరు or Cucha Seer means the smaller quantity as opposed to శుక్రాసేరు the greater weight. పిచ్చాపాటితలపోసుకొనుట, అనగాకీడూపేలూతలపోసుకోవడము To confabulate, to compare the good and harm of an arrangement, talk together as intimates.

పిచ్చగాడు n. s. A beggar.

పిచ్చటిల్లుట v. n. To quake, shudder &c. See పిచ్చలించుట. Adilaximi Vilasam. 4. 123. వచ్చెమురభేదిధరపిచ్చటిలనైస్యములుచెచ్చినడవకొరిపులురిచ్చుకుడిచూడక.

పిచ్చకుట్టిన adj. Mad, foolish.

పిచ్చపెనులు Wild పెనులు q. v. పెనులలోభేదము. D.

పిచ్చము n. s. Alms. విచ్చపెత్తుకొనుట to beg. విచ్చముపెట్టుట to bestow alms. ఇదితమరుపెట్టిన

విచ్చముగాయెంచుకొంటాను This boon I trust you will bestow, or, I entreat this as a great favour.

పిచ్చలించుట v. n. To be in a stir. To sprout, to emanate. రల్లడశుడుట, అంకురించుట, పాటమరించుట. BRy. 3. 306. భూమిపాలుకుయిడట్టముగా బరపెంకీలిముఖంబులు సురసిద్ధసాధ్యులునభోవలయంబునవిచ్చలింపకక. విచ్చలింపకక, తద్దరశుడకక. KUR. 2. 93. మేలనియాల్పిరాసురులు మింటసుకుర్వలువిచ్చలింపకక. G. 1. 173. అచ్చెరువుపెచ్చునంబిచ్చలింప. B. X. 5. 13. 5. వేడుకపిచ్చలింపనెచ్చెలులకిట్టనియె. R. 5. 194. చలంబుననెచ్చరికపిచ్చలింపవచ్చుచు. రల్లడించెననుట. D.

పిచ్చి n. s. Madness, fancy, prejudice, imprudence, wildness.

పిచ్చి adj. Mad, foolish, silly. Fruitless, vain. Wild, uncultivated. పిచ్చిచెట్టు a weed. పిచ్చివీర wild cucumbers. Regarding plants (as పిచ్చిచూమిడి) it means, wild. పిచ్చికుట్టినవాడు one who is mad. పిచ్చిరూపాయి a light rupee: a particular rupee worth 14 annas: it is used in Hyderabad. కానికని అంతాపిచ్చిపిచ్చి అయిపోయినది his business is gone to dogs. పిచ్చివాన Rain that does no good.

పిచ్చిక n. s. A sparrow. పిచ్చికకుంటి as lame as a cat. పిచ్చికగోళ్లు "Sparrow's claws." A sort of grain. H. 4. 156.

పిచ్చికమాను A flying fish. Exocetus volitans.

పిచ్చిలుట, పిచ్చిల్లుట v. n. To gush, flow, exude. Vish. 7. 79. వచ్చినకంసునిబాడగని, వెచ్చనినిట్టూర్పుగదురవిహ్వలమతితో, రిచ్చుకుడిబాప్పుధారలు, పిచ్చిలనయ్యండువదన వెగడుచుకులికెక. ib. 7. 373. వెచ్చనియూరుపుల్ గనిగుడవేదనలందురు టిల్లికన్నులం, విచ్చిలుబాప్పువారితమవింకెపుచన్నులొప్పడం. గగాక.

పిచ్చు n. s. Fat, grease. అనగావిషము Poison. శుందిపిచ్చు hog's grease, lard. శుందిపిచ్చుకాచికుంది నెయ్యిచేస్తున్నారు... పామపిచ్చు viper's fat: a certain medicinal oil. నాపిచ్చువెళ్లకనితీనిగాడు he harassed me.

పిచ్చుక n. s. A sparrow. (Jerdon's Catal. No. 176.) పిచ్చుకకుంట a little pool. మారలు ప్రశస్తితమ స్థిలయంబుగస్టెనక, వారకనేవమచ్చుటలవారణ పిచ్చుకకుంటమూడభాగిరథివచ్చినట్లు తరికింపగనెం రటిపుణ్యమునే. Rucmang. 1. 132. Pal. 37.

పిచ్చుక కుంటివాడు or పిచ్చుక కుంటు n. s. A lame man. M. VIII. 1. 30. పినుపిచ్చుక కుంటినిరయము ననును బోక కుంటుడు. పిచ్చుక కుంటు, అనగా పిచ్చుక కుంటివాడు, అతిరయమున, తీవ్రము గా. ib. XIII. 5. 103. పిచ్చుక కుంటివాడు, శుంగుడు. పిచ్చుక కుంటిది, శుంగుఁడ్రీ. D.

పిచ్చుగుంటివాండ్లు A kind of gypsies. కమ్మవారిని అడిగికోనేవాండ్లు. D.

పిచ్చుగుంటు A cripple, a lame man. P. 1. 390. A. 2. 69. తెరవలిటునిరుబోయునుందిలియు జేరి, యవలగొరగాక పిచ్చుకుంటైయనంగు, దనువుగొన బొచ్చె. టీ|| పిచ్చుకుంటై, కుంటివాడై.

పిచ్చిలము * adj. Greasy, moist. సారమువుప్పటిల్లె ది. SC.

పిటకము * n. s. A pimple. P. 1. 489. చమటకాయ, పెట్టెయు. SC.

పిటికి n. s. A gad-about. P. 3. 203. ధిత్రికచెంత కంకటికి నరుగువిటికినిపించి యెప్పుటివెడ్డానెట్టి. టీ|| విటికిని, ఆచలవభార్యను, ఈపించి, చూచి. See విటికితనము.

పిటికితనము (K.) n. s. Incontinence. Reeve. 1019.

పిటుకులాడి n. s. A gad-about. Samagamam. 3. 31. పిటుకులాడివారిపెండ్లాముగరుబమ్ము నీటిమేటిమేటివీధులందు, కోడెకాండదిక్కు చూడమమోమెత్తివూరవైటనలుగురున్నవోట See పిటుకుతనము.

పిట్ట n. s. A small bird. A little thing. నక్కపిట్ట a small wild root. This name is applied to some fish, as యాశిపిట్ట.

పిట్టవిద్రుగా At once, suddenly. BD. VI. 500.

పిట్టి adj. Trifling. పిట్టికథలు idle stories.

పిట్టికాసులు, పిల్లడికాసు A small kind of fish : what in England is called the Miller's thumb.

పిట్టు n. s. Flour boiled in steam. వాసెనమీద యుడక పెట్టినపిండి. D.

పిట్టు n. s. Excess. పూర్వు, అధికము. Vish. 7. 355. B. X. 359. నిన్నుపుట్టెదమనిచలముగొనినశుట్టుటవిట్టా. విట్టా, అతితయమా. విట్టు, దృఢత్వము. D.

పిట్టు or విట్టుగా adv. Greatly, much. Sva. 4. 68. ఎగుచుకూతలుముట్టెయెత్తివిట్టాలించి. టీ|| తరుచుగావిని. Vish. 2. 48. జంబుకంబులుకొరవిడయ్యంబులట్ల, విట్టురాత్రులుకూతలు పెట్టుచుండు. ib. 4. 253. మకకంట భటుల దెండంబులు విట్టవియక

BRY. 2. 47. and 158. bursting with a crash. విట్టారుకు, See ఉరుకుట and విట్టు. Vish. 7. 28. విట్టుల్లె శుడి To be astonished or frightened. BD. 1. 908. and 3. 714. and 5. 257. విట్టార్లుట To wail (ఓరలుట) to howl. Rukmangada. 5. 92.

పిట్టుచీల A wedge, a plug? పితరము * or పితరి * A little earthen pot. కుండ. D.

పిడక n. s. A cake of cow dung dried for fuel. కత్తిపిడక a toddy man's case, containing his knife &c. పిడకమొశలి, అనగా శింశుమూరము. D.

పిడగల Gravel. మొరశరాళ్లు.

పిడచ n. s. A clutch, as much as can be clutched. పిడచసాత A besom or bit of cloth used in smearing.

పిడత n. s. A small earthen pot.

పిఠారము, or, పిఠారు (K.) n. s. A drove of loaded cattle, loads piled into a heap. వక్కలపిఠారు a heap of sacks of areca nut: a camp or halting place, or lodge. బశ. KUR. 1. 139. కంచరవిఠారము a tinker's camp. D. Vencata. P. 35. ఆరాజులనుమాళ్ల వానినాధుండుకూరిమి తో నెదుర్కొనుచురప్పించి తనదు విఠారులందరికిసెసం, తనదువిఠారులు అనగా తనవిడుదులు.

పిఠాలము * A cat. అనగా పిల్లి. M. 4. 2. 127.

పిఠాలి * A female cat. R. 6. 135.

పిడి plur. పిళ్లి n. s. A handle, hilt, haft. రెండుపిళ్లరంపుము a two handled saw. నులకపిడి a skein or ball of string. సురపిడి the female bison. Kallahas. 2. 83. ఆడుమృగము, పిడియేనుగు, మన్నువిడియని. D.

పిడికిలి n. s. (Gen.—కిటి, Loc.—కిట, plu.—కిట్లు) A hold or grasp: fist: DRY. 1382 పడుగును బోలుపిడికిలివారి, వరతైలనిధ మైనవతుంబుబొడిచె with a fist like a thunderbolt. ప్రాణాలుపిడికిలిశుట్టుకొన్నాడు his soul is in his hand: i. e. he is in great distress: he is at the point of death.

పిడికిలింతుట v. n. To close the fist.

పిడికిలింత Closing the hands in homage. H. 4. 286. వారణాశిరైవరదస్వామికి, పిడికిలింతలనిపెంపుగ సెడువుచు.

పిడికెడు A handful, as much as can be held in the closed fist. There is a proverb యెరికెపిడికెడుధనము A friend is a mine of gold.

పిడికోల The handle of the plough staff.
 పిడిగుడ్డులు n. s. Fisty cuffs.
 పిడిగొట్టుట v. a. To geld. Literally, to strike the handle (of a chisel &c which is placed on the testicle.) ఎడ్డువట్టలుకొట్టడము. D.
 పిడిపిప్పెడాకు An acrid gummy weed, poisonous to sheep; the same as వెగటజిగురు, or, గాడిచె గడకర.
 విడియము n. s. Shame. A dagger. సిస్సు. D. కటారి స్సి. Swa. 4. 39. కుదిలంబుగగట్టినను కట్టెకాసెలం, విడియములంటదోపి. టీ|| విడియములంటదోపి, బాకులుపిడిఅంటదోపి. Navan. p. 58. చుట్టుబంగారుసురియలకురుజులెసిగువిడియములు.
 పిడివెయ్యడము, అన గాడుగుళుకరిలో చెయి వెట్టిప్రొత్తుడము. D.
 పిడిసాన n. s. An auger, a drill.
 పిడిసిటిపిట్టలు A sort of small brown pigeons.
 పిడిసెలు A kind of pigeons. Sri Natha says పిడిసెలుచేసిమీద సెకనిప్పునవాలగజూచి.
 పిడుగు n. s. A thunderbolt. Vema. 1498. ధైర్యపురుషునికెవరిభనమైననెడురేమి, దానమిచ్చునపుడెతనకుదక్కె, నెలమిమించుననికెనెవరేమిసేతురు, యడుగుతప్పినతప్పిపిడుగువేమా the thunderbolt shall fall innocuous at his foot. Charitr. 2. 1549. బొంకులపిడుగులు thundering liars. కల్లలాడేటండుకుపిడుగువంటివాండ్లు the same.
 పిడుచుట v. a. To wring, squeeze, press. Parij. 2. 10.
 పిడుజు, or పిడురు n. s. A tick, or louse that infests cattle. See పిడుజు. Various kinds are బుద్ధపిడుదు or అంబారుపిడుదు a tick. ఆరికెపిడుజు or చెక్కపిడుదు a woodlouse? చీమపిడుదు a body louse.
 పిడుత See పిడత.
 పిడె or పిడెము n. s. A bundle or a clump (of bamboos) వెదురుపాద, గుంపు గామెలివివుండేవెదురు, యదిరాజమహేంద్రవరములోవిన్నమాట.
 విడెము Shame. See విడియము, అన గాడిస్సు.
 పిడెరపుగువ్వు n. s. A common kind of dove. Jerdon. No. 295.
 విడోజుడు * An epithet of Indra. H. 2. 67.
 విడ్డ n. s. A child. యెత్తువారిచేరివిడ్డ a compliant simpleton.
 విడ్డకుట్లు The pains of parturition: labour-pains. Kalahas. 3. 31. చెలువకువిడ్డకుట్లువిలసిల్లగధిల్ల

పురంధ్రులంతలో విలువరెమంధ్రసాని దలవెట్టరెకాయము.
 విడ్డకు n. s. A little boy, a youngster. A son. Dative విడ్డసికి. Kalahas. 3. 32.
 విడ్డతనము n. s. Infancy, childishness.
 పిండ్రాయి n. s. A rock. పిండ్రాయివంటిబలముగలవాడు he is as strong as a rock.
 పిణుదులు See పిడుదులు Ticks, botts.=గోమారి.
 పిన్ద్రాకము * n. s. Oil cake, linseed, left after the oil is extracted.
 పితామహుడు * The father's father. ఆంధ్రభాషాపితామహుడు 'the Sire of Telugu poesy,' a title of the celebrated poet Allasani Pedanna. ప్రపితామహుడు Great great grandfather చతుర్ముఖ, పితృపితరి,తండ్రితండ్రి, జనకే, సాలలోచన, విష్ణు. SC.
 పితాశ్లు The manes or ghosts of forefathers. Charitra. 1. 1526.
 పితుకుట v. a. To milk out, express, squeeze, draw, (milk.) ఆవునుపాలుపితికినాడు he milked the cow. లింగమునుపితికినాని సోటిలో వెట్టినాడు.
 పితుక్లాసుట v. n. To come forth, as milk. To project. పుంటిలోనుందిచీము పితుక్లానివచ్చినది the matter came out of sore. ఆగోడలోపుకరాయిపితుక్లానివున్నది there is a stone projecting in the wall.
 పితురాజితము * n. s. and adj. Acquired by (or inherited from) a father. Paternal.
 పితృరిధి * A lunar day, on which offerings are made to the manes of ancestors.
 పితృవనము * A cemetery. M. 4. 3. 18. శ్మశానము. D.
 పిత్రము * n. s. Bile, gall, the bilious humour. పిత్రకాక or పిత్రకారకము bilious heat. పిత్రకాశము a kind of consumption. పిత్రశోభ Leucophlegmatia, a kind of Jaundice, a swelling, or intumescence. పిత్రకుగళ్లు choppings of the hands and feet. పిత్రనాడి the bilious pulse, or that governed by the bilious principle. ఆమందు పిత్రముచేసునుగనక మిారువైటికిపోరాదు this medicine will stir the bile, so you must stay at home.
 పిత్రము * n. s. A bit, piece, fragment. Swa. 4. 93. మిగులమెత్తనకులభిత్తంబులు. టీ||మిక్కిలిమెత్తననమాంశభుంకములు.

పి త్రకోశము * The gall bladder.
 పి త్రహాద్యము A bilious disease.
 పి త్రకికాసు A sort of fish. H. 4. 225. See పిట్టికాసు.
 పి త్రరళు adj. Flashing. తళుకైన, శ్రుకాశించే. Surabha. 18. సోమునిరితినె మ్మె గమునుండరమా డరహాశిచంద్రికా, సోమ ములీనపి త్రరళుచూపులు దిక్కులపిక్కుటిల్ల. టీ|| పి త్రరళుచూపులు, లెయారళుచూపులు.
 పి త్రరము plu. పి త్రరములు Flashings తళుకులు. N. 9. 404. బెళుకు బేడశుమాలిపి త్రరంబులకంబె. టీ|| ఓక్కుష్టా, బెళికేటి బేడశుచేవలతళుక్కుమనే సోగనులుచూస్తావా.
 పి త్రరముX adj. Flashingly శ్రుకాశముగా. N. 9. 401. శరిత మెరుంగుబంగరుళుచందురుకావిజటంబులూర్చిపి, త్రరముX చల్లపావడలుదాల్చి. టీ|| పి త్రరముX, సోగనుగా.
 పి త్రరి n. s. A woman. D. says ప్రాధస్త్రీ, పుటుశరీరముకలదిన్ని. N. 9. 53. మధురగంధో త్రమాపానమ త్రలగుచు, పి త్రముననాన నెరుగక మొత్రముగను, హత్తుకొనుపి త్రరులగూడిపి త్రజన్తు, జన్త సాశల్యకరుడుశ్రుశిన్వరుడు. టీ|| పి త్రరులగూడి, వారుణి, కాంతి, శ్రీ, యనేటిముగ్గురితోగూడుకొని. T. 3. 137. గుత్రంపుగుబ్బులరమున, హత్రగశరియాని యానియారనికుండుక, పి త్రరియును బెనగిరి, పి త్రరులుకవిరుడుజెట్లు బెనగనమాట్లీక, టీ|| శరిపి త్రరులుకవిరుడుజెట్లు బెనగనమాట్లీక, శమానమై నబలముగలిగినస్త్రీలున్ను శుంత్రము వేసుకొనేటటువంటి జెట్టిళురుములున్నుపోరాడినట్టుపోరాడిరి. ib. 3. 138. సెనుకువత త్రరంబుననుపి త్రరిక త్రరినివిజారినక. టీ|| పి త్రరికి, తారకు. Balrāma. 6. 123. పి త్రరులాహాలాయుధునివిల్వX. Rasica. 2. 101. కల్లి పి త్రరివాలు తళుబూపుల సౌరు హరిణివిలాసంబువీరిభవింబు. ఇక్కడకల్లి పి త్రరియనగాసోగనైనస్త్రీయని. T. 5. 177. గురునకొ, గర్భంబు, నిశా, కరునకొ, ఏవరింపురి త్రకలహమువలది, త్రరిమరల నాపుదావి, త్రరి తామర చూలికనియెదడయులజ్జక. టీ|| పి త్రరి, బృహస్పతి ధార్య.
 పి త్రరి adj. Flashing. తళుకైన, శ్రుకాశ మైన. T. 4. 93. పెనిమిటివెన్నె నిన్విననుపి త్రరిచూపులనిపుచూడనే, మునుకొనిముద్దు పెట్టుటకుమోమటులూగ్గX. టీ|| పి త్రరి చూపులనన గారెప్పవేయనివిలాశుళుద్దులు చేతను. ib. 4. 122. శిరమున కెంజడల్ నుడుట జెన్నె

గుపి త్రరిబొట్టువారెరక, శరశువుపి దెవుంకరులచ న్నవపెరుడరాక్కు కేరులుం. టీ|| నుడుట జెన్నెగుపి త్రరిబొట్టు, లలాటమునందుసోగనైనటువంటి కాళురుక్కు బొట్టున్ను. Surabha. 106. తత్రర పాటునంకడ సితాశనిరుపనియైనయట్టియ, మ్మ త్రచకోరనేత్రకు చమండలమందితతారహారముల్, పి త్రరికన్నుడమ్ములకు బెడ్డగవిందులు సేయ. టీ|| పి త్రరికన్నుడమ్ములకు, చక్కనైనటువంటి తామరవంటికన్నులకు.
 పి త్రరించుట To flash. పెరునుట, తళుక్కు మనుట. N. 9. 159. బెళుకు బేడశుచూపుపి త్రరింబు. టీ|| బెళికేటి, బేడశుచేవలనేపిచూడ్చి చలింబుగానున్ను.
 పి త్రళము * Brass. యిత్రకి, పి త్రళంయులే. SC.
 పి త్రళము * adj. Bilious, relating to bilious humour. పి త్రళంయులే SC.
 పి త్రలి adj. Naked. H. 2. 70. ఆ త్రరిపి త్రలైఘనము దా త్రనుపి త్రళుమత్తుపాత్తుతో, పి త్రరిక త్రరించకను. N. 9. 311. అనపుడునవ్వియవ్వికని తాంబుజనేత్రలు నివెరుంకవే, కనికనియుండిపి త్రలియొగట్టుకురమ్మని చేతులెత్తిమ్రొక్కినదనుకానుబొరిలికించెమెరుము లెల్లనెట్టిసి, మనుశితులట్లుబూపుదురెయొడగ త్రనుగాకమాధవా. టీ|| పి త్రలియొగట్టుకురమ్మని, చీరలులేకవు త్రవి త్రలనేడరికిమున్ననరమ్మని.
 పి త్రలి n. s. Garment. Ila. 1. 197. కొశరుతుట్టులగమ్మి గోటికతులజమ్మి, కాసెలో జెయివేసికదియదీసి, కన్నాతలాగింవికొగటగదియింవి శరిపి త్రలులనెత్తి చనులసెత్తి, యల్లండులకుబొచ్చి. శరిపి త్రలులనెత్తి అనగా వశ్రీములనుతీసివేసి. శ్రుకరలామునుకట్టిన శ్రీములని అర్థముచెప్పినాడు గాని వేలేత్రయొగముకనుకడ లేదు.
 పి త్రి * n. s. A wall.
 పి త్రి n. s. A fart.
 పి త్రిట v. n. To fart.
 పిత్రార్థితము * Error for పితుర్థితము.
 పిత్రప్రము*adj. Paternal, ancestral. తండ్రిశంబంధమైనది. D.
 పిదభ adv. Afterwards. M. XIII. 2. 431. BD. 5. 278.
 పిదభ adj. Meanspirited, degenerate, base, vile, silly, foolish. పిదభకాలము wretched times ; a pigmy age, in which nothing great is produced : latter times. పిదభను మ్యులు pigmies.
 పిదపి డౌట v. n. To be in a fright. Charitr. 1. 3300. బెడరకయడరకవిడిముడి గొనక బెడరకవడలక పిదపిద గాక క్రొవ్యాదిమాటకకవారతలేక.

భిదా * n. s. The act of tearing or rending. భేదనము, బద్దలుచేయడము. SC. A. 4. 128. భూభిదాపాదినిభకారంభోభరంశ్రువడి. టి|| భూ, భూమియొక్క, భిదాపాది, భేదమునుచేస్తున్న, నిభకారంభోభరంశ్రు, నిభకర, పరివ్రాణముయిన, అంభోభరంశ్రు, భదకాతిశయముయొక్క, వడి, వేగముచేతను.

భిదుకుట or పితుకుట v. a. To milk, draw out, squeeze out.

భిదురము * n. s. A thunderbolt. M. 12. 4. 399. N. 4. 111. BRY. 3. 116.

భిదుశు* n. s. A thunderbolt. వజ్రాయుధము. SC. భిదేలిమము or భిదేలిమము * Frangible, that may be broken. Parij. 4. 101. R. 7. 163. తవిలకారావణదాహసూచకగతిణదావాస్పాదికాశీరా, ఘనబాణార్పణవ్రాలునింకననలంకాగోశ్రురోక్షుంశృం, గవిటంకంబుల జాకళించెనశ్రుడల్లకడైత్యవతుంబులి, ట్టివిగోపితననక భిదేలిమములయ్యెన్గండపాహణముల్.

భిద్దుట To die, చచ్చుట. ABA. 3. 134. కూలెపెద్దనిద్దురబోయిదిద్దెద్దెల్ల. కుండలొసేళ్లుకారెననుట. D.

భిధానము * n. s. Covering, concealment, veil. అచ్చాదనే, యేనుగమీచిబురకా, శరావె, మూకుడు. SC.

భిన adj. Little, young &c See పిన్న.

భినతండ్రి (Literally younger father,) a father's younger brother: also the husband of a mother's younger sister.

భినతల్లి (Literally younger mother.) A mother's younger sister: the wife of a father's younger brother.

భినాకము* The name of the bow or trident used by Siva. శివధనుషి, త్రిశూలె, పాంసువము. SC.

భినాకి * An epithet of Siva. శివే, ఏకాదశరుద్రభేదె. SC.

భినాకిని * The Sanscrit name of the river Penna which rises near Nandi droog and falls into the sea near Nellore.

భినుగు n. s. A sportsman or hunter. (an obsolete word) S. 1. 187. జివురుగండెలు గాలశ్రువివ్వతదురు, లాదియగు సాధనంబులునలవరించు, కానిహుటాహుటినడలతోభినుగులెల్ల, గదిసినడిరిరియమ్మహీకాంతునరుత.

పిన్న or పిన adj. Infl. పిన్నటి. Little, small, tiny, diminutive, young. పిన్నపెద్దలు old and young, every body, great and small. పిన్నాపెద్దావిచారింబిమాట్లాడవలశినది, అనగా యోగ్యా యోగ్యము విచారించి you should consider who it is you are addressing. పిన్ననల్వ a slight smile. పిన్ననాకు infancy. పిన్నతనము childhood. పిన్నవాడు a boy. పిన్నది a girl. T. 2. 38. పిన్నటినాటనేతనవివేకములోకమువారు మెచ్చుగా. Parijat. 5. 45. కనినెమ్మో మునపిన్ననల్వదోలుకక.

పిన్నము * adj. Separated, divided. Broken, maimed (as a statue) Blown, opened. Other, different. పిన్నగృహములు separate houses. పిన్నపిన్నము గాల్పన్నారు They are all distinct. పిన్ననామములు Separate names. పిన్నముగా * Distinctly, separately.

పిన్నము * n. s. Bodily defect. లింగముపిన్నమైనది the image was broken.

పిన్నకక్కెర 'The small కక్కెర q. v. or partridge, (perdrix sylvatica) కృకగాశుషి. D.

పిన్నగోరంట, అనగా శివోపేక్షము. D.

పిన్ననెల్లిచెట్టు; అనగా యుద్రాస్మికుంభము. D.

పిన్నమ్మ n. s. A mother's younger sister.

పిన్నయిత్తు, అనగా శారీవాహనపుత్రము. D.

పిన్నయేలకి, అనగా ఉపకుంబిక. D.

పిన్నయ్య n. s. A father's younger brother.

పిన్నవరగోగు, అనగా కమలవల్లభ. D.

పిన్నాణము See విన్నాణము.

పిన్ని * n. s. A wound. కులె, గాయము. SC.

పిన్నె Quickly, a vulgar word.

పిపాశ * n. s. Thirst. దప్పి. D.

పిపిలిక * n. s. An ant. పిపిలికాచి బ్రహ్మశుర్యంకము From a worm to a world.

పిప్పలము * The holy fig tree. Ficus religiosa.

పిప్పలి* n. s. Long pepper. పిప్పళ్లవియ్యము grains of this pepper. నరుపిప్పలి a plant called Sphenoclea Zeylanica. Rox. 1. 507. కొయ్యపిప్పలి a plant called Salicornia Brachiata. Rox. 1. 85. గజపిప్పలి a plant called Pothos Officinalis. Rox. 1. 431. or Tomex Sebifera. Rox. 3. 819. అదిపిప్పళ్లబస్తావలెవున్నది it (or she) is as strong as a house: lit: as a (బస్తా) sack of this pepper. పిప్పలికట్టె The dried root of the long

pepper. ఓళ్ళలిమంతు The root (See దుంతు) of long pepper. పిప్పళ్ళమోడి the thick or woody part (see మోడి) of the long-pepper vine.

ఓప్పి n. s. The refuse, residue, or remaining stuff, after the juice is squeezed out. పిప్పిచే యుట v. a. To squeeze dry, as fruit, &c.

విప్పరిట్టు, అనగా వాపోవుట, పెగ్గెట్టుట To howl. ABB. 3. 128.

వీవీలు Ladies : this Hindustani word occurs in the Vasu Charitra. Preface. 68. ఎదలపైబాదలు కయ్యెదలు శారగవారు, వీవీలకుముసుంగు లబ్బు జేసె.

వివోకము * n. s. Coquetry, blandishment, playfulness. వ్రోవోకంబు భేదః, శృంగారచేష్ట. SC. Navanatha. 73. నలినలోచనవిని నాదాచరముగ, నేలమి పెట్టెల పెట్టుమనిప్రియంబెఱిగ, తలకొన్నకులుకు నాతని నేమనఁబు, లలితవివోకవిలాస భావముల, కలితవిభ్రమభావకతులనేమిటను, కుదనుగా వింతు నాకుక సస్యవిశిచి.

వివోకవతి * n. s. A coquette. విలాసవతి. S. 2. 280. ఆ పెమ్మలియిదెవచ్చెన్, తప్పిమ్మలికేమిసేయు దాననుచునున, వీవోకవతిమనంబున, నమ్మరముఁ భయముద్రోక్తులాడగనుండఁ.

వివోకిని * n. s. A flirt or jilt. విలాసవతి. Vish. 2. 339. నీకితరభయంబులురా, నీక మెలంగుదునటంబు హితముగరపివి, వోకినియతనికిత్రయమున, కైకొంతకదాభామిచ్చియనివెంబురికె.

విభీషక * n. s. Fear భయె, వాతాయా, పూరకాకర, SC.

పిమ్మట adv. Afterwards, subsequently. పిమ్మటి వాండ్లు Those who come after him.

విమ్మట or విమ్మటము n. s. Stupor, grief. మూఁ ఘాతవశ, అనైతన్యము, విస్త్రయజన్యశ్చేష్టత, మాను శుడడము. BRS. 29. కడిమిందాకినయ్యురువడి, విడుగడవినభయమైనవిమ్మటతోడం, సుడివడుచునుండికొందొక, దడవునకుండలసినిలితాలిమికలిమిఁ. BRY. 2. 518. వ్రాలినిజొంతరంగమునవాలినశోకవుచిచ్చుపెల్లనం, వ్రేలుచుదైశ్యనాధుగని విమ్మటవొందురు. DRY. 924. చలమొప్పటిడికిటశరటలివొడిచె, పిడికిటిపోటునవిమ్మటకొంగ. L. 19. 320. ధీమాఁరయుండువిమ్మటవొంది. BD. 5. 257. వీట్లుల్లి మూఁఘిల్లివిమ్మటవొంది. ib. 5. 299. విజ్జలుంఠంతా విమ్మటంబెఱిగి, యజ్జనౌఘముదానుసా

ష్టాంగమురగి. Bal. 3. 150. ఇటులమహోత్సవనంబువిమ్మటలుబాద, నబ్బభవమందిరశ్రుతిహారసీమ, జేరినిన్నానుశంతోషశిధిలించె, హృదయుడైబాచెతస్యభావలలకడము. M. 8. 1. 5. తనకువిమ్మటమైననజ్జనునిబాకూ, లీలయిమ్మెయిద్రోవంగతకతెఱియె, నధివయాబోతు పెమ్మలికగ్గమైన, కగిదియయ్యెబొండవులకుకగయరాం. Dab. 125. హితకథాగోష్ఠిచేరావుడిపింతు, వ్రీతిచేనామడివిమ్మటబాద, నీతమ్ముడలరంగులువుమచ్చట. D. says మనోదుఃఖము.

వియ్యము n. s. Rice when cleared from the husk. లక్ష్మవియ్యము Grain lac : gum lac sold in grains. శిగ్గువియ్యము Sago.

పియ్య n. s. (Gen. పీతి. Abl. పీత. plur. పీతిండ్లు) human dung, or that of any carnivorous animal, (a bird, fish, or snake, dog, or tiger;) as distinguished from నేడ which is not defiling. చేతుపియ్య Cuttle fish bone, used in varnish. పియ్యితినుట v. a. To eat dirt : i. e. make a fool of himself. పియ్యితిన్నవాడై Besotted. మీమపియ్యితినేవారాకూడుతినేవారా are you brutes or men? వానిపియ్యితిన్నారు They truckled to him. పీతిరికాకి The jackdaw. పీతిరిగడ్డ carrion kite. పియ్యినినేనాగము the dung-eater ; a sort of snake.

పియ్యూరము * Ambrosia.

పిర n. s. In arithmetic the fraction of 1/56 The two hundred and fifty-sixth part. See chapter in Grammar on Arithmetical words.

విరడ, విరడా n. s. A stopple, a plug, a cork. UH. 2. 25. వీణవిరడాలు the pegs of a lute.

విరవిర adv. Hastily, hurriedly, rapidly, round and round.

పిరము Error for ప్రియము Mari. P. 144. పిరమైనకాయక మెచటలేకుండ.

విరాస Quickly, immediately. Radh. 3. 112.

విరాలున adv. Rapidly, hurriedly. Radha. 1. 98. రల్పవిరాలునమూసికప్పుఘ్రిఁ.

పిరింది or పిరిది adj. Behind, after, following. సూదిపిరిందిత్రాటిక్రియ Like as a thread that follows the needle.

పిరిందికి adv. Backwards. పెనకకు. M. XII. 3. 55. అన్నబూరకరలునాజిపిరిందికినడముపెట్టకతెగనడుచువారు.

పిరికి n. s. A coward. plu. పిరుకులు. Jaimini. 6.

77. పిరుకులు గాని ధానుజవి భీషణులుండక నీకున హామే.

పిరికి adj. Cowardly. పిరికివాడు A coward.

పిరికితనము Cowardice, timidity, shiness, bashfulness. శుభాపిరికితనము nervousness that disables a man when in public.

పిరికిలు, పిరికెలశుజ్ఞ n. s. A kind of necklace. పెదనుకట్టుకొనేసాము. D.

పిరిగొనుట v. a. To surround. చుట్టుకొనుట. D. M. 4. 2. 64. D. Nav. 102.

పిరిదికి adv. Backwards. వెనకకు.

పిరివీకులు, పిరివీకులు or పిరివీకులు n. s. Hesitation, being at a loss, plague. ముఠకరాములు, పీకులాట. R. 4. 151. కిన్న వెనకకు దివియంగనగ్గలంపు, రాగరజ్జుపుముండరసాగదివియ, నందులకుదోడుతోడ్రోపులాదజనులు, నడమపిరివీకులయ్యెనపుడతికపుడు. KP. 1. 74. తరుణీయేరికి జెల్లునె, యరయగనేమింతవారచనుకొననిదిగో, పిరివీకుగనున్నదితా, గరమద్భుతమైన శివతికయ్యముచేతకా. HD. page 232. line 5. కామాంధమున తారతమ్యమూహించులేక పెల్లాడవుత త్రరము, జిత్రంబుపిరివీకునేయనారాటమెత్తి. టీ|| పిరిపీకునేయ, విందరవండరనేయగాను. Vish. 6. 24. మన్నఘండుపిరివీకులునేయగత త్రరింపుచుకా.

పిరిన Quietly. See విరాన.

పిరు Behind, back. నరుకుడుననవుడు పిరుశనకతడు. BD. 6. 45. పిరుశనక without going back. పిరు, ఆనగా వెనక. శుభాద్భాగము. D.

పిరుండు Back, behind. వెనక. D. L. 7. 185. నూది పిరింది దారంబులీల. పిరుండకడ adv. Behind, at the back of, after, following. దానిపిరుండకా at her heels. See ముందు and వెనక.

పిరుతియ్యక adv. Without drawing back, unshrinkingly, remorselessly.

పిరుతివియక, ఆనగా వీరుపోక, వెనకతియ్యక. OG. Unhesitatingly, sternly. Bahulaswa. 5. 172.

పిరుతివుచుట v. n. To retreat. వెనకదీనుట. D.

పిరుతీయుట v. n. To flinch, draw back, retreat.

పిరుడ adv. Behind, after, afterwards. BD. VII. 968. బలవదుద్యత్తుముల్లశనం బెలర్చనశమగజంబునాగయ్యనెక్కిందివాసునువీరుదెక్కెతమనివాశీమన. వీరుడ, ఆనగా వెనక. D. Dab. 294.

పిరుదము * n. s. A badge. Title or honorary distinctive mark. Lalita. 12. 31. శుంభత్రికోరాచక్రేణపిరుదేనమహీయసా.

పిరుదావళి * n. s. Heading of a letter, or address in correspondence. Title, superscription. In the Bharata Chambu వందిబృందపరిశుభ్యమానకంసాదివధపిరుదావళి శ్రుబంధబంధురేణ.

పిరుదు n. s. plu. పిరుదులు The buttocks or posteriors.

పిరుదు n. s. A badge resembling a medal, honorable distinctive mark. పిరుదుగల honored with a badge. Vemana. 1318. వీరువోపుకులమువీరుదుమ్రుంకుకులంబు, యెల్లజీవులనుభరించుకులము, యిట్టికులమువార లిహాశురాదులయందు, శుట్టుగలుగువారుశరగవేమా. వీరుదుజెట్టి a champion or prizefighter who has received a honorary badge. శూరలాంఛనము. D.

పిరుదు n. s. A hero, a brave man. పిరుదువాద్యము The *naubat* of Mahomedans: being music which a distinguished person is privileged to use at his abode. SD. 45. భేరులు మొదలైనవీరుదువాద్యములు. B. 8. 418. పిరుదులనైననుపిరికివారలనైన.

పిరువిద్రున adv. Smash, (anuk. of stones falling.) A. 6. 97. పిరువిద్రునరాలువడకా.

పిరువీకులు Wrangling. పీకులాట, రచ్చజంఝాటము. H. 5. 251. ఆమశివిత్రినీసుదతియన్యజనాత్మరశింగమంబునై, ప్రేమజనింబియాత్మ పిరుపీకులుపెట్టకవీటిలోవిటస్వాములగారవింబి. P. 3. 124. విదాలముఖ్యకడకాక్కటనిద్దరమేగిశిర్వమ, ప్పిన్నమనీమవిన్నకుమునేయబహువారక వత్తువంచుమన్నును గానలేక పిరువీకులునేయఖగంబుభీతమై. టీ|| పిరువీకులుజేయ, పెరుకులాడగా.

పిరుసు adj. Hard, firm, coarse, harsh, rough. అన్నముపిరుసు గావున్నది the rice is hard, not being sufficiently boiled. తలపిరుసుమనిషి A stubborn fellow.

పిరుసు n. s. Briskness, hardness, firmness, roughness, harshness to the feel. Rukmang. 3. 80. వేటజూదంబుపానంబుకూటపిరుసు, కఠినదండంబు తరలాశీకానియావి, యనెడి వ్యశనంబులేడింటియందుమకుత, దగదు గావించు భారుణీతలవిభండు. కాశిన్యము. D.

పిరుసుగ adv. Harshly, roughly. See పిరుసు. Jaimini. 7. 42. పిరుసుగనేటికొడరుచుకొలను.

పిరుకులు n. s. A sort of firework called flower-pots బాహుళ్యము. D. Bahulaswa. 4. 92. పగలునకుత్ మంచి యాకాశబాణమువిం, బామరు టాపులు విరుసులు బ్రహ్మాండములో నిండగా. Surya Tanaya. 4. 122. విరుసులుకు సాకులు బాణములనన్నిముట్టింది.

పిర్ర n. s. Buttock. పిర్రలు the backside. విర్రవిగయుట or విర్రవిగుసుట To stop completely. మూడుదినములు గాత్రవర్తికాకుండా విర్రవిగుసుకొనివున్నది the purging entirely stopped for the last three days. మాట్లాడక విర్రవిగుసుకొనియున్నాడు he is stubbornly silent.

పిర్ర n. s. Tightness, hardness, stiffness. Haste, speed. Heat, as of the sun. Strictness. Peremptory inflexibility. A bar, as securing a door. దృఢత్వము, వేగము. D.

పిర్రు adj. Tight, hot &c. See పిర్ర n. s. విర్రెండ fierce sunshine. Vish. 6. 220.

పిఱము * n. s. Hole, chasm, cavern, cave, aperture. మహాపిఱము The great expanse, the sky. BRK. 753. రంధ్రము, గుహయు. D.

పిలక n. s. A young one, young shoot. కండపిలక a small root, as that of a radish. See పిలుక. D. పిలకలు, అనగా దుంపనీజములు.

పిలపిల (anuk.) Suddenly, at once.

పిలనంపించుట To send for, send one to call. The Root in A. పిలవ of పిలుచుట, and అంపించుట II. 3. 122.

పిలిపించుట To call for, invite, send for.

పిలిపిలి adj. Sweet, delicate, nice. ముద్దుముద్దు, మురిసెంత. G. 1. 17. చులుక నివద్యమైన గడుచోద్యము చేయుచు పిన్నవారి పెద్దలు గొనియాడ గానువినితప్పులు బట్టవలంతురత్తుముత్ పిలిపిలిమాటలాడదనువెందినవారికి ముద్దుగాకయా శలికెడువిల్లి పిల్లగని బావురుపిల్లులు శంకపిల్లునే. DRU. రమణీశ్రీయం వరమున శ్రీరాము, క్రమమొప్పుకొన్నకథకథెప్పుమనిన, విలిపిలితప్పును సిగ్గును దొలుక, శలికెజానకియ శ్రీభార్యనీపించి. BD. 2. 435. వరలతుళివతల్లవల్లభ్యమహిమ, విలిపిలితలపులవలనవర్తిలి. విలిపిలితలపులు, అనగా మురిసెంతయొన్నికలు. ib. 5. 480. వ్రయమునకథకంబువలయు సెళివుడు, వయశుడియిచ్చునకథ మనకుతోడు, విలిపిలికాయకంబులు జేసివదసి, ఇలబానినకథకంబులు సుమంతకలడు.

పిలు "Call him" colloquial imperative of పిలుచుట to call. It is meant for పిలుపు.

పిలుక n. s. A young one, young shoot, thus తటి తేపిలుక the young of the antelope. R. 2. 69. పులులకుబుద్ధినేర్చుకొని పూరియుగిరియు పేటితేటితే, పిలుకలవెంట ద్రివ్యకొని సెంచుచు.

పిలుకుమారుట v. n. To die. To be destroyed, to perish. URT. 2. 13. యివియరయంకనెంతకును లిండ్రజుడాజతలంపువారిగా, హనమున గూలికైనజనయస్థరమాతడు పిల్లమారిన భువనము తెల్లనిర్భయతబొంది. M. VIII. 1. 4. కాల్పముకడనపీకవచ్చియు, మరలియు దూలియు పిలుకుమారియు నల్లడబారియు.

పిలుకుమార్చుట v. a. To kill. To destroy. M. IX. 1. 265. అమరనదీసుతాదులగు నక్తడివీరుల మారలండ్రు క్రమమున పిల్లమార్చి భుజగర్వము సూపితిరేనుక శ్రునైస్యమువలకంకశల్యుడెకటార్చె. ib. IX. 1. 427. సాయకత్రయంబుమయినాటుటయు, దండ్రంబులూక్త పెట్టగవిసిన నన్నింటి పిలుకుమార్చి. ib. IX. 2. 102. మనుజునాధయొక్కడవుమారిమహాద్యుతబాహుశంకడక, మిమువడిదాకెడక పిలుకుమార్చెదనంట యుదాత్తమైన ధైర్య మహిమ గాదె. ib. VII. 4. 209. ఆతండుదృఢకముష్టిమార్గకాష్టకంబున వారింపిలుకుమార్చి యార్చిన సాసింహనాదంబువిసి. పిలుకుమార్చె, అనగా చంపెననుట. D. OG.

పిలుకురుబట్టుట To strangle. Dab. 216. యొక్కరుడు భారీశ్రేణుగట్టి, సీగర్వమణింతునేడనితిట్టి, పెడకేలువిగబట్టి పిలుకురుబట్టి, శుడత్రోచితామీదకుడి గృద్ధుచుండె. పిలుకురుబట్టి, అనగా పూపిరితిరగకుండాబట్టి.

పిలుకువాటు, అనగా పిల్లలవేనేది. OG. Bearing young. A. 4. 36. పిలుకవాటిగోడిగజావడిగములకుం. టీ|| పిలుకవాటి, పిల్లలనుయచ్చే, గోడిగజావడములకు, ఆడగుర్రపుతల్లకు.

పిలుగు A mere formalist. కటటుమయిన, మాయమైన. P. 1. 222. కలదాశి న్యాసికిబహు, కలధాతనువర్ణపూర్ణకంఠశదాన, బిలుగుయతిమరపుమోసము, కలనేనియులేక దానిగిరితీంచు. పిలుగుయతి, అనగా కటటునన్యాసి.

పిలుచుట v. a. To call; to invite. DRU. 1081. పిలుచుకొనుట v. a. To call for (a man,) call upon, invite. పిలుచుకపోవుట To carry (a man) along with him. పిలుచుకవచ్చుట To bring (a man along) with him. పిలుపించుకొనుట v. a. To send for, to invite.

విలుపు n. s. A call : a cry ; an invitation. ఆహ్వానము. D.

విలకయము * The dweller in a hole, i. e. a serpent. R. 8. 40. మహానినాదములతోవలిరెక్కవెలుంగువిక్కులుకా విక్కుటిలంబిలేశయవిభేదినభోగతివచ్చుచుండకా. శుపేకా, గోధాయం, ఆభా, నకులే, సింహా. SC. పాము, ఉడుము, యెలుక, ముంగియు. D.

విల్లరుట v. n. To be suffocated or strangled. విల్లరె, ఉడ్డుకుడిచెననుట. D.

పిల్ల n. s. A child, a babe. A young one, offspring. A shoot or young plant. పిల్లలు The young. పిల్లలుగలవాడను I am a parent. కుక్కపిల్ల a puppy. శులిపిల్ల a tiger's cub. పిల్లయింటివాండ్లు the bride's relations. పిల్లనేయుట, పిల్లలునెట్టుట to bring forth, bear young. పిల్లాపెట్టుట to throw doublets on the dice. Radha. 1. 74. నెంబినదాననచుదలపించెమసారెకునీదు ప్రాశునే, నెంబినదాననోదనియెన్నరహాశ్యము కూలిపిల్లలకా, వంచనలేకపాదుకొనవైవియుపోదరా చేసివెంశ్రుగా, వించుటతల్పలంబనుభవింతునుయన్యులపాలునేయునూ. టీ|| కూలి, అనగాతోటకం రక్షణచేసేకూలివాడు, కడటములేక, మొలకలను, నాటుకొనేటట్టుగావేసి.

పిల్ల adj. Small, petty. పిల్లశరవృక్షము a small hill. పిల్లపెత్తనము misrule. పిల్లచేష్టలు boyish pranks or tricks. పిల్లగాలి a gentle breeze. పిల్లదూలము a small beam or rafter. పిల్లశంకరము a humming or low singing. పిల్లకాలన a small channel or ditch. DRS. 1. పిల్లబావి an inside well ; a well or hole bored in the foundation of a well. పిల్లయేనుగు, గజకలభము D. పిల్లదున్న, కాడికట్టనిదున్న. D.

విల్ల n. s. A cake, a plate, a button, a patch. బంత్రాతువిల్ల a peon's badge. అత్తరువిల్ల a cake of rose paste. వెండివిల్ల a plate or ingot of silver. వాడిగజ్జలలోవిల్లకట్టినది he has buboes. నవారువిల్ల a roll of tape. ఒరుగువిల్ల a hemispherical cushion. రాగిడివిల్ల a gold tire. ఆరతిలకవిల్లవేసినాడు he put a patch in the metal vessel. మొలవిల్ల a bit or piece of metal tied on a string around the loins of a female infant. విల్లపెంకు, ఓడువిల్ల a tile. విల్లమీటుగ bang, with a

splash, in a moment. KP. 3. 292. మూకాళ్లకమళ్లలముననానివెల్లవెలికలరెల్ల, విల్లమీటుగాజిమ్ముచు. విల్లమీటుగా, విల్లనుమీటినదానికలనే. . . విల్లబొట్టు a round spot in the forehead. పూడువిల్లశరవు a tiled roof. కలుచగానుండిగుండ్రగానుండేనస్తువు, విల్లకట్టేప్రణామము, D.

పిల్లంగోడు A hockey stick or bat used in games. See పిల్లగోట్టు.

పిల్లంగోవి n. s. A flageolet. plu. పిల్లంగోళ్లు. Pal. 202. మణ్ణెళ్లుతాళాలుమరిపిల్లంగోళ్లు.

పిల్లకాయ n. s. A child, a little boy.

విల్లగన్నేరు n. s. The jalap plant ; with lilac flowers.

పిల్లగాడు n. s. A boy or lad.

పిల్లగోట్టు A boyish game in which hockey sticks are used. Vish. 7. 211. కోటగ్రోతులు, విల్లగోట్టు, చూశరగోల.

పిల్లచుట్టులు A noose, అనగాపురి H. 5. 112.

పిల్లజుట్టు The lesser lock behind the principal one. బాలురముందరిజుట్టు. D.

పిల్లడు A boy, a child. ఆనందనుందరివిలాశం. 2. 184. మానవనాధనేనుగృహ మాజికానచేసుకపిల్లదేశ్యితే, వానికిపాలుబోసుకొని.

పిల్లడుగుచెట్టు, అనగాకరికచూచు, యెగ్గోగల Cowach, a certain plant. Rox 3. 283.

పిల్లది A girl, or lass.

పిల్లదీపులు n. s. A certain boyish game. Vish. VII. 211. కుప్పిగంతులువిరిగుడ్డలాటలుపిల్లదీపులుగామ్మిళ్లగూకనాలు.

పిల్లనగ్రోవి n. s. A flageolet. మురళి D.

పిల్లపిచ్చురగడ్డ, అనగాచల్లగడ్డ " This root contains a fine and cool water " " Escorcioneira "—Rottler Vol. 3. p. 13.

పిల్లపీచర A plant, Asparagus Racemosus. Ainslie. is Asparagus racemosus. H. 5. 51.

విల్లశురుగు The red winged stinging beetle.

పిల్లపెళర A sort of పెళలు grain.

పిల్లపేగులు The small guts.

పిల్లచావి A well within a well ; an inside well.

పిల్లమెరము or పిల్లమిరియము n. s. A summerset or leap heels over head. BD. 5. 1020. వేశ్యాకన్యలు మొదలయినవారువేసేలాగులు, అనగాలఘువు. D.

పల్లరి A kind of song. Pal. 271. పిల్లరి పాడెడుపె
నుపి వారములు.

పిల్లాణి plu. పిల్లాండ్లు Silver rings worn by mar-
ried women and dancing girls on the fourth
toe.

పిల్లి n. s. A cat. ఊరపిల్లి a tame cat. Several dif-
ferent animals go by this name : as జపాద్విపి
ల్లి, భూతపిల్లి, నీటిపిల్లి, బావురుపిల్లి, and some
more. పిల్లికండ్లు Blue eyes ('cat's eyes.')
పిల్లికూర Mewing. పిల్లికూస A kitten. పిల్లిలా
గు like a cat, i. e. demurely, harmlessly. పిల్లి
గుణము a feline disposition. కాలుకాలినపిల్లివలె
తిరుగుతున్నాడు he wanders like a ghost. పిల్లిబ
ట్టినద్రాశ్వు. HD. 2. 1307. పిల్లి also is added
for పల్లి to the names of some towns as కొండ
పిల్లి, యాదేపిల్లి, యిసుకపిల్లి, మదనపిల్లి.

పిల్లిగడ్డ n. s. A root called Urtica Tuberosa. Rox.
3. 583.

పిల్లిగరులు, అనగా ఆటంభేదము. OG.

పిల్లివెనర or పిచర The plant called కాకముద్దా,
శరమూలి, బహుశుతా. SC.

పిల్లివీసరగడ్డ n. s. Cat's whiskers, a sort of plant.
Rasica l. pref. 44.

పిళ్లు n. s. The satin wood tree: the wood re-
sembles box. Swietania Chloroxylon. Rox. 2.
400. H. 4. 18.

పిళ్లు plu. of పిడి Handles.

పిల్లుడు * n. s. A highlander or 'Bheel,' a savage.
Kalahasti. 3. 60. చెంచువాడు. D.

పిల్లెడుగు A certain plant.

పిల్వ The Root in A of పిలుచుట. పిల్వనంపె he
sent to call, he sent for.

పిల్వము * n. s. The Bêl tree called Ægle marme-
-los, or, Cratœva religiosa, sacred to Siva=మా
రేడుచెట్టు. SC.

పిళంకము * adj. Tawny, red, as hair. G. 6. 93.
గోరోచనవరాణము. D.

పిళాచము * n. s. A demon or ghost. A whirlwind
or stormy gust. బేతావాదులు. D.

పిళాచకి * పిచాచకి n. s. A demoniac, a jabbering
savage. పిళాచముకట్టినవాడు. SC.

పిళాచి n. s. A gibbering fiend or sprite. KP. 3.
249. పువ్వునేనింకడతటనిప్పిళాచి, నాకుసరిచే
నుకొని. కణకపిళాచి a familiar demon or

obedient devil. ధనపిళాచి a dragon placed as
a guard over hidden treasure.

పిళితము * Flesh, meat. DRY. 2280. మాంసము D.

పిళితాశన * A cannibal; a carnivorous wretch.

పిళితాశి * Carnivorous, a cannibal that eats hu-
man flesh. M. I. 6. 235. తూర్పురణంబుగావో
డగెడుష్టనిశాచరవేళయ్యెడక, మార్పుముగా
లయాశనముమర్చకయిప్పిళితాశిబట్టి.

పిళినితనము n. s. Avarice?

పిశునము * n. s. Reservedness of temper, a satur-
-nine disposition. Sansc. Kala. 1. 15.

పిశునుడు * n. s. A reserved man, a cold friend.

ధిశక్తు * n. s. A physician. క్షత్రియశ్రీబ్రాహ్మణు
లకు ఆచారవిమానముచేతశ్రుతిసర్వజ్ఞాతులకుచై
ద్యముచేసేవాడు. D.

పిష్టము * n. s. Flour or meal. Scorix, meltings,
dross. మధుపిష్టము * Wax.

పిష్టకము * n. s. A cake, a pudding. అపూశసా
మాస్య, పిండివంటలుఆనిన్ని, నేత్రరోగ. SC.

పిష్టచక్రము * n. s. A round biscuit. గారె. D.

పిష్టాశకము * n. s. Perfumed powder. A. 4. 36.
బుక్కా. D.

విశ n. s. Movement, spring, (See కీలు.) Trick,
contrivance, device, secret movement, internal
agency, impetus, like the spring of a watch.
Swa. 4. 55. అచ్చటంకృష్టి కానరాకుండ మును
మున్నుగఁగఁకుండువిశయొద్దిశంఘటించిన కాలిబో
నులంబి. టీ|| విశయొద్దిశంఘటించిన, బెట్టుపెట్టి,
అమర్చినటువంటి. ఆగ్రంథము తెప్పించడానకుమ
రిపుకవిశపెట్టివున్నాము I have laid another plan
for obtaining that book.

విశము * n. s. Fibres, film, as of the water lily.
M. XIII. 3. 238. విశములారటనందరు బెరికియోం
పి, పోవనిళ్ళవిదల్చిమోళుగనమర్చి. వృణాశ, తా
మరకూడు, తీగన్ను. SC.

విశకంఠిక * n. s. A small crane or water bird.
తెల్లకొక్కర. D.

పిశకగాళండే or పిశకకట్టిన Greasy.

విశజము * Sprung from fibres. i. e. the water
lily. తామరకట్టము.

పిశపిళిలాదే adj. Clammy, viscous.

విశక్రసూనము * n. s. The water lily: literally
sprung from fibres. See విశజము, తామరకట్ట
ము. D.

విశవిశ adv. Rapidly, with a spring. B. X. 257.

విశిఖ 3 * A swan (lit: one who feeds on lotus films) Paidim. 4. 45.

విశిరు n. s. Stuff. Trash, waste matter. The wash or refuse of grain. Any thing worthless. లేకము a mere trifle, as విశిరుంకపాడి a pinch of snuff. పిశిరువెళ్లతోక్కిస్తారు They will beat the stuff out of him, or smash him, crush him. ఆశునిచేసేవరకువానివిశిరువెళ్లినది he was quite exhausted in doing the business. వాలములవిశిరుమాన్య Kalahas. 2. 82.

విశిరుహము * n. s. The lotus. Swa. 5. 67. శుశులనలుగిదిరైదువ విశిరుహలోచనలుపెండ్లిపెద్దల యాజ్ఞ. టీ|| విడువవిశిరుహలోచనలనగా, శుద్ధములవంటికన్నులుగలముత్తైదువలు. ib. 2. 90. ib. 54. ib. 1. 38. విశిరుహసూతి a name of Bramha.

విశివెరి n. s. Eager, desire, strong lust. గాడు, కామోద్రేకము. P. 3. 199. విశివెరిరంకుగుప్పెతలతక్కువలరక్కుదాల్చుటకిదికన్నతల్లియిల్లు. టీ|| విశివెరి, కామోన్మత్తదిత్రలయినటువంటి. I. 20. 132. విశివెరిరలుజూచివిందువేరశము. టీ|| విశివెరిరలు, కామోద్రేకముగలవాండ్రను. H. 1. 153. విశివెరికశిరెత్తియనరేగునశిగూడువూబొండ్లతమయిండ్లపాంకికరుగ. ib. 1. 257. యోగునశిగూటివిశివెరికశిరురేణజారవాంఛావిహారంబుశిల్పినాన.

విసాళి adj. Brilliant. తళతళమనె. Rukmanga. 3. 166. మొకరివిసాళికుమైదలమోతకుగంధపుగాలిరాకకు. Vijaya. 1. 154. వాతెరకునమృతమేతుల, మేతులకింపులవిసాళిమిసిమికిక్రామ్మిం, చేతులచేతులకల్లము, లేతులలేతులవెలంబుచెలితులయే. టీ|| విసాళిమిసిమికి, మసాహారమైనకాంతికి. Rasica. 3. 133. శికియక్రాండ్లకువిసాళిచూపులకోపు, ముగుదనిడ్లపుముద్దుమోముగోము. ABA. 3. 11. మొరనుమోటువిసాళినామూఢుడు. విసాళి, కుత్పితపురుషుడు, శ్రీయున్ను. D.

విసాళించుట v. n. To be brilliant, to flash, to be displayed. తళతళలాడుట, వెలుగుట, విచ్చింభించుట. OG. మించుట. Vish. 1. 167. యాలలువెట్టుచుసాళింబులతోడయాటపాటుపాడుచుంవిసాళించియును, నైరికవేమంబులంకైరికంబులశరీరంబులనివోరంబులుగానలందికొనియును. Jaimini. 7. 205. శరీమెళధూతుమూలక, శరణవిసాళింతుశింకశముతోడుతన, స్వరనారాయణులిరువురుజరియించుచండ్రకాంతసౌధములండు. Swa. 2. 59.

శిశ్యునినిభిక్షుసారంకనాభికామృతమివిసాళించుచున్నగమవంబు. టీ|| విసాళించు, సాండ్రకూతున్నటువంటి. ib 5. 127. జవ్వనంబుగ్రావుననివ్వటిల్లిమువ్వంపు వాతెరలువివ్వనవ్వనును సోకవెన్నెలలంకలని విసాళించుచంచలద్యగంచలత్రుభలంబచారింబి. టీ|| విసాళించు, దట్టమాచున్నటువంటి. HD. 2. 1906. కొడుకుకువిలపించుకొనుచునీవున్నయెడకుకెవ్వరుసేతురీతునుతెల్లచాలులేకెమ్మువిసాళింతుకునుచు, నావీలమఛావలూడుచు. టీ|| విసాళింతుకు, మాయజేయకు.

విసి n. s. A tye between a tatty or screen and a stick placed across to fasten it. A tatty or screen being placed at a doorway to close it, a stick is placed across the door inside; and the విసి is the cord connecting these two. తడకకుకట్టేది. D.

విసింకచెట్టు? See Ainslie. 2. 369. More properly విసెంక. "Pishinna?" Rox. 3. 790.

విసికిళ్లు Rubbing, kneading, friction, rubbing the ears of corn. A. 4. 172. వశితుత్పల్లవివానకైగుడిసెమోవకారాకతామనిపై, శుశిగానిల్లినజమ్ముగూడబాలమంబుల్లొచుచుంబంటచేక, మునురండేగడుగాతుగుప్పెతలవెకగుప్పెల్ మసాళివెలి, విసికిళ్లుం విసికిళ్లుహాలికులకపికంచెన్నుభక్తింబునక. టీ|| హాలికులకు, వ్యవసాయముచేసేకూడ్రులకు, విసికిళ్లుకకుచగ్రహణములున్ను, విసికిళ్లు, పునాశుజొన్నుగంటలువిసికితేనింజలురాణెవిగన్నువాటివూచవియ్యముకొరకుపిశికడములున్ను, శ్రీలుజమ్ముగూడలుకమ్ముకొనిపాలం, అంబట్లుపెనిమిట్లకుకుట్టుకొనివెల్లిగుడిసెలోకివెళ్లయుక్తముగాకవెలుకుటనిలువగా ఆపెనిమిట్లు ఆగూడలోకివచ్చికుచమర్దనముబయలుతుండగానేచేసిరనిగూడబయలుదిగుబడగావారులోకులికిరాగా, వెలికాఅన్నప్పిడు, వ్యహములువిడిచి, చేలకడకుచగ్రహణముచేసిరనిపుకాఅర్థము. పునాశులువెల్లురునపూచవియ్యముపినుకుకొనిరనిన్నితాత్పర్యము. జొన్నలు, లోళ్లు, మొదలయినవాటిపూచవియ్యము. పిసుకడములు. D.

విసిని * అనగాకద్దము SC. Rasica. 5. 118. విసినికాంతవియోగశంజనిత గభీభూత తాశుజ్వరో, ల్లశుదార్తికావ్యసియించుచున్నయెడకల్యప్రాజ్ఞవైద్యుండునే, రైశికాడత్రువలలోకతాశుముడువకామోలాగతివచ్చుట, ప్రశసింధూరపుటుండయోయనయాతాండండుదంపైకనిదికా. తామరకా

లను, తామరచెట్టు. D. శుద్ధ శుమామీ, శుద్ధ లతా
 యుం. SC.
 బిసిసి * n. s. A pond abounding with lilies. A lotus plant. తామరకొలను, తామరచెట్టు. D.
 బిసిసికాయ The cocoon of the silk worm.
 బిసిసిగుట్టు or బిసిసిగొడ్డు A miser?
 బిసిసిచెట్టు? Pishinna. Rox. 3. 790. See బిసిసి.
 బిసిసిపురుగు The silk worm: literally the miser worm.
 బిసిసివాడు A miser?
 బిసిసికాంతుడు * n. s. The 'friend of the lily,' i. e. the sun.
 బిసిబిసి (anuk.) adj. Sweet and savoury. ముద్దు ముద్దు. బిసిబిసిమాటలు charming prattle. ముద్దు ముద్దుమాటలు. శ్రుభావతిశ్రుద్వస్తుము. 5. 18. మరియు నెన్నియెం బిసిబిసిమాటలవర, వ్రీయము చెప్పియునదరవైవియు హితానువృత్తి నెలిపియు సుకకాంత మెత్తబడగ జేసి.
 బిసుకుట v. a. To squeeze, knead, handle. యెటూ తోచక చేతులు బిసుకుకొంటూవుండెను he stood folding and rubbing his hands agitatedly as in distress. KUR. 5. 114.
 బిసెంబెట్టు A sort of forest tree. Volkameria Inermis, See బిసింబెట్టు The leaf is medicinal.
 భిశ్శ * n. s. Food, boiled rice.
 భిశ్శుట * n. s. Burnt grains of rice, stickings. i. e. grain which sticks to the bottom of the kettle. భిశ్శుటా, మాడినవంటకము. PAS. అన్నశుచెక్కలు. SC. Vish. P. 5. 191.
 భిశ్శాకము * Burnt grains of rice?
 Nirank. P. preface 25. దుస్సాధుశ్రుధనుసుధా, భిశ్శాకబలాతిరేకభిదానునకుకా.
 బిస్సు, తుకబిస్సున anuk. All at once, in a flight as pigeons, in a crowd. పికినెలుచేసిమాడ సుక బిస్సునవాలగజూచి.
 బిస్సున Whizzingly, buzzing aloud.
 బిశితము * adj. Covered, concealed. Xn. 4. 123.
 భిక్ష * భిక్షము * n. s. Alms, begging, asking. Hire, wages. A boon, a great favour. దీన్నిభిక్షము గా అడగుతున్నాను I entreat this as a boon, or particular favour. శతిభిక్ష Entreaty for the restoration of a husband, BD. 4. 1347.
 కాదు వెట్టినదిభిక్షము గా శున్నది his pleasure is law, he is all powerful. రతిభిక్షము a kiss given as alms. S. 2. 515. భవతిభిక్షించేహి give me an alms.

భిక్షకుడు * Corruption of భిక్షుకుడు.
 భిక్షగాడు * n. s. A beggar
 భిక్షించుట * To beg, take alms. BD. 4. 110. శర సిజభవుజడవో జన్మిదంబులుగ, బరగభిక్షించిన వ్రా వ్నా నుండతడు.
 భిక్షుకుడు or భిక్షువు * n. s. A mendicant, pauper. Swa. 1. 3. అచటినాలవజాతిసూలముఖా త్రవిభూ తినాదిభిక్షువు భైక్ష మైనమాన్యు. టీ|| ఆదిభిక్షువు, మొదటిభిక్షుకుడైన శివునియొక్క, భైక్ష మైన, భిక్ష వ్యాపారము నైనప్పటికిన్ని.

పి See బియ్య.
 భి * n. s. Fear. Swa. 5. 133. అకులయెంతిగభీరభీర హితచిత్రాంభోజ. భీకరమైన. fearful, frightful, horrid.
 పిక or పికె n. s. A pipe. గొంతుపిక the windpipe. The reed used in blowing musical instruments.
 పికవిల్లలు plu. A kind of ornament attached to a bed. N. 9. 490. శకినెలుగులుకుమంచముమాడ గూర్చుండి. టీ|| శకినెలుగులుకు, పికవిల్లలుగలిగిన టువంటి.
 భీకరము * adj. Frightful.
 పికుకొనుట To snatch. See పికుట.
 పికుట v. a. To pull out, wrest, tear. To pull to pieces, destroy, demolish, to root up, unroot. To turn out, dismiss. నాలికెపిక్కిరిచిచ్చెను: he pulled out his tongue and so killed himself.
 పికువీకాడుట To be in agitation, to be in trouble. M. VII. 5. 386. దృష్టద్వ్యుత్పన్నజూచుచుండరాశ ముద్రేకంబు బాహులూపవ్యంభంబును శౌర్యనిర్వహణగర్వస్థూత్రియుండోటియుత్పన్నత్వంబునువక్తి తక్కితగబుద్ధిందీకువీకాడ గా, చేష్టాగ్గినతబాలదె యగురుడుశంకీప్రాంబుడైయున్నెడగా.
 పికులాలు n. s. Squabble, wrangle, nonsense, plague, scrape.
 పికులాడుట v. n. To wrangle. = లాగులాడుట. A. 6. 18.

పిప n. s. A pipe. గొంతుపిప the wind-pipe or
throat &c.
పిక్లానుట for పికుకొనుట
పీగము n. s. A lock : also a key ; both being con-
sidered parts of one implement. A key is
more usually called పీగపు చెవి, తాళము చెవి. D.
పీగము తీయుట v. a. To unlock.
పీగము వేయుట v. a. To lock.
పీచము * n. s. The chin, the lower jaw. కిందిపె
దవి కిందిపల్లము. SC. a dimple in the chin.
పీచము n. s. Pride. ఖాడిపీచ మణచినాను I brought
down his pride.
పీచము The peacock's tail or train. పింఛము. D.
పీచర or పిల్లపీచర n. s. A certain wild shrub
called శతావరి. H. 4. 13. and 5. 51.
పీచు n. s. The fibrous part of plants. వారికీమా
కూపుండేసంబంధమువీరకాయపీచు గావున్నది his
family and mine are connected by numerous
ties. HK. 4. 82. బడుగునల్లని మేను పెడతలబలుకం
తిశులురాలెడు తలపిల్లికండ్లు, పీచుమీసంబులువ్వి
నయుల్లిగడ్డంబు.
పీజము * n. s. Seed. వీజాక్షరము or వీ
జము the essential part of a spell or charm.
పీజకోశము * n. s. The seed vessel of the lotus.
పీజపూరము * A citron. మాకులుంగకె, మాదీఢలపు
చెట్టు. SC.
పీజాకృతము * A field ploughed or harrowed af-
ter sowing.
పీట, పీటచెక్క or పీటకోడు n. s. A seat made of
board. బలంపీట a bench. నాలుగుకాళ్లపీట a
stool. వీసాపీట The bridge of a violin, also call-
ed గుర్రము. దూలంపీట The short cross rafter
in the top of a Hindu house roof. చాకలపీట
a washerman's bench on which he beats the
cloth. కోడిపీట, అనగా సెగకుదిగువవేళ్లచెక్క.
పి. అనుకవళాః * A short piece under a yoke.
పీట plu. పీటలు A chink or crack, cleft, split. వీట
లువారిసపెడతలు chapped lips. Vish. 8. 108.
పాటుకకంటినిరుచనుకట్టున బాళినవీరకొంసుపెన్చి
టలతోటివారెయు వెడయుదూలెడు మేనివెన్ను
నై. T. 4. 120. శరీర ధారణంబునండేనియు నాశ
మానక వెట్టునిట్టూపుకా గాద్దుల సధరపల్లకంబువీ
టలువార. పీ|| అధర పల్లకంబువీటలువార, పెడవిచ
గుళ్లవార గాను.
పీటపెట్టుట To set up his seat. i. e. reside per-
manently, settle. స్థిరాశనమువేసెననుట. D.

పీటముడి A double knot, without bows.
పీటిక or పీటికె n. s. A chink or crack. పీటికెబా
యుట To crack.
పీట్రారము A word like bang! denoting sudden-
ness. A. 5. 52. పీట్రారప్రవచనప్రసై. పీ|| హుంకా
ర, ధాంకారాదికల్పములనలనేఫీట్కారకల్పమున్ను.
పీఠము * n. s. A seat. The "chair," diocese, or
see of a bishop. పీఠస్థుడు he who sits on a
seat or throne ; i. e. a confessor.
పీఠమర్దుడు or పీఠమర్దుకుడు * అనుకూలనాయక న
ర్మశీవిపుడు. SC. BD. 4. 1487. ధరదానపీఠమ
ర్దుకులీల నెల్ల, శుచిచర్యలునుబడిశునులునుం జేయు.
పీఠి * A throne. గొట్టునింపకాశనము. D.
పీఠిక * n. s. A seat (see పీఠము) A preface, pre-
amble, table of contents. Preliminaries.
పీడ * n. s. Pain, annoyance, suffering. పెట్టెపో
యినదిపీడపోయినది the box is gone, that's one
comfort ! దీనితోవాడికినకలపీడావరిచారమున్ను
అయినది there is an end of the trouble he
suffered.
పీడ * adj. Painful, nasty, annoying.
పీడనము * n. s. Paining, gripe, seizure, squeez-
ing, pinching.
పీడించుట * v. a. To pain, torment, harass.
పీడితము * adj. Pained, distressed.
వీడుadj. Waste, base, low. Inferior, poor, second-
rate ; as a sort of rice, or as a colour. నాశని
యిళ్ళుడునిండావీడు గావున్నది my affairs are in
very ill trim. వీడుదియెందుకు I don't want the
worst. వీడుభూమి a waste land.
వీడు n. s. A waste : uncultivated land, common,
barren land. చేనిలోపుట్టినవీడుయెక్కడికిపోవును
shall I not do what I will with my own. వెదు
రువీడు bamboo jungle. గడ్డిపుట్టినవీళ్లు grass
commons, a meadow kept for grass.
పీఠ n. s. A crab. ఎలుగ్గోతిపీఠ the cancer Por-
tunus menestho. Linn. కులీరము. D.
పీఠము * adj. Drunk up.
పీఠము * n. s. Yellowness.
పీఠము * adj. Yellow.
పీఠము * adj. Frightened, fearful.
పీఠనకృతము * అనగాఅంబాళపుచెట్టు.
పీఠాంబరము * A yellow vest.
పీఠాంబరుడు * The god who is clothed in saf-
fron vest, an epithet of Vishnu.
పీఠాహము n. s. పీఠాహము

ఓరి The infec. of పియ్య so ఓరికాకి.
 భీతి * n. s. Fear, alarm.
 ఓరిరి Merdosus, defiled with ordure.
 ఓరిరిగడ్డ A vulture: the foul-hawk.
 ఓరిరిగుంట A dungpit, a cesspool.
 ఓరిరి నాసుసాము The stinking cobra de capello: lit: the dung snake.
 భీతిలుట, భీతిల్లుట To fear, be afraid. BD. 1. 160.
 వీతు n. s. Fear. భయము. D.
 వీడ plu. వీడలు n. s. A pauper.
 వీడ adj. Poor, scanty, needy, wretched, lean, small, pitiable, slight, fragile, frail, slender, lank, slim. వీడనరాలు lean sinews. వీడటట్టుకు దోమతెల్లులు a fly can torment a starved bird.
 వీడగిల్లుట To become poor. వీడగిల్లిపోయిన im-poverished.
 వీడరికము n. s. Poverty.
 వీడువారె An error for వీరువారె.
 పీనము * adj. Plump, big, swelling (breasts.) ఉన్నతపీనస్తనభారనమితా she was bowed down by the weight of her bosom.
 పీనశ * n. s. Cold catarrh. Loss of scent in consequence of cold. శుడిశము. SC.
 పీనిక, పీనుంగు, పీనుగ n. s. A corpse or carcass. T. 5. 37. మావంతులతోడంగూడపీనుంగులైనయేనుగులును.
 పీనోధి * Having plump udders.
 పీన్లు A corpse.
 భీభత్సము or భీభత్స * n. s. Bewilderment, amazement. Horror, 'disgust, loathing. Rancour, ruthlessness: plague, harassment. నానాభీభత్సచేస్తున్నాడు he harasses us, drives us to our wit's end. భీభత్సలై routed, overthrew.
 భీభత్సుడు * A name of Arjuna. M. 17. 1. 30. భీభత్సుండునిర్భరస్త్రేహంబు కతమునవిడువక గాంధీవంబుగొనివచ్చుచున్న.
 భీమము * adj. Horrible, frightful. భీమాటవి a dreadful forest.
 భీమరము n. s. War, battle. యుద్ధము. D.
 భీమరాజు A song bird with a fine mellow voice like that of the Bullfinch, but louder. Lunius Malabaricus. Buch E. I. 3. 578.
 భీమసేనుడు *, భీముడు * The name of a certain hero, the Indian Hercules, also a name of Siva.

భీముడు * He who is frightful. దృష్ట్వు thou of terrific form. HK. 2. 161.
 వీయము See బియ్యం.
 ప్రియాపము * n. s. Nectar, ambrosia.
 వీర adj. Dun-coloured, or with yellowish flanks (a cow.)
 వీర adj. Appertaining to the cucumber. కోశాతకీ. D. వీరకాయ a cucumber. Bramins are forbidden the use of cucumbers. వీరతీగ The vine that bears the sharp angled cucumber.
 వీరశండ్లు A sort of scarlet berries, that are eaten: quite distinct from వీరకాయ.
 వీరము The sharp angled cucumber. నారవీరము, అనగాఉత్తకా. Q.
 వీరము n. s. Bravery. వీరత్వము, అనగావీరరళము. D. M. 7. 1. 300. T. 3. 12.
 వీరాకు Sage. మగవీరాకు Rue, wild sage. ఆడవీరాకు Betony-leaved-black horehound (Ainslie.) గోడలవీరాకు "Ballota Disticha" is ఆడవీర. Ainslie says మగవీరాకు Nepeta Malabarica or Malabar cat mint (Ains.) but Heyne calls it *Cucumis Acutangulus*: adding that ఆడవీర is the same, with many purple flowers. The మగవీరాకు is fragrant like balm or *spurge*. The చేతివీర is a bitter kind. The నేతివీరాకు or *butter cucumber* is proverbially worthless.
 వీరు adj. Hot, అనగాఅతిశయము,వీరెండ hot sunshine. A. 2. 62.
 భీరుకుడు, అనగా భయశరేవాడు. D.
 పీరుట, పీకులుట, చినుగుట. ABA. 3. 138. ఒకెలకీరననగ బెంపొందుచుండును, చినిగననుటకాఖ్య.
 వీరుపోవుట v. n. To be ruined or spoiled. వీరుపోక without losing his pride. మదివీరుపోయి sunk with fear. కిందిబ్బంగమయ్యననుట, అతిశయముపోయిననుటయు. D. R. 6. 22. అకటనాకీటప్పదొక్కవహాగముంబెచెక్కువర్షంబులైదోచె, వీరుబోయె. D. nav. 75. సురసురశృక్తియొదవినపెనురిమ్మ సెక్కింతసేపు, మదివీరువ్రాయి క్రమ్మరతెలివుంది. Kalahaasti. 2. 62. కతిఖండకోగాగ బెల్లెనినక తూలంబారియను వీరువ్రాకసురనాధులచేవమారక.
 భీరువు * n. s. Timid or fearful woman. Swa. 5. 52. శులుదివియలవారుశంజురెత్తి, బెలులచప్పుడులాత్త భీరుస్వయం గ్రాహశరీరంభనుఖము, భేచరులకొనుగ. వీటి అత్త భీరు, భయస్వభావముగలస్వకీయస్త్రీలయొక్క.

వీరెండ Hot sunshine. A. 2. 66. మెండుమిరిసకం
 టివీరెండ దాకి. టీ|| తీవ్రాచకుము.
 పీర్పుట v. a. To suck or swill with a loud sound.
 L. 4. 345. బత్తితోనధరంబుకట్టిపీర్చినను. S. 2.
 278. నామేనిరక్తమాంశములువీర్చినాఁ.
 పీల adj. Slender, lean. Poor, spare: scanty:
 short, not tall. పీలశంఠం a scanty crop. పీలచే
 తులు lean arms. Pal. 334. పీలచేతులునడవీనుగ
 రీతిసోలుచుగునియుచు సార్యయే తెంచి.
 పీలి or పీలిపిట్ట The same as పిలిపిట్ట the bird
 called bulbul, a kind of thrush. R. 2. 18. చక్క
 నిమోముముద్దుమణి శాలిఖలీనము మేలిజాళువాత
 కైరపీలికుచ్చులిరువంకల నెక్కిడిచేవంశింబాల్.
 Siva. 4. 13. పీలియలయంకలకోలలు. టీ|| పికిలి
 పిట్టలకుకెలుగట్టినబాణములున్ను. D. Navanath.
 42. పీలిపాగయుమొల బెట్టినపిల్లగోవి.
 పీలి n. s. A rudder. M. II. 2. 44. చుక్కాణ. D. పీలి
 కాడు, ఓడచుక్కాణిగడివేవాడు. D.
 పీలిక n. s. A rag. బట్టలుమొదలయినవాటిచీరిక. D.
 పీలికాడు A steersman. See పీలి.
 పీలు * A kind of forest tree. పిన్నవరగోగు &c.
 SC. యేనుగు, వరమాణువు. D.
 పీలుచుట v. a. To suck up, sup, drink up with a
 noise. To whiff or take (smoke from a pipe.)
 To drink or dry up the vitals, as fear does.
 పీవరము * adj. Plump, big, as breasts. Sleek, as
 arms.
 భీషణము * n. s. Horror, dreadfulness. KUR. 3.
 80. Vish. 2. 54.
 భీషణము * adj. Horrible, dreadful.
 భీష్మించుట or భీష్మికరించుట To declare or protest
 as Bhisma did in the affair of Satyavati.
 పీఠర See పీఠర.

పు, పు,
 బు, భు.

పు Contracted for పుష్ప a flower. Thus పుష్పాది
 for పుష్ప + హి the pollen of flowers.

బు|| A* contraction for బుధవారము Wednesday.
 పుంఖము * The feathered part of an arrow.
 నారిమీదమోవేపింజ &c. SC. పుంఖానుపుంఖ
 ముగా One after another, in rapid succession.
 =పింజపింజంగరవ, B. Yaxa. p. 309. line 18.
 పుంఖతము* adj. Set on the bow. పుంఖతశరము
 an arrow set on the bow. T. 2. 214.
 బుంగ n. s. A pot with a narrow-mouth. Surabh.
 45. పాలుపుమారంగత్వరాజభూరుహములయగ్ర
 ములనున్నబుంగలయాశనంబు. బుంగమూలి n. s.
 An ugly mug or face.
 పుంగువు * (Literally, a bull.) This word is
 only used in composition as "pre-eminent,
 excellent:" thus మునిపుంగువు A he-saint;
 the venerable hermit.
 బుంగుట To die. చచ్చుట. ABA. 3. 134. చనెం
 తుగానెకూల పెద్దనిద్దురపోయె బిద్దెబ్రెణ్ణెమడిసె
 బ్రుంగశముసెగడ సెముగ సెనిల్లె. బ్రుంగ, నిల్లెలో
 ముణిగననుట, చచ్చెననుటయ. D.
 పుంగుడు, అనగాపురులోమి. OG.
 బుంగుడువరచుట. v. a. To fall down. కూలేటట్టు
 చేసుటఅనితోవినది. Pal. 439. కరములుతునకలు
 గాజేసివేళి, భుజములునేలవైబుంగుడువరచి, తొడ
 లునుమెడలునుతునకలుచేసి.
 పుంజము * n. s. Heap, quantity, collection.
 Marcand. 4. 8. Number. assembly. M. IV. 4.
 282. శోకపుంజముల్ oceans of sorrows. M.
 1. 5. 36. రత్నపుంజభరిత full of gems.
 పుంజధాన్యము The generic name for every kind
 of grain excepting వడ్లు and వరిశంఠం. It in-
 cludes కొర్రలు, పులవలు, సెనగలు, రమిదలు, జొ
 న్నలు, చానులు and so forth.
 పుంజి n. s. Abundance, plenty, welfare. ఆగ్రా
 మమునుపుంజిచేసినాడు he promoted the wel-
 fare of the village. N. 9. 179. ఖంజరీటంబుల
 పుంజిచెలుక. టీ|| బలమునుకనుశురచగానున్ను. Loc.
 2. 262. line 19. పలుకేను గారుత్రభుత్వానికివచ్చి
 నప్పుడు గ్రామం పుంజిచేసి శర్కారుకు జప్తిచేసిరి.
 వాండ్లయిప్పుడు పుంజిగావున్నాయు they are now
 in good circumstances.
 పుంజిభవత్ * adj. Collecting, gathering, పోగ
 య్యె. A. 2. 65. పుంజిభవత్పూటలవ్రాతము. టీ||
 గట్టమైనకలిగిట్టుపుష్పములు.

పుంజు or కోడిపుంజు A cock. కున్నటము.
 పుంట (Locative of పుండు) In a boil.
 పుండరీకము * The white lotus. A leopard. L. 20. 72. SD. 458. పుండరీకాజినము A royal tiger's skin.
 పుండరీకాయుడు * He whose eyes are bright as those of the lotus. An epithet of Vishnu. Vish. 2. 268.
 పుండు n. s. A boil. Inf. పుంటి (S. 3. 374.) abl. పుంట. plu. పుండ్లు. inf. పుండ్ల. An ulcer or bubo. The lues venerea. A blister. The reddish cake in the middle of a white-ant-hill. నాగొంతుపుండు గావున్నది I have a sore throat. రాచపుండు murrain or cancer. శుక్లలోపుండు వెంచుతావేమి why do you nourish a thorn in your side?
 పుండుచేయుట To raise a blister, or make a sore.
 పుండ్రము * n. s. A mark worn in the forehead. త్రిపుండ్రము or త్రిపుండ్రకము the cross mark. వక్రాలలాటగాస్తి ప్రాభస్త్రురేఖాస్తి) పుండ్రకం. and ఉర్ధ్వపుండ్రము the upright mark.
 పుండ్రేయ * The white sugar-cane. పుండ్రేయ శరాశనుడు Cupid. R. 1. 60. కీతాంశువింబాన నాజనపుండ్రేయ శరాశనుక.
 పుండ్రరోగము The venereal disease. పుండ్రరోగముతగిలించుకొన్నాడు he got the pox.
 పుంత n. s. Alley, path, by-way. శుశువులునడిచే దారి. D. See పొంత.
 పుంబోటి for పుపువోటి q. v. Chandrara. 3. 141. ఇవిభంబున శుకురతిగావింపునన్నదత్పడుపుంబోటి.
 పుంభావము*అనగావుతురతి. T. 3. 143. KP. 7.198.
 భంభం Bom! Bom! (anuk.) The sound of a conch or shell.
 పుంతరము or పుంతరి, అనగావుతురతి.
 పుంశ్చలి * A harlot. రంకులాడి. P. 1. 275.
 పుంశునకము * The ceremonies observed when a woman perceives the first signs of a living conception. W.
 పుంశ్చ్రము * n. s. Manhood, manliness, virility. ఆచార్యపుంశ్చ్రము the priesthood. A. 5. 151.
 మక్కడము n. s. An eel. మరుదమక్కడముthe same.
 భుక్తనము * Barking of a dog. మొరగడము.
 పుక్తనుడు or పుల్లనుడు * A man of an impure and degraded tribe or occupation, born of the నిమాద by a Soodra female. చండాలుడు, శ్వేతుడు, అఘముడు, సృC.

బుక్తా n. s. A fragrant powder formed of various ingredients. పిష్టాశకము. D.
 బుక్తాము, అనగాఅధికము. గంభపొడిస్తి. OG. In Swa. 3. 112. సెలతయారేదంగిసీకెబుక్తాము.
 బుక్తాయి The same as బుక్తా.
 బుక్తావాడు A perfumer. కంకుమాదిద్రవ్యములమేవాడు. D.
 పుక్తిలి n. s. Gen. పుక్తిటి. Loc. పుక్తిట. plu. పుక్తిట్లు. The inside of the cheek. పుక్తిటిపురాము Rigmarole, traditional nonsense. Old wives' tales. R. 6. 112. వెచ్చనిట్టూర్పుపుక్తిట వెడలకున్నె he could not help drawing a deep sigh.
 పుక్తిలించుట v. n. To gargle, or rinse one's mouth. To spit out.
 పుక్తెడు A mouthful. i. e. పుక్తెడునీళ్లు as much water (See ఎడు) as fills the cheek.
 భుక్తము * Eaten, devoured. నాభుక్తములోపుండ్రేచేను (a bad phrase) the field which is in my hands.
 భుక్తి * n. s. Eating, food, meal. Enjoyment, use, possession, fruition, usufruct. భుక్తిముక్తి happiness both temporal and eternal, lit: possession (of god) and freedom (from evil.) భుక్తిముక్తి యునిచ్చు he will teach you to enjoy good and avoid evil. భుక్తిముక్తిదాయకుడు he who gives sustenance here and happiness hereafter.
 బుగడలు n. s. Gold pins worn in the tip of the ear.
 భుగభుగ adv. (anuk)Fragrantly, redolent, breathing forth, or rising, as a scent; sweetly. = ఘుమఘుమ.
 భుగభుగల్ n. s. Fragrance. Subhadra. 2. 84. మృగనాభిలికంబు భుగభుగల్ గలలలాటము. టీ|| కరిమశములు.
 భుగాలున Slapdash. Suddenly.
 భుగులుకొనుట v. n. To spread as a smell. A. 2. 85. పొలయునెత్తలిభుగులుకోనలరదీగ. టీ|| శ్రుకాకీస్తూపున్నశురిమశమువ్యాపించగా.
 భుగులుపుట్టుట To noise abroad? blab? HD. p. 245. line. 1. పుట్టుచున్నదిమాకుభూపాలపుత్రి, మట్టియొజ్జలు గాసికరచెనటంచు, భుగులుపుత్తరొమిరుపురిలోనననుచు,

బుగ్గ n. s. The cheek : the chebps or inside of the cheek : a bubble : a spring of water : a fountain.

బుగ్గరించుట To smell, as flowers about to bloom. BD. IV. 250. క్రొగ్గాలిదూలదాకినబొంగుదలు బుగ్గరించినయట్టిమొగ్గలశ్రుచ్చులును, ఆనగా వికసిం చడమునకైపొట్టులుచ్చినకొరక ములనితో వినది.

బుగ్గి n. s. Ashes, dust.

బుగ్గన or బ్రుగ్గన Suddenly లటక్కున. Parvata Puran. 5. 28. వినుమునే సెుక నాడువిపినమధ్యంబు నవివారింతుడ ద్వనవీధియందు, శ్రుచ్చుశిరోవీధిబ్రుగ్గ నబాడమిదివ్యాంగదీధికుల.

భుగ్గురన Fragrantly. గుండుని Charu Chandr. 4. 21. క్రొన్ననతావిభుగ్గురనక్రొమ్ముడిజార.

భగ్గుము * adj. Curved, bent. వంగిన, వంచబడ్డ. Swa. 3. 76. కృక వాకుత్ మొర సెఁగ్యు బూలూకురి ద్రిధింక భుగ్గు కంఠధ్వనిక. టీ|| కుంచబడిన కంఠముయొక్క ధ్వనిచేతను.

శ్రుచ్చకాయ n. s. The wild bitter melon, called Bryonia Callosa. కళింగము. కర్పూరుకము. SC. Cucumis Colocynthis. Rox. 3. 719. వెర్రిశ్రుచ్చు Coloquintida; used as a vomit. T. 4. 214. 2జ్జలశ్రుచ్చకాయవివచూరా. టీ|| శ్రుచ్చకాయతినరా దనిగురువు అందరికిన్ని చెప్పితాను తిన్నరీతియాను. Various kinds are called వెర్రి or అడివి, or యేటిశ్రుచ్చకాయ.

శ్రుచ్చటిక or శ్రుచ్చడిక n. s. Modesty, prudishness. విడియము, శిస్టు. ABA. 1. 164. సిస్టునాలజ్జయన గను సిచ్చితియననానయనశ్రుచ్చటిక యన గానులజ్జ. OG. 38. శ్రులులోట, శిస్టు, శ్రుచ్చడిక.

శ్రుచ్చటికతనము n. s. Prudishness, modesty, shamefacedness. = విడియము. Swa. 2. 8. శ్రుచ్చటికతనంబుపో వెట్టిరికన్య కుతిగొల్పనాయాశ కడినచోటు. టీ|| శ్రుచ్చటికతనంబు, సిగ్గరితనము.

శ్రుచ్చడిక n. s. A virgin, a girl. బాలిక. D.

బుచ్చి adj. Little, small.

బుచ్చిగాడు The bird called Kingfisher. చిన్న సిళ్లబుచ్చిగాడు the regular Kingfisher. Jerdon. No. 248. సిళ్లబుచ్చిగాడు Genus Alcedo.

శ్రుచ్చిపోవుట v. n. To be rotten.

శ్రుచ్చు n. s. The sediment of oil, filth. Jagannadha. 1. 67. కుచ్చులోనున్నమిక్కిలి వారజల్లి, నేతిలోనా ముడశ్రుచ్చునిండనించి, శ్రులునులో గంజిమిక్కిలి

గలయబోసి, భక్త్యములలోనమిరియం శ్రు కడకు గలవి.

శ్రుచ్చు adj. Rotten. Vema. 69. గురువునకుశ్రుచ్చు కూలైననివ్వరుయరయవేశ్య కిత్తురథం మెల్ల.

శ్రుచ్చుకొనుట v. a. To take. This verb like to take in English is used in many senses, thus To receive : to purchase. To eat, to drink, to take medicine, poison &c. To exact (service.) శలవుశ్రుచ్చుకొనుట To take leave or retire. శుచ్చుతిశ్రుచ్చుకొనుట To demand satisfaction : or grounds. వైవముమానుకొని వైష్ణవము శ్రుచ్చుకొన్నాడు he embraced the Vaishnava creed. నాప్రాణముశ్రుచ్చుకొన్నాడు he harassed me much.

శ్రుచ్చుట v. n. To decay, mortify, rot. సిసోరు శ్రుచ్చు may thy teeth drop out.

శ్రుచ్చుట v. a. To take : to send, to remove. తీయుట, కుంపుట, పోగొట్టుట. ఆవిద్దను సిద్ధశ్రుచ్చి నది She put the child to sleep. వాస్తిగరిశ్రుచ్చి వేశి నారు they settled him. నూరుపాపాలతో ఆయిల్లకట్టడమునుశిరిశ్రుచ్చి నాడు he finished the house for a hundred rupees. మోశిశ్రుచ్చుట to practice fraud. చిన్నశ్రుచ్చుట to disgrace. ప్రొద్దుశ్రుచ్చుట to pass away the time or to idle away time. యింతప్రొద్దుశ్రుచ్చినందుకు శోకువు యేమి what is the reason of your making so much delay? Pariz. 4. 33. తొడవులుశ్రుచ్చిని జకరవ ధూటులువేలుశ్రుచ్చునివీనిపా వడలుధరించి. తొడవులుశ్రుచ్చి, ఆనగా సామ్ములుతీశివెట్టి. A. 5. 41. పిళ్లలబ్బలతాంతములధిగొన్నునంబూనియొ కింతశేశ్రుచ్చిని శ్రుచ్చిచెలింగని వెచ్చనూర్పుచుక. టీ|| శ్రుచ్చి, తిరిగి తీశివేశి. M. 1. 4. 311. నాచేసినయజ్ఞానంబుశిపించి నాకుంబ్రసాదింకువలయననిచాధింకావికూలంబువలన నమ్మునించారు చోనదిశ్రుచ్చు రాకున్నదాని మొదలు మెత్తనకునిమించినతల్లంఠపాశ్యంబునందు కూలశేవంబంతకారంవైయుండె. శ్రుచ్చురాకున్న, ఆనగాపూడ బెరక కూడకపొయ్యేటట్టికి. Vish. 7. 27. అనితనమే నియందుధకశాసితరోమయుగంబుశ్రుచ్చియయ్యని మిషకోటిగ స్థెనిమదంశములైయిది రెండుభూమిపై, జననము సెంది దుష్టజనశంహరణంబును సాధురక్షణంబును సెనరింపు భూభరము ప్రాయెడునింతయు నిశ్చయంబుకక. Pal. 230. అదెవచ్చెనాయడు అటవున్నవాడు శ్రుచ్చుకీతలుశ్రులు శ్రురహరునియాన

అనిశుల్ల. శ్రుచ్యుడీకలుశ్రులు, అనగా తీయండీకవాటములు. Vish. 2. 80. ఆశ్రులచేతబాలుగొనియంకుగ్రమంబుననెయ్యిబుచ్చియయ్యువులకాఘృతంబిడిక్రియంబొనరించినయట్లకా. అంకుక్రమంబుననెయ్యిబుచ్చి, అనగా అంకులోక్రమేణఘృతముతీతి. M. XIII. 5. 158. అతడుశ్రుణ్యలోకగతియునుమానవత్వంబు ఘోరనరకవాశమునువిధించి శ్రుచ్యువారిచెలిసిమన్నించుభజించి. SD. 3. 199. ఆరమరతేకనేనాడినమాటవిరివిశ్రుచ్యుచుమానవ్యత్రినున్నాడువలపింతుజేయనావశముగాదింక. BD. 4. 590. కలవానియట్లునిక్కంబునీపైక్క, బులశరితనమునబుచ్చితిగాల్పుతనరనేనుగుబండ్లుదాబట్టిచూచు, మనుజుండుబ్రతుకునేనుడియునుగాక. బులశరితనమునబుచ్చితిగాల్పు. అనగా కొత్తవల్ల ధాన్యమునుకుంపితివి. Vema. 214. వేదశీకఁపెల్లవెలిబుచ్చుగానేల, పాపిసాములన్నిబట్టనేల. Vish. 1. 157. ఆశుడల్లెలూన్నినుభ మైనశుడంబునబూన్నియాత్తశం తాశుముల్లెబుచ్చి విదితంబునశంకుడలిచ్చిభక్తులం, చేశుయుబోలెడుఃఖజలధింబడకుండగ చేర్చి బ్రవలక్ష్యీకుతియున్నవాడుమదిచింత దొరంగుము పాకశాశనా. శంకాశుముల్లెబుచ్చి, యావత్పంజ్వరములనున్నుపోగొట్టి. Vema. 230. చాకివాడుకోకచీకాకుకుడజేసి, మయలబుచ్చిమంచిమడుశ్రుచేయు, బుద్ధిచెచ్చువాడుగుద్దిననేమయా. Vish. 4. 236. అశ్రువుబడబాసలస్తోత్రంబులనుష్ఠించియుచిత్రతయోజనంబులునడపి వేదశాస్త్రీత్రుసంగంబుల ప్రొద్దుబుచ్చు. Zuccaya. 5. 194. శరశీక ధాఘాఘంబులగుఘాఘంబులప్రొద్దుశ్రుచ్యుచున్నయంత. T. 3. 109. నాయక్కరవిన్నబుచ్చకక్రియంబుననేలినమేలుగానిచో, మక్కువలేనివారిబతిమాలిననేమిఫలంబు. టీలిన్నబుచ్చక, వ్యర్థముచేయక. Vema. 258. కురులమోక్షశ్రుచ్చిధరరుకలార్జించికడుశ్రునించుకొనుటకానికడు, ముగముసేయునరుడుయెక్కువకెక్కునా. శంశ్రుట, నియోగించుట, తీసుట. D.

శ్రుచ్చె The young unripe fruit of the palmyra cocobanut &c. A cap or loose bit under a screw. The loose caps at the ends of a palm fruit. The skull. నితలశ్రుచ్చెశకలకొట్టుతాను I will break your head. తాళనారికేళాదులయతినవశలాటువు. D.

శ్రుచ్చము * n. s. The tail: the hinder part. DRB. 554. తోక, వెనకభాగము. D.

భజ n. s. A little cross denoting caret. హంశపాదము. Paidim. 4. 163. వనజభవుండవయవములు, దనరారశృజించినావధానమతిం, గన్దోనికాసెక్కుతెడబృరయనిభజంబుకుగదినాధియంగనకలరక.

భజము * n. s. The shoulder, the arm.

భజంగ భక్తు * The snake eater : i. e. a peacock.

భజంగము, భజంగము * n. s. A snake.

భజంగుడు * A libertine, a lecher, a lover. భజంగ ఏవజానితెభజంగచరణంశుభ The feet of a snake (or, tricks of a lecher) are known to himself alone. Pal. 291. కుగరాజులభజంగులబ్రహ్మినాయడు thou who hast dishonoured all thy foemen.

భజగము * n. s. A snake. భజగచోరు, అనగాశర్మమునుకంతభూఘోషముగాగలవాడు. Balram. 5. 71.

భజశుక్రిచెట్టు A certain tree. See. భూజశుక్రి.

బజము n. s. The shoulder. పైకబజమునేల the distance bearers carry a palankeen at one run, without halting to change shoulders. About a furlong.

భజించుట or భజయించుట * v. a. To eat. S. 3. 188.

భజివ్య * Handmaid, concubine. శరిచారికా, వేద్యయన్ను. SC.

భజిమ్యుడు * n. s. A servant. భృత్యుడు. SC.

బుజ్జించుట v. a. To caress, or fondle. To pacify, console, calm, lull. To cajole, wheedle, persuade. BD. 3. 693. M. 12. 1. 229. Vish. 4. 180.

బుజ్జింపు n. s. Flattering, consolation. బుజ్జింపుమాట, అనగా సాంత్యనవాక్కు. D.

బుజ్జవము n. s. Flattering, consolation. సాంత్యనము. ఓదార్పు. B. 3. 998. ఇజ్జలములనతిభక్తిని, మజ్జనమొనరించియావిమానమువేడక, లజ్జావతియెక్కువెయని, బుజ్జవమొందోశుకర్తముడు బల్లుటయు. Satya. 3. 193. పెల్లగముల్లిగొనియల్లనిల్లుశ్రుగొప్పళ్లునగుమల్లెపూసెజ్జబవ్వళించిదిమ్మరూళించితనబుజ్జబుజ్జంబునుజ్జించినశిజ్జకశ్రుగొజ్జంగినిటితుంశ్రురులు. M. XIII. 1. 38. అన్నరనాయకుండు, శంక్రితిమెయిక బెనిచితనయన్నిఁబూత్రంబునబరిచర్యలకుబనిచెబుజ్జవమొప్ప.

శ్రుట * n. s. A page, one side of a leaf.

శ్రుటము * n. s. A fold, a doubling. The cup or hollow formed by a fold, as in a flower, or in

any roll or in the joined hands, the eyelid. Burning or refining a metal: calcining a medicinal drug. The head. నాసికాశ్రుటము the calix of the nose. i. e. the nose. ఖురశ్రుటము a hoof cup i. e. a horse's hoof. దాన్ని సూర్యశ్రుటములో బెట్టు dry it in the sun. ధాన్యశ్రుటములో పెట్టిన మందు kiln dried medicine. శ్రుటమువేయుట to heat metal in the fire: to calcine a drug. నిన్ను శ్రుటము బెట్ట mayest thou perish. Vasu. 2. 46. చనివిభు గాంచితల్లుబలు శాసనశ్రుద్ధానీదుశుంశ్రునం, బనివినితీవెగుంతునక, పాండురనైకరనియు కరీతలం బనక, దరిశ్రుటంబనక, నన్నియు నారనియొక్క చోవి నూ తనలవలీలతావశుల తావులతావల మైనతావు నక. టీ|| దరిశ్రుటంబనక, పైకగుహాకాకుండా, అయిలేదాం గు గావుండే పైకగుహ అనక అనిచెప్ప వచ్చును. A. 5. 57. శ్రుటపాక శ్రుటముతోటి, నికాశం బగు, సూనానమైన, కాకక తావముచేతను, చీకాకు శుడి, శురితలంబి. Vasu. 3. 241. శుటుతావశ్రుట పాకశురిహీణతను హేమమింక శుల్లవశ్రుటాద్విడగ రా దు. టీ|| శ్రుటపాక, శ్రుటములయొక్క శుభనములచేత ను, శురిహీణ, తరిగడవనైమట్టుకునిలివినటువంటి, తను హేమము, దేహరూతునువర్ణము, యింక, యిగిరి పొయ్యెటట్టుగా, శుల్లవశ్రుటాద్విడగ రాదు, శుల్లవ శ్రుటమనెడి, శ్రుటవిశేషముయొక్క ఆర్పినిడ రాదు. P. 4. 136. వడిబుటమెత్తిదాటునిడువాలువచాలు వలింకనంకనైనిడువెలుగుంచెలుంచెలుకు నీదరగా ద్యులక్రిందుమీదుగా. టీ|| వడిబుటమెత్తిదాటు, త్వ రగాతలనిక్క పెట్టి. Pal. 413. అతిపుగ్రమునజూచె నాబాలుడశ్రుడు, శ్రుటమెగిసిపాడిచెనాభూమిశ్వ రుండు, సామంతరాగ్ల సాచివేసినను. శ్రుటము, అనగాతలను, ఎగసి, వైకిగిరి, ఆభూమిశ్వరుడు, రాజు. Pal. 239. శ్రుటమెగిసి నాయుడుభూమికుగు లంక, శుటుగతికోట్టాచుకయీవలెనురికి.

బుటక n. s. A plunge.

శ్రుటశ్రుటగా anuk. of running. గునగున. H. 5. 25. విటిపాటిసాములు బెట్టుక శ్రుటశ్రుటగా వీనివెంట పొరిగిండ్లబడిక, విటులనిమి త్రముమెట్టెలు, విటుకు విటుక్కనగదిరుగుశిక్షుగవగతోక.

శ్రుటశ్రుటన The act of breaking forth. పొటమరిం చడము. A. 1. 34. కొంతెరుకనగుమడముశ్రుటశ్రు టనె. టీ|| అతిశయము, మదాతిశయమనుట, మడము కొంచెకొంచెముకలగగా అనిచెప్పవచ్చును. Swa.

3. 47. కంకణంబులరత్నంశ్రు దళుకులు సైదరనుం కించినైచుచేమంతిబంతులం బుటబుటనై. టీ|| చేమం తిబంతులక, తెల్లచేమంతిబంతులచేతను, బుటబుట నై, కొంచెముకొంచెముగా శ్రుత్వన్నమై.

శ్రుటభేదనము * A city or town. శుట్టాము. D. శ్రుటమరించుట See పొటమరించుట.

శ్రుటాక్షరము * n. s. Heading in a page; titles of chapters.

శ్రుటి * n. s. A cup or concavity made of a leaf folded or doubled. See శ్రుటము. B. 8. 472. క రద్వయశ్రుటిగూడ్డికృతాంఘం.

శ్రుటిక * n. s. A cup. A. 1. 92. కదళగభీరశ్రుక్ష్మ శ్రుటికాచ్చుటచేతులయిత్తుసిండినై. టీ|| శ్రుక్ష్మశ్రుటి కాచ్చుట, శ్రుక్ష్మరేకులయందు. See శ్రుటము and శ్రుటి. P. 4. 135. కనివినిదండవశ్రుటికాశురిపూ ర్ణనువర్ణకణికా కనకఘటిస్సుటిభవద భుంజుసహ ప్రదశాతశక్రముం.

శ్రుటిక A hamper, a small basket. Paidim. 4. 292. బుటిక్కు, or, —టు—, anuk. Slapdash, a word imitative of plunging. Same as బుడక్కున.

శ్రుటితము * Folded, inserted, contained. బుటుక్కున See బుటిక్కు. Bhas. §. 71.

శ్రుట్ట n. s. A white ant hill as being a mass of earth: wherein snakes are found: hence, a snake's hole. A pack, number, collection in general. ఆయిల్లుచీమలశ్రుట్టగావున్నది the house is infested with ants. ఆశ్రుట్టకముఅబద్ధాలశ్రు ట్టగావున్నది that book is a pack of lies. వానిచె ళ్లెవుట్టినరములశ్రుట్ట he is mere skin and bone.

బుట్ట n. s. A basket of wicker work.

శ్రుట్ట i. e. శ్రుట్టేటప్పటికి (Root in A.) BD. 5. 914.

శ్రుట్టకాలు A big leg: being the disease called Cochin leg. i. e. a leg swollen with the scurvy called Elephantiasis. Jagan. 1. 54. శ్రుట్టకాల్ సాట్టవేత్వట్టి వ్రేలుంజెళుత్. టీ|| శ్రుట్టకాల్, మిక్కిలిలావుకలకాలున్ను.

శ్రుట్టకూడు The heart of a white ant hill. The red earth that contains the eggs. A puff ball or fungus. Swa. 4. 49. పొట్టనైశ్రుట్టకూటికింజీ నులకుంజెడలునకు నెలుంగులుగులగులం బుట్టుని శిశనిజనపురకులిశకోటులంగోరాడ. టీ|| శ్రుట్టకూ టికిం, శ్రుట్టలమీద మొలిచేకుక్క గొడుగులకోసము న్ను. కుక్కగొడుగు. D.

పుట్టకొక్క n. s. A mushroom. M. XII. 5. 418.
పుట్టకోట, అనగా కోటకు బలము కోసిన ముకోట యైట పెట్టినది. D.
పుట్టకోవలు The pointed tops of ant hills. పుట్ట మొదిలి ఖరములు. D.
పుట్టగొడుగు A mushroom.
పుట్టగోవి A large గోవి or కాటినము. S. 2. 207. Vaija. 3. 94. BP. 5. 250.
పుట్టగోవి Orifice, hole, as of an ant hill. SD. 461. కుటిలోద్ధతిని పుట్టక్రమలచేరి ఘటఘటచీమల గ్రోలుభలుకములు.
పుట్టచిలుక The red billed cuckoo. Jerdon No. 230. 'Xancto-stomus Sirkee.'
పుట్టచూలు He who was 'born of the ant hill.' This is a word translated from the Sanscrit name వాల్మీకి Va'l'm'iki.
పుట్టచెండు A ball to play with, made of fungus. H. 5. 242. నెట్టుకొని గట్టి పుట్టచెండు పుట్టచెండు పుట్టికొట్టించువీపునకుట్టుబార.
పుట్టతేలు The large black scorpion, so called because found in rubbish. మండ్రగబ్బ. D.
పుట్టబుట్టు Valmiki. See పుట్టచూలు.
పుట్టము n. s. Cloth, a vest or dress.
పుట్టముంసి Demure. అదితిట్టుహాపుంజే పుట్టముంసి వలెనూరకపుండిగాడు she reviled him but he stood stock still: he held his peace.
పుట్టలమ్మ Our Lady of the swollen face; or, of the goitres.
పుట్టి n. s. plu. పుట్టు A wicker boat woven of cane and covered with leather. వానిపుట్టిముడి గినది his raft is sunk. i. e. he is shipwrecked or ruined.
పుట్టి The Indian ton weight, equal to twenty మాములు. The putty or ఖండి candy is from 800 to 1000 Seers and is ciphered ఖ. The శుట్లపుట్టి is 80 కుంచాలు but the మలకపుట్టి or Malacca ton is 200 or 240 కుంచాలు. కంటికిపుట్టెడునీరునించె-She wept in floods. The putty or candi at Masulipatam is of three weights: four hundred and eighty pounds for tobacco; five hundred for metals and hard ware; and five hundred and sixty for sugar, dates and other soft articles. The putty and its fractions also denote the extent of land that produces this quantity of grain.

పుట్టించుట v. a. (causal of పుట్టుట) To create, generate, form, make, raise, fabricate.
పుట్టింట (Abl. of పుట్టిలు) At home, in her father's house.
పుట్టిక n. s. A basket. Vijaya. అమరులబోనపుట్టి కనహానమయూఖునిజోడుకోడె &c.
పుట్టిలు or **పుట్టిలు** n. s. Birth-place, nucleus, home, mint, fountain-head. వాడదుర్మార్గమునకు పుట్టిలు he is a mass of wickedness.
పుట్టు adj. Born. పుట్టుదరిద్రము life-long poverty. పుట్టుభోగి one who is rich from his birth. పుట్టుమచ్చ a natural mark born with one. పుట్టువ్యాధి a congenital disease, a disease born with one.
పుట్టుక n. s. Birth, origin.
పుట్టుగొర్రాలు She who is hopelessly barren.
పుట్టుచెయ్యపులు Ceremonies regarding a birth. జాతకర్తము. D.
పుట్టుట v. n. To be born, produced. To arise (as love, anger &c.) తల్లితో పుట్టినది a mother's sister. పుట్టినది and పుట్టినవాడు are used where it is uncertain which is eldest: the specific Telugu names for these relations denote the precedency or succession of birth; the simple words brother and sister are often expressed by Sanscrit words. తోడబుట్టినవాడు brother. తోడబుట్టినది sister.
పుట్టుపాశు An albino, or Hindu born with a diseased white complexion. These are as fair as Europeans.
పుట్టుబడి n. s. Produce, production.
పుట్టుపు n. s. Birth, origin. తొంటిపుట్టువకా in a former birth. B. X. 99. N. 7. 178.
పుట్టెడు See పుట్టి A ton.
పుట్టింత or **పుట్టెకరా**, అనగా ప్రేరేకరా.
పుడక n. s. A skewer, a small stick or bit; a bavin, spillikin, spill; a fescue, a pin, a bodkin, a stiletto. పూరిపుడక a bit of straw. ముక్క పుడక a gold pin worn in the nose. పుడకలు sticks, firewood. పుట్టుకతో పుట్టినది పుడకలతో గానిపోడు it was born with him and he will carry it to his grave. వాని చెవిలో పుడకలు విరిచినది she poisoned his ear with slander. S. 1. 492.

అడక వాచి An earring like a slender stick of gold.
 బుడకోడి n. s. A waterfowl.
 బుడత n. s. A little one, child.
 బుడతకు n. s. A little boy.
 బుడతరము, అనగాకుక్కుటమర్దకము. Q.
 బుడబుడ Gurgling: the sound a bottle makes when sinking.
 బుడను The plant named Bryonia callosa. Ainsl. 2. 428. The fruit is used as a pickle! and a medicinal oil is extracted from it. See కూతురుబుడను: one sort, egg-shaped, is the కోడిబుడనుకాయ. బుడనుకాయలాగు తిరుగుతాడు he is running about here and there: (a phrase regarding a dumpy little man, as poking about, a fumbler.) బుడనుకుండ్లు the ripe fruit of the Bryonia Callosa. బుడనువరుగు the Bryonia Callosa cut and dried for pickling.
 బుడనుచేత A sort of fish.
 బుడనుపాతర, అనగావిండ్ర. Q.
 అడమి n. s. The earth. అనగాభూమి, అడమిరేడు, or అడమిసోడు A prince, అనగారాజు.
 బుడాలన anuk. At once. బుడాలున (మునుగుట to sink) to the bottom (anuk.)
 బుడికెట్లు A kind of game. N. 9. 102. కురియుబుడికెట్లు మొదలుగా మనసువచ్చి నాటలన్నియు.
 బుడిగ adj. Small, squat: short and thick.
 బుడిగ n. s. A small pot. plu. బుడుగులు H. 2. 84. తొల్లగట్టెయచల్లదుబ్బుచ్చిల్లుడుగుంజ బూజబిండెల వెన్నెలూశచట్టిపాలబుడుగులునడిశలపాత మెట్లు.
 బుడిగ n. s. A pack or pannier, also a సిద్దె or leathern oil bottle, two of these form a bullock load. ఎద్దులబుడిగకవైఅచ్చిసిద్దె. D.
 బుడికి n. s. A bump or swelling. Callus; excrescence; a knot or joint, in a cane. plu. బుడుపులు The stump of an amputated hand &c.
 బుడిచె See బుడిచి.
 బుడిబుడి anuk. adj. Easy, gentle. Trifling, petty, as బుడిబుడినడ a gentle pace. బుడిబుడికూటలు muttering words. బుడిబుడికన్నీరు trickling tears. బుడిబుడియెద్దు whimpering. బుడిబుడిచేల్పులు Petty gods, village deities. BD. 4. 648. హరినాంచుటయొ బ్రహ్మచేవతల బారిహార్పుట యొబుడిబుడిచేలుపులనుకుంచుటలోద్యమె.
 బుడిబుడిక్కులవాండ్లు A certain class of mendicants.
 బుడిబుట్లపోవుట v. n. ఆశ్చర్యకడుటఅనితోస్తున్నది. BD. 5. 388. నందికేసుడుతోల్లినలిబడినెట్టియ

ము గాజను లెల్ల నెరుగగనిపుడు, పడివెట్టిగన్నరబ్రహ్మయ్యగారి, కడకుకయనినరుట్ బుడిబుట్లు పావ. వినిజూడవచ్చితివినవె.
 అడిసిలి Infl. అడిసిటి. Abl. అడిసిట. Plu. అడిసిట్లు The hollow of the hand. అడిసికవియ్యము a handful of rice. ప్రశ్న. D.
 అడుకు n. s. Giving యావి OG. అడుకు. ఈవి అనగానియ్యడము. D.
 అడుకుట or అడుకుట v. a. To Group, to handle or finger, pinch, to give. BD. 6. 236. అన్నిరిజకుగవజూచుచుచనుగవసేత, నవనితలంబునకరుడెవిబాలు, కాగటజేర్చి కూకటిపుడుకురును. ib. 6. 946. మొక్కుమువీడెమొముక్కంటియనుచు, గ్రక్కునజనుతలంకరములు వెట్టి, అడికిలిం గాకృతివడుపుననున్న, తొడరిమున్నురువేల్చిది మొక్కి మొక్కి. N. 8. 83. పాలతిసిపాక్కిలిబుడికెడువేళలశీలీశరోవరక్రీడమరతు. టీ|| అడికెడువేళ, స్పృశించేతమయమంపు. BD. 4. 579. తలవిపుత్రెంచెనంతియచాలదెట్లువలువబుడను కేడగలవిన్నియనుచు, పిడికండు సెకమాటుపుడకంకడవ, పిడికిటిలోననయగగంపెడును. అడికె. ఇచ్చెననుట. D.
 అడుకుదొడుకు, అనగా కామధేనువు. A. N. S. 1. 71. అడుకుదొడుకువేలుపులొడ్డివెలిమొదవనగగామధేనువలరుచుండు.
 బుడుక్కున Slapdash. Suddenly.
 బుడుత n. s. A little one or child. H. 1. 134. యొకపాటిబుడత, యాకుమడుపులందియ్య. A. 6. 159. Satya. 4. 59. శిశువు. D.
 బుడుత adj. Little. బుడుతగాడ్చు A gentle breeze. Bmj. 3. 132. క్రూరభుంజం గాశ్యకు హారంబున నుబ్బివెడలుసాహసియైనబుడుతగాడ్చు.
 బుడుతడు n. s. A male child.
 బుడుబుడుక్కులవాండ్లు Panegyrist, flatterers, a class of beggars.
 బుడుములు A species of grain which when ripe looks as if it were blasted. One species is called వంగాకుబుడుములు. H. 4. 156. చంద్రవంకెలుజీనశరలు, కాంభోజలు, వంగాకుబుడుములు ప్రాంసుప్రాలు.
 బుడును Hollowness. బుడునుపోయిన Lean, thin, fallen in. NH. 4. 184. వెడకొంక వెడయునుకడు గూనివీపును బుడునుపోయినరొందిబొక్కిరొమ్ము. See ఉబ్బుబుడును.
 Digitized by Google

బుడ్డ n. s. A bubble. The disease called rupture.

బుడ్డవాడు one who is labouring under rupture.

బుడ్డ బెదిరింపులు a mere bugbear. ఉచ్చు

బుడ్డ the bladder. వానిమాటనునమ్మి తేబుడ్డనున

మ్మియేట్లోపడ్డట్టే he is a mere broken reed.

Lit : like the dropsical man who trusted to his belly (Lit : rupture) to keep him afloat : while in fact it dragged him down.

బుడ్డకాకర చెట్టు A species of (కాకర) heart pea which is smooth leaved. *Cardiospermum halicacabum*. = కాకరి.

బుడ్డగించుట To rout up or stir up. = కెళ్లించు

ట. A. 4. 22. ఒకమరిబుడ్డగింపువిల యాదకముల్

తయకుప్పివీపు వచ్చుకొని మహా భ్రావీనిజనసూకర

తక మెయి బెంచివెండి క్రిందికికయివ్రాలు దత్తులిల

నిర్మల ధారనతఃపరస్పర త్రవ్వకృతికినిబాండము

నెబంగరుముంగర గానెనర్పవే, టీ|| బుడ్డగింపు, నీ

ళ్లలోముట్టెను పొడవగా.

బుడ్డతమ్మ A kind of tree.

బుడ్డపుణుడు, బుడ్డపుణుజు n. s. A tick or round

louse. తనవులనుతట్టేక్రిమివిశేషము. D.

బుడ్డబుడుసు, బుడ్డమిగిరి The Brazil cherry : a

plum enclosed in a loose dry pod.

బుడ్డి A bottle. plu. బుడ్డు. బుడ్డిచెంబు A sort of

metal bottle. బుడ్డియాపె a sort of spear.

పుణకరించుట v. n. To fumble, to twitch or be

convulsed as the fingers picking the sheets

&c. while dying. *Subsultus tendinum*.

పుణకరింతలు or పుణికిరింతలు n. s. Fumbling.

పుణికిళ్లు or బుడికిళ్లు n. s. Poking, shoving. A

romping game like Puss in the corner. N. 9.

102. మరియబుడికిళ్లు మొదలుగామనసువచ్చినాట

లన్నియు.

పుణకుట v. a. To handle, finger or feel. తపుడు

ట. నేలపుణకుట to grovel on the earth as in

grief. See పుడుకుట. అదిఅన్నముపుణికిపుణికిపె

ట్టుకున్నది she gave food stintingly.

పుణుజు or పుణురు A tick. = బుడ్డపుణుడు.

పుణ్ణుట See పుణకుట.

పుణ్యము* adj. Good, virtuous, sacred, holy, pure,

righteous, excellent. Charitable, generous. See

the n. s. పుణ్యము. పుణ్యస్థానము a celebrated

man. పుణ్యకథలు godly legends. పుణ్యకాలము

a favourable hour for offering sacrifices to an-

cestors. పుణ్యస్త్రీ a happy woman, the mis-

tress of a family : she whose husband is liv-

ing. నన్నుపుణ్యపుత్రులై యోచుకొన్నారు They

plundered me with impunity.

పుణ్యము * n. s. Good, virtue, holiness. (a) A

deed, or remarkable act. Charity. Gratuitous

act, goodness. Merit. Excellence. A good or

meritorious work, or action. Purity. A work

of supererogation, what was not hoped or ex-

pected. పుణ్యనికిపో I will thank you to go

along. నన్నుపుణ్యనికికొట్టినాడు he beat me

without cause, meaning the same as నిష్కారణము

గా ; so నీపుణ్యముచేత యాతొందరవచ్చినది for

this trouble we may thank you. నీపుణ్యంనేనె

రగనెయి I swear by thy gracious self. (This

is Juliet's expression) that I know nothing

about it. యదిఅంతామీపుణ్యము This is all

your goodness. i. e. you are too good, I thank

you, or, This is all thanks to you, it is all your

own doing. నీపుణ్యమదిచెల్లించు for goodness

sake pay the money. మీపుణ్యంరావయ్యా I shall

be so much obliged if you will come. నాపు

ణ్యవశముననేను కోరినట్లుజరిగినది By my great

good fortune it ended as I wished. పుణ్యనికి

యిచ్చినపొలము a field granted in free gift. అది

నాకువిక్రమమునీపుణ్యముగావుండనీ my getting

this is all thanks to you. A well known verse

says స్తోత్రాధేశనత్రవశ్యమియదుక్తం గ్రంథకో

టిభికి, కురోశుకారః పుణ్యయపాపాయకురపిడనం.

పుణ్యజనుడు * n. s. A man of excellence, a holy

one. A *Racshasa*, evil spirit, giant or prime-

val god. నైఋత్యం, యక్ష, సుజనే, రాక్షస. SC.

పుణ్యలోకము * n. s. Heaven.

పుణ్యవంతుడైన * adj. Holy, virtuous &c. See పు

ణ్యము.

పుణ్యస్త్రీ, పుణ్యంజన * A housewife, good wo-

man, lady.

(a) *Punyam*. The original meaning may be, a remarkable

act. " In Pindar, gymnastic or military virtue was *andria*

(*Karmam*): wealth and prosperity founded on the bounty of

gods was *oldos* (*punya*) or else *hagnos*. (Quarterly Review No.

101, p. 44, and 169.) *Punyam* is an imperfect obligation : *car-*

శ్రుశ్యాత్కృదైన * adj. Holy, pious, charitable.

శ్రుశ్యాహము * n. s. A holy or sacred day. శ్రుశ్యాదినము. SC. S. 1. 455. శ్రుశ్యాహాపల్లవంబుల బోలుకెమ్మిది.

శ్రుశ్యాహవాచనము * n. s. The consecration or hallowing of a house. A ceremonial purification.

శ్రుశ్యాదు or శ్రుశ్యాండు * A holy or virtuous man. శ్రుశ్యాలారా O holy men! DRU. 1172. నీశ్రుశ్రుశ్యాండప్రనిభిలలోకముల.

బురబురబోవుట v. n. వెలవెలబోవుట To be perplexed. Zacca. 4. 237. ఆకులితభావగర్భితములై నన్యదూక్తులచేతగోకికబురబురబోవుచున్నస్వభు శ్రుంగళుచిత్రమెరింగిరిగమో ద్గతమతిమైననెచ్చెలికి గన్నులమ్రొక్కులతాంఘావమూర్తిత రతిరాజరాజ్య కుదనీమకుబట్టముగట్టెభూవిభుక.

శ్రుతికిచెట్టు A tree called Grewia Asiatica. Rox. 2. 587.

బుతిబు, అనగా ఆహారము, ఉపదము. OG.

శ్రుత్రది n. s. Gold. శ్రుత్రదికాను "gold coin." Ya-yati. 5. 13. పొగడలసానరావీలుక శ్రుత్రదిపావలు తావియాశముక, బొగలుజవాదితుంకి తెలిముత్యశ్రు జివ్యశశిండిగిండియుక. S. 1. 16. కురుమాశ్రుశ్రు య్యంబుచెరగులోనిడుకొన్నముద్దుకల్లలచ్చిబుడు తడమర, తరతరంబులనుండి తనయింబువెలయుశ్రు త్రదిపైతిబుట్టిమశ్రుకమున వెలుగ. బంగారము. D.

శ్రుత్రము, అనగా అంశ్రుదము. OG.

శ్రుత్రశిక * n. s. An image. సున్నుశ్రుగచ్చుతోచేసిన బొమ్మ. D.

బుత్రి, అనగా భుక్తి Nila. 1. 21. నిచ్చలశ్రుబత్రికబు త్రియుకముత్రియుక.

శ్రుత్రికా or శ్రుత్రికా * A white ant. అనగాశ్రుట్టలోనిచెద Laws of Manu. 4. 238. where see Jones's translation, which is declared to be correct. All the dictionaries seem in error regarding this word. See on వ్రమ. కుతంకా, తేనెయాగ. SC.

శ్రుక్తు, అనగాశ్రుక్తు. OG. నీపాశ్రుక్తు, అనగానీ దోషమునుపోగొట్టుదును.

శ్రుత్యైంచుట v. a. To send, despatch, or forward. Imperative శ్రుత్యైచ్చు. BD. 5. 485. శ్రుత్యైర As he was sending. Irregular infinitive from శ్రుత్యైంచుట. HD. 2. 2114.

శ్రుత్రకామేష్టి * n. s. The religious sacrifice for the purpose of obtaining a son.

శ్రుత్రకుడు * n. s. M. I. 1. 129. క్షీతినాభకడునకరుతా, నిష్కతులైనితమ్ములతివేకవిదూరుల్, మతిదలవకనాశ్రుత్రకు, సతిబాలకుననశురాధునడవితిసెలుచక.

శ్రుత్రజీవిక * A tree, a species of Nageia. (Rox. 3. 766.) from beads of which are made necklaces of supposed prolific efficacy.

శ్రుత్రాసుపాత్రికముగా * From generation to generation.

శ్రుత్రి * n. s. A daughter.

శ్రుత్రిక * n. s. A daughter. Copy, or transcript from an original.

శ్రుత్రుడు * n. s. A son. శ్రుత్రపాత్ర్యుత paternal affection, love towards a son, compare వాత్ర్యుత. ఈనేలనుశ్రుత్రపాత్రపారంజర్యముగా అనుభవింపవలసినది The land is to be held by him and his heirs for ever.

శ్రుత్రోత్సవము * A feast on the birth of a son.

శ్రుత్రోత్సవముకుంచిసెట్టినాడు he sent presents to his friends regarding the birth of a son.

శ్రుద్గలము * Matter: substance, (in a philosophical sense.) శ్రుద్గలాస్తికాయ the predication, matter, composing all bodies composed of atoms. Colebr. Ess. 1. 385. 386.

బుద్ధి n. s. Sense. Radha. 1. 28. బుద్ధులుచెల్పబోవుగతిమానుక కన్గవబుద్ధుకొంచునుక, ప్రాద్ధునలే వియింట్లబుద్ధిపోయెదవమ్మక చెల్లపిన్నులుక, పెద్దలుగా శ్రుబువ్యదిపించెదచక్కనిసామిరార నాముద్దులకృష్ణరారయనిమ్రొక్కుచుజీయను రాధమాధపుక. See బుద్ధి.

బుద్దుదము * n. s. A bubble.

బుధవారము * Wednesday.

బుభుడు * n. s. The son of the moon, the regent of the planet mercury, with whom he is identified. A wise or learned man, a sage. చేవే, బుధగ్రహా, కుండితే. SC.

బుద్ధ * adj. Known, understood. యెరిగిన, తెలిసిన.

బుద్ధి * n. s. Will, inclination. Mind, advice, sense, judgment. యిప్పుడుబుద్ధివచ్చినది I now see my error, I have been taught a lesson. I am convinced of my fault, I understand your orders.

శుడుచుబుద్ధి childish whim or notion. బుద్ధిశ్రుట్టం

తుట To suggest the idea. బుద్ధిచుటయింపినది
 The thought occurred. నాకుయేమిబుద్ధిచెప్పుతా
 రు what would you advise me to do? బుద్ధిశూర్వ
 కముగా Intentionally, on purpose, advisedly.
 కొమారునికిబుద్ధిచెప్పినాడు he reprimanded or
 chastised his son. నేనుబుద్ధియెరిగిననాటనుంచి as
 long as I can recollect, ever since I was a
 child. బుద్ధియెరిగినతర్వాత After he grew to be
 a man. యిదిసేకుబుద్ధికాదు It is not wise in you
 to do so. బుద్ధి like చిత్తము is Sir, your pleasure:
 being a colloquial reply.

బుద్ధిచెప్పుట v. a. To admonish, exhort, advise.
 To reprimand or chastise.

బుద్ధితెచ్చుకొనుట To come to one's senses or re-
 cover his wits. బుద్ధివచ్చినది I have got sense,
 i. e. I beg your forgiveness, I will not again
 go wrong. I apologize.

బుద్ధిమంతుడు * A sensible person, a wise man.

బుద్ధిహీనత * n. s. Stupidity.

బుద్ధిహీనుడు * n. s. A fool, one devoid of sense.

బుద్ధుడు * n. s. A generic name for a deified
 teacher of the Bauddha sect: amongst whom
 numerous Buddhas are reckoned; the name
 is especially applied to the ninth incarnation
 of Vishnu and the apparent founder of the
 religion of the Buddhas. W.

బుద్ధము * n. s. The root of a tree. చెట్టువేరు, ఊ
 డయున్ను. D.

పునః * Again, (in composition, thus) పునర్విమర్శ
 a rehearing. పునఃచేళినవిచారణ a repeated in-
 quiry. పునఃపునః again and again. పునఃప్రతి
 స్థ re-consecration.

పునరుక్తము * adj. Repeated. పునరుక్తముగా adv.
 Repeatedly. Vajja. 4. 37. తనగతిపునరుక్తముగా
 వినునదికాముకులమదికేవేడుక గాచే.

పునరుక్తి * Repetition.

పునరుత్థానము * Restoration. In some transla-
 tions of the Bible it is used for resurrection.

పునర్జన్మము * n. s. Reproduction, second birth.
 Metempsychosis, the doctrine of Pythagoras.

పునర్జన * n. s. Hogweed: a finger nail. జీవలం
 ధనాన్యం, గలిజేరు, పుంసి, సఖము. SC.

పునర్జనము * n. s. A nail. సోనారము, గోరు, చం
 ద్రకళ. SC.

పునర్వసు * n. s. The seventh of the lunar man-
 sions.

పునర్వరణ * Repeating a certain prayer. What
 Catholicks call, "The bead roll, or rosary," or
 chaplet (which word Johnson adduces under
 rosary) Aniruddha.3. 78. యంధసింధురయానకతి
 నకుచోక్తుంకైలాగ్రమునపునర్వరణనిలిపి.

పునస్థారము * A word like "&c." ఆదిగ్రహము
 పూజాపునస్థారములులేక తదితన్నది homage is
 no longer offered to that image.

పునస్సంధానము * A preliminary ceremony, this
 word is used for consummation of marriage.

పునిత్రీ * A woman whose husband is living.

పునితుడు * n. s. Justified, sinless.

పునుక or పున్న n. s. The skull. Swa. 4. 109. కు
 నఖంపుడాచేతిపునుకకప్పెరనిండ, బ్రాహ్మికోటుల
 నల్లబట్టినాడు. ట్లి పునుకకప్పెరనిండ, తలకాయ
 బొచ్చెలొనిండేటట్టుగా. L. 1. 310. భూతశంఘం
 మలపునుకకంచంబు. M. XII. 1. 386. తలవిప్ప
 యొక్కయెముక. D.

పునుగు n. s. Civet, the civet produced by the
 cat of that name. See జివ్వాది.

పునుగుచట్టము A civet bag: or gland sold as a
 drug.

పునుగుపిల్లి The civet cat.

పునుగుబెండ A fragrant rice scented like civet.

పునుగురాజనాలు Musky rice, a fragrant sort of
 rice called Muradazalli.

పునెము, అనగాపుణ్యము. Suca. 1. 88. విసవమ్మభా
 మిసీమణి, మనముననికీతరశంకముమ్రయమైనకా
 మునుగొంతికమలభాంధపు, నెసళియుపునెపెరుగ
 నట్లనేవర్తిలుమా.

పున్నతేలు n. s. A young scorpion. వాడుపున్నతే
 లువలెఅంటించిపూరకపుంటాడు he played the
 part of an artful incendiary.

పున్నము * n. s. (from S. పూర్ణిమా) The lunar day
 on which the moon is full.

పున్నాగము * n. s. A white flower like tuberose:
 the tree termed Rottleria tinctoria. A male
 serpent. A chief, a pre-eminent man (see
 పొన్న and సురపొన్న.

పున్నురాలు A sort of family ghost. This is the
 ghost of a పుణ్యత్రీ.

పున్నెము n. s. అనగాపుణ్యము. D.

పుప్పము n. s. (from S. పుప్పం) A flower. పుప్ప
 ము. D.

శ్రు n. s. Decay, rottenness. శ్రుపిశురుగు an insect found in rotten timber. adj. Decayed, rotten. శ్రుపిశులు A decayed tooth. శ్రుప్పడము. D.

శ్రుప్పాడి n. s. The dust (pollen or farina) of a flower. ఆనగాశ్రుప్పకూరాగము.

శ్రుప్ప The name of the eleventh lunar mansion.

బుచ్చిలి n. s. The whispering larch tree? compare బుచ్చిలి.

బుభుకు * n. s. Hunger.

బుభుషీతుడు * A hungry man.

శ్రుసుత్రము * Male offspring: R. 2. 64.

శ్రుయిలోట, or శ్రుయిలోటము n. s. మోమాటమి, దాక్షిణ్యము, నిగ్గు Regard, delicacy or civility, which is inspired only by a person's presence: kindness shewn with an immediate or remote view to one's own interest: shame. M. 5. 3. 33. కశటశ్రునై త్రంబునెశంబుగామిమ్ము వెడలనడుచునశ్చుడునవును దురోధనదుశ్చాసన శకునికణులునూతనందనులుశ్రుయిలోటదక్కినకలకలనగుచుచు. ib. iv. 4. 92. ఆనవుడునాచార్యుండునయ్యథంబు గనుంగొనిపార్థునకుశీమయభంబువలని శంకటంబు లేకునికిమనంబునంబ్రియంబంది మొగంబునందోశునిక శ్రుయిలోటదక్కియిట్లనియె. ib. 4. 2. 6. ఇట్లుతమతమవధింపునెడలశకలజనములకు హృదయానురంజనమొనవి తాల్చిశ్రుయిలోటయడకువ తగల్గిమెలశ్రునెరిచెరంగును పాటింతునేర్పగలిగి. ib. 4. 2. 74. తలియెరింగినతనప్రాణంబు వైవచ్చుననుభయంబుననుల్లమదురుచుండు, జనులు గాంబినమానశము దూలుదనకును శ్రుయిలోటముగమోము శ్రుల్లనిల్లు.

శ్రుయిలోడుట v. n. To melt, yield, be kind or tender. To blush, be ashamed. దాక్షిణ్యశుడుట, నిగ్గుశుడుట. M. iv. 4. 105. పీనుగునంటగనగునే, భూనాధతనూజుడనక శ్రుయిలోడకనన్వీనిచశ్రుబిబంపం, గానికుండగునెపాకుకర్మముగాదే. ib. XII. 2. 276. చొరకున్నజ్జనంబునమ్మహత్తునితోనికుంబుయిలోడనేలక్షజలచేతువులయందునుకునిందినినే బదియగునంశంబును ధాన్యంబునదశమభాగంబునుభండారంబుగాబుచ్చికొని. ib. 12. 1. 292. యేనుపోయిన కొండొక కాలంబునకా ఖండలుండక్కుమారుండుతన్నుమిగులుననిశంకించంపింతునుంకించియు నన్నునుకుర్వకునిండలంచి శ్రుయిలోడిబుహాస్పతితో విచారించిన నతండతనిభయంబుడివె.

ib. XII. 2. 167. గురులనుబంధువిక్రమనుగ్రూరశరంబుల గూర్చెనుగ్రతనరులుననేక కోటులరణంబునదాదెగటాల్చె గానయ, క్షురుశుభినికముత్తుమునకుంగదియంబు యిలోడెడంబుపావిరహితకార్యకర్మదుడువీడని. ib. XIII. 3. 107. గోవులకడకువచ్చి వానితోనన్నుదాచుటయభిలజగంబులకు సహితంబువేయుట గాదె చూశుకుండందగదనికులుకుటయుం బుయిలోడిగోవుల పావనకునింజూపిననానుశుశుర్యులుశంతోపించి.

శ్రుయ్య The Root in A of శ్రుచుట to flower and of శ్రుయుట to rub.

శ్రుయ్య, నల్లశ్రుయ్య n. s. The plant Capparis Sepiaria Rox. 2. 568. a strong thorny shrub.

శ్రురము * n. s. A city or town.

శ్రురందరుడు * A name of Indra.

శ్రురంధ్రీ * A mistress of a family; a matron: the good woman. Vasu. 4. 12. R. 1. 71. T. 2. 173. కుటుంబిన్యాం, కుటుంబమునుపోపించేస్త్రీ. SC. తలిశ్రుత్రమహిప్రాదిమతి. RKD.

బురకడు n. s. A brat, a low word for a baby. బురజలు, ఆనగావీరుగజ్జెలు. OG.

బురడా A kind of cloth? H. 5. 408. పునవిత్త్రశ్రుకునుల్ గలకలంకారీలు దనరారుపూలీలుతగినకల్పరగీలు, తఖేకాత్తగలనుశుభ్రతాప్తాలు బురడాలు. శ్రురడించుట or శ్రురుడించుట, [శ్రురటించుట?] శ్రురణించుట or శ్రురుణించుట To resemble. To vie with, emulate, to contemn, to subdue. పోలుట, శీరిపోలుట, తిరశ్చరించుట, నిరసించుట. D says శ్రురణించుట, తిరశ్చరించుట. M. 4. 2. 331. సింగంబున్నగుహంతరాశమునకుకా శీఘ్రంబునన్నచ్చుమా, తంగంబుంబురడించుచుంబనబుత్ర స్వీకృతంబైనయా, రంగాగారముచేరవచ్చిమదిలోరాగంబుఘూనికల్లనిం, తింగాముండిలేదెయింతకనియు ద్వృతాంగజోన్యాదుడె. బురడించుచుం, పోలుతున్ను. Ruckmang. 3. 220. ఆరుణములైనకన్నుగవలంచితమాబులుకాంకురంబులుగ గగినయంగరాగములు గానగబద్ధయనంగముద్రలుకొ విరశినక్రొమ్ముడుల్ దనరవెల్వడి రంగకలాశీరోజునింసురతనుశావసానవరసుండరులంబురడించుబాడియె. బురడింశు, పోల్చు. Bilhanam 2. 110. ఆరుణవిముక్తకీతాంశుబింబముగాని శ్రురడించుగానిది ముఖముగాదు. H. 2. 17. ఆమ్మతశీంపూర్ణకుంభంబుగావున, సురేంద్రనివాసంబును, ఛాయాశీమేతంబు గావున తకుననిలయంబును, వివిధకునునుగండ బంధురంబు

గావున, నా రాసుంబును మురడించునట్లుడు. DRAYO 402. గురువైన శలయేటి ఘుమఘుమఘునము, లురు ములటంచుపెన్ను బృహికురులు, మురడించుతనగా ప్పుపురివిచ్చి నెమలి, పారిబారియా దెడు పూబోణిమాడు. M. 7. 5. 453. వలవని ప్రేరిమాటల, నలిగింతు కనన్ము నేమియాడిననింకఁ, దలదెవ్వ నేయుదుం గురు, బలమదెపురుడింబిబదలుతురతమురమ్మ. శ్రు రుడించి, అన గారిరసింది. HD. 1. 2365. పాలకులునీ తోడ మరణింతుగలరె, కరుణ మైనియుతు కారంబునా కు. మరణింతుగలరె, అన గాపోల్ప శక్యల. Sarang. D. 423. కరముల పెడకట్టకరుకుతుగ్గములు మరణిం తు గారాభిభుజీతు లాయె. మరణింతు గారాని, అశ మానములైన. Mandhata. 6. 187. సురువిరలా వన్యపుత్ర, శరమగువక్త్రమున చతులచయోఃశభ ర, స్ఫురణమున సెలయుతురగల, మరుణిందిరి సుర లువిభానిఁ ధూవిభా మము. టీ. శ్రురణిందిరి, పోలి కచేసిరి. M. 3. 7. 209. నామాంతరంబునన్నరనా భ సుతునకు గలదు తేజంబు నగమలమిత్ర, బుద్ధినిం ద్రాచార్యు మరణించుకూరత వాశిపుదాల్పినివను భబోలు. DRB. 626. ప్రతిదినంబును మదిపాటించు వానిబుద్ధిబృహాశ్రునిబురుణించువాని. M. 8. 2. 59. వారి దెనుకుంజనిమనంబున వీనియందు మేటియయ్యె దియోయ నుచుంజేరి తన చూడ్చి కివచ్చిన యంచంబు రుణించితురుతము రమ్మనిపిలిచిననయ్యంచలన్నియుని లిచివెలుచనవ్వి నవ్వాయశుంబునకిట్టనిరి. Vish. 7. 138. బుద్ధులలోలుబుట్టగు వెడబుద్ధుల సెంహొంటి తోడ మరడించిన పెన్నుద్దులమద్దులముద్దుల, సుద్దుల బాలకుడు ద్రోచె. Calahasti Mah. 3. 6. శంకుమ దంబునంబు నుగుచాడునక స్తురియుఁ ఘటంబులకుంకము సేసియిండ్లలికి శ్రుత్యహముఁ వెలివైవమా గఁకూలంకంఘోమయశ్రుతలంబు మరుణింపుచు నుండుగుంపులై, యింక తదీయభూతినిదమిథ మటం చునుతింతుశక్యమే. H. 4. 31. కూర్మ విలాశభాన మానంబు గావున యోగేశ్వరు వదపునను, శింశుకూర చక్రశ్రుకాశితంబై మేరుపునుంబురడించుత త్రరం బునా.

మరద n. s. Mud.
 మరనిశుంది burini pandi. A small animal like a pig. See మిరినిశుంది.
 శ్రురశ్రుర (హక్కుట To sorrow) bitterly, deeply, inconsolably. G. 5. 235. గురులారమారునాకై శ్రురశ్రురహక్కుంకలడు.
 శ్రురశ్రురలాడుట anuk. To be eager; as యేదైనా తినవలెనని సూరుశ్రురశ్రురలాడుతున్నది he is eager for some food.

మరమర (anuk) At once, quickly, much. ఆ దెబ్బ కు వానిచెంజుమరమర వానినది the cheek swelled much from the blow.
 శ్రురవచేతు n. s. A fish, a sort of Clupea. Russell's Fishes. No. 189. 190. 194. Or a species of Thyssa (Swainson.)
 శ్రురశ్రు రణము * Making perfect, completing. W.
 శ్రురశ్రు రింతుట * To set in front, as a leader. M. 15. 2. 134. భీష్ముగురుమరశ్రు రింతుకొనుచు.
 శ్రురశ్రు రము * adj. Placed in front, put forward.
 శ్రురశ్రు రముగా * See పూర్వకముగా * Through, by. ఆతనిశ్రురశ్రు రముగా Through him. బుద్ధిశ్రురశ్రు రముగా on purpose, through design, intentionally, designedly. తల్లిశ్రురశ్రు రముగా through his mother. ప్రమాణశ్రురశ్రు రముగా On his taking an oath: on oath.
 శ్రురశ్రు రుడు * n. s. A leader, a chief.
 శ్రురహరుడు * or త్రిశ్రురహరుడు * An epithet of Siva.
 శ్రురాకృతము * adj. or n. s. Formerly made or done. The former acts, the good or evil committed in a former birth.
 శ్రురాణంతుకులు * The 'primeval pair,' or old couple: a phrase for Siva and Parvati, or Vishnu and Laxmi.
 శ్రురాణము * adj. Old, ancient.
 శ్రురాణము * A chronicle or legend. Archives, local records. An ancient history or romance, intended to support a creed or sect. A rhapsody or string of stories, like Ovid's Metamorphoses. Eighteen purānas are nominally authentic, and several others are considered spurious. The puranas are usually quoted by Sanscrit authors, thus ఇతిపాద్యై 'This is in the శుద్ధశ్రురాణము Padma' or, "Vide the Padma Purana;" ఇతివాశిష్ఠే. "From the Vasishta Puran;" ఇతిలింగే "Vide the Linga (puran):" the word శ్రురాణము being dropt; while the title takes the form called (వృద్ధి, vriddhi) the temporal augment. Pādma becoming Pādman and Linga Laingam. శ్లోలశ్రు రాణము Local archives; a book regarding the origin of a town &c. a పూరాణికకథ is a fablian, old tale, or romance. శ్రురాణముచెప్పట To chaunt or read a chronicle or legend to an audience. శ్రురాణమువినుట To be an auditor of a legend which is recited. శ్రురాణభట్టుడు a mere

blockhead, one who recites a legend without knowing the meaning of it.

శ్రురాణించుట * v. n. To become inveterate, chronic, or constitutional, as a disease. M. 4. 1. 264. తంత్రీపాలుండనంబరగనవాడనాచేతనస్త్రిశ్రులుశ్రురాణించుటంజేసికొండొకకాలంబనకుగదుశ్రుంబెనుతునేననిసంభస్తింకైకొని. ఆరోగముశ్రురాణించినది the disease became inveterate.

శ్రురాతనము * adj. Ancient, old.

శ్రురాతనులు * The ancients.

శ్రురావలోకనము* Re-perusal: this word is wrong, though common.

శ్రురావృత్తము * Ancient story. ఇతిహాసము. M. XIII. 4. 371.

శ్రురి * plu. శ్రురులు n. s. A town, a city. Balram. 4. 236.

శ్రురి n. s. plu. శ్రురులు or శ్రుర్లు A peacock's tail. Strength; refreshment: pride. Packthread, twine, twist. A straw basket, plaistered with clay, in which grain is stored. A wattle thus plaistered. మానము, గర్వము, నెమలిపంభమున్ను. శ్రురులొడ్డి (peacocks) erecting their plumes, spreading their tails. శ్రురిగలశ్రులుగు, అనగా నెమలి a peacock. శ్రురియొక్కైన, శ్రురెక్కిన twisted, refreshed, strengthened. R. 6. 9. నెమ్మివర్తిం చుమిరివిచ్చి నెమ్మిగములు. G. 8. 150. ముఖ్యోడు మొగములముద్దులకొనురుండు శ్రురిగలశ్రులుగునైన రుగుచేర. Kalah. 2. 81. నికటద్రుమస్థితనిలకంతంబులు శ్రురులొడ్డివానలవిరునుమాన్ప. Bhanumati. 4. 134. కుంజరాంతర శౌరికలుశుల్లు దాళగతుల, రవళికిమిరివిచ్చి బవరిదొక్కై డుముద్దు, నెమలివోడలతారకముల గెరలి. BD. 1. 650. ప్రాలుగల్గునుశ్రుక్రమబడనిలిమింక మేలయ్యెననిమేములీలనుండగను, శ్రుట్టినాడకులముశ్రురులు ప్రానాడ, నెట్టయ్యెడలచెదుబట్టినయయ్య. BD. 4. 400. తెలియించుకొన్నట్లు మునులు ప్రానాడి. శ్రురులు ప్రానాడి, అనగామానము విడిచి. ib. 1. 258. తప్పలు దారులుతడబడబలికివెలనిసచదుపులవీటవోరిక్తు బాలసిపోయిరితమశ్రురులు చూలగను. శ్రురులుచూలగను, గర్వముజేటట్టుగా. గడ్డితోపాడకవతెక్టిధాన్యముపోసేది, గోనెకుట్టేతాడున్ను, మెలిన్ని. D.

శ్రురికొనుట v. n. To be refreshed, to regain strength or spirits. To come to the recollection, or prick the heart. M. 7. 3. 133. ఉభయ

బలంబులుమిరికొని, యిభతురగక్ర్యందనములు నిలబోతులుగా, రభసాశ్చర్యాత్మకులైనభాష్యరులువొగడనిసునం బోరాడెక. యెచ్చెరిక తెచ్చుకొనెననుట, విజృంభించెననుట యున్ను. D.

శ్రురికొలుపుట v. a. To spur on, move, instigate, incite, prick on, stir up, rally. అనగా మొనయుట. OG. ప్రేరేచెననుట, యెచ్చెరించెననుటయున్ను. D. Compareనులుకొలుపుట and శ్రుల్లులుపెట్టుట.

శ్రురికొళు n. s. A large poisonous spider or tarantula.

శ్రురిగట్టిన pl Strong, vigorous.

శ్రురిటాండ్రు plu. of శ్రురిటాలు Women in child-bed, or, in the straw. See శ్రురుడు.

శ్రురిటి The infl. of శ్రురుడు q. v.

శ్రురిడిపట్ట The quail. ముక్తశ్రురికి the snipe. See శ్రూరేడు.

మిరికినని n. s. A small animal resembling the guinea pig in shape.

శ్రురిపెట్టుట v. a. To twine or twist.

శ్రురియ, అనగా శ్రురై, తలచిక్చయెముక. D.

శ్రురివిచ్చుట v. a. To untwist or unravel a thread. v. n. To separate, withdraw, retreat. ABA.

3. 132 says ఎడన, శ్రురివిచ్చె. నెడమయ్యె, గడన, చెంగ, బానె, కేకించె. D. says వేరయ్యె, వీడిపోయెను, విజృంభించెననుటయున్ను.

శ్రురివము * n. s. Dung, excrement, faeces.

శ్రురుగు n. s. A worm; a snake: any insect or reptile that has no wings. గుల్లశ్రురుగు a shell fish. వాండ్రుశ్రురుగులేకుండాచేసిగాడు he exterminated them, rooted them out. వాడుచెడుశ్రురుగు he is a vile wretch.

శ్రురుగుడు A certain shrub. Error for శ్రులుగుడు, మరుట, అనగాకొమ్ము. OG.

శ్రురుడించుట See శ్రురుడించుట.

శ్రురుడు n. s. infl. శ్రురిటి. plu. శ్రురుట్లు. Ceremonial uncleanness for ten days after the birth of a child. శ్రురుడుశ్రురుట్లు To put away her uncleanness. శ్రురిటిల్లు the house wherein a birth has happened. నెలశ్రురుడు The lesser degree of uncleanness, extending from the 10th day to the 30th. శ్రురిటిశ్రురుగు a reptile, imagiued to injure new born children. దానిశ్రురుడు యాదిగాను I got her through her confinement. = జాతసూతకములునిమనుగుశ్రురుడుగా సెంశ్రునానాశంబువృద్ధిచేచు నెమ్మిగాబహిష్కారములుడ

నరారు, ABA. 3. 86. S. 1. 176. పురుటిజింకలు
 సెనుపులులగోళ్లు పురిటిజింకలు అనగా నీశిశుదిదిన
 ములైనాకానిజింకలెల్లలు.

పురుడు n. s. Likeness, similarity. సమానత, సా
 మ్యము. Cavi. Jan. 2. 21. పూబోడిబాపలబోల
 లేవంచుసె, పూపుదండలపేనబూనడయ్యె, పొల
 తిమైతాపితోపురుడుగాదంచుసా, మొనసీక్రీగం
 ధంబుముట్టడయ్యె. పురుడుగాదంచు, అనగాసమా
 నముకాదని. M. VI. 2. 136. అప్పడుప్రభాకరుం
 డు, నభోవధ్యంబునకువచ్చివెలుగుచున్ననతనితో
 డిపురుడు సంబోధోమహిమందలకొన్న తెరంగున,
 పెరుంగువాలమ్ములనుకీరణంబులు, పురుగుచు. పు
 రుడునం, అనగాసమానముగా. Satya. 4. 112. పు
 రుడింతలేకయురువడిమురుడంభోవరణమధ్యమున
 నుండియని, జిరవిరలునెరయదరికిన, వెరపుననల
 రాచసేనవీరిగర్విరుగ్. పురుడింతలేక, అనగా
 అసమానముగా M. I. 7. 34. ధరణిగలరాజులెల్ల
 నుపురుడనగాంబిల్యనగరమునకరిగదొండొరుల
 గడవంగనని భూసురవరుడెరించెప్పవదనుకుకధ
 యెల్లగ్. పురుడన, అనగాసరిగ్గా, సమానముగా.

బురుడుడు * n. s. A basket-maker. కటకారె, చా
 కులుఅల్లపేదరివాడు. D.

పురుణించుట See పురడించుట.

బురుడ n. s. Mud, mire. అనగాబుర్ర? OG.

బురుడకమ్మి A stepping stone, a threshold, or
 plank at a door. కడకుకిందికమ్మి. D.

బురుడగుంట n. s. A puddle. నీడెలుపాలేటిది. D.
 కల్వలము.

బురుడడుక్కి Ploughing in an irrigated field. ఉడి
 చేటండుకునిధ్ధముచేసినపొలము. D.

బురుడపాము A water-snake.

పురుషోన చెట్టు The Ekebergia. (Rox. 2. 392. poo-
 roodona?) a tree that is commonly used for
 fuel.

బురుమా or బరమా An augre. వడ్లవాడుపెద్దరంధ్ర
 ములుచేసేది. D.

బురులు Meanness, inferiority = న్యూనత. BD. 4.
 400. and Introd. 258.

పురుపు A reptile. See పురుగు.

పురుష * A person in verbs. ప్రథమపురుషుడు
 the third person. మధ్యమపురుషుడు the second per-
 son. ఉత్తమపురుషుడు the first person.

పురుష * adj. Male.

పురుష రత్నము or మగలింగము n. s. A species of
 violet or phallus flower. "Viola Suffruticosa."
 Ainslie. 2. 267. Wight, plate XIX. Ionidium
 Suffruticosum.

పురుషాయితము * n. s. Man-fashion; playing
 the husband.

పురుషార్థము * A human object. W. The princi-
 pal thing or object in life. i. e. ధర్మార్థకామమో
 క్షములు the gratification of desire, acquire-
 ment of wealth, discharge of duty, and final
 emancipation. అదిచేస్తే పురుషార్థమా
 Is this worth doing?

పురుషుడు * n. s. A man. నాపురుషుడు my hus-
 band. మహాపురుషుడు a person in the deity.

పురుషోత్తముడు * n. s. The "Greatest of Beings."
 The Almighty.

పురుషూతుడు * An epithet of Indra.

పురే Ah! alas! HD. 1. 246. చాలుబరేరిత్రశం
 వాడమేల.

పురోగము * పురోగము * n. s. Going before,
 preceding.

పురోగామి * adj. and n. s. Who precedes or
 goes on in front of, a herald, a leader, going
 before, going in front. అగ్రసీతరే, ముఖ్యునికీ
 ముందరనడిచేవాడు. SC.

పురోధనుడు * n. s. The family priest, a chap-
 lain. పురోహితుడు. D.

బురోనిచెట్టు A certain shrub. Ficus heterophyl-
 la, Rox. 3. 532. It is used in medicine.

పురోభాగము * The front.

పురోభాసి * Malevolent, censorious. పురుషోప
 ములువెడకేవాడు. D.

పురోభావి * adj. Probable, likely to happen.

పురోసూచకము * Prognostication, foreboding.

పురోహితుడు * n. s. A family priest or chaplain,
 See B. Hamilt. Mysore. 1. 235. and his E.
 Ind. 1. 206.

బుర్ర n. s. A nutshell: the shell or nut. Any
 small box as a snuff box, or case. A low word
 for the skull or head. బుక్కాబుర్ర a pouncet
 box. ఇత్తడిబుర్ర a brass box. సారకాయబుర్ర
 the empty shell of a long gourd. కీచుబుర్రలతల
 గడ a creaking pillow. HD. 1. 1668. దొంతిబు
 ర్రలకాయ a cocoanut or other shell of a pecu-
 liar indented shape. బుర్రముక్కువాడు a potato-
 nosed man.

బుర్రకత్తి A broad knife, a hatchet.

పుర్ర చెయ్యి A cant word for the left hand.
 ముర్రజింక A kind of antelope: the open-nosed deer.
 ముర్రటకొమ్ము A squirt. చిప్పెనగొట్టము. Appa. 3. 72. మొత్తములుగట్టితెచ్చిరి, ముత్రేపురులులతోటి ముర్రటకొమ్ముల్.
 ముర్రపిట్ట A sort of pigeon.
 ముర్రబాడిసె An adze, used by stonecutters.
 ముర్రలావుక The rock-pigeon.
 ముర్రి A heifer or young cow.
 పుర్ర n. s. Mash, slush, ooze, puddle, slimy swash like batter, soft mire: faeces liquidæ. కులుచనిమరద మొడలైనది, బట్టచిని శోభ్యనియున్ను. D.
 పుర్రె n. s. The skull. The head when cut off.
 పుర్రెడు A shell-full: as much as fills a nutshell.
 పుర్రు, i. e. పురుపు. i. e. పురుగు KP. 3. 91.
 పులక చేయుట v. a. To harrow land. (Cudd.)
 పులకరము n. s. Feverishness, aguishness. స్వరము. D.
 పులకలు * n. s. plu. A bristling, glow, a tingling or glowing of the skin, as in a blush, the hair of the skin being erected. పులకాంకురములు, అనగా గురుపాడుచుట. D.
 పులకాంకితుడు * adj. Bristling, glowing or tingling with extasy. గురుపుకలిగినవాడు.
 పులకాంకురము * n. s. A bristling, tingle, a glow, a shudder, or thrill. గురుపు.
 పులకించుట * v. n. To glow, bristle or tingle.
 పులకోద్గమము * A bristling, tingle, a glow.
 పులఖండము n. s. Sugar candy. ఖండశర్కర. BD. 1. 355. పులఖంబుముండర బ్రోవు గాబోళి, పులఖండమును నెయ్యిగలపియపింబి. N. 9. 287. పులఖండములుగుల్లు బొమ్మంచుమోవి. టీ|| ఖండశర్కరలు పులుకుకున్నటువంటి, కృష్ణునియెర్రనిశుడవికై. HD. 2. 345. పులఖండ మొలికెడు బొమ్మంచుమోవి.
 పులఖడుగుట See—లు—
 పులఖము n. s. Furmety, pudding, commonly called *Kitchery*; being a mess of rice, pease, and butter, a hodge podge. యాలోకములో వాడుకొనే మాటులు పులఖము పెట్టుగా పున్నది this language is a mere hodge podge.
 పులశు A mess of various roots, with lime juice. కండగానినల్లెరుగానియెనికి పులును తెట్టివండినది. D.

పులస (చేకు) A sort of trout. These fish come up the river Godavery to spawn. The roe is large, the flesh is bony and unwholesome.
 పులశరము n. s. Indigestion. నాకడుపులో పులశరమున్నది I am suffering from indigestion. Enthusiasm, spirit. = ఉద్రేకం.
 పులశరీరసము Presumption, pride, arrogance. గర్వము. BD. 4. 590. కలవానియట్లునిక్కంబునిపెక్కు బులశరీరసమునబుద్ధితిగొలుచు.
 పులశకము n. s. A grain of boiled rice. Rice-milk. ఆన్నపు మెతుకు పాలున్ను. D.
 పులాయరము * n. s. A gallop. అభాపులాయరము a canter. Lalito. XI. 20. అశ్వగతిశోధము.
 పులి adj. Acid, sour. పులిగంజి acid gruel. పులినిళ్లు (raw, rank fluid) pus that oozes from a sore. పులికూడు food that has turned sour. పులిగడుగు Acid washings. i. e. water in which raw rice has been washed and then is left to ferment. పులిచెలిక a fresh field, one lately left fallow.
 పులి n. s. A tiger. పెద్దపులి a royal tiger. చిరుతపులి a cheeta or leopard. ఈగపులి the fly tiger. i. e. a spider. పులిజన్ను cheese of 'tiger's milk' equivalent to 'pigeon's milk.' వాడుతుండేవరకు పెద్దపులివలెవుండినాడు he behaved nobly, he acted in a manly manner.
 పులిండ * adj. Barbarian, savage, rude. పులిండచేశము A certain country inhabited by savages. Pulinda Devi is the goddess of the Bheels. Tod's Rajasthan. 1. 506.
 పులిండుడు * n. s. A barbarian, savage, cannibal. A forester.
 పులికాపు A mixture of tamarinds in water with which copper or braes images are scoured.
 పులికోచ n. s. The tarantula, a large venomous spider. In appearance it resembles the Aphrodita.
 పులిగోరు A tiger's claw: used as the centric ornament of a necklace.
 పులిచించలము, అనగా అన్నిజిత్తు. A medicinal plant. Q.
 పులిచింత, పులిచెంచలి Yellow wood sorrel. Oxalis corniculata. (Linn. Ainsl. 2. 324.) గాంకర్యాం, చుక్కికా. SC.
 పులిచెపులాకు n. s. Tiger's ears; a certain medicinal plant.

పులిజూదము n. s. A game like drafts. One sort is called గుమ్మడి కాయపులిజూదము. H. 4. 148. because played with gourd-seeds.

పులిలండి See పుల్లిండి.

పులివేణుపు or పులివేణు or పులివేళు n. s. The heart burn. Lit : acid belching.

పులిసము * n. s. A sand bank ; a hillock : to this the swell of handsome posteriors is compared.

పులిపిరి or పులిపిరి కాయ n. s. Callus, hard skin, callosity, as that of a wart. పులిపిరి కేమిసెప్పి i. e. he is quite hardened, or callous. A villain, a scoundrel.

పులిపులి n. s. A wart, see the preceding word.

పులిపులి గాఁ adv. తూలాయమానము గా. R. 2. 22.

పులిపులి గాఁ బాబ్బిలిపిండు సెక నాడు చెదర గా నా తెనాచేలియాలె.

పులిపెంజెర The snake called కాటుక రేకుపాము.

పులిమిపుచ్చుట To evade. అడిగిన దానికి పు త్తరము చెప్పకుండా మాయ చేసుట. N. 9. 344. నండుడ దేమ స్సన ప్పయమి కేల బాస్తుంచు సెక వేళ పులిమిపుచ్చు.

పులిమెకము A certain fish : a species of Squalus, or Tigrinus. Russell, plate XVII.

పులిమెట్టు n. s. The sediment of water in which raw rice has been washed. తేలికానక దుగుయొక్క అడుగుది. D.

పులిముట v. n. To turn sour.

పులిరుసు The little wheel, over which the bottom rope of a కపిల runs : this being the cord which upsets the bucket when it reaches the top. Rather spelt పుల్లిరుసు.

పులివెలక చెట్టు A species of వెలక చెట్టు with acid juice in the leaves.

పులు for పుల్లు Grass : also foulness in gems, so spelt for the sake of the metre. పుల్ గృహము. A. 4. 167. a grass built house. DRK. 218. కనకపులు golden grass. కనుపు, రత్నాదులమాలిన్యమున్ను. D.

పులుకలు n. s. Bristling, tingling of the skin, the hair standing on end.

పులుకాంకురము * n. s. Bristling, tingling of the skin, the hair standing on end. Vish. 8. 182. Pufurav. 5. 45.

పులుకాసిపురుగు or పులుకాసిపులుగు n. s. Parrot. S. 3. 53. ఇన్నిదేవళ్ల గొలిచిన నేమి గంటి, పో

యితుచ్చనిపులుకాసిపురుగుచేత, మోసపోయితిని ని కుండు మొనయుభేద, మారటమొనర్చి విసివయ య్యూరిబసివి.

పులుకుపులుకునచూచుట v. n. To blink or view with blinking eyes : to look piqued. మిఠాకరి సూచూచుట. Satya. 3. 137. అనంతవచనజని తకళంకుండగుకలవింకుండువచ్చి, విచ్చలవిచ్చి పెచ్చు ప్రేలక స్రుక్తి గచ్చుబడక్తి రిచ్చుకడిముచ్చువ లెపులుకుపులుకునంజూచుచునుండె. Saranga. P. 2. 103. పులుకుపులుకునజూచి యక్కలితోడ, కలుకు కలుకున దైన్యంబుదొలుకబలికె, ననుపెనుచు నోపు పినతల్లివనుచున్ను, చెల్లబోయిటువచ్చిన దెల్లగలిగె. టీ|| పులుకుపులుకునజూచి, మిఠాకరిస్తూచూచి.

పులుఖండము See పులఖండము Sugar. Q.

పులుగడుగుట To wash (కడుగు) pearls &c. in (పులి) acid, to restore their brilliancy. To scour, burnish. In the Tel. Prabodha Chandrod. 3. 108. నలుపురమునునీగతిమతి, నిలుపుమహాత్మలకు నాత్మ నిర్మలమగుచో, పులుగడిగనట్లురాగా, దులసంగతిచేతమున్నుదూపితమైనక.

పులుగము n. s. A dish of rice boiled with split pulse. కుశ్యవియ్యముకలిపివండినది. D.

పులుగాకులు n. s. plu. Harms, mischiefs. HD. 1. 1124. కలయత్రేపులబాడికపిలపిడి, లలిగ్రావ్వి కందమూలంబులద్రవ్వి, కలుగాకులైబహుభంగుల నిట్లు, పులుగాకులొనరింతుబోలరేమాన్ప. పులుగాకులు, అనగా శ్రుక్తితోచితముగా, దుర్వార్థములని తోచినది.

పులుగు n. s. A bird. A mark, or sign. A. 5. 63. నలతబానుపువైపారలాటదెలుకు, తెగువలోలోననే నవ్వునకపుదెలుకు, కలకమామిదకుని లేనికళిరుదెలుకు, పాలతిరేయినియున్ది మేపులుగుగాదే. టీ|| నీయున్ది మే, నీవుండుపే, పులుగుగాదె, మాకుగురుతుగాదా. గురుతు, కుషిన్ది. OG. పులుగుపిట్ట correctly spelt కలుగుపిట్ట an owl.

పులుగుడు n. s. A certain medicinal plant. పులుగుడుపొద, అనగావారంగిని. D. వారంగిని, వారఘ్నాన్యం, పులుగుడుచెట్టు. SC. కాకాహ్వ, నల్లబులుగుడు. Q.

పులుచు or పులుసు n. s. A certain tree. H. 4. 20. బోళము, మంకెన, పులుచు, గంగరేగు, శక్తలి, ములుగు.

పులుదిందిరాయి or పుల్లందికిగాయి The sapphire.
 నీలమణి. Chenna. 4. 268. చికిలిపుల్లందికిరాలకు మె
 ద్దునికికకన్వతోగలేని నగ సుశుక్ల మెంకముచూపు.
 Paidi. 4. 126. చెలికురుత పులిదిందికిరలుకకామా
 కుక స్వాంతకర్మ గ్రాహులయ్యెగాన. పులుదిందికి
 నము brutishness.

బులుపు n. s. Fancy, liking, whim, glee : a hobby
 horse, or pet. వేదక. D. వాంఛ, ఉబలాటము.

పులుముకొనుట or పులుముట v. n. To scour or
 rub in washing or bathing. కండ్లుపులుముకొం
 టూ లేచినాడు In awaking he rubbed his eyes.
 కలపులుముకొనుట To rub the head in bathing.
 ముద్దులుపులుముకొనుట to wash clothes; metapho-
 rically వాణ్ణివా గాపులిమనారు they thrashed
 him well.

పులుసు n. s. Acidity, an acid, as the juice of ta-
 marinds. Pride, self-conceit. అరసిపులుసువంది
 రి they humbled him.

పులుసు adj. Acid, sour. పులుసుకూర vegetables
 dressed with acids.

పులోమవత్తు * n. s. The slayer of Puloma : an
 epithet of Indra.

పులోముడు * n. s. The name of a rishi, slain by
 Indra. పులోమజ * The daughter of Puloma
 who was ravished by Indra and became his
 wife.

పుల్ల సుడు or పుల్లనుడు * n. s. A man of the
 Chandala or paria caste. పండాతే, శ్వకుచే,
 అథమే. SC.

పుల్లసి * A female of the paria caste, కూలది.

పుల్ల n. s. A small bit or piece of stick : పుల్లలు
 small wood for fuel. వాండ్లమీదవ్యాజ్యానికిపా
 మ్మనినాకుపుల్లలుపెట్టినాడు he goaded me on to
 quarrel with them. పుల్లలువేళినజాబు a letter
 with a pin stuck in it : a mark of urgent or
 "spurring" haste. కుట్టుడాకుపుల్లలు pins used
 in making leaf platters. పానకములోపుల్లవలె
 అడ్డవడ్డాడు He ruined my prospects. ఆచరికి
 సీపుపుల్లవేయక Don't put difficulties in his way.

పుల్ల adj. Sour, acid. Whitish. Pale, unripe, raw,
 dun-coloured, or reddish, yellow, grizzled,
 like a lion.

బుల్ల or బుల్లకాయ, ఆనగాశిశ్మము.

పుల్లము * adj. Blooming, opened, expanded.

పుల్లకంబ A certain root. Pal. 261.

పుల్లటి adj. Acid, sour.
 పుల్లత్ * Blooming.

పుల్లతి n. s. A club, కల్ర. పుల్లతిపెట్టినభూమి, సా
 ముచేనేవాండ్లు గురిపెట్టుకొనేనల. G. VII. 46.
 కేలబుల్లతియు సునీనినూలు సుబూరి, కలిగతిక కా
 ర్లబట్టి. ib. VII. 58. పుల్లతిపెట్టినభూమికివో
 రినసెదిరిపోట్లాడినకొదకుచున్న. ib. VII. 59. అ
 నుచునంతకుమున్నవారివంతంబుకొలందిబుల్లతిమొ
 దలు గాదివిచియున్నకలవకంటకుండు.

పుల్లవకరి * స్ఫుటికాయం, పుల్లవోవరిమన్ను. SC.
 పుల్లదనము, పుల్లన n. s. Sourness, acidity.

పుల్లని adj. Sour, acid.

పుల్లక్షబ్బ Sorrel, ఆనగాశతవేది SC. Ainsl. 1.
 398. చుక్క కూర Rumex vesicarius.

పుల్లబచ్చలాకు The sour species of బచ్చలి.

పుల్లబడుట v. n. To feel stunned. చూనుకుడు. M.
 III. 4. 371. పుల్లవకిచలమురోకము, వొలైననతం
 దుకొంతప్రాద్దుమొకమునకా, వెల్లదనముగదురనిరి
 వి,యెల్లజనులవిసగమరియ. నిట్లనివలికెకానిశ్చేష్టి
 కుడెట. D.

పుల్లరి A tax on pasture lands : also, a tax levi-
 ed on a fishery. From పుల్లు grass అరి tax. B.
 X. 192.

పుల్లసిల్లుట v. n. To be dejected. వెలవెలవోపుట,
 కుండట. M. IV. 2. 74. కుడియెరింగినదనప్రాణం
 బుపైవచ్చు ననుభయంబునసల్లమదురుచుండు, జను
 లు గాంచినమానశ్రమదూలుదనకును పుయిలోట
 ముగమోముపుల్లసిల్లి, బోటిందోవినబాలయుడేకు
 వయును వెగదనజెయులు పీడుకుడగ. మోముపు
 ల్లసిల్లి, ఆనగాముఖము వెలవెల పొయ్యెటప్పటికి.
 Vish. 2. 240. మొల్లనుగంధిగామనసుమోహము
 నారడి పెట్టినిల్లనస్మెల్లకవీడనాదెదవయోతగవా
 మగవారి చిత్తముల్, పుల్లసిల్లంగజేయ పొరపొచ్చె
 ములాడగ నాడువారికే, చెల్లెనుచెల్లబోవ్రతముచె
 డ్దనుఘంబునుదక్కదయ్యెగా. చిత్తముల్ పుల్లసిల్లంగ
 జేయ, ఆనగామనసు కుండటట్టుగా.

పుల్లింగము * n. s. The masculine gender.

పుల్లియసు The roller over which the rope runs
 that raises the bucket of a కపిల.

పుల్లు n. s. Grass : foulness in precious stones. పు
 లు, గడ్డి, రత్నాదులకాలిన్యము. D.

పుల్లుడినేల n. s. Poor land, productive only at
 intervals. పుకాసుక సోంకర్పరము శేవ్యానకుకని
 రికచ్చేనేల. D.

శ్రుల్లరికుపాము or శ్రుల్లరుకేపాము n. s. A sort of పాము snake which (ఉరుకుతుండి) springs out of (శ్రుల్ల) grass.

శ్రుల్లె or శ్రుల్లెకు, శ్రుల్లకు n. s. A foul plate. i. e. a platter, made of leaves stitched together and thrown away after it is used.

శ్రుల్లెన A plant used in medicine, also called లా ర్ దీపిక. Q.

భువనము * n. s. A region, world, sphere. Water. భువనత్రయము The universe. Ellana. 1. 254. DRB. 364.

భువనేశ్వరము* n. s. An ark or shrine wherein an idol is kept. A casket. Bmj. 2. 71. శుబ్రభువనేశ్వరంబులోకులిమెరంగు జీవదంతశ్రుకంకటి చెలగునూరె, శ్రుశుపాన్నున జేరివిప్పుటముగాను, కలయికలానర్పిరిద్దర గలికమారి. R. 3. 41. కలిమిచెలువంగలసివలసి యలసి యాగినిద్రంఘారి తెలికాలులలిపించెల్లడివి భువనేశ్వరంబు గానచ్చటంబలుకువలుకలకొలికినొకడును.

భువనేశ్వరి * n. s. An epithet of Laxmi or Parvati.

భువి * (Locative of భూ the earth.) On earth.

శ్రుత n. s. A flower. See శ్రుత్వ. A. 4. 132. T. 3. III.

బువ్వ n. s. Food, (a childish word.) T. 3. 31.

శ్రుత్వక (neg. pl of శ్రుత్వట? is there such a verb?) ఆనగాశ్రుత్వించక Not blooming. R. 1. 197. నికిట బువ్వక పూచునంటదగు బొత్తునియొక్క తెబలై నల్లతోక.

బువ్వకుడుశ్రు The ceremony used on first giving solid food to an infant.

బువ్వము or బువ్వముబంతి or బూవంబంతి n. s. A marriage feast. పెండ్లిలోమొగవాండ్లుఆడువాండ్లుఎగతాళిపాటలుపాడుకొంటూభోజనముచేయడము. తొలిబువ్వము the feast on the first night of a marriage. నాదిబువ్వము the feast on the fourth night of a marriage. బువ్వముబంతిపాటలు Ballads such as are used at marriages. R. 4. 124. చెలనివివాహవైభవముచేకొనిరాముడుశీతయుకాశిభి, కలగనివచ్చిశ్రుత్తుముని వందనముకగుచున్నట్లబంధుమండలయుగళ ప్రకాశముసెనర్పి కురళిరలజ్జలార్తరంజిలదగువారితోడుతభుజువిరి బువ్వమునకాచధూవరం. Ila. 1. 135. ఆవేళనువారియునికాయావరత్నంబుబాంధవాచిత్తోడకా, బువ్వముదిరి

రాకుచులకు, నువ్విష్టారచునుమెత్పలాశిగుచునం తక. Satya. 4. 273. మవ్వమునమోవిలేనియమువ్వంబునదనిపెమొదటపొలతుకదనియక.

బువ్వమ్మ The rustic name for the goddess అన్నాపూర్ణా Anna Perenna.

శ్రువ్యాటుగా " Like a flower"--i. e. waving or rocking backwards and forwards.

శ్రువ్యాన n. s. The blossoms of the palm tree. The inner part of a fish's gille.

శ్రువ్యలు n. s. Cupid's bow.

శ్రుత్వ n. s. A flower. A cock's wattles. The gills of a fish. Albugo, a kind of blindness. An asterisk or star used in printing. A gnat or muskito: a firefly. Vish. 8. 399. A thief in a candle. See రాతిశ్రుత్వ and శశిశ్రుత్వ. శ్రుత్వరాయి a golden ball or ornament on a pagoda. BD. 7. 754. A proverb says చానిశిశ్రుత్వముపేవాడులేడు. i. e. no one can lay a finger upon him: he is master. P. 3. 91. డెదలశ్రుత్వవాడకమునుపే before his garland loses its bloom. i. e. with perfect ease. శ్రుత్వలవాన A slight shower, a few drops. In ABA. 3. 63. చిన్నశ్రుత్వ, అనగావినతి.

శ్రుత్వచిచ్చులు, or శ్రుత్వచేతు A large fish called the Verall. A species of Chætodon: Russell's plate 78.

శ్రుత్వబోణె, or శ్రుత్వబోడి A nymph, lady, fair girl. M. XIII. 2. 215.

శ్రుత్వముడుశ్రు or పూలుముడుశ్రు Placing flowers in the hair, a ceremony performed regarding pregnant women. సీమంతకర్మము. D.

శ్రుషితము * Nourished, nurtured, reared, fostered.

శ్రుక్షరము * n. s. The tip of an elephant's trunk. A lotus. The sky. The head of a dram. The number twelve; as తెకశ్రుక్షరసాలగ్రామములు a dozen holy stones. The revolution of twelve years. కరశ్రుక్షరము the lilies of her hands. i. e. her fair hands. A feast held once every twelve years at certain holy rivers as the గోదావరిశ్రుక్షరము. (where it happened in 1834) కృష్ణశ్రుక్షరము &c. The SC. says ఆకాశే, జతే, శుద్ధే, కరిమాస్తాత్రే, మృదంగే, శుశివే, శుక్రద్యుతభేదే, శుక్రచారిశ్యాం, ముణుగుశామర, యుద్ధే, వాడ్యముభే, మదే, అనిధారాయాం, భేషజభేదే, సారశశుశివే. తీర్థే, శుశివే &c. SC

పుష్కరిణి * n. s. A flowery lake : a pond wherein lilies grow. A. 1. 55.

పుష్కలము * n. s. ఆన గాన మేరౌ, పొన్న, తీర్థ. SC.

పుష్కలము * adj. Excellent, eminent, chief, best. Much, many. శ్రేష్ఠ, శర్యస్త్రిక, పూర్ణ, అక్షయ. SC. నిండారు. D.

పుష్కలకము * The musk deer. చర్మణిద్విపిసంహంతి, దంతయార్థంతిహస్తినం, కేశేముచమరింహంతి, సిమ్మిపుష్కలకోహరః.

పుష్పము * Cherishing, nourishing.

పుష్టి * n. s. Fatness : strength ; increase. మాటలపుష్టి a farrago of words, wordiness. ధాతుపుష్టి fulness of pulse. పుష్టులు గావున్నారు They are opulent. ధాతుపుష్టిలేని impotent. వానివద్ద రూకలుపుష్టి గావున్నది he has plenty of money. లేఖనపుష్టి a farrago of writing, a heap of nonsense.

పుష్పము * n. s. A flower. పుష్ప. D.

పుష్పంభయము or పుష్పలోలుకము * n. s. A bee. కుప్పెడ D.

పుష్పకము * A chariot, a car, or stately conveyance. కు బేరవిమానము. D.

పుష్పసాము n. s. A certain snake : resembling the one given in Russell's serpents. 2. 5.

పుష్పమంజులు * A sort of grain. A. 1. 75. R. 1. 141.

పుష్పరథము * n. s. A pleasure chariot. A car or carriage, for any purpose excepting war. W.=విమానము. D. says శువారీరథము.

పుష్పరశము * n. s. Metheglin. The honey of flowers.

పుష్పలావిక * n. s. A flower-girl. A garland maker. పుష్పలావికలతో బేరములాడుట selling bargains. Bantering ; Sportive talk with rural wenches : this forms a scene in many poems. See A. 2. 18. See note on చూలకరి. See Holthaus (the tailor's) description of the gay herb-women at Vienna.

పుష్పవంతులు * n. s. The 'Luminaries : ' i. e. the sun and moon.

పుష్పవతి * ధాండూర మైన శ్రీ. S. 1. 469.

పుష్పవనము * n. s. A flower garden.

పుష్పవర్షము, or పుష్పవృష్టి Lit : a shower of flowers, a poetical phrase for the strewing or scattering flowers in joyful occasions. But col-

loquially it means a slight or vernal shower : a few little drops. Compare Don Quixote, (close of chap. 35, book IV.)

పుష్పవాటిక n. s. A flower garden.

పుష్పశమయము * n. s. Spring, the season of flowers.

పుష్పాంజలి* n. s. Presenting a nosegay or flowers held in both hands opened and hollowed. W.

పుష్పించుట * v. n. To flower, to bloom.

పుష్పిణి* n. s. ఆన గాముకువతి.

పుష్యము * n. s. The lunar month (December—January, or January—February,) in which the moon's change takes place when the sun is in Capricornus.

పుష్యమి * n. s. The eighth of the lunar mansions.

పుష్యరాము * n. s. Topaz ?

బుళి adv. (Imitative) like *puff*, or *whizz*, of Hissing, snorting, snoring, deep breathing. వాకి పుట్టుబుళిబుళిలాడుతున్నది. he is puffed up and strengthless. బుళికొట్టుట or బుళిబుళిట్టుట To breathe, hiss, or puff audibly.

బుళిము * n. s. Chaff, husk : the thick part of curds. ఉముక, పొల్లన్న, కుండఅడగువెరగు. D.

పుసి n. s. The rheum of the eyes. కండ్లుపుసులుకట్టినవి his eyes are full of gummy rheum.

బుసి n. s. Embers, ashes over coal. అతడబుసికప్పిననిట్లు he hides his light under a bushel. His face conceals his thoughts.

బుసిపోవుట To be under a cloud, or in slight disfavour.

పుసుకున (anuk.) Pop! slapdash! పుసుకునవచ్చుట To pop. పుసుకునమాట్లాడుట To blurt out, or say heedlessly.

పుస్తము * A book, a volume. A phrase in weaving : book muslin? పుస్తకము, సాలెవాడు పడగుచెయ్యడమున్ను. D.

పుస్తకము or పుస్తకము * n. s. A book, a volume. పుస్తకమువలెపండుకొన్నాడు he lay like a log : i. e. quite tranquil.

పుస్త్రు Foul, stinking, a foul scent, a rammish stink. HD. 2. 508. కదియచున్నపుస్త్రుంపునకెడసి.

పుతై n. s. The mark of marriage ; being a bit of gold worn round the neck by married women. (vide తాళిబొట్టు) any charmed bead, though

worn on the wrist. శ్రుమైముడుశ్రుకట్టుట To marry in a left handed way of marriage; similar to the Musalmaun *nikah*: the bride being a virgin widow. More exactly this seems to be a mere imitation of the marriage sign, adopted by the seducer of such a widow. See గాంధర్వవివాహము.

శ్రుమైముడుశ్రు n. s. A woman married a second time.

బుస్సు See బుశ Violently (angry.)

బుస్సున (anuk.) Puff! (in blowing.) Chennai. 5. 332.

బుస్సువనుట To hiss as a snake, to sigh, groan.

పూ, పూ, బూ, భూ.

పూ n. s. A flower vide శ్రుప్వ. పూగుత్తి n. s. A cluster of flowers, a nosegay.

భూ * (in composition) The earth. భూకంఠము * An earthquake.

పూ with కు Vulva. (A word continually used in angry or scornful talk.) The decent phrases are భూనము, అంకము or డిట్ల.

పూగము * n. s. The betel nut: areca or catechu.

భూగతము * adj. Buried in the earth.

బూగర n. s. Grain thrashed but not yet winnowed. Trash. Dirt, cobwebs, dust, mould. గడ్డినల్లినబొల్లుకలిసిన ధాన్యము, ఇండ్లలో పలివాసములకు పట్టిన బూసి. D.

భూచంపకము * A tree called *Kœmpferia Rotunda*. Rox. 1. 16.

భూచక్రము * The earth, or terrestrial sphere. Also a certain tree. H. 4. 20. గంగరేగు, తక్కులి, ములుగు, లేగి, భూచక్రము, ముక్కశుకాకాశి, మొల్లకూను.

భూచక్రగడ్డ A large bulbous root, like truffles, dried and used in medicine.

బూచము n. s. A ghost, a devil, goblin. భూతము. D.

బూచి n. s. A ghost, spirit, devil, "creature." A fright or monster. ఆడుబూచి A hag, an ogress.

S. 3. 19. పాశకులకొర్రునట్టువుపాలియడదు, గ్రో విభరతం శ్రుటయ గాఠిగుం తెదిగులు, బట్టువాకట్టువి వసలపాముకూనయనగ విశ్వాతి గాంచె నయ్యాడు బూచి. మిణుకుబూచి a firefly.

పూచికగడ్డి n. s. A sort of long and stiff grass of which brooms are made. త్యూణభేదము. D.

పూచిపట్టుట v. n. To be bent upon or firmly resolved, to persist. పూనుకొనుట. M. IV. 4. 206.

పాండవమధ్యముండు శుదమూడువర్షరంబులు పూచిపట్టి కయ్యంబునకువచ్చె నరనిలాపునువీరంబును లోకంబునకెక్కి యున్నయది. ib. VII. 3. 179. వీడెసైంధవుండువీనిపట్టునుగృశు, శల్యగురుతనూజస్రోమదత్తికణకణకణనుతులుకావలియు న్నూరుపోటు మగలుగానపూచిపట్టి. D. says వహించిపట్టుట.

బూచివాడు n. s. A hobgoblin.

పూచుట v. n. To flower, bloom, blossom, bud, shoot out, open or expand. To be bent upon or firmly resolved, to persist. నాలుకపూచినది The tongue blistered, became sore, furry, discoloured. కన్నులుపూచినవి the pupil of the eye became discoloured by disease. పూచినబట్టలు, అనగా ఆకస్తికముగా తెల్లబట్టలలో పడే నల్లచుక్కలుగలవస్త్రములు spotty clothes; which shew odd marks although washed. A. 5. 127.

పూచినమాపులు, అనగా కొరగానిమచ్చలుగలగుర్రములు OG. horses that have unlucky marks. Abbi. p: 140. పాండునందనులిట్లువట్టుకనుడరు,

పూచియేగుభకార్యమునకైనయిట్లు, వీచిపల్కెదరు మావెను వెంటదగిలి. T. 4. 229. ఆచందమువేవే గణ, వాచస్పతివచ్చి తెలుచువాస్తోపుతిగా, సైచకనేదినకినుకణ, పూచివిధునిమిద సైస్యములతోపెడలెణ. టీ|| పూచి, పూనిపట్టుకొని. శ్రుప్పించుట, పూన్పుట. D.

పూచేతు n. s. A large fish with particoloured sides: called *veral* (వెరాల్.) in Tamil.

భూచ్ఛాయ * Darkness. From భూ and ఛాయ. చీకటి. D.

పూజ * or పూజనము * n. s. Worship, reverence, respect, veneration, obeisance, homage, adoration. యివివాడుచేసుకొన్నపూజాఫలము this is an answer to his prayers.

పూజి or పూజె n. s. A bead or seed of gold or silver.

భూజము * n. s. A tree.

పూటగాంధులు Painted vases used in marriage processions. అయి రేఫిక దశలు. OG.

పూజనము * n. s. Worship, honour.

పూజనీయము * Venerable, honourable. M. XIII.

5. 29. పూజనీయులు the noble.

పూజము, అనగా పితౄచము. D.

పూజాధి * A king. L. 4. 327.

పూజారి A priestling, a mere monk. This term is used in contempt. అర్చకుడు, శంఖి, గురుక్రతు

The name pūjāri, a priestling or low priest is applied to those bramins or sudras or ఓచే వాండ్లు ōches, who have the care of the chapels of petty gods such as Poleru, Gangamma, Potu Razu, Dharmaraja &c. answering to Pan, Silvanus, Crispin, and other godlings.

పూజారివాడు n. s. A witch-finder : one who professes to cure persons affected by demons.

పూజారిసాధి n. s. A priestess. This is not a phrase of respect. Zacca. 6. 127.

పూజించుట * v. a. To worship, adore, do homage to, reverence. BD. 5. 1195.

పూజితము * adj. Worshipped, adored, reverend, revered.

పూజితుడు * adj. n. s. He who is honoured, saintly, reverend.

పూజు n. s. A yoke? P† in Acts XV. 10.

పూజు n. s. Mildew, mould, dirt, as cobwebs. పూజుకట్టిన mouldy.

పూజె n. s. plu. పూజెలు A bead or spangle ; particularly drops or beads of gold attached to golden jewels. Flourishes or ornaments in a manuscript. Illumination. Metaphorically a flogging. నికుపూజెలుకావలెనా do you want rubbing?

పూజ్యత * n. s. Venerableness. Sacredness.

పూజ్యము * n. s. Nothing. భోజనానకుపూజ్యము గావున్నది I have nothing to live upon.

పూజ్యము * adj. Worshipful, venerable, deserving adoration.

పూజ్యుడు * He who is venerable or honourable.

పూజ్యుడైన * adj. Venerable, adorable.

పూట n. s. A time. Security, surety, bail. పగటి పూట in the day time. రాత్రిపూట at nights. తెల్లవారిపూట in the morning. నాలుగుపూటలు మందిచ్చినాడు he administered medicine two mornings and two evenings. పూటకూళ్లు food obtained by daily contract. పూటకూళ్లయిల్లు an

inn or boarding house. పూటబడుట to stand bail. అరచనాకుపూటబడ్డాడు he stood security for me. పూటసాక్షి a hired or false witness. పూటపూటకు న్నయి చేరచ్చు this is the daily plague. శుకముదినము, అనగాన ధావహస్సు, తుగటిలో శుకము. D.

పూటకము n. s. Trick, guile, wile, prank. adj. False, delusive.

పూటకాశ్రు n. s. One who stands security. క్రతి ధశ్రు, అనగా శామాను దారుడు. D.

పూటకాలమారి n. s. A cheat, malingerer, feigner.

పూటకీడు A liar, a rogue. BPP. Intro. 52. నన్ను శూలియితరు లెరుగకుండ దలచు వెడలికొనపోవజను లెల్లపూటకీడు పారిపోయెనండ్రు.

పూటకుడు A liar, a pretender. L. 15. 50. పొట్ట పోసుక తిరుగుక పటులనే కానిక లితవిజ్ఞాననిపులుల సెల్లరునేటిపూటకులు. ib. 24. 188. పూటకుల నుమాయవారిగొనుచుండ.

పూడిక n. s. The filling up the stuff; what has fallen in.

పూడిచరచినది, తచ్చిక కైమంచువలె పొగగిచ్చినది. OG.

పూడిచె n. s. Ashes. పూడిచెగుమ్మడికాయ a white or grey or ash-coloured gourd. పూడిచెవర్ణము n. s. Ash-colour.

పూడు n. s. The filling up, the stuff, what has fallen in.

పూడుచుట v. a. To fill up, close, a pit with earth, to inter or bury, to conceal under the ground, to plant.

పూడుట v. n. To be filled or closed up : to fall in, as a well or pit. బావిపూడిపోయినది The well has fallen in. పూడలోక్కుట or పూడద్రోక్కుట To trample down. కాలువపూడిపోయినది the canal is filled up with earth. యెముకలుపూడిపోయినది the bones are covered with flesh. యెముకలుపూడేదాకా till you recover flesh.

పూడుపాము A snake called the cobra manilla : it is small, fierce and venomous.

పూడ్చుట v. a. To bury or hide in the earth.

పూడ్చించుట v. caus. To fill up or bury, to inter.

పూర n. s. Rubbing, besmearing. Blooming, budding. Fragrant paste applied to the skin. నాలుగుబంగారపూరలు అయినరవవార four coats of gilding is applied. ఆ చెట్టుపూరము క్రలేమ that tree has not flowered. M. XIII. 4. 336.

అశ్వయమకువచ్చునంతకు నువు పువ్వులు మూతలు, మేలిలితలాధరణములై కుక. పూతలు, అనగా చందనములు.

జూత Marked (as cows) with red and white. Dappled.

జూత * adj. Been, become, gone, past, elapsed. కరమైన, జరిగిన.

జూతము * adj. Pure, purified, cleaned, cleansed. శుభిక్రమైనది, పదియపోకినదిన్ని. D.

జూతము * n. s. A ghost, a powerless sprite supposed to haunt a cemetery, being the spirit of a bad man. A living being. An essence, or element, of which there are five, viz. Earth, fire, water, air and ether. G. 5. 13. ఓం జీవోమితి తేజోవాయుక్షణాభ్యుపాసకభూతాంశశంబంధమైన, మేనిలోగణానానానేత్రజీవ్యత్వనాన్వయశంకేంద్రియములగోష్ఠి, శబ్దంధాంకర శిశ్నశశశంజ్ఞకశంబ విషయములవారు శరరు. Hence శంబభూతములు the five elements; Universal nature. భూతగుణములు Elemental qualities. దయ్యము కాదు భూతము It was not a fiend but a miserable ghost. The Bhūt is the Demon of the Greeks. See Dr. Stephenson's Essay in Journ. of Roy. Asi. Soc. No. X. p. 264.

జూతము * adj. Past, elapsed.

జూతఅద్దము A magnifying glass.

జూతకాలము * The past tense in verbs.

జూతక * అనగా రాక్షసుడ్రీ An ogress.

జూతవిధిత్వ * Remedies against witchcraft.

జూతదయ * n. s. Humanity, kindness.

జూతధాత్రి * The nurse of living beings, i. e. the earth.

జూతన * The name of an ogress. అదిరెండోజూతన she is a perfect Jezebel.

జూతనాథుడు * An epithet of Siva.

జూతపిల్లి n. s. A polecat, or perhaps a civet cat. కడుకి and పూతిక in SC. are interpreted by this. జూతము, అనగా జూతము a ghost. D.

జూతలము * n. s. The earth, the globe.

జూతవైద్యుడు * n. s. A witch-finder, one who professes to cure the effects of witchcraft.

జూతవర్ధి * Sanctification of viands at a sacrifice.

జూతశంఖ్యము * The deluge, from శంఖ్యము the drowning of భూతములు living creatures. యుగాంతశ్రోత్యము. D.

జూతాంకుశము * n. s. A kind of tree. H. 4. 20.

జూతాంకుశముశోకభూజాకీక్రములు.

జూతార్థము * Preterite, the past tense.

జూతావాళిము * The tree called Terminalia Bellerica. Rox. 2. 431. కడుకఫలకి, or, విభీకకే, తాండిచెట్టు. SC. This tree is said to be haunted and it is shunned, even its leaves being unlucky.

జూతి * n. s. Wealth, prosperity. Superhuman power, an attribute of Siva. Ashes. భూతిగడ్డ a ball of white ashes.

జూతిగంధము * adj. Stinking, ill smelling. దుర్గంధము.

జూతినెయ్యి, అనగా గంధవికా. Q.

జూతిలకము * A sort of silk. BD. 3. 99. మంతు, పూజంబు, మనశుట్టు, భూతిలకంబు, శ్రీవస్త్రయము, మహాబ్రహ్మణ్యము.

జూతు n. s. Foul language, obscenity, slang: nonsense, పూకు, శులపతిట్టు, శులవమాటయు. D.

జూతుడు * He who became. శుష్టిజూతుడైనవాడు a lean wretch. శుభాయజూతులైనవారు Allies.

జూతులసి * A species of Tulasi which keeps off insects from clothes. See శులసి.

జూతేశుడు * n. s. Siva, as lord of demons.

జూత్రారము * A sound of sobbing, hissing or panting.

జూద (gen. జూతి. Locative జూత) A milk-vessel. పాలకుండ. Vasu. 4. 25. ఉడయాలూఖలమెక్కినిక్తిశువనాం కోవేంద్రశంయుక్తుడైచదలకజూదశశాంకనీకరవిస్తారంబులంబుట్టిశ్రీశ్రీచదలకజూద, ఆకాశమనెడుజూదకుండను అనగా పుట్టిపైనున్న పాలకుండను. Valeswa. 4. 133. జూతశుల్లిమిచ్చికయును బోలిరాచమాటనకు రాకయుండు.

జూదరి n. s. Spring time. Literally the flower-season. వశింఠముకుతు. D.

జూదారము * A hog. కంది.

జూది n. s. Ashes. Fortune. Paidimarri. 3. 133. పుంటిగ జూదిజూదిజడలట్టికడకా శ్రుతిలోలుజూదిముక్కంటియు, జూదిచరచిన mouldy, ash-coloured, pale. జూదివస్త్రై whiteness. తెల్లనివర్ణము, భూశిరవర్ణము Paleness.

జూదె n. s. A bead of gold or silver. Nīla Pari. 3. 3. బొమ్మయనుపేరియగసాలిపూటచెలిసి, గోరియదరించుటకుచదవ గుడుటగాంచి, నీటముంచిన మేలికన్నియవనిండి, జూదెయజూదెయగ్రుంకుగదలిలో ప్రొద్దువారై

బూదె "Ash-day." The name of a day (Sivarātri) sacred to Siva in the month of Magha. శివ రాత్రి. D.

భూదేవి * Mother earth: regarded as a goddess.

భూదేవుడు * A god of this world. A lord of the earth: which means a bramia. It is the title which popish priests assume. See Hume's England (A. D. 1107 note S.) British Magazine 1838. Vol. XIII. p. 540. This phrase for bramins is found only in books written by themselves. James I. of England A. D. 1610 styled himself a god upon earth. Lardner's Ency: "England" Vol. IV. p. 216. "I see the lords of human kind pass by." (Goldsmith's Traveller.)

భూధరము * n. s. A mountain, as being a prop or stay of the world.

భూనించుట v. a. To undertake. ఆయత్నముట. T.

4. 40. భూనించుటకు వేళవురువరతికి. ఆనగావురుపాయితమునకు ఆయత్నమును. T. 4. 94. నింతువునాకుకోర్కె గమనింతువు కేళికహర్మి శంబునానింతువురా మ్ముగుబులద నింతువు పాఠువ కేళిచేత, భూనింతువుతోనే కేళికి, గణింతువునాదుగుణంబులెల్లదక. టీ|| భూనింతువుతోనే కేళికి, ఆనగా ఆవెంబడిగా నెదిరుగారతికి ఆయత్నముచు. D. says, భూనించె, పూనించె, ఆనగావహించుచేసెనుట.

భూనిక, పూనిక, పూనికె n. s. Assumption, hope, persistence. ఆవహించుచేసుకోవడము, వహించుకోవడము, కోరిక, ఆశ. Yayati. 5. 24. సేర్పునచెలిగొనిటంబాదివిపాండెకడుంకడు సేదదీర్చుచుకననవిలుకాచుశంకమునందనపూనికెయటకుకదక. ననవిలుకాచుదనపూనికెయటకుక, ఆనగామన్నభుకుతన్ను ఆవహించినందుకు. Suca. 2. 284. అనుచుతనూజులనిద్దర, కొనగొంటుకొల్లవారుకోయనియార్యకగనగొనియారాచుకొవిధంబుననిట్లనువిశిషిపట్టి పూనికెదోషక. ib. 3. 326. నినడకలుంకిగదే, కానివేనగర చెప్పికారిం చెదని న్నేనంచుకుంటిసుంకరి, పూనికె బెదిరించుపాలతివాసుముడి బెట్టక. H. 5. 58. దానకవురాండ్రులదితోతగలదీకి, దిబ్బలనువ్రేయుచెడుగత్తు గబ్బుగడ్డి గంతులోవేసుకొని తెప్పిజంతుబాలు, పూనికెనుగ్రమ్ముకొనినా మొగానవైచు. Vema. 1101. కలిమి గల్లునాని కన్యనిచ్చెడువేళే, మురియుచుండ్రువెరి మూఢజనులు పూజఫల మెగాని పూనికె నిల్వనా. పూనికె, ఆనగాకోరికలు. M. 1. 1. 141. దే

నుగుర్వణముఖినైమానవేశ, కడగివచ్చిరినివునుకడకువేడ్ల, డంతి తారానిదేవిగుండలంబులిమ్మునా పూనికెదీక్షిఫలమ్ము గాగ. నాపూనిక, సోమ్యుక్తకోరిక. H. 3. 204. భూనుడుగ్పంక గాగనియపారమ్ముదంబునుబొందిభాషిణి మునినియిల్లు జేరివగమాటల తేటలప్రాద్దువుచ్చి యాహునివునోక్తులం జెనకనాపిడ జూదిటరమ్ముటన్ను, పూనికెనిట్లు జేకొనెడుబుద్ధిజూచ్చితివేమిజెప్పరా. T. 3. 140. చిక్టారిమాష్టినిచెలుపునగూర్చుంపి పూనికెమారంకపాదలిపాదలి. పూనికెమారంకనన గారనక్రతిష్ణలుతీరేటట్టుగాను, పాదలిపాదలి, మాటిమాటికిన్ని మెదులాడుతున్ను. D. says పూనిక, పూనిక, ఆనగాపూనడము, వహించడము.

పూనిగొల్లలు n. s. A particular class of shepherds.

పూనిరు n. s. Essence, distilled water. హిమాంబువు, ఆనగావీర్నిరు. D.

పూనుట v. a. To take; to undertake; to wear; to bear; to feel or suffer. పొందుట, వహించుట, వైచేసుకొనుట, ధరించుట, ఆరంభించుట, అయోగించుట. Vish. 6. 216. చారులచే నెరింగి న్నచుటండ్రుడు భార్యయనుజ్జుబూని దుర్వారకూరాక్రమ క్రమవిరాజితుడైరథమక్కి సేనతో. Bhascara. 5. 44. కుయులుజూడవేయెదురపారముదంబునుబూని భాగ్యరా. Siva. 3. 77. ఇనుడనాదికి బోవనొల్లగొనినేదేతేరత్తిచ్చినం జనశింబంధజబాంధవంబు నరతి శ్రాంతాంగసానేత్రకో, నినికాయంబుల డాచిత్తవళిమందామూనెనూ చూపుచూర్పనక వెత్తులబా రెదీక్షికికావ్రాతంబుకాతోదరి. టీ|| పూనెనూ, తానువహించెనామేమి. ib. 6. 101. పూనినవిశ్లేయరశిమున, మునినిమ్మిలైచరించిమరియంకననై, కానంబతితివివ్రం బేనెన్నుడు నెరుగజెచ్చివేతెలియంక. టీ|| పూనిన, పొందబడినటువంటి. ib. 3. 32. న్నుటసొగంధిక రాగర క్తరుచిమై బూనెంజపాశిన్నినిశ్చిటికంబట్టు. టీ|| పూనెక, ధరించెను. Vasu. Intro. 6. ఆమందాకినిమాళిమూనినను నధాంకికృతింజేసి తానామేత్తేలనియార్యయల్. టీ|| మాళిమూని, నెత్తినెక్కించుకొని. KUR. 7. 185. రాజలేకున్న రాజ్యమరాజకముగు. ననినకుతియొజ్జి శిరముననరదుమూని. Vish. 8. 482. శీకలాశనములలోకుల, సుకభద్రాశనముమూని యోని గుణకుం, చక్రయతముగ దనవిత్తము బ్రకటబ్రహ్మచూన గూకుబదునియమముగు. Zacca. 5. 166. భావనమూరనాకు సుకక్రత్యుకారమోసేమమూనుటే. Vish.

1. 14. మున్ను విశ్వామిత్ర ముని నాయకుండు, మా తాతవసిష్ఠుతో జాతవైర, మానసుండై పూని మాపిన తండ్రుల, వంపించె క్రూర రాక్షసుల చేత. M. XIII. 2. 217. ఆతడు ఆత్మవ్యయగలిగినచో టురుచినదిగి చెప్పించుకొని గురుశ్రీభావంబును నిజతశశక్తియు నూదియప్పనిబూనిచనియె. ib. XIII. 2. 379. ఆస్త్ర దాన శుద్ధశ మగు రానమెందు నెన్నడును లేదు గావుననువిధేయ, మన్నదానమధికయత్న పూర్వంబుగ, బూనిదాని చేతపుణ్యతమము. Swa. 1. 16. కావికు బుశంబుజలకుండికయునుబూని, చేరెదదేహమాప ధనిద్ధుడొకడు. టీ|| పూని, ధరించి. ib. 3. 129. రావై రాగ్యమెపూని నీవుగఢునిర్దాక్షిణ్య విత్తంబునక. టీ|| రా, రమ్ము, వై రాగ్యమెపూని, వై రాగ్యమేవహించి. ib. 4. 39. ఒడలుమలంచిసాక్షమగ శస్త్రుపా గలడంగజుట్టి, చల్లడములుపూనిమాడ బదిలంబుగగ ట్టినమట్టికాసెలం, విడియములంటదోప. టీ|| చల్లడ ములుపూని, చల్లడములుదోడిగి. ib. 6. 117. కరుణించుకొమమునట్టినిదు భుజయుగ్గంబెద్ది పూనెంస భోం, తరసిమందివిజాంత్రశక్తనభుశంకానంబుతో నెనాన్యకే, శరీరాత్రించరభీతికైత్రిభవ నాస్థాని యవీధివిక, స్వరశోణశ్రీగలంకృతక్రకచ ఛాస్య త్రోరణశుభతక. టీ|| పూనెక, వహించెనెనా. Vish. 8. 13. శౌర్ధకధనువును గదయునుకన్నుధా న, మైనహరిపూనె ముశలంబుహలమునింగి, నుండి వచ్చినబలభద్రుడొనరదాప్యె. Bilha. 2. 147. ఉడ తిజఘనంపు పెద్దదాబాలుబూని, కాయజుడుపొక్కి లనుసురంగమునదూరి. Padma. 3. 13. తివిరిక్రా మ్నేరువుదానవయవంబులబూనితిలంకించిధాత్రిపైమె లగగాక, కవవిడువడనిజక్తవలుమైయెరవుతోబా లువుచింకె ముబూనినిలచెగాక. Vish. 6. 183. పూ రునకుయావనముగడ, గౌరవముననిచ్చి వాధక ముబూనిధరి, త్రిరమణుండతనిధరణి, భారధరంధ రుని గాగవట్టుముగట్టెక. Dabhi. 1. 710. గాజుల గువికికోకలిబూనినట్లు. Vish. 4. 157. బాలకుడు వనితుడై బ్రహ్మచర్య, మాచరింపంగబూనివేదాధ్య యనముగోరి. T. 2. 72. వేడ్ల బాలురతోడవిహారిం చుటలుబూని, శరసులతోచెల్పిశీలుతుబూనె. Vish. 2. 45. శ్రీవిభవుండైనప్రపునిత, పోవిఘ్నంబధికజే యబూనికడంకక. ib. 2. 62. ఆతని యతులతకు మువిఘ్నంబుసేయబూని, పెక్కు మాయలుబన్నిన బెరు కులేడు. N. 9. 352. అనిమంచిదిరావలెకడ, యని కోతుముమారనేమెయనబూనినచో, నినునమ్మినా డరాధా, యనిహరికొగిలను జేర్చునదిగనియలుకక.

టీ|| పూనినచో, క్రయత్నబడిచాయ్యేటత్వడు. Vish. 7. 196. నివింకనిండునుండక, నావచనముపూనియం గనామిత్ర సుశ్రుతావలితో జలరాశికి, వేవేగమగ దలిపొమ్మువిమధర ముఖ్యా. T. 3. 18. నెమ్మినిరీతిగా కెమ్మైవిగ్రోలుమీ, పూనినివన్నట్లుపానకంబు. Swa. 3. 57. బూనిపాండుకే త్రమునబ్రవర్తించుట. టీ|| పూని, పూనికట్టుకొని. భూనుత * adj. Celebrated, popular, honoured. జ నులచేతకొనియాడతగన. T. 2. 37. ఆనగరంబున జంద్రుడు, భూనుతవైభవమెశంగబాలుచు. టీ|| భూ నుత, భూమియందుకలిగినజనుల చేతనుస్తోత్రముచే యబడినటువంటి. పూనెలు, ఆన గాభరిణెలనితోచినది? S. 1. 159. త్రో క్కి నారుతుదేసేనుణుగులుతోలుత నీకుంకుమవుగో నెలుమిక్కుట పు కస్తూరివలపులమించు పునుగడదగి నపూనెలు. పూన్పుట v. a. To take, hold, bear, wear. ధరించు ట, పొంచేటట్టుచేసుట. Padma. 7. 122. ఆత్మడు రాక్షసుండువృద్ధయంబున వైర్యమునిల్పి కన్నులం, నిచ్చులురాలగానిశిలస్థురఖడ్గముపూన్నియవ్విధం దత్తుకచూచునంతబలు దానవులాండొరుచెల్పియా జికిం, జెత్తుగజెట్టగాగలుపించినముద్యత శస్త్రపా ణులై. M. IX. 2. 137. మహితకీర్తిపుష్ప చూలిక బూనెవ. Charitra. 1. 2094. కుండ్లుబోనాడినీకు దముబోనాడి, కున్నుగామునుశివ భావాంగులిండ్ల, వెన్నాగనీకదివ్రేళ్లనమ్మనిచ్చి, ఆదరనికదివ్రేళ్లునా దినివదము. BD. 2. 367. రాజీవదుకుచారరతిగొ ల్పికొల్పి, యష్టాంగభక్తిక్రియా సుఖార్థులను, య ష్టాంగభక్తిక్రియలబూన్నిపూన్ని శీలశంబంధవిష్ట తత్పరుల, శీలశంబంధసస్థితి శల్పిశల్పి. Vish. 2. 42. ముదమున శీర్షలోకములుమోచి వెలుంగడు వాసుదేవునికొ హృదయములోనిల్పితమిమ్ముల జేయుచున్న రాసుతుకొ శీదమలవృత్తిమాన్వృధృతి చాలకభూమికడంకెసెక్కుటక. ధరించెననుట. D. పూకు n. s. A tender fruit just formed. పూకు adj. Tender, young. లేత. Ila. 1. 14. కరక ట్టుకొని పుట్టునెరపూకుచనులతో కడుశస్త్రాలుచు న్నకొనుతోడ. భూపతి * n. s. A king, or, రశభూపతి a certain quack medicine. H. 1. 284. భూపతిరుద్రతిలకము * A particular sort of milk 2. కడుట్టువిశేషము. BD. 3. 116.

భూపాలము * n. s. Name of a certain tune. రాగ విశేషము. శివభూపాలము a variation of this tune.
 పూశ్రు or పూన్పు n. s. Undertaking, effort. అనగా పూనిక. D. Kalahas. 2. 71. వీరరసావేశంబనవిజయ శాపరవశత్వంబునం జేసి మునుపటిపూశ్రుతప్పక. మునుపటిపూశ్రుదప్పక, అనగా మందరిపూనికవిడువకుండా.

భూశ్రుడు * A king.
 భూశ్రురము * n. s. A diagram used in magic.

పూబ The same as పూశ్రు.

పూబోడి, పూబోడి n. s. A handsome female, lit: rosy bodied.

భూభృత్ * n. s. A king: a mountain.

బూమి n. s. అనగా భూమి. D.

భూమి * n. s. The earth, world, universe. Land, place, scite. Vish. VII. 235. Ground, soil. Any place or part.

భూమిక * A garb. Costume, theatrical dress, trim. Spot, place, situation, land. వేషము, శ్రుతేశము, శ్లోలము. BP. 5. 173. అతడు ద్రోక్కిన చోటులవిముక్తి భూమిక యతని శ్రుసాదంబు యప్పుతనారము. A. 6. 169. తానెకటిన్ భూమిక దాల్చుమాకు. టీ|| తాను నాయందువు విన్ శ్వశురత్వమనేవేషమును ధరిస్తున్నమాకు. Pariz. 2. 113. వృగాంక సుండలంబు శుక్రముగ బలింబిన రావల గ్రహభూమికల చందంబున నందందదిరుగు బొల్లి మోరలభల్లూకంబులును. SC. says నాట్యసిద్ధవేషి.

భూమిజముడు A species of Euphorbia, Euph, antiqoriom in Tamil చదరక్ష్ణి. Rox. 2. 468.

భూమిజుడు * n. s. Son of Earth, a title of the planet Mars. కుజుడు.

బూమెలు n. s. Fibs, fictions. H. 1. 134. తిలకమొగి దీర్చి మిత్రము క్రిశిలిపి, వెంటబూమెలెరుగనియొకపాటిబుడుత, యాకుమడుశ్రులందియ్య. బూమెలెరుగని, మాయలెరుగని. HN. 5. 143. ధరమాదనాడుదొంగలు, శురికింతుగ లేరుతోలితున్నదమునకుకా, కరమాశ్చర్యముగానీ, శ్రులిలోనంగలిగిరిట్టిబూమెలుగలవే. Ellana. 1. 249. ఆవెలదినికుబంపిన, పూపులనెత్తావిచూడు బూమెలవలశ్రు గావించిన పుటిజూడుమునావచనముకల్ల గాదెనమ్మవెయ్యేకా. బూమెలు, అబద్ధశ్రుకల్పనలు, మాయలు. D.

పూయము * n. s. Pus or matter, from an ulcer. విరిగిన నెత్తురు, చీము. D.

పూయించుట v. a. To apply or smear, paint oil &c. యింటికినున్నముపూయిస్తిని I got the house plastered.

భూయిష్టము * adj. Many, much, most. Exceeding. భూయిష్టమర్చనము much rubbing. శురిపూర్ణము, ఎక్కువ. D.

పూయుట or శ్రుయుట v. a. To smear, besmear, daub, anoint, plaster, lay on, apply (oil, paint, medicine &c.) శ్రుంటికి గంపముపూశ్రు rubbing herself with sandal paste.

పూయుట v. n. To bear or produce, as flowers. ఆభూమిపుష్పపూస్తున్నది that ground produces salt.

పూరము * n. s. A flood, a flow, the flowing of the tide. శ్రువామాము, నిండినదియున్న. శ్రుమద్రాదులపోటున్న. D. Vish. 1. 173. తెండములనత్యానందరశ పూరముల జెండగా. Ila. 2. 86. రమణచల్లనిచూశ్రులవృతపూరమటంచు. టీ|| అప్పుతపూరమటంచు, సుధయొక్క పూర్ణమైనటువంటి ధారలని. T. 5. 107. తేరిస్తా, ఘనతరరక్తపూరములు గ్రుట్టుచు. టీ|| రక్తపూరములు, రక్తముయొక్క కాలువలను. DUR. 1176. శురిపూర్ణచంద్రు, బురుడించుడగుచంద్రు శ్రుక్రండుబుధుడు, నిరపూరముచూచ్చి. RKD. says జలశిమూహాః, శ్రుణాశంశుద్ధిః, ఖాద్యవిశేషః, Note: the meaniug "a lake" (W.) has not appeared in any original authority. A verse says పూరోస్తీడేతటాకశ్యశురివాహాః శ్రుతిక్రియా.

పూరకము * adj. Filling, completing, or that which fills or completes. A song says శిలంకిమనలంభవేదనలమాదరంబాధితుంతుయః శ్రుశ్రుతిపూరకంకిమున ధారకంసారశిం అయత్పములమల్లకంతుధితులచ్చరంకన్నరం భజింబిబుధాముధాఅహాహకుయేతఃకుయితః.

పూరకము * n. s. Filling up. A citron, (citrus medica.) In arithmetic, the multiplier. Closing the right nostril and drawing up air through the left.

బూరగ or బూర n. s. A trumpet. T. 5. 26. విగ్రహకళాగ్రహూదగ్రహాయ గ్రీవగ్రీవా ముఖాలా గ్రహూమాగ్నిమణితాక్రూరంబులై నబూరగలరవంబులును. కాహళ. D.

బూరగ A sort of white vulture.

బూరగచెట్టు The silk cotton tree. (శొల్కలి*) with large ligneous pods Bombax Heptaphylla,

Rox. 3. 167. which like the poplar or sallow is proverbially huge and useless. వాడువట్టిమార గమాను he is a mere log, it is a phrase for a stupid booby. One species is called కుక్కూరుగ another is దుంకిపూరగ చెట్టు A tree called Briedelia Scandens. Rox. 3. 737. మారగమాది the cotton found in these pods : which, steeped in nitre, is used for tinder. ముండ్లమారగ మాను Bombax Malabaricum (Wight, plate 227.)

మారగడి or పిప్పికమారగడి n. s. A herb called Ambrosinia Unilocularis. Rox. 3. 493.

మారగొమ్మ n. s. A conch-shell. శంఖము. D.

మారటగొమ్మ, అనగా శంఖము. OG.

మారటిల్లుట v. n. To be spread, to be full. M.

VII. 5. 257. గడద్రిప్పిబిట్టువైవిన, నదిరధ్యంబుల

నునరదముశిడముక, జిదురుతులు శేయనతడం, బు దమైగజికలైనభముమారటిలంగక. ib. IV. 4.

164. కురుబలంబులు వెడరెనంబరముదిశలు, మార టిల్లంజలకత దారవమున. ib. V. 4. 120. కాగి

నయోశురులకైవడివారివారిశరనిభులుప్పొంగిసారల బడియె, కరముపైగిలించి గాలికెత్తిన చాపవోల్లిమి

నైంతయమారటిల్లె. నిండుట. OG. మోమోటు కుడెననుట, భేదించెననుటయున్ను. D.

పూరణము * n. s. Filling, completing ; stuffing : the inside of a pie. నిండించడము. D.

మారదిట్టకాయ A plant called Leea Integrifolia Rox. 1. 659.

పూరి n. s. Grass. పూరిమెశగుట To eat grass. గడ్డినినుట. పూరిగరచె he ate grass. i. e. he lost the battle, or the victory. ఆనేలనుపైపూరితో

కూడా అమ్మినాడు he sold the ground with all that was built on it. నేనుకొంతపైపూరికట్టుకొంటాను, నివుశలముయిస్తావా will you grant me a spot to live upon : I will erect a dwelling on it.

పూరి * adj. Much, many. అడభ్రం SC. Vasu. 2. 73. పూవోడిజిఘనరిబుపూరివేడికనైన బొలిపివాక్కి

లిశరనులకునైన. T. 4. 150. పూరిత్రియామికా.

పూరి * n. s. Gold ; a gift or dole conferred on those present at any festival.

పూరించుట * v. a. To fill, to fill with air, to sound a horn. A. 1. 6. పూరిపూరించునదాట్టికూరుతను

గంధాకృష్టమై. నిండించగాను.

మారిచెట్టు? బాశనమారి? A tree called Ehretia Buxifolia. Ainsl. 2. 81.

పూరిటి infl. of పూరి A straw. Naish. 7. 105. కరు కులైవిడివినకురువెంట్టుకలతోడ బట్టయాడలగావి

పాగయమర, నిగిటిపూరిటిబాగునగుకత్తరించినగడ్డంబు.

పూరితము * adj. Filled, full, complete.

పూరిదక్షణ * Distribution of gifts among many persons, at a wedding.

పూరికూయపు * A jackall.

పూరియిల్లు or పూరిల్లు n. s. A thatched house.

పూరిరంధ్రము * n. s. A kind of cake కాండవెట్టు. SC.

పూరిడపిట్ట n. s. A bird like a quail. See పూరేడు.

పూరిలు n. s. plu. Thin cakes, made of wheat flour.

మారుగాలు, అనగావాశ్రుకాలు. OG. A swollen leg.

పూరుదొన్నె? "Pooroodona?" A plant called Ekebergia Indica. Rox. 2. 392.

పూరుషాయిత, పురుషాయితము * అనగాఉతరతి.

పూరుషుడు * n. s. Man, human being, person. Vish. P. 4. 217.

పూరుషుకము * adj. Landed (property).

మారె A cheese-cake. శంపుటకములనేభక్త్యములు. D.

పూరేకు n. s. A jewel worn by women on the head. Naish. 6. 56. చేరుచుక్కచిన్నిపూరేకుసాలి

యలువకరికాకుశ్రభంగంబులు.

పూరేడు n. s. plu. పూరేండ్లు A particular gregarious three-toed bird, like a quail. See మొన వల్లంకి, డాబ and గోమిడ. ND. 3. 323.

పూర్ణము * n. s. A certain tree, like birch : the bark is used for writing on : and for making hooka snakes. W. బహుత్వవి, భజనత్రైచెట్టు. SC.

పూర్ణము * adj. Full, filled, complete, all, entire, strong, powerful, able.

పూర్ణకము * A filling up ; as, పాదపూర్ణకము a peg in verse : any useless word inserted to fill the measure, as ఒగి, తగ్గ, ఇల &c.

పూర్ణకుంభము * An ornamented vase filled with water and used in marriage &c.

పూర్ణగర్భములు n. s. A sort of cakes. మారెలు.

D.

పూర్ణపాత్రము or పూర్ణానకము * n. s. A full cup, or vessel, a vessel filled with cloths, or ornaments, which are scrambled for at a festival, a vessel full of rice, presented at a sacrifice to the superintending and officiating priests. హూహాదుత్సవకాలేయ దలంకారాంబరాదికం. ఆకృప్యగృహ్యతేపూర్ణపాత్రంపూర్ణానకంచతత్. (Hārāvāli.) వివాహోద్యుత్యవేషునూతన వశ్రీఫల

శ్రుష్టాద్యలంకృతభాజనే, కట్నంకోశరము శుంధు శునుశ్రుబట్టలుమొదలైనవిప్రంచినకుల్లము, భేరిశుట హరిశ్యనే. SC. హూహాపాత్ర. D.

పూర్ణమాశము * n. s. A sacrifice, performed on the day of full moon.

పూర్ణమాసి or పూర్ణిమ * n. s. The lunar day on which the moon is full. శ్రుష్టము. D.

పూర్ణము n. s. The stuffing of a cake.

పూర్ణానకము * n. s. A full cup. See పూర్ణపాత్రము.

పూర్ణుడు* He who is full or well skilled. వాడువిద్యలోపూర్ణుడు he is an accomplished scholar.

పూర్ణము * adj. Filled, full, complete. Covered, concealed.

పూర్ణము * n. s. An act of beneficence ; as digging a well, planting a grove, building a temple &c. Nourishing, cherishing. వాపీకూతురటాకాది దేవాలయాదికర్మనిపూరితె, ఛన్నె. SC.

పూర్తి * Fulness, completion, termination, end.

పూర్వములు A sort of sweetmeats.

బూర్లె (Error for బూరెల Gen. plu. of బూరెలు) cakes. బూర్లెమూకుడు a frying pan.

పూర్వము * n. s. Former or ancient times, days of old. The east.

పూర్వము * adj. First, former, prior, preceding, initial, before, in front of, east, eastern.

పూర్వము * adv. Formerly, of old. తత్పూర్వము previously, before which, before that (time or occurrence.)

పూర్వకము * adj. Originating in ;—made of, arising from, as బుద్ధిపూర్వకమైన Intentional, originating in purpose. వ్రాతపూర్వకమైన in writing. When added to many nouns it makes them adjectives as వినయము humility, వినయపూర్వకమైన humble, humbly—expressed. See W. Gram. 390.

పూర్వకముగా* (See పూర్వకము) adv. As, through, by way of. శ్రుమాణపూర్వకముగా On oath. దానపూర్వకముగా as a gift, freely. శుమాధానపూర్వకముగా willingly, voluntarily. మంత్రపూర్వకముగా By means of spells, magically. వినయపూర్వకముగా humbly.

పూర్వగీర్వాణులు * The (raxasas) giants.

పూర్వజన్మము * n. s. Former birth. పూర్వజన్మఫలము n. s. Destiny, fortune, fate ; which the Hindus, being predestinarian believers in transmigration look upon as the fruits of good or ill conduct in a former birth. This Pythagorean doctrine (see Ovid. Met. XV. 160.) is strongly impressed on the Hindus, who refer to it, whenever puzzled to account for the good or evil fortune of any person whether of their own or any other religion.

పూర్వజుడు * n. s. An elder brother.

పూర్వదేవుడు * n. s. A Titan or elder god, a Proeadamite. పూర్వదేవులు, అనగారాక్షసులు. D.

పూర్వశక్తిము * 'A prima facie argument' in logic. (See on అధికరణము, Colebrooke.) నామాటలుపూర్వశక్తిములే All I could say availed nothing. పూర్వశక్తి మైపోయిన Refuted, rebutted.

పూర్వమందు Heretofore.

పూర్వరంగము * n. s. The commencement, prologue, overture. BD. 3. 97. నాటకమునకుముదలు. D.

పూర్వసిద్ధాంతము * See పూర్వశక్తిము.

పూర్వాభిముఖుండై * Facing the east.

పూర్వార్ధము * n. s. A former half.

పూర్వాహ్లాము * n. s. The first part of the day, the forenoon.

పూర్వీకులు or పూర్వులు * n. s. Ancestors, forefathers, predecessors.

పూర్వోత్తరము * n. s. The whole affair, from the first (పూర్వము) to (ఉత్తరము) the last. Particulars, details. దానిపూర్వోత్తరముయెరగను I know nothing whatever about it. నిపూర్వోత్తరముయేమోచెప్పు Tell all your adventures.

పూర్వోత్పన్నము * Primeval. అనాదిమొన.

బూల n. s. Pith, as the centre of wood. గుంజు.

బూలతీక వేసిన hollowed. The pith of which is taken out, pithless.

పూలగురి వెండ The plant termed *Gaertnera racemosa*, or *Banisteria Bengalensis*. Rox. 2. 368.

పూలి or తెల్లపూలి A certain plant.

పూలి A sort of pagoda worth 3 1/2 Rupees. పూలీలు plu. Star-pagodas.

పూలింతుట To long, wish, desire? DRK. 62. తన తొడపులు వైచితరళాక్షిపోయె, ననిచెప్పి చూపిననది కుతిజూచి, యాలింగనము జేసి యదికడతియెంత, పూలిం చిచూచి యాభూషణంబులను.

భూవర * Sir, your excellency.

భూవరుడు * A noble person : a venerable man : a king ; this word is never applied to a bramin.

పూవిల్లు A bow made of flowers : attributed to Cupid. The ABA. 3. 90. adds (but devoid of all proof) also పూపుగోహము a flowery arbour.

పూపు n. s. A flower.

భూషణ * Ornament, embellishment. సాములు. S. 3. 507. పుక్తయెడనికట్టై నహోదానిసానారతోఽఽ జ్వలభూషణుడొకాని యానందంబుతోడకా పురిం జేరెకా.

భూషణ * n. s. Flattery, praise.

భూషణము * Ornament, embellishment.

పూషా * A name of the sun. Swa. 5. 123. మింట పూషార్వస్తోమము. టీ|| పూషార్వస్తోమము, సూర్యునియొక్క ఆశ్వళిమూహమును.

భూషించుట v. a. To praise, laud.

భూషితము * adj. Adorned, decorated, dressed.

పూషుడు * n. s. The sun.

పూళి n. s. A bead : a bit : or piece. వెన్నుపూళులు the joints of the back bone. ముద్దిపూళి the rump, or tail bit. A. 6. 104. చిటివేలిపూళుపైఘటియిల్లువెడకట్టివిమ్ముల సురియడాల్పుమ్మరముగ. టీ|| చిటివేలిపూళునై, కనిష్ఠికాపృష్ఠభాగ పుర్యముపైని. This word is often superfluously used, as వెన్నుపూళి a bit of butter. i. e. butter. Ahalya. 3. 63. పుట్టనియట్టివిడ్డలకుపూళులుకట్టుచురమ్మలకల్లు To count his chickens before they are hatched. పూళిగ్రుచ్చినరీతి. KP. 4. 193. in regular order.

పూళికజ్జెము The sweetmeat called maccaroons.

పూళికామంచిగడ్డి or పూళులకామంచిగడ్డి A kind of కామంచి.

పూళిగురువెండ, ఆనగాగుంజాలత. D.

పూళిపెమ్ము The back bone. Kasi Khand. 6. 48. చేవోయికురచయైచెవులు విల్వంకలై పూళిపెమ్ముకములుబొంచుకట్టి.

పూళిము n. s. Grain. P. 1. 773. పూళింబుదరపి నేర్చుననమ్ముకొనుటకు. టీ|| పూళింబు, ధాన్యమును.

పూళిరకాయ, బుడ్డబుళుర The berry called Brazil cherry.

పూళి n. s. ఆనగామరికి Dirt, particularly cobwebs. ఇండ్లలో వాసాలనుకట్టిసాల్వీళ్లముగ్గాలు. D.

భూసురుడు * "A lord of earth" i. e. a bramin. See on భూదేవుడు.

భూసురోత్తముడు * A bramin. DRU. 968.

భూశ్మణము * A fragrant kind of grass. *Andropogon Schcenauthus*. W. మాలాశ్మణ, విశ్మణగడ్డి. SC.

భూస్థాపనము * Burying, inhumation.

భూస్వాస్త్వము * Landed property.

ప, బ, భ.

భృంగము * The large black bee. గుంకలగర, కట్టడే, లవంగపుచెక్క &c. SC.

భృంగరాజము * The bird called తోకకుళిపోలిగాడు "Dicurus Retifer." J. N. 59.

భృంగారము or భృంగారు * n. s. A Golden vase or chalice. A gold vase placed at a royal gate. మంగకూజా. T. 3. 20. బంగారుబొమ్మరంగుభృంగారుజలంబువంటి. టీ|| సాగనైనబంగారుపువీచెలోకులిపుడకముచెంబులోకులికివంబియవ్వగా. A.

6. 185. భృంగారుకంబునకనకభాజనపిటీక్షుంబులగుకుశేశయశశలశుదకిశలయంబులుగడిసి. టీ|| భృంగారుకంబున, బంగారుపుకూజాలచేతను. Nirancus Pref. 27. రంగత్తరుణారశిహృద, యంగమభృంగారునకులతాంతాయుధపూసాంగారునకాశ్రితగిరి, శృంగారునకపిరమేయశృంగారునకుకాకనకాలుకాయం, రాజద్వారమండలిబంగారుపుగిండిచెంబు. SC.

భృంగా * n. s. A three legged griffon like a seal (phoca) or sea calf ; a figure carved on temples of Siva, being one of his train : a "Nobody" having only a head and legs. In sculptures he is represented as a scaramouch in the human form but with three legs. See note in 'Account of the Basaya Puran.' Madras Journal 1841.

భృంగిక * n. s. The large black bee. See on భ్రమరము.

భృంగినాథుడు * An epithet of Siva or Master of Bhringi.

భృంగిరిలము * A griffon. See భృంగి.

బృందము * n. s. Multitude. బ్రహ్మబృందము a circle or number of bramins.

బృందారకాద్రి * A name of Meru, the hill on which the gods abide.

బృందారకుడు * A god, a demigod, a deity, an immortal. చేతుడు, సుందరడు, D.

బృందావనము * n. s. A raised piece of ground, inside of a house, within which the Hindoos of the Vishnu sect raise, and preserve the purple stalked basil, Ocimum Sanctum, a plant sacred to that deity.

బృంహిరము * n. s. The roar of an elephant.

భృకుంఠలు * Male actors or dancers in female apparel. W. హరికొల్వుననివిధలాశ్రయినిను భూభ్రుకుంఠలవాదులపిదపిచ్చిటి||భ్రుకుంఠల, నర్తకులయొక్క. A. 4. 61. శ్రీవేషభారి, నాట్యపురుషి. SC.

భృకుటి * A frown. BRS. 396. భూభంగ. SC.

భృగుపతనము * n. s. Fall from a precipice.

భృగుపు * The precipice of a hill. A name of Sura. భృగువాసరము Friday. Zakile. 5. 270. రవినిలనగాయతశృంగవర్తియై భృగుపతనంబానరైననవింబముతో కుడెకుళ్ళిమాంబుని. KP. 4. 220. శ్రీశైలమునకుభృగునిపాతలంపటమతియై. ib. 5. 238. భృగుపాతంబున కాయితకుడుచున్నజూచి. SC. says కురవతతతే, కురై, శంభౌ, జమదగ్నౌ, క్రతాపె SC. కుక్రుడు, జమదగ్నిముషియు, కొండచరియ. D.

పుచ్చ * n. s. Questioning, query. పుచ్చచేయుట to question. క్రుచ్చై. SC.

పుత్రము * adj. Hired, paid, maintained. భరించుకడది. D.

పుత్రకుడు * A hired servant. కూలివాడు. D.

పుత్రన * n. s. Army, host. సేన, దండు. పుత్రనాధిపతి * A commander, a general. M. VII. 1. 50.

పుత్రనాపాటు * An epithet of Indra.

పుతి * n. s. Wages, hire, support. కర్మకార్యం, జీతము, కూలిని, భరణ, భరించడము. SC.

పుత్యుడు * n. s. A servant, a slave. కులచారకుడు.

పుభ * n. s. కుంతిచేది. D.

పుభక్ * adv. Alone, separately.

పుభగ్గునుడు * An ignorant man, a fool, a man of low caste, a sinner, a wicked man. ప్రాకృతుడు.

పుభి * n. s. The earth. పుభివతి a king. నావిష్టాపుభివతిః.

పుభు * Great, big. పుభుతరు a big tree. Dab. 93.

పుభుకంఠము * The sort of beetle called by the English a carpenter, or mole cricket.

పుభుకము * n. s. An infant. Parched corn : first scalded and then bruised, to remove the husk. విడ్ర, అటుకులున్ను.

పుభునితంబ * A woman with handsome loins : a callipygis or Fairham, or Fulham.

పుభులము * పుభులు * adj. Big, great, large.

పుభుశము * adj. Much, great, extreme. adv. exceedingly.

పుళ్లి * A ray of light. A dwarf. కిరణ, వృష్ణా, మరుగుజ్జివాడు, దుర్బల, కిరాతె, అల్పకౌ. SC.

పుషతము * n. s. A drop of any liquid. The porcine deer జలబిందువు, శుక్లబిందువత్తురంగము. SC.

పుషత్తు * n. s. A drop of any liquid. బిందువు.

పుషదంశకము * A cat. పిల్లి the other spelling is పుషదంశకము. SC.

పుష్టము * adj. Asked.

పుష్టము * n. s. The back. The rear, the last. వీపు, కుళ్ళాద్యాదులు. SC.

పుష్టము * adj. Fried. భర్తి, వేయించినది. SC.

పుష్టి * A ray of light. కిరణ SC.

బృహత్తు * adj. Great, large.

బృహద్గంగ * The main (stream of the Ganges.)

బృహద్భజము * Swelled testicle. Orchitis.

బృహద్భాసువు * An epithet of the god of fire. అగ్ని.

బృహద్వ్యాధి (brihat-vyādhi) The leprosy.

బృహన్నలుడు * Arjuna.

బృహస్పతి * n. s. A name of the husband of తార. v. The planet Jupiter, also a certain law-giver. In mythology he answers to Thor, or Vulcan, husband of Tara.

బృహస్పతివారము Thursday.

పె, పె, బె, భె.

పెం A contraction for పెను large, as పెంబొడ for పెనుబొడ the upper or bigger part of the thigh.
 పెన్నూతము a great demon. పెకాచీకటి thick darkness. Kalahas. 2. 152.
 పెంకితీగ The name of a large climbing woody shrub, called Gouania tiliaefolia. Rox. 1. 632.
 పెంకు plu. పెంకులు n. s. A potsherd, or cullet. A pantile. అద్దపుపెంకు a pane of glass, broken bit of glass. తలపెంకు the skull. రవి కమాద పెట్టికుళ్ళే అద్దపుపెంకులు glass bugles, used in women's dress. వానిముఖముపెంకువలె పోయినది his countenance fell.
 పెంకుటిల్లు A tiled house, one roofed with pan-tiles. The ట is inserted to save elision.
 పెంకె penkē adj. Obstinate, stubborn, impudent. మొండికట్టె. S. 3. 21. పెంకెయనరాదు పుట్టిగుం పెనలుసేయు.
 పెంకెత్తురుగు n. s. A weevil in grain.
 పెంక n. s. Anxiety, sorrowing, pining. మసా వ్యధ, ఏకారిపోవడము.
 పెంకొనుట v. n. To pine for. Jagan. 2. 64. కులువరింపుచుబంట్లొగురుకుచు పరవశంబగుచు పెంకొనుచువిధిరహాంబకందిట్టుచు. టి|| పెంకొనుచు, మసా వ్యాధినిపొందుచున్ను.
 పెంకబడుట v. n. To pine, weary, sorrow for.
 పెంకలిడుట v. n. To yell, to cry out or shriek in alarm. Sarang. 2. 3. పెంకలిడంకంటియట పెంకినిగానకచేలిపోయి. టి|| పెంకలిడంక, బొబ్బలుపెట్టగా.
 పెంచు n. s. A potsherd. HD. 1. 1447. అలుకకదిల్ల పెంచాది గానాకుకలధనంబంతయుకకటంబులేక.
 పెంచుకొనుట v. a. To adopt, to nourish.
 పెంచుట v. a. To nourish, support, take care of, look to. To increase (being the causal of పెరుగుట v. n.) to improve. To extend or swell. To exaggerate a story. To multiply: To adopt or rear a child. మాంసముమాంసమును పెంచును flesh meat increases the flesh. కలహముపెంచినాడు He bred (a quarrel) or augmented. గ్రంథమువూరికెపెంచెను he spun the story (or book) out. కడ్డముపెంచుట To wear

his beard: తలపెంచుట to wear his hair long, keep his head unshorn. చెవులుపెంచుట To bore the ear: Chenn. 3. 145. which often means to extend the auricle to the size of a large ring. ముక్కుపెంచుట To keep a hole open for a nose-jewel. Lit: to increase or enlarge the nose. దుఃఖముపెంచుట To indulge in grief. ND. 1. 702. రోగమునుపెంచినాడు he increased illness. కథనుపెంచుట To exaggerate.
 పెంచెత్తుదండ A sort of crook or staff? Navan. D. చుట్టినయ్య రుద్రాచు సాంపారుచెంపగుట్టినయ్య ద్దలకురునకొయ్యలును పెరుగుపెంచెత్తుదండ మేటి బెబ్బలు లుగరవకయందవాకట్టువదనికెలు.
 పెంజరి (K) A rock snake. Perhaps పెను + జెర్రి.
 పెంజెర, పుకబాణిపడినాను మేమో? DRU. 1048.
 పెంజెర A kind of rock snake, the boa constrictor. రక్తపెంజెర a red snake. తుచ్చుపెంజెర and పొట్టపెంజెర species of snakes.
 పెంజొర A certain large fish. M. VII. 4. 98. మున్నీటం పెంజొరదరసిపోవుచందంబున. See సోర్ర The great shark.
 పెంట n. s. A heap, as of dirt, sweepings or trash, a dunghill. పీనికపెంటలు heaps of corpses. పెంటకట్టుట to manure land. తంటంపెంటలవాడు a troublesome fellow. Here పెంటలు is a mere echo. In names of some hamlets, as రోళ్లపెంట, తుమ్ములపెంట, గొల్లపెంట it means Place, spot, land.
 పెంటి n. s. A female. A wife. The she of an animal, the female of a plant. శుశుచయలలోనాడు ది, D.
 పెంటి adj. Female: smaller, thus పెంటికరుడు, పెంటిఅల the smaller surf (See పోతు). పెంటివిద్య feminine accomplishments. పెంటితాడు the female palm tree. అనగా ఆడుతాటిచెట్టు. D.
 పెంటిక n. s. Dung of sheep, goats, or deer.
 పెంటిపడుట To match or equal. L. 3. 136. మృగశుశుచయలలోనాడు, కుగలురేయును పెంటిపడి బావవయ్యె. టి|| పెంటిపడి, బరగూడి.
 పెంట్రుక n. s. Dung of sheep, goats, or deer.
 పెండ or పేడ Cowdung. గోమయము. D.
 పెండ The vegetable called hibiscus longifolius. Rox. 3. 210. కర్పూరపుపెండ Hibicus esculentus.

పెండలము n. s. The yam (*Dioscorea alata*. Rox. 3. 797.)

పెండియము or పెండేరము An ornament worn like the garter, on one leg. Ila. 1. 125. కళ్ళలుతుది యారుతాంఠి ఘనునిమోము, గనియెనరువదినా లుసుకళ్ళలటంచు, కలగికమలారిహరిశుదాక్రాంతు డయ్యె, ననగముగరాలపెండియంబునిచె సెకతె. టీ|| మగరాలపెండియంబు, వజ్రములుచెక్కబడినటువం టిగండపెండేరమనేవీరుడును. ib. 2. 123. కళ్ళుకు పొరంగుపెండియముఘల్లన. టీ|| కాంతులుగలిగిన టువంటిబంగారుపెండేరముమ్రోయగా.

పెండిలి or పెండ్లి n. s. plu. పెండ్లిండ్లు, పెండిండులు or పెండింట్లు Marriage, wedding. M. 3. 5. 253. ib. IV. 1. 2. See పెండ్లి.

పెండు n. s. plu. పెంట్లు Cork, pith. The shrub termed *Aschynomine aspera*. The white and light corky wood of this shrub is used in making artificial birds, flowers, and other toys. పెండ్లదంట్లు Sapless stalks. H. 5. 49. కలలో నకావడెడుదాని యెరుంగను పెండ్లదంట్లు ముంబర బడవ్రేళి. పెండ్లదంట్లనగా నిస్సారమైన గడ్డిఅని. Dabhim. 202. విండ్లనమ్ములుబోయివిరఘలమగుట, పెండ్లయ్యె సేనులుబింక సేమింక. A. 5. 66. పెండుబొమ్మవలెనుండెకాశిందిటజుల్లనై. టీ|| పెండుబొమ్మగతి, బీలుగు పెండుబొమ్మవలెనే. ఈకాకగా లిశరీరమును పెండుచేస్తున్నది This burning wind dries up the body.

పెండుతుడుట v. n. To be alarmed, to be dejected, disheartened. M. VII. 3. 176. అనుచున య్యాధముఖ్యులు పెండుతుడియుండిరి. T. 5. 92. దండిగానార్యైర్లరల్ పెండుతుడగ. టీ|| నిర్లరల్ పెండుతుడగ, చేవలభయశరేటట్టుగాను.

పెండుతురచుట v. a. To frighten, to render powerless. T. 5. 84. అమ్మహాశ్వనంబుబ్రహ్మాండభాండంబునిండియాభండలాది దిక్పతులం పెండుతురచె. టీ|| పెండుతురచె, భయముచేత భ్రాంతులయ్యెటట్టుచేసెను.

పెండె n. s. A lath or small rafter: commonly called a reaper, a strip of split bambu. A pannier or pack, being half a bullock load. విభూతిపెండెకట్లు or త్రిపుండ్రకము The triple line of ashes drawn across the forehead by worshippers of Siva. పొగాకు మొదలయినవాటిలో శుగము. D.

పెండెము n. s. A door made of strips of bambu: a wooden gate. శుశుభలదొడ్డిద్వారకవాటము. D.

పెండెలు Plu. of పెండె A lath or small rafter. Strips of split bamboos. పొగాకు మొదలయిన నగలయొక్క శుగములు, ఇంటివాళిమూలమొదవేళ్ళవియు. D.

పెండేరము An ornament or badge worn like the garter on one leg. SD. 52. నేరిమడాకాల పెండేరంబుపెట్టి. Bahulas. 5. 104. అంచె. D.

పెండ్లాడుట v. a. To marry.

పెండ్లాము n. s. A wife.

పెండ్లి n. s. Marriage. plu. పెండ్లిండ్లు, పెండ్లింట్లు The rite which answers to betrothment between children: the actual marriage being called శోభనము. పెండ్లికావడము to be married. పెండ్లికమ్మన్న Vijaya. 3. 10. పెండ్లిఅరగు A small hillock upon it the marriage takes place. పెండ్లికూతురు or పెండ్లికొమార్తె The bride. పెండ్లికొడుకు, పెండ్లికొమారుడు The bridegroom. పెండ్లిచేయించుట to marry, unite two persons in marriage. పెండ్లిచేయుట to marry a couple. పెండ్లిచేసుకొనుట To marry. i. e. become a husband or wife.

పెంతురు i. e. పెన్నుదురు See పెంచుట.

పెండడి n. s. Mud. పెండడిరాతికని built with stone and mud. Swa. 3. 38. ఇంచూపలశ్యంబంబులకువిందులగునిండివరమకరందంబుల పెండడింబడిబందనగొనువలి మించుక్రాన్తుంచుపొడరుల నీది యాది. టీ|| ఇందివరమకరందంబుల పెండడింబడి, నల్లగలువపూచేనియలయొక్క ంపినిబడి.

పెండలకడ Early, betimes, quickly, hastily. In the twilight. A. 1. 20.

పెండలాడి, అనగా పొద్దుగలుగ. OG. See పెండలకడ. పెందిరువడి A Tamil name of Garutmant. A. 4. 10. నింక గరుత్పరంచరలనిగ్గున లేదొక రెక్కనంతవీ చెంగలశాబ్దిమొగడల బడ్డెరిగించెడుకమ్మ గాడ్పునిండెంగడుమ్రోత పెందిరువడింగనిరి. టీ|| పెందిరువడిక, గరుత్తంపుని.

పెండురుము Full tresses. Swa. 6. 5. చెంగల్యపూదండ జేర్చి పెండురుముపైఘనసారమున నూళికము ఘటించి. టీ|| పెండురుముపై, పెద్దకొత్తమీదను. See తురుము.

పెండెర A billow, a large wave: like a screen. Swa. 5. 102. A. 6. 186.

పెండెవులు A great disease. S. 3. 200.

పెండోడ n. s. The big part of the thigh (from తోడ.) Mand. 3. 46. UH. 3. 55. URK. 4. 108.

పెంపరలాడుట v. n. To be increased, augmented. Satya. IV. 178. అనినర కాసురుండుశముద గ్రదురాగ్రపపుడైయవ గ్రహం, బునమరిచే కొలం దిమునుమున్నుకకుంభములశ్రుళింబివా స్త్రీనిగదియిం విశౌరికడ జేరిశరాశనర్లశ్రుళి, ర్లనిశిత ఘోరమా ర్గణపరంపర పెంపరలా డెనయ్యెడ. పెంపరలా డె నన గామిక్కటమాయెనని తోబినది.

పెంపారుట v. n. To increase, grow, improve. URT. 4. 27. దేవాదేవరతోడబుట్టువుశ్రుతార్థిభూ తచేతన్నుడై, నివిభ్యాతికి శంకసిల్లుశహజస్త్రీహుం దునీయందుని, శ్రీపెంపారుటగోరు. BD. 5. 825. వారికినిష్టభాగములుఅశుద్ధ్యశలీల బెంపారి. ib. 5. 846. భక్తిశక్తియలుదప్పక నేయు వాశీవ్యక్తిగా భక్తినియు క్తి బెంపారి. పెంపు బెంచెననుట. D.

పెంపు n. s. Rearing, nourishment, fostering. In- crease, growth. BD. 5. 16. and 224. గ్రామ మును పెంపుచేసినవారు they who enlarged the town. శృద్ధి, పాలనమున్ను. D. ABA. 3. 86. పెం పునా నాశంబువృద్ధిదోచు. పెంపు అనగాలయము న్నువరిష్ణుత్వమున్ను.

పెంపుబెందుట v. n. To increase, augment.

పెంపుట v. a. To increase, swell, enlarge, ag- gravate, nourish. పెంపె, పోపించె, కొట్టెననుటను. OG.

పెంపుడు (p|| of పెంచుట) adj. adopted. పెంపుడు కొమారుడు an adopted son. పెంపుడుతల్లి an a- dopted mother. పెంపుడుతండ్రి an adopted fa- ther. పెంపుడుబిలుక a pet parrot.

పెంపొందుట, పెంపొందుపుట v. n. To increase, grow. Aniru 3. 57.

పెంట్లీ n. s. Marriage.

పెంట్లీ Plural of పెండు.

పెకలించుట v. a. To root up, tear up. DRB. 140. N. 9. 157. 166. R. 7. 77.

పెకలుట v. n. To come up, i. e. be torn up by the roots, to give way, yield. N. 9. 166.

పెకల్పుట v. a. To root out, tear up, eradicate.

పెక్కండ్రు plur. mf. Many, several. కొండరు. OG. Vish. 4. 47.

పెక్కలిపిండ్లు A fruit like the love apple.

పెక్కు n. s. Plenty, a large quantity. పెక్కేల what is the use of all this? or of so many words? Literally "why much" BD. 5. 17. Jagann. 2. 54.

పెక్కు adj. Much, plentiful. Many. పెక్కు పాయము లు numerous contrivances. R. 5. 197. పెక్కువ- కల in many ways. పెక్కుమాటలేల why talk so much. M. XIII. 3. 216. ib. IX. 1. 437. URK. 4. 56. పెక్కుచూర్లు, అనేకావృత్తులు. D.

పెక్కురు adj. noun. Many (persons.) పెక్కులు Many (things.) అనేకము. D.

పెక్కువ n. s. Increase, growth, tallness. T. 1. 48. హెచ్చినపెక్కువంబెలగు. టీ|| హెచ్చినపెక్కువ, అతి శయించినవృద్ధిచేతను. ih. 2. 97. నీవుపెక్కులైతే కనేనుపెక్కులైయంచుశీరినిప్పు వానిభుజంబుసోక. టీ|| నీవుపెక్కులై, నీవుపాడవా, నేను పెక్కులై, నేనుపా డవా, అంచు, అని. OG. says గోము. Prettiness, elegance.

పెక్కువాయు A sort of silk cloth? BD. 3. 106. వారణాశియు, పెక్కువాయు, కెందోగరు, గౌరిగని యమంబు, గడిగొడకంబు, శుట్టును, రత్నంపుశుట్టును, శంఖుశుట్టును.

పెక్కాట్టి, అనగావాపోసి. OG.

పెగటికండ? పెగటి? A certain weed called Athanasia Indica. Rox. 3. 417.

పెగడలు Elders, seniors, nobles. Vish. 7. 153. పెద్దలు. D.

పెగడు n. s. Fear, terror. భయము. D.

పెగడుట v. n. To be alarmed, to fear. HD. 1. 2197. నీవుతోడిబడజచ్చినతోడనే పెగడి, విడివడ బ్రాణముతో విడుచునీశిశువు. టీ|| పెగడి, భీతిసెంఱి. T. 5. 152. కంజవిరోధియంతనలుకంజలియింతుక చాశునింజని, శంజనితారవంబునవెనక జగముతో పెగడంబురత్ర యాభంజను గాత్రమంతయుత్రభం జనతీవ్రశరాళినించె. టీ|| జగముతో పెగడక, జగము లుభయశుడగాను. BRK. 804. BD. 4. 1536.

పెగడుపరచుట v. a. To frighten, intimidate. M. IX. 1. 438. శకునినైనరువదియమ్ములునాటింబియ నుచరులను పెగడుపరచెనాభీముడు.

పెగలుట v. n. To come up by the root. S. 2. 21. యిరుకుక్రూకులవైలియెల్లయనుచు దోపించిననిం వ్రెన పెగలడయ్యె అత్యుపెగలేదు I could not get

the money to borrow. పెగలినరూకలు the sum raised. పూడివచ్చుట.

పెగ్గడి The same as పెగ్గురు a crane. G. 1. 108. పెగ్గడికమశ్రుల పెగ్గలమగ్గింది కొంగలపొంగెల్లగ్రుంకదొక్క.

పెగ్గడిలుట or పెగ్గడిలుట v. n. To be alarmed, to fear. దిగులుతుడుట. IIa. 3. 6. సింహనినాదంబాలింది పెగ్గడినయేనుంగు తెరంగున పెగ్గడిల్లి. టీ|| పెగ్గడిల్లి, తల్లిడిల్లి. HK. 5. 10. తలశ్రు పెగ్గడిలంకతమమగూలగ్రోవి. ib. 5. 132. మొనసికూర్పినవిత్తమొకచోటబడవైచు కాని పెగ్గడిలులోభి జనుడనంగ. Vish. 1. 138. అగ్గజేంద్రంబుదిగ్గన పెగ్గడిలి. Blinmeswara Puran. 3. 141. పెగ్గడిలునేడుదరములపితృగణములు.

పెగ్గలము or పెగ్గలము n. s. Fear, concern. భీతి. HD. 2. 1094. కనిదానికదియ పెగ్గలమందివెరచి. టీ|| పెగ్గలమంది,దిగ్రుమసెంది. URT. 2. 25. నా యొడతత్తగనుంగొని మనంబున పెగ్గల మందియత్తరి. M. VIII. 3. 173. అతమర్విగూతగురుసేనకు పెగ్గలమగ్గలంబుగా G. 1. 108. పెగ్గడికమశ్రుల పెగ్గలమగ్గింది.

పెగ్గలుట v. n. To fear, dread, be alarmed. భయతుడుట. M. XII. 3. 291. అంతయుజలమయమైన పెగ్గలియన్నరాధముండు. BD. 4. 364. చూవంతులే గియావిభనకునిట్టులరిరి పెగ్గలుచు. Mand. 6. 153. హేలదలిర్పమిన్నెరసి హేచ్చుమువలర్లహారీ విజ్యంభణాభిలత సూచిముంచునని పెగ్గలివెల్వడి పోవుబాదబహ్వాలలకు. టీ|| ముంచునని పెగ్గలి, తమ్మునకూడా ముంచివేసుననిజడిసి.

పెగ్గురు n. s. The bird called Cyrus : likewise the Adjutant, or Indian crane. కురరీ, సారశకుఠి. Plu. పెగ్గురు Pal. 30. Padma. 4. 122.

పెగ్గోడి n. s. అనగా పుకజాతికోడి. D. A sort of wild fowl.

పెగ్గోలుతుడుట To be ruined. బొత్తిగావెడుట. Pal. 27. కాశ్రులంతయు వెగడిదొరలి గలుగునబద్ధతగుబండిభంగా పెగ్గోలుతుడిదమకింశ్రుచునుండు.

పెచ్చుకాయ n. s. A fruit resembling the ఉసిరికాయ.

పెచ్చు n. s. Peel, peelings, rind. Surplus, excess, premium, profit in exchange. పైపెచ్చులు Incidental profits like fees. ఫలాదులపైత్యక్తు, అతిశయము. D.

పెచ్చు adv. Excessively మిక్కిలి. Kanyaca Puran. 7. 128. శ్రుశయకాలునిచందంబున పెచ్చు పెరిగి his

rage increasing to fury. A. 6. 103. ఇట్లుపాటచ్చరులు పెచ్చుపెరిగిచ్చలవడి. టీ|| పెచ్చుపెరిగి, ఉద్ధతులై. R. 5. 194. శ్రీమద్దంబునుమదంబును హేచ్చుమచ్చరంబు యిచ్చంపెచ్చుపెరుగజెప్పెరజొప్పి. పెచ్చుపెరిగి,విజ్యంభించెననుట. D.

పెజ్జము n. s. An orifice, bore, a small hole. పెజ్జముపొడుచుట or వేయుట To bore a hole. Kasi Khand. 5. 120. Satyab. Pref. 124.

పెటపెట adv. Crashingly, gnashingly, aloud. DRY. 1597. కటుతరంబైననాబాణాక్షిభలపెటపెటవ్రేలకప్పునిపోగలరె. Jagann. 3. 48. అశ్వుడశ్వులుకులువినికటకటంబడి కటంబులదరబండ్లుపెటపెటగారికి,కొయ్యమొదలై నవిబద్ధలయ్యెధ్వని. D.

పెటలించుట or పెట్టించుట To explode, to burst. శేలినల్లిక్కులాచెదురుట. A. 4. 122. సేరినలహంశ్రుఘట్టములుదృక్వనిరమ్మదదావమూదపుల్కానిపెటలించునార్యటులకోయనగా.

పెటులు (Plu.) The explosions or reports of a gun rocket. అదురువేట్టు. Swa. 5. 52. పెటులచప్పుడులాత్తభీరుస్వయం గ్రాహకరిరంభ సుఖముభేచరలకొనగ. టీ|| పెటులచప్పుడులు, అదురువేట్టధ్వనులు.

పెటులుట or పెట్టుట v. n. To crack, as paint. కుగుళ్లుబారుట, చిట్టుట. N. 4. 244. కల్పాంతదీఘానిష్టాతశంఘంబులు ఫెళ ఫెళ ఫెళమంచుపెటలితుడిన. టీ|| పెటలి, పసిలి.

పెట్ట adv. Slapdash. పుక పెట్ట all at once, simultaneously. M. I. 6. 271. అందొక్క పెట్టయాతఁ ధ్వనియొగిన. ఆవుత్తిగా, పుక పెట్టనయని. D.

పెట్ట n. s. A female of animals, a she, a hen. పెట్టకుక్క a bitch. S. 2. 44. It is applied to the female rhinoceros. Swa. 4. 51. ఎడకుడనుసంబాదలు పెట్టలకుంజుట్టంబులై. టీ|| పెట్టలకు, ఆడుకుందులకు, జుట్టంబులై, తగులాటమలైనవై. పెట్ట, అనగామృగాలలోనున్న కుడులలోనున్న ఆడుజంతువు. D. says ఆడుకోడి.

పెట్టించుట v. a. (caus. of పెట్టుట) To have it placed or put &c. నాకుఅన్నము పెట్టించినాడు he had food given me. ఒకరిచేతనుంచేటట్టుచేసెననుట. D.

పెట్టిదశ్రు adj. Compulsory. బలాత్కారమున. KUR. 4. 292. ధనవిభునిపట్టి గనుకుట్టుతలశ్రుబుట్టి, యగురంభనుబలిమి మైనిటులబట్టి, పెట్టిదశ్రు కేళినలముట పెట్టివడిచి, కుట్టెదశకంతుడానేటుకట్టిపెట్టి.

పెట్టిదము n. s. Harsh expression, abuse. క్రూరోక్తి, తిట్టు. Vish. P. 2. 14. అని పెట్టిదంబులాడుచు జనపతిచూడంకరవిశవతికొడుకుజ, య్యన రెట్టబట్టిపొమ్మని, పెనుక కుబడ వ్రోవినీవు వేరేకె పలుచక. ib. 5. 265. అనుచు పెట్టిదంబులాడనవనినాధనుకులనై, కినికీకటలహనియ్యకీలలోలిగమ్ములోచనకటాకువీతుణముల. ib. 6. 84. అనిబహువిధశ్రుతారంబుల, నాతకాఠియైన, యురణకనిమి త్రంబుగా పెట్టిదంబులుబలుకుచున్న నన్న రేండుండుగోపించి. పెట్టిదము, అనగాగట్టి, దృఢము. D.

పెట్టిదముX or— గా adv. Violently, severely. M. VIII. 2. 367. పాండ్యదాసేనలపై పెట్టిదంబుగనదరిబాహుబలముక జముగ బేచిణనంబీనుగుపెంటలై.

పెట్టియ n. s. A box, a chest. శీటిక. D.

పెట్టు n. s. A blow, a thump. Bestowal, charity, giving. గోడపెట్టు చెంతుపెట్టు రెండున్ను వచ్చినవి his luck was bad in both ways. పెట్టుపోతలు శాశ్వతములు కావు Meet and drink are momentary matters: literally feeding and bathing are momentary matters. మాటలుకూఅమ్మవి, పెట్టుశీవితల్లిది the words are those of a mother, but the acts are those of a step-mother. నాలుగుపెట్టు four times. దానము, త్యాగము, ఆపుత్రియ, పుక పెట్టుఅని. D.

పెట్టు n. s. Respectability, esteem, regard. గౌరవము, హెచ్చు. B. X. 359. నిన్నునుట్టెదమనిచలముకొనినశుట్టుటపెట్టా. శుట్టుటపెట్టా, చిక్కించుకొనుటహెచ్చా. నిత్రఅక్కడికిపోతే పెట్టుదక్కదు If you go there you will not meet with honor, you cannot go there with credit. పెట్టుదులకభము, దుశ్చూహము. D.

పెట్టు adv. Excessively, violently, much. మిక్కిలుముగా, మెండుగా. Chamatc. 3. 100. ఉల్లంబుకలిగిమిగులంబాగులు శ్రుదమిఠాబోణిమేని వేడిమియంబోలెపెట్టుమిట్టికడి. Chatu. 1. 52. మట్టనరాదు పెట్టురికి, మన్నెకొచూరుల సీమధూళిగాకొట్టక. M. IX. 1. 227. ఆసేనాశుతింగనిభీముండుసహించుక తెంపునం పెట్టుగిట్టినా. Vish. 5. 279. భీకరమునుపులిబడంక పెట్టేయుటయుక.

పెట్టుకొనుట v. a. To keep, or put, for one's own advantage or use: to give. శ్రీపెట్టుకొనుట to keep a mistress. కొడుకుకుతనతండ్రిపేరుపెట్టుకొన్నాడు he gave the boy his father's name.

పెట్టుట v. a. To put, place. To lay. This verb has numerous senses peculiar to certain nouns under which it will be found. పిల్లలు the young, పిల్లలు పెట్టుట to bear young kittens, pups. గుడ్లు పెట్టుట to lay eggs. ఆశ పెట్టుట to give hopes, tantalize. ఆశకప్పనువాడిమీద పెట్టిరి they laid the fault on him. దానికినురురూపాయాలసొమ్ముపెట్టినాడు he gave her hundred rupees worth of jewels. అన్నము పెట్టుట to serve or help food at dinner. శుభానము పెట్టుట To be patient. కావలిపెట్టుట To put a guard over. అశురాధము పెట్టుట to pay fine. నైవేద్యము పెట్టుట To offer sacrifice. ఆవువేడపెట్టినతరువాత after the cow dungged. బొబ్బలు పెట్టుట to yell. బాధపెట్టుట to torture. కనిపెట్టుట to find out, to wait. చెట్లు పెట్టుట to plant trees. అట్లాచేయవద్దనినాకు పుట్టుపెట్టినాడు he laid a ban upon me not to do so, he adjured me not to do so. పాళ్లు పెట్టుట to divide or separate into shares. గురిపెట్టుట to take aim. కఠినశుభ్యము పెట్టినాడు he put him on small diet. అంగడిపెట్టుట to open a shop. ఈమాటనుఅంగడిలోపెట్టవద్దు do not talk of this publickly. గోడపెట్టుట to build a wall. It is also added to many verbs under which it will be found and sometimes does not alter the meaning: thus చేర్చుట or చేర్చిపెట్టుట to accumulate, store up. శుండ పెట్టుట to put to bed. దాచిపెట్టుట to conceal or hide. యేముఖముపెట్టుకొనిమాట్లాడుతాడు has he the face to say so? ఆపిల్లకాయనుచదువపెట్టినారు they put him to school, they had him taught. A. 6. 93. ఇట్టానగూర్చివైశ్యనకునిచ్చిచననంద్రిపుచ్చిచాకము, లెట్టుచువడ్డీలక్కలటుపెట్టుచుధారణ వాసికైరొడలెట్టుచువాడురేమరి పెట్టుదుపెట్టనంగ బిట్టుగూపెట్టుచునిట్లు పూరగని పెట్టుకొమ్ముక్కరుడుండి వెంకియం. టీ|| పెట్టుదుపెట్టనంగ, యిత్తునుయివ్వనని ఘనకణకడ గాను. N. 9. 521. మెదలంబొంగగు నేనియేడజనుసొమ్ముల్ వానిపైపెట్టికలుదురెవ్వారిలలోగతానుగతికోలోయనక శిష్యమా. Kuchelo. 3. 47. వేదలకుభాంపపులకును పెట్టుటుడిగి, శరమనాస్తికులైజనుల్ బ్రతుకుకాశ, శుడిచెడుదురు. Vema. 511. శురగచెట్టుపెట్టిపాడికంఠెనా, వృద్ధిగనకచెడునువిశ్వముం. KP. 6. 97. యేమని

చేతువచ్చునపుడింతులుసొమ్ములుజెల్లిపోవదత్రేవు
మునేకడకా జడువ బెట్టె సుగట్టిగనిశ్యయించెనాభా
మలజటియిచ్చి తనశుట్టినయట్టికడిందినేమముం. దత్రే
ముమునేకడకా జడువ బెట్టె సు, అనగా ఆవిశ్వాస
మునుయేమూలకల్లకూటములో కూచుండ బెట్టె
సొ అనగా యెక్కడబోయె సొ అనిభావము. Zaca.
ca. 4. 54. చుట్టములైనరాపములునూ రెలచేరెల
మికాజ ప్రాజ్ఞుల, రట్టజవాహరో హణవిరాజితులైత
ను జేరికొల్పగా, జుట్టముదంతినెక్కుకొనిభట్టిన్నపా
లునిసేనకంఠటకా, పెట్టనికోటయైనదువభీకరశీన్న
హనాభిలాషుడై. పెట్టనికోటయైనదువ, అనగాక
ట్టనిదుర్గమువలెపోచున్నుండగా. Molli. 5. 48. ఎ
వ్వనియింటికియేడువారాసులు పెట్టనికోటయైపెరుగు
చుండు, యెవ్వనిసేవింతురింద్రాదిదేవతలనుచరబల
ములైయనుదినంబు. పెట్టనికోటగాపెరుగుచుండు,
కట్టనిదుర్గముగావర్ణిల్లుచుండును.

పెట్టుడుత n. s. (or, బె—) The large or great squirrel. S. 1. 187. ఒకిలిపట్టులు, డేగలు, పెట్టుడుతలు.

పెట్టుబడి n. s. Money advanced or laid out. Outlay.

పెట్టె n. s. A box, a chest. BD. 5. 717.

పెట్టెపెట్టుట To be coiled up as a snake.

పెట్టెబండ్రి (Madras phrase) A palankeen-coach.

పెట్టదిమ్మె n. s. A large gun-rocket fired in processions. It is like a small cannon a foot long, and two inches thick, with a touch-hole : and fixed on a pole. It is filled with powder, and stopped with earth or a wooden bung.

పెట్టుట v. n. To explode, go off as a gun. To crack, split, open. To crack as grain does when roasted. T. 5. 119. వాడిమయూళుముల్ వేడిమెరయవరిపియుద్ధతి, చరాచరజంతువులనెల్లపేలంజలరితిపెట్లజేయ.

పెట్టుళ్ళు n. s. Nitre, salt-petre : lit : explosive salt.

పెట్టుళ్ళుద్రావకము Nitrous acid.

పెరిల్లు Bang! slapdash! N. 4. 285.

పెరిల్లుపెరిల్లున Aloud. Bang! [anuk] K. P. 4. 87.

పెడ adj. Hinder, back, behind. Wrong, erroneous, audacious. పెడయుక్తులు URK. 7. 268. wicked devices. పెడతల the back of the head. పెడకోర్కెల్లె wrong wishes. Surya. 3. 45. పెడదారి a wrong way. Ila. 4. 8. పెడచెయ్యి the

back of the hand. Naish. 6. 141. పెడర్థము a wrong sense. పెడబొబ్బలు BD. 4. 286. a dreadful yell. నామాటను పెడచెవులపెట్టినాడు he turned a deaf ear to my words. పెడకచ్చు the back tuck of the modesty piece. BD. 4. 1510. ib. 4. 1810. పెడకల్లువిరివికట్టుట to pinion.

పెడంగు See పెడగు.

పెడకంటివాండ్లు Name of a certain tribe. H. 4. 171. కంటమోటాటిపెడకంటిపాకనాటి.

పెడకాలుగాకూర్చుండుట To sit squat but with both knees thrown on the same side.

పెడకు n. s. Comeliness, elegance: prettiness, foppish airs. కులుకు, సొగసు. ABA. says విత్తరముకులుకు పెడకు వెళకుగును పుగొనపుమురిపెము మురుపుసొగసు, నిక్కుమిటారింపునిటుమిటారము.

పెడకుట v. n. To disperse, dissipate. పెడరుట. DRY. 1871. line 1. వడికులాచలములువణకగా దిశలు పెడకదివాకరబింబంబుగదలు. దిశలు పెడకె the quarters of heaven shook.

పెడకేలుగట్టుట v. a. To pinion. పెడకెల్లువిరివికట్టుట. SD. 5. 419. పెడకేలుగట్టినప్రియసుతుగాంబి.

పెడకట్టెమాట, అనగావివరీతోక్తి. OG.

పెడగారు adj. Brilliant. Zacca. 5. 64. తోడలపెడగారుశీన్నపువలువతోడ. Swa. 3. 93. జాభువామొలకట్టుపెడగారునిర్దావిపింజతోడ. టీ|| పెడగారు, శ్రీకాళిస్తూపున్నటువంటి.

పెడగు or పెడంగు n. s. Fineness, prettiness, handsomeness, prime, grace. Largeness, greatness. S. 3. 324. జారుకెటచెరంగుబంగారుఫూలగాజలపెడంగు జారశ్యంగారములకుబొక్కుచూపుమెరుంగుభక్కుమనగ. OG. says పుష్పిడము.

పెడగు or పెడంగు adj. Great, large. S. 1. 52. వింబొప్పినీచంద్రవినబాసనమువారి పెడగుసొటనుముద్దుపెట్టడగునె, అనగాబాకిసొటను. N. 9. 399. సుడిలోననన్నెల జొనిపెడగుపొక్కిలిలిలపెంపొందెసొబాల. టీ|| పెడగుపొక్కిలి, అండమైనబొడ్డు.

పెడగుతనము n. s. Strength, greatness : fineness. గొప్పతనము, బౌద్ధత్యము, సొగసు. R. 5. 196. పుడలిబడలికండయక పెడంగుదనంబుగుడసెడనినిశితనముముఖంబులబీరును.

పెడద n. s. Evil, misfortune. కీడు, చెరుపు. S. 3. 152. ఇదియేమొపెడదవచ్చెను, గడయనిశలుమా

రువేద గాగోదకుచున, మ్మవతియేనేమనిచెప్పుదు నింతకుమున్నుపొరుగుపాలతుక గాతోక.

పెడనెల, శ్రుగ్గడ, అనగా తీర్పరి. OG.

పెడబావుట v. a. To separate &c. See ఎడబావుట. DRY. 1650. లక్ష్యణని స్తునూ లంబనవీరలక్షి కి పెడబాకిలా పెడలింది. M. XII. 5. 87. బలమెక్కియహంకరణంబు ద్రోమబుద్ధింబరువదినదగించు బ్రకృతిబని పెడబావుట.

పెడబాయుట v. n. To be separated. See ఎడబాయుట. Pariz. 4. 60. వల్లభులు ప్రాణవిభం పెడబాయనేర్చురే.

పెడ పెడ (imit.) Terribly, slapdash, bang! N. 9. 137. అనుచుబలుకగ పెడ పెడలైన గంబుగడల. టీ|| పెడ పెడనునే న్ననులతోడ ఆరైవరక ముచలింబ గానే.

పెడబొప్పలు Yells. Shouts.

పెడమరలుట v. n. To turn back. వెనకకు తిరిగెననుట. D.

పెడమరించుట To turn back. వెనకకు తిరుగుట G. X. 57. పెడమరించు తనిదొడుగక యావులి, మృత్యుభంక క్రిమినిదికరికి.

పెడమల్లె A kind of tree. H. 4. 21. మంకెనగిరిక నోక పెడమల్లెకొండముక్తి డియు.

పెడయుట See ఎడయుట.

పెడలి or పెడలిక n. s. A sort of plant used in hedging called Posoqueria Fragrans. Rox. 1. 717.

పెడలీరము n. s. Stubbornness, a stiffnecked, obstinacy.

పెడను Hardness, callousness. పెడనుచేతులు, అనగా కట్టెచేతులు. Navan 3. 312. పెడనుజేయును పెరఱించుండ మునుబరనుపాశము. పెడనుచేయును, అనగా కట్టెవంటి చెయ్యిని.

పెడాలున Suddenly, bang, slapdash. UH. 3. 42. లకుముకిరికించక మున్నినీట పెడాలున దత్తులచేలునదియు. పెడాలున, తటాలుమని.

పెడికించుట To miss. అనగా పెడిసిబొయ్యెట్టువేసుట. Jagann. 3. 138. భగమువికసింతుజేయుచు, విగతులుచుకామనెనక భేద్యంబుగ దత్తుక ద్రోయుచు పెడికింపుచుమీతోడలందికికట్టివిట్టలరించెక. టీ|| పెడికింపుచు, మిట్రిస్తున్ను.

పెడిదంపు or పెడిదంబగు adj. Horrible, dreadful, terrible. Hard. అఘోరమైన, కఠినమైన. URK. 4. 287. తమకించియొడికించితమ్మి బోలినమోముజ్జి

దక్కమోములు జేవిణచేవిణ, యెలదూండ్లనగుబా పులుగుండ పెడిదంబులగునీంది శిలసీందినదిమి యదిమి. DRY. 2164. ఆపేటివిలుకాండ్రులస్సో న్యవిజయకాములైరభవిత్రగతులూత్పమెరసి, పెడిదంపుమంటలవిడుగులబోలె, వడిచేర్చినిగుడెడివాడిబాణముల. Padma. 8. 162. తాకినరాఘవుండు పెడిదంబగునమ్ములవెల్లిదెల్ప నక్కాకకు సోర్చివాడు. ib. 8. 235. రాముడురావణుండునుబరాక్రమశంకుదలుల్లస్థిలను, ద్దామరయంబుతోడ పెడిదంబగు దివ్యశరంబులాండ్లారుక, వేమరుగాడనేయుచును వీరములావునునగ్గలింతుని, ద్దామరకోటిచూచివెరగండగబోరిరిక్రోధమూర్తులై.

పెడిదము n. s. Horror, terror, dread. కీడు, చెరుపు. Vema. 1027. తానునేనియెడుతప్పలో పెడిదంబు, చూనికడువివేకమహిమదనరి, యూరకుస్తుబాడుయు త్రమోత్రముడురా.

పెడిదముగ adv. Horribly, dreadfully, terribly. అఘోరముగా. BRY. 2. 1063. రక్కసులసెడ శితగబట్టుకొని నడుములెగయంజరవి యొడసితల లూడంబొడిచిపెనునెత్తురులమడుపులుగబోయుచును పెడిదముగ వానరులునుడివడకపోరక.

పెడియుట v. n. To separate or fly off as a splinter or a bit. వీనికివారికి పెడిసినది they are now on bad terms. కార్యవైకల్యజయ్యెననుట. D.

పెడిసెట్టె n. s. A sort of starling.

పెడుకుట v. n. To totter, to quake. వణకుట. B. 8. 457. కొన్నివిన్నికన్నిదంబులుచేసుకొనిబడుగునడుముపెడికి.

పెణకు n. s. A pent roof, one side of a sloping roof. చిన్నపెణకు The gable end. ఇంటికియొకభాగముకప్పు. D.

పెణకు or పెణకు n. s. A sprain. అనగాచలనము. D.

పెణకుట v. n. To be sprained.

పెణగు n. s. Beauty. ఒప్పు. D.

పెణకు n. s. A sprain.

పెణగులు n. s. Rafters in a roof or shed. కుందిలికి అడ్డముగావేసేవి. D.

పెతరులు plu. Forefathers or ancestors. పితృదేవతలు. D. పెతరులసామి, అనగాయముడు. పెతరులకుక్క, అనగామహానక్షత్రము. D. Vema. 3. 191. పెతరయస్త్వమునుచువ్రీతితోబిలిపించికాకులకునుపెట్టుకర్తులార, కాకులండునేమిమునులకుపెట్టు

డి. ib. 3. 192. పిండములను జేసి పెతరులదలపోసి కాకులకును వెట్టు గాడ్డెలార, పియ్యితి నెడు కాకి పె తరమెట్టాగయా.

పెత్తన n. s. The width of the four fingers, a hand-breadth or nail.

పెత్తండ్రి n. s. A father's elder brother : the husband of a mother's elder sister (Literally పెద్ద + తండ్రి Senior father).

పెత్తనగాడు n. s. A superintendent, a chief.

పెత్తనము n. s. Superintendance. Mastery, old age.

వెట్టుకొన్న పెత్తనము assumed superintendance.

మొగుడు చావ గానేముండకు పెత్తనమువచ్చినది after the death of her husband she took the reins. పిల్ల పెత్తనములు childish management.

వెత్త పెత్తనము being the jack in office. ఆయనకు పెత్తనమువచ్చినదివైటతిరగలేదు he is now aged, he cannot walk about.

పెత్తము n. s. A cane, a rattan. Calamus Fasciculatus. Rox. 3. 779. కురిచికి పెత్తము అల్లించుట to rattan a chair : i. e. to plait thin strips of rattan so as to form a seat.

పెత్తల్లి A mother's elder sister, The wife of a father's elder brother. Literally పెద్ద + తల్లి senior mother,

పెత్తాలచాప A rattan mat

పెత్తిక plu. పెత్తికలు n, s. A flake, that which comes off in flakes as plaister. ఎండిన పెత్తులు. D.

పెత్తిలి plu. పెత్తిళ్లు A hand, or measure of four finger breadths.

పెత్తుగ In general? సాధారణము గా అనితో వినది. Kuchelo. 3. 59. పెత్తుగ వార్ధక్యంమునివృక్షీనామ నెడుతుల్లు విన సెల్లక బ్రతుక్కత్తములు మొదలనుండియు చిత్తమునిను జేర్చి ముక్తి జెందెడరవారీ.

పెత్తువరికె A sort of sprat. Chatodon. ఒక చేతువేరు.

పెత్తులత్తుట v. n. To come off in flakes. T. 5. 11.

శురవదిగ్వలయాంబరమీతిభాగమల్ పెత్తులెత్త. టీ|| పెత్తులెత్త, తగుళ్లపాచు గా, ఇక్కడ పేటులెత్త అనే అధికముయుక్తము గావున్నది.

పెత్తెచ్చమగుట, అన గాత్రత్యక్తమాట. Vema. 1294. వెట్టుచేతళివుడు పెత్తెచ్చమగుచుండు.

పెత్తెడు n. s. A handbreadth or measure of four inches.

పెద్ద adj. Great &c. See పెద్ద Vish. 7. 340. నంద గోపాలరసంబర పెదకొర్రులనిది, అన గాపెద్ద పెద్ద కొర్రలవేళి. ib. 2. 15. తన పెదతల్లి శేతయునుతండ్రియు పేక్షయు జెప్పి జెప్పియుక. Dabhim. 232.

మెప్పిమా పెదయస్సుముకోరి వేడి తెచ్చిన. పెదతండ్రి A father's elder brother : the husband of a mother's elder sister. పెదతల్లి a mother's elder sister. The wife of a father's elder brother.

పెదరించుట v. a. To threaten, bully.

పెదరింపు n. s. A threat, threatening, bullying.

పెదరు n. s. Fright, alarm.

పెదరుట v. n. To start, be alarmed, be afraid. పెదరిన Frightened, timid, alarmed. KUR. 4. 294. Pururas. 3. 112.

పెదవి n. s. The lip. Plu. పెదవులు. another spelling is పెదిమె, or పెదివి Plu. పెదువులు.

పెదురు n. s. Fear, fright, alarm, start.

పెదురు వెట్టుట To threaten.

పెద్ద n. s. An elder, or senior. Ancestor. A chief ruler or prince. వేల్పు పెద్ద The father or ruler of the gods. బడి పెద్ద A class leader, or head boy. పిన్న పెద్దలు young and old, every body. B. X. 6. మా పెద్దలు మనువేల్పులు my ancestors were the gods. ముసలీవాడు, ముసలీశ్రీయ్య, తెలిసినవాడు, జ్యేష్ఠుడు, జ్యేష్ఠురాలు. D.

పెద్ద adj. Great, big, large, long, old, chief, principal. Respectable, honest, honourable. Loud. Senior. పెద్దంతరము, పిన్నంతరము the proper distinctions between old and young, respective rank. పెద్దకాలంబు గా for a long time. M. XV. 2. 167. నేను బహు దేశములు జరియించిన గొని పెద్ద కాలంబు గాన జూడ తివరియిందులకు నే తెంచెతి. DRK. 304. మారుతికొంటిచిలికె పెద్దబుద్ధివసీపు. పెద్దబుద్ధివసీపు, అన గానీపు బహువివేకముగలవాడవు you are a wise man. M. 1. 1. 190. కడు పెద్దదత్వవోయిన going a great distance. పెద్దతల గావుండే ముసలీతి A duenna or old woman who governs others. యిందుకు పెద్దమాటలెందుకోయి why make such a noise about this. యదిలెక పెద్దకనా is this a great matter? పెద్దమేలయ్యె so much the better. BD. 4. 1492. మున్నితని కిళివుడు ప్రీతితో బడి వెట్టు పెద్దమేలయ్యె. పెద్దమేలయ్యె, అన గానీ ర్వోత్రమమామెను. పెద్దకాపు, గ్రామములో పెత్తనము చేసే కావవాడు.

పెద్ద adv. Greatly, much. M. 1. 5. 272. ఆరసియ శ్రీవిద్యాధి యోగమునకు బ్రియశిష్యవృత్తికి పెద్ద పెచ్చియన్ననగుకారలన్యులునికంటెనధికులుగా కుండనట్లుగాగరశ్రువవిలువిద్య. DRY. 2316.

ప్రియభావంబులపెద్దమన్నించి, దయపెంతుమీర నాతనియూరడించి.

పెద్దకుంకటిమూగ, అనగామహాద్రోణము. D.

పెద్దకోమటి or పెద్దతెట్టి n. s. An alderman.

పెద్దగోరంట, అనగాకురంటకము. D.

పెద్దచేయుట v. a. To magnify, honour, increase.

Vish. 6. 36. బ్రియముశ్రుట్టంగనెంతయు పెద్దశేసి.

పదిమందికూడి యెవణ్ణి పెద్దచేస్తేవాడే పెద్ద he is honourable whom all consent to honor. మనసు

పెద్దచేసికూయింటిదాకావస్తారా will you be so good as to come to my house? ఆదీశుమనుపెద్ద

చెయ్యి put the lamp out.

పెద్దతనము n. s. Greatness, rank, respectability,

chieftainship, old age. T. 4. 15. పెద్దతనముపో

యెబుద్ధిపెడతలబట్టె. టీ|| పెద్దతనముబోయె, గొ

శ్చుతనమువదిలెను. A. 6. 100. ఆడుదానిచేనంట

కుండనుచుపెద్దతనము నభిమానమును దెంతుతనరవ

ల్లి. టీ|| పెద్దతనము, పెద్దమనిషితనము. D. says

వృద్ధత్వము, గొప్పయు, గౌరవము.

పెద్దతలది, అనగాఅడ్డతలది. D.

పెద్దతలవాడు, అనగాఅడ్డతలవాడు. D.

పెద్దతుమ్మి శుల్లిక, అనగామహాద్రోణము. D.

పెద్ది An old woman: an old animal; a large or

great thing.

పెద్దనిదుర Deep sleep. i. e. Death.

పెద్దనిలిచెట్టు, అనగామహానిలివృక్షము. D.

పెద్దనెల, అనగాజ్యేష్ఠమాసము. D.

పెద్దనేరేడుచెట్టు, అనగామహాజంబులు. D.

పెద్దన్న The name of the poet అల్లసానిపెద్దన్న who

wrote the విష్ణువిత్తీయము.

పెద్దశ్రుతి n. s. A royal tiger. వ్యాఘ్రము D.

పెద్దబీరతీగ, అనగారాజకోశాతకి. D.

పెద్దమనిషి n. s. An aged person. A gentleman,

an honest man, a man of respectability, my

good fellow. నీవుపెద్దమనిషివేగాని you are a very

fine fellow, but. పెద్దమనిషిగానకిపిస్తున్నది she is

a well behaved woman. ఆచిన్నదిపెద్దమనిషికా

లేదు she is not yet grown.

పెద్దమనిషితనము n. s. Manly or respectable con-

duct, propriety, decency, honesty.

పెద్దమాను The name of a certain tree called Ailanthus excelsa (Roxb.) కట్వంగము, మండిగ శ్రుమాను, పెనుమాను, పెద్దమాను చెక్క the bark of this tree which is used in medicine.

పెద్దమ్మ n. s. Elder mother. i. e. Mother's elder

sister or father's elder brother's wife. పెద్దమ్మ

is Telugu for జ్యేష్ఠా a goddess (called in Ta-

mil మూడేవి) who is the personification of mis-

fortune, she is described as the elder sister

of శ్రీ Venus or Fortune. వాళ్ళిపెద్దమ్మకుట్టుకొ

న్నది he is out of luck. వాళ్ళిపెద్దమ్మ విడిచిపది his

luck has taken a turn. A wretched creature,

blockhead. యిదిబుద్ధిమంతురాబవాడువట్టిపెద్దమ్మ

she is a sensible woman, but he is a mere

blockhead. పెద్దమ్మ నేల a wretched bit of land.

పెద్దమ్మతనము n. s. Wretchedness, stupidity.

పెద్దయాడచెట్టు, అనగాశ్వీణాపారేవతము. D.

పెద్దయు adv. Very, exceedingly, much. మిక్కిలి. D.

పెద్దరికము n. s. Greatness, rank, respectability,

old age. వృద్ధత్వము, గొప్పయు, గౌరవము. D.

పెద్దరోగము n. s. The leprosy.

పెద్దవయసు n. s. Old age.

పెద్దవరగోగు, అనగాబృహత్పీలులు. D.

పెద్దవాడు An elder, senior, an old man.

పెద్దవారము, అనగాబుధవారము. D.

పెద్దవిన్నతము n. s. Hardness of hearing. చెముడు,

అనగాబధిరత్వము. D.

పెద్దవిన్నతముది n. s. A deaf woman. చెవిటిస్త్రీ.

పెద్దవిన్నతమువాడు n. s. A deaf man చెవిటివాడు.

D.

పెద్దవీధి The highway. రాజవీధి.

పెద్దాకుచెట్టు A certain forest tree: it's timber is

of a mean sort.

పెద్దాశ్రుతి A fine sort of sugar so named from a

town near Rajahmundry where it is made.

పెద్ది Great. See on పెద్ద and on చిన్ని.

పెద్దింటమ్మ A name of a certain madonna.

పెద్దేటికొంగ, పెద్దేటి (The large river కొంగ crane.)

The pelican.

పెన్, or పెం, or పెను Great, large, heavy.

పెన n. s. A twist, a cord coupling two animals

together.

పెనకుట See పెణకుట.

పెనకువ n. s. A struggle, a fight. యుద్ధము. D. M. VIII. 3. 292. పెనకువగణాఢాఢేలుదుగుజేల వెమానుముద్రోణనందనా. ib. V. 3. 17. కాసయ వస్యము పెనకువగాని యుపాయంబునను. ib. IX. 1. 384. పెనుకువయెడ దెవ్వక నెనిమిదివసలులు చెల్లెనేపెనగంగా, వసనింబోలెడు కురుబలమనను కనుంగొనగగోప్పదాకృతియ్యెక్క. పెనకువయె డదెవ్వక, ఆనగా యుద్ధముయెడ తెగక. T. 2. 75. పెనుకువకాశిజేయ నిలతాతస్వియు పారవస్యంబు దాబ్బ. టీ|| పెనుకువకు, చంద్రునితోకలసి మెలగుట కు. ib. 3. 138. పెనుకువత త్రరంబునమి త్రరిక త్రరి నివిజారినక. టీ|| పెనుకువత త్రరమన గారతియందలి తొండరచేతను.

పెనకువలుగొనుట v. n. To be twisted. మెలిబడు ట. B. 8. 458. ఆరుతశరులుగలయంబడుచుంఠిరు గుచుం పెనకువలుగొన చెత్రల తొడవులరుచులుకటత టినటనములుశలుట.

పెనగుట v. n. and v. a. To struggle, to fight. గుం జులాడుట, యుద్ధముచేయుట, రతిచేసుట. L. 10. 143. దాచ బెట్టినసొమ్ము దక్క పెనంగునిచుడు, ఆన గాభద్రముకొరకుతనవద్దయిచ్చి పెట్టినద్రవ్యమును నూట్లో వేసుకొనే టుండు క్రొంట్లాదెఅల్పుడు. A. 6. 28. యిరుమైలంబొడుచుపెనగుచుపోవక. పెన గుచుపోవక, పెనుగులాడుచున్నుపోగా. N. 9. 242. తరుణివిడివినవిడువక తా బెనగు. టీ|| పెనుగులాడు ను. ib. 9. 256. కుడతియూముడినేమిముడివి తేయేదే దివిడువంచునునుపోకముడికిపెనగు. టీ|| పెనగు, పె నుగులాడును. Vema. 1339. ఆస్తుమునకుయంటు యైననాత్త కునంటు, ఆత్తలోపెనగొన్న ఆస్తుమంటు, ఆత్త శుద్ధియన్నుమన్నుశుద్ధియనాత్త, మిన్నుమన్నుమా డ్డి మెరయవేమ R. 6. 13. ఘనవిభుడుక్రొమ్మెరుం గుజవ్వని బెనగ. పెనగ, ఆనగాశంభోగముచేయ గా. Vema. 120. పెనగపెనగముట్టుప్రేమశతికి. పెన గపెనగ, ఆనగాశంభోగించెకొద్ది. D. says చుట్టికొ నెననుట, శంభోగము.

పెనగులాట n. s. Struggling, fighting.
పెనగులాడుట v. a. To struggle, to fight. H. 5. 88. మవతతోడగ్రుచ్చికొగటజేర్చుకకుచములాత్తి మొనసి మదనరణక్రీడ బెనగులాడ.

పెనగొనుట v. n. To be mingled, as mixed feelings. H. 1. 103. అనినవినిశంభ్రమభయవిస్త్రయ లజ్జాహాశకాంక్షలుమనంబునం బెనగొన. ib. 5. 386. ఘనభయవిస్త్రయలజ్జాగనుమాప. కభయాయలా త్తతగ బెనగొనగాక.

పెన నెట్టుట v. a. To stir a quarrel. Ila. 4. 38. అనియావామానము విశిజానమును శేకున్న జూచి శౌరికుకంబేపెన పెట్టినదీశునియనియనియెంచెలివిలు కనెంచియమృతములూలుక. టీ|| పెనపెట్టినది, త్రురి కొలిపినది.

పెనము n. s. An iron plate, griddle, or girdle for baking cakes on. చెరుకుపెనము a sugar boiler like a great dish.

పెనయుట v. n. To twine, to struggle, to be im- plicated. Vema. 361. రూపుపేరులెండురూఢితో గలిగిన, పేరురూపుక్రియను పెనసియుండు నామరూ దుములును నాశమొందుట మేలు.

పెనవేయుట v. a. To couple, tie together.

పెని n. s. A twist of rope. మెలి. D.

పెనిమిటి n. s. A husband. It is applied (in Bmj. 2. 66.) to the happy lover in a గాంధర్వవివాహ ము chance-medley amour.

పెను adj. Great, in any sense; large, chief. పెను కూల the greatest of villains, worse than all others. పెనువాన a great rain. M. XII. 3. 291. పెనుశిష్ట great shame. Ila. 1. 102. పెన్నురము a broad chest. B. 10. 225. పెనుచెవిపెట్టెను, ఆన గావినలేదు OG. He turned a deaf ear to all I said. పెన్నెంకళి quite mad. BD. 3. 2285.

పెనుకువ n. s. A struggle, combat. See—న—.

పెనుకొనుట or పెనుగొనుట v. n. To creep over, to over grow. అల్లుకొనుట. Pal. 198. యేవునదిగ రింతయంతయుపాడుగు, పెరియావురమంతపెను కొనియుండె.

పెనుగుట v. a. To struggle, to fight, dispute. See పెనగుట.

బెనుగుతనము n. s. Pride. అహంకారము. I. 16. 283. తనువిస్త్రమమి స్తిధనమి స్తిననుచు, బెనుగుతనం బునబింకెమాదెదట. టీ|| బెనుగుతనము, అహంకా రము.

పెనుగులాడుట v. n. To struggle. ఆ-బిల్లికాల్లాచే తులాపెనుగులాడుతున్నది the cat is teasing me.

పెనుచుట v. a. To nourish, to foster, to fatten, పెంచుట. Vema. 1719. అస్థిరంపు మేనిఅధికపా టులబడి, పెక్కువిధములందుపెనివిపెనిది, యగ్నికిచ్చు నట్టెయడవినకల్లెకప్పు. R. 5. 272. అనిసుగ్రీవునితో డితెచ్చి, నయవిద్యాధామునిక రామునిక గనికం చెక వినిపించెనేలికగుణోత్తరకంబు మాపకంబు లో, పెనిచెక వాలి వనింకు గానభయమిటించెకశ

భిత్వంబుదాల్చు సెనల్వైక వనవహ్ని సాక్షిగ సురు
త్ సామిరికిక సాటియే. A verse says వెనకకుబో
కవుచ్చునక వేసెటబొంబక, తుజ్జీకుజ్జీవో బెనుకుక.
ఆన గా తుజ్జీకుజ్జీగ్ని దీహాకలుతియ్యకుండా.

పెనుచేవిపెట్టుట To turn a deaf ear. విసలేదనుట.
OG.

పెనుపారు See పెంపారు.

పెనుపు See పెంపు.

పెనుమాను, ఆన గా పెద్దమాను, అరుత, కార్డుకా. Q.

పెన్ను Name of the river Penna, which falls into
the sea near Nellore.

పెన్నడవులుగు A large sort of crane. See PAS.
on కురరము.

పెన్నిది A great treasure. Vish. 7. 316.

పెన్నుద్ది n. s. A match, or powerful combatant.
Pal. 393. యుద్ధంబుగోరిపెన్నుద్దులైరంత Balram.
4. 82. యుద్ధరిద్దరునిటుల పెన్నుద్దులగుదు.

పెన్నెరులు n. s. Long tresses, flowing hair. T. 2.
71. పెన్నెరుల్ వెనకకు సుత్తి. టీ|| పెన్నెరుల్, ఆన
గాపొడవుకలిగినటువంటికురులు.

పెన్నేరు The physalis flexuosa, branched winter
cherry; its root forms a reviving stimulant
medicine. అశ్వగంధికా. పెన్నేరుగడ్డ the bul-
bous root, of this plant.

పెబ్బులి n. s. A royal tiger (పెను large వులి tiger.)
కన్నెపెబ్బులి a tiger's cub. Saranga. 5. 22. వ
న్నెలుగల యోగవట్టెధరించి, కన్నెపెబ్బులితోలుకా
తెధరించి.

పెయ్య or పెయ్యమాడ A heifer, a female calf, పా
లువిడిచినఅవుమాడ. D.

పెయ్య adj. She, female (of cattle).

పెర n. s. Honey comb. R. 2. 4. వులిగోరుల్ పెర
తేనెకనురిమెకంబుల్. పెరతేనె, ఆనగా తెట్టెతో
వుండేమకరందమున్ను honey in the comb.

పెర adj. Other, another, strange, foreign. పెరచె
యి the other hand. A. Intro. 1. 13. తమ్మి కేలుం
డ పెర కేలడండయిచ్చు. టీ|| పెర కేల, రెండోహస్త
మున. S. 2. 56. తన్నుగోరినపెరవారలకా. పెరవార
లనగా పరవురుమలను. BD. Intro. 226. ఇలబళ
వస్సామి గాగ, వచ్చునేపెరపెరవారలకెల్ల. పెరపెర
వారలకెల్ల, ఆనగా కడమకడమవారికంతా అని. P.
3. 289. యారితో దెలిరిబోయినరసగరింపెరకుద్య
మునుంగొనర్చి. టీ|| పెరకుద్య, శండుమార్గమందు.

correctly మరికదోవను. ABA. 3. 89. పెరయ
నగతురాంతకవిభువిభంక. పెరరేచుట to disturb
a beehive. Vish. 3. 139. తేనెపెరలురేచినయ
తండు.

పెర గాయసుద్దులు Nonsense, vain words, idle tat-
tle. T. 3. 102. కటకటకురువులతోనేగుటగుటలా
నేనుకోరుకోరిక వితగానటునిటుప్రాద్దులుబుచ్చుచు,
నటమట పెర గాయసుద్దులాలెదవారా. టీ|| పెరకా
యసుద్దులు, కొంటెముచ్చుటలు.

పెరజు peraza. A sort of snake. G. 8. 101. కూట
పెట్టులువిల్వగుదియల దాచులు పెరజులుగుర్రవుపెర
జలచట.

పెరటి inf. of పెరడు. పెరటిదోవ The back door.

పెరడు (G. పెరటి, or పెరంటి, Loc. పెరంట, Plu.
పెరట్ల) n. s. The area, paddock, or back yard
of a house. పాటిపెరడు a piece of ground ma-
nured by cattle confined there for that pur-
pose. కూరపెరడు a kitchen garden. పెరటిచె
ట్టుమందుకురారు familiarity breeds contempt.
R. 5. 176. నా పెరటిచెట్లుకల్పద్రుమములు.

పెరడు n. s. plu. పెరట్లు The bark of a tree; the
shell or coat of a tamarind. బొబ్బర, చింతలు
మొదలయినపాటిపైపెచ్చు. D.

పెరయించుట v. a. (Causal of పెరయుట) To dip,
to wet. Vish. 1. 173. మందరభయండుతమునందర
గృపాంబునిధియందు పెరయించెనని దెండములనత్యా
నందరశివూరములజెందగ. కృపాంబునిధియందు పె
రయించె, ఆన గా కరుణాశిముద్రములూముంచెనని.
పెరయాగ n. s. A bee తేనెటీక. D.

పెరయుట v. n. To be or exist. To be pleased. To
be wet. To be bedewed, touched, contaminated,
affected. ఉండుట, వెలయుట, తడియుట. KUR.
6. 159. శరమనెడు శీరునిజమొండ పెరసి పెరసా.
నిజమొండ పెరసి, ఆనగా యథార్థమగువపుండి.
Padma. 3. 13. గరిపూని వాడని కాముబాణము
లకునిరుదిక్కులకునాడి పెరసాగాక. Vish. 7. 445.
కురికెకవుశ్రువులవాసలు, మొరసాకసురదుయభు
లుశుముబ్బులమహిమకా, వెరసాకంధరస్సుతుల్,
శరసాకవిసువీధియంయశంధ్రముములతోక. T. 1.
41. సుకులబడగిమునిండ్రుండరుదగుశుమ్మాడము
నకా పెరసాను, పెన్నిదులగన్నుపేదయబోలకా. టీ||
శ్రుకాకించెను. Vish. 5. 224. అంతమునచేవలూ

కంబునందు నిండు, శుభశస్తింహాశనంబున వెరసి యుండె, నిఖిలమనధర్మముగఁబంబు నించుమించె, సాంక్షయశుడువారిశ్వంధ్రచక్రవర్తి. వెరసియుండెననగా వెలసియుండెనని. ib. 6. 9. బరిచర్య చేశిగడుతురు, వెరయుచువతిఁచెనతడుప్రియశిష్యుండై. Vema. 1. 171. మాంయనువెరసాలమనశునుగొలుసుభేదమనెడుబాండ వెరసియుండు. Swa. 3. 24. అంభతమశురాసులు వెరసె. టీ|| కారునీకటిగుంతులు ఆవరించెను. ib. 3. 125. కనుదోయిరెత్తులలనకుమిగులజంచలత వెరసె. టీ|| చంచలత వెరసె, చాంచల్యమునుపొందెను. ib. 3. 141. తలవాంచినగతు వెరయఁబలికె. టీ|| నగతుదొరసేటట్టుగావుకవాక్యముబలికెను. Swa. 2. 14. నీహారవారి వెరసితప్పదలేఁబంబుగరగపోయె. టీకలో వెరసి అనగా అంటియనియున్నది, తదిసిఅని అంటే శుభశముగానుండుననితోచినది. H. 2. 116. చిరుచెమటలతోడ వెరశిన ఫాలంబుకశీరంటివీడినకక్ష్యుగాక్ష్యు. వెరసిఅనగా దొడ్డుదోగినఅని అర్థము. M. X. 1. 171. కాయముల్ ప్రేళప్రోవల్ ఖండంబైసాంధ్రరక్తశ్రవమున వెరయఁ బర్విడికవ్రేయ. వెరసె అనగా పొందెననుట. D.

పెరళ్లు plu. of పెరడు A house yard.
 పెరవణి Dancing, capers, gambols. తాండవము. I. 2. 150. శుభశేష్యునిశత్యభావంబుగరతుశరీకరి బాగులకరిహాశకభలంకజారాతికినానందమొదవభ్యంగిముండరవంక పెరవణిచూప. టీ|| వంక పెరవణి, వక్రమైననాట్యమును.
 పెరవేళుట To excite, stir ప్రేరేపించుట. A. 2. 89. తరుణుల్ తల్లియొరంగునంబులునుకొరవైత్త్యము ద్రిములై పెరవేళుజనుచెంచెగాక. టీ|| పెరవేళుక, ప్రేరేపణచెయ్యగాను.
 పెరసు n. s. Flesh. మాంసము. D.
 పెరాన or విరాన At once, hurriedly. భర్తగా, వడిగా. H. 3. 117. దానికదనిధురజెంద పెరానవచ్చినఁ. IIa. 1. 195. అదివినిశౌరిరాధకరమల్లనబట్టి విరానచేశిరాల్. ib. 3. 88. మరుడురువడి సెురనరవిరి, కిరునురురిలంఘుకస్థికినివిరానక, ఫరుజంటచెమటబాదముగతరునేమణయొదను దారి దత్తకగ్రుమ్యే. Chatu. 310. అదియక అనికొత్తనుసాని ప్రొక్క గాకొంబువిరానశట్టి.

పెరిక See పెరికె A pack.
 పెరికాటము, అనగా పిట్టగున్నులచేత ధాన్యాదులుమోయుండవము. D.

పెరికి adj. Timid. Error for పెరికి.
 పెరికె n. s. A sack which opens in the middle : each end is filled with grain and it is laid across a bullock. పెరికెవెట్టి A drover of laden cattle. BD. 2. 815, పెరికెవెట్టారనివిల్చిచూపుడును. ముత్తుముధాన్యమునించినగోనెబరుతు. D.

పెరిమ or పెరిమె n. s. Love, affection. T. 4. 91. అరిదికదానిబొమ్మమన మందతులబద్ధతుటింటిలోశులక, శుభశేషమూరవెదొడలనిండులపొండులమోవివిండులం, పెరిమెచెలంగగూడి. టీ|| పెరిమెచెలంగ, ప్రేమఅతిశయమగునట్లుగా. ib. 4. 232. సురశంయమివరమీకుక, పెరిమెకదృష్టిగనువిందుబెట్టించెద. టీ|| పెరిమెక, క్రితిగలుగునట్లుగాను. Kuchelo. 1. 52. మురియును రెవ్వనివిడ్డలు, మరులింఱెమకాకనుతులు మరీశిలిహతులే, పెరిమినబుట్టినపుత్రులు, పెరిగగశత్రులనుమాటపెట్టులవిసవే. Pativr. p. 27. మంత్రివరులపిలిపించియవ్వారపెరిమతోడెలిపి. Swa. 3. 107. నేర్పుమైనజ్ఞయది నెరులదొలుతూదురిమె, దర్పకునకర్పించుదలకచెంతటిపెరిమె. టీ|| ఎంతటిపెరిమె, శుభ్యలయండుయెంతప్రేమ.

పెరుకు adj. Indifferent, contemptuous. అలక్ష్యముగల. Vema. 174. పెరుకువారిమదినివింకెమాలాగురా.

పెరుకు n. s. Indifference, contempt. అలక్ష్యము, వేరుబంధము. Vish. 4. 171. కానయతిథియండుగర్వంబు మదమునుతురుశుడనము పెరుకు శ్రల్లదంబుబాదమకుండజేసి. ib. 7. 99. నీకుమారునిపెంచినట్లూకుమారునరనికఁంతుమీమది పెరుకులేక.

పెరుకుట v. s. To tear out, uproot, pluck up by the roots, to pull out. నాలికెపెరుక్కొనిచచ్చెను he tore out his tongue and so killed himself. నాలికెపెరుక్కొనిచప్తేమేలు you had better hang yourself: or, cut your own throat. = పెకలించు.

పెరుగు n. s. Curds : or more properly, thick curdled milk, which forms one of the mythological oceans. దధి. వారితలపెరుగుబుద్ధివలెనినది his head is snow white.

పెరుగుట v. n. To grow, increase. To accumulate. To grow up as a child. To be snapped, as a thread or garland. To bristle up, as a porcupine. పెరికెఅనగాయేదుశుంఠివిదల్చిననుట.

D. గడ్డము పెరిగిన unshaven, wearing his beard. కొండలు గాలుగురు క్కల పెరిగి తన్నుచి the hills surrounded it, spread on all sides: extending all round. పెరిగిన scattered, as pearls from a broken necklace. కామక్రంధముల పెరగనిచ్చె he gave the rein to his passions. G. 7. 137. ధరణీశు డెక్కినను మొగ, తిరుగకకంబంబుతోంటి తెరగున నా ఛాశ్రీరునిగతికొలది జక్కగ, బెరిగెను తనమానసుతుడు పెరిగినకరణిక. శ్రంధము పెరిగినది the pillar grew higher or sprang up. హారముల్ పెరుగంక the garlands being burst.

పెరుగుతోట కూర or పెరుగ్గూర n. s. A certain pot herb, amaranthus oleraceus. Heyne. See on తోట కూర.

పెరుగు i. e. పెరుగు Curd.

పెళ్లంకుట v. a. (K.) To cleanse or clean. i. e. పరిశుద్ధము చేయుట. BD. 3. 840. కోర పెళ్లంక నూకుంచెడులేవు, అనగా నైనుగు దేవత్యకపోయినా నూకుంచెడులేవు, నాలుగుచూసి కలయినా లేకపోయినా.

పెలంచి The bird called a shrike. The చిన్నపెలంచి గాడు is the small species: the పెంకు పెలంచి Sanku belanchi is the large grey shrike. The ఎర్ర పెలంచి the rufous backed shrike. Jerdon's Birds. No. 49, 50.

పెళ్లకొని adv. (anuk) Short off, abruptly. ఆకొమ్మ పెళ్లకొనిది the bough broke with a crash. పెళ్లగు n. s. మిరిమిట్లగొనేకాంతి. D.

ఫెళ్ల ఫెళ్ల adv. Aloud, crashingly, echoingly, roaringly, creakingly, rub-a-dub-dub, janglingly, resoundingly, N. 9. 166. హస్తిగరిఘనసాలమూలంబున నులాంకలము గ్రుచ్చి వెకలింబ ఫెళ్ల ఫెళ్ల వెకలివురము. H. 2. 98. ఫెళ్ల ఫెళ్లవీర కాల్ ఫెళ్ల ఫెళ్లెవాయింది Pal. 173. కొమ్మ ఫెళ్ల ఫెళ్లవిరిగెను.

ఫెళ్ల ఫెళ్ల మనుట v. n. To crash.

ఫెళ్ల ఫెళ్లలు or ఫెళ్ల ఫెళ్ల n. s. A crash or smash. అరడు ఆ దేశములో ఫెళ్ల ఫెళ్లలాడిస్తున్నాడు he is making a great uproar in the country. S. 3. 210. తునువులవత్ ధళ్ల ధళ్లలు శ్రీనిర ఫెళ్ల ఫెళ్ల వలసిల్లక.

పెళ్ల పెళ్ల మనుట v. a. To make a rustling sound. Padya L. 4. 77. పెళ్ల పెళ్ల నెల్లడనురుముగ. పెళ్ల పెళ్ల, అనగా ప్రాదిభ్యసి. D.

పెళ్లవ n. s. A kind of pigeon. Various kinds are called చిటి పెళ్లవ and బూది పెళ్లవ.

పెళ్లవు The same as హవనంతు (comment on T. 2. 78.)

పెలిశ The bird called a thrush. పూలిపెలిశ the white headed Maina (Pastor Malabaricus) and పెద్ద పెలిశె the Cholum Bird, or Pastor Roseus. (Jerdon.)

పెళుకు n. s. Polish, brightness, a gleam, radiance, brilliancy. ఎన్నుకు నేరిచెఱ పెళుకురీ చెరిక స్తులు, కారుకళ్లు లన్నన్నకురుల్.

పెళుకుట Error for పెలుకుట to be sprained.

పెలుకురుట To fear, to start, be alarmed. M. VII. 4. 36. పెలుకురియచ్చటిమూకలుగలిగినగిరితనముఖంబుగ య్యంబునకుఱులియురగ్గుతవర్షాదు లనిలిపగురు చవచ్చియాసిని శ్రుభుదాకా. పెలుకురి, అనగా ధయతుడి.

పెలుచ adv. Excessively, exceedingly, much. M. I. 2. 24. తత్తీక్షణ వానో ఘముఘాకంబైను రాసేకులు లను పెలుచంకల్పినంబూది. Pal. 53. రవుతుయొక్కని యొక తిరుగుయొక శిసంబందంబెనక దాటుతుతరుచు వైచునుంబెలుచ మైలారునకు పైక మంచి దొడ్డయిన బలువైనకళ్ళంబు బాగుగా పెట్టి. D. says ఆర్యం తమున్ను.

పెళుచు adj. Brittle. పెళుచుమాటలు harsh words. Lavanya. 7. పెళుచుమాటలదొంతి శీర్షుచునాధారణములైనయతి శ్రయోగములు లేక.

పెళుచు n. s. Stiffness, inflexibility. Brittleness.

పెలుచు n. s. A mean wretch? Dhwip. Parama. Yogi. Vil. p. 191. ధనభుడై తిరిపె మెత్తగజాచు జంకమును వేడికొనియొక్క మూలనెయ్యుది పెలుచు చందముగను బేరుడైయుండు అలకాధిపతియంచున గణింతురుండు. పెలుచుచందమున, అనగా వీడవారివలెనే అని తోచినది.

పెల్లురుట v. n. To start, be alarmed. BRY. 2. 684. భూరుహాసాధనులైన వానరుల్ వీరముడక్కి దిక్కులకు పెల్లురి పారుడు రెల్లభంగులకా. పెల్లురె, అనగా ఉడిదిరిపడెనుట. D.

పెల్పు i. e. పెలుచ Much, excessively. M. IV. 5. 173. తనయుండవచ్చుడు పెల్లనవుచు.

పెల్ల or పెళ్ల n. s. Lump, clod, flake. Raw brick.

పెల్లగింతుట or పెళ్లగింతుట v. a. To pull out, root out, draw out. To dig up, unbury, unearth, eradicate. ఆ చెట్టును పెళ్లగింతుకొని తుకహోట పెట్టినాడు he took up the tree and planted elsewhere.

పెల్లగిల్లుట v. n. To come off. N. 9. 168. అపరి యొక్కడ సాంబుకళ్యాణ వేళ పెల్లగిల్లె. టీ|| పెల్లగిల్లె. పురిగను. T. 4. 157. చెలువంబరిగికిటి పెల్లగిల్లె. టీ|| చెలువంబరి, తనరూతును చెడి, రికిటి, అంధకారము, పెల్లగిల్లె, అనగా పాదుక వదిలిపోగాను. R. 5. 313. కృత్రిమతలం పెల్ల పెల్లగిల్లగడం. S. 3. 204. శిశువులె క్లనుకలవారి చిన్నవాండ్లను దివెనుచు దివిదివి గనియది దెచ్చుటంచు, గజురుబోదుట కెడ పెల్లగిల్లబోగిలిపాల దియూరార్యనతడు కాశ్చరము సేయు. ఎడ పెల్లగిల్లె అనగా గుండెలు కడి లేటక్కటికి. వాడు అర్తవారింటి నుంచి వెళ్ళగిలివచ్చె గతి గావుండ లేదు He seems unlikely to stir from his mother-in-law's house. గాలివానకు చెట్లు కుంటుంటి వేళ్లతో వెళ్ళగిలిసవి The storm unrooted the trees. ఆ గోడ గారంతా వెళ్ళగిలిపోయినది The plaster of the wall came off or peeled off.

పెల్లగువ్వ n. s. The dove, or ring dove. యెర్ర పెల్ల గువ్వ a reddish species. పిడేరపు పెల్లగువ్వ the large species.

పెల్లము n. s. Molasses. Treacle, penis puerilis. పెల్లపుసారాయి Rum, being extracted from treacle. చెరుకుపానకమునంకినసారా. D. పెల్లంకండ A certain plant, the root of which is used to cure the bites of snakes. Morea Chinensis. Rox.

పెల్లాడుట i. e. పెండ్లి ఆడుట To marry. Mrityanj. 2. 89. మిక్కిలి కంటిసామికి నామిద నెన్నెడుదయవచ్చు నాశ్రుడు పెల్లాడు.

పెల్లాపెల్లి A sort of tune? BD. 3. 1871. లాలితంబు నువైశంబు దాళంబు సాళి పెల్లా పెల్లి జాయనుజాయి.

పెల్లార్చుట v. n. To wag, to flutter, to brandish. మిక్కిటము గా ఆడించుట. HN. 5. 41. వామాలా శనసామి నాల్లలు పెల్లార్చుచు శ్రుట్టలో వెడలి. Pal. 88. line 17. రెక్కల పెల్లార్చి రేగ మొత్తంక. రెక్కల పెల్లార్చి, అనగా పక్షముల తాటించి.

పెల్లి i. e. పెండ్లి Marriage.

పెల్లి n. s. A coquette. వగలాడి. KP. 3. 128. పూసి పెల్లియిమ్మ శిలవస్సునీకు వోడైవచ్చెదో. Chenn. 2. 22. తన్ననగొండి పాతర కత్తె కల్లరినల్లింఠమా యల పెల్లికటికినక్కి చిక్కులమారి.

పెల్లించుట v. a. To coax, or wheedle. వేలించుట. OG.

పెల్లింపు n. s. Coaxing, wheedling. మజ్జగంపు, వేలింపు. Ila. 4. 101. అల్లంజుకండుకొనిన పెల్లింపుల

బడిన మొదలు పెనుబాముల కేయిల్లె. టీ|| ని పెల్లింపు లబడిన మొదలు, నీకుచ్చికలకు లోబడినదే ఆదిగా. పెల్లిమాటలు or పెల్లింపుమాటలు Coaxing talk, sweet words. Lila. 20. 113. పెల్లిమాటలు వట్టివిగు తునువడుకునీ సూజంబులను. D. says సాంత్వనవాక్కు, ఇచ్చుకపుమాటలున్ను.

పెల్లు n. s. Excess. BD. 4. 2061. ib. 5. 217.

పెల్లు or పెల్లుగా adv. Much, greatly, exceeding-ly, vastly. Vish. 7. 174. ఉద్భట పుటుగంధ సింధు రము పల్వలముంకలనుండు వెట్టిపెల్లుటనము సేయు నటుజలవంతయు భస్మనముంబులుబ్బగా. Swa. 4. 61. ib. 6. 90. మిక్కిలి, అతిశయము. D.

పెల్లుకొనుట v. n. To increase, swell. మిక్కిలీచూట. Mand. 3. 166. పెల్లుకొనునరిసిరక్కడుదల్లుకడ మచూడ్కులకును దలమించుచు భూవల్లభుపై పుర్ర ఛామలు కొల్లు గాలాజమిళితకునుమాంజలులక. టీ|| పెల్లుకొన, అతిశయించేటట్టుగా.

పెల్లుగ, or పెల్లున adv. Much, exceedingly, heavily. మిక్కిలిన్ని. BX. 30. 1. కరీంద్రం గానకతిరుగుక రేణుల పెల్లున నుల్లంబులు తల్లడిల్లె.

పెల్లుతవ్వించుట To dig or break up ground. పెల్లుడుక్కి Digging in lieu of ploughing. పెల్లువర వడము to break up fallow ground, these phrases are used in the western part of the country.

పెళ్ళన (imitative of loud noise) Loudly, aloud, bang. భేరిమ్మడంకములు పెళ్ళనమోగను The great drums resounded aloud.

పెళికుట v. n. To miss the mark, or glance aside. To slip through the fingers.

పెళిపెళి (anuk.) Quickly. H. 4. 139. కవాటము వ్వలకా పెళిపెళిద్రోచి.

పెళిర adj. Of or belonging to the పెళిలు pulse, as పెళిరచేను, పెళిరతీపు &c. పెళిరచెట్టు n. s. A sort of creeper: one sort is పిల్ల పెళిర. P. 3. 272. Rox. 3. 299. and 3. 295.

పెళిలు n. s. plu. The pulse. (ముద్గము*) termed Phaseolus radiatus: or green gram. Heyne. పచ్చపెళిరు. Rox. 3. 295.

పెళ్ల or పెన్నావాండ్లు Fishermen: they also hire themselves as palankeen bearers. పెళ్లపెళ్లన ముచేయుట To swagger, lord it, brag. (Because a head bearer is a jack in office) To act as a pert insolent upstart.

పే, ఫే, బే, భే.

పేక or **పేక** n. s. The warp, or cross threads in a web. (The woof is పడుగు q. v.) *Surya Tanaya*. 4. 30. పూసామీదండాల్ని, కూసియటుకా నీటునీల నెరుకుయల్ పడుగుకా జే. కైసానిలిపడిరటుదర, హా శముమీశంబువీడినదిపజిజాదాకా. నీటునీల నెరుకుయల్, పడుగుకా, శేకైసానిలిపడిరి, అనగా వెంట్టు కలుఅడ్డదిడ్డములు అయ్యెటట్టు గాసానిలపడిదండములు వెట్టిరి. బట్టకుఅడ్డము వేసేనులు. D.

ఫేకము * n. s. A frog. A certain slender creeper. W.

భేకి * n. s. A female frog. S. 3. 301.

పేగడ n. s. A filament or very thin plate as of talc stone, or gold leaf? A kind of jewel. H. 4. 100. కట్టదండ పేగడకుతికంట్లు. The name of a certain tune.

శేగు n. s. The entrail, gut, or bowel. శేగులుతె శేటట్టుపరుగతి నాడు he ran so fast as to burst his wind. శేగులుతెగనగుర్రము a broken winded horse. అది నా శేగుగనకనామననుతాళలేదు As it was my own child I could not endure to see this. శేగులుతెగనవ్వినాడు he is ready to split his sides with laughter. శేగునపట్టినతీట rankling or piercing pain. శేమంతా పుక శేగు we are all sons of the same womb. పేగళ్లుట The wringing of the belly. అవిడ్డకు శేగుబడ్డది the child is labouring under spasms. పేగురట్టుట, or తోముట To handle or rub the belly to remove pain.

పేచకము * n. s. An owl. Another bird called పైడికంటె a shrike. A. 5. 95. చెందిరము పేచకశీర్షము పైబలకా. టీ|| పేచక, యేనుగయొక్క.

పేచకి * n. s. An elephant. SC. గజము.

శేబిక, అనగా జొరగిడి A plant called *Ambrosinia Unilocularis*. Rox. 3. 493.

పేట n. s. A suburbs or division of a large city. A string as of pearls. పట్టణాశ్రమీశుమందుండి శింతసాశేయూరు, హారములో పుక శరమున్ను. D.

శేటంతు The ornamented woven edge of a cloth.

పేటకము * n. s. A chest. A pimple. చెనుటకాయ, పెట్టెయున్ను. D.

పేటము n. s. A large basket. పెట్టగంప. D.
పేటము n. s. రతి, శంభోగము అని తోలినది. గుహ్యము, మరుగు అని పుండవచ్చునేమో. *Charitra*. 2. 3094. పేటమాసింపిముప్పినకోలగోసి, అనగా రతికి యిచ్చింది ఉత్తాపనమైన శిశ్నమునుబుండించి. ib. 2. 1865. పిన్ననాటనుగోలని నైకా నెరుగడెన్నడు మావిడ్డక నైకూరివినిపలయటపాపమే, వట్టి పేటం మనులువుటనితియే శిరివిటం నవ్వ. వట్టి పేటంబు, అనగా నిప్పులమైన రతి. G. 12. 30. పురికాదటన రుగుదెంచియొక చెంగటనుండెకాదెలియరానికను పేటమునకాకను పేటమునకా, అనగా కండ్లకు మరుగుగా.

శేటాడుట v. n. To prowl about. To play a game with balls tossed up in the air and kept going round. DRK. 174. శివులరిమురివింధ్యాదుల గుమహారల, పెరికి శేటాడినవిరుడవునీవు. మహారల పెరికి శేటాడిన, అనగా కులాలలములను శుక్ల గింపిచెండాడిన, అనగా అమ్మన్నాలాడిన. మిక్కిలి శంభరించెననుట. D.

పేటి, శేటిక * n. s. A chest. లింక శేటి the small silver box containing the lingam worn on the breast by the Jangams. *Ila*. 1. 42. మానితా నూనసుగూశేటి, శేటివధూటి శ్రీపాటిబోటి. *Sampaga manna* నూటకములు వేదంబులునూటకములు మంత్రతంత్రనటనలు మిథ్యా శేటికములు యోగి జంఝాటకములు.

శేటు n. s. A flake. అగోడగచ్చు శేటులెత్తినది the plaster of the wall came off in flakes. *Sura-bhand*. 15. నీటుగుప్పలగంధంబువేటులెత్త. *Local*. 3. 359. ఆలింగమునకు పులిభాగమునందుకొండ శేటుననుండే భారపుడకములింగముమీద పడుతూ పున్నది. కొండ శేటు, అనగా శుభ్రతములో పుకచోట వీటికబాసిలేవిన బెత్తిక.

పేడ n. s. The dung of a horned cattle.

పేడ Half an anna (being six dubs) the fraction one-thirty second part ciphered thus ౫౦8౦౪౦. కాసి పేడ a necklace. plu. పేడలు split pulse. (శుప్టు) as కంది పేడలు.

శేడగువ్వ A species of pigeon? పైకి.

శేడపురుగు The beetle.

పేడశము A kind of fish. G. 1. 111. పేడశంబులని చెప్పే పేడుక కాండ్రకు గండెలబలుమండగిలకి చెప్పె.

పేడి adj. A hermaphrodite: an impotent man. *Vish*. 4. 279. కర్షముమీసాలులేని.

శేడి, వేడివాడు n. s. A freemartin or hermaphro-
dite calf. గడ్డమునూసాలులేనిపురుషుడు. D. says
నపుంశుకుడు, మొగకానిమనిషి.
వేడి n. s. The sum paid as rent.
వేడిజము n. s. Pretence, feigning, affectation.
వేడిశి[మాను] n. s. The silver fish, a sort of carp
(శఫరము Cyprinus chrysopareius; the poeti-
cal dolphin; to the gleam or flash of which
in the water, the poets compare a swimming
or glancing eye, as the interpreter of love.
See శుక్ర. An inferior kind called లంజవేడిశి
is the sprat.
శేడు n. s. plu. వేళ్లు A piece, cutting, chip, or
splinter. చెక్కవేళ్లు billets of wood. యారవేళ్లు
పెట్టె a wicker work box.
శేడుట v. a. To twist, entwine. తోదమీద దార
ముశేడుతూపుండగా while he was rubbing the
thread on his thigh. i. e. twisting it.
వేడివాడు n. s. A smock-faced beardless man, a
hermaphrodite: of effeminate looks. బృహన్న
లుడు. D.
శేబీలు n. s. Cakes, made of wheat and sugar.
శేబ్బీళ్లు Water in which శేడ cowdung is dissolv-
ed: this is sprinkled on mud floors and walls
in every Hindu house.
వేతాళకథలు or విక్రమార్కకథలు A set of fables
related by a goblin who is described as the
captive of Baron Vicramarka.
వేతాళిక, అనగావిశాచశ్రీ n. s. A she devil or
sprite; a wicked woman. A. 6. 23. బండతిట్లవే
తాళికలనారెదిట్టువాని. వేతాళికలఅనగాతనశ్రీ
లుఅయినవిశాచములను.
వేతాళుడు, or భేతాళుడు A certain goblin, imp,
demon, or fiend; similar to Puck, Silenus, or
Pan.
వేడ adj. Poor, indigent; slender, lean, thin,
scanty: as the waist. కూటికకవైతేనేకులానికి
వేదా if he is out of food, he is not out of fa-
shion. శేడసాదలు the poor and wretched.
Surabhand. 1. 135. నిరుశేడనడుము a slender
waist. P. 1. 534. అవశ్యమురాజులుచెవిశేడలని
బలికి. చెవిశేడలు అనగా మొరలాలకించని they
who have turned a deaf ear to the complaints.
వేడ or వేడవాడు n. s. A poor person. శేడలు the
poor.

భేదము * n. s. Distinction, dividing, separating,
tearing, rending, breaking. Sort, kind, dis-
agreement. వైకుంఠశ్రీము. R. 6. 8.
భేదనము * n. s. Dividing, separating, tearing,
breaking, discriminating.
శేడరాలు n. s. An indigent woman.
శేడరికము Pauperism, poverty. Zacca. 5. 139.
శేడరిమి Poverty. నడుముశేడరిమి slenderness of
the waist. BD. 1. 397. వెనుకనుశివమూర్తివనిత
గర్భమునదనర సానడుమువేడరిమి పూనాదె. M.
VI. 1. 240. అజ్ఞానయావేడతనముమూనివందివై
లెమ్ము, మనముశేడరిమివిడివి.
భేది or వేది n. s. A purge, or purging. భేదియం
దు a purging dose. భేదికరమైన purgative.
భేది * That which breaks or penetrates.
భేదింతుట * v. n. To vary, differ, deviate. వారి
మనసుభేదింతునది they now differ in their opi-
nions.
భేదింతుట * v. a. To break, split, to divide, se-
parate, to pierce. To penetrate a secret, re-
solve a riddle, explain, open. L. 4. 199.
భేదిలుట or భేదిల్లుట v. n. Same as భేదింతుట v. n.
To be rent as the heart. Kasikh. 4. 283. భేది
ల్లకాధరిత్రీంద్రముల్.
శేనము * n. s. Scum, froth, foam.
శేనిలము n. s. Soap. The soap plant, Sapindus
detergens. కుంకుడుచెట్టు. SC. Rox. 2. 280.
Vish. 4. 302. పూతిశేనిలములగల్గినజలములుగా
పుత్రాధామనకు.
శేనిలము adj. Foamy, frothy. శేనిలవతిత్రీసు SC.
శశేనె, త్రీసు. RKD.
శేను n. s. A louse: making in the Gen. శేని and
in the nom. plu. వేలు lice. Kuchelo. 2. 13. శే
నుగొరుకుట n. s. A disease arising from lice
which destroy the hair. Vide ఇంద్రలుశ్చకము.
శేనుగుడ్డు or శేనుపిల్ల n. s. A nit. వేనుపిల్ల అదేయీ
రు. D.
శేనుట v. n. and v. a. To twist, or entwine. కలి
పిశేనుట To twist together.
శేను Made of rattan. A. 1. 80. Sva. 1. 40. రస
వట్టువవేతుశిల్ప దంధపుధరణి. టి. వేను, అనగా
వేముతోనల్లిన. శేనుకుండ్లు The rattan fruit: it
looks like a grape.
శేనుర n. s. A heron: the species called tiger
bittern (ardea Tigrina).

D. T. 5. 115. హర్షశంభ్రహశంభ్యతాత్మతైరం
 ద్రునిపేర్కొనటవేచె. టి|| కేర్తి, క్రితితోడను.
 H. 3. 273. పోకముదూడిపోవేర్తి తోడశక్తునిబూ
 చుచుతనయింటిక్కనిలిచె, పేర్తితోడ, అశగా.
 Vish. 2. 339. ధర్మాధాకానుమోక్షదకర్తయుల
 శైశవాదికాలంబులనిర్వభాత్రియుగల్గుకపేర్తిక
 గృతశేయుమిదియెక్రియముముకుందా. M. I. 8.
 341. నరనారాయణులుకృష్ణనానుంబులనుర్వరసు
 దయించినికీయిరువుర పేర్తియును వింతయేదివిజేం
 గ్గదా. Vish. 1. 32. దొల్లితద్వివేకముపేర్తిక, వివే
 కాతిశయమువల్ల. Padma. 3. 53. ఇంద్రుడిహావర
 ములకెడబాసారనడుగర్పముపేర్తిక. M. XVI.
 1. 67. యాదవవీరులకాశీనుయంబునకుద్యపాసా
 ద్యోగముదముపేర్తిక, మదోక్త్రేకమువల్ల. ib. I. 6.
 28. వీరుడద్యశ్యాశ్రీవిద్యపేర్తితానద్యశ్యజేహుం
 దగుతమణంబు. T. 3. 98. పిన్నటనాటనుండియుకొ
 పెంపితిపెద్దపేర్తిని, పేర్తికబ్రాయమువచ్చినంతనే.
 పేరివము n. s. Coolness. శైత్యము. Vasu. 6. 91. తే
 రిమాధురిగడతేరిపేరివమున, వారిశేయుమదీయవారి
 చేల. టి|| పేరివము, అనగాఅధికశీతలభావము.
ఫేరితేగ The Peregrine Falcon.
 పేరితచెట్టు n. s. The large date tree (*pēru large
 ita date.*)
 పేరిడు, అనగాఖడ్గారి. Q.
 పేరు n. s. infl. పేరి or పేరిటి, Abl. పేర, or పేరట.
 plu. పేర్లు or పేళ్లు A name, an appellation. A
 long loose necklace. Fame, celebrity. దొంక
 యనిపేరుబడ్డాడు He is notorious as a thief. మం
 చినాదని పేరెర్తినాడు He is well known as a
 good man. పేర్లవరము the title of a Telugu
 commentary (lately printed) on the Amara
 Cosa. నిన్నుకొట్టకుంపేనాపేరురాముడుకాదు If I
 do not beat you my name's not Rama. నానుపే
 రుగలకంటె A kind of necklace.
 పేరు adj. Great. Vish. 2. 43. అరణ్యజముదిక్కువ
 నుంధరాఖాగమెల్లమెరుగువారిధిలోని పేరోడబో
 లి, పేరోడ a large ship. ib. 3. 393. పేరడవ a
 great forest. పేరెండ fierce sunshine. ib. 6. 304.
 పేరలుక great anger. T. 3. 86. and 119. పేరు
 రము a broad breast. DNB. 446. పేరెలుగల్గివి
 లికిరి they spoke aloud. R. 5. 220. పేరంగడ,
 అనగామహత్తైనతివడ great misfortune. M.
 XIII. 1. 142. పేరెలమి grent joy.

ఫేరుండఁడు * n. s. A double headed eagle. BD. 3.
 2175. శరణకామాతాదినరమ్యగావకలు, గండ
 మృగములునుఫేరుండవండములు. దేవతాఫేజే, తు
 ట్తిఫేజే. SC.
 ఫేరుండఁడు * adj. Formidable, horrible. భయంక
 ర. SC.
 పేరుకొనుట or పేర్లనుట v. a. To call one by his
 name, to utter. పేరు బెట్టిపిలుచుట, పుచ్చురించు
 ట. L. XIX. 110. నన్నును నైరీగననరునిరండ
 మున, తన్నుగా బేర్లొకటలుకుతున్నాడు. పేర్లొని,
 అనగాపేరునపిలిచి. DRV. 266. వినిలత్తులుచుచా
 లవేదనబొంది, రాము బేర్లొనికణఁకరంద్రములుమూ
 శి, రాము బేర్లొని, అనగా రామరామఅనిపుచ్చురించి.
 ib. 382. కొన్నిమాటల పేరుకొనుచుగుత్తుకనెలక్రా
 నైత్తులొలుకబలుకులనెడతేక, పేరుకొనుచు, అన
 గాచెప్పేతున్ను. Pativratya. 340. కవాటములు
 వినియించియడరక బెడరకయున్నవగలాడి పేర్లొని
 వాకిట్టులనియె, పేర్లొని, అనగాపేరునపిలిచి. Vish.
 6. 220 భయకంఠికగద్దకంఠనాదయైజనకునిత
 ల్లిపేరుకొనికంఠతముకొలిచివేసనంబుమానినిచ్చుక
 న్యనూరదిలనమ్మకమాటలుబల్లి, జనకునితల్లి పేరు
 కొనిఅనగాతల్లిదండ్రులనేళ్లనుచెప్పి. ప్రోత్రముచే
 సెననుట, పేరునవిలిచెననుటయున్ను. D.
 పేరుకొనుట or పేర్లొనుట v. n. To congeal, cur-
 dle, harden or thicken. ఘనీభవించె, అనగాదా
 కొనెననుట. D.
 పేరుచుట or పేర్చుట v. a. To pile, to heap up.
 To increase, to enlarge, to display. పుకటిమీ
 దపుకటిని వరసగాపెట్టుట, విశేషించుచేనుట. D.
 says పుకడానిమీద పుకటినిపెట్టుట, విజృంభించు
 ట. చితపేర్చిరి they prepared a funeral pile.
 M. VI. 1. 50. యినుమునురాయిదగరంబునువెం
 డియుబళిండియును, బ్రహ్మారములైపేర్చినశిరిజాయ
 గనెంపెచుగనులెడనెడపెక్కులవు. గౌరవనాథా.
 Lavanya. 7. వెళుచుమాటవేదాంతిపేరుచు. HK.
 3. 15. మహీవిభుండంపేర్చినకటామవీక్షణంబులఅన
 గావిశేషమైనఅపాంకదశానంబుల. M. X. 3.
 31. రతుంబులుచేకిదాశిపేర్చియర్పించు. పేర్చియర్పిం
 చు, అనగావిశేషించిఅరాధించగా.
 పేరుట v. n. To congeal as melted butter or
 curds. పాలుపేరపెట్టినది she congealed the milk.
 పేరు బెట్టుట To name, to give newly a name or
 appellation.

పేరుమాను See పెద్దమాను.

పేరువు, పేరువము * అనగానక్క A jackal.

పేరటము n. s. Junketting or inviting to a wedding. పెండ్లికిటలవడము. KP. 7. 62. పెండ్లిన్నపాలింపుననిపేరటముల్, ప్రియమొత్తుజెత్తునిండ్లిండ్లకుశోభనాక్షతలుపూవుతూపాత్రలుగొంతు.

పేరము n. s. Course, pace, running, a gallop. గుర్రపుతురుగు, సామాన్యముగాడురుగున్ను. D. పేరముబారుట or పేరమెత్తుట v. n. To run, to gallop.

పేరోలగము n. s. A great court, or assembly. నిండుశిభ. D.

పేర్కొనుట See పేరుకొనుట.

పేర్పి for పేరివి.

పేర్పుట See పేరుచుట.

పేర్లము See పేరజము, అనగాధార్త్యము. OG.

పేర్పు adv. Much, in abundance. యభేష్టముగా, పూరాశముగా. I. 17. 27. ఆకొన్నవానికినవ్యుతంబుపేర్పుచేకూరెనన్నట్లుచీకుకుండు, కూతుంబుతెల్లబిడ్డలు నైనయట్లు. టీ|| అమృతంబుపేర్పుచేకూరె, అనగానుభయభేష్టముగాలభించెను.

పేర్పు n. s. The act of piling or heaping up. పేర్పుడము. Local 3. 363. చప్పుటగాతురచినబండలు మూడునాల్గేవరకీలుగా, పేర్పులుదొంతరలుపేరిచినబండలురెండేకిమూరలుపొడుపున్ను.

పేర్పి Excess. Affection &c. See పేరిమి, అనగా ప్రేమ, స్నేహము, అతిశయమున్ను. D.

పేర్పాడుట, అనగాపేరుచెప్పెననుట. D.

పేర్పేర adv. Name by name. ప్రతిమనిషియొక్కానున్నుపేరుపెట్టి. B. X. 1818. (Rukmini Kalyan.) పేర్పేరబాష్టుల పెండ్లిండ్లు సేయును నబలలతోడవియ్యంబులందు.

పేల adj. Simple, ignorant. ముగ్ధపురుషుడు, ముగ్ధస్త్రీయున్ను. D.

పేలంజలు or పేలాలు Malted grain. Parched corn. T. 5. 119.

పేలపిండి n. s. Flour, made of parched grain. కరులసామువాడికిపేలపిండి he devours his neighbour's goods like a bit of bread.

పేలిరితనము n. s. Talkativeness. వదురుపోతుతనము. Chenn. 3. 139. అన్నప్రేలిరితనముననడవివడుగులాడుమాటలకీవించయడలెదలె.

పేలవము * adj. Soft, weak, easy, sapless. మృదువు. D. మృదువే, విరళే. SC.

పేలాలు n. s. plu. Fried grain, parched corn.

పేలిక or పేలికె n. s. A rag, a bit, or scrap of cloth, a remnant, a tatter.

పేలు Lice. The plu of పేను.

పేలు n. s. Trick, guile, అనగామోశము, వంచన. M. XII. 3. 75. తానటమాంశముదినదట, యానక్కయపేలుపెట్టెనిన్నాట్లును. Vish. 6. 132. అనిపేలునెట్టికూతురుందానును చరుద్యయంబువిడుతుడనుకుయోగించి నిజ్యహంబులకుంజనిరి. పేలుతుచ్చుట to trick or deceive.

పేలుట v. n. To break out in prickly heat, or any eruption; in pimples. To be fried, to be parched. To gabble, brag, chatter. జ్వరముపేలితుడకాస్తున్నది The fever is burning hotly. వానిముఖముచిటచిటపేలుతున్నది He is very peevish. చిటచిటప్రేలుట to be parched with noise. BD. 4. 621. వేల్పుతెల్లచిటచిటప్రేలుచుచటచటబాసి. ప్రేలడములు i. e. tattling. To fret, to talk nonsense. URK. 3. 81. పెక్కలుప్రేలనిచ్చిననుప్రేలవెనీకునుబుద్ధిమాటలక. Paidim. 2. 190. మూనినీమణులారప్రేలడములుగట్టిపెట్టిపొందు. HD. 1. 2008. నాయుడటపెక్కలుప్రేలిడకంటుటయెట్లు. టీ|| పెక్కలుప్రేలి, అనేకములువదరి. ib. 1. 2384. కుటిలకానికుదీప్రకోపాన్నిశిఖిలపెటపెటప్రేలకప్రీతిలిపూవకమ. టీ|| ప్రేలక, వేయించబడకుండా.

పేలుపోవుట To be tricked, beguiled. ABB. 3. 145. కోలుపోయెననంగ పేలుపోయెననంగమోశపోయెననుట.

పేల్పుట To fry. Metaphorically, to grieve. A. 5. 56. లుకతెరతిచేల్చికాకనుండొకతెప్రేల్చి. టీ|| కాక, తురితాతుముచేతను, లుండొకతె, మరిలుకగోటికను, ప్రేల్చి, వేచి.

పేళ్లు the plural of పేరు A name and of పేడు a chip.

పేళు A bowel. పేళులు bowels (వ for క see on క.)

పేళలము * adj. Dexterous, clever. Delicate, not strong, agreeable, soft, smooth. Kurma. IV. 88. Jagann. 1. 32. and 3. 43. Bmj. 5. 174. రుచిరె, చతురె, మృదురె, SC.

పేళి * అనగాఅండమున్నుమాంశపుముష్ణయున్ను. D.

భేషజము * n. s. Medicament, medicine. An epigram says కంఠ్రె, శీరె, ద్విజె, వైవె, వైవజ్జ. భేషజె, గురె, యావ్యశి, భావనాయత్ర, సిద్ధిర్భవతితాద్యశి In a spell, a shrine, a bramin, a god, a wi-

zard, a medicine, and a teacher: as great as is thy faith herein so great is their might!

ధేవజము n. s. Imposture, deceit.

పేసము Juice, sap. తాటిపేసము the yellow juice of the ripe palm fruit. This is spread out and dried: then preserved in cakes.

పేసరి (Hind.) A ring worn by a woman in a hole bored in the right nostril. నాసాభరణవిశేషము. D.

పేసి adj. Odd (as applied to numbers.) శరీర పేసి odd and even. Subhad. 187.

పేస్తవారము or పేస్తారము A vulgar word for బృహస్పతివారము Thursday.

పేహారము (K) Merchandize. అనగా పేరము OG. BD. 4. 61. అంకశ్శునిపిపేహారముల్ మాన్యె.

పేహారి (K) A merchant. D. Vicram 154.

పేహారికుడు, అనగా వర్తకుడు A merchant.

పై, పై, పై.

పై adj. The upper. External. Extra. పైరుంకుడి petty sums that remain over. వానిపైబట్టె the vest he had on. ఆపైయేడు the next year, either before or after. పైవిరోధము seaming enmity. పైచనులు the further acts, i. e. ulterior purposes. వాడు నాకు పైచెయిగా శుంకును he is my superior. వట్టిపైమాటలు this is mere seaming. పైమినుకు mere external beauty. పైవెల్లువ the freshes. దానికి అందరున్ను పైబడుతారు all of them are eager to get it.

పైకము * A flock of పికములు. కోకిలనమాహము. A. 5. 134. మొగముగన్నులు నెర్రబారెమిగులకొక పైకములకు. టీ|| చిలుకలయొక్కానుకోకిలయొక్కానుగుంపులకు. Vijaya. 2. 112. దీనిప్పుడు మధురంత్తుల్ పైకముదెగడును. URK. 6. 69. చక్కళలర శ్రీశ్రవంతిపైకగీతి.

పైకము n. s. A small copper coin; a farthing; a half penny. Cash, money. ఆపయిండ్డికైకము శుచ్చుకొన్నాము we received the value of the bill. డబ్బులో నాలుగవవంతు, డబ్బు. D.

పైకము The vomiting and other signs of pregnancy. వేవిళ్ళు. G. 3. 29. చెలువపైకలైనచెప్పవేటికినన్ను సిగ్గుచదురుచెలువచెంతవలగు.

పైకిలిచేత A fish: the perch with a forked tail; the body striped with yellow and brown filets: and the second anal spine very large. Russell, No. CXXI. The length ten inches.

పైకొనుట v. a. To get upon, mount on, attack and overcome. HK. 5. 53. తనతరుణియగు సుకావోయనిశందియ మందినిక్క మరయుడుననిపైకొనుఘనశరితాశంబునవనితంకనికల్లె. టీ|| పైకొను అతిశయిస్తున్నట్లువంటి. R. 4. 156. అప్పటికిమానిని పైకొనుడ తర్రంబునక, అనగా ఆనాయకుడు పై పైకై తడబాటులో. D. says మీదికివచ్చిననుట.

పైగా adv. Into the bargain, besides, above all, in the next place.

పైజ n. s. Nonsense, stuff, trash, అనగా పిచ్చిశుని అనితోచినది? Vish. 4. 345. కల్లలు వేడముల్ శ్రేష్టతులుగల్లలుకల్లలు యజ్ఞకర్తముల్, కల్లలుపైత్యకక్రియలుకల్లలుఘోరతపకశ్రుభావముల్ కల్లలుదేవకార్యములుగావున పైజలుమానిమామతంబెల్లదిధంబులకొనదువుడిమ్ములముక్తికిబోవగోరినక.

పైజారుమట్ట n. s. The Remora or sucking fish. పైబార్లు n. s. Shoes, slippers ముచ్చెలు. D.

పైజాలిశుశు Brindled or red and white, as oxen are.

పైజోడు, అనగా ఉడతరతి. T. 4. 197. జోడుగట్టిన గల్లునుడతిరోనినులీలపైజోడు గూడిన శ్రుతిసదగునె. టీ|| పైజోడుగూడిన, ఉడతరతిండుకూడితేను.

పైట n. s. A woman's mantle, or kerchief; formed by throwing the train or end of the petticoat cloth over the breast and head. పైటచెంగు or పైటకొంగు n. s. The skirt or end of the same.

In old English it was called a "fall" or 'a sack.' పైటఅనగాపుత్తరీయము, అనగా పైయెడ. D.

పైట (abl. of పైలు q. ప) On the outside (adv.) out. On the plain.

పైటకర్ర A weaver's whirl or conical instrument on which he winds thread.

పైటచీడుట To come out, come to light. To become public.

పైటపెట్టుట v. a. To put out, or reveal.

వైటపోవుట To go out.

వైటలము, అనగా కోతుము. OG.

వైటవుండుట To be outside : to be menstruous, because excluded from the family. వైటవుండే సాక్షి the unclean period.

వైటవేయుట To cast out. To bring to light, to let the secret out. వాణ్ని వైటవేళివున్నారు he is on his death-bed. Properly, he is laid on the floor : as the Hindus always place a dying person on the floor. దీన్ని వైటవేస్తే చూడు Take care you don't let this be known.

వైటి A colloquial pronunciation of శుకటి the infl. of శుకలు daylight. వైటిభోజనము Dinner at daylight.

వైటి Outer. This is the infl. of వైలు q. v. Exterior, strange, foreign. వైటివూళ్లు the circumjacent villages : out towns. వైటిది, అనగా వైటనున్న ప్రాంతములు. D.

వైటికరమలవాండ్లు Travelling black smiths.

వైటికిపోవుట To go out. To go to the necessary.

వైటివేళ Daytime. For శుకటివేళ.

వైడి n. s. Gold. Also money. బంగారు. D.

వైడి adj. Golden, gold coloured. Bright yellow.

వైడికంటి, or వైడికంటె The name of the little spotted owl : whose notes and flight are held ominous. 'It is called *Choghud* in Hindustani, and *Peengla* in Mahratta.' Jerdon's Catalogue No. 47.

వైడిచెట్టు, అనగా యజ్ఞాంగము, ఘోషుడుగకము. Q. వైడిచెట్టు.

వైడిబాళము or శుకటిబాళము. n. s. Gold and other things. A. 6. 100. శుకటిబాళము చెట్లబడవై చిద్రుడు పెట్లకు నెలొగుచుయెంత వైచువారు. బంగారు మొదలు గాగలవస్తువులు. OG.

వైడిముడుపు n. s. Betrothing. వివాహమునకు ప్రధానము చేయడము. D.

వైత్యకము * adj. Ancestral: i. e. concerning ancestors.

వైత్యవ్యసేయుడు or వైత్యవ్యస్రీయుడు * n. s. The son of a paternal aunt. వైత్యవ్యకాడుకు. SC.

వైత్యము * n. s. Bile, biliousness, madness, delirium, imbecility, melancholy. వైత్యచలనము, అనగా వైత్యాధిక్యము excess of bile. వైత్యప్రకృతి * A bilious temperament.

వైత్యగాడు A fool, a blockhead, a lunatic, or madman.

వైదలి n. s. (Plural వైదలు) A woman, lady, the fair. R. 2. 7. శుడుచులు వైదలు మేముం, బడిబాయి కవెంటతోంటి శనులనుమి వెంటి. (స్త్రీ). D.

వైదె A corruption of శ్రమిదె q. v.

వైస adv. On the top, upon, over, above. In future, hereafter. వైసచెప్పు go on, speak on. వైసనడవకలసినదిమీమి what is to be done afterwards? నిన్ను శిక్షించేవాడు వైసవున్నాడు There is one above who will punish you. వైసబడక do not touch me.

వైసము n. s. A journey i. e. శ్రయాణము.

వైసక్క శుడుట v. n. To caress శుక్కల వైసబడుట. N. 9. 103. అయ్యయ్యయ్యయటంచు నెయ్యంబుమి రగాశులుచూరు వైసక్క బడకయుంట.

వైసబడుట To fall upon, attack. అగు ప్రమునకు అందరున్ను వైసబడుతున్నారు all of them are contending for the horse. M. X. 1. 145. BD. 6. 94.

వైయెద n. s. Vide శుయిట.

వైయెద్దు or వైవనైయెద్దు n. s. An ox with the belly alone white, called a sheeted ox.

వైయ్యంట n. s. See వైట. Balarama. 4. 296. తెరవవైయ్యంట, వైయ్యంట తెరగు రాజమన్న ధారను కేతుసామ్యమున వెలుంగా.

వైర n. s. Vide శుయర.

వైరము n. s. వైరములు, పాడివైరములు Milch kine. ఓండె ఆవులు. Vajjay. 2. 65. కిర్రున సెంతొకళ్లుడ మ కేతమ కేపిలుశుంచు వైతయింగిర్రెలు పాడివైరములు గోకలుయాకలు ముందుముందు గా. టిల్ల పాడివైరములు, పాడిశువులు.

వైరవకము * adj. Terrible, frightful.

వైరవక త్రి n. s. A large heavy two edged sword. Pal. 259. వైరవకత్తులు పట్టుక రాగా.

వైరవము n. s. Frightfulness. Darkness, or swimming of the eyes. కన్నులకు వైరవము కన్నునది a darkness came over my eyes, I was dazzled.

వైరవాసము or వైరవాసము n. s. A kind of cloth called అంగవస్త్రము or బహిర్యాసము A cloak, an outer vest. In (Gospels) Ved. Ras. 3. 191. it is used in rendering St. John XIII. 4. "a towel."

భైరవి n. s. or. పైరి The white crested eagle or Peregrine Falcon : a powerful bird. Jerdon's Birds No. 27. జట్టు భైరవి ibid 12 and J. X. 79.

భైరవి * n. s. An epithet of the goddess Cālī or Durga who is the same as Isis or Venus. భూతభైరవి Rox. 3. 77. a shrub called Premna Serratifolia. భైరవి, అనగా (స్త్రీ), పార్వత్యాం, శ్రీ, భైరవమంత్రశ్రవన రూక. SC.

భైరవుడు * n. s. A name of Siva, but more especially an inferior manifestation or form of the deity, eight of which, are called by the common name భైరవుడు : and are severally termed అసితాంక భైరవుడు, యరు భైరవుడు, చంద్ర భైరవుడు, క్రోధ భైరవుడు, ఉన్నత భైరవుడు, కుపిత భైరవుడు, భీషణ భైరవుడు, శంకార భైరవుడు, ఆకాశ భైరవుడు Anubis or Osiris. కే. క్రపాలే, భగై. SC.

పైరాగి (for వైరాగి q. v.) A hermit or religious beggar.

పైరిటాకుల or బవిరిటాకుల adj. Cut and polished, as precious stones. పుట్టెలు తీర్చిన అని తోచినది. T. 4. 202. ప్రదిరి బంగారు పైరిటాకుల శుభ్యలడంబు మారుతి నైలు. టీ|| పైరిటాకుల శుభ్యలు, అంచు తీరికలు కలిగిన శుభ్య మణులయొక్క. Vijaya. 2. 133. కేళి వనిలో ననవర త్పకీలితం శ్రీ, బవిరిటాకుల విన్నియు వురి గలోన. టీ|| బవిరిటాకుల, చూరు పుట్టెలు గలిగిన టువంటి అని ప్రస్తుది గాని తారా శశాంక టీకే న్యాయ మైన దని తోస్తున్నది.

పైరు n. s. Growing corn. పైరుల యొకి మారు the moon. పతి మొదలయిన సుశ్రీయము. D.

పైలు or బయలు or బయలు n. s. infl. పైటి and abl. పైట An open field, plain, area. The outside, the exterior. The sky, the expanse of heaven. కావ్యము. D. శుంఠిన చేతెల్ల బయలు గా మేసి HD. 1. 398. they devoured the corn fields and reduced them to the bare plain. బయలాడుమాట a. voice uttered (or heard) from heaven. భారుణి బడి బయలు దన్ను చునే కుచ్చ. BD. 3. 878. the baby was kicking with it's legs upwards.

పైలు చేరుట or పైలు చేలుట v. n. To come forth, break out, begin, start, set out, come to light, result, appear, be discovered ; to prove (true

or false.) To be shed, as tears, or burst forth. తానున్నుక మొగవాడు గా పైలు చేరినాడు he set out like a hero i. e. the silly blockhead talks big. గడ్డ పైలు చేరినది a boil arose. వెన్ను పైలు చేరేటప్పుడు కుండ పూలినది when the butter was coming the churn burst. యిల్లు దిడిచి పైలు చేలగానే on leaving his house. ఆ ప్రాంతములో దొంగలు పైలు చేరిరి thieves broke out in that neighbourhood. ఆ మర్మము పైలు చేరినది the secret came to light.

పైలు చేర్చుట v. a. To bring out, elicit, bring to light, exhibit.

పైలు పడుట To fall out, come to light, be disclosed. N. 9. 394.

పైలు పరచుట or పైలు ప్రచుట v. a. To bring to light, to reveal. Vallabhamba. 3. 65.

పైలు వెళ్లుట To start.

పైళ్లు plural of బయలు Balram. 4. 252.

పైవ నైమెడ్డు n. s. A sheeted ox.

పైవిలాశము n. s. Superscription, direction.

పైశాచికము * n. s. Giberish [the ghosts did squeak and gibber in the Roman streets. Shaksp.] the language of demons or fiends, Jargon.

పైశున్యము * n. s. Information, espionage, roguery. అనగా కొండెము.

పైషజ్యము * n. s. Medicine ఔషధము.

పైష్టికము * n. s. A cake of flour. A kind of beer made from పిష్టిము or fermented paste. కాండవె, అట్లు, అనేక ధాన్య సారకృత మధ్య. SC.

పైశా n. s. The bridge of the లోకా, or Indian lute. వినకాయము అమండుండే. D.

పైశారము, అనగా గాధరతి అని తోచినది. IIa. 1. 152.

మొన ప్రేక్ష్య చను మొన త్ ప్రాణు కుదింఠి యె గాని వగవ గీ బి శుట్ట పుట్ట బోకు, రతి కేళి మెల్ల మెల్ల నెళియ్యుచు గాని దురుసు పైశారముల నెరతు బోకు. టీ|| దురుసు పైశారముల, కతినర తిని. ib. 3. 164. చివచివ నెయొక్కి మర్మముల్ దవుల సెక్కి, దురుసు పైశారముల నెంతో దరము చూపి. టీ|| దురుసు పైశారముల, గాధ మైన చేష్టల చేతను. ib. 3. 168. బిరుదొండు మాట్టిలక రణి ర్యు రము నుచురుకు పైశారముల చూపి చూపి. టీ|| చురుకు పైశారముల, త్వరిత మైన చేష్టలను. ib. 4. 69. చిరుత తాకుల నూకుల పైశారంబు బల్పారకు గూడి. ib. 4. 138. మాశారంబు లగు పైశారంబు లెత్తనా విత్తరి

రత్నరిలక హత్తుకాని. టీ|| ప్రాకరములు, క్రమములుగ
 లరతులను. Satya. 3. 55. వికచతు యోజనేత్రి సైక
 వేళల నెప్పు యొ జమ్మ నంకనే రకతమి శుండుదీరనర
 వ్రాయుచు సోలుచు ప్రపంచేలుచుక తకతకనవ్విక
 లాదసి తట్టుచు తట్టుచు చెక్క గొట్టుచుక వికిలిక దా
 ని ప్రాకరము చేసిన దెంతని చింత జేసెదక. గాధరతి.
 బైసి n. s. Shame, modesty. బైసికూలిన, అనగా శిష్ట
 కూలిన shameless. Also, భవిష్యకీనమైన dis-
 graced, ruined. Swa. 4. 109. బైసికూలు చెట్టు
 The tree *Odina pinnata*: which in the hot
 weather is naked of leaves: it is called పైడియ
 మరం in Tamil; and *bē-sharm ka jhār* in Hin-
 dustani. It is planted along the roads in Mad-
 ras.
 బైక్షము * n. s. Mendicity, begging. Swa. 1. 3.
 ఆదిభిక్షా భుక్తైశ్చ మై నమాన్సు. టీ|| బైక్షమైన, భిక్ష
 వ్యాపారము నైనట్లు కిక్కిరి. చిర్య మెత్తిన తదార్థము
 మొక్క గుంతు.

పా, పా,
 బా, భా.

పాం adj. Gold. పాంబట్టు golden cloth. A. 1. 13.
 శ్రులుగు రాయని చట్టువలన నై సెరబట్టు పాంబట్టు జ
 లుగు రెంటు మతోద.
 పాంకణము or పాంకనము n. s. A purse, a pouch.
 BP. 3. 282. కటితలంబునండు గట్టిన గోవియు, సె
 లువలదితి విట్టులాంటిదిరిగి, చంక బాంకణమును శి
 దలిసదిక నైన, కొండలండుదిరుగకుండు దేవ. BD.
 3. 1310. కట్టిన గోవియొక్క దగోలు తదితి వట్టేలవ
 స్మితివదవికొక్క దళు, శంకపాంకనము ను శి దలియు
 స్మదియు.
 పాంకశ్చ n. s. A sort of fish, the genus *Tetrodon*,
 particularly the species termed *Hispidus*. This
 fish is nearly spherical and covered with
 prickles.
 పాంకమి n. s. (The not lying.) Veracity.
 పాంకము n. s. Proportion, fitness, suitability, neatness,
 grace, beauty, trim. మాటల పాంకము elegance of speech.
 పాంకము adj. Handsome, well proportioned, well
 formed, or well made, eloquent.

పాంకముగా adv. Meetly, duly, fitly, gracefully,
 elegantly.
 పాంకాయింపు n. s. Neatness, tidiness, suitability,
 elegance, grace.
 పాంకించుట v. a. To deceive, trick, delude,
 tempt, mislead. M. XII. 3. 374. క్రియకూలియే
 మిటికైనను పాంకించువారి.
 పాంకు n. s. Fraud, guile, deceit. A falsehood.
 అబద్ధము. D.
 పాంకుట v. n. To lie or speak falsely. Radha. 3.
 135. DRAyo. 84.
 పాంకరము n. s. A toy called a top. Subhad. 1.
 174. Ila. 4. 147.
 పాంకరాలు n. s. A kind of cakes.
 పాంకలి or పాంకలి n. s. Rice boiled with milk,
 పాంకలితండుక or పాంకటితండుక A great Hin-
 du festival in January at which this dish is
 used. పాంకటికుండ a pot in which it is boiled.
 శర్కర పాంకలి a savoury mess of rice, split
 pulse, spices, and sugar. The sacrifice of a
 goat or a fowl to the village goddess. పాంకలి
 పెట్టిరి they offered a bloody sacrifice. H. 5. 15.
 పాం గారుట v. n. To be full, నిండారుట. M. VIII.
 3. 273. బహుకూర్యముల తుట ధాన్యన మడరినిం
 పాం గారెనత్యంత నిశ్చలంబులయ్యె సైనికనికరంబు
 లద్భుతముగ. ib. VIII. 2. 289. ఆరథికునరటగా
 నక, సారథిరలరును ముటులును శుంకశుమాన బాం,
 గారితనశబ్దమిచ్చి మహారవమున నిక్కడిక్కడ నియోన
 తండుక.
 పాంఠించుట v. a. To delight, please much. To
 boil. చేరెదవియ్యము పాంఠించుకొని తినిపోయినా
 దు He boiled a little rice. S. 3. 293. నిరుతుమా
 నరట ధైర్యస్థాని రకా శాతి శ్రకా శకును మంబుల శ్రు
 ణ్యనది శ్రేష్ఠ తాత్రతి పాదివిరుద చామరంబులనిం గా
 రంబునంబాంఠం.
 పాంకు n. s. Effervescence, boiling or bubbling
 up, overflowing. Excess of joy. Eruption of
 the measles. ఎశీరు పాంకపోతున్నది The water is
 boiling over. నిపాంకుకుంక may your pride
 perish. యిదియేమిచూచుకొన్న పాంకు on what do
 you pride yourself?
 పాంకు n. s. A large hollow bambu. పాలకీ పాంకు
 A palanqueen pole. దేరా పాంకు a tent pole.
 వెరురు పాంకు a bambu pole. వాడి గొంతు పాంకు
 పోయినది He is hoarse. పాంకొట్టిన చుట్టుట to
 die of heat. గొంతుండి చుట్టుట?

బొండుట v. n. To effervesce; to boil or bubble up, overflow, boil over. To exult, to be overjoyed, elated, in extasy. To swell. To ferment. బొంబొలబొంబుట To boil over with pride or delight. బొండుటకాణము symptoms of the eruption of measles. కుండచేతకండ్లుబొంగినవి the eyes are inflamed.

బొండుప్రాలు A sort of grain.

బొంచు n. s. Lurking, eavesdropping. బొంచుండే బొంక an eaves-dropper.

బొంచుట v. n. To lie in wait: to crouch, or lurk.

బొంతురు they will lie lurking. R. 1. 129. తుగులుదీర్చునుచుతోగురేసిబొంతురు.

బొంజుట To split (grass) into filaments. చీల్చుట. L. 20. 173. మునులెత్తునుంటిచారములు, పశుచే నగ గావచ్చుభల్లముల్ దర్భకనుతులుసేస్తుంబుగా బొంజిబొంజి, వినువకనందిచ్చువిశ్వాసమునను. టి|| శుస్తుంబు గాబొంజిబొంజి, కలచ గానీర్చి, బొంజున, అనగాముంటబేసింది అని OG. లోవున్నది గాని అది బహుశా బొంజిన అని భ్రాంతి.

బొంటె or బొంటేని By reason of, on account of. M. XII. 3. 125. తదు సెనిమిదివివ్వలభవుదేర్పరిం తెజగ భ్రయిహితముబొంటె. జగ భ్రయిహితము బొంటె, అనగా లోకత్రయమునకు తుల్యకారణముగాను. ib. XII. 3. 228. అరిమొదలుత్రధావ మొకయట్లుకు గార్యము బొంటెగల్గినక. కార్యము బొంటె, అనగా కార్యకాత్తుగా. ib. 1. 4. 216. అనియట్లు తనండ్రికి శత్రువతివాహంబు సేయు బొంటేని రాజ్యశ్రీకాగంబును బ్రహ్మచర్యవ్రతశ్రీ రిగ్రహంబును జేసినదేవ ప్రతుశత్రు వ్రతంబునకు గురుకార్యదురంధరత్వంబునకు మెచ్చి. పైకబొంటె

Once, one time, for once. నిమిత్తము, కారకు. D. బొండ, బొండమాను or బొండకొయ్యి n. s. The stocks or light fetters of wood. బొండనవేయుట or బొండనుకొట్టుట To fetter with wooden clogs. బొండము or బొండెము or బొండలము or బొండొంకాయలు n. s. Cocbanuts with the husk on. In A. 6. 17. it is మొలసిన బొండలంబులు పూల మెద తెల్లజుర్రెవినదొలుక వుర్రెగముల. టి|| మొలసిన బొండలంబులు, లేక బొండ్లావుకాయలు.

బొండ్లి Goye. (plural Imperative of బొండు) B. 3. 750.

బొండు adj. Round, globular. Pal. 61. బొండు ఘంటలు round bells.

బొండు Begone! (plural) Dab. 233. RYD. 2392, line 7.

బొండుగ n. s. The gullet. గొండుకొవి. OG. Chr. Ved. Ras. 2. 200. తెండేండ్ల విరుచుపాశలబొండుగ లాత్రింది ప్రాణమలుగొనియు. టి|| బొండు గలాత్రింది, గొంతులుసేసికింది. D. Navana. page 118. బొండుగలువిరివిసెత్తురు ద్రావు తెలివలములు ను.

బొండ్లము, బొండ్లము, అనగా బొంబొలబొంబు OG. A young coccanut.

బొంత n. s. Neighbourhood, closeness, nearness. Way, path. చారి, పరియున్ను. D. URT. 2. 24. తులశ్రీమానియా శ్రమంబు బొంతకుబి.

బొంత adj. Near, neighbouring: సమీపమైన, దగ్గిరవుండే. Swa. Intro. 43. క్రూరవనేభవంతువార కుద్ధుచిరిచ్చుతవజ్రుంజీ బొల్పారుమింబుంబులు రుతులంబు వెశం గొనిపోయి బొంతశృంగారవనద్రు ముగిగి జగాడులు గూడుల జేర్చుదీపికో, గారహిక్య ప్ల గాయమహికాంతుని శాత్రువజ్ఞులంబులక. టి|| బొంత, సమీపమందున్నటువంటి.

బొంత n. s. The mullet fish, *mugil cephalus*. Russell. No. 56. &c.

బొంత n. s. A quilted cloth, a patched rug, a ragged patched cloth. BD. IV. 1919. Vaiza. 2. 99. గంతలకురగిన బొంతలు లేక Like horse like saddle.

బొంతకాకి n. s. A raven. కాకలము the large Cormorant. Jerdon. 395.

బొంతకాయ n. s. A kind of plantain. Also called బొంతలరటిశండు.

బొంతగంధకము A sort of brimstone, in flakes.

బొంతజెముడు A forest plant of a large size (see జెముడు) used as a medicine.

బొంతనము n. s. A happy conjunction of stars, this is expressed in the *Cālmṛitam* by the word కూటము. గాన బొంతనము euphony in verse: connection in analogy. నాకుబానికి బొంతనము లేదు He and I could not agree.

బొంతశుభ్రు or బొండుశుభ్రు n. s. The dark red film in the divisions of a palm leaf; used as a styptic.

బొంతరటిశండు n. s. The large species of plantain.

బొంతరాయి n. s. A kind of pebbly rock, called plum-pudding-stone.

టాంకు n. s. Yellow ochre. Saffron colour.

టాంకులు n. s. plu. The great millet; so called while in the husk. పొట్టుతో మన్ను పొట్టులు. D.

టాంకు n. s. A hole, a bore, a fissure. Pit, a grave.

పాడుటాంకు a desolate pit or grave. A leak.

టాంకులు పట్టెరచిల a leaky pot. పాండులు పట్టెరచిండ్లు

Sunken eyes. పాండు పొడుచుట to bore. A small palmyra tree. A little boy. కపంక పాండు,

అనగారకంక పిల్ల గాడు A mere stripling చిన్న తాటి చెట్టు, గొయ్యి స్త్రీ. D.

టాంకుల పుత్రు n. s. The film or cotton which is found, on young Palmyra leaves. తాటి మొ

పువ్వును పట్టియుండేది. D.

టాంకుల ము Armour (అనగా కవచము. D.) H. 4.

107. పాకడయబారు చెంకలుక పాండుల మేలకి పు

పువ్వు పట్టి.

టాంకు n. s. The (human) body. దేహము. R. 5.

92. BD. 5. 129. B. X. 193.

టాంకుచుట v. (causal of పాంకుట) To obtain for

him, get him, cause to obtain. చేరము పాంకుచు

ట to settle a bargain. నన్నయ్యారామ పాంకుచించి

నారు they caused me this trouble. They made me incur it. B. 8. 446.

మగువరకంకంబున జగముల తగులము పాంకుచించి గాంధద చెముకుండా.

టాంకుక or పాంకుక n. s. Fitness, agreement, aptness.

యిమిడిక, కలయిక. R. 5. 59. సీతాకాం

క మునిశ్రీల పాంకుకలు మిగిసి. పాంకుక, అనగా శు

మా మా శుము Intercourse. T. Intro. 14. సీతోడ

పాంకుక గానారకముయెంచ. టీ|| పాంకుకలు, కూట

ములు. ib. 4. 90. సీమ మేలు పాంకుకల సుఖాన్నతిం

పాగడ. టీ|| పాంకుకలన గారకులు. URK. 4. 255.

జక్కు వలకిట్టియెడ లేని పాంకుక లెప్పుడు న్ను.

టాంకుయ n. s. A ferrule? BD. 4. 1443. తనడి

టాంకుయకోల వట్టి గ్రాలుచు తిప్పించు సోలుచు గతు

లడడ బడ డ్రాక్కుచు, తనడి టాంకుయకోల, అనగా

బంగారు పొన్ను వేసిన కర్ర అని తోచినది.

టాంకు n. s. Fitness, suitability, agreement. Inter-

course, friendship. T. 3. 87. యెళుదొడవు పాం

కువిరహాన్నియెళుకుడిండు. టీ|| టాంకు, కూడిక.

Vema. 637. రాలపాంకురెంల రాలగూర్చిన భంలలో

ను పాంకురెంలలో నువరచి. BD. 6. 80. పూన్నంక సె

య్యన పాంకుగిరము.

టాంకు n. s. Skein, bundle, of fibres or thread. శిఖాటాంకు a roll of silk thread, with which the

trusses are tied. Growing corn dried up, from want of moisture.

టాంకుకంకి a pithless ear.

టాంకుచాత్ప or టాంకుగడ్డి a blasted stalk.

Flowers woven into a garland resembling what in English is called a *boa*. KP. 4. 89.

పువ్వుములు గోసి నేర్చు నారములు దెరంగుల పితపితముల గూ

లికలును పాంకులుకంకుకంబులు రదిచి. పాంకులన

గాలా వాటి దండలు. కంకుశిమా హాము, నూలి పాం

కుయని, గంజుట్టని వరియు న్ను. D.

టాంకు adj. Big, plump, fat-fleshed. పుష్టి గావుం

డే, లా వాటి. ఆ విధముకై కాళ్లు చేతులు పాంకుగా

పున్నది the child's limbs are plump. వానిది పాం

కుశ రీరము he is plump. A. 1. 22. చాలడకంబు

గావుకుల చంపక కీలన బొల్పు పాంకుతో మా లెలనం

గ. టీ|| పాంకుతో మా లెలనంక, కట్టుకూ లెలోయన

గాను.

టాంకుట v. s. (or టాంకుట the initial P being dropped.) To gain or obtain. To have, enjoy.

To reach. To suffer or meet with, joy, grief or death &c.

వాళ్ళు లక్ష్మీ పాంకుచింది good luck has befallen him.

అకమానము ను పాంకుచినాడు he incurred disgrace.

శీతో షము ను పాంకుచినాడు he gained satisfaction.

నష్టము ను పాంకుచినాడు he incurred loss.

దాన్ని పాంకుచినాడు he gained her, he enjoyed her.

విప్పు మొండక meeting with no check. నరకము ను పాంకుచినాడు he fell into hell.

కన్ను పాంకుట To sleep. M. I. 6. 322. కడుపు

నిండ గుడువ గాన మి రెయ్యల గన్ను పాంకుచున్న కరము

డ స్పియున్న వాడ నాకు. కన్ను పాంకుచున్న, అనగా

నిద్ర లేకుండా పుండడ ము చేత.

టాంకుపోవుట v. n. To pine or become pithless.

టాంకుబాటు n. s. Convenience, aid, help. Reference for payment.

వానికి ఆరూకలు పాంకుబాటు కా లేదు he could not get the money.

పాంకు బాటు చేయుట To decide or settle.

టాంకు n. s. The edible inner substance (the core or heart) of the plantain tree.

The string for fastening a jacket. The tie of a bodice.

టాంకురి adj. Abundant, full. విస్తారమైన, నిండా.

పూర్ణము. D.) టాంకురి గానుట (or) టాంకురి బోవు

ట v. n. To overflow, to exceed. ఆతిశయించు

ట, అధికరించుట. OG. says టాంకురి బోవ, అన

గా ఆతిశయముగా. BD. 2. 680. సాంపారగిరి జ

పాప బొంబరిగొన సొర పావడట్టుచును. Vish. 7. 421. భూరినియుద్ధకాశలబొంబరి పైయి వెలుంగుచున్నచాచూరునిముప్పి కంబిలివి. M. XII. 6. 340. సురమునిసిద్ధగణంబులుకురివేప్పింతుంక నరసి పాలికిగంగాధరుడేగుణించె నెవ్వక బారయునరసి తోడగరుబొంబరిబోవక. BRy. 3. 130. క్రొవ్వు దిశరంబు లేనియున వక్రశురాక్రమ వీలజూపుచుక బొడిమియుంరభోద్ధతియుబొంపిరి పైవగభూమిభ తకకుంవేడిమిజూపె. G. 8. 4. ఉడయాస్తాచలమ భ్యభూమిదనకైయొప్పూరనుజ్జయినిశింతుడలంబొం బిరి పైపురాజ్యమునయప్రాజ్యంబుగా నేలకక. H. D. Preface. 29. పిన్నయానాటబొంపిరి పైపుభ క్తిపిన్నకంకంబుకురక మెప్పించి. M. IX. 2. 344. ఏకాదశాక్షాహిణిశుడై పెంపున బొంపిరిబోవునప్పు డమి రేడు వెనక సెక్కు రుడునుజన లేకయే కాకియైబో యెనచటికినిదిదూరమై. ib. IX. 2. 342. ఈతురు సిగ్గుతుడనగ్లిక స్రాంపుబొంపిరి పైవ తవనతనయు పాలకణకముధ్యత్రచేతంబు కటుక్రహతింకకల్పి న.

పొంపు A word not used alone. See మెడపొంపు the nape or back of the neck.
 పొంపనటులు Golden plantain trees. (a phrase in poems.) H. 4. 341.
 పాకార్చుట To kill; to render powerless: to strike with stupor. See పోకార్చుట for which this is another spelling to suit the metre. R. 2. 50. కానకకన్ద చూసుకుపాకారివియన్నియుమి ధ్యజేసితే. This word is admissible only because the authority is so respectable.
 పాకాలిపోవుట v. n. To go off, to be freed: to perish, to be ruined. వడలిపోవుట, నాశనమైపోవు ట. ఇంతటపాకాలిపో go off, be ruined. The use of this word implies hatred or strong aversion. Swa. 5. 11. ధనరాజ్యరమామడమున, గను గాననిస్సుక్తిమ్యుగానైకొనుకంటెనునేరమిగ లదేనను, గనలింపుచువ్రేలకిక బాకాలుమటన్నక. టి|| బాకాలుమటన్నక, తిన్నగాబోఅనిఆమునికులు కగాను. ib. 6. 51. ఆహాధన్యదనైతిమద్విమలవం శాచారవిద్యాతకుఃక్రీచూమాదులునేడుగా, తుడ భలించెక నాగవాణింబుమధ్దేహాక్షోణికివిడ్డవేడుట కునేతేగాంచుటక బ్రాహ్మ్యమింకోచూచాలు బాకాలిపోయెడరొపోరో సూటిక్రావ్యేటికిక. టి|| బాకాలిపోయెడరొపోరో, యింతటితోతిన్న గాపో రరాపోచా. D. Navan page 275. ఆనుపుసె

క్రనినన్నునక్కులతీండుడనెటి గంధర్వబాకాలి పొమ్మనియె. పాకాలిపొయ్యి, పొంపె, కంటేయనిపిం చేయభకము. OG.
 పొక్క n. s. A hole, a pit, an orifice, a grave. A mouthful of grain. A bone. ఆపుంటిచేతదాని దవడలోబొక్క తడినది The sore made a hole in her cheek. నిన్నుబొక్క పెడుతాను I will ruin you. నాలుగుబొక్కలుతిన్నతరువార after he had eaten a few morsels. నేనేబొక్కలోదూరుకొం దును where can I hide my head? R. 8. 40. యెక్కడవచ్చు సోయమృతమిచ్చుని క్రమ్యరనంచువే లుపుల్ బొక్కలుదూరగా. బొక్కలుదూరగాఅన గాదాగుకోగా. G. 1. 141. కారెనుబోతుందిను నాడుమాంశకబళాస్య తంబుగాసెక్కు బొక్కనిబా స్త్యంబునసెక్కు దొడయెడ ఏకబొప్పినక సెచ్చు చుక. ib. 1. 145. ఆనలుడుసొరు సొప్పివెతయా ర్పకదేమునుశిప్పినట్లు కుల్లునుపెదలింపు కుండెదన లోలతనంచు మొగంబువాంచి వ్రాలిన నది సొరు సొప్పికదలింపి క్రమంబున దొడబొక్క ముక్కునగొ నివచ్చెనాపులికి కుత్తుకనాటికొద్రయొయ్యనక. పొక్కటిగడ్డలు or పొక్కటిరాళ్లు n. s. Stones used as a temporary fire place. Kr. Pal. 102. పొక్క టిరాళ్లకుపోట్లాడువారు. కాండ్లుపొక్కటిరాళ్లరితి గాల్పన్నారు These three are as inseparable as the three points of a triangle:—or the three legs of a stool. యెత్తుటిప్రాయిగడ్డలు. D. పొక్కణము or బొంకనము (K.) A pouch, a purse. HD. 1. 1383. పాదలకళాశంభూతిపొక్కణ మొ. టి|| భూతిపొక్కణమొ, విభూతిశింహా, పొక్కచెరడు n. s. A kind of snake. శర్పభేదము. D. పొక్కలి Gen. పొక్కటి. Plu. పొక్కళ్లు or పొక్కండ్లు. n. s. The three dogs or projecting lumps supporting the boiler, on an earthen fire place. ప్రాయిమొదియెత్తుగడ్డలు. D. పొక్కశము n. s. A treasury. A money bag. ధ నాగారము, మూటయు. D. పొక్కి adj. Defective, (a mouth) deficient in teeth, toothless. పొక్కి సోటివాడు one who has lost his teeth. పొక్కి యొమ్మువాడు a hollow-chested man. పొక్కించుట v. a. To Fret, blister, excoriate, to scorch. పొక్కించుట v. a. To cram.

పొక్కిలి n. s. (G. పొక్కిటి. abl. పొక్కిట. plu. పొక్కిళ్లు) The navel. The dent forming the middle of the lower part of the characters ద, ట, డ, &c. బొడ్డు, అక్షరావయవము. D. పొక్కిలిపాశ or పొక్కిలిపాశడు అనగా బ్రహ్మచేతుడు. D.

పొక్కిళ్లు n. s. plu. Flakes of mortar, that separate from a wall. పొక్కిళ్లుట or పొక్కిళ్లెత్తుట to come off in flakes.

పొక్కిసా or పొక్కిసా n. s. A small parcel, a bundle, wallet, knapsack, budget.

పొక్కిసార A sort of shark. Russell No. XVI.

పొక్కు n. s. plu. పొక్కులు A breaking out, boil, blister, pock. పొక్కురోగము a chancre. పొక్కులు, అనగా అంజారము. OG. పొక్కులు అనగా బొబ్బలు చెమట కాయలు మొదలైనవి. D.

పొక్కుట v. n. To be blistered or excoriated. పొక్కిన scalded. నా నోరు పొక్కినది my mouth is burnt or sore. To grieve much or be afflicted. To come off in flakes, as plaster. ఆమాటవిని పొక్కిపోయినాడు on hearing this he grieved very much. వానిపోషిమి పొక్కా a common curse. మనసులో దుఃఖించుట, బొబ్బలు లేచుట. D.

పొక్కుట v. a. To eat greedily, gobble. Swa. 5. 27.

పొక్కులాడుట v. a. To worry, tease, plague, pester. To eat greedily, gobble, devour.

పొక్కుడు adj. As much as a mouthfull.

పొక్కున n. s. A leathern bucket, for drawing water from a well, or for baling a boat. A nose-bag for horses, the corn bag put on a horse's nose. ఓడలోని పొక్కుచేపారబోసే పొక్కునది, నూతిలోని పొక్కుతోడేదిన్ని, గుర్రములకు దానాపై వేసేదిన్ని. D.

పొక్కునాకు n. s. The creeping vervain (verbena nodiflora Linn) Ainsl. 2. 313. పొక్కునకాయలు it's berries.

పొగ n. s. Smoke, steam, vapour. Vasu. 4. 10. ఊరుపు పొగ the vapour of sighs. పొగతాగుట To smoke a pipe or cheroot. Ila. 1. 140. జఘనములకు నగరు సాంప్రాణి పొగలు పట్టి. టీ|| ధూపమిచ్చి. పొగకర్ర A sun beam. Lit: a stick of smoke, because a beam has that appearance if it falls amid smoke. పొగచుట్ట A cheroot. పొగకుంట, అనగా పొగ గాకు వేసిన కుంటసేల. D. A

tobacco field. పొగవిత్తులు, అనగా ధూమాక్రమత్రికావీజములు D. Tobacco seed. పొగచెట్టు or పొగారు చెట్టు, అనగా ధూమాక్రమత్రిక అనే చెట్టు. D. పొగారు, అనగా ధూమాక్రమత్రిక D. Tobacco.

పొగరుట v. a. To fry, to season with spices. ఇగర చెట్టుట, తిరగబోత చెట్టుట. A. 1. 39. కలమాన్నము సెల్పినవత్పనాలుగే స్పృశించినకూరలు. టీ|| పొగించినకూరలు, ఇగురుకూరలున్ను Kod. §. 33. మెరుగువెయ్యక గాని వృదువుగా దన్నంబురుచితకయిండు పొగచనికూర. పొగచనికూర, అనగా తిరగబోతవేయనికాకము.

పొగడ n. s. plu. పొగడలు A golden ornament which women wear on the upper part of the ear. The peg or key of the lute. పొగడచెవి a hole bored in the ear: in which the gold ornament is worn. A chink or leak. ఆచెరువుకట్టలో పొగడవద్దది There is a leak in the dam. ABA. 3. 89. కణభూషణమును తటాకజలనిగమశ్శంబును పొగడనామనుచునుండు.

పొగడచెట్టు The tree called Mimusops Elengi. వకుళవృక్షము. SC.

పొగడత n. s. Praise. మహిమ. Paidim. 3. 123. నిగుడు పొగడతతో వింటిమగలమగడు, తపసి దెంబంపుటిలు జేరుతరిఘటించు. See పొగడ.

పొగడిక n. s. పొగడికోలు n. s. పొగడు n. s. Praise ప్రోత్రము. D.

పొగడుట or పొగుడుట v. a. To praise, laud, applaud. To flatter. Naish. 2. 159.

పొగడ్త n. s. Praise, commendation, applause. ప్రోత్రము. D. M. XII. 140. అన్నిఘండు దలకకబలశౌర్యములు పొగడ్తకై పోరెనధిపా. ib. IX. 2. 104. శూరతయు మహానియధిర తాస్సురణమునుం పొగడ్తవడపోరుట మేలని నిశ్చయించితి. ib. IX. 1. 97. నైనికసింహనాదంబు సెలం గనవచ్చుడాతల్యును జ్ఞేశించి దేవసలంబొగడ్తలనభిజనంబులుండ మతమవిడుదులకుంబోవంబనిచి. ib. IX. 1. 186. తేరునైకివడిబలంబు మైనురికేలియిపోతెగిరంబుద్యం చిపోయెవెనే పొగడ్తకై ధరణిశ్వరయెండురథంబుమొదికి.

పొగబాణము Smoke-rockets, i. e. bomb-shells. ధూమము కమ్ముకొనేటట్టుచేసే ఆకాశబాణము. Bobbili. 3. 137. పొగబాణములగముల్ నిగుడింతుల్రమ్మెడు, ధూమంపుపెను మొగుల్ తోంగలింతు.

పొగరు or పొగురు n. s. Pride, presumption, arrogance. The shade or colour. A strong stifling smell. Kaluv. § 175. చనుగవపొగరుయాజంటలైక మెరుండు. ib. 101. తట్టు గారాని నా బటువునుబ్బల పొగరున పెట్టెడురవికెలు ఓలెనమ్మ. Satya. 3. 158. కళుండు, ఇంద్రునిలవుపొగరులూండు. R. 6. 23. ఘనాఘనముల్ పొగరెక్కి. ib. 2. 76. నిలంపుజడలకువీరిజల్లులు గా వెనిగుడునిగ్గులలోనిపొగరుచెగలు. తిక్క గంధము, జర్పము. D.

పొగరుబోతు A headstrong blockhead, puppy or prig.

పొగలుట v. n. To grieve, to pine with grief, to languish. To burn. దుఃఖముచేతరటించుట. D. రగులుట. S. 1. 53. నీవువానరమువంటిమగనితో గూడిరతి కేళిపొగలదగునె. ib. 3. 194. వుంత్రిగ్రహంబునకరిగిహాశ్యహేతువుగననేరక పొగలపొగల గానట్టియెడక. T. 2. 123. ఎవ్వరు నెరుగనివిరాళి వృద్ధయంబుగడక సెవ్వగ నెవ్వగ బొగలుచునవ్వ నజారాతిముగడ నాత్మగతమునక. టీ|| పొగలుచు, అనగా దుఃఖపడుతున్ను. HD. 1. 2285. శ్రువులవాన, గురి సెనప్పుడువచ్చిగొప్పొననడగి, నిగుడుకీలల మూనినిపురుచైగబ్బి, పొగలుటలుడిగినిప్పుకలుశల్లా రె.

పొగియుట v. n. To smoke or emit smoke.

పొగిలించుట v. a. (causal of పొగలుట) To afflict, to grieve. R. 5. 234. సొగసుంబల్లులుజిల్లలక చెళుకుమించుట జూపులక శ్లేషనం చగమి న్నెన్నడ, గ త్వుగొత్పు మెరుగుక జాయస్తయారంబులక పొగిలించెన్నెన్నిలించె సెంచెగలిచెక వూబోడికయ్యింద రక.

పొగుచుట See పొగచుట.

పొగువు n. s. Seasoning, spicery. తిరగబోత. D.

బొగ్గు n. s. Charcoal. Vema. 154. నీనుబొగ్గు, అనగా ధూమిలో తవ్వెయిలేమంటిబొగ్గు Coal.

పొచ్చవు adj. Deceitful. కటకుమైన, వంచనైన. M. XII. 4. 35. యెవ్వోట నైననధనుడువిచ్చలవిడిసంఘలేమవెరపించుకయిం బొచ్చవుచంపంబొల్లడు మెచ్చరెసురలైనవలుకుమ్మ దువైయుండక.

పొచ్చము or పొచ్చెము n. s. A deceit, trick, feint. A spot. A fault. కటకుము, వంచన, కల్పము. M. VII. 3. 288. నీకూరిమిపారపొచ్చముగాక యుండబోవకవలయుక, అనగా నీస్త్రీహములోకుత్పితకల్పములు లేక వుండవలసినది. ib. XII. 3. 472. పొచ్చము లేదనమ్ము బకవుంకవు నెట్లగు సెక్క

దైవమా. S. 3. 131. పొచ్చము లేనట్టిమోహమునకెడగలుగుక. URT. 8. 21. వేడియయకవిభుండు విలసిల్లిరిపొచ్చము లేనిమచ్చికక. M. IX. 1. 91. పొచ్చము లేనినెయ్యమునపునివికట్టక సెంపకుండగా. P. 1. 212. వచ్చినశంకేవతునకుపొచ్చము లేకలమ్మ గాధివుడు సౌహార్దంబుచ్చు కడ నెదురుకొనితోడైచ్చిశిష్యుడొసినప్రతిష్ఠితుజోకెక. M. IV. 4. 180. పొచ్చము లేని బర్తిగలబోరికమల్లెము దకుకమేకకడక. BRY. 2. 823. పొచ్చమేమియు లేకనచ్చుకడక. BD. 3. 1163. పొచ్చము లేకీనుముపొట్టు ముల్ గావి. M. V. 3. 11. యిచ్చటిబంధులునీవును, నచ్చెరువతివి నుచునుండ నెదుర్చును ముకిచ్చిననుశాలునంటిని, పొచ్చము గాదింకవట్లు పూర్ణముజుమ్మి. URT. 9. 29. కానిమ్ము నాకుజెప్పిన గానియకాదధివులవు గడ లేర్చకనేమినిన పనియిచ్చెవును, మూనిన పనియేను సేతుపొచ్చముజెవుమా. పొచ్చము, అనగా కల్పము. D.

బొచ్చు n. s. Hair, down, fledge. Downy hair, hairness.

బొచ్చె n. s. A shard or potsherd: half a scull. The fish called roball, or మేవ Russell. No. 105.

బొజంగు or బొజగు, బొజగు or బొజుంగు n. s. A paramour. భుజంగుడు, విటుడు. S. 2. 605. వలసినవియెల్ల దెప్పించుటకై, వారశతుల్ బొజగులతోపోరామియెనకకకుసుల పొంగలివచ్చెక. H. 2. 57. పోయినమయంబుదెల్పనబొజుగు వేడ్క వింతనెరవుతగంధంబువిరులుశరులు, కశ్రువువిదెంబుజిచల్యగలుగు సొగసుదనరహేమంధిలు జేరెతక్షణమున. Vaizay. 2. 81. మునుపుజంగాల జేసినబొజంగులగన్ను గజికంబిధుక మైగరవవచ్చు. టీ|| బొజంగుల, విటకాండను. BD. 5. 99. నెదిరినేమనుచాలు నేలింకమరుపుబొజగులుగొరియలంబోకార్చుగలరు. బొజగులిన గావిటుడు. D.

బొజంగుబోటి n. s. A woman of pleasure, a female rake, or libertine. Jagann. 2. 29. పులిపితెగులు బొల్లినుల్లనిల్లకరల్లిజూవియా బొజంగుబోటితలికె. టీ|| బొజంగుబోటి, విటకరై.

బొజ్జ n. s. The belly, a paunch. బొజ్జ పెరిగిన, అనగా బొజ్జ పెట్టిన Corpulent, fat bellied. బొజ్జ మడుపులు Folds of fat across the belly.

పొట n. s. (for s. పుటము) ఆకుపొట One side of a palm leaf.

పొట్టకర or పొట్టకర్ర n. s. The tender ear just formed, an unopened ear of corn. కలనుగర్భము. Paidi. 4. 166. వనజవళాయతనవళో, చనచరణము లాత్తవారకాలేయముల, పనుకాయవట్టునరా, జనశ్రుంపొట్టకరలునిగుడెజంఘలపేరక.

పొట్టకరించుట or పొట్టకమరించుట q. v. v. n. To rise or swell up as a sore. To shoot out anew as lopped trees. వైకు బృహస్పతి D.

పొట్టనవ్రేలు n. s. The thumb, the great toe. తాలిబొట్టనవ్రేలనేలవ్రాశినది she drew lines on the ground with her toe, an expression used to denote gestures, expressive of regret or downcast shame.

పొట్టపాట (anuk of tears flowing) Fast, gushing-ly, welling. T. 4. 19. బొట్టవేలనేలవ్రాయుచు, కటకటపడిమే నువడకగనుగవనశ్రువ, పొట్టపాటవ్రాలగనేక్కుచు.

పొట్టపనవ్రేలు n. s. The thumb, the great toe. Satya. 4. 271. ఘల్లనియందెలు మొరసినకొల్లోకొల్లనుచుచిరికోమలులశ్రుతే, యల్లనబొట్టపనవ్రేలును, మెల్లనవారివంటనంటమెరుముచు సెక్కెక.

పొట్టమరించుట v. n. To rise or swell up as a sore. పొట్టముంజి, అనగాగోవిసార. OG.

పొట్టవేలు or బొట్టవ్రేలు n. s. A thumb, a great toe. R. 5. 17. వెన్నునిమించుగాలిబొట్టవ్రేలికినూతురు. N. 8. 94. అచగుబొట్టవేలదుందుభియొడలుమాటి. T. 4. 19. బొట్టవేలనేలవ్రాయుచు.

పొట్టిపి A bump, weal or whelk.

పొట్టుక్కునం anuk. Suddenly. Kalahasti. 4. 63. ప్రాద్దుపొట్టుక్కునంబొడువ భూధరకూటములెక్కిడిగ్గుచుక.

పొట్టేలు (with single ట) or పొట్టేలు n. s. A ram. A verse says గొరియలపేకపోతులను కామ్మపొట్టేళ్లనుగోడిశ్రుంజులక.

పొట్ట n. s. The belly, paunch. వరిపొట్టఅనగాకలనుగర్భము the tender ear just formed, an unopened ear of corn. కనుపొట్టలుపువ్విసవి the eyes are swollen.

బొట్ట n. s. A hamper, a large high basket for storing grain &c.

పొట్టకరుకు A bulging ear of corn : a swelling pod, ready to burst : to this is compared the bulge of a handsome calf of the leg.

పొట్టకర్ర n. s. An unopened ear of corn.

బొట్టుడి or బొట్టుడి n. s. A stone, or stumbling-block.

బొట్టనవ్రేలు n. s. The thumb, the great toe.

బొట్టపెంజర A sort of snake.

పొట్టి adj. Short, small in size. పొట్టిరూపాయి a thick coin, not broad and thin. H. 2. 30. కడిదిమొరగచంకనిడినబొట్టియకల.

పొట్టికాకర n. s. The tree called Momordica muricata. D.

పొట్టిరసము n. s. Shortness of stature.

పొట్టిపిట్ట A sort of flycatcher bird. It is gregarious and very vociferous.

పొట్టివాడు n. s. A little man. కుబ్జుడు. D.

పొట్టు n. s. Husk, bran. The scales of fish. Vem. 1364. పొట్టుధాన్యము Grain that has a coat or husk, as వడ్డు, ఆరికెలు, కొర్రలు, చామలు, వరిగలు &c. పొట్టుకర్ర an empty sprout in a ear of corn. గట్టివిడిచిపెట్టిపొట్టుకుపోరాడుతావా will you give up the real for the false? మొదితోలు పొట్టుపొట్టు గారాలిపోయినది the skin peeled off. M. V. 4. 88. అప్పాపాత్తుండుమెట్లునుంజక్కుంబడకరనచలంబుతోన పొట్టుపొరలయ్యె కయ్యంబు పొడుచువాడు గారి.

బొట్టు n. s. A sectarian mark on the forehead, white, yellow, black or scarlet : long or round. నిలువుబొట్టు or సోగబొట్టు The upright line, or streak in the forehead which denotes the Vaishnava sect. అడ్డబొట్టు The cross mark which denotes the Saivites. A gold spangle or patch in general. తాళిబొట్టు The sign of marriage being a bit of gold tied on the bride's throat. A drop. బొట్టుకట్టుట To tie the తాలిబొట్టు i. e. to marry. The grammatical sunna or circlelet, representing n or m. గట్టిబొట్టు is full sunna. Note : this word is superfluously added to నేతిబొట్టు. i. e. నెయ్యి. butter-oil. S. 3. 99. తిరువళి కొవ్వలందముగదీర్చినఋడిదెబొట్టునుంచిదేర్పరచినమించునట్టిరుదురాక్కలపేరులు. మొక్కడతన్నా శరీగ్రాబొట్టు పెట్టినట్టు చిక్కుతున్నది wherever it is he finds it in a moment.

బొట్టె n. s. A child. నాబొట్టెలు my wife and babes. బొట్టెలపేరము The slave trade.

బొట్టెడు n. s. A little boy : this word is peculiar to the north east.

పాక్షేలు n. s. A ram. plu. పాక్షేళ్లు.

పొట్ల Appertaining to the snake gourd. పొట్లకాయ the snake gourd, Momordica Charantia. చేపపొట్ల "The bitter Hair flower, Trichosanthes Laciniata (Ainslie. 2. 296.) ఆడివిపొట్ల Rox. 3. 702. పొట్లతీగ, అనగా జ్యోత్స్ని. పొట్లపూరిక్కనెల, అనగా శ్రీవ్యూహము. పొట్లపూచుక్క, అనగా శ్రీవ్యూహము. D.

పొట్లచేత A sort of fish. Sparus, caudâ bifidâ. Russell. 99.

పొట్లము n. s. A packet, pack, bundle, little bag, paper, or case, to hold perfume, powder, or medicine : medicine tied up in a cloth for the purpose of dabbing or fomentation. పొట్లమొత్తుట To apply a fomentation. వాండ్లంతా పొట్లముగా పున్నారు all of them are in one cluster.

పొట్లు n. s. A title assumed by certain Smarta Vaidica bramins. The three titles Botlu, Sas-tree, and Dicshitululu closely resemble the titles Bachelor of Arts, Doctor of Laws, and Doctor of Divinity. These are used among Smartas alone.

పొట్లుట v. n. To become mould.

పాద n. s. Appearance, form, figure, shape. Mole, speck, mark. Variegated colour. పాదలశ్రురుగు a spotted worm, or serpent.

పాదగట్టుట To take an appearance or seem, to show itself or appear. అట్లాచేస్తున్నాడనినాకు పాదగట్టినది I imagine he will do so; I have the idea that he will.

పాదగనుట or పాదగాంచుట To see, view, to behold. Sarang. D. 5. 371. శ్రుదమధర్తకుకుండు పాదగాన్పుజేసికడుపు క్షితో దానిక్రమమెల్లదెలుకు. శుద్ధిదానిలుగా వానిపాదకానము I have not set my eyes upon him these ten days. శంకులపాదగనిపిల్లకాయదాక్కొన్నాడు the boy hid himself that the master might not see him.

పాదగు or పాడుగు n. s. Height, length, stature. వానిపాడుగల్గబొన్గు he is a thorough rogue; a rascal all over. (It is a bad phrase.)

పాడుగు or పాడుగు adj. High, tall, long, lofty. High as price.

పాదచూపుట To appear. BD. 5. 230. పాదచూపుకేగినయెడగిన్నరయ్య.

పాదశుడుట To appear. అగుశుడుట. In Pariz. 5. 80. ఆచూతులైన మహామునివరులచే పాదశుడడయ్యె భూభవనశలము.

పాదశుక్రము n. s. A certain drug. Asclepias vomitoria (Koenig.) Vomiting swallow wort (Ainslie) very efficacious in cases of scorpion stings.

పాదమించుట v. a. To create, engender. శ్రీష్టించుట. R. 6. 28. జగతిపాదమించనంబుపాసినడవైతి.

పాదముట v. n. To be produced, to arise. శ్రీట్టుట. D. కలుగుట. Mandhata. 5. 204. దోషముల బాండుగదొట్టగిల్లపాదమగురైతి తాల్వొప్పపుటములెడి. టీ|| పాదమ, శ్రుట్టి.

పాదవ n. s. పోతము, అనగా నేరుదాపేది. D.

పాదపు n. s. Height, length. OG. says ద్రవ్యము.

పాదసుత్రె n. s. A small hammer. చిన్నసుత్రె. D.

పాడి adj. Dry, powdered. Small, young. పాడి కూరలు Victuals fried without butter in a dry pan. పాడిరూర mizzle, drizzling rain. పాడిరొట్లు bricks broken into pieces. పాడి బెల్లము pounded sugar. పాడికావ్యము a petty poem. పాడిపిట్ట a kind of bird. H. 3. 14. విట్టువ, మునుగపూవిట్టువ, గజగాడు, పుల్లడ, పాడిపిట్ట, వంగతుండు. పాడిమత్యాలు Seed pearl. పాడిమన్ను dry earth. పాడిచేమట insensible perspiration. పాడి బియ్యము dry rice. పాడితద్దవారెరు lips parched with grief. పాడిదగ్గు a dry cough.

పాడి n. s. plu. పొళ్లు Powder, dust. పాడి or ముక్కు పాడి Snuff. Solder, rosin, metallic cement. పాడి పెట్టిపూడుట to solder. BD. 3. 324. జన్నాపుల పాలు జేకొని యుష్టానశేషంబు జేసి, చెరుకుకట్టెల పాడిచేరడజల్లి. చెరుకుకట్టెలపాడి, అనగా శర్కరర pounded sugar. చొక్కుపాడి love powder. ఆపిల్లగాన్బుచొక్కు పాడి వేసికట్టుకొనిపోయినారు they deluded him with love powder and kidnapped him. పాడిమిరియము powdered pepper. R. VII. 105.

పాడిగించుట v. a. To heighten, raise, increase, exalt. To aggravate, swell. To promote in rank.

పొడిచేయుట To powder. శుశువుపొడిచేసినది she triturated or pulverized the turmeric.

బొడిక or బొడిచె n. s. A knot, or excrescence on the trunk of a tree.

పొడిపించుట (v. a. Causal) To cause him to be stabbed. శుశువుపొడిపించుట To tattoo. ఆమ్మ వారు పొడిపించుట to inoculate.

పొడిపొడిగా In pieces, piece-meal.

బొడిమె n. s. The peg of a sandal. "A virile spot! Reeve.

పొడుగాటి for పొడుగుపాటి adj. Long, tall.

పొడుగు or పొడవు n. s. Height, length. వెలపొడుగువీరె an expensive or high-priced cloth. శంకవత్సరంపొడుగున For a year past: throughout the year.

పొడుగుట or పొడగుట v. n. To grow, increase, extend. బియ్యమువెలపొడిగినది the price has risen.

పొడుచుట v. a. To pierce, stab. To gore. To prick or cause pain. To fight. రంధ్రముపొడుచుట To bore a hole. గాలముమీదమెర్ర, అనగా మెర్రలను పొడుచుచుకొనుట To put (a worm) on the hook. ఇదికండ్లనుపొడుస్తున్నది It tries (pricks) the eyes. మోచేతితో పొడుచుట To punch or hit with the elbow. ముత్రపొడుచుట to seal, set his seal. బొగ్గులకైకల్పరతులబొడుచుటనుమతీ. ఇక్కడ పొడుచుట, అనగా నడచుట. (Sumati, §. 73.) To cut down, or fell. M. I. 1. 136. పాండవబలంబేకాదశాక్షోహిణి రూఢింకొరక నైస్యమి యుధయముంబోహమాతా న్యోస్యమై యాడంబోవకవీకతో బొడువగా నేపారు ఘారా జయల్లాడెం ఛాత్రి. వీకతో బొడువగా అనగా ధైర్యముతో పైబడగా On their making a bold attack. Vish. 6. 116. యమ్మహీతలభర్తయజ్ఞంబునావింకు తేకగం గానది వెళ్ళిబొడిచి, యగవాలముమీదనరుగుచేర గజావియర్థంకతోకరత్రా యొడగుచు. వెళ్ళి బొడిచి, అనగా పోయి పైబడి. Pal. 165. గురువాలబొడుకు ననిక్రోధంబుతోను శుష్టైనాయుడుయెంతభారత్రతంబు ఆనపొడుచుట To lay a ban or protest, so as to check proceedings. Pal. 11. బంధురమై యున్నవారివారమానబొడవంగదన కేలపొడిచితిని. శుశువులములో ఆనపొడుచుట, అనగా శుష్టుల వెట్టుట. A proverb says వారివేలితోనే వారికన్నుపొడిచినారు They turned his arts against himself.

The Imperative పొడు, పొడండి is irregular. పొడుపొడుపొడుచుచుపొడిచికొనిన. N. 9. 270. and 4. 250. A. 6. 99. యుద్ధముచేసుట. D.

పొడుచుట v. n. To rise (as the sun or moon, a star or the tide.) వాడితిట్లుపొడిచేనాటికి when his curses touch you, or fall upon you. ఏరుపోటుపొడిచినది the tide has risen or swollen. ప్రొద్దుపొడిచెననుటయున్ను, ఏరుపోటుపొడిచెననుటయున్ను. D.

పొడుచు n. s. A stab, a pricking pain, as that of a boil. The rising of the sun. The swell of a river. P. 4. 255. తడుకడ్రోశరిముచ్చుబొడుచులు. టీ|| నెరదొంగలు గాక తడుకడ్రోశరులైనదొంగలు. నెలపొడుచులు The time when the moon rose. పొడుచుడుమాటలు or మెత్తిపొడుచుమాటలు a taunt or jeer. Ila. 3. 8. చెప్పలు. D. says ఉడయము, పోటున్ను.

పొడుము n. s. Powder, snuff. పొడుముకాయ n. s. A snuff box. Lit: a large woody nut, wherein snuff is kept and confined with a stopple.

బొద్దచెట్టు The Sycamine tree is rendered by this word in Gf.

బొద్దనబావి A well with steps descending into it. A. 5. 129.

బొద్దశీరము A weed called Stemodia. Rox. 3. 94.

బొడ్డు n. s. The navel. బొడ్డు or బొడ్డుయానా a bolt, a pointless arrow. బొడ్డుకొంకు The knot of a man's vest at the navel. బొడ్డులోచెక్కినాడు is (equivalent to) He put it in his pocket. lit: stuck it in his girdle. బొడ్డుకోయుట To cut the navel string. N. 9. 209. (In composition) Central, interior, inner, middle; as బొడ్డుచావడి the centre court. Vish. 2. 67. బొడ్డుబండ or బొడ్డుయి the middle stone.

బొడ్డుకీటు The coping of a wall.

బొడ్డుఘంటలు The large bells hung on each side of an elephant. Pal. 301. కరులబొడ్డుఘంటలుఘమ్మనిమ్రాయ.

బొడ్డుచీడక n. s. The double headed wooden instrument, used by cotton beaters.

బొడ్డుమల్లెచెట్టు The double jasmine. వృత్తశ్రుష్టి. D.

పొణక n. s. The withe or willow used in making baskets. A large grain basket. శుకపేముమొదలైనవాటితోకట్టిధాన్యాదులుపోసేది. D.

పానకుకర్ర or పాణికర్ర n. s. A light kind of wood like deal or fir.

పాణి n. s. A small leathern bottle filled with any liquid. శురుకుతోనున్నవిన్ను సిద్ధి. D.

పాణిగలు plu. A kind of parched corn: a kind of cakes. కావధాన్యములు, సెనగలు మొదలైనవి, పొట్టుపోయబడ్డలు కానివి. D.

పాతక n. s. A bundle of leaves. ఆకులు మొదలైనవాటికట్ట. D.

పాతగగ, పొట్లముగా, అనగా గుంపుగా అని తోచినది. Valeswar. 3. 100. అతడొకనాడు వేటకొరకైతను నేలినదొర్లు వేడ్లతో పాతగగపై నమాటగని బొల్లు దానును పోడికర శుభం.

పాతము See పొట్లము. Valeswar. 3. 60. తనవేళ్ళకు శుభ్రమౌంతుముత్ పాతముగ నొంచుపోపు తరిభారననందొక శుభ్రువారియ శ్రుతిపాత మైతనర్పియ పాయ శ్రుదిక్కున బడ్డటాచి.

పాతికిలి Another spelling of పొడికిలి. పాకుకొలు (Perhaps it should be పాకుకులు) A line drawn round a stack of corn?

పాత్ర n. s. A hole. రంధ్రము. D. పాత్రము A book. శుశ్రుకము. D. A. 1. 20. BD. 1. 332. ANS. 1. 40.

పాత్రర n. s. A pack or bundle of leaves. మర్రీఆకులపాత్రర A bundle of మర్రీ leaves shaped like a gourd. Pativratya. 19. line 11. కథలపాత్రర గొనియెక్కు చూర్ణమున, కథలపాత్రరలు, అనగా కథలు వ్రాసిన ఆకులకట్టలు. ib. 19. line 16. దళములపాత్రర తలక్రింద నుంచి. ib. 19. line 23. తలక్రింద నున్న శుశ్రముల పాత్రరలు వదలినలుదిక్కుల వాయువశమున చెదిరిన. Siwa. 4. 87. ఓ శిలభం దంబులొండొండయు వెళ్తుగా, నాకు పాత్రరలంగట్టియును మలుగుట్టియు. టీ|| ఆకుపాత్రరలంగట్టి, అనగా ఆకులలో పొట్లములు గట్టి.

పాత్రరము, or పాత్రము n. s. A roller or pestle for grinding spices &c. శిలాశుశ్రుక. D.

పాత్రరముల్లు n. s. A kind of grass. H. 5. 54. కారెపాత్రరముల్లు కట్రింత.

పాత్రి n. s. Integument, coat, akin, bark. పోకపాత్రి the coat or skin covering the upper part of an areca tree. కొబ్బరిగలను పొదిగియుండేది. D. అరిటిపాత్రి the coat or skin on a plantain tree. పాడుముపాత్రి a snuff box, (literally a piece of

bark folded and containing snuff.) పాత్రి or పాత్రిగుడ్డ baby linen. పాత్రినూలు fibres used in garments made of bark. M. XII. 6. 221. పాత్రినూలు శ్రుభ్రునకెనగా నబంధకుడవుండనకట్టాడు దానయి ప్పెయి. S. 3. 54. బానలో దావినపట్టు శ్రుట్టము జరిచి పాడుగుడుకోళ్లకు పాత్రి జేసె. పాత్రి also a torch, (a Rajahmandri phrase.) పాత్రిశుంచ bombasine cloth woven of silk mixed with cotton.

పాత్రికడుపు n. s. The abdomen or belly below the navel. కన్ది. D.

పాత్రికలు n. s. Doll's clothes, a gaudy dress for an idol or for a little girl. BD. 3. 819. కొమ్మనీకొక చిన్నబొమ్మయు మంచి బొమ్మ పాత్రికలు నుపొయి లెచ్చెదము. M. IV. 5. 308. బొమ్మ పాత్రికలడిగిరికొమ్మయిండము నుచునిచ్చె తాదెప్పినయంబరములు.

పాత్రిగడ్డ A certain medicinal root called కరికారి, కరిసి, కవాలకం, అన్నిశిఖా, అన్నిముఖి, ఓవనికా &c. &c. Q.

పాత్రిగా or పాత్రిగా adv. Entirely, wholly, completely, perfectly, utterly, totally, fairly.

పాత్రిగుడ్డ n. s. Cloth made from the fibres of the bark of certain trees. Baby linen.

పాత్రికుట్టుట v. a. To set straight, arrange, put in order.

పాత్రిలి Baby linen. KP. 6. 207. లీలపాత్రిలిమీద రేలికూర్పుండు పోతద్దయు సెక్ క్రొత్తముద్దుజెలులు, పాత్రిలి, అనగా పాత్రిగుడ్డలు.

పాత్రి n. s. Friendship, partnership, holding in common. స్నేహము. D. శివశాసనము, విశ్వాసము, ఉమ్మడి. పాత్రినగుడుచుట eating together as messmates. వీధులు అందరికి పాత్రి The streets are free or common to all men. ఆశురుకులు పాత్రిన కొన్నారు They bought the goods between them, for the common stock. ఆశని పాత్రిలు పోకటడవేళి చెప్పినారు the work is left undone because they could not settle which of them should do it. Sumati. 129. నృశు పాత్రి పాము పాత్రింకటం దగు మిత్రు పాత్రి గడు శిరి పాత్రిం, విశరి తభార్య పాత్రిం నెకమిది విడువంక వలయు. M. IV. 3. 33. యిట్టి అవమాన శుభ్ర పాత్రి మనంక వచ్చునే. పాత్రిలవాడు, అనగా యిద్దరికి కిను మైనవాడు he in

whom both parties have an equal right or interest. *ib.* XII. 5. 257. యే నుపాత్తులవాడ నయి రుత్తరకును. HD. 2. 2180. గాకనీపేదరికమునాకు పాత్రై. టీ|| నీదారి ద్రవ్యమునపుభయలకువున్న డా A. 6. 18. తునిశిన రాంక కములపాత్తులనుగమిచి పోకయొందాంటితోబోరికీతులాడు. టీ|| పాత్తులను గమిచి, తున్నట్లు నాలుగున్ను నాలుగువైపులకరు చుకొని. S. 3. 188. మోహంబ్రరాణియుతానుగూడి పాత్తులభజంతగా నొక్క బోనగత్రై. Balram. 4. 272. భజింబంబవలదెయాభోగపాత్తునగూడి.

పాత్తు n. s. Husk or chaff. (Ganjam dialect.) పాత్తుగుడుచుట To avail or come to good. తునికవచ్చుట. *Ila.* 4. 21. శత్రుములుపాత్తుగుడుచునాశస్త్రుతాంభళిర శత్రుములానలైవచ్చునీకు. టీ|| శత్రుములుపాత్తుగుడుచునా, బాశిలుకలిసివచ్చునా.

పాత్తుపాత్తుమని (*anuk*) Dead, not sharply. పాత్రైము or పాత్రైపుమట్టి An earth or dust with which boxers smear their limbs?? Kanaka Ranjini. 5. 153. గరిడికాపాత్రైపు మట్టిరల్లడము చెంగావికకళితేరు కాసెరహిమారగజాప్పి మల్లరకడుకా జేసానలసాధనలవరగం బల్లిడుగుక్కుటో బరపుపోటక గ్రద్దనల గ్రుడ్డులకా ధరమట్టాడి జయించునాశరిక సాధ్యంబెద్ది తేదింబులకా. పాత్రైపుమట్టిఅనేకట్లమునకుఅర్థముకాలేదు.

పాత్రము or పాత్తరము n. s. A roller or muller used in grinding.

పాద n. s. A bush. కాకర్లపాదలల్లకల్లు గోడలును Pal. 198. A proverb says విఘలకుపాదలద్దమా what can screen us from destiny?

పాదకలుయెత్తుట v. n. To raise his voice or shout? పెద్దగాంతు పెట్టుటఅనితోవినది. D. Navan. 146. పాదకలుయెత్తియాపుత్రునిజీరివెడకుచు.

పాదగుట v. a. To cover, to set as precious stones &c. The same as పాదుగుట.

పాదపెట్టుట To feign, pretend, assume. G. 2. 53. అది గారణముగనతనికి శత్రువంబగు గూమునీకుజాలదుభవిలో, బాదలనిపెద్దరికంబులుపాదపెట్టుకలేచి పొమ్ము ఖోజన్పుపాలా.

పాదము for పోదము Let us go. The Yati Rhyme proves this spelling. G. 9. 33. పాదముద్రేవతయన్న భూమిక నియాభూదేవునకా గూడిశిస్తుదలీలంబి.

పాదరిల్లు n. s. A bower or arbour. The R is inserted to save elision. See note on ర.

పాదలింపుట v. a. To undertake పూనుకొట. Pal. 4. మొయవంబిపాదలించి మెడయెత్తికొక్కొక్కరకో యనికోటలగొంగ, తుంచమస్వరమున బాటింబికూయ. పాదలించి, పూనుకొని, త్రుకాళింత జేసిననుట. D.

పాదలిక n. s. Assumption, persistence, enterprise. పూనికె. T. 2. 16. వికటారిపీరుల త్రుకటాహమిక మాన్పువికటారి పాదలికత్పాన్పు మిగుల. టీ|| గుజ్జుకత్తులయొక్క పాదలికలనగా సాముమలుకులు అనివున్నదిగాని, పాదలికలు, పూనికెలు, అనగా శక్తివిధములు. Bhanumadvijayam. 2. 232. భూదారమువైదూరిన, భూదారుండడుగుదోలి పాదలికనే నైక, కైదువగొనిరెండైజని, మేదినిబడదాని నవుడుమిత్రులుపొగడక. పాదలికను, అనగాపూనికెతో.

పాదలుకాడుట v. n. To writhe or toss about.

పాదలుట v. n. To increase, be generated, be produced. To flourish or thrive. అభివృద్ధియగుట, పెరుగుట, ఉద్భవించుట, చెలగుట, విజృంభించుట, త్రుకాళించుట. Swa. 5. 120. కాంచనమణిభూమలుజీరలునరకుతికిం, బాలతికినుడుగరలుముడము బొదలగనంతకా. టీ|| ముదముబొదలగ, శీతోషమయ్యేటట్టుగా, శీతోషముఅభివృద్ధి అయ్యేటట్టుగా. *ib.* 5. 101. రజనంతరంబవార్లము, పాదలు మదికామెట్టుబ్రాల పుట్టికలయెడం, గదియంబట్టిన పెండెర, గదియించిరిబంధజనులు గన్యారరులకా. టీ|| వార్లముపాదలుమదికా, శీతోషముదోలుకాచుండేమననుచేతను. Sumati. 5. 63. వెలయాలినలనకూరిమి, గలుగదుమరికలిగానేనికడతేరజయాశులుపురనడిచేతేరువున, పులుమొలువడు మెలివెనేనిపాదలదునుమతీ. పాదలదు, అనగాతలయెత్తదు. Yayati. 5. 25. పుక్కిళ్లవిడియంబులకక్కురపుగాలిబొదలెడుశిన్నయూర్పులుచెలంక. అక్కపురపుగాలిబొదలెడుతనగా ఆత్రస్తుయంబలి ఘనసారశవనముచేతఅధికమైనటువంటి. T. 3. 22. అలపాలతుకదానంతట, వలపులువద్దికినివార వాంఛలుమారకా, తలపోయుచుకునిదోచక, నిలువంజాలనివారాశినెమ్మదిబొదలకా. టీ|| బొదలకా, మెదులుచూనుండగాను. M. XII. 1. 213. పాదలుజరుగుటకై, పాదపుదపుమకుటకై, కడుంజేరువాయుటకై, జనించుబాలియుటకునై. Swa. 4. 23. కచ్చువెట్టివెన్నుకందంబుశేమముగా, బొదలివోళ్లుగట్టిపోరుచుండి, మలయుగానిపోవుచూనిసిపాదగన్ను, శేమిచెప్పవా

ని యానులధికు. పాదలి, బలుశ్రుచేతలై ప్పినై. S. 3. 296. నిరుగట్టున నెట్టుకొనుతియ్యమామిడి చెట్టు లందొరుగుకలరశంబునంబడనైన తాత్రునంబాదలి పారుతుచేటిమధిదేళి మేఱురశంబునకుం దోడుచూ శ్రువేరుతునశీతుంఠి రశంబులకాలువలకు వింతలుగల్గించు. పాదలి, ఆనగాఉడ్చువింది. P. 3. 179. చిచ్చుదొలిజొచ్చి వృక్షంబుజెరివినట్లు, పాదలిసానాటికధివృద్ధిపొంది పడకుచెరివిపోదురువీని రక్షించునేల, చంపిరాజ్యంబు సేయు నిశ్చంకనధికు. DRK. 221. రామధూవిధుడుశరత్కాలమేలేర కోమలిజంఠింబికోమలుబాదలి, ఆనగాఆశలుశ్రుట్టి. HN. 5. 64. నిజాభ్యంతరంగంబునంబాదలుశోక ధ్వాంతంబునకుదోడు బాహ్యతిమిరంబున శిహ్యంబైపొదిగొన. Vish. 2. 140. ఆచెధరణీశురాగముభయంకర మైవినువీధిబర్హు, న్నదివరికించిచూడుడియనాధజనంబులదీన గాధముల్, పాదలివిసంగవచ్చె. పాదలి, శ్రుట్టి. Siwa. 3. 45. ఆభిసారికలవెడండకన్దులచెన్ను నన్ను కొనిపాదలుమద సాన్తాదంబునకుబ్రాచి గామోదంబున గాదంబరి గంధూపింది. టీ|| పాదలు, పుత్రుచున్న టువంటి. Vish. 2. 223. పాలితెమ్మ విచవిచూచి పాదలుగుప్ప, గబ్బిపాలిండ్లుగదియంగ గొలించి. పాదలు, శ్రుకాశించేటి. ib. 6. 355. మునివరో త్రమయాకభవినినసాధు, జనుల మిధ్యాభిశ స్తిదోషములురాక, శ్రుశ్రపాత్రాభివృద్ధిచేపాదలియిండు, దురుయశంబులు దిక్కులబరిమళింతు. పాదలి, విజృంభించి. T. 2. 97. కవగూడిపాదలుజక్కవలమక్కువతెక్కు, గాంచివారిగురించి కన్నుగీటు. టీ|| కవగూడిపాదలు, రశిశిల్పురు శ్రుకాశిశ్రున్నటువంటి. M. III. 5. 421. పాదలియొకనికొక్కనికిం, బదుండ్రుతుడుగురుసుగదిసి పారవసేనం, బాదివిశముయింతుదొగారి, వదలకగంధర్వులనినవార్యోద్ధకులై. పాదలి, ఆనగావిజృంభించిఅనితోచినది. HK. 3. 138. పాదలుజంజురుమేనులదరంగతలనిండవిరియబారినశుల్ల వెంట్రుకలును. పాదలుజంజురు, చెలంగడువించిరి వెంట్రుకలు. Ila. 4. 62. శుదములదండ సుండిభయభక్తులశేంగగజట్టికెందొగల్పాదలెడువీచనంబులవ శ్రుట్టగవీవగదానబోటికి. టీ|| బాదలెడుశ్రుకాశిస్తూనుండే. T. 3. 140. చికటారిమాట్టిని చెలువునగూర్చుండి, పూనికెమారంగపాదలిపాదలి, చెండుగోరించినచెలువునలివమారసెయ్యరముగకొంత యునికియునికి. టీ|| పాదిలిపాదిలి, మాటిమాటికిన్ని, మెదిలిడుతున్ను. పాదలె, శ్రుకాశించెననుట. D.

పాదలు v. a. To cover. To envelope. To encircle, surround. పాదుగుట, కమ్ముకొనుట, చుట్టుకొనుట. Vasu. 2. 51. మేటిజమ్మేటియశుటగ్రామ్మించుమింతు, బాదివిమదనశ్రుకాశి ముటుమువెట్టితమ్మగద్దియదాకటగ్రామ్మియట్టి, కొమ్మగావింతుబోలునెత్తుచూలి. టీ|| పాదివి, పాదిగనవారై. Vish. P. 1. 50. ఆనాలుగుభూతంబులు, మానుగసెక్కాకటియేడుమానులుబారువం, లోనమరెనుబాందములోగానంబడు నారికడుశ్రుగాయము బోలెక. R. 6. 54. పాదిలితేగానక పాతులలోతుట్టబానాడుకొన్ని శేమరిటియాండ్రు. M. XIII. 3. 266. వినియేమే మిసెంచెనెయనుడు నినుండత్పలంబుని త్పుడగుడువక, గనియెకగాకస్త్రానలమునబాదివెదనతనిననియెమునికోశమునక. Vish. P. 2. 47. విటవిటాభాటిశరీస్సుటదావ పావకీలక్రొమ్మంటలీలబాదల. కమ్ముకొనును. ib. 3. 171. మహావాయువునట్ల పాదివియిండుదారికిం బంజైభాయాధికంబైవశాలంబుననాకాశంబుచుట్టియిండునిభూతశుంఠకంబుబాదివిహాద్యక్షుమెరయు. M. III. 5. 421. పాదలియొకనికొక్కనికింబదుండ్రుతుడుగురుసుగదిసిపారవసేనం, బాదివిశముయింతుదొగారి వదలకగంధర్వులనినవార్యోద్ధకులై. బాదివి, ఆనగాచుట్టుకొని. ib. IV. 3. 66. తమ్ములునుభీష్ముడునుపాండుతనయశుకలసేన బాదవిసవాశిశ్రు సూనుడదరద్రోబుడతనికమాకొణి. శుకలసేనబాదవిస, ఆనగాశిమశ్రుమైనదండుచేతచుట్టుకోబడ్డ. ib. XII. 3. 211. అనిశులికిపిల్లిపాదలు ననయమునిశ్చంకవృత్తినయ్యలుకవశించినజూచి. పిల్లిపాదలును, ఆనగా మాబోలముచుట్టుకొని తుండదమువల్ల అనితోచినవి. Pal. 427. తనకొమారుని శురుగుతానెరిగిబ్రహ్మపాదవిసయ్యాతెలపెనుండిబాలు, పాలశిమద్రముమీదకువశించినట్లుకుదిలమైయిండుమని శలికె. M. IV. 2. 127. క్రూరదానవుడుభూచారిని ర్జరకాంత, బాదువరయంబునబోవుభంగ. నిర్జరకాంతబాదువ, ఆనగాదేవతాశ్రీనిరమించడానకు. పాది n. s. A quiver; a barber's pouch. అమ్ములపాది, మంగలవారిఅమ్ములపెట్టెయి. D. బాచి n. s. A dock for ships; a knot or clump of flowering shrubs, plantains, &c. పాదికట్టు The ledge of a శుందిలి. The side of a door: the door sill. పాదిగలి n. s. The side of the entrance or principal door of a house. Dasav. 9. 481. పాదిగలి

నిల్చి బాచువిరివోడి. టి|| పొదిగట, అన గాతలవాకిటి
 శుక్రను by the door post. పొదిగట (Locative
 case) in the embrace. D. says కొలింపినచంక.
 పొదుక n. s. A parcel or packet fastened in leaves.
 M. XII. 3. 470. పూడ్చి బొంకుల ప్రవృత్తిలో తురివి
 నంజాదంతయును మిచ్చి, పొదుక గానమరగట్టి. పొట్ల
 ముగాకట్టి.
 పొదుకు n. s. The udder of a cow. పొదుకుకోసుకా
 నిసాలుతాగుట a proverb, like that of killing the
 goose that laid golden eggs. ఆ పుపొదుకువేస్తు
 న్నుది the milk is coming into the udder: pre-
 vious to calving time.
 పొదుకు n. s. Baby-linen. పొత్తిగుడ్డలు. G. 3. 40.
 కలివొడసి నూనెవేలిది, తలపురియలశండు లాత్తి
 తెలంబునబొత్తిలవోవి మెత్తగా బొదుగులరించికా
 మారునుంచిరాదాదులటక. బొదుగులరించి, అన గా
 పొత్తిగుడ్డలు పరచి.
 పొదుకుట v. a. To cover; to envelope. To set as
 precious stones. To sit on eggs. To embrace;
 to surround, to encircle. శుడలో పొదిగిన పుల్లిగ
 డ్డ an onion set in cowdung. కంపులు పొదిగిన
 నగ a jewel set with rubies. పొదుకుకుకొళ్లు,
 అన గా పిల్లల జేసేనిమిత్తము గుడ్లమొదనుండే కొళ్లు
 brood hens, hens that are hatching.
 పొదుపు n. s. Thrift, moderation, frugality, care-
 ful management.
 పొదుళ్లు plu. Cases or pouches, used by barbers.
 H. 3. 264. కత్తుల పొదుళ్లు మంత్రములో కట్టుకుటరు.
 పొద్దాక for ప్రొద్దుదాక All the time, all the while.
 బొద్దిచెట్టు n. s. The plant called Osyris Peltata,
 Rox. 3. 755. Cissampelos. (Rottler.) త్రిశునక,
 మహాశ్యామ. Q.
 బొద్దిగా, బొద్దికె, బొద్దిక, బొద్దింకె, or బొద్దింకె The
 cockroach, a well known insect.
 పొద్దు or ప్రొద్దు (Infl. పొద్దుటి abl. పొద్దున) n. s.
 The sun. Time, period. బారెడు పొద్దుయెక్కిన
 శువుడు when the sun was about two yards high.
 i. e. about 8 A. M. పొద్దుతిరుగుడుపువ్వు the
 sun flower or heliotrope. రెండుగడియల పొద్దులుం
 ద గా while two hours of daylight yet remained.
 శానా పొద్దుబోయినది it is very late. ఆ పొద్దుటి
 దినము That day. పొద్దున early in the morning.
 పొద్దుపొడిచెను the sun arose. పొద్దుగూకె the
 sun has set. పొద్దుగూకులు the livelong day. పొ

ద్దుముచ్చుట To while away (trifle away or spend)
 time. పొద్దుపోకుండా తున్నది the time passes
 slowly: or it is very dull. పొద్దునరళము గాగడి
 పిరిమి we passed the time merrily. ప్రొద్దుతిరు
 గుపాటున at noon. చాలా పొద్దుగలక లేచినాడు
 he rose very early. లెక్క పొద్దులుండుట To "tar-
 ry one time" i. e. go without breakfast, on
 alight fast days. యా పొద్దు ఆ పొద్దు mean *To-day*
 and *that day*: but, in the *contract* forms ఆ
 శువుడు and ఆశువుడు mean *now* and *then*. ఆపె
 కుయిప్పుడు పొద్దులు she is near her time. దీన్ని పొ
 ద్దుబోక చేసిది surely you did this out of mere
 idleness!
 బొద్దు n. s. plu. బొద్దులు A rick or bundle of grass,
 a skein or bunch of threads. Bmj. 2. 241. అని
 కొనియాడివాడుకుసిదండియబొద్దుల నంకుగట్టుపె
 ర్చినుకుల పిలిపింపుముల మే కొనుకుచ్చులకుట్టువోర
 ముక. బొద్దులు అన గా నూలు అని తోచినది. Jagan-
 na. 1. 76. గడ్డిబొద్దువలెను మేను గానుతింక. టి|| గ
 డ్డిబొద్దువలెను, గడ్డిమోపువలె. See బొండు.
 పొనపొన or పొనపొన గా adv. Indistinctly, slowly,
 gently. చూచాయ గా, రవంతరవంత, మెల్లిమెల్లి
 గా. Swa. 4. 15. అల్లడెకంఠే పొనపొన, తెల్లనిగ
 ట్టరుతముబ్బుడే రెడు పొలమండెల్లడజాచిన ధరణీవ
 ల్లభాసీరామసేనవాలు మెకంబుల్. టి|| పొనపొన,
 చూచాయ గాను. P. 1. 208. పొనపొన శాసకుడేవ
 ర, శునుపునజని, అన గా మెల్లిమెల్లిగా. H. 1. 69.
 అనిసిద్ధురాలు జెప్పిన పొనపొన గా బ్రహ్మము జెందవు
 లుకలుబాడమక. పొనపొన గా, కొంచెముకొంచె
 ముగా. ib. 5. 95. పొనపొననిద్రముబ్బున ప్రభుల్లశ
 రోజడతాయ తాపి మెల్లనన్ను మోహతాశు కరలం
 కుటతాయతిసంచడెల్ప. పొనపొన, రవంతరవంత.
 URK 6. 72. పొనపొనపొన్నున్నుకుంబుటిరోసు
 ల్లిక ప్రాకిమాటికెక. పొనపొన, తిన్నగా.
 పొనము n. s. Outward show. మునుకు. Miscell.
 1. 557. line 10. నాతిమగవారిసముట రోతగా
 డె, వారి మెలనయద్దంబులొనిముడుపు, గచ్చుపైను
 న్నుమేమేడికాయబొనమె, యెయారీరో వారికి మే
 లుగలచే. మేడికాయబొనమె, అత్తికాయపై మిసి
 మేగదా.
 పొనరుచుట v. a. Causal of పొనరుట To fabricate.
 కల్పించుట. M. XII. 2. 199. పొనరిచియాడెడుమా
 టలగానడలశుకదుర్నిసిగోటిధనంబుల్. పొనరిచి
 యాడెడుమాటలు, అన గా కల్పించిచెప్పే భాగములు.

పొసరుట v. n. To happen, occur. Engender. కలుగుట, శంభవించుట. T. 4. 226. ఆనఘయతూర్వమైనభవదాగవనంబుదలంతునెక్కచో, బొసరినకయ్యమిత్వతెగ బోయగవచ్చినయట్లదోచె. టి|| పొసరినకయ్యము, ఆయత్తమైనజగదము. M. XII. 6. 454. ఆనఘాయస్తి ఘోమమునను గాథావింబిజగమునకు నెత్తుడుహితంబొసరించు దత్తుకృతములబొసరినమద్భవ్యనామములవివరింతుక. పొసరె, ఇచ్చెననుటయు, పైపెననుటయు. D.

పొసలుట v. n. To flame జ్వలించుట. Charitra. p. 535. ధూతవహ్నికనలుచుపొసలుచు కణకణయనుచు. పొసలుచు, అన గామండుతున్ను.

పొనుంకుతుడుట, పొనుగుతుడుట or పొనుగు పోవుట v. n. To grow cool or calm. To be reduced. To come to ruin చల్లారుట, నశించుట. M. VIII. 1. 16. బ్రతికియున్న కుమారులనుం గణుకొడుకులలోనున్న వారలనుమరియునుం గవి యోధనులంజెప్పివీరలం గొనియరికి నుత్పలించి పొనుంకుతుడయన్ని వేడిమిపోలివాడిమి తోడు రోగ్యదనుండు ధైర్యంబవలంబించి. ib. III. 5. 152. వినునాకీర్తిజగంబుల, బొనుగుతుడియెరిపుభవన పూజితవృత్తింబను తుడితిగానతగునీయనల తడమునీకనాకు నలవదదింకక. ib. VII. 3. 217. మునుసంకటతుడుమూకలు, గనికనితరచుటయుపిదప గాంధివిమెరసెక, బొనుగుతుడియుండితగ గాడ్పున, బొదలు మహానలంబుపోల్చి మహీశా. ib. XII. 4. 398. ఆయనవశంబునం దేపోవియుక్తుండై నరవిశ్రుతాప విరహితుండగునాక్రియబొనుగుతుడినబొంగుజయింతునిను దేవదైత్యశంకరమగుతుక. బొనుగుతుడిన, హీనతనుపాండగాను. ib. XII. 2. 18. శకలజ్ఞానంబులుననాశ్రయంబులై పొనుంకుబడుం గావున. పొనుంకుతుడును అన గానశించును. కత్పబడుట. D.

బొనుగుచేతీ n. s. A kind of fish.
 పొనుతుడ or పొనుతుడి adv. Entirely, without intermission. M. XII. 4. 42. మనమునకు సుఖము గోరెడు, జనులకునధఃక్రియా విశారదభంకుత్, పొనుతుడవిడివిధయములే, కునికియెయూహించిచూడ నుర వెబ్బొక. పొనుతుడవిడివి, అన గాబొత్తి గామానుకొని అనితో వినది. DRV. 297. పెక్కు తెరగులనన్ను హీనతయపొనుబడిశోకింతుభూదేవివణకె. పొనుబడిశోకింతు, అన గాభార్యయేడవ గా అనితో వినది.

పొన్నిట్టు, అన గాచట్టువము. OG. 39.

పొన్ను adj. Appertaining to the పొన్నుచెట్టు a sort of Cassia called Rottleria Tinctoria. Various species are called నేలపొన్ను which is Cassia Senne. కోలపొన్ను Cassia fistula. మయ్యకుపొన్ను a sensitive species. కోలాగుపొన్ను and సురపొన్ను See పున్నాగము. పొన్నుబాహనము An image of this tree, carried in procession; with a figure of Krishna perched in the branches; surrounded by the women whose clothes he has stolen. This scene is described in English verse in the Calcutta Review No. VII. p. XX. of Miscellaneous Notices.

పొన్నుం n. The bird called in Hind. Nao-rangi or nine coloured. Jerdon, JLS. X. 251 No. 80.

పొన్నుగంటికూర n. s. A certain pot-herb called Achyranthes triandra. Rox. 1. 677. A medicinal plant called Illecebrum Sessile, Rox. మత్స్యశి.

పొన్నాడ n. s. A species of leopard.

పొన్నారి A term of endearment. My darling. చిన్నారిపొన్నారి "My love, my darling."

పొన్ను n. s. Gold. A ring, rim, ferrule on a stick or a pestle. రోకటిపొన్ను an iron rim or ring on each end of a pestle.

పొన్నుడుట v. n. To grow cool or calm అణుగుట, చల్లారుట. BRS. 36. వనరుహబంధుమండలము వాడిమిపొన్నడబొచ్చె ప్రాద్దులే, దనిమిడు వైరివీటికి రయంబున నేగుట గార్యమారయక.

బొత్తు or వెర్రిపొత్తు A fool or simpleton. BD. 3. 732. బొంగడు కడుముత్పన బొత్తునికినియంటు ముల్లయ్యెననినరులనగ. ib. 5. 53. పోవకనిలునిలు బొత్తు యాగోరియదేవాలయము బొచ్చె జావునకోడి. ib. 5. 81. బోవవచ్చినబొత్తు బోవకుమనుచు. B. Padya. 5. 16. వెదనవిబొత్తుడత్పడుజడులై యాకిన్నరయ్యశిన్నిదితులికెక. ib. 5. 39. బొత్తుచత్పడు సేయక పొమ్ము బ్రతుకవలతు వేరియుననని.

బొప్పి n. s. A bump, or weal arising from a blow. A kind of mug. H. 2. 84. నుకలతోతుపాగాకు తిత్తిబొప్పిమజ్జిగముంత.

బొబ్బ n. s. Cry, roar, squealing, bellowing. BD. VI. 25. a blister or pustule. అగ్గిబొబ్బలు pustules. A. 2. 66. బొబ్బమెకము, అన గాకంఠీరవము, సింహము, OG. బొబ్బలు, కేకలు, పొక్కులు. D.

బొబ్బిట్లట, బొబ్బరించుట, బొబ్బలు పెట్టుట or బొబ్బలు వేయుట v. n. To shout, to squeal like pig; to bellow.

బొబ్బడాయి n. s. A small bat, (vespertilio.) In the north it is called గబ్బిలము or గబ్బిడాయి.

బొబ్బర n. s. The rind or bark. Catjang. Rox. 3. 303.

బొబ్బర్లు n. s. plu. A black species of the pulse termed *Dolichos Catiang*. Rox. 3. 304. says The seed is sown immediately after the rains and the crop is gathered in February: in a good soil it produces about forty fold. The grain is cheap and the straw is used for fodder. సల్లిఅలచంకలు. D.

బొబ్బలు ఆట్రుట, బొబ్బలు లేచుట v. n. To blister, to rise in pustules.

బొబ్బలు పెట్టుట To cry, scream, yell.

బొబ్బిడుట To utter cries. BD. 4. 179. అల్లంత గనియార్చిబొబ్బిడుచు.

బొబ్బిలికాయ An ornament worn by Hindu wives on the great toe. పాదాంగుస్థాభరణము. D.

బొబ్బిలిచెట్టు n. s. The whispering larch tree. See ముప్పలి.

బొను or కనుబొను n. s. The eye-brow. A. 5. 6. DRK. 356. DRV. 236. బొనుముడి n. s. A frown; (lit: a knot of the eye-brows.) S. 3. 320. మోముత్రిశ్చులుబొనుముడియొమ్ము తాటింతు. బొనుముడి పెట్టుట v. To frown. Satyab. IV. 165. Bhadra. 3. 297.

బొనుక, బొనుకె n. s. A bone. D. and OG. యెముక.

బొనుడికము n. s. A tiara, or elegant head dress: a helmet. Pal. 59. కవచముధరించిపెట్టుకొనేకుల్లాయి. D.

బొమ్మ n. s. for బ్రహ్మ. The god Bramha. బ్రహ్మ చేతుడు. D.

బొమ్మ n. s. An image, a puppet, doll. ఆశుకునుబొమ్మవలెపున్నది she is as beautiful as a statue.

బొమ్మంచు adj. Broidered, figured. Dyed in figures on the edges: also, Red యెర్రని. N. 9. 287. తులఖండములుగుల్లు బొమ్మంచుమోవికిగ్రుక్కిళ్లునుంధనికంధరదన. టి|| బొమ్మంచుమోవికి, శ్రీకృష్ణునియెర్రనిపెదవికై. HD. 2. 346. తులఖండమెలికెడుబొమ్మంచుమోవి. టి|| బొమ్మంచుమోవి, యెర్రనినెదివియున్ను.

బొమ్మకట్టుట or బొమ్మ పెట్టుట v. a. To deride, to scoff at, to disgrace, to insult. తిరక్కరించుట, అవమానపరచుట. HD. 2. 349. కంతుశంఖుకు బొమ్మగట్టినగళము. R. 2. 133. కొరవంజివేచము లగళికశీర్షిరిదేవతాసహీమణులకుబొమ్మపెట్టుక్రియ మద్దళ తాళనినాడకుత్థతి. Zacca. 5. 134. బహుధనధాన్యశుంభీదలసాంతువహించి, వేదకముకు బొమ్మపెట్టుతాడు. T. 5. 142. ఆత్రిసంధననీడుగా న్నాశ్యమెన్నగురువునకు బొమ్మపెట్టిచేకొంటికి ర్రియి ట్టినుతుడొక్కరుడెచాలుంటికెల్ల. టి|| బొమ్మపెట్టి, ఆనగాతిరస్కారమువచ్చేటట్లుగాచేసి. IIa. 3. 38. గట్టుచేరినంతపుట్టివారికిబొమ్మకట్టుసామ్యమా యెగడవేచెదియూ. టి|| బొమ్మకట్టుసామ్యమాయె, యెదిరించిపోట్లాడిన సామితాయెను.

బొమ్మచారి See బ్రహ్మచారి. Vaiza. 4. 78. so spelt to suit the rhyme.

బొమ్మజెముడు n. s. The tree called Euphorbia, Antiquorum. సింహుండము. SC.

బొమ్మడాయ A kind of fish. మద్దురమనేమత్స్యము D.

బొమ్మరము n. s. A spinning top. బొంగరము. Charuchen. 4. 132. చెందమ్మిశురాగమ్మొక, కుండరదామణియొకర్తుగుబ్బలనించక, గుండనపురవలుజెక్కిన, కండర్పునిబొమ్మరములకైవడిదనరెక. Vish. 7. 211. చీకటిమోదిట్లవిమ్ము బిల్లలనెట్టుబొట్టనగోలలుబొమ్మరాలుకుట్టుగంతులువిరిగుద్దులాటలు. గొడుగుబొమ్మరము A spinning top shaped like an inverted umbrella. తల్లకిందు గాలిపైనగొడుగుఆకారముగావుండేబొంగరము. S. 3. 291. ఆశుమలశ్రీమానవిశ్రయా, విశ్రాంతరద్ధుళికలితవిభ్రవదావ, త్రాశుముడయంబానదిలో బొశుగుక జలనరులగొడుగుబొమ్మరములనక.

బొమ్మరాకాసి n. s. A devil or fiend; being the ghost of a bramin who was skilled in the Vedas.

బొమ్మరాయి n. s. plu. బొమ్మరాలు n. s. A brick bat, a large pebble.

బొమ్మరిల్లు n. s. A doll house, or baby house. R. 3. 35.

బొమ్మలకండ్లిండ్లు Dolls' weddings: playing at marrying dolls.

బొమ్మలాట n. s. A puppet show of puppets moved by springs. బొమ్మలాటవాడు n. s. A puppet show mau.

బొమ్మసారి n. s. A batchelor: [బ్రహ్మచారి.] D. Vijayanti. 4. 78.

బొమ్మకము or బొమ్మడికము n. s. A helmet. BRY.

2. 161. రక్కసునికంతముద్రుంచెను మేరుశృంగమున్ దొరయునుసిండిబొమ్మకము తోడికిరంబున నుంధరంబడన్.

బొమ్మడము or బొమ్మడాయిచేత The great loach, or tobacco-pipe fish: it has a very long head and a body like an eel.

బొమ్మడికము A helmet.

బొమ్మి n. s. Faintness. మూర్ఛ. Ila. 1. 178. బొమ్మెలమైమరచున్. టి|| సొమ్మసిలుటచేతశరీరము మరచియుండును.

బొయి or బొయ్యి (no infl.) A fire-place, a hearth; a pot-kiln. Vish. 8. 372.

బొర n. s. A fold, or plait, as of cloth or of fat. A coat as of an onion. A layer or stratum of soil. A film over the eye, the disease called cataract. A secret. Error, mistake. Deceit, fraud, duplicity. Flaw, defect, as in a stone.

బొరబోవుట or బొరయెక్కుట (as a mouthful) to go the wrong way in drinking or swallowing. బొరలగడ్డ a boil or ulcer of which the successive coats peel off.

బొరంటుట or బొరటుట v. a. To fry, to grill, to toast. పొగతుట. A. 4. 173. గురుగుం, జెంచలి, తుమ్మి, లేతగిరిశాకుం, దింత్రిణిపల్ల పూర్ణరముం, గూడబొరంటి, నూనియలతోగట్టావి కుట్టారికోగిరముల్లేసి. M. XII. 1. 11. అప్పటనుండియంతరం గంబు నిప్పలంబొరంటి నట్లయ్యెదనక్కుంతిమహాదేవితానుదివాకరవరంబుననప్పరువవరంబడసి.

బొరక n. s. A broom for sweeping.

బొరకచేత n. s. A certain large fish.

బొరచి n. s. A thing borrowed for use. W. చేపదులుపుచ్చుకొన్నది. ABA. 2. 429. పురచియన యాచితక మొప్పబొరచియనగ తద్విశేషంబుదనరు, SC. says యాచితకం, యెరువులడిగి తెచ్చుకొన్నది. OG. says బెరకు, ప్రయోజనమున్ను.

బొరట n. s. One side or page of a leaf.

బొరటుట or బొరంటుట v. n. To fry పొగుతుట.

బొరడు n. s. దిసాధకము, అనగా సుకేత్రుట. D.

బొరడు The hump. శూని. BD. 6. 356. బొరటిపాండ్యేనండుపాలుపారమున్ను బొరడుపోయిన వీపుపారకుమానుటయు, భాగింతుపొంకయ్యె జొవకపోవు

నావీపుపారకునునాడుమాటయును, శూనిపాండ్యుడును క్రూరత్వముడిగ. Charit. 3. 1792. నెరిశూనిపాండ్యుడన్నిభిలావసనీకు పొరడుపోయినవీపుపారకువ్రాజేసి.

బొరపాటు n. s. A mistake.

బొరపొచ్చము n. s. Fraud, trick, deceit, feint, guile.

కతుటకల్పకము. D. వింత. OG. M. VII. 3. 288.

నీకూరిమి, బొరపొచ్చము గాక యుండబోవగవలయున్, అనగా నీహేమామలో కుత్సితకల్పకములు లేకవుండవలసినది. HN. 5. 8. యిప్పినంబుప్పికొని బొరపొచ్చములేనిమప్పిక నద్దరణీకుల పుంకపుండంత రంగంబున మైక్తింతయైన హేయంబు సెందక. R. 3. 78. యిప్పినగొనియరువురుబొరపొచ్చములేకపుడునవతి పాలతినమిత్రికమప్పిక విలివికప్పామతినిప్పిరి చెరిశగముతమకు నిడినందులలోన్.

Vish. 2. 240. నుగవారివిత్రములే పుల్లసిలంగజేయ బొరపొచ్చములాడగ నాడువారికే చెల్లెను. D. Navanath. 71. పోయెడు గాక యా బొరపొచ్చమేలనా యెడననుచు.

బొరబడుట v. n. To mistake, to err. బొరబడ్డవాడై being misled.

బొరబాటు n. s. Mistake, error, oversight.

బొరబొర anuk Hotly, fiercely, as flames.

బొరబోవుట To err, mistake. A mouthful to go the wrong way in drinking.

బొరయించుట To cause to obtain. పొందించుట KP. 3. 15. యింద్రుకార్య, మేహాశ్వున నౌ సైకోయర సిచూడకనేరక యియ్యకొంటినే నిక్షునికంచుమిద్ది బొరయించెద్యగంచల చంచలత్వమున్. ద్యగంచల చంచలత్వమున్, కడకంటిచాంచల్యమును, మిద్ది, మతిని, బొరయించె, పొందించెను. R. 1. 5. కుసిడిమెరుంగురెక్కలిరుకుక్కియలక సురగాద్యులక వలెక శిముల్ల శుభశూనిలాంకురములంబొరయింపుచు నేడదేర్చు.

బొరయుట v. a. To gain. To feel, (anger, love, surprize.) చెప్పట, ఫలమందుట. OG. పొందుట. M. III. 4. 327. కారవవంశోత్తర విశ్రులుసంతుష్టింబొరళినచేకురునకేమపుణ్యఫలంబుల్. ib. XI. 2. 83. పాండుభూవరపుత్రులొక్కట మోదముక బొరయనేతుకరెనిన్ను గోల్పడిపోయి పుష్కరలోచనా. R. 5. 115. నా, జననంబుద్ధికౌతూహలంబొర సాసంసారార్థవౌర్వానలా. DRK. 164. రాజబంధితుడు నారక బాధ బొరయడు. Zacca. 5. 135. కోరికలకంటె సాహస్రగుణతరఫలము, బొరసియ

విష్వభు తెయి సొల్ల బొగడువారు. KP. 4. 99. కృష్టి
 బాధ బారయకుండ. URK. 6. 158. ఊరాహ్వయ
 ముసాభా మైరహించవహించె, చెలులునుండస్త్రీ
 శ్రీలవారసి. G. 3. 15. శరశియింక శరధనంబు
 శరులకజరుచక, దిరుగకువరోశకారము, పార
 యంగలచోటబుద్ధిపురికొల్పవగా. L. 7. 241. పో
 తుటీగకునైనపారయంగరాసి, మాతరుజీమణి మంది
 రంబునకు. పారయంగరాసి, చారనూడసి. M.
 XII. 5. 466. కాత్తి సొద్దప్పి కలితప్రవతకనము
 లకాయచేప్పిరములనునన్యాయశుభము, బారయసి
 కున్న శుభభనిరతిగలుగు, శత్యకమదమాహింశలు
 శత్యభములు.

పారయట v. n. To agree with. కలుగుట, పాశిగు
 ట. N. 7. 82. కామాతురులకు, భయమునులజ్జయు,
 బారయవనకావివమె. టీ|| బారయవనకా, కలుగవన
 గావినమా. Mand. 3. 10. పార సుగురుత్ ముఖాల్లి
 మునబాదెడుతావికినేరులేటులై. టీ|| పారసె, కమ్ము
 కొనెను. M. XII. 6. 340. అతనిపాలికింగం గాధరు
 డేగుదెంచె నెవ్వగ బారయ నతనితోడ గరుణబొంపి
 రిపోవకా. పారసె, పొంచెననుట. D.

పారలాడుట To roll on the ground.

పారలించుట or పార్లించుట v. a. The causal of పా
 రలుట To roll &c. To turn over. మాటపార్లించి
 నాడు he changed his statement or prevaricat-
 ed.

పారలిక or పార్లిక n. s. Rolling, a roll.

పారలుచుట v. a. To roll over. To turn over, to
 place on it's side.

పారలుట v.n. Torollover. Tobein excess, toover-
 flow. N. 9. 159. కోడెజక్కువగప్పిగుచ్చుచన్నలమొ
 జతరగశయ్యెదకొంగు పారలికుడగ. టీ|| పారలికుడ
 గ, పాలివశకుతూవుండగా. Balram. 4. 296. య
 దూద్యచుబండు శ్రుప్పరల్పంబువైజేరి పారలుచుం
 డు. Satajab. 2. 145. విరాలునకాబొటనప్రేలున
 కుచ్చెలరెప్పిసిరిపోవారలి, చిత్తుకునంగదిసెపోటి
 యుతానెదురోత్తులియ్యగకా. Radha. 3. 24. పు
 క్క తెఱ్రాంతిచే బారల సెక్కడుమాన్యగ పూటకా
 పెనేడక్కడిదానశిత్రమును సెక్కడివాడవునికునాకు
 నేసుక్కర. టీ|| పుక్క తెఱ్రాంతిచేబారల, లోకము
 లో పుకఁత్రీమోహముచేర వేగిస్తూవుంటే. L. 8.
 51. శ్రుడమిధూళి సెుడక్కు బ్రుంకుడుగాగ, బారలు
 చు సెురలుచువోయిలేయనుచు, కరుగుచునురుగుచు
 కటకటాయనుచు. Pal. 233. శ్రురహరుడుమున్ను,

సాధించవచ్చినచందముననేడు, పారలికతోశుకున
 పొంసుచున్నాడు. పారలికతోశుకున, మహాత్మైన
 ఆగ్రహముతో.

పారలుట v. a. To wish, long for, like, కోరుట,
 యిచ్చించుట. A. 2. 39. సుస్థిరభవక క్షిప్తె దుశదిసే
 యరుడ త్రినతక్కు మట్టికై, పారలరధిపడికమలబుద్ధిక
 పూరికడక్క. టీ|| మట్టికై, భూమికై, పారలరు, అ
 ధిలపించరు. Vema. 1471. కనులపారలుగప్పి కను
 పించకనరుండుపారలుదియ్యమంచుపారలుచుండు,
 పారలయిననుపోవుపురజన్తంబునగత్తుకొన్నుపా
 రలుగడర. ib. 3. 97. వినుకరికనుకరిగోరును, కను
 కరియాకాంతనూడిగవయగగోరుకా, కనుగొనక
 మంబారలును, ఘనతరమోహంబుచేటు. ib. 499.
 విషయములవారలియోయక, విషమంటిన గతినిజా
 చువిధమునధరలో. ఆపుపార్లినతర్వాత After the
 cow was crossed or impregnated. మాటపాల
 వడ్డు do not break your word. శిరాపాలవోశి
 నాడు he poured the ink more than full. ఆక
 ల్లుకుండపార్లపార్లపున్నది the toddy filled the
 pot to the brim.

పారి adj. Strong, great. అత్యంతపారిచూపు a hard
 glance or a second gaze.

పారి adv. Exceedingly, very much. మిక్కిలిన్ని.
 D. says అత్యంతము. BD. 3. 1221. పురుకిరిటవి
 పూత సొద్దప్పిత్తిచేసి, పారితత్యనేందోహములువె
 ల్లిగలగ, తాండపూడ్ధతిజేసి. ib. 4. 1959. కానికె
 కట్టుంబుకణినుంకంబుపునికవెట్టియుపారిసన్నుశు
 న్ను, అరయనేమియుదన్ను నలమటవెట్ట. H. 4.
 297. శ్రీనివాశుమనుడే శ్రంబునగలపురాకామూర్తి
 పారిపుజంతును. BD. 5. 1193. దానంత, లింగా
 చకాన క్రియాశీగరిప్పి, పారిమజ్జ సొదకంబుల
 కటమున్ను, శరముపై నానందకాప్పముల్ దారగ.
 M. XI. 1. 7. అన్నికార్యంబునివతికాంతంబనినవా
 రికిందిలోడక శ్రుదానంబులు సేయవలయుంబారిగ
 లినికివిచ్చేయునునపుడు. యాశుడ్యములో, పారిఅన
 గామల్లిన్ని అనిఅభాముచెప్పవలసియున్నది.

పారిగల్లు n. s. Next door, a neighbouring house.

పారిగొనుట v. a. To kill, slay. చంపుట. D. OG.
 M. XII. 3. 474. యాక్కరమ్మునింబారిగొనివేతి
 నుండనిన R. 2. 10. ఆడపులబండుల్, కడుపులుక
 దుపులుగొనిచనుపాడలిగురుచొప్పిచెలసిపారిగొన
 వచ్చుకా. G. 1. 118. పారిగొనంగడలచుపులిజా
 వివెగలి, విజయపాలుకొక్కవృక్షమెక్కై. M. IX.
 1. 102. నీవుడక్క, పురులైనపెక్కుదినములుపారిగొ

నునిబలమునైల్ల. *ib.* IX. 1. 60. బలవిక్రమములగు దోర, వీర్లిననుననీన మేదినికవ్వరినుక, న్నులు పెడి నట్లున్నదియిక్టాలదింపారిగా నుటనరునకునుకరమ గుణ. యాశుభ్యములో పారిగొనుట, అనగాజయించుట అని యెత్తువలసియున్నది.

పారిచూపుమాటలు *n. s. plu.* Taunting words.

పారిపారి *adv.* (*anuk.*) More and more, much more. Repeatedly, again and again, over and over. మిక్కిలిన్ని, చురీచురీ, చూటిచూటికి. *M.* XI.

2. 67. రమణిపారిపారిగన్మీరుగ్రమ్మజుట్టి, మెలకాకులగ్రజ్జలకలగనడచుచున్న యిది. *R.* 5. 307. పారిపారి పనంగయాదిన, కరనూనుతువారిచేతగాసింబడిని, చ్చరక క్కనికకననై, యరిగరనూత్రమునిజేరియపుడిట్టినియె. *H.* 4. 205. త్వరితముగతల

వాకిలితెరచుకబంత్రైతు సూటితీటయదీరక పారి పారివదరుచుబినియెడి తెరగుని రిచించి రెడ్డితెనువక మగువక. *KP.* 4. 108. తుడిచినబోకమన్నభునిదు

జనతామహిమక పారింబారిం, కుడతిమెరుంగు చెక్కి ఖులబ ర్వెడుఘమక ముగాంచి. పారింబారిం, అనగామల్లిమల్లి. *ib.* 4. 95. యిట్టిఘారపు బెను

వాననైల్లయితో ప్రాణనిభుండయటంచునికునా, కు శ్రుమిపుదోట బాట్టరట ప్రా క్షములయ్యెనటంచు సెంతయుక, విశ్రులతరాళిక జేద్వడుచునింబారింబారి

లోంబారుచుచుక. *నిం, ఆ, కాశమును, పారింబారి, కుచేకుచే, తోంచూచుచుక, అందిచూస్తున్న.* *M.* III. 4. 317. గురుగొనియాతమకిమ్మడు, గురు

దునుకిమ్మనెడవంచకుండగుమది సెంధూరుపుల సెల్లరుబంధులు, పారిపారికరుపులగు క్రమకుబాడము నుభయముల్. పారిపారి, కుచేకుచే, *R.* 4. 140. ధ

రయెల్లనుగశ్యపునకు, నరవరమును ధార ప్రాసిసాడబరింబుక, పారిపారిమహేంద్రభిఖరిక భరణము లేయకుమునుకృతశాలినిజలకక. పారిపారి, మల్లిమ

ల్లి. *Vish.* 2. 136. పారిపారిచోరులవలనక ధర జేసురపరులుసంకుడలుసకలంబుక, బరిబొయిరక్త ధారుల, దోరగడుదేహములతోడ యూలుచు జెలు

చక. *BRK.* 375. దుఃఖుతురంతర నిద్రలేకొంబారలుచులేచుచుంవనట బొందుచుగన్నుల సామి

మూయుచుం, పారిపారిచేరిచూచుచును భూవిభుడుండ. *OG.* says అత్యద్ధరిచేత.

పారిబుచ్చుట *v. a.* To kill. *M.* XII. 2. 168. అన్యాయశుభమునందువతికంబుపారి నెవ్వరినాహవంబున పారిపుచ్చిననునదిపుణ్యకృతియను.

పారిబోవుట *v. n.* To die.

పారిచూర్చుట *v. a.* To kill. *Valeswara.* 3. 111. అచ్చుభల్లూకముల్ అచ్చుభల్లంబులపారిచూర్చి. *Vish.* 7. 28. రణములండు గ్రాహతానీకముక పారిచూర్చుంకలవాడు.

పారియ or పొర్రె *n. s.* A hole or burrow such as is made by foxes &c. *S.* 3. 350. అంతట సెక్కునక్క దోరయంబుల తాంధ్రపుడశ్రుశిర్యతో పాంతము జేరుచాక పారియక జతరాసలకిల నెంతయుక జంతి

లుచుంది.

పారియలు *n. s. plu.* Shells. *A.* 1. 39. గగనమునీరు ముగ్గుతన గాజడివట్టిననాళ్లు తార్యక స్పృగబోరకుం

డ నారికెడవుం పారియల్ వదిలివినండగా. టీ|| నారికెడవుం పారియల్ దగిలింది, కొబ్బరికాయ పెంకులుతగిలింది. *D.* says నారికెడవువాండవు చెక్కలు.

పారివిళంగాయలు A sort of cakes. (*A Tamil word.*) *A.* 2. 111. ధక్తిద్రోవకు సాద్విశురికరంబులు వెట్టి

కట్టినపారివిళంగాయగమియు. టీ|| పారివిళంగాయ గమియు, వేచినవియ్యపుటండివిసిరి బెల్లముపాక ముకట్టిపుండలుచేసినవి. *H.* 1. 116. చక్రైరముడ

లు, శుక్రైరలుకరిబాలు, పారివిళంగాయలు లేవనంబులు.

పారుగు *n. s.* The neighbourhood or vicinity. నీపారుగునలన్నవాండ్లు your neighbours. *H.* 2. 114. పారుగుయిల్లు the next house. యిరుగుపారుగు

On this side and on that. తనయింటికియెదుటిభాగము. *D.*

పారుగు *adj.* Neighbouring, fronting. పారుంటివాడు a next door neighbour. మేముయిరుగుపారుగునలందేవాండ్లము we who live in the neighbourhood. See. ఇరుగు.

పారుగులు *n. s.* Parched grain, parched corn, లాజలు. *H.* 1. 113.

పారుసు *n. s.* An earthen pan, usually made by breaking off the upper part of a pot. *HD.* 2. 500. a potsherd.

పొర్రె *n. s.* A pot-belly. *Venu Gopala.* §. 61. పొర్రెజిట్ట A bird. A grobates *Brunnescens.* *Jerdon.* No. 113.

పొర్రె *n. s.* A hole, a scab, a hollow. పొర్రెకాడుట *v. n.* To wallow or roll about. పొర్రెడుట or పొర్రెలాడుట *v. n.* To roll over. (*Metaph.*) To lie with, in "casual fruition."

పొర్రించుట *v. a.* To turn over, to turn on it's side. పొర్రుట *v. n.* To roll over.

పాల n. s. Flesh, meat. P. 1. 214. అనుదీపులుపాల పెట్టు లేక గాక తట సెంది యెంచే నియుంబోవ తావడ బడిన. టీ|| పాలపెట్టు లేక, మాంసము పెట్టుట లేక. A. 6. 20. పాలగాలిచె తెరువు నెడవనుచు. టీ|| పాల గాలి, మాంసగంధము గలిగిన గాలి, మాంసము. D.

పాలంకు, అన గాత్రికోణి. Q. త్వణత్రేణి.

పాలకట్టు A ploughed field. Kasi Yatra. 55.

పాలకు, అన గాకట్టంగళము. Q.

పాలుచుట or పాలుచుట v. n. To appear, seem. To spread over. To blow as wind. అగుచుచుట, కను బడుట, ప్రసరించుట. Siwa. 3. 156. పలుకంబారు

టకోమలస్తితరుచుత్ పైదోచె గాగారకాంతులగం డదివ్రయంబుపాలె. టీ|| పాలె, ప్రకాశించెను. T. 4. 63. కూరుకంఘంబు గలువము మ్మూరుబద్ధకంకణం

వైనయట్లు రేఖా త్రయంబుపాలుచుకంతంబుగలదాని పొందుచూని. టీ|| పాలుచు, కలిగినటువంటి. ib. 2. 63. నానావిధవిద్యలకు దానాస్త్రిదమగుచునప్ప

తధాముకుపాలిచె. టీ|| పాలిచె, ప్రకాశించెను. ib. 2. 66. అలలనిసారివార్యనిజయావనవేళ. టీ|| పా

లె, ప్రకాశించెను. ib. Preface. 59. లలితుల్ పొల్లురు ధాత్రివంగలకలాలంకాయలై యేపురు. టీ|| పొల్లురు, ప్రకాశించురు. Siwa. 5. 56. భోగవేష్టి

నరేఖపాలుచుకాణ. టీ|| పాలుచుకాణ, ప్రకాశి స్తున్నవాడున్ను. T. 2. 138. శృంగారశ్రీవనములు మనమలరించు నెమరిజన్వనములుపాలిచె. టీ|| పాలిచె,

యెక్కువ అవుతున్నది. ib. 2. 37. భూసుతవైభవమె సంగపాలుచునిజకథా. టీ|| పాలుచు, ప్రకాశించగా

ను. ib. 4. 159. మలయాచలకూటపటీరహటికా భ్యంతరనికాతా నిలమవార్చుభువోధితద్వసార

ధాత్రాంతినెశంగుచుకాపాలయ. టీ|| పాలయ, ప్ర సరించగాను. H. 2. 195. నిలివినయాహేమావతి,

పాలివినకరుణామృతంపుభూరితరోక్తుల్, పాలయగ దృష్టిగనుంగా నిదలచినపుకపుడుమాంసధరణేత్రుడ

నియె. DRV. Magic deer. నాముండర సెుక పైడిమృగముపాలచుటయనుజూచి భూనాధుతోడ.

పాలచుట, అగుచుట.

పాలతి n. s. A lady, a fair girl. Swa. 5. 120. M. XII. 2. 202. (స్త్రీ). D.

పాలతుక n. s. A lady. (స్త్రీ). D.

పాలదిండి A cannibal, a carnivorous creature Raxas రాక్షసుడు. D. DRV. 294.

పాలకుము n. s. The act of blowing as wind: or spreading. విశరదము, వీచడము, ప్రసారణము. M.

IV. 2. 87. పాలకుంబుమెరసిదిక్కు లకాంతిపూరించు క్రొక్కారు మెరుగులనుకొడించి. A. 5. 119. దక్షిణా శావకనుండచల్లువెడచల్లులనించె సుకాకవీనికేలా పొడమంగ నిప్పొలకుమట్టుదునామనిదోచె క్రొన్నన ల్. టీ|| ఇప్పొలకుము, యాహాసన. Mand. 6. 85. పరిమళంబంటక పురువంపు మొగ్గలకొలంబుచువలి గాలిపాలకుమునకు. టీ|| పాలకుమునకు, వ్యాతనము నకున్ను.

పాలపాలపాక్కుట To be much afflicted. L. 7.

178. ధారుణిపైవ్రాలి దైర్యంబుదూలి, హయనునల్ల మయక్కుటవిడిచి, పోయి తెనస్సుని పాలపాలపాక్కు, ర లవిడముడవదు. పాలపాలపాక్కు, మరిమరిజ్ఞాకుల శుడును.

పాలమగుట, అన గాదోరుకుట, కలుకుట. M. XIII.

4. 182. ఆదినారాయణుడొకనిక, విదితమునీవలన సురలువివిధ మునులుని, ర్మలసిద్ధసాధ్యగణములు మొ దలగు నమలల సుబోధమలపాలమయ్యె.

పాలమరి n. s. Cultivator. ABA. 3. 72. కాశ్రు. పాలమరులు, వీంకాశ్రులు OG. A. 3. 28. పాలమరు లందుకూ తలిడభూసురులన్నది వార్పివార్పి. టీ|| పాల మరులు, పాలముచేసేవారు.

పాలమారుట Error for పొర పారుట To go the wrong way, (in swallowing.) వానికి పాలమారినది the food got into his windpipe.

పొలము n. s. A plough-field, corn land. చేను, వినెల్లులు. OG. A forest. పొలశ్రుకూరలు "Field herbs,"

or ordinary herbs, as చెంచలి, చిట్టింత, శిరింత, పొన్నగంటి, మొదలైనవి These weeds infest fields sown with జొన్నలు. &c. Siwa. 4. 18. అప్పొల

మువరాహాపోతములు భూవరతోండము లేనియేను గుల్. టీ|| అప్పొలమువరాహాపోతములు, అక్కడి

అడవి శుందిగున్నులు. ib. 4. 99. మనపాలమిటకీ త్రి నగునిమిత్తములున్నపా. టీ|| మనపాలమిటకు, మన

భూమియిక్కడికి. M. XII. 6. 212. సులభానామ ముశోస్త్రీతి పాల మొల్లక తిరుగుటయును భూలోకవ

రాకలరూపునేటికీచ్చుటలనిచెదనీపుమునిసోత్యుడవ గుట. ib. XII. 4. 361. భృత్యవగంబుగుడిచిన

పిదకునుడుచు, నాతడమృతాశిదివసంబు నందునిదు రబోవనిపుణ్యుడస్పృత్తుడిపాలములగు మహాధికత్ర

తములుచేవాబాధకములు. యాపాలములగు, యావి ధములైన.

పాలముకొర్రాజులు n. s. plu. The names of certain rustic deities. H. 2. 100. కొలిచెకాగాటమరాజు

లకనతులు చేకూర్చెకొనుహాదీరులక, పాలముక

రాజులనెంకభ క్షిరతకా మూజంచె నాగంకకుకా
వెలయుకా వేటలుబోనముకా కిడులు గావించెకాను
తోళ్ళుత్తికై. పాలముకా రాజులు, యె ద్రదేవతావిశే
కము.

పాలముపాటు n. s. Husbandry.

పాలయలుక n. s. Lover's quarrels. Ila. 2. 155. కలి
కియొక్క తెపాలయలుకజలికై. టీ||పాలయలుకజలికై,
రతిలోంబంధ మైనకోశమును కనకరచెను. Bmj. 2.
69. పాలయలుకలుచూర్చొగములుబలుకశరలు. D.
says శ్రుణయకలహము.

పాలయించుట v. a. To kill, చంపుట, to ruin. నా
శనముచేసుట. M. IV. 3. 217. ఎక్కడజూచినదా
నై, యక్క జనుగుకడిమికలిమినరి సేనగరం, బక్కరతం
త్రీపాలుం, డాక్కడబాలియించెనని రణోత్సాహ
మునకా. DRY. 1630. మనుజేశబంపులక్ష్యబుతో
డుమాకు, సామి త్రియనిలోనచండ కాండముల, ఛూ
మివైబడనేశిపాలియించిమించి. ib. 1886. ఆలుక
తోనేదేవుడంధ కాసురునిబాలియించెనేదేవువాగడ
వేదములు. Sutasambh. 4. 261. శివుకీచరాచరం
బునభిలముశ్చ జించుబాలియించునాత్మ యందు. Ca-
vicarna. 3. 248. పాలయించుగానేర్చె ధ్రువతాన
టనంబు. టీ|| ఘటించనేర్చెను.

పాలయుట v. n. To die, to perish. To blow, as
wind. To spread over. చచ్చుట, నశించుట, వీచు
ట, విశరట, శ్రుశరించుట. M. XII. 1. 213. పా
దలుదరుగుటకై పొడవుదపుబడుట, కైకడుంజేరు
బాయుటకైజనించుబాలియుటకునై. BD. 4. 1007.
తనద్రోహమున జేసితా బాలిసిబోయె. Vish. 2.
131. బలముతోడు గాఢభక్తులొండూరులతోడబో
రాడిదనులోనబాలిసిచరి. M. IX. 2. 137. మ
హిరకీర్తిశ్రువ్వుమాలికమూస్సెద నిస్తుజీకురాజునెదు
రనేడుకనెడుగాకశకునికతమునదమకింక, శ్రుప్తి
ననితనూజుబాలియుపెరిగి. R. 5. 275. వనమునవ
నధిజీవనములగలగించుటలు దేశములుదిశతో పాలయ
జేసి, శమయచేసి. M. IV. 3. 67. మత్స్యావసీమ
లాపుగోల్పోయె, చూతకలంబుబాలిసి. నశించె
ను. T. 3. 133. విరిజాజులపాస్తునకమ్మదెమ్మెరక
బాలయగ. టీ|| పాలయగ, విశరగాను. S. 3. 276.
ఇంకనేటితోబాలిసిలెవార వాంఛయనిపోయె, ఆన
గాయికమీడటయీదిసంతోపూగూడవురొప్పిచ్చా
పోతివాల నిఆనుకొనివెళ్లెను. Vish 2. 221. తనశ
రీరము కమ్మదావిమార్చెనునట్లుగా విసెనాదమునపై
గాలిపాలయ. R. 5. 175. మదిరాషివలిగాడ్చుకా

దమనెత్తావినేపాలయమన్నను గానిపాలయవెరకు.
H. 1. 308. సురువీరమణితాటంక, స్ఫురితశ్రుభచె
క్తులండుపాలయశిరంబుకా, మరిత్రిప్పిపొగతె. పా
లయ, శ్రుశరించేటట్లుగా. Siwa. 2. 68. చంచల
దృగంచలశ్రుభలు ఆతని ముఖాంబుజంబునం బాల
య. టీ|| పాలయ, వ్యాపించేటట్లుగానున్ను, శ్రుశరిం
చేటట్లుగా. T. 3. 14. బాపములశృంగారరు
తుకవెలింబాలయగా. టీ|| పాలయగా, శ్రుకాశించ
గాను. ib. 4. 17. తెలియకనా, నృపాలకులు, నిగ్ర
హమొప్పుక, దోతుటీగయుంబాలయగనియ్యరంతిశ్రు
రిశ్రుక్తులనైనను నమ్మరెంతయుకా. టీ|| పాలయగని
య్యరు, శ్రువేశించనియ్యరు, వాలనియ్యరు. D. Na-
van. 88. యాతరితనమునయింతినివాడ పోతుటీగ
కునైనపాలిసిపోరాడు. మొగమడికమైనాచాలిపో
కూడదు. Vish. 8. 251. తద్దయభయశీంతావము
లతోడ యాదవులెల్లను బాలిసికొరి కెరుగించుట
యకా. భయశీంతావములతోడబాలిసి, ఆనగాభ
యశీంజ్వరములచేతశ్రుశరించబడ్డవారై, ఆనగాత
దాక్రాంతులై. Siwa. 4. 166. బాయుచుదాయుచు
దత్తులంబాలిసి కురంకటంబోవికురంకటయనిచూ
డదత్తులంబాలిసి టీ||. దత్తులంబాలిసి, దూరాన
కనువడి.

పాలశి A sea fish like the bream. The roe is
large and excellent but the fish itself is taste-
less and full of bones.

పాలను Flesh meat. Kasi khand. VI. 49. అస్తిచ
మాణవశేషావయవములందు, జుబురుకొన్నతనూరు
హస్తోమములును, బాలనుకంపునధీభక్తువుడమజే
య. పాల, పాలను, మాంసము. D.

పాలి n. s. Freshness, bloom. An offering in
homage to some rustic deities. Profit, gain.
వశి, (బలిహారణము. D.) కేలు. పాలిపోవుట To
loose it's bloom. శింవిద్భంగమవుట. D. Ellaya. 3.
188. అనిపాలిపూనినిండుజన్వనంబున, గస్తులకం
డువైయున్నయక్కన్నియ. S. 1. 495. కనిపాలిపూ
వనిమగనాలినిగూర్చిదనికుబాలలెవడి బాల్యానినది
యనుచువిలివిన. . M IX. 1. 6. ఋతుసంబాలు
పునువెలయంపాలిగలనికడచె. ib 9. 1. 229. చ
క్రరక్షకవిహీనుండయ్యునుపాలిపూకశల్కుండు, శ
టులువెరికినంగనలు శింకంబుచందంబై. Parijata.
3. 97. కలిగొట్టుబశిరుమొగ్గలకొర్చి పాలిపూయి,
మునువటిమొల్లలమూగునవి. BD. 2. 229. తలికి
బొంకనిబాళిపాలిపూనిబాళి. Siwa. 6. 42. తను
మంతయుబాలిపూవగ. టీ|| తానుచేసినతతుశ్చంతా

కృష్ణకమైపామ్యులట్టుగా. K. Pal. page 110. వదిపాలిగూడునేవండుకపోయి, కడమతిలోను గాక లియచేసిని, పోయిపాలిగాయనిపాలిగూడుజల్లి, కోయనివదియార్చికోతలెట్టెదను.

పాలికిచెట్టు A certain tree of which species are called కుమ్మరపాలికి and యెర్రపాలికి.

పాలివుచ్చుట To kill చంపుట. M. X. 2. 115. శంకరంబునబగవారుపేర్చిపాలిమచ్చకమిప్పులగోలసాకురే.

పాలిపేర n. s. A boundary, or limit.

పాలియించుట To kill. See పాలయించుట.

పాలియుట To die. See పాలయుట.

పాలుకు, పాల్లు, అనగావుత్రాంజలి Q. Also a sort of wild fowl.

పాళుకువ Traces, signs. జాడ. వానియింట్లోకత్తిఅనేపాళుకువలేదు There were no signs of the knife in his house: there was not such a thing as a knife in his house. వాండ్రుపాళుకువలేకుండాచేసిగాడు he exterminated them.

పాలుచుట or పాలచుట v. n. To appear, seem. To spread over. అగుచుచుట, ఆవిర్భవించుట. Satya. 2. 191. బ్రహ్మాండముబ్రహ్మాండమధ్యంబునబాలిచినవగవచ్చినిలిచినంజూచి. Pariz. 2. 98. అంబుధరజాల ముక్తంబులయినజలక, గములుసాత్రాజితీకైశికమునబాలించె, గగనతలంజ్ఞీపోరదిగాగనిదిన, జాలసెప్పారుమొక్తికశ్రీబకమనగ. M. XII. 3. 316. ఆచ్చరలేమపిండుబలసి, యభివందనమునేయ బాలించెట్లు, చనినకుమీ యుక్తంబువతకానముదోచె. Dab. 2. 39. పాథకాండనుడు పాలుచువిశ్చయ మామకముల సెందుచుండె. D. Navana. 164. నిశ్చలభక్తిజనుడెంచియరసి, పాలుచునిహాకురంబులక్రిగురుండు, దైవంబుభావించుదనకనుచుండె.

పాలుసారు n. s. అనగావంకర సారు. HK. 4. 143. మెడగండమాలయుమిడికండ్లు పాలుసారు.

పాలుపారగా adv. Gracefully, pleasantly. ఒప్పారగా.

పాలుపారుట v. n. To shine, appear, be beautiful or pleasant. వెలయుట. Vish. 2. 46. భూతప్రేతపితృచరుకుములతో బొత్పారు కూర్చాండకవ్రాతంబుకవీలిపించి. BX. 193. నండునిపొడగనిప్రాణముబొందిన బొందియునువలె పాలుపారుచునా, నండామ్రులుకడక స్తుల, క్రండుకొనంశేలుసాచికాగుటజేర్చె. BD. 4. 1438. వరద్యుష్కీచులువార్చికదేవుచరణబ్బరుచిరవిస్ఫురణబొత్పార.

పాలువు n. s. Beauty, elegance, gracefulness, agreeableness. Manner, mode. సాంవు, వైభరి, రీతి. Ila. 2. 39. జానులనుజేరుబాచులశ్రవణిబాది, కనులువెలుకవివరింకుగదియ, వింత, పాలువువినగోరితలరితైభుజములటుల. టీ|| పాలువు, ముచ్చటను. Rukmang. 2. 158. పాలువువారిసనెలవంకబామలుజూచి, రమణదళుకొత్తువించాధరంబుజూచి. R. 5. 157. బెళుకుతళుకుజిజూవుల్, నలుగడలగల్పవిరిపాలువుల్ దెలుకు. BD. 4. 1741. చాయదప్పినసెరిసామాన్యమైన, మూయుచొనురిలిసంబాల్పుదప్పినను. UR. 4. 297. పాలువులేరియంగరాగంబుతో, తలచరానిదీన భావంబుతో. S. 3. 58. నామాటచిన్నమచ్చకివుడెట్టించరాదా నీయదనుగలుగు, పాలువుగ నుగొనిమరలసంవుమముగాని. ib. 3. 543. అనితలపోయువానిపాలువద్దిరపాటునజూచి. ib. 2. 276. పాలువుతోనున్నదీవుత్వపోణి. Vema. 1890. వులియుదాశోకిడుపాలుకుగుచందము. ఒక్క. D.

పాలువుకొనుట v. a. To mix up as food with sauce, &c.

పాలువుగా adv. Duly, rightly. M. I. 2. 16.

పాలుపొందుట To be charming. సాంపొందుట.

పాలుసు The scales upon fish. మత్స్యములమీదనుండేపాలుసు. D.

పొల్లి, పొల్లక i. e. పొలితి A woman. M. IV. 2. 27. ఆళ్లజమైనచెల్వముననాత్మకుప్రేగయిపొల్లుపొల్లిపై నెక్కొనుచూర్చి గ్రమ్ముచు నేరకనిత్వనతండు. Vani. p. 147.

పొల్పరి adj. Beautiful, charming. R. 5. 75. నీముఖాంబురుహాముచిన్నబోయినది పొల్పరియంబయిచేమినావుడుకా.

పొత్పారుట See పాలుపారుట.

పొత్పారతార (from పాలువు) adv. Charmingly, fully.

పొల్లకట్టు n. s. Pithless or blasted grain. A. 4. 14. కల్లనకూకావాతపుట్టనలబారిచనుపొల్లకట్టుపూత. టీ|| పొల్లకట్టు, బూగరపోల్లు, అనగానిస్సారమైనధాన్యచయము.

పొల్లకాయ n. s. The snake gourd. పొట్లకాయ.

పొల్లచెట్టు n. s. The plant that produces the snake gourd.

పొల్లని n. s. A horse brought from the Bōlāni country. (Persian) బోలాంచేకవుగుర్రము. G. 3. 134. వైసరించిననిలినడ, గని, బొల్లని, గత్తకాని. యారెండున్నురెండుచేకములగుర్రములు.

పొల్లి adj. White spotted, white. తెల్లపొడగల. Parizat. 2. 113. పొల్లి మోరలధల్లూకంబులును. D. Navan. 286. వేరిమతోచెచ్చిన పెద్దపొల్లెలుగు, పొల్లిమోముపులుగు, అనగా గరుత్తంతుడు the white faced hawk. OG. Local. IX. 231. foot పొల్లిత్రు.

పొల్లి n. s. The white leprosy. శరీరమండుండే తెలుపు. D. పొల్లివాడు, పొల్లిలత్రురుముడు. D.

పొల్లికోడి The water hen. H. 3. 13. ముప్పెకోడి యుపాదపొన్నుక క్లేటిపొల్లికోడి.

పొల్లిగడ్డ n. s. The white faced kite, or goshawk.

పొల్లి తనము n. s. Disgrace, dishonor చిన్నదనము. M. VIII. 1. 141. మనుభేదలయినమాగణా ములకోహ, టించిసిగ్గుజలముతిగ్గనాది, యెల్లజనులు ఖాదపొల్లితనంబున, కోర్పియిక్కు మారుతోడిపారె. శరీరమండువుండే తెలుపు. D.

పొల్లు n. s. Pined or pithless grain in an ear, trash, worthless stuff. The little mark or accent placed over the long vowels (ētivam, Otvum) తాలు, ఉనికిరానిది. D. says పొత్తి గానింజలుఉట్టనివడ్డళిమాహము. Sumati 29. పొల్లునడంచినవియ్యము corn beaten out of husk or pined grain.

వానిపొల్లువాడుపోసుకొనిబ్రతుకుతాడు He keeps all his griefs to himself. బంగారుపొల్లుపున్నది గానిమనిషిపొల్లలేదు Gold may prove worthless: but never can man be so. మాటపొల్లుపోకుండాఅడుతాడు none of his words fell to the ground. నకారపొల్లు The letter (క) silent, as in the words కలిగెక, చెలగెక. పొల్లుపోవుట

v. n. To become worthless. శబ్దరైపోవుట. R. 4. 39. లోకశరణ్యుడౌరఘుకులుండటకాశుఖిలాశ్రీశశ్రీవిద్యాకుశలత్వదాయికు శికాత్వభవుండటరాజపొల్లులేదేకడయిట్టివారికి. K. Pal. 107. కాళ్లగొలుసులవారుగడెను నైబింట్లు, జోళ్లు గాయన్నట్టిసురభినాయకులు, ఘల్లుమంటేతిరిగమళ్లునునవారు, పొల్లుపోకనుయనిపోట్లాడువారు. Pariz. 5. 13. దళితశాతకపాదంట్టియై నైయుతిభవభుజంగస్వామిపొల్లుపోడు.

పొళ్లు The plural of పొడి. కంపుపొళ్లు Rubies.

పొల్లు n. s. A lie, a falsehood. Pal. 399. పొల్లరాదగనిదోపిడి, అనగా అబద్ధ మురాకూడనిస్సిహముగలవాడవు. Jaggganna. 2. 32. మాటలపొల్లి. D. says అన్యతము.

పొల్లుట v. n. See పొద్దుట.

పొల్లుట v. n. To lie, tell stories or lies అబద్ధమాడుట. D.

పొవ n. s. Same as పొక Smoke.

పొవడ See —క—

పొవయుట v. n. To smoke, or emit smoke. To grieve, mourn, to be dejected. A. 4. 294. లోబావయ్యు సృపాళికైయధయముక. టీ|| లోబావయ్యు, లోకలపొగరాజుతూపున్న, అనగామనసులలోభేదపడుతున్న.

పొళింకుట See పొళుగుట. Sunanda. 5. 69.

పొళిక adv. Duly, fitly. This is the Root in A of పొళుగుట used adverbially. Vema. 1. 23. చంపదగినయట్టి శత్రుడుతనచేత, జిక్కినేనికీడుసేయరాదు, పొళికమేలుజేసి పొమ్మనుటేచావు. Binj. 3. 24. పూనిచిలుకపటానిపొళుకనెక్కి.

పొళుగింతుట v. a. To bring to terms, to persuade. S. 3. 260. అనివీడనాడదానిక, మనమునజడుపుడుపులేట మాటలచేన, వ్యనితపొళుగించిననుకణ, జనైక్రమ్మరవచ్చియదినికాముఖవేళక.

పొళుగింపు n. s. Convenience, aid, help, ఒంటింపు. నాకురూకలుపొళుగింపుకాలేదు I have no money at hand.

పొళుగుట v. n. To agree, fit, suit. To happen, take place, occur, befall. To be got, obtained. ఇముడుట, శ్రీశరీరడుట, శీఘ్రవింతుట, దొరుకుట, ఒనగూడుట, పుచ్చుట. వీండ్లకువాండ్లకు పొళుగదు they do not agree, they are in bad terms. వాడికీనాకుపొళుగదు he and I do not agree. వాడికేమిపొసాగింది what happened to him? ఈకర్మమునీకెట్లాపొసాగింది how did you get into this trouble? Vish. 6. 13. పొళుగవజ్రంపుపాతుటపొట్టుపెట్టి. పొళుగ అనగా ఇబ్బడికెగా. S. 3. 291. ఆవతకశీముడయంబానదిలో పొళుగుక జలనరుల గొడుగుపొమ్మరములనక. పొళుగుక, ఒప్పను. Pal. 44. భోజనవేళలపొళుగునేమాట, అనగా భుజించేటప్పుడుమాట్లాడకూడదుగదా. T. 2. 21. ఏరొకటబృరామునకు నెడ్లపొళుగంపు. టీ|| ఎడ్లపొళుగంపు, యెద్దులుదొరకవు. ib. 4. 215. పొళుగకాలేదాయార్యసిగుత్తవరుణునకు. టీ|| పొళుగక, లేదోఅనగా పునగూడలేదా Vema. 1. 81. తరళిమినుము సోకింబంగారమైనట్లు, కచ్చురంబుజ్యోతిగలసినట్లు, పుచ్చుమందుతావిపొళుగినట్లునుక్తి. Vijayanti. 1. 182. చక్కదనంబురూపును పొళుగంబుకాదు. D. says పుచ్చుట, అనుకూలమవుట.

పోశగుడు n. s. ప్రాశ్రముకావడము. D.
 పోశిపోశి Rapidly, one after another?
 పోశరూక A pungent strong smelling leaf
 used in checking a cough.
 పోసుగుట See పోశగుట.
 పోశ్రకము * n. s. A book. For పుశ్రకము. q. v.
 బోపలు * The usual but wrong spelling for బహు.
 బోపలుకము * Much. See బహుకము.

పో, పో,
 బో, భో.

పో The imperative of పోవుట to go. v. n. In many places this is a mere expletive : as Go to. Vijayanti. 2. 116. కలిగిపోయింది కులుకు గుబ్బలు చూడ శీతలైలాదుల సేవకులము, కలిగిపోయానా తివళులయందముచూడ గంగాతరంగముల్ గన్నుళలము, కలిగిపోయా భామకనుబామల్ చూడంగము సుధ సుష్టోటిలో ముణుగుళలము, కలిగిపోయారా మకటివిలాసముచూడ భూత్రదక్షిణము శిల్పుటకుళలము.

పో The Root in A of పోవుట is also used as a contraction : thus అతడపోచాచి seeing that he was gone. అతడచచ్చిపోచాచి seeing that he was dead. For పోయినదిచాచి.

భో A vocative particle. "Oh!" Chickens are called together by this cry.

భోంచేయుట v. a. Error for భోజనముచేయుట To feed, eat, take a meal, dine. To take medicine.

బోంట్లు Women. plural of బోటి. q. v. Ila. 3. 181. Satyab. 4. 237.

పోక Without going (neg. pl) of పోవుట) Also (for పోకు, i. e. పోవద్దు O go not thou! (the final A being intensive.)

పోక n. s. Going, conduct, behaviour. పోవడము, నడవడి, నుల్పోకలు, పోకిరితనములు evil ways, wickedness. T. 3. 81. ఈనల్పోకశృంగారముల్ సుడతుల్ సేయుదురే. టీల్ నల్పోకశృంగారములు, పోకిరిసాగసులు very naughty pranks. నీవుపోయినదేపోకా are you to be in-

dulged in every thing? వాండ్లెమిలేపోక గా పోయి I am surprized that they did not come back. పోవడము. D.

పోక n. s. An areca nut, in a raw or unboiled state. పోకంతయన్నము a morsel of food. In Kanyaca Pur. 8. 266. అనుచు, పోకలకుండచ ట్రాతిమిదశగులవేయుచు So saying she hurled a jar full of nuts down on the floor. HD. 1. 1527. నీవుమాచేశంబులోన, దిరుగుచునూరారదీన తదోటి, బ్రజలనిమ్ముల వేడివడసినధనము, నిజముగా పోకయునికు మేమిము. టీల్ పోక, క్రముకమాత్ర మైనశుటికిన్ని. పోకయుఅన గా చెల్లుఅనితోచినది. బాండము పులివిన పూగళలము, శిశ్వుశిరస్సు, చన్ను, చంటిమొన. D.

బోక n. s. The belly, (obsolete.) Vencatasandhram. 76. బొజ్జకడుపుపొట్ట బోకయుడాక్కయ ననుదరంబాశంకు.

పోకండ Go not ye. (prohibitive of పోవుట.)

పోకగంజ The terra Japonica, or Catechu కాచు.

పోకడ n. s. Going, departure, going off. Riddance. నాకెక్కడా పోకడరాలేదే I have no place to flee to. దాన్నియెట్లాగైనా పోకడచెట్టు free from it in any way, get rid of it in any way. నెలది నాలు గారాకడ పోకడలేదు There is no intercourse between us for a month, literally going and coming.

పోకబంతిశ్రువు The flower called bachelor's button.

పోకముడి n. s. The knot that secures a woman's petticoat at the girdle. పోకముడిశడలించె he loosed her petticoat. R. 4. 159. పుక్కవిడమిడ గారాచెనీపోకముడివదల్చి. నీవీబంధము. D.

పోకలాడి n. s. A coquette వకలాడి. S. 2. 49. చూశుట్టగగోమయమున, చేతుట్టానరించివడల జైక్కినలింగం, బాపోకలాడికొని వేటకడన్నిలిపిధక్తివివశయబోతెక.

పోకలు n. s. plu. Foolish wishes, or longings. ముద్దుకోరికలు. D.

పోకాదుట To do away, destroy.

పోకార్చుట v. a. To destroy, ruin. Sell. R. 3. 137. రఘుకుమారుడరివకణముపోకార్చి. Vish. P. 6. 77. అంటకుండియాడునట్టిప్రాయమొకంత నడచు నంతలోన నాదుశుకుల, శ్రుశ్రీలవకులబోకారుకొన్నట్టి, నాకుశ్రుక్రులనుటనకల్చగాదే. పోకా

చుకాన్చుట్టి ఆన గావిక్రయించిన అని ఆర్థము. BP.
 4. 399. వలయె ల్లిసీటిలో వైచియందు మొదలవచ్చిన
 ట్టిమీను శివశ్రీతి గానీటిలో కలవిధుచు నేమంబుగా
 వెనక విక్రీనట్టి మత్స్యంబులనంగడి బోకార్చియయ్య
 ధోమనజంగమూర్చనములు శలుకు. BD. 4. 1822.
 యితరమత్స్యములనంగట బోకార్చి. ib. 5. 99.
 బాజుగులుగారియలం బోకార్చుగలరు. నాశనము
 చేసుట. D.

పోకి n. s. A pot (a word of contempt.) A native
 ship or vessel. పోకిబాచ్చె (auuk) pots and
 pans. Sampaga. §. 72. తానైలేవీశుద్ధుడు, మే
 నైలేముట్టుపోకి మే సెనా తా సెనా.

పోకిరి n. s. A villain, a blackguard, rogue, a
 scoundrel, a lewd fellow.

పోకిరి adj. Villainous, blackguardly, wild, slip-
 pery, or unprincipled. పోకిరిమాట a vulgarism.

పోకిళ్లు n. s. plu. Idle wishes, fopperies, whims,
 freaks, whimsies. పోకిళ్లమారి a fop, an epicure.

పోకు Go not thou. The neg. imperative of పోవు
 ట. Vish. 4. 121.

పోకు n. s. Going, an opening or passage. Ex-
 pense, (a verbal of పోవుట.) వాడు దానియింటి
 కిపోకువకుఁ గావుండినాడు he goes often to her
 house, he frequents her house.

పోకు n. s, యోనిమిదిమాంశువులరుగు. D.

పోకె n. s. A bone.

పోకొత్తు Nippers for breaking the betel nut.

పోకూణము, అనగా పోకై న. D.

పోకై * He who enjoys, he who eats. కతాఁభో
 క్రాజనాదకానః The creator and enjoyer is
 God, all things are created by God for his
 good pleasure.

భోగము* n. s. Enjoyment. Possessions. A crop,
 A snake's [body or] crest. భోగము Worship.
 అష్టభోగములు the eight profits of land: as
 the crop, the spontaneous growth, the water,
 the trees, wells, hidden wealth, &c. ఏకభోగ
 ము undivided possession. ఏకభోగ గ్రామము
 a village in the hands of one single person.
 (5th Report. page 830.) పాలిభోగము sepa-
 rate possession. ibid. పాలిభోగ గ్రామము (ibid
 831.) "a village whereof the land is the
 property of several persons: but each holds
 his land as a separate property: and always
 retains the same fields." ఈశంవత్సరము పుక

భోగము తుండినది పుకభోగము పోయినది One
 crop turned out well, one crop turned out ill.
 అష్టభోగము, అనుభవము, పాముకుడగ, శ్రువాశ
 తి. D. భోగభూమి అనగా యోని. D.

పోగండుడు * Deformed. A boy from 5 to 16. అ
 ష్టవకాశుర్యంబతాశే, అంగహీనె. SC.

భోగమంటుకము * n. s. An open hall or a porch
 for the god, in which festivals are celebrated.
 కళ్యాణమంటుకము.

పోగము adj. Appertaining to a dancing or theat-
 rical caste. పోగమురామి Rami the dancing
 girl. పోగంకిచ్చయ Kitchaya of the theatre.
 పోగముచాన or పోగముది a dancing girl. పోగ
 మువాండ్లు dancing girls, actresses. పోగమాట
 Dancing. పోగమాటాడుట To dance.

పోగర n. s. A graver, or small chisel used by
 goldsmiths. అనగా శలక. పోగరపని carved
 work. Satyab. 4. 53. కంఠలవానికనిముట్టు. D.

పోగరి A weaned calf, a young heifer? D. Na-
 van. 47. మంచితోడెలకుననువుండు బెట్టుడు నచ్చు
 లుమరియు పోగరియు నైనమాను పొడవకయుండ
 వాగు గాశీలగుమ్మలవారనిన.

భోగవతి * "Name of the Capital of the Nagas
 or serpents." పాతాళంగం. శేషశర్మశుట్టణము.
 D.

భోగస్త్రీ * n. s. A kept woman, or concubine.
 Vish. 6. 425. విచిత్రవీర్యునిభోగస్త్రీయందువిదు
 రునింబుట్టించె.

భోగాళివత్రి * A name of Garuda. Swa. 5. 133.
 భోగాళి శుత్రితరస్సూక్త్యం నుభావ. టీ|| పన్నుగా
 శనశువత్రి, అనగా గారత్తుండుడు.

భోగి The name given to the eves of some par-
 ticular feasts. In Madras భోగిమూటము is the
 custom of lighting fires at every house door
 all the preceding night. పండుగతొలినాడు, పో
 గముగలవాడు. D.

భోగి * n. s. A serpent. He who lives in splen-
 dour or luxury. పాము. అనుభవశాలిశ్రురుషుడు.
 D.

భోగించుట * v. a. To enjoy. (particularly a wo-
 man.)

భోగించుట * n. s. Plu. భోగించుటలు Enjoyment.
 Radha. 3. 25, మనభూనాడుమహా విసేనాదముల
 ప్రేమిల్ మిరభోగించుటల్ వినుము. టీ|| భోగించు
 టల్, పొండడములు.

పోని * n. s. A royal concubine : or left handed queen. రాజులపాలనలో గాదు, అనేకరికల శంభోగమునేర్చుకొన్న స్త్రీ. D.

పోగు n. s. A thread, a string. A heap, a crowd, an assembly. An ear-ring. కుంభు పోగు a nose-ring. కుంభుపోగు a wire placed in the ear preparatory to an ear-ring. పోగుపోయుట or పోగుతీయుట To darn. Vema. 650. పోగుపోగు పట్టి పురుషుని భుజమెక్కి, కన్నుతార్యవారకాంతగాడు, తనకులాంసువారిదడయకజంతురా. H. 2. 15. అటుదినేర్చుతోవకల యందము చందము చూతబూని కోలాటమువ్రేయుకైకదినిలాలితవృక్షరశ్రుభావభుక్, పాటిగపోగువెంబడినిపాశ్వకములంజరియించు. S. 3. 95. పోగుముచెలిధనమెల్ల ప్రోగులుగా సెనుగ. BD. 5. 223. ఆగమములతెల్లమామంబుయెల్ల, శాంతంబుప్రోగుశబ్దనభక్తిబాగు.

పోగు or పోగుత్రాళ్లు n. s. A kind of net : i. e. Lines or cords laid by huntsman as snares. Kalahas. 3. 11. శుంధినచేలకువరాహశంబులుచారరా, కుండల్లెనిచామరభండంబులుపోగుత్రాళ్లు గట్టుదురెరుకుత్. L. 20. 68. భానుదీపులకు లోకలయారరానిత్రానితండములముక్కురమ్ముగబ్రాక, కాననంతుటవేటకాంతునుప్రోగు తారీరోయనసెుత్తుచు పులతారలు. R. 2. 28. ఓదముత్ ప్రవ్వింబియు రులాద్దనియపింబియువ్వలవ్వలకల లిరుగడించి, అడుగుతెల్లించి చొప్పదబొడతెలియించి యాయా యెంకితీట్టరయబనిచి, పోగువారింబిగొప్పనజోంతు పట్టింబికోండలిజగురాకుగూండ్లనుంచి.

పోగుచేయుట v. a. To collect, to accumulate, to put together.

పోగొట్టుట v. a. To lose. To do away. అంధకారమునుపోగొట్టెను he dispelled the darkness. నాకన్నుపోగొట్టుతావా are you going to put out my eyes? చలిపోగొట్టుకొనేటందుకు To keep off the cold.

పోగ్యత * n. s. Deliciousness, sweetness. దీనిపోగ్యతదేనికిలేదు nothing is delicious than this.

పోగ్యము * n. s. Use, usufruct, enjoyment, given in pledge or on mortgage. పోగ్యపత్రము a mortgage bond, wherein the lender assumes the temporary use of the property mortgaged.

పోగ్యము * adj. Enjoyable, fit to be enjoyed, delicious, agreeable as food. ఆశ్రుశూదముపో

గ్యముగావుండలేదు That food is not agreeable.

పోచ n. s. A fibre, a bit. తృణము, లేకము, as నారపోచ a fibre of hemp. నూలిపోచ a bit of thread. గడ్డిపోచ a bit of grass వామళుపోచ a grain of mustard. జంచెళుపోచ a sacred thread.

పోచికోలు n. s. Worthlessness, uselessness. పోచికోలుగాయిచ్చుట To give away as useless. A proverb says మనిషిపోచికోలుకాదు There is no man of whom you can say he is of no consequence to you.

పోచిళ్లు Pōchillu. A superstitious rite (ఉత్తరతి) regarding omens; a few grains of rice, అక్షుతలు, put in water, are flung on the roof of a neighbour's house : he who so casts them, sits in a corner, and listens for any words he can overhear in the family : the words are put together and a meaning is elicited. On certain days of the weeks this is done at the house of a washerman, on other days at the house of a dancing girl. L. 3. 105. శకునజ్ఞులనడుగుదురట్లు, పునరంగపోచిళ్లుపోతురుమరియు, గద్దెచూపింతురు గారి సెముదురు.

పోజనము * n. s. Food, a repast or meal, eating. పోజనముచేసుట To eat, to dine. పోజనకస్తూరి small oranges pickled.

పోజరాజు, పోజుడు * The name of a king celebrated by Sanscrit poets as a bountiful patron. The Augustus of Southern India.

పోజుట v. a. To prepare cotton with the hands for spinning. UH. 4. 76. శుత్తినిప్రోజురుకవడి కిబ్రామ్మణుడిచ్చుపిత్రతంతువుకొత్తగనేకవింశతియుగూచి.

పోజ్యము * n. s. Food. ఆహారము.

పోజ్యము * adj. Edible, fit to eat, eatable. DUR. p. 1002.

పోట A time, as ఒకపోట Once. పోటనబంతియాయుగతి when she tossed the ball up once. Vasu. 2. 201.

పోట The name of a country, perhaps Bootan. Balr. 5. 22. కకాటమరహుటపోటసింధు, వంగకాస్త్రీరకళింగబబరాండ్ర.

పోటకత్తి n. s. A bill hook, a wood cutter's knife. అడవిసరికేకత్తి. D.

పోటరి, or పోటరికాడు n. s. A hero, a brave man. M. IV. 2. 264. పోటరులైనభక్తరతేపురుషులరంటి.

Pariz. 4. 95. హస్తమునకానికతత్రికూలముకా
 మూనిమదింబిరంకెలిడుపోటరి గబ్బలరేనినెక్కి యా
 శానుడువచ్చె. Pativratya. 464. line 12. అందు
 బోయినవారి, పొరిగొన గారాజుపోటరికాండ్ర, పె
 క్కండ్రబనివిన. P. 1. 519. పాటించి విడువముడు
 వం, నీటబ్బక నున్న బోవనీకయ్యమునకా బోటరిమ
 గలకుకాటికి, గూటికి నీడరతురాచ కోలువేమిటి
 కి. టీ|| పోటరిమగలకు, గూరులైనటువంటి తురు
 ములకు, గూరుడు. D.

పోటరితనము Heroism. గూరత్వము. M. IX. 2.
 133. తననార్యజను నుభూటపోటరితన మెల్లజూతు
 ముకడంగుము.

పోటి adj. Similar, like, resembling. Vish. 7.
 19. యాభూరిభరంబుమాన్యనను బోటిక శక్యము.
 ib. 2. 61. మాబోట్లుకావిరించాదులుకా. Ila. 1. 42.
 మేటివధూటికీపోటిబోటి. నాబోటివాడు a man
 like me.

పోటి n. s. plu. పోటీలు Emulation, competition,
 rivalry. A prop. వాండ్లుపోటిచేసినందున వెలపా
 డిగినది by their rivalry the price was raised.
 ఆదూలమునకు పోటియిచ్చినాడు he set a prop
 against the beam.

బోటి n. s. A damsel. (స్త్రీ). D.

పోటికందులు A white species of కందులు grain.
 తెల్లకందులు. D.

పోటి గాడు n. s. A companion, a fellow equal.
 ABA. 3. 72. శను, మిత్ర, శంజ్జలైచనుబోటిగా
 డన.

బోటితనము n. s. Female wit, woman's wisdom.
 జాతతనము. Jaganna. 2. 9. నాటకంబులుమాట
 కంబులుబోటితనంబులునీటులు.

పోటు n. s. A thrust, a stab, a blow. A throb of
 pain. Swell of a river, high water. Vema. 1.
 75. ముందరిపోటులుమానను, మందేదైనా నుగలదు.
 పోటులు, అన గాపొడివిన గాయములు. ib. II. 17.
 పోటుకడలుబంటుకూటిచేటు. M. V. 1. 251. చిక్క
 నిపోటుమానిసివి వీనినువారలునవ్వనేమి గానెక్కుడు
 మాటలాడెదవు. చిక్కనిపోటుమానిసివి, అన గామం
 చిపోట్లుపొడిచేమంటవు. ib. IV. 5. 258. నాకాడు
 కుపోటుమాటలు, నీకేటికిపోగనాడ. పోటుమా
 టలు, అన గాయెత్తి పొడుతుమాటలు. చెవిపోటు
 The ear-ache. ఆకురుతుపోట్లుపొడుతున్నది the
 boil is throbbing. పోటుపాటు high water and
 ebb. వానికినిన్నడర్ప పోటురాలినది He was invited

to the ceremony held on the anniversary of
 his father's death. నీకేమిపోటు what is the
 matter with you? పోటుపాటుయెరిగినవాడు One
 who knows both sides of the question. పోటు
 పాటుయెరగను I know neither good nor bad
 about it. నద్యాదులజలవృద్ధి, కత్తిపోటు, సెట్టు
 యు. D. పోటొడ్డుట To be ready for battle. ర
 జోదోగముచేసుట. D.

పోటుకలుతు A second weeding. రెండోమాటుక
 లుతుతీయడము. Local. 3. 327. foot.

పోటుకోల A sharp pointed stick. Dhurjati 3.
 96. వలలునుదెరలు ప్రోగులుతుట్టగాలేడు, బోటు
 కోలాకటియుబుచ్చలేడు, తెగిన మెకంబులతేలేడు.
 పోటుగంట A large basket.

పోటుపాటు Ebb and flow of tide. Paidim. 1. 86.
 HD. 2. 1196. నీపోటువాటుననితుడిట్టుముమ్ము బో
 రించితివి. నీపోటువాటున, నీవెచ్చించి తగ్గించడము
 చేతను.

పోటెక్కించినవాడు n. s. Assaulter, he who at-
 tacks. యెదిరించిపైకెవచ్చేవాడు. M. VII. 3. 96.
 బోటెక్కించినవారివూడ శ్రుయోగించిన వానినను
 రతవధియించుననియును వెద్దలవలనవిని యుండు
 ము.

పోటొడ్డుట To face in battle: to oppose. యుద్ధా
 భిముఖుడౌట. Pal. 410. పొడిగింగారాజు పోటొడ్డి
 నాడు.

పోట్లాట n. s. Fighting, struggle, dispute.

పోట్లాడుట To fight together, to struggle, come
 to blows.

బోడ or బోడి adj. Bald, bare, hornless, cropt.
 బోడియేనుగ a tuskless elephant. బోడిచెట్టు a
 pollard or a tree with the boughs cut off. బో
 డతీరువ gross (as a crop) without deducting
 charges. (బోడి is by some considered as a
 separate word but in truth the final ఇ is
 merely added at pleasure as పెద్ద, పెద్ది, చిన్న,
 చిన్ని.) S. 3. 78. తొలినాడుబోడలైనికృలభక్తికా
 జోగులకునుజంగలకు దూకిలుచూరవిడిచి. ib. 9.
 3. ఆశుకవిబోడనైననేనగుడు గానియింటి సొమ్ము
 క్కకానైననియ్య. Vema. 3964. బోడపోతులందు
 పాలుపొండకొమ్ముల పోతుబూడకొమ్ము పోతు గా
 నిబోడివేకములనుపొందునాజ్ఞానము.

బోడతరతుచెట్టు n. s. A plant, Sphœranthus, In-
 dicus క్రౌవణి. D. SC. ముంకి. SC. Tamil కొ
 ట్టెక్కరట్టె. See Ainslie. 2. 167.

బాదబాసికము An ornament, made of paper and talc, worn at weddings by female friends; the one worn by men being called బాసికము. A. 5. 20. తలకాత్మకభుజికి రికప్రస్తుతి సూత్రస్య తహరస్సుర, త్రిలికాచిత్రకుచద్యయో శరీకాధ స్వల్పవిస్తారదై, ఘృణలశి త్రిర్యగురశ్రీటంబనువివా హాంబస్త సావార పాటలదంతర్వ్యద బాదబాసిక శ్చుదండల్యైత కేలింతికా. బాదబాసిక శ్చు, అనగా శిఖరములు లేనిసాలశట్టికయొక్క.

బాదలు n. s. Hornless cattle. కొమ్ములురానిశుశు తులు. D. పోడి, అనగా ఒక్క. D.

బాడి n. s. A word used in compounds denoting woman as చిగురాకుబాడి, శ్చుప్రబాడి &c. Vish. 2. 215. చిగురాకుబాడిఘ్రాయుగమంగజా తునిచెరుకునింజింజింకారశ్చుగరశ. Appacavi. 2. 177. వేడుకొన, దగు, నాశ్చుప్రబాడినగ.

బాడి adj. Bald-headed, hornless, tuskless. బాడి తల Bald-head. బాడితలతోవచ్చినాడు he came with his head bare or uncovered. బాడిఅవు a hornless cow. బాడియేనుగ a tuskless elephant. బాడిచెట్టు a polled or pollard tree. బాడి అమ్మ a blunt arrow, an arrow without a point. బాడివేయుట To shave the head entirely bare. వారినివాగాబాడివేసినాడు he stripped them bare, or plundered them.

బాడిక n. s. A companion, a pupil. చెలికాడు, శిష్యుడు. Sar. D. 12. శంకతంబుతనయాడు శిష్యులు శేషింతు, బాంగరాలాడుచుబాడికతోదాను, శంకతివాయకచరియింపుచున్న. ib. 541. శ్చురములొ నేనును బాడికవీధిబరువులెత్తుచుతెల్లపారావరము లనరనియాడింపుచు. Satya. 4. 53. బాడిగలుసారెకుమణ్ణులుచుట్టియవ్వకా. S. 3. 110. భుజములువిరులవే మూజించుబాడికతో మురువైనమందరి చిరుదురవి. L. 13. 45. యెనుముదస్థినియేచిగుర్రంబువెనకకుబాడియిన విధమయ్యెనకట, అనియెన్గులాడంగయతనిబాడికలు వినివినివేసారి వేగంబెలేరి.

పోడిగా Well, properly, duly. ఒక్కగా. HD. 2. 2391. పోడిగాచిద్దలపొరిగింట్లనుంచి. DRB. 356. పోడిమి or పోడిమి n. s. A sign or mark. Brightness, splendour. Proportion, fitness, neatness. Economy, management, prudence. లక్షణము, శుశు, వస్త్రై, సాంశ్చు, పొంకము, మిత్రవ్రయము. S.

1. 243. ప్రాణేశ్వరుండుగడు నిద్రాణతనున్నాడి దేమొతనకన్నులకణరాణింబెనుయితనికి మగపోడిమియే లేదోయనుచు పాశ్చుచుచుదిలోకా. KP. 4. 71. పాలతియాలిమగని పోడిమియేమియు గలిగినట్టి చొత్తుగానరాదు. T. 3. 58. కానుడివెపోడిమిశురికింతు. టీ||పోడిమి, సాగను. Bhag. 8. 445. ఘనతస్త్రి మగపోడిమియే తలుచుదుంకన్నాము. T. 4. 66. మాటలపోడిమిదానికేతగుకా. టీ||పోడిమి, చమత్కారము. ib. 1. 46. పొద్దుకుప్రొద్దుకునువితపోడిమియారకా. టీ|| పోడిమి, అలంకారము. ib. 3. 29. లికుచకుచాకుచసాద్యశ్యఫలంబుల పోడిమియారుదాడిమినికుంజంబులు. టీ|| పోడిమియారు, అలంకరించబడిన. Siva. 2. 10. విలయకృశానుకీలములవేడిమి పోడిమిమాలివేల్చిడిం. టీ|| పోడిమిమాలి, సౌష్ఠ్యముచెడి. H. 4. 94. బలితంశ్చుశ్చులిసంశ్చుకలవెంశ్చుజఘనంశ్చుపోడిమెన్గునెక్కునాడుబట్టు. T. 3. 99. పాడియెనీకీటువంటుపోడుముత్. టీ|| పోడుముత్, నడవకులు. S. 3. 38. ముచ్చువగలనెలతరమింకకా బాడిమిచెడదే. పోడిమిసెడుట To die చచ్చుట. పోడిమడంతుట To kill చంపుట. Vish. 7. 144. నాడకారాత్రిశ్చుతన పోడిమిచెడిమెన్గుబండిపారలగబడియెకా. T. 5. 70. బాణములవేలకొలందిగవైత్యవీరులం, బాడిమడంతు. టీ|| పోడిమడంతు, చంతుగాను. దానికిముత్తైదువపోడిమి పుక్కునాకానము she has not the appearance of a married woman. శ్వరూపుకాంతి. D. పోడిమి, పొందిమి. OG.

పోడిమిగా adv. Economically. మిత్రవ్రయముగా. పోడు He will not go.

పోడు n. s. Inflex పోటి plu. పోట్లు A down, a furze-common. A bushy land. పోడుకొట్టుట To clear away brushwood, to remove underwood. చేనికొరకుచెట్టునరుకుట. OG. చిరివేరుపోట్లు Chay-root grounds. చాయవేట్లుచైరుఅయ్యేభూమి.

పోడు n. s. plu. పోట్లు Elevated ground, a hillock. P. 1. 496. తీరకపోయిపోయిబలు వెంతులకంతులయేట్లవీళ్లప్రామారుల దారులంకడిది శ్చుట్టలతిట్టలబోళ్లరాళ్ల. టీ|| పోట్లు, కొంచెపాటి తిట్టలు. పోడిమి See పోడిమి.

పోత adj. Molten, cast in metal. పోతచెంబు a metal bottle or jug, which is cast, not hammered.

పోత n. s. Casting, pouring. Bathing, washing. Eruption of the small pox. ఆకుపోత putting

plants into the ground. పెట్టుపోతులు శాశ్వతములు కావు Meat and drink (literally, feeding and bathing) are momentary matters.

పోత్రము * n. s. A vessel, boat, ship. The young of any animal, an elephant ten years old. పోత్రము a young parrot. వాతపోత్రము a young breeze. i. e. a slight gale. ఓడ, శిశువు. D.

పోతపాత్రిక * n. s. A vessel. ఓడ M. XII. 6. 222. శంసారసాగరముకులచైర్యపోతపాత్రిక నిశ్చరింపుముగుకూరా.

పోతరము or పోత్రము n. s. Pride, hauteur, fatness గర్వము, మదము, కండకావరము. KP. 3. 174. పూరియెవ్వడ వీవుపోతరముతో నున్నాదివైయిత్తుడే, నారింబట్టితి, Charu Chan. 4. 53. పోతరంబున మొగంబులుబిగింతుక నిశ్చాపాంకములలు రిచ్చియిడుచోట. Satya. 2. 36. పోతరములచే వపూజా గృహముల బెట్టుగా తేజీలుగట్టువారు. దశామము. D.

పోతరి n. s. A tree called Kydia Fraternal. Rox. 3. 189.

పోతరించుట To become fat, fatten, to pick up flesh. కొత్తుట, మదించుట. Paidimarri. 2. 80. యెండకాకలపారలాడునేకలములచమురు చేరెడు దొరువులజలముగ్రోలి, ప్రోతరించినకారెనుపోతులచట Pal. 103. గోతున్ననలగామరాజు నగరిలో కులను, భోజనములు చేసిపోతరింపుచును.

పోతవణిక్కు * n. s. A sea-faring merchant. ఓడకేళుకువుచ్చుకొన్నవాడు. D.

పోతవహుడు or పోతవాహుడు * n. s. A rower, a boatman, a steersman. ఓడతండేలు. D.

పోతు n. s. The male of certain birds or cattle, and plants. A male buffalo. పోతుపోతు a he-goat. గొడ్డుపోతు a barren woman. తాగుపోతు a drunkard. తిండిపోతు a glutton. తూగుపోతు a sluggard. వదురుపోతు a chatter box. పోతుటిగ a male fly. పోతుకరుడు the bigger surf. పోతుతాడు the male palm tree. కుసుకుయ్యలలో మొగది, మహిమము. D. పోతురౌతు, యముడు. D. పోతుపిల్ల, కుసుకలిలో మొగపిల్ల. D.

పోతురాజు or పోతరాజు n. s. The name of a rustic god, like Pan, worshipped (chiefly by herdsmen) throughout the Telugu Kannadi and Mahratta countries: after him many men are named. His wives, after whom some women

are named, are called Gangamma, Polacamma, or Poleramma. These answer to Punch and Judy. A proverb says పాడుపూరికిమంచవుకోడు పోతురాజు 'a Triton of the minnows' (Shakespeare.) బమ్మెరపోతురాజు name of a certain poet.

పోత్రము * n. s. The snout of a hog. తుండిముట్టె. D.

పోత్రీ * n. s. A swine, కుంది, దున్నపోతు. D.

పోత్రీశ్యము * n. s. Hogship, swinishness. పోత్రీశ్యమునహించె he took the form of a pig.

బోద adj. Swollen as a leg. బోదకాలు a swollen diseased leg. A. 6. 22. వ్రేలడగుమాజ్జులబోదకాలివాని. టీ|| బోదకాలివాని, బోదయయినవైక్లకాలుగలవాణ్ణి. బోదచరచుట To swell. Swa. 4. 21. పాదచెదరిబోదచరచినయొడళ్లతో. టీ|| బోదచరచిన, ఏకరితిగాబలనినటువంటి.

బోద n. s. The young or chick of a bird. పోతము, కుప్పిల్ల. T. 4. 101. కలికిరాయంచబోదలకలికియికియిలికివలమాన కువమానగలితమాన. టీ|| రాయంచబోదలు, రాజసాంగలయొక్కకొడమలు. P. 1. 291. యెగుబోదలెగూతుదిగనాడిపెరమ్రూకులెక్కనారని యుత్పహించులేద. టీ|| యెగుబోదలై, పెద్దపిల్లలై, అనగాయెగుసేమాత్రపుపిల్లలనుట. Kalahaasti. 2. 83. వైవికంబునగూతుకబట్టినోను బద్దరాచిల్ల బోదలప్రోచుపిల్లి.

బోదము Let us go. DRB. 272.

బోది n. s. Nourishment, cultivation. పోది, కృషి. Vema. 400. యాచేమాపెన్నిభంగుల, ప్రోదియు సెనరించనేలపోతుకాచే, మిడిరిగి మురికిగడుగుచు, భోదంబులుమానముక్తిపెరయర. ib. 1304. తిరినిప్రోదిచేసిక్రితులనురతించి, గతమునెంచివర్ణగతివహించి. B. X. 5. 52. పువుద్దీగలకును ప్రోదిసేయు.

బోదియ n. s. A tree. Swa. 2. 33. పూవినయొక్కపోకనునుబోదియజేరి. టీ|| పోకనునుబోదియ, నున్నటిపోకమాను. ib. 3. 102. శ్యాసలలోతురినిదిదచ్చుదాభ్రములకు, గాండమండంబుదిగువానకాళ్లుగాగబంకరుమానేత్రికడకడకు శంకసూనూ, పోకబోదియనవకంపుమోకగంకే. టీ|| పోకబోదియ, పోకచెట్లయొక్క.

బోదు n. s. The sacking in which oil bottles are packed on a bullock. సాగరముమోసేయొడ్డుకుగంతమీదవేసేది. D.

బోదె, బోదియ or బోదెపీట n. s. The bulging part. The pediment or chapter of a pillar. Also a runnel or small channel for watering trees. H. 1. 167. ఆరుగులునున్నంపుటెరమంటి కుట్టెలుదీర్చినగోడలుచేబరిల్లి, నిండునున్నపుతూర నెరవాలుబోదెలుదీర్చినచేవరమిద్దెదనర. ib. 1. 209. గాలిమంటకుముప్రాకారంబులోతులుబోదెలుతుట్టలుపొందుకుడగ, కప్పుటచట్టుకుఁ ఘనగోపురంబులు. ib. 1. 224. మిద్దెలోబోదియమీదనున్న, తుల, పొందుగదీసుకరమ్మటంచు. D. says మళ్లకుకట్టే కాలువ, శ్రీంభముమీదదూలముకిందనుండేది. బోదెకాయ్య, గడపకిందికమ్మి.

బోదెకరుకు n. s. అనగా ఒక జంతువు.
పోదోయుట v. a. To baffle, to push back, to thrust away. Satya. 4. 184. ఏసిననశ్రీకశ్రీములునెంతవడింబరిగోలచేసిపో దోసిమహాద్భుతం బెళుకుదోతుగ బెట్టుక కేకవేళి.

పోదోలుట v. a. To drive off. Zacca. 4. 40. వ్రాలినరాజనంబునకు చచ్చుకుకంబులజేరనిక పోదోలి.

బోధ * n. s. Wisdom, intellect, understanding, awaking, arousing. అవగతౌ, తెలియడము. SC. Swa. 2. 37. బోధకళమాస్పెకా మోహవిధ్రాంతి. టీ|| బోధకళ, నిరంతరపాగ్రత. H. 1. 208. శ్రుతకునివాక్యవిస్మరదోషమునకు, తల్లిదండ్రులుతోనుముల్లసిల్లి. T. 5. 221. భోజరాజనైజబోధబోధనశ్రుతక్షైజనాథి రామరామచంద్ర. టీ|| బోధ, బోధన, జ్ఞానమువంటిజ్ఞానముకల్గుచేతను.

బోధకుడు * n. s. A teacher, preacher, instructor: an informer or spy. W. గురువు.

బోధచేయుట v. a. To explain, to inform, to persuade, advise, admonish, induce. వానికిబోధచేసేకత్తిలేదు he is unable to convey his knowledge i. e. to teach.

బోధన * n. s. Knowledge. Teaching, informing, awaking, arousing. వానిబోధనవిసవద్దు do not listen to his counsel.

బోధకుడుట v. n. To be known, to be understood, become intelligible. అది నాకుబోధకుడినది or బోధఅయినది I understand it.

బోధకురచుట v. a. To teach, explain or make intelligible.

బోధించుట v. a. To teach, explain, advise, instigate, tempt.

బోధిక * n. s. A female-fortune-teller. ఎరుకుశ్రీ. D.

బోధిద్రుమము * The sacred fig tree: ficus religiosa. రావిచెట్టు. D.

బోనకతై n. s. A housemaid or slave girl.

బోనము n. s. Food: meat. Jaganna. 2. 63. వీణాపానులుముట్టకబట్టగట్టక బోనంబుసేయక. టీ|| బోనముసేయక, తిండితినక. బోనకావిడి a yoke (కావడి) on which baskets containing meats are carried. Pal. 256. కవూరమాదిగా వాసనలమరుచెట్టెలునుబొక్కశంబుబలువు బోనగావిట్లు. బోనశ్రుతిక A basket of meats. DRV. 112. వింతగానన్నంబు వివిధభక్ష్యములు, పాశుగనించినబోనశ్రుతికచేపూరి. అన్నము. D.

బోనాడుట v. a. To drive off, to turn away, to abandon.

పోని adj. Resembling, similar, like, చున్నభుంబోనివాడు One as handsome as Cupid. M. I. 2. 68. పాతాళవివరంబునుంబోని తనకంతవలంబుచెరవియందరసెక్కపెట్టమింఱ. ib. I. 1. 213. బాలాకుఁడునుంబోనిబాలకునెత్తికాని. ib. XII. 2. 385. వ్రాసులబోనిచిత్తంబులతోడ.

పోని (neg. part of పోవుట) who or which goes not. లేనిపోని nonsensical. లేనిపోనిమాటలు foolish language. లేనిపోనిపని a foolish thing. లేనిపోనిచేవులు gods that are no gods.

పోని Let it go, let it pass. Never mind. Ila. 4. 67. మారుడదె, కానితన, మూని, పోర, పోని, నీదు శ్రుత్యానికైన. టీ|| పోని, విడిచిపెట్టు.

బోను n. s. A trap. Chenna. 4. 279. కత్తులబోనుకాపురముకామినినిరలపొప్పదీయెడ. Satya. 4. 214. చిగురాకుపాస్సుమీదపడునుకత్తులబోనుపైతడినరిచివ్రాలెయలనాక.

పోనుత్తుట v. a. To do away, to remove. Vish. 5. 147. అయ్యంతులు, చిత్తజావాణములచేత శిగ్గంతయుబోనుత్తిమునిబెండ్లియాడగ తత్తరతుడు తెరిగి. Ila. 3. 9. తయ్యెడచెరంకులస్వేదబిందుకుఁదోహంబులంబోనుత్తి.

బోనుడునట్లు adv. పొయ్యెట్టుగా. M. XII. 3. 243. కోశంబునరాజుకాడుకుగుడ్డులురెండుం, బోనుడునట్లుగగోళ్లం, వేచెరికి.

పోవు n. s. Grass. అనగాగడ్డి. Chenna. 4. 159. అంతటతగ్గేనువటవీశుళంబునపోవుసేయుచుచాలచేవువచ్చి. పోవు, అనగాకసులు.

పోబడి or పోవిడి n. s. Trace. జాడ.

పోము We will not go. (1st pers. plu. neg. aor. of పోవుట.)

పోముత్తుట The same as పోకొట్టుట To remove, do away, destroy.

పోయ n. s. A forester, or mountaineer. A savage, a highlandman, a man of the woods, a huntsman or fowler. కిరాకుడు. T. 3. 113. పోయసురునకు. టి|| దయలేనివస్తుగునికి. పోయకులము the highland caste.

పోయత A highland lass: a woman of the hill tribe. కిరాతస్త్రీ. R. 2. 15.

పోయసాడు A savage, a man of the woods, a highlandman.

పోయి The past participle of పోవుట.

పోయించుట The causal of పోయుట. గట్టుపోయించుట to raise a bank. విగ్రహములు పోయించిరి they had some statues cast.

పోయిన (The past rel. pl of పోవుట) Gone, departed. Lost. Also Past, Last, as పోయిన సోమవారము Last Monday: పోయిన నెల last month.

పోయా n. s. A palankeen bearer.

పోయాడు A man of the cowkeeper's or shepherd's caste. గొల్ల పోయాడు a shepherd.

పోయుట v. a. and v. n. To pour. To cast in metal or found. ఆమ్మవారు నిన్ను నేతులుపోశినది the small pox came to a head yesterday. కట్టపోసి నారు they built a bank. నారుపోయుట To sow seed, which is afterwards to be transplanted. ఆకుపోయుట To transplant rice. గోడ బెట్టి మదుపోసినాడు he built a wall and placed a cope upon it. తలబ్రాలుపోసినది she poured the blessed grain upon their heads (in marriage.) ఉచ్చపోయుట To make water, to urinate. వడపోయుట to strain or drain rice &c. ఉరిపోయుట To cast a noose. పృథాగా నాపుసురుపోసుకొన్నాడు he left me to groan in misery. శురుడు పోశేనిమిత్రము దాన్ని శుట్టింటికి తీసుకొనివచ్చినారు they brought her home to lie in. వాడు నొట్టో పోసుకొన్నాడు he poured it into his mouth. ఆశుండుచీముపోశినది the boil is full of pus, the boil has gathered. చెమటపోయుట to perspire. వారికియింకా అమ్మవారుపోయలేదు he never had the small pox. ఆచిన్నది నిట్లుపోసుకొనివున్నది she is with child. ఆచిన్నది నిట్లుపోసుకొంటూవున్నది

v. n. she is bathing. ఆచిన్నది వానినిట్లుపోసున్నది v. a. she is bathing him. ఆచిన్నది చెట్లకునిట్లు పోస్తున్నది she is watering the trees. చిచ్చుమెత్తి పొట్టపోసుకొంటున్నాడు he fills his belly by begging. ఆసుపోసినది she placed the thread in preparation to a warp.

పోయె He went. See పోవుట.

పోర n. s. The breast, the chest.

పోరలించుట v. a. To turn upside down. Vema. 1624. కడుపుపోరలించికన్నులుముకుళించి వివ్రవి గుసుకొన్నవీడయోగి.

పోరలబడుట, or పోరలలుట v. n. To lie on his face or breast. M. XI. 2. 103. పోరలబడ్డవాడుకపోలమొకటి, శ్రుదమిమోవిసనది మోముబాలు శ్రుచెడదు. ib. IX. 1. 315. భూమిమీదనట్లుపోరలలబడి. Bmj. 1. 68. పోరలుకపోరలుకవడిం జరుగు.

పోరచి n. s. Contempt, despite. Intention, design. ఆలత్యము, శ్రోయోజనము. R. 1. 135. పొగడవలతున్న పోరచి సేయకేముడుం బెచూకయోకో మలాంక, దండగోరిలిం తెదయ సేయమిత్తుతేనన వద్దనాకుక న్యాలలామ. నన్నుపోరచి సేయకే, అనగా ఆలత్యము చేయబోకుమా. ib. 3. 93. కులమణి యైనయన్నె లతకక మశీలక నెలచీర వికై మాటలు దగ్రహునుపాటిదె నెడక వెడగూర్చు జింపె మించె నూర్పులు, మనసేవ్యోవెల్లి దియు, పోరచి, కోకిక, యోచకంబు, మైనలతయు, దొట్టె, శ్రుట్టెదరుచ య్యెనువిట్టుములోకిలింపలక. పోరచి, ఆలత్యము. M. I. 5. 161. కోరిన కోర్కి కిందగగ కుంతి సుత త్రితయంబు గాంచె గాంధారియు. నక్కడక సుత శతంబు ముడం బొనరంక గాంచె, నేపోర వియాడు శ్రుట్టుపున శ్రుట్టినిరర్థక బీబి నైతి సీంసార సు భావహంబయిన శక్తులజన్మము గానబోలమిక. ఆడబుట్టుపునబుట్టి, స్త్రీజన్మ మెత్తి, ఏపోరచి, యేమిశ్రయోజనము. Pariz, 2. 98. అంబుధరజాలము కంబులయినజలకణములుసాత్రాజితీ కైశికమున బాలిచె, గగనతలలక్ష్మీ పోరచి గాగరిసిన, జాల సెప్పూరు. మాక్తిక శ్రుతికమనగ. గగనతలలక్ష్మీ, నభోమండల శ్రీయైనది, పోరచి గాగ, శ్రయత్తు పూర్వకముగా. Hari Vams 2d part 1. 141. అనికైపోరచితోడు నెచ్చుకొనిమిత్తుడ్డంబుగా సెడ్డుచుక, దన మైసోక కయుండ గాదిరి గడుక దవ్వెజరాసంధుడి, ట్లనిమిత్రంబనకింతు నేమిటికి మీకారాజు నాత్మ శుభాధు

నిలువైందిట నశ్చ దీయగునుట దోళ్ళితులత్వంబు గాఁ అనికై, యుద్ధముకోసరము, పోరవి, శ్రయ త్వుపూర్వకము గా, తోడు దెచ్చుకొని, ఆహాముతీ నుకవచ్చి. D. says పోరచె, దీనవృత్తి నదికొ సెననుట. OG. says వెరకు, శ్రయోజనమున్ను.

పోరాంబోతు n. s. Error for పోరుతిపోతు a fighting bull.

పోరాటము n. s. Combat, dispute, fight. Navan. p. 447. line 8.

పోరాడుట v. n. To fight, grapple, contend, struggle.

పోరామి n. s. Affection, love. Swa. 3. 173. పోరే రా రే శ్రయంబుగల్గినజనులో పోరామి పోబోవునే.

టీ|| పోరామి, స్నేహము. T. 3. 120. పోరాములు నిండుకొగట తిరంబుగ సౌఖ్యవయోధిదేవీ. టీ|| పో

రాములు, స్నేహములు. H. 2. 47. అంతఃకరణ ముశ్శయంబు పోరామియు నేస్త్రంబు చెలిమియు నెన

రుక్రమే. B. X. §. 59. verse 83. ఆరాములలో నెత్తుడు, పోరాములు చాల నెరపి శ్రురుషోత్తము

డు. స్నేహము. D.

పోరించుట v. n. To breed a quarrel. జగదానకు పుసికొల్పుట. HD. 2. 1194. నీపోటువాటుననిశ్చ

దిట్లువచ్చు, పోరించితిజంశ్ర బొచ్చు నాయక్. Pal. 94. అనిరెండుశ్రంజాల అచ్చటపోరింక.

పోరిగము n. s. A broom to sweep with, చీపురు. Mari BP. page. 149. అనువైసపోరిగంబదిశవ

రించుకొనియు, భక్తులయింట్లకును వేగనోగి ముంగటి రజ మెట్లు ముజమనదించెను.

పోరితము n. s. War, battle, fight. యుద్ధము. D. పోరాటము. OG.

పోరు n. s. Fight, combat, quarrel, teasing. ఇంటి లోనిపోరు family jars or brawls. ఆపిల్లపోరుపె

ట్టుతున్నది the child goes on teasing, or making an uproar. పిచ్చికపోరు the uproar that spar-

rows make.

పోరు adj. Great, large. S. 3. 469. అలికిక్రమగ్గులు బెట్టినట్టితిస్త్రైలుకంచు పోరువల్పులుచాల పాలుపో

నియోర్చవచ్చు ననంగ సెనరుచావడి. పోరులల్పులు, పెద్దకపాటములు. KP. 6. 130. వారలురమతమ

వాకిటి, పోరుజలుపు లెట్టిశిమయముల యెరవకతా, రారనిశుదలము సేయుచు, నారూఢాస్థితివహించిరా

సౌధములో. H. 2. 246. గడియవీగములావుగ లుగొల్పులోశులియద్దమానుపోరు వలుపులు మగు

లు. గొప్పయు, వడుకావాయాదిధ్వనియున్ను. D.

పోరుకాడించుట v. a. To bathe a child. విడ్డకునీళ్లు పోసుట. BX. 5. 15. పాకునికనూ నెడలయంటిపాళి పుమాళి, పోరుకాడించిహారతుబొమ్మటంచు, జల ములాకకొన్నిచుట్టిరాజిల్లుతోట్లు, సునీదివిషించిపా దిరయ్యువితలెల్ల. See పొర్లాడించుట.

భోరుకొనుట v. n. To resound, sound aloud. Ila. 1. 104. భోరిమొదలగువాజ్యములో భోరుకొనగ.

టీ|| మిక్కిలిధ్వనిచేస్తూవుండగా. పోరుకొలుపుట v. a. To sound మొరయుట ND.

2. 552. మారుగల్కంచుకొమ్ములుకాహళములు భోరుకొలుపుటకుసంబుధులైగలగ.

పోరుట v. n. To fight, contend. పోరిసాధించె he struggled for the victory, he mastered it with

difficulty. N. 9. 191. దళింకముమీరబోరుమద జంతులపోల్చి.

పోరుట n. s. Fighting. T. 3. 124. మక్కువతిట్లుకొ ట్లుబతిమాలుటలూరుటలెచ్చిపోరుటలో.

భోరున, భోరన, or పోరున adv. Much, grandly, greatly, heavily (as rain.) వానభోరునకురికినది

it rained heavily. భోరునయెచ్చినది she wept bitterly. భోరునవెడలెను he proceeded in great

pomp. DRY. 2268. భోరునగురికిరిశ్రుచ్చువర్షము లు. S. 3. 419. పాలిండ్లభోరునపాలుగురియ. M.

III. 2. 28. మనుజేశ్వరులెల్లనుభోరన జమయంతి శ్రవ్యంవరముకుకుసెత్తుంజనువెంచిరి. L. 19. 19.

పురమునకనిటతాభోరునగజలె. జమ్మన. D.

పోరుబెట్టుట v. n. To tease, to plague.

పోరువ n. s. Cloth, sheet. T. 3. 15. పోలిమించుమా డరపాకపోరుపులచేనదియారసెత్తి. టీ|| మాడర

పాకపోరుపులచేననగా, సన్నరేకులచేరను.

భోరువ or పోరువ n. s. A vulture, also called భోరువగడ్డ or బండు. పెద్దబోరువ the large vulture.

తెల్లబోరువ also called పీతిరిగడ్డ the white vulture.

పోర్లాడించుట v. a. To bathe an infant. నీళ్లుపోసుట. KP. 6. 205. కులుమరుదలయంటితగ, నలు

గడిదోయిళ్లజలములంబోర్లాడించిలిం జన్నిచ్చుచు. See పోరుకాడించుట.

పోర్ల adv. Upside down, topsyturvy. పోర్లదోయుట To upset, overthrow. పోర్లకుడుట To lie prostrate : to be overset. చేస్పించువిపోర్లకు

డుతాళు what do you pride yourself upon? పోర్లబొక్కలకడుట To fall on his breast or face.

పోర్లించుట v. a. To upset, lay it on it's face.

పోల adv. Like, suitably, fitly. పాండిక గా. ఒత్త్య గా. L. 17. 68. దృశ్యముక దృశ్యమున కేదనైక్యంబు, పోలపొంకుదురెందుపొలవులు.

పోలంక or పోలక The bird called the rock pigeon. Jerd. Cata. No. 270. where జొంపోల్ల or జొముపోలంక pedda polaka పెద్దపోలక and No. 271. శంకపోలక which is also called చిన్నపోలక.

పోలంకు, ఆన గాగోపిశల. Q.

పోలక n. s. See —లు—

పోలకమ్మ A certain madonna or village goddess. See పోతురాజు.

పోలగ, ఒత్త్య గాననుట. D.

పోలక or దూడలపోలక n. s. An eagle. Literally this is the name of a man, as we call another bird, a Tom Tit.

పోలవి Dissimilarity, unlikeness. KP. 1. 60. ఏవ రారోహలునుమ్మ పోలవికి రూఢిగనిమ్మెయినన్ను.

పోళము A certain decoction. బాలింతపోళము a certain medicine.

పోళాము, ఆన గాగోపా. Q.

పోళి A sort of cake.

పోలించుట v. a. (causal of పోలుట) To compare, or liken. Padma. 3. 35. పోలించిచూచినురవిభు డాలలనంగవియు తెరిగి.

పోలిక n. s. Resemblance, likeness, semblance. T. 4. 76. Radha. 1. 66. S. 3. 249.

పోలికట్ట n. s. See పోలుక.

పోలికి n. s. Resemblance. పోలడము. D.

పోలిగాడు n. s. A man's name, like Tom or Jack. దూడలపోలిగాడు an eagle and శశిలపోలి గాడు the bird called a Martin. So in English Jack-daw-Robin Redbreast &c.

పోలిమి An error for పోణిమి.

పోళి n. s. plu. పోళిలు A cake made of wheat, pease, and treacle. ఒబ్బట్టు. D.

పోలు adj. Hollow. పోలు గాజులు hollow bangles. మట్టినిపోలు గాపోయించిరి they heaped the earth lightly without pressing it solid.

పోలుక, or, పోలుగ or పోలువశుకి n. s. A sort of bird. "The Indian grouse, erroneously called rock pigeon. These birds are quite different from pigeons: they have only three toes on the foot; the leg is feathered, the beak is strong and convex. The plumage of a light ash colour spotted with black: and two long deli-

cate black feathers issue from the tail." (Alexander's Overland Journey.) Rasica. 1. 49. నేల నెమళ్లుపోలుగలుకారుకోళ్లు. H. 3. 14. పట్టుబీనువకొంగ పాతురుపిచ్చిక పోలుకపిక్తిలియాలమ్మచ్చు.

పోలుచుట v. a. To model. To compare or liken. B. 4. 25.

పోలుట v. n. To resemble, to be like. This is added to infinitives. చేయబోలునె can it be done? The neg. is పోలదు, thus, అట్లాచేయపోలదు it is not proper to do so. అట్లాచేయపోలునా can it be effected so? పోలుపొందులేకుండామాట్లాడుట To talk without rhyme or reason. ఉండబోలును is the same as, ఉన్నవేమో perhaps they are there. H. 1. 140. తెనువయచేవేంద్ర శబవియనుడగుబుద్ధి జనింపబోలుతరుణినికౌ.

పోలువుట To liken or compare. BD. 5. 318. భువిలోనమరిచెప్పబోవుంకలరె.

పోలుకుడు, * ఆన గాభృత్యుడు. D. SC.

పోలె adv. Like; as రామునిపోలె Like Rama.

పోలె n. s. A pot, pipkin; a contemptuous word for a vessel. నాకు తాగేటండుకు పైక పోలెలేదు I have not a pot to drink out of. పోలెడు అన్నము a bowl of rice.

పోలెలు, ఆన గాపొంగరములు. D.

పోలెనాటు n. s. A wretch. రలకొట్టమారి. H. 5. 128. మొండిక టైగులాము మొప్పగోవుపోలెనాటుగ చాట్లపోతుడు ర్నాగుండు.

పోలెరమ్మ The madonna of the small pox. That disease itself.

పోల్లి Contracted for పోలికి resemblance.

పోల్పుట See పోలుచుట.

పోళ్లు plu. of పోడు Downs, commons, large plains. విరివేరుపోళ్లు low lands planted with dye root.

పోవ the inf: of పోవుట, పోవరాదు for పోరాదు you must not go.

పోవిడుచుట v. a. To abandon, give up, let go. మానుట, వదలుట. Sar. D. 5. 324. ఆన వెట్టుట తనయాశివోవిడివి. L. 13. 84. నావినిఁములంక రుగూడినిమ్మ పోవిడివినబారిపోక పెండియును,

పోవుట v. n. To go, proceed. To be lost, to die. యింటికిపోయినాడు he went home. వాడివోవను వాడుపోయెను he went his way. వానితండ్రిపోయినతరువాత After his father's death. తదిదిగములు పోయినతరువాత after ten days past, వానపోయి

నతరువాత after the rain ceased. ఆశ్చర్యము పోయినది the book is lost. కాళికండ్లపోయినది he lost his eyes. చిల్లులుపోయిన చెంబు a mug that leaks. తదింతిలో నాలుగుపోతే ఆరు deduct four from ten and six remain. కాడుదానితో పోయినాడు he had (sexual) intercourse with her. *Added to infinitives in A* it gives the signification of intent : as క్రాయబోలేవద్దన్నాడు when I was going to write he desired me not to do so. దాన్నికొట్టబోయినాడు he was about to strike her. కాండ్లయెత్తుడుపోబోతారు when are they going to set out? చెప్పబాట్టేవును మీ you perhaps will say. Affixed to the past affirmative participles of many verbs, it denotes completeness : as ఆగోడతడిపోయినది the wall is fairly fell down. పోయినస్తాను is "Farewell" "Goodbye." కాండ్లు రాబోతారు అనివుంటిని I believed that they were coming. ఆకూటలు యిప్పుడు యేట్లోకలిచి పోయినవి that matter is now all ruined or at an end. కాండ్లు అక్కడనేవుండిపోయినారు they settled there. Joined to negative participles it is thus used, రాక without coming, రాకపోయెను he did not come. పోక without going, పోకపోయెను he did not go. విసక without hearing, విసకపోయెను he would not listen. పోయినసారి Last time. పోయినసంవత్సరము last year. పోనిదోడుము a sin that cannot be removed or done away. తల్లినిచంపినపాపానపోను he will incur the sin of killing his mother.

పోకి adj. Defective, empty. పుకపెట్టెఅరలుగలది పుకటిపోకిది one box has partitions, the other has none.

పోకి నోరు n. s. A toothless mouth. Chatu. 1. 51. ఆరవివీరభద్రుని తదాహుతిసూరిన పోకి నోరూటిక.

పోషకుడు * n. s. Patron, protector. ఊడరపోషకులు those who patronize the belly, or make a god of their belly. Aradhya. 460.

పోషణము * n. s. Nourishing, cherishing. విచ్చమెత్తివుడరపోషణముచేసుకొంటున్నాడు he fills his belly by begging.

పోషించుట * v. a. To nourish, cherish, patronize.

పోష్యము * adj. To be cherished, taken care of. పోషించతగిన. పోష్యవర్గము His dependants, those who are in his tutelage.

పోష్యవర్గము, పోష్యుడు * n. s. A dependant, hanger-on, protege. తమపోష్యవర్గుడైనరామయ్య i. e. your humble servant Ramaya. Lit. Ramaya who is one of your dependants.

పోషనము n. s. Milk. పాలు. Satya. 4. 40. క్రీమనోహరునభిషేకంబు సేయుచో, మగువమజ్జనమాచువగలుడలచు, పూతాతుడై దేవపూజయొనచుచో పూబోడిగ సేయు పాలుపుడలచు, వేడ్లతోహరికి నైవేద్యమిప్పించుచో చెలియ పోషనమిచ్చు చెలువుడలచు, తేటయాహరిపాడతీభంబుగ్రోలుచో తెరవవారెరనాను వెరవుడలచు. Sanand D. 156. పోషనంబులు ద్రావు పాశుకకూలికిని, రాకెక్కెనయే భ్యరాసివీడొకడు. పోషనాలు, పాలు. OG.

పోషరము n. s. Pride, arrogance. గర్వము, పోరరము. Kr. Abhyuday. 3. 61. ముట్టకు ముట్టివుపెనుమొరకక తెతనాన కానకాపుట్టక పుట్టునిని పుబోనముక తెలకైనపట్టగా, ముట్టగ నీమకురుమోశరు పోషర మేమిభూమి నేరట్టడిగట్టువాయి తలురాగవుమానవ చేపెదానవీ. P. 1. 747. నీశభ్యమునబరించిన, దోషముమోషమును నేడతోడనగలిగె, బోషరమె నోరుక్రొవ్వా, రేసోయిట్లాడ నెవ్వరికినీదేరక. టీ|| పోషరమె, పొగుో.

పోషించుట v. n. To be proud or arrogant. గర్వించుట. P. 1. 361. ననుబోలనింగములు లేకని కేళిరి పోషించియాడినమాటల్. టీ|| పోషించి, గర్వించి. A. 4. 54. పిలుకవాటికోడిగబావడ ములకుంబుట్టికాల్చి విడువనెత్తంబున మెత్తనిగరికి మేసి పోషించి. టీ|| పోషించి, గర్వించి.

పోషిరక్తలు n. s. మత్స్యభేదములు. D.

పోసేయుట v. a. To eat, corruption from భోజనముచేయుట. H. 4. 47. శకరేయివేళబోసేసిపోవు.

పోహ n. s. A fact or occurrence. శంకర్పము, వ్యవహారము, తని. Bdj. 4. 67. మనవురికావలివారిని, దనరగవిలుపించియడుగ తగువారలుపోహణయిటువలెవచ్చినదని, వినుపింతురునడచుగతులుశ్చుద్వినాధా. Ila. 3. 145. పొలతులగూడమో, రతులపోహణజూడమె, మేల్చిసేయమో, యలిగడబాయమోవిరహమండమెగుం దమె తెల్విజెండమా. టీ|| రతులపోహణ, శంభోగముయొక్కనేర్పు. Vema. 1. 159. దేహములెస్సగనుండిన, పోహణతత్వంబులన్ని పొందగబెలుసుక, దేహమునదలిక బడినను, పోహణతత్వములువచ్చిపొందవు. Also, in the శ్రీశన్నరాఘవకతకం, 1. నీమహర్షముక, బాహుబ

అంబుకౌర్యమును భానుకులంబునముట్టు రీతియతో,
 పోహణ జేసి రామకథపూర్వులు జెప్పినవింటి.
 పోహణించుట v. a. To string together. గుంభనచే
 నుట, కూర్చుట. KP. 1. 88. పోహణము త్రైపులీరు
 డో పోహణించినవీల తమలోనదొరయు శబ్దములు
 గూర్చి. అథేంబువాచ్యలక్ష్యవ్యంగ్యభేదములెరిగి
 గిదోఁడ. తనెసేక జేసి.

పా, పా, భా.

పాంక్రియ, ఘనకపాంక్రియ The yelling of a dog.
 Vish. 7. 147.
 పాండ్రదేశము * n. s. The ancient name of a
 country including the greater part of Bengal.
 పాండ్రుడు A native of the పాండ్ర country.
 Vish. 8. 236.
 పాండ * adj. Appertaining to youth. BX. ౧.
 15. 593. రాగంబున బలకృష్ణులు, పాండవయ
 స్థులగుచు బహుపాలకళా యోగంబున బృందావన,
 భాగంబున గావీరంతకుసువులనధిపా.
 పాతము n. s. అనగా గుంపు. OG.
 పాతికము * adj. Elementary, appertaining to the
 elements. పాంచపాతికము composed of the 5
 elements.
 పాత్రి * n. s. A grand-daughter.
 పాత్రుడు * n. s. A son's son. KP. 1. 107. పుత్ర
 పాత్రత్రపాత్రాది through all generations.
 పాద్ధమతము * The name of a certain sect. పాద్ధ
 లు the people of the sect.
 పానఃపురిక * Repeated. Kal. 1. 80. పానఃపురిక
 త్రీణుతివిధానుండై.
 పానఃపుస్యము * Frequency, repetition.
 పానామి n. s. The full of the moon; it is a vul-
 gar word.
 భామడు * n. s. A name of Mars. అంగారకుడు.
 పార * Belonging to the puram or town. పారశ
 కులు the ladies of the place: citizen's wives.
 పారలోకము * n. s. The Townsfolk, a body of
 citizens. Dab. 144. 17. పారజాంకన.
 పారాణము * adj. Relating to the Puranas V.
 G, 1. 33. యిట్లువిక్రమాకుఁడీర్చినవిజయందై శాలి
 వాహనుండువీలతోడ, పారలెల్లపాండవపారాణము
 ననుకరాజనంకజే శుభాస్యమచట.
 పారాణికము * adj. Mythological, old as a story.

పారాణికము * n. s. A bard, minstrel, public
 reader of a puran.
 పాఠికుడు * n. s. A treasurer. రూకలకొట్టుదాద
 తుండేవాడు. SC. says కనకాధ్యక్షుడు.
 పారుడు * n. s. plu. పారులు Citizens. Towns-
 folk.
 పారుడుము * n. s. Manliness, resolution, a vow.
 పుంశ్చయము, ప్రతిజ్ఞయన్ను. SC. says విక్రమ,
 పురుషశ్చ భావకర్మణోః. M. III. 7. 153. ఆర
 క్షనుండునుదనచేసి న పారుడుంబు ప్రతిహతంబగు
 టకువిశ్చయంబు సెంది. Vema. 500. బ్రహ్మవేద
 లమని పారుడుమాడేరు. Bmj. 4. 160. పారుడుహీన
 మానసులు.
 పారుడుము * adj. Of, or, belonging to man. ఉ
 ధ్వంవిశ్చయోః పాణిపురుష ప్రమాణే, మనిషిచె
 య్యెత్తువాడుగు. SC. పారుడురతము manfashion
 ఉపరతి.
 పారుషేయము * adj. Made by human hands.
 పారోక్షికుడు * n. s. An overseer of the kitchen.
 పాకగృహాధ్యక్షే. SC.
 పారోహిత్యము * n. s. The office of priest: priest-
 hood. పురోహితకృత్యము.
 పార్వమాసి or పౌర్ణిమ * n. s. The lunar day on
 which the moon is full.
 పాలశ్చ్యుతిక్తు * A proper name. The north: as be-
 ing the quarter of Boreas or Aquila.
 పాలశ్చ్యుడు * n. s. Proper name. An epithet of
 Cubera the god of riches. Also of Ravana the
 king of Ceylon killed by Rama.
 పాలామి * n. s. Proper name. The wife of In-
 dra.
 పాదము * అనగా పుష్పమాళము.
 భౌష్యము n. s. Dignity, rank. శురుపు. Rama Sta-
 va. 2. 42. భౌష్యహీనముదుఃఖశౌష్యమాకారం
 బుయెంఱిమంకలంబంకభూమి.
 ప్యాట Error for పేట Suburb.

త్రుంక See పంక. B. X. 89.
 బ్రండుట, అనగా పాండుట. DRV. 878. యెండునుగి
 దిపాశుబాపాశుఫలము బ్రందినంబ్రజలకు పాథివేం
 క్రునకు.

ప్రంశము * n. s. Falling, declining from a height, or from propriety; falling from or off. L. 4. 24.

ప్రకటము * adj. Public, notorious. స్ఫుటమైనది. SC. M. VII. 2. 24. ప్రకటబలాభ్యులు.

ప్రకటన * n. s. Publication, notification.

ప్రకటనచేయుట v. a. To proclaim or make public.

ప్రకటించుట To proclaim, to promulgate. Pariz. II. 10.

ప్రకటించుచేయుట v. a. To get it proclaimed.

ప్రకటితము * adj. Proclaimed, promulgated. ప్రసిద్ధమైన. ప్రకటితబలుడు celebrated for strength.

ప్రకరము * n. s. A heap; a quantity; a multitude. శమూహము. D.

ప్రకరణము * n. s. An introduction, prologue or prelude. A poetical fiction. A chapter or section in a book. Connection or thread of a story.

Affair, case, medical case. ఆ ప్రకరణమందు on that occasion లెక్క లెక్క. D.

ప్రకల్పితము * adj. Contrived, made, fabricated ఉత్పాదితము. Vish. 2. 36f.

ప్రకాండము * n. s. The stem of a tree, the part between the root and the branches.

ప్రకాండము * adj. Excellent. ప్రకాండమే. SC.

ప్రకామము * adv. Voluntarily, willingly. యథాస్థిరము. SC.

ప్రకారము * n. s. Way, similitude, manner, mode. ఘేటె, సాదృశ్యే. SC. రీతి, విధము.

ప్రకారము * or ప్రకారముగా adv. According to, accordingly. శకలప్రకారముల In all respects. ఆ ప్రకారముచేసినాడు he did accordingly. యథా ప్రకారము as usual.

ప్రకాశము * n. s. Sun-shine, splendour, lustre. Manifestation. ఆతనిచేరిండా ప్రకాశముగావు న్నది his name is celebrated.

ప్రకాశిల్లుట or ప్రకాశించుట * v. n. To shine, be splendid.

ప్రకాశము * adj. Spread abroad, published, promulgated, expanded, opened, scattered, dispersed. వెచ్చిల్లబడ్డ.

ప్రకాశము or ప్రకాశకము * n. s. A chowri, a cow tail used as a fan. A chapter, a section of a book.

ప్రకృతము * adj. Present. ప్రకృతకార్యము the present business.

ప్రకృతము * n. s. The present time.

ప్రకృతము * adv. At present, just now, protem-pore.

ప్రకృతి * n. s. Nature, the goddess of nature. Natural or crude state. Constitution, temperament, disposition. శైవ్యప్రకృతి a bilious temperament. శ్లేష్మప్రకృతి a saturnine disposition. వాతప్రకృతి an airy amorous humour. జడ ప్రకృతి R. 6. 14. A dull state, stupefaction. స్వభావము, శుభాజము, భూశత్రాయామిత్యాది ధాతువు, పంచభూతము &c. SC.

ప్రకోశము * The heighth, or crisis. జ్వరప్రకోశములో In the heighth, crisis, of the fever.

ప్రకోశించుట v. n. To be at its crisis. జ్వరము ప్రకోశించినప్పుడు when the fever was at its heighth.

ప్రకోష్టము * n. s. The fore-arm. A part of the frame of a door. A court in a house, or open space surrounded by buildings. మోచేతికింది నుంచునేకట్టు దాకాను, నోపాయున్ను, బంకున్ను. D.

ప్రక్క, అనగాదరిత్రులైన Poor, poverty-stricken. In A. VI. 158. యాబ్రక్కకొద్దిజుబూడరయ్య.

ప్రక్కచెట్టు n. s. A tree so called వేరశము. D.

ప్రక్రమము * n. s. Proceeding, going, beginning. T. 2. 30. కార్యప్రథమారంభము, అవశరము, ప్రకమము. SC.

ప్రక్రియ * n. s. Power. శమానప్రక్రియ The chapter in Sanscrit grammar regarding compound words. అధికారము, స్వపాదీనాంచామరధూనన ఫల్ర ధారణాది వ్యాపారః, నియతవిధిః, ప్రకృష్ట కార్యజ్ఞే. RKD.

ప్రక్వాణము * n. s. The note of a lute. వీణామాత్రధ్వని. SC.

ప్రఖ్యాతి * adj. Like, similar.

ప్రఖ్యాతము * adj. Celebrated, famous, notorious. ప్రసిద్ధమైన.

ప్రఖ్యాతి * n. s. Celebrity, fame. ప్రసిద్ధి, ప్రఖ్యాతి. SC.

ప్రగండము * n. s. The upper arm. కూర్పరోతురి భాగ, దండచెయ్యి. SC.

ప్రగల్భ * n. s. A bold woman. ప్రాణనాయికా. D. స్వీయాభేదస్మరమందీకృత ప్రీడప్రగల్భానాయికాయాం. SC.

శ్రగల్భత * n. s. Energy, confidence, audacity. శ్రాధత్వము, దౌష్ట్యమున్ను. D.

శ్రగల్భము * adj. Audacious, daring. శ్రతిభాస్వితే, శ్రాధమైన. SC.

శ్రగల్భుడు * n. s. A bold man. శ్రతిభాబుద్ధిగలవాడు. D. శ్రతిభాస్వితే. SC.

శ్రగాధము * adj. Much, excessive, hard. దృఢమైన. D.

శ్రగ్గడ, శ్రగ్గడ, మ్రెగడ or మ్రెగ్గడ n. s. A minister. కుంత్రి. R. 6. 216. సేనాధిపతిలంబ్రగ్గడకాదుకులకపవరుడొక్కరుడునునైసికముగానూర్వేక. హనుమంతునిమిదికిఁపించుబద్ధవాహినీనాథులనున్ను కుంత్రిశ్రులేడుగురినిన్నిచంటినాడు. ABA. 2. 342. కుంత్రిజనరుమ్రెగడమ్రెగ్గడయనదగు. M. III. 4. 246. సీక్ష్మశీఘ్రుడునుసీకుశ్రగ్గడయునైవెలుగొందుచున్నయ్యలఘుశ్రుల్యు. ib. V. 4. 241 సీకులబ్రగ్గడయును నెయ్యంతుచెలియునైకయ్యంబునకు నెశ్రుడుకాలుద్రవ్య. Sumati §. 73. దగ్గరికొండెముజెప్పిన, శ్రగ్గడతలుకులకురాజు ప్రియుడైమదితా, నెస్సులబ్రజకొనరించుట, బొస్సులకైకల్పతరువువాడుచుట. D. says శ్రగ్గడ, ప్రాశుకుడు. OG. says శ్రగ్గడ, తీర్పరి.

శ్రగ్గడకత్తె or —గ్గ— n. s. A maid servant. శునికత్తె. S. 1. 369. జయకేతనునివారసారెచిచారింపివచ్చిశ్రగ్గడకత్తెతచ్చరింప.

శ్రగ్రహము * n. s. A ray of light. A rein, rope. Confinement. A prisoner, a captive. కిరణ, రక్కా, కల్లమునుగుచ్చిరొతుకుట్టేలగాము, బంద్యాం, కైదుచేయబడ్డశ్రీశ్రురుసులు. &c. SC.

శ్రగ్రీవము * n. s. A window, a lattice, a balcony. A summer house. కుత్రాలంఘే, కటకటా, శ్రీ, వాతానునే, కిటికీ, ప్రాసాదే. గ్రహాన్యాం, అభాచంద్రాకారమైనతలగడ. &c. SC.

శ్రఘటిక * n. s. Juncture, occasion. శ్రుకరణము.

శ్రఘణము or శ్రఘణము * n. s. A covered terrace, or a small portico, before the door of a house. తలవాకిటిఅరుగుమీదివసారా, చోపాలనగాశుంచాది. D. Vasu. 4. 138. and 5. 77. Pariz. 5. 58.

శ్రచండము * adj. Fierce, vehement, wrathful, fervid. Irate, exasperated, offended. దుఃఖము, శుభము, శుభముకృష్ణముకాని. D.

శ్రచండుడు * n. s. A terrible fellow. శ్రతాశుశౌలి. D. వాడుతకములో శ్రచండుడు he is mighty in logic.

శ్రచయము * n. s. Multitude, assemblage. A long-drawn note in music. This is the sense in Vish Puran. 2. 146. where it means four semiquavers : of which three make one శ్రుతము.

శ్రచారణము * n. s. Putting in practice, causing him to do. ఆచరింపజేసుట. A. 6. 86. శాశ్రీంబులవేదనకధితి బోధంబుల దక్కనాచరణశ్రచారణంబులేమి. టీ|| శ్రచారణము, ఆచరింపజేయడము. A verse says అధితిబోధాచరణశ్రచారణైక, దశాశ్రుతశ్రీః శ్రుణయన్ను పాధిధిః.

శ్రచారము * n. s. Going, proceeding. Custom, usage, conduct. Appearance, manifestation. S. 3. 277. వింటిజెననరయేతత్తథా శ్రచారంబెల్ల. BX. §. 16. 66. మలకలుమాశ్రచారములు మాముఖముల్ వివవమ్మికిలముల్. శించారము, శంకరి. D.

శ్రచురము * adj. Excessive, much, many. Public, notorious. ఆశంకరిండాశ్రచురమైనది That matter became widely known. ఆమాటనుశ్రచురముచేయక do not let this become public.

శ్రచేతనుడు, శ్రచేతుడు * n. s. The god of the sea ; (Varuna) or Neptune. వరుణుడు. D.

శ్రచోదితము * adj. Prescribed, directed, sent. శ్రరేఖించబడ్డ.

శ్రచ్చన్నము * n. s. A private door, within a house ; a lattice, a loop hole. దిద్దివ. SC. says అంతద్వారే, యింటిలోపలికిఁబ్రండ్చెద్వారము.

శ్రచ్చన్నము * adj. Covered, private, secret, concealed, disguised. గూఢమైన, మరుగైన.

శ్రచ్చర్దిక * n. s. Vomiting, sickness. వాంతిరోగము. D.

శ్రచ్చాదనము * n. s. An upper or outer garment : covering, concealing. కైబట్ట, మూతయున్ను.

శ్రచ్చాదిరము * adj. Covered, clothed, concealed. మూయబడ్డ.

శ్రచ్చ్యుతము * adj. Slidden, fallen, slipped. జారి.

శ్రజ * n. s. Progeny, offspring. People, folk, the community. plu : శ్రజలు people, men. నల్ల శ్రజలు the natives, black folks. P. 2. 203. శ్రజాపాలనము nourishing the people. శ్రజామారణము a general mortality.

శ్రజనము * n. s. Impregnation : pregnancy of cattle in general. శ్రలిచూలు.

శ్రవణము * n. s. Birth, production. శ్రుణ్ణక.
 శ్రవణము * n. s. Subjection, the state of a sub-
 ject.
 శ్రవణశ్రీ * n. s. Lord of men, patriarch. (W.)
 A name of the creator. The name common to
 the forefathers first created : subordinate crea-
 tors. A king, or sovereign. Priapus, membrum
 virile, penis. Jagann. 2. 43. శిశ్నము, బ్రహ్మ, వి
 శ్వకర్మయ. D.
 శ్రవణశ్రీ * n. s. ఆన గా ఆస్తుభార్య. D.
 శ్రజ్ఞ * n. s. Intelligence, understanding, good
 sense, cleverness. S. 3. 24. వట్టిశ్రజ్ఞలు వ్రేలున
 వ్యవరజర she talks big.
 శ్రజ్ఞానము * n. s. Knowledge, wisdom. తెలివి. D.
 says ఆనవాలు, బుద్ధియు.
 శ్రజ్ఞాశ్రీక * n. s. A paper stuck in a volume
 to shew the place.
 శ్రజ్ఞుడు * పంకటికార్లవాడు. D.
 శ్రుజ్వరిల్లుట, శ్రుజ్వలింతుట * v. n. To shine or
 glitter. To burn or be inflamed. శ్రకాశింతుట,
 మండుట. D.
 శ్రుదీనము * n. s. Flight of a bird; flying rapidly.
 శుషితి ఛేదము.
 శ్రుతము * adj. Bending, bowed, stooping, in-
 clined. భుశ్చే, శిశిలే. SC.
 శ్రుతి * n. s. Salutation, reverence, obeisance.
 నమస్కారము. N. 4. 84.
 శ్రుతింతుట * v. a. To salute, to perform pro-
 stration. నమస్కరింతుట.
 శ్రుతుడు * n. s. A subject: he who obeys. న
 మస్కారము చేసినవాడు, వంశినవాడు. D.
 శ్రుతిమిల్లుట v. n. To bow, to prostrate oneself,
 to bow down. నమస్కారము చేసుట.
 శ్రుతియము * n. s. Affection, friendly or fond re-
 gard, acquaintance. శ్రుతియకలహము lover's
 quarrels, discord between man and wife. శ్రే
 హము, మంచిమాటలాడడము. D.
 శ్రుతియంతుట v. a. To make the fire rage, శ్రజ్ఞ
 లింక చేసుట? Bmj. 2. 23. అలరగ సోమయాజుల
 రుణాశ్రుతియముల నుల్లసిల్లనన్నుల శ్రుతియంతునూ
 డగను, గుంపున చాశ్వుడుధూమజాలముల కలయగ
 బర్యెనూయన.
 శ్రుతియిని * n. s. A beloved woman. Magha. 7.
 10. బ్రయరాలు. D.

శ్రుతివము * n. s. The name of a certain ejacula-
 tion, O'M, the mystical name of God. The sa-
 cred name. ఓంకారము. D.
 శ్రుతము * n. s. Reverence, salutation, hom-
 age. నమస్కారము. D.
 శ్రుతాశ్రీక * n. s. A course, channel, canal.
 శ్రుతేధి * n. s. A spy or emissary. Asking, solici-
 tation. చారుడు. A. 4. 329. హర్షారా. D.
 శ్రుతేపారము * n. s. Salutation, reverence.
 శ్రుతేతము * Dressed, cooked. Made, done, con-
 structed. స్థానాంతరప్రావణశింశ్చైతాగ్నై,
 త్రి, ఉపకాదిశింశ్చైతాగ్నైకై, ఒందినఅ
 స్తుము మొదలైనది. SC.
 శ్రుతుతము * adj. Praised, celebrated. స్తోత్రముచే
 యబద్దది. SC.
 శ్రుతుతింతుట, శ్రుతుతిచేయుట * v. a. To praise.
 N. 9. 183. స్తోత్రముచేసుట.
 శ్రుతుతుడు * ఆన గా స్తోత్రముచేయబద్దవాడు.
 శ్రుతి * n. s. Company, crowd. A creeping
 plant. లతాయాం, విస్తార. SC. శుమూహము.
 శ్రుతిలము * n. s. The open hand, with the
 fingers extended. చాదినవ్రేళ్లుగల అరిచెయ్యి, అ
 ధిలోక ఛేదము. SC.
 శ్రుతాశ్రుము * n. s. Majesty, dignity, valour, prow-
 ess. Splendour, brilliancy, heat.
 శ్రుతారణము * n. s. Gross delusion, trick, cheat-
 ing, false cause. మోసము, వంచన.
 శ్రుతి * n. s. A Sanscrit particle, prefixed to words
 of that language, and implying, against, sub-
 stitution, (instead of, in lieu.) Several, in or-
 der, (severally, each, by each.) Direction, de-
 signation, (towards, upon.) Belonging to, (as
 a part, or portion.) Exchange, return, (again,
 back again.) శ్రుతివేదము each Veda. శ్రుతిదిన
 ము every day. శ్రుతిశంకర్పరము each year. శ్రు
 త్యేకము one by one. శ్రుతికశి the opposite
 party. శ్రుతివాది A defendant.
 శ్రుతి n. s. The other. A match, an equivalent or
 substitute. A copy, as of a letter. A bit, sec-
 tion, spot of ground. * one twelfth of a గుంట.
 one part or length of a wall. శ్రుతిలేని match-
 less, unrivalled. మరిచెక శ్రుతిలోయిట్లా వ్రాసివు
 న్నది It is thus written in the other manu-
 script: or copy. BD. 6. 54. శ్రుతి చూపుటనిక
 దాబంతుముగాడు.

శ్రుతికారము * n. s. A remedy, an antidote, what averts a spell. A return of offices, either good, or bad. Revenge, retaliation. Remedying, counteracting. శ్రుతికారవచనము a contradictory expression. S. 3. 360.

బ్రతికించుట v. a. To save, rescue, cause to live.

శ్రుతికూలము * adj. Contrary, adverse, cross-grained, reverse, inverted. విరుద్ధమైన. శ్రుతికూలమైనగాలి an adverse wind.

శ్రుతికృతి * n. s. An effigy; figure, image. శ్రుతిము.

శ్రుతిక్రియ * n. s. An antidote, remedy.

శ్రుతిగ్రహము * n. s. Acceptance, receiving, assent. The right of taking alms or gifts (dāna) is vulgarly but wrongly fancied to belong to bramins alone. See note on యత్కర్తము and దానము.

శ్రుతిగ్రహించుట * v. a. To accept, receive.

శ్రుతిగ్రహీతుడు * He who assumes or receives.

శ్రుతిఘము * n. s. Anger, wrath, rage: opposition. క్రోధము, శ్రుతిఘాతము. SC.

శ్రుతిఘటించుట * v. a. To oppose.

శ్రుతిఘటిత * adj. Opposed, contradicted.

శ్రుతిఛాయ * Refraction of light. Vish. 8. 93. దివ్యభూమినిరత్న దీప్తిలుదారమై శివలలిక్ష్మలశ్రుతిఛాయలెసగ.

శ్రుతిజవాము n. s. A letter in reply, an answer.

శ్రుతిజ్ఞ * n. s. Promise, assent, agreement, engagement, undertaking, asseveration, solemn avowal, determination, resolution. శకుభధేదె. SC.

శ్రుతిజ్ఞాతము * adj. Acknowledged, admitted. అంగీకరించబడ్డది. D.

శ్రుతిదానము * n. s. The return or re-delivery of a deposit, barter, exchange.

శ్రుతిద్వంద్వీ * n. s. An antagonist, or opponent. శక్రతు. SC.

శ్రుతిద్వస్తి * n. s. An echo.

శ్రుతిస n. s. Revenge, a vow, determination. M. IX. 1. 74. నేడును శ్వాసినని సెత్తురనిలనుతుడు, మదమునద్రావుటజూతికారత, శ్రుతిసదీచుకానతం దనిధాయముపొంది. ib. IV. 5. 209. T. 4. 197.

శ్రుతిజ్ఞ. D.

శ్రుతినామము * n. s. A second name or alias. మారుపేరు.

శ్రుతినిధి * n. s. A resemblance or equivalent, representative. An image, a statue, a picture. Surety. అతనిశ్రుతినిధిగా as his representative శ్రుతిమానే, విష్ణువి నాయకాదిశ్రుతిములు. SC.

శ్రుతినిత్య * n. s. The first day of either lunar fortnight, the first of the moon's increase or wane. పాద్యమి.

శ్రుతినిత్యము * n. s. A synonyme. శర్యాయనదము.

శ్రుతినిత్యము * n. s. Opposite side, opposite party. యెడటికక్షి, యెడటికక్షివాడు.

శ్రుతినిత్యి * n. s. An enemy, a defendant, an opponent, a respondent. శక్రతు. D.

శ్రుతినిత్యకము * adj. What produces effects, what causes. Explanatory. కలకచేనే, తెలియచేనే.

శ్రుతినిత్యకత్వము * n. s. Substantiation, Explanatory force or bearing. నిరూపకత్వము.

శ్రుతినిత్యకము * n. s. Gift, donation. Ascertaining, determining. దానే, యివ్వడము. SC.

శ్రుతినిత్యకము * adj. Substantiated, established. నిరూపించబడ్డ.

శ్రుతినిత్యకముగా * adv. Determinately, firmly. కట్టుగా.

శ్రుతినిత్యకము * n. s. He who protects or defends. A king, a protector. రక్షకుడు.

శ్రుతినిత్యకము * n. s. Protecting, defending, cherishing. Following, practising. రక్షణము.

శ్రుతినిత్యకము * v. a. To protect, to defend, cherish. To follow, practise. రక్షించుట, కాపాడుట.

శ్రుతినిత్యకము * n. s. The reflection, reflecting, casting an image. నిడలగుతుడదము.

శ్రుతినిత్యకము * To reflect or give the image of. శ్రుతినిత్యకమునుపడుట.

శ్రుతినిత్యకము * adj. Reflected, cast back, as an image. శ్రుతినిత్యకము. B. 3. 1004. దశకాణంబుచేతితియిచ్చినంబ శ్రుతినిత్యకముచేహంబునుంగనుంఁగి.

శ్రుతినిత్యకము * n. s. Obstacle, impediment, hinderance.

శ్రుతినిత్యకము * adj. Impeding, obstructing.

శ్రుతినిత్యకము * n. s. Obstacle, impediment, hinderance. వర్ష శ్రుతినిత్యకము hinderance caused by rain, or delay of rain. వానికేమోమోశ్రుతినిత్యకము he is surely suffering the fruits of a former birth.

శ్రుతినిత్యకము * v. n. To act against, contradict, అండుకుయ్యానుశ్రుతినిత్యకము శ్రుతినిత్యకమున్నది this rule is against it.

శ్రతివింబము * n. s. A reflection, as in a mirror, resemblance. శ్రతిచ్చాయ. T. 3. 61. and 4. 91.

శ్రతివింబించుట * v. a. To reflect back, as a mirror does.

శ్రతిభ * n. s. Understanding, intellect, light, splendour. బుద్ధ. SC.

శ్రతిభాగము * n. s. A share of small articles, as fruit, flowers, &c., paid daily to the baron for household expenditure. అంకడివెచ్చము. Laws of Manu. 8. 307.

శ్రతిభవ * n. s. A surety. లగ్నకుడు, పూటబద్దవాడు. SC. Laws of Manu. VII. 17.

శ్రతిభేదము * n. s. A various reading, in a manuscript. పాఠాంతరము.

శ్రతిమ * n. s. Image, resemblance. చిత్రనాము.

శ్రతిమానము * n. s. Resemblance, an image, a picture, an idol. శ్రతివింబము, విష్ణువి నాయకాది శ్రతిమలు, గజవాహిత్యస్థానా ధోచేతే, రెండుకొమ్ములనడుము. SC.

శ్రతిమాల * n. s. An exercise analogous to capping verses, reciting verse for verse, as a trial of memory or skill. W. అంతాది.

శ్రతిమోత The echo. శ్రతివ్యస. Pal. 258. కులారలెల్లశ్రతి మోతలివ్వంక.

శ్రతియత్నము * అనగాలిస్సావాంఛా, ఉపగ్రహాః, బందీ, నిగ్రహాదిః, శత్రోసుశాంతరాధానం, సంస్థారః, గ్రహణాదిః, శ్రతిగ్రహాః, శ్రతియత్న స్తుసంస్థారేలివోపగ్రహణేద్రువా, శ్రతియత్నశతి, త్రి, రచనా. RKD.

శ్రతిలోసుము * adj. Not right, reverse, inverted, contrary to the natural course or order, against the hair or grain. శ్రతిలోసుముగా backwards, as reciting (a spell or the alphabet) the wrong way. శ్రతిలోసువివాహము marriage the wrong way, i. e. wherein the wife is superior to the husband. (Arthur Steel page 96.)

శ్రతివనియించుట v. a. To cause to suffer. Molli. 3. 2. ఇతనికి పాదచారితనమేటికవచ్చెనుకట్టభద్రుడీ, శునినవరూపరేఖలనుచక్కనిదయ్యనుయిట్టి దుర్లభశ్రతివనియించుటెట్లురతిరాజునునుడువీనినెలసీగతిబడద్రోచెబ్రహ్మ.

శ్రతివాక్యము * n. s. An answer. ఉత్తరము.

శ్రతివాది * n. s. A respondent or defendant. శ్రతికఠిగాభండేవాడు. L. 7. 282.

శ్రతివాదింతుట v. a. To defend. శ్రతికఠిచెప్పుట, యెదురాడుట.

శ్రతివారము * Daily. ప్రతిదినము. Naishad. 3. 189. శుక్లనివృక్షవాటికల శంఖ్యనుభిక్షభుజించి నిచ్చలు న్యవ్విభుజింతుబోలు శ్రతివారముతోయలబ్రహ్మచారిపెంశుచ్యుడంక.

శ్రతివిధానము * n. s. Preventative, remedy. శ్రతిక్రియ, శునిహారము. T. 5. 74. తత్తరమందితత్రుతివిధానము సేయ నెరుంకరైరి. టి|| శ్రతివిధానము, పోగొట్టేపుపాయము.

శ్రతిశబ్దము * n. s. Echo, reverberation. శ్రతిశబ్దమిడుట To echo.

శ్రతిశ్మయము * n. s. Cold, catarrh. శుడిశము. D.

శ్రతిశ్రయము * n. s. An assembly, a place of sacrifice. శత్రశాల, శభయము. D.

శ్రతిషేధము * n. s. Prohibition, forbidding. అడ్డము.

శ్రతిష్ఠ * n. s. Fame, celebrity. Accomplishment, completion. Consecration, endowment. Standing, standing, fixation. శ్రుంభశ్రతిష్ఠ setting up a pillar as a preliminary to a wedding &c. దేవాలయశ్రతిష్ఠచేయుట to consecrate a temple. బ్రహ్మశ్రతిష్ఠ the initiation of a brahmin boy into the priestly order. శుమాస్తా, గౌరవె, కార్యనిర్వాహనానుధ్యై, స్థితౌ, యోగనికృతై, కీర్తివిస్తారే. SC.

శ్రతిష్ఠంభము * n. s. Obstacle, impediment. శ్రతిబంధము.

శ్రతిష్ఠించుట v. a. To ordain, to consecrate, to crown or throne. స్థాపించుట. R. 5. 326. యావరాజ్యశుట్టంబునకునంకదుంబ్రతిష్ఠించి.

శ్రతిశీరము * n. s. A thread tied upon the wrist at the time of some particular ceremonies. కంకణ, దీక్షోదులయందు ముంజేతకట్టిన నూలునూత్రము. సేనాశ్వుష్టై, మండనై, మాత్యై, రత్నకంకణే. &c. SC.

శ్రతిసీర * n. s. A screen, or wall of cloth. BRK. కాండకుటీ, శురవా, తెరచీర. SC.

శ్రతిహతము * adj. Disappointed, opposed, obstructed. విరుద్ధమయిన. అందుకుశ్రతిహతమైన పుకతెక్క a cross account.

శ్రతిహతముగా * adv. Against, in opposition. విరుద్ధముగా

త్రుతిహతి * n. s. Disappointment, obstruction. Repulse, rebound, beating back. అడ్డము, అభ్యంతరము, ఒక దానిని దానినొకటి పురుషుడచేత వెనకకు యొకరడము. త్రుతిహతిలేని Irresistible.

త్రుతిహతుడు * n. s. He who is disappointed, opposed or obstructed. త్రుతిబద్ధు, అటకాయించబడ్డవాడు, కురిశ్శలితే, దుష్టి, త్రుతిశుక్తిసానుభ్యము చేత నివారణకు న్ను. SC.

త్రుతిహారము * n. s. A gate, or door. ద్వారము. D.

త్రుతిహారుడు * n. s. A doorkeeper, or porter. A. 3. 1. ద్వారపాలకుడు. D.

త్రుతిహింస * n. s. Revenge, retaliation. కసితిరుకోవడము.

త్రుతికర * n. s. The body, as being 'a system of limbs.' అవయవశుమూహము. A. 6. 132. చరణములతో త్రుతికతాధిష్ఠితసుధర్మాది సూరికరికదాత్మకంబును. టీ|| త్రుత్త్రుతికర, త్రుత్త్రవయవశుమూహములచేతను.

త్రుతికము * n. s. A limb, a member, a part, a portion. అవయవము. D.

త్రుతికారము * n. s. Revenge, retaliation, vengeance. Remedy. M. XIII. 4. 419. త్రుత్త్రుతికారమునేత్రుత్త్ర. D. says తగదిర్చుకోవడము, చేసినశునికబదులు చేయడము.

త్రుతికాశము * adj. (in composition) Like, resembling. శుమానమైనది. D. సూర్యవింబత్రుతికాశము bright as the sun.

త్రుతిది * n. s. The west quarter. తడవటిదిక్కు. D.

త్రుతిదీనము * adj. Western, west. BB. vol. 2, p. 556, line 33. తడవరశంబంధమైనది. D.

త్రుతిరము * Famous, celebrated, renowned, known. త్రుతిస్థమయిన.

త్రుతితి * n. s. Knowledge, notoriety. Traditional fact, general impression. వదంతి.

త్రుతితుడు * అనగా త్రుతిస్థుడు. D.

త్రుతితుము * adj. Disobedient, refractory, perverse, cross, contradictory. విరుద్ధమైన. త్రుతితుభూతుడు The leader of the hostile host. శత్రురాజు. R. 1. 53. త్రుతితుభూతుశంకరాసురాజమానినము. వక్రమైన. SC.

త్రుతితుడని * అనగా త్రుతి. D.

త్రుతితుడు * n. s. Enemy, adversary. శత్రువు. SC.

త్రుతిరము * n. s. A shore, or bank. Chennai. 3. 154. Kalah. pref. నద్యాదితీరము. D.

త్రుతికించుట * v. a. To hope, to look for, expect, to be bent upon.

త్రుతిశ్శుభ్రుడు * adj. A venerable or respectable person. పూజ్యుడు. D.

బ్రతుకు n. s. Subsistence, mode of life, trade or profession. యాదేశములో మాకు బ్రతుకులేదు we have no means of life in this country. బ్రతుకు చేరుతు means of life జీవనము. D.

బ్రతుకుట v. n. To live, to exist, subsist, survive, to be delivered or saved.

త్రుతోదము * n. s. A goad. ములుగోల. Mand. 2. 134. తోడనలేవినదండము త్రుతోదముగా నెనుబోతుతోజమందూడినచక్కటిం. టీ|| దండము త్రుతోదముగా, కాలదండమేములుగోలయవునట్లుగాను.

త్రుతోలి * n. s. The high street; the principal road through a town or village. ఇద్దవీధి. D.

త్రుత్తి n. s. Cotton. దూది.

త్రుత్త్యంగిర * n. s. A form of Durga, one of the goddesses of the Tantrikas.

త్రుత్త్యంతరము * n. s. Another copy.

త్రుత్త్యగ్రము * New, recent, fresh. కొత్త.

త్రుత్త్యశుకారము * n. s. Returning evil for evil. Tit for tat. M. I. 1. 176.

త్రుత్త్యయము * n. s. Knowledge, apprehension. Trust, faith, belief, confidence. Oath, ordeal. Cause, motive. An affix to roots and words forming derivatives and inflections. విశ్వాసే, నమ్మిక, ఆధీన, మద్దా, ఆచార, శూత, ఖ్యాత, శకుభే. SC.

త్రుత్త్యర్థి * n. s. An opponent, defendant, rival, ill wisher, enemy. త్రుతివాది, శత్రువు. D.

త్రుత్త్యవాయము * n. s. Sin, reverse, contrary course or proceeding. Disappointment, disagreement. దోషము. దీన్నిచేయడమువల్లయేమిన్ని త్రుత్త్యవాయములేదు There is no harm in doing it. కేమాంచితకరణే త్రుత్త్యవాయః, కేమాంచితకరణే ప్రాయశ్చిత్తం.

త్రుత్త్యహము * adv. Every day, daily. త్రుతిదినము.

త్రుత్త్యక్షము * adj. Perceptible, perceivable; present, cognizable by any of the organs of sense. దాన్నినా త్రుత్త్యక్షములో చేసిరాడు he did it before my eyes. త్రుత్త్యక్షనరకంబు Death staring

him in the face, hell open before him. అతనికి దేవుడు ప్రత్యక్షమై నాడు the god appeared visibly to him.

శ్రీత్యాభ్యాసము * adj. Removed, set aside. Informed, apprised. Discouraged. Prohibited, forbidden, denied, refused. Celebrated, notorious. నిరాకృతుడు, రెండోతగువుకువచ్చినవాడు. SC. శ్రీత్యాభ్యాసమండయ్యె he was discouraged or refused.

శ్రీత్యాభ్యాసము * n. s. Rejection, refutation, disallowance, disregard, denial, refusal. నిరసన, కాదనడము. SC.

శ్రీత్యాదిష్టము * adj. Removed, &c. vide శ్రీత్యాభ్యాసము.

శ్రీత్యాదికము * n. s. Anniversary of a death. ఏటానచ్చే శ్రాద్ధము.

శ్రీత్యామ్నాయము * adj. Instead of; in lieu of, in place of.

శ్రీత్యానీధము * adj. Standing with one leg advanced; as when drawing the bow: straddling. ధన్వినాంపాదసంస్థానవిశేషః, వామపాదశ్రీసారే దక్షిణపాదసంస్థానం. RKD. ఎడమకాలు ముందరికిచాచికుడికాలు వెనకకువుంటే శ్రీత్యానీధము, కుడికాలు ముందరికిచాచి యెడమకాలు వెనకకువుంటే ఆనీధమునబడును. GBP.

శ్రీత్యాసత్తి * n. s. Connection, relation, familiar intercourse or association with. సంబంధము.

శ్రీత్యాసన్నుడు * He who is connected or joined with, సంబంధముగలవాడు, కలిగినవాడు.

శ్రీత్యాహారము * n. s. Withdrawal, restraining the organs, so as to be indifferent to disagreeable or agreeable excitement. నాటకాంఖేదే, వాహ్యవృష్టింశ్చరిత్యజ్య అంతముఁబుల్యై, ఇంద్రియస్యాయత్రకరణ. SC. స్వస్వవిషయేభ్య ఇంద్రియాకరణం, తత్పర్యాయః, ఉపాదానము. RKD.

శ్రీత్యుక్త్యుష్పి * n. s. (W) A plant, (Achyranthes aspera.)

శ్రీత్యుత్తరము * n. s. An answer, reply or rejoinder.

శ్రీత్యుత్థానము * n. s. Civility to a guest, polite reception. గృహగృహముఁజ్ఞానం శ్రీతిక్యతనినయే. SC.

శ్రీత్యుగ్ధము * n. s. Going to meet a guest. శ్రీత్యుత్థానము.

శ్రీత్యుద్వారము * adj. Returning, coming back. మల్లినచ్చేటి. G. 8. 84. శ్రీత్యుద్వారమాసేనసంబంధం బైనదిక్కులంగొలువగా.

శ్రీత్యుత్కారము * n. s. A return for good offices; a return of favours.

శ్రీత్యుక్రము, శ్రీత్యుక్రము * n. s. Dawn, morning. శ్రీభారతే. SC.

శ్రీత్యుహము * n. s. Obstacle, impediment, hinderance. విఘ్నము.

శ్రీత్యేకము * adj. Separate, distinct.

శ్రీత్యేకముగా * adv. Separately, distinctly. In private, alone.

శ్రీత్యేకించుట * v. a. To separate.

శ్రీభ * n. s. Fame, celebrity. ప్రోత్రే, కులకీలాది జాతశ్రీనిధౌ, వాతాఁయాం, దుజనాహ్వయే. SC.

శ్రీభసము * n. s. Battle, fight. యుద్ధము. M. VII. 1. 243, and 4. 293.

శ్రీభవము * adv. In the first instance, originally, at first. మొదట.

శ్రీభవము * adj. First, prior, initial, chief, principal. శ్రీభవపురుష n. s. In the Sanscrit verb is the First person, which is the third person according to English grammar. He, she, it, they.

శ్రీభవతః * adv. Originally, in the first instance. మొదట.

శ్రీభవశౌఖవాండ్లు * n. s. The name of a certain sect among bramins.

శ్రీభి * n. s. The periphery of a wheel: the tire. బండికల్లుకుచుట్టువేళినియినశకట్టు. D.

శ్రీభితము * adj. Famous, celebrated, made known, declared. శ్రీనిధ్ధమైన.

శ్రీభిజ * n. s. Greatness, bigness. శృగుల్యై. SC.

శ్రీదము * adj. That which bestows. వశశ్రీదమైనమేఘము a rainy cloud. దేవానాంచభయశ్రీదం terrific even to gods. మంగళశ్రీదమైనశకునము a good omen. జయశ్రీదమైనకార్యము a fortunate affair.

శ్రీదరము * n. s. An arrow: a fracture; a breaking: a disease of the womb. వాణ, భంగి, నారీరోగి, కుసుమరోగము, స్వయందీణావశే, తనకు తాబద్ధగొయ్యి. SC.

శ్రీదశకకుడు * n. s. A teacher, expounder, prophet, one who shews.

శ్రుదశోనము * n. s. Showing, explaining.

శ్రుదశోనము * n. s. Circumambulation. Paying homage (to a temple, &c.) by solemnly walking round it with the right hand towards it. శ్రీ|| కోమలాంగిరతంబధూమండలమునకు, క్రమముతోడ శ్రుదశోనములానర్చి. Anirud. 3. 79. ఆశ్రుదశోనము గావుండేశంపుము A right hand shell (which is considered a curiosity) being the *Cerinthium*, the volutes of which turn (what is commonly called) the wrong way.

శ్రుదానము * n. s. Gift, donation. శువి.

బ్రదుకు n. s. Subsistence, living, life. జీవించడము. T. 4. 161. నీ, బ్రదుకునిరథంకంబనుచుబల్లరువేశరు.

బ్రదుకుట v. n. To live. BRY. 2. 874. కదనంబులోనరాక్షసుడొక్కడైనబ్రదుకుటతెను.

శ్రుదుడు * n. s. He who grants. కామితశ్రుదుడు he who gratifies a wish. జయశ్రుదుడు he who grants the victory.

శ్రుదేశము * n. s. A place, situation, region, country, district. కంఠశ్రుదేశము the region of the neck or throat. వాండ్లుయాశ్రుదేశమందులేరు they are not in these parts. విశ్వతాంసుగృతజఘ్నిమధ్యమానే, దేశమాత్రై, భితై. SC.

శ్రుదేశిని * n. s. The forefinger. రజఘ్ని, బాట్టనవ్రేలు. SC.

శ్రుదోషము * n. s. Evening; the first part of the night. Fault. The evening of a particular lunar day, in which the recital of the vedas is forbidden. రాత్ర్యారంభే, దోషే, పాపాత్మని &c. SC.

బ్రద్ద n. s. See బద్ద.

బ్రద్దలవారు or బద్దలవారు n. s. Officers, footmen, personal attendants. బంఠ్రాతులు. Cheena. 5. 247. బ్రద్దలవారికస్ట్రెనిపురంబుననారసినుశ్రుసిద్ధుకా, బెద్దలనెల్లనిచ్చటికి బిల్వదుపాండనవారలేని. KP. 2. 84. హెచ్చినశంభ్రమంబునననెకులుబద్దలవారలక్కడక వచ్చియెమొదిరాకాలుపు వారిక కాపికలైచనకవడిక.

శ్రుద్యుముడు * n. s. A name of Cupid. ఉన్నభుడు.

శ్రుద్యోతనుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

శ్రుదనము * n. s. Fight, battle. యుద్ధము.

శ్రుధానము * n. s. Nature, the natural state of any thing; the *vis insita quaedam* (Lucret:) or cause of the material world. Betrothment.

ముఖ్యము. శ్రుకృత, ఏకతాతీయసమాహముశ్చై, తరమాత్మని, బుద్ధా. SC.

శ్రుధానము * adj. Chief, principal. ముఖ్యమైన. వారిలో శ్రుధానముంబునవాన్ని పిలువు call the chief man among them. శ్రుధానమైన ఆక్షేపణ the principal objection. శ్రుధానద్రవ్యమువాక గావున్నది the principal provision (or *staff of life*) i. e. the rice is cheap. శ్రుధానముతేయుట to betroth. శ్రుధానపువుంకరము a ring with which a woman is betrothed.

శ్రుధాని * n. s. A superior or governor. A minister, a president. A principal.

శ్రుధానుడు * n. s. A president, a chief. Also a minister. ముఖ్యుడుంఠ్రై.

శ్రున్నదనము n. s. Beauty. అందము. M. XII. 2. 361. అధ్వరంబుకంటె నధికంబుదనముదనమునంకమేనిబ్రన్నదనము, నిపురశేతగా దహింశయిపుత్యవాక్యంబుదముదయయుగాన. మేనిబ్రన్నదనమునిపురశేతగాదు, అనగాదేహము యొక్క అందమును నశించిచేయడముకాదు.

శ్రున్నన n. s. Beauty, అందము, సొంపు. BRY. 2. 326. శ్రున్ననమైనదాతు రురభంగిని సెప్పెను హుద్రికైవడిక, గన్నులు రెండునున్నను గారెడునెత్తురు. శ్రున్ననమైన, అనగాసొంపైన. ib. 2. 436. అన్నకుఠ్రొక్కి నిచ్చి విషయంబునరాపువునాజ్ఞ నెంతయుక, బ్రన్ననమించివిష్ణుడు నుతులుకనినెక్కిన ముట్టివేళ్లతో కున్నుగ వాయుసూనుకుయు ఛాతిదన ర్వురులత్తులుండు మే రున్నతశృంకదేహమున సెప్పె మృగేంద్రుని గ్రేణితేయుచుక. బ్రన్ననమించి, అనగాసొంపువారి. పుత్య. D.

శ్రున్నన adv. Beautifully. సొగునుగా. G. 11. 60. అత్యున్నపుంకరము వింటివేయనక, బ్రన్నననవియకాలది వింతములెవ్వరు జేయరుర్యిలో. శ్రున్నననవి, అనగా సొగును గాహనించి.

శ్రున్నని adj. Beautiful, handsome. సొంపైన. L. 6. 6. ఆరనుచక్రములతనిమించుకొరుదును శ్రున్నని తొడలు, మిగురుటాకులబోలుచిన్నిపాదములు. శ్రున్ననితోడలు, సొంపైనపురువులు. Ellana. 3. 190. ఛానురచంద్ర వింబమునశ్రున్ననివెన్నెలకండునుంబలక. శ్రున్ననివెన్నెల అనగా సొంపైన చెన్నెల. Kalahas 4. 53. చన్నులుశృంఖలారహితశంబరజన్మదకుంభికుంభముల్, శ్రున్ననినత్వకారదవిబర్యనివెన్నెలదేహకాంతి. శ్రున్ననినత్వ సొంపైనహాసనము. శ్రున్ననిది, సుంకరమైన శ్రీకృతజడములు. D.

శ్రుత * n. s. A place for refreshment, where water is given to passers by. S. 3. 261. A. 2. 77.

శ్రుతంచము * n. s. The world (a sense peculiar to Telugu.) Extent, expanse. Heap, abundance. Delusion, trick. Composition. లోకము.

SC. says నిచ్చుకొ, ప్రామె, రచనాయాం, విచర్యయె, దగా చెయ్యడము, విశ్రుత.

శ్రుతంచించుట * v. a. To extend, to enlarge, విస్తరించుచేసుట.

శ్రుతదము * n. s. The point of the foot; the tip of the toes. పాదముచివర. D.

శ్రుతదనము * n. s. Seeking or taking refuge. శ్రుతశ్రీ, అనగా శ్రీవేదేశ్వరేశ్వరపాదములను తట్టుకొనుట. T. 1. 81. జ్ఞానకర్త శ్రుతదనభక్తిగురునిష్ఠులైన రమలగు.

శ్రుతస్నుము * adj. Taking refuge with; reaching, arriving at, seeking, adhering to. శ్రుతశ్రీచేసిన.

శ్రుతస్నుడు * n. s. A votary, he who seeks refuge. శరణాగతుడు.

శ్రుపాతము * n. s. A fall, precipice, cascade. నద్యాదితీర, కరవరశిఖరాధః ఉన్నతశ్రువేశ్వ, సాప్తికె, ముప్పిలిపోటు, నిర్ముకార. SC.

శ్రుపాథము * n. s. A road మార్గ. SC.

శ్రుపితామహుడు * A great-grandfather. వృద్ధశ్రుపితామహుడు his great-grandfather's father.

శ్రుపాత్రుడు * n. s. A great-grandson. ముప్పనముడు. KP. 1. 234.

శ్రుఫుల్లము * adj. Blown, blooming. వికసించిన.

శ్రుబంధము * n. s. Treatise, book, work, composition. కల్పించినకథలగ్రంథము. D.

శ్రుబలము * adj. Mighty, powerful, strong. శ్రుబలవిరోధి a mighty enemy. శ్రుబలమైనగురుతులు evident signs. శ్రుబలమశ్రుట To exceed, become great.

శ్రుబలించుట v. n. To increase. వృద్ధిబొందుట.

శ్రుబలుట v. n. To grow, increase, swell. S. 3. 452.

శ్రుబలుడు plu. శ్రుబలులు A mighty man: a celebrated man శ్రునిధుడు.

శ్రుబుద్ధుడు * n. s. A wise man. శ్రుబుద్ధులు the wise.

శ్రుబోధము * n. s. Wisdom, caution, vigilance, wakefulness. Intellect, understanding. జ్ఞానము.

శ్రుబోధక * adj. That which rouses or warns. రేచే, జ్ఞానమునుకలగచేసే. గురుబాలశ్రుబోధక the name of a certain Telugu commentary on the Amara Cosha.

శ్రుబ్బలిచెట్టు n. s. The rattan tree. వేరసి.

శ్రుబ్బుట v. a. To lengthen a statement, or spin out a story. పెంచుట. Subha. 2. 201. కమ్మిమరం దారవెరుకకగామ్మనవైబడునుసేపునూడనివార్రత్ శ్రుబ్బినకార్యంబెక్కడ తమ్మిబోకాకపూర్ణ తనువిబోక. కూడనివార్రత్ శ్రుబ్బిన,విరుద్ధమయినమాటలుపెంచినట్లయితే.

శ్రుబ్బుట v. n. To flourish or thrive. పెరుగుట, శామ్ముట, విజృంభించుట. B. X. §. 3. 19. గుణమువికారంబుగోరికయనులేని, నీవలవిశ్వంబునెరిజనించు, బ్రమ్ములేదగునంచు బలుకుటతప్పగా, దీక్షండవైబ్రమ్మవీవయిన. విశ్వంబునెరిజనించుశ్రుబ్బులేదగు, అనగా శ్రుతంచముబాగుగాశ్రుట్టుపెరుగునశించును. ib. X. §. 8. 67. శ్రుబ్బినభక్తిహరివైకబృంబులుజెప్పకవులు కైవల్యశ్రీ, కమ్మిదురటహరిపోషణ, మమ్మినతలితండ్రులెఱకకమ్మిదు రధిపా. శ్రుబ్బినభక్తి, అనగా శ్రుబ్బిన శ్రద్ధతో. ib. X. §. 6. 16.

నిబ్బరశ్రుబ్బుంబులు శ్రుబ్బినభృతిలేకనే శ్రుతదమాస్తంబుల్, గామ్మన వివృతములగు. మంటలుశ్రుబ్బిన, అనగా తాళము శాచ్చేటప్పటికి. H. 4. 128. కనుగవవిప్పిచూచియల కామినియెక్కడి దీనికాంతమిఘనుడిరవెవ్వడిట్లరతిగల్గుయేమని విస్త్రయంబుచే మనమున నెన్నియేమైన మంచిదెగామదికోర్కె దీర్చె శ్రుబ్బిననుకరాంకునింకఘనభృత్యునిగా కుని మూనియేలెడక. శ్రుబ్బిననుకరాంకుడు, అనగా విజృంభించినమన్నభుడు. Ila. 1. 71. ఒకశ్రుబ్బునిగరమ్మనగుమమ్మిబిగినుమ్మి అనుద్రొమ్మిగనమ్మితనువుతోడ. శ్రుబ్బె, పొందెననుట. D.

శ్రుభ * n. s. Light, radiance, brightness. సూర్యశ్రుభ, చంద్రశ్రుభ The bright circle, or "glory" resembling the rays of the sun or moon being a frame surrounding the chair in which an idol is carried about. నేడునూర్యశ్రుభ, రేపుచంద్రశ్రుభ the god is carried to-day on this vehicle and to-morrow on the other one. లేజస్సు, శ్రుభావము. D.

శ్రుభంజనము * n. s. Wind, breeze. గాలి, వాయువు.

శ్రుభంజనుడు * n. s. Æolus, the god of the winds వాయుదేవుడు. D.

శ్రుభవ * adj. Born, produced. శ్రుట్టిన.

శ్రుభవించుట * v. n. To be born or produced. జన్మించుట, పాపనాశ్చుండిలశ్రుభవించుట. T. 2. 64. Jaimini. 5. 183.

శ్రుణాముచేయించుట v. a. To administer an oath.

శ్రుమాదము * n. s. Mistake, error, neglect (of study, &c.) Danger, insecurity, hazard, peril. Mischance, unforeseen evil. (రత్నదము, అనాలోచితవృత్త.)

భ్రమించుట * v. n. To be confused, misled, deluded. To turn round. M. I. 1. 157. భ్రమనుపొందుట. D.

శ్రమిలె or శ్రమిలె A saucer for oil, used as a lamp.

భ్రమియించుట * v. n. To turn round, to spin round.

భ్రమియుట * See భ్రమయుట.

శ్రమిల * n. s. Lassitude, enervation, exhaustion from indolence or fatigue. తంద్రాయాం, కునికి పాల్గిస్తూ, అలసితచేత సామ్యునిల బోవడమున్ను. SC.

శ్రముఖము * adj. Chief, principal, best, most excellent, first. ముఖ్యుడైన, మొదటిదైన.

శ్రముఖుడు * n. s. A chief, a principal man. ముఖ్యుడు.

శ్రమేయము * n. s. Opportunity, occasion. Subject. ఆ శ్రమేయములో దీన్ని చెప్పినాడు he mentioned this on that occasion. ఆ శ్రమేయమే యెరగను I know nothing of the matter. పంపే శ్రమేయముక వేటవస్తువుడు when you happen to send it.

శ్రమోదము * n. s. Joy, delight. ఆనందము.

శ్రమోదించుట * v. n. To rejoice, be joyful. ఆనందించుట.

శ్రమోదకుడు * n. s. A thief, a rogue. పంచకుడు, రత్నరుడు. L. 13. 57.

శ్రమోదణము * n. s. Deceit. సి. 3. 521. చిన్నారి చస్తులకన్నమున్ను గదోచులోక శ్రమోదణలోల చింత.

బ్రహ్మైత for బ్రహ్మహత్య n. s. Bramin-slaying, the act of slaying a bramin. Charitra. 2. 1552. బ్రహ్మైతకైతెలునన్ను సహోంక్ష.

శ్రయతుడు * n. s. A holy or pious person; one purified by austerity and mortification. శ్రీసీతుడు, భూతుడు.

శ్రయత్నము * n. s. Endeavour, effort. దైవశ్రయత్నమువల్ల యిట్లా జరిగినది It pleased God that matters turned out thus.

శ్రయాగలు * A certain sort of grain.

శ్రయాగము * n. s. Journey, departure. విశ్రయాగముయొక్కప్పుడు when do you set out?

శ్రయాశి, శ్రయాశిము * n. s. Trouble, difficulty, pain. అకూటవినడమునకే శ్రయాశి మైనది గావు న్నది It is painful even to hear of such things. నేను చెప్పేమాటలు అరనువినడమే శ్రయాశి It is hard to get him to listen to me.

శ్రయుక్తము * adj. Endowed with, associated or connected with, applied, employed. గల, కూడుకొన్ను, శ్రయోగించబడ్డ.

శ్రయుతము * n. s. A million. పదిలక్షలు. SC.

శ్రయోగము * n. s. Application, use, employment as of a word or a spell, administration of a medicine, using any thing as a weapon, &c. In grammar, a voice. పవవీల్యాది శ్రయోగము a prescription of bilwa and other drugs. దీనికి కాళిదాశి శ్రయోగములనున్నది Kalidasa has used this word. యశిజీ శ్రయోగముచేయుట to bewitch or send a devil into (a person.) యీ అవుడ శ్రయోగముచేసినాడు he administered this medicine. విష శ్రయోగముచేసినాడు he killed him by means of poison. కారా శ్రయోగముచేసినాడు he used an arrow i. e. discharged it. యత్నే, తంత్రే, నిదశానై, కుసీదె, క్రయాయాం. SC.

శ్రయోగించుట v. a. To use, practise, administer, use as a weapon. DRY. 2171. See శ్రయోగము.

శ్రయోజకుడు * n. s. The original instigator of any act. A clever man, a genius. వాడు శుద్ధ అశ్రయోజకుడు he is no genius, he is a mere fool.

శ్రయోజనము * n. s. An affair, business. Use, advantage. A thing to be kept or observed, as a holy day, or a feast. Cause, motive. శుభ శ్రయోజనము A happy occasion (as a wedding.) రేళుకూయింట్లో కొంచెము శ్రయోజనమునక రావడానకువల్ల లేదు I cannot come to-morrow as there are rites to be observed at home. అక్కడికిని పురోయనంకునయేమి శ్రయోజనము what is the use (good, or advantage) of your going there? శ్రయోజన శ్రుకుళములకు పాండ్రనుమేము లిలువడములేదు we do not invite them to parties. క్రయాగల శ్రయోజనముల

కువ్రాయించిపంపిస్తూ రాకలను Please to write me whatever is requisite. This is a common phrase in concluding a letter : like your obedient servant. కార్వ, హేత్. SC.

శ్రుంహము * n. s. A bud, a shoot. అంకరే. SC.

శ్రులంబము * n. s. A garland of flowers worn round the neck. A branch. The female breast. హారే, శాఖాయాం, కు యోధ రె, రాక్షుశుభేదే, బల రాపే. SC.

శ్రులంబము * adj. Hanging down, depending from, pendulous. వేలాదే.

శ్రులంబఘ్నుడు * or శ్రులంబవైరి n. s. 'He who slew the demon:' an epithet of బలరాముడు.

శ్రులంబితము * adj. Suspended, pendulous, hanging. వేలాదే.

శ్రుశయము * n. s. Destruction, the final destruction of the world. శ్రుశయకాలము an awful or portentous period. జలశ్రుశయము the deluge.

శ్రుశయముగా * adv. In a flood, in a deluge. Prodigiously, hugely, grandly. యంతలోవాన శ్రుశయము గావచ్చినది There was rain in floods. రాజుశ్రుశయముగా బయలుదేరినాడు The king set out very grandly. వాడిచనిబహు శ్రుశయము గావున్నది he lives in a dashing style, his business goes on thrivingly. శ్రుశయము గామాట్లాడుతాడు he talks grandly or pompously. యేరు శ్రుశయము గాపారుతున్నది the river is rushing furiously.

శ్రులాశము * n. s. Unmeaning or incoherent speech : mere exclamation. విలాశము, కలువరించు త. ఆనభవచని, అక్కరలేనిమాట. SC.

శ్రులాపించుట v. n. To use broken words or exclamations. విలపించుట, కలువరించుట.

శ్రులోభనము * n. s. Tempting, seduction. వలపించడము.

శ్రుల్లటీడు n. s. An insolent or wicked person. తలకొట్టమారి. Zacca. 1. 152. చక్కనిమానంబు విక్రమింపబడనన్ను, తంచబానిదుమిగులబ్రల్లటీడు.

శ్రుల్లదనము n. s. (K.) Pride, arrogance. గర్వము, అహంకారము, కొల్వస్వ. Jagan. 2. 61. శ్రుల్లీకుడి యదేలవిల్లిలో కలనుండి శ్రుల్లదనముచేతనల్లుకొనుచు. టీ|| గర్వముచేతను. Bhascara. §. 17. శ్రుల్లదనముచే నెరుకపాటాకయింతయులేక. టీ|| వదురుబోతురనముచేతను.

శ్రుల్లదశు adj. (K.) Nonsensical, vain, proud. గర్వశు, పనికిమాలిన. T. 4. 220. వింటిరెవారిశ్రుల్లదశుకెంకలికూతలువచ్చినత్రితా, రింటికివనియంతటియకృత్యముజేసియుశ్రీకృడింతయుక. టీ|| శ్రుల్లదశు, అహంకారము అశీత్యములయన.

శ్రుల్లదము n. s. (K.) Pride, arrogance, nonsense, bragging, vain speeches. కొల్వస్వ, గర్వము, పనికిమాలినకూతలు. I. 7. 284. అల్లనగనుగొనియాచాయమరియు, శ్రుల్లదం చేర్చడబలికెనిట్లనుచు, హరిహర బ్రహ్మాదులంతటివారి కరికరి పెట్టుదుకదిసినవేళ. Paris. 3. 71. యాక్షమావల్లభుండెంతయుండ్రుల్లసంబ్రల్లదంబాదినక. M. V. 2. 42. వెలదిజూదంబుపానంబువేటకలుకు శ్రుల్లదంబుదండంబునుబరుశీదనము. Vish. 2. 11. నీతల్లిశీతశ్చి నౌదుననితాబలుమారునువచ్చినాకడక, శ్రుల్లదము లవనించు. ib. 4. 171. కానయతిథియందుగర్వంబునుదమును తురుశీదనము వెరుకుశ్రుల్లదంబు, హదమకుండచేసి. Vish. 4. 90. తనయాజ్ఞ లోననడకశ్రుల్లదంబునదురాచారంబుచేసిన మేనల్లునింగోతుంబునిలుతుంగనూతుకతన్నిన.

శ్రుల్లడుడు n. s. An insolent wretch: a rogue. An empty fellow. తలకొట్టమారి. M. XII. 5. 276. వృచ్చులు శ్రుల్లడులచచ్చువారలె యట్లుగాకున్నాధలులోకమునకుబుట్టవేయని.

శ్రువచనము * n. s. The venerated text. i. e. the Vedas. Teaching, expounding. యిక్కట్లోపాశ శ్రువచనములులేవు at present there is neither teaching nor learning. వేదే, శ్రుకృష్టవచనే. SC.

శ్రువణము * adj. Bent, bowed. Attached, adhering to. తర్కరే, ఆశీక్రుడు, శ్రుశ్వా, వంశనిది &c. SC.

శ్రువర, శ్రువరము * n. s. Offspring, descendants. గోత్రము, శింతతియున్ను. D. 'The Gotram is the tribe, containing several pravaras; the distinction between గోత్రము and శ్రువర is not very clear.' (Colebr. Ess. 2. 305.)

శ్రువర or శ్రువరము * adj. Noble, excellent. శ్రేష్ఠమైన. D.

శ్రువరడు * n. s. An excellent man. శ్రేష్ఠుడు. D.

శ్రువర్ణము * n. s. A particular ceremony or sacrifice. అన్నిష్ఠోమాద్యంగభూతయోగవిశేషు. SC.

శ్రువర్ణ్యము * n. s. An officiating priest. త్రుంహితుడు.

శ్రక రక్ము* adj. Inciting, stimulating, inducing.

శ్రేరతక మైన.

శ్రవ రక్ము * n. s. Management, superintendence అధికారము.

శ్రవ రక్కుడు * n. s. The original instigator, or author : the doer. A manager, or superintendent. కారకుడు, అధికారి. గ్రామశ్రవ రక్కుడు The manager or agent of a village. భద్రయవే దాంతశ్రవ రక్కులయిన he who cultivates both systems of theology.

శ్రవ ర్న * n. s. Conduct, behaviour, going on. నడత, ఆచారము.

శ్రవ ర్నము* Current, as a year. నడుస్తూవుండే.

శ్రవ ర్తియట, శ్రవ ర్తిలుట v. n. To behave, go on, conduct himself. దుర్మార్గుడుగా శ్రవ ర్తిస్తున్నాడు he behaves himself very ill.

శ్రవ ర్తులు n. s. Purging, diarrhoea. భేదులు.

శ్రవ ర్ణము* adj. Flourishing, thriving, increasing. వృద్ధి పొందుకూవుండే.

శ్రవ ర్ధిలుట * v. n. To increase, grow, flourish. వృద్ధి అవుట.

శ్రవ హాము * n. s. A covered carriage, or litter for women. మనుష్యవాహనం, అందలము మొదలయినవి. SC.

శ్రవ హింతుట * v. n. To run or flow, (as a river.) పారుట.

శ్రవ దము * n. s. Rumour, report. వదంతి.

శ్రవాలము * n. s. Coral. A shoot, a sprout, a new leaf. The neck of a lute. శుకము, అంకురము, నవశీలము, వీణాదండము &c. SC. మనె శ్రవాలము 'ruby and coral alternately.' i. e. poetry written in a mixed dogrel of Sanscrit and Tamil.

శ్రవాలము * n. s. Absence (from his home or land.) Abiding in foreign residence, remaining away from home. శురభాలము. శ్రవాలముగావుండేవాడు or శ్రవాలగతుడు one who is from home.

శ్రవ హము * n. s. Stream, flood, current, continuous passage. వరద, వెల్లువ.

శ్రవ హిక * n. s. Diarrhoea, dysentery. అతిసారము, పాచనాలు SC.

శ్రవ హము * adj. Most pure, spotless, quite innocent. నిర్మలమైన, శుభ్రమైన.

శ్రవ ళ్లము * n. s. Separating, parting. యడవాయడము. D.

శ్రవ స్థము * adj. Entered: gone in, entered upon (as an affair,) engaged in. శ్రవేశించిన, చొరబడ్డ.

శ్రవ స్థుడు * He who entered or has gone in ; he who entered upon, or is engaged in. దుర్మార్గు శ్రవ స్థుడు he who is bent upon mischief, one given to evil courses.

శ్రవీణము * adj. Skillful, versed in, conversant. నిశ్చలతల. Vish. 1. 12.

శ్రవీణత * n. s. Cleverness, proficiency, skill, ability. నిశ్చలత. విద్యాశ్రవీణత scholarship.

శ్రవీణుడు * n. s. He who is skillful or clever. నిశ్చలము. ఆంధ్ర భాషయందు మిక్కిలి శ్రవీణులయిన highly accomplished in Telugu.

శ్రవ లుట v. n. To burst. శుగులుట. Pal. 301. బ్రహ్మాండమంతయు బ్రవిలినట్లయ్యె.

శ్రవ త్తి * n. s. Activity, occupation. Inclination. Design, disposition. శ్రవ త్తినిశ్చలములెందున్నతానేచేసుకొంటున్నాడు The inclination and the disinclination both arose in his own mind. He willed it and willed it not. The liking and disliking were both his own. నిరంతరశ్రవ త్తె, వాతా యాం, శ్రవాలము. SC. నడవడి, వర్తమానము. D. చికిత్స, కృతినాధ్యతాజ్ఞానము. యిట్లనాధనతాజ్ఞానము, భూపాదానశ్రవ త్తము, యథా, శ్రవ త్తినిశ్చలతాధిపతకారణం. RKD. శ్రవాలమునొకచేసుచేసు వస్తువు శ్రవాలమునొక శ్రవాలశ్రవ త్తయః (Sacontala) In matters admitting of doubt, the event is always favourable to the presentiments of the wise.

శ్రవ త్తము * adj. Full grown, expanded, diffused : spread abroad or dispersed. ఏదితెచ్చివ్యాపించినది, శ్రవ త్తే, ఆదోక గాపెరిగినది. SC.

శ్రవేశము * n. s. Entering upon, engaging in, entrance. చొరదము, చొరవ. ఆ శ్రవేశములో వానికి శ్రవేశములేదు he has no command of that science. ఆదొరవద్ద నాకు శ్రవేశములేదు I have no influence with him. గృహశ్రవేశము చేసినారు they have taken possession of the house. ఆవిన్నదానికి యింకా గృహశ్రవేశము కాలేదు the bride has not yet been brought home. శ్ర

వేశముకనవలెను Please to acknowledge the receipt of this letter. వషాకాల శ్రువేశమైనది the rain has now set in.

శ్రువేశనము * n. s. Insertion, entering. శ్రువేశక రణ. SC. శ్రువేశపెట్టడము. D.

శ్రువేశాట్టుట v. a. To introduce, install, induct, admit, enter, entertain or take into service.

శ్రువేశించుట v. n. To enter, arrive, to enter on or upon, interfere in.

శ్రువ్రజ్యా * n. s. Roaming, travelling about, particularly as a religious mendicant.) Abandonment of the world. కార్యార్థకవర్మటనె. SC. శిన్యాశము.

శ్రువంశ * n. s. Praise. Subject, topic : mention. శ్రుస్తాతుము. ఆశ్రువంశతెచ్చినాడుకాదు he made no mention of it.

శ్రువంశించుట v. a. To mention, allude to, to speak of. శ్రుస్తాతుముచేసుట. ఆయనపేరునునిర్మిమిత్తముగా శ్రువంశించరాదు Thou shalt not take his name in vain. A† D†.

శ్రువశ్రుము * adj. శ్రువశ్రులైన Excellent, superior, known, came to light, renowned, celebrated. శ్రుసిద్ధమైన, శ్రేష్ఠమైన.

శ్రువశ్రుతి * n. s. Excellence, eminence, eulogy. శ్రుసిద్ధి.

శ్రువశ్రుతికుడు n. s. A character, one who is famous.

శ్రుసిద్ధుడు. Bilh. 1. 66. అపవనిశిశ్వశాస్త్రీముల యందుశ్రువశ్రుతికులైనయాయులకా.

శ్రువశ్రుతిమత్ * Celebrated. శ్రుసిద్ధిగల.

శ్రువశ్రుతి * n. s. A question, query, demand, inquiry. Divination, tried by dipping into the Ramayanam ; it is like the *Sortes Virgiliane*.

శ్రుశ్రయము * n. s. Respect. Solicitation. ఆసునయే, ప్రాధాన్యము, అడుగుకోవడము. SC.

శ్రువశ్రుము * adj. Fallen, lost, depraved, fallen from virtue. శాంతివృద్ధి. SC.

శ్రువశ్రుడు * n. s. He who fell from. కులభ్రష్టుడు he who is excommunicated, an outcast. దేశభ్రష్టుడు he who has lost his kingdom, he who is far from his country.

శ్రుశ్రుతిము * n. s. Holding a disputation. Conversation, talk ; connected reasoning or argument. Addiction or attachment to. A second or sub-

aidiary incident or plot. శిల్లాతుము, తాదము. ఆశ్రుశ్రుతిములుశ్రుశ్రుతిముచేస్తూవుందిరి they were holding a disputation. యికను ఆశ్రుశ్రుతిమునునుకొంది have done with the subject, cease this talking. శ్రుశ్రుతిముత్యా in the course of conversation. అధికశ్రుశ్రుతిము talkativeness. నేహితార్థాశ్రుశ్రుతిము he must not gain wealth by any art that pleases the sense. శ్రుశ్రుతిముశ్రుశ్రుతిముశ్రుశ్రుతిముశ్రుశ్రుతిము though permitted to take presents, let him avoid a habit of taking them. నూత్నేభ్యుల శ్రుశ్రుతిముభ్యులై యారజ్యువిశేషతః women must above all be restrained from the smallest illicit gratification. ఇద్వియాశ్రుశ్రుతిముశ్రుశ్రుతిము by indulging the sensual appetites. శ్రుశ్రుతిమునివృత్తయై To restrain him from a repetition of the offence. W. in Preface. శాస్త్రీ శ్రువృత్తై, అనారే, శ్రుశ్రుతిము. SC.

శ్రుశ్రుతిముచుట v. n. To argue, to hold a disputation, to talk. See the preceding word.

శ్రుశ్రుతి * n. s. A topic, or subject of conversation. Union, connection, adherence, or attachment to. ఆశ్రుశ్రుతిశ్రుశ్రుతిము తెలియదు I know nothing about the matter. దీనికేదానికేయేమిశ్రుశ్రుతిము what connection has this with it? నాకుఆశ్రుశ్రుతిము శ్రుశ్రుతిము he did not mention the subject. ఆశ్రుశ్రుతిముశ్రుశ్రుతిముశ్రుశ్రుతిముశ్రుశ్రుతిము when such an occurrence happens we shall see about it.

శ్రుశ్రుతిముచుట * v. n. To occur, happen. అదిశ్రుశ్రుతిముచుట it will not happen.

శ్రుశ్రుతిము * adj. Clear, clean, bright. Complacent, benign, gracious. శ్రుశ్రుతిమువదనయై looking upon them graciously. నుముభుమైనది, నిర్మలమైనదియున్ను. D.

శ్రుశ్రుతిము * n. s. Clearness, purity. Complacency, benignity, favour, kindness. శ్రుశ్రుతిము. D. says నుముభువృత్తము, నిర్మలవృత్తము.

శ్రుశ్రుతిము * n. s. He who is gracious, pleased, or delighted. అభుందిరలయ్యై శ్రుశ్రుతిములైన he who shines in changeless glory.

శ్రుశ్రుతిము * n. s. Spreading, extending. ముగము, శుభ్రవశయ్యయము, శాలివాలిశాలియము. D. వ్యాప్తి, వ్యాపించడము.

శ్రుతరణము * n. s. Going forth, or round, surrounding an enemy. Extending, spreading. ఆసారే, వంజువిజనుట. సె. వ్యాపించడము. D.

శ్రుతిరించుట v. n. To spread, extend. To be inherited, as a temper. To be granted or extended as favour : to fall (as a shadow on a mark.) To be instilled (as a tenet or principle.) వ్యాపించుట. D.

శ్రుతిరించవేయుట v. a. To extend. To instill (principles) See the preceding word. వ్యాపించేటట్లు చేసుట.

శ్రుతవము * n. s. Bringing forth, bearing (as young) Birth, production. A flower, a blossom. Fruit. Offspring, posterity. శ్రుతవాయు శుము the pains of childbed. శ్రుతవ, శ్రుప్పి, శర, సుత, జనన. &c. SC.

శ్రుతవించుట v. n. To be brought to bed విడ్డకనడము.

శ్రుతవ్యము * adj. Contrary, reverse, inverted, reverted. శ్రుతివూర, దక్షిణ, కుడిది, శ్రవ్య, యుడమది, ఆధీన, అనుకూల. SC.

శ్రుసాదము * n. s. Food presented to a god or blest by a priest and then distributed in a temple. The remains of an offering thus presented. Favour, kindness, grace. Clearness. Composure of mind. యశశ్రుసాదము An exclamation implying, "Your pleasure!" "Thy will is our law." నైర్ల త్య, అనుగ్రహ, సావ్యధ్య, వార్ష, వైశ్యకముఖ్యాన్నాదా, కావ్యున. SC.

శ్రుసాదించుట * v. a. To favour. నడవలభ క్రిశ్రుసాదించునాకు bestow faith upon me. నాయందలి అనుగ్రహము శ్రుసాదించినారు he shewed me favour. అనుగ్రహించుట. D.

శ్రుసాధనము * n. s. Dress, embellishment, decoration. వేషవిశేష, మకరికాశుత్రతిలకాద్యలంకృతశోభ. సె. C.

శ్రుసిద్ధము * adj. Known, celebrated, notorious. యదిశ్రుసిద్ధమయినకావ్యముకాదు this is not a classical poem. శ్రుసిద్ధశుక్రిక a newspaper. వ్యాతె, భూషితె. SC.

శ్రుసిద్ధి * n. s. Celebrity, notoriety, fame, report. వ్యాతి, వనంతి. శ్రుసిద్ధి కలవాడు a celebrated man. జానకాది అంతరానుష్ఠు శ్రుసిద్ధి గా తన్నుది this story is known every where.

శ్రుసిద్ధిగా * adv. Confessedly, avowedly, notoriously. అచటవస్తాడని శ్రుసిద్ధిగా తన్నుది there is a general talk of his coming. శ్రుసిద్ధి చేసుట or శ్రుసిద్ధిపరచుట To publish, or make known.

శ్రుసూత * n. s. A woman lying in or brought to bed. వాలించరాలు. D.

శ్రుసూతి * n. s. Childbed, bringing forth the young. విడ్డకనడము. D.

శ్రుసూతిక * n. s. A woman lying in, in childbed. వాలించరాలు. D.

శ్రుసూనము * n. s. Flower, blossom. శ్రుప్పము.

శ్రుశృతము * adj. Dispersed, extended, spread abroad, stretched, lengthened. శ్రువృద్ధి, శంశ్రుసారితె, విసితె, వేగితె. SC.

శ్రుశ్రుతి * n. s. The palm of the hand hollowed, as if to hold liquids. నికుబ్దపాదా, శ్రుతినిలి, ద్విశ్రులకరిమాన, చేరకము. SC.

శ్రుశేవకము * n. s. The globes of a lute. వీణకాయముఖమందంధేకరిది. SC.

శ్రుశ్రురము * n. s. A stone, a jewel, a precious stone. పామాన, పల్లవారి విరకయ్యయాం, మనా, కుఠాయాం. SC.

శ్రుశ్రురించుట * v. n. To arrange prosodial feet. శ్రుస్తారము చేసుట.

శ్రుస్తావము n. s. Mention. ఆశీంక తినినాతో శ్రుస్తావము చేసినాడు he made a mention of this to me.

శ్రుస్తారము * n. s. A canon, theme, or fundamental source. A diagram or figure used in magic. గణ శ్రుస్తారము the combination of syllables, in forming prosodial feet. వృక్షవిస్తారె, ఖంక శ్యాశ్రు శ్రుత్యయభేదె. SC.

శ్రుస్తావము * n. s. Opportunity, occasion. కారోవ్య విరశమయె. SC.

శ్రుస్తుతము * adv. At present, just now. శ్రుస్తుతము జరిగిపోతుమి what is going on at present? శ్రుస్తుతంశ్రు కార్యము the present affair, the business in hand. శ్రుస్తుతము దీన్ని తీసుకో take this for the present.

శ్రుస్తుతము * or శుభ శ్రుస్తుతము n. s. A festive rite.

శ్రుస్తుతి * n. s. Applause, praise. స్తోత్రము. Dab. 159. Charit. 3. 2110.

శ్రుస్తుతించుట * v. a. To praise, applaud. స్తోత్రము చేసుట. Vish. 8. 72.

త్రుణ్ణము * n. s. A measure of quantity of four
కుడుతులు, or forty-eight double handfuls.
Table land on the top of a mountain. చతుఃకు
డుతుత్రమాణ, కుంచెడు, తర్యతసితంబాధఃఫలకా
కారశిలాయాం, శిరోరుపా. SC.

త్రుణ్ణానము * n. s. Setting out upon a journey.
త్రయాణ, తలికాపోవడము. SC. M. IV. 1. 137.
M. XII. 3. 307. త్రుణ్ణానఘోరి * The great drum
sounded when a march commences.

త్రుణ్ణాబంధుట * v. a. ఆనగావుండుట, నిలువుట.
D.

త్రుస్ఫుట * adj. Blown, expanded. వికసించిన.

త్రుస్ఫురత్ * adj. Bright, brilliant.

త్రుస్యందము * adj. Going quick. N. 1. 115. న
భశ్యుత్పటకటకుటలత్రుస్యందంబైననావకా. తీత్ర
స్యందంబైన, అతివేగమైన.

త్రుస్వేదము * n. s. Great sweat, excessive per-
spiration. మహత్వైదంచెడుట.

త్రుహము * n. s. The palm of the hand. Akasa
Bhair 87 త్రాఅధ్యాయము.

త్రుహతము * n. s. Struck, wounded, killed, de-
feated. కొట్టుబడ్డ.

త్రుహరము * n. s. A watch (of about three hours)
A beating, (vulgar.) బాము, చెప్పి. ఆపిల్లగాడి
కింపాత్రుహరములు తగలినవి the boy was well
thrashed.

త్రుహరణము * n. s. A weapon. ఆయుధ. SC.

త్రుహరి or త్రుహరిగోడ n. s. The boundary wall
of a garden. Pariz. 4. 86.

త్రుహరిండుట v. a. To smite, beat. కొట్టుట.
BRK. 187. Sar D. 5. 207.

త్రుహసీనము * n. s. Violent, or hearty laughter,
mirth. A farce, a burlesque. నాటక గ్రంథఫేదె,
త్రుక్యవహాసన. SC.

త్రుహరము * n. s. Striking, destroying. M. I. 1.
218. మానమదత్రుహరము annihilation of pride
and passion.

త్రుహి * n. s. A well. బావి.

త్రుహిత * adj. Sent, despatched. తంపించబడ్డ.
Kusalavo page 137.

త్రుహ్యుష్ట * Glad, pleased, delighted. KP. 7. 129.

త్రుహిళిక * n. s. A puzzle, a riddle. మాధార్య
కాకావ్య. SC.

బ్రహ్మ * n. s. The god Bramha, the operative
creator of the world. యదిబ్రహ్మఘోష్యముగావు

స్తది this is invincible even to gods. బాతుకట్టి
యంబ్రంహ్మ he is a mere simpleton. చతుర్ముఖ
త్రివేదవిన్నవోముత్సవ, నవనంబ్జాయాం, ముక్తా,
వేద, విప్ర, జ్ఞాన &c. SC. Such expressions fre-
quently occur both in poems and in conversa-
tion; representing Bramha as mighty but not
almighty: as a great god but not the Supreme.
Thus Bramha is a god who stands on a level
with Mercurius; not with Diespiter.

బ్రహ్మము * n. s. The divinity. తురహార్త. SC.

బ్రహ్మకమ్మ n. s. The seam that goes down the
middle of a sheet.

బ్రహ్మచర్యము * n. s. The bachelor state. Absti-
nence from sexual intercourse. M. M. in DRB.
282. ఆరయమావిస్తవంబాలించియింక శరీరబ్రహ్మ
చర్యంబుజరియింతువలయు the gods exhort Siva
to embrace (Bramha-charyam) chastity, ab-
staining from further sexual commerce.

బ్రహ్మచారి n. s. A bachelor or novice: the title
borne by a bramin during the period of reli-
gious instruction: which extends from child-
hood, when he is betrothed, up to manhood;
when he is regularly married.

బ్రహ్మచారిణి * n. s. A maiden that remains un-
married, a female novice: a woman leading a
life of continence. బ్రహ్మచర్యమును అనుష్ఠించే
స్త్రీ.

బ్రహ్మణ్యము * n. s. The assemblage of bramins.
యాశాంత్వరముకంచి పుత్సవమునకుబహు బ్రహ్మ
ణ్యమువచ్చినది this year there was a great as-
semblage of Bramins at Conjeevaram. బ్రహ్మ
ణశమూహ, బ్రహ్మచారుణి, గంగరావిచెట్టు, కనై
శ్యర. SC.

బ్రహ్మణ్యము adj. Relating to, connected with a
bramin. బ్రహ్మణిశితే, బ్రహ్మణ్యధావకర్త,
చోః. SC.

బ్రహ్మత్య * Correctly బ్రహ్మహత్య Bramin-slaying
బ్రహ్మణిచంతుడము.

బ్రహ్మత్వము * n. s. Identification with Bramha,
or God. Godhead. బ్రహ్మసాయుజ్యము. SC. says
బ్రహ్మస్వరూపము.

బ్రహ్మబండి * n. s. A plant called Argemone Mex-
icana. Wight. 11. 59. బారాహి. SC.

బ్రహ్మనాడి * n. s. The cerebral nerves. Hari
Vams. 1. 11.

బ్రహ్మ సాధుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణు. SC.

బ్రహ్మ శ్రుత్రము * n. s. A sort of poison. కుక రాక్షసాతి శిశువనిపే, మేఘాదిబలాహకే. SC.

బ్రహ్మ శ్రుత్రుడు * n. s. A name of Narada. నారదాచార, కేతుగ్రాహ. SC.

బ్రహ్మ బంధుడు * n. s. A wretch, a miscreant, infamous as a false witness. అసగా అబద్ధశ్రుసాక్షి శులికినంపవల్లనించబడతాడు. D. అధిక్షిప్తే, కూటసాక్షి అయినదితడు. SC.

బ్రహ్మ భూతుడు * n. s. He who is become as (or one with) the supreme: or with the spirit. బ్రహ్మత్వముపొందినవాడు.

బ్రహ్మ యజ్ఞము * n. s. Name of a certain rite among bramins. వేదపాఠే SC.

బ్రహ్మ రథము * n. s. A vehicle or car borne on the shoulders of bramins. P. 1. 14. Vulgarly, a bier. పాఠే, శవవాహనము.

బ్రహ్మ రంధ్రము * The fontanella, in anatomy; the quadrangular aperture found betwixt the *os frontis* and *ossa sinocipitis*, in children just born; which is also called *fons pulsatilis*. At death the soul is supposed by Hindus to quit the body by this crevice.

బ్రహ్మ రాకాసివెట్టు The sort of giant-aloe used in fences.

బ్రహ్మ రాక్షసి * A goul, ogre or she-sprite. కోతి శ్రుండు బ్రహ్మ రాక్షసి అయినది this made matters worse than before.

బ్రహ్మ రాక్షసుడు * n. s. A fiend of the Braminical class: a priest's ghost.

బ్రహ్మ లిపి An unintelligible scrawl, a bad scribble. Originally applied to the lines on the sutures of the skull; which are supposed to be hieroglyphicks; the mysterious writing of destiny. కలశ్రుత్రెమిదివ్రాత, విక్తు గావుండేవ్రాలు.

బ్రహ్మ విద్వాంసుడు * n. s. An illustrious doctor or professor.

బ్రహ్మ వేళ * n. s. Dawn. ఆరుణోదయకాలము. A. 6. 2.

బ్రహ్మ వ్రాలు n. s. The handwriting of God: a name given to the crooked lines on the skull.

బ్రహ్మ సూత్రము * n. s. The sacred thread worn by bramins. యజ్ఞోపవీతము, జండెము.

బ్రహ్మ స్వము * n. s. A bramin's property or wealth. బ్రాహ్మణసాత్తు. Kod. §. 5. Jain. 1. 77.

బ్రహ్మ హత్య * n. s. Bramin-slaying: Also (vulgarly) any killing; Thus కిల్లి బ్రహ్మ హత్య cat slaughter.

బ్రహ్మ హత్య గాడు * n. s. A bramin-slayer, a man of blood. బ్రాహ్మణనిరంపేవాడు.

బ్రహ్మ హా * n. s. A bramin-slayer. Lalito. 2. 107. విశ్రుశ్చిరంపేవాడు.

బ్రహ్మంజలి * n. s. Joining both hands together while reading the Vedas. వేదాధ్యయన కాలకృతాంజలా. SC.

బ్రహ్మండము * n. s. The globe, the universe, the world.

బ్రహ్మండము * adj. Huge, vast, immense, awful.

బ్రహ్మండముగా * adv. Vastly, prodigiously.

బ్రహ్మణి * n. s. The female energy of Brumha. A certain perfume. శుశ్రూత్యాం, రక్త శ్రుశ్చికాయాం. SC. the lizard called నల్లికండ్లపాము.

బ్రహ్మ నందము * n. s. Divine bliss. Great joy. మహానందము.

బ్రహ్మ్యము * n. s. Divineness. సౌందర్యబ్రహ్మ్యము divine harmony, heavenly tones. M. M.

శ్రుశ్శోనము * n. s. Washing, cleaning. A comic verse says దుశకానఃశ్రుశ్శముఃపూజ్యఃశేషనశ్శేదనంతరం, నువశ్రుశ్శోనంశ్రూర్వంముశ్రుశ్శోనంశురం Salute the base before you salute the respectable &c.

శ్రుశ్శిత్తుము * adj. Thrown, cast, rejected. శ్రుశ్శిత్తుశ్శోకము a spurious verse. నిరశ్శమైన.

వ్రా, బ్రా, బ్రా.

వ్రా adj. Ancient: excellent. శ్రురాతనమైనది. D. శ్రేష్ఠమైనది. N. 9. 329. కళుకువ్రాగంతుచెక్కడ శ్రుసాములటుండ, తెలిము త్రియంశ్రుసాములుధరించి. టీ|| వ్రాగంతు, మంచికంతు. Bhanumati. 4. 98. వికిలివ్రాగంతురానంది వండలవండవాకళింశు. T. 5. 16. వ్రాబచ్చరాకూబరంబులు. టీ|| శ్రేష్ఠమైన శుచ్చమునిచేతనుచేయబడినటువంటికూబరమన

గానుక క్రయున్ను. ప్రాచూరలు ancient wilds, old grass lands.

ప్రాంతము * n. s. A court, a yard. శ్రుతేశము.

ప్రాంత * Brilliant, shining. శ్రుకాశించే.

ప్రాంతము * n. s. Edge, margin, border, bank. సహ్యాదితీరే. SC.

ప్రాంతము * adj. Whirled, revolved, blundering, mistaken. గరగరములపడ్డ, పారపాటుపడ్డ. ప్రాంతదృష్టి giddiness.

ప్రాంతి * n. s. Fancy, whim, error, delusion, whirling. క్రమ, గరగరములపడ్డము. SC.

ప్రాంత్యము * Neighbourhood, near, adjacent.

ప్రాంత్యులు * adj. High, tall, lofty. ఉన్నతమైన.

ప్రాక * n. s. See పాక. పౌరప్రాక a verandah.

ప్రాకటము adj. Displayed, manifest, apparent, public, notorious. శ్రీసిద్ధమైన. T. intro. 19.

ప్రాకటపత్ర విద్యవరపాటినిలోకమువారెయంగగా. టీ|| ప్రాకట, శ్రుకటమైన.

ప్రాకటముగ adv. Publicly, notoriously. శ్రీసిద్ధముగా. BD. 5. 799. ప్రాకటముగనిస్తురమీంతుడలది.

ప్రాకాశ్యము * n. s. Irresistible will or fiat; one of Siva's eight attributes; wilfulness, following or obeying one's own will or inclination శివరీతివిధానాదేదే. SC.

ప్రాకారము * n. s. An enclosure, a fence, a rampart, a surrounding wall. చుట్టుకోడ. SC. says సారే, కోట. In the preface to D. the following verse is quoted from ఆంధ్రకామిది. శ్రీశైలధీమతాశేకమహేంద్రగిరిశంకురం, ప్రాకారంతుమహర్షతావై శ్రీశివాన రాజచాకోత్ He made these mountains as a great boundary wall, wherein there were three entrances.

ప్రాకృతము * adj. Low, common, vulgar. సీచమైన.

ప్రాకృతము n. s. A peculiar dialect of the Sanscrit language.

ప్రాకృతుడు * n. s. A boor, clown, or rustic. సీచుడు. SC.

ప్రాకృత్త n. s. A particular ceremony observed on the third day of the marriage. పెండ్లిలోమూడవనాటియుత్సవము. D.

ప్రాకృ * n. s. The east. తూర్పుదిక్కు. D.

ప్రాకృ * adj. Before, prior, preceding in place, or time, past, gone. Eastern. ముందరి, గడిచిన, తూర్పుశంకులమైన.

ప్రాకృ * adv. Formerly, of old. మునుపు, ముందర.

ప్రాకృన * adj. Ancient, of old days. పురాతనమైన.

ప్రాకృప్యము * n. s. Skilfulness, cleverness. ప్రాధిమ, సామర్థ్యము. Vijaya. 2. 193.

ప్రాచ or పాచ A bit or blade of grass.

ప్రాచి * n. s. The east. తూర్పుదిక్కు. D.

ప్రాచి n. s. Dirt, filth, mouldiness, sliminess as upon a stone near water. కూలిసగ్గుము. D.

ప్రాచీనము * adj. Ancient, old. Eastern, placed towards the east.

ప్రాచీనతలము * అనగాచంద్రుడు.

ప్రాచీనబద్ధి * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

ప్రాచీనావీరము * n. s. The sacerdotal thread, worn (contrary to custom) over the right arm, and passing under the left. అవశ్యముగానే సుకొన్నజంబెము. D.

ప్రాచీరము * n. s. A bound hedge, a fence, a wall, an enclosure, a rampart. వృకో, కంచె, కోట. SC.

ప్రాచుర్యము * adj. Excessive, enormous. ఎక్కువమైన. Jaganna. 1. 40.

ప్రాచుర్యము * n. s. Abundance, plenty. చాచుల్యము.

ప్రాచేరసుడు * n. s. An epithet of వాల్మీకి and of వరుణుడు.

ప్రాచ్య * Eastern, easterly, the country south or east of the Saraswati. శరావత్యవధిప్రాక్షమీణేశే. SC.

ప్రాజాపత్యము * n. s. Influence, authority, power. అధికార, యిష్టిభేద. SC.

ప్రాజలము * adj. Brilliant, shining. శ్రుకాశించే. B. X. §. 38. verse 1266.

ప్రాజల్లుట * v. n. To shine. శ్రుకాశించుట.

ప్రాజౌళ, అనగాపాతకశ్లాం. A. 6. 104. మూది ముంగనముగంబునగాడకట్టు, మైనపుమైల ప్రాజౌళనాచెలుంగ. టీ|| ప్రాజౌళ, పాతకశ్లాం.

ప్రాజ్ఞుడు * n. s. A sage, a wise man or learned man. శంకెరుడు. SC. Vem. 160. 1348.

ప్రాజ్యము * adj. Much, many. విస్తారమైన. BRY. 2. 417. P. 1. 76.

ప్రాధ్వీవాకుడు * n. s. A judge. వ్యవహారజకాని, తనువరి. SC.

ప్రాణము * n. s. Air, wind, breath, life, vitality, the living soul. In grammar, a vowel. ప్రాణముతోవుంటేవాడు one who is yet living. కొనప్రాణము

తోలన్నాడు he is nearly dead. ప్రాణమువదిచె
 ను he breathed his last, gave up the ghost.
 అతడు దానిమీద ప్రాణములు విడుచుచున్నాడు or వా
 నికి దానిమీదకుంచ ప్రాణములు he is dying for
 her: has set his heart upon her; is ready to
 lay down his life for her. ప్రాణమునకువచ్చేకని
 a most perilous affair, one that touches his life.
 వాని ప్రాణముమీదికివచ్చినది he is in immediate
 peril. ప్రాణముతోపట్టిరి they caught him alive.
 నా ప్రాణముపోయినా యిట్లాచెప్పుదునా may I
 die if I ever said so. వాడునిపిడిక ప్రాణములుకు
 ట్టుకొనివచ్చినాడు he arrived half dead. వానికి
 నేర్పకరకు ప్రాణశింకటమవును it would cost im-
 mense labour to teach him. శుంచ ప్రాణములు
 the five spirits. ఆవిగ్రహమునకు ప్రాణశ్రుతివచే
 సినారు they performed the ceremony by which
 the god is lodged in the image; literally, they
 inspired the image. ప్రాణత్యాగము giving up
 the ghost, suicide. వాడు ప్రాణత్యాగముచేసినా
 డు he did wonders for them; in other words,
 he did nothing. అదివిద్వలుకావతననిసుల్లో ప్రా
 నాచారముకుడ్డది she said "give me children or
 else I die." ప్రాణాతురము the peril of life. అ
 నగా ప్రాణశింకటము. M. III. 5. 67. ప్రాణాతు
 రమైనచో శరణయంబులయందును బల్లుబొంకుశ
 త్యాతిశయంబు. ప్రాణావనము saving the life.
 ప్రాణావసానకాలమున in his last moments.
 ప్రాణావతి the five morsels offered to five
 principles. ప్రాణస్నేహము intimate friendship.
 ప్రాణదానముచేసినాడు he bestowed their lives
 on them: he spared their lives. నా ప్రాణము
 శుంచేమట్టుకు as long as I live.

ప్రాణగార్డము n. s. The loss of life. M. XII. 2.
 208. వినుస్యకరాశ్యామిషముం గొనతులుపురచేత
 ప్రాణగార్డంబైయున్ననుధీరుడేమరవిసది దనకును
 దక్కించుకొనుబుధస్తుత్యముగా. ప్రాణహాని. D.
 ప్రాణదాడు * n. s. The giver of life, the creator.
 బ్రహ్మ. D.
 ప్రాణసాధుడు * n. s. The lord of (her) life. i. e.
 a husband or lover: Yama or Pluto. కుగడు,
 యమధర్మరాజు. D.

ప్రాణాయామము * n. s. A ritual mode of breath-
 ing while mentally reciting certain prayers.

stopping one nostril and inbaling or exhaling
 with the other: these operations being called
 రేచక, కుంభక and పూరక. A. 3. 88. Lalito. 3.
 48.

ప్రాణి * n. s. A being, or living creature. బంతుత.
 ప్రాత * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.
 ప్రాత adj. Old, ancient. శ్రురాతనమైన. A. 2. 121.
 ప్రాతంబలము an old palankeen. పాతదిఅయిన
 అంబలము.
 ప్రాత plu. ప్రాతలు, ప్రాతవాడు plu. ప్రాతవాండ్లు
 n. s. A servant. లెంక, అనగాభృత్యుడు. G. 11.
 103. ప్రాతవానినమ్మరాదర్థగృహముల, ననుచుకొ
 న్ననేమియొక్కనాటి, వెరసుగూడుమనిన కరణంబు
 కుండిత, న్యాయమనగనభావచటతెచ్చు. యాముం
 దునాలుగుశుభ్రములవల్ల ప్రాత, లెంక, అనగాభృ
 త్యుడనే అర్థముస్పష్టమైవున్నది. ib. 7. 75. చేతలాం
 డు లేక ప్రాతల విధవక, యశముగలిమిదనకువశ
 ముగా, వసుధయేలురాజవగంబులోననయాదివి
 ప్లుమూర్తి వంద్రునిన్ను. BD. 4. 2045. మీదయ
 లోవాడమీ ప్రాతవాడమీదంఠిమీకన్నమీధర్మ
 కవిత.

ప్రాతః * adv. In the morning, at dawn. తెల్లకాఠి.
 ప్రాతఃకాలము early in the morning. ప్రాతర్వా
 యువు the gales of morning. ప్రాతస్నానము
 bathing in the morning.

ప్రాతి or బాతి n. s. Matter, affair. హెచ్చు, అతిశ
 యము, గొప్ప. See బాతి. M. VII. 5. 8. భవదధి
 నులకు విషయంబువ్రాతె. నీ ప్రాత్రుగలిగినవారికిః
 యముకలగడమలిశయమా Is it any great matter
 for thy favourites to be conquerors?

ప్రాతికూల్యము * adj. Contrary, adverse. విరుద్ధ
 మైన.

ప్రాతికూల్యము * n. s. Contradiction, opposition.
 విరుద్ధము.

ప్రాతిగా adv. Much, in abundance. అధికముగా,
 విస్తారముగా. Charit. 5. 3896. ప్రాతిగా శిఖరే
 శ్వరంబేనువారు.

ప్రాతికూడికము * n. s. A crude Sanscrit noun, a
 noun before any of its inflections are formed
 with appropriate affixes. సాముము.

ప్రాత్యజుడు * n. s. The son of a brother. తోడబు
 ట్టినవారికొడుకు.

ప్రాత్యస్నేహము n. s. Brotherly love.

క్రాత్రీయము * adj. Fraternal, appertaining to his brother. తోడబుట్టినవారిసంబంధమైన.

ప్రాదుర్భవించుట * To appear, to manifest. అగుచుడుట, ప్రత్యక్షమవుట.

ప్రాదుర్భావము * n. s. Appearing, manifestation. అగుచుదడము, ప్రత్యక్షము.

ప్రాణేశము * n. s. The span from the thumb to the fore-finger. లాడితెడు. SC.

ప్రాధాన్యము * adj. Supreme, dominant. ముఖ్యమైన.

ప్రాధాన్యము * n. s. Supremacy, dominion. ముఖ్యత.

ప్రాధేయశుడుట v. n. To beseech (a vulgar word) వేడుకొనుట.

ప్రాశుకము * n. s. Protection, patronage, refuge. ఆవలంబము, ఆవర్ణంభము, ఆశరా.

ప్రాశుకము * adj. Causing to obtain, procuring, obtaining, who or what obtains. W. ఘటకము.

ప్రాశుకుడు * n. s. He who puts an object within our power or reach. ఘటకుడు, vulgarly a patron, protector, guardian.

ప్రాపించుట v. n. To obtain. పొందుట. KP. 6. 223. B. X. 352. &c.

ప్రాశు n. s. Protection, patronage, support, refuge, what we depend on : their great resort. ఆయనప్రాశునపున్నాము we are under his protection.

ప్రాశ్రము * adj. Obtained, gained, acquired, received, procured, caught, as a disease. కుష్టు అతనికిప్రాశ్రమైనందున because he caught the leprosy. నాప్రాశ్రమింతే this is all I can get. Such is my luck.

ప్రాప్తి * n. s. Obtaining, attaining, gain, profit, rise, ascent. One of the eight superhuman faculties, the power of obtaining every thing. శివశిలావిభూతిభేద, ఉదయ, అధికమె, అనగా ఆవిభావము, పొందడము. SC.

ప్రాప్తి n. s. Luck, fortune. వానికిఅంతేప్రాప్తి this is all he can get. దానిప్రాప్తి అట్లావుండినది such was her luck. అందుకుయింతాప్రాప్తికాలము రాలేదు the time to obtain it has not yet arrived. నీకుఅదిప్రాప్తిలేదు It was not your luck, you are not fortunate enough to get it. యీప్రాప్తిని at this rate.

ప్రాప్తించుట v. a. To happen or occur, be gained. వానికిరోగముప్రాప్తించినది he caught a disease.

ప్రాశ్రుడు * He who has attained. వాండ్లువైకుంఠప్రాశ్రులైరి they went to Olympus ; i. e. they died.

ప్రాప్యము * adj. Attainable, procurable, that may be got. పొందరాని.

ప్రాబల్యము * n. s. Power, vigour, predominance. యిప్పుడు వైష్ణవము ప్రాబల్యముగావున్నది the Vishnava creed has now the predominance.

ప్రాబల్యముగా * adv. Predominantly.

ప్రాభవము * n. s. Superiority, pre-eminence, supremacy, dominion. ప్రభుత్వము. SC.

ప్రామాణికము * adj. True, just, fair, right, faithful, equitable, authoritative. యథార్థమైన.

ప్రామాణికుడు * n. s. A veracious man. యథార్థవాది.

ప్రామాణ్యము * n. s. Authority, proof.

ప్రామిక n. s. Wish, longing. కోరిక, ఆశ. H. 2. 129. ప్రామికలుదీరనస్యాన్యథాపలూరకాంక్షలునువారతాపాస్పికణములార.

ప్రామిడి n. s. plu. ప్రామింట్లు Fraud, deceit. మోగుము, భ్రమ. Charitra. 2. 1551. బంకెతరంకెతర, తప్పిరక్కనులు, రామ్ములగుంతుట్లు, రోతప్రామిండ్లు.

ప్రామిడుట v. n. To fall in error : to be deluded. భ్రమియుట, పొరబడుట. BD. 4. 1003. ప్రామిడినేమైదుకుడియెడుదానగామినియెంకవె.

ప్రామినుకులు n. s. plu. The Vedas ; lit : the ancient words. వేదములు. D.

ప్రాముట v. a. To rub, to wash the wall. గోడలలికెననుట, రాచెననుట. D. H. 1. 223. ప్రాముజరరామ్మి. వేకింకోరోమియనుచు. ప్రాముజరరామ్మి, నులిపెట్టెఆకలి.

ప్రాయము * n. s. Age, time of life, puberty, youth, prime, bloom. *adj.* Like, resembling (used in composition.) Exceeding, much. తేప్రాయము fresh age. ప్రాయశ్రువాడు a young man. ప్రాయశ్రుది a young woman. కపప్రాయుడు a brutish man. కృతప్రాయుడు one who is as good as dead ; half dead. అదివానికిచ్చణప్రాయము he values it no more than a straw. వానికిఅబద్ధముతీర్ణప్రాయము telling lies is all his delight. యావనము, బీవిరకాలము, యాడు, దేహశ్యాగాధావ్రతము, ప్రాయోశవేషమని, శుకూహార్థమున్ను. D.

ప్రాయశః * adv. Frequently, for the most part. బహుశా.

ప్రాయశ్చిత్తము, ప్రాయశ్చిత్తి * n. s. Expiation, penance, absolution, recompense, retribution. జీవప్రాయశ్చిత్తము certain expiatory ceremonies performed over a dying person. తనకొమారునికి ప్రాయశ్చిత్తము చేయించినాడు he had his son purified by expiatory rites. శుర్యేహమేవ పాపానాం ప్రాయశ్చిత్తివిధియతే, కురశ్రీశంఖ దోషశ్చ ఋణస్యాశ్చ సృతశ్చైవ, శుర్యేషు చేవకాస్త్రేషు క్రయాణాం వైవదిక్కుతిః. ఇతిసీతీసారే.

ప్రాయోజితవేళము, ప్రాయోజితవేళనము * n. s. Fasting in order to die, starving to death voluntarily. DRK. 332. BRK. 890. కుక్షుకడిపుం దిప్రాయమును విడిచిపెట్టడమునే క్రతము.

ప్రారంభము * Commencement, beginning. మొదలు బెట్టడము. Vish. 1. 2.

ప్రారజ్యత్ * adj. Shining. వెలుగుకూపుండే. Swa. 4. 107. మణిగణ ప్రోతానివాతాశన ప్రారజ్యత్తటిచక్ర. టీ|| ప్రారజ్యత్, శ్రకాశిస్తూపుండే.

ప్రారబ్ధము * n. s. Destiny, luck, fortune, predestination. See పురాకృతము. ప్రారబ్ధకర్మానుభవము suffering the consequences of original sin.

ప్రాయాధి * n. s. Fame, notoriety. Determination, resolution. క్రస్థిద్ధి, నిశ్చయము. Vasu. 3. 138. భయకృత్యుల్లనసూచికాస్థితీతకఃప్రాయాధివేరై. టీ|| ప్రాయాధి, నిశ్చయభావము.

ప్రార్థన * n. s. Asking, begging, prayer, supplication. Also a row. ప్రార్థన చేసుకొనుట to vow. అడుగుకోవడము, యాచన. D.

ప్రార్థించుట * v. a. To ask, to beg, to pray or supplicate. అడ్డుకొనుట, యాచించుట. D.

ప్రార్థితము * adj. Asked, begged, solicited. అడ్డుకోబడ్డది, యాచించబడ్డది.

ప్రార్థితుడు * He who is begged, or entreated. అడ్డుకోబడ్డవాడు, యాచించబడ్డవాడు. D.

ప్రాలంబము * n. s. Garland, necklace. పేరుగావేసుకొన్న పూలదండ. D.

ప్రాలంబిక * n. s. A garland; a necklace. పేరు, గొల్పు. D.

ప్రాలు n. s. Rice. వియ్యము. Chamatcar. 3. యెసటబ్రాలిడిముచ్చట కేగజనునె. మశలకాగినసీళ్లలో వియ్యముబోసిక భయముట్లాడబోవడముయుక్తమా. Pariz. 2. 42. జగము గల్వంక దండెత్తుముగనిపాద,

లీలరతిజల్లుదీవెనప్రాలసంక. దీవెనప్రాలు, ఆసగా శోభనాక్షరలు. BD. 5. 1229. కలకలనేరినప్రాలశంకుబ్రాలు, నలవడమున్నూటయరువదిశ్రుట్లు.

ప్రాలేయము * n. s. Snow; frost. ప్రాలేయగిరి the hill of snow, i. e. Himalaya.

ప్రాలవ n. s. Way, method? అసగా అనుకూలము, పొందికయున్న, అనితోచినది. KP. 3. 211. క|| ముగడాకుట్టెంబునతలతెగగొట్టినగొట్టుగాక తెకతేరగనీ, తెగవిడిచిపోయెదనెప్రాల, వగనాకాకావియై నవలశ్రులకుంటక. Also in Vaizayanti 2. 109. సీ|| త్రిజగజ్జనులకు శీతీతతి న్యాయమైసాగినప్రాలవ యాచార్యసేవ. ఆకవనములో పుకప్రాలవతగిలికాడుచచ్చినాడు the venom of the verse smote him and he died.

ప్రాలవారము * n. s. An upper, or outer garment. వైబట్ట. D.

ప్రాలవీణ్యము * n. s. Cleverness, skilfulness. గట్టితనము.

ప్రాలవీణ్యుడు * n. s. A clever person. వేటప్రాలవీణ్యుడై being expert in the chase. Sarang. D. 4. 2. బ్రాలవీణ్యుడై రాజరాజనరేంద్రుడు.

ప్రాలవృష్టు * n. s. The rainy season. వసాకాలము.

ప్రాలవృతము * n. s. A veil, cloak, mantle. కప్పకొనేబట్ట. D.

ప్రాలవృషాయణి * Cowach (carpopogon pruriens.) కందూరాయం, దూలగొండి. SC.

ప్రాలవృషిజము * n. s. A frog as being 'produced by rain.' కప్ప. D.

ప్రాలవృషిణ్యము * adj. Of the rains, produced in the rainy season. వసాకాలశంబంధమైన, వాసకాలమందుశ్రుష్టే. M. 1. 6. 253. ప్రాలవృషిణ్యజలదానితవణుడు.

ప్రాలవృషిణ్యము * అసగానీశి, మొగులుకడిమి. SC.

ప్రాలశనము * n. s. Feeding, causing to taste or eat, tasting, eating. ఆవిధ్ధకు అన్నప్రాలశనముచేసినారు they performed the ceremony of first giving solid food to the infant.

ప్రాలస్త్రము * n. s. A frying-pan. మంకలము. SC.

ప్రాలశ్రము * n. s. A bearded dart. In Telugu it denotes alliteration, a rhyme. ఈపె. D.

ప్రాలశింసు adj. Old. పాతగిలిన. BD. 5. 1229. కలకలనేరినప్రాలశింకుబ్రాలు, నలవడమున్నూటయరువదిశ్రుట్లు, అసగాబల్లలమీదనేర్పరచినపాతవియ్యము.

ప్రాసవము * adj. Appertaining to parturition, of childbirth. ప్రాసవాయాశము The pains of childbirth. Chenna. 1. 210.

ప్రాసాదము * n. s. A temple. A palace. దేవతా గృహము, రాజగృహము. D.

ప్రాసించుట v. a. To drink. పానముచేసుట, శుచ్యుకొనుట. BD. 4. 790. ఆపాదజలములత్యక్తి ప్రాసించి. ib. 6. 990. తపోరాజుపాదాబ్జములుగడిగి ప్రాసించి మొక్కి. DRB. 284. యలమొదలుతియన్న యిప్పుడోతేజ మెలమి ప్రాసించుమింపారసనిన.

ప్రాహుణకుడు * n. s. A guest, visitor. ఆతిథౌ. SC.

ప్రాహ్ణము * n. s. The forenoon. తగటియొక్క మొదటి భాగము. D.

ప్రాహ్మిణి Genitive of ప్రాహ్మణుడు A vulgar form. ప్రాహ్మణుడు Vulgar for బ్రాహ్మణుడు a brahmin.

ప్రాహ్మణబ్రువుడు* n. s. A bramin who does not act according to his caste. తాను బ్రాహ్మణుడై ఆస్యజాతికర్తముచేత బ్రతికేవాడు. D.

ప్రాహ్మణి * n. s. The wife of a bramin. బ్రాహ్మణి ప్రి. D.

బ్రాహ్మణుడు * n. s. A bramin. ఏశ్రుడు. నేను బ్రాహ్మణుడై I am a bramin.

బ్రాహ్మణ్యము * n. s. An assembly of bramins, the state, quality, or business of a bramin, brahminhood. బ్రాహ్మణశిశుగూహము. బ్రాహ్మణశిష్యభావకర్తవ్యోః, శనైశ్చరే SC.

ప్రాప్తి * n. s. An epithet of Saraswati, spouse of Bramha. శిరశ్శితి. D.

నురు. DRV. 288. త్రిదిలిసతుయ్యుడవిగయ జేర్చుచును. Chenn. 3. 162. త్రితియెలర్పంగరమ్ము బ్రదులకచాచా. వదితననుట. D. ప్రిదలక closely, continually. ప్రిదలని Unshaken, firm, unbroken.

ప్రియ n. s. The fraction in accounts ధర్మ the two hundred and fifty-sixth part of an unit ; thus ciphered “ ప్రి”—

ప్రియ* n. s. A beloved woman. ప్రియవనితాయాం. SC.

ప్రియము * adj. Dear, beloved, desired. Dear, or high, in price. వారికండరికిల్లు ప్రియము they all delight in toddy, or take pleasure in drinking. ప్రియవచనములుచెప్పి దాన్ని తీసుకొనివచ్చినాను by using fair words I obtained it. ఆనఘము. D.

ప్రియము * n. s. Love, desire, affection. ప్రేమ. DRY. page 1, line 3. ప్రియములకెల్లను ప్రియమైనయట్టి. ప్రియములాడుట To be kind, to speak kindly. In writing to inferiors this signifies salutation : thus కరణాలకు శిలాములుకావులకు ప్రియముచెప్పవలెను give my respects to the clerks and kind regard to the farmers ; (as in English give my love to, &c.) ఇష్టమైనది. D.

ప్రియకము * n. s. A tree called Nauclea Cadamba. కడంబవృక్షము.

ప్రియదళిని * n. s. అనగాజమ్మిచెట్టు. D.

ప్రియవాది* n. s. A fair speaker, one who speaks what is pleasing. హితమునుచెప్పేవాడు.

ప్రియాశువు, ఆనగామొరలిచెట్టు. D.

ప్రియుడు * n. s. A lover, a husband, a friend. ఇష్టమైనవాడు, పెనిమిటియ. D.

ప్రిణనము * n. s. Satisfaction, satisfying, gratification. తృప్తిపొందించడము, శీతోష్ణపెట్టడము. D.

ప్రితి * n. s. Joy, pleasure, delight, happiness, love, affection, regard. చేతునికిప్రితిగాచేసిరి they did it in honour of the god, for the purpose of conciliating the god. ముఖప్రితికూట feigning empty words. శివునికిధవశాక్షులకుప్రితి white grain is “ acceptable” to Siva : i. e. is used in offerings made to him. ఆచార్యులవారికిప్రితిగాయాగ్రామముయిచ్చినారు they bestowed it on him as a compliment. తల్లికిప్రితిగాయాదానముచేసినాడు he did this in honour of his departed mother. పెండ్లికిముఖప్రితిగా

పి, ప్రి.

ప్రిదిలుట v. n. To become loose, to grow slack. To fall off, as a veil. To separate, leave each other, be dislocated. వదులుట, విడుచుట, జారుట. BRY. 2. 849. మహాగ్రహంబునంప్రిదలగనికచుట్టుకొని. KP. 8. 109. ప్రిదులనిశౌర్యశిండుదలపెట్టినదండలుద్రివ్వకేకడుకాదుమును. ib. 4. 117. పెక్కునాళ్లతదాప్రాసనప్రిదలనినిఘనవిభూమాదులు. BD. 4. 1050. యిట్టారాంతు, పెట్టుకొనియ్యానబ్రదిలితినేని. ib. 4. 359. బిట్టుల్లి శింధులుబ్రదిలిమీలర

జాసికి యాచించు యిచ్చినాడు he gave him this fruit as a compliment. ఎవరికెక్కిన ప్రీతిగాదీన్ని యిచ్చినావు for whose good did you give this? నీకు యెక్కిన ప్రీతిగానా ప్రాణమువిడుస్తాను the sin of my death will lie at your door. శనిప్రీతిచేస్తే నీగ్రహచారముతీరును You must appease your evil star (Sani) and then this bad luck will end. శనిప్రీతిచేసినాడు he did this to avert the evil influence of Saturn. విష్ణు ప్రీతిభూమి lands consecrated to Vishnu.

బ్రు, భ్రు,

బ్రుంగుట v. n. To sink, to die, perish. కులుగుట, చచ్చుట, హతమవుట. M. IX. 1. 172. పెనునొం పిలోకలనుబ్రుంగిన భేనువు నెత్తుపోలికి. BRY. 2. 774. అత్తరిరాముడు గ్రశమరాంకణధారుణిగూలి నెత్తుటంబొత్తిరిధూళిబ్రుంగివశుండగుతమ్మునిజూచి. BRK. 278. పైడల్లెధూళిబ్రుంగం పొరలిపొరలియెచ్చుచు. L. 8. 50. ధూళి సెదట్లు బ్రుంగుడు గాగ. DRAYO. 241. పొరలుచు పెంధూళి బ్రుంగి. A. 4. 167. పొగలకావిరిబ్రుంగడువుల్ గృహంబులు. టీ|| బ్రుంగడు, ముణిగిన. G. 10. 94. ధనమును యశమునుశుభ్ర్యం, బునుకొచముగోలుపోయి భవి దువ్యకశీనం, బనియెన్న బడిన జూదంబున బ్రుంగుడు వంగుడొచుపొలియండగునే. T. 5. 69. శీమరాంకణమునక గజతురంకముక తాంక సుభటాంకములి లకగలసి బ్రుంగక. టీ|| బ్రుంగక, నాశనమయ్యె లాగున, నీళ్లలో ముణిగననుట, చచ్చెననుట. D.

బ్రుంగుడుతుడుట v. n. To be minished, to be in reduced circumstances. సెచ్చిపోవుట, ముణిగిపోవుట. M. IV. 1. 249. ఆవిభుడు రాజ్యసుఖలిలా విముఖత వెదలిబంధలం దొరగియభే, ప్లావాశీర బ్రుంగుడు తడిపోవక నెచ్చుటకకకవు బ్రోతు సెయంచుక.

భ్రుకుటి * n. s. A frown. కనుబొమ్మ యిదిరువడము. D.

బ్రుపి, బ్రుసి * n. s. Seat, throne, couch as that of a hermit, made of grass. యత్యామలుకూచుకండయోశనము. D.

భ్రూ * n. s. The eye-brow. కనుబొమ్మ. D. భ్రూ భంగము, భ్రూవిక్షేపము moving the eye brows as in winking. T. 4. 13. కరిచోశంబులుకన్ను శిన్నలును భ్రూభంగంబులుకనర్చుముల్. టీ|| భ్రూ భంగంబులుక, కనుబొమ్మ శిన్నలున్ను.

భ్రూకుటి * n. s. A frown. A look of displeasure. కనుబొమలముడి. D.

భ్రూణము * The embryo, foetus: a child. అభ్రూకుడు. కడుపులోపిల్ల, చూలు. D.

బ్రె, బ్రే.

బ్రెగ్గడ n. s. A minister, See on శ్రగ్గడ.

బ్రెబ్బొత్తి adv. Assuredly, positively, certainly నిశ్చయముగా. BD. 5. 921. బ్రెబ్బొత్తిపెయ్యల పెద్దయొకండు. BP. 5. 210. కన్నుడిబసవపురాల ములోయాశీష్టున, సురి అనగానిశ్చయముగా అనే అర్థము సాధించబడదది.

బ్రేంపు * n. s. A swing, a sort of hammock or swinging cot, either for travelling or diversion. Dancing, wandering, roaming or travelling about. చాతా, నాట్యము, శంచారము. D. డోలి. వాటిగతో, రతిబంధభేదే. SC.

బ్రేంపుణము or బ్రేంపుణపు చెట్టు * The tree termed Nauclea Cadamba. ప్రియకవృక్షము. D. కడత చెట్టు, కడంబవృక్షము.

బ్రేంపుల్ * adj. Touching, being in contact with, reflecting. Scattering, diffusing, shaking, moving. వ్యాపించేటి Swa. 4. 100. దిశాబ్రేంపుల్లటా డెంచలద్యుతిజాలుంచును. టీ|| దిశాబ్రేంపుల్, దిక్కులయందు వ్యాపించుతున్నటువంటి.

బ్రేంపురము * adj. Shaken, moving, set in motion. Swung. ఆధూలే, కదిలించబడదది. SC.

బ్రేంపుణిక్ * అనగాచాతా. D.

బ్రేంపుణిరము * adj. Agitated, shaken, swung; set in motion. ఊంచబడదది. D.

బ్రేసులు n. s. Entrails. బ్రేపులు. D.

బ్రేతరము * n. s. Ghost, goblin. The spirit before obsequial rites are performed. A corpse. నరకస్థితప్రాణిని, కృతే, భూతాంతరే, ప్రాణ్యంతరము SC. అనాథ బ్రేతసంస్కారకోటియట్ల కలం లభేత్.

- ప్రేతకర్తము * n. s. Funeral or obsequial rites. దినవారములు.
- ప్రేతత్వము * n. s. Ghostliness, the state of being a ghost.
- ప్రేతశురి * n. s. Hell, the land of ghosts. Tartarus, hades.
- ప్రేతవస్త్రము * n. s. A shroud. శవమునకు వేస్తే బట్ట.
- ప్రేమ * n. s. Affection, kindness, tender-regard, స్నేహ, సర్వభి. SC.
- ప్రేముడి n. s. Love, affection. ప్రేమ. D. M. III. 6. 440. A. 6. 136.
- ప్రేముడించుట, అనగా భేదపడుట. M. IX. 1. 12.
- ప్రేమసి * n. s. A woman, a beloved female. క్రియూరాలు. D. వనిత. SC.
- ప్రేరణము * n. s. Passion, operation of the organs on sense. Sending, directing. ప్రేరేపణము, పంపడము. Sumati. 65. ప్రేరణమును లేని లేమ.
- ప్రేరించుట To urge, induce, spur. శురికొలుపుట. Pal. 45. పిన్నవాడనితాను ప్రేరించి బ్రహ్మనాయుడెంబడిననుకూటాను సేసి.
- ప్రేరితుడు * n. s. He who is induced, he who is sent. శురికొల్పబడ్డవాడు, పంపబడినవాడు.
- ప్రేరేచుట To induce, excite, instigate. ప్రేరణచేయుట. D.
- ప్రేరేపకుడు * n. s. He who urges, or instigates. ఉద్బోధకుడు, శురికొల్పేవాడు.
- ప్రేరేపణ * n. s. Inducement, or encouragement, temptation, excitement, instigation. ప్రేరణము. D.
- ప్రేరేపించుట v. a. To urge, to induce, excite, or instigate. ప్రవర్తింపజేయుట.
- ప్రేరితనము n. s. Talkativeness. వదురుబోతునము. Chenn. 3. 139. అన్నప్రేరితనముననడవి వదుగులాడుకూటలకివంతయడలేచిల.
- ప్రేలుట v. a. To prattle, or tattle, to chatter, talk in a silly manner. వడరుట, పేలుట. S. 3. 24. N. 4. 214.
- ప్రేలు plu. ప్రేలులు n. s. The bowels. వేగు.
- ప్రేమ్యుడు, అనగా మిక్కిలి ప్రీయమైనవాడు. D.
- ప్రేమ్యుడు * n. s. A servant, శరిచారకుడు.
- ప్రేమ్యు, అనగా మిక్కిలి. D.
- ప్రేక్షాధానుము * అనగా గరకీశాల. D.

ప్రా ప్రో ప్రో

- ప్రాద్ధు n. s. The sun; day; time, &c. See ప్రోద్ధు. ప్రోద్ధుకాలినతర్వాత in the afternoon. సూర్యుడు, దినము, కూడుప్రాద్ధులని, కాలమున్ను, పెద్దయుంప్రాద్ధులని. D.
- ప్రాయిని n. s. అనగా అధికయజి. D.
- ప్రోక n. s. A heap, multitude, or assemblage. BD. 1. 354. శులగంబుముండట ప్రోకగాబోసి. M. XIII. 1. 47. శ్రుణ్ణములునుపాపములును రెండు ప్రోకలైయుండు. ప్రోగు, శిమూహము. D.
- ప్రోక్తము * adj. Told, said, declared. చెప్పబడినది.
- ప్రోగు n. s. A thread, a string &c. See ప్రోగు.
- ప్రోచుట or ప్రోచుట To protect, preserve, save. రక్షించుట. D.
- ప్రోక్షితము * adj. Abandoned, shunned, avoided. త్యజించబడ్డ, మానుకోబడ్డ.
- ప్రోడ n. s. A wise, or skilful person. జ్ఞాని, from ప్రాధ. R. 7. 227. నయశాస్త్రములాదిగనన్నియు నెరిగిన ప్రోడవీ. G. 10. 96. ఆకిరవవరుండునవ్వియదిశీలిగ జేయుచుబలై ప్రోడమై. ప్రాధశ్రుయముడు, ప్రాధశ్రీయు. D.
- ప్రోడండు n. s. A wise or skilful man. ప్రాధుడు, చతురుడు. Vish. 8. 180. ప్రోడండైనిన్నుబాంది బోయినకానిక.
- ప్రోతము * adj. Sewn, stitched, strung, tied. గుచ్చబడ్డది. D. కట్టబడ్డది.
- ప్రోత్తంగము * Elevated, high. From ఉత్తంగము. ఉన్నతమైన.
- ప్రోత్థిత * adj. Risen, produced, happened. బయలుదేరిన. Siva. 4. 64. ప్రాచాంధ్యప్రోత్థితక్రోడనాయకము. టీ ప్రోత్థిత, బయలుదేరినటువంటి.
- ప్రోత్సారిము * Relinquished, ejected, expelled got rid of. నివృత్తిచేయబడ్డది.
- ప్రోత్సాహము * n. s. Stimulus, incitement, excitement, encouragement. Alacrity. ఉచేకము.
- ప్రోత్సాహకుడు * n. s. He who urges. The adviser. ప్రేరేపకుడు.
- ప్రోథము * n. s. The nose of a horse; also the loins or hip. గుర్రపుముక్కు, కట్యం, శ్రీగళా, అధ్వనీ, నాసాపుటబద్ధము, ముక్కుగోష్ఠి. SC.

ప్రోది n. s. Nourishing, cherishing, support, cultivation. పోషణ, కృషి. B. X. 1818. రమణీయమందిరా రామణేశంబల మూత్రదీగలకును బ్రోదిసేయు. Vema. 400. యాచేహ మెన్ని భంగుల బ్రోదియు సెసరించ నేలపోవుట కాడే, మూచెరిగి మురికిగడుగుచు భేదంబులు మానము కి పెరయుర. T. 3. 27. నిచ్చలంపుచచ్చక పురంపు తరాంబునం బ్రోదులుగా పాదులుగట్టి. బ్రోదులుగా, వెంపుల య్యెట్టుగా. Mand. 4. 202. ఒండాకంటికి బ్రోదులై. టీ॥ పుకదానికొకటిపోషకములై. Vema. 1286. బడుగునెరుగ లేని ప్రాభవంబదియేల, ప్రోది యిదని బంధుభూతియేల, వ్యాధిదెలియ లేనివైద్యుడు మరియేల. KP. 6. 208. కలిగియా బాలనవచంద్రకళయనంగ దివుటనామనిదనరు లేదీ గయనగ నంత కంతకు బ్రోదిచేనతిగ యిలుచు. Vema. 1304. యీ తిని బ్రోదిచేసి శ్రీకులనురక్షించి గతము నెంచి కుద్దగ తివహించి. D. Says విచ్చు.

ప్రోది adj. Graceful, pleasant. పాలుపారెడి, పుప్పూరుచున్న. Ila. 4. 135. సురకశ్రమంబుల నెడల గడుగువలచుగోవణవాది ప్రోవి నెత్తావులు ఘుమ్ము ఘుమ్మునంలక్షమ్మ. Rasica. 3. 3. చలువచెంబులవ వావులక్రేవణాల్లాను వలపు గొజ్జెగిసిటి వంతచెంత, ప్రోదిక శ్రువుటంటిపోదెచాలువు మ్రొల బొరలు పూచేనజక్కరులశబ్ద.

ప్రోదిం adv. Gracefully, pleasantly. పాలుపారగా, పుప్పూరగా. Yayati. 4. 184. ముత్తైదువ లారబులిగా, బ్రోదిం దననగరు బొచ్చి పూనిక మెరయక.

ప్రోదిగా adv. In support of, as an aid. ఉడుబలముగా. Swa. 3. 45. వల్ల భులంబూచియల్లననగున భిసారికలవెడండకన్నుల చెన్నునన్నుకొనిపొదలుమ దసాన్నాదంబునకు బ్రోదిగా మోవంబున కాదంబరిగండుపించి. టీ॥ ప్రోదిగా, పోషణమయ్యెట్టుగా.

ప్రోద్దాసు * adj. Set free, unbound, unconstrained, self-willed. విచ్చలవిడియైన, నిరంకుశమైన. Tara. 2. 27. మహాశ్యముల్, ప్రోద్దాసుస్థితిపెల్లగించునచట బొల్పొందుమలేభముల్.

ప్రోద్దాసుత * n. s. Unconstrained power, self-willed disposition. విచ్చలవిడి, నిరంకుశత. Tara. Intro. 1: 6. ప్రామధుసూదనాయన, సౌజలాయని తామ్యోనిక స్తుము స్తు ప్రోద్దాసుతవచ్చు కౌరికిని తామును గాజని.

ప్రోద్ధర * adj. Excited, intense. రేగిన, ఆగ్రహముగల. B. 8. 110. సిరికింజెత్తుడుకంఠచక్రయుగముక జేదోయిగుంధింపడా తరివారంబును జీరడ భ్రగవతింపల్లింపడా కణికాం తరభమ్మిల్లముచక్క సెత్తడువివాద ప్రోద్ధరశ్రీకుహో, తరిచేలాంచల మైనవీడడుగజ ప్రాణవ సా త్యాహియై.

ప్రోద్ధర * adj. Shaken. కదిలించబడ్డ. H. 5. 60. ఆదిధిత్రేళ్ళటవ్యగ్రఖాగ ద్రాక్ష్మరప్రోద్ధరతు మాశ్శేతుమాజముగ్ర త్రిపురధీకృదు గ్రత్సరోద్ధర.

ప్రోద్బలము * n. s. Support, aid, assistance. సహాయము.

ప్రోద్భిన్నము * adj. Opened, burst, proceeded forth or from. వికసించిన, పుట్టిన, కలిగిన. Amurugam. 39. గాధాలింగనవామనికృతకుచ ప్రోద్భిన్న రోషాద్దమా. టీ॥ ఉద్ధతమైన.

ప్రోద్వ్యత్ * adj. Increased, born, produced. Endeavouring. పృద్ధిపొందే, పుట్టిన, బయలుదేరిన. Swa. 4. 107. ప్రోద్వ్యత్ప్రతాపారణి. T. 5. 6. ఆరితికజనుదెంచియాఘనుడు ప్రోద్వ్యద్దానధారారు రీపురంబుల్ సెలయేరులై.

ప్రోవు n. s. Protection, saving. శంఠముణము. D.

ప్రోయలు n. s. A woman. ప్రోయి. D.

ప్రోలు n. s. A city. శట్టణము. D.

ప్రోలుగుడువు v. a. To provoke, rouse, excite. రేచుట, పుల్లలుపెట్టుట. Bobbili. 2. 113. రాజనకెంతవెద్రయకు రాజితమూతులు వెల్లవారలా పైజగతింబ్రోద్ధమిది భండనభూముల రావు వారల వ్యాజముగాగ ప్రోల్లడిట రన్నయకంబటు గావునం తదుచ్చేజకచేష్టల్లెకారవిండలగోకి కొనంబలంచుటల్.

ప్రోలుదిరుగుట v. n. vide ఉరేగుట To go in procession about a city; in marriage ceremonies it signifies a fictitious procession round the city represented by some object placed in the house.

ప్రోవు n. s. vide ప్రోగు and పోగు, శుకూహము, గుంపు.

ప్రోవుత O may he bless! రక్షించు గాక. The irregular imperative of బ్రోచుట

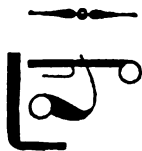
ప్రోషిత * adj. Abroad, absent, away from home. దేశాంతరగతుడైన. ప్రోషితభర్మణి a woman whose husband is absent.

ప్రోష్ఠపదము * n. s. The name of the sixth lunar month ప్రాశస్త్యపదము.

ప్రక్షుణము * n. s. Inspersion, sprinkling. Killing in sacrifice. Consecration of an idol. Also vulgarly used for శంఖము. thus వామదాని ప్రక్షుణచేశినాడు he has had to do with her. యదివాడి ప్రక్షుణపాత్ర she is quite at his use (as a concubine.) యజ్ఞ తుమాననే, నేచనే, వధే. SC.

ప్రక్షించుట v. a. To sprinkle చల్లుట, చిలకరించుట. Naish. 6. 131.

ప్రక్షితము * adj. Sprinkled, shed (as water) wetted (as earth.) Killed, slaughtered, offered in sacrifice.

ప్రాధ * n. s. (A poetical phrase for) woman, lady, dame. గడిచేరిన ప్రీతి, ప్రగల్భురాలు Swa. 5. 76. తరవశ దైన్యముగాడు కాను ప్రాధలగానదు. In amatory works ప్రగల్భనాయికా is asserted to mean "a woman from thirty years of age to fifty-five" త్రింశద్వయవదారభ్యంతరవయస్వినామైవ ప్రాధయం. SC. విరంజీ, సువయాః, శ్యామా, దృష్టరజాః. RKD.

ప్రాధ * adj. Full grown : Mature. Respectable : great, grand, fine, noble. యెదిగిన, దిట్టయైన, గంభీర యైన. ప్రాధనాయికా a full grown girl. ప్రాధవాక్కు a grand style. ప్రాధకావ్యము a noble poem. ఆచిన్నది ప్రాధ అయినతర్వాత after the girl grew up.

ప్రాధత్యము * n. s. Skilfulness; grandeur : ability.

ప్రాధి or ప్రాధిమ * n. s. Dignity, skilfulness. సామర్థ్యము, ఉత్సాహము, ప్రగల్భత. &c. RKD.

ప్రాధుడు * n. s. He who is wise, mature, skilful, vigorous, clever. ప్రగల్భుడు, ఘనుడు.

ప్రాధురాలు She who is skilful, wise, mature, vigorous, clever. ప్రగల్భురాలు.

ప్లవము * n. s. A raft, a float, ఉడువె, లెప్ప, భేకే, కచ్చు, వానరే. &c. SC.

ప్లవంకము * n. s. A monkey, a frog. (lit: the leaper) భేకే, వానరే, సూర్యసారథౌ. SC.

ప్లవంకము * n. s. A monkey, a frog. కోతి, కచ్చు.

ప్లవగము * n. s. A monkey, an ape, a frog. కోతి, కచ్చు.

ప్లవగుడు * అనగా సూర్యసారథి. SC.

ప్లవుడు * A chandala or pariah. చందాలుడు. A. VI. 57. and 99.

ప్లవోదము * n. s. Joy, rejoicing. చామకము. SC.

ప్లవుము * n. s. The waved leaf fig tree. *Ficus infectoria*. జటిని, జావి, గడకాంబె, కలజావి, పిప్పలద్రుమే, రావి, గృహదావ్యరసావ్యేక. SC.

ప్లహ * n. s. The spleen, the organ or the disease of it. హృదయవామ భాగస్థపీఠమాంసే, రోగభేదే. SC. ప్లిహూజయదు A man diseased with the spleen. కడుపులో బల్లకలిగినవాడు.

ప్లుతము * adj. Wetted, soaked. తడకుబద్ద, తడికిన. Anirud. 5. 53. గీర్వాణిని తానినమ్ముదుకరస్మతసూనరశిల్లుతాంసుదై. టీ|| ప్లుతాంసుదై, తడకుబడినదే హముగలవాడై. Amurugum. XL. రామాకాంఠమనేయవక్రశశినస్పృహదోదవిండుప్లుతః.

ప్లుతము * n. s. Bounding, curvetting, the third sound given to vowels; a long drawn note, a quaver. తాళమానలఘుత్రయే, తాళప్రాతాంకభేదే, అశ్వగతిభేదే, సుర్రతునుకు, స్వరభేదే. SC.

ప్లుత్తము * adj. Burnt. దగ్ధ, కాలినది. SC.

ప్లుకము * n. s. Burning, combustion. కాలడము.

ము, M. as a Telugu Initial is sometimes *dropped* in poetry. Thus ఏము ēmu is written for మేము mēmu, We. T. 1. 34. ఏముటవచ్చి నారము. sometimes it is *inserted* to prevent elision as in ఉస్సుమనురు (q. v.) ussu-m-anuṣu, నిగనిగమునుట niganiga-m-anuta.

మంకు adj. Vile, abominable, stubborn. యెండి, గడుసు.

మంకు n. s. Gen. మంకు. Dat. మంకునకు A fool, a stubborn, a wretch, a jade. యజ్ఞనుడు, దుష్టస్త్రీయు. D.

మంకుతనము Stupidity, brutishness, stubbornness. చండితనము.

మంకెన n. s. A hamper, pannier. యెద్దుమీదాదనీళ్ల చిందెలు లెచ్చేటందుకు బెత్తముతోకట్టినది. D.

మంకెనతెట్టు n. s. A certain tree. Pentapetes phoenicea. జిహా, బంధూకము, దాసానితెట్టు.

మంగచెట్టు or క్రుంగచెట్టు n. s. The tree called Vangueria spinosa. పిండితకము.

మంగళము * n. s. Happiness, good fortune, well-being, welfare, prosperity. The lines at the opening of a poem in praise of some deity. శుభము &c. SC. మంగళహారతి a lamp used in waving before an idol; also the envoy, or closing verse of a play, the denouement. నీకు మంగళమవుగాక blessings upon thee. మంగళాష్టకము A particular kind of song.

మంగళము * adj. Happy, lucky, fortunate, prosperous, faring well. శుభమైన.

మంగలకత్తి n. s. A razor. యీరి. మంగలకత్తిరూపు, కృత్తికానక్షత్రము. D.

మంగళపిట్ట n. s. The bird called a martin.

మంగలము n. s. A pipkin. An earthen vessel to roast grain in అంబరీషము, ప్రాప్తిము.

మంగలవాడు or మంగలి n. s. A barber. దివాకీతుడు.

మంగళవారము n. s. Tuesday. అంగారకవారము.

మంగళసూత్రము n. s. The cord or necklace with which the తాలిబాట్టు or token of marriage is fastened on the neck of the bride.

మంగళ్యము * అశ్వత్థే, అనగారాచెట్టు, శమ్యాం, జమ్మిచెట్టు &c. SC.

మంగు n. s. Crow's feet, meaning marks of age in the face.

మంచము n. s. A couch, cot, bedstead. ఛట్ట.

మంచి adj. Good, excellent, best, sound, fine, fair, much, great, severe, (as a blow, a fever) heavy (as rain.) వాడుమంచివాడు he is a good man. మంచిపేరు a good name. i. e. Reputation, character. వాడుమంచిపేరెత్తినాడు he gained good repute. మంచినక్కనిది a very pretty woman. మంచినీళ్లు fair water. వాడికిమంచిమటచెప్పితివున్నదికమునుతీసుకొనినస్తిని I spoke him fair, and got the book. దీనియొక్కమంచిచెడువాడికినిమిత్రములేదు it's good or evil fortune is nothing to him, it's well being is nothing to him. మంచినిద్ర sound sleep. మంచిదెబ్బ a sound blow. మంచినూనె sesamum oil, linseed oil. మంచిగాయము a severe wound. మంచివాన heavy rain. మంచిపాము a venomous snake. i. e. the cobra de capello. మంచిశుగంధము real coral. మంచిపా

లు pure milk. i. e. unmixed with water. మంచిబంగారు real gold యిదిమంచిబంగారు, కాకిబంగారు is this gold or tinsel? పుకటిమంచికక్క పుకటిచెక్కికక్క one dog is mad, the other is sound. వాడిమీద మంచితప్పుచిక్కినది they have raised a serious objection against him. మంచిదిపో. good! you may go! well, you may go! మంచిదికానీ well, be it so!

మంచితనము n. s. Friendliness, gentleness. వాణ్ని మంచితనముచేసుకొన్నారు they spoke him fair or got him over. మంచితనానవిషముతాగించవచ్చును by fair means you may make a man drink poison. మంచితనానఅయ్యెడిచెడుతనానకాదు you may do that by fair means, which you cannot do by violence.

మంచు n. s. Dew, fog, mist, snow. మంచుగడ్డ ice. మంచుకురుస్తున్నది dew is falling. మంచుపుంజము a sort of cloth. BD. 3. 98. హిమము. D.

మంచుట i. e. చునుచుట v. a. To preserve, maintain, nourish, or cherish. చుచె, పోషించెనుట. D.

మంచె n. s. A shelf, stand, or platform. A lodge or shed erected on long posts for persons who watch crops.

మంజరి * n. s. A posy, bunch of flowers, or leaves, nosegay. వల్లర్యాం. పూగుత్తి, విగురుగుత్తిన్ని, ధూలముక్తాయాం &c. SC.

మంజరీము* n. s. A box or ark. M. I. 5. 36. నూతుడరుగుదెంచినూచిరత్తు, పుంజగరితమైనమంజరీలోనున్న, కొడుకుదానితోనగానుచున్నవి.

మంజారీ n. s. A certain weight (in diamonds,) a carat. వజ్రములయెత్తు. D.

మంజు * n. s. Beauty, elegance. మనోజ్ఞత.

మంజులి plu. మంజుల్లు n. s. అశ్వమునభేదమనితోచినది. Navan D. p. 310. మంజుల్లకురిపాటిమరిగనటన, రంజిల్లుచున్నసాంబ్రాణి లేజులును.

మంజిష్ఠ * n. s. Madder, a plant used in medicine and in dyeing; a red dye. మంజిష్ఠచీర a red petticoat. మంజిష్ఠకుటరమ్యకీతావణి a crimson cushion.

మంజీరము * n. s. A ring and bells worn round the ankle or toe; the description of anklets called అండలు, నూపురే, కాలిఅండ. SC.

మంటిలము, అనగా చాకలగూడెము. D.
 మంజు * adj. Beautiful, pleasing, agreeable. మ
 సోజ్జ మైన. మంజుభాషిణి a sweet voiced girl,
 the name of a particular metre.
 మంజులము * adj. Sweet, delicious, pleasing. Pret-
 ty మ సోజ్జ మైన.
 మంజువాణి * అనగా మంచికూటలాడే(స్త్రీ), శవీదేవి,
 పారవ్యతి. D.
 మంజూడు * n. s. A large basket, or box. పెట్టె.
 SC.
 మంట n. s. Blaze, flame, burning, acute pain,
 fury, wrath, heat, inflammation. కడుపుమంట
 Envy. దాన్నిచూస్తే నాకు మంటవస్తున్నది I am pro-
 voked at seeing it. కడుపుమంట తీర తిట్టి నాడు he
 cursed his belly full. మెండుకు కడుపుమంటకు
 దుతావు why are you breaking your heart
 about it? ఆడధారికడుపుమంట పోసుకోరాదు
 you should not break a woman's heart. దీన్ని
 చూస్తే మెవరికడుపుమండదు all will be shocked
 at seeing this. కడుపుమంటమాటలు మెండుకు విం
 తావు why do you listen to envious language?
 యీ కడుపుమంట విన్నావా have you heard of
 this horrible business? మంటమారి or మంటల
 మారి a peevish or pestilent fellow.
 మంటకము * n. s. A biscuit, a sort of wheaten
 cake without sugar. తైత్తిలే, పంచదారవేయని
 గోధూమపూరి. SC.
 మంటశుము, మండశము * n. s. A porch, a por-
 tico, or chapel; being a building consisted of
 pillars in which the idol is placed on some
 festive occasions. A bower, tabernacle, a hall
 of audience. నాలుగుకార్ల మంటశుము a four
 pillared portico. ముఖమంటశుము a porch of
 a pagoda. గర్భమంటపి a shrine, sanctuary.
 గర్భకామము. A. 6. 7. గర్భకమంటపి గడిసినక
 లకజలము. జనాశ్రయే, చావడి, శుభాభేదే. SC.
 మంటపి, * గర్భకమంటపి n. s. A shrine. See మంట
 శుము.
 మంటి adv. As far as, as high as. అనగా మట్టుకు,
 శుర్యంతము. మోకాటిమంటి as deep as knee.
 గొంతుమంటి up to the neck.
 మంటి Genitive of మన్ను Earth.
 మంటి, మంటిని "I lived" from మనుట to live. బ్ర
 తితిని, కడలేరిని I breathe again! BD. 5.
 2220. మంటినింకేటికి మగుడుమననిన. Pariz. 3.
 27. ని నమంటిమంటిగరక ల్పకనై I am alive again!

మండ n. s. A twig with leaves on. A frying pan.
 చెట్టుకొమ్మ, సెనగపప్పుము దగ్గనవివేయించేబా
 రునున్నునీలమండయున్ను. D.
 మండము * n. s. Scum, skimming, froth, foam,
 barm శర్వరశీద్రవ్యసారే, మొగడ, సారే, పింఛే,
 భూమజె &c. SC. -
 మండకంచము A platter that has a rim like a soup
 plate. ఆకుకంచము having no rim.
 మండగంజి Gruel strained clear from rice. పెతు
 కులేనిదిమండగంజి.
 మండగబ్బ or మండ్రగబ్బ n. s. The large black
 scorpion శుట్టలేలు. D.
 మండనము * n. s. Adorning, dressing, decorating.
 Ornament, decoration, jewels. విభూషణే, ఆలం
 కరణ, ఆలంకరణశీలభూషణాదౌ. SC.
 మండనుడు * n. s. He who is dressed or orna-
 mented. BD. 5. 1. యేకాంతభక్తిమహిష్టమండ
 నుడు he who is adorned with faith.
 మండలము * n. s. The disk (of the sun or moon,)
 an orb, a circumference in general; or the
 circle which bounds the view, the sensible
 horizon, a province. A district, country or em-
 pire, region, place. A heap, a quantity. A
 multitude, an assembly. The period of forty
 days. మండలార్ద్రము twenty days. యీ ఆచుక ధము
 లైకమండలము శుచ్యుక్వవలసినది you should take
 this medicine for forty days. The word is
 sometimes omitted in English. కుచమండలము
 the bosom. ముఖమండలము the face. వలమూ
 కారదిక్ష్మమూహే, వలయాకారవస్తుని, శిమూహే,
 శుర్యతోభద్రాదిశుశ్రుభేదయుక్తమండలవ్యూహే, ధ
 న్నివిస్యశ్రుపాదస్థితిభేదే, గుడమిశ్రపిష్టకృతే, ఆరి
 సెలు, సూర్యాదిమండలే, కుష్ఠే, గత్వారింశవ్యో
 జనదేశే, వింజే. &c. SC.
 మండలాగ్రము * n. s. A sword, a scimitar కత్తి.
 మండలి * n. s. Society, assembly, circle. శిమూ
 హము. D.
 మండలి * అనగా కుక్క, కిల్లి, పాము. శునకె, మార్గా
 లె, శర్పె, మండలాధిపతౌ, సూర్యె, శుక్రె. SC.
 మండలేశ్వరుడు * n. s. A sovereign, a monarch.
 చత్వారింశవ్యోజనభూపాలకలకు గ్రామాధిపతి,
 ద్రుశుదాదౌ. SC.
 మండహారకుడు * n. s. A distiller. గవలవాడు. D.
 మండాడుట v. a. To beg, beseech, pray. బతిమా
 లుకొనుట, గోజాడుట. Charitra. page 13. line

21. ఆవేళ భయకంపితాక్షుడైవాడు, చండికినీళ్ళు
 రేళ్ళరునకు నెరగి, మండాడబోయినమరియొండు
 దగిలె. T. 4. 217. మగనియెడలోనితమిసమ్మ గువ
 యెనను వలచినప్పి మండాడినచో, తగులుబడితిన్న
 నందరు, దిగుపాశెమురాజుపేరు తెలియనిమూఢుల్.
 టీ|| మండాడినచో, గోజాడినందున. యాశుడ్యము
 లోమండాడినచో ఆనేపాతాంతరమునకు సాధక
 ముకనబడలేదు.

మందించుట v. a. To provoke, irritate, stir.
 మండిగండ్రలు A sort of grain. H. 4. 155. మండి
 గండ్రలు, నాగమల్లలు, తీగమల్లలు.

మండిగము n. s. The threshold. గడత. D.
 మండిగ n. s. A very thin cake made of fine
 flour, milk, sugar &c. భక్త్యువిశేషము. G. 2.
 171. పాశీనశుభ్రమండిగలు శ్రుక్తి లింపటిగబా
 క్తి. H. 1. 115. ఉండ్రంబులు, మండిగలు, కుడు
 ములు, దోశలు, వీశలు. Navanath. 251. గారెలు
 మారెలుఖండమండిగలు. R. 2. 114. కుడుముల్
 గారెలు బెల్లమండిగలు. Collections. 2. 571. క
 ట్టుమండిగలు.

మండితము * adj. Dressed, decorated, decked.
 ఆలంకరించబడ్డ.

మండితుడు * n. s. He who is dressed, arrayed,
 or decorated. ఆలంకరించబడినవాడు.

మండి n. s. A warehouse, a wholesale shop. An
 attitude in archery; kneeling on one knee.
 మండిలు a sort of sweet cakes. ఆలీఢపాదము.
 D.

మండుట v. n. To blaze, burn, flame. To smart,
 or give acute pain; to be in a fury, or violent
 rage. నాకండ్లుమండుతున్నవి my eyes are smart-
 ing, or burning. నీకండ్లుమండ an expression
 equivalent to a common English curse. నీకడు
 శ్రుమండ a curse implying may thy children
 perish. ఆయ్యానాకడుశ్రుమండుతున్నదే alas! I
 am much grieved. యామాటవింపేవారికి పుట్ల
 మండదా if he hears of this, will he not be in
 a fury? ఆతణ్ణియొందుకుమండిస్తావు why do you
 irritate him?

మందూకము * n. s. A frog. కళ్ళు.

మందూకపుణాము * n. s. A plant. Bignonia In-
 dica. శునకే, దుందిలశ్రుచెట్టు, నడకే, కపితనే. SC.
 మందూకపుణాము అనగా మంజిష్ఠాయాం, మంజిష్ఠీగ.
 &c. SC.

మందూకీ * n. s. A female, or small frog. ఆడు
 కళ్ళు, చిరుకళ్ళు.

మందూరము * n. s. The rust of iron, or refuse
 or melted iron, used as a medicine. రాపాడి. Q.
 మండె n. s. A stock or heap of the unthrashed
 ears of the great millet, or of cut tobacco.
 జొన్నకుచ్చెలదింబికోంకిక్రొగువేసినది. D.

మండ్రగబ్బు n. s. A large black scorpion.

మండ్రచెట్టు n. s. A kind of tree. H. 4. 10.

మండ్రె i. e. మనుదురా, ఆనగాజీవింతురా. M. XII.
 2. 273. భూశతిలేకున్నమండ్రె.

మంతనము n. s. Secrecy, a secret place, a place
 of concealment, a secret consultation. ఏకాం
 తస్థలము, ఏకాంతము, రహస్యమున్ను. K. P. 7.
 185. దయితోగపోలములు సోకగమంతనమాదెన
 ల్వుచుక. మంతనమాదె, ఏకాంతములాదెను. S.
 3. 235. అంతటనదియవ్వడెచని, మంతనమునగో
 డజేరిమండ్రోదరితో నంతయునుదెలిపి. మంతనము
 న, రహస్యముగా. ib. 3. 257. దానితోసెక్లనా
 దుమంతనమునందు, నింటివారలకనినికోతెల్లసెడి
 వి. మంతనమునందు, శౌంటరిపాటున. A. 4. 8. కల
 సియొకకొంతశేషశృంగాలకముల, నగరిదెసచూ
 చుచునె మంతనంబులాడిచనిరి విద్వాంసులిండ్లకు.
 మంతనములు, రహస్యములు. ఏకాంతము. OG. D.
 మంతరసాని (a prose passage) Instead of మంత్ర
 సాని a midwife.

మంత్రి A minister (Thus spelt to suit the, pra-
 sa, rhyme) Pativratya. p. 26. మంతురుల్ దొర
 లుసామంతులుహితులు. ib. 27. దొరలునుదొరలు
 మంతురులుమంతురులు.

మంతు n. s. Greatness, glory, nobility. ఘనత, శ్రు
 సిద్ధి. Ila. 1. 113. వెలగలమగరా, శీలనలమంతు
 కెక్కిన, దంతశ్రుదనిచవికెలోన. టీ|| మంతుకెక్కిన,
 శ్రేష్ఠమైన. ib. 1. 148. గవ్వీసిపైశ్రుటుబ్బుగుబ్బుగు
 బ్బులుయెంతోమంతుగవంతకుంభములుగాగ. టీ||
 మంతుగవ, వన్నెకెక్కి. T. 1. 17. మంతుకునెక్కు
 వీరహనుమంతుదలంతు. టీ|| మంతుకునెక్కు, ఆత్యం
 తశ్రుసిద్ధికిలిగిన. Vema. 680. విశ్రుశ్రుల్లెయన్నవీధి
 కుక్కలపాలు, మాలశ్రుల్లెయన్నమంతుకెక్కి, మంతు
 కెక్కుశ్రుల్లెగురిద్దిజుపాలాయె. R. 4. 138. భాగ
 శునియందుగలకతాశుటిమడక్క, నంతవైష్ణవధర్మం
 బుమంతుకెక్కి, నెరయరఘురాముచేతనెలిచె.

మంతు * n. s. Fault, offence, transgression. Un-
 derstanding, intellect. బుద్ధా, ఆచరాధే, కుంకు
 మే. SC.

కుంతుడు or వంతుడు An affix, denoting he who has. Thus భక్తి faith, భక్తికుంతుడు he who is faithful.

కుంఠ్రము* n. s. A formula of words. A "breve" or secret prayer, possessing power. A spell, a charm, incantation. Secret consultation. కుంఠ్రపుష్పము consecrated flowers. కుంఠ్రాక్షురలు blessed rice. i. e. rice over which incantations have been pronounced. నిదివ్యనామము కుంఠ్రముచేత by the force of thy blessed name. గూఢాక్షౌ, రహస్యపుటలు, వేదాంతే, దేవాదిసాధనే.

కుంఠ్రగాడు or కుంఠ్రవాది n. s. A magician, conjurer.

కుంఠ్రసాని A midwife, or wise woman. కుంఠ్రసానితనము midwifery. కుంఠ్రసానికి పుట్టుదాచగలవా will you conceal the truth from your lawyer?

కుంఠ్రి * n. s. A minister, a counsellor, or adviser. The queen at chess.

కుంఠ్రించుట To charm, or perform magic spells over.

కుంఠ్రము or కుంఠ్రాసము * n. s. A churning staff, 'un ribot.' కవ్వము.

కుంఠ్రు * n. s. A churn. మజ్జిగవిలికేకుండ, గగఁఠి.

కుండ, మందాకు A plant (aquatic?) the juice of which prevents hair falling.

కుండ n. s. A flock or herd of cattle. కుక్కలకుండ a pack of dogs. కుండకట్టు or కుండకట్టుబాటు the bye laws of shepherds. ఆచేలకుకుండకట్టిరి they manured the field by penning sheep on it.

కుండము * adj. Slow, tardy, dull, stupid, heavy, foolish, gentle, soft, not violent. కుండమారుతము a gentle breeze. కుండమతి a block-head. కుండబుద్ధి dull comprehension. కుండగమనము a gentle pace. కుండశ్రవణము a low tone. కుండాహారము generous diet.

కుండము n. s. Thickness, slowness, indigestion, loss of appetite. మాండ్యము, దశమ. వానికికడుపులోకుండముగావున్నది he suffers from indigestion.

కుండగమన * n. s. The 'gentle mover,' an epithet of a graceful woman. కుండగామిని.

కుండలించుట To become dull, to lose one's appetite. To fall, as price.

కుండట adv. Near, along with, at, before. M. 7. 1. 39.

కుండటిడు or కుండడిడు plu. కుండటిలు or కుండడిలు A groom, a horse-keeper. కుంఠ్రపువాడు. M. 4. 1. 89. లాయములనున్నయపుడుదొసగించుకయునులేనియట్లుగాగ, మాటిమాటికిబరికించి, కుండడిలకెల్లగూరటయగుచువర్తిల్లనేర్పు. Pal. 77. గొడవలుమాన్యుచు గూడిరాహుతులువాజులవిత్రంబు వలనుగానెరిగి, బరువులురెంటగుబరువుచుమెచ్చి, కుండడిలనుబిలిచి మన్నించువారు. G. 1. 86. ఆహిల్లుకయుదావియాశండుతనతోడ నూని కూడెడుకుండటినికిచ్చె, వాడునుదనుగోరివచ్చియాసాలలో గళపూర్వమునట్టిబానిసెకునిచ్చె.

కుండపిచ్చిక The name of a little white breasted bird with a black-head. శిరకుండపిచ్చిక a species with yellow breast.

కుండరము * n. s. The mountain Mandara, the Indian Olympus. The gods churned the ocean with it and it now lies at the foot of mount Meru. కుండరభరుడు A. 5. 172 an epithet of Vishnu. శ్రీశైల, కుండరాచల, అష్టయష్టికాహారే, కుండగామిని, మెల్లగానడిచివెళ్లవాడు, బహుశ, శనైశ్చరే. SC.

కుండలించుట v. a. To suggest, alledge, mention. ఎచ్చరించుట, మనివిచేసుట. Vasu. 3. 243. ఏకుండమేమిశేయుద, మేకుండని కుండలించి మేకుండమొయిం, దేకుండయాననడుగుద, మేకుండరమనుచుదరశ్యహృదయాంబుజులై. Ila. 4. 65. యింతయలుకకుకారణంబిదియటంచు, కుండలించుము నాయానకుండయాన.

కుండశము * n. s. A chest, a large bin, ark or great box. పెట్టె. BRB. 494.

కుండస్మితము or కుండహాసము * n. s. A smile, a gentle laugh. చిరునవ్వు.

కుండాకిని * n. s. The ganges of heaven. A woman sixty years old. Vasu Intro. 6. ఆకుండాకినిమాళిమూని. ఆశాశంకాయాం, షష్టివత్సరశ్రీయాం, వైశ్రిత్యాం, శ్రీకణముద్రాయాం. SC.

కుండాకులు Medicinal, herbs, green physic. ఓషధులు. A. 2. 8. కోటబంగారుగాజేయుకొరకుమున్ను, బ్రహ్మపిడిచినకుండాకుతుసురనంగ.

కుండాన్ని * n. s. A slow fire. Want of appetite : (hunger being considered as fire.) అన్నిమాండ్యము.

కుందారము * n. s. One of the five celestial trees, the gigantic swallow wort, or the Coral tree.

దీనజనమందారుడు he who is to the wretched a tree of life; or, fountain of good. దేవవృక్షభేదే, సారథిశ్రేణి, వాదిజలచెట్టు, అకాశశాఖ, బిల్వము, రాజాకాశ, రాచబిల్వము. SC.

మందారము n. s. Cloudy gloomy dark weather.

మమ్మవేసుకొనివుండడము. యిప్పుడుమమ్మమందారముగానున్నది the weather is now gloomy.

మందాక్షము * n. s. Modesty, shame. సిగ్గు.

మంది n. s. People: this is only used in composition: to make numbers masculine or feminine; as అయిదుమంది five persons. కొంతమంది a few persons. శుగంమంది half the people. యెంతమంది how many persons? Where several numerals are mentioned మంది is added to the last alone; as తదితదిపానుమంది ten or fifteen persons.

మంది n. s. Infantry, కాలుబలము.

మందిరము * n. s. A house, a town, a temple. కుట్టణి, గృహము, కుకరాలయము.

మందు n. s. Medicine, physic, a drug. Love powders: poison; gunpowder. A rarity, a scarce thing. యింట్లోవియ్యము మందుకైనా లేదు there was no rice to be had for love or money. It is good for sore eyes! you cannot get any though your life depended on it! మంచివానికిమాట్లాడనిదేమందు if you are silent towards your friend it is a punishment to him. నీలిమందు Indigo. నల్లమందు Opium. వలపుమందు or పెట్టుమందు Love powder. మందుకాటుక eye salve. మందు పెట్టుట To infatuate. మనోవాస్యాధికిమందు లేదు there is no cure for the heart-ache. దానిమందువాసికితలకెక్కినది her charms mastered him.

మందుడు * n. s. A block-head, a fool. మూఢుడు.

మందుర * n. s. A stable. వాడేశాల.

మందులవాండ్లు n. s. plu. Druggists.

మందెమేలము n. s. Over-familiarity, leading to insolence, meddling, impertinence. మించినచనువు. OG. అధికశ్రుశుంగము. T. 4. 12. కానిమ్మెననుజూతము, నానాటికివీరునడుచు నడకకురిచయంబైనట్టిమందెమేలము, గానియెడంగిల్పివంబుగలదోయనుచు. B. X. 2. 666. సిరచ్చుత్రచామరశంఖకిరీట విదిత్రశయాస్థాన సింహాసనంబులు కైకొంటుమనమందెమేలంబునంగాదె. Navanatha 65. ననునీవుపిన్నటనాటనుండియును, మనసూదగా

లివిన, మందెమేళమున, కలికితిగాననాభావశంకంబు, తలకనేరవు. మందెమేళమున, అధికచనువువల్ల. Vish. 7. 102. పావకుండును, గతుంపుభూవరుండు, తమ్ముగడుజేరిమందెమేలమ్ముతోడ, నున్నవారికిగీడుసేయుదురువారి, కంఠితస్మైమామునమంటలధికమగును. మందెమేలము, అధికచనువు. Kasikhanda: 2. 102. కొండరుడుశ్రీలలశ్రీలవాక్యంబులనందంద ప్రయనిముండటమందెమేలంబునంబ్రేలుదురు. మందెమేలమునం, అధికశ్రుశుంగముగా. Pal. 107. నడబండ్లనీవుకణికొండరునుకురభీతిసెందించునావాశిశేసి, మందెమేలంబునమాతోడనేడు, మార్గానభూతుమందిలోబడక. మందెమేలమున, అధికశ్రుశుంగముగా. Kanyaca purana. 7. 112. ప్రియముజెప్పిన నెరుగరుభీతిలేదు, రాజుమన్నించినాడని రాజును, మందెమేలాననిటువంటిమాటలాడ. మందెమేలాన, అధికశ్రుశుంగముగా. Sarang D. 2. 238. చిన్ననాటిదిమనచెలిమి నూహించి, మన్నించవలసినమందెమేలంబు. మందెమేలము, అధికశ్రుశుంగము. HD. I. 950. చందనగంధులుజలమురెట్టింతు, మందెమేలముననమ్మనుజేతుడున్న, నురవిన్నునీడకుశ్రీకృతడాసి. మందెమేలమున, అధికశ్రుశుంగముగా.

మందోష్ణము * n. s. Warmth, gentle heat. సులివెచ్చన, సుఖోష్ణము.

మందోష్ణము * adj. Warm, tepid, lukewarm. నులివెచ్చని.

మంద్రము * n. s. A base, or low sound; such as that of muttering thunder. హృదయశాతగంధీరధ్వనో, యద్ధకాలవాహనయోగ్యుజే. SC.

మంపిర్లుట v. n. To be heavy, to be drowsy. నిద్రమమ్మిగావుండుట. Sarang. 1. 70. కోవవులువ్

మంపిలికొంటుంటుమనియార్చి, బలునింగములనైనకట్టజూచు.

మంపు n. s. Drowsiness, tipsiness, heaviness. నిద్రమమ్మి, మైకము. Radha. 3. 122. తీరనినిద్రమంపుజగదీరనియూర్పులపెంపు కచ్చికాటారనిమోవికెంపు, చెమటారని చెక్కులసాంపు. Ila. 4. 18.

కనుదోయిమంపే మిగనుమునిద్దురలేదు రాధవైఖాళిచేరాతిరెల్ల. N. 9. 43. వాలుగన్నులకెంపుత్రవ్రాలుమంపు, నేలపాటలసాక్తుకెంకేలమ్రొక్కు, మురువునెమ్మేనిదిగుతుకమ్మవిసగవు, నలరనిట్లనెవోలమోహోలకాల. టీ|| మంపు, మైకము. Vizaya Vilasa. 1. 92. మంపెశుగ్గకటామలవమాత్రముచేత

Digitized by Google

నెముజ్జగంబుమో, హింతుగ జేయు ధారమిక నిత్రవ హింబితి గాన.

మకమకలాదే Dim, obscure, dull. నిస్తజ్జీ ముగా తుండే, గుడ్డి గాతుండే.

మకరము * n. s. An alligator; the sign of the Zodiac called Capricorn, the sea goat; the emblem of the Hindu Cupid. నదీభేద, రాశిభేద, యాదని, మొశలి. SC. మకర కేలనుడు, మకర కేతువు or మకరధ్వజుడు the Hindu Cupid. పౌ కనిధానము. D. మకరశంక్రమణము or మకర శంక్రాంతి the passing of the sun into Capricorn. This is held by the Hindūs as a religious time, commonly called పొంగటితండుగ Pongal feast.

మకరంజము * n. s. May dew. The nectar, or honey of a flower. పూదేనె. D.

మకరకంఠి * A necklace of three or four rows. మొశలి మూతులుగల మూడు నాలుగు పేటలకంఠా ధారణము.

మకరకుండలము * n. s. An earring bearing the figure of a crocodile's head. మొశలిముఖముగ లకర్ణధారణము.

మకరతోరణము * n. s. A festoon of cloth, supported by a pole or pillar at each end. మొశలి మొదలైన రూతుములను చిత్రవిచిత్రముగా కుట్టినీ ధులలో కట్టేతోరణము.

మకరాంకుడు * n. s. An epithet of the Hindoo Cupid. He 'whose banner is an alligator.' మస్త్రధుడు.

మకరి * n. s. A crocodile, a sea goat or marine monster. మొశలి.

మకరిక, మకరికాశుత్రము * n. s. Figures of crocodiles drawn in gold dust on the cheeks or breasts of women. చెక్కిళ్లమీదనున్న రొమ్ముల మీదనున్న వ్రాసే మొశలి ఆకారము. Vij. Vil. 11. 97. రేవతిగుబ్బచంటిమకరిమయ రేఖలురశశంబున భావజిహ్వా ముత్రలయి ధాసెల.

మకిల n. s. Dirtiness, soil, dirt. మాలిన్యము. D.

మకిల, మకిల గాతుండే adj. Dirty, dim, tarnished, unclean, impure. మలినము గాతుండే.

మకుటము * n. s. A crest, tiara, crown, head dress. వలయాకార బద్ధజటా శుకూటా, కిరీట. SC.

మక్కలించుట v. n. To jut out the belly. ఉబ్బించుట. Siva. 1. 15. విజేయ మైన యొడ్డాణంబులవణిచే

నక్కలింపిన పొట్టు మక్కలింది. టీ|| మక్కలింది, ఉబ్బేటట్టుచేసి. H. 1. 212. మారేడుముర్రలో మక్కలింతుక శుందిగట్టిన చంద్రకేళుడుడు వెలయ.

మక్కించుట v. a. To kill. అనగాచంపుట. Pariz. 3. 45. ఆపూతనా భూతసారీకుచంబుగ్రహశ్రీంబునంబట్టితత్పూణ నిర్వాణశంఖంబు పూరించుచంబంబునకన్దుకల సెప్పుక్కి మక్కించుటం బంది వెకారక్కునుండడదంచుట.

మక్కిరొండ్లు, అనగాయెముకల గూడు గాతుండే తొంట్లు అని తోచినది. H. 5. 36. మండగుదియొప్పుగారి శలుమక్కిరొండ్లు.

మక్కుట v. n. To fade, spoil, lose its colour. Kanyaka 8. 315. వెల వెల నైన భోషిధి దారలు మక్కు.

మక్కువ n. s. Affection, love, desire, lust, wish, ప్రేమ. D.

మక్కుళ్లుట v. n. To become dim or dull. మకిల అవుట. A. 6. 17. గంతులను వ్రేలమగరుసుల దూర్ణ మక్కుక్కి మంగళ్ల తిమ్మలు రేగువదత్తన. దూర్ణ మక్కుక్కి, దుమ్ముల చేత మక్కుడు బారి, కన్నుకొని యనుట.

మక్కులు n. s. plu. Bones. యెముకలు. D.

మఖ * Name of the tenth lunar mansion.

మఖము * or మఘము * n. s. A sacrifice, hecatomb, or oblation. యజ్ఞము శతమఖుడు Epithet of Indra, who performed the hecatomb. మఖవాజి a horse fit for being sacrificed, in the ఆశ్వమేధము.

మఖవంతుడు * Indra as being the Hecatombean god. KUR. 6. 463. నన్నుమున్నెయధ్వర్యతకుకవరించె మఖవంతుడు.

మఖవాశ్య * n. s. A sapphire. ఇంద్రసిలమణి.

మఖి * n. s. A sacrificer, he who celebrates a sacrifice. యజ్ఞముచేసేవాడు.

మగ adj. He, male. మగపోలుము తెరగనిది a pure maid. R. 2. 87. మలవినజాలు గాక మగమానినిరూపులు రాలకైన జెక్కులు త్రొలకింపజేసి. మగలమగడు a phrase meaning the chief of men, a hero. గండరగండడు. Siva. 4. 169. నయనయుగళి వెలిదామరలమగలమగలై, డాతగయు. టీ|| మగలమగలై, గండరగండలై, అనగా తెల్ల దామరలకు జయింతు రానివైయనుట. Paidim. 3. 123. నిగుడు పొగడత తొగబింకిమగలమగడు. మగకరువు want of a man.

మగటమి, మగటిమి Manliness. పొరువము OG. తుంశ్రము. M. IX. 2. 130. HD. 1. 1110.

మగతు or మగండు n. s. A husband, a man, a male, a ruler, a king. పెనిమిటి, శ్రురుమడు, మొగవాడు, రాజు. R. 2. 112. మగువలు మగలనియెరగడ, మృగములకోరనిలేమి మిడి మేలమిరందగడననితల వితిమే. ib. 5. 201. ఆశ్రుదక్షిణి మగండురక్కసు లజియ్యందాకి. L. 8. 30. మన్నెరాజుల కెల్లమగడ నైయుండు, నన్నెనదలచక నా ముద్దుగూన.

మగతనము n. s. Manliness, potency. శ్రుంశ్రీము, పారువము.

మగది The male of any brute.

మగనాలు n. s. A good woman. i. e. A woman whose husband is alive. మగడుగలస్త్రీ. D.

మగపాది, or, మగపోల్చి కూటమి Man-fashion, అన గాఉతరతి. T. 3. 141. మొనసిత్రియుగూడిమగ పాడిముద్దులాడి. ABA. 2. 337. ఉతరిసురతశం జ్జ యొప్పును మగపోల్చి కూటమియనగ.

మగమానికము n. s. A diamond. Yayati. 5. 10. మెలతమగమానికముల మేడలోన.

మగరా or మగరాయి A diamond. R. 4. 238. ib. 6. 154. H. 4. 2. N. 9. 188. వజ్రము.

మగలాగు Man-fashion: అన గాఉతరతి. Chatu. 1. 48. చంద్రబింబాశ్రిమగలాగుశిల్పనశ్రుడు.

మగలింకము The orchis morio: A common plant called 'the stinker' (Southey's Doctor &c. 4. 281.) of which the fruit resembles a lingam. Rox. 1. 109.

మగవాడు n. s. A man, a male, a hero.

మగసాల n. s. A terrace with seats; before a house. See మొగసాల. KUR. 7. 229. తలవాకిటివాపడి. D.

మగుడ or మగుడి adv. Again, anew, in return. మల్లి, తిరిగి, వెనక్కు మల్లి. In the Rukmani Kalyanam మగుడిచెలింబిపారగనుమాగధముఖ్యులు.

మగుడించుట v. s. To turn back, to avert. మల్లించుట, తిప్పట. Naish. 3. 20. అంతనండియుమగుడించు మమరనాధ. M. VII. 4. 249. ప్రాళ్లొక శ్లమార్గంబులుమగుడించుచు. మగుడించుచు, అన గాఉతరతిపోరముచేయుచున్ను. BD. 5. 842. మరణంబు సెందినమగుడించుచాళి.

మగుడుట v. n. To return or turn back. G. 3. 66. మగుడుముగడ్డియయెక్కుట. DRY. 252. foot. మళ్లకొనుట. D.

మగులు or, మడులు n. s. The coping of a wall. మగులుగోడ a wall that has a cope or crown.

మగువ n. s. A woman. స్త్రీ. D.

మగువతనము n. s. Womanhood. స్త్రీత్వము. B. 8. 446. మగువతనంబులజగముల తగులముబొందింప గొంతరదవెముకుందా.

మగ్గము n. s. A loom. మగ్గముపెట్టుట to set to work. మొదలుపెట్టుట, ఆరంభించుట. నామగ్గముచెదగొట్టినాడు he baffled my efforts.

మగ్గుట v. n. To become mouldy by dampness. చెప్పచేతచెడుట. అదిమానానికమగ్గుతున్నది she is too proud to stoop to her present condition.

మగ్గుము * &c. adj. Plunged, immersed, sunk, drowned. ముణిగిన.

మగ్గుడు * He that is immersed. ముణిగినవాడు.

మఘ * n. s. The name of the tenth lunar mansion. మఘానక్షత్రము.

మఘము or మఘము * A sacrifice. యజ్ఞము. SC.

మఘువుడు * A name of Indra. ఇంద్రుడు. మఘువార్తజుడు Arjuna, as son of Indra.

మఘాని * n. s. The wife of Indra. శచీదేవి.

మచ్చరిక * adj. Best, excellent. శ్రేష్ఠమైన. The same as తల్లజము or ఉద్ధము.

మచ్చ n. s. A mole, freckle, scar or spot on the skin. శ్రుట్టుమచ్చలు natural marks on the skin. మచ్చము, అన గాశ్రుట్టుమచ్చ. D. నీమచ్చమాశ్రుతానుచూడు Look ye, I will certainly smash you.

మచ్చము n. s. A mark. గురుతు.

మచ్చరకుట్టుట, మచ్చరించుట v. n. To be spiteful. చలకుట్టుట. Zacc. 4. 219. మరుశ్రువేర్లయుమదిలోనమచ్చరింప. Hari Vams. part 2. book 1. 171. వాడునితోడ నెత్తుడుమచ్చరించును.

మచ్చరము n. s. Malice, hatred, envy. మత్పరము, అనూయ, ప్రాచారేపితనము. M. III. 7. 138. మచ్చరముమీరసెందారు, జిచ్చరపిడుగులనుబోని శిరవిశిఖములక.

మచ్చరించుట To be spiteful, or envious. అనూయకుడుట. Naish. 8. 68. మదగజరాజకుంభముల మచ్చరకించునురోజకుంభముల్.

మచ్చిక or మచ్చికె n. s. Love, attachment, affection, liking, fondness. ప్రేమ.

మచ్చు n. s. A model, standard, sample, pattern, specimen. An upstairs-house. A shelf. Manner, way. Love powder. BD. 4. 1171. ఆరగారలేక దాశయ్యమచ్చునను, కరవివితశ్రీంబుగట్టనంతటను. UH. 4. 25. మేల్మచ్చులు జేరి going upstairs. మచ్చలగుది a bunch of samples of gold or silver.

మచ్చుచల్లుట To sprinkle with love powder. i. e. To bewitch. ఆచియ్యకం తావుక పేమచ్చు గా నున్నది all the rice is alike. ఆరోగము అనేమచ్చునవున్నది the disease is in the same state.

మచ్చుకత్తి n. s. A bill-hook or large wood knife. కట్టెలునరికేకత్తి.

మచ్చుపాడి n. s. Love powder, aphrodisiacs. మైదుచూర్ణము.

మచ్చము, అనగా శుట్టుమచ్చు, మినమున్ను. D. మజబాళురే Hail! Huzza! శ్రవంసావారకశబ్దము. BD. 5. 101. మజబాళురేలంజమనెడిబొమ్మనగ. Charitra. I. 4559. మజబాళురేజంకమట్టులాచార్యు.

మజ్జ * n. s. Marrow, pith, sap. సారే, చేవ, అస్థి స్నేహ, అస్థిమలం, యెముకలలోకొత్ప. SC.

మజ్జనము * n. s. Bathing, ablution. మజ్జనశాల A bathing room. మజ్జనమాడుట To bathe. BD. 1. 344. స్నానము, నీళ్లలో ముగ్గడమున్ను. D.

మజ్జిగ, or — గ n. s. Butter-milk చల్ల. మజ్జిగలెవులు mildew in corn which turns it white. నీరు మజ్జిగ whey.

మజ్జి (Interj.) Hurrah. Huzza! శ్రవంసావారకశబ్దము.

మరుహా (Interj.) Well done! Hail! Huzza! శ్రవంసావారకశబ్దము.

మటమటలాడుట v. n. To fume, or be enraged. దుముదుములాడుట.

మటము n. s. A convent, monastery. శాస్త్రాసులు మొదలయినవారువుండే గృహము. D.

మటుకాయము n. s. Disappearance, vanquishing. తున్నట్టుగావుండి అగుటడకపోవడము. ఆశుశ్రుకముమటుకాయమైపోయినది the book has vanquished.

మట్ట n. s. A bough or stem (of the palm, coconut, or date tree.) A young palm tree. కలబందమట్ట the stem of the Aloe plant. తాటిబొంద, అనగా దాన్ని తాటిచెట్టు, తాళనారికేళాదులకొమ్మ, మత్స్యభేదము. D.

మట్ట n. s. The sucking fish, called 'Echeneis, or remora;' several species of this are called కొర్రమట్ట, తయిబారుమట్ట and మట్టగుడిసె but some call it మట్టగొరిసె and say it is an inferior kind of కొర్రమీను but lighter in colour. Other kinds are called పూలమట్ట and మాలమట్ట and కడిచమట్ట. See Russell, Plate. 82, and 84.

మట్టించుట v. a. To lessen, diminish, or depress: to macerate. తగ్గించుట, మెదుపుట.

మట్టపాటి adj. Small, petty, scanty. కురచగావుండే.

మట్టము adj. Small, scanty. కురచగావుండే. Surya. 2. 10. గుజ్జాలేమావులుడాసికంజిపురుమట్టపుపొట్టలనిండమేసి.

మట్టలేము adj. Small, petty, scanty. కురచగావుండే.

మట్టాడుట v. a. To cut to pieces. దునుమాడుట. R. 5. 191. అత్తూపుగములుదుత్తుమురుగావొట్టి మట్టాడిఅట్టహాసంబుజేసి.

మట్టి n. s. Earth, soil, mud. Scurf or dandruff. మట్టితిన్నపామువలెవడితున్నాడు he is stupid, as a gorged snake.

మట్టించుట v. a. To cut off, to kill, to triturate. నరుకుట, చంపుట, మట్టించుట, మెదుపుట. R. 1. 86. ఆజిశమట్టించెవైరిశిరములు. Pal. 424. శిరములుమట్టించెలగుచున్నంత. ib. 293. మత్తజములచేమట్టింతునిన్ను.

మట్టిలైము Earth oil, an artificial oil used in medicine, and to anoint palm leaf volumes to preserve them from insects.

మట్టిమల్లాడుట v. a. To ruin, trample down or all over. హతముచేసుట, ధ్వంసముచేసుట L. 16. 229. కర్తముల, కట్టడలకులోనుగాకమాయలనుమట్టిమల్లాడినిర్మలలింగసేన నెట్టుభక్తిఘటించు. ib. 19. 336. మాయాతమారాసిమట్టిమల్లాడి, తాయగుణంబులుతాయకగలివి.

మట్టియ n. s. A ring worn on the second toe కాలిజుట్టనవేలియండంచేటిది.

మట్టు n. s. Limits, bounds, measure, stint, extent. Moderation. పుర్యంతము, ప్రమాణము, కొలత, తగ్గడల. వానికిఅంతమట్టుకు తెలియదు he does not know so much as that. యెంతమట్టుకుపోయినావు how far did you go? గొంతుమట్టుకునీళ్లువస్తున్నది the water is up to the neck. దీనికిచివరమట్టుమితములేదు there is no end or limit to it. మట్టుమర్యాదలేనివాడు he who has neither modesty nor moderation. మట్టుమారవద్దు you must not go beyond bounds. అతనువచ్చేదాకాఅనిదీనికిచివరమట్టుపెట్టిరి they laid it aside until his arrival. Vema 3. 278. మనసుచెడరకమట్టుపెట్టి curbing and restraining his mind. వాడుయెంత

మట్టుకంటే అంతమట్టుకు శుతోపిస్తున్నాడు he contents himself with as much as he gets. నా మట్టుకు నేనువుంటాను నీమట్టుకునీవువుంటు I keep to myself; you keep to yourself. ఆమట్టునరేవి పోయిరి with this they went away or thereupon they went away. పడుగుచడిఅంతమట్టుతో వాన నిలిచినది there was thunder and then the rain ceased. వియ్యముకావలశినమట్టుకువిక్తును you can get as much rice as you want. సొమ్ములుమట్టుకువడ్లు as for the jewels I do not want them. అంతమట్టుకుమంచికనిచేస్తే so far you did well. యింతమట్టుకువచ్చినరేవనాతయిక నేమిదాక్షిణ్యము after going so far what is the use of delicacy? యిల్లువుండనిగానితోటమట్టుకుమంచిది never mind the house; as to the garden it is a good one. వానికితిండిమట్టుకువా గాకావలెను he cares for nothing but his dinner. వాడుగుర్రముమట్టుకు కావలెనంటాడు he says he just wants the horse. నేనుమట్టుకుపోతిని I alone went. వాడివుట్లునానామట్టుకుపాసిగావున్నది his health is in a great measure recovered. నీలిమందుమట్టుకుయిచ్చిరి they gave nothing but the indigo. ఆబల్లమట్టుకుట్టితీసుకొనిరా measure the plank. కావడిమట్టు the frame or bottom of the slings in a Cāvadi. వానికితెలివిమట్టు he is wanting in sense. వానితోచెప్పినదినాబుద్ధేమట్టు I was a fool to tell him this. యాశీంకర్షరంజనముమట్టు this year the assembly is but small. వానికిపుణ్యగతులుమట్టు he has no chance of heaven. మట్టువీర a kind of వీరకాయ. మట్టుగనై a cup with a foot or base attached to it. మట్టుఅవుట, మట్టుకుడుట v. n. To lessen or be diminished. రక్కట. రోగముమట్టుకుడినది the disease is moderating. వానికిదాహముమట్టుకుడ్డది his thirst was slackened. మట్టుగా adv. Moderately మితముగా. వకముమట్టుగావుండేటప్పుడు when the rain is moderate. దగ్గుమట్టుగావున్నది the cough is now moderate. మట్టుగాతినాడు he ate moderately. మట్టుచేసుట, మట్టుకురచుట v. a. To lessen, to moderate, diminish. రక్కంబుట. వానికిబీరముమట్టు చేసినారు they diminished his pay. మట్టుట v. a. To tread or trample, to crush. కాళ్లనుతోకొననుట.

మట్టె or మట్టియ n. s. A ring, worn on the toe. కా లిజుట్టనవేలియందుపెట్టేటిది. చెప్పుమట్టె a shoe-heel. మట్టె adj. Dappled బట్ట. మట్టెఅవు a dappled cow. బట్టావు. H. 2. 88. మఠము * n. s. A monastery, convent. శాస్త్రాసులుమొదలైనవారువుండేగృహము. D. మడ n. s. A small opening out of a channel into the field. మడిలోకినిట్లుపొయ్యేతోవ. Navana. D. 59. పొదలవృక్షములనిడలనుమడలతీరంబులను దువులపేటికుడియలం. మడంతి, మడవతి, అనగాస్త్రీ. మడక n. s. A plough with bullocks complete. అరక, వాకినినాలుగుమడకలుసాగుతున్నవి he has four ploughs in use. రెండుమడకలనెల as much land as requires two ploughs. మడకలుకట్టినతర్వాత after he yoked the cattle to his ploughs. మడకలువిప్పినారు they loosed the cattle from the plough. నాగంటికియెద్దనువునినయరక, ఏటి మలకశీండున్ను. D. మడకర్ర n. s. Firewood. లావాటికట్టె. మడచుట To fold, to plait, or bend. See మడుచుట. మడచుట v. a. To slay; to abolish. Vema. 1398. ఇవాళరామలకునుయిదిసాధనంబని, వ్రాసినదివిని స్తువారికైన, మధ్యకర్తములనుమహిమతోమడచును శురులకైనముక్తికడమువేసు. మడత n. s. A fold, plait, a crease, folds, collops of fat. మడతరడిక a folding screen. మడతతీయుట v. a. To unfold. మడతపెట్టుట or మడతవేయుట v. a. To fold, to double up, to crease. మడతలు n. s. A kind of cakes. H. 1. 117. పేనే లునిరువర్తిగలుమడతలుకుప్పుబారెలు. మడతి or మడంతి n. s. A woman అనగాస్త్రీ. OG. and D. మడతోళ్లుట v. a. To pile palm leaves and then trample on them flat. మడమ n. s. The heel. పాస్టిక. D. గుడ్డలిమడమ the back of a hoe. గొడ్డలిమడమ the back of an axe. కువాకీమడమ the butt end of a gun or musket. మడయుట v. n. To die. See మడియుట. మడవ n. s. A small dam or dike to stop water; a small opening out of a channel into the field. అడ్డకట్ట, నిట్లుపొయ్యేతోవ.

కుడి n. s. plu. మళ్లు A field, a sub-division of a field, a garden-bed or plat. కాలుమడి urine. మళ్లయెలుక the field mouse. మళ్లచీర "Charconna muslin" woven in little squares: lattice like.

కుడి plu. మళ్లు Purity, a pure vest, clean clothes. శుచి, ధారవశ్రీ కున్ను. కుడితో తుండుట to be dressed clean. యెక్కడికిపోయినానానుడితప్పను go where I may I will not break the rule of purity. అదికుడిత్రుచ్చుకొన్నది she is now very strict. i. e. straitlaced.

కుడి adj. Pure, clean. శుచిగావుండే. కుడిబట్ట a clean cloth.

కుడికాసు n. s. Silver. (Thus white money was an old English word for silver) వెండి. కుడికాసుకొండ the hill of silver. i. e. రజతగిరి. P. 4. 251. అదినుభాకరవింబమాకాదు కుడికాసువన్నె వేలుత్రుటన్నుత్రెత్తి గాని. టీ! కుడికాసు, వెండియొక్క.

కుడిబివేయుట v. a. To slay చంపుట.

కుడిమ, కుడిమె n. s. The heel. (compare కుడిమ.) కుడిమెత్తుతురుగు running quickly. S. 1. 369. కుడిమెత్తుతురువుతోంకాక్షరమలియ్య. Mand. 4. 104. కుడిమలుమోయ గా మైలగిరలుగట్టి.

కుడియించుట v. a. To kill, assassinate, or destroy చంపుట. D. RYD. 1658. line 12.

కుడియుట v. n. To die, perish చచ్చుట. RYD. 1600. line 4. Charitr. 2. 3091. Molli. R. Sund. 142. 161. and Yudd. 3. 133.

కుడిబాలు n. s. A title, assumed by the caste of washermen. చాకలవాండ్లకులశ్రేష్ఠనామము. D.

కుడిసంచి n. s. A pure or sacred bag. కుడివశ్రీ ములుపెట్టెటిది.

కుడుగు or కుడుంగు n. s. A basin, a pond, lake. A deep or hollow place, the bed of a river, or tank. A clean cloth. Purity. శుచిమధ్యమండున్న ప్రాదము. D. ధారవశ్రీ కు, శుచియున్ను. R. 5. 95. అడుగులకుక మెయంగువిగురాకు కుడుంగులి కుకవిభుండు. P. 4. 243. నిండారకమ్మ దేనియమ జ్జనంబాదె, కడమవుప్పొడివ న్నెమడుగుకట్టె. KP. 7. 166. నునుంచుబోలె, వెలిశట్టుమడుంగు బెడంగు బాతు. అక్కడ నెత్తురుమడుగులుకట్టివుండినది the blood was standing in pools.

కుడుగుఅయిన adj. Pure శుచిగావుండే.

కుడుచుట v. n. To die, to perish. Pal. 261. line 12. అలకామరాజుతోనయముగబోరినుకుతుమనివ త్తురుమ న్నెనాయులును. తుడుతుము let us die. See కుడియుట.

కుడుచుట v. a. To fold, plait, or bend, cresse, clasp. To shut, or close (as a book). కాలుకుడుచుట to urine, lit. To squat.

కుడుశు n. s. A fold, or plait, a fold of beetle leaf, clean linen fresh from washing. BD. 4. 35. కుడుశునకలెంచి కుడుశులన్నియును కతినముగ గా కుండఘట్టించిమడువ.

కుడుశుకత్తి n. s. A folding, or clasp knife.

కుడుశుట v. a. To kill. చంపుట.

కుడువ n. s. A small dam or dike for stopping water, a small opening of a channel into the field. అడ్డకట్ట, నీళ్లుపొయ్యేదోవ. KP. 4. 105. మళ్లకుమడువలుమార్చిమార్చి.

కుడ్డి n. s. Dregs, lees, sediment, suds. కుడ్డిశ్రంఖము A pole or mast smeared with lees, up which boys climb, on festival days, for prizes placed on the top.

కుడ్డి adj. Foul, dull, stupid, awkward, clumsy. కుడ్డిమెరువు a dull red. కుడ్డితిండి foul feeding. వాడివిమడ్డితిండి he is a foul feeder. కుడ్డినిద్ర deathlike sleep: dead sleep. వాడువట్టిమడ్డి he is a stupid fellow.

కుడ్డికాకిరము A coarse paper. ముతక కాకిరము.

కుడ్డిచెక్క n. s. A sort of forest wood used for dying cloth red. "Morinda Citrifolia" Ainal. 2. 254. Morinda Bracteata Rox. l. 544. Wight's Plate 126. కూలగ చెక్క.

కుడ్డితనము Rudeness, rusticity, clownishness యెడ్డితనము, మోటుతనము.

కుడ్డిమైనము Bees-wax. ముతక మైనము.

కుడ్డు n. s. A brand or red hot iron. యెర్ర గాకాన లోహము. Prabhavati. 5. 62. యెర్ర గాగాన కుడ్డు చంద మోగంగనుతుట్టెని సుండునుక్కర. Vanivilas. p. 399. నీళ్లనద్దిక్రావి నెరినేడు జేసల పొడవుమడ్డు నెత్తినడవియంత, చేరవడ్లునలకు చెయ్యి కందిన నూట, మొదవుకండకున్న యెడనజంతుము. వానికడువులో మడ్డుబోసినట్టువున్నది he is in bitter grief. అభ్యుక్తము. D.

కుడ్డు adj. Red hot.

కుడ్డుకత్తి n. s. A bill hook, కచ్చుకత్తి.

మద్దుత్ర * n. s. A sort of small drum మడుము. SC.
 మూగుట v. n. To be bent. మేకులుమూగుగొట్టుట
 to clinch nails. మూగుగొట్టిన మేకు a rivet.
 మూచుట To bend. మడుతుక త్రిమూచుట to close
 a clasp knife.
 మూత n. s. A fold.
 మణి n. s. A gem, a precious stone, a pearl. In
 compounds this denotes unrivalled excellence,
 as నాయికామణి she is a gem of her sex. విశ్ర
 మణి he, the noblest of bramins. సుందరీమణి the
 loveliest of women. అంకనామణులు these
 lovely women, దినమణి the star of day, the sun.
 Some reckon the నవమణులు thus. 1. గోమేధి
 కము Onyx. 2. నీలము Sapphire. 3. తుగడము
 Coral. 4. శ్రీపద్మరాగము Topaz. 5. మరకతము
 Emerald. 6. మాణిక్యము Ruby, carbuncle. 7.
 ముత్యము Pearl. 8. వైచూర్యము Cat's eye, la-
 pis lazuli. 9. వజ్రము Diamond.
 మణిక, అన గాఢిరాశనము. D.
 మణికము * n. s. A water jar, or pitcher. అలంజ
 రే, పెద్దపాన. SC.
 మణికంఠము * n. s. The blue jay. చాపె, పాలపి
 ట్ట. SC.
 మణికట్టు n. s. The wrist; (of a man or of a mon-
 key.) మణికట్లను తెగకొట్టుట To cut off the
 hands.
 మణికారుడు * n. s. A jeweller. A lapidary, or
 worker in precious stones. రత్నములుసానబట్టే
 వాడు. D.
 మణికూజితము * or మణితము * n. s. A low mur-
 mering sound, amorous accents. రతికూజితము.
 SC.
 మణిగ n. s. A shop గుకారము. D.
 మణిపట్టు A sort of flowered silk. తెకవిధ మైనప
 ట్టు. BD. 3. 99.
 మణిశ్రవాళిము * n. s. A cento, or verse written
 in doggerel: or a mixed language, part Sans-
 crit part Telugu or Tamil.
 మణిబంధము * n. s. The wrist. మణికట్టు.
 మణిభిత్తి * n. s. The diamond. Lit: "the ruby
 cutter." వజ్రరత్నము. D.
 మణిమూలా, మణిమూలిక, or మణిబిందుమూలికా * n. s.
 An impression left by a bite. A necklace. హార
 ము, ద నక్షత్రవిశేషము, లక్ష్మీ, దీప్తిక. RKD. T.
 3. 126. కనునియ్యమణిమూలికా శశ శుభచంద్రలే
 ఖాంక మూతనూ రేఖతోడ.

మణిశిల * n. s. అన గాఢిర్యతధాతు ఘేవము. D.
 మణిపి n. s. Man. (wrong spelling for మనిపి.)
 మణిహ, మణిహము n. s. Trade వాణిజ్యము. D.
 మూగు n. s. A clean cloth. ధారనశ్రీము. ABA.
 3. 90. మూగునగాను ప్రమూణ ఘేదంబును ధారన
 శ్రీంబునుదనరియుండ. BD. 4. 145. ఏకాణా
 వంపైన యెడనజాత్యుతుల, జేకానకుదికెడుచాకి
 యునతడు, మహితభక్తాళికిమూగులుకాత, మహి
 నైశుడుమడివాలిమూచయ్యయనగ. బట్ట. D.
 మూగు or మూతు n. s. A maund, or weight of
 eight viss. i. e. forty seers or twenty-five
 pounds. యెనిమిదివీశలయెత్తు, రెట్టియ, నాలుగుకు
 ణుగులనియు. D.
 మూగుట v. n. To be folded, bent. To die, to ex-
 pire. అణుగుట. D.
 మూగుముత్యము n. s. Vermicelli. జంఠికలలోఘేద
 మైనభక్త్యములు. D. H. 1. 117.
 మూచుట v. a. To fold, or bend. మడుచుట.
 మత్ * adj. Mine, my. మద్యాక్యము my word.
 మత్తథ my history. మడ్డాసులు my servants.
 మచ్చునకము my dog. మన్నామము my name.
 మన్నియమము my custom, my order. మన్నియో
 మ్ములు those who obey me.
 మతము * n. s. Doctrine, creed, sect, religion.
 Wish, idea, opinion. శిష్టతే, పూజితే. SC. త్రి
 మతశ్రులు men of the three creeds i. e. the
 Vaishnava, Madhwa and Smarta sects. షడ్విత
 ములు the six creeds, i. e. every description
 of Hindoos. కాదిమతము (in magic) is the
 mode wherein the alphabet is recited the right
 way, while హాదిమతము is reciting the alpha-
 bet backwards, the wrong way, beginning
 with హా which is the last consonant.
 మతంజము * n. s. An elephant.
 మతంజస్త్రీ * A pariar woman. మాలది. HK. 2. 146.
 మతంగుడు * An outcaste. మాలవాడు.
 మతకము n. s. Deception, illusion, delusion. మా
 య. L. 3. 295. మనముననామామతకమంతయు
 ను, గనుగొన్నదన్యండు గానయిట్లనియె. మతకమంత
 యును, మాయలనన్నిటినిన్ని. ib. 11. 213. కనుగొని
 నీమతకంబునంతయును. ib. 6. 173. మాయజిక్కిని
 వాడుమతకంబువాడు, మాయజిక్కులు బెట్టుమర్తంబు
 వాడు. మతకంబువాడు, మాయలమూరి. BP. 7. 258.
 బసవరాజయ్యమతకముల్ వన్నెబట్టి, వీరమాహేశ్వ
 రులమంచునూరగొండ, రీరుమామంతములు మాకు
 వారునేవ. బసవరాజయ్యమతకముల్ వన్నెబట్టి, సగ

కనియొక్క మామలను నైనవేనుకొని. చాటు || కు
తుకలుకోయుదొంగలకు ఘోరవికారతురకృజాతి
కికామకశ్రులంజతోతులకు మాదిగవాండ్రకుమహా
దార్లకుకాకాతకకనితురింతెకవికోటులకీతురుచత్తు
రంతె పోమెతుకుదొరత్రుజాతులమిదిపారత
బలుదోయిదోపలుల్.

మతకరి n. s. A deceitful man, a deluder. మాయ
లమారి. Sar. D. 350. మతకరిచిత్రాంగమత్సరంబు
నను, నుతునిచైకకుటంబునుద్దికల్పించె. Pativrata. p.
6. ఆరదిట్లుశంభుసేవాధికుండయ్యు, మతకరియైత
నమాయపెంపునను, హరుదార్యకెయ్యించునవియా
లకించు, కారకులోశులజొచ్చి. Pariz. I. 55. అస్తు
తకరివేలు శ్రుండతుసిమమ్ము దలంపగ నేలనచ్చుట.
మతకరి, జాలకాడు. OG.

మత్తి or, మత్తిక * n. s. Best, excellent. శ్రేష్ఠమై
న. వధూజనమత్తిక the gem of her sex. Vasu.
6. 84.

మతి * n. s. Understanding, intellect, wish, de-
sire, inclination, recollection. మద్దో, వ్యధిచారి
భావభేదే. SC. మతిభ్రమ Absence of mind,
mental absence, forgetfulness. పొరబాటు. మతి
మంతుడు * n. s. A man of sense, a clever man.
మద్ధిశాలి. మతిమరుపు n. s. Forgetfulness, ab-
sence of mind, mental aberration. మతిహీనుడు
* n. s. A senseless or foolish man మద్ధిహీనుడు.

మత్తుణము * n. s. A bug. నల్లి.

మత్తము * adj. Merry, tipsy, gay. Proud. Mad,
insane. మత్తజను an elephant in rut. రాజాసు
త్తశిశువైపున ప్రమాదీధనగర్విరః, అప్రాప్యమపి
వాంఛంతికింపునర్లభ్యతేయత్ Sovereigns, the
lustful, and children, with madmen and the
purse proud are eager for what they cannot
get, more so for what they can. Hitop. 179.
మత్తచకోరము the amorous dove, the lovelorn
nightingale.

మత్తకాశిని * n. s. An excellent woman. మదప్ర
కాశిత్రయం. SC.

మత్తకోకిల * n. s. The name of a certain metre.

మత్తవారణము * An elephant in rut. మదముకుట్టి
నయేనుగ.

మర్తిగాడు n. s. A varlet or impudent fellow, a
lewd wretch. తలకొవ్విసవాడు. BD. 3. 432. మ
లమారుకృతులేనిమర్తిగాండ్రకును కలుగునేలంజరి
కంబుసేయంగ. HD. 2. 535. చిక్కెబోనేడునాచే
మర్తిగాడు, చిక్కుల బెట్టికాశినిపెట్టింతు. Nava.

3. 445. p. 274. జంభ్యములును త్రురుగ్ జేయంగవి
తు.మడుగ రూఢికినెక్కువశ్రుడుగాని మర్తిగాడుజా
న్వి. L. 19. 126. మాటలనేర్పులమర్తిగాండ్రకు
ను, యేటికిసాధ్యమాయెరుగగోరకు.

మర్తిలుట, మర్తిల్లుట v. n. To be intoxicated, to
be inebriated. Vish. 8. 51. మదిరాపాసముచేత
సైక్ల శితిదామర్తిల్లివేగొక్కతెక్ మృదయేనండ
నికాగలింపె. మత్తుగొనెననుట. D.

మత్తు n. s. Intoxication, drunkenness, pride, ar-
rogance. మయకము, మదము, మత్తుబొంబము an
intoxicating or somniferous drug.

మత్తుగొనుట v. n. To be intoxicated.

మత్తుడు n. s. A proud wretch. మత్తుగొన్నవాడు.
D.

మత్తేభము * n. s. An elephant that is furious. మ
దించినయేనుగ.

మత్తురము * n. s. Envy, impatience of another's
success or prosperity, passion, anger. అసౌ్య
దయద్వేషము, క్రోధము. SC.

మత్స్యము * n. s. A fish చేతు.

మత్స్యండ్రి * n. s. Coarse or unrefined sugar. Mo-
lasses బెల్లము.

మత్స్యధ్వజుడు * n. s. An epithet of cupid. మన్న
ధుడు.

మత్స్యాక్షి * The moon plant, or Asclepias aci-
da. పొన్నగంటికూర. SC.

మఠనము * n. s. Churning. చిలకడము, తరచడము.

మఠించుట * v. a. To churn. చిలుకుట, తరచుట.

మఠితము * Butter-milk. మజ్జిగ.

మఠితము * adj. Stirred, churned, agitated, dis-
tressed, grieved. తరచబడ్డది.

మఠియించుట * v. a. To churn చిలుకుట.

మదము * n. s. Pride, arrogance, inebriety, in-
toxication, insanity, madness. The juice that
flows from the temples of an elephant when in
rut. మదాంధత The blindness of pride, haugh-
tiness. ధనమదాంధుడు he who is blinded by
riches. మదాలసీ Indolent, heavy as with tip-
siness or lust. ఆతనిమదమణిగనది he has sown
his wild oats. మదము or ఏణుమదము musk.

మదము * adj. Proud, intoxicated, mad. మదగజ
ము an elephant in rut. మదముగల. G. 8. 4. మ
దవైరిద్విభుసింహమూర్తి.

మదకుట v. n. To lurk, or lie hid. నక్కుటఅనితో
చినది. BD. 4. 1515. అప్పుడుతోలాయియ్యనయ
డుగడుచుమడుకుచుదీకుముగ్గు సురుగుపెట్టుచును.

శుడట n. s. A clownish boor, a stupid rustick. మందుడు, జడుడు. Sananda Ganesw. 2. 12. శుం దిబ్బలైములతో శులుమారునీనిని రాజ జేసిగుమ్ముడిమ్మ జటనిశ్రుదె.

శుడటరసము n. s. Stupidity, clownishness, rusticity. జడర్యము, మడ్డిరసము. P. 3. 108. ఇది నాయదిగా కేళి శుడనమునీకిండునిలవ జను నెదురాత్మా మడటరసమునియెంచేకడులుము తెమ్మనిన. టీ|| ము జటరసము, మడియరసము.

శుడనము * A narcotic plant. ఉమ్మె త్రుపెట్టు. ధూళి కడంచే, వనంతకడిమి, పిండిరకే, ప్రుంక, దుత్తూరే, అతిముత్రే, శ్రుశ్రువులగురి వెండ, మధూచ్చిష్టే, మయినము. SC. B. VII. 175. మందారముకరండమాధు ర్యమున జేలుమగుటంబువోపునేమడనములకు, నిర్మలమందా కినివీచీలదూగు, రాయంచజను నెతరంగా ములకు, లలితరసాలకల్ల వఖాదియైచొక్కు, కోయిలజేరునేకుటజములకు, శ్రూర్ణేందుచంద్రికాస్ఫురితచకోరక, మరుగునేనాండ్రనీహారములకు, నంబుజోడర దివ్యపాదారవిండ, వీంతనాస్మృతపాన విశేషమత్ర, చిత్తమేరితిని తరముజేరనేర్పు, వినుతగుణశీలకూలు వేయునేల.

శుడనగ్రంధి * n. s. A plant called Spermatoce hispida. పాచితీ. Ainslie. 2. 259.

శుడనచేతులు The wooden frame work over the beams in the roof of a Hindu house. క్రోణి, అనగాదూలముమీదిఅంగ దారుపులు, యింటికురుజులమీద వేసేకట్టెలు. A. 2. 17. రవియునుదివ్యేకేతు పుచెరంగున మూసిద్ధతోర్వయంత్రవా, రవిరళభు ర్మయైకలర వాల్బర పూకులవాంఠధూశరా జివరని శంగనకమడన చేతులచొతురి నెయ్యపుంగురుంజువి డలుదార్యవిష్ణువద మొత్తుపురిగృహ లక్ష్మీనూత్మ తక. టీ|| మడనచేతులనగాగృహాలకమర్చిన అంగ దారుపులు. Paidi. 1. 129. తను వెల్లెచల్ల గాడనయు నియక్కున హామవనిచేతులుమడనచేతులనయంబు.

శుడనశుక్రిక * n. s. A billet doux, or, love-letter. విరహ వేదనాదులను తెలియచేసేవ్రాసుకొన్నకొలు. Cala Sastrum. 2. 196. మడనశుక్రిక పెట్టిమగువక స్త్రియబంతుతోయ్యలిక త్రికాదూతియయ్యె.

శుడనుడు * Cupid.

శుడవుటేనుగ An elephant in rut. The ట is inserted to prevent elision.

శుడవతి * n. s. A merry maid, an amorous girl.

శుదావళిము * n. s. An elephant in its prime.

శుదావళయాన A soft-pacing or silent-footed

girl, having the graceful sleepy tread of an elephant. గజయాన.

శుది n. s. The mind, or heart. మనస్సు. D.

శుదించుట v. n. To be flush, proud, or arrogant, to be in rut. అహంకరించుట, గర్వించుట, మత్తిలుట.

శుదిమది adv. Excellently, willingly. మనఃపూర్వకముగా అనితోవినది. Ila. 2. 89. అనుచిలుకల కొలికినిగని, కనికరమున చిలుక శులికె కలికిరావినుమా, వనరుహనయ నుడుమదిమది, నినుగడనిదిభిళిరే వేరెనెలతనుగానునా. UH. 4. 183. మదిమదిరాజ్యముంచిదిచింకుతనంబున జెండరానిమేల్, శుడవులుగోరగల్గు నెతనంబు ఘటింపుము యోర్చిమేనితో, కదియగూడకున్ననుశుభస్థితిజెంపెడుసూర్వ లోకముం, దుదియదిగా జటలచనినతుండుడు కేటికి పాము యింటికిక.

శుదిర * n. s. Spirituous or fermented liquor. శురాయాం, కల్లు, కువేరసుతాయాం. SC. మదిరాషీ or మదిరేక్షణ A tipsy eyed nymph. మదిరాయతేక్షణ with drink-swollen eyes. L. 4. 354. మదిరాయతేక్షణమామవీషీంబి. శురాపానముచేత గొప్పతై నకండ్లుగలది.

శుదిరిన, అనగామదిరించిన. OG.

శుదీయము* adj. Mine, appertaining to me (me-us.)

శుదురు or మదులు n. s. Coping, the cope or crown of a wall; or a small thatch placed on the top of a wall. గోడవైకత్తు D. మదురుగోడ the enclosing wall. HD. 2. 1038. మదురుచోయుట To cover in a wall.

శుద్దుపు * n. s. An aquatic bird : the shag. నీరు కాకి, మత్స్యభేదే, కంకాళశుకీ. SC.

శుద్దటిల్లుట v. n. To moderate, as heat becoming slack? అనగాయెండ మొడలైనవిశమించుట. Patabh.

శుద్ది n. s. The tree called Pentaptera Arjuna. W. Rox. 2. 438. Terminalia alata. Kamig Ainel. 2. 193. There are various species called ఇనుమద్ది, పూడుమద్ది, అజకానము, నదీనీర్లము SC. మద్దికాయలు its acorns : also earrings shaped like this fruit.

శుద్దురిశిల n. s. A fine black marble quarried at Maddoor.

శుద్దెల n. s. plu. మద్దెట్లు. A small drum మృదంగము. Pal. 202. మద్దెట్లుకాళాలుమరిపెట్లంగోట్లు.

మద్యము * n. s. Wine in general, what intoxicates. సారాయి. మద్యపాని a wine-bibber. మద్యపానము Wine drinking.

మధు See మధువు.

మధుంధ * అనగాకల్లు బెల్లము. D.

మధుకరము * n. s. A bee, as the maker of honey. Also, (wrongly called మాధోకరము) boiled rice given as alms. తుమ్మెద, భిక్షెనై, యాచకె. SC.

మధుశుము * n. s. A bee, as 'sucking honey.' తుమ్మెద.

మధుశుర్చము * n. s. Syllabub, like gooseberry fool. (This literal sense is obsolete.) A bridal dress. దధిశంయుక్తమధు, తత్పర్యాయకి, మహూదయః. RKD. పెండ్లిలో వధూవరులకుయిచ్చేవస్త్రము.

మధురము* adj. Sweet, delicious, agreeable. గుండరమైన, స్వాదుమైన, ప్రియమైన. SC.

మధురశి* అనగానోశ్రుతి, ద్రాక్షచెట్టు, పాలచెట్టు. D.

మధురిశ్రుడు * n. s. An epithet of Krishna, as slayer of the giant called Madhu.

మధులిట్టా * n. s. The honey licker, i. e. a bee. తుమ్మెద.

మధులిహము * n. s. An epithet of a bee. తుమ్మెద.

మధువనము * n. s. Name of a particular orchard. తోట, వనము.

మధువారము * n. s. Tippling, drinking frequently. మద్యపాత్రమార్చుకొనితాగడము D.

మధువు * n. s. Wine, spirits. Honey. The sweet juice or nectar of flowers. Spring time of the year. మాద్యకాశే, యిశ్వుశ్రువులతోచేసినసారా, చైత్రమాసే, వశంతఋతే, మధుద్రుమే, దుష్ట, మకరంబె. SC.

మధువ్రతము * n. s. A bee తుమ్మెద.

మధుశుభుడు * An epithet of Cupid.

మధుశుశ్రోకము * అనగాయారచెట్టు, ఖర్జూరశ్రుచెట్టు. D.

మధుసారధి * n. s. An epithet of Cupid. మన్మథుడు. D.

మధుసూదనుడు * An epithet of Krishna as having slain the giant Madhu.

మధూకము n. s. Bassia Latifolia. ఇశ్వుచెట్టు.

మధూబ్జిష్టము * Bees wax. Lit: the orts of honey. మైనము.

మధూలకము * అనగానిరుయిత్తు, పిన్నయిత్తు. SC.

మధూళిక * n. s. The pollen or dust of flowers.

నును సారబిని, శ్రుప్పాడి. SC. A stream of honey. మకరంబధార. A. 5. 130. నిజుజమధూళిక తనదుమనేకొనిదీవలుసాగజుట్టుకొం, రడరికదారకాచకటకాకృతినుళ్లమలంకగాడువుత, జడగ తినధ్యసినశురికత్తును నిశ్వసితాసలం బెదుర్చడమరి సాచుకలైనురసురంబుదనుళ్లుగనుకై సూయనక. టీ|| మధూళికత్, మకరంబధారలు.

మధ్య * n. s. A girl, maiden, damsel. కామములజ్జయుళిమము గానుండేనాయిక. D.

మధ్య * adv. affix. Between, in the midst, amongst, amidst, meanwhile. ఆమధ్య thereabouts. తొమ్మిదోమాసముఆమధ్య about the ninth month. జనవరిఆమధ్య about January. యామధ్య lately, recently. మధ్యమధ్య here and there, between whiles, now and then, at times, intermediately. ఆమధ్య during that interval.

మధ్యము* n. s. The middle, the waist, the middle part. నడుము, నడిమిభాగము.

మధ్యము* adj. Middle, that which is in the middle, centric; mean. Middling, that is neither good nor bad. నడమవుండే, అధమమైన. మధ్యశ్రు వెండి base silver, much alloyed.

మధ్యమ * n. s. The middle finger. నడిమివేలు.

మధ్యమము * n. s. The fifth note of the Hindu gamut; the Tenor.

మధ్యమము* adj. Middle, central, intervening. Mean, ordinary, middling. మధ్యమమైన వెండి base or ordinary silver. వాడికిదృష్టిమధ్యమము గావున్నది his eyes are not good. నీళ్లుమధ్యమమైపోయినది the water fell short or proved insufficient.

మధ్యమధ్య * adv. Here and there, between whiles, occasionally, now and then. అశ్చుదశ్చుడు, అక్కడక్కడ.

మధ్యమశ్రురుడు * The second (or middle) person in Grammar. Thou, you. ఎడటివాణ్ణుచెప్పేది. D.

మధ్యముడు * He who is middling. i. e. neither good nor bad. నడిమివాడు, తక్కువవాడు న్ను. D.

మధ్యరాత్రుము * Midnight. అర్ధరాత్రము. D.

మధ్యరాష్ట్రము * Neutral ground; a country (such as Chittoor) where both Tamil and Telugu are spoken. తెనుగుతెలవముననుసరిగా మాట్లాడేదేశము.

మధ్యవర్తి * n. s. An arbitrator, a third person, a referendary, mediator, referee, nominee, umpire. మధ్యస్థి.

మధ్యస్థము * n. s. Mediation, arbitration. మధ్య కర్తవ్యము.

మధ్యస్థి * n. s. A third person, umpire, referee, mediator. మధ్యకర్త.

మధ్యాహ్నము * n. s. Midday, noon. మధ్యాహ్నము కరింద్రులు those who have nothing for dinner.

మధ్యే * Meanwhile : in the middle.

మధ్యేమధ్యే Intermediately, at times, occasionally, now and then, here and there. అక్కడక్కడ.

మనము * n. s. The mind. మనస్సు.

మనం, మనము pronoun We. (Gen. మన our. Accu. మనల.) this pronoun includes the person addressed 'thou and I: yours and mine' as distinguished from నేను which does not give this double sense. మనముచూడలేదే neither you nor I saw it. This is sometimes used for నేను particularly in speaking to oneself. యాకాడే మనకుచీకటిలో దయ్యముగా అగుటదెసామేమో అనిచిచారించి possibly it was this thing that seemed to me as a ghost. ఒల్లి ఆపాలుమనకో శరమే పెట్టివున్నదని పోయి తాగినది It is placed ready for me. వానితోచెప్పినది మనచేతవునుకొన్నాను I thought myself a fool for telling him.

మననము * Minding, understanding. ధ్యానము.

మనమడు n. s. A grandson.

మనమరాలు A grand-daughter.

మనవి n. s. A request, solicitation. విన్నపము.

మనశరి n. s. A sneak : a meek, tame patient man. తాళిమగలవాడు, ప్రార్థ్యుగలవాడు. Sumati. § 4. ఆకొన్నకూడెయ్యతము, దాకింతుకయిచ్చు వాడెదారధరిత్రం, సోకోరుకావాడుమనశరి, తేకు వగలవాడెవంకతిలకుడు. R. 1. 123. అనయమునిజ క్రుచారం, అనయముగా కుండనచటకొర్యము నక, మనశరియే శశరియని, మనశరిరాకొమరుమూక మనుమనరితిక.

మనశరి i. e. మనస్సుత్తి, తాచ్చుపోయి.

మనశా Mentally, in his heart. మృదయములో.

మనశాల adv. Sincerely, willingly.

మనసిజుడు * An epithet of Cupid. మన్నకుడు.

మనసు * n. s. The mind, the heart. మృదయము. మనోవేగముగాపోయినాడు he went as quick as thought. మనోవా్యాధికిమండులేదు there is no cure for the heart-ache.

మనశ్చరించి adv. Willingly. మనశ్చూర్వకముగా.

మనశ్చరింతుట v. n. To be inclined. మనస్సుత్తి గాచేసుట. In correspondence మనశ్చరించేది denotes 'please to consider the above:' this is equivalent to "yours truly."

మనస్తారము * n. s. Fixed attention, profound meditation. చిత్రాభోగము. ఏకస్మిన్విషయమననశిః శ్రునఃశ్రునఃశ్రువ్యత్తిః. R.KD. చిత్రశరిపూర్తి. SC.

మనశ్శుడు * adj. "Minded;" a word used in compounds, thus శున్నమనశ్శుడు right minded, good hearted. దుర్మనశ్శుడు an evil hearted man. భిన్నమనశ్శుడయి heart broken. భిన్నమనశ్శులయి being of various minds: శ్రుశున్నమనశ్శులయి light hearted. G. 4. 70.

మనస్తాపము * Mental distress, displeasure, anger, vexation. ఆమెకు మనస్తాపముగావున్నది she is annoyed or grieved at this.

మనస్సుత్తిగా, మనశ్చూర్వకముగా * adv. Willingly.

మనస్సి * adj. Attentive, fixing the mind upon anything. Intelligent, intellectual. జాగరూకుడు.

మనస్సు * n. s. The mind, the heart. Inclination, wish, will, pleasure. వాణ్నిపిలవడానకునికెట్లా మనస్సువచ్చినది how could you find it in your heart to call him? నీకుమనస్సువచ్చినదాన్నియెత్తుకోవచ్చును you may take which you choose. దాన్నిచేయడానకు వానికియింతా మనస్సురాలేదు he has not yet inclined to do this. తమరుమనస్సుకట్టిలేఅవును If you once set your heart upon it, it will be done. వానికిమనస్సుకన్తేవుకటి, మనస్సురాకటలేవుకటి he is guided by fancy or whim. మనస్సేకైతాళము happiness depends upon the inclination; or, upon the heart. వానిమనస్సు అభేద్యము we cannot penetrate into his thoughts. వానిమనస్సును యెందుకు మెట్టించుతావు why should you grieve him or his heart? వానిమనస్సువిరిగినది he is deeply vexed. యామాటనిమనస్సులోవుండని you must keep this to yourself. అదియేదీనేవారిమనస్సుతాళలేదు he

could not endure to see her weep. వానిమనస్సు తిరగలేదు he has not altered his opinion. వానికిమనస్సులో పుకటి, బయట పుకటి he has one thing in his heart and another in his mouth. నామనస్సు పుకటివిధముగావున్నది I know not what to think, my mind is in trouble. M. XII. 5. 696. యింద్రియములమనస్థములు the senses originate in the mind, the members of the body depend upon the mind. మనస్థమైనమాట the thought of his heart. మీమనస్సు as you please! your pleasure. వానిమనస్సువచ్చినట్లు as he chose, as he pleased. మనసియ్యలేదు he did not tell his real thoughts. నీమనస్సువచ్చినట్టు or నీమనస్సుపోయినదోవా what? you are to do as you like! మనస్సువులంటుట to give close attention. మనస్సుమాట his real opinion. తనమనస్సువచ్చినశునులు whatever jobs he pleased. యిట్లాచేసేటందుకు మనసురానందున as he could not find it in his heart to do this. నామనస్సునశుట్టినది it was impressed on my mind. నాలుగుదినాలుమనసుశుట్టుకొనివుండు you must keep yourself quiet or restrain yourself for a short time.

మనఃశ్రీభవుడు * An epithet of Cupid. మన్నభుడు.

మనాక్ * adv. Little, slowly. అమనాక్ not a little. N. 7. 157. శ్రునఃశ్రునరుదంచద్దంతచేలక్షుత, కృతనావిచ్చుతస్థిత్రుంబులమనాగ్వర్థిష్టుదీనోక్షుతై. టీ|| అమనాక్, అధికమగునట్లుగాను.

మనికతము, మనికీతము, or మలికీతము n. s. Grief, affliction, sorrow. వ్యాకులము, అనగావిచారము. OG. Vish. 7. 260. తనయాగమువిఘ్నముజేసినకీడునవజ్ఞయింత జేసెనుమిగోధనములు మిమ్మునుగాచెడ, మనికీతములు మానుడనుచుమదిగ్రుతుపెరయక. L. II. 118. గొగ్గయ్యలస్యాతుదేశములు, మనసుగేలకనాడమలికీతశుడుచు, నినుశుగ్గుళ్లుగా యాశ్వరుభక్తి, ననుబోటివారికెన్నటికగ్గచుగును.

మనికీ n. s. Existence, living. Home, abode. మనడము, అనగాజీవించడము. D. నివాసము, ఉనికిశుట్టు. R. 1. 102. మనుకులమురాచవారల, మనుకులకిరవగరుకలిమిమగువకునెలవై, తనరునయోధ్యానగరము. మనుకులకిరవగుచు, అనగాయింద్రియపునికిశుట్టులవును. G. 8. 27. మెలకువలగుచోటులమనుకులకంతువులనుజలంబు గొనునెడలనుమేరలశు

ట్టులమృగములకునువలలాడ్డుచువేటకాండ్రవలనుగజనగాక. మనుకుల, అనగానివాసస్థానములయందు. T. 2. 152. ఆమనియేమనిచెప్పెడ, నామనికీవికచకునుమితారావతరుల్, కామనిరంతరకీతిస్తోమముగానిఖిలదిశలసాబగొందునెడక. టీ|| ఆమనికీక, ఆయింటివెనకనున్నటువంటి. ఆమనికీకఆయింటిలోఅనగాలక్షణయో ఆయింటిపెరటిలోననిభావము.

మనికీశుట్టు n. s. Home, abode. గృహము. D. Varaha Puran. p. 321. line 10.

మనివి n. s. Request, solicitation; a wrong pronouncement for మనవి. మనివిచేస్తాను I will respectfully mention. i. e. I will mention.

మనిషి, or మనిసి n. s. plu. మనుష్యులు Man, person. వానికీరూకలకట్టూలేదు మనిషికట్టూలేదు he has neither money nor men. మనిషికీరాకమాకుకావచ్చును a proverbial expression, meaning, all men are subject to disease. మనిషికీపుకరూపాయియిచ్చినాడు he gave each man a rupee. మనిషికీపుకమాటచెప్పినారు each man gave a different opinion. మనిషికీపుకమాటచెప్పితాడు he talks differently to different people. మనిషికీపుకరూపాయిచందావేసుకొన్నారు they settled that each man should pay a rupee. పుకఆడుమనిషి a woman. ఆమెలావాటిమనిషి she is corpulent in person, or a plump figure. నీవేమిమనిషి what a strange man you are! నీవేమిమనిషి, శుశరమా? are you a man or a brute? do you call yourself a man? నామనిషినిశంపుతాను I will send a man of mine. ఆదేశపుమనుష్యులు people of that country. మాతల్లివిజయనగరపుమనిషి my mother is a native of Vizayanagar.

మనిష * n. s. Mind, understanding, intellect. మద్ధి.

మనిషి * n. s. A learned man, a teacher. ప్రాజ్ఞుడు, శుండితుడు.

మను or మనువు * n. s. A mystical verse or formula. The name of a certain legislator and saint. మంత్రే. SC.

మనుగడ n. s. Life, living. జీవించడము. Pal. 109. యామీదవనకు, మానంబుగోల్పోవుమనుగడమేల, గొల్లచేలజ్జలుగోలుపోయితిమి. M. XII. 3. 370. మనుగడదశవృషైక్యమునిమాటలుచేకొననైతి.

మనుగుడు n. s. A final entertainment given by the bride's parents to the bride-groom, after the conclusion of the whole marriage ceremonies.

మనుచుట v. a. ఆన గాఠోపించెనుట, బ్రతికించెనుట. D.

మనుజుడు * n. s. A man. మనుష్యుడు.

మనుట v. n. To live, exist. BD. 3. 2220. కంటి మిశ్రీపాదకమలంబులేను, మంటినింకేటికిమగుడుదు ననిన. యిది నాకుమనిన వేదలేదు this is not likely to remain with me. వానివడ్డబట్టకానాదినాలుమనదు his clothes will not last long. యిదిమిన్నాళ్లుమనుసా I wonder how long this will endure.

మనుచాల n. s. A certain medicinal tree with oval leaves. Nerium, antidysentericum. కుటజము, కొడిగెచెట్టు.

మనువుట v. a. పోషించుట, బ్రతికించుట. D.

మనువెంటి n. s. The female of the మనుబోతు. ఆడుబువ్వము. D.

మనువీడి n. s. plu. మనువీళ్లు The female of the మనుబోతు.

మనుబోతు The Gayal, commonly called Bison బువ్వము.

మనుము or మనుపు n. s. A fitting match, implying a proper or respectable son-in-law. వాడు కూతుండలకుమనుముచిక్కక అల్లాడుకున్నాడు he is at a loss for a suitable match for his daughters. మంచిమనువుచిక్కితేకూతురికిపెండ్లిచేస్తూన్నాడు if he meets with a suitable match he his ready to give his daughter in marriage. మారుమనువు a second marriage. వివాహము. D.

మనుపు n. s. A fitting match, implying a proper or respectable son-in-law. See మనుము.

మనుపు * n. s. A mystical verse or formula. A legislator and saint called Manu. మంత్రము, మనువనేవాడున్ను.

మనుష్యుడు * n. s. A man. G. మనుష్యుని, Dat.—నికి. Acc.—ని. V—ష్యుడా. plu.—ష్యులు.

మనెడి He shall live, he will survive. BD. 5. 101. మజబావులేలంజమనెడిబొమ్మనగ.

మనోజుడు * n. s. The Hindoo Cupid : literally 'heart born.' మన్మథుడు.

మనోజ్ఞము * adj. Agreeable, pleasing, lovely, handsome. మంజుశ మైన.

మనోరంజని Name of a certain flower with a rank smell : apparently a sort of arum.

మనోరథము * n. s. Wish, desire. భర్ష. నామనోరథముచమరుత్వరగా నెరవేరుకొనినట్లు అన్నాను I trust that you will soon gratify what I so earnestly wish.

మనోహరము* adj. Heart-stealing, i. e. charming, lovely, alluring. Proper, allowable. (Spenser's F. Q. 2. 5. 8. 1.) as a n. s. Vermicelli. మర్రి n. s. Vide మర్రికి. మనడము, ఆన గాఠోపించడు. D.

మన్నుడు n. s. A lord, a chieftain మండలేశ్వరుడు. KP. 7. 17. ఓమన్నుడోయంచు సురయువిద్వాంసులగోష్ఠికెన్నెక్షుడగురుతులేదు.

మన్నున n. s. Grace, favour. క్రియము, విశ్వాసము. Vish. 2. 12. నాడుమన్నునకడసిననాకుడన్నునాడజెల్లినజెల్లగా కనుచుబలికి. ib. 2. 18. మనుజనాధునివలనమన్నులుగనిరి. ib. 8. 170. త్రుత్రురాంతకమన్నుతోడనింకనాచేతులతీటబారణము సేయగనాకుననుగ్రహించువే. Pal. 25. మన్నునగలిగినమన్నునలేదు, దుభిశతుమదిలేదుదోషంబులేదు. T. 2. 120. అన్నది నామదికోరిక, తన్నెన్నోయింతిచ్చుదయమేమొనన్నుక, మన్నున దయచేయుసెకో, క్రొన్నునవిలుకానివెతలకుండ్రోయుసెకో. DRU. 864. line 4. తన్నెత్తుడునుమున్నుధరణివిభండుమన్నించుమన్నునోమదివిచారించు. వినయము, ఆన గానొప్పజేయడము. D.

మన్నున adj. Dear, beloved. క్రియమైన. R. 5. 17. చాలవెల్లికికమన్నునయన్నునైతకనిమంతనపుండెరమైనతోయ్యలిక.

మన్నులపాము n, s. A harmless species of serpent, extremely thick; the same as that given in Russell on snakes Vol. 2. No. XVI.

మన్నించుట v. a. To pardon, to excuse, forgive. నాతప్పుమన్నించవలెను I pray you to excuse my fault. మన్నునచేసుట, ఆన గానొప్పజేసుట. D.

మన్నింపు n. s. Forgiveness. వాడికిదెబ్బలుమన్నింపుచేసినారు they excused him the flogging i. e. he was not punished. శివివరహాలనాకు అప్పుయివ్వమన్నుండుకు వెకనగనెట్టితేయిస్తానన్నాడు, అందుకునిమన్నింపుఅక్కరలేదుపామున్నాను O ho ; said I, I am much obliged to you !

మన్నిగొనుట v. a. To kill, or slaughter. చంపుట. D. Kalahas. 3. 234. భూతముజంపుశ్రేయదు భోరునదారకుమన్నిగొన్నువిభ్యాతమహాత్రుతావునకు నద్రుగుహాలయమేమిదొడ్డు నిర్ఘాతమువంటితక్కిగొనిక్రాంచమువించినరాద్రమా రిక్కి.

మన్య n. s. plu. మన్యలు. A lord, a chieftain. మన్యశ్రుదోర. Pal. 52. మన్యవదేశంబుమన్యలగొం X. Sumati §. 49. ఎన్నడునుడువకకట్టక, తన్నెమరి కూర్పుధనము, ధరలోనెన్నడుమన్యలకుజూదరులకుకన్నెలకునుబొచ్చుచుండుగదరా.

మన్య Infl. మంటి n. s. Earth, mud, soil, dirt. మంటి బెట్టుట to inter or bury a corpse. వాడికిమన్యమిన్నకానరాలేదు he is too proud to care for anything in heaven or on earth.

మన్య plu. మన్యలు The quadruped called the Gayal; wrongly named the Bison. ఋశ్యము, మనుబోతు. Swa. 4. 20. మన్యలివ్వేళరేవటిమన్యలండు.

మన్యట, అనగాబీచించుట, బ్రతుకుట. D.

మన్యబిడి n. s. plu. మన్యబిళ్లు The large quadruped named gayal, commonly called Bison. ఋశ్యము. Kalahas. 3. 67. కరటిపోతములేదులుమన్యబిళ్లుదువ్వలుకణుకుం. (In Sansc. ఋశ్యం) మన్యబోతు See మనుబోతు. ND. 3. 131. మన్యబోతులుమరిమదములేనుగలు.

మన్యము n. s. Highlands, hilly land, hill-country, uplands. BD. 3. 1093. అనయంబురజతాద్రీయట్టిదుకంబుమనకుగలుగనలమన్యముం జేసికొనియుండనేలయీవనదుకంబుండు. మన్యగాడు a highlander. మన్యదోర or మన్యశ్రుదోర a highland chieftain. మన్యవారు hill people. మన్యశ్రుగొడ్డలి a broad axe, woodman's axe, a highlander's axe.

మన్యముల్లు Tweezers? H. 2. 85. 'మండులపొడిముద్రమన్యముల్లుతోలుకుల్లాయి. మన్యముల్లు, అనగా అధికముతెలియలేదు.

మన్యరికము n. s. Chieftainship, the state of a lord among the hill people మన్యశ్రుదోరతనము. Vijayanti. 2. 66. కన్యరికంబునవలశ్రుల, మన్యరికంబేలివిలులమహిబనిగొంటిక. టీ|| వలశ్రులమన్యరికంబు, మోహములనేశ్రభుత్వమును.

మన్యిడి plu. మన్యిళ్లు The she bison; the female of the మనుబోతు. HD. 1. 511.

మన్యభుడు * n. s. Cupid అనండుడు. మన్యభవాణలు the arrows of Love. The name of a particular kind of rice, or flower. H. 4. 155. మన్యభవాణలు మరువంపుమొలకలు. ధాన్యవికేమము.

మన్యభవశ్రుక n. s. A billet doux or love letter.

మన్యము or మన్యము n. s. Highlands, mountains.

మన్యశ్రుదేశము highlands. లోమన్యము the interior of the hills.

మన్యశ్రు * n. s. Sorrow, grief, distress, indigence, displeasure, anger. A sacrifice. Pride. దైన్యము, క్రతుశ్రు, క్రోధము. SC. says శోకే, శ్రుశ్రమరణదివౌతమసావ్యధే, క్రోధే, క్రతౌ, దైన్యే.

మన్యంతరము * An age or period of time supposed to be under the sway of one మను Manu or progenitor. (Vulgarly) Time, rule, reign; thus చందలాలమన్యంతరములో in the time of Chandulala the late governor of Hyderabad. అతనిమన్యంతరముతీరినది his days are ended. ఏకశత్రుతిదివ్యయుగకాలే, మనుకాలమధ్యచరిత్రే. SC.

మన్యట v. a. To break in, or train, (any animal.) అలవరచెనట. D.

మమ్ము n. s. Obscurity, darkness, cloud. మాంధ్యము, చీకటి, మేఘము. కనుమమ్ము Dimness of sight. వానిచెవులకుమమ్మునచ్చెను his ears are dull of hearing. నిద్రమమ్ము drowsiness or heaviness. ఆసంకరికి మమ్ముతాళమువేకినాడు he eluded or evaded the question. మమ్మువంతారముగావుండేదినాలు cloudy days. మమ్మరంగు A dark tint in colour. మేఘవర్ణము.

మమకారము * n. s. Pride, arrogance, self-sufficiency. అమాంభావము.

మమత * The interest, or affection, entertained for objects, from considering them as belonging to, or connected with oneself. RKD. దర్పి, అభిమానకి, మమత్వము. తథాపిమమతావరైమోహగర్భైనిపాతితాః, మార్గారభిషిలేయాద్యజ్జమతాగృహకుక్కులే, నతాద్యజ్జమతాశూన్యాకలవంకేభమాపికె. M. V. 2. 42. వేటజూడంబు ఘానంబు మాటవీరును, కతినదండంబుతరలాఱి కానియావి, యనెడివ్యవసంబులేడిటియందుమమతదగదుగావింతుధారుణితలవిభండు.

మము Us, (the accus. plural of నేను I.) A poetical spelling for మమ్ముల.

మమ్మారె O dear me! T. 5. 58. అమ్మదనాశేత్రంబును, కుమ్మరసారెగతిమట్టుకొనివడిదిరుగకమమ్మారెయనుచుచూపుర, మమ్మారుకబొగడిరొక్కముగినవ్వేళక. టీ|| ఆశ్చర్యశ్రుమాట. Bahulesw. 4. 94. మగట్టొందినిట్టులుండవలదా, మమ్మారెయాజానుదోర్వగళంబారగళంబయారెయరము.

మమ్ముల Us; for మమ్ము. M. I. 6. 201.

జలము * adj. Composed of, formed of. This is an affix denoting quality, or substance. జలము water, జలముపైనేన Aqueous, watry. అగ్ని fire, అగ్నిముయపైనేన fiery. రత్నము a gem, రత్నముయపైనేన jewelled, set with gems. శ్రయి the Vedas, శ్రయిముయపైనేన scriptural. తృణముయశేర్పము a snake made of grass. చిన్తయుడైన spiritual, formed of spirit. తత్వముయడైన full of truth. పూరుతురకలముయగా పున్నది the town swarms with Musulmans. యదిఅబద్ధాలముయము this paper is full of blunders.

మయత, or మయత్వము * Identity, unity, oneness, sameness. తాదాత్వము. ఉడకమయత్వమొందె she was united or mingled with the wave. Mand. 1. 2. కనుంగవలెల్లమొచ్చియుండలపునమం శ్రవణముయతంగనుకట్టిన. టీకుంశ్రమయతం, మం శ్రవణతాదాత్వముచేతను. KP. 4. 94.

మయినము or మైనము n. s. Wax. మయినపువత్తి a wax-candle. A. 5. 161.

మయిల or మైల n. s. (H.) Dirt, foulness, uncleanness, imaginary impurity, dirty clothes. మురికి, అశుభి, కట్టిపడినగుడ్డలు. చాకలవాడు యింకామయిలయెత్తుక పోలేదు the washerman has not yet carried the dirty clothes.

మయిల adj. (H.) Dirty, foul, unclean, impure. మురికిగావుండే, అశుభియైన.

మయిలతుత్తము n. s. (H.) Blue vitriol, (sulphate of copper.) Verdigris (subacetate of copper.) మయూరతుత్తము. D.

మయూడు * n. s. Name of a demon; Vulcan, the carpenter, or architect of the *Daityas*. ఉప్పై, అసురవిశ్వకర్మణి. SC.

మయూఖము or మయూఘము * n. s. Light, brightness, a ray. Flame, beam of light. కిరణ, జ్వాల, శ్రుభాయాం. SC.

మయూరము * n. s. The peacock. నెమలి. మయూరారి a chameleon; a lizard. lit. The enemy of the peacock, ఉశీరవెల్లి. కొండమయూరము (Rox. 1. 580.) *Ardisia solanacea*. It is a small tree or large shrub: the juice of the berries is of a very beautiful bright red colour: it is in flower and seed near the whole year: the berry is the size of a small cherry, round, juicy, black, and one-seeded.

మయూరశిఖి * or మయూరశిఖింకి n. s. The plant called *Adiantum Melanocaulum*.

మయ్యచేతు n. s. A sort of fish.

మర n. s. A spiral, a screw. Inattention, forgetfulness. విశ్రృతి, కరాకు, కీలు. D.

మర adj. Made of wood, wooden. కొయ్యతోచేసిన. KP. 3. 69. వెనకమరగొమ్మునూరగాగొనుచుననియె. ib. 3. 87. దట్టిపరుండుబట్టిటిలదామరగొమ్మిరుగేలబట్టుచుఁ.

మరందము * n. s. Nectar, the honey of flowers. పూదేనె.

మరందలు or మరదలు n. s. Wife's sister, also younger brother's wife, పెండ్లాముతోడపుట్టినది, తమ్మునిభార్యయన్ను. Parizat. 5. 49. నీమరందలీకమ్మ.

మరంది or మరిది n. s. Husband's younger brother పెనిమిటితమ్ముడు.

మరందాకము * n. s. A flower. పువ్వుము. D. మరక n. s. A stain, spot, or blot. కర.

మరకట్టు A sort of spell called శ్రంభనము. Pal. 93. వాకట్టుమరకట్టు వణకెడికట్టు, పొట్టపొంగెడుకట్టుపొంగులకట్టు. K. Pal. 362.

మరకతము * or మరతకము * n. s. An emerald: ఉచ్చ.

మరకపాటు A relapse of fever &c. రోగమునుళ్లుకోవడము.

మరకపిల్ల, అనగాఅడుమేకపిల్ల. D.

మరకాడు n. s. A skipper, the native commander of a vessel. ప్రాడవోర. Swa. 5. 56. సురరాజునకుపాండుకరిజేర్చువరకాడు. టీకుమరకాడు, ప్రాడవర్తకుడు. OG. says బెరిగుమ్మరాయుంటు.

మరగాలు n. s. A stilt or wooden leg. కృత్రిమపాదము. D.

మరగించుట v. caus. To enamour. మోహించుజేసెననుట. D.

మరగుజ్జా n. s. A dwarf. పొట్టివాడు, పొట్టిశ్రీయు. D.

మరగుట or మరుగుట To use, be used, be accustomed, or addicted. To boil fiercely. To be dejected, to be in deep sorrow. అలవాటుచేచుట, మసలకాగుట, కుండుట. తాగమరిగినవాడు one who uses to drink, one who is accustomed to drink. మరుగుతూపున్నరమురు boiling oil. మరగకాగుట to boil fiercely. L. 8. 52. కరుగుచుమరుగుచుకటకటాయనుచు, కండుచుగుండుచు కళవళింపుచును. BRK. 540. నీవుతామరురతంక్రందవైతరుణులశింగతినుండగ, మరగిననుంజెలిమి జేరమరచితిమదిలోఁ. ib. 343. వాలిమ్మతుడోట పోలగనాలోలత్తుణుడెరింగియర్జతోడం, బాలుడు ప్రాలెం దాలిమనూలియిచేమిటికవనట మరగడవింకఁ. ib. 314. ఘనతరశోకము పాల్యదియనికమునానుతుడు

కృతములై యుండగలందని యంతయు హిం చెడమనమున, గానిమరి నాకుమరుగనరేంద్రా. మోహించుట, అనగా ఆశక్తుడవుట. D.

- మరచిపోవుట To forget.
- మరచుట To forget.
- మరచుట్టు A toe ring secured with a screw. A. 5. 131. భ్రమద్గతుశామరచుట్టులో యనక.
- మరచేట n. s. A sort of shark. సాడ్లమర, చాట్లమర the squatina or angel shark.
- మరణము * n. s. Death. చాళి.
- మరతకము * n. s. Emerald. శుచ్చ. A. 1. 34.
- మరతు n. s. A certain measure of land : the quantity is uncertain. Local. X. 564. 565 and 567.
- మరదలు n. s. plu. మరందలు or మరదండ్రు Younger brother's wife, wife's younger sister. M. XIII. 2. 219. Dabi. 252. line 8.
- మరది plu. మరదండ్రు n. s. A husband's younger brother. A brother-in-law. బావమరది his wife's younger brother.
- మరదడము n. s. Training, breaking in. అలవాటు చేయడము.
- మరపించుట or మరిపించుట v. a. To make him forget, blot from his memory. వాడుదాతృత్వములో తండ్రినమరపించినాడు he out-shone his father in liberality. ఆవిడ్డనుచనుమరపించినది she weaned the child. T. 2. 161. గృహకృత్వవర్తనలనన్తరపించు. Cala Sas. 1. 13.
- మరపు or మరుపు n. s. Forgetfulness.
- మరపుట v. a. To train, break in. అలవాటుచేసుట. మరపురాని untamable, indomitable.
- మరమేకు n. s. A screw, lit: a spiral nail.
- మరల or మరలి adv. Again, anew, in return. Aniru. 3. 59. ప్రాణదానము జేసి తిసికు మేల్కరల జేయగ నేరనమళ్ల రించితిక.
- మరలబడుట or మరలంబడుట v. n. To rebel. తిరగబడుట. వాడినాలుక మరలబడియున్నది he is tongue tied. M. V. 1. 308. వారలమతమనుస్థించు గాక మరలంబడునే. ib. XIII. 3. 155. జిహ్వామరలబడగ బిలుకలనయ్యగ్నిక పించె.
- మరలించుట (or, contractedly) మళ్లించుట v. a. To turn back, to recall, to rescind, abrogate, annul. To ward off, turn, elude, evade. N. 9. 254. భక్తవత్సలండు, గోపాలబాలకులమరలించిమరియు పెక్కు విసాదంబులబరియించుచుండె.
- మరలుకొనుట v. n. To turn.
- మరలుచుట To turn, make return, to draw back. మళ్లించుట, తిప్పుట. KP. 4. 23. శాశుభయంబున

- నెరయగ్నికొరే తెమరల్పి నిధి కలిసుతునే పాపపు వేళ్లంజూచితి.
- మరలుట v. n. To turn, return, go back, (contractedly,) మళ్లుట To be rescinded, abrogated, annulled. Vish. 2. 272. శిముద్రంబుత్రవేళింపినయేరులచందంబునమరలనెయంగక.
- మరవ or మరువ n. s. A sluice, or outlet. తూము. Local. 1. 165. ib. 5. 216. line 17. ib. 7. 3. and 163.
- మరఫటి adj. The next. మరఫటిశంవర్షరము the next year.
- మరాకుము Forget not thou. శీతమరచిపోవద్దు. BD. 3. 816. నమ్మి పోయెదమనుము ముమరాకు, మమ్మమాయమ్మ. DRY. 2. 976. ఆబాంధకమెల్లప్రొద్దుదలకండగునాత్మమరాకుమింక. M. V. 4. 71. ఆడినమాటమరాకుమన్ను.
- మరాట or మరాటి adj. Appertaining to the Marāti nation which the English usually spell *Mahratta*.
- మరాటిక n. s. A plant called *Spilanthus Amella*. Rox. 3. 410.
- మరాటిదేశము n. s. The *Mahratta* country.
- మరాటిమొగ్గులు n. s. A certain aphrodisiac drug. Kala Sastr. 3. 55. Rox. 3. 410.
- మరాటిలు n. s. plu. The *Mahrattas*.
- మరాళము * n. s. A species of waterfowl, with red legs and bill; perhaps the flamingo. Commonly interpreted the హంసము a swan.
- మరి adv. More, further, else, again, then, so. మరేమిలేదు nothing else, nothing more. మరేమి what else? what more? మరెక్కడువచ్చేనీ then when shall I come? మరిమంచిది so much the better. మరివేరేలేదు nothing else. మరిమరి more and more. మరిమరిక another. మరిన్ని besides, also, moreover. మరిమరికడు another man. మరియెట్లా in what other way? మరికొన్ని a few more. మరినాలుగు four more. వాడుయెవడు who is that man? మరియెవరులేదు nobody in particular. మరేమిలేదు there is nothing else, there is nothing further. మరెక్కు మరి or మరెక్కు మరి some more. M. XII. 3. 28. యిదిమరితొందర this is an additional plague.
- మరికె or మరిక n. s. A cup cut out of మరికెరాయి soft soap stone. BD. 3. 829. మరివచ్చిచూచుడుమరిగంటు గామి.
- మరిగొమ్ము n. s. A sluice. చెరువునకునీరుయొక్కువైలేపోవడిచేది. D. అలుగు.
- మరిది n. s. Her husband's younger brother. మొగిదిరమ్ముడు. భావమరిది his wife's brother.

మరిన్ని adv. Besides, also, moreover, much, more.
 మరిపించుట v. a. To make him forget, put it out of his head, blot from his memory. See మరచించుట.
 మరియు adv. More, further, else, again, then, so. See మరి.
 మరిచము * n. s. Pepper. విరియము.
 మరిచి * n. s. plu. మరిచులు A ray of light. కిరాము. Swa. 5. 98.
 మరిచి * Name of a certain santan or fakeer. తెక్కముడి.
 మరిచిక * n. s. The ("Delusion") *mirage*, or vapour, which in hot or sandy countries appears at a distance, like a sheet of water. యెండమావులు. H. 2. 169.
 మరు adj. Other, next, in return. మరునాడు next day. మరుమాట contradiction.
 మరుకువ or మరకువ n. s. Forgetfulness. కూరాకు. D. విశ్వతి.
 మరుగు n. s. Privacy, cover, shelter, a screen, concealment, the hidden part of any thing. తమమరుగుబొమ్మినాను I have sought shelter with you. ఆలోటనిండామరుగునవున్నది That garden is very private. ముఖమరుగుగోడ a curtain wall, placed before a door. మరుగుపెరడు the privy or necessary. ఆమాటనుమరుగుచేసినారు they kept it secret. మరుగుపడ్డ disappeared. అగోచరస్థానము, చాటు. D.
 మరుగు adj. Hidden, unseen, invisible, imperceptible, obscure, sheltered. మరుగుగోడ a curtain wall or screen wall.
 మరుగుజ్జువాడు n. s. A dwarf. కుబ్జుడు. URK. 4. 250.
 మరుగుట v. n. See మరగుట.
 మరుగుదొడ్డి n. s. A necessary or privy.
 మరుగుపడుట v. n. To disappear. కానకపోవుట.
 మరుగుపరుచుట v. a. To conceal, keep in secret, embezzle, secrete, slur, to wave a question, to blink, to gloss over, to make away with.
 మరుచుట or మరచుట v. a. To forget. పుట్లమరుచుట or మైమరుచుట to lose consciousness, to swoon. మరువుడు forget ye. మరువకు forget not thou.
 మరుడు n. s. Cupid. మరునైనము the host of Cupid. i. e. parrots, cokilas &c. మరుకాక the fire of love. మరుచివ్వు, మన్నభయద్ధము, అన గారతి. H. 2. 268. మరువంతి a parrot. Ila. 1. 34. మరుణిల్లు Mons veneris; pudendum muliebre. Ka-

lahasti. 3. 12. సంచెలమొకనెక్కికటిసందలిచుట్టి నపారుటాకులిం, వింతుకచంచలింబిమరుణిల్లుబయల్పడజేయకట్టలక, చెంచతలార్చివ్రేయుమరువిద్రముగా సెడికిళ్లచాపముమాటాంబిరదీధితుల్ విరుతయైనచ సంకవమొకబర్వక.
 మరుత్తు * n. s. Wind, air; a sort of demigod. The mythological winds being seven this word denotes seven. వాయువు, దేవుడున్ను. D.
 మరుత్వంతుడు, మరుత్పాలుడు * Epithets of Indra Jupiter as lord of demigods.
 మరుత్పులుడు * n. s. An epithet of fire and Indra. అగ్నిపాలాశ్రుడు, ఇంద్రుడు. D.
 మరునాడు n. s. Next day.
 మరుపడుట v. n. To disappear, or vanish. M.VII. 4. 315. ఇనుమండలంబుమరుపడసెనరించెడ. ఆద్యశ్యమయ్యెనుట. D.
 మరువు n. s. See—ర—
 మరువుట See—ర—
 మరుబెట్టుట, అన గామరుగుచేసుట. OG. S. 3. 97. తత్తుముద్రలుమరుబెట్టడరమెయనచు.
 మరుభూమి n. s. A dry waste, a desert spot. See మరువు. ఊవరక్షేత్రము. S. 3. 205.
 మరులు n. s. Love, desire, lust. మోహము, కాముము. D. మరులెత్తినకైవడి like a fool.
 మరులుకొనుట v. n. To fall in love. మోహించుట.
 మరులుకొల్పుట v. a. To allure, inveigle, enamour. To make love, to sue, court. మోహింపచేసుట. N. 9. 285.
 మరులుజడచెట్టు, Orri's root: a kind of bent grass. అన గాగోలోమొవృక్షము. SC.
 మరులుట v. n. To return, to go back. మళ్లకొనుట.
 మరులుతీగ n. s. The insane root. మరులుమాతంజీగ. A. 6. 11. మరులుతీగపెట్టియిరులన్ననాయనియెడుతమిశ్రగాడుతుడి.
 మరులువు n. s. Change, exchange return. మళ్లించుకోవడము. T. 3. 124. పక్కమరల్పనెర్వులు.
 మరువ n. s. Dumbness. మూకత్వము, అన గామూక. D.
 మరువ adj. Dumb. మూకైన.
 మరువము, మరువకము, మరువంపుచెట్టు n. s. The plant called sweet marjoram. ప్రాణపుష్పకము. D. మరువంపుమొలక a slender nymph. lit: a sprig of that plant. మరువంపుమొలకలు plu. a kind of grain. H. 4. 155.

మరువవాడు n. s. A dumb man. మూగవాడు. D.
 మరులు n. s. Cover, shelter. Solitude, privacy.
 Armour. M. IX. 1. 295. సుద్రవిభుడు ధర్మమా
 రుతసుతులమై మరులులురక, నరికెమార్గముల. ib.
 IX. 1. 292. ఆతడుకుశిడిమై మరువారుమావులన
 రికివైచి. అగోచరస్థానము, కవచము. D.
 మరులు * n. s. A desert, waste, barren flat. నిర్జల
 ప్రదేశము.
 మరువుడుట v. n. To disappear, vanish. కానక
 పోవుట. BD. 1. 568. ఇలమరువుడు నిర్మలశివభక్తి.
 మరువుము Imperative (of మరుచుట) forget thou.
 మరుసటి adj. The next. మరుసటిసంవత్సరము the
 next year. మరుసటిదినము next day.
 మరే Yes! of course! S. 3. 52.
 మర్కటము * n. s. A monkey. కోతి. In divinity
 the following are two figures: మర్కటకిశోర
 న్యాయము, అనగా కోతిపిల్ల కోతిని తాను గాపో
 యికరుచుకోవడము. మాజాలకిశోర న్యాయము,
 అనగా పిల్లతాను గా పిల్లనుపోయి కరుచుకొనితీసు
 కొనిపోవడము, అనగా శిష్యుడు గా పోయిగురువు
 ను ఆశ్రయించడము మర్కటకిశోర న్యాయమనబ
 డుతున్నది, గురువుతానై అభిమానించి శిష్యుణ్ణియే
 లుకోవడము మాజాలకిశోర న్యాయమనబడుతు
 న్నది. These are two similes; in that of 'the
 monkey and its cub' the weaker adheres to the
 stronger by instinct; whereas the మాజాల
 కిశోర న్యాయము 'the cat and kitten' denotes
 the instinct which leads the stronger to pro-
 tect, or carry, the weaker; the latter instance
 is used to illustrate the free grace of God:
 and the former is of man seeking divine aid.
 మర్కటకిటము * n. s. A spider. సారెపురుగు. A.
 1. 45.
 మర్త్యము * n. s. The visible world, the terres-
 trial scene. ప్రపంచము. M. I. 2. 172. తనకో
 ర్మకనురాశుడైన యట్టికన్యక గానడయ్యెను మర్త్యము
 న.
 మర్త్యుడు * plu. మర్త్యులు * n. s. A man, a mor-
 tal. మనుజుడు.
 మర్దనము * n. s. Rubbing, handling, grinding,
 pounding. బిశకడము. అంగమర్దనము Champoo-
 ing, rubbing or pressing the flesh.
 మర్దలము, మర్దలిక * n. s. A kind of drum. మృదం
 గము. Lalito. 11. 2. కృత్యామర్దలికాకారంశిప్తాం
 ఘోరాశయస్తథా.

మర్దించుట * v. a. To rub, handle, grind, crush.
 పిసుకుట.
 మర్దితము * adj. Rubbed, ground. బిశకబద్ద.
 మర్నాడు The next day. i. e. మరు other నాడు
 day.
 మర్మము * n. s. A vital part. Secrecy, mystery,
 dissimulation, hypocrisy. శుమర్మముగా in full
 detail, minutely. కటము, నెశము, ఆయము. D.
 మర్మస్థానము private part, mortal part. మర్మా
 న్వేషి he who investigates or tries to discover.
 మర్మజ్ఞుడు * n. s. An intimate: he who knows
 the secret. మర్మమెరిగినవాడు.
 మర్మరము * n. s. Murmur, rustling sound. వ
 శ్రుతర్మభస్మి. SC.
 మర్మి * n. s. A hypocrite: a hollow hearted man.
 మర్వాద * n. s. Manner, way, fashion, custom.
 Limit, boundary. Respect, civility, decency.
 దానికిమితిమర్వాదలేదు there is no end to this,
 it is an interminable task. ఆయుర్మర్వాద the
 limit of life. ఆమర్వాదగానేచెప్పెను he said so:
 he said in like manner. మర్వాదమాట a civil
 expression. మర్వాదముడు a gentleman, a res-
 pectable man. ఇదినికుమర్వాదా is this man-
 ners? is this proper? మంచిమర్వాద fine fa-
 shions!
 మర్వాదైన adj. Honourable, respectable.
 మర్రి (చెట్టు) n. s. The Indian fig tree. Ficus In-
 dica or banyan: the fruit is dark red. వటవృ
 క్షము. Rox. 3. 550. 540. P. 3. 132. G. 12.
 13.
 మర్లుబాము, అనగా మాలుధానము. D.
 మర్వ for మరవ the Inf: of మరుచుట.
 మర్వము See మరువము.
 మర్షము * n. s. Patience, endurance. కుమ, ఓర్పు.
 మల n. s. A mountain. The axle bar on which
 the మీట or lever of a కారము turns. కొండ.
 నిఖ్యతోడోనెకువేనేఅడ్డకేర.
 మలము * n. s. Dirt, filth; particularly, Dung.
 Sin, pollution. Dregs, sediment. మలహారుడు
 the remover of defilement; an epithet of Siva.
 అణుశుంభంధమైనమలము, ఆణువమలము origi-
 nal sin. మలత్రయము, ముష్మలము three kinds
 of defilement or evil passions viz. కర్మము, మా
 య, కామము pride, confusion of mind, lust.
 మలమూత్రములు dung and urine. మలశుంభము
 costiveness, obstruction of the bowels. మలదా

ధకు వెళ్లుట to ease the body, to go to stool. శరీరమువల్లను శుష్టేమూత్రము, శురీషము, గులిబి, పీమిడి, శుని, ఉప్పి, మొదలైనవి, పాశుమున్ను, మలినమున్ను. D.

మలంచుట v. a. To fold, to bend. మడుచుట. A.

4. 45. కెమ్మె పులుమలంబిలోలోననయ్యన సెయ్యననుచక్కను. టీ|| మలంచి, అనగా మడిచి, పెదివిరిచి అనుట. T. 3. 120. పాదములు పిక్కులు సెక్కుటిగా మలంచి, మలంచి, చుట్టిన్ని. OG.

మలంత, అనగా మడిగొన్న. OG.

మలక (అనగా మెలికె. D.) n. s. A twist, crookedness, bend, a spiral, a serpentine line. plu. మలకలు Tricks, guiles. The twisting or turns of a channel. మలకతపసి, కుటిలముని the wily monk. B. X. §. 16. verse 66. మలకలు మాత్రచారములు మామాఖముల్ వివవర్ణికిలముల్.

మలక or మలక A double bullock load; being a litter placed on two bullocks.

మలకడాలు or మలకవాలు, అనగా పాదరక్షలు. OG.

Shoes. A. 6. 94. వెలివాడశని క్రొత్తమలకవాలానినూ నెయిడి. టీ|| మలకవాలు, చెప్పులు.

మలకతూము, అనగా పదికంచముల ప్రమాణము. D.

మలకశ్రుట్టి A measure of grain; about a ton, being from 200 to 240 కంచములు or 960 Seers. యిన్నూరుకంచములది. D.

మలక n. s. A herd of carriage bullocks, or asses with empty sacks upon them: దినుస్సుపట్టగల గోనెలు యెద్దసామగ్రితోకూడా. D.

మలగుట v. a. and v. n. To wander, to roam about, to turn, to quit. తిరుగుట, మళ్లుట, నివృత్తి చేసుట. Ellana. 3. 294. మాయజగములో నెమలుగజేసి. A. 3. 28. సారెమలంబుచూచుచు. M. XII. 6. 163. వినుమజ్ఞానంబునగర్తనిరూఢతగలుగు, దానమలకపుజననంబును సురణము. మలకపు, తిరగపు, అనగా నివృత్తితాళు. HD. 1. 1570. ఉలికిముఖాంభోజమొర గాదిట్టి, మలకబోయిన సీలమబులనా మెరయు, కురులు దీగలు వట్టుకొనిన హుమ్మనుచు. మలకబోయిన, అనగా తిరగబడ్డ, మలగ, చుట్టుకొనెనుట. D.

మలచుట v. a. To chip, to cut stone with a chisel, to engrave a stone. To winnow grain so as to separate it from pebbles. చేనిమలచినది య్యము winnowed grain. R. 2. 87. మలచినబాలు గాక మగచూనిసి చూపులు రాలకెన. Vema. 1569.

అరయ చేసి మలచుయలి గలుమలి గలు, తిరి వెనుకెడు. కక్కు వేసుట, పులితో చెక్కుట, బియ్యములో రాళ్లు తేక చేసుట.

మలకుబరె n. s. A female buffalo, which gives milk after her calf is dead. దూడచచ్చి పాలిచ్చే గేదె. D.

మలశు n. s. (Tamil) A kind of dance. A. 4. 38. వాదిత్రయవరంవరలు మొరయు నెడబడతుకలు మలశుగొనం. టీ|| మలశు, అనగా యెదురుదిరిగితే ఆట.

మలమలమరుగుట or మలమలమాడుట v. n. To burn fiercely, or violently. BD. 3. 760. మలమలమరుగుచునినాడనేల, కొలదితప్పిన గూడుకుడువంగనేల. Charitr. 3. 1498. మలమలమరుగుచు మడిశినవిధము. యెండలో చీమలు మలమలమాడుతవి the ants are scorched or burned up in the sun.

మలమాసము * n. s. An intercalary month. అధికమాసము.

మలయము * n. s. Malabar, Mount Malaya, in the south part of Western India. Sandal tree. మలయగిరి The Indian Hymettus; a mountain celebrated for its fragrant sandal groves. W. Vish. Pur. P. 174. Literally the sandalwood mountains. Pliny NH. 6. 19 mentions Mons Maleus as casting a shadow to the north in winter and to the south in summer. మలయమారుతము a breeze, a zephyr, a gentle cool, fragrant gale. దేశభేదము, చందనాచలము, చందనవృక్షము. SC.

మలయజము * n. s. Sandalwood. చందనము.

మలయజశిరి * n. s. A kind of cloth. వస్త్రవిశేషము. BD. 3. 117. శుంగొరుపట్టును భూశిరిరుద్రతిలకంబు, శరిగబ్బి, మలయజశిరియు. BP. 3. 25. మాందోళి భూశిరిమలయజశిరి.

మలయిక n. s. Rambling, jaunting, junketting. విహారము. D.

మలయుట v. a. To love, long for, covet. ఆశించుట. Vasu. 3. 116. కన్యల వాణ్యరశీసుధాగాహన మునవిభవనినయనముల శ్రీస్తవ్యత్తి జెండ, మనసుతడు బోజమేమా ద్రిమనికిమరగి, మహితసురతానుభూతికై మలయుచుండు. కోరుతూవుండును. Pal. 10. మానమేధనము గామలయుచుండుమరు.

మలయుట v. n. To rejoice, be pleased, eager, or delighted. To shine, be splendid. To unfold or display. To blow as wind. ఉల్లసించుట, వెలయుట, విజృంభించుట, విశరలు. B. X. §. 5. కెట్టికె మ

లసా లేగలు. Siva. 3. 116. మలయశవనసానివీలి చెమా
 వియావేళ మలయు గోవిలశంభు శుక్రరంబునుసీల.
 చాటు|| ఇలలోనిద్దరరాజులు మలయుచుచదరంగ
 మాశిమాకాటివేళక బలమెత్తికట్టమరచిన యెలుకలు
 తమకలుగులోకియేనుగతీసాక. Siva. 4. 51. చిల్లర
 శీలగులంబిల్లలంజల్లరంబులసాగ నిచ్చిగమికివెనక
 యైమలయుచుంబిరుండందిరుగువీరుగున్నలకువెన్నా
 డు. ib. 6. 29. నెరివేళికాంతికిక మలయుచువైశ
 యికామధుకుమాలిక వాయక శీంచరించ గా. Dab.
 289. వలసెత్పనవ్వధూవరలగురించి,మలయుచుగో
 త్రనామంబునుడువ. R. 4. 156. కలయికమట్టులే
 జెమటగ సైనుకూరిమి బెక్కువకాముల్,మలయుట
 దోచునశ్చుతికిమానినివైకొనువ త్రరంబునక. N. 8.
 84.కొలింపుచురాజ్యభోగంబుమరతు,మరతుశీక
 లంబునినుగూడిమలయువేళనట్టినిన్నను నెడబావెనద
 యవ్వుత్తిదైవమికనెమిసేతునై తరళనయన. టీ|| నిను
 గూడిమలయువేళ,నితోకలనిసుఖించేటవుడు.Bmj.
 4. 17.మలసిచెక్లలమాత్మిమాత్మిదొంతరముద్దులిచ్చు
 చుమితిమీర మెచ్చుకొనుచు. Siva. 3. 146. మాణిక్య
 దీపముల్ మలయుచోట. టీ|| శ్రుకాశించే చోటను
 న్ను Bmj. 3. 29. వెలసాకావానజవానకాబలిసాకా
 శరకునుమకుంజిభాసు రకాంతిక, మలసాకారేవె
 న్నెలతగ, సెలసాకాశరదుదయ మైన సెగినెవ్వేళకా.
 Suca. 1. 69, మలయుచోమధురాతిమధురాధరల
 వాడివిన్నారుగోయనిచెక్కుమీద. BD. 4. 273. నిశి
 తకుతారశన్నిహితైపొంగ, శుశువద్రుంచెదనిన్ను
 శురువకుసునుచు,మాగ్నిన్ననతనికిమలయుచుగజము,
 మాగ్నియెదిరెనున్నదమకట్టిల్ల.మలయుచు,విజృం
 భించి. Siva. 4. 23. పాదలిజోట్లుగట్టిపోరుచుండిమ
 లయుగానిపోవుమానిసిపాడగన్న. T. 3. 71. మల
 యుమమ్మునుమమ్ము చూనుమనును. టీ|| మలయు, శ్రు
 కాశిస్తున్నటువంటి. H. 3. 92. శూన్యవిపినశ్శలు
 లకకలుగులనిలువకతొలగును మలయకభూతములు
 వానిమంత్రోద్ధతికిక. T. 2. 149. మలసెనుదార
 ముమలయశీమీరము. టీ|| మలసె, విశరెను.

మలారము n. s. A rake (used in a garden.) గా
 జాలమలారము a string or bunch of glass brace-
 lets.

మలికిరము n. s. Sorrow. వ్యాకులము, మలికిరముడు
 ట to sorrow. L. 11. 118. మనసుగలకానాడ
 మలికిరముడుచు.

మలిగండ్లు n. s. Light grains which are worthless.
 తరకలు. నూకానుచ్చు. Vema. 3. 34. ఆళ్లుచేసి
 మలవి ఆలిగండ్లు మలిగండ్లుతిరివెమిడెడుకటికచేబె

తల్ల నెలమిమమ్ముది నెడునెర్రకాదురుసుమీ. L. 24.
 57. మలిగండ్లుదీనినమంచివియ్యంబునిలుచువిధంబు
 ననిసానరదుప్తవా శీననెంతయువడి కడకా త్రభాసు
 రజ్ఞానశీంతుదవృద్ధిబొందు.

మలిస(ము * n. s. Dirt, fault, defect, blackness.
 మురికి, దోచము. Vema. 154.

మలిస(ము * adj. Dirty, foul, black. చూసినది, నల్ల
 దిన్ని. D.

మలిసముఖుడు * Black-faced, an epithet of the
 god of fire, of a ghost, of a monkey, of a bad
 man; a large black wild bee. అగ్నిబాహుత్రుడు,
 దుజకానుడు, చచ్చినవాడు, కొండముచ్చు, తుమ్మెడ.
 D.

మలీమశ్ర(ము * adj. Foul, dirty. చూసినది. D.

మలు adj. The second. మలుకాయ n. s. The se-
 cond crop produced within the year, the light
 crop. రెండోమాటుచేసినశుంఠ. మలుకాయ, అన
 గాశీతకాలము. D. The winter. మలుచూలు the
 next child. మలుకుక్కము, అనగాక్కప్పశుక్షము. D.
 మలుకవ, అనగామలినము, మక్కువున్ను, మమ్మువున్ను.
 OG.

మలుకు or మల్లు n. s. (K.) A turn, twist, fold. A
 slip-knot. దారముమొదలయినవాటినియెదురెదు
 రుగాతగిలించిమల్లీపెడమర్లత్తిప్పినది. కొండమలుకు
 గాలి an eddy of wind round a point of land.
 T. 5. 7. మల్లతో, డామెలివెట్టికట్టినకడానిజగా
 జగిసాగమీద.

మలుగ or మలుగపాము n. s. A kind of eel.

మలుగు n. s. plu. మలుగులు.కటియొక్కకీళ్లు D. The
 small of the back above the loins, the sides of
 the loins. వెనకమలుగు the back of the hip, అ
 నగాతోంటి.

మలుగుట v. n. To be extinguished, go out. ఆరి
 పోవుట.

మలుచుట or మల్పుట, See —ల—.

మలుచుట్టు n. s. A screw driver, a wrench. తిరుగా
 శి.

మలుశ్రు n. s. A turning. మూలమలుశ్రున in turn-
 ing a corner. తిరుగుడు.

మలుశ్రుట v. a. To extinguish or put out a lamp.
 ఆర్చుట.

మల్లు n. s. See మలుకు.

మల్లుడు n. s. plu. మల్లులు A Musulman. Vasu. 3.
 251. మల్లవిసాదన. టీ|| క్షేచ్ఛులనుసంహరించే
 వాడా.

మల్పూరు A second birth i. e. the second child.
మల్ల n. s. A little shallow earthen vessel. శ్రమిణె. D.

మళ్ల adv. Again. తిరిగిన్ని.

మల్లము or మల్లకము * n. s. An oil vessel, holding oil, whether for culinary purposes, or for burning as a lamp. నూ నెచిప్ప, శ్రమితె. SC. (సానికె. H.)

మల్లగుల్లలు n. s. Discussion. మల్లగుల్లలుకుడుకు న్నారు they are disputing.

మల్లచరచుట v. n. To clap (themselves on the breast or shoulder,) as wrestlers do in vaunting. M. IX. 1. 412. మర్వోధ నునింజెగినవారిని కాక నిల్చి రన్ననవ్వుడు కృతార్థునిం గాదలంచుచు మల్లచరచినం. KP. 3. 203. అనగా భూవాస్పాలన ముచేసుట.

మల్లడి n. s. A crowd. గుంపు. OG. మల్లడిగానుట To rise or collect in a mob, గుంపుచేరుట. To unfold or display, విజృంభించుట. To grieve or be afflicted శంతాశమునుపొందుట, పరితపించుట. A. 1. 21. తేంట్లుమల్లడిగొనిచుట్టి రాశనశలక. టీ|| మల్లడిగొని, గుంపుగొని. BKY. 2. 773. మనమునజయకాంక్షమిగులమల్లడిగొనక. S. 4. 120. X ర్గభూసురినిమాదంకోరికల్వల్లదువ్ గొనగా. L. 3. 56. శీలలితో త్పాహశంకుడమెరసి, మల్లడి గొనుచుండుమలయవారుతము. Pal. 376. మనసు లోపలవేడ్డ మల్లడిగొనక. Swa. 3. 8. విరహాదకడ మానదాహంబునదేహంబుడల్లడిల్లమల్లడిగొని, వెల్లడరనిట్టూర్పుగాడ్చువిశరులంకశరెత్తి. టీ|| మల్లడి గొని, ముప్పిరిగొని. R. 7. 154. ఫెళఫెళ నార్పిమల్లడిగ వేర్పిజవంబున. L. 4. 355. అల్లమనుమదిరాయ లేకుణ మాయవీషిం చివారు బాణములచేమల్లడి గొనుచునూరటలేకుల్ల సెనెర జెప్పితిని. మల్లడిగొనుచు, అనగా పరితపిస్తున్ను. D. says మల్లడి, అనగా తాశము.

మళ్లవేసుకొనుట v. a. To turn or stop, as a cat or dog does a rat. దోవలోనన్ను దొంగలుమళ్లవేసుకొన్నారు the thieves beset me in the road.

మల్లాడుట v. n. To struggle. వెనుగులాడుట. Vasu. 4. 16. వల్లవీరతిగూడిమల్లాడుమాయగొల్లనికి. N. 9. 343. కొంగుదియ్యకు రావచ్చెడరెవ్వరైనయని, మల్లాడంకనావేళ. శానగుట. D.

మల్లామది, అనగా తారుమారుగా. OG.

మల్లారము or గాజులమల్లారము n. s. A cluster of

bracelets. A cord on which bracelets గాజులు are strung by venders.

మళ్లి adv. Again. తిరిగిన్ని. వివాంధ్రము అమరమునకు మళ్లిచేసివున్నది the Sivandhram is written as a match for the Amara, it answers to the Amara.

మళ్లించుట v. a. To turn, to return, to get back. నిద్రమళ్లించేటందుకు అక్కడికిపోయెను he went there with a view to recover (his sleep. i. e.) his health.

మల్లిక * n. s. Jasmine. అదివిమల్లిక jasminum angustifolium. నవమల్లికా double jasmine. శత్రులాయం, విరజాజి SC. Rox. 1. 95. మల్లెచెట్టు, మల్లెశువును, భిక్షోపాశ్రమము D.

మల్లికాక్షము * A gannet, a kind of crane or gull. Ananda. 9. 59. A white swan with dark legs and light eyes. మలినచరచించుచు శ్వేతహంసె. శ్వేతనేత్రాశ్వె. SC.

మల్లియ Jasmine. మల్లెతీగె. D.

మళ్లి adv. Again, anew. తిరిగిన్ని.

మల్లు n. s. A name (like Pug or jacks) for a monkey. A wrestler or boxer. Vish. 6. 268. కోతి, జెట్టివాడు. D.

మళ్లు plural of మడి Fields. పాదులు.

మళ్లుట v. n. To turn. To resemble. మళ్లుముఖము గావున్నది there is a prospect of recovery, the illness is on the turn.

మల్లుడు * n. s. A wrestler. జెట్టివాడు. D.

మళ్లుబాట్లు n. s. Turning, stubbornness. తిరుగుబాట్లు.

మల్లె adj. Appertaining to jasmine; as మల్లెచెట్టు jasmine plant. మల్లెపూలు jasmine blossoms. అదివిమల్లె jasminum angustifolium; which grows to ten feet high. పులాందామల్లె The tuberose. బొండుమల్లె a variety with luxuriant flowers. నాగమల్లె a plant; justicia grandiflorum. ఏటిమల్లె Rox. 2. 287. a water creeper, called Persicaria Madraspatana: other kinds are called కుంకుటిమల్లె, శేడమల్లె.

మల్లె n. s. A twig. చువ్వ

మల్లెజంగురు n. s. A heron. లోహకృష్టి కుమీ. D.

మల్లెశురుగు n. s. A canker worm that is generated in the flesh of cattle.

మల్లెమొగ్గలు n. s. A necklace. The buds of jasmine. కంఠమందడం చేసాము, మల్లెచెట్టు మొగ్గలు.

మల్లెలు n. s. Jasmine. మల్లెలు or మల్లెతెలు the disease called cancer or insects produced in the small pox. Ila. 3. 92. విశములయ్యను చేర్చి నవీశములన్నిమల్లెయ్యనుజిబాండుమల్లెలుంచ.

మవ్వంపు or మవ్వపు adj. Beautiful, handsome, neat, comely, pretty. సాగనైన, సుందరమైన, కోమలమైన. Aniruddh. 3. 10. అభిలాషదనియం హరిసీలవేణులుమవ్వంపుకొత్వలదవ్విదవ్వి. URT. 6. 78. కడు బెట్టిదపు గాలి సుడికిననెరిదప్పదిరిగిన మవ్వంపుతీగమాడ్డి. Vish. 3. 291. యా గాసినం మన బాగువారగనుండిమవ్వపుతోడలవైవవ్వళించు. S. 3. 288. వరుణుండువైచుమవ్వపుబల్లగోలనరర గతూరుపుగట్టుదాకనిగుడ. H. 2. 124. విడెంబు శుక్తిటకమవ్వపుకొంగునూల్ రవలమట్టెలు. ib. 3. 117. చందురు కావిజాభుపామవ్వపుటంచుదత్తుపు తుమాల.

మవ్వము n. s. Beauty, comeliness, elegance. సాగను. Vish. 6. 69. సీమవ్వముచూడవారశతిహార్గ ముదోచుచునున్నదంతయుక. గోము. OG.

మశకము * n. s. A gnat, or musquito. దోమ.

మశానము n. s. for శ్రానము A cemetery.

మశూచికము * n. s. The small pox; Variolae. పిల్లకుమశూచికముపోసినది the child has got the small pox. మశూచికముపొడుతుట To inoculate.

మఱి * n. s. Ink. Blackness. మసి, శాయిన్ని. D.

మట్టు n. s. Sediment, dross. వెండిమట్టు silver dross. కల్పకము.

మశ n. s. Delirium, perplexity. Love powder. భ్రామ, మాయ, మచ్చు. Hams. 2. 105. జిగివిగవగ విన్నెలమశచూచి వలచుచి త్రబ్బడైన్. మశవేళితెచ్చి నాడు he conjured it out of their hands.

మశక n. s. Swimming, or dimness of the eyes through faintness.

మశగుట v. n. To be enraged, to rage. See కోలుమశగుట and కనిమశగుట, విష్వంధించుట. D.

మశగొనుట v. n. To yield, melt, be charmed. భ్రామకుడుట. Kalah. 3. 137. ప్రాణనాయకతోడవర్యంకనిమల, మశగొనిపెనగుశంభ్రమమువిడిచి. Dasaradhi. § 12. మశగొనిరేగువండ్లకునుమాక్రికముల్ వెలబోసినట్లు.

మశటు n. s. Dirt. A stain, mole or any natural mark. మఱికి, మరక, మచ్చు. Pal. 70. నెరవారువములపేనుల మశటు ప్రామెలుపుతోడుడిచి. Ba-

hulaswa. 3. 66. సారంగమదవంకశంకశంకంబుమానితోరఃపితిమశటుగా.

మశనము n. s. A cemetery, or place for burning, or burying. శ్రానము. D.

మశర n. s. Grey colour. ధూశరవర్ణము. D.

మశరలు A sort of rice. H. 5. 59.

మశరు n. s. Fatness, jollity. కొత్వ. NH. 5. 59. పుడలెరుంగకలిని మశరుకి వాడుకావరముబట్టి యున్నాడు.

మశులుట v. n. To delay, to tarry. To hesitate. To be gorged, or heavy with eating. To boil violently. జాగుచేసుట, రడయుట, శంఠేహించుట, అనుమానించుట, వెక్కశముగాలినిశంకటకుడుట, సీళ్లుమిక్కిలికాగుట. దానికినెల మశలినది a month has passed with her. i. e. she has been a month pregnant. పాముయెలుకనుతినిమశలుతున్నది the snake is sluggish being gorged. సీళ్లు మశలుతున్నది the water is boiling violently. Swa. 6. 85. తమకముమాని చనుండన్న నవియు మశలకచనియెక. టీ|| ఆలశ్యముచేయక. M. XII. 3. 300. ప్రాయన్నడస్సినాడపు, మాయింటికినతిధివైతిమశలక, సీకుంజేయవలయునాతిధ్యము. HD. 1. 1333. మంగళోదకముట మశలకహేమభ్యంగారముననతిక్రితిదెచ్చును. DRB. 126. మాకొక్కకార్యంబుమశలకచేసిలోకక్రీరులబాండు. Sar. D. 313. జనివిద్దబాలాదిత్రబలువెన్నెంట, మశలకచనుడెంచి. BD. 5. 503. బశవన్నాన్నర్రుల్లయ్యగారి, మశలకవీడ్చోలిపియశమానలి. ib. 4. 1428. వనిగొనివారికివాంధికార్యంబులూశుగుచునంతంతమశలినిల్చును. మశలి, జాగుచేతున్ను. ib. 4. 1840. మరివేయనమ్మినెమశలివచ్చుచును. మశలి, తిన్నగా. Vema. 814. మశరపుమాంశమువెట్టియు, మశలకనుల్లాను మశలమానులశేనెక, మశిచెలులయధరమాంశము, గునుమాశుడువెట్టిచెరిచెగులములవేమా. మశలక, శంఠేహించక. BD. 4. 629. మశలకముఱిటి కనుపులుమాకి. Vema. 931. మానశలివిరక్తిమశలకనాత్తకు, బోడితలలసాంపుపోల్లిమిర. Sumati. 62. కనిగాయగరచిచూచిన, మశలకమరియొగరకాక మధరంబగునె. మశలక, శంఠేహించక. BD. 1. 380. వెలదిగర్పమునబ్రవేళింపకడదవ, మగువకంతల నెలమశలితోడ్రోన, దగగభావిచ్చులు. Padma. 7. 224. కతిచియదివశంబులకుండత్రుసావంబునరేణుకాదేవి కినెలమశలి. T. 1. 37. నెలమశలికాక్రమంబా

జనెనెట్ల చెక్కలు వెల్లనయ్యె. This verb is explained శంఠరించుట, ఆలస్యము చేసుట, నీళ్లు మిక్కిలి తీర త్రుమాట. D. మసలి, అనగా మెండొడ్డి, ఆలస్యము చేసి. మారుమసలుట, అనగా శరి గాయెదిరించుట OG. To rival, match, to oppose, to front.

మసారము * n. s. An emerald, or sapphire. నిలరత్నము. SC.

మసి adj. Dirty, black. మసిపాఠమాణిక్యము a jewel hidden in a dunghill.

మసి or మపి * n. s. Ink. కాంబి.

మసి n. s. A certain small fish.

మసికట్టు n. s. The scorix of precious metals.

మనులుట See—శి—

మసూరిక * n. s. The small pox. మసూచికారోగము. D.

మసృణము * adj. Glossy, smooth, soft, mild, polished, unctuous. సున్నునిది, చిక్కనిది. D.

మసృణత్వము * Smoothness. సున్నన.

మసూరిము * n. s. A bamboo. A staff. A. 5. 146.

మసూరి * n. s. A mendicant: as using a bamboo staff. Panch. 1. 236. A. 1. 45. (or 48.)

మస్తము * మస్తకము * n. s. The head, the skull. A. 6. 21. శిరస్సు. D.

మస్తరించుట, అనగా చెయ్యకవ్వళించుట. OG. ఇది ఏమూ కా చెయ్యకవ్వళించుట అని భ్రంశవచ్చును.

మస్తిష్ఠము * n. s. The brain. మెదడు.

మస్తూలు The watery part of curds; whey. పెరుగునూదివూగడ.

మహతి * n. s. The name given to the Vina or lute, of Narada.

మహత్తరము * adj. Greater, more. మిక్కిలి.

మహత్తు or మహత్తైన * adj. Great, large, bulky. Best, excellent, illustrious. గొప్పది. D.

మహత్తు * n. s. Glory, greatness. శ్రుభావము. D.

మహత్వము * or మాహత్వము * n. s. Greatness, celebrity, glory. A legend or chronicle regarding a town.

మహదాశ్రయము * Dependency on the great. బలమైన ఆధారము.

మహద్దళ * n. s. The crisis, prime, or top of his luck. ఉచ్చాయకాలము.

మహానీయ * adj. Holy, sacred, blessed, excellent, celebrated. శ్రేష్ఠమైన, దివ్యమైన. Vish. 6. 7.

మహారాజు * See మహారాజు.

మహార్నవమి * A common mispronunciation for మహానవమి. q. v.

మహర్షి * n. s. A Divus, or saint of a particular order.

మహాస్ను * n. s. Light, lustre. శేజస్సు. D.

మహా * adj. Great, much, eminent. మహా యోధుడు a great rogue, a base wretch. మహాచెడ్డ very bad. మహామంచి very good.

మహా * adv. Exceedingly, vastly, excessively, much, very, abundantly, frequently. మహా a common intensive adverb meaning too much, as పున్నమహావేణాపు you have put too much salt. మహాఅరివినాడు he roared out loud. మహావచ్చినారు they have come in great numbers. యేటిలోనీళ్లు మహాపారుతవి the water flows abundantly.

మహాకాయుడు * n. s. A bulky or stout man.

మహాకాలి * n. s. The name of the wife of Siva and a terrific form of Durga.

మహాకాలుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు. D.

మహాకులము * A good or respectable family.

మహాకులికుడు or మహాకులినుడు * A man of high birth. శుక్లలత్రసూతుడు. D.

మహాద్రీవి * n. s. (lit. long necked.) A camel. లాటిపిట్ట. D.

మహాజనము * The upper ranks: the principal people, or superiors.

మహాదేవుడు * n. s. A name of Siva; lit. the great deity. Baal, the deified phallus. Abaddon, Apollyon, the Destroyer.

మహానందము * n. s. Bliss, eternal emancipation, or beatitude.

మహానటుడు * n. s. The great dancer i. e. Siva.

మహానది * The name of a river in కటక్ము Cuttack.

మహానవమి * n. s. The name of a feast called the Dasara: which falls upon on the ninth day of the bright fortnight in the month of Bhadrapada (September—October.) At this time all tools, arms, books, &c. are worshipped.

మహానళము * n. s. A kitchen వంటయిల్లు. M. III. 1. 50. A. 6. 83. KUR. 6. 173.

మహానిశ * n. s. Midnight. అర్ధరాత్రము. D.

మహాపురుషుడు * n. s. A hero, a heaven-born personage, a supernatural being. Vish. 4.

226.

మహాభాగుడు * n. s. A pure or holy man.
 మహాభారతము * n. s. The Maha-Bharata, a celebrated poem.
 మహాయుగము * n. s. Eternity, a great age or revolution of ages. చతుయుగకాలము. SC.
 మహారజుడు * n. s. Gold బంగారు.
 మహారజునిము * n. s. Safflower. Gold. కుసుంబా శ్రువు, సువర్ణము. SC.
 మహారాజు * n. s. A sovereign, or emperor. మహారాజా Mighty Sir! my Lord, your excellency! మహారాజులైనమాత్రాధిపతి My gracious lord. మహారాజులగు By all means! of course! oh! well done! శ్రీమహారాజు గా శుండవలెను bless your honour! I wish you all good fortune! వాడుమహారాజుఅయినాడు he became opulent.
 మహారౌరవము * n. s. A particular hell.
 మహార్ణవము * n. s. The ocean. See ఆర్ణవము.
 మహాలయము * Offerings made to the manes of departed ancestors, for fifteen days from full moon to new moon in Bhadrpada.
 మహావిద్య * n. s. Magic, as being 'The great knowledge' (Byron in Manfred. 2. 2.) మంత్ర శాస్త్రము.
 మహి * n. s. The earth. భూమి.
 మహితము * adj. Proper, right, agreeable, fit. Worshipped, revered.
 మహిమ * n. s. Greatness in general, literal, or figurative. Magnitude, as one of Siva's attributes; illimitability, omnipotence. The power of working miracles. మాహాత్మ్యము.
 మహిళ * n. s. A lady, a female, maiden. మహిళా శ్రురము the name of a town. P. 2. 5.
 మహిషము * n. s. A buffalo. దున్నపోతు.
 మహిషి * n. s. A she-buffalo. A queen. శుక్రాభిషిక్తరాజభార్య. శే. డె. SC.
 మహిష్ట * adj. Great. extreme. విశేషమైన. BD. 4. 305. యిరువహంకారముమహిష్టభక్తికిని.
 మహిష్టత * n. s. Greatness, excess. ఘనత. BD. 5. 296. యెల్లలోకములుమహిష్టతంబరగె.
 మహిసాక్షి * A sort of frankincense. BD. 4. 1. 766. Charitra. 2. 2101.
 మహాద్రామము * n. s. A mountain. శ్రవ్యతము.
 మహారుహము * n. s. A tree, as produced from the earth. పృథుము.

మహాలత * n. s. An earth-worm. గంధాతువము, యెర్ర. SC.
 మహాండ్రభూషణము * n. s. A kind of yellow silk. BD. 3. 113.
 మహాండ్రుడు * n. s. The name of Indra, ఇండ్రుడు. D.
 మహాశివుడు * n. s. The 'great Lord.' This is a constant title of the god Siva. శివుడు.
 మహాశాస్త్రము * n. s. The lotus. ఆరవిందము.
 మహాశాస్త్రము * n. s. The high day, a great feast.
 మహాసాధి * n. s. The sea. శముద్రము.
 మహాసాధయము * n. s. An auspicious day.
 మహాసాధరము * Dropey. బల్లచేతకడుపువాచేరోగము.
 మహాసాధ్యము * n. s. Energy, exertion. అధికశ్రయత్నము.
 మహాసాధ్యము * adj. Strenuous, diligent, energetic.
 మహాస్మృతము * adj. Highly elevated, very high. Noble, great. అత్యున్నతమైన, అత్యున్నతమైన.
 మహాస్థుము * n. s. A dromedary. See ఉష్ఠుము.
 మహాముఖము * n. s. A large bull, or ox. ఆహాతు.
 ముత్యక or ముత్యకము * n. s. A fly. తుగ.

మా.

మా * n. s. 'Ma' a title of Laxmi. లక్ష్మి.
 మా for మహా as మాబాగు for మహాబాగు very well.
 మా (the infl. of మేము We) Our. మాతలిదండ్రులు our parents. మాతండ్రి my father.
 మాంకల్యము * n. s. The marriage token, the nuptial bead, a gold jewel with a cotton string, tied round the neck of the bride as a necklace.
 మాంకల్య ధారణము tying the marriage knot, i. e. performing the ceremony of attaching the Tāli to the neck of the bride.
 మాంబిష్టము * adj. Coppery red. తామ్రవర్ణమైన.
 మాంబిష్టము * n. s. A coppery red colour. తామ్రవర్ణము. Siva. 5. 54. కుంబరశతాంకహయభట రంజితమైతైరజిజీవరంజరలలమకా, సంజులకాంతి కన్జితమైమాంబిష్టము ప్రాంతిగన మంటితమనుకా.
 Digitized by Google

టీ|| మాంజిన్యము, అనగా యెరువుకునువు గలనిన గులాబుపాదిచాయ. BD. 3. 2085. పుకదిక్కునురి శ్వేత, మొకదిక్కుపీత, మొకదిక్కుమాంజిన్య మొకదిక్కురక్తము. రక్తాధికపీతము. SC.

మాండవుడు * Name of a certain sage. See M. I. 4. 310. and B. 3. 212. మాండవ్యమతము 'Mandavya's maxim' denotes prepossession of victory, confidence (మనోధాటి) or as Periander, one of the seven sages, expresses it, 'Nothing is impossible to the bold' (Homer, Odys. H. 51.) It is used of those who disregard superstition and act on their own judgment.

మాంత్రికుడు * n. s. Magician, conjurer.
మాండము n. s. A disease in children. మాండదగ్గు the whooping cough.

మాందాళి A sort of silk. P. 4. 364. బిలుగుపావద మీద, వికరధిక్కురమిళిందాళి యొక్క తీవ, మాందాళిగట్టె. మాందాళిశుచ్చా a kind of green stone.

మాంద్యము * n. s. Sickness, indisposition. Dullness, sluggishness, torpor, apathy, stupidity బడత్వము.

మాంధిలము * A certain bird. పెద్దకుంకటిమాగ. D.

మాంసము * n. s. Flesh. Vulgarly used for mut-ton alone. సంజుడు. D.

మాంసగంధి n. s. An inferior sort of ruby. కుంఠేటిమాంసమువంటిమండకాంతిగలకెంపు. D.

మాంసలము * adj. Strong, stout, lusty, fleshy. మాంసలనితంబిని Callipygis. బలినిన.

మాంసాశనుడు * n. s. He who is carnivorous G. 5. 67.

మాకందము * n. s. The mango. చూరము. SC.
మాకు or మాకుకు n. s. A tree. చెట్టు.

మాగ, మాగజెల్లి, మాగబొచ్చె, n. s. The fish called Roball. See బొచ్చె and పేవ. యెర్రమాగ the mango fish (Polynemus, species Paradiseus Russel. plate 183. 184.) There are other species. The word *Robalo* is Spanish; and is used in South America.

మాగధి * n. s. A sort of jasmine.

మాగధుడు * n. s. A bard, a minstrel, whose duty it is to recite the praises of sovereigns. స్తుతిపాఠకుడు, భద్రాజు.

మాగాని n. s. Wet lands irrigated for cultivation. వరిపొలము. D.

మాగాని n. s. Quarter, side. కూపుణమాగాని The east side. చేశము, కూపుణమాగానియని D.

మాగులుట v. n. To become dim. మకిలయగుట. నిస్తజశ్రమాట. Sar Padya Pref. 22.

మాగుట v. n. To mellow, or ripen fully (as a fruit, or a boil) పండబారుట.

మాగుడుపారిన adj. Dim, dimmed, dull. నిస్తజశ్రమైన. Prabhavati Prad. 5. 53. పెరుంగడంగయి దురాజమండలంబుమాగుడుపారి కానుపించె. Moli Bala. 50. పటుతరబ్రహ్మాండమెల్లతనకౌర్యదీప్తి చేనినవింబవునయంబు తగిలెల్లమాగుడుకుడగజేసె.

మాఘము * n. s. Name of the eleventh Telugu month, answering to February—March.

మాఘ్యము * n. s. A sort of jasmine. A. 5. 116. మొల్లపువ్వుము.

మాచకమ్మ n. s. A jade. రొమ్ములులేకపురుషుడనె యొగమునకుఅనమలుకాలు గావుండేటిది.

మాచిక n. s. A patch.

మాచిశుత్తిరి n. s. A plant. Artemisia Indica. సురజగ్గము. D.

మాచెనశుక్ల n. s. A kind of carp fish. పుకవిధమైనచేప.

మాట n. s. A word, promise; opinion, slander, rumour. నిమాటచెప్పులేదు he did not speak of you: he did not mention you. యిదిచేరేమాట this is another affair: another thing. వానిమాటకాదు this is not about him: I am not talking about him: not him. గడియకు పుకమాటచెప్పినాడు he changed his mind every hour. మంచిమాట (interj.) Very well. మంచిమాటలాడితే విన్నారయి on speaking them fair they consented. దానిమాటయేల why do you speak of her? why make mention of it. దాన్నిసరించిరెండోమాటలేదు there is no alternative. వారివద్దమాటలుపడ్డాడు he was reproached or reprimanded by them. In some phrases the word మాట need not be translated; ఆమెతిరుగావస్తున్నదనేమాట తెలిసి knowing that she would return. నేను దాన్నికొన్నమాటరూఫి it is very true I bought it. ఆమాటేయెరగను I know nothing of that. యిందుచేరమాటవచ్చును by this you will get into disgrace. అట్లాచేస్తేమాటరాదా If you do so you will get into disgrace. ఆతనుమాటలేదు He has not failed of his promise. నేనుచోయినమాట వానికియెట్లా తెలిసినది how did he know that I was gone? పొయ్యమాటావుండేమాటా Does

he propose to go or stay? వాడువుండేమాటయింకా తెలియలేదు I do not as yet know that he will remain. మాటకుమాట word for word; literally. నామాటఅడుగుదాటకు Transgress not my command. తనమీద మాటరాకుండాయిట్లా చేసెను he did this to avoid blame. మాటవినుట To obey. యెంతమాట what nonsense! ఆతడు చెప్పినమాటలక్కడనేవున్నారు what he said was, They are there. వానిమాటవారి పుల్లోనే నాను I acted as he desired. నీకుమాట, నాకు మాట a command is easy to give but hard to perform. వెయ్యిమాటలెల in a word. నాకు తురకమాటలురావు I do not know the Hindustani language. ఆ వెండ్లిమాటయీ గ్రంథములోలేదు there is no mention of the marriage in this book. నామాటవేరు, నీమాటవేరు I say one thing you say another, my opinion is different from yours. వాడికీ నాకుమాటలులేదు he and I do not speak. వాడితోనీకేమమాటలు why do you speak with him? వీనిమాట తెలిసిపోయినదియింకా వానిమాటయేమో తెలియలేదు I know about this man, I do not know about the other. యీమాటవింటే ఆయనయేమనును If he hears of this what will he say? కడతటిమాటయేమి what was the upshot of the business? యిప్పుట్లోవానిమాటసాగదు he has now no influence. కడకు వానిమాటేముందరికివచ్చినది at last his words proved true. వాడువస్తాడారాడా is he coming or not? యింకాయేమాటా తెలియలేదు I do not know the result. మాటలకుపట్టుకుంటేవిడవదు If he begins talking he will never stop. అదెక్కడిమాట what is the good of talking about it. మాటలుగావ్రాశివుండే శుశ్రుకము A book written in prose. మాటలుమంచివేకానిమనసుమంచిదికాదు he talks well but has a bad heart. యింకామాటలురానివిడ్డ a child that cannot yet speak. వానికిఆపూరిలో మాటవాసికడ్డు he has influence throughout the town. ఆయనమాటకు యెదురులేదు his word is law. మాటలకుమాత్రముపేదరికములేదు as far as words go he is rich enough. పుకమాటయిచ్చిపదిమాటలుతీసుకొన్నాడు his reproaches were returned ten-fold. నాసోటిమాటలుపీకీనాకడువుమంటపోసుకొన్నాడు he tormented me with harassing questions.

మాటకారి n. s. An eloquent man. వాచాలకుడు. మాటతీయుట, మాటపీకుట v. a. To fish out secrets. మాటలాడుట To speak or to reproach. నన్నెంతకు పూరికేమాటలాడుతావు why reproach me? మాటాడుట To speak. S. 3. 41. మాటిమాటికి Time after time, again and again. HK? 5. 23. మాటిడు n. s. An elephant driver. యేనుగవాడు. Narasim. § 12. బంతిమట్టెనమాటిడితప్పను. మాటు n. s. Remedy. Ambush, screen, covering. A menstruum in which a metal is dissolved. Time, period, occasion. Instalment of payment. A patch of metal put in to mend a vessel. పొదలమాటున behind the bushes. విరుగుడు, మరుగు, లేత, తపలలకువేసేటతుకు, గురిగాడు దాగేగాయ్యి. మాటుగొయ్యి n. s. A hidden pitfall. మాటుట v. a. To conceal or hide. దాచుట, మరుగుచేసుట. T. 4. 31. తోడరియడిగినల్లండ్రతోడ మాటు. టిల్ మాటుఅనగామాయతోడను మరిపుకరితిగాబలుకును. Nila 1. 16. జడలలో తెలిసితిచడలేటి, జాల్మాటి, అనగాజటాధారములో తెల్లటిసిక్కుగల ఆకాశగంగయొక్క కురంజరలను దావి. Vaizayanti. 2. 44. అలకముల్మాటియాదలపాగజుట్టి. అలకముల్మాటి, ముంగురులను మరుగుజేసి. మాటుచుడుట v. n. To disappear, vanish. అకతడకపోవుట. D. మాటుమణుగుట v. n. To be hushed or still or silent. పూరంతామాటుమణివుండినది the whole town was in bed. మాటుమణినతర్వాత in the dead of the night. మాట్టి or మాడ్డి Like. Thus, in like manner. Bilh. 2. 106. తనచాలనపాతితవల్లిమాట్టి. S. 3. 379. మామాయల్లుడవనిమన మామాట్టికావాయొకటియమరిందిన. మాడ n. s. Half a pagoda, that is, two rupees, if the pagoda is four; ciphered thus గ౪ a certain weight of gold. Four madas are one carsham. In revenue మాడలుచెల్లించుట is payment of fifty per cent. or half the sum due, as an instalment of rent. Colloquially and in poets మాడలు means money in general. S. 1. 433. కనుగొంటిన దెనిధానము, కనుగొన నెనుకమాడ్లవించెగలిగెదామేమనవచ్చు. శ్రీరామమాడ an ancient medal imagined to be lucky; and worshipped by the wearer.

మాతపట్టా or మాతుపట్టా n. s. The crown of the head. బ్రహ్మ రంధ్రము. D.

మాడు n. s. The gable end of a house : burnt rice. యింటికి యొక భాగముకట్టు, అడుగునబొగ్గు తైపోయినఅన్నము.

మాడుగు An upstairs house. మిద్దెటిల్లు. D.

మాడుచుట v. a. To burn, scorch, blacken. బొగ్గులుచేసుట.

మాడుచెక్క n. s. Burnt rice. అడుగున చెక్కలుగా మాడినఅన్నము.

మాడుట v. n. To be burnt or scorched. ఆవుంటిముఖముమాడిపోయినది the boil dried up.

మాడుపట్టా n. s. The crown of the head. బ్రహ్మ రంధ్రము. D.

మాడుపు or మాడుగు n. s. An upstairs house. మిద్దెటిల్లు.

మాడెనూడెవుకిరాకులు, అనగా అడవిల గాంతరములలోవుండెంచువాండ్రనితో వినది.

మాడ్డి n. s. Manner, likeness. ఆమాడ్డి Thus, in like manner. రీతి, విధము. D.

మాడ్చుట, మాడ్చుట v. a. To burn, scorch, blacken. వాండ్రవుటము మాడ్చినాడు he broke up their scheme. వాడుముఖము మాడ్చినాడు he looked sulky. బొగ్గులుచేసుట. D.

మాడ్చు n. s. A kind of tree. Platters are formed of its forked leaves. H. 4. 10.

మాణవకము * n. s. A necklace of twenty strings. ఐంశ తియప్పికాహారె. SC.

మాణవకుడు * n. s. A child, boy, lad, a manikin. A pupil, a religious student. అష్టవర్ష పుత్ర్యంత బారె, కుత్తిరళువు. SC.

మాణిక్య * n. s. A house lizard బల్లి. D. I doubt this word.

మాణిక్యము * n. s. A fine ruby. A term of admiration, as 'a perfect jewel, a gem.' మాణిక్యమువంటివాడు he is a perfect jewel. మాణిక్యమువలె or మాణిక్యముగా as fine as possible.

మాణిక్యమైన కాకిరము superfine paper, a fine specimen of paper. మాణిక్యమువంటి ఆడబిల్ల a darling, a pet. కెంపు. D.

మాత * n. s. Mother. An epithet (like our lady) Parvati. తల్లి, పారవతీదేవియు. D.

మాతంX * adj. Mātanga, i. e. outcaste, paria: equivalent to gypsey. చండాలు.

మాతంXము * n. s. An elephant Xజము.

మాతంX త్వము * n. s. The pariar state. మాతంX త్వముదాల్చి assuming the form of an outcaste. చండాలత్వము.

మాతంX * n. s. The goddess Cotytto or Durgi. Asyren, fairy, nymph, a she-devil. A pariar woman. HD. 2. 2561. A female who sells or serves wine. Name of the tutelal goddess of the Madras boatmen. చండాలస్త్రీ.

మాతంగుడు * n. s. A pariar. కూలవాడు.

మాతగారక n. s. A fish called old wife or rice fish, resembling the చండువాయి or Pomfret.

మాతరివ్యడు * n. s. An epithet of వాయువు god of the winds.

మాతలి * n. s. The name of the charioteer of Indra or Jupiter. ఇంద్రసారథి.

మాతాపితృలు * n. s. Father and mother. Parents. తలిదండ్రులు.

మాతామహి * n. s. A maternal grandmother. తల్లియొక్క తల్లి.

మాతామహుడు * n. s. A maternal grandfather. తల్లియొక్క తండ్రి.

మాతులపుత్రకము * n. s. The thorn apple, or fruit of the Datura. ఉమ్మెత్తకాయ. D.

మాతులపుత్రకుడు * n. s. The son of a maternal uncle. మేనమామకొడుకు. D.

మాతులాని * n. s. The half aunt or wife of a mother's brother. మేనమామభార్య. D. భంగాయాం, జనకువత్తులు. SC.

మాతులుంకము * n. s. A citron. మాదీఫలవృక్షము. D.

మాతులుడు * n. s. A maternal uncle. మేనమామ. D.

మాతులేయుడు * n. s. The son of a maternal uncle. మేనమామకొడుకు.

మాతుశ్రీ * adj. 'Dear' a phrase used regarding elder female relations as మాతుశ్రీమాతల్లి గారు my dear mother.

మాతృక * n. s. The original, from which the పుత్రిక or copy is made.

మాత్ర * n. s. Measure. A little. A short vowel. A moment. (Also, in Telugu,) a pill. కొంచెము, అక్షరము. D.

మాత్రము * n. s. Quantity, measure, proportion, computation, whether by number, rate, weight, extent, or capacity. వాడుఅట్లాచెప్పినమాత్రమున or మాత్రాన as soon as he said this. ఆమాత్రపుదేవళము so large a temple. ఆక్షంభములం

దేమాత్రపువాడు a man likely to have that book. లుకమాత్రపునునిపి. a sort of fellow. మరి మూణము, నిశ్చయము. D. యేమాత్రము or యెంత మాత్రము how much, how far, to what amount, in some degree, to a small extent, in any degree. ఆమాత్రము so far. నాకు తెలిసినమాత్రము as far as I know. యెంతమాత్రము కాదు Far from it! by no means! not in the least! అదియేమాత్రము న్యాయము కాదు It is any thing but right. యెంతమాత్రము హేతువు లేదు there is not the smallest reason. మనుష్యమాత్రులకు అది కాదు it cannot be done by the hand of man.

మాత్రము adv. Only, merely, alone, simply, exclusively. నేనుమాత్రమువచ్చినాను I alone came.

మాత్సర్యము * n. s. Envy, malice. ద్వేషము, కౌ. మాదిగ n. s. A cobbler. A man or woman of that class: a knacker. మాయెడ్లుమాదిగెయింటికి సిద్ధము గావున్నది my cattle are ready to die (with starvation,) ready for the knacker. మాదిగ adj. Belonging to that caste. మాదిగెది n. s. A woman of the cobbler caste. మాదిగవాడు n. s. A man of the shoe-maker-caste, a cobbler.

మాదిరి n. s. A pattern, sample, or specimen. శమానము. OG. మాదిరి adj. Similar, like. శమానమైన. మాదీఫలము * n. s. Citron. మాకులుంకము. మాద్యశ * adj. Like me, resembling me. నావంటి. మాద్యశుడు * A man like me. నావంటివాడు. D. మాధవము * n. s. A poetical name of the second Telugu lunar month. చైత్రమాసము. D. మాధవమతము a Dwaita sect of Vishnu worshippers who adore Hanuman as the one God and look upon Vyasa as their great prophet. Their tenets are explained in the శరాశరశంహిత.

మాధవి * n. s. Clayed or candied sugar. The large creeping plant termed *Gartnera racemosa*. బండిగురింజ. D. says వశంతకాలపువల్లె, కల్లు చెల్లము. D.

మాధవి * n. s. A bawd. కుంఠెనకలై. D. మాధవుడు * n. s. A name of Vishnu; also of Vasantas, or spring. విష్ణువు, వశంతుడు. D.

మాధుర్యము * n. s. Sweetness of flavour, or of disposition, or of soil; as opposed to saline soil.

మాధుర్యము * adj. Sweet, sugared. మధురమైన. మాధ్వి * n. s. Spirituous liquor. శుక్చంద్రకాలతో చేసినసారాయి. D.

మాన n. s. One sixteenth part of the measure called కూము, నాలుగుటంకములయొక్కదియ్యము శుక్చేది, దేశభేదముచేతయొక్కవత్తువలున్నవలదు. D.

మానము * n. s. Measure of any kind. Pride, female arrogance or indignation. A system, a method as సౌరమానము the solar system of astronomy. ఛార్వశ్శుక్చమానము the system described by బృహస్పతి &c. కులామానశ్రుశ్శమానాంసుశీ మానసామాన్యే, శ్రుమాణ, స్త్రీశాంకోతభేద, చిత్రోన్నతౌ, గర్వభేదము. SC. Siva. 2. 31. రత్నకటక ఝణంఝణా స్ఫూర్తి తాళమానములుకొలుపు. టీ|| తాళమానములు, తాళశ్రమాణములు. కాలమానము the state of the weather, the nature of the season.

మానము * n. s. Civility, honor. The pudenda. గౌరవము, స్త్రీపురుషులయొక్క సరుగైనఅవయవము. వాడిమానముతీరిరి they disgraced or exposed him. యెవ్వరిమానానవారముపోయినాము every one of us went his way. మానముపోయిన తర్వాత ప్రాణముయెందుకు what is the good of living after losing "character?" మానధనులు those whose good name is their wealth. మానహీనులు those who are devoid of character.

మానక adv. Continually: without stop, check, or hesitation. అనగాయెడవక. OG.

మానకుడు Abstain not, (prohibitive of మానుట) Dab. 246. line 6. విడవకంఠి.

మాననిచము * adj. Venerable, honourable. శ్రాజ్యమైన. DRU. 1322.

మానభంకము n. s. Disgrace, dishonor. అవమానము.

మానవ * adj. Written by Manu. మనువుచేత వ్రాయబడ్డ. Thus మానవధర్మ శాస్త్రము The Laws of Manu.

మానవ * Human. మనుష్యశీలంబంధమైన. మానవబలము human strength. మానవస్త్రీ a mortal woman. i. e. not a goddess.

మానవతి * n. s. A modest woman. వానికియిద్దరు భార్యలు, లుకలెరాక్షుని లుకలెమానవతి he had two wives: one was a devil, the other a good gentle creature.

మానవాశ్రమము * n. s. A cannibal. మానుమ్యులను పెరి
 కి నేనాడు.
 మానవుడు * n. s. A man. మనిషి.
 మానవేశ్వరుడు * n. s. A king. రాజు. M. 1. 1.
 141.
 మానశీము * n. s. Mind, the seat or faculty of
 reason or feeling. స్వాంతము. The name of a
 lake (మానశీనరోవరం Manasa-sarovaram.)
 మానశీము * adj. Mental. మానశీశ్రావణ mental
 prayer. మానసిక మైన.
 మానసాకము * n. s. The swan. మాంసము.
 మానస్థానము * The pudendum muliebre. మర్త్యం
 లము.
 మానస్కుడు * n. s. A man of respectability or
 character. మర్యాదమనిషి.
 మాని * adj. Respectable. మానస్కుడైన.
 మాని adj. Wooden, vegetable. మానికూరలు
 greens. మానిశ్రుస్త్రైలు marriage tokens made of
 wood. వాడువాండ్రకు మానిశ్రుస్త్రైలుకట్టించినాడు
 he reduced them to beggary.
 మానిక n. s. A dry measure; one fourth of a కుం
 బము; it is ciphered మా. Thus మా— two ma-
 nics. A manica is one sixteenth of a తూము.
 పొట్టిమానిక a stumpy figure. నాలుగుటంకము
 అయిదువియ్యమును పట్టిది. దేశభేదముచేరయి ఘ్న భర
 త్కవలున్నట్లగును. D.
 మానికము n. s. A jewel. మాణిక్యము.
 మానికశ్రు adj. Set with jems, jewelled. రత్న ఘడి
 త మైన.
 మానిక See మానిక.
 మానితము * adj. Respectful. కొనియాడదగిన.
 మానిని * n. s. Lady, damsel, maid. స్త్రీ.
 మానినీనుశ్రు n. s. Wood turmeric, a medicinal
 drug. కుర్కూరి, దారుహరిద్ర. SC. Curcuma Xan-
 thorrhiza. Rox. 1. 25. Ainsl. 2. 183.
 మానిపించుట caus. To have it cured.
 మానిముంత n. s. A wooden pail. S. 2. 391. కడివ
 లకొయ్యతో చేసిన పాత్ర.
 మానిని n. s. A person. మానినిక్రోతి a baboon. S.
 1. 130. కొన్నివేళులు మానినిక్రోతులాదియైనవన్ని
 యు.
 మాను adj. Fit, proper, worthy. యోగ్యము. D.
 మాను or మాను infl. మాని or మాను n. s. A tree,
 wood. మాను or అకుసుమాను the trunk of a tree.

మానుచుండటం or మానుంబులుచుట To be astound-
 ed, petrified with horror : literally to turn in-
 to wood, to be struck dumb. అడ్డమాను the
 cross bar of a door. కట్టుమాను a float. చెట్టు,
 చెట్టుకొమ్మలకిందిభాగము.
 మానుకొనుట v. a. To relinquish, to forego, to
 resign, to lay aside, to desist from, abstain
 from. అంకడిమానుకొనుట To shut up shop.
 మానుగ adv. Duly, fitly, truly. పొందుగ. OG.
 మానుచుట v. a. To stop, heal, cure. (a causal of
 మానుట.) K. P. 4. 49. Vish. 1. 16.
 మానుట v. a. and v. n. To forbear, refrain, ab-
 stain, or desist from, leave off. To heal, be
 healed or cured. To be laid aside or left off,
 to be got rid of. చెప్పకమానెను he did not say.
 అక్కడవుండకమానరు They will not fail to be
 there. చేయకేలమానును how should he fail of
 doing this, he will do it without fail. చేయక
 మానెను he kept from doing so. This verb im-
 plies a general negative as రాకమానెను he did
 not come. చొరకమానెను he did not enter.
 అదినడకకుంఁటేమానెను I don't care. No matter
 whether it continues or not. రాకమానరు They
 will inevitably come. కొట్టితే కరవకమానునా
 If you strike it, will it not bite you? తాకితే
 తన్నకమానదు If you touch it it will kick : it
 will not fail to kick. చెప్పినాడో మానినాడో
 whether he spoke or not : lit. whether he spoke
 or whether he forbore. మాను, మానుము or మాను
 మా Don't! stop, have done! be quiet. It is even
 applied impersonally; as యిస్తేనే గానిమానదు
 give them me, or it won't do. అదిచెల్లిస్తేమానె
 pay this, and all will be over or right. Thus
 మానె impersonally means It is over, that's all;
 as బట్టలుతడిసినామానె, అన్నితడిసినవి my clothes
 wet! is that all? I am wet all over. యియ్యక
 పాలేమానె If you won't give it never mind, no
 matter, it is of no consequence. రాయివేతునా
 మానుదునా shall I put the stone there or no?
 ఉదాహరించి నామానినా whether they mention-
 ed it or no. రాకమానను I cannot avoid going,
 I cannot help going. మానక చెప్పినాడు he said
 so continually. తన్నుమానినట్ల a weaned child.
 రెండుమానిత రుయ్యి నాడు he kept two, and

gave six: lit. he omitted two. నినుమానజాలనే I cannot leave thee. చింతమానుము have done with grief.

మానువుట To stop, to heal, cure, &c. a causal of మానుట.

మానువము n. s. Honor, respect. మరియాద, గౌరవము.

మానువస్థుడు n. s. A respectable man. మరియాద పరుడు.

మానుమాళి * n. s. A cannibal. మానుమ్యులనుతినేవాడు.

మానుపీయకము * Woman's milk. M. XII. 1. 358. చనుచాలు.

మానువ్యము * n. s. Manhood, manliness. Kindness, humanity. నరత్వము, కరుణ.

మాన్యుట v. a. To stop, quell, heal, cure, &c. (a causal of మానుట.) Vish. 1. 16.

మాన్వడుట v. n. To turn into wood: that is, to be petrified, horrified: to stand aghast. See ప్రాన్వడుట.

మాన్పించుట v. a. (Causal of మానుట) To stop, check, prevent, put an end to, cut-off. ఆతని ప్రయాణముమాన్పిస్తే I stopped his going. కాంక్షనురాకుండామాన్పించవలసినది you must keep them from coming.

మాన్యము * adj. Respectable, venerable. పూజ్యమైన.

మాన్యము * A living: an honour, or glebe-land, granted by the ruler, on quit rent or on various favourable tenures: శుభ్రమాన్యము land entirely free. అర్ధమాన్యము Land which is half free: paying only half the usual revenue. మాన్యగాడు (a low phrase) An incumbent, a prebend, one who enjoys a living.

మాన్యడు * n. s. A respectable, venerable man. పూజ్యుడు.

మాత్ర n. s. Evening, night. Infl. మాతటి, Dative మాతటికి at night. S. 2. 286. రేపుమాత్ర morning and evening. మాతటివేళే the night time. T. 4. 132. మాతటిమొండె the evening sunshine. Vish. 4. 237. సాయంతాలము, మాలిన్యము. D.

మాత్రుట v. a. (causal of మాయుట) To dirty, make foul. To destroy, efface. దూత్రుమాత్రుట to ruin, destroy. దోగ్గొట్టుట, పులిసముచేయుట. D.

మాత్రాగు Very well! a colloquial contraction for మహాబాగు, కుందిది. D.

మావీర The plant called Ajuga Disticha. Rox. 3. 2.

మామ or మామగారు n. s. A father-in-law. The same title is bestowed equally on the brothers of a father-in-law, as పినమామగారు, పెద్దమామగారు. The phrase శకునిమామ denotes 'Uncle Sacuni.' i. e. an evil counsellor. It is a proper name like Ulysses. Sacuni was maternal uncle to Duryodhana.

మామకము * or మామకీనము * adj. Mine నాదియైన. మామకీనకులజాలు people of my caste.

మామిడి adj. and n. s. Mango. మామిడిశుండు a ripe mango. మామిడికాయ a green mango. మామిడి చెట్లు mango trees. మామిడివనము a mango garden grove. మామిడ్లు plu. mango trees. మామిడి శుండ్లు ripe mangoes. Magifera Indica, Rox. 1. 641. త్రిల్లమామిడి the sour species. తియ్యమామిడి the sweet kind. N. 9. 146. స్త్రీ|| మెలతయాగు జ్జమామిడినీడగాదె the low (or small) mango trees. కట్టుమామిడి a tree which bears a fine species of mango from being usually tied up to preserve them. చూతకృత్ము. D. అడివిమామిడి a tree differing from the mango. Spondias Mangifera: a wild mango. చిలకముక్తమామిడికాయ a mango fruit terminating in a crooked point like a parrot's bill. Various trees are called చారుమామిడి Buchanania Latifolia. Rox. 2. 385. బ్రహ్మమామిడి Ficus glomerata. Rox. 3. 558. బొడ్డమామిడి Ficus Racemifera. Rox. 3. 561. Also See అటికమామిడి and నర్రమామిడి, కుంతమామిడి. The name 'mango' is from the Tamil Man-gai. i. e. the maum fruit.

మామిడిగుత్తులు A sort of grain. A. 1. 75. చడ్లల్ల వేదము.

మామెన n. s. A fragrant root like Sarsaparilla. P. 1. 703. Ainslie. 2. 177. నేలమామెన is another kind. H. 4. 14. మామెనయును నేలమామెనయటకమామిడి.

మాయ * n. s. Fraud, trick, deceit, illusion, diplomacy, conjuring. Philosophical illusion, idealism, unreality of all worldly existence: personified in mythology as (Lacshmi) the con-

soft of Brahma or God ; she being the immediate and active cause of creation. **మాయాశ్రు** శుంచము This delusive world. 'Vanity' in the theological sense : materiality as distinguished from intellectuality. [The Visabdita quadam of Lucretius, lib. 5. 1212. This word Maya is probably the same as Maia in Greek : but that forms the genitive Maiados ; as is shewn in Homer's Hymn to Mercury. In the Calcutta Review No. 7. p. 49. in an article on Vedantism, there is a good essay on Maya.] **మాయలాది** a rogue, a cheat, a wretch. **వనితలుమాయావి** సెందులైనందున as women are deceivers. M. XIII. 2. 189. **మాయాస్వరూపము** a fictitious form. **మాయగొల్లడు** the seeming herdsman, Krushna, who bore the appearance of a rustic. **మాయదారిగా** unexpectedly, by stealth or trick, cunningly. **మాయగాడు** a deceiver. **మాయాదేవి** nature, regarded as a goddess. **మాయాదేవినుతుడు** the name of Buddha. Ham Bu. E. Ind. 1. 220. **కటటము**, ఇంద్రజాలాది **మాయము**, అవిద్యయు, **మాయానగరము** the place called Haridwāra. D. **పార్వతి**, లక్ష్మి, రతి. D.

మాయము * adj. Vanished. **ఉంగరముమాయమైపోయినది** the ring disappeared. **వాండ్లుమాయమైపోయిరి** they vanished. **మాయమవుట** to vanish. **ఆపాము మాయమైపోయినది** the snake disappeared. **యిదియేమిమాయము** This is a strange trick.

మాయలాడు n. s. A rogue. **మాయచేసేవురుసుడు**. D.

మాయావి * n. s. A juggler, a conjurer. **మాయచేసేవురుసుడు**. D.

మాయావి, **మాయి** * n. s. A cheat, a deceiver, a juggler, a conjurer. **వింద్రజాలికుడు**, **మాయలమారి**.

మాయి * n. s. A cheat, deceiver, juggler, conjurer, imperceptible agent, as Cupid, fire, &c. BB. 3. 2. 30. **శ్రేతుడు**, **విష్ణువు**, **మాయచేసేవాడు**న్ను. D.

మాయింతుట v. a. To do away, abolish, annihilate. **పోగొట్టుట**. T. 5. 76. **తనదుగాంధర్వమాయ**, **గాదనుజవరలమాయమాయింబి**. **టీ|| పొయ్యెటట్టుచేసి**. BD. 4. 454. **యెవినమద్దర్వమెల్లమాయింబి** ib. 4. 2061. **పెద్దెనగర్వంబుపెల్లమాయింబి**.

మాయుట v. n. To be dirty, foul, unwashed. To perish, be destroyed, or effaced. **అదిమాసినది** it is dirty. **మాసినపాతలు** dirty clothes. **మచ్చలుమాసిపోయినవి** The vestiges are destroyed, effaced, erased, annihilated. **వాడితలమాసినది** His head is dirty. i. e. he is unshaven. **తలమాసినవాడు** a man of beggarly appearance. **దానిచెరుగుమాసినది** she is menstruous. **చుక్కకనుమాసిపోయినది** the star faded away (at dawn.) **మురికిఅవుట**, **లేకపోవుట**.

మారంకము n. s. Opposition. **యెదురు**. **మారంకమాట** to oppose. **యెదిరించుట** BD. 2. 1021. **అశిమాక్షుతోడమారంకమైగలిచె**. ib. 6. 123. **వంకయ్యశివునిమారంకమైగలిచె**.

మారకుడు * n. s. A slayer, or destroyer. **చంపేవాడు**.

మారట adv. and adj. In lieu of. Other, another. **Altered**, changed. **మారటరతి** a second Venus, a very beauty. **మారటమారుడు** a perfect love, another Cupid. **శ్రుతి**, **అనగారూపుమునకుశ్రుతి** రూపుము, **మారటరూపు** అని. D. HD. 2. 2816. **సురిమీదదేవేంద్రుమారటగడ్డె** నెరినెంత **గాలంబు** నిలువుదునంటి. **Raja Sekhara**. 1. 40. **భాగ్యవతులు** రూపునమారటరతులు. M. V. 3. 93. **మారటసెందుదాననయ** మాటలుచిత్తమునందునిల్వకేకారులు **వేరెడకవినుడు**. **యాశ్రయోగమును** **శుక్తిమారట** Talkative **అనగావదుబోయిన** **అనిచెప్పుకలసియున్నది**.

మారణము * n. s. Killing, slaughter. **చంపడము**.

మారము or **మారాము** n. s. Teasing, plaguing, annoying. **గోజులాట**.

మారాంతకుడు * n. s. An epithet of Siva as the *Amoricide*, or Slayer of lust. **శ్రుడు**.

మారాగారము * n. s. The mons veneris or a magical triangle representing it.

మారాడుట v. a. To oppose in argument. **యెదురాడుట**.

మారాముచేయుట v. a. To tease, to plague. **గోజులాడుట**.

మారాముడ్లు n. s. plu. Tricks, knaveries. **తంటలు**. **మారాముడ్లమారి** a rogue. S. 2. 40. **పూరామచిలుకమాకీమారాముడ్లమెలు** చెలును.

మారి * n. s. Hecate, the name of a goddess like Durga, Celæno, the fury supposed to preside over certain epidemical diseases. **A plague**,

infection, or pestilence, also called **చూరియత్తు**.
 D. says బహుమందిరచ్చేరోగము. Slaughter. G. 1. 276. ప్రాణులచూరివచ్చెనని. SC. says శుశూచికారోగ, జనతుయె.
చూరి (As an affix.) Doer, who commits. తిప్పలచూరి, కడగండ్లచూరి one who troubles or torments. కుండలచూరి a poisoner. కుండలచూరి one who is given to women.
చూరించుట v. a. To destroy. సాశనముచేసుట. Kuchelo. 3. 49. చూరింతుశిర్వముకొ.
చూరిమసంగుట v. a. To slaughter, ruin, destroy. M. X. 1. 174. పుకయెడమార్తరుచేల్లనిమాన్వోనిన చూరిమసంగింట్లుమృత్యుదేవతకెరలిసచాక్షుస. Rukmangada. 3. 84. ప్రాణుమూలచూరిమసంగింట్లుమృత్యుశుశ్రుముజూర్ణముజేసి. Swa. 5. 28. మోసవచొరకొంటిబ్రజచూరి మసంగింట్లు. వధించుట. OG.
చూరిమడు * n. s. The principal actor or manager in a theatre. సాటకశరీభావయండుత్రాజ్యుడు.
చూరిరము n. s. Pretence, feigning, hypocrisy, dissembling. (From చూరిచుడు the name of a person in the Ramayan.)
చూరు adj. Other. Turned, averted. Replying, answering. చూరుమనిషి a substitute. చూరుమాట a reply. చూరుతాళము a false key. చూర్మి గము the averted countenance. చూరుమూలన in a bye-place. మరియొక, పెడ. D.
చూరు n. s. A time. పుకచూరు once. యాచూరు this once, or this time. రెండుచూర్లు twice. ముత్తూరు thrice. ఆవృత్త్యర్థము, మజ్జిగ. D. Butter-milk. A course (or remove, at dinner.)
చూరుకొనుట v. a. To attack, front, face. To be adverse to. యెదురుకొనుట. D.
చూరుగా adv. Instead, in lieu. శ్రుత్యామ్నాయముగా. సాచూరుగాపోయినాడు he went in my place, in lieu of, instead of me. పానికీకొమారై చూరుకొమారై గావుండెను she was to him as a daughter.
చూరుట v. n. To be changed. To be transmuted, altered. To distinguish himself in battle. ఆరూకలుచూరవు that money will not pass. వృత్త్యయమాట, పుకటిమరియొకటియాట, విజృంభించుట. D.
చూరుడు * n. s. Cupid, the God of love. మిన్నగుడు.
చూరుతము * n. s. Air, wind, vapour, gas: Breath, inspiration or respiration. Seven winds are

reckoned and hence చూరుతము is an expression for seven. Thus చూరుత యోగినే (Lalit. 28. 89.) Seven leagues off, answering to శత్రుయోగినే. చూరుతల్లి n. s. A step-mother. శత్రుతల్లి. D.
చూరుతాత్మజుడు * Son of the wind, an epithet of Hanuman and of Bhima. మానుమంతుడు, భీముడు. చూరుతాళము n. s. A picklock. చొంబీగముచెవి. చూరుతాళనము * n. s. A snake; (lit. it that lives on air.) శిర్పము.
చూరుతి * n. s. A name of Bhima: and of Hanuman. మానుమంతుడు, భీముడు.
చూరుతురు n. s. Enemies. శత్రువులు. OG. D.
చూరుతుడు v. n. To disappear, vanish; to be changed or exchanged. ఆదృశ్యమాట. D. సాకత్తిచూరుతుడది my knife has been changed.
చూరువులు n. s. A kind of fishes. G. 1. 111. చూరువులనుజనువారికిచ్చి. Russell. 168.
చూరువేరగాడు n. s. A retail dealer. చిల్లరవర్తకుడు.
చూరువేరము n. s. Retail trade. చిల్లరవర్తకము.
చూరుమనువు n. s. A woman's second espousals. ఆడదానికిరెండవవివాహము. D. చూరుమనువుది a woman who is married a second time. రెండవపెండ్లాడినస్త్రీ. D.
చూరుమలయుట or **చూరుమసలుట** v. a. To rival, to match. శరీగామెదిరించుట. OG. BD. 6. 1809. మలచూరుతోచూరుమలసికాముండు. Vish. 6. 263. నూత్నభానురుచికిచూరుమలయుచునున్నవమంతకంబు. ib. 2. 216. శరసిజాయతలోచనజఘనయుగము, మరునిరథచక్రములతోడచూరుమలయ. L. 13. 130. తానునందరకునుతత్తవ్యరూపుమానవాకృతులతో చూరుమలయుచును.
చూరుమాట n. s. An answer; a synonyme. యెదురుత్తరము, శ్రుతిపదము.
చూరుమ్రోత n. s. An echo. శ్రుతిధ్వని.
చూరుమ్రోయుట v. n. To echo. శ్రుతిధ్వనిచేయుట.
చూరురూపు n. s. A new appearance, a change of form. రూపాంతరము.
చూరువ n. s. The sluice from a tank.
చూరువర్తకుడు n. s. A retail seller. చిల్లరవర్తకుడు.
చూరువు n. s. A sort of fish.
చూరుశీదనము * n. s. The mom veneria. యోని.
చూరుశేషము n. s. A tree called Bel or Aegle

marmeloa. దివ్యచెట్టు. The nuts are used as snuff boxes. *Rev. 2. 579. Ainalis.*

మాండ్లు v. a. To rival, match. మొదిరించుట.

మార్గం దేవుడు * The name of a certain sage who lived for ten centuries. తమకు మార్గం దేవుని ఆయుస్సు కలుగుగాక may you live a thousand years.

మార్గము n. s. Exchange (i. e. మార్చకము verbal noun of మారుట.)

మార్గములు See మార్చుకొనుట.

మార్గము * n. s. Way, road, path, means.

మార్గములు * n. s. An arrow. Search, research. Begging. బొరము, వెరకడము, యాచించడము. *SC. M. VIII. 2. 235. Surabhand. 94. R. 4. 57. T. 2. 120. &c.*

మార్గముడు * n. s. A mendicant. యాచకుడు. *A. 1. 30.*

మార్గశిరము * మార్గశిరము * n. s. The ninth lunar month: (December—January) that wherein the moon's change takes place when the sun is in Sagittarius.

మార్గడు * A word used only in compositions, as దుర్మార్గుడు an evil doer. శుద్ధమార్గుడు he who does good. దుర్మార్గురాలు she who does evil. *Chenn. 4. 132. ఆజవంజనాతీతమార్గుడై he who is freed from earthly ties.*

మార్చుకొనుట v. a. To exchange or barter. తరివర్తన చేసుకొనుట.

మార్చుట v. a. (causal of మారుట) To change, to alter, to exchange. To transmute metals. To kill, slaughter. దినము మార్చి దినము every other day. బాండ్లు తలమార్చి పండుకొన్నారు they were lying heads to heels. తరివర్తన చేసుట, వ్యత్యయము చేసుట. *D. says లెకటియమ్మిమరియొకటి శుభ్రము కొనుట, చంపుట.*

మార్చనము * Wiping. కేశమార్చనము (i. e. కుప్పెన.) a comb. *D. Pariz. 3. 105.*

మార్చారము or మార్చాలము * n. s. A cat. *పిల్లి. Sar. D. 459.*

మార్చాండుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

మార్చరు n. s. Enemies. శత్రువులు. *D. M. X. 1. 174.*

మార్చాకము * n. s. A drummer. మర్తలవాయిచే కాము. *D.*

మార్గవక్రము * n. s. Softness. Grace. మార్గవక్రమైన gracious. కరూణలమైన. *M. XII. 5. 440.* మృదుత్వము.

మార్పు n. s. Exchange, change. A kind of fish. కుండమార్పుకూడదు or కుండమార్పులుకూడమె marrying a man's son and daughter with another man's son and daughter: which is thought wrong.

మార్పుట v. a. To exchange. To kill, slaughter. చంపుట. *D. Kusalava. p. 139. అఖిలమూలము లునారసి మూడ మారామచంద్రుని మార్పుంకవచ్చు, నిరూపుమావిన నేమకోయకట. తరివర్తన చేసుట.*

మార్పులయ్యు adj. Done in return. ప్రతి. *S. 1. 256.* ఆచక్కెరబొమ్మ మార్పులయ్యు వైపులకు విభవజ్జి సిల్లుచుక. మార్పులయ్యువైపులు, అదిచేసే ప్రతిక్రియలు.

మార్పులయ్యుట, అనగా మొదిరించుట. *L. 2. 9. ఆగమ విలాసిములకు మార్పులయ్యునట్టిట్లు. See మారుమలయ్యుట.*

మార్పుశిలుట, అనగా మొదిరించుట. *Raja Vahana. 3. 139. మిశమిశనిచన్నవతశకు వెళి మార్పుశిలున శనుకలికల్పిడుమనెశిగురరి.*

మార్పుడ A twisted neck. పెలివిడిపోయినకంఠము. *A. 3. 23.*

మార్పుగమై part. Turning her face away. *N. 7. Lit: being face turned.*

మార్పుడు * n. s. See మారిముడు.

మాల adj. Paria, outcaste. Vile, base. చండాళ. మాలకాకి a raven. In some compounds it is equivalent to dog (in such compounds as dog-rose) thus మాలకులని the wild tulasi. మాలదేవ the inferior sort of hawk. మాలతారు the lesser sort of viper. మాలశిలి a paria woman. మాలకూరలు base language. *Sarabh. 3. 55. మాలశులై a paria village.*

మాల n. s. A Paria, an outcaste. చండాలుడు. The lowest but most numerous caste of Hindus. They belong to the right hand caste and in the Tamil provinces were formerly slaves of the soil. 'Māla' exactly answers to serf or villein as described in the Domesday book.

మాల * n. s. A garland, wreath, necklace or heraldic collar: a coronal or crownnet of flowers. A series or string of verses or songs. A rosa-

ry or string of beads. గండమాట the scrofula about the neck. వర్ణమాట the alphabet.

చూలకరి n. s. A flower seller. చూలాకారుడు. G.

11. 49. సురపాస్త్రమకరగట్టిమూలకైత్రులుగ జేసిమును చూలకరి పూరె.

చూలడు n. s. A paria. చండాలుడు.

చూలతి * n. s. The great flowering jasmine. (Jasminum grandiflorum.) Rox. 2. 11. జాతాస్యం, జాజి. SC.

చూలది A female paria woman. చండాలుస్త్రీ.

చూలనూలు n. s. Fine thread used in weaving muslin, and spun by Parias.

చూళయము n. s. Vulg. for సుహాలయము.

చూలరికము n. s. Pariarhood, the being a paria. చండాలత్వము. UH. 4. 191. ఉద్దండతచూలరికం మనుదండిగననుజెందె.

చూళవము or చూళవదేశము * n. s. The country called Malwa. దేశభేదము.

చూలవాడు A serf or paria, a helot, or outcaste. చండాలుడు.

చూలాకారుడు * n. s. A florist or flower seller, a weaver of garlands. పువ్వుములుకట్టి అమ్మే వాడు.

చూలి n. s. A gardener. Radha. 1. 74.

చూలిక * n. s. A chaplet, garland of flowers, a wreath. A line, or row. పూదండ, పుచ్చిరూకుమై నళిమూచాము. R. 6. 12. తరుణవిద్యున్నాలికాలశు. శోదారంబై. విద్యున్నాలికా, మెరుపులవరళి.

చూలిగ n. s. (Tamil.) House, abode, dwelling. నేలచూలిగ a subterraneous chamber. తిరుచూలిగ a phrase among Vaishnavas for a house. See తిరు Lit: your blessed tabernacle. యిల్లు.

చూలిన adj. Devoid of. విహీనమైన. See చూలుట.

చూలిన్యము * n. s. Foulness, turbidness. మురికి.

చూలిమి n. s. Familiarity, love, attachment, affection. చిన్ననాండలో చేసే స్నేహము, మచ్చిక. D.

చూలు, అనగా బెత్తలభుజాలతడిబట్టపొత్తులు. OG. i. e. The pad or cushion placed on the shoulder of a palankeen bearer.

చూలుగుబోతు n. s. A sluggard, a lazy wretch. సోకారిగొడ్డు. Chenn. 3. 447. కూలికివచ్చి యాడవరిగోయుచు, కూరుకు జెంజొచ్చె, నీచూలుగు బోతునీనికనుమానములేదిక.

చూలుచుట, చూల్చుట is the same as చూనుచుట To set aside, stop. దానిబయిసిమానిచిరి they humbled or dishonoured her.

చూలుట v. a. To lay aside, cease from, desist from. తపకిచూలిన or కొరచూలిన useless. చూలు

చూలిన idle. సిగ్గుచూలిన shameless. తపకిచూలిదీన్ని చేసినావా Did you do this for want of something to do? (out of mere idleness.) యాచూలులువినియోగముచూలినవి these statements are inapplicable. శరణుచూలిన relentless, merciless. DRyo. 136. కరుణచూలినయట్టి లైకకువెరలి. దిక్కుచూలిన helpless. యెరుకచూలిన devoid of wisdom, senseless. వాచిచూలిన incestuous. i. e. a trip in consanguinity. చూలుపుట See చూలుచుట.

చూలూరము * n. s. The tree called Bel, or Ægle marmelos. మారేడుచెట్టు, శ్రీఫలము, విల్వము. The leaves of which are used in the worship of the Lingam.

చూలె n. s. A house, dwelling. నేలచూలె a cellar. G. 1. 99. భీరునిబాలునినేలచూలెలో ద్రవించి దాచి.

చూలె n. s. for చూల q. v. A garland. A line పుచ్చి. G. 8. 30.

చూలెత n. s. A paria woman. చండాలుస్త్రీ.

చూల్యము * n. s. A wreath, chaplet, garland. పూదండ.

చూల్యవంశము * n. s. The name of a certain range of mountains. లైకశరవృతము.

చూళ్లు for చూడలు n. s. plu. Money. S. 1. 453. కనుగొంటిన దెనిదానము గనుగొనసెకమాడ్లవందెగలిగినదా.

చూవంతుడు n. s. An elephant driver. BD. 4. 191. దండియైమావంతుతండంబుజంపి.

చూవటాలు plu. n. s. Small rolls or packets of betel areca, lime, and other ingredients; made up in order to be distributed among guests. పుట్టిలు. KP. 7. 63. బంగారుచలువలపశిమింపు తమలపాకులమావటాలుకొండలుగవైవి.

చూవటిడు n. s. An elephant driver, or Mahaut. యేనుగవాడు.

చూవడి adj. for చూమిడి.

చూవి n. s. A mango tree. చూవిశండ్లు mangoes. చూమిడిచెట్టు, గర్భశ్రీకండమునుచుట్టుకొనివుండేచార. D.

చూవి n. s. The after birth.

చూవిచేత n. s. A fish. లైకచేత.

చూవు n. s. A horse. The covering a mare. చూవి చూవునుయిస్తేచూవిపిల్లపుట్టును if the sire is good

'the foal will be good. R. 1. 8. పాలునుదీరునేరు
 తరుతుంకలమాత్రులు. కేరసీరములనువీడదీవేళ క్రిగల
 వాహములు, అనగా వాంశలు " Vehicles that
 can separate water from milk," denotes (see
 on వాంశ) swans. మాత్రుపిడివాకు a sort of dag-
 ger. A snare for fish. A numerical fraction,
 one twentieth. D. says గుర్రము, అశ్వశంకమ
 ము, కుల్లెవాడుచేవలకు ప్రేదియ.

మాత్రమోమువారు, అనగా కింపురుసులు. D.

మాత్రురము plu. మాత్రురాలు n. s. A kind of fish. తె
 కచేత. H. 4. 225. రాతికారుకు, మాత్రురమునుకుం
 టముక్తు.

మామములు * n. s. Black gram. మినుములు a sort
 of kidney bean, Phaseolus radiatus. Rox. 3.
 296. రాజమామములు a kind of bean, Dolichos
 Catjang. Rox. 3. 303. ఆలసాంధ్రె, ఆలసాంధ
 లు. SC. commonly called ఆలచండలు. Jaim.
 4. 102.

మాస్తిడు n. s. A hero, a gallant, a fine fellow. శూ
 రుడు. T. 3. 140. చికటారిమాస్తినిచెలుపునూ
 ర్వుంది. టీకటారిసామాకాడు. ib. 3. 25. చెరుకు
 విల్వాస్తినివీరుడుకిందిమీల.

మాసము * n. s. A month, either of the lunar,
 solar, or any other computation of the year.
 నెల. The Hindu month is exclusively lunar,
 and is divided into the bright and dark fort-
 night; that is, the crescent and the wane;
 each of which comprises fifteen తిథులు *tithis*
 (lunar days,) of variable length, and commencing
 at various hours of the solar day. To recon-
 cile the lunar and solar computations, intercalary
 lunar months are inserted; a practice regulated
 by assigning to each lunar month a particular
 corresponding sign of the solar zodiac. So often
 as the sun remains in the same to the zodiac
 during two days of the moon's change, the
 month to which the last change belongs is
 reckoned over twice; 1st as అధిక *Adhica*
 or intercalary, and secondly (as నిజ or proper)
 under its proper name: for instance, first
 అధిక ఆశ్విజము *Adhica Aswijam*, and then
 ఆశ్విజం *Aswijam*: in other words two months
 are reckoned over twice. In this event, the
 proper month intervening between the two is
 entirely omitted from account, and is termed
 the త.య.కూశము or lost month. See notes
 on కుక్లతము the bright fortnight

and on కృష్ణతము the wane. నక్షత్రచంద్ర
 మాసము the time wherein the moon moves
 through a sidereal revolution. (Warren.)

మాసికమ్మ n. s. A foul wench; an amazon. శ్రీన
 ములు తేనిరజోడకకానము తేనిశ్రీ. D.

మాసిటీడు n. s. (Persian word, *Mustaid*?) Hero,
 gallant fellow. శూరుడు. Swa. 5. 56. పేటిమై
 నాకు నెరసిన మాసిటీడు. టీ|| వస్తాడు. Vizaya.
 1. 130. ఆయలనాగవేణిమెరు గారుకటారికిమాసి
 టీడగుణబోయనవచ్చు. ib. 3. 47. పేటిమగని,
 నరుగెల్వవలరాజుమాసిటీడు, పూజచేసినయట్టియా
 తే జియనగ.

మాసరము * n. s. The scum of boiled rice. ఆన్న
 శముద్భవమందే, గంజిమిదిమిగడ. SC.

మాసీరము n. s. A month. నెల. P. 3. 282. నిమిష
 ముదివసంపై దివళిమునెలమై మాసీరంబుశంకత్పర
 మై, శిమయుగమైవించించెదరమకాభవదియ్యయో
 గరాహిత్యమునక. టీ|| మాసీరము, నెల.

మాసీరముగ or మాసీరమై adv. Being mingled or
 mixed, unitedly. మిశ్రమముగా, కలిశిస్తటుగా.
 A. 4. 37. చెంగల్యకాలువలకు ద్వికాశీరిదధికుం
 దమాసీరంబులుగావీసికి యూరంబెట్టిన నారంక
 శ్చం బేరభంగంబులతో. టీ|| మాసీరంబులుగా, మి
 శ్రమముగాను. M. XII. 1. 435. ప్రేమశంక్రితినిన.
 యమాశ్రితవిలోకనంబు గృష్ణునిముఖకమలంబునం
 దుమాసీరంబుగ వికళినమధుపునకుమధువ్రతంబయి
 నిగుడునానువ్రతుండు. మాసీరంబుగ, అనగాకలి
 నట్టుగా. N. 9. 3. మధురమణియకేళివనంజుల
 వంజుళకుంజంబులీ మధురశిధారలకరమణమాని
 తమానితమానిమణి మధురవహోవిలాసిములమాసీర
 మైశీరమైకనాశమై మధురయనంగసైక్తత్రురిమం
 దితమామహిమండలంబునక. టీ|| మాసీరమై, మిశ్ర
 తమై. M. 1. 3. 265. తరుణత్రుణేశినులుమాసీర
 ముగవారలుయయాతిశర్మివృణజూపిరికంక్రియుద్దలి
 యననికరమనురాగిలగన్యకానివంబుక. తరుణ
 త్రుణేశినులు, కోమలములైనజుట్టనవేట్లగలవారలు,
 అనగా యయాతిశర్మికులుముగ్గురు, మాసీరముగ,
 కలిశిస్తటుగా, యయాతిశర్మివృణనేవాండ్లను, తల్లి
 యువంక్రియునని జననిజనకులన్నట్టుగాను, జూబ
 రి, అగుశరవిరి. Sanscrit. M. 1. 72. 29. తేడకా
 యస్రదేశిసాగ్రతమేవనృతశీత్రమంశర్మిస్థాంకమాత
 రంచైతతదాభిఖ్యుశ్చదారకాః. 32. ఇత్యుక్త్యాన
 హితాస్తేతురాజానముతుచక్రముః.

మాసి The past p || of మాయుట.

మాసిక n. s. A patch. మాసికలు odds and ends, a jumble, a pack of nonsense. మాసికలు పెట్టుట To patch up. To raise false claims. (మాసికలు యిరికింతుకొనుట to raise false claims?)

మాసికము * adj. Monthly. నెలనెలకు వచ్చే.

మాసికము * n. s. A monthly ceremony regarding a deceased relative; continued for a year after the death. యేడాదికిలో గా నెలనెలకు పెట్టే శ్రాద్ధము.

మాసిక adj. Dirty, foul. The past relative ప|| of చూయుట, మురికి గాత్రంఢే.

మాహాత్మ్యము * n. s. Might. The peculiar efficacy or virtue of any divinity or sacred shrine. A work, giving an account of the merits, of any holy place or object. శ్రీరంగమాహాత్మ్యము the legend of Stree Rangam. యామంత్రముయొక్క మాహాత్మ్యము the might or efficacy of this spell. రామమాహాత్మ్యము the adventures of Rama or the miracles of Rama.

మాహేశ్వరులు * Worshippers of Siva, a title assumed by the Jangams.

మామీకము * n. s. Honey. వృక్షమామీకమామీక కృతలైలకర్ణమధు. SC.

మి.

మింగనగొండి or మ్రొంగనగొండి n. s. A glutton. తిండిపోతు. BD. 4. 1281. మనసిజారియు మ్రొంగనగొండియయ్యె.

మింగుట v. a. To swallow, devour. కలవీంతుట. మ్రొక్కిట్లమింగుట To stand speechless. To smother one's grief. మ్రొక్కిట్లమొందుకుమింగుతాతెత్తు why do you faultier so in speaking. Vij. 4. 54. కన్నువుదొంగలుబచ్చిరె, మిన్నకయాలాపితారెమింగిరటంచుక, అనగాలో గాత్రంఢే వాండ్రైఅనువారింపినారు the people of the pagoda have devoured this.

మింతు n. s. A kind of ring worn on the second toe. కాలిరుట్టు. L. 4. 11.

మింతు n. s. Excess. Lightning. పెరువు, అధికము. D. మించానె, పెరువునుపాంఠెను, అనగా పెరసెను to flash. A. 1. 43. తోలుదొలనుడయాద్రీకలదాకిమించూ. టి. పెరసె. D. Nayam,

p. 87. N. 9. 366. యీ సుభకాంతంబునకాంతంబు తరుణిమించుకొనులు శ్రీశకానినాంబరమొక్కింతు కవైతితొలిగి ప్రేమకృష్ణుడొయ్యారి. Also in Vish. 1. 192. చల్ల తలికెడులాగులు గురులవాగులువింతెత్తుచున్నదొయిమించులు నికుతాలుగన్ను గవచూపులుతిన్ననినెమ్మెంగులునక.

మించుట v. a. To transgress, surpass, excel. నాయాజ్ఞనుమించినాడు he transgressed my orders, he went beyond my directions. చదువులోవాండ్లనుమించినాడు he surpassed them in learning. అతనుముందుమించిపోయినాడు he is already gone on. వాడుముందుమించుకొన్నాడు he was before hand with me, he anticipated me. మించిమాట్లాడకు do not talk rashly. పనిమించిపోయినది it is now too late; the thing is gone by. చెయిమించవద్దు do not lay a hand upon him, do not strike him. యింతకుమించయెరగను I know nothing more than this. పెదవికిమించిన పులు a projecting tooth. i. e. a scapegrace, a disobedient fellow, a rebel. మించిమించియుంఠేజదిరాచాయాలువుంబయ్యారి at the utmost there may be ten rupees. ఆరుకలను మించయిప్పివేకినాడు he had already paid the money. M. III. 1. 2. ఉత్తరంబుమించియరిగిన. ఉత్తరాదికిముందుగాపొయ్యెటప్పటికి when they first went northwards. అతిక్రమించెననుట. D. మించువోని n. s. A beautiful girl. పెరువుతీగవంటిస్త్రీ. Ila. 1. 109. Balram. 4. 103.

మింట (Abl. of మిన్ను) in the sky.

మింటి Gen. of మిన్ను The sky.

మింతుడు * n. s. A paramour. Vais. 3. 75. మింతజనదత్తమేడక, కంఠశిముద్దుపురకముగడునెమ్మదికుర్లంఠశలిపెవేశ్యాకల, కంఠలకత్తరిగ్యవారు శకంఠములండుక. విటుడు. D.

మిండ n. s. A paramour. విటుడు. మిండజంగము. s. A buck, a lecher (among Jangams.) మిండతపసి a buck priest, a lecherous monk. R. 2. 110. కడజట భుజంగవేడంబు నడటనవీడుండు వోగండుమారినూమిండతపసి. మిండతుమ్మెక n. s. A cock bee or male bee. Calahas. 4. 54. మిండతుమ్మెకలముట్టనివుక్కు మంజరులు. మిండప్రాణము, అనగాయావనప్రాణము the bloom of youth. BD. 4. 2009. వంటిగుండముమంతుడగు

అశ్రమింక ప్రాయమునవారికి నేగయ. Ohamud. 85. బండగులాములుయాచక తండములకివ్వలేరుర ముబందించేమండలకిత్తురుధగిడిగండలుమరి. Vema. 2015. మండలకుండగిండు ప్రాణముల్.

మండగిడు plu. మండగిండు n. s. ఆనగా విటుడు. D.

మండడు plu. మండండు n. s. A paramour. విటుడు, D.

మండలనము n. s. Whorishness, rakishness. Chennai.

మండరి adj. Loverlike, appertaining to a paramour. విటశంబంధమైన. ఆనుభవసారం. 81. సూరికివచ్చినట్లుదాసెకటికివేయకున్నుచునిసెందరిమండరిమాటలాచుచుకకకనవుచు.

మండలకోరి, మండెత n. s. A female rake or amorous woman. Charitr. 2. 1540.

మండెగాడు n. s. విటుడు. D.

మిక్లటము or మిక్లటము n. s. Excess, abundance, greatness, extremity. Vish. 7. 328. Chennai. 2. 287. కాంతి, మిక్లటమైతరుగతారకావళులుగ సైసానయ్యనత్తుట్టన. యారూశుముయతిస్థానము లోవున్నది. Zacc. 2. 51. ib. 4. 142.

మిక్లటము or మిక్లటపు adj. Excessive, extreme, great, much. దుశ్చిహము, ఆనగావెక్లశము. D.

మిక్లిలి adv. Greatly, much, vastly, extremely, very. Excessively, too much, more than. మిక్లిలి అనాస్తవమైన utterly false. మిక్లిలిరహస్యముగా very secretly. మిక్లిలివున్న too much salt. గోడలుమిక్లిలిచిడిపోతవి the walls are much ruined. చూడకుమిక్లిలి more than a half of a Pagoda. మిక్లిలికన్ను an extra eye, (which Siva has in his forehead) అధికకన్ను the eye of (Trinetra) Siva. BD. 4. 614. కరమగ్నిమిక్లిలికన్నిచ్చుటయును. మిక్లిలిదిక్కు, ఆనగా ఆకాశము the sky. S. 1. 173. రెక్కలువిదిర్చిలావులుముక్కుకొనంజువివృతమున కంధరనమిక్లిలిదిక్కుగనుంకొని కార్కరోయనుచుకోళ్లగుయగదగక.

మిక్లటము adj. Excessive, much, great. మిక్లిలి అధికమైన.

మిక్లటము, ఆనగా అశ్రవణముగావచ్చుట. B. 1. §. 14. verse. 7. మిక్లటముచున్నవిమెరనిగవాడులు. Sanscrit B. 1. §. 14. 12. శస్త్రాకరవ్యంఠిమాంఠివ్యం, దక్షిణంఠశశ్రావరే. టీ|| శస్త్రాకవాదయకి, మాంఠివ్యం, వామంఠకరవ్యంఠి, అతరెగర్లభాద్యాః శ్రవణక్షిణంఠకరవ్యంఠి.

మిగత n. s. Remnant, surplus. Desideratum, deficit. That which remains over or wanting.

మిగల adv. Much, exceedingly. మిక్లిలి. పొలుపుమగుల charmingly. కొమరుమిగుల gracefully, elegantly.

మిగల వెట్టుట v. a. To save or lay up.

మిగిలించుట or మిగల్చుట v. a. To save or lay up.

మిగిలిన adj. Remaining.

మిగుల adv. Much, exceedingly, excessively, greatly. మిక్లిలి.

మిగులా or మిగలా adv. Much, exceedingly, excessively: already. ఆతనుమిగులాపోయినాడూ he is already gone. It is too late; he is gone. మిగులామాటలుఆడక do not use improper language i. e. do not be rude. మిక్లిలిముందుమంది. D. says మిక్లిలిస్తే, ఆత్యంతము.

మిగులు n. s. Remainder, balance, remnant. మిగత, శేషము.

మిగులుచుకొనుట v. a. To save or lay up.

మిగులుట v. n. To remain over, to be over and above; to be left, as a residue. To expire as a period. To pass. శివయముమిగిలినది it is now too late. మహామిగిలినకని an outrageous business. అంతముట్టుకుమేముమిగిలినాము so far we have got off safe. మిగిలినది the rest, the remainder. మిగిలినవాండ్లు the rest of the people. వాండ్లుముందుమిగిలినారు they went before.

మిటమిట adv. Fiercely, hotly. మిక్లిలిఉన్నముగా. Padma. 4. 62. మిటమిటనుయెండగాయగ.

మిటమిటలాడుట v. n. To take leaps. ఎగిసెగిసెడుట. D.

మిటారపు adj. Beautiful, coquetting, foppish. సొగసైన, పుయారమైన. T. 3. 146. చిన్నిమిటారపుగోటిసెక్కులుక. టీ|| మిటారపు, సొగసైన.

మిటారము n. s. Beauty, coquetry, foppery. N. 9. 55. అలసితవంతు, వైకొనులతాం, మిటారము జూచినవుచుక. టీ|| పుయారము.

మిటారి n. s. A belle, a grace, a pretty woman. కులుకులాడి, సొగసుకతై. Radha. 3. 104. కులుకుమిటారినిపునెలకొన్నపురంబునుసన్నిహంబు. T. 3. 10. నీటువగమిరివనైకానికిమిటారితమకమెదనంటనింతుంకైలమంతు.

మిటారి adj. Graceful, pretty. సొగసైన. H. 5. 26. దానిమిటారిసోయగపుటట్టుపుమోనాపుటోరచూపులుక.

మిటారించుట v. n. To move gracefully. To bound. jump, leap. కులుకుట, దుముకుట. KP. 3. 20. పుక్కించుకొరుమైయ్యెదయు, నిట్టటుదూలెడుచోరముల్ మిటారించు కుచంబులు. ib. 3. 136. మిగులమిటారించు, మీచనుంకవతోడ. ib. 7. 106. ఘనతరంబగు గుబ్బుచనుదోయి, మీదికెంతయుమిటారించునాశ్రంబులెత్తి.

మిటికిలు n. s. A kind of grain. ధాన్యవిశేషము.

మిట్ట n. s. High or raising ground, a small hill. The shallow part of a stream, where the bottom is high.

మిట్ట adj. High, elevated; raised (as ground) jutting out (as teeth.) మిట్టచుండ్లు teeth which jut out. మిట్టశల్లము ups and downs, uneven ground. మిట్టమధ్యాహ్నము High noon. మిట్టవరహా the kind of gold pagoda worth four rupees. మిట్టమిరు very high ground. మేటికాల్వలమిట్టమిరుగాడ్రప్పి damming the channels.

మిట్టాడుట To roam, to walk about. శంచరించుట. P. 1. 292. మనుజులుమిట్టాడనియొకఘనగహఃము. టీ! మిట్టాడని, మెదలని A forest unfrequented by men.

మిట్టికుడుట v. n. To pop, hop along, bound. To be puffed with pride or insolence. మిడిసికుడుట. D.

మిట్టించుట v. a. To flick away. చెడికించుట.

మిఠారి n. s. See మిటారి.

మిడత n. s. A grasshopper. శలభము.

మిడమిడ aunk. Fiercely.

మిడమిడమిడుకుట To be enraged. BD. 4. 1460. మిడమిడమిడుకుచుమరుమిండడనియె.

మిడయుట v. n. To flash, to pop, leap, fly as drops. చెదురుట Vish. 7. 175. వారిబిండుపుల్ మిడిసిగోమాశుభాజములమిడవెసంబడి.

మిడికించుట v. n. To blink (the eyes) మిణకరించుట. S. 3. 32. కండ్లుమిడికింపుచునుగల్గగూబరితి looking like an owl.

మిడిగుడ్లు Large jutting eyes. మిడిగుడ్లవాడు a man with large eyes.

మిడిగొనుట v. n. To glitter, to flash. మెరయుట. H. 4. 101. మిడిగొనునైచేకటులు, మేలిమిసూలలదండ.

మిడినాగు or మిఠ్ఠాగు n. s. The adder. The cobra. (Lit. the మిడినెడి popping or flying. నాగు adder.) మిడిసిమిఠ్ఠాగునలెచుడతాడు he is very proud or insolent.

మిడిబోతుట v. n. To become blunt, to be spoiled జబ్బుకుడుట. HD. 1. 2019. మిగులమెచ్చియువాడుమిడిపూనికడిమి. టీ! మిడిపూనికడిమి, జబ్బుకుడనిశరాక్రమముతో.

మిడిమేలపు adj. Pragmatic, hot headed. తలకొట్లమారియైన, తలకొచ్చిన. Sumati says అడిగినజీతంబియ్యనిమిడిమేలపుదొరనుగొలివిమిడుకుటకంటే, వడిగలయెద్దలగట్టుకమడిచున్నకట్రుకుకవచ్చుమహిలోనుమతీ. T. 2. 165. గామిడినైవమిడితముగామిడిమేలపునేపర్ణయక. టీ! మిడిమేలపునేత, అధికమైనగొంతుతనముచేతను.

మిడిమేలము n. s. A prig, a stubborn fool. తలకొచ్చినవాడు, తలకొట్లమారి. R. 2. 112. మగువలుమగలనియెరగడు, మృగములకోరనిలదేమిమిడిమేలమిరండగతుడుననితలవిరిమే. Jagann. 1. 73. భోగముమిడిమేలంబులు, భాగవతులువేటకాండ్రుభుకకచయంబుల్.

మిడియుట v. n. To flash or fly off as a chip. ఆరాతిచెక్కమిడిసికడదది the chip of the stone leaped out and fell down.

మిడివిల్లు n. s. A pellet bow. ఉండవిల్లు. Dab. 170. line 11. తడయుచుకైతవతరుణయొక్కినమిడివింటిగలినున్నమెలతలుడాశి.

మిడిసికుడుట v. n. To bounce. మిట్టికుడుట, కుట్టికుడుట. మిడిసికుడిచచ్చినాడు he suddenly fell down dead.

మిడిసిపాటు n. s. Bouncing, exultation, pride, కుట్టు. Kaluvai § 66. మిడిసిపాటుకైతమిడిసిపాటు.

మిడుకరించుట v. n. To blink (the eyes) in fear. See మిణకరించుట Dab. 217. మెడవంచుకొనిగుడ్లుమిడుకరించెదపు.

మిడుకుట v. n. To grieve, mourn, or lament. దుఃఖికుడుట. D... అడిగినజీతంబియ్యనిమిడిమేలపుదొరనుగొలివిమిడుకుటకంటే. Sumati.

మిడుకుమాలగా, అనగా మిడిసికడగా. OG.

మిడుకురు n. s. A sparkle, a gleam. అగ్నికణము. HD. 1. 2228. మిడుకురులదరంగమిన్నంటివహ్ని.

మిడుచుట v. a. To drop or pour by drops. DRU. 1112. మృతిబాంధునెడనీరుమిడుచునెవ్వరికి. నీవుచస్తే నీకు యింతనీళ్లు మిడిచేవాండ్లులేరే Alas you have no one to celebrate your funeral.

మిడుత n. s. A grasshopper. శలభము. M. XII. 3. 292. చెదురుమిడుత the cricket that bores

the bambū. ఉత్పమిడుత a large kind of cricket. గొల్లమిడుత See గొల్లభామ. జెట్టిమిడుత The wrestler : a locust so named from its strength. ఆకుమిడుత a large green insect of the same family.

విణకరించుట v. n. To blink (the eyes) as in fear, to hesitate, to be at a loss. విణకరిస్తున్నాడు he is at a loss : he knows not which way to turn : he is much distressed, he writhes.

విణకు n. s. Glimmering, sparkling. తళుకు. విణకువిణకుమని శుకదీపమువుండెనది there was a glimmering lamp. విణకువిణకుమన్నది it gleamed, or was just perceptible. విణకుచేసుకొనుట to be gay in dress. విణకుచేసుట to polish or burnish.

విణకుట v. n. To be bright, to glimmer. విణకుకాటుక black eye salve. See విణకు.

విణగురు plu. విణగురులు or విణగుర్లు n. s. A spark. అగ్నికణము. D.

విణగురుబురుగు or విణగురుబూచి n. s. A fire worm. అద్యోతము.

విణ్ణుల్లి n. s. A flea.

విణ్ణుగు n. s. A springing serpent. From నాగు q. v. and విడియుట to dart. చివుక్కునయ్యారితడే శర్పము.

వితము * adj. Moderate, temperate. Few. వితజనముతో with a few followers. వితభాషి n. s. He who is moderate in language, not talkative. వితజ్ఞులు the ignorant.

వితము * n. s. Bound, measure, moderation, limitation, term. వితములేని or అవితమైన adj. Countless, endless, immoderate.

వితి * n. s. End, limit. వితిలేని unlimited, endless. Huge, vast. శరీరమాణము, హద్దు. Pal. 120. అన్నకామునితోడ ఆడినవితులు. ఆడినవితులు the terms proposed.

మిత్తి n. s. Death or dying. చాళు, వృక్తువు. R. 2. 22. శింకంపుమిత్తినాచేతికత్తి. మిత్తికూడు rice offered to the dead. Vema. 76. మిత్తికూళ్లదొంగమేలెరుగనేచ్చునా.

మిత్తిగొంగ n. s. A pedantic phrase for వృక్తువుంజయుడు, శివుడు. D.

మిత్రుడు * n. s. A friend. The sun. ఆశ్రుడు, సూర్యుడున్ను. D.

విభునము * n. s. A couple, a brace, a pair : particularly male and female. The sign Gemini. Also = శింభోగము, రతి. M. XIII. 2. 220. తెరువున సెకవిభునముజూదరులంగనుగొంటె. శుకవిభునముజూదరులు a pair of gamblers. విభునకర్తము, అనగా శింభోగము, రతి. Vish. 2. 270. విభునకర్తంబుచేత గాని ప్రజావృద్ధిలేదనుచు.

విభ్య * n. s. A lie. అన్యతము, అబద్ధము.

విభ్య * adj. False, deceptive. అబద్ధమైన, చూయమైన.

విభ్యాద్యప్తి * n. s. Atheism, heresy, materialism. శురలోకసాస్థికతా. SC.

విభ్యామతి * n. s. Error, mistake, ignorance. భ్రమ. విద్దియ or విద్దె n. s. A flat roof, an upper story. The pistil of the lotus. The bezel of a ring. విద్దెటిల్లు or విద్దెముల్లు a terraced house, a house that has a flat roof. చూడువిద్దెలయిల్లు. a three storied house. విద్దెటుంగరము a ring with a bezel.

విసక, శద్దుచేయక. OG.

విసకు adj. Derived from the grain called మినుములు q. v. మినకునీళ్లు water wherein this gram has been steeped. మినకుంజలు black grain. మినకుశువు the same gram split.

విసమిన adv. Twinklingly, sparklingly, brightly. తళతళమని. Sar. D. 464. మినమినజిగురుమామిడివంటివారి.

మినమిన plu. మినమినలు adv. Bright, twinkling, sparkling. తళతళలు H. 4. 178. మినమినలీనెడునునుమేను.

మిను n. s. The sky. ఆకాశము. H. 5. 243. మినుకావరమణుచుకొను.

మినుకు n. s. Glittering, flashing, brightness. తళుకు. మినుకులు n. s. Sciences, scriptures. విద్యలు, శాస్త్రములు.

మినుకు n. s. A marriage token called తాళిబొట్టు. HN. 5. 102. ఇమ్మునికంఠనూత్రమున నున్నమినుకు తాళిబొట్టుకూడి, also మడియగళంబుననున్నమంగళనూత్రంబుమినుకుశురపురుములకెన్నడు లోచనగోచరంబుగాదు.

మినుకు adj. See మినకు.

మినుములు n. s. Black gram; called Phaseolus mungo, or Phaseolus minimus కూకములు.

మిస్తు n. s. Brightness, glittering, flashing. తక్కు. plu. మిస్తులు Sciences విద్యలు. Vasu. Pref. 7. ఉడిపోనిమిస్తు వీనెడు వేరులిరు దాన. టీ|| ఉడిపోనిమిస్తులు, వేదములు.

మిస్తు n. s. A chief: that which is noble or pre-eminent. మేటి, శ్రేష్ఠము, తల్లజము. H. 4. 171. కొనెదెకావులు మొదలైన టీ|| జీదనరు, కావులకు నెల్లమిస్తుయ క్రావుకొడుకు. 1b. 1. 64. లేత, తమ్మి, పూ, దూండ్లకు, మిస్తుయెన్నజిందొల్ల డుచేతులు Basica. 6. 96. నేల రేడాననవోడులమిస్తుజూచిన గురుకొలికెక. R. 2. 82. పున్నానుమంచి నేర్పిన మిస్తులకరెరాజుకుంపు మేకొనకికమిారెన్నటికిమివి లాశిము, లిన్నియు నెప్పటికిచెప్ప రేచెలులారా. S. 1. 153. దొరయ సుక శరిపాటి దొరలకు దొరకపీ విడిగొంపుమిస్తులుకలకడంబులకలయవివిచొక్కంబు లగుకస్తూరిపీణలు.

మిస్తు adj. Noble, superior, high. శ్రేష్ఠమైన, పాడుగైన. N. 9. 417. ముందువేరొక్క తెమిస్తుసా మ్మలిడ. టీ|| మిస్తు సొమ్ములు, శ్రేష్ఠమైన భూమి గాలు. H. 1. 59. మన్న థానీననుమోహ నాకృతి, రతిస్తుగు మిస్తుగు సొరుకల్లు సా కానివిశిక్రసూన దళ థాళధ లీతరలాపీజా విలిక. Lavanya. §. 129. జలజాపీ నునుకరుండులు, మిస్తులైన నామదికి చమత్కారము హిమకల్ల. Ila. 2. 149. ఆన్ను పులమిస్తువినుమొన్న నన్ను నీవు, వనజనాధునితోడి తెచ్చునగ. టీ|| ఆన్ను పులమిస్తు, శ్రీలల్లకి శ్రేష్ఠురాల వైసటువంటి రాధి క.

మిస్తుక్ adv. Quickly, sedately, silently, coolly. పూరకయనుట. D.

మిస్తు (G. మింటి Dative మింటికి abl. మింటు) n. s. The sky or heaven. మింటి కెకొసె It flew up into the sky. మిస్తున into the heavens. మిస్తువి తిలమిదకడడ్లట్లు as if the skies were falling. T. 4. 52. Swa. 4. 115. B. 8.

మిము for మిమ్ము You, the accusative plural of నీవు Thou.

మిమ్ము or మిమ్ముల You, The accusative మిమ్మే you yourselves. G. 4. 141. Valesw. 5. 35.

మిరప adj. Appertaining to pepper, as మిరపపొడి powdered pepper.

మిరపకాయ n. s. Chilly, or capsicum annuum. నూదిమిరపకాయ or గోలకొండమిరపకాయ the very small hot chilly, bird's eye chilly.

మిరపగొండ్రె A plant called Scopolia Aculeata.

మిరచావు n. s. An upward look. వైచావు. ఉత్కృష్ట దృష్టి. D.

మిరిమిట్లు, or మిరుమిట్లు n. s. Dazzling. మిరిమిట్లు కొనడము the feeling of being dazzled. To be dazzled. BD. 4. 1385. Vish. 6. 66.

మిరిమిట్లుకొనుట v. n. To be dazzled. కన్నులువిరు తలువారుట. D. దృష్టిచెదరుట, చీకట్టుకమ్ముట. OG. M. V. 2. 177.

మిరియము plu. మిరియాలు or మిర్యాలు n. s. Black pepper. మిర్యాలపాడి or పొడిమిరియము black pepper pounded. R. 7. 105. అది మొగళలతూ దమిర్యాలు నూరుతున్నది the wife wears the breeches.

మిరుత (Locative of మిర్రు) n. s. On high ground. M. XII. 3. 292. వేగవ్రోడియల్లన వెడలిమిడక, సుకవనశ్శుతిజొంతు మైయున్న.

మిరుత గొండ్రె See మిరప గొండ్రె.

మిరుమిట్లు n. s. See మిరిమిట్లు.

మిరెము n. s. See మిరియము.

మిర్యాలు n. s. Pepper. See మిరియము BD. 4. 1232.

మిర్రు n. s. Acclivity, swell, rising ground, a knoll, a bulge. ఉన్నతభూమి. D. మిర్రుమోము a face with projecting forehead. Inflex మిర్రి as మిర్రిచేను high lying land. మెరకపొలముచేను D. మిర్రు గొలుండేకుచములు protuberant breasts.

మిలమిల adv. Wrigglingly మెడలాడుతూ. Vishnu Maya. 3. 129. మలయనగంబున వికధరకులముల తోగలనిమనినకుత్తితమతివీ, వెలమినుకు కార మెరు గుదె, మిలమిలనిను పాముగరవి మింగ దెవువనా. M. XVI. 1. 27. శంజిరతములై పురుగులు, వేకొనమిల మిల మెడలునందగుచుకులముభ్యా.

మిలమిల n. s. Glittering, sparkling. మెరుగుకాంతి. D. Ila. 1. 129. or 189. జలరుహాశుక్రనేత్రవిను చందనగంధివిరాళియెంతో మైనిలగలసొమ్ము లంగజా నియింగలమందు గరంగిపూదె తెమిలమిలదొల్లిరాచె లులుమిట్లునుమాచులటంచుకట్టిచేతులసె గలంటిపా క్క, వెతతోవిడలింతురు, మిట్టమినులై. Vallab-hamba. 1. 96. మిలమిలతోగ నెనిది నెలరేకతూ మైసమగలిట్టిజగలనుమిగులు కెట్లు.

మిళిందము* n. s. The wild bee. తుమ్మెద T. 1. 64.

మిళితము * adj. Mixed, conjoined. మిళితమైన.

మిల్లి, మిల్లిగరిపె n. s. A very small iron spoon like a tea spoon. చిన్నగరిపె.

విత్తలు for వినుగులు q. v. శృంగారాచార దీయము. 5. 231.

మిశ్రము or మిశ్రము * adj. Mixed, mingled, blended. కలిశిన.

మిత్రుడు * n. s. A gentleman, a man of consequence: it is an affix to some proper names, as ఆర్యమిత్రుడు. W.

మిఠ, మిఠము * n. s. Fraud, trick, pretext, excuse, pretence. నెఱవము. D. చేపట్టెనుకమిఠపెట్టి నన్నుతిట్టినాడు he got a pretext to quarrel with me. P. 4. 432. నెఱవ్వుతావులీ నెఱవనీ మొగంబనిమూర్ఛినుమిఠమునముద్దు బెట్టె. BRB. 221.

మిశమిశి n. s. Sparkle, flash, brilliancy. మిలమిల, మెరుగుకాంతి. H. 2. 16. మిశమిశిలత్రోలువలరాజుకేటిదాలు T. 2. 68. మిశమిశిలుచేరునునున్నై నమేనిసాటను. టీ|| మిశమిశిలుచేరు, అనగా మెరుపుగలిగినటువంటి. S. 1. 190. శుశురుశుట్టహిసారు మిశమిశిలురుతకాత్తెరుగుంటికిలింక మొరపునింపు. Satya. 4. 267.

మిసిచేత n. s. A sort of fish.

మిసిమి n. s. Brilliancy, lustre, polish. adj. Brilliant, polished. మెరుగుకాంతి, మెరుగైన. Sumati. 39. మిసిమిగలచూరఫలములు bright mangoes. మిసిమిపెందోడలు her polished thighs. DRS. 34. మిసిమిపాలిండ్లు bright breasts. Dab. 299. మిసిమితేట R. 2. 76. N. 7. 65. H. 2. 30. T. 4. 154. PAS. 223.

మిసిమింతలు n. s. Fading, decrease of brightness. Want of lustre; gloom, gloominess. కాంతిరరుగుటలు, కనుగండుటలు. D. మిసిమింతుడు n. s. He who is gloomy, or fallen in countenance. మిసిమింతురాలు n. s. She who is gloomy; or, in her decline: past her bloom. BD. 6. 532. రాత్రినివేళినను, మిసిమింతుడవు గావు మృదచేవచేను విసివిసినిచేల. HN. 3. 149. or 165. లోలలోలనమిశిమింతురాలుగాక, వహ్నిశీలలోనిట్లువన్నెవైడక. ib. 4. 131. నిలిచినానంబునిట్లును నెరయవిడిచియురకమిసిమింతుడును గాకయుండవలయు.

మినుగుట v. n. To move, stir. కదులుట. HD. 2. 162. శునిడిదెన్నునుచునేలలుమారువేడ, మినుగువేనుగగవ్వమొటివయట్లు. ఏనుగగవ్వ, అనగాపెద్దగవ్వ, దాన్నివిమ్మిలేకట్టువలెమియగునకదానివలెమినుగువు, అనగాకడలవు. OG. says మిశగవారు, అనగాకడలకూడదు.

మహి, అనగాక్రాంత New, novel. OG. Satyabh. 4. 98. రహిమారిననునురజితపువోస్సెల, మహిమిడిజగామేలిమిస్సెల.

మహిక్ * n. s. Frost, hoar frost. కుంఠ A. 6. 107.

మహిక్వారడు * n. s. The moon, 'whose rays are frosty.' చంద్రుడు. Vijaya. 2. 115.

మహిరుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు Jaim. 6. 96.

మా Your. మాఅన్న your brother. DRY. 2350.

మా adj. Upper, above (contracted for మోది, as) మోజెము the back of the hand. మోగాలు the upper part of the foot.

మాగడ n. s. Cream. శంతానిక. కాగినపాలమోదితెట్టె. D. B. X. 303. మాగడకట్టినది the cream has formed. పాలమాగడలు A name given to a fine sort of rice. H. 4. 156.

మాగాలు n. s. The upper part of the foot, the front of the foot, above the toes. పాదశృక్మము. D.

మాజెయ్య n. s. The back of the hand. కరశృక్మము. D.

మాట n. s. A lever. A door-latch. A see-saw. బోనుమాట the bar of a trap on which the door hangs.

మాటు n. s. A touch, fillip, toss.

మాటు n. s. Greatness, grandeur. ఉండ్రేకము, గొప్పయ్యు. D. R. 6. 18. అలరితొలుకరిచరిశిరియాటవాడు, మాటునాటిల్లవలరాజు మెచ్చువదని. Paidim. 1. 10. గురుతరకౌతకుంభరుచి గుంధితనాలముచీటమాటగుక.

మాటుట v. a. To fillip, fling, toss. వీజెమాటుట to touch the lute. గోటమాటుట to flick away or fling from the nail. గుర్రమునుమాటుట to spur a horse. చెక్కు మాటుట To touch or scratch (the cheek) with the nail. తేలుమొటివది the scorpion stung him. R. 5. 293. నిజాంపుకంబునగొనికుదిమోజనములు బోవగమోటెక. Vish. 2. 62. చెక్కు మొటివనక గారకేపు. Vema. 1087. తేలనుచుమియబట్టినమేలెరుగునెమాటుగాక. T. 5. 22. తోదోవులమోమోమేటిరపుకంఠరం గంబులమొటివిల్వ. N. 7. 158. విడమంచునీర్కృతితో గోటజెక్కు మాటు. Digitized by Google

మీద or మీదను (The *ablative* in అ q. v. of మీదు *postpos.* Above, on, upon, on the top of, at, against. చేశముమీదపోయినాడు he is gone *into* the country. నామీదవచ్చినతప్పు a fault laid *on*, or *against* me. నామీదవేసెను He threw it *at* me. రాజుమీదఅంకితముచేసెను he dedicated the book *to* the king. ఆశునిమీదవున్నాడు he is engaged *in* that business, or he is *about* that business. వాండ్లనుయ్యాశునిమీద పంపెను he sent them *upon* this business. ఆలస్యముమీదచేయవలెను Do it *at* leisure. వాండ్లయెరుకమీద *with* their knowledge or *privi-*ty. రెండుఆవర్తలమీద *in* two instalments, *at* two periods. తొడమీదవుంచెను he placed her *in* or *on* his lap. కొండమీదవున్నాడు he is *on* the hill. పొలముమీదవున్నాడు he is *in* the field. యికమీద *in* future. మీదనడవవలసినదేమి what is to be done *afterwards*? మీతముమీద *by* degrees, *gently*. కొంచెముమీదకొంచెము *little by little*. అడుగుమీదఅడుగుగాపోయిరి they walked *step by step*, *slowly*. పుపాయముమీదచేసిన effected *by* stratagem. శునిమీదకుని task *after* task. వ్యవధానముమీద *after* an interval. కుధ్యాహ్నముమీద *After* noon. కూటమీదమాట word *upon* word. నామీదకోపముచేసి being angry *with* me. దినముమీదదినము Day *by* day. శుదివరహాలమీద *more than* ten pagodas. కురుగుమీదదిగిరి they halted two miles *off*. టప్పావుమీదకుంపుట to send a letter *by* post. గడియలమీదనున్నది it is *hourly* expected. కడుచుమీద కడుచునుయిస్తారా will they allow polygamy? Lit, will they give maiden *upon* maiden?

మీదట (abl. in అ q. v. of మీదు) *postpos.* After. యికమీదట *in* future. అటుమీదట *after* which. వాండ్లుపోయినందుమీదట *after* they went away. యికమీదటనికువాండ్లనువావాసమువద్దు do not have any thing to do with them hereafter.

మీదటి (Irreg. infl. of మీదు) See మీచి *adj.* Subsequent. ఆమీదటికునులు the subsequent acts.

మీదటికి *adv.* In future, the next year. మీదటికి వానలేకుంటే if there should be no rain next year.

మీది (infl. of మీదు) *adj.* Upper, higher, the next: మీదికొమ్మ the top branch. నామీదివ్రేకు her love *towards* me. అతనిమీదిమాట an imputation *against* him. మీదిమాట the *next* word. మీదికనులు what is to be done *afterwards*. మీదినున్ను the *upper* layer of the earth. మీదిగుడ్డు staring eyes: (as in the song దొట్టుచేపులు, దోనేకమవు, మిట్టసుళలు, మీదిగుడ్డు.) రాజుమీదిఅంకితము a dedication *to* the king. దానిమీదిసాములు the jewels which were *on* her. పాలమీదిమీద the cream *upon* milk.

మీది (From మీరు) yours. యాయిల్లుమీదేనా ఇది this house *yours*?

మీదికి Dative of మీదు *Against*. ఆజంకుయేపూరిమీదికిపోయినది *against* which village is the army gone? ఆతప్పుమామీదికివచ్చినది that fault was laid *upon* us.

మీచిమిక్కిలి *లి* Besides this. యిదేకాకుండా.

మీదు *n. s.* Top, head. Futurity. What is vowed, or set aside, for sacrifice. ఊర్ధ్వము, చేవతకునియమించినదియ. *D.*

మీదుకట్టుట *v. a.* To devote, sanctify, to set aside, in the name of God.

మీనము * *n. s.* A fish. The sign *Pisces*. కుర్వ్యము, మీనరాశియ. *D.* మీనకేతనుడు the name of Cupid. మన్నుడు,

మీనవల్లంకి or మీనవల్లంకిపట్టు *n. s.* A quail. వర్తకాశు. *D.*

మీనాంకుడు *n. s.* Cupid. So called because this god has a dolphin in his banner. మన్నుడు.

మీనాపి * *adj.* Bright-eyed, sparkler: having swimming or glancing eyes. శశరసయన.

మీను *plu.* మీలు or మీనులు *n. s.* A fish. చేప. మీనరూపురిక్క, రేవతీసక్షుత్రము. *D.*

మీమాంస * *n. s.* Polemical divinity. Theological criticism. The పూర్వమీమాంస is a system of works. The ఉత్తరమీమాంస is a system of faith being the same as the వేదాంతము, జ్ఞానకాండ. The పుత్రీకరణమీమాంస is a 'treatise' (or Essay) on adopting a daughter. శ్రుమాణైరర్థవిచారణ. *SC.* శ్రుమాణములచేత నిజముగ్రహించడము. *D.* Digitized by Google

మొగులు You, plu. of సీత.

మొగు You, plural of సీత.

మొగుట v. a. To exceed, transgress, pass, excel.

యొడ మొరినశుడు a grown girl; literally she who has passed the age. N. 9. 361. Adverbially మొర excessively, extremely. రూఢిమొర certainly. సొగసుమొర prettily. చనువుమొర affectionately (faithfully is the literal rendering.) బాగుమొరం healthfully, cheerfully. i. e. well. Vish. 3. 290. బాళిమొరం sorrowfully.

మొలు n. s. Fishes: the obsolete plural of మొను (inflex. మొల) M. XIII. 2. 265. ib. XII. 2. 272. and 3. 207. N. 7. 69. గండుమొలు వెళ్ళు కుకా. Vish. 7. 65.

మొసము plu. మొసములు, మొసలు or మొసాలు n. s. A mustachio or whisker. An insect's feelers, horns, or antennae. Padm. 3. 37. మిన్నక వచ్చి వచ్చివుడిమొసలనుయ్యెలలూగినట్లు To beard a lion in his den. H. 5. 248. T. 2. 66. వాడికి యింకామొసకట్టుయేర్పడలేదు his whiskers had not yet appeared. శ్రీశ్రుతి. ఉత్తరోద్ధముమొది వెంట్రుకలు. D.

మొసరము adj. Excellent, fine, grandeur శ్రేష్ఠమైన. Ila. 4. 138. ఘనజఘనసీంఘటనభటభటాత్మారంబులు, తోరంబులై మొర, మొసరంబులగుపైసీరంబులై త్ర. టీ|| మొసరంబులగు, ఆన గామిక్తిలి శ్రేష్ఠమైన నటువంటి ప్రములుగలిగినటువంటి. T. 4. 144. మొసరముతా సీలంపు సరులమర. టీ|| మొసరముతా, శ్రేష్ఠమైనటువంటి. ib. 1. 51. కాంతికరమునుకడ మొసరమునుశురాగణధూసీరమును. టీ|| మొసరమును, మిక్తిలి శ్రేష్ఠమైనటువంటిన్ని. Bmj. 4. 17. మొసరంపైన పేరాశుకడికి వారసాలయక మొములుచూచుకొనుచు, కొలదిమొరగ మేనవుల కలడ్డములైనవీకొని లింతలపెనగొనుచు. Satya. 4. 80. మొససినానాట వెలుతురు మొగులువుట, మొసరములుశువలలితాంకిసీరములు, సురభికుండ శ్రేణీరములు శ్రీశ్రాసీరములుతరజలదనిరాసీరములు ధానితకాశర ద్వాసీరములు. T. 2. 151. శుంచసాయక మదపాస్తిపైసీరములు, మొసరములుమధుమాశీవాసీరములు. టీ|| మొసరములు, శ్రేష్ఠమైనటువంటి.

మొసలు, మొసాలు n. s. plu. Whiskers. See మొసము.

ము In composition is a contraction for మూడు three, and the first consonant of the next word is usually doubled. Thus మూడు a time, ముమ్మారు three times, thrice. సాతిక a quarter, ముప్పాతిక three quarters. Elsewhere it stands for మూడో Third; as ముత్తాత Great Grandfather: or third father. ముత్తవ్వ Great Grandmother.

ముం (contracted for ముందరి) First, fore, front, as ముంగురులు her front locks.

ముంక A certain forest tree called Crotolaria Stricta. Rox. 3. 265.

ముంకట adv. (a rustic word) First, at first, in front. adj. ముంకటి First, prior.

ముంకతనము n. s. Stubbornness? obstinacy? మూర్ఖతనము. Charitra. 2. 523. మునుముట్టనిది యేలముంకతనంబు.

ముంగర n. s. A nose ring, worn by women. నా సాభరణభేదము. D.

ముంగల adv. In front, opposite, before. ఎదురు. D.

ముంగలి adj. Fronting, opposite. యెదటతుండే.

ముంగలియై adv. Being in front. M. VI. 1. 147. శ్రీనాథతియగునాద్రుతుదనందనుండు, ముంగలియై నడపించుచుండ.

ముంగారుచీరె or ముంగారుచీరె n. s. A kind of cloth worn by females.

ముంగారుగులు n. s. A kind of gold bracelets. బంగారుకటకభేదము. D.

ముంగాలు n. s. The fore leg. ముందరికాలు. A. 6. 17. ముంగారులైతాని.

ముంగి n. s. The ichneumon or mungoos, a kind of weasel. Madras Journal VIII. 237. నకులము. D.

ముంగి and విత్తుముంగిత్తె A tree called Phaseolus Madraspatensis. Rox. 3. 311. Compare మునగ.

ముంగిముడిచేతు (Russell, plate 110.) A certain fish: a sort of sparus.

ముంగిలి n. s. Infi. ముంగిటి abl. ముంగిటు plu. ముంగిళ్లు A court yard. Dasaradhi §. 29. ముప్పనకాలకింకరులుముంగిలునిచ్చినవేళ. R. 4. 158. ముంగిటినిధానము a treasure lying at your own door: a windfall. ఇండ్రముందరియంగణము. D.

ముంగిస A mungoos, Viverra Ichneumon. నకులము. D.

ముంగిసమాను n. s. The upright staff of the ఏతాము pump: which suspends the bucket. H. 1.

219. అలసి, ముంజునీక్రూసుదోనానియండ, కుండ
 నిండారగాముందికూడుదిసగ, నింటి కేసు ib. i.
 225. ఏతాముగడ.
 ముంజురులు n. s. Front-locks, curls, love locks.
 అలకలు. D. T. 3. 10. URK. 4. 294.
 ముంజులు The cubit or fore arm. ముంజెయ్యి. Dab.
 255. line 7. ముడమొక్కసూసూడ్ర ముంజులుబట్టి.
 ముంజొంతు n. s. Fringe or trimming. The front
 tuck of a woman's girdle. ముండరిచెరుగు. N.
 9. 328. Sar. Pad. 21.
 ముంజోతుము n. s. Sudden passion. మొండుకున్ను
 ముండరవచ్చేకోతుము.
 ముంజోతి n. s. A passionate man or woman, a
 peevish man. ముండరకోతుముచేసేవాడు.
 ముందికొనుట or ముంతుకొనుట v. a. To surround,
 to cover, to dip. ఆ బెల్లమునుచీమలుముంచికొన్న
 ది the sugar is covered with ants. శాయిలోక
 లమునుముంతుకొనివ్రాసినాడు he dipped the pen
 in ink.
 ముంతుట v. a. To dip, plunge, immerse. To
 plunge in ruin. Dab. 122. నిండుజలంబులనిగబ
 ట్టిముంతు I will drown thee. చెల్లుముందిలెండో
 సారిఅడుగుతారు they put this payment out
 of view; or blinked it. నారూకలనుముంచినాడు
 he spoiled my chance of getting the money.
 నన్నుచొత్తిగాముంచివేసినాడు he ruined me
 entirely.
 ముంజుము * n. s. A fine silky grass (called Sac-
 charum Munja Rox.) from the fibres of which
 a string is prepared; of which the triple thread
 worn by the bramin as a girdle should be form-
 ed. ముంజుగడ్డి. D.
 ముంజు కేసుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణు
 తు.
 ముంజాల adj. Brindled?
 ముంజి * n. s. The braminal girdle. బ్రహ్మచారు
 లుమొలనుకట్టుకొనేగడ్డిదారము. See ముంజుము.
 A. 6. 21. రంజిల్లుపెనుబొడ్డుముంజివాని.టీ|| బ్రహ్మ
 మేఖలా.
 ముంజికోక n. s. A garment of bark. నారచీరె.
 Vema. 904. ముంజికోకశెల్లలంజకోకలకామె.
 ముంజూరు n. s. The eaves of a house. ఇంటిచూ
 రుచివర. D.
 ముంజె n. s. The kernel of the unripe palm fruit.
 శేరతాటికాయలలోనుండేది. D.
 ముంజెయ్యి n. s. The fore arm, below the elbow.
 The wrist. మణిబంధము. D. Vem. 302.
 ముంటి Infl. of ముల్లు a thorn.

ముండ n. s. A widow, a wretch, a whore. ముం
 డమాయుట to become a widow. ముండకూలి a
 stipend or pension granted to a widow. అదిచె
 డ్డముండ she is a wretched slut. ఆడముండ
 a miserable creature. ఛోకిరిముండ a horrid
 wretch. పేదముండ a poor wretch. ముండమోతి a
 widow. ముండలమారి a whore master. ముండనుపె
 ట్టుకొన్నాడు he keeps a wretch. i. e. a woman.
 ఒచ్చిముండ a simpleton, a blockhead. అదిరామ
 నిముండగనక as she is a horrid wretch, a
 devil's whore. నాముండమొయిందినాడు he
 ruined me. విధవస్త్రీ.
 ముండము * n. s. The head cut off, from the
 neck. A shaven pate, a bald head. The trunk
 of a lopped tree. Lalit. 19. 95. తెల్లకడెక్క
 ముండైశ్చగ్రథితాస్యాన్యకేకక్షై, హారదామగ
 శేకృత్వాననతాకంఠర్థిదేవతా. A. 6. 29. భవన్తుం
 డంతు ధారోష్ణము. టీ|| నిశిరస్సు వల్లవచ్చినరక్తోష్ణ
 ధారను. శరీరవిముక్తశిరసి, దేహములేనిరల. ముం
 డితే, బోడితలవాడు, రాముగ్రహము. SC. కొ
 మ్మలుబోయినపాటుచెట్టు.
 ముండము or ముండిరము * adj. Shaved, bald,
 having no hair on the head. గొరగబడ్డది. D.
 ముండనము * n. s. Shaving, shearing, cutting.
 ఊరము. D.
 ముండి * n. s. Bald-pate: one who has a shaven
 head. A barber. బోడితలవాడు, ముంగలవాడు.
 D.
 ముండుడు * n. s. A monk. శన్యాసి. M. XII. 5
 133. తరిగ్రహవిముఖుడై ముండుండునని కేతసుం
 దువృక్షమూలవానియుగపాలధారుండు.
 ముండులు, అనగాకంటకములు. D. See KP. 6. 9.
 here ముండులవాన means a shower of prickles
 thrown by a porcupine.
 ముండ్ల adj. Thorny, prickly. కంటకమయమైన.
 ముండ్లశంది n. s. The porcupine. శలలి. ఏడు.
 ముండ్లమునై n. s. A shrub, three lobed night-
 shade solanum trilobatum. అలర్లము.
 ముండ్లు n. s. The plural of ముల్లు a thorn. కంటక
 ములు.
 ముంత n. s. A wooden bowl, a pot or cup. A va-
 rying measure of grain. In Dab. 311. చల్లకు
 వచ్చిముంతదాచగనేల why conceal your real
 intention? ముంతపొగపెట్టుట To burn chillies
 &c. in a pot and apply it to the face as a tor-
 ture.

ముంతగజ్జనము A certain shrub called శుభాదేవీ Echites frutescens. Q.

ముంతకూమిడి చెట్టు n. s. A tree. Cachoo, Anacardium occidentale. ముంతకూమిడికప్పు Cashoo-nuts.

ముందట adv. In front, before. ఎదుట.

ముందటి First, prior. The front, former. ముందటికాలమునందు in former times.

ముందడి plu. ముందళ్లు n. s. A wretch, a miscreant, a word peculiar to the west. Samudap. ౧. 78. భూతలియాచకో త్రముని పొంకముకొద్దిని తే గమియ్య గానేపికిబుట్టుముందడి శుహింశకవిఘ్నము నేయ.

ముందర or ముందట adv. (Infl. ముందరి, ముందటి Fronting, opposite, former, previous.) Before, in front. First, in the first instance. Formerly, previously. Hereafter, next, in future. adj. After, following, next. అంతకు ముందర First of all; before this. ముందరిపోటు a wound in front. ముందరిపోటులుమానసుమందెండైనానుగలదు. Vema. ముందరికూట the next word, literally the word before : and thus also వెనకటికూట (See వెనక) means the preceding word : (literally, the word behind.) ముందరికి forwards. ముందరికివేసియున్నవాకిలి a door partly closed or set ajar. ముందరికి తెచ్చుట to bring forward, promote. M. V. 4. 310. ముందరికివచ్చుట To come in front, be promoted.

ముందల n. s. plu : ముందలలు The front part of the head, over the forehead. శిరస్సుయొక్క ముందుభాగము. URK. 4. 112. ధట్టింబిముందలలోబట్టియాడ్చి.

ముందళ్లు See ముందడి.

ముందు n. s. The front. adv. In front. and adj. Fronting, fore. After, next. See ముందర. ముందువెనకలు fore and aft. ముందుశునిముందరచేయవలెను you must first do what is first wanted. దానిముందుమాటకేమిఅర్థము what is the meaning of the preceding word? ముందుజరగవలసినందుకేమిశలచిస్తారు what is to be done afterwards? ముందువెనకలుగా పోతూవుండిరి they were going along, some before some behind. రవంనైనాముందువెనకచూడక without considering causes or consequences. వాడుముందుమిందుకొన్నాడు he was before hand with me. అదివరలోయొక్కకొంచెము ముందువెనకలుగావున్నది

It is one pagoda weight, more or less. ముందుకు వెనక్కు backwards and forwards, to and fro.

ముంతు Root in A of ముంతుట.

ముంతు n. s. Immersion, plunge, dip. నిటిముంతునలుండేపాలము Lands under water. యాచెరువు యావత్తునిటిముంతునలున్నది this tank is full.

ముంతుట v. a. To sink. See ముంతుట. BD. 4. 2008. గంభీరజలములగామినింజుతిని, దండిగుండముముంతుడమకూనూత్ర, మిండప్రాయంబైనమొదికినెగయ.

ముకుందబల్లము n. s. A halberd or broad bladed spear. ఒకయాలె.

ముకుందుడు * n. s. A name of Vishnu. B. 8. 446. ముకుగోళ్లు, ముకుజెరములు n. s. plu. The nostrils. నానావుటములు. D. Vish. 5. 67. వైవశ్వతుండుదుమ్మిననావిభుముకుగోళ్లుట్టె. Siva. 4. 72. శురచునెక్కకనిలిబలిముకుజెరములకైయేయటి|| ముకుగోళ్లు.

ముకుటము * n. s. A crest, diadem, or tiara. కిరీటము. D.

ముకుదోమ్మ A sort of fish. H. 4. 225.

ముకురము * n. s. A mirror. అద్దము.

ముకుళము * n. s. A bud : a half closed flower. మొగ్గ.

ముకుళించుట * v. a. To shut, or close up, as a flower, the eyes or the hands. T. 3. 125. మొద్దుట.

ముకుళిత * adj. Closed as a bud, the eyes, the hands &c. మొద్దుబడ్డ.

ముకుళీకృత * adj. Closed. మొద్దుబడ్డ.

ముక్క n. s. A bit, piece, fragment. రెండు ముక్కలు గావ్రాస్తాను I'll write it in a line or two; or, in three words. లుక్కగుడ్డ ముక్క a bit of cloth.

ముక్క Root in A of ముక్కట. q. v. to be musty or mouldy &c. ముక్కవురుగులు weevils in spoilt grain. ముక్కకంపు a frowzy smell. తర్వాతతోందూరి గ్రాముముక్కవురికినండన ఆనెత్తమువిడిచిరి a disease has appeared which is peculiar to that place.

ముక్కంటి n. s. Three-eyed, a title of Siva. Chenn. 5. 283. త్రినేత్రుడు.

ముక్కంటిపండు n. s. A cocoanut, so called because it has three eyes.

ముక్కంపాలు or ముక్కపాలు Three equal shares :

whereof the farmer takes two and pays one-third as revenue to Government.

ముక్కుడిమాక n. s. See ముక్కిడిమాక.

ముక్కుద్దము n. s. A pair of spectacles. నులోచనము.

ముక్కువుకొక్కెళపెట్టు See మొక్కువు.

ముక్కువురుగు n. s. A weevil. తవితీవురుగు.

ముక్కుమ్మి, or ముక్కుర n. s. A nose ring. నైకనాసాభరణము.

ముక్కురమాను n. s. The frame in which the వుల్లిరుసు or roller of a కళిల well rolls.

ముక్కులిపిట or ముక్కులిపింట n. s. A three legged (stool or table.) A tripod. Rasica. 1. 52. ముక్కులిపింటమాద ఘాంతులవసిరివజేసి. ముక్కులిపిట.

ముక్కుక n. s. Oppression, trouble, distress. నిర్బంధము. OG. శ్రమ. L. 20. 256. మునుతారమాకింతముక్కుక తలనులభంబుననుముక్కిజొప్పడువిధము.

ముక్కుకలుదీరిన adj. Thrice proved, thrice tried in the fire. Inured. Well versed, or experienced. బాగాజతపడియుండే. From ము three, కాకలు heats and తీరుట to be perfect.

ముక్కుది The timber tree called 'Weaver's beam,' or Schrebera Swietenoides. Ainsl. Rox. 1. 109.

ముక్కుని n. s. The fraction of three కానులు or three sixty-fourths, thus cyphered కాఱు.

ముక్కురు n. s. Three crops (in a year.) మూడుకుంటలు, మూడుభాగములు. T. 5. 215. ధరణిముక్కురునుతరగనిగతిమండె.

ముక్కులు n. s. Three quarters. See కాలు thus ciphered కాఱు. ముప్పాతిక.

ముక్కుటి Infl. of ముక్కుడి Noseless; as ముక్కుటివాడు, ముక్కుటివి.

ముక్కుడ n. s. A snipe.

ముక్కుడి adj. Noseless. ముక్కులేని. ముక్కుడిరోగము caries of the bones of the nose. ముక్కుడితోత్తుకుముత్తెత్తునతేల. రాసులింగతతకము.

ముక్కుడి n. s. An epidemic disease. అనేకులకు పుకపెట్టునతగలేరోగము. D.

ముక్కుడి or కొండముక్కుడి n. s. A certain plant. Schrebera Swietenoides. Rox. 1. 109. It is a large timber tree.

ముక్కు n. s. The nose. The bill, or beak: the point or tip. చనుముక్కు a nipple. నాసిక. కుషి.

ముఖము. ముక్కుజోడనలు a double nose. A. క్ర. 122. మనుననల్ దమిబట్టి. ముంగార్ల ముక్కుజోడనలచీలిచి. టి|| జమిలిముక్కు. ముక్కుడుస్సిన కుశీరము Uncurbed : broken loose : rampant. A. 6. 53. వసుధేశముక్కుడుస్సినకుశీరముక్రియ. టి||ముక్కుడుస్సిన, ముగుదాడుతీసినటువంటి. Panch. 3. 224. ముక్కునబంటియైనదనుక satiating his nostrils with fragrance to the full. చిలుకముక్కులు and జీనునముక్కులు Two sorts of grain. In Dr. Jerdon's Catal. No. 198. రెండుముక్కులపిట్ట (the double beaked bird) also called మాడుముక్కులపిక్క pikka and ఎబ్బెరపిక్క ebbera, the "Hornbill," or Toucan. HD. 2. 1059. ముండగోష్టికిముక్కు మొగమేదతనకు. ముక్కు ముఖముయెరగనట్టుమాట్లాడినాడు He talked heedlessly.

ముక్కుకమ్మి n. s. A nose ring. నాసాభరణము.

ముక్కుకమ్మిక n. s. A certain useless forest tree.

ముక్కుట v. n. To moan, groan. To mould or turn musty. To strain (as in pain.) To spoil or become half rotten. ముక్కు Root in A of ముక్కుట. ముక్కువురుగులు weevils in spoiled grain. ముక్కుకంపు a frowsy smell. ముత్యాలుముక్కిపోయినవి the perils turned black and were spoiled.

ముక్కుటము, ముక్కుటవువుచె n. s. A kind of garment, also called దశలికట్టు or నారమడి.

ముక్కుదూలము n. s. The bridge or division of the nose. ముక్కునడిమియెముక.

ముక్కువురిది or ముక్కువురెడిపిట్ట The common snipe. Jerdon. నైకకుషి.

ముక్కుపొది n. s. Snuff. నస్యము.

ముక్కుముంగర n. s. A certain useless forest tree.

ముక్కురంద్రాలు n. s. The nostrils. నాసాచిలములు.

ముక్కులు n. s. Rice flour. మిక్కిలిచిన్ననూకలు. D.

ముక్కుశ n. s. A measure of grain &c. equal to five ముంతలు q. v. ciphred thus 6 ఱు మూడుకుంసములశ్రహణము. D. BD. 2. 869. ముత్యాలపొడిమాకుముక్కుశవలయు.

ముక్కునగుండె n. s. The heart, (a low word applied to animals.)

ముక్కుర for —క్కు — q. v.

ముక్కురదప్ప n. s. The heart, a low word.

ముక్తరమాను n. s. A part of కలల. కలలయొక్క ఆ
ర్థదూలాలమాదఅమల్పమాను.

ముక్తాటిపకాదశి * n. s. A fast held in Margasira.
మార్గశిరశుప యేకాదశినాడు తిరువతిలో స్వామి
శ్రుష్ట రణలో మూడుకొట్ల తీగములువస్తున్నదనేఅ
యితీహ్యమువల్లయూపేరువచ్చినది. Muccōti Ecā-
dasi. The 11th తిథి of the first fortnight in
Margasira. A fast observed in honour of
Vishnu and kept all day and night: sleep
being forbidden.

ముక్తాణము n. s. A triangle.

ముక్తము * adj. Freed, released, liberated, dis-
charged, sent, (as a weapon.) ముక్తకవచుడు
disarmed, freed from his armour.

ముక్తత్వము * Freedom, release, liberty. విమో
చనము.

ముక్తపదక్షరము * n. s. Reiteration somewhat
similar to capping verses. అంతాది.

ముక్తాఫలము * n. s. A pearl. ముక్తము. ముక్తాఫ
లములవలెపుండేలిపి a pearly hand in writing.
i. e. round, clear, and beautiful.

ముక్తావళి * n. s. A pearl necklace. ముక్తావళిహార
ము.

ముక్తాఫలము * n. s. A pearl oyster. శుక్తి, ము
త్యువుచిచ్చు.

ముక్తి * n. s. The delivery of the soul from the
body, and its exemption from further trans-
migration, liberation. (Colebr.) శంసారముక్తి
or భవముక్తి release from all earthly bonds or
mortal ties. Vema. 481. మానుగభవముక్తిగలుగు
మహిలో. మోక్షము. D.

ముక్తు * n. s. He who is freed, emancipated or
released from the body. మోక్షమునుపొందిన
వాడు. D.

ముక్త n. s. See ముక్త.

ముఖము * n. s. The mouth, the face, the coun-
tenance. Commencement. The front. యాభిర్ద
కుకొర్రముఖములేదు this infant does not con-
sider any one a stranger. వానిముఖవిలాసిము
his external appearance, the look of his face.
నీముఖమునుండ may your face be burned (i. e.
on the funeral pile) answering to a common
English curse. వానిముఖము has the same im-
port. నిశాముఖము night fall, evening. సేనా
ముఖము the front of the army. నఖముఖములు
the points of the nails. ఆరసవాండ్రతో ముఖమి
చ్చిముట్టాడలేదు he did not speak with them

kindly as a friend. వాడికి ముఖభంగమైనది, he
was worsted or discomfited. Bilh. 3. 25. బట్టా
రంబైనశ్శశానవాటి ముఖములోకింపకక. అధి
ముఖుడు గావుండినాడు he was hanging his
head down. ఆదివిటిని అధి ముఖముగావట్టినా
డు he held the torch with flaming-end down-
wards. ముఖమిచ్చుట to indulge. వాడుయెవరికి
న్నిముఖమివ్వలేదు he did not lend an ear to
any body, he did not treat them with great in-
dulgence. ఆనఘకథాముఖంబున హితాహితబో
ధ మొనర్చుచుంట్లు గా. Mand. 1. 8. టీ|| కథచేతను
by means of a story. ఆర్థముఖము the profile
or half face. తమరురాముడి ముఖమును చూచిన
న్నురయించవలసినది I pray that for the sake of
saint Rama you will relieve me. తడమటిముఖ
ముగా towards the west. తడమటిముఖముగా
పుండేయిల్లు a house facing the west. ఆడదాని
ముఖమెరుగనివాడు A youth that as yet knows
not the face of a woman. i. e. entirely chaste.
అందరున్నుపకముఖముగావుండలేదుగనక as they
were not unanimous, were not all of one
mind. ఆతనిముఖాధాతువును చూచినదానించినాడు
he read it in his face. వాణకృపాణముఖాశ్రీ
శశ్రీములు M. 7. 2. 275. arrows, swords, and
other weapons. ముఖముమాడ్చినాడు he looked
sulky or angry. వాడికిముఖముచచ్చినది he turn-
ed pale, he looked blank, or ashamed. ముఖదా
మీణ్యము complaisance. వాడిముఖములోయొగ
ఆడలేదు he was all in a pucker. ఆరుకలను
వాడిముఖములోపారవెయ్యి fling the money at
his head. అదివాడికిముఖపాతముగావున్నది he has
got it by heart. ముఖప్రీతికూటలాడుతాడు he
talks plausibly. ముఖమెరుగనివాడు a stranger.
ముఖమెరుగనిచేతము a strange land, a land
where one has no acquaintance. ముఖవాసికల
వాడు he is a winning man. వాడికిముఖవశ్యము
కద్దు he is a very taking man. ముఖముచప్పించు
కొనిపోయినాడు he has absconded or disap-
peared. ముఖస్తుతి flattery. ముఖస్తుతిచేసుట to
flatter. ముఖముఖిగా face to face. వానికొట్లో
కముముఖశ్శము గావున్నది he knows the verse by
heart.

ముఖద్వారము * n. s. The mouth of a river. యే
రుశిముద్రములోకలిసేట్లము.

ముఖపట్ట n. s. The headstall of a horse. గుర్రము
యొక్క ముఖమునకు వేసేటిది.

ముఖభూషణము * n. s. The ornament of the

lips, a phrase for the scarlet juice of రకులపాకు. కాంబూలము. D.

ముఖమంటకము * n. s. The porch or pillared entrance chapel of a pagoda. కుండరికుండకము.

ముఖకూటము n. s. Partiality. దాక్షిణ్యము.

ముఖరము * adj. Noisy, resounding, loud, uproarious. ముఖర్రురి A roaring cataract. ముఖరాళులు R. 8. 93. humming bees.

ముఖరుడు * n. s. A jabberer. అక్కరలేనిమాటలు ప్రవేశపాడు. D.

ముఖవచనము * n. s. Verbal communication, word of mouth. సోటికూట.

ముఖవస్త్రము * n. s. A veil. ప్రవేశము.

ముఖాంతరముగా * adv. By means of, through. నారమ్మనిముఖాంతరముగాపంపించినాను Isent it by my brother. ద్వారా.

ముఖముఖి * adv. Face to face. యెదురెదురుగా. T. 3. 84. వినముఖముఖివలైద. క్షీల యెదుట.

ముఖుడు * A word used in compounds, thus ఆధోముఖుడై hanging his face down. సుముఖుడుగామాట్లాడినాడు he spoke graciously. దుర్ముఖుడై తుండినాడు he was cross. పరామ్ముఖుడై తుండినాడు he turned his face away.

ముఖ్యము * adj. Chief, primary, principal, eminent, urgent, indispensable. Excellent, prime, particular. శ్రేష్ఠమైనది. D. ప్రధానమైన. ముఖ్యార్థము the real purport. ముఖ్యమైనభాగము the bulk of the work, the greater portion.

ముఖ్యమేమంటే In fact, in the first place. To tell you the truth. యిదిముఖ్యము this is a great point. యిదిముఖ్యముకాదు this is no great matter. గనకయిదిముఖ్యము this is all I have to state. యిట్లాచేస్తేముఖ్యము you had better do so. వాండ్లకు యిస్తేనేగాని ముఖ్యము కాదు you must pay them : you have no alternative.

ముఖ్యముగా adv. Chiefly, in short, in fact, indeed, urgently. After all, by all means, in general, in a great measure. For the most part, in one word, particularly. Substantially, principally, in most points among the rest. పెట్టుకు Materially, obviously. ప్రధానముగా.

ముఖ్యుడు * n. s. A chief, a leader, a principal man. A man of weight. ముఖ్యుండనుకొమ్మడనియు thinking him the best pupil, T. 2. 57. ప్రధానమైనవాడు.

ముగము n. s. Face. S. 3. 387. ముగము. D.

ముగించుట v. a. To end, close, terminate. శుభాత్ముచేసుట.

ముగింపు n. s. End, close, conclusion. శుభాత్ము.

ముగియుట v. n. To end, close, be finished. To die, expire. శుభాత్ముకూట, చచ్చుట. ABA. 3. 134. మదిసెబ్రుంగెతిమసెగడసెముగిసెసెల్లె.

ముగుడ * n. s. Maid, lady, damsel. ముగ్ధస్త్రీ. D. Dab. 47. Satyab. 3. 75.

ముగుడుండు, అనగాముగ్గుడు Simpleton. ABB. 18. ముగ్గుండుముగుడుండుముఖముమొగము.

ముగురు or ముగ్గురు Three. ముగురాడవారగుడిస, సుగుణాకరశుట్టపగలెచుక్కలువూడుచును.

ముగ్గచెట్టు Name of a particular tree. ఒకచెట్టు.

ముగ్గవేయుట v. a. To ripen fruit in baskets in a house. చూగవేయుట.

ముగ్గు n. s. A pattern or diagram (రంగవల్లి) drawn with lines of flour or coloured powder. ముత్తియల్లముగ్గు a pattern made in seed pearl. ముగ్గుచెరువుట To spoil his plans, to break the spell. ముగ్గురాళ్లు Limestone, pebbles. ముగ్గువేయుట To set a pattern. ముగ్గులువేసుట To perform certain magic rites, seating the patient on a magic square drawn on the floor. ముగ్గుట v. n. To be musty or mouldy, to be damaged or spoiled. చూజుకుట్టుట, అవిశిపోవుట.

ముగ్గురు adj. Three. చూడుచుంది.

ముగ్గొయ్యి n. s. A gag : a difficulty or puzzle; as వసుచరిత్రవిద్వాంసులకెల్లముగ్గొయ్యి The Vasu Charitra is so hard as to puzzle the best scholars. From ము before and కొయ్యి a stick : or ము is a contraction for మూతి in the mouth. వ్యాకేఘట్టము.

ముగ్గు * n. s. A simple maiden, a mere girl. తెలివితేలివి, సుందరి.

ముగ్గము * adj. Lovely, beautiful. Stupid, ignorant. D. Sananda. 206. ముగ్గొండువు the new moon. చాలేండువు.

ముగ్గుడు * n. s. A handsome man, an ignorant man. అందమైనవాడు, చూడుచున్ను.

ముగ్గుల n. s. A sort of fish. H. 4. 225.

ముగ్గుట n. s. Conversation, discourse, talk. Wish, desire, longing. వెక్రిముగ్గుట prattle, tattle. మనకువచ్చిననష్టమువట్టిముగ్గుటకాదు the loss we suffered, is no mere talk, is no trifling.

అధిపాకు ముచ్చుకొనునది I am fond of it. కా
 నిమాట్లాడడమే లుకముచ్చుట he is fond of con-
 versation. వాక్యము, వేడుకయు. D. T. 3. 7.
 ఒచ్చెంబులెనికూరిమి ముచ్చుటలాడుచును. టీ|| మా
 టలు. ib. 4. 34. ముచ్చుటైనాధుండు మోవికల్పా
 నసెక్కు. టీ|| శీతోత్పలై. N. 7. 182. వచ్చినా
 ముచ్చుటలదీర్చు పెచ్చుగాను. టీ|| కోరికలు. Vish.
 6. 273. ద్వాపరాజనుర్ ముచ్చుటలెల్ల నుచ్చులిల
 ట్రెయిక్కుతు.

ముచ్చుటగాలుండే adj. Elegant, handsome. ముద్దు
 గాలుండే. Hence, ముచ్చుటగాలున్నది it is very
 nice.

ముచ్చుటకుడుట v. n. To fall in love with, be en-
 amoured of, wish, to long for. ఆశకుడుట. KP.
 3. 108. తలుమరునువీడు ముచ్చుటబడుచునుండు.

ముచ్చుటలాడుట, ముచ్చుటాడుట, or, ముచ్చుటించుట
 v. n. To converse, to talk. శంభాపించుట. Sar.
 D. 558. ముచ్చుటాడుచునుండెమునినాధుచెంత.

ముచ్చువలము n. s. 'Three çavalas,' that is, three
 eighths of a pagoda. See చవలము.

ముచ్చిక or —కే n. s. Husk or scales like those
 at the stalk part of a cocoonut or palm fruit.
 తాటికుండ్లు మొదలయినవాటితోడి పెక్కింకనుండేది.
 D.

ముచ్చికొనుట v. a. To cover, to swarm upon as
 flies. మునురుకొనుట. S. 2. 288. అనికులుక పెళ్ళు
 కునుది పెనగొనగా మేనెల్ల ముచ్చికొనుచుకావులి
 పెల్ల నెయవలిజిరి.

ముచ్చిలంగారము n. s. Tinsel. కాకిలంగారు.

ముచ్చిరితనము n. s. or క్రు. Grievance, sorrow.
 మనూడుఃఖము. D. BX. 239.

ముచ్చిరుట v. n. To grieve. ముచ్చిరనేల why grieve
 or sorrow? వ్యాకులకుడుట. M. V. 3. 104. ముచ్చి
 రనేలయేగలుగముద్దియనాకు వృకోడరుండు వివ్వ
 త్సుడుదోడుగాక. See the next word.

ముచ్చిలి n. s. A small winnowing fan, used by
 children as a toy. మొరిటె.

ముచ్చిలి adv. By stealth. దొంగతనముగా. BX.
 164. ముచ్చిలివత్తురవారలు.

ముచ్చిలించుట, ముచ్చిలుట v. a. To steal. దొంగిం
 చుట.

ముచ్చిలిగుంట, ముచ్చిలిగుత్త n. s. The nape or
 hollow at the back of the neck. అవటుక్రదేశ
 కు. D. కృకాశిక.

ముచ్చినక n. s. Three quarters, చూడుచోవలాలు.

ముచ్చు n. s. A rogue, a thief. దొంగ. గొర్రెలమా
 య్చు a sheep stealer. కానుముచ్చు a cannibal, a
 flesh eater. మునిముచ్చు a pretended saint. నా
 లివచ్చు one who leers under his hat, with a
 cat's glance, with a sneaking eye. ముచ్చికాయ
 ముచ్చు the poison-nut-eater. తొండలముచ్చు the
 lizard eater. లాట్టిముచ్చు a toss-pot or tippler.
 ముచ్చు adj. Roguish, thievish. ముచ్చుచూపులు
 roguish glances. A. 6. 19.

ముచ్చుకొనుట v. a. To cover, to swarm. మునురు
 కొనుట.

ముచ్చుతనము n. s. Roguishness, roguery, thiev-
 ishness. దొంగతనము. Satya. 4. 232.

ముచ్చుప్రాడ్లు n. s. అర్ధరాత్రి. D.

ముచ్చుబొడుపు n. s. A petty thief. అల్పదొంగ.
 P. 4. 255. తడుకద్రోవరిమచ్చుబొడుపులు. టీ||
 నెరదొంగలు గాకగుడి నెలలో దొంగిలించెఅల్పమై
 నదొంగలు.

ముచ్చె plu. ముచ్చెలు n. s. Shoes. టైశారు.

ముచ్చె adj. Appertaining to the Moochee caste,
 who are generally painters, bookbinders,
 paper fitters, makers of saddles, toys, and
 trunks. చర్మకారశింబంధమైన. ముచ్చెకర్ర n. s.
 A spungy wood (called చాడిదెల్లచెక్క Ery-
 thrina Indica. Rox. 3. 249.) So called because
 much used by moochees or artisans or figure
 makers. ముచ్చెకని n. s. Lacquer work. ముచ్చె
 పెట్టె n. s. A lacquered box. ముచ్చెలంగారము
 n. s. Tinsel. ఇర్రడిలోఫేదము. D.

ముచ్చెలు n. s. Shoes. టైశారులు.

ముచ్చెవాడు n. s. A man of the ముచ్చె caste. చ
 ర్మకారుడు. D.

ముచ్చెగము n. s. The universe. లోకత్రయము.

ముటాలు n. s. Cowdung found dried in woods.
 ముద్దపిడకలు. D.

ముట్టించుట v. a. To rout up earth with the
 snout (as a pig.) తుందిమూలితోక్కెళ్ళించుట.

ముట్టచెప్పట v. a. To assign. చెల్లగట్టుట.

ముట్టడి n. s. Siege, blockade. ఉరుచుట్టుకొరిక
 ట్టడము. D.

ముట్టడివేయుట v. a. To besiege. ఉరుచుట్టుకొరి
 కరికట్టుకొనుట.

ముట్టించుట v. a. To make it touch. To light a
 candle. i. e. communicate (fire) తాగించెనుట.

ముట్టికాళ్లు n. s. Knees that touch. ముట్టికాళ్లవాడు a knock kneed man. ముట్టికాళ్లువేసుకొనుట to kneel down.

ముట్టు n. s. Defilement by contact. Hence, the menses. ముట్టచవిక the retirement or chamber used by those who are menstruous. ముట్టుగా వున్నది she is menstruous. వాడికి అంటుముట్టు లేదు he does not care about being touched. అంటు, రబస్సు. ముట్టది a menstruous woman. In compounds it means a tool or instrument, thus శుని ముట్టు a tool. కన్నశుముట్టు. B. 5. 807. a house breaker's tool for boring walls.

ముట్టు adj. Defiling, foul, unclean, menstruous. ముట్టయిన menstruous.

ముట్టుకొనుట v. a. To touch. తాకుట.

ముట్టుట v. a. and v. n. To touch, to arrive, be received, obtained. ముట్టచెప్పట to deliver. ముట్టగొలిచిన ఫలంబిట్టుండవలదె. BD. 5. 467. ముట్టగొలిచిన, కట్టకడ వెల్లాగొలిచిన To worship to the end, or with unfailing devotion. రాత్రి తుదముట్టగానె Vasu. 4. 170. when it drew towards morning, when night touched its close. యిది తుదముట్టే దెన్నటికో when will this be finished? వాణ్ని పురుముట్టినది a snake bit him.

ముట్టుశండు n. s. A blind alley. ఆవలపొయ్యేటం దుకు దారి లేనిది.

ముట్టె n. s. A snout, beak, bill. A fruit stone. మామిడి ముట్టెవంటి ముఖము a haggard face.

ముట్టెచేత A sort of fish called Gobius. Russell No. 49. ఆలముట్టె A sort of salmon: ibid No. 171. Other sorts are called కోరముట్టె (plate 50.) గూనెముట్టె (plate 52.) నెత్తికండ్లముట్టె (plate 54.)

ముడత plu. ముడతలు n. s. Wrinkles, crumplings, knots in spinning, or twisting. చల్లీ, మడత. ముడత తెవులు a transient blight in corn that goes off again.

ముడి plu. ముళ్లు or మాడులు n. s. A knot. క్రంధి. D. ముళ్లుక త్తిరించేవాడు pick-pocket. తలము దివీదినది Her hair fell loose, the knot being untied. ముడివిత్తుట to open a knot, to open a packet, to pick a pocket. ఆ దారములో ముళ్లుబడ్డది that string has formed into knots. ముడివక్రలు Unbroken (whole) areca nuts. పొములు ముడిపెట్టుట to knit the eye-brows. శుకవ్యాజ్యము

మునుముడి వేళిబడిచి కట్టి నాడు he cast a bone of dispute between them, he bred a quarrel between them. G. 11. 148. పొడుపుడుతలద్రెంపు దడవుడు సామువెడ బొబ్బలార్యులు ముడులువడియె, అనగాలికాకుబడ్డది. Bhadra Parin. 3. 297. తడంతిమదిముడిశీడలక. చానిమనననే క్రంధి వీడేటప్పటికి. ముడితుడుట v. n. To be confounded, puzzled. లికాకుతుడుట. N. 7. 312. ముడితుడెననియెడ బంజిడి, ముడితుడకుడు. ముడితుడెనని, నట్టుతుడెనని. HD. 2. 1380. ముగ మానచికట్టుముడివడె. Pal. 4. 20. మూకలవైకెరికిముడివడె జేసి. ముడి or మాముడి is the letter — while నాముడి is the letter డ.

ముడి adj. Closed. ముడిపూలు unblown flowers. Ila. 2. 163. ముడిపూలపొట్లముల్. వీ|| ఆకులో కట్టిన మొగ్గలు గావుండే పువ్వుములు. ముడిబొన్నలు the great millet enclosed in its husk. ముడినుపులు linseed which is not cleaned. ముడివియ్యము rice that is not well cleaned.

ముడికట్టు n. s. Certain fees on a crop for the benefit of the landlord. A truss of straw, a sheaf.

ముడికట్టుట v. a. To tie a knot. To tie a knot in a man's cloth to remind him that you call upon him to be a witness. అందునగురించి పెద్దలు ముడికట్టినారు our ancestors have laid down this rule or held this doctrine.

ముడికాళ్లది A woman who is knock-kneed.

ముడికాళ్లు n. s. Knock-knees. ముడికాళ్లవాడు a man who is knock-kneed.

ముడికొక్కు n. s. A weevil. See సంకనాచి.

ముడిగొన్ను adj. Tied, bound. బద్ధమైన. DRU. 442. దశకంఠనినునన్ను దక్కినవారిముడిగొన్ను శంసారమోహపాశముల, వడినంట గట్టినవాడా ఘనుండు. DRK. 372. ముడిగొన్ను శంసారమోహబంధములు వెడదన్నిశుష్టానివెడలినకూట్టి.

ముడిబొన్నలు n. s. The great millet in it's husk. ముడిశంఠ A plain cotton cloth without any coloured border. శల్లాగుడ్డ.

ముడియ n. s. A knot. A bundle of straw or young plants ready to set. కట్ట.

ముడియవిడుపు n. s. A pick pocket. దొంగ. D. ముడుగుట v. n. To sink, to drown. ముణుగుట. D. ముడుచుకొనుట v. a. and v. n. To bend one's own limbs, to shrink, shrink or close. అది పూలుముడుచుకొన్నది she wore flowers in her

hair. మూతి ముడుచుకొని తన్నది she looked gloomy, pensive or down cast.

ముడుచుట v. a. To set flowers in the tresses.

To bend the limbs. S. 3. 399. చక్రశ్రీలుమో

మూర్ముడుంతు the doves looked down cast.

దానికిపూలుముడిచినదెవరు who set the flowers in her hair ?

ముడుపు or ముద్దు n. s. Rouleau bag or purse.

పూలముడుపు a ceremony of setting flowers in the head dress of a pregnant woman. వెంకటేశ

శ్వరులముడుపు money or jewel promised by a vow to the god Venkatasā. దివాలపుముడుపు

money payable into the Government treasury. అద్దములోనవోచుముడుపు. Ahal. 3. 48. a purse reflecting in the mirror. ముల్లె. D. says భూమ

కాదలచుట.

ముడుసు n. s. A bone. అనగాయెముక. D. అస్తి, శల్యము.

ముడకము n. s. A half penny, called ten cash. ఏ గాని. D.

ముడ్డి n. s. The breech, rump, anus. Appa Cavi. 1. 331. వాన్నిముడ్డివెనకతిట్టినారు they reviled him behind his back. ముడ్డికాటితే సోటిశండ్లు

రాలెను (i. e. శుభ్రతాదనముదంతభగ్నుము) phrase for a reason which is no reason. ముడ్డికింపపె

ట్టుకొనిపుంకియొత్తియిప్పినాడు I found it hidden under him, he hid it by sitting on it. దీనము

ముడ్డికింపచీకటి under the lamp it is dark. i. e. fogvery hides under the judgment seat, వాని

ముడ్డిబెంటిరుగుతున్నారు they are dancing attendance upon him. ముడ్డిపూస n. s. The rump bone. వెన్నయెముకచివరపూస. D.

ముణక n. s. Immersion. నిళ్లల్లోనున్నముకావడము.

మృకముణకలోపానిప్రాణముపోయినది he died in one immersion.

ముణకరాములు n. s. Puzzle, hesitation, being at a loss. యింతలోపులికిముణకరాములయినది the tiger was now at bay. ముణకరాములుగావుంటిని

I was lying upon brambles, on a bed of cares. ఎటుతోచనిస్థితి.

ముణకించుట v. a. To sink, immerse, drown. నిళ్ల

ల్లోనున్నమయ్యెటట్లుచేసుట.

ముణగుకొనుట v. n. To crouch or lie coiled up.

రచంతనోటులోకాళ్లుచేతులుముడుచుకొనితదకొనుట.

ముణగుట v. n. To sink, drown, dive. ఆశనిముణగుతూలేలుతూపున్నది that affair is still in uncertainty. నాకేమిన్నిముణగిపోలేదు it is nothing to me. నారూకలుముణగిపోయినది my money is lost.

ముణగుతామర n. s. The plant called Hibiscus Mutabilis (SC. in చారటీ, చక్రపాదీ.)

ముతక adj. Coarse. ముడ్డి. ముతకమాటలు coarse language, abuse.

ముత్రయిడ Error for ముత్తైడ.

ముత్తరంఱలు, ముత్తరులు n. s. The three folds that appear above the navel. త్రివళి. Anirud. 2. 65. తారుణ్యవతులముత్తరులయింపముతరంగా

వళితోడసయ్యుటలాడ. Bilhan. 2. 153. పెనుపై

ముత్తరులంతరాళులుగనాభిద్యారమంహాపుగా. Mand. 3. 11. శరవియకానిజంతురభ, చాలనిశిన్న

పుముత్తరంఱలా. టి|| మూడెనకడుపునూదిశిన్నపుమడతలు.

ముత్తరాచ adj. Appertaining to a tribe of Hindus, descendants from feudal tenants who were holders in black mail: a species of militia who often are free booters. See Jour. 5. 83.

ముత్తవ or ముత్తవతల్లి n. s. A great grand mother, an old woman, a beldame. ముత్తవ, అనగావృద్ధశ్రీ. D.

ముత్తవపులగముచెట్టు Pavonia Odorata (Willd.) Root of the sweet smelling Pavonia. Ainsl. 2. 297. శహచేవి. SC.

ముత్తవ్య n. s. A great grand mother. మూడోఅవ్వ.

ముత్తాత n. s. A great grand father. మూడోతాత.

ముత్తి n. s. అనగాముక్తి q. v. Nila Parin. 1. 21. నిచ్చలపుబత్తిముత్తియుకముత్తియుక.

ముత్తికె or ముత్తికె n. s. Siege, blockade. Vachana. P. Vol. 189. leaf 4 and 5. ముట్టడి.

ముత్తియము n. s. A pearl. Any bead or concretion resembling a pearl: such have been found in bambus. ముత్తియములవంటిలిపి a pearly (i. e. delicate) hand writing.

ముత్తిరాచవాండ్లు, ముత్తిరాజులు n. s. A tribe of Soodras descended from రాజులు or lords, squires or gentlemen by descent.

ముత్తుము n. s. The measure of three తూములు.

ముత్తైపుచిక్క n. s. A pearl oyster. Mother of pear!. ముత్తైపుచిక్కలు a sort of cake. H. 1. 118.

ముల్రెము n. s. A pearl. Any gummy drop resembling a pearl. See ముత్యము and ముత్రియము. ముత్తైద or ముత్తైదువ n. s. Good woman, mistress, goody, dame: that is, A woman whose husband is living. The brides-women or gossips: who are always wives (not maids nor widows.) శుకుంఠి.

ముత్తొళు n. s. జననిజనకులరత్న, శిరశ్శ్రీతి. D. ముత్తొపాలగము n. s. A corruption of ముత్తవళులము.

ముత్యము n. s. A pearl. మాక్తికము. చిత్తముత్యము an artificial pearl. వాడికి అమ్మవారువాడిపిస్త్రేము త్యాలుచా గాలేవలేదు the pustule did not rise properly.

ముత్యాలమ్మ n. s. A certain local goddess: Notre dame des perles.

ముదము n. s. Delight, pleasure. శీతోషము.

ముదలించుట or ముదలకించుట v. a. To attack, to resist, to oppose. ఎదిరించుట. DR. 354. రామునిముదలించిరమనెదేలేక. UR. Ticcanna. 7. 78.

యెదురెదురనుముదలించగ, మదిగొంకిపిరిందివలన సుందగిల్గ జేరెదనేమరియున్నెడ, బట్టెదననువుగ పుప్పకంబుతిగివచ్చురతి. DRK. 16. యదియేమి రఘునాథయెల్లలోకములముదలించు పురుషోత్తముడవైనపు, యామోహశోకంబు తలదాల్చెదవు. Pal. 110. line 18. నిలుపుముచూచెదనీనేర్పులాది

యెరిగదనని యాతడెక్కినహయము, ముఖముననాటిందిముదలించియతని వక్షంబునాటిందివతిగార్చుటయను. BD. 5. 644. తలతగుంతుటిలోన తామర దుంతు మెలవుచేయిన్నియు ముదలించునేల. R. 5.

190. దించుచరణాలముల, కించుదనంబిచ్చుముదల కించుచుంచుచు, సెంచుచు విదళితచెంచూడంచచ్చెంచూపుటస్ఫుటాఘాతమున.

ముదలన * (i. e. ముత్ అలన) Tears of joy. ఆనందబాష్పములు.

ముది adj. Old, ancient. ముశలి, ముదిరిన. H. 2. 53. అచ్చటి కేనువచ్చు శనుశుంబగువేళయెరుంకడల్లి తేముచ్చటదీర్చునంచుముదిముద్దియతోవివరించుటగా. DAB. 140. యెక్కడదప్పింతునిది ముదిపోరు.

ముదిర n. s. A maid, damsel, lady. కనిర.

ముదిరనము, అనగాముదిమి. D.

ముదితుడు * n. s. He who is pleased or delighted. శ్రువృష్టుడు.

ముదిది n. s. అనగావృద్ధి క్రమశుజడములు. D.

ముదిమి n. s. Age, decrepitude. వృద్ధత్వము D.

ముదియుట v. n. To grow old. BD. 4. 1249. ముదిసిముత్తననింతముదిమరులబొంది. వృద్ధత్వమును బొందుట.

ముదిరము * n. s. A cloud. శేఘము.

ముదివాడు n. s. An old man. వృద్ధపురుషుడు. D. ముదుక or ముతుక adj. Coarse. నాణ్యముకాని.

ముదుక, ముదుకడు n. s. A senior, an old person. వృద్ధుడు. M. VII. 1. 134. ముదుకండయ్యనుకు మారమూర్తివహించుక. ib. VII. 4. 115. ఎక్కడ నితడుగుమాయండ్రాక్షాయనంగ ముదుకడయ్యనుగ్రతమెరగెక. ib. VIII. 1. 30. వేదముదుకడువేద్యాజనముంగోరుట.

ముదుగు adj. Coarse. నాణ్యముకాని.

ముదురు adj. Mature, elder, senior, old, ripe. తేత్రఅకు a tender green leaf. ముదురాకు a leaf that is ripe and brittle. తుండుటాకు a yellow leaf of the autumnal tint. ముదురుముఖము or ముదురుమాతి the face of mature age, set features. ముదురుఅక్షరములు a fixed hand, or a formed or settled text.

ముదురుట v. n. To be mature, to arrive at the period of full growth or maturity, reach it's full height. యెండలుముదిరినవి the summer or heat is now at its height. కలహముముదిరినది the battle is raging.

ముదుశిరి or ముదుశిలి adj. Old, ancient. వృద్ధుడైన. R. 2. 108. ముదుశిలిచావనయ్య. Parij. 4. 48. ముదుశిలితరపియెండ.

ముదుశిలి pln. ముదుశిల్లు n. s. An old man, or woman. S. 1. 295. గొల్లముదుశిల్లుగొలకనితిమార్గవర్జనులగు.

ముదుశిలితనము n. s. Old age. వృద్ధత్వము.

ముదుశిలిది n. s. An old woman. వృద్ధస్త్రీ. Vaizai. 4. 28. అమ్మదుశిలిదానికిట్లనియె.

ముద్దములు * n. s. The grain called పెళిలు.

ముద్దరము * n. s. A mace, or club, a weapon formed like a hammer. కురుచయినశుద్దుడు. D.

ముద్దలము * n. s. A hammer. అయోధునెకప్పుర వానిశిష్టెట, ఆయుధభేదము. SC.

ముద్ద n. s. Girl, simple maid. ముద్దస్త్రీ. D.

ముద్ద n. s. A lump, a mass. ముద్దకావడము To form or collect in a mass. తడిసిముద్దఅయినారు they are soaking wet, or are a mass of wet. నెత్తురుముద్దగావున్నది It is a mass of blood, it is all bloody, soaked in blood. కబళము, పుండ

యు. D. ముద్దకజూకారము a species of the dates. ముద్దకపప్పు pease pudding. యూపము. SC. రతిముద్దగాళుండేబట్టలు a wet wisp of clothes.

ముద్దకమ్మరవాండ్లు n. s. Smelters: smiths who work at smelting iron. రాయికరియినుముచేసే వాండ్లు.

ముద్దకవ్వము n. s. A sort of churning staff, with a heavy mass at the end. కర్రవిళ్లతగిలించినకవ్వము. D.

ముద్దకూడు n. s. A lump of boiled rice. A paste of rice and ashes applied to the eye of a drum; forming the black spot in the centre of the head; for the purpose of regulating the tone. ఆన్నపిండము, శుక్లరలేశనార్దమైనభస్త్రపుదీతాస్తుము.

ముద్దకాలిమి n. s. A forge for smelting iron. From ముద్ద a lump and కాలిమి a forge. రాతినియిన ముగాకరికేకాలిమి.

ముద్దకపప్పు n. s. Pease-pudding. యూపము. SC.

ముద్దరాలు n. s. Maiden, lass; a simple creature: (this is a poetical word.) ముగ్ధస్త్రీ.

ముద్దవాయువు n. s. The cramp. కాళ్లుచేతులుముద్దలుగాకట్టుకొనిపాద్యేవారోగము.

ముద్ది n. s. Calamity, peril, misfortune, danger. ఆశుభ. D.

ముద్దియ n. s. Lady, dame; a poetical word for a woman. ముదిముద్దియ an old woman. B. 3. 996. స్త్రీ. D.

ముద్దు n. s. Sweetness, fondness, delight, caressing, toying. A kiss. ముద్దుచూపుట to evince love. ముద్దుపెట్టుకొనుట to kiss or ముద్దాడుట or ముద్దలాడుట to caress, to fondle. ముద్దిచ్చుట or ముద్దుపెట్టుట to give a kiss. దాన్నిచూస్తేముద్దువస్తున్నది I am delighted to see her: she is very charming. ఆవిధముద్దులుమాటకట్టుతున్నది it is a lump of charms, a perfect beauty. ముద్దులతమ్ముడు my darling little brother. ముద్దులయ్య my sweet lord. ప్రయోగములముద్దుకనుక్కోవడముసహకర్షము It is very difficult to perceive the niceties (delicacies) of local adaptation or meaning. కాకిపిల్లకాకికిముద్దుకాదా surely the crow's chick is dear to the crow. i. e. every beggar will love her brat. చుంబనము, చిన్నవాండ్రయందలిప్రేమ. D.

ముద్దు adj. Darling, pet, sweet, charming, lovely, dear. నాముద్దుసుతుడు my beloved son, my darling boy. ముద్దుపేరు a pet name. ముద్దుటుంకరము a pet ring; worn on the little finger. ముద్దుమాటలు sweet words. ముద్దు మొగము a sweet face.

ముద్దుగలము n. s. The fraction of (three dugalams. i. e.) three sixteenths, of a pagoda, thus ciphered గంకె.

ముద్దుగా adv. Charmingly, tastily. అందముగా.

ముద్దుడు n. s. An idiot. ముగ్ధుడు. D.

ముద్దులగుమ్మ n. s. A beauty, a charming woman. స్త్రీ. D.

ముద్దులాడి plu. ముద్దులాండ్లు n. s. A charming woman, a fond creature. ముద్దులుగులికేస్త్రీ.

ముద్దె n. s. The pistil of a lotus. కర్ణిక. P. 4. 154. కొమ్ములతోడిహస్తములుగుత్తలీ ముద్దెలముద్దుగుల్లపొందమ్మల. టీక కర్ణిక. ABA. 1. 224. పాలుచుకర్ణికదుద్దునాముద్దెయనగ.

ముద్దరణము * n. s. One అంకము and a half.

ముద్ర * n. s. A seal; a seal ring, or signet. Stamp, print, impression of a seal. A distinguishing mark impressed or burned upon a man or beast. Coinage. మునుపటిముద్రరూపాయి a rupee of the old coinage. Gesticulation, attitude. మానముద్ర the seal of silence, i. e. silence. నిద్రాముద్ర the seal of sleep. i. e. sound sleep. జ్ఞానముద్ర a particular attitude of the fingers used in religious ceremonies. Marks impressed upon sand or clay placed on heaps of grain: a theft cannot easily be committed without moving this seal, ముద్ర likewise means the permanent marks made on the shoulders representing the insignia of Vishnu which are the shell and the wheel, &c. వాడు ముద్రాధానము చేసుకొన్నాడు he received the seals. i. e. his shoulders were sealed with shell and wheel of Vishnu. మధ్యలుగ్గపిముద్రలువేసుకొంటారు they wear patches of brown clay. వానికిశునకముద్రవేసినారు they stamped him with a figure of a dog.

ముద్రకర్త * n. s. An apparitor, the lowest local officer attached to a high priest. ఆయాగదిశ్శలములలోగురువుమనిషిగాళుండేవాడు.

ముద్రకోల plu. ముద్రకోలు n. s. A stamp to mark or seal with. The insignia of Vishnu, being the shell and wheel made in copper: these are heated and the disciples of a Vishnu guru are sealed with one on each shoulder. ముద్రవేసే సాధనము, ముద్రధారణముచేసేనుదర్శనపాంచజన్యములు.

ముద్రగడ n. s. A sceptre, a royal staff. Pal. 450. తనముద్రగడవేరెతలగబట్టింది.

ముద్రగరిటె n. s. A ladle-shaped mace or large spoon borne in state before an alderman. చేశాయిలు మొదలైనవాండ్రముందర మీరుడు గాతీసుకొనిపోయ్యే గంటలుగలయిత్తడిగరిటె.

ముద్రణ * n. s. A seal. Dooming, giving a decision ముద్ర, సిద్ధాంతశ్రుతిపాదనము, A. 2. 45. కనకాద్రిముద్రణ గ్రంథకర్త. టీ|| మేరుపునందున్నతనముద్రచెల్లించేవాడు. Sanscrit Naishad. 2. 51. త్వమదా హరణాకృతౌనుణ ఇతి సాముద్రిక సారముద్రణ. టీ|| సాముద్రికాణాసిద్ధాంతశ్రుతిపాదనం.

ముద్రతీసేయుట v. a. To unseal.

ముద్రధారణము * n. s. Sealing. i. e. The act of impressing the shell and wheel of Vishnu on either shoulder. చక్రాంకనముచేసుకోవడము.

ముద్రఫలక n. s. A wooden stamp for sealing a heap of corn. ధాన్యరాశిమీదముద్రవేసేటిది.

ముద్రపిండి n. s. Certain fees of grain given to the ploughman. ముద్రవట్టితో కూడాకాడవాడుమొత్తుకొనే ధాన్యము.

ముద్రమసిపి n. s. A sealer. i. e. a bailiff who seals heaps of corn. అంబారములకుముద్రవేసే బంధ్రుడు.

ముద్రవేయుట v. a. To seal. యాబోగమువాండ్రు ఆగుడికిముద్రవేయబడ్డారు these dancing girls are dedicated to this pagoda.

ముద్రాంకిత * adj. Sealed, marked with a seal. ముద్రవేయబడ్డ.

ముద్రాంకితుడు * n. s. He who is impressed with the shell and wheel of Vishnu on either shoulder. శ్రీమాత్రయణముచేసుకొన్నవాడు.

ముద్రాక్షరశాల * n. s. A printing office. తిమ్మవేణ్ణియిల్లు.

ముద్రించుట v. a. To seal. To set aside. ముద్రవేసుట, కట్టివెట్టుట, చూసుకొనుట. HN. 5. 176. వృషావాదింజేయుదుననుభలంశ్రుముద్రింపి. అటువంటియొన్నికనుమానుకొని.

ముద్రిక * n. s. A seal ring. శిఖాపుంకరము.

ముద్రిత * adj. Sealed, marked, stamped, closed.

ముద్రవేయబడ్డ, చూసుకొన్న, ముకుళితమైన.

ముకో for మును Erst, formerly, in old times. M. 1. 2. 9. ib. XII. 1. 61.

మునక n. s. Immersion, plunge. స్నానము. అతనిగీర్వాణమంతలమునకలయినది he is bewildered in Sanscrit. యాశునినాకుతలమునకలైనది I am immersed in this business.

మునగ or మునగచెట్టు n. s. A tree resembling the horse radish Hyperanthera Moringa. శీగ్రు. SC. Ainslie. కారుమునగ a wild species of the same. The Munaga is proverbially weak and brittle. విత్తుమునగతిగ. ? Roxb. 3. 311. also 2. 368 and 3. 353. నేనుకట్టినదిమునగకొమ్మ కాదు చింతకొమ్మ what I rely on is no broken reed.

మునగజట్టు See under జట్టు.

మునగ n. s. ఏతామలోపుకభాగము.

ముని n. s. (In composition means) the point of, as మునిశుల్లు (lit. the point tooth, i. e.) the point of the tooth. మునినాలుక the tip of the tongue. మునికాళ్లు the points of the toes. Ila. 3. 126. కొన.

ముని adj. Former, front. మునియేడు the preceding year. N. 9. 286. మునిమునిచీకటింపడువమంబటవాకిట. టీ|| ముండీకటి the earliest twilight.

ముని * n. s. A hermit, monk, or recluse. A prophet, seer or sage. A saint or holy man. ఋషి. D.

మునికొంగు The tip of the skirt. ముంగొంగు. S. 1. 330. చేలమునికొంగొకయింతుకయెత్తి.

మునికోల n. s. The point of a goad. Siddha. 9 42. అహంకారమేమేడియలముద్దిమునికోల. మునిగుంతుట v. a. To drown, or make sink. ముంచుట. Naish. 2. 161.

మునిగుర్త n. s. Usufruct of land in satisfaction of debts. A forestalled rent: money wrongfully collected by anticipation.

మునిత్రయము * The name of a certain sect among the Vadagala bramins.

మునిశ్రుంకలుడు A he-recluse. i. e. a great hermit. Vish. 3. 371.

మునిమనమడు n. s. A great grand son. ముమ్మనమడు.

మునిమనమరాలు n. s. A great grand daughter. ముమ్మనమరాలు.

మునిముచ్చు n. s. A demure jade: literally a roguish hermit. కనుటసన్యాసి. L. 10. 109. KP. 3. 208. Swa. 2. 82.

మునిముట్ట adv. Much, excessively. మిక్కిలి. B. X. 9. 16. యాతశ్చ్యునైరింత్రుమింకదొంలబోవనేనని మునిముట్టనేచ్చువారి. Sanscrit. B. X. 9. 11. కృతాగతంత్రుదంతుమహీనే.

మునిశ్వరుడు * n. s. A venerable saint (మునిశుశ్వరుడు) or hermit.

మును * adv. and n. s. Formerly. పూర్వము. మునుకోశేపైరు, ముందరితంటయున్ను the crop first reaped. OG. R. 5. 217. యెంతయైననువనింతి సెంటిడించి, తగదుచనుదేర యెరుగవేదైత్యమాయయైన వచ్చితివికనెలరుగవలయు నరగమునుగల్గవదవర్ణకాలకడకు. మునుగల్గ, మునుకొని, అనగా ముందుమించి అనితోచినది.

మునుక n. s. Immersion, plunge. మజ్జనము, మూగడము. D. నిరుమునుకపాలము land liable to inundation.

మునుకుట v. n. To hesitate, to be at a loss. యెటూతోనకముండుట. HD. 2. 2675. మొగమువ్రాలగవైవిమునుకుచునున్న. DRU. 870. మునుకు, నజ్జలసాళ్లముయ్యజొచ్చడక. మునుకును, అనగామిణకరించును.

మునుకొని adv. Before, in front, first, previously. ముందుగా. D. S. 1. 71. మునుకొనిమేరమారువలపుండనముంగల త్రోవజూతుగా, వెనకరతిశ్వరుండుకుదవేయని యెత్తులు బెట్టనెచ్చుదిక, వెనగొనులజ్జయుంబాడము భీతియుదన్నరికట్టనంతలోనినుడతురాంబుధింముణి. HK. 2. 209. అనినానావిధములనమ్మనివరుడన్నునుజవిధనిమునుకొనిమాయాచినయొక్కతెన్నిబలికిన. టీ|| మునుకొని, ఎడటవచ్చి. BRY. 2. 688. నిలింపులుశంతశమందిచాడగా మునుకొనిపాణకర్షములు ముంచెనభోవలయంబుదిక్కులక. Vish. 1. 72. కల్పాదులబయోరుచోశనుడేలాగునలోకముశ్రీజయించును మునుకొనినారాయణత్వమునసాత్వికుడై. Pal. 94. పారెడియేరైనపారకయుండ, మండ్రంతజూలుదుయాభూమినెరుగ, మునుకొనియేమునిముద్రంబునైన, యింకింతువారుదుమీమండ్రజాల, జీవంబుగలవారి.

మునుగచెట్టు n. s. The plant called Hyperanthera moringa. శిశ్రు. SC.

మునుగుట v. n. To sink, plunge. మగ్ననూట, మునింబిing immersed. URK. 7. 177.

మునుతుటి adj. Former. ముందరి. మునుపు adv. Formerly. పూర్వము.

మునుపుట v. n. To idle, to delay. కాలహరణము చేసుటఅనితోచినది. HD. p. 236. ఉపాయము హింస నేనింకమునిశిసేని.

మునువే adv. Formerly. ముందరనే.

మునుమాతి See మునుమిడి. BD. 4. 1237. తుటునూటకంబులనటియించువారు, మునుమాతివీరువారననెలకూడి, కనుగొనరోళ్లరోకళ్లబాడెదరు.

మునుమాపు The earlier part of the night. ముంజాము. BD. 3. 269. ఇచ్చువార్యతిమాయుబచ్చవిభూతి, యిచ్చసెక్తయ్యనాకిమునుమాపు.

మునుమిడి adv. Well, properly. చక్కగా, బాగుగా.

Dab. 199. line 10. కేలముశిలంబుమూని, మునుమిడియందరమొత్తంగదొణగ. DRB. 298. కుటిలుడై ముచ్చిలికొనిపోయినాడుమాడులోకంబులుమునుమిడివెదకి, వాడెప్పడైననువారివధించి. L. 11.

42. అనటులువిత్తంగనాతోలలోన, మునుమిడిద్రవ్యంగముండటగాంచి. DRY. 2200. నేనుమునుమిడితోలియతిలోకకృతులైన యక్షుగంధర్వ, తతులదేవతలదిక్కుతులవెక్లండ్రబలువిడిగారింది. HD. 1. 113. మూడులోకంబులమునుమిడిమారు, చూడనియట్టిరాజులుమరిలేరు.

మునుము n. s. A field of grain, of which part has been cut. The front, or van, of an army; any thing opposite. కొయ్యగామిలిగినచేను, సేనాముఖము, ఎడటిదియు. D.

మునుమును, మునుమున్ను adv. At first. మొట్టమొదట. T. 2. 71. ib. 4. 187.

మున్ను adv. Previously. ముందుగా. (అ intensive added to మున్ను) H. 2. 109. BD. 5. 1195. పూజించునవపుచ్చరాజకిమున్ను రాజాంకువైచ్చుత్పరోజంబువిరియ.

మున్నటియట్ల adv. As usual. మునువటివలెనే. BD. 5. 819. కన్నడబ్రహ్మయ్యమున్నటియట్ల.

మున్నరక n. s. The front plough, followed by others. ముందరిదుక్కిరక్కళుమున్ను. OG.

మున్నరక, మున్నెరిక or మున్నెరికము n. s. Shrewdness, archness. Outrage, horror. జాణతనము, రాక్షుసితనమనితోచినది. OG. says మున్నరక, రక్కళుము. Jagannath. 3. 141. ఇవిధంబునశిమరతిగా వింతునత్తుడవ్వుడుపుబోటి, మిన్నమున్నెరికంబుననీల్లాద్రరాజుపైకింకించి. Nilap. 2. 128. కన్నియరొయింతవనికైవన్నెయువాసియునుదరిగవగచెదవకతూ, నిన్నెమియనగవలెనిమున్నెరికెలువినటలేదు మున్నెబోటక. Digitized by Google

మున్నాడుట v. n. To come forward. ముందుమీం
చుట. Jaim. 5. 125. వారిలో నకుడతియొక్క తెము
న్నాడిపారుతెంచి.

మున్నీరు infl. మున్నీటి (From మను first and నీరు
waters) The sea, ocean. శీముద్రము. మున్నీటిఅగ్ని
volcanic fire, submarine flame. బడచాసలము.
కన్నీరుమున్నీరు గాయద్దె she shed a torrent of
tears.

మున్ను adv. Formerly, erst, before, of old. మును
శ్రు. యింతకమున్ను just now, lately.

మున్నూరు n. s. Three hundred. త్రిశతము. infl.
మున్నూటి. The మున్నూటికులము or 300 caste
is a phrase for the బలిజెవారు See the నిజలింగ
చిక్కయ్యకథ. మున్నూటికి three hundred.

మున్నుండుము Thirty tooms. (of grain) మున్నైకూ
ములు.

మున్నట్టిలుట To cool after boiling. కాగిచల్లారు
ట. G. 3. 42. క్రమమున దాదులక్కడ నుమున్నట్టిలి
నజలకంబుదీవితయా చెలువనుతునకు.

ముప్పిది n. s. Thirty. త్రింశత్. (From ము. i. e.
మూడు three and తది ten.)

ముప్పాతిక n. s. Three quarters. గంకంయి is $\frac{3}{4}$ of
a pagoda and కంయి is $\frac{3}{4}$ of a fanam. మూడుపా
తికెలు.

ముప్పాళు n. s. Three quarters of a pagoda-cy-
phered గంకంయి మూడుపాళులాలు.

ముప్పిడి plu. ముప్పిళ్లు n. s. A dagger. బాకుఅనితో
చినది. Pal. 377. పెరుగుముప్పిళ్లతో మేనులుబించి.
HN. 2. 11. చేకట్టుండడలువాకట్టులుముప్పిడువో
పెకములందా కొల్పవనస్యంబు నుండు. KP. 2.
143. పైడిమప్పటియును మొలమప్పిడియును మణిమే
ఘలయు బొద్దుమానికంబు. మొలముప్పిడి, ఆనగా
పైడిలో చెక్కు కొన్నబాకు.

ముప్పిరి Three fold, triple. Of three శ్రురి twists or
strands as a cord. ముప్పిరిదారము a three fold
cord. మూడుశ్రురలు.

ముప్పిరిగొనుట v. n. To redouble or swell. ముప్పి
రిగొన్నమోహము redoubled love. ముప్పిరిగొన్న
వేడుక exceeding joy. Nala D. 3. 58. చలము
కోశుకబురోఁడబుగిమాడ ముప్పిరిగొనగ annoyance,
anger, and spite united to spur him on. This might be more
correctly spelt ముమ్మిరి for it comes from శ్రురి not పిరి. ముప్పిరిగొన్న
threefold, redoubled, vehement. అతిశయించు
ట. D. says మూడుమార్లు పెను సుకొనుట.

ముమ్మ n. s. Old age; Danger, peril; వాగ్ధక్యము,
మోక్షము. D. Vish. 7. 97. మూకుకల్లినభాగ్యదేవ
తమిమ్ము ధన్యలజేయ గాని కుమారుని తెచ్చి ముమ్మన
నిచ్చెనితనిజూచినఁ. ib. 6. 223. ముడినిముమ్మనన
న్పుతిరశ్శ్రీరించి, యుద్వాహము గాడలంబితో. S. 3.
184. యిప్పునికింబోవుటము ప్పుగ దాయని. చెరు పా
నని. Sar. D. 568. శ్రురశ్రురపాక్షుచుశ్రుత్రమాహ
మునముమ్మవోచుటగర్భమున చెయి బెట్టి త్రిప్పినట్లుం
డిన.

ముమ్మరి adv. Threefold. See ముప్పిరి.

ముప్పుట adv. At the three (పుటలు) times; viz.
morning, noon and night; continually. మా
డుకాలములయందు, త్రికాలములయందు. BD. 6.
26. ముప్పుటనిక్కూర్లమునజరియింప.

ముప్పై, ముప్పయి adj. Thirty త్రింశత్.

ముప్రియ n. s. The fraction of three (256ths)
priyas. (See ప్రియ.)

ముప్రోద్దు adv. All day long, the livelong day
త్రికాలములయందు. BD. 5. 1223.

ముబ్బడి adj. Threefold, treble, triple. త్రిగుణము.
D.

ముప్పేడ Three bedas, i. e. one దుగలం and one
బేడ. మూడు బేడలు.

ముప్పొట్టు n. s. The fraction called three annas
or $\frac{3}{16}$; ciphered thus \equiv being three బొట్టు or
cross lines \equiv See బొట్టు Thus \equiv is $4\frac{1}{16}$.
 \equiv is $4\frac{11}{16}$. \equiv is $4\frac{13}{16}$.

ముముఠ్ఠు or, ముముఠ్ఠు శ్రు * n. s. A sage ab-
stracted from all human passion and feeling.
One who is pious, heavenly minded, devout.
మోక్షేచ్ఛగలవాడు.

ముమ్మడి n. s. Treble, triple, threefold. మూడిం
తలు. BD. 4. 716. కుడిచిక్కట్టినబడగులచేతనుండె
బడనడుచుకొను, యిమ్మడియుముమ్మడియు. ib. 4.
1178. ఇమ్మిండడికివ్రయంబెట్లగు ననుచు, ముమ్మడి
కడిజేసే మొన్నయధరుడు.

ముమ్మడించుట To triple or multiply by three.
మూడింతలుచేసుట.

ముమ్మనమడు n. s. A great grand son, మనమడివి
డ.

ముమ్మరము n. s. Vehemence, excess. డీగ్రము.
జ్వరముయొక్క ముమ్మరము the crisis of fever.
జ్వరముయొక్క ముమ్మరముతప్పినది the access of
fever is now past. ఆతనిని యిప్పుడు నిండా

ముక్తరముగా శుక్రది his star is now in the ascendant.

ముక్తరము adj. Vehement, excessive. మిక్కిలి అతిశయమైన, ఉగ్రమైన. L. 13. 102. శ్రుత్యకాలమునాటి పాపావర్ష, ములదలపించెడు ముక్తరంబైన, రాలువర్షించిరి. T. 4. 55. ముక్తరమైనకంఠువారి ముల్లలకుండను పుష్పించెడక. టీ|| ముక్తరమైన, అతిశయమైనటువంటి. Ila. 4. 128. కమ్మనెత్తావులసామ్యస్థిలుచు ముక్తరంబులగు మోహరంబుల నెమ్మదింజెందిరండు.

ముక్తరముగా adv. Vehemently, excessively. మిక్కిలి అతిశయముగా, ఉగ్రముగా. BX. 415. అల్లులువట్టింబి యంఘ్రులగజ్జలు పెరయదన్నురులోలి ముక్తరముగ.

ముక్తరించుట v. n. To grow stronger; redouble, exceed, become violent, to come to its height or crisis. జ్వరముముక్తరించినది the fever reached its height, acme, maximum, or crisis. ఉగ్రమవుట.

ముక్తూట abl. of ముక్తూరు Thrice ముక్తూటక. ముక్తూటికే infl. of ముక్తూరు Thrice, threefold. మూడుమాట్లకున్ను. N. 2. 419.

ముక్తూరు adv. Three times. మూడుమాట్లు. M. XIII. 3. 288. Vema. 86. 157.

ముక్తూల adj. Triangular. మూడుమూలలుగల.

ముమ్మెనవాలు n. s. A trident or మూడు + మొన + వాలు three pronged weapon. త్రిశూలము.

ముమ్మంచు adj. Three edged. It is applied to a species of grass. మూడుఅంచులుగల. Vish. 8. 256. ముమ్మంచుకుంగయైయుండె.

ముమ్మలగుట్ట n. s. A place where three boundaries meet; a place of meeting, a place of rendezvous, more correctly ముమ్మెల్లగుట్ట. Swa. 3. 54. ముడివడుకుంఠుసేనలకు ముమ్మలగుట్ట. టీ|| కూడలికట్టు. చేరేళ్లము. From మూడు + ఎల్ల. (a boundary) and గుట్ట.

ముమ్మూకు adj. Three leaved. మూడుఅకులుగల.

ముమ్మూకుపొన్న n. s. See under పొన్న.

ముమ్మూట v. a. To close. See మూయుట.

ముమ్మూరు n. s. Three villages collectively. గ్రామత్రయము. S. 3. 375. ముమ్మూరుపిణజు తండములు millions of ticks that infest cattle.

ముమ్మేరు, అనగా అకాశగంగ, త్రివేణి A name of

the river Ganges. HD. 2. 3. ముంజరనున్నది ముమ్మేరునేల.

మరకంసారి * An epithet of Krishna, as slayer of Mura and Kamsa. Kuchelo. 2. 59. Thus Mercury was Argeiphontes.

మరఘ్నీరుడు * See మురారి. M. XIV. 1. 3. Epithet of Krishna, as being the slayer of Mura.

మరజము * n. s. A tabor or small drum. వృదం గము, మడైల. Swa. 4. 178. H. 3. 38.

మరమురలాడుట v. n. To fume, to evince anger. కోపవకారమునుచూపుట. D.

మరళి * n. s. A flute, a pipe. బిల్లంగోవి.

మరళించుట v. a. To sport, revel? తిరగ్గరించుట అని తోచినది. HD. 1. 571. ముత్తెంపుబిచ్చలమరళించుమోము.

మరారి * n. s. The 'vanquisher of Mura' (a celebrated giant.) This is an epithet of Krishna విష్ణువు. Thus Mercury was named Argiphontes 'slayer of Argus.'

మరి n. s. A bit, a piece. A half piece of cloth, called a Salampore. plu. మర్లు.

మరి n. s. Pride. గర్వము. Nila. 1. 3. నెరిగిబృతొలువేల్పుమరియడంబి.

మరించుట, మరియించుట v. a. To turn the face about. P. 3. 159. వికటశ్రుకటాననముల్ మరింపుచుక. టీ|| మరింపుచుక, తివ్వచున్ను. M. X. 1. 15. కరముగ్రముగ మొగమిరు చెనేమరియించి.

మరికి n. s. Dirt, nastiness. చూలిన్యము, కుక్కలము రికిగావున్నది they are as plentiful as blackberries.

మరికి adj. Dirty, foul. చూలినమైన.

మరిపెపు or మరిపెంపు adj. Graceful. సూక్ష్మమైన. Swa. 6. 36. ఆ త్రిమురిపెపునడబెలి, కత్తియగమి గాలువ. టీ|| మరిపెపునడ, పుయ్యారపునడకతోటి. Padma. 3. 13. కవదారంగినసూధాకరమండలము మీదమరిపెంపుచిరునవ్వు మొలచెగాక.

మరిపెము n. s. Exultation, joy, gladness. Gaiety, gracefulness. Caressing, fondling, coaxing. ఉల్లాసము, లాలన, లాలిశ్యము, సరళి. T. 3. 41. ఔరా చక్కడనఁబు హాసుమరిపెంబయ్యారెయ్యారమా, రౌరా. టీ|| మరిపెంబు, శృంగారము. ib. 3. 92. బూసుముడిపాటుంకెనయు పూనికె యుకామరిపెంబుమోడించువీరునవ్వువోట. టీ|| మరిపెంబు, మద్దున్ను. ib. 4. 56. మరిపెంబులకు

దీవిమరుదోటయెలకూచి. టీ॥ మురిపెంబులకు, ము
 ద్దురనములకు. ib. 2. 98. మురి పెమున మేనువిరుచు
 కె మ్మావిదెరుచు. టీ॥ మురి పెమున, శృంగారముచే
 రను. H. 5. 102. శిశుబిగినినగ బాగువి న్నెయొ వ్వు,
 శుచునాణెంబుమురి పెంబు పెద్దతనము. ib. 1. 293.
 శురసాలుకొ విరునభ్రష్టునురిపెముల్ శయ్యాటము
 ల్ వింతలుకొ. ib. 4. 228. మురిపెములప్రోలుకల
 దొక్క ముద్దరాలు. ib. 3. 206. తరితీవువగలుచి న్నె
 లు మురి పెములుపెనాడక భలుమోహపుభావల్.
 ib. 5. 160. తదతుకనతడిగ రిలో, బడ జేసుక మురి పె
 ముట్టికుడకడుతమతుండుడుకొనంతుగకోరిక, లడ
 రగరతి సేనరతులకాయత్తుండై. ib. 2. 16. మిశమి
 శలప్రోలువల రాజు మేటిదాలు, మురి పెముల మెచ్చు
 కొనజాలుముద్దరాలు, వానియిల్లాలు దొడ్డురవాని
 డోలు. B. X. శ్రీ. 86. verse 7 line 4. పుచ్చుశర
 సాయకజ ర్ధర తాంతరంకయై భీతిలిముండె, సిగ్గు
 మురిపెంబును మోహము దేరుచూపులకొ. శృంగార
 గర్వము. D.

మురిబొంత n. s. A sort of sword-fish or wolf-fish
 with an elongated head.
 మురిమురి adj. Very little, inconsiderable. కొంచె
 ముకొంచెము. D. మురిమురిచీకటి n. s. Slight
 darkness. చీకటి.
 మురియ n. s. A bit, a fragment. తునక. DRU.
 1024. వాచు వెండియువూడ నైచినతరులు మూడే
 మూడే శిమిరిమలు గాగ, నిశితాశ్రములద్రుంచి.
 DRY. 1576. మొగవచ్చు శరములు మురియలైచెడ
 ర.
 మురియుట v. n. To break, as the point of a spear
 &c. విరుగుట, తునియకొట. M. IV. 3. 69. రాజు
 లసీందశిరాసిన తోడవుల మురిసి రాలినపొడిక్రుగు
 గాగ. N. 4. 204. శూలంబుదిగిచివక్షోవీధి బొడవి
 నము మ్మెనలొక్కట మురిసిచిడియె. టీ॥ తునిచిడియె.
 Padma. 10. 36. మురిసినశస్త్రంబులును. DRY.
 1572. ముఖశోబంబులు మురియకయుండ, బొం
 దిమినికీయె త్రిభూరి కేతువుల, చందము గాత్రుకో
 డ్దుమలూడ్డువాను.
 మురియుట v. n. To exult, rejoice in hope, to
 evince a strong desire. ఊల్లసించుట, ఆశకుడు
 ట. Sar. D. 376. క్రిందనల్లీకమిషించియందండి
 ముందటివగ దీర్చుమురియుచునుండె. H. 2. 111.
 ముద్దిడ రాయనిమురియనచట. Radha 1. 10. తో
 క్రుబల్లులుముద్దు దొల్లనవులు గాంచి మురిసియ
 శోదశి మ్మాడనుండ. UH. 3. 14. పొన్నుగున్నలని

డక న్నెకూతులబాడ మురియుచు దాగిలిమూతలాడు.
 BD. 5. 941. మురియుచు ముందర బుళివడుజనక, శు
 రిణాయంబున కేగ బంతమే సాకు. ib. 5. 986. ముం
 దర నాబోతు మురియుచునడువ. B. 8. 468. మణికు
 ట్టిమంబులమురియుచు. శృంగారవికారముగతుర చెన
 నుట. D.
 మురు n. s. A piece, or bit. తునక, మురు మొండె
 నుని. D.
 మురుగు plu. మురుగులు n. s. A bangle: a brace-
 let: an earring worn on the top of the ear. S.
 3. 54. మెడనున్నపాదాలవిడిచి యెవ్వరిగన్న మురు
 గుతలారికి మురుగు జేనె. కడియము, కొనచెవిస బెట్టె
 సొమ్ము, కమ్మ మురుగులు a wire twisted and worn
 as an earring
 మురుగుట v. n. To putrify, mortify, rot. [Also,
 To pine, languish?] మురుగుడు వాశన a stench,
 stink. మురుగుడునీరు gutter, slush, putrid
 water. మురుగుడు నెయ్యి rancid butter. మురుగు
 డుబొలము land enriched by putrid water. BD.
 4. 84. ముట్టినంజీరలు మురుగునె జెవును.
 మురుగుడుచేతు n. s. The Indian flying-fish.
 Russell. 161. Trigla volitans, Linnaei.
 మురుత్రోవ n. s. A dirty stinking road. దుర్గంధ
 పుత్రోవ. OG.
 మురుపు n. s. Delight, glee, liking. See మురిపె
 ము. శంతోహతిశయము. D.
 మురుపు n. s. Beauty, loveliness, grace. Also a
 bangle, a sort of earring. సొందర్యము, కర్ణభూ
 షణమున్ను. ABA. 3. 88. కడియమున్ను.
 ముర్రబాలు n. s. Beestings; milk given by the
 cow during the first week after calving.
 ములక n. s. The plant called Solanum, or night-
 shade. నేలములక Solanum Jacquini. తెల్లముల
 క Solanum Indicum. ప్రిచాతి. See also వాకు
 డు and కంటకారికా.
 ములికి plu. ములుకులు n. s. An arrow; an arrow
 head; the peg of a top. Vijaya. 3. 29. మాచ
 డలయచిచ్చరవాడిములుకులేయ. T. 3. 42. కలి
 గాదిదిమరునిపుములికిగాని. Bmj. 3. 119. పూ
 ములుకులకొమరుడేయగ. Pal. 312. వెండిములికి
 తోడనెలయుబొంగరము. బాణము, ఆలుగు. D.
 బొంగరముయొక్క ముక్కు.
 ములు n. s. A thorn &c. See ముల్లు, కంటకము.
 ములు (in composition) Thorny, as ములుగోరంట
 See గోరంట.
 ములుకో n. s. A goad ఎడ్డుగుపొడిచేది. D.

ములుగుడు The tree called Morinda Umbellata. Ainsl. 2. 253. not in Rox.

ములుగుమాను A sort of fish. H. 4. 225. 2కచేపు.

ములుగొలిమిడి n. s. A plant bearing a dark black flower (Capparis spinosa. కోకిలాక్షము. D.

ములుగోరంట n. s. The plant called Barleria Cristata, రీంట్రి, సైరేయకము. D.

ములుచ adj. Mean, trifling, slight. అల్పమైన. Dab. 39. line 11. యేలనా మొగముట మేమియు లేక, ములుచమాటలనన్నముడుక జేసెదవు.

ములుచ n. s. A mean wretch. అల్పుడు, యేద్రుడు. KP. 6. 301. చిలుకచదువునటచదివినములుచకుదృష్టాంతపట్టి మూఢపుడుర్లాతుల జలుకవేలివినవయగలవేసురి బెదరవదురు గాకని జేచ్చుక. Radha. 3. 83. ములుచను గా నెరిపన నుముచ్చటవీ ర్పెదనారలోదరి. టీ|| ములుచను గాను, కొద్దివాడను గాను.

ములుచదనము n. s. Slightness, meanness. తలచదనము. H. 2. 259. కులగోత్రములవారినిలిపికట్టెలునిశ్చలసాయింతుచుండెడుములుచదనము.

ములుదారు or ములుతారు n. s. A kind of snare? H. N. 2. 16. మృగములు వెలుంగులోపుట్టులరసి ములుదారు వేయించి, పోగువారింది.

ములుదోళితీగ n. s. The prickly cucumber. కోషుకి. D.

ములుము n. s. A stubble field, కోతకోసినపొలమునితో వినది.

ములుమోడుగ n. s. A tree called Andersonia, Rohitaka. రోహితీకవృక్షము. SC. Rox. 2. 213.

ములువెంతులిచెట్టు The tree called కంటపుంభి. D.

ములువెలగ The tree called చతురశ్రకవృక్షము. D.

ముల్లి See ములికి.

ముల్లిమి n. s. A cluster of thorns. R. 5. 95. కంటకశిముదాయము From ముండ్లు and గమి.

ముల్లుడ or ముల్లుతుడ. D.

ముల్లంగడ్డ n. s. The radish (or Raphanus sativus) Vema. 1369. Rox. 1. 569. Bramins are strictly prohibited from eating the ముల్లంగ and the సారకాయ, a few eat the వీరకాయ and మనగకాయ and the తెల్లల్లి. Garlick is also forbidden, just as in Egypt. కూలకము. D.

ముల్లాడించుట v. a. To chip (stone with a chisel) To chisel. From ముల్లు a small chisel and ఆడించుట To apply or make,

ముల్లు n. s. infl. ముంటి abl. ముంట plu. ముండ్లు A thorn, a spur, a prickle. The tongue of a balance. A fish bone, a spine. A small needle or pin, as the hand of a watch or the works of a watch. వడ్లముండ్లు the beards of corn. ముంటికిత్తి a sharp instrument to extract thorns with. ముండ్లకొంది a porcupine. ముండ్లబంతి a cluster of pricklers used by thieves. BD. 5. 676. కత్తెరనినుమునతుతలు ముండ్లబంతియునిలికచ్చడమును. ముల్లుచూపుట, అతిశయించుట. Zacc. 1. 22. యెవ్వరెయవధానమెరుగునయ్యవధానమున వారికింతుకముల్లునూతు To turn the balance i. e. be superior. ముల్లిదె he planted thorns. A. 4. 266. మునుదనసీమచేసుకొని, ముల్లిడిగ్రుడ్లటవెండిచేసి మెత్తకయివేరువెల్లకియుద్రవ్వెడు. టీ|| ముల్లిడి, చుట్టూకంతువేసి setting up a hedge. ముండ్లపోయినగడ్డారము a clock that has lost its hands.

ముల్లు adj. Thorny, prickly. కంటకిత.

ముల్లుతుడ or ముల్లుడ. D.

ముల్లె n. s. A bag, or bundle, (of money, or jewels,) a purse or rouleau. Wealth, money, property. మూట. D.

ముల్లోకము (for త్రిలోకము) The universe, heaven, earth and hell.

మువ్వ, మువ్వలు n. s. Small bells, (such as dancing girls and parrots wear.) Bracelets for the feet with small bells. గజ్జెలు, D. says పాదముండుధరించేవి. Chenn. 2. 229. మురుగులుకాసెకోకలునుమువ్వలుగ్రుచ్చినచల్లడాలు. Ila. 4. 40. ఘల్లుఘల్లనినుమువ్వలందియలునంఘ్రులమ్రోయగ. టీ|| మువ్వలు, చిరుగజ్జెలు. Rasica. 1. 98. మేలుమెంబట్టుజూలునుమెడల గొత్తువెండిమువ్వలుమాడలంకంతుమూరి.

మువ్వకోడె n. s. A bullock in training. కొత్తగాకాడికిగంతుకునలవరచేయెడ్డు. D.

మువ్వదోసె n. s. A vessel with one keel, (as distinguished from కోతదోసె a shoe dony, which has two keels.) తెంటిఅడుగుతులకగలవాడ. D.

మువ్వన్నెమెకము n. s. A royal tiger. (literally the tricolored beast.) పెద్దపులి. D.

మువ్వీసము The fraction of three sixteenths (See నీసము) ciphered thus ౩౬.

మువ్వరు Three persons. ముగ్గురు.

మువ్వెట్టి n. s. Three plagues : all sorts of drudgery. మూడువిధములైనకరిచర్యలు. BD. 3. 964. కను ముయ్య నెడయులేడనగ మువ్వెట్టి గొనియెను. ib. 4. 627. ఆనయముమువ్వెట్టిగొనుచునుబడుగు బనులుబంతుక జేశిబ్రతుకుడుమనుచు.

ముశించుట v. n. To become silly or foolish. చెడుట. నీకేమిబుద్ధిముశించినది are you out of your wits?

ముశిండి or ముశిడి n. s. A tree called Strychnos Nux Vomica. అనగా ముష్టిచెట్టు. Q. M. V. 3. 331. ఆకొనిముశిండినిన. See ముసిడి.

ముసిరెము * adj. Stolen, robbed. దొంగలబద్ద.

ముష్టము * n. s. A testicle. వృకణము.

ముష్టరము * n. s. Obstinacy, persistency. మూర్ఖము. Vema. 1476, N. 7. 116.

ముష్టరము * adj. Hard, obstinate, severe, of a sullen saturnine disposition. మూర్ఖమైన.

ముష్టరి or ముష్టరుడు * n. s. A ruffian, a violent man. మూర్ఖముగలవాడు, వెత్రిబట్టుగలవాడు.

ముష్టముష్టి * adv. Fist to fist, a phrase in fighting. గుద్దులాట. DRK. 144.

ముష్టి * n. s. A fist: the hilt or handle of a sword; a handful. పిడికిలి, పిడి, పిడికెడుగింజలు.

ముష్టి బెట్టుట to give alms. Vem. 1331. భిక్షమువేసుట. ముష్టిమధ్య A slim girl: lit. slender-waisted "her waist was a handful" (Addison.)

ముష్టియెక్కుకొనిబ్రతుకుట to live by alms: రాఘవపాండవీయం. 4. 47.

ముష్టి adj. Appertaining to the tree Strychnos Nux Vomica which is called the poison nut tree. 'Musadi.' Rox. 1. 575.

ముష్టికాంతకుడు * A name of Balram. W. Dab. 69.

ముష్టికాయ The nux vomica or poison nut.

ముష్టికాయముచ్చు n. s. The bird called hoopoo: a crested wood pecker: lit. The poison-nut-eater.

ముష్టిగంజ n. s. The nux vomica or poison nut.

ముష్టిచణుడు * n. s. A boxer. జెట్టివాడు. D.

ముసినాబు This word seems to be foreign. రడక అనితోచినది. Paidim. 3. 77. మొగలిరేకల్లికతో గకాడచట్టము, కురుగన్సుచెరుకుక్రామైరుగుకొమ్ము, బిగ్గులలు లేమాది విగురుటాకుశుభంబు తొగరు నెత్తామరమాడుగొడియ, లలరారుకురువేరుశకు బత్ ముసనాబుశువంపుపాగడతూ బటువుదిండ్లు, పాన్నాకు మేల్పగ్గుకన్నియశన్నాగ, మనటిక్రావ్విరి

గుత్తిగొనబుకుచ్చు, బొండుమల్లియకరపు కప్పరపు టారుగు, వలపుపెరివాదిబటువుల్లునుగులుగు, నందలమువేల్పుతోయ్యలు లనుసరింపకన్మియొకకొన్నితయనంబు లెగాయంత.

ముశముశుమనుట (Anuk of anger) To fume, to be angry; to rustle, as hair. చిరచిరమనుట, వెంట్టు కలవల్లశబ్దములుట్టుట. Dab. 203. ముశలిరోకంబునముశముశుమనుచు, ముశలలాంకలములమును కొనివిశరె. ib. 139. ఆరాజుమోముకూ రౌట్టుచు ముశి ముశిమనుచుతా ముశంబునబలికె. Mand. 4. 186. ముశిమాశుమనబట్టికొనవెంట్టుకలువట్టివలం మనియందియలులియదావి, తుడనాల్ల దొరలనితోక్కుబలులదిట్టి.

ముశిరుట v. n. To collect, gather, crowd, settle upon (any object, as flies, or insects;) to surround. మూసుకొనుట, చుట్టుకొనుట.

ముశిలము * n. s. A club, (whether used in fighting or as a rice-beater.) ముశిలాయుధుడు he who is armed with a club. Dab. 72.

ముశిలకినీలము "Club blossoms"—an expression similar to "milk from a stone" the name of a certain book. రోకలి, రోకలివంటిఆయుధమున్ను.

ముశిలి n. s. An old man or woman. మూడుకాళ్లు ముశిలి a crone that hobbles on three legs, i. e. with a staff. plu. ముశిళ్లు old people. Swa. 6. 57. Pal. 454. Parrot. 83.

ముశిలి adj. Old. ముశిలిమనిషి an old person. ముశిలిశుండు a decrepit person. ముశిలివాన the latter rain.

ముశిలితనము n. s. Old age. వృద్ధత్వము.

ముశించుట v. n. To be silly, play the fool. యేండ్లలో అరువై అయినప్పటికిన్నినికుయేలయిట్లాబుద్ధి ముశించినది at your years you ought to be wiser. వానికిబుద్ధిముశించినది he has lost his wits. వానికిబుద్ధిముశించి ఆకాకితముయెత్తిచూచినాడు he was off his guard and took the letter and read it.

ముసిడి, ముసిణిచెట్టు or ముసినిచెట్టు n. s. A tree called Strychnos Nux Vomica Rox. 1. 575. ముష్టిచెట్టు. Kalahas. 4. 12. రఘువంశమునముసిడికోలలువంచముననమర్చు. BD. 5. 857. ముసిడిప్పూంబులూపైశగ నెల్లెడల, బశిడికొండలభాతిబండి వెలుంగ, నశిలారముసిడిశండ్లారాంతం. Vajj. 3. 108. ముసిడికూకున, నైతమునుబండ్లుగల్పించిచెరుకునంబెల్పుజించడయ్యె

మూ.

ముసుకు, ముసుంగు or ముసగు or ముసుకుగుడ్డ n. s.

A veil; a part of the petticoat thrown over the head as a hood. తలమీదకత్తుడము. D. ముసుకు వేసుకొనుట or ముసుగిడుట or ముసుగిడుట, ముసుంగు చెట్టుకొనుట to veil; to put on a veil, to cover with a veil. మేల్చుసుకు వేసుట to muffle up. H. 1. 230. మేల్చుసుకు వేసిన పాలు నికళిచేలక. Ahalya. 1. 23. కనక త్రరీయంబు మేలుముసుంగు గాకిలుగొల్చు.

ముసురు n. s. A constant or continued rain. Drizzle, or mizzling rain. యెనిమిదిపదిదినములువిడవ కకురిసేవాన.

ముసురుకొనుట, or ముసురుట v. a. To cover as flies or ants do. To surround, to swarm or crowd together చుట్టుకొనుట.

ముసురుమాతితనము Crossness, ill humour, peevishness. కోపిష్టితనము.

ముసురుమాతివాడు n. s. A captious, or peevish man, a cross creature. ముసురుమాతిమాటలు peevish talk. కోపిష్టి.

ముశ్రు or ముశ్రుకము * A sort of grass, cyperus rotundus. Rox. 1. 197. తుంగముస్త్రె.

ముస్త్రీదు n. s. Readiness. సిద్ధము. UH. 4. 22. స్వాదికర లడువేడ్తో సాదిజూచి దెచ్చుముస్త్రీదు ఘటియించి తేజిననక. Surya Tanaya. 3. 248. మొరకుండలి రాకుభక్తరజ గాముస్త్రీదుతోరెక్కడకై రఘాడా నెరరౌతు.

ముస్త్రీదు గా adv. In readiness, ready. సిద్ధముగా. T. 4. 104. ఎలదేటిగమి మేటియెలంగలుముకల, నెల్లముస్త్రీదుగా నెచ్చురించి. టీ|| ముస్త్రీదుగా, చిట్టముగా.

ముస్త్రై An affix of the following words. ముండ్రముస్త్రై (The ఆలర్కము) white swallow wort. Three lobed night shade: Solanum trilobatum. (Linn.) శముద్రముస్త్రై Cyperus speciosus. (Heyne.) తుంగముస్త్రై Cyperus rotundus. (Heyne.) తిగముస్త్రై menispermum polycarpon. Rox. 3. 816.

ముహూః* Again. హాటిమాటికి, తిరిగిస్త్రీ, SC. ముహూర్తముః, ప్రతిముహూః reiteratedly, over and over. పునఃపునః. ముహూర్తముః reiteration. కలు మారుతులుకుట.

ముహూర్తము * n. s. Time: moment; a division of time; the thirtieth part of a day and night, an hour of forty-eight minutes. కాలె, అల్పకాలె, ద్విఘటికాలె. SC.

మూ || Contraction for మూరలు cubits.

మూక n. s. Assembly, army, host. A dumb man. మూకమీద Indiscriminately, in the lump, without details. Dab. 104. వేవిధంబులమూకవిరువులకూటలే వేళ బెప్పెదరు. మూకవిరువులకూటలు, అనగా గుంపు చెదిరిపోతగ్గకూతలు. చతురంబలస మూహము, గుంపు. D.

మూకీకృత * adj. Stricken dumb. మాట్లాడకుండా చేయబడ్డ. R. 2. 130.

మూకు n. s. A dumb person, a miserable wretch. మూగవాడు, దీనుడు. D.

మూకుడు n. s. G. మూకుటి An earthen platter used as a cover. H. 5. 12. శరావము. కుండలమీదకప్పేది. D.

మూకొనుట v. n. To abscond, to hide himself. దాగుట అనితోచినది? Bhalira. § 123. ఆగిమూకొన్నవోటలనుటంచు. Pal. 322. మలిదేవుమన్నన మట్టయెగనక, మూకొని నోటికి మూస్త్రైల్లు వెన్నె, యెక్కడ బోయిరో యెరుగ నెాయన్నరమణతో పముగలయరాక లున్నాడు.

మూగ n. s. Dumbness. మూకత్వము. D.

మూగ adj. Dumb. మూగవాడు a dumb man. మూగి a dumb woman. మూగయెండ dull sultry heat. మూగశుంజ్జలు చేసుట to use dumb gestures. కుంకటిమూగ the fork-tailed shrike. ధూమ్యుటము, మూక అయిన.

మూగలు A sort of cakes. H. 1. 114. ఆటుకులు మూగలులాజులు.

మూగు A dumb man. మూగవాడు. G. 8. 2. మూగు, భారతవర్షంబు పతింశమూగుటనుమీ.

మూగుట v. a. To surround: to settle upon any object (as flies or insects do.) ముశ్రుట, చుట్టుకొనుట. D. N. 4. 95. ఈ గెలుచీసులు మూగు, మైగలిగిన, చర్లంబుర క్తహంసములు మెశవ. Jagann. 1. 73. భోగముమిడి మేళంబులు భాగవతులు వేటకాండ్రు భవకచయంబుల్, మూగితన వెంటగొలువక. Parizat. 3. 97. గలిగొట్టుబనురు మొగ్గలకొర్తి పొలిపియిమునుకటి వెలులమూగునవియు.

మాచూచుట v. a. To smell, put to the nose. ఆ ప్రూణించుట. M. XIII. 4. 105. వినూచూచిన మాచూచినభోజ్యమునిండ్లము.

మాట ablativ. Thirdly, at the third. మాటియందు, మాడవదానియందు. D.

మాట n. s. A bundle, a pack. బట్టలు మొదలైన వాటిముడుపు. D. యేమిమాటకట్టుకొనిపోవోతున్నాము at death what can we carry away with us?

మాడాదెఱువులు (Mūḍu-āru-teruvulu) In 3 and 6 ways. i. e. all at sixes and sevens. తారుమారు.

మాడి n. s. Nose. ముక్కు. KP. 2. 94. లేడుతగవరియెందును, మాడిజొచ్చి వాతకెక్కడవాడెయవ్వడనంచువాపు కుంబురు డాయంచుబండ్లకొరుకుకొంచులోలోననుడికితి, గొంతడడపు. H. D. 2. 1202. మాడిపూదాకించిమాతులునులిమి. మాడిచొచ్చి, ముక్కులోచొచ్చి. OG.

మాడు adj. or n. s. Three; infl. మాటి as ఆమాటికి to the three, plural మాళ్లు as తదిమాళ్లు ten times three. మాడుయెత్తులుగాచేసి, మాడుశరములుగాచేసి. G. 11. 49. laying the garland in three festoons.

మాడు, అనగామురుగు. OG.

మాడుట v. n. To end, close, terminate. To happen, to befall. శరీరముట, అంతముపుట. D. వానికిచాపుమాడినది he drew near to his latter end. వానికిఆయపుమాడినది his days are ended. M. XII. 3. 251. HD. 1. 1629. యామునిపుత్రునకిచ్చిమాడె.

మాడుపు The name of a certain plant. H. 4. 11.

మాడో adj. The third. మాడోదినము the third day i. e. the next day but one.

మాధకము * n. s. ఆడదానిపెదవిమీదపురుసుడిచేతచేయబడ్డదంతక్షరము. SC.

మాధవత్వము * n. s. Dulness, stupidity. అవివేకము.

మాధము * adj. Dull, stupid, foolish, ignorant. అవివేకమైన. మాధభక్తి blind faith, simple reliance. మాధభక్తుడు a silly saint or idiot venerated as a favourite worshipper of the god. శుక్రమాధమువిడిచినతర్వాత after the emersion of Venus.

మాధుడు * n. s. A fool, simpleton. అవివేక. D.

మూత n. s. Shutting, closing. Cover, lid, top covering. A valve, any little door as that of a lantern. The cover or parchment of a drum.

మూనేది, మూకుడు. D. H. 2. 72. ప్రియభక్తయంబకములమూతచాలించి.

మూతకుడుట v. n. To be closed. ఆతనిచెవులుమూతకుడుట his ears were stounded or torpid, his ears tingled. Ila. 2. 41. మూలయింటిలోనమూతబడియె he was laid on the shelf as useless. మూసుకొనిపోవుట.

మూతపాడుపు n. s. A kind of play. తెక్కతాట. H. 3. 191. దాయాలుసొగటాలు దాత్రాయిచడరంకమునుపోటురాళ్లును, మూతపాడుపు, వామనగుంటలు.

మూతబల్ల n. s. Sheathing plank, that closes up the ends of the rafters of a pent roof. యింటి ముంజూరుమూసేబల్ల. D.

మూతి n. s. Face, mouth, (a low word.) బరంకమూతి the muzzle of a gun. దీన్నివంటేమీతండ్రినిన్ను మూతిమీదకొట్టును if your father hears of this he will give you a slap.

మూత్రము * n. s. Urine. ఉచ్చు.

మూత్రకృచ్ఛము * n. s. The disease of stone in the bladder. అశ్మరీ, మూత్రద్వారమందురాంపెరిశేరోగము. SC.

మూదలింతుట v. a. To prove, to ascertain. నిరూపించుట, తార్జాణించుట. KP. 8. మూదలిందిదండించునులిమ్మునులను. M. VI. 3. 111. పాడియు శీత్యముంగలుగు పాండుతనూజల కీచ్రతొల్లియేపాడి మెయింశభంగురము భంగమొనర్చితినిటియందరుజూడగతర్కలంబిపుడు చూసెదనికనిమూదలింబిమైనాడగనేసె కృష్ణభుజగావలిజాలిననారశంబులక. ib. VIII. 2. 20. పాండునృపాగ్రనందనుడు పావని యుంగవలుకజయంబుమై సెంతొరుమూదలింతుకొనియొక్కటదాకనదీత్ర విస్మర త్తాండవిదారి తాంగకుల గా సెనరించియలంబిలీలమొండద గింతుపోక సెనగంగలచందమెరింగి చెందుకుక. D. says మూదలింతుచె, ముదలకించెననుట, అనగా నెచ్చరించెననుట.

మూదలింపు n. s. Proof, assertion. తార్జాణము. OG.

మూడేవి n. s. The goddesses of "bad luck" or Misfortune: she is represented as a hag mounted on an ass bearing a banner with the

sign of a crow or raven. This is the Tamil name: the Telugu name is పెద్దమ్మ.

మూస n. s. The chaff of castor oil seeds, the larger particles that will not pass through in straining. పశ్చి కాళితమచేయ గానిలివిసది. D. says ఆముదాలు మేలురాళికా గామిలిసదిపొల్లు.

మూశ్రు n. s. The shoulder. భజము. Padma. 7.

176. కుడిమూశ్రు పై చిన్నిగొడుగుచే స్పృశవడాపల గమండలదండములు వెలుంక. M. IV. 2. 191. నీ వలమూశ్రులాశ్రు, మునునేలపనింబినగా గూర్చుకొని త్రాపనిభృద్ధి శాకరలకారయనూరట తట్టుగాదె. P. 3. 280. అనిమూశ్రులుమూడెలా, లనరధకారనకుశంబళముకంబళమిప్పి, టిమ్మూశ్రులుమూడె, పుకభజముమూడుభజములై, అనగాశంఠోపిందినదై. S. 3. 13. ఒంటికట్టున ఘటించిన చీరశిగంబుమూశ్రులై, నలవదబోటిమర్దలభు సారవమాతిరు మంజనంశ్రువేళతరితప్పెనంటు. HD. 2. 494. ముడిచినబట్టలుమూశ్రుపైవైవేల.

మూశ్రురము A bull's hump. యెద్దుకకుడము. D. మూయించుట v. a. To shut, close. మూశేటట్టుచేసుట.

మూయుట v. a. To shut, close, cover. To close in as darkness. రెప్పలుమూసియుమూయక with half closed eyelids. అంధకారముమూసుకొన్నది darkness gathered. తోలుమూసినపెట్టె a box covered with leather. యెంగిలిమూశినాడు he spat: (this phrase is vulgar.)

మూర n. s. The lower arm. A cubit. ఆగుడ్డను మూరవేసినాడు he measured the cloth with his cubit. యాబట్టకు మూరాలేదవెడల్పాలేదు the cloth is deficient both in length and width. మూరకోక Longcloth.

మూరుకొనుట See మూయించుట which is thus spelt in HK. 3. 224. చెలుపుగముద్దుపెట్టుకొనిచెక్కిలి సెక్కి మొగంబుదుప్పి వైసలమిళిరంబు మూరుకొని యన్నవరన్నలకన్నులార్రుచుక.

మూరుట v. n. To be full, to teem. నిండారుట. OG. A. 6. 29. సారాస్వాదన ప్రాణశుంఠకము బృష్టంబాసిశంఠరణక మూరింబోసనిద్రెంచిపొంగడుభవన్నండంశ్రు ధారోష్టమింపారంక్రలి. టిమ్మూరింబో, అనగాశంఠాక్షర్యమయ్యెటప్పటికి. Vish. P. 8. 413. దీవమునకొకచోటకా, నెట్టుకొనియుండజెల్లరు, ముట్టినకర్మములుమూరిమోచినకలనక.

మూరి, శంఖార్థమై. Marcandeya Puran. 6. 265. నన్ను వేచింది మనుజుండు నాశ్రుసాదమునధనము ధాన్యమునుగల్గిమూరిపోవు. మూరి, అనగాశంఖార్థమై. G. 6. 85. రమణచందనగీతవాద్యకునుమ శ్రుగ్నశ్రీభూషాదిభోగములకొరకెమూరిబోవనతిసౌఖ్యంబుండుచుక. మూరిబోవ, అనగాశంఖార్థమయ్యెటప్పటికి. ib. 4. 228. తమకమనుమడి గాకొనుదక్కదొడిగి, విగురుకొంటగదియంగదిగిది తిపుట, క్రొలిగదియంగకోర్లులుమూరిముచ్చుకలి మియావిడచూడ్చులు గారుగాత. మూరిముచ్చు, శంఖార్థముచేసేటి.

మూర్ఛినుట v. a. To nose, put to the nose. ఆఘ్రాణించుట. To smell a child's head. (equivalent to kissing it) BD. 4. 1065. R. 4. 57. Vish. 2. 16. and 5. 15. Ila. 3. 125.

మూర్ఛము * n. s. Senselessness, insensibility, obstinacy. అవివేకము.

మూర్ఛము * adj. Irrational, brutish, stubborn, obstinate, senseless, stupidified. అవివేకమైన, ఓచ్చివట్టుగల.

మూర్ఛత * n. s. Stubbornness, stupidity, senselessness. అవివేకము, ఓచ్చివట్టు. Mand. 3. 37.

మూర్ఛుడు * n. s. A fool, an obstinate blockhead. అవివేకి. D.

మూర్ఛ * n. s. A swoon. స్వారకముతత్పడము. మూర్ఛపోయి swooning. M. I. 2. 46. మూర్ఛతెలిసినది the swoon went off, he recovered his senses. మూర్ఛపోవుట v. n. To swoon.

మూర్ఛన * n. s. Fainting, swooning. A cadence or dying fall in music. HD. 1. 865. శంకీతశ్రీరారోహణావరోహణంతయోః. SC.

మూర్ఛరోగము * n. s. Epilepsy. స్వారకముతప్పేరోగము.

మూర్ఛిల్లుట * v. n. To swoon or faint. స్వారకముతత్పట.

మూర్త * adj. Solid, material, endowed with form or shape. మూర్తద్రవ్యము that which is solid or material. మూర్తిమతి. SC.

మూర్తి * n. s. The body, figure, form, body in general, or any definite shape, or image. Matter, substance, divine hypostasis or person. త్రిమూర్తులు the Hindoo Triad, i.e. Bram-

ha, Vishnu, and Siva. కృష్ణమూర్తి the god Krishna, or an image of Krishna. సౌఖ్యగ్రామము పదిమూర్తులు ten sacred stones. అతడు న్యాయ మూర్తి he is justice in the human form. వాడు భీకరమూర్తి he is an absolute fright or horrible figure. వాడు సౌందర్యమూర్తి గావుండెను he was beauty personified. వాడు పాపమూర్తి he was all sin. శరీరము, స్వరూపము. D.

మూర్తిమంతుడు * n. s. Person: he who has bodily form. శరీరి.

మూర్తిమత్తు * adj. Material, corporeal, substantial, solid, having shape. Lalito. 4. 75. కుర్మమాలాంబదౌతస్యై మూర్తిమత్కౌమారః Neptune appeared in a visible form.

మూర్తివంతము * n. s. (this is a vulgar error.) Power, potency, influence. తమమూర్తివంతము వల్ల through the light of thy countenance, through your influence.

మూర్తికరించుట * v. n. To assume a visible form. శరీరియ్యాట. Bmj. 4. 49.

మూర్ధ * n. s. The head. తల.

మూర్ధజము * n. s. That which is born from the head. i. e. hair. వెంట్రుకలు.

మూర్ధాభిషిక్తుడు * n. s. He who is anointed. i. e. an enthroned king: an emperor. షట్టాభిషిక్తుడైనరాజు. D.

మూల n. s. A corner, an angle, a retreat. A braid, or tress. అగోచరస్థానము, కొవ్వ, అనగా కేశబంధము, కోణము. D. మూలయిల్లు Sar. D. 574. the corner of a room, a corner room. మూలవేయుట to lay aside, put by. To throw aside, neglect. యిదియేమూలకువచ్చును, అనగా యెంత మాత్రముచాలదు this will not suffice at all. మారుమూలన in a bye place. మూలవుండేవాణ్నియేలముంటికియాడున్నావు why pick a quarrel with a quiet man who is sitting still. మూలవిగ్రహము or మూలమూర్తి the chief image, in a temple, made of stone.

మూల * n. s. The nineteenth of the lunar mansion. మూలానక్షత్రము.

మూలము * n. s. The root. Origin, commencement, beginning. Capital, principal. Text, as opposed to commentary. యీకలహమునకు మూలముయెవరు who was the beginning of this

quarrel? శమూలనాశనమైనది it is ruined, root and branch. ఋషిమూలమునదిమూలమువిచారింపరాదు If we trace a river its origin is a pit, and if we trace the birth of a saint we may find him to be of base birth. ఆశంకతిప్రతిమూలాగ్రముగావిచారింపినాను I examined it thoroughly.

మూలము * The disease called piles.

మూలము * adj. Radical, main, principal, primeval. శ్రుధానమైన.

మూలకము * n. s. A radish. ముల్లం. D.

మూలకముగా, మూలకంగా or మూలముగా adv. Through, by means of ద్వారా.

మూలక n. s. The marrow in a bone. యెముకనడిమిసారము.

మూలకమాను A tree, called Morinda, Bracteata. Rox. 1. 544. Wight, plate 126. మూలుగుచెట్టు, అంబుడఫలి. D.

మూలధనము * n. s. Capital, principal, stock. మొదలురూకలు.

మూలభూతము * adj. Original. శ్రుధానమైన.

మూలభూతుడు * n. s. He who is the origin. శ్రుధానముగావుండేవాడు.

మూలమట్టము, మూలమట్టచులక n. s. A carpenter's square. వడ్లవాడితియుధము.

మూలమాను A bracket (fixed in the wall and used as a stand.) కుండలుమొదలైనవాటినిపెట్టడమునకై మూలలోయరికించినమాను.

మూలరా (or రాయి) A diamond. Satya. 1. 6. అందలిమూలరాశునులయందవుచిత్తరులో.

మూలవ్యాధి or, మూలశంక * n. s. The disease called piles. రక్తమూలము bleeding piles, haemorrhoids. Ainslie. అర్చ్యోగము.

మూలస్థానము * n. s. The shrine in a pagoda. మూలవిగ్రహమువుండేస్థలము.

మూలాధారము * n. s. The 'Basis'; or 'Sacrum': The coccyx. The bottom. An imaginary nerve like the pineal gland: supposed to be the seat of the soul in the seat of honour: particularly dwelt upon as a fundamental in all the books of mysticism. విచలలోకే, అంతర్ముట్టకేకస్తిక. SC.

మూలానక్షత్రము * n. s. The nineteenth lunar mansion.

మూలిక n. s. A root. See మూలము Any medicinal root. మందువేరు.

మూలుగు n. s. A groan, moan, grunt. రోగిఅశక్తివల్లముక్కులగుండాచేసేచప్పుడు.
 మూలుగుట or మూలుట v. n. To groan, to moan, make a noise or sound. Vasu. 2. 11. రోగిఅశక్తివల్లముక్కులగుండాచప్పుడుచేసుట. విత్తమువెక్కుశంబుగామూలుగుచున్నది The money is lying idle.
 మూల్యము * n. s. Price, wages, hire. అశక్రమె. వెల, ధర, భృతౌ, కూలి, బీతము. SC.
 మూళ్లు plural of మూడు or మూర Three or cubits.
 మూళివాయనము n. s. Cakes and others given to a Bramin covered. ప్రతముచేసుకొనేవాండ్లు మూళియిచ్చేవాయనము.
 మూష * n. s. A crucible. లోహములుకరిగేమూష. H. 2. 200. L. 20. 34.
 మూషకము * n. s. A rat, or mouse. మూషకేండ్లకరుంగుడు he whose steed is the rat, is Ganésa. HD. 1. 655. DRY. 299.
 మూళి n. s. A crucible. లోహములుకరిగేమూష.
 మూసుకొనుట v. a. To close, &c. See మూయుట. కండ్లుమూసుకొనుట to close the eyes: to die. సొరుమూసుకో hold your tongue.

మృ.

మృగము * n. s. A deer, fawn, gazelle, antelope. An animal in general. లేడి, క్వారచతుష్పాజ్జంతువు as distinguished from పశు cattle. Thus పశుపక్షిమృగాలు cattle, birds, and beasts. మృగగ్రీవుడు A certain demon, having the neck of an antelope. మృగనయన a gazelle-eyed girl, having eyes bright and black as those of the fawn.
 మృగత్క * n. s. Mirage; vapour that looks like water in the distance. యెండమావులు.
 మృగదంశకము * n. s. The deer-seizer. i. e. a dog. కుక్క.
 మృగధూర్తకము * n. s. The deer-snarer. i. e. a fox. నక్క.

మృగసాధి * n. s. Musk : produced by the musk-deer. కస్తూరి.
 మృగశతి * n. s. The lord of beasts: a lion. సింహము
 మృగపాళిక * n. s. The musk-deer. గంధమృగ, కస్తూరిపిల్లి. SC.
 మృగమదము * n. s. Musk, produced by the musk-deer. కస్తూరి.
 మృగయ * n. s. The chase: hunting. వేట.
 మృగయుడు * n. s. A huntsman, a man of the woods. వేటకాడు, బోయడు.
 మృగవాహనుడు * n. s. The deer-bearer. i. e. the breeze as bearing the deer along. వాయువు.
 మృగశిర, మృగశీర్షము * The name of the fifth lunar mansion. ఆగ్రహాయణి. మృగశిరానక్షత్రము.
 మృగాంకుడు * n. s. The 'fawn bearer': he who has a deer for his banner or ensign. చంద్రుడు.
 మృగాదనము * or మృగాదము n. s. The fawn-eater. i. e. a leopard. చిరుత SD. 6. 15. హరిశ్చందరికమృగాదభల్లూక.
 మృగాయీ * n. s. Lady, dame: lit: A dark eyed beauty, fawn-eyed, with eyes like the gazelle. లేడికండ్లవంటికండ్లుకలది.
 మృగి * n. s. The female deer. పెంటిలేడి.
 మృగీమదము * n. s. Musk, produced by the మృగి, కస్తూరి. H. 4. 1.
 మృగేంద్రము * n. s. The lord of beasts. i. e. the lion. సింహము.
 మృగేక్షుణ్ణ * n. s. A fawn-eyed girl, a girl having eyes brightly dark as those of the gazelle. Lalit. 7. 27.
 మృగ్యము * adj. To be sought, or inquired for. వెతకతగ్గది.
 మృగ్యతముడు * n. s. He who is eminent, not to be lost sight of. KP. 5. 260. మృగ్యతములవారి వెదకమెచ్చ గొలిచితెచ్చుకొ.
 మృడాని * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతి.
 మృదుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు.
 మృశాలము * n. s. The stem of a lily. తామరచూడు. Tripura Calpam. 5. 33. అనౌశత్యగుణోపేతవిముక్తేశోభితాంకంబుగ్రీవాంసుహాచేదీంమృశాలలితైర్భుజైః.

మృతము * adj. Dead, expired. చచ్చిన. మృతము
 ద్రుడు a dead man.
 మృతనష్టము adj. Dead, merged, extinct, as a
 family or heirship. వాండ్లుమృతనష్టమైపోయినా
 రు the family was extinct.
 మృతి * n. s. Death. చాళు.
 మృతిహించుట * v. n. To die. చచ్చుట.
 మృతుడు * Deceased, dead. చచ్చినవాడు. DRAYo.
 331. జీవ స్తృతుడు dead while alive.
 మృత్తిక * n. s. Earth, clay. మట్టి.
 మృత్తు * n. s. Earth, clay. మట్టి.
 మృత్యుప్రసూనము * n. s. That which flowers and
 perishes. i. e. the sugar cane. చెరుకు. D.
 మృత్యువు * n. s. The god of death. Death. కృ
 తాంతుడు, మరణమున్ను. SC.
 మృత్యుసూతి * n. s. That which bears young, and
 then dies. i. e. the crab; which, like the viper
 is imagined to be destroyed by its young. కు
 శీరె. SC. ఓత. D.
 మృత్యు * n. s. Rich soil, fine earth. మంచిమన్ను.
 D.
 మృత్యు * n. s. Fine soil, sweet earth. మంచిమ
 న్ను. D.
 మృదంకము * n. s. Tabret, tabor, small drum,
 double drum. మద్దెల.
 మృదీయము * adj. Softish. మృదువైన. Ananda.
 7. 52. మృదీయవశ్రుధరణం.
 మృదు * adj. Soft, smooth, mild. మెత్తని. మృదు
 శ్యధావముగలవాడు a gentle or mild man.
 మృదులము * adj. Soft, smooth. మెత్తని. మృదులో
 రు n. s. She who has a smooth thigh. H. 1.
 60.
 మృదువు * adj. Soft, smooth. మెత్తని.
 మృద్విక * n. s. A grape. ద్రాక్ష.
 మృష * n. s. A falsehood. అసత్యము, అబద్ధము.
 HN. 5. 117. Vaij. 4. 36. మృషామృధము n. s.
 A tournament or mock battle. R. B. 6. 17.
 in Sanscrit.
 మృష్టము * adj. Cleaned, cleansed. మోలినఘోళ
 నాదికురిమధ్యజ్యే.
 మృష్టాన్నము * n. s. Pleasant food, a delicate
 morsel, a tid bit. సుఖోజనము.

మె.

మెంక An affix used with the word సోరు as
 సోరు మెంక mouthless. సోరులేనిదిఅనితోవి
 నది. KP. 3. 259. తన్నట్లుతులి?బ్బగ,మిన్నకచ
 ననంతసోరు మెంకయెయియో, మున్నాడినమా
 టలబిరు సెన్నగనిదిగనియెయతడు పేక్షయెనల్వె.
 మెంతము n. s. A ram. పొట్టేలు. Kasi Khand. 7.
 139. రణములో నైనతనువికారంబుల్లె, చేవతలకు
 శమించెనడైతుకరుణ, దాల్వెడయెండువీరవ్యధాబ
 లమున, గంతనాకాగ్రముననుండ మెంతకిరము.
 మెండు n. s. Abundance, excess. N. 9. 398. ఆధి
 క్యము. D. కల్లకనిండికికాంతిమెండు Tinsel is
 abundantly bright: false gold glitters finely.
 కల్లవైడికిగరుకులుమెండు the same.
 మెండుకొనుట v. n. To abound, exceed, redound,
 overflow, to grow, to swell. అతిశయించుట, అ
 ధికమాట. T. 2. 104. తనడండనువేడండయానతరి
 తీవువగల్ మెండుకొననుండకన్నులకుండువుగా
 జూరి. Ainru. 4. 61. మెండుకొనిఘంకృతులు.
 మెండొడ్డుట v. n. To rebel. ఎదిరించుట. OG. says
 ఆలస్యముచేసుట. T. 4. 35. మాటిమాటికిమగని
 తో మెండొడ్డిచలపాదితనముననలియుండు. S. 3.
 315. ఇలునిందికొనుటమెదలుగ, చలమునమెం
 డొడ్డిమిగులచందింపును, తల్లలకంఠిగురుజనంబుల
 కులధర్మంబెంచకేలుకొంచుందిరుగుక.
 మెంఠి, మెంతులు n. s. The herb called Trigonel-
 la fœnum græcum. Fenugreek.
 మెంఠిమట్టిగ n. s. Buttermilk seasoned with fenu-
 greek. లేమనము, తిరగబోసిన మట్టిగ.
 మెకము n. s. A beast &c. See మృగము. జడమెక
 ము the long tressed beast. i. e. the lion. నిం
 హము.
 మెకమెకతుడుట v. n. To be puffed up with pride.
 మల్లితుడుట, గర్వతుడుట. M. XIII. 3. 369. ఒక
 నాడజుండునిసేదకునబ్బుట నరుగుదెంచుటయు నా
 మేలార్తకు వ్రేగ మన్నించిన మెకమెకతుడిట్లుకులు
 కుమితగచేవుక. Swa. 3. 59.
 మెకమెకపాటు n. s. Pride, elation. కుట్టు, గర్వము.
 నివా. 3. 59. మెకమెకపాటులేదు, చలముత్పరసా
 రలసేమకుంజకొరకములు భూతధాత్రికిసురత్దివి

కింబక దీరునట్లుగా, మెక మెక పాటుతోడనిను మ్రొం గక పా రెల్చుడుండ్రెలోక కంటకుడచ గాననీయొడ లునజ్ఞాగ జేసికురంగ లాంభనా. టీ|| మెక మెక పా టు, మిట్టిమిట్టి పాటు. We may properly say మిట్టి పాటు.

మెక్కుట v. a. To eat. To gobble, swallow. తినుట. T. 5. 46. గుండెరెండంబులు మెక్కి.

మెకము n. s. A beast. కృగము. D.

మెచ్చు n. s. Praise, approbation, applause, commendation. మెచ్చు శ్లాఘన. మెచ్చువడ సెను he was applauded. D. says అనుగ్రహము, అనగాహృదయంకభవ్యము.

మెచ్చుకొనుట v. a. To praise, approve: commend. శ్లాఘించుట, కొనియాడుట.

మెచ్చుట v. a. To applaud, to commend, to approve. శ్లాఘించుట, పుస్సుకొనుట. This verb governs a Dative case. Thus ఆశునికి మెచ్చి approving that act. Raghava Pandav. 3. 25. దేవ హింసలకును శివుడు మెచ్చుండు. L. 11. 83.

మెటికె n. s. A snap or crack (of the fingers &c.) మెగుచ్చి చూచి మెటికెలుచిరిచినది she snapt her fingers at her husband (she thus cursed him.) Hari Vams. 2. 23. Padma. 2. 261. HD. 2. 939.

మెట్ట n. s. Rising ground, high lying land, uplands. A hill, a rock, a pile. The shore. పున్నర భూమి, మెరక, జర్పతము. D. దిబ్బ, తీరము. Dry land as opposed to మడి or మాగాణి land artificially irrigated. సారంగమెట్ట the hill at Rajahmundry on which Sarangadhara was slain. మిట్ట. BD. 3. 2141. యిట్టలంబుగమీదముట్టులు వెరిగి మెట్టలక్రియనున్నయిట్టిశన్నులు. T. 4. 128. శ్రుల కపైయచను మెట్టలమొలక రెకయ. టీ|| చను మెట్టల, చన్నులనే మెట్టపాలములోకులను.

మెట్టతామర n. s. The plant called Cassia alata, or Senna alata. Rox. 2. 349. or Cassia herpetica. ib. 35. See Ainslie. 2. 361.—362. Rox. 2. 35. he is wrong and Ainslie is not quite right. After a long investigation it appears that the name is clearly known to none and they doubt whether the tree exists. They think it is meant for the tree called నీమలగ్నా.

మెట్టతూడు, మెట్టతూటిశ్రువు n. s. A certain creeper.

మెట్టమడుగు n. s. A lake among hills, or on a rising ground, a basin on a mountain. దోస, కొండమడుగు.

మెట్టమార్గము * The upper road. మైదారి.

మెట్టించుట To lead, to make him walk. To suggest, to stir the mind. నడిపించుట, అడుగులు పెట్టించుట, తొక్కించుట. T. 5. 33. శతాంకులనబ్బాటుగా మెట్టించుచు. ib. 5. 190. పాలయల్ల వేళనే నిటువలె మీ పాదంబులంటకలనన్నటుకాంతలయడుగులెత్తించెకులమెలకువ, శశిశున్నె కల్లు మెట్టించెనట. Navanath D. 152. జుట్టిమెల్లనె యెత్తి పాదములునుర్చి, మెట్టించు దైర్వ్యంబుమిగులరాసుతుడు. B. X. 102. మింట్రమోళినమ్రోతతాలిమినిలో మెట్టించుమున్నె పునాయంబు కుముట్టెదవంచుకంసుడుతోడికొనింసిం చెనియన్నులక.

మెట్టియ n. s. A ring worn on a toe. మెట్టె. T. 2. 89.

మెట్టు plu. మెట్టు n. s. A step of a ladder or stair: Step, degree, rank. The total. A custom house. A stop on the lute. Curds mixed with water. See శ్రులి మెట్టు, శ్రుల్లనివజ్జిక. plu. మెట్టు Shoes, slippers. పాదరక్షలు. D. says సోపానము, సుంకము శ్రుచ్చుకొనే స్థానము, వెరళియ, విక్రనివజ్జికయ.

మెట్టుకు adv. In fact, in all, at the most, at least, at any rate. In short, at the best or worst, once for all, finally, at last, in the end, after all, on the whole, altogether, withal, yet, still. మెట్టుకుపోయినాడు of course he is gone. తుదకు.

మెట్టుట v. n. To step, to walk. అడుగులు పెట్టుట, నడుచుట. BD. 4. 1523. మెల్లన మెల్లన మెట్టుచు చొలగి అల్లనల్లన తలుపులండకు జేరి.

మెట్టుట v. a. To tread on, to trample on. To kick: to thrust with the foot. To wear as sandals. తొక్కుట, కాలితో తన్నుట, పాదుకలు వేసుకొనుట. R. 5. 97. నాథ, రానెలవులనూడ మెట్టుకు మునీచర శాబ్దముండునావుడక. BD. 5. 795 ముట్టిన శ్రవ్యిన మెట్టిన తావు, శుట్టిన కైదువుతో శశిదిమయంబు. Swa. 1. 26. యేమేతీర్థములండు గ్రుంకి దితిరేయేద్దీపుముక మెట్టినారు. టీ|| మెట్టినారు, తొక్కినారు. Vema. 3. 259. నీళ్లమునుగ నేల నిలభు మెట్టిన నేల మొనని వేల్పు లకును మ్రొక్కనేల. Ila. 1.

117. or 58. చెలుచేయనికొనిలేవికలికియిడిన, సామకలు మెట్టిరాజశిప్రాధినే. ib. 2. 124. గలుకుసావలు మెట్టిచెలికాండ్లు వెంటరావారణంబును బూనివచ్చునటల.

మెట్టె, మెట్టియ or మట్టె n. s. A ring worm on the toe, a toe ring. కాలిరెండోవేలిని బెట్టేసాము.

మెట్టలు n. s. Steps. Plural of మెట్టు.

మెడ n. s. The neck; also shoulder; as మెడమీదిబంధము the braminal cord worn over the shoulder. దానిమెడకొగిలించినాడు he embraced her. BD. 5. 977. కనిడివైచుచు జేరి మెడకొగిలించి. మెడనుకట్టుట To tie on the neck. i. e. to oblige, to constrain. యాముశలిదాస్త్రినామెడనుకట్టిపోయాడు. he left the old woman as a weight upon my neck. యాశనినామెడనుబద్దది I am obliged to do this. Ila. 4. 101. వనితనైక్యముగొనిపోల్చువారు లేరావారునీదారి మెడగట్టుకోరుగాని. టీ|| మెడగట్టుకోరు, ఆనగా శంకటమైన దానికీపునుకోరు. మెడబట్టినూకుట to push by the neck. మెడనూలు or మెఱ్ఱులు lit: neck threads, a necklace made of golden threads plaited together. మెడపిసుకు a neck-break i. e. a puzzle or jaw-breaker. వాండ్లుయాశమయములో రావడమునాకు మెడ పిక్కిళ్లు గావున్నది their coming is a great inconvenience to me. మెడపిరువుత్రుశ్శలు teasing questions. నీకు మెడచాబినది మెదలు ever since I took you for my husband. మెడకొంకులు the collar bones. మెడపొంపు the back of the neck. వానిమెడపిక్కినారు they strangled him, they wrenched his neck. దానిమెడతాటిబలమువల్ల by the blessing of her being his wife. నామెడవిరిచి ఆపుశ్శకమునుతీసుకొనిపోయాడు he got the book from me by plaguing me. యిది పుకమెడవిరువుశ్శబ్దము this word is a complete puzzle.

మెడనులిగాడు The bird called Wryneck. పుకమమీ. Madras Journ. XI. Catalogue, No. 218.

మెఱత n. s. A twig. మెల్లెఅనితోచినది. Pal. 460. మెండుగావసులకు మెఱతలల్లించి.

మెఱక adj. Slack, loose, free, clear, soft, free from gravel (as soil) మెఱకనేల soft soil. మెఱకమనిపి a pitiful fellow.

మెతుకు n. s. A grain of boiled rice, boiled rice, a morsel. దానికి మెతుకుదిగదు she cannot eat a

bit. మింకడానకు మెతుకులేదుమీసాలకుశంపంసానూసె. i. e. you have fragrant oil for your whiskers while you have not a morsel to eat. You want butter when you have not bread. రెండుమెతుకులుతిన్నారు they took a mouthful. They ate a morsel.

మెతుపు adj. Soft, mild. మెత్తని.

మెత్త n. s. Bedding, cushion, pad. Ila. 3. 128. శురుండేటందుకుశరచినశరువు, సాగరముమోసేయెద్దుగంతమీదవేసేది.

మెత్తగా adv. Softly, slowly. వృదువుగా. మెత్తగా పిండికొట్టుట To pound or beat fine.

మెత్తడి n. s. A sprat, a small inferior fish. పుకచేత.

మెత్తన n. s. Softness: mildness, slowness. Sar. D. 584. చిత్తంబులోగల శిక్షచేయించు, కత్తికిమెత్తనగలదెయ్యంనైన. చెయిమెత్తనచేసుట to grease his palm or to bribe.

మెత్తని adj. Soft, mild, slow. వృదువైన. మెత్తనివాడు a soft patient man.

మెత్తబడుట v. n. To soften, be mollified, yield. వృదువౌట, శాంతపడుట.

మెత్తు n. s. Plaster, plaster put over grain pits. దళముగావూశినది, దళముగావూసినది.

మెత్తుట or మెత్తువేయుట v. a. To plaster, to lay on or apply, daub as plaster or mud &c. దళముగావూయుట, దళముగావూయుట. Local. 6. 118. line 2. KP. 6. 284. వట్టివేళ్లనుదడిగట్టిగ్రోగంధంపుటకునునమెత్తి. గోడకుమన్నుమెత్తిరి they plastered the wall with mud. Swa. 4. 109. మెడడుగండవుంపి మెత్తినాడు.

మెడడు n. s. The brain, infl. మెడటి Loc. మెడట. Pal. 44. Vish. 7. 222. HD. 1. 1961. మెడను, తలలోనికొవ్వు. D.

మెడవుట To grind down or triturate. శుశ్శుమెదలైవనిలిగిశ్శుముఅయ్యేటట్టుగావర్తించుట. వాణ్నిరెక్కిగామెడవిడిచినారు they thrashed him. HK. 4. 149. అతివకోశుమగు నందాకధరమాదమెడలనీకవానిమెడవిడిచి.

మెడలించుట v. a. To move, stir, shake. కడలించుట. D. సౌరుమెడలించేవాడు a man of fluent eloquence, ready of speech.

మెడలుట v. n. To move, stir. To wander, rove, go about. To walk, behave, conduct himself. To be ready as money. యిప్పుడుమెదిలేరుకలు

the money now (stirring. i. e.) on hand, ready money. మెదిలితేచంపుతాను If you stir I will slay you. చలింతుట, కడలుట. Dab. 216. line 15. మెదలకుండగట్టి మేనులిపెట్ట. Padma. 3. 57. నేతిగూనపూనినిచ్చెనయొక్కెడు నరునియట్లరాజ్యభరముపూని, శుభికిదుర్యశంబు పాశుంబురాకుండబదిలశరవినుంత్రి మెదలవలయు. T. 4. 115. పాదలపైమెదలుతుమైదలారమీధాక. టీ|| మెదలు, తిరిగే. మెదింతుట To grind, to triturate. మెదలుట. Ra-sica. 4. 4. విరిచే నెలోగక్షురము పూశి మెదించి.

మెదికాళ్లు n. s. Stilts. కూనికాళ్లు.

మెదకు See మెతుకు.

మెదుగుట v. n. To be pounded, or triturated; to be familiar with, inured to, well versed in. చక్కగా దండడమువల్ల బాగుచుదుట, కనుచుదుట, చక్కబడుట.

మెదురుట v. a. Same as మెదలుట. కస్తూరి మెదిచి triturating musk or grinding it. G. 4. 186. మెదురులన్నియుగూర్చి మెదిచిరూపుగడిర్చి యాశోజానన జేసెనుక్కో.

మెదులుట v. a. To pound, grind, triturate. సలిగినన్న మయ్యేటట్టువర్తింతుట.

మెదులుట See మెదలుట.

మెదులు n. s. See మెతుకు.

మెప్పచెప్పుట v. a. To talk over, conciliate. చెప్పేటట్టుచెప్పుట.

మెప్పించుకొనుట v. a. To gain his good word, acquire character. To hymn or celebrate. మెప్పలువచ్చేటట్టుచేసుకొనుట. వడిమందిలో యోగ్యుడని మెప్పించుకొన్నాడు he obtained the applause of many.

మెప్పించుట v. a. To gratify, persuade, talk over, conciliate. మెచ్చుకొనేటట్టుచేసుట.

మెప్పు u. s. Approbation, approval, commendation. శ్లోఘన.

మెయి. n. s. Manner. The body. Time, opportunity. Side. రీతి, విధము, తక్కు, పార్శ్వము. D. says శరీరము, శీనుయమున్ను, యిమ్మెయిలని. M. VIII. 2. 417. నీచెప్పెడిమెయినూడగనిచరవాటిల్లమనయనికమునకు. Vish. 1. 54. యిమ్మెయిలంబ్బండ్రశుభయములనేకములుచనియె. Vema. 885. మెడనులింగమునిచి మెయినిండమాడిదెబూసి. N. 9. 350. హానితోనే సేకవేళ సెంటి మెయి:కూటాడంగనీలాకృ

శోదరి. టీ|| శైంటి మెయి:కూటాడంగ, శైంటి గాళుండికూట్లాడుకూ తుండగా. M. VIII. 2. 367. అచ్యుతాజ్ఞానులదనకు నెక్కుడు గావిన్ననేనగుతును నుండు, నశ్వీరుడమై యునాక్రమింప. ib. VII. 5. 334. అచ్యుతుండజ్ఞాను నాలోకిందిరెండు మెయిలంగండుమిగిలినప్పిపో రెడునిమ్ము కలనన్నిటిని.

మెయి postp. With, along with. తో. D. says చేతననుట, అలుక మెయి, అలుక చేతనని. M. XV. 2. 78. అనుజాలుదానుభక్తి మెయి, నమ్మహానియనిగొల్పియుండ. S. 3. 46. యెలాగున గలుపించెనుబాళి మెయింబ్రహ్మలోక శుభ్యంతంబు. Vish. 6. 268. ఆధలుకభక్తకృష్ణునకుభక్తి మెయింబ్రామిల్లియట్లనును. T. 4. 129. నేర్పు మెయింబటంబులనునిన్నులిఖించిలిఖించి.

మెయికొనుట or మేకొనుట v. a. To wish, desire, want. To consent, to comply with. కోరుట, ఆపేషించుట, శుక్తులింతుట, పుచ్చుకొనుట. Jaimini. 7. 36. శుక్రపాత్రారంభమునకు మెయికొని అబ్బహితునితోడ విరోధమయ్యెకొంటి. మెయికొని, ఆశించి. H. 2. 239. నృపాలుపాలికిని మేకొనిపోయె దవేమెపామ్ము నాముచ్చటలాలకించి. మేకొని, కోరి. M. XIII. 4. 193. తనదునుజ్ఞానమునకాతారుచిడి చిత్రకంఠెనుమీర సెకటిలేమి గాన్ను మెయికొనవలయు. అపేషించవలసివది. URK. 4. 269. నిజంబుగావలచివేదెడయంజలిజేసి మొక్కెడక మేకొనియెవితే నెకరుణించగ దేతగ దేకలంచక. మేకొని, శుక్తులింది. Pal. 323. ఆయదీవెన లేక అలగు మెయికొనదు. పుచ్చుదు. R. 2. 82. పున్నారనుంచి నేర్చిన విన్నలవలె రాజుంతు మేకొనకకమీరెన్నటికిమీలిలాశము. మేకొనక, పుచ్చుక. A. 5. 138. మేకొనితాచినకభ్యుగుతు మెచ్చినవారికిమర్త్యభార్యయా. టీ|| తాచినక, తన్నినప్పటికిన్ని, మేకొని, పుచ్చుకొని. HD. శిర్వశిర్వం శుభచక్రంబునెల్లనాకాశికునకిచ్చి యతనికి మున్ను మేకొన్న భనముకై మెలతనమై దను. టీ|| మేకొన్న, పుచ్చుకొన్న. Vijaya. 2. 34. పాక్తిలిపాంతగరంబిడి, చెక్తిలిచెంత సెకకొంత చిరున ప్పెయిలంబు, జక్తిలింతలుగాలిపె, మిక్తిలివంతలుగరతికి మేకొననంత. టీ|| రతికి మేకొన, శంభాగమునకు శుక్తుంచేటట్టుగాను. చేపట్టుట. D.

మెరక n. s. Raised ground, a high spot. అది మెరక గావున్నది it rises, it is an elevated spot. మెరకజల్లము irregularities in the surface, ups

and downs. ఆ పడవను యాడ్చి మెరకను వేళి నారు they drew the boat ashore, they hauled up the boat on the beach. మిట్ట, ఉన్నతభూమి. D.

మెరముట or మెరుముట v. n. To rankle, or fester. మెర మెరలాడుట, కంటిలో, శ్రుంఠిలో, మనసులో గాని మెదులుట. కంటిలో నెర సుతడి మెరముతున్నది the mote fell into his eye, and pain was caused. T. 2. 85. మెర మెర భావంబులోన మెరమ గవరియుక. టి|| మెరమగ, అనగా బెళికింజ వేయుచునుండ గాను.

మెరముట or మెరుముట v. a. To cause pain or mortification. మెర మెరలాడించుట, సెప్పేటట్లు మెదిలించుట. T. 3. 116. ఆ గురుకుచ వాని యొప్పుచ నుగుబ్బ మొనకా మెరమంగవాడు నయ్యరవిరిబోజి మోవివిగురానగ నెంచినుమంతకొంకినక. టి|| మెరమంగనన గా, రుద్ద గాను. HD. 2. 214. మెరుగునైదుపుగ్రుచ్చి మెరమిన జ్ఞైన.

మెర మెర n. s. Rankling, mental agony, anxiety. Doubt, suspicion. కంటిలో శ్రుంఠిలో మెడలడము. ఆధి. మ సా బాధ, శంశయమున్ను. D. T. 2. 85. మరుడురువడివిరికిరునున మెర మెర భావంబులోన మెరమగ వరియుక. P. 97. మిశ్రత్యములునమ్మి మెర మెరమాని. తుంచెమునేనాశుతట్టిన దాన. L. 9. 54. మృదునిభక్తులలోన మెర మెర త్రావ గడిగి ర్లముగా గాలించు ఘనుడు. S. 3. 239. పొరుగింటి తుద్ది సీసతి, గిరికుచ మట్టి మలుగులు కుగలుకుననడువక, మెర మెరలు శ్రుట్టచేకా, శ్రుర మేటికి మగడు పాట్టబోయక యున్నక. L. 13. 154. ఒద్దెరాముండని యొడ్డోలగమున మిక్తూడినండు కేమెర మెర గాని, మమ్ము నెన్నాడినమాకేమియనిన.

మెర మెర పాటు n. s. అనగా ఆకటితహతహ. OG.

మెర మెరమనుట or మెర మెరలాడుట v. n. To rankle, or fester. మెరముట, కంటిలో, శ్రుంఠిలో, మనసులో గాని మెదులుట. Dabb. 224. తనుమున్ను బలుకుట తడయునశ్రుడు, మెదులుచునుదిలోన మెర మెరమనగ.

మెరయుట v. n. To lighten, to gleam; to glitter, to shine. శ్రీ కాశించుట, మెరుపు మెరుగుట.

మెరవడి, మెరవణి or మెరువణి n. s. Courage, ability, energy. Increase, excess. ధైర్యము, శక్తి, ఉజ్రేకము, ఆధిక్యము. BD. 5. 1213. శముచిత నైవేద్య శునుయంబునండు, మెరవడి మైనురియ వెరికి బ్రాణమునకొరగోసినట్టల సెక చెడి జేర్చి. మెరవడి మై ధైర్యముతో. ib. 4. 2052. అభవున కెదురే గయండరు

మ్రొక్కి మిరుమిండ నైనారు మెరవణి మెచ్చి కరకంకు డాభక్త గణశుహితముగ. మిరుమిండ నైనారు మెరవణి మెచ్చి, అభక్తుని ధైర్యమునుకానియాడి. B. Pad. 4. 449. లో శుశబ్దమునకు శ్రుతివదము ధైర్యముని ప్రయోగించియున్నది. Surya Tanaya. 4. 144. తమ తమ దేవతల మెరువడిక్రమమున నేర్పడగ జూచి, శ్రీభువులు మెచ్చక గుమిపిట్టల పై వెలిరిత్రమడంబున రాజనుతులు తంతములలరక. దేవతల మెరువడి, శ్యేనముల ధైర్యము, శక్తి. Pal. 60. ఘనుడగు పిరుదులయక్కడి రాతు, మినుతుకై రవైన మెరవణియగుచు, నిరతమై యున్నది నేత్రముచేర్చు, తట్టుతలాటంబు భాసురంబు మర. మెరవణియగుచు, అనగా ధైర్యముగలవాడై. B. 8. 454. అనిమరియు చెరుకువిలుతుని, మెరవడి నెరసిన నెరవిరుడు వెరగుతుడి, చెరవందరుముకొనిన తురుము, విగముడివదలి కడలిభజముల వ్రేల. చెరుకువిలుతుని మెరవడి నెరసిన నెరవిరుడు, అనగా మన్ననో ప్రేకభరితుడై నని శ్రుతిగతల గూరుడు. HD. Pre. 13. కురుచకెంజడలు బాగుగ నెత్తిచుట్టి మెరువడి గా భూతిమెయినిండనంది. మెరువడిగా, మెండుగా. Pal. 199. కణగియూపురమున ఘనభూతములకు, గాత్రపాశ్చే శ్లనుకొన్నిపోతుల, మెరవడితా బెట్టి మేదిని శ్వరుడు, నిలిచిన నాయుడని పార్వలీల. ib. 90. నేర్పుతుచరించనిటలంబు దన్ని, మెడదన్నియటకొన్ని మెరవణి దన్ని, జుట్టునుదిరుగుచు జూటంబు దన్ని. మెరవణి, భూచాణమనితో వినది. K. Basav. P. 32. 9. శముచిత నైవేద్య వేళి యాశుమర్దు మెరవణి మెలిసురగియెంతితు. ib. 26. 4. శ్రురహారం మిరుమిండ దేవననిరక భక్తియ మెరవణితోర్దు. Reeve says పూరేగింపు a procession.

మెరికె plu. మెరికెలు. n. s. Grits, that which remains in the sieve after sifting; the finest and hardest particles which resist the pestle. మెడగకనిలివినవి. మెరికెవియ్యము the rice which in pounding resist the pestle. మెరికెలవంటివాడు a jewel of a man, a darling or choice favourite, a phoenix. మెరికెలవంటినూటలు choice phrases. యాగ్రంథమురత్నాల మెరికెలు this book is a perfect gem, a galaxy of beauties.

మెరిపించుట v. a. To enlighten or make bright, to illumine. మెరిసేటట్లు చేసుట.

మెరియత n. s. Victrix, heroine, the winner, she who escapes with impunity. శ్రావ్యశ్రుక్రూరాలు గావుండేటిది అనితో వినది. KP. 3. 243. సీబిచ్చ

మెరియరత్నై కావరమునవలసినట్లు గయ్యాళింబా, గావరవిశేష మొక గా, దుందీర్ని వారి దగ్గరియెవలించింబా.

మెరియుట or మెరయుట v. n. To glitter, glare, shine, flash, to be inflamed. BD. 4. 1452. విజయంబు మెరయుచు ప్రవీణుడును.

మెరుంగు or మెరుగు n. s. Polish, lustre: brightness. Grease, oil, melted butter. BD. 4. 1738. మెరుగు లేమిచ్చియైన మింతులేడలిసను. ib. 4. 2062. చూపు మెరుంగు తభుక్తు మనగ. నెయ్యినూ నె మొదలైన వాటిని గురు. D. Codanda. §. 33. మెరుగు వెయ్యక గాని మృదువు గా దన్నంబు.

మెరుకుట v. n. To rankle. మెరుముట.

మెరుకు adj. Polished, bright, luminous. మెరుకు సున్నము fine plaster. మెరుగురాయి a polishing stone. మెరుగుపోటు the final pounding of rice, that which finishes the pounding.

మెరుగుడుపురుగు n. s. The lady bird. ఇంద్రగోపము. D.

మెరుగుతీగ n. s. A necklace worn by women. తెకకంఠాధరణము. Raj. S. 2. 156. నెరి సుద్ధాణముగళమున తిరముగ ధరియించి మెరుగుదీగకడు భాసురగతిసడుమున నిడియొక హరిమధ్యమహేశు బాదనరుడంచెవడిక.

మెరుగు బెట్టుట v. a. To polish. కాంతివచ్చేటట్టు చేసుట.

మెరుగురిక్కలు n. s. Corals. అనగా శుకరములు. OG. and మెరుగుగలచుక్కలు the bright stars.

మెరుపు n. s. Brightness, lightning, shining, glitter, varnish, lustre. విద్యుత్తు, కాంతి.

మెరుము n. s. Lightning. విద్యుత్తు. పురుములు మెరుములు విస్తారము గా తున్నది there was much thunder and lightning.

మెరుముట v. n. To lighten. మెరుపు మెరుగుట. M. 1. 8. 328. పురుముచు మెరుముచు విడుగుల, వరపుచు నలుగడల, బదెనవారి తప్పింబా.

మెర్ర, అనగా అహి. Q.

మెలకలు n. s. Tricks, fraud. కళుటపువంచనలు. D.

మెలగుట v. n. To wander, to roam about. To behave, to conduct himself. శుంచరించుట, నడుచుకొనుట. Vish. 4. 164. ఆ చార్యుని శిష్యులు మునగిరిక మెలగి, విషయనిపుల గడ త్తాలో విరసే వాళురుడై. ib. 6. 13. శుంచ సాయక మోహన బాణమునగ, యిండుమింబా శ్య మెలగునమ్మ చిరమున; ib. 3.

287. కొంత సేపున కామరీకొదను లేది, అల్లనల్లన మెలగుచు గాక తిక్కి. T. 2. 93. యింట్ల మెల గడువారిలో నెవ్వరైన.

మెలర, మెలతుక n. s. Lady, female, maid. శ్రీ. D. మెలన n. s. Conduct, behaviour. సడక, శ్రువ ర్రన. Miscell. 1. 557. line 9. గాని మొగ వారి నమ్ముట రోత గానె, వారి మెలన యద్దంబులో నిమ్ముడువు.

మెలపు or మెలుపు n. s. Conduct, behaviour. Dexterity, cleverness. T. 3. 118. తరితీపుణ్ణవగ తెత్తి మోవి మెలపుణ్ణ దప్పింపుల చాలయక్తర బట్టింతున తండు తర్ర మెళింక. మోవి మెలపుణ్ణ దప్పింపుల, అధర పానము చేయుట, లేకుండా చేయుట లచేతను. M. XII. 2. 182. దండనీతి విధానమంత టిక్కిరక్షయర్ణ మగు మెలపుతో జేయనది వెలుంగు. G. 1. 24. వారివీరముల్ మెత్తురు, మెచ్చి మార్గోనుచు మెల్పున గెల్పున, భిన్న భిన్న మైచు తురు. M. IX. 1. 24. అనుటయు గారండంబర కను మెలపున జెప్పిన కలగుండు చునల్లన తమ తమ నిలయములకుంజనిరి. కను మెలపు, అనగా నేత్రచమర్చియ. మెలగడము, నేర్పు. D.

మెలపుట v. a. To conduct, to lead, to manage. నడించుట, శ్రువ ర్రించు చేసుట. A. 3. 109. పురోహిత శ్రుధానుల సప్రాక్షయ వసుండగు నతనిని తుగా మెలపుకొండనియమించి.

మెలమెల్ల adv. Gently. తిన్నగా. Ila. 1. 144. చెలుపుడుకొగట జేర్చు సోయపుడిపు, గుబ్బుల మెలమెల్ల గుమ్మవమ్మ. ib. 3. 48. మొస వ్రేళ్ల మెలమెల్ల చను మొసలో నిపురువో.

మెలయుట v. n. To mix, be united. This verb is only used as a rhyme in the phrase కలకి మెలసి mixing and mingling.

మెలపు n. s. Skill, dexterity, నేర్పు.

మెలి or మెలికె n. s. A turn, a twist. వేడ్చనము. D. పురి.

మెలిగొనుట v. n. To twist, get twisted. మెలిబడుట, పురియొక్కుట. H. 2. 30. N. 9. 52.

మెలిపెట్టుట v. a. To twist. పురిపెట్టుట.

మెళుకువ, మెలుకువ, or మెలకువ n. s. Wakefulness, watchfulness, alertness, vigilance, carefulness, cleverness, dexterity. జాగరూకత. D. లాఘవము. G. 8. 27. మెలకువకలహోటుల, మనుకుల, కందువులను జలంబుగొను నెడలను. R. 5. 167. తోలుకరి మెరుగుక్రియ, మెలుకువల ద్రోచుట. L. 13. 169. మేలు మేలు రన్ది మెలుకువ లెట్టి తాలివి

యెంలైనభవశిశివలె. T. 5. 190. కాంచలయదుగులెత్తి చేతుల మెలకువశశి శిన్నె కల్లుమెట్టించెనట. టి|| మెలకువ, నేర. శ్రీ. BX. 11. 20. జారుదురుఘనశిలాతటి, హిరుదులెన్నె యరానిమెలకువలన్నపా. మెళుకువయెర an allurement, bait, delicacy.

మెళుకువగల adj. Wakeful, watchful, alert, artful, careful. జాగ్రూకతగల.

మెళుకువగావుండుట To be awake, alert.

మెళుకువపడుట v. n. To be aroused, to awake, be alert.

మెలుగుట See మెలుగుట.

మెలుపు n. s. See మెలపు.

మెలుపుట See మెలపుట.

మెలుములు n. s. Certain ropes used in a కపిల pump, తాళ్లు.

మెల్ల or జొండిటిమెల్ల n. s. A hall. మధ్యరంగుండు ఉండేటిది.

మెల్ల n. s. A squint, squinting. కేకరత్నము. లోమెల్ల a squint inwards. వెలిమెల్ల a squint outwards.

మెల్ల adj. Squinting. ఫారగంటి.

మెల్లకంటి n. s. A crow. వాయళిము. D.

మెల్లకంటిది n. s. A squinting woman. ఫారకంటిది.

మెల్లకంటివాడు n. s. A squinting man, he who squints. కేకరుడు.

మెల్లగా adv. Gently, softly, slowly, gradually. తిన్నగా.

మెల్లచూపు n. s. A squint, a side-look, glance. ఫారచూపు.

మెల్లన Gently. తిన్నగా. BD. 4. 1523. అలకురుగర్థ్యుహంకంబువెడలి, మెల్లన మెల్లన మెట్టుచుదొలగి.

మెల్లన n. s. Gentleness, softness, slowness. చాంద్యము. D.

మెల్లని adj. Gentle, soft, slow. తిన్నని.

మెల్లనె (same as మెల్లని adding the intensive sign.) Very gently.

మెల్లా n. s. A hall. మధ్యరంగుములోవుండేటిది.

మెల్లిగా or మెల్లగా adv. Slowly, softly, gently. తిన్నగా. మెల్లిమెల్లిగా adv. Very gently, gradually.

మెల్లె n. s. A withe, twig, switch, tendril: a withe used as a cord. బరికె.

మెల్లె i. e. మెడలో On the neck.

మెళుగుట, మెళుపుట v. a. To eat, feed on. తినుట. K. P. 2. 141. Kuchelo. 3. 11. N. 7. 73. Siva. 5. 28.

మే for మెయి the body. శరీరము. D. మేపూత perfumes, unguents. విలేతునము. KP. 2. 91. మునులునరుడంద మేపూతదంబుతోడ.

మే adj. Upper. మూది. మేగోట, మైకోట, అనగా కోటలోపైన the upper fort.

మేంఠము See మేఠము.

మేంఠి n. s. The herb called fenugreek or saint-foin. పెంతులు. D.

మేక n. s. A goat. మేకపిల్ల a kid. మేకవన్నెపులి a wolf in sheep's clothing. పెంటిమేక a she goat. మేకపోతు a he goat. పిల్లలు మేకలుగల వాండ్రము I am the head of a large family containing many individuals of both sexes. The Indian goat has excrescences like teats on the neck: as these are useless వాడువట్టి మేకమెడచన్ను denotes, he is a mere useless burthen.

మేకమేయనాకు n. s. A certain poisonous herb. H. 4. 14. As Shakespeare says, The green sour ringlets 'whereof the ewe not bites.'

మేకు n. s. A wooden peg, a nail, a stake or spike. మేకానుట See మెయికానుట.

మేకొలుపుట v. a. To fit or suit. పొసికేటట్టుచేసుట. R. 2. 109. పులితోలువిడిపించిజులుగుడువ్వలువరింగులుకల్లెటాటుమేకొలుపువచ్చు.

మేఘల * n. s. A zone or girdle. The silver girdle which women wore in ancient times was set with small bells. A sword knot. A string or chain fastened to the hilt. A sword belt. కాంచీదామ, త్పరునిబంధనము. SO. మొలనూలు.

మేక See మేవ.

మేగుట v. a. To smear, besmear. దళము గావూసుట, దట్టము గాచరుముట. HD. 2. 1388. పెన్నులుపు, మించికందెన, మేగినట్లున్న నూనె మొగమున చీకట్లు ముడివడ. పుల్లముదళశిరి గా మెత్తుట. D.

మేఘము * n. s. A cloud. మొయిలు. Also 'cloud-broth:' mountaineers set a kettle on the hearth on a hill when the air is foggy; and boil there-

in some leaves, which allure the cloud into hot water: which we are assured tastes like flesh-broth.

మేఘజ్యోతి * n. s. A flash of lightning, or the fire of it. మేఘాన్ని. SC.

మేఘద్వారము * n. s. The gate of clouds. i. e. the sky. ఆకాశము.

మేఘనాదుడు * The son of Ravana. ఇంద్రజిత్తు.

మేఘపుష్పము * n. s. The flowers of clouds. i. e. water, or hail. ఉడకము. D.

మేఘరంజి * n. s. Name of a certain tune. లుకరాగము.

మేఘవనై n. s. A sort of silk. BD. 3. 114. మేఘవనైయు, రుద్రాక్షవనైయు, కాంభోజిపురిగోరుకుట్టును.

మేఘాదంబరము The lowering, or threatening of clouds.

మేఘుడు * n. s. A cloud, personified as living. Bhasc. §. 1.

మేచక * adj. Dark, (as a hue) deep (as a colour) నల్లని. R. 6. 33. Jagannath. 2. 31.

మేచకము * n. s. A dark hue, a deep colour. నలుపు, నెవరియూకెయిస్తు. D.

మేట n. s. Accumulation, alluvial soil. మేటచెట్టి నమస్తు a deposit of earth.

మేటి n. s. A chief, leader, head man, lord. A heap. ప్రకృష్టుడు, రాజియు, కుప్ప. D.

మేటి adj. Chief, excellent, noble. ప్రకృష్టమైన. Vish. 7. 9. మేటివారి a noble lord. Bilh. 2.

50. పెరయుచునుండెడి మేటిరంబులు. మేటిరంబులు, అనగా మేటి, గొప్పలైన, ఈరంబులు, పొదలు large bushes. Vema. 796. వారియజుడు తాళధరులుగవురహరుడను మేటిచాత్ర భవనములెరుగ.

మేటి, ప్రకృష్టమైన. Ila. 4. 19. మేటివరహాన్నిపైకొనవేటులెత్తె. మేటి, అధికమైన. Misc. 3. 322. తేలైనకన్నుటతీర్థంబులాది, మేటిగాకస్తూరిమేనెల్లమూసి. మేటిగా, మెండుగా.

మేటి (infl. of మేడి) Of the plough-stilt. మేటిపాలు or మేటికోరు the farmer's share. Some derive this from మేటి a lord, thus మేటికోరు is the same as సామివిభాగము (not భాగము?)

some spell it మేడి but others say the two are different. మేడిపాలు is a phrase even used by salt makers.

మేతము * n. s. A ram. గొర్రె, పొట్టెలు. D.

మేడ n. s. A mansion or large house: an upper chamber. హర్ష్యము. D.

మేడము See మేళము for which this is a rustic spelling. కోడిమేడము a cock fight.

మేడి or మేడిచెట్టు n. s. plu. మేడ్లు or మేడిచెట్టు The glomerous fig tree. Ficus racemosa. ఉ

దుంబరము. మేడిచండు the fig apple. One species is బ్రహ్మమేడి and another is the రాతిమేడి which grows parasitically on other trees.

మేడికాయపైమిసిమి outward bloom, mere shew.

మేడి plu. మేడ్లు n. s. A plough staff, or plough tail. మేడిచలకిందుగాపాతుట or పాతిచెట్టుట To bury a plough staff upside down, as a signal

(of దురాయి) to warn people that the land is under ban. మేడికర్ర n. s. The pole or shaft of a plough. మేడికోరు, మేడిపాలు the farmer's share of the crop. మేడితాడు The plough bands.

మేడితోక The plough tail. మేడినీల The nail or pin which fastens the plough to the handle. మేడిసోగ The plough tail.

మేడెము n. s. A spear or dagger. యాటె, తకబాకు. the rim of a bell-shaped earring, set with gems. రాళ్లుచెక్కినజుమికిలంచుయొక్కశునితరము.

B. Padya. 6. 25. ఓరోరివంక, ముక్కుననుారువువెళ్లడికసేల యోడినినన్నువారకమేడెముబాడుతురె, వీరభవప్రకృష్టజూదవిసగావళమే. BD. 6.

116. పూడినినన్నునుమేడెముపుడువ, పాడియె.

మేడ్లు plu. of మేడి.

మేడ్రము * n. s. The penis. శిశ్నము. శుంచమేడ్రుడు P. 163. Name of a giant. Polyphemus.

మేత n. s. Food, meat, provender, forage. A lure or bait. కశుగ్రాళము. D. T. 2. 113. అలకలురులు గాగయలనాధిచెలకుగా మెరుగుదియ్యసూవిమేతగాగ.

మేతరి n. s. A head man, a head labourer or 'maistry.' చిల్లరకులములకు కులప్రకృష్టనామము. D.

మేతరి n. s. (in compounds) an eater, as గడ్డిమేతరి a grass eater. విశువుమేతరి he who eats venom. i. e. Siva. తినేవాడు. D.

మేడకుడు n. s. A meek, mild man. సాత్వికుడు.

మేడకురాలు n. s. A meek mild woman. సాత్వికరాలు.

మేదతనము n. s. Plainness, a harmless quiet simple disposition. సాత్వికత.

మేదర adj. Belonging to the basket maker caste. గంజులల్లె మేదరది a woman of that caste. మేదర కులము the basket weaver's caste. మేదరపెట్టె a bamboo box. మేదరవాడు a basket maker. Mari BP. 123.

మేదస్సు * n. s. Marrow : serous or adipose substance in the flesh : in low English called pack-wax. (Johnson) or aponeurosis. మేదశిశుంకము triturated marrow. i. e. a mass of trampled corpses. హృదయములోనుండకొత్తు. D.

మేదించుట v. a. To soften, make soft, triturate. మర్దించుట. HK. 4. 177. కలయనూ నెత్తోడ కాటుక మేదించి వెలయమూ శివట్టివిధముదోశు.

మేదిని * n. s. The earth. భూమి.

మేదు n. s. Marrow. మేదస్సు. DRA. 168. పొరతడు మేదుకుశ్యమదొప్పలందు.

మేదురము * adj. Thick, compact. సాంద్రమైన, బట్టమైన. Smooth, soft, bland, unctuous, saponaceous. W. సాంద్రస్త్రిష్ఠో, చిక్కననునుపుగలది. T. 3. 33. అభండనాద మేదురంబై filling or echoing with a sound. Swa. 2. 49. బహురత్నమ్యుతి మేదురోదర దరిభాగంబులంబొప్పు. Pariz. 3. 23. ప్ర్యామకరిదానరూరి మేదురక మ్యై త్రితయము. BD. 4. 1398. మిరిమిండనయనారి మేదురకేరి. DRS. 48. మేదురకరికరామేడితామొడమానితాశివము క్షమదిరాభియుక్త. H. 2. 198. మేదురమాధుర్య సాధుమేధాశనితిక. BP. 5. 411. మేదురముఖకట్టము.

మేధ * n. s. Wit, understanding, apprehension, conception. బుద్ధి, ధారణావద్బుద్ధి, మరుపులేనిబుద్ధి. D. B. 1. § 13. 33. యాకుశీర్యంబు నెరిగెడి మేధగలదు.

మేధము * n. s. Sacrifice, offering, oblation. క్రతువు. SC.

మేధావి * n. s. A wit, a man of intellect, a genius. సూక్ష్మబుద్ధికిఱ్ఱు. SC. ధీమంతుడు.

మేధావిబొట్టు n. s. A black spot of ashes worn by a bramin between his eye brows after the termination of a sacrifice. అరిగారము. మేధావిధవము pregnancy of wit, cleverness. బుద్ధికాశిల్పము.

మేధ్యము * adj. Pure, purified, nice, delicate. తరిశుద్ధమైన. In R. 2. § 70. సీతాంజనాంసేనభంజయన్, ఇదం మేధ్యంఇదంసావ్యమనిష్టక్షమిదమన్నునా, ఏవమూక్షేసీతధర్మాత్సీతయాశివారాఘవః. Entertaining Sita with venison Rama said This is మేధ్యం juicy flesh, this is of delicious taste, this is well roasted by the fire. శుభ్రకర్తృకవస్తుని. SC. అమేధ్యము impurity.

మేన adj. Connected through a paternal aunt, or a maternal uncle, as మేనకోడలు sister's daughter.

మేన On the body. శరీరమందు This is the ablative case of మేను.

మేనక * n. s. A goddess (answering to Hebe) wife of Himalaya and one of the courtzans in heaven. శ్వర్వేశ్వక్యాభేద, హిమవత్పత్నీ. SC.

మేనకార్తవీ * The daughter of Menaca ; an epithet of Parvati, wife of Siva. పార్వతి.

మేనగోడలు n. s. A niece, daughter of a man's sister or of a woman's brother. భగినీపుత్రిక, తోడబుట్టినదానికూతురు.

మేనత్త n. s. An aunt, father's sister, the wife of a maternal uncle. తండ్రితోడబుట్టినది, మేనమామభార్య.

మేనబావ n. s. The son of a father's sister ; or of a mother's brother ; who is thus called if older than oneself. మేనత్తమేనమామలకొడుకు.

మేనమరజలు or మేనమరందలు n. s. The daughter of a father's sister or of a mother's brother ; who is thus called if younger than oneself. మేనత్తమేనమామలకూతురు.

మేనమరిది n. s. The son of a father's sister or of a mother's brother ; who is thus called if younger than oneself. మేనత్తమేనమామలకొడుకు.

మేనమామ n. s. A maternal uncle. తల్లితోడబుట్టినవాడు.

మేనరికధర్మము n. s. The relationship between a man's son and his sister's daughter. మేనత్తకూతురు మేనమామకొడుకులు గావుండడము.

మేనరికము n. s. The relationship that exists between a man's son and his sister's daughter. Among the Hindus, particularly among the Comatis these two are usually married to each other. మేనత్తకూతురు మేనమామకొడుకులు గావుండడము.

మేనల్లుడు n. s. A nephew, son of a man's sister, or of a woman's brother. తోడమట్టినదానికొడుకు, పుకతెకుతోడమట్టినవానికొడుకు.

మేనవదినె n. s. The daughter of a father's sister, or of a mother's brother, is thus called, if older than oneself. మేనల్ల మేనమామలకూతురు.

మేను n. s. The body. G. మేని L. మేన. శరీరము.

మేసరి n. s. Eater, feeder. తినేవాడు. D.

మేపించుట v. a. To make (him) feed (them): to make (him) tend (cattle) తినిపించుట, మేపేటట్టుచేసుట.

మేపు n. s. Food, pasturage, grazing, forage. శుశ్రావణము, అనగాతిండి. D. మేర. Balram. 4. 57. పరభృతంబులమేపువాపుదామనిమూనివిగురులద్రుంచిరిచెలియలవుడు.

మేపుట v. a. To feed, graze, herd. శుశ్రువులనుకాచుట. వాడుశుశ్రువులనుమేపుతాడు he grazes cattle.

మేయించుట v. a. To dupe, delude? కంచింతుట అనితోచినది. H. 4. 202. ఆయెదనిద్దరుమిండల, పాయకరతినిల్పుకాపుకడకుకయలులకొ, మేయించివాంకవలెచెప్పుకూయనిరక్రాంగకంకమండననునియెక.

మేయుట v. n. To feed, graze, eat. పాములుసాయంకాలముమేస్తున్నవి snakes feed in the evening. మేఘములుకొండమీదమేస్తవి the clouds hang over the hill.

మేర n. s. Limit, boundary, space, distance. An instalment. Fee in money or in goods or in grain. మర్యాద, హద్దు, వాయిదాయున్ను. D. మట్టు, వర్తన, యెడము. T. 2. 54. అతికోమలదేహుడీతనికొ, మేరయెరింగియాదరముమీరగ. టీ|| మేరయెరింగి, మర్యాదగురైరి. UR. 4. 278. తమకముమేరగాదునుత దారనుగాంచిదకొన్నుడెంతయక్రమమొనరించె. SD. 6. 95. దరిమేరలేనివాధకుతాళలేను. B. X. 73. 12. మారునుధర్మముకడగవుమేరయుదప్పక. Ila. 2. 130. నేనుకొంటుజేర్ప తానుకొంటుజేర్పి మెలరరోమేరకుమేరయనును. టీ|| మేరకుమేర, మర్యాదకుమర్యాద. మేరలేనివాధ boundless grief. మేరతప్పట to transgress. నాలుగడుగులమేర a space of four feet.

మేరకు Up to, according to. మిథిమేరకు according to reason. ఆజ్ఞమేరకు according to orders. ప్రకారము.

మేరు n. s. See మేరువు. OG. శిఖరము, కూచి.

మేరువ n. s. This seems to be a corruption of మేరువు. ఇటికమేరువ a pile of bricks built to turn an arch over.

మేరువు n. s. A pyramid, a cone. శిఖరము, కూచి. OG. The centre jewel in a necklace. A carboy, jar, or great bottle of rosewater. The top or ridge of a pent roof. Originally the name of Mount Mēru, (the Olympus of India) which is proverbially the finest of all things. Geographically it appears to be the high land of Tartary, immediately to the north of the హిమాలయ? Himalaya mountains. The poets and writers of legends describe the earth as a lotus floating on the great deep, having seven petals which are called ద్వీపములు dwipas or continents around it; the centre being mount Mēru; on the top of which the Ganges pours from heaven.

మేళనము * n. s. Meeting, union. Connection, affinity, as of two languages. కలియడము, జంతుమేళనము, అనగాసంభాగము.

మేళమణి * అనగాశయిబుడ్డి D. An inkstand. మేళామండె. SC.

మేలము n. s. Jeering, joking, fun, sport, ridicule. తరిహాసము. BD. 4. 1668. Vasu. 3. 80. అవుదాకబాలమేలమున. టీ|| కోడిగముచేతను, హాస్యము. D. మేలమాడుట v. a. To laugh, ridicule. కోడిగమాడుట. A. 4. 40. పురికిజనుడెంచి నన్నుడెల్లనెడకాండ్రగుట, మేలమాడంబోలునని. S. 1. 194. విరుదుకేతనపరంపరలుకిరోత్తాలతాలవృత్తములతోమేలమాడ.

మేళము n. s. A band of musicians, a set of dancers or singers. The music used by them. నేనుగాండ్లయొక్కనటులయొక్కగుంపు, వాద్యగాండ్లగుంపు. D. జత. ఆపెండ్లికినాలుగుమేళములనుపిలిపించినారు they sent for four bands. అదియిప్పుడుమేళానికివోవడములేదు she now does not dance. పోకిరిమేళము a pack of rascals.

మేళించుట v. a. To mix, unite in harmony, as the sound of various instruments. కలుపుట, ప్రతికూర్పుట. D. KP. 2. 98. అరణ్యనవుడుపాటకాయితముగ, వీణమేళించివెలువలిమొనలనునిచిలోనికరి. Jaimini. 5. 125. వీరశృంగారములు మేళించుచున్నట్టి, చెలువముననిండుముఖులు.

మేలి adj. Fine, excellent, superior. శ్రేష్ఠ మైన. T. 2. 126. చిలుక వ్రాలిన మేలివియడం దశుండన. ib. 4. 144. మేలిదాద, మాలనేత గ్రాలుకన్నుల సోక. BD. 4. 1723. కాలముండును మేలిచందనము, యనుర క్షిణుతి మైయకొంచుచుండ.

మేలికట్టు n. s. An awning. వితానము. N. 9. 124. మేలిమిమూర గా మేలికట్టులగట్టు, రమణీయచీనాంబరములుగట్టి.

మేలికమ్మిచీర n. s. A cotton cloth woven with a coloured border three inches broad.

మేలిమి n. s. and adj. Fineness, excellence. Fine, excellent. Pure gold. రత్నకాంచనము. మేలుగలుగుటయు. D. శ్రేష్ఠత, శ్రేష్ఠ మైన. B. X. 207. మించినవల్లె మేలిమి తావులు మెచ్చి మదాశులుమిన్నున. N. 9. 124. మేలిమిమూర గా మేలుకట్టులు గట్టి.

మేలు n. s. Good, good fortune, happiness, kindness. Profit, advantage. శుభము, డేమము, ఉచితకారము. P. 4. 9. చమత్తల మేలు లేదో. టీ! విద్యలయండుకాశలము లేదేమో. B. X. 92. కల్లరులకు మేలు గానియట్టి. Ila. 3. 15. మంచిపనిమేలాయెకామరేమాయె. అక్కడికిపోలేమేలు it would be better to go there. అదేమేలు so much the better. మేలెరుగుట to be grateful, to feel a kindness. కీడు మేలు దెలసినవాడు one who knows good and evil మేలుగలిగేనాడు in time of prosperity. Appa. 3. 88. నురజలవూరితంబులగు నూతులును రిటికం తెనుస్పత, వ్రతయొకచావి మేలుమరి తావులును రిటికం తెనుక్కోళ్ల క్రమమదిమేలుతన్నుతుకశరంబులకం తెనుకుండు మేలు, తన్నుత శతకంబు కం తెనుకేనుస్పతవాక్యము మేలుభూతరా.

మేలు adj. Upper, higher. Good, better. Noble, excellent. మై, శుభ మైన. మేలుమిదై an upper story. మేలుమాట or మేలువార్త happy news. Sarang D. 113. లోతులయంతస్తులోని మేల్చిదై. మేలుగోడ the top wall, battlement, parapet or rail wall. మేలుమునుకు the outer cover, మేలుచెయ్యి గావుండుట to prevail, to have the advantage. M. VI. 2. 2. అట్లుదనువారు మేలు చెయ్యెనభంబిని.

మేలు adv. Up. above, over.

మేలు or మేలు మేలు interj. Well done! excellent! better and better! జయ, జయ, జయ.

మేలుకాంతుట v. n. To awake. See మేల్కాంతుట.

మేలుకాంతుట v. n. To awake, rise. To be aroused, stand on his guard, be alert. నిద్రలేచుట, జాగ్రతపడుట. Swa. 6. 52. Vish. 8. 177.

మేలుకొలుపుట v. a. మేలుకొలుపుట. BD. 5. 691. పాదాబ్జములమీదమీ మేలుకొల్పి. నిద్రలేపుట.

మేలుకొలుపులు n. s. Matin-song, reveillie, music in the dawning. సుత్రభారములు. Portia says, "the dulcet sounds at break of day &c. మేలుదురంగ or మేల్దురంగ n. s. Fine velvet (H. do-rangi) Fine shot silk. పైకట్టు. T. 4. 202. కటికంపు మెట్లు నుజ్జరంగు మేల్దురంగ.

మేలుపడుట To fall in love, be enamoured. ఆశపడుట. Vizaya. 3. 37. యెన్ననిచూచి మేలుపడితే యరవిందదళాశి. టీ! మేలుపడితే, అభిలాషపడితివి. URK. 4. 258. ఇక్కడ మొక్కనివై మేల్పడియగుచున్న సోలపుకా గాన్నించె.

మేలుబంతి n. s. The top line, the copy set to a school boy learning to write. He or she, who is or sets an example : a paragon of excellence, an example. ఉదాహరణము. Vish. 2. 116. మేదినినాథులకు నెల్ల మేలుబంతిగా బ్రవర్తింతుకేల, దుష్టర్షివైతి. ib. 2. 333. అనుర బాలకవైష్ణవకోటికెల్లనిత్రోవయ మేలుబంతి. ib. 6. 63. నిజచరిత్రంబు భావిభూభుజులకెల్ల మేలుబంతిగవనుమతియేలుచుండె. A. 6. 33. హీనజన్మమరుట, యెవ్వడే సుకప్రాణశంకసీలుట ముక్తిపాంచగనుట, మేలెకాదెలియు మేల్పంతి గాదెన, శ్వరపుచేమా మమ్మిచరముగనుట. R. 1. 126. అన్నిటికొక మేలుబంతులెచూపట్టెక. Zacca. 7. 40. శ్రీలకెల్లనవంతి మేలుబంతి. D. శ్రేష్ఠుడు, శ్రేష్ఠురాలు.

మేలురాని n. s. The top part of a heap, the upper heap, of winnowed grain. గట్టింజలపోగు.

మేలువాడు n. s. అనగావిటుడు. A. 5. 56. అంతరాధకు మేలువాడెమూరారి. టీ! మేలువాడై, విటుడై, మంచివాడు. D.

మేల్గునుట See మేలుకనుట, మేల్గునుట, మేలుకొనుట.

మేవచేతు n. s. The fish called white pomfret, a species of turbot; stromateus argenteus ; also called బొచ్చె.

మేషము * n. s. A ram. The sign Aries. పొట్టేలు, మేషరాశి. మేషాండము a puzzle, difficulty. శింకటము, వ్యాకృతుట్టము. వాకికిమంది మేషాండము

వచ్చినది he has got into a pretty scrape. Lit. he has got a ram's testicles: the allusion is to Indra; who was obliged to put up with such, in lieu of his own, which he had forfeited as damages to Gautama the husband of Ahalya. మేహండుడు.

మేదకము * n. s. A kind of Amaranthus campestris. జీవకాకము, మారిడము, నీరువిరి. SC.

మేహామీకుసుమము * n. s. A sort of cassia.

మేషి * n. s. A female sheep, an ewe. ఆడనాగ్రె.

మేహామము * n. s. Urinary disease, especially inflammatory affection of the urethra, including gonorrhoea. Venereal affection, gleet. Cachexia. శ్రీశంభో గాధిక్యముచేతకలిగేరోగము.

మేహాగ్రంధి * n. s. Venereal herpes.

మేహాభ్రము * n. s. ఆనగామేధ్రము.

మేహరోగము n. s. Any disease of the genitals.

మేహవాయువు * n. s. Venereal affection. A complaint wherein the limbs are stiff and contracted.

మై n. s. The body. శరీరము. D. Swa. 3. 83. కుత్తుకగుత్తుకజుట్టిపోరువిల్వలక్రియ గానరానికలకమయిమై బెనుచుజనించు. ib. 3. 131. పొంగారు మైదోరు శృంగారచేష్టల. మైమైఅనగామేనుమేను. OG. మైగాళు body guard. మైదీగ a slender figure.

మై plu. మైల n. s. as యిరుమైల on both sides. A. 6. 28. బంబోతద్దాశిరియదువులంబదహతులం గపోశిపోటులనిరుమై లంబాదుచుచు బెనగుచుబోవంబట్టివటంబు బేర్చివాడిట్లనియె. టీయిరుమైలం, రెండు పార్శ్వములయందున్ను. Pal. 277. line 22. యిరుమైసరిగెలుసత్రిక్రస్తుంక.

మై prep. With. ఆనగాతో. T. 1. 33. నిన్నుగొల్పి దభక్తిమైసరిజాతు. భక్తిమై, విశ్వాసముతో. ib. 3. 118. ఆతడధరంబాశిక్తిమై సెక్కినక. ఆశిక్తిమై, ఆశతో. ib. 2. 79. మరుదంతటనంతటదమిగుమ్మరింజీకొనివీకమై మొనలుబిమ్మ. BD. 5. 336. కాంతుడైత్రిభువనభ్యాతిమైయిందె.

మై or మైని adv. గా. as ఒంటిమై, ఏకాగ్రే గా Alone. వేడుకమై, ఉల్లాసముగా joyfully. Vish. 5.

294. అక్షాననములసెంటిమైదిరుగుచున్న. Vasu. 3. 147. కటకటముమ్ము సెక్కు తృటికాలముబాయని దానలెంటిమై నెటువలెవచ్చిరమ్మవెలి. టీ|| లెంటిమై, లెంటిగాను. BD. 5. 1357. వేడుకమైనిర్యవిధినిలువేటలాడవేమామాద. Vish. 5. 146. యారదునాకుప్రాణవిధుశీతనికేబ్రియరాలనమ్మమున్నితదుబాచెనీతనికీ నిల్లడమానినీను, గాకుగోశీతదువచ్చె, రంధ్రిననునీతనికీచ్చెనటంచు సెక్కుమైనా రరుణీమణుల్ జగడమాడిరి మారవికారవిత్తులై. లెక్కుమై, ఏకముగా.

మైకము n. s. Intoxication, insensibility, drowsiness. మత్తర, మత్తు.

మైకొనుట v. a. To agree, consent. శమ్మతించుట. D.

మైకొలుపుట v. a. To cause to consent or agree with. శమ్మతించువేసుట. D.

మైత్రావరుణ * n. s. An epithet of the saint అక్షుడు.

మైత్రి * n. s. Friendship. స్నేహము. D.

మైధునము * ఆనగాశింకము. D. రతి.

మైదు n. s. Love-powder, magic-powder made to enamour one. Deception, deceit, delusion. మోహనభస్మము. D. చూడు.

మైనము n. s. Wax. తేటమైనము virgin wax, white wax. మడ్డిమైనము bees' wax, which is not purified. మైనపువత్తి A wax candle. మధూచ్ఛిష్టము. D.

మైభూత * ఆనగాఅంకరాము.

మైమరలు plu. మైమరలుళ్లు n. s. Armour, mail (From మై the body and మరుగు to cover.) కవచము. D.

మైరేయము * n. s. Spirituous liquor. కల్లు. Q. లుకవిధమైనమద్యము. D. wine made from Lythrum fruticosum. Rox. 2. 233. ధారతీకుసుమగుడయుతధాస్యాదకనిర్మితమద్యము. SC.

మైల adj. Unclean, foul, impure, soiled. Dingy, dark-hued. మైలవస్త్రములు dirty clothes; also మయిలఆవు a cow of a grizzled colour. See దోర. It is apparently a mixture of red, white, yellow and black. మైల, మడి Clean and dirty, foul and fair. అశుచిత్వము, మాలిన్యము. D.

మైలకుత్తము n. s. Blue vitriol or sulphate of copper. తుళ్లము.

మైసామీ n. s. A drug used in fumigation. W. మేహామీకుసుమము A sort of Cassia.

మొ.

మొ|| A contraction for మొదలయిన that is, etcetera. అది.

మొండి adj. Stubborn, obstinate, perverse, pertinacious, impertinent, incorrigible, unmanageable, ungovernable, refractory, unruly. Maimed, defective, imperfect. Bare. Lopped. మొండిమాటలు stubborn or rude language. మొండిపిల్లకాయ a bad boy. మొండిచేయి a maimed hand. మొండితోక a docked tail. మొండిచేతులు bare hands. i. e. hands without bracelets. మొండిమెడ a bare neck, i. e. without any necklace. వాడిది మొండిప్రాణము he is tenacious of life. i. e. he is hard to kill. మొండిగోడలు bare walls. అంగహీనమైన, మూర్ఖమైన.

మొండి, మొండు or **మొండితనము** n. s. Stubbornness, obstinacy, మూర్ఖత్వము.

మొండికట్టె n. s. A stubborn wretch. మూర్ఖుడు.

మొండికబియ్యము n. s. Mixed grain fried with salt and pepper. పుష్పమిరప్పొడిచరిమివేయించినవేళ్లు దుబియ్యము.

మొండిచేసుట v. n. To be unruly; to oppose. ఆగుర్రము మొండిచేస్తున్నది the horse is stubborn.

మొండిపారిన or **మొండుపారిన** adj. Callous. కాయకావిన.

మొండిపురుగు n. s. The 'stumpy' snake, or amphisbæna: which looks as if the tail was lopped off.

మొండు adj. Stubborn, obstinate. Maimed, crippled. మూర్ఖ, అంగహీనమైన. D. Navan. p. 135. చాంపచేతులు లేవు చూడుమా మొండుభూపాలసుతు నికిపోడిమివచ్చె.

మొండు n. s. Stubbornness, obstinacy, hardness. మొండెళ్లు గాము, అనగారాపూవు. D.

మొండెము n. s. A stump. The trunk of a body, after the head is lopped off. A fragment, a limb lopped off, a separated member. URK. 2. 342. అర్జయుణ్ మొండెము. Sar. D. 474. చుట్టున్నతలవరుల చూచిభీతిల్లికట్టడి మొండెముల్ కైకొనిమూర్ఖులెరిసి. Vish. 8. 410. పుటుకు తారంబులచేబర మొండెములుచేసి, తలగానరానేల త్రవ్విపాతి. కబంధము, శిరస్సులేనిశరీరము. D. 40 డమున్ను.

మొక్కమాటము n. s. Is another spelling of మొక్కమాటము.

మొక్కము n. s. Face ముఖము. Radha. 3. 76. ముక్కు రాశ్యమాటలాడక మొక్కమారగ జేసికొంతమోడివహించెక.

మొక్కరము n. s. A post, a door-post. A short beam set leaning against a door to keep it shut. శుంభము. D.

మొక్కరితుమ్మెద n. s. A large black bee. భస్మనిచేసేతుమ్మెద. D. Rucmangada. 3. 166. మొక్కరితుసాళితుమ్మెదలమ్రోతకు. Swa. 3. 37. నెత్తావులకువెకలులైయాడు మొక్కరితుమ్మెదలుదలుగలమరుగుడుంబురువులట్లు. టీ|| మొక్కరితుమ్మెదలు, గండుతుమ్మెదలు.

మొక్క n. e. A germ, shoot, young plant. Bluntness, disgrace. A stub of wood. నారు, చిన్నచెట్టు, భగ్గుము. D. వాడిమిలేమి, అడివిసరకగానోలలోమిగిలినమోడు. మొక్కనగలు A budding smile, a slight laugh. A. 4. 45. క్రక్కునంబాడము మొక్కనగలులమోముదమ్ములకువేలొక్కవిత. మొక్కవైరు young corn. మొక్కకట్టుట to transplant. వాణ్ని మొక్కపరచినారు they disgraced him. మొక్కచెడివచ్చినాడు he returned home disgraced.

మొక్కచెడుట v. n. To be disappointed, or disgraced. భంగపడుట.

మొక్కచెరుచుట v. a. To disgrace, disappoint. భంగపరచుట.

మొక్కచేసుట v. a. To blunt. తడునుచెరుచుట.

మొక్కబొన్న n. s. Maize, Indian corn: a large species of great millet. Rox. 1. 263. ib. 3. 568.

మొక్కటీడు n. s. An obstinate man: an elephant without tusks. ముచ్చరుడు, కొమ్ములేనిదేనుగు. D.

మొక్కట్టు n. s. Features, lineaments, face, likeness ముఖవైఖరి.

మొక్కడు n. s. A firm or determined man, a strong man. బలిష్ఠుడు.

మొక్కడుగు The stumps of corn which yield a second crop.

మొక్కపరుచుట or **మొక్కచెరుచుట** To disappoint, disgrace. భంగపరచుట.

మొక్కపుకొక్కనచ్చెట్టు or **మొక్కపుచ్చెట్టు** n. s. The tree called గోలిభవ్యము.

మొక్కపుచ్చుట To disgrace. అవమానముచేసుట.

మొక్క బోవుట v. n. To be blunt : to be disgraced. To be disappointed. వాడిచెడుట, భంగపడుట.

మొక్క చూమిడి The cashew nut. See బీడిచూమిడి.

మొక్కరము n. s. A prop. A bar set up leaning against a door to keep it shut. తలుపుకు మోపిచ్చినచూసు.

మొక్కలవు or **మొక్కలి** adj. Stubborn, obstinate. ముష్కరమైన. Vish. 8. 446. ఎక్కడిభర్తరహస్యం బెక్కడిచుట్టరికమింకనేటివినయముల్, మొక్కలవుశత్రుడంటింజిక్కినజంతులుమనితిరులువలశినక. Satyabha. 1. 133. వీలమధ్యమున డాగుపెరవజీరులగిట్టుగవలించునిట్టూర్పు గాకవిల్వ, తెలనజరించుమొక్కలిగడిరాజులచెరనుండు గుహలలోశిఖరికులము. ib. 3. 75. మొక్కలిదొరచేతమొక్కించుకొనువాడముగిడరోసికునేమొక్కనెంతు.

మొక్కలము or **మొక్కలితనము** n. s. Obstinacy, stubbornness. ముష్కరము. D. M. VII. 5. 128. ఆతనినీవును నేనునుండి మొక్కలమునబోరనీదగు నెగ్గిమృతనియమునిల్చువచ్చిభుక్. Pal. 141. ఏవెరవుననెనయింద్రజాలముల, మోసవుచ్చెదనని మొక్కలంబునను, శుట్టుముకొచ్చు శురవీటితప్పళ్ల, పిలిపించివిడియంబుక్రియమొక్కపెట్టి. Vish. P. 5. 302. ఘనలైనవశిష్టమహామునిముఖ్యులనుశుభితాశుశమొక్కలమునజే, శిసపాతకముశాంతిగ, ఘనయజ్ఞముచేశినుకృతిగావించిరి. Rucmangada. 3. 259. వలవులమందిట్టిడ మొక్కలమునబలిసమనైజమరతాయలువిప్పుతొలుకరివానందడియగనలవున నిఘాతపాతమయ్యినకరణి. Chenn. 3. 438. అచ్చటికేగిచాడయగణవళిగస్థైరిమొక్కలిచ్చియాముచ్చటలాలకించి యిది మొక్కలమిష్టశుమర్చనాధ్యమి రొన్నముజేసియోగవిధి యోగ్యమటంచు వచింతురయ్యయో. M. XII. 3. 100. ననుగనియెండుశత్రువుమునునంబున బెగ్గిలిపారునప్పడమ్మనివరుడిట్లపోలెగృశుమొక్కలమైవనకంబుగాక జేయు సెతక వానినట్లయిననుద్ధతి. యాశుద్ధ్యమందుమాత్రము, కృశమొక్కలమై, అనగాదయావిహీనుడైఅపర్యముచెప్పవలసియున్నది. S. 3. 27. అక్కలికి కొకగవలశినొక్కముపురహరుడు దానిరూశుమరతిగా చక్కెరవలుతుడువెరవుక మొక్కలితనమలరతన్ను ముంతుగనుండె.

మొక్కలి or **మొక్కలిక** n. s. The flash or sparkle in a ruby. కెంపులోనిఅధిక కాంతి, ABA. 2. 526. శుద్ధరాగాభిషకురగుకెంపుననదివనైత్సగ్గినకరవక్క

యండ్రు, కృత్రిమంబగునదిశేరురవాయనాతత్తాంతి విడియన దనరుచుండు, ఆకాంతిమెండైన యలరు మొక్కలియనాకెంపుకునికుచ్చెయనగవెలయు, అతికాంతియగుకెంపునలరుచొక్కమనంగ శ్రభపేరువెలయునుపాటమనగ, శురగునుశ్రువాళ నామంబుకుగడమనగ, శువడమనగిరాజనావాటియెత్తు, కలుజనంగనువిలసిల్లుశ్రణుతభక్త. ib. 3. 103. గజవిశేషంబుముందువెన్నలను బూదనట్టివాడును కెంపులయంచుపాటమునతళుక్కనుజిగడగుమొక్కలియన, ఘాతిలసితాంగశ్రీమాతృభూతలింగ.

మొక్కలికాదు or **మొక్కలిడు** or **మొక్కలుడు** n. s. An obstinate man. A guard, a sentry. ముష్కరి, మూర్ఖుడు, కావలికాదు. M. XIV. 1. 23. మంత్రివిద్యేషంబుమాన్యశురాభవం, బునుశ్రువాపీదనంబులునుగలగి, మొక్కలిడగుటయుముప్పిలిమంక్రలూ, తనిబాపి యతనినందను నిరాజ్య. Surya Tanaya Parinayam 4. 92. శులితలగుండుయే ముడుసింగములగుండె, దిగులుముచ్చులమిండడుగమికాదు, మొనగాడునుడి గాలిమొక్కలిడుపిరంగుండుకల్లరివెంటగునియమించు. Vema. 583. ద్వారబంధనంబుతనయులుశంకుడ, బంధవర్గమెల్లప్రారిగోడ, మూధులైననరులు మొక్కలికాండ్రయావి. M. III. 5. 451. వెలుచునగజిల్లుచు మొక్కలుతెనవిక్రమంబుకణకయజూపె. OG. కోకుకాదు.

మొక్క n. s. A vow. Salutation. ప్రార్థన, దండము. **మొక్క** కొనుట v. n. To vow or to make a vow. ప్రార్థనచేసుకొనుట.

మొక్కట v. n. To prostrate himself, to bow, to make a salutation నమస్కారముచేసుట. **మొక్కబోయినదేవుడు** యెదురుగావచ్చినట్లు The saint I came to worship has met me in the way.

మొక్కబడి n. s. A vow. **మొక్కబడివాండ్లు** those who perform their vows. ప్రార్థన.

మొఖము n. s. A vulgar pronunciation for ముఖము.

మొగ n. s. Tip, point, end; beginning the mouth of a river, &c. ఆమొగను at the beginning. **మొగన**, నదీనముద్రాయలముఖము. D.

మొగ adj. Male. శురుడు. **మొగచెంపలు** A woman's side locks. This is held no beauty.

మొగకట్టుట, అనగామొగకట్టుట. D.

మొగకొనుట To begin, commence. **మొదలుపెట్టుట**. M. XII. 1. 196. వినుడినుఖుడుశిఖములనిత్యములు గానవానియాగమకాలంబున ముడమశోకముమొగకొననిమియురువుకొంతి గోరుజనులకు.

మొకచాటు n. s. Surfeit, disgust in eating ముఖము
 కొట్టడము. Vencateswara §. 16. తినతినజిహ్వకు
 తీసిన మొకచాటు, సారెకుబలుకుట చచ్చడనము.
 మొకడ n. s. A bud. A boss or knob on a shield
 or door. మొక్క, గుబక. Vema. 1270. విక్రలేనియ
 ట్టివృక్ష మొకటిమట్టై ఫలముశ్రువు మొకడ శుక్రిలే
 దు, స్వాదు లేదుచూడ సాపాటుకును లెస్సీ, వీనిభావ
 మేమి తెల్పు. R. 4. 60. పూ మొకడతోతులదూగుల
 తాంఠముక్కు. D. Nava. page. 72. నవశ్రుక్యరాగ
 రత్నముల మొకడలు నైదూర్యములమించుబంజు.
 మొకడు adj. Stubborn, obstinate? ముక్కురమైన,
 మొంకిఅనితోలిసది. N. 9. 359. అనిసవిలుకయు
 కలిగినవశ్రుకుమంచి, మొకడుసాహస పెరిగినమగ
 దువేగ, నన్నుకనుగిటివచ్చి తుణుంబుతోసనీలెగువమా
 న్నెనేయనగృష్ణుడవుడు.
 మొకడు n. s. G. మొకరి A husband. భర్త.
 మొకడు n. s. plu. మొకళ్లు or మొకడులు and మొ
 కలు G. మొకటి. యింటిమొకడు The ridge of
 a roof మొకత. Vira Bhadra Vijayam. 2. 268.
 మొకతనము n. s. Manhood, virility. శ్రుంశ్చ్యము.
 మొకడల n. s. The end or butt (of a wall.) See
 మొత్త.
 మొకనాలు n. s. A married woman. మొగుడికింది
 పెండ్లాము.
 మొకకుము n. s. A buckle? కంఠభూషణముయొక్క
 ముఖభాగము. Prabhāvatī Pradyumnam. 1. 3.
 ధాత్రి మహాదేవి దాల్చినముద్దిటి మొలనూలిరత్నం
 శ్రు మొకకుమనగ.
 మొకమట్ట n. s. An ornament for a horse's head
 something like a cavesson. ముఖశట్ట. Swa. 4.
 37. మణుల మొకమట్టశున్నిసాహిణియొకండు.
 మొకమాట n. s. Partiality, pity, compassion. దా
 షీణ్యము. M. XIII. 2. 284. అనిశ్రీతిబలికి యమ్ము
 నియనుష్ఠి వడసెమమ్ము గావు మక్కటికమునకొనవ
 య్యగోళు మాచేసనవిని మొకమాటకునము నార్ద్రాశ
 యెనుకొ. Vish. 1. 143. ఓరిదురాత్మనీకు మొగమా
 టయొకింతయులేదు.
 మొకమాటము n. s. Partiality, pity, compassion.
 దాషీణ్యము.
 మొగము n. s. The face. మొగముతప్పింకుట to
 abscond, disappear. ముఖము.
 మొగమోటమి n. s. Partiality, pity, compassion.
 దాషీణ్యము T. 4. 210. ఇత్తరిఘనులైననీదురదేదం

ద్రులపై మొగమోటమిమ్ము చూ, త్రరమగుతత్వ గాని
 తివి.
 మొగమోతుట v. n. To be ashamed. సిగ్గుచేడుట.
 D. Abhim. 47. ముంఠిటి కేలించి మొగమోడనగు
 నై.
 మొగరాలు n. s. It is an error for మగరాలు dia
 monds. Bhanumati. 4. 136. ముదురువెన్నెలగా
 యుముత్యాల మొగరాలవరళిగట్టిన నలువంకలమర.
 మొగలి or మొగిలి adj. Made of (or appertaining
 to) the మొగిలిచెట్టు. Caldera, (Pandanus odo
 ratissimus. Rox. 3. 738.) కేతకీశింబంపమైన.
 మొగిలిచాళు a mat made of its leaves. మొగ
 లాకుగొడుగు an umbrella made of its leaves.
 మొగిలిరండ్లు the drops that grow from its
 branches, the drooping tips of the branches.
 మొగిలిశ్రువు the fragrant flower of this tree.
 మొగలినాగు a snake said to be found in its
 flower. మొగిలిరేకు a petal of its flower, or an
 ornament worn by women on the head. Chan
 drahūsa. 1. 909.
 మొగలింకము n. s. See మగలింకము.
 మొగలికోడి n. s. A woodcock. లైకశుషి.
 మొగలివాకిలి n. s. A town hall where criminal
 cases are tried. కచ్చేరి. Valeswara. 5. 85. శుని
 హారలవేగనువీరచోడయింటను వెలుగొండుగిన్నెక
 కుటంబునకైకొని దొంగవంచునవ్వన జడతాషింపిం
 మొగలివాకిటికిడివి చోరదండన మొనరించుజూడగ.
 మొగలేరు n. s. The celestial flood. ఆకాశగంఠ.
 మొగలేటిమడుపున Kalahas. 2. 161. BD. 3.
 349.
 మొగవాడ n. s. The front door of a temple. గో
 శ్రురద్వారము. BD. 4. 661. అరిమురి మొగవాడ
 డెరవీషింకు. BP. అగ్గుడితల్లులుతీశిచూడు but
 the Kann: version says కడైరదు సోడల్ మాళి
 యదొళ్లు.
 మొగవాడు n. s. A man, a male, a husband. శ్రు
 రుడుడు.
 మొగసాల, మొగశల or మోసాల n. s. The en
 trance hall. నడవ. ముఖమంటుకుము. Vish. 7.
 67. కోటవాకిటనున్నకొలుపు మొగశలలోని, ద్వా
 రపాలురనిద్రదగులజేసి. M. IX. 2. 34. నీతమ్ముం
 దుపెద్ద మొగసాలంబాలు మానసులం గావలివెట్టి.
 B. X. 3. 43. ఆరళంబులువిరళంబులయిన శరళం
 బులగు, మొగసాలంకడవి, పాశులేడువాకిళ్లు మరల
 మూయుచు. R. 6. 48. భవగరాజునగరి మొగసాల
 మ్రోలనిలువనలయబంబులువిని. Pal. 119. రా

బాటకొలుపుండరన్న మొగసాల వీరులుకొలుపుండ వీర మొగసాల. OG. says మొగసాల, మోసాల, యింటి రెండు అంతస్తు పేర.

మొగాళము n. s. The bottom of a canal or drain carried from a river to irrigate the fields. యేటికాలవయొక్క మొగడల, ఆరంభము..

మొగి An affix used with the word ఒక్క as లెక్క మొగి or లెక్క మొగి at once. లెక్క పెట్టున. T. 5. 19. కాల మేఘముల్ గడగినలీల సైక్ల మొగి గాట శ్రుకాటుకొండతండముల్. HN. 1. 165. ఉక్కు మిగిలియొక్క మొగి విక్రటిల్లి. ఆవృత్తి, లెక్క మొగి యని. D.

మొగి adv. At first. ముందుగా. OG. ముందర. M. I. 1. 130. తగునిదితగదనియెడలో వగవగసాధుల గువేదవారికి నెస్టల్ మొగి జేయుదు రవినితులకగు ననిమిత్రాగమనము లైనభయంబుల్. మొగి, ముందుగా. Vira Bhadra Vij. 1. 83. మూడుమూర్తులం దుమొగి నెవ్వడును గాదుజాతి లేదు శ్రుట్టుజాడ లేదు, తరదువంటిగాదు బ్రహ్మ తరుగరు తిరుగుజోగత గునెజేతేదనగ. BD. 6. 145. ఉంచాక్షురీమంత్ర, మునభస్మతమలంది మొగిదిగదుడువ. Vema. 1079. మొదటబోయనిరు మొగి బీజములకెక్కి మొదటికు రుకవేగ మొలక లెక్కు. మొగి, ముందరగా.

మొగింతుట or మొగిద్దుట v. a. To close, shut the eyes, fold the hands. ముకుళింతుట. Sar. D. 283. చనికుంఠ్రులెల్లహస్తముల మొగిద్దియన్నర నా ధునకంఠయుదెలుతు. Parama Yogi Vilasa Dwip : page 238. కేల్సొగింపిభ క్తినమశ్చరించి.

మొగిలి See—X—

మొగుతుట v. a. To close, shut (the eyes,) fold (the hands.) Vish. 2. 72. సాష్టాంగంకండ శ్రాణ మంబు జేళినిలివికరంబులు మొగిలి.

మొగుతు n. s. The ridge of a roof. మొగుటివాన ము the ridge pole of a roof. యింటినడికొప్ప.

మొగుడు n. s. A husband. భర్త.

మొగుద్దుట See మొగుతుట.

మొగులు n. s. plu. మొగుళ్లు, మొగుళ్లులు, మొగుల్ A cloud. మేఘము. T. 2. 10. జాళువాకోటకొమ్మ లుచాలుదీముటుగపై మొగుల్ ధూమవిస్ఫూర్తి గాగ. R. 6. 10. కాలమనువాడి మొగులుక కాలాకృతి బొడలుచదలుగివినిబలసి.

మొగులుకడిమిచెట్టు n. s. The tree called Nauclea Orientalis. కడవచెట్టు.

మొగులుదారి n. s. The cloudy road, i. e. the sky. ఆకాశము.

మొగ్గ n. s. A bud. ముకుళము. మొగ్గవల్చడము or మొగ్గవేయడము the feats or contortions practised by dancing girls; as that of falling back and dancing on the feet and hands. A. 4. 170. మబ్బొకయింతుకవిత్తువిత్తు మొగ్గయిమరిపాసిపోడు రు, శమశ్రుతికొకరులైన యధ్యక్షుల్. టీ|| విచ్చు మొగ్గయి, అనగావిక నింపినశ్రుద్దము యొక్క రేకులవ లయభాయభలె.

మొగ్గతిలుట To bend down, to stoop. వంకుట. BRY. 2. 437. తదికిలబడిదిగ్గజములుశరి మొగ్గతి లక. ib. 2. 461. చారుశింజిరీరణమున చేసి, రోద సివిరావము సెందగది క్రటాంఠవారణములు మొగ్గ తిల్లగ ధరావలయంబువంకునట్లక. Jaim. 6. 149. చతురంబకములుదొడిగి, దంతావళముపాద ములునాలుగునుద్వి, దెగవేయ నది మొగ్గ తిలకము న్ను, కరిడిగ్గనురికిభీకరగదాహస్తుడై, కదియనగ్గడ తోన కరముదునును. మొగ్గతిలకమున్ను, ముందరికి వంగేటండుకు ముందరనే. UH. 4. 30. ఉగ్గడలిం చివైన నెరికొప్పిడి ముంజెరుగుక తదాంగులిక మొగ్గతిలండగుల్చడగ మూశ్రునక్రొమ్మడి వేగహత్తుల్. M. VI. 3. 218. ముండటికాళ్లుతునిసి మొగ్గతిలం బడియును, మొదలువరియలైన, నెరిదప్పగులియు. URT. 5. 118. అగ్గరిక మెరసికడగును, మొగ్గరము లుగడలిపోయి, మును మునుమరదించి మొగ్గతిల జేసి దీనికి, సిగ్గుతడనిన్ని నేమిచెప్పడుచెల్లమా.

మొగ్గరము n. s. Array, battle array. పూహము. OG. శున్నినదండుయొక్క పూహము. D. R. 5. 112. అరశంజకంజాయకెదురు మొగ్గరములెకను చట్టువల్ల లాగ్రములుదూల. M. IX. 1. 318.

మొగ్గు n. s. Leaning, inclination. లెక్కరట్టుకైకూ లడము, వంగడము, వాలడము, ఇచ్చు, ఇప్టము, వి శేషము. Chenna. 4. 358. దిగ్గనలేచియొబళవధి మణిమొనుదిదోతుమార్గ మే మొగ్గుగుగాన పోడవని ముందరచారునిబంతు. మొగ్గుగు, విశేషము గాల్చున్న ది, ఘనము గాల్చున్నది. See the next word.

మొగ్గుట v. n. To incline, to lean on one side. To be depressed as a scale in weighing, to bow down under a burden. వంకుట, వాలుట, తూలు ట, యిచ్చించుట. Sumati. §. 36. త్రాసునువేవ్య యునుకళిమమా శంఖేహించువలవదననీధలిలో ఏ శింబధికం బెచ్చట సొశిరి గాకండు మొగ్గుతుండు ను. BD. 5. 268. అంబరంబిలమ్రొగ్గనహితమిశ్ర న్నె. ABA. 3. 136. మ్రొగ్గడొంకె కుండ, రగ్గె, కి

లయ్యెను, మొదలైనవిత్ క్లననుటకు ఆలరు. T. 3. 40. కృతి మొగ్గగదిగ్గన లేవి. N. 9. 256. కాల్డాకి మ్రొగ్గనందనకుముందై శ్రుక్రూగనుగొమ్మనుచునె త్రికొగిలింతు. మ్రొగ్గ, ముందరికితూలెననుట. D.

మొటికె n. s. Rubbish, (properly, an useless fragment of chalk or slate pencil.) కునికిచూలి నరవంతబలకశ్రుతునక. Ila. 3. 25. యేమి నేరనిన్ను టియింత మొటికె. టీ|| మొన్నటిరవంతపిల్లవనిభావ ము.

మొటిమె n. s. A pimple. యావనమందుముఖముమా కలేచేటిది.

మొట్టమొదట adv. At the very first. See మొదట for which this is an intensive. శ్రుక్రూగనుమందు.

మొట్టికాయ, మొట్టు n. s. A rap with the knuckles, a buffet, a cuff. వ్రేళ్లకణుశ్రులతోమొట్టేది. D.

మొట్టుట v. a. To rap with the knuckles. తలమీద గానికుండమీదగానివ్రేళ్లకణుశ్రులతోకొట్టుట. D.

మొట్టకూయట, ఆనగా మొర బెట్టుట. OG.

మొడికట్టు n. s. Fashion, mode. విభము. Ila. 2. 13. ముత్రియంబులతిగ మొడికట్టు కనులచేకట్టుమే ల్లట్టులవరలువిరుల.

మొ and డ్డ n. s. The penis. మేస్త్రము or అంగము is the decent word. It is sometimes in verse spelt with a single d.

మొత్త n. s. A side. The butt-end. The side of a door way. The corner or end of the wall; a bank thrown across a stream. బలిసిన మొత్త fat sides or paunch. మొత్తబలిసిన broad bottomed, a round backside. కనను మొత్తనుకాచుకొన్నారు they lay hid in the side of the hill-pass. మూలస్థానము. D.

మొత్తమిక్ adv. In a mob. గుంపుగా. R. 2. 19. పొల్కుగడల్లాల్పరు బోవుదిన్న మొలవేల్పుక దత్త దుర్ మొత్తమిక్.

మొత్తము n. s. The total, whole, a flock, or multitude, heap, or collection. శిమూహము, D. గుంపు. Kalahas. §. 22. మంచు మొత్తములోన, మేఘ శయమందు in a mass of clouds. Zacc. 4. 26. మెరుపు మొత్తములు మీలెను త్రరమున. మొత్తము గాచెప్పినాడు he spoke in general. మొత్తవ్రయము the total expenditure. మొత్తమాట a generick word. మొత్తముచేయుట to make a total. మొత్తములై in mobs. శ్రులులు మొత్తములైపా జరిండ్లలోదూరు. B. VIII. Gaj. Mo.

మొత్తికొనుట or మొత్తుకొనుట v. n. To beat one's own head or mouth in despair. To lament or wail. అక్కడికిపోవద్దని మొత్తుకొంటి I exhorted or entreated him not to go there. Jagann. 2. 63. ఆసురుసురనుచునడునె త్రిమొత్తుకొనుచు.

మొత్తుకోళ్లు n. s. Lamentation, howling, outcries, wailing. యేడ్పు, పెడబాల్పులు.

మొత్తుట v. a. To beat, smite, thrash. కొట్టుట. మొత్తించుట to have him beaten. తన్నించుట. Ila. 3. 76. కడవిన్ననగునన్నుగని, శీంతశంబందు, ముగుడలొమ్మలు మొత్తినటుల. టీ|| మోదినట్టుగా. Vencatachala Maha. page. 171. కత్తులు కేటెము లోకరములదాల్చి, మొత్తినైత్వలశిరములుడులకొ గొట్టి. Vema. 252. మొర్ర బెట్టిననె త్రిమొత్తుగాని.

మొత్తులాడుట v. n. To fight, dispute or quarrel. కొట్లాడుట. A. 6. 91. శ్రుశ్యాహారండులములకు మొత్తులాడి.

మొదట (abl. of మొదలు q. v.) adv. At first, at the root, at the beginning, in the first place.

మొదటి adj. The first, principal, capital, chief. వాడు ఆబద్ధాలకు మొదటిపాదము he is the father of lies. మొదటిరూకలు చెల్లించినాడు he paid the principal. వాడుకలహానికి మొదటిపాదము he was the beginner of the mischief.

మొదలిటి An infl. of మొదలు.

మొదలు n. s. infl. మొదటి or మొదలిటి abl. మొదట plu. మొదళ్లు or మొదుళ్లు See each of these words. The beginning, origin, source. Root, stock. Principal, capital as opposed to Interest. The chief, the head. Foundation. The foot of a mountain. చెవి మొదలు the lower tip of the ear. వడ్డీ మొదలు interest and principal. వాడు మొదలేమంచివాడు కాడు in fact he is not a good man. మొదల, ఆనగా మూలమునందు at the root. BD. 5. 861. మూలము, ఆది.

మొదలు or మొదలుగ or మొదలైన or మొదలుగా or మొదలుగాగల adv. Etcetera. ఘోరి మొదలుగ drums &c. (literally, beginning with the drum.) Mollī. 1. 40. కంటలు మొదలైన కాడశ్రు బలానగరిక. జ్యేష్ఠ మొదలుగాగల నక్షత్రములు Vish. 4. 242. Jyeshtha and the other lunar mansions. H. 5. 14. బొద్దుటి నెలునునుశ్రులు మొదలుగాగకనులునిర్మించు. వాడువచ్చినది మొదలు or మొదలుగ since his arrival.

మొదలుకొనుట or మొదలౌట To begin. యిది మొదలుకొని henceforth, beginning from this time. వాడువచ్చినది మొదలుకొని since his arrival.

మొదలుచెడుట v. n. To be ruined, root and branch. తుట్రుకురచెడుట.

మొదలుచేయుట or మొదలుపెట్టుట v. a. To begin. ఆరంభించుట.

మొదవగడ్డి n. s. The grass named Saccharum cylindricum. బల్బజత్వము.

మొదవు n. s. A milch cow. పాడిఆవు. D.

మొద్దడు n. s. A booby, or great hulking boy. గండడు.

మొద్దు n. s. A block, stump, pollard, lump, mass. A blockhead. స్థాణువు, మోడు, జడుడు. Surabha. 79. మొద్దుమోటుదాకి మొనగోళ్లవట్టుకు, మురిసిపోయినకాళ్ల మ్రొద్దువేళ్లు. Vema. 1073. వెర్రి మొద్దుకేలవేదశాస్త్రములు. నీముఖములో మొద్దులుపెట్ట a common curse. ముద్దియనరాదుగుద్దనయ్యెద్దు మొద్దు. S. 3. 21. యెద్దు మొద్దుకీహుశుము గావుండేవాడు a mere brute, a blockhead.

మొద్దు adj. Blunt, not sharp. Stubborn, uncouth, lumpish, dull, stupid, callous. తడునులేని, మోటుగావుండే.

మొద్దుగా adv. Stupidly. మొద్దుగావుండేవాడు a blockhead, a stout man.

మొన n. s. The point, end, extremity. An army, or detachment. అగ్రము, తీక్షణాగ్రము, చతురంగబలముగల సేన. D. తెగ. L. 19. 210. మొగయుచుగనలుచు మొనలువారుచును. Vema. 1490. తనువు శోధన జేసి దైవము మొన జేసి. M. VI. 2. 97. మన మొనలకువశము గాదు మరలువుమింకక. Pal. 81. తన మొననడిపించెధరయెల్లయెరుగ. ib. 250. line 7. ఒక మొనకుకర్తవువుంటరివిగావు. Sar. D. 45. అందులోనేర్వరులగువేటకాండ్ర, ముందరసెకకొన్ని మొనలేరువరవి. H. 1. 245. లోమొన, వెలి మొన, ప్రళి మొన, ముమ్మెన, చతుర మొన, పుణ్యపు మొన, పాపపు మొన, దాటడుగు మొన, కడలు మొన, ఆరమీటు మొన, నెరమీటు మొన, శురితాళంపు మొన, లాది గాగలవదిరెండు మొనలనారి తెలిసిరి. అటు మొనచెయ్యి turn your face that way. మొనలారిపోయినకత్తి a blunt knife.

మొన adj. Last, furthest, utmost. కడతటి.

మొనకట్టు n. s. An amulet or drug used as a charm. పెట్టుమందులలో సొకటి. S. 1. 18. ఇది

దారికట్టు మొనకట్టిది, కాంతావశ్యకరణమిది. H. 1. 174. జలాన్ని శ్రంభంబులును, మొనకట్టును వాకట్టును.

మొన గాడు n. s. A leader of an army, a principal. దొంగల మొన గాడు a ringleader. శూరుడు, సేనాధిపతియు. D.

మొనచున్ను n. s. A nipple. Lit: tip-breast. చూచుకము.

మొనచేనుట v. n. To face or front in battle. మొహరించుట.

మొనవుట or మొనయించుట v. a. To put, place. మోవుట, వుంచుట. Parijat. 4. 12. అనినకాగైట భద్రైత్యవైరి, దరహాసాంకూరముల్ మోవిపై, మొనవంగొండొకనిచ్చియవ్వనమునక. R. 2. 834. అనిన సెకతల్లి వాధారతను మధ్యల ప్రాాలనిలివి, తనవిలశి నముల్ చనుగవస్తా మొనయించిన, విసయాంజలివార విర్రపింకాబలికెక.

మొనయుట v. n. and v. a. To busy himself, to engage in. To prepare, be ready. To cover, to rest upon. తనితుడుట, పుగ్గుట, కమ్ముట, ఆనించుట. D. says రణోద్యోగముచేనుట to prepare for battle. BX. 11. 37. మునుల మైతతుములు మొనయుడమాయని, మానులై యుండురు మాటలేక. మొనయుడమా, తనితుడుడమా. Vema. 974. ముక్తు మోయనల్ల, మొననిత్రావినయట్లు. మొనని, అచేచనిగా. ib. 2. 19. ముచ్చుయాత్రబోయిముల్లెవిడుచుగాని, మ్రొక్క ప్రొద్దులేదు మొననియెత్తుడు. మొనని, తనితుడి. ib. 3. 256. ముప్పిరిగొనునయ్య మొననినమోహంబు, మొననిన, అచేచని గావుండే. ib. 1437. మొననియింద్రియముల మొదలనిల్వకలేక. మొనని, తనితుడి, ib. 1164. అంగయోగములను ఆరుసుతంబుల, మాడు యోగములను మొనయరాదు. ib. 1162. ముశలిముండల్లె మొననియాయుగమున, శివునిభక్తిజండు సేయవైరి. ib. 864. మొందిమాటలాడి మొననియుండువిరక్తి యమునిగల్వనె చటనలవిగాదు. H. 3. 286. ముచ్చుటలుదీరనియ్యరు మొననిసెనగు, వేళశివడతుడింటికివేగవచ్చి. ib. 5. 88. మొననిమదనరణక్రీడ బెనగులాడ. T. preface. 14. మోహనలీలచే మొననిబాగైతి విసయములు తచరించునటననిది. టీ|| మొనని, తారనిలి, లేక కూడి. తనితుడిఅండే, బాగనితోవిసది. ib. 3. 141. మొననిప్రియుగూడి, మగపాడిముద్దులాడి. టీ|| మొనని, కదిసి. B. X. 30. 1072. కొమ్మకువువులు శోశినాడికర్డ, మొననిపాదాగ్రంబుమోపినాడు.

H. 2. 111. మోవి సొక్కు మటంచు మొనసినిలుచు.
 ib. 2. 55. ముద్రగరి తెయుధుజమపై మొనయ బెట్టి.
 మొనయ బెట్టి, మోవసునవిలనితో వినది. R. 2. 84.
 చనుగవపై మొనయించినవినయాంజలిహార విద్రవీగు
 చుబలికా. మొనయించిన, ఆనించిన. Swa. 6. 119.
 మునిగడగునాగుణోగ్ర కిణముల్ మొనయంగళమం
 తకుంచకంబున. టీ|| ఉగ్రకిణముల్ మొనయంగ, ధ
 యంకరమైన కాయలు, కమ్మేటట్లుగాను. ib. 4.
 148. మొనయుచింతా శ్రేణిమూకవిత్వ. టీ|| మొన
 యు, కమ్ముకొనేటటుంటి. R. 1. 108. ముత్యపు
 ముగ్గులో మొనయునశ్రుముఖ, దమయంగళింగ సా
 ధ్యములవలన. ముత్యపుముగ్గులో మొనయు, అనగా
 మా క్షికరంగవల్లిలో మరుగుచేతే కేకచారబడేలనిఅ
 ధ్యముచెప్పవలసియున్నది.

మొన్న inf. మొన్నటి n. s. The day before yester-
 day, the other day, lately. అటుమొన్న the day
 before that, three days ago. మొన్నటిసోవత్స
 రాది last new year's day. శ్రుగరదినము, అనగా
 నిన్నటికినిన్న. D. మొన్నటిబృహస్పతివారము last
 Thursday (though five days ago.)

మొక్క n. s. The dragonet, Callionymus Lyra : a
 fish with a projection like a switch from its
 shoulders.

మొక్కలు n. s. A fish's gills. చేతుయొక్క పువ్వార.
 మొక్క n. s. Misfortune, ill, harm, ruin. Dissen-
 tion. చెరుపు, కీడు. Vema. 2. 147. మొక్కలేని
 వాడె మొదలనుష్టానుడు. Vema. 1. 19. ib. 1323.
 అత్వమొక్క.

మొప్పె n. s. An idiot, a head-strong, obstinate
 fool. ముక్కరుడు, ముక్కరురాలు. D. మొప్పెకుమా
 రెడు సోయ a fool is big mouthed.

మొప్పెతనము n. s. Idiocy, stubbornness, pertness.
 శౌంధ్యము, మూర్ఖము. Jagann. 3. 110. మొప్పె
 తనముమాని దీనిముందరిచేనిలో. టీ|| నీమోటుతన
 ముచితివి.

మొయలు n. s. plu. మొయళ్లు. A cloud. Vasu. 2.
 49. మేఘములు.

మొయలు n. s. plu. మొయళ్లు A cloud. Dab. 206.
 మేఘములు.

మొర n. s. Cry, complaint, plaint. Declaration,
 statement ఆర్తనాదము. D. R. 5. 173. Pariz.
 4. 71. Sar. D. మొర బెట్టుట To scream, cry,
 yell. మొర బెట్టుకొనుట to howl, to make a

complaint. శ్రీలకుస్సారంత్తములేజ్ఞి కాశ్రు
 ములు మొర బెట్టుతుండగా while the Sastras de-
 clare that women have no authority.

మొరక n. s. Harm, mischief, damage, defect,
 deficiency. వెలితి. D.

మొరకతనము n. s. Anger, rage. కిణక. OG.

మొరకు or మొరకుడు n. s. An idiot, a blockhead,
 an obstinate fool. మూర్ఖుడు, మూర్ఖశ్రీయు. D.
 మోటువాడు, జడుడు. M. VII. 5. 290. నీరజా
 యోధాడివి కొనిమె మొరకుచేనున్న తియ్యబండు.
 ib. IV. 1. 207. అనుటయు మొరకునిచందంబున
 మోమద్దముగదాల్చి. M. V. 3. 233. మొరకులగు
 టత్రతాశభాషణంబులకు వెరువరు Charitr. 463.

మొరకు adj. Stubborn, brutish. Too hard to bite.

కఠినమైన, కొరికిలేక రగరమనియండకకఠినముగా
 లుండే, మూర్ఖ, మొండి. BD. 3. 1388. మొరకుగ
 రకును గారాకు, గాకుండజాలి.

మొరకుతనము n. s. Stubbornness. మూర్ఖత్వము. D.

మొరగు n. s. A bark, a dog's voice.

మొరగుట, మొరంకుట v. a. and v. n. To hide. To
 elude the eyes. To bark as a dog. దాచుట, మ
 రుగుచేసుట. Swa. 5. 80. పుకనేత్రాంబుజమొక్క
 గల్లమొకచస్మియ్యారపుంబిలిధికిదోపంజలువో
 రగాసెకపురంధీరత్వమొకచె రాజకిశోరంబు
 జలీయలె వెలయుభాషాఅత్వలంజాచిత్ర్యంబకభా
 గంబుమొరంగిమైత్రికివాభాగంబునే తెంచెనా.
 టీ|| మొరంగి, దాచి. R. 5. 97. అజనరాలురాలు
 విభుదంప్రలుబోవగద్రోవత్రోవబెట్టులికిశీతశరం
 బులగు సోయనుశంక మొరంగి నాధరా నెలపులనూ
 ద మెట్టుకు మునిచరకాబ్జముగండునాపుడుక. శంక
 మొరంగి, శంశయమునుమరుగుచేసి, దాచి. BD. 4.
 1960. వాకిటికాపులవారలమొరంగి, యోకాశునివె
 ట్లకోవచ్చితిటకు. కాపులవారలమొరంగి, ద్వారపా
 లకులకుకండ్లపడకుండాదా. ib. 4. 1530. శంక
 డిగలనివూజారులమొరంగి. వూజారులమొరంగి, అర్ప
 కులకుకండ్లపడకుండాదా. R. 4. 163. కొండల
 కుశీన్నలిడుభంగి గోమలాంగి, శయ్యెడ మొరంగి
 చనుదోయి కుజ్జిదారై, నధిశుడుకరంబు సావినూ
 గారునల్ల పాముబట్టంజనులీల బట్టుమానె. శయ్యెడ
 మొరంగి, వైటనుమరుగు చెట్టుకొని. P. 3. 243.
 మొరంగిదురించునోనిది తరియగుటం జంతువోయె
 దంబదమనుచుక. టీ|| మొరంగి, కనుమరుగై. Swa.

4. 146. నీడగడవ వార నేలకు వెలి గొగనడుగు వెట్టి తిరుగనాత్త మొరగ, యొకటిదలవనరులకొదవిన సుదవచే, కరణివృత్తు దేవికన్ను బ్రామ. టీ|| ఆత్మ మొరగ, మనస్సును విసాచేసి, మనస్సుకు యెరుక లేకుండా. మొరగుట, కుక్క కూసుట, చాటుపెట్టుట, కమ్మెరగియని. D.

మొరటు n. s. An obstinate fool. మూర్ఖడు. Vema. 1965. మొరటులాగివిరక్తి మొనయరుయాత్తుకు.

మొరటులేనము n. s. Stubbornness. మూర్ఖత్వము.

మొరడు, మొరటి adj. Hard, hardened, rough, knotty, stubborn. గడుసుపారిన, కఠినమైన, ముడిగావుండే. P. 3. 193. మొరడువంగిన పొట్టిమురుకకు. టీ|| గడుసుపారి, ముదిసి చేత ఆవనతుడైన.

మొరడు n. s. A block, a knot. మొద్దు. ముడి, మోడు. Vema. 2084. ముట్టుచాకిజేరు మొరడుకమ్మరిజేరు.

మొరడుపారిన adj. Hard, grown hard by age, having the limbs contracted by disease. గడుసుపారిన, ముద్దులుకట్టుకొనిపోయిన.

మొరడు adj. Stony, gravelly; sugary. మొరడురాళ్లు gravels, pebbles. మొరడునేల, శర్కరావత్తైననేల a gravelly soil. శర్కరావత్తైన, గులకరాళ్లుగల.

మొరడుకై See శుకైచేతు.

మొరడుము n. s. Sound, noise. రవము. M. IV. 4. 24. అందియల మొరడుంబునకరుగునెంచు బ్రోదిరా యంచవిధమున.

మొరపెట్టుకొనుట v. n. To complain. తానుకుద్దల న్యాయమును చెప్పుకొనుట.

మొరపెట్టుట v. n. To cry aloud, scream, howl, complain. ఆర్తనాదముచేసుట, అరుచుట, కుద్దల న్యాయమును చెప్పుట.

మొరబోవుట v. n. To be blunt. To be disregarded, or disused. మొక్కబోవుట. D. మొరబోయిన Blunt.

మొరమొరలాడుట v. n. To be enraged, or furious. కోపవికారమునుచూపుట. D.

మొరయించుట v. a. To sound, make it resound, or roar. ధ్వనిచేసుట, వాయించుట. Vish. 6. 364. మొరయించిరి, ఆనకడుండుభిశ్రవాద్యావలి. R. 4. 82. మొరయించెచుటువొనాడము.

మొరయుట v. n. To sound, resound. వాగుట, ధ్వనించుట. BX. 173. and 1158.

మొరయుట v. n. To shine. వెలయుట. ABA. 3. 129. వెలసెదన రెడగజెలగజెలంగనువర గనుబొనరెను మొరసెనమరె.

మొరలాడుట v. n. To be enraged. కోపవికారమునుచూపుట. D.

మొరలిచెట్టు The tree called Celtis Orientalis, or బ్రయాళువృక్షము (Heyne) Or చారశుష్పచెట్టు.

మొరవము n. s. Sound, note. ధ్వని. A. 6. 125. చరణంపుశరశణి మొరవంబువిన్నదం, తులతోడనెదురునింతులకుదోలగి.

మొరళిడము n. s. A kind of dog, a terrier. Swa.

4. 67. జాగలములు మొరళిడములు జాగలనిచాతుము క్షరగతి. టీ|| మొరళిడములు, మోటకుక్కలు.

మొరసు or మొరుసు n. s. A tribe among the farmers. adj. Rugged, stubborn. Vema. 1322. పాకినాటిరెడ్డి వరగమోటా రెడ్డి యెళిగుతోట పెద్దయెర్రరెడ్డి, మొరుసులందరు భువిహరులైవునన్నింట ప్రతిభకైక్కిరిట్లువరగవేమ. II. 4. 171. తుంటమోటాటి పెడకంటిపాకినాటియర వెలమలాదికొండా రె మొరసుగోసకొణదెకాపులు మొదలైన.

మొరితె n. s. A certain toy: it is a little winnowing basket. చిన్నచేట. D.

మొరుగుట See మొరగుట.

మొరుము n. s. Gravel. జల్లి, గులక.

మొర్ర n. s. Cry, outcry, wailing, scream. ఆర్తనాదము. BD. 4. 1961. ధరణీశతగడనుచుతా మొర్రలిడగ. దొంగలువచ్చి కడగానేకు య్యో మొర్రో అని అరిచినారు on being attacked by the thieves they screamed out. మొర్రోయనియెద్దుట to howl, to cry, vociferate. నేను మొర్రోవద్దని చెప్పితిని I cried Alas do not do this.

మొర్రి n. s. Fault, want, defect, broken edge, as that of the moon in an eclipse. (" Defectus Lunæ." Virgil) వెలితి. D. తొర్రి.

మొర్రి adj. Defective, maimed, imperfect, damaged. Partial, as an eclipse. తొర్రి, తొస్సి, యిత్తుడు గ్రహణముకుట్టినం ద్రుడిలోకొంచెము మొర్రిపోయివున్నది as the eclipse came on, the edge of the moon appeared broken. వాడు వెక్కిరిస్తే నీకు యెక్కడ మొర్రిపోయినది what harm does his gibing do you?

మొల n. s. The waist, the middle. A wedge, pin, large nail, or spike. మొలత్రాసు a balance

which has a tongue. H. 2. 200. ధమనియుత్రా వణంబుమొలత్రానునుకుట్టెడనిరుకారు. దిశమొల or మొండిమొల starknakedness, utter nudity. నడుము, మేకు. D.

మొలక n. s. A germ, a sprout. అంకురము. D. The core, or centre of a boil. వలిమొలక OG. the son of Vayu. తెంకాయలోనిమొలక a substance that rises like a knob in an over-ripe coconut. మొలకక్రాస్రైల the young May-moon, the gentle moon. N. 7. 66. నునువరిమిసిమినె సెప్పిలిశుళిత్ గాంచ, మొలకక్రాస్రైల జనుత్ మ్రొక్కనయ్యె. మొలకచవువ a budding smile. i. e. a gentle smile. మొలకచన్నులు the budding breasts. ఆశుడుచుబం గారు మొలకవలెపున్నది she is a perfect beauty. ఆవంశమునకునాడొక మొలకవున్నాడు he is the only remaining individual. మొలకబంధుగ a vernal festival, the feast of the sprouts. మొలకకట్టుట or మొలకకట్టుట v. a. To put moistened seeds into a basket, to germinate, in order to eat them or with a view to sow them. ఆశునములోనిమొలకవుకడ్రవన Piles.

మొలకట్టు n. s. The girdle or waist-band. దుముకుకట్టుకొనేటిది. S. 3. 54. దేనాదులంబుదిగివి కవుతకానికట్టికానికి మొలకట్టుచేసె.

మొలకబంగారు n. s. Fairy gold; supposed to grow in snake-holes, &c. శుట్టలలోపురుగులవల్ల శుట్టేబంగారు.

మొలకలశున్నము n. s. Name of a certain feast.

మొలకాయ n. s. A small kind of egg plant. (Solanum hirsutum) A kind of prickly night shade. బృహతి, యోద్రవారాకి. నల్ల మొలకాయ the black kind. తెల్ల మొలకాయ the white kind.

మొలతాటిగోడ n. s. A parapet, or rail wall. మేలుగోడ.

మొలతాడు n. s. The small string tied round a Hindu's waist whence is suspended the bit of cloth which covers the privities. కటిసూత్రము. బంగారుమొలతాడు a woven cord of golden wire. బంగారుశుట్టె మొలతాడు a cord woven of golden wire.

మొలతెంచుట or మొలతేరుట v. n. To sprout, shoot, grow. అంకురించుట. D. R. Y. 2246. మానకని పెన్నివారు వేళినను, మొలతెంచుచుండునిర్మాలు

గావు. Dab. 299. మొలతెంచుళింతోప మునదే లిరళుడు. G. 5. 160. శులకలుమై మొలతేరక.

మొలనూలు n. s. Infl. మొలనూలి. Dab. 303. A girdle, a zone: a cestus of gold or silver: which in old times was set with small bells: as that worn by infants still is made. కాంచి, రశనా. Kalahasti. 4. 54. &c.

మొలవేయుట, మొలవేయ్యుట v. a. To sow corn. i. e. మొలిచేలాగువేయుట to cast seed in order to sprout.

మొలిపించుట v. a. To cause to sprout. మొలిచేటట్టుచేసుట.

మొలుగు n. s. A certain drug used in dyeing. చాయచెక్క. A. 4. 55. మొలుగుమడ్డిందోచిమూరకొకటియు జానకొకటియుంగాకట్టినదొల్లుటుల్లారులు. టీ|| మొలుగుమడ్డిందోచి, మొలుగుచెక్క వేసికాచిననిళ్లెలోతడిచి.

మొలుచుట or మొలచుట v. n. To sprout, germinate, vegetate, grow. To rise, to appear, as a star. BD. 6. 81. మొలచెడికిరమును మొలచినకిరము, మొలవంకలోలోన మొలచుచుకిరము.

మొల్ల or మొల్లతీగ n. s. A kind of jessamine, or jasmine (J. multiflorum or pubescens.) కుండలతా. D. అడివిమొల్ల, యూధికా wild jasmine. (Jasminum auriculatum) Gold amaranth.

మొల్లమిగా or మొల్లముగా adv. In abundance, plentifully. విస్తారముగా, అనేకముగా, బండిగా. Cuchelo. 1. 90. తొట్టిటిమునులతబంబులు మొల్లంబుగ జేసికొరి మొనసినపిడవకొ. T. 3. 30. ఎల్లడలనల్లివిల్లిగా మొల్లమిగానల్లకొనినమల్లియల. Swa. 3. 39. రెల్లుల్లనిల్లిన చండంబునకొడెల్లెత్తెనై మొల్లమిగానంతకంతకు దిగంతంబులు బంతంబులందీరివిన. టీ|| మొల్లమిగా, దట్టముగాను. Ila. 4. 7. అర్ధరాత్రంబునంబయలుదేరితేరి జగంబెల్లనల్లివిల్లిగానల్లకొని, బావిల్లి మొల్లమిగ వెల్లివిరిసిన బాండుమల్లియలననుల్లనిల్లునిండుతుండు వెల్లియలుగాయ. Radha. 1. 4. తజ్జనులభాగ్యంబెంతవర్ణింతు మొల్లముగానందరుగొల్లలాడుదురుపాలస్తేతతస్తేతలై.

మొల్లము n. s. Abundance, plenty. విస్తారము, అనేకము. Swa. 4. 57. కంకగ్యుద్రావలుల మొల్లంబులమునుంగువచు కుల్లంబులును. టీ|| మొల్లంబుల, తరుచుచేత. Padma. 9. 224. రెల్లురెల్లుల మిప్పు మొల్లమయ్యె. BD. 4. 1797. తమ మొల్లమంతయుడతారణమున, శునుయదు సొండుపాయములేమిచేసి. తమ మొల్లమంతయు, అనగా తనకుతుంకినదంతా అనికన్నుడిశురాణములోపున్నది.

మొల్ల మైన adj. Abundant, plentiful. విస్తారమైన, అనేకమైన. Vish. 2. 11. మొల్లములైన శీమశదలు మోచివెలుంగుచునున్ననాకు. BRY. 2. 512. శ్రుశ యాదీర్ఘాంతకాకారమై మొల్లంవైనబలంబునంబొలిచెనన్నూర్తిశ్రుతాపాగ్రుడై.

మొల్వు n. s. A sprout or shoot in a palm, cocconut or plantain tree.

మొశలి plu. మొశలులు, మొశళ్లు or మొశళ్లులు n. s. A crocodile. A monster, particularly మకరము Capricorn in the zodiac. This word is vulgarly used for కుంచేలు a hare, being the Tamil word *mushel*.

మొశలికట్టు, మొశలిచేడు n. s. A certain drug. పైకమందుదినును.

మొశవ or మోరు n. s. A terrace or plain on a mountain. అధిక్యక.

మొహరించుట v. n. To face or front in battle.

మొనచేయుచుట. OG.

మో.

మోక n. s. A grove of trees, వనము. Sva. 3. 102. శ్యామలోశురినివిడచ్చదాభ్రములకు, గాండవండంబుదిగువానకాళ్లుగాక బంకరుహనేత్రివర్షర్షుశంకసెనుగు, పోకపోదియనవకంపుమోకకంటే. టీ|| మోక, చాల్పులను. M. 4. 3. 185. ఆత్తరింభానుడుశుశ్చిమాద్రిగను శుత్పైదలివిణ్ మాచిమోకనక. D. says మోక, మొక్క.

మోకరిల్లుట, మోకరించుట v. n. To kneel: to squat down and sit on the knees. BD: 7. 207. మోకరించుచువంగి మొగినేగనేగ. మోకరిల్లుట, మోకాలించుకొనుట. D.

మోకారించుట, మోకాలించుట v. n. To kneel, to sit on the knees on the ground.

మోకాలు n. s. The knee. Gen. మోకాటి Loc. మోకాట, మోకాటివిప్పి the knee-pan.

మోకు n. s. A thick rope, a cable. నిండాలావాటి దారము.

మోగుట v. n. To sound, ring, resound, echo. వాగుట, ధ్వనిచేనుట.

మోఘము * adj. Empty, vain, fruitless. వ్యర్థమైన.

మోచ * n. s. The plantain tree; the silk cotton tree. మోచాశ్రుంభము the trunk of a plantain

tree. అరిటిచెట్టు, బూరుగచెట్టు D. From this word mocha (in Persian mauz) is corrupted Musa Sapientum (i. e. of Bramin pandits) the Linnæan name of the plantain.

మోచకము * n. s. The tree called Hyperanthera morunga. శీశ్రు, మునగచెట్టు.

మోచనము n. s. Liberation, release. విముక్తి, విడుదల. Chenn. 2. 73. శంసారమోచనము release from worldly ties.

మోచుట v. a. To bear, to carry, మోసుట, వహించుట. D. says. భరించుట Calahasti 1. 102. భూశేష్యరునియాజ్ఞలమోచిముల్లలుదానుగదలి. Mandh. 2. 109. వారికస్తుశంభారము దారుమోచి. టీ|| తారుమోచి, తమరుమోసుకొనియుండి.

మోచుట v. n. To happen, occur, కలుగుట, శంభవించుట Vish. 7. 98. మాకునధికమైన, మోహారశీమముమారిమోచియున్నదియాకొ, మారుండొక్కరూశుమాకుమీకు ib. 8. 413. ముట్టినకర్తములు మూరిమోచినకతనక.

మోచెయ్యి n. s. infl. మోచేతి The elbow. కపోటి. మోచేతివంపు Triangular; having a projecting angle. మోచేతిపోటు a thump or polt with the elbow.

మోజు n. s. Anxiety, eagerness, liking, fancy, taste. ఆశ. ఆగుర్రముమీదనిండామోజుగావున్నాడు he has a great fancy for that horse. మోజుగలశీరుకులు favourite or fashionable goods. Vem. 1524. మోజుననేగురు మొననిచూడం X. BD. 5. 220. శ్రుత్యయంబులరాజుభావుకమోజు. Sananda 1. 34. చాకచక్యమునరాజులుమోజులరాజురాజులో రాముడుతోడునిడ నుధురంబువహించెను.

మోట n. s. A water pump, a water wheel: it projects over the side of a well and the water is raised in a large leathern bucket pulled up by bullocks that run down a declivity. కపిలమోటబాన the large bucket in which the water is drawn up from the wells.

మోట adj. Dull, stupid, simple. మూఢ.

మోటకత్తి n. s. A hunting knife, a cutlass. Surya Tanaya 4. 91. వలలుంబోనులుమోటకత్తులును.

మోటబారు The slope at a well down which the cattle run while drawing water.

మోటాటి రెడ్లు or మోటాటివాండ్లు n. s. plu. Name of a tribe among the farmers. రెడ్లవారిలో భేదము. D.

మోటాశుశుడుట v. a. To aim at. Swa. 4. 44. శుటలెత్తుకొని యొత్తుగిట్టి నైన మోటాశు, శుడియేయబాడుతున్న పాదమాన. టీ|| మోటాశుశుడియేయ, మాటుచేసుకొని బాణముల చేత వేయను.

మోటించుట v. a. To prop up: to lean. శుడిపోకుండా ఆధారము గానిలు శ్రుట, ఆనించుట.

మోటిక n. s. A sprout, such as springs from a coconut or a potatoe in a warehouse. మొలక.

మోటు n. s. A stupid person, or blockhead. మూఢుడు, మూఢశ్రీయు. D.

మోటు n. s. A male horse. మొగగురము. D.

మోటు n. s. A stump, block, trunk. మోడు, నరక గామిగిలిన కాళ్లు చేతులు మొదలైనది, మొద్దు. Sar. Dwi. 320. ఘాతుకవిసరసీ కాళ్లు చేతులు సుగరిమోటులుగ వాదికత్తులచేత, దరిగింపుకున్న. Surabh. 79. మ్రొద్దులు మోటులు దాకి మొగగోళ్ల మట్టుకు మురిశిపోయిన కాళ్ల మ్రొద్దువ్రేళ్లు. Vish. 2. 143. కాళిన మోటువంటికొర గాని శరీరము. H. 2. 94. జారకిరికుంట్టులకు మోటు.

మోటు adj. Dull, stupid, simple. మడ్డి, జడ, మూఢ. మోటుశరశీము bear's play, practical jokes, rough romping.

మోడము n. s. Cloudiness, hazy, thick weather. ఆకాశము సేఘముల చేత సేదురము గా వుండడము, మబ్బువేసుకొని వుండడము.

మోడలు or శుప్పర మోడలు. n. s. plu. Salt pans, where the salt is made from fuller's earth.

మోడి n. s. Way, manner, air, style. Whim, pettishness, crossness, humour. Pique, malice. రాజమోడి royal style, pomp, grandeur. A kind of craft, or enchantment, regarding the concealment of a jewel or money. మోడివేసుట to draw magic lines. మోడితీసుట to break such a spell. Hand-writing. విధము, రీతి, వ్రాలు, మంత్రగాడు శుంఠము వేసుకొని పెట్టేటిది. వాడిమోడి మంచిదికాదు his handwriting is not good. యామోడి కీఘముగా కుదురును this handwriting will soon become good. మోడితిక్షరములు running hand. Radha. 3. 69. మదవతియిక నైన మోడిమానగ రాచె. T. 4. 100. చూడవేక నైత్తివీడవే మోడినివీడవే వారెనివాడనేను. ib. 4. 74. నెయ్య శ్రుంగనుక నెంతయు మోడిముసుంగు పెట్టి. ib. 3.

124. మ్రొక్కులు శుట్లు మోడి విశియోకశరులో వెలంగ. ib. 3. 92. బొముముడిపాటుజంకెనయువూని కయుక మురిపెంబు మోడిశుంఠము విరునత్వదోశు.

ib. 2. 88. యింత సేపు నెక్కడనని మోడి గాబలుకు. ib. 2. 94. ముద్దియక తడూరకున్న మోడిగ జూచుక.

ib. 2. 123. వింతమోడినత్వలనలయింపులుక. Radha. 3. 116. చూడకుమటంచునునించుక మోడిసేయుచుక. ib. 2. 38. ఆవ్వటిమోమయి మోడిసేయుకాదనివిదలించి. ib. 3. 20. మోడివహింతుసో. Satyabha. 4. 264. వలదనామోదని మోడివ నైలాడి. Bmj. 3. 130. చాలుచాలింక తామశుమేలగోలవలదవలదిట్టిశుగ మోడికులుకులాడి. Radha.

1. 70. మోడిమానినికొబలెని తెల్పుమంచనిన. టీ|| మోడిమానినికొబలె, మూర్ఖుడైన మనిషివలెనే.

మోడు plu. మోళ్లు n. s. A stumbling block. The stump of the arm or leg. The stump of a tree. A knoll or rising ground, the crest of a hill. మొద్దు, స్థాణులు, కోయ గామిగిలినకాలు చెయ్యి మొదలైనది, మిట్ట. D. Nava. 145. ముదమారనిచ్చలు మోళ్లు గాపించి బ్రతికించుకొని వాని కట్టంబుగిట్టి. మోళ్లు గాపించి, మొంతి గావుండే అవయవములకు కావడములుయిచ్చి.

మోడు చరుచుట, మోడుశుడుట v. n. To be motionless. నిశ్చేష్టితమయ్యెననుట.

మోడుచుట, మోడ్చుట v. a. To close (the eyes &c.) fold (the hands.) మోడ్చినకన్నుల్ half closed (eyes.) మూసుకొనుట, బోడించుట. ఆరమోడ్చుకనుదోయి పాలుశ్రుమిగుల. T. 4. 77. కడదస్సినాడవుకను మోడ్చు గాక. DRB. 266. Vish. 2. 76. చేతులు మోడ్చి భక్తితో. ib. 2. 340. కరంబులు మోడ్చి యున్నప్పుడు.

మోత n. s. A load. A roar, a yell. మోమవలసినబరువు, ధ్వనిని. యాత్రుయారలు మోతలు గావున్నది this cow is on the point of calving. మోతయెద్దు a bullock to carry loads.

మోద n. s. A small packet or parcel of betel leaves. కట్ట.

మోదము * n. s. Pleasure, joy. శీతోపము. D.

మోదకము * n. s. A sort of sweet cake, offered to Ganesa. కుడుము. మోదకప్రియుడు, వినాయకుడు. D.

మోదించుట or మోదిలుట v. n. To rejoice, be happy. శీతోపించుట. D. DRV. 244. ముంఠర

మృగమిట్లమోపించుచుండె. DRB. 482. జనకాదులగుశిఖాశిదులుమోదిలిరి.

మోదుగచెట్టు n. s. The tree called పాలాశము, or కింశుకము the Butea frondosa. The leaves are peculiarly bright in hue, and the flowers are of a brilliant red, but proverbially scentless. Of these leaves the platters called విశ్రురాకు are usually made. The ములుమోదుగ or thorny species, is the same as కింశుకము. It is used as a remedy for worms in the belly. The Moduga is specified as the most beautiful of flowers.

మోదుగతోడిపెలు n. s. The name given to a kind of fine rice, having long grains. శుకజాతివద్దు. H. 4. 157. మోదుగతోడిపెలుముదుకశరులు.

మోదుగమాడలు n. s. A kind of rice. శుకజాతినద్దు, మోదుగపిత్తులు. D.

మోదుట v. a. To hit, smite, strike. To beat. కొట్టుట, మొత్తుట. గాలికొండమీదమోదినది the breeze strikes the hill. Vish. 5. 264. నిక్కశ్రుమునిగతినున్నాడువీనిమోదగవలయున్. N. 4. 210. గదచేతసెక్కుడంగంబు బెట్టుగమోద. M. XIII. 5. 304. ముచ్చనితలవరుత్ మోదజూచి. BD. 6. 919. తునుమాకియాజైన మునులమోదుచును. HK. 5. 2. వటుమూయలచేసునియించిమాటికికప్రచ్చుచుమోది ఘోరతర వాక్యములాడుచు. Paidim. 6. 83. గుడెలమోదుచుకత్తులంపరుకుచుం.మోదె,కొట్టెననుట. D. This word is unknown at Masulipatam. చీకటింట్లో గోడమోదుకొంటూ వచ్చినాడు the room being dark he felt his way along the wall.

మోదెన n. s. The name of a tree called అంబికా, or శుశ్వర, పిచ్చిశి. Q.

మోదరి n. s. A sustainer, a supporter, he who props. మోసేవాడు, ధారవాహకుడు. DB. page 129. line 9. మోదరికగుతగ్గు మొగ్గులభరము. S. 2. 7. శుదతినితంబింబింబు నెంచవుడమి మోదరియైన వానికిదరముగాదు. A. 5. 133. తరుణులకొగిలన్నుచు తమ్మువృధావిరులత్రజేసెమోదరులుగజైత్రుడంచు.

మోపాది n. s. Danger, risk. అపాయము, శింకటము.

మోపి n. s. A widow. విధవస్త్రీ. D. See ముండమోపి derived from మోయుట to bear. i. e. ముండమోసినది she who wears a shaven pate.

మోపించుట v. a. (Causal of మోయుట) To cause to bear a burden. To impose. మోసేటట్లుచేసుట. నిండపెట్టుట. ఆకట్టెలనువాకిచేతమోపించిరి they placed the faggots of wood upon his shoulder. ఆతప్పునువాకిమీదమోపించిరి they laid the fault upon him. BD. page 129. line 9. మోదరికగుతగ్గు మొగ్గులభరము, మోపించుకొనునట్టి ముగ్గుకుగలదె.

మోపిక (Verbal of మోపుట) Help, aid. కాండ్ర మోపికచేసి by the help of the plough.

మోపు n. s. A bundle, load, burden. గడ్డి మొదలైనవాటికట్ట. మోపడము. D. ఉత్తరమువాసనిండా మోపు గావున్నది there is rain impending in the north. దెబ్బలు మోపు గావడవి the blows fell thick. మోపు గావుండే గాయము a severe wound. దృష్టి తాటాకుమీదమోపు గావున్నది It tries or strains the eyes to read books written on palm leaves. BD. 5. 413. నగరోశుకంతంబునను మోపువెలి.

మోపుకొనుట v. a. To take upon one's-self.

మోపుట v. a. To load, place, a burden on (another) to lay, rest, to lay (a fault) upon (a person.) To impute, or charge (against another.) To prop up. చేతులనేలమోపెను he laid or rested his hands on the ground. T. 2. 84. యానననీవంటిన విచ్చునంచతని మేనకమోపుదానవుచున్. Sar. D. 545. నారిచేసినతప్పునామీదమోపి. Kanyaca Puran 7. 116. వాకిసూది మొనమోపినయంతటిభూమిధర్మనందనునకునిక as much land as the point of a needle can cover, or rest on.

మోపుదల n. s. A charge or accusation. A load. యానమోపుదలగావుండేఆవు A cow on the point of calving. యివ్వమోపుదలయైనరూకలు money still due. చాలామోపుదల గాచెప్పెను he spoke very impressively. వానిమీదనేరము మోపుదలఅయినది he was charged with the offence.

మోపుదలచేయుట v. a. To lay, charge; to bring as a charge. ఆరూకలనునేనుయిచ్చేటట్లు మోపుదలచేసిరి they made the money payable by me.

మోపెట్టుట v. a. To brace a bow. విల్లుయొక్కపెట్టుట. D. T. 5. 83. మేరుకరాశినంబు మోపెట్టుగట్టు రాయల్లని. R. 5. 295. అనిభాకాశినమట్టుడంచు

కానికాహార క్రిమి పెట్టికొండనికా తాళిము. M.

5. 1. 261. అర్జునుడు గాండీవము మోపెట్టె. M. 1. 7. 211. DRV. 28.

మోమాటము, మోమోట, or మోమోటమి n. s. Complaisance, kindness, softness. Falling into temptation, wrong compliance. దాహిణ్యము, కురచేతో నువర్తనము. Satyabha. 4. 202. మోమాటము నచేర గాసరి మిమ్ముంజొక గావించునా. T. 4. 26. మోమోట లేక దైవము, నామిదక రూమా లి. మోమోటమి, ముఖప్రీతి, అన గాజిన్వకము. D.

మోము n. s. The face, or countenance. Vema. 1465. మోమర సేయువాడు మరము క్రి గాంచు నె యెన్నిభంగులకా he who (turning away his ear) shews only his half face or profile. వాడిమోము చిన్నబోయినది he was abashed, his countenance fell.

మోమోడుట v. n. To yield, fall into temptation ; to comply wrongly. దాహిణ్యపడుట URK. 6. 384. అనియ్యభించియను ప్రభంబెలుక కాహాభూవి భుంకింతవంచన గావించు నెయంచుచిన్ననగు నేచం దంబునం దెల్లిపొమ్మను మోమోడకనంచనుకాకుతిని బాయక జేసి లేదెవమా.

మోయించుట v. caus. To cause to bear a burden, to load (with a burden.) మోసేటట్టుచేసుట.

మోయుట v. a. To bear, sustain, bring, convey, take or carry, (a burden.) వహించుట. ఆపాము ముక్కు మోయతినిమనులుకున్నది the snake is gorged. ముక్కు మోయతా గను he drank till the milk ran out at his nose.

మోర n. s. Phiz, a word of contempt for face. మాతి. P. 3. 210. మడుపుటాకులుపోక పొడికాయ మోరచ్చు చెప్పలుభుజగవృత్తికవికిత్వ. టీ|| మోరచ్చు చెప్పలు, పైకవిధమైన చెప్పలు Shoes put on the wrong way so as to deceive those who trace the wearer. చను మోరలు the tips of the breasts. కటు మోరలు the cheek bones. B. 1. § 14. verse 7. ప్రాడకముందర సెక సార మేయంబు మొయగుచునున్నది మోరయెత్తి. a verse says నయ గారమునుల్లనిదాని మోర. మోరకులుపు the head stall.

మోరకొట్టులు plu. Rebukes. మాతితో ముఖముతో కొట్టడము. S. 1. 490. కొనువనగమాటలలుకలుకునిగుంపులుతిట్టు మోరకొట్టులు.

మోరతోపు or మోరతోపుతనము n. s. Aversion. Turning away or averting the face. మూళ్లు

తిప్పుడము. D. Nava. 65. మోరతోపుతనంబుచాలించునునుడు. N. 9. 409. పూనుకొనిమోరతోపునబోవబోను నేనునీకటి, భూమినిల్లు. టీ|| మోరతోపున, తలకొంచెమువంచుకొనిమోటుతనము గా en profile. మోరతోపు. కురాజ్యుభక్త్యము. D.

మోరపాక n. s. A thatched hovel of leaves. దూలములు లేకుండాగడ్డి తాటాకులతోకట్టినది. D.

మోరలిచెట్టు or మొరలిచెట్టు n. s. A kind of fruit tree. ధనుఃకుటము, శీన్నకద్రుః. SC. Charitra. 1549. నేరేడుతుండ్లు మోరలితుండ్లు కనశీఘ్నూరతుండ్లును.

మోరు n. s. A wheal or whealk, the coagulated blood under the skin, after a bruise. మోకాటి మోరు a node on the shins. వాచికదుముకట్టడము. D.

మోరుండలు n. s. A sort of cake. పైకత్యారము. H. 1. 117. గారెలుమూరెలు మోరుండలు.

మోలుగు n. s. See మొలుగు.

మోళ్లు n. s. plural of మోడు A stump. D. Navan. 152. ముడమారనాలు మోళ్లులయందు, కరతదంబులయందుకనుపించు మొలక.

మోవంక The Root in A of మోపుట. DRB. 308. BD. 5. 1036. చాడయ్యపాదమతో నుదురు మోవంక, ధరజామ్రమొక్కినంజూలి.

మోవి n. s. plu. మోవులు The lip. A sprout, the unopened sprout of a plantain tree, &c. అధరము, మోనున్ను. Nagnajit. 2. 113. ఆ మోవులదూసి పోసితమముండటియారము తెల్లచాసి.

మోవిచెట్టు n. s. A kind of wild fruit tree. పైకజాతిఅడివివండ్లచెట్టు. H. 4. 19. దేవదారు, గుమ్మడు, మోవి, తట్టి.

మోడుకుడు * n. s. A thief, or robber. చోరుడు.

మోసించుట, మోశపుచ్చుట, మోసపెట్టుట v. a. To deceive, delude, or betray. వంచించుట.

మోశపోవుట v. n. To be ruined, duped, deluded, or deceived to one's ruin. వంచించబడుట.

మోశము n. s. Danger, detriment, peril, mischief, deceit, fraud, trick, duping. వంచన, దగా, ప్రమాదము. D. యిక్కడవుంపే మోశమువచ్చును remaining here will lead to mischief. నాబుద్ధికి మోశమువచ్చెను I made a fool of myself, I was deluded. యావండువేస్తేకొండకు మోశము It will injure the eyes. మోశిగాడు a rogue. మోశకత్తె a cunning jade. మోశముచేయుట to deceive.

మోశల n. s. The front hall. A terrace with seats, before a house. మొగసాల, తలవాకిటిచావిడి. G. 8. 53. చరియలరారు మోశలదూరిమణిమంటతుంబు లోదైత్యులుబలసికొలువ. KP. 2. 98. పాటకాయి తముగవీణె మేళవింపివెలుతులమోశలనునివిలోనిక రిగియున్నవాడు. Vish. 7. 86. శూరతయ్యేబల ముక్త్రబతాచముక్త్రమైక్కులుబోవగాగొలుపుమో శలలోనికిబోయిమంత్రులుకత్కినవారుగొల్వ. A. 4. 59. ఆత్మిరుజతిసాద్వియచ్చక్రధరునగరిమోశ లనిలుతుటయు, నవ్విష్ణువిత్తుండు తద్రధావతరణం బుసేసి, ధరణీధవశముహాస్థానికవ్యూహంబువెం టరానవైక్రకుంతుసేవించి. టీ|| మోశల, మొగసాల, అనగాయిక్కడగోపురద్వారము.

మోసు n. s. A shoot, sprout. అంకురము, మొలక. పొగమోసులు curls of smoke. Vish. 3. 172. మొ దలకబీజము గల్గియుండగగదా మోసేత్తిమూలం బుతోవిదితశ్లోండముమించికొమ్మలగడుకవిస్తారమై. Ambarisa Charitra. 3. 150. వీరిచెమ్మబిందువుల మోసులుగూడవధూటిత్రీడచే. Panch. 2. 232. దైన్యమానసమున మోసులారత. టీ|| మోసులారత, మొలకలుబుట్టగా. Paramayōga Vilāsam Dwip. page 293. మొలకాత్తుముత్రైంపుమోసులకరణి, ద భుకాత్తుశుద్రాదంతంబులపాని. A. 4. 192. హలనమ త్తదళికందా భతిర్యతా శ్రీమునగొమ్మకటిమో శనగగ్రుంగ. మోశనగక, ఆకువిత్తునిఅరిటిమొల కవలెనే. D. దుంశబాతియంకురము.

మోసుట v. a. To bear, to carry, the same as మోయుట, వహించుట.

మోహము * n. s. Love, fascination, infatuation, distraction, weakness of intellect, loss of con- sciousness, a swoon. వలపు, మూర్ఛయ. D. చి త్రవైకల్యము. మోహదృష్టిబేరము buying blind- fold, or without inquiry into the real value; or on a cursory glance.

మోహణము n. s. A sword-hilt. త్సరుపు, కత్తిపిడి. BD. 5. 893. అలఘుమోహణమునహస్తంబుదోడ గి, జిగిపించిమొనజూపినలిరేయాచి.

మోహనము * n. s. Euamourment, allurement. Fascination, the over-powering of reason. వ్యా మోహము. మోహనరాయి the stone beam across the top of a pagoda gate.

మోహనము * adj. Fascinating, stupifying, de- priving of sense, or of understanding. వ్యామో హకరమైన.

మోహనము or మోహనపుడుంతు The red sweet potato. చిరగడములోభేదము. D.

మోహరము n. s. Battle-array; manœuvre. దం డుయొక్కవ్యూహము. M. IV. 4. 266. ధనంజయుం డునుతక్కినవారికి దుర్భేరీయుండగుచు, నమ్మోహ రంబుదేశననాదరణంబుచేసి. Ila. 4. 128. ఇట్లనం గళింగోత్పాహతరంగి తాంతరంగులైరాధామా ధపులొక్కొక్కరిచక్కనినెమ్మేనికమ్మనెత్తావులసా మ్మసిల్లుచు, ముమ్మరంబులగుమోహరంబులనెమ్మదిం జెందిరండు. టీ|| మోహరంబుల, బంధభేదములచే తను. In Sumati మోహరమునదానెక్కినపారని గుర్రము.

మోహరించుట v. n. To array, prepare for battle. మొనసేయించుట. OG. రణోద్యోగముచేసెనను ట. D. Chatu. 2. 52. line 21. నీవురణశ్రీలిమోహ రించినక. Padma. 10. 283. ఏడక్షోహిణులబలం బుతోమోహరించె.

మోహి * n. s. A deceiver, a cheat. వంచకుడు. Vema. 1474. పాముకన్నలేదుపాపిష్టిబీవముయట్టి పాముచెప్పినట్లనినను, యిలనుమోహిదెల్పనెవ్వరి వశమయ.

మోహించుట v. a. To love. వలచుట. D.

మోహిని n. s. A syren: Mohini, a name of Ti- tania, queen of fairies. మోహినివేషము a captivating form, the guise of a female. చెక్కరి తిణేవలయు, కలలోసాడుకారుటయు. D.

మోక్షము * n. s. Liberation. i. e. Beatitude. Final and eternal happiness, the liberation of the soul from the body, and its exemption from further transmigration. Death. ముక్తి, వి డిచిపెట్టడము. D.

మాంజి * n. s. The girdle worn by a Bramin ba- chelor made of three strings of Munja grass. బ్రహ్మచారులుకట్టుకొనే ముంజిగడ్డి మొలతాడు. మాంజీధరుడు a bachelor: he who wears this girdle.

మాక్తికము * n. s. A pearl. ముత్యము. D.

మాఖరి * n. s. Crossness, a scolding temper, talkativeness. దుష్టనిష్ఠురవనోభావము, అక్కరలే నిమాటలువేలడము (వాపోవడము. D.) Vijaya. 1. 137. మాఖరిమించనిట్టులను, మంత్రిశిఖామణివో ద్యమయ్యెనైఖరివిన్న సేనునగవచ్చు. టీ|| మాఖరి మించనగా, అక్కరలేనికానిమాటలుమించ.

మానము * n. s. Silence, taciturnity. విభూషణం మానమకుండితానాం Silence does credit to the simple. మానంశర్వార్థసాధనం Silence will conquer every difficulty. ప్రతముచేతమాట్లాడకపోవడము. D. మాట్లాడకవుండడము.

మానవృత్తి * n. s. Silence. The being silent సౌరుమూసుకొనివుండడము.

మాని * n. s. A hermit, ascetic. శన్యాసీ.

మారజికుడు * n. s. A drummer. మద్దెలవాయిచేవాడు. D.

మారి n. s. A clarinet. నాగశరము. A. 4. 38. డోలుమారి ఫేరిగారునుమైటదవ్వుటంబు.

మార్వి * n. s. A bow string. వింటినారి. D.

మాళి * n. s. A crest or top-knot. A diadem. The head. A lock of hair on the crown of the head. Hair ornamented and braided round the head. Bhanu. 4. 137. యోగిమాళి the venerable hermit, that crown of hermits. H. 1. 137. నృపాలమాళి or భూవంశమాళి The noblest of kings, compare తిలకము.

మాష్ట * n. s. Boxing, sparring. From ముష్టి, పిడిగుడ్డలాట. D.

మాపూర్తికుడు, or మాహూర్తికుడు * n. s. An astrologer. From ముహూర్తము. జ్యోతిష్టుడు.

మ్రంకచెట్టు, అనగాపండితకము. D. See మంకచెట్టు. మ్రంకశుడుట v. n. To decrease, to be abated, to be humbled. తగ్గుట, మట్టుశుడుట. Ellana. 3. 366. అంకనమంకదీప్తియ మృతాంశమయాళు తరంకరేళునుప్పొంగుచుదీశమైయచటబాశ్వుశలారెడుబ్రహ్మలేజముకమ్రంకశుడంకజేసెనభిరామగుణంబికజెప్పినేలయన్యంకజనివృలేజ మునకడ్డమెయావెడబ్రహ్మలేజముక. See మ్రగ్గుట.

మ్రందించుట v. a. To kill, or have killed. చంపించుట. M. VIII. 1. 36. ముండటశిఖండినిడిశింక్రంజననందనుడుచేరిగంగారతనయకమ్రందించెకశుటమున.

మ్రండుట v. n. To burn, to consume. మ్రండె, దహించెననుట. D.

మ్రగ్గుట v. n. To decrease, to soften (as fruit:) to be overboiled. తగ్గెననుట, మిక్కిలీశుండెననుట, అన్నముమిక్కిలీమినుడెననుట. D. DRK. 320. ఇనమండలమున, సుగ్రాంశుకిరణంబులాండొండదాకి, పుగ్రమైవడిజటాయువుమ్రగ్గుటయును, శుదలమైశాని

నాశుక్లంబులందు, బాదివిననాశుక్లములు గాలిపోయె. మ్రగ్గుట, కమిలిపోవుట.

మ్రాకు, మ్రాను, మ్రొంగుట &c. These words may be found in the Dictionary without the R which is used or dropped at pleasure, thus for మ్రాకు See కూకు &c.

మ్రాగ్నిడుట, or మ్రాగ్నివేయుట v. n. To blink or to have the eyes half closed. అర్జునిమాలితేక్షణమవుట. G. 8. 50. అంకులశశికులముశువన, చందనశంకదస్వనిజఘజంఘవదనానందానందకతరమగు మందానిలమానుచుండుమ్రాగ్నిడుచుక.

మ్రానుపాటు n. s. Stupor, the being stunned. నిశ్చేష్టత. R. 3. 93. కులమణియైనయన్యైలతకుకమశురకనెల చీరచిక్రమాటలుడక మ్రానుపాటిడెనెడక వెడగూర్చుజనించె. Pariz. 3. 17. అలికులవేణియొక్కతెమురారిగనుంగొని మ్రానుపాటుమై నెలకొని.

మ్రాన్పడుట v. n. To be stunned, or motionless. నిశ్చేష్టితుడుగావుండుట. T. 5. 114. దిక్పతులుమ్రాన్పడియెద్దియు జేయజాలకకవిత్రరు బొమ్మలోయన విచేష్టతసెందిన.

మ్రుదమ్రుద (anuk) n. s. Loitering, shuffling, hesitation. శందిగ్ధము. మ్రుదమ్రుదగావుండుట To be in doubt. శందిగ్ధము గావుండుట. మ్రుదమ్రుదచేసుట to keep in doubt, shuffle off. శందేహములోవుంచుట. Vaizaianti. 4. 93. ఈయర్థంబున గిన్నియ, యాయనె యావలయు గానియితరులకువృధా, రోయిడ గాదికమ్రుదమ్రుద, సేయకనిదిగర్మ మనివడింపుడువెద్దె.

మ్రోడు n. s. The stump of a tree. ఫ్లాణువు. మోడుశుడుట to become stumpy. మోటు గావుట. S. 3. 414. ఆకు తెల్లదెంచిశాఖావితానముకమ్రొచివైవమ్రోడుశుడియుండె.

మ్రోయించుట v. a. To sound or make resound. ధ్వనించుచేసుట. ధనువుమ్రోయించి twanging his bow. Kusalava. page 129.

మ్రోయుట v. n. To roar. To sound or ring. To proclaim, denounce, say, declare, (as a law or book denounces.) ధ్వనించుట, వాగుట, మొరవెట్టుట. అనియిట్లునిభిలాగమాదులుమ్రోయగని Mari BP. page 175.

మ్రోల adv. Before; in front. యెదుట, ముందర. D.

క్షాన * n. s. Faded, withered, languid. వాడిన.
క్షానికు * n. s. Fading, fatigue. ఆయాసము, అలయిక. A. 5. 147. క్షానిమానివారివారిజనవంధవాహమెలసి. టీ|| క్షానికు, అలయిక.

క్షేచ్ఛ, క్షేచ్ఛితమైన * adj. Barbarous, rough, foreign. తురక. A word used, as Indian is among Europeans, with great latitude. It is generally used for 'Turk' or 'European.' క్షేచ్ఛమాటలు English words, Hindustani expressions.

క్షేచ్ఛము * n. s. Cinnabar. ఇంజిలికము. SC.

క్షేచ్ఛుడు * n. s. A barbarian, a foreigner, a stranger by nation or religion. Vulgarly, a Musliman. పాశురతె. SC. పాపాత్తుడు, నీచజాతివాడు. D. తురకవాడు అంటారు.

య The consonant y as in Youth, beyond.

యంత * n. s. An elephant driver; a charioteer. Any person or thing that restrains. రథసారథి, మానటిడు. SC. T. 5. 90. తనపైరథంబుపైయంతకు యిందరంకనివహంబు వుంబడ సీకడ్రుంచుచుక.

యంత్రము * n. s. A contrivance: a machine, implement, instrument, apparatus. A diagram or figure of mystical nature, an astrological character; a talisman, or amulet. A pump. సాధనము, యుక్తియు క్తమైనకరణము. Ila. 4. 58.

జిలుగుకెంపులయంత్రముల పేతలంటక చాలసోలు చుతుాలు తొరికలను. టీ|| యంత్రముల, శుచిజరాదికములయందు. ఇయ్యయంత్రము a sugar-cane mill. A. 2. 94. Zaccaya. 5. 47. కలయంత్రధారలకప్పికప్పి.

యంత్రకారుడు * n. s. An engineer, a cannoneer, an artillery man, a gunner. యుక్తియు క్తమైన సాధనకారుడు. A. 5. 89. కంఠశీతాహర్షుఖయంత్రకారుడు. టీ|| యంత్రకారుడు, పిరంగులుకాల్పేవాడు.

యంత్రధారకుడు * An engineer, he who manages an engine. యంత్రమునుతిప్పేవాడు. L. 15. 126. యంత్రధారుడలనివాడింపనాడు.

యంత్రపాతితములు * n. s. plu. A kind of cakes. జంతికెలు.

యంత్రించుట * v. a. To contrive: to plan: to make a diagram or figure of mystical nature. యంత్రమువేసుట. Pal. 98. యంత్రించియంత్రించి యంత్రించుడంచు.

యజనము * n. s. Offering, sacrifice. యజ్ఞము. Vish. 5. 363.

యజమానత్వము* or యజమాన్యము* n. s. Mastership, lordship, principality, dominion, ఆధికత్వము.

యజమాని * n. s. A master. ధణి.

యజమానుడు * n. s. A lord, good man or master, an owner, or proprietor, a husband. An employer of priests at a sacrifice; the person who institutes it's performance, and pays the expense. ముత్తి గాదినియంత్రకయజ్ఞకర్తరి, గృహస్థే. SC. కర్త. D. గ్రామయజమానులు the head men of a village.

యజమానురాలు * n. s. A wife, a lady, good woman, or mistress of a family.

యజుర్వేదము * n. s. See యజస్సు.

యజస్సు * or యజుర్వేదము * n. s. The name of one of the four Vedas.

యజ్ఞము * n. s. The rite of offering a sacrifice. The sacrifice in which a goat is smothered, and the inside fat is dressed and eaten by bramins; the person who celebrates this sacrifice assumes the honorary title of సోమయాజులు.

యజ్ఞసూత్రము * or యజ్ఞోపవీతము * n. s. The characteristic thread, worn by the three principal classes of the Hindus. జంచెము. D.

యజ్ఞి * or యజ్ఞిడు * n. s. A sacrificer in due form, agreeably to the ritual of the Vedas. యజ్ఞకర్త. D.

యడ Error for ఎడ.

యడల Error for ఎడల.

యత్ * The Sanscrit relative pronoun. "That or which."

యతరము * n. s. Which (of the two,) whether. W. రెంటిలో సుకటి. KP. 1. 8. విలసిరవీచికాయ తరవిత్రబింబమింబంబనక.

యతి * n. s. A sage whose passions are completely under subjection; a hermit or religious mendicant. శన్యాసి, జితేంద్రియుడు. In Telugu verse it denotes a syllable rhyming to the initial of the line. విశ్రమము, తాళప్రాణము. D. See note on ప్రాణము.

యత్తింబిత్ * Ever so little. రవంతైనా.

యత్నము * n. s. Effort, exertion, endeavour; method, measure, step, plan, scheme, intention, design, purpose. బతనము, యత్నము, ఉపాయము. దైవయత్నము A decree or interposition of providence. The finger of God.

యత్నశుడుట * v. n. To endeavour, or try, to intend, or design. యత్నశుడెల్లనాడు he intends or is about to do it. శ్రయత్నముచేసుట.

యథా * adv. As, according to, to the extent of. యథాశ్రుకారముగా as usual. Thus, in statu quo, accordingly. యథాకాలము a reasonable time. యథాయధలైపోవుట To run away in various directions or at random, to flee or disperse on all sides. యథాశక్తి To the extent of his capability, as much as possible. యథాస్థితి గా As before, as it was. యథాపూర్వము As before. యథావిధిగా according to rule. యథాభిమతంగాజరిగిందినారు they did as they pleased.

యథాకథా * ind. As much as, tantum, quantum. యేమైనా. SC.

యథాక్రమముగా * adv. In order, orderly, duly. క్రమశ్రుకారముగా.

యథాగత * adv. Just as he came, without getting any good. పోయినట్టే. యెట్లాపోయినాడో అట్లాశే.

యథాబాతుడు * n. s. A fool, blockhead. మూఢుడు.

యథాతథా * adv. In any way, in like manner. యెట్లాగైనా, యెట్లాగో అట్లా.

యథాతథావా At all events, positively. యెట్లాగైనా.

యథార్థము * n. s. Truth, reality, verity, the case or fact. నిజము.

యథార్థము * adj. True, correct, real. నిజమైన.

యథార్థత * n. s. Rectitude, veracity. నిజము.

యథావిధి * adv. According to rule. విధివత్తుగా, శాస్త్రీశ్రుకారముగా.

యథాశక్తి * adv. As much as possible. చేతనైన మట్టుకు. D.

యథాశాస్త్రీము * adv. Legally, formally. శాస్త్రీశ్రుకారముగా.

యథాస్థితిగా or యథాస్థితిన * adv. As it was before. యెప్పటివలెనే.

యథేష్టముగా * adv. According to will or inclination. Abundantly. కోరినట్లు, కోరినంత.

యథోచితము * adj. Suitable, proper, right. యుక్తమైన.

యథోచితముగా * adv. As much as may be fit: precisely what is required, neither more nor less. యుక్తముగా. యథోచితముగామాట్లాడుట To speak to the purpose, pertinently, to say just what is proper.

యదునాగుడు * n. s. A name of Krishna. కృష్ణుడు.

యదుపు * n. s. The name of a certain king, ruler of the Yādavas, he was an ancestor of Krishna.

యదృచ్ఛ * n. s. Wilfulness, independence. స్వేచ్ఛ.

యదృచ్ఛగా * adv. Wilfully, according to his own fancies. యథేచ్ఛగా.

యన్నడు Error for. ఎన్నడు.

యభము * n. s. మైధునము, అనగాసంఘోగము.

యమము * n. s. Restraining or controlling the passions. A pair, a brace. దేశాంద్రియాది, వై

రాగ్యగృహీతశిశ్యాహింసాస్తేయాదా. శురోశుద్ర వాద్యశరమె, అవిచాలించుట. యమశే, కవలవాండ్లు. ద్విశంజ్ఞాయాం, వస్తుద్వయె, ధాన్యంజ్ఞ, శరీర

సాధనాశిష్యనిత్యకర్తృణి. SC. Lalito. 2. 136. అచానాంచకరాశక్తయే మైశ్చనియమైరపి. A. 2.

113. యమనియమాదిలభ్య ద్రుహితాండజగన్తరుది భ్యశంశ్రుతిశ్రమహారామకీర్తనము. KP. 5.184.

యమమూలశత్రవయాతుమాధృతి మితాహారాజా

వబ్రహ్మచర్యములస్తేయ మహింశశౌచవనసెప్పారు

రు, ధరిత్రీసురోత్తమయందు దశభంసులైతురుల

బాధంబెట్టకింపారుబాంకమిశిశ్యంబుకురారీకోర్వ

మిదయాభ్యంబెంశ్రుమారుకోగడు.

యమకము * n. s. A pair, a brace. Twin. A kind of alliteration. వస్తుద్వయె, యమశే, కవలవాండ్లు. SC. ఏకాన్వయశ్లోకద్వయము.

యమశము * n. s. A pair, brace, or couple. యమ శులు Twins. కవలవాండ్లు. M. II. 1. 251. భీమార్జునయమశులద్విజయంబుసేయ. యుక్త, కవలవారు, ద్విశంజ్ఞాయాం. SC.

యమి * n. s. A sage, an ascetic. శున్యాస్థి.

యముడు * n. s. Yama, the ruler of Naraka, or hell, and judge of departed souls ; " the

genius of death:" also presiding over the southern point of the heavens. He is often identified with death, and corresponds with the Grecian Pluto, or Minos. యదియనుకండము గావున్నది this is terribly difficult. దండధరుడు.

- యమున * n. s. The river Jumna. కాళింది.
- యర్ర n. s. Error for ఎర్ర. Red.
- యల్లప్పుడు adv. Error for ఎల్లప్పుడు Always.
- యవనిక * n. s. A screen, or wall of cloth. తెర, శురదా.
- యవనుడు * n. s. A Mohammedan or European. మైప్పుడు, హూనుడు.
- యవరు Error for ఎవరు who.
- యవలు plu. * n. s. Barley. Hordeum hexastichon. బార్లీబియ్యము. Vish. 1. 103. మనుష్యులకు జీవనాసాపాయంబులు గా న్రీపూలును గోధూమంబులును, యవలును, మిఠులును, తిలలు.
- యవశుము * n. s. Grass. తృణము. SC.
- యవాని or యవానిక * n. s. Bishop's weed, Sison ammi Lin. ఓమము. D. Of this "two sorts" are mentioned in H. 2. 250. యవానిక ద్వయంబుకచ్చురములు, మరాఠీ మొగ్గలు.
- యవ్వనము * n. s. Error for. యావనము.
- యశము or యశస్సు * n. s. Prosperity, celebrity, glory, reputation. కీర్తి.
- యశశ్చరము * adj. Rendering famous. కీర్తినికలగచేసే.
- యశస్థాముడు * adj. Emulous, desirous of renown. యశస్సునోకోరేవాడు.
- యశులు * n. s. They who are glorious; this is used merely in compounds; thus మహాయశులు the most glorious. విదితయశులు celebrated. M. 3. 2. 34. వీరుదిక్పాలురువిదితయశులు.
- యష్టి * n. s. A staff, a stick, a staff armed with iron, &c. used as a weapon. A necklace, a string or thread, especially of pearls దండము, చేతుట్టుకర్ర, ముత్యాలహారపువేట &c. SC. తులాయష్టి the beam of a pair of scales. BD. 4. 1924.
- యష్టిమధుకము * n. s. The root of the Abrus precatorius, which is used for liquorice in India. ఒకచెట్టు.
- యక్షుకర్ణము * n. s. A perfume made of powdered sandal wood mixed with camphor, agallo-

- chum, musk, and saffron, in various proportions. శరీమశ్చక్రవ్యములుకలిపినచందనము. D.
- యక్షగానము * n. s. A melody, a chant. Poetry written rather to suit an air than according to the strict rules of prosody. There are several poems written in this style as the నీతాకల్యాణము, the ఉమాశరణీయము the గరుడాచలము &c.
- యక్షి * n. s. A thorny plant. Guilandina Bondu cella. శూకజంబుకాయం, గచ్చు. SC.
- యక్షిణి * n. s. A female fiend attached to the service of Durga, and frequently maintaining (like a sylph or fairy,) an intercourse with mortals. యక్షిణిశుంభు Bewitching, sorcery. మాంత్రికుడుశుంభిసతునులుచేసేదయ్యము.
- యక్షుడు * n. s. A demigod, attendant especially on Kubara. కువేరే, కువేరాదియక్షుబాత, శునకె, గుహ్యకె. SC.
- యక్షు or రాజయక్షు * n. s. Pulmonary consumption. క్షయరోగము. SC.

యా Many words having this initial (vulgarly substituted for ఏ é and వే vé) are placed under those letters ఏ and వే; so also where this syllable is not initial వేరట, వేట and చేయగల are erroneously written ప్యారట, ప్యూట and చ్యాయగల.

- యాగము * n. s. A sacrifice యజ్ఞము. SC.
- యాగాని n. s. A coin, in value equal to ten cash. See ఏగాని for which it is corrupted.
- యాచ adj. vide ఏశ For which it is corrupted.
- యాచకము * n. s. Begging, asking. అడుగుకోవడము.
- యాచకుడు * n. s. A beggar or mendicant. తిరిపెముయెత్తుకొనేవాడు. గ్రామయాచకుడు a village mendicant. In Vish. 3. 138. and 4. 278. he is declared condemned to hell.
- యాచన or యాచ్చు * n. s. Begging, asking, requesting. అడుగుకోవడము. D.
- యాచించుట * v. a. To beg, solicit, request. అడుగుకొనుట.
- యాచితకము * n. s. A thing borrowed for use. యాచ్చాప్రాప్తై, యెరువుఅడిగలేచ్చుకొన్నది.
- యాజకుడు * n. s. An officiating priest, or brahmin who conducts any part of a sacrifice. ఋత్విక్. SC.

యాట (Error for ఏట Loc. of ఏడు) adv. Every year, or (for వేట) n. s. A ram.

యాడ Error for ఏడ Where.

యాతన * n. s. Torment, agony, acute pain. Particularly the pains of hell. నరక బాధ. D. యాత నాశరీరము the body created to bear the torments of hell, as లింకశరీరము is for heaven. కర్భయాతన the prison of the womb. i. e. the being imprisoned in the womb, the miserable condition of the foetus.

యాతము n. s. Error for ఏతము A water pump.

యాతు ధానుడు * n. s. A giant, or goblin, an evil spirit. రాక్షసుడు. SC.

యాత్ర * n. s. Travelling, moving, proceeding, marching, a pilgrimage, sacred procession or festival. తలిపోవడము, దేవాలయము. D. క త్యాం, యాశనే, భోగాదివర్తనై. SC. దివ్యదేశము లకుపోవడము. దేహయాత్ర Subsistence. Vish. 4. 181. భిక్షు మెత్తితీర్చితోపమునంభుజియించి దేహయాత్రాకుశలంబుకొనుటధర్మముభిక్షునకుక. నీచేతిమాత్రవైకుంఠయాత్ర a pill from you is a pass to heaven.

యాత్రసంచి n. s. A sack closed at both ends with an opening in the middle. See. ఆసిమిసించి.

యాదము * n. s. Any aquatic, or amphibious animal. జలజంతువు.

యాదజుతి * n. s. The sea or ocean. శముద్రుడు. D.

యాదనాంతుతి * n. s. The king of Tritons. i. e. Varuna or Neptune. The ocean. శముద్రుడు. D.

యాద్యశము * As like, how like, which like. యేలాగంటిదో. D.

యాన See ఆన.

యానము * n. s. Going, marching. A vehicle, or conveyance. రాజపాద్యుభయభేదక్రయాన, దండెత్తి పోవడము, వాహనసామాన్య, కఠా, SC.

యానపాత్రము * n. s. A vessel, ship, or boat. ఓడ. D.

యానాం n. s. The sea beach; also called యానాం దరి. Hence the town of Yanam is named.

యాసనము * n. s. Spending, or passing away, time. గడచడము. D. కాలయాసనము Pastime.

యాశ్వుము * adj. Low, vile, contemptible. నిక్కు ష్టమైన. SC.

యాశ్వుడు* n. s. A wretch, base person. నిక్కు ష్టుడు. D.

యావై or యావై (numeral adj. and sub.) Fifty. యావైమంది fifty men.

యాసు * adj. Plutonian, pertaining to Pluto or Yama. యసుసంబంధమైన. Vish. 2. 58. యాసు గణాశిమేకుడైమహాభయంబుతోడ.

యాసుము * n. s. A watch or space of three English hours. జాము. D.

యాసుళము * n. s. A pair, a couple, a brace. యుగళము.

యాసువతి or యామిని * n. s. Night. రాత్రి. D.

యామి * n. s. Night. రాత్రి. SC.

యామికుడు * n. s. A patrol, moving round hourly. కస్తీబంట్లోకు.

యామిని * n. s. Night. రాత్రి. D.

యామవరము or యాయవారము n. s. Alms. విచ్చము, తిరిపెము. యాయవారము లెత్తుట to beg alms. HD. 2. 492. పాపక శంచాంగుతనంబుచేసి యాయవారము లెత్తియతిదైన్యవృత్తి. KP. 6. 167. దూర దేశాంతరంబుల యాయవరవృత్తి నర్థాజ్ఞానంబానర్చుచు. H. 2. 166. శంచాంగములు జెప్పి బాహులలో కలరంజిల్లయాయవారంబు లెత్తి.

యామవరుడు* n. s. A vagrant, mendicant. విచ్చగాడు.

యాల adv. Error for ఏల which should be written యేల.

యాలకులు n. s. plu. Error for ఏలకులు Cardamom seeds.

యాలలు n. s. plu. Error for ఏలలు Cadences, songs with long quavers.

యావము, యావకము * n. s. The red animal dye called Lac. లక్కుక, పారాశి.

యావత్తు * n. s. The whole. శమస్తము.

యావత్తు * adv. Wholly, entirely, altogether. శమస్తమున్ను.

యావత్తు * adj. All, entire. శమస్తమైన.

యావనాళము * A kind of grain. బోనాళ, బొన్నలు. SC.

యాశు adj. Vide ఏశి.

యి for ఇ, Thus యిక్కడ, యిప్పుడు which in the dictionary are written ఇక్కడ, ఇప్పుడు.

యు And, (the conjunction, added like que in Latin) వచ్చియు i. e. వచ్చిన్ని and having come,

even though he came. Vish. 4. 147. మణియు శిలయురసకు సరియ కాజూచును. Padma P. 3. 12. ఇట్టికన్నుగవయు నిట్టిమోము. It sometimes has ను added thus. M. I. 145. అదియును. ib. I. 1. 218. ముద్దియుచిత్తకాంతియు. B. X. 11. నీరువట్టునా కలియును. యు is sometimes a mere *pāda pārnaca*, as in M. IV. 2. 349.

యుక్తము * n. s. Fitness, propriety, justice. ఉచితము, న్యాయము. D. దాన్నిచిత్రైస్తయక్తము it will be better for you to pay the money. నీవు యుక్తాయుక్తముచిచారించవలసినది you must look on both sides of the question.

యుక్తము * adj. Joined, combined, united. Right, fit, proper. కూడుకొన్న, ఉచితమైన, న్యాయమైన. యుక్తమైనమనిషి a proper person.

యుక్తమట v. n. To fit or suit. అనుకూలమట. యుక్తి * n. s. Wit, contrivance, an expedient, stratagem, artifice, a plot, a happy thought. ఉపాయము, యోజనయు. D.

యుక్తుడు * An affix; used thus; భార్యయుక్తుడై being accompanied by his wife. పాపయుక్తులు sinners. దోషయుక్తురాలు she who is sinful, a sinner. కూడుకొన్నవాడు.

యుగము * n. s. A pair, couple, or brace. A yoke. Age, or period of time, as శత్రుయుగము the golden age. కలియుగము the iron age. All time is divided into four ages, named the Crita, Treta, Dwapara and Cali ages; precisely corresponding with the Golden, Silver, Brazen and Iron ages. రెండువస్తువులు, ఎడల మెడమీదికాడియు, కృతాదియుగము. D. యుగరీతి the fashion of the day. యాకలియుగమునందు in these dregs of time. (Boston's Fourfold state. Chap. 1.)

యుగశత * All at once, simultaneously. యేకకాలమందు.

యుగళము or యుగ్గము * n. s. A pair, brace, or couple. ద్వయము.

యుగళి * n. s. A pair, brace, couple. ద్వయము. Ila. 1. 65. వనజాక్షునిదివ్యపాద వనరునాయుగళి.

యుగాది * n. s. New year's day. శంకరాది.

యుగ్గలి n. s. A woman. అచది. D. M. III. 6. 157. ఇట్టిచెల్వోస్త్రుతి చేచెకనామనము యుగ్గలి యందును నాకు నారయక.

యుగ్యము * n. s. Any vehicle, or conveyance, any

yoked animal. వాహనసామాన్య, యుగధరె, కాడిపూనినయెద్దు. SO.

యుతము * adj. Joined, united, combined, connected. కూడుకొన్నది.

యుతుడు * Endowed with, possessed of. దారిద్ర్యయుతుడు a poor man, one in poverty. మడయుతులు those who are snared in their lusts.

యుద్ధము * n. s. War, battle, combat, contest. జగదము. D. యుద్ధరంగము The field of battle.

యును Conj. See యు and on ఉ.

యువతి * n. s. A young woman, maiden. యావనస్త్రీ. D.

యువరాజు * n. s. A young prince, especially the heir apparent, and associated to the throne. రాజతర్వాతిరాజు. D.

యువిద n. s. A girl, or young woman : for ఉవిద.

యుక్తుత్ * Your's. నీయొక్క Vish. 2. 211.

యూక * n. s. A louse. శేను. D.

యూకువ n. s. A time. పుకయూకువ once, one time : better written ఊకువ. M. IV. ౩౪ 89.

యూథము * n. s. Assemblage, flock, multitude. శిమూహము.

యూథిక * n. s. A species of jasmin. అదివిమొల్ల. D. A. 4. 120.

యూతుము * n. s. A post to which the victim is bound, as a sacrifice. యజ్ఞశుశునుకట్టే శుభము.

యూషము * n. s. Pease-soup, or porridge. ముద్దశుశు, శుశుకాచినకట్టున్ను. D.

యె Intensive for ఎ. యిదిమంచిమాటయె very well, very well said. కత్తి a sword, కత్తియె the sword itself, the very sword.

యెందు affix (as వాండ్యయెందు on them) the common spelling for అందు q. v. See also ఎందు. It should be యెందు.

యెక్కాలు n. s. The multiplication table. పుకపుకటి.

యొక్క postpos. Of. The sign of the sixth or genitive case. నాయొక్కసుర్రము my horse.

యొక్కము or యొక్కము * n. s. The tie of a yoke. శుశు. SC.

యోగము * n. s. Junction, union, a conflux. Fortune, conjuncture. Meeting. Accession of property or wealth. Prescription, recipe. శివో

గము a lucky conjuncture ; good fortune, or luck. దుర్లోగము misfortune. దైవయోగముతప్పి unhappily, unfortunately. మహావిల్వాదియోగము a prescription including bilva roots. దైవయోగము divine providence. యోగము or యోగశాస్త్రము A particular mode of religious worship, religious and abstract meditation. Devotion, spiritual worship. Of these there are eight named (a) యమము, (b) నియమము, (c) ప్రాణాయామము, (d) శ్రుత్యాహారము, (e) ధ్యానము, (f) ధారణము, (g) మననము, (h) శమాది that is (a) restraining the passions (b) providing a proper place &c. &c. for worship (c) stopping the breath in the three modes called రేచకము, పూరకము and కుంభకము (d) collecting the thoughts (e) meditation (f) laying up the deity (g) (అవహోధనము) earnest application (h) immersion in deep thought ; musing, brown study. నిర్విణ్ణత్వము See on యోగి. ధ్యానయోగము an act of faith or meditation. మంత్రయోగము a magical "operation." యోగపట్టె A magic girdle. యోగదృష్టి The second sight, obtained by devotion ; superhuman sagacity or perspicacity. యోగాభ్యాసము The keeping the body in a fixed posture for spiritual worship. The pneumatic art, the practice of abstract contemplation. యోగనిద్ర (or జ్ఞాననిద్ర) the sleep of Vishnu during the deluge. Extacy ; magnetic sleep, or supernatural stupor which *Yogis* or saints wish to attain. యోగమాయ supernatural stupor. శిస్తుహాసము. ధ్యానము, ఉపాయము, శంకతి, యుక్తి, శ్రుయోగ, ధోషజై, విద్యంభాదియోగ, బోధకయోగ, హఠాదియోగ, కర్మయోగ, ఆపూర్వార్థసంప్రాప్తి &c. SC.

యోగవాగలు, యోగవాగాలు or యోగవాగాలు n. s. Seven league boots worn by hermits upon active service. తలచినచోటికితీసుకొనిపొయ్యే మంత్రశక్తిగలపాదకలు. HD. 2. 135. యోగవాగలు మెట్టియొకపాదమూది. Sar. D. 522. ఘనమైన యోగవాగములందొడగి. CBP. 3. 98. కవచముగజేసియోగవాగములు, ఘాలనయనమునుమరి శ్చిర్యవేదియు సెనుగి. L. 23. 31. యోగవట్టెలవారు సెప్పారుయోగ, వాగలవారును.

యోగశాలి* n. s. He who is fortunate. అదృష్టవంతుడు.

యోగయోగము* n. s. Welfare, well-being, good circumstances.

యోగి * n. s. A devotee, a hermit ; an ascetic in general ముని.

యోగిని * n. s. A female fiend or female mendicant. A nymph or fairy attendant on *Durgi* the good goddess. తాళశక్తి, యుద్రదేవతావిశేషము. See G. 7. from 99. to 112.

యోగురాలు * n. s. A female mendicant. జటిని.

యోగ్యము * adj. Worthy, fit, proper, clever, skilful. మంచిది, తగినదియు. D.

యోగ్యత * n. s. Ability, cleverness, skill, merit, worthiness, fitness, capacity, desert. Respectability. అహారత.

యోగ్యుడు * n. s. He who is fit or proper, worthy, deserving. మంచివాడు, తగినవాడు. D. అర్హుడు, వ్యవహారయోగ్యుడు one who is legally of age, a free agent, come to man's understanding. వయసువచ్చినవాడు.

యోగ్యురాలు * n. s. She who is fit, or proper, worthy. మంచిది, తగినది.

యోచన * n. s. Consideration, deliberation, reflection, counsel, advice, expedient, means, idea, supposal. ఆలోచన. H. 5. 272. This word is omitted in W. and RKD. and SC. and D.

యోచించుట * v. a. To consider, regard, deliberate, plan, devise. ఆలోచించుట. ధర్మముయోచించక regardless of justice.

యోజన* n. s. Joining, union, junction. Consideration, deliberation. చేర్చడము, ఆలోచన.

యోజనము * n. s. A *yojana* : a measure of distance equal to four క్రోశములు. It is twelve miles and one thousand two hundred and eighty yards. See Turnour's Maha Vamso, Glossary, p. 30. Asi. Res. XVI. p. 277. It is usually rendered ఆమడ that is about ten miles.

యోజించుట To consider, deliberate. R. 2. 75. యోజించునునుచు బనిచిన యోజా రంబునకువచ్చి. See యోచించుట.

యోధ * n. s. Consideration, deliberation. వాడు మంచియోధుడు he is a man of deep deliberation. యోచన.

యోధుడు or యోధ్ధ * n. s. A warrior, soldier, combatant. బంటు. T. 5. 89. ఒక్కటదిక్కతువోది బుధయోధులతో శశిబుట్టుముట్టిపేరుకృతన.

యోని * n. s. The vulva. Origin, place of birth భగము, కారణము. D. యోనిజులు such as are

womb-born, as distinguished from egg-born, &c. అ డౌనిజుడు a person born in some supernatural manner. డౌనిముద్ర the peculiar mode of clasping the hands in prayer. DRU. 598. నిడుముడల్లెముక వేయ డౌనులైయుండ మెడమంచు శపియింతులుండ్రుడెంతయును.

డౌయుజ్యహాన * adj. Joined, united. కలుసుకొనే, కూడుకొనే. Rudrapa. 1. 10.

డౌడు * n. s. అనగాస్త్రీ, వనిత. B. X. 354.

డౌపిత్తు * అనగాస్త్రీ. B. X. 354. Anir. 2. 40.

డౌగతుడ్యము * All at once, simultaneously, (from యుగతుఁ. ఏకకాలమండలి.) P. 2. 14. డౌగతు డౌగియనంబున. టీపికకాలమండలిగమనించుట చేత. Lalit. 3. 33. శర్యేపామేవపాపానాం డౌగతుడ్యననాశనం. ib. 4. 11.

డౌగిక * adj. Customary, usual, common, proper, regular, (as the sense of words depending upon their derivation or construction.) సాధారణమైన, శబ్దభృత్పత్రినికట్టిన.

డౌగకము * n. s. A nuptial gift, or present. వెండ్లిలోకూతురికి అల్లనికియిచ్చినసొమ్ము. D.

డౌగవతిము * n. s. వయసుతుడుచుల శుమాహము. A. 1. 70. జితై తక్కునగుడౌగవతి మొత్తునటంచున న్యముఁ.

డౌగవనము * n. s. Youth, manhood. కుదియారుయేండ్లు మొదలుకొనియేబదియేండ్లు దాకానుండేవయస్సు. D.

డౌగవరాజ్యము * n. s. Heirship, the state of being the heir apparent. See. యువరాజు.

ర Called రేఫ Rēpha, or రకారము Racāramu. When it follows a consonant it is written underneath and shaped thus U or L and is called crara vadi క్రారవడి or క్రారావడి. Thus కర్ర carra వక్రము vacramu.

2. Many Telugu words have a liberty of using this r after the initial as మాను, శుక్ల, కిండ, తోవ, సుక్లట mānu, pacca, kinda, tōva, succuta which are frequently written క్రూను, క్రక్ల, క్రిండ, క్రోవ, క్రసుక్లట &c. wherever this is optional I have dropped it in the Dictionary; and the word must be sought without

the r. Thus the English words *crud, brust, brent, draggled, grin, brabble, brancl, crouch* are in modern times usually pronounced *curd, burst, burnt, draggled, gin (a trap) babble, bawl, couch*. Chaucer writes *thrust* for *thirst*, *brides* for *birds*, *thridde* for *third*; Milton and Spenser use *Droil* for *Toil*.

3. The letter R is inserted in Sanscrit to prevent elision: thus విధురత్ర *vidhu ratra* Here it is substituted for the ఁ.

4. So also in Telugu రావిరేకు for రావి ర్ రాకీకు ravi-rācu పొదరిల్లు poda-rillu (Tara &c.) గంబరెడ్డు, గీరుచ్చి and బొమ్మరిల్లు q. v. ఉస్సురసుచు ussu-r-anuḡu (ib.) Maru Cha. 3. 123. రుల్లరనియె jhallu-r-aniyé, జుమ్మరనియె, విదితులరగు also పాశురమ్ము pāpa-r-ammu. q. v. A similar usage prevails in English colloquial pronunciation, as "he had no idea r of it" some Telugu critics doubt this theory observing that య (q. v.) is also thus inserted.

5. In a few words it is commutable with ల, L, as కలవరము, కలవళము and తర్రరించు or తర్రళించు. It is also thus commonly used for the plural ల as వారు and వాండ్లు.

6. In such words as carta, dharma, tarcam &c. the r being followed by a consonant, the Telugus generally use the sign ె called వలకుల గలక valapalagelaca as కతఱ, ధమఱము, తకఱము. Appa Oavi asserts that we ought to write కర్ర, ధర్రము, తర్రము &c. But in some words as in వినుశఱ this rule would be inconvenient.

7. In prosody ర is రగఱము a cretic or foot composed of a short between the two long syllables.

8. In music రి ri is the note B.

9. In ancient Telugu the hard ఱ was used, but is now obsolete. This is called శకటరేఫ, or బండిరేఫ. Some authors distinguish these letters by calling ర the మంచిరేఫ. It is never used in Sanscrit words and seems to have been pronounced hard. According to the ancient spelling శురుశు signifies much but శులుశు is a bed. తరుచుట to churn, తలుచు thick. వెర a bee hive, వెఱ other, strange. పెరుగు curd, పెలుగుట to grow. వేరు a root, వేలు different. తోరలుట to join, తోలుట To fall loose. మరుగొట to hide, మలుగుట To boil. తోయట To abhor, తొయట To seek. In modern Telugu the ఱ is unknown and thus both words are

spelt alike. The ancient poets distinguished these sounds, never allowing ర to rhyme to ళ. Thus in English white and *bright*, though similar in sound cannot rhyme. But modern Telugu poets as the admired translator of the Bhagavata disregard this distinction.

రంకు or రంకులనము n. s. Adultery, whoredom, fornication. జారత్వము. రంకులుకట్టుట to slander. నూరు నూములు పైకరంకుతో పోయినది one sin will ruin a hundred years' penance. నాకె టుబోయినారంకే whichever way I go I get into trouble. P. 4. 255. 256. రంకు తెలదీ బోణులు loose women.

రంకుడు * n. s. A miser : a pauper. దరిద్రుడు, జటివాడు. D.

రంకుమగడు n. s. A gallant, a dandy. జారశ్రురు ముడు.

రంకులరాట్టము n. s. The machine called a merry go round. పిల్లకాయలనుకూచుండ బెట్టితిప్పేటిది.

రంకులాడి n. s. An adultress, a loose woman. వ్యభిచారి.

రంకుశు * n. s. A sort of deer, the spotted axis. తెల్లదుప్పి. D.

రంకె n. s. A roar, cry, bellow. కేక, వ్యవభధస్వని యు. D. Vish. 7. 324. B. X. 176. 197.

రంకెత n. s. A lewd woman. Charitra. 460. line 5. బంకెత రంకెతకుచ్చిరక్కనులు.

రంకము * n. s. A theatre, a stage, a field of battle. A name of Trichinopoly. నాట్యస్థానము, రణభూమియు. D. శ్రీరంకమున్ను.

రంకమంటకుము * n. s. An ornamented hall in a temple. కళ్యాణమంటకుము.

రంకము బెట్టుట v. s. To offer sacrifice, (a low phrase used by Erikelas &c.) పొంకలిపెట్టడమనితో వినది. Pal. 458. బ్రహ్మినాయనిబారిబడకుండునట్లు జేసితిలేనిముఖీఘంబుమీకు, ప్రియముగా రంకంబు బెట్టింతుమనిరి.

రంకరించుట or రంకలించుట v. a. To blend or mix together, with the finger, any solid and liquid substance. వేలితో మెదులుట. నున్నమునున్ను ఆముడమునున్నురంకలించినాడు he mixed the lime and oil with his finger.

రంకవల్లి * n. s. Ornamenting the floor with white lines or figures. ముగ్గు.

రంకవాద్యము * n. s. A kind of drum. వాద్యవిశేషము. Pal. 141. రణభేరివేయించెరాజు తాగడల, రంకవాయిద్యములురంకుగా మ్రోయ.

రంగారీతుడు * n. s. A painter. చిత్రకారుడు. D. రంగాయించుట v. a. To colour, to paint. వర్ణము పెట్టుట.

రంగు n. s. Colour, paint, tint, dye, lustre, shining. కాంతి, వర్ణము. T. 1. 29. హరిసీలశ్రుతెరంగునరిది వజ్రశ్రురంగుమెరుగు కెంపులరంగుమేనులమర. ib. 3. 20. బంగారుబొమ్మ రంగుగుభృంగారు జలంబునంకప్రియమింపెనేలా, రంగు. ib. 4. 202. జగిరంగుమేల్లరంక. Swa. 2. 30. అంకడట్టశ్రుకావిరంగువలన. ib. 3. 42. ముత్రియంశ్రుమంకరరంగునంకడలుకొను. టీల్ రంగు, కాంతి.

రంగుగా adv. Finely, gallantly. దివ్యముగా.

రంగుచేయుట or రంగువేయుట To paint. వర్ణము పెట్టుట

రంజనము * n. s. Gladdening, rejoicing, excitement. Red sandal. రాజననము, రక్తచండనము. SC. శంతోషమునుకలగచేయడము.

రంజించుట * v. a. To gladden, to charm, delight, please. శంతోషమునుకలగచేసుట. B. 8. 413.

రంజిణి, అనగా బొట్టవంటికాడగు. OG.

రంజిల్లుట or రంజిలుట To be glad, or pleased ; to rejoice, be charmed or delighted. To shine, or be splendid. వెలయుట. Dab. 5. 613. కాంతులసీను, శురులతో పాకుటజంతులతోడ, రంజిల్లునడుగులలా యెరసంబు, కెంజాయతో. T. Pref. 89. భర్తృజనసారసభక్షిజితార్యయార్యరంజిలు, నలసినయార్యశతి. సీతమశీతమయూభక్తిరీయై. Swa. 2. 87. వృద్ధయకంజంబునరంజిల్లునందానురాగరశుమకరందంబునం. H. 1. 34. చెచ్చెరనానతిమ్మనినచిత్తమురంజిలనారడత్తరిక. ib. 1. 53. మదిరంజిల్లగదెప్పెడకవినుము. ib. 1. 259. మణులరంజిల్లకచ్చులుధరించి.

రండ * n. s. A widow. విధవస్త్రీ. రండాగమనము carnal connection with a widow.

రంకి, అనగా రెడ్డి. OG.

రంకి, రండు (imp. plu.) "Come ye." రండని saying, come ye. A. 2. 31. &c. &c.

రంకిలుట or రంకిల్లుట v. n. To brawl. ధ్వనిచేసుట, అరుచుట P. 10. సీయానత్రోవసీకేయపావము, రావలదుమగుదురంకిలసీకు, అనినగోచన్నదానటవిచారించి.

రంకు n. s. Sound, noise ; clamour, disturbance, trouble, annoyance. ధ్వని, అరుపు, శంకడి, గల్లత్తు, తొండర, వారి A. 3. 4. ఆతిథ్యముగొనవారితనచే తొగిసెలను, రంకుసేయనివిద్యద్రావంబు

జూచి. టీ|| రంపచేయని, చప్పుడు చేయని. Ila. 4.
 28. సుదతియనుమంతకడకంటజూచినంతయంతరం
 తులుసేకు రాయింతులార. యంత్రోందరచేయవ
 చ్చునా. Sar. D. 559. కలకలమనిశుక్తిగణములరం
 తుగలిగ. T. 2. 103. చెంతదనంత్రంధికడుచేరిక
 సేయగశంత్రంబునక గంతుడురంతోనకక శర
 కాంతయటంచున ధర్మచులులో నెంతయు చింత
 నెందుమనసిట్టటుకొట్టుకనాడ. కంతుడురంతోన
 కుక, మన్నఘడు తోందరబెట్టగా. ib. 3. 21. కంతు
 నిరంతులోర్వక, మన్నఘనివారితాళలేక. A. 6.
 52. ఏలారంతుల్ కులుబల్లులంత్యకుల యేలాచింత
 లేలావగల్. టీ|| ఏలారంతుల్, యాశుండడులేల,
 యారచ్చలెందుకు. Satyabha. 3. 48. కెలసాకమా
 టదీసిగిలింతలరంతులనుబ్బజేసి. B. X. 295. న
 ప్పెప్పగజీరుతల్లిదెనకొ త్తిలికృష్ణుడురంతు సేయ
 చున్నెప్పటివచ్చినన్నుగుడిచింపాలయక మొలగంట
 మ్రోయచుక. ధ్వని, ఉత్సవము, కేళియు. D.
 రంధి n. s. A scrape, hobble, evil. Heat, lust. చే
 టు, గాడు.
 రంధ్రము * n. s. A hole, orifice, fissure, open-
 ing, cavity, chasm. A fault, defect. బొక్క. D.
 నవరంధ్రములు the nine apertures of the body;
 being the nostrils, ears, eyes, mouth, anus,
 and sexual part. A secret* వాడేవేళనామిదరం
 ధ్రాన్వేషణము చేస్తూవుంటాడు he tries to pick
 holes in my conduct.
 రంశుము n. s. A saw. క్రకచము, కరశుశ్రము. రం
 శుగాడు a sawyer. రంపానకోసినరాతిశులకలు
 sawn slates.
 రంపిల్లుట v. n. To chatter, prattle, to make an
 uproar. To contend. వాపోవుట. D. పోరాడుట.
 Yayati. 3. 107. తెగినసోకుడుమాక మగుడినాబ
 లుబద్దెపెంతుచేబ్రదికిరంపిల్లుచుండ. పోయచుండ.
 రంపు n. s. Squabble, wrangle, plague, scrape.
 ఓకులాట, రచ్చ, పోరు. యేవేళయిచేరంపా This
 is his constant theme. యేవేళదీనిరంపేరంపు she
 has an endless tongue, she is a constant
 plague.
 రంపె n. s. A cobbler's knife for cutting leather.
 It is like an erasing knife. చర్మకారసాధనము.
 D. తోలునుకోసేటిది.
 రంపెలాడి n. s. Slut, vixen, wretch. పోరుపెట్టేటి
 డి. P. 3. 190. పారజ్జులైకానిభక్తుంబులిచ్చిన

వాలెరనంట వత్సాలుగంటి, చింబివైచుటెకానిదిరె
 లిచ్చినకటిరమునగైసేయదారంపెలాడి. టీ|| ఆధూ
 ర్వురాలైన(శ్రీ). Rama Stava Raj. 2. 112. రోత
 కూటిమనసు రోసానకేపెనగు త్రోవగానియుక్తి
 త్రోవవట్టి పోవనిడుదీనిపోజమయాభూయ రంపెలా
 డిజూడురానుచంద్ర.
 రంధ * n. s. A plantain tree. అరిటిచెట్టు D. రంధా
 నిభాకృతిరాజిల్లుతోడలు her thighs were smooth
 as plantain trees. The same allusion occurs in
 all the poems.
 రంధ * n. s. A name of Venus, one of the courtes-
 zans of elysium. పుకఅక్కరళి. D.
 రంధితము * n. s. The lowing of cattle. గవాంధ్వ
 ని. SC. అంధారావము.
 రంధితము * adj. Sounded. మోగే, ధ్వనించే.
 రంధ్యము * adj. Pleasing, delightful, agreeable,
 charming, handsome. ఉల్లాసకరమైన, రమ్యమై
 న, సొగసైన.
 రంహము * n. s. Speed, haste, velocity. వేగము.
 D.
 రంహతి * n. s. Speed, velocity, the speed of a
 car or chariot. రథవేగము. D.
 రకట n. s. A kind of halter. కులుపులోభేదము.
 రకము n. s. Shapeliness, grace, elegance. (Vul-
 garly,) sort, kind. అంజము, సొగసు, విధము, ది
 నును. ఆచిన్యములో నాలుగురకములువున్నవి of
 this there are four kinds. S. 2. 263. చికిలిచాక
 ట్లుశిరిపెనెల్ రకమెళింగు, నుంగరంబులు సెకవిం
 తయెరవునెరక.
 రకము adj. Graceful, elegant, handsome, beauti-
 ful. సొగసైన, నుండరమైన. T. 1. 29. మకుటం
 పుజి సొంపురకమైన నెలవంపు. ib. 2. 36. వాగై
 మించినయత్పూర్తముము క్రేవం జూడనయ్యోర
 కంపై గంగాయము నాశురశ్యుకులు చంద్రాపేతు
 యాత్మకాననోసాక. ib. 4. 77. ఒకతోడగుంది
 టకాజూనిపియొక్కతోడక వెలిజేసి యొక్కచేరకసు
 గుగుబ్బున స్పృకకరంబునపెన్నికొప్పుబట్టి. టీ|| రక
 మగు, సొగసైన.
 రకముX adv. Gracefully, beautifully, elegantly.
 సొగసుగా, నుండరముగా. Bmj. 3. 118. శుభ్ర
 తేరిపైరకముXసెక్కివూములుకులకమరుదేయX. ర
 కముగా, ఆనగాబాగుX. OG.
 రక్కశీము n. s. Shrewdness, archness. వొగతనము,
 రాక్షసితనము. See మున్నరక.

* So in Macbeth II. 2. "Our fate, hid within an augre-hole
 may rush and seize us,"—Wilson's expression, A fault, a de-
 fect, may imply an opening to mischief.
 C. P. Brown's Telugu Dictionary.

రక్తసి n. s. An ogress, giantess, a female fiend. రాక్షసి (స్త్రీ).

రక్తసుకు plu. రక్తసులు n. s. (Accus. sing. రక్తసు.) A giant, an evil spirit, demon, fiend (from రాక్షసుడు).

రక్తసురాలు n. s. An ogress, giantess, a female fiend. రాక్షసి (స్త్రీ).

రక్తిశబ్దము n. s. The thistle. రక్తిశచమురు Oil of thistles used medicinally. రక్తిశగడ్డి matted grass, spear grass.

రక్త n. s. A scratch, or tear. గిల్లు, బరుకు.

రక్తట v. a. To scratch, claw or tear with the nails or talons. నూతిలో తాపేలురక్తమున్నది the tortoise grovels in the well. గచ్చుట. D. బరుకుట.

రక్తానుట v. n. To extend, to grow, to thrive, prosper. వృద్ధిపొందుట. OG. వ్యాపించుట. D.

రక్తము * adj. Bloody, red. సెత్తురు గావుండే. యెర్రపి.

రక్తము * n. s. Blood. రక్తముతీయుట To bleed or draw blood. రక్తచందనము red sandal wood. రక్తమాల్యములు purple or red garlands. DRU. 636.

రక్తకల్పి n. s. A species of snake. తృకపాము.

రక్తగంధము * n. s. Red sandal wood powder. యెర్రటిచందనము.

రక్తదంతి * n. s. ఆనగాసారవశీచేవి. D.

రక్తదృక్ * n. s. A dove. పారువము D.

రక్తప * n. s. A blood-drinker. A leech. జెలగ. D.

రక్తపటలము * n. s. A drop of water in a ruby or diamond: which is inauspicious. రత్నముల లోనిదోషము.

రక్తపక్షుడు * n. s. The red wing. i. e. a sort of eagle. గరుత్మంతుడు.

రక్తశ్రుద్ధిక్ * n. s. A green lizard with a red tail. నల్లికండ్లపాము. D.

రక్తశ్రుడు * n. s. A blood-drinker, a vampire, a devil. The ghosts are described in the Odyssey as drinking blood. రాక్షసుడు.

రక్తపంజర or రక్తపంజర n. s. The boa, or rock snake. శర్పవిశేషము.

రక్తపాద or రెగరపాద or మొండిపాము n. s. A kind of venomous snake of a large size. శర్పవిశేషము.

రక్తచాప్పము * A kind of red cabbage. ఎర్రతోట కూర.

రక్తబిందువు * n. s. A drop of water in a ruby. This is held inauspicious. కెంపులోనిదోషము.

రక్తబీజము * n. s. The red seed: i. e. the pomegranate. దాడిపచ్చము. గోమూత్రిశి, యెర్ర వెంశి. SC.

రక్తాక్షుము * n. s. Red eyed i. e. a buffalo or a dove. దున్నపోతు, పావురము, చకోరపక్షియు. D.

రక్తి * n. s. Affection, attachment. Melody in musick. ఆసురక్తి, ప్రేమాతిశయము, శ్రావ్యత. A. 5. 156. భ్రమరశీతికమాయ, విచించిమీట, దానశ్రుతిగూడిమిగులడద్రక్తిహెచ్చి వేనివారింవిలేచు. తీర్థరక్తి, గానమాధుర్యము.

రక్తిక * n. s. A plant. (Abrus precatorius) the seed of this is used as a weight గురిగంజ.

రక్తిసు * n. s. Crimson, blood colour. రక్తవర్ణము.

రక్తమ * n. s. A lover of. ప్రేమాతిశయముగలవాడు. DRB. 25. రామకథానుభారశరక్తమ he who loves the story of Rama.

రక్తోత్పలము * The red lotus. కోకనడము, యెర్ర దాసురశ్రుద్ధము. Rox. 2. 647.

రగడ n. s. (K.) A melody. A species of (dithyrambic) verse used in sportive amorous compositions. రగడ in old English was called an Extasy. It is called in French verse a descant or tirade: a declamatory passage of 40 or 50 lines such as occur in the tragedies of Voltaire and Racine.

రగలించుట v. a. To kindle, light a fire, inflame. ముట్టించుట.

రగులుకొనుట or రగుల్లానుట v. n. To be on fire, to take fire, to burn. అంటుకొనుట.

రగులుట v. n. To burn, or flame. ప్రధూమించుట, రాజుట.

రచన * n. s. Making, composing, arranging, preparing; decoration, dressing of the hair. Stringing flowers, weaving wreaths: the arrangement of troops. Literary composition. చేయడము, శ్రుద్ధముకరికావిత్రాదిరచన, నందలుకట్టడము మొదలైనది, గద్యపద్యాదిరచన, కవిత్వముచెప్పడము. M. 11. 2. 156. ధారుణనట్టివిచిత్రశుభారర నలువినగజూడబడదెవ్వరికికా.

రచించుట v. a. To compose, to frame, arrange, make. కావ్యాదులుచెప్పట, చేసుట.

రచన n. s. A court of audience, a public place, a place of meeting. Publication, betraying, or divulging a secret. Plague, torment, trouble, quarrel. రాజాదులశుభ. D. రజు, తొండర, పోరాటము. రచనచేసుట. or రచనపెట్టుట to plague, to tease. To give audience. తొండర పెట్టుట, కొలువుచేసుట. యింటగలిపిరచనలువవలెను Be sure of your game before breathing it abroad. దాని తోనీకేమిరచన why do you quarrel with her? యింటికి పిలుచుకొనిపొమ్మని రచనపెట్టినాడు the child plagued me to carry him home. B. X. § 53. verse 1853. రచనలుక్రంతలు రాజమాగ్గంబులు. Surabh. 51. మెచ్చిరయ్యంతిసాబగురచనలగూర్చున్నరసికులెల్ల. A. 4. 148. రచనసేయంగవెడలె విశ్రాంతికనగా. రచనకుదీసుట or రచనకీడ్చుట v. a. To challenge, defy. జగదానకుపిలుచుట, వాడుకీడ్చుట. Lavanya S. 5. సొగంధికములరచనకుదీయు డాల్గిస్తు.

రచనకొట్టము n. s. A court, a hall of audience. కొలువుకూటము, కచ్చేరి. Vema. 1577. రచనకొట్టుక్రయము ద్రవ్యమంతయునివ్వ, చెలగిక్రయము సొమ్ము చెల్లనట్లు. S. 3. 158. నానావనిసమాయాశకుధకులమరగనుకుట్టురచనకొట్టమునకరిగ.

రచనగొనుట v. n. To assemble. v. a. To plague. గుంపుగూడుట, బాధించుట. R. 5. 195. ఆచ్యెరువుకుడివియచ్చరులువచ్చిరచనగొనునాడ. రచనగొని, గుంపుగూడి. Satyabh. 4. 200. నెమ్మనముననిచ్చ రచనగొనుమచ్చర మెచ్చుటటూనిచిల్ల లేజని,వడినుకి. వృద్ధయములోయెల్లవృద్ధుడు బాధించుతున్నటువంటి ద్వేషముఅతిశయించెటప్పటికి.

రచనశుట్టు n. s. A court, a hall of audience. కొలువుకూటము, కచ్చేరి.

రచనశుడుట v. n. To suffer, be plagued, or teased. తొండరశుడుట. వానిరచనశుడలెను he is an insufferable plague to me.

రచనబండ n. s. A stone bench in a street or meeting place. H. 4. 148.

రచనబిల్ల n. s. The village bench, where the elders hold council. నలుపురుకూర్చుండేబిల్ల. D.

రచనకుంటశుము n. s. A house of commons, the town hall, a place where the village authorities sit, a debating room, the town hall.

రచనకూసు, or రచనరావి The great tree under which council was held.

రచనలపెట్టుట v. a. To publish, divulge, expose. రజుచేసుట. H. 1. 221. శచిమారుమనువురచనలపెట్టియెండరెయిండ్రులమనువారలెగరహహ.

రజము * or రజము n. s. Dust, the dust : the pollen of flowers : filings. రచ. OG. దుమ్ము, పుప్పొడి. D. రాపాడి.

రజకుడు * n. s. A washerman. చాకలవాడు. D. Jaim. 6. 31.

రజత * adj. White, silvery, argent. తెల్లని, వెండియైన.

రజతము * n. s. Silver. వెండి. D.

రజతాద్రి * n. s. Mount Kailasa.

రజన, అనగాగడన. OG.

రజని * n. s. Night. Turmeric. రాత్రి, పువ్వు. D.

రజనీచరుడు * n. s. A goblin. A thief. దయ్యము, దొంగయిస్తు.

రజనీవల్లభుడు * n. s. The moon.

రజశక్రము * n. s. A whirlwind.

రజస్వల * n. s. A menstruous female. ఋతుమతి గావుండేస్త్రీ. రజస్వలఅవుట v. n. To become menstruous. రజస్వలఅయినది the maiden is come to puberty. DRY. 1959.

రజస్సు * n. s. The menses. Dust, the dust or pollen of flowers. దుమ్ము, పుప్పొడియు, ముట్టునెత్తురు.

రజస్సు or రజోగుణము * n. s. The condition of humanity, the quality of passion. The earthly nature. The natural man or flesh and blood. The flesh ; that which produces sensual desire, worldliness, coveting, and falsehood, the cause of pain. See laws of Manu XII. 32. also in Gita. XVII. In Prinsep's Journal, July, 1835, p. 378 is an ancient inscription wherein is this line (verse XXXV.) విభతోగ్రరచోబాతపుణ్య పుణ్యమలత్రయః. He exercised austerities until he was free from (punya, apunya, mala) good, not-good and evil. ధర్మం, అధర్మం and పుణ్యం. Herein ఆపుణ్య the not-good, achreston, is the rajō-gunam. Alms-giving arises from (satwa-gunam) wisdom : but if alms are bestowed to be seen of men, the act arises from (rajō-gunam) un-wisdom.

రజ్జులూని n. s. A vain boaster. వట్టిక్రజ్జులుకులికేవాడనితోచినది. M. VIII. 2. 104. బామకన్నబ్రాహ్మణులశాపంబులుభూపాలురువిననుగ్గకించెనిక్కలంక యేనిరజ్జులూనికినబుజును గుణవిశేషంబు లెయం గింది.

రజ్జులు n. s. plu. Empty words, nonsense. వ్యర్థ
 వాక్యములు. D. శునికమాలినమాటలు, (దబ్బరలు.
 OG.) M. VII. 5. 112. కన్నట్లువలుకనేటికినిన్ని
 చెనటిరజ్జులనికవిద్దడునే. Dab. 555. వానితో
 రజ్జులువడరెడవెల్తుడు. M. IX. 2. 142. కల్లకం
 ములెల్లవాపెడనిరజ్జులెనికకు. Zacc. 4. 75. రావిం
 శ్రుచురజ్జులాటరాజోచితమె.

రజ్జులు * n. s. A rope, cord, string or tie. తాడు. D.
 రటల్ * adj. Resounding. మోగే, వాగే, ధ్వనించే.

Mand. 3. 180, గజయానకటిరటల్లాంచినహించుట.
 రటనము * n. s. A sound ధ్వని.

రటిలము * Crackling of fire అగ్నిజ్వాల, ధ్వని. D.
 రట్టిడి or రట్టు n. s. Publication, betraying, divulg-
 ing a secret. రచ్చ, రవ్వ. D. says అశక్తి Ill

fame, disgrace.

రట్టుచేసిన, రట్టుపడిన adj. Notorious, buzzed
 abroad. రచ్చపడ్డ.

రడ్డు n. s. A kingdom. రాజ్యము. ఇదిరాష్ట్రశబ్ద
 భవమంటారు. A 6. 108. రాజురడ్డుగనునని. టీ||

రాజు, శ్రుభవును గాని, రడ్డు, రాష్ట్రమును గాని.
 రణము * War. Also error for వ్రణము.

రణగృహము * n. s. A house, built over the gate
 of a fort. సాలద్వారోపరిస్థితగృహ, కోటకాకిటి

మొదియిల్లు. SC.
 రణబెండ్లికొడుకులు n. s. A certain sort of grain.
 ధాన్యభేదము. H. 4. 157.

రణరణకము * n. s. Anxiety, longing, desire. ఆశ.
 రతిము * adj. Intent on, actively occupied, or
 engaged in. ఆశక్తి. SC. ఇచ్చుల.

రతిము * n. s. Coition, copulation. Vema. 3219.
 శరయువతిరతింబుపాటించిమొచితే. N. 9. 52.

అంశులీరతింబునకళతోజారజేయు.

రతనము n. s. A gem, (for రత్నము; thus spelt to
 suit the metre.)

రతి * n. s. Desire, passion, inclination, attach-
 ment. Coition, copulation. Psyche or Venus,
 the wife of the Hindu Cupid. మన్దభునిధార్య,
 శంకము, ఆశక్తియు. D. బాహ్యరతి fondling,
 blandishment. ఉపరతి coitus extraordinarius,
 fœmina superincumbente. Swa. 3. 134. H. 4.
 343. T. 2. 117.

రతి * n. s. Name of the weight used in weigh-
 ing diamonds. రవలుకచ్చలుకూచేపడికట్టు. UH.
 2. 55. శిన్నంశ్రురతిశాలివన్నెవచ్చలశిరంజారయా
 నాలినూ గారుతీరు.

రతికూజితము * n. s. Amorous murmurs. మణిత
 ము. D.

రతిశతి * n. s. Cupid as being the husband of
 (రతి Rati H. i. e.) Psyche or Venus. మన్దభు
 డు.

రతిరహస్యము * n. s. The secrets of Venus. The
 name of an obscene didactic poem. కవచ
 శ్రుము.

రతిరాజు * n. s. Cupid as the spouse of Psyche.
 మన్దభుడు.

రతుడు * n. s. A lover of. Enjoyer, delighter in.
 ఆశక్తుడు. D. Vema. 253. పాశరతుడు a lover
 of sin.

రత్నము * n. s. A jewel, or gem. A masterpiece
 or fine thing, the best of its kind or species.
 మణి, శ్వజాతిశ్రేష్ఠము. D. నవరత్నములు The
 nine precious stones collectively. ఆశ్వరత్నము
 a jewel of a horse. i. e. a noble steed. శ్రీర
 త్నము an unrivalled woman. గగనరత్నము the
 sun, as the gem of heaven. అశ్వురత్నములు
 the most lovely of nymphs.

రత్నకంబళి n. s. A carpet. తివాళి.

రత్నభూమి * n. s. The earth; as producing gems.
 భూమి. T. 2. 20. వైశ్యకన్యకతో గీరసగంజలాడు
 తరిక్రిందనుబిందిన దివ్యరత్నముతో పారులుద్రొక్క
 చుకొజనగపాతుకొనంధరణీశ్రురంధ్రకిన్వారకరత్న
 గర్భయనుసూమముపెట్టిరిశత్రవీశ్వరుతో.

రత్నభూమి * n. s. Cubera, the god of wealth
 కు బేరుడు. S. C.

రత్నసానువు * n. s. An epithet of mount Meru as
 having " gems in its slopes." హేమాద్రి.

రత్నాకరము * n. s. The abode of gems, that is,
 the ocean. శముద్రము.

రత్నాలి * n. s. A necklace of gems. శ్రుశంకర
 త్నాలి the Anthology.

రథము * n. s. A car, a chariot. తేరు. రత్ననదుల
 లోనరథయానపాత్రముతో. M. VI. 2. 400.

రథకారుడు * n. s. A coach-maker. తేరులుచేసే
 వాడు.

రథాంకము * n. s. A wheel: any part of a cari-
 riage. The round discus of Vishnu. The gobu-
 lar breasted swan. తేరుయొక్క బండి, విష్ణురక్ర
 ము. D. చక్రవాకము. T. 1. 14.

రథి, రథికుడు or రథినుడు * n. s. A warrior, fight-
 ing in a car, a charioteer. రథముమొదయుద్ధము
 చేసేవాడు. D.

రథిని * n. s. An army. సేన. M. IX. 1. 49.

రథోత్సవము * n. s. The annual festival at a pagoda when the god rides in his car. దేతుడు తేరువూడయ్యే శంఖరము.

రథ్య * n. s. Cavalcade, a line of coaches. A high street. తేరుపా రేవీధి, రథశిమూహము. SC.

రథ్యము * n. s. A carriage horse. రథమునుయాడ్యే గుర్రము. M. IV. 5. 215. ib. VIII. 3. 47.

రదచ్చదము or రదనచ్చదము * n. s. The tooth covering. i. e. the lip. పెదవి. D.

రదనము or రదము * n. s. A tooth, a tusk. తల్లు, జంతుము.

రద్ది n. s. Tumult, ill fame, scandal, betraying or divulging a secret. ధ్వని, అశక్తి ర్తియు. D. రట్టు, రచ్చ.

రద్దు n. s. See రద్ది.

రథము Error for రథము.

రశము or రశూము n. s. Festivity, joy, delight.

శంఖరము, శంతోషము, ఉల్లాసము. తనరశమై or తమరశంబై adv. As one pleases, delightfully. తనవశంబై, యథేచ్ఛగా, ఉల్లాసముగా. H. 5. 328. కురిధిమిదంబుమూలికలబంతి, కళంకము కాల్పనాట్టుభి కరకిరణంబులుంజడలుకాముదిధూతి యుదాల్చి సంత్రివైరహులజంతుసాగితివేయననే మిటికూరుముక్క తింబరగినతోడుబోతులర వంబను మాటనిజంబ వ్రాశశి. S. 1. 412. అశ్రీ డాక్తి ర్తిముఖం దుడర్పతియిన త్యానందశంధానరకాన్యశి కాంతా జనముల మహీనురశ్రు షంధ్రరత్నముల్ గాలువగా రశణంబుత్ప తిలందడంత విధవారంభంబు గావించి యుచ్చకలామీమణికి వివాహ మొనరించంగార్య మూహించుచు. Navanatha page 56. గమకించిన గల్లింతుకంతీరవములు, నక్కడతమరశంబైయున్న విల్లుడుపిక్కటిల్లగడొడ్డి వెట్టినయట్లు. N. 7. 164. అనవుడు నేటికి భ్రమ సెడు, వినువృద్ధశ్రవుడవాలవిన వ్రా, యేలావినవైతి, కోడికూసెందనరశమై, నురు నిధర్త దారయనంక. Zacc. 2: 105. line 12. మునిజనకనక కాలలు శుముద్ధతిమైకల గుండువెట్టు చుకగునగునవచ్చి తావరుల కొమ్ముల వ్రక్కలువార జీరుచుకమునుకొని శుశ్రీసంఘముల మారనుగుద్ద లిగించు నెల్లడక తనరశ మైజరించునది దారుణలీల వనాంతరమునక రపాలు, ఆకడము. OG. ఆకడము అనగా అశుభాశ్రయము. D.

రబ్బించుట v. a. To summon, make him come, call, procure. పిలిపించుట. DRU. 954. line 2.

రబ్బు, అనగా కాంతి అట? Ila. 1. 10. ఒగ్గ్రబ్బుబిగ

రబ్బునగుమబ్బు బిగ్గుమబ్బు లనుద్రొమ్బు గననమ్బుతను చుతోడ. టిగ్గి బిగ్గునమ్బునగు, బట్టమై నటువంటి కాంతి నినత్వ.

రభట్టిలుట v. n. To sound or resound as a drum. వాగుట. Vaiza. 4. 105. రభట్టిలుదిక్కువండుచి నా జంబులుగంభీరకర్ణావిజృంభణముగ.

రభశము * n. s. Speed, velocity, hurry. Joy, delight. వేగము, విచారించక త్వరకుడడము. D. చార్లము, శక్తుడము. SO. ఆతురము. T. 5. 23. ను భటుడును భటుడువారివారియిభమిభముకారభము రభము నెదురించినయారభశముదయేమి చెప్పుక. M. VI. 2. 100. రేకుకడరభశమునగా గాల్చు ప్రదుసే నగూచి. Vish. 2. 324. రభశముగా Speedily, rapidly. త్వరగా, ఆతురముగా.

రమ * n. s. A name of the goddess Laxmi. Beauty. లక్ష్మీ, సౌందర్యము. Vasu. 2. 97. N. 2. 307. మనోహరము. SC.

రమణ * n. s. Elegance. adv. Finely, well. లక్ష్మి. D. పుష్పగా. Ila. 1. 11. రాధికామణి కైకండర మణిమూని he gracefully handled the lovely Radha. Zacc. 5. 64. రతికరాళించివచ్చిన రమణ మెరయ. R. 1. 36. దీరుడమైటిగూబ్బారితరుమల య్య. రమణోనేటిపిన గాండరాజప్రసయ.

రమణి * n. s. A beauty, a lovely woman, a grace. సుందరమైన (స్త్రీ). T. 3. 139.

రమణీయము * adj. Pleasing, gratifying, charming. సుందరమైన.

రమణుడు * n. s. A husband. మొగడు. RDY. 2324. T. 3. 134.

రమించుట or రమించుట * v. a. or v. n. Coire, inire, to cover, cross, to copulate, lie (governing తో with) అనుభవించుట, శుంకముచేసుట. రమ్ము Come thou (imp. of వచ్చుట) N. VII. 179. నావెంటరమ్ము మత్తేధయాన.

రమ్యము * adj. Charming, pleasing, delightful, commodious, agreeable. మనోహరమైన. BD. 5. 118. H. 5. 332.

రయము * n. s. Speed, velocity, precipitation, quickness. అతిరయముగా with great speed. వేగము. Kuchelo. 2. 118.

రయత n. s. Speed, quickness. త్వర, వేగము. T. 4. 193. శీరయతవచ్చి coming with speed.

రయక n. s. Error for రవిక A bodice.

రవ n. s. A diamond. A small particle. చాలాతల దుకల్గిన బిట్టు, చక్రము. D. గోధుమరవ soojec.

i. e. coarse flour. రవణలు small shot. తుపాకిలో వేళికాల్చే సన్నగుండ్లు. రవణుడు దుకాని తాగి చచ్చినాడు he died of drinking diamond powder. (imagined to be mortal poison) అదిపాడడములో మంచిరవణులు కుతున్నది she sung with thrilling notes.

రవణము * n. s. Sound in general, a noise. ఆర్తరవణము a cry. కింకీరవణము tinkle or gingle of small bells. భావేణకాకుండాకంఠరవణచెప్పినాడు he explained it not only generally but (literally) verbally.

రవంత or రవ్వంత n. s. A little, a trifle. adj. or adv. Tiny, a little, somewhat, rather. రవ్వంతకష్టము it is pretty difficult.

రవగాలు n. s. Name of a certain pace in horsemanship. అశ్వగమనభేదము. Sar. Padya. 1. 87. డక్కలే మైనమంచిమనువులపైదునామామెక్కివాగిలోకక్కలమేమిలేకరవగాలునుజోడనయిట్టివేడముక, ఖుష్టదువారిజంగనడలుంగనుపించకపోయిపోయి. URK. 1. 78. రవగాలునకుసాటిరాక గాటువుటాణిపాదలునిగ్గనబోయిపాదలుసాచ్యై, జోడనలకొకింతజోడుగానేరకవేల్పురాయనిలేజివెల్లనయ్యె. N. 10. 145. రవగాలునెరవును సారాస్వతి ఘోషారవత్వభూములనుదుమారమెగయ.

రవణ * n. s. A hand-bell. పిడిగంట D. H. 3. 38. భక్తాపూజుక్తారవణానక, లటహ, తటహ, రవట. రవణ * అనగా లెక్క. OG.

రవణము n. s. A jewel, ornament. భూషణము. D. Swa. 5. 127. రవణంబులమిశేషుల, బసగలిగకులు కులరసికజనంబులనుసంబులమరులు కొలువంజాలి. టీ|| రవణంబులమిశేషుల, స్రామ్ములయొక్కకాంతులయందున్ను. ib. 2. 11. వేల్పుటింతులలోనవిప్రవీగుచుమేన, నవరత్నరచనలరవణమెరిగె. టీ|| నవరత్నరచనలరవణమెరిగె, అనగా, మేన, మేనక, తొమ్మిదివిధములైనరత్నములయొక్క, చెక్కడవుతునులుగలిగింటువంటిఆభరణములనుపొందినదాయెను. A. 4. 56. తల్లింపినపల్లంబులపైవిల్లతైలంబులును, వాసనకాడువులంబూనిన ముగంబుచంద్రికచేలలేరవణంబులుగా నెదురుగా వేడుకకుంజూడవచ్చునప్పటిమేటియగసారెసారె తటసారె వానెనైజాతిసాంతుటింతులకొమ్ములుండుములమైవచ్చు. టీ|| ముగంబుచంద్రికచేలలేరవణంబులుగా, చలువచేసిన తెల్లబట్టలేభూషణములుగాను. M. IV. 3. 124. సుశర్మయునేలిన వానిశుభూనిజోడుతుక్తరయుం

గైదువదిరుదురవణంబుమొదలైనసవరణంబులంజూడనక్కణంబుగాను. G. 5. 273. ఒకనాడు మధురలోకులనుకచోద్యంబెరిగి మనుషియుజ్జయి నిభరకునెరిగించెదనని యింతుకరవణముతోడవచ్చెబాట్టులుబొగడక. యాశుద్యములో యింతుకరవణముతోడఅనేవ్యాక్యమునకుఅర్థముకుదరలేదు.

రవణము adj. Sonorous, sounding. ధ్వనిచేసేది. D. రవణించుట v. n. To bloom, flourish. అందముగావుండుట. N. 8. 103. అనురేంద్రముక్తమేఘములజెచ్చుక్రమంబురవణించిమించి వాయువులువిశరె. టీ|| రవణించి, అందగించి. Dab. 164. రవణించుటచ్చుతోరణములుదూరి.

రవణులి adj. Crying, roaring, yelling. మేడ్యే, మొరబెట్టే అనితోచినది. Sar. D. 355. అననిశమాటలకద్దంబువచ్చి, రవణులిచిత్రాంగి రత్నాంగి కనియె. ib. 614. బలములరంతుభూభాగంబుగప్పి, జలరాశిఘోషించు చందమైయొప్పై, రవణులియద్వందారత్నాంగిదేవి భువిమీదవ్రావిపోవుప్రకగాడు.

రవణ్ని or రవ్వణ్ని adj. A little. కొంచెము. రవరవ adv. Precipitately, quickly, hastily. శీఘ్రముగా. D.

రవరవలు n. s. A clamour, disturbance, noise. కూతలు, రచ్చ, ధ్వని. Parizat. 1. 48. కులమును రూతుముకనుగని కూరిమియుంగలదాననంచునివ్వలనలరుక్తిజీరమణివానివెనంగగ శత్రుభామయుకగులమును రూతుముకనుగని కూరిమియుకలదాననంచునవ్వలబచరించగారవరవల్ బొడమెకమరివారికెంతయుక. HD. 1. 86. రవలకంకణముల రవరవలెనగ.

రవలి or రవళి adj. Sounding, sonorous. మోగే, వాగే, ధ్వనించే. Vish. 6. 13. రవలిమట్టెలమోతరాయడింత. Swa. 6. 38. తాదాదుశిన్నరవళిపాటలలియుంకృతి, ప్రతిబాడుకొనగ. టీ|| శిన్నరవళి, శన్నువురక్తిగులికే.

రవలి or రవళి n. s. Sound, noise. ధ్వని. Ila. 3. 143. చివచివనైక్తి రవళిపాచ్చుగ్రుక్తివుంభావమొనరింతుమానుసాగను.

రవళించుట v. n. To make a noise, resound. HD. 1. 32. రవళించినాటుసావ్రాణిలేజీలు. రవళించి, అనగా శిగించి in this phrase it means To neigh.

రవణెల్లా n. s. A fine woven vest of transparent muslin. శిన్నువెల్లా, ఉల్లిపొరవంటిగుడ్డ

రకాళించుట v. n. To revile, scoff at, abuse. పెంకు గాతిట్టుట.

రది * n. s. A name of the sun. సూర్యుడు.

రదిక n. s. A bodice; jumps or corset: the castus. T. 3. 23. URK. 4. 263. N. 7. 229.

రభ్రలుట v. n. Error for రగులుట.

రవ్వ n. s. Ill fame, bad name. Olamour, disturbance. ఆహారీ. D. రచ్చ, రట్టడి.

రవ్వ, అసగా Xయాళి. OG.

రవ్వంఠ adv. A little, just a trifle: for a moment.

కాస్త్ర, కాంచెము, శ్వల్పము.

రవ్వగు adj. Fine (as muslin) నాణ్యమైన, శస్త్రుని. H. 3. 117. శుభ్రులతోటికోరనిXపాంజగుచండురు గావిజాళువామవ్వపుటంచుకడ పురుమాలనుXంధ పుత్రాతనేతచేరవ్వగుచలవకప్పటికరంబుననాకులు.

రశన * n. s. A woman's zone, or girdle; usually set with little bells. కుదియారుపేటలశ్రీయొక్క మొలనూలు. D. అనర్ఘ్యరత్నమృతిరశనాజఘనశలం "Girt with a jewelled zone around her loins."

రశ్మి * n. s. Lustre, a ray. కిరణము, కాంతియు. D. T. 4. 158.

రశమి * n. s. Taste, flavour. Juice, fluid, liquid extract, essence. The డ్రాశములు or six tastes are these. మధుర i. e. తీక్ష్ణ sweet; అస్థు i. e. పులుసు sour. తిక్త i. e. లెకరు astringent. లవణ i. e. పుత్త్య salt. కటు i. e. కారము pungent. కషాయ i. e. చేదు bitter.—రశిఖండమైన భూమి or, రశవత్తై నభూమి strong soil, which is not exhausted. నీరశిమైనభూమి land that is exhausted. రశమి or పాదరశము Quicksilver.

రశమి * n. s. Taste, sentiment, emotion, passion, affection, humour. కోపరశము the spirit of wrath. జయరశము the spirit of love, kind feelings. యాశుద్వములోరశములేదు this is a tasteless verse. విరశమైనమాటలు rude language. The nine రశములు or humours produce the following స్థాయాభావములు symptoms. 1. శృంగారరశము Love produces రతి enjoyment. 2. వీరరశము honour produces ఉత్సాహము daring. 3. కరుణారశము mercy begets శోకము pity. 4. అద్భుతం credulity begets విశ్చయం marvel. 5. హాస్యరశము merriment produces హాస్యభావము laughter. 6. భయానకం timidity

leads to భయము fright. 7. భీభర్త్యం austerity begets జాసుక్య sarcasm. 8. రాజ్రం wrath leads to క్రోధం cruelty. 9. శాంతం gentleness produces శమభావము calmness. Dryden says To an exact perfection they have brought The action (bhava) love; the passion (rasa) is forgot.

రశకపూరము * n. s. A white sublimate or muriate of mercury. ఒకడుండుదినుసు.

రశక * n. s. The tongue. నాలుక.

రశకత * n. s. Skill, judgment, acquaintance. తెలివి.

రశకమీడు * n. s. A man of taste, a critic. తెలివితలవాడు

రశదాడి n. s. Sugar cane. చెరుకు. D. Satyabh. 3. 53. రశదాడివిలుతుచేలి, తలిరుజముదాడి. H. 5. 107. తనపురిచుట్టుతోటలనుXంధఫలంబులురాలవాటిపై తనశిలుతుండిత్రెల్లికడు పాటునొంపులు Xట్టివాటిమీద నెరశదాడి త్రిలిరశిధారలునించ X. A. 2. 85. సుమధురస్థూలదాడిమవీజములతోడ, దనరామరశదాడిXనెలతోడ. టీ|| రశదాడి, చెరుకులయొక్క, Xనెలతోడ, తునకలతోటిన్ని Satyabh. 4. 78. రశదాడి మత్స్యపుముసురువోత్ప.

రశదాళి n. s. A fine sort of plantain. అరిటిలోచేదము.

రశన * n. s. The tongue. A woman's silver zone or girdle. నాలుక, మొలనూలు. SC.

రశనాల, అసగాకాకిచెరుకు. Q.

రశభూతుతి * n. s. A certain medicine. అపుషధవిశేషము. H. 1. 284.

రశవతి * n. s. A kitchen. మహాశనము, కంటయిల్లు. SC.

రశవర్గములు * n. s. plu. The various condiments, or ingredients as salt, pepper, &c. శింఘారములు.

రశవాదము * n. s. Alchymy. పాదరశమునుకట్టిపం గారుచేసేవిద్య.

రశవాది * n. s. An alchymist. రశమునుకట్టిపం గారుచేసేవాడు.

రశసిందూరము * n. s. A medicine like lunar caustic. A sort of factitious cinnabar, made with zinc mercury, blue vitriol and nitre, the compound is used as an escharotic. అపుషధవిశేషము.

రశసిద్ధి * n. s. Alchymy. రశవాదము. R. 6. 10.

భవనీమఖంబున, గ్రాలించె మెరుంగువనిడిక నెరస నిధి.

రసాతలము * n. s. A name of సాతాళము or Ely-sium. చతుర్థాలోకము, శుక్రపాతాళసామాన్యము. SC. BD. 5. 1010.

రసాభాసము * n. s. Bad taste, inelegance. ఆశ్లోకమునుదిద్దిరసాభాసముచేసినాడు In correcting the verse he has spoiled it, he showed bad taste in correcting this. రసాభాసముగామాట్లాడుతాడు he spoke coarsely, brutally. ఆయిల్లునింఠారసాభాసముగావున్నది the house is very disagreeable. పూరేగంపువస్తూవుండగావానవచ్చి అంతారసాభాసమైపోయినది when the marriage procession was going on, there was a shower and every thing was upset.

రసాభాసము * adj. Disagreeable, disgusting. విరశమైన.

రసాయనము * n. s. A panacea, a medicine preventing old age, and prolonging life. Butter-milk, a sweet mess, or gooseberry froule. గోరశము, చల్ల, రాజవ్యాధిహారౌషధము, విషము. SC. వంచామృతము. T. 3. 18. తనవచోమాధుర్యమెనయనాయివిభూడువన్నట్లుమేలి రసాయనములు, యొక్కగాగిన్నియలనుంవియుతుచరించి. టీ|| రసాయనములు, తీవ్రగలిగినశుద్ధార్థములు. R. 3. 20. పాకవిధానం చిత్రంశాకరు చింకింవదామి శమతానాశ్రయస్తోక దధిపుతనామాకల్పితఫలరసాయనానామసుతు.

రసారుట్ * n. s. A tree. భూరుట్. వృక్షము.

రసాల * n. s. A pudding or mess of curds, mixed up with sugar and spices. పెరుగులోఅనేకద్రవ్యాలువేళినది. D.

రసాలము * n. s. The sugar cane; also the mango tree. మామిడిచెట్టు, చెరుకున్ను. D.

రసావళ్లు * n. s. A kind of cakes. Vish. 3. 377. తనయింటనక్కపూడియితమొసరించినకమ్మదావులాలకురసావళ్లునుమనుచువదలు జాతుట్లునుగోడుమపిండివంటలుకలవనిన.

రసిక n. s. The pus, or matter of a sore. పులిసిళ్లు.

రసికత or రసికత్వము * n. s. Good taste or judgment, tastiness. రసికత్వ. T. 3. 85. ib. 3. 96. Ila. 497.

రసికుడు * n. s. A man of taste. శృంగారాదిరసములనుగ్రహించేవాడు. D. రసిజ్ఞుడు.

రసికము * n. s. Sound, noise. ధ్వని, శ్రువుమున్ను. D.

రసోనకము * n. s. Garlick. వెల్లుల్లి. D.

రహటము * n. s. A spinning-wheel. రాట్టము. D. రహటు or రాటు n. s. Ravages, mischief. దీవద్రవము. యాయింటిలోయెలుకలరాటుమెండుగావున్నది in this house rats have made great havock.

రహస్యము * n. s. A secret, a mystery, secrecy, privacy. యేకాంతము. D.

రహస్యము * adj. Secret, mysterious, private; abstruse, recondite, obscure. యేకాంతమైన.

రహి n. s. Beauty, elegance, lustre, harmony. Affection, love. సొంపు, సొగసు, కాంతి, ఆశ, ప్రేయము. H. 1. 133. గుజరాతిబిగిశుగ్గోట్టుదాటనదాలురహిమించుపైతిజీ రవికదొడిగి. T. 2. 35. క్రులుకుంచందరుకావిపావదశయింక్రొండశ్శురాయంచయంచులజిల్లుంజెలిదమ్మటంబురహిమించుగనుచ్చెల్లబాజునకదొలుకనైట్టెలశిద్దనక. టీ|| రహిమించుకాంతియతిశయిస్తూవున్నట్టి. UR. 4. 237. రహిమించుమొగ్గలరవికదొడగి. In తపతీసంవరణం. 3. 45. రహిగలపుప్పసారభకరంభములెవ్వరికైనసొమ్మపే. Swa. 3. 24. జవలజలజ్జవమాన, ద్రుహితాండముచెప్పయిరికిరూఝార్ణవిభా, రహితతగాటుకవత్కైరహిచెడియననంధతమశీరాసులుబెరకైక. టీ|| రహిచెడి, శసెచెడి. ib. 2. 46. రహిబుట్టజంత్రగాత్రముల రాల్లరగించువిమలగాంధర్వంబువిద్యమాకు. టీ|| రహిబుట్ట, రక్తిబుట్టేటట్టుగా. S. 3. 427. తురగాస్యోత్త్రమకృద్దపూద్గతమహాధూమంబువాహంబువేజరమాశాకతమైన గాలికెదారై సారోజ్యులశ్ర్యంజనంబు రహింగ్రాలకుమారుగాలిశటముబోలెకదివిన్నెల్లనె తిరుగంగానిటులయ్యెనాగదినముల్దీఘంబులయ్యెకడుక. Swa. 3. 150. ప్రఫుల్లహల్లకతల్పాభోగంబునరహిమిగులగభోగింకదొడంగి. టీ|| రహిమిగులక, అనురక్తిమించేటట్టుగాను. రహి, కోకె. D. రహి, తెలివి. OG. రహి or రహిక adv. Eagerly, affectionately. This word is often used as a mere peg to fill the metre. ఆశగా, ప్రేయముగా. Satya Bhama. 4. 276. ముందుకశనుసురతమునకుమొనయించిరహిక, కంబర్లజనకుదనువున. రహిక, విశ్వాసముతో. UR. 6. 401. వారుమహాశ్రుసాజమని వామవిలోచన గారవిచినెంతో రహితుర్గౌలకుదోడ్దొనిపోయెయెంతో రహి, మిక్కిలిమిత్యముగా. T. 1.

10. ఒండాంటితో రాయు కొండలజగదంబురహిదీ
 ర్వియేలంగరాజుగలిగె. టీ|| రహి, ఆశక్తితోడను.
 Swa. preface. 43. క్రూరవసేభదంతపాత కుద్య
 శరీచ్యుత వజ్రపంజ్జీబొల్వారు మిణుంగురుంబురులు
 లంచు వెసంగొనిపోయిపొంతశృంగార వసద్రుమా
 లిజగారులుగూడుల జేర్చుదీపికవ్ గారహిక్పన్లు
 రాయమహి కాంతునిశాత్రవతుట్టణంబులక. టీ|| ర
 హి, ఆశక్తిచేతను. ib. 5. 74. ధరణీపతిజూడ దలం
 చియంచునక నిలిచి రహింగనుంగొనుచు నెయ్యము
 నంజనువల్లియమ్మికం చెలచెగిశుద్ధ కేతనము చీరచె
 రంగునమూ సెచన్నులక. టీ|| రహిం, వేడుకచేత.
 Pariz. 2. 131. గంధవహములుశరీరముల సేదదీర్చు
 జనుచెంచెరహిక.

రహించుట, రహించుట v. n. To bloom, flour-
 ish, to be pleasant, to be agreeable, to shine.
 వెలయుట, చెలగుట. H. 2. 262. డాలామెరుంగు
 లుక్రొంబగ డాలాకనుబొమలతనునిడాలా, వాట్టా
 శులమ్మిటారిరహించుక. ib. 2. 108. చెందిరమా
 మైశిరిమందిరమామోము, గోము మదనారిలశస్త్రం
 దిర మాకుచయగు మిందిందిర మావేణియగనెలత
 రహించుక. Paidimarr. 4. 29. మెరుశుకులకించ
 జడివాస మెలుశు గాంచ కరకలురహించనిరులునల్ల
 డలమించ. ib. 1. 16. మేడరహించు, జాశువాకల
 శము చుట్టుచెక్కిన చాకాట్రుములైశు రేకులప్పు
 రిక. మేడ, సాధమందలి, రహించు, శ్రుకాశించు.

రహితము * adj. Destitute, bereft, abandoned,
 left. విహీనమైన.

రహితుడు * n. s. He that is without or devoid of,
 he who is free from. విహీనుడైనవాడు. విద్యార
 హితుడు one who is devoid of learning, or un-
 learned.

రక్ష * n. s. Preserving, saving, protecting. An
 amulet, any thing placed to avert demons, as
 a horse shoe. పాదరక్ష a shoe, as a guard to
 the foot. రక్షించడము. D. కాపాడడము, రక్షణ.

రక్షము * n. s. That which protects. కాపాడేటి
 ది.

రక్షకము * adj. Preserving, protecting, saving.
 కాపాడే.

రక్షకుడు * n. s. He who protects. కాపాడేవాడు,
 పోషించేవాడు.

రక్షణ * n. s. Preservation, protection. పోషణ.
 C. P. Brown's Telugu Dictionary.

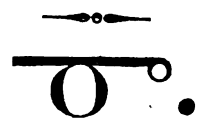
రక్షరేకు * n. s. An amulet. మంత్రాక్షరములు
 వ్రాశినరేకు.

రక్షస్సు * n. s. A giant, demon. రాక్షసుడు. D.
 రక్షీబలము the troop of demons, the giant host.
 R. 7. 285.

రక్షించుకొనుట v. a. To preserve, protect, save,
 keep, for himself.

రక్షించుట * v. a. To preserve, to protect. కాపా
 డుట. N. 4. 164. M. XII. 2. 351. ib. 1. 2. 4.
 ib. 1. 1. 192.

రక్షితము * adj. Preserved, saved, protected. కా
 పాడబడ్డది.

రా n. s. A stone. శిల. D. ఆనూతికి రాకట్టుకట్టిం
 చిరి they built the pond round with stone.
 DRB. 550. శున్నరాజగతిపై, శుశిడికంభములుమె
 గ్గుగానిలిపి, యామీదనిలంశ్రుబోచెలు.

రా n. s. A king. రాజు. రాకులము the royal race.
 కొండరా the king of hills. రారాజు the king
 of kings. రాకొమరుడు the king's son.

రా A particle expressive of contempt or disres-
 pect (in poems ర, as.) Swa. 3. 128. యేలరయీ
 చలంబుడిగియేలర, బాలరసాలమాలతీబాలములో.
 రారానందకుమారక రారానవనీతచోర రారాకృ
 స్థా రారారాజులయేలిక. అట్లాచెయిరా come you
 must do this? పాణ్ణిపిలుపురా call him will you?
 దాన్నితేరా come bring it here. పోరా come be-
 gone.

రా The imperative and root of వచ్చుట. మాయిం
 టికిరా come to my house. రాతలచినాడు he
 thought of coming. రాలేను I cannot come. T.
 4. 173. దగ్గరరానెద్దొని, అన గానూమీశుమునకు
 వచ్చేటప్పటికి యెదురుగాబోయి when he drew
 near, she turned towards him. A. 6. 99. శ్రుశిం
 దక్షవబృందంబువ్ ననికొనల్లడ పొడుపొడుమన్నల్లు
 లుకముల్లులుకరాక.

రాంకవము * n. s. Woollen. Any thing manu-
 factured of wool, or hair. సెకలాతులుశాలూ
 లుమొదలయినవి. D. A. 5. 114. Ranga Rav. 1.
 164.

రాంపోతు, రాంబొండు or రాముబోడు n. s. The small whitish vulture with a yellow head. శుశుశుశు గావుండే ముక్తు కాళ్లుగలచచ్చిన గొడ్లను తినేటది.

రాంభాము * n. s. The bamboo staff of a monk or friar. బ్రహ్మచారిశుట్టే వెదుగుడండము. D. A. 6. 82. త్రిపండియై బ్రహ్మకాసుంభరాంభాకుండిక లాసంగనంగీకృతాంతిమాశ్రముండై.

రాక or రాకడ n. s. Coming, arrival, approach. రావడము. రాకపోకలు coming and going. వాండ్లకుమాకురాకపోకలులేవు I have no intercourse with them. Satya. 4. 199. వచ్చినరాకకనుంగొనియచ్చెలిసెచ్చెలులుకోడు మగ్గులమనితామిచ్చటనచ్చటసెదుగుచువచ్చినరాకకనుంగొని observing her approach. Pal. 201. నాకువినుపించుమీసినచ్చురాక I wish you to let me know of your arrival.

రాక adv. Without coming. రాకపోవుట or రాకయిండుట v. n. Not to come or arrive.

రాక * n. s. The day of full moon. పూర్ణచంద్రుడుగలపున్నమ. D. రాకాచంద్రుడు the full moon.

రాకిడి n. s. A golden tire or coronet worn by women. జడవిళ్ల.

రాకు (prohibitive) Come not thou. రావద్దు.

రాకుమారి n. s. The king's daughter. రాజపుత్రి.

రాకుమారుడు n. s. The king's son, a prince. రాజకుమారుడు. M. IV. 1. 173.

రాకుము (prohibitive) Come not. రావద్దు. Dabhi. 216.

రాకులము n. s. The royal race. రాజవంశము.

రాకొట్టుట v. a. To address scornfully using thou and thee, tutoyer. రాఅనిపిలుచుట, ఆస గారా రాపోరాఅనిఅమర్యాద గాఅనుట. G. 7. 69. కపులుపొగడవేళ, గాంతలురతివేళ, సుతులుముద్దువేళ, శూరవరులు రణముసేయువేళ, రాకొట్టిపిలుచుటపాడియిదియనుగులభజనకెక్కు. చాటుధార. 85. బాల్యేనుతానాంసురతేంకనానాంస్తుతొకవినాంసురుదేటానాంత్వంకారయుక్తాహిరఃశ్రుశస్త్రాఃకస్తేప్రభోమోహాతరస్తరత్వం. G. 7. 68. కలహకంటకుడయిది, నీకారకైకాదుశత్రునిండగ్గరుచో, రాకొట్టిపిలిచిమదిను. ద్రేకముబుట్టింపిపోటుఘలుకుగపలయు. Paidimarri. 3. 128. ప్రియురాలినలయించిపైకొనియలసితేకనుగూర్చనేటికిమునివరేణ్య, రాకొట్టిపిలువనిరనుజేయలసితే మాస

ముద్రయిదేమిహూనిచంద్ర, కలికిశృంగారచేష్టలు విచారించనే ధ్యానమేటికి శుంయమిమ హేంద్ర. Satyabha. 3. 148. శుద్ధవలించినలంకపాటునించు, రాకొట్టుచోవింతరక్తిసౌనిపించు, రమ్యన్నవినయంబుగ్రుమ్మరించు.

రాకొమరుడు n. s. The king's son. రాజపుత్రుడు.

రాక adj. Shrewish, wicked. కయ్యాళి. OG. దుష్ట, చరాగరమైన. Nrisim § 12. కూతురుచదుకైనమాతవత్సలవశ్యంబురాకైననారోహకునివత్స.

రాక n. s. A serpent. శేర్పము. in the Açga Telugu Rāmāyan లాకదాగుడురాక ప్రోగులిడెడు ప్రోడ "Siva, the hero who wears as an earring the monster" (i. e. a serpent) that hides in a hole.

రాకము * A tune. Affection, love, desire. Affection, of delight, sorrow. Colour, tint, dye, hue. Envy. ఆసురాకము, ప్రేమాశివయము, నిరుశున్ను. D. శేరిగమాద్యాలింగితే. SC. రాకద్వేషములు plu. Envy and hatred. Vish. 2. 214. కాంతనీపుబోయికంధమునింద్రునిమదనరాకతంత్రమున్నజేనీ, వారివశముచెరిచి. మదనరాకము, మన్నభవికారము agitation of love. ఆడుచు రాకములుపెట్టుకున్నది, రాకములుపెట్టియెడుస్త్రున్నది she is turning her pipes or screaming.

రాకంట్లకూరి n. s. A blackguard, a villain. పోకిరి, గండాగుండియనిపోచిది. H. 5. 126. వాడునానాటికభిన్ననివరలవెరిగి, కాకలనుడీరిగిమిరిగిట్టిబారి, రాలుగాయతనానవేరజపుదానినారితేరిసెరాకంట్లకూరియయ్యె.

రాకడి n. s. A gold tire or coronet worn by women. జడవిళ్ల.

రాకతనము n. s. Envy, malice. మాత్సర్యము. Appa Cavi. 2. 36. లోకవింతుకైనరాకతనంబునదోవవలవలెల్లదానినాపుజిపోరకిమ్మనేజనవలెనన్ను.

రాగాపోగా (lit: coming or going) adv. In the end, finally, at last, one way or another, with one thing or another. రాగాపోగానిలిచినదియిది after all this is the remainder.

రాగ n. s. Copper. తాంబ్రము. D.

రాగ plu. రాగులు. n. s. The grain called Natcheny or Cynosurus coracanus. చోళ్లు. D.

రాగచెట్టు n. s. The poplar-leaved fig tree. Ficus religiosa. పిప్పలము, రావిచెట్టు. D.

రాగిడి, రాగిడివిళ్ల or రాగిడివిళ్ల n. s. A round golden tire embossed with flower-patterns, and worn

by Hindu females on the back of the crown of the head. జడవిల్ల.

రాగలుట or రాగల్లుట v. n. To shine, to be glad, to rejoice. శ్రుకాశించుట, ప్రయమందుట. D. శంతోపించుట. BRY. II. 869. నిర్భవక్షోజయుగంబునాయరముపై రాగల్లుటైకొల్పు. Radha. 1. 29. నివల్లవెళువువ్వచెందులివిగోయనిచగ్గవబట్టనిచ్చురాగిల్లిమయూరపింఛమడి నేననిపెన్నెరు లంటనిచ్చు. Saranga Dhara Charitra. 2. 80. అల్లనగాధిరాజసుతపర్తిలి మేనకముద్దుపట్టిరాగిల్లికుచంబులానిగమకించుటకంటివె. A. 5. 118. కుచక్షుశికాంగరాగమా, టనుదెయటంచురాగినియట్లుగ రాగిలివిచ్చెడింశుకాటి|| రాగినిట్లుయగ, శంతోపించినటుంచలెనె, రాగిలి, శంతోపించి. BD. 5. 33. బసవనియశిమవివ్రాజతభక్తి, రశివార్ధివెల్లివిరిసిపిట్టలైదవరాగిల్లికిన్నరబ్రహ్మయ్యవనియె.

రాగుట v. n. To be enraged? perhaps this should be రేగుట. Pal. 52. రాగినవేళలరంకెలవేయు.

రాగులు n. s. (K.) plu. The grain called చోళ్లు, తమిదెలు Ragi or Raggy, or Natcheny, or Eleusine Coracana or Cynosurus Coracanus.

రాగోల n. s. A forked stick. శూలమువంటిశుంకలకర్రఅనితోవినది. Pal. 104. తరువువారుగుంపువెళ్లవెళ్లనార్పిసామంతరాగోలచాచియుపురికి, తలదెగవొడివినధరమిదగూలె.

రాచ adj. Of or belonging to the caste of రాచవారు (Rāçawāru) Highlanders i. e. క్షత్రియులు, క్షత్రియశింబంధమైన. రాచపుడమిరేడు a highland chief. తోడులేకచావడురాచపీనుగ a proverb denoting that every great man's fall ruins many persons. UH. 4. 199. రాచనగసులభమావేల్పురాచపీడు రాచశిరిమానివీనికారాచలంబురాచసాసనిమాటకు రాచనుసెకొ గాచజడదారిలీలయారాచమాల. రాచమాల a Paria who was formerly a క్షత్రియ. R. 4. 39. రాచపొల్లులేచేకడ do not despise a decayed gentleman: he may one day rise to power.

రాచకార్యము n. s. Affairs, politicks, transactions, business. వ్యవహారము. Sar. D. 2. 262. రాచకార్యముదాచరాదయ్యమాకు.

రాచకొమరుడు n. s. The king's son, a prince. రాజపుత్రుడు. Yayati. 5. 27. రాచకొమరుకోరైదీర్చి.

రాచకొంము, అనగాక్షత్రియకులము. D.

రాచకోడి n. s. A wild goose with a beautiful purple plumage, and scarlet beak and crest.

రాచపుండు n. s. Gangrene, carbuncle, or cancer. The noli me tangere, an abscess in the back. రాజవ్రణము.

రాచయుశిరిక n. s. A kind of emblic myrobalan. ఉసిరికలోభేదము. D.

రాచరికము See రాజరికము.

రాచిలుక n. s. The large red parrot. రాజకీరము. D.

రాచుకొనుట v. comp. To rub one's-self (against any thing.) రుద్దుకొనుట.

రాచుట v. a. To rub. To cover (with any substance;) to whitewash. To file. కర్పించెననుట, శరీరము గంధారలచేతలేతనము చేసెననుటయు, ఇల్లుగోడఅలికెననుటయు. D. రుద్దుట.

రాచూచుకొనుట v. a. To acknowledge (the receipt.) రాబట్టుకొనుట. నేనుశుంబించినగ్రంథమునురాచూచుకోవలసినది Please to acknowledge the receipt of the book.

రాచూలి n. s. A prince, or princess. రాజకుమారుడు. D. రాజపుత్రిని.

రాజ * adj. in compos. Royal; belonging to a king. Lunar, belonging to the moon. Chief, eminent. రాజశింబంధమైన, చంద్రశింబంధమైన. శ్రేష్ఠమైన, ముఖ్యమైన. R. 1. 124. ఆరయరాజానుగ్రహముగల్గుగాకేమి, కలువలదళములగలువసూపు.

రాజము * In composition denotes superiority as చాచరాజము a noble bow. శ్రేష్ఠము. DRB. 603. జమదగ్నికతడిచ్చెచాచరాజంబు. N. 9. 200. మఘరాజమొనర్చెను a noble sacrifice.

రాజకస్తూరిక * n. s. Dry ginger. శుంఠి.

రాజకార్యము * n. s. A royal deed, politicks. రాజయొక్కతని, దివ్యాపుతని.

రాజగృహము * n. s. A palace. రాజయొక్కనగరు.

రాజత్వము * n. s. Royalty. అస్యధురాజుకొవడము. D.

రాజదంతములు * n. s. plu. The bright or chief teeth. i. e. the foreteeth. ముందరిశుండ్లు. D.

రాజధర్మములు * n. s. The duties incumbent on a king. రాజనితులు, వినివత్తుగారాజుచేయవలసినపునులు.

రాజధాని * n. s. A metropolis or royal residence. A presidency. *ట్టణము, కసుబా. D. రాజయొక్క

క్రమధాననగరము. SC. Digitized by Google

రాజనములు, or రాజనాలు n. s. A reddish kind of superior rice. వడ్లల్లో భేదము. D. Paidimarri. 4. 166. రాజనంపు బొటకరలుని గుడెజంఘలపే ర్క. H. 4. 154. 157. పోతకంటిరాజనాలు, బూ దప్రోత్ రాజనాలు, జిలకరరాజనాలు, పొన్నపూ రాజనాలు, జాజిరాజనాలు, వాసీనరాజనాలు, గొ టూరరాజనాలు.

రాజనీతి * n. s. Royal polity : civil and military government. రాజయొక్క భార్యము.

రాజన్యకు * n. s. A man of the regal, or milita- ry tribe ; being the second Hindu pure caste. క్షుత్రియుడు. D. Vish. 2. 263. ఆ రాజన్యతనూ భవులు.

రాజవత్సవి * n. s. A queen. రాజయొక్క భార్య.

రాజపురోహితుడు * n. s. The king's chaplain.

రాజపెట్టుట v. a. To kindle. రగిలేటట్టు చేసుట.

రాజవింబము * n. s. The orb of the moon. చంద్ర మండలము.

రాజవీజి * n. s. One of royal descent. రాజవంశ మునందు శ్రుట్టినవాడు. D.

రాజమార్గము * n. s. The high way ఘంటాశుభము, పెద్దభాట.

రాజమాదము * n. s. The pulse termed ఆలసాం ద్రలు Dolichos catiang. అలసందలు. D.

రాజయక్షు * n. s. Pulmonary consumption. క్షు యరోగము. D.

రాజయోగము * A simple and easy mode of ab- stract meditation ; as distinguished from the austere and rigorous modes. (MM.)

రాజయోగి * n. s. He who practises the రాజయో గము.

రాజయోగ్యము * adj. Proper or suitable for a sovereign. రాజార్హమైనది.

రాజరాజు * n. s. An emperor, or universal mon- arch. The god of riches. కుబేరుడు, దుర్యోధను డున్ను. D. రాజులరాజు.

రాజరికము * n. s. Government. క్రమభక్త్యము.

రాజరీతి n. s. Royal style, also Tinsel. బ్రహ్మరీతి, పెంపిత్తి త్రకి. SC. కాకిబంగారు.

రాజర్షి * n. s. A man of the క్షుత్రియ caste who by religious austerity has become a saint. రా చవాడు గావ్రండేముని.

రాజవల్లభము n. s. A kind of cloth. BD. 3. 102.

రాజవి * n. s. The blue jay. పాలబిట్ట. D.

రాజవీధి * n. s. The mainstreet. పెద్దవీధి.

రాజవేయుట v. a. To kindle, light, or set on fire. రగలపెట్టుట, never రాజించుట as stated erro- neously in some grammars.

రాజవేళురము n. s. A sort of cloth. BD. 3. 102.

రాజశ్రీ Prefixed to names, a title, like Mr.

రాజశీ * adj. 'Impetuous' (seems to be derived from rajas dust, that which is of the earth, worldly, earthy. అతపకపార్థికుశ్రురుషతోజాతా యేలోకాస్తేపిపార్థివాః. A†.) 'Arising from a disposition to secular pursuits' W. విహికగుణోత్పన్నమైన. రాజశీయజ్ఞము or రాజశీవ్రాజ worship offered to obtain a particular object or for fame and looking well in the eyes of men. కామ్యార్థము గా గాని దంభార్థము గా గాని చే సేవ్రాజ. Bhagavat Gita chap. 17. అభిశంధా యతుఫలందంభార్థమపిచైవయత్, ఇజ్యతేభరతత్రే స్థతంయజ్ఞంవిద్ధి రాజశీం.

రాజశీమము * n. s. Passionateness, heat of temper. Hauteur, pride, arrogance. వారిద్దరిలో పుకడు రాజశుకు పుకడు సాత్వికుడు one man is haughty the other man is meek. వాడుతులకకుండా రా జశీముగా వుండినాడు he haughtily refused to reply. రజోగుణమువల్లకలిగినది. RKD. states as follows. త్రి రజోగుణోద్భవః, తల్లక్షణంయధా, ఆరంభయచితాధైర్యమశక్తీకార్యశుక్తిగ్రహఃవిష యోశుసేవాచాజశ్రంరాజశంగుణలక్షణం|| ఆరం భయచితా ఫలాధాంకర్మానుమానశీలతా||*|| శీం యేశుతస్థల్లక్షణంయధా, యేనాస్మికకర్తృణాలోక భ్యానిమిచ్చతిశ్రుక్లాం, నచశోచత్యశీయతైతద్వి జ్ఞేయంతు రాజశీం ||*|| తస్మాద్గతిర్యథా, దేవత్యం సాత్వికాయాంతి మనుష్యత్యంచ రాజసాః, తిర్య క్త్వంతామసానిత్యమిత్యేషాత్రివిధాగతిః||*|| తద్గతి క్రుకారాయథా, యుల్లామల్లానటావైవశ్రురుషాః శస్త్రీవృత్తయః, ద్యూతపానక్రశీం గాశ్చబఘనాన్య రాజశీగతిః|| రాజానఃక్షుత్రియాస్తైవరాజ్ఞైస్తైవ శ్రురోహితాః, వాదయద్ధక్రధానాశ్చ మధ్యమా రాజశీగతిః|| గంధర్వాసుహృకాయయోవిముధాను చరాశ్చయే, తదైవాపురశస్సర్వా రాజశీమూత్ర మాగతిః|| ఇతిహాసవే ౧౨ ధ్యాయః. RKD. page 7827.

రాజశీర్షము * n. s. A large species of snake. పా ములదినేపాము. D.

రాజసూయము * n. s. A hecatomb or sacrifice performed by a monarch, as in the case of Yoodhistira and others. పుకయజ్ఞము. D. M. III. 6. 79.

రాజస్త్రీ * n. s. A woman of the క్షత్రియ caste; this is ignorantly used for రాజశ్రీ.

రాజహంస or రాజహంసము * n. s. A white goose or drake with red legs and bill; perhaps the flamingo. Phrase for an excellent king.

ఎర్రని కాళ్లుమూతిగల తెల్లహంస, రాజశ్రేష్ఠుడు స్తు. D.

రాజాంకుడు * n. s. Siva: who has the moon as his emblem. శివుడు. BD. 5. 298.

రాజాంగము * n. s. Government. శ్రుభుత్వము. యిప్పుడు రాజాంగముల క్రిందులైనది that government is now shaken.

రాజాక్రాంతము * adj. Usurped, seized, invaded by marching troops రాజువల్లకల్పకొబడ.

రాజాదనము or రాజాదనవృక్షము * n. s. Butea Frondosa. Buchanania latifolia. Mimusops Kauki. కింశుకము, మోదుగ చెట్టు, త్రియాళ్లు, మొరలి చెట్టు, (వారెమామిడి చెట్టు) ఊరికా, పాల చెట్టు. SC. It is a name applied to three different trees.

రాజావర్తము * n. s. A sort of lapis lazuli having a sky blue, or lilac tint. This stone is ground down into powder which painters use for a delicate light blue tint. It is of small money value but considered to bring good luck to the possessor.

రాజి * n. s. A line or row. శుక్తి. D. BD. 5. 1195. శ్రుష్పరాజి a heap of flowers.

రాజికము n. s. (a common but bad word) The oppression of the government or act of the king as opposed to దైవికము evil preordained by providence, or the visitation of God. The two united రాజిక దైవికములు are casualties దివాళి శ్రువారివల్ల శింభవిం చే ఆశుడ.

రాజిత * adj. Adorned, embellished, illuminated, irradiated. అలంకరించబడ్డ, వెలిగే.

రాజిలము * n. s. A snake equally thick at each end as if it had two heads. Amphisæna. ఊరాకారనిర్వికల్పశిరస్సువుము, మత్స్యభేదము. SC. BRY. 3. 233. వల్లికమునకు మాశివగిరికిని రాజిలంబునకును రగవిభునకు కలివింక మునకును ఖగకులాధిపునకు. ఈ శ్రుయోగమువల్ల యిదివిక్రమాలిన పామని తెలుస్తున్నది.

రాజిల్లుట v. n. To shine శ్రుకాశించుట. D. R. 3. 7.

రాజీవము * n. s. A lotus. Also a large fish called Cyprinus niloticus. శుద్ధము, మొర్రకలువయ. D. దిశాలనేత్రమీనము.

రాజు * n. s. A king, prince. A lord, baron, laird, earl, count, nobleman, gentleman. క్షత్రియుడు, క్షత్రియకులశ్రేష్ఠుడు, బ్రహ్మబాహుజాతుడు, బండయుద్ధశ్రజాపాలనకర్త శ్రయోశుజీవి, శ్రుభువు. D. రాజువారిస్థిమ lands which to this day are ruled by the old Rajas. వాడేమినాకు రాజు is he my master?

రాజుట v. n. To take fire, flame, begin to burn. పొగరాజుట. D. శ్రుధూమితమగుట. R. 6. 142. మొగములు రాజ గాముడుత ముక్తలగోరవు గోరలకబొగవోడగులగ. S. 3. 212. దినదినమున నకయేవనమున కేగకయున్న నింటపాయి రాజుడు గా unless I go every day to work I cannot keep the pot boiling. వారికివీరికి రాజుచూపున్నది they are on bad terms.

రాజేశ్రీ Error for రాజశ్రీ.

రాజోశుచారము * n. s. Homage of servants to their master. రాజుకుబరిగే శిశ్రూష.

రాజ్ఞి n. s. A queen. శ్రుభిష్టి. రాజ్యము చేసేటిది. Lalito. 1. X. 29. రాజ్ఞి భవశ్రురస్యాశ్యస్థిరాధవవరాననె.

రాజ్యము * n. s. A kingdom, principality, country, district. Administration of government, presidency. పైకరాజుయేలేదేశము, శ్రుభుత్వము. ఆతడు రాజ్యము చేయుచుండగా while he reigned, while he was in power. మారాజ్యమునకు వెళ్లుకున్నాను I am going home, I am going away. యిది అడివి రాజ్యము this is a woody spot. a forest scene. యిసుక రాజ్యము a sandy place. రాజ్యభ్రష్టులై being expelled or expatriated.

రాటు n. s. Appearance, breaking out, as of rats or thieves. రచ్చ, రొప్పు, రంపు. ఆయింటిలోయెలుకలరాటు గావున్నది the rats broke out in the house. S. 3. 340. నెూటికూటికి రాటుచెచ్చుకొంటిగదాయని, నినేకూటికి పైకతంటాపెట్టుకొన్నాను గదాయని I saw that I had got into a scrape which might cost me my bread.

రాట్టము or రాట్టుము n. s. (from రహటము*) A spinning wheel. నూలువడికేడి. D. S. 2. 455. వడిదారముచెవులుకడ్రొక్కుడువలకయు దిండుకడు రుగుంజలునుండ్రొక్కుడు బొమ్మయునుండ్రొప్పుడు శ్రుడకయునుంకలుగురాట్టుములుకొనుచుక. రంకులరాట్టుము a merry go round (lit. the prank wheel) A whirling machine; called in England an "up and down." Google

రాట్టు * n. s. A king, రాజు D. T. 1. 51. కృష్ణ
మంత్రి రాట్టలకుడు.

రాడు He will not come, he does not come. The
3d pers. sing. masc. neg. aorist of వచ్చుట.

రాడు n. s. A post, or pillar. గుంజ. D. ఏతముకా
లు. OG. A. 6. 13. ఔరులుమాలిరాడువిక్కునేతా
లపాదరి సీమజనుచు. ఔరులుమాలి, మిటలుపడిపో
యి, రాడుచిక్కు, మలరాడుమాత్రముఅవశిష్టముగా
వున్నటువంటి.

రాద్దనయుడు * n. s. A king's son. రాజపుత్రుడు.

రాద్వంశము * n. s. Royal race, or lineage. రా
జాస్వవాయము. R. 5. 225. రాద్వంశకుఁడౌధివి
భుడు.

రాణ n. s. Brightness, lustre. Cheerfulness. శ్రు
కాశము. D. ఉల్లాసము, స్రాంపు. Swa. 4. 36.
రాణసెప్పారుపైతాణంపు సిగితకలకలకలకలక
రకసీంబు. టీ|| రాణసెప్పారు, శృంగారముచేతసె
ప్పచున్న. Satya. 4. 78. రావిల్ల తల్లలరాణమిం
చె. Vish. 8. 181. ప్రాణేశుడులేమిదుకలు కురవశ
యగుచుంరాణచెడియుంటగనియమ్యేకాక్షింజూచి.
KP. 6. 232. వెంపుడుజల్లవోదతోరాణదలిర్పబ
ల్లుటకరంబపురాశును.

రాణి n. s. A queen, a king's wife.

రాణించుట v. n. To shine, be illustrious, be
splendid. శ్రుకాశించుట. D. Dab. 310. line 12.
రతనంపుబొమ్మలు రాణించుదొలానె. H. 5. 22.
చంద్రభాగనియాధి సీతిమోము రాణించు. Bhanu
mati Parin. 4. 138. గుబ్బుచగ్గవమొదకుంకుమర
శనుంటిరాణించుమాత్యాలరవికదొడిగి.

రాణివాసము n. s. The female apartments, the
queen's house. అంతఃపురము. HN. 4. 64. ఊ
టీనాథులరాణివాసములు చయుః కాతుకాపాదిని
శ్రేష్ఠీలాలితహర్షవాటికల.

రాణువ n. s. An army. చతురంగబలముగలసేన. D.

రాత n. s. Vide వ్రాత. రాతారాతా Alas! alas!
యిదినాతలారాతగదా see this is my destiny.

రాతవన్నెగుడ్డ Painted chintz. చీటిగుడ్డ.

రాతి adj. (infl. of రాయి) Made of stone. రాయి
తోచేసిన. వానిదిరాతిగుండె he is a hard hearted
man.

రాతినార n. s. Stone hemp, an article like as-
bestos. పుకమండుదినుసు.

రాతిపాచి n. s. The lichen rotundatus (Rottler)
a rock moss, used in medicine (Ainslie) పుక
మండుదినుసు.

రాతిపువ్వు n. s. A fabulous coral or flower on rock
imagined to distil quicksilver. శిలాపువ్వుము, శి
తశివము. Vema. 159. నర్దుమిండుచేతనారి గర్భ
ముగట్టె, రాతిపువ్వుచేతనముగట్టె.

రాతిబొమ్మ n. s. A stone image. శిలాప్రతిమ. Ila.
3. 200.

రాతిరి for రాత్రి. A. 4. 146. కుగలురాతిరిరాతిరిబుగ
లుజేసె. T. 1. 142. Jagann. 2. 5.

రాత్రము * n. s. A word only used in com-
pounds as త్రిరాత్రము Three whole days. La-
lito. 3. 8. త్రిరాత్రోపోషణచ్యుద్ధస్తామే పూర్వా
హయేత్తథా.

రాత్రి* n. s. (plural రాత్రులు or vulgarly రాత్రిళ్లు)
Night. As an adverb "at night" this means
To night or *last night* according as the verb
is past or future. రాత్రివచ్చిరి they came last
night. రాత్రిపోతాడు he goes to night. అధిక
రాత్రి midnight. రాత్రియలుజొచ్చి signifies at
night. Dab. 206. రాత్రికాదివికాళరాత్రిగాపో
లు This is not night but the shadow of death.
రాత్రింతల At nights, in the night.

రాత్రించరుడు or రాత్రిచరుడు * n. s. A night
wanderer i. e. A goblin, or fiend. A thief. A
patrole. రాక్షసుడు, దయ్యము, దొంగ, రాత్రిళ్లస
గరశోధనచేసేతలారివాడు.

రాత్రింబగళ్లు n. s. Night and day (the sunna be-
ing inserted as a conjunction) అహర్నిశము, రే
యిబగలు.

రాత్రిబాగరము * అనగాకుక్క. D. A dog.

రాదిగుతుట v. a. To pull down, to take down.
కుడ్చుట. N. 4. 212. తగ్గజంబులుమడక్రోధంబు
తాదైత్యపుత్రునిదుండంబులజుట్టిరాదిగివి. BD. 4.
283. కురలేంబితుండంబుజుట్టిరాదిగివి.

రాదీయట v. a. To pull off or take out. (from తీ
యు.) కుడ్చుట. In Telugu Miscellany Vol. I.
p. 300 a song says, సీ|| శివకులందరుగూడిజతన
మైవిభునిరవ్వకుబోధించిరాదీనిరమ్మ.

రాదు The third person neuter singular negative
aorist of వచ్చుట to come: "it comes not."
meaning she or it comes not. Likewise of వలసి
నది ought. It is used thus కోకుతడరాదుగానిచె
వుతాను you must not be angry but I will
tell you. నిరాశకారాదు we should not give
up hope. అట్లాచేసినట్టు యెంచరాదుగాని we
must not imagine he has done so, but yet.
నేనుయిక్కడవుండరాదు I must not stop here.

రాధాంతము * n. s. Axiom, demonstrated truth ; proved and established fact. శ్రుకటముగానిర్ణయించడము. D. సిద్ధాంతము. I. 9. 36.

రాధ or రాధిక * n. s. Rādhā or Rādhicā the aunt (అత్త, మేనత్త) to Krishna ; whose favourite mistress she was during his residence in Vrindāvan, amongst the cowherds : she was the wife of Ayana Ghōsha who is also called (అనామధేయుడు Anāmadhēyudu) or Nameless. Radha is expressly styled నందుతోబుట్టుగోవిందునకత్త. Ila. 1. 63. మునినాధహారికధర్మును నేనుపొందుగావీనులవిందుగావించినందు, నందుతోబుట్టుగోవిందునకత్తయైవరగుకారయనవరలురాధ, తానెత్తిపెంచగాతసునిశాశిమిదవడినేలబలుకారుబారుచేసి, గోపాలచేతుతోగోపించెనపుడెట్లుదయినానాయకాధ్యక్షుడైన, దేవకీసూనుడానారితీరుతీర, తీరుగానేల. The whole fable of Radha is apocryphal, beginning with Jaya Deva and the Padma Puran. The history of Krishna given in the Bhagavat makes no mention of her.

రాధిక * n. s. See రాధ.

రాధేయుడు * n. s. A name of Carna, a hero celebrated in the Mahabharat. కనుడు.

రాని (Neg. Rel. participle of వచ్చుట) which has not come, that which shall not come or does not happen. శునికీరాని, అక్కరకురాని useless. చెచ్చురానికూట what is not fit to be said. వచ్చీరానికూటలు a half formed pronunciation as that of a child beginning to speak. వాడువచ్చీరానికానితోజలే his coming is of no use, though come he is as useless as if absent. చదువరానివాడు he who cannot read. చదువురానివాడు one who is no scholar. చదవరానిబాబు an illegible letter. రాములురానిపిల్ల a girl whose breasts are not yet grown. Yāmunā Charya Charitra. 1. 73. వచనములురానికడుచిన్నవారినిన్ను thee, a child unable to speak.

రాను (The first person neg. aor. of వచ్చుట to come) I will not come or I do not come. Also the adverbial ; as రానుపోను both coming and going. రానుపోనుకదిదినములుకట్టును to go and return will take ten days. రానున్నది that which is to come or to happen. Sumati. 137. రానిది కోరినరాదదిరానున్నదికోరకున్నరాకుండ

దుగా what cannot happen cannot happen though desired : that which will happen though undesired will not fail to come.

రాపాడుట v. a. To plague, torment. వేధించుట. Sar. D. 339. నాకూర్చి శుట్టిరాపాడిచిత్రాంశరాజుతోబెట్టికరకుతాడులపెడకట్టుకట్టించె.

రాపిడి, రాపుడి or రాండి n. s. Rubbing, filing, friction. Plague, torment. తెరియక. D. వేధ, ఉచిత్రవమున్ను. Swa. Preface 5. ఘనమైనరా రాపుచనువోయిరాండి. P. 3. 242. అద్ధరణీనురుచేతిరాయిడికట్టి రారాపుచేతను. ib. 1. 304. క్రోవిగుంటలుదక్కగుల్లబుచిక్కం నివరినకొంకాయిడికిమిడికి. టీ ఉచిత్రవమునకువొంకలరాపిడిచేత through annoyance or terror of thieves.

రాపు or రాపుడి n. s. A rub, rubbing, filing, friction. ఒరయక.

రాపిడి n. s. Filings, dust of iron by a file. ఆకురాయితోరాచగాతుడేరజము.

రాబట్టుట v. a. To receive, receive back, recover, regain. వచ్చినదాన్నిరాబట్టు receive that which is sent to you.

రాబడునది That which comes, or happens. వచ్చేటిది, శంభవించేటిది.

రాబడ్డ or రాబడిన A past rel. p|| of వచ్చుట to come. రాబడ్డబాబు the letter that came.

రాబులుగు n. s. A heron. lit: the royal bird కంకము, లోహపుష్టము.

రాబోవుట To be at hand ; thus, వానరాబోతున్నది rain is at hand, rain is approaching, or is to be expected. వచ్చేటట్టుగావుండుట.

రామ * n. s. A woman. (స్త్రీ).

రామః or రామడు * Rāma a celebrated hero, whose sacred name క్రీరామ is applied as a title of excellence, and is inscribed at the head of every account, or bond or letter ; should the common name Rāma occur in the course of the document they frequently omit it, leaving a blank space. There were three heroes of this name, who were considered incarnations of Vishnu.

రామకీర్తన * n. s. A hymn to Saint Rama. రామవిషయమైనపాట.

రామచంద్రుడు * n. s. The glorious Rama.

రామచిలుక * n. s. A species of parrot, with a blue head, green wings, golden breast, scarlet body and long tail, feathers of a purple colour.

It's note is very sweet and it easily learns to speak. There are other species variously named according to their colours. దివికలలో భేదము.

రామతము * n. s. Assafoetida. యింగుళు. D.

రామతాడు plu. రామతాళ్లు n. s. A gigantick palmyra tree. బ్రహ్మాండమైన తాటిచెట్టు.

రామతెమ్మె n. s. అసగావలక. OG. 46.

రామత్రతాశము or రామమాడ n. s. An ancient gold coin (సిక్కుము) weighing ten pagodas.

రామఫలము, రామాఫలము n. s. The great red custard apple, called bullock's heart, or, sweet sop, annona reticulata. See శీతాఫలము.

రామబాణము n. s. A book worm (tinea) lit: The arrows of the hero Rama; as these worms spare no volume whatever, being indiscriminate in destruction. Equivalent to "the bolts of Jove." శుశ్రుకములనుకొట్టే శురుగు.

రామభద్రుడు * n. s. The glorious Rama.

రామమాడ n. s. See రామత్రతాశము.

రామము * n. s. A sort of deer. వృకమారకమృగము. SC. H. 3. 9. బింకలలో భేదము.

రామములక n. s. A certain root.

రామరామ interj. Alas! alas!

రామలు n. s. A sort of fish. మత్స్యభేదములు. D.

రామవరము or రామవాక్యము * n. s. Lit. the word of Rama, a phrase for a sacred promise, an irrevocable word, absolute truth. "God's truth."

రామసాగరములు n. s. plu. A species of rice. వడ్లలో భేదములు. D.

రామానుజులు or రామానుజాచార్యులు * The name of a certain saint among the Vaishnavites. See భాష్యకాలు.

రామామణి * n. s. A jewel of women. i. e. a superior woman. స్త్రీరత్నము.

రామానుజము * n. s. The Rāmāyan: the second epick poem of the Hindus, recording the adventures of Rama, the son of Dasaradha.

రామార్పణము గాయిచ్చుట v. a. To give in solemn donation.

రామి The neuter noun of వచ్చుట plu. రాములు. The not coming రాకపోవడము. నేయరామి impracticability. తిప్పరామి the difficulty of turning it. Dab. 79. కానరామి the impossibility of seeing. BD. 5. 118. Yayati. 3. 126. అక్కచుడురామినన్నడపొక్కుచునీదేవయాన గrieved at his not coming; at his non-arrival.

రామేశ్వరము * n. s. Rāmēswaram, a holy place, (vulgarly called Ramisseram) situated between the island of Ceylon, and the Coast of Coromandel, where the Hindu deity Rama is said to have formed what is called "Adam's bridge," and thereby to have passed from India to Ceylon.

రామ్ములక n. s. A certain root? రామములక.

రాయంచ n. s. The phoenix or fabulous swan. రాజహంస. D.

రాయడి or రాయిడి n. s. Rubbing, plague, trouble, annoyance, ravages. బియ్యక, ఉపద్రవము. L. 14. 26. రాయడిలేక శిరాశంబులైన శ్రోవలజనుగృహస్థులు. ib. 24. 54. మాయనాసినయంతమరియిందియముల రాయడిదప్పనా రారాశుదప్ప. టీ|| రాయడిదప్పను, ఆ-బాధపోవును, ఆ-రాగాశుదప్పను, ఆ-యిందియో శుద్రవములుపోగా. R. 2. 89. కలువచెలిదొంగరాయిడిగలుగురింకననుచు. దొంగరాయిడి, చోరోశుద్రవము. Pal. 74. రామరూపకృపిరాయిడిమర్పి.

రాయడించుట or రాయిడించుట v. n. To rub together. ఒకటితో-సెకటిపురుసుకొనుట. Vish. 3. 113. నానాకిరిట విన్యస్త్రుత్రసూన సౌరభములూం దొంటితో-రాయడించు. Naish. 6. 124. కుచంబులు రాయిడించుగా. P. 1. 587. మిట్టచనుంగవరాయిడించుమైదీవనటింపు. టీ|| రాయిడించు, పురుసుకొనుచుండగా. Vish. 6. 13. రవలిమట్టెలకొరరాయడించు, ధన్యులు పుకటితో-సెకటిపురుసుకోగా. H. 4. 2. మగరాజిరాయడించుమందిరభూమిక. వద్రమణులకాంతులు పురుసుకోగా.

రాయడు n. s. (A word used only in compound phrases) King, master, lord; as శులుగురాయడు the king of birds. i. e. Garuda. తెనుంగురాయడు, ఆంధ్రనాయకుడు the name of the god worshipped at Chicacole. కొండలరాయడు the king of hills. i. e. the Himālaya. A title (like Mr.) assumed by Vyāpāri bramins; as రామరాయడు, గోవిందరాయడు. It's plural రాయలు was the title assumed by the last Telugu dynasty; the kings of Vijayanagaram.

రాయబారము or రాయభారము n. s. A negotiation, message, embassy. Intercession. శంధిచేయడము, శులహాచేయడము. D.

రాయభారి n. s. An ambassador. శంధిచేసేవారు.

రాయలు n. s. See రాయడు.

రాచనగాడు n. s. A secretary. జాబులు వ్రాసేవాడు.

రాచనీము n. s. Clerkship. జాబులు వ్రాసేపుద్యోగము.

రాయి n. s. (Gen. రాతి Instr. రాత, plu. రాళ్లు) A stone. శిల. D. యిటికెరాయి a brick. రాయిర

శ్చు stone &c. [here రశ్చు is an Anuk.] రాతికట్టు భూమి stony soil. దిట్టెల్లరాయి a lump of dross.

ఉప్పురాయి a crystal or bit of salt. ఉప్పురాయి

వలనేను పుకకొడుకును పెట్టుకొన్నాను I have one single son whom I have kept as a pet. ఉప్పు రాయివలనే పుకకొన్నాను I am left solitary. A proverb says చలివందిటికండలో రాళ్లు వేయడము to dissuade one from a good deed.

రాయిడి n. s. See రాయడి.

రాయిడించుట See రాయడించుట.

రాయిడిక త్రై n. s. A jade, or wretch. పోరు పెట్టేటి ది. Zacc. 6. 84. రాయిడిక త్రైతన వెను బాయిడి యత్తలయిండ్లకోడ్రమల్ సేయబిలానినల్.

రాయిరశ్చు Stones and rubbish. See రాయి.

రాయుట v. n. To rub, to be rubbed, roughened, or frayed. వానిగొంఠురానినది he is hoarse. (his voice is roughened.)

రాయుడు n. s. A title like 'Laird,' or 'Squire,' or "Mr." used among native gentlemen of the Velma caste. రత్నాంబరంబు లేరాయుడిచ్చు. (Anon.)

రారాజు n. s. A 'king of kings.' రాజులకురాజు, దుర్యోధనుడు. D.

రారాపిడి, రారాపు plural రారాపిళ్లు or రారాపులు n. s. Rubbing, plague, annoyance. మిక్కిలి పురియక. D. ఉడు ద్రవము, వేడ. రారాపిళ్లు, పురియక. OG. Swa. 4. 113. రారాపిళ్లు భుజాంగదంబులమణుల్ రాలంక. టీ|| రారాపిళ్లు, పురుసుకోవడముల చేతను. ib. 3. 89. కడుకారాపులోగంతుడు ద్వేగంబంజగ జేయ. టీ|| మిక్కిలి పుడు ద్రవము చేస్తున్న. H. 3. 65. ఏరా తాళక లేరా, రారాసన్నేరనేలరా, రారాపుల్, పేరా మోహనరూతుశరీరా. Radha. 1. 35. రారాపు జేయుకృష్ణుడు.

రారాపు adj. Rubbing together. పుకటితో సుకటి పురుసుకొనే. Swa. Preface 5. ఘన మైనరారాపు చనుదోయిగాయి. టీ|| రారాపు, పురిపిడిగల.

రారేక or రారేకు n. s. A jewel worn by children or women on the forehead. రావిరాకు. OG. Mitra vinda Parin. 2. 28. చురుకుంకేలపు చెక్క. C. P. Brown's Telugu Dictionary.

డంపు కనిపాపుల్ దెచ్చు రారేకతో కురులజ్ఞాడ నిలాల మెత్తుకొనియున్న వేడ.

రారేడు n. s. A king, a ruler. భూపాలుడు. OG.

రాలగొట్టుట v. a. To knock off, beat down. రారేటట్టుకొట్టుట.

రాలిటవేయుట or రాలివేయుట v. a. To knock off, beat down. రాల్యుట.

రాలు n. s. Error for వ్రాలు Writing. వ్రాత.

రాలు A feminine singular affix; as దుఃఖితురాలు she who grieves. నేను దుఃఖితురాలై పున్నప్పుడు while I was in grief. అది మద్దిమంతురాలు she is a sensible woman. The masculine form is దుఃఖితుడు he who is in grief. మద్దిమంతుడు he who is sensible.

రాలు Contraction of రాళ్లు n. s. plu. Stones. BD. 4. 1518. కరములగోడరా లాదికొనుచు నుల్పాల్లింబిదినుచు. మగరాలు, వజ్రములు Diamonds.

రాలుగాయ n. s. A varlet, rogue, a wicked or mischievous boy. తుంటపిల్లకాయ.

రాలుగాయతనము n. s. Wickedness. తుంటతనము. H. 5. 126. వాడు నానాటికభివృద్ధి వరల చెరిగి, కాకలను దీరిగడిమిరిగిటిచారి, రాలుగాయతనాన బేర జపు దారి నారి తేరె నెరాగంట్లమూరియయ్యె.

రాలుచుట or రాల్యుట v. a. To knock off, beat down. To drop. రాలకొట్టుట, కాయ్యుట. అదికండ్లనీళ్లురాలినది she dropped tears.

రాలుట v. n. To fall off, to run or flow off, as tears &c. పతనమాట. D. ఆకులురాలుతవి the leaves fall. వానికండ్లల్లోనిప్పులురాలినవి fire flashed from his eyes. యాకరుపులోజనముపుప్పు రాలినట్టురాలిపోయినది in this famine the people melted away like so much salt. BD. 5. 854. చాలదోయిట నెత్తె చల్లిననినుము రాలనియట్టియరణ్యంతరమున. P. 2. 141.

రాలుపుట v. a. To knock off, to beat down. రాలుచుట.

రావణము * n. s. Sound, voice, noise. ధ్వని. D.

రావణము The infinitive of వచ్చుట q. v. coming. రావణహస్తము * n. s. A kind of fiddle. వీణాభేదము. SC. Balrama. 5. 24. కాహళితోడోళ్లశంఖములురావణహస్తములుడిండిమంబులుమురళికలును.

రావణుడు * n. s. The sovereign of Lanka, or Ceylon; (literally, he who afflicts or injures.) Digitized by Google

లంకేశ్వరుడు, హింసకుడు. R. 3. 69. దైవతముల
 రత్రిక్షద్రావణు రావణుని దాశరథి నైదుంతుక.
 రావణునికోట A labyrinth, a great puzzle.
 రావి or రావిచెట్టు n. s. The poplar leaved fig
 tree. Ficus religiosa. అశ్వత్థము, పిప్పలము. రా
 విఅకురీతిగావణికినది she trembled like an as-
 pen leaf; the leaves of the fig tree being pro-
 verbial for fluctuation. గంగరావి, అన గావ్రమ్మ
 దారుళుచెట్టు the portria tree. Hibiscus popul-
 neus.
 రావింతుట v. a. To cause to come; to send for
 వచ్చేటట్టుచేసుట, పిలిపించుట.
 రావిడి n. s. (error for రాయిడి) Invasion, ravages
 (as made by thieves or rats) రాటు, తొందర.
 రావిరేక, రావిరేకు, రావిరాకు or రావ్రేకు n. s. A
 jewel worn by children or women on the fore-
 head. విడ్డలుగాని ఆడవాండ్లుగాని సెళుటపెట్టు
 కానేభూషణము. N. 4. 165. బాలేండుబోలిసఘ
 లంబునరావిరేకగడలక.
 రావు n. s. Contraction of రాయడు A title like
 (Mr.) assumed by Vyāpāri bramins or by the
 Velma caste in the north; as రామరావు, కృష్ణ
 రావు, అప్పారావు, మాణిక్యరావు.
 రావే Oh come! Pariz. 4. 20.
 రావైతి or రావైతివి Second person singular neg-
 ative of వచ్చుట. Thou didst not come. రాకపో
 యినావు.
 రావ్రేకు n. s. Another pronunciation of రావిరే
 కు. D.
 రాశి or రాసి * n. s. A heap, pile, a collection,
 quantity, or multitude. A constellation, or
 sign of the Zodiac. ధాన్యాదుల్లిప్రోసు, మేపాది
 రాసులు. D. జలరాశి or అంబురాశి the collec-
 tion of waters, i. e. ocean. జీవరాశి or జీవకో
 టి the animal kingdom, animated nature. ఉభ
 యరాశి ధాన్యము the gross product of a field
 before the Government share is deducted.
 త్రైరాశికము rule of three.
 రాశిపోయుట v. a. To heap, or pile up. పోసుగా
 పోసుట.
 రాష్ట్రము * n. s. Realm, country; any public
 calamity, as plague or famine. దేశము, ఉత్పా
 తము. మధ్యరాష్ట్రము Central India.
 రాశిము * n. s. Frolics, pastime. Rural dances.
 గోడుహంక్రీడ, గొల్లవాండ్రుట. B. X. 1159.

రామలతోడను రాశము రామానుజుడాదజూవిరా
 గిల్లిమనూ రామలమీదవియచ్చర రామలుమూర్తి
 ల్లికుడిది రామవి నూదా.
 రాశికము or రాశక్రీడ * n. s. Amorous pastime
 among the cowherds. గోడుహంక్రీడ, గొల్లవాం
 డ్రుట. W. on Vish. P. page 532. and 534. అ
 నేకనరక్షియోజ్యంవిశ్రతాలయాస్వతం, ఆచతు
 ష్షష్టియుక్త త్వాద్రాశికంమస్మి నోద్ధతం.
 రాశిభము * n. s. An ass. గాడిదె. D.
 రాశిభీ * n. s. A she ass or jenny. A humorous
 verse says ప్రాక్షేదోదశవషిణతురాశిభీరావు
 రాయతే.
 రాశిభోక్తి adj. Braying, harsh-voiced. Ananga
 Rang. 1. 15.
 రాసి n. s. A heap &c. See రాశి. BD. 5. 397.
 రాసున్నము n. s. Quicklime. రాతిసున్నము. Jagann.
 2. 87. మేనరాసున్న మెంతయు మెత్తినై గొరిగి
 మ్మహంక్షలును స్రుమ్మి.
 రాస్త్రీ * n. s. Smilax China, Alpinia Galana. A
 water plant without any root in the ground.
 ఏలాశుస్థ్యాం, కురంజిచక్క. గంధనాకుల్యాం, దుం
 కరాస్త్రీ. రక్తపాద్యాం, అంతరతామర. SO. Mi-
 mosa octandria. Rox. 2. 564. The serpent
 ophioxylon, a sort of perfume. W.
 రాస్త్ర See రాస్త్రీ for which this seems to be a
 corruption. H. 2. 248.
 రాహిత్యము * n. s. Nonentity. అభావము. దోషరా
 హిత్యము freedom from fault, the being with-
 out fault. శుణరాహిత్యము unqualifiedness. i. e.
 the being without good quality. A. 3. 96. దే
 వాదిభేదరహితంబైతచ్చేదరాహిత్యమున.
 రాహు * n. s. The name of the ascending node
 of the moon. విభుంకుడుడు.
 రాహుతు or రాహుత్తు n. s. A trooper, a horse-
 man. రాహుత్తుండు, సుర్రుళురౌతు. D. M. VI.
 3. 217. ఆశుదివేళురురాహుత్తులు సెక్కెట్టె. Zacc.
 4. 51. చుట్టములైన రాహుతులు సూరల చేరెలమిక.
 Swa. 4. 107. ఓరాహుత్తశిరోమణి.
 రాహుళు * n. s. See రాహు.
 రాక్షసి * adj. Appertaining to goblins or fiends,
 devilish, cruel, inhuman. అసురశింఖమైన,
 దారుణమైన. రాక్షసకృత్యము an inhuman or
 savage conduct, a horrible deed.

రాక్షసత్వము * n. s. Giantship, demonism. ఆసు
రత్వము.

రాక్షసవివాహము * n. s. A giant marriage i. e.
the violent seizure and rape of a girl after the
repulse or destruction of her relatives. బంధువు
లకు విరోధము గావించుచును బలాత్కారము గా తీసుకొ
నిపోయి చేసే పెండ్లి. B. X. 52. 3. అంకిలిచెప్పలేదు
చతురంగబలముల తోడ నెల్లి గొనుకొక జనాభానివు
ళి సుపాలజరానుతులంబయించినావంక కువచ్చి రాక్ష
సవివాహమునంభవదియ్యకొర్యమే యుంకువచేసి
కృష్ణపురుషోత్తమచేకొనిపోమువచ్చెదన్.

రాక్షసి * n. s. An ogre or she demon, a female
fiend. ఆసురస్త్రీ. రాక్షసిముండ a she devil, a
horrid wretch.

రాక్షసుడు * n. s. A demon, fiend, goblin, giant,
titan, cannibal, vampire, evil spirit. ఆసురుడు,
దానవుడు. See origin in KUR. 1. 287. I.S. J.
VIII. 68. 69.

రి A note in music called B. See on S శ.

రి An affix, See notes on ఆరి.

రింఖ * n. s. A horse's hoof. గుర్రపుదెక్క. D.
Anirud. 4. 62. రింఖాశంఘాతజాతావృతవితరథ
రారేణుకుంకీకృతాబ్ధున్.

రింఖము * n. s. Slipping, stumbling. స్థలనము.
SC. తొట్టుపాటు. Balaram. 5. 109. తుంగతురం
గరింఖాణజఘాళినివీరవతుంక.

రింఖత్ * adj. Slipping, stumbling. Shining.
Skipping. స్థలితమైన, తొట్టుకాడే, శ్రుతాశించే,
గంతులువేళే. Ananda Tantram. 2. 47. రింఖత్త
రంగళంచారగళిమాత్రాంతదిగంతరః. T. 5. 62.
రింఖత్తనకమణిపుంఖశరముల. టీ|| రింఖత్, శ్రు
తాశిస్తున్నటువంటి. ib. 5. 126. కంధరాతాంతి
దూర్వా, ఘనతన్వోత్తర రింఖత్తరశీదనస్యగ్రా
శువిత్రాశలోల. టీ|| రింఖత్, యెగురుతూనున్నటు
వంటి. Swa. preface. 53. సైంధవరింఖాశంఘాత
జాతరేణాగ్రతమోరింఖద్రిపున్పు. టీ|| రింఖత్,
తొట్టుకుడుతున్న.

రింగు n. s. The fluttering of wings. కువీచుకొది
ధస్వి. D. a Chatu says రెక్క గాడ్పులుమింటరిం
గుమనగ.

రింగులు n. s. plu. The ends of a garment. చుం
గులు. Raja Sekhara. 1. 24. బలుచైనదిలువచేజలు

వైనశస్త్రంపుకలువరింగులు గా గవారగట్టి. R. 2.
109. పులితోలువిడిచింది జలుగుడువ్వలువరింగులు
వల్లెవాటుమైకొలుకువచ్చు.

రింఘాళి * n. s. Multitude, crowd, mob. శుమా
హము. SC. Swa. preface 15. మూరురాయరగం
డపెండెరమణిమరిచిరింఘాళిగలయనావృతములగు
చు. టీ|| రింఘాళి, గుంపు. R. 1. 19. హాళింగాని
యాడందగు, హాళిశ్రుశస్నాదయాద్ర్యి యీముడు
పాళి, కేళిశంకేతితకంకేళిగుళున్న శ్వయాశుఘ్న
ణరింఘాళిన్.

రికము n. s. An affix like hood or ness, as పెద్దరిక
ము greatness. మేనరికము cousinhood. దొంగరి
కము thieving. కన్యైరికము virg-inity. చుట్టరిక
ము relationship. కొత్తరికము newness. చూలరిక
ము UH. 4. 191. the being a paria.

రిక్కలు n. s. plu. Stars. Pustules, wheals, blisters.
సక్షుక్రములు, బొప్పలు. D.

రిక్క వెట్టుట or రిక్క విడుట v. n. To stretch the body
through drowsiness. ఒళ్లువిరుచుకొనుట అనితో
వినది. BD. 3. 224. కుక్కలవిల్పుచురిక్క వెట్టుచు
ను, నెక్కానసెరికాలనిల్పుచుంజనుచు.

రిక్కించుట v. a. To prick up the ears &c. నిక్కపా
డుచుట. R. 2. 19. విగుకుపైళ్లమరించివేటకుభటు
ల్వేర్వేరనంకించిముందుగవిల్వకమురియుకబయ
ల్వకుగొనుక దాటుకొదికల్ నిక్కినీగికాల్లివు
నెలుండుక చెవివల్రిక్కించిమై చ్రాకుపొల్పు
గడల్లాల్పుచు బోవుదిశ్చ మొలవేల్పుల్ దత్తడుక
మొత్తమిన్. A. 5. 152. త్రొక్కుచేట్లకు గాకరి
క్కింపుజెరివినగంధఫలీశంక్షిగబరులలర. టీ|| రిక్కిం
పు, మైకిపువికియుండేటట్టుగాను, చెరివిన, ముడవబ
దిన, నిక్కబాడుచుకొనేటట్టుగానుఅంటేబాగు.

రిక్తము * adj. Empty, void, poor, indigent. శూన్య
మైనది, వట్టిది. D. పుత్త.

రిక్తమాస్తము * n. s. Empty-hand. పుత్తచెయ్యి. one
verse says రిక్తమాస్తేనసోవేయాద్రాహాసందైక
తంగురుం.

రిక్తమాస్తుడు * n. s. He who is empty-handed.
శూన్యమాస్తుడు, చేతయేనున్నిలేనివాడు.

రిక్తుడు * n. s. A poor man, a pauper. దరిద్రుడు.

రిక్తురాలు * n. s. A poor woman. దరిద్రురాలు.

రిక్తము * n. s. Wealth, property. ధనము. SC.

రిక్తహారి * n. s. An heir; one who succeeds to the property of the deceased, and gives the funeral cake. దాయది, పిండశ్రుదాత &c. SC.

రిచ్ఛ or రిచ్ఛపాటు n. s. Horror, terror, stupefaction. నిశ్చేష్టత్వము. D. దిగులు, వితాకు, క్రూను పాటు. A. 5. 155. మింటనుండుట గాజనియింటి పైకి, దెచ్చుకొంటినటంచు వెళ్ళిరిచ్ఛవెడలు. టీఃరిచ్ఛ, వీడర. T. 3. 88. అనవినిగుండెరుజ్జనగనచ్చెరు పాటునురిచ్ఛపాటు నెక్లొనుగరుపాటునుగదుర. టీఃరిచ్ఛపాటు, యేమిఠోచకయుండడము.

రిచ్ఛగొనుట or రిచ్ఛకుడుట v. n. To be horror-struck, to be stupefied. దిగులుకడుట, వితాకుకుడుట, క్రూనుకుడుట. S. 3. 271. అచ్చటజారుని గానక, యచ్చెలియుచ్చలితమానసాంభోరుమాయై, రిచ్ఛవడితెప్పికోలగు, శాశ్వరికకమరియువాని నెల్లడ నెమకెక. రిచ్ఛకుడి, దిగులుకుడి. KP. 3. 190. వచ్చిరిచ్ఛవడి యనచ్చెరువండుచు. Satyabhama. 4. 221. వచ్చి మూరారిచ్ఛవడివారిజలోచనయుండుచందముక. BRY. 792. అద్దశ ముఖుడట్లాండువిశుద్ధశకరికించిరిచ్ఛకుడిమంత్రలు. ఆదిలక్ష్మీవిలాసము 4. 123. రిచ్ఛులురిచ్ఛకుడిచూడక. Vish. 7. 79. వెచ్చనినిట్టూర్చుగదురవిన్నవలుతితోరిచ్ఛకుడివాచ్చుధారలు. T. 4. 170. సురలోరిచ్ఛకుడగ. టీః వితాకుజెండగాను. Vish. 7. 139. అచ్చటివారలాబాలగోపాలంబుగా వచ్చిరిచ్ఛలుకుడి చూచుచుండిరి. Cavi. car. preface. 39. అశ్రుదుభయాద్భ్రహ్మశ్రుతిక మతిరిచ్ఛవడిన చతురాననుపై. టీఃరిచ్ఛవడిన, అవశత్వమునుపొందినటువంటి. KH. 5. 22. భూతలమునవ్రాలిరిచ్ఛగొని.

రిటి * n. s. A crackling sound? అస్తిజ్ఞానలాధ్వని. D. అస్తిచటశ్రారము.

రిత్ర adj. Empty, fruitless, vain, unprofitable, mere. శూన్యమైన, ఉత్ర, వట్టి. Bahulaswa. 5. 181. గుడంబు, ముత్తెశురత్ వెశిత్ సెట్టి గుత్రలంబ, కెత్తిశ్రుత్రెంచియంగిరిత్రవేసె. URT. 8. 141. రిత్రవిచారకేటికెక. L. 4. 346. రిత్రసూరేనకువ్రించినట్లుండు. BD. 5. 178. జగములలోరిత్రశబ్దవచ్చెనిక. రిత్రమాటలు empty words.

రిత్రరించుట, అనగాచక్క గానిక్కించుట. OG.

రిశ్రుడు * n. s. An enemy, foe. శత్రుడు. D. B. X. 48. సుతులరిశ్రునకుక.

రిమ్మ n. s. Giddiness, perturbation. దిమ్మ. Vema. 3. 39. జ్ఞాన మెన్నగురువుజ్ఞానహీనముబుద్ధి రెంటిశిం

దునుండుతిమ్మ చూడ, రిమ్మ తెలిసినేని తెచ్చి తానుండడా. వాడిరిమ్మ తిరిగినది his giddiness is gone off.

రిరంశి * n. s. Wish for sport, lust, amorousness. Ananda. 4. 46. క్రుధితేభు క్రివింతాస్యాత్ రిరంశాయాయంతిక్రియా. S. 3. 273. శికటికందరంబు నుంబోలుతదంతరాశతలముక వడి జేరివుచోరిరంశియై.

రిల్లు n. s. A moth, a bookworm. చినుట.

రిల్వ n. s. A flutter. శుషితమౌదిధ్వని. D. Name of a gregarious waterfowl with a grey body and a black head. రిల్వనుని fluttering.

రిల్వన adv. Suddenly, abruptly, quickly, speedily. శీఘ్రముగా. D.

రిషి Error for ఋషి A saint or santon.

రిధ * n. s. Irreverence, scorn. తిరస్కారము. D.

రితి * n. s. Manner, mode, method, way, state, condition. యేకరీతిగావుండే Regular, correct, steady. మర్యాదయు, శ్రుతారము, ఇత్రతి. D.

రిశు, రీశులు Error for రీతి Manner &c. యారీశున, ఆరీశున "thus."

రుంజ n. s. A brazen drum. ఆనద్ధవిశేషము, ఆవజము. Pal. 131. శంఖులుకామాశాత్ శిన్నరుంజలును. ib. 258. ఘనమైనరుంజలుకనకతప్పెట్లు.

రుండము * n. s. The head separated from the corpse. SC. దేహవిముక్తశిరసి. BD. 4. 66. రెండుకొమ్ముల సెక్కిరుండంబుగాడ ప్రాణవిహూగతాశమునభక్తుండు. ib. 1134. రుండాభరణరెండ్రుండరిశేక.

రుండ్రము * adj. అనగాగొప్పది. D.

రుక్కు * n. s. Sickness. Splendour. రోగము, శేషస్సు. D.

రుక్మము * n. s. Gold. బంగారము. D.

రుక్మవతి * n. s. A name of Rati రతీదేవి. D.

రుక్మి * n. s. The brother of Rukmini. రుక్మిణీదేవి తమ్ముడు.

రుక్మిణి * n. s. Name of the principal wife of Krishna. కృష్ణునిట్టట్రుదేవి. రుక్మిణీకళ్యాణము the marriage of Rukmini, the name of a particular episode, in the Bhagavatam, which is much read as a school-book.

రుక్మము * adj. Bent, crooked, curved. వంగినది. D. భక్మము.

రుక్మత n. s. Sickness. వ్యాధి.

రుచకము * n. s. An ornament for the neck, or breast. కంఠభూషణము. D.

రుచి * n. s. Desire, wish. Lustre, light, splendour. Taste. ఇచ్ఛ, రాగము, శ్రద్ధ, కిరణము. SC. ముఖం. RKD. చవి. D.

రుచించుట * v. n. To be agreeable, to be sweet. అదినాకురుచించలేదు I do not like it. S. 3. 368. ఇచ్ఛనినాకుశ్రీరిపోదు మికురుచియింటి బోలునిచ్చిట్టున.

రుచిఅయిన adj. Delicious. చవిగల.

రుచికరము adj. Delicious, fine, sweet, agreeable. చవిగల, సారముగల.

రుచిచూచుట v. a. To taste. చవిచూచుట.

రుచిరము * adj. Charming, beautiful, pleasing. tasty, sweet. మసూహారమైన. SC. B. 3. 1000.

రుచ్యము * adj. Pleasing, beautiful. మసూహారమైన. SC.

రుజ * n. s. Disease, destruction. రోగము. SC. URT. 5. 32. యౌర్విపాశలుజరయను ఘోరరుజలునడరనాకురులై. P. 4. 213. దుఃఖరుజాశుభ్యము.

రుటము or రుటంపు adj. Hard, firm. Satya. 3. 49. రుటమైన ఘోంబట్టుబటువులున్నవిగాని పనితనీచంటిగుంపెనలులేవు. T. 2. 74. వానిరుటంపు వెండాడలు. టీ|| రుటంపు, దృఢభావము, అనగావిగలిగినటువంటి.

రుటముగ adv. Firmly, certainly. గట్టిగా, అనగా రూఢిగా. Valeswara. 5. 116. అటుగాననేనునియ్యెడకుటిలాంకనిస్తునిత్తు గురువర్యనకుం రుటముగనింతకుమిక్కిలిఘటితో పాయంబులేదు కలలోనైనను. T. 1. 37. రోమరాజిగనుపించె, రుటంబుగ, నానువైతయికోవల సెకఘట చెలంగ. టీ|| రుటంబుగ, రూఢిగాకనుపించెను, అగుచుడెను.

రుట్టు * n. s. Wrath, anger. క్రోధము. D. రుణము Error for ఋణము.

రుఠము or రుఠి * n. s. The cry of birds; any cry or noise. వానిఠం, అనగాశుకుశయ్యోదీనాంశబ్దక. RKD. A. 5. 159. నిశమిల్లికాళిరుఠిచక్కగజేయక. టీ|| రుఠి, ఠాద.

రుఠువు Error for ఋఠువు.

రుత్త n. s. Destruction, ruin. నాశనము.

రుఠితము * n. s. Weeping, crying. భస్మినిగానేడకడము. D. యేడ్పు.

రుదురాకలు, రుదురాక్కలు or రుదురాచ్చలు n. s. plu. for రుద్రాక్షులు the berries of the Elaeocarpus; of which rosaries are usually made. చూ

లాశలవృక్షముయొక్కవిత్తులు. Chenn. 4. 206. శస్త్రంపురుదురాకశరములుపెడమూని. H. 5. 109. చిత్తరపువిభూతిరేఖలరుతుండుదురాచ్చలుగల్గిభానిలు. Chenn. 3. 51. నుదుటనురులుగొన్నరుదురాక్కలెడగల్గనయ్యెయెరళుదెలుకునలవియగునె.

రుద్దుట v. a. To rub, scrub. రాచుట.

రుద్ధము * adj. Surrounded, begirt, obstructed. ఆవృతము, పొడగబడ్డది. SC. అరికట్టబడ్డది. D.

రుద్రజట or రుద్రజడచెట్టు * n. s. The plant termed sweet basil. *Ocymum basilicum*. జటావల్లి. D.

రుద్రపాము n. s. A certain venomous snake. శర్పవిశేషము.

రుద్రభూమి * n. s. A cemetery or place where the dead are burnt or buried. శ్మశానము.

రుద్రవీణె * n. s. A sort of lute. వీణావిశేషము. Surabh. 102. నీళ్లగంఠియు గాజునిలువులద్దమురుద్రవీణెకి నైరవణ్ణివేళ్లనురటి. See రుద్రి.

రుద్రాణి * n. s. A name of Durga, or Parvati, wife of Siva. పార్వతి.

రుద్రాక్షుచెట్టు * n. s. The tree termed *Elaeocarpus ganitrus*; the seeds of this tree, named రుద్రాక్షులు are much used for rosaries by the Saivites. రుద్రాక్షుపిల్లి a hypocrite, lit: a cat with a rosary in her hand.

రుద్రి n. s. A sort of lute. W. వీణావిశేషము.

రుద్రదుడు * n. s. A name of Siva, also a name given to certain lesser deities. శివుడు, ఈశానుడు.

రుధిరము * n. s. Blood. రక్తము, నెత్తురు. R. 7. 146. Lalit. 15. 11.

రుఠ్ఠుట or రుఠ్ఠువు v. a. To fling, toss, throw. విశిరివేసుట.

రుబ్బారూళ్లుగాజేయుట v. a To spoil, to cut into pieces. విండరవండరచేసుట. P. 3. 302. కాయంబెక్కడనుండెనేమివని తాకండ్రుప్రాణేశ్వరుంబాయంబాలపు ప్రాణముల్ మనసు రుబ్బారూళ్లుగాజేయుట డాయస్వచ్ఛుగ దాశయ్యోధరము లంఘింగొగిటంజేర్చి యాచాయంబై కొనిచెక్కు సెక్కిరతి రాజ్యశ్రీలదెలింపుడు. టీ|| మనసురుబ్బారూళ్లుగాజేయుటక, చిత్తమునుసంతోషవెట్టుచున్నందుచేత అని అసంతముగావున్నది అయితే నామనస్సును వేధించడమునకెల్లప్పుడూ శిరశముగావుండును.

రుబ్బుట v. a. To grind, in a mortar, any thing first moistened in water. రోటిలోవేసిగుండుతో మెరుపుట.

రుబ్బుపాత్రము, రుబ్బుపాత్రము n. s. The stone pestle used in a mortar రాతిరోటిపాత్రము. D. రుబ్బురాయి n. s. A grindstone.

రుబ్బురోలు n. s. A mortar for grinding. రాతిరోలు. D.

రురువు * n. s. A sort of deer. నల్లచారలు తెల్లమగ్గులుగలదుప్పి. D.

రువణము, ఆనగాబాక్త శము. OG.

రువారపు adj. Beautiful, elegant, graceful. అందమైన, సౌగంధ్యము. T. 2. 74. వానిరుటంపు పెందొడలు వారిరువారపుని బెట్టించాడల్. టి|| రువారపు, సౌగంధ్యము. Ila. 3. 129. శుభమునుబోయివచ్చెటిరువారపు ముచ్చటలావలంకు రెంతయు నినుగూడు ప్రోడలకురత్నక జెప్పము. ib. 4. 81. ఇంతివూబోలులమే, ల్పంతిచేమందివిరువారపుబంతి, కంఠుని శుట్టపుదంతి.

రువారము n. s. Beauty, elegance, grace. అందము, సౌగంధ్యము. S. 3. 323. నీటికాగులలోననిడబూచిరువారమిట్టారయనచాదుబొట్టమర్పు.

రువ్వ n. s. A farthing. దమ్మి. D.

రువిచ్చుట v. a. To give a lesson to a boy in the Vedas; making him repeat it a set number of times. చిన్నవాండ్లుకునశను వల్లవేయడమునకై ప్రపాధ్యాయులు ముందర లైక శుర్యాయముచెప్పట. KP. 4. 46. శుభవర్ణ సౌంద్యవశ్రకటనం బెంతయునింపుమీరంగరువిచ్చియిచ్చి, పుణ్యునదాత్రాదిభేదములుగంటక శుర్యగనుబొమ్మచేప్పలగరకరక.

రువు n. s. A lesson given to a boy in the Vedas. కిల్లకాయలుకునశనువల్లవేయడమునకై ప్రపాధ్యాయులుముందర లైక శుర్యాయముచెప్పడము.

రువుట v. a. To fling, toss. విసిరివేసుట. Vasu. 3. 165. లకానశితాశీరువు లేమరువపుబంతులట్ల.

రుడు * n. s. Anger, wrath, passion. కోపము. Lalit. 4. 13. ib. 12. 14. DRY. 2240. line 3.

రుషి plu. రుషులు * n. s. A hermit, monk, santan: thus spelt instead of ఋషి. R. 2. 73. వేరుఋష్యశ్యంకుడంటులవ్వనంపు మంతుగా, నారుషీశ్యరుండువచ్చెనాశలించుకోరికల్. M. IX. 2. 189. రుషులైరివారుమరుగ్గఱంబు. In these verses the rhyme proves this spelling.

రుసి n. s. for ఋషి. A hermit. P. 1. 259. రుసివంటిదాన్నినన్నీకుసిగుంతుల బెట్టియేమిగుడి చెడుపాశంబసిబోలెతాకునినునేను సురస్సంజాలుజాలు నాపెయనుడుక.

రూ|| (in accounts) a contraction for Rupees. See on రూపాయి. Thus రూ|| ౨౫౦ Rs. 250.

రూక plu. రూకలు n. s. A silver penny, usually called a fanam: a small coin of silver or gold (which in ciphering is contracted thus ర్.) రూక or చిన్నరూక a single fanam. పెద్దరూక the coin called a double fanam. బంగారరూక a small gold coin. కంఠీరవగాయరూక the Cante-roly fanam: named after a king whose proper name was *Canthi rava* or "Lion," valued at nearly three Rupees. రూక, రూకలు Money in general: wealth. రూకలుగల moneyed, having money. రూకలులేని penniless. చిన్నపెత్తు పెండి బంగారపుముద్రికలు. D.

రూఢము * adj. Sure, certain, true, public, notorious. Opened, blown as a bud. నిశ్చయమైన, శ్రునిధిమైన, మొలచిన. D. రూఢముగా adv. Positively, certainly.

రూఢి * n. s. Certainty, truth. Fame, notoriety. నిశ్చయము, శ్రునిధి.

రూఢి or రూఢిమైన * adj. Certain, notorious, usual or customary. Peculiar (as opposed to యాక that is, etymological or radical) the రూఢ్యర్థము or usual meaning of శుంకజము is a lotus but the యాకార్థము or literal sense is mud-born. నిశ్చయమైన, శ్రునిధిమైన, ఆనశ్యసాధారణమైన. లోకరూఢిఅయిన universally known.

రూఢిగా adv. Positively, certainly. అది నాకురూఢిగావున్నది I am confident of that, I know it for certain. నిశ్చయముగా.

రూఢిచేసుట or రూఢిచరుతుట v. a. To ascertain, confirm. నిశ్చయించుట, స్థిరపరచుట. రేపుపెళ్లటట్టురూఢి చేసినారు they have determined on going to-morrow. తమరుచెప్పినదాన్నే రూఢిచేసినారు they have confirmed your statement.

రూశము * n. s. Figure, form, shape, appearance, semblance, beauty. నిజరూశము, ప్రస్తురూశము, కలరూశము the real form. The fact, the very truth, reality. ఆర్థరూశము and పూర్ణరూశము are terms in statuary for the profile and front

రెండవత్రోకకు n. s. ఆనగాపంకలు లవంగాలు ఆకుపత్రి. D.

రెండింట or రెండింటం adv. By two. రెంటితో. రెండింటగుణించు multiply by two.

రెండు n. s. Two (Gen. రెంటి or రెండింటి Dative రెంటికి or రెండింటికి plu. రెండ్లు.) రెండువచ్చినవి both came, two came. ఆరనకిరెంటికిలేదు he has neither, i. e. he has neither food nor raiment. రెండువచ్చినవికూడరాలేదు two came, and three did not come. తన్నదిలేనిది రెండు తెలియలేదు I know neither if he is there or not.

రెండు Numeral adj. Two, both. ద్వి. రెండుపాట్లు twice.

రెండుతలచుట v. n. To think both ways, i. e. to be double-minded, or treacherous. ద్రోహము చేసుట. కన్నతల్లికిరెండుతలచేవాడు he who is treacherous to his own mother. ఆకుండరెండు అయినది it broke in two.

రెండుతడుట v. n. To separate, be at variance. భేదపడుట.

రెండో Second, other; as యిందుకురెండోవేరుమేమి what is the other word for this? రెండోవాడు తుండలేదు nobody else was present. రెండోవనిచెప్పలేదు I told nobody else. అతడు రెండో కృష్ణుడు In beauty he was a perfect Apollo.

రెక్కరెక్కలాదే adj. Slender, thin, wizened. చలచని. రెక్కరెక్కలాదేవాడు a thin lean man.

రెక్క n. s. A wing కుము, also any thing resembling a wing, as 2. the shoulder blade. 3. a leaf of a door. 4. half of a plantain leaf. 5. పోసరెక్కలు pieces of smoked fish. 6. the down of feathers. అంచరెక్కలసెట్ల a down bed. రెక్కలతలుపు a door which has two leaves, such as a common English door. రెక్కలాగువున్నది she is very slender. రెక్కాముక్కా ఆడకుండావున్నది It is very close or suffocating. I cannot stir hand or foot. పెడరెక్కలవిరిచిట్టుట to pinion a man.

రెక్కపాయలు or రెక్కపాలలు n. s. A sort of grain. H. 4. 157.

రెక్కాములు A sort of grain. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 156.

రెక్కానుట Error for రెక్కానుట.

రెక్కుట v. n. To low as cattle. To be proud. ఆపురెక్కెననుట. D.

రెట్ట n. s. The upper part of the arm. Filth; the dung of birds or fish. A certain tint of carmine in painting. [నుపియొక్కరెక్క, కుషియొక్కనులము, వర్ణవిశేషము.] వానిరెట్టవదిలిపది his shoulder is dislocated. కోడిరెట్ట, or కోడిపియ్య fowl's dung. Retta is also the name of an astronomer whose school is called రెట్టమతము; some say he was a potter; like Nigidius Figulus, who (See Augustin in Bayle) was an astronomer, called the Potter on account of a certain argument he uses.

రెట్టనాడి adj. Strong. బలిష్ఠమైన. రెట్టనాడిగుర్రము a strong horse.

రెట్టి n. s. and adj. A double or fold. మూడురెట్లు threefold. ద్విగుణము, గుణార్థము, మూడురెట్లునాలుగురెట్లు అని. D.

రెట్టించుట v. a. and v. n. To double, redouble, repeat. To oppose. ఇనుసుడించుట. D. ఎదురాచుట. N. 9. 365. సీతారంబురెట్టించు. టీ|| యిబ్బడించగా. BD. 5. 925. అలుకరెట్టించురండా బాకులిచుట. IIa. 4. 33. కువనసామర్థ్యంబురెట్టించెనే. టీ|| యినుసుడించెనే. తండ్రితోరెట్టించవద్దు do not oppose your father. మాటలురెట్టించినవి it came to high words.

రెట్టింపు adj. Twice as much. యినుసుడి, యిబ్బడి.

రెట్టు n. s. Dowlas, huckaback, a very coarse long cloth. ముతకగుడ్డ.

రెట్టెము n. s. A cloth woven with a double thread జమిలిపోగునేతవచ్చుటి. Rucmangada pref. 33. పులితోలిరెట్టెంపు వెలిపట్టుగిట్టెము కటిమండలంబునగరిమెదనర.

రెడ్డి plu. రెడ్లు n. s. (A title annexed to the proper names of the aboriginal Telugu caste of cultivators;) the head man of a village.

రెడ్డికమువేయుట v. n. To sit on the floor, with one knee up and a cloth round it and round the body in a knot. పైకకాలుమడుచుకొనిదాన్ని అంకవస్త్రముతో నడుముకు విరియకట్టుకొని కూచుండుట.

రెడ్డిపాలవంకెలు n. s. A sort of grain H. 4. 157. మోడుగలోడి మెలుముడుకశిరులు, కుళ్ళుశురుల్ రెడ్డిపాలవంకెలునుభోగులుకుచ్చకర్పూరశిరులు.

రక్తివారి నాసన బ్రాలు n. s. A plant. Euphorbia Thymifolia or E. Hypersifolia Rox. రక్తబిందు చ్చదము.

రెన్నెల్లకు adv. In two months. రెండు నెలలు ఆ య్యెటళ్ళుటికి. Calahasti Mahat. 2. 95. నెలరెన్నెల్లకు జీరజ్జై త్రిజగన్నా తయిల్లాతికి.

రెసరెస n. s. (anuk) A faint flutter. రవంతకొట్టు కోవడము, కొన ప్రాణముతో వ్రుండడము. D. says అన్నిజ్వాలాధ్వసి.

రెసరెసమునుట or రెసరెసలాడుట v. n. (anuk) To be faint or fluttering with weakness. రవం త్రకొట్టుకొనుట, కొన ప్రాణముతో నుండుట.

రెప్ప n. s. The eye-lid. రుక్క. Vema. 586. రెప్పలు మూసియు మూయక with quivering eye-lids. Pal. 25. కంటికి రెప్పయ్యగా వినభంబి he kept her as the apple of his eye.

రెప్పపాటు n. s. A wink. నిమేషము, రెప్పవాల్యడము. D. రెప్పవేయడము.

రెప్పవాలుట, రెప్పవాల్యుట v. n. To wink. రెప్పవేయుట, కన్నుమూయుట.

రెప్పవేయుట v. n. To wink. కన్నుమూయుట, రెప్పవాల్యుట. Vema. 2085.

రెమ్మ or రెబ్బ n. s. A sprig. చెట్టుకొమ్మ. D. చిన్న కొమ్మ. Ila. 3. 172. చలచుగొజ్జి రెమ్మ మరవ్వంపు రెమ్మ. టీ|| రెమ్మ, అనగా రెబ్బ.

రెమ్మట v. a. To pull out, pluck out. పెరుకుట. Vijaya Vilas. 1. 9. రేలమ్మ తాంబూల శశము రెమ్మడమంచుడలంబి. Satyabhama. 3. 51. మరురణమందు నెగ్గి మునుచు ముద్దెగ్గిన చేతివల్యనేదురుసు గరెమ్మినంబి నుకతో గ. P. Balrama. 4. 78. ఒకలల నాశిరోమణితో నూజితలాశము చేత మూనిసారెకు నుశి కాండకుంజము రెమ్మచు ద్రిప్పగ నవ్వగర్ గనక. Kama Sastram. 3. page 9. రెండు చేతుల నెరికురుత్ రెమ్మి తట్టి. Satyabhama. 2. 145. పెరయ చిరాలునక బొటన ప్రవేలున కుచ్చెల రెమ్మి నిబిహా రలిచివుక్కున గది సెబోటియుతా నెదుంత్తులియ్య గ.

రెయ్య or రొయ్య n. s: A crawl fish. పుకచేతు. G. 1. 112. శరికె మొట్టరెయ్య శరికయింకలికము.

రెల్ల n. s. A reed, used to write with. శరము. SC. Saccharum Sara. Rox. 1. 244. కందురెల్ల, అనగా, కాశము. SC.

రెవెక Error for రవికె.

ర n. s. Night. రాత్రి. D. Vish. Pur. 3. 192. దిన దినంబులు రేలువద్దింపుచుండు. UH. 3. 120. రేకల్పిననుబాసి.

రేక n. s. Line, stripe, streak. రేఖ, గీటు. D.

రేకు n. s. A filament or petal of a flower. A strip, plate, or thin piece of metal. A sheet of cloth called Dangari, a salem-poor. శుచ్చదములో శము, పూరేకు. D. శులచనిలో హపుకునక. ఆణం గిరేకు గావుండే Effeminate, like a woman. అశరంజిరేకు a strip of gold leaf like tape used in setting gems. యాపాడిరేకుయెత్తును this ruby will look well with a piece of gold leaf under it. చీనారేకులపెట్టె a tin box.

రేఖ * n. s. A line, row, streak, stripe. Outline, gleam. A line upon the palm, or on the sole of the foot. Beauty, grace. గీత, శుంజీయు, నిలుచున్న శరీర సౌష్ఠవము. D. సౌందర్యము, కళ, అనగా అంశము, కరపాదాదులయందలిగీత. Anirud. 2. 148. మోమునం బెనగొన దైస్య రేఖనకనిత గతిం గరగకాసునంబు. ఈ దద్దీనత్వము. H. 1. 94. యారూ శమీ శటుత్వంబి రేఖా వైభవంబు లీ నెర ప్రాయం బీరసికత. రేఖా వైభవంబు, సౌందర్యాతిశయంబు. Swa. 4. 6. నెరతన కాదు నై మెర సెనిర్ల లకాంతివి లాశిరేఖలక. టీ|| విలాశిరేఖలక, శృంగారచేష్టలచేతనున్న. ఆయితే, కాంతివిలాశిరేఖలక, అనగా తేజోహవభావాదిచేష్టా సౌందర్యముల చేతననియుండవలెను. H. 1. 59. యానగ రిలలామమున నెంతయ రేఖ చెలంగునున్న ధానీనను మోహనాకృతిరతి న్నునుమిన్నగు సౌరుగల్లు సాతానినిశిత్రునూన దళే ధా శభలే తరలాపీజూవితిక. రేఖచెలంగు, అవయవ సౌష్ఠవముతో వెలయుచున్న. ib. 2. 122. రూపురేఖలకంతునిబోలునట్టిప్పుడు కాయముగల్గినవారి. ib. 1. 52. శృంగారకళా ప్రాయలగు రూపరేఖా శ్రీయుతిగలక స్త్రీలని. Swa. 2. 67. అనన్యకన్యా సామాన్యలావణ్య రేఖా ముడంబునను. టీ|| లావణ్యరేఖా, లావణ్య సౌష్ఠవముయొక్క. ib. 3. 25. తాపిం భవిపికాంతార శుంకృతయైనయంజనాచల రేఖనవఘళించు. టీ|| రేఖక, సౌష్ఠవమును, అవఘళించు, తిరశ్చరించు. ib. 6. 99. వల్లీవంతలీలావణ్యశరవ స్వంబు, విమలాంగ రేఖనావిర్భవించు. టీ|| రేఖ, శుంజీ. చంద్రరేఖ a gleam of moonshine.

రేఖ adv. Like. చలె. Swa. 4. 82. లీలపుళిండుడొక్కడు గిండనుతోర్తి శిరోజనిడ కాండ్లితకోకరే

అదనలోరపునల్లనిదీర్లు బాముపై పలహాలం పెహో
లవిడి యలెనుండల యెత్తిచూచుబట్ సాళువ
ముక. టి|| కోక రేఖ, చక్రవాకమువలను.

రేగడి infl. రేగటి or రేగంటి n. s. Clayey soil, call-
ed cotton ground. కృష్ణమృత్తిక.

రేగడి adj. Clayey, loamy. కృష్ణమృత్తిక గావుండే.

రేగడిమాల n. s. A certain plant. లఘుఫలము. Q.

రేగు or రేగుచెట్టు plu. రేగుండ్రు n. s. A tree called
zizyphus jujuba. బదరీవృక్షము. D. H. 4. 9.

కలివిరేగుండ్రుగచ్చు పెన్నంకయ.

రేగుట v. n. To rise as dust. To rage, be angry.
విజృంభించెననుట. D. దుమ్మువలెపైకెయెగురుట, ఆ
గ్రహాజదుట. వారికిరేగినది he was in a rage, he
was incensed.

రేగుప్తిరాగము n. s. The name of a very pleasing
tune. రాగవిశేషము.

రేగురాకుతీగ or రేగుడాకుతీగ n. s. A climbing
shrub, called *Hiræa Indica*.

రేచకము * n. s. Respiring. Purging; what Tay-
lor the Platonist calls *cathartica*. ప్రాణాయా
మమందువాయువువిడిచి పెట్టడము, యేనుగ చెవి, గో
వి, స్త్రీలుకట్టుకొనే గాగరా. D. శ్రవ గ్రియున్ను.

రేచికము * n. s. A horse's paces. అశ్వగతిభేదము,
నట్యులుతోక్కడము. SC.

రేచీకు n. s. A blindman. గుడ్డివాడు. L. 7. 85. రెం
డుకన్నులు లేనిరేచీకుచేత.

రేచు or రేచుకుక్క n. s. A sort of ounce, or lynx,
said to climb trees and to destroy tigers. రే
చులాగు like a wild cat. D. Navanadha page
97. చవతిరేచునుబట్టించింపచడలని.

రేచుట v. a. To irritate, excite, or set on. రేచు
ట, పురికాలుపుట, అతిశయింపు చేసుట. N. 9.
364. వలపులు రేచిగోల యనివల్ల భుడల్లన కేళిసేల్చు
వో.

రేచీకటి n. s. Purblindness, nightblindness. రాత్రి
భ్రష్టకండ్లుకానరాము.

రేచీ * n. s. అనగా అశ్వశ్వానాభ్యని, గుర్రపుగురుకు
న్ను. D.

రేడు Gen. రేని plu. రేళ్లు n. s. A king, lord, hus-
band. చిలువరేడు the king of serpents. కొండ
రేడు the Himālaya, lord of hills. రాజు. D.
నాభుడు.

రేణి An affix to the names of certain trees, as
చీకురేణి, పుత్తరేణి.

రేణుక * n. s. A sort of perfume, and medicine,
of a bitter and slightly pungent taste, and
greyish colour; it is procured in grains about
the size of those of pepper. Proper name of
the wife of the saint Jamadagni and mother of
Parasurāma. హారేణు, కాంతి, భాస్కరంధిని, కటి
లా, జవదన్నుకత్నాస్యం, డామె, రేణా. SC. కురవ
రామునితల్లి.

రేణువు * n. s. Dust, an atom. కురాగము, దుమ్ము.
D. T. 4. 152.

రేతస్సు * n. s. The seminal fluid. Quicksilver.
వీర్యము, పాదరశము.

రేతిరి n. s. Night. నిశ. P. 3. 289. దూతియా రేతి
రిబోయిచీర.

రేతు That is రేతును The first person singular
aorist of రేచుట.

రేత్రి n. s. Vulgar pronunciation for రాత్రి.

రేనాడు The old name of a district containing
the lands of జమ్మలమద్ద, పొద్దుూరు, సెనెము, and
ఉయ్యలవాడ, which now form part of the
Kadapa district.

రేని See రేణి.

రేను, అనగా రేగుచెట్టు. D.

రేకుకడ n. s. The morning, or dawn. adv. In the
morning at dawn. ప్రాతఃకాలము. D. Vish. 2.
244. ఏలినేటిరేకుకడ యానదిలోన ప్రభాతకాల
సంధ్యాయముంబు లెల్లను వితస్థితిమై. HK. 2. 226.
రేకుకడ మత్రియశిష్యులబంది.

రేకు n. s. Gen. రేకటి. Loc. రేకుట To-morrow.
రేకుటయెల్లుంటు either to-morrow or next day.
నేలరేకుట to-day or to-morrow. రేకుటివని to-
morrow's business or work. రేకుమాపు day
and night. రేకుటిసోమవార ము the next Monday.

రేకుట v. a. To raise, provoke, irritate, incite,
excite. రేచుట, ఉసికొల్పుట.

రేఫ or రేఫము * n. s. The letter ర. See on ర.

రేభుడు * అనగా అభముడు. నికృష్ట. SC.

రేయి n. s. plu. రేలు Night రాత్రి.

రేయిటి Gen. of రేయి Nocturnal, nightly. రాత్రిటి.
A. 5. 95. చల్లనిరేయిటితట్టువున్ను లోవిండులదేల
నూనముడి వెంట్రుకలండకితాపులినగఱ. టి|| రే
యిటి, రాత్రిమానుకొన్న.

రేయిండ n. s. Moonlight వెన్నెల D. N. 9. 145.
అడరేయిండలక్కడ దృశముగ. R. 1. 46. ఇలకు
సెండాక రేయిండపిండు

రేరేడు n. s. The moon as "lord of night." రేరే
 నితోబుట్టు the name of *Lazimi*. లక్ష్మీ. Bhalira.
 11. రేరేనితోబుట్టునేలిసేయు సెక దాశత్యసెంజె
 డడవేటుజాడగన్న.

రేలచెట్టు n. s. The Cassia tree; there are various
 species; the fruit is eaten by bears. The flow-
 ers are a golden yellow and the tree resembles
 the laburnum when the leaves all drop off,
 the tree is covered with blossoms. శమ్మాకము,
 ఆరగ్యకము. SC. శింబిరేల, అనగాఆర్యము.
 Q.

రేవ * n. s. The river Narbada, or Narmada.
 నర్మదానది.

రేవంతుడు n. s. A horse-breaker. అశ్వశిక్షక.
 SC. Pal. 53. లేవితట్టగ లేరు రేవంతులైన.

రేవచెట్టు or రేవచెట్టు, అనగావృక్షవిశేషము. Rox.
 1. 332. Jagannadha. 2. 86. లంబశ్రనప్రదేశంబు
 నరేవచిదూలగుండ్లివిగుళ్లగీలుకొల్పి.

రేవటిమన్ను n. s. A rich black soil, cotton ground.
 కృష్ణమృత్తిక Swa. 4. 20. మన్నులివేళ్ళ రేవటిమన్ను
 లండు.

రేవడు n. s. A rogue. కృశణుడు. D. కుచ్చితుడు.
 Swa. 3. 140. ఇహుకరంబులకూరకెయారమైవయ
 శ్రీచన రెంటికింజెసిసరేవడసాదునె నీరజేతుణా.
 టీ|| పుకకార్యమునుగురించి రెండోకార్యమునుకూ
 డాచెడగొట్టుకొనేవాడు.

రేవతి * n. s. Name of the wife of Balarama. The
 twenty-seventh lunar mansion. బలరామునిభా
 ర్యయిరువైవేదోనక్షత్రము.

రేవు n. s. A landing place, port, harbour. Shore,
 beach or bank. A ferry. నద్వాదులయందుమను
 మ్గులవాడుకకుయుక్తమైనవైపు. D. రేవు or ఛాకి
 రేవు a washing green or whitster's yard. వా
 డరేవు a harbour or sea-port. బండిరేవు The
 draught; wharf; or common shore. రేవుతప్పిన
 ది the ford is not now passable, the water is
 not fordable. చల్లగడ్డలుతవ్వేవాండ్రకుగానిదాని
 రేవు మరియెవరికీ తెలియబడదు The spots that
 produce this root are known only to those
 who live by digging for it.

రేవెల్లు, రేవెలుగు or రేవెలుంగు n. s. The moon.
 చంద్రుడు. R. 2. 57. రేవెలుంగునుదాల్చుచేవేరి
 యగుదుర్లకెకిరింపైమించు మెకముడక్క. Vema.
 274. దొంగకెన్నరేవెలుంగొప్పుగానట్లు.

రేసో Oh! (Exclamation used in calling a man.)
 ఓరీ. P. 1. 748. సోశ్యమునజరించిన, దోశముమో
 శుమునునేడతోడనగలిగెం, బోశరమోసారక్రొ
 వ్వా రేసోయిట్లాడ నెవ్వరికినీడరుక. టీ|| రేసో, అ
 నగాఓరీ.

రైక n. s. A woman's bodice. రచిక. T. 2. 91. రై
 కశడల్పియారజపుమైలఘటింది.

రైవేశ్మ * n. s. A treasury. కోశగృహము. A. 4. 3.
 రైవేశ్మాంతరశుద్ధిస్సైరసె. టీ|| రైవేశ్మ, ఛాండా
 గారము.

రొ The vocative sign in some feminine nouns,
 as చెలియరొ O woman. T. 3. 90. యింతిరొపా
 లవంటికులమింపుజనించినది.

రొండి plu. రొండ్లు n. s. The haunch, the sides
 between the ribs and loins. నడుముకుడక్కపా
 ర్శము. D. G. 8. 203. శుడగ్రుక్తిలేదునేలంబడి
 పారలగొండులూడె. Chandra Bhanu Charitr.
 2. 15. రొండ్లజేబ్బినరీశిల్పగొండులును. Jagan-
 nadha. 2. 24. రొండ్లునుభగముబిగువుచెడె. A. 6.
 19. అడ్డంబుదిరిగి తలాహతిబడి రొండ్లిహస్తంబులి
 డియంగలార్చుకవుల. టీ|| రొండి, కటిశ్రుచేశము. S.
 3. 317. బీగముచెయ్యిరొండిజెన్నుకొన. రొండినచే
 తులుపెట్టుకొనుట to stick the arms akimbo.

రొంతు n. s. Snottiness: a cold. శుడిసెము. D.

రొంపి n. s. Mud, mire. శుంకము, బురడ. గండపు
 రొంపి sandal paste. P. 4. 249. గగనవాహిని
 రొంపి గాడికొండోకాదోడు. టీ|| రొంపి, బురడ, G.
 10. 36. నాల్గుగాళ్లరొంపినాటిసనుంకించినెడలిరా
 కణాయువెడలతేక. Swa. 4. 109. మెడడు గండ
 పురొంపి మెత్తినాడు. రొంపిలో నాటిసస్తంభమువ
 లెపున్నాడు he is unstable as a post set up in
 a bog. రొంపిదుక్తి wet cultivation: lit: mire-
 ploughing. M. IX. 1. 172. ib. XIII. 3. 238.

రొక్కము or రొక్కము n. s. Cash, money. ధనము.
 D. URK. 2. 341. రొక్కముగన్నకల్పియునురుద్రు
 నిచెల్పియునమ్మి. S. 3. 27. అక్కలికొశగవలసిన
 రొక్కముపురహారుడుదానిరూపుమురతిగాచక్కెర
 విలుతుడువెరపుకామెక్కలితనమలరతన్నముంతుగ
 నుండెక.

రొక్కారొక్కములు or రొక్కారొక్కములు n. s. plu. అన
 గాడిచ్చావచములుఅనితోబినది. Kalahasti. 3. 68.
 ఏలవ్ పీకలుదిక్కులకొడెలకాతా మెచ్చొప్పగిలేనపై

గాలింబొవకశీన్నదత్తుటయు ఠొక్కాఠొక్క ముఠొది
ట్టి, శార్దూల క్రోడస్య గానులకా వలలకుకా దోలంక
తిన్నంతుల త్రేళీలాలరకంబుదన్నుతుడు బొధింతుంక
నే తెలివినకా.

ఠొచ్చు n. s. Mud, mire. Contempt, disregard. బు
రద. D. శుభివము. M. XIV. 2. 210. R. 5.
194. రఘువరశుభివతో చ్చయంబుచ్చరింతుడు, తు
చ్చంబులొచ్చు నేయుచు. A. 5. 6. ఠొచ్చోర్వకి
టులోగజొచ్చె మేను. టీ|| మేను, శరీరము, యిటు,
యీశ్రుకారముగా, ఠొచ్చు, శుభివమును, ఓర్వక,
తాళలేక, లోగజొచ్చె, కృశించనారంభించెను.

ఠొట్ట or ఠొడ్డ n. s. A small bough. మండ.

ఠొట్టె n. s. Bread, a loaf. భక్ష్యభేదము. D.

ఠొడ్డ చెయ్యి n. s. The left hand. ఎడమచెయ్యి.

ఠొద n. s. Noise, outcry. Sound, voice, note. చే
తనభస్మి, కలకలభస్మి. D. Swa. 3. 152. అన్నున
గనుమాయుటఠొద శన్నులుట. టీ|| గళరవముమం
దముకానదము. Vijaya Vilas. 1. 166. ఒకఫలశా
ఖరావీలుకయుకాఠొద నేయక. N. 7. 170. విభు
దునిల్ల దగూకివిభమునఠొదగుల్ల.

ఠొద n. s. A marsh, a fen. ఠొంపి.

ఠొప్పట v. a. To drive, turn off. త్వర గాఠోలుట,
తరుముట, వెళ్లగొట్టుట. B. X. 438. తమతమక్రే
తులకదుతులంజతుడించి ఠొప్పకొనుచు గాననంబు
బొచ్చి. ib. X. 20. హరులతగ్గములు చేనందిఠొప్ప
దొలంక. Pal. 460. ఒత్తుడుఘన మైనఠొప్పంకలేక.
K. P. 2. 85. వేత్రధరుఠొప్పగజనియెకా నిలువ
క. BD. 3. 863. వీరభద్రుని శాత్రువేళను బండియే
ఠొప్పబనిచెద. తరుగొద్దించుట, అన గావ్యరలోతో
లుట, కొట్టుట. D.

ఠొప్పట v. n. To roar, yell. v. a. To abuse, revile.
అరుచుట, కూనుట, తిట్టుట. G. 8. 29. గుఱుగుఱోరు
లుద్దవిడి గీనుచుఠొప్పచు గొప్పరింతుచుకా గుఱుగుఱ
మేగుచేర. S. 3. 318. పెద్దతులిపోతఠొప్పనావి
శురుహూషి. D. Venkatach. p. 25. విరుల తేనియ
వో గ్రోలుచుకు మైదవో ఠొప్పరుంకృతులు. Sumati
§. 120. కప్పకు సురగాలైనకా, ఠొప్పెదుకతియైన
ఫణితోగంలైనకా. అరచె. OG.

ఠొమ్ము n. s. The breast, chest, or bosom. The
female breast, or pap. యింకాఠొమ్ములురానిశు
దుచు a girl whose breasts are not yet grown.
మంచిఠొమ్ముగలవాడు one who has good lungs.
ఠొమ్ము తగిలిన broken-winded. Ila. 1. 88. ఒమ్ము
గాదిమ్ములైఠొమ్ము రావతనంచుకులచేవతలకెల్లకొ

రికొల్పు. M. VII. 5. 442. ib. IX. 2. 129. P.
4. 431.

ఠొయ్య plu. ఠొయ్యలు n. s. A prawn, shrimp.
గాజుఠొయ్య the larger kind of prawn, a craw
fish. చేపవికేకము.

ఠొయ్యపొర చెట్టు n. s. A species of jujube tree.
పైకచెట్టు.

ఠొయ్య n. s. infl. ఠొతి The ashes on live coal.
ఠొతిమూడిచె ash used in scouring, pearlash,
alkali. కర్రనిక్కమూడినిగురు. D.

ఠొ n. s. Wealth, money. Value, price. ధనము, వి
లువయు.

ఠొ (affix) A vocative particle, as అక్క a sister.
అక్కరో O sister. అన్ను brother. అన్నురో Oh
brother. This is for the vocative sign ఓ with
R inserted (See ర) to save elision.

ఠొక్కము * n. s. A hole. Light. రంధ్రము, దీప్తి
యు. D.

ఠొక్కటిబండ or ఠొక్కలిబండ n. s. The millepede
called wood-louse (or Julus Indus) a worm
that rolls itself up like a spring on being
touched. A wooden pestle without iron fer-
rules at the ends. క్రిమివికేకము, పొన్నులేనిఠొ
క్కలి. D.

ఠొక్కమ్మిశజ్జ n. s. A kind of grain శజ్జలలోభేదము.
Miscell. 3. 431.

ఠొక్కలి Gen. ఠొక్కటి plu. ఠొక్కండ్లు n. s. A wooden
pestle. ముశలము. D. P. Puran. 8. 162. KP.
2. 116. వెద్రీతీ రెఠొక్కలితలచుట్టు my madness is
over, so I will make a turband of the poker.
In D. Abhim. page 42 is a proverb, గాజులగువి
క్కిఠొక్కలిమూనినట్లు.

ఠొక్కామ్ము n. s. Name of a certain part of a కపిల.
Miscell. 3. 426.

ఠొగము * n. s. Disease : damage. వ్యాధి, తెగు
లు. తాళించెవికియే మో పైకఠొగమువచ్చినది The
key has got something the matter with it. నీ
కుయేమిఠొగమువచ్చినది what was the matter
with you that you did this? పెద్దఠొగము The
leprosy, in which the limbs drop off. L. 13.
49. భవఠొగములు the ills of the flesh : the ills
or sorrows that flesh is heir to.

ఠొగకారియైన * adj. Insalubrious, unhealthy. వ్యా
ధినికలగచేనే.

రోగ * n. s. A patient, or sick person, a sufferer as L. 13. 173. భవరోగ he who is subject to the ills of the flesh : not released from earthly ties. వ్యాధిగ్రస్తుడు.

రోచనము * n. s. An "unguent" Ox gall. గోరోచనము, నిమ్మ చెట్టు. D.

రోచమానము * n. s. A curl of hair, round the neck of a horse, or on the lower part of it. ఆశ్వకంఠమందుండే సుడి. D.

రోచమానము * adj. Splendid, shining, ornamented, brilliant. శ్రుకాశమానమైన.

రోవిష్ణువైన * adj. Splendid, brilliant. శ్రుకాశమానమైన.

రోవిస్సు * n. s. Light, brilliancy, splendour. కాంతి. D.

రోచులు n. s. Splendour, glory. Pal. 60. రుద్రాక్షశుక్లై రరోచులచేత. B. IV. 86. తాటంకరోచులు జెక్కటద్దుమలతో జెలిమి సేయ.

రోజు n. s. Panting, hard breathing, asthma. జగర్పు, ఆనగానభ్యుభాస్వకము. D. ఉబ్బుశమున్ను.

రోజుట v. n. To pant or breathe hard. ఎగవూచిరి విడుచుట.

రోట In a mortar Loc. of రోలు. రోటగట్టిన adj. Bound to a mortar. ఉలూఖలబద్ధమైన. This is an epithet of Krishna.

రోటి infl. of రోలు A mortar. ఉలూఖలశంఖంధమైన.

రోటిలో In a mortar. ఉలూఖలమందు.

రోత n. s. Foulness, filth. Nastiness. Human dung. అశిహ్యము. D. Vish. 3. 307. కడుపువెంటలాల గారంకమాసిన పాతగట్టిజనులురోతపుట్టిచే రకుండనుశుచు చేసెనాత్మజ్ఞాన సిద్ధివృద్ధిబాంధజేయుకారకు.

రోత adj. Foul, nasty, squalid, disgusting. Disgraceful, abominable, hideous, horrid, vile. ఆశహ్యమైన.

రోదనము * n. s. Weeping, wailing. యెడ్పు, యెడవడము.

రోదసి * n. s. The sky. Heaven. Heaven and earth as one. కృషివ్యంతరి నోంతరాళము. Vish. 7. 437. దుండభినాదంబులును, మేరురంధ్రైరోదసికుహరంబునిండెనక్కడు. B. X. 2. 434. అజిల్లనిరంకెవై వినరోదసికుహరంబుభేదిలంక. భూమి, ఆకాశమున్ను. SC. BRY. 3. 123. అనగరో

రోంతరంబెల్లతనదు గాత్ర, నిర్ణతార్వులుకగ్రతనిం దబర్చు.

రోధము or రోధస్సు * n. s. Shore, bank. నద్యాదులతీరము, గట్టు. D.

రోషము or రోషణము * n. s. An arrow. (Turmoil, disturbing, confusion. W.) బాణము. D.

రోపితము * adj. Placed in or upon. వుంచబడ్డది.

రోషుము * n. s. Hair; a hair. శరీరమందుండే వెంట్రుక. D.

రోమంథము * n. s. Rumination, chewing the cud. శుశుజాతినెమరు. D.

రోమకర్ణము * n. s. Hairy-ears: i. e. a hare or rabbit. చెవులపిల్లి. D.

రోమకూశము * n. s. A pore in the skin. రోమరంధ్రము. M. XIV. 3. 118. ఘోటకోత్తమరోమకూశంబులంబెల్ల సైక్లటఘనధూముదుప్పించె.

రోమరంధ్రము * n. s. A pore in the skin. రోమకూశము.

రోమరాజి or రోమలత * n. s. A line of hair, extending to the navel. నూగారు. H. 2. 107. కొమెరపొక్కిలిబంగారుకుంచెనందు, రతియుశ్యంగారమనుభాన్యరాశినించి, దంచనిడినట్టిరోకలిశించుమూరి, రోమరాజిదనచెనారూడిగాక.

రోమవిక్రియ * n. s. Horripilation. Tingling, shudder, thrill, as when electrified, or blushing: in a flush with extasy. రోమాంచము, గగర్పు, గరిపొడియడము. D.

రోమశము * adj. Hairy, woolly. రోమములుగల.

రోమహర్షణము * n. s. Horripilation, tingling, thrill. See రోమవిక్రియ, గరిపొడియడము. D.

రోమహర్షణుడు * n. s. An epithet of సూత the hermit. పుకబుడి. D.

రోమాంచము * n. s. Horripilation, tingle, electric, thrill. See రోమవిక్రియ. B. 1. 200. ఆనందాశ్రులుకన్నులకెడలరోమాంచంబుతో &c.

రోమోద్దమము * n. s. Horripilation. Tingle, thrill. గరిపొడియడము. D.

రోయి n. s. A stake at play. బాదమంతు సైద్దినయొద్దు. D.

రోయిదుట v. a. To pawn, pledge. తాకట్టు పెట్టుట. Charitra P. 483. line 6. తరలాపిముండటి దవనశున్నుమకు శరీరెగో రోయిడి గురుకట్టుమిచ్చె. ib. line 10. శతకంబురోయిడిఖణితిదివ్వెలకమడనారికినిదీపమూలికలె. (ib. line 1, వీరభక్తుని

బ్రాత్రవెలదులుబోవ హారమురోయిడియరిగమాదిక.

రోయరకటమేతాము, అనగాకటలకువేసే ముక్కలకు ముఖితోవిసది? Miscell. 3. 427.

రోయుట v. a. To leave, give up, quit. త్యజించుట, మానుకొనుట, వదులుకొనుట. Vema. 2140.

రోయవచ్చుబరము రూఢిగాదెలసిన. రోయవచ్చు, త్యజించవచ్చును. ib. 402. యిన్నియునుగూడినటు

వంటియిల్లురోసి. ib. 42. కష్టపునీతియనికనిరోయ వెరతురు. ib. 499. విషయములవారలిరోయక. ib.

1945. రోతయైనవారిరోయకటలుతురో. M. 1. 1. 147. అన్నంబుకేకదుష్టంబైనరోసికరంబలిగి.రోసి,

త్యజించి, విడిచిపెట్టి.

రోయుట v. a. To search, seek, look for. వెదకుట. OG. M. XII. 3. 324. శౌనకుండనుముసీంద్రు

నాశ్రమమురోశికోనిచనియన్తుహాత్తునింగాంచిదండ్రుశ్రామంబాచరించి. A. 5. 73. పాదనీరణంబని

రోయుదురత్తైరోసి తారక్కడగాంచుపేమివలదాయభిగానమొకింతయింతికి. టీ|| రోయుదురత్తై,

వెతుకుదురట. రోసి, వెదకి.

రోయట v. n. and v. a. To dislike, abhor. అసహ్యపడుట. B. X. 2. 464. ఎదురనిచ్చినజూడమ

దివాలరోసి. M. 9. 2. 140. యిట్టిదిక్రూరకర్మమనియించుకరోయక. DRK. 156. జీవహింసకురో

యవైతి. R. 5. 221. ఆత్మశురాక్రమోన్నతురోయును. Surabhand. 54. చూశరులెల్లరోతురని.

రోరబామఆడుట v. a. To abuse bitterly. రోషవేషముగాఆడుట.

రోలంబము * n. s. A large black bee. తుమ్మెడ. DRY. 1349. రోలంబకులనీలరుచిశిరోజములు.

రోలు plu. రోళ్లు G. రోటి Loc. రోట n. s. A mortar for pounding in. ఉలూఘలము. BD. 4. 1238. మునుమాడివీరువారసనలకూడిగనుగొనరో

ళ్లరోకళ్లబాడెదరు.

రోలుట v. n. To weep or cry aloud. ధ్వనిగారోదనముచేసుట. D. M. VII. 5. 276. రోలుచుబో

రగింబడినాలుకవెడలంగపెట్టి నవుడుగరచుచుకాలాలుగ్రవ్వుగరకుః పాలుడు విక్రతాస్వదగుచు

బ్రాణమువిడిచెకె. Sivalila Vilasam. 2. 23. చిలుకలసంచలురోలుచు విలవినమాటాడనొడిపెగ్గలు

ఛుమడింగలగుచుబండుచుతేచుచుబలవింపుచువగలవొగలివామలబడుచుకె.

నిటునేనింట్లోదయ్యమువలెనుండగమాకొయ్యలితో

నేట్లుగూడితోనెనరుగె. Jagannad. 2. 25. వృద్ధత్యమివిధంబున సిద్ధించిన గానియిపుడు చిల్లరవిటు

లకబద్ధానురాగులయి యనిరుద్ధజనకు కేళి చేల్పిరోవెలగొననే.

రోవెలది n. s. (A woman that has her price,) a harlot. వేశ్య. D.

రోశంశి, అనగాభవ్య. D.

రోషము * n. s. Anger, wrath, irritation. కోపము.

రోషగాడు n. s. A passionate man. కోపిష్ఠి. ఈయద్దుమంచిరోషగాడు this is a smart bullock.

రోషపడుట * v. n. To be irritated, or incensed. ఆగ్రహపడుట.

రోషించుట * v. n. To be irritated or annoyed. కోపించుట.

రోషితుడు * n. s. A passionate irascible man. ఆగ్రహపద్ధవాడు.

రోశిము n. s. Anger, wrath, irritation. రోషము. S. 3. 16. చలముసాధించుదిట్టరోసాలపుట్ట. N. 9. 189. తనకేలయారోశుమయి నెకడు. S. 3. 42. నీకేరోశుమగలిగిన బ్రతికితిమిమంచివార్యంది

దియుకె.

రోహము * n. s. A bud, a blossom. మొగ్గ, కోరకము.

రోహాణచలము * n. s. Adam's Peak in Ceylon. W. సెకతుర్రవము.

రోహిణి * n. s. The fourth of the lunar mansions, personified as wives of the moon, also the mother of Lalarama. A medical plant, Helleborus. పెండ్లికానితోమ్మి దేండ్లకుడుచు, రోహిణీన

క్షుత్రము, బలరామునితల్లి, కటుకరోహిణి.

రోహితము * n. s. A red streak in the clouds. ఋజురూపేంద్రధనుస్సు, కొరడు. Swa. 5. 123.

రోహితాస్వదు * అనగాఅస్తిచూత్రుడు. D.

రోహిత్తు * n. s. The female white footed antelope. మన్నులికి, అనగాఆడుమన్నుగము. D.

రోహిడము * n. s. A species of white deer. కొండగొర్రె. D. H. 3. 9.

రాతు n. s. (for రాహుత్తు) A trooper, rider, or horseman. రాతుకొడ్డిగుర్రము: i. e. like master like man.

రాత్రము * adj. Terrible, terrific, fearful, sharp, acute, wrathful, violent. భయంకరమైనది. D.

రాశ్యము * n. s. Silver. వెండి.

రాశ్యము * adj. Made of silver, argentine. వెండితో చేసిన. T. 1. 5.

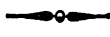
రారవము * n. s. One of the divisions of *Naraka*, or *Tartarus*. ఒకనరకము. D.

రాలుకొనుట or రాలుట v. n. To take fire, to flame. కాలమొదలుపెట్టుట.

రాలుకొలుపుట v. a. To set on fire. మండుకొనేటట్టుచేసుట. Chandra Bhanu Charitra. 4. 138. చురుకుచురుక్కునందనువుపోకెడువెన్నెలరాలుకొల్పుచు.

రాహిణ్యము * n. s. A name of *Balarama*; the planet *Mercury*. బలరాముడు, మధ్యగ్రహము.

రాహిషము * n. s. A sort of deer. కొండగొర్రె. SC.

ల.

ల The letter L. శ్ the same letter with a harsher sound. These two are entirely separate and one cannot be used for the other. The harsh sound has been introduced into some Sanscrit words. Thus the nouns కల, కలేవరం, which the Telugus invariably write కళ, కళేబరము. Authority or custom is the only rule, and it never varies. వేళ * time. వేల gen. plu. of వెయ్యి a thousand.

లంక * n. s. The capital of *Ravana* in the island of *Ceylon*. రావణాసురునిట్టణము. D.

లంక n. s. An island in general దీవి. plural లంకలు. ఏటినడిమిదిబ్బలు, పుకజాతిలజరదినున్ను. D.

లంక n. s. A prostitute. గుడిసెవేటుది.

లంకనము n. s. (error for లంఘనము.) A day passed without breaking bread: when one is attacked with fever. జ్వరముమొదలైనవిఠగినినప్పుడు ఆహారములేకుండావుండేదినము.

లంకించుకొనుట, or లంకించుట v. a. To seize, or take, by artifice. చెయిచిక్కించుకొనుట, తంత్రముగావలలోవేసుకొనుట. N. 9. 269. కృష్ణుడెల్లవేళ, రాధలంకించుకొనెడియారాటమునను. టీ|| లంకించుకొనెడి, చిక్కించుకోవలెననే. Jagannath's. 2. 11. వెంటటాక్షులవంటి, నిరంకుశలనుమరులుకొల్పియర్థముజాలాలంకించి నాకునమ్మినకింకరునిగ

జేసుకొంటిక్కిమ్మనకుండక. టీ|| అర్థముజాలాలంకించి, నిండాచూకలనులాగుకొని.

లంకించుట v. a. To link, or couple together, as two bullocks. పెనవేసుట. M. XII. 4. 39. సుజ్ఞాకోదలజటిగొనిప్రీతిలంకించియుండలంకియతోడగండుమొరిపారెనక్కోడియల్.

లంకిణి * Name of the giantess at one of the gates of *Ravana's* fort. లంకాశుట్టణద్వారమందలికావలియుండినరాక్షసి. S. 3. 17.

లంకియ or లంకె n. s. Coupling or tying two animals together. A link, connection. లంకెఅనగారగులు. OG. రెండుకశువులకుమెడకుకట్టడము. D. శుంబంధము, కూచుకోవడము. Vish. 6. 31. నీకునునాకుడైవంబు లంకెచేసెను. Lavanya. 29. శుంబంధమొనరించునీయనుమందునకరములు మధ్యమునకులంకెలుదనర్చి. కరములులంకెలుదనర్చి, రెండుచేతులుగూర్చుకొని. ఆరెండుచెరువులు లంకెలుగావున్నవి These two lakes are connected. lit: are as links. వాచీకిదుడ్డుకులంకె he is attached to money. M. XII. 4. 39. సుజ్ఞాకోదలజటిగొనిప్రీతిలంకించియుండలంకియతోడగండుమొరిపారె.

లంకె or లంకెకూనినీ n. s. A slave, vassal. బంటు, దాసుడు. H. 2. 118. అదిమొదలుజారశేఖరుడొదవినయపుడెల్లగొల్లయుగ్గలిసెంతోమదనాహవమునదేల్పుచుమదిమొరగమరునిలంకెకూనినీజేసె.

లంకెX adv. As a slave. బంటుX. OG. H. 4. 303. భార్గవతలమున భర్గస్వామికికించెదలంకెXకేల్లుబుతలు. లంకెX, దాసుడుగా.

లంకెపాటు n. s. Olinging together. పుకటితోమొకటికరుచుకొనియుండడము. R. 5. 280. లలనపాదంబునలంకెపాటైయుండి రాజనునేనూవురంబులార. Satya. 3. 148. శువ్యశించినలంకెపాటునించు.

లంకెటీతి n. s. A wooden instrument used in linking cattle together. శుశువులను పెనవేసేటిది.

లంఘనము n. s. (error for లంఘనము) Fasting, Springing, skipping, bounding, a bound or leap.

లంఘనము * n. s. Fasting, abstinence, a day passed without breaking bread when one is attacked with fever, &c. Going, leaping, springing, jumping over or beyond, transgressing, going beyond proper bounds. ఆఘోజనము, క్రమణము, క్షణనము, దాటడము. SC. రోగఘోజనములేకుండావుండేదినము. అయిదులంఘనములుచే

సీనాడు he passed five days without eating a morsel.

లంఘి * n. s. A transgressor. అతిక్రమించినది. Ila.

1. 3. కన్నుగవశ్రుతిలంఘియైకలివిగులుక.

లంఘించుట * v. a. To pass, or cross over, to leap, jump. దాటుట. D. BD. 5. 1127.

లంచము n. s. A bribe. కార్యార్థముయిచ్చిన సొమ్ము.

D. ఉత్తేశము. SC. M. IX. 2. 276. ఆనిజితములనర్థములంచము గానినది. KP. 7. 43. దానిగూర్చిన నేలంచమొనెనీకు.

లంజ n. s. (pronounced lanja.) A whore జార (స్త్రీ).

D. వేశ్య. BD. 6. 1134. ముదిలంజుడునట్లముంజరికథలు. L. 7. 296. ముదిలంజువిధమున మున్నిటికథలు. G. 4. 259. పరికింజలంజుత్తిదొరయైనను తుచ్చుడైనదొరికినజాలుక.

లంజ బేడిశ n. s. A kind of fish. ఒకవిధమైన చేప.

లంజరికము n. s. Whoredom. పుడుపు.

లంజనీవరము n. s. A medical plant. H. 5. 52. ఒక మందాకు.

లంజక * అనగావేశ్య. SC.

లంజె, అనగావేశ్య. D.

లంజెకాడు n. s. A rake. విటుడు.

లంజి,లండు n. s. A wretch: an obstinate, or wicked rogue. కుత్సితపురుషుడు, కుత్సిత (స్త్రీ)యున్ను.

D. L. 9. 186. లండులైయర్థములాలపుగానడుగు మిండజంగములకుమితిపేరలేదు. Vema. 3. 112. పొట్టుది నెడిలంజిబువ్వలు పెట్టునా. H. 5. 128. బోలెవాటగచాట్లమారిదుర్పార్థుడుబడిశవాటుగరాసుతుండలంజి. ib. 5. 158. గుండనికింబింజియునుగోరడిమండకు వెండి తాములేలంజికిచేకడెంబు పది

లంబుగనుమ్మెరకానికంబ. ABA. 3. 10. కరటియడిగంటుకలుకయేతరిగరాసు, లండుకూళచెనటికుచ్చితుండు మొండికపైనాగనుకుజనాభ్యుగాజెలంగు.

లండుబోతు n. s. A stubborn jade. కుత్సితపుది. HD. 2. 639. లండుబోతులదనలాగు వెకాలజ్జ.

లంకట or లంకటము n. s. Pain, trouble, weariness. వాప, తొందర, ఆయాశము. SD. 636. శివునిశ్రమచేతచేతులుకాళ్లనిలంకటలుబాసియింతటమొయ. Vish. 7. 228. సూర్యదీప్తివలన శోషించుచున్నవద్దాకరంబులెల్లనతిశయిల్లె, వెళ్లలంకటములజిక్కిముకుర్వముల్ మానకున్నజనులమనసులట్ల, లంకటటతుట v. n. To take pains.

లంకటుడు * n. s. He who loves, he who is given up to. స్త్రీలంకటుడు a whoremonger, a gallant.

విషయలోలుకము, కకుళము, పొగడచెట్టు. SC. ఆశక్తి. RKD. ఆశగలవాడు. Ananda Tantram.

15. 9. బహుమానముకళావంతోబహుమానముకలంబుటాకి, బహువిభ్రమ పరిణ్యోవారంతి శ్రుశుభంబునకి. Lalit Archana Paddhati part 2. 1. v. 20.

శృంగారరశిశుస్థైర్యకవయావనలంకటాం. Parizat. 5. 92. వేదమంత్రశుభసంబులవలననువైభవాలోకన లంకటులై యాకశింబునం గుంపులుగొని.

URT. 3. 111. రాజ్యసుఖలంకటుడై. Ananga Rang. 3. 18. ఆర్యంతంకలంకటాం. M. XII. 1. 73. అటుగాక కర్మకలిలంకటుడై ననుడునేని.

Vema. 107. గుహ్యలంకటుంబు కులవిద్యవిధలేడు జిహ్వలంకటుంబు జీవనంబు, గుహ్యజిహ్వలకునుగోరునులోకంబు.

లంకతా n. s. A slave. దాసీశ్రుతుడు. D.

లంశైలమారిది n. s. A plaguy jade. తిప్పలమారితిని తోవినది. H. 5. 80. లంశైలమారి దానినిలాచుక మూదిగవాడుగోయడే, కొంతుకుబొమ్మటంచుమిలుగులుజనిండుక వండ్లదీప్తి మైకంతుము మట్టచేగుది

యకపైనుతిట్టుచుకట్టబోతుబల్ గుంపెననింటికైచనినకుమ్మరిగాడినకట్టకట్టినక.

లంబము * adj. Spacious, capacious, great, large, broad, long; expanded either in breadth or length, or both. Pendulous, depending. విశాలమైన, విరివియైన, వేలాడే. In the Silpa Sastram శంభుశక్తిశిమభంగమువ్యతేతద్విస్త్ర ప్రకృతించ శ్వస్తికంలంబమేవ కరదక్షిణోత్పలంబజ్జయతుమనుసారవశ్రుకం.

లంబకర్ణము * n. s. The long eared. i. e. a hare. చెల్లలక్కిల్లి. D.

లంబనము * n. s. Depending, descending, falling. A long necklace. వ్రేలడము, లలంతికా, అనగా హారవిశేషము.

లంబశ్రుని * n. s. A hag with dangling dug. వేలాడేచండ్లుగలిది.

లంబిక * n. s. The uvula, or soft palate. కొండనాలుక. D.

లంబు n. s. Largeness, bigness. ఘోల్యము. T. 3. 71. నీలంబుజి గాంవినిలంబువలదను.

లంబోదరుడు * n. s. The big bellied god. i. e. Ganesa; the paunchy god. విఘ్నేశ్వరుడు.

లంభనము * n. s. Reviling, abuse. తిట్టడము, దూషించడము.

లంభించుట * v. a. To abuse, revile. దూషించుట, తిట్టుట.

లకారము n. s. The letter L; also a cant expression for లక్ష, 100,000, one Lac.

లకుచము * n. s. A species of the bread-fruit-tree (Artocarpus lacucha Rox.) లికుచము, కచ్చురేగు.

SC. A large lemon. నిచ్చుతుండు, కచ్చురేగుతుండు. D.

లకుముకి n. s. A bird (Parra jacana or goensis. The king-fisher. టిట్టిభము. D. Ila. 2. 171. తరుణిపాదలు చువీరాయితమున త్వముద్దులమురారిపై లకుముకియనంగ.

లకురు n. s. ఆన గానాడగచ్చు కాయలు. OG.

లకోరీ plu. లకోరలు n. s. An arrow. అచ్చు, బాణము, Siva. 4. 36. తకుకులకోరలతరకశంఘ. టి|| లకోరలతరకశంఘ, అంబులపాది. T. 4. 130. కచ్చువిల్లునిలకోరలసేమగుచున్నదోకదా. ఆయుధవిశేషము. D.

లక్క adj. Painted, lacquered. లక్కయిల్లు a house built with lac, seeming like mortar, intended by Duryōdhana to be set on fire to procure the death of the Pandavas. See the story in the Mahabharat. లక్కశుగడాలు false coral.

లక్క n. s. Lac, the red animal dye; which we call lake; it is of a resinous substance, and is used as sealing wax. లాక్ష, ఆనగాజువు. D. అటుకులలక్క Shell-lac. కొయ్యలక్క stick-lack. లక్కవత్తులు a sort of betel nut.

లక్క, ఆనగాలక్షణంభ్యయము A lack. D.

లక్కతుమ్మిద n. s. A wasp. భ్రమరము.

లక్కతొలలు n. s. The weevil or the blight thereby caused when corn turns rusty. ఒకచీద.

లక్కనము n. s. Vide లక్షణము, ఆనవాలు. D.

లక్కతయి (యెద్దు n. s. A dappled cow which is red and white.

లక్కపెట్టె n. s. A lacquered box. చిత్రవేటికా. D.

లక్కబియ్యము n. s. Powdered lac, grain lac. పొడిలక్క.

లక్కాకు n. s. A roll of palm "leaf" reddened with "lac" and worn in the ear instead of an earring. (చెవ్వాకు.) లక్కాకువన్నె a sort of pale red colour.

లక్ష్మి n. s. A name of లక్ష్మీ.

లగింతుట v. n. To agree, or coincide, in sense or meaning. యిముడుట.

లగుడము * n. s. A club bound with iron, or made of it, a staff, or stick. యినుకుఅలుగుకర్రసాగు.

D. P. 1. 614. చిక్కినలగుడంబునతల వ్రక్కలుగామోది.

లగుడు n. s. A kind of hawk ఒకజాతిదేగ. Siva.

4. 86. నింగికైకుంచయెత్తివెసంగోయని యార్యశుక్షుసంహతి గాద్వర్తింగని మ్రోయకు జాగ్రతి కొంగల సుకలగుడుక్కికొట్టెనిలబడక.

లగుతు adj. Vide లఘుతు.

లగ్గ n. s. Escalade. కోటపైకిపాకడము. D. లగ్గులు యెక్కుట or లగ్గులుపట్టుట to scale a fort.

లగ్గదింపులు n. s. plural. 'Assault, bafflers'; these were stones kept upon fortresses to be rolled down upon besiegers. (From లగ్గ escalade and దింపుట to baffle.) Some erroneously spell it దుంపులు. కోటవూదినుంచి శత్రువులపైకి దొర్లించే బండలు.

లగ్గము n. s. Vide లగ్గుము.

లగ్గులుపట్టుట, లగ్గులెక్కుట To scale a fort. కోటపైకిపాకుట.

లగ్గు n. s. Welfare, prosperity, happiness. శుభము, మేలున్ను. D. మేలు. OG. లగ్గులు plu. Obsequies ఉత్తరక్రియలు, దినవారాలుఅనిన్ని అర్థము చెప్పువలసియున్నది. Vish. 6. 57. సిగ్గేలసికునిశనియెగ్గనిపాటింబియాడ రెవ్వరునికుకొలగ్గునునిమగడిం దున నెగ్గింపడుయెవ్వరిట్లు సేయరుతస్వి. M. III. 4.

110. ఆనంతరంబ దక్షిణభుజా స్వీందనంబులుకుల టింబిమీదలగ్గునుసనుచు. ib. III. 1. 88. ఇశ్లేల రోదనాకలితయైయున్న దానవుయెల్లవారికి లగ్గుగ దాయనిసనిండునకు సురభియిట్లనియె. ib. XII.

1. 438. దుర్యోధనాదులకు సంతకం చేసిభవంపె శుకాధ్యశరాష్ట్రుడొర్వవదైహికపథు లానరించునట్లు గా సునచివా దా నెరింగినవారి కెల్లలగ్గులు సేయుటకుండగుబంధులు తరని వసుంధ రావల్లభుల నెల్లను క్షేణించియంచిత దానంబులతో ధామ్యునింబనిచెవరి యును. లగ్గులు, ఆనగా ఉత్తరక్రియలు.

లగ్గులము * n. s. The rising of a sign. It's appearance above the horizon; the oblique ascension: that portion of the equator, which rises in succession with each sign, in an oblique sphere; a period astrologically selected for any auspicious ceremony, such as marriage, &c. మేపాదిరాశులు. D.

లగ్గులము * adj. Attached to, intent on. Joined to, connected with తగులుకొన్నదియు. D.

లగ్గుకుడు * n. s. A security, or surety. పూటకాపు. D. పూటబుద్ధవాడు.

లఘీను * n. s. Etheriality, volatility, subtilty, buoyancy. Excessive lightness ; absence of weight, especially used as an attribute of supernatural power. చులక దనము, లఘుత్వము. D.

లఘిష్టము * adj. Lightest, very light, very small, least మిక్కిలి చులక నైన.

లఘుత్వము * n. s. Lightness, trivialness. చులక దనము.

లఘులయము * n. s. The root of a fragrant grass. "Andropogon muricatum" usually called Cuss-cuss. తెల్లవట్టివేరు. D.

లఘువు adj. Light, not heavy ; swift, quick ; slight, trivial, trifling. Convalescent, better in health. Abating, moderated, as applied to disease. చులకని, తేలికైన, శాంతమైన.

లఘువు n. s. Abatement, lessening. Slackening. A short syllable. A leap, darting Quick notes in music. శాంతము, గురువు కానిది, గంతు, వేగము, తాళములో భేదము.

లఘువుగా adv. In good health. Gently, well, softly, slowly. తిన్నగా, స్వస్థముగా.

లఘువువేయుట v. n. To bound, spring, vault. గంతువేయుట.

లఘుశంకకుబోవుట v. n. To go to urine. ఉచ్చబోయుట.

లచ్చనము n. s. Vide లక్షణము. చిహ్నము. D.

లచ్చి n. s. Vide లక్షి. శంకుతి. D.

లజ్జ * n. s. Shame, modesty, bashfulness. శిష్ట. D. Vish. 2. 54.

లజ్జాశుభ్ర * adj. Bashful, modest. శిష్టశలవాడు.

లజ్జించుట * v. n. To be ashamed. శిష్టపడుట.

లజ్జితము * adj. Abashed. శిష్టపడ్డ.

లటక్కున adv. Suddenly. అకస్మాత్తుగా.

లటకుటంబులు n. s. plu. Fightings, quarrels. జగదములు. L. 7. 277. కల్లశత్రుములును కవటకృత్యములు, లటకుటంబులును లాలామామములును.

లటవటలు n. s. plu. Braggings, boastings. జంభాలుగరకడములు, గప్పలుకొట్టడము. G. 7. 29. నావుడువరిభూషించెద వీవుండుటయెరిగితాదె యిదివేటుగనే గావించితివేరికిదగలావించుకగలిగెనేనిలటవటలేలా.

లటహము * n. s. A kind of drum. వాద్యవిశేషము. adj. Skilful, attractive. కార్యకుశల, మనోహారవస్తుని. SC. H. 3. 38. ధక్తాహుధక్తారవనానకలటహుటహుతముట, ఆహజనిస్సాణ.

లట్టువ n. s. A cudgel? వడ్డుకర్ర అంటారు. Vaijs. 3. 98. కరమునమానిలట్టువయుకంబళముంసీమునం దుజంకటందిరి పెత్తు గూడయుం గొనిత వీయనివాళి మునిర్లమించియెవ్వరుదనుజూతురోయనుచు.

లతాలున adv. Suddenly, all at once. లటక్కున.

లత్తిగ or లత్తిగ i. e. నేతిలత్తిగ n. s. A kind of bottle used in travelling, containing melted butter. నేతిబుర్ర. H. 1. 200. కావడియెంటగట్టిన సొక కావి, శాటికంబళియాత్రశించియలర, నేతిలత్తిగనిట్లు నించిన సారకాయ, బుర్రలిరవ్వంకల పొగగయింద. Suca. 3. 430. శరకులుంచినమాత్రశించిలో నంటగట్టినయట్టి నేతిలత్తిగదనర్ప. A. 2. 123. శీంబారంపుచింతశండు, పెల్లలోహందికావళ్ల కామ్ముల ప్రేలుగిడ్డిమొత్తునేతిలత్తిగలును.

లద్దకములు or లద్దాలు * n. s. plu. A kind of sweetmeat. చలిమిడిముద్దలు.

లద్దాలు n. s. A kind of sweetmeat. చలిమిడిముద్దలు. R. 2. 114. వడలుంజక్రైరకజకాకాయలును లద్దాలుకైరత్.

లత or లతిక * n. s. A creeper, a creeping plant, a branch. తీగ, కొమ్మ. SC. ఖద్గలత a slender sword. తనూలత her slender form.

లతకూన n. s. A sprig ; poetical phrase for a girl. బాలిక. D. R. 1. 114. లతకూనలకానులశంకతి గైకొనింను వాజిఖద్గలతత్ పాంథతతి గలువమీ నాంకునికతయశ్చునినద్రయోజకతగనుశుక్టేక.

లతాంశ * n. s. A slender nymph : whose form is slender as a sprig. తస్వంశ.

లతాంతము * n. s. A flower (lit: the extremity of a creeper. R. 5. 253. నిర్నిద్రలతాంతకాంత.

లతాంతాస్తుడు * n. s. Cupid who uses blossoms for weapons. త్వుప్పాస్తుడు. Kalahas. 4. 31.

లతాంశాల * n. s. A swing formed of twigs. తీగ త్వుయ్యాల. A. 5. 66.

లతిక * n. s. Any twining plant. తీగ. D.

లత్తికై, అనగాబలువు, చచ్చుదగ. OG.

లత్తిచేతు n. s. A sort of fish called drepanus punctatus. Russell ; plate 79.

లత్తుక n. s. The red colour called lac, produced like cochineal from insects. It is used by women as an ornament to dye their feet and finger-nails of a red colour. లా. కు. D. లత్తుక దూది Cotton steeped in lac liquid and then dried. This by being dipped in water forms red ink.

లత్తకబొత్తులు n. s. A certain kind of grain. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 158. తీగలుమడిప్రాలు చేవళరులు, లత్తకబొత్తులులక్ష్యము సూహారాత్.

లద్ది or లద్దె n. s. The dung of horses, asses, elephants, or camels. అశ్వాదులపేద. D. లద్దిఅకు Trash, the remaining substance of leaves boiled for dye, &c.

లద్దిపురుగు n. s. A dung-beetle. The fly that destroys corn; a grub in wood. క్రిమివిశేషము.

లద్దెపిప్పి or లద్దిపిప్పి The blight or murrain that destroys corn. 2. కలిద.

లతనము * n. s. The face or countenance. ముఖము. D. The mouth. Voice, talking. W. సూరు, మాట్లాడడము. H. 4. 84. కళచేరుకస్తూరితిలకంబువాణనల్ లతనగంధములకులంఠమొసక. ib. 5. 317. లతనమల్ చంద్రబలంబు గాంచె. BRY. 2. 703. విశ్రులోక్షభేరుండలతనములును.

లఱితము * n. s. Voice, speech. మాట. D.

లఱితము * adj. Said, spoken. చెప్పబడ్డది. SO.

లప్పి n. s. A lump (as of sugar or of civet) ముద్ద, గడ్డ. T. 4. 80. ఏదిక్కుముద్దాడి నానేసోచక్కెరలక్కలంటినటుతా. టిల్ లప్పలు, ముద్దలు. R. 1. 142. మరియునక్కరంబు కక్కరంపులక్కలుక్కరిలుతెలియిసుమురిశ్చిలును. Chamatcara Manj. 2. 41. చక్కెరలక్కలున్నధరశంబులు జన్మరసాయనంబులుక. D. Nava. page 58. తలముళ్లతిరముగాకాల్చిమేనులను బొల్చుజవాద్దిలక్కలుసోదుముట్టడలముగానగలుగంధముమేననలది.

లప్పటిల్ల, లంపు, అనగాదొంగమేపు. OG.

లబలబ adv. 'Much, severely.' (Anuk. of beating himself on the mouth, a mark of distress.)

లబ్ధము * n. s. The quotient in division. పాలుపుచ్చనవచ్చినది.

లబ్ధము * adj. Gained, acquired, obtained, received. పొందబడ్డది. D.

లబ్ధవర్ణుడు * n. s. A learned man. వండితుడు.

లభి n. s. Profit, gain. లాభము, ఫలము. BD. 5. 527. ఘనతరంబుగ మోచికట్టెలు దెచ్చియంగటవిక్రయంచార్చిన లభిజంగమారాధనల్ శ్రువుచునుండ. ib. 4. 1822. ఇతరమత్స్యములునంగట బోకార్చియందులలభిజంగమారాధనల్ శ్రువుచువీల.

లభించుట v. n. To happen, befall, occur, be acquired or gained. ప్రాప్తమాట. ఆధర్మమునా

కులభించినది I gained that goodness: I effected that good work. వాడుచెప్పినప్రకారములభించినది It turned out as he prophesied.

లభ్యము * adj. Attainable, procurable. పొందరగ్గది. D. KP. 7. 313.

లయ * n. s. Beating time in music and dancing. తాళముయొక్క కాలము. D.

లయ n. s. Fraud, trick, deceit. మాయ, మోసము. Vaizaianti. 4. 81. రంగడనిపేరునైతమెరుంగజెప్పినవ్యజుగుశిష్యుడేతడటంచునతనిగిచ్చిపెట్టెడినిలయకారిదొంగయెదిగురికల్లతోనిజమెట్టులోపు.

లయకాడు n. s. A rogue. మోసగాడు.

లయము * n. s. Loss, destruction. The grass called cuss-cuss. సాశనము, వట్టివేరు. D. యంతలో ఆప్రభుత్వమునకు లయకాలము వచ్చినది these were the declining days of the dynasty.

లయించుట v. n. To be destroyed. To be attached to, be connected with. క్షయించుట, లగ్నమాట, వానిమనశ్చింతాదానియందే లయించియుండగా while his every thought was engrossed by her.

లరయితి, అనగాశిశ్యముయేసో. Pal. 440. జబ్బలుపేగులుచక్కగాగొట్టి, అత్రలంబుననుగ్గులైరాలనడిచి, లరయితిదునియించి లజ్జలుపుచ్చి, పెక్కండ్రురాతులపెక్కెమార్గముల, విచ్చరరాపులజేసె. లరయితిదునియించిలజ్జలుపుచ్చి, శిశ్యమునుకోనిమానభంగముచేసె.

లలము n. s. In prosody is a pyrrhic or foot composed of two short syllables. రెండులఘువులు.

లలంతిక * n. s. A necklace hanging as low as the navel. సాతులతి మొదలైనకంతాధరణము. D.

లలత్ * adj. Shaking, tremulous. చలించే, కదిలే.

లలన * n. s. A wanton girl, a beauty. విలాసవతియగుస్త్రీ. D.

లలాటపట్టము * n. s. A tiara, a fillet. ముఖశట్టిక.

లలాటము * n. s. The forehead. నుయరు. D. Surabh. 39. లలాటలిఖితము or లిపి n. s. Luck, destiny. That which is written on the forehead: (what Musulman's call *nasib*.) Bramha is imagined to write in crooked lines on the skull, the future events of each life.

లలామ fem. లలాముడు masc. * n. s. The chief. ముఖ్యుడు, శ్రేష్ఠుడు. BRy. 167. భూపాలలలాముడు the noblest of kings. Xn. Ved. Ras. 2. 1. మంత్రిలలామ. BRy. 3. 26. సాన్సీలలామంబు the

most virtuous of women. T. 2. 105. యాయవ
లాలామ కెనయేయుగమందును గాన. ib. 1. 65.

లలామ|ము * adj. Beautiful, agreeable, charming.

Chief, principal. ప్రాధాన్యమైనది, సుందరమైన
ది. D.

లలామ|ము * n. s. A coronet of flowers. A mark
on the forehead. భూవణము, నడుటకస్టేపుప్ప
కాసికము, తిలకము. రమణీలలామములు The love-
liest of women. T. 4. 171. B. 7. 416. ఆర్జును
జూచిననశికలలామంబుశ్రుతివింబితంబగుకూడి.

లలామకము * n. s. A coronet of flowers. శురువ
శిఖాశురోన్యస్తమాన్యము, పిల్లిజుట్టునకట్టినదండ, ల
లాటోశీరి ముక్తాశాలవద్దాపురుమాన్యభేదే. SC.
A. 6. 180. సారంగమదంబలదిలలామకమిడి.

లలి or లలిని adv. Gracefully, agreeably. సొగసు
గా, బిప్పదముగా. D. ఆత్మంకము. A. 4. 224.

వెలుతురళిలంటియిండియు, లలివిప్పమిజేదకశిఖిక
లాటమువనివర్తిలక్ష్యమగు నటనంబుల మెచ్చిమె
రుంగుకాశే ముద్రించెనక. టీ||లలి, సొగసుగా.
M. IV. 3. 55. లలినుల్లసిల్లుచులలితలోచనదీపుల

దరనుంకించినగాయాగి. Bmj. 4. 44. ఇట్లు ద్రిని
యిలు వెలువడిముద్దురమునరాజమార్గమునజనితులు
వేగమునసూలోనిచ్చెనసా లమ్ములకొమ్మలనువేశిల

లికిగియవల. DRU. 968. లలితాశీసంబులలిసె
ప్పరపుడు. H. 1. 144. లలిజాగ్రత్వస్తునుముపుల
నుమసావాక్యరీరములచేనేవేళల. T. 2. 97. లలి

మిటుమరునిక్కిల్లాకులనుచు. Cavi-jana-ranjanam.
chapter 1. లలిసలరుమ్మలనువర్తిశిద్ధిజరాజశం
గతిదగి సువర్ణోజ్వలమై సుమసాధినుతిందలలిపుర
ముకోటతోటదనరుపునక్రీ. A. 4. 162. కాలు

నిదున్నందినయిగంటలుదున్నకమంటిసామహా, కా
లునిసందిదున్నయికర్ణమమగ్గుతలేకమంటినా, హ
లికులెన్నడుంజెడని యారలచేలును చాడుమట్లనుం,
గాలినేరుసాగిరిలగ్గుకునింగొనివేదమున్నుగా. A.

లలి n. s. Gracefulness, agreeableness. సొగసు, బి
ప్పదము, శుష్టి, ఆంగీకారము. BD. 3. 405. పా
లుపుగముఖరశంబును సౌష్ఠ్యవనుసులలియుభావం
బుధూశికేయుగ్గుంకళియు. ఈశ్వలమందుకన్నుతిలో
లశద్ధావనన్నాడు. P. 2. 114. కలికియట్లైనాక్రి

యసెలికిన తిలతెలిదంపు మోర్పునననకల్కలకంఠి
యట్లసేపకాలలిభీతి ప్రీతులగ్గలములైవెరుగ. టీ||
లలి, ఆనగాఆంగీకారము. OG. బిప్పదము.

లలి adj. Graceful, agreeable. సొగసైన, బిప్పదమై
న. H. 2. 93. పిద్దకపోతరాజిచేరుదీసుంబు, లలిభు
జంగవిహంగములకుజగురు.

లలితము * adj. Beautiful, graceful, lovely, gay,
cheerful. మసౌజ్జమైన, సుందరమైన. T. 2. 78.

M. 1. 4. 49. లలితాం a sweet or lovely figure.
Vasu. 3. 189. T. 3. 15. URT. 6. 153. లలితా
త్రికా lovely in person. Lalito. 4. 74.

లల|ము * adj. Little. కొంచెమైన.

లల|ము * n. s. Even the least. A very little. కొం
చెము, నూత్నకాలము, కొయ్యడము. D. Vāsu.
2. 59.

లవం|ము * n. s. A clove. (Myristica caryophyl-
la.) దేవకుసుమము, ఆనగా లవంగపుముగ్గ. D.
దేవకుసుమవృక్షమున్ను.

లవం|చెక్క n. s. Cassia lignea. (Ainslie.) పరాం
గకము.

లవం|కట్టు n. s. Cinnamon. దేవకుసుమత్వక్.

లవణము * n. s. Salt. ఉప్పు. D. శముద్రలవణము
sea salt. నైంధవలవణము rock salt. వీడాలవణ
ము salt used in medicine. లవణాద్రావకము a-
cidum muriaticum, muriatic acid.

లవణ|ము * adj. Salt, saline. ఉప్పుగావుండే.

లవణాద్రావకము n. s. Muriatic acid. (Ainslie.) ఉ
ప్పుపులి.

లవణి n. s. Tightness. దిగుతు. Swa. 1. 15. విశేయ
మైన యొడ్డాణంబులవణిచేనక్కళించిన పొట్టువక్క
ళించి.

లవనము * n. s. Reaping. వరిబొన్నకొయ్యడము. D.

లవలి * n. s. A kind of creeper. ఒకతీర. N. 7.
108. ib. 8. 88. Swa. 3. 146. A. 5. 80.

లవలేశము * n. s. Very little. రవంత. L. 17. 76.
లవలేశమైనా యెరగనివాడు he who is utterly
ignorant.

లవిశ్రము * n. s. A sickle, a small reaping hook.
కొడవలి. Dasaradhi §. దురితలతాలవిశ్ర.

లఘన|ము * n. s. Garlick. మహాకందము, వెల్లుల్లి.
SC. I. 3. 39.

లఘనపటత్వము * n. s. A certain flaw in a gem.
రత్నములలోవుండేవోపవిశేషము. A. 4. 199. విశ
దతు యోదపుంబారలవేప్పనచేసెకమైన భోమణిస్త
శునకుటత్వమొందుటమంబున పారనికాంవివిష్ణు
డయ్యెశవతకైకదంబువలయంబున.

లసత్ * adj. Bright, brilliant. శ్రుకాశమానమైన.
Zacc. 4. 182. ib. 5. 40.

అక్షరము * n. s. The middle of a bow, where it is grasped. ధనుకు ధ్యస్థానము. SC. A. 2. 88.

అహరి * n. s. A large wave, or surf. A flood. మహాత్తరంకము. SC. శ్రవణము, కైడకరదాము. D. T. 4. 150.

అక్ష * n. s. A lac, one hundred thousand. సూరవేలు. R. 4. 70.

అక్షము * n. s. A butt, mark, or aim. గురి. D.

అక్షణము * n. s. A sign, or mark, a token. Correctness, precision. Symptom, an indication, characteristic, a predicate, any thing by which an object is designated, or distinguished. The rules treating of the liberal arts or sciences. Perfection, comliness, beauty. చిహ్నము, గురుతు, విధి. వర్షలక్షణములు the signs of rain. జ్వరలక్షణములు the symptoms of fever. అక్షరలక్షణము the description of letters in grammar. i. e. Orthography. ఛందోలక్షణము prosody. ఆరోగ్యలక్షణములను చెప్పుకొన్నాను I will now describe the disease. అక్షణము క్రమేనాకావ్యము a classical poem, a book written according to rules.

అక్షణమైన * adj. Handsome, beautiful. అందమైన.

అక్షణయా * adv. (the instr.) Metaphorically.

అక్షరము * n. s. A mark, token, spot, or sign. చిహ్నము. D. T. 3. 149. మాసలక్ష్యకృతి.

అక్షణుడు * n. s. Laxmana, the younger brother of Rama. సౌమిత్రి.

అక్షించుట * v. a. To aim at, to see. గురిపెట్టుట, చూచుట. Vish. 4. 183. భిక్షకదంబకంబుననక్షయశారీరవహ్నియందునుదినముకాలక్షించివేల్వకర్తి. నసాక్షాదీశ్వరుడు గా దెసినాస్మిన్నపా.

అక్షి * n. s. Venus or Laxmi, (the wife of Vishnu,) the goddess of prosperity. Wealth, fortune. Beauty, splendour. Turmeric. విష్ణుభార్య, శంకుడ, శోభయు, శుశ్రు. Rucmangada 3. 129. శుభశాశ్వతలక్ష్యులునీకుగలిగెదను.

అక్షిచేరు n. s. A kind of soup. శ్రుతిగడుగులొప్పుకారమువేళికావినది.

అక్షి నారాయణించుచోపతులు plu. n. s. A sort of cloth పుకవిధమైనఅంచుగలచోపతులు.

అక్షిమనాహారులు n. s. A certain kind of rice. H. 4. 158.

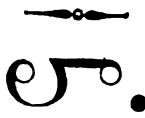
అక్షివంతుడు * n. s. A man of wealth. భాగ్యవంతుడు.

అక్షివారము n. s. Thursday (contractedly written ల||) గురువారము.

అక్ష్యము * adj. Observable, perceptible. చూడకగ్గది, విచారించకగ్గది.

అక్ష్యము * n. s. A mark, or butt. Aim. Care, regard, respect, esteem. గురి, ఉద్దేశము, గౌరవము. దృష్టాంతము an instance or example adduced in proof. ఇందుకులక్ష్యము for instance. అదిలక్ష్యముకాదు that is no great matter.

అక్ష్యము పెట్టుట or చేయుట v. a. To aim. To esteem, take notice of, regard, value, care for, respect. గురిపెట్టుట, గౌరవముచేసుట. నేనువాని కిలక్ష్యములేదు he does not care for, or mind me. ఆగ్రంథమువుండేదికల్లలక్ష్యముపెట్టియున్నాను I have taken a note where that book is to be procured.

లాంలము * n. s. A plough. నాగలి. D. B. X. 221. N. 9. 162.

లాంలి * n. s. An epithet of Balarama. బలరాముడు. D.

లాంలి * n. s. The forest tree called Gloriosa Superba. తోయపిచ్చిలి. SC. Roz. 2. 143.

లాంగూలము * n. s. A hairy tail, as a horse's.

లాంఘనము * n. s. A mark, or sign; a name, or appellation. చిహ్నము. D. చేరున్ను.

లాక, అనగాళుకె. OG.

లాకలకుగట్టి, అనగానెడచేతులువిరిచిగట్టి. OG.

లాకలు n. s. plu. Small pieces of stick, used by weavers. సాలెవాడుకుడుగుకుచ్చేది. D. H. 2. 12. కారంశ్రుకుడుగులు కండెలకప్పెర గోలముల్ లాకలునీలికడవ, గంతు, దొల్లకశాసంబు, కదురు, చెమికె.

లాగ n. s. లాగలు plu. Burrows, holes. కలుగులు. OG. ABA. 1. 189. శిరియనగండియనగనుశరేయనగబడిలియనదుకమన రంధ్రమదరులాగబారియబారెకలుగు బొక్కబొందయనగబాలుచుగర్తంబు. A. 6. 12. ఇడిసినయిడుపులయెడలపాత్రేగుత్తరేనుకనిండకోరిండపాడల, గెడసినగరిసెలక్రింద లాగలగున్నెయదువకాశ్రురముండునాఖులతులు. టి|| లాగల, కలుగులలో. Siva. 4. 25. అడవియెల్లె

దఱావిననవనినాధజ్ఞాదయుబోలెలాగలనుల్లసిల్లు
 టీ|| లాగలను, అనగా బాట్రెలవేతను. D. Nava-
 nad. 161. ఆగుహకవ్యలనాగుండ్రమీదలాగలకడ
 లకొల్లములలోయములకలయంకవెతకుకుడునెలు
 గతి. M. XII. 3. 236. అనినవినిశిష్టవడి, తనజను
 చోటికిపిల్లిజనియె నేన్నతిబలితుండును వేంకతకు
 లాగకుజనిశిములితవర్తనమున సౌఖ్యముబాంధెక.
 లాగము n. s. for లాఘవము Dexterity. P. 3. 100.
 డేగకుబిక్టెనెాయురువడిక ధృతిగాట్టుడిదత్వబో
 యెనెలాగముదక్కిమచ్చువలలంబడెనెం. టీ|| లా
 గముదక్కి, లగువుదక్కి. G. 7. 58. అరవసెంద్రినబ
 యలాశబడిన చాగబాద్యకమున్ను లాగంబునకుజ
 న్నుమడిమకంటిన.

లాగు n. s. plu. లాగులు A summerset, leap, jump.
 Short drawers, reaching only to the middle of
 the thigh. దొంబరవాండ్లుబోగమువాండ్లువేశేటి
 ది, రెండులాగులుమూడులాగులు అనిచల్లాడము.
 D.

లాగు n. s. Mode, manner, way. విధము. D.

లాగు or లాగున adv. Like, as రీతిగా, విధముగా,
 వలె. H. 1. 42. కలయుహరిశ్చంద్రువిధమున, న
 లునివీకను, శ్రురుకుత్పచాద్వన, శ్రురురపునిలిల,
 శగరులాగున, కా రువీర్యమర్యాదను, గయునిక్రియ.

ib. 3. 52. ఇనుళ్లశరదిధంబునమిడుతగమిలాగున
 వేడిశకదుశ్రుభంసని. ib. 3. 285. లకుముకులట్టన
 ర్యములలాగునకుక్కుటజాతిచాట్టునక. ib. 4. 212.

ఆగజగామినియెండ్రొకలాగునదిన మెల్లగడట. ఏలా
 గున్నది How is it, in what fashion is it? ఈలాగు
 న in this way. ఏలాగున in what manner? అత
 డుచెప్పినలాగు according to what he said. అది
 అయ్యేలాగున చెయ్యవలశినది you must manage
 to get this done. మాకుఅండేలాగు so that it
 may reach me. మొద్దులాగునిలిచినాడు he stood
 stock still, like a fool. వాడిముఖములాగువుండె
 ను It looked like his face. యిట్లాచేనేలాగునచె
 త్వు tell him to do so.

లాగుట v. a. To pull, haul, drag, draw. వాడుప్రా
 ణమువిడిచేటప్పుడు కాళ్లుచేతులు లాగుతూవుండిన
 వి in dying he twitched his arms and legs.

లాఘవము * n. s. Lightness, slightness, delicacy,
 easiness, facility, dexterity. లఘుత్వము. హస్త
 లాఘవము, or కరలాఘవము slight of hand. న
 న్నులాఘవముచేసిరి, లాఘవశురివిరి they scorned

me. చూచేవారికిలాఘవముగావుండును it will
 appear contemptible. BX. మావలువలులాఘవ
 మున, నీవేటికిముచ్చుకొంటి.

లాచీ n. s. The sack to receive loads, placed up-
 on horses or asses. గుర్రము, గాడిదమీదవేసే
 గోనె. D.

లాచుట v. a. To wish, or long for. To pull, haul,
 కాంక్షించుట. D. యాశ్చిపట్టుట, లాశుట్టుట. A.

2. 69. తెరవలిబునిరు బోయుకుండిలియ జేరి యజల
 గొరగాక పిచ్చుకకుంఠైయనంగుడనువు గొనబొ
 చెప్పకల్లగుట్టమరవారికధ్వగులులాది యిడువిడియము
 లవేర. టీ|| లాచి, ప్రార్థించి. HD. 2. 1051. దావిన
 మీమూల ధనమెల్ల బెట్టిగోలికాదై దాని గొనుచునే
 తెంచిలాదియున్నాడనిలాగొత్తిచూడ. H. 5. 80.
 లంబ్రలహారి దాననినులాచుక చూదిగవాడుగోయ
 డేకొంతుకు బొమ్మటంచుమిణుగులుకాణింకుగ శం
 డ్లుదీడి. లాచుక, లాగివట్టి. L. XI. 253. కటిసూత్ర
 మునలాచికట్టిన గోవి. అనగా మొలతాటయాశ్చిక
 ట్టినకాపీనము.

లాజలు * n. s. plu. Fried grain, parched corn.
 వేలాలు. D. పొరుగులు.

లాటదేశము * n. s. The ancient name of a part of
 Southern India: Guzerat or Malayalam.

లాటితుడి n. s. The tailor bird. కుడివిశేషము. See
 కొండలాటితుడి.

లాడి, లాడివుండు n. s. A large ulcer, a galled
 sore, a sore on the back of any animal of burden
 produced by its load. లాట్టెవుండు. H. 5. 48.
 తీరకున్నట్టి వేదశంసారమునకుకనువుకట్టెలనేవేళ
 గానిశరవిలావునకుచెడగొట్టిలాడి బోవజేనిచో
 దోలనిటకువిచ్చేసినాడ. ib. 5. 35. లాడికిమాను
 కాకుల కలాయన మొండగజేయ. లాడెవుండనిన్ని
 కొండరుఅంటారు.

లాఠము or లాఠవుకోల n. s. A stick, staff, rod,
 a hermit's staff. దండము, శివస్వాసించేదిదండము,
 D. says చేతిచువ్వ. OG. says లాఠవుకోల, అన
 గావంకరకోల, బ్రుండగోవిన్ని. A.B.A. 2. 331. ఊ
 గవేత్రాభిదయొత్పలాలమనగ. Vira Bhadra Vij.
 2. 284. చిక్కినికూలాలాఠమును. Swa. 1. 15. కక
 పాలకేదారకటకముద్రితపాణికురుచలాఠముతోడ
 గూర్చిపట్టి. టీ|| లాఠముతోడ, యోగవేత్రముతోటి.
 K.P. 2. 59. లలితపువూతభూతియునులాఠవుగోల
 యుగతు పాలయుం. D. Vier. page 190. భూతి

పుత్రయగో వి పులితోలుగట్టిచేకలాతపుగోల చేక
మండలము. G. 8. 116. యాబలకపుంకాడుపున
నిలవలసిన యెన్నితక్కులాండెరేఖలాండెవ్రాసి
యాలాతపుగోలసవ్యమాస్తంబునంబట్టి ముట్టించిన
నన్నియునిపుదలంచినప్రాణులై.

లాతి plu. లాతులు n. s. A stranger, an alien. ఆ
స్వపురుషుడు, అస్వస్త్రియు. D. లాతివాడు, విం
రవాడు. OG. కురుడు, అస్యకు. A. 3. 3. లాతుల
మాతర వాయుడుగఁ. M. IV. 2. 103. ఇదిలాతి
యిల్లెనీదగువృదయంబుల. R. 6. 30. యిపుడుకు
గదిర్చుకోవచ్చెనేమొగాక యేమిచేసితి లాతినేసో
మునకును. Vish. 8. 111. లాతునైనత్రుక్షోదవిధీష
కాదిసుకృతాత్తులకైవడినాదరింతు. T. 4. 99. నె
మ్మిగలవాడనికు మేనమ్మినాడ, లాతిగాజూతురాన
న్ను. టీ||లాతిగా, శురాయవాణ్ణిగా. TUR. 5. 119.
అనపుడుక్రండుకయ్యముననప్పటికిన్నవారులాతి
వారనియెడునేర్పులేదు. KP. 3. 211. క్రుళ్లగనేటికి
నిలునిలుమిల్లలికినబండువగునెయింతటిలోనే, వల్ల
భునకు గడునవ్విన్న యిల్లాలటె యేనులాతినేపాదో
లఁ. M. XI. 2. 32. తల్లివచ్చినభక్తిమైనుతుచరిం
శకలాతివైయిటులూరకుండుటయు క్రమె.

లాతుర n. s. A grate over a drain. జలసూత్రము
లోకనుపు చొరకుండానిలిపిననాగబంధపు కులక,
చిక్కుకులక. OG. A. 6. 9. ఇట్టుతనదివాక్రిజనినం
బగుతురమార్తినైచ్యంబు శకలజనశోచ్యంబుగాలా
తురాతూపురానికడనిలిచి బహిరావరణత్రుషయీణం
బుగావించి.

లాభము or లాబము * n. s. Gain, profit, advan-
tage, interest on money. లాభనష్టాలు profit and
loss. క్రయవిక్రయములవల్లవచ్చినపెచ్చు, దొరకడ
ము, వడ్డీయు. D.

లామజ్జకము * n. s. The root of the Andropogon
muricatum, usually termed Cussacuss. తెల్లవ
ట్టిచేరు. D. H. 2. 176.

లాయము n. s. A stable. ఆశ్వశాల. P. 2. 200. R.
5. 52.

లాయుట v. a. To approach. డాయుట. D. KP. 3.
293. పౌరుషంబుసేయుచు వెండియుంబాయుచులా
యుచు డాయుచుననేక ప్రకారంబులబోరుచుండా.
ఈపద్యములోలాయుచు డాయుచుఅనిపున్నదిగనక
లాయుట, అన గాడగ్గురుట అనడము ఆసంకతము
గావున్నది.

లారాకట్టె n. s. A bludgeon. బాకా. Note on T.
2. 18.

లాల * n. s. Slaver, saliva, drivel. లోళ్లు, చొంక.
D. జొల్లు. Vish. 3. 307. DRV. 254. M. VII.
5. 276.

లాలన or లాలనము * n. s. Wheedling, coaxing.
బుజ్జగింపు. N. 9. 225. Ila. 1. 17.

లాలనరి n. s. అన గాగుర్రపుకల్లానవక్కులగట్టుత్రా
ళ్లకట్టు. OG.

లాలన * n. s. Ardent desire, regret, sorrow ;
missing ; wishing for any person or object ab-
sent : soliciting, asking. ఆరికాంక్ష. D. ప్రా
ధాన, హేతుకృమము, యాచన, విషయలంఘటము.
SC. Acasa Bhair §. 50.

లాలనము * adj. Devoted to, attached to. విషయ
లంఘటమైన, మిక్కిలికాంక్షగల.

లాలనుడు * n. s. He who loves, he who is wish-
ing for. మిక్కిలికాంక్షగలవాడు.

లాలాట * adj. Relating to the forehead. సెనటి.
T. 2. 32. లాటకుద్ధాంతలాలాటపుర్తంబులీలాట
నక్రియలకాయంకదోవి. టీ|| లాలాట, లలాటప్రదే
శమందువుట్టిన.

లాలి n. s. The lullaby sung to children. దోలిక
నూచేటప్పడనేది. D. Charu Chandrod. 3. లాలి
లాలియటంచులీలావతులుబాడ.

లాలించుట * v. a. To wheedle, coax, lull, soothe.
బుజ్జగించుట. Radha. 1. 72. దయబాడవండునా
ప్రియముతోనయముతో నిపులాంచని నెలతలేదు.
Vema. 240. లంజదానింకల్లాలించిముద్దాడుమిం
డడరయలంజ మిదిప్రేమ నాడుదానివంకనందరు
చుట్టముల్.

లాలితము * adj. Coaxed, wheedled, seduced,
loved, desired. Bright, illumined. బుజ్జగించబడ్డ,
మిక్కిలికాంక్షించతగ్గ, ప్రకాశించబడ్డ. H. 2. 15.
ఆటదిసేర్పుతోవగలయండముచండము జూకుమా
నికోలాటమువేయుకైవడిని లాలితద్యక్తరళప్రభా
వభుల్. BX. కాలేందురేఖదోవిన లాలితమగునకు
రదిక్కులాగునధరణి, పాలునిశోము మెరసెను. లా
లితమగునకురదిక్కు, ప్రకాశించబడ్డకళ్ళిమదిక్కు.

లాలిత్యము * n. s. Beauty. అందము, సొగసు.

లాలుకుంచెలు n. s. plu. Scarlet tufts attached to
a state saddle. యెర్రనిచిన్నిజల్లులు. OG. A. 4.
55. కరియకంబళిపాత గనియైననీడ గనియైనను బెడ
రుకొడమరట్టున గుంపుగాలికొలందికి ప్రేలులాలు
గుంచెలుగీలించినగవ్వడండలగంబులనలంకరించిలా

లుకుంచెలు, అనగా గుర్రము యొక్క కుల్లమునకు కట్టే యెర్రనివిన్నదామరములు.

లావణ్యము * n. s. Beauty, loveliness. A *pearly white* is the meaning given in the lexicons. సౌందర్యము. D. ముక్తాఫలచ్చాయావడం ద్యశ్య మానకాంతి. SC. A verse in the *Hārāvāli says* ముక్తాఫలేషు ఛాయాయాశ్చరశత్రయమివాంతరాశ్రతిభాతిమదంశేషులావణ్యంతదిహూచ్యతే.

లావము or లావకము * n. s. A sort of quail; *perdix chinensis*. లావుకబట్ట.

లావరి n. s. A robust man. బలాఘ్నడు. R. 5. 200.

లావరియగువులుగురేడలావరిబడియె. A. 6. 24. పోరిలోవాడిమిగొంతగాలమిల వ్రాలుట లావరియాటనిల్పినావాడిశరంబుచే. టీ|| లావరియాట, బలిమి గలవాడుగనక.

లావాటిadj. Big, large, fat. స్థూలాంగుడు, స్థూలాంగియ. D. స్థూలమైన.

లావిక * n. s. She who vends; thus *పువ్వులావిక* she who sells flowers. అమ్మేటిది.

లావు n. s. Power, strength. Bigness. Alms. లావులు plu. Large quill feathers. శక్తి, బలము, స్థూలత్వము. D. విచ్చము. OG. says లావులు, అనగా రేక్క మొదటిపెద్దయాకెలు. P. 1. 687. విమతుని లావరయక వైరముబూనినవాడు. టీ|| లావు, బలమును. N. 2. 72. వెలవెలబారుచెముల లావులు సెలింకుగడతదిక్కులకునై గరుడకులము. టీ|| లావులు సెలింకు, బలములుత్సాహిగా. KP. 6. 65. సాలావుగనుగొనునును. P. 1. 127. ఔషధీసారములుబోనియవియులావుసేయకుండిన. టీ|| ఆమందులు బలముచేయక పొయ్యేటప్పటికి. Vaij. 2. 120. ధాన్యముష్టియు లావెత్తి దాననిత్య మేకతంబుననే న్యాయంపాకమాచరించిసాపాటు సేయుదునంచునతని, మొరగతనయింటి కేగిముద్దురుభజించు. టీ|| లావెత్తి, విచ్చమెత్తి. ib. 2. 125. లలనరోయెందునివికను లావునకుంజననేలమాకుని చ్చులు వెరుమాళ్లకోవెల శ్రుసాదము కట్టెడ సాగవచ్చునా తలిహాశ్రుసాదమిపు శీతతంబు శ్రుసానుడుమన్న మ్రొక్కియమ్మెలకుకసామిచిత్తమని మేకొనియె ముదితాంతరంబయై. టీ|| లావునకుం, విచ్చమునకు.

లావుకపిట్ట or లావునుబిట్ట * n. s. A sort of quail, *perdix chinensis*.

లాశిము * n. s. Dancing. నాట్యము. P. 1. 235. నగజారవణనిలిలాశి భాషిమానంబగుట. టీ|| వి, కుడుంబయొక్క, లాశి, నటనముచేత. ib. 3. 71. మత్స్య

కూర్మవిలాశి భాసురంబుగావున. టీ|| వి, కుడుంబయొక్క, లాశి, నటనలచేత.

లాశకము * n. s. A peacock. నెవలి. D.

లాశికి * n. s. An actress, a female dancer. నాట్యముచేసేస్త్రీ. D.

లాశకుడు * n. s. A dancer, actor. నాట్యముచేసేవురుసుడు. D.

లాశ్యము * n. s. Dancing. నాట్యము. D.

లాహిరి n. s. Drunkenness, intoxication. మైకము.

Radha. 1. 109. దేహంబులాహిరి గొను తెరంగునక.

లాక్ష * n. s. Lac, the red dye made from an insect which is analogous to the cochineal insect, and like it forms, (when dried and prepared) a dye of a red colour; the nest is formed of a resinous substance, which is used as sealing wax, and is termed Shellac or Shell lac. లక్క, లత్తుక.

లాక్షణికుడు * n. s. A classical scholar. లక్షణములు తెలిసినవాడు, లక్షణజ్ఞుడు.

లాక్షరశిము * n. s. The red dye, used for the feet. లత్తుక.

లింకము * n. s. A mark, sign. Token, symptom. Element, principle. The phallus or *destructive* emblem of Siva. Nature as an active power in creation. The Pythagorean Monad. Gender, in grammar. Vermilion, red paint, factitious cinnabar made of mercury and brimstone. చివ్వాము, శేఖస్సు, అనుమానము, సాంఖ్యోక్తశ్రుక్తి, శివమూర్తివిశేషము &c. RKD. పుల్లింగాములు, గ్రంథ్యవిశేషము. అక water, అభింకము Hydrogen, the watry element. కృషిలింకము earth (See Wilson's "Two Lectures") లేజోలింకము caloric. పుల్లింకము the masculine gender. స్త్రీలింకము the feminine gender. నపుంశకలింకము neuter gender. అనియతలింకము or త్రిలింకము common gender. బాణలింకము a cylindrical oblong pebble or crystal worshipped as the emblem of Siva. గురులింకము a father confessor. శివలింకము the image of Siva. జంకములింకము a man of the Jangam sect. శ్రుసాదలింకము what is dedicated to Siva. లింకశరీరము the subtle or atomic body; the primitive germ. The active and causative principle in animated crea-

tures, the quintessence or ethereal substance constituting the soul or spirit. మనోబుద్ధి కేంద్రమయ ప్రాణములుగలసూక్ష్మ దేహము. A verse says (quoted by M.M) సూక్ష్మంమనోబుద్ధి కేంద్రమయైతన్ ప్రాణైరవంచీ కృతభూత శంభవం. That first invisible principle, which, united with mind, heart, and the passions, is not formed of the senses: it is the intellect, pervading all beings.

లింకట్టుమాత్ర n. s. A particular kind of pill made of factitious cinnaabar.

లింకాయ n. s. The solitaire or small case usually made of silver to keep the lingam or phallus in: it is worn on the breast, suspended by a cord round the neck. శబ్ద.

లింకడు * n. s. A name of the god Siva. శివుడు.

లింకొండ n. s. Bryonia, having a red conical fruit. దొండలో ఘేదము. D.

లింకధారి or లింకవంతుడు * n. s. He who wears the lingam or phallus. లింకమునుకట్టుకొనియుండేవాడు.

లింకబలిజెలు n. s. plu. People of the బలిజె caste, who wear the lingam or phallus in a case hung round their necks. లింకవంతులైనబలిజెవాండ్లు.

లింకవంతుడు * n. s. He who wears the lingam or phallus. లింకధారి.

లింకవృత్తుడు * n. s. A religious hypocrite, one who assumes the dress, &c. of an ascetic in order to get a livelihood. ధర్మధ్వజి, ఆనగాపొట్ట బోసుకొనేకొరకు జటలురద్రాక్షులు ధరించేవాడు.

లింకపొట్ల n. s. A kind of snake gourd. నీరకము. D.

లింకచము * n. s. A lime or lemon. A species of the bread fruit tree. Artocarpus lacucha. నిమ్మకుండు, కమ్మరేగుకుండు. D.

లిక్కి n. s. A small sickle. గడ్డిమొదలైనవికోశేవి స్తుకొడవలి. D.

లిక్కిబిట్ట n. s. The tailor bird. శుషీవిశేషము.

లిఖించుట or లిఖించుట * v. a. To write. వ్రాసుట.

లిఖితము * n. s. Scripture, writing, manuscript. వ్రాసినవ్రాత. D.

లిఖితము * adj. Written, drawn, delineated, painted వ్రాయబడ్డది.

లిగుళు n. s. A deer. లేడి. D.

లిఖి * n. s. Writing in general, hand-writing, a written character. దేవనాగరిలిపి the Devanagara character. వ్రాత. D.

లిఖికారుడు * n. s. A scribe, or writer. వ్రాతవ్రాసేవాడు. D.

లిక్షము * adj. Smearred, anointed, plastered. తుయ్యబడ్డది. D.

లిశ్య * n. s. Desire, wish. ఇచ్ఛ. D.

లిశ్యుడు * n. s. He who wishes. ఇచ్ఛులవాడు.

లిష్వి n. s. Wealth, riches. ధనము. D. Bahulas. § 116. నిష్పరముగుబృతిలమేను జబ్బబాటి, గొప్పగనునబ్బురతులిష్విలబ్బజేసిమించుదయచేతము రుషీంచుగాక. లిష్వికుడతి or లిష్వికుడంతి, ఆనగాలక్ష్య దేవి. D.

లిష్విలు n. s. plu. ఆనగానిధులు, ధనస్థానములు. లిష్విలదొర, కువేరుడు. D.

లిపి * n. s. Writing, hand-writing, written characters. వ్రాసినవ్రాత. D.

లిప్తు n. s. A twig used as a whisk. మండ. Ohenna. 4. 344. కనుగొనివేగవచ్చి గణకాండముగ స్థైరిస్వాములారనే, బనివినికాంచినచ్చి తలవాదొకయంకడిశోయమంచక, కమ్మనుమున సెక్కుమీనమిడిమూగిన యాగలచేతిలిప్తులోబొనుతుచుదీనిగొండు వెలస్వాన్పునియమ్ముచునున్నవాడనక్క.

లియ్యము See లీయము.

లిలీక్ష * n. s. Acquisitiveness, inclination to lick. ఆస్వాదనేచ్ఛ. Pariz. 2. 105: గోశేధికశ్రుభాంకూరమిథ్యాముకుద్రవలిలిక్షోమిశ్చద్భల్లుకంబు.

లివ n. s. Agility, lightness. లాఘవము. (vulgarly) a syllable, as రెండలివలుగలశబ్దము a word of two syllables. T. 3. 140. చెండుగోరించినచెలుపునలివమీర సెయ్యారముగకాంత యువికియువికి. టీ|| లివమీర, లఘుపు అతిశయముగాను. KP. 3. 85. కడుధాకమీరంకమడమలుదాటింపుచునుముండరికిలివచూచిచూచి. N. 9. 16. దూరముననిల్వితోడబట్టితోవవారితలగుడనిదృష్టిచక్కగానిలిపిడికి లింకికరములు గుదియించిలివనుగునుకు తరువుననుదాపైబలుడుతోంబడియడుగులు. టీ||లివను, అతివముచేతను. Bahulaswa. 2. 58. బావిదాపెడనంచుబరలెంచిలివదప్పజడిసివైశాఖల కొడిసెనుకలె. UH. 4. 53. లివమాత్రివికాగి లింతలవనివాళ్లు గనుశట్టుమేనునుగప్పిగప్పి

లిహత్ * adj. A word only used in compounds as అధ్రంలిహత్ sky-high; 'licking the skies.' ఆ కాశమును అంటే.

లీనము * adj. Absorbed into, swallowed up in. కలిసిపోయిన. P. 1. 314. ఈయంబు చారములునా మాయకులొనయ్యె కంటిమనసని శీతోమాతలిసం తర్లీనము సేయుచుమాయక శారసికమతిబలికె. టి. అంతర్లీనము సేయుచు, తనమనస్సులోనేదాచుచు.

లీయత or లీయము n. s. Friendship, intimacy. స్నేహము, విహితము. OG. says లీయము, శీఘ్రము.

లీయముగా adv. Intimately, in a friendly manner. స్నేహముగా, విహితముగా.

లీల * n. s. Play, sport, pastime, diversion. Way, manner. విలాసము, క్రియయు. D. స్త్రీలహవభావభేదము, స్త్రీపురుషులవిహారాలింగనాదులు, శే. శి. SC. విభము, రీతి. ప్రభులింగలీల the Siva comedy. ఇల్లీల in this way. ఆలీల in like manner. S. 3. 113. యిల్లీలనడుచునాతని. వీలాకోపము sportive anger.

లీలగా adv. Indistinctly, dimly, (as eyesight.) చూచాయగా, తెలిసి తెలియనట్టుగా.

లీలావతి * n. s. A wanton or sportive girl. విలాసవతియు.

లీక్ష * n. s. A nit. ఈరు. D.

లుంగము * n. s. The citron. మాకులుంగము, పుల్లమాదిఫలపువెట్టు. SC.

లుంటాకుడు * n. s. A thief, or robber, a plunderer. అశునారించేవాడు, అనగాదొంగ. D. R. 1. 6.

లుంతనము * n. s. Rolling on the ground. పొల్లడము.

లుకలుకమనుట v. n. To wriggle, crawl about. మెదులుట.

లుక్తు * n. s. Elision, cutting off, dropping, rejecting. లోకుము. D.

లుక్తుము * adj. Disappearing. Cut off, rejected, as a vowel by elision. లోకించినది.

లుబ్ధము * adj. Covetous, greedy, desirous, cupidinous. లోభిత్వముగల.

లుబ్ధకుడు * n. s. A fowler, huntsman. బోయవాడు. D. M. XII. 3. 290. ib. IV. 2. 256.

లుబ్ధత్వము * n. s. Covetousness, avarice. లోభిత్వము.

లుబ్ధు or లుబ్ధుడు * n. s. A miser. లోభి.

లులాయము * n. s. A male buffalo. దున్నపోతు. D.

లులాయి * n. s. A female buffalo. శే. డె. D.

లులత * n. s. A spider. సాతెల్లరుగు. D.

లులనము * adj. Cut. కొయ్యబద్ధి. D.

లులము * n. s. A tail. తోక. D.

లులాలము n. s. Cheating, wheedling, defrauding. పిత్రలాటకము. L. 7. 275. కల్లశత్యంబులుకకుటకృత్యములు, లలకుటంబులునులులాలములును, కుటిలకుచ్చిరములు మూచికారములు. BD. 6. 134. యామంత్రతంత్రలాలములను, యొకలదేహినికడుగునేసెప్పి. Kalahasti. 3. 194. లులాలములపుమాటలు, చాలుననిననిలతననిజంబగురూపం, తాలోనదెలుకువతనని.

లె (Contracted for లే, or లెమ్ము the imperative of లేచుట to rise! interj. Go to! You know! of course! చెల్లించినాడులె of course he paid the money. వాడుదాన్ని తెట్టినాడులె though he called her names. పోయినదిపోయిందిలె never mind, let it pass, be it so. లె, అనగాలేంత, లెమ్మునుట. OG.

లెంక n. s. (K.) A servant. భటుడు, సేవకుడు. D.

లెంకెగ, బంటుగా OG. as a messenger. R. 2.

8. అవశరమక్కరలంకై, దువకర్లములందువేటదోటలయందుక, దవులైనపాతలంకెలమపుటకములు జూడుమోచినపుడెండైనక. BD. 5. 483. శంకరదాసయ్య చరణముల్లలుచు, లెంకులకెల్లనులేదనరాడు.

లెంట n. s. Alum. కటికము. OG.

లెండి (imperative of లేచుట to rise) Rise ye. A colloquial expression like "To be sure"! you see! of course! you know! T. 2. 164. డెలెండేమిటికూటపోవయినమాచోస్యానకుంబల్లులో.

లెంపు n. s. A side, a cheek. అనగాచెంపు, తట్టు. (Vizagapatam dialect.)

లెంపుకాయ n. s. A slap on the cheek. చెంపుకాయ, యిదివిశాఖపట్టణపుభాష.

లెక్క n. s. Number, reckoning. An account, arithmetic. Esteem, regard. శీఘ్ర, లక్ష్యము, అనగాశర్వాయు. D. గణితము. లెక్కలేని numberless. వాడుమంచిలెక్కవాడు he is a good accountant. వాడులెక్కలుచదువుకున్నాడు he is learning arithmetic. వాడునన్ను లెక్కలోవుంచలేదు he

disregards me. చాదికినానా తెక్క తెలియజెప్పినా ను I advised him very earnestly.

తెక్కగొనుట or తెక్కచేసుట v. a. To esteem, respect. లక్ష్యముచేసుట, గౌరవముచేసుట. H. 3. 195. వది నెలువరదండ్లు వదరుచుకొంటురక్కలు చెల్లెండ్లు తెక్కగొనరు. BD. 4. 1454. తెక్కసేయక సుఖవీలనడంపు.

తెక్కపట్టుట v. a. To reckon, to count. To regard, mind, esteem. ఎంచుట, లక్ష్యముచేసుట.

తెక్కించుట v. a. To reckon, to count, to make up an account. తెక్కపెట్టుట. D. ఎంచుట.

తెగుచుట v. n. Error for లేచుట To rise.

తెచ్చింది (An irregular plural imperative of లేచుట) Rise ye!

తెప్పము n. s. A float. తెప్ప. Charitra. 255. అభిముఖుండై హృదయాల్లకర్ణి కను తెప్పమాడనప్రాలు లింగంబు సజ్జయమప్పరింపుచు తదియ్యారలింగంబు.

తెమ్మా (Imperative singular, with emphasis, of లేచుట) come! rise ye!

తెమ్మ (Imperative singular of లేచుట to rise.) Rise thou!

తెన్న plu. తెన్నలు n. s. Good, well being, weal, good state, health, right. యోగ్యము, శుభము, ధేమము, అంగీకారము. D. బాగు, మంచి. అంతా తెన్నలా is all right? A. 1. 18. చేశభాషలందు తెన్నులు. ND. 1. 856. ఎరుగంతుకుండినది తెన్ను గాదు. M. XV. 2. 195. అనిన తెన్ను గాక యనిధర్మ సుతుడు very well, said he. Kasikh. 2. 61. అమ్మకు శలంబె సాన్నియ నామయం బెదే విధద్రంబె తెన్నలాపు ప్రబోధి.

తెన్న or తెన్నగా adv. Well, properly, duly, severely. తెన్నగానేవున్నది it is all right or safe. యానీళ్లు తెన్నగా వుండలేదు this water is not good. యిదివాడికి తెన్ను it is well with him. నీతలిదండ్రులు తెన్నగావున్నారు are your parents alive? యావిన్నది తెన్నగావున్నది this girl is pretty. దాన్ని తెన్నగా కొట్టినాడు he beat it soundly.

తే (The imperative of లేచుట) Rise, go to, you know, of course. పోలేపోయినాడు లే let him go, never mind. యిక్కడవున్నారు లే they are here you see.

తే adj. A contraction for తేత. తేతన్నలు young breasts. Bilhan. 3. 83. తేతంను tender age.

తేనల్లు a slight laugh, a smile. తేతోట a blooming garden.

తేండ్లు plu. of తేడి Antelopes. జింకలు.

తేక (Affix) without. తేకుండా, విసహ. This governs a nominative. అతడు తేకగా వలలయిది కాదు I cannot effect this without him. Governing a root in A it means unable (to do) (not bearing) to see it. రాతేక unable to come. అతడు అక్కడ తేకవుండడమువల్ల by his not being there. వాడికి రూకలు తేకవుండడమువల్ల by his being in want of money. దాన్ని అణిచే వాండ్లు తేక యిట్లా బడితిరిగినది she plays these pranks as there is no one to check her. కూటికి తేక being in want of food.

తేక Conj. Or, else. యిట్లు, తేకతోట A house, or a garden.

తేకతేక adv. At last. తేకతేక వాడికి పుకకొడుకువుట్టినాడు at last he had a son born to him.

తేకవుండుట v. n. To be in want of. విహీనముగా వుండుట. వాడు అప్పుడు తెలివి తేకవుండినాడు he was then out of his senses.

తేకి plu. తేకులు n. s. A worthless wretch, a vagabond. దేవురుగొట్టు, శునికిమాలినవాడు, శునికిమాలినదిన్నె, HD. 2. 1416. వక్కసేయని తేకివాడవునీవు. Mand. 1. 11. తేకిని ప్రజలంబులన తేకముకాంచన భూభరంబు, రత్నాకరరత్నరాసులడుగంట్లు. టీ|| తేకి, దేవురుగొట్టుది. BD. 4. 101. తేకులలో కులకాక రువులకు చాకిచాక నిమోలసినదిం చెడవు. తేకిచేష్టులు silly doings. తేకిబడియ a rascal, a scoundrel.

తేకుంజే, తేకపోతే or తేకపోయినా adv. Or else, otherwise.

తేకుండా adv. Without. విహీనముగా. అన్నానికి తేకుండావున్నారు they are without bread.

తేకుండాచేయుట v. a. To do away, to get rid of, to turn out. నివృత్తిచేసుట. వాండ్లు ఆపాశము తేకుండాచేయడానకు to do away the sin. వాండ్లును ఆయింటిలో తేకుండాచెయ్యి turn them out of the house. అదియివ్వనక్కర తేకుండాచేసిని I relieved him from the necessity of paying it. G. 4. 138. బ్రహ్మకప్పుకాటువాడు పోషును తేకయిండజేసిగాకనేడు.

తేకుండుట v. n. To be absent: to be wanting.
 కూటికి తేకుండా being in want of food.
 తేకునికి An affix. For want of తేకత్రందేటుండువల్ల,
 తేనండన. ఆతడక్కడ తేకునికి for his being ab-
 sent there. DRA. 331. ఒడలప్రాణములు తేకుని
 కి ఛాపించి. Sar. D. 518. కరదస్వయము తేకునికి.
 తేఖ * n. s. A letter, an epistle. A line, a row, a
 mark. జాబు. D. తేఖయున్ను.
 తేఖకుడు * n. s. A scribe, writer, clerk. వ్రాసే
 వాడు.
 తేఖనము * n. s. Writing. వ్రాయడము. D. తేఖన
 శ్రుష్టి swelling the record, empty words, mere
 rigmarole. యాజాబులో వట్టి తేఖన శ్రుష్టి గాని వే
 రేయేమిన్నీ తేడు this letter is a pack of nonsense.
 తేఖభామిని * n. s. A goddess. దేవతాశ్రీ. Vasu.
 5. 4. తేఖభామినులనియు.
 తేఖర్షభుడు * n. s. A title of Indra. ఇంద్రుడు. D.
 తేభిని * n. s. A pen. వ్రాసేకలము. D.
 తేఖుడు * n. s. A god, a deity. దేవత.
 తేఖ n. s. A sucking calf. BX. 420. మేతవట్టని
 దూడ. D. A delicate chisel used by stone-
 cutters. శస్త్రపులియనిన్ని అంటారు. ఆశులాపులు
 పోట్లాడి తేఖల కాళ్లువిరుగుతవి when the great fall
 out the poor suffer.
 తేఖటాలు, తేఖటాపులు, or తేఖటియాపులు n. s. plu.
 Cows with young calves. తేతదూడలుఖల ఆపు
 లు. Vish. 7. 361. సేరుకొని తేఖటాపులవిలవి విలవి
 పిచ్చులింపుడుక్రేపులవిడుచువారి. Chenna Basava
 Puran. 3. 82. తనుతుడు తేఖటాలశకివాయనియిం
 దులదొడ్డిమండలక.
 తేవిపోవుట v. n. To depart, go away. వెళ్లుట. ఆ-
 గ్గోడమొదినర్ణము తేవిపోయినది the paint has
 come off the wall. తేవిపో be gone! hence
 away! వాడు తేవిపోయినాడు he walked off.
 తేచుట v. n. To rise, get up, arise. ఉత్థితుడౌట.
 D. పొటమరించుట, తేగుట. నిద్రలేచుట to rise
 from sleep. తేచినన్ది I came away. గజ్జిలేచినది
 the itch appeared. Bmj. 4. 57. నిద్దురలేచికట్టె
 చుట. T. 2. 69.
 తేట n. s. A bough, or branch. కొమ్మ. D.
 తేడి n. s. An antelope. కురంగము. R. 5. 160. యి
 ట్లు వెన్నాడి యలసికాదిదిప్పు గంబు చూయ యాయే
 ముయైన నేమాయెననుచు కనక శ్రుంఖము మూగ్రాం

తుగంబు పరకు తేటిదాకొమ్మునడిచక్కి నాటుకొనిన.
 M. I. 5. 55. మనసిజరాగంబున బెన, గనయిరినితే
 డిని జూచిక్కర హస్తాదుపె, ల్లనయేనములనారెం,
 టిని బ్రెళ్లగనే సెకడుకతినవృదయుండై.
 తేడికంటి n. s. A bright-eyed-girl: having the wild
 spirited glance of the antelope. మృగాఠి.
 తేడు He is not here; as యింటిలో తేడు he is not
 in the house. చేయలేడు he cannot do it. పీఠిం
 తుగలేదయ్యె he could not behold it.
 తేత adj. Young, tender, soft. తరుణమైన, కోమల
 మైన. తేతయెండ soft sunshine. తేతవన్నె a light
 tint.
 తేతతనము, తేతరికము n. s. Infancy, youth, ten-
 derness. తరుణత్వము.
 తేదా Is it not? or, or else. వాడు అక్కడ లేదా
 is he not there?
 తేడు is not. వాడు లేడు he is not. అది అక్కడ లేదు
 it is not there.
 తేనట్టు A negative phrase, (like *al'fuisse*, *abesse*.)
 ఆతడు తేనట్టువున్నది it appears he is not there.
 ఆతడు తేనట్టు తెలిసి knowing that he was not
 there.
 తేని adj. Devoid of. తెలివి లేనివాడు he who is de-
 void of sense. సోరు లేనివాడు he is a dumb
 creature, a mere fool. తప్పులేని faultless. దోవ
 తేని అడివి a pathless forest. వెల లేనిమాణిక్యము a
 priceless gem. తేనిపోనినని nonsense, a fool's
 errand. తేనిపోని సౌఖ్యములు vain deluding joys.
 తేనిమాటలు slanders, falsehoods. తేనిపోనిసాకు
 a false pretence. పోయలేనిదిపోయవు ట్టెని ప్రాబ్ధ
 a dispute arose where there was no doubt.
 KP. 5. 248. అదియు గాక రాజ్యమును మహాభూతం
 బుసోకినవచ్చు డెట్టినిజనులకును, తేనిచీకుదనము తేని
 మూగతనము, తేని చెవుడు గొంతయైన గలదు.
 తేతుము * n. s. Blastering, smearing: plaster,
 mortar. Food. భోజనము, నుధ, సున్నము, శ్రుయ్య
 డము.
 తేతునము * n. s. Smearing, plastering, anointing.
 అలకడము, శ్రుయ్యడము, చరకుడము.
 తేపించుట v. a. To remove, to turn out, వెళ్లగొ
 ట్టుట, నివృత్తిచేసుట. వాండలనాయంటిలో నుంచి తే
 పించినాడు he turned them out of the house.
 ఆ చెట్లను తేపించినాడు he removed the trees.

తేలింతుట * v. a. To smear చరుముట, తుట్టించుట.
H. 5. 151. నల్లెరుకణిక గంధకము తే నెయునుఱి తే
లింవికూడిన తేమవలచు.

తేళు n. s. A bed. మెత్త, తేళుదనుట. OG. H. 1.
73. చిల్ల లక్ష్మణుండమాశ్రీ నెలతట్టెమంచమునచా
యనఖానుతివాసుపైదురంగక మొకమాలు తేళున సె
గింశ యనించెను సోధవవ్యధక.

తేళుట v. a. To rouse, to awake, stir up. నిద్ర తే
ళుట to arouse from sleep. దుమ్ము తేళుట to raise
dust. అడ్డుము గావుక గోడ తేళినాడు he raised a
wall. యామాట చెప్పి దానిదుఃఖమును మరి తేళినా
డు he excited her grief again. వాణ్ని ఆయింటి
లోనుంచి తేళు turn him out of the house.

తేమ n. s. A woman. రామ, శ్రీ. D. M. XII. 3.
316. Vish. 1. 147. ib. 5. 243.

తేమి n. s. Nullity, not being, absence: want,
poverty. M. XI. 2. 84. నీమూర్తియందు ప్రాణము
తేమి దెలిశియుండినచలింశక. ib. X. 2. 17. జన
కుడు తేమికింకడవి పాదము సెందె grieved at her
father's absence. Vema. 1384. ధనము తేమి want
of wealth. Vema. 167. తేమికిహాక్తి sorrowing
for want of it. కలిమి తేములు gains and losses,
riches and poverty.

తేమిడి n. s. Poverty, want. దారిద్ర్యము.

తేము, తేమ్ము (The imperative of తేచుట) To rise.

తేరు They are not. M. V. I. 342. వాండ్లు తేరు
they are not here, they are not living.

తేరోరి interj. Up you wretch! Pal. 227.

తేలిహాసము * n. s. A snake. పాము. D.

తేళ్లు (The plural of తేడి) An antelope.

తేవ the adv. Root of తేచుట To rise. Paidim. 2.
144. తేవ నెత్తినాను I made them get up.

తేవగొట్టించుట v. a. To expel. వాండ్లను ఆయింటి
లోనుంచి తేవగొట్టింది నాడు he got them turned
out of the house.

తేవడి adj. Low, base, vile, mean. నీచమైన, అల్ప
మైన. A. 4. 285. లాలననార యులగము, నేలితెలసి
ముచ్చునాజ్ఞుండకతడుచరంబో లాతినిడినయశ
మెంతే తేవడికాల కృఘునజిచ్చెయమునక. టీ||
యశమెంతే తేవడి, కీర్తియెంతో నీచము, అనగా అ
ల్పమై పోవుననిభావము. R. 2. 95. జరతయొకర్తు
కుంజగృహచంద్రశిలంగనుకూకుచుండి క్రావ్విరి
కలుద్రావ తేవడట వేముదిచిల్ల లకొల్చి యంచు జె
చ్చెర సెకకల్చి పోయి పాదబింబిన పాస్సు గరంచెవె

నైలత్, చారబడినిద్రనిరగుటచోద్యమేదానికనట్టి
తుట్టునక. తేవడటవే, నీచమే. Garudach. 66.
కులము తేవడిమైన నేమగుకొనకు రాళ్లనుబుట్ట తేదా
విలువ జెప్పు గారావజ్రంబులుల తాం. కులము తేవడి
మైన, జాతినిచమైనప్పటికిన్ని. P. 3. 247. నావిని
బ్రహ్మ రాక్షసుడు, నన్నిటులాడగ నెంతవాడనీ తేవ
డినిన్ను వేడనవుతే కలిగిండులుదొల్లి ధర్మరాదేవుని
జంపెడంగనలు దీరగ నంచరు గంగదొంగయుంబో
వకుబోకుమంచతనిభారితరధ్యనినడ్డగించినక. టీ||
తేవడినిన్ను, అనగా అల్పమైననిన్ను. ib. 4. 129.
కాలవడి తేవడి తెమ్మర కూసరానిగా వ్రేయనికమ్మ
ళుప్పొడి. టీ|| కాలవడి తేవడి, పాదమందు వేగముత
క్కువతుడియున్నునువంటి.

తేవ నెత్తుట or తేవదీయుట v. a. To pull out, to
turn out, to expel. బయటికిడ్చివిడిచిపెట్టుట, వెళ్ల
గొట్టుట. ఆముశలివాణ్ని తేవనెత్తు help the old
man up.

తేవు (neuter) They are not. N. 5. 6.

తేశము * n. s. A little, even the least. కొంచెము.
D. తేశమైనా లేదు there is not even the least,
not a whit, not a jot.

తేసి Thus used ఇంత తేసికన్నులు eyes so large.
See ఏసి.

తేవ్యాము * n. s. An electuary, a medicine. Nec-
tar, ambrosia. కల్ల ద్రవ్యములు చేబిఁముద్దగా చే
సినమందు, అమృతము. Parizat. 102. పాదకనూత
నాంబుధరకుంజ్రీవిముక్తమరందనర్మశంపాదితశక్ర
గోశుములభావము సెందుచు సోయదృష్ట తేవ్యా
దరశిన్ని వేశమున సెప్పెడు దాడిమబీజమువ్ మదో
న్నాదితరాజికిరవడతృటితోరుఫలచ్యుతంబులై. తే
వ్యాదరశిన్ని వేశమున, తేవ్యాము, అమృతము,
ఉదర, లోపలను, శున్ని వేశమున, ఉండుటచేతను.

లాంక n. s. A dell. కోన. G. 8. 45. ధరణిపాలుడం
తదురగంబు నచ్చోట గట్టిపాలుశలబట్టి కొనుచు,
లాంకజొచ్చెనాత్మ గాంకక కాలుండు గడనిదియ
వట్టివెదకుమాడ్కి.

లాంగినంత adj. As much as possible, or practica-
ble. సాధ్యమైనంత. రెండుయేళ్లతోను లాంగినంత
భూమిదున్ని. నాడు he tilled as much land as
could be done with two ploughs.

లాంగుట v. n. To submit, to yield, to be hum-
ble. లోకువౌట, తగ్గుట. D. Jagannad. 3. 127.
హాసము భవోచు గొట్టెలాంకగబట్టినన్ను రతిలో

లని జేయుము. Vem. 4. 60. తన్ను లాంగువారి తడ
యక జంపురా.

లాగ్గడిల జేసుట v. a. To subdue, make him yield.
లోబడటట్టు చేసుట. Pal. 446. లోపాపెందొట్లలో
లాగ్గడిల జేసి.

లాగ్గుట v. n. To submit, to yield, to be humble.
లాంగుట, లోబడుట.

లాచ్చు or లాజ్జు adj. Inferior, less, deficient. లా
జ్జు, తక్కువ. D. Ohamate Manj. 2. 9. ఇచ్చెలులె
ల్లక మనలక్ష్య తానతికీలాచ్చేనుమ్మర మ్యక్యతికీ.
Ohatu. 1. 52. line 10. ధాత్రికలపార్థిపులెల్లనులా
చ్చువీరికీక. యెక్కినవారికి యేనుగలాజ్జు an ele-
phant is nothing when you are upon it.

లాటకబిట్ట n. s. See. లాట్టకన్నబిట్ట.

లాటతాటకత్తి n. s. A cunning wench, a deceitful
woman. మాయలమారి. HD. 1901. వెడలిపోజూ
చెదోవేసాలవన్నులోకంబులోతేనిలాటతాటకత్తి.

లాటలాట adv. Quickly. దుడదుడ. Jagannad. 3.
78. ఇటునటుగనుగొనిలోనికి లాటలాటజనిమంచ
మెక్కిలోలతనదితర్రటమునగూర్చుంకిన.

లాటారము adj. Empty, pithless. నిస్సారమైన.
Rama Stava Rajam. 3. 5. యాలోకనుభములు
వైలుతుచారములోనిలాటారంబులోతెరింగి. వైలు
బటారంబులోనలాటారంబు fine feathers make
fine birds.

లాటిపిట or లాట్టిపిట్ట n. s. A camel. Literally
(లాట్టి + పిట్ట) a hollow-eyed object. ఉప్పము.

లాటాక్కనుట v. n. To be depressed. కుంగుట.
S. 3. 163. రణధీరుడే తెంచునిక హర్ష మెనయవాకి
లిడెయవనవ్యసరిబిలువకుండెలాటాక్కనవచ్చెవిభుం
డిక నెట్లనుచుమల్లల్లింకపు శుభకండుండెడు నట్టుక
వైవారొంకురులం గానకుండ యునివినిశికీ.

లాట్ట n. s. A smack or cluck with the tongue.
Hollowness of the eyes or cheeks. The penis.
ఆముదవులాట్ట the stem of the castor oil plant.

లాట్ట adj. Sunken, hollow. Dried up, wasted
away (as an eye) అణిగుంట గావుండే. Jagan-
nad. 1. 54. మిట్టకుండ్లును పెనులాట్టకన్గవయును.
Vema. 1980.

లాట్టకన్నబిట్ట n. s. The bird called Prinia socia-
lis. Madr. Journ. XI. page 3. ఒకకుషి.

లాట్టకాయ n. s. ఆనగాశిశ్నము.

లాట్టవేయుట v. n. To prove or turn out false. To
click or smack the tongue against the palate.

అబద్ధము చేసుట. D. తినినాలికతో చప్పుడు చేసుట.
Camud. 47. లోభికి సెక సాధులోగక వేస్తినా
చ్చుండ భాండంబుకులిపోవు, గట్టిగా సెక సారిలా
ట్టులు వేస్తినాకుంధకర్ణుడు మేల్గానగవలయు.

లాట్టి n. s. The small earthen pot used in draw-
ing toddy from the tree. చెట్టునకల్లు పూడిచేకుం
డ. Chenn. 5. 262. మొలచుట్టున్నడదోలుదానన
గుబల్లో కావయికోగీతక, తులును సేముశీలంబువా
మభుజమండుండాని కిరవ్వంకలక, కలులాత్తెండెడ
కట్టనిచ్చెనపిరుండంగొమ్ము కాల్పందముక, తలకో
రాముడినుద్దయుండనరప్రాతఃకాలమందెచ్చుడుక.
లాట్టిముచ్చు A drunkard.

లాట్టిపిట్ట n. s. A camel. ఉప్పము. D.

లాట్టిముచ్చు n. s. A toper, a toss pot, a drunk-
ard, a wine bibber. తాగుబోతు

లాట్టియ n. s. A camel. ఉప్పము.

లాట్టెల్లంకు n. s. A hollow sore, a sinus, a scall.

లాట్టేనుగ or లాట్టేనుగు n. s. A camel. లాట్టి. D.
OG. ఉప్పము. D.

లాడపెట్టుట v. a. To rummage. చెయివేళిగండర
గోళముచేసుట.

లాడవిడ or లాడలాడ (imit.) Confusedly. తా
రుమారుగా. లాడలాడమని నెత్తురుకారినది the
blood flowed rapidly. ఆ చొక్కాయచేతిలో చెయి
దూరిస్తే లాడలాడమనియున్నది the sleeve is very
loose.

లాడితె n. s. The span from the thumb to the
forefinger. బెత్త.

లాడితెకు adj. Span-long. బెత్తెడు.

లాడుకు or లాడుగు adj. Lean, fallen in, i. e.
miserable. దిక్కుమాలిన. Vema. 886. బడుగుద్దిజ
లుగూడిలాడుగుమంత్రిముజుద్ది వడుగు జేసెడమని
వడయకొండ్రికడుగుద్రావుకాకికావుమన్నట్లయ.

లాడుత n. s. The span from the thumb to the
forefinger. బెత్త.

లాడ్డువులుసు adj. Sharply acid. చెడువులుసు.

లాడ్డ n. s. A lump. ముద్ద. D. Navanad. 131. ఆ
మృతంబ్రముద్దతియ్యంబులలాడ్డ.

లాడ్డి n. s. A hollow in ground, a gully, or ravine
between hills. కొండలశీండునవుండేబాండ.

లాడ్డుగు or లాడ్డుగుచెట్టు n. s. A tree called Symp-
locos racemosa. The bark of which is used in
dyeing. గాలవచ్చుము. D. లాడ్డము, లాడ్డిచెట్టు.
బిల్లిచ్చుము. SC.

లాల్ల n. s. A drag, a sort of harrow or rake drawn by oxen. చాలముమిట్టాపల్లములేకళిరిచేటిది.

లాల్లనీ Imit. of the bark of a dog, thus used లాల్లనికరచబోయినది the dog rushed on him barking *fiercely*.

లాల్లబల్ల See లాల్ల.

లో or ల్లో prep. In. దారిలో in the road. యింటిలో or యింట్లో in the house. వచ్చినంతలో on his coming. అంతలో or యింతలో in the meantime. This is variously translated in English, thus బిళ్లనుమెడలోవేసుకొన్నాడు he wore the badge *over* his shoulder. తలలోపాగాచుట్టుకొన్నాడు he rolled it *round* his head. అత్తలోనుంచివిభాగముకాలేదు she is not separated *from* her mother-in-law's family. యింతరాత్రిలో so late *at* night. తమలోతాముమాట్లాడుకోలేదు they did not speak *to* each other. వేలిలోపుండేపుంకరము the ring *on* his finger. విడ్డనాశుక్కలోకుండుకొనివుండినది the child was lying *at* my side. మాలోఅందరూ all *of* us. (See లోను and లోని.) పనిలోమాట్లాడుట to talk *during* work, while *at* work. చెట్లలో బంకకారుడున్నది gum flows *from* the tree. మాలోనుంచివేరుబడ్డారు they separated *from* us. ఆరడనావేరిలోకోసినాడు he inflicted a wound *on* my hand.

లో adj. Inner, inside. Interior, or subordinate.

లోగది a sub-division. లోకాశ్రు a sub-renter or under farmer. లోజెయ్యి the inner hand. i. e. the palm of the hand.

లోకము * n. s. A world : a division of the universe, as heaven, earth, and hell. Mankind. భవనము,జనము. ఇంద్రలోకము A palace or magnificent abode. Swa. 3. 58. ప్రాణిలోకముబాధలబరచునశ్రుడు. దానికివిడ్డలమొదనేలోకము she dedicates herself entirely to her children. లోకత్రయము the universe, lit. the three worlds. లోకాభిరామముగామాట్లాడుతూవుండగా while they were talking on various matters.

లోకప్రవాదము * n. s. Common saying, current report, town talk. వదంతి.

లోకబాంధవుడు * n. s. The universal friend i. e. the sun. సూర్యుడు.

లోకారాధ్యుడు * n. s. The universally adored ; i. e. God, The Lord. ఈశ్వరుడు.

లోకాలోకము * n. s. A mountainous belt, bounding the world. చక్రవాళిపర్వతము.

లోకులు * plu. People, folk, the community. జనులు. లోకులేమందురు what will people say ?

లోకువ adj. Subordinate, inferior, subject to. లాచ్యేన. దీడవాడుచిచ్చుగాడికికూడాలోకువ even a beggar thinks the poor man beneath him. నేనుఅందరికినీలోకువ I am every man's servant, I am slave to every body. చూకులోకువగావుండేవాండ్లు those who are subject to us. T. 3. 84. కంతువారికిలోకువగానివారుధరలోగలరే. వాండ్లనులోకువచేసుకొన్నాడు he got them into his power.

లోకేశుడు * n. s. The lord of the world. i. e. Bramha ; a king. చతుర్ముఖుడు, రాజున్ను.

లోకానుట v. a. To receive, admit as a guest. లోనికితీసుకొనుట, శర్చరించుట. Parij. 4. 34. మరుడంభోరుమానేత్రులంబరభునిమధ్యంబునన్నిల్వనిమ్మరతత్పినను యాధరాహణిజలస్తోమంబు నల్వంకలకాచెరలకానాభిచయంబు లోగొనియెవారికాళలగాంభీర్యశీలురుకోఁబ్బోధము సెందువారి నెచటకాలోగొంచువర్తింతురే.

లోకోత్తరము * adj. Best in the world. ప్రత్యేకమైన.

లోగటి or లోగడి adj. Former, previous, last. మునుపటి, ముందరి. లోగటిదినము the day before. లోగడివిక్రమనానుసంవత్సరముందు in year *Vicrama before last*.

లోగడ adv. Formerly. పూర్వము. D.

లోగడకు n. s. The inner door. రెండో ద్వారబంధము.

లోగా adv. Within, inside, meanwhile, in the course of. లోపల. పదిదినములకులోగా within ten days. యాలోగా meantime. నేనువచ్చేలోగా by the time I arrived. యింటిలోగాచొరబడ్డారు they rushed into the house. యిదివారికిచేరేలోగా before this reaches him. యాభైయేండ్లకులోగా before he was fifty years old.

లోగలి n. s. plu. లోగలిండ్లు Gen. లోగలి A house. బవంతి. D.

లోగుట v. n. To yield, submit, retire, retreat, go back. వెనకదీసుట, లాంగుట, లోబకుట. Appa Cavi. 2. 36. లోగలింతుకైనరాగతనంబునదోవిన

లువలె దాచినావు. N. 9. 281. ఆమితారియుయ
 తనిహాయలకులోగయుండు గావున. ib. 9. 286. శు
 య్యెడయైనను జడయైనబట్టు నెలనవునకృష్ణుడులోగ
 లేనిక్రొక్కన సెకచోటు చూచుకొను కాదనినకావె
 దలుకాహాటాపయిటా. A. 5. 28. లేకాదీగనితం
 బమువ్రేసునవ్రెవుటయు గనివరించి విగంతుకాలోగ
 ముద్రియిడియెకదలుగనాగోకశ్చనిగభీర నాభిసెలం
 గక. టీ|| లోగ, శంకోవించి.

లోచకము * n. s. The pupil of the eye. Collyri-
 um. దీశువుకొనుగురు, కంటిలోనల్లగుడ్డు. D.

లోచనము * n. s. The eye. కన్ను. D.

లోచెయ్యి or లోజెయ్యి n. s. The palm of the
 hand. అరిచెయ్యి. BD. 4. 196. శుదనీకలోచేతవె
 డచేతవ్రేయు. శుతనిమంత్రిత్రులకులోచెయ్యి
 గావున్నాడు his minister is plotting with the
 enemy.

లోటు n. s. Loss, detriment, deficiency. తక్కువ.
 D. నష్టము.

లోడి plu. లోడిలు n. s. Dumb-bells, used for exer-
 cise and called ముగ్గు, సామునేర్చుకొనేవాండ్లు
 తిప్పేటిది.

లోడు plu. లోడ్లు n. s. A cushion to lean back
 against. పురుగుదిండు.

లోతక్కువ n. s. The rest, residue, remainder. మి
 గత.

లోతక్కువ adj. Remaining, as a balance. కడమ.

లోతు n. s. Depth. నిమ్మము. యాబావిలోనిస్థినిండా
 లోతుకుపోయినది the water in the well has
 sunk much. నీలినిళ్లకుపోతే బావిలోతుకుపోయిన
 ది when the jade goes to the well the water
 slinks away.

లోద్రము * n. s. A tree called *Symplocos race-*
mosa Rox. 2. 539. the bark of which is used
 in dyeing. లాడ్డుగుచెట్టు.

లోన Inside; (Bhasc. § 71.) లోనదృఢంబు లేనిపె
 నులోభినివచ్చి. లోనదృఢంబు లేని internally weak.
 A. 6. 158. ఆబ్రహ్మణ్యములోనవైచుకొని. యీ
 లోన in the meantime.

లోని adj. the infl. of లోను. Inner, inside, inter-
 nal. లోశలి. అందులోని which is therein. లో
 నిశుముద్రము far out at sea. This phrase is op-
 posite to that used in English. లోనియిట్లు the
 inner room. Jag. 1. 66.

లోను n. s. The inside. The heart or mind. లోకు
 ల, వనసున్ను. Vema. 1836. లోనుబదిలకురవిలో
 న్నేనివికారమూలతలవిమెట్టువారు తెలియవారు.

లోనుగజేయుట v. a. To master, conquer, bring
 over. స్వాధీనముచుచుకొనుట, లోకురుచుకొనుట.
 Bahulas. 5. 171. విలాసచేష్టచక్కిలినిగంఠకా
 టులమృగీదృశలోనుగజేసివెళ్ళుకొ.

లోనౌట v. n. To be gained, seduced, brought
 over. లోబడుట. వారిమోసములలోనైనాడు he
 was snared by their guile. అన్యాయమునకులో
 నైనాడు he acted unjustly.

లోచము * n. s. Hiatus, omission, disappearance.
 A passage lost in a poem. Dropping a letter
 by grammatical rule. A flaw, fault, defect. అ
 దర్శనము, అనుబంధకపోషడము, హీనత్వము, తక్కువ.
 పూర్వస్థితిలోకుములేకుండా వారిజీవగుతున్నది
 they have not fallen away from their former
 state.

లోకుడుట v. n. To submit, or yield, to consent.
 To be in his power. Swa. 6. 79. లోబడినీకని
 బాశికునిల్పెసాయనక. లాంకుట, స్వాధీనమాట,
 శిక్షుతింతుట, తగ్గుట.

లోకురుచుట v. a. To master, conquer, bring over,
 స్వాధీనముచేసుట.

లోకుల n. s. (Infl. లోకులి.) The inside. అంతరము.
 D. మాయింటిలోకులవున్నాడు He is now in my
 house.

లోకుల (affix) Among, in, within. M. X. 1. 231.
 తనశిష్యులలోకుల నిన్నుదుర్వారశురాకమాధ్యుడ
 ని among his pupils. URK. 4. 284. అలివేసి
 కుదిలోకుల శుదనకాండైయుండె. నన్నుకుదిలోకుడ
 కొండుగాచూచినారు they looked upon me as
 one of the mob. Vish. 7. 105. విడుమర్చినచ
 న్నులావిడు. ధిశయను, సారిలోకులనిడి putting it
 inside his mouth. N. 6. 162. ఏటిలోకులతీర్థం
 బు లెల్లదిగి. ఏటిలోకుల within one year.

లోకులి adj. Inner, inside, interior. లోని. లోకులి
 సౌధంబు the inner chamber. Bha. X. లోకులి
 సౌధంబులోనవర్తింతుంక.

లోకుశము * అనగావరడునక్క. D.

లోకుంతుట v. n. To be dropt, elided, understood
 as a syllable. అదశకనమాట, అనుబంధకపోవుట.

లోకుము * n. s. Plunder, booty, stolen goods.
 దొంగిలినసాము. D.

లోభము * n. s. Covetousness, cupidity, avarice, eagerness. Also a wrong spelling for లోకుము.

లోభి * n. s. A miser, a covetous or a greedy man. పిళినారిగొడ్డు, ఆశాపాతకుడు.

లోభితవ్యము * n. s. Covetousness. పిళినారితనము.

లోమములు * n. s. Hair, shag, fur, coat. శరీరమండుండేపోమములు.

లోమశము * n. s. A polecat. బూతపిల్లి. D.

లోయ n. s. A pit or hollow place in hills, a deep crack or opening. కుర్వతముమీదమిక్కిలిలోతుగానుండే నెరియ, పూకు, చలము. D. Vallabhāmba Pari. 1. 60. గంధర్వకామినీ గానంబులొకలోయ సెకలోయ సుర దీర్ఘికోర్తి రవము, మాని పుంకవ సుతిధ్యానంబు లొకలోయ, సెకలోయ శారితామ కనినవము, వితతభిల్లాంగనారతి నాదమొకలోయ సెకలోయ కింపురుపోక్తికలన, గరుడగరున్నరుద్ద మనంబులొకలోయ సెకలోయ సుర గభుజ్జీకరరావ, మెళగశార్థూలభల్లక.

లోల * n. s. Crone, beldame, wretch. N. 9. 243. లోలయగులోలలోచన, వాలుంజనుదోయి కేలవడి బట్టుకను, య్యోలో జంపాలోయని ప్రేలంజ్యష్టండు శుభులువికవికనవ్వకా. టీ! లోలయగు, యాభేయయిదుయేండ్లకుమింపినవయసుగల.

లోలము * adj. Trembling, wavering, moving, shaking, tremulous, unsteady. Wishing, desiring, greedy. చంచలము, విషయలంఘటము, ఆశగలదియున్ను.

లోలలోచన or లోలాఝి * n. s. A girl with a rolling eye, or a swimming glance. చంచలాఝి.

లోలుడు * n. s. He who loves or is devoted to, enamoured of. చంచలుడు, ఆశక్తుడు. D. లోలుపుడు, విషయలంఘటుడు. Ellanna. 1. 246. అచ్చోలుగంటినెయ్యముతోడరుక్తిజేలులుగాగలేరోజలోచనుండు.

లోలుకుము * adj. Covetous, cupidinous. ఆశక్తిగల.

లోలుపుడు * n. s. He who loves. ఆశక్తుడు. D. విషయలంఘటుడు.

లోలోకుల adv. Secretly. రహస్యముగా, మర్తముగా.

లోవ n. s. The eaves of a house. A burrow in the ground. యింటిమారు, నేలబారియయున్ను. H. 5. 291. నెలరాలోవలుచిల్ల కుల్లుకునివెన్నెయ్ బన్ను మున్నెపుతా కులకక్రంపులనంటి. ib. 5. 96. పోయియభంకంపైనె చాయలొలుకుకలవ

రాచాలకళుకు లోవలురహించు. ib. 1. 209. గాలిమంటకుముప్రాకారంబులోవలుబోదెలుకుట్టులు పొందుకుడగ. HD. 1. 526. కలయఖండించియుగాడనేసియును, లోవలువెడలకలోగినవారి, లోవకబొచ్చి లోలోనగ్రుమ్మియును.

లోవంక adj. Bent inwards. లోనికివంగిన. A. 4. 47. లోవంకభుజంబులు, గొంకిసికలు గావిదుప్పట్లు సెట్ట.

లోవరి n. s. An apartment. తొట్టికట్టు. OG.

లోవి n. s. A large brass water pot. నీళ్లుతెచ్చుకొనేయిత్తిపాత్ర. D.

లోవిడి adj. Former, previous, foregoing. లోగడి, పూర్వము, అనగామునుపు. D.

లోవెలి adj. Inside and outside. లోకులివైటి.

లోష్టము * n. s. A clod, or lump, of earth. మంటిగడ్డ. SC. లోహలోష్టములయండుశమభావము కలవాడు he who looks upon gold as dross. M. XII. 6. 76. Bmj. 5. 35.

లోహము * n. s. Metal in general, iron. అష్టలోహసామాన్యము, యినుమున్ను. SC. శుంచలోహము mixed metal, like pinchbeck.

లోహకారకుడు * n. s. An iron-smith. కరవలవాడు. D.

లోహజిత్తు * n. s. The diamond, adamant, (as "conquering all metals" in hardness.) వజ్రము. D.

లోహితము. * n. s. Ruby-colour. Redness. రక్తవర్ణము, రుగిరము, నెత్తురు, కుంకుమము, &c. SC.

లోహితము * adj. Red. యెర్రని.

లోహితకము * n. s. A ruby. కెంపు. D.

లోహితాంగుడు * n. s. The planet Mars. అంగారకుడు. D.

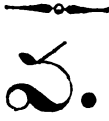
లోహితాశ్వుడు * n. s. Fire, i. e. Vulcan, the god of fire. అగ్నిబాహుశ్రుడు. D.

శాకికము or శాకికము n. s. Business, worldly affairs. ఉద్యోగము, శాకికవ్యాపారము. అతనికియిప్పుడు శాకికములేదు he is now unemployed.

శాకికము * (vulgarly శాకికము) adj. Secular, mundane, worldly, human, what prevails amongst men, or is familiar to mankind. శ్రుశుంచశుంబంధమైన. M. XIII. 5. 192.

శాకికుడు Vulgarly శాకికుడు * n. s. A layman, a secular bramin. ఉద్యోగముడు. నేనువిశేషశాకికుడనుగాను I am not a man of the world.

శాల్యము * n. s. Wish, desire. Shaking, moving. తృప్త, ఆశ, చాంచల్యము. A. 3. 68. దక్క వివేకి కే లజనియించుకొనా శాల్యమిందుకా. టీ|| శాల్యము, తృప్త. Mannār Kr. §. 93. దంతురీకలహాశ్రకంబి తాలయ ముల, లయములగననిశాల్యములబొప్పి. H. 2 113. మెల్లననడవందొడంగు ఘనశాల్యపు మాపులచూచు. ib. 1. 200. ముఖపుర్వములహాపిముఖజుట్టి నవల్లెకొనలుచూరుతశాల్యమునహరింతు. శాహిత్యము * n. s. Blush, redness. యెరువు. La-lito. 5. 56.

v The consonant V or W. Some Telugu words not found under this initial, V, may be found under the vowels O, Ō, or U or Ū (ఁ, ఓ, ఉ, ఊ) as తెల్లె for ఒల్లె a cloth. తెల్లు for ఒల్లు the body. ప్రాపిక for ఒపిక patience. పుప్పు for ఉప్పు salt. పూరు for ఊరు village: and vice versa.

Some words beginning with V erroneously drop that letter, thus వెరి becomes ఎరి 'mad.' వెచ్చము daily supplies is pronounced ఎచ్చము 'eggam:': these will be found under the initial V.

The initial P (in verse) is sometimes changed into V. Thus పామె roypē for పోమె pōmē he went. పాపె vāpē for పాపె pāpē he removed.

Sometimes the initial V changes into B; as బలె for వలె 'like.' దీపాంకురశంభులంబలె Bhanumat. 4. 142. This is caused by the preceding sunna.

Sometimes in the second syllable G changes into V; as కుగడము, కువడము See under the letter X.

In prosody వ stands for వగణము an iambic; more usually written లగం. And in poems వలి stands for వననము prose.

వంక n. s. Side, quarter. Crookedness, bend. Fault, blame. Rivulet, watercourse. Pretence. కుక్క, వక్రత్వము, నేరము, వాగు, సాకు. ఆలివంకవాండ్లు relations by the wife's side. కట్టెవంకపొయితినుకొను fire will bend the toughest wood. తానుఆడలేకనుద్దలమీద వంకపెట్టినాడు

you cannot dance and you find fault with the music. నావంకచూడు look towards me. నెత్తురు వంకకట్టినది the blood flowed in streams. వాండ్లమీదవంకపెట్టివ్రాశినాడు he laid the blame on them. నెలవంక a half moon.

వంక adj. Crooked. వక్రమైన. P. 3. 211. వెడతటి వంకశికయు. టీ|| వక్రము గావేనుకొన్నజుట్టున్ను.

వంక affix By, through. వల్ల. P. 3. 309. వంచనయిచ్చుకీతులువ వంకజనించెజనించు గాక. టీ|| యాతులువవంకజనించె, యాకుత్పితునివల్లనేకదాబుట్టె. Vish. 2. 249. నీవంకతప్పులలదామైనకా. Naish. 6. 47. వాశనకేతకీదళమువంకలంకములేనిపెడియశ్యాసముచేసెనేని. Vema. 952. క్రతువువంకలుగునామోక్షంబు.

వంకర n. s. Crookedness, a bend or curve. Blame, fault. వక్రత్వము. D. దోషము.

వంకర or వంకరటాంకర adj. Crooked. వంకరైన. వంకరమాటలు nonsense: odd phrases.

వంకశిన్నములు n. s. plu. A sort of rice. వడ్లలోభేదము. D.

వంకాయ n. s. The vegetable called brinjal or egg plant. Solanum melongena. Rox. వారాకము. కర్పూరవంకాయ the plant called love-apple. గంజవంకాయ a large sort of brinjal.

వంకి n. s. An armet of a crooked shape. An arrow. A sort of hook. స్త్రీలు రెట్టలలోపెట్టుకొనే సామ్ము, బాణము, కొక్కియున్ను. ND. 1. 593. తమ్మితుపాకికెంబలిరాకువంకి, కమ్మనివిల్లుచెంగల్వనేజయును, బాజిపూబాకుగొజ్జగిపెద్దకత్తి. Bmj. 4. 20.

పొగరుకెంజాయలీనుమోగుకపుపువంకితగమూను వలరాజుబారిమారి. UH. 1. 50. చొక్కపుంజుకైరవిల్లుచేతినెరచాయలవంకి. Charu Chandro. 4. 55. మినుకుగేదగిరేకు మొనమీదబడజూచు నెడకాన్ను దొరవంకియిదియటంచు.

వంకిణి n. s. A certain musical instrument. A dagger. వాద్యవిశేషము, బాకు. Pal. 257. మూరలునభిరీలుపోటు ధారలునుకాహళవంకిణికావికొమ్ములునుశంఖునీమూహముల్ సన్నాయిబోళ్లు. R. 6. 151. వెడవిలుకాడునెమ్మనము వేమరుగేదగిరేకు వంకిణింబాడవగమేను పానుపున బొందక. H. 1. 237. పురపొత్తేమరచక్రశరీఘుకుట్టె, శుములువంకిణికాడిశుబళంబుమిప్పీనె.

వంకె n. s. A wooden hook, or peg in the wall. మంటిగోడకువేసినబిలుకొయ్య. శుభిగోళ్లవంకెలు

a certain kind of grain. H. 4. 159. తెల్లవంజులు another kind of grain. వంకకెండ్లు a fine species of white rice.

వంక adj. Appertaining to the brinjal. వారాకశంబంధమైన. వంకకాయలు brinjals. వారాకములు. BD. 2. 807. వంకకాయలు ప్రాచీనింబులయ్యె. A certain yellow bird called also వంకశంకు or వంకశంకుగువ్వ as having the colour of the half ripe brinjal. H. 3. 14. వల్లెడపొడిపిట్టవంకశంకుభరణముకోకిల. వంకశంకువన్నె the colour of the ripe brinjal, being purple and gold colour, or a ruddy brown.

వంక n. s. A crop of the egg plant, Solanum melongena వారాకము. ఒరివంక a small species of this.

వంకము * n. s. Lead, tin. తంకరము. D. వంకభక్తము the calx or ashes of lead.

వంకడము n. s. Family, race, lineage. వంశము, కులము. D. R. 1. 111. ఘనుల్ మునుదా బెంచినవారి వంకడము పైమోహంబువాటింపలే. ib. 2. 57. తనవంకడపు బెద్దకును ముద్దుకట్టియాజ మునిలులాయ రాజంబుదక్క. Chenna. 5. 153. మావంకడంబున నేసట్ల సెనర్ప గావలయు. Vajayan. 3. 16. కడయుట కేశ్యజించెమును కణ్వకధూటుల బ్రహ్మయట్టి వంకడమున బుట్టియన్నడక కాదనినోసితినేను.

వంకదీయుట v. a. To bend, bow down వంచుట.

వంకదేశము * The ancient name of Bengal.

వంకపెట్టుట or వంకవేయుట v. a. To bend, bow down. వంచుట.

వంకరేకుకూర n. s. Name of a plant growing on sand hills near the sea. Crithmus Indicus. Rox. 2. 509.

వంకశము n. s. Family, race, lineage. వంశము.

వంకుట v. n. To bend, bow, stoop, to become crooked. To become low or humble. వంకుట, నమ్రమాట, ఒరుగుట. D. పుట్లవంకనిచేసుట to work hard. పుట్లవంకనివాడు one who does not choose to bend his back, a lazy fellow.

వంకుడు plu. వంకుళ్లు n. s. Drippings of the eaves. వానవెలిశనరూపుర బొట్టుబొట్టుమని కడుతూపుండేసిట్లు. A. 4. 169. దపులజ్జనితూరనంతకమునుకుటి, జల్లునిరూనిశచ్చునజ్జలు మొదలి, గాలియెలగోలు చేగొమ్ముగ దలిజల్లు, దలకడకమున్న వంకుళ్లదడిపెదరులు. ABA. 1. 82. వానవెలిసినచూరునబడిననీరు బొట్టువంకుడునాగనట్లునాగనీరులుకహించు.

వంకులు n. s. plu. The ribs or bends of a boat. కడవలో అడ్డవాళములు.

వంచ n. s. The ace, at dice. A piece of land. చవుటవంచ a spot of salt land. రేగడవంచపొలము a bit of cotton land. గరువువంచపొలము a stony sandy soil. రాతి మొరముయిసుక గలనేల. వంచ, ఏకవాచకము. D. కట్టు, అనగా శ్రద్ధేశమనిన్ని.

వంచకత్వము * n. s. Cheating, fraud. మోశము. Vema. 2057. తత్ప్రమింద్రియవంచకత్వంబునను.

వంచకుడు * n. s. A rogue, impostor. మోశిగాడు.

వంచన or వంచనము * n. s. Cheating, fraud, craft. పుకరినది గా చెయ్యడము. D. మోశము, కటటుము. ఆత్మవంచన self-deception, wronging himself. శుంభ్రీవంచన partiality in serving food.

వంచము n. s. The ace, at dice. తీవంచము Trois ace. వంచము, ఏకవాచకము. D.

వంచించుట v. a. To cheat, defraud, trick, wrong. మోశముచేసుట Sar. D. 7. 45. M. IV. 2. 277.

వంచితము * adj. Tricked, deceived, wronged. మోశముచేయబడ్డ.

వంచుట v. a. To bend, bow down, make it crooked, make him stoop, to humble, lower, reduce. వంకజేసుట. D. తలవంచి hanging the head. నీళ్లునువంచివేసి నాడు he poured the water off. నావేలువంచే నాడు యెవడు who can bend my finger? i. e. who can lay a finger upon me?

వంజు n. s. A barren woman, a sterile cow. వంధ్య, గొడ్డాల, గొడ్డాలన్ను. M. IV. 1. 95. వంజులవైననువతి నేర్పడగ సెక్కభంజి జేతుర జేసిపాలు గొందు. Pal. 337. వంజులైతిరినేటివార కాంతలకు పూలిచెప్పయియేడలంకువలేడ. Chenna. 4. 40. అనువైనశతు తెల్లనయ్యలపాలుగా కొరమాలిజక్కిన కుటిలమతియె, మాటనూ తెరుగదోనూ టిగయ్యాళి యాయాచార హీనయాలనురాలా, కునివంజు యోయింటివానిశిబిడ్డయో వెర్రివెడముల దోచిరి గొట్టా, తెవులుగొంటి యోవైసుదీరిన మేనిదోయో జమాలినది నావీజగొట్టా.

వంజరము n. s. The coal-fish : seer-fish ; scomber, or gadus carbonarius, resembling a very fine haddock.

వంజు or ఒంజు n. s. A sort of fish. మత్స్యవిశేషము.

కంజుళము * n. s. A sort of bird with a remarkably sweet whistle. Also the tree called Jonesia Asoca: and, another tree, Dalbergia Ougeinensis. కుషివిశేషము, ఆశోకవృక్షము, తిరిశము, అనగా నెమ్మి చెట్టు, వేతన. శ్రుబ్ధ &c. SC.

వంట n. s. Cooking or dressing food, cookery. వండడము, పాకము. D. పిండివంటలు flour cakes, pastry.

వంట adj. Boiled. వండబడ్డ. శుభనముచేయబడ్డ. వంటనూనె, వంటచమురు oil used, as olive oil is used, in cookery. వంటాముదము boiled castor oil. వంటగొల్లలము boiled dammer.

వంటకము n. s. Dinner, food. అన్నము. D. N. 9. 303. కమ్మనిపాలువంటకంబిడినభుజించి. T. 3. 15. M. XIII. 5. 283.

వంటచెరుకు n. s. Fuel. ఇంధనశుకాహము.

వంటయిల్లు n. s. A kitchen, cookroom. మహాశనము. D. HD. 1. 1199. సురకవంటయిల్లజొచ్చి నశశముగరూఢేయకగూరగా వండడగునె Is it fair to cook a rabbit that has taken refuge in a kitchen?

వంటరాయి n. s. An artificial ruby. కరబోకు.

వంటరిపాటు Error for ఒంటరిపాటు n. s. Loneliness, solitude.

వంటలక్క n. s. A cookmaid. శుభనముచేసేస్త్రీ. D. S. 3. 62. ఆరితిపాకశేహముజేరినయావంటలక్కచిలుకదరుగ్గోరి.

వంటలు n. s. plu. Dried cow dung. ఏరుపిడకలు. D.

వంటవాడు or వంటలవాడు n. s. A cook. పాచకుడు. D.

వంటశాల n. s. A kitchen, cookroom. మహాశనము.

వంటశిరుకు n. s. Fuel for the kitchen. ఇంధనశుకాహము.

వంటి Error for ఒంటి Sole, single.

వంటి adj. Like, similar to. నావంటి like me. బొగ్గవంటి like a coal. Or else it is connected with the accusative, as నినువంటి like thee. Hence అటువంటి, ఇటువంటి such.

వంటింపు n. s. Error for ఒంటింపు Convenience. An aid, help.

వంటింపు adj. Error for ఒంటింపు Convenient.

వంటు n. s. Conveniency, propriety. అనుకూలము, అనుము. Vema says వంటుదప్పవేకవంటకమువికంబుకంటచూడగానెకంటగంతు.

వంటెము n. s. A district. తాలూకా. ABA. 2. 8. వంటెమంచన గనువణితమంచన గనుసీమైకచేశమైచెలగునుండు.

వండ Error for ఒండ n. s. Ill, evil. వండలి n. s. Alluvial soil: mud, mire; the muddy deposit of a flood or river. నిరినపేరుకొన్నచెరువు. OG.

వండించుట Causal of వండుట To have food dressed. శుభనముచేయుచుట.

వండు n. s. Alluvial soil: the muddy deposit of a flood or river. వట్టిపోయినయేరుమొదలైనవాటిలోవేరినమట్టి. Zacc. 4. 52. వారిరాసులువిండిలివండులయ్యె.

వండుట v. a. To cook, boil, (food, oil &c.) to distil (spirits) to fuse iron. శుక్ష్మముచేసుట. ఒంటివంటసారాయి spirits only once distilled.

వంత n. s. Vexation, regret. మసాదుఃఖిరూపమైనవిహారము. (D.) R. 5. 168. రవివాసిగాసిలెడువద్దినికైవడివంతసెందివర్తిలువతి. Bmj. 3. 33. నావంతయేమిజెప్పుదునావంతయునుఖములేదు.

వంత n. s. A rivulet. కల్వ, విన్నకాలువ. Blihana Chandam. 82. లలితపీఠారవంతుతోడక్కశరియె, రమ్యమణిరాజరాజతోలక్కశరియె, భరితభవనార్ధవంతుతోవంతశరియె, యనగనిట్టలభేదాఖ్యలమరుక్కన్య. H. 5. 79. యెనుపోతునవుడుకుప్పరితనయింటికిరాకయున్నతప్పురినిండ్లకానములవంతులదొంకలగనుగొనుచుకావచ్చివచ్చికినియ్యోటక. P. 1. 496. నీవారకరీరముల్గలుగువంతలగ్రంథలచెట్లగట్లనాహారమతింజరించి.

వంతవేయుట v. a. To direct, or cast the eye, to ogle, to glance wantonly. కన్నువేసుట. D.

వంతు n. s. Share, portion, part. A turn, time, or bout by rotation. పాలు, భాగము, వరుశి. T. 2. 12. నెలకొక్కోరుండుగా, నిలువుడటంచుబంచెవిధినిరజమిత్రులవంతుదీరగ్గ. Vema. 172. కొండెగాడుజావకొంపుడనుకబోవువంతుకింలేగానివనువలేదు. Chatu. 1. 61. యీవారవధూశిఖామణినివంతులువేసుకదెబ్బదీయుడి.

వంతుడు * A Sanscrit affix, as ధైర్యము bravery, ధైర్యవంతుడు a brave man. విద్యా learning, విద్యావంతుడు a learned man. వీర్యవంతుడు a brave man.

వంటెన n. s. A bridge. వారధి.

వంద n. s. A hundred. శతశింఖ్య. D.

వందనము * n. s. Obeisance, salutation; usually by touching the feet. వినయము, సాష్టాంగనమస్కారము. D. Ila. L. preface. 12. Sar. D. 518.

వందనమిడుట, వందనము చేసుట to honour, salute, to bow to.

వందనమాల * n. s. A garland hung over a gate (or carved in stone trellis.) ద్వారమందుకట్టిన తోరణము. D.

వందర n. s. A piece, fragment, bit. తునక. D.

వందరలాడుట v. a. To mangle. చిన్నాభిన్నముచేసుట. M. I. 2. 100. కులిశనిశాతనభావళిబయ్యం ద్రుండు ప్రశ్నివందరలాడెన్.

వందరు n. s. Grief, sorrow, vexation. దుఃఖము. D. విచారము.

వందారులు or వందారుడు * plu. వందారులు n. s. He who salutes or pays homage. నమస్కారము చేసేవాడు. D. వందారుజనవందితం.

వంది * n. s. A herald, bard, panegyrist. ప్రాతఃకాలమందురాజులను మేలుకొలిపేవాడు.

వందుట v. n. To grieve, be afflicted. దుఃఖపడుట, విచారపడుట. L. 8. 54. కందుచుగుండుచుకళవళింపుచును, వందుచునరుచుచు వడిగొట్టుకొనుచు. BRV. 2. 941. నెమ్మనంబునదురటిల్లు నెవ్వగలబొందుచువందుచునుండెనర్తరిన్. BRK. 715. యుక్తకార్యయత్నము ఫలియించు సెక్కు యెడదక్కగజేయగవందనేటికిన్.

వందరుట v. n. To grieve, be vexed or sorrowful. దుఃఖపడుట, విచారపడుట. D. BRK. 207. జనుతారనిపునిపరితలున్నవందరుచువాలినిగొంటజేర్చి కూర్చింపిననుదితోబ్రదక్షిణముజేసి. ib. 279.

లజ్జావన తానను దైమనంబు వందరియిలగన్ గొనుచునుమరుమాటాడక. M. III. 5. 373. నారలుగట్టి కూరలశనంబుగనుగ్రవనంబులోవిశుద్ధార్థము సెందివందరినఫల్గునునుజ్వల రాజ్యవైభవ ప్రాదారులమై కనుగొని. ib. VI. 1. 63. కొడుకులదేశనివ్యగ్ని దృఢివందరియన్నయాస్యపాలు నడుగులంబడి. ib. III. 5. 386. వనమున సొనివందరినవారలమీరల వశ్యమిప్పుడున్. ib. XII. 3. 353. ఆగ్యద్రంబునుజంబుకంబును నాకలిచేత వందరుచుండి. Dab. 179. తోలుతలత్తేణుడువందరుటపీఠింబి.

వందొండు Vandondū, or శముద్రవందొండుచేప A kind of fish.

వంద్యము * adj. Honourable, venerable, worthy of regard. Lauded or laudable. కొనియాడతగ్గ. పూజ్యమైన. Vish. 1. 31. శకలలోకైకవంద్యంబు శకలసుజన, చిత్తరంజనకారణంబుత్తమంబు.

వంద్యుడు * n. s. He who is lauded or praised పూజ్యుడు. లోకవంద్యుడు universally popular. Vish. 7. 499. అనవుడు మైత్రేయుండిట్లనుమునివరలోకవంద్యుడైనయశోదా, తనయునివైశవళిభవతకానములు వినిమిగులనచ్చుతమునుది సెంద వెన్.

వంధ్య * n. s. A childless woman, a barren cow. గొండ్రాలు, గొండ్రావున్ను. కడళీవంధ్య a woman with only one child.

వంధ్యము * n. s. A barren tree. కాయనిచెట్టు.

వంశ్రు n. s. Crookedness, bend, curve. వక్రత్వము. తలవంశ్రులు hanging the head, shame, disgrace.

వంశ్రుట v. a. To stoop (as a cask or bottle) in pouring. పోయుట, కుమ్మరించుట. A. 5. 160. శిఖులువంశ్రుచున్నచున్నీటివెల్లిలోగొన్నకతనముండుకవిలాఘవమునదేలింకుగలవే.

వంబతాడు n. s. A certain rope belonging to a capila. కపిలకువేసేవుకతాడు.

వంశము * n. s. Race, line, lineage, family, stock, extraction. A bamboo. తండ్రితాతమొడలైనవారివరంపుర, వెదురుగడయు. D. BD. 4. 1966.

వంశనర్తి * n. s. A dancer on a rope or on a pole. దొమ్మరివాడు. D.

వంశస్థుడు * n. s. A man of that family. కులస్థుడు.

వంశానుచరితము * n. s. A pedigree, a genealogy, a chronicle, or genealogical history. రాజవంశచరిత్ర. D.

వంశావళి * n. s. Genealogy. వంశక్రమము.

వంశీకుడు n. s. He who belongs to the race. కులస్థుడు. మావంశీకుడు a kinsman of mine. (It is not a good phrase.)

వంక్షణము * n. s. The groin, the pubic and iliac regions. గజ్జ.

వక, వళి or వక్త Numeral See. 2క.

వకారము n. s. Cant phrase for వట్టకాయ. D. H. 3. 260. మిన్నకయిట్లుభర్తరతనమీదవరాళి వహించుకున్నయా కన్నియబూవియాముదిన కారునితోపునియేమి నాకటంతున్నిరసింబించువశరనుండరూపుల జారవీరులన్ గ్రొన్ననవింటివాని మొనకుంగదియించెదనంచు నెంచుకున్. ముదివకారుని, అనగాముశలివట్టలవాణ్ణి.

వకుళము * n. s. The plant termed Mimusops elengi. కేశరవృక్షము, పొగడచెట్టు. SC.

వక్ర n. s. A bit, fragment, shiver or piece, as of glass, or areca nut. వక్రలు areca nut, bits or fragments. తునక, పోకయున్ను. తెల్లవక్ర వడ్లు a kind of rice. పుకవిధ మైనవడ్లు.

వక్రణ n. s. See ఒక్కణ The heading of a letter &c. జాబు మొదలైనవాటికి మొదట వ్రాశేవాడుక మాటలు. Bmj. 3. 256. ఆనియటువ్రాయుట ద్యము నయంబుగ వ్రాసినజాబువక్రణలో విని తనమంత్రిశే ఖుల.

వక్రము n. s. See వక్రము and వక్రము.

వక్రాలు plu. వక్రరాండ్లు. n. s. Jades, scolds. Impostors. వక్రాలు అనగా కుటిలులు, వంచకు రాండ్లు అని తోచినది. R. 6. 171. అనియప్పటిపై కావలిపెను రక్తసివక్రరాండ్లవిలిచితినుండివ్యనితని కరెండు సెలలగు, దనుకక జూచియనిచెప్పి నైత్తుడు పూయె Pal. 219. నాయకులనశ్వములనడికాలి బలము, నడబాశినినలగామఃట్టుకొనిబోయె, అని తున్నెడితెలిసెలినిబాశిచె, చెనటిపుక్రరాలశీలము నుతుడువీరినందరిబాశిచివెట్లుచున్నాడు. పుక్రరాల అనేనోటవక్రరాల అనేపాఠము నుబద్ధము గావుం డుననియిక్కడవ్రాయడమైనది.

వక్రించుట v. n. To err, go crookedly, to follow an irregular course. వంకరదోవలబోవుట అని తోచినది. Charitra. 2. 1535. బుజ్జిగంతుచలంబా క్షింతవేనివలదన్నమానవువక్రరించెదవు.

వక్రలాకులు or వక్ర్రాకు n. s. plu. Beetle nut. i. e. beetle and nut. తాంబూలము. D.

వక్రణించుట v. a. To tell, narrate, describe. చెప్పుట. N. 9. 309. ధర్మశాస్త్రములువక్రణించ గాజొచ్చినావనాకాక. Vide ఒక్కణించుట.

వక్లి adj. Lean, fleshless. బక్కశలాచని.

వక్లిశుడీ n. s. A starveling. బక్కవాడు.

వక్లుట v. n. To become lean. బక్కచిక్కుట. Vema. 816. మునిగమునిగి మునిగిముద్దయెముద్దయై, వనరివ నరివక్లి వక్లితిరిగి, తిరిగితిరిగితిరిగిదిష్టురైయుండును.

వక్రవాడు n. s. A lean figure, a starveling. బక్కవాడు. OG.

వక్ర * n. s. A speaker. నలుగురిలో నిర్భయముగా మాట్లాడేవాడు. D. వాచాలకుడు.

వక్రవ్యము * adj. Fit or proper to be spoken, or said. చెప్పవచ్చుది. అవక్రవ్యము unspeakable, unutterable, not to be mentioned.

వక్రము * n. s. The face, countenance, or mouth. ముఖము. D.

వక్రము * adj. Crooked, awry, bent, curved. వంకర D. Vish. 8. 267. గ్రహములన్నియువక్రగతులనడిచె All the planets moved in an irregular course.

వక్రతమములు * n. s. In Telugu grammar, this term denotes the diphthongs వి and ఔ.

వక్రత్వము * n. s. Crookedness. వంకరతనము.

వక్రములు * n. s. plu. In Telugu grammar, this term denotes the vowels ఎ E and ఒ O.

వక్రించుట v. n. To err, or go in an irregular course, as planets.

వక్రీమ * n. s. Crookedness. కుటిలత. H. 2. 109. కనుబామల్ వక్రీమగనకమున్ను.

వక్రీతి * n. s. Equivoque, evasion, pun. అలంకారభేదము. SC.

వX n. s. Mode, way, manner, means. Grief, vexation, melancholy. Amorous action. దుకిఖము, వివారము, శృంగారచేష్టయు. D. విధము, రీతి, దోవ. కూటికివXలేనివాడు he who has no means of living. R. 5. 37. శ్రీరాముడునియలమట లారనితలువXలబలుకునర్థగభీరోదాగోక్షింపెజనకకుమారియని. ib. 5. 157. శులువXలచంక్రమణిలసభ్రమశ్చియలబాలయు. B. X. 223. ఆతురకుడువXనడిచెను. వXను, అనగారీతిగా. Samud. 17. వేయారువXలకూరలు. M. XI. 1. 22. వXచినబోయినకార్యము, మగుడునెవXవంగాలోకమాన్యం డగునె, వXపుణ్యగతికిమూలమె, వXపెల్లవిధాలవిడువవలయునరేంద్రా. P. 4. 327. శయ్యలంబరాధవమొనరింతులేక వXబాల్పడువారును నైరిజవ్వనో. టీ|| వXబాల్పడువారు, వ్యసనముచుడువారు. T. 3. 117. మోచివిరాసతంటిమొన సెక్కుచునానుచు సూక్కుచుండగా నావXగాంచియారసికుడట్లనెతా సెనరించనెంపినక. ib. 3. 21. యింతియొననునవిధంబంతయుజూడవించవXయైకనుచున్నెటంచునెంచుచుక. టీ|| వX, విలాశము. H. 2. 71. అవXజూచియవిట్టుటవహామకరాంకుడు చిత్తవీధిలో. Jag. 3. 127. వారాంగనలింతసిగ్గుబడనహామెయెండరి జక్క బెట్టితోదొంగతనంబువీవXలుద్రోచి హాసన్నుళి వాచునొగ్గలొంగXబట్టినన్ను రతిలోలునిజేయుము. టీ|| యావXలు, యాటక్కులు. H. 1. 62. దాని తనుద్యుతుల సొంతానివిధంబులో దాని వXదాని అండము. H. 5. 18. కంతునిచేతిబాకోయనంగజిగినివXతోక. ib. 5. 102. సిక్కుజిగినివXబాగువిన్నెయొక్క. Digitized by Google

వగ adj. Beautiful, handsome. అందమైన. T. 2. 98. కొశురువగవల్పుకొనగోటకొత్తుడువల్పు. ib. 4. 62. జగజంతువగ గంతు జగడంతుటలుక చేతోగై నకె మ్నావివిగురుదాని. టీ|| వగ, విలాసము.

వగకాడు or వగలాడు n. s. A fop, a beau, a gallant. వన్నెకాడు. D. సొగసుకాడు. H. 3. 130. వగకాడెచను దెంచిరినిబహిద్వాఁరంబునకానిల్పి. T. 1. 44. జక్కు వగమిసూడుచక్కనివగకాడుచిన్నచీ కటిజమ్ము నిమ్మరీడు. టీ|| వగకాడు, సొగసుకాడు. ib. 2. 83. యేమిరాకాయజెసాహనాంకవగకాడ పురాసెరహెంతకారి. ib. 4. 44. మదనాశుగడు దిఁన మర్దనంబునకా ఘనమగు మూర్ఖగాంచువగ కానివగతోగణయించు నైజత్రం బెనిమటినిశిడించు మది బెక్కుతలంపులునించు.

వగతుట v. n. To grieve, sorrow. మనస్సున దుఃఖించుట, ఆలోచించుట. D. యెంచుట. S. 3. 305. సోరనిలువకవదరినభూసురుతుగదివగతుపుసుమ్మి. వగతువు, దుఃఖంతువు. R. 5. 274. నీశరాభవంబె నాశరాభవమూర్ఖవగవలడు మగువ దెగువదెత్తు. P. 2. 24. అనివగతుహిరగ్యకుగనుగొని. ib. 4. 201. శిరముక ప్రభువులల్లు సెల్లిహాక్కు శ్రు గాముశరముగా వగచు యోసాలలాను. టీ|| వగచు, తలచును.

వగదెంచుట v. a. To decide, settle, determine. తీర్పుట, శురీష్టారముచేసుట. S. 3. 43. అనిరట్టుసే యనన్వటిజనములు సొమ్మియ్యకునిశీనదనివగదెంచి నదానితోడుకొనిపోయె నరతింటికినింక మిచ్చెద ననుచుకా. ib. 3. 509. తెలియకబాలకున్నవగదెంచెద రేచనియింటికేగ.

వగదెగుట v. n. To be settled. తీరుట, శురీష్టారమాట.

వగపు n. s. Grief. మసోదుఃఖిరూపుమైన విచారము. D. M. VI. 2. 339. వగపునుగోతుముంగదుర వైరిబలంబుదలంక. ib. II. 1. 22. వగచినబోయిన కార్యముమగుడు నై, వగవంగాలోకమాన్యుండగునే, వగపుగ్యతికిమూలమెవగ వెల్లవి ధాలవిడువవలయు నరేంద్రా.

వగరు n. s. See under ఒగరు.

వగర్పుట v. n. See under ఒగర్పుట.

వగలాడి n. s. A coquette, belle. A rogue, a deluder. శృంగారచేష్టులుకలస్త్రీ. D. మాయలాడిన్ని. T. 3. 99. యేవగద్రోసి నావిడువదీవగలాడి. Vish. Maya. 3. 27. అత్తుంచశరారిమోహమునపుల్లరు నావగలాడి చెల్లూరాణించగ నాకుకండుక మణిప్రభ.

వగవ or వగవగ adv. Grievingly, sorrowfully. యేడవగా. IIa. 1. 152. మొనత్రేళ్లచను మొనలో పులుకుదింటియెకానివగవగవిగతుట్టుకుట్టబోకు. S. 3. 215. యింటి కేగుట కార్యమింకచటి దేవుడేను కూటికివగవగానేమిగలదు. S. 3. 154. దీనికేలవగ వననుచు. M. I. 1. 130. వగవగసాధులగుశేడవారి కిస్సెన్తో మొగ జేయుదురు.

వగుడు i. e. లెగుడు (better written ఒగుడు) adj. Dried, withered. శుష్కించిన, యెండిన. Cuchelo. 2. 5. గాలిబోయెడివగుడాకు గతిగరంబుదూలిపో యెడు నెమ్మేనితోడజనుచు.

వగ్గు adj. Lean, skinny, decrepid. ముదిమి చేతయెం డివరుగు గావుండే, బక్కచిక్కిన. P. 3. 193. మొర దువంగిన సెట్టిముడుక కు జవ రాలిమోముకానివా నిముకురమయ్యె, వగ్గుభర్తకునాతి వాలెరచండాల వాటివండినపిండివంటలయ్యె. టీ|| వగ్గు, నేలకువంగినటువంటి. HD. 3. 342. వగ్గుకోతికిసినమువచ్చినరీ తి. KP. 3. 128. పీని బెల్లియమ్ము శలివగ్గునికుదోడైవ చెప్పదోకలదోమరి యేమైన ననుచు గాయగురుబోడి. Swa. 4. 123. కనలుచునవ్వగ్గుద తునికటములదర గా. టీ|| వగ్గు, బక్క.

వచ * n. s. Orris root. (Acorus calamus) also zinziber zedoaria, a certain strong drug. It is given to infants and to parrots to make them speak. Rox. 2. 169. ఉగ్రగంధా, నల్లవళి. SC.

వచనము * n. s. Speech, speaking. A sentence. A dictum, an aphorism, a rule. Prose (as distinguished from metre.) Number, in the grammatical sense, as ఏకవచనము singular, ద్వివచనము dual, బహువచనము plural మాట. SC. భర్త శాస్త్రీములోని ప్రమాణవాక్యము, ఛందోబద్ధము కాకుండామాటలు గావ్రానినది, వ్యాకరణములో ఏకవచనాదులు. ఆయనము ఖచనమువల్ల తెలిసినది I learned it from his lips.

వచస్సు * n. s. Speech, speaking. మాట. D.

వచించుట or వచియించుట v. a. To say, speak, tell, relate. కులుకుట. D.

వచ్చుట v. n. To come, arrive. To happen, occur. చేరుట, శీంభవించుట, ప్రాక్షుమాట. రేపువ త్తురు they will come to-morrow. నిన్నవస్త్రీమి we arrived yesterday. నాతోకూడావచ్చినాడు he accompanied me. వాడికేమి వచ్చినది what happened to him? యివ్వసననువచ్చినది he was

inclined to give it. వాడికిబుద్ధివచ్చినది he has come to his senses. వాడికిమీసాలువచ్చినది his whiskers have grown. వాడికికోపమువచ్చినది he got into a passion. దానికిమళ్ళీకండ్లువచ్చినవి she has recovered her eye sight. ఆవిడ్డకుసుండ్లువచ్చినవి the child has cut its teeth. యిక్కడశిశువారమునకు లోపమువచ్చినది here happens an elision of the letter S. వాడికిఅన్నానికేలోపమువచ్చినది he is even in want of food. This verb is used (like *come* in all languages) in numerous senses. వచ్చేలేకు next time. వచ్చేనెలలో in the next month. వచ్చేకడగండ్లురాకమానవు the evil that must happen will happen.

As an auxiliary this is added to the present participles of any verb to denote long habit or continuance, as చదువుతూవచ్చినాడు he continued to read. అట్లాచేస్తూవచ్చినాను I have been doing so all along. అక్కడికిపోతూవచ్చినాడు he used to go there.

Added to the root in A. యిదిహాకు తెలియవచ్చినది It came to our knowledge, it came to light. యిట్లాచేయవలసివచ్చినది it became necessary to do so. నాకుబుద్ధిచెప్పవచ్చినాడు he went so far as to advise me to dismiss them. మనసువచ్చినన్నికాకితాలుపుచ్చుకొన్నాడు he took as many papers as he pleased. నీమనసువచ్చినట్టుచెయ్యి do as you please.

Added to a dative, it is thus used; ఆభాషవాడికివచ్చినది he has learned the language, he knows that tongue. యాబియ్యము నెలదినాలకువచ్చినది this rice lasted for one month. వాడికిఫొంటికివచ్చినది he fell sick. యిదిఉనికివచ్చును this will do, this will be useful. ప్రాణమునకువచ్చే perilous, hazardous. యిదిసీ ప్రాణమునకువచ్చును this will put your head in peril. సొటికివచ్చినట్టు తిట్టినాడు he gave them all the abuse he could think of. ఆరనిపేరునాకురాలేదు I cannot recollect his name. ఆపాఠమువాడికీరాలేదు he does not know the lesson. వచ్చు or వచ్చును denotes 'may:' this is the third person singular aorist of వచ్చుట. నీవుఅక్కడికిపోవచ్చును you may go there. మేమురావచ్చునా? may we come? అట్లాకావచ్చును it may be so perhaps. రాదు (the neg. aor 3d person sin-

gular) is *must not* or *cannot*. నీవుఅక్కడికిపోరాదు you must not go there. నేనుచేయరాదు I cannot do it, I ought not do it. అట్లాచెప్పరాదా cannot you say so? The colloquial vulgarity *వచ్చి* ("d'y'e see") appears to be a corruption of this. Thus వాడువచ్చివినడు he, you see, won't listen to me.

వచ్చుబడి n. s. Income. ఆయతి.వాడికినిండావచ్చుబడియున్నది he has a large income.

వచ్చెము See వచ్చెము Flaw, defect.

వజీరు or వజీరుడు n. s. A 'vizier' or minister; a

hero; a commander. Vasu. (preface.) 24. నానావజీరునేనామానభేదనుండును. టీ|| వజీరు, మైప్పు శ్రుభానులయొక్క. T. 5. 136. లావుననార్యులుకలుగులామువు లేజివజీరుడంకుశంభావనజారిపైబరకు. టీ|| కలుగులాయవు లేజివజీరు, బొక్కలుస్థానముగా గలిగినయెలుక వాహనము గలిగినటువంటివి స్మృత్యురుడు. ib. 4. 221. తెరగంటి వజీరుకియ్యడక. టీ|| దేవతులయొక్క మంత్రులకు. H. 2. 189. చివురుంజేక త్రివజీరుశ్రద్ధనేయకయుండెక. మన్నభుజ్జీలక్ష్యము చేయకుండావుండెను. ib. 2. 216. చిగురుంగ త్రివజీరు మారుతురుక జెప్పెయిదు సెయ్యారవుక సాగ సుక బ్రాయముగ ల్లగాహొకడు.

వజ్రము * n. s. A diamond, adamant: a thunderbolt; the weapon of Indra. నవరత్నములలో సౌకరత్నము, వజ్రాయుధము. D. రవ. వజ్రదేహము an adamantine frame, a strong constitution of body, a constitution of flint. వజ్రశంకుడు a blockhead.

వజ్రకము * n. s. అనగా తామరకాయ. D.

వజ్రదండము or వజ్రదండపురుగు n. s. An insect engendered in an ulcer. వ్రణములోవుట్టేవురుగు.

వజ్రదేశి * A man of iron constitution.

వజ్రనిర్ఘోషము * n. s. A clap of thunder. పిడుగుచప్పుడు. D. ఉయము.

వజ్రపుష్పము * n. s. The blossom of the sesamum. సుప్పబువ్వు. D.

వజ్రవల్లి * n. s. The plant termed *Cissus quadrangularis*. నల్లేరు.

వజ్రహాసము * n. s. An epithet of the sword of Siva, which is "harder than adamant." శివునికత్తి. D.

వజ్రావర్తము * n. s. అనగా రామస్వామివిల్లు. D.

వజ్ర * n. s. An epithet of Jupiter (Indra) as armed with the thunderbolt.

వజ్రీడు n. s. A hero. శూరుడు. See వజీరు so spelt to suit the metre. Satyabha. 3. 79. వనితాము

త్రైపుతంబువంటి మొగలివజ్రీడుచోయంచు.

వటము * n. s. The banyan tree or Indian fig tree. వటశుక్రము a fig leaf: on which Vishnu is represented as floating. మర్రిచెట్టు.

వటకము * n. s. A kind of cake: a pill, a bolus. వట్టివడియము. D. కూత్రయము.

వటారు or వతారము n. s. A lodge. బస. D. Nav-nadha. 306. జరహాశుమిగురొత్తరసవతారముకున రిగిమంత్రులు మొదలగు వారిసనిపి. Pal. 200. తల్లి చెప్పినమాటతనమదిలోనతలపోకియత్పడుతనవటారునకువచ్చినపురవడివేలముజొచ్చి.

వటించుట v. n. To starve. వాడు అన్నానికి తేకవటిస్తున్నాడు he is starving for want of food.

వటివేరు n. s. (for వట్టివేరు so spelt, to suit the metre.) The fragrant grass, usually called cuss-cuss. లామజ్జకము. Swa. 3. 115. యేకాంతమని తొలగిందింపనికెవేరుచేకొనవె మున్నాడిచెలువ యిదివటివేరు.

వటుడు or వటులు * n. s. A bachelor, an unmarried brahmin. బ్రహ్మచారి. D.

వటుత్వము * n. s. Bachelorship, the being unmarried. బ్రహ్మచర్యము.

వట్ట n. s. The bar that turns the centre post of a sugar mill. చెరుకు గానుగోటి నడిమిరోకలికివే శేఅడ్డమాను.

వట్టకాయలు or వట్టులు n. s. The testicles. వృషణాలు, వీజాలు. వట్టులుగొట్టుట to geld: lit: to strike the (bullock's) stones: which are crushed with a mallet, not cut out.

వట్టి adj. Empty, mere, plain, simple, naked, downright, utter, gross, false, vain: unprofitable, groundless. చుక్క. వట్టితొలు a dry cow. వట్టికాలు a shin bone: lit: the leg itself. వట్టిగోడ a mere wall, a dead wall, a blind wall. వట్టికాళ్లతోవచ్చినాడు he came barefoot. వట్టిమన్ను loose earth. వట్టిగాలి mere wind, without rain.

వట్టివాడు n. s. An empty fool. వ్యర్థుడు.

వట్టివేరు plural వట్టివేళ్లు n. s. The stuff called cuss-cuss, being the fragrant roots of the విడవలి which are made into screens (called tattie) and watered. ఊశీరము D. లామజ్జకము.

వట్టు n. s. An adjuration. Drying up, draining. A scab. A hoop. శశుభము, నీరువట్టిపోవడము, ఎండినశుక్కు, కొయ్యకు గానిదూలమునకు గానిబలమిచ్చేటందుకు వేళినకట్టు. D. యింతవట్టుఅనగాయాశంకతి. P. 1. 770. అనినదుట్టుబుద్ధి జనకునిరిషించి, యిట్టులనియెనకుల మేకతమున, బకవికార్యకముల భషించెబక మేమిసేసె యింతవట్టు జెప్పినలయ. టీ|| యింతవట్టు, యాలాగైనవిధమును తెలిసేటట్టులు కవలెను. M. IX. 2. 16. అనుజులదనయలమర్పరిజనులను శుమయించివారుశుమరోల్లాశంబున మెరయజూడనేకునెజననాఘనకీరవట్టుశంజయచెవుమా. యింతవట్టుయింతమట్టుకనికొంబరు, యింతవట్టుయాటట్టుఅనగాయావృతాంతమనితోస్తున్నది. See ఒట్టు.

వట్టుట or వట్టిపోవుట v. n. To dry, become dry, be drained. నీరుయింకుట. D. నీరుయిండిపోవుట, తీకిపోవుట.

వట్టన n. s. Roundness. గోళత్వము, అనగాగుండ్రన. D.

వట్టని or వట్టముగావుండే adj. Round. గుండ్రని.

వట్టించుట v. a. To make round, or cut round. గుండ్రన గాచేనుట.

వట్టిల్లుట v. n. To happen, occur. To be agreeable, or pleasant. వచ్చుట, శుభవించుట, ఒప్పుట. BD. 5. 103. గుజగుజలకు నెల్లగురియైతినికనగుబాటువట్టిల్లెనాతులలోన, మొగమెత్తనేర్తునేమున్నెరుంగవకో. ib. 4. 1616. నీయట్టియయ్యకునిట్టిధయంబాత్తదోరుటింత వట్టిల్లుటిదేమకోయనిన. ib. 5. 391. ఘనదుకిఱుమార్పు నెాయనుబుద్ధిజేసి, వంతయుగింతయువట్టిల్లనికటి, కెంతవచ్చుటచెప్పవేయయ్యవతము. ib. 4. 25. కంటినాచేతులకళిబోవననుచు, బాళవట్టిల్లకడ్డ క్కనంఘంబు మాళినవచ్చి ముత్మరిమోవికొనుచు.

వట్టువ adj. Round, circular. బట్టువైన.

వట్టువసుడి n. s. "The round twirl" or letter ్.

వట్టువు adj. Round, circular. బట్టువైన.

వట్టుసుడి n. s. The "round twirl" or letter ్.

వడ n. s. A sort of cake. గారె. D.

వడ n. s. Heat, the hot or land wind. వడగాలి D. యిండసెగ. వడకొట్టించిచ్చినాడు, వడతగిలించిచ్చినాడు he died of a stroke of the land wind.

P. 1. 303. నిశ్చకల్ జిగినాలు నెండవడచల్లెడు
 వీడిక నేడమిక్రదంచు. S. 3. 396. యిద్దినముననీకు
 గల్లు వడచేరగర్కరికాళూవళుల్. P. 1. 304.
 నిశ్చలవళితలములాడు నెండవడజల్లుతుడమటివా
 యువులను. ib. 2. 72. బలిభుగ్గుండుచలియింబి
 గరుద్వ్యజనానిలంబునందనువడచేర్చి.
 వడంబడిక n. s. See ఒడంబడిక.
 వడంబడుట v. n. See ఒడంబడుట.
 వడకట్టుట v. a. See వడబోయుట.
 వడకు n. s. అనగా ఉత్తరపుదిక్కు. వడకుగుబ్బలి, హి
 మవత్పర్వతము. వడకుత్రోవ, ఉత్తరాయణము. D.
 వడకుట v. n. To tremble, shake, quiver, shudder.
 కంటనము సుందెననుట. D. IIa. 3. 136. వడకె
 డునుందాడల్ వడలుపావడ. ib. 3. 121. మోమె
 కవితజేసుకొనిమోవివడంకగ. URK. 4. 287.
 BD. 1. 156.
 వడకుట — డు — v. a. or To spin cotton into
 thread.
 వడగల్లు plu. వడగండ్లు n. s. A hailstone. This
 word is usually spelt వడిగండ్లు. A. 4. 118.
 రాలె సుయ్యనవడగండ్లపాలతుండ్లు. DRY. 1492.
 వడగప్పి n. s. Name of a certain fish, a species
 of Scomber. Russell, plate 139.
 వడగాలి or వడగాడ్పు The hot or land wind. ని
 శ్చుగాలి.
 వడచూరము See వడసారము.
 వడదోలు n. s. A leathern rope, used by toddy
 drawers. A leather hunting-coat. గవలవాడున
 డుమునకట్టుకొనేతోలు, వేటగాడుశరీరముకుతోడి
 తోలోలు. D.
 వడదీ n. s. The web which surrounds the lower
 parts of the stem-leaves of a palm tree. జవట.
 వడచుప్పి n. s. A sort of mess, prepared from the
 grain termed green gram, split and soaked in
 water, with salt, pepper, assafœtida &c. కప్పి
 లేరినానవేసికొంచెముపుప్పియింగువకలిపినపెళల
 చుప్పి.
 వడపు n. s. A den : the spot under a over-hanging
 cliff. తూకుకిందిస్థానము. Pal. 30. చూచలలో
 గలమానినుల్లెచంద్రవంకకుగూడి చనుదెంచియచ
 టనాడకాడకుమహాదుఃఖంబుబొంది, వాపోవుబె
 గ్గులవడపునజేరిసింబరమిత్తురుతుల్లెగూడి.
 వడబోయుట v. a. To strain, or filter off. నిశ్చనుగు
 డ్డలోపోసికారేటట్టుచేయడము.

వడబడుట v. n. To be content, to consent. See
 ఒ—
 వడముడి n. s. A Telugu name of భీముడు Bhima,
 one of the heroes of the Pandu race. భీముడు.
 D. M. VI. 2. 375. కడువడిజనియంతంతంబుడమి
 బడినకరులగములుబారలుటకతనక వడముడియడ
 చినలెరువేర్పడగనివేవేగలేరుకురపెంగదియక. ib.
 IX. 1. 325. మారలేర్పడవడముడిమిలిచనగ, వల
 దునామ్రోబలుపారినిలుపుడనగ. ib. VI. 2. 405.
 అట్టియెడజయద్రఘండు రథివరులతోడంగడంగవ
 డముడివైనడరెనప్పడు.
 వడయుట v. a. See వడయుట.
 వడలుట v. n. To fade, or wither. శుష్కాదులువా
 డుట. D.
 వడవడ adv. (anuk.) Violently (shaking) గడగడ.
 వడపు n. s. Manner, way, mode. విధము. D. M.
 III. 5. 324. కోతుంబడరిననాశీవిషములవడపున.
 వడసారము or వడారము adv. (in conversational
 cant) Totally, entirely. తుట్రుమర.
 వడి plural వళ్లు n. s. (In prosody) rhyming syl-
 lables. కవిత్వమందుయతియు. D.
 వడి n. s. Quickness, briskness, celerity, rapidity,
 sharpness, violence. శ్రీఘ్రము. D. ఔత్రము, వే
 గమున్ను. OG. ABA. 3. 92. అతివేగములువడి
 యనడనరు.
 వడి adv. Greatly, much, మిక్కిలి. H. 1. 305. కడు
 శునకూలయెత్తివడిగానిలిప్రాణములేగునట్లయై. ib.
 2. 36. మదిగోలుకుడకవడిసార్పివేళినక. Satyab-
 ha. 4. 184. ఏనిననశ్రుశశ్రుములనెంతవడింబరి
 గోలజేసిపోదోని.
 వడికట్టుట v. a. To strain, to filter off. To turn
 up the skirt using it as a bag. ద్రవద్రవ్యము
 లనుశుద్ధిచేయడము, దేన్నైనాపెట్టుకోవడమునకై
 ముంగొంగునుజోలగాపైకెత్తిచెక్కుకోవడము.
 వడికల్లు n. s. See వడగల్లు.
 వడికొలుపుట v. a. To twist. మెలిపెట్టుట. T. 2.
 73. మొలకమీసీలువడిగొల్పుమురువునేర్చె.
 వడిగట్టుట v. a. To turn up the skirt using it as
 a bag. పాపానికివడికట్టినారు they filled their
 skirts with wickedness. H. 2. 29. గడిచేరివార
 విద్యకువడిగట్టివరంతకంతువజశరాళిక.
 వడిగల adj. Quick, brisk, violent, clever, brave.
 వేగముగల, శూరత్వముగల. వాడుమంచివడిగలసిం
 డము he is clever.

వడిగలవాడు n. s. A quick or brave man. శూరుడు, వేగముగలవాడు. D.

వడిగల్లు n. s. A hailstone. See వడగల్లు.

వడిగొని adv. Quickly, freshly. త్వరగా, తురిగొని. BD. 5. 1125. వడిగొనిదగ్గరి వాలాచిఁచూచి. M. IV. 2. 348. శుభుశుభుశుభుశుభు పడిగొంచొదవెడుకినుకలగు పుట్టిదముగ.

వడిపెట్టుట v. a. To twist. మెలిపెట్టుట. H. 3. 180. ఆలుకచేనుండముగలునులివిలిట్టి తొడలువడిపెట్టికోదండముమరగట్టిరెట్టులెగబట్టి.

వడియకట్టుట v. a. To strain or filter. ద్రవద్రవ్యమునుశుద్ధిచేసుట.

వడియపోత n. s. Filtering, straining. ద్రవద్రవ్యములనుశుద్ధిచేయడము. D.

వడియము n. s. A bun, a cake made of black gram (split soaked and ground,) mixed with salt, chillies, and assafoetida; it is dried in the sun and eaten as pickle. సంజుకోవడమునకైమినప్పప్పమిరశుకాయలుయింగువవేళి నూరిచేళియొండపెట్టినది.

వడియుట v. n. To flow, to drip down or trickle as tears from the eyes, to distil or fall by drops. To decrease, to be diminished as water in a river &c. ప్రవించుట, జారుట. D. కారుట, వట్టిపోవుట, తరుగుట. HN. 5. 63. జొల్లువడియంగవ్రాహ్మణునుప్తిబొందె.

వడిశల or వడిశాల n. s. A sling for throwing stones. నడమరాంబుపెట్టితిచ్చిరువ్వేటిది.

వడిసుడి n. s. A whirlpool. ఆవర్తము. URK. 4. 263. నాభిజూచినమరువడిసుట్లుపొడము.

వడిసెగడ్డ. n. s. Bubo. గజ్జలలోలేచేమేహవ్రణము.

వడిసేల n. s. A sling for throwing stones. See వడిశల.

వడుకుట v. a. To spin thread. రాట్టమునుతిప్పితత్తినూలుగాయాత్తుట.

వడుగు n. s. A bramin-bachelor : a sage or saint. బ్రహ్మచారి. D. ఋషి, ముని. BD. 4. 876. వరదుడైనాడునావడుగరావయ్య. Vema. 1267. వనితకిచ్చినట్లువడుగుకీరు. Samira Oumāra. 5. 140. ఆడవిదిరుగువడుగురాజుడుగు బాయకరుగుచేరగజనిరాముడలరుతావిగులుకుశున్నీటజలకమై.

వడుగు n. s. A rite like confirmation : being the installation of a bramin boy in the caste. See ఉపనయనము.

వడుపు n. s. Mode, manner, style, way. విధము, రీతి. B. X. 255. కడుదొడ్డగొండళిఖరమువడుపున. BRS. 15. కోతెమేవడుపునదాటునన్నగతి. Ellana. 3. 451. లక్ష్మీనూర్యసుండలములొక్కవడుపునగూడియున్నవైనబాడవచ్చు.

వడుసూరము adv. (Conversational cant) utterly, entirely. బొత్తిగా.

వడేయుట v. a. (contracted for వడివేయుట) To twist, to wring (a cloth :) to pull, twitch the ears.

వడ్డంగి n. s. A carpenter. వడ్డవాడు. Vāni Vilāsam, page 74. చరిజేరినదారుపునారసికుడుశుంభశంబునదెబ్బియెంతటిపుణ్యుడో దీననవిష్ణుచేతుజేయనిచింతనముసేయహరియటకొక్కవడ్డంగియైవచ్చి.

వడ్డన or వడ్డెన n. s. Serving out, or helping food. ఇడడము, వడ్డించడము. వడ్డనఅయినది dinner is served. రెండోవడ్డన the second course.

వడ్డారము n. s. See వడ్డారము.

వడ్డి n. s. Interest on money. వృద్ధి, ధనమునకువచ్చినప్పద్ధి. D. ధర్మవడ్డి legal interest, twelve per cent. వడ్డికివడ్డి the compound interest.

వడ్డించుట v. a. To help at meals, to serve up a meal. అన్నమిడుట. వాడన్నకుటలనునీకునీవేయేలవడ్డించుకొంటున్నావు why do you I take his words to yourself? Ahal. 2. 46. అనుటయుకుకుకుకననియవ్వనజుడనునీకునీవె వడ్డించుకొనజనునే. Ila. 2. 11. అతివవడ్డించుదివ్యాన్నమారగింవి.

వడ్డికిబారుట v. n. To increase, augment, swell, వృద్ధియూట. Ila. 3. 78. వనజేతుణబలికెవలపువడ్డికిబారణ. T. 3. 22. వలపులువడ్డికినిబారవాంఛలుమారణ. Ahal. 3. 106. వనజాశునగ్గువలపువడ్డికిబారణ.

వడ్డిభోగ్యము n. s. Usufruct of a field, given in lieu of interest on money borrowed. అప్పుయిచ్చినరూకలవడ్డికిచెల్లుగాఅనుభవించడము.

వడ్డె adj. Belonging to the tank-digger's caste, or to the country called ఓడ్రదేశము which lies between the Telugu and Bengali districts. చెరువులుగుంటలుతవ్వేవాండ్రుశింబంధమైన. ఓడ్రదేశపులశింబంధమైన.

వడ్డెన n. s. See వడ్డన.

వడ్డెబండి n. s. A small low cart used by the Waddeh people. వడ్డెవాండ్రుబండి.

వదెరాజులు n. s. plu. The chieftains of the ఓడ్ర దేశము.

వడ్డెవాడు plu. వడ్డెవాండ్లు n. s. A tank digger- గుంటలుచెరువులుక వేవేవాడు.

వడ్డంఱి n. s. A carpenter. వడ్డవాడు. BD. 4. 126. కీలుసెందించియాక్రియవరాటనమువ్రాతియాదించు గావడ్డంఱియతడు.

వడ్డంఱితనము n. s. The trade of a carpenter. వడ్డ వానివృత్తి.

వడ్డంఱిపిట్ట n. s. A woodpecker. దార్వాహూటము. D.

వడ్డకంకణము n. s. A curlew. కొంకలలో భేదము.

వడ్డవాడు or వడ్డబత్తుడు n. s. A carpenter. కొయ్య కునిచేసేవాడు.

వడ్డు n. s. plu. Paddy, rice in its husk, rice grain వరిగింజలు. D.

వణకు or వణుకు n. s. Tremor, shivering, trembling. కంకుము.

వణకుట v. n. To tremble, shiver.

వణకించుట v. a. To make it tremble, to shake వణకేటట్టుచేసుట.

వణిక్కు * n. s. A merchant or trader. వైశ్యుడు. D. వర్తకుడు. వణిక్రణి a mayor or chief merchant. S. 2. 255. అనవుడుచిల్ల బూ చివణిక్రణిరాణిను పాణి.

వణిక్జనము * n. s. Tradesfolk, merchants as a body. వైశ్యులు, వర్తకులు. Canyaca. Pur. 8. 320. తరుణివణిక్జనంబులుకడంపడి.

వణిజుడు * n. s. A merchant. వైశ్యుడు, వర్తకుడు. M. XIII. 5. 11. వణిజులులోక ప్రవర్తనంబులకెల్లనుకారకులు.

వణిజ్యము * n. s. Trade, traffick. వాణిజ్యము, క్రయవిక్రయములు. D.

వణితము n. s. A district. తాలూకా. ABA. 2. 8. వంటెమంచనగను వణితమంచనగను సీమైక దేశమై చెలగుచుండు. Chandrangada. 6. 55. యారీతివి క్రోసేనధ, రారమణుండల్లనకునరణమొసగుకూ రీరత్తుమునకుబనువున, కారయసెక వణితమొస గియనియొక శాసితక. వణితంతుడ చేయించుట to form a district. తాలూకాగా యేర్పరచుట అని తోచినది.

వణుకు n. s. Tremor, shivering, trembling. కంకు నము.

వణుకుట v. n. To tremble, shiver, కంకుంచుట.

వరంశము * n. s. A crest ; an ornament on the head : an earring. శిరోఘాషణము, చెవికొననుం చేతుప్పొత్తులవాడులు. D. Metaphorically he who is the crest or chief, as హయవరంశము the noblest of horses. Paidim. 4. 159. ఘనశుభవృత్తికూసుమయ కంధములంబగమూనిని ర్నె సోయన చెలిమధ్యభాగమున గాయదన ర్నె కుచావరంశమై.

వత్తా * n. s. Having the possession of. కలిగివుండడము. కాంచనవత్తా the possession of gold. Balram. 3. 348. కాంచనవత్తాశ్రుతిత్వగల్గుఫలంబుల్.

వత్తి n. s. A wick. దీపపువత్తి. D. మైనపువత్తి a wax candle. కారపువత్తి a seton applied to a sore. వత్తివలెనున్నది it is as soft as a wick.

వత్తు See ఒత్తు.

వత్తుగా * adv. Accordingly. శ్రుకారముగా. విధి వత్తుగా according to rule.

వత్స * n. s. A little girl. ఆడపిల్ల.

వత్సము * n. s. A calf. The breast, the chest. A year. ఆవు లేకనూడ, రొమ్ము, శంపత్సరము. SC.

వత్సరము * n. s. A steer. తరపిదూడ. D. M. XII. 4. 40. రత్నములబోసివత్సరంబులకట.

వత్సదేశము * n. s. The name of a certain country. దేశభేదము. H. 1. 56. మళయాళ నేపాలమాళవ యువతులమత్సవత్సకరూశ మానవతుల. ib. 4. 26. టెంకణవత్ససింహళక గాఽట.

వత్సనాభము * n. s. An active poison, also called Mith zehar the root of the Aconitum ferox brought from Nepal. W. వశనాభి.

వత్సరము * n. s. A year. శంపత్సరము. D. అబ్దుము.

వత్సలము * adj. Affectionate, kind. స్నేహవతి. SC. విశ్వాసముగల.

వత్సలత * n. s. Tenderness, affection. స్నేహము, విశ్వాసము.

వత్సుడు * n. s. A little boy. మొగళిశువు.

వద adv. Near, by. వడ్డ, వడ్డను. P. 1. 92. ఇట్లాన రింతుకున్న నివదకుడమునకేను వనవాళి మొనర్చె దనన్న. టీ|| నివద, నిశమూతుమండు. ib. 1. 130. కొడవతుడియె శునియనుకూమదిజాలికగూరి వర్ణ మానుడు దానిక, వదనుండివునుచుండులకువయో శురతంక్రమగుచుగొండరనిలిపెక. టీ|| వదనుండి, దగ్గరవుండి.

వదంతి n. s. Talk, report లోకప్రవాణము.

వజనము * n. s. Face, countenance, mouth. ముఖము. D. వజన * adj. (in compounds) used as చంద్రవజన Bright as the moon.

వజనికె A parasite plant: (Epidendron tesselloides) and other species. W. జీవంతికావృక్షము. D. వృక్షరూప. SC.

వడరు plural వడరులు n. s. Chattering, prattling. కూత.

వడరు n. s. The long gourd. సారకాయ. వడరుతీగ The creeping plant of the long gourd. Cucurbita lagenaris. ఆనుగుతీగ. D. సారతీగ. M. III. 3. 44. వరదుడైనయారువరముననిదియొక్క వడరువుట్టెనెట్టివరమొయనుచుదాని జారవైవగానున్ను.

వడరుట v. n. To prattle, chatter, jabber. ప్రేలుట. Vema. 3. 305. సౌరునిలువకవడరిన.

వడరుబోతు n. s. A chatterbox. ప్రేలేవాడు.

వడలించుట, వదిలించుట or వడల్పుట v. a. To loosen, slacken, get rid of, విడిపించుట. D. శల్లించుట, పోగొట్టుట. వాండ్లపాతునువడలించినాడు he did away their sins. వాండ్లగర్వమునువడలించినాడు he crushed their pride.

వడలివేయుట v. a. To abandon, abstain from మానుకొనుట, త్యజించుట.

వడలుకొనుట. v. a. To abandon, to leave, to desist from, to get rid of. మానుకొనుట.

వడలుట or వదులుట v. n. To loosen, be slackened or untied. శుభ్రుట. జ్వరమువదిలిపోయినది the fever went off. వాని రెట్టవదిలినది his shoulder was dislocated. వానిదేహమునిండావదిలిపోయినది his constitution is much broken. నాగ్రహచారమువదిలేతాలమువచ్చినది I trust this is a turn in my luck. ఆకర్తము వదిలినది that trouble is now over. వానిచేతిబిడ్డవదిలినది he has lost all his property.

వడలుట or వదులుట v. a. To loosen, let go, quit, renounce, abjure, give up, abstain from. విడిచిపెట్టుట, మానుకొనుట.

వడల్పుట See వడలించుట.

వదాన్యము * adj. Liberal, munificent; speaking kindly, eloquent. బహుశ్రద్ధమైన, మనోహరముగామాట్లాడే. SC. Pariz. 2. 130. వదాన్యనైవీకీనీతిఖురటంకచంద్రకీరసిద్ధశరీర్రుటమార్గప్రీతులకా.

వదాన్యనైవీకీ, కామధేనువు. ib. 5. 49. నీమరంజలీకొమ్మవదాన్యధూరమానుగోరినతెబ్బితిగాని.

వదాన్యుడు * n. s. A liberal man. తాత, కుశేరుడు. D.

వదినియ or వదినె n. s. One's elder brother's wife. A cousin, i. e. the daughter of a mother's brother or of a father's sister, if older than one's self. The elder sister of a wife or husband. అన్నభార్య. (అత్తమామలకూతురు: తనకంటే పెద్దది. D.) మొగుడి అక్కలేక పెండ్లానికి అక్క. URK. 4. 277. మీయన్నయవదినెయ్యం your elder brother and his wife. వాడవదినె A prostitute, which Shakespear also calls an "aunt." వేశ్య. Vema. 1689. వాడవదినె కేలవావినర్తనములుచాడిగాని కేలబాడమిద్ది, మూఢమతులకేలముడముతో జ్ఞానంబు.

వదిలించుట See వడలించుట.

వదిలిపెట్టుట See వడలుట.

వదిలిపోవుట See వడలుట.

వదిలివేయుట See వడలుట.

వదుడు * n. s. He who speaks. చెప్పేవాడు. ప్రియం వదుడు he who uses kind words.

వదురుట See వడరుట.

వదులు See వడలు.

వదులుకొనుట See వడలుకొనుట.

వదులుట See వడలుట.

వడ్ల Affix (for వడ్ల) Near, with, by, at, to. సమీపము. యింటివడ్లత్రున్నాడు he is at home. నావడ్లలేదు I have not got it. నీవడ్లత్రున్నదా? Have you got it? అతనివడ్లచెప్పిరి they told it to him. తీరమువడ్ల close by the shore. వాండ్లవడ్లతప్పువున్నది they are in the wrong: the fault lies with them.

వడ్లి (infl. of వడ్ల) Near, which is near. తనవడ్లిచెలులు her playmates that were with her. ఆయనవడ్లివారలకా those who were with him, or near him. నావడ్లిశుక్రములు the bonds which are in my hands.

వడ్లిక See ఒడ్లిక.

వడ్లు Do not, must not (contracted from వలదు the neg. aor. of వలయుట to will) See వలదు.

వధ * n. s. Killing, slaying, murder. చంపడము, మారణము. D.

వధించుట or వధియించుట * v. a. To kill, slay. చంపుట.

వధులు or వధూ * n. s. Woman, lady. శ్రీ, జాయ, ఆడది, పెండ్లాము, కోడలు. వధూవరులు bride and bridegroom, man and wife. వధూమణి the flower of her sex.

వధూజనము * n. s. Women.

వధూటి * n. s. A woman. పనిత.

వధ్యము * adj. Deserving death, condemned to die. తలకొట్టతగ్గ. G. 5, 216. వధ్యవిహ్నమైనవలీ నంబుజూబితి నెరుగనైతిత దెవ్వడనిన. BD. 4. 782. కనుగొనివధ్యశృంగారంబుచేసి decking out a victim for sacrifice: or adorning a culprit for the halter.

వధ్యుడు * n. s. A culprit: he who is condemned to death. తలకొట్టతగ్గవాడు. D.

వధ్రీ * n. s. A thong: a horse's girth. W. తోలు వారు. SC. DRY. 2. 428. లంగువారు.

వన * adj. Wild, not domesticated or tame. అడవిశంబంధమైన. వనజము a wild elephant. వనమల్లిక wild jasmine. వనమఱిక a gadfly.

వనము, వనము or వనంబు * n. s. A forest, a wood, a grove, an orchard, fruit garden. Water. అరణ్యము, అడవి, వేసినతోటయు, జలము. D. a verse says తులసీకాననం యత్రయత్ర కర్జవనానిచ, వశంతినైర్లవాయత్రత్రత్రశక్తిహితోహరిః. చింతవనము a tamarind grove.

వనచరము * n. s. Wood rover: an epithet of a monkey. వానరము.

వనజము * n. s. A lotus or water-lily. కర్జము. D.

వనజములు n. s. plu. అనగాబంధారుశిశువుకమొడలైనశిశువులు. D.

వనజలోచనుడు * n. s. An epithet of Vishnu. నారాయణుడు, DRB. 603.

వనజశంభవుడు * Bramha, he who sprang (from the lotus.) చతుర్ముఖుడు.

వనజామీ * n. s. A poetical word for lady. పనిత. HN. 5. 101.

వనట n. s. Grief. మనోదుఃఖిరూపమైనవిచారము. D. Sar. D. 451. పొడలుచునుజులైవుట్టినవారు బ్రదుకబోరడు గాకుపైయాకువాసి, వనటముండరజనువారివైవెనుకజనువారుతమరు శాశ్వతమనివగతురు. Ticcana UR. 7. 159. ధరణివిభండొండొరు నెమ్మనముననడలుటగని యవ్వనటకు బనియే

మియనిన. ib. 9. 70. వనటకునించుకయేనియు, తనిలేదనవుడును. ib. 9. 98. అనివందుచునంగనదెలివనటకునామ్రాజ్యవివిధవర్తనములకుకోడనవిత్తము పొక్కగనవునుజేంద్రుడు దాత్రవృత్తిమహియేలునెడక. M. III. 6. 435. వగవిసీతగొంతవనటదక్క. S. 3. 249. ఆపిమ్మటవనటకుంచాలైన. M. XV. 2. 183. అనయంబునువనటమునిగోహోరవముతో వినువీధిముట్టరోడనమొనరించి. ib. XV. 2. 128. అనిశలికిమీమనంబులవనటకునుశ్రంబుముచ్చివైచెదనాతోజనుడెండు.

వనదము * n. s. A cloud. మేఘము. వనదశ్యామము sky blue.

వనదీతుము * n. s. The glory of the garden, an epithet of the champaca flower. శంకెంకల్పపు. D.

వనధి * n. s. The sea. శముద్రము. R. 5. 275. వనధివనములగలగించి, అనగాశముద్రజలమునుకలిపి.

వనబంధము * n. s. అనగాచెరువు. D.

వనభోజనము * n. s. A jaunt, dining in a fruit garden. వేడుకగామిత్రబాంధవులతోకూడామెళుకతోటకుపోయిఅక్కడభోజనముచేసుట.

వనమాల * n. s. The chaplet or garland worn by Krishna. విష్ణులభరించేమాలిక. D.

వనమాలి * n. s. An epithet of Krishna. విష్ణువు. D.

వనరు n. s. Grief, pining. దుఃఖము.

వనరు adj. Grieving. దుఃఖితుడే, కుండే. P. 4. 199. మననిజతాపాతపోక్షమండద్యుతియై వనరువధూతనువల్లిక.

వనరు n. s. (a vulgar phrase) Comfort. సౌఖ్యము. వనరుగావుండే adj. Comfortable. సౌఖ్యముగావుండే.

వనరుట v. n. To grieve, pine, sorrow. మనస్సునదుఃఖితుడుట. P. 1. 527. కావునభయింపువనరగా నేమిటికీ. టీటీ వనరగా, మనస్సులోదుఃఖితుడగా. ib. 4. 593. ఏలపోయెదుఖరా వశనంబులుమోవకుస్తునంవనరగవేడ్లయయ్యెడినూ. ib. 3. 376. తుస్తుపారణములచేవనరంగారణమున్ను.

వనవిహారము * n. s. A jaunt, rustication, a ramble or party in the country, "a maying." అడవిలోవేడుకగాతిరగడము.

వనశృంగాటము * n. s. A plant. Ruellia Longifolia. గోయురము, కుట్టెరు

వనశ్రుతి * n. s. Any tree that bears fruit but no apparent blossoms, as the fig tree, &c. చెట్టు, శ్రుతికాచేచెట్టు, మర్రియు. D.

వనాటము * n. s. A wild beast, as opposed to aquatic animals, it is used for an elephant. Gajendra. p. 3. నీరాటవనాటములకుపోరాటంపెట్టుగలిగె.

వని * n. s. A forest, a park. అడవి, తోటయున్ను. Ila. 2. 97. శ్రురుషోత్తమస్ఫురణైకానై నివనిజూడుభామిని. Charu Chandrod. 4. 86. వనిగలవిల్లలైగనియవార్యగతితనచేతివిల్ల. P. 1. 368. నిలువకవత్తుగాకనివనింగొనిపోయిచలింతుకారసాతలజలవూర్ణకూడుముచిత్తనిజూపి. టీ|| వనిం, యాలరణ్యమునందు. ib. 3. 73. కనియనురాగరసాభిక్మునుమునైలూడిభిన్నముఖకమలవనిఘనశరీమశ్శగుణవిక్రణవనజాకరవారిలోనవారిగసాదె. టీ|| వని, అడవియొక్క. T. 3. 26. గంధగజయానవచ్చెశృంగారవనికి. R. 5. 236. మాధవీనటద్భృంగమావనిరమాకరీరమాశిమీరమా.

వనిక * n. s. A forest, a park. అడవి, తోటయున్ను. P. 1. 134. ఆనగరోశుకంఠవనికావనిజాతలతాచరన్తహావనరయూధముద్దవిడివచ్చి. T. 5. 123. శుకలకులాద్రిత్యైవనికాభాగుడగురుజనిచనియెదుట. టీ|| వనికా, ఆరణ్యములయొక్కానున్ను.

వనిత * n. s. Woman, damsel. స్త్రీ.

వనితుడు * n. s. A beggar. యాచకుడు. D.

వన్నియ n. s. Colour. వర్ణము. Pariz. 1. 93. మణిశంజ్జికివన్నియపెట్ట.

వనై n. s. (from వర్ణము) Colour, hue. Affected airs, gestures. Touch of precious metals. Honor, esteem. రత్నారులకాంతి. D. వర్ణము, శృంగారము, కౌరవము. T. 2. 38. లోకమువారుమెచ్చుగా, వనైకువాసికెక్కి. Uttara R. 6. 158. వార్యభిధానంబువనైకెక్కగమానె, కరియానలవిలాసీగతులడంచి. వనైకెక్కగ, ఆనగాకౌరవమువచ్చేట్టుగా.యెనిమిదివనైబంగారు gold of the eighth touch (of 8 carats fine,) that is, half pure. ఉదహారువనైబంగారు gold of sixteen carats, that is, quite pure.

వనై adj. Coloured. వర్ణముగల.

వనైకత్రై n. s. An elegant girl or grace. శృంగారచేష్టలుగలస్త్రీ, సౌగంధికత్రై. D.

వనైకాడు or వనైలాడు plu. వనైకాండ్రు n. s. A beau, buck. శృంగారవంతుడు, సౌగంధికాడు. D. H. 5. 249. వాకిలిదొక్కనివనైకాడు.

వనైశ్రులుగు or వనైలశ్రులుగు n. s. The painted bird, i. e. a pheasant. బీవంబీవము. D. HD. 1. 422. వనైలశ్రులుగునవనైకంబులును.

వనైలాడి n. s. An elegant girl or grace. శృంగారచేష్టలుగలస్త్రీ, సౌగంధికత్రై. D.

వన్య * n. s. A multitude of groves. A quantity of water, a flood, a deluge. W. వనశముహము, ప్రవాహము.

వన్యము * adj. Forest, savage, wild, produced in a wood. W. అడవిశింబంధమైన, అడవిలోకలిగిన. B. 5. 135.

వశ * n. s. The mucous, or glutinous secretion of the flesh, or bones: a caul of fat. కడుశ్రులోబొడ్డువడ్డనుండేబట్టవంటిపొర. D.

వశనము * n. s. Shaving, sawing. ముండనము, వీజానాశము. SC. HD. 1. 280.

వశుశ్రు or వశుస్సు * n. s. The body. శరీరము. D. Lalit. 4. 52.

వశ్యుంతుట See ఒక్క్యుంతుట.

వశ్రుము * n. s. A mud wall, a rampart, the glacis of a fort, a citadel. ధూళికుట్టిమము, శ్రుట్టకోట, శ్రుర్వతసాన్వయోభాగశిమభూమి. SC. కోటఅడుగునచెట్టినకొరడుమట్టివనై మొదలైనది. R. 6. 111. వశ్రురత్నశ్రుభావశులచేత. Sar. D. 112. రాజులోగలిచుట్టురాలవశ్రుంబు. M. 1. 8. 92. Vasu. 4. 106. 5. 55.

వశ్రుక్రీడ * n. s. Butting, as of an elephant, or bull &c. W. ఏనుగులు మొదలైనవివాటియొక్కొమ్ములతోయేటిదరులొప్పెళ్లగించేయాట.

వచ్చిడి See ఒచ్చిడి.

వమధుశు * n. s. Vomiting, water ejected from the elephant's trunk. ఏనుగతోండము తుంశ్రులుక, వాంతియు. D. Satyabha. 4. 179. వారణంబతిఘోరవమధుశుల్ జిప్పిన. T. 2. 25. కలశభవాచాంతజలధినించగబాలు,నివెయన్నగతివమధుశులజల్లు.

వమనము * n. s. Vomiting. వాంతి. D.

వమ్ము adj. Vain, fruitless. వ్యర్థము. D. నిరర్థకము. M. X. 1. 74. రాజుమన్ననవమ్ముజేసి. HD. 2. 250. వమ్ముశుశ్రుణ్యంబువమ్మునాశదలు. DRAyo, page 140. తగనుత్తమశ్రుగర్ణంబునదలి, వాలిన

తేజంబువమ్ము గా జేసి. Calahas. 4. 56. స్రామ్యైల్ల వమ్ముయ్యనె.

వమ్రు * n. s. The white ant. క్రమమహాశిఖిలికా భేదము, చెట్టున తెట్టె బెట్టేనల్లలిను. SO. చెడఅని నిమిత్తము. One verse says త స్యేంద్రోవమ్రు రూపేణధనుశ్యామమచ్చినత్సవ్యం.

వయసు or వయస్సు * n. s. Age, time of life, any period of life, యావనము, ఈడున్ను. D. మీకు ముందరకౌ నావయసువున్నది you have yet a long life before you. వయసువచ్చినవాడు a full grown boy. వయసుకాలము youth, maturity. వయసువచ్చినవిన్నది a grown girl. వయస్కంధము the art of prolonging youth by finding the philosopher's stone. L. 7. 270. వాదవయస్కంధవశ్యేష ధములు.

వయసుది n. s. A young woman. యావనవతి.

వయసువాడు n. s. A young man. యావనవంతుడు.

వయస్కుడు * n. s. A man in the prime of life. పిన్నవయసువాడు D.

వయస్య * n. s. A female friend. చెలికత్తె. D.

వయస్యుడు * n. s. An equal, a friend. స్నేహితుడు. D.

వయస్సు * n. s. Age, life. A bird.

వయాళి or వయ్యాలి n. s. Galloping, speed, going at a rapid pace. A car, a chariot. రథము. D. శివారి, శురుగు. H. 5. 47. మేయబోయినచోట మెడవెంట్రుకలుబట్టిఆకతాయలువయ్యాలిదోలిదోలి. H. 5. 57. చిక్కులమారియాబలిజెనెట్టివయాళుల మెట్టిబద్ధులకా, స్రాక్ష్మడలంకాగొట్టి. P. 4. 130. మదటగాలివయాళి మాస్తమాయని కుమారికలుపుప్పొడులావరించుకొనిరి. టీ||వయాళి,విహారము. P. preface 51. ఘృణిమాలిహయాళి వయాళిక శ్రమోత్సవముఘటించునౌర. టీ|| వయాళికి, అనగావాహ్యాలికి, శివారికి. L. 10. 30. దండనుదిరుడుకద్యలుజనువంకవయాళిగా వెళ్లవర వైభవముల. R. 1. 77. గబ్బవయాళి, జోడునణించు మురాంతకు. When the procession called కరుడోత్సవము takes place at great temples there is a particular custom of advancing and receding alternately. This is called వయాళి.

వయసు for వయసు.

వయ్యారి n. s. See ఒయారి.

వర, యదివరలో or యదివరకు Until this time. అదివరలో or అదివరకు-until that time.

వర n. s. Kind, sort. ఆవరబంగారు gold of this kind.

వర for ఒర n. s. A scabbard, a sheath. ఖడ్గకోశము. వరదూయుట to unsheath, or draw out of the scabbard. పోయినదివరకుండేదికత్తియనియెంచు what we have lost is the mere sheath but what we have got is the very blade i. e. he who is dead is nothing to his successor.

వరము * n. s. A boon or blessing sought in prayer, divine gift. దేవతాదులవల్లవడసిన అనుగ్రహము.

వరము * adj. Best, excellent, noble. శ్రేష్ఠమైనవరరత్నము or రత్నవరము an excellent gem. సుందరము a beautiful lake.

వరండము * n. s. అనగాగడ్డికుప్ప, గడ్డికట్టయను, ముఖ్యులము. D.

వరంత n. s. A cascade. శలయేరు. OG.

వరకటము or వరకాటము for ఒరకటము or ఒరకాటము n. s. Steepness, declivity. పుకవైపుకుపురిగుండడము.

వరకములు n. s. The pulse termed wild kidney bean. వరిగలు. D.

వరకు or వరకున్ను postp. Until, as far as శుర్యంతము. యదివరకు until this. అదివరకు so far. యదివరకు thus far, about this time. ఆవరకే పారిపోయివుండిరి they had already fled. వాండ్లుదీన్నియివ్వకపోయ్యేవరకు on their not paying this. యెంతవరకు to what extent? ఆయనచనిపోయ్యేవరకు up to the time of his death.

వరకులు n. s. plu. Intricacies, difficulties. See OG. వలుకులు, వరకులు, చిక్కులు. D. వలపులు, కుట్రువులవంచనలు. BRB. 75. శురశురతోడనేగమునిశుత్రముచిత్తము వచ్చునట్లుగా వరకులపెట్టితెచ్చుదరువారవిలాసినులెన్నిభంగులకా.

వరకచేతు n. s. A kind of fish. మత్స్యవిశేషము.

వరకలించుట v. n. To shine, or glitter. శ్రుకాళించుట. D.

వరగుట See ఒరుగుట.

వరగోగు n. s. See under గోగు.

వరచుట See ఒరచుట.

వరట * n. s. A goose : a female swan. ఆదుష్కాంశి. D. Vasu. 2. 184.

వరటలు n. s. plu. Lumps of dried cow dung. మరుగుడు ఉడయెంకినచెక్కలు. D.

వరటలు n. s. Intricacies, perplexities, tauntings.

విక్రలు, కుచ్చిరములు అని తోచినది. Charitra. 462.

వస్త్రైలుమాణులు వరటలు వట్టియుకచారములు. ib.

468. ఏరగవేయారితె యెరగనియట్లు వరటల బెట్టుచు వచ్చెడుగాక.

వరడు or వరుడు n. s. An old fox. గంధిలము. ముది

నక్క. D. M. VIII. 2. 126. వరడులు తమ చేరువ

బెల్లరచుట విట్టెదురుగాలి యడరుట గ్రద్దల్ దరుచు

గనాడుట. P. 3. 199. పిశవేత్రిరంకుగు వైతలత

త్వలు తప్ప, దాల్పుట కిడిక స్తుతల్లియిల్లు, కడుపుక

ళ్లు రితి బిల్బుడుగని ముదిలంజవరుడు కిడిపిన్నవయ

నుమందు. Vema. 1810. పొట్టివాడుకీడు, పొడలపు

రుగుకీడు, వట్టియాశకీడు, వరుడుకీడు, పొట్టిచెయ్యి

కాలుపాళిగొంకీడురా.

వరణము * n. s. An outer building, enclosure, or

wall. ప్రాకారము. R. 1. 119.

వరత n. s. The overflow of a river, a torrent, or

flood. నదిలోనుంచి బయటికి వచ్చిన క్రొత్తనీరు. D. శ్రు

వాహము.

వరత్ర * n. s. A leathern thong, or girth. తోలు

వారు. D. P. 1. 65. శుక్లఘాకములవెంబడికుంభం

బుల్ వారిపోవరత్రవ ప్రయ్యహంబాంబా.

వరవ n. s. The overflow of a river, a torrent, or

flood. నదిలోనుంచి బయటికి వచ్చిన క్రొత్తనీరు. D. శ్రు

వాహము. URT. 5. 114. Ila. 4. 105.

వరదరాజులు * n. s. The name of the deity in

the Vishnu temple at Conjeveram. కంచిశేవస్వే

రుమాళ్లు.

వరదుడు * n. s. A benefactor. మిక్కిలి ఆనుగ్రహ

మువచ్చిన వాడు. D. కోరికను నెరవేర్చే వాడు.

HD. 2. 321. Sar. D. 550.

వరఙింతుట See వరఙింతుట.

వరపు n. s. Drought, want of rain. అనావృష్టి. D.

Abhi. D. 317. వరపునలతకూసవాడినయట్లు. వర

పు, అనగాకరపు. OG.

వరపు n. s. అనగాకరము. OG.

వరపుట See వరపుట.

వరల. అనగా గంకురకని, ముసలితకటినుట. OG.

వరలంక. అనగా లంకా adv. అనగా పుష్పగా. OG.

T. 5. 21. భూరిచంద్రోదయంబున బొంబారలికె

రలివలన వరలంక దరలితచ్చున మరవాహినితోము

దంబుమరగవె. టి. వరలంక, శ్రుకాశించగాను.

వరలు n. s. plu. The large circular rings of burnt

earth sunk in a small well, to prevent the

earth from falling in. నూతికి వెట్టేవి. D.

వరలుట v. n. To shine or be splendid. శ్రుకాశిం

చుట, వెలయుట. Vasu. 4. 9. ఆమరులిడినవంశనా

నారగాత్రినావరతశంభ్య. టి. వరలె, శ్రుకాశించె

ను. BD. 4. 2063. పెరుగులుగన్నులమిరిమిట్లుగొన

గ, వరలెడురత్నశుర్యవరములకృష్టి. L. 1. 203. కర

తడుగురుగుశూశ్వరలింకమూర్తి. DRY. 14. వర

లిసశూషారవంబులుచెలగ. Charitra. 795. కరలు

చునప్పురివాడవాడలను. BRY. 3. 554. రాముని

ఘురవాక్యభీమాశ్రీములులోనవరలి, కాడినవిట్టుక

ణకివణకి.

వరస n. s. A channel of supply, to an artificial

lake. చెరువుకు సీళ్లు రాబట్టేటిది. D. చెరువుకు సీళ్లు

వచ్చేకాలవ.

వరవచేతు n. s. A kind of fish. మత్స్యవిశేషము.

వరవడి n. s. The top line, a copy set to school-

boys learning to write. మేలుబంతి.

వరవణ్ణి * n. s. An excellent woman, a woman in

general. శురుసుడు మెచ్చుకొనేస్త్రీ. D. ఆడుది.

వరవార, అనగా ప్రొద్దున. OG.

వరపు or వర్ష adj. Slavish, servile. ఊడికపు.

BD. 4. 23. శుంటింకకనువర్షకనులు సేయుచును.

ib. 5. 15. భక్తులకును వరపుబనులు సేయుచును.

వరపు, అనగా రరుపుడు, తోతున్ను. OG.

వరపుటము n. s. Service, servitude. దాసీత్వము. D.

వరపుడు or వరుపుడు n. s. Servant, male or female.

దాసీ, సేవకుడు. D. M. XIII. 1. 60. సీతకర్మికిం

వరుపుడైచరింపు మనివారని నెవ్వక కాజమిచ్చి

నక. సీతకర్మికింవరుపుడై, సీతకతితోతుటయ.

BD. 4. 1337. అంబితక్రిందొలుకాడగల్పానిది,

వ్యక్తమైభక్తుల వరుపుడట్రుత్తుతోత్తుల కోర్పునేపుడ

యలెచ్చెడరు. ib. 5. 694. శరణియెడిశత్యశరణు

లయిండ్ల, వరపుడట్రుత్తుడనాద్దనేననును. ib. 6.

1137. వరకిర్తి మొరటదవంకయ్యగారి, వరపుండవి

రుసినవచ్చునేనాకు.

వరపూడము n. s. Slavery, servitude. తోత్తరికము.

OG.

వరస or వరుస n. s. A line, or row. Order, mode,

way. Relationship. Usage. A turn, relief, or

time, as వకవరుస once. A present, a donation,

a gift solemnly presented by a procession of

relations or friends. బంధురీతి, క్రమము. D. శ్రీ
 ణి, విధము, రీతి, వాచి, వంతు, లేత, బంధువులు గాని
 మిత్రులుగాని వాయిద్యశుభితము గాతీసుకొనివచ్చే
 బహుమానము. URK. 4, 273. మిమువంటిపెద్దతె
 తగు వాచియుకొవరుశ దప్పించరించిన. M. XII. 6.
 571. తనకు నెలవరుశ వచ్చిననిరథవహానమున కా
 త దేగినవాడు. ib. IV. 3. 69. వరుశ నేనుంగులుగు
 రిసిన దానభారావలిత. ఆకునియావరుశనవుండగా
 when the business was in that state. రేవుఅత
 నివరుశ it is his turn to-morrow. నన్నువాడుఅత
 కనిచ్చేవరుశ కానము there is no chance of his
 sparing me. వరుశతవృట to commit incest. చె
 స్సేవరుశల్లో in the course of talk. వాండ్లీవరుశ
 నవుండగా while they were in this state. యెప్పు
 డుచెప్పేవరుశననేచెప్పినారు they talked as they
 always have done. వాండ్లుచెప్పినవరుశన accord-
 ing to their account. అప్పుటివరుశనే just as
 usual.

వరుశగా adv. In a line, in order, regularly. శ్రీ
 ణిగా, క్రమముగా. అన్నదమ్ములవరుశ గావున్నారు
 they are like brothers.

వరుశతి * n. s. A fine woman. నిండాశతివ్రతగా
 తుండేటిది. Vema. 349.

వరుహ, వరుహని or వరా n. s. The gold coin term-
 ed a pagoda, equal to Rupees 3½. The కరుకువ
 రహ is equal to 4 Rupees. కంఠీరవరాయవరుహ
 లు usually called కంఠీరాయవరాలు Kanterai
 pagodas. Of these 105 are equal to Rupees
 305-7-4. The weight called వరుహయెత్తు is
 52. 56 grains avoirdupois. తొమ్మిదివిన్నములయె
 త్తుబంగారపుముద్రిక.

వరాంఁగము * n. s. శిరస్సు, యోని. వరాంఁగవివరము
 is the vagina. In the కామరత్నాకరము one
 verse says ప్రాధాంఁగా యానవసూతికాయా, శ్ల
 ధంవరాంఁగం.

వరాంఁగన * n. s. A fair damsel. ఉత్తమురాలు. See
 వరుము.

వరాటము * n. s. Name of the "Varata" coun-
 try. దేశభేదము. a song says లాట,వరాటకర్నా
 టదేశములనిటుగ నల్లమ్మిముటలు నేర్పినవార మేగొ
 ల్లవారమే.

వరాటము * వరాటకము * n. s. The small shell
 called a cauri and used as coin. The seed

vessel of the lotus. కశర్లము, గవ్వ, బీజకోశము,
 తామరదుడ్డు. SC.

వరాటకుడు, అనగాఅనామధేయుడు. D.

వరాటిక * n. s. A cauri shell. గవ్వ. In the Nai-
 shadham one verse says బహుకంఠుమణిరవ్వరా
 టికాగణనాటశ్చరకర్త్రాశ్చరః.

వరాలోహ * n. s. A handsome woman, a lady.
 ఉశురీసురతలోలస్త్రీయాం. SC.

వరాశి or వరాసి * n. s. Coarse cloth. మురకబట్ట.
 D.

వరాశి Error for వరశి.

వరాహము * n. s. A hog. అడవిపంది. D. వరా
 హవతారము the third incarnation of Vishnu,
 in the shape of a boar.

వరాహాకూర్పము * n. s. (Vulgarly పరాకట్టె) A
 brush made of hog's bristles.

వరి n. s. Rice in the husk usually called paddy.

వడ్లు, వరిచేను or వరిమాగాణి A rice field. ఎర్ర
 శన్నవరి a small kind of rice with a red husk.

తెల్లశన్నవరి a small kind of rice with a white
 husk. కడువరి the crop that rises from grains
 of rice that have fallen accidentally.

వరించుట or వరియించుట * v. a. To desire, wish
 for, covet. To choose for her husband. పొందు
 ట. D. కోరుట, వలచుట. M. IX. 2. 274. అదిత

కుస్థితమూనికతినివరియించు సెల్లక బ్రహ్మచర్యము
 నెవెలింఱయయ్యాశ్రమంఁబునవనించె. ib. 1. 1. 186.

యిది నాకు తొల్లివరి యింతుంబద్ద భార్య. Vish. 2.
 351. అయ్యిండువదనలనుమరిచివరించెను. Mark.
 8. 131. నీవు నాతనయవరించువేకులము ధన్యము

గా సునరించువేడయక.

వరిగడ్డి n. s. Straw. శాలిత్వణము.

వరిగంజలు n. s. plu. Rice in the husk.

వరిగలు n. s. plu. See వరకములు.

వరిపొట్ట n. s. The unopened ear of rice. కలమగ
 ర్పము. VASU. 2. 56.

వరిబీజము n. s. Swelled testicle. పుకతుక్త వాచుకొ
 న్నవృక్షణము.

వరిమల్లు n. s. The awn or beard of rice in the
 husk. ధాన్యశూకము. D.

వరియించుట See వరించుట.

వరిపించుట for వరించుట.

వరిష్ఠము or వరియము * adj. Superexcellent, su-
 preme, best, most preferable. శ్రేష్ఠమైది.

వరిష్టుడు or వరీయుడు * n. s. The chief, a noble man. మిక్కిలి గొప్పవాడు, శ్రేష్టుడు. D.

వరుగు n. s. Dried vegetables, fruit or salt-fish; so called when prepared dry. ఎండించినది. D. ఎండవేసినపుస్తె కాాయలు మొదలైనవి. వంగవరుగు dried brinjals. చూమిచివరుగు sun-dried mangoes. A. 6. 18.

వరుగైన adj. Dried, dry. ఎండినట్టిచిన.

వరుజు n. s. A balk or ridge to retain water in corn fields. మళ్లకుకట్టినగట్టు. D. గనిము. A. 4. 163. వరుజుబడింపి ద్రాక్కగ. టిల్లి వరుజుబడి, గనిములవెంబడిన్ని.

వరుటుట v. n. To pine, to become lean or lank. శుష్టించుట. Cuchelo. 1. 38. జఠరాగ్నినెల్లగుచల్లార్చి మిక్కిలి వరిటి నాడు మూలూతువాళిములను. వరిటి నాడు, కృశించినాడు. ib. 3. 10. మిగులవరిటున్న క్షేమికి మేనివాడు మనకు చేలుడు హరిదయామహిమనేడు, కన్నులకు నెంతచెలువ మైయున్నవాడు. మిగులవరిటున్న, మిక్కిలి శుష్టించియున్న.

వరుడు n. s. See వరడు.

వరుడు * n. s. A husband.

వరుణపాశకము, అనగా నెగడు. D.

వరుణుడు * n. s. The Hindu Neptune, who is regent of the west; the deity of the waters. పుకడికప్పులుడు. D. వరుణజతుము Prayers offered to Varuna for rain in time of drought.

వరువు See వరవు.

వరులుట for వరలుట.

వరువట్టువట్టుట v. n. To dry, or become dry. ఎండివట్టుగట్టుట. D. పిడకవలెయెండుట. M. IV. 2. 94. ఒడవెడుపుషు పెల్లిడమున వడనమువరువట్టువట్టువాసితరాజక, మది రాళివమానగ నాహ్మదయంబున వేడ్లయెఱిగ పుకెగడవరుణి. DRY. 1946.

వరువట్టువట్టువడనగహ్వరము దెరచినిల్పుటయనలైరవునసాచ్చి.

వరువుడు See వరవుడు.

వరుషము n. s. Error for వషణము.

వరుశ See వరశి.

వరుశము * n. s. A sort of wooden fender or ledge round a carriage, as a defence from collision. రథమును సుసంరయించేవ్యాఘ్రచర్మాదికము. D.

వరుశిని * n. s. An army. సేన. ఒకడేవతాస్త్రీయు. D.

వర్యాము * adj. Chief, noble, principal, pre-eminent. శ్రేష్టుమైన.

వర్యాడు * n. s. A chief, or pre-eminent man. శ్రేష్టుడు.

వర్గము * n. s. A class, or tribe, a multitude of similar things. A chapter. శబ్దాతీయశుమాహము, అధ్యాయము. SC. భూవర్గము the chapter regarding the earth. కవర్గము the class of guttural letters. త్రివర్గము a class of three (objects, as love, duty, and wealth.) ఆశ్రువర్గము a body of friends, a band of allies. తమపోష్యవర్గము లోవున్నానుగనక as I am one in the number of your dependants. అరిషడ్వర్గములు the six classes of foes to good, i. e. the six passions, they are కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యములు desire, wrath, covetousness, lust, arrogance, and envy. కట్టువర్గము a dress, or suit of clothes.

వర్గించుట * v. a. To classify, class, post, arrange. తరగతిగా యేర్పరచుట.

వర్గం or వర్గులు n. s. A square number (in arithmetic) శుశుశుశుశు in accounts means a ledger. ఆనామివారి గావ్రాసేతెక్క.

వర్షస్సు * n. s. Form, figure, shape. Light, lustre, రూపుము, శ్రుభ, జ్యోతి. SC.

వర్జము * n. s. An evil hour, an unlucky period of the day. త్యాజ్యము.

వర్జము * adj. Free from, devoid of, excepted, abandoned or avoided. విడిచిపెట్టతగ్గది. D. త్యజించతగ్గది. KP. 2. 41. రాగభేదములవర్జములనొలగించిలయతాలశుద్ధినెంతయుదలిర్చు.

వర్జనము * n. s. Quitting, abandonment, shunning, avoiding. విశర్జనము, మానుకోవడము.

వర్జనుడు * n. s. He who quits, avoids or abandons. విడిచిపెట్టేవాడు, మానుకొనేవాడు. M. XII. 2. 411. అసూయావర్జనుడైతగువిశ్రుకోటిసంఘావింశతి.

వర్జించుట v. a. To relinquish, give up, or abandon. త్యజించుట, విడిచిపెట్టుట. T. 4. 170. ఎల్లవిరుదులువర్జించి. M. XIII. 2. 304. కుడుపునిద్రయవర్జించియడుగులావు.

వర్జితము * adj. Abandoned, avoided, excepted, excluded. విడిచిపెట్టబడ్డది, తీసివేయబడ్డది. D. త్యజించబడ్డది. Digitized by Google

వర్ణితుడు * n. s. He who leaves, abandons, desists from. మానుకొన్నవాడు, త్యజించినవాడు. నైకము లేనివాడుకురక్త్రీవర్ణితుడు penniless are passionless.

వర్ణు, అనగావరజు. OG.

వర్ణము * plu. వర్ణములు * n. s. Colour, hue, tint. A tribe, a class, a caste, an order. A letter of the alphabet. నిలపితాదులు, బ్రాహ్మణాదిజాతులు, అక్షరములు. వర్ణవివేచన discrimination of caste. వర్ణక్రమము alphabetical arrangement, the alphabet. వర్ణాచారములు the rules of caste.

వర్ణకము * n. s. Perfume, ointment. Paint, pigment, as indigo orpiment &c. లేకునము, పంట పూసినగంధము, నీల్యాదిలేకునద్రవ్యము, తిలకవృక్షము, క్రీకారము. SC.

వర్ణకారిక * n. s. అనగాపెట్టినముద్దు. D.

వర్ణన or వర్ణనము * n. s. Description, characteristic, feature. Praise, panegyrick. స్తోత్రము. D. వర్ణనాంశము a descriptive passage in poetry; going into ornamental minute refinements.

వర్ణనీయము * adj. To be described, delineated, or praised. స్తోత్రముచేయవచ్చుది. నిరవర్ణనీయము indescribable.

వర్ణవాల * n. s. The alphabet. అక్షరశుమామ్నాయము.

వర్ణయాపిణి * n. s. The goddess of letters. Saraswati శరశువీదేవి. D.

వర్ణి * n. s. A religious student, an unmarried bramin boy. బ్రహ్మచారి. D. పటుడు.

వర్ణించుట * v. a. To praise, describe, depict. స్తోత్రముచేసుట. Anirud. 3. 87. T. 1. 11.

వర్ణితము * adj. Described, praised. స్తోత్రముచేయబడ్డ. T. 1. 32. వర్ణితఘనసారవర్ణాత్తకాశీశు. ib. 4. 14. వర్ణితచయ్యదనైవరించు నావాసియువస్త్రియందోరఱి.

వర్తకము * n. s. Trade, traffic, commerce. A sort of quail (perdix olivacea.) వెలిచిపిట్ట, మినపల్లంకిపిట్ట, అశ్వఘురము, గుర్రపుడెక్క. SC. వేరము.

వర్తకుడు * n. s. A merchant, or trader. వేరముచేసేవాడు. ఆకాశవర్తకులు fickle folks, borderers.

వర్తన n. s. A fee. మేర.

వర్తనము * n. s. Staying, abiding. Profession, occupation, livelihood. ఉపకీ, క్షీతి, వృత్తి, విద్య మానము, వ్యాపారము, కృత్యము, జీవనోపాయము. KP. 4. 2. ఆవధూమణినవ్విసావర్తనమునీవచెప్పితివింక నేజెక్కలదె. M. XII. 1. 20. భువనంబులవర్తనంబులనీకు తేటకడనివిలేవుగావున. T. 2. 161. గృహకృత్యవర్తనలనన్వరపించు.

వర్తనుడు * n. s. He who practises, believes, a practitioner. వ్యాపారముగలవాడు. పాపవర్తనుడు an evil doer. శుద్ధవర్తనుడు a well doer, he who acts properly. Kaluvai. §. 134. వావెయంగనియాపాపవర్తనుడు. ఆజ్ఞావర్తనదైobediently, in obedience or conformity.

వర్తమానము * n. s. Situation, condition, circumstance. News, intelligence. The present tense, in Grammar. విద్యమానము, క్షీతి, శుంగతి, శుమాచారము. Ila. 3. 119. వచ్చియిచ్చటనాడువర్తమానముజూచి. H. 1. 51. అనాగతవర్తమానంబులును వితానువితకధాస్వారశ్యంబులుండెలుపుమనిన.

వర్తమానము * adj. Being, existing, living, being present. క్షీతమైన, విద్యమానమైన. శీర్షత్రవర్తమానమైన Omnipresent. Anand. 1. 11. శీర్షత్రవర్తమానోపిశీర్షాస్త్రిష్టనీకాకృతిః.

వర్తి * n. s. Sandal, perfume. The foil placed under a precious stone of the same colour, to increase its lustre. The wick of a lamp. గాత్రాసులేకునీ, శరీమళ్లద్రవ్యాలుకూర్చినగంధపుబిళ్ల, దశాయాం, దీపపువ్వు, మణిరంజకద్రవ్యము, అనగావర్తిలేకు. SC.

వర్తించుట, వర్తిలుట, or వర్తిలుట * v. n. To be, remain, abide; act, behave. తుండుట, పసించుట, ప్రవర్తించుట. BD. 4. 339. జట్టనజంగమార్చనలుసల్పుచును వర్తిల్లమరియొక్కవాదంబునందు. URK. 2. 262. ఏయ్యెడినివాసంబెందువర్తింతు. T. 2. 99. యారీతికానియెడక, నారీతిలకంబుమేలునకవర్తిలగానారనియారకీకునిపై. MD. XII. 117th page, line 15. నీకడవర్తింతునెమ్మిత్తోననిన. యాశబ్దము మూడులింగములయందున్నవర్తించును 'This word is used in all genders' or, 'it is of the common gender.'

వర్తిస్తు * adj. Staying, abiding, being stationary, or fixed. శ్రవర్తనశీలకాలాది. SC. తుండేటిది, నిలకడగావుండేటిది.

వర్తులము * adj. Round, circular, globular, spherical. గుండ్రనిది. D. బలునైనది.

వర్తము or వర్తని * n. s. A road, path, way, course. మార్గము. D.

వర్తక * n. s. A carpenter. వడ్లవాడు. A. 4. 34.

వర్ధనము * adj. Increasing, growing, thriving. పెరిగే, అభివృద్ధి అయ్యే. వర్ధనం గుణవర్ధనం stripes breed virtue.

వర్ధనము * n. s. Increase, growth. అభివృద్ధి. నందివర్ధనము a shrub; Nerium coronarium. నంబూవర్తము నేటిది. గుండవర్ధనము a species of this flower. L. 3. 33. గుండవర్ధనములు కొండ గోగులును.

వర్ధమానము * adj. Increasing, growing, thriving. అభివృద్ధి అయ్యే, పెరిగే. Vish. 6. 77. వనజనేత్రి యుశ్రుతిదిన వర్ధమానతదుశ్చోగ సుఖంబుల దగిలి. Lalito. 7. 22. వర్ధమానమహితైశ్వరం తకు సాచబలే నచ.

వర్ధమానకము * n. s. A lid. శరావము, మూకుడు.

వర్ధితము * adj. Increased, grown, thriven. వృద్ధి పొందించబడ్డ.

వర్ధిలుట or వర్ధిల్లుట * v. n. To flourish, thrive, or prosper. శ్రేయోవంతులు గానుండుట. Sar. D. 427. ముండరవర్ధిలి మొనకు రాదనుచును నెందుకై మును నిర్ణయించలేరెరి. Dab. 240. శృణుచి నూరేండ్లు వర్ధిలుకున్న సీతు.

వర్ధిష్టు or వర్ధిష్టులు * adj. Prosperous, flourishing. వృద్ధి పొందుచూపుచున్న. N. 7. 157. అమనాగ్నర్ధిష్టుదీ సాక్షులై. Swa. 1. 32. శ్వశ్వశ్రవర్ధితవర్ధిష్టుధరణీరుమా.

వర్ధిష్టుడు or వర్ధిష్టులు * n. s. He who prospers, or flourishes. వర్ధనుడు, వృద్ధి పొందేవాడు.

వర్తము or వర్తములు * n. s. Mail, armour. కవచము. Jaimini. 2. 50.

వర్తితము * adj. Armed, accoutred. కవచాలంకృతమైన. SC.

వర్తము * adj. Chief, principal. ముఖ్యమైన, శ్రేష్ఠమైన.

వర్తకుడు * n. s. A chief, leader. ముఖ్యుడు, శ్రేష్ఠుడు. మునివర్తకుడ Oh noble sage! కుమారవర్తకుడు noblest of sons.

వక్ర n. s. A pungent taste. కారము. D.

వక్రమీను n. s. A kind of fish. మత్స్యభేదము.

వక్ర n. s. A heap or quantity. హలాది, అతిశయము. D. వరద, శ్రవాహము A flood, inundation. M. IV. 3. 156. శృణువింబమవీరులద్రోక్తికాంచు నెచ్చోటులకైన గ్గలిక జొత్తురు నెత్తురువక్రసేయుచు. ib. XIII. 5. 63. తరబలమునైనడరి నెత్తురు వక్రలువారజంతుమరుదురమున. TUR. 6. 110. అత్తరి మేఘనాధుడు జయంతుక రావలి ద్యంబివాని మై నెత్తురు వక్రజేసి, రథము బాడి జేసిన. M. XIII. 2. 541. కాసినిపొంగిన వక్రొడియవిమౌయె గానకయాతండు క్రమ్రంక. Kadri Pal. 43. తిలికెనుకోమటిభానునాకాలు క్రెట్టు వేసితికాలకర్చుండవక్రలై నెత్తురువరదలువార.

వక్ర adj. Much. విస్తారమైన.

వక్రె for ఒక్రె n. s. A crack. A rick of corn. వీటిక, వినకముక్క. See ఒక్రె. వారికిల్లలనుయిద్దరినంచు వక్రెవాసులొప్పుడివి ట్టివమ్మి నారట. Kumara Ramuni Katha. చొప్పవక్రె a rick of zonna straw.

వర్లుట for ఒరలుట v. n. To cry bitterly as a child. మిక్కిటము గామేడ్చుట.

వర్షము * n. s. A year. Rain, a shower. శంవర్షము, వానయున్ను, భారతాదివర్షములు. D. వర్షమువెరిసినది it holds up, i. e. the rain is not falling. వర్షాభావము want of rain.

వర్షకాలము * (vulgarly వర్షాకాలము) n. s. The rains or rainy season. వానకాలము.

వర్షణము * n. s. Raining, rain. Sprinkling. వానకురియడము. D. సీగ్నివిలకరించడము. one verse ణ్యవివర్షణంచాశ్యుతివర్షణంచదే సౌనశాసాతికు తోమనువ్యకి.

వర్షధరుడు * n. s. An eunuch. భాజ్జోవాడు. D.

వర్షాభువు * n. s. A frog. కక్క. D. A. 4. 113.

వర్షాశనము * n. s. An annuity, or yearly maintenance. శంవత్సరము పేరట జీవసార్థము గాయివ్వబడేటిది.

వర్షించుట * v. n. To rain. వానకురియుట. Jaimini. 7. 47. నెత్తురువర్షించు while it rained blood.

వర్షియనీ * n. s. A very aged, as an old woman. యేండ్లుపెల్లినది, ముఠిరిది. Parizat. 2. 74. శ్రుత్యుఙ్మి ఖోబ్బలద్రాత్రివర్షియనీకలిత పాండురకేశబంధమనగ.

వర్షోకలము * n. s. Hail, a hail stone. కరకము, వకిళ్లు.

వల్లము * n. s. The body. శరీరము.
 వల adj. Right. కుడి. వలచేత or వలకేల in the right hand. DR. Ara. 268. ఆరుదుగా వలచేతనకుమా లికయు. P. 1. 262. వలకేలలక్రిందజేర్చుకొని.
 వల n. s. A net. జాలము, ఆనాయము. BD. 4. 1818. వలయెత్తినీటిలోనేమంకడదవ. L. 4. 241. నీవల లనుజక్కినిస్తేరలంతు.
 వలము n. s. Bigness. లావు, మండము. A verse in the ఆత్మదర్శనము says నునుస్యదుయైమిదిజా నలపొడవునాల్గుజానలవలముఅనివున్నది.
 వలంతి or వలతి n. s. A genius, a clever, or skilful person. అనగా నేవుకలస్త్రీ, శురుషుడున్ను, స్త్రీయు. D. See వంటవలంతి. A. 5. 41. ఆనవ లావలంతికుశపాకిదుకూలముదాల్చి.
 వలకబోయుట for లలకబోయుట.
 వలకారితనము n. s. Prettiness, gracefulness. అన గాశ్యంగారభావము. Vish. 6. 19. అలపూకగావ చ్చియప్పలక్ష్మటికిశమేలంపుహాలమేలమాడు, తు లుకూరుతనమ్రోలకలికినేతలతోడి, వలకారితనము నవన్నెబెట్టు, అన్యాకు దేశంబులాకి నెచ్చెలులచే త్రియహూనేమేని బెట్టివంపు.
 వలకారివగలు n. s. Airs, graces, pretty ways or gestures. వన్నెలాడితక్కులు. D.
 వలకులు, అనగావరకులు, చిక్కులు. OG. See వరకు లు.
 వలగొనుట v. n. To walk round, circumambulate. శ్రుదక్షిణముచేసుట. D. says చుట్టుకొనుట. P. 1. 576. వెలిబారలునీటికొండొక నలగినయా తీగను దుగు నకు సుండొకనా డలనేతరగతివలగొని, వల గొనియొకవేలకాడువచ్చెజొచ్చె. టీ||వలగొని, మడుగుచుట్టుకొని. Pariz. 5. 88. వదాన్యమహీరు హానార్యభామునికొ వలగొనిమ్రొక్కి. P. 2. 117. భిక్షోపాశ్రంబువలగొనుచుండితి. టీ|| చుట్టుతిరుగు తూనుంటిని. BD. 2. 818. అందందమ్రొక్కిము చ్చూరువలగొని. M. XII. 3. 305. అనితలికియన్ని వలగొని.
 వలగ్నము * n. s. The middle, the waist. నడుము. KP. 5. 67.
 వలచుట v. a. To love, wish, long for. మోహించు ట. D. కోరుట, ఆశించుట, ఆపేషించుట. Vāni Vilas. 280. జలధరుకథవివలకుననిన. P. 3. 308. నీనికబోనాదెననుబట్టువలె గొనియాడెనాకెంత వలచియున్నది యహాహూ వివగవలతు I should like to hear it.

వలచుట v. n. To smell, or emit perfume. వాసన కొట్టుట. Swa. 2. 59. కశీటుపూచే రెండగరగక ర్రలనంటి గమగమవలచు చొక్క శ్రుజవాది. BD. 4. 1742. పూయుచునురిలినబొల్పుదప్పినను, కంపొం డువలవినగడలుగట్టినను. A. 6. 18. శ్యాకుదంబుల శుదహాతిప్రస్నివలచి, వరుగుదరుచగుమురుత్రోవనది గాయదుట. టీ|| వలచు, కంపుకొట్టుకూతుండే.
 వలచెయి n. s. The right hand. See వల.
 వలత్ * adj. Shaking, moving. కలింపే, కదిలే. T. 2. 66. వలదడయారణ్యుకులు.
 వలతి or వలతి. plural వలతులు n. s. A genius, a clever, or skilful person. నేర్పుకలస్త్రీ, శురుషు డున్ను, స్త్రీయు. D. M. XII. 1. 79. నీవదవికరు గనుడబడి, నీవెనకనె వచ్చినపుడ నిందితురుషు య్నివెర్రులితనిమాన్సంగా వలతులు గారెయని జగజ్జ నులధిపా. వలతులు గారె, నేర్పరులు గారా. A. 1. 13. భాదకృతిజెప్పవలతులన్నుముఖులు. టీ|| వల తులు, నేర్పరులు. M. VIII. 1. 49. వైవస్వతుచం దంబున, నీతిరుదురిపుబలంబునెల్లనడంపం గావలతి దివ్యశర శిక్షవైభవ తరమనియతికలిమినరేంద్రా. BRS. 474. బంధంబుబ్రహ్మశ్రీబంధమగుట, తన లాననెరివలనుతనకల్లగర్భండువలతియైయిచ్చినవ రముదలచి. BRY. 363. అలుగనను గ్రహింకశ్రు భుడైననిజేశ్వరువద్ద నాశ్రులుస్వలతులు నైనవారు, తగవారినుతింతురేదేవదానవాదులకునజేయుడైన ననుదుర్బలులినరవానరాధమతోగలన నెదుర్చువార లుతలంతుకునాకడనావృథాకథం.
 వలతి adj. Handsome, elegant, agreeable. అంద మైన, హితమైన, అనుకూలమైన. Rukmanga. 3. 75. చిలుకముక్కుంటనివలతి వింబుసలంబు దాంతుత్య మొడలనిదర్శణములు. DRU. 1104. మకరంజ మధుపానమత్తరోలంబని కరాకరంబైన నీరజాకర ము, వలతియైయాశీరోవరశివూహమున సులసినయొ క్ష్యతోసుకతపోవనము. Pariz. 5. 14. వరుణునకు డాగి కొనజోటువలతియగుటను దధినాయక భావం బునుతుకరించెజలరుహూదరశివ్యాకు శవ్యముక్త, నిఘురాశ్రీంబులాండొందనిగుడునపుడు.
 వలతితనము n. s. Cleverness, skilfulness. నేర్పుగ ట్టితనము. Rasica. 5. 132. వలతితనంబెలయగనా చెలికానికి నుత్తరంబు చెప్పవు, ముద్దుబోజిలికడన ప్పొలతుకనునుజిలివిలికలుకులహూరంగువించింతుమ ది.
 వలత్, అనగావలవిత. OG.

వలదిరుగుట v. n. To walk round, circumambu-
late as a religious rite. శ్రదయోగము చేసుట.
Pal. 129. ఆశ్వమేధమున వలదిరిగి అందరు మ్రొక్కి.
P. 1. 727. విశ్రవవాచార భటిశివశుభ్రుక వలదిరు
గుట.

వలదు adj. Big, great. స్థూలమైన, గొప్పమైన. Ruk-
mangada. 3. 214. వలదుకుచకుంభములయం, దల
దినులయజముగరగి యంగజముడ్రుత్, వెలిగనుకుట్టి
నగ్రక్తునగలకంఠి యొకర్తుగప్పెకచనిచయమునక.

వలదు or వద్దు the negative aorist of the verb వల
యుట Ought not, must not, do not. అట్లావుండ
వలదా or ఉండవద్దా should not, ought it not to
be so? నాకువలదు or నాకువద్దు I do not want
it. అట్లావద్దంటి I pray thee not to do so. అట్లా
చెప్పవద్దు it is wrong to say so. నేనురావద్దా am
not I to come? had not I better come? యీ

రూకలుయివ్వవద్దా is not this money to be paid?
నాతోచెప్పవద్దా why did not you tell me? అ
ట్లావుండవద్దా who would not be thus? నన్నువద్ద
న (i. e. వద్దనిచెప్పడమునకు) నీకు న్యాయంబు కా
దు why should you forbid me? వలదుమారలిచ
టవా గ్వద్మొనరింతు it is not right for you to
begin a quarrel.

వలదొర n. s. A name of Manmatha, the Hindu
Cupid. మన్నుడు. Vema. 1299. వలదొరకతినుం
డువారిశిహాయలు శులువలువివరించికులుక వలెనె,
చెలరల్లినివధ చేయనేర్పినవారికితరుల నగ నెంతనె
రుగ.

వలన or వలనం pre. By. వల్ల. M. I. 1. 175. నీవల
నంబరమప్రీతుండనైతి.
వలనము * n. s. Moving, turning. కదిలించడము, తి
ప్పుడము. Vasu. 1. 41. లలనాజనాపాంకవలనావ
శుడనంకలునాభి కాభాంకోఃశ్రుశంక.

వలని మేళము n. s. A sort of silk. ఒకవిధ మైనశు
ట్టు. B. D. 3. 118. వలని మేళముగ జావళిహయా
వళియు.

వలను n. s. A sign or omen. శకునము. M. IV. 2.
24. కలహంశుకలికినశుకులుగుణియింతు, వడిదా
నిపోయిన వలనుజూచు, శులకదుశుభులతో లలితాం
నిమిన్నక. Pal. 133. బాలుడురాజుతో లలికె యిట్లు
నుచు, వలనుబూచితివయ్య వసుధీశరాజ, శకునాలు
గావుయిది శుమయంబు గాదు, మగుడుమునీవనినను
నుజేసెదనియె.

వలను n. s. The side. A method, manner. A grace,
excellence. Art, skill, stratagem. వైశ్రు, ఒత్తు,
ఉపాయము. D. రీతి. TUR. 5. 66. మెండు గాలం
బు జేసిన నెరియజుడు, వచ్చివారలవరములవలనుచె
ప్పి, తెలిపిశుభ్యంబుచేసిన గలనియచట, చెలిమిమై
నుండెదశముఖుం డెలమిమిగుల. వలను, రీతి. HD.
1. 877. నిరుకువారహాశిక్యముతో గరిగె, వలనుల
వ్రాసినవన్నెలిత్రములు, దలలుగదల్చెతన్యశంబా
దలి. Vish. 7. 384. ఘోషకాంతలు, ధేనుకాంత
కు, వలను, చూచుచు, సుదురంబు గాజని. ధేనుకాం
తకు, ధేనుకాసురమర్దనుడైనకృష్ణుని, వలను, వైశ్రు
కై. Pativrat. page 304. line 16. వలనుచేగామిం
చువారిపంపించు, అన గాయుక్తివల్ల మోహించేవాం
ద్దనుమోశ్రుచ్చును.

వలనుXadv. Artfully, skilfully, gracefully, agree-
ably. ఉపాయముగా, ఒత్పిడముగా. G. 8. 27. వల
లాడ్డుచువేటకాండ్రువలనుగజనగా. వలనుగ,
ఉపాయముగా. Vema. 1242. ఒకటిక్రింద సుకటి
సెనరలబ్ధము బెట్టివలనుగగుణింపవచ్చు బెరుగు.
L. 2. 123. వామభాగంబున వలను గానిలివి. T.
preface. 51. నలుదెళిలండుభూమిలలనామణిహార
ములగ్రహారముతో, వలనుగజేసి కీర్తిగనువంగలవెం
కటకృష్ణమంత్రి. టీ|| వలనుగ, చెప్పి గా. T. pre-
face. 4. వలనుగవారిజాతుకడవారిజ భక్తివధూవ
శుండవై.
వలనైన adj. Agreeable. యింపైన T. 3. 131. కశటు
పూశస్త్రిటగడిశ్రువులతావి, వలనైనకమ్మజవాది
వలశ్రునెరకు. టీ|| వలనైన, ఒత్తు గానుండెడి.
వలకుట or వలకుల adv. On the right side. కుడికు
క్కన. BD. 4. 817. నీవలకుటమేము, నీవుదాకుట
ను.
వలకుటి adj. The right, or dexter. కుడి. BD. 4.
1749. ముడమునవలకుటిమోచెయ్యిసాన, గదియిం
చిదివివి.
వలకుల n. s. The right side. కుడిభాగము. D.
వలకులక n. s. The letter ె, which is always
written on the right side of the syllable before
which it is pronounced, as చేరుెట to join.
చూరుెట to change. పారుెట to irrigate.
వలకులి adj. The right, or dexter. కుడి.
వలకుక్షుము n. s. Partiality. శుక్షుపారము.
వలకుంతుట v. a. To inveigle, tempt, enamour or
cause to love. మోహింపచేసుట. D.

వలనుXadv. Artfully, skilfully, gracefully, agree-
ably. ఉపాయముగా, ఒత్పిడముగా. G. 8. 27. వల
లాడ్డుచువేటకాండ్రువలనుగజనగా. వలనుగ,
ఉపాయముగా. Vema. 1242. ఒకటిక్రింద సుకటి
సెనరలబ్ధము బెట్టివలనుగగుణింపవచ్చు బెరుగు.
L. 2. 123. వామభాగంబున వలను గానిలివి. T.
preface. 51. నలుదెళిలండుభూమిలలనామణిహార
ములగ్రహారముతో, వలనుగజేసి కీర్తిగనువంగలవెం
కటకృష్ణమంత్రి. టీ|| వలనుగ, చెప్పి గా. T. pre-
face. 4. వలనుగవారిజాతుకడవారిజ భక్తివధూవ
శుండవై.
వలనైన adj. Agreeable. యింపైన T. 3. 131. కశటు
పూశస్త్రిటగడిశ్రువులతావి, వలనైనకమ్మజవాది
వలశ్రునెరకు. టీ|| వలనైన, ఒత్తు గానుండెడి.
వలకుట or వలకుల adv. On the right side. కుడికు
క్కన. BD. 4. 817. నీవలకుటమేము, నీవుదాకుట
ను.
వలకుటి adj. The right, or dexter. కుడి. BD. 4.
1749. ముడమునవలకుటిమోచెయ్యిసాన, గదియిం
చిదివివి.
వలకుల n. s. The right side. కుడిభాగము. D.
వలకులక n. s. The letter ె, which is always
written on the right side of the syllable before
which it is pronounced, as చేరుెట to join.
చూరుెట to change. పారుెట to irrigate.
వలకులి adj. The right, or dexter. కుడి.
వలకుక్షుము n. s. Partiality. శుక్షుపారము.
వలకుంతుట v. a. To inveigle, tempt, enamour or
cause to love. మోహింపచేసుట. D.

వలపించుట plu. వలపించుటలు n. s. Enamouring, tempting. సౌహించు చేయడము. H. 1. 293. శయ్యటముల్ వింతలుక గర్వించి వలపించుట చతురత.

వలపు n. s. Love, affection, fondness. Smell, fragrance. మోహము, శరీమళము. D. A. 5. 112. విలువను ధారసాధరల చెల్వపుత్తుక్కిటి తావిదియ్య నైవలపులనంది. R. 3. 98. పూకెనాటతోటవలపుకలక శ్రుక్కు ధూళి. వలపుకల, వాళనలుగలిగినటువంటి. Vijaya. 1. 120. ఆదిశంకరుంబున నెవిభుండుమాడువలపుకలవలచెక ఫణిరాజి కన్యకక. KP. 3. 211. మగడావ పైంబునరలతెగనొట్టిననొట్టుగాక తెకతేరగనీకెగవిదివిపోయెడనే ప్రావగనాకాణవియైనవలపులకుంటు. T. 3. 131. కశటుపూచున్నీటగిగిపుల తావివలనైనకచ్చుజవ్వాదివలపునెరకు. టీ|| వలపు, వాళనను.

వలపుల adj. Beloved. ప్రేమాశ్రీద మైన. Siva. 5. 73. వలపులకుల్లపుండ్రాకడుకుటిచలంబుననేవ. టీ|| వలపులకుల్లపుండు, ప్రేమాశ్రీదుడై నవిటుడు.

వలపులరేడు n. s. The god of love. మన్మథుడు. S. 1. 55. వలపులరేణికిశవతువచ్చువిలాశముగల్గియెల్లవిద్యలగలమేలిమింబెలసియంగనలంగరగించనేర్పికోర్లులుశకుమార్యవాలి కడుకొండ్రాకప్రాచుముగల్లువారిస్తులరరభోగభాగ్యములు సూక్ష్మదనీకొనమూర్తువారి.

వలభి * n. s. The wooden frame of a thatch. A temporary building on the roof of a house. గోపానసి, అన గాయింటిచూరుకమ్మి, చంద్రశాల, ప్రాసాదముపైనియిల్లు. &c. &c. SC. Paris. 4. 49. వైజయంతవార్త్యవలభినీకంబుల. S. 1. 13. KP. 8. 117.

వలమానము * adj. Moving. కదిలే, చలించే. T. 5. 142. ఉవమానవలమాననవమాలికలనోలి.

వలము, స్థూలత్వము, అన గాలాపు. D.

వలమూరి n. s. The couch of Vishnu. విష్ణుశంఖము. వలమూరిచాల్పు, అన గావిష్ణువు. D. S. 3. 407. వలమూరివైనంటు జలభిశంకమనంగళము పైకనురికప్పుమెరయ.

వలయము * n. s. A bracelet, an armlet, any ring, a boundary, an inclosure. చక్రము, కుట్టున్ను, చేతిముడుగున్ను. D. పాలిమేర, ఆవరణము, తెరలుముడలైనవాటికినే ఫేలుంగరము, మండలము, మండ్రనిది. వలయవాసునముడ్ర an image of Vāmana

placed as a boundary mark. వలయ శాశనము an inscription placed on a boundary.

వలయితము * adj. Surrounded, encompassed. చుట్టుకోబడ్డ.

వలయుట v. a. To love, wish, want, desire, covet. ఆదినన్నువలసినది she loved me. రాజుఫలసినదిరంభ she whom the prince admires becomes at once a beauty. P. 1. 391. శ్వబుద్ధి రాజుకువిశేషించివలయు the use of one's own judgment is much wanted in a king. ib. 2. 47. కయ్యమునకు, నెయ్యమునకు వియ్యమునకు శమతవలయు in combat, in intermarriage, and in friendship equality is wanted; or, there should be a similarity. ib. 3. 24. ఏకతంబవలయునింతతదపు, అన గా కొంతనేపు యేకాంతముగా నుండవలెను a little privacy is wanted. ib. 4. 82. నీకుమున్ను పాయనమువలయు you must carry a gift in your hand. ib. 4. 431. ఔగాములరయవలయు you should look to the chances of gain or loss, of success or failure. వలె, వలెను, వలసినది or వలయును is an auxiliary verb added to the Root in A of any verb; denoting must: in which sense it is a defective or impersonal verb: (like the Latin oportet, debet,) must, or should. నేనుయింటికిపోవలెను I wish to go home. నీవుయక్కడికిరావలెను you must come, you shall come, you should come, I hope you will come, I beg you to come. ఆవెమాముంటికిరావలెను she must come to my house, she should come to my house, I hope she will come. తమవయరావలెనుమాదరిద్రముతీరవలెను I hope your pity will come and that my poverty will depart. ఆయనరేపోయెల్లుండ్రోరావలెను he must be here tomorrow or next day: we expect him here tomorrow or next day. వాడుదానితమ్ముడు గావుండవలెను I suppose he must be her brother. నాకుఆపుస్తకము కావలెను I want that book: I am in want of that book. వాళివేస్తే గాలియెల్లారావలెను how is (or can) the wind to enter if you shut the door? వాణ్ణి చంపియింకవలెను they must have killed him. నీకుఅట్లా కావలెను this serves you right; you wanted this punishment. నీవుశంకేహించవలసినదిలేదు you need not doubt it: there is no occasion to doubt it.

అతడుపోవలసినది he is to go. నన్నయిట్లాటంబు వలసినదా am I to be sent away in this manner? వాండ్రకు యాచుకలుచెల్లించవలసినది you are to pay this money to them. వాణ్ని పిలువవలసినది I went to call him (lit.) I went thinking that I wanted to call him. యాచుచేయవలసిన పోతూవుండగా as I was going there to do this. జగదమాదవలసినవస్త్రీవా did you come (wanting) on purpose to quarrel? వలసి (the past pl of వలయుట.) యివ్వవలసియిస్త్రీని I paid it, because I must. (Swa. 4. 163. నికాచరునుద్యోగముచూచుకొనవలసి. అట్లాచేయవలసి వస్తున్నది it will become requisite to do so. వలసిన (past of వలయుట) used as an affix (similar to the Latin-*ibilis* or-*endus*.) చెల్లించవలసినరూకలు money due, the sum payable. T. 2. 34. వలసినశంకుబద్ గలుగవా. టీ|| వలసిన, కావలసినటువంటి. వలసె or వలసెను (the past tense of వలయుట) It became necessary, or requisite. వానితో చెప్పవలసె I was obliged to tell him. (Swa. 4. 176. వినుపింతురానికార్యమువినుటంబుగవలసె. ib. 3. 139. అంతరంగమునంగలతెరంగులేటకడంబుకవలసెనాకర్ణింపుము. The negative aorist of this is వలదు or more commonly వద్దు don't, do not. నాకుగుర్రమువద్దు I do not want the horse. నీకుఆయిల్లువద్దు you should not buy that house. నన్నువద్దన్నారు they said they did not want me. నీవువద్దువాడురాని I do not want you, but him. నేనువద్దా am I not wanted? దీవిటివేయవద్దా ought I not to light the torch? (See వలదు) when affixed to the Root in A it has an imperative meaning, as పోవద్దు do not go. రావద్దు do not come. తేవద్దు don't bring. నీవువాడికిదాసుడుకావద్దు do not become his slave.

వలరాచకుమారుడు or వలరాచరాచవాడు n. s. The god of love. మన్నఘడు. P. 3. 301. రాచకుసుం వహించి వలరాచకుమారునివంటి దేవుడయ్యెనని గాళ్లతోనరిగె. (Swa. 2. 8. వలరాచ రాచవాడలికాళ్లుకన్నవెచ్చగరిగెన.

వలరాజు, వలరాయడు or వలరేడు n. s. The god of love. మన్నఘడు. UR. 4. 291. వలరాజుచేపించువహి గాంచువశకించు నలయించుకిటిసెంచుకలచి

నటుల. T. 4. 96. గరిమవలరాయకట్టంబుగట్టినన్ను. P. 4. 514. చేసెడు వలరాయనికై కాళిములకు గాకజిత్సి.

వలవంత n. s. Emotion, passion, grief, affliction, misery. మనోవ్యధ, దుఃఖము, శరీతాతము. A. 5. 45. ఆత్మవత్సర్యధూతాని యనుటబాంకె, ముద్దియలకైనవలవంతముచ్చటలను, నాటపాటలగతుల గొంతడుగాని, నెయ్యలెజంతులకె నెప్పిఘనము. టీ|| వలవంత, శరీతాతము. Vish. 6. 11. వనజవిరోధియకొనయవర్తనుడై గురు శక్తికీముదంబున శరీచర్యకేయించునూర్వపు శాస్త్రములభ్యసించుచుక, దనచెలువంబురూకుమును దారతయ్యులలితాంబునయవ్వనితకుజెప్పురానివలవంతలునేయుచునుండె బెంపుతోక. BRY. 3. 495. వగలబొగలుచు వలవంతవంతుండు, చేరుకడలేమచెక్కిటచెయ్యిజేర్చి, యాత్మవల్లభురాఘనూర్తలొననిలిపియొండుదలంబుక చెలగుసాన్ని. BRS. 174. వలవంతతోకాతి వగలబొగలి. In the Christian poem *Vēdānta Rasayānam* 4. 129. శోకనికన్యమానసాంభోరుమాత్రైభంబు గొనిపోయెదరివ్వలవంతమొకనేకారణజాతమయ్యె. HK. 3. 32. భరణీతలమంతయుధారవోసివల్వంతలబజెండువేళ్.

వలవదు, వలదు or వద్దు (the negative aorist of the verb వలెను) Don't. పోవలదు you must not go. See వలయుట. M. VII. 3. 312. అక్కడరావలవదునాకెక్కుడెయ్యనేన. అక్కడరావలవదు, అక్కడికిరావద్దు.

వలవని, వలవని or వలువని adj. Not wanted, useless. (also) adv. Much, very. అక్కరలేని, కొరమాలిన, అతి, అమితమైన. Padma. 3. 61. చేయవలువనికార్యంబునేయుకతన. P. 2. 135. నిరుక్తికలుక్రజ్జలనర్థకముత్, విచారముత్, వలవనితీవినపు. వలవనితీవి, అనగాశునికమాలినరాజశము. KP. 1. 73. అనుటయుమునినాయకుతో, వనితాయెట్లోర్వవచ్చువలవనిగర్వంబునగన్నుగానకాడెడి, యనువితవాక్యంబులేరికైనదలంబుక. Dab. 36. తగునెవలవనివెత్రితలచుట్టుకొనగ. చేయవలవనికార్యము, అనగా చేయరానిశుని what you ought not to do.

వలవల adv. Bitterly, much, greatly. జలజలమని, జొటజొటమని. Aniru. 2. 104. తక్కుమనిద్దంపుటద్దపుమొముకళ్లదప్పెవలవలకన్నీరువడువకన్ను. వలవలయెత్తుట to weep bitterly.

వశవు n. s. Stratagem, trick, device. A secret. విధము, ఉపాయము, D. గుట్టు, (అందవలము, తం

త్రము. T. 3. 56. వీణకాయలుగూత్రేణివైనిడు
కొనెనెరుగలేతమవళవెల్లవారు. టీ|| వళపు, అనగా
సుర్మము. T. 4. 226. అనఘయపూర్వమైనభవదా
గమనంబుదలంప సెక్కుచోబొనరినకయ్యమిట్టుదె
గబోయగవచ్చినయట్లదోచెనెననుశుచేనదానవమ
హావనాటకసూత్రధారివై ఘనముగవీణమీటుబ
యకాడపునీవళవేనెరుంగనే. టీ|| వళపు, అనగా
బాడ. వీడుశత్రువులకువళపుగావుండినాడు he was
plotting with the enemy.

వలసీ n. s. Emigration, flitting, flight or remov-
ing from home for fear of a hostile army. శ్వ
దేశములోపుండడమునకుపుటద్రవమువచ్చికురదేశ
మునకులేచిపోవడము. వలసీతీయుట or వలసీపో
వుట to fly from home for fear of an enemy.
అన్నపువలసీపోవుట to emigrate in search of
food.

వలసీపిట్ట n. s. Valasa pitta. The golden plover ;
a sort of peewit.

వలకుము * adj. White. ధవళము.

వళాగ్రము n. s. A superior species of the Areca
(or betel) nut. క్రముకభేదము. D.

వలాని i. e. వలవని adj. Not wanted, useless. అక్క
రలేని, కొరమాలిన. P. 2. 99. చెప్పినయజమాను
డుశతిదశ్యకవీషించివలికె, తస్యిగృహమందెట్టు
డుదరగడుకొలు విట్లావృన్దేదని వలానియ్యక్తులు
నెరవణ.

వళావళి n. s. Riot. అడావతి. కోలాహలము. P. 4.
191. దరహాశలేశధిక్రరణ మున్నదియనీ, వంకవె
న్నెలకేలవట్టుగురియ, కినిసిమాటలునేర వనుచుక
షించిలేచియకకేటికవళావళియొనర్చు, త్రుతికషీయ
నితిరశ్చితిజేసిలేసాధు, పికమునకేలవావీరునుచూ
డు. టీ|| వళావళియొనర్చు, అడావతి చేయడమేమి
IIa. 4. 137. నిచ్చలంపుమున్నటలవెచ్చుపెరుగమె
చ్చులిచ్చురాయంచలవళావళులును, గళరవంబులు
ను, మంజుమంజీరయుళయుళధ్వనులును. Satyabha.
4. 242. వట్టివళావళుశీలువువారలెకానిముకుం
దునిమిటాట్టిట్టునీవలెకవెళకనియ్యనివారలులే
రువాడుతానెట్టివెలందినైనమది నెంచడునిదయవా
డుగావునకరట్టునకెట్టికట్టునను రామయయోమన
కాట్టులాగ్గసా. Vasu. 3. 160. లలితాననేందు
మండలసాంకురచ్చాయవనరుహావళివళావళియడం
డు. టీ|| వళావళి, అడావతిని.

వలాహకము * n. s. A cloud. మేఘము.

వళి * n. s. The folds of skin or fat, forming lines
across the belly over the navel. కడుపుమీది
ముడతలు, శరీరపుముడతలు. D. In a description
of Venus, in the Rudra Yāmalam, అపీనమం
డలాభోగశీమున్నతకుయోధరాం, వళితరంకమధ్య
స్థాంగోమరాజిభూషితాం. N. 2. 284. వళితరం
గములుపాక్కిలిస్తలు.

వలి or వలువ adj. Big, large. Cold, chill. స్థూలమై
న, చల్లని. N. 7. 158. వలిగుబ్బులంటుచునెలవంక
లుంచిన. Vish. 6. 69. జవ్వనమొప్పిడంబువలిర
న్నులచెన్నునునీకయొత్తు. R. 5. 175. మదిరాక్షివ
లిగాడ్చు కొడమనెత్తావినే బాలయుమన్ననుగాని
బాలయవెరచు.

వలి n. s. Cold, coldness. A name of the god of
the winds. చలి, వాయువున్ను, వలిమొల్ల, అనగా
వాయువుత్రుడు. OG. ABA. 3. 92. తవనవైత్యం
బులువలియనడగు. Pativr. 83. line 8. వానకునెం
డకువలికగాడ్చునకు. BD. 4. 242. శుండాలమతి
రొద్రపిండితంబగుచు, గలితమహూచ్రేకజలధా
రలాలకువలివేగమునననివారితవృత్తి, విశివడినపు
రవీధినేతెంచు.

వలికి or వల్లి Error for వలికి n. s. The funeral pile.
చిత. Vema. 965. వావివరుశశిదప్పివలికిపాశాదురు.
HD. 1621. మండువల్లులుజేరి మానవమాంశుం
డంబులాండొండగసికలగ్రుచ్చి.

వలికొనుట v. n. To be chill, feel very cold. చలి
కుట్టుట. Sar. D. 475. కలువరమునెరింగికన్నులదె
రచివలిగొన్నమొలుతలవరులగానమిని, గడగడవణ
కుచుకడుభయంతుడుచు.

వలిగ n. s. A certain fish, like the cod. See రట్ట.
Possibly an error for వాలుగ.

వలితాడు n. s. A rope to catch cattle with. కుశ
వులశక్త్యాతాడుట.

వలితిత్వ n. s. A phrase for the Himālaya moun-
tains. హిమవత్పర్వతము.

వలిదంబు n. s. A sort of cloth. వశ్రీవికేదము. BD.
3. 119. వలిదంబుశరీకమ్మి తెలుపుదివ్యాంబరంబు
ను, నుదయరాగంబు, దేవాంబరంబు.

వలిశము or వలిపెము n. s. A fine sort of muslin.
రవళల్లా. Surya Tanaya. 3. 120. మొలసెంటి
కట్టుగానలవడువలిపెంబుకడమయల్లనసాన్నుకడు
దొలంక. Surabha. 44. బంగారుశరీకలకుట్టంబు
వలిశంబునెరికమీ గాళ్లవై నెరసితూల. A. 6. 177.

తదిమొత్తిశస్త్రవలిపెం విడిమూకితశయ్యెనయింతిమెరుగుపెన్నిడుడకురులార్చి.

వలిపె adj. Fine (as muslin.) శస్త్రుని, నాణ్యమైన. T. 3. 23. తేటయాగొజ్జం నిటమజ్జనమాది వలిపెచెం గావిపావడధరించి. టీ|| వలిపె, శస్త్రువునేతగలిగినటువంటి. N. 9. 127. వలిపెచెం గావిపావడనిస్తులీనం. Ila. 1. 139. వలిపెచెం గావిపావడకొశో విగియించి. టీ|| వలిపె, మిక్కిలీశస్త్రమైనటువంటి.

వలిపెంపు adj. Thin, fine, (as muslin.) శస్త్రుని, మాత్తుమైన. Parizat. 2. 50. తారకాధీశకిరణకడంబకంబు, చిలికెబలుచనివలిపెంపుజనుకుమంచు.

వలిమొల్ల n. s. అనగా వాయువుక్రమము. OG. వలిపై A vulgar contraction for వలసినట్టయితే if it is necessary.

వలికము * n. s. The edge of a thatch. శుటలప్రాంతము, అనగా యింటిచూరు. SC.

వలిముఖము * n. s. A monkey. వానరము, కోతి. వలుకుట Error for ఒలుకుట, olucūṭa.

వలుకులు n. s. plu. Intricacies, difficulties. వరకులు, చిక్కులు. OG. Satyabha. 4. 283. అంతరమెరుగనివళుకులుదొంతరవీడెములుములుకు దొంతరశులుకువ్వింతరకొమూసమరిమరికొంతరవళినాసెకొమరెకొమరెతిమరుసక. See వరకులు.

వలుచుట Error for ఒలుచుట olucūṭa v. a. To peel, skin, flay.

వలుడ or వలుండ adj. Big, large. స్థూలమైన, గొప్పైన. Ohenn. 4. 343. చాలవలుండమీలగొని. BD. 4. 1816. వలవచ్చినందులవలుడమర్చ్యంబు. BX. §. 182. బడగతులునుబలుపిరుడులు విడికెడునడుములునువలుడవిగచనుగవలుక. BX. 2d 359. వలుడచన్నులుకస్త్రీటివరుడడడియ. Rucmang. 3. 114. M. I. 1. 49.

వలువలి adj. The right (side.) కుడి. Pal. 128. పులితోలుగడైకూర్చుండి వలువలితావున వరుశికాలువున్న.

వళులు n. s. plu. Goods. శురుకులు అనితోవినది. S. 3. 46. మంచివళులకు వెలబాశుగించువేళ, హెచ్చువెలలకు సొమ్ము సేయించుచోట, నగరిజాతెలుపియింటనిగిరియన్న వింకమాకేల మాంకొక్క మిచ్చిపొమ్ము.

వలువ n. s. A vest, garment. వస్త్రము. D. T. 3. 5. చెలువుండువలువలు వెలహెచ్చు సొమ్ములు.

వలె, వలెను or వలెనే adv. Like, resembling, according to, as though. రీతిగా, పోలికగా. Radha.

1. 11. తలిరువలెగొమ్మునై మొగ్గవలెను, సోగయ్యెలరువలెస్పృహవునైకాయవలెను, పెక్కువైతుండువలె గడుచొక్క మనుచుతేనే వలెతేటయైకొరి తేలిరిల్లె. ib. 3. 123. ఆనడతదానెరుంగనిదానివలెనే. Ila. 2. 155. నన్నూరాధవలెనేలుము.

వలెవాటు n. s. See వల్లెవాటు వల్లము * n. s. The bark of a tree. చెట్టువైతాట. D. Padma. 3. 11. Molli, 2. 26. Vish. 4. 175.

వల్లలము * n. s. The bark of a tree, a hermit's garb made of bark. చెట్టువైతాట. D. నారచీరయున్ను. Vish. 4. 175.

వల్ల * n. s. A bridle, a rein. గుర్రపుకల్లముతొగించేవాగె. D.

వల్లత్ * adj. Moving. కడలడము.

వల్లనము * n. s. Prancing, curvetting. అశ్వగమనభేదము. T. 5. 75. దేవహయంబునెక్కిరేవంతుని రీతిబోడనలువల్లనముల్ రవగాల్చెలం. టీ|| వల్లనముల్, కులుకుటలు.

వల్లించుట v. n. To gallop, to curvet; to bound. గుర్రము పరుగెత్తుట. Vish. 7. 375. పడనద్వారమువిచ్చివిట్టుగరవకవల్లించు గాలితో.

వల్లితము * n. s. A horse's gallop. అశ్వగతిభేదము, పుకవైపుగానడవడము. SC.

వల్లుపు * adj. Handsome, beautiful, delicate. సుందరమైనది, మృదువైనది, కనురెప్పమీదివెంట్టుకయు. D.

వల్లు A contraction for వలస.

వల్లికము or వల్లికము * n. s. A white ant hill: wherein snakes are often found. పుట్ట. D. వల్లికములుజొచ్చువనభుజంగంబులు the serpents enter the ant hills.

వల్ల prep. By, by means of, from. వానివల్ల తెలిసినది I learned it from him, or by him. యామండువల్ల by means of this medicine.

వల్ల adj. Convenient, possible. యుక్తము. అదివల్లకాదు it is impossible. అక్కడికిపోవల్లలేదు you cannot go there. యిదిలేకుంటేవల్లకాదు I cannot do without this. చెల్లిస్తేగానివల్లగాదు there is no help for it, you must pay the money, you cannot avoid paying it, you cannot get off without paying it. వాడువుంటేగానివల్లకాదు I cannot spare him, I cannot do without him. నివువస్తేగానివల్లకాదు your coming is indispensable, it cannot be done unless you

come. చెప్పుకోకవల్లకాదు you cannot avoid explaining this. యెడమవల్లవాడు a left handed man.

వల్ల n. s. Stratagem, expedient, convenience. ఉపాయము, యుక్తి. వల్లతప్పకదాడు he lost his hold and fell.

వల్లకాని adj. Impracticable. అసాధ్యమైన.

వల్లమాలిన,వల్లలేని adj. Much, excessive. అశరమితమైన.

వల్ల adj. See వలుద.

వల్లు for వలదు.

వల్లకాదు infl. వల్లకాటి n. s. A cemetery, a place for burning or burying corpses. క్షమానము.

The inflection, like "gallows" is used as a term of scorn. వల్లకాటిఆచారి that vile Doctor.

వల్లకీ * n. s. The Indian lute. వీణ. D.

వల్లగావుండే adj. Convenient, practicable, possible, feasible. సాధ్యముగావుండే.

వల్లము for ఒల్లడు (the third person sing. mas. negative of the verb ఒల్లుట) వెండ్లాన్నివల్లడు He cannot endure his wife. N. 9. 345. వనితనిచే గానివల్లడుమొక్కప్పుడనినన్ను బనువుభోజనమువెట్ట.

వల్లభ * n. s. A mistress, a wife. క్రియారాలు. D.

వల్లభుడు * n. s. A lover, a husband, a friend ప్రీయుడు, మగడు. D.

వల్లము or వల్ల n. s. A purse. తిత్తి, శుంబి. A. 6. 106. నిద్రవుదోవతిదట్టిదొల్లిరాదివిపెనంగవల్లముడిదెంచియనంతునిగంట్లకూసవుంజెవులుగనొడకట్టుకల.

వల్లరసిచెట్టు n. s. A tree called Walsura Ternata. Rox. 2. 389.

వల్లరి * n. s. A creeping plant, a compound pedicle. తీగ, పూగుత్తి, చిగురుగుత్తి &c. SC. I. 7. 50. వల్లరులంగుంబువడిజుట్టుకొనియె. BD. 3. 514.

వల్లవి * n. s. A cowherdess, (IV.) a milkmaid. గొల్లది Vasu. 4. 16. Radha. 1. 78.

వల్లవుడు * n. s. A cook, also a herdsman. ఉప్పుకూరలువండేవాడు, గొల్లవాడు. D.

వల్లి * n. s. A creeper, or climbing plant. తీగ.

వల్లించుట v. a. To learn, or get by heart; to repeat from memory or by rote. పాఠముచేసుట.

వల్లిక * n. s. A creeper, or climbing plant. తీగ.

వల్లిగము n. s. An iron hoop which forms the rim of a leathern bucket. పొక్కెనపైయినకువలయము.

వల్లుట v. a. To be willing, to like &c. See ఒల్లుట. కోరుట, అశీఠించుట. N. 9. 345. వనితనిచే

గానివల్లడుమొక్కప్పుడనినన్ను బనువుభోజనమువెట్ట. A. 5. 53. వల్లబొమ్మన్నుబోదతానుల్లసముననే తనదిరక్కసియయ్యాట యొగ్గవలచి. టీ|| వల్లబొమ్మన్ను, నిన్నువల్లనుపొమ్మంటె.

వల్లారము * n. s. Dried flesh, a dry rasher or steak. ఎండినమాంసము, కరకుట్టున్ను. D.

వల్లు plu. of వత్తి. విశ్రమములు. KP. 4. 46. ఎడనెడనుగవల్లుడడబడకుండంగగురుకులు మదిబాడుకొలికికొలికి.

వల్లె, అనగామంచిది. OG.

వల్లె or వల్లెత్రాడు n. s. A noosed rope: a noose for catching cattle. పాయ్యెయెద్దునుకొమ్ములకువేసిపట్టుకొనేత్రాడు. D. అనగా, పాశము. వల్లెత్రాడుదాల్చు, వరుణుడు. D. P. 2. 205. వచ్చిమాయు, స్తుపాలపెల్లవల్లెవైచుచండమునజుట్టుకొనినబోళిందులేక చలిచరణంబులునుబరాశున్నదృష్టిగలిగియుండితిమచటకాకవులకరణి. టీ|| వల్లెవైచుచండమున, వల్లెత్రాడువేసిపట్టుకరణి.

వల్లెవాటు n. s. A scarf; a term for the upper garment, if gracefully arranged round the neck. సాగనుగావేసుకొన్న శుభ్రరీయము.

వల్వ or వలువ adv. Sweetly. The Root in A of the verb వలుచుట v. n. To smell, to love. A. 5. 152. శివకారఫలరశసౌరభ్యములగూడిమాధ్విమౌతులుగడంబముగవలువ. టీ|| వలువ, తరిమళించుగాను. వల్వక without wishing.

వల్వంత n. s. Grief, sorrow. దుఃఖము, ఘేదము. HK. 3. 32. శుభ్రధరణితలమంతయు ధారవోసినవల్వంతలుజెందువేళ. See వలువంత.

వశ * n. s. The sister of a husband; a female elephant; a barren cow. ఆడుబిడ్డ, ఆడుయేనుగ. D. గొడ్డావు.

వశము * n. s. Possession, custody, charge. Subjection, submission. Ability, authority, power, supremacy. ఆధీనత్వము, బిమ్మ. D. స్వాధీనము. అతనివశములోవున్నది it is in his charge or in his hands. ధనమువీధిబడినవైవశంబుననుండుపోవుమూలనున్నవైవ. శుభ్రవశంబున carried by the wind, breeze-borne. ఆయింటినితనవశముచేసుకొన్నాడు he took charge of the house. నన్నువశజరచుకోలేకపోయినాడు he was unable to get me into his hands. అదినాకువశమా, అదినావ

శాసనశక్తి *is it in my power to do so?* కాల
వశముచేత *in the course of time, by the lapse*
of time. నాకు ఆకలివశముకాకుండావున్నది I
cannot curb my appetite, I am excessively
hungry. DRS. 84. నాశ్రువశముననాకోరిన
ట్లు.

వశంవదము * *adj.* Submissive, obedient. విధేయ
మైన.

వశంవదుడు * *n. s.* A subject: he who is sub-
missive. విధేయుడు.

వశత్వము * *n. s.* Obedience, submissiveness. M.
XVI. 1. 226. కాలవశత్వంబున *by the course of*
time.

వశాత్ or వశాత్తుగా *adv.* Through, by, in con-
sequence of, in subjection to, overpowered by.
గ్రహచారవశాత్తుగా *through his bad luck.* దై
వవశాత్ *by the finger of God.*

వశీ * *n. s.* A chaste sage; with subdued passions.
ఇంద్రియనిగ్రహముగలవాడు. Lalito. 2. 8. వశీ
మున్నభవాశీనః. *ib.* 2. 93. బంధుభిన్నహితోవశీ.
R. 5. 148. నానాసుధీ, వశీరోలంబశరణ్యాపాదక
మలద్యండ్వండు.

వశీకరణము * *n. s.* Overpowering, subduing, in-
veigling by charms, spells or drugs. స్వాధీన
ముచేసుకోవడము, వశ్యముచేసుకోవడము.

వశ్యము * *adj.* Dependant on, subject, overpower-
ed. స్వాధీనము, విధేయము.

వశ్యుడు * *n. s.* A dependant, he who is submis-
sive. విధేయుడు.

వశ్యురాలు * *n. s.* She who is submissive. విధేయ
రాలు.

వశీ * *n. s.* The serum, or marrow, of the flesh.
వశీ.

వశ n. s. Sweet flag: *Acorus calamus.* వచ. వశ
పాలు *the root of this, macerated in milk as*
pap, and given to an infant. చెక్కులుమీటినవశీ
గారుశిశువు *a babe so young that if you touch*
his cheek it will exude pap.

వశంతము * *n. s.* Spring time. వశంతముతులు. D.
వశంతము *n. s.* Water mixed with turmeric,
and lime powder; it is a bright scarlet wash.
యెర్రనీళ్లు, శుశువునున్నముకలిపిననీళ్లు. వశంతము
లాడుట *to fling scarlet water over each other*
as a frolick in particular feasts. నేతివశీంతము
లాడుట *here it is applied to sprinkling melted*
butter. పాలవశీంతము *flinging or splashing*
milk over each other at merry makings.

వశీంతకడిమి *n. s.* ఆనగాధూర్జికదంబవృక్షము. D.
వశీంతకుసుమాకరము * *n. s.* Name of a particular
medicine. ఔషధవిశేషము.

వశీంతగంధము * *n. s.* ఆనగా తుంగవృక్షము The
plant called *Rottleria tinctoria.* Rox. 3. 827.

వశీంతఘోషి * *n. s.* The vernal songster. *i. e.*
the Indian cuckoo. కోకిలము, కోవిల.

వశీంతుడు * *n. s.* The god of spring, Vertumnus.

వశీత్ * *adj.* Residing in, remaining at, dwelling
in *వుండే, వాసముచేసే.* T. 4. 237. కారావశీదరి
వారా. Vasu. 1. 41. లలనాజనాపాంకవలనావశీ
దనం.

వశీతి * *n. s.* A house, dwelling. Night. ఇల్లు, రా
త్రియున్ను.

వశీతి *n. s.* Living, convenience, commodious-
ness, comfort. వృత్తి, హాయి, సౌఖ్యము. అక్కడనీ
శ్లవశీతిలేనందున *as good water is not easily*
procurable there. ఆయిల్లునిండావశీతికాదు *the*
house is not very convenient. వాండ్రకుఆగ్రా
ముమూలీవశీతులుచెప్పినాడు *he granted them a*
living in that village.

వశీతిగావుండే *adj.* Convenient, commodious. ఈ
యిగావుండే. అక్కడనీకువశీతిగావుంటేదిగు *if*
you find a suitable spot you may halt there.

వశీది *Error for* *వశీది.* BD. 6. 923. ఒక్కొక్కలింకం
బుసెక్కొక్కవశీది. *ib.* 6. 49. గుడివశీదియవేల్పు
పుడయండుజనుడు.

వశీనము * *n. s.* Vest, robe, clothes, clothing. వ
శ్రీము. Lalito. 8. 16. Balram. 6. 25. Chenn.
3. 220.

వశీనాభి or వశీనాభము *n. s.* Name of a certain
active poison: the poison root: the root of the
Aconite brought from Nepal.

వశీపోవుట *v. n.* To be controllable. స్వాధీనమవు
ట. వశీపోక, స్వాధీనతుడక *irresistibly, uncon-*
trollably. Suca. 2. 202. వశీగాలివశీనిల్వవశీపో
కబలితంపు, శరీరపెండ్లదునియవేళిరకనిగుడు, శు
ష్టైదశీదలింతుశర్వంఠమునుదాళకతులరోహాత్రిని
ట్టుటెనగు. Vencat Arya, 139. line 5. యావ
శ్రువులుమూరుణాప్రాద్దులేవంచునడుగువారలకిచ్చు
నవియుచెప్పి, వశీపోకనెవరైనవాడుచేసినదీర్చియు
భయశ్రులనుగూర్చుసెకటిశరవి.

వశీమరుట *v. n.* To fade or fail, lit. its power be-
ing lost. తేజముచెడుట, రంజనచెడుట. DRU.
1146. వెశీవప్రజుననెతివేసెనెత్తియుటయు, వశీ

కురికాకుర్చివడిగూలిరచ్చె. Kadri. 46. line 20. కుళిమి కుండులపాటిదేవాంబువశమరిచెమటలవాడిందియివుడు. DRY. 1828. పెక్కాయుధంబులపెక్కుబాణములవశమరనేయంగవనుధగంపింతు, వెశబారుతనవారివెరవకుండనుచు.

వశము, అనగామరులు. OG.

వశము n. s. for వశము. D.

వశలా or వశలాకర n. s. A tenon, or piece of wood, joined on to another. కొయ్యకుఅతుకువేసేకొయ్య. D.

వసి n. s. A spike, a wooden pin. కొయ్యపేకు. Chandra Bhanu Oha. 2. 29. భల్లకత్తజంబులు గల్లురుకుచెశలవనులూడనియమించియు. Paidim. 2. 118. వసులజక్కుకురంగవిశరములను.

వసించుట or వసియించుట v. n. To dwell, reside, lodge. To be, remain. ఉండుట. D. UR. 6. 158. N. 9. 370.

వసిగానుట To trust? అనగావిశ్వసించుటఅనితోచినది. BD. 4. 1427. పాయకతావశశ్రుభులుదీవించి, వసిగానివారికి వాంఛితార్థంబు, లాశునుచు. ib. 6. 1796. వసిగానివారియుదవలనైత్రంక, వెశసూచిరేయకువినిహితక్షణము.

వసిగోడ or వసులగోడ n. s. A wall in which stakes are fixed. లోతులకొయ్యలువేసిపెట్టినగోడ. Suca. 1. 63. వసులగోడలనైనవనుధనిచ్చెనలేకయెక్కనేరనిదేటియమైలాడి.

వసిలిపోవుట v. n. To slip out, or be dislocated. తొలిపోవుట.

వసివాడుట v. n. To fade slightly, to lose it's first brilliancy. కనుగొండుట. UR. 4. 296. వసివాడుచిన్నియడుగులతో. Suca. 1. 144. వసివాడినముద్దుమొగంబు. Pariz. 4. 25. బెడిదమగునెండసోకునదొడిమలువసివాడిననలుదొరగలతలనెల్లడవనదేవతమేనకబాదమినలేకమృజెమటబొట్టులనంగక.

వసివాడులు or వసివాళ్లు n. s. plu. Paleness, slight fading. కనుగొందులు. D. Navan. 105. మునుకుడగ్గరదివిముగుడచందమున, వసివాళ్లువాడుచువదనంబువంచి, కాటుకకన్నెరుకుడగోరదిద్ది.

వసిష్ఠుడు * n. s. The name of a celebrated hermit. బ్రహ్మమానశశ్రుత్రుడు. D.

వసు or వసువు * n. s. Wealth, riches. A gem, a jewel. A ray of light. A kind of demi-god. Water. ధనము, రత్నము, కిరణము, జలము, విశ్వకణదేవతలలో సుకడు. R. 1. 129. విరహిణీజనంబు

దీతపోసెట్టించువసులమూటయిట్టివానిబట్టికగులు దీర్చమనుచు తొగరేసిబాంతురునగరిసౌధశృంగనలినముఖులు, వసుధారాస్తంభము a pillar out of which a fountain gushes.

వసుంధర or వసుగర్భ * n. s. The earth. భూమి. D.

వసుదేవుడు * n. s. The father of Krishna. కృష్ణునితండ్రి.

వసుధ or వసుమతి * n. s. The earth. భూమి. D.

వసులపాతర n. s. A sort of fighting cock. లుకవిధమైనకుండెల్లకోడివుంజు. H. 3. 268. కత్తులపొదిసించాగాలివేతాకుండు, వసులపాతరపాడరశవుటమ్ము

వసులుట v. n. To slip out, be dislocated. తొలుగుట.

వసువులు * n. s. అనగాఅడ్డువసువులు. D.

వస్త్రీ * n. s. The abdomen, or lower part of the belly. The ends of a cloth. పొత్తికడుపు, బట్టమొదటిబద్దెయు. D.

వస్తు plu. వస్తులు * n. s. Thing, article, matter, substance. దినసు, శీరుకు. D. KP. 6. 126. యిందున్నట్టినాశీర్ష వస్తులునికీర్షినిధారపూకి. శరవస్తు the supreme being; providence, God.

వస్తుతః * vulgarly వస్తుతా adv. In fine, in fact, in reality, essentially, substantially. తత్వతః.

వస్తువ or వస్తువు * n. s. Thing, article, matter, substance. దినస్సు, శీరుకు. D. Vema. 3. అట్టివురుసుడుమనముననిట్టిదనుచు చెప్పురానట్టివస్తువుజేరు. ib. 61. జీవిపోకముండెజీవవస్తువులిచ్చి, జీవునిలుతువలయు, జీవముగను, జీవితోలనుచెనుక జీవవస్తువులేల.

వస్త్రీము * n. s. Cloth, clothes, raiment. చేలము, బట్ట. కట్టువస్త్రీముతోనన్నుతెచ్చినారు they brought me in my shirt, they brought me just as I was. అన్నవస్త్రీములు food and raiment. వస్త్రీకాహితముచేసుట or వస్త్రీగాళితముచేసుట to strain a powder through a dry cloth. వస్త్రీభేదకడు, అనగాబట్టుకుట్టేవాడు. D.

వహి n. s. Manner, mode, fashion. Celebrity, reputation. రీతి. OG. ఘనత, పేరు. Bhanumad. 4. 29. యావహివినదినమర్చనగావింతుగ. Ila. 4. 60. యేమనికీల్లు సూచెలియ యేవహినుండుసెయెట్టులెంచుసూ. Bhanumad. 2. 225. వ్యుగములనీరీతి

సెరిగింతు మొసరింతుననిచెట్టు వహివాలుకొనగడ ల్ప. L. 1. 66. మహిమాద నెల్లధర్మద్రావిణాఖ్యవ హి-కెక్క గాధర్మవాణిజ్యశరణి. Lavanya. 35. ర హిమించు వహిగాంచురవికతో ఝల్లినికానుల్లి చె మరించుకళలతోడ.

వహి n. s. A book, an account book. దశరము. D.

వహించుట or వహించుట v. a. To bear, support, or sustain, assume, undertake. అరసయా శ్రుతిష్టనువహించినాడు he gained this repute. నామిదకార్యణ్యమును వహించినాడు he entertained ill-will against me. ముక్తరమునువహించుట to put on obstinacy. తమబాబును శిరసావహించినాను I have the honor to acknowledge your letter.

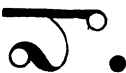
వహిత్రము * n. s. A raft, a float, a vessel. సాకా ఘేదము. SC. BD. 2. 609. ib. 4. 113.

వహ్ని * n. s. Fire, the god of fire. అన్న. D.

వహ్నిమండలము * n. s. A name of the female pudendum or vulva. Bagala. 13. 7. See అన్న శ్చరము.

వక్షము or వక్షస్సు * n. s. The breast, bosom, or chest. రామ్మ. D.

వక్షోజము or వక్షోరువము * n. s. The female breast or pap. శ్రీనము. D. వక్షోజయుగము a pair of breasts.

వా n. s. The mouth, the face. సెయ. వాచవ్విస వాడు a dumb animal. i. e. a mere fool. A. 6. 12. శగముదుమ్మునమాడివిగిరింతవామూయ బెరిగినసూతిపాతరపూరియల. టీ||వామూయ, పెరిగినవిగిరింతగడ్డిముఖమల్లమూయ బెరిగిన.

వాంచుట v. a. To bow down, to decline, to bend. వంగజేసుట, వంచుట. D. G. 1. 277. మొగంబు వాంచి. Radha Madh. 1. 60. ముసిముసిసగత్రతో మోమువాంచు. T. 2. 163.

వాంఛ * n. s. Wish, desire, love, attachment. ఇచ్ఛ. D.

వాంఛించుట * v. a. To desire, long for, wish, fancy, like. ఇచ్ఛించుట.

వాండ్రు (The third person plural of వాడు he) they, those people. వాండ్లు.

వాంతము * adj. Vomited. బైలువెల్లినది. D.

వాంతి * n. s. Vomiting. కక్కడము, అనగాబైలు వెల్లడము. D. వాంతిఘ్రాంతి vomiting and purging; usually called the cholera.

వాంశికుడు * n. s. A flute-player, a piper. పిల్లన గ్రోవియూడేవాడు. D.

వాక n. s. A river, a stream. యేరు,నది. D. Pariz. 4. 49. చడలువాకనీలజలకమాడి. Ila. 3. 127. శ్రువహించెచిరిలేనెవాకయనగ. వరికివాకదొరకుమూక what avails a crop without a stream? what avails a chief without a troop?

వాకట్టు n. s. Gagging. సెయరులెరవకుండాచేయడము. Pal. 93. వాకట్టుమరకట్టువణికెడకట్టు. R. 2. 28. వాకట్టుకట్టింపెశ్చలంపి. BD. 5. 681. కుక్కలవాకట్టుక్రాంకినారశము. S. 3. 19. బట్టువాకట్టుబవనీలపాముకూన.

వాకట్టుట v. a. To gag. సెయరెత్తకుండాచేసుట. L. 7. 72. వాకట్టినివాగవశ్రముఖాదిలేయుల. HN. 5. 158. కుక్కలవాకట్టిస్తపావరోధగ్నపాఠాగంబుత్ శ్రువేళింపి.

వాకర n. s. Retching to vomit. ఓకిలింత.

వాకల్పికాయ n. s. The tree Carissa Oarandas; the fruit is edible. పెడకలిపికాయ. H. 4. 169. లేకరక్కాయయు వాకల్పికాయయు విరినెల్లికాయయుచిల్లకాయ.

వాకిటిలంకలు n. s. plu. Porters, door-keepers. ద్వారపాలకులు. D.

వాకిలి n. s. plu. వాకిండ్లు, వాకిళ్లు or వాకిళ్లు Gen. వాకిటి Loc. వాకిట A door, a door way. రలవాకిలి the entrance into a house, the gate way. ద్వారము D. N. 9. 293. అదిగోకృష్ణుడువచ్చెననసెంతశనియైన, వడలివత్తురురలవాకిళ్లులకు. వాకిలి రలుశ్చ the house door. వాకిటలంకలు stop at the door.

వాకు or వాక్య n. s. Speech, speaking. మాట. D. TUR. 8. 30. కీరపోతకంబులజలువాకుమాటలకు బాక్యచుంచలబట్టదారుడు. Vema. 1314. పాలపంటివారుతన్ను బెట్టెడువారు, వాకెరుగరుకాశవారు, మసెనావాక్యాంకర్షంబుల by miud, word, limbs or act. వాగ్దత్తము a promise. వాక్యహయము interest, recommendation. వాక్యటు త్వము power of speech, eloquence. oogle

వాకుడు or వ్రాకుడు చెట్టు D. A sort of prickly nightshade (Solanum Jacquini) కంటకారిక the seed of which when dried and reduced to powder is used as a medicinal snuff.

వాకొనుట v. a. To tell, say, utter. (peculiar to poetry.) చెప్పుట. P. 1. 698. తరుచోకయించు కే నిశురి ధానమిడక కుతిలాభ కార్యముల్ జెరుచున రా తిహతికెడ సేయక వాకొనుమర్క కర్మముల్, కురు చలబట్టబూచుతునిగొల్పినచోటనకీడు జేయు మేల్ల రచునయా రెరాజు చెడుమఁ ద్రివిషజ్జలరాశిముండుడే. టి వాకొను, చెప్పను. N. 9. 157. వారివిహారము ల్ శిలుకు వాంఛజనించెను చేరరాగదే వారిజమిత్ర శ్చుత్రియనివాకొనిపిల్విన. చెప్పిటలచేటప్పటికి.

వాక్పతి * n. s. 'Lord of వాక్ or Saraswati.' A name of *Brahma* or of the planet *Jupiter*. బ్రహ్మ, బృహస్పతియు. D.

వాక్యము * n. s. A sentence, a line of verse. A rule, or aphorism. Speech. (In astronomy.) The process for astronomical computation. ముప్పట, ఆన గాక ర్వుకర్మ క్రియాశంబంధముగల మాట. D. తదశిమూహము.

వాక్రచ్చుట v. a. To say, utter. చెప్పుట. D. R. 784. శరణార్థిజుహాయనియొక్క మాటువాక్రచ్చిన పిచ్చుటకగలుపుకోలుదృఢంబుగ గాతు గాని. HD. 1. 2201. ధృతినిల్పియెట్టున ర్తిం శుగవచ్చువచ్చునే నెారాడివాక్రచ్చినిన్నువిచ్చులోబడుమని చెలగిసి ధ్రోలుకు. M. XII. 1. 427. కలిశకేకుండెనిట్టల ఘుగుణంబులు వాక్రచ్చిమాయంత వారలిట్టుగొని యాడ. L. 7. 105. ఒకమాటవాక్రచ్చియడిగడవం వింవిశేసి, సికుపారవ్పతియాన. ib. 3. 105. గారా శ్చుశీంతతిగలుగమిమనకు స్థిరమశ్చుత్రశ్య గతినాన్ ద్రియనురు వరవేదవాక్యముల్ వాక్రచ్చుచుండు. M. XIII. 2. 179. వనిరలడు శ్చేష్టితములు వాక్రచ్చువ్వంక. Charitr. 442. ఈశునకైనవాక్రచ్చబొ గడంకవశము గాదనిన.

వాక్యరణి * n. s. The course of conversation. వాక్యరణి.

వాగడుపు n. s. A swollen belly. వాచినకడుపు. S. 3. 37. వీడనరాలతో బెరుగువాగడుపులోబల్లన బ్లడలండుద్రుణ్ణిశడగ.

వాగర or వాగెర n. s. A painting brush. తూలిక.

వాగరా n. s. The channel, or water course by which the water comes into a reservoir. చెరు త్తుకునిట్లవచ్చే కాంబలనితో విసది.

వాగర n. s. The sea-side or shore. శుకుద్రతీర ము.

వాగళ్లము n. s. The circle round a thrashing floor. కల్లాముచుట్టున్ను. D.

వాగు n. s. A water course, a hollow or breach such as that formed by a torrent. కొండనుంచి వచ్చిన కాలువ. D. M. 111. 4. 443. కొలకులవా గులకొనదుల. Bhascara §. 45. వాగులకొవరుడతె నిన్నియువచ్చిననిరునిల్పునేయతుణ మైన గండి తెగినట్టి తటాకములోన భాళ్ల రా.

వాగుట v. n. To sound, ring, or emit sound, to talk or chatter. మోగుట, అక్కరలేనిమాటలాడు ట.

వాగుర * n. s. A net, snare, noose, toils or nets for deer. ఉరి, వలయున్ను. D. R. 5. 100. Pariz. 5. 97.

వాగురికుడు * n. s. A hunter, a deer chaser. తు రులువలచేతబీచించేవాడు. D. G. 1. 112.

వాగ n. s. The rein of a bridle. A painting brush. గుర్రత్తుకళ్లమునుతగిలించేది. D. చిత్తరపు వ్రాసేతూలికయున్ను. M. IV. 4. 172. తురగం బులవాగలుబట్టియెత్తి. N. 10. 15. రెక్కల శేజికొ నడిపించెతుద్దజుడు, మున్నాకుండడట్టింపుచుకొ, వ లచేవాగవిలింపి. H. 3. 7. శ్యామలకపిల, వర్ణములు గూర్చివిప్పలవాగలునివి, చిత్తరుపువ్రాయుగుళ్లలో చిత్తఘనుడు.

వాగెర n. s. A painting brush. తూలిక.

వాగ్జాలము n. s. A mass of words, loquacity. వా గ్యశీరము, శబ్దరయము.

వాగ్దేవత or వాగ్దేవి * n. s. The goddess of speech. శిరశ్యతీదేవి.

వాగ్ధాటి * n. s. Readiness of speaking. వాగ్ధాటి.

వాగ్ధాంధనము * n. s. Silencing, stopping any one's speech. నెారుమూయించడము. Amuru-gam. ప్రీతారావిడధాతిదాడిమఘలవ్యాజేన వాగ్ధాం ధనం.

వాగ్ధావ * n. s. A name of Saraswati. శిరశ్యతీదే వి.

వాగ్ధి * n. s. A man of eloquence, he who is talkative, or talks much. నలుగురిలోనిచ్చయము గామాట్లాడేవాడు, మాటకారి. D.

వాగ్ధ్యాలము Error for వాగ్ధ్యాలము.

వాగ్ధ్యదము * n. s. A verbal dispute or alterca-tion, an argument. వాక్యలహము.

వాల్మీయి * n. s. A name of Saraswati. శరశ్రీతి.

వాబ్దులము * n. s. Deposition, oral statement (from *vadē*, mouth, and *mūlam*, origin.) వాచాచెప్పినది, వాచాచెప్పినదాన్ని వ్రాసినది. వాబ్దులమువ్రాయించుట v. n. To depose in writing. వాబ్దులమువ్రాసుకొనుట To take down a man's words.

వాబ్దులముగా adv. Orally, by word of mouth. సోటిమాటగా.

వాచయముడు * n. s. A sage or prophet. కునీళ్ళరుడు. D.

వాచకము * n. s. A word, a significant sound. శాస్త్రీశీతవారి. SO. (vulgarly,) fluency in reading. పదిగాచదివేశక్తి.

వాచచ్చిన See వా.

వాచరచుట v. a. Lit: To beat the mouth. To beg alms. Indian beggars, or complainants, often slap their open mouth with the open hand in wailing, to attract attention. దీనవృత్తిని యాచించుట. D. సోటిమీద మొత్తుకొనుట. Dab. 175. మీఠాఖ్యమిక వెండ్లి మేరకు రాను యనుచు వాచరచిన యచ్చాటనున్న. వాచరచిన, మొత్తుకొనేటప్పటికి. BD. 5. 1050. నాత్రోవక డ్డంబునిలిచి వాచరవక నిలునిలుండనుచు. వాచరవక, మొత్తుకోకుండా.

వాచవి n. s. Taste or flavour to the mouth. సోటిరువి. D. సోటికిరువి. Bhalira. 13. కోవలవాచవిగాననిదిగురు. G. 7. 6. కోకిలపికంబులవాచవితుంట. R. 5. 253. కడ్రువకాస్పవాచవులుగావిహారించి, ఆనగాపాముల సోటికిరువిగావుండేటట్టుగాశించరించి. Sar. D. 556. భూవరకుమారునకు వాచవిగా సిద్ధవరుడు ద్రావించి.

వాచా * adv. Orally, verbally, viva voce, by word of mouth. ఆయన వాచావిన్నాను I learnt it from his own lips. సోటిగుండా.

వాచాటుడు * n. s. A talkative man, who talks idly, or blamably. వాగుమోతు, పేలేవాడు. A. 4. 43. వాచాటలగుజరతపనితలు some talkative old women.

వాచారుట v. n. To lament. కలవించుట, శ్రులాటించుట. Satya. 3. 93. మరియు వేవేలగరితలుమానవతులు స్వామినగరునగలరైనవారిలోన నెవ్వలెజలంచక య్యయోగవ్యయైన శత్యతలపోసి చాలవాచారునేల.

వాచాలము * adj. Chattering, talkative, gabbling, talking much. ప్రేలే, వాగ్, కునికిమాలిన మాటలాడే. Pariz. 3. 91. చూచుట్టె సైకచక్తి వాపికాజలజాతజాలవాచాలహంశ ప్రజంబు Padma. 7. 31. నిజకర సౌమ్య గాన వాచాలము నారదాది మునిశిస్తుతలముచూచునైలముక. R. 7. 141. శుక్తికలకంతనవీననాడ వాచాలముగాంచె సంతరఘుచంద్రుడు వేలనువేలనైలముక.

వాచాలత or వాచాలత్వము * n. s. Talkativeness, readiness or fluency of speech, tattling. వేలడము, వాగడము, తరుచుగా మాటలాడడము. N. 2. 409. శ్రీలనునమ్మ రాదుచలవిత్తలటంచు జనంబులెల్ల వాచాలతచూచునాటలుకు శత్యమటంచును. G. 7. 10. రాజిల్లలుక వాచాలత్వముజూపె.

వాచాలుడు or వాచాలకుడు * n. s. A talkative man, a tattler. A ready speaker. మాటకారి. Dixa Bodha. page 118. వాచాలులై మీద వాచలక్రమము.

వాచికము * n. s. News, intelligence, tidings. చెప్పిచుంపించినవర్తమానము. D. చెప్పిచుంపించేమాట. Vasu. 5. 80. కాంచనశక్తి కావళులగొతుకనుచక వాచికంబువ్రాయించి శిష్యుడేశవనుధేగులకంపిన. టీ|| వాచికము, శుందేశవాక్కును.

వాచుట v. n. To swell. To pine, long, be eager. (The Hindus like the Musulmans imagine the face and the legs to swell with desire or want.) వాడుకూటికి వాచియున్నాడు he is pining for want of food. మేము దానికి వాచిన వాండ్లముకాము I am not pining for it. I do not care for it. Vish. 6. 100. మేము సైతముకా వాచినవారియట్లగరువంబున గన్దెనుచుంటి మవిష్టభుక. సెప్పిచేతలావోట, చేపురించుట. D.

వాచుట v. a. A colloquial contraction for వాయిచుట To sound a trumpet.

వాచూరు n. s. The eaves of a house. యింటిచూరువినర, ముంజూరు. D. వాచూరుకుట్టె యింటిముంజూరుమూసేది. D.

వాచేరుచుట v. a. To tempt, corrupt, seduce. బుద్ధిచేరుచుట.

వాచేరబట్టి past. p|| Putting it to the mouth. సోటిదగ్గర పెట్టి. Sar. D. 556. అతిథులకై దాచి యాగిన పాలు, వాచేరబట్టి భూవరకుమారునకు వాచవిగా సిద్ధవరుడు ద్రావించి.

వాచ్యము * adj. Vile, contemptible, low, out-cast. Fit or proper to be spoken or said. In grammar, the voice or mood of a verb. కర్త వాచ్యం the active voice; కర్తృణివాచ్యం the passive voice. W. నింద్యము, హీనము, వక్త్రం యోగ్య. SO.

వాజు for ఓజు n. s. Counsel, wisdom, good sense. యాచన. Sar. D. 92. ఆదరి పాటున సెంటినరిగి తివేనిముదిరనిస్త్రీ పీంబిమోహించగలము, వాజుగా దనినివువచ్చితివేని, రాజుతో చెప్పివైరమునుంఘటించు. Balrama. 1. 234. యాజాడతేమెరుంగమె, వాజుమాకుట్లచారు వాకంబుల హల్యాజారుడైనయిం ద్రుని కేజీననమిట్టివనులకిచ్చుటతగునే. See ఓజు.

వాజువేయము * n. s. A particular sacrifice. యజ్ఞ భేదము.

వాజు * n. s. A horse, a stallion. A bird. An arrow. గుర్రము, శుషి, బాణమున్ను. SC.

వాజుగంధ * n. s. The name of a plant. Physalis flexuosa పెన్నేరు.

వాటము n. s. Convenience. The slope of the ground, a roof &c., which allows the water to flow off. ఆసుకూలము. D. వల్ల, ఏటవాలుగావుండడము. వాటచదుట to be expert or accustomed, to be convenient. జీతచదుట, వల్ల గావుండుట. యాకునిలోనిండావాటచుద్దవాడు he is expert in this business. యిప్పుడు లేవడమునకు వాటచుడలేదు it was not practicable to obtain this. Surabha. 1. 63. వాటంబులైననీవాలారుకొనగోళ్లు కాంతనాచెక్కల గాడకున్ను.

వాటము * n. s. A road, way, a street. A garden, the site of a house or building. మార్గము, తోట యు, వాడకట్టు. D. ప్రదేశము, యజ్ఞ వాటము the spot where sacrifice is made.

వాటము or వాటపు adj. Handsome, pretty. అందమైన. Vish. 8. 108. వాటములైననుస్థయలు. T. 2. 14. వాటంబైతగుకోటక్రిందవనదివ్యాభ్యయమా ఫేయముం. టీ|| వాటంబై. సొగసై. Vasu. 2. 101. వనితకుచావ్రులంబాడమి వాటపుపొక్కిలినిండియుచ్చి.

వాటి or వాటిక * n. s. A garden plot, or orchard. తోట. D. Place, site of a house or building. ప్రదేశము, స్థలము. Ananda 6. 24. కామకల్పకవాటింబ, రవాసింతానవాటికాం, పారిజాతశ్యవాటింబ, కడంబరదవాటికాం. Ila. 3. 148. తర

నుగుణశీటిదివ్యసౌందర్యవాటి. స్నానవాటిక a bath. చండాలవాటిక the abode of pariahs. Bilh. 3. 25. బద్ధురంబైనశ్శశానవాటిముఖమాలోకింబుకక. Vasu. 4. 6. శోభివాస్తాలయవాటికింజనుచు. Vish. 2. 218. వర్ణించెనాళీజనావృతయైదద్వనవాటి కాచయములశీలావిసోదంబులక. Bhanu. 3. 216. మజ్జనంబాడితరీరవాటిశనాధుకాశదేకాంబ్రనాధుక.

వాటింబుట for పాటింబుట v. a. To observe, to make, do, indulge. ఆచరింబుట, చేసుట. Vish. 4. 143. కలవారియెడదురాగ్రహమువాటింబుక. M. IV. 2. 31. కునునుబాణునిబాణముక గూడనైదుగరగినేరువువాటింబిరవుకట్టి. ib. IX. 2. 88. కమలనాభువాక్య వృత్తివాటింబుక వాడిసూదిమోపినంబ్రెనయర్వియ్యాసోపనంబి. Dab. 26. శుంభముశ్యరరాగళసతివాటింబి కాంచనాంబితగాత్రిగానంబునేయ.

వాటిల్లుట v. n. To happen, occur; chance, befall. శంభవింబుట, శంప్రాప్తమవుట. M. XII. 3. 322. బ్రహ్మహత్యవాటిల్లిన. ib. XIII. 2. 238. అనభువికమమైనయట్టికార్యంబువాటిలినజూచి. N. 5. 187. ఎల్లరకుశింఠోకంబు వాటిల్లకక. BD. 4. 672. భక్తియంభయమునువాటిల్లుగాక. Calahasti. 4. 168. నాభావములోనశిందియమువాటిలె. HK. 167. శిసోదంబువాటిల్లనేర్చునవాటింబినిజాంకఃపీఠమునపెంపొందంబకకజేర్చి M. XV. 2. 185. కురువృద్ధునకట్టిచావువాటిలె.

వాటు n. s. A blow, stroke. A mode, manner, way, fashion. Convenience. చెప్పి, విధము, రీతి, వల్ల. కత్తివాటు an incision or cut. S. 3. 293. తన్నడిసంబెవువాటుగాగమై మవ్యపునిలవుంశిరులమర్చిన తెక్కుననక్కడక్కడక. L. 7. 77. మాయయామాటకుమారుత్తరంబు వాయెత్తగాలేక వాటుదప్పినను, జోహారుయన్నట్లు. BD. 3. 1510. ఆరాలవాట్లు రుత్వనదాకసెచ్చి.

వాటుగాలు n. s. A game-leg, a leg that has a convulsive twitch in walking. నడవడములోశిక్కువాటుగాపొయ్యేకాలు. HK. 4. 143. వాటుగాలునుగోలువంటినదుము. HD. 2. 1087. వాటుగాలునుగోలువతెనున్ననదుము. S. 2. 20. వాటుగాలనరాదుచేటుదెచ్చు. వాటుగాలువేసుకొంటూవచ్చినాడు he came twitching along, or limping.

వాటురాలు n. s. Pebbles for flinging, sling-stones. యవ్వడమునకు తగిన రాళ్లు. Ohenna. BP. 3. 319. ముల్లు త్రియ వాటురాలినుము కొంకియు నక్షుతలూ ల్లు మూదియు. BD. 5. 680. ఒలుకుల మూడి తె యునువాటురాలుకు క్లలవాకట్టుకొంకినారశము.

వాడ for ఓడ n. s. A ship. సౌక.

వాడ or వాడకట్టు n. s. A street, a range of houses. వీధి. D. శురిమళము. H. 1. 138. వాడవారెరిగినవనైదరుగు. S. 3. 18. వాడకుకుగయూరి వారలల సెప్పి. B. X. 189. యేతకుంబులనైనయె లమిబండనితుంటవల్ల వీజనములవాడబండె. Vema. 173. వాడకురికితిట్టువలదన్నమొర బెట్టు, ముందు మొగనిదిట్టుముసుకు బెట్టు, గడుసురాలు మొగనిం పు బెట్టున్నురా. వాడకురికి, వీధిక్తి. ABA. 3. 29. శురిమళవీధులవాడయంచనదగు.

వాడంఱ n. s. A boat man, a skipper. The beams of a boat. వాడవాడు, ధోనెకులోరట్టువేసేదూలము.

వాడగ నేర్పెరు n. s. A certain fragrant plant, called Oleander or Nerium odorum. కరవీరకృత్ము. D.

వాడ మొక్కు n. s. A small long snouted lank fish. మత్స్యభేదము.

వాడవది నె n. s. అనగాలంబ, వేశ్య. Vema. 1689. వాడవది నె కేలవాచివర్తనములు, చాడిగానికేలజాడబుద్ధి మూఢమతులకేలముదముతోజ్ఞానంబు.

వాడి n. s. Sharpness of weapons or instruments. ఆయుధాదులకరుకు. D. Padma. 3. 11. కాము బాణములకునిరుదిక్కులనువాడి బెరసెగాక.

వాడి adj. Sharp. కరుకు, తీక్షణము. BD. 5. 1435. సుజ్ఞానమునువాడిసురియచేబట్టి.

వాడిక or వాడికె n. s. Practice, habit, custom. సాధారణత్రసిద్ధి. పునఃపదము. D. అభ్యాసము, అలవాటు. వాడికకు తెచ్చుట to use, to make use of.

వాడిక adj. Customary, usual, habitual. అలవాటుగావుండే.

వాడికగా adv. Usually, commonly. అలవాటుగా.

వాడికపడుట v. n. To be accustomed. అలవాటు పడుట. యాశునిలో వాడికపడ్డవాండ్లు persons accustomed to this business.

వాడికవాండ్లు n. s. plu. Customers. వాడికగావచ్చేవాండ్లు.

వాడికె See వాడిక.

వాడు (pro. The third person masculine singular.)

He, that man. Gen. వాడి or వాని his. Dative వాడికి or వానికి to him. plu. వారు, వాండ్లు, వారలు or వాలు they. వారువారు తమతమయిండ్లకుపోయినారు they all went to their respective houses. వాడికివాడే he himself. వారికివారే they themselves. Added to the inflexion of a noun; యింటివాడు the owner of the house, the house owner. గుర్రపువాడు a horsekeeper. రావిపాటివాండ్లు the people of the Rāvipati family. తన్నెటవాడు he of the drum: the drummer. అక్కడివాండ్లు the people of that place. వాడునావాడు he is a man of mine, he is my kinsman, my relation. అతనివాండ్లు his relations, his friends, his people. Added to some present participles. పొయ్యేవాడు the man who goes. పాడేవాడు he who sings: the singer. ఆడేవాండ్లు they who play: players; వెళ్లవడా Oh passer-by! (the common cry of beggars.) Added to adjectives, it is translated thus మంచివాడు a good man. చెడ్డవాడు a bad man. ముసలివాడు an old man. చిన్నవాడు a young man. పెద్దవాండ్లు old folks. చిన్నవాండ్లు young folks.

వాడుట v. n. To wither, or fade. చ్ఛానమవుట. T. 3. 144. ఆయాశుభరమున నాననాబ్జమువాడ.

వాడుట or వాడుకొనుట v. a. To use, to make use of, to speak, to talk. v. n. To be generally talked, or spoken of. పనిపరుచుకొనుట. D. వినియోగపరచుట, వదంతిగా చెప్పుకొనుట. వాండ్లీ మాటలనువాడినారా did they use these words? వ్యాజ్యమాడబోతాడనివాడుకొంటారు they commonly say that he is going to law.

వాడుబారుట v. n. To fade. చ్ఛానమవుట, కందుట. UR. 4. 287. లవలీదళములట్ల శవలైనచెక్కులు వాడుబారగముద్దులాడియాడి.

వాడెలు (This is the Anuk. of వశతి thus) వశతి వాడెలు house and home. lit: his living.

వాణి * n. s. Voice, speech, sound. Name of the goddess of speech. శిరశ్శ్రీతి, వాక్కు. D. ఆకాశవాణి or గగనవాణి a voice from heaven, a voice heard from the sky.

వాణిజ్యము * n. s. Traffic, trade, commerce. క్రయవిక్రయముచేసేవైశ్యకృత్తి. D.

వాణిని * n. s. An actress, a dancer, a public singer. నాట్యముచేసేస్త్రీ, మదింపినస్త్రీయు. D.

వాణీశుడు * n. s. Brahma, as husband of Saraswati. బ్రహ్మదేవుడు.

వాణ్ణి (for వాడను compounded of వాడు man, and నేను I.) బీవనము లేనివాణ్ణి I am without employ. నేనుబీదవాణ్ణి I am very poor.

వాణ్ణి The accusative of వాడు. " Him."

వారత Loc. of the word వాయి The mouth. మీరు వచ్చేదాకామాకువారతదిలేదు we were in terror until your arrival.

వారత n. s. A burning, a brand, the actual cautery; also the mark which it produces. కాలినలోహముతోరోగమువచ్చినపు యాదులనుకాల్పడము.

వారతము * n. s. Air, wind. Rheumatism, gout, inflammation of the joints. వాయువు. D.

వారతపోతము * n. s. An infant breeze, or gentle gale. పిల్ల గాలి.

వారతపోధము * n. s. The Palasa tree. Butea frondosa. మోదుగుచెట్టు, కింశికము. D.

వారతక్రమము * n. s. A swift antelope. గాలికియెదురుగానడిచేమృగము. D.

వారతవేసుట v. a. To put in the mouth. To fire, to burn with an iron or apply as the actual cautery. కాలినలోహముతోరోగముగలపు యాదులనుకాల్పట. నాయింటినివాడువారతవేసుకొన్నాడు he devoured my house. i. e. he seized my property.

వారతసారధి * n. s. A name of Agni, or fire. అగ్నిచూత్రుడు.

వారతాశి * n. s. A serpent. శేర్పము. Pariz. 2. 108.

వారతి infl. of వాయి.వారతికాసులు n. s. plu. Hush-money, a bribe. లంచము.వారతివియ్యము n. s. A few grains of rice put in the mouth of the dead person when lying on the funeral pile. ఓసుగనూటవేసేతండులములు.

వారతులము * n. s. A whirlwind, a gale, a hurricane. గుడిగాలి. Swa. pre. 3. క్రవచందవారతులమాతింజనించుకొడతోడి.

వారతెర n. s. The lower lip, lit: the screen of the mouth. పెదవి, అధరోద్ధము. D.

వారత్య * n. s. A whirlwind, or hurricane. గుడిగాలి. D. వారతులము.

వార్యల్యము or వార్యల్యత * n. s. Affection, love, fondness. విశ్వాసము. పిత్రవార్యల్యము paternal kindness.

వారదనము * n. s. Sound, sounding; beating. వీణాదిధ్వని, వాయింబడము.

వారదము * n. s. Dispute, discussion, contention. జనాస్యాన్యకలహము.

వారదము * n. s. Alchemy. రసీవారదము. వాదప్రస్తుతవైద్యశ్రేష్ఠః he who fails in alchemy becomes an excellent doctor. P. pref. 15. బధిరుబలదరిద్రునిగతివాదితుగిదికనకకారచాక్షున.టీ వాదితుగిది, అనగారసీవాదివలెను.

వారదర n. s. The edge of a sword. ఖడ్గధార.

వాది * n. s. A speaker. A plaintiff, or complainant. చెప్పేవాడు, వ్యాజ్యములెచ్చినవాడు. క్రతివాది a defendant. కార్యవాది he who looks to the main point alone. Vema. 3. 96. కార్యవాదికేలకడుచలంబు.

వాదింబుట * v. a. To argue, debate, dispute, discuss. కలహమాడుట. Sar. D. 194.

వాదిత్రము * n. s. A musical instrument. నాల్లు విధములవాద్యము, ఆవాద్యములధ్వనియు. D. B. X. 245. R. 1. 143.

వాదు n. s. Dispute, contention, fighting. కలహము, యుద్ధము. Vijaya. 1. 77. ఉడుకబోలుశంఖమునబహుగళేరేఖ శరాసంబులకావాడుకుబట్టుకస్మృతులవైఖరి, వంకలదీచుకనాకటాక్షోదయలిలసాయకశమునాములకవిషమాస్త్రుగల్పబోయేదారసాటియున్నరునికెన్నగవీరవిలాసశంకుదక. Sumati. 1. స్త్రీలయెడవాదులిడకుము. Ila. 4. 72. వలదన్నబోలుదునెవాడుకుదీయక. వారుడుగుట, అనగాజగదముమానుకొనుట. S. 3. 412. మునుగజాస్యనితోవాదుడుగకయొనర్చినపిత్తుట.

వాదుసేయుట v. n. To dispute, to contend. వివాదమాడుట, పోరుచేసుట.

వాదోడు n. s. అనగామాటతోడు. Charu Chandrod. 4. 35. వాదోదైవశుకాంకనామణుల, విల్వం గాకచక్రేణికికా, సైదోదైవమదాళిగితిచెలికజ్జకజేర్పగానెక్కడుకా.

వాద్యము * n. s. Any musical instrument. మట్టెలదోలుశన్నాయివీణతాళములునాలుగువిధములున్ను. D.

వాన n. s. Rain, a shower, plu. వానలు showers. వర్షము. D.

వాన adj. Rainy. వర్షశంబంధమైన.

వానకాళ్లు Dark or black streaks in the sky, which are a sign of rain. The description of cloud called *Nimbus* or rain-cloud. A water spout. నీరుధార. Swa. 3. 102. శ్యామలోకరినివిదభద్రాభ్రములకు కాండఁడంబుదిగువానకాళ్లు గాఁగఁబంకరువానేత్రి, వర్షర్షశంకసైశుగుఁపాకబోది యనవకంపు మోకఁగంటే. టి|| వానకాళ్లు, ఉడకధారలు. Paidim. 4. 13. మింటిపైనుండితనవెంటనంటివచ్చుకాలిశర్పంబులనవానకాళ్లుదనరదానవెరసెందినలుదెసెదారు ముద్ది సారెకు సుతెప్పెరలునెలచరవివారె.

వానకోకిల, వానకోయిల or కోవెల A harmless water snake of a brown colour, with two light green stripes down the back. వానకురినినకప్పుడు పైకుదేనిళ్లపాములు.

వానకోవెల n. s. The Francoline partridge. చాకకమఱి. D. Pal. 15. నడిగొనిభీతోవర్షంబురాకకోరుచుండెడివానక్రోవిలభంఱి.

వానజాలివులుగు n. s. A swan. హంస. H. 4. 67. అనియలవానజాలివులుగావనజాఱినిజీరివేడినకా.

వానశరి n. s. The rainy season. వర్షకాలము, వర్షముకుపు.

వానపాము n. s. An earthworm : (lit. : a rain worm.) గంధూశుడములు, అనగాయెర్రలు. D.

వానశ్రుశుడు * n. s. A hermit, a recluse. శృతీయాశ్రమమందుండేవాడు.

వానరము * n. s. A monkey, or ape, a "man of the woods." కోతి.

వానశ్చీత్యము * n. s. A tree bearing fruits, from blossoms; as the mango, Eugenia &c. పూచికాచేచెట్టు. D.

వాసి (the acc. of వాడు he) Him వాశ్చీ. M. XIV. 3. 57. అమ్మనివాసిదత్తుకబూడ.

వాసి or వాసికా (the acc. plu. of అది that) Those things. వాటిని. Vish. 7. 292. శురుఁపంకనారాగములుముప్పదియురెండువాసిమిత్రంబులువరుసినెరిఱి. DRB. 460. ఏనుమంశ్రములురెంకిచ్చెదనికువానిననుష్ఠింపువదలకనిపు. HD. 1. 650. కూసలకునుజన్మునుకిపెడిలేళ్లువాసితోజరలాడవచ్చురేచులును. G. 1. 284. కోరలుగలవాసిగోళ్లునుగలవాసికొమ్ములుగలవానినమ్మవలదు never trust these animals which have tusks, claws, or horns.

వాసింతుట To get pots made; to have bricks prepared. కుండలుచేయింతుట, యిటికెలుకోయించుట, యిటికెలువాసింపిటిచేవాలయముకట్టించినాడు he got bricks made and had the temple built.

వాసివాండ్లు or వాసెవాండ్లు n. s. plu. అనగాహీనజాతివాండ్లు, దుర్జనుడు. OG. A. 4. 56. అస్వీటిమేటియగసాలె, సాలె, పటసాలె, వాసె, వైజాతి, సాకుటింతులు.

వాసిడు n. s. అనగా కుచేరుడు. OG.

వాసిరము * n. s. A sort of cane or rattan (calamus rotang.) వేరశిము, శ్రుబ్బు. SC.

వాసుట v. a. To create. To make pots. సృజించుట. D. కుండలుచేసుట. A. 1. 3. అశాండభాండముల్వాననుమీదబ్రోవననువకాగొనెదన్నన. అశాండభాండముల్వానను, అనగా బ్రహ్మాండములనేకుండలనుచేయడమునకు. BD. 4. 120. వేడుకబ్రహ్మాండవివిధభాండములగూడవానెడునాదికుచ్చురియితడు.

వాసె n. s. The name of a low caste among the banians. A. 4. 36.

వాసెంచి, అనగావెతలంచి. OG.

వాసుడండము * n. s. A loom. వాయుడండము, సాలెవాడునేళేకులక.

వాసునసుట for ఓపనసుట v. a. To refuse, decline.

వాసాతము n. s. Recitation: knowing verses by rote. ముఖ్యముగాపుండడము. L. 4. 101. భరతశాస్త్రంబువాసాతంబువీణాపరికరివిధములబలిశునేర్చు.

వాసి * n. s. A large oblong pond, pool, or lake. వాసిక, పెద్దకోనేరు. SC.

వాసితము * adj. Sown as seed. Shaven. విత్తబద్ద, గొరగబద్ద. W.

వాసిరిగొట్టు n. s. A glutton. లిండిపోతు, వాక్పాశ్యముగలవాడు.

వాపు n. s. Swelling, protuberance, intumescence. Pining or longing. శోభ, వాచడము, ఆశ. మొగడువచ్చినతర్వాత దానివాపుతీరినది the arrival of her husband put an end to her pinning.

వాపుట for పాపుట To dissipate. ఛోగొట్టుట.

వాపుడవులు n. s. The dropsy : (lit. the వాపు swollen లెపులు disease.) శ్వయంధువు, అనగావాచేకోగము. D. Digitized by Google

వాపోవుట v. n. To cry out, to chatter or babble. To blubber or wail. ధ్వని గారోదనము చేసుట, అక్షర లేని మాటలాడుట. D. Chandra Rek. 3. 41. బావ స్త్రయావస్థుండై యాశుడి వాపోవుచు గన్ములు డల వైచుచున్న. UR. 5. 108. అలరు చెక్కు సెక్కి యక్తున జేబి కొముద్దాడినీ కుళల ములారాగింతు, వలసి నన్నిదెత్తు వాపోవకుండు గాయస్త్రయనుచు దల్లియడవి కరిగ. BX. 302. నీ పావకుమాగ్య హముల గాపోవ గ పాలు ద్రావన గ శుడకున్న కొప్పింబిభిన్నుడుచు ల వాపోవంజిమ్మి కొనుచు వచ్చె కొదల్లి. Pativratya. page 262. line 11. యెప్పిభిబ్రతుకుడు నెండుజొత్తు నని వాపోవ గా దైవవశ మున సె క మహావేదన ము పాద పావశీ గూల. Palmati 29 line 10. నీదుడుకి ఖంబు నునిం దె నై వారు వరదు వాపోవు భావంబు దోవ, శో కాంబు రాశిలో జొర గల వాడు. Sar D. 352. వనిత యూరక యింత వాపోవ నేల, తన యుడ పే వాడు తన యంత వాడు. ib. 384. వాపోవ గా జంపెవ సుధీశ్వ రుండు విను మంత తత్పరి వే శ్యావధూటి. ib. 473. ఆకుడకోర్వక హర హరాయనుచు వాపోవ నెత్తురువ రడలై పారె, తాకుంబు సెండుచు దైవ మాయనుచు. ib. 476. గడగడ వణకుచు కడుభయంతుడుచు వడిచె దనేడ్చుచు వాపోవదోణిగ, నలుకుచునీ సెప్పి సోకు గా లేను.

వామ * A particular phrase in astrology. H. 4. 74.
 వామ * n. s. A lovely woman. సుందర మైన స్త్రీ. D.
 వామము * adj. Left, not right. Charming, lovely. ఎడమది, రవ్య మైనదియు. D.
 వామకరము n. s. The left hand. యెడమ చెయ్యి.
 వామచేతుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు.
 వామనకాకి n. s. The green billed cuckoo. Madr. Journ. Apr. 1840. p. 223.
 వామనకాయలు n. s. plu. Name of a certain fruit used as a pickle. ఊర గాయవేసే పుకవిధ మైన కాయలు.
 వామనగుంటలు n. s. A tablet with fourteen holes, for playing at a kind of game. గవ్వలు గాని బింత గింజలు మొదలైన వాటిని గాని వేసి ఆ దేరెండువర ఫలు గా యే దేసి గుంటలు గల పీట.
 వామనమతము * n. s. Name of a certain creed. మత భేదము.
 వామనము adj. Dwarfish, short. పొట్టి.
 వామనావతారము * n. s. The fifth incarnation of Vishnu as a diminutive man. విష్ణు పుయొక్క ఆ యదో అవతారము.

వామనీకృత * adj. Shortened, stunted. పొట్టి గా చేయబడ్డ.
 వామనుడు * n. s. A dwarf. పొట్టి వాడు.
 వామము for ఓమము n. s. Sison or Bishop's weed, a stomachic like carraways. See ఓమము, దీక్షము.
 వామలూరులు * n. s. An ant, or mole hill, especially the hillocks of ground thrown up by the white ant. శుట్ట. URK. 6. 344.
 వామలోచన or వామవిలోచన * n. s. Bright eyed, or fine eyed, a beauty or a fine woman. చుంది కన్నులు గల స్త్రీ. D.
 వామాస్యకరము * n. s. The right hand. Lit. The hand which is different from the left. కుడిచెయ్యి. KP. 8. 33.
 వామి n. s. A heap of straw, a heap. గడ్డిరాసి. D. కుప్ప. DR Aranya. 86. వామి గావడి గండ్లు వర్షిం చెననగ, కురిసిన పెను మంచు కుంభిని యెల్ల నెరసి. వామి గా, కుప్ప కుప్పలు గా. S. 2. 440. పెరటిలో నెక్కు బావి, మునుగులును, చొప్ప పెను వామి, బనుము, రుబ్బురోలు.
 వామి * n. s. A mare : a she-ass. ఆడ గుర్రము, వేళడము. D.
 వామింట చెట్టు or వామింటి చెట్టు n. s. A small shrub edible and medicinal (Cleone pentaphylla) బర్బురా, అజగంధిని, వాయింట.
 వామివొడ్డి n. s. The straw yard. గడ్డివేసే పెరడు.
 వాయ plu. వాయలు n. s. So much grain as the mortar holds at once ; one measure. దంతుడు న కైరోట్లో పుక లేకుపోకే ధాన్యము.
 వాయగొట్టుట or వాచగొట్టుట v. a. To swell or make swell. To make him pine for or long for, to enamour. వాచేటట్టు చేసుట, ఏ కారేటట్టు చేసుట.
 వాయనము * n. s. Sweetmeats, or cakes : forming a light refreshment ; offered to the deity and then given to a bramin on certain fasts. సోములు మొదలైన వాటిలో బ్రాహ్మణునకు యిచ్చే తుళ్ళారములు. చేట వాయనము cakes so given in a winnowing basket. మూసి వాయనము cakes so given covered.
 వాయవ్యమూల * n. s. The North west quarter. ఉత్తర శుడమరలకు నడిమి మూల.
 వాయసము * n. s. A crow. కాకి. BD. 418. నలి గొని మర్కట గ్రాహ్యంబునంకు, శలమను నుమాంకు సో

పాఠాంబులుదీసి, వెశబాండగలుగువాడగు శిశులన్యాయమశిలార గా జరితార్థతంబాదలి. వాయుశిశులన్యాయమన గాకాక తాళన్యాయము.

వాయుసారాతి * n. s. An owl ; (lit. the foe of crows.) గుడ్లగూబ. D.

వాయి n. s. Gen. వాతి. Loc. వాత (plu. వాతులు as నుయ్యిస్తూతులు చెయ్యిచేతులు) The mouth. The edge of any cutting instrument. సెారు, కత్తియంచున్ను. D. M. III. 6. 261. వాద్యైనకత్తివాతియమ్మునుగొనికొనుకొనిరముచెక్కలెగయగొరనినరులకెల్లజూడ నవ్వగునట్లుగా గలయనైదుకూకటులూనర్చి. ib. IV. 5. 151. అన్నివెడదవాతియమ్ములద్యుతముగ నెముప్పిదోడియియక్కు పెరయ. నీళ్లవాయిఅనగానల్లిక్కులాకురినేనీళ్లువచ్చేదారి a valley or hollow through which a stream sometimes runs. వాచ్చేపిరంని వాతపెట్టినారు they blew him away from the mouth of a cannon. నూతివాయికట్టు a parapet (round a well) కుచ్చోదులుకడకుండాబావిచుట్టుకట్టినది.

వాయించుట v. a. To beat, strike, sound, or play on a drum, a lute &c. మేళము మొదలైనవాటిని కొట్టుట, వీణమీటుట, శస్త్రాయి మొదలైనవాటిని పూదుటయున్ను. A common curse says నిన్ను గుంటలోపెట్టిగంటవాయింఛ.

వాయింట చెట్టు n. s. A small shrub, edible and medicinal (cleone pentaphylla) అజగంధి. D. వాయింటచిత్తులు the seed of this shrub.

వాయిదారు n. s. A crooked sword. ABA. 2. 410. వాయిదారనలరువంకలుకలకత్తి.

వాయిద్యము for వాద్యము * n. s. Any musical instrument. మద్దెలడోలుశస్త్రాయివీణతాళములు నాలుగువిధములున్ను. D.

వాయునిరోధము * n. s. The "pneumatic art" of stopping the breath; practised with a view to attain length of days. వాయుశ్రోధనము.

వాయుశుభము * n. s. The atmosphere. ఆకాశము.

వాయువిశేషము n. s. A medicinal seed, like a pepper corn; put in the mouth of children in order to assist their speech, చిత్రతండులము. D.

వాయువు * n. s. Air, wind, a rheumatic distemper, rheumatism. గాలి, వాతరోగము. D. అజీర్ణవాయువు a species of dyspepsia. ఉదరవాయువు flatulency in the womb. డమరకవాయువు difficult and short respiration, asthma. తిమరువా

యవు paralysis, palsy, privation of motion and sensation together. శుశువాయువు or పార్శ్వ వాయువు hemiplegia. ముద్దవాయువు dead palsy. మేహవాయువు flatulency in the body, said to be caused by venereal heat. వాయువునుశుష్టేమందు a medicine that dissipates flatulency. వాతనాడి a flatulent pulse. వాతాతిసారము a flatulent disease of this kind.

వాయోడక adv. (To speak) frankly, freely. సెారుఆచకుండా. S. 3. 321. అత్తవదిసెలవాయోడకకశీరుబోరువారలతోడక.

వార n. s. A skein of thread for weaving, containing eight punjums. Variance, difference, discrepancy, especially in calculation. A side, shore or corner. ఎనిమిదిపుంజములనూలు, దరియు. D. వారగావండుకొనుట to lie on one side. కొండవారగావమ్మిరి they came by the hill side, or along the hill side.

వారము * n. s. A multitude, a quantity, a flock or herd, a heap. A day of the week, a time. వారంవారం as many a time, repeatedly, often. శిషూహము, ఆదివారము మొదలైనది, ఆవృత్తియున్ను. Chenna. 5. 247. సరనాధుడుతద్వృధవారయుక్తుడై. A. 4. 289. వినువారత్రయవిష్ణాశనకోర్వమువచ్చ కోటికట్టున. టీ|| వారత్రయ, మూడుమాదైన. వాడువారాలు చేసుకొని జీవిస్తున్నాడు every day of the week he gets his dinner at a different house. P. 1. 351. అంతసెుకవారమునతనవంశగుట.

వారంచు n. s. A border, or edging to cloth. కుక్కఅంచు.

వారక adv. Constantly, unintermittingly, continually, perpetually. This and ఊరక appear to be the same word. శుంతతమున్ను, శమింతుక అనుటయున్ను. D. ఎడలెగక. OG. R. 5. 323. శ్రీరాముడునయదాముడుతారాశోకంబునంగదవిలాశంబుకవారింపుచులాలింపుచువారకసామిత్రినుత్పవంబునబలికెక. S. 1. 94. వారలగుణానుగుణముగవారకకనుగల్గినడుచువారలకెలమికశ్రీరంజిలు. T. 4. 39. వారకశేరులేనిబ్రతిబంధముపెన్నిటినంచువమ్మినా, వారకపోరిపాపెనకటాముగనాలయిపుట్టుబెల్లునె. వారక, యెడలెగకుండా. Vish. 4. 255. ఊరకమాశముగొరుగుట, వారకపాదముననేల వ్రాయుటవెక్కుల, సారెకుచేతు

లువీనుకుట, పొరువకులకెల్లఁగివాటిల్లునృపా. Charitra. 1413. క్రీంద్రమహిమయుఁజెల్పుమా క్రమములు, వారకజదువుచువర్ణించువారు.

వారకము n. s. Stipend: pay given in advance: money advanced to cultivators to be received again, without interest, when the crop is reaped. సాగుబడి కాలములోయిచ్చి ఫలకాలములోవచ్చి తేకుండామళ్లీరాబట్టుకొనేరుకలు. L. 4. 113. వలసినజీతంబువారకంబులనుకొలదిమొరగనిచ్చిగూడుకనుండు.

వారకాంత or వారకామిని * n. s. A courtesan, a prostitute, a dancing girl. కణక, వేశ్య, బోగముది. Dab. 336. T. 2. 35.

వారగా for ఒరగా adv. On one side, sidelong, sideways. కక్కగా, కక్కన, అంచున.

వారడి n. s. Deficiency, difference in exchange. లోకము. ఆవారడియందులోకలిసివచ్చినది that loss is made up by this gain.

వారడె, అనగాచాలించెనుట. D.

వారణ adv. పైకప్పుగా. D.

వారణ n. s. చెలియలికట్ట. D.

వారణము * n. s. An elephant. ఏనుగు. D. వారణరాజము the prince of elephants. వారణరాజయన she whose step is graceful, as that of the royal elephant.

వారణము * n. s. Resistance, opposition, warding off a blow, guarding; defence, shield. నివారించడము, డాలు. D. ప్రతిఘటము.

వారణపుడేక n. s. A kind of hawk. దేగలలోఫేడము. Jerdon No. 33.

వారణమునీ * n. s. The plantain tree. అరిటిచెట్టు.

వారణసి or వారణసి * n. s. Benares. కాశీపుట్టణము.

వారధి n. s. A bridge. పంలెన.

వారపాక n. s. A veranda. ఉంచపాలి.

వారబట్టి, అనగావాచారబట్టి. OG.

వారలు (poetical for వారు) They.

వారవ, అనగావాపురము. See వారువము.

వారవాణము * n. s. Armour; a quilted jacket. కవచము, దూదిబొంతచొక్కాయ. D.

వారశిలి, వారశ్రీ * n. s. A courtesan, a prostitute, a dancing girl. వేశ్య.

వారా adv. Around. చుట్టూ. కోటకుచుట్టువారా around the fort.

వారాంక * n. s. A dancing girl. కణక.

వారాళి * n. s. The ocean. శీముద్రము. Vema. 393. మోహవారాళిలోనదామునేనియుండు.

వారాహి * n. s. A sow. ఆడపంది.

వారి * n. s. Water. జలము.

వారి the infl. of వారు They. N. 2. 285.

వారింతుట * v. a. To do away, drive away, to defend, warn off or ward off, avert. To guard, prevent, elude, or oppose. To dissuade, forbid. నివారింతుట. D. ప్రతిఘటించుట. పోగువారింతుట to join the broken thread in weaving or spinning. BD. 4. 1654. వారిందివారనికవాకిటనిలవి. G. 7. 2. అభ్యుదయంబగునట్టిలగ్నమున గద్దియవైబడవిడునెడవారింతుచు, బదియారవబామ్మభోజవతిట్టినియెక. M. III. 2. 38. దమయంతినివేశంబుప్రవేశించునప్పుడు నిన్నెవ్వరువారింతునోవారనిన. ib. XII. 6. 260. దాస్వరపాలురగుట వారింతుకొంటిమైనూరకున్నజూవి. B. 8. 279. వారియునుజగమును మెచ్చుగరళము వారింతుటాప్పుకమలదళాక్షి.

వారిగ్రోలు, అనగాబిల్లంగ్రోవి. OG.

వారిచరము * n. s. Any aquatic animal. జలచరము.

వారిజము * n. s. A lotus or water lily. కుడ్డము.

వారిణ or వారిణి n. s. The cord-with which the large iron bucket is fastened to the hanging bambu arm of a picota. చాననుయేరగడకుకట్టేదారము.

వారిణిపీట n. s. A stick used in fixing the yoke to the plough.

వారిడము * n. s. A cloud. మేఘము.

వారిధి * n. s. The sea. శీముద్రము.

వారిధికన్య * n. s. Laxmi or Venus, the sea born goddess. లక్ష్మి.

వారిరాళి * n. s. The collection of waters, ocean. శీముద్రము.

వారివాహము * n. s. A cloud. మేఘము.

వారు plu. వారులు or వారు n. s. A strap of leather. తాడువలెనిడువుగాకొసినచర్మపునీలిక.

వారు (plu. of వాడు He. infl. వారి their's) They వాండ్లు. It is also thus rendered; నావారు my people. మీవారు your people. యావూరివారు people of this village. నేనుచూచినవారు the people whom I saw. Added to some nouns it has an honorific sense, as చేవర వారు, దొరవారు your honor. N. 2. 285.

వారుకొనుట v. a. To take up by the handful.

Metaphorically, To get, gain, possess himself of. ఓడికిల్లాదిగాయెత్తుకొనుట, పొందుట, చెందుట. నన్ను మోసముచేసివాడేమివారుకొన్నాడు has he gained any thing by cheating me?

వారుచుట or వారుట (causal of వారుట) v. a.

To make it flow; to pour off the water from boiled rice by inclining the vessel. వారేటట్టు చేసుట. వారుట, ఉద్దేశించుట. OG. శంధ్యవారుట to offer up prayers: (because while uttering the prayer called శంధ్య they let water run through their fingers.) DRU. 774. మలయజ వాసితమణిహేమకుంభ జలముల సెగివార్చి జలకంబుదీర్చి. G. 6. 17. శంధ్యవారువేళ. Jaim. 4. 93.

వారుట for పారుట.

వారుట v. n. To flow down, as water from the boiled rice by inclining the vessel. గంజిమొదలైనదివారుట.

వారుణి * n. s. Any spirituous liquor. The west, the region of Varuna. కల్లు, పడమటివిక్ర. D. Vish. 8. 45. Bur. B. 1. 15. 23. వారుణింపదిరాంటిత్వా.

వారుణి * n. s. A name of the saint Agastya. ఆగస్త్యులు. D.

వారువము n. s. A horse. శుక్రము. D. Swa. 4. 35. గండభైరవుపూజవారువంబులన మెండుకొనియుండు జొలంబులనుం గాంచి. Raja Sekhar. 2. 42. గారువంబులరారు గారెనువోతుల జేరి లీలలనుండువారువములు. T. 5. 53. సూరగ జేంద్రము దానింబారిగాలును చేతవిశురతుటురయమున నవ్వారువము గాలిచక్రము దారికొనేదేములు దిరుగడను జేంద్రుండుక. Pal. 62. వాజులలో రెన్నీ వాని గారెండు, వారువంబులు యిన్నివదలని వేడ్ల. ib. 70. నీలంకచారయైన నెరవారువముల, మేనులను శతువు మెలుపుతోడుడవి. ib. 497. వారువముదిగనురికివసుధగంపింతు.

వారుట See వారుచుట. M. XII. 2. 146.

వార్త * n. s. Tidings, intelligence, news, talk, conversation. వర్తమానము. D. మాట, సంభాషణ. వాడు వెళ్లి నాడన్న వార్తలైకే కాని వాడునిజము గా వెళ్లే లేదు the talk is that he went, but in reality he did not go. వానితో నీకేమి వార్తలు what business have you to talk with him? Sar. D. 324. ఆలికైపోరాడియను జూచేతవారిజ

చెప్పటన్న వార్తలవినమె. Aniru. 2. 158. కలలో నగన్నవార్తలకింతవలవంతకేమి కారణమనియెంచుకొంటి.

వార్తకాడు n. s. A talkative person. మాటకారి. Vema. 450. నేర్పనన్నవాడు వార్తకాడు.

వార్తకెక్కుట v. n. To obtain notoriety. ప్రసిద్ధిని పొందుట. Vema. 289. గువ్వకొరకు మేనుగోసిల్చి శివీరాజు వార్తకెక్కి చాలవస్త్రైకై.

వార్తలాడుట v. n. To talk, to speak, converse. మాట్లాడుట, సంభాషించుట.

వార్తాకము * n. s. Brinjal, the egg-plant. Solanum melongena. Lalito. 3. 40. వంకచెట్టు, వంకాయ. D.

వార్తాకి * n. s. The plant Solanum Indicum. నేలములకచెట్టు. D.

వార్తికము * n. s. A gloss, a commentary. సూత్రవివరణముగానున్న శుంగ్రహము గానున్న శ్రుండేవాక్యము.

వార్ధకము * n. s. Old age. An assembly of old men. ముసలితనము, ముసలివాండ్రు సమూహము. D. Vish. 2. 53.

వార్ధక్యము or వార్ధక్యత * n. s. Old age. యేబది యేండ్లతరవాటియీదు. D.

వార్ధుషి or వార్ధుషికుడు * n. s. An usurer. వడ్డిచేతజీవించేవాడు.

వాలము * n. s. A tail. A sword. లాంగూలము, ఛార్దము.

వాలము See —లు—

వాలభి or వాలహస్తము * n. s. A hairy tail. రోమగుచ్చవచ్చుచ్చము. SC.

వాలాచుట v. a. To brandish a sword. కత్తిని ఝల్కించుట. BD. 5. 1125. వడిగొనిడగ్గరివాలాచిచూచి.

వాలాయము or వాలాయముగా adv. Positively, certainly, undoubtedly, (also, less correctly) usually, often, commonly. సిద్ధముగా, యాధిగా, వాడుకగా. Pururavas. 5. 22. నీలాలకజాలింబడ నేలాయకనిడకోర్చి లీదేరగభూపాల వతంశిమిచ్చుటికివాలాయము వచ్చు మేలువాడగునీకుక. వాలాయమువచ్చు, అనగా సిద్ధముగా వచ్చును. KP. 5. 100. ఆరాజువాలాయముగా ధరణింబుట్టగలండుట. R. 3. 66. మాయాశుభబావుమువాలాయముకక్తులము, దుర్బలశ్రుబలంరాజాయనియజేయు ద్రిజగన్నాయకుజక్రధర్మనిస్తే నమ్మితిమివారి. వాలాయ

ము, సిద్ధముగా. Vasu. 3. 51. లలనాయాయెలనా
 X బెండ్లియగువాలాయంబు, చేదిత్తమానలనాధుండి
 దినమృతేని. టీ|| వాలాయంబు, సిద్ధముగాను. Vish.
 Maya. 5. 31. తాలిమిదన్నున్నె దురును వాలాయ
 ముగాచునన్న పార్తలువినవే. మాయింటికివాలాయ
 ముగావచ్చేవాడు he who usually comes to my
 house. నన్ను వాలాయముగా టిట్టుతున్నాడు he
 commonly reviles me.

వాలారులైన adj. Swordlike, resembling swords.
 కత్తులవలెనుండే. Pariz. 5. 56. వాలారులైకరజం
 బుల్ విగురించె.

వాళి n. s. Custom, practice, usage. వాడుక, నడితి.
 మాయింటివాళి the custom in my family. అదీ
 నాకువాళిలేదు I am not accustomed to it. వా
 లి, అనగాశుభ్రులుపాఠ్యేదారిఅనిన్ని అంటారు.

వాలిక adj. Long. నిడులైన, దీర్ఘమైన. Pariz. 4. 43.
 తరలాంబులుదోనవింబింబింబులుగాననేయు శ్రుద్వశ
 రుశంపెగవాలికచూపులోయనక. Charu. 4. 79.
 వాలికతీవియచుట్టును, వాలికనద్బృంకరాజివనచేవ
 తచే, నీలాలకడియమోయననీలాలకడనరెదీనిలక
 డకంటే. R. 1. 115. శ్రుకఠేందిదిరవేణివెన్నుబ
 లమైథానిల్లక్రొవ్యాదివాలికచూపుకవిరిదూపులై
 బానులుకేళిశాజరేరితిండుగు. Vasu. 3. 59. వనజ
 దళాయతాహీనిడు వాలికచూపునిమేవ వృత్తినాఘ
 నునవకంబులైబాలనికాంతదదిక్షుణ జాలకంబుపై
 కొనిన. టీ|| నిడువాలికచూపు, సిక్తి లీసోగమైనచూ
 పు.

వాలికనడ n. s. A certain pace in horses. అశ్వగ
 మనభేదము. G. 8. 74. యిట్టిప్పియనిపిపోడియము
 జంగనడయువాలికనడయునుంగలుగువారువంబున
 దలించివారెవదిలిరాగననంగదలించితోలిన.

వాలు adj. Long, sloping, slanting, descending,
 drooping. దీర్ఘమైన, ఆదోకపాటుగావుండే. Pad-
 ma. 3. 34. వెదరినవాలుచూపులును చింకముబూ
 పెడుగొప్ప. వాలుచూపులు drooping glances.

వాలు n. s. A sword, a hanger. A slope, a de-
 scent. కత్తియు, ఆదోకపాటు. M. IX. 1. 304.
 భీముడుద్రుంచెమదంబారగవాలునుక బలకయుక
 కీప్రుత్వకందీవుచై. H. 2. 16. అరవిలలతేనియల
 చాలుఅతనువాలు. ABA. 3. 78. విలుమువాలనగ
 నువిలుముకట్టినకత్తి ఉలికికట్టెయును జెన్నైండు
 చుండు. ఇరువాలుదున్నుటఅంటే అడ్డముదిగటము
 గారెండుసాళ్లునున్నుటఅంటారు.

వాలుక * n. s. Sand. ఇనుక. D.

వాలు n. s. A fish: [this meaning is used only
 in poems: hence వాలుకడాలు, i. e. మినకేత
 న? is a title of Cupid, whose banner is a fish.]
 The name *tālugā*, is given to two or three
 kinds of fish, which are scale-less, rank and
 oily. Thus వాలుకేళి is a sea-fish, *Trichiyu-*
rus Lepturus: called *Pālee* in Tamil. It has
 a large head, with the mouth rather under-
 neath: and the nose, head, tail, and general
 outline resemble those of a shark. See Russell,
 plate 165. Another *valuga* is a fresh water
 fish, found in tanks but oftener in rivers: it
 is called *valay* in Tamil, and *Paddan* or *par-*
han in Dakhini. It is sometimes poisonous.
 Another *valuga* ముల్లువాలు is the cat fish,
 nearly globular, covered with prickles. Another
 is a species of *Silurus* (Russell plate 165) it
 has a long slender body without scales: called
Valay in Tamil: the jaw is used as a comb to
 card cotton, having numerous small teeth. వా
 లుకటెంకి a sort of scate-fish. Russell; (plates
 3 and 10) *Rhinobatus lævis*. (Jerdon.) వాలు
 కపాము a certain venomous water snake. S. 3.
 291. జలమానవులుజిమ్ము జముదానిచాలునామినిమి
 వాలుగమిలుమిట్టికడక. G. 1. 111. కోర్రమానుల
 తండ్రి కొలువులెంకలకిచ్చె వాలువులనుసంగడిలకి
 చెప్పె.

వాలుగ or వాలుగా adv. Slantingly, lengthily.
 ఆదోకపాటుగా, నిడువుగా. One verse says
 వాశనగట్టుకట్టినికవాలుగకనురికట్టుచెట్టి.

వాలుగంటి n. s. Bright eyed, lit: a long-eyed
 girl. ఆయతాహి. S. 3. 221.

వాలుచుక్క or వాలుచ్చుక్క n. s. The planet Venus
 or its regent. శుక్రుడు. Sar. D. 558. పాలుపాం
 దకూర్చునబొడిచెవాలుచ్చుక్క.

వాలుచుట or వాలుచుట v. a. To slope, incline
 down, slant. To cut off. కిందికివంచుట, కోసివే
 నుట. రెప్పవాలుచుట to droop the eye-lids. i. e.
 to close the eyes. రాత్రిఅంతాకన్నువాల్పలేదు I
 did not close my eyes all night. ఆమంచమును
 వాల్చినాడు he slanted the couch. HD. 1. 947.
 వాలినకిన్నమైవాలనివాడి, వాలునజిహ్వలువాలు
 తుననిన, బందనగంధులుజలమురెట్టింప. టీ|| వాలిన,
 వచ్చిన, కిన్నమై, కోకుమువల్ల, వాలు, దీర్ఘమైన, ఈ
 వాడివాలున, యాతీక్ష్ణమైనభిద్గముచేతను, జిహ్వలు,
 నాయికలను, వాలుతుననిన, కోసినేతుననేటట్టుటికి

వాలుచేత n. s. A kind of fish (called Chirocentius nudus. Sw.) కుత్స్యవిశేషము. Russell No. 199.

వాలుట or వ్రాలుట v. n. To bend or weigh down. To light or perch; to hang loose as breasts; to fall down. కొమ్మ మొదలైనవివంగుట, చెట్టుమొదితయీదిగుట. D. దిగువకుడుట. వాలినకిన్ద్రమై, వచ్చినకోకుముచేత in the passion which he felt. వాలినకృతను, వచ్చిన ఆసుగ్రహముకల్ల through the grace that descended on thee. ఆదివానిపాదములవ్రాలెను she fell at his feet. I. 6. 62. వాలినకృతనిట్లువాక్రుచ్చివిమల హరుడాది కొల్వలోసల్లమహాగద. R. 5. 290. శైలములెత్తికండుకముచందముగానెగవైచినేలకుంవ్రాలగనీకకుట్టు. T. 3. 116. పంకజకంఠియుసాక్తివ్రాలె. P. 4. 255. ప్రాయమింకినవాలుపాలిండ్లవెలయాండు. T. 3. 111. శుభ్రులవ్రాలదులేటి. ib. 3. 126. చిలుకవాలినపేలిచిరుదొండకుండనమొనకుంటిసెక్కులమోవితోడ.

వాలుడు n. s. A kind of tree. ఎర్రవాలుడు the red kind. వాలుడుచెక్క the bark of this tree used in medicine. వాలుడులైలము the oil extracted out of this bark. P. 1. 725. కోరివాలుడులైలముగ్రోలువారు.

వాలుమగడు n. s. The hero of the sword. i. e. the king. రాజు. P. 3. 32. తాలిమియుధ్యుతియుశ్రజ్ఞాశీలతయుపరాత్మగుణిశేషజ్ఞతయుకా, కాలోచితకార్యముగల, వాలుమగండేలుజలధివలయితధరణే. టీ వాలుమగడు, ఆనగాగూరుడైనరాజు.

వాలుమృగము, వాలుమెకము or వాలైకము n. s. The sworded beast, i. e. the wild hog. కుంఠి. OG. Padma. 1. 55. ఆలస్యపుడువరువుడిగివెశవలలకులోకుడకపారువాలుమృగములకబలుదూపులబడనేయుచు, జులకనబొలయించె బెక్కుసూకరశోమితిక. HD. 1. 422. వన్నెలపులుగులువాలైకంబులును,వీయీంపువెరపునువెరగునుగాగ, లక్షులురెండేసిలక్షులుగూడి. యాశ్రయోగములోవాలైకంబులుచూడ భయంకరముగాపున్నదని చెప్పియున్నాడుగనకకుండులనేఅర్థముపుండవచ్చును.

వాల్మంటి n. s. A bright eyed girl. గొప్పకన్నులుగలస్త్రీ. D.

వాల్మడుపు contraction for వాలుకడుపు A nag belly.

వాల్మట for వాలుచుట.

వాల్మీకి or వాల్మీకి * n. s. Name of the author of the Ramayanam.

వాల్మభ్యము * n. s. Love, affection; but more commonly Influence బ్రీతి, విశ్వాసము, బలము, చారన. వాడికిరాజువద్దనిండా వాల్మభ్యముపున్నది he has much influence with the king. A. 2. 105. వాల్మభ్యలభ్యభ్యజగ్రహణంబోవ్యజనారతుశత్రుధృతియో. టీ వాల్మభ్యము, భక్త్యతిశయము. పూజ్యేకస్సురాగోభక్తియనియున్నది గనుకపెద్దలయందలివిశ్వాసముభక్తియనబడుతున్నది.

వాళ్ల for వాండ్లై They themselves.

వావమాకుడు * n. s. An eloquent orator. చక్ర, శశుగా మూట్లాడేశక్తిగలవాడు. Charitr. preface 364.

వావి n. s. Legality, lawfulness, consanguinity, legitimacy. వరశి, వావితశుట్టు to commit incest. ఇదివావికాదు this is not right. i. e. this is incest. ఆకుడుచునుపెండ్లాడడమువావికాదు it is unlawful for him to marry her. Ila. 3. 123. UR. 4. 272. T. 3. 17. ib. 3. 117.

వావింట for వాయింట A small shrub, which is edible and medicinal (Cleone pentaphylla) అజగంధ, బర్బర.

వావిక n. s. The pit at the bottom of the throat, on the breast bone. కంఠముమొదటిగుంట. D.

వావిరిadv. Very, exceedingly, much. అత్యంతము. D. Pal. 16. వచ్చినాడవుగానవావిరిదూలి, రాజాజ్ఞదోచుటరాజీకమయ్య. వావిరిదూలి, మిక్కిలిమూర్ఖిల్లి. ND. 2. 728. వావిరిడమయంతివగచుచునపుడు, తల్లివద్దికివచ్చితనమానశమున. DRy. 2182. రావణుండెంతయురఘురాముమీద, వావిరియమ్మలవాసలుగురిసె. DRK. 26. వావిరిరాక్షసవంశంబుజెరుకు. BRK. 7. వాలియధీశుడైయనుకువచ్చినవారలుగారువారలావాలియుగిల్లిపించిపుడువావిరిజేయుదుమర్కటత్వముంబోలగనీవుదాల్చుటకు. ND. 1. 612. ఛావంబురూపంబుభక్తియుప్రియము, వావిరివర్ణించివర్ణించివాని, మనమునడయబుట్టనూటలుజెప్పి. BD. 5. 889. వావిరితకురాజవల్లభుచేత, దీవెనలండకపోవంకడగుసె. Sk. Bramh. 2. 87. రావణుడుతోల్లియచ్చివావిరితకుమారించివరలభుగుడైకావించెనుతనపేరిటపావనలింకప్రతిష్ఠపార్థివనాధా.

వావిరి n. s. Patience, quiet, resignation. శివము, అనగాశివనము. OG. Pal. 76. కణకతోనేప్రాధుగట్టకట్టంక, వలదనిచెప్పినవావిరినూని, కట్టుడని

విట్టికలవాంబువలన. ib. 102. వాలిమర్లనునకు వావిరిమాని, నగరిలోన విషమునమ్మించికుంచె. ND. 4. 600. కుఱియానుబాహుని కుట్టణంబునకు, బోవుచున్నారెవో వూబోడియనుచు, వావిరిదోట్టానివడివడినరుగ.

వావిరి adj. Natural, usual, not strange. శుభాజమైన. Vasu. Pref. 35. కేవలకల్పనాకథలుకృత్తిమరుత్తుము లాద్యశత్రుధర్, వావిరిపుట్టురత్తుముల వారితశత్రు వికల్పనావిభూ మవమా పూర్వవృత్తములు సానలదీరినవారిరత్తుముత్ గావుననిట్టిమిశ్రకథ గా సుసరింపుము నేర్పుపెంపునక. వావిరిపుట్టురత్తుములు, అన గాశుభాజములైన నన్వయంభూమణుల నిఅర్థముచెల్లిలేచాగావుండును.

వావిలి n. s. The five leaved chaste tree (Vitex negundo) or Cleome Pentaphylla (according to Heyne.) శేఫాలిక, నిర్గుండి SC. it's leaves are used as a poultice or in a lotion for rheumatism, spasms &c. నల్లవావిలి a shrub called Justicia Ganderusa: one species is కొండవావిలి.

వావివర్తన n. s. for వావి.

వాపురము n. s. A horse. అశ్వము. D. వారవ. OG. KP. 3. 69. వరలునేనికదిండి వాపురముదోలుత గాగదా నెక్కినన్నుదాకకయ, దీనికటివిభాగంబు నెక్కిరాగలవెయబల. వాపురము, అన గావాహనము a conveyance.

వాపులు plu. of వావి.

వాశక్రాలు n. s. A flute. పిల్లనక్రొవి. A. 4. 38. శున్నగా శేవీణవాశక్రాలుడోలు.

వాశన for వాసన.

వాశి for వాసి

వాశిచేసుట for వాసిచేసుట.

వాశితము * n. s. The chirping of birds, or animals. కృగకుఱిధ్వని. D.

వాశిము * n. s. A house, a habitation, abode, dwelling, residence. గృహము. D. ఆయనకు మ్మునతనగర్భవాసిములో పెట్టుకొనివుండినాడు he kept us in his bosom. i. e. we were in his protection. వానిగర్భవాసిములో పుట్టినవాడు the son of his bowels, the son of his own body. Cal. 1. 152. కోశులో త్రరాదివాశిశులు.

వాశంతి * n. s. A species of jasmine, (jasminum auriculatum. వశింతకాలపుమల్లె. SC. L. 3. 35.

వాశంతిక adj. Vernal. వశింతకుశంబంధమైన.

వాశికశిష్టిక * n. s. అన గాయిల్లు, తాను అలంకరించుకొనిన గునికోశరముక నిసెట్టుకొన్నట్టి. D.

వాశిగృహము * n. s. A bed chamber. కడకయిల్లు. D.

వాశిన * n. s. Smell, scent, odour, fragrance. Flavour. Notion, recollection from memory. Fancy, imagination. కరిమళము, మనుశుఅనుభవించినదాని స్మరణయు. D. పూర్వజన్మవాశన this is the influence of his former birth. వాడికి శ్శ్రుతవాశినలేదు he has not the slightest acquaintance with Sanscrit knowledge. వాడికి యింకా ఆదుర్వాసినపోలేదు he has not yet lost his ill habit. R. 3. 95. ఉడరాశ్యకజన్మధురీణవాశినల్. Vema. 546. వరుశుక వర్తిలిరిమాయవాశన.

వాశినచూచుట v. a. To smell. కరిమళముచూచుట.

వాశినవేయుట v. n. To smell, to stink. కరిమళించుట, కంపుకొట్టుట.

వాశిపోయుట v. a. To place the rafters on a building; to rafter it. యింటిపైకెత్తుకు వాశిములుకట్టుట.

వాశము n. s. A rafter of a building. యింటి శ్రేణీలమీదవేసేటిది. గాగవాశిము the hooks that suspend a swinging cot. వాశిపువీయ్యము grains of gum found inside a వాశిము or hollow bambu.

వాశరము * n. s. A day. దినము. D. Ila. 1. 190. and 4. 104. వాశరాంతము the close of the day R. 1. 216.

వాశపుడు * n. s. Indra. ఇంద్రుడు. D.

వాశస్సు * n. s. Cloth, clothes. వశ్రుము. D.

వాసి n. s. Splendour, glory, celebrity, eminence, honor, lustre. శ్రేయస్సు, ప్రసిద్ధి, మానము. R. 5. 39. వాసినసంతభోగమునవర్తింకొమలమోహనాంయా, హనుఖపీతిరెల్లగశవయ్య సెనికిపుడంచు. ib. 5. 316. రఘుశేఖరబిల్వలుకాడవాడు, నీవాసియువన్నెనేడుగనవచ్చె. H. 1. 138. వచినలుచెలిసిన వాసిజెడును. T. 4. 14. గావన్నెయు వాసియుంధోరగ వచ్చెనుదుర్యశమేమిచెప్పుడుక. UR. 4. 297. వాసిచెడినతనుకాంతిత్. వాసిచెడిన, మిసిమిపోయిన.

వాసి n. s. Amelioration, improvement in health or quality. Comparative merits, superiority between competitors. శ్వస్థము, గుణము, తారతమ్యము. influence. వాని పుట్టివాసిచేసిరి they cured him. కుఖవాసి fascination, personal influence. వాడికిచెయివాసికద్దు he has a lucky hand, he is fortunate in his practice. కుఖవాసికిచెప్పినా

న I said it without any particular reason. This is also affixed towards denoting fractions, as a mere expletive; thus అరవాసి one half. కాలువాసి one quarter. Advantage gained in measurement &c. surplus. ధారణవాసి advantage gained by price. A. 6. 93. ధారణవాసికై యోదర్ బెట్టురు. టీ|| వాసి, మార్పుయొక్క వరకు వలకొరకు. Ila. 3. 179. మాయక్ కన్న రాధికయే యొక్క వయిన చాన యెరిగింపువడే యాయమనాయ మనెన్నుక ప్రాయమున గాజుబంటువాసిదలంక. టీ|| రాజుబంటువాసి, అనగా దొరకున్ను సేవకునకు న్నులుండే తారతమ్యము.

వాసి * n. s. A resident, inhabitant, dweller. నివసించేవాడు. సగరవాసులు citizens. గ్రామవాసులు villagers. వనవాసి a hermit.

వాసి adj. Better; either in health or in quality. అదియిప్పుడు నిండావాసి it is much better now. యోగమువాసియైనది the disease is cured. వాండ్లకంటే వీండ్లువాసి these are better than the other men.

వాసింతుట v. n. To smell or be fragrant. శరిమళింతుట. Krishna. §. 81. ఉదయాదినేధనాధ్య లక్షనవిక్ నివిక్ నిపెయగువాసింబుజాత్రి.

వాసికెక్కుట v. n. To rise to celebrity, come to greatness, obtain eminence, attain superiority. శ్రునిద్ధినిపొందుట. T. 2. 38. లోకమువారు మెచ్చగావ న్నైకువాసికెక్కి. Molli. 1. 42. వాసికెక్కిన యప్పురివారశికులు. Aniru. 3. 59. నీయుతుకారముముజ్జగంబులక వాసికినెక్కి.

వాసిగా adv. Well, properly, fully. చక్కగా. Curma. P. 4. 262. కాసిమహిమముమిచేవాసిగ వినిశంశయముల వాసితిమిక నీదాసులము. Satya. 4. 184. ఏనిసనశ్రీశశ్రీములనెంతవడింబరిగోల బేళిపోద్రోసి మహాద్భుతంబవుడుదోడుక బెట్టుక కే వేసియుల్లాశిముమిారశింక రవిలాశిమునెయ్యలు మేలుమేలనక వాసిగనైచేలవలెవాటులు జారక నేవుమిారక. Jagannath. 1. 56. కల్లుపెల్లుగ ద్రావికారుకూతలుగూయు, హాలవానినినైనమరులుకొలిపి, వెంకటశాస్త్రిల వేశ్యనెప్పరితోడనవ్వనటంచునునమ్మకలుగ, కాసువీశింబులువాసిగాలంకింబిజుడిగినెల్లాండ్లలోజోగిజేసి.

వాసిచేయుట v. a. To ameliorate, cure, make better. స్విశ్శముచేయుట.

వాసిరసము n. s. Propriety, fitness. యుక్తము.

Pariz. 4. 66. తులుకులేటికదావీరకుత్తియేనిమిశ చీదేవతనదు ప్రాణేశదైన మఘపునిటబంపిశత్యభామూవిధేయువలనమరలగగోనుటవోవాసిరసము.

వాసిరము * n. s. The cry of birds, chirping of birds. శుశిధ్వని. Kodand §. 75.

వాసిరము * adj. Perfumed, scented. శురిమళింతుచేయబడ్డది.

వాసుదేవుడు * n. s. A name of Krishna. కృష్ణుడు.

వాసెన n. s. A cloth tied over the mouth of a vessel, particularly that in which cakes are boiled by steam. A cloth bound over the head.

కుండమూతికికట్టినగుడ్డ, అశ్వశ్రముగావుండే ఆడవాండ్లుతలకుకట్టుకట్టుకొనేగుడ్డ. వాసెనకుడుములు cakes boiled in steam. Ila. 3. 69. కాటుకశిమయించి కలకుమోతెమలించి శురశివాసెనకట్టుశింఘటింబి.

వాస్తవము or వాస్తవికము * adj. True, real. యథార్థమైన, తథ్యమైన. వాస్తవికార్థము the literal meaning.

వాస్తవము or వాస్తవికము * n. s. Reality, truth. తథ్యము.

వాస్తవ్యము* adj. True, real. n. s. Reality, truth. నిజము. (It is a bad phrase.)

వాస్తవ్యుడు * n. s. Dweller, inhabitant. అక్కడివాస్తవ్యులు Those who dwell there.

వాస్తుకము * n. s. A potherb (Chenopodium album, and other edible species.) చక్రవర్తికూర. SO.

వాస్తువు * n. s. The site of a habitation, a house, a habitation. గృహమునకునిర్ణయించినభూమి, గృహము. D.

వాస్తోత్పతి * n. s. A name of Indra. ఇంద్రుడు. D.

వాహము * n. s. A horse. గుర్రము. D.

వాహకుడు * n. s. A porter, a carrier: in Telugu it means a bearer of dead bodies; an undertaker. మోసేవాడు, ఓనుగనుమోసేవాడు.

వాహనము * n. s. A vehicle, or conveyance of any kind; a carriage, car, horse, &c. పాలకీనుర్రముమొదలైనది.

వాహితము* adj. Borne, carried, supported. వహించబడ్డ. Pariz. 3. 83. స్వాహాబాహంచలవాహితంబులై.

వాహిగ్గము * n. s. The part of an elephant's forehead between the frontal globes. గజవాతకుంభా ధస్థానము, పిన్నునుదుటిబుడునుకిందిస్థానము. SO.

వాహిని * n. s. An army, or force. A river, a stream. సేన, నదియు. D. కుశ్వమువాహిని గావుం దేనది a river that runs westwards.

వాహినీపతి * n. s. The leader of an army. The ocean. సేనానాయకుడు. D. శముద్రమున్ను.

వాహ్యము * n. s. A carriage, a vehicle, a beast of burthen. వాహనము, బరువులుమోసేపశువు.

వాహ్యము * adj. To be carried or borne. మోసుకొనిపోబడ్డది.

వాహ్యళి or **వాంహ్యళి** n. s. Excursion, trip. విహారము, సేవారి. R. 1. 8. పాలునుసీరునేరుకురుకుం గలమూపులవేదవీధి వాంహ్యళియొనుచునే యళికులాలక. KP. 5. 149. ఆకుట్టణంబేలుశత్రవదాత్తుండ నెడవాడువాంహ్యళి బోయితిరిగి యరుగుచెంచుచు. Rasica. 1. 75. తేజసంబంబుజవమునుదిటముగలిగారాదనరారు మేటిసాంబ్రాణిసెక్కి హళిదైవారనవువవాంహ్యళివెడరె. Aniruddha. 3. 105. గగనవీధినివాంహ్యళిగడలుకుద్దబాంధవప్రభుముంబర. Chenna. 5. 99. భాశ్రరావనిపాలుండాక్లనాడువాహ్యళివెడలుశుమయంబున.

వి * A particle and prefix; implying Certainty, ascertainment, as వివేకము judgment. Separation, as వియోగము parting. Aversion, as, విరోధము difference, dissension. Variety, as విశేషము a distinction, &c. &c. It generally corresponds to a-, ex-, de-, dis-, in-, un-, &c. and is frequently an expletive. (abridged from IV.)

వి As a Telugu affix is a contraction for అవి the plural of అది; thus యిదినాది this is mine. యాబట్టలుఅతనివి these clothes are his.

వి|| Contraction for విన్నుతుములు.

వింక A vulgar spelling for వీక.

వింకదము or **వింకళము** adj. Separate, spacious. శ్రుత్యేకమైన, విశాలమైన. A. 4. 76. వింకదంబై నట్టిముంగిళ్ల నెలకొన్నట్టుం దావనికిక్రముగ్గుపెట్టుదాన. ib. 5. 3. వింకదమైనయొక్క వనవీధిగనుంగొనె. Camacala Nidhi. 1. 72.

వింకదము adv. (Kannadi) Separately. వేరేగా, శ్రుత్యేకముగా. వింకదముగయాదింకమునకు వీనులువేరేకలవా.

వింకడించుట v. a. To separate, put asunder, divide. శ్రుత్యేకముచేసుట, విభజించుట.

వింకళించుట See వింకడించుట.

వింతుట v. a. To break. విరుతుట. ఆకొమ్మనువించినాడు he broke the bough. వింకకూడినశబదము a compound word which can be divided into two parts; a divisible phrase.

వింజ n. s. Surprise, wonder. విశ్చయము. KP. 5. 13. తనకులుకులాస్థానంబెల్లసావధానంబగుచువింజమాడినట్లువినుచుండనన్నరేంద్రచంద్రునకునిట్లనిచెప్పించొడంగ.

వింజరము or **వింజరము** n. s. The seer-fish, called salmon: it is an excellent fish; about the size of a mullet. Russell plate 134. Ainalie 154.

వింజూరుము n. s. A whisk or chowri, the tail of the Bos grunniens. చామరము. Kasi Khand. 7. 171. గొడుగులువింజూరుములుకుడగలునుం.

వింజూరుటూపులు n. s. plu. A sort of firework. బాణవిద్యలోభేదము. Bahulas. 4. 92. దువ్వనుంబోలినకుంజులుంబగులు వత్తుల్ముంచియాకాళబాణమువింజూరుటూపులుకొవిరుసులుక.

వింజలి n. s. A certain fish. Russell plate 167.

వింట Ablative of విల్లు A bow.

వింటి inflec. of విల్లు of or belonging to a bow. విల్లుశంబంధమైన. వింటి is also the same as వింటిని, విన్నాను the preterite of వినుట To hear.

విండు Hear ye. వినుండు. OG.

విండ్ల or **విండుల** Gen. plu. of విల్లు A bow. HK. 5. 170. ధరాతలంబునకుయేనురువిండ్లపొడవునంగడుచుదివ్యశ్యంబందనంబు.

విండ్లు or **విండులు** plu. of విల్లు. A bow. ధనుస్సులు. D.

వింత n. s. Curiosity, or wonder, oddity, oddness, ఆశ్చర్యము. మోముకవింతచేసుకొని her countenance changed.

వింత adj. Strange, rare, curious, odd, queer; foreign, new. చోద్యమైన, కొత్త. వింతచూపులు odd looks. వింతమాటలు strange words. Vasu. 4. 100. అచెయిచెవింతనిదయనియారకులారక. పీ|| వింత, కొత్త. Vish. 6. 39. T. 2. 124. P. 4. 255.

వింతగా adv. Rarely, admirably. చోద్యముగా.

వికతవాడు n. s. A stranger, a strange man. చోద్యశ్రుమనిపి.

విండు n. s. A treat, entertainment, regale, banquet, feast. An invitation. A guest. ప్రార్థనా పూర్వక భోజనము, భోజనమునకువచ్చినవాడు, వచ్చినదియున్ను. కన్నులకువిండు గావుండే a feast for the eyes, a delicious or alluring sight. N. 9. 276. చూట్టి విందొనరించి. మాకువిండులేనికూడునుండు it is rare to us to dine without a guest; we seldom dine without friends. S. 3. 367. మన మేగివిండులకొక శంధించు షేకార్య మిచ్చునినాకుకా. Vema. 1783. కొండముచ్చునకు నుకోతియువిండా. R. 5. 175. తమ్మివూవిండు the friend of the lily. i. e. the sun.

విండుకు పిలుచుట v. a. To invite, to call to a feast. భోజనమునకు పిలుచుట.

విండుచేయుట or విండుపెట్టుట To give a party or treat. మర్యాద గాపిలివిభోజనము పెట్టుట.

విండువు * adj. Intelligent, knowing, wise. లాకిక వైదిక కార్యజ్ఞుడైన. SO.

వింధ్య * n. s. The Vindhya chain of mountains; extending across India from the province of Berar nearly to Guzerat.

వింశోము * adj. Twentieth. ఇరువదవది. D.

వింశతి * Twenty. ఇరువదిశంఖ్య. D.

వింహ్వలము * for విహ్వలము * adj. Agitated, alarmed. భయముచేతనిశ్చేష్టితమైన. See విహ్వలము.

వికచము * adj. Expanded, blown, open as a flower. వికసించినది. D.

వికటము * adj. Large, great. Horrible, frightful. Changed in form or appearance. Reverse, contrary. విస్తీర్ణమైన, గొప్ప, విరళమైన. SC. విరుద్ధరూపముగల, విరుద్ధమైన. Lalito. 12. 10. వ్యాత్రాశ్యంవికటాకారం విశంకటవిలోచనం. S. 1. 52. భానునియధరాధరత్రవాలమునానివికటదంతములకర్పించవగునె.

వికటకవి * n. s. A jester, a buffoon. ఏదాడం షేకోదాడనేవాడు.

వికటించుట v. n. To contradict, disagree with the health. విరుద్ధమవుట, గట్టకపోవుట. Sumati. 55. కరణములననుసరించకవిరళించునతిన్నతిండివికటించునుమి. ib. 121. కరణముగ్రామాధరణము, కరణముతన్నేలువతికి కంతాధరణస్ఫురణముతదవికటించిననురిమరికావులకుమిగుల మరణమునునుతీ.

వికర్షణము * n. s. Praise, ironical applause, egotistical boasting. Irony, ironical or unmerited praise. ప్రోత్రె, మిపె. SC. N. 8. 204. శురుషా స్యాన్యన్యవికర్షణంబు, విహితశ్రత్యశ్రునశ్యన్తిధశ్య రణాతంబు.

వికరణిదూలములు n. s. plu. The cross lower beams of a shelving roof. చిత్తుపెంకలవేసేదూలములు. D.

వికర్షుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

వికల * adj. Defective, imperfect. Decayed, impaired. Confused, agitated. Withered, waning. విచ్చిన్నమైన, భగ్నమైన, చెడిన, కలుచు మైన. Dab. 166. వికలశ్రయత్తులువికలశ్రమతులు. M. XV. 1. 166. అక్షురవృద్ధజూడనా రివికలులగుచు. T. 3. 100. వికలచరిత్రుడైనముదివెంకలిమైనకురూపియై ననుంద్రికరణమద్దిగామగడ దేవుడటంచరి. P. 1. 715. డన్నిశురుండవలంతు పెద్దయెడకు గలిగించెడై ధ్యవికలస్థితివాసరవస్తులూరటల్. టీ! వికల, చెడిన.

వికలత్వము or వికలత * n. s. Confusion, agitation, decay. కలుచు త్వము, శైధిల్యము. T. 4. 53. శ్రవం చముగ్రుంగినట్లువికలత్వమొండ, మదితాలి మడిండగ. P. 1. 499. లావరియ్యుడంగవికలత్వము బాటిలిగ్రున్సి. ib. 2. 81. ప్రాణతనశుర్యంతంబుక గుణవికలతశశశ్యంగము. M. XII. 1. 21. కన్య త్వవికలత గాకుండ గానూర్యవరమునగలుగుట.

వికలాంగుడు * n. s. A cripple, he who is deformed or maimed. పోగండుడు, అంగహీనుడు. M. I. 2. 8. యిట్లువికలాంగుడైవుట్టినయనూరుండు.

వికలిత * adj. Confused, confounded: decayed, impaired, withered. కలుచు మైన, శీధిలమైన. P. 1. 111. సింగంబువికలితాంతరంగంకై. ib. 1. 535. ఏకరణివికలితాత్మకు గాకుండుంబతి.

వికలుడు or వికలుండు * n. s. A fool, one who is in confusion. కలతబారినమనస్సుగలవాడు. BD. 1. 895. P. 3. 152. వేగరముననిలిచిప్రాంతివికలుండగుచుకా. టీ! వికలుండగుచుకా, తెలివితప్పినవాడై.

వికల్పము or వైకల్పికము * adj. Optional, admitting two forms (in grammar:) alternative. ద్వివిధమైన, శుందిగ్ధమైన. Lalito. 10. 50. శుదశిచ్చావ శంకల్పవికల్పకలనాత్తికా.

వికల్పము * n. s. Doubt, indecision, alternative opinion. Option. నైవిధ్యము, శంకేహము, ఇచ్చాపూర్వక గ్రాహ్యగ్రాహ్యము.

వికవికనవుట v. n. (Anuk.) To laugh out, to giggle aloud. కుకకునవుట. N. 9. 243. లోలయగులోలలోచన వాలుంజనుదోయి కేలవడిబట్టక నయ్యులోజంపాలోయనివ్రేలుంగ్యుండు సీమలు వికవికనవ్వక.

వికశించుట See వికసించుట.

వికసించుట, వికసలుట, or వికసిల్లుట * v. n. To open, as a flower, blow, expand. శువువు మొదలైనవివిరియుట.

వికారము * n. s. A change of form, nature or quality, alteration; disease, sickness; a transition from the quiescent state of the mind. Oddness, queeriness, ugliness. తిరస్టారె, ప్రకృత్యస్య ధాధావె, తస్యయె, రూశము, రోగ SC. మారు రూపు Vema. 2056. లోనుబదిలకురవి లోకవికారము తరిగి వేయువాడు. Bha. X. 327. కాంతలు తల్లితోతనవికారము తల్లగఁజింక భీతుడైకాంతుని సెువనకాశరనుసాధుని వెంపున. వికారములు అనగా వికృతములైనచేష్టలు strange doings or tricks. An epigram says వైద్యావదంతి కఫిత్రమరుద్వికారం.

వికారము * adj. Ugly, unnatural, odd, queer. విరూపమైన, కురూపమైన, వింతైన.

వికారముగా adv. Oddly, queerly, unnaturally. విరూపముగా, కురూపముగా. నాకు పుళ్లవికారముగావున్నది I am ailing a little. కడుపులోవికారముగావున్నది my bowels are out of order.

వికారించుట v. n. To disagree with the health: to ail. పుంటికిగట్టకపోవుట.

వికావిక adv. Much, aloud, (a word regarding laughter.) కుకాకుక. T. 2. 95. శృంగారపువంత మాటలవికావికవానినగించినవుచుక. Ila. 3. 71. కళవళమండుగ స్టెనువికావికనవుట.

వికాశము * n. s. Expansion, opening, blowing, bloom. వికాశము, విరియడము, వర్షస్తున్ను. Vish. 7. 395. సీవదనంబువికాశము, శ్రీవెలయుచునున్నది శుడు. ib. 1. 192. నెమ్మొగంబునకొలచెలువంబు మోహనవికాశమునన్నువకానుగలు.

వికాశిత * adj. Opened (as a flower) expanded, blown. వికసించిన, విరిసిన.

వికీరము * n. s. A bird. Scatring. The funeral cake offered for one destitute of surviving relatives to do it for him. కుషీ, చల్లడము, కర్రనట్టమైనవాండ్రకువేసేటండము.

వికీర్ణము * adj. Scattered, spread about, dispersed, sprinkled. చెదిరిన, వెదచల్లిన, విశిశ్చమైన.

వికృతము * adj. Ohanged, altered, transformed. Imperfect, deformed. Faded. వికారమైన, విరూపమైన, వికాశితమైన, వికలాంగమైన. M. XVIII. 1. 39. వివిధసాసాత్తులువికృతశరీరులైయారనానాధితులగుటమానె. ND. 4. 496. కరువడివికృతరూపుముననయోధ్యకరిగి. Pal. 447. కాన్నిటినివికృతములుచేసి.

వికృతి * n. s. Ohange, transformation, metamorphose, distortion, depravity. (వికారము) కింది త్రవ్యకృత్యస్య ధాధావము, వికాశితోధవిశేషమకానాజాతవికారము. SO. (In grammatical treatises this name is applied to the Telugu language, as being contradistinguished from) ఆద్యత్రవ్యకృతి the Sanscrit. L. 17. 64. వికృతివాసిననాకువేమమేమిటికి.

విక్రము * n. s. A young elephant యేనుగపిల్ల.

విక్రట v. n. To swell with pride. To stretch out (as the limbs.) ఒడలువిరుచుకొనుట, అంగము మోహముకనకరుచుట, శ్రుజాశుధిలవియుండుట. D. నిక్కుకొనుట, గర్వించుట. Chandra Rek. 2. 4. విక్రకావోవీడునాడుచేతనటంచుకావిక్కుచుతల్లికడకుజని. టీ|| విక్కుచు, గర్వపడుచున్ను.

విక్రమము * n. s. Heroism, might, energy. A footstep. శక్తి, బలము, శ్రుతాశము, సాహసము, (క్రమముతప్పడము. D.) పాదవిశేషము. A. 5. 143. విక్రమత్రయిమాధపుడాక్రమించె. టీ|| కురాక్రమత్రయము, పాదవిశేషకాత్రయమున్ను.

విక్రమాదిత్యుడు or విక్రమార్జునుడు * n. s. A certain king, the founder of an era wherein the year 1897—8 is coeval with AD. 1840.

విక్రమించుట v. n. To be energetic. సాహసముచేసుట, కురాక్రమించుట. M. XII. 1. 42. యివ్విధంబున విక్రమించుకవీరవర్యుని. ib. VIII. 2. 270. స్వశుధిసానుడిట్టారుడు శుహించుమించివిక్రమించుగాక.

విక్రయము * n. s. A selling, sale, vending. అమ్మడము. D.

విక్రయకుడు * n. s. Seller, vender, dealer. అమ్మేవాడు. D.

విక్రయించుట * v. a. To sell. అమ్ముట. D.

విక్రియ * n. s. Ohange, alteration of mind, form, condition. వికారము, కిందిత్రవ్యకృత్యస్య ధాధావము.

విక్రీడిత * adj. Played, danced, joked. ఆడబడ్డ, కరిహాసితమైన.

విక్రేత * n. s. Seller, vender. అమ్మేవాడు.

విక్రేయము * adj. Vendible, saleable. అమ్మతగ్గది.

విఖ్యాతము * adj. Famous, celebrated. ప్రసిద్ధమై నది.

విఖ్యాతి * n. s. Fame, celebrity. ప్రసిద్ధి.

విగతము * adj. Gone, parted, disappeared. Gloomy, obscure. అంతహితమైన, పోయిన, నిష్ఠేజ శ్రమైన. విగతజీవుడు or విగతజీవుడు the deceased. విగతసాధనుడు he who has lost the means, whose power is gone. విగతధృతిమై having lost his courage, being deprived of his strength. విగతకల్మషులై freed from sin, sinless, pure. విగతప్రజ్ఞుడు one who has lost his wits, devoid of sense.

విగతము * adj. Fallen, dropped. కుతీలమైన, తారిన.

విగ్రహము * n. s. War, battle. An image, idol, form, shape; the body. యుద్ధము, ప్రతిమ, శరీరము.

విగ్రుడు * n. s. Noseless. ముక్కిటివాడు. SC.

విఘటిక * విఘడియ n. s. The sixtieth part of a Hindu hour. యియలోనరువదవవంతు. D.

విఘట్టనము * n. s. Rubbing, friction, striking. 2. రుసుకోవడము, కొట్టడము. KP. 8. 124.

విఘోమము * n. s. The residue of food offered to the gods, to the manes, to a venerable guest, or to a spiritual preceptor. దేవతాతిథిశిష్టాన్నాదికె. SC.

విఘాతము * n. s. A hindrance, obstacle, impediment, check, arrest. Difficulty, stumbling-block. అడ్డంకి, ప్రతిబంధకము.

విఘాతముచేసుట v. a. To impede, hinder. అడ్డంకిచేసుట.

విఘూర్ణనము * n. s. A whirl, gyration. గరగరతిరగడము.

విఘూర్ణిత * adj. Spinning, turning, whirling round. గరగరతిరగే.

విఘ్నము * n. s. Hindrance, impediment, obstacle. అడ్డంకి, ప్రతిబంధము. D.

విఘ్నేశుడు or విఘ్నేశ్వరుడు * n. s. The usual name of Ganesa or Janus. వినాయకుడు.

విచక్షణము * adj. Wise, clever, able, skilful. తెలిసిన, శుమద్ధుడైన.

విచక్షణుడు * n. s. He who is wise or skilful. తెలిసినవాడు. D. శుమద్ధుడు.

విచారము * n. s. Grief, sorrow, care. Thought, investigation, examination, consultation, discussion, disputation, reasoning. చిత్తశాంతము, ఆలోచన. SC. వివేచన, చర్చ. (Morton.)

విచారణ * n. s. Investigation, examination, inquiry. యథార్థనిరూపణము, వివేచన, నిష్పాదనము. (Morton.) ఉచితానుచితములవిచారించడము. D. కురిశీలన. అతనికి మావిచారణలేదు he takes no notice of us.

విచారణకర్త * n. s. An inquirer, a superintendent, investigator. విచారించుకొనేవాడు, విచారణచేసేవాడు.

విచారణీయము * adj. To be discussed or investigated. విచారణచేయతగ్గది, కురిశీలనచేయతగ్గది.

విచారకుడు v. n. To be sorrowful. వ్యాకులకుడుట.

విచారించుట or విచారణచేసుట v. a. To investigate, examine, inquire into. విమర్శచేసుట, కురిశీలనచేసుట.

విచారించుట v. n. To reflect, consider, deem, suppose, think. యెంచుట. అట్లావిచారించినాడు such was his opinion.

విచారితము * adj. Investigated, examined, judged, discussed, tried. కురిశీలనచేయబడ్డది.

విచికిత్స * n. s. Doubt, uncertainty, an error, mistake. శంశయము, శంకేహము.

విచికిలము or విచకిలము * n. s. A kind of Jasmine; a shrub called Vangueria spinosa. మల్లెచెట్టు, మల్లెపువ్వు, దవనము. SC. H. 5. 121. పెడనుచందనచర్మధమ్మిల్లకీమవిచకిలంబులుగంబూరకుచములందు.

విచిత్రము * n. s. Surprise, wonder, astonishment. విస్తయము, చోద్యము. D.

విచిత్రము * adj. Variegated, gaudy, painted, coloured, beautiful, handsome. Wonderful, surprising. నానావర్ణమైన, నుండరమైన, విలక్షణమైన, ఆశ్చర్యమైన. Morton.

విచేష్టితము * n. s. Motionlessness, immovability. నిశ్చేష్టితము. T. 3. 125. తనువులోసాక్కివిచేష్టితంబొరయగా.

విచ్చ n. s. A small ball of thread? చిన్ననూలుపుండు, యిది తెలికినశబ్దముకాదు.

విచ్చలవిడి or విచ్చలవిడిగా adv. At pleasure, at will. Independantly. యభేచ్ఛగా, స్వతంత్రము గా. BRY. II. 1039. M. IV. 2. 152. Prabha-vati Pra. 4. 121. NH. 5. 17. యన్నాళ్లరీతిగా వింతనందేమియుమివిచ్చలవిడిమెలగరాదు.

విచ్చవిచ్చలు n. s. (Anuk) Dispersion on all sides; scattering about. యథాయథలు. D.

విచ్చవిచ్చలు adv. (Anuk) Pell mell, dispersedly. యథాయథలు గా.

విచ్చటాకు n. s. A coloured palmira leaf rolled up and put in the pierced ears of women, in order to widen the bore for an earring. చెవ్వాకు. OG.

విచ్చుకత్తి n. s. A drawn sword. దూసినకత్తి.

విచ్చుట v. n. To become open, or loose, open itself, burst asunder as a ripe fruit, to be cracked or broken, to be dispersed, split. విరియుట, వికసించుట, వీచుట, చీలుట. A. 4. 170. మహ్మోకయిందుకవిప్పిచ్చుమొగ్గయి మరి పాసిపోదురుశిశువు శ్రదిశాకతులైనయభ్యసుత్. టీ|| విచ్చుమొగ్గయి, పోగువీతినవారై. Pal. 450. వెల్లికట్టణమంతవిచ్చియాకోటలోనికేడవంచు. మొగ్గవిచ్చినది the bud opened. దండువిచ్చి యథాయథలైపోయినది the army broke up and every man went his way. ఆగోడవిచ్చినది a crack has opened in the wall. ఆకుండవిచ్చినది the pot burst. మూశిలోలోహముకరిగికన్నువిచ్చి ఆదేటప్పుడు when the melted metal looks quite clear.

విచ్చుట v. a. To open, or loosen; untie; undo, spread, expand. వీచ్చుట. దానికొత్తువిచ్చినాడు he untied her knot of hair. కన్నువిచ్చివాండ్రను చూచినాడు he opened his eyes and looked at them. పాముకుడవిచ్చినది the snake spread or expanded its crest. ఆగొడుగునువిచ్చు open the umbrella. యింటినివిచ్చి మరి పైకచోటకట్టుకొన్నాడు he pulled down the house and had it built in another place. Vema. 170. కల్లువిచ్చినగినకుట్టు చెన్నాళ్లంబు. ib. 174. మేతికుండుబూదమేలి మైయుండునుపొట్టవిచ్చిచూడవురుగులుండు. T. 2. 84. సాంబ్రాజిధూతుంబువాసినగుక్కునెరిగొప్పు విచ్చి. ib. 3. 27. నిచ్చనిచ్చలుంబొరవిచ్చివిచ్చలవిడింఠారాలిననిచ్చలంపుకన్నకత్తురంపుశరాగంబునం.

విచ్చేయుట v. n. To come, the same as వేంచేయుట or విజయముచేయుట. H. 5. 48. లావుశీక్షవ

చెడగొట్టిలాకి బోవజేసిదోలనిటకు విచ్చేసిగాడ. Vish. 6. 98. నికల్లభంబులుంగలవువిచ్చేయుండు నేడంచుబల్లినరాజేంద్రుడుకుట్టణంబునకునేగ్గ. BX. 32. 2. వచ్చిననల్లభగనుగొనివిచ్చేసినటుంచు శతులువికసితముఖులై. Paidim. 4. 184. ఆమన్ను కాకాయడచటికెచ్చటికేగువిత్తంబుకల్లివిచ్చేసె సెక్టా.

విచ్చాయము * n. s. A flying shadow, (as that of a flock of birds.) శుభులయొక్కనీడ.

విచ్చాయము * adj. Faded. నిస్తేజస్నమైన. G. 6. 117. నినుబూదకాజనుడెంచునపుటియెడకానేకాన్తు మార్గశ్రమంబునవిచ్చాయములైనభక్తుని శుదాంభోజంబులత్యంతన ప్రునిలింపావళిమాళి రత్నములచేర క్రాదిరక్తశ్రుభాగనుకుట్టకాశివరాజ్యకుట్టమనునూ గాకీశురాధీశ్వరా.

విచ్చిత్తి (Vulgarly విచ్చిత్తు) * n. s. Loss, destruction. భగ్గము. గర్భవిచ్చిత్తి miscarriage.

విచ్చిన్నము * adj. Parted, divided, cut, separated, interrupted. భిన్నమైన, భగ్నమైన. అవిచ్చిన్నమైన or నిర్విచ్చిన్నమైన continual.

విచ్చేడము * n. s. Separation, disjunction, removal. వియోగము, భంగము.

విజనము * adj. Solitary, private, lonely, uninhabited. నిజానమైన.

విజయము * n. s. Conquest, triumph, victory. గలుపు. D. This word is used in the titles of several poems, and can be translated 'Adventures' or 'Tale,' as తారాశశాంకవిజయము The adventures of Stella and the Genius.

విజయదశమి * n. s. The tenth day of the month Aswina: being the day after the festival to Saraswati; on this day are worshipped all the books, arms and instruments of trade which were collected on the శిరస్వతీపూజారంభము.

విజయనగరము * n. s. The town Vijayanagar. ఒకకుట్టణము.

విజయపురము * n. s. Vijayapoor the capital of the శుళవదేశము.

విజయముచేసుట v. n. To proceed; deign to come or condescend to go. వేంచేయుట, విచ్చేయుట. యీవేళచూయింటికివిజయముచేస్తారా will you do me the honor to come? or, condescend to come? will you favour me with your com-

pany ? A. pref. 21. దేవదేత్రంకువిజయంబు చేసిన యాశ్వుత్తుంబు. ib. 6. 190. ఆత్మకృత్యులకునకతి వైభవమున, నతివదోక్త్యాని విజయంబుచేసి. ib. 6. 168. మాపురమునకు నివిజయంబుచేయ వుత్రికని క్రుక. ib. 4. 111. విద్వికత్యంహారంబునకు విజయం బు చేయుమనుటయను.

విజయశ్రంభము * n. s. A pillar of victory. జయం చివేసినశ్రంభము. A. 4. 345. పొట్టునూరివిజయ శ్రంభాకలూట్టంకిత.

విజయ * adj. Victorious, triumphant. జయమును పొందిన.

విజయ * n. s. A conqueror. జయించినవాడు.

విజయాభవ * interj. Hail to so and so, here's to the health of so and so. శుభాశ్రుష్టుడుగానుండుము.

విజయుడు * n. s. A name of Arjuna. అజ్ఞానుడు.

విజయవిలాసము a poem in his honour. Jaya and Vijaya are the names of the two porters at the gate of the palace of Vishnu. విష్ణుల యొక్క ద్వారపాలకులలో సొకడు.

విజాతీయము * adj. Of a different species; of a different sort, or nature. Strange, queer, odd.

విశేషమైన, భిన్నమైన, వింతైన, అద్భుతమైన.

విజోద * n. s. A desire of conquest, emulation, rivalry. పురజయేచ్ఛ. A. pref. 12.

విజోదులు * n. s. Desirous of victory. పురజయేచ్ఛ గలవాడు. A. 4. 195. ib. 3. 21.

విజిత * adj. Subdued, overcome, conquered. జయించబడ్డ.

విజృంభణము * n. s. Budding, expanding. వికసనము, వ్యాపకత్యము.

విజృంభించుట * v. n. To bloom, flourish; to be in its pride, shine forth, display. సామర్థ్యము ప్రకాశించుచేసుట, D. వాడిప్పుడు నిండావిజృంభించివున్నాడు he is now in his pride. నిండావిజృంభించబోకు do not hold up your head too high. H. 4. 244. ఆయ్యంభోజనయనవిజృంభించి మెలగుచున్నయవశరంబన.

విజృంభిత * adj. Spread, open, expanded. వ్యాప్తమైన. A. 1. 45. ib. 2. 60.

విజ్ఞావిజ్ఞాగ adv. In a mangled manner. నజ్జనజ్జాగా, నజునుజులుగా. Sva. 4. 85. విజ్ఞావిజ్ఞాగదస్యౌగవిడవకలమికరకుటం ప్రయలనిరికింపిగజ్జగదల. టీ||విజ్ఞావిజ్ఞాగదస్యౌగ, ననినలిఅయ్యెటట్టరన్నుకూలున్నట్టు టికిన్ని. In pieces, piecemeal.

విజ్ఞోడు గావుండే or విజ్ఞోడైన * adj. Odd, not alike, not a pair, discordant. జతకాకుండావుండే. Vaijayanti. 1. 86. శ్రవణశంకుమదంబుశంధించిమునివేళ్ల మృదురితివైతీగ మెరుగుసేయు, శృకులువిజ్ఞోడైనచోదంత్రి విగదిరావీడించి కిటికిటవిరడ ద్రిశ్వు.

విజ్ఞప్తి * n. s. Information, representation, request. విజ్ఞాపనము. A. 3. 2. నిత్యంబుకాశ్రుతిహారివాదమగుటకా విజ్ఞప్తికేతంకుదాన త్యూర్ణశ్వలు దౌట. టీ|| విజ్ఞప్తి. విన్నపము.

విజ్ఞాత * adj. Celebrated, famous, known, understood. శ్రుతిద్ధమైన, తెలుసుకోబడ్డ. A. 3. 82. విజ్ఞాతయోగకాశ్రుతిందవీవు.

విజ్ఞానము * n. s. Knowledge, science, learning. A. 6. 86. యిట్లమావిజ్ఞానంబు నెట్లనిన.

విజ్ఞాని or విజ్ఞానుడు * n. s. A man of science. విశేషజ్ఞానముగలవాడు. A. 3. 20. ఘనవిజ్ఞానుక్రమంబునకానిరి.

విజ్ఞాపనము * n. s. Representing, informing. విన్నపము. A. 6. 130. ఆతనిచేతవిజ్ఞాపనంబు చేయించిఅనుమతిగాంచి.

విజ్ఞాపించుట v. a. To represent, address, request. విన్నపముచేసుట.

విజ్ఞాడైన * adj. Skillful, conversant, wise, learned. నిపుణుడైన. D.

విట * adj. In the style of a buck or gallant; waggish. విటశంబంధమైన. L. 5. 66. విటవటుశంధానవిద్యలమెరసి.

విటంకము * n. s. A dove cot, an aviary. కపోతపాలిక, చోపాశ్రంభాలమొదిలేసే. SC.

విటకాడు * n. s. A buck, a dandy, a blood, a fellow, a gallant, a cavalier.

విటతాటము, విటతటము or వీటతాటము n. s. Confusion, disorder. తారుమారు. వీటతాటముగ adv. Topsy-turvy. తారుమారుగా. ఈవలిదావలనావలిదీవలననుట. D. విటతాటముగ, అనగాకీలుకీలువిరువను. OG. ABA. 3. 74. విటతాటమనకీళ్లువిరిచిపెట్టుటయు, దయ్యముకుట్టెనుండుటయమరియుండు. BD. 6. 866. శృటికశ్రులింగమైస్ఫుటకాంతిదేసి చటులభాశ్రరకరకుటలమంతయును, విటతాటముగదిశాతటములుగప్ప. ib. 6. 202. వెళ్లజైనశ్రుతిమలవిటతాటమాడి, వశతులన్నియుక్రచ్చివైకించెగాఢ. M. III. 7. 82. కేటవిన్నపమొరదానవ

కోటిజ్ఞానదోలియ, కోటనల్లదలంపి హూత్రత గూలదోవిళిమున్నము, క్షూటతోరణ యంత్రకేతన గోశ్రురాట్టకసంహతుల, వీటతాటము జేసీరక్కపివీ రులాక్కటమాత్రలోక.

విటత్వము * n. s. Beauishness, the being a dandy, buckishness. పల్లవికత్వము, విటకానితనము.

విటచుము * n. s. A branch of a tree with it's new sprout or shoot, a clump, a cluster. వృక్షశ్రోం ధోర్ధ్వశాఖాయాం, కొమ్మ, శ్రుంభె, దుబ్బు. SC.

విటపి * n. s. A tree. వృక్షము.

విటశ్రుచుము * n. s. A gallant or paramour. జారశ్రుచుముడు.

విటీ or విటకత్తె * n. s. A woman of pleasure, a female rake. జారస్త్రీ. A. 5. 151. విటీవిటకోటికి ముప్పులండళంబుగృహనీనియు. H. 4. 189. పో గావలెసాధ్రమించు విటకత్తెలయల్లలు దీర్చబోయెదో.

విటుకులాడి n. s. A belle. వస్త్రైలాడి, కులుకులాడి.

విటుడు * n. s. A buck, a dandy, a blood, a gallant. కుల్లవికుడు.

విట్రోత్తంసుడు * n. s. A leader in fashion, the prince of gallants. పల్లవికశిఖామణి.

విట్టరము * n. s. A tame hog. సూకరము, పూరకుం ది.

విఠాయి (K) A certain tune. రాగశేషమేమో. BD. 3. 1874.

విడ The Root in A, of the verb విడుట To become loose &c. R. 3. 61. విడగంటిమిభవబంధము.

విడంబ, విడంబమాన, విడంబి or విడంబించు adj. Like, resembling. అనుకరించే. Pariz. 3. 83. మణికుట్టి మతల ప్రతిబింబితార కాకుటుంబంబులవిడంబించు పారిజాతకుసుమోపహారంబులవలన. A. 3. 110. కాంబ ప్రాద్యప్రీవిడంబివృత్తశిరోధి. In an inscription are these words. శికలనరహతిమణిమకుట విడంబమానచరణానఖిరణ. Vajja. 2. 85. అనఘవే శ్యావిడంబ వర్తనములెన్నునిసుకప్రాతరయాజోలి మేలత్రవప్య. టీ|| నేశ్యావిడంబ, బోగముదానికిఅను గుణ్యమైన, అనుసారమైన.

విడంబనము * n. s. Imitation, copying. అనుకరించడము, అనుకరణము. T. 5. 84. అనేకకోటిమూర్తాండమండల శ్రుభాదంబరవిడంబనంబైనయారాజుదివ్యతేజంబు. టీ|| విడంబనంబైన, అనుసరణముకలదై.

విడంబము for విలంబము * n. s. Slowness, tardiness, delay. తడవు. వాడురావడమునకు నిండా కాలవిడంబముఅయినది his coming was a great delay.

విడంబించుట * v. a. To imitate, copy. అనుకరించుట. (విస్తరించుట. D.) P. 1. 283. చంద్రబింబంబువిడంబించుగుంపులుగొని. టీ|| విడంబించు, అనుసరించగా. T. 3. 29. నీరడంబులడంబువిడంబించుచీకటిజ్రాకులును.

విడంబిత * adj. Imitated, copied, simulated, transformed. Extended, spread. అనుకరించబడ్డ, విస్తరించబడ్డ. P. 4. 145. విడంబితశంబరారంభంబుగావుననాకాంతపాతీనాంకంబై. టీ|| విడంబిత, విస్తరించబడ్డ, అనుకరించబడ్డ. R. 5. 129. వచ్చెముని ధైర్యధనపాటచ్చరి గూర్చనభివధవిడంబితకళాదీవ్యచ్ఛతురవడన.

విడంబితుడు * n. s. He who is distressed, mortified, annoyed. పీడితుడు, బాధించబడ్డవాడు. Vasu 5. 71. అంబకశుంచకంబుగల, యంబచరింపుచునంబకత్రయాడంబరశాలిచేగడువిడంబితుడైన యనంగుడానహస్రాంబక బాంధవుంజెనకి యారడి బెట్టెడివాడెయంచు.

విడచుట or విడుచుట v. a. and v. n. To relinquish, leave, quit, abandon, give up, loosen, slacken, untie, undo. To cease, to terminate. చాలించుకొనుట, వడలుట. ఆచెట్టునాలుగుకొమ్మలువిడిచినది this tree has produced four branches. వానవిడిచెను the rain is over. గ్రహణమువిడచినది the eclipse is now over. చీడవిడచినది the plague is over, or ceased. అంటువిడచినది the impurity is now over. దయ్యమువిడచినది the demons have quitted him or let him go. క్రోధమునువిడచినాడు he has laid aside his wrath. చేలోఆవునునేయవిడచినాడు he let the cow go to graze on the crop. ఆహారమునువిడచెను he gave up eating. ప్రాణమువిడచెను he gave up the ghost. కన్నీళ్లు విడచెను she shed tears. వానికిరెండు గ్రామాలు విడచినారు they granted him two villages. Narasimha. §. 37. ఔషధంబులమంచిననుభవించిన గానికర్మణింబైతెగానివిడద. P. 1. 729. శిలతోనడచిన నెత్తుడో ప్రాణమువిడచె.

విడత or విడుత n. s. (in composition) Time, as తెుకవిడుత once. రెండువిడుతలు twice.

విడదల n. s. Release, liberation, freeing, setting at liberty. నివృత్తి.

విడదలకావడము n. s. To be released. నివృత్తికావడము.

విడదొక్కట To allot, set aside, grant, as land. విడుచుట, ఇచ్చుట. ఆపూరికిందయాపూరిపాలములో కొంతభూమివిడదొక్కినారు they allotted some land for that village.

విడనాడుట v. a. To cast off, desert, quit, relinquish, divorce. విడిచిపెట్టుట, వదులుట. Vema. 221. యిదిగాకువలదనుచును వదలకమదిలోననైన పశువు భ్రమతలోకదిసివిడనాడకుండిన నడుగో శంసారవీజమందురు. ib. 1752. కూళకూళ మెచ్చు గూంపంతువిడనాడి. Sar. D. 499. అంతటనృశతి భార్యనువిడనాడి, వింతింపుచునుగడ్డెచేరికూర్చుండి. P. 3. 116. ఏనకటంజలుజరమై త్రినిధివిడనాడదివక. టీ|| వదలిపెట్టుకూడక. ib. 4. 376. దీకానిపట్టినప్రాణ నాధువస్త్రాంచలమించుకేని విడనాడక నెవ్వకినిచ్చుకొంచు. టీ|| విడనాడక, వదలక. ib. 1. 425. విడనాడకుమనిరైనన్యం బడరంపట్టుగాము బ్రాధనాలాశములకగడగరగినిన. టీ|| విడనాడకుమని, నన్నుయిక్కడినుంచిపోగొట్టుకుమని. ib. 2. 166. యెవ్వరికేదిమార్గమా నడవతివారొకంతవిడనాడరుగాగడ లేరుసంతకుక. టీ|| విడవరు.

విడబడుట or విడిబడుట v. n. To escape, get free, break loose. విచ్చలవిడియపుట, కట్టువదిలించుకొనినిరంకుశము గావుండుట. BD. 4. 352. అతనిమహూద్దండగజము, తన్నుదామరచిమ దగ్రశ్రయగుచు, కడిదిమావంతునిబడఝాళిచేసి, విడివడిదండెల్ల విరియదోలుచును. ib. 4. 365. విడివడిమదకరివడిగొనిఉరచు. ib. 4. 243. కలితవదోద్రికజలధారలాలకవలివేగముననివారితవృత్తి, విడివడియత్పరివీధి నేలెంచు. అదివిడబడిచూట్లాడినది she shook off all shame and spoke.

విడవలి n. s. A kind of grass (Andropogon muricatum) used for thatching. వట్టివేయకసువు. విడవట్టిలు a house thatched therewith.

విడాకు n. s. (i. e. విడి, ఆకు) A loose leaf.

విడి n. s. Clearness, transparency, brilliancy, నైర్మల్యము, స్వచ్ఛత. P. 3. 285. విడిగలమానికముంబుల్రడితోడంకూర్చినట్లు. టీ|| విడిగల, స్వచ్ఛమైన. ABA. 2. 526. పుస్త్రరాగాభిదబరగుకెంపిననదివస్త్రైతస్సకరపక్షయంక్రమకృత్రిమంబగునదికేరురవాయనతత్తాంతివిడియనదనరుచుండు.

విడి adj. Clear, transparent. Single, odd, extra. Spare, unoccupied, unemployed, loose, స్వచ్ఛమైన, నిర్మలమైన, తుల్యమైన, ఒంటి, మిగతగావుండే. N. 9. 219. విడికెంపుపడగగొడుగులు, కడ

వేడుకలేమదూస. టీ||విడి, కాంతియుక్తమైన. T. 1. 8. కళుకుజగజంపువిడికెంపుకంకణంపుశులుకులాలయం. Sar. D. 51. విడికెంపుములసెక్కువేలిముద్రికలు. Ila. 1. 14. విడికెంపుగనుంపుపెదవితోడ. Vish. 3. 370. తదీయరహస్యావహముగ సెక్కువిడితిహాశముచెప్పెక. విడి, అనగాత్రత్యేకమైనఅనితోచినది. విడిపుష్పము unstrung flowers. విడిముత్యములు loose pearls. విడిమనిషి a single man, an extra man, one who is unoccupied or unemployed. విడిఆకులు loose leaves, not stitched. విడిఖండవ a single cloth (meaning one of the pair) విడిపావుకోడు one sandal, an odd one. విడిమేను, అనగాదిశముల naked. Satyabha. 1. 34. విడిమేనులుగనిల్చివినువాకనిరాడుకన్నగాంకసలనుపట్టికట్టి. విడిమేనులుగనిల్చి, అనగాదిశములగానుండి. విడియైదువ, అనగాలంజ a loose woman. Satyabhama. 4. 38. వింతగాసెకవిడిదిశంతరించి, విడియైదువలచుట్టరికంబుపాంకించి. విడియైదువలు, అనగాబోగమువాండ్లు. విడికథ a riddle, charade.

విడి (past pl|| of the verb విడుట) Setting aside, leaving off. విడిచిపెట్టి. P. 2. 166. అడగనిలేమిబొట్టబారలయ్యనుధిరుదొకాసెకత్పడుక, విడిచరియింబు దగ్రజవని, గృహణుడనిమానసీంజుదం, బొడ్డవయియుండియున్నడనబోడదియెవ్వరికేదిమార్గమానడవడివారొకంత విడనాడరుగాగడ లేరుసంతకుక. టీ|| విడి, వదలి.

విడిగావుండే * adj. Single, unoccupied, unemployed, loose. ఒంటరిగాడుగావుండే, మిగతగావుండే, పుకటిసెకటిచేరకుండావుండే.

విడిగోలు adj. Spare, unemployed. చూరు. విడిగోలుయెద్దులు spare bullocks. వాడువిడిగోళ్లమీదదున్నతాడు he ploughs with different yokes of cattle in turn.

విడిచి (past pl|| of the verb విడుచుట) Leaving off, giving up.

విడిచిపెట్టుట v. a. To relinquish, leave, quit, abandon, give up. To loosen, untie, undo. చాలించుకొనుట, వదలుట.

విడిదల or విడిమట్టు n. s. A halting place. దండదిగినస్థలము. D. M. VI. 3. 70. విడిదలకుపోయినపుడు నీకాడుకులెల్ల నాపగానందనునికడకరుగుదెంచి.

విడిది n. s. A lodging, a residence. దినుబశ. D. I. 4. 240. యావిడిదింటిలోనికేలమాయ ib. 10. 36. శయ్యనవిడిదిజనుడెంచినిలిచి.

విడిచిచేసుట v. n. To halt, stay, abide. దిగుట. Vish. 7. 416. కృష్ణుకొంగు కేలగిలించినేడుమాయిం బవిడిచిసినియేగుదెల్లియనిన నేడుదీరదరుగుము.

విడిచేరుట v. n. To shine, sparkle. శ్రుకాశించుట. P. 4. 391. విడువనితగులిరుపురకవ్వడుపుననకర లినుభయ వస్త్రాచలముల్, విడిచేయ నక్షతలలో ముడివెట్టిరిశంచశరుడుముడివెట్టంగఁ.

విడిపించుకొనుట v. n. To escape, get free, break loose. విడిబడుట, వదలించుకొనుట. విడిపించుట v. a. To loose, let go, release. విడివి నెట్టుట, వదలుట, పోనిచ్చుట. Radha. 3. 64. (స్త్రీ) బాలలాతుయలంచుకొవిడిపించబోయిన. తనకుకొంత భూమివిడిపించుమన్నాడు he asked them to grant or allot him some land.

విడిపోవుట v. n. To cease or terminate. తనకుతా నేవదలుట. D. విడిబడుట or విడివడుట v. n. To escape, get free. break loose, to shake off (shame.) విడిపించు కొనుట, బంకువదలుట. Bmj. 2. 70. విడిబడిచాళితి బంధముల్ శిలుకునెగడి. విడిబడి, సిగ్గువిదలి. Vema. 1218. విచ్చుకత్తితోడవిడివడిపాలిమేర.

విడిమట్టుచేసుట v. n. To halt, stay. దండుదిగుట, బసచేసుట. Bobbili. 2. 213. యిట్లువిడిమట్టుచేయ దిగంతదృతి, కర్ణకోటరపాటనక్షమవహించిననై హంవీరుకోటలో మిన్నవగలమొరయు సాహేబు నౌబత్తుకరముదనరె.

విడిముడి n. s. Wealth, riches. ధనము. D. విశ్వర్యము. Rudrapas Nar. 1. 49. కొడుకులులేనిమను మ్ముడు, విడిముడిగలవారికంటెవిశ్వములోనక, కొడుకులుగల్గినమనుజుడు, బడునైనను మేలు కుముద బంధకులీనా.

విడియ plu. విడియలు n. s. Betel and nut. తాంబూలము. BD. 5. 555. శరశిలింగావశరముచెల్లించి పరికించినయందొక్క పడిగంబుక్రింద విడియలతోరెండువేలనూడలను. ib. 5. 589. పడిగంబుకిందటబస వండుమున్నయదదినమాదలవిడియముల్ గాంచయె క్కడివిడియలిం దెవ్వరువచ్చిరిక్కడికరితనయింతియడుగ.

విడియలైము n. s. The glove or leather worn on the huntsman's arm, for the hawk to perch upon. దేగమొదలైనవికూర్చుండదమునకైవేటకానిచేతికట్టుకొనేచర్మము. Swa. 4. 82. లీలముళిందు డొక్కడు, గళిందసుతోర్తి శిరోజినదశాందోళితకోకరేఖదనతోరపునల్లగిద్దెగ్గపూపూచూలహలంబె

పోలివిడియలైమునందలయెత్తిచూచుబట్ సాశువముకొవడింజనుశశంబుకుయొకవిడిచెక మహూద్ధతి.

విడియము or విద్యము n. s. Betel with areca nut &c. తాంబూలము. D. T. 5. 205. వెలయంబులయిం వికశురంపువిడియములును.

విడియించుట v. a. To lodge, place, cause to alight. దింపుట, దించుట, బసచేయించుట. A. 4. 170. రయమునవృష్టికైయొదిగి రచ్చలైవిడియించురుగ్రతఁ. టీ విడియించురు, దిగుదురు. Dab. 145. పొలుపొందుచపురంబులవిడియించి. Bhallana. 4. 12. కుంతలేశ్వరుడెదురేగుదెంచిబహువిదిత్రితా గారంబులవిడియించి. Vicr. 4. 147. శకలసైన్యంబునుశ ముచితశ్రదేశంబుల విడియించునుమతి నూనునాజ్ఞాపించి. ND. 2. 88. నలుదండువిడిసియందరనప్పుడ గ్నినెళ్ళులవిడియించినిగ్గునున్నంత.

విడియుట v. n. To halt, stay, alight. వసియించుట, దండుదిగుట. D. దిగుడుట, బసచేసుట. A. 6. 172. విశ్వకర్తమణి మయంబు గాగట్టినవీడు బట్టునవిడిసి. Vish. 6. 198. రావణుడభిలామరవిద్రావణుడరు దెంచివిడిసెతనసైన్యముతోక. R. 8. 84. గృహంబువిడివచ్చివిడిసిరదలియాలిను మాలిమూల్యవంతులి చటమనుజనాథా. Vicr. 4. 147. తదియశ్రుధానా గారంబునవిడిసిశకలసైన్యంబునుశ ముచితశ్రదేశంబులవిడియించునుమతి నూనునాజ్ఞాపించి. Pal. 118. మేదపి, విడిసిరిమేదినిశ్వరులు. మేదపిఅనేపూరి లోడిగిరి. Dab. 99. వెయ్యలయమునుద్ద విడియలుట గాదె. ND. 2. 88. నలుదండువిడిసియందరనప్పుడ గ్నినెళ్ళులవిడియించినిగ్గునున్నంత.

విడివడుట See విడిబడుట.

విడుగర n. s. Release, liberation. విడుదల, విమోచనము. M. XII. 3. 207. ఉరిద్రెవ్వగొరికియిచ్చుడవెరవారగనేసునికు విడుగరనేయం దొరకొనుట నిడుభాగ్యంబరితత్వముదొరగమైత్రియలవరపును దిక. ib. XII. 3. 210. ఆనుడునట్టులగుటనాత్మనెరింగియ గాదెసంధియైననాదు బ్రతుకునిడు విడుగరయనునిజమగుటాహించినిన్నుజెందె బుద్ధినిశ్చయంబు.

విడుగుట v. n. To blow, or expand as a flower. వికసించుట. S. 1. 164. ముడిగతోగలడిగిరిక్కులు విడిగతుయోజములుడిగవెన్నెల.

విడుచుట v. a. To relinquish, leave, quit, let go, give up, abandon, loosen, untie, undo. త్యక్తముచేసుట, వదలుట, వదలుకొనుట, మానుకొనుట,

విప్పట. బాగా మువిడుచుట to discharge a rocket or let it fly up. ఆకోటను విడిచిపోయిరి they quitted the fort. కొడుకును శుల్లకూటములో విడిచినాడు he put his son to school. తర్కము విడుచుట to perform a certain rite. శుట్టిన శుట్టువిడవడు he will never let go his hold. అగ్రహారమును విడిచెను he granted or bestowed a village. బట్టు విడిచివేయుట to undress, take off one's own clothes. కొమార్తెను ఆశ్రవారి యింట్లో విడిచినాడు he left his daughter at the house of her mother-in-law. దినము విడిచిదినము on alternate days ; every other day. బట్టు విడుచుట to strip. వూపిరి విడుచుట to give a breath. ప్రాణము విడిచినాడు he breathed his last. వాండ్లను చెయి విడిచినాడు he abandoned them. KP. 1. 56. తడలంకార చామరంబులు రెండు విడిచివుచ్చు కొనితన ప్రియుండునుండాను నునిరుగలంకులనిలిచి యుల్లనవీచుచు. Vish. 2. 55. సీమాదక బడి ప్రాణము విడిచెదక. Oasikh. 2. 144. విడువంగవచ్చు నెవిఘ్నాంధ కా రాగ్లు దుంతివి ఘ్నేశుమందూక జతరు. Vema. 171. కొంగు కాసు విడిచి గొప్ప నునిరాదు. Vema. 52. ముచ్చు శీర్షమాయి ముల్లె విడుచుగాని. Bhairava Satac. 62. జనని గుంబు దావిడువ జాలనటంచు. This verb is vulgarly added to some others, thus ; పోయి విడిచినాడు he went away. చెప్పి విడిచినాడు for చెప్పినాడు these phrases are utterly wrong, and are peculiar to Madras.

విడుట v. a. To relinquish, leave, quit, abandon, give up, loosen, untie, undo, let go, separate. త్వజించుట, మానుకొనుట, వడలుట, విచ్చుట, విప్పట, వీడ్చుట. A. 4. 257. అన్యదేశ్యనధర్మవిడుము విశ్రు నేలవేడి తేని. టీ|| విడుము, కురిచారించుము. ND. 3. 614. విడుచుము చెయ్యి విడుచుచు కొనుచు. Ohenna. 2. 289. చక్రము వోక వవిడిశించరించె.

విడుట v. n. To sever, be separated, fall asunder. తనకు తానే వడలుట. D. వీడిపోవుట, విడిచిపోవుట. Vem. 470. సీల్లమాద ముగ్గునిలని యప్పడు తల్లు వేగవచ్చి తాకు గాక విడెడుకుండకింత విఘ్రాంతిపడుదురు.

విడుత or విడత n. s. (In composition,) Time లేకు. ఒకవిడుత once. రెండువిడుతలు twice.

విడుదల or విడుమర n. s. Release, liberation, setting at liberty. కడతేరడము. D. నివృత్తి, విమోచనము.

విడుతుట్టు n. s. Lodge, inn, halting place. బళ్లి. Pariz. 3. 76. అమరవిభుండు జేరివిన యానతుడై దుకుట్టువైజయంచ మునకు జిత్రింపుమన.

విడుపు n. s. Leaving, release, liberation. విడుదల, నివృత్తి. యింకావిడుపుచూతులేదు it has not begun to abate. ఆయనవద్దకుట్టువిడుపుచున్నది he knows when to be harsh and when to be gentle.

విడువడుట v. n. To separate, be severed. వీడియెడబాయుట. Padma. 3. 11. కవవిడువడనిజక్తువలు మెయ్యురపుతో బాలుపు వింకము మూనిల చెగాక.

విడూరశిల * n. s. The stone called Cat's eye, or Lapis lazuli. వైడూర్యము. A. 4. 138. పెళ్ల పెళ్ల మంచు విట్టురు ముఖీతివిడూరశిలాంకురచ్చటోత్పలకినియై.

విడెంబు or విడెము n. s. Betel prepared with areca nut and lime. తాంబూలము. D. H. 2. 51. మంత్రసానికి విడెంబు చెప్పమతతోడ. ib. 5. 151. విడెములాదవిలించవెదిజిక్కు. ib. 2. 57. కశ్రువు విడెంబు జిగలవ్వగలుగు సాగసు. ib. 2. 124. వస్త్రైగలము శుటమొక్క విడెంబు క్లిట్టక.

విడెడు Present pl| of the verb విడుట.

విడ్డూరము n. s. Obstinacy, stubbornness, enmity. మూర్ఖత్వము, శత్రుత్వమున్ను. Pal. 334. విడ్డూరములు వచ్చెనేక ప్రాణముకు.

విడ్డూరము adj. Obstinate, stubborn, inimical. మూర్ఖమైన, శత్రుత్వమైన. రాజవిడ్డూరము the enmity between kings.

విడ్యము n. s. Betel prepared with areca nut &c. తాంబూలము.

విడ్డయము * adj. Covered with dung, filthy, foul, శురీషమయమైన. Surabha. 1. 67. ఖరమూత్రవిడ్డయకర్మశ్శములు.

విత or వితయు See వితా.

వితండము * n. s. Wrangling, controversy, contention. దుర్వివాదము, అడ్డమాడడము. వాడునాతో వితండావాదము చేస్తాడు he wrangled or squabbled with me.

వితండావాది * n. s. A wrangler. దుర్వివాదము చేస్తేవాడు.

వితంతువు * n. s. Jade, wretch ; a word of scorn for a widow. విధవ, రంధ.

వితంశము * n. s. A cage, a net, a chain or other thing made to confine beasts or birds. క్కుగతు మీబంధ సాకుకరణము, వలలుపురులు మొదలైనది. SO.

వితగా adv. In vain. వ్యర్థముగా. Ila. 4. 78. ఆ హాహావితగామీనకూర్తాదియాశు ములను దాల్చితి. వితతము * adj. Stretched, extended, expanded, spread, diffused. విస్తృతమైన, వ్యాప్తమైన. వితతి * n. s. Assemblage, quantity, cluster. శుకూహము. D. Ila. 1. 103. విశ్రునువాసినివితతిచే కాడించి. BD. 5. 1201. వినివేదితశుదార్థవితతికి మున్న. వితథము * n. s. A falsehood. అబద్ధపుమాట. D. వితథము * adj. False, untrue. మిథ్యమైన, అసత్యమైన. వితమరి n. s. A husbandman, a peasant. కాశవాడు. ABA. 3. 72. పొలమరియనగాకాశ్రునువితమరిదోచు. వితము n. s. Manner, way, mode, kind, sort. వితము. Vema. 2. 283. వితముదెలసిమారువేదాంతమెద్దడి. వితరణ n. s. Propriety. క్రమము, చక్కన, బాగు. ఆవెండ్లినివితరణగాచేసినాడు he celebrated the marriage with propriety. వాడువితరణలవాడు he is a liberal man. వితరణము * n. s. Bounty, liberality. త్యాగము. D. వితరణి * n. s. A bountiful man. దాత. Calahasti Satacam. 77. శుండినతరువుపైబెట్టులుజనునట్లవితరణకడకేసువిద్యలెల్ల. In another Satacam. కలిమిగలలోభికన్నను, విలసితముగవేదమేలువితరణయైతే. వితర్కము * n. s. Reasoning, discussion, doubt, deliberation. తర్కము, తర్కించడము. SO. శంశయము, ఊహ. D. వితర్కించుట * v. n. To reflect, ponder, hesitate. తలపోయుట, దోలాయమానకుడుట, మధనకుడుట. Padma. 3. 13. మరియునిట్లనివితర్కించు. M. IV. 1. 2. ఒక్కనాడిట్లనివితర్కించి. వితర్ది or వితర్దిక * n. s. A raised seat, a terrace; usually called a payal. వేదిక, అరుగు, తిన్నె. L. 3. 41. కస్తూరినలికినకనకవితర్దికల. DRB. 548. వితలము * n. s. The name of the second region in Pātālam. ద్వితీయాంధ్రలోకము. SO. వితస్థి * n. s. A span; twelve finger's breadth. జేన, అనగాశండ్రించుఅంగుళములు. D. వితా or వితయు adj. Useless, vain. వ్యర్థము, అనగావ్యథా. D. ABA. 3. 112. తగువ్యథాభాగము వితాయనం. T. 3. 97. రతికలసంచేల్పలేనిరట్టడిరూపుకజతురతయుజన్వనంబునువితయుసుమీ.

వితాకు n. s. Horror, confusion, నిశ్చేష్టితము. D. యెటూతోచకకలవరకుడియుండడము. T. 2. 88. తడబడుమీదెరుంగడువితాకుననుండునువిన్నబోతుటి|| వితాకుననుండును, యెటూతోచకవెరగుకుద్దట్టునిలుచును. వితాకుకుడుట or వితాకపుట v. n. To be confused, or confounded, to be at a loss. నిశ్చేష్టకుడుపుట. D. యెటూతోచకకలనరముగావుండుట. G. 3. 21. మార్గముదట్టకంతులజిక్కిమదివితాకుకుడివింతమునుండుచు. Ila. 3. 70. సారుగుసామ్మనిల్లుమదిబొక్కువితాకపు. వితాన adv. In the manner of, like. విధముగా, రీతిగా. Ila. 3. 59. నక్కయురులలోనవిక్కుకొన్నవితాన. వితానము * n. s. An awning, tester or canopy. A heap, a quantity. ఊల్లోచము, మేలుకట్టు, శుకూహము. A. 6. 131. ib. 6. 90. ib. 5. 127. Suca. 3. 286. వినుతశిశ్యునివితానముగుంతుయిశిర్షి. ib. 3. 364. భవద్బలవితానముచీమలచాలువోలె. విత్త * n. s. Skilfulness. తెలిసియుండడము. M. XII. 1. 257. అధికతపశంబునసన్నిహారాధించిబ్రత్యక్షుమగుటయుబ్రహ్మచర్యవృత్తంబుడమమును, వేదవిత్తయనహింశయుకాత్రదానంబు. విత్తము * n. s. Wealth. ధనము. Vema. 299. 165. Saudap. 76. పరవిత్తముగోహంశము. విత్తనము n. s. A seed. విత్తు. D. విత్తళి Error for ఇత్తడి n. s. Brass. విత్తించుట v. a. To sow, i. e. to get it sown. ఆపొలమునువిత్తించినాడు he caused the field to be sown. విత్తు * n. s. Wit, wisdom. జ్ఞానము. Vema. 550. విత్తుమొదటిగురువు విశ్వంబునకునెల్ల ప్రాణమంత్రమొకటిపరమగురువు. Sivamucunda Satacam. 78. ఊనముజడమునువిత్తును, గారినిచైతన్యమెట్లుగానేచూడనయా, తానేదానికిమూలము. విత్తు * n. s. He who knows. తెలిసినవాడు. వేదవిత్తు skilled in the Vedas. విత్తు n. s. A seed. విత్తనము, వీజము. విత్తుట v. a. To sow. విత్తుమొలువవేసుట. D. Vish. 2. 156. జన్ములుగలయడవులుమహిదున్నకవిత్తకళలింశు. విత్తులు n. s. plu. Perhaps for యుక్తులు. Pal. 380. కుడివికొలచియున్నైనకూర్చుంకవచ్చు, విత్తులుఘటియించువిజ్ఞప్తునుతూడ.

విత్యాసము for వ్యత్యాసము n. s. Contrariety, opposition, reverse, difference. వ్యత్యాయము.

విదగ్ధము * adj. Skilful, clever. శుమర్గమైన, నేర్పుగల. BD. 3. 335. శుమంవిరవిదగ్ధాలాశములను. R. 5. 211. విదగ్ధస్నిగ్ధముగ్ధాసురాంగనలక.

విదగ్ధత * n. s. Cleverness. కాశల్యము, శుమర్గత.

విదగ్ధుడు * n. s. A learned or clever man. కార్యకుశలుడు. SO. నేర్పురి.

విదర్భము * n. s. A dry, or desert soil. విదర్భదేశము Vidarbha; a district and city to the south-west of Bengal, the modern Bara-Nagpur or Berar proper. దేశభేదము, మరుక్షలము. SO.

విదళము * adj. Opened, expanded, blown, as a flower. Rent, split. వికసించిన, కుగిలిన, బద్దలైన.

విదళము * n. s. Split pulse. Cuttings, chips. కందులు మొదలైనవాటికప్ప, అసగబద్దలు. D. వేళ్లున్ను.

విదళనము * n. s. Breaking, rending.

విదలించుట or విదల్చుట v. a. To shake off, beat off, get rid of. To reject angrily. జాదించుట, దులుపుట. D. Ila. 1. 189. చేతులు సగలంబిపాక్కవెతతో విదలించురుమిట్టమానులై. DRY. 299. తిరిగియు దరి కేగితిరుగంగబారలి, వ్రాలినభక్తితో వచ్చివిదల్చు. BD. 4. 1942. వీకతోనలికినవిత్తులనీళ్లవిదలించుకొని దెచ్చి వేసిదంబించి. A. 1. 14. ధూపితమెయందు టదక్కవిదల్చుమాపుచెప్పించు. టిల్లి విదల్చు, విశ్లేషించు. నన్నుకుట్టుకొని విదలించి విడిచిపెట్టినాడు he chastised me.

విదళించుట * v. a. To split, cut, break, rend. కుగలకొట్టుట, నరుకుట. Mandhat. 2. 119. తటోశరిక్షలముకొమ్ములచే విదళింప జొచ్చె. Virabhadra Vij. 2. 120. విటులగుండెలలోన విదళించుచిగురాకుళిమైటవ్రేతెందుశుమ సేనెడు. Krishn. Abhyu. 2. 156. కడగినపీరుదారనిలిఖద్దముచేవిదళించిచొచ్చుటో.

విదళిత * adj. Rent, torn, split. Blown, expanded. కుగలకొట్టబడ్డ, చించబడ్డ, వికసించిన.

విదారణము * n. s. Tearing, breaking, splitting, severing. కుగలకొట్టడము, చిలకొట్టడము.

విదారి * n. s. అసగ తెల్లనేలగుమ్మడు. SO.

విదారింతుట * v. a. To tear, break, split. కుగలకొట్టుట, చిలకొట్టుట. Sananda Padya. 2. 17. దుగ్ధాదేవీకినికారాతకుతలందోడోవిదారింది.

విదారితము * adj. Broken, dashed to pieces. కుగలకొట్టబడ్డ, బద్దలుచేయబడ్డ. M. VII. 4. 308.

విదాహము * n. s. Great thirst. మహత్తైనదబ్బిక. Ila. 3. 156. మదనవిదాహంబుమానమననబోజనోవిశించామృతంబుననుగాని.

విదిక్తు * n. s. An intermediate point (or half-point) of the compass, as south-east, south-west, north-west, north-east. ఆస్నేయాదికోణములు. D.

విదితము * adj. Known, understood, evident, plain. తెలియబడ్డది. D. శ్రుష్టమైన, విదళమైన. M. III. 2. 34. వీరుదిక్పాలురువిదితయగులు.

విదితముగా * adj. Clearly, plainly, evidently. వికడముగా, శ్రుష్టముగా. Vish. 6. 8. విదితంబుగకాశ్రంబులుచదువుచువర్తించె. Vema. 668. విదితంబుగనడుపువానివెదకుర. Cuchelo. 2. 47. జగద్విదితముగను. Nagnijit. 2. 183. తనదు మఱాబూర్రకిలవిదితంబుగలోకములేరిచివేర్చు.

విదితుడు * n. s. A celebrated man. తెలసినవాడు, శ్రుసిద్ధుడు.

విదియ n. s. The second day after full moon or new moon. ద్వితీయాతిథి. D.

విదిర్చుట or విదర్చుట for విదల్చుట v. a. To shake off, beat off, get rid of. Bilh. 2. 63. మగుడశయనించుకురిలేది మైవిదిర్చుచుదినిదలపోసి దలపోసి. Suca. 3. 387. దినాంశమునందువచ్చి బలతోళ్లు నామొగంబున విదుర్చునుకొన్ని శృణాగ్రఖండముల్. T. 2. 98. మురిసెమున మేనువిరుతుకెమ్మొవిదెరకుచెప్పెవిదిర్చు కయ్యెడకొంగు జార్చు. P. 4. 362. మణిమంజుళకీతము బెట్టిదువ్విపై గొజ్జని నీరుజల్లిమెరుగుకోనవిచ్చి విదిర్చిరోక్క చంచల్లఘనాంగపెట్టెఘనసారయుతామలకంబునేర్చినక.

విదిలించుట See విదలించుట.

విదిలించుట n. s. plu. Chastisement, reprimand. చివాట్లు.

విదిర్గము * adj. Torn, split, burst, broken. Expanded, opened. కుగిలిన, విచ్చిన. BRY. 3256. నేమిఘట్టనమునభూమివిదిర్గమై పాంసురూశుముననభంబుచొరక.

విదుడు or విరుండు * n. s. Knower; he who knows. తెలిసినవాడు, యెరిగినవాడు.

విడులుతుట for విడల్పుట To shake off.
 విడులుట v. n. To fall or drop down. రాలుట. ఆ
 చెట్టుకుండలతో విడులుతున్నది the tree is overbur-
 dened with fruit. నీవిడుమువిడుల 'let thy venom
 perish' (a common curse.)
 విడుషి * n. s. A learned woman. శుండితురాలు.
 విదూరము * adj. Very far or remote. నిండాదూ
 రమైన. వివేకవిదూరుడు he who is devoid of
 wisdom. M. I. 1. 129. తమతమ్ములవివేకవిదూరు
 ల.
 విదూషకుడు * n. s. A wag, a jester, a buffoon.
 ఘోష్య గాడు (భృష్ట నాయకునికి సర్వ శుభవిలుడు. D.)
 A. 4. 321. భృక్తిమీద విదూషక పూర్వకమున పురా
 నకవిగోష్ఠిచారపూర్వకము. టీ|| విదూషక, శుభఘో
 శకులు. BP. 4. 1483.
 విదూషిత * adj. Dirty, ugly. నులీనుశమైన, వికా
 రమైన. P. 3. 352. మషివిదూషితాకారము.
 విదేశగతుడు * n. s. He who is away from home,
 a pilgrim. దేశాంతరగతుడు.
 విదేశత * n. s. Absence from home. దేశాంతరవర్తి
 త్వము. Ila. 3. 165. ఇద్దరమిద్దరమై విదేశతకామై
 వ్యకమై ప్పి మోహనును సుతమునింకి.
 విదేశము * n. s. A foreign country, abroad, any
 place away from home. శరదేశము, అన్యథల
 ము.
 విదేశశుడు * n. s. Who remains abroad. శరదేశ
 మునందులండేవాడు.
 విదేశి * n. s. A foreigner. శరదేశశుడు.
 విదేశ్యుడు * n. s. A foreigner, visitor, emigrant.
 వైదేశికుడు, శరదేశశుడు. A. 4. 298. విదేశ్యుచె
 రచు.
 విదేశీయైన * adj. Incorporeal, bodiless, without
 a body. శరీరవిహీనుడైన.
 విదై for విద్య * n. s. Science, knowledge, learn-
 ing. Trick, guile. BD. 5. 208. అద్విరభక్తునియ
 రగొండెతనము, విదైలాడుట గాక విందుమెతోలి, వి
 శరీతమిందరువినగబల్కింతు.
 విదైము or, విద్యము n. s. The tottering gait of an
 infant. నిలువమొదలు వెళ్ళేవిడ్డ ఆడే ఆట. N. 4.
 165. జనకుండల్యులు విదైమేదియనకృష్ణారామగో
 విందయంచునటించు. ib. 9. 241. వెన్నువెట్టెదమే
 ది విదైమున్ననుగోశు రమణులవడ్డవిదైములుశులువు.
 Paidim. 2. 4. నీమీంతు గానే ర్పెవిడికెంపురామంతి
 లలియొత్తిలిపోరగలగనే ర్పె, పోలవాడెడుపాట
 లాలించివిననే ర్పెనవ్వింకెంకవికనన్వకే ర్పె. కాను

ొక్కతను దానెకూర్చుండ గానే ర్పె నాడ కాడక
 దోగియాడనే ర్పె, కేలాదివిద్యముకొకరియొడగ
 నే ర్పె నడిపింతు మెల్లనేనడువనే ర్పె. DRB. 152.
 నత్తులాటకు బాల్యనటనలేర్పడగ, విద్యముకొకేయ
 గుభిభునిముండరను.
 విద్య * n. s. Knowledge, science, learning, lan-
 guage, tongue, art. Conjuring, juggling. శు
 భోవిద్య the great art. i. e. magic.
 విద్యమానము * adj. Existent, present. త్రింటూతుం
 డే.
 విద్యమానము * n. s. Condition, state. స్థితి. యిప్పు
 డుతుండేవిద్యమానముచూస్తే if we consider the
 present state of things.
 విద్యము See విదైము.
 విద్యలాడుట v. n. To juggle. గారడివిద్యలువేసు
 ట.
 విద్యాధరుడు * n. s. A demi-god of a particular
 class, a fairy, or genie. జీమూతవానానాదిజాతి.
 D.
 విద్యార్థి * n. s. Pupil, student. చదువుకొనేవాడు.
 విద్యుక్తు * n. s. Lightning. మెరుపు.
 విద్రధి * n. s. Phlegmoid inflammation, especial-
 ly deep seated or internal abscess. గర్భములో
 ముట్టి నాభిలో బైలువెళ్లడ్రాభేదము. SC.
 విద్రవము * n. s. Flight, retreat, running away.
 పారిపోవడము. D.
 విద్రావము * n. s. Flight, retreat, running away.
 పారిపోవడము. D.
 విద్రుచుట See విదిలించుట. D.
 విద్రుత * adj. Liquefied; flown, running కరిగిరి
 గాకారే. T. 5. 225. రుద్రకన్యామణిశివవిద్రుతా
 శ్చ. టీ|| విద్రుత, ప్రవస్తూనుండే.
 విద్రుచుము * n. s. Coral. A tender or young leaf
 or shoot. శుకడము, విసురున్ను. D.
 విద్వాంసుడు * n. s. A learned man, a man of
 letters. శుండితుడు. D. విద్యోత్త్రుభువు a patron of
 learning.
 విద్వాంసురాలు * n. s. A learned woman. శుంకి
 తురాలు, తెలిసినస్త్రీ. D.
 విద్విష్టు * n. s. Enemy, foe. శత్రువు. Chatu. 36.
 ఓరివిద్విష్టులుకారి.
 విద్యేషము * n. s. Enmity, hatred. శుగ.
 విద్యేషి * n. s. An enemy, foe. శత్రువు. HD. 1.
 1002. వెలయవిద్యేషులవిజయశంఖములె. Vasu.
 3. 151. గురువిద్యేషిశివప్రతాపకారణకూరుం
 డు. టీ|| గురువిద్యేషి, గురుతల్పముడైనపంతునకు.

విధ n. s. Pay, wages, hire. జీతము. D.
 విధము * n. s. Kind, sort, way, manner, mode, state of the case. శ్రుకారము. ఏవిధముగా how, in what manner? యావిధముగా thus. యెన్ని విధాలచెప్పినావినడు whatever you may say he will not listen.
 విధవ * n. s. A widow. A term of scorn, applied to both sexes; like 'old woman' in English. విశ్వశ్రీ.
 విధాత or విధాతృడు * n. s. A name of Bramha, the creator. బ్రహ్మ. D.
 విధానము * n. s. Manner, mode. Performing prescribed rites, or acts prescribed in the sacred books of the Hindus. విధ్యక్తశ్రుకారముగా చేయడము, శ్రుకారము.
 విధాయకుడు * n. s. A director, an authority, particularly in religion. నిర్ణేత.
 విధి * n. s. Bramha, God, Providence. Fate, destiny, luck. An act prescribed by the Vedas; effecting certain consequences. Order, command, law. Performing. చతుర్ముఖుడు, ధ్యానము, వేదశాస్త్రోక్తివిధి, నియోగము, విధానము, అనగా చేయడము. SC. దేవుడు. విధితక వెళ్లి నాను having no alternative I went there. పదిదినములు యిక్కడవుండకవిధితదు there is no alternative; you must remain here for ten days. నావిధినే కుండును this is my fate, what can I say? విధివశముగా చిక్కినది by chance this was found. యథావిధిగానడివినది it was done according to rule.
 విధించుట v. a. To order, command, ordain or prescribe, allot, adjudge, assign. ఆజ్ఞాపించుట, నిర్ణయించుట. వాడికి ప్రాయశ్చిత్తమువిధించినారు they appointed him a penance. యాశిక్షవిధించబడ్డది this punishment was awarded. యాశ్చర్యపాపాయలు అశురాధమువిధించినారు they sentenced him to pay a fine.
 విధు or విధుడు * n. s. The moon. A name of Vishnu. చంద్రుడు, విష్ణువునున్ను. D. విధముఖి a maid fair as the moon.
 విధుంతుడు * n. s. A name of రాములు.
 విధురము * adj. Agitated, distressed, overcome with anxiety or distress; bewildered, confused. Separate, absent from a mistress or lover. భయవివశమైన, విహ్వలమైన, ఎడబాసిన.

విధురుడు * n. s. A widower. భార్యకల్మీనవాడు. D.
 విధువు * n. s. The moon. Vishnu. చంద్రుడు, విష్ణువునున్ను.
 విధూనము * n. s. Shaking, tremor, 'trembling. విశరడము. D.
 విధేయము * adj. Obedient. చెప్పినట్టువిధే. విసయవిధేయముగా with humble obedience.
 విధేయుడు * n. s. He who obeys, an obedient man. చెప్పినట్టువిధేవాడు.
 విధ్యుండము * The universe. బ్రహ్మాండము.
 విధ్యుక్తము * adj. Prescribed, legal. యథావిధిమైన.
 విధ్యుక్తముగా adv. Legally. యథావిధిగా.
 విధ్వంశనము * n. s. Ruin, destruction. నాశనము.
 విధ్వంసిత * adj. Ruined, destroyed. పాడుచేయబడ్డ.
 వినకరి or వినకరి n. s. Hearing, listening. వినడము. D. Vema. 1982. వినకరికనుకరి బాసునుకనుకరినాకాంతగూడికలయగతినుక. L. 4. 70. కొనియూడిచెప్పిరికోమలితోడ, వినకరిమదియాలివీక్షింపగోరి. Padma. 3. 14. ఏటికినారదుండుతరతేతుల రూపముచెప్పెజెత్తుగానేటికివింటివిన రిసయింకుము నుండగ యింతిజూడగానేటికి వచ్చితింవిడవ నేటికి జూబితి.
 వినచె, అనగా వినకలి, వినట. OG.
 వినతము * adj. Bowed, bent, stooping, humble, modest. వంగిన, నమ్రమైన.
 వినతి * n. s. Humility, modesty, reverence, వినయము, శ్రవణము.
 వినతుడు * n. s. A humble, modest or unassuming man. వినతుడు, నమ్రుడు.
 వినని adj. Unheard of, not heard of. శ్రుతముకాని.
 వినబడుట v. a. To be heard. వినట. నాకువినబడ్డది I heard it.
 వినమి n. s. Not hearing, not obeying. వినకపోవడము.
 వినమిత * adj. Bowed down, declined, humbled, conquered, వంచబడ్డ, జయించబడ్డ, వంగిన. Chandr. R. 3. 139. Sar. D. 415. వెడలిపెడ్డల గనివినమితయగుచు.
 వినమ్రము * adj. Bent, bowed, humble, modest. వంగిన, లాంగిన.
 వినయము * n. s. Humility, gentleness, modesty, mildness, reverence, obeisance. వినతి, నమ్రుత.
 వినయశూర్యముగా or వినయవిధేయముగా humbly. Lavanya. 9. వినయవివేక భావనలూక్ష్మకంఠువనూటలూడెను నెరనీటుతనము.

వినియవంతుడు * n. s. A humble man. ప్రమతగలవాడు.

వినియవర్తనుడు * n. s. He who acts humbly. ప్రమతగానడుచుకొనేవాడు. Vish. 6. 11. కనజవిరోధియు వినియవర్తనుడైగురుకత్తికా.

వినివచ్చుట v. n. To be heard. వినివడుట. ఆచట్యుడు వినివచ్చినది that noise reached my ears.

వినా * (Wrongly spelt వినిఁ, వినిహ్ or వినా గా) adv. Save, except, without. తప్ప.

వినాచేయుట v. a. To except. తప్పించుచుట.

వినాయకుడు * n. s. A name of Ganesa. Also of Garuda. విఘ్నేశ్వరుడు, గరుత్మంతుడు.

వినాయింతుట v. a. To except. తప్పించుచుట.

వినాశము * n. s. Ruin, destruction, annihilation. నాశము. D. Vish. 8. 264. నీకువినాశము వచ్చినదా are you rushing on destruction? వినాశము సొండుట to perish.

వినాహించుట See వినాయింతుట.

విని past p|| of వినుట Hearing, listening. శ్రుత్వా.

వినికి or వినికిడి n. s. Audience, hearing, listening. వినికడము. నాకుఅట్లావినికి I have heard so.

వినిచె, అనగా వినుపించెననుట, చెప్పెననుట. D.

వినిపించుట v. a. To read. ఆజాబునునాకువినిపించినాడు he read the letter to me.

వినిపించుట v. n. To be heard. వినివచ్చుట. నాకు వినిపించినది I heard it. తుపాకిలాగు వినిపించినది it sounded like a gun.

వినియము * n. s. Barter, exchange. వైకటియిప్పి మరి వైకటినిచ్చుకోవడము. D.

వినియోగము * n. s. Sharing any thing sacred ; as gifts distributed among bramins &c. at a temple. Utility, advantage, serviceableness. గుడిలో ప్రసాదమునుంచిపెట్టడము, ఉపయోగము. దీనికియెవరియెందువినియోగము who is worthy of this, or, to whom do you intend to give this? నేడుగుడిలో దోశవినియోగముచేస్తారు there is to-day a distribution of bread. వినియోగముచెయ్యి, వినియోగమియ్యి divide, share, or distribute. అందుకల్లయేమివినియోగము what is the good of it? దీన్ని దేనికివినియోగపరచవచ్చును to what purpose can this be applied? వినియోగము లేనిమాట an unprofitable statement.

వినియోగపరచుట v. a. To use, apply. ఉపయోగపరచుట. నీయావచ్చు క్రివినియోగపరచవలసినది you must use every effort, you must apply or devote all your strength.

వినియోగాలవారు n. s. plu. Servants, attendants. It is a phrase used only among Jangams. విజ్జలరాయుడు, శిష్యునివినియోగాలవారున్ను శ్రురజనంబులున్ను అంతమంది.

వినియోగించుట or వినియోగపరచుట v. n. To be used or applied. ఉపయోగపరచుట.

వినిర్గత * adj. Gone out, departed from. అడగరమైన. BD. 2. 406. నిర్వృతతాపి వినిర్గతపాపి freed from sin.

వినిర్మల * adj. Pure, clear. నిర్మలమైన. M. XII. 2. 203.

వినిర్ముక్త * adj. Liberated, let loose or free, exempt, free from. విడవబడ్డ. Pariz. 1. 14. KP. 4. 42.

వినివారము * n. s. Prevention, obstacle, hindrance. నివారణము. Bhag. X. § 9.9. తనయాదువ్యరియెందు బిక్కు కడవేడండంబునుంగానవే వినివారంబునుబొందనేవెరవునేవిభ్రాంతియుంజెందవు.

వినివేదిత * adj. Offered, as sacrifice. నైవేద్యము చేయబడ్డ. BD. 5. 1201.

వినిష్ఠాంత * adj. Going out, setting out. బయలు వెళ్లిన. Vish. 3. 37. మరియువిష్టుపాడ వినిష్ఠాంతయుశ శాంకకమండలస్థానయనైనయాకాశగంక.

వినిష్ఠ్యూత * adj. Cast, thrown, sent, directed, dispatched, ejected from the mouth, spit. వినిర్గతమైన, ఉమ్మివేయబడ్డ. Lalito. 12. 7. తీక్ష్ణదంష్ట్రావినిష్ఠ్యూత, పక్షిధూమాయితాంబరాః.

వినిత * adj. Humble, modest, trained. వినియముగల, శిక్షితమైన. Lalito. 11. 20. శుంచధారానుశిష్యుధ్యా, వినితాధాశ్రులాయితాః.

వినితుడు * n. s. He who is humble, modest, unassuming, one who is trained. వినియముగలవాడు, శిక్షించబడ్డవాడు. D.

వినిల * adj. Black. నల్లని. Vasu. 4. 147. వినిలకంఠల.

విను n. s. The sky. ఆకాశము. D. Vish. 2. 140. అదధరణికురాగముభయంకరమై వినువీధిబుద్ధులు. I. 8. 12. Gajendra Mox. వినువీధిజనులెంచె. R. 5. 175.

వినుకలి, అనగావినుట. OG. Hearing.

వినుట v. a. To hear, to obey. మాటవినినది disobedient. విన్నావా Hark ye! వింటినా have you heard? do you hear? వినడాడె he did not listen. పెద్దలమాటవిను listen to the advice of your superiors. స్థాంధశ్రురాణమవిన్నాడు he had the Skanda Puran read to him.

వినుత * adj. Laudable, praiseworthy. శ్రుతిచరణ. HD. 1303.

వినుతి * n. s. Praise, commendation, applause. ప్రోత్రము. Bilh. 2. 107.

వినుతింతుట * v. a. To praise, commend. ప్రోత్రముచేసుట. Zacc. 5. 30. M. XIII. 2. 377.

వినుతుడు * n. s. He who is praised, lauded. ప్రోత్రముచేయబడ్డవాడు.

వినుటంతుట for వినిటంతుట.

వినువాక n. s. The Ganges or river that flows in heaven. ఆకాశంక. R. 1. 105. కరికర్ణపుటమరుద్గతిపికవినువాకమత్వపుప్పాడిధూళివోవద్రోవ.

వినువారిమాటలు n. s. plu. Slander, backbiting. చాడిమాటలు.

వినుసికదేవర n. s. The name of Siva. శివుడు. R. 1. 7. వినుసికదేవరకానలువవేల్పులముత్పదిమూడుకోటులక.

వినుత్తుము * adj. Novel, new, fresh. నవీనమైన, కొత్త. Zacc. 5. 79.

విసాదము * n. s. Play, sport, pastime, interesting pursuit, pleasure. శ్రీపురుషులుకేశ్యాదులచేతకాలయాశనచేయడము, క్రీడ. SC. విలాసము. వృగయావిసాదము pleasures of chase. Ila. 1. 33. గోయచేతనుగాదు, సాయచేతనుగాదుతారావిసాదంబునారడింతు. Vish. 1. 54. యిష్టైయిప్రహ్లాంధ శ్రుశయంబులనేకములు చనియెనవియెల్లవిసాదములునారాయణునకు. ib. 2. 221. రనశరీరముకమ్మదావి మూకొనునట్లుగా విసాదమునపైగాలిబాలయు.

విసాది * n. s. He who is delighted or made happy, one who delights in. ఉల్లాసముగలవాడు. Pal. 100. కలహవిసాది one who loves quarrelling. Vema. 529. కర్మాకర్తములూక్తికర్తవిసాదునకు తత్వపునునకుదెలియుక. విశ్రవిసాదులు sham priests, a certain caste of beggars who call themselves bramins.

విసాదింతుట * v. n. To revel, rejoice, to play, sport. సంతోషించుట, క్రీడించుట. Vish. 7. 213.

విస్కరి for వినకరి n. s. Hearing, listening. వినడము. Padma. 3. 14. ఏటికైనారండుళరలేక్షణరూతుముజెప్పెచెప్పుగానేటికివిటివిస్కరినయింకుతునుండగ.

విన్నంబుతుట v. n. To be dejected, to be downcast. శ్యాకులతుట, భిన్నుడతుట. Pariz. 4. 69. సీకింతమాత్రనెవిన్నంబడనేల.

విన్నంబోయిన or విన్నబోయిన adj. Dejected, desponding, downcast. భిన్నమైన, విచిన్నమైన. El-lana. 1. 238. విన్నంబోయినమోముతోహృదయనివేడంబుతో.

విన్నంబోతుట or విన్నబోతుట v. n. To be dejected or sorrowful. భిన్నుడతుట, చిన్నబోతుట.

విన్నదనము or విన్నదనంబు n. s. Dejection, sorrowfulness. శేడము. విన్నదనము. OG. Bilh. 3. 37. వదనకంజమువిన్నదనంబుదోకుక. Charu Chendrod. 4. 23. అనిచెలికానితోబలిహాళినఖర్వవరాళిహార్విదోస్వనుతకరాళికికాతలకివిన్నదనంబువహించియున్న. ib. 4. 34. వెడవిల్లిని తూపులలోబడి విన్నదనంబుసెంది శ్రుతివాసీరముక. P. 2. 247. అట్లువిఫలశ్రుతుత్తుడైయెడవిబాసివిన్నదనమునజనియెనవ్వేటకాడు.

విన్నది n. s. The Ganges of heaven. ఆకాశంక. Sar. Padya. 2. 192. వంజులవల్లినికంజములసోలుచువిన్నదిదేలుచుక.

విన్ననగు or విన్ననైన adj. Dejected, sorrowful. భిన్నమైన, చిన్నబోయిన. Swa. 3. 73. తేటదారంవిన్ననగుసీమొగమోయనమానిచండ్రుతో.

విన్ననగుట v. n. To be dejected, to be in sorrow. భిన్నుడతుట, చిన్నబోతుట. Sar. D. 504. విన్ననొమంత్రిని వెరగందిజూచి. L. 8. 11. విమలనాలాకించివిన్ననైయకను. Pal. 321. విన్ననైయున్నదివీరనేడకుము.

విన్ననైన adj. Dejected, desponding. విచిన్నమైన, శ్యాకులమైన. P. 2. 235. విన్ననైనమొగంబునతిరిగియరుగుచుండె. టీ|| చిన్నబోయినముఖముతోడను.

విన్ననము n. s. Request. విష్ణావనము. Vish. 7. 26. DRS. 510. A sort of hymns of praise. వేంకటవిన్ననములు or వేంకటవిన్నసాలు prayers offered to the god Vencateswar.

విన్నబాటు n. s. Dejection, sorrowfulness. విచిన్నత. T. 3. 93. ఇహాశురంబులకుకవెలియైనయట్టియాక్రమమునవిన్నబాటు, తమకంబునుదిట్టతనంబాయారముక. టీ|| విన్నబాటు, మొగముచిన్నబో

అటయు. Swa. 2. 58. నాత్రుడువిన్నూటొవదనంబు ననించుక దోకటల్ల. టీ|| విన్నూటొ, విన్నూటొలు. విన్నయి adv. Being sorry. విన్నయి, విన్నయిన నై. Pal. 89. నాగమవిన్నయినక వెల్లూపా. విన్నవించుట v. a. To represent, tell, narrate. మన విచేసుట, విజ్ఞాపనముచేసుట. Zacc. 6. 109. Radha. 3. 120. నేదేమనివిన్నవించు.

విన్నాణంపు or విన్నాణపు adj. Graceful, handsome. అందమైన, సొగసైన. P. 2. 101. నావివాతెర సైసెరవై విన్నాణంపునకతున క్రమిలక. P. preface 1. శ్రీవృత్తననిశ్చులైగమదశింసిక్రమింపి ధిపావై విన్నాణపుపుట్టుమచ్చరవికన్యాశిన్నవిశ్వం భరాదేవీవిద్రామలక్ష్మీదేవతరుక. టీ|| విన్నాణపు, ఒప్పుచున్నటువంటి. T. preface 1. శ్రీవిన్నాణపుగు బృహస్పలనయా రేగంబు రాగుప్పిమకావల్లంఘటి యించెదేమిశశికిక దారాత్రియు కంబనేభావంబో యనికల్లుకల్లిచెలి. Ranga Rao Charitra. 2. 221. బంగరవట్లంబుని గారపుంబనితరాకల్లంబు విన్నాణ పుంబిరుదులొద్దినినిద్దమా సుకయరబ్బీశక్తి.

విన్నాణంబు గా adv. Gracefully, skilfully. సొగసు గా, నేర్పుగా. Vaijaya Vilas. 3. 44. మేననిండా రకజందనంబలదివిన్నాణంబు గా కప్పరంపున్నామ మ్మిడిక్రాముడికవిశరములొనించి.

విన్నాణము n. s. Capacity, skill, dexterity. A grasp or feat in wrestling. Grace, beauty. సామర్థ్యము, నేర్పు, చాతుర్యము, అందము, జెట్టికట్టు. UH. 4. 93. నానాలొకములంజయింతుగలవిన్నాణంబు జెండకజనసానాధీనుడుచేవతాద్రితకుక శిల్పకారిరాహుడై. B. X. 36. 17. విన్నాణంబు నబారనేరురుమహా వీర్యశ్రతాపాది శంకన్నుల మారలు మేటివల్లరనగా. L. 4. 145. వెన్నువిన్నాణంబు వెడదయరంబు యున్నతభజములు సురపైన మెడయు. విన్నాణంబు, అందము. Swa. 5. 85. వీణా దివాదనధావనంబును, కలమధురకిన్నీరి క్యాణంబు లరాణాండ్రాణాకరచు, విన్నాణంబుగొల్పుపెలుంగు లవేల్పుగాణలు వాడులక్షిణారాయణుల కల్యాణంపు పాటలక. టీ|| విన్నాణంబుగొల్పుపెలుంగుల, రుక్మ్యతిగనకరచుతున్నస్వరములతోటి. విన్నాణంబుగొల్పు, అందమునుకలకచేసేఅంతేమంచిది. H. 1. 243. కాశశిల్ప దయస్య సింహంబును, నాదియ గుముప్పదిరెండు విన్నాణంబులనాణంబుకరిమించి. ముప్పదిరెండువిన్నాణంబులు, అనగా ముప్పైరెండుకట్టు. ABA. 2. 392. ముప్పదిరెండువిన్నాణంబులకుచేట్టి. M. IV. 2. 19. బలువిధివాడువై, నడ

రినజరకకయవనిగ్రుంక, నిలుచు నెత్తెరున వలవిన యప్పుడు కొనిపోవునవలె గూలవైచు, జలికిబట్టిన మేనుశస్త్రంపు విన్నాణ, ములు దొరకొన్నను ముట్ట గొనడు. Ila. 4. 147. కునిదిజంకత్రుభావ్యుకూదివి న్నాణములగులుకుచునటియించుకొంతనేపు. టీ|| విన్నాణములగులుకుచు, దుక్కిలీ నేర్పులనుకులికి న్నూ. ABA. 1. 116. కంతమనగనుకుద్దనాశ్రుతిని యనగనలయనుబ్రతిజ్ఞ, విన్నాణునగ నేరుకునగవిల నిల్లువిజ్ఞానమును నెరుంగమియననజ్ఞానముద్భుతమిహి రభూక. యాగ్యము. D.

విన్నాణమైనది or విన్నాణమైనది n. s. That which is fine or graceful. నాణమైనది, సొగసైనది. Andhra Nama Sangrah. 2. 62. నాణమైనదియు విన్నాణమైనదియన, మానైనదనగ లెన్నెనదనగ. యాగ్యమైనస్త్రీకనుజడము. D.

విన్నాణమైనవాడు, అనగా యాగ్యమైనపురుషుడు. D.

విన్నాణి n. s. He who is skilful or dexterous. నేర్పరి. దివ్యశోభనశృంగార శరీరుగాభువనముల పాలించువిన్నాణి గాననిశంబుక. Vencat Arya, p. 161.

విన్ను n. s. The sky. BRK. 696. దిశలవీలక జేయు చున్నెగనివిన్నులు ముట్టుచుమ్రోయుచుక. R. 6. 34. ఆలశర శ్రాంతదిగ్విషయస్యలును దాను, విన్నుకొల కులశ్రీదింబివెడలిక దలిగ న్నెయిండలతడియార్పి.

వివంచి * n. s. A lute. వీణ. D.

వివక్తము * adj. Raw, not boiled. వండని, కరిక క్వముకాని. S. 3. 190. శకాకనకవ్యవితకవీయాన ముల.

వివణి * n. s. A shop, a stall, a market place. అంకడి, అంకళ్లబాణారు. D.

వివత్రి or వివత్తు * n. s. Crisis, sad event, calamity, misfortune. ఆశుభ. D.

వివథము * n. s. A wretched road, a bad path. చెడుత్రోవ. D.

వివద్దశ * n. s. The time of calamity. ఆశుశ్రాలము.

వివన్నము * adj. Luckless, unhappy, unfortunate. ఆశుడనుపొందిన.

వివన్నుడు * n. s. He who is unfortunate. ఆశున్నుడు, ఆశుడనుపొందినవాడు.

వివరీతము * n. s. Contrariety, reverse, queerness. Abundance. విశర్యయము, విశారము

విపరీతము * adj. Reverse, inverse, contrary. Strange, odd, prodigious, unusual, queer. విపర్యయమైన. Vema. 1956. Mandha. 3. 50.

విపరీతముగా * adv. Contrariwise, incongruously. Abundantly. విపర్యయముగా, విస్తారముగా. విపర్యయము * adj. Reverse, inverse, contrary, queer, strange. విపరీతమైన. విపర్యయదురాగ్రహము violent or outrageous anger.

విపర్యాయము * n. s. Opposite, contrary, reverse. విపర్యయము.

విపశ్చిత్త * n. s. A learned man. విద్వాంసుడు. K. P. 2. 29. చెలులం జుట్టలదండనాధుల విపశ్చిద్వయ్యలక.

విపక్షుడు * n. s. Enemy, opponent. శత్రుడు. D. విపాకము * n. s. Ripeness, maturity; result, event. Fruit or consequence of action: the crisis or fulness of time. పరిణామము, దైవాద్భుతపనకర్తృఫలక్షేప దుఃఖాపద పుచయ వికారము. D. says పరిపాకము, భాగ్యము. Lalito. 4. 2. కేసకర్తృవిపాకేననుమాపదియమాగతా.

విపాటనము * n. s. Breaking, dashing to pieces. బద్దలుచేయడము. Ohenna. 4. 144. ప్రాకృతినాఘశంచయవిపాటనశక్తివహించి.

విపాటిత * adj. Broken, dashed to pieces. బద్దలుచేయబడ్డ. S. 3. 374.

విపినము * n. s. Forest, wood. అడవి.

విశ్రుల * n. s. The earth, (as being broad or extended.) భూమి.

విశ్రులము * adj. Extended, huge, big, vast, large, much, deep. విస్తారమైన. విశ్రులశ్రోణి Broad bottomed, callipygis. A lady. Fulham, Fairham. M. I. 1. 158. విశ్రులార్ధవంతంబులైన శ్రుతులనతిథి క్రియక్తుడె. Bobbili 2. 99. విశ్రులపరాక్రమశాలి.

విశ్వుగు adj. Large, great, wide. విశాలమైన. A. 2. 83. అప్పెను వేసేవివిధవమువిశ్వుగుదన్నగరనికటవ్యుషారిహారికిక.

విశ్వుక్తు Error for విశ్వుక్తు.

విశ్వు n. s. Extension, spread. Loosing, opening, untying. విస్తారత, విశ్వుడము, వీడడము. T. 3. 66. తఘకుంచేటయ విశ్వుస్సోగతనమండంబొక్కగాతారకాకలితచ్చాయలనింపు సాంపెసగు సీకంబాచీకన్యాయితో. టి. విశ్వు, వెడలుతు A. 4. 192. ధి

విశ్వుక్తు * n. s. Error for విశ్వుక్తు.

విశ్రు * adj. Braminical. బ్రాహ్మణశంబంధమైన.

విశ్రుకృష్టము * adj. Remote, distant. దూరమైన.

విశ్రుతిపత్తి n. s. Disbelief. అశనమ్మిక.

విశ్రుత * n. s. Separation, especially of lovers. వియోగము.

విశ్రులంభము * n. s. Deceiving (by a false affirmation or by not keeping a promise.) Separation, quarrel. విశంపాదము, శుక్తుకొనిలేదనిపోట్లాడడము, యెడబాయుట. SC.

విశ్రులబ్ధి * n. s. A mistress whose lover is not true to his appointment. ప్రేయస్వవలోక్యసమాకులవృద్ధయానాయికా. SC.

విశ్రులబ్ధము * adj. Tricked, cheated. చంపించబడ్డ.

విశ్రువిస్సాదులు * n. s. plu. A certain class of bramins who are jugglers. గారడివిద్యగాండ్లు గాత్రుండే బ్రాహ్మణులు. D. says బ్రాహ్మణులను యాచించేవాండ్లు.

విశ్రుశ్చిక * n. e. అనగా సోచెకత్తె. D.

విశ్రేయము * adj. Disliked, disagreeable, displeasing. అయిష్టమైన, అశుభ్యమైన.

విశ్రుడు * n. s. A bramin. బ్రాహ్మణుడు.

విశ్లువము * n. s. Ruin; national calamity. దేశోచక్రవము. SC.

విశ్రువ * n. s. Ruin; national calamity. దేశోచక్రవము. SC.

విశ్రువ * n. s. Ruin; national calamity. దేశోచక్రవము. SC.

విశ్రువ * n. s. Ruin; national calamity. దేశోచక్రవము. SC.

విశ్రువ * n. s. Ruin; national calamity. దేశోచక్రవము. SC.

విశ్రువ * n. s. Ruin; national calamity. దేశోచక్రవము. SC.

విశ్రువ * n. s. Ruin; national calamity. దేశోచక్రవము. SC.

విఫలము * adj. Fruitless. నిశ్ఫలమైన.

విబుధుడు * n. s. A god, an immortal. A learned man, a teacher. దేవే, విదవః. SC.

విభ * n. s. Lustre, light. తేజస్సు. D.

విభక్తము * adj. Divided, proportioned. విభజించబడ్డ, కుంచబడ్డ. శుమశ్శువిభక్తాంగుడు he who has finely proportioned limbs. నదీవిభక్తజలము water parted from a stream.

విభక్తి * n. s. Any case of a noun. సుక్తు.

విభక్తుడు * n. s. A coparcener, he who has received his portion. One of a family that has shared in the estate. మారువిభక్తులావిభక్తులా is your family divided or undivided. i. e. have you shared your property or do you live together? పాలుకుంచుకొన్నవాడు, వేరుబడ్డవాడు.

విభజన * n. s. Separation, allotment. Details, particulars. విభాగము, వివరమున్ను.

విభజనగా * adv. Particularly, in detail. వివరముగా.

విభజించుట * v. a. To divide, share. వేరుచేసుట. D. భాగించుట, కుంచుట.

విభవము * n. s. Wealth, riches. శుంకుత్తి. D. ఆపు త్వవమువిభవముగాజరిగినది the festival was grandly performed. Sumati 21. ఆశ్వుగొనినే యువిభవము luxury supported by contracting debt.

విభాకరడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

విభాగము * n. s. Share, part, portion. వేరు. D. పాలు.

విభాగించుట * v. a. To share out, divide. కుంచుట.

విభాతము * n. s. Dawn, daybreak. ప్రాతఃకాలము. D.

విభావము * n. s. Acquaintance. Attraction or excitement; as dress or perfumes. కురిచితి, కామోద్దీక్షనము. SC. T. 4. 38. భావలజాతిచేష్టితవిభావముతిల్ల నెరుంగుకావశం గ్రామకీరీటియైన. టీ|| విభావము, అనగా ఆలంబనోద్దీక్షన లక్షణములు. Bilb. 3. 27. మిభావము యోగ్యా యోగ్య విభావము గా గానవలయుకురహితబుద్ధిక్.

విభావరి * n. s. Night. రాత్రి. D.

విభిన్నము * adj. Broken. భగ్నుమైన. Vish. 7. 407. విభిన్నవిత్తలై with broken hearts.

విభీతకము * n. s. Beleric myrobalan. (Terminalia Belerica) కర్షణలము, తాంపిచెట్టు. SC.

విభీషణము * adj. Formidable, fearful, terrific, alarming. భయంకరమైన, దారుణమైన.

విభీషణముగ * adv. Formidably. భయంకరముగా. KP. 3. 86.

విభు * adj. Omnipresent, all-pervading, eternal. నిత్యము, శరత్కరము. SC.

విభుడు * n. s. Lord, master. స్వామి. D.

విభులు * n. s. Lord, ruler. స్వామి. SC. దైవమే విభులు God is Lord alone, is above all.

విభూతి * n. s. Blessedness, divine excellence or power. Happiness. A divine attribute. అష్టవిభూతులు the eight divine attributes. These are అజీమ invisibility. లఘిమ buoyancy. ప్రాప్తి omnipresence. ప్రాకాశ్యము amplitude. మహిమ gravity, or vastness. శుకీత supremacy, dominion. వశిత్వము omnipotence; and కామవశయిత or miraculous creation &c. at pleasure. Likewise, White ashes of cowdung, with which the worshippers of Siva smear themselves. Hence స్వాము విభూతి పాలయినది it is all gone to ruin: lit. to ashes. శివలీలావిభూతిసు, అజమాదులు, శుంకుత్తి. SC. తెల్లనిమూడిదె.

విభూతికండ్లు Balls of white ashes, ready for sale. తెల్లనిమూడిదెపుండలు.

విభూతికచ్యవిక్తులు See రుద్రజడ.

విభూషణము * n. s. Ornament, decoration. ఆభరణము. D.

విభూషిత * adj. Adorned. అలంకరించబడ్డ.

విభేదము * n. s. Dividing, breaking, wounding. Difference, discrepancy, distinction, separation. Enmity. విచ్ఛేదము, పార్థక్యము, కృత్యము, వైకీరీత్యము, శత్రుత్వము.

విభ్రమము * n. s. Female dalliance, love, beauty. Error, mistake, a doubt, misapprehension. శ్రీశాంపవభేదె, శోభాయాం, అలంకారె, శంశయె, భ్రాంతె, చేష్టాయాం. SC. విలాశము. T. 3. 41. తనూవిభ్రమంబు. టీ|| దేహమునందుండే శృంగారము. ib. 2. 64. N. 7. 86. అపాల్యావిలాశి విభ్రమంబులకుండవిలి. టీ|| విలాశి విభ్రమంబులు, శృంగారచేష్టలు a particular feat or gesture in dancing. అభినయభేదము. BD. 3. 406. లలియ భావంబుధూళికయుర్బుంకీయుమరిరేవయనువిభ్రమమును రేఖతయ.

విభ్రాంతి * n. s. Error, confusion, hurry, flurry, precipitation. భ్రమము, ఆకురము. Ved. Ras. 2.

131. శంతోపవిభ్రాంతికా. టీ|| శంతోప. మువల్లకలి
 గనతోందరపాటుచేతను.

విభ్రాజిత or విభ్రాజి * adj. Splendid, luminous, shining. శ్రుకాశితమైన. BD. 2. 1059. శ్రువిమల భక్తివిభ్రాజితమహిమ. P. 1. 646. కస్తూరికావించు సూరభ్యవిభ్రాజిగాజాస్య.

విమతుడు * n. s. A dissenter, one of another opinion, an opposer, he who is malevolent or spiteful; an ill wisher, an enemy. అన్యమతస్థుడు, శత్రువు. B. X. 2. 13. విమతులమోములువెల్వలబారం. P. 1. 542. విమతులబలమరయకవైరముగొనుజనుడు.

విమర్దనము * n. s. Grinding, rubbing, pounding, trituration. Destroying, killing. నూరడము. D. పిశుకడము, చంపుడము.

విమర్శ * n. s. Examination, scrutiny, trial. విచారణ.

విమర్శ n. s. Propriety. వితరణ.

విమర్శగా adv. With propriety. వితరణగా.

విమర్శించుట * v. a. To examine, try, enquire into. విచారణచేసుట.

విమలము * adj. Pure, stainless, unspotted. Clear, apparent, evident, sound. నిర్మలమైన. D.

విమాతృజడు * n. s. A step-mother's son. సేవతితల్లికొడుకు. D.

విమానము * n. s. The chariot of a god, a car, vehicle, carriage, or throne. The pinnacle or upper dome of a temple over the sanctuary. Mandhat. 1. 40. నలినశంభవశ్రీరంజనామకలితమీవిమానంబుశ్రావంబునూవెయిండు. M. XIII. 2. 444. ఆస్యగుడువిమానంబుననుత్తమలోకంబునకుబోయె. URK. 2. 262. నవరత్నోజ్జ్వలదివ్యశుక్రవిమానంబెక్కి. Vasu. 3. 20.

విముక్తము * adj. Liberated, freed, redeemed. నివృత్తమైన, విమోచనముచేయబడ్డ.

విముక్తి n. s. Liberation, release, redemption, especially final emancipation from further transmigration. విమోచనము, మోక్షము, అశుభర్గము.

విముక్తుడు * n. s. He who is liberated, redeemed. విమోచనముచేయబడ్డవాడు, ముక్తుడు.

విముఖ్యము * adj. Trifling, subordinate, unimportant, secondary. ముఖ్యముకానిది.

విమోచనము * n. s. Liberation, liberating, విముక్తి. నాకర్హవిమోచనమైనది my troubles are over.

విమోచిత * adj. Liberated, freed, redeemed. విమోచనముచేయించబడ్డ, విడిపించబడ్డ.

విమోక్షణము * n. s. Loosing, letting go, release, discharge, emission. విడిపించడము. DRB. 283. ధరశిష్టెగావించుతద్విమోక్షణము.

వియచ్చరుడు * n. s. A celestial, a god, a treader of the skyey paths. నభశ్చరుడు.

వియత్ * n. s. The sky. ఆకాశము.

వియత్పథము * n. s. The skyey (వియత్) path (శుభం) between earth and heaven. ఆకాశమార్గము.

వియదాగారము The skyey mansion. ఆకాశనికేతనము. M. 1. 6. 16. అభ్యుక్తభైరవపంచకారవంబునవియదగారంబెల్లభేదిల్ల.

వియద్గంజ * n. s. The heavenly stream. ఆకాశగంజ. D.

వియక్త * adj. Separated, sundered. వియోగముగల.

వియక్తుడు * n. s. He who is separated or sundered వియోగి. P. 4. 252. అదినిశామిత్రమాకాదుమడవియక్త, యవభురట్టశిలావలయంబుగాని.

వియోగము * n. s. Separation, disunion, absence, especially of lovers. Death. నాకుభార్యవియోగముఅయినతర్వాత after I lost my wife. ఎడబాయడము, చావడమున్ను.

వియ్యంకుడు n. s. The father of my son-in-law or of my daughter-in-law; and the father of my son's wife, and the father of my daughter's husband are my *Viyankulu*. వియ్యమందినవాడు.

వియ్యశురాలు n. s. The mother of my son-in-law or of my daughter-in-law. వియ్యమందినాబిడ. ఆమెనాకువియ్యంకురాలు she and I are sisters, our children having married.

వియ్యమందుట v. a. To intermarry. శుభుచునిచ్చి శుచ్చుకొనుట. మేమువారితో వియ్యమందకూడదు they and we cannot intermarry.

వియ్యము n. s. Connexion by marriage, binding together. వియ్యమందుట to be connected by marriage. యిచ్చిశుచ్చుకోళ్లు, సంబంధము.

వియ్యముకాదు, అనగాబంధుడు. D.

విరక్తి * n. s. Dislike, aversion, disinclination: a loathing or disgust at earthly enjoyments. విరాగము. శంతానములేనివాని బ్రతుకేమిబ్రతుకని వానికివిరక్తిశుట్టినది he began to feel deep dis-

satisfaction at the misery of being childless.

యందువల్ల ఆ మెమీద ఆయనకు విరక్తి వుట్టినది this made him dislike her.

విరగడ n. s. Release, liberation, setting at liberty.

విడువల. See విడుగర. నీకు యింకా ఆతొండరవిరగడకాలేదా are you not yet free from that trouble. నేటితో యీకష్టము విరగడైనది to-day these ills have ended.

విరగబడుట v. n. To be puffed up, or haughty. గర్వపడుట, బోర్లబడుట.

విరగబాటు n. s. Pride, haughtiness, గర్వము, బోర్లబాటు.

విరచించుట * v. a. To write, make, form, frame, compose. రచించుట, చేయుట.

విరచితము * adj. Composed, framed, formed. రచితమైన, చేయబడ్డ.

విరచుట See విరచుట.

విరజ * n. s. Viraja. The name of the river Styx. వైకుంఠమువద్దవుండే నది.

విరజాజి n. s. Double jasmine. నవమాలికావృక్షము, దాని పువ్వున్ను. D.

విరతము * adj. Stopped, ceased, rested. విరమించిన, నిలచిన, చాలించిన.

విరతి * n. s. Stopping, ceasing, rest, pause, cessation. A rhyme, the same as యతి, విరామము, శ్రుతియున్ను. Bhim. 90, విరతివిశ్రమ, విశ్రాంతి విరమవిరమతాభిధానవిరామములనెడిపేళ్లు.

విరతుడు * n. s. He who is rested, stopped or ceased. చాలించుకొన్నవాడు.

విరధుడు * n. s. He who is uncoached or flung from his chariot. రథవిహీనుడు. Dab. 199. BRY. 1. 776.

విరపునగాయ్య n. s. A stubborn wretch. మొండికాయ్య.

విరబోయుట v. a. To loose the locks or dishevel the hair. విశ్రృతము చేసుట. తలవిరబోసుకొని with dishevelled hair.

విరమించుట * v. n. To cease, to be at an end. తీరుట, ముగిసిపోవుట.

విరళము or విరాళము plu. విరళాలు or విరాళములు n. s. A certain tax. లైకవిధమైనదన్ను, అడతివిరళాలు అని అంటారు.

విరళము * adj. Separated by an interval, remote, rare, clear as hand-writing. ఎడమెడముగావుండే, వెలితిగావుండే, అరుదుగావుండే.

విరళముగా * adv. Distinctly. విడవిడ.

విరవడము n. s. The act of breaking. See విరుచుట.

విరవాయుట v. n. To separate, part, divide. చీలుట, పాయలవుట. Vasu. 2. 101. వనితకుచాక్రంబూడమివాటవుహక్తి లినిండియువ్విజ్ఞాల్లానికటిరక్రమానిమెరుగుండొడలై విరవానివచ్చునూ తనకిరణమృతౌఘముల. టీ! విరవాసి, రెండుపాయలై.

విరవారుట v. n. To fly dispersedly. చెడిరిపారిపోవుట. Pal. 15. కణిదిమైఖండలిఖద్గతుండములు, గాభండనంబున గావించువాడు, భీతిమాయస్థులు విరవారిపోయి, బతిమాలిరణములో బారవే చెల్చుడు.

విరవిరబోవుట, విరవిరకపోవుట, or విరవిరమనుట v. n. To turn pale, to be faint, to be convulsed. To be heated. వెలవెలబోవుట, కాళ్లుచేతులు తీసుట, రచ్చుకపోవుట, యెండతీక్ష్ణముచేత చేమామవిరవిరలాడుట. Dah. 40. విన్నవై నెమ్మోమువిరవిరబోవ. ఆనగా వెలవెలబోవ DRU. 1024. పిడుగువిధమున నడునెత్తివేసెనెయ్యెముటయు, వెనగొట్టచేతులు విరవిరబోవ, వశముగా కిలమిడ వ్రాలంగనవుడు. P. 3. 65. ఆపాతాళగభీరపయోపూర్వ యహాశ్రవాహమై ననకూపారాతరిమితశీరమైనంజూవుము విరవిరకబోవజొచ్చెకాతనువుల్.

విరళీము * n. s. Unpleasantness, bad terms, ill-will, rupture, disagreement. కలహము.

విరహము * n. s. Separation, parting, absence of lovers. వియోగము. D. T. 3. 87. 18. P. 3. 204. Amurugam. 51. కింకుర్తి: కశ్యపాబ్రూమోరమోనాస్తీహభూతలై, ప్రియావిరహజండుఃఖంసోస్యోజానాతిభూతలై. విరహతాపము or విరహోగ్ని the fever by the absence of a lover.

విరహి * n. s. He who is separated from her he loves. నాయికావియోగముగలవాడు.

విరహిణి * n. s. She who is absent from her husband or lover. వియోగిని, ప్రియవియోగముగలస్త్రీ.

విరహితము * adj. Devoid of. లేని.

విరహితుడు * n. s. He who is without. లేనివాడు. ఆద్యంత విరహితుడు he who is without origin or end.

విరహూర్తంతిత * She whose husband or lover is absent. ఉత్తానాయికా. SO. విరహముచేతనే ముకవడే నాయిక. D.

విరాకులవిత్తుచేసుట v. a. To spoil, baffle, disappoint, make fruitless. నిష్ఫలముచేసుటఅనితో వి నది. Vish. 2. 236. యిప్పుడు నాను సారథముల ల్లవిరాకులవిత్తు జేసియారత్వము బెట్టెదేమిటికి తక్కువలంచెద వెన్ని జెప్పినక జెప్పముకమ్మ క్రోవ్విరుల సెజ్జుకుయిక నినునూడియుండ లేనట్లు దెమంటచూరి కునుమాయుధడుంబ్రతుకంకనియునే.

విరాగము * n. s. Indifference to the world and the pleasures of sense ; absence of desire or passion ; philosophy. విరక్తి.

విరాజిత * adj. Splendid, bright, shining. ప్రకాశిత.

విరాట్టు or విరాట్టురుషుడు * n. s. The Deity. విరాడేహము the corporeal form of the deity. B. 3. 305. ఇంద్రియంబులతోడ నెలమిసెప్పెడిమహా, దాదులనితలేతరాసువంక, ముగ జేసివానియం దోగివిరాడేహంబు, బుట్టించియందు జేతుట్టితాను, వనియించెనారడు వరుశశహాప్రశం, ఖ్యాతంబులగుమత్త కాంఘ్రితాహు, కలితశక్తురుషునిగా బ్రహ్మవాదులు, కులుకుమరావిరాట్పుభువునందు.

విరామము * n. s. End, conclusion, respite, interval, remission, pause. అవసానము, విశ్రాంతి, విరతి.

విరాళము n. s. A tax or impost. తుకవస్తు. See విరళము.

విరాళి n. s. Love, fascination, longing. మోహము, వ్యామోహము, ఆశ, మరులు. విరాళికాలుపుట to enamour. విరాళిగొన్న enamoured. D. says విరహము. H. 3. 260. మిన్నకయిట్లుభర్తలనమీదవిరాళివహించకున్నయాకన్నియజూచియీముడివకారనితో బనియేమినాకటంచున్నిరసింపి. Swa. 2. 9. తకుసియిల్లాండ్రచెలువంబుదలవిదలవి, మున్నుముచ్చిచ్చునువిరాళిగొన్నవోటు. Vish. 2. 299. అనవుడునాగురుండుదివిజాంతకనామెడదత్వలేదు, నీతనయునిసేతలిదనుజదారకకోటియెరుంగువీడునా కునుపునగద్యశుద్యములుపాతమునేనుడుచేసెనేనియుంనుననునవిష్టుచింతనలుకూనకువీనివిరాళియెట్టిదో. A. 6. 155. దీనివెన్నెరులేపారగానేకాత్రుపోషితమయూరికి విరాళిబాండగలిగె. టీల్ విరాళిబాండగలిగె, తత్తరకడగలిగెను. Ila. 4. 72. చెలిమినివన్ననా దెననుచేరగదీసివిరాళిగొల్పి.

విరావము * n. s. Sound, noise. ధ్వని. D.

విరి adj. Blooming, blown, as a flower. Dispersed, scattered. Free from, liberated. వికసించిన, విము

క్రమైన. HK. 5. 34. మునుదిక్కులందైనగనరానివిరి ముప్పులాదవిగా మ్మనవిస్ఫలుట్టికడ X. R. 6. 21. లీలనీప్రావృడాగమవేళయండనించుకాబిల్లిశండువెన్నెలలుమంటనెడనెడలగా యనదికంటివేకరంబు, మొగలువిరియెండవత దాకుమునదెరల్పు. N. 9. 381. వెడదకన్నులవాడువిరిపువ్వశరిక్రొత్వవిరునవుకెమ్మ విజలుగువాడు. విరిపువ్వ a blowing flower. విరిగొందులు, పువ్వనోనలు flowery lanes. A. 5. 122.

విరి n. s. A flower. పువ్వము. విరిపానుపు a flowery couch.

విరించనుడు * n. s. A title of Bramha. బ్రహ్మ. D.

విరించి * n. s. A title of Bramha, the creator. బ్రహ్మ. D.

విరిగిచెట్టు n. s. A certain tree. Cordia myxa. స్తేష్టాతకము. D. H. 4. 18.

విరివికట్టుట v. a. To pinion (a man) or tie his arms behind his back, వెడరెక్కలుకట్టుట.

విరిపాటు, n. s. Grudge, ill-will? కుగ, ద్వేషమునితోవినది. H. D. 1. 2347. యారక్రవర్తివైసోగినకూర్తి వీడిబోవకబల్లి విరిబోటుచేసి.

విరిబోడి or విరిబోడి n. s. Rosy bodied, a blooming maid. శ్రీ. D.

విరియబోయుట v. a. To slack lime. సున్నపురాళ్ల మీదనీళ్లుచల్లిచిచ్చేటట్టుచేసుట.

విరియించుట v. a. To open a flower, to make it bloom. To break. వికసించుచేసుట, విరుచుట. T. 4. 113. యిలనును సోగుణంబువిరియించెడుప్రాణముటంచునెంచును, మ్మలయగ జేసె చారమలయానిల.

విరియుట v. n. To blow, open or expand as a flower. To burst, crack or open. To be loosed or dishevelled as hair. To break or disperse as an army. వికసించుట, వీడిపోవుట. D. చెదురుట. నీళ్లుచల్లగానేసున్నపురాళ్లువిరిసినవి on being sprinkled with water the burning limestones cracked. ముప్పువిరిశిబోయినది the clouds were dispelled. తలవిరియబోసుకొనుట to wear her hair dishevelled. B. X. 221. విరిసిదూరెడుతుల్లవెంట్టుకలును. Vema. 1543. వృషభవృషణములనువిరియగొట్టి. M. VII. 2. 40. యిట్లువిరిసినసేనల్. Nagnijit. 2. 77. వెలదిసికాకచేవిరిసెనికనకంబుకనకంబువిరియచేకాకమించ. S. 3. 216. కడుపువిరియంకదినిశండ్లుకుడుముతెల్ల. A. 5. 135. అతడుండోవిన నవుడనిస్వితే బ్రాంతాంచన్నమేరు ద్రువు.

విరివి adj. Extensive, large. విశాలమైన.

విరివి or విరివిడి n. s. Expanse, width, breadth, stretch, spread. Abundance. విస్తారము. D. విశాలత, వెడల్పు. R. 5. 237. అపైన్వవిరివియగుమీసాబగుత్. UR. 7. 173. విరివియై చెరుకుపాల్ వెల్లువ బారెడి క్రమమున నాలాశుగతులు వెలయ. Mandhat. 3. 11. విరివియ కానిపైపాడలు వెల్లడ కుండెడుపూబగన్తులక. Vema. 1099. విద్యలేల భూమివిరివియేల. ib. 1521. విరివిశంకుడలనువిర్రపీ గినజీవి.

విరివిగా adv. Widely, much, abundantly. విస్తారముగా, విశాలముగా. Sar. D. 376. విరివిగాకొత్తులవిర్రపీగుచును.

విరివీకులు See విరివీకులు.

విరుగుట v. n. To break or go to pieces. To curdle. To fail, to be defeated, to be counteracted. దండువిరుగుట, కొయ్యవిరుగుట. D. భగ్గునుపుట. దానిమనసువిరిగిపోయినది her inclination was changed. పాలువిరిగిపోయినది the milk curdled. పానిదేహములోరక్తమువిరిగిపోయినది his blood curdled. యామందువల్లవిషము విరిగిపోయినది this medicine counteracted the poison. ఆహొత్తుచెయివిరగగొట్టినాడు he broke the arm of the puppet. విరగబండిన చెట్టు a tree in full bearing. Sar. D. 196. మిన్నువిరిగివచ్చిమీదబడ్డట్లు. T. 4. 53. భ్రమగొనినట్లు మిస్వరిగిపైబడినట్లు. Vema. 157. యనుసువిరిగేనేని యరుచూరుముక్తురుకావియతకనేర్పుకమ్మరీడ, మనసువిరిగేనేని మరియతకనేర్పునా. ib. 247. కూలినకప్పుడరయకుసులెల్లవిరుగును. ib. 346. తిరుగవలయుమనముతిరిగినయందాక, విరుగవలయుమనము విరుగునవుడె, తిరిగివిరుగువాడెదేవుండు కాబోలు. M. 7. 4. 80. స్తోమముతోవిరిగెదెండుసాచ్చెదవింకక.

విరుగుడు n. s. A remedy, a counteracting remedy. విరువుడు, నివారణము.

విరుచుకొనుట (Middle verb with passive sense.) To be defeated. ఆదండువెనకకువిరుచుకొనిపోయినది the army was broken and retreated.

విరుచుట v. a. To break, shiver. To do away or counteract poison. To kill, annihilate quicksilver. భగ్గుముచేసుట, మాటువేసిరశమును గాని విషమును గానివిరిగిపోయ్యేటట్లుచేసుట. పుళ్లువిరుచుకొన్నాడు he stretched himself through weariness.

ness. మెటికలువిరుచుట to crack or snap the finger joints. వెడవివిరుచుట to turn up the lip in scorn. మండలువిరివినాడు he broke the branches off the tree. యాకొంచెముశునికియేలయెముకలువిరుచుకొంటావు why do you take so much trouble for this trifling business. వాణ్ణుపెద్దవులివిరుచుకొనినన్నది the tiger tore him. Vema. 353. జడలదాల్చుపైల్లజగముసీయనుపైల్లయొడలవిరుచుపైల్లయొగపెల్ల, ముక్తికాంతబట్టిముద్దాడుకొరకురా. ib. 1615. ఆశీనములబన్ని అంగంబువీగియించియొడలువిరుచుకొనెటియొగులెల్ల. Ila. 4. 29. చెలిమియొనర్చుగావలదెయ్యానిన్నంచు, వెళినుల్కికెమ్మ వివిరిచెనుకతె. BD. 5. 934. కరచినమాంశంబుగతినుండుబండు, విరిచినరక్తంబు విధిసీరు గారు, నేనాటమరిపాలెరగానునె. KP. 6. 192. అనియడుగుచుండబాలికకన్నునులుముచు బెడ వివిరిచికటకటవాపోయెను.

విరుద్ధము * adj. Opposed, hindered, reverse, contrary, opposite, inconsistent, disagreeing with each other. క్రుతికూలమైన, అశంకరమైన, విపరీతమైన.

విరుద్ధము * n. s. Opposition, contrariety, incongruity, enmity. క్రుతికూలము, అశంకరము, శక్రుత్వము, విరోధము.

విరువు n. s. A break or breaking. Objection, contradiction. భగ్గుము, అడ్డము, ఆక్షేపణ. మెడవిరువులు puzzle, stumbling block. S. 3. 320. కలికిమాటలుకిలినప్రవలారచూవులును మోవివిరువులుకులుకునడలు. మోవివిరువులు turning up the lip in scorn.

విరువుడు plu. విరువులు or విరువుళ్లు n. s. Objection, contradiction, defeat, dispersion, annihilation or counteraction of poison &c. అడ్డము, ఆక్షేపణ, విరుద్ధము, దండువిరగడము, మాటువేసి విరిగిపోయ్యేటట్లుచేయడము. Dab. 140. వేవిధంబులమూక విరువులమాటలేవేళజెప్పెదరెదురుమెచ్చులకు.

విరుచుము * n. s. Deformity, ugliness. కురుచుము.

విరుచుము * adj. Deformed, ill-shaped, ugly. కురుచుమైన.

విరుచాక్షుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు. D.

విరేచకము * adj. Cathartic, purgative. భేదిఅయ్యే.

విరేచనము * n. s. Evacuation by stool, purging. శ్రువృత్తి, భేది. వాడికి నాలుగుమాట్లావిరేచనములు అయినవి he had four motions.

విరోచనము n. s. Error for విరేచనము.

విరోచనడు * n. s. He that shines: a name of the sun, the moon, or fire. సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్నియున్ను.

విరోధము * n. s. Difference, disagreement, discrepancy, enmity, animosity, opposition, contradiction. Detriment, harm, mischief, misdemeanor. ద్వేషము. D. విరుద్ధము, గొట్టమి, చెరువు. నేత్రవిరోధము an affection of the eyes. మార్గవిరోధము perils in travelling.

విరోధము * adj. Inimical, opposite, adverse. విరుద్ధమైన, గొట్టని. యదిధర్మశాస్త్రవిరోధము this is at variance with the laws of propriety. దేహమునకువిరోధము unhealthy, insalubrious.

విరోధి * n. s. An enemy, or opponent. శత్రువు.

విరోధించుట * v. a. To oppose, withstand, contradict, to prevent. విరోధము చేసుట, అడ్డగించుట, గొట్టకపోవుట.

విర్లు A vulgar error for వృద్ధు.

విప్రవీగుట v. n. To be proud, swell, be puffed up. గర్వించుట, ఉబ్బుట. D. says శరీరము మిక్కిలి బలునుట. Siva. 3. 98. బటువై విప్రవీగితురి పాటిగ మూచితురాగవుంజ మొక్కట అలయం. టి|| విప్రవీగి, విరియబడి. Dab. 166. వెద్రులైయతని భావించి ఖాంధవులు, విప్రవీగదరాశవిడిచెదరింక. Vema. 140. విద్యచేతవిప్రవీగువారు. ib. 1874. క్రతువుజేసెదమనికడువిప్రవీగుచు. ib. 1521. విరివిశంకుడలనువిప్రవీగనబేవి. Caluvai. 11. అసురారి నాదేశన లిగకన్నడ సేయ వేడివెన్నెల గాసి విప్రవీగ. R. 2. 84. అనిన సెక వల్ల వాధరతనుధ్యల మోలనిలిచి తనవిలసనముల్ చనుగవై మొనయించిన, వినయాం జలిమారవిప్రవీగుచుబలికెక.

విభంగము or విభంగము * n. s. A vegetable and medicinal substance, considered of great efficacy as a vermifuge. చిత్రతండుల, వాయువిభంగవు చెట్టు.

విలంఘించుట * v. a. To cross over, pass, transgress. అతిక్రమించుట, దాటుట.

విలంఘిత * adj. Transgressed, overstepped. అతిక్రమించబడ్డ. దాటుబడ్డ.

విలంఘము * n. s. Delay, tardiness, loitering, procrastination. ఆలస్యము.

విలంబనము * n. s. Delaying, retarding. ఆలస్యము చేయడము.

విలంబితము * n. s. Slow time in music. ఆలస్యము గాతీరినలయ. D.

విలచుట or విలుచుట v. a. To buy, purchase. To sell. కొనుట, అమ్ముటయున్ను. BD. 5. 113. వేల్పులకనిమున్ను విలిచిన గొరియ, చాల్పడి తేకున్నబండువసేయ. Chenn. 5. 428. కొలచితి మోతుర వేల్పుల, నిలచితి మోతులధరుని నిందించు నెడక, తలచితి మోదుర్వృత్తులు విలచితి మోవేడమంత్ర విద్యాత్తులక. అమ్ముట. D.

విలపించుట * v. n. To lament, to be in grief, or affliction. తలుచుకుతలుచుకు నేడ్చుట. D.

విలయము * n. s. Dissolution, destruction, ruin, annihilation. కల్పాంతము, వినాశము, మోక్షము. B. X. 86. 12. విలయశమయశమిార. Sar. D. 408. ప్రియ శుక్రహితులకొప్పించి దేహంబు విడిచిన యారెండువిలయముల్ గాంచి. NH. 4. 22. విలయోడకము.

విలవ n. s. Price. క్రయము. OG.

విలవిల adv. Convulsively. గజగజ.

విలవిలగొట్టుకొనుట or విలవిలలాడుట v. n. To be convulsed, or in convulsions. గజగజలాడుట.

విలవిలలాడించుట v. a. To convulse. గజగజలాడించుట.

విలవిలలాడించే adj. Convulsive. గజగజలాడించే.

విలశిత * adj. Shining, splendid. శ్రుకాశమానమైన. Lalito. 5. 49.

విలసనము * n. s. Sporting, dallying. విలాసము, క్రీడ. Ellaya. 2. 166. వావిరిబహుస్యస్థిభవదేవీ వాసురము ర్యశుశీ తిర్యక్తులు జీవావలికలిమియు సాబగునునావిలసనములుగనరె నా నాగతులక. Kala-hasti. 3. 195. వలదిచ్చుటనిమాయావిలసనములుకు నికిరావువెడువునుటన్నక. Zacca. 5. 190. నర మోహినివిలసనములమరుమోహన శరముకంటె మధురాకృతియై.

విలసితము * adj. Shining, splendid. శ్రుకాశమానమైన. BD. 5. 505. విలసితభక్తినిశ్చలలీలనండ. ib. 6. 1313. విలసితభక్తినిద్విధి మెచ్చి గాదె. DUR. 1045. వినుతవీణానాదవిలసితంబైన.

విలసిల్లుట v. n. To shine. శ్రుకాశించుట. Vish. 2. 19. మహానాన్నాశాసనమువైవిలసిల్లగ. Paidim. 5.

46. కొండలెల్లవనిండికొండవైవిసిల్ల. ఆదిలక్ష్మీ విలాసము 2. 5. వెరగుపాటుఘటిల్ల వెలవెలవిలసిల్ల.

విలక్షణము * adj. Astonished, surprized, abashed, ashamed. ఆశ్చర్యముగల, సిగ్గుపడ్డ.

విలక్షణత * n. s. Difference. భేదము. A. 3. 13. అర్జుణుల శ్రుండరీకాక్షుడతడె యగుటకమీణీయను యష్టద్య క్ష్యక్తుడశశతాక్ష విధిరుద్రశక్రాదులం దుసుకడుగాదనుచు ప్రతియె విలక్షణతదెలిపె. టీ|| విలక్షణత, వైలక్షణ్యము.

విలక్షణము * adj. Other, different. Handsome, elegant, excellent, select. భిన్నమైన, సుందరమైన, ఉత్తమమైన, దివ్యమైన, యోగ్యమైన. యిదివిలక్షణమైనవడుచు she is a handsome girl.

విలక్షణముగా adv. Properly, with propriety, handsomely, excellently. చక్కగా, అందముగా, దివ్యముగా. ఆ పెండ్లివిలక్షణముగా జరిగింది that marriage went off very well.

విలక్షణుడు * n. s. He who is accomplished in holiness, a model of excellence. One who differs from the common order, he who has some distinguishing qualities. [భిన్నుడు, ఉత్తముడు, వైలక్షణ్యముగలవాడు.] వాడు విలక్షణుడు కాదు he is not a man of strict religious habits. A. 3. 82. ఆత్మకుంబ్రకృతిశంకంబుననహంమానా దిదూషికుండై ప్రాకృతంబులగు భర్తంబులంబొందుగాని వీనికర్తవ్యంబవిలక్షణుండును నక్షయండును నట్లగుటనింతయనర్థమాలంబగు.

విలాతి, or విళాతి n. s. (From the Persian, *Vilāyet*) A foreign country. దేశాంతరము. P. 1. 483. వసుమంతుడునా బ్రసిద్ధిగాంవినయొక సెట్టియుండునలసెట్టిన చూరువిళాతి కేగుచుఁ తనభన రాసిపైని దిని. టీ|| విళాతి కేగుచుఁ, చూరుదేశమునకు వెళ్లుచున్న. విళాతి, అనగా నీచు. OG.

విలాపము * n. s. Lamentation, weeping, bewailing. కలువరింత, తలుచుకొనియేడ్వడము. D.

విలాపించుట v. n. To lament, to be in grief or affliction. యేడ్చుట.

విలాసము * n. s. Sport, dalliance : amorous blandishments : affection of coyness. స్త్రీలహాసభేదము, లీల. SC. స్త్రీశ్రురుసులశృంగారచేష్ట. D. కృష్ణవిలాసము the adventures of Krishna. విషయవిలాసము the tale of Arjuna.

విలాసము n. s. A label పైనవ్రాసినపేరు. వైవిలాసము Direction, superscription of a letter.

విలాసవతి or విలాసిని * n. s. A flirt, a jade, a playful girl, a merry maid. స్త్రీ, వేడుకగలస్త్రీ.

విలు n. s. A bow. ధనుస్సు. D.

విలుకాడు n. s. An archer. ధనుర్ధరుడు. D.

విలుచుట v. a. To sell (a word peculiar to poets.) అమ్ముట. D.

విలుక్ష * adj. Obsolete, extinguished, forgotten, erased, wanting. విశ్రుతమైన, శ్రుతితమైన, మరివిపోయిన, లోపముచేయబడ్డ. M. I. 5. 197. క్రూరులువిలుక్షధర్మవిచారులుధృతరాష్ట్రీనుతులు.

విలుబండి or విల్లుబండి A carriage built on (విండ్లు) springs. విల్లులుగలబండి.

విలురాసి n. s. The sign Sagittarius. ధనురాసి. D.

విలుళిత * adj. Tremulous, shaking, waving. కదిలే, చలింపే.

విలువ or విల్వ n. s. Price, value. ధర. D. విలువకనుచోటు a market, vent, or place for sale. NH. 4. 145. యాచంద్రవింబాన్యయాభూసురేంద్రునకీలుమెదలనువిక్రయించువేళ, యావిల్వలోనివాడీనందనుడుగాడు.

విలువరుళి for ఇలువరుళి Succession in a family. వంశవారసర. Vish. 8. 332. కులశతులవిడివిశ్రురుములు, కులహీనులయిండ్లబోయి, కూటికొరకుగన్యల బెండ్లియాడుదురు విలువరుళులు పౌరుషములు విడిచిముసింద్రా.

విలువిద్య * n. s. Archery, skill in the bow. ధనుర్విద్య.

విలేతనము * n. s. Smearing; rubbing with ointments. అజ్గలేతనము, శ్రుయ్యడము.

విలేతము * n. s. An unguent; ointment. చండనాదితైలము.

విలేపి * n. s. Rice gruel, like barley broth. గంజి. D.

విలోకించుట * v. a. To behold, gaze at, view. చూచుట.

విలోచనము * n. s. The eye. కన్ను.

విలోమము * n. s. Against the hair, against the grain, the wrong way, the reverse way, opposite order, or course. ప్రతిక్రమము, అనగాక్రమానకుతలక్రిందు. D. వ్యర్థ్యయము, విభర్థయము, విభరీతము, ప్రతికూలము. విలోమముగా contrary-wise. అనులోమవిలోమస్లోకము a palindrome : a verse that may be read forwards and backwards.

విల్లుడు n. s. Archer, bowyer. విలుకాడు.

విల్లు or విలు n. s. (infl. sing. వింటి and in the nom. plu. విండ్లు) A bow. ధనుస్సు. విలునమ్ములు, విల్లుంబులు a bow and arrows. N. 8. 105. తేతే లత్తూరివిల్లునమ్ములును. విల్లెక్కు బెట్టుట to brace the bow. విల్లెక్కు దించుట to unbrace a bow. నూరువిండ్లదూరములో a hundred bow-shots off.

వివంచన * n. s. Craftiness, deceit. మోసము. వివరగతిగా adv. Minutely, with all particulars. విభజనగా.

వివరణ * n. s. Explanation, specification, comment. విస్తరించిచెప్పడము, వర్ణనము, టీక.

వివరము * n. s. A hole, a burrow, chasm, vacuity, cave, recess. రంధ్రము, విలము, భిద్రము, బొండ.

వివరము n. s. Particulars, details, specification, description. విభజన. D.

వివరముగా or వివరగతిగా adv. With all particulars. విభజనగా.

వివరించుట v. a. To describe, particularize, state, specify. విస్తరించిచెప్పట, వివరగతిగాచెప్పట.

వివర్ణము * adj. Pale, pallid, colourless. వికృతవర్ణమైన, నిస్తేజస్వీమైన.

వివర్జిత * adj. Left, abandoned, shunned. త్యజించబడ్డ.

వివర్తనము * n. s. Revolving, turning round, revolution, going round, circumambulating. కనీనికాచలనభేదము, పోలడము. SC. ప్రదక్షిణము, తిరగడము.

వివర్ధనము * n. s. Increase. అభివృద్ధి. L. 18. 166. తేజోనిలములుభక్తివివర్ధనములు.

వివశత * n. s. Helplessness, extasy. శరవశత్వము. కోపవివశత an extasy of anger, a fit of fury. ఆనందవివశత an extasy of joy.

వివశుడు or వివశుండు * n. s. He who is helpless, he who is in extasy, one who is wild with joy or sorrow, he who is bewildered. శరవశుడు. R. 8. 97. రజనీచరరాజురొండ్రునవివశుండై. Sar. D. 322. ధరలోనరాజులుతరుణులయందువివశులై ధర్మంబువిడుతురు గాన.

వివశ్వంతుడు * n.-s. The sun. సూర్యుడు.

వివక్ష * n. s. Intention, aim of the speaker. Desire, a wish to speak. వక్రమిచ్ఛ, చెప్పవలెననేయిచ్ఛ.

వివక్షించుట v. a. To wish to speak. చెప్పవలెననియిచ్ఛించుట.

వివక్షితము * adj. (Eloquendum) Required, or wished to be spoken, wished, desired. చెప్పనిచ్చయించిన, వాంఛితమైన.

వివాద or వివాదము * n. s. A contest, dispute, or quarrel, litigation, a law suit. వాక్లహము. D. వ్యాజ్యము.

వివాహముగట To wed, marry. పెండ్లాడుట. M. I. 1. 210. దురుండును దానివివాహంబైయిష్టానుభూతములనుభవించుట.

వివాహము * n. s. A marriage. పెండ్లి.

వివిక్తము * n. s. A lonely, or solitary place. రహస్యస్థలాదికె. SC.

వివిక్తము * adj. Lonely, or solitary. రహస్యము. SC.

వివిధము * adj. Various, multiform, diverse. నానావిధమైన.

వివృత * adj. Open, gaping, expanded. Particularized. తెరవబడ్డ, వివృతబడ్డ, వివరించబడ్డ.

వివేకమందుట v. n. To come to himself. తెలివితెచ్చుకొనుట.

వివేకము * n. s. Discrimination, judgment, the faculty of distinguishing, prudence. శుద్ధశుద్ధివేచన, తెలివి. Vema. 341. వినువివేకమనెడువితగ్ధాల్లిచేతనలయవిద్యయనెడు యడవిసరికి. T. 2. 38. తనవివేకములోకమువారుమెచ్చగా.

వివేకముతెచ్చుకొనుట To come to himself, reflect, be wise. తెలివితెచ్చుకొనుట.

వివేకి * n. s. He who is cautious or prudent. తెలివిగలవాడు.

వివేకించుట or వివేచించుట * v. a. To reason, discriminate, distinguish. విమర్శచేసుట. Vema. 429. చదువులన్నిజదివి చాలవివేకించకనుటకెన్ననెలకలుగుముక్తి. L. 9. 18. విస్తారదయతోవివేకించి ఉంచ. HD. 1022. వెదికికార్యంబువివేకింతుజూడ. BD. 4. 1621. వివేకింతురానట్టివేయభేదంబు. KP. 4. 30. లోకమునవివేకింతుగలవయిట్టివియును.

వివేచన * n. s. Discrimination, examination, investigation. విమర్శ, విచారణ. వర్ణవివేచన discriminations of caste.

విషయ or విషయగా, అనగావిచ్చుగా. OG. See విచ్చుట. Swa. 5. 127. మవ్వంపువాతెరలువివ్వనవ్వనునుసోగవెన్నెల. టీ|| వివ్వవిచ్చేటట్లుగా.

విశంకటము * adj. Great, large, gigantic. గొప్ప.

D. బృహత్తైన. Vasu. 5. 53.

విశంకిత * adj. Alarmed, fearful, suspected. భీత, త్రస్త, ఆవిశ్వసిత.

విశకలితము * adj. Disordered, jumbled, shivered. వికల్పితమైన.

విశదము * adj. White; clear, pure, pellucid; evident, apparent, manifest. తెల్లని, నిర్మలమైన, పరిశుద్ధమైన, స్పష్టమైన. Charitra 2. 1673. విశదదుర్మతులు downright villains.

విశదపరచుట or విశదముచేసుట v. a. To particularize, explain, define, manifest. స్పష్టముచేసుట.

విశదమవుట v. n. To come to light, become known. స్పష్టమవుట. అతనిజాబువల్ల ఆసంగతులు విశదమవును his letter will explain or state it. తమకు విశదము కావతనని వ్రాసినాను I have written this for your information.

విశదములు n. s. Matters, things, particulars. వివరము.

విశల్యము * adj. Thornless; free from thorns or spikes. Painless, free from care or pain. నిర్గతశూల, నిష్పీడ.

విశల్యకరణి or విశలక్యత్ * n. s. A plant (Echites dichotoma; Rox.) శంజీవి.

విశల్యుడు * n. s. He who is free from thorns or spikes. Released from care or pain. నిర్గతశూలుడు, పెద్దక బద్దశూలముగలవాడు, బాధ లేకుండా చేయబడ్డవాడు. BRY. 1. 925. అంతరఘవరుండు సుగ్రీవాదులంవిశల్యుల జేసియలరుచుండె.

విశసనము * n. s. Killing, slaying, slaughter. చంపడము, శంహరించడము.

విశసించుట * v. a. To kill, slay. చంపుట. Vema. 1530. పరగగడిదినెడు పశువులవిశసించిమనుజులు నిధిభువినిమాలతైరి. DRB. 464. విశసించుమూనియా విమలాత్ముడెప్పి, పశువుజచేసియాశమునబంధించె.

విశాంపతియు * n. s. King of men. నృపతి, రాజు. Lalito. 10. 22.

విశాఘ * n. s. Name of the 16th lunar mansion.

విశాఘుడు * n. s. A name of Cumara-swamy. కుమారస్వామి.

విశారదడు * n. s. He who is learned, wise, famous, celebrated. బాగాచదువుకొన్నవాడు. D.

విశ్వాంసుడు, ప్రగల్భుడు, ప్రసిద్ధుడు, విబుద్ధుడు. Chendra. R. 3. 42. పరతత్వవిశారదుడవు. Ruc-mangada. 3. 232. జ్ఞానమెక్కడబోయెధర్మవిశారదుడవు.

విశాలము * adj. Large, wide, broad, great. విస్తీర్ణమైన, గొప్ప. SC. ఆయిల్లువిశాలము గావున్నది that house is a large one.

విశాలత * n. s. Width, breadth. వెడల్పు. D.

విశిఖ * n. s. A high way, or carriage road. వీధి. D.

విశిఖము * n. s. An arrow. బాణము. D. Vish. 6. 70. R. 6. 24.

విశిక్షుడైన * adj. Beheaded, headless. తలనరకబడ్డ. వాణ్ని విశిక్షిస్తే గాచేసిరి they beheaded him.

విశిష్ట * adj. Endowed with, possessed of, having. Excellent, superior, distinguished. కూడుకొన్న, గల, ఉత్తమమైన, ఉత్కృష్టమైన.

విశిష్టము * n. s. (a bad word) Whole. యావత్తు. వానిఆస్తివిశిష్టమున్ను his whole property.

విశిష్టుడు * n. s. He who is endowed with, or possessed of. గలవాడు, కూడుకొన్నవాడు. శిష్టగుణవిశిష్టుడు he who is endowed with noble qualities.

విశీర్ణము * adj. Loosened, sliding off, split, broken.

Loose, that has lost the cohesion, or connection of its parts; that has fallen or is falling into pieces: slackened, shattered, withered, decayed. శిథిలమైన, బీర్ణమైపోయిన, విచ్ఛిపోయిన, వీడిపోయిన, రాలిపోయిన. S. 1. 34. పింతిలివేదనావశ, విశీర్ణమతిం విరహ్ ర్తి సెందుతు. S. wa. 2. 6. ప్రబలభల్లకనభుభల్ల భయదమథనశిథిలముధుకోశ, విశీర విశీర్ణమయీ కాంతరాంతర దంతురితాతకుమున. టీ|| విశీర్ణ, వీడిపోయిన. N. 9. 162. వాలాయుధతా వకలాంకలాగ్రనిర్ణళిత విశీర్ణమత్రుని తంబములకనభులేఖలట్లు నిపాలముఖలేఖలం గని. టీ|| విశీర్ణ, బద్దలైనటువంటి.

విశుద్ధము * adj. Pure, clean, cleansed, purified, pious, holy, virtuous. నిర్మలమైన, శుభ్రమైన, పరిశుద్ధమైన.

విశుద్ధి * n. s. Purity, purification, holiness. Removal of doubt. శుభ్రుత్వము, పరిష్కారము.

విశుద్ధుడు * n. s. He who is pure or holy. శుభ్రుడు. L. 1. 205. శుద్ధులు గావువిశుద్ధులైవిన్న.

విశూచి or విశూచిక * n. s. A disease : violent agitation of the system with copious evacuations by vomiting and stool. వమనవిరోచన శింకటము.

విశృంఖలము * adj. Unchecked, unrestrained, unfettered. ఆనర్తక మైన. T. U. R. 5. 69.

విశేషము * n. s. Sort, kind. A particularity, speciality, peculiarity, singularity. A specific quality. A particular thing, an individual, an object; distinguished by some attribute or adjunct. A charitable or virtuous action. ఆతిశయము, వింత, శత్రుత్వము, శ్రుణ్యము, విభము. యిక్కడగుంట తప్పిస్తే రమకునిండా విశేషము కలుగును it would be a good deed to dig a pond here. యానైద్యునికి హస్తవిశేషముకద్దు this doctor has a fortunate hand. ఓవదివిశేషము a sort of herb. ఆక్షుక్రీడావిశేషము a kind of dice play. నేడేమివిశేషము what is there particular to-day? what is the matter to-day? ఆయనవిశేషజ్ఞుడు he is a great scholar. భేదము, చూడతగ్గయు త్రమవస్తువు, సంభోగము. D.

విశేషము * adj. Extraordinary, eminent, remarkable, unusual; (It also is used as meaning) much, more, greater, exceeding, surpassing. ఆతిశయమైన, వింతైన, ఆర్త్యంతుమైన. విశేషమైన కార్యము a good deed. యాజ్ఞోకమునకు పుకవిశేషార్థమువున్నది this verse has a second or recondite meaning.

విశేషణము * n. s. (In grammar) An adjective. విశేష్యలక్షణములుచెప్పిది. D.

విశేషించి or విశేషముగా * adv. Abundantly, plentifully, much, exceedingly. తరుచుగా, విస్తారముగా, మిక్కిలి, మిగుల. ఆతనితోవిశేషించిన హనూశిముచేయవద్దు you should not associate much with him. T. 2. 178. యాయత్రికుమారునింబోపించెక విశేషించి నేటనుండియు బ్రాణశుభంబు గాగారవించెద.

విశేషించుట v. a. To characterize, to particularize, to state in detail. వివరించుట.

విశేష్యము * n. s. (In grammar) A substantive. నామవాచకపదము.

విశ్రమము * n. s. Rest, repose, cessation from fatigue or work. In Telugu verse it denotes

one kind of rhyme. అలియకతీర్పుకోవడము, భంజస్యలోయతియున్ను. D.

విశ్రమించుట or విశ్రమించుకొనుట * v. n. To rest, repose, or refresh himself. శుండుకొనుట, అలియకతీర్పుకొనుట.

విశ్రమించేయుట v. a. To place, lay. శుండబెట్టుట. Jaimini Bh. 6. 93. విప్రుతకృష్ణాజినముశయిక విశ్రమించుజేసి.

విశ్రాంత * adj. Rested, reposed, refreshed after fatigue. శ్రమవిరత, అలియకతీర్పుకోబడ్డ.

విశ్రాంతి * n. s. Rest, repose, refreshment. Termination. అలియకతీర్పుకోవడము, విరామము, ఆవసానము. T. 4. 183. కల్పవిశ్రాంతి the end of the world. Vish. 2. 220. తద్వైలశస్ని ర్రవారి దీర్ఘి కలలోవిశ్రాంతిగావించి.

విశ్రాణము * n. s. Gift or donation. త్యాగము. D.

విశ్రామము * n. s. Rest, repose. అలియకతీర్పుకోవడము. D.

విశ్రుత * adj. Famous, well known, celebrated. విదితమైన, శ్రుతితమైన.

విశ్రుతము * adj. Known, celebrated, famous. విదితమైన, శ్రుతితమైన, శ్రుతిర్థమైన.

విశ్లభము * adj. Loose, relaxed. వీడిపోయిన. R. 2. 59.

విశ్లేషము * n. s. Separation (especially of lovers;) disunion, disjunction. విరహము, వియోగము.

విశ్వము * n. s. The universe, or world. జగత్తు.

విశ్వము * adj. All, universal, entire. శిర్యమైన, శుశ్రుమైన.

విశ్వంభర * n. s. The earth. భూమి.

విశ్వంభరుడు * n. s. An epithet of Vishnu. కైటభజిత్తు.

విశ్వకర్మ * n. s. Name of the artist of the gods. Vulcan. దేవతలవడ్లవాడు. D.

విశ్వజిత్తు * n. s. A particular sacrifice. ఒకయజ్ఞము. D.

విశ్వతోముఖుడు, ఆనగాశిర్యతోముఖుడు, చతుర్ముఖుడు, శివుడున్ను.

విశ్వనాథుడు * n. s. A name of Siva; especially as worshipped at Benares under this name కాశీవిశ్వేశ్వరుడు.

విశ్వభేషము * n. s. Dry ginger. శుంఠి.

విశ్వరూపము * adj. Mutable, existing in all forms, multiform. నానారూపములుగల.

విశ్వరూతుము * n. s. Multiformity. సానారూతుము. N. 5. 17. విముఖేంద్రశైలంబువిశ్వరూతుముజూపె ననసెత్తుకాంబనశ్యంబనములు. టీ|| విశ్వరూతుముజూపెనన, అనేకరూతుములుధరించెనా అన్నట్లుగాను. విశ్వరూతుదర్శనము (this phrase is usually interpreted) Manifestation, or display of his real form or hidden majesty. నిజస్వరూతుమునుఅగుతురచడము.

విశ్వరూతులు * n. s. A name of Vishnu. విష్ణులు. H. 4. 297. విశ్వరూతునకువిసతులుసేయుచు.

విశ్వస్థియము * adj. Trustworthy. నమ్మతగ్గ.

విశ్వస్థియము * v. a. To trust, rely on, confide in. నమ్ముట.

విశ్వస్థిత * adj. Trusted, confided in, trusty. విశ్వాస్థిమునకుపాత్రుడైన.

విశ్వశ్రీ * n. s. A widow. వివశ. D.

విశ్వశ్రీము * adj. Trustworthy. నమ్మదగిన, నమ్మదమునకుఅర్హమైన.

విశ్వాత్మ, విశ్వాత్ముడు * n. s. Bramha, the creator. బ్రహ్మ. D.

విశ్వామిత్రము adj. Worthy of Viswamitra; (that is) fabricated, fictitious, artificial. కల్పితమైన, కృత్రిమమైన. విశ్వామిత్రమైనపిత్రము a fabricated bond. A Machiavelian trick.

విశ్వామిత్రము n. s. A deed worthy of Viswamitra: that is, trick, fiction, fabrication. Machiavelianism. మోసము, కృత్రిమము, కల్పన.

విశ్వామిత్రశృష్టి * n. s. A deed worthy of Viswamitra: that is, the creation of a second series of beings. Viswamitra created a mimic world: like that of Lilliput.

విశ్వామిత్రుడు * n. s. The name of a certain sage, the son of Gādhī. గాధీనుతుడు.

విశ్వాసము * n. s. Trust, faith, confidence. Affection, kindness, favour. శ్రుత్యము, నమ్మకము, ప్రేమ. UR. 6. 372. Anand. Tan. 14. 34. విశ్వాసములోయజ్ఞేయం, విశ్వాసోయజ్ఞజీవనం | ప్రామాణికేస్త్రీకానుశ్రోణి మార్గేజీవతివిశ్వాసా | విశ్వాసశుభ్యశంలాకే, నభూతంనభవిష్యతి.

విశ్వాసి * n. s. He who trusts, he who is faithful. శ్రుత్యము, నమ్మకముగలవాడు. UR. 6. 392. హితుడువిశ్వాసియునుతింతుడునునగు. BD, 5. 343. జంగమవిశ్వాసిలింగాధిపాని.

విశ్వలు or విశ్వేశ్వతలు * n. s. The name given to certain deities of a particular class. T. 5. 10. హరిగన్నపైనువిశ్వరుద్రవను ఘోరాశాపాది త్యభాస్వరవిద్యాధర.

విషము * n. s. Poison, venom: any thing hurtful or destructive. (In poetry it is sometimes) water. గరళము, జలము, చెరువైనది, నాశకరమైనది. అనిదీనికీవిషము that is destructive to this. వానినిలు వెల్లవిషము he is a rogue from head to foot. విషముయొక్కీనది the poison took effect. విషముదిగినది the effect of the poison went off. నేనంటేవానికీవిషము గాతున్నది he hates me like poison. దీన్ని సాల్తో వేసుకొంటే విషము గాతున్నది or విషజ్వాల గాతున్నది it is as bitter as gall. విషజ్వరము a pestilent fever, a malignant fever. విషభేది virulent diarrhoea, cholera morbus. విషపాండువు acute dropsy. విషనీరు the pus or matter in a boil. విషవాక్యములు, అనగాళింహారవచనములు fatal expressions. చాలుకాలుకూలుశంహారవచనంబునూడేనేనినుగుల కూడదండ్రు. Bhima. విషణ్ణము* adj. Dejected, sad, sorrowful, pensive. శోకయుక్తమైన, వ్యాకులగ్రస్తమైన. M. XII. 2. 274.

విషణ్ణుడు * n. s. He who is dejected, sorrowful. శోకముగలవాడు.

విషధరము * n. s. A serpent. A cloud. శర్పము, మేఘమున్ను.

విషధరుడు * n. s. Siva. A cloud. శివుడు, మేఘుడు.

విషశుభ్రము * n. s. A scorpion. A rogue. తేలు, తులువయున్ను.

విషబొద్ది n. s. A certain medicinal plant. Cissampelos. పాఠాంబుడు.

విషమము * adj. Odd, uneven. Unparalleled, unequalled. Contrary, evil, bad. బేసి, యొక్క వరక్కవ, విరుద్ధము. D. దుష్ట, విషమశంఖ్య an odd number. విషమజ్వరము a pestilent fever, a fever difficult of cure. విషమాయుధుడు, విషమశరుడు Cupid, whose (five) arrows are of an odd number. విషమనయనుడు Siva who has an odd (or extra) eye in his forehead. విషమబుద్ధి an evil or wicked mind. విషమవిభాగము an unfair or unequal division. T. 4. 73. మకరశుభాలువానివిషమంశురణంబునలోనేత్రతారకలు మెరుంగునీన. టీ|| మకరశుభాలువానివిషమంశురణంబు, అనగా ఉప

రతి. L. 1. 210. యింతులతో తీవ్రములతో గంబులతో
 తలకర్ణింతు, విషమకావ్యము గాదు వివరించినాడ.
 Sanscrit Harisch. 20. 1. విషమోతుల శ్రీంకృతం
 full of rugged rocks. R. 6. 46.

విషమంగల ఆకు n. s. A certain medicinal leaf
 used for poultices. వాడ్చివుంటివూడక క్షేత్రక
 ఆకు.

విషమించుట v. n. To be painful, mortal or diffi-
 cult of cure, (as applied to disease.) దోషిం
 చుట.

విషముష్టి A poisonous tree; strychnos. ముష్టి చెట్టు.

విషయము * n. s. An object, matter, subject, af-
 fair, thing. Any peculiarity as colour, form,
 flavour, odour, sound. Definition, respect, re-
 lation. శంకతి, శబ్దాదిశంకభూతగుణము. Vema.

499. విషయములవారలొక్కొక్క విషమంటినగతిని
 జూచు విధమున గల విషయములను సుఖములవి
 యములకాగూడకుండ్రవేర్తలు. A. 3. 84. మరియు

శబ్దాదివిషయముల ప్రవణములగునింద్రియములం
 ద్రిప్పి. ఆవిషయము నాకు తెలియదు I do not
 know any thing about it. దోషలోవిషయభోగ

ముల నెక్కువగా ఆపేయించేకొద్దీవ్యశనమిక్కువ అవు
 తున్నది the more luxuries you long for on the
 journey the more privations you feel. వానికివి

యవ్యవస్థలేదు he is a man of brutal manners,
 one who has no decency or delicacy. యావిషయ

ములో నిండారుకలువ్రయము చేసినాడు he spent
 much money in this. శ్రద్ధివిషయములో వ్రయము

చేసినాడు he spent his money on worthy ob-
 jects. శృంగారవిషయమైన కావ్యము a poem on
 amorous subjects.

విషయము(Postpos.) Respecting, regarding. యా
 విషయమందు in this respect. ఆవిషయమందు in
 that respect. ఆతనివిషయమందు regarding him.

ఆవిషయమై regarding that subject. యేతద్విష
 యము గా మాట్లాడినాడు he spoke regarding
 this. మీవిషయములో regarding you.

విషయగూరుడు * n. s. A dissipated man, who is
 addicted to women. మైథునమందునిండాసామ
 ర్థముగలవాడు.

విషయి * n. s. An organ of sense. A man of the
 world, he who is conversant with or interest-
 ed in worldly occupations or enjoyments. నేత్రా

దీంద్రియములు. D. లోకవ్యవహారవ్యక్తుడు, శం
 సారమగ్నుడు, సాంసారికుడు.

విషయించుట v. n. To have, to do with carnally.
 శంభోగముచేసుట.

విషయనాము * n. s. A lotus. కమలము. 11a. 4. 9.
 విషమగుణంబేలపోవువిషయనానయనా.

విషవైద్యుడు * n. s. A snake-catcher. అహితుండి
 కుడు.

విషాణము * n. s. A horn, tusk, or fang. కొమ్ము
 D.

విషాణి * అనగా అజశృంగ్యాభ్యుదయి, వద్ది చెట్టు. SC.
 విషాదము * n. s. Sadness, lowness of spirits, de-
 jection. భేదము. D.

విషాహి * n. s. A venomous serpent. విషముగల శి
 ర్షము. Padma. 7. 82.

విషువచ్ఛాయ * n. s. The shadow of the gnomon
 at noon; when the sun is in the equinoctial
 point.

విషువము or విషువత్తు * n. s. The equinox. శేష
 రాత్రిందివకాలము. SC.

విషూచి n. s. A disease, violent agitation of the
 system with copious evacuations by vomiting
 and stool. వసువహింపనశంకటము.

విషోల్బుణుడు * n. s. He who has the excess of
 venom. అధికవిషముగలవాడు. Vish. 2. 358. ఐ
 హువదనులును రుదీర్ణశరీరులును విషోల్బుణులును నై.

విష్కారము * n. s. A bird. కుశీ.
 విష్ట * n. s. Faeces, dung. శురీకము. D.

విష్టశుము * n. s. World. లోకము. D.
 విష్టభము * n. s. A world. విష్టశుము SC. Ananda

Tantram. 5. 19. అనాద్యంతంతురంబ్రహ్మశిర్యవి
 ష్టభకారణం.

విష్టరము * n. s. A seat, a seat of cusha grass. ఆ
 శనము, పీఠము, కుశాశనము. Vish. 2. 23. తదీ
 యశమిపోద్యానమధ్యంబున కృష్ణాజినంబులు విష్ట

రంబులు గానిడి కూచుకన్న శీత్రీమహారుములనుం.
 L. 7. 228. కొలువుండువనితకాకుశవిష్టరంబు.

విష్టరశ్రేణుడు * n. s. An epithet of Vishnu. వి
 ష్ణులు.

విష్టి, అనగానరకబాధ, బలాత్కారము. D.
 విష్టించుట * v. n. To ease nature. మలవిశోజనము
 చేసుట, యేరుగుట.

విష్ణుక్రాంతము * n. s. A medicinal creeping
 plant. Evolvulus Alsinoides. స్థాణుకర్ణిదుమ్ము.
 D. తెల్లవిష్ణుక్రాంతము, అనగానవాదనీ.

విష్ణుడు or విష్ణులు * n. s. Vishnu: one of the
 three principal Hindu deities. Jupiter, the pre-
 server of the world. నారాయణుడు.

విష్ణుశుభము * n. s. The sky. ఆకాశము. D.
 విష్ణుశుభి * The Ganges. గంగ, భాగీరథి.
 విష్ణురథము * అనగా గరుత్మంతుడు. D.
 విష్ణురము * The twang (of a bowstring.) మార్పి
 ధ్వని, వింటినారిధ్వని. Lalito. 12. 46.
 విష్ణుశ్చేనుడు * అనగా విష్ణువు. D.
 విశి See విశివిశి.
 విశినకర్ర n. s. A fan. తాళవృంతము.
 విశిము n. s. Poison. విషము. D.
 విశిరము * n. s. A multitude, an assemblage, a
 flock. శిమూహము. D.
 విశిరణము * n. s. Spreading, diffusion. విస్తరించ
 డము, వ్యాపించడము.
 విశిరికొట్టుట v. a. To scorn, to huff. To fling, to
 dash. కనురుట, రుత్వట. ఒకరూకయిస్తుంటే మూ
 లితో ముఖముతో విశిరికొట్టుకున్నది he asked a
 penny, she gave him a huff. ఆకుండను గోడ
 మూదవిశిరికొట్టినాడు he dashed the pot on the
 wall.
 విశిరివేసుట v. a. To hurl, fling. రుత్వట. పూరిపై
 లు విశిరివేసినట్లు గావుండే పుకయిల్లు a remote or
 distant abode.
 విశిరు n. s. Waving, casting, spreading. విక్షేప
 ము, వ్యాపించడము. కాటకపు విశిరుచేత through
 the spreading of the famine.
 విశిరుకర్ర n. s. A fan. తాళవృంతము. D.
 విశిరుట v. n. To blow as the wind, to spread as
 a scent. గాలికొట్టుట, వాసినకొట్టుటయున్ను. కా
 కవిశిరుతున్నది the heat is extreme. There are
 hot puffs, or blasts. లోగా అణగివున్నరోగమును
 పైలువిశిరేలాగు చేసేందుకు a searching medi
 cine, that makes a hidden disease appear. లో
 గికాక పైటికి విశిరినది the latent fever appeared.
 విశిరుట v. a. To wave as a fan, to brandish,
 whisk, flourish as a sword or a whip. To turn
 a mill. కర్తివిశిరుట, తిరుగల్గువిశిరుట. D. వలవిశి
 రుట to cast or let down a net.
 విశిరురాయి A grindstone. తిరుగల్గు. D.
 విశిర్గ * The character [३] or two dots represent
 ing H, as in the words ప్రాతఃకాలము prātah
 cālam.
 విశిర్గము * n. s. Abandoning, relinquishment.
 శరిత్యాగము, వదులుకోవడము.

విశిర్జనము * n. s. Gift, donation. Quitting, relin
 quishing. Sending, dispatching. దానము, యివ్వ
 డము, ప్రేమణము, శరిత్యాగము. SC. విశిర్జింఠవి
 ర్జ భార్య a divorcée. వాడు అవివాహము లేకుండా
 విశిర్జనము లేడు he is nothing: he is a mere cy
 pher. కేశ విశిర్జనము shaving the head. Itā. 4.
 38. అనియా వాహనము విశిర్జనమును లేకున్న జూది.
 మలమూత్ర విశిర్జనము evacuations. మలమూత్ర వి
 శిర్జనము చేసుట to evacuate. M. XIII. 3. 286.
 విశిర్జించుట * v. a. To abandon, relinquish, give
 up. త్యజించుట.
 విశిర్జణము * n. s. Spreading, extending. వ్యా
 పించడము. D.
 విశివిశి adv. Fast, quickly, hurriedly. పడిగా. వి
 వవివ. Rajasekh. 1. 70. విశివిశివనదుజవమున
 విశిరినపడి బారుజలదవిశిరముభంగి.
 విసికించుట v. a. (causal of విసుకుట) To weary,
 disgust, sicken, sadden. వేసిట శుష్టట ట్టుచేసు
 ట.
 విసివి, అనగా వేసారి. OG.
 విసుకు n. s. Disgust, weariness, satiety. అలసిట.
 D.
 విసుకుట v. n. To be fatigued, weary. To be dis
 gusted, to be heart-sick. వాని ప్రాణము విసికినది
 he was sick at heart, he was out of all patience,
 he was at his wit's end or desperate, he was
 ill at ease, his soul sunk with trouble. వేసా
 రుట.
 విసురుట See విశిరుట.
 విసువు n. s. Disgust, weariness, satiety. అలసిట,
 వేసిట.
 విసువుట v. n. To be disgusted. వేసారుట. M.
 XIII. 5. 223. విసుకొసారమునకు విసువనిమర్త్య
 లు. See విసుకుట.
 విస్తర, విస్తరి or విస్తరాకు plu. విస్తర్లు. n. s. A plat
 ter made of leaves stitched, together with
 splints.
 విస్తరము * n. s. Spreading, expansion, prolixity,
 detail, abundance, plenty. శబ్దాదుఃవిరివి. D.
 వ్యాప్తి, ప్రాచుర్యము, బాహుళ్యము. DRS. 312.
 విస్తరోరథలివికటభ్రూకుటిల.
 విస్తరాకు A leaf platter. See విస్తర.
 విస్తరించి * adv. Much, abundantly, greatly, con
 siderably. నిలదొంగుటముగా

విస్తరించుట * v. n. To exceed, enlarge, be prolix, dilate. విస్తారమగుట. D. వ్యాపించుట.

విస్తరించుట * v. a. To extend, spread out, increase, swell, to particularize. విస్తరింపజేసుట, వివరించుట.

విస్తరిలుట or విస్తరిల్లుట * v. n. To exceed &c. See విస్తరించుట.

విస్తారము * n. s. Plenty, abundance, spreading, extension, vastness, expanse, breadth. విరివి. D. బహుళము, అనేకము. M. XIV. 3. 228. తగు వారిగాంచి యత్యద్భుతంబగు భవజ్ఞనకు తెరంగువిస్తార మొప్పజెప్పిన.

విస్తారము * adj. Plentiful, abundant. Extensive, large, great, much, extreme. బహుళమైన, అడభ్రమైన, విరివియైన.

విస్తారముగా * adv. Plentifully, abundantly, largely, much. బహుళముగా, నిండా, చాలా.

విస్తీర్ణము * adj. Great, large, wide, extended, extensive. విస్తారమైన. D. విశాలమైన.

విస్తు n. s. Surprise, wonder. ఆశ్చర్యము. D.

విస్పష్టము * adj. Clear, definite. వ్యక్తమైన, శ్రుత్యముమైన. విస్పష్టముచేసుట to particularize or specify.

విస్ఫురము * n. s. The twang of a bow-string. Abundance, amplitude. వింటినారిచ్చని, భూయిష్టము.

విస్ఫురణము * n. s. Trembling, quivering of the lips, throbbing of the eyes &c. Expansion of mind. Splendour, manifestation. విధూనము, కంఠనము, మసావికాశము, శ్రుకాశము. See స్ఫురత్ and స్ఫురిత.

విస్ఫురత్ * adj. Shining. శ్రుకాశించే. A. 1. 17. భవనశిరోమరాళములు భర్తమయచ్ఛదగుచ్ఛవిస్ఫురద్దివిజఘనీమరాళవివతి. టీ|| విస్ఫురత్, శ్రుకాశిస్తున్నటువంటి. Swa. 4. 49. వివవిస్ఫురదృష్టజంఘలు. టీ|| విస్ఫురత్, శ్రుకాశిస్తూవున్న H. 1. 208. శుభ్రకునివాక్యవిస్ఫురదృష్టగమునకు.

విస్ఫురించుట * v. n. To swell, enlarge. విస్తరింపజేసుట. Binj. 2. 77. పెనునితంబులువిస్ఫురింపజేసుట.

విస్ఫురిత * n. s. adj. Shaken, tremulous; swollen, enlarged. Shining. కంపితమైన, విస్తరింపబడ్డ, శ్రుకాశించే. P. 1. 718. విహారార్చునివిస్ఫురితాగరుదారుఖండశివ. ib 1. 49. విస్ఫురితాధరో

ష్టయై. H. 5. 344. నిజగాననిశ్చనాకర్ణకవిస్ఫురితానందంబున.

విస్ఫులింగము * n. s. A spark of fire. అగ్నికణము.

విస్ఫురి * n. s. Throbbing, palpitating, shaking. స్ఫురణము. Parama yogi. 293. line 7 తమకుచేయవలపోధానువిస్ఫురి.

విస్ఫోటము * n. s. Pustule, boil. క్రణము. విస్ఫోటములు, అనగాచెమటకాయలు. D.

విస్త్యయము * n. s. Surprise, astonishment, wonder, confusion, stupor. ఆశ్చర్యము, గర్భము. D.

వితాకు Vish. 2. 315. Vijaya. 2. 89. విస్త్యయముఘండిన raptured, bewildered.

విస్త్రితము * adj. Raptured, amazed. ఆశ్చర్యపడ్డ.

విస్మృతము * adj. Forgotten. మరచిన.

విస్మృతి * n. s. Forgetfulness. మరుపు.

విశ్రమము * n. s. Savour, stench, a smell like that of blood or raw flesh. శుద్ధివాసన. D.

విశ్రంభము * n. s. Trust, confidence, affection, regard. విశ్వాసము, నమ్మకము, స్నేహము, క్రణయము. Vijaya. 4. 38. అవ్యధగునకువిసయవిశ్రంభగంధీరవాగ్ధ్రంభణనాశంభళియిల్లనియె.

విశ్రశి * n. s. Old age, decrepitude. ముదిమి. D.

విహంగమము * n. s. A bird. కుటీ. D.

విహంగక * n. s. A pole used as a yoke for bearing burdens on the shoulder. కావళిబద్ద. D.

విహంగము or విహంగము * n. s. A bird or an arrow. కుటీ, చాణము. D.

విహరణము * n. s. Roaming, a ramble, going about for pleasure or exercise. శంచరించడము, శర్యటనము, శరిభ్రమణము.

విహరించుట v. n. To take a walk or airing, to wander, to go about, to go about for pleasure or exercise, to jaunt, to roam, ramble, rove. శంచరించుట. D. శర్యటనముచేసుట, శరిభ్రమణముచేసుట.

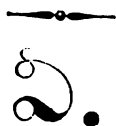
విహస్తము * adj. Perplexed, bewildered, confused, confounded. ఉద్విగ్నమైన, విహ్వలమైన, వ్యాకులమైన.

విహాయకము * n. s. Gift, donation. దానము, యివ్వడము. SC. One verse says విహాయతాల్పికృతకల్పశౌభినస్సూర్యుఖ్యుయాశ్రీనిలయస్సృష్ట్యకృతే, టి

చందనిశీ త్రుశ మశ్రవిష్ట తుంపవాండమస్తీరి బహిష్ట
లంమను.

- విహాయశిము * n. s. The sky. ఆకాశము. D.
- విహారము * n. s. A walk for pleasure or exercise, a tour, trip, ramble, a roaming, play, pastime, sport. శింపారము. D. భ్రమణము, కేళి, లీల, యాత్ర.
- విహారి or విహారుడు * n. s. He who walks. శింపరించేవాడు. వారు తుద్యానవిహారులైయున్న వేళ while they were walking in the park.
- విహాసము * n. s. A gentle laugh, or smile. చిరునవ్వు.
- విహితము * adj. Fit, proper, right, orderly, necessary. Friendly, intimate. Placed, deposited. Done, made. యుక్తమైన, అనుకూలమైన, తుంపబడ్డ, చేయబడ్డ. వారి గ్రామములు దోచేదివిహితము కాదని considering that it is not proper for us to plunder their villages. M. 1. 1. 114. యిప్పుచో భారతంబిప్పుల వాయకవిహితావధానులైవినుచునుండువారికి.
- విహితము * n. s. Friendship, intimacy. Propriety, fitness, justice. స్నేహము, యుక్తము, న్యాయము. DRS. 48. బహువిధమధుపానజీరవశలగుచు, విహితంబు లెరుగక వెడచేద్ద శేయు. అదివిహితమే it is proper. అదివిహితము కాదు it is not proper.
- విహితముగా * adv. In a friendly manner, in good terms. స్నేహముగా, అనుకూలముగా.
- విహితుడు * n. s. A friend, companion, ally. స్నేహితుడు, అనుకూలుడు. తనుకువిహితులైనవారలు those who are your friends.
- విహీనము * adj. Destitute of, devoid of. శేని.
- విహీనముగా * adv. Without. లేక. బుద్ధివిహీనముగా senselessly.
- విహీనుడు * n. s. He who is destitute of, or devoid of. శేనివాడు. వస్త్రవిహీనుడు he who is devoid of clothes.
- విహ్వలము * adj. Disturbed, discomposed, disquieted : affected with fear, sorrow &c. ఉద్విగ్నమైన. Vishnu Maya Natac. 4. 344. అనిపరమాభారవిహ్వలఘనమద సోనైద వికృతిగానక. Anirud. 3. 163. భయవిహ్వలమతులై.
- విహ్వలత or విహ్వలత్వము * n. s. Disturbance, disquiet. ఉద్విగ్నత. M. XIII. 5. 482. ఉదకంబులంబుండియు భ్రతయైశోకవిహ్వలత్వంబున వివశగమనయగుచు.

- విహ్వలించుట * v. n. To be disquieted or affected with fear, sorrow &c. ఉద్విగ్నమగుట. Vish. 6. 290. వెరవిశతభన్యదంతయువిహ్వలించిఅన్యలెరుగకయుండె నేవోంతమునను. Zacc. 6. 132. వెగుచు భర్త్యంబు తుడలంగవిహ్వలించు బశతుకానగోరకస్మిరుపాయమాటు.
- విహ్వలుడు * n. s. He who is disturbed, disquieted or affected with fear, sorrow &c. ఉద్విగ్నుడు. P. 2. 222. త్రాశిరశివిహ్వలుడై. ib. 1. 446. విహదవిహ్వలుండై. L. 13. 146. విసలేకకమ్ములువిహ్వలులగుచు.
- విక్షేపము * n. s. Throwing, propelling, casting. Confusion, perplexity, distress of mind. In astronomy it means Latitude. వేయడము, విసిరివేయడము, యెగరవేయడము, క్షోభము. Lalito. 11. 24. స్థూలావలయవిక్షేపశీపవ్యమూలా తయోధరం. విక్షేప, యెగరవేయడముచేత.
- విక్షేపము * n. s. Scattering, dispersing. Throwing.
- విక్షోభము * n. s. Agitation, distress of mind, anxiety. వ్యాకులము, చిత్తక్షోభ.

- వీక * n. s. Valour, courage. Similarity, similitude. Bulk, largeness. శౌర్యము, ధైర్యము, సామ్యము, పోలిక, స్థూల్యము. BRY. 1. 887. వీకకుమెచ్చినవివరమువీరుడుదమ్మునిజూచినవృ. ib. 2. 568. తానరానికముత్తానుకంపించుచునేగుడెంచినదిదాకావీకమైనత్రరిక. Vish. 8. 299. ఘనుడప్పాథుడుగాండివంబుగొని వీకన్నారీయెక్కింతబోయిన దోశ్యక్తిదోలక. BRK. 792. రామునిచేపెత్తుకొని రావణుడేగవీకదాకినిస్సీనుబలంబునస్వీరగుజేసి. M. I. 1. 136. ఈయుభయముకొరోహమాతా సౌంద్యమై యాడంబోవకవీకతోహాడువగానేపారుఘోరాజి. T. 2. 79. మరుడంతటనంతట దమ్ముగుమ్మరింజేకొని వీకమైమొసలుబిమ్మదొడంకెను కొమ్మరొమ్మునక. ib. 3. 113. శేలజూచిననిమ్మనేనేలబిడుతుగోరైతీరంగవీకవైకొండుగాక. BRY. 2. 148. నిశాచరుండుధట్టించుచువీకతోడనిగుడించిన. ib. 2. 225. రావణిమహారణదారుణబాణవృష్టికింబచ్చిన వానరుడెసలుదల్లడిలంకకువీకనావీకనకావీకనకావీక. Siva. 4. 75.

2. క్షణమున గొరక వేయుచును తాచి, నట్టిగా లెంకి
 గనిక బట్టుటయును, క్షుగయులందరుని వెల్వరించి
 నిశిత, కాండముల జెందికొక పెద్ద కారుపోతు. N. 1.
 155. పునమీన మైమునుల పాలన శిల్పియు వీకమీన
 వాణుమరగనేము సామనిగమాగమగవ్యన దీనబా
 శిఖా. వీక ఆన గా ధైర్యము, శౌర్యము. N. 3. 253.
 శురికింపటికోరదంబయదీశశ్రీంభ మైయొప్పై
 శురిశోభిల్లెడు ధాత్రిపాత్రవలె జూతు ట్టెండద గ్రా
 ల్పశ్రుష్టరముల తైలములీలబోలెకనక గ్రావంబుదీ
 శుంబువైపురి వెంపొంజెరవంబ దీశశిఖికినించెమే
 ఘాలియు. వీక ఆన గాపోలిక. R. 7. 91. శక్రజి
 తాదికుమారులు విక్రమదుశ్శేపలులతనదు వీకకురా
 గావక్రించున తమదర్శి శక్రమనుషదిగధి పాధిశు
 త్యంబునకు. వీక ఆన గా సామ్యము. T. 1. 37.
 నెలమనీలక శ్రమంబాదవె నిద్దలుచెట్లు వెల్లన
 య్యెవేవిఖులుదయించెజెన్నెనల వీకయుగవ్యునుదో
 చెజిట్టుముల్వల సెను. వీక, ఆన గా శ్లాఘము. ib. 2.
 16. గాటంపువీక శిదామైన మేనుల నెరమట్టినిగనిగ
 లహారుపువార. వీక ఆన గా శ్లాఘము. Vish. 7.
 154. భారంబులవలనవీకలుగల కోరకావళ్లుమోవి
 కొరి. వీకలుగల ఆన గా కిందికియాడవడములుగల
 అనితోబినది. H. 3. 262. చికిలివిభూతి శ్రేణియును
 చిల్లెడుకమ్మల కాంతిజోకహాటకమనె భూషణం
 బులమిటారపు పెళ్లులమూక వాసినాధిక సునుగంధ
 శుంకుదల తేటగుసి శులవీక యొక్క గానకటవిశాలనా
 మశుభివార్ష మతోజరియించుచుండక. యాశుద్య
 ములోవీక ఆనేమాటకు ఆర్థముకా లేదు.

వీక adv. Like, వలె. H. 3. 34. పమ్మిజ్ఞాపిలికలుగురి
 యుచు గగనంబున కెగయుకాకోదరానికంబులవీక
 రిల్పిరిల్పిననెగరి చనునాక శిశువివ్యలు మింటనెర
 య. వీక ఆన గావలె.

వీగుట v. u. To move or step aside, to get out of
 the way, to retreat. To cease, to go off. To
 become large or big. తొలగుట, వెనకదీసుట, నివృ
 త్తియపుట, స్థూలమపుట. BRY. 2. 342. వడికవీ
 గెడివి శేషంబులు పారివంచెకడలలాభుజంగుతి.
 వీగె, తొలగె. ib. 2. 591. కుతలంబిట్టుటవీ
 గెకులగురులారిగె. యిట్టుటవీగె, యిటులటు
 తొలగె. Swa. 3. 74. శికుటుంబముగవీగిచరమ
 వైలము జేరుతుహి నాంతుదుము దారుదోరయనంగ.
 టీ|| వీగి, తొలగిపోయి. A. 4. 130. ఓహారిసాహ
 రింబ్రధమమొలైడుధారల గాక్షులేట వాల్గూహతి
 నిశ్చివీగుట్రజలంగలకె మొగులందెనంబు భృద్వా
 హచలద్రధత్యము. టీ|| వీగు, పారిపోవుచున్న. ib.

3. 22. బలబలవేగనిద్దరును పాజులుదీర్చి యతండు నా
 తడుక వెలువడివచ్చి యిటును జువేనేకయే పిరి గాగ
 వీగుచుకడలకుడుచుంబెనంగ. టీ|| వీగుచుక, వె
 నకకుతీస్త్రున్న. TUR. 5. 69. చూచినుచూచాగ్ర
 కోశమున కూర్చనభాదతివీగుసేన జేవీవి విశ్వంభుల
 శ్రుదరవిక్రముడు. వీగుసేన, విరిగిపోయ్యెదండు. P.
 2. 123. విసదనిరోయరంధుదనివీగరుతుందిలదం
 చుగేలిగాగనయ. టీ|| వీగరు, విడువరు. Pariz. 4. 8.
 నవాంభోరుహ నాశనూత్ర ములబాండుగ దీనిల
 తాంతముల శురుగ గారవియించినించుకుతుకంబు
 నవీగు మెరుంగుక్రావెద్దక. P. 5. 5. కొంతగాలం
 బుబోయిన గొద్దువీగి కాంకిజతహోమసుమగర్భగర్భ
 మయ్యె. టీ|| వీగి, వడలి.

వీవి or వీవిక * n. s. A wave. వీవి, ఆన గా తరంగము,
 ఒకనరము. D.

వీచుట v. a. To wave as a fan, hand &c. To revile,
 reproach. విశేరుట, నిందించుట. Molli R. 3. 3. వీ
 చినచేతులు వేళ్లు నెత్తురుగ్రమ్మి, బాటి మెలుకెంపుల
 బోలెనమర. Swa. 5. 83. వీచువీచోపులన్నములగు
 గొముదీ గుచ్చములశీంతరింప. టీ|| వీచువీచోపు
 లు, వేస్తూవుండేవింజామరలు. TUR. 5. 69. వీగు
 సేన జేవీవివిశ్వంభులశ్రుదరవిక్రముడు. Paidim. 4.
 185. తెలిసికలిదండ్రు లేమనితలకురోక్త, విన్నబం
 ధగులేమని వీకురోక్త, మోహ మెంతయునెచ్చుది
 మోసులెత్తెనహావలవంతలవంతమయ్యెననుచు.
 Dab. 140. పూనియే శుభ కార్యమునకైన యిట్టువీచి
 బల్లెడరుమా వెను వెంటదగిలి.

వీచుట v. n. To blow as the wind, to spread as
 the scent. గాలికోట్టుట, వాశనకోట్టుటయున్న.
 A. 6. 20. పాల గాలివీచె.

వీచోపు plu. వీచోపులు n. s. A chowri, a fly-flap,
 a whisk. వింజామరాలు. OG. G. 3. 120. మెల్లన
 వీచెందెమ్మరలుమరునివీచోపులనక. ib. 7. 10. వీ
 చెకగమ్మలెమ్మరల మరునకుక వీచోపులై ప్రాపు
 లై. Swa. 5. 83. వీచువీచోపులన్నములగుగొముదీ
 గుచ్చములశీంతరింప.

వీజనము * n. s. A fan. విశేరుకర్ర. D. Bhanu.
 Pari. 4. 119. నవరత్నయవీజనవ్రజంబు.

వీట In the town. Locat. of వీడు. Vish. 8. 103.

వీటతాటము adv. Piecemeal. భిన్నాభిన్నము. M.
 III. 7. 82. కూటతోరణయంత్ర కేతనగోపురాట్టక
 శంహతుల్, వీటతాటము జేసిరక్క పివీరులాక్టాక
 మాత్రలోక. ib. VIII. 1. 148. నూతులదెగటార్చి
 కేతనంబులువీటతాటముతో జేసిరక్కములుగూర్చి.

వీటముచ్చట or వీటిముచ్చట v. a. To lose, ruin, abandon, baffle, disappoint. కోలుముచ్చట, పోగొట్టుట, విడిచిపెట్టుట, వ్యర్థముచేసుట. Sumati 25. పొరుగొండకు పోనిచ్చుట, సెరుతోనగజూరుచుంటసెరిపుట్టించి జరకాలముండనిచ్చుటమరు పుడుతనశితినివీటిముచ్చటనుమతీ. వీటిముచ్చట, కోలుముచ్చట. Vish. 2. 109. క్రతులువీటిత్యజించివిధిచోదితమాగములుజ్ఞాంచినువ్రతములు గట్టిపెట్టిగరువంపుడనంబులువీటిముచ్చటశక్తి క్రతులయాశుమానిశితతంబునుడన్వనైకొల్వడంచు నాశీతివతిచాటగాబనిచె సింధువరీతమసీతలంబునక. గరువంపుడనంబులు వీటిముచ్చి. మగటములను విడిచిపెట్టి. B. X. 382. నారదుమాటలువీటింబుచ్చకపాటింది. వీటింబుచ్చక, వ్యర్థముచేయక. R. 4. 166. విషమశరుడు, విభవధూధైర్య శరీపాటివీటిముచ్చి: పోగొట్టెను. Vicr. Cha. 4. 172. వెలదిజేసిసమేతలైవీటముచ్చి. వ్యర్థముచేసి, పోగొట్టి. P. 3. 139. కుచ్చితమేమికూడునీసుకూడినరాజ్యము వీటముచ్చగావచ్చినలాభమేమి. పోగొట్టగా.

వీటి The plural inflec. of ఇవి These.
 వీటి n. s. Ravage, plunder. దోచుడు, ఆనగాకొల్ల. D.

వీటి or వీటిక * n. s. The betel vine. (Piper betel) This produces the fragrant edible leaf. తాంబూలము. D. Vish. 5. 166. కర్పూరవీటివరానన. Lalī. 5. 65. నవకర్పూరకస్తూరీశరామోదితవీటికా. Mitravinda. 6. 12. A. 2. 109. వీటికరండము a paun-daun, or tray.

వీటిబోవుట v. n. To become useless, vain, or unprofitable. వ్యర్థమైపోవుట. A. 4. 68. ఆత్యంతజం గమార్చాక్రధవరీలు, వేడవిద్విజపూజవీటిబోవ. టీ|| వీటిబోవ, వ్యర్థమైపోగాను. P. 4. 299. కదినియల్లని కులగోత్రగౌరవములు, వేడుటయునావివేకంబువీటిబోవనవగుంబుల ప్రోవుమాధాత్తుడంటిననిననక్కుటలతడుశత్యములుజేసి.

వీటివాండ్లు n. s. Rope-dancers. దొమ్మరవాండ్లలో ఫేడము. D. వీటిది, ఆనగాదొమ్మరది a female rope-dancer. Vema. 1693. వీటిదానిపొందువిడువజాలకతుల్యవచ్చుదాకమోనుచాకగుడిసి, ఖాగవతులనుట్టుకుట్టుకొనొనుడు.

వీట్లానుట, వీడ్లానుట or వీడుకొనుట v. a. To quit, leave, abandon. To take leave or permission. విడుచుట, విడిచిపెట్టుట, వదలుట, శలవువుచ్చుకొనుట. P. 1. 700. వడిచెడి యూగురుశ్చారికి వైవిధ్య

క్రూరవిషశ్చ తాస్త్రముం గజువున జేరనికమహిక్రక్తి నకాడినముల్లుమచ్చినం గడుసుభువిచ్చినట్లొకొరగానియమాత్పునియోగి వెళ్లనల విడిచినుభించుభంగిచ్చుధివతవీటివీట్లానిమేల్లనందనక. ib. 2. 80. యిల్లువీట్లానిముట కేగుడంఠె. యిల్లువీట్లాని, గృహము విడి. ib. 3. 131. కొంకువీట్లాని గదియంజని. టీ|| కొంకువీట్లాని, శింశయమువిడి. ib. 4. 305. భూమినురజన్తమువీట్లాని. టీ|| బ్రాహ్మణపుట్టక విడిచిపెట్టి. ib. 1. 387. వానివీట్లానుటకుకామతిముట్టునెనాకుజెప్పమా. టీ|| వీట్లానుటకుకా, విడిచేటందుకు. Siva. 4. 113. కొల్వడలోవారికవీడ్లానినించూపితికజలత్వంబొందుమాతంత్రిమంజీరంబించుకఘల్లుమన్ననిదా జెప్పొంగంకేటిక. టీ|| వీడ్లాని, విడిచిపెట్టి. R. 6. 40. రాముడుశత్రుశంభుడుదురంతకురాక్రమశాలియా గుణోద్దాముడుయాధ్యుగొల్వకకృతజ్ఞతవీట్లానజనైయారఘుగ్రామనినికుగూర్చినయకారణబంధుడుగాడె. Siva. 3. 46. కమశంజలవప్రపుంజక చకలనకనకలువీడుకొని కలికితనములగలసి. టీ|| నకనకలువీడుకొని, నకనకలాడుట విడిచిపెట్టి. H. 5. 439. ఉర్విజనాపశులన్యకాంతలస్పన్నుకకోరరాడు కడుపాతకమంచుడలంబియంతిపైనున్నునిపవీడ్లానియ ధోవితవర్థతినుండె భూవరా. వీడ్లాని, విడిచిపెట్టి. M. IV. 1. 54. పాంతుపుక్రలడించివునర్దశకనమయ్యెడనునువీడ్లానినిజనివాశంబులకుంజనిరి. T. 5. 195. ఆరణముగనిచ్చినభుముండుడనుచు దయోడబ్బువీడ్లానిభార్యతోనరిగనవుడు. అబ్బువీడ్లాని, చంద్రున్నివిడిచిపెట్టి. ib. 5. 193. చంద్రుడయోకడువేడ్ల వీడ్లానిజనిరికమలవాదిశీకలనురులు.

వీట్లాలువుట, వీట్లాలుట or వీడ్లాలువుట v. a. To send away, dismiss. శంకించుట, సాగనంపుట, వెళ్లనంపుట. Vish. 6. 353. అనియారత్తుముగాందినేయునకు నెయ్యంబారగానిచ్చిపామ్మనివీట్లాలిపిన శీంతశంబుమదిబొంగారంగనాడాదిగా. P. 3. 286. బుడిమికియేడుపులతోనవ్వెడమాయలప్రోవుమగనివీట్లాలువుటయుక. టీ|| శంకించగాను. ib. 2. 146. ఆలఘులఘుత్వమూల మగునర్థితకంజలిజేసి మ్రొక్కి వీడ్లాలిపిన పాలు రంగొలివిగూర్చెడఘారి తరార్థమంచు. టీ|| వీట్లాలిపి, వెళ్లనంబి. ib. 3. 254. బ్రాహ్మణద్వేషంబులేకబ్రతుకుండని వీడ్లాలిపినంబోయి. BD. 5. 505. బశవకిన్నరబ్రహ్మయ్యగారి మశీలకవీడ్లాల్పియశమానలీల.

వీడజేయుట v. a. To do away నివృత్తిచేసుట.

వీడదీయుట v. a. To take off, separate. తీశివేనుట, చీలదీనుట.

వీడదొక్కుట v. a. To apportion, assign. పాలుకుంచుట.

వీడికోలు n. s. Permission, leave. అనుజ్ఞ, శలవు.

వీడియము, వీడెము, or వీడ్యము n. s. Betel leaf enclosing the areca nut &c. తాంబూలము. D. A. 2. 69. వారికధ్వగులులారియిడువీడియములవేర.

P. 4. 378. మూలకుదార్చిననుమడిమూతులునాకెడుగొందిదానినవ్వేళకుసెద్దపెట్టియిదివీడియమిచ్చెడుగానిచూచెడక. ib. 4. 432. వీడియమిచ్చుకన్నులకువిందగుచుక.

వీడు plu. వీండ్రు inf. వీరి. This man, he. ఇదంశబ్దప్రథమైకవచనము. D.

వీడు n. s. A city. A remuneration, a complimentary present. A camp or troop of rope-dancers. శుట్టణము, పారితోషికము, కట్టుము, దొమ్మరవాండ్రతండా. Sar. D. 676. వీడింపుచుండనావీటిజనంబు. Chandra Bhanu Chari. 5. 152. యదువిద

ర్భానవాయవిధేయబంధువర్యులువీడుగదవింపిరుచిరవృత్తి. Paidim. 6. 52. మండ్రులాపులు దొరలు శంబంధజనులువీడుగదవింపిరింతయువేర్లమెరయ.

Sumati 19. ఉపకారికినుపకారమువిశరీరముగాదునదియువీడుకువీడే, సహకారికినుపకారము నెటమెన్నకసేయువాడు. Chenna Basw. Pur. 2. 349. చారుదొకడరుగుచెంబిజోహారుచేసి, నేటివ్రాద్దన

దొమ్మరివీటితోడకాశికాపురి కరుగంగగాంబినాడ. Vema. 226. దొమ్మరినిలంజతోగూడదోశంబుపాపియెననునుశుట్టరాదు, వీడుగదలిపోతెవెళ్లుదురెట్లనా.

వీడుకొనుట v. a. To take leave or permission. శలవుతీసుకొనుట. Bmj. 3. 248. వడిగలవాడువీడుకొనికత్తికొనియుజ్జనిపురికొడిమినిజేరి. BX. 192. కంసునికయేటెటపెట్టెడుయరిపెట్టివీడుకొనివనుచేతకడకుంజని.

వీడుకొలుపుట v. a. To send off, dismiss. శంపించుట, సాగనంపుట. Pariz. 5. 5. వికశిస్తులుదైహారివీడుకొల్పుచుక. H. 2. 99. వీరులనగొల్వడనిజెప్పివీడుకొల్పునరి. See వీడ్చుకొలుపుట.

వీడుకోలు, అనగావిడివిపెట్టి. OG.

వీడుట v. n. To be separated, loosened or unfastened. వీడిపోవుట, విడిచిపెట్టుట. D. దానిరవికవీడిపోయినది her bodice came undone. T. 2. 35. దొలుకకమెట్టెలశిద్దనకమునులశద్దులవీడ

గావారకాంతలు. BX. 52. 1820. దేవకీసుతుకోరైతీగలువీడంగవెలదికిమైదీగవీడదొరాగ.

వీడుబట్టు or విడిచుట్టు n. s. The camp. శివీరము, బండుదిగినచోటు. Pal. 45. శనివారిసందరింబరగనుచిరంబు శులుకులసెదబడబరచివీట్టాల్చి వీడుబట్టుకుపోయివిత్రాంతుడగుచు. M. XII. 2. 374. అమ్మహీవరుగాదరంబువడసేవీడుబట్టునకరిగినా.

వీడెము n. s. Betel with areca nut &c. తాంబూలము. N. 9. 346. గంభమైననువిరులైనగాకవీడెమైనశుండైన. L. 23. 299. విభూతివీడెంబువారిముందరనిడి. See వీడియము.

వీడ్చొలుపుట v. a. To dismiss, let go, send away, శంపించుట. D. సాగనంపుట. See వీడ్చొలుపుట.

వీడ్పాటు n. s. A decision, settlement. ఏర్పాటు. KP. 3. 269. కల్లయున్దెమువీడ్పాటొండగా.

వీడ్యము n. s. Betel with areca nut &c. తాంబూలము.

వీణ * n. s. A lute. వల్లకీ, అనగావీణ. D.

వీణము n. s. అనగాదుప్పటి. OG.

వీణావళి * n. s. A sort of cloth. వస్త్రవికేషము. BD. 3. 105.

వీణియ n. s. A lute. Nila. 1. 8. బలుతెలిపులువారువముబంగరువీణియమిస్తుటందియల్.

వీణె or వీణ n. s. A lute. The follicle or bag in which musk is produced, a pod of musk. వల్లకీ. ముఖవీణె a jew's harp. మోరుచెంగు. A. 4. 38. రుద్రవీణె a sort of lute. వీణెఅనగాకస్తూరియుండేకస్తూరిమ్ముగముయొక్కబొద్దుకాయ. D. says కస్తూరియుంచేదియు.

వీత * adj. Devoid of. Gone, past. Tranquil, quiet. గతమైన, శాంతమైన, దమితమైన. Vish. 4. 179. Swa. 6. 52. Kanyaca. 8. 321. వీతనిద్రులై ceasing from sleep.

వీతరాగుడు * n. s. A prudent, or moderate man: one who has subdued his passions, or curbed his desires. రజోగుణహీనుడు, జితేంద్రియుడు.

వీతి * n. s. A horse. అశ్వము. Jaimini. 6. 112.

వీతిహూత్రుడు * n. s. An epithet of the god of fire. అగ్నిహూత్రుడు. D.

వీతెంచుట v. n. To come. To blow, as the wind. గాలిమొదలైనవివచ్చుట. D. ఏతెంచుట, ఏనుడెంచుట, వచ్చుట. P. 1. 185. అద్దిళ్లనసెక్కయవూర్వదుర్వారఘోదంబువీతెరసాకరించి.

వీధి * or వీధి A street, road, path, way. A row, line. వృక్షాదులకుంజీ, గృహకుంజీ, మార్గము. D. కేశవీధి the line or division of the hair, the parting over the forehead. పాకుట, సీమంతము. వీధినాటకము a kind of comedy, farce. Note : In compounds this word is left untranslated. మానసివీధి or మనోవీధి the heart. గగనవీధి the sky. వనవీధి the forest.

వీధి n. s. for వీధి A road, path, way.
 వీధి The accu. of ఇవి These things. వీటిని. Dab. 310. వీధిలో నెయ్యిదివిమలెండువదన. M. XIV. 3. 96. వీధినక్షత్రమృత్తిమైగొనిరన.

వీనుకంటి n. s. ఆనగాపాము. D.
 వీనులు n. s. plu. The ears. చెవులు. D.

వీనె for తనె n. s. The fibre of a leaf.
 వీనెవుడక for తనెవుడక n. s. A blade of long grass of which brooms are made; pins of this blade are used in making విస్త్రాకులు.

వీపు n. s. The back. కృష్ణము. D. వీపుచూపుట to shew his back, to flee. పారిపోవుట. H. 5. 206.

వీపు * Reiteration. ద్వీరుక్తి, వచ్చెవచ్చె, తినెతినె, చెట్టుచెట్టుఆని. D. A verse says వితరతుభవతాం వీపుయాభీప్యిత్వాని. వీపుయా reiteratedly, frequently. పానశుశ్శ్యేన, మల్లీమల్లీ.

వీధూతి Error for విధూతి n. s. Ashes.

వీయపురాలు for వియ్యపురాలు n. s. The mother of a son-in-law, or of a daughter-in-law. ఆమెనాకువీయపురాలు her daughter married my son; or, her son married my daughter.

వీయము for వియ్యము n. s. Connection by marriage, binding together.

వీరము * adj. Heroic, brave, exalted. వీరశ్వర్గము the Olympus or Elysium of heroes. Vasu. 4. 1. వీరగోష్ఠి the company of heroes. A. preface. 47. వీరకేదారంపుపాగ, అనగారారంగోచితమైనశిరశ్రీము. వీరశ్శము a severe famine. వీరపాతివ్రత్యము stern chastity, rigid purity. శూరమైన, శౌర్యమైన, ఉత్తమమైన.

వీరడి n. s. A fool, a mad man వెత్రిశ్రీ, వెత్రివాడు. D. P. 1. 729. వృథాబోధకుంజీవీరడిశ్శా. D. ib. 1. 768. వెడకులకుపెంపుజేయవీరడిగలదే. BD. 3. 2289. కడకడినూతిలోబడవోయితాళ, వెడకు

చు మెట్టెవీరడియట్లు. DRY. 4. 30. మిఠుకుంక్రలను చున్నవీరడిననుగ్రుగాక.

వీరడించుట v. a. To spoil, to make foolish. వెత్రిచేసుట. M. VIII. 1. 34. నేరునక్కజువుంపెంపునువీరడింతుడుగదాకనుకండువీనాకృతి.

వీరడితనము n. s. Folly, madness. వెత్రితనము. BD. 3. 785. నినుగొంతవీరడితనముడుగనేల. BRY. 3. 421. వీరడితనము వెట్టుచుదూరమునలేదునిన్నుతోల్లిటిచెయ్యుతోదీరయవియనుభవింతుక.

వీరడిమైన adj. Foolish, mad. వెత్రి. M. V. 3. 93. వీరడిమైనమూనికివెండివివేకముగల్గనేర్చునే.

వీరణ or వీరణము n. s. A double drum, used at weddings. ఆనద్దవివేకము. D. H. 2. 97. కొమ్ములువీరణాలు. ib. 3. 39. తప్పెటవీరణాడమరు. Sumati 65. వీరణములు లేపెండ్లివృధరా.

వీరత్వము * n. s. Heroism. శూరత్వము.

వీరభస్మము * n. s. An epithet of Cupid. మన్మథుడు. D.

వీరపాణము * Drink taken during battle.

వీరమద్దెలు, వీరముద్రికలు n. s. plu. Rings worn on the middle toe. పాదమధ్యాంగుళియందువుంచేవీరముద్రికలు. D.

వీరముష్టి n. s. A high-flying Vira Saiva or Jangam, one who with sword and shield goes capering before a procession. వీరద్రవ్రవేకమువేసుకొనిశివయశిరశ్శూచివేసేవాడు, కోమట్లనులడిగొనేవాడు. D.

వీరవైష్ణవులు * n. s. plu. A certain class of high-flying Vaishnavaits. వైష్ణవములోనిండాకరుకు గావుండేవాండ్లు.

వీరవైవము * n. s. High-flying Siva-ism. That branch of the Siva sect which rests on austerities. The సిద్ధాంతశిఖామణి is a treatise on this. శివమతములోనిండాకరుకు గావుండేవీడి.

వీరాయిరము * n. s. Manliness. Man fashion. ఉశరతి. Ila. 2. 171. రవలంబం గారుటంబెలరవమెశంకతరణిపాదలుచువీరాయిరముశర్ప. Ananda 12. 38. పురుషాయిరక జ్ఞేనఘువ్యతేమదనాగమే, వీరాయిరమిప్రపాహుర్వీరవద్ధూతికాపియత్, ఉశర్యుల్లశోతివైరముశ్శంకకురమండలా. A. 5. 2. నిట్టూర్యక బొట్టకాడనీవీరాయిర మురిమరితారెట్లమున్నట్లయానా.

వీరావేశము * n. s. Madness, fury, bravery. వె
రికార్యము.

వీరు (pronoun) These persons. వీండ్లు. M. I. 8.
70. వీరికి to these persons. BX. 8. 34. వారికివీరి
కిని వొద్దవాడయ్యె. DRB. 403. ఆరయగవీరువార
న కెల్లవారు. వీరువారనక అందరినితిట్టి నాడు he
abused them all without distinction.

వీరుడు * n. s. A hero, warrior, or champion; a
brave man. శూరుడు. వీరులు n. s. plu. certain
images of a man and his wife set up in a
cemetery as a memorial of persons who cast
away their lives.

వీరుత్ * n. s. A creeper, a tendril. లత, తీగ. R.
5. 208.

వీర్యము * n. s. Heroism, valour, bravery, cou-
rage. Semen virile. శౌర్యము, విక్రమము, రేత
స్సు. M. IX. 2. 217. ib. VI. 2. 267. Vish. 2.
254.

వీలు n. s. Expedient, convenience, success, fa-
cility. వాటము, పాశీగుణాటు, అనుకూలము.

వీలుగా adv. Expediently, conveniently. అనుకూ-
లముగా, ఉసులుగా, వాటముగా. Jagannad. 2.
21. వీలుగానిక వేసి పూలడండలుజుట్టి.

వీలుట or వ్రీలుట v. n. To split, burst asunder
as a ripe fruit. విచ్చుట, తగులుట, చీలుట. HD.
2. 277. నాగుండె తూలదవీలదవునియలైపోవదు.
A. 1. 21. అడుగునబండివీలియశి లైసుధుముట్టుగ
ద్రావివేంట్లుమల్లడిగొనిచుట్టిరా. P. 1. 135. కీల
మువడి నున్నా లింకపరికి కొనియొక వ్రీలివయద్దారు
వుద్దవిడిముక్తములక. BRY. 2. 77. వెలువడిరార్పు
లకదిశలువీలక జేయుచు. Swa. 6. 115. చటులకృ
పీటసంస్థితరసాశ్చలి వ్రీలకయండ గార యిచ్చుట
కు.

వీలుడుట or వీలుతుడుట v. n. To succeed, thrive.
చేకూరుట. D. అనుకూలశుడుట.

వీలురచుట, or వీలుతురచుట v. a. To bring about,
manage. చేకూరజేసుట. D. అనుకూలతురచుట.

వీవ or వీవంక (Root in A of వీవుట) To wave, to
fan. విశరగా while they waved. Vira Bhadra
Vij. 1. 73. వేదండగమనవింజామరలువీవ. Pal.
257.

వీవన n. s. A fan. తాలవృంతము, విశరుకర్ర. D.
వీవు for ఈవు "Thou" (in composition,) as ఘనుం
డవు thou art great; ఘనుండవీవు. Marcand.

VIII. 131. శక్వక్తుండవు, ఈవు; శక్వక్తుండవీవు.
BD. 5. 316.

వీవుట v. a. To wave, fan, whisk. విశరుట. H. 4.
98. N. 9. 332. T. 3. 6.

వీవెన n. s. A whisk. సురటి. D.

వీశము The fraction called one sixteenth; ci-
phered thus "—". Thus ౫ — is 5/16. A grain
of gold: equal in weight to one grain of rice.
The fraction called one 256th of a hun or pa-
goda. వద్దసింజయెత్తుపం గారము, వరహాలకైక్కల
నాలుకానులు. D.

వీశరబోవుట v. n. To fail, be fruitless. వ్యర్థమవు
ట (కిందివ్యంగమవుట. D.) వీశరబోసి, అనగావ్య
ర్థముగాబోసి. OG. M. XII. 2. 350. యాకా
లునంతయేసియు వీశరబోవకుండభర్తము ననునడ
చి. HK. 3. 219. తురగముట్టుగుల్లుతుల్లు వీశర
బోక. Pal. 462. కాగటిఅంబుళ్ళికడవలంబాడవి,వీ
శరబోకుండవీచినవెనుక. Dasarathi §. కనికాన
క చేసినవుణ్యపాపముల్ వీశరబోవు.

వీక్ష, వీక్షణము * n. s. Seeing, sight, view. అవ
లోకనము.

వీక్షించుట * v. a. To see, or view. చూచుట.

వీక్ష్యము * adj. Visible, perceptible. చూడరగ్గది.
D.

వృంతము * n. s. The foot stalk or pedicle. తొడి
మె. D.

వృకము * n. s. A wolf. తోడేలు. D.

వృకోదరుడు * n. s. 'Wolf-waisted:' slender
in the waist (ఉదర) as a wolf: an epithet of
Bhima. భీముడు. D.

వృజినము * n. s. Sin. పాపము.

వృశము * adj. Covered, screened. ఆవరించబడ్డ
ది. D.

వృతి * n. s. A hedge, a fence వెలుగు. A. 5. 146.

వృత్తకృష్టి * n. s. బొడ్డుమల్లె చెట్టు. D.

వృత్తము * n. s. A metre, verse. A circle. Prao-
tice, custom. శుద్ధము, కుండలము, నడవడియు.

వృత్తము * adj. Round, circular, globular, full
orbed. గుండ్రని.

వృత్తాంతము * n. s. Detail, particulars. Adventu-
res. Intelligence, news. వివరణము, వార్త, జ
నరకము.

వృత్తి * n. s. Livelihood, means of subsistence ; profession, conduct. Being, existence. A share in a village, granted to a bramin in free gift. జీవనాపాయము, జీవనము, వర్తనము, కాంక్షము, కులకాంక్షము, నడవడి, శ్రోత్రియములో పుకపాలు.

వృత్రహుడు * n. s. A name of Indra. ఇంద్రుడు.

వృథా * adv. In vain.

వృథా * adj. Vain, empty, fruitless.

వృద్ధ * adj. Old. వృద్ధకావేరి the principal stream in the Caveri. వృద్ధగోదావరి the main stream in the Godavari. వృద్ధమీరనది the old Xirana-di; the stream of that river being now diverted in another course.

వృద్ధవృక్షము * n. s. Old age. వార్ధక్యము.

వృద్ధశ్రేణుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

వృద్ధాశ్రయము n. s. Old age. ముసలితనము.

వృద్ధి * n. s. Increase, augmentation. Extension. Interest on money. In Sanscrit grammar, the temporal augment. దానిచోనివృద్ధులకు నేనుచున్నాను I am answerable for all loss and gain; for all good or ill that happens. హానివృద్ధులు increase and decrease. వృద్ధి పెరగడము. D.

వృద్ధు or వృద్ధుడు * n. s. An old man. ముసలివాడు. D.

వృద్ధురాలు * n. s. An old woman. వృద్ధస్త్రీ.

వృశము * n. s. Ginger. అల్లము. D.

వృశ్చికము * n. s. A scorpion. తేలు.

వృషము * n. s. A bull. The sign Taurus. Moral merit. ఆహార, పుణ్యము, పుకరాశియున్ను.

వృషణము plu. వృషణములు * n. s. The testicles. అండములు, వట్టలు. D.

వృషదాజ్యము * n. s. A mixture of melted butter with curd; used in the homam. దధ్యాజ్యము. BRY. 3. 472.

వృషధ్వజుడు n. s. A name of Siva. శివుడు.

వృషకురుడు n. s. Siva: any giant: the name of the prince of demons; lord of the south west quarter.

వృషభ * (in compounds, as see పుంస) Pre-eminent. Thus ముపివృషభః a noble saint, an exalted sage.

వృషభము * n. s. A bull. The sign Taurus. ఆహార, రాసులలో సెకటి.

వృషభాంకుడు * n. s. The god Siva, " whose emblem is the bull" on which he rides. శివుడు.

వృషలి * n. s. A female Sudra; a jade: a wretch. కూడ్రస్త్రీ, పెండ్లి కాకమునుపువ్వెడమనిపిలయిన తడుచు, గొడ్రాలు, మృతశ్రమూత.

వృషలుడు * n. s. A Sudra. కూడ్రుడు.

వృషాంకుడు * n. s. The god Siva " whose emblem (అంకుడు) is the bull" on which he rides. శివుడు.

వృషుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు. SC.

వృష్టి * n. s. Rain. వర్షము.

వృష్టి * n. s. One of the descendants of Yadu. Vish. 7. 495.

వృక్షము * n. s. A tree. చెట్టు. ఇదితమరుపెట్టినవృక్షమేను this is the tree set by thine own hand: I am a protegé of your's: it is your part to do me good.

వృక్షవాటిక * n, s. A grove or garden. శ్రీధాసులువేశ్యలువీలకాయిండ్లలోనితోటకు పేరు.

వృక్షోటము * n. s. A monkey. వానరము, కోతి.

వృక్షోదనము * n. s. A chisel, adze, a hatchet, a chopper. The Indian fig tree. ఐరమా, గొడ్డలి, రావి చెట్టున్ను.

వెంకడము adj. Reverse, contrary, opposite. వితరీతమైన, విరుద్ధమైన. Vij. Vil. 2. 8. అంకజవారునిశ్రీసాదము సంకలుగుచువచ్చెనుతుడు నాదదిగవంకడముననదియట్లుడు వెంకడమైకూతురు దృవింఛోదనకుఁ. టిల్లి వెంకడమై, వ్యర్థమై.

వెంకలి or వెంలి n. s. A madman, fool, idiot. తెలివారు, వెలిస్త్రీ. D. BD. 2. 788. లింకవంతులుగాని వెంకలిలభి. ib. 3. 2285. పొంబిచ్చురు కంకాపువోదీరకాంసునైరింఛ వెన్వెంకలియట్లు. Vish. 6. 47. ఆ వెంకలియైనచంద్రునివినేకము.

వెంకలితనము n. s. Folly, madness. వెలితనము.

వెంకలిచెట్టు n. s. అనగాబంధుభవకము.

వెంకయము n. s. Corruption of వ్యంకయము.

వెంచ n. s. A lake or brook. మడుగు. G. 10. 37. పొంకగొంకయొడదల్పల రేకడ వెంచలోతులఁ.

వెంట adv. With, along with, in company with.

పవెంట, అనగా పరీతిగా in what manner or way? నా వెంటవచ్చినాడు he came along with me. వీధి వెంటవరిగెత్తినాడు he ran along the street. శ్రువాహము వెంటకొట్టుకవచ్చినమాకులు the trees that came down the river. వానిసాటివెంటవచ్చినమాటలు the words that slipped out of his mouth. వానిముక్కులవెంటనెత్తురు కారుకున్నది his nose bleeds. Swa. 2. 24. కాలువ వెంటమూచుకుల్లికలవలంబనముగ. టీ|| కాలువ వెంట, కాలువ వెంట, అనగా కాలువ పొడుగునా. ib. 3. 2. తద్యుభ్యభ్యస్తే ఖలవెంట గానలబడిక. టీ|| ఆశురవ్యవధ్యభాగము వెంటి. P. 1. 360. సెలవుల వెంటభూరి మదసింధురమజ్జము గారగా. టీ|| సెలవుల వెంట, శ్రీశ్రీనిల వెంటి, అనగా సెలవులకొనలవల్లనుంచి. ib. 1. 691. ఊర్వుల వెంటనుజ్జలత్యావకకీలలోలి. ib. 3. 384. యాశరియ వెంటక. టీ|| యా కాలువ వెంటి. A. 5. 73. పెరతామలినాత్తజవెంటవ్రేసునక. ఇనాత్తజ వెంట, యమునానది వెంటిగా. One verse says కురుడాకర్ణధనుర్గుణకలితుడై నా వెంటురాసెంటియె. P. 1. 527. పవెంటకడకుశురశుక. టీ|| పవెంట, అనగా యేవిధాననున్ను. T. 4. 50. నేనే వెంటంబ్రియు మోముగాంతు. టీ|| పవెంట, పతీరుగా.

వెంటనంటుట, వెంటబడుట v. a. To follow, pursue. వెంటించుట. P. 4. 262. అశ్వుడధిజ్యచాశుధరుడై కురుదేర్చడి వెంటనంటిరా.

వెంటనే adv. Immediately. వెంటిగానే.

వెంటి n. s. A straw rope. మెలివెట్టినకనుపుదారము.

వెంటిక for వెంట్రుక A hair.

వెంట్రుకాయ, అనగా కుశీరము. D.

వెంట్రుక plu. వెంట్రుకలు n. s. Hair. కేశములు. వెన్నలో వెంట్రుక తీశినట్టు గా వానితో సుఖశురశము గావుండరాదా surely being on good terms with him is easy enough.

వెంట్రువ n. s. A kind of mungis, or viverra ichneumon. ముంజిలో భేదము. D.

వెండి n. s. Silver. రొశ్యము. D.

వెండి adv. Besides, and further. మరిన్ని. OG.

వెండి or వెండియు adv. Again, once more. తిరుగ, మరిన్ని. D.

వెంశరలాడుట v. a. To destroy, kill. చెండాడుట, చంపుట. (వెడుకులాడుట. D.) T. 5. 33. అంశరశరంశరలవెంశరలాడురశికులును. L. 20. 264. చంపినవారికి చావుశత్రుంబు వెంశరలాడక విడవకు యముడు. Samba Nighantu. 2. 32. సులిచెవెంశరలాడె నుగ్గాడె లెకటార్చె జక్రాడె బగలెంచె సంపె చెండె. Venkatēsa Andhrām. 52. సులిచెచెండె, వెంశరలాడె.

వెంశరలాడుట v. n. To be anxious, or eager. డేవులాడుట. Ohamdappa. 87. గుడిసెయనుంచుకుకుంపటివిడియనుసూపా గాకురతికి వెంశరలాడేకుడతియుగల్గినచలియొక్కడికచ్చా. Swa. 4. 16. చెవిదార్పివినిరీమవిటు కన్నసెకపారి సెలసి వెంశరలాడుజట్టలెల్ల. టీ|| వెంశరలాడు, ఎరగొనితిరుగును.

వెంశలి n. s. Purple Galega. A small wild shrub with a leaf resembling that of the tamarind. బాణపుంఖ, మణికాచము. SC. It has several species called ములువెంశలి the thorny sort; జిడ్డవెంశలి the gummy kind. వెలివెంశలి the whitish; and పెద్దవెంశలి the giant species.

వెంటి, or వెంటిగా adv. With, along with, through. వెంట, కూడా, గుండా. నా వెంటివచ్చినాడు he came with me. పూళ్ల వెంటితిరుగుతున్నారె they roam from village to village. వానిసాటివెంటి వచ్చినమాటలు the words that dropped from his lips. నాచేసువెంటిచేను the land bordering on my field. దానివెంటివచ్చుము the next verse, the following verse. దానికండ్ల వెంటి కారిసన్నీళ్లు the tears that flowed from her eyes. ఆయనపోయిన వెంటిన్నే immediately after he went. P. preface 65. శుక్లభాగముల వెంటికుంభంబుల్ జారిపో. టీ|| వెంటి, తోడను. ib. 3. 212. వివర మేర్పరవియా వెంటిశుడములనడపి, నల్యంకలుడడవిజూచి. వివర మేర్పరవియా వెంటి, కన్నమువేళిదానిగుండా. T. 5. 41. పొడిచినపోటుగంటి వెంటి నెడురెక్కినరికి యరివీరులశిరంబులుద్రొక్కి. పొడిచినపోటుగంటి వెంటి, పొడిచినబొంబగుండా. ib. 2. 168. తీర్థాలవెంటితిరుగుటకొన్నాళ్లు.

వెంటించుట v. a. To pursue, hunt. To follow, accompany. వెంటబడుట.

వెంటిని adv. Along with. కోరిక వెంటిని in conformity with wish. See వెంటి. H. 2. 15. పోగు వెంటినిపార్వములంజరియింక.

వెంబరి n. s. A fool, a mad man. వెరివాడు. L. 13. 458. అమృతంబుగుక్కలకందిచ్చిమిలిసి నంబలి ద్రావణమనాశించినట్టి, వెంబరి గానివివేక గాడెందు. వెంబరివిత్తు n. s. A fool, a mad man. వెరివాడు, వెరిదియ. D.

వెకటు n. s. Dislike, repugnance, repletion. అయిష్టము, అశవ్యాము, చీడర. Satya Bhama. 4. 244. ఒకశుభియైననునరుగు వెకటుకొకరకము ట్టువించకలిగినకా, నుకవాణులెడలైనను ప్రకటంబు గనేలుదొరకుభయమేమిచెలి.

వెకలి n. s. A foolish woman or man. వెరిది, వెరివాడున్ను. D. Satya Bhama. 3. 78. అకటయారి తిభ్రామసివేకలివైతి. ib. 3. 126. ఒకవేళకూనరా గములొకవేళకా వెకలివత్తు.

వెక్కళిమందుట v. a. To abhor, to loath. చీడరకుడుట. M. VI. 3. 99. వెక్కళిమందుచుకురువతి, రక్కసుతోననిము.

వెక్కళిమవుట v. n. To be glutted, or gorged. To exceed, మిక్కిలమవుట. Ellana. 2. 114. కన్నులకు వెక్కళింపైనచెన్నుమిలి.

వెక్కళము n. s. Excess, extreme, much. Satiety, glut, fulness, gorge, plethora, nausea, loathing. Repugnance, disgust, dislike. మిక్కిలము. D. చీడర, అశవ్యాము. Sar. D. 193. నీకల్లనానిజము, గానకనీవు వెక్కళములాడెదవు, నీడయాద్యష్టికి నేనుపాత్రుడను. S. 3. 433. గమనవేగంబునకావడివెదురు వెక్కళివు ప్రాతలక్రియకీర్తనమగ. P. 4. 504. కడువెక్కళమైనట్టి యాకలనసురుసురై.

టీ|| మిక్కిలీ అతిశయమైనయుతువల్ల. ib. 1. 557. వెక్కళమై గ్రాచువెట్టవేశవుల. టీ|| అధికమైనమవంటివై. T. 4. 30. మిగులవెక్కళమైనమీనాంకశిఖిపాగల్ వెలికిదార్పినరీతివెచ్చనూర్పు. Swa. 3. 37. చకోరకడంబంబుల శ్రుక్తిశ్లకువెక్కళంబైముక్తులకునెక్కి విక్కింబడి.

వెక్కళిములాడుట v. a. To scold, to abuse. తిట్టుట. Sar. D. 386. అండరుమాదబడివెక్కళిములాడి ప్రహరించియిల్లువెడలిండు.

వెక్కిరించుట v. a. To jeer, scoff at, or mimic. అశుమానించుట.

వెక్కిరింత, వెక్కిరింపు or వెక్కిరింత n. s. Mimicry, jeering, ridicule. అశుమాస్యము. D. Vaijyanti. 3. 22. అవిచిత్రతయింబిలవెక్కిరింత.

వెక్కిలి plu. వెక్కిళ్లు for ఎక్కిళ్లు n. s. Hiccups. హిక్కులు.

వెక్కి వెక్కియెడ్డుట v. n. To sob in crying. యొక పూపిలుబిడకనూయెడ్డుట. Jaganna. 2. 62.

వెక్కుడుతీగ n. s. The vegetable called Heartpea. (Halicacabum Cardiospermum.) బోయితిష్టాశి. D. బోయితిష్టాశి.

వెక్కురు adj. Ugly, odd, queer. వికారమైన. Vem. 2. 85. వెక్కురుబానిసయైనకామక్కువతోదివ్యభామ. HD. 1. 1382. కడగివేకడవుల గాయకుండేరికుడివిన రించువెక్కురుతాకుసులకు బాడలకళాశంపా భూతిబాక్కుణము.

వెగజి, అనగావెడకి. OG.

వెగటు n. s. Harshness, or acerbity of taste. Abhorrence, loathing, dislike. అశవ్యాము, చీడర. Lavanya 22. వేళటొక్కింతలమియింతవెగటుకొంత. S. 3. 17. వేకభావలవాడ వెగటుకుడగ. Rasica. 6. 125. వెగటుగనాడిగుండియలువీలగజేసెద. P. 3. 56. వికటాఘాటమవిన వెగటుగాదె. ib. 1. 806. అనివెగటుతోకుండకా. టీ|| మనస్సుకుఅశవ్యామువుట్టకుండా. Swa. 2. 71. సిస్సు వెగటునుబాడమనిస్సీవుహారదెలుట. టీ|| వెగటు, అశవ్యాము.

వెగడు n. s. Torpidity, amazement, astonishment. P. 1. 140. అనివెగతత్వతత్వకులాపాదికపారణానారమేయ, మూర్ఛితజలరాస్తికొంతియిసరించు శముద్రప్రయ కృత్రప్రశంకులస్థితివెగడొందియుకా. టీ|| వెగడొందియుకా, నిశ్చేష్టితమై. ib. 2. 179. బహిర్భాగమం బాసరించివెగడు కడియున్నమృగమునూరడించి. A. 4. 324. నెరిసెనోగి వెగడుకురుచుటాశ్చ్య, నిశ్చేష్టత. D.

వెగ్గలపు or వెగ్గలపుం, వెగ్గలమైన adj. Excessive. మిక్కిలమైన, మించిన, అధికమైన. H. 1. 273. వెగ్గలపుకు రాక్రమాన్నికొని. A. 1. 11. వెగ్గలపుం దావముమాన్సనా. DB. page 167. కమలలోచనకు వెగ్గలపుభాగ్యంబు. Charu Chandr. 4. 27. వెగ్గలమైననూనశరుతీడన.

వెగ్గలము n. s. Excess, extreme, much. మిక్కిలము, అధికము. A. 5. 129. అరవిందగోష్టికికావెగ్గలమాడుదెంట్లు. టీ|| వెగ్గలమాడు, అధికముగాశం చరిస్తున్ననిచేస్తున్నటువంటి. Swa. 3. 87. బాగాలువెగ్గలమై కుద్దాహియెలిన వెగ్గలంబనికొన్ని వెడలనుమిసి. టీ|| వెగ్గలంబని, యెక్కువయెండుకని.

P. 4. 581. వెళ్లలంబునపుటి జారియగ్గజారి. టీ|| ఆ
తిశయమైన ధైర్యమునువిడనాడి.
వెళ్ళించుట v. a. To jeer, laugh at? వెక్కిరించుట
అనిపోవినది. TUR. 5. 80. తదాతులుగూడికడం
గి వెళ్లనంబరవీరితట్టణంబుచే నుజారజనంబులువెళ్ల
లింతుకఱ.

వెచ్చ n. s. Fever, heat. జ్వరము, వేడిమియు. D.
A. 2. 60. విరహభరంబునకబొడమువెచ్చకుశాం
తియొనర్చవహినిరతణులు.

వెచ్చ adj. Hot, warm, వేడియైన. R. 6. 112. దీనిక
నుగొన్న వేగంతిచేవరకును వెచ్చనిట్టాయుత్తుట్టవె
డలకున్నె.

వెచ్చగాడు n. s. A spendthrift. A gallant. విటు
డు. D. శలభగాడు, దూతురదిండిమనిసి. Jagan-
nad. 3. 159. సానిదానననుచులోలోననే వెచ్చ
కాండ్రగూడనేను గాంపినవుడె.

వెచ్చదనము or వెచ్చ n. s. Warmth, heat. వేడిమి.
D.

వెచ్చని adj. Warm, hot. వేడియైన.

వెచ్చనూర్చుట v. n. To sigh warmly or deeply.
వేడిగాపూరివిడుచుట. T. 4. 30. Bobbili. 2.
112.

వెచ్చ వెట్టుట v. a. To spend, to lay out. వ్రయ
ముచేసుట. Zacca. 2. preface 113. line 6. కట్ట
కకుడువకతురులకు వెట్టకతనుకండ్రిగూడ వెట్టినశిరి
దాకట్టియుగుడితియు సెరులకు వెట్టియు దనయిచ్చ
వెచ్చ వెట్టడలంచెఱ. HN. 5. 103. కులాభిమాన
ముల్ హరులన వెచ్చ వెట్టి. టీ|| వెచ్చ వెట్టి, వ్రయ
ముచేసి, అనగావిడిచివెట్టి. Kuchelo. 3. 104. దా
రననుచునకలదనసాక్రమకును వెచ్చ వెట్టుటదియె
వెత్తిరనము.

వెచ్చ వెట్టుట v. a. To warm, to heat a little. రవం
తవేడిచేసుట.

వెచ్చబోవుట v. n. To be spent. వ్రయమవుట. L.
20. 128. రశనెద్దిగోరుపారదచరులకు నువెళినా
ర్తవించున వెచ్చబోకుండ. టీ|| వెచ్చబోకుండ, వ్ర
యముకాకుండా.

వెచ్చము n. s. Purchasing eatables or trifling
articles on credit. Expenditure, expence. వ్రయ
ము, విల్లరవ స్తువులు వ్రయముగా అరువుయిచ్చివు
చ్చుకొనడము. H. 2. 120. వెచ్చములకైదునాల్గు
దివసాలకురూకలములై. H. 4. 310. వెచ్చమువె
చ్చంబుగావదిత్రంబునకుఱ. టీ|| వ్రయము, వ్రయ
ముగాతలచ కూడదనుట. Sumati 105 శరసుడ
వైలేలంకడి వెచ్చములాదకు వెంకలితోజెలిమివల

దువినరా. ఆనువెచ్చము the tax on every
"shuttle." Vema. 1. 34. పినినివారియంటినుగు
వెడలిన కట్టకోలకునుకానులిచ్చి వెచ్చముయెనం
చువెక్కి వెక్కేడ్చురా.

వెచ్చలు n. s. plu. The hot season. గ్రీష్మదినశము
లు. A. 2. 56. వెచ్చలంకరికిరి కాశరాంకములక
చ్చినరాంతులు. టీ|| వెచ్చలక, గ్రీష్మదినశములయం
దు.

వెచ్చలుట for వెడచల్లుట v. a. To scatter.
వెచ్చి, అనగావెగి. OG.

వెచ్చించుట v. a. To spend or lay out. వ్రయము
చేసుట. G. 7. 103. నిచ్చలునివలు జేసిననిచ్చెదమి
కాలదినిండ్లునేడునునిండఱ వెచ్చించుకొమ్మునావు
దనచ్చుటన్ను శ్రుడియకొనిగృహంబునకరిగఱ. See
వెచ్చ వెట్టుట and వెచ్చబోవుట.

వెజ్జ n. s. A physician. వైద్యుడు. D... A. 6.
110. అంటుకుట్టిడ వెజ్జనరయవారు. P. 3. 145.
మధురధర్మనిసెప్పిచూస్తు వెజ్జ. ib. 4. 73. నీచేవి
రుజమాన్యుటకులేరే వెజ్జలు.

వెజ్జదనము n. s. Doctorship, Surgeonship. భిష
క్త్యము, వైద్యత్వము. Siva. 5. 13. వెజ్జదనమేల
యనిమదిలజ్జవుడమి. టీ|| వెజ్జదనమేల, వైద్యధర్మ
మెవడికికావలెను.

వెట్ట n. s. Warmth, heat, sunshine, heat of the
body. The hot season. Enmity. వేడిమి. D. ఎం
డ, ఎండకాలము, విరోధము, తుక. A. 2. 56. శిరి
యగునిట్టి వెట్టనివిశిర్యకుటంచుమూడశ్రీప్తికిఱ. ib.
65. ప్రారణ్యేశలనట్టి వెట్టసాగనైపాటిల్లె. ib. 2.
77. అట్టివేళివివేడికంతు వెట్టకతన. P. 4. 408. అ
నుగుజుట్టుములవట్టిన వెట్టగాకమ్మవరువుల్లవైగక్తిక
దలకమ్మ.

వెట్ట adj. Hot. నిండాకాక గావుండే. P. 1. 557.
వెక్కణమై క్రాచువెట్టవేళివులనశిల్. వెట్టదినము
లు n. s. The hot season. వేళికాలము. Siva.
4. 17. వెట్టదినముల మదువులమట్టికలతముడముడధ్వ
నివెడలు.

వెట్టము n. s. An enemy, a foe. శత్రువు. G. 2. 135.
కలువలచుట్టంబు కలువల వెట్టంబు తనరెండుకన్ను
లైదనరువారి.

వెట్టి or వెట్టికని n. s. Drudgery, unpaid work.
కూలియివ్వకచేయించుకొనేకని. BD. 4. 1959.
కానికెకట్టంబుకనినిసుంకంబువూనికె వెట్టియువూ
రినన్నుచున్ను. L. 22. 23. రాజెరంగని వెట్టిక్రమ
మయ్యెనకట. Digitized by Google

వెట్టితనము n. s. Drudgery. కూలితకతనిచేయడము. D. Bhag. page 123 line 17. చనుకవెట్టితనంబుకాలులెండనుచు.

వెట్టివాడు n. s. A serf, drudge, or hereditary public slave. The lowest town servant who performs mean offices (such as porter's work) in consideration of fees paid in grain.

వెడ, అనగాజాలతనము, శంకేమానున్ను. OG.

వెడ n. s. A flower. కూడు, శ్రుక్ష్మము, కొరగానిదిన్ని. OG. UR. 4. 283. వెడవిలుకాడునకబరిభవింపె. వెడవిలుకాడు, అనగాశ్రుక్ష్మరడు.

వెడ adj. Useless, fruitless, vain, wrong, erroneous, wicked, excessive. కొరగాని. OG. వృథమైన, వెడు, చెడు. BD. 1. 331. వెడసాములన్నియువేసారిసామి. A. 2. 74. వృథయములెప్పుడుంఁదియకే, తరచావెడకొఁలింతలుం. టీ||

వృథావింఁగములు. P. 4. 20. దబ్బరలకు, రాకు, తాకు, వెడబల్లులకోర్చినవాడగాజామి. టీ|| వెడబల్లులు, అయుక్తశ్రుకుటలు. R. 6. 60. శుమయముబల్లిరాకవెడజాగులుబల్లితివీడుకొంటివే. M. IV. 2. 190. అట్టిమహాత్ముడొక్కరికినాత్రితుడైవెడనూడుజీరయుంపెట్టగనిచ్చివానిమదిద్రీతినినెడగువృత్తివేరునుం. A. 6. 163. మరిబట్టబయల్ వెడదూరుదూరెడు. ib. 4. 203. వెడదోపమునుజెప్పి, వడినవ్వ, కరలునకధ్యనుకొలది. టీ|| వెడదోప, దబ్బరచూర్ణము. Radha. 1. 18. ఓవెడచూయలాడయనియుద్యులనూచుచురాధ మాధభుక. BD. 3. 742. వెడయాటలివియేల. వెడయాట, నిరర్థకమైననర్తనము. P. 3. 286. తడనినజత్తనస్యతినికడికేతెస్తునుచుక్రుచ్చుకస్త్రీలొలుకఁముడిమిడియేడులతో, నవ్వెడచూయలప్రాభుమగనిద్రొలువుటయు. ib. 4. 578. వెడచూయనక్కమాటల.

వెడంబు or వెడగు adj. Foolish. వెర్రి, బిచ్చి. HD. 2. 2131. వెడగుమండులచేతవిడుమెట్లడంబు, చెడునకోచీరరావినపాముకాటు. Swa. 3. 170. యశోధనహానిశ్రుట్టుదా, నవ్వెడగుకమునువ్యవహారయ్యవివేకిచెడుకజంబునక. టీ|| వెడగు, ఉన్నత్తుడు. A. 4. 271. యాశనియెంతనకవెడగుపెడనాటవికు. టీ|| వెడగుపెడ, వెర్రియనస్సులచేతను.

వెడంబు or వెడగు for వెంబు n. s. A fool or mad man. వెర్రివాడు. M. V. 3. 233. చెప్పటయుసెప్పకయుండువెడంబులగుటకార్యకరనంబులతెరంగారుంఁరు. ib. VII. 4. 83. వెడగు, భీష్మబుద్ధినికచెడియె.

వెడంబు adj. Broad, wide, large, big. విశాలమైన, స్థూలమైన, లావాటి. N. 9. 392. యెనుబ్బలాదిరా యావెడంబుయరంబు, గ్రుచ్చిపోగుబ్బులగ్రుచ్చిక్రమై. M. VII. 4. 257. వెడంబువారియమ్ముగ్రక్తునందొడిగి. Swa. 6. 114. వెడదకన్నులు. P. 4. 485. వెడదకంఁగాళిమునకూడుగుడివిలేవి. H. 3. 172. వెడదయెడలునుచన్నులు.

వెడగురుతుడుట v. n. To be bewildered. దిగ్భ్రమశుడుట. Charitr. p. 261. వెక్కకవీగకవెడగురుతుడక.

వెడద adj. Wide, broad, large, big. విశాలమైన, వెడల్పైన, స్థూలమైన, లావాటి. Swa. 2. 39. వెడదయొకనుశుట్టువీనియురము. M. IV. 5. 151. అన్నివెడదవారియమ్ములద్భుతముగ.

వెడదవెంబుమెకము n. s. The big-mouthed. i. e. a lion, అనగాసింహము. D. Ila. 3. 201.

వెడచూట, అనగాపొందనిచూట. D.

వెడల adv. Out. వెలు, వెలవల. S. 3. 87. వెడలనుమిసి, అనగావెలవలఉమ్మువేసి. వెడలదియుట, అనగావెలుతీయుట to take it out.

వెడలించుట v. a. To take out, send, dispatch, to send away. వెటికివెళ్లదీసుట, వంపించుట, నాగనంపుట. Navanad. Page. 321. తడయకబ్రహ్మరంధ్రమున గాజీవువెడలించియానుహీవిభుబాంది. Pal. 92. శీలనూయడుచేకొనిమనలదేశంబువెడలించదిరుగుచున్నాడు. R. 5. 299. వేవేగమెవాలిననికెవెడలించుమికక. Dab. page 232. భుజకేతనుబలంబులతోదరిపుడ, మనపురివెడలించుమసలకుమింక.

వెడలుట v. n. To set out. బయలువెట్టుట. D. M. XII. 5. 461. వెడలుమరిలేరుచూచిన.

వెడలువు or వెడల్పు adj. Broad, extensive. విరివియైన.

వెడలువు or వెడల్పు n. s. Extent, breadth. పరిమాణము, విశాలత.

వెడవిలుతుడు, వెడవిల్లుడు, వెడవిల్లుండు n. s. Cupid. మన్నుడు. D. Ila. 3. 16. వెడవిల్లుకాశ్రీంబులరుగూని. T. 4. 78. వెనుదియ్యకుటుంబువెడవిల్లుదాడించు.

వెడవెడ adv. Gradually, slowly, tardily, gently, again and again, repeatedly. మెల్లమెల్లగా, తిన్నగా, చూటిచూటికి. T. 3. 38. వెడవెడనడలిసపోకముడివిగియించు. P. 1. 588. వెడవెడవీడివెన్నురయవేసేవి. ib. 4. 521. గొప్పనిమ్మటలకులోలో

వెడ వెడనగుచుయింటిలోశలి కలయు, చ్చావతి బోయెంబోయిన, కోవరపుంప్రేమకాపుకొడుకావేళక. A. 4. 231. వెడ వెడంబోవు. టీ|| మెల్లమెల్లనేనడుస్తూవున్నటువంటి. ib. 5. 94. నిడువెంట్టుకలగుంపుమలవివైబినేగ వెడ వెడదడియొత్తివిషయితముగ. టీ|| వెడ వెడ, మెల్ల మెల్లనే. BX. 18. 15. ట్రితింగోశకులందరు గీతంబులుబాడతరుల క్రిందనునగుచుకచేతులుద్రెప్పుచు వెడ వెడపాతర లాడును యశోదపాపందడవిక. M. V. 2. 123. వెడ వెడనిద్రబాందికనువిచ్చినపాంథులమీద. S. 3. 377. అగ్రమపాదపాంథాతిక్రూధాశముద్దనముతా వెడ వెడవట్టతోడ. Swa. 3. 132. కొంతనేపువెడ వెడజింతింబి శిరసాకింతయొత్తి శస్త్రంపుటెలుగుతోనిట్టులనియె. టీ|| వెడ వెడజింతింబి, మాటిమాటికి తలపోసుకొని. P. 1. 432. వెడ వెడతలయూబినిట్టూర్చులునిగుడించుటయు. టీ|| వెడ వెడ, కొంచెముకొంచెముగా. ib. 3. 54. వెడ వెడసెండ్లాకకొండ్లాక, తడవు విచారించినవత తమలోననియెక. ib. 1. 600. వెడ వెడ నార్చుచుపెరికిన, పిడియము వలకేల గ్రాలవీరవీర వెంటంబడి. టీ|| వెడ వెడ, మాటిమాటికి. ib. 2. 9. వెడ వెడచంకచిక్కమున వ్రేలెడుచర్దియు.

వెడ వెడ adj. Different, diverse. వేరేవేరే. T. 4. 35. కుటిలివ్యవీల్యతాబలుకక వెడ వెడ కనులచేకాలయాశన మొనర్చు.

వెడ్డ, అనగాకనుటభేదము. D.

వెడ్డువెట్టుట v. a. To delude, beguile, cheat. మాయచేసుటఅనితోవినది. M. XII. 6. 300. అనవుడుమున్నయిట్టులనరైతిపోవగనీనుమిమ్ము నెండునుగడు వెడ్డువెట్టితి దోహలమిమ్మెయి నుండజాలాలై, ననునటువేరొకండడిగినావచనంబులు మీనుసారధంబునకీటుసాధకంబులుగబొక్తులుబోయితిరంచునవుచుక.

వెణగు or వెణంకు for వెడగు n. s. A fool, a mad-man. వెర్రివాడు, వెర్రిదియ. D.

వెణద for వెడద adj. Broad, extensive, spacious. విశాలమైన. Valeswara. 3. 143. వెలిదామరలబోలువెణదక స్తులతోడ.

వెణతురు adj. Appertaining to the వెణతురుచెట్టు which the SC. gives as the meaning of క్రకకరము, శహదేవిచెట్టు.

వెత for వ్యథ n. s. Pain, distress. మనోదుఃఖురూకుమైనవిచారము. D. బాధ, దుఃఖము. N. 9. 273.

నా వెతనెరుగవింలేక దయంచు. T. 2. 80. మదిలో దర్శించుగాంచుకవెతక. వెతలజక్కుట v. n. To pine with grief.

వెతకుట or వెడకుట or వెతుకుట v. a. To search, అన్వేషించుట.

వెతికిల బెట్టుట v. a. To lay (her) on (her) back : supine. అనగా వెల్లవెలకల గావుంచుట అనితోవినది.

వెడ n. s. Sowing seed. Grief, pain. The rutting season. వెడబడ్డది the seed is sown. విత్తులుచల్లడము. D. దుకిఖము, ఫలభుడేకాలము. A. 4. 160. హలబీవి శిందోహములకుమలాకికా విశ్రంబులకుమంచివెడలుదొరికె.

వెడకులాడుట v. a. To search, seek. అన్వేషణము చేసుట.

వెడగొర్రు n. s. A drill-plough. విత్తనమువేళేమూడుకర్రులుగలనాకలు.

వెడచల్లుట v. a. To scatter. పారజల్లుట. L. 4. 14. వదనంబు దెరచినవరదంతకాంతి, వెడచల్లినవిధానవెన్నెలగాయు. DRY. 1412. వేడిమిదిక్కుల వెడచల్లుకొనుచు.

వెడ బెట్టుట v. a. To scatter, sow. To impregnate. చల్లుట, వీజావాశముచేసుట, గర్భాధానముచేసుట. BD. 5. 94. చదివెడువెక్కులుల్లాప్పుమేకనిడి, వెడ బెట్టుబంతునేవీధులనెల్ల. Vema. 662. వేడుకైనబిందువెడ బెట్టుకుండురా.

వెదాలు n. s. A cow that is in heat or ready for the bull. కలకడ దానకుటాయత్రముగావుండేఆవు.

వెదురు plu. వెడుళ్లు n. s. The bambu. మళ్లరము. పోతువెదురు the male bambu. వెంటివెదురు the female bambu. కాకివెదురు a kind of reed. గుండ్ర.

వెదురుకంపజిట్ట n. s. The bird called the Grass Warbler, or Meadow Wren Warbler. Madr. Jour. Vol. XI. 5.

వెదురుపిచ్చిక n. s. A bird called the Rose Finch. (Loxia Totta. Madr. Jour. XI. 36.)

వెదురుత్వ or వెదురువుత్వ or వెదురుపాలు n. s. A medical salt; (called Tabaschir. Ainslie.) the manna of the bambu. త్వష్టీరా, తవతీరి.

వెదురుబియ్యము n. s. The bambu seed, freed from the husk. వేణుతండులము.

వెదురుమిడుత n. s. A sort of insect said to bore the bambu. క్రీనివిశేషము.

వెధ for వ్యథ.

వెధవ or వెధవరాలు for విధవ or విధవరాలు n. s.

A widow ముగడుచచ్చినస్త్రీ. The word వెధవ is even applied to men in scorn, as wretch, or bitch.

వెనక or వెనుక adv. and affix. Behind, after (in time or place) Formerly శుశ్చాద్భాగముందు, త దనంతరము, లోగడ. దీన్ని నా వెనక నాకొడుకులు ఆనుభవించవలసినది after me this is to be enjoyed by my sons. ముందు వెనక విచారింబిమాట్లాడు speak with much caution; lit: looking forwards and backwards. ముందు వెనక చేశే శ్రుకారము గా చెయ్యి do as is usual. వెనకముందుతో చకుండా not knowing which way to turn. వెనకముందు లేనివాడు he has no elder or younger brothers. ముందు లేదు వెనక లేదు భువ్యురాయివలె మిగిలినదిను పెట్టుకొనియున్నది she has only this child: and its life is not to be depended on. వెనక సారి next time, on the latter occasion. ఆ-వెనక (wrongly pronounced ఆనక) thereafter. See on వెనకటి. Also on ముందు; where it is shewn that the phrases Before, and After are frequently used for one another.

వెనకకు or వెనక్కు adv. Backwards. వెనకతట్టుకు, శుశ్చాద్భాగమునకు. Vish. 2. 14. వెనకకుకుడదో సె he thrust him down backwards. T. 4. 52. వెన్నకునిచ్చుపాదములతో stepping forwards reluctantly.

వెనకవిక్కుట v. n. To hang behind, to lag, fall back. వెనకబడుట.

వెనకచూపుట మెకము n. s. ఆనగాలుగుమంటి. D. వెనకటి adj. Former, previous. Subsequent, following, latter, hinder. ముందరి, యిటీవలి, వెనక భుండే. వెనకటికాళ్లు the hinder legs. వెనకటి శింకలు The former matters: also, the latter particulars.

వెనకటివాడు n. s. The former man. The latter man. ముందరివాడు, యిటీవలివాడు. వెనకటివాండ్లు those who precede: likewise those who come after.

వెనకదీయుట v. n. To retreat, draw off, fall back, to hesitate. వెనకడుగుపెట్టుట, శంకోవించుట.

వెనకద్రొక్కుట v. n. To fall back, retreat. వెనకదీయుట.

వెనకబడుట v. n. To hang behind, to lag, fall back; to remain on hand, as a remainder or surplus. వెనకవిక్కుట, మిగులుట, వ్రయముకాకుండానిచుట.

వెనకముండవుట v. n. To be topsy turvey, in confusion. తలకిందులవుట.

వెనక మేను n. s. ఆనగావీవు. D.

వెనకయ్య n. s. ఆనగావినియకుడు. D.

వెనక వేసుట v. a. To save, lay up, keep in store. కూడ పెట్టుట.

వెనక సారి adv. Next time, on the latter occasion. రెండోలేదు, మరొకప్పుడు.

వెనకాల affix. Behind. శుశ్చాద్భాగమునందు.

వెనుకొనుట or వెనుక్కునుట v. a. To pursue closely. వెంబడించుట. R. 5. 156. విసకవిధివ్రేరణమున వెనుకొనగదశాననుడు. BD. 4. 623. ib. 5. 970. R. 5. 325. సౌమిత్రు వెనుకొని చనిపట్టణంబుగట్టికొమ్ముపొమ్మునిచినిన. ND. 384. ఆనలాది శ్రును వెనుకొన్న భక్తితో వేవేలగతులతలపోసి. ఆనలున్నె ఆనుసరించిన అత్యంత శ్రద్ధతో, ఆనుసరించిన, ఆన గాతత్పంబంధ మైన.

వెనుదీసుట, ఆనగా వెనకతీసుట. Vema 490. వెయ్యారచండముల వెనుదీయక కాలు వలునరులు ద్రిప్పినదిరుగుక.

వెను వెంట adv. Along with. వెంబడిగా. Kalahasti. 1. 45.

వెను వెనకకువచ్చుట v. n. To come back. శుశ్చాద్భాగమునకుయే తెంచుట. P. 4. 35. కనియెయక జేసికొననిట వెను వెనకకువచ్చివచ్చి వెలదికొలందిక.

వెన్న n. s. Butter. నవనీరము.

వెన్నంటి వెళ్లుట v. a. To pursue closely. వెంబడించిపోవుట.

వెన్నడిని or వెన్నడికా adv. Along with. వెంటనే, వెంబడి. BRK. 340. యిక్కడ ప్రాణముతో విడివిడే దివికేగడ నిదు వెన్నడికా నిక్కమునీవునన్నిడివి. M. VII. 5. 217. పాండవబలంబులంగూడుకొని వెన్నడింగదిసిన భీషణ ఘోషాంతి రేక విధేయుండై రాజేయుండు.

వెన్నదొంగ n. s. Butter-stealer. A name of Krishna. కృష్ణుడు.

వెన్నపాలకాయలు n. s. plu. A kind of cakes. వెనకభక్తుము.

వెన్నపూస n. s. Butter. నవనీరము. (here పూస is a little; or a bit, as a pat or bit of butter. i. e. butter.)

వెన్నప్పములు n. s. plu. A kind of cakes. మధురభక్తువిధేయము. D.

వెన్నపూసులు n. s. plu. A kind of cloth. వస్త్రవిధేయములు. H. 5. 406.

వెన్నముద్ద n. s. The moon. plu. వెన్నముద్దులు Lumps of butter; a certain kind of rice. నవనీతగోళములు, ధాన్యవిశేషము. ABA. 3. 75. చంద్రనవనీతఘటికలుచనును వెన్నముద్దయనికల్ల. H. 4. 156. పాలపొంగడులుశ్రీరంగాలుకామదాలుకారముకాశాలురెక్కాములువెన్నముద్దులుచిల్లముడుములుదాశువాలు.

వెన్నముద్దకోడి n. s. A bird: one species of the blue-throated rail.

వెన్నముద్దరాకు n s. A plant called "Ommelia Bengalensis."

వెన్నయండలు n. s. plu. A kind of cakes. మధురభక్యవిశేషములు. D.

వెన్నపెరుచెట్టు n. s. అనగా నేలశల్లిక గానుండే చెట్టు. D.

వెన్నాడుట or వెన్నడుట v. a. To follow close. వెంబడించుట. OG. R. 5. 160. యిట్లు వెన్నాడియలసికాదిదివ్వుగంబునూయయాయేమె.

వెన్నాడుట v. n. To toss about (supine) on the back. వీచినయిటుఅటుకడలుట. Ila. 1. 10. గునిగొనివెన్నాడుకునుమచుంజముతోడ. టీ||వెన్నాడు, వీచినకరులుకూచుండే.

వెన్నిచ్చుట v. n. To retreat, to run away. వెనకదీసుట. D. Pal. 419. తగతులకువెన్నియ్యపాటిగాదయ్య.

వెన్ను n. s. The back. An ear of corn. వీచు, పరిమొదలైనవాటిగుత్తియు. D. కంకి. Lavan. 30. వెనకజిక్కితిరోయనివెన్నుజరచి. Vema. 17. వెరుకువెన్నుబుట్టివెరచదాతీపెల్ల. T. 2. 95. బిగచన్నులువెన్నుననాననిల్చి. వాడునావెన్నుదన్నుకొనిచుట్టినవాడు he was born next after me. పరివెన్నుదీసినది the crop of grain sprouted.

వెన్నుగుదియ n. s. A back-breaker: that is, a cudgel. నడుమువెరగకొట్టేకర్ర, అనగా భంజకము. L. 15. 107. కుచ్చిరవృత్తులకునువెన్నుగుదియ. వెన్నుడు or వెన్నుండు n. s. A name of the god Vishnu. విష్ణువు. D.

వెన్నుదంతి n. s. A kind of harrow. చోడికంకిజొన్నకంకి మొదలైనవినుార్యేటపుడువెలుచేరేమొగరపొయ్యేటందుకు నేముటకు సాధనమైనగుద్దలిపంటినాలున్నడువండ్లగలమాను.

వెన్నునడుగుపాట n. s. అనగాఆకాశగంగ. D.

వెన్నుకట్టె or వెన్నుబద్ద n. s. The roof tree, or chief beam, ridge of the roof. మొగటివాళిము.

వెన్నుపాము n. s. కుండలి, అనగా వెన్నుయెముకలోనుండేది. D.

వెన్నుపూళి n. s. One joint of the back bone. వెన్నుయెముకలోపైకగణువు.

వెన్నెముక n. s. The back bone. కశేరుకము.

వెన్నెల, అనగాచంద్రిక, ననుస్థారమున్ను. OG.

వెన్నెలకుప్పలు n. s. plu. A kind of boyish play. పిల్లకాయలుఆడేపైకఆట. H. 3. 188. Ila. 1. 22. కొమరుగావెన్నెలకుప్పలాడెడువేళ. Satyabh. 2. 169.

వెన్నెలగుత్తి n. s. A poetical phrase for the moon. చందమామ. OG.

వెయిమంది n. s. A thousand persons. శ్రీహస్త్రముశ్రీలువురుములు. D.

వెయ్య or వెయి numeral adj. plu. వేలు A thousand. శ్రీహస్త్రము. D. తదివేలు ten thousand, this in many places means many. వెళ్లమనితదివేలమాట్లుచెప్పినావాడువెళ్లలేదు though I often warned him he did not go away. వెయ్యెల or వెయిమాటలేల in a word, after all. వాడువెయికాళ్లజెర్రినానికియొక్కడతీరుతున్నది he has a thousand jobs in hand, he has no leisure. BD. 4. 2003. వెడమాయలనబోదువెయ్యెలనమ్మ. తదివేలకైనా or తదివేలకున్నువాచ్చినమ్మ వచ్చును we may trust him in every thing.

వెర, అనగావ్రేకము. OG.

వెర n. s. Fear, terror, horror. భయము, భీతి. A. 4. 158. ఉరుమువినియలకకైదివివెరబరచుమరాళ్లకుటలి. టీ|| వెర, భయముచేతను. P. 4. 44. మదిగదిరిన వెరక్రకచుండియెవ్వనిదొరక. టీ|| మదిగదిరినవెర, మనస్సులోగలిగినభయముచేతను.

వెరక n. s. A hair. వెరకలు plu. Hairs వెంట్లుకలు. A. 6. 4. మాచువెన్నెరకగుట్టినపొటితిరిరిడండే. టీ|| గుర్రపుతోకయందలినిడువ వెంట్లుకచేతను. ib. 6. 17. గాలినాడెడువెరకల. టీ|| రోముములచేతను.

వెరగు n. s. Surprise, astonishment. ఆశ్చర్యము. D. Nila P. 1. 3. B. 8. 418. Suca. 3. 105.

వెరగొందుట v. n. To be surprized. ఆశ్చర్యపడుట. వెరచుట or వెరచరచుట v. n. To be afraid. భయపడుట. D. వెరవకుము fear not. కృత్రిమమునకువెరచి dreading his cunning. అన్నతమునకువెరచి fearing to tell a falsehood.

వెరజుట, వెరఁజుట, or వెరుఁజుట v. a. To steal, plunder: to take by large handfuls. దొంగలిం చుట, ముట్టిలించుట, జబురుకోనుట. Vish. 7. 124. పాలమొది మొగడలు మెల్ల మెల్ల నశ్చుకు కులవెరఁజి యారాంబియును. ib. 7. 130. వెడకవెడక వెన్ననే రంజుచున్నాడు. N. 10. 135. దూరశుర దేశినికం చ జేరిరాత్రి, వేళయిలుబొచ్చి ధన మెల్ల వెరజువారు. Siva. 3. 114. గురువింపన దెలుబుకో నియోకుయ్య రదొంగ, విరులరికుంభకుచ వెరజుమెయ్యరగ్రుం గ. టీ|| వెరజు, జురుము, అన గాత్వర గాకోయు ము. A. 4. 23. తడు ధ్వామదిఘోటా డూటము వెల్లగంచుకతి నాంశ్ర శ్రేణింక న్నెరఁజు శిశక్రూర భవన్నభావఖలుబ్రోచున్ దర్శకుంచాసనా. వెరం బు, వెకలింబినటువంటి.

వెరపించుట v. a. To frighten, alarm. భయపెట్టుట. వెరశు or వెరుశు n. s. Fear. భయము, భీతి.

వెరబొమ్మ n. s. A scarecrow. ద్రిష్టిశ్రుతిమ. D. S. 3. 18. P. 2. 10. DRA. 132.

వెరము, అన గా వెరము, వగానున్ను. OG.

వెరవడాలు n. s. A kind of rice, which requires little irrigation. వడ్లలో భేదము, యానైరుకునిం డానీళ్లు ఆక్కరలేదు.

వెరవడి or వెరవిడి n. s. Contrivance, method. ఉ పాయము. P. 4. 567. నీ కేలా వెరవడినందముబు ట్టెదరిదీనికి వెరచుచెప్పెదకవినుమర్ధిక. టీ|| వెర వడి, నేర్పుతనము. BD. 4. 385. వెరవడిమూన్దాన్ద చొరిగొండ్రు వెరవి, శరణన్న బ్రోతురువారభక్తవ రులు.

వెరవరి n. s. A wit; a genius, a skilful man. నే ర్పుగలశురుముడు, నేర్పుగలస్త్రీయు. D. నేర్పరి. T. 2. 160. శిష్యుడు చంద్రుడన్నిటకా వెరవరినిమ నంబరసివేళ్ల మెలంగుచునింటనుండు.

వెరవిడి n. s. Contrivance, expedient, method. ఉ పాయము. D.

వెరళు n. s. Contrivance, skill, device. ఉపాయ ము, నేర్పు. D. ఆక్కడ జీవనముచేయ వెరళులేక without means of living there. M. VII. 5. 444. వెరళునులాపు లేని శ్రుజవేయు విధంబులదివ్య బాణవిస్మరణమునూపిసూపి. BD. preface 97. వర కథాసూత్రంబు వెర వెరింపించిరి తార్థ జేయరే. ib. 4. 767. నరమాంశ మొక్కకా వెరళుననడుగ. DRA. 250. విల్లందిమోపెట్టి వెరళుత్పవెడలె. M. XIII. 2. 197. యింటుంకియొక్క వెరళు విచారించుకొని.

Vema. 1018. కాశిబోవువాడుకడగివేడుకతోడ వె ర వెరింపేనువిడిచెనేని. ib. 1319. వరులు గారు యెట్టి వెరళునంజూచిన. ib. 1482. పుండ వెరళుచెల సిగండుదొంగనుబట్టి.

వెరవేకి plu. వెరవేకులు n. s. Fear, horror, terror. భీతి, భయము, BD. 6. 1026. ఉరికుర్చి కడుచున బృరమిదేసునుచు వెరవేకులందుచు విఘ్రాంతలగుచు. HD. 2. 1192. నన్నెరుంగదు గాక నావేరుదెలియ విన్నవృత్తులై వెరవేకివచ్చు. A. 6. 112. కయ్యం బునంబారంబారం గాయంబునం గాయంబు జేసి వెర వేకిగొలిపిన కాక శ్రద్ధనానుభేయచండాలుకరాశి వేడుంబుకన్నులంకటికట్టుండ.

వెరసి n. s. The total, the whole. మెట్టు. D. వెరసి adj. Total, entire. మొత్తము. వెరసిరూపా యాలునూరు total rupees one hundred. ఉభ యం వెరసి the grand total.

వెరసొచ్చుట v. n. To be feared. భయపడుట. M. IX. 2. 129. చూచుచుండియు వెరసొచ్చి స్రుక్త గా క. ib. VIII. 3. 36. విఘ్రలుపట్టరా వెరసొచ్చియె దిగెడుగవయంబుచాడ్చున. H. 3. 203. వెరసొచ్చి రతిశింఘట నార్థముమిగులవేగుకాలమునందుక.

వెరిపించుట for వెరపించుట.

వెరుచుట for వెరచుట.

వెరువరి for వెరవరి. R. 2. 78. వెరువరుచీవారుపులకీ గురుకుచలనితలవి.

వెరుసు n. s. A sum set in addition. పిల్లకాయలు కూడడమునకైవేళినది.

వెర్రి plu. వెర్రిలు n. s. A madman, a fool. వెర్రి వాడు, వెర్రిదియు. D. ఉన్నత్తుడు, అవివేకి, తెలివి లేనివాడు. Vish. 2. 122. ఇట్టి వెర్రిలుగలరే. M. IV. 4. 55. అశివ్యశిలబొల్పురధి కావలిమొదజ నంగ వెర్రినై. Appa Cavi. 2. 69. విశిచిపెట్టిననత డు వెర్రిగాడు.

వెర్రి adj. Mad, foolish, mad, useless, nonsensical. పిచ్చి, తనికిమాలిన, తెలివిమాలిన. వెర్రితల సెప్పి a distracting headache. a maddening headache. KP. 7. 175. వెర్రితడుచు. వెర్రిళుచ్చాకు the bitter wild melon. Vema. 970. వెర్రినిన్ను the wild lime. వెర్రిచెరుకు wild-sugar cane. Saccharum arundinaceum. వెర్రికుత్తు Phlomis zeylanica. వెర్రిబచ్చలి a wild kind of Portulac.

వెర్రి or వెర్రితనము n. s. Madness. ఉన్నత్తత.

వెర్రి n. s. అన గాబుధ్యశిలయము. OG.

వెర్రిది n. s. A foolish, silly madwoman. ఉన్నత్తు రాలు, తెలివిలేనిది.

వెల్లిపల్లె మేలివాడు n. s. ఆనగా బలరాముడు. D.
 వెల్లిపల్లె n. s. The liquor extracted from the pal-
 myra, date, cocoanut tree. తాళ, నారికేళాడల
 కల్లు. S. 3. 34.
 వెల్లిబాగులు n. s. A foolish woman. తెలివిమాలినిది.
 వెల్లివాడు n. s. A madman, a fool. ఉన్నట్లుడు, తె
 లివి లేనివాడు.
 వెల n. s. Price, value, rate. విలువ. D.
 వెలంది, ఆనగా తలంది (or తొలంది.) OG.
 వెలకబాచుట or వెల్వెలనపుట v. n. To turn white
 or pale. తెల్లబారుట. P. 4. 322. ఎరువులసాము
 శత్రువునునేయని వెల్వెల నయ్యెవహ్నినా పరిగళిత
 ద్యుతక వెలకబారెని శాంతని శాంతదీక్షముత్.
 వెలకల adv. Supine, laid on the back, recumbent
 ఉత్తానముగా.
 వెళకు, ఆనగా కులుకు. ABA. I. 177. బిత్తరముకులు
 కు పెడకు వెళకునునువుగానవు.
 వెలకాయ n. s. The fruit called wood-apple. కటి
 త్థఫలము.
 వెలక adj. Appertaining to the వెలకచెట్టు.
 వెలకచెట్టు n. s. The wood-apple tree; Feronia
 elephantum: elephant apple. కపిత్థఫలము. The
 shell is very hard. The thorny species is చీకి
 వెలక. నేలవెలక is another species. తుల్లవెలక
 the sour species.
 వెలచాన n. s. A courtesan, an actress. బోగముది.
 వెలచుట, ఆనగా బయలుదేర్చుట. A. 5. 71. శస్త్ర
 భవనాం గానురంజనకు శుక్రవిధవరీవాహము గ
 గాన సుధవెలచుట మాడ్కి వెలువునై వెళ్ళుమార్చిమా
 ర్చిపురులుకొలిపి తెగోపాలమండలపుట. టీ|| వెల
 చుటమాడ్కి, వెలిపేటట్టుకలెనే.
 వెలది, వెలంది or వెలదుక n. s. A damsel, maid,
 lady. (స్త్రీ). D. Vema I. 12. KP. 1. 233. Paid-
 im. 5. 45; ib. 3. 22.
 వెలదిగా adv. Clearly, plainly. వివరముగా. D.
 Navanath. 104. వలసెళ్ళుబోయవచ్చిన తెరంగల్ల
 వెలదిగానంతయునిపిపింతుగోరి.
 వెలనాడు The name of a particular tribe of bra-
 mins. బ్రాహ్మణులలో పుక తెగ పేరు.
 వెలవల adv. Outside, on the right side. బయట, కు
 దిశకు.
 వెలవలి adj. Outer, external, outside. Dexter, on
 the right hand or side. బాహ్యమైన, బయటి, కుడి.
 వెలవలినున్న The "next N" or, the letter n

following a syllable. See రాశలి. వెలవలిరతి
 Blandishments, amorous play. See బాహ్యరతి
 and లోరతి.
 వెలవ The proper name of a tribe of ancient hill
 chieftains; Cavaliers seigneurs, barons. Pat-
 ricians. వెలవలు or వెలవవాండ్లు people of that
 tribe. వెలవనోటు Cavalier treatment, swag-
 gering haughtiness, lordliness, petulance, do-
 mineering insolence.
 వెలము, ఆనగా పాశము. OG.
 వెలముద్ది n. s. A courtesan. బోగముది. S. 3. 35.
 సోమదత్తుడాశినవచనంబు తెల్లత్రకటించినచో వెల
 ముద్దియుగ్రమై.
 వెలయాలు plu. వెలయాండు n. s. A courtesan,
 a harlot. బోగముది.
 వెలయించుట v. a. To brighten, adorn. To please.
 త్రకాశించుచేసుట.
 వెలయింతి n. s. A courtesan, a harlot. వేశ్య. Vema.
 1460.
 వెలయుట v. n. To shine, be splendid. To be
 pleased. To dwell, as a god in an image త్ర
 కాశించుట, ఒప్పుట. వెలయ, వెలయగ or వెలయ
 గా adv. Splendidly, brightly, pleasingly.
 పుళ్ళుగా, త్రకాశముగా. Vema. 1. 27. కులము
 లో సెకండుగుణవంతుడుండెనా, కులము వెలయ
 వానిగుణముచేత, వెలయవనములోన మలయజంబు
 న్నుట్లు. ABA. 3. 129. వెలనెదనరెడగజెలగజె
 లంగెనుపరగెను.
 వెలరారుట v. n. To shine. త్రకాశించుట. Padma.
 9. 224. జలధరత్రకరంబు వెలవెలనైతోచె వెలరారి
 దిక్కులువిశదమయ్యె.
 వెలలేని adj. Invaluable, most precious. అమూల్య
 మైన.
 వెలవడాలు n. s. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 155.
 వెలవెలని adj. Pale, colourless. తెల్లబోయిన. P. I.
 226. వెలవెలని మోముతో పరియెలుగొండగగురుని
 జూచి. ib. 1. 693, కలగవెల వెలని మొగమునతలగ
 దలిచికరటకుండు. టీ|| వెలవెలని, తెల్లనైననువంటి.
 వెలవెలనుబోవుట v. n. To turn pale, to be in des-
 pair. తెల్లబోవుట, నిరాశయగుట. T. 4. 151.
 ముచ్చువేడుకకత్రైలసోము తెల్లవెల వెలను బోవతూ
 ర్చునదెలుపుదోచె.
 వెలవెలనై adj. Turning pale. తెల్లబోయి. P. I.
 246. వెలవెలనైనుత్తరము తెల్లవై. టీ|| నిశ్చేషి

కుడై. ib. 1. 252. వెలవెలనైయతినిద్ర లేక. టీ|| వి
చారకుడుకున్నవాడై ib. 2. 140. తలతెత్తిచూడవె
రకురు వెలవెలనైయారుబలుక వెరకురు. టీ|| మొగము
తెలతెలబోయి. R. 6. 33. జీవనముబాసివెలవెలనై
వనించెబంధురములై నే నే గకకంధరములు.

వెలవెలపాటు n. s. Paleness. తెల్లబోవడము A. 5.
75. కింబిడవన తాసనయై మొగము వెలవెలబాటులేన
పుస్సనడంబి.

వెలవెలబారుట or వెలవెలబోవుట v. n. To turn
pale. తెల్లబోవుట. M. XII. 3. 303. వగవివెలవె
లబారివారికినిట్లనియె. Sar. D. 311. తనప్రాణము
నకు వెరువముద్దులమోము వెలవెలబారె. Lavanya.
173. వేగించ గామోము వెలవెలబోవుచు. ND. 2.
176. వినిచాలమదిలోన వెలవెలబారి.

వెలారింతుట or వెలార్చుట v. a. To throw away,
cast off, get rid off. పోగొట్టుట. D. M. IX. 2.
316. తొల్లిబడిన పాటులెల్ల వెలారింతునధికనీడన
మునహర్ష సుశీక. Skand. Puran. 2. 190. ధనా
ర్థులయియడకువచ్చినవారి నెండురెండరినిటుమో
నపుచ్చితిమెతస్సలమెల్ల వెలార్చుబాడుమి త్తరినని.

వెలి adj. White, outer, outside, external. తెల్లని,
వైటి, బాహ్యమైన. T. 2. 17. వెలిబచ్చడాలునను
ర. టీ|| వెలి, తెల్లని. వెలిగుడారు a tent pitched
outside the town. వెలికూపులు white mares. M.
VII. 1. 228. విమలాంబుడములమూనిన విమానము
లనడగ వెలసివెలికూపులు. R. 1. 46. వేంక వెలి
కూపువేల్పుదొరకు.

వెలి n. s. Whiteness. Excommunication, or ex-
clusion from caste. The outside. తెలుపు, బా
హ్యము, బహిష్కారము. D. మాలో వెలిఅనేమాటలే
దు excommunication is unknown in our caste.
Vema. 791. వెలికిగోర్లులెల్లవిడిచివెట్టి. Vish. 1.
49. దానివెలనస్తోకంబులై వారివన్నెమరుద్విష్ణుకు
వంబులావుతములై. Ellaya. 2. 136. వెలదీనిదు
రూపువెలిమాసిలోనింపుగలిగియుంటేమి కారణం
బు. వెలికొత్తుట to drive out.

వెలికల or వెలికెల adv. Supine, lying on the back.
ఉత్తానముగా. వెలికెలకడుట or వెలికలకడుట to
lie on the back.

వెలిగడభూమి n. s. Dry land. మెట్టభూమి.

వెలిగత్రెనెల n. s. A land mixed with gravel. కం
కరమున్నగులసియుండేనెల. D.

వెలిగారము n. s. The drug called borax. బంగార
మునకుకాంతిలెచ్చేది. D.

వెలింతుట v. a. To light. శ్రుకాశించేనుట. D.
రగిలించుట.

వెలిగుల్ల n. s. A conch or trumpet shell. శంఖము.
G. 4. 169. వలిపెంబగుకుచ్చుట్టువలయపుటలుగు,
వెలిగుల్లయువనమాలయు కలిమియుమానికముమేన
గలిగినవేల్పుక.

వెలిచవి n. s. అనగా జారత్వము. D.

వెలిచవులుగొన్నది, అనగా జారశ్రీ. D.

వెలిచెపిట్ట n. s. A sort of quail, called élché in
Hindustani. వర్తకమునేకుఱి. D.

వెలితి n. s. Deficiency, want, looseness. తక్కువ,
లోకము, విరళత్వము. గుడ్డవెలితిగావుండుటచేక
by the slightness of the cloth. ఒడివెలితిరెండు
మూళ్లవెడల్పు a span less than two cubits. A
verse says క|| జదివేలదాతలివ్వనధముండొకడి
వ్వకున్న నధికివెలితావదివేలగోవులివ్వవెలితాపు
కటివ్వకున్న.

వెలితి or వెలితిగావుండే adj. Inferior, less, low,
vulgar, deficient. Open, having interstices
తక్కువైన, సీచమైన, లోకమైన, విరళమైన. వెలితి
మాటలు low language.

వెలితిచ్చు, అనగా కైలాశకుర్యము. D.

వెలితిమాసిని n. s. అనగా అల్పుడు, అల్పురాలు. D.

వెలిది, అనగా తెల్లనిఅనవలెను. H. D. I. 84. వెలివి
ముళ్ళంబులవెలయువాకిండ్లు.

వెలిదుక్కి n. s. Ploughing land while it is moist.
నీళ్లుకట్టకుండావానతడితోదున్నడము.

వెలిపాటి n. s. See వెలిగడభూమి.

వెలిమిచ్చుట v. a. To reveal, divulge. వైటవెట్టుట.
Vema. 214. నేడకీర్ణమెల్లవెలిమిచ్చగానేల.

వెలిమూడిద n. s. The ashes of cow-dung fuel.
ఒడకనిశ్వులమూడిదె.

వెలిమిడి n. s. The ashes of cow-dung fuel. ఒడక
నిశ్వులమూడిదె. D. Madhura Puran. D. page.
78. తెలుపులన్నియుమేలుదెలియంగనిశ్వుకవెలిమిడి
యెముకలువోననుశ్వుకుతి. Graha Vastu Sastram.
5. 26.

వెలిమొట్టులు n. s. A sort of fish, the 'white snout.'
G. 1. 111. వెలిమొట్టులనుడండువలతలార్లకునిచ్చె
కొడిశలకరిహాశికులకునిచ్చె

వెలియుట v. n. To stop, go off, hold up as rain.
To come to light. వర్షమువిడుచుట, శ్రుత్యము
వుట. యాపూరిలోగౌరీదేవివెలిసినది the goddess

has made her appearance in this village. See వెలయుట to shine. Vema. 767. వీరభద్రుచేత వెలిసినయ్యిగా.

వెలివాడ The "outer street" or suburbs of a town in which the pariahs live. బైటనుండేమూలకుల్లె. D. HD. 1248. తవలియా వెలివాడతలిరాకుబోండ్ల. వెలివాడతని Cobbler's work, మాదిగతని. A. 6. 94. వెలివాడతనిక్రాత్రములకవాల్లొనినూనెయిడితండాకుకట్టెడుతమాతమా.

వెలివాడు plu. వెలివాండ్రు n. s. Outcastes, pariahs. చండాలుడు, మాంవాడు. M. XII. 3. 270. వెలివాండ్రురకులైకుజేరియ్యుడక.

వెలివేయుట or వెలివోయుట v. a. To eject or excommunicate from a caste or sect. బహిష్కారముచేసుట.

వెలివె or నల్వె n. s. A sort of quail called élché in Hindustani. వర్రకమనేకుషి. Rasica. 1. 49. కక్కెరతగువ్వలు వెలివెలునేలనెమళ్లునుపోలుగలును. Satyabhama. 2. 144. కదియంబదనిల్వెవెల్వెకైవడినంతక.

వెలిసె n. s. That part of a beam which juts out beyond the wall: some say The eaves. యింటిగోడకుదూలములుయెక్కువగానుంచినది. D. దీన్నిచూరుటంటారు.

వెలుకనవుట v. n. To turn pale. తెల్లబోవుట. G. 11. 120. శంకాసముదానతనికిశిరిరాక వెలుకనైతలవాంచెక.

వెలుక బారుట v. n. To turn pale. తెల్లబారుట. Siva. 5. 47. తనుబానిశశిదవుచనిననవ్వగబోతలొలిదిక్కుజనరాలువెలుకబారె. టీ|| తెలతెలబోయెను. Pariz. 2. 76. వెలుకబారెనిశాంతనిశాంతదీపముల్. TUR. 8. 100 చంద్రికపైబర్చుచారువల్లికబోలెవెలదిసియంగంబువెలుకబారె.

వెలుగుంచుట v. a. To light, kindle. To shine. రసిలించుట, శ్రుకాశింపుచేసుట.

వెలుగు or వెలుంగు. n. s. Light, splendour. సూర్యచంద్రాదికాంతి. D. వెలుతురు. దండివెలుగు ఆనగాశురంజ్యోతి the great light. i. e. God. Vish. 8. 402. పెద్దవిన్నుతుమచెప్పినగానివినరావు, చెవెలుండకున్నచెడునుదప్పి. BD. 4. 1763. ib. 5. 1199. ABA. 3. 92. కంబకావృతియునుకాంతియావెలుగన్న.

వెలుగు n. s. Hedge, enclosure. చెరటికికంకతోవేసినఆవరణము. D. Vish. 7. 155. A. 6. 12.

వెలుగుట v. n. To shine or give light. శ్రుకాశించుట. M. VI. 2. 187. వెలిగిరిబలములుకూర్యంబులునాశ్రులుజెలంక.

వెలుగుమంటి for ఎలుగుమంటి n. s. A bear. భల్లూకము.

వెలుగొడ్డు n. s. for ఎలుగొడ్డు.

వెలుచుట for వెలుసుట v. n. To stop, go off, cease as rain. S. 3. 220. పుట్టుపెట్టినగతివానదొట్టినవెలిచిననదియును.

వెలుతురు n. s. Light, lustre. శ్రుకాశము. KP. 6. 241. వెలుతురులేనిపూచేససోస. వెలుతురుమొగులు White clouds. తెల్లనిమేఘములు. Satya. 4. 79. మొససినానాటవెలుతురుమొగులుపూట.

వెలుకుల for వెలశల.

వెఱుపాటి adj Broad. వెడల్పైన.

వెఱువు for వెడల్పు Breadth. పరిశ్రామాను.

వెలువుట v. n. To issue, as a stream. నీరుబయిలుచేరుట. వేసవిదినములయందుకొద్దినీరువెలువును a little water flows from it in summer.

వెలుమసినిచ్చెట్టు n. s. A plant called Leea hirta (Rox. 1. 656) కాకజంఘా, దాసినత్పా. SC. Q. says పారావతి.

వెలువడములు n. s. A sort of rice. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 155.

వెలువడుట or వెల్వకుట v. n. To set out. బైలువెట్టుట. D. ABA. 3. 135. వెల్లవెలువదెసనడగువెడలెనుట.

వెలువరించుట or వెల్వరించుట v. a. To send out, to give vent to. బయిలువెళ్లగొట్టుట. D. బైలువుచ్చుట. M. IX. 2. 12. పుక్కింతసేపుతులుకువెలువరించుంజాలకయూరకుండి. DRAYO. page 370. కనుగవమూసినగతినున్నతండ్రి, గనుగొనిభారతుండు కడుమూర్ఖుసెంది, వెలిగిగ్రమ్మరజూబితివ్రంపువగలవెలువరించుగలేకవిలపించుదొణగ.

వెల్గాందుట v. n. To shine. శ్రుకాశించుట. KUR. 6. 389. ఆవెల్గాందులతాంబూర్లు.

వెల్లురు n. s. Light. శ్రుకాశము, వెలుగు. వెల్లురుతోనన్నుయింటికితీసుకొనిపోయినాడు he took me home before dusk.

వెల్ల n. s. Whiteness. శ్వేతవర్ణము. D.

వెల్ల adj. White. తెల్లని. వెల్లయెనుగ, విరావతము, వెల్లగుర్రము, ఉచ్చైశ్రవము, వెల్లమ్రాను, కల్పవృక్షము, వెల్లావు, కామధేనువు. D.

వెళ్ల adv. (The Root in A of వెళ్లుట to go) Out, away. యిల్లువెళ్లపారితిను we ran out of the

house. కడ వెళ్లచదివినాడు he read it to the end. భూమిలోనుండి వెళ్లనెత్తినవిగ్రహములు the images that were dug up. పొలిమేర వెళ్లదొక్కుట to tread the boundary line. i. e. to settle the boundary.

వెళ్లకక్కుట v. a. To vomit up, disgorge, refund. వసునముచేసుట, మళ్లీయిచ్చివేసుట.

వెల్లకి or వెల్లంకి Anuk. to the word వేరు as వేరు వెల్లకి or వేరువెల్లంకులు A. 4. 266. గ్రుడ్లటవెండిచేనిమెత్తనకయి వేరు వెల్లకి యుద్రప్యదుకర్షకునట్ట.

వెల్లకిల adv. Supinely, with the face upward. ఉత్తానముగా. వెల్లకిలవేయుట to turn on its back.

వెల్లగిసె n. s. White flax. తెల్లఅవిశ See అగిసె.

వెల్లచరువు n. s. Whitewashing. గోడపైనితెల్లనున్నమువెయ్యడము. D. సున్నముకొట్టడము.

వెళ్లజేసుట, వెళ్లగొట్టుట, వెళ్లించుట v. a. To drive out, chase away. పోజేసుట. D. P. 449. తిరిగిపోయినవారి తెలియంకజెప్పి భూమివెళ్లించుమపొందెనభంగి.

వెల్లడి n. s. Emptiness. శూన్యత. క్రమేణఅరణ్యమువెల్లడిఅయినందునయేనుగలునశించినవి as the forests were cleared away the elephants disappeared. యిక్కడశులమువెల్లడిగావున్నది this place is roomy.

వెల్లడనము n. s. Paleness. నెలవెలపాటు, పాండురత్వము. Parijat. 2. 43. ఇంద్రరాజ్యలక్ష్మీముఖమండలంబునవసించిన వెల్లడనంబుకైవడికా.

వెళ్లదీసుట v. a. To take out or extract. బయటతీయుట. నిప్పువెళ్లతీసేకరలు sticks ignited by attrition.

వెల్లవెలకల or వెల్లవెలకిల adv. Supinely, with the face upward. ఉత్తానముగా.

వెల్లనున్నము n. s. Whitewash. గోడకుకొట్టడమునకైకలువుకొన్నసున్నము.

వెల్లావుకత్తె n. s. ఆనగావేశ్య. ABA. 2. 198. లంబలంబయలంబె వెల్లావుకత్తెకడవుదివెలయాల్పగముదియనవేశ్య. S. 1. 271. నీజననివుణ్యజనవర్ణనియసాధ్యి. నీజనకుడెన్ననభిమాననియతధనుడు, నీనగరుపోతుటిగకు నిలువరానిదయ్యు వెల్లావుకత్తెవీవవుటయరిది.

వెల్లి n. s. A flood, stream. ప్రవాహము. D. M. VIII. 2. 302. BD. 5. 1001.

వెల్లికొల్పుట or వెల్లిగొలుపుట v. a. To inundate. Vicramark. 4. 131. నడుమవుంఘాసువుంఘానా

నాశ్రుకశ్రువిశతియందంబనతనిపైవెల్లిగొలిపి, అనగాకుమ్యరించి. Swa. 2. 33. విలోకనశ్రుభావీచికలందదీయవదనీకలశాంబుధివెల్లిగొల్పుచుకా. టీ|| వరదపెట్టేటట్టుచేయుచున్ను. Ellana. 5. 135. ఒల్లనన్ననతనియల్లంబురాజ్యశంపదలవెల్లిగొలిపిముదమొనర్చి.

వెల్లిగొనుట v. n. To flow, to run as water, to be spread. ప్రవహించుట, ప్రసాధముపుట. BD. 5. 409. కనుగవహర్షాశ్రుకణములువెల్లిగొననధిసోపెత్తికొనుచుభక్తుండు. B 7. 276. వెల్లిగొనినాటనుండియునుల్లసితంబైనదైవయోగంబున.

వెల్లివిరియుట v. n. To break forth, spread, to flood, to over flow, teem. To become notorious. వ్యాపించుట, ప్రచురముపుట, ప్రసాధముపుట, వెల్లువలుగట్టుట, వరదపెట్టుట. P. 1. 531. ఇట్టికూయావులున్నుటోటశత్రుంబుమూలబడికల్లవెల్లివిరియు. టీ|| ప్రకాశించుట. BD. 3. 377. నెలకొనియచ్చవెన్నెలవెల్లివిరియ. H. 3. 52. నేలయొనినచందంబునవెల్లివిరిశినదాద్దున. DRK. 84. గుహలోనసెకయేడుఘోరయధంబుకడుకొనిసేయరకమువెల్లివిరియ. Ellana. 2. 191. కోరికలువెల్లివిరియగనారదమునికుంచెవిశరెనాట్యముశలివెకా. BD. 1. 912. వింతవేడుకవెల్లివిరియనన్నరువు. ib. 2. 1041. పాలమజ్జనమార్పగాలువకట్టివధివధులవెల్లివిరియనేనుగులపాదఘట్టనములకుంకంబురేగ. A. 5. 57. కన్నెకూర్చిల్లజావశంపదయైవెల్లివిరియంగానీక. టీ|| ప్రకటముకాకుండాను. BD. 5. 32. బశవనియశకువిప్రాజతభక్తిరశవాధివెల్లివిరిసినిట్టవుడవ.

వెల్లివేసుడు n. s. Dawn, break of day. అరుణోదయకాలము. BD. 3. 410. వెల్లివేసుడుకీర్తిచిత్తోల్లాశుమవర.

వెళ్లుట v. n. To go, proceed, depart, flee. To pass, or elapse. To be emitted. పోవుట, పులాయనముపుట. D. బయలుదేరుట. కడువువెళ్లుతున్నది the bowels are loose. నాలుగుదినములువెళ్లినతరువాత after four days passed.

వెల్లిల్లి n. s. Garlic. Literally (వెల్లి) white (ఉల్లి) onion. లఘనము.

వెల్లువ n. s. A flood, a stream, an inundation. A number of men, a troop. DRY. 1494. తెప్పదిరెండువెల్లువలైనవనచరశకులభూవరులజయించి. H. 2. 73. వెలువడివచ్చిగివలవువెల్లువదొట్టగ. Kod. §. 43. శీతకాలమునహొచ్చినముంచువెల్లువర్.

వెల్లెలకల for వెల్లె వెలకల adv. Recumbent, supine, lying on the back.

వెల్వకుమచ్చుకొనుట v. a. To buy. కొనుక్కొనుట. P. 3. 43. ఒక గాడిదె వెల్వకుమచ్చుకొని.

వెల్వకుట v. n. To set out, start, depart. బైలు దేరుట. N. 9. 303. తల్పుమూసి వెల్వడియెముకుండుకు న్నెడకు. Sar. D. 545. వనము వెల్వడిరాజువచ్చినట దశ, Radha. 3. 122. అప్పడకిల్లు వెల్వడె.

వెల్వరించుట v. a. To force out, make him come out. బైటికివచ్చేటట్టు చేసుట. Swa. 4. 75. పుగయలందరజని వెల్వరించినిశిత కాండముల జెందిరి.

వెల్వల See వెల వెల.

వెవసాయము for వ్యవసాయము.

వెవచోరము n. s. Business. వ్యవచోరము.

వెవ్వరుగా adv. Separately, each one by itself. ప్రత్యేకముగా.

వెశన n. s. Haste, speed. శీఘ్రము, త్వర. వెశన with haste. Vish. 2. 165.

వెశ adv. Hastily, with haste, speedily. క్రక్తున. OG. This is often a mere padap.

వెశనము See వ్యవసము.

వెశల, వెశల n. s. A deep saucer, or shallow earthen bowl. అటిక.

వే adv. Quickly, speedily. శీఘ్రముగా. G. 2. 80. దేవస్వామి తంబై నవార్చ్యంబు వేసొచ్చి. BRAyo. 127. రథము వేకొనిపోయి. T. 5. 122. జగత్పాణింబింబి వేకైలాసంబున కేగి.

వే adj. A thousand. శనశ్రము, అనేకము, వేమరు అని. D. Radha. 3. 126. నేశ్ర కాంక్షు వేవిధముల వెంబరాగ. M. XV. 2. 143. వినినవలించిన వేవిధముల. Paidim. 3. 135. వేవిధంబులలోని వెత్రివాణి.

వేంగిదేశము n. s. A country in the Rajahmandry district; where Vishnu Vardhana was king. రాజమహేంద్రవరంబిల్లాలో తుండే పుకదేశము.

వేంగిశచెట్టు n. s. A tree. Pterocarpus bilobus. గోమూత్రీ, రక్తవీజీ, యెర్రవేంగిశచెట్టు. SC.

వేంగ్యము n. s. Queerness, oddity, nastiness. See వ్యంగ్యము.

వేంచేసుట for విజయము చేసుట v. n. To proceed; to deign to come; or condescend to go. To live or dwell. తుండుటయున్ను. మాయింటికి వేంచేస్తారా will you do me the honor to come to my house?

స్వామివీధిలో వేంచేస్తూ తుండగా when the god was going down the street in procession. ఆపూరికి వేంచేసిన స్వామి the god who honoured the town with his presence. మాలయ్య గారుకంచిలో వేంచేసియున్నారు my father lives at Conjeveram. Jagann. 3. 63. Sar. D. 18.

వేండ్రుడుట v. n. To be hot or angry. మందిశుడుట. H. 3. 195. తల్లికికలనైనదయ శేడునామిద తండ్రియెప్పడు చూచి వేండ్రుడును.

వేండ్రము n. s. Heat, either of the sun, or of a pungent taste. ఉక్రము.

వేకటి n. s. Pregnancy. కడుపు. Vema. 1064. వేకటివలనెల్ల వెనకటివిగువెల్ల.

వేకటిమనిషి n. s. A pregnant woman. గర్భిణిస్త్రీ. వేకరి See ఏకరి.

వేకరివాండ్లు See ఏకరివాండ్లు.

వేకి n. s. Fever. జ్వరము. D. మలవేకి hill fever. లోవేకి internal fever. Vema. 170. యెర్రనాడు దానియేపాటిజూచిన వెత్రిబట్టిమిగుల వేకిబుట్టుకుల్లు విచ్చినగనకుట్టు పెన్నూరంబు.

వేకువ n. s. Dawn, morning. ప్రభాతకాలము. D. H. 2. 190.

వేకువజాము n. s. The morning watch. తెల్లవారినాము.

వేకోనే or వేకువనే adv. Early in the morning.

వేక * adv. Hastily, quickly. శీఘ్రముగా, త్వరగా.

వేక, వేకముగా or వేకమే adv. Speedily. శీఘ్రముగా, త్వరగా. Pal. 247. అనుగురాజుశుల్ల అతివేక దాటి. M. I. 1. 164. కుండలంబులు వేకగొనిరక్తు నాలవనాటికి. Vema. 1. 101. వేకవిటునిమిదవిరి గనేని.

వేకము* n. s. Swiftmess, celerity, velocity, speed, haste. A stream, flow, current. జవము, ప్రవాహము.

వేకంటిదేవర or వేకన్నులసామి n. s. A name of Indra. ఇంద్రుడు. D. R. 6. 112. దీనికినుగొన్న వేకంటిదేవరకును వెచ్చనిట్టూర్పుక్కిట వెదలకు న్నె.

వేగ పాటు or వేగర పాటు n. s. Hurry, hastiness. త్వర, కీఘ్రము. A. 5. 86. వేగ పాటేలయరడునివి భుదగుటకు. టీ|| వేగ పాటేల, వేగరకుడనేల.

వేగరి plu. వేగరులు or వేగర్లు n. s. Messengers, newsmen, spies, scouts. హర్దారాలు, వేగులవాండ్లు. Balu Pal. p. 216. ఘనము గా వేగల కాకతన నేవింటి.

వేగవతి * n. s. The name of a river that runs by Conjevaram.

వేగించుట v. n. To keep awake. జాగరము చేసుట, మేలుకొనివుండుట. D.

వేగించుట v. a. To endure, suffer, bear. ఉడుట. Sar D. 202. విరహ తాపమున వేగించ లేక. ib. 609. వినిశ్రుత్రమోహత వేగించ లేక.

వేగించుట n. s. Waking from sleep. The ceremony performed on the consummation of a marriage. శోభనము, జాగరము. D.

వేగ చెట్టు or వేగశు చెట్టు n. s. A tree. Pterocarpus bilobus. శర్లకవృక్షము. D. గోమూత్ర, రక్తవీచి. Various kinds are called జట్టువేగి and ములువేగి. P. 4. 545. వేగి వేము మొదలు గాగలక్రూకుల.

వేగినాడు n. s. The name of a particular class of bramins. బ్రాహ్మణులలో పైకతెగ.

వేగరము n. s. Haste, speed. త్వర, కీఘ్రము. S. 2. 4. వినిపొమ్మ కొమ్మయింత వేగర మేలా.

వేగించుట v. n. To hurry or hasten. త్వరచేడుట. KP. 3. 204. వేగించక నీవభావించుకొనుము. Vema. 103. తామసింబి నేయడగ చెట్టికార్యంబు వేగిరించునదియివిషమమగును, ఉచ్చికాయచెప్పికుడనే యథలహానె.

వేగు n. s. Eaves-dropping, lurking, spying, listening, as a spy. శివచారము. D. పొంచు, రహస్యము గామర్త మునుకనుక్కోవడము. BD. 3. 1416. వేగుండియారనివిధ మెల్లనరసి. వేగుండి, పొంచుండి.

వేగు n. s. Heaviness. బరువు. D.

వేగుచూచుట v. a. To spy out, to explore. రహస్యము గామర్త మునుకనుక్కోనుట.

వేగుచూచేవాడు n. s. A spy, a scout. రహస్యము గాపోయి లేకవచ్చిమర్త మునుకనుక్కోనేవాడు.

వేగుజాము n. s. The morning-watch. రాత్రినాలు గవణాము. A. 5. 109. వేగుజామిచ్చులెర్పు గాడువులకు.

వేగుజాక్క n. s. The morning star. శుక్రడు. D.

వేగుట v. n. To dawn. To watch without sleeping. To endure, suffer, grieve. To fry, or be fried. తెల్లవారుట, గంజలువేగుట, నిద్ర మేలుకొనివుండుట, తపించుట, శరీరతపించుట, ఉడుట. Siva. 5. 49. ఈగతిన త్తరి తెల తెల వేగన. A. preface 43. జమ్మిలోయబడి వేగహించె. ib. pre. 20. వేగుటయు కాల్యకరణీయవిరతిదీర్చి. టీ|| తెల్లవార గానే. ib. 3. 40. కంటికినిద్ర గానకొడుగుంబడి వేగడమిండు సెక్క చూకంటయు గాడు. P. 2. 223. అనితనువు వేగ వేగినదనుకా. టీ|| తనువువేగ, దేహముశరీతాతు మునుచెంద గా. ib. 5. 44. వేగనమదిలో. టీ|| జాగరూక మైనబుద్ధియిండు. Radha. 3. 23. వేగుమంటి పూ. టీ|| విరహముచేత శ్రమచదుమంటి పూ. వీనితో వేగడముకట్టము I cannot get on with him. R. 5. 228. వేడన వేగి వేగి, దుర్బరచిచారణోలలయా గియా. DRAranya. 258. యాచటలరాక్షసుని యామహారవమన కెంత వేగడం. Padma. 3. 34. తెల తెల వేగుడుబులుగులు, కలకలబలుకంజగముకన్నులు చానై తెల తెల వేగుచుడములచెలియల్లనయుడ యశిఖరిశిఖరంబెక్కె. A. 5. 58. నితలవేగనే. టీ|| నితలవేపొద్దుపొడిచెనా అందరికీకలదనుట.

వేగుప్రాద్దు n. s. Matin hour, the time of dawn. ప్రాతఃకాలము.

వేగులవాడు plu. వేగులవాండ్లు n. s. Spies, scouts. హర్దారాలు. D. BRY. 2. 801. Pal. 92.

వేగైన adj. Heavy, cumbersome. బరువైన. D. Navanadh. p. 150. విడుతుప్రాణమలని వ్రేగైనగుండు మెడకట్టుకొనిలోతుమారిననదికి.

వేలిది, అన గాగర్చించి, పొందిన్ని. OG.

వేచుంగులపాగ n. s. అన గానేమడు. OG.

వేచుట v. a. To fry, or grill. To wish for, hope, expect, watch for. To torment, to grieve. వేయించుట, అపేక్షించుట, కనిపెట్టుట, యెదురుచూచుట, వేధించుట. M. 1. 2. 47. నరసురయక్షుకింపురుడు నాగనభక్త్యరముఖ్యులెల్లనికరుణయ వేచికుండ్రుత్రిజగంబులునికులికాభిరక్షణస్మరణయచేసిను స్థిరతపాండు. A. 5. 157. పొందితరి వేచిమిగులసెప్పించు గాక. టీ|| తరివేచి, అవశరమునుకనిపెట్టి, అన గాశివయముచూచి. ib. 6. 8. ప్రసాదవినియోగమువేచి. టీ|| అపేక్షించి. ib. 5. 46. వేచుదుర్బరకర్తంబలనుంగవచ్చు. టీ|| వేచు, శరీరతపించు శేయుచున్న. P. 4. 220. వేచిదేవ్యుడిచూచికోమ్మనక.

M. XIII. 2. 192. రువిశ్రుతుడు వేదియగును. ib. XII. 6. 576. భుజిశ్వరురాకకు వేదిగాడ. ib. IV. 3. 173. అనసినాయకు జూవివేదిశ్రీరావేశ దుర్గాంతమైకవిశేష. Parij. 4. 86. గతిక్రమిల్లగ వేచు గాలికి సైక బాము నిడిన కైవడి గాలి కడియ మువ.

వేట n. s. Hunting, the chase. A sheep, or goat, for slaughter. కృగయ, అనగా అడవిలో కృగవ యే లనుచుండము. D. గాత్రె, లేక మేకయన్ను. Rucmangada. 3. 79. వేటలాగమదూషితంబులు. H. 2. 100. పూజించెనా గంగ కుఁగ వలయుఁ వేట లుబోనముల్ శివులు గావించెఁగ.

వేట n. s. అనగా విటులు జరతు దేస్తానము. D.

వేటకాడు n. s. A huntsman. కృగయుడు.

వేటకుక్క n. s. A hound, a hunting dog. కృగా దులనుకుక్కేకుక్క. D.

వేటపోతు n. s. A ram. పొట్టేలు.

వేటాడుట v. n. To hunt, to follow the chase. అడవిలో వేటలును కృములను చంపుట.

వేటికి 'To which things:' the dative plural of అవి those things. Also it is the anuk. of the phrase సాటికి, as సాటికి వేటికి. Samagamam. 3. 184. సాటికి వేటికి చలమునిచ్చులము గా.

వేటు or వేటు n. s. A blow, a stroke. A shot, one time of firing. దెబ్బ, తాకు, తుపాకి మొదలై ననాటిని పుక లేవకాల్పడము. Paruj. 1. 53. అనవి నివేటుబడ్డ యుర గాంగనయుఁ బలెనెయిపొయ్యి భగ్గునదరికొన్న భీమనిపము తాశనకిలయనంగ. KH. 5. 106. వేటదియింటికి పూవుడండ గా. Vema. 259. నితి గానిమాట గాతివేటు. Vier. Ch. 6. 93. వేటారు తుండంబులై చెదరంగా వడి వ్రేయువీరరధిక శ్రేణీబ తాఘంబులుక. G. 7. 35. చూటమీదనదియ వేటు గాజేసితి. B. X. 277. గన్యండుమున్నుకంసునిచే తవ్రేటుకుడిదివి కెగిపోయిన. వ్రేటుకుడి, అనగా దెబ్బతిని. వేటుపాటునడిపింపిరి they began to fire.

వేట్ల for వేడ్ల n. s. Novelty, curiosity, spectacle, show. Glee, delight. See వేడుక. Naishad. 3. 50.

వేట్లాడుట v. n. To fight, to deal blows. కొట్లాడుట. Charu Chandrod. 4. 92. శ్రుత్ర్యుబంతులవేట్లాడి.

వేడంబు, వేడెంబు or వేడెము n. s. Riding or running round in the ring. చక్రాకృతి గాతిరగడము. Swa. 4. 158. కేడెంబునుంగొని, వేడెంబునందర గంబువరకు తెరపిగని. టీ|| తుట్టుకురుగుతోటిగుర్రా

న్నినడపించి. T. 5. 32. తొడుతుకత్తులు విశిషివిశిషి రుచువేడంబులందిరుగుచు కేడెంబులొడ్డుగొని. టీ|| వేడంబులందిరుగుచు, అనగా మండలాకారముగా శుంచరిస్తున్ను. ib. 5. 57. సుడివడకయేవేడంబులనుడి గాలిగిరిక హయంబునురకరిచుట్టుక; పడి దిరుగగనడిడముగొని బెడిడము గానరికివాడు కృళ కృళ నార్పెక. టీ|| వేడెంబులనన గా, చక్రగతులవే రను. ib. 5. 53. అవ్వారువము గాలిగిక్రముదారిక వేడెములుదిరుగ. టీ|| వేడెములుదిరుగ, అనగా చక్రాకృతి గాతిరుగగాను. Vasu. 6. 138. కుద్దాల యోదర ప్రాధసారశిషినిచంపల వేడంబు లరసికొ నుచు.

వేడబంబు, వేడబము n. s. Curiosity, or wonder, amusement. వింత, వేడుక, చూడ్యము. B. X. 3. 27. విలయకాలమందివిశ్వంబుని వెద్దకడుతులోన దారుకడిది మేటి, నటుడవీవునేచునాగర్భజుడవపుటకురమపురుడ వేడబంబుగాదె. వింతకాదా. Ka-si Khan. 7. 55. అస్త్రంబుధరియించునట, తపస్వి యునటయిట్టి వేడబములెయ్యెడలగలవె. B.X.6.33. ఆ సెడ్ల వేడబంబుల పాశునికనిచున్నునుడిపి. ib. X. 3. 25. విశ్వములీల ద్రిక్ష్యు గునవిద్యకు చుట్టమవైననీకు నీశాశ్వతమైనకాలమిది, శురస్వము వేడబమందురట్టివి శ్వేశ్వర. P. 1. 724. చవుల వేడబములుచాలించితల సాలదరలకచప్పిళ్లు ద్రావువారు. టీ|| కడ్రుచులయందు వింతలువిడిచివెట్టి. Scanda Bramhott Hara Bhact. 2. 190. వెరవకయున్నదాతననువేడబమొక్కటిదాల్చి. వేడబమన గావేడమనిచెప్పవలసియన్నది.

వేడి n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము. D.

వేడి adj. Hot, warm. ఉష్ణమైన, వేడినిళ్లు or వేష్టిళ్లు hot water.

వేడికోల n. s. The pole or shaft of the plough. నాగలిదుంకుతుకలింపి కాడికికట్టేది. D.

వేడిమి n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము. వెన్నెలవేడిమి the warm beams of the moon: of which lovers complain.

వేడివేల్పు n. s. The sun, as being the god of heat. సూర్యుడు. D.

వేడుక or వేడ్ల n. s. Spectacle, shew, pomp, curiosity. Glee, delight. కాశూహలము. D. శంబురము. వేడుకకుడుట to be happy or pleased.

వేడుక or వేడ్ల adj. Novel, curious, shewy. Delightful, pompous, pleasant, amusing. Happy, pleased. నిండావేడుక గావుండినారు they were

much pleased, very merry. కౌతూహలమైన, శంఖరమైన.

వేడుకకత్తె n. s. A shewy girl. A courtesan; an adultress. కొర్రమ్మ, వేశ్యయు. D. Radha. 3. 20.

వేడుకకత్తెనందు రతివింతలనికా భ్రమియింతుజూతు న్నా. టీ|| వేడుకకత్తె, అన గాఢంతో యమునుచేసేది.

వేడుకగా or వేడ్లగా adv. Pompously, splendidly. శంఖరముగా, జంభముగా.

వేడుకగాడు n. s. A shewy man, a fop, a man of pleasure. విటుడు.

వేడుకొనుట v. a. To pray, beg, entreat, solicit. ప్రార్థనచేసుట. D.

వేడుకోళ్లు n. s. plu. Entreaties, prayers. బతిమాలుకోవడములు. Ila. 3. 16. తెలియదోనాచేరచే శ్యంబుగుజారాతివిధమెరింగినాటివేడుకోళ్లు.

వేడుట v. a. To pray, beseech, entreat, solicit. To wish, desire, ask for. బతిమాలుకొనుట, కోరుట, అడుగుట. L. XX. 10. తనువేడినట్టియా తాకుసోత్రముల. R. 6. 28. M. 1. 4. 68. DRy. p. 1507. Caluvai. 105. బలువికంవైనట్టిపాలుచక్కెరద్రావ, బోతెవేదేరు పూబోలాలార. Rama Stava. 1. 135. పోయివరంబువేడుమన.

వేడైన adj. Useless, vain. కొరగాని. కొరమాలినలనితోవినది. P. 1. 87. సుకృతంబునగాంచుసెకా, సెకడుభయవిభాతికాంక్షనుత్రమునతిపాతకునకువేడైనకులాం, తకుడుతెలులువికమువంటి తనయుడుబుట్టుక. టీ|| వేడైన, వెట్టయైననువంటి.

వేడ్ల n. s. Novelty, curiosity, spectacle, shew. Glee, delight. ఉల్లాసము, కౌతూహలము. See వేడుక.

వేణి, వేణికా * n. s. A plait or braid of hair. Plaited tresses. A stream. బిడ, నదియొక్క పాయయు. D. S. 2. 3. కస్తురిపూతమరుంగుజెండవెన్నెంతయువేణికారుచులండగొనకాయించేసి.

వేణువు * n. s. A pipe, a flute. A bambu. వెదురు, పిల్లనగ్రోవియు. D.

వేళ్ళిళ్లు n. s. Hot water. ఉష్ణోద్దకము.

వేళ n. s. Throwing, casting, a toss, a throw, a cast. వెయ్యడము. D.

వేతనము * n. s. Wages, hire, జీతము, కూలియు. D.

వేతనము or వేతని * n. s. A reed or rattan. నిచుళము, క్రబ్బుచెట్టు. D. క్రబ్బులి. Q.

వేతాలుడు or వేతాళుడు * n. s. Vēṭāl or Bēṭāl; a name of Satan; a particular devil, goblin or fiend. భూతము, ఒకొచవివేషము.

వేత్ర * n. s. One who is versed in or acquainted with. తెలిసినవాడు. D. జ్ఞాత, నిపుణతగలవాడు. Thus; తత్వవేత్ర one who has a knowledge of the truth. R. 3. 548. వేదవేదాంతవిద్యంపావేత్రగరిమ.

వేత్రము * n. e. A stick, cane, bamboo, a staff. బెత్రము. D.

వేత్రధరుడు * n. s. A door-keeper. A mace-bearer. a staff-bearer, an officer, a lictor. ద్వారపాలకుడు. SC.

వేత్రపాణి * n. s. The leader of a musical band. నాట్యమునేర్పేవాడు. Pal. 284. నిలచినాట్యమునకునేర్పరియైనవేత్రపాణితగవిషయంబుజేసి.

వేత్రవతి * n. s. The river Betwa, which rises in the province of the Malwa and falls into the Jaunna. నదీవివేషము.

వేదము * n. s. A Veda. A sacred writing of the Hindus: art, science, knowledge. బ్రహ్మములు మందుబుట్టినచదువు, శ్రుతి, శాస్త్రము, విద్య, జ్ఞానము. వాడుచెప్పినదివేదము all he said was taken for gospel. వేదమూర్తులైన his reverence, his holiness, a title given to doctors in divinity. ధనుర్వేదము the art of the bow; i. e. archery. The word వేదము signifies four, because there are four Vedas.

వేదండము * n. s. An elephant. ఏనుగు. D. వేదండయాన a graceful girl who has the silent tread of an elephant. A soft footed damsel, with a luxurious easy pace. వేదండగతి soft paced.

వేదన * n. s. Pain, smart, ache, agony, torment, torture, distress. Perception, sensation, feeling. కష్టము, తెలియడము. D వ్యధ, దుఃఖము.

వేదశిరము * n. s. The Vedant or speculative theology of Bramins. వేదాంతము. Bmj. 5. 34.

వేదాంకములు plu. * n. s. The sciences dependant on the Vēdas. They are శీఘ్ర the science of pronunciation and articulation. కల్పము the detail of religious ceremonies. వ్యాకరణము grammar. ఛందస్సు prosody. జ్యోతిషము astrology. నిరు the explanation of the difficult or

obscure words and phrases that occur in the Vedas. వ్యాకరణాదులైనవట్టాశ్రమములు.

వేదాంతము * n. s. The theological part of the Vedas.

వేదాంతి * A follower of the Vedanta philosophy. వేదాంతశాస్త్రమునుచదివినవాడు. D. వేదాంతమతావలంబకుడు.

వేది or వేదిక * n. s. An altar. A terrace, a rising ground, platform. A stool, a bench. యాగాదులు చేయడమున కైతరీఘ్నైశ్చ మైసభామి. (ఆరుగు, యోగిమూదిమాంశశ్రుతిఆరుగు. D.) Padma. 3. 25. నందనాభ్యంతరమందారములనీడజంతాసుఖాలవేదిజెలువుమిలి.

వేది * n. s. Epithet of Bramha. He who knows or acquainted with. యెరిగినవాడు, బ్రహ్మయున్ను. త్రిభువనవేది he who knows all nature.

వేడు for ఏడు n. s. A porcupine.

వేడురు n. s. Madness, foolishness. వెర్రి. D. A. 4. 42. మొగంబులుబిగిందివేడురెత్తినగతి. టీ|| వేడురెత్తినగతి, వెర్రిత్తినరీతిని. Swa. 3. 53. యంతకనువేడురుచెల్లనటమ్మయింతికి. టీ|| యంతకనువెర్రిచెల్లుబడియాసటమ్మ. Swa. 2. 62. చూపులకవిన్నదనంబుదోతుకనువేడురునంబయిగాలిసోకినకెన్నవలెంగరంసునలివేలులు. Pal. 93. వీధివారడికట్టువేడురుకట్టుకాళ్లునుచేతులుకడలనికట్టు. వేడురుకట్టు, ఆనగా వెర్రివట్టేటట్టుగాచేసేటిది. HK. 2. 118. వసుధవేడురుగొన్నవారిశుగిది. Padma. 3. 17. దీనిపైవేడుకయేలవుట్టే, గనువేడురుగొత్తువరుండునన్నునీచేడియనన్నిచంపములజెండకయారదిజావవచ్చునే. Vish. 2. 303. వినునాతండ్రికిబట్టినపెనువేడురునికుబట్టి. Vicr. Oh. 3. 111. కొడుకువేడురుయేమిటనుడుగుకున్న. HD. 1. 1385. తోలుతవేడురుగొన్నదుష్టమర్మటము.

వేద్యము * adj. Known, evident. తెలిసిన. ఇదితమకువేద్యమయ్యిని it will be clear to you.

వేద్యుడు * n. s. He who knows. తెలిసినవాడు, యెరిగినవాడు. వేదాంతవేద్యుడు one who is versed in the scriptures.

వేధ n. s. A name of Bramha. బ్రహ్మ. D.

వేధ * n. s. Pain, grief. బాధయు. D. శుక్లవేధలు, పార్శ్వవేధలు obstacles, hinderances. H. 4. 74. వాసుపార్శ్వవేధలు, or లత్రలు the oblique bad influence of a star.

వేధించుట * v. a. To pain, torment, tease. బాధించుట, ఓడించుట.

వేధితము * adj. Bored, pierced, perforated. రంధ్రముచేయబడ్డది. D.

వేస adj. Many. అనేకమైన. The word is thus used; వేసవేలు, ఆనగాఅనేకవేలు many thousands. విశేషణమైబహుత్వముంచెల్లును, వేసవేలుఅని. D. OG. A. 6. 53. వేసవేల్పత్వములుజేసివినకయున్న. టీ|| అనేకశుమాశ్రుశ్రమాణములుకావించి. T. 4. 230. ముఖ్యరంధ్రశ్రవరుంజురివేసవేలువారందరు సైక్లనింబాదువునత్వడు. [Chenna. 4. 121. మొక్కివేసవేల్వినతులూనర్ప. Pal. 65. వేసవేలకు నెన్నవెక్కఱంబైన యశ్రుశంఘంబులకడువడి. Prabhavati. 364. వేసవేలుభంగులక.

వేసలి n. s. A braid of hair, a female's hair tied in a tuft, a queue. కొవ్వు. D. M. XIII. 1. 274. Parij. 2. 11. వేసలివారనిక్తియరమే సెయ్యారమైచాలగా. P. 1. 588. వెడవెడవీడివెన్నెరయువేసలిమశ్రుకనీమతక్రమండవ.

వేస్తిళ్లు or వేస్తిళ్లు n. s. Hot water. ఉష్ణోదకము. Contracted from వేడినీళ్లు.

వేశు adj. Appertaining to the వేశుచెట్టు or నింబవృక్షము Margosa tree. వేపాకు the leaves of this tree. వాడువేపాకుచెయ్యిగావున్నాడు he has caught the venereal disease. వేపనూనె Margosa oil; extracted from the seeds of this tree. కరివేశుచెట్టు a tree called Bergera Koenigii; it's aromatic leaves are used in cookery. నేలవేము Colombo-root, Justicia. కొండవేము a tree, a beautiful variety of the Melia Azadirachta. శురకవేశుచెట్టు Olax scandens. Melia Sempervirens. Rox. వేశుపూతుండగ or శంపత్పూదితుండగ the feast held at the season when the Vepa tree is in flower. This is the Telugu new-year's day.

వేపి n. s. for ఏపి. A dog. కుక్క. Jagann. 1. 15.

వేటవేళులుశుదివేలునుచ్చికవార S. 3. 153. వేళులుదినియెన్నెచూవంకిదిందినచెల్లక. S. 1. 130. కొచ్చివేళులుచూనిసికోతులాదియైనవన్నియు. S. 2. 49. బడలచెక్కినలొంగంబాపాకలాదికూకానివేపికడంబిలిబధక్తివివశయపాలక.

వేటత * adj. Quivering, shaking, trembling. కంపితమైన. Vish. 6. 34.

వేళు n. s. Frying. వేయించడము

వేళుట v. a. To fry, roast, bake. వేయించుట. BD.
 4. 1942. విదలించుకొని దెచ్చి వేపింపించి.
 వేళుడు adj. Baked. వేయించిన. వేళుడువియ్యము
 roasted rice; fried or baked in a pan without
 grease.
 వేళుడు n. s. A frying pan. శనగలు మొదలైనవి వే
 యించేమండ. D.
 వేసు * n. s. A loom. సారెవాడునే సేజలక. D.
 వేసుడు or వేముడు n. s. A name used for God.
 వేళుడు. Vema. 2150. ఆనుడ కానుడకడవులు,
 గ్రామములు జెరువునదులు, కర్మములింఠే, తా
 మెండలో నదిరిగిన, వేసుడుతోడనుచు వచ్చువెంట
 నే.
 వేమరు adv. A thousand times, again and again,
 often, constantly. తులుమరు, చూటిచూటికి, D.
 వేమాటికి adv. Again and again.
 వేమారు adv. A thousand times, over and over,
 again and again తులుమరు, చూటిచూటికి, D.
 వేమాలవుసిగ్గు or వైమూలవుసిగ్గు n. s. అనగా అడ
 నవుసిగ్గు. OG.
 వేము n. s. The margosa tree. నింబవృక్షము. D.
 See వేపి.
 వేయించులకైదులు n. s. అనగా విష్ణుచక్రము. D.
 వేయి adj. A thousand. శకాశ్రము. D.
 వేయించుట v. a. To fry, heat, warm, roast,
 bake. To pain, grieve, torment. వేగేటట్లు చేసు
 ట, బాధించుట.
 వేయించేతులరేడు n. s. అనగా నూర్యుడు. D.
 వేయుట v. a. To throw, cast, or fling: to dis
 charge a missile weapon, or fire arms. To place,
 put, to put on, as a dress. దాన్నివేంపమీదవలె
 కదెబ్బవేళినాడు he gave her a slap on the
 cheek. ఆగుడ్డనుబల్లమీదవేళినాడు he put the
 cloth on the table. వాడు నాకుకూడువేయనం
 టున్నాడు he says he will not support me. కం
 చములోకూడువేసినది she put or helped the
 rice in the plate. నాకూటిలోరాయివేళినాడు
 he took away my bread. నాసాక్షునువారిసొం
 ట్లోవేసుకొన్నాడు he devoured my property.
 ఆచూత్రను సొంట్లోవేసుకొన్నాడు he put the
 pill in his mouth. టోపివేసుకొన్నాడు he put
 on his hat. మూతవేసుట to put a lid to a box:
 to shut. తలుపువేళినాడు he shut the door. రా
 త్రిఅంతా నేను రెక్కతో రెక్కవేయలేదు I did not

close my eyes all last night. కోలాటమువేసు
 న్నారు they dance with sticks in their hands.
 బండివెయ్యి make the carriage ready. కల్లమువే
 యి or బీసీవేయి saddle the horse. గుడిసావేయుట
 to build a hut. దీపిట్లువేయుట to light torches.
 రెక్కవేయుట to cast up an account. ఆయావు
 దూడవేసినది the cow calved. మబ్బువేసినది it is
 now cloudy. మేతవేసుట to give forage. పడవే
 సుట to let fall. కూతవేసుట to give a cry. మి
 డతవేసుకొనిపోయినవంట corn eaten up by the
 locust. Vish. 2. 14. చయ్యనరెట్టబట్టిసాక్షునివెన
 కకుబడద్రోవినీవువేళెక వెలుచక. వీవువేళెక, వీ
 శునిదాడఅడవినాడు. As an expletive added to
 some past participles, it denotes completeness
 of action and may be expressed by "up, off,
 on, down, through, away." కోసివేయుట to cut
 off. మూసివేయుట to shut up, or shut lo. తోసి
 వేయుట to push away. తీసివేయుట to draw out.
 ఓకివేయుట to pluck up or out. కొట్టివేయుట to
 strike down or cut off. పడవేయుట to cast
 down. వ్రాసివేయుట to write off. యిచ్చివేయ
 ట to give away. తినివేయుట to eat up. పడమ
 టిగాలివేళేటప్పుడు when the land-wind blows.
 నాకుభయమువేస్తున్నది I am afraid. కంపువేస్తు
 న్నది there is a stink.
 వేయినేల for వెయ్యేల In a word, in short.
 వేరడి n. s. A fool. వెర్రెవాడు, వెర్రెదియ. D.
 వేరమి or వేరము n. s. Enmity. Celerity. వేర
 ము, పగయున్ను. OG. ABA. 3. 70. వైరవేరముల
 గువేరమనక. శహజశక్రుత్వము. D.
 వేరు plu. వేళ్లు n. s. A root. మూలము.
 వేరు adj. Separate, different, other, another. వే
 రే. వేరువేరుగా separately. B. 3. 18. మహాదా
 డులకాదాత్మకంఠే వేరులవియటంచు తలచువాడు.
 వేరొకడు another man.
 వేరు n. s. Separation, division. విభాగము, విభజన.
 వాండ్లు వేరుపడ్డారు or వేరుపోయినారు they
 separated.
 వేరుతనశ n. s. That kind of jack tree, the fruit
 of which springs from the root. See A. 1. 21.
 అన్ఘ్రికనశవృక్షము. D.
 వేరుపారుట v. n. To take root, attain stability.
 పాడుకొనుట.

వేరువుచ్చుట v. a. To divide, separate. శ్రుత్యేక
భరచుట, ఎడవావుట.

వేరుబంధము n. s. Partiality. వంచన. అదివిడ్డలనం
తాశనుముగా చూపున్నదే గాని దానికి వేరుబంధ
ములేదు she looks upon all the children with
an equal eye, devoid of partiality.

వేరువిత్తు n. s. Bane, ruin, destroyer. నాశకము.
M. VIII. 4. 247. వినవేమీకెల్ల వేరువిత్తనునన్ముక్
H. 3. 268. పుంజలవేరువిత్తు Parij. 2. 46. ఆమ
రులబోసపుట్టికె శనాశ్రమయూఘనిభోడుకోదె
శంతమసమిమువేరువిత్తుకుముదంబులచక్కిలిగంతపుం
శ్వలీశమితికిచుక్కవాలునవ సారశిలక్ష్మితోలంకు
బావకోకములకుగుండెల్లడము కైరవమిత్రుడుదో
చెతూర్పుణ. Qhoudappa. 48. విదనివృథిచారి
ముండలవేరువిత్తు. Sananda Ganeswar. 3. 47. ఇ
ల్లాండ్రపైరంతుల్ జేసెటివేరువిత్తు గురుదార డ్రో
హి.

వేరువేర or వేర్వేర adv. Separately, differently,
distinctly. శ్రుత్యేకముగా. B. X. 116. అదియు
నెట్లనచువోదాదులబోశెడివేరువేరయ్యెన్నివిధ
ములగు.

వేరువేరగలు n. s. The ground-nut. Arachis hy-
pogaea. వేరునకాచేరగలు.

వేరవేరే adv. Separately. శ్రుత్యేకముగా.

వేరే adj. Other, another, separate, distinct, dif-
ferent. ఇతరమైన, భిన్నమైన.

వేరొక adj. Another. మరియొక. Vish. 3. 65.

వేరొకడు n. s. Another man : somebody. మరియొ
కడు.

వేర్చ for వేర్చ HD. 2. 2147. See వేరుచుట.

వేల * n. s. Limit, boundary. The sea shore. మర్యా
ద, సముద్రపుచెలియలికట్ట. Vish. 6. 399.

వేళ * n. s. A time, period or opportunity. కా
ర్యోచితసమయము. యీవేళ to-day, this time.
ఆవేళ that day, that time. యింకొకవేళరండి
come another time. ఒకవేళ perhaps. గంటవేళ
one hour's time. Ila. 1. 25. G. 6. 23. ఆవేళకా
at that time. L. 2. 92. వేళలుకాచుకుండెచువారు
they who watch for an opportunity. అట్లా
చెప్పేవేళకు on his saying so. కాదువేళాసమయ
ముచూడడు he does not care for time or sea-
son. వేళవేళ in season and out of season.
అవేళలోవచ్చినాడు he came out of the time,
he came at the wrong time. రేవుయేదివేళకున

వుయిక్కడికిరావలసినది you must at all events
come here to-morrow. వేళవల్లనిద్రపోకున్నాడు
he sleeps at wrong hours. యిది నావేళాగు
ణము this is the bitter fruit of my evil hour.

వేలకట్టుట v. a. To hang up, sling up. వేలాడక
ట్టుట.

వేలలరబడి, వేలాంతరాలు n. s. Thousands on thou-
sands. అనేకశివాశ్రములు.

వేలబడుట v. n. To hang, be pendant. వేలిపోవుట.

వేలము n. s. A camp. శివరము, పాశము, అనగా
దండదిగియుండేచోటు. ABA. 3. 70. వేలంబు
పాశమువెలయువేలమునంక. Vasu 4. 6. ఆనాత
కుశిమూచాచు వేరిటియిర్లవేలముల్. Pal. 380.
అనివేలమంతయునవుడుచాటింది. ib. 200. వచ్చి
నపురువడివేలముజొచ్చి.

వేలవేయుట v. a. To hang. వేలాడవేసుట.

వేళాకోళపు adj. Intricate, puzzling. చిక్కుగావుం
డే. K. P. 3. 79. వేళాకోళపుదీక్షలువేలికలుగ
శాసములునువీడజడలుదా, దాలుచుటెట్లకోమిం
టక, లీలాహరిదోలనింతనేర్పరియయ్యెక.

వేళాకోళము n. s. Intricacy. చిక్కు. వేళాకోళము
సెందిన Twisted. చిక్కులబద్ధ. Ramastava Raj.
2. 62. ఆలుబిడ్డలకొరకైవాలింబడిధనము గూర్చి
జచ్చినదనకా వేళాకోళముసెందుచు స్త్రీలోలుం
డైనవాడుచెడిపోపాలై.

వేలాడుట, వేల్చాడుట, వేలుట, or వ్రేలుట v. n. To
hang, dangle. లంబితమవుట. వడ్డంటనగా వాని
చూరుబట్టుకొనియేలవేలాడుతున్నావు why should
you hang about him when he rejects you?

వేలార్చుట v. a. To throw away, cast off, get rid
of. పోగొట్టుట. See వెలార్చుట. M. VIII. 2.241.

తద్వేదనవేలార్చంబూవితి.

వేలినవారు Error for ఏలినవారు.

వేలిపోవుట v. n. To hang, be pendant. వేలబడుట.

వేలిమి n. s. A burnt offering. వెళూముము. D. వే
లిమిబొట్టు a mark made in the forehead with
the ashes of a burnt sacrifice. R. 2. 109. సె
శిలివేలిమిబొట్టుకునివూడవచ్చుగనాధి శిలకంబుబటు
వుగాదీర్చవచ్చు Swa. 2. 57. వేలిమియుకాసురా
ర్చనయు, విశ్రుశివర్యయుజ్జికై.

వేలు plu. of వెయి n. s. Thousands. శివాశ్రములు.
R. 1. 111. కొండ్రవేల్కొండ, అనగాచాలుమట్టిం
విడున్నినదివేలాదిగావండును.

వేలు or వ్రేలు plu. వేళ్లు infi. వేలి. n. s. A finger, a toe: a claw. An inch. అంగుళము. పెనువేలు or బొటనవేలు the thumb or great toe. చిటికిన వేలు the little finger or toe. ఆవిద్యలోవాడు పిరికంపే రెండువేళ్లు మించినవాడు that man is a little above this one in learning. Caluvai. 193. నలి నాడు పెనువ్రేలిన ఖములు చెప్పింది విగురాకు చెక్కుల జేర్చరమ్మ. యేమైనావేలుకు వేలుయెడ మే every two fingers are separate: a proverb meaning that there is a difference even between those (son, nephews &c.) who appear to be equally in favour. హెన్రీ వేలు పెట్టుకొనిపోయినాడు he was disappointed, or cheated.

వేలుచుట, వేల్పుట, or వ్రేల్పుట v. s. (వెల్పు) infi. To offer up a burnt sacrifice. హూమము చేసుట. D. P. 4. 392.

వేలుట or వ్రేలుట v. n. To hang, dangle, be suspended. లందిరమపుట. One verse says శంకరుని వంటిమహాత్ముడు లింగరూపియై కులికెడు దాని గవ్వించు నుగుబులపైబడి వ్రేలుచుండగా. తలవేలవేసుకొని యున్నాడు or ముఖమువేలవేసుకొని యున్నాడు he is down cast, i. e. hanging his head. A. 6. 22. వ్రేలుడగుబొజ్జ a big paunch, a swag belly.

వేలుపు or వేల్పు n. s. A god. దేవుడు. ఇలవేల్పు a god of this world. i. e. a Bramin. Kod. §. 7. యిలవేలుపులభూమియెత్తడాదు. ఇలువేల్పు the patron saint, the genius or household god. వేలుపుటన్ను, అనగా దేవతాస్త్రీ. T. 2. 106.

వేలుపుకొలను n. s. The heavenly fountain. ఆకాశకంఠ.

వేలుపులగాణలు, అనగా గంధర్వులు. D.

వేలుపులగారు, అనగా విరావరము. D.

వేలుపులత్రోవ, అనగా ఆకాశము. D.

వేలుపులమువ్వ, అనగా చంద్రుడు. D.

వేలుపులయిక్త, అనగా శ్వర్ణము. D.

వేల్పించుట v. s. To cause to offer a burnt offering. హూమము చేయించుట. ND. 2. 553. హూమము వేల్పించి.

వేల్పుకొండ n. s. అనగా మేరుపర్వతము. D.

వేల్పుజెట్టు n. s. అనగా కల్పవృక్షము. D.

వేల్పుపేరు n. s. అనగా ఆకాశకంఠము. D.

వేల్పుటాళ్లు n. s. అనగా బృహస్పతి. D.

వేల్పుడశవాయి n. s. అనగా కుమారస్వామి. D.

వేల్పుదొర, or వేల్పురేడు, అనగా ఇంద్రుడు. వేల్పుదొరలేడ n. s. అనగా ఉచ్చైశ్రవము. D. వేల్పుదొరవిల్లు, అనగా ఇంద్రధనుస్సు. D. వేల్పుపాటకులు, అనగా గంధర్వులు. D. వేల్పుపెద్ద n. s. బ్రహ్మదేవుడు. D. వేల్పులగడ్డి n. s. అనగా కామధేనువు. D. వేల్పులసాని, అనగా శ్వర్ణరేవు. వేల్పువెజ్జ n. s. అనగా ధన్వంతరి. D.

వేల్పిడి or వ్రేల్పిడి n. s. A snap or sound of the thumb and finger, used in calling a dog &c. చిటికె. BD. 5. 468. మృదువుజబేసి వ్రేల్పిడిలోన బసిడిబడయుటకు. వ్రేల్పిడిలోన, అనగా చిటికెవే శేంతఫేళులో in a moment.

వేల్లనము* n. s. Rolling on the ground (as a horse) shaking. పొల్లడము, కవలడము, పూగడము. G. 2. 101. దోలావేల్లనసుఖలోలుడై.

వేల్లిరము* adj. Shaken, trembling, tremulous. Crooked. కదిలించబడ్డ, వేలాడుచున్నటువంటి, కక్రమైన, వంగినది.

వేపిన At dawn. తెల్లవారగా. OG. BD. 6. 284.

వేపినగుడి కేసినవేల్విగుల. A. 1. 15. వేపినమేడ. ib. 5. 164.

వేపిలిపాలము or వేపిలిచేను n. s. A field ploughed last year but this year lying fallow. నిరుడుడు ప్పినిలిపినపాలము. D. Vaij. 3. 28. వెడవేయనడ నైనమడను వేపిలిచేనదాకొన్నవారిజీతదంబనంగ.

వేపిళ్లు n. s. The longing, laziness, and other affections of a pregnant woman. గర్భిణీస్త్రీయొక్క వాంత్యాదివికారములు. D. T. 1. 133. Sar Padya. 40.

వేపుకాము n. s. The morning watch. వేకోకాము. తెల్లవారికాము. BD. 4. 26. మాసినవశ్రీముల్ మరిమోచుకొనుచు, వేపుకాముననేగవేరొక్కరేపు గావించియుడుకుచు.

వేపుట v. n. To dawn. తెల్లవారుట. Chenna 5. 382. ఇకనేడువేపినకొమురిమురి చీకటింగణని కా యముతో. ib. 5. 384. వేపినపిమ్మటనా గాంబా వరతనయుండు.

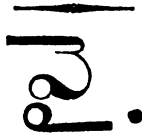
వేపురు n. s. A thousand persons. వెయిమంది. DRS. 218. ఎనిమిదివేపురనేళుమైచంటి. HD. 1. 265. నీవుకండవెకాపునివంటిమునులు, వేపురుగూడివేవేలచండములు. G. 5. 66. వేపురుచాంధ్రుల్ గలుగవేడనబొండగనాకుడేల.

వేవెలుంగులదొర n. s. The Sun. నూర్యడు. A. 1.
 22. వేవెలుంగులదొరతోడు రేవెలుంగు.
 వేవేలు n. s. Thousands upon thousands క్షమాశ్ర
 శమాశ్రములు, అనేకము. Chamat. Manj. 3. 93.
 వేశము * n. s. The abode of harlots. A house in
 general. వేశ్యావాటిక. D. గృహము.
 వేశిలి, వేసిలి n. s. Plague, pestilence. తెవులు, చలి
 జ్వరాలువాంతిభేది మొదలయినవి.
 వేశ్మము * n. s. A house. ఇల్లు. H. 2. 220.
 వేశ్య * n. s. అనగా బోగముది.
 వేశ్యాంగన * n. s. అనగా బోగముది.
 వేషము * n. s. Dress, garb, habit, a fashion or
 manner of dress, costume, a disguise or guise,
 తనతీరువిడిచిమరియొక విధముగావశ్రీభూషణాదు
 లుఅలంకరించుకోవడము. D. కూరు వేషము, a false
 garb, a disguise. M. 1. 1. 151. తక్షకుండునగ్న
 వేషధరుడై. వేషమువేయుట to put on a disguise.
 కృష్ణవేషమువేశినాడు or కట్టినాడు. he dressed
 or disguised himself as Krishna. తలమెస్తున్నద
 నివేషమువేసుకొన్నాడు he feigned a head-ache.
 వేషగాడు n. s. An actor. వేషములువేశేవాడు.
 వేషధారి * n. s. A person, in disguise, a masker.
 కూరువేషమువేసుకొన్నవాడు.
 వేషాలమారి n. s. He who feigns. మాయలమారి.
 వేషి * n. s. He who is disguised. వేషధారి. BRB.
 5. 37. ఇంద్రుడుప్రియంబుగ నొరతువేషియైనవాడ
 ని.
 వేష్టకము * n. s. Gum, resin. బంక. D.
 వేష్టనము * n. s. A turban. పాగ. SC.
 వేష్టనము * n. s. Surrounding, encompassing. చు
 ట్టుకోవడము. SC. చుట్టడము. Bobb. 2. 210. కా
 జంబవలయ కాంచీదామవేష్టన శ్రుబలనైకతనితంబ
 ములదాని. One verse says కఠినతరదామవేష్టన
 లేఖాశిందోహాశించేమాదాయిసావళయి.
 వేష్టించుట * v. a. To surround, encompass, en-
 circle, to wrap round, twist round. చుట్టుకొను
 ట, చుట్టుట.
 వేష్టితము * adj. Surrounded, encompassed. చు
 ట్టుకోబడ్డ. BRS. 182.
 వేష్టువ n. s. A garment. ధోవతి.
 వేసం or వేసవి n. s. The summer, or hot wea-
 ther. ఎండకాలము, శ్రీస్తుబుతువు. D. వేసంశల
 లు Midsummer holidays.

వేశిగాడు n. s. A person in disguise, a mask.
 వేశివేషధారివురుమడు, అన్యవేషములు వేసుకొ
 న్నవాడు.
 వేశిట n. s. Fatigue, vexation. అలియక. D. అల
 శిట, విసుకు. Purura. 3. 104. శుఖులమాటలకువే
 శిటమెంచునుశయ్యవైలేవి. T. 2. 168. తన్నిన
 వేశిటకొన్నినాళ్లు. Sar. D. 209. జలముద్రావివేశి
 టదీరనచట. Anirud. 2. 105. తులుకగదవమ్మవే
 శిటశుడకుమ్మ. ND. 1. 487. విరహాన్నిచేగుంది
 వేశిటమెంది. Chatu. వెనకకుబోకమామ్మనకవేశ
 టబొందక. S. 3. 28. గడెదదవువేశిటలచేసుడివ
 డక.
 వేశిటము n. s. A mule. Also a kind of hawk.
 A. B. A. 3. 71. వ్యాశిటిక, దేగయుచెలంగువేశిట
 మన.
 వేశిడల్లిదేగ n. s. అనగా వేశిసభేదము. D.
 వేశిడము n. s. A kind of hawk; also a mule. వే
 శిరము. D. ఒకదేగ, కంకరగాడితెయ్యన్ను. OG.
 says గడ, కంకరగాడిదాను. Swa. 4. 85. విరిచె
 వడిగజుసెకపెద్దవేశిడంబు. టీ|| వేశిడంబు, ఒక
 దేగ.
 వేశిము n. s. Plu. వేసాలు for వేషము. Pal. 228.
 వేసాలుబల్లెదువెత్రిసాడెవుడు. Sampagaman-
 na. 5. 52. వేసాలెల్లాభవిలో గ్రాసాలకెగాకము
 క్తికలిమికినేలా.
 వేశిరి for వేసలి n. s. అనగా కొచ్చిఅని తోచినది.
 Dab. 51. చెలరేగచెనుటలుచెక్కిళ్లజార, చిన్నబో
 యినమోముచెదరినబొట్టు, వెన్ననదూగాడువేశి
 రితోడ, బంగారుముడివీడిచుడిపోయినట్లు, యంగనా
 మజిలించనందుచునుండె.
 వేశిరించుట v. n. To be fatigued, vexed, or dis-
 gusted. విసుకుట, అలశిటకుడుట. Dab. 79. వేశి
 రింతుకజనుత్ విశజెప్పినట్టి.
 వేశిరుట or వేసారుట v. n. To be fatigued, vex-
 ed, disgusted. విసుకుట, అలశిటకుడుట, బడ
 లుట. Swa. 3. 90. క్షుణ్ణముతోజవరాండ్రవి
 త్రముతోకుక్కున వేశిరంజనదు. టీ|| వేశిరంజనదు,
 అనగావిరక్తికడకూడదు. ib. 4. 167. ఆడవియుం
 బొడిచియుంగడ శులంగానకమిడిసి మృతుండునుం
 గానిదానతుంజూచివేశిరిరోశింబునా. టీ|| వేశిరి,
 విసికి. H. 5. 38. వేసారకవిన్నుజెప్పెదను. ib. 5.
 122. ib. 5. 59.
 వేసాలమారి n. s. He who feigns, మాయలమారి.
 Sar. D. 605. వేసాలమారికివెంబనచూపె.

వేసుకొనుట See వేయుట.

వేస్తరము n. s. అనగా వేస్తరము. D.

వైకటికుడు, అనగా రత్నములు సానబట్టేవాడు. D.

వైకల్పికము * adj. A doubtful, or indeterminate alternative. శుందిగ్గ మైన, శుంఠంతర మైన. Vema.

422. ఏకబ్రహ్మమునిత్యము వైకల్పిక మైన యట్టివస్తువులెల్ల యేకత్వంబనియెరిగినశోకము లేకల్లము క్తి సులభము.

వైకల్యము* n. s. Lameness, mutilation. Deficiency, defect. Agitation, flurry, confusion. వికృతభావము, అశ్రుశున్నత. అంగవైకల్యము maimedness or lameness. చిత్తవైకల్యము confusion of mind, blindness of heart.

వైకత్యకము * n. s. అనగా ఉత్తరయము గా వేసుకొనే పూజండ. D.

వైకుంఠము* n. s. The paradise of Vishnu. విష్ణు శుట్టణము. D. మాతండ్రికి వైకుంఠ ప్రాప్తి అయిన తరువాత after the death of my father.

వైకుంఠుడు * n. s. A name of Vishnu. విష్ణువు.

వైకృతము * adj. Changed, modified. మారుతాశుఖల. M. XI. 2. 65.

వైకృతి * n. s. Metamorphose, change of form. రూపాంతరము. T. 5. 105. కోడివైమడనునికోడి వైకృతి సహస్యాజారతను గాంచి.

వైక్రాంతము * n. s. అనగా వజ్రము వంటిది. D.

వైఖరి * n. s. Manner, way, style. రీతి, విధము.

వైఖానసుడు* n. s. A priestling, an attendant in a Vishnu temple. నందివాడు. యాగుడిలో వైఖాన శివ్రాజజరుగుతున్నది in this temple the worship is performed according to the rules of విఖాన శివ్రాజ Saint Vikhanass.

వైఘానసుడు or విఘనసుడు* n. s. Error for వైఖానసుడు.

వైచుట v. a. To cast, &c. The same as వేయుట. Chamate Manj. 3. 21. బంతినెకవైచినెరిదువ్వబాడియగునె.

వైజననము * Bearing-time. The last month of uterine gestation. యానేనెల. A. 4. 176.

వైజయంతము * n. s. Indra's palace. ఇంద్రసౌభము. D.

వైజయంతి * n. s. A banner, a flag. The garland of Vishnu. భుజము, విష్ణుమాలిక. SC.

వైజాతివాండ్లు n. s. A certain low caste among Cōmatas. కోమట్లలో తుకవిధమైన నీచకులము. A. 4. 56. అగసాలె, సాలె, కటసాలె వాసె, వైజాతి. టీ|| వైజాతి, అనగా కులుకువాండ్లు. P. 1. 793. ఇల్లువైజములకీషింజునిచ్చిన సొమ్ముమగుడ నీలేనికోమటిగులాసు, చేజేతవిశ్వసించినవారివెచ్చు సచ్చములగీలరచువైజాతితోండ, తెగింజిలేనిపోటుగనెడ్డనద్దల గడ్డలపొడుచువేసనవి గాది.

వైడము for వైశము n. s. Haste, speed. adv. speedily. త్వర, కీఘము. L. 10. 161. ఉడిగంబులు సేయు యుత్పలాక్షులను వైడంబుబంపి యవ్వని తకునుండ, బంగారుమేడ చక్కరముతో గూడశృంగార మొనరించి.

వైడూర్యము * n. s. The stone called cat's-eye ; lapis Lazuli. విదూరజము, అనగా నవరత్నములలోది.

వైదవము* adj. Made of bambu. Produced by the bambu. వెదురుతో చేయబడ్డ, వెదురుసబుట్టిన.

వైదవికుడు or వైదవికుడు n. s. A flute-player. పిల్లనగ్రోవియూచేవాడు. Vasu. 5. 81.

వైతడు 'Let us cast : ' this is an irregular form for వేతాము, from వేయుట. Charitr. 592. చనియందరమునయ్యశరణుసాత్తుండు, వైతదాయయ గారి వాకిటశవము.

వైతనికుడు* n. s. A hired labourer, a hireling. లోజుకూలివాడు. D.

వైతరణి* n. s. The river of hell, the Hindu Styx. Name of the mother of the Racshasas or giants. నరకస్థితనది, రాక్షసులతల్లిని.

వైతాలిక * n. s. A melody or tune which is without a marked time. రాగవిశేషము.

వైతాలికుడు* n. s. A king's bard. మేలుకొలుపులు పాడేవాడు. D. బోధకరుడు, భట్టువాడు. G. 11. 135. ఒకవైతాలికుడేగుచెందినధలోనుల్లిత్రుహస్రాగ్రుడె.

వైదగ్యము* n. s. Dexterity, subtility, cleverness, skill. చాతుర్యము, నైపుణ్యము.

వైదర్భి* n. s. The lady born at Viderbha, a title of Damayanti wife of Nala. Also a name of Rukmini wife of Krishna. నలుని భార్య, రుక్మిణియున్ను.

వైదికము or వైదికము * adj. Canonical ; conformable to the Vedas. తాకికము కాని. వైదికవిద్యలు the sacred studies. వైదికము the sacred fire

i. e. fire on an altar &c. as distinguished from లాకికాగ్ని common fire. M. XIII. 5. 192. వినుమితివైదికంబును లాకికంబును రెండువిధములు యజ్ఞ విధులు. వైదికలిపి or వైదికాక్షరము the clerical hand, a round antique mode of writing like law-text. వైదికబ్రాహ్మణుడు a Vaidica bramin. i. e. one who is set apart for religious duties or studies ; this implies abstinence from secular pursuits.

వైదికము or వైదికము* n. s. Conformity to the Vedas; any sacred pursuit. యావేళకూయింట్లోకొంచెము వైదికము a certain religious rite is to be celebrated in my house to-day. వాడు లాకిక వైదికములయందు నిండాశీమర్దుడు he is equally skilled in clerical and secular pursuits.

వైదికుడు* n. s. One who is engaged in sacred pursuits or studies. లాకికుడు కానివాడు.

వైదుషి or వైదుష్యము* n. s. Learning, wisdom. పాండిత్యము, జ్ఞానము.

వైదేహి * n. s. A title of Sita wife of Rama. సీతాదేవి.

వైద్యుడు corruption of వైద్యుడు A physician.

వైద్యము * n. s. The art of medicine, surgery. చికిత్స.

వైద్యుడు * n. s. A physician. చికిత్సకుడు.

వైద్రుసుము* adj. Made of coral. తుగడముతో చేసిన. Ananda 5. 27. ప్రాకారంవైద్రుసుంవైచ.

వైభవ్యము * n. s. Widowhood. విభవాత్వము.

వైసలేయుడు* n. s. The son of Vinata, a name of Garuda: the braminy kite. గరుత్మంతుడు.

వైసము n. s. Particulars, detail. Convenience. Manner, way. విభజన. D. వైపు, విభము, చూర్ణము. దానికి పైక వైసము చేస్తున్నాను I will try a plan regarding it. వైసము గాతుట్టుకొన్నాడు he held it cleverly so as to be handy. వాడు రాకుండా వుండే వైసము మేమి what can be the meaning of his not coming?

వైచరీత్యము * n. s. Diversity, contrariety, opposition, adverse. విభిన్నతము, ప్రాతికూల్యము, వ్యతిక్రమము.

వైచించుట for వేయించుట. Pal. 62. గుర్రాలమీద కల్లములు వైచించి.

వైపు n. s. A direction, side, quarter. An expedient, convenience, way, manner. భాగము. D.

వైసము, ఉపాయము. అకొండమీడియొక్క దము నకు వైపు విక్రమము I did not find a way to go up the hill. Vema. 107. వైపుచెలసిబలుకవలయువేమ. T. 2. 100. జూపులకోపులనేపులవైపులమైపులక లాశగ. Ila. 3. 143. హితవున్నవైపులకు తులిచ్చువైపు. యావైపువాండ్లు people of these parts. Sakuntala. 3. 53. కాశరువైపులనవివేకనగోలదువైనాశమివిశ్రీరింపవేతలిరువోశ.

వైపుకాడు n. s. A contriver. ఉపాయకాలి. Sura-bhanda. 45. పాలుపుమీరంగురణరాజభూరుమాములయగ్రములనున్న మంగలయాశీవంబువడిసికొని తెచ్చునేరుపువైపుకాడువిక్రయాధ్యుండు వాయుచీవిక్రయుండు.

వైభవము or వైభోగము * n. s. Wealth, riches, grandeur. ప్రాభవము. D. విశ్వర్యము, మహిమ. Lalito. 8. 27. అవాజ్ఞ సౌతీతమతర్క్యవైభవం. T. 2. 37.

వైభవుండు* n. s. He who is flourishing or blooming. విభవముగలవాడు. Vish. 2. 87. నవయావనవైభవుండు.

వైమనశ్యము * n. s. Aversion, dislike, estrangement. తగ, విరుద్ధము, స్నేహభంగము.

వైమాత్రేయుడు * n. s. A half brother by a different mother. శివతిత్తికొడుకు. D.

వైమానికుడు * n. s. He who rides in a celestial car. విమానముండు శించరించేవాడు. Harivams Utt. 1. 111. From విమానము.

వైమానికీకము n. s. Error for వైమనశ్యము.

వైమూలపుస్థి n. s. అనగా అడవపుస్థి. OG.

వైయాకరణుడు * n. s. A grammarian. వ్యాకరణమువచ్చినవాడు.

వైయాత్యము * n. s. Boldness. ధైర్యము. N. 1. 272. తనయాశ్రీశిర రామదాశివిలశిత్యాహిత్యవ్యుత్పన్నసౌ వనజాశంకరదాశి గానకలనావైయాత్యవీణానువాదనశ స్నోదన.

వైయాళి n. s. Walk, pace. నడ. Full gallop. వైయాళివిడుచుట to gallop a horse. S. 2. 7. సలి నాయ తాషీ లేనడ లంచనంచ వైయాళిక లైకునైన సలవి గాదు.

వైరము * n. s. Enmity, hostility, antipathy. శత్రుత్వము.

వైరనిర్వాతనము * n. s. Revenge, retaliation, requital of injury. వైరభిద్ధి, శ్రుతికారము.

వైరభిద్ధి * n. s. Revenge, retaliation. శ్రుతికారము.

వైశ్యము * n. s. Ill-will. ద్వేషము.
 వైరాగి * n. s. An ascetic, a devotee : a monk.
 విరక్తుడు, వైరాగిని.
 వైరాగ్యము * n. s. Freedom from passion or worldly attachments. విరక్తి. శ్రురాణవైరాగ్యము, ప్రసూతివైరాగ్యము, శ్మశానవైరాగ్యము "Three impressions vanish soon from the mind: the "self restraint" caused by reading pious books: the continence that impresses the mind of an accouchée: (who protests she will never again have to do with a man) and the feelings of repentance caused by a funeral."
 వైరి * n. s. An enemy, foe, adversary. శత్రుండు. D. రిశ్చ. కరివైరి the elephant's foe, i. e. the lion. BD. 7. 101.
 వైరి * adj. Hostile, inimical. విరోధమైన.
 వైరాఘ్యము * n. s. Ugliness, deformity. కురుడుము.
 వైరోచనుడు * n. s. An epithet of బలిచక్రవర్తి. D.
 వైశంబు or వయిళము n. s. A certain measure of musical time. తాళవిశేషముట. BD. 3. 1870. లాలితంబగు వైశంబుదాళంబు, సాలిపెళ్లాపెళ్లిజాయనజాయి.
 వైశము or వైడము n. s. Haste, speed. adv. Speedily. శీఘ్రము. D. HD. 2. 298. వచ్చెడవైరాపు వైశంబెయనుచు. BRY. 11. 388. Pal. 497. వచ్చినవైశమునకు మెచ్చెనాయుండు.
 వైలక్ష్యాము * n. s. Contrariety, disparity, a difference. విశేషము.
 వైలోవ్యము * n. s. Reversal, reading a magic spell &c. backwards. విలోపభావము, ఆసగాకొననుంచి మొదటిచదవదము మొదలైనది.
 వైవ (The irregular inf. of వైచుట.) వెయ్యగా. వేవేటప్పటికి. DBhag. 129, line 10. హరిమీద తనభారమణిలంబువైవ.
 వైవధికుడు * n. s. A chandler : a small pedlar, a news-bearer, a messenger. వారావహుడు, చిల్లర అంకడివాడు, ఉప్పవిరకభూయఅమ్ముకొనేవాడు.
 వైవర్ణ్యము * n. s. Change of colour. వివర్ణము.
 వైవస్వతుడు * n. s. A title of Yama. యముడు.
 వైవాహికము * adj. Nuptial, matrimonial, relating to marriage. వివాహశంబంధమైన. one verse says వారిజా యులంబువైవాహికములందు ప్రాణవిత్తమానభంకంబు.
 వైశాఖము * n. s. The name of the second lunar month. A churning staff. రెండవమాసము. కప్పమున్ను.

వైశికుడు * n. s. శృంగారనాయకులలో ప్రకడు. D.
 వైశేషికము * n. s. One of the six (Darshanis) philosophical systems of the Hindus. దశానవిశేషము, దక్షిణములలో సౌకటి. వైశేషిక శాస్త్రము a treatise explaining the creed.
 వైశ్యుడు * n. s. A merchant, a man of the third Hindu tribe. శ్రుతీమవర్ణుడు.
 వైశ్రవణుడు * n. s. A name of కుబేర god of riches. కుబేరుడు..
 వైశ్వదేవము * n. s. An abbreviated form of prayers used by Bramina. శుంచయజ్ఞములలో సౌకటి.
 వైశ్వానరుడు * n. s. An epithet of అగ్ని god of fire. అగ్ని.
 వైడమ్యము * n. s. Unevenness. అశమభావము. but the common meaning is enmity. శత్రుత్వము.
 వైష్ణవము * adj. Relating or belonging to Vishnu. విష్ణుశంబంధమైన.
 వైష్ణవము * n. s. The sect of Vishnu. విష్ణుశంబంధమైనమతము.
 వైష్ణవుడు * n. s. A follower of Vishnu. విష్ణుభక్తుడు.
 వైసారిణము * n. s. A fish. మత్స్యము. Chenn. 4. 346.
 వైసు for వయసు * n. s. Age. Pal. 409. వైసుపిన్నులు గానవడిచెడకపాడువ. Chenn. 4. 96.
 వైహాయశము * adj. Ethereal, heavenly. యగశంబంధమైన. Pariz. 3. 10. అతస్మిక్కునుమాసితదేహుడేగవైహాయశవీధి గారడముభావరశింయమిక్రీరసియుడై.
 వైహళి n. s. వెడ్డశిఖ అంటారు. G. 7. 63. భట్టియనం గాధిశ్వరుండును నిలువంబడి విస్తారంబు గాగలుగవైహళిదీర్చి మెల్లజనులం గూర్చుండ నియమించిగలభలుపుట్టకుండా నెడ నెడంబలవరులనిలిపి.

వై Many words vulgarly beginning with this letter will be found under ఓ the vowel O. Thus for వైకుడు See ఒకడు &c. &c.
 వైకుడుట See పొకుడుట The initial P being changed into V.
 వైచ్చుట Error for వచ్చుట to come.
 వైట్టు n. s. Penalty, curse, ban. ఆస. Rājasekhara. 1. 152. శ్రుణులకెల్ల తెలియశ్రుతిసగావించెడనడుగకున్నవారికరయవైట్టు. See ఒట్టు.
 వ్రా Words beginning with this will be found under ఓ. Thus for వ్రాలి See ఓలి

వ్యంగ్యము * n. s. Sarcasm, irony, covert expression of contempt &c. అవశేషము, స్నేహకథ.

వ్యంగ్యోక్తి a sarcastic speech or expression. L. 8. 84. కాంతకీర్తినియోవ్యంగ్యముగానబడగ. One verse by Tennala Rama Lingam describes it thus మునుపానుయోధనునిచాఘనతరయశక్యతిక్తిక్రీడికడుక్రధంధై, రసతూపూకుననేనినమనమొద్దానరునిగల్వమానవువశమే.

వ్యంగ్యము n. s. Impropropriety, indecency, indelicacy. ఎచ్చెరికము. A native remarks (on an Englishman driving his wife in a gig at his side) యిదివాండ్రకువ్యంగ్యముకాదు among them this is no indecency.

వ్యంజకము * adj. Making clear or plain, distinguishing, indicative, expressive of passion or feeling. శ్రీకాళకమైన, సూచకమైన, బోధకమైన.

వ్యంజనము * n. s. A mark, sign, token. A consonant (in grammar.) Sauce, or condiment. చిహ్నము, కాదిఅక్షరము, అస్సాహకరము.

వ్యంజితము * adj. Made visible, manifested. బైలుపెట్టబడ్డ. N. 4. 40. జలధివ్యంజితశాదముల్ శ్రుతయగర్జనేఘసంవాదముల్. టీ|| వ్యంజిత, స్ఫురించబడ్డటువంటి.

వ్యక్తము * adj. Apparent, clear, manifest, evident, disclosed, revealed. స్పష్టమైన, శ్రీకాళితమైన.

వ్యక్తత or వ్యక్తత్వము * n. s. Distinctness, manifestation. స్పష్టత.

వ్యక్తి * n. s. An individual, a person, a man. Manifestation. కృభక్వ్యరూపుము, జనము, ఒకడు, స్పష్టము. BD. 1. 477. భక్తహితార్థమైబ్రభవిం చెనికు, వ్యక్తిగాజెప్పితివగవకునింక. వ్యక్తిగా, అనగా స్పష్టముగా. ib. 5. 444. భక్తునకునుదోడు శరిచారునిచ్చి, వ్యక్తిసందర్భనాశక్తినేతెలివి.

వ్యక్తుడు n. s. A man of the world, a man of understanding. తెలిసినవాడు, తెలివిమంతుడు.

వ్యక్తురాలు n. s. A clever woman; a person of understanding. తెలివిమంతురాలు.

వ్యక్రము* adj. Bewildered, confused, perplexed. Eager, ardent, zealous. వ్యాకులమైన, ఆశక్తిగల. Swa. 1. 39. కాతుకభరవ్యక్రాంతరంగుండు. టీ|| వ్యక్ర, తొట్టుబడుతున్న. P. 1. 659. తందితెంచిందిరాభర్యగర్వాతినిర్వాహణవ్యక్రమందారగున్నప్రణామోదికేళావిస్ఫారము. ib. 3. 102. అభిలప్రాణశ్రుతివ్యక్రగ్ధాహంభావ.

వ్యక్రత n. s. Perplexity, anxiety. వ్యాకులము, వింత.

వ్యజనము * n. s. A fan. తాళవృంతము, విసిరుకర్ర. వ్యత for వెత n. s. Pain, distress. alarm, fear. వ్యథ, పీడ, బాధ. HK. 5. 55. ఘోరదుర్వ్యతయగు యాశ్చ శానఘనవాటికి.

వ్యతిరము * n. s. A misfortune, calamity, reverse. Reciprocity, reciprocal action. ఆశుద, విశర్యయము, వ్యతిహారము, శరస్పరక్రియ.

వ్యతిరిక్తము * n. s. Excepted, withdrawn, distinct, different. భిన్నమైన.

వ్యతిరేకము n. s. Contrariety, difference విరోధము. D. భిన్నత. అన్వయవ్యతిరేకములు తెలియలేదు, అనగా ఆనుకూల్య ప్రాతికూల్యములు తెలియలేదు either way the chance is equal; whether it will succeed or no is uncertain.

వ్యతిరేకము*adj. Contrary. విరోధమైన. ఆజ్ఞకువ్యతిరేకముగా against orders.

వ్యతీపాతము * n. s. The seventeenth of the astrological Yogas. A portent, a prodigy, indicating calamity as a comet, earthquake &c. Contempt. Applied (fig.) to a naughty, troublesome, mischievous child. తంచాంకయోగభేదము. SC. ఉకద్రవము, ఉత్పాతము, ధూమకేతువు, భూకంఠము, అనాదరము, శుద్ధిహోయోగము. ఒరేపోరావ్యతీపాత go along wretched fool! T. 5. 120. అలుకహిమరశ్చినికరణాళినించియామహాతామనఃగంననశ్చుడుష్టశీతసంయోగముననవ్యతీపాతసంజ్ఞబాడమెసెక్కడుముజ్జగంబులువడంక.

వ్యత్యయము * n. s. Contrariety, opposition, variation, inverted or retrograde order. వ్యత్యాసము, విశర్యయము, వ్యతిక్రమము. వ్యత్యయముగా contrarily విరుద్ధముగా.

వ్యత్యస్తము Error for వ్యత్యాసము.

వ్యత్యాసము * n. s. See వ్యత్యయము.

వ్యథ * n. s. Pain, smart, soreness, ache, agony, torture. బాధ, వేదన.

వ్యథిత * adj. Pained, hurt, sore, distressed. పీడించబడ్డ, దుఃఖితమైన.

వ్యవధిస్తుడు n. s. The chief or principal person. A man of business: a clever or able man. కార్యవంతుడు, శ్రుదోజకుడు.

వ్యవధేశము * n. s. A pretence. A name, appellation. వ్యాజము, పేరున్న by Google

వ్యభిచరించుట v. n. To go astray i. e. to commit adultery. రంకుబోలుట.

వ్యభిచారము * n. s. Deviation from the common rule; fornication, adultery. భ్రష్టాచారము, రంకు.

వ్యభిచారి or వ్యభిచారిణి * n. s. An adulteress, harlot, jilt. రంకులాడి.

వ్యయము * n. s. Ruin. Waste. Spending, expense, expenditure. Diminution, consumption. అర్థాది ప్రయము, కరుణకావడము. SO. క్షయము, నశించడము, పాడుకావడము. KP. 4. 15. తనియసిత దాత్త రంజనదనరగలయ, వలయుననియంతమత్రప్రకాశ్యయము చేదదీయవిభురూపుదాల్పివేతిరిగవచ్చి, పాశుగబల్లి రమించితివూర్ణరతుల. M. I. 3. 246 చను బొంకకబ్రాణవ్యయమున, శిరస్వధనాకుహరణమున. P. 1. 825. వసువ్యయవ్యసన.

వ్యర్థము * adj. Useless, vain, fruitless. నిరర్థకమైన.

వ్యర్థజీవి or వ్యర్థకు * n. s. A worthless wretch, a fool. నిరర్థకుడు, అశ్రయోజకుడు. కుటుంబభరణముచేసుకోలేక వ్యర్థుడైవున్నాను I am a poor fellow unable to support my family.

వ్యర్థముచేసుట * v. a. To spoil, baffle, make vain. పాడుచేసుట.

వ్యశీకము * n. s. వంచన, లజ్జయు. D.

వ్యవధానము or వ్యవధి * n. s. Covering. మరుగు. Intervening space, interval. అవకాశము.

వ్యవసాయము * n. s. Trade, traffick, business, dealing. Effort, industry. Cultivation, tillage. ఉద్యోగము, పరిశ్రమ, కృషి, సేద్యము. వ్యవసాయముచేసుట to cultivate. సేద్యముచేసుట.

వ్యవస్థితము * adj. Ascertained, settled. నిశ్చయించబడ్డ.

వ్యవస్థ n. s. A decree, a written declaration of the law. Rule. A written extract from a code of law; a written legal opinion. Engagement, agreement, contract. విధి, నియమము, కోర్కెట్టుకుండికుడువ్రాశియిచ్చేవిధానశుక్తిక, పుడంబడిక. DUR. 1058. వాడికి పైకవ్యవస్థలేదు he goes by no rule.

వ్యవస్థలేని * adj. Illegal, unlawful. నియమములేని.

వ్యవహరించుట * v. a. To use, practise, make use of. To dispute or litigate. ప్రయోగించుట, వాడుకొనుట, వ్యాజ్యమాడట, వివాదముచేసుట.

వ్యవహారము * n. s. A law-suit, litigation. Civil administration, management of public affairs. Profession, business. Usage, custom వ్యాజ్యము, వివాదము, తగవు, దివాలాపుతరి, ఉద్యోగము, వాడుక. వ్యవహారముచేసుట to administer or conduct public affairs.

వ్యవహారశుడు * n. s. A man in business. అధికారి.

వ్యవహితము * adj. Parted, separated. Covered, concealed, not immediate, not direct. వ్యవధానవిశిష్టమైన, ఆవృతమైన.

వ్యవహితుడు * n. s. One afar off. దూరముండండేవాడు. Naish. 2. 160. అంతరిక్షంబునందతివ్యవహితుండునిండునిందింతు గారణంబేమి నాకు, నెట్లునంబున యందశస్త్రిహితుడైనకంతుబాపాత్మునిందింతు గాకయనుచు.

వ్యవాయము * n. s. శింకము D.

వ్యసనము * n. s. Grief, sorrow, affliction, passion. [Note; many dictionaries add these meanings Fault, pain, calamity, vice. దుఃఖము, వింత, విచారము, దోషము, విశుక్తు.] In the Amara Cosa it is stated that వ్యసనంవిపదీభ్రంశేదోషే కామజకోశజే. M. V. 2. 42. వెలది, బాదంబు, పాసంబు, వేట, శులుకుక్రల్లదంబును, దండంబు, శురుశిదనము. యివిశిస్తువ్యసనములు. T. 4. 209. ఊతిలోస్త్రీ వ్యసనంబేయతి గర్హితమండుపైనురాంగన యపైనుత శీలుడైనగురుశుతిపతివ్రతప్రతిష్ఠాచరింతు బాదియెనికుక. టీ|| స్త్రీవ్యసనంబే, వనితనుకోరుటయే. P. 1. 825. నిరతవసువ్యయవ్యసనము. టీ|| వింత.

వ్యసనకరమైన * adj. Grievous. దుఃఖజనకమైన.

వ్యసనపడుట * v. n. To sorrow, to suffer grief. వింతపడుట.

వ్యసనార్తుడు * n. s. He who is afflicted, suffering pain or calamity. ఉపరక్తుడు, అనగావిశుక్తులవాడు, ఓడింతుడేవాడు.

వ్యసని * adj. Vicious, unfortunate, distressed. దుష్టుడైన, భ్రష్టుడైన, దుఃఖపడుట.

వ్యస్థిము * adj. Confounded, confused, separated. వ్యాకులమైన, అశ్రగుణమైన, అనగాచెదిరిన, విస్మయమైన.

వ్యాకరణము * n. s. A grammar. శబ్దశాస్త్రము.

వ్యాకీర్ణము * adj. Scattered, tossed or thrown about or away. కైదవల్లబడ్డ. Kala Hasti. 3. 200.

హరిశ్చంద్రులను దేభ ఖడ్గశరభ వ్యాకీర్ణము ల్రాక్షు
 స్లో త్తరశంచారనివాసముల్. వ్యాకీర్ణములు, ఆన
 గావ్యాకీర్ణములు infested with these wild ani-
 male.
 వ్యాకులము * n. s. Grief, sorrow, affliction. దుః
 ఖము, విచారము.
 వ్యాకులము * adj. Perplexed, confounded, bewil-
 dered. దుఃఖముచేతకలతకర్ణ.
 వ్యాకులత * n. s. Grief, sorrow, affliction. చింత,
 విచారము. T. 2. 79. అశ్రుటికశ్రుటికికమనంబు
 నకవ్యాకులతకవహించు.
 వ్యాకులతము * adj. Afflicted, sorrowful, confused.
 దుఃఖితమైన, కలకబద్ధ. S. 3. 32. మదనభూతా
 వేశవ్యాకులతమానసాంబుజుడై.
 వ్యాకోచము * adj. Blown, opened as a flower. వి
 కసితమైన.
 వ్యాఖ్య or వ్యాఖ్యానము * n. s. A commentary,
 gloss, note, exposition. టీక, వివరణము.
 వ్యాఖ్యాత n. s. ఆనగాటిక చెప్పినవాడు.
 వ్యాఖ్యాతము * adj. Explained, expounded. Con-
 quered. ఛాపితే, జితే. SC. వివరించబడ్డ.
 వ్యాఘ్రుత్పనము * n. s. Rubbing, friction. సఁఘట్టన
 ము, ఒరియడము.
 వ్యాఘ్రుత్తీత * adj. Rubbed, rubbed together. ఒరు
 నుకోబడ్డ.
 వ్యాఘ్రాఠము * n. s. An obstacle, impediment,
 hinderance; striking, beating. The thirteenth
 of the astronomical yogas. విఘ్నము, అభ్యంత
 రము, చెప్ప, శుంచాంఠ యాంఠము.
 వ్యాఘ్రము * n. s. A royal tiger. శౌదూలము.
 (in comp.) best, pre-eminent as శ్రురువ వ్యాఘ్రము
 డు, ఆనగావురువ శ్రేష్ఠుడు a noble hero.
 వ్యాఘ్రసఖము * n. s. The name of a plant.
 (Galedupa arborea.) కరంజము, చక్రకారకము
 a sort of perfume. ద్రంధ్రవిశేషము.
 వ్యాఘ్రాటము * n. s. A sky-lark. భరద్వాజము, ఏ
 ట్రింత.
 వ్యాఘ్రాశీనము * n. s. The skin of a tiger, used
 to sit upon, at devotions.
 వ్యాజము * n. s. An excuse, pretence, deceit,
 fraud. మిష, ఆనగానెటము. D. ఫలము, కతుటము.
 వ్యాజనిండ * n. s. Praise in the guise of blame ;
 a figure of rhetoric. నిందాస్తుతి, అలంకారభే
 దము.

వ్యాజస్తుతి * n. s. Sarcastic praise, affected re-
 proach or ironical commendation. స్తుతినిండ.
 వ్యాజోక్తి * n. s. Double entendre: words that
 convey an underhand meaning; covert expres-
 sion. ఫలోక్తి.
 వ్యాజ్య గాడు n. s. A disputant, a contending par-
 ty in a law-suit. వ్యాజ్య గాండ్లు the parties,
 plaintiff and defendant.
 వ్యాజ్యకడుట v. n. To quarrel, dispute, wrangle.
 తగులలాడుట.
 వ్యాజ్యమాడుట v. n. To contend, litigate, to be
 at law.
 వ్యాజ్యము n. s. A law-suit, dispute, contention,
 litigation. వివాదము, వ్యవహారము.
 వ్యాతము * adj. Opened, expanded. తెరుచుకోబడ్డ.
 Lalito. 12. 10. వ్యాత్రాశ్యంవికటాకారంవిశంకట
 విలోచనం. Nalus says భక్షయశ్యేషమాంరా
 ద్రోవ్యాత్రాశ్యోదారుణాకృతిః.
 వ్యాధి * n. s. Disease, sickness, disorder. రోగము.
 వ్యాధుడు * n. s. A fowler, a hunter. ఎరుకలవా
 డు. D.
 వ్యానము * n. s. One of the five vital airs. It
 pervades the whole body. శరవ్యశరీరవ్యానగా
 లుండేవాయువు.
 వ్యాపకము * adj. Spreading, extending, diffusive,
 comprehensive. విస్తరించేటి. రాజువద్ద ఆతనికినిం
 డావ్యాపకముగావున్నది he has great influence
 with the king.
 వ్యాపకత, వ్యాపకత్వము or వ్యాపకము * n. s. In-
 fluence, sway, prevalence. శ్రుభుత్వము, ప్రాబ
 ల్యము, విస్తారము.
 వ్యాపకుడు * n. s. A man of influence. కార్య
 గాడు.
 వ్యాపనము * n. s. Diffusion, pervading, spread-
 ing. విశరణము, విశర్వణము.
 వ్యాపించుట v. n. To be occupied or engaged
 in business, to engage or enter into business.
 పూనుకొనుట, శునిశుడియగుట.
 వ్యాపాదము * n. s. Evil design; malice prepense.
 ద్రోహచింత. D.
 వ్యాపాదనము * n. s. Killing, slaying. చంశడము.
 D.
 వ్యాపారము * n. s. An affair, matter, business,
 profession, occupation, trade, commerce. వని,
 వ్యవహారము, వర్తకము. Vish. 1. 21. పాశుపదు

లకుకోశవ్యాపారంబులేతోచు. దుర్వ్యాపారము misconduct, bad practice, crime. శుద్ధవ్యాపారము an excellent practice. మనోవ్యాపారము the act of the mind.

వ్యాపారముచేసుట v. n. To trade. వర్తకముచేసుట.

వ్యాపించుట * v. n. To pervade ; spread, or extend. ప్రశురించుట. ఆతనిబుద్ధిచర్చములోవ్యాపించలేదు his mind cannot comprehend logic. తమరు వ్యాపించినట్లుయితే ఆచరణవును if you will apply yourself to it, the task can be accomplished.

వ్యాప్తులి * n. s. వ్యాప్తము. SC.

వ్యాప్తము * adj. Pervaded, pervading, encircled, surrounded, penetrated. ఆకీర్ణమైన, వ్యాపించబడ్డ, ప్రవేశించిన.

వ్యాప్తి * n. s. Pervading, diffusion, extension, spread. వ్యాపించడము. D. యావ్యాప్తిమూదను స్నానుగనక as I am engaged in this business.

వ్యాప్యము * adj. Inferior. తక్కువైన, దిగువైన.

వ్యాప్యము * n. s. An inferior. తక్కువైనవాడు.

వ్యాపము * n. s. A fathom, two yards. బార.

వ్యామోహము * n. s. Inordinate affection, lust, carnal desire. మిక్కిలిఆశ. Vish. 4. 182. వ్యామోహంబునులోభము, కామక్రోధంబునుదవికారముదర్శిద్దామమును లేక యాత్మారాముండైభిక్షుడున్నరంజిల్లుజుమీ.

వ్యామోహుడుట or వ్యామోహించుట v. a. To lust, desire, or love inordinately. మిక్కిలిఆశకుడుట.

వ్యాయామము * n. s. Perambulation, walking up, and down. శించారము. D. వ్యాయామోవ్యాధినాశాయ exercise may cure the disease.

వ్యాయాగము * n. s. A certain sort of theatrical entertainment. నాటకక్రంభభేదము. SC.

వ్యాళిము * n. s. A snake. A beast of prey. A vicious elephant. శిర్పము, వ్యాఘ్రాదిదుష్టవృక్షము, దుష్టవృక్షము.

వ్యాళిగ్రాహి * n. s. A snake catcher. పాములవాడు.

వ్యాళి * n. s. A fabulous two-headed bird. గండభేరుండము. Ananda T. 10. 91. శ్లేష్మదుష్టవృక్షవ్యాళిపిత్తశుంకరవిశ్రుభా.

వ్యాళి * n. s. A female snake. వెంటిశిర్పము. one verse says రాజసేవానునుప్యైశామసిధారావలే మానకుంఛాననకరివృంకోవ్యాళీవదనమంబనం.

వ్యాళిగము * adj. United, joined, put together.

కూడుకొన్న. Vasu. 3. 232. వాతాంధోళితచండ

నాగరులతావ్యాళిగ కేళిపనిసాతంబుల్ భవదీయ

నర్మగ్రహముల్. Paidim. 3. 11. యమునాగం

గా శిరశ్శివ్యురూజ్వలశంఖ భ్రమదార్యకీర్తిటల

వ్యాళిగకీర్తి ప్రతాప లశన్తజ్జన భాగసార్వ్రాతను

శంకుద్రాప్యంతశిక్షుర్తి.

వ్యాలోలము * adj. Tremulous, shaking, waving. చంచలమైన, తరళమైన, కదిలే.

వ్యావలనము * n. s. Shaking. చలనము. I. 2. 181. వరకిరీటప్రభావ్యావలనములు.

వ్యావహారికుడు n. s. A man of business, one in business. ఉద్యోగక్షుడు.

వ్యావృతము * adj. Covered, screened. ఆచ్ఛాదించబడ్డ.

వ్యావృతము * adj. వరించబడ్డది. SC.

వ్యాసంగము * n. s. Grief. Experience or knowledge in learning. వింత, చదువులోచేసినకరిశ్రమ. M. IV. 2. 330. ఆశవపానవిధానవ్యాసంగ

తరంగితాంతరంగుండగుచుకా.

వ్యాసఫుట్టుము * n. s. Any difficult passage in the Maha Bharata; this name is given to any puzzle or stumbling block; an inextricable difficulty. భారతములో అతికఠినముగావుండేటట్లు, అసాధ్యముగావుండేటిదిన్ని.

వ్యాసుడు * n. s. Vyasa, the sage who is said to have written the Maha Bharata. శురాశరలకాదుకు.

వ్యాహతము * adj. Smitten, beaten, repulsed, confused. కొట్టబడ్డ, శురాభూతమైన, విహ్వలమైన.

వ్యాహారము * n. s. Voice, speech, a word. వాక్య. D. ఉక్తి, లలితము.

వ్యాహృతము * adj. Uttered, spoken, announced. ఉక్తమైన, కథితమైన.

వ్యాహృతి * n. s. Voice, speech, a word, articulate sound, a mystical word or sound. శబ్దము, మాట, మాంత్రికశబ్దము.

వ్యుత్క్రమము * n. s. Reverse or inverted order, irregular arrangement. విశర్వయము, తలకిందులు. వ్యుత్క్రమకఠనము reading backwards as a spell or charm.

వ్యుత్పత్తి * n. s. Science, learning, critical knowledge. The formation of words, derivation, etymology. శబ్దసాధనజ్ఞానము, తెలివి, పాండిత్యము,

కత్తు. ib. 5. 478. చెచ్చెరజూడంకవచ్చువారలకు ప్రయమునకర్ణంబువలయు సెుళుతు. Vema. 1094. ఆయుత్రయము lapse of years. యెందుకువా క్రయముచేస్తున్నావు why should you waste your breath? నామీద నిండావాక్రయముచేసినాడు he has given his tongue great liberty about me.

ప్రయమైపోవుట v. n. To be expended. వ్యయమైపోవుట.

ప్రయ్యలు n. s. Bits, pieces, splinters. బద్దలు, చీరకెలు. D.

ప్రయ్యలు v. n. To go to pieces. బద్దకాట. D. M. IX. 2. 129. వావినుక్కాశనునిమ్ము ప్రయ్యబీరి, నిపునెత్తుగుద్రావంకనిన్ననండు. DB. 4. 288. హాశుకురావుడెయట ప్రయ్యని వియసంభద్రజేంద్రంబుకుంభినిద్రణ్ణే. Sar D. 295. క్రయ్యగాబీరినవలుడపాలిండ్లు.

ప్రవ్వ or ప్రయ్య The root in A of ప్రయ్యలు. On bursting, on going to pieces. బద్దలుకాగా, తుత్తుమురుకాగా. P. 3. 263. పాంథమర్కముల్ క్రవ్వ. టీ|| ఘేదింకగా. ib. 1. 65. వరత్రత్ ప్రయ్య పొంకపొంక. టీ|| నడుముకువిగించినచర్చరజ్జువులు బద్దలయ్యేటట్టుగాను.

ప్రస్సి (part. of ప్రయ్యలు To split.) బద్దలయి. BD. 3. 976. గుడియును ప్రస్సియుగూలు చున్నదియు. BD. 5. 382.

వ్రాకుడు n. s. A sort of night shade. కంటకారికా. D. Solanum Jacquini. W.

వ్రాత n. s. Writing, hand, handwriting. లిపి. D. వ్రాత or తలవ్రాత fate, destiny. అనగావిధి. Sar D. 414. ధలమిచ్చుననవ్రాతఫలమింతెయనుచు. నితలవ్రాతవానికాలివ్రాతకు సమానమా what is thy prosperity when compared with his?

వ్రాతము * n. s. A multitude, an assemblage, a number, a heap, a pile. శమాహము. T. 4. 7. రత్నభూషణధనవ్రాతంబులలికంబి. Jaimini Bha. 5. 183. శమశ్రువైదికవ్రాతముతో.

వ్రాతకాడు n. s. A writer or clerk. లిపికారుడు, తేలుకుడు.

వ్రాతశని n. s. Chintz work. అడ్డకపుతని.

వ్రాతశనివాడు n. s. He who paints, i. e. one who makes chintz. అడ్డకపుతనివాడు.

వ్రాత్యుడు * n. s. A bramin who is not invested with the sacred thread. ఉపనయనాదిశంస్థార

హీనవ్రాత్యుడు (commonly) a blockhead. తుంతుడు, భ్రష్టుడు. వ్రాత్యువైశ్యుడు A vaisya who has lost caste.

వ్రాయించుట v. a. To get, or have, (it) written. ఆతనిచేతవుకజామువ్రాయించినాను I had a note written by him, I got him to write a letter. DRY. 2491.

వ్రాయుట v. a. To write, draw. paint. లిఖించుట. D. Vish. 4. 255. ఊరికెమాశముగొరుకుటవారకపాడముననేలవ్రాయుట. Sar. D. 287. నిలుచుండెమాలనవ్రేల్చేలవ్రాయుచును.

వ్రాలు n. s. The letters of the alphabet. అక్షరములు. D. Writing, hand, handwriting. వ్రాలు or చేవ్రాలు signature. లిపి, హస్తాక్షరి. Pal. 31. వ్రాలాకు a signed paper, a letter.

వ్రాసుకొనుట v. a. To write down, to take down. క్రీడ * n. s. Modesty, shame. లజ్జ. Balaram. (vol. 176) 3. 287. T. 3. 145.

వ్రీలుట v. n. To go to pieces. బద్దలవుట, పునియలవుట.

వ్రీహి * n. s. Rice of any kind. ధాన్యసాహాన్యము, వడ్లు SC.

వ్రేకము or వ్రేగు n. s. Weight, heaviness. Wonder, marvel. ధరము, భారము, అతిశయము, వింత. OG. says వ్రేకము, భారమగుటానున్ను. Yayati. 5. 35. తోడవులువ్రేకమయ్యె; అనగాసాములుబరువయ్యె. A. 5. 66. దీనిచనువ్రేకంబేక్రియందాయనా. టీ|| చనువ్రేకంబు, శ్రునభారము. Parij. 4. 30. చనువవ్రేకముకొజఘనచక్రభరంబునుమ్రోవలేక. ib. 5. 80. చూడ్కివ్రేకమైసురవిమానములచేగగనమార్గంబెల్ల గండుకొనియె. Bhas. RY. 2. 798. శేహిమావ్రేగునశిరములువంతుంక. BX. 7. 15. కడుదొడ్డకొండ శిఖరమువకవున వ్రేకయ్యెనరడు. Vema. 2. 208. చన్నుగవరీతిశంతుడకొన్నాశ్లకువ్రేగుజూపిగొప్పనవ్రాలుక. M. IV. 1. 178. నాడుచూడ్కులకు నెంతయువ్రేకయితోచె. ib. IV. 2. 187. లోకులలిత్రములకువ్రేగను. ib. XIII. 1. 60. కీలుకొన్నలజ్జవ్రేగునబోత. ib. XII. 3. 369. ఒకనాడజండు నీనిడకునబ్యాటనరు దెంచుటయు నామేలాత్తుకువ్రేగెనున్నించిన, మెకమెకవడితిట్లకులుకుమీరకదేవు.

వ్రేగులు n. s. plu. Words. మాటలు. OG. వ్రేగన or వ్రేకన adj. Heavy. బరువైన, అతిశయమైన. Sar D. 612. ఆదటదెలసివ్రేగనరక్తమున

బారలు చుమరిమరిపొగలుచునుండె. Navanad D. page 150. విడుతుప్రాణములనీవ్రేగైనగుండుమెడ గట్టుకొనిలోకమొరిననదికి. KP. 4. 105. వ్రేకె నపిరుదులు.

వ్రేటు n. s. A blow. వేటు, దెబ్బ. Dab. 195. ఆసు రేంఁద్రుడిబృంహి నడుగునమొద నెసొంతువ్రేటులనెంతయుడస్సి.

వ్రేత n. s. A dairy woman, dairy-man's wife. గోటిక, గొల్లని. ABA. గొల్లతవ్రేతనాగోపికాభిదయొప్పు. B. X. 7. 40. వ్రేతలచేతరక్కనిచేతలన్నియునెరింగి. Nila. 1. 4. వెరగొప్పువ్రేతలమొరగివెన్నలమెక్కి.

వ్రేకుడుట v. n. To be astonished. ఆశ్చర్యపడుట. Nila P. 1. 4. అరచేతకొండచూపురులువ్రేకుడమూనినెరిగుబృహివేల్పుమురియడంవి.

వ్రేకులైవాడ for రేకులైవాడ n. s. Vema. 2011. వ్రేయుట for వేయుట.

వ్రేలాడుట, వ్రేల్లాడుట or వ్రేలుట v. n. To hang, dangle. వేలాడుట.

వ్రేలు plu. వ్రేళ్లు. For వేలు and వేళ్లు n. s. Fingers. D.

వ్రేలుపు for వేల్పు n. s. చేపుడు. D.

వ్రేల్చి for వేలిమి n. s. అనగాహోమాము A burnt offering, an offering by fire. T. 1. 27. దర్భలును వ్రేల్చిశిమిధలును. టీహోమామునకువిడుగులున్ను.

వ్రేల్చిడి adv. In a crack of the fingers. i. e. in an instant. చిటికెలోననుట. D. చిటికెవేసేంతలోన. OG. M. XIII. 1. 296. హయములనాలుగుసెుకవ్రేల్చిడినిలబడనేశె. ib. IV. 2. 181. దురటిల్లనేలవ్రేల్చిడిబొరిగొనినీమనసుకలకబుక్తులతాంగి. ib. IV. 1. 53. కారవ్యాంబుజవ్రేణజిక్కుచుడంజేయవెయుక్కవ్రేల్చిడినికుకవేడ్లశంధిల్లగ.

వ్రేల్చిడుచుట v. n. To snap the fingers as in calling a dog. చిటికవేయుట. M. IV. 2. 357. చూచుచుచేరివ్రేల్చిడుచుచుకడలయావివికన్నాచిత్తయైయాచకులాపిముక్కుచుయినగుశముంకదియింవి.

శ,ష,స.

శ, ష, స S', Sh, and S. These are so similar that it is convenient to call them by three different proper names in which they occur;

thus, 1. శ is called శివకారము or శాంతికారము *Siva, or Śānti*. 2. ష is called విష్ణుకారము or కష్టకారము *Vishnu, or Kashṭa*. 3. స is called వ్యాసశివకారము or సుభాసశివకారము *Vyāsa, or Suḥaśa*.

శ * (In Sanscrit composition) *with, together with*; being substituted for శం or శహ; thus శుభార్యులై they *with* their wives. శకుటుంబముగా he *with* his family. H. 3. 227. Combined with nouns, it forms adjectives and adverbs; Thus సానందుడై joyful. సానందముగా joyfully. శవినయుడై modest, well behaved. శవినయముగా respectfully.

శం * particle (in composition) *With, together with*.

శంక * n. s. Suspicion, doubt. Fear, terror. శంచేహము, భయము. D.

శంకటము * n. s. A difficulty, trouble, affliction, danger, calamity. కఠినము, శంభాధము, ఇక్కట్టు. Disease, illness. రోగము. ప్రాణశంకటము mortal peril. A. 4. 263. శుభశంకటము a sexual disease.

శంకటము * adj. Difficult, unsafe, narrow. కఠినమైన, ఇరుకైన.

శంకటపడుట * v. n. To be in trouble. శ్రమపడుట. అన్నవస్త్రములకులేకశంకటపడుచున్నారు they are in trouble for want of food and raiment.

శంకటపెట్టుట * v. a. To give trouble. బాధపెట్టుట, హింసపెట్టుట. Vishnu Maya. 2. 101.

శంకటి n. s. A dumpling, or coarse pudding, eaten by labouring people; a thick pap; particularly made of Natchinee or Cynosura coracana. పిండియుడకపెట్టినది. D.

శంకపడుట v. n. To doubt, hesitate. ఆనుమానించుట.

శంకరము * n. s. Mixing, blending. Dust, sweepings. మిశ్రమము, శుక్లార్ణవ్యశసారితము, పెంట. వర్ణశంకరము a mixture of castes.

శంకరము * adj. Confusedly mixing or mingling. Mixed, adulterated, of mixed race or caste: of impure origin from intermixture of castes. మిశ్రితమైన, కలగలుపుగావుండే. శంకరజాతి a mixed caste. శంకరజాతివాడు a half caste, a person of mixed parentage. శంకరకుంఠము a mix-

ed race. శంకరజాడ్యము a complication of diseases. శంకరభాష a mixed language or impure dialect.

శంకరాభరణము * n. s. The name of a certain tune. రావివేళము Vallabhamba. 2. 91.

శంకరుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు.

శంకర్షణుడు * n. s. A name of Balarama. బలరాముడు.

శంకర్పితము n. s. ఆన గాని లింత చెట్టు.

శంకల్పము * n. s. Resolve, determination, resolution, volition, will. Project, design. A religious or solemn vow; or declaration. యిచ్చావద్యుద్ధి. SC. మనోనిశ్చయము. దేవునిశంకల్పము Providence: the will of God.

శంకల్పజుడు or శంకల్పభవుడు * n. s. A name of "Cupid as born from the will." మన్మథుడు.

శంకల్పము చేసుకొనుట v. n. To determine, resolve, plan, project. నిశ్చయము చేసుకొనుట.

శంకల్పించుట v. n. To determine, plan, decree, as providence does. దేవుడుకృతచేసుట. దేవుడు రేవునాకునాలుగురూపాయలుశంకల్పిస్తే యాచి నిజరుగును If God puts a little money in my hands I can settle this.

శంకసుకుడు * n. s. ఆన గాని లకడ లేనివాడు. D.

శంకానివృత్తి * n. s. Solution of doubts. శంకేహవిమోచనము. A motion of the bowels, an evacuation. పురీషవిసర్జనము. శంకానివృత్తికిపోయినాడు he went to stool.

శంకాశము * adj. Like, similar. సదృశమైన.

శంకాశుడు * n. s. He who is alike. సదృశమైనవాడు. సూర్యశంకాశుడు he who is sunbright.

శంకించుట * v. n. To hesitate, doubt. శంకేహించుట. M. VIII. 3. 273. L. 7. 52. BD. 6. 44.

శంకితము * adj. Doubtful, uncertain, suspected. శంకేహించబడ్డ, ఆనుమానించబడ్డ.

శంకిర్ణము * adj. Crowded, confused. Mixed, impure, miscellaneous. Spread, diffused. ఎడము లేకుండానిండినది, శంకరమైనదియ. D. అన్నికలిసిన.

శంకిర్ణము * n. s. Celebration, praising, honor, glorification. ప్రోత్సము, గుణకథనము, శ్రవణము.

శంకు or శంకువు * n. s. The stump. A spike, stake, pole, pin, peg. స్థాబువు, మోడు, వసి, మేకు. BD. 6. 212. శంకుస్థాపనము establishing a new village by setting stakes on its boundaries.

శంకు for శంకుము n. s. A shell, a conch. Ellaya.

3. 168. శంకుటుంకరములచాయలేశుగ. శంకుటుంకరము a ring made of shell. D. Navanath.

1. 132. శంకుపూసలు beads made of shell. Pal. 81. శంకుటద్దములు.

శంకుకర్ణము * n. s. A cant phrase for an ass. గాడితె.

శంకువితము * adj. Shrivelled, contracted, narrowed, closed. ముడతలుబడ్డ, ముడుచుకొన్న, ఇరకటము గావుండే. యిక్కడశుభము శంకువితము గావున్నందున as this place is not roomy.

శంకునాగము n. s. A certain venomous serpent.

శంకుమడము * n. s. Civet. జవ్వంది. D.

శంకుమూతిసుర్రము n. s. An ass. గాడితె.

శంకుల * n. s. A chisel. దారుభేదిని, ఉలి. SC.

శంకులము * adj. Agitated, perplexed, confused, crowded. ఎడములేకనిండినది, వ్యాకులమైనది.

శంకువు * n. s. A civet cat. జవ్వందిపిల్లి. D.

శంకుమడము * n. s. Civet. జవ్వంది. Tripura Siddhant. 60. 20.

శంకెల plu. శంకిళ్లు n. s. A fetter, or iron. శృంఖలము. Vish. 7. 442. తక్కినకోవులనెల్లనుశంకిళ్లు నిడి.

శంకెలవాడు n. s. A convict, a prisoner in irons. నిశ్చలబంధనముగలవాడు.

సంకేతము * n. s. Appointment, agreement, compact, engagement. Provision, a measure in preparation. Matter, or point previously arranged. Sign or signal, a token or intimation; generally without words; a nod, wink, beck, indicative gesticulation. Place of assignation, a rendezvous. నిర్ణయము, యేర్పాటు, సంజ్ఞ, సైగ, ముందుగామాట్లాడినిర్ణయముచేసుకొన్నస్థలము. A. 5. 135. అకులప్రేమరసాద్రక్షయార్థుః ప్రయోగశక్తిక్రీడశంకేతవంచితమై. టీ||తనతోచెప్పినశంకేతశులముండక చాటున భున్నంబువల్లము. H. 3. 62. కాళికాపుణ్యధవనసిమశంకేతమటనివుజేరునును. Sva. 3. 45. శంకేతములనుండక. టీ|| నిర్ణయశులములనుండక.

సంకేతము * adj. Appointed, fixed, ordained, stipulated, contracted for, agreed upon. నిర్ణీతమైన, నిర్ణయచేయబడ్డ, యేర్పరచుకొబడ్డ. శంకేతనామము a technical name; a name agreed upon, but different from the real name. శంకేతపదము a cant phrase.

సంకేతస్థలము * n. s. A place of rendezvous. నియమించుకొన్న స్థలము. S. 3. 262.

సంకేతస్థలము or సంకేతస్థానము * n. s. A place of assignation. నిర్ణయించుకొన్న స్థానము.

సంకేతించుట v. a. To appoint, assign, fix, contract for, agree upon. నిర్ణయించుట, నిర్ణయించుట M. IV. 2. 282. వెరచక సంకేతించిన తెరగున నయ్యడకునరుగుడెంచు.

సంకేతము * adj. Appointed, fixed, ordained, stipulated, contracted for, agreed upon. నిర్ణయించుట, నిర్ణయించుట, యేర్పరుచుకోవడము. T. 4. 140. ఆటవిడుసంకేతము గునప్పువాడ జేరి.

సంకోచము * n. s. Shrivelling, contraction, shrinking, shutting, closing. Backwardness, diffidence, bashfulness, modesty; narrowness, straitness. ముడుచుకోవడము, ముకుళించడము, జంకు, విడియము, ఇరకటము.

సంకోచించుట * v. n. To shrivel up or contract. To hesitate. ముడుచుకొనుట, ఆనుమానించుట, వెనకదీనుట, జంకుట.

సంక్రందనము * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

సంక్రమము * n. s. Difficult progress, advance through difficulties. Transit of a planetary body through the zodiac. A causeway, a bridge. గమనము, గతి, సూర్యుని గ్రహములు పుకరాశి నుంచి మరియొకరాశికి పోవడము, కాష్టాదిబంధన సేవ్యాది, వంతెన.

సంక్రమణము * The actual passage of the sun or planetary body, from one sign of the zodiac into another. సూర్యుని గ్రహములు పుకరాశిని విడిచి మరి పుకరాశికి పోవడము.

సంక్రమించుట * v. a. To encroach on. ఆక్రమించుట. D.

సంక్రాంతి * n. s. Transit of the sun or other heavenly body from one sign of the zodiac into another. Particularly when the sun passes from Sagittarius to Capricornus in January when the Hindus celebrate the పంఖలి feast. సూర్యుని గ్రహములు పుకరాశిలోనుంచి మరి పుకరాశికి పోవడము, ముఖ్యముగా సూర్యుడు మకరములో ప్రవేశించేది మకర సంక్రాంతి, దీన్నివాడుకగా సంక్రాంతి అంటారు. పంఖలి అంటారు.

సంక్షుప్తము * adj. Brief, short, abridged. సంక్షుప్తముగా briefly, summarily.

సంక్షుప్తము * n. s. Abridgment, brief. సంక్షుప్తము, సంక్షేపము. సంక్షుప్తము చేసుట to abridge, to make brief.

శంఖము * n. s. A conch used for libations or as a blowing horn. The number called 100 billions. కంబులు, సూర్యుని ముఖములు. దక్షిణ వర్తకము a conch the windings of which turn to the right. శంఖచక్రములు the conch as a weapon of Vishnu. శంఖచక్రాల పోగులు round ear-rings worn by Vaishnavites in which is the form of a conch and of a circle. శంఖమండపాస్తేతిర్థము (a proverb denoting a stubborn temper) all he says is law! I am to take his word for gospel! జీతము ముట్టలేదని శంఖధ్వని చేస్తున్నాడు he is whining, or howling for the money.

శంఖనలుము * n. s. A small shell. A perfume. యుక్త శంఖము, నర్మల. SC. పుకారము శక్రవ్యము.

శంఖపాలకులు * n. s. plu. A kind of snake. శివుని పేదములు. G. 8. 101. బొట్ట పెంజరలును, శంఖపాలకులును జాతిగాగులు.

శంఖానివృత్తి Error for శంకానివృత్తి.

శంఖిని * n. s. A description of woman. See on శుద్ధిని. An apparition, a fairy. శ్రీహరిభేదము, శ్రీభూతభేదము.

శంఖిస్తుడైన * adj. Being much grieved. నిండా బ్యాకులముగల.

శంఖుశుట్టు n. s. A sort of silk. ఒకవిధ మైన శుట్టుబట్ట. BD. 3. 108.

శంఖుస్థానము n. s. Error for శంకుస్థానము.

శంఖ్య * n. s. Number; a numeral. లెక్క. శంఖ్యలేని numberless.

శంఖ్యము * n. s. War, battle. యుద్ధము. Lalito. 6. 1. Gita. 1. ult. ఏవము క్రాంత్యునస్యంభ్యే.

శంఖ్యతము * adj. Numbered, counted, reckoned. లెక్క పెట్టబడ్డ, యెంచబడ్డ.

శంఖ్యవంతుడు * n. s. A learned bramin. శండితుడు.

శంఖ్యయము * adj. Numerable, to be counted or numbered. ఎంచబడ్గది, గణనీయము.

శంఖము * n. s. Society, association, meeting. Junction. Attachment, cupidity. Confluence. మేళనము, కలియడము, ఆశ, రతియున్న. ఈనదిసారశంఖ వయ్యే స్థలము the place where this river

falls into the sea. సమలసంఘము confluence or estuary of rivers. సంఘోషము any sexual disease.

సంఘడము n. s. Help, assistance, aid, Friendship. Dumb-bells. Trouble, annoyance. శివో యము. D. స్నేహము, సంఘడితనమున్ను. OG. సా ముచే సేవాంధుతి ప్పేలోడున్ను, జంజాటము, సంకటము. M. VII. 4. 59. ఆనవుడువాడునగుచునివి క్రమంబునకునా వెరవు సంఘడంబు గాదె. G. 1. 62. పాపండుమతమును బ్రాహ్మణులహంబుతులు వసంఘడమును భులునితకవు. తులువసంఘడము, ఆన గాదుప్పుని స్నేహము. ABA. 2. 388. కొన్నితనా ధనంబులై తగుకంబము, కొఱిత, కటికన, లోడు, సంఘడము, బాలసంఘడమునిలగో తామసంఘ. Niva. 3. 80. ఉరుసంఘాతకశోణమృత్యు లిత మైయొప్పారు బ్రహ్మాండముకొ గరిడింగాలవు పెంబక కాడువర ముగ శ్లోధముక జేర్చు నిబ్బరవు సంఘడమోయ నకశ శిడిగక బ్రాహ్మమిభృతైతవేతర పాపగ్రవు సంఘడంబన గ మూర్తాండుండు దోచెక దివిక. టి|| సంఘడము, ఆన గాతిరగటిరాయివలెనుండేగరడి సా ధనివిశేషము, దీన్నిశ్చోల అని అంటారు. P. 4. 373. పొంగినకన్తో జిగుటు పోరుచుమంచము దిగ్గ నీకచ న్నుంగబళించువు క్రుంగనుంగొని యక్కటవీడునాకు బల్కంఘడమయ్యెనేడనుచు శయ్యకుయింబార లించి త్రోవి. టి|| సంఘడము, జంజాటము. Niva. 5. 72. అంచెలుగట్టికాతిలోడు నైచననీవుగదన్ను ప్రోదిరా యంగలిచెట్టిసంఘడములయ్యెనుదయ్యెమయేటినేడ నా కంచుకుదంబున స్మైరము నందియ యూడగద న్ని. టి|| సంఘడము, ఆన గా సంకటము.

సంఘడమువాడు plu. సంఘడమువారు n. s. A friend or companion. చెలికాడు, నేస్త్రకాడు. Pal. తన సంఘడమువాని దలచకమదినికూరిమితములగూడు కనన్ను.

సంఘడి n. s. A couple, pair. Friendship. A friend, a fellow, a playmate. A 'sangaree' boat made of two canoes; fastened side by side. జంట, జత, జోడు, స్నేహము, నేస్త్రకాడు. రెండు తాటిబొండులుజతగాకట్టినది. సంఘడిబావులు, ఆన గా జోడు బావులు two wells side by side. BD. 4. 62. అంగళ్లనిలిచే హోరముల్ మాన్యె సంఘడిని టయటచరియింతురాడు. సంఘడిని, ఆన గాజత గా, జోడుగా. B. X. 427. సంఘడిలోకములన్నియు మ్రింగుచుగ్రక్కుచును బైల మెలించుచునుప్పొంగడు నెడుకకాడముమ్రింగుచువదెబకునిచేతమించెరిగన్

పా. సంఘడి, జతగావుండె. Sar. 161. చేరువకీర్తిని ల్పిన సంఘడిలుకూరిమిసారాకగోరుచున్నారు. ib. 62. చక్కట్లుగొట్టుచు సంఘడిలండరత్తుడుతలతెత్తి యాకాశవీధి. B. X. 13. 12. సంఘడిలండమగ్గక్ నగూర్చుండి. Sar. D. 6. 1. Pariz. 4. 76.

సంఘడికత్తె n. s. A female friend or companion. చెలికత్తె. D.

సంఘడికాడు or సంఘడిడు n. s. A compeer, fellow friend. స్నేహితుడు. D.

సంఘతము * adj. Proper, just, adequate, reasonable, suitable, applicable. Coherent, united, come together. యుక్తమైన, యోగ్యమైన, సంలగ్నమైన, శంయుక్తమైన. HD. 13. కమనీయవల్రై సంఘతకవాటములు.

సంఘతి * n. s. A circumstance, matter, case, subject, an affair, business, occurrence: the contents of a writing. Association, junction, union, company, society. Fitness, decorum, propriety. A phrase for రతి. . . . కార్యము, వ్యవహారము, దుని, విషయము, శివవాసము, సాంఘత్యము, యుక్తము, యోగ్యము, సంపర్కము, P. 3. 275. అయిదారు దినంబులకువత్తు నద్దినకములారూర్చు జు మినీసంఘతిజారుటనాకనిన. టి|| సంఘతి, శివవాసము. Bhascara 15. వలవదుక్రూరసంఘతి. Swa. 6. 65. అవుపులంబోడులముత్తువతోవివిధవిహార సంఘతులదత్తువడై. T. 5. 169. ఉడుకుతిసంఘతి నెడలితాజనలేని. టి|| సంఘతి, శివవాసము. ib. 4. 7. నీడుసంఘతిలేకుండుటలాక్కటేకొడువ. P. 3. 26. ఇక్కతనెరిసిపాత్రజనసంఘతిరాజురహస్య మెసగ గావగవలయుక. టి|| పాత్రజనసంఘతి, యోగ్యమగువారితోకూడా. A. 5. 121. మాధవు నిసంఘతిమొదలబాలగల్గుటక. టి|| సంఘతి, సాంఘత్యము. Pariz. 3. 93. మలయానిలసంఘతిచూతల తికలంకూరబాలదొప్పాదవత్తు. T. 5. 69. అధం గజయసంఘతిచెలంకెక. టి|| సంఘతి, పొందుట చేతను. Vish. 4. 94. సంఘతియె ప్రాయయిసుమం తరింగణవు. టి|| సంఘతియె, యుక్తమా. P. 1. 813. వినసంఘతిగాడునుతుంగొనిలేవున. టి|| సంఘతి గాదు, యుక్తముగాదు. Vasu. 2. 89. రథ్యాంత రాంతఃపురాంతరమున, భోగినీసంఘతికి రాజువో వుచుండి. టి|| సంఘతికి, సంపర్కమునకు. Vish. 5. 299. నిడకయాత్తకనాడునిరకరాధి, జంటివిగా ననివునుశతులతోడిసంఘతికిపోయినప్పుడే చక్రవన్దు చు. Vasu. 3. 107. ఛవర్ణిలాశిమోహితశా

ర్యశంక తిశ్రిమిడ సందియ మండనేటికి. టీ|| కా
 ర్యశంకతికి, అనగా కార్యసిద్ధికి. శ్రుశంకశంకత్యా
 యామాటచెప్పినాడు in the course of conversa-
 tion he said this. In translating into English
 we may generally omit *sungati*. Thus అతడు
 చెప్పినశంక తియేమంటే he stated as follows.
 యాశంకతినాకు తెలిసి on knowing this. ఆశం
 కతినేనువినలేదు I did not hear of this. వాన
 వచ్చేశంకతికానము there is no likelihood of
 rain. వాండ్లు బ్రతికేశంకతిలేదు there is no
 chance or prospect of their surviving. అతడు
 బ్రతికియుండేశంకతి గనిపోయినశంకతి తెలియలే
 దు I know not whether he is alive or dead.
 అతడుఅన్నశంకతియేమంటే what he said was
 this.

శంకతి or శంకతిగా adv. Properly, fitly. యుక్త
 ముగా, తగినట్లుగా. In the శ్రుశంకతినివశతక
 ము the poet says, కట్టువస్త్రములుభూషణముల్
 గలచందనంబులు, శంకతిగట్టియుందొడిగిశయ్య
 సజాచె.

శంకతించుట v. n. To happen, occur. శంభవించు
 ట, శ్రుశక్తించుట.

శంకతుడు * n. s. He who is accompanied by, he
 who is beset by. కూడుకొన్నవాడు. B. II. vol:
 2, p. 129, line 20. ఉపాకన్యకాశంకతుండగున
 నిరుద్ధని Him who was accompanied by her.
 G. 5. 263. ఆజిననిక్రియైక్తియిట్టజనశంకతుడై.
 M. VI. 2. 341. అచరాష్ట్రాశంకతుండగుతతునుం
 కనిప్రాప్త్యుక్తంకపడవేగుదురీరివులన. H. 5. 88. అ
 తడు సురతాభిలాషశంకతుడెకానమంచిననిశుక్తు
 తించుకమమతలోడ.

శంకమము * n. s. Juncture, union, meeting, co-
 pulation; confluence of rivers. కలియడము, మై
 ధనము. D. మేళనము.

శంకమదుగు n. s. అనగాపూరిశిమిషమందువుకరు
 తవ్యకనెన్నటికినిట్లువుండేమదుగు. D.

శంకమదోషము * n. s. Any sexual disease. సుఖ
 శంకటము.

శంకరము * n. s. War, battle, combat. యుద్ధము.
 D. Surya Tanayā. 4. 10. అనంకశంకరము
 amorous struggles. M. XVI. 1. 73. శంకరా
 వని the battle field.

శంకాది or శంకాతి n. s. A friend, companion,
 or comrade. స్నేహితుడు. D.

శంక* adj. Uniting with. కూడుకొన్న, మిళితమైన.
 శంక * n. s. He who is united, he who is at-
 tached to. కూడుకొన్నవాడు, మిళితుడు. L. 10.
 46.

శంకతము* n. s. Music; a song, singing. Choral
 symphony. గానము. D.

శంకతి n. s. plu. శంకతులు Music songs పాటలు.
 G. 8. 163. సాంకోపాంకశంకతులఁ.

శంకోరు n. s. Half of the gross produce of the
 crop. అర్థభాగము. శంకోరుపాలు usually means
 the government share.

శంకోలు n. s. (Tamil) A straight staff, a royal
 staff, a sceptre. A just government. రాజదం
 డము, రాజవిహ్వాము, శ్రుభుత్వము.

శంక్రహము* n. s. Collection, acquisition, amass-
 ing. Compilation, abridgment, compendium.
 Taking, seizing. Receiving. Earning, acquisi-
 tion. కూడ బెట్టడము, పోగుచేయడము, సంఘేశ
 కు, స్వీకారము, స్వీకరించడము, సంపాదించడము.
 One verse says కర్తవ్యంధర్మశంక్రహం Another
 verse says శంక్రహవిఘ్నకర్తవ్యం.

శంక్రహము* adj. Short, brief. సంఘేశమైన.

శంక్రహించుట * v. a. To acquire, earn, get,
 filch. సంపాదించుట, శంక్రహించుకొనివెళ్లుట,
 అనగాలంకించుకొనిపోవుట.

శంక్రామము * n. s. War, battle, fighting. యుద్ధ
 ము. Ila. 2. 171. మారుశంక్రామము amorous
 struggles i. e. సంభోగము. M. IX. 2. 384.
 Lalito 11. 9.

శంక్రాహము * n. s. The fist. The gripe of a
 shield. ఒడికిలి, ఠాలుఒడి. D.

శంఘము* n. s. An assembly, multitude, number,
 ప్రాణశనూహము. SC. Chandr. 3. 158. Cala-
 hasti Mahat. 2. 33. L. 14. 22.

శంఘటన n. s. Meeting, encountering, occur-
 rence. శంధించడము, శంప్రాప్తముకావడము.

శంఘటి, అనగాశంకడి. D.

శంఘటించుట v. n. To occur, happen. శంభవించు
 ట, శంప్రాప్తవుట.

శంఘటిల్లుట v. n. To occur, happen. శంప్రాప్తవు
 ట. R. 5. 328. ఆమఘవార్తజన్మ సుకయమ్మన
 దిమ్మునగూలనేసి, నాభామినిభూమినిన్ని తివిల్లును
 బంతముశంఘటిల్లు. Digitized by Google

సంఘటనము * n. s. Friction, rubbing together, beating. పురుసుకోవడము, కొట్టడము, వాయింపడము. L. 7. 170. మేళనంఘటనమితిమూరియాదె.
 సంఘర్షణము or సంఘర్షణము * n. s. Trituration, rubbing. Contending. పరియక, వివాదము. D. పురుసుకోవడము, స్ఫుర్షణము.

సంఘాతము * n. s. Assemblage, multitude. సమూహము. D. సంఘాతమరణము wholesale slaughter, deaths in crowds. P. 1. 457. కంటక సంఘాతములు a quantity of thorns.

సంచకరపు or సంచకారము n. s. Earnest money. జట్టిచేసినందుకుగురుకు గానిచ్చినవస్తువు. D.

సంచశురేకు n. s. Gold dust, bits of gold leaf. బంగారురేకు. Ila. 1. 139. పాలుశుసంచశురేకు బుక్కాముపైజల్లి. టీ|| సంచశురేకు, కుండనశురేకుతళుకులు. H. 5. 197. సంచశురేకుడుప్పటులు జార.

సంచయము * n. s. A heap, multitude, quantity or number. సమూహము. D.

సంచయనము * n. s. Collecting: gathering, usually, collecting the ashes or bones of a burnt corpse. పోసుచేయడము, వాడుక గాడమానముచేయబడ్డవముయొక్క యెముకలనుపోసుచేయడము.

సంచరియ * n. s. ఆన గామార్గము. D.

సంచరణము * n. s. Moving, walking. గమనము, తిరగడము. Aniru. 3. 78. ఆకలంకచంద్రవించాననయూరుదేశంబులవెంటసంచరణజేసి.

సంచరించుట * v. n. To roam, wander, walk. తిరుగుట. గోపజనములందు గోపికలందును సచలజంతువులందుసంచరించు he pervades or moves in all that lives.

సంచలనము * n. s. Shaking, moving. కడలడము.

సంచలించుట * v. n. To move, shake, tremble, quake.

సంచారము * n. s. Traversing, wandering, roaming. తిరగడము. శిష్యసంచారము a pastoral visitation, or progress made by a chief priest. భౌచసంచారము the walking or haunting of a ghost.

సంచి or సంచి n. s. A purse, a bag. తిత్తి. గోనె సంచి a sack. మత్స్యసంచి a bag made of woollen cloth or canvas to keep clean clothes in, free from pollution.

సంచిక or సంచిక n. s. A tract. A section, or part of a book. A few palm leaves taken out of a volume. పుకర్రంఘములోనుంచి యొత్తికట్టిన కాన్నికర్రములు.

సంచితము * adj. Gathered, amassed, accumulated, collected. సంపాదించబడ్డ, ఆర్జించబడ్డ, కూడబెట్టబడ్డ. పూర్వజన్మ సంచితములైన దోషములు the sins contracted in a former birth. B. 3. 1001. P. 2. 138.

సంచు n. s. Manner, way. Artifice, stratagem. A trace. రీతి, వైఖరి, మోసము, జాడ.

సంఘన్నము * adj. Covered. ఆచ్ఛాదితము. Vish. 2. 135. రేణుశుటలసంఘన్నగర్వాకడవి.

సంజ n. s. Twilight, evening. సంధ్యాకాలము. సంజరాగము, సంజకంఠు or సంజకావి the redness of the evening sky. Sar. D. 212. Vasu. 5. 96. ఆరసంజ, అన గాలధాన్యముకాలము.

సంజనిత * adj. Born, produced, become. పుట్టిన, కలిగిన, అయిన.

సంజనితుడు * n. s. He who is born. పుట్టినవాడు. M. VIII. 2. 48.

సంజవనము * n. s. A cluster of four houses. నాలుగుండ్లభవంతి. D.

సంజాతము * adj. Born, produced, become. కలిగిన, పుట్టిన, అయిన.

సంజీవకరణి or సంజీవనకరణి * n. s. A restorative, a cordial, a reviving medicine. A medicine tending to prolong life; or of sufficient efficacy to raise the dead. మల్లీ బ్రతికించేమందు. Sar. D. 675. ఘనతరసంజీవకరణిమోక్షగనువనిత దిగ్గునలేచినవచ్చినజూచి. DRY. 1504. ధీరమైనయాయాదస్త్రైలమెక్కి, కరమొప్పుసంజీవకరణి, విశల్కరణియు, సంధానకరణి, సౌవర్ణకరణినాలుగోషధములుగలవు. ib. 1512. కలయంగ సంజీవకరణితే ప్రాణములువచ్చి చెలగుచుమునుకుటికంఠైకడు సెప్పిరంతయు.

సంజీవనము * adj. Animating, bringing to life. బ్రతికించే.

సంజీవశురుగు n. s. An insect that assumes the chrysalis state. A wasp. భ్రమరము.

సంజీవి n. s. A medicine to prolong long life. ఆయుస్సునువృద్ధిచేసేమందు.

సంజ్ఞ * n. s. A gesture, token, sign. Name, appellation. A technical name. Intellect, sense-

tion. హస్తాదులచేతనూవించడము, శురు, శురిభా
క, ముద్దిన్ని. సంజ్ఞా వాచకము a noun. One verse
says సంజ్ఞాస్యాచేత నానామహస్తాద్యైశ్చార్థ
సూచనా. + ఈసంజ్ఞ రామక్క Ramacca + her
mark.

సంజ్ఞాపనము * n. s. Making known, apprizing,
informing. తెలియచేయడము, ఎరుకచేయడము.
M. VII. 4. 144.

సంజ్ఞాడు, సంజ్ఞాళు * n. s. A knock-kneed man.
సంహతజోనుకుడు, ముడికాళ్లవాడు.

సంజ్వరము * n. s. Heat, burning, scorching. ఉ
ష్ణము, అగ్నిసంతాపము, కాల్పడము. SC. A. verse
in the Naishadhham says కృతమాతకు సంజ్వరం
తరోరభివన్యామృతముశుమానివ.

పండము * n. s. A multitude, a heap. A bull at
liberty. కుద్దాదిశుమానామము, ఆబోతున్ను. A. 3.
38. తరుపండము. Rucmang. 3. 203. కిరణం
ములాకకొన్నితరుపండములమీద. Vish. 8. 346.

పండుడు * n. s. An eunuch, an impotent man.
వర్షధరుడు, భ్రాజ్ఞావాడు.

సంత n. s. A fair, or market day. చుట్టుపట్లలం
డేవాండ్రందరున్ను శరుకులమ్మడమునకై శుకపూరి
లో శుకనాడుపెట్టే అంకళ్లు.

సంత n. s. Recitation of a lesson. ఒకొక వాక్యము
గావుపాధ్యాయులు చెప్పే దాన్నిపిల్లకాయలు రెండే
నిమాట్లుచెప్పుడము. ఏకసంతగ్రాహి one who is
gifted with intuitive perception.

సంతకము n. s. Signature చేవ్రాలు.

సంతతము * adv. Always, perpetually. నిరంతర
ము, యెల్లప్పుడున్ను. సంతతధారగాకురిసినది it
rained cats and dogs.

సంతతి * n. s. Progeny, offspring. సంతానము.
పురుషసంతతి male offspring.

సంతన n. s. Agreement, concord, fitting. Join-
ing, junction. అనుకూలముగాకుడరడము. D.
కూర్పు, యిమిడిక, పొందిక. Ila. 1. 53. వెలగలము
గరాసంతనలముంతుకెక్కిన. టీ|| చెక్కడములచేత
ను. Satya. 2. 125. జంతపురేకుసంతనపుని.

సంతనచేసుట v. a. To fit, join, unite. కూర్చుట,
చేర్చుట. ఆ-రాళ్లను బాగాసంతనచేసినాడు he
fitted the stones together closely.

సంతస్యమానము * adj. Spreading, extending. వృ
ద్ధిపొందించబడ్డ. Swa. 5. 65. అంతఃపురకాంతా

కరాంతసంతస్యమానమణిభాజన సీరాజన మంగళం
ములంగీకరించి. టీ|| సంతస్యమాన, మిక్కిలిత్రిపుబడు
కూలుండే.

సంతప్తుము * adj. Heated; pained, grieved; dis-
tressed, afflicted. సంతాపితమైన, భేదముగల,
ద్యుఖితమైన. సంతప్తవిత్తుడు he who is much
grieved. Padma. 7. 17. సకలచేవమునులుసంత
ప్తవిత్తులై.

సంతప్తుడు * n. s. He who is burnt up, or ex-
hausted with heat, hunger or thirst. ఎండ, ఆ-
కలి, బప్పిచేతపీడించబడ్డవాడు.

సంతమసము * n. s. Total darkness. సుర్యత్రతూ
ర్ణాంధకారము. SC. కటికనీకటి. Vasu. 4. 21.
Sunanda. 4. 33.

సంతరణము * n. s. Crossing or passing over, go-
ing across. దాటడము.

సంతరించుట v. a. To earn, get, acquire. To
protect, support, rear. సంపాదించుట, గణించు
ట, సంచించుట. Vish. 5. 73. జననాథోత్తమ
నేడునీసుతుడుదా, శ్రాధార్థమైసంతరించినమాంసం
ములు, మీదుమబ్బిశశముకాభేదించి. Cuchelo. 3.
114. మాడలుసంతరించుకొనిమచ్చికనెవ్వరికియ్య
లేకబట్టడముమేనులంబారయ. H. 1. 254. చ
క్కడనమెల్లములైగాసంతరించి. P. 1. 527. ఏవెం
టకడనువరకుక, చేవామముసంతరించితివి. టీ|| సంత
రించితివి, సంతకుణచేసితివి. ib. 5. 14. వానిన
న్నింటివిలివిసంతరించెడభేనుశశము. టీ|| సంతరిం
చెడ, సంపాదించును. ib. 1. 450. వానిందొలగం
కుకసంతరింపుదురురాజన్యవ. టీ|| సంతరింపుదు
రు, సంతకుణచేతురు. ib. 4. 223. యెక్కుడుసంత
రింపుదురుమేలగుటకా. టీ|| సంతకుణచేతురు. A.
4. 54. యింటింబసంతరించినపిలుకవాటిగోడికె
జావడములకుంబుట్టికాల్గట్టిదువ. టీ|| సంతరించి
న, పోషిస్తూవున్న. Swa. 5. 82. వీచువీచోపులచ్చ
ములగుగామదీగుచ్చములసంతరించును. A. 6. 182.

త్రుకృతికాంతక్రంత సురకాంతలంగాడుకొనిసం
తరింపు. టీ|| క్రంతసంతరింపు, కంతధరింపు. ఆమె
నన్నుసాకిసంతరించినది she brought me up and
took care of me.

సంతరిత * adj. Threatened, frightened. బెదిరించబ
డ. M. 111. 7. 432.

సంతర్పణ or సంతర్పణము * n. s. Satisfying, sa-
tiating, gratifying. A dinner bestowed on
bramins. తృప్తి, తనివి, ప్రీతి, ప్రీతి, (లోకవాదిక)

బ్రాహ్మణులకన్నము బెట్టకమా. A. 6. 29. సారా
 స్వాదనప్రాణశుంచకము దృష్టంబాసిశుతర్పణ
 మూరింబోనసిద్రైవిపాంగదు. టీ|| శుతర్పణ,
 తృప్తిచేతను. Siva. 2. 19. ఆతిథిశుతర్పణంబులేమ
 య్యుస్యెక్తా. టీ|| ఆతిథిజనుల యొక్క పూజనములు.
 TUR. 9. 44. చనిశుతర్పణవాక్యశూర్వముగనా
 శ్యాశుంబుగావించినన్.

శుతర్పితము * adj. Satisfied, gratified. తృప్తిచే
 యబద్ధ. T. Preface. 30. నిత్యాన్నదానశుతర్పిత
 శకలభూసురుండును.

శుతశము n. s. Pleasure, joy. శ్రమదము, శుతో
 షము. BD. 4. 1419. Vema. 1370.

శుతశించుట or శుతశింట్లుట v. n. To rejoice,
 be pleased. ఉల్లాసించుట, శుతోషించుట.
 Vish. 6. 60. BD. 5. 269.

శుతానము or శుతానవృక్షము * n. s. Name of
 one of the trees of heaven. A name given to
 the కల్పవృక్షము.

శుతానము * n. s. Offspring, progeny, race.
 Spreading, expansion. విడ్డలవరంతుర, శుతతి,
 విరివియున్ను.

శుతానిక * n. s. Cream, the coagulum of milk.
 మొగడ. D.

శుతాశుము * n. s. Heat, burning heat. Affliction,
 pain, distress. Amorous warmth, the fever of
 desire. అగ్నిసూర్యుడలశుతాశుము, వెట్ట, మన్నభ
 తాశుము or జ్వరము. ND. 3. 1454. Aniruddha.
 2. 107. One verse says అకృతావశురశుతాశుం,
 అగ్త్యాశులమందిరం, అక్షేతయిత్యాచాత్మానం
 దల్పమపితదృపయ. Another verse says సాధు
 శుజనశుతాశుంకిమాశ్చర్వంకులక్షయం.

శుతాశించుట * v. n. To be afflicted, to be dis-
 tressed. దుఃఖితమవుట, ఘోరతమవుట, కఠింతు
 ట. Nagnijit. 2. 75. విరహిణీజనముల్ మనముల్
 గలంశుతాశింకున్.

శుతాశుడు * n. s. He who is pained, distressed,
 or afflicted. ఖిన్నుడు, దుఃఖితుడు, కఠింతుచేనా
 డు.

శుతు n. s. Offspring, progeny. శుతానము, మ
 గశుతు male offspring.

శుతులుగొట్టుట v. a. To reproach, blame. నిందిం
 చుట. A. 6. 109. ఆతివ్రాంతునినన్నుగావటిడి
 శుతులుగొట్టుచుమోచుకేనువోన్. టీ|| నిందిస్తు
 న్ను.

శుతుష్టము * adj. Delighted, pleased, satisfied,
 హృష్టమైన, ఆహ్లాదముగల, ఉల్లసితమైన. శుతు
 స్థాంతరంగుండై being filled with joy.

శుతుష్టి * n. s. Pleasure, satisfaction, gladness,
 joy, delight. శుతోషము, హర్షము, ఆహ్లాద
 ము.

శుతుష్టుడు * n. s. He who is delighted, or satis-
 fied. హర్షితుడు. One verse says అశుతుష్టుద్వి
 లోనప్యః, శుతుష్టుఃక్షుత్రియశ్రధా.

శుతోషము * n. s. Pleasure, satisfaction, joy,
 delight. శ్రమదము, హర్షము.

శుతోషపెట్టుట v. a. To gladden, please, gratify.
 ఉల్లాసించుట, తృప్తుణ్ణిగాచేసుట.

శుతోషించుట or శుతోషిల్లుట v. n. To rejoice,
 be glad. హర్షించుట, శుతోషకుడుట. D.

శుతోషము for శుతోషము.

శుత్యక్తము * adj. Deserted, left, quitted, aban-
 doned. విదవబద్ధ, కఠింతుజించబద్ధ. Lalit. 5. 2.

శుత్రశుము * adj. Frightened, alarmed. భీత్వపై
 న, భయశుద్ధ.

శుత్రాశుము * n. s. Fear, alarm. భీతి, భయము.
 BRY. 2. 1053.

శుదంశము * n. s. అనగాకమ్మరవానికారు. D.

శుదడి n. s. Crowd, mob. Noise, clamour, up-
 roar. శుద్దుడఁధ్వని, శుద్దుడఁము. D. ఒత్తుడు, గుం
 త్రు. M. IV. 3. 69. రాజులశుదడిరాలినతోడవు
 లు. IIa. 2. 17. చెలియయొక్క తెసందడితోలగదో
 య. టీ|| శుద్దుర్లముబరాబరులు చేయుచునుండగా
 ను. P. 3. 271. విద్ధపాశుతోశుదడిలేమయొడలు
 తోడలుంవిరదంలేసి. ib. 5. 6. ఒకరబలిసెబిట్టు
 ములశుదడిమించె, అనగా నెఱ్ఱోనిఘోరిమిక్కటము
 గానుమియసాగను. A. 4. 84. ముదుశుల్లగువర్షభ
 రులచేతులకుం గ్రండుకొనిచే సాచుశుదడిందోర
 గంబులైదోచు. టీ|| శుదడిక, శుద్దుడఁముండు.

శుదడించుట v. n. To flock, to come in crowds.
 గుంతులుగానుట. (Met.) To spread, extend.
 ప్రసరించుట. Siva. 4. 57. కొండగొరియమురుగు
 దుబాండులకుశుదడించుకంకగ్యుత్రావళులమొల్లం
 బుల. టీ|| శుదడించు, పైపైకుడుచున్న. P. 1.
 277. భయవిశ్చయంబులుమనంబునశుదడింతు. టీ||
 క్రండుకరకు. Siva. 4. 106. కులుచనిచా తెరమెరు
 గునకులుమెరుగుండడింతు. టీ|| ఒత్తడిచెయ్యగా

ను. A. 5. 78. మదిసీర్వాక్రోధముల్ సందడింబు. టీ|| వ్యాపించ గాను.

సందరము for సముద్రము n. s. Sea. Vema. 1324. కోమటోనియాశ కొండలవాసలు సందరముశోధ చంద్రుకళలు.

సందర్శము * n. s. Stringing beads, weaving of garlands &c. Meeting. Convenience, opportunity, occurrence. కూర్పడము, గుచ్చడము, కట్టడము, శంధించడము, క్రమము, ఆనువుారిస్వ, అనుకూలము, సమయము, సంభవించడము. Vish. 7. 148. శ్రయాణశందర్శంబులు దెంబంబులసందడింబు. R. 6. 8. వర్షోపలోత్తర సాతంబునవిట్టువారనడుచుక గాలాభ్రసందర్శముల్. దీనికి దానికిసందర్శములేదు or వుకటికొకటి సందర్శములేకుండావున్నది they disagree, they do not agree. యీసందర్శములోజరగదు it cannot be done at this juncture. పూర్వోత్తర సందర్శముయెరగక మాట్లాడుతున్నాడు he talks without knowing the circumstances. సందర్శమువస్తే చేస్తున్నాను I will do it if I meet with an opportunity. యిప్పుడు సందర్శముకాదు it is not convenient now.

సందర్శించుట * v. n. To agree, tally, to be convenient, to occur, happen, to be opportune. అనుకూలించుట, యిముడుట, సంభవించుట, ప్రాప్తమవుట.

సందర్శనము * n. s. Seeing, looking, view. A visit, meeting. నిరీక్షణము, చూడడము.

సందర్శించుట * v. a. To view, behold. చూచుట.

సందష్టము * adj. Bitten, stung. కొరకబద్ద.

సందానము * n. s. A tether. కులుపు. D.

సందానితము * adj. Tied, bound. కట్టబద్ద.

సందిగ్ధము * adj. Doubted, questionable. Doubtful సందేహమైన.

సందిబాండె n. s. Ornaments for the arm. బాహుపురి H. 4. 101. మేలిమిపూలబండ, కడెములు సందిబాండెదికమ్ములు మించులమించుమించుల.

సందియము for సందేహము n. s. Doubt, uncertainty, suspicion. Ila. 1. 69. S. 3. 191. KP. 6. 181.

సందిలి infli. సందిటి abl. సందిట plu. సందిళ్లు n. s. The arm from the shoulder to the elbow. దండచెయ్యి. D. T. 4. 77.

సందిలిదండలు n. as. An ornament worn upon the upper part of the arm. అంకడములు. D.

సందు (infl. సంది, or సందిటి) An opening, a fissure, crack. Nook, space, interval. Lane, narrow street; corner; backyard. A period of time. Direction or quarter. An opportunity. బొంబ, చిల్లి, వీటిక (చిన్నవీధి, ఎడము. D.) మూల, పెరడు, శ్రుతేశము, సమయము. చంకసందు the arm pit. ABA. 3. 93. అల్పకూర్గంబుమల్లవిద్యావిశేష మొప్పుసందన a trick or fall in wrestling. వేళ్ల సందు the space between two fingers. యిక్కడ సందువిడుపు leave a space here. సందిచ్చుట to give room or opportunity. వాడుయెవరికిన్నిసందిగ్గుకుండామాట్లాడుతున్నాడు he will let nobody else get a word in : he leaves an opportunity for no one. ఆవిడ్డకుశండువోడు మురాలినది, or సందుకొట్టినది the child is fairy-struck; injured by a ghost that haunts a particular spot. వారిద్దరిసందున వీడునలిపాడున్నాడు between the two this man is ruined. చంకసందున పెట్టుకొన్నాడు he put it under his arm. సందులుగొందులంతా వెలికినాడు he hunted in every hole and corner. ఆచెట్లు యీశండునలేవు these trees are not found in this neighbourhood. ఆశండున thereabouts. సందుచూచిలో గాచారబడ్డాడు he took an opportunity and rushed in. చూఅప్పుసందులోవున్నాడు my father is in the backyard. సందువాకిలి the back-door. సందుముట్టు menses occurring at intervals: that is, at irregular periods. T. 3. 87. నేటికియప్పెసందు, నేడుసమయముచిక్కెను. Sar. D. 305. చలపాదివిత్రాంశండుమాసండుముట్టినకలతకు the dispute that happened between you and Chitrangi. G. 7. 30. మేటింబట్లకు సందిక్రంతజగదంబులుగలవేయని. సందిక్రంతజగదంబులు, అనగా అల్పజగదములు. T. 4. 83. సందిగొందియంతుల, అడ్డమైన శ్రీలను. Pal. 89. సందుబొందులురుర్లు రితముగ. One verse says ఎన్నడునేరిచెకా వెళుకు లీచెలికన్నులు కారుకమ్ములన్నన్నకురుల్, పిరుండుమటువైకటువైభరిగైకొనకాగదేమెన్నగదమ్మ పిన్న మొన మొల్లలునేడిదెముద్దులాడిలేచన్నులుగొప్పవైకయిట సందున దాలిమూతలాడెడిక. Swa. 5. 106. వోర్తులకూలంకడక్షనవిస్సూర్తికిసందిదండలభళల్. టీ|| సందిదండలు, అనగా సందిటికడియాలు.

సందుకట్టు n. s. An interval. మధ్యకాలము. గ్రహారసందుకట్టు the time that an eclipse lasts. ఆ

కూనాస్యశ్రీండుకట్టు the *period* of new moon. నేనుపోయినదవచ్చేసండుకట్టులో in the *interval* between my going and his coming.

సంకుశానుట v. n. To take or seize an *opportunity*. సమయము చూచుకొనుట. UH. 3. 126. నా మనసు యేటికి జక్తై నుబక్తి నంతనే యేటికి తానుసం దుకొ నెయియు శరాసనుడేమిసేతునే.

సంచె adj. Vesper; appertaining to the evening, or vesper hour. సాయంకాలపు. సంచెచీకటి the evening twilight. సంచెదీకనున్నాపెట్టదు she has not so much as a light in the evening. సంచెవేళ or సంచెకడ at even-tide. సాయంకాలము. H. 3. 69. అయ్యలు సంచెవేళ జనియాడగంటికి రాక. ib. 2. 40. ఏమిటినికవచ్చి తీసంచెవేళననుచు.

సంచె n. s. Evening; the daily prayers and ceremonies used by bramins &c. సాయంకాలము, సంధ్యావందనమున్ను. Vema. 954. సంచెనుబాట కువార్చును. See సంధ్య. సంచెవార్చుట to perform daily prayers. Vema. 956.

సంచెదు adj. An armful: as much as we can hold in the arms. రెండుచేతులజవిరియె త్రగలంత.

సంచేశము * n. s. A message, news, tidings. కుం బించినవర్తమానము. D. సమాచారము.

సంచేశహరుడు * n. s. A messenger. దూత, హర్తారా. D.

సంచేహము * n. s. Doubt, hesitation, suspicion, mistrust, uncertainty. సంశయము. D.

సంచేహించుట * v. a. and v. n. To doubt, suspect, hesitate. సంశయించుట, అనుమానపడుట.

సంచోహము * n. s. Assemblage, multitude. సమాహము. D. T. 5. 36. R. 2. 79. Vasu. 4. 99.

సంచ్రము for సముచ్రము. D.

సంధ * n. s. Vow, promise. Resolution, determination. శ్రుతిజ్ఞ, శబధము, మర్యాద, అనగా అవధి. Pariz. 5. 52. విక్రమకళాసంలభితశ్రేయస్సీ సంధానిద్ధికౌతాథుడై. A. 6. 59. నాసీత్యంబికని న్నుబోలుగృతసంధాధూర్వసుల్లెమికికా. టీ॥ సంధా, శ్రుతిజ్ఞయొక్క.

సంధాత * n. s. One who unites. సంధానముచేసేవాడు.

సంధానము * n. s. Holding together, joining, uniting. కూర్చుండము. D. (సంఘటనము, బాణసంధానము. SC.) బాణసంధానము placing an arrow on the bow-string. నాయకీనాయకులకు సం

ధానముచేసినది she made them friends, she reconciled them. Zacc. 6. 95. శరసంధానము సేయుట యరిబోయుట తిరియేయుట దృఢతకరమై. Vema. 518. శకలజీత్రులందు సంధానమైయుంది. P. 3. 14. స్థానంబులర్యఫలసంధానంబానరించు కుతికి. టీ॥ ఫలసంధానంబు, అనగా శ్రుయోజన ప్రాప్తిని. H. 5. 28. చక్రవాక ద్వంబ్వశంబంధసంధాన సేముపీభూకూచేటకుండు. T. 4. 1. సామాధికచతురుపాయసంధానభవశ్రీమానితకవినుత. టీ॥ సంధాన, కూర్చుటచేతను. వాండ్లకు సంధానముచేసినాడు he reconciled them.

సంధానకరణి * n. s. What heals, reunites or allies. స్వస్థముచేసేటిది, మల్లీకూడెటట్టుచేసేటిది, స్నేహముచేసేటిది. L. XI. 163. యిదినుమిగొగ్గయ్య యిమాశరసుఖదశదమవిజ్ఞానసంధానకరణి. టీ॥ కలగచేసేటిది.

సంధానించుట * v. a. To join, unite చేచుకొలు, కూర్చుట.

సంధానితము * adj. Joined, united, చేచుకొబడ్డ, కూర్చబడ్డ.

సంధి * n. s. Connection, union, combination, junction. A joint of the limbs. Coalescence, pacification, peacemaking, conciliation. చేరడము, కలియడము, అనుకూలము, కీలున్ను. అచ్చంధి the union of vowels. హల్పంధి the union of consonants. వీడువాండ్లకు సంధిచేసినాడు he made them friends. BD. 4. 359. విట్టల్లి సంధులుబ్రదిలింపరనుచు. సంధులుబ్రదిలి, కీళ్ళూడి. Sar. D. 264. తేటగాకదసంధితెలియంగవచ్చు. కుసంధి not commodious. యిక్కడ శ్లలముకు సంధిగావున్నది this place is strait. సంధివిగ్రహము peace and war. సంధివిగ్రహాధికారము war ministry, charge of peace and war, the duty of the war minister. M. XII. 5. 133.

సంధించుట v. a. To meet, to join, unite. కలుపుట, చేర్చుట. S. 3. 356. మంత్రులకొవిలవియిన్వోబోయి సంధించి యుత్తటకు దైవభవ మెల్లజూపుట నుమ్రాకాదో వివారింపుడు. B. 8. 110. శిరికింజెప్పడు శంఖచక్రయగముంచేదోయి సంధించుడేపరివారంబునుజీరడు.

సంధితము * adj. Joined, united, connected, bound. చేర్చబడ్డ, కూర్చబడ్డ, కట్టబడ్డ.

సంధిత్య * n. s. Desire of joining, inclination to unite. చేర్చవలెననేయిచ్చు. Pariz. 4. 72. దివ్యరథాగ్రకేతుకుటసంధిత్యామిశ్చమ్నూతమై.

సంధిలుట or సంధిల్లుట v. n. To happen, occur, to meet. ప్రాప్తమవుట, యెదురుపడుట, కలుగుట, వచ్చుట. T. 2. 55. భక్తిగౌరవమువిశ్వాసంబుసంధిల్లుగా. టీ|| సంధిల్లుగా, ఘటనకాగాను. BD. 4. 70. సంతకుబోధునో సంధిల్లినంతపాడివి మిదికిజెప్పె బొందియునచట. సంధిల్లినంత, యెదురుపడ్డంతలో. H. 5. 89. అంచయజుగ్ వినియావిడయూర్పు సంధిలక. ib. 3. 82. శిరోవిధూననముసంధిల్లకవ చోమాధురిక. ib. 4. 201. వ్రేళ్లసంధిల్లినయుంకు టుంకరము. T. 1. 36. భవనాహ్లాదంబుసంధిల్లు కక. Swa. preface. 2. అచలాత్మజమాటకు శేతన త్వుసంధిల్లు.

సంధుడు or సంధురాలు * n. s. These words are used in compounds thus సత్యసంధుడు, సత్యసంధురాలు a truthful or veracious man or woman. సంధుక్షితము * adj. Lighted, inflamed, kindled. రాలించబడ్డ, మండించబడ్డ. BRY. 3. 128. సత్సా ససమీరణ సంధుక్షితశిఖాంకదహన శ్రుభామండలంధై.

సంధ్య * n. s. Twilight, evening. సంధ్య or సంధ్యా వందనము morning or evening prayer. ప్రాత స్మింధ్యావందనము matins. సాయంసంధ్యావందనము vespers. సంధ్యవార్చుట to perform matins or vespers. సంధ్యత్రాడు or జంధ్యము the sacerdotal thread. Vema. 880.

సంధ్యారాగము * n. s. The redness of the evening sky. సంజకెంపు.

శంశు * n. s. Lightning. మెరుపు. Vish. 7. 69. Anir. 2. 65. శంపావళి a succession of flashes.

శంశంల or శంశెగ n. s. The plant termed Michelia Champaca. చంశకము.

శంశంలపురుగు n. s. A wasp. తుమ్మెద.

శంశంలపూవడ్లు n. s. A certain sort of grain. H. 4. 158.

శంశుభ్రము * adj. Prosperous. శ్రేయశ్శ్రుతమైన.

శంశుతి, శంశుతు or శంశుడ * n. s. Fortune, riches, wealth, prosperity. విశ్వర్యము, కలిమి, శ్రేయస్సు. M. XII. 2. 158. ఇంద్రియంబులును పాటవశంశుడబొందె. T. 2. 78. ఆసురుకురువి శంశుడ. Vema 402. చర్మంబుగోరునుశరవివోడు తశీతమృదులశంశుర్మశంశుడలనెల్లడు. ib. 1641.

చన్నుగవరీతిశంశుడకొన్నాళ్లకువ్రేగుజూపిగొమ్మునవ్రేలుక.

శంశుడధికుడు * n. s. A wealthy man. మిక్కిలి ధాన్యవంతుడు. Vema 1501.

శంశుడపురుగు n. s. A cockroach.

శంశున్నము * adj. Wealthy, prosperous, enriched, endowed with, possessed of. సమృద్ధమైన, శిఖితమైన.

శంశున్నుడు * n. s. A wealthy man, he who is endowed with or possessed of. సమృద్ధుడు, శిఖితుడు. అర్థశంశున్నుడై, అనగాద్రవ్యముగలవాడై.

శంశురాయము or శాంశురాయము * n. s. War, battle. యుద్ధము.

శంశుర్ణము * n. s. Union, connection. Also రతి. శంశుర్ణము, శంశుమము. SC.

శంపాంల * n. s. Bright, lovely. A woman having a form (అంకము) as brilliant as (శంశు) lightning. మెరుపుతీగవంటిదేహముగలది. Aniru. 3. 68.

శంపాకము * n. s. A tree (Cassia fistula) ఆరగ్యధము, రేలచెట్టు. SO.

శంపాతము * adj. Descending, falling, coming down. శుతనము, శుడడము. Lalit. 11. 13. Sa-nanda Tilac 11. 56.

శంపాదన or శంపాద్యము n. s. Acquisition, earning, getting. ఆర్జనము.

శంపాదించుట or vulgarly శంపాయించుట * v. a. To procure, acquire, get, earn. గణించుట, ఆజీవించుట.

శంపాద్యము * n. s. Getting, acquisition, acquirement, earning. గడన.

శంపాద్యపరుడు * n. s. He who earns. ఆర్జించేవాడు.

శంపుటము * n. s. A casket, a covered box. బరిశె. M. IV. 2. 31. a copper box in which the śālagrāmam is kept.

శంపుటకము * n. s. A casket, a covered box. Also a sort of cake. బరిశె, కర్రాటము, బూరకలు. SO.

శంపూజనము * n. s. Honouring, veneration, esteem. Treating with respect. నిండాగౌరవించడము, మాననము, ఆదరము.

శంపూజనీయము * adj. Honourable, respected. గౌరవించదగ్గ, ఆదరణీయము.

సంపూజితము * adj. Honored, respected. గౌరవిం
చబడ్డ, మాననీయమైన. M. I. 1. 1.

సంపూజ్యము * Honourable, adorable. ఆచారనీయ
ము.

సంపూర్ణము * adj. Complete, finished, whole,
entire: filled, full of, perfect. అభిలము, సమ
గ్రము.

సంపెంకలు n. s. A species of grain. A. 1. 75.
ధాన్యవిశేషము.

సంపెంక, సంపెంక or సంకుంక n. s. The "gold flower"
called Michelia champaca. చంతుకము. a species
is కొండసంపెంక. H. 4. 19. Note. This flower is
called by all the synonymes of gold, as సువర్ణ
పుష్పము, బంగారుపువ్వు &c. &c. No bee will
touch this fragrant flower. T. 3. 10. సంపెంక
నూనె a fragrant oil extracted from this flower.
తీగసంకుంక a certain creeper with yellow fra-
grant blossoms. నేలసంకుంక a kind of long
white flower.

సంపెట n. s. A sledge-hammer. శుమ్మెట. Dab.
233. తరమిసంపెటపెట్టుదగిలినయట్లు.

సంప్రతి n. s. A syndic, a head accountant. పెద్ద
కరణము. also used as an accountant in gene-
ral కరణము.

సంప్రతి * adv. Now, at present. యిప్పుడు.

సంప్రతించుట v. a. To collate, compare, examine.
సరిచూచుట.

సంప్రదానము * n. s. A giving, bestowing. In
grammar, the Dative case. ఇవ్వడము, చతుర్థివి
భక్తియున్ను.

సంప్రదాయము * n. s. Rule, routine, method,
doctrine, custom, system, practice. వంశపుతీ
రు, గురుశరంశరచేతవచ్చినదియు. D. శరంశరా
ప్రాశ్నధర్మము, వాడుక.

సంప్రదాయము * adj. Traditional, customary
systematic. వంశపుతీరైన, గురుశరంశరాగతమై
న, శరంశరాప్రాశ్నమైన, వాడుకైన.

సంప్రదాయముగా * adv. Systematically. వంశ
పుతీరుగా, శరంశరాగతముగా, వాడుకగా.

సంప్రదాయశుద్ధుడు * n. s. An upright or just
man: who walks according to the rules of
his caste. క్రమశుద్ధుడు.

సంప్రయోగము * n. s. Association, relation, con-
nection. సంప్రతంత్రాదియోజనము, సురతము.

SC. అన్యతిః, సంబంధము, కార్యము, వశీకర
కాదికర్తము. RKD. M. III. 5. 319. సాక్షన
భోజన శయనాది సంప్రయోగమర్థిబతులకు ము
స్సెందునాచరింతు. సంప్రయోగమనగా ఆచరిం
చడము. ib. III. 1. 6. సాధులకునసాధుశివావా
సమానవాకుసంప్రయోగమగుటసందియంబె. సం
ప్రయోగమగుట, అనగాసంప్రాప్తమవుట.

సంప్రాప్తము * adj. Attained, obtained, gained,
become, arrived, come. పొందబడ్డది, వచ్చినది,
అనగాసంభవించినది. M. XIV. 4. 189. కలియు
గముసంప్రాప్తమైనమూడట after the beginning
of the iron age.

సంప్రీతి * n. s. Affection, kindness. విశ్వాసము,
ప్రేమ. Sar D. 125. ib. 434.

సంప్రేరణము * n. s. Exhortation, instigation. బు
ద్ధి, బోధన. KP. 5. 244. దైవసంప్రేరణసడిగన.

సంప్రక్షణము * n. s. Ceremonial insperion:
sprinkling. Hollowing, opening. Cleansing,
dedication, consecrating, lustration. సంప్రో
దకమును చిలకరించడము, దేవాలయాలను పుతీ
యోగపురచుకోవడమునకై సంప్రోదకమునుచిలక
రించడము, విగ్రహాలకు బీవత్రుతిక్త చేయడము.
ఆవిగ్రహముపూజాసాధునిద్దముగాపున్నదిగానియం
కాసంప్రక్షణముకాలేదు The statue is all
ready and adorned but the spirit is not yet
placed therein.

సంప్రల్లము * adj. Blown, expanded. వికసించిన.

సంపము * n. s. A thunderbolt. ఇరవ్వుడము, పద
గు. Raja Sekhara. 1. 42. నిఖిలసాపాఘావసం
ద్రశంబు.

సంబంధము * adj. Appertaining to, belonging to,
connected with. చేరిన. కుక్కుటసంబంధమైనటు
వంటిన్నిటకసంబంధమైనటువంటిన్నివెంట్రుకలుthe
feathers belonging to crows or cranes. ఆసం
బంధమైన relating thereto.

సంబంధము * n. s. Connection, relation, relevancy,
affinity. సంబంధము, చుట్టరికము, చేరిక, కలియక,
పొందిక. వాడుసంబంధా సంబంధము లేనివోట
భోజనముచేసినాడు he dined with people with
whom he had nothing to do. నీసంబంధమేనా
కుకారాదు I cannot abide, endure, or bear
this behaviour.

సంబంధి or సంబంధికుడు plu. సంబంధులు, సంబం
ధికులు * n. s. Connections by marriage. య

వ్యక్తుల మధ్య నామ సంబంధం he is my kinsman. i. e. marriage is taken place between his children and mine. నా సంబంధంకు లైసెన్సు ద్వారా బంధువులు two officers of mine. ఆ మెమోరీ సంబంధం she is a connection of our's, she belongs to us.

సంబంధించుట * v. n. To be related or connected; to have to do with. చేరుట.

శంబరవాడు * n. s. A fisherman. దీపకుడు.

శంబరము * n. s. Water. జలము. P. 1. 306.

శంబరము * n. s. A sort of deer. ఎర్రజింకపోతు. SC.

శంబరమించుట Error for శంభ్రమించుట To be delighted. సంతసించుట. Pal. 30.

శంబరము n. s. Joy, delight. A festival, a merry making. కేళిక, ఉత్సవము. D. సంతోషము, తిరునాళ్లు.

శంబరారి * n. s. The slayer of Sambara; an epithet of Cupid. మత్తకుడు.

శంబరేణు or శంబరేణి చెట్టు n. s. A shrub. చర్మకము. H. 4. 12. or 14.

శంబలము * n. s. Provender or stock for travelling expences. దారిబిళ్ళము. D.

శంబళులు adj. Hired, lent. బీతమునకు వెట్టుకొన్న, అద్దెకు తెచ్చిన. A. 2. 109. ఆనతిబడి శ్రీభండారానక శంబళులు తనదు ప్రాతంబలమున స్థానికుడొసంగును. టీ|| శంబళులు, అద్దెకు తెచ్చిన.

శంబళము n. s. Wages, salary, hire. బీతము. N. 9. 73. Ila. 4. 17.

శంబలి or శంభలి * A procuress, a bawd. కంటెనకత్తె. SC. Vaiz. 4. 38.

శంబలి n. s. A paria. మాలవాడు. HD. 2. 1384 జడియుచు శంబలి శంబలియనుచు, దళము గా మెరసేటి తన మేనికుడు. HN. 4. 237. మాటిమాటికి మాసము ఓ దీటుకొనుచు, జనుచు శంబలి శంబలియనుచునుంక, జాత్రుకులకు ప్రకటన చేయునది కిరి. Charitr. 1. 2170. అచ్చు గా జనుచు దెంచి యిచ్చునది చొచ్చియల్లంక భూసురుల రాజు విచ్చెనుచు శంబలి శంబలియనుచు, వంగుచు దొలగుచు వాడ వాడలను.

శంబలించుట v. a. To manage, furnish, supply. సమాహించుట, నిర్వహించుట, పోషించుట. P. 4. 197. ఆకటాయని పంపించుచులి కుచకుచో నిలువ శంబలించుక సుకముక వికముక మలయానిల శౌభకముక నుదిదలచి విసయ పాటవమురక. టీ|| శంబ

లింకుక, ప్రార్థన. Harivamsam, uttara. 2. 60. పొడిచిన బంగారు నుదిరిన నెత్తురు క్రమము సురినియంత లోన సలంబించుకొని పోకు పోకు మనియార్చుచు. Vema. 1370. సాధు శ్రీజ్ఞ మలను శంబలించిన వాడు, శ్రుజల సంతతంబు పురుచు వాడు, కడని శ్రువులను కరుణ జూచిన వాడు, పాదుకొన్న ముక్తి కరుడు.

శంబలిక or శంబెల n. s. A wallet, a sort of purse, to hold chewing materials. i. e. betel leaf, areca nut and lime. అడకుము, వక్కలాకులు వెట్టుకొనే సీంబి. H. 1. 250. నాదొరయొద్ద శంబలి కెలంచుచు నుండు సతండు దీరక. Paidim. 3. 45. దేవపూజా వేటి దిగిని సెలనూటికడు మించు తెలనాకు గములు నింది. A. 6. 94. శంబెలనది లింది శాంబూల దళపు గ నివహంబు చాలం గనించు నుబ్బ. D. Nava. p. 250.

శంబలులు See శంభలులు

శంబాగు, అనగా యేరు దా కేది. D.

శంబాధము * n. s. Difficulty, trouble, crowd, throng. ఇరుకు. D. శంకటము, భయము, సరకవర్త. RKD. లెత్తుడు, శంకటస్థలము, ఇరుకుస్థలము, మొదలైనది. SC. Lalit. 11. 34. అత్యంత నైస్య శంబాధం వే ప్రసాదనా శత్రైః నివారయంతో వే ప్రణ్యాయ్య చలక శక్తయశ్శతం.

శంబాధము * adj. Narrow, contracted, impassable, impervious. Crowded. ఇరుకైన, ఒత్తుడు గావుండే, చొరడానకు అసాధ్యమైన.

శంబారము or శంబారు n. s. Spicery, condiments, curry powder. కూరలలో వేసే సరసవర్ణము, ఆకాలు మెంతులు జీలకర్ర మొదలైనవి. See శంభారము. శంబారంపు చింతశండు tamarind mixed with spicery. H. 1. 113. మెంతి కూటు శంబారంపు చింతశండులు బజ్జాలు. S. 3. 148.

శంబారులు for శంభారులు n. s. A very fine sort of rice. కునుమ ధాన్యములు. D. గరుడముక్తు శంభారులు Another kind. ఉత్తమమైన వడ్డు. See శంభారులు.

శంబుకము * n. s. A bivalve shell, a conch shell, a snail జలశక్తి, కచ్చుచిప్ప. SO.

శంబుద్ధి * n. s. Calling to. The vocative case. బలవడము, ఆహ్వానము, శంభోధనము.

శంబులు n. s. Slippers. పాదరక్షలు. Chenna. 4. 54. కాయజైర్తి భక్తులకు కాయము చర్మము సుల్పి శంబులు శేయక జాలు. ib. 4. 65. శుద్ధవనవార

ములకుమదీయతనుచర్మముగొమ్మన సెల్విమేలిశం
బులలానరివియమ్మనిన. ib. 69. 73. 80. మారుజూ
డరవియించెడ చర్మముగోసిశంబుల్ర భూతతతి
శ్వరూపయనిబోటినిడగ్గరికృత్రియెల్వ గా. BD. 4.
1155. అద్దంపుశంబులలిడుకొని శిరశిర సైడయ
నంబి శిష్య క్షణవ్రాతమునకు. Pal. 5. శంబుల
శంబులశివంబివెంకాయ.

శంబూకము * n. s. for శంబూకము.
శంబూకము * n. s. A bivalve shell, a conch shell,
a snail. Ground rice, soogee, grits. జలశక్తి.
తండులకణే, నూకలు. SC.

శంబెట n. s. A kind of drum. కాద్యవిశేషము.
Pal. 81. విరుడుశంబెట్లపెంజలపిరనాగగత్తులవా
రునల్లడలగొల్వ.

శంబెల or శంబెలపెట్టె See శంబలిక.

శంబోధనము * n. s. Addressing, calling to. In
Grammar, the vocative case. పిలవడము, ఆమం
త్రణము, శంబుద్ధి.

శంభళి. See శంబలి.

శంభవము * n. s. Birth, production. Cause, motive,
origin. ఉత్పత్తి, శుట్టుక, హేతులు. SC. Vish.
1. 9.

శంభవము * adj. Arising from, produced from,
descending from. ఉత్పన్నమైన, ఉద్భూతమైన, కలి
గిన. పాపశంభవము caused by sin.

శంభవించుట, శంభవిలుట or శంభవిల్లుట * v. n.
To happen, occur. ప్రాప్తమవుట, శుట్టుట.

శంభవింపజేయుట * v. a. To bring about, cause,
effect. ప్రాప్తమయ్యెట్టుజేసుట.

శంభలు n. s. A superior kind of rice. శ్రేష్ఠమై
నవడ్లు. BD. 4. 363.

శంభారము * n. s. Provision, preparation. Mul-
titude, number, quantity, assemblage. శంభృ
తము, గణము. SO. శంభారము, శంభారము, or
శంభారు a mixture or provision of spices for
seasoning. కూరలలోవేశేరశివర్ణము. R. Bala.
తస్యాభిషిక్ శంభారా దృష్ట్యాభార్యా ధతైక
యా.

శంభావన or శంభావనము * n. s. Honor, worship.
A present, reward, prize, gift. Vulgarly, Alms,
money distributed among bramins. శన్దానము,
గౌరవము, పూజ, దక్షిణ. Dab. 235. వీనిశంభావ
నశ్చపుధలయ్యెగాని దానలుచేచాపుతప్పజేచాలు.

శంభావనీయము * adj. Honorable, worshipful.
శన్దానించతగ్గ, గౌరవించతగ్గ, పూజ్యమైన. B. X.
1. 35. శంభావనీయచరిత్రభీరుతువాల.

శంభావనీయుడు * n. s. He who is venerable or
honored. పూజనీయుడు. లోకశంభావనీయులు
All-honoured.

శంభావించుట * v. t. To receive, entertain,
reward, honor, esteem, venerate. గౌరవించుట,
మర్యాదజేసుట, శన్దానించుట, (బహుమానముజేసు
ట. D.) Bobbili. 2. 119. ఘోరాకారులుశోణితా
ననులరక్షోపిరశంభావలుంపారాగ్రుమ్మరుద్రిమ్మరి
లదురశంభావించుచుంబివి శృంగారంబైనహజా
రము. G. XI. 178. ఆతనివిద్యాజ్ఞానముమెచ్చిత
నలోపలశంభావించుటలచునెడ. T. 4. 182. గ
ర్యాయత్తుడెయ్యెరిక శంభావించుకజేసెనాగురు
శిషిశంకంబిద్రోహియై. Jānaki Raghavam. 5.
164. M. 12. 2. 411.

శంభావితము * adj. Honored, respected. బహుమ
తమైన. Commonly proper, fit, suitable. యుక్త
ము,విహితము. TUR. 10. 63. కాపుననెండునార
నియకార్యములెల్లముగాజూచి శంభావితమైనవి
త్రమునపాయమునేయగ. DRK. 94. line. 7. జం
భారివోస్తంభశంభావితో గ్రదంభోలియైవైత్యకడ
ర్భభంగమున. P. 1. 83. బుధశంభావితమూర్తిగిస్తు
లకకాపూర్ణంబు. టీ|| శన్దానించబడిన. ib. 1. 340.
ఇనశంశిత్యంభావితనయశాశ్రీకకాకోవిడుడు. టీ||
రాజులయొక్కశుభలచేతను స్తోత్రముచేయబడినసు
వంటి.

శంభావితుడు * n. s. He who is venerable or ho-
nored. శంభావనీయుడు, పూజనీయుడు. P. 1. 231.
అతివిశ్రయశంభావితుడెవనిజూచికలికైక ప్రీతికా
who is wonderstruck. ib. 1. 504. ధర్మశంభావి
తుడెట్లగు who is charitable. ib. 3. 349. కా
కూహలశంభావితుడై full of delight, joyful.
ib. 4. 140. అఖండసౌఖ్యశంభావితులై he who
is happy, wealthy.

శంభాషణ or శంభాషణము * n. s. Conversation,
discourse, talk. మాట్లాడడము.

శంభాషణచేసుట v. n. To converse, talk. మాట్లా
డుట.

శంభు, శంభుడు or శంభులు * n. s. An epithet of
Siva. రుద్రుడు.

శంభూతము * adj. Born, produced, arisen, sprung.
జారమైన, ఉత్పన్నమైన.

సంభృతము adj. * Gained, got. Possessed of. Filled, full. Supported. సంపాదింపబడ్డ, నిండించబడ్డ, భరింపబడ్డ. Ellana. 4. 78. జలజహండాధారసంభృతశ్రీంభంబు, దశకంధరునిచేతితమ్మి బంతి. A. 4. 337. సుశాస్త్రబాహుండు ఆత్మీయదోస్తంభసంభృతయగునివేశ్వంధర.

సంభేదము * n. s. Breaking, splitting, bursting. బద్దలుచెయ్యడము. SC.

సంభోగము * n. s. Coition. రతి. Vasu. 6. 136.

సంభోగముచేసుట or సంభోగించుట * v. n. To copulate. సురతముచేసుట. UR. 4. 275.

సంద్రమము * n. s. Passion, emotion, confusion. తొందర, తొట్రుపాటు, ఇష్టానిష్టకార్యజాతస్థలస్వర, ఉద్దేశ్యకార్యవ్యగ్రత, అత్యాదరము. SC. ఉత్సాహము. N. 9. 201. శుకలబంధుజనంబుతోసంద్రమమున. టీ|| ఉత్సాహముతోడను.

సంద్రమించుట * v. n. To be elated. హర్షించుట. H. 5. 87.

సంయమము * n. s. Humanity; the temper that shuns giving pain to others, gentleness. శరణిదాదినివృత్తి, చాలించడము. SC. శస్త్రగాచాలించడము.

సంయమిని * n. s. The name of the capital of Yama. యమునిబట్టణము.

సంయమి * n. s. A hermit, or monk. ముని. Paidim. 3. 128.

సంయుక్తము * adj. Combined, joined, united, connected with, possessed of. సంలగ్నము, విశిష్టము, కూడుకొన్న, కల. సంయుక్తాక్షరము a double letter(l)as in పిల్లి.

సంయుగము * n. s. War, battle, combat. యుద్ధము.

సంయుతము * adj. Combined, joined, united, connected with. సంలగ్నమైన, విశిష్టమైన, కూడుకొన్న.

సంయోగము * n. s. Union, junction, connection.

సంయము, సంసర్గము, రతి.

సంయోజితము * adj. Connected, joined, united with. సంలగ్నమైన, విశిష్టమైన.

సంరంభము * n. s. Wrath, rage, flurry, agitation కోపము, ఇష్టానిష్టకార్యజాతస్థలితత్వర, తొందర, తొట్రుపాటు, భయము. SC. T. 5. 113. Lalit. 13. 18. KP. 3. 296.

సంరంభి * n. s. He who is enraged, or hurried, ఆగ్రహముగలవాడు, తొట్రుపాటుగలవాడు. A. 4. 93. కనివిసతుండైచేరసరిగ యజ్ఞోపవీతంబుగానుకిచ్చి, కూర్చున్న నాడరింపక సంరంభియై. jib. 5. 54. భోజిత్రయత్రారంభసంరంభియై.

సంరంభించుట * v. n. To burst out in rage or fury or pride. ఆగ్రహించుట, విజృంభించుట.

సంరక్షకుడు * n. s. A protector, trustee, patron, guardian. పాలకుడు, పోషకుడు. M. XV. 2. 154.

సంరక్షణ * n. s. Sustaining, support, maintenance, nourishment, guardianship. Charge, patronage. పోషణ, పాలనము, కాపాడడము.

సంరక్షణచేసుట or సంరక్షించుట v. a. To support, protect, maintain, patronize, rear. పోషించుట, పాలించుట, కాపాడుట, పెంచుట.

సంరావము * n. s. Sound, noise. ధ్వని.

సంరూఢము * adj. Budded, blossomed. అంకురితము.

సంరోధము * n. s. Impediment, hinderance. ఆటంకము, అభ్యంతరము.

సంరోధి * n. s. That which causes an impediment. విఘ్నముచేసేటిది. H. 2. 163.

సంరోధించుట * v. a. To hinder, impede, prevent. అడ్డించుట, ఆటంకపరచుట.

సంలాపము for సల్లాపము * n. s. Discourse, conversation. సంభాషణ.

సంవత్ * n. s. A year. అబ్దము, యేడు.

సంవత్సరము * n. s. A year. హయనము, యేడు.

సంవత్సరాది * n. s. New year's day. యుగాది.

సంవర్ణము * n. s. A destruction of the universe. శ్రుశయము. M. XIV. 150. R. 5. 4.

సంవర్రకము * n. s. The plough of Balarama. బలరామునినాగలి. D.

సంవర్తిక * n. s. The new leaf of a water lily. తేతతామరరేకు.

సంవశధము * n. s. A village. గ్రామము.

సంవాదము * n. s. Conference, converse, discussion. Contention, wrangling. సంభాషణ, కలహము, తర్కించడము. A. 4. 81. ఆధిముఖ్యంబుసంవాదాత్రామాణ్యంబను న్నాయంబునంగాని శ్రుట్టమియును. ib. 3. 19. ఖండికృజనక సంవాదంబువినుమనియిట్లనియె. P. 3. 254. ఆచారబ్రహ్మరాక్షసులసంవాదంబు, జయసిద్ధికింబోలె మేఘవర్షవిరజివి

శంసాదంబునకునిస్తులకల్పాణంబు సేయునని విస్తృతంబింపిన.

శంసాదింతుట * v. n. To converse, talk together, wrangle. శంసాపించుట, కలహించుట, తర్కించుట.

శంసాహకుడు * n. s. An attendant who sham-poos or rubs down the limbs. అంగమర్దకుడు, పుట్లపిసికేవాడు.

శంసాహనము * n. s. Handling, rubbing, pressing the limbs. అంగమర్దనము, పుట్లపిసికడము. Siva Samayanca. 13. 22.

శంసావిత్తు * n. s. Wisdom, understanding, intellect. బుద్ధి. D. BD. 2. 191. L. 13. 1.

శంసావీరము * adj. Surrounded, enclosed, encompassed. ఆవృతము, ఆవరించబడ్డది. SC.

శంసావీరము * n. s. The sacerdotal thread is so called when hung round the throat. హారవల్లంబితయజ్ఞసూత్రము, పేరుగావేసుకొన్నజంఘము. SC.

శంసావృతము * adj. Covered, concealed, encompassed. Vested with. శంయుతము, చుట్టుకోబడ్డ, కట్టుకోబడ్డ. T. 2. 175. వారవహూటీతులీశంసావృతము శ్వర్గశుట్టణము. P. 1. 532. ఖగశంసావృతమైగనుతుట్టు. ib. 5. 46. శురుకప్రాకృతిధానశంసావృతనితంబన్నిర్ణతాలంబనజ్జరతంగస్థైని. టీ|| చుట్టుబడినటువంటి.

శంసావేగము * n. s. Hurry, haste. త్వర.

శంసావేది * n. s. He who knows. యెరిగినవాడు, తెలిసినవాడు. M. IV. 5. 21. రహస్యశంసావేది.

శంసావేదితము * adj. Made known. తెలియచేయబడ్డ.

శంసావేషము * n. s. అనగా, రతి, శంకుర్తము.

శంసావ్యానము * n. s. An upper garment, vesture, cloak. ఉత్తరీయము, వైబట్ట. S. 3. 408.

శంసాక్షకుడు * n. s. A picked man or soldier, one of a select band; sworn never to recede, and stationed to prevent the flight of the rest, a brother in arms. W. శకుభంకృత్వా యుద్ధాదనివర్తిని. SC. శూరుడు. M. IX. 1. 14. ib. VIII. 2. 321.

శంసాశయము * n. s. Doubt, uncertainty, suspicion. శంశయాము.

శంసాశయించుట v. n. To doubt, suspect, hesitate. శంశయించుట, అనుమానించుట.

శంశ్రయము * n. s. A refuge, asylum, protection. ఆశ్రయము, D. శరణము, ఆశ్రయంబనము. H. 2. 125. శుద్ధిబరాజశంశ్రయముహాస్యనవీలకౌశలుకకు బంధచయమువ్రాక.

శంశ్రయించుట * v. a. To flee to, appeal to, resort to, seek protection. శరణుజొచ్చుట, ఆశ్రయించుట, ఆవలంబించుట.

శంశ్లేకము * n. s. Embrace, union, connection, junction, coalescence. ఆలింగనము, శంఘము, శంఘి, కలియక.

శంశో * n. s. Praise, flattery. స్తోత్రము. D.

శంశక్తము * adj. Near, adjoining, connected or endowed with. అవ్యవహితమైన, ఉపేతమైన, శంలగ్నమైన.

శంశక్తు * n. s. An assembly, meeting. శిభ. D.

శంశక్తుకులు Error for శంశక్తుకులు.

శంశరణము * n. s. A highway. Going, the progress or march of troops. రాజమార్గము, అశంపాధచమూగతి. శంసారము, శురనిర్ణయము, రణారంభము, శురద్వారము. SC. P. 4. 451. శంశరణే తరవిత్తు. టీ|| శంసారమునకుఅన్యమైనమనశుగలవాడు.

శంశరించుట * v. n. To be born. జన్మించుట. A. 3. 95. శనందనాదులునుప్రాశ్చ్యాన్యాకల్పంబులశంశరించుటభావనాబద్ధతే.

శంశర్యము * n. s. Union, connection, intercourse. శంశ్లేకము, శంఘము, మైథునము.

శంసారము * n. s. The world, the mundane state. Domestic life, secular condition. A family, household. శంశృతి. (వెండ్లామువిడ్డలతోనుండడము. D.) వానికిశంసారముతప్పిపోయినది he has lost his wife. శంసారములేనివాడు one who has no wife or children. శంసారతాపత్రయములు family cares. శంసారమునునడిపించుట, శంసారమునుసాగించుట to support a family. A verse says అనాదావిహాశంసారే, దుర్వా రెమకరభవజై, కులేచకామినిమూలెకాజాతివీరికల్పనా.

శంసారముచేసుట v. n. To keep house. కాశురముచేసుట. (Met.) to cohabit.

శంసారి * n. s. A householder, the head or master of a family. A secular person as contradistinguished from a solitary recluse గృహస్థు, గృహపతి. ఆపూరిశంసారి the inha-

bitants (కాపులు) of the village. సంసారి the good woman. కులశ్రీ. BD. 5. 176.

సంసిక్తము * adj. Wet, humid. రత్నసీన. M. X. 1. 225. రక్తసంసిక్తమైనధరాతలమున.

సంసిత * adj. Said, declared, praised, celebrated. చెప్పబడ్డ, ప్రశంసించబడ్డ.

సంసిద్ధి * n. s. Nature. Perfection, completion, accomplishment. రెప్పి గాలభించడము, స్వభావము. D. చీకూరడము. Sar D. 640.

సంసిద్ధుడు * n. s. He who is perfect or accomplished. సంపూర్ణుడు. P. 3. 35. విశ్రుతగుణసంసిద్ధుడు.

సంస్మృతి * n. s. The world, the mundane state, a domestic life, aecular condition, a family, household. సంసారము. M. XII. 6. 212. Siva. 1. 33.

సంస్పృష్టము * adj. Connected, united, as relations after division of property. సంయుక్తమైన, సంక్లిష్టమైన, వేరుబొయినతరువాతకూడా కాపురముచేసే.

సంస్మృప్తి * n. s. Union, connection. Voluntary reunion of relatives after division of property. వేరుబొయినతరువాతమళ్ళీ కూడాకలికి కాపురముచేయడము.

సంసేవనము * n. s. Waiting on, serving. దరిచర్యచేయడము, ఉపాసనచేయడము. M. XII. 5. 354.

సంసేవితము * adj. Worshipped, waited on, served, attended. పూజితమైన, ఉపాసితమైన.

సంస్తోయితు v. a. To burn a corpse. దహనముచేసుట (బాగుచేసుట. D.) DRAn. 392.

సంస్కారము * n. s. The power of memory, faculty in general. Concatenation of ideas. A purificatory rite or ceremony; burning on the funeral pile; purification. అనుభూతార్థసంస్తోయితి. SC. కర్మాధానవివాహాంతమైనపదియొక్క, దహనము, కల్పడము, శోభించడము. పుస్త్రీయపుష్పలుసేర్పిసహితముగాబట్టిలోవేళిఅన్నిసంస్కారముచేసితింతుకుగూర్చారు they put the roses in a still filled with water, and by the application of fire make rose-water. ఆశవమునుసంస్కారముచేసేవేళిగూర్చారు they burned the corpse.

సంస్క్రియ * n. s. Funeral ceremonies; as burning the dead body; any purificatory rite. దహనము, ఉపసయనాది. R. 5. 247. హుతవహాసంస్క్రియశోశలిపి.

సంస్కృతము * adj. Purified, exquisitely wrought, polished, refined. పరిష్కృతమైన.

సంస్కృతము * n. s. The Sanscrit (or Olassick) tongue. దేవవాణి, ఆద్యభాష.

సంస్తంభనము * n. s. The epithet of a magic arrow which arrests the progress of an enemy. శత్రువునుమాన్వరచేఅశ్రువిశేషము. T. 5. 113.

సంస్తంభించుట * v. a. To make firm, or rigid. స్థాపించుట, నిర్ణముచేసుట. KP. 3. 251.

సంస్తవనము * n. s. Praise. Acquaintance, intimacy. పరిచయము, స్తోత్రము. T. 4. 223.

సంస్తవకారి * n. s. He who praises. స్తోత్రముచేసేవాడు A. 4. 15. సంస్తవకారిమునిస్తోమసామగానంబెసేకా.

సంస్థానము (or vulgarly సేమస్థానము) n. s. A state, a government, dominion. రాజ్యము, సీమ. మైసూరుసంస్థానము the Mysore government.

సంస్థానాధిపతి, సంస్థానికుడు n. s. A sovereign or ruler. రాజ్యాధిపతి, శ్రుభువు.

సంస్థాపకుడు * n. s. A founder, author. కల్పించినవాడు, యేర్పరచినవాడు.

సంస్థాపనము * n. s. Placing, fixing, establishing. నిర్ధారణచేయడము, స్థిరీకరణము.

సంస్థితి * n. s. Abiding, being, residing with. ఉండడము. Mandha 3. 10. గురుకుచకుంభసంస్థితికి గూడెనురంబున నాలవాలముల్.

సంస్థితుడు * n. s. He who dwells in. ఉండేటివాడు. Suta Samhita. 5. 55. వేదాంతభావసంస్థితుడాది మహాశంకుడు he who resides in the scripture.

సంస్పృశ్య * n. s. Touch, contact, feel. తాకడము, శబ్దిశనము. Vema. 402.

సంస్పృశించుట v. a. To touch. తాకుట. B. X. 225.

సంస్పృష్టము * adj. Touched తాకిన, అంటిన.

సంస్పృహ * n. s. Wish, desire, inclination. నిండాఆశ, వాంఛ. BD. 4. 1349.

సంస్కాలనము * n. s. Slapping, dashing. చరచడము. Pariz. 2. 105.

సంస్మరణ * n. s. Recollection, remembrance. తలచడము.

సంస్య Error for సమస్య n. s. Part of a stanza proposed by one person, to be completed by another, as a trial of skill. కవిశురీక్షకోసముయిచ్చే పద్యపాదము.

సంహతి * n. s. A flock, assembly, heap, collection. సమూహము, రాశి.

సంహననము * n. s. The body. Rubbing the limbs శరీరము, పుట్టపిశుకడము. వజ్రసంహననము, అసగారాయివంటి శరీరముగలవాడు.

సంహరించుట * v. a. To kill, destroy. చంపుట.

సంహారము * n. s. Destruction, annihilation, killing. నాశము చేయడము, చంపడము.

సంహిత * n. s. A peculiar arrangement of the Vedas into short divisions; a collection or compilation of hymns or prayers or legends extracted from a purana. శాఖ, వేదశురీక్షిస్తువాక్యవిన్యాసము (శాస్త్రము, వేదైకచేశము, SO.)

సంహితము * adj. Collected, joined. సంచితమైన, సంయుక్తమైన.

సంహృతము * adj. Destroyed. హతముచేయబడ్డ. M. XVI. 1. 75. ఆభిలజనములు సంహృతమయ్యెనికట.

సంహృతి * n. s. Destruction, loss. సంహారము.

సంక్షిప్తము * adj. Abridged, contracted.

సంయుభిత * adj. Frightened, alarmed, afraid. బెదిరిన, భయపడ్డ. KP. 3. 87. ఆత్మడుచాలసంయుభితయై.

సంక్షేపము * n. s. Abridgement, compendium. సంక్షిప్తము.

సంక్షేపము * adj. Abridged, contracted. సంక్షిప్తమైన.

సంక్షేపముగా * adv. Concisely, briefly. సంక్షిప్తముగా.

సంక్షేపించుట * v. a. To abridge, contract. సంక్షిప్తముచేయుట.

సంక్షోభము * n. s. Agitation, emotion. కదలడము, దుఃఖము, వ్యసనము.

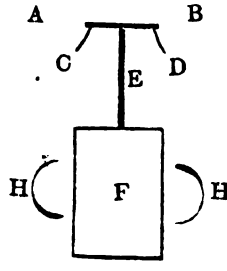
సంక్షోభించుట * v. a. and v. n. To grieve, sorrow, to be excited, disturbed, agitated. వ్యాకులపడుట, చలింపజేసుట, కలతపరచుట. K. P. 3. 167. వలిగుబ్బుపాలిండ్ల నిలువకీట్టు సంక్షోభించు పుయ్యదకొండుతోడ, M. XII. 1. 40. రాజాత్మల సంక్షోభం

వికూడుకొని. Vish. 2. 324. వారిభిశంక్షించి మహారథముతోడ. N. 2. 353. సురలుండై ట్టులు శేరమారినను సంక్షోభించి శిరస్యముగా హరియించుక. టీ|| తన్నుమిక్కిలి కలతపెట్టి.

సంక్షోభితము * adj. Agitated, disturbed, grieved. భిన్నాభిన్నముచేయబడ్డ, వ్యాకులపరచబడ్డ. T. 1. pref. 5. సంక్షోభితాంభోదముతో.

శకము * n. s. An epoch or era, particularly the era named after శాలివాహనుడు. A reign, the period of a king's rule. సంచితృశంభ్యవిశేషము, యేలుబడి. వానిశకముముగిసినది his reign is past, his days are ended.

శకము * n. s. A cart. The bishop at chess. బండి, చదరంగములో పుంజెలనేకాయ. కట పూహము the "cart-evolution," i. e. troops arranged in the form of a cart. Thus the yoke AB is the covering line of skirmishers. OD (the pegs) flanks of the same. E (the pole) the line of communication with F the column; of which HH, the wheels, are cavalry covering the flanks. This is an evolution strictly according to military rule.

the yoke AB is the covering line of skirmishers. OD (the pegs) flanks of the same. E (the pole) the line of communication with F the column; of which HH, the wheels, are cavalry covering the flanks. This is an evolution strictly according to military rule.

శకటరేఖ * n. s. The name given to అర the letter R, also called బండిరేఖ as its shape is compared to that of a cart.

శకర్తకక్రియ * n. s. An active or transitive verb కర్తనావేషితమైనక్రియావచనకడము.

శకలము * n. s. The aggregate, or whole. సమస్తము, ఆభిలము, యావత్తు.

శకలము * adj. All, entire, whole. సమస్తమైన. ఆభిలమైన. శకలకార్యమందున్ను in every act.

శకలము * n. s. A part, a portion, a piece. భాగం. D. HD. 2. 103.

శకాబ్దము * n. s. A year of an aera. పుకశకములో పుకశంచత్వరము.

శకారము * n. s. The letter శ; sometimes a contraction of the word శక్యము.

శకి (vocative,) Friend! madam! my dear! my girl! శకియఅనేశబ్దమునకు సంబోధన. Ut. R. 4. 274. శకి, నారసముజనకునిత్రసరివైకోడండ్రిక మెత్తుడు నేనీవి.

శకిన, శకినె or శకిన n. s. An artificial bird, the figure of a bird. కృత్రిమశుక్తి, కిర్రువిల్ల. ABA. 2. 173. కృత్రిమవిహంగ మొత్పృశకినెయనంగ. Zacc. 7. 43. నెలపు లెర్పడుచున్న మొలక చన్నుల చెన్నులుం గారుశకినెలభంగి మెరయ. ib. 8. 74. బిగిలకాడు లెగలపువీమైడు చూపులుమిడజలుచుక, శకినలవంటిచన్నువజక్క వక్తిట్టులు మేలుపెట్టగా. Vasu. 6. 111. తెలిముత్రియంపుబల్లికి నెలకూకలంగిలకిలన్నుమోహనశయ్యను న్నెడక. టీ|| శకినెల, కీచువిల్లల. N. 9. 482. శకినెలలగడల్ చక్కినైసను తోనకవకివల్ గాఁగుపాపురపుబోడ్లు. టీ|| శకినెలలగడలు, ఒత్తితేకుంఁజ్జుంఁజ్జు అనేటికికవిల్లలుంవిసదిండ్లు.

శకినంపుబులుగు, అనగాకన కాఁగిము. D.

శకినము n. s. అనగాశకునము. D.

శకినలమంచము or శకినెలమంచము n. s. A bedding formed on a frame of wood, having orifices covered with perforated brass buttons that make a whistling or squeaking sound గలకలకట్టెమంచము. D. says కోళ్లుబొమ్మలుగా చేసినమంచము. Swa. 6. 3. యాగ్రానిననందం దనెట్టిగులాశుగునట్టిశకినలమంచములు. H. 73. చక్చలరచించిన చిలల్లకోళ్లనందమా శకినెలకట్టెమంచమున. T. 3. 131. చక్చలకోళ్లమంచముశకినెలపాన్పులగడబటుపువీల్లలును. Naish. 7. 174. ఒకచోశకినెలగలకలమంచము, ib. 7. 223. కులుకుటెలుంగులంగలసి శకినెలకీలుకురుపు చప్పిల్లివిడ్చుసేయ.

శకియ n. s. A female friend. చెలికలై. D.

శకిలింతుట v. n. To neigh. గుర్రముచాలాపారవముచేసుట. D.

శకిలింత n. s. A neigh, neighing. గుర్రపుచాలావ. D.

శకుంఠము * n. s. A bird. శుక్తి. Raja Sekhara. 1. 11. ఉద్యచ్చకోరశకుంఠావళి.

శకుటు or శకిటు n. s. An average. శరాశరి.

శకునము * n. s. A bird, an omen or augury, chiefly derived from the flight of birds. Vema. 1114. మంచిశకునములనుయెంచిపెండ్లియాడ.

శకుని * n. s. A bird. శుక్తి.

శకులము * n. s. A fish.

శకులి * n. s. A fish. వేడిశచేత. Swa. 5. 62.

శక్యప్రంబుగా adv. Without reserve, entirely. శకుశ్రమున్ను, యేమిదాచకుండా, యావత్తున్ను. Sar D. 539. నీకుశక్యప్రంబుగాగజెప్పెద.

శక్యత్, శక్యత్తు, శక్యత్తుగా adv. Rarely, seldom, scarcely. యెప్పుడైసాసెకమాటు. D. అరుదుగా, అశురుశుముగా. అశక్యత్ Incessantly.

శక్యత్తు * n. s. Faeces, ordure. శురీషము, మలము.

శక్తిము * adj. Attached, joined, in contact with. లగ్నమైన.

శక్తిము * adj. Able, capable, strong, powerful. శమర్థమైన, దృఢమైన, నిశ్చలమైన.

శక్త * n. s. Ability, power. బలము, సామర్థ్యము.

శక్తి * n. s. Ability, power. A goddess; the personified energy or wife of a god సామర్థ్యము, తారా, బలము, దేవియు. శక్తిపూజ worship of female demons, magic. KP. 3. 100. (శక్తి, అనగాపార్వతీదేవి. D.)

శక్తుడు * n. s. He who is able, strong, capable. శమర్థుడు, బలవంతుడు.

శక్తులు * n. s. Flour. పొడిపిండి. D. M. XIII. 4. 106. ib. XIV. 4. 251. 252.

శక్తి * n. s. The thigh. ఊరు, తొడ. SO. శక్తికూలము the root of the thigh. Ananda T. 13. 21.

శక్యము * adj. Possible, practicable. సాధ్యమైన.

శక్రగోళము * n. s. The insect called a lady bird. ఇంద్రగోళము, ఆరుద్రపురుగు, చందమామపురుగు. Pariz. 3. 102. పాదకనూరనాంబుధరజంజీవిముక్తమరందవర్షసంపాదిత శక్రగోళములభావముసెందుచు.

శక్రధనుస్సు * n. s. The bow of Indra, the rain-bow. ఇంద్రాయుధము.

శక్రభవనము * n. s. The abode of Indra. i. e. heaven. స్వర్గము.

శక్రుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

శశము Error for శశము Half.

శశి or శశియ * n. s. A female friend. చెలియ, చెలికలై.

శశుడు * n. s. A friend, fellow, companion, playmate. స్నేహితుడు. D. Lalito. 8. 2. Vema. 342. తామరశశుడు Lover of the lily, an epithet of the sun.

శశ్యము vulgarly శశ్యత్ * n. s. Friendship, unanimity, good terms. స్నేహము.

శశ్యశుడుట vulgarly శశ్యశుడుట * v. n. To be reconciled, agree, come to terms. అనుకూలపడుట.

శిఖ్యతరచుట vulgarly శిఖ్యతతరచుట v. a. To make friends, scrape acquaintance. విహితము చేసుట.

శిఖ్యుడు * n. s. A friend. చెలికాడు. BRK. 529. రాముడు శిఖ్యుని ఖ్యుడు శరణ్యుడుస్వామిశరుండు.

శ X n. s. Heat, warmth. ఉష్ణము, కాక. శ X రో X ము gonorrhœa, clap.

శ X, or, శ గా (Error for శమా) adv. Even, too. అన్నముశాతినలేదు he did not even eat.

శ X టు n. s. Average. సరాసరి. శ X టున on an average. వాండ్రనుశ X టునలిట్టినాడు he reviled them at random. వానికిశ X టుమోకాలిమట్టు he sets a due value upon no one, he treats no one with proper respect.

శ X తులు n. s. Embroidery made of wire, in patterns. శీ X మోడి గావేళినసరి X వని. KP. 6. 243. అవిరళదళేశలయవిలసితలతావితానంబులమరకతకురువిందనిచయభుతంబులగు శ X తులకుగదిబూతుట్టు. Ohamdranga. 2. 85. ఉదిరిబంగుర్రవ్రాతమాదనివూకనిచొక్క శ X తుల మొంబట్టు మొగలికల్లము. Pal. 50. కొదమగుర్రంబులకొమ్ముకల్లములశ X తులకల్లాలు జతనంబు గా X కల్లించి మొ X మునబ క్కైరలువైచి.

శ X పాలు or శ X బాలు n. s. A moiety, a half share. అర్థభాగము. Vema. 975.

శ X ము n. e. Half. అర్థము. P. 4. 250. శ గానికిశ X ముయెక్కు వచ్చునది it is half as big again.

శ X ము adj. Half. అర్థమైన.

శ X రేము n. s. Midnight. అర్ధరాత్రి.

శ గా (A bad word) See శ X.

శ గుటు See శీ గుటు An average.

శ గుడము * adj. Mingled with treacle. బెల్లముతో కలిపిన. Dab. 291.

శ గురాము * adj. Having (or endowed with) properties, or qualities. సాత్వికాదిగుణశహితము. Bmj. 5. 55.

శ గోత్రుడు * n. s. A distant kinsman, a kinsman of the same family name. శమానగోత్రపురుషుడు. SO. జ్ఞాతి, పైకపేవంశక్షుడు.

శ గ్నిశముగ్నిశలు. n. s. Suffocation. ఉద్ధగుడుచుకోవడము. Mandhat 3. 252. ఎగ్గులబుట్టునల్ల కుకాశిగ్నిశముగ్నిశలో టీ|| అస్వాస్వాకరాధముల చేత బుట్టేటటువంటి ప్రణయకోపమునకు ఉద్ధగుడుచు

కొనేటట్టు చేసేటటువంటిట్లు అనగాకోపమునుపలుదనియ్యనటువంటిట్లు.

శ గ్గుట or శ్ర గ్గుట v. n. To decrease, grow less, abate, to be diminished, to sink, go down. To die. చుట్టుకుడుట, యీచించుట, తగ్గుట, రచ్చుట. P. 2. 30. ఆశుభ్యంబుదలలకులవ్రాటంబుపునులగాని శ్ర గ్గుటబాడ బైబూతుటగుండ్రుడు. శ్ర గ్గుట, యీ శించును. BD. 1. 156. అక్కలాద్రులుశ్ర గ్గు. BRS. 137. దశముఖాద్యస్వాచుశంపేషనాస్వితయైశ్ర గ్గుసె. అనగారచ్చె గూడుమో. TUR. 9. 80. పెరుగుట శ్ర గ్గుటచాలం బారయుటయువకంబుగాన. శ్ర గ్గుట, అనగారచ్చుట. జ్వరముశగ్గినది the fever is subdued. భారముశగ్గినది the load is lightened.

శ గ్గడ n. s. A cup, glass. చెంబు. D. Navanad. 229. ఆచారమెదలింపకనుపు గాడనుచు, నీచాత్తురాలుబానిశచేతగల్లు, కలసెుచ్చుబెప్పించివాడునిచ్చులునుజలులుగ్రోతడిశగ్గడనించి, యున్నంతనిరుపట్టాడవదిశ్రుంతు, మున్నుగ్రోలితయట్లు ముడముదీకంతు, జలబుద్ధినాకల్లుచవిగొనియెరిగి, వలచేతిశగ్గడవేసుధస్తైచి.

శ గ్గి or శి జగ్గి * n. s. Eating together. శమాభోజనము. (నేలుగురుకూడిభోజనముచేయడము, అనగావిందు. D.)

శ ఘ Error for శ X n. s. Heat, warmth. ఉష్ణము, వేడి, కాక.

శ ఘము Error for శ X ము Half. అర్థము.

శ చ రాచరము * n. s. The universe ; animate, (చరము) and (శ) inanimate (అచరము) స్థాచరబంధములు. Lalit. 5. 27.

శ చి or శ చిచేవి * n. s. The spouse of Indra. ఇంద్రుని భార్య. Bilh. 1. 5.

శ చివుడు * n. s. A minister or counsellor, a friend, companion or associate. మంత్రి, చెలికాడు. L. 9. 30. Lalito. 10. 28. Vaeu. 2. 28. కేళిశచివుడు a playmate, or playfellow.

శ చేలన్నానము * n. s. Bathing without undressing. కట్టుబట్టుతోనేముగడము.

శ చ్చరితుడు * n. s. A virtuous, honest or upright man. మంచిసదతలవాడు.

శ చ్చి దానందము * n. s. God ; as the fount of being, intelligence, and happiness ; it that is good, wise, and happy. నిత్యజ్ఞానానందశక్తికూలీతరబ్రహ్మము. Digitized by Google

శుచ్యుద్రుడు * n. s. A pious sudra. శుచాచార ముగలకాద్రుడు.

శుజ్ఞి * n. s. Eating together. శుహూజనము, కూడాతిపడము.

శుజాతీయము * adj. Of the same tribe, of the same species, alike, similar. అదేకులమైన, అదేజాతియైన, తుల్యమైన. Lalit. 3. 7. క్రాష్ట్రాను శుజాతీయాంప్రమదాంయదిగచ్ఛతి.

శుజీవము or శుజీవి * adj. Having life, living, alive. శుప్రాజయైన. Lalit. 7. 7.

శుజీవుడు or శుజీవితుడు * n. s. He who is alive. ప్రాణవంతుడు. మాతంత్రి శుజీవుడై యున్నప్పుడు when my father was living. అతడు శుజీవుడైయుండినప్పట్టుకు as long as he lived. వాండ్లు శుజీవులైతన్నారే they are now alive, they are still surviving. BD. 4. 308. చెప్పెరనతనిశుజీవితుండేసి.

శుజ్జ or శుజ్జె n. s. A bed, couch or sofa. A box worn at the necklace, containing the lingam. A long basket woven of cocconut leaves to hold flowers, fruits &c. (శుజ్జ, అనగాశయ్య, ముట్టయు. D.) లింగకాయయున్ను. శుజ్జకట్టు n. s. The bed-room వడకటిల్లు. BD. 3. 258. అనంతరమజేయమగుశుజ్జకట్టు. M. XIII. 2. 302. అతడు శుజ్జజేరియధిపుతోనియ్యడ నిద్రవోచునెను నృశవరేణ్య. BD. 6. 1856. వెంపుననిండ్రనిలంపులింగమునింపార శుజ్జయందిడిగొల్పగాచె. H. 5. 109. శరివెణతోడిశుజ్జబలుశందిడితాయితలింగవస్త్రముల్. BD. 3. 1392. వెంపారిచాలసెప్పెడువిల్వవత్రి, నలిదీటుగొనగోసిచలశుజ్జజేసి, యలరుజుంజురువెంట్రికలమాదదాల్చి. ib. 4. 257. తావిబొంతురిగొనితనరుపుప్పుములు శుజ్జనిండగగోసిశింధ్రమంబలర.

శుజ్జలు * n. s. A kind of grain. (Holeus spicatus) గంపెలు. D. A. 4. 5. శుజ్జకవణంపుమేపునం. టిల్లి గంపెకూటిమేపువేతన.

శుజ్జము * adj. Prepared, got ready, armed. శున్నుధమైన, సిద్ధమైయుండే, కవచాలంకృతమైన. శుజ్జనము * n. s. అనగాకంఠకోట, అలంకరించడము. D.

శుజ్జనత్వము * n. s. Magnanimity, goodness. శుభ్యత్వము.

శుజ్జనుడు * n. s. A respectable man, a good man. శుభ్యుడు.

శుజ్జరశిము, శుజ్జాకారము or శుజ్జరశిము n. s. Resin, the resinous exudation, of the sāl tree. యక్షుధూవము.

శుజ్జాకారము n. s. The resin, or exudation, of the sāl tree. శుజ్జరశిము, యక్షుధూవము. (శుజ్జ యెరము. D.)

శుజ్జాటు, అనగాలేవే. OG.

శుజ్జారము n. s. A stall or stable for an elephant. తాను, యేనుగనుకట్టేచోటు. Ila. 3. 163. మచ్చికచూలలమెచ్చుచులాలించినన సెజ్జ శుజ్జారముననుజేర్చి. టిల్లి శుజ్జారము, అనగాకట్టుమట్టు.

శుజ్జితము * adj. Armed, accoutred, dressed, duly prepared, got ready. కవచయుక్తమైన, కృతవేషభూషణమైన, శుర్యసిద్ధముగావుండే.

శుజ్జుడు * n. s. He who is prepared or ready. శున్నుద్ధుడు. T. 1. 55. శుజ్జననాదిముధావనశుజ్జ. టిల్లి శుజ్జ, ఆయత్తమైనవాడా.

శుజ్జ్యము * adj. Strung (as a bow,) having a bow-string. అల్లెగల. శుజ్జ్యకార్దుకము a stringed bow. M. VIII. l. 61. Lalit. 12. 40.

శుజ్జ్యాకారము n. s. Error for శుజ్జాకారము.

షట్ * adj. Six. ఆరు. షట్కర్తములు the six acts. i. e. అధ్యయన, అధ్యాపన, దాన, ఆదాన, యజన, యాజనములు. షడక్షరమంత్రము a spell which has six syllables. Padma. 7. 229. షడ్గుణము sixfold, six times as much. ఆచరణలు. One verse says సాహశంషడ్గుణంచైవ. షడ్గుణములు, అనగాశుంధి, కలహించడము, దండెత్తడము, యుధానకు శుమయముచూడడము, భేదముపుట్టించడము, బలవంతుణ్ణిచేసిట్టడము.

శుట n. s. An untruth, lie. Trick, intricacy. అబద్ధము, మాయ, చిక్కు. శుటవటమాలలు, అనగాజల్లిమాటలు boasting lies or idle talk. Caluvai. 184. అతడువచ్చుటశుటలు ప్రాయస్తులార. Vema. 3. 136. ద్రోహముద్దినైన దొంగరికమునైన, శుటలనైనసాహశములనైన. H. 3. 203. మారుడుశుటలంబెట్టంగ. Lu. 7. 274. విటవిద్యుదిరిగెడివిద్యాధికునకు, శుటవటమాలలుశుజాఙ్ములనిన. ib. 4. 284. చాలింతురాదెయాశుటవటమాట లేలవలికెడవుమేమెరుగనియనియె. Pariz. 3. 33. శుటలివిమానరోరివారి.

శుట * n. s. Clotted hair, a mane. (బడ, కేశరము, శుమాహము. D.) జూలు వెంట్రుకలు.

శీక * adj. Accompanied with a commentary.

Explained: " with notes." శిష్యాభ్యానమైన.

షట్టము * adj. Six ఆరు.

షట్పదము * n. s. A bee, the large black bee. ఆ షి, భ్రామరము.

శతము * adj. Wicked, depraved, roguish. దుష్టమైన, చెడ్డ, కుటిలమైన.

శతత or శతత్వము * n. s. Craftiness, deceit, wickedness. ధూర్జత, దుష్టత.

శతన * n. s. Jealousy, envy. అనూయ.

శతించుట or శతించుట * v. a. To abuse, revile. దూషించుట. Bhanumat. 3. 28. ఆతనిధటులునువాగార్షటులనుశతించికదిమిరి.

శతుడు * n. s. A cheat, a rogue, blockhead, rascal. A fool. ధూర్జతుడు, కుటిలుడు, జడుడు, మూఢుడు. BD. 5. 1147.

శదకుడుకలు * n. s. A kind of cakes. పుకటంపింట్లు. See శిశికుడుకలు.

శదలించుట or శదలచేయుట v. a. To untie, unloose, take off. వదలించుట, విచ్చుట, తీగివేయుట. Bhanumati. 4. 142. విభుండుపైటశదలించుటజొచ్చె. T. 2. 91. రైకశదల్పి. ib. 4. 143. నూపురముల్ శదలించి. టీ|| అంజెలుతీగివేళి. Dab. 74. కడుభక్తుభోజ్యముల్ కడబోవడ్రోవి, శదలకకనుగాయచవిగోరినట్లు, ఘనరాజ్యసౌభాగ్యకలితులవిడచి, వనితనీవచ్చునేవసవిహారులకు.

శదలుట v. n. To become slack, or loose, to fall off. శిఖలుట, వదలుట. (వీడిపోవుట. D.) ఉడుట, జారుట. R. 1. 161. యామ్యుదిక్ష్వాంత, నికటవనాగజీర్ణపుర్ణవిత్రశరిష్టారశుటలిశదల. BRY. 3. 376. మేఘుల్ శదలితుడగ. R. 4. 160. శదలకాద్యధని వి. Bhadra Pari. 3. 297. రమణుడిటుపాన్పుచేర్చినమమతం భ్రమతంబడంతి మదిముడిశదలంగ్రమమునదనంతనంతంబామముడిరవికెముడిపోకముడియు=శదలకా. Chandra R. 3. 155. చంద్రరేఖయుముఖకాంతిశదలి.

శదల్పుట Contraction for శదలించుట v. a. To untie, unloose, to open as the eyes. వదలించుట, విచ్చుట. Calahasti. 4. 14. వెరగందిరెప్పలుశదల్పకతారకయోగమార్గ దళకానరతులట్లకస్థైర్యనగానారి.

షడాననుడు * n. s. The six faced. A name of Kumāraswami, the Hindu Mars. కుమారస్వామి.

శడి n. s. Infamy, slander, reproach, censure, blame. దూరు, అశువాదము, దూషణ. (రవ్య, శ్రుసిద్ధియు. D.) HD. 2. 1934. కూడుగూరకకుశిడిగొట్టకయదగియున్న మాటలుమానియూరకవచ్చి. టీ|| శడిగొట్టక, అనగాదూరుపెట్టక. BRS. 276. ఖలుడగురక్కనుచేతుడినిలుచుట జనులాడుశిడికినింయనునైతిక, జెలుపునివాసినయప్పుడబలువిడిత్రాణములు పౌకబ్రతికెదనకటా. Vish. 6. 38. వానిపుడాదిగాడివిజవర్గముతద్దయుగోషింబినారీశుడినికునేలజగమంతయునీకకక్తిరిశాయక.S. 2. 34. శడికొడిగట్టలేని కనుచాటుమెలంకువ తీగబొంట్లకుకడుపులుదించ. P. 1. 747. కనినాడపువినినాడపుచనునేనామీదనిట్టిశడిమోశుంక. టీ|| శిడి, రవ్య, అనగాఅకక్తిరి. L. 6. 149. శుర్వభక్తుకుడనుశుడికినిజిడిసి. BD. 5. 177. జగములలోరిత్రశడివచ్చెనీకు. DRV. 844. line 13. జనలోకవిభుడంతశుడికివిత్తమున, వనబబొందుచునెల్ల వారిపిడ్డాలిడి.

శడి for చడి n. s. Noise, clamour. చక్కడు.

శడించుట v. a. To pound, or beat rice. దంచుట.

శడింపుట్రాలు n. s. Rice properly beaten. దంకు దువియ్యము. A. 6. 95. బ్రహ్మచారిభుజంబుమాత్రకుశడింపుట్రాలు. టీ|| దంచినవియ్యము.

శడింపులు n. s. Rice beaten. వియ్యము.

శడికియలు or శడికెలు n. s. plu. Leashes for dogs. కుక్కలమెడకుట్టెతాళ్లు. OG. BD. 5. 1391. శడికెలుదుయ్యడుసారమేయములు, నడరసంకముపోలెవిడిపించుకొనుచు.

శడికుడుకలు n. s. A kind of cakes. అపూశవివేకము. H. 1. 118. వెన్నమెయంగులు, నిడికుడుకలు, శడికుడుకలు, ముత్రెపులిచ్చులు.

శడిశన్న adj. Celebrated, famous, renowned. శ్రుసిద్ధిగల, చేరుబడ్డ. BD. 1. 230. జంగమకోటికిశడిశన్నదాసి. ib. 3. 438. శడిశన్నశివభక్తిసాధాగ్యమహిమ. ib. 4. 544. శడిశన్నశరణండుశంకరదాసి. M. IV. 3. 146. మనవలంబులూపునబంటుతనమున జనులెరుంగశడిశన్నవాడుమంచిమండుదామగ్రంధియుశను శంగ్రామకేలిగాధకాతుకుండు. Charitra. 165. శడిశన్నలింగశ్రునాదులుభువిని. M. IV. 4. 16. నేర్పునుభుజశక్తియుంగలిరూఢికినెక్కిననూతవృత్తిమైనని శడిశన్ననేతైరబృహస్పతికుంగలదంబుజాననా. L. 9. 53. శడిశన్నశివభక్తిజనహితకరుడు. M. XII, 2. 303.

శౌర్యదిగుణముల శిషిసన్నయా త్తయోధుల బెల్లము ర్ముటయలఘునిరి. BD. 4. 1652. అటమున్నుజేయు లింగార్చనంబులకు నిటయెడ లేకున్న నెల్లకోయను చుశిషిసన్నలింగవశిరముల జేసి, తోడగ్రసాదం బుగుతుచునంతకును.

శిషిములు n. s. plu. The joints of the hip. కటి యొక్క కీళ్లు. D.

షడ్జము * n. s. A shrill musical tone like the peacock's cry. The fourth or middle note (tenor) of the Hindu gamut. శిషిస్వరముల లో సెక శిషిము. D.

శిషి n. s. Honor, regard. లక్ష్యము, గౌరవము. Vish. 5. 102. లోకులేమియుకోశిషిలుసేయసె ల్లక. S. 1. 487. శిషియెనర్పకవ్వలపిసాశమువం టిగరాసుగూడె.

శిషి adj. Regarded, honored. గౌరవమైన. M. XII. 4. 416. శరకుసేయవనుచుశిషికుటలుగొన్నియా దినంత నేమియ్యెనిండ్ర.

శిషికుడు for షడ్జకుడు plu. శిషికులు n. s. Two men who marry two sisters are Shaddacas to each other. తోడియల్లుడు. D. ఒకతల్లికూతుండ్ర ను పెండ్లాదినవాండ్రు. తనశిషికుడైన రామస్వామిని వంపి నాడు he sent Ramaswami who had married his wife's sister. వీండ్లుశిషికులు these two men married two sisters. వీండ్లుముగ్గురుశిషికు లు these three have wedded three sisters. In the treatise కవితారత్నాకరం శ్లో || ౬౦. భార్యా మేనటిచేయం, అహంచయవనాధమః, జామాతా షడ్జకత్వైవక, యోగ్యంయోశ్యేనయుజ్యతే.

శిషిచేసుట v. a. To honor, regard, heed, care for లక్ష్యముచేసుట, లెక్కచేసుట. N. 7. 179. శి షిసేయనునుమ్ముముజ్జగమువారి. H. 2. 223.

షడ్జకుడు n. s. See శిషికుడు.

షడ్భాషలు n. s. plu. The six languages. i. e. ఆ చ్చిత్రెనుగు, దేలీయము, గ్రామ్యము, కన్నడి, హళే కన్నడి, ఆరవము.

షడ్రసములు * n. s. plu. The six flavours used in cookery. షడ్రసులు, ఒగరు, తీవ్ర, ఉష్ణ, తా రము, చేదు, శులును. Astringent, sweet, salt, pungent, bitter, sour. షడ్రసాన్నము a ragout, highly seasoned food, a made dish. Ila. 1. 87. చలువలుగట్టించుషడ్రసాన్నములుంచుకొ, ఆ స గామ్యస్థాన్నము పెట్టును.

షడ్రసులు * n. s. See షడ్రసములు.

షడ్విద్యలు* n. s. plu. The six magic arts; which are called ఆకర్షణము, శ్రీభ్రమము, మారణము, విద్యేవణము, ఉచ్చాటనము, మోహనము.

శణము * n. s. Hemp. జనుము. శణనూత్రము a hempen cord. A. 4. 180. శురిణతశణకణహారిణ ములు.

శణుగుట v. n. To grumble, to mutter, to mum- ble. గొణుగుట.

షడ్వైతములు * n. s. The six schools or doctrines. ఆరుదశకాములు. They are పాపండ, చార్వాక, మిథ్య, జైన, వామన, గాణపత్యము (thus stated in Buch. Hamilt. Mysore. vol. 2. p. 74. But a verse says షాద్ధంవైదిక, వైవంచ, సౌరంబిష్ణుచ కాక్రకం.

షణ్ముఖుడు * n. s. A name of కుమారస్వామి.

శివ * adj. True, good, virtuous. Excellent, best, venerable, respectable, pure, holy. యథార్థమై న, ఘనమైన, మంచి, పావనమైన. One verse says చడవనివాడజ్ఞుండగుచదివినశివశిషివేక చతురత గలుగుకొ. శిశ్మర్తము a good deed. శిశ్మరుడు a virtuous man. Before a nasal it changes into శివ as శివార్థము a good way. శిస్తునిండ్రు డు a holy prophet or sage. ఆశివ not good, evil.

శివ * n. s. A star. నక్షత్రము. P. 1. 83. హితశి డ్రయోచరిత్రుండు. టీ|| యిక్కడవ్యయిణిగావెద్దల నిన్నిచండ్రజరములోనక్షత్రములనిన్నిఅర్థము. ib. 1. 712.

శివ n. s. Trois-quatre (seven) at dice, or cards. ఆరుస్నెక్కిటి. OG. ABA. 3. 74. శతయనపల్లము, శిషిసంఖ్య.

శతము * adj. A hundred, many. నూరు, అనేక మైన.

శతము * n. s. A hundred. నూరు. అష్టోత్తరశతము a hundred and eight.

శతము * adj. Eternal, permanent. శాశ్వతము. D. Cuchelo. 3. 65. ఇశ్రుధనరులబ్రతుకులికనెం త సేతుటికోశితములుగావు. Rasica. 6. 122. సీపాం దుశతమటంచు.

శతకము * n. s. A century or collection of one hundred stanzas; a set of 100 or 108 verses: on a similar subject, in the same metre,

and having one unvaried chorus. నూరు, నూరు శుద్ధ్యములుగలగ్రంథము. భాస్కర శతకము the epigrams of Bhascara. వేమనశతకము the verses of Vemana. M. 1. 4. 102. శత్రుశతకంబుకంఠె. శతకడము n. s. A scornful expression (like *learning*) for the word చదవడము reading. H. 2. 49. శతకడముల్ శ్రురాణములు.

శతకోటి * n. s. Ten millions. A thunderbolt. శు దివేలకులు, దంభోళియున్ను.

శతఘ్ని * n. s. A weapon, literally "the slayer of an hundred." It is supposed to be a cannon or some sort of fire arms. శస్త్రభేదే, వృత్తికాకరంజకే. SC. పిరం. D. Some interpret it లగ్గదుంతు.

శతతము * adj. Eternal, continual. నిరంతరము. D. అవిరతము.

శతదళము or శతకుశ్రము * n. s. The hundred leaved, i. e. the lotus. కుశేశయము. A. 4. 145. శతదళమంజరీదళ.

శతధృతి * n. s. Hecatombæus. He to whom hecatombs are offered in sacrifice, the name of బ్రహ్మ, or ఇంద్రుడు.

శతనిత్యము adv. (a bad phrase) Constantly, always. శుదా, యెల్లప్పుడున్ను.

శతకుశ్రము * See శతదళము.

శతకుశ్రకము * n. s. The wood-pecker. వడ్లంకిపట్టె. D.

శతశుచి n. s. A centipede. కర్ణజలూక. H. 3. 9.

శతశుక్ర * n. s. Anise, a sort of dill or fennel. నితభక్ర, పెద్దశుదాశుచెట్టు. SC.

శతమన్యుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు. Vasu. 1. 7.

శతమానము * n. s. A *pala* of silver or gold. శులకురిమాణరజతసువర్ణములు. SC. తాళిబొట్టుఅనిన్నికొండరంటారు. In some countries they give this name to the tālibottu, a neck ornament tied on a bride's neck by the bridegroom at the time of marriage.

శతశః * adv. By hundreds, a hundred fold. అనేకవిధాల, బహువిధాల.

శతాంకము * n. s. A chariot. స్వందనము, రథము.

శతాంశము * n. s. One hundredth part: a centesimal. సూటిలో సొక భాగము.

శతానందుడు * n. s. A name of Bramha. బ్రహ్మచేతుడు.

శతి * n. s. A virtuous woman, one who burns herself with the corpse of her husband. A woman in general. A name of పార్వతి the spouse of Siva. సామాన్యముగా శ్రీ, శుతివ్రత, శుమాగనముచే శ్రీ, పార్వతియున్ను.

శతికెలబడుట v. n. To fall down "plump," as in sitting. కూలబడుట.

శతిశుక్రము * n. s. The *ablative case absolute*. శ్రుభమావిభక్తిర్భమందువచ్చే శుక్రమావిభక్తి.

శతుకుట v. a. A scornful expression for the word చదువుట To read.

శిర్తరించుట * v. a. To worship, honour, treat politely. శిర్తారించుట. Zacc. 7. 75.

శిర్తవి * n. s. A poet. మంచికావ్యకర్త.

శిర్తారము, శిర్తనిరి, శిర్తయి, శిర్తర్తము * n. s. A good act, acts of piety or charity. మంచిచిరి, శిర్తనము.

శిర్తపుడు * n. s. He who is honoured or revered. శిర్తనించబడవాడు. N. 9. 186.

శత్రు n. s. Existence, being. Excellence, goodness, efficacy. Essence, sap. విద్యమానత, ఉపకీ, శ్రేష్ఠత్వము, స్వారశ్యము, సారము. యెదిరిశిర్తకనివత్తాము we will go and spy out the enemy's force. దేవుడిదయవల్లకొంచెము శత్రుగాతున్నదిగనక by the goodness of God, there is a little hope.

శత్రుము * adj. Most excellent, most pure, very holy. మరీమంచి, మిక్కిలిశ్రేష్ఠమైన, పూజ్యమైన.

శత్రువు n. s. A choultry, a lodge or halting place. శత్రువు. KP. 3. 217. జగదశ్రుకూటిశత్రువుసారెకుగోరుచువీరివారినిండగలిగెడు తండనాలజడదారి.

శక్తి n. s. Power, ability, energy, strength, force, vigour. A goddess. శక్తి, బలము. D. దేవి. KP. 3. 131. బలిమిదాహ్నికలభాషిణివేనలియొక కేలబట్టివేరాక్కేల, సురగతిచెరికినికొప్పనమిదెయంచునత్రికగతిచెయ్యెత్రిమొక్కి. యిక్కడనిత్తి, అనగాదేవత.

శక్తు n. s. Sediment, refuse. Essence, sap. Pewter. సారము, బలము, సారాంశము, తగరమున్ను. తిప్పిశక్తు the extract of the heart-leaved moonseed. శక్తురతిల (shortly శక్తిపిల) a vessel made of pewter. Digitized by Google

శక్తువం శక్తుత n. s. Strength, vigour, capability. శక్తువంభూమి a rich soil. Vema. 1271.

శత్యాత్రము * adj. Worthy, deserving, fit. యోగ్యమైనది, అర్హమైనది.

శత్యాత్రుడు * n. s. He who is worthy, deserving or fit. అర్హుడు, తగినవాడు.

శత్యురముడు * n. s. An excellent man. ఘనుడు.

శత్యము * n. s. Truth, veracity, an oath, vulgarly the miraculous power of a deity. యథార్థము, నిశ్చయము, ప్రమాణము. (పామరులవాడికలో) మాహాత్మ్యము. శత్యము గా చెప్పట to avow : to vouch for. శత్యము చేసుట to swear. యాఅమ్మ వారు బహుశత్యము కలిగిన దేవత this goddess performs many miracles. భగవత్పూర్వకములయందు శత్యము తప్పినది the gods have now lost their power: the images have now ceased to work miracles.

శత్యము * adj. True, real, sincere. యథార్థమైన, నిజమైన. శత్యప్రవర్తన primitive simplicity. adv. Yes, verily, truly, indeed. నిజమేను.

శత్యప్రతిజ్ఞ * n. s. A sincere promise or vow. తప్పనిమాట.

శత్యయుగము * n. s. The golden age. కృతయుగము.

శత్యలోకము * n. s. One of the fourteen mythological regions. Pururava. 3. 165.

శత్యవచస్సుడు * n. s. He who speaks truth. నిజస్సుడు.

శత్యవచస్సు * n. s. A man of veracity. Name of a certain Rishi or Saint. యుపి.

శత్యవతీసుతుడు * n. s. Vyasa; as son of Satyavati. వ్యాసుడు.

శత్యవాక్యము or శత్యవాణి n. s. A true statement.

శత్యవాది * n. s. One who speaks the truth. నిజస్సుడు.

శత్యవ్రతుడు * n. s. He who is devoted to truth, he who is sincere or honest. నిజానికీపాటుబడేవాడు, పెద్దమనిషి.

శత్యసంఘము * n. s. An upright man. నిజస్సుడు.

శత్యావృత్తి, శత్యంతారము, శత్యావనము * n. s. The ratification of a bargain.

శత్యాన్యతము * n. s. Commerce, trade, traffic. వాణిజ్యము.

శత్యావనము * n. s. Ratification, verification. శత్యంతారము, అనగాజట్టి, బయానా మొదలైనది. D.

శత్రుము * n. s. Sacrifice, oblation. Liberality, munificence. Covering, clothing. అనేకదినములు చేసేయజ్ఞము, శుభాదానము, నిరంతరముయివ్వడము, అంశకము &c. SC. A. 6. 80. నిజచ్ఛాత్ర శత్రుంబునకు, అనగాశస్త్రశిక్ష్యసంఘమునకు.

శత్రుము or శత్రువు n. s. A choultry or halting house for travellers; an inn, tavern. Excision, శత్రుము cutting away flesh from a wound. బాటసాలులదిగడమున కైకట్టియుండేటిది, శత్రుము అనగా ప్రాణమునుకోయడము.

శత్రుశాల * n. s. The Almonry, an apartment in which mendicants are presented with food and gifts. నిత్యాన్నదానము చేసేయిల్లు. D.

శత్రాజిత్తు * n. s. Name of the father of Satyabhama: she hence is called సాత్రాజిత్. శత్యభామయొక్క తండ్రిపేరు.

శత్రుడు * n. s. An enemy. విరోధి, తగవాడు. Zacc. 5. 169. శత్రుడు చదువని శ్రుత్రుడు.

శత్రుత్వము n. s. Enmity. విరోధము, తగ.

శత్రువు * n. s. An enemy. తగవాడు.

శత్యము * n. s. The quality of excellence or goodness.^(a) Substance, thing, vigour, power, strength. Being, existence. An animal, a being త్రిగుణములలో సౌకటి, కృధివ్యాదిద్రవ్యము, బలము, శక్తి, అనగా శుభి, జంతువు, మనుష్యదేవాదులు &c. SC. M. XII. 6. 15. శత్యరజస్త్వమోగుణవశస్థితి. the Satwa, Raja and Tama are "goodness, foulness, and darkness." W. in Sankhya p. 65. P. 3. 30. తనశత్యమెదిరి శత్యముకనుగొనకెవ్వడ ఖర్చుగర్చవును. టీ|| తనబలమునున్ను శత్రువుయొక్క బలమునున్ను. ib. 4. 6. అతను శత్యంబు. టీ|| విస్తారమైన జంతువులను కలిగినటువంటిది. ib. 4. 571. వారి శత్యము. టీ|| జలజంతువైన తావేలు.

(a) Plutarch (in Iside) says that among the old Persians Oromasee was the good power: Arimani the evil power: and Mithra was between the two. See Burton's Bampton Lectures, page 269. In Prinsep's Journal of the As. Soc. IV. 379, verse XXXV of an Inscription says, విధతో గ్రహణోజాతశ్రుత్యావ్యుయలత్రయ్య here the three are well rendered Punya, Apunya, Mala: that is, Good, Not good, and Foul. That is, Wise, Unwise, and Base.

Swa. 2. 17. అకలంకౌషధశీత్యముంచెలియ. టి|| శీత్యము, సామర్థ్యము. ND. 3. 1138. శరభాది బహుశీత్యశించారమును.

శీత్యత * See శీత్యము.

శీత్యరము * n. s. Quickness, celerity. త్వర, వేగము.

M. XVII. 1. 35. శీత్యరముగా quickly.

శీదనము * n. s. House, dwelling, residence. గృహము. BD. 5, 714. శీనిసావ్విబందారుశీదనంబుసూక్ష్మబందారుశీదనము a treasury, a store-house. మారశీదనము the home of Cupid : i. e. the pudendum muliebre.

శీదన or శీదును n. s. Even, level. మిట్టకల్లము లేక యుండడము. నేలనుశీదనుచేసుట to level the ground.

శీదనుష్ఠానము * n. s. Good practice, traditionary observances. శీదాచారము. TUR. 7. 138.

శీదమదము n. s. Destruction, annihilation, death. నాశనము, చాళు. Pal. 130. జంధ్యాలరాజులశీదమదముగాను, అనగా క్షత్రియులునాశముఅయ్యేటట్టుగాను. శీదమదంబుచేసుట v. a. To kill, murder, assassinate, destroy. చంపుట. D. Andhr. Nama Sangr. 1. 109. శీదమదంబుజేసి, జక్కాడె, నుగ్గాడె, విదిమెపీచమణిచె, జదిమె, జంచె.

శీదమలము adj. Pure, spotless. అతినిర్మలమైన.

శీదయుడు * n. s. He who is kind or good. కృప గలవాడు, కరుణగలవాడు. శీదయుడై graciously. Vish. 2. 42. DRB. 602. HN. 5. 101.

శీదశీట్ర n. s. Small sticks &c. చిడుగుచీట్ర. BD. 3. 1060. పూరిబల్లుపైతుముడకయాదిగను, శీదశీట్రనలినట్రశీరిగశీపుగట్ర, వెడకియుగానకమదివిచారించి.

శీదశీత్ * adj. Good and bad. Existing and non-existing ; entity and nonentity ; being and not being ; true and false. యుక్తాయుక్తమైన, స్థిత్యభావములుగల, కల్లనిజములైన, ఉత్తమాధమమైన. One verse says చదవనివాడజ్ఞాండగుచదివినశీదశీద్వివేకచతురతగలుగుక. శీదశీద్వివేకము discrimination between true and false. B.VIII. 263. శీరమగుహ్యమైన బ్రహ్మంబుశీదశీత్తమంబునివశక్తిమయుడవీవ. శీదశీత్తమంబుఅనగాశీదశీత్వస్వరూపుడత.

శీదను or శీదస్సు * n. s. An assembly, a meeting. ధర్మజ్ఞ శీభ. D.

శీదస్సుడు * n. s. The inspector or director of a sacrifice, a by-stander, spectator, one present. విధిదేశిక, కర్మానుష్ఠానన్యూనాధికవిచారకుడు, శీదశీద్వివేకకుడు, సా. టి. A. 3. 58. శీదస్సులు, అనగాశీభవారు.

శీదా * adv. Always, continually. యెల్లప్పుడున్ను.

శీదాగతి * n. s. Ever-moving, perpetual motion : Epithet of the wind, the breeze. వాయువు, గంధవహుడు.

శీదాచారము * n. s. Virtuous conduct, correct deportment. మంచిసదత.

శీదాచారి * n. s. A virtuous man. శీదాచారులు the wise, the good. Bhima. 15.

శీదాతైన adj. Strong, vigorous, hale. దృఢమైన. T. 2. 16. గాటంపువీకశీదాతైనమేనుల సైరముట్టినిగనిగల్ హయపువార.

శీదాతనము * adj. Eternal, permanent. నిరంతరమైన.

శీదానిత్యము * adv. (a vulgar phrase) Always. యెల్లప్పుడున్ను.

శీదాప or శీదాపచెట్టు n. s. A sort of fennel. Anethum panmorium, Rox. Anethum Sawa, common anise. మిశ్రేయావృక్షము, శాలేయము. H. 2. 249.

శీదాముదై n. s. A certain plant. జముడు. OG. H. 4. 15. నేలతీటకసింధకోలచముడుబొంతజముడల్లియునుశీదాముదై మొదలుగాగులుగునట్టి విరిచెట్లుగాంచియంతా.

శీదారోగి * n. s. An invalid : one who is always ill. రోగిష్ఠి, దీర్ఘవ్యాధికలవాడు. Vani Vilas p. 311.

శీదావృత్తి vulgarly శీదావర్తి * n. s. Rice, salt, firewood &c. daily bestowed on travellers or mendicants at a choultry or lodg. వైరాగులకు బాటసాల్లకునిత్యముబియ్యముచుప్పయివ్వడము.

శీదాశీతుడు * n. s. A name of Siva ; as always propitious. రుద్రుడు.

శీదుత్తరము * n. s. A proper answer or reply, a written answer. మంచిత్రతివాక్యము. Vish. 4. 134.

శీదును n. s. Even, level. మిట్టకల్లము లేక తుండడము. నేలనుశీదునుచేసుట to level the ground.

శుభసాయము * n. s. An excellent means, a good expedient. మంచిసాధనము.

శుభ్రము * adj. Similar, like, comparable. సమానమైన.

శుభ్రము * adj. Like, similar, resembling. శుభ్రమైన, సమానమైన. M. IV. 3. 219.

శుభ్రము * adj. Near, nigh, proximate, adjoining. సమీపమైన, అంతికమైన.

శుభ్రీయుడు * n. s. One of the same place or country. A fellow-townsmen.

శుద్ధతి * n. s. Beatitude, salvation, future bliss. ముక్తి. Swa. 2. 80. శుద్ధతయే చేకురు. Vish. 1. 20.

శుద్ధాము * n. s. Virtue, good quality. సుశీలము. శుద్ధి for చుద్ధి n. s. Breakfast (lit.) cold food, being rice left from supper. పాఠేయము. శుద్ధి భోజనము అయిన తర్వాత after breakfast.

శుద్ధు n. s. Sound, noise, tumult, clamour. ధ్వని, శబ్దం. రాత్రి శుద్ధునినమీదటవచ్చినాడు he came at night when all was still. అక్కడవారి శుద్ధుకానము there are no signs of him there, I hear nothing of him there. Ila. 3. 140. శుద్ధు! silence! hush, be still, keep quiet. T. 2. 27.

శుభ్యక్తి * n. s. Divine worship. Zeal, strong faith, fidelity. పూజలయందలి మక్తిలినురాగము.

శుభ్యావము * n. s. Existence. Goodness, kindness, politeness. విద్యనానత, దయ, శీఘ్రచారము.

శుద్ధము * n. s. House, abode. ఇల్లు.

శుద్ధ్యః * adv. (Vulgarly శుభ్యా) Instantly, momentarily, at the moment, in an instant. తక్షణమందు, శుద్ధ్యఃఫలము the immediate reward. శుద్ధ్యఃకాలము present time. శుద్ధ్యఃపుతము butter just fried, fresh ghee. Kalahas §71. శుద్ధ్యజలము new fallen rain.

శుద్ధినయము * n. s. Perfect humility. మంచినత్రుత.

శుభ్యాపారము * n. s. Good behaviour, good conduct. మంచివృత్తి.

శుభ్యాసంగము * n. s. Love of good acts. మంచియిచ్ఛ, శుభ్యాపారము.

శుభ్రీణి * n. s. A wife. ధర్మశుద్ధి. Pariz. 3. 85.

శుభ్రైః * adv. Gently, softly, by degrees. మెల్లమెల్లగా.

శుభ్రలు vulgarly శుభ్రలు, శెనగలు or సెనగలు n. s. The chick pea, commonly called Bengal horse

gram (Cicer arietinum.) చాకము, హరిమంధకము. శనగశులును a strong acid extracted from this legume: this is collected by spreading muslins over the field to catch the dew. వేరుశనగలు ground nut, earthnut, pignut. (Arachis hypogæa) Manilla gram.

శనాతనము * adj. Eternal, fixed, permanent. స్థిరమైన, శాశ్వతమైన.

శనాతనుడు * n. s. The eternal, the deity. విష్ణులు, శివుడు, చతుర్ముఖుడు. SC.

శనాథ n. s. A woman whose husband is living. ముత్తైదవ.

శనాథము * adj. Attached to, connected with. శియుక్తము, కూడుకొన్నది. SC. Lalit. 12. 25. వీణాశనాథ పాణీనాం శక్తి నాం నిర్వయాబలం.

శనాథుడు * n. s. A lord or husband. శతిభర్త. P. 1. 830

శనాధి * adj. Like, resembling. శుభ్రమైన.

శనాధిని * adj. Navelled, having a navel. బొడ్డుతోకూడుకొన్నది. KP. 5. 167. కడుక్కోమైన శనాధిని మధ్యముగ స్థానిక స్థాని.

శనాథుడు * n. s. అనగా శుభ్రులను మధ్యజ్ఞాతి. SC. ఏడుతరములకు లోని యాది. See శుభ్రండుడు.

శని or శని * n. s. The planet Saturn, or its regent. ఛాయాశుక్రము. శనివాదం or శనివేదం the ominous influence of Saturn. నాకాలిశనినేను అక్కడికిపోయినాను by the bad luck of my legs I went there. దాని నెఱిశని అది అట్లా చెప్పినది by the bad luck of her mouth she said so. నా శనివిడిచినది my bad luck is terminated: i. e. my trouble is over. శనిచారము the evil influence of Saturn.

శనిప్రియ * n. s. The emerald or sapphire. (శిలరత్నము SC.) శుభ్ర.

శనివారము or శనివారము * n. s. Saturday. మండవారము.

శనిదము * adj. Near, proximate. సమీపమైన.

శనుగుట Error for శనుగుట v. n. To grumble. గొణుగుట.

శనైశ్చనైః * adv. Gently, softly, by degrees. మెల్లమెల్లగా. Anand. T. 13. 5. and 4.

శనైశ్చరుడు * n. s. The planet Saturn. ఛాయాశుక్రము, శని.

శస్వ adj. Thin, lean, fine, small, little, narrow. శలచరి, నాణ్యమైన, కురుచైన. R. 6. 25. శంశ్రీ శలశస్వగారియోశస్వగారి. శస్వగారి, మంజూరుతము a slight breeze. శస్వబట్ట muslin. శస్వవియ్యము fine rice. శస్వకొండ a little hill. శస్వకర్ర a slender stick. శస్వదోవ a narrow passage. శస్వచేతులు small fishes. అదిశస్వనూలువడుకుతున్నది she is pining away. Yayati. 5.25. శస్వయూర్పులు gentle sighs. Swa. 6. 38. శస్వరవళిపాటలు. టీ|| శస్వతురక్తిగులికేపాటలు. శస్వతురుగు a small insect.

శస్వ, శస్వా n. s. Sign, gesture, token (plu. శస్వులు vulgarly శస్వాలు.) శంజ్ఞ, జాడ. కనుశిస్వ a wink. చేశస్వ a sign, beckon or nudge with the hand. T. 4. 13. BD. 4. 1517. కాలిశిస్వోతుచు. శస్వ a skirmish శిస్వయుద్ధము? Ila. 4. 147. చెండుగారింపినదందిగాపైనుండికురుచశిస్వలబడుకొంతనేత్రు. ib. 1. 90. విస్వీకురుదంతినిస్వైకశస్వజూడ.

శస్వకశస్వను adv. Gently, idly. మెల్లమెల్లగా. Jagann. 3. 9. శస్వకశస్వనేశకినూడియుండెనోమాసామిజూతురెకాలతార. టీ|| శస్వకశస్వను, చల్లచల్లగా.

శస్వగాళె n. s. A musical instrument. వాద్యవిశేషము. A. 4. 38.

శస్వించుట or శస్వీలుట v. n. To become lean or thin, to pine away, be emaciated. కృశించుట.

శస్వజ్ఞము * adj. Ready, prepared, accoutred, equipped, armed. సిద్ధముగావుండే, వర్తితము, శిష్టము.

శస్వజ్ఞుడు * n. s. He who is prepared, ready or accoutred. సిద్ధముగావుండేవాడు.

శస్వపాకులగన్నేరు n. s. అనగాశతకుంతము, ఇలశభేదము. D.

శస్వపాటి adj. Thin, lean. శస్వరి, శలచరి. శస్వపాటివాడు a lean man. శస్వపాటికర్ర a slender stick.

శస్వమత్తాంసులు n. s. A kind of rice. వడ్లతోభేదము. H. 4. 155.

శస్వము n. s. Thinness, leanness. Fineness, smallness. సూక్ష్మత్వము, తనుత్యము. D. శలచన, కార్యము.

శస్వము adj. Thin, lean, slender, small. శలచరి, కృశమైన, నాణ్యమైన.

శస్వరాష్టము or శిస్వరాష్టము n. s. A medicinal root. Alpinia galanga minor. కుఠాంజనము or కుఠంజనము.

శస్వవిడి adj. Smaller by species; thus శిస్వవిడివియ్యము fine rics.

శస్వహానము * n. s. Endeavour, effort. శ్రయత్నము. Hari Vams. 2. 4. 126.

శస్వా See శిస్వ.

శిస్నాయి n. s. A clarionet. వాద్యవిశేషము.

శిస్నాలు (a vulgar phrase) for శిస్నులు n. s. plu. Signs, gestures, tokens. శంజ్ఞలు.

శిస్నాహము * n. s. Preparation. Armour, mail, accoutrements. శ్రయత్నము, D. కవచము. SC. శిస్నాహముచేసుట to prepare, to make ready.

శిస్ని or శిస్నిపాతము n. s. A sort of paralytic disease, apoplexy. దోషగుణము, దోషించడము, శ్రతాశుశిస్ని delirium. సుఖశిస్ని or శంకమశిస్ని a sexual disease. సూతకశిస్ని phrase for a female, during menstruation. తాంత్రికశిస్ని nervous debility. రుద్దాహశిస్ని pains in the body, attended with thirst. అస్త్వికమశిస్ని sudden death or disease caused by eating heartily while convalescent from fever.

శిస్నికర్షము * n. s. Proximity, nearness. సామీప్యము.

శిస్నికల్లు n. s. A stone on which articles of food &c. are bruised. సూరుకొనేరాయి.

శిస్నికృప్తము * adj. Near, proximate. శిమీకుమైన.

శిస్నిధానము or శిస్నిధి * n. s. Proximity, nearness, vicinity. నికటము, శిమీకుము. శిస్నిధిని, అసగావద్ద. తమశిస్నిధిలో మనిచేసుకొన్నాను I have informed your honor of this. అదితమశిస్నిధానములోనేవున్నది it is in your honor's hands. తమశిస్నిధానవర్తులు those who are in your presence: i. e. your servants.

శిస్నిపాతము* n. s. A sort of paralytic disease; apoplexy. Hysteria, Cachexia. Collection, assemblage, multitude. దోషగుణము, దోషించడము. శంచయము. See శిస్ని. Anand. 7. 100. దోహతాంచాయతానాంచశిస్నిపాతా ఇహాస్త్వేతాః. One verse says ధూమబోష్మితిశ్చరీంశుకతాంశిస్నిపాతఃకృశింశుకః.

శస్త్రిపాఠకము * n. s. Dangerous illness. వికమగుణము. See శస్త్రిపాఠము.

శస్త్రిబద్ధము * adj. Bound firmly, fast tied. బాగాకట్టబడ్డ.

శస్త్రిభము * adj. Like, resembling. శిశ్యశమైన. Bilh. 2. 69. చిత్తశస్త్రిభాంగు he who resembles cupid. Lalit. 7. 8.

శస్త్రిభుడు * n. s. He who resembles. శుక్యశుడు. సూర్యశస్త్రిభుడు bright as the sun.

శస్త్రివిద్ధము * adj. Near, present, at hand, entered into. శివీతుమైన, శ్రవణింపిన.

శస్త్రివేశము * n. s. An open place, either in a town, or its vicinity. శుభ్రాదిశుభ్రాభూషా. SO. కృహములవెనకశ్శలము. D. commonly the situation of a house &c. యాయిలుకట్టివుండే శస్త్రివేశముబహుబాగావున్నది the situation of this house is very agreeable.

శస్త్రిహితము * adj. Near, neighbouring, close at hand, adjacent. నికటవర్తియైన, ఉపేతమైన. వారికికాలముశస్త్రిహితమైనది his last moment approaches. వాండ్లుమాకు శస్త్రిహిత డాయాదులు they are our nearest kinsmen.

శస్త్రిహితుడు * n. s. He who is near. శివీతుమంటుండేవాడు. Naish. 2. 160. నెమ్మనంబునయంద శస్త్రిహితుడైకంకుపాపాత్తు.

శస్త్రిత * adj. Praised, applauded, commended. ప్రోత్రముచేయబడ్డ, కొనియాడబడ్డ.

శస్త్రితి * n. s. Praise, commendation, laud, flattery. శుతి, ప్రోత్రము. Padma. 3. 6.

శస్త్రితులు * v. a. To praise, applaud, commend. ప్రోత్రముచేసుట, మెచ్చుకొనుట.

శస్త్రికల్లు Error for శస్త్రికల్లు.

శస్త్రికము * adj. Left or abandoned, consigned or delivered to. త్యజించబడ్డ.

శస్త్రిసి * n. s. A monk. మశ్శరి.

శస్త్రిహార్యము * n. s. Greatness, urbanity. గొప్పతనము, శ్రేష్ఠత. Chenn. 2. 77.

శస్త్రినము * n. s. Homage, honor, respect. మరియూడ, గౌరవము. Mandh. 6. 181.

శస్త్రినింతుట * v. a. To honor or pay respect to. గౌరవముచేసుట Ellana. 2. 148.

శస్త్రిగము * n. s. Good or virtuous conduct. మంచినది. Ila. 3. 81. శస్త్రిగవర్తులగుడు. టిప్పణిలున

దిచేనదినినడుస్తూ బ్రతుకందిఅనిఅర్థము, శుభమునకు శ్రమార్గమునదిచేవనిన్ని పట్టులుయొరికించుననిన్నిభావము. See శశ్.

శస్త్రి * n. s. One of virtuous conduct, he who behaves well. మంచినదతగలవాడు. G. 5. 69. శస్త్రికలియుగమునశుభ్యముగలదె.

శస్త్రిని or శస్త్రినిండ్రుడు * n. s. A venerable sage or hermit. మవార్ని. M. I. 1. 173.

శస్త్రిహానవిద్య * n. s. Glamoury, bewitching, enchantment. భ్రమించుచేసేవిద్య. Aniruddh. 3. 53. తనశస్త్రిహానవిద్యచేజనులనిద్రాకున్నులంజేసి.

శస్త్రినింతుట * v. a. To take the vows, to become a monk. To bid farewell to the world. ఆశ్రమస్వీకారముచేసుకొనుట, కాషాయాలుతీసుకొనుట.

శస్త్రిశము or శస్త్రిశము * n. s. Monastery, monachism, asceticism. Abandonment, relinquishment. ఆశ్రమస్వీకారము, చాలించడము, మానుకోవడము. అశ్రుశస్త్రిశము laying aside weapons, renouncing the use of arms. Vaiza. 2. 134.

శస్త్రిశముచేసుకొనుట * v. n. To take the vows, to turn monk. ఆశ్రమస్వీకారముచేసుకొనుట.

శస్త్రిశముచేసుట * v. a. To abandon, relinquish. త్యజించుట, మానుకొనుట.

శస్త్రిసి or శస్త్రిసి * n. s. A monk, hermit, sage. కాషాయములుతీసుకొన్నవాడు.

శస్త్రిసికావడము * n. s. Turning monk : monachism. యతికావడము.

శకుభి * n. s. A co-wife; one of several wives, a fellow wife, a rival wife. భార్యలలోనుకలె.

శకుభిహార n. s. A step-mother. Vish. 5. 227. N. 9. 162.

శకుభుడు * n. s. An enemy, an adversary. శత్రువు.

శకుభ్రము * n. s. That which is winged. రెక్కలుగలది. A. 2. 31. మానిక్రీధవిధూతశత్రములమామాతోశకుభ్రదా. టిప్పణి శకుభ్రదా, మిరురెక్కలుగలవారుగదా.

శకుభము * n. s. An oath, a protestation, an asseveration by oath or ordeal. A promise to do a thing. శ్రీతిట్ట. అదిమాడుదినములలోరాకుంటే నాతలయిస్తాననిశ్రుతిట్ట చేసినాడు he declared he

would forfeit his head if she did not return in three days. యెనిమిదిదినములలో వాండ్రలలుతీసుకొంటానని శపథము చేసి నాడు he swore he would slay them within eight days.

శుచి * adv. Instantly, in a moment, quickly. తక్షణమందు.

శపనము * n. s. An oath, a protestation, an asseveration by oath, or ordeal, promise to do a thing. శపథము, ప్రతిజ్ఞ.

శకుర్య * n. s. Worship, reverence. పూజ. SC. Radha. 3. 132.

శపాద * adj. And a quarter. పాతికతో కూడుకొన్న thus ఏకశపాదలక్షము a lack and a quarter. Vasu. preface 78. ఏకశపాదలక్షమిది.

శపించుట * v. a. To curse, imprecate. శాపమిచ్చుట. M. XVI. 1. 113.

శపిందీకరణము or శక్తకము * n. s. The name of a particular rite celebrated on the 12th day after a death. ప్రేతత్వవిమోచనము చేసిపితృదేవతలలోకలకుడమునకై చేసే శుండ్రండ్లో నాటికర్తము.

శపిందుడు * n. s. A kinsman, to the seventh generation in descent from a common ancestor; having a right to partake of the funeral cake. శక్తపురుషులకు శక్తకము, పిండభాగి. (శక్తపురుషులకు శక్తకము, ఏకవారములకు లోనిదాయాది.)

శక్తిము * n. s. and adj. Seven, the seventh. యేడు, యేడవ.

శక్తకము * n. s. A set of seven. A ceremony performed on the 12th day after a death. యేడు, ప్రేతత్వవిమోచనము చేసిపితృదేవతలలోకలకుడమునకై శుండ్రండ్లో నాడు చేసే కర్తము. M. 111.

శక్తకంబులవాయ శము నెయ్యి పెరుగుత్య ప్రాశ్న గా జుర్రితేన్పంకలేడు. See శపిందీకరణము.

శక్తికి * n. s. A woman's girdle, a zone. రశన, మొలనూలు. H. 3. 227.

శక్తిహింస * n. s. Seven tongued : i. e. seven flamed ; an epithet of fire. అగ్ని.

శక్తిరంకువు * n. s. A sacrifice. యజ్ఞము.

శక్తితి * adj. Seventy. డెబ్బది.

శక్తిదులు * n. s. plu. Seven steps. యేడడుగులు. శక్తిదులు మెట్టింతుట a ceremony performed

in marriage. A. 6. 190. శాశి మెట్టించెను శక్తిదులు. D. Bhag. 157. శాశురంబు శక్తిదులు డ్రొక్కించె.

శక్తిము * adj. The seventh. యేడవ.

శక్తిమి or శక్తిమితిధి * n. s. The seventh day after new or full moon. శక్తిమి or శక్తిమితిధి క్తి In grammar the seventh or Locative case of the noun.

శక్తిరాశికము * n. s. The Rule of seven : i. e. a species of the rule of three. యేడుకుడులు కలకై. If fifty stones, each eight cubits by two, be worth 140 ; what would be the price of 48 stones each six cubits long by one and half wide?

శక్తిల * n. s. The double jasmine. నవమాలిక, విరజాజి. A. 4. 151.

శక్తిశముద్రములు * n. s. plu. The seven seals of వాణి యేడి, ఆరు స్పెక్ నాగరములు.

శక్తిరాశి * n. s. Fire. అగ్నిహోమాశ్రమము.

శక్తిశుద్ధు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

శక్తి * n. s. A horse. గుర్రము.

శక్తిలు * n. s. This is a mere anuk. as శరుకుశక్తిలు merchandise &c.

శక్తిలు for శక్తిలు n. s. Clappings of the hands. కరతాదనములు. Pal. 56. శక్తిలుగీరింపజర్ప రితంబు గా వ్రేళియడలింపికడలింపిరండు.

శక్తిము for శక్తిము n. s. A serpent. Also a phrase for శక్తిము.

శక్తిములు for శక్తిములు.

శక్తియోజనముగా * adv. Profitably, advantageously. శక్తిలుగా.

శక్తిని * adj. Living, having life శక్తిని. BD. 5. 330.

శక్తిని * adj. Crested, hooded. శక్తిని. Anir. 3. 125. శక్తినియెయ్యదునిలాహి.

శక్తిరము or శక్తిరము * n. s. The silver fish, to the gleam of which in water, poets compare the flash of a glancing eye.

శక్తిలము * adj. Fruitful, advantageous, efficacious, successful. సార్థకమైన. M. XV. 2. 99. నాజన్మము శక్తిలమైనది I now cannot say I have lived in vain. నాకోరిక శక్తిలమైనది my prayers are answered. యాయుక్తి శక్తిలమైనది this

plan turned out well, this method was successful. నాపూర్వజన్మపుణ్యమునుఫలమైనది the virtue I performed in a former birth is now repaid me.

సఫలత * n. s. Benefit, advantage. సార్థకత, సాఫల్యము. M. XV. 2. 99. అందువల్లయేమిసఫలత what is the good of this?

శబము for శవము * n. s. A corpse.

శబర * adj. Barbarous, savage. చెంచుసంబంధమైన. Sānanda Ganeswaram 3. 247. శబరాంగన, శబరయవతి or శబరకాంత a female savage. చెంచుది. శబరవేషము disguise in the dress of a savage.

శబరి * n. s. A female savage, a highland woman. కిరాతస్త్రీ, చెంచుది. N. 8. 93. శబరియొ సంగువూజనములుకొని. Kalahasti. 4. 214. ప్రమథులెరుకలుగానద్రాజనయ శబరి గానాల్లువేదములుజాలములుగాక. R. 5. 253.

శబరుడు * n. s. A savage, a man of the woods, a mountaineer. కిరాతుడు, చెంచువాడు. BD. 3. 532.

శబలము * n. s. A variegated colour, like pepper and salt. తిలతండులవర్ణి శ్రవణము. H. 3. 7. Anand. 12. 122.

శబలము or శబళము n. s. A sort of spear. శ క్తి. SC. says ప్రాశము, కుంతము, ఈతె. M. XII. 3. 12. కఠారంబునశబలంబున కురిశ్రవంబుగలిగి. ib. X. 1. 185. శబళముకడద్రాత్రముకొబొన్నజూచెకొ. H. 1. 237. వంకిణికాదిశబళంబు బివ్వీతె.

శబలి * n. s. A brindled cow. మైలవర్ణపులిపు.

శబ్దము * n. s. Sound, noise, roar, report, tone, voice, word, speech. A noun. ధ్వని, నినాదము, స్వరము, కూత, శాస్త్రీశిష్యతమైనవాక్కు, నామ వాచకశబ్దము. One verse says కావ్యాదీనామనంతత్వాన్యపైదీనాంవిశేషతః.

శబ్దభేది * n. s. One who shoots by ear; who has the skill of hitting an unseen person on hearing sounds made by him. కండ్లచూడనిచైశబ్దమునువినిపాణముతోవేళిచంపేవాడు.

శబ్దాశాస్త్రము * n. s. Grammar, philology. వ్యాకరణము.

శబ్దాయమానము * adj. Resounding, noisy, uproarious, echoing. ముఖరమైన, వాగేటి, మోగేటి.

శబ్దించుట * v. n. To sound. ధ్వనించుట, మోగుట. శబ్బండు n. s. Filthy language: a jumble or omnium gatherum. ఉచ్చాచనము, కన్నకనుమాలము. యాబియ్యములోశబ్బండుకలిగియున్నది this rice is a mass of dirt, mere rubbish.

శబ్బర or శబ్ర n. s. Evil, misfortune, injury. చెరువు, చేటు.

శబ్బర or శబ్ర adj. Unfortunate, bad, filthy. చెరువైన, చేటైన.

శబ్బు n. s. Soap. చాకారము. OG.

శబ్బుబియ్యము n. s. Sago. శుభ్యానికిసెళ్లలోవేళికావియిచ్చేటిది.

శబ్రహ్మచారి * n. s. A fellow disciple or student. సతీయ్యుడు.

శభ * n. s. A convocation, court, assembly, meeting, levee. A place of meeting, a hall of audience. సమాజము, చావడి, కొలువుకూటము. ఉత్తరశభ a superior court or a court of appeal. శభాతాంబూలము betel &c. served out at a public meeting. శభాకంఠము bashfulness in company.

శభాపతి * n. s. The president of an assembly. A common title of the god Cumāraswami. శమాజనాయకుడు, కుమారస్వామి.

శభాసదుడు * n. s. An assessor or member of a court or jury. One of a company. శభాస్తారుడు, శభాస్థితధర్మజ్ఞుడు.

శభాస్తారుడు, శభికుడు or శభ్యుడు * n. s. One of a company. శభవారిలోనొకడు.

శభ్యము * adj. Polite, polished, genteel, well-bred, fit for or admissible into society. శభారంజకమైన, పాజన్యమైన, శుక్తులక్రసూతమైన.

శభ్యత * Politeness, refinement in manners. శజ్జనత్వము, శభారంజకత్వము.

శభ్యత్వము * n. s. Courtiership: the office of an assessor. శభారంజకత్వము, శభికధర్మము. B. VII. 157.

శభ్యుడు * n. s. An assessor; a man of good birth. శభాస్థితధర్మజ్ఞుడు, శుక్తులక్రసూతుడు. SC.

శబ్ర n. s. See శబ్బర.

సవ or సం * A particle and prefix implying, Union, junction, with, together: as a prefix it corresponds to con, co, com.

శమము* adj. Like, alike, similar, same. Equal, even, smooth, level. శబ్దశ మైన, అవిషమమైన, చేసికాని, తుల్యమైన, మిట్టబిల్లము లేకుండావుండే. DRK. 114. రెండుశమము both are equal. శమశంఖ్య a round or even sum. శమద్యుష్టిగలవాడు one who is equitable.

శమము * n. s. Equability, evenness. తుల్యత, అవిషమత. A year. శంవత్సరము. Vish. 6. 76. ఆభూతుతియేకపక్షిశమముల్ పూణేకంబవింబాస్యతోశమముచేసుట To level, or equalize. మిట్టబిల్లము లేకశీరుమట, ఉపచేసుట.

శమము * n. s. Tranquility, calmness. శాంతి.

శమందిత * adj. Worshipped, revered. పూజ్యమైన, ఘనమైన. M. V. 2. 8. మానుషశక్తియొల్లదుగుమందితదైవమునూదియుండు. Vish. 2. 268. శమందితకీర్తియు నైనయట్టి. Naish. 3. 40.

శమంజసము * adj. Proper, right, fit, correct, accurate, true. శమాలీనమైన (యోగ్యమైనది, మంచిది. D.) తభ్యమైన, అవిరోధమైన, శరిమితవ్యయమైన, న్యాయమైన, ఉచితముకైమైన. Vish. 8. 440. పూర్వవైరముమనమున జొరనికకడుశమంజసవృత్తిని. KP. 5. 26. శ్రువోవర్తిశాఖాశమాశంజితశమంజసరత్నశుంజరంబుననున్ననుంజూచి.

శమంజసము * n. s. Propriety, fitness, justice. తనకు ఉచితమైనధర్మమువలన చలించక యుండడము, ఔచిత్యుక్తత, శమన్వయము.

శమంతకము * n. s. A certain mythological gem. శత్రాజిత్తుకు సూర్యుడు మెచ్చి తన కంఠభూషణములోనుంచితీశియిచ్చినరత్నము. Vish. 6. 241. తన శ్రీనేమకములలో ఘనతేజముగలశమంతకంబను రత్నంబొనరగకెచ్చిరహస్యంబుననాతనికంఠలగ్నముగజేయుటయును.

శమకట్టుట v. a. To prepare, make ready. BD. 4. 157. జంకంబుకెగినశమకట్టకీచ్చు. Yayati. 3. 148. నేననుపనతమనగరుశమకట్టియున్నచోనత్పడరిగె. Swa. 4. 166. పార్శ్వంబులంకట్టుకెంబట్టులాలసరిశమకట్టురెక్కలుగాయాతుధానుండనుకొండచిలువ సెడియ.

శమకూమట or శమకూరుట v. n. To succeed or take effect; to be accomplished, to happen, occur. చేకూరుట, ఆనగాశంభవించుట. D. కలుగుట, లభించుట, ప్రాప్తమవుట. Vish. 3. 94. మదిలోగోరినయత్పడె, ముదముననిష్టాస్పానములున

మకూరుక. ib. 5. 357. యిచ్చుననునేపనిమేమములుజనులకు నెల్లశమకూరెను. R. 5. 115. నాశనుల్లెకాశమకూరె. BD. 5. 1372. మాకింకనవర్గశుదవిశమకూరుమాచేత. M. XII. 3. 179. నైస్యముచేశమరజయముశమకూరకు.

శమకూర్చుట v. a. To cause, effect, bring about. చేకూరజేసుట. M. VI. 1. 49.

శమకొనుట v. n. To happen, occur. లభించుట, ప్రాప్తమవుట, కలుగుట. Nwa. 2. 63. శశరీరస్వర్గనుభమశమకొనియుండక. P. 4. 22. ఘనక్రొఫద్యుష్టిశమకొన. ib. 1. 215. శమకొనివీరికెద్దరకుశఖ్యముజేయకయున్నసాగడె. టీ. శమకొని, ప్రయత్నముచేసి.

శమకొలుపుట or శమకొల్పుట v. a. To induce, incite, persuade. పురికొలుపుట, ప్రేరేపించుట. L. 1. 160. ననుకృతాధునిజేయనామస్తుతిశమకొల్పివినన్నుశద్ధయపుత్ర.

శమగ్రము * adj. Entire, whole, complete. పూర్ణమైన. M. IV. 4. 149.

శమచతురశ్రము* adj. Foursquare. చచ్చాకమైన.

శమజ్య * n. s. An assembly, meeting. శురిపత్త.

శమత or శమత్వము * n. s. Equality, similarity, sameness. తుల్యత. Surabhand. 120.

శమతిశాయి * adj. Exceeding, surpassing. అధికరించే, చాచ్చే, మించే. A. 5. 10. శకలస్వమంశీలోకశమతిశాయి ధాగ్యవర్ణావళులత్రాసెత్తగర్భడనగ.

శమత్వముగా * adv. Error for శమముగా.

శమదము* adj. Amorous, rutting, in rut, intoxicated, proud, arrogant. మదించిన, దానీరవిశిష్టమైన, గర్వయుక్తమైన.

శమధికము * adj. Exceeding, abundant, plentiful. యొక్కవది. D. మిక్కిలమైన.

శమనము * n. s. Tranquility, calmness. Killing. శాంతి, వధ. SC.

శమనపురి * n. s. Hell. నరకము. A. 2. 4.

శమనస్వీ * n. s. A name of the river Jumna. యమునానది.

శమనుగావుండే adj. Level. మిట్టబిల్లములేకుండావుండే.

శమనుడు* n. s. A name of Yama. i. e. Pluto. యముడు.

శమన్వితము or శమన్వితము * adj. Joined, united, combined. కూడుకొన్న, సంయుక్తమైన. Vish.

2. 39. ఆ తరిత్రుష్టాదశమస్వీతం బైకవలయంబువిల
స్థిలనవ.
 శమబంధము * n. e. అన గాశమరతి. Lavanya. 15.
 శమబంధ మొనరించు శమయమందునకరములు మ
 ధ్యమనకులంకెలుదనరి.
 శమబుద్ధి * n. s. Equanimity, indifference. శమ
 భావము. Vish. 4. 123.
 శమభావము * n. s. Equability, sameness. Equa-
 nimity, indifference, philosophy. శమత్వము, శ
 మత్వబుద్ధి.
 శమముచేసుట * v. a. To level or equalize. మిట్ట
 పుల్లము తేకశీరుడుట, శీద్య శమచేసుట.
 శమయము * n. s. Time, season, juncture,
 crisis. Leisure. Age, period. Opportunity, oc-
 casion. An oath, imprecation. Established
 moral or ceremonial custom. Demonstration.
 Decision. Contract, engagement, covenant. A
 sect. కాలము, ఉచితకాలము, ప్రతిష్ఠ, ఆచారము,
 శివిత్య, అన గాశంకేతము, దర్శనము, మతము.
 శమయముచూస్తూవున్నాడు he is looking for an
 opportunity. శమయములో శివోయము చేసినాడు
 he helped me in time of need. శమయశిందుక
 ట్టు a time of difficulty. శివశమయము the creed
 of Siva. విష్ణుశమయము the Vishnu sect. శమ
 యములో చెయివిడుచుట to forsake a man when
 assistance is wanted: in the time of need. శమ
 యమైనప్పుడు as occasion may serve. నేను లేని
 శమయమందు when I was absent. నాలుగుంట
 లశమయమందు when it was about four o'clock.
 శమయముకొద్దీమనిషి a time-server, a fickle
 fool. శమయస్ఫూర్తి quick memory. శమయ
 స్ఫూర్తిగలవాడు a quick witted man. BD. 4.
 618. శంక రేతర శీర్వ శమయారియగుట. శమయం
 బగు * adj. Opportune, reasonable. యుక్తమై
 న. H. 2. 53. శమయంబగువేళ.
 శమయజూచుట v. a. To slay, kill. శంహరించుట,
 చంపుట, కాజేసుట. M. X. 1. 198. మెరుగువా
 లారుదూత్రుగములుబరగించియందరశమయజూచె.
 శమయించుట v. a. To destroy, kill. శంహరించు
 ట, నాశముచేసుట, చంపుట, కాజేసుట, చెరువు
 ట. Ila. 3. 68. కాటుక శమయించికలశిముల్లెమ
 లింది. టీ|| అంజనమునుతుడుచుకొని. M. IX. 2.
 16. అనుజాలదనయల మత్పరి జనులనుశమయించి
 చాతుశమరోల్లాశంబున. Pal. 181. శమయింతు

గురుజాలశంధేహమేల. BD. 4. 176. శమదాంధ
 గంధగజంబుపైకొలిపి శమయంబుదనవుడు జనులు
 తృహింతు.
 శమయుట or శమసిపోవుట v. n. To be ruined or
 destroyed, to perish, to die. To be expended,
 to be consumed or worn out. నశించుట, చచ్చు
 ట, అయిపోవుట, అరిగిపోవుట. H. 1. 102. ముస్సె
 క్కనక్కశమశైక బెలుచక. M. X. 1. 186. యి
 ట్లునకులసూనుండుశమసిస. BD. 5. 20. శీర్వభ
 నంబులుశమయంకనంత. ib. 3. 544. శమయని
 మ్మెండేనిజావనివేని. ib. 4. 1758. అదియనిమిత్త
 మైయర్థంబుశమయ. ib. 4. 1760. తనువుదక్కంక
 నర్థంబెల్లశమసె. Vema. 139. చమురు లేనిదివైశ
 మసిపోవు. M. XIII. 5. 466. తమవారి నెల్లనుశ
 మయించితానునుశమసె.
 శమయులు n. s. plu. (a bad word) Partizans, those
 who are of the party? శంకేతములో చేరినవారు
 కాబోలు. Pal. 12. శమయులు శీరసులుజూరాలు
 మరియు.
 శమయోచితము * adj. Seasonable, pat, suitable
 to the occasion. కాలోచితమైన. శమయోచితమై
 నమాట an applicable expression, a pat word.
 శమరము * n. s. Combat, war, battle. యుద్ధము.
 Padma. 10. 283.
 శమరత, or శమర్త n. s. Puberty. శమర్తఅడుట
 to become a grown woman. S. 1. 390. చాల్య
 ముజివ్వాదితొలంగునంతశమరతబాడమెక.
 శమరతి* n. s. అన గా, ఉచితకాలము in the "usual"
 attitude. See శమబంధము and in T. 3. 122. 4.
 81.
 శమరశిము * n. s. Equality, uniformity, famili-
 arity. Fellowship. Kindness, amicableeness. శి
 మానరాగము, శిమాభాసము. శాండ్లిత్వపుడుశమర
 శిముగావున్నారు they are now in good terms.
 శమర్చనము * n. s. Worship, adoration, homage.
 పూజనము. Mandh. preface. 60.
 శమర్త n. s. Puberty. మొదటిముట్టు. Chatu. 3. 17.
 శమర్తాడుట v. n. To be grown, arrive at female
 puberty. శుష్పవతియవుట.
 శమర్థము * adj. Able, capable, versed in, master
 of. Adequate, powerful, strong. శక్తిగల, శ్రా
 ణగల, సామర్థ్యముగల.
 శమర్థత * n. s. Ability, cleverness, parts. శక్తి,
 శ్రాణ, సామర్థ్యము.

శమర్థనము * n. s. Maintaining, establishing, proving. నిర్వాహము, నిర్వహించడము, సాధించడము.

శమర్థించుట * v. a. To master, to overcome a difficulty, to succeed. సాధించుట. M. V. 2. 12.

శమర్థుడు * n. s. A man of ability or talent. శక్తివంతుడు, సామర్థ్యవంతుడు. అట్లా చేసేటందుకు శమర్థుడను గాను I cannot do so.

శమర్పణ * n. s. Giving to superiors. A thing presented to the great. పూజ్యులకుయివ్వడము, పూజ్యులకుయిచ్చినవస్తువును. M. X. 2. 113.

శమర్పించుట v. a. To give to the great, to offer presents to superiors. పూజ్యులకుయిచ్చుట.

శమర్పితము * adj. Offered, presented, given to superiors. పూజ్యులకుయివ్వబడ్డ.

శమర్థకముగా * adv. In full detail, circumstantially, with all the particulars, minutely. దాచకుండా.

శమవధానంబుతో * adv. Attentively. జాగ్రత్తో. M. XVIII. 1. 81.

శమవర్తి * n. s. A name of the king of hell. యముడు. P. 4. 398.

శమవాయము * n. s. Flock, multitude. శమూహము.

శమవేతము * adj. Mixed, mingled, united. మిశ్రితము, కూడుకొన్న.

శమష్టి * n. s. The whole. శర్వము, శమస్తము. బ్రాహ్మణులు శమష్టికి స్పృహించి యిచ్చినాడు he gave it to them in common.

శమసిపోవుట v. n. To be ruined or destroyed, to perish, to die. To be expended or consumed, worn out. నశించుట, చచ్చుట, అయిపోవుట, అరిగిపోవుట. See శమయుట.

శమసుప్తి * n. s. The end of a Kalpa or Age: the destruction of the world. యుగాంతము. D. BD. 5. 271. శమసుప్తిబొంది విజగములద్రుంచి.

శమస్తము * adj. All, whole, entire, complete. శకలము.

శమస్థానము * n. s. A state, a government, dominion. రాజ్యము, స్థానము. మైసూరు శమస్థానము the Mysore seat of government. శమస్థానాధిపతి, శమస్థానికుడు a sovereign or ruler. రాజ్యాధిపతి, ప్రభువు.

శమస్య * n. s. Part of a stanza proposed by one person, to be completed by another, as a trial of skill. కవిపరీక్షకోశముయిచ్చే శుభ్యపాదము.

శమక్షము or శమక్షము * adv. Before, in presence of, in sight of. యెడట, ముందర.

శమక్షము or శమక్షము * n. s. Presence, sight. యెదురు.

శమాంశములు * n. s. plu. Gracefulness, equality of proportions. కుల్యభాగములు.

శమాంశమాస * n. s. A cow which calves every year. యేటాయానే ఆవు. Satyabha. 4. 85.

శమాంశలము * adj. Plump, fleshy, stout. బలినీన.

శమాకర్షి * n. s. A strong sweet smell. దూరము గా పరిమళించే గంధము. D.

శమాకీర్ణము * adj. Dishevelled, shed, scattered. Sprinkled, interspersed. చల్లబడ్డ, వెడచల్లబడ్డ.

శమాఖ్య * n. s. Fame. Confederation, convention. పేరు, కీర్తి. D. బండుకట్టు. One verse says విషయితాల్పీకృతకల్ప శాఖినస్సమాఖ్యయా క్రిణియశ్యకృభ్యతే, పిచందనిషీత్తశమస్తవిష్టకంసవాండమస్తీతిబహిస్తలంమను.

శమాగమము * n. s. Union, junction. A coming, arrival, coming together, meeting, assembling. చేరడము, కూడడము, కలియడము, సాంగత్యము, ఆగమనము, రావడము. A. preface. 21. 1. P. 1. 203.

శమాచారము n. s. News, tidings, intelligence, message. Occurrence, matter, affair. వర్తమానము, శుంగతి, వ్యవహారము.

శమాజము * n. s. A flock, multitude, assembly. గుంపు, శమూహము. Vish. 3. 133.

శమాదరము * n. s. Respect, esteem, honour. శ్రద్ధానము, మర్యాద.

శమాదృతము * adj. Respected, esteemed. శ్రద్ధానించబడ్డ, గొప్పచేయబడ్డ.

శమాధానము * n. s. Peace, tranquillity, consent, agreement. Reason, ground. Satisfaction. నెమ్మది, శుష్కతి, అంగీకారము, న్యాయము, నిమిత్తము.

శమాధి * n. s. A grave, or tomb. Deep meditation on the deity. Devout abstraction. శవమును పాతివైనకట్టినది, దేవునియందు తడవక ధ్యానము గావుండడము. L. 11. 33. శమాధిస్థానము, శవ

ధ్యానముమీదవుండేటప్పుడు కూర్చుండేచోటు a place, where a recluse sits when praying or meditating. వాండ్లుజలశమాధినిపొందిరి they were drowned.

శమానము * n. s. The vital air. శరీరశ్శవాయువి శేషము.

శమానము * adj. Like, similar, equal. శబ్దశ్శమైన. శమానార్థకమైనశబ్దము a synonyme or equivalent word.

శమానుకక్రియ * n. s. A verb that concludes and governs a sentence.

శమానునము or శమాన్తి * n. s. End, conclusion. completion, close, finishing. Killing, destroying. శిరిశ్శుచ్చడము, చంపడము. D. అవసానము, ముగింపు, అంతము.

శమాన్తిము * adj. Finished, completed, concluded. ముగిసిన.

శమాన్తిమపుట or శమాన్తియపుట * v. n. To become completed. ముగియుట.

శమాన్తిచేసుట * v. a. To finish, end, close. ముగించుట.

శమారాధనము * n. s. Worship, homage, a feast given to Bramins as a meritorious act. పూజించడము, బ్రాహ్మణులకుఅన్నముపెట్టడము. బ్రాహ్మణుల శమారాధనము worshipping bramins by making them a publick feast.

శమారాధితము * adj. Worshipped. పూజించబడ్డ.

శమారోపణము * n. s. Placing or fixing in or on పెట్టడము, వుంచడము. M. XII. 5. 133.

శమావర్తనము * n. s. A ceremony performed when a bramin pupil leaves his teacher to enter upon a life of secularity; fulfilment of a vow. వేదాధ్యయనాంతరముగృహస్థధర్మాధికారికావడమునకైచేసేవైదికకర్మము, ఉద్యాపనము. Dab. page 146. వెశిశమావర్తనవిధిశిల్పిరశ్శుడు.

శమాశ్లిష్టము * adj. Embraced. కొలింపుకొన్న. T. 1. 2.

శమాశ్వాసము * n. s. Consolation, condolence, soothing, comforting. సాంత్యనము, ప్రాదార్పణము.

శమాశ్వాసము * adj. Consoling, comforting, animating ఓదార్చిన. S. 3. 294. శమాశ్వాసవచనముఖర.

శమాశ్రిము * n. s. Composition of words, formation of compound terms. Combination of several nouns into one; all but the final being devoid of the signs of case. రెండుమూడు పదములనుపైకవాక్యముగాచేర్చడము(విభక్తిలోకుము చేసినకుడము. D.)

శమాశ్రితము * adj. United, combined, connected with. కూడుకొన్న. KP. 5. 26. శ్శురోవర్తి శాఖాశమాశ్రితశ్శుంజశ్శరత్తుశ్శుంజరంబుననున్ననన్నుంజువి. శమాశ్రిత, అనగాతగించబడ్డ.

శమాహారము * n. s. Aggregation; collection, assemblage, contraction, abridgement. అనేకేషాంయేకత్రశమావేశన, శంషేపె. SC.

శమాహిత * adj. Promised, agreed, or assented to. Absorbed in meditation, engaged in devout meditation. Placed. Attentive, cautious. అంగీకృతము, శమాధిశ్శము, వినిహితము, సావధానమైన.

శమాహ్వయము * n. s. A name, an appellation. పేరు.

శమి * n. s. A tree called Prosopis Spicigera. The husk of peas &c. శక్తుఫలా, జమ్మిచెట్టు, కందులు మొదలైనవాటిపొట్టు. SC. Vish. 6. 111.

శమించుట or శమియించుట * v. n. To be at rest, be quiet, still. శాంతిబొందుట. D. N. 9. 162.

శమితము * adj. Pacified, appeased, still, calm. శాంతిబొందిన.

శమితి * n. s. War, battle; assembly, company. యుద్ధము, శమాహము. D.

శమిత్తు * n. s. War, battle. Fuel, used in sacrificial rites. యుద్ధము, పొయిలోకర్ర, ఇద్దము. R. 6. 62.

శమిదలు, శమిదెలు or శమిధలు * n. s. plu. Sacrificial fuel, wood for a sacrifice. ఇద్దములు.

శమిద్ధము * adj. Shining, glowing, blazing. శ్రుతాశమానమైన. N. 4. 43. యుద్ధముసేయగనశ్శుడుశమిద్ధబలాధికులుదానవేంద్రునితనయుల్. BX. 68. యేదేవుచారుశమిద్ధకశాంశసంధపులముకుద్దజభవులునేను.

శమియించుట * v. n. To be at rest, be quiet, still. శాంతిబొందుట.

శమిశిపోవుట Error for శమసిపోవుట v. n. To be ruined or destroyed, to perish, to die, to be

expended or consumed, worn out. నశించుట, చెచ్చుట, అయిపోవుట, అరిగిపోవుట. See సమయుట.

సమీకము * n. s. War, combat. యుద్ధము. BRY. 2. 725.

సమీకరణము* adj. Equalizing, making equal to. సమానము చేసే.

సమీకరించుట * v. a. To equalize, make equal to. సమానము చేసుట.

సమీచీనము * adj. True, right, correct, fit, proper. యథార్థమైన, సమంజసమైన, యుక్తమైన, తగిన. Jagann. 1. 27. KP. 4. 117.

సమీశము * n. s. Neighbourhood, nearness. దగ్గర. D. ఆయనసమీశమందు నిలిచిరి I stood near him.

సమీశము * adj. Near. దగ్గరి. మధ్యాహ్నమునకు సమీశమైనది it is near noon.

సమీశస్థుడు * n. s. A bystander. దగ్గరవుండేవాడు.

సమీపించుట * v. n. To approach; be at hand. తటస్థించుట. వానితండ్రికి కాలము సమీపించేవేళకు when his father was about to die: when death was at hand.

సమీరము, సమీరణము * n. s. Wind, air, gale. వాయువు. D.

సమీరితము* adj. Sent, despatched. Said, uttered. పంపించబడ్డ, చెప్పబడ్డ.

సమీక్ష్యకారిత్యము * n. s. Prudence, forethought. చక్రగావిచారింపచేయడము. The last book of the Pancha Tantram is styled అసమీక్ష్యకారిత్యము i. e. Acting inconsiderately. Imprudence.

సముఖము * n. s. Presence, proximity, nearness. సమీకము, సామీక్యము.

సమచితము * adj. Proper, right, fit. యోగ్యమైన, న్యాయమైన, సమీచీనమైన, ఉచితము క్తమైన. DRU. 344. line 5.

సముచ్చయము * n. s. Connection, collocation, conjunction. A collection, assemblage. అనేకముల సేవనము, సమూహము, సముదాయము.

సముచ్చయము * n. s. Height, elevation. Opposition. ఔన్నత్యము, విరోధము.

సముచ్చయము * n. s. Height, elevation. ఔన్నత్యము.

సముద్భితము * n. s. Born, produced. High, tall, lifted up, raised. ఉత్పన్నము, పొడుగైన, ఉన్నతమైన, శ్రవ్యబ్ధము.

సముద్భితము * n. s. He who is high. or elevated. ఉన్నతుడు. Lalito. 5. 78. శౌర్యవీర్యసముద్భితః.

సముద్ధియము * adj. Abandoned, left, quitted. త్యజించబడ్డ, విడవబడ్డ.

సముదు * n. s. He who resembles. సదృశుడు.

సముకు n. s. A combination or league, a strike among work men. కట్టుబాటు. Vajj. 2. 87. 2కయే కాదశినాటి రేయిసముత్రైయన్నట్లురో వెట్టువేడుకకుం రాకయు. శూన్యమైన నుత్తు కాకుం లేకలో

గ్రాగిశయ్యకడం నిలవక. టీ|| సముత్రైయన్నట్లు, తిట్టు బెట్టినట్టు, అనగా కట్టు చేసుకొన్నట్టు.

సముత్తలము * adj. Much, excessive. Drunk, mad, furious. Superior, high. మిక్తలమైన, శౌగిడించిన, వెర్రీ, శ్రేష్ఠమైన, పున్నతమైన. Paid. 6. 148.

సముత్తరము * n. s. Assemblage, collection, a heap, a pile. సమూహము, గుంపు, పోగు, రాశి.

సముత్తంగము * adj. High, lofty, tall. ఉన్నతమైన. S. 3. 293.

సముత్సక్కుము * adj. Zealously active, fond of, attached to. మిక్కిలి అధిలామగల.

సముత్సక్కుడు * n. s. He who is eager. ఆశగలవాడు. యాత్రాసముత్సక్కుడై wishing to make a journey.

సముదంచితము * adj. Worshipped. Thrown up, tossed. భూజితమైన, విశరబడ్డ, వ్యాపించబడ్డ.

సముదగ్రము * adj. High, tall, large, vast. ఉన్నతమైన, స్థూలమైన. Vish. 8. 235. చక్రాదిసాధనసముదగ్రహస్తుని.

సముదగ్రత * n. s. Height, tallness, largeness. ఔన్నత్యము, ఫౌల్యము. M. XVI. 1. 61.

సముదయము or సముదాయము * n. s. Multitude, assembly, quantity. చేయము, గణము. సముదాయపు adj. That which is common to all. పాత్రగావుండే. అన్నిభాషలకున్ను సముదాయపుమాట a word common to different languages. That which is common to all. Undivided. సముదాయపునేల a piece of land which is common to various persons; land held in common.

శముదాయశ్రుతివిన్నవము a general petition. శముదాయశ్రుతిమిదై a common lodging. శముదాయము గా adv. In common, as one family, undividedly. పొత్తుగా. శముదాయముగావుంచుట to keep in common. శముదాయముగామాట్లాడుట to speak impartially, to speak in general terms.

శముదాయించుట v. a. To supply, furnish. బొగ్గతచేసుట.

శముద్గర్హము adj. Generous, great, excellent. intense. దాతమైన, బ్రహ్మాండమైన, దివ్యమైన. Sar. D. 459. శముద్గర్హ్యుఁతతిశంకులంబగుచు. M. XV. 2. 185. శముద్గర్హపాపవద్రోజ్యులులైనపుక్రులు.

శముద్గ్రము or శముద్గకము * n. s. A casket, a covered box. పెట్టె, శంఘటము. D.

శముద్గతము * adj. Produced, born. శుష్టిన, శుష్టస్మమైన. Ananda. T. 4. 19. శశువమీపుగాద్యాశ్చతరవనశముద్గతాః.

శముద్గమము * n. s. Birth, production. ఉత్పత్తి, కలగడము. M. I. 3. 239.

శముద్గండము adj. Violent, fierce. క్రూరండమైన. Vish. 2. 292. శముద్గంధారిమండలుండు.

శముద్గతము * adj. Rude, ill mannered, misbehaved. మోట, పెడశరమైన, ధూర్తమైన.

శముద్గతి n. s. Ill behaviour, effrontery, audacity, misbehaviour. ధూర్తత, దుర్మార్గము. Sar. D. 420. తననొమ్ముకరశముద్గతిఁగ్రుద్ధుకొనుచు.

శముద్గతుడు * n. s. A boor, a clown. ధూర్తుడు.

శముద్గరణము * n. s. Drawing up, raising, lifting (as water from a well &c.) Eradicating. నీళ్లు తోడడము, వేరుతోపెరకడము.

శముద్గరము * adj. Heavy, thick, gross, full. గురువైన, శంపూర్ణమైన.

శముద్గతము * adj. Ready, prepared. సిద్ధమైన. Padma. 7. 122. శముద్గతశశ్రీపాణులై.

శముద్గము or శముద్గము * n. s. The sea, ocean. ఆధి, పారావారము, మున్నీరు.

శముద్గమము * adj. Bound, tied. కట్టబడ్డ. Lalito. 11. 25. జంఘాకాండశముద్గమణికింకిణిభాస్విరం.

శమువశిత్తము * adj. Arrived, present, ready, near at hand. శమాగతమైన, ప్రస్తుతపు, తటస్థమైన.

శమూలము * adj. Entire, having a root, joined or in connection with the root. యావత్తువేరు

తోకూడ. ఆచెట్టుశమూలమువేసికమాయముపెట్టు boil the herb, roots and all. వాండ్లుశమూలనాశనమైనారు they are ruined, root and branch. శమాహము * n. s. Crowd, multitude, number, flock, heap, quantity. నివహము, విశరము, నిరయము.

శమృద్ధము * adj. Ample, full, entire. ఆధ్యమైన, శంపూర్ణమైన.

శమృద్ధి * n. s. Fulness, plentitude. Increase, prosperity, success. అభివృద్ధి, శుభతి. (నిండా రు, మిక్కిలియు. D.) ఆకుండశమృద్ధిచేసినాను I filled the pot.

శమృద్ధిగా * adv. Amply, plentifully, fully. శంపూర్ణముగా, విస్తారముగా.

శమృద్ధియవుట * v. n. To grow full. శంపూర్ణమవుట.

శమేతము or శమేతముగా * adv. With, together with, along with. శహితముగా, కూడా. Jaimini. 3. 92.

శమేతము * adj. Having, possessed of. కూడుకొన్న, శహితమైన, కల.

శమేతు adv. Even. శహితము, కూడా. అన్నానికి శమేతులేదు I have not got even bread to eat.

శమేతుడు * n. s. He who is accompanied by, attended by; he who has or possessed of. శహితుడు, కలవాడున్ను, కూడుకొన్నవాడు. శనాశమేతుడైవచ్చెను he came with his troops. భార్యాశమేతులైవచ్చిరి they came accompanied by their wives. M. 1. 2. 13. అయిబోత్పాహాశమేతులై. Vish. 2. 58. యామగణశమేతుడైమహాభయబుతోడ Attended by goblins; fiend-girt.

శమేశంతు or శమేలంతు adj. Derisory, satirical. ఎకశక్యపు, తరిహాశపు. Vish. 6. 19. శమేలంతుమాటలమేలమాడు.

శమోపనివాసుడు * n. s. A by-stander, he who was present. చుక్కనవుండినవాడు, అక్కడవుండినవాడు. Vish. 1. 139. శమోపనివాసులెల్లనమ్మనివిధంబుజూచిటలుమారునునవివరి.

శమోపేతము * adj. Having, possessed of. కూడుకొన్న. Tripura Siddha. 7. 12. నిమ్ననాభిశమోవేతకాంచీయుక్తనితంబిం.

శమ్మంధము * n. s. Error for శంబంధము.

శమ్మతము * adj. Assented to, agreed to, concurred in, approved of. అంగీకృతము. కాశ్రీశస్య

తమైనది a legal act. అతనికి సమ్మతము కానిది that which is not agreeable to him.

సమ్మతము or సమ్మతముగా * adv. Willingly, agreeably, according to. మనఃపూర్వకముగా, ప్రకారముగా. శాస్త్రసమ్మతము according to rule. తమతీర్పు దైవసమ్మతముగా శుండవలసినది I trust that you will give such a decision as may be right in the sight of God.

సమ్మతి * n. s. Consent, approbation, assent. అంగీకారము, ఇష్టము. సమ్మతివచనము a text adduced in proof. శేషయ్యసమ్మతికొమారుడురంగయ్యవ్రాలు signed by me, Rangaya, on behalf of my father Sēshaya.

సమ్మతి, సమ్మతి or సమ్మతిగా * adv. Willingly, agreeably. మనఃపూర్వకముగా, అంగీకారముగా. Vish. 5. 369. వాసిష్ఠనందననితోడనతడు సమ్మతి బలికె, అనగా అనుకూలముగా చెప్పెను.

సమ్మతించుట * v. n. To consent or agree. పుష్పట. సమ్మతిల్లుట * v. n. To consent, to agree. పుష్పట. Radha. 3. 124. UH. 4. 207. Sva. 3. 138.

సమ్మతుడు * n. s. He who assented to or agreed to; he who is approved of. అంగీకృతుడు, పుష్పకోబద్ధవాడు. సర్వజనసమ్మతుడు he whom all approve.

సమ్మద plu. సమ్మదలు n. s. A gratuity, donation, gift. పారితోషికము, బహుమానము. Zacc. 1. 135. ఆలెలితప్రసంగమునకాత్మదలవికనభక్తచామరాందోషికలాది గాగలుగుతోరపు సమ్మదలిప్పియమహిపాలుడు సత్కరించె.

సమ్మదము * n. s. Joy, pleasure, happiness. ప్రమోదము, ఆనందము, సంతోషము.

సమ్మర్షము * n. s. War, battle. A throng, crowd, press. సంకులము, యుద్ధము. D. పుత్తుడు. జనసమ్మర్షము a crowd or press of people. వారికులస్త్రీలు శురుప సమ్మర్షముగల స్థలములకు పోవుచున్నారు their ladies go to places where men are in throngs.

సమ్మర్షముగా శుండే * adj. Crowded. ఒత్తుడుగా శుండే.

సమ్మార్షని * n. s. A broom. చీపురు. సమ్మార్షిణలు n. s. plu. Sandals. పాపుకోళ్లు. Satyabha. 2. 13. పడతియొకతెకు సభరమున జడియుచు మైవం చిపట్టి సమ్మార్షిణలకొదాడంగంబడములు గాని. Bahulas. 1. 37. తళుకుపూరుమంజినిడియొంట్లు దాల్చి హాళిది

పట్టసమ్మార్షిణలు మెట్టి. KP. 2. 23. అట్టిట్లుదాడ గనయంఁ ప్రములరత్నంపు సమ్మార్షిణలు సారెజారుచుండ.

సమ్మిట n. s. Error for సమ్మెట. సమ్మిళితము * adj. Mingled. సమ్మిళితము, కలపబడ్డది. H. 340.

సమ్ముఖము * n. s. The front, sight, presence, face అధిముఖము, సమక్షము, సాక్షాత్. ఆయన సమ్ముఖమున before him.

సమ్ముఖుడు * n. s. He who is facing. అధిముఖుడు. H. 4. 343. సేనాసమ్ముఖుడై కలికే He beheld the army, and spoke thus.

సమ్మె or సమ్మియ n. s. Confederation, convention. league. సమాఖ్య, కట్టుబాటు. సమ్మెబాబు a letter signed by many.

సమ్మెట n. s. A sledge hammer. Also (in poems.) a whip. పెద్ద సుత్తె. D. కళ, అనగా కారణం. ABA. 2. 568. శంబళిచెలంగు సంచె శసమ్మెటయన, యల్పమైయున్నదిను త్రెయనదగు. HD. 1. 984. బాలనాగముబోలె బరగుబసిండి గిలు సమ్మెట శేలగిలివిశితుల, తను పులుజర్గుణి తములు గావ్రేయ గ్రహిం ప్రభుంబున గదియనాలాన, చేవట్టి సమ్మెట శైలిని దిగివి. B. 1. 14. కాలు చే సమ్మెట చేయబడక.

సమ్మెటకోల n. s. A javelin, a lance. శుపె. M. VII. 3. 57. అశ్రుడు సమ్మెటకోలనంకు శముల.

సమ్మేళనము * n. s. Meeting, joining, mixing. చేరడము, కలియడము. BD. 2. 760. లీలతత్పాఠశి మేళనంబాలయ.

సమ్మోదము * n. s. Pleasure, delight, joy. సంతోషము. Calahasti. 1. 86.

సమ్మోహము or సమ్మోహనము * n. s. Bewilderment, fascination, stupefaction. దిక్కును, వైచిత్ర్యము.

సమ్మోహిని or సమ్మోహినిగా adv. In common, not separately. పొత్తుగా. సమ్మోహిని పున్న కొంతబాడవపాలము certain land held in common.

సమ్మ్యక్ or సమ్మ్యక్తు * adv. All, wholly, properly, duly, fitly. యావత్తు, యుక్తముగా, చక్కగా.

సమ్మ్రాట్టు * n. s. A paramount sovereign, an emperor. రాజాధిరాజు.

శయము * n. s. The hand. హస్తము. D. Vasu. 6. 122. Sar. D. 237. అంజనంబేల శయసార్థమునకు.

శయనము * n. s. Sleep. A bed, a couch; నిద్ర, పీరుపు, మంచము, రతియున్న

శయించుట * v. n. To lie down, recline, to go to bed. పండుకొనుట. S. 3. 159.

శయనీయము * n. s. A bed. మంచముమీదతరిచిన పురువు. SC.

శయాం adj. Own. సొంత. నాశయాంతమ్ముడు my own younger brother.

శయాశుభ్ర * adj. Sleepy, slothful, sluggish. నిద్రాశుభ్ర, తంద్రాశుభ్ర, తూగిపడేవాడు, అలసుడు, మందుడు.

శయించుట, శుహించుట v. n. To like, relish. హితముగావుండుట. వాడికిఅన్నమునుసొంచలేదు he has no relish to food.

శయిగ n. s. A wink or sign. శంజ్ఞ, సైగ.

శయించుట v. n. To suffer, forbear, take patience, wait, or stop. తాళుట. Sar. D. 188. శయినుమునీ పనిచక్కనయ్యారి.

శయిరము This is an error for శహితము.

శయికుడు for శవిత్తుడు The sun. సూర్యుడు.

శయ క్రికము * adj. Reasonable, logical, rational. యక్రియుక్తమైన.

శయ్య * n. s. A bed, couch. Stringing. Style in poetry. (శబ్దగుంభయు. SC.) పురచినపరువు. D.

పదక, పాంచాలబాహుటారులు. A verse in the Pratāpa Rudriyam says, యాపదానాంపరాస్యాస్యమైత్రీశయ్యేతికథ్యతే. Ila. 1. 85. బోధించునెకవేళపూవిల్లుశాస్త్రంబు, చదివించునెకవేళ

శయ్యలోలి. టీ|| శయ్యలు, అనగాపాంచాలబాహుటారిపులనుయక్తముగాచదివించును. T. 2. 72. శతతంబువేదశాస్త్రీశ్రీసంగముమూని శయ్యలాక్ష్మిక

సారిజదునసాగె. ib. 2. 60. అరసివిశుద్ధశబ్దములు అర్థములు ధ్వనివైభవంబలంకరణమురితప్రతులు నుకల్పనపాకముశయ్యయుంరశుస్ఫురణము. శుష్ప

శయ్య a couch strewn with roses. శయ్యన adv. Quickly, at once. తెత్వన. తెల్లలుశయ్యనచచ్చుక. BD. 4. 841.

శయ్యల or శయ్యలుము n. s. A joke. శరశము. P. 4. 274. తడవామెకవచ్చిచ్చేయునీశయ్యలంబికజాలు. టీ|| శరశము. T. 3. 9. అలవుసాలవు

నువలవుశయ్యలుతెశిగ. టీ|| శరశములు. శయ్యాస్య n. s. Friendship. అనుకూలము.

శయ్యాస్యగా adv. Amicably, in a friendly manner. విహితముగా, స్నేహముగా. వాండ్లశయ్యాస్యగావున్నారు they are in good terms.

శరము * n. s. An arrow. A sort of reed or grass. Water. బాణము, రెల్లు, జలము. A. 4. 177. R. 5.

296. DRB. 285. Zacc. 6. 94. శిశశరధారపాల్యరవి.

శరము * n. s. Pond, pool. కొలను. P. 3. 64. ఇచ్చాటిశరముశరముల్నిచ్చుకొననిది.

శరము * n. s. A row or string (of pearls.) wreath (of flowers.) శుష్పమాలిక. D. వేట, కంఠభూషణదులశుట. UH. 11. 55. శుస్పమురతివనైపుచ్చులశరంపారయానారినూగారుతీరు.

శరకటము n. s. Difficulty, hardship. తొందర, శంకలు. H. K. 4. 85. తెరంగుదప్పినవేళ, మరుంగుతుడక, వెరంగుదోతుకశరకటముననిరకటంబుజేసి.

శరకు, n. s. Esteem, regard, care, heed. లక్ష్యము, గడన, అనగాశర్వా. D. M. VIII. 1. 247. జననాయకనాకుజయముశరకేతలశుక. BD. 3. 45. వరపుడనాకొక్కశరకెయర్థంబు.

శరకుగొనుట or శరకుచేసుట v. a. To esteem, regard, care for. లక్ష్యముచేసుట. Vema. 360. ఏరుదాటిమెట్టకేగినపురుముండు శుట్టిశరకుగొనకపోయినట్లు. M. XIII. 2. 305. అక్కలతియించుకయుశరకుగొనడవిషయము. ib. IX. 1. 306.

సాయకంబులుశరకుగొనక. ib. XIV. 1. 63. సాశులుకుశరకుగొనక.

శరగ or శరగున adv. Rapidly, soon, at once, quickly, with speed. తీవ్రముగా, తెత్వన. L. 4. 309. చనుడంచెమధుమూనిశరగునక్కడికి. Vish. 7. 158. శ్రుయాణసందర్భంబులు డెండంబునసందడిం

తుశరగునంబెరుగులుభాండంబులందించి. B. X. 3. 12. సాగమ్రొక్కితేవిశరగునసెసలిపైకేలుదమ్మిదోయికిలుగొలిపి. P. 1. 358. ఓరియాకట్రుస్సితిశరగరాకుంపెట్లు. Vema. 1487. శశ్రువరుల

నరసిశరగునఖండించి. R. 6. 65. శరగుననరుగుచేరవలయునని.

శరగు n. s. Swiftmess, speed. త్వర.

శరఘ * n. s. A bee. మధుమక్షిక, తేనెయారె. శరజన్తుడు * A name of Kartikeya. కుమారస్వామి. D. DRB. 285.

శరట * n. s. A lizard, chameleon or guana. కృకతాశుము, తొండ. H. 3. 9.

శరణము * n. s. A house. Refuge, shelter, asylum, defence. Protection, protector. గృహము, రక్షణము, రక్షకుడు, ఆశ్రయము. P. 1. 405. గంజా

శరణము a gin shop. కల్లంగడి. P. 2. 115. ఆమ హీనురశరణమునకు కామరదజిహ్వన గానైక్ గాను లదినుతుత్ నేమించిమంతగంపం గోమలగతినుత్సల మ్ముకొననేతెంచెకా. టీ|| శరణమునకు, యంటికి. శ రణాగతులైరి they threw themselves at his feet, they resorted to him. శ్రయోగశరణాశినైయా శరణాః grammarians resort to (rely upon,) usages. శరణార్థి a suppliant, petitioner. Siva. 6. 113. శరణార్థింసనుగావ గాదగు. టీ|| శరణార్థిం, రక్షుత్వమును వేడుతున్నట్లువంటినను. శరణముజొచ్చుట to take refuge with, to resort to.

శరణాగతుడు * n. s. A refugee, one who takes refuge or shelter in another, one who calls for quarter. శరణాశున్నడు, శరణుజొచ్చినవాడు, ఆశ్రయించినవాడు, ఆవలంబించినవాడు.

శరణి * n. s. A road, a path, a way, course. మార్గము. D. దోవ. Vema. 2160. శంసారశరణిమరచి. Moli. 1. 46. శురశుగాంధీర్యమధుర్యశరణి జేర్చి.

శరణు * n. s. A refuge, asylum, defence. Protection. A bow, salutation, prostration, obeisance. రక్షణము, ఆశ్రయము, నమస్కారము. (రక్షించుతగ్గది. D.) Vish. 6. 244. భయార్దులైశరణుజొచ్చినవారినిరక్షించుటకంటె. ib. 5. 255. శంయకూశ్వరుకడ శే|| శరణుజొచ్చి. P. 1. 419.

మక్షణముదీనంవైశరణిమంజవిశ్రుతిచరణంబుల వ్రావీదిమశంబునబలికెకా. టీ|| శరణి, అనగాతన్నురక్షించువని. A. 6. 147. విధిగృహార్చితవిత్రనే వధిశరణు, విరకృతే యోకుశ్రుణ్వరాశికినిత్రణతి, ననతి త్రాత్యకులదేవతకుజోహారు, నతమృదాదికనుమనస్సునకునమస్సు. టీ|| శరణు, నమస్కారము.

H. 1. 192. జయగోత్రపుత్రీశబయరక్షితను రేశబయవంచశరణాశశరణుశరణు.

శరణుడు * n. s. A preserver, a protector. రక్షిత, రక్షకుడు, పోషించేవాడు. L. 2. 262. శకలంబుదానైన శరణునకరుగ సైకచోటునిలువంగ సైకచోటుకలదె.

శరణ్యు * adj. Fit to be protected or aided. శరణీయము, రక్షించతగ్గది.

శరణ్యము * n. s. A protection. రక్షకము. RKD. ధ్యేయంశుదాశిభవఘ్నుకుభీష్టదోహంతి ధ్ధాస్వజం శివవిఠించినవశశరణ్యం.

శరణ్యుడు * n. s. A protector. రక్షకుడు. BD. 5. 1152. ఆ ర్తజనశరణ్యుండు.

శరతు, శరతులము or శరదుతులు * n. s. The autumnal or sultry season, the two months after the rains. A year, సంవత్సరము. Vish. 1. 133. M. IV. 4. 115. శరదిండు the autumnal moon. శరదిండుముఖి she whose face is bright as the harvest moon.

శరత్తి * n. s. A short cubit, from the elbow to the extremity of the closed fist. ముష్టిబద్ధహస్తై, ఒడివెలితిమూర. SC.

శరధి * n. s. The sea, the ocean. A quiver. శముద్రము, అక్షులపొది. Siva. 5. 42. కరణీక్రమై రగశరధిగ్రుంగ. A. 4. 211. P. 4. 6. సర్వజ్ఞ శరధి, అనగాశివునిఅక్షులపొది. R. 5. 141.

శరధి n. s. A sort of cloth. వస్త్రవిశేషము. BD. 3. 114. శన్నకరంజయశరధియు మేఘవర్షియు, రుద్రాక్షువస్త్రైకాంభోజి.

శరశణి, శరపిణి, శరపెణి, శరఫణి plu. శరశణులు, శరపిణులు or శరఫిణులు n. s. An ornament of gold chains, of two or more folds. (శరపెణి, గాలుసు. D.) A. 5. 148. శరఫణుల్ జనులట్టిడిపెంచుగాబలెకా. ib. 6. 125. చరణంపుశరశణిమొరణంబువిన్నదంతలతోడ నెదురునింతులకుదోలె. టీ|| పాదములయందలిగొలుసుయొక్క.

శరశు n. s. A pat, a clap with the open hand. చరశు, తట్టడము. S. 3. 320. వెరశులు నెచ్చెలివెన్నుశరశు.

శరశువులు or శరశువులు n. s. plu. Wreaths, garlands of flowers. శుష్పశరశులు. A. 5. 111. ఒంటికుమవేరు పోచకుకంటికింపి రైరికరిమెతుశరశువులుండవలె.

శరశుడి n. s. Friendship. స్నేహము. D. R. 6. 200. ఇనవంశమణియొద్ద నెవ్వారిశరశుడిగొలువుబట్టివెండునిలవియున్న.

శరభము * n. s. A griffon, or monster having eight legs: a dragon celebrated as destroying the lion. శృగభేదము. T. 5. 18.

శరభశుము or శరభశుముగ * adv. With all speed. వేగముగ, త్వరగా. BR Aranya. 172. P. 1. 228. చనకారణమేమిశరభశువంది నాతోవినుటంపునిన.

శరభనిలుట * v. n. To make haste. త్వరచేడుట. H. 3. 89. వేరువిన్నుత్వదేమూర మైచనుభూతచయములుదెనులునశరభనిల్చి.

శరణాంకుడు * n. s. An epithet of Siva. శ్రీతిరుమొకము. 2. భవమాంకుడు శరణాంకుడు, శివశీలుడు వేయిగోటిశివేశ్వరుడు.

శరవతి * n. s. Name of the wife of Ravana's brother. A bitch. ఆడుకుక్క DRS. 398. జానకీతోడవిభీషణునితల్లిశరవతి. N. 9. 3. శరమైకవాసము.

శరయత * adv. With speed. ర్వరగా. T. 4. 193. శరయతవచ్చివెలెటిహజారముచెంతరథంబుశిక్కి.

శరయ * n. s. Name of a river. నదీవికేపము.

శరళము * n. s. A sort of pine: Pinus longifolia. శరళదేవదారు. SC. H. 4. 19.

శరళము * adj. Honest, upright, artless, simple, sincere, candid. తిన్ననిది. D. ఋజువైన, శరళాచారము proper behaviour. Solomon's Proverbs XIX. 1. మనుష్యోదుర్ముఖో మూర్ఖో ధనవానశి సోవరం, యోధావేత్సరళాచారో శ్రీధీసోపినరోవరం.

శరళత * n. s. Sincerity, uprightness, candour. ఆర్జవము, తీర్నదనము.

శరళముగా * adv. Honestly, uprightly, sincerely, candidly, simply. ఋజువుగా, తిన్నగా.

శరళలు * n. s, plu. The grammatical word for liquid consonants. కబడదబలు.

శరళి * n. s. The notes of the gamut in vocal music.

శరవణము * n. s. A forest or bed of reeds. రెల్లవనము. DRB. 285.

శరవణోద్భవుడు * n. s. Name of Kartikeya, because he was born among reeds. కుమారసాన్నివి.

శరవి n. s. Regularity, order. వరస. OG. క్రమము. Mandha. 3. 11. శరవిముఖానిదంతురతచాలనిశస్సుపుముత్రరంకలక. See శరవి. adv.

శరవి, శరవిక, శరవితో, శరవితోడుత, శరవిని, or శరవిక adv. Regularly, in order. వరసగా, క్రమముగా. H. 1. 101. శరవికభవ నిమిశ్యోనూభిరాముండు. T. pref. 72. శరవికాళిందియేసాధుజీవనముక్తి. Vema. 139. చమురుగలుగుదివైశరవితోమండును. ib. 401. చర్మంబుగోరును శరవితోడుతతీతమృదులశంశ్చుర్క. Dab. 159, line 10. శరవితోశ్చస్తివాచనములుచదువ. Swa. 6. 127. వాసలుశరవితోవర్షింఛెశిశ్యముఖ, వ్రేళ్లగొల్పుగవిద్రవీగితుండె, P. 3. 147. శరవినున్నతఫలశ్రేణములుకబిల్లింది, Pros. §. 196. వెలకకువెల్లయంఛుశరవికతరికొండస్సనింఛుడాడగా.

శరవ్యము * n. s. A mark or butt. తిక్కము.

శరశ adv. Near దావున. D. T. 2. 84. శతాంకుశరశక. టిల్లీ సమీపముండు. ib 3. 83. నేనుశిశరశముండుట. Sar. D. 62. సాలెకుచుక్కలశరశకుబోలు.

శరశము * adj. Juicy, tasty. Sapid, soft. Good, virtuous. Charming, agreeable, elegant. Sweet. Jocose, funny, merry. Easy, proper. Cheap. రశయుక్తమైన, సుస్వాదువైన, రసికమైన, అందమైన, మసూహారమైన, పరిహాసమైన, లలితమైన, చతుకైన. శరశోక్తి & jocose, amusing or agreeable expression.

శరశము * n. s. A joke, jest, fun, merriment, amusement, sweetness, pleasantry. Cheapness. పరిహాసము, ఉల్లాసము, విసాదము, స్వారశ్యము, చతుకయున్న. శరశమాకుట to cut jokes. శరశమాడవద్దు do not jest. శరశమువిరశమవును jests may produce strife. శరశశల్లాకుము jocose or amorous talk. యిప్పుడుబంగారుశరశముఅయిచున్నది now gold is cheap. చెయిశరశము bear's play, a scuffle. IIa. 1. 2. శరశోరుకాండముల్ సాకర్యమేపార.

శరశత * n. s. Delicacy, taste, sweetness. Brilliance of thought, beauty of composition. మాధుర్యము, స్వారశ్యము, లాలిత్యము. ఆశుద్యముయొక్క శరశత the sweetness of the verse. R. 6. 9. మేఘరాజులు శరశతమారదము శరశవిద్యుల్లతావీర తరకటాక్ష. శరశత, అనగాశజలత్వము, లాలిత్యమున్ను.

శరశముగా * adv. Jocosely, in joke. Sweetly, merrily. Cheaply. పరిహాసముగా, స్వారశ్యముగా, ఉల్లాసముగా, చతుకగా. నాండ్లు శరశముగాపోయినారు they parted as friends. వెళుశరశముగావుండినందున as the price was low.

శరశయతి n. s. A rhyme not quite precise, but elegant. Bhima. 71. అయవాలు చభజయుశశశలు, నయశస్సుతవళ్లరేచనావురుకుగూ, ప్రియవియింఁదోంటికిని, శ్చయముగవలెలయ్యె.

శరశిర adv. Quickly, rapidly, hastily. విరవిర! తీవ్రముగా. BD. 4. 1804. శరశరగొనివచ్చిసంభ్రమంబునను.

శరసి * n. s. A pool or pond. Phrase for an excellent or amiable man. మెట్టమడుగు. D. రసికుడు, రశజ్ఞుడు. T. preface. 2. శరసినిగానజక్రవలెచప్పులుగావిభజి

శరనిజము * n. s. A lotus. కుద్దుము.
 శరనిజనాభుడు * n. s. An epithet of Vishnu.
 విష్ణుశు. M. VI. 2. 170.
 శరనిజభావుడు * n. s. An epithet of Bramha.
 బ్రహ్మభేవుడు.
 శరనిజాయుడు * n. s. An epithet of Vishnu. వి
 ష్ణుశు. Chamate. Manj. 1. 72. శరనిజాయుడు
 గాంచెనంతసభిలాశాద త్రధూతక్రసూరి.
 శరనిరుహము * n. s. Pond-born: an epithet of
 a lotus. కుద్దుము.
 శరనిరుహాయుడు * n. s. An epithet of Vishnu.
 విష్ణుశు.
 శరసు or శరస్సు * n. s. A pond or pool. కొలను,
 అనగా మెట్టమడుగు. D. molli. 1. 39.
 శరసుట See శరుసుట.
 శరసుడు * n. s. A gentleman, an amiable, or
 well behaved man; one easy of access. రసి
 కుడు.
 శరసురాలు * n. s. A lady, a woman of elegant
 manners. రసికురాలు.
 శరస్వంతుడు * n. s. Neptune: the sea. శముద్రు
 డు. D.
 శరస్వతి * n. s. Speech. Minerva the goddess
 of speech. A certain river. వాక్కు, వాగ్దేవి, నదీవి
 వేషమున్ను. శరస్వతి or శరస్వతిపురుగు Name
 of the shining green lizard with a red tail.
 రక్తశుశ్చి, నలికండ్లపాము.
 శరస్వతీజెర్రి n. s. A centipede; a poisonous in-
 sect. కుటరాజము.
 శరస్వతీపురుగు n. s. See శరస్వతి.
 శరస్సు * n. s. A pool, a pond. కొలను, అనగా
 మెట్టమడుగు. D.
 శరతి n. s. A chamber, an apartment. అంకర
 ము. Satya. 3. 5. మొదటిశరతిదాటియటముం
 గలిగియు కొంత సేపుశుక్లుదమునకొల్వ జేసి. ib.
 3. 34. నునుశరతిగవా యు అనవచ్చు జాబిల్లియడు
 కువేతులకువేయొడ్డియొడ్డి. ib. 3. 202. సాంపుమీ,
 రంగక్రమానవేరికశరతిమరుగునకేగరన్నిలిక.
 ib. 4. 9. వేకశరతిదాటిమరివంతశ్రమంబుతగ
 దివారపున్నేగరులుంజమూతులు.
 శరారి * n. s. A sort of bird, commonly called
 శరాళి the Turdus Ginginianus. ఆటిః, అనగా
 ఆడేలు.
 శరాళము adj. Easy, free, clear. ధారాళమైన.
 S. 3. 366.

శరాళముగా or శరాళముగా adv. Easily, freely,
 without difficulty. ధారాళముగా, తిన్నగా. S.
 3. 353. లైకనాడువేడుకశరాళముగా భటకోటి
 తోడనొడకయరుదెంచెనచ్చటికి. నాకుపాడేటం
 దుకు నొంతు శరాళముగాతుండలేదు my throat
 is not clear enough to sing.
 శరాళి * n. s. A sort of bird, called Turdus Gin-
 ginianus. శరారి, ఆటిః, అనగా ఆడేలు.
 శరాలు plu. of శరము n. s. Necklaces of pearl.
 ముత్యాలపరములు, వేటలున్ను. P. 4. 458. శు
 రాలు, వరాలుశరాలు, యాకలుం, గోకలు. షీ శ
 రాలు, ముత్యాలపరములున్ను. See శరము.
 శరావము * n. s. A cover, a lid. A shallow cup
 or dish. ఉదంచనము, మూకుడు. SC.
 శరాశము or శరాసనము * n. s. A bow. ధనుస్సు.
 Lalito. 12. 59. చిత్రబీవశరాసేనభూషితాంశి
 మోగిసి. Vicr. Ch. 1. 149.
 శరాశరి n. s. An average. శగటు. ఆకష్టలశ
 రాశరియెయ్యి make an average of the items.
 శరాశరి, శరాశరిగా adv. Equally, alike, on an
 average. శగటుగా. అన్నిశరాశరియెంతకుయి
 న్నాళి for what will you sell the whole, one
 with another?
 శరాశరి adj. Average. శగటైన. ఆగుర్రములకు
 శరాశరివెలయేమి what is the average price of
 the horses? ఆగుర్రములకు శరాశరివెలమున్ను
 రురూపాయాలుఅళుకున్నది the price of these
 horses, one with another, is three hundred ru-
 pees.
 శరి adj. Equal, like, just, right. Proper, fit,
 straight. Corresponding to. Even, level, not
 odd. శేమమైన, న్యాయమైన, యుక్తమైన, తా
 న, సూటియైన, యాడైన, అవిషమమైన, మిట్టకల్ల
 ములేని. BD. 5. 60. Radha. 3. 128. నాశరివా
 రు my equals. అదిశరికుశరా is such an act
 proper for you? వారినడకనీకుశరా were you
 satisfied with their conduct? రాత్రిఅయినాశ
 రేకులుఅయినాశరే be it day or be it night.
 వాడువర్తకశరిమనిషి he acts properly accord-
 ing to mercantile rule. యిదిశరికుశరికాదు this
 is not proper for you. శరిఅనవచ్చు you may
 compare them. Ila. preface. 43. అదిశరి that is
 right, that is true. శరిపొద్దు midnight. అర్థరా
 త్రి. P. 3. 45. Digitized by Google

సరి n. s. The end. Similarity, likeness. Propriety, fitness. అంత్యము, సామ్యము, యుక్తము. ఆవంశముయితరతో సరి that family terminates with him. ఆరసితో సరి it ends with him, he is the last. యిక్కడితో సరి it closes here. ఆరసితో సరి లేదు he has no equal. సరి లేనిమాణిక్యము a matchless gem. నెలసరికి at the end of this month. కొలసరికి according to the measurement. ఆదిసంసరికి up to that day. నీకునాకు సరి there is an end of everything between us. I have done with you. I have nothing more to say to you. వర్తకసరికి according to the rule of trade. ఆరాత్రిసరికి up to that night. సరి లేని unrivalled, unequalled: improper. సరికానివాండ్లు those who are not our equals. Kalahas. §. 66. సరికానివానితో సరసమడదవారి he who takes liberties with such as are not his equals. సరికానితనము improper behaviour or conduct. సరికిసరి tit for tat. గోధుములుబియ్యంకి సరికి సరియిస్తారు they barter wheat for a like measure of rice. సరికి సరి చేసినాడు he repaid to them what they had done. i. e. he rewarded them; or punished them. See సరులు.

సరి adv. Equally. సమానముగా. T. 3. 137. DRY. 2224. జలధితో జలధియ సరిపోయక రణి. D. Navan. 68. సరిగోలబడనే సినలముననార్పి. సరి, అనగా సరిగ్గా. T. 3. 143. సరిబల్లు మనియదల్పు.

సరి (interj.) Well! Yes! very well! Aha! Oh! బాగాయి. very fine!

సరించుట * v. n. To go. వెళ్లుట. Vaizaianti. 3. 51. జక్కటందెరుచునాడధరించి సరించె వెంబడి.

సరికట్టుట v. a. To pay fully, duly. To retaliate. To consume, finish or expend. To kill maliciously. క్రమముగా చెల్లించుట, సరికి సరి చేసుట, యీచుకీడు చేసుట, కాజేసుట, తీర్చుట, చంపుట. Bmj. 2. 246. యిటువలె మృగములకు యీలనటవిని సరికట్టివేటలాడుటనంత. H. 3. 128. తనివారక సరికట్టక యనివారక మోహదానా.

సరికట్టులు n. s. Stops on the lute. వీణమెట్లు. Swa. pref. 5. తరుణాంసురీ చ్ఛాయదంతంపు సరికట్టులింగిరికపువంతరంబిన. బ్రీ! దంతపు మెట్లు.

సరిక n. s. అనగా బంగారపుకంఠె. D.

సరిక or సరిగ n. s. Gold lace, silver lace &c. జలతారు. D. సరికంచుచీర a cloth with gold ends, a cloth trimmed with lace. N. 9. 398.

సరిక, సరిగా or సరిగ్గా adv. Equally, abreast, properly. Rightly, correctly, in good order, completely, fully. సమముగా, జతగా, జోడుగా, యుక్తముగా, న్యాయముగా, క్రమముగా, సంపూర్ణముగా. ఆరెండుపాలకీలు సరిగ్గా వస్తూవుండెను the two palankeens were coming on abreast.

సరిగెల్పులు n. s. Quits (at dice or games) సమానమైన జయములు. Ila. 1. 138. మరునిసాముపోయి గాజేసి సరిగెల్పులందెరువుడు.

సరిగొనుట v. a. To resemble. సమానమవుట. T. 4. 62. సరియన్నివిధాన్లు సరిగొన్నగొనుచేకంభీరమగునాభిగాంచుదారి. M. VII. 4. 277.

సరిచూచుట v. a. To compare, review, collate. సంప్రదింపుట, సరిగ్గావుండచూచుట.

సరిచేసుట v. a. To arrange or put in order, to set straight, to level or make even. To complete, end or finish. To equalize. క్రమపరచుట, వంకరలేకుండాచేసుట, మిట్టకల్లములేకుండాచేసుట, ముగించుట, సమానముచేసుట.

సరితో or సరిత్తు * n. s. A river. నది, యేరు.

సరిత్పతి * n. s. The lord of rivers, i. e. the sea or ocean. సముద్రము.

సరిదించుట v. a. The causal of సరుడుట. ఆరసితో చేత సరిదించిరి they made him set it straight.

సరిపట్టు n. s. A sort of silk. పుకవిధమైన పట్టుబట్టు. BD. 3. 104.

సరిపడుట v. n. To fit, suit, agree. To be on good terms. To be complete. జరపడుట, పొగుగుట, ముగియుట, అయిపోవుట. ఆవియ్యము సరిపడిపోయినది the rice is all done, is consumed. మాకు సరిపడిలేవుంచుకొండి keep it if you like it. చూడరివివాద సరిపడక not being on good terms with us. సరిపడని discontented.

సరిపండి n. s. A kind of sweetmeat అపూజవిశేషము.

సరిపిణి n. s. Gold or silver chains. గొలుసు.

సరిపుచ్చుట, సరిపెట్టుట v. a. To finish, end or complete. consume. ముగించుట, కాజేసుట. (సమముచేసుట, కార్యంతముచేసుట. D.) See సరిచేసుట.

సరిపోయె (interj.) Well! very fine! never mind! బాగాయి. P. 1. 256. ఓ సరిపోయెని త్వడలకుండనయోననురాణివారిగాజేసితో.

సరిపోవుట v. n. To fit, suit, agree. To finish, end, terminate. To be expended, spent. To

equal, become equal. జరజీదుట, అయిపోవుట, వ్రయమైపోవుట, శుభానమవుట. A. 6. 90. శరిపోయిజయించితినియ. టీ|| శరిపోయి, శుభుడు. ib. 4. 313. మనసునకొండురెండు మరిమంత్రములకొనిపోవజెప్పినకొ. టీ|| శరిపోవజెప్పినకొ, మనసుకు తాత్పర్యగా జెప్పితేను. సూటికి శరిపోయినట్లు మాట్లాడినాడు he said every thing that came to his tongue's end. అవిని శరిపోతవి these will only be enough for you. నీవు తిట్టిన దానికిన్ని నేను కొట్టిన దానికిన్ని శరిపోయినది these blows are a punishment for your scolding. తన కూతురికి శరిపోయిన చిన్నవాడు a lad that would suit his daughter. ఆవియ్యము ఆతపేలాకు శరిపోయినది the rice was just enough to fill the vessel.

శరిచేసులు n. s. A kind of boyish game. పిల్లకాయలు ఆడే పుకాటి. Vish. 7. 212. గుళ్లు దాగిరి ముచ్చిళ్లుగోలికుట్టెలలపాటలు, శరిచేసులీలకూతలాది గానైవ ప్రదలాడి.

శరియాక for శరియక (Tamil) The neg. p || of the verb శరియుట v. n. To lean, to be in a bending posture. తెరుగుట, వంగుట. See Rotiler. 245. HD. 2. 642. చట్టువెట్టిన మోవి శరియాక నుండి.

శరియించుట v. a. To supply, i. e. to fill (a lamp) with ghee or oil. అపొండమునకు నూనె జాగ్రతచేసుట.

శరియైన adj. Equal, like, just, right, proper, fit, straight. Corresponding to. Level; even, not odd. శుభమైన, యుక్తమైన, తగిన, సూటియైన, ఊదైన, అవిషమమైన, మిట్టపల్లములేని.

శరిలేని adj. Matchless, unequalled. అశమానమైన. Ila. 1. 129. శరిలేని మోహనాకారమునకు.

శరివచ్చుట v. n. To match, be alike. శుభానమవుట.

శరిశుభానము n. s. (a vulgar pleonasm) Equality. శుభము. తనకు శరిశుభానము యెవరు లేదని తున్నాడు he imagines that he has no equal.

శరీరము * n. s. The body. The person. దేహము. This word is sometimes omitted in translation; thus; యీ శరీరము యెట్లావున్నది how are you? are you in good health? నా శరీరము ముకురుగావున్నది I am well. పొట్టి శరీరముగ అమనిషి a man of short stature. శరీరశుభము bodily health. శరీరశ్రుతి the sense of feeling. శరీరక్రయాశు

శుడిబీజించుట to live by hard labour. శరీరశుభము consanguinity.

శరీరి * n. s. An animal, creature. జంతువు.

శరుకు n. s. Wares, goods, commodities, merchandise. వస్తువులు, అనగా వినస్సులు. D.

శరుసు See శరసు Speed.

శరుగుకు n. s. A hurdle, sledge, drag. A platform. తడక, కంతుగ్రువేళి యాద్యుకొని వచ్చే చక్రములు లేని తడక.

శరుడు * (A word only used in compounds; thus) శుష్పశరుడు The blossom-arrowed god. i. e. Cupid.

శరుడుగరితె n. s. The shaft of an arrow. అంశకట్టె. OG.

శరుడు n. s. The overflow; as of a rising tide. Name of a certain tree? Rox. 2. 262.

శరుడుకొనుట v. a. To eke out, or shift with: to make a little go a good way. To make room among themselves, to move a little farther; to get out of the way. To arrange, settle among themselves. చాలిచాలకవుండే దాన్నికలాకొంచెము తీసుకొనుట, పుక్కుట, తోలుగుట, కరిష్టారముచేసుకొనుట. వారిలో వారు శరుడుకొన్నారు they settled it among themselves. దాన్ని వారే శరుడుకొన్నారు they partook of it, they shared it among themselves. వరదశరుడుకొన్నది it is full tide. కృష్ణ బెజవాడకట్టు శరుడుకొనిపోతున్నది the river Krishna runs by Bezavāda.

శరుడుట or శరుసుట v. a. To make even, level. To eke out or shift with; to make a little go a good way. To arrange. శుభముచేసుట, చాలిచాలకవుండే దాన్నినలుగురికి శుభముగా కుంపిపెట్టుట, క్రమశుభములు.

శరుముట v. a. To lay (a bet,) to stake. వేసుట. తన్నిదము శరుముట, అనగా కుండెముచేసుట to lay a bet. M. I. 2. 41. నీకు నేదానినగుడు తన్నిదము శరుము.

శరులు n. s. plu. Necklaces, chaplets, or wreaths of flowers, strings. హారములు, మాలికలు, శులు. H. 4. 91. సీలవు శరులూకురులు. jib. 2. 27. గుబ్బువై శరులినుమంతునిండునొన. ib. 2, 116. వెనకకుదిగజారివ్రేలు శరులు.

శరుసుట See శరుడుట, శరలు, అనగా కలుగులు. OG.

శరేణా interj. Very well!
 సరోజము * n. s. The lotus. పద్మము.
 సరోజిని * n. s. A bed of lilies, a pond covered with the lotus flower. తామరకొలను.
 సరోయమాము * n. s. A lotus. పద్మము.
 సరోవరము * n. s. A pond. దివ్యమైనకొలను.
 శర్కము * n. s. The side, or branch, of a family in genealogy. బలగము, తెగ. Vema. 2. 32. దాయాదిశర్కము kinsfolk.
 శర్కర * n. s. Sugar. Gravel. కంచదార, మొరకు యనుకయు. D.
 శర్కరీలము * n. s. Gravelly or stony soil. మొరకీ యనుకగలభూమి. D. R. 2. 24. ib. 5. 225.
 శర్గ * n. s. A chapter. అధ్యాయము. D.
 శర్మము * n. s. Creation. Nature, natural property or disposition. A section, chapter, canto. స్పష్టి, స్వభావము, అధ్యాయము, మోక్షము, నిశ్చయము. SC. Wish. 4. 199. క్రమశర్మము. B. 6. 223.
 శర్లము * శర్లకము * n. s. The sild tree (shorea robusta). Also, the resinous exudation of the sild tree. సాలవృక్షము, యేపెచ్చెట్టు, శర్లరసము. SC. పితృసారకము, వేసిపెట్టు. SC.
 శర్లరసము * n. s. Resin. యక్షుధూపము.
 శర్లల Contraction for శర్లములు.
 శర్లించుట * v. n. అనగాపిత్తులు.
 శర్ల * n. s. అపానవాయువు, పిత్తు.
 శర్పము * n. s. A serpent. పాము. B. 6. 12. 29. మహాప్రాణోమహావీర్యోమహా శర్పజవద్రవ్యకం. మహాశర్పం, బ్రహ్మాండమైనజంతువు, అనగాఅజగరము 'An immense reptile' (says Burnouf.) M. XVIII. 1. 111. శర్పముఖము, అనగావ్యాళయగము the serpent sacrifice, which kills the foe as surely as a serpent would.
 శర్పరాజు * n. s. అనగావాసుకి. D.
 శర్పి or శర్పిన్ను * n. s. Oil butter; clarified butter, ghee. ఘృతము, నెయ్యి.
 శర్ప or శర్పము * n. s. Joy, happiness. A name or appellation. ఆనందము, సుఖము, నామధేయము, శేర. A certain title conferred on Brahmins, as గోవిందశర్ప, విష్ణుశర్ప. P. 3. 126. ధర్మముశర్పకరంబని.

శర్పము * adj. All, whole, complete, universal, entire. సకలము, అఖిలము.
 శర్పము * adj. All pervading, i. e. the atmosphere, water, mind &c. శర్పవ్యాపయైన.
 శర్పజ్ఞ * adj. All knowing, omniscient, allwise. సమస్తము తెలిసిన.
 శర్పజ్ఞుడు * n. s. A name of Siva or Buddha. శివుడు, బుద్ధుడేవరయున్ను.
 శర్పతాపనుడు * n. s. He who fires all beings; an epithet of Cupid. మత్స్యకుడు.
 శర్పతోముఖము * n. s. Water. Sky, heaven. నీళ్లు, ఆకాశమున్ను. Vasu. 4. 13.
 శర్పతోముఖుడు * n. s. A name of Bramha or Siva. బ్రహ్మ, శివుడు.
 శర్పత్ర * adv. Everywhere, in all places, always, at all times. అంతట, ఎల్లప్పుడు. శర్పత్రము బింతు give to all. శర్పత్రపిలు call all.
 శర్పథా * adv. In all ways, by all means, assuredly, at any rate. శర్పత్రకారేణ, అన్నివిధాల.
 శర్పదా adv. Always, at all times. ఎల్లప్పుడు. Vema. 3222.
 శర్పభక్షకుడు * n. s. The devourer of all things, an epithet of fire. అగ్ని.
 శర్పముఖ * n. s. She who is all blessed, most holy or auspicious, i. e. an epithet of Parvati పార్వతి.
 శర్పమాన్యము * n. s. Free tenure. Land exempt from tax. బాగీదు.
 శర్పల * n. s. A short spear, lance or iron spit. తోమరము, నేపా. SC.
 శర్పలింగ * n. s. A heretic, or free-thinker. See పాపంతుడు.
 శర్పశుద్ధి * adv. Utterly, entirely. Every thing being taken into account. శర్పకరిహారము. వారికిబాకుశర్పశుద్ధిగా లెక్కలుతీరినవి the accounts between us are finally settled.
 శర్పశ్వము * n. s. Entire property. యావత్తుసాత్తు.
 శర్పస్సుడు * n. s. He who possesses all the property, the sole lord. యావదాస్తికలవాడు. Vasm. 2. 54. వదనవనజహృతాంశుశర్పస్వదనుచు. టీ|| యావద్ధనముగలవాడౌ కుంతున్ను. Swa. 6. 25.
 శర్పాంగిణము * adj. Thorough, entire. Appertaining to all the limbs. యావదంగములసంబంధ

మైన. Pariz. 4. 98. శర్వాంగీణమునైన మైమరు
చులుక వల్ల త్రృపాణంబులుక.

శర్వాగ్రహారము * n. s. A village granted to
bramins free from all tax. వస్తుతకుండాత్రా
వ్వాణులకుయిప్పిన గ్రామము.

శర్వాణి * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతి.

శర్వాత్మ Error for శర్వాత్మనా * adv. In all
ways, by all means, at any rate. అన్నివిధాల,
శర్వశ్రుకారో. Kadri page 45 says శర్వాత్మ
సిద్ధంబువాచుమిండ్లునాయెంటవచ్చేది న్యాయం
బుగాదు.

శర్వాత్మకము * adj. All pervading. శర్వవ్యాపిమై
న.

శర్వాత్మకత్వము * n. s. Omnipresence, the per-
vading all things. శర్వాంతర్వామిత్వము. B. 8.
444. అనిలుడేరితివిహరించునట్లనిచుకలసి వర్తింతు
శర్వాత్మకత్వ మొక్క.

శర్వాత్మనా * adv. In all ways, by all means,
at any rate. శర్వశ్రుకారో, అన్నివిధాల.

శర్వాధికారి * n. s. The one ruler. అన్నిటికియజ
మానుడు.

శర్వుడు or శర్వుడు * n. s. An epithet of Siva and
of Vishnu. శివుడు, విష్ణువును. One verse says
శర్వశ్శర్వశ్శివస్థాణః. Lalito. 5. 48. Vishnu
Maya. 3. 35.

శర్వేశుడు or శర్వేశ్వరుడు * n. s. The Lord of
all, the supreme being. దేవుడు.

శర్వశుము * n. s. Mustard-seed. ఆవాలు.

శలము, శలము or శలవీ * n. s. A porcupine. The
quill of a porcupine. ఏడుస్పృగము. D. ఏడుముల్లు
న్ను. SC. Sar. D. 459. Dab. 94. KP. 6. 7.

శలక n. s. A small sack; one eighth of a putti
being 2 $\frac{1}{2}$ Tūmu. కొంచెముధాన్యముపోసినవిన్న
గోనె. D. ఇద్దున్నీరశ. H. 5. 111. తలగములా
సుకంట్లములుతండిగముల్ శలకల్ దదేవ్ కుతూగ
ణములు.

శలక or శెలక n. s. or interj. So much! A word
used in measuring grain &c. one lot, from
which a new reckoning begins. The handful
of grain put down as a mark of reckoning.
A fee rated at 16 or 18 మాసికలు to the putti,
or two rupees per కుచ్చెల kuççela. ధాన్యము
కొలవడములోకొత్తతెక్క మొదలు బెట్టెటప్పుడు అ
నేమాట, అప్పుడుదోశిలి తోయెత్తికుట్టిగావోశే
ధాన్యము, త్రిట్టికింత అనియిచ్చేరునుము. A poet

says, నూటికిపాడిదిశలకంటాడు he kills one hun-
dred and cries " That's one lot.!"

శలకపార n. s. A kind of spade, or hoe. పుకవిధ
మైన పార, గుడ్డలి. It is shaped somewhat like
a pickaxe, but with a broad blade, set on
like that of an adze.

శలగు n. s. A sow. ఆడపంది. Sva. 4. 51. చిల్లరశ
లగులంబిల్లలంబులరంబులసాగిప్పి గమికవెనకమై.
టీ|| శలగులం, పండులనున్ను.

శలగోల n. s. Error for సెలగోల.

శలపరము n. s. Pang, throb, pain. శుభుళు.

శలశరించుట v. n. To throb or shoot as a boil.
శుభుళుట.

శలభము * n. s. A grasshopper, a locust. మిడత.

శలభత్వము or శలభత * n. s. The cicada state:
the condition of being a grasshopper. మిడత
గాయుండడము. A. 2. 52.

శలలితము adj. Beautiful, lovely, desired. మనో
హరమైన, సుందరమైన. T. preface 87. శలలి
తకళానిధి. టీ|| శరళమైన, శంఠిరవిద్యకు. ib.
pref. 89. శలలితచర్య. టీ|| మంచినడవడివేరను.
శలలితముగ or శలలితంబుగ adv. Ripplingly, flow-
ingly. శీరళముగా.

శలవాది or శలాది n. s. A beadle or servant of
the పెద్దశెట్టి Dēsāi, or మణియ గాడు. His
badge is a large ladle, with a chain and bell
suspended thereto, borne on his shoulder; it
is his office to assemble people on publick
occasions, to give notice of deaths; &c. పది
మందికిసమాచారము తెలియచేసేకనివాడు.

శలవిల్లు n. s. A kind of bow. ధనుర్విశేషము. Bha-
numat. 2. 186. శలవిండ్లంబులుపీతిలింఛములనేజె
వ్ వెళ్తుపాకుల్.

శలపు or సెలపు n. s. (A Tamil word) Order,
permission. Leave, dismissal. Expense. ఆ
జ్ఞ, వ్రయమున్ను, విడుపు. KH. 5. 75. శలవగున
నభీషణండుజలరుహగంధిక. Kod. 5. 7. అట్లా
శలవిచ్చినారు he was pleased to say so. వేళిం
నిశలపు midsummer holidays. సెలపుపుచ్చుకో
take leave, depart. G. 2. 52. అనిసెలవిచ్చినే
on his saying so. సెలపుకురూశలు కావలెను I
want money for expense: cash to lay out.

శలశల adv. (anuk. of boiling,) loudly, aloud,
audibly. కళవెళ. G. G. 128. శలశలగ్రాగడులై
లము.

శలక్షణము * adj. Classical, beautiful, handsome. లక్షణయు కృమైన, అందమైన. శలక్షణమైనబడుడు a handsome girl.

శలక్షణముగా * adv. Classically, properly. లక్షణయు కృమగా, చక్కగా. బమైరపోతరాజకృతభాగవతంబు శలక్షణంబుగా, కిమ్మహి నేమిటంగొడువయెంతయునారసిచూడనందురే.

శలక or శలక * n. s. A thin bar or rod, a ramrod, the rib of an umbrella, one of the bars of a cage, a slip of bamboo, a probe. A pin, bavin, peg, a small stake, a fibrous stick used as a brush or pencil. లోహబండము, కన్ను శుడక, తూలిక, కుండనము చెక్కే ఆయుధము. Bilh. 2. 14 . N. 9. 122. H. 1. 68. Sacont. 2. 122. కనకశలక a slender rod of gold. శుంటిలో శలక వేసుట to probe a wound. శలకజరిక్షు a probing; critical examination.

శలాటు * n. s. Unripe or raw fruit. ఆమఫలము, తాయ. SO. A. 5. 134. ఫలశలాటులురలనలులకై తమకూడుచెరుకు, టీ|| శలాటులు, ఆకులున్నకాయలున్నశలాటుఃకుంక జేసే ధాత్ర్యామఫలయోరఃపిత్తిశ్శి.

శలాది n. s. See శలవాది.

శలికపార n. s. See శలగపార.

శలిక or శలిక n. s. Patronage, protection, interest, influence. బలము, అంద. UH. 4. 152. చూతము యాచెలిశలికభయంబేలరమ్ము.

శలిక * n. s. The wick of a candle or lamp. కరిక, వర్తి.

శలిపించుట v. a. To get done. To cause it to be made. చేయించుట. Vaija. 4. 44. ఆచాకులమావెదిగాదాలోడులిలాహిరిజలంబులుశలిపించుట.

శలిలము * n. s. Water. బలము. Vish. 3. 285.

శలువు or శఘువు n. s. A throb, a pang, a shooting pain. పోట్లు.

శలువుట or శఘువుట v. n. To throb or shoot as a painful boil. పోట్లుబొడుచుట.

శలువుట v. a. To do, make, perform, practise. చేయుట. BD. 5. 276. మహాత్మవములశల్వు. Radha. 3. 103. నేశ్రముశ్శలిపితి. T. 2. 72. శిరసులతోచెర్చిశలుకుమానె. N. 9. 241. విద్యెములుశలువుట to give a skip. H. 2. 95. పొత్తుశలిపి

contracting an intimacy. M. V. 3. 272. అజ్ఞాతవాశింబుశలిపితిమి we lived in concealment : or incognito.

శల్వము * n. s. A bone. A stake: a thorn; an arrow. The point of an arrow. Embarrassment, distress. A thorn lodged in the flesh; a plague.

ఎముక, ముల్లు, భాణము, ఓకులాట, ఓడ, శుంటిలో మెరమెరలాడేటిది. Lalito. 22. 14. ఏతడేవనినాశాయశల్వవద్యాధలేనునః this rankles in my mind like an arrow. A. 3. 47. జరిభవశుశల్వమెదలోమెరకుట. టీ|| తిరస్థారమనేలలున్నదయములోమెరుముచునుండగాను. P. 2. 171. చింతాశల్వము జెరికివైవ. టీ|| ఆయుధశులలును. ఆశల్వమునాకులక్కరలేదు I will have nothing to do with this affair. యదినాకున్నదయశల్వముగావున్నది this rankles in my mind. శల్వపాయశిము rice milk in which a powdered bone is mixed; a bramin is hired to eat this. This is a part of the funeral rite. వాడువట్టిశల్వముగావున్నాడు he is a mere skeleton. నాశల్వములంతాతిరినవి my troubles are now over.

శల్వడు * n. s. A king named in the Mahabharat. యుధిష్ఠిరునిమేనమామ. శల్వసారధ్యము double dealing, like that of Jehu. శల్వసారధి a faithless ally.

శిల్లకీ * n. s. The gum olibanum tree (Boswellia thurifera) కుండురుకి, క్రోదిని, అందునుచెట్టు. SC.

శిల్లకునము * n. s. Conversation, talk. శంభాషణ. M. IV. 1. 197. వాక్యవిస్తరచతురత్వమేర్పడక శిల్లకునంబొనరించునర్థితోట.

శిల్లవిడుచుట v. a. To loose, slack. వదులుచేసుట. నేనడిగినమాటనుఅట్లాశిల్లవిడిచినాడు he evaded my question.

శల్లా n. s. Muslin cloth. Any cloth without a border. అంచులేనివస్త్రము. రవశల్లా a fine muslin, lawn.

శల్లాకుము * n. s. Conversation, talk. శంభాషణ. Vish. 6. 21. M. X. 1. 20.

శల్లాపించుట * v. n. To talk or converse. శంభాషించుట.

శల్లించుట v. a. To loosen, slacken. వదులుచేసుట. A. 5. 161.

శల్లు n. s. Looseness, slackness. వదులు.

శక్తు గాళుండే adj. Loose, slack. వదులు గాళుండే.
 శక్తుట v. n. To become slack or loose. వదులుట.
 బారుట, వాని శక్తునిండా శక్తి పోయినది his consti-
 tution is much broken. నడుము శక్తుట in coitu,
 emissio seminis fieri. Swa. 4. 115. శబర కాంత
 లగుట్టు శక్తుట చెట్టు.
 శక్తులొట్టొ అనిశుండుట v. n. To be in good
 terms. ఊర్దక న్యాయము గాళుండుట.
 శక్తులొట్టొ అనిశుండేవాడు n. s. A facetious fellow.
 A jocose man. కలియగలువు గాళుండేవాడు, శ
 రసుడు.
 శవము * n. s. A corpse. పీనుగ.
 శవము * n. s. Sacrifice; the honey of flowers,
 అభ్యురము. (యజ్ఞము, మకరందము. D.)
 శవతి n. s. A female rival; a fellow wife. Two or
 three women who are married to one man,
 call each other by this name. శవతి. D. శవ
 తికొడుకు a step son. శవతిరల్లి a step mother.
 శవతిపోరు quarrel between fellow wives.
 శవతు n. s. Equality, likeness, similarity. సామ్య
 ము. P. 3. 334. సురాసుర శ్రుచయములందు సీశవ
 తురాధోకతిద్ధబలశ్రుశున్న తారుతులన. A. 5. 33.
 ఉవిద నిద్దుల జంఘలశవతుగోరి కలనుకర్పంబు.
 ib. 5. 70. అద్దుల మెరుగువాలారుగనవచూర్తి శ్ర
 వణమండన కాంతిశవతు గాగ. టీ|| శవతు గాగ, సా
 మ్యము నుపొందగాను. ib. 4. 229. కాద్రవేయాధి
 రాణ్ణాధాభజరత్న శ్రేణులశవతులై మ్రగ్గ. టీ|| శవ
 తులై, శమానములై. P. 2. 31. ఎవ్వరు శవతిండునం
 దుబలవంతుడుబోవిధి. టీ|| ఎవ్వరు శవతు, ఆనగా
 ఆ దేవుని కెవ్వరు శమానము. R. 4. 113. బంగ
 రంపుశవతితోడ నవలై ఛానిలుకు ద్వాపి యా.
 శవదండవల n. s. A kind of net, or snare. వాగు
 రాభేదము. Kalahas. 3. 62.
 శవధరించుట v. a. To wear, hold, put on.
 ఆనగాధరించుట. N. 2. 355. కుంభంబుశవధ
 యంబున శవధరించి. టీ|| ఎడమ చేతధరించి. ib. 7.
 335. శురిగనిరు కేలనందియల్ శవధరించి. టీ|| శుట్టు
 కొని. ib. 10. 92. కురువేరు మొగలిరేకులు చెట్టియ
 ల్లి నజదవిప్పి కీల్లావు శవధరించి. టీ|| కీలుగంటు చె
 ట్టుకొని. ib. 1. 226. వేలుపు మన్నిలవివిధభాషణ
 కాంతిశవధరిండు. టీ|| కల్పించగా. R. 1. 90. ఉర్తి
 కాచక చక్రద్యుతులమిన్నం దనిచెలగనిగంగతో గలసి
 మెలసి, శవధరింతుంగ నిశంభ సంఘంబులు మురియ
 నిమా క్తికంబులు ధరించి.

శవనము * n. s. Sacrifice. Bathing, preparatory
 to a sacrifice. యజ్ఞము, స్నానము. D. Vish. 4.
 343.
 శవనవిరోధి * n. s. The sacrifice-disturber, an
 epithet of Siva. శివుడు. Chenn. 2. 12. శవనవి
 రోధి కెంఱిలి శ్రు సాదముగొంక కయ్యుటావృన్.
 శవరణ * n. s. Stuff, provision; articles or imple-
 ments for any ceremony or business. సామగ్రి,
 ఆనగా శరణంబం. D. Pal. 50. అతిదంబులును శుక్తు
 నాది గాగలుగుసాయుధ శవరణనధికులై. M. IX.
 1. 109. తమతమచతురంగబలంబులకు శవరణంబు
 లు సంఘటింపందొడంఱనం. A. 4. 308. శులిజన్ము
 మొదలు గాబురు సాయురవధికినం దుండశవరణం
 పొందుకరవి. టీ|| శవరణం, శరణంబామును.
 శవరణ n. s. Beauty, elegance, neatness. అం
 దము. DBhag. 240. చవికలుగట్టి సారసాకరము
 లశవరణం సేసి. Pal. 132. శవరణగొడి నలుశ
 వరణతోడ సమకట్టి జల్లులు శవరించి మురియ. H. 5.
 101. మొయలుచక్క దనంబు పుశుకరి నెరతీవిశవ
 రణచెలువంబు శరణశరీతి.
 శవరణ or శవరణైన adj. Elegant, neat, graceful.
 అందమైన. Vaiz. 1. 85. శవరణపీడనైకాని. శవ
 రణ, అందమైన. Vish. 5. 352. యాశవరణమైన
 మాటలు శ్రుశంకము చేశిరిమానికోటితో. Para-
 mayogi Vilas. 398. శవరణమొప్పు మశ్రకకంఠ
 పురిని.
 శవరణనము or శవరణనము n. s. Beauty, ele-
 gance, neatness. అందము, సాగును. Sar. D.
 122. శవరణనంబులకు వరాలు సేయు.
 శవరణి, శుశురైన or సౌరైన adj. Beautiful, ele-
 gant, neat. అందమైన, సాగునైన. S. 1. 16. శవ
 రణినివ న్నైరవికపిక్కుటిలంక.
 శవరపు మెకము n. s. The yak or Tartarian ox.
 చమరీమృగము. Rasica. 2. 47. మెకములు శవరపు
 మెకములులుకాకుండులు.
 శవరము or శుశురము plu. శవరములు or శవరాలు
 n. s. The hair of the చమరీమృగము, which is
 used by women as a queue. శుట్టుశవరము an
 imitation of this made in silk. శవరపుకుప్పె
 the gold buckle worn by women with this
 false hair. చమరీమృగసంబంధమైనకుచ్చు, సౌరి
 మొదలైనది. D. P. 132. శవరాలుగొడిగను శవర
 ణతోడ. ib. 129. శవరాలజమనికెన గగనింబి.

శివరముగా or శివరంగా adv. In good order, in trim. క్రమముగా, చక్కగా. One verse says యికపుంశ్చ స్వంపేలశమ్మలకాశివరంగాసాగశ్చి. శివరలు or శివరవాండ్లు n. s. plu. The name of certain gypsies, also called Thugs or Phaseegars. శైకవిధమైనచెంచువాండ్లు, తగ్గువాండ్లు, పాశీకులు.

శివరాటకము n. s. The assembly of the Savara people. శివరవాండ్లసంఘము. See శివరలు.

శివరించుట v. a. To adjust, trim, set right, prepare. Rectify, correct. దిద్దుట, చక్కచెట్టుట (కుదుర్చుట, బాగుచేసుట. D.) H. 5. 208. సురతకేళులశివరించునుభముమరిగి. Bahulaswa. 5. 177. మక్కువవ్రాలితత్తరముమైశివరించి. Bhalira. 117. ఆజెముత్వపుశిరయోహునుగాశివరించి. M. XII. 3. 291. బహుసాధనంబులుశివరించుకొనిమహాటవిజరించు. S. 3. 320. కాశ్యపశివరించు. DBhag. 148. line 10. శిర్వముంగళగూడిచనుదెంచినిలిది, శిర్వలొకంబులుశివరించులెగువ.

శివరు for సౌరు n. s. Beauty, grace, elegance. అందము, సొగసు. H. 2. 42. శివరైసరతనాలబవిరికమ్మలైత్తునవిసికుమనసురావంటివేసి.

శివరుతురుచుట v. a. To trim, adjust, set right. దిద్దుట. Lavanya 88. రవమెరుంగానివిరిశిరులోశివరుతురివిలెశ్చనైయున్నదింకలేతెండటంచునపుడుబల్లినసొగసు.

శివశసవ, శివశసవగా or శివశసవలుగా adv. Slightly, indistinctly, half and half. కొద్దికొద్ది. OG. జాడజాడగా. D. చూచాయగా. S. 1. 356. యావార్తలుశివశసవగానేవిసి. ib. 3. 504. వారలయందములుశివశసవలుగావిసి Swa. 5. 32. సాచౌర్వ్యంబుశివశసవగాచెలిసి.

శివాయోగము, శివాయోపాక్తులు n. s. A venereal disease or eruption.

శివారచేతు n. s. A species of ophi-cephalus or snake headed fish: kurravey seems to be the Tamil name.

శివాసనగా * adv. Utterly, entirely. శుద్ధముగా, బాత్రిగా. దాన్నిశివాసనగాత్యాగముచేసినాడు or శివాసనాత్యాగముచేసినాడు he abandoned it utterly, he has dropt all thoughts of it.

శివి (A particle) saying. ఇతి, అని. ABA. 3. 107. శివిసావియనియసనిర్వృత్తమైదనర్చు. శివి, సావి, అనే

టివి, అని, అనేటంబుకుశుక్ర్యావశవములు. A. 1. 108. ద్విజావళి పిండికృత శాటికర్ శివితదాశింబుల్. KP. preface 3. వలకేల్ డాశిలికింబుచ శ్రివికసేవాలొలతంబోవడా, శిలికేల్పిగ్గునమాన్పునల్ల శివితత్పార్వ్యస్తులెజ్జెక్కుగో మలపావంబునముట్టుచుండలచు బ్రహ్మాంబుర్ల సారీశ్వరుం డెలవిన్నిత్యముబ్రాచు.

శివిత or శివిత్యడు * n. s. The sun. సూర్యుడు. D. శివితి Error for శివతి n. s. A female rival, a fellow wife. Two or three women who are married to one man call each other by this name. శిశుత్తి. శివితిపోరు the plague of having a female rival: squabbles among fellow wives.

శివిత్యడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

శివిత్రి * n. s. A mother. తల్లి D.

శివిధము* adj. Near, proximate. శివీకుము. R. 5. 98.

శివిద్రుమము * adj. Wanton, sportive. శివిలాశిము. T. 3. 119. కమలజశాశిశుంకలితకంకణరఘంకృతిస్సీత్తృతుల్ శివిద్రుమగతిమిరమేనుగరుపార.

శివిరెలచెట్టు n. s. A plant, called Poederia foetida. శ్రుసారశేవృక్షము.

శివిస్తారము, శివిస్తారముగా * adv. At full length, extensively, with all the particulars, completely, to the full. వివరముగా.

శివ్యము* adj. Left, left hand, (opposed to right.) వామము, ఎడమది. అశుశవ్యము the right. శుశ్యకరము the left hand. జంభ్యమునుశివ్యముగావేసుకొనివుండినాడు he wore the braiminical thread on the lawful shoulder. i. e. the left shoulder. జంభ్యమునుఅశుశివ్యముగా వేసుకొనియుండినాడు he wore the thread on the wrong shoulder. i. e. the right shoulder. Swa. 4. 159. సక్తంచరుండువందితగ తిశివ్యదిశకొత్తితరమనశుశివ్యగతింజాకెంబు నహయంబు బోనిచ్చుచు. Rama Stava Raj. 2. 74. నిరుకాపులుగట్టినిళ్లదర్భలచేతశివ్యాశుశివ్యతల్ జలువారు.

శివ్యము n. s. The root of the black pepper plant. (Piper nigrum.) మిరశితిగ. (శవ్యము*)

శివ్యముగా * adv. Towards the left hand. ఎడమగా.

శివ్యసావి * n. s. Ambidexter; a title of Arjuna, because he used both hands equally; being doubly right handed. అర్జునుడు.

శవ్యేష్ఠుడు * n. s. A charioteer, who stands on the proper side: that is, on the left. రథసార ధి. D.

శవ్యవకలవణము Error for శౌవర్పలవణము.

శివ్యాయి n. s. The pox, a venereal disease.

శశము or శశకము * n. s. A hare. చెవులపిల్లి, D. కుంచేలు. HN. 1. 55. శశవిమూముకుంచేటి కాన్ము pigeon's milk, a natural impossibility, a mere absurdity. H. 2. 94. Vish. 4. 297.

శశధరుడు * n. s. An epithet of the moon. చంద్రుడు.

శశశ్చురము * n. s. Marks of the nails impressed on the skin by pinching. నలుమీతభేదము. T. 3. 126.

శశాంకము * n. s. Crude camphor. శుక్ష్మకర్పూరము. A. 5. 98. ఖండంబులుఘనశశాంకఖండంబులవే.

శశాంకుడు * n. s. An epithet of the moon. చంద్రుడు. the శారాశశాంకవిజయము the tale of Stella and the Genius, a very beautiful poem in five books.

శశాదనము * n. s. A hawk, falcon. శ్వేనము, డేగ. SC.

శశి * n. s. The moon; also crude camphor. చంద్రుడు, శుక్ష్మకర్పూరమున్ము. Dab. 285.

శశికాంతము * n. s. A fabulous moon gem. చంద్రకాంతము.

శశిఖండము * n. s. A phase or portion, of the moon. చంద్రకశ.

శశిధరుడు or శశిశేఖరుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

శశిరేఖ * n. s. A digit or horn of the moon. నెలవంక.

శశివంక n. s. The crescent moon. చంద్రరేఖ.

శశ్వత్ * adv. Again and again, repeatedly. మూటిమాటికి. Mand 1. 3. శశ్వత్ప్రవీరంభాణావితసౌఖ్యం.

శమ్మలి * n. s. A kind of cake. The outer ear or opening of the external auditory passage. చక్కిలము, కర్ణరంధ్రము. SC.

శష్టకర్మి, or శష్టకరణము n. s. Craftiness, wiles, fraud, cunning arts, నేర్పిననేర్పులు. Radha. 1. 90. బుతురభునవెశష్టకరణముతో బచరించెడుబుజ్జింబినేనడిగినపాతుకుంచనవె.

ఉష్టాష్టకము (Error for ఉష్టాష్టమము) * n. s. Enmity, animosity. ఈగ, విరోధము. కాండ్రకుఉష్టాష్టకము గాల్గున్నది they are on bad terms.

ఉష్టాష్టమము * n. s. Enmity, animosity ఈగ, విరోధము.

ఉష్టి * n. s. Sixty. ఆరవై.

ఉష్టిపూర్తి * n. s. A feast held on a man's attaining his sixtieth year. ఆరువైయేండ్రవయసుగా గానే చేసేతుళ్ళము.

ఉష్టము * adj. Sixth. ఆరోవి.

ఉష్టి * n. s. The sixth day of the lunar fortnight. In grammar the sixth case. ఆరోతిథి, ఆరోవిధక్తిన్ము.

ఉష్టికములు * n. s. A kind of rice of quick growth. త్రిహిభేదము. SC.

ఉష్ట్యంతములు or ఉష్ట్యంతాలు n. s. Dative verses; i. e. A set of verses in the preface of a Telugu poem, having every phrase in the dative; thus *To* the prince, *to* the hero &c. &c. అవతారికకాననచెప్పే ఉష్టివిధక్తిగల వాక్యములుగలతద్యములు.

ఉష్ట్యంతమైనశబ్దము * n. s. A word terminating in the sixth case. ఆరోవిధక్తిగలశబ్దము.

ఉష్టము * n. s. శబ్దములు The pubes.

ఉశకాని n. s. Half a fanam; a doit, a brass farthing. రెండుడబ్బులు.

ఉశి adj. Good, sound, proper; well, handsome, healthy. బాగుగావుండే, కుదురుగావుండే. Swa. 3. 38. ఉశి మెరుంగుమొత్తంబులనుమిసి. టీ|| ఉశి, బాగున.

ఉశి n. s. Soundness, beauty, health. బాగు, కుదురు. (వరిమొదలైనశబ్దములు, యోగ్యతయు. D.) ఉశేమిరా what is the good of this? (This is compounded of ఉశి good, ఏమి what, గా the vocative sign,) utterly, wholly. ఉశేమిరామొరగనన్నాడు he said he was utterly ignorant of it.

ఉశి n. s. A sprout or shoot. మొలక. Vaiz. 1. 56. అశిమాయుధునిక్తిరిశిసులైవతి మల్లికాకుంజవిరతి మొగ్గులుదనర్చె.

ఉశిగా adj. Well, properly, in good health. In good order or repair. బాగుగా, క్రమముగా, కుదురుగా. ఆమెకు పుట్టుఉశిగావుండలేదు she is unwell.

శ్రీమతు n. s. A sprout or shoot. మొలక. OG. R. 4. 6. శ్రీమతులగ్రాస్తిమతులనది 7. ib. 3. 145.

శ్రీహంస n. s. Half a fanam; a doit, a brass farthing. రెండుదబ్బులు.

శ్రీమము * n. s. Happiness. శుభము.

శ్రీమము * adj. Happy, well. Praised, eulogized. శుభమైన, స్తుతించబడ్డ.

శ్రీమము * n. s. A weapon. A surgical instrument, a knife. Lalito. 6. 31.

శ్రీమజీవీ * n. s. One who lives by his weapons; a man at arms; a soldier, a mercenary. జండువాడు. Lalito. 3. 43.

శ్రీమవైద్యుడు * n. s. A surgeon, one who uses surgical instruments. ప్రణాళికిత్తుకుడు.

శ్రీమము * n. s. Produce, crop. వృక్షధాన్యాదిఫలము, వ్యర్థి కై, వరి మొదలైనవంట. Vish. 2. 120.

శ్రీమా * adv. With, together with, even, also, too. కూడ, సహితము. ప్రస్తుతముశ్రీమా even now, and at this very time, and now too.

శ్రీమామము * n. s. Patience, quiet, resignation. ఓర్పు. D. తాళిమి. OG. gives this as the meaning of వాచిరి.

* శ్రీమాకారము * n. s. A certain fragrant mango. తియ్యనూమిచెట్టు. D. Vasu. 2. 34. M. I. 4. 24.

శ్రీమాకారము * n. s. Aid, assistance. ఆనుకూలము, సహాయము.

శ్రీమాకారి or శ్రీమాకారుడు * n. s. An assistant. ఆనుకూలుడు.

శ్రీమాకారిక * n. s. Co-operation, assistance. ఆనుకూలము, సహాయము.

శ్రీమాకృతుడు * n. s. He who is assisted. ఉపకృతుడు.

శ్రీమాగమనము * n. s. (Literally, going with) The accompanying of her deceased husband by a widow; i. e. the immolation of herself on his pyre. Burning a woman alive. మొగునిశవముతో కూడాతగలబడిచావడము.

శ్రీమాచరణము * n. s. The being a companion. సమీకరణము. M. IX. 2. 97. విహీనశ్రీమాచరణంబువికతాయుధత్వంబు వామానాథావంబు సెందితి.

శ్రీమాచరుడు * n. s. An attendant, companion, a follower, compeer, comate. కూడాతిరిగేమిత్రుడు. D.

శ్రీమాజ * n. s. A sister. తోడబుట్టు.

శ్రీమాజము * adj. Innate, inherent, natural, proper, true. స్వభావమైన. శ్రీమాజరేఫ the "common" ర as distinguished from the obsolete అరి.

శ్రీమాజము * n. s. Truth, propriety, justice. నిజము, న్యాయము. Vema. 1990. శ్రీమాజుగూరుచుండి శ్రీమాజంబుబలుకక తక్షపాతమాడుపాతకునకు.

శ్రీమాజన్నుడు * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.

శ్రీమాజుడు * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.

శ్రీమాదేవి n. s. A deceased widow, considered as a deity and honored on the day before a marriage, &c. యింట్రుట్టివితంతు గాచచ్చినామిడ.

శ్రీమాదేవివెట్టు * n. s. Tamarisc; a thorny plant growing in deserts, and fed upon by camels (Capparis aphylla) కరీరము, వెలుతురుచెట్టు. (తేవగంధ. D.) H. 4. 12.

శ్రీమాధర్మిణి * n. s. A lawful wife. ధర్మశక్తి.

శ్రీమానము * n. s. Patience, leniency, enduring. వైర్యము, తాళిమి.

శ్రీమానపెట్టుట v. n. To be patient. ఓర్పుట, తాళుట.

శ్రీమాశుక్తిభోజనము vulgarly శ్రీమాశుక్తి * n. s. Eating together, living at one table. కూడాభోజనముచేయడము. వాండ్రకుమాకు శ్రీమాశుక్తిలేదు we do not eat together.

శ్రీమాశుక్తిరము * adj. Synonymous. కుర్రాయమైన.

శ్రీమాపాతి * n. s. A fellow student. కూడాచదివేవాడు. T. 3. 105.

శ్రీమాభోజనము * n. s. Eating in company. శుభక్తి, కూడాకూర్చుండిభోజనముచేయడము.

శ్రీమావాసము * n. s. Association, intercourse, friendship. శుంకము, శుంశిర్గము, కూటమి, నేత్రము. శ్రీమావాసయోగ్యుడుకాదు he is not fit to associate with.

శ్రీమాశ్రము * n. s. A thousand. Also indefinitely used for many, or any great number. వెయ్యి, అనేకమున్ను.

శ్రీమాశ్రీధారము * n. s. The discus of Vishnu. విష్ణుచేతిచక్రము.

శ్రీమాశ్రీనామము * n. s. A "thousand names" (a myrionama,) a hymn wherein a god is addressed by all his titles. by Google

సహస్రశత్రుము * n. s. A lotus. కమలము.

సహస్రపాదుడు * n. s. The thousand rayed i. e. the sun. సూర్యుడు.

సహస్రశాఖ * n. s. The Vedas. వేదములు.

సహస్రశిఖరము * n. s. An epithet of mount Mahammēru. మేరుశిఖరము.

సహస్రాంశువు * n. s. An epithet of the sun. సూర్యుడు.

సహస్రాక్షుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

సహ * adv. With, together with, even, too, also, సహితము, కూడా.

సహాధ్యాయుడు * n. s. A fellow student, brother disciple. సహపాఠి. M. 1. 1. 216.

సహాయము * adj. Auxiliary. ఉపబలమైన.

సహాయము * n. s. Aid, help, assistance, succour; a companion, an escort. అనుకూలము, తోడునస్తు. నాకుదోవలో సహాయముచిక్కలేదు I had no one to go with me. సహాయముచేసుట to aid, to assist.

సహాయముగా * adv. As an assistant, as an aid. అనుకూలముగా. నాకు సహాయముగావచ్చినాడు he accompanied me as an aid. నాకు సహాయముగామాట్లాడినాడు he spoke in my favour. అతనికి సహాయముగావచ్చినవాండ్లు those who came to support him.

సహాయస్థుడు * n. s. A helper, a companion. అనుకూలుడు

సహాయుడు * n. s. An assistant, ally, associate. అనుకూలుడు.

సహించుట * v. a. To bear, suffer, tolerate, sustain, endure. తాళుట, ఓర్చుట, చదుట.

సహించుట v. n. To please, be agreeable. ఇష్టమువుట. దానికికూడుసహించదు she loathes, (or, does not like, dislikes) the sight of food. అది నాకు సహించదు I do not like it. అదినాకు సహించకుండా to prevent my liking it.

సహితము adv. With, along with, even, also, too, into the bargain. కూడ.

సహితము * adj. Composed of, accompanied by, in company with. మిళితము. విష సహితము envenomed.

సహాయించుట for సహించుట.

సహిరణ్యోదకపూర్వకముగా * adv. Entirely; (lit: with money and water.) A phrase used in making gifts.

సహిష్ణుత * n. s. Toleration, patience, endurance. ఓర్పు, తాళిమి. Prabhavati Pradyu. 5. 9.

సహిష్ణువు * adj. Patient, enduring, resigned. ఓర్పుగలవాడు, తాళిమిగలవాడు.

సహృదయము * adj. Good hearted, cordial, hearty. మంచిమనసుగల.

సహృదయుడు * n. s. A good hearted man. హృదయాళువు, మంచిమనసుగలవాడు. Vasu. 3. 118.

సహేతుకము * adj. Reasonable, well grounded. కారణవిశిష్టము. Anand T. 16. 8.

సహేతుకముగా * adv. With the reasons or the grounds. కారణసహితముగా.

సహూదరుడు * n. s. A brother. తోడుబుట్టినవాడు. M. 1. 2. 126.

సహ్యము * adj. Sufferable, tolerable. తాళనూడినది.

సహ్యజ * n. s. A name of the river Cavēri. కావేరీనది. Vasu. preface 110. A. 6. 191.

సా, శా.

సా (in composition) Half, అర్థము. సామేను, అర్థశరీరము half the body. Vasu. pref. 8. అతనిసామేననిలచినయగతనూజ.

శా|| contraction for the శార్దూలవృత్తము A verse in the Sārdūla metre.

శా|| A contraction for the "year of Salivāhana; thus; శా|| శకవర్షంబులు ౧౭౭౨ In the year 1772 of the Salivahana era.

శాంకరి * n. s. A name of Kartikeya, of Ganesa, and of fire. కుమారస్వామి, వినాయకుడు, అగ్నియున్ను. Kodand. §. 20.

సాంకవము n. s. Musk. జవ్వారి. A.2. 26. Ila. 2. 8. తఱుకు చెక్కులసాంకవలైలముంచి. టీ|| త్రినుగుశంబంధమైనచమురు.

సాంకేతికము * adj. Relating to an appointed place of meeting. నిర్దేశితమైన, సంకేతముచేసుకొన్న. సాంకేతికస్థలమునందు in the place agreed on. See సంకేతము.

శాంతికుడు * n. s. One who blows a shell; a shell cutter. శాంతిమువూదేవాడు, శాంతిములుచక్రవర్తివాడు.

సాంఖ్యము * n. s. Ratiocination, the name of a certain school of philosophy. 2క యోగము. D. T. 2. 116.

సాంఖ్యము * adj. Having all the members, comprising all the subdivisions; complete, perfect, full. శాంతిపూర్ణమైన, సావయవమైన. Vish. 1. 5. N. 9. 201.

సాంఖ్యము * n. s. Association. సమావాసము.

సాంఖ్యముగా * adv. Completely, at full length.

సాంఖ్యముగా.

సాంఖ్యముచేయుట * v. a. To complete, finish.

సాంఖ్యోపాంఖ్యము * adj. Complete from beginning to end. Entire. శాంతిపూర్ణము, See సాంఖ్యము.

సాంఖ్యోపాంఖ్యముగా * adv. Completely; with the members, and subdivisions. అంఖ్యోపాంఖ్యము లతోకూడా, సాంఖ్యోపాంఖ్యముగా.

సాంఖ్యము n. s. (A low word) Routine or order of ceremonies. Custom, practice. వారివారిలో నడుచుచున్నట్లు, వాటి, వాడుక, నడతి.

శాంతివృక్షము * n. s. A tree (Aegle marmelos) వూరేడుచెట్టు. SC.

శాంతము * adj. Calm, patient, tranquil, meek, humble. శాంతము.

శాంతము * n. s. Patience, mildness, gentleness, tranquillity. ఓర్పు, తాళిమి, సహనము. (D. says ఆనందము.)

శాంతి * n. s. Tranquillity, calmness, quietness, rest, peace, serenity. Stoicism, absence of passion, quietism. Convalescence, moderation. Cessation or alleviation of disease. A religious rite to avert inauspicious accidents or procure remission of disease కామక్రోధాదిరాహిత్యము, ఉపశమనము, రోగాదులునుట్టుకడడము, క్రూరక్షయములకు ఉపశమనముగాచేసేటిదిన్ని. దీక్షమును శాంతిచేసినాడు he extinguished the lamp. గ్రామశాంతి a ceremony on completing a village; to propitiate evil spirits &c. యాగ్రామశాంతికిరలగారునుకొనేవాండ్రైవరు who will sacrifice himself for the public? గ్రామశాంతికిరలగారునుకొన్నవానివలెతిరుగుచున్నావు you act as the man whose head is shaven [as the victim]

who is to be chased away at a village consecration. You are sacrificing yourself. ఋతు శాంతి the consummation of a marriage. రోగశాంతి the curing of a disease. తాపశాంతి allaying heat or excitement. దాహశాంతి quenching thirst. ఆరతుకొంచెము దాహశాంతిచేసుకొన్నాడు he took some refreshment.

శాంతించుట * v. n. To be discreet or moderate. To improve in health. To be better. మట్టుకుదుట, గుణకుదుట.

సాంతికోంక n. s. The bird called Cattle-heron. Jerdon, No. 308. తుమ్మిశేషము.

శాంతిహరతుట * v. a. To mitigate. మట్టుచేసుట.

శాంతిపొందుట v. n. To recover health: gain an intermission of illness. To be discreet; to be moderate. మట్టుకుదుట, ఉపశమించుట.

సాంత్వము or సాంత్వనము * n. s. Appeasing, pacification, soothing, urbanity, complaisance. ఆశ్వాసనము. Lalito. 4. 45. సమస్తాదానవాత్సల్యవక్తవ్యాసాంత్వనపూర్వకం.

సాంధ్యప్లికము * n. s. Immediate consequence. అప్పటిఫలము, శుభ్యఫలము.

సాంత్రము * adj. Thick, dense, close, compact, thickset, much, abundant. దట్టమైన, నిండినమైన, సీరిండ్లమైన. Sar. D. 537. కీరిసాంత్ర full of glory. (Spisso splendore) Vish. 6. 399. సాంత్రశ్రావ్యాభ్యుత్. H. 3. 227. సాంత్రచంద్రికలు గారు. DRY. 1506. సాంత్రఫణామృజ్జలనిదాటి.

సాంధ్యము * adj. Evening; produced at evening, or relating to evening. సాయంకాలముందుకలిగిన, సాయంకాలసంబంధమైన. సాంధ్య రాగము the redness of the sky in the evening. Also the name of a sort of silk. BD. 3. 112.

సాంతురాయము or సాంతురాయికము * n. s. War, battle, combat. యుద్ధము. Vasu. 4. 1. Lalito. 5. 7. P. 4. 435

సాంత్రతము * adv. Now, at this time, at present యిప్పుడు.

సాంత్రదాయము or సాంత్రదాయికము n. s. Error for శాంత్రదాయము Traditional doctrine. గురుశరణురాగత రహస్యోపదేశము, శరణురాగతక్రమము. సాంత్రదాయార్థము a traditional meaning.

సాంశ్రదాయికుడు n. s. (a vulgar phrase) A man of good family, a gentleman, an honest man. కుంబివంశ శుడు, క్రమశుడు, యోగ్యుడు, పెద్దమనిషి.

శాంబరి * n. s. A female juggler. The art of conjuring, juggling. మాంత్రికురాలు. (రతీదేవి, మాయ, గారడీము, గారడీ మొదలైనమాయలు. SO.) A. 6. 157. శాంబరితనూభన. టీ|| మాయాకన్యక. Swa. 5. 16. శాంబరిబాసి. టీ|| మాయనువిశర్షించి. ib. 5. 14. కకుటాంలేవాసియైశాంబరికాగ్గాంటుంబందమువూర. ib. preface. 2. శాంబరిభిల్లుడు. టీ|| మాయాకిరాకుడైనసాంబరూర్తి. ib. 4. 2. తత్రప్ర వరదేహా శుమిద్ధశిభిదీప్తిశాంబరి మహిమచేశంక్రహించి.

సాంబరిశ్రుడు * n. s. An epithet of Siva. ఆర్ధసారీశ్వరుడు.

సాంబ్రాజ్యము n. s. (Error for సాంప్రజ్యము) Imperial rule. శ్రుభుత్వము. యిదేమిసాంబ్రాజ్యము what great matter is this? యిందువల్లనీకేమిసాంబ్రాజ్యమువచ్చినది what good you have got by this?

సాంబ్రాణి n. s. The fragrant gum called benzoin; benjamin. దేవధూతుము. సాంబ్రాణి తైలము an oil extracted from it. సాంబ్రాణిపత్తి a perfumed taper or pastile: a candle made of benzoin; and producing the fragrance of frankincense. Ila. 1. 140.

సాంబ్రాణిఆకు n. s. A certain herb.

శాంభవి * n. s. An epithet of Parvati. పార్వతి.

సాంప్రజ్యము * n. s. Imperial rule, dominion, empire. శ్రుభుత్వము.

సాంవత్సరీకము * n. s. The anniversary next after a death. యేదూకె, రెండోబద్దినము.

సాంవత్సరీకము * n. s. An astrologer. జ్యోతిష్ముడు. M. IV. 5. 396. సాంవత్సరీకదత్తకాలకశావిశేషముననుగళకూర్వములు సెలంక.

శాకము * n. s. A pot herb, or vegetable in general. Greens, &c. కూర, కేకుచెట్టు, పైకడీకము. D. కుంభశాకము a steam bath. శాకవ్రతము abstaining from certain vegetables in certain months.

సాకము n. s. Dispute; a feast. ABA. 3. 93. సాకమునగనువ్యాజ్యముత్సవముదోచు. I can find no other authority for this word.

శాకరించుట or శాకరించుకొనుట v. n. To rest, to be refreshed. To take patience. ఆయాశము తీర్చుకొనుట, సేదదీర్చుకొనుట, తాళుట. Swa. 4.

162. కొన్నియడుగులుచని, శాకరించుకొనికంచుమించుగాబరచుట. టీ|| శాకరించుకొని, ఊరటముచ్చుకొని. Dab. page 90. మదిశాకరించుకమరలనిట్లనియె. ఆనగా, మనసుతాళక.

సాకల్యము * adj. The whole, the entire, all శుశ్రుషు, యావత్తు. ఆకథను సాకల్యము గాచెప్పుండి Tell the whole story.

శాక శాకటము or శాక శాకినము n. s. కూరమడి. D.

శాకిని * n. s. An elf, imp, fairy, or ouphe, attendant on Siva and Durga. పార్వతీపరమేశ్వరలనుకనిపెట్టుకొనివుండేదేవత, పిశాచవిశేషము. T. 5. 45. భేతాళధాకినిశాకిని. H. 3. 90. శామినీశాకినిధాకినిమదాంధ.

శాకిని * n. s. తోటకూరకామ. D.

సాకు n. s. A pretence, pretext, excuse, palliation. నెటము, త్యాజము. Ila. 2. 4. సాకుజేసుకనెచటిజరిగదనుచు. Balarama. 1. 196. లోకేమనకునిట్టిసాకుగలదె. ib. 5. 125. ఆనవినినములుగానా జనపాలతనూజయున్న సాకెరి జగజ్జననియవుడు. ib. 3. 110. తజ్జరటశుభం, మొగంబెరికెసాకునకారవుమందుపెట్ట.

సాకుకొనుట v. a. To adopt. స్వీకారముచేసుకొనుట, పెంచుకొనుట.

సాకుట v. a. To bring up, foster, rear, educate, train up. పెంచుట, పోషించుట, విద్యబుద్ధులునేర్పుట. Kalahasti 3. 109. సాకగదేనన్నివుడు.

శాకునము or శాకునము * n. s. The science of omens. శబ్దనశాస్త్రము. H. 1. 173.

శాకునికుడు * n. s. A fowler, a bird-catcher. An explainer of omens, or dreams. కుటుంబులకుట్టేబోయవాడు, శకునశాస్త్రపులములుచెప్పేవాడు. H. 5. 299. S. 4. 98.

సాకూతము * adj. Significant. అభిప్రాయనిహితమైన. సాకూతస్త్రీతము a wanton glance. A. 4. 41.

సాకోటము, శాఖోటము or శాఖోటకము * n. s. A certain tree (Trophis aspera) గంధమాలాఘ్నుము, పెద్దపేకు. SC. by Google

శాక్తుడు * n. s. A worshipper of the female principle or Durga, that is, Venus-Hecate. శక్తి మత ప్రవర్తకుడు, శక్తి పాఠకుడు.

శాక్త్యము * n. s. The worship of Durga, as Venus or Cotytto. శక్తి మతము, శక్తి పాఠన.

శాక్త్యములు plu. శాక్త్యములు n. s. * Worshippers of Venus or Cotytto. శక్తి పాఠకుడు.

శాక్తియుడు * n. s. A worshipper of Durga, Venus or Flora. శక్తి మత ప్రవర్తకుడు.

శాక్తిరము * n. s. A bullock. బలివర్తము, యెద్దు. P. 1. 200. M. XII. 1. 456.

శాఖ * n. s. A branch, a bough. A sub-division of the Vedas. కొమ్మ, వేదవిభాగము. SC. ద్వార శాఖ the side post of a door. శాఖాచంక్రమణము circumlocution, using many words. శాఖాశు శాఖలుగా branch upon branch, i. e. abundantly. యాకలహము శాఖాశుశాఖలుగా వెరిగినది this plot had many ramifications. యజుశాఖ one of the Vedas. యజుశాఖాధ్యాయుడు a bramin who reads the Yajur Veda.

శాఖానగరము * n. s. A suburb. పేట.

శాఖ్యము * n. s. A monkey. కోతి.

శాఖి * n. s. A tree. చెట్టు.

శాఖోటము * n. s. See శాకోటము.

సాక్ష or చాక్షుడు n. s. Sansevieria Zeilanica, a sort of hemp, used in curing ear ache; from its fibres bowstrings are made. మొరట, మూర్య. సాక్షార the fibres of this.

సాక్షాత్తుట v. a. To extend, or draw out by heating, (a rod of iron, gold &c.) పొడుగయ్యేటట్టు గాకొట్టుట.

సాక్షాదీయుట v. a. To extend or stretch out. పొడుగయ్యేటట్టు గాలాగుట. వాణ్నియెంతసాక్షాదీనినా పోనన్నాడు however much I urged him he would not go.

సాక్షాంశ్రుట v. a. To send away, to send him on, to set a traveller on his way, accompany him out of the town. పంపించుట.

సాక్షాబడుట or సాక్షాబడుట v. n. To fall down at full length, flat, or prostrate. సాష్టాంగము గావడుట. Pariz. 5. 48. సాక్షాబడి మొక్కిన శౌరికృపార్థవిక్రమే.

సాక్షామానము Error for శామానము.

సాక్షరము n. s. A bullock load of oil: being a pair of leathern bottles of oil. నెయ్యినూనె మొదలైన వినించిన శిద్దలతోడు. D.

సాక్షరము * u. s. The sea, ocean. సముద్రము.

సాక్షరాంబర * n. s. A poetical name of the earth. భూమి.

సాక్షశము, సాక్షశము, సాక్షవము n. s. (The spelling is doubtful) A certain musical tune. రాక్ష విశేషము. BD. 3. 1364. లాలితశుద్ధసాక్షశములు మెరయ. Vish. 7. 318.

సాక్షవేసుట v. a. To send off or send away. పంపుట. నలుగురుకూడి ఆటనుగను సాక్షవేసినారు they united to perform the funeral.

సాగా for సహా adv. Too, even, also. కూడా. P. 3. 36. కఠినశాస్త్రపులుసాగావర్తవంతునివేల్పుగా జూచివేపింతురెచ్చుడు.

సాగించుట v. a. To send away, dispatch, remove. To conduct, carry on (a business,) To celebrate (a feast.) పంపించుట, నడిపించుట, జరుపుట. స్థిరసాగించినారు they performed the swing feast; by hanging men with hooks in their backs.

సాగిలబడుట v. n. To fall down at full length, to fall flat, to fall prostrate. సాష్టాంగముగావడుట. R. 2. 5.

సాగిలబెట్టుట v. n. To fall prostrate. బండ్రుకాముచేసుట. Sar. Padya. 3. 56. జలరుహాశుత్రనే త్రినిడుసాగిలబెట్టుచు.

సాగు n. s. A spit or iron lance, a short arrow, thrown from the hand. Cultivation, tillage. భిండివాలము. D. కృషి, వ్యవసాయము.

సాగుట v. n. To go on, proceed, get on, advance, continue, be current, be usual. To lengthen, to extend, as hot iron under the hammer. To take effect. To begin. నడుచుట, జరుగుట, నిడుపాట, ఆపుట, ఆరంభించుట. బంధుసాగుతూవుండగా when the army was marching. వాడికిప్పుడు చెయ్యసాగలేదు he cannot now thrive, or get on. కనిసాగలేదు the business does not go on, or proceed. ఆతనిమాటసాగలేదు his order did not take effect, what he said was of no avail. నాకుఅన్నానికిసాగలేదు I cannot get my bread. కమ్మిసాగలేదు the wire was not drawn out or lengthened. వానలేనందున తీగలుసాగలేదు for want of rain these sprouts have not grown.

ఆవుత్సవము సాగుతున్నదా is the feast still kept up? దానికోరికెకొనసాగినది her wishes are fulfilled. చెప్పసాగినది she went on to say. యిది సాగును అది సాగదు this will succeed, but that will not. వాడికియెట్లా సాగుతున్నది how is he getting on? చీమలబారు సాగుతున్నది there is a line of ants running on. యిది లేక సాగు సాగదు I cannot get on without this, I cannot manage without it. అక్కడ సాగక వస్తాని as I could not subsist there I came away.

సాగుబడి plu. సాగుబట్ల n. s. Cultivation. వ్యవసాయము.

సాచివ్యము * n. s. Ministry, office of minister. మంత్రీవ్యము. P. 1. 386. శంజీవక సాచివ్యమునంజేటగు.

సాచుట v. a. To stretch, extend. శ్రీసారణము చేసుట. చెయిసాచెను he extended his hand. అది వానికి మెడ సాచినది she married him.

సాజము for సహజము adj. Natural, innate, proper, true. R. 5. 296. శరముదాన జేరుటెందు సాజము గాదె.

సాజాత్వము * Similarity, likeness. ఊలిక.

శాటుము or శాటి * n. s. A sheet, a vest, a cloth. దుప్పటి. D. శాటి, అనగా శస్త్రాస్తిబట్ట. D.

సాటాకోటి బేరము or సాటా బేరము n. s. Barter. లైక వస్తువులు యిచ్చి మరియొక వస్తువులను కొనే బేరము. D.

సాటి adj. Like, similar, equal. శమానమైన, ఈదైన. నాసాటివాండ్లు my equals.

సాటి n. s. Likeness, similarity. సామ్యము. T. 3. 57. రన్నుగవకు సాటి.

శాటి * n. s. A sheet, a vest, a cloth. P. 1. 519. శస్త్రాస్తిబట్ట. D.

సాటించుట for చాటించుట v. a. To proclaim, to publish by beat of drum. శ్రీనిధిపరచుట. Naish. 3. 23.

సాటికినేటికి or సాటికిఁచోటికి adv. In rivalry. ఎడటికి జరగాలండవలెనని. KP. 7. 107. ప్రియునిచే వేగము సుకింతయును మించనిక సాటికినేటికినిండు వడన.

సాటిలేని adj. Unrivalled, matchless. అశమానమైన.

సాటువ n. s. Likeness, similitude, comparison సామ్యము.

శాత్వము * n. s. Wickedness, villany.

మాడబము * n. s. Music, singing. Flavour, taste, savour. గానము, రశమి (అనగా శుభ్రము, కారము, శులుసు, మొదలైనవి.) రాగజాతివిశేషము. అనగా, కట్టవైరమితరాగరాగాణులు. RKD. A. 4. 331. నానావిధ మాడబముల. టీక. క. ద్ర. శని ర్తి రభోజనముల.

సా and శు కెడు n. s. Semen. రేతస్సు. A vile word only used in cursing.

మాడ్లము * n. s. An aggregate of six properties or qualities. గుణపట్టము. KP. 7. 34.

శాడ్వలము * n. s. A meadow, green, verdant spot, శుష్పికభూమి. D. Lalito. 12. 24. P. 2. 103. R. 5. 226.

శాలము * n. s. Whet-stone, grind-stone, hone. A touch-stone. నికమోతలము, బంగారుపురిశేరాయి, రత్నములు రాచేసానయున్నవి. H. 2. 200. శ్రానునుకుట్టెడనిరుకారు శాలమునుటకారు.

శాలచక్రము * n. s. A cutler's or jeweller's grinding wheel. సాన.

మాత్తెతురుడు * n. s. A name of Kartikeya. కమారస్వామి.

మాత్తెనము * n. s. Six months. ఆరు నెలలు. Lalito. 10. 62. మాత్తెనాన్నమాతీంలక్ష్యేం ప్రాశ్చియాజ్ఞాతకోత్తముః.

మాత్తెనకము * adj. Of or relating to six months, half yearly. ఆరు నెలల, ఆరు నెలలకువచ్చే.

శార n. s. Action, deed; conduct, behaviour. A ceremony for the dead. శని, సడత, క్రియలు.

శారము * adj. Feeble, thin. Whetted, sharp. కృశమైన, వాడియైన. H. 1. 74. Vish., 8. 70.

శారము * n. s. Joy, pleasure, happiness. సుఖము. D.

శారకంఠము * n. s. An epithet of gold. బంగారు. Chenna. 3. 4.

శారబడి, శారశని n. s. Witchcraft. శుభ్రము, శంభ్ర.

శారమస్వమణి * n. s. A sapphire. ఇంద్రనీలమణి. Paruj. 2. 8.

సాతాని or సాతానివాడు plu. సాతానులు or సాతానివాండ్లు n. s. Sātānis, [properly సాతానివాండ్లు derived from the Tamil word చాత్తారకర్ literally, those who do not wear the sacred thread or crown-lock of hair.] The name of a class of Vaishnavas but of mixed kind, (the

opposite term is సాతినవాండ్లు which see) శిఖా యజ్ఞోపవీతములు లేనిదిష్టులవ్వలు. జాతిచెడ్డవాడు సాతానివాడు one who has forfeited caste (among the Vaishnavas) is a Satani. జాతిచెడ్డ వాడుజంకము one who has forfeited caste (among the Saivas) is a Jangam. The Satanis are by occupation flower-gatherers, minstrels, and wandering mendicants.

సాతినవాండ్లు or చాతినవాండ్లు (Derived from the Tamil word చాత్తినవం.) n. s. plu. An epithet of Vaishnava bramins, who do wear the sacred thread and crown-lock of hair. శ్రీవైష్ణవులు. A. 2. 112. సాతినసాతానికులముబలిసి.

సాతు n. s. A company of travellers. బాటసారులగుంపు. D. M. XII. 3. 450. వేహారంబున సెుకసాతుంగూడితర దేహంబునకరుగుహా. ib. XII. 3. 451. వనకరియొక్క టియాసాతునకుంకదిసిజన చయంబువృంతుదొగుటక. A. 6. 98. తెరవియుగనలేమిసాతుదిరుగుడుచడియెక.

సాతుట v. a. To put vestments or garlands about an idol. శిమర్చించుట. BD. 1. 814. దివ్యాంబరయ్యుంబుసాతి.

సాతువాండ్లు or సాతులు n. s. plu. The name of the people who weave sackcloth. గోనెలునేసేవాండ్లు. A. 4. 56.

శాలోదరి * n. s. Slender waisted. శిస్తనదుముఖలశ్రీ.

సాత్తరించుట * v. a. To make over, deliver. ఆధనముచేసుట. A. 4. 34.

సాత్తృతము * adj. Delivered, sacrificed. ఆధనముచేయబడ్డ. BRY. 2. 1092. వీధిశాత్తృతముగ జేయనేల. వీళ్ళిట్లుసాలుచేయవలసినదియెందుకు. In the Naishad one verse says విభజ్యమేరునకాయదర్శిసాత్తృతకః.

సాత్వవతేయుడు * n. s. A name of Vyāsa. వ్యాసుడు. Dab. 108.

శాత్రవము * n. s. Enmity, hatred. శుక, ద్వేషము.

శాత్రవము * adj. Appertaining to the enemy. శత్రుశంబంధమైన.

శాత్రువుడు * n. s. An enemy. శత్రువు, ద్వేషి. Vish. 5. 372. శాత్రవమహిశనాత్రశంకార. ib. 7. 184. దుష్టశాత్రవచయంబుక.

సాత్రాజితి * n. s. A name of Satyabhama as daughter of Satrajit. శత్రుభామ. Paruj. 2. 30.

సాత్వికము * n. s. Amiability, goodness, sincerity, gentleness. సాధుత్వము, మూడుగుణములలో సెుకటి. R.K.D. శత్రోత్త్ర శ్రేమనసియే శ్రభవంతిభావాస్తే సాత్వికా ఇతివిదుః. శ్రంభశ్రభయోమాంచాదులు.

సాత్వికము * adj. Virtuous, amiable, good, well disposed. Sincere, gentle. శత్రుగుణావలంబియై న, సుశీలముగల, సాధువైన. A Greek sage when asked, 'of all creatures which are the most venomous?' replied, జన్యాస్తుద్వివిధాలోకే సాత్వికా సాత్వికా ఇతి, కర్ణేజపఃక్రూరశుస్తోతాక్రూరతరఃజగః.

సాత్వికపూజ * n. s. A bloodless sacrifice. A bloody rite is called Tāmāsa Puja. గాత్రయివ్వడముమొదలైన జీవహింసలేకుండాచేసే ఆచారన.

సాత్వికభావము * n. s. See సాత్వికము n. s.

సాత్వికుడు * n. s. A peaceable man, a man of gentle temper. తిన్ననివాడు.

శాద for శేద n. s. Fatigue, languor. బడలిక.

శాదము * n. s. Mud, mire. Fresh grass. మరద, బాలశ్యము, శునిరిక.

సాదము n. s. Boiled rice. ఆన్నము. (a Vaishnava word.)

సాదరము * adj. Respectful. శిస్తానమైన. Sar D. 567. సాదరభావజ్ఞాసారంకధరి.

సాదరత * n. s. Regard, respect, veneration, affection. శిస్తానము, ఆదరణ, విశ్వాసము.

సాదరము * adv. Respectfully. శిస్తానముగా.

సాదరుడు * n. s. He who is gracious. శిస్తానముచేసేవాడు. Balarama. 3. 218. వింబాదరుకసాదరుక.

సాది * n. s. A rider or driver : a coachman, an elephant driver, a horseman. రథసారథి, మావటిడు, గుర్రపురొతు. సాదిబలము cavalry. UH. 4. 22. స్వారివెడలెడువేడ్డ తో సాదిజూచి. Satya. 4. 114. In the Naishadhham the poet says వృషాక్షుభంసాదిబలే కుతూహలాన్నులస్యినాసీతకలెవితేనకుః.

సాద్యశ్యము * n. s. Likeness, similarity, resemblance, comparison, an instance, example. Authority. తుల్యత, సామ్యము, దృష్టాంతము, ఉదాహరణ.

సాధకము * adj. Completing, effecting, finishing. నిర్వాహకమైన.

సాధకము * n. s. Practice, exercise. Vouchers in evidence, as instruments. Means, medium, authority for the use of a word. A condiment eaten with rice. అభ్యాసము, అలవాటు, దస్తావేజు, కరణము, ఉపాహరణము, వ్యంజనము. కత్తిసాధకము sword exercise. నీవు చెప్పేమాటకు సాధకముకదా have you any means of proving what you say?

సాధకము చేసుట * v. a. To practise, exercise or use. అభ్యాసముచేసుట.

సాధకుడు * n. s. Conqueror, masterer, achiever. A devotee. సాధించేవాడు, నిష్పాదకుడు, సాధనకర్త, ఉపాసకుడు. A. 3. 90. అయ్యోయో సాధకుండుగానేరడు. P. 2. 173. నిధిసాధకుడు ధనాంజన, విధినియే జంబుజువు విధమున. Vema. 115. స్వానుభూతి లేక శాస్త్రవాసనలచేసితయంబుచేడదు సాధకునకు.

సాధనము * n. s. Way, means, medium, instrument, agent. Authority. నిష్పాదనము, ఉపకరణము, సామగ్రి, ఉపాయము, హేతువు, శిక్షము. D. దస్తావేజు. సాధనశుభ్రతీ ways and means. మూలసాధనము an original or primary document. తైలసాధనము Oil used as a menstruum. Pururavas. 3. 77. ఒకంబులు మన్తకసాధనంబులు the cuckoo is the inciter of love; hortatores veneris. BX. page 140, line 6. శక్రకదాశంఖశార్దూపసాధను.

సాధర్మ్యము * n. s. Community, similarity of duty, office, or property. లైకతేజధమైనధర్మమును కలిగియుండడము, సామ్యము. UR. 4. 256. ఇటులసాధర్మ్యమించుకయేనిలేని.

సాధారణము or సాధారణమైన * adj. Usual, ordinary, customary, common, generic, natural, vulgar, mean. సామాన్యమైన, సహజమైన, జప్తమైన. అదివారికి సాధారణము he can very easily master it. Lavanya. 7. T. 2. 41. అసాధారణమైనవిద్య.

సాధారణముగా * adv. Commonly, ordinarily, generally. Vulgarly, meanly. సామాన్యముగా, అల్పముగా.

సాధి * n. s. He who is in grief, a mourner. మనోవ్యధకలవాడు. Anand Tantram. XIV. 15. from శి, and ఆధిః.

సాధించుట * v. a. To conquer, achieve, master, overcome. To persist in saying, insist upon,

affirm. వాడులేదనిసాధించినాడు he perseveringly denied the fact. కార్యముసాధించుట to obtain a thing by firmly persevering. Sar D. 579. Vema. 866. ముక్తిసాధింశుకలరు. ఆఅమ్మకముజరలేదనిసాధిస్తాడు he makes it out that the sale never took place. చెల్లించినాడనిసాధిస్తూన్నారు they affirm that he paid it. ఆయదవిని సాధించిరి they subdued the jungle. చలముసాధించినాడు he wreaked his malice.

సాధు or సాధులు * adj. Tame, docile, tractable, not vicious. Pleasing, right, correct, fit, proper. Excellent, eminent. దుష్టుకారి, సాత్వికమైన, మనోహరమైన, ఉచితమైన, ఉత్తమమైన, సుబద్ధమైన.

సాధుడు * n. s. A good meek gentle person, a good-natured or virtuous man. సాత్వికుడు, మంచివాడు, తిన్ననివాడు. M. I. 1. 130. సాధులగుచేడవారికి నెగ్గుట.

సాధులు * n. s. A meek, gentle, good natured easy man. సాత్వికుడు, మంచివాడు, తిన్ననివాడు. The name of a certain sect of Hindus.

సాధులు * adj. Gentle, good. సాత్వికమైన, దుష్టుకారి. సాధువైనఆవు a quiet cow.

సాధ్యము * adj. Possible, attainable, practicable, tractable. సాధించనర్హమైన

సాధ్యము * n. s. The twenty second astronomical Yoga. శంకరాక్షయములలో సౌకటి.

సాధ్యనుస్వారము * n. s. The changeable N; that n which may be inserted according to circumstances, as అల్లుడు, అల్లుండు. అతడు, అతండు.

సాధ్యుడు * n. s. An inferior deity, or demigod. A species of sylph. He who is easy, docile, gentle, reasonable. వీడుసాధ్యుడువాండ్ల ఆసాధ్యులు you may master him (he is easy) but you cannot master them; they are not to be had. ద్వాదశసాధ్యులగుదేవతాను. SC. సాధించరగ్గవాడు. D. సులభుడు, మెత్తనివాడు.

సాధ్యశము * n. s. Fear, terror. భయము.

సాధ్వీ * n. s. A good woman, a chaste wife. శుభ్రత. D. A female saint. Wilson, Lectures page 31.

సాధ్వీకుడు * A saint, a chaste or holy man. ముని. N. IX. 2. 174.

సాశ * n. s. Whet-stone, or hone, grind-stone.

An instrument of stone, metal or wood on which jewels are polished. శుడును పెట్టేరాయి, ంధమునూ రేరాయి, రత్నములుచక్క పెట్టే శాణము. వక్రాలసాశ a machine on which diamonds are cut and polished.

శాశ Error for సాశ n. s. An army. దండు Pal. 177.

సాశశట్టడము n. s. Grinding or polishing. శుడును పెట్టడము, మెరుగుపెట్టడము.

సాశశట్టుట v. a. To grind a knife or razor or sword: to cut and polish gems. శుడును పెట్టుట, రత్నములను మెరుగుపెట్టుట. సాశశట్టనికెంపు an unfinished ruby, a rough gem. Paidemarri. 4. 164. సూనసాయకుడమ్ములు సాశబట్టు మూనికపు శాణచక్రకూకునుపరుడు.

శానా adj. Much, plentiful, very, many, long. నిండా, బహు. శానారాత్రికి very late at night. శానారాత్రిఅయినది it is very late. శానామంది or శానాజనము many persons, much people. శానాదూరము a long way.

శానా adv. Much, very, greatly. నిండా, విస్తారముగా.

సాని n. s. A lady, a woman of rank. It is an affix denoting respectability. (Commonly,) a dancing girl. సానిమిని, అనగా పూజ్యస్త్రీ, దొరసానియని, కన్నెరికమైనవేశ్యయు. D. దొరసాని, ఏలికసాని a lady or queen. రెడ్డిసాని the good wife or farmer's wife. మంత్రిసాని a midwife. Ohendra R. 3. 62. పూనివర్ణింతుదానికే సానిశువకు. S. 3. 56. దానిసంజాడుదిసకున్ననేను సానికూకురనెయంచు.

సానిక or సానికె n. s. An earthen vessel, or deep dish. కుంటికంచము. D. సానికలు, అనగా వెడల్పాటిమానికట్టులు. OG.

సానిది or సానెది n. s. A dancing girl. లంజ. Kod S. 27. వెనువెంటదిరిగితేపిగానితోజెప్పికుకూర్పుకార్యంబుసానిదైన. See సాని.

సానివాండ్లు n. s. plu. వ్యధిచారము చేరజీవించేస్త్రీలుగలజాతి. D.

సాను * n. s. See సానుతు.

సానుకూలము * n. s. Favour or kindness; success. ఉపకారము. ఆశునిపానికసానుకూలమైనతరువాత after he gained this: when he had succeeded in this affair. ఆశునినినాకు సానుకూలముచేసి

యిస్తున్నారా can you manage it for me? అదిసానుకూలముకాకపోయినది it did not succeed, it failed.

సానుకూలము * adj. Favourable, kind. ఉపకారమైన. సానుకూలమైనమాట a kind speech.

సానుకూలముగా adv. Favourably, kindly. ఉపకారముగా.

సానుమత్తు * n. s. A mountain. శుర్యశము.

సానుశు * n. s. Table land, even or level ground on the top or edge of a mountain. శుర్యశనిరంబాధిపతికాకారకీలాయం. SC. Vish. 3. 31. సానుభూములదరుచు గాజదియవడి. ib. 2. 336. హిమవత్పుర్యత కూటసానుశులనుండేతెంచు. రత్నసానుశు the name of Mount Meru.

సాన్తస్వనము * n. s. Comfort, consolation, condolence, soothing. ఆ శాన్తము, ఓవార్యు.

సాన్నిధ్యము * n. s. Nearness, vicinity, proximity. సామీప్యము.

శాపము * n.s. A curse, imprecation, malediction, a blasting spell. శిట్టు. D. In the religion of the Hindus, curses are supposed to possess a great weight: which does not depend on the power or merit of the person who utters them. They are drafts upon the gods: who cannot refuse payment. In the Hindu stories, we often find the worst men, bent on evil designs, still obtain superhuman power by penance: and inflict withering curses. See Southey's Preface to the Curse of Kehama.

శాపక్షుడు * adj. Cursed, lying under a curse. అధిశక్తుమైన.

శాపక్షుడు * n. s. He who is cursed. అధిశక్తుడు.

సాశుత్వము * n. s. The condition of a co-wife, the state of being or having a rival wife. Co-uxority. శుశుత్వభావము, శుశుత్వము. A. 2. 24. నికనుకరాసాశుత్వసంపాదనంబు. N. 3. 122. దితికపోలతలంబులు. తెల్లవారనదితి నెమ్మొమువెల వెలనయ్యుదోడతనిచొనె నేమెరుచియుసాశుత్వముననుగాకనైరింకగలదెయేకడశుశుత్వము.

సాశుత్వము * n. s. An enemy. శత్రువు. RKD. శుశుత్వశుశ్రువు.

సాశురాధి * n. s. Culprit, offender, sinner, he who is guilty. నేరశుడు. Jaimini. 6. 205.

శాపించుట v. a. Error for శాపించుట To curse. తిట్టుట.

శాపెన or సాపెన n. s. Error for శాపము curse, imprecation, malediction. తిట్టు.

సాపెనలకూరి, సాపెనగొట్టు n. s. A foul-mouthed wretch. తిట్టుబోతు.

సామ్రుదీనము * n. s. Friendship. శత్రువులు.

సాఫల్యము * n. s. Fruitfulness, efficacy, success.

శ్రుయోజనసిద్ధి, ఫలోత్పత్తి. తమదర్శనముకావడమువల్లనాజన్మసాఫల్యమైనది in beholding you I have accomplished the great end of my life. [This is a common compliment.] నాకోరికెసాఫల్యమైనది my object is accomplished, my hopes are crowned.

శాబకము * n. s. The young (of any animal.) శిశువు, పోతము. Vish. 3. 286.

శావరము * n. s. The lodh tree (symplocos racemosus.) లోద్రము, తెల్లలొద్దుగు. SC.

సాఖాలు plu. సాఖాళ్లు n. s. A half share. అర్థభాగము. L. 2. 115. మెలతలసాఖాళ్లమేకొన్నవారు. స్త్రీలఅర్థభాగమునుకొన్నవాండ్లు. A. 2. 111. వదివెట్టిలోజతగుడముసాఖాలువచ్చజెలగుశంభారంపువించుతుండు.

సామము or సామవేదము * n. s. The third of the Vedas. తృతీయవేదము. సామగానము the chanting this Veda.

సామము * n. s. Gymnasticks such as sword play, or wrestling. సాము. Chatu. 1. 67. సాముమునానిగొమ్మననుసంబడిదీరితెరమ్ము.

సామము * n. s. Conciliation, pacification, gentle methods, fair means. శత్రువులనునుంచిమాటాడడము. SC. శాంతము, మంచితనము. T. 4. 187. సామదానములగానికనుక.

సామంజస్యము * n. s. Fitness, accordance, propriety. యుక్తత.

సామంతరాగోల n. s. A kind of weapon. ఆయుధవిశేషము, రాగోల, అనగాకుంకలకట్టె. See రాగోల. Pal. 413. సామంతరాగోలసావితేశివనవలభణంబునదాకివసుధేనుడలని. ib. 388. సామంతరాగోలశకరించిమించి. ib. 104. సామంతరాగోలసాచియుపురికి.

సామంతుడు * n. s. A neighbouring king, neighbour. శుద్ధివిషయాంతరరాజు, ఇరుగుపొరుగురాజు, ఇరుగువాడు, పొరుగువాడు. HN. 3. 5. Sar D. 592. దొరలుసామంతులుదుర్గాధిపతులు.

సామగుడు Vulgarly సామగుడు * n. s. A chanter or reciter of the Sama Veda. సామవేదపాఠకుడు.

సామగ్రి * n. s. A thing, article, material, ingredient. Utensil, furniture, goods. ద్రవ్యము, వస్తువు, ఆశ్రయపాత్రాదులు.

సామజము * n. s. An elephant. ఏనుగు.

సామతి n. s. A proverb, common saying, parable. తెుకశంకతికివృష్టాంతముగాలోకులువాడుకగావెప్పేమాట.

సామయాజకము n. s. (a vulgar word) Management. నిర్వాహకము, ప్రాజాపత్యము.

సామయాజకుడు n. s. (a vulgar word) A manager. నిర్వాహకుడు, కార్యగాడు.

సామరస్యము * n. s. Philosophy, friendliness, amicableness. శమభావము, విహితము, పుద్దిక. L. 1. 18. సామరస్యలలామశమలోష్టహేమ. Saubhagya Ratnacar. 16. 4. శివశక్యోస్సామరస్యశుభమనుభూయ.

సామర్థ్యము * n. s. Skill, ability, adequacy, power బలము, శక్తి. సీసామర్థ్యముచూపునవిచారించుకో you must manage it as best you can.

సామర్థ్యవంతుడు * n. s. An able man. త్రాణులవాడు.

సామర్థ్యవంతురాలు * n. s. A skilful woman. త్రాణులది.

సామర్థ్యుడు n. s. (a bad word) An able man. శక్తివంతుడు.

సామర్థ్యురాలు n. s. (a bad word) A clever woman. శక్తివంతురాలు.

సామతాయికుడు * n. s. A principal minister or counsellor. The chief of a company or corporation. మంత్రి, ముఖ్యుడు.

సామాగ్రి n. s. Error for సామగ్రి. which see.

సామాజికము n. s. (a bad word) Management. నిర్వాహకము, ప్రాజాపత్యము.

సామాజికుడు * n. s. Member of an assembly. భర్తశత్రుస్థికుడు. SC. భర్తశత్రులోవాడు. (vulgarly) a manager. నిర్వాహకుడు, కార్యగాడు.

సామాన్య * n. s. She who is common to all, a harlot. పురుషులందరికిన్నిపొత్తుగావుండేటిది.

సామాన్యము * adj. Common, general, usual, ordinary. Middling, inferior, low, base, mean. సా

ధారా మైన, అంజరికిన్ని పాత్ర గాతం తే, అశక్యమైన, తుర్పు మైన, జయైన. T. 2. 51. నిత్యమివ్వ దనుభాగ్యం బెన్నసామాన్యమే.

సామాన్యుడు * n. s. A common or ordinary person, a base man. తుర్పుడు, అల్పుడు. సామాన్యులు people of the middle rank, common folk. వాడు సామాన్యుడా is he a common man?

సామి n. s. Lord, master. శ్రుభువు. D. T. 2. 83. ABA. 3. 65. శ్రుభువు హామి సామి సామి రకు.

సామి * A half. అర్థము, సగము. A (pref.) 55. సామి హార్య యోగ కుక.

సామిత, సామితే, సామిత n. s. A proverb, common saying, parable. పుక సంగతికి దృష్టాంతము గాలోకులు పాడుక గా చెప్పేయట. Sar D. 630. తామసించిన పాడు తామసియనెడు, సామిత నిజమా యె సోభియమాటలకు.

సామి ద్రోహము n. s. Error for సామి ద్రోహము.

సామిత్వము * n. s. Nearness, contiguity, proximity, neighbourhood. దావు. In theology it means Co-existence or being in the presence of God.

సామితి * n. s. An epithet of Hanumān. R. 5. 272. హనుమంతుడు.

సాము n. s. A half. అర్థము. Ila. 3. 170. సాము సోము సోముగోము మోము. టీ|| సాము సోము, సగము గంలక్షుని.

సాము n. s. Fencing or feats of strength. గరిడి. నేలబడితి సాము చేయకూడదు If you lose your footing you will lose your power, what can you do without your right hand man. సాము చేసుట to practise gymnastics or feats of strength.

సాముకంటిచుక్క n. s. అన గావు బ్యా నక్షత్రము. D.

సాముద్రికము * n. s. Palmistry, the interpretation of spots on the body, and of creases in the hand. తేనాములోవుండే మచ్చలు చేతి రేఖలు చూచి అదృష్టమును చెప్పే శాస్త్రము.

సాముద్రికుడు * n. s. He who knows palmistry. మచ్చలు రేఖలు చూచి అదృష్టము చెప్పే వాడు.

సామేను n. s. Half the body. అర్థశరీరము. Vasu. 1. 8.

సామోద్భవము * n. s. An elephant. ఏనుగు. M. VI. 1. 108. చిదవ త్యా మోద్భవస్తోమగుగ్గలమై.

సామ్యము * n. s. Equality, analogy, likeness, similarity, comparison. సాదృశ్యము. Ila. 3. 19. తాను వెంచిన పాక్షేలు తనకు చేత సన్న తడు సామ్యమాదు.

సామ్రాజ్యము * n. s. Empire, sway, rule. రాజ్యము, అధికారము, శ్రుభుత్వము. నూరురూపాయలు యివ్వడము పుక సామ్రాజ్యమా is it a great thing to give a hundred rupees?

సామ్రాట్ or సమ్రాట్టు * n. s. Emperor. రాజాధి రాజు. Jaimini. 4. 138. శుట్టిమ రాళ్ల దృష్ట సామ్రాట్ పురిజనములు.

సామ్రాణి or సాంత్రాణి n. s. Benjamin or benzoin. సామ్రాణి ధూపము incense. సామ్రాణి ధూపము వేసుట to burn or offer incense. సామ్రాణి వత్తి a perfumed taper or candle. N. 4. 111. ధాన్య మాలినినిలువులు ద్వంబు జూపు, మంజు ఘా మోళి వేణి సామ్రాణి వేయ.

సామ్రాణి n. s. A steed. వాజి, గుర్రము. N. 2. 82. మలయు రాయంబకొడవ సామ్రాణి సైక్ల సాదితె చ్చిన జూవి. టీ|| శ్రీ బ్రాహ్మి హంశుతురంకము. ib.

9. 269. విలుక సామ్రాణి శేజీవ జీయ గేరు. టీ|| సామ్రాణి శేజీ, అన గాత్రేష్ఠ మైన గుర్రము. Kalahasti. 5.

49. గార్ల భంబును వేయ గతుల దాటించిన ప్రాజిత్ సాంత్రాణి శేజీయ గునె. HD. 32. రవళించి దాటు సాంత్రాణి శేజీలు.

శాయ Error for చేయ. (See చేయుట) శాయకు for చేయకు he will not do. శాయంకల for చేయకల.

శాయ (Error for చాయ n. s.) Colour. Side, quarter. ఆశాయల towards that. వాగు శాయ గా వెళ్లి నాడు he went along the lake.

శాయము * n. s. Evening, close of the day. సాయంకాలము, శుంధ్యాకాలము. సాయం ప్రాతః every evening and morning.

శాయంకాలము * n. s. Evening. శుంధ్యాకాలము.

శాయంతనము * adj. Belonging to the evening. సాయంకాల శుంబంధ మైన.

శాయంత్రము n. s. (a bad word) Evening. శుంధ్యాకాలము.

శాయకము * n. s. An arrow, also, a sword. బాణము, ఖడ్గము. SC. M. VII. 2. 29. Vish. 6. 13. Bhag. X. 7.

శాయకల A vulgar error for చేయకల.

శాయడము n. s. The common vulgar spelling for చేయడము.

సాయము n. s. Aid, assistance. శుభాయము. D.

సాయమ్ములు Anuk. as ఆయసాయమ్ములు custom-house duties and the like. సుంకములు గంకములు. Pal. 313. ఆయసాయమ్ములు, అవిగౌనికుమ్ము వెంగిరశుకూమునయశిగంకముంచి.

సాయాంతికము * n. s. అనగా ప్రాతః కాలము. D.

సాయామ్ము * n. s. Evening. శంభవేళ.

శాయి * n. s. He who reclines. వండుకొనియుండే వాడు. రంకశాయి he who dwells at Rangam; this is a name of the god, at Srirangam, in the middle of the Cāvēri, close to Trichinopoly.

సాయిలవాండ్లు n. s. A certain class of mendicants who profess fortune telling. మిడిమిడిక్కులవాండ్లు. D.

సాయుజ్యము * n. s. Identification, intimate union, absorption into the essence of the deity. దేవునిలో కలిశిపోవడము. శివ సాయుజ్యమును పొందినాడు (a Saiva phrase, commonly means,) he died.

శాయుట A vulgar error for చేయుట.

సారము * adj. Excellent. శ్రేష్ఠమైన. సారభండము a rich or fruitful country, or soil. DRA. 281.

సారశుతివ్రతాచార గాయనక. P. 1. 403. సారభునసార. ib. 1. 653. సారకస్తూరి. M. XIII. 2.

సారాచారము, శ్రేష్ఠమైననడక.

సారము * n. s. Essence, substance, essential or vital part. The pith, sap, marrow, vigour. The effect. Riches, wealth. Juice. స్థిరాంశము, మెడడు, చేన, బలము, శుక్ర, ఫలము, విత్తము, ఆర్థము, రసము. A. 6. 29. సారాస్వాదన ప్రాణశుంఛకము దృష్టంబాస్థిశంతర్పణ. టీ|| సారాస్వాదన, మెడడునుభజింపగా. లోహసారము steel. వేదాంత సారము an *Analysis of Theology*, this is the title of a certain Christian book. శూన్యసారము (Wilson says) *The Essence of Emptiness*. భూసారము the fatness of the earth. యిందులో సారములేదు in this I see nothing agreeable or valuable. సారములేనిమాటలు dry and empty discourse.

సారంకము * n. s. A deer; a bee; an elephant. The bird called చాటకశుషి which is a species of cuckoo; a swallow, a bird of paradise: (Cuculus melanoleucos.) Also a peacock; also a cloud; also a certain tree. జింక, కుమ్మెడ,

యేనుగ, చాతకము, నెమలి, మేఘము, మొక చెట్టు. Charitra. 1549. సారంకశండ్లు. H. 4. 233. సారంక, సారంక, సారంకములనేరు గమనంబుకను దోయి కరభరంబు.

సారంకరాకము * n. s. A tune. రాగవిశేషము.

సారంక * n. s. A kind of fiddle with five wires, played with a bow. మొకవిధపువీణ. D.

సారణము n. s. A kind of hawk. డేగభేదము. HD. 1. 534. సాశువంబులమంచిజలకట్టియలను పెద్దసారణముల బెట్టు గావిడివి.

సారణి * n. s. A sluice, drain, or canal. చెరువు తూము. D. Vedanta R. 2. 20. సాంద్రనూనమ రందరశత్రువామాశంతకులసారణులుబొమ్మెలంగు చోట. Laxmi Vilas. 3. 60. మరందసారణులు దాలుతు.

సారతరము * adj. More excellent. మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన.

శారద or శారదాంబ * n. s. An epithet of Saraswati. శరశస్త్రీ.

శారదము * adj. Produced in the sultry season, autumnal. శరదృతుశుంబంధమైన.

శారది or శారదము * n. s. A plant (Jussieua repens.) శివశుక్లము, ఏడాకులఅరటి. SC. T. 3. 29.

సారధి * n. s. A charioteer, a coachman. రథము నుగడచేవాడు. D. రథి.

సారమేయము * n. s. A dog. కుక్క. BD. 5. 347. Dab. 187. P. 1. 140.

సారమేయి * n. s. A bitch. ఆడుకుక్క.

సారవ, సారువ vulgarly చారవ n. s. Scaffolding. A canal. In Uddapa and Guntoor, it means a bridge. కాశిపురిమొదలైనవిచేసేవాండ్లకుయెత్తడముగావుండడమున కైకొయ్యలతోకట్టినది, రాతితోకట్టినకాలువ, కొన్నిచోళ్లములలోవంటెనకున్నువేరట. Vasu. 2. 38. ఓరగ్రామాలిననమేరుతులపుప్పొడులసారువులవెంట, సామాకారమిళదేలా, ధారములజారు హినువారి కృతసారిణులబైరైనచెంకలువ. పుప్పొడులసారువులవెంట, అనగా శరాములచేతయేర్పడ్డకాలువలవెంటిగాననిఅర్థము, యింతే కానివ్యాఖ్యానములోవుండేఅర్థముశరశముకాదు.

సారవత్తరము * adj. Best, most excellent. మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన.

సారవర్షిరములు * n. s. అనగావరిగలు. D.

సారశము * n. s. A lotus, or water lily. జన్మము. సారశనేత్రి lily-eyed, fair-eyed, శ్రీ. R. 4.146.

సారశక్తు * n. s. The Siberian or Indian crane, or cyrus. (Ardea Liberica) హంస, చెన్నైదుకు డీయ. D. The male bird stands nearly five feet high. The cry is loud and shrill: these cranes fly in large flocks.

సారశక్తులు n. s. A sort of cakes shaped like small cords. అంతి కెలు. OG. లుకవిధ మైనపిండి వంట. H. 1. 117. బబ్బలు సారశక్తులు.

సారసీన. s. The 'Syrus' or female Indian crane. అను బెగ్గారుకుడి. See సారశక్తు.

సారశక్తియు * adj. Relating to the goddess Saraswati. శరశక్తిశీలంబుక మైన. A. pref. 21. యిత్థి కా గాధ సారశక్తి వ్యాధనంబును, అన గాపాండిర్యమున్ను.

సారా or సారాయి n. s. Arrack, wine, liquor, కల్లువండినది. D.

సారాశము * n. s. The essential part, the pith, the git or purport. శీర్ష, నిస్స, స్వారశ్యము.

సారాయములు (Anuk,) thus శీంశుడసారాయములు wealth &c.

సారాయి n. s. Arrack, wine, liquor. కుడ్యము.

శారి * n. s. A species of jay, commonly called Myna or Maina. A piece, or man, at chess. An elephant's housings. గోరింక, మైనాపిట్ట, హస్తీ కల్యాణము, యేనుగమిది కంబళము, చాత్రాలు, సాగతాలకాయ.

శారి n. s. One time, a turn, occasion. రడవ, లేకు, మాటలు. లుకసారి యొ. రెండు సార్లు twice. మూడు సార్లు thrice. యాసారి this next time. నెలకు లు కసారి once a month. నెలకు నాలుగుసార్లు four times a month.

శారించుట v. s. To brandish or flourish a sword; to cast (a glance): to spread. విశీరుట, ప్రశరిం శుచేనుట. T. 4. 183. అనిది శ్వేదనంబునాంబుల కుక్కులభుజోద్రక్షంభాళి కేలంకాని, రోవోమం దలిక విల్లులును గుడులు గాగుతు సారించి యుట్టుక నక కైద్రువ్రు. టీ సారించి, అలిపించి. ib. 5. 118. కుంచె సారించుటో నుతి. టీ విదిరించుటో నున్ను. N. 5. 49. చర కాయనము నేల నూచి, భుజుముత్ సారించి. టీ చేతులను మైకిలాచి. Tel. Miscell. Vol. 3. verso 293. గడ సారించుచుకా ర్రరీర్వుకుభుజోక ర్వుంబులెంచార. కెంబ్బ. 2. 188. కలనైసంకునకుం దిజూణమువంబుధ్దంబు సారించుటో కలలోననివి హిశంబు గానియది నికంబింక. ib. 2. 103. కడకం

టంసూక్తి సారించుకా. Vajja. 3. 24. దీకుంబును అనుకలవాడితుమునునకుంబుదిర తెర సారించుకా. N. 1. 224. దీలలకంక్రల సారించుకుంబురు సారకుల ను. టీ సారించు, కూర్పుకుండేటి అని తున్నది, శీం కర్పమును మట్టికవరించే అని చెప్పువచ్చును.

శారక * n. s. A species of jay, commonly called Maina, or Myna. గోరింక పిట్ట.

శారకలము * n. s. A chequered cloth or table for playing draughts. రద్మా శారకరణము, సాగతాల సారకలము కలరణము. SC.

శారీరము * adj. Corporeal, bodily, belonging to or produced from the body. దేహశీలంబుక మైన, దేహములో తుట్టిన. Vish. 4. 183. భిక్షుక దంబ కంబునను కు యశారీరకమీయంబును దినముకా, లమీం చివెల్పుకల్లిత సామైది శ్వేయము గా దెలి న్యానిస్తూ.

శారీరము * n. s. A sweet tone, modulated sound, melody. కుంతికంకము. కుంతిశారీరముగలవాడు sweet voiced. దాని శారీరముగా గావున్నది her tones are fine.

శారీరకము or శారీరికము * adj. Corporeal, relating to what is bodily. దేహశీలంబుక మైన.

సారువ or చారుత n. s. A canal. కాలవ. See సారక. Satyabha. 2. 119.

సారూప్యము * n. s. Identity of form, close resemblance, assimilation. శుకూనరూపుమునుగ లిషయండడము. BD. 2. 154. ib. 2. 623.

సారె adv. Frequently, often, repeatedly, again and again. చూటిచూటికి. S. 3. 91. గోరంబుగా సారెగుంటకన్నులు ద్రిశ్వ. N. 2. 334. సారెకు రా కుకూర్చురి కెదెలుకు. ib. 6. 75. వేలుపు వెజ్జుమంబు లు సారె వెతక సారె. ib. 2. 401. గమ్మి నుట్టులు సారెకప్ప చేమి.

సారె n. s. Presents made to a daughter when sent to her husband's house. A pawn or piece at dice-play. Dice. A potter's wheel. కూకు రిని అర్తవారింటికి వంతున కప్పిచ్చునది, సాగతాల కాయయు, కుమ్మర సారెయు. D. కుమ్మర వానిచక్రము, పాచికయున్ను. A. 1. 10. శీవలయధస్య గాగ సారెవేయనకల్లు. టీ సారె, పాచికలు. T. 4. 197. సారెకుండ గవేలు శుమకూకు. టీ సారె, అన గాకుగడ సాలకాయ, చూటిచూటికి అనియున్ను. H. 5. 10. విష్ణుతులకంబువేదక ద్రిశ్వకు చాద్దు నుట్టారు సారె ద్రిశ్వ. Digitized by Google

సారెకు, సారెకుకా or సారెసారెకు adv. Frequently, again and again. కూటికూటికి. P. 1. 267. పేరెలుగునసారెకుంబిలువ.

సారెపాము n. s. A kind of snake of a greenish colour; supposed to be the male of the cobra capello; its bite is not very dangerous. మంచి పాముకు పోతు గావుండే పాము.

సారోద్ధారముగా * adv. Abundantly (as a spring) యధేష్టముగా.

శార్దూరిలము * n. s. A gravelly soil. మొరతుయినుక గల దేశము. R. 2. 24. సింహానఖాంకురచ్చిన్నవార లాకుంభజనితముక్తాఫల శార్దూరిలము.

శార్దూము * n. s. The name of the bow borne by Vishnu. విష్ణుచాళము.

శార్జీ * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

సార్థము * n. s. Set, pack, assembly, body, swarm, crowd, troop. ప్రాణిశిమూహము, వణి క్కంఘము. SC.

సార్థకము * n. s. Utility, profit. Efficacy, good, benefit; fruit, use. ఫలము; శ్రుయోజనము.

సార్థకము * adj. Having a meaning, significant, to the purpose, well adapted, suitable as an epithet, name, or title. Effectual, profitable, useful. అర్థయుక్తమైన, శిశ్రుయోజనమైన, శిఫలమైన, అన్వర్థకమైన. సార్థకనామధేయము a name having its peculiar meaning as చతుష్పాత్తు a quadruped. His name was Jacob: but his sarthaca name was Israel.

సార్థకత or సార్థక్యము * n. s. Effect, profit, suitability; as of a name or title. ఫలము, శ్రుయోజనము, అన్వర్థత. సిద్ధాశ్రమమనేనామము సార్థక్యము గాకలిగెను this name was given by reason of that fact.

సార్థకములేని * adj. Irrelevant, fruitless. నిష్ప్రయోజనమైన.

సార్థవారుడు * n. s. A merchant, a trader, the headman. వైదేవారుడు, క్రయవిక్రయవారుడు. SC.

శార్వాలము * n. s. A tiger. శ్రీ.

శార్వాలవిక్రీడితము * n. s. The name of a certain metre in prosody.

సార్థా n. s. Success, completion, achievement. Good result. కార్యసిద్ధి, అనుకూలము. ఆశునిసా

ర్థాకాలేమ it did not succeed. దాన్ని సార్థా చేసుకొనెను he brought it about, settled it. అది సార్థా అయినది the thing succeeded well. అది సార్థా అవునా will it succeed?

సార్థాపదుట v. n. To be gained; to come to a good result. అనుకూలపదుట, శిఫలమవుట. ఆరూకలువాడికి సార్థాపద్ధతర్వాత after he obtained the money.

సార్థాపరచుట or సార్థాపెట్టుట v. a. To bring about, get it done, get it settled. అనుకూలపరచుట, తీర్చుట.

సార్థు n. s. plu. of సారి A time. రెండు సార్థు twice.

సార్యదా Error for శర్యదా adv. Always, constantly.

సార్యభౌమత్వము * n. s. Universal dominion. శిశ్రుద్వీపశిహితభూపాలకత్వము.

సార్యభౌముడు * n. s. A universal monarch. శిశ్రుద్వీపములుపాలించే రాజు, చక్రవర్తి. కుండిత సార్యభౌముడు a most celebrated scholar.

శార్వరి * n. s. Night. రాత్రి.

శాల * n. s. A house, edifice; hall, room, place. గృహము, శిథ, చావడి. అశ్వశాల a stable, or line. ఆయుధశాల an arsenal, an armoury. ముద్రాక్షరశాల a printing office. చెరశాల a prison. టంకశాల a mint. యాగశాల a place of sacrifice.

శాల n. s. An avenue or walk of trees, a walk, or promenade. దోవకు రెండురట్ల చాల్చు గా పెట్టిన చెట్లు, తోటలో నడవడమునకు చాల్చు గాకట్టినది.

సాల n. s. Error for శాల.

సాలము * n. s. A wall surrounding a building. A tree in general, the "Sāl-tree." (Shorea robusta.) ప్రాకారము, కోట, వృక్షము, యేనుచెట్టు, ఉరుజమీను. SC. H. 3. 5. T. 3. 30. KP. 5. 230. చేవతాసాలము.

సాలకము * n. s. A kind of fish. ఉరుజమీను. SC.

సాలగ్రామము * (sometimes spelt సాలీగ్రామము or సాలీగ్రావము) n. s. The Salagram; which is a species of ammonite, or worm-flint; a stone worshipped by the Vaishnavas as a type of Vishnu. విష్ణుభక్తులు పూజచేసే రాయి. మత్స్యమూర్తీసాలగ్రావము the salagram resembling a fish, the worshipper of which expects to obtain riches.

సాలభంజిక * n. s. A doll, a puppet. సాంచాలిక, శ్రుభమందుచేసినబామ్మ. SC. B. 8. 4697.

సాలవదేక n. s. A kind of hawk. లెకవిధమైనశ్యే నము.

సాలారిక * n. s. అసగాయుద్ధమందుజయించితెచ్చి నస్త్రీ. D.

సాలావ్యకము * n. s. A dog; a wolf; a jackal. కుక్క, తోడేలు, నక్కయున్ను, తోతియున్ను.

శాలి * n. s. Rice in the husk, called paddy. పరి ధాన్యము. D. Surabh. 1. 59.

శాలి * An affix. Thus దైర్యము bravery, ధైర్యశాలి a brave man. బలము strength, బలశాలి a strong man. BRy. 3. 756. శులకితాంశాలి he who is thrilled or in an extasy.

సాలీగ్రావము * n. s. The Salagramam or worm-fint. విష్ణుభక్తులపూజచేసేశిల. See సాలగ్రామము.

శాలిత or శాలిత్యము * An affix denoting possession: thus, గుణశాలిత the having quality; the possession of virtue. శుద్ధగుణశాలిత virtuousness.

శాలు or శాలువ n. s. A shawl. రాంకవము.

శాలుకము * n. s. జాబితాయ D.

సాళువ, సాళువము or సాళువశుక్రద్ద n. s. A hawk used in hunting. దేవిశ్యేషము. Swa. 4. 39. కృష్ణుభీకణ శాపములసాళువములం దదవికెరల్పు యం. Sar D. 46. జూలంబులకరి సాళువలనేడు. P. 1. 554. వేటసాగంజెలరేగిసాళువశుక్రద్దలు. అదివిసల్లసాళువ the black eagle. కొండనల్లసాళువ and కుండేటిసాళువదేక are other kinds.

శాలారము * n. s. A frog. The root of the water lily. కప్ప, కలువమంట. D.

సాలెత్తురును n. s. A spider. లూత. This kind does not (like the శుక్రశులి) catch flies.

శాలేయము * n. s. Land fit for producing a particular rice called Sali. A sort of dill, or fennel (Anethum panmorium Rox. Anethum Sawna. Rox.) యిశ్రేయాయాం, బిన్నకదాకచెట్టు, శాలువ్యప్రాచీరము, రాజనశువద్దుకండేభూమి, శతశుప్యాం. SC.

సాలోక్యము * n. s. Being with God: dwelling in heaven. దేవుడితోసహవాసము. In Mandhat. 6. 161.

శాల్మలి * n. s. The silk-cotton tree, which (like the Sallow) is proverbially big and worthless. A mere braggart. బూరగచెట్టు. Also the name of an island. ద్వీపభేదమున్ను.

సాశ్వము * n. s. A kind of hunting hawk. శ్యేన భేదము. D. *

సాశ్వదేశము * n. s. The name of a certain country. యాశ్వయారుదేశములలోసెకటి.

సావ for చావ (The Root in A of the verb చచ్చుట to die) HD. 1. 2199. సుతుడునీవును సావ జూచిప్రారాంబు. Thus సావపొడిచిరి they wounded him mortally.

శావ Error for శేవ.

శావము * adj. Relating to a dead body. ఓనుగ శింబంధమైన. n. s. Imaginary pollution, proceeding from the death of a relation. శవశింబంధిఅశాచము. SC.

సావశాశము n. s. Leisure, spare time, an interval. తీరిక, వ్యవధానము. ఆశునికొంచెముసావ శాశముమీదతెలిసినది I presently found it was the case.

సావధానము * adj. Careful, cautious, diligent. జాగ్రతగల.

సావధానముక * adv. Attentively, with due heed. జాగ్రతతో.

సావాసము Error for సహవాసము n. s. Association.

సావి n. s. A blasted stalk of withered corn. తీరాశిండకమునుపెయ్యెడిలోయినవైరు. KP. 4. 84. యెరువుజిల్లెడుసావి నెరువుచల్లుక తాభిమాను దైగంబులతానెతిచ్చి.

సావి, శువి, అనేకూటలు ఇతి, అని, అనేటండుకు చర్యాయతదములు. ABA. అవ్యయవర్గ. 108. శువి సావియనియననిత్యర్థమైతనర్ప.

సావిత్రి * n. s. The gayatri or sacred hymn to the sun. గాయత్రి. N. 5. 79.

శాశితము * adj. Governed, ruled, ordered. యేల బద్ద, ఆశ్శాపించబద్ద.

శాశ్వతము * adj. Eternal, permanent, perpetual. నిరంతరమైన, నిత్యమైన.

శాశ్వతుడు * n. s. The eternal being. నిత్యుడు. A name of Siva. శివుడు. D.

శాశ్వతము n. s. Error for శాశ్వతము.

సాష్టాంగము * n. s. Prostrate adoration. Performing kowtow. Literally, touching the ground [స] with [అష్ట] the eight [అంగ] limbs. i. e. the hands, knees, shoulders, breast and forehead. సాగిలబడిదండము పెట్టడము. సాష్టాంగదండశ్రుతముచేసుట to do homage. సాష్టాంగదండము or సాష్టాంగనమస్కారము prostrate homage. A verse describing this, says, కరయగములచరణంబులు, యురములలాటశ్రంబులు న్నభ్యుభయముల్, శరీరభగమోపమైక్తిన్, బయవడి సాష్టాంగమంత్రు పురమనుసంధ్రులు.

శాశి A wrong spelling for శశి.
 శాసనము * n. s. An edict, act or command, a charter or royal grant of land, or of villages, usually inscribed on stone, or copper. A writing; a deed, a contract. Government rule. Punishment. ఆజ్ఞ, భూమ్యాదిదానార్థతేభ్యము, అధికారము, రాజ్యపాలనము, శిక్ష. శిశాశాసనము a charter inscribed on stone. తామ్రశాసనము a charter on copper. కురణశాసనము a will. దానశాసనము a charter of gift. Vesna. 1217. భారత త్రుప్తిన తామ్రపుశలకలుభాశ్రయంకరమున లంకె జేసిముడియమీదరాజముద్రయనురియందన దిగాశాసనంబు. Padma. 3. 58. మింహస్త్రిశ్రాప్త్యులశాసనంబెరుగనేరమింజేసి. క్రూరశాసనము a tyrannical government.
 శాసనీకుడు * n. s. A governor or commander. యేలేవాడు.
 శాసనీయము or శాస్యము * adj. Punishable. నిక్షహర్షము, తాదనీయము.
 శాసనీడు * n. s. A ruler, or commander. యేలేతాడు. ఉగ్రశాసనీడు a tyrant. M. III. 2. 43.
 శాశిలు n. s. plu. Blessed grains. i. e. raw rice coloured with turmeric and used for pouring on the heads of persons, when pronouncing a benediction on auspicious occasions. అక్షతలు. శాశిలుచల్లుట to sprinkle the blessed grains on a person.
 శాసించుట v. a. To punish, command. శికించుట, ఆజ్ఞించుట. Sar D. 307.
 శాసితము * n. s. A governor or commander, a punisher. ఏలేవాడు, శికించేవాడు. BRy. 3. 757. నివనయము శాశితండవంబు నాయుధశాస్త్రదనైసకాలే.

సాశువులు n. s. plu. Mustard seed. ఆవలు. H. 2. 251.
 శాస్త్ర * n. s. A ruler, governor, one who disciplines, controls or punishes. దేశాధిపతి, శికించేవాడు, బుద్ధిదేవరయున్ను.
 శాస్తి * n. s. Punishment, chastisement, correction. శిక్ష, దండన. N. 7. 355. గానయంబెక్కియమ్ము గూర్చియికి నీకు శాస్తి గావింతు కేజనునా భాణమమోఘమంతు.
 శాస్త్రము * n. s. Science, art, law. A book or treatise. శ్రుతము. వేదాంతశాస్త్రము divinity. ధర్మశాస్త్రము law, system, code, ordinance. శిల్పిశాస్త్రము works on the mechanical arts. అలంకారశాస్త్రము rhetoric. సూకుశాస్త్రము a work on cookery. 1. నీతిశాస్త్రము, 2. ధర్మశాస్త్రము, 3. గణితశాస్త్రము, 4. వాహదశాస్త్రము, 5. ఆయుధశాస్త్రము, 6. అలంకారశాస్త్రము, 7. కళాశాస్త్రము and 8. యోగశాస్త్రము are didactic treatises on 1. Prudence; 2. Law, or business; 3. Arithmetic; 4. Tillage; 5. War, or weapons; 6. Adornment, beauty, or love; 7. Lust, brutality; and 8. Mysticism or Philosophy.
 శాస్త్రీ * n. s. A man of science, a learned man, a doctor, one skilled in arts. A title like "Doctor" assumed by learned Smarta bramius. శుడితుడు. In the respectful plural శాస్త్రీలు, శాస్త్రీలుక, శాస్త్రీలవారు or శాస్త్రీలవారు.
 శాస్త్రీయము * adj. Of or belonging to learning; scientific. శాస్త్రీశిష్యులమైన. శాస్త్రీయమర్యాద a prescribed form. శాస్త్రీయమైనశబ్దము a scientific phrase.
 శాస్త్రీకము * adj. Declared, commanded in the books. Proper, legal. శాస్త్రీవిహితమైన.
 సాశ్నీ * n. s. The dewlap of an ox. గళకంబళము, గంగదోలు
 సాహసము * adj. Daring, rash, outrageous, impetuous. తెగువైన, తెగించిన. సాహసవృత్తి bold conduct.
 సాహసము * n. s. Violence, rashness, boldness, temerity, impetuosity. Desperate or wild daring, a phrensied, harrowing act. చూరవ. D. తెగువ, తెగంపు. సాహసమువహించుట to ven-

ture, to dare. A verse cited in the comment on the Magha says ససాహసీమనారువ్యాసో భద్రావేశశక్తిః.

సాహసీకృత్యము * n. s. Deed, feat, outrage, daring act. తెనువైసభి.

సాహసీమువేనుట v. n. To dare, venture, to put forth strength తెలుగుట.

సాహసీయుట * v. n. To dare, venture. తెలుగుట. Chamatic. Manj. 2. 53. చుదింకడసాహసీంతి.

సాహసీకఃఠము * adj. Violent, desperate, bold, rash, reckless, hot-brained. తెనువైసభి.

సాహసీకృత్యము * n. s. Daring, rashness, temerity, impetuosity. తెనువ, తెలుగుట. Vicra. 2. 33.

సాహసుడు * n. s. A bold man. తెనువ.

సాహస్రము * n. s. Many thousands: a host. అనేకవేలు, దండు, దళము.

సాహాయ్యము * n. s. Aid, assistance, friendship. శివోదయత, శివోదయిత. N. 5. 7. Parij. 4. 90. M. VII. 4. 276.

సాహిణము n. s. A stable. గుర్రాలసాగా. Najeh. 2. 66. నరీశసీంధపుసాహిణమువారువక్తులుకులముసాములుకూకువలయాశి. Mandha 1. 5.

సాహిణములు సాహిణములు శరీకృంతుండువ్రాహ్మణులు.

సాహిణి n. s. A groom, a horsekeeper. గుర్రపువాడు. Saw. 4. 37. వేరజంతుమణులమొకటట్టపన్నిసాహిణియొకండుకర్తయెడటికిగొనివచ్చె యంధవాహులంధరంబగుసెకమహాసైంధవంబు. A. 3.

28. రకుటలుగొట్టియడల్పచుసాహిణీలుమాత్రంబరగంకవైవి. టీ సాహిణీలు, రావులు. P. 3. 354.

నకులుడుమర్వ్యరాజధనంబునసాహిణియైరంతుడ.

సాహితి * n. s. Classical knowledge. సాహిత్యము, పాండిత్యము. D. T. pref. 33. రామానుజదివ్యకరిత్రక్రబంధసాహి తీమోహితానల్ప శంకోష. A. pref. 54. సాహితీసమరాంగణసార్యభాము. T. pref. 19.

సాహిత్యము * n. s. Classical knowledge. An implement. Association, connexion. పాండిత్యము. D. కొరముట్ట, శంకరము.

సాహిత్యజ్ఞాని or సాహిత్యజ్ఞానముగలవాడు * n. s. A classical scholar. త్వత్త్వీగలవాడు.

సాహూ interj. Behold! Be attentive! An exclamation used by heralds on the approach

of a king or on the egress of an idol in a procession. శురాకు ఎచ్చరిక. N. 2. 83. నలుమూసుయ్య చుటూచుటింకడతెలంబంజేరి శేజేలరాములు, సాహూయ్యసాహూయ్యరింబసుభలొద్ద్యభక్తకాంతిచ్చుట. టీ సాహూయసి, శురాకుచ్చెప్పగా. Aniru. 4. 4. సామిసాహూయ్యశురాకుచ్చరికయనుచు, వేత్రహస్తులుచులుమారుచిస్తువింతు. N. 2. 463, వేత్రసాహూయినాదమంబు విజయమునగ. టీ సాహూయసి, శురాకుచ్చెప్పే ధ్యనులు. Siva. 5. 106. శ్రవణిస్ఫురికిశిందిబంధలభశోసాహూయినాదవిడక.

సాహ్యము * n. s. Society, conjunction. శేషనము, శివితత్వము. Lalito. 12. 42. అతశ్రవణమయాసాహ్యంకర్తవ్యంమంత్రినాయక.

సాహెత్, సాహెత్తు or సాహెత్తుగా * adv. In alight, in view, in presence of, before. Manifestly, openly, publicly. Very, real; own. శిక్షులుమందు,యెడట, శ్రత్యముగా. సాహెత్వాది or సాహెత్తువాది that very man, the identical person. వాడుసాహెత్తుగావచ్చినాడు he came in person సాహెద్దిష్టులు Vishnu himself. సాహెత్తుడు an uterine brother, own brother. అతనూతోసాహెత్తుగాచెప్పినాడు he himself told me this. సాహెత్, శ్రత్యము, తుల్యము. RKD.

సాహెత్తరించుట * v. n. To manifest himself; become manifest or present. శ్రత్యముచుట, ఎడటికివచ్చుట. Naishad. 5. 2. Cuchelo. 3. 75. శకటదానవవైరిసాహెత్తరించె.

సాహెత్తారము * n. s. Presence, interview, audience. శిక్షులుము, శిందర్శనము. అతనిసాహెత్తారమువల్ల by his presence. ఆయనసాహెత్తారమునాకుకాకమునుపే before I had an interview with him.

సాహెత్తృతము * adj. Made manifest. శ్రత్యముపైస.

సాహెత్తృతి * n. s. Personal presence; interview. శిందర్శనము, శ్రత్యముకావడము. P. 1. 104.

సాక్షి * n. s. A witness, he who declares. Testimony, proof, evidence. శ్రత్యముగాచూచినవాడు,యొకనవాడు. వేత్రనిసాక్షిగానేనట్లెచెప్పలేదు I swear by God that I did not say so.

తమ పాదసాక్షిగానేనతన్నె చూడలేదు I swear by thy feet that I did not see him. అంతరాత్మ సాక్షిగానే నొక పాత మెరుగను my heart bears me witness that I did no wrong. అన్నిసాక్షిగా in the sacred presence of the god of fire. తం చభూతసాక్షిగానే నెరగను I swear by the five elements, that I am not guilty. (A formula in the ordeal.) ఏక సాక్షినికర్తవ్యం a single witness will not suffice. Vema. 1650. తమరు చూడగా నెతమవారుకొందరు, చచ్చు తెల్లతమకు సాక్షిగాదె? Is not this a proof?

- సాక్షికావు n. s. A witness. కండ్లారచూచినవాడు, యెరిగినవాడు.
- సాక్షిభూతుడు * n. s. A spectator, or overseer. చూస్తూవుండేవాడు.
- సాక్ష్యము * n. s. Eye-witness, testimony, evidence. శ్రుత్యముగా చూడడము, శ్రుత్యముగా చూచిన దాన్నిచెప్పడము. సాక్ష్యముగా as an evidence.

శి, షి, సి.

- సి for శ్రీ adj. Glorious, illustrious, excellent, eminent. శ్రుభాస్వితమైన, శ్రేష్ఠమైన. Vasu. Pref. 107. సిరంగరాయశృతనారంగ ద్రవోజాలముల్.
- సింకంపుట్టి n. s. A certain measure of capacity, termed the great candy or puṭṭi. పెద్దపుట్టి.
- సింకడు n. s. (masc.) A gypsey. ఎరుకలవాడు. S. 1. 19. మాసింకడల్లతరికొండదరికలలమోచి తెచ్చినదియిది.
- సింకము n. s. A lion. సింహము. M. IV. 4. 93. Bmj. 2. 37.
- సింగాణి adj. Made of horn. కొమ్ముతో చేసిన. S. 1. 158. సింగాణివింకులు.
- సింగాణి n. s. A bow. విల్లు. D. N. 4. 210. Bhanu. 3. 81. నీచేతికింగాణిజూచినచోతుంపనికూపులు మృదుర్యజాతులరయ.
- సింగారము adj. Ornamented, handsome. అలంకారమైన, అందమైన.
- సింగారము n. s. Beauty, ornament, decoration, prettiness, embellishment. అందము, అలంకారము. See శృంగారము.

- సింగారించుట v. a. To adorn, to trim. అలంకరించుట.
- సింఱ n. s. Irritation. కోతము. వానికిసింఱరేగినది he is enraged.
- సింఱ n. s. (fem.) A gypsey. ఎరుకలది.
- సింఱణి or సింఱణి adj. Made of horn. కొమ్ముతో చేసిన. Swa. 4. 36. రాణసెప్పారుతాణంపుసింఱణితళ్లు కులకోరులతరకశంబు. T. 2. 22. కనుబొమ్మలుసింఱణివిండ్లు. కొమ్ముతో చేసినవిల్లు.
- సింఱణి or సింఱణి n. s. A bow. విల్లు. Swa. 4. 160. తిరిగితిరిగిసింఱణినేయచుంజుట్టుకొనిరా. T. 5. 69. సింఱణివడింగరమునగొని. ib. 5. 75. అందపుసింఱణిమ్రోయజేసి. A. 2. 30. సింఱణితరకశంబులు. టి|| విల్లున్ను, అంబులపొదిన్ను.
- శింఱనాదము n. s. Nonsense, stupidity, folly. వెల్రచేష్ట.
- శింఱనాదము n. s. A horn, a trumpet. కొమ్ము. P. 4. 100. విన్నూరికం తెగ్రుచ్చిన శింఱనాదంబుగుర్తంపువిక్కులకుట్లబుర్ర. Yayati. 3. 60. వ్రైవాలతో గరేకుకకపాలగాగవు, ప్పొడిమేననలదినమూతిగా గ, శిరిమారులేమాడు శింఱనాదముగాగ. Chandra Bhanu. Chari. 2. 45. పెరచేతివెత్తవుమురువుతోగళమునదాల్చినశింఱనాదంబుతోడ.
- శింఱిలీకము n. s. The great black monkey. పెద్దనల్లకోతి. H. 5. 400. ముంఱిశివంఱిజోణంఱిశింఱిలీక, గుంపు, కూనిసిగోతులగొన్నికొనియె. S. 1. 157. ఎఱగనన్నములోనివిసిములనేర్పరచుసింఱిలీకలు.
- శింజ* n. s. Tinkle, tinkling sound. Twang, ringing, jingle. A bow-string. భూమణశబ్దము, ధనుర్దుణము, అల్లె.
- శింజిల్ * adj. Tinkling, ringing. ధ్వనిచేసే. B. 3. 1002. మంజుసింజిన్మణిమండీర.
- శింజానము * n. s. Tinkle, glingling. అలంకారములధ్వని, సొమ్ములశబ్దము. DRA. page 244. మంజులశింజానమండీరరవము.
- శింజితము * n. s. Ringing, clink, clank, tinkling. భూమణశబ్దము.
- శింజిని n. s. A bow-string. నారి. M. VIII. 6. 316.
- సింఱూరము * n. s. Red lead, minium. A sort of tree. ఎర్రవర్ణము, కృత్విశేషము.
- సింధుదేశము * n. s. Sindhu; the country on the banks of the Indus. సింధునదీప్రాంత్యభూములు.

సింధుశ్రుతి or సింధుకన్య * n. s. Daughter of the sea, an epithet of Laxmi. లక్ష్మి.

సింధుగజము * n. s. An elephant. ఏనుగు. M. VII. 1. 75.

సింధువారము * n. s. A small tree, (Vitex negundo.) సిద్ధిందీ, వావిలిచెట్టు. Parnj. 3. 89.

సింధువు * n. s. The ocean, the river Indus : the country on its banks. శముద్రము, నదీవిశేషము, తన్నికటదేశము.

సింధువేణుడు * n. s. He whose couch is the bed of the sea. i. e. Vishnu. విష్ణువు.

సింధూరము n. s. Error for సిందూరము.

సింబ, శింబ, or శింబి * A legume, a pod. ముద్గాది తప్పి, పెసలపొట్టు మొదలైనది.

శింశు or శింశు * A tree (Dalbergia Sissoo.) అశోకవృక్షము. (లింబచ్చుక, ఇరుగుడుచెట్టు. SO.)

శింశుమారము * The equator, or zodiac. The Gangetic porpoise. సూర్యచంద్రాదులు తిరిగే చక్రము, మొశలి. Vish. 3. 269. ఆనయంబు శింశు మారాకృతినున్న జ్యోతిశ్చక్రమును తదధిష్ఠితార్చన చంద్రాదులును. A. 4. 25. నీలాంకము శింశుమార మెంకయంగా వెంటనే వాచునా. H. 4. 31. శింశు మార చక్రవికాశితంబై మేరువునుంబురదించుత్రీ రంబున. P. 4. 30. క్రకచుండను దారుణశింశు మారచున్న నుండుకా. టి|| శింశుమారము, మొ శలి. SO. అంబుమర్కటే, సిదక మొశలి, అచ్యుతే.

సింహము * n. s. A lion. The sign Leo. (In composition used to denote) eminent, chief. కృగేంద్రము, అయిదోరాశి, శ్రేష్ఠము. సింహము or సింహశ్రుతిలక a large timber. లావాటి పేకుమాను. కవిసింహము a noble poet. సింహశ్వేత్తుము a killing thought, a dreadful apprehension (lit. the elephant's dream of his mortal foe the lion.) సింహాలలాటము An ornament in the form of a lion's head, the figure carved on the front of the pole of a Hindu litter.

సింహాలలాటము n. s. Error for సింహాలలాటము. See సింహము.

సింహద్వారము * n. s. The portals or front gate of a house. తలవాకిలి.

సింహనాదము * n. s. War cry : war whoop. Huzzas. షేళ, యుద్ధకాలములో ధటులు అరిచేలరువు.

సింహశ్రుతిరము * n. s. A name of the town of Nelloor. నెల్లూరు.

సింహళదేశము * n. s. A certain country : supposed to be Ceylon. శ్రీలంక దేశములలోది.

సింహశంకరాననుడు * n. s. A man of noble presence or figure. శర్వాంగసుందరుడు. D. M. VIII. 1. 18.

సింహాణము * n. s. The rust of iron. మందూరము, ఇసకవిట్టెము, చిమిడియున్ను.

సింహాళోకనము * n. s. Retrospection, A trick in versification making each line begin with the last word of the preceding one. వెనకకుముల్లిమల్లి చూస్తూపోవడము, కుడ్యములో ముందుచెప్పిన పదమును మల్లియైత్తునూరావడము. T. 3. 63.

ఇది మనూహర కాంతికింపైన వింబంబు వింబంబు గాదిది వెగడుకెంపు, కెంపు గాదిది లేటియొంతునిమంకెనమంకెన గాదిదినుంచి విగురు.

సింహాసనము * n. s. A lion seat, a seat or throne supported by sculptured lions. సృహాసనము, భద్రాసనము.

సింహాసనస్థుడు * n. s. He who is enthroned. పట్టాధిపతియగుడు.

సింహి * n. s. A lioness. ఆడుసింహము.

సింహి or సింహిక * n. s. The mother of Rahu. రాహుయొక్క తల్లి.

సింహుండము * n. s. The plant called Euphorbia antiquorum. వజ్రకంటకము, బొమ్మజెముడు.

సిక n. s. A crest or lock of hair left on the crown. శిఖ, శేఖబంధము.

శికండి n. s. See శిఖండి.

సికత * n. s. Sand, a sandy soil. The stone or gravel in the bladder. చాలుక, యిసుక, యిసుక భూమి, అత్తరీ.

సికతామేహము * n. s. The stone or gravel in the bladder. అత్తరీ, మూత్రకృక్రము.

సికతిలము * adj. Sandy. యిసుక గావుండే. R. 5. 225.

సికిలింతుట * v. n. To neigh, as a horse. షూషారవముచేసుట.

సిక్తము * adj. Wetted, sprinkled. తడవబడ్డది, చిలకరించబడ్డది. మధుసిక్తము moistened with honey, honied. Vicra. Ch. 5. 82.

సిక్తకము * n. s. Bee's wax. మధుమృత్తుము, మయినము. SC. A. 1. 34.

శిక్యము or సిక్యము * n. s. The string or loop, suspended from either end of a pole or yoke to receive the burthen, the string or loop suspended from the ceiling of a house to hang things on. కాపతిపుట్టి, పాలకుండలు మొదలైనవి పట్టెల్లయ్యున్నవి.

శిఖ * n. s. The point, top, a crest; a peacock's crest; the lock of hair left on the crown of the head at tonsure. Flame. కొన, జుట్టు, నెమలిజుట్టు, అన్నిజుట్టలయ్యు. అందిలే శిఖ అంజకుంఠే కాళ్లు కట్టుకొనేవాడు a time server: beggar on horse-back.

శిఖండము * n. s. The tail of a peacock. Locks left on the crown or the sides of the head, at tonsure. మయూరవాలమ్ము, నెమలిపురి, చూడము, జుట్టు. SC.

శిఖండకము * n. s. Locks of hair, left on the head at the time of tonsure. కాకకము, పిల్లజుట్టు, చుండు.

శిఖండి * n. s. A peacock. A peacock's tail. An arrow. A cock. నెమలి, నెమలిపురి, జూరము, కోడిపుంజున్ను.

శిఖండి * n. s. Name of the son of Drupada: who being at first a female, the daughter of Drupada, was (by force of tapass) metamorphosed into a man: like Iphis, in Ovid. Commonly, a hermaphrodite. A sort of Boa, commonly called రెండుతలలపాము or మనూలిపాము a thick snake: (hence) a stubborn jade: a pertinacious wretch. మొండి, మూర్ఖుడు, ద్రుతుడ రాజకొడుకు, అడవిగాక మొగవాడు గాకయ్యుంది గావుండేమనిపి.

శిఖండికము * n. s. A cock. A certain plant: called Abrus Precatorius. కుక్కటము, కాలగుంజాయం, నల్లగురు వెండయన్ను. SC. Lalit. 5. 51. అశోకమండలికాండ శతాండకశిఖండికం. శుక్లశోకమువల్ల నెమలియని అర్థమాకున్నది.

శిఖరము * n. s. The point, top, tip, peak, summit. వృక్షాగ్రము, శుక్రశిఖరము, కొన, శిఖరదాదిమనీషాభిమానిక్యము. N. 9. 139.

శిఖరి * n. s. A mountain. A tree. శుక్రశిఖరము, కృష్ణము. Padm. 3. 34.

శిఖరిణి * n. s. A dilute mixture of plantains or melons in curds with sugar and spices. Name of a certain melodious metre. రసాలాటాం, పెరుగులో అనేకద్రవ్యాలుకూడిచేసినది, వృత్తభేదము.

శిఖరిమాత్రము * An attitude in dancing. అభినయభేదము. Chatu. 1. 51.

శిఖములే * n. s. The gem of a diadem: the crest; the principal jewel. చూడాములే. సృజశిఖములే the noblest of kings; the most glorious prince.

శిఖవళము * n. s. A peacock. నెమలి.

శిఖ * n. s. A name of fire. A peacock. అన్ని, నెమలియన్ను. Ila. 4. 62.

శిఖ n. s. A lock of hair, left on the crown of the head, at the time of tonsure. See శిఖ. Radha. 1. 30. శిఖశుభ్రుత్వముజుట్టి. N. 9. 229.

శిఖండి n. s. See శిఖండి.

శిఖిగాలు, శిఖిశుభ్రుత్వము or శిఖిశుభ్రుత్వము n. s. plu. A fine sort of areca nuts శుభ్రములు శుభ్రములుగా శుభ్రదేశావ్యయైశుభ్రములు.

శిఖింతుట v. n. To neigh. శూషారవము చేసుట.

శిఖితి n. s. One who is ashamed. సిన్ధుగలది. N. 9. 151. కంచెలవాసిగ్గరి తాడువంతుని.

శిఖితికాడు n. s. He who is ashamed. సిన్ధుగలవాడు. L. 10. 102. చెత్తుడెవ్వరితోడ సిగ్గరికాడు.

శిఖితికనము n. s. Shamefacedness, bashfulness. సిన్ధుగావుండడము. Prabhavati Pradyum. 5. 31. నశినదకాశిసిగ్గరికనంబుగదామనియంతచెల్లునే.

శిఖితి n. s. Shame, modesty, timidity. లజ్జ.

శిఖితికనుట v. n. To blush, to be ashamed. లజ్జించుట.

శిఖితిమాలిన adj. Shameless, impudent. లజ్జలేని.

శిఖితి * n. s. A tree; Hyperanthera Morunga. మునగచెట్టు. Lalito. 3. 40.

శిఖితిము * n. s. Cloth, clothes. వస్త్రము. D. N. 9. 59. హరికణ్ణముకమనీకుండలమేచకశిఖితియచయమునందనుతునకుకొలితగునవర్ణకిరీటముగలిగె. టీ||శిఖితియచయము, వస్త్రీశేమూహమున్ను.

శిఖితిము or శిఖితిము n. s. A flag, a banner. భస్మము. M. VII. 5. 257. గదద్రిప్పిటివైసిననదిరథ్యంబులనుసూతునరదముసిడముకొదియరుతులు సేయ. M. VI. 1. 340. తిరిగడ శిఖితిముకొ. ib. II. 2. 4. ib. VII. 2. 127. Digitized by Google

సిడి plu. సిట్లు or సిడులు n. s. A hook or goad.

A machine on which men of the inferior classes are suspended in the air, by a hook passed through the sinews of the back and swung around in honor of పోలరమ్మ Saint Small-pox ; a form of Parvati. This is done in performance of a vow: and if the penitent has not resolution, or leisure, to undergo this, he hires a man for a rupee or two, to suffer in his stead. సిడిబండి a cart in which this machine is placed. గాలశ్రుసిడి The name of this machine: or of this practice. గంతుసిడి a basket in which the devotee (instead of being hooked up) is seated and swung about. ప్రార్థన గాంధ్యవీశ్రున తగిలించుకొని ఆ దే గాలశ్రుమాను. యాదేవతకు శ్రుతి శంకర్పరమున్ను మేకపాతు సిడి పుకటిసర సిడి పుకటి జరుశ్రుతూవుంటారు in honor of this goddess they every year swing a goat and a man. సిట్లు, ఆన గామొద్దీ పైలు. D. M. VII. 2. 120. సిట్లు చూపిన గంధ సింధురంబును. ib. IV. 5. 92. ఏనుం గునకు సిట్లు చూపినట్లు. ib. VI. 2. 311. కనుగొని సాత్మకి యేనుం గునకు సిట్లు చూపినట్లు కోటంబున. H. 2. 100. ఆ గంతుకొవలయక వేటలు, బోన ముల్ శిడులు గామించెకొనుతోత్పల్లికై.

సిడిముడి n. s. Wrath, anger. కోటము.

సిడిముడిశంధ్రు n. s. plu. A kind of fruit. ఫలవిశేషములు. Charitra. 1549.

సిథ * n. s. Sugar. శర్కర.

శితము * adj. Thin, weak, feeble. Sharpened, whetted. దుర్బలమైన, కృశమైన, వాడియైన.

శితము * adj. White, bright, light-coloured. శుక్లమైన.

శితకరము * n. s. Camphor ఉచ్చకర్పూరము.

శితకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శితకుడు or శితగుండు n. s. A dastard, a mean wretch. యుద్రుడు అని తోచినది. BD. 3. 771. రేయగుంబగులు జేయది గండ్టి శితగుండు గలదె. L. 4. 274. శికిమోకాలాద్ధు శితకునిభంబి.

శితదీపి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శితాంబురునాము * n. s. The white lily. తెల్లరామర. A. 6. 128. శితాంబురున్నేక్రని.

శితాననుడు * n. s. The white faced eagle, the bird of Vishnu. గరుత్మంతుడు.

శితాభ్రము * n. s. Crude camphor. ఉచ్చకర్పూరము.

శితి * adj. White. Black. తెల్లని, నల్లని.

శితికంఠుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

శిథిలము * adj. Slack, loose, flaccid, lax, relaxed, inactive, inert, inattentive. శ్లథమైన, దృఢము కాని, కదిలిన, వదులైన, కుండమైన, జడమైన.

శిథిలి * n. s. A white ant. వమ్మి, చెద. See notes on వమ్మి.

షిద్దుడు * n. s. A libertine, gallant, paramour. విటుడు.

సిద్దాయము n. s. Saving in expenditure; economy. Embezzlement, pickings. Tax, fee. శలశ్రుకుయిచ్చిన దాంట్లోకొంచెముకొంచెము గా గ్రహించికూడ బెట్టడము, అశుహారించడము, వర్తన, రుసుమున్ను.

సిద్దీ or సిద్దివాడు n. s. An African, a black; an Abyssinian. నల్ల గామొద్దువలెయేనుగంతులముగల కామాటితనివాడు, యిటువంటి వాండ్లను పూర్వము రాజశంస్థానములలో పెట్టిపోషిస్తూ వచ్చినారు.

సిద్దె n. s. An oil bottle. స్నేహపాత్రము. చెయిసిద్దె a small bottle, an oil bottle made of brass or tin. Jagann. 1. 79.

సిద్ధ * See సిద్ధుడు.

సిద్ధము * adj. Ready, prepared. Accomplished, completed, fulfilled. Real, right. Cooked, boiled. True, certain. Eternal. సిష్టన్నము గావుండే, నెరవేర్చబడ్డ, న్యాయమైన, నిత్యమైన, శుక్వమైన. రూఢమైన, యథార్థమైన, శ్రుసిద్ధమైన. జడడమునకు సిద్ధమై పుండినందున as it was ready to fall.

సిద్ధము * n. s. Readiness. Reality, truth. సిష్టన్నము గావుండడము, శున్న ధము గావుండడము, తార్కికత, వాస్తవము.

సిద్ధము * n. s. The twenty-first of the astronomical Yogas. విష్ణుంభాదియరువైయేడు యోగములలోయరువైయొకటోది.

సిద్ధక్రియ * n. s. An action done by a sage or saint. An elixir or miraculous medicine. సిద్ధశ్రురుముడి చేతచెక్కబడ్డ మహోషధము, శురమహంశక్రియ.

సిద్ధశురముట * v. a. To prepare. సిష్టన్నము చేసుట.

సిద్ధశ్రురుముడు * n. s. One who by devout abstraction and severe mortification has acquired spiritual perfection, and superhuman powers.

యోగబలముచేత అమానుషశక్తిగలవాడు, మహా శ్రుయూడు.

సిద్ధముగా * adv. Actually, verily, doubtlessly.

నిజముగా, తాత్పర్యముగా, నిశ్చయచేమాముగా, శక్తి స్పష్టముగా. సిద్ధముగావున్నది it is ready. సిద్ధముగాచెప్పుట to tell positively.

సిద్ధముచేసుట * v. a. To make ready, prepare. నిశ్చయముచేసుట.

సిద్ధాంతము * n. s. Demonstration. Established truth, principle. Conclusion, result, decree. A mathematical work. రాష్ట్రాంతము, స్థానము, నిర్ణయము, నవవిధవ్యతిర్క్రమము. సూర్యసిద్ధాంతము a celebrated mathematical work.

సిద్ధాంతశుచిచాంక్షము * An almanack. The title of one which is used by the Telugus and Kannadis. ద్రావిడులుతవృక్షదమహింజువులచేత వాడబడే శుచిచాంక్షము.

సిద్ధాంతి * n. s. A follower of the Mimamsa philosophy. A demonstrator, who establishes his conclusions. A mathematician (మీమాంసకుడు) one who prepares an almanack. శుచిచాంక్షమునుసంపాదించేవాడు.

సిద్ధానుస్వారము * n. s. The natural N : that is, the circle, "o" (the nasal character) which is fixed, not changeable. శివజమైననున్న.

సిద్ధి * n. s. Fulfilment, accomplishment. The attainment of any object, success : the result or fruit, effect. Ascetic perfection : acquirement of supernatural powers. నిశ్చయ, నెరవేరడము, వాంఛితప్రాప్తి, ఆశీర్వాదులుచేకూరడము, ఇష్టసిద్ధి, ఆభీష్టసిద్ధి. మ సౌరధసిద్ధి the gratification of a wish. క్రియాసిద్ధి the completion of a deed. మంత్రసిద్ధి a charm taking effect. కాయసిద్ధి being invulnerable. L. 19. 166. కొట్టిననవియకుండుటకాయసిద్ధి. ఆయనసిద్ధినిపొందినాడు he died or went to heaven. Tripura Siddhanta. 15. 4. దేహేస్తికృతసిద్ధినిచఘటికాసిద్ధిమేవన. సిద్ధిరస్తు let him be happy, be it successful.

సిద్ధించుట v. n. To be effected, fulfilled or accomplished. లభించుట, ప్రాప్తమవుట. ఆయనకుమోక్షమునిచ్చింపినది he gained final beatitude.

సిద్ధుడు * n. s. A hermit gifted with supernatural powers by magic methods ; a sort of demigod,

a sage, a seer. దేవతానివిశేషము, అశిమాదిగుణోపేతోపాద్యవగువ్రాధ్యుని, వ్యాసాదులు.

సిద్ధురాలు * n. s. A female recluse, gifted with supernatural powers by magic methods. అశిమాదిసిద్ధిగలస్త్రీ.

సిద్ధము or సిద్ధలము * n. s. A beauty spot ; a bright or golden tint or spot on the body. సిద్ధము.

శివసిద్ధుడు * n. s. బట్టరలవాడు, శివుడు, విష్ణువు.

శిశ * n. s. A drop or root growing down from the branches ; a branch. ఉడ, కొమ్మయున్న.

శివీక or శివక * n. s. A litter, or palanqueen. యాత్యయానము, పాలక. SC. Sar D. 40. R. 6. 58. BRK. 534.

శివీరము * n. s. A camp. శ్రుంధావారము, దండవిడిసినశివలము. SC. Vasu. 4. 6.

సిద్ధి or సిద్ధిరట్ట n. s. A cullender, a strainer. గంజివారేటకప్పుడు రతిలమీదమూసేరట్ట. H. 5. 13. విల్లులసిద్ధి a perforated strainer.

సిద్ధితి n. s. Bashfulness, modesty. సిస్ట. D. Nagnigit. 3. 276. KP. 4. 72. కాంతుడువిరట్టదైవం, కాంతకుసిస్టవదజైలుగాకకలకటా, కాంతుడుశివీతి కాదై, కాంతయనజైనయెట్లుకాశ్రురమింకక.

సిద్ధితి n. s. See సిద్ధితి.

సిద్ధిము n. s. A beauty spot ; a damask mahogany tint ; a bright or golden tint or spot on the body. సిద్ధలము. Pandu Ranga. 3. 118. శిశ్చుసిద్ధిములోగలుగుచున్నలయెడకొంగుదాలుగా.

శిశ్చికము * n. s. Charcoal. ఇంగులము, బొగ్గు SC.

శిర or శిర * n. s. Any tubular vessel of the body, a nerve, a vein, a tendon, a gut. ధమని. బోలునరము, వరివెన్నుయొక్కచిర. SC.

శిరము * n. s. The head, top. తల, వృక్షగ్రము, సిరంగము for శ్రీరంగము n. s. "Serlingam" The sacred town near Trichinopoly.

శిరంజిచెక్క n. s. A shrub used to produce a red die. తుకచాయచెక్క.

శిరము or శిరము n. s. The crude camphor or powder శిశ్చకర్పూరము, పొడియున్ను. OG. కశ్రము. Siwa. 2. 59. దొరగనకుచక్కకర్పూరశిరము. టీ|| రజమున్ను.

శిరసావహించుట * v. a. To acknowledge the receipt of (orders :) (literally to place them on

the head.) అర్జునుని సహాయమున in submission to your command: obediently, submissively.

శిరశ్రీము or శిరస్యాగము * n. s. A helmet, a hat, a cap. యినతగొలుగులతో కట్టినకుక్కాయి, ముకుటము.

శిరస్సు * n. s. The head, the top. తల. రాజాశిరస్సులకు అర్జునుని చెప్పినాడు the king ordered them to be beheaded.

సిరాజీ, అనగా శ్రేష్ఠము. D.

సిరి or శిరి for శ్రీ Name of Laxmi, the goddess of riches, wife of Vishnu. Fortune, prosperity, wealth. Beauty, splendour, lustre. లక్ష్మీదేవి, శంకడ, అండము, శోభ. Dab. 76.

శిరిగాస్తు adj. Extreme, great. మిక్కిలి అని తోచినది. Pal. 342. భీతును సిగ్గుబడి శిరిగాస్తు ప్రేమ.

శిరిమాను n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము.

శిరికింగాలవర్తి n. s. A certain boyish game. విస్తవ్యాండ్ల ఆలలో భేదము. OG.

శిరీషము * n. s. A kind of tree (Acacia sirisa) కపితసము, దిరితెన చెట్టు.

శిరోగృహము * n. s. A turret, an upper room. చంద్రశాల.

శిరోజములు * n. s. Tresses. వెంట్రుకలు.

శిరోధి * n. s. The neck. మెడ.

శిరోభారము * n. s. Headache. తలసెప్పి.

శిరోమణి * n. s. A gem worn in the crest or on the head. చూడామణి.

శిరోరుహము * n. s. The hair; the tresses. వెంట్రుకలు.

శిల * n. s. A stone. పాపాణము, రాయి, కడకకింది మురదకమ్మియు. D. Parij. 1. 10. శిలామయము built of stone.

శిలము * n. s. Gleanings: grain gleaned. A small earth worm. తరిగి యేరుకొనే మునిబీవనము, ఎర్ర, అనగా వానపాము. D.

శిలసీల Anuk. Quickly. త్వరగా. R. VII. 154. ఫెళ్ళ ఫెళ్ళ నార్పి మల్లడిగ బేర్పి జవంబున చెట్టు చెట్టును కొనిల సీల బ్రాకి పూబాదలు బించి హళా హళి గాళు లావళుత్ జలజల రాల్చి.

శిలాజకు or శిలాజిక్తు * n. s. Bitumen; also red chalk. కర్పత ధాతు భేదము. D. దీప్తి సున్నములో పొవిగి ధన్యము చేశి వెట్టల కుయిస్తారు.

శిలాశ్రుచ్చము * n. s. Storax or benzoin. గుగ్గిలము, సాంబ్రాణి.

శిలాశ్రుచ్చము n. s. A fish, one species of sparus. మత్స్యవిశేషము.

శిలాహారి * n. s. A sage, a saint (as living on alms or gleanings) ముని. N. 7. 189. శిలాహారి నారింసి మేధింపు మింక శిలాహారి రూపంబు చేపాపు మింక శిలాహారి, ముని. శిలాహారి, పాపాణము వలె ముసాహారము.

శిలాక్షరము * n. s. Engraving, writing on a rock. Metaphorically, an irrevocable promise. రాజిమాడ చెక్కిన అక్షరము. One verse says నిలువెల్ల అమృత సారము, శుభకెల్ల శిలాక్షరంబు.

శిలీంధ్రము * n. s. The flower of the plantain tree. A mushroom. A small earth worm. అరిటి శుల్కము, కుక్కో గొడగు, ఎర్రయు. D.

శిలీముఖము * n. s. A bee: an arrow. అళి, కుమ్మెద, బాణమున్ను. Paidim. 4. 291.

శిలుగు plu. శిలుగులు n. s. Mischief, trouble caused by disputes. ఆశుడ. D. చెరువు, శంకటము, తొండర. P. 1. 626. జలధి గ్రామ జిని భటుండన నినిచ్చు తే బ్రతుకొంతు గానిలుగు త జేసి గణంతు కేడై రహరించె. శిలీ నిలుగు త జేసి, ఆశుడలను గావించి. L. 5. 54. నందన నిలుగు త న్నారయెరింగి. శిలీ కూతురి ఆశుడ. H. 1. 2420. జిలుగులు, నిలుగులు, శస్త్రవశ్రుములు. నిలుగులు, అనగా తొండర కిందికి వచ్చిన పని భావము.

శిలువ n. s. A cross. కొర్రు (thus rendered in Pt Matt. X. 38. and Luke XIV. 27.)

శిలోచ్ఛయము * n. s. Mountain. శుర్యతము.

శిలోద్వాసనము * n. s. A funeral rite. i. e. after a man's death they call his ghost to sit down on a particular stone and offer శిలోదకము and వాసోదకము to it for nine days: on the tenth day they remove it by the rite of ఉద్వాసనము expulsion. చచ్చిన శుదోనాడు పాపాణము నుయెల్లడ మనేక ర్తము.

శిల్పము * An art, any manual or mechanical art. చిత్రము వ్రాయడము మొదలైనవి.

శిల్పి or శిల్పిశారుడు * n. s. An artist, artisan, artificer; a mechanic, handicraftsman. Usually a stone-cutter. కారువు, చిత్ర గాడు మొదలైనవి నివాడు, వాడుక గాకా సేవాడు.

శిల్పిశాస్త్రము * n. s. A treatise on works of art; mechanical science; architecture. చిత్రాదికర్మలను గురించిన విధానము.

శిల్పిశాస్త్రీ * n. s. An artist, a sculptor, a painter.

చిత్రాదికర్తలయందుఘనము.

సిక్లు plu. of సిడి.

సిల్లము or సిల్లికము * n. s. Incense, gum-benjamin, or Olibanum. పిండకము, అందుగుబంక, ధూపద్రవ్యము.

శివ * n. s. A jackal. స్వీ గాలము, జంబుకము, నక్క.

శివ or శివాని * n. s. Durga, consort of Siva. పార్యతి.

శివకి, శివుడు The god Siva: equivalent with Baal, Osiris, Priapus: being the deified phallus: and always represented as Apollyon the destroyer. రుద్రుడు See notes on లింగము*

శివము * n. s. Welfare, happiness, prosperity శుభము, సుఖము. D. మాంగల్యము.

శివము * n. s. Inspiration, by the deity, or by an evil spirit; possession by a demon. ఆవేశము. శివమాడుట or శివాలాడుట to play pranks as if possessed by an evil spirit.

శివంకరుడు * n. s. He who confers happiness or fortune. షేమంకరుడు, మంగళకర్త.

శివంగి or సివ్వంగి n. s. The Hyena, or tiger-wolf: a leopard, used in hunting. తరయ్యలు, మృగాదనము. S. 1. 155. కంచుమించుగనడవి మెకములగుదుమునివిగోబలుసివంగులు. BD. 5. 1440. వినుతశివారాచమనుకు తారమునజనలోకశుభమనుసివ్వంగి జంపి. HD. 11. 1096. సివ్వంగి లేడివీచీంచుచందమున. Kalahasti. 3. 62. ఎలికెవల మొదలు గావలయువలను, శివ్వంగులు, కుక్కలుకృష్ణకురంగంబులు, ముంగిసీలు నెద్దులు మొదలు గావేటకుదిద్దినజంతువులును.

శివంగితనము n. s. Fractiousness, peevishness, a cross or snappish temper. కసురుబోతుతనము, చిటచిట.

శివకము * n. s. A post to fasten a cow to. కీలకము, శుశువునుకట్టేకొయ్య.

శివతాతి * n. s. One who confers happiness or fortune. షేమంకరుడు, మంగళకర్త.

శివదారము n. s. The cord which like a necklace supports the image of the lingam on the breast. లింగమును మెడకుకట్టుకొనేదారము.

శివబ్రాహ్మణుడు * n. s. A bramin of the Siva creed. శివస్వీకరుడు.

శివమతము * n. s. The Siva sect. శూలిదర్శనము. శివముశ్రుట్టించుట v. a. To spur on, instigate, incite. శ్రురికొలుపుట, శ్రుల్లలుపెట్టుట.

శివరాత్రి * n. s. The fourteenth of the wane in the month of Magha as sacred to Siva. మాఘమాసంకృష్ణాక్షుచతుర్దశినాడు వచ్చే శివశివంభమైన ఉపవాసాసనము.

శివలింగము * n. s. The emblem of Siva. శివుణ్ణి పూజచేసేమూర్తియు.

శివలోకము * n. s. The abode of Siva. రుద్రుడు శ్రుండేస్థానము. శివలోకప్రాశ్చలైరి, శివలోకమును పొందిరి they died; this is a Siva phrase.

శివవెత్రి n. s. Demoniac fury. ఆవేశముచేతిపిచ్చి, Vaizaianti. 4. 45. మొదలశివవెత్రియైముదిమదిదప్పినదికోశముననాదిన నీవదియెరుక చేసుకొనియల్గుదురె.

శివశివ * interj. O lord O lord! Raja Sekh. 3. 215. P. 1. 517.

శివశిత్తి n. s. A holy nun, a female mendicant. The description is given in these verses. లెకమహాయోగురాలు అదియేలాగంటిదంపే H. 1. 45. పొడవైనజిలుగు కెంజడలకీల్లంటును, సింధారెడు విభూతిపెండెకట్లు, వీనులవీటికంపువితకామాఘులు, కనుబామవోగుండున కాళుబాట్లు, కుచములపై కావికుమశంబుగళముననలరారు రుద్రాక్షుహారతతులు, చేనాగ నెత్తుంబువిన్నిక్యస్థాజినమహీకోణంబులనంజనంబు, కావివశ్రుంబుపావాలకుక్షుపాల, తామ్రకుటకంబు సింగినాడంపుక్రొవి, పొండుసిద్ధక్రియలవిదానందభూతి, యొసరమూనినయొకమహాయోగురాలు.

శివాలయము * n. s. A temple to Siva. శివునిగుడి.

శివాశివ * n. s. interj. O lord O lord! an exclamation. Lavanya. 133.

శివుడు * n. s. Siva, that is, Apollyon, the destroyer. మహాచేళుడు. See శివకి.

శివ్వంగి n. s. See శివంగి.

శిశిరము adj. Cold, frigid, chilly, freezing. శీతగుణయుక్తమైన, చల్లని.

శిశిరము * n. s. Dew, frost, the dewy season, the cold season. నీహారము, మంచు, మాఘపాల్గుణమాసములు.

శిశిరముతువు or శిశిరకాలము * n. s. The dewy season, the cold season. మాఘపాల్గుణమాసములు.

శిశిరకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శీతోశచారము * n. s. Cooling, refrigeration. Soothing, refreshment. శైత్యోశచారము.

శిశు or శిశువు * n. s. A child, infant, a little one, a babe; the young of any animal, a calf, foal, pup &c. చాలకుడు, శాబకము, వత్సము. శిశువాల వృద్ధులు babes, children, and the old; young and old; this usually means Men, women, and children; every body. URT. 10. 63. నీచే వధియింతుకున్న శిశువేదనగ్రమ్మర నేలచొచ్చుడు.

శిశుత్వము * n. s. Childhood, boyhood, pupilage. చాల్యము.

శిశుమారము * n. s. The gangetic porpoise. (Delphinus gangeticus) ఉల్కామత్స్యము, పిడకమొసలి.

శిశ్నము * n. s. The penis or male member, membrum virile. మేధ్రము, చుల్ల. M. XII. 4. 460. శిశ్నోదరశురాయణుడు, ఆనగావిషయసుఖాశుక్తుడు he who is devoted to bodily pleasures, sensual.

శిశ్రూష * n. s. Service; serving. శరిచర్య, ఉపచారము. Vish. 1. 4.

శిష్టము * adj. Obedient, docile, disciplined, trained. Principal, eminent. శాంతమైన, సుముద్దిగల. దీనికిలక్షణము, నపాణిపాదచతుశ్లాసనేత్రచతుశ్లామునికి, ననవాగ్గచతుశ్లాది. L. 1. 45. శ్రీష్టిబుట్టినయట్టిశిష్టజీవులకు.

శిష్టాచారము * n. s. A rule, established line of conduct. తెలివినపెద్దలనడవడి, సాధువ్యవహారము.

శిష్టి * n. s. Order, command. ఆజ్ఞ.

శిష్టుడు * n. s. He who is pious, holy, or righteous, good or honest man. సాధువు, శుద్ధవ్యవహారవంతుడు, శుజ్ఞుడు.

శిష్యుడు * n. s. A disciple, pupil, scholar. విద్యాభ్యాసముచేసేవాడు, మంత్రోశచేశమునుపొందినవాడున్ను. శిష్యార్జన the fees given to a spiritual guide. శుశుశిష్యస్వాయము the proper behaviour of a disciple to his master; docility. ఆయనకుశిష్యులను త్రికర్ణుడు he has many followers. శిష్యులచారము a tour among his pupils, a journey through the villages where his followers live.

శీఘ్రు adj. Pretty, nice, becoming, trim, elegant సాంపైన. Bmj. 2. 212. శీఘ్రై నదుశులు.

శీఘ్రు n. s. Delicacy, fineness. సాంశ్ర. UR. 4. 237. కస్తూరికాచర్యశీఘ్ర గాఢనిసీటు గాతావికంకుమగంధములది.

శీఘ్రుగ or శీఘ్రుగా adv. Gracefully. సాగనుగా, సాంశ్రుగా. H. 5. 28. మెట్టెలువిటుకువిటుక్కునగదియగుశీఘ్రుగవగతో.

శీఘ్రుతురచుట v. a. To make trim or fine, to deck. సాంశ్రుచేసుట, చక్కజేసుట. Ila. 1. 80. కస్తూరితిలకంబుశీఘ్రుతురచి.

శిక్ష * n. s. Punishment, correction, or chastisement. Instruction, teaching. శాశిసము, అధ్యాపనము, అధ్యాసము.

శిక్షించుట * v. a. To punish. To drill, teach, to instruct. శాశించుట, అధ్యాసముచేయించుట, అధ్యాపనముచేసుట.

శిక్షితుడు * n. s. He who is taught, drilled, instructed, trained, or punished. అభ్యస్తుడు, శాశితుడు.

శి, షి, సి.

శి, శిశి or శిశీ interj. Foh! pah! bah! జుగుప్పార్యమందుచెప్పేమాట. Paidim. 5. 103. నీయనుడైన మారయటుజేసెననుకనగుబాటువచ్చెనాహయను. T. 4. 161. చేపకీవధూమణింగనమివేదనజెందునుంబునందు, శి, బ్రతుకునిరర్థకంబనుచుబల్లరువేశరు. Valeswara. 5. 70. కొండనియొకకానుసీని కూళుల, శిశి, లండునుచెడలగదోలుము.

శిశిరము * n. s. A drop of water, a sprinkle, thin rain. అంబుకణము, తుంశ్రురు. Vish. 7. 315.

శికాయ or శికాయవేడు n. s. A pod or berry, used as soap, producing lather. (Mimosa abstergens) వాడుశికాయవేడువలెయెండినాడు he is become a mere thread-paper. H. 4. 9. Bahulas 5. 181.

శీఘ్రము * n. s. Speed, quickness. వేగము, త్వర.

శీఘ్రము * adj. Quick, speedy, rapid, swift. వేగముగల, త్వరగల.

శీఘ్రము, శీఘ్రముగా * adv. Rapidly, quickly. త్వరగా, వేగముగా. M. IV. 2. 331.

శీఘ్రతరము * adj. More rapid, quicker. మిక్కిలి త్వరగల.

సీదు for చీదు. plu. సీట్ల n. s. A skein of thread. శ్రుంజములక్కవహార.

సీత * n. s. A furrow: the track of the ploughshare: the name of Rama's wife. సాగంటిచాలు, రామునిభార్య, గంగయన్ను. SC. సీతారామా ర్పణముగా చేసిన దానము a solemn gift, a gift made in the sacred names of Sita and Rama.

శీతము * adj. Cold, chilly, frigid. చల్లప.

శీతము * n. s. Coldness, chilliness. చల్లన.

శీతకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

సీతకాటుకలు n. s. (Lit: white and black) A sort of rice. ధాన్యభేదము.

శీతగుడు or శీతభానుడు n. s. The moon. చంద్రుడు.

శీతజ్వరము * n. s. Feverish diarrhoea.

సీతస్తుశురుగునూలు n. s. A certain parasitical plant ("Cuscuta Reflexa.") వానకాలములో పొదలమొదల అట్లే పుకతీన.

శీతరత్తి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శీతలము * n. s. Coldness, cold, coolness, chilliness, frigidity. చలవ, శైత్యము.

శీతాంశువు * n. s. The moon. చంద్రుడు. H. 3. 116. శీతాంశవదన a woman.

సీతాకోకచిలక n. s. A butterfly. చిత్రవిచిత్రమైన వర్ణములున్ను యేనుగ చెవులవలె పెద్ద రెక్కలుగల శువుగు.

సీతాఫలము n. s. The white custard apple (Annona Squamosa) గండగాత్రము.

సీతాభాగములు n. s. A sort of rice. వడ్లలోభేదము.

సీతు or శీతు n. s. The cold season, winter, the cold weather. శీతరమువు, శీతకాలము. M. XIII. 2. 17.

సీతారము, సీర్పారము, or సీర్పారతి * n. s. A sigh: expressive of pain or pleasure: the sound of gushing or spirting: a whispering sound: as in shivering. మనుష్యులగుణములను గాజుబిట్టె. A verse says శబ్దోనుకానురాగోత్థః శ్రీతాదస్సీర్పారం సన్పకాం a kiss or smack.

సీదరము or శీదరము n. s. Poverty దారిద్ర్యము, శేమితి. Vasu. 1. 8. ఆనయంబునడకడప్పునిగోత్ర శుభులెత్పడును సీదరము శ్రేణియనఘభాగులు. సీదరమున గా శేమితిని సాముకు ముసీమున్ను అభాగము. P. 1. 800. కూటికినికోకకు శీదరమైశ్యశింపుగుం. టీ. శీదరమై, దరిద్రమై. ib. 1. 439. కుడువగ కూటి

శీకా మొలకలకోకకు సీదిర మంతరోతము. శర్పకంచుకము, దారిద్ర్యము. D.

సీధు or సీధువు * n. s. Nectar; the juice of flowers; spirit distilled from molasses. అమ్మతము, మకరందము, మద్యము. P. 4. 124. వక్రసీధు. ib. 4. 138. బహుశ్రుశువజాలక రేణువులంటి రాబరిచ్చిం గతసాధు సీధుమడ శేంపకబం పొదలించుతుం గ సారంములం.

సీద్రము * n. s. గుడము. D. అసానము.

సీమ * n. s. Limit, boundary, barrier, border, frontier. A part, place. పాలిమేర, మాడ్లు, శ్శువుము, శ్రుదేశము. Radha. 3. 107. జఘనసీమ. సీమాచిహ్నుములు యేర్పరచిరి they fixed the boundaries.

సీమ n. s. Country, district: vulgarly used for Europe as we wrongly say Oriental or Indian for foreign. దేశము, వాడుక గాయారోవు. T. 2. 165. సీమలుగాని సీమలు countries which are not our home i. e. foreign lands. సీమకోడి a turkey. సీమనున్నము white chalk. సీమలత్తుక Foreign Lac, imported from Ava. సీమలద్దము Europe plate glass. మాసీమను కట్టుకొన్నారు they seized our lands. సీమామూలము the fountain head of a government. Sometimes the word సీమామూలము denotes రాజ్యము territory.

సీమంతము * n. s. The parting of the hair on the forehead, the division of the hair down the forehead. కేశవిధి, సాకుట. Lalit. V. 66.

సీమంతము or సీమంతోన్నయనము * n. s. A ceremonial; parting the hair on the forehead at certain periods of first pregnancy. మొదటగర్భవతి గావుండే దానికి చేసే సీంస్థారవి శేషము. సీమంతపుత్రుడు the first born son.

సీమంతిని * n. s. ఆనగా శ్రీ.

సీమాంతము * n. s. Boundary, limit, border. పాలిమేర.

శీమాటి n. s. An honorable woman, lady, matron. భాగ్యశాలి. H. 1. 256. ఉదివేల కానుకలు పెట్టుదు రాశీమాటికు చతుట్యముగన్ను. Paidim. 3. 121. చెలులందిట్టుచు సంతచేరెనట కాశీమాటి సీమాటికిన్వలదన్ను విసకేల ప్రేలెదరు. H. 2. 205. ఒడయడే శేటిశీమాటియెరువు గాంటి.

సీరము * n. s. A plough, సాగలి. P. 1. 661.

నీరపాణి * n. s. An epithet of Balarama. బలరాముడు.

నీరాంకము * n. s. A plough-share. కర్ర.

నీరి * n. s. An epithet of Balarama. బలరాముడు.

నీరి or నీరిపేను n. s. The louse called pediculus pubis పెడుదరిద్రులబట్టలమీదపారకాడేపేను.

నీర్ణము * adj. Thin, slender : emaciated, lean, dry, withered, decayed. కృశమైన, యీనమైన, ఖర్చమైన. N. 9. 162.

నీర్ణము * n. s. The head. శిరస్సు, తల.

నీర్ణకము * n. s. A helmet. శిరస్థానము, ఇనతగొలుగుతోకట్టినకుర్తాయి. SC.

నీల n. s. A nail or peg. కీలము. SC. చీల.

నీలము * n. s. Nature; good conduct or disposition; good character; purity. శ్రీధావము, శుద్ధస్వత్తము, శుభ్రచరిత్రము, ఆచారము. Padma. 3. 38. Vish. 2. 41. Vaijayanti. 21. 20. తిల్లికీలము.

నీలత or నీలత్వము * n. s. Disposition, quality, గుణము. భయనీలత timidity.

నీలమండలు n. s. The ankles. గుల్ఫములు.

నీలవంతుడు * n. s. A man of good conduct or disposition. శుభాచారశుభుడు. Vema. 1936.

నీలశంకసున్నుడు * n. s. A man of good conduct or disposition. శుద్ధివ్యగలవాడు.

నీలుడు * n. s. He who is possessed of, or endowed with; practising; versed in. శ్రీధావముగలవాడు. స్నానశీలుడు he who is addicted to bathing. భయశీలుడు he who fears.

నీళ్లు n. s. plu of నీడు.

నీవనము * n. s. Sewing, stitching. బట్టకుట్టడము. శిశ్నశిరశుంధనము. D.

నీవియల్ or నీవియలు n. s. A chowri or cow-tail-whisk. వింజామరలు. M. XII. 1. 386. సారధ్యంబువహించుభీముడు సితచ్చత్రంబుగాండివెల్వారంబట్టునీవియల్ గవరిడక. R. 2. 76. చిలుకుచూపులకుమెచ్చులనీవియల్ గావె, సాలపుద్రికప్పలలోనితేకుకుగురులు.

నీశము or నీశకము * n. s. Lead, నాగము. నల్లనీశము black lead. వెండినీశము pewter.

నీశము n. s. A certain metre used in Telugu poetry. Irritation, madness. శుద్ధవశేషము, శోశము, వెర్రిత్తి. ఆవనికీనీశమురేగినది he was enraged. వాడు పైకనీశము he is a mad man. నీపు

యామాటలుయెత్తితివావాడికీనీశమురేగును if you say this he will be angry, he will boil over.

నీశము n. s. For శిక్ష Punishment. శాస్త్రీ.

నీశము or నీశము * n. s. Punishment. శాస్త్రీ. G.

4. 85. దుర్గరక్షణమునుదట్టినీశమునుకొద్దపాలనమునుసేయవలయు. BRY. 3. 17. భువనరక్షణనీశమురక్షణముగదురు.

సు, ము, ను.

సం|| Contraction for శుద్ధ.

సు * A prefix (like 'Eu' in Greek, implying.) Good, Well. శోభనమైన. సుముహూర్తము a happy hour. సుదినము a lucky day.

సు or సుమ్ము interj. Indeed! look ye! See సుమి.

సుంకము n. s. Toll, custom, dues, tax. శుల్కము. D. Swa. 3. 25. శుంకాక్షునిచెల్వసుంకమడిగి.

శుక్లమిమ్మనిఅనగాఅశితయిందిఅనిభావము. A. 6. 55. ఆతడుతదల్యపాశుఫలముండుటసుంకముదీరిపోయి, అనగాశ్రుతిబంధకమునివర్తింపిపోయి. S. 3. 207. సుంకపుకాసులు.

సుంకరి n. s. A custom house officer; an excise-man. శుల్కహరి, అనగాసాయారుదారుడు. D.

సుంకరిపెట్టు n. s. A toll or custom-house. సుంకముపుచ్చుకానేశుళము. D.

సుంకు n. s. Corn blossom: a yellow flower on each grain in an ear or head of corn, కంకిలోనిజింజ పాలుబట్టకముండు శ్రీనింజమీద శుచ్చుగావుండేపుల్వ,నింజముదరగానేయదిరానిపోతున్నది. UH. 4. 3. 66. విరుదుల్ గంటలుగట్టి సుంకు వెలయక వింకెంబుతోనేంతగాకదుకుల్ జూపెనుబోతుడకవిరిసిస్రక్ష్ణవ్రాలుచుక కంకిగావురులాండకలెగునిచెకాకలమగర్భంబుల్ తృణప్రాయమై. సుంకుపోసుకొన్నజొన్న the great-millet, which has produced a yellow flower on each grain in its ear.

సుంకులు n. s. plu. Sprinklings, grain ceremoniously thrown over a married couple. పైకశుల్లెములోవియ్యమువేసివైనశుల్లెముమూసి వధూవరులమీదపాటలుపాడుతూచల్లెవియ్యము. Ila. 1. 114. మనయితోమాధువులకుశోభనమటంచుచల్లగాపాడి సుంకులుజల్లిరపుడు.

సుంకశలపువెట్టు or సుంకాశరి n. s. The tiger-bean-flower: resembling jassmine. The tree is

large. The leaves are used in medicine as a cataplasm: and in tillage, as a manure.

శుంతకాయ n. s. A wicked boy. దుష్టపిల్లగాడు.

శుంతి * n. s. Dried ginger. సొంటి. D. ఉడకవేసి యెండబెట్టిన అల్లపుకమ్ము.

శుంతుడు * n. s. A blockhead. మూఢుడు. వాడు వజ్రశుంతుడు he is extremely stupid.

శుండ * n. s. An elephant's trunk or proboscis. మాస్తికరము, తొండము. R. 3. 153. Dab. 13.

శుండాలుడు * n. s. An elephant. యేనుగు. BD. VI. 308.

శుండీ interj. Look'ye, do you know, See.' ను మా. M. 7. 1. 353. మనకిదిశిమయమునుండీ. Vem. 2098. వేమనమాటలు వేదమునుండీ.

శుంత adj. Little, small, short, trifling. రవంత. Bmj. 2. 50. శుంతయెరుంగబల్లుమన. Lavanya. 9. 94. గుబ్బలుశుంతబట్టియవే.

శుంత n. s. A little. కొంచెము.

శుందరము * adj. Handsome, beautiful, fair, fine. సురూపుమైన, విలక్షణమైన, చక్కని.

శుందరత * n. s. Prettiness, fairness. చక్కదనము, అందము. B. 2. chap. 68. ఏదేవునుందిరంబేపారు దేవతాతరుగుభావిభవశుందరతజెందు.

శుందరమణియంచు n. s. A line or border of a cotton cloth: with red figures. వస్త్రముయొక్క తెక్కపథమైనకమ్మి.

శుందరి * n. s. A beauty, a lovely girl. చక్కని స్త్రీ, అందకత్తె.

శుందారి n. s. A certain tree. వృక్షవిశేషము. H. 4. 9. దిటికారశుందారి, చీకర్ర; తుమ్మయి.

శుంభత్ * adj. Shining, splendid. ప్రకాశించే. KP. 4. 172. Vish. 4. 199. Anirud. 3. 42.

శుకము * n. s. A parrot చిలుక.

శుకనాశుము * n. s. A tree. (Bignonia Indica) another tree (sesbana grandiflora) అనదైవ, తెల్ల అగ్రశ, శానకె, దుండిలము. SC.

శుకనాసి * n. s. A partition next to the shrine in a pagoda. దేవాలయములో సుకభాగము.

శుకరము * adj. Easy, feasible, practicable. సులభమైన, సుసాధ్యమైన. Vish. VII. 153. M. 9. 1. 60.

శుకర్మము * n. s. A good deed. శుభ్రార్థము.

శుకిమలు n. s. plu. A sort of cakes. పుర్రగర్భములు, మారెలు. R. 2. 114.

సుకుమారము * adj. Comely; young, youthful, soft, smooth, tender. మృదువు. D. కోమలమైన.

సుకుమారదేవము a delicate form. Lalito. 6. 15.

సుకుమారాణ్యమో ఘానికుసుమాస్రాణి తేనీదా. N. 7. 133. సుకుమారతనంబ్రియుబూచుకొంచయో.

సుకుమారుడు * n. s. An excellent son. సుశుశ్రుడు.

సుకృతము * n. s. A good work, well doing, a good deed, charity. సుకర్మము, శుభ్రము. తనతండ్రికిసుకృతముగాయాభూమిదానముచేసి నాడు he granted this land in the name and on behalf of his father.

సుకృతవంతుడు * n. s. A well doer, a benefactor, శుభ్రవంతుడు. BD. 5. 1150.

సుకృతాత్ముడు * n. s. One of a good disposition, a well disposed man. శుభ్రవంతుడు.

సుకృతి * n. s. A well doer, a benefactor. ధన్యుడు.

సుక్ష్మిళ్లు n. s. Wrinkles, creases. ముదిమిచేతముఖములోనుండేముడతలు.

సుక్ష్మ n. s. Pride యర్థము. Pal. 55. బోదులకెక్కుండ్రసుక్ష్మణాంబి.

సుక్ష్మ * n. s. Sorrow, grief, distress, regret. మసౌవ్యథ. D.

సుక్తి * n. s. A pearl oyster. ముక్తాగారము, ముత్యపుచిప్ప. H. 3. 9. ib. 2. 171.

సుక్తిజము * n. s. A pearl. ముత్యము.

సుక్రవారము n. s. Friday. భృగువారము.

సుక్రడు * n. s. The planet Venus or its one-eyed regent; he was the guru of the giants: one of his eyes was put out. దైత్యగురువు.

సుక్లము * adj. White. తెల్లని.

సుక్లము * n. s. Whiteness; semen. తెలుపు, రేతస్సు.

సుక్లము or సుక్లవర్ణము * n. s. White colour. శ్వేతవర్ణము.

సుక్లశుక్లము * n. s. The fortnight of the moon's increase. చంద్రవృద్ధికాలము.

సుఖము * n. s. Pleasure, enjoyment, delight, happiness, welfare, health, safety. ఆనందము, ఆనోగ్యము. D. డేమము, నయనసుఖము the pet; or delight of my eyes; name of a cloth called నయనసుఖము na-anasukh.

సుఖము * n. s. Pleasure, enjoyment, delight, happiness, welfare, health, safety. ఆనందము, ఆనోగ్యము. D. డేమము, నయనసుఖము the pet; or delight of my eyes; name of a cloth called నయనసుఖము na-anasukh.

సుఖము * n. s. Pleasure, enjoyment, delight, happiness, welfare, health, safety. ఆనందము, ఆనోగ్యము. D. డేమము, నయనసుఖము the pet; or delight of my eyes; name of a cloth called నయనసుఖము na-anasukh.

సుఖము * n. s. Pleasure, enjoyment, delight, happiness, welfare, health, safety. ఆనందము, ఆనోగ్యము. D. డేమము, నయనసుఖము the pet; or delight of my eyes; name of a cloth called నయనసుఖము na-anasukh.

సుఖము * adj. Pleasing, delightful, happy, well, cheerful, healthy. ఆనందమైన, ఆరోగ్యమైన, ఊమమైన. సుఖశీత్ర ధా వి సోదంబున నుండ గా while he was passing his time agreeably in listening to a pious story. సుఖశ్రుణవము an easy and safe accouchment. సుఖభోగి one who lives at ease.

సుఖజీవనము * n. s. An employment. కష్టములేని వృత్తి.

సుఖజీవి * n. s. A prosperous or happy person. కష్టములేక జీవనముచేసేవాడు.

సుఖభోగులు n. s. A sort of grain. ధాన్యవిశేషము. H. 4. 157.

సుఖముగా * adv. Happily, safely, in good circumstances. శాంతోపముగా, ఊమముగా. మీ తండ్రి ఊమముగావున్నాడా Is your father well?

సుఖవాసి or సుఖప్రాణిగావుండేవాడు n. s. A delicate luxurious person; he who lives at ease. సుకుమారముగావుండేవాడు.

సుఖశంకటము n. s. (lit. the pains of pleasure) The venereal disease. ముండలరోగము.

సుఖాసీనుడై * adv. Being seated at his ease. హాయి గా కూర్చున్నవాడై. Vish. 1. 4.

సుఖి * n. s. He who is happy, he who possesses happiness or pleasure, he who is in good health. ఆనందముగలవాడు, ఆరోగ్యముగావుండేవాడు. D.

సుఖించుట or సుఖించుట * v. n. To be happy, well, at ease, be glad, rejoice, be comforted. ఆనందించుట, హర్షించుట.

సుఖియ n. s. A sort of cake. బూరె.

సుఖంధపాల n. s. A medical drug. Periploca Indica. శౌరిబ.

సుఖంధి * n. s. A plant called Periploca Indica. ఎర్రముసగ.

సుఖంధి * n. s. A perfume, fragrance. మంచిచరిమళముగలవస్తువు. D.

సుగతుడు * n. s. A deified sage, sage or teacher of the Buddha sect. బుద్ధదేవర.

సుగయ n. s. A kind of cake, బూరె.

సుగుణము * n. s. An amiable disposition, merit, good quality. వానియందు పుక సుగుణమువున్నది he has one good point or quality.

సుగుణుడు * n. s. A good man. మంచివాడు.

సుగ్ధితలపు or సుగ్ధితలంపు adj. Thick, close-woven. తరుచుగానేమబడ్డ. Vasu. 5. 96. సుగ్ధితలపు జీమనేత్ర మొక కామిని. Surya Tanaya. 2. 88. పకిలేచుదారల సుగ్ధితలంపు మైకుటమ్ముల బెళ బెళలు. H. 5. 387. చక్కనిచక్కనిగమ్మిగుబ్బలకా సుగ్ధితలంపువైయదయ.

సుగ్రీవుడు * n. s. The name of an ally of Rama; who led a host of bears. చాలితమ్ముడు. అక్కడ మహాసుగ్రీవాజ్ఞ గానడుస్తున్నది matters go on orderly, or peaceably.

సుచరిత్రుడు * n. s. A man of good character. మంచిశీలముగలవాడు DRAYO. 435.

శుభి * adj. Pure, pious, cleansed, clean; white, purified. శరిశుద్ధమైన, నిర్మలమైన, తెల్లని.

శుభి n. s. Purity, purification. White, whiteness. Fire. శుభిత్రము, తెలుపు, ఆమాహనూసిము, అన్ని చాలాత్రుడు. D. KUR. 1. 53.

శుభికరము * adj. Cleansing, purifying. శుభిత్రము చేసే.

శుభిరోచి * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శుభిర్భూతుడు * n. s. He who is purified, he who is free from impurity. శరిశుద్ధుడుగావుండేవాడు.

శుజనుడు * n. s. A good man. మంచివాడు.

శుటిక * n. s. A snap with the thumb and middle finger. చిటిక. Balarama. 1. 119. శుటికవేళినబర తెంచినాలపుమించి, మచ్చికలుగాంచినిలిచిన మారితతులతైన.

శుడి n. s. A whirl, a whirlpool. A circlet. A curl in the hair: particularly in the hair of horses. A fold of a green leaf. The secondary form [్య] of the letter ఋ. ఆవర్తము, మోపు. ABA. 2. 351. శుడియనంగ వట్టువయనముకార మైవెలయ. శుడిగాలి a whirlwind. One verse says కడువాడికొనమాడి శుడిచచ్చివేరెండి. ABA. 3. 109. శుడినుమీనుండినూ శుమ్మియనంగనునిశ్చయార్థముగా నెగడుచుండు. గండ్రీకపుంటిమీదకచ్చు శుచ్చునుట్లవుంటవి the wasp has yellow rings on the body. ఆగుర్రానికినుట్లబా గావుండలేదు the horse has unlucky curls in its hair. ఆశుడుచుకుముందరిశుడివున్నది she has a ringlet in front, it is unlucky to marry her.

సుడిగొనుట v. a. To environ, surround, encompass. చుట్టుకొనుట. D. Sar. D. 603. చూచెటి వారలనుడిగొనగలదు నీరురాలనిత్రోవ నిలువనివారు. BD. 3. 2097. సుడిగొనికశువులుదుడుచుమారుతము. R. 5. 196. బొమముడిసుడిగొనవిడికిలబాడిలి.

సుడిచందువాచేట n. s. A certain fish : like a small pomfret ; but with the tail and fins different, a species of stromateus.

సుడియ n. s. Half a load of betel leaf. A rascal, villain. తమలపాకులబరువులోనిగము. D. తులువ. L. 13. 89. చూచియల్లవనవ్వసుడియలుమారు.

సుడియడిదము or సుడిచాలు n. s. A short circular missile weapon or discus. చక్రము, సుడశశానము.

సుడియుట v. n. To appear ; wander. పొడనూపుట, అగుతుడుట, మెదులుట, సంచరించుట. Siva. 6. 38. తాబాతుశీన్నరవళిపాటలశీర్షంకృతి క్రుతి బాదుకొనగఱాడకయచూచుచూపుతో సుడియుటయును. టీ|| తారనించగాను. H. 5. 370. ఇతర భూజనులు మేముమెలగుచోటికినివేళవాలనినపుడెచెడశంతుమునివికసుడియరాదు. UH. 1. 52. సుభజిందుమోవివై సుడియు తేనియకల్లు యోదకన్యాంసారమెనయ. A. 1. 10. సుడినినమొగమెత్తి చూడకుండుతురాకు కుసుమబాణునివైన కుటిలుజేయు. టీ|| సుడినిన, మూర్ఖిల్లినప్పటికిన్ని. TUR. 6. 78. కడు బెట్టికపుగాలిసుడినిననెరికప్ప దిరిగినవవ్వంపుదీగమాక్తి. R. 6. 27. అంబుజముఖియుతురాజనులకడ సుడియవేలాననునేచెడవు. DRU. 1130. తతముసేయుటజనస్థానంబునండ్రువడిశక్రశాతంబువలనబ్రాణులకు, సుడియరాకటుప్రాణశూన్యమైయుండె. Charitra page 358. సుడినితుమైకలుపుప్పొడిగ్రోలవడలిశుడియున్నయాశ్వయంకులితల్లివ్వములు. Sitarāma Samvād. చక్రైరయునులవంబును గ్రక్తుననుడకములయందు గరిగినరితిక మిక్కిలితనుగనునునమదిసొక్కుచునానందజలని సుడినినశించెక.

సుడివడుట or సుడిబడుట v. n. To swoon or faint. To hesitate, be puzzled, confused, entangled or ensnared. To twist or get entangled, to turn. సొక్కునిట్లుట, మూర్ఖిట్లుట, చీకాకుకడుట, కలవరతుడుట, తిరుగుట, మెలిబడుట. Siva. 4. 161. కరాంగుళంబులుదెగనడచెనడవిససుడివడక, మడమలందాటించినఘోటకంబు. టీ|| సొక్కునిలక. ib.

3. 38. యాదివడిలేదలి సుడివడుచునుడలోము సోపురిగాలి. టీ|| భ్రమగొంచున్ను. Sar. D. 196. తడకటింటికిబోయిపానుపుబాడ సుడిబడితవళించి సాంమేమితక, మిన్నువిరిగినప్పియొడబడ్డట్లు. Pal. 441. కూలాలంబున్నుసుడివడజేసి, చీకాకుతుడజేసి. S. 2. 28. గడెడదవువేళిటలచేసుడివడకటుతపదు ప్రాతసుద్దులువిన్నక. M. VI. 2. 294. నీదునైవ్యముల్ సుడివడభీమ్మదాకులయబూచి. G. 11. 106. వ్రాలకశుండియంబుబడ వ్రాయక మోళిముబుట్టినక గర్రాలసలైసుడింబడక యప్పుటికప్పుటి కిప్పలంబుతో. Sva. 4. 142. సుడివడమక్కలనడవిగలవి. టీ|| చీకాకుతుడేట్టుగా. T. 5. 57. సుడివడకయేదంబుల సుడిగాలిగతికహాయంబు సురకరిచుట్టక. టీ|| సుడివడకయె, కలవరతుడకుండానే. ib. 4. 60. నతనాభిసాండర్వ మెంబినయంతబలువివేకమునుడిబడదొడం. టీ|| తెలివికిలవరమురాసాగను. R. 3. 84. వేజీభరకుచకుంభశ్రోజీభారములకొనునుడివడగ, గదాపాణిగరుణించితుల్లవపాణికిగర్బంబునందుప్రాపైనిలిచెక. సుడివడగ, అనగామెలిబడగా. A. 4. 42. తద్వారాభినయనవత్పరాచీనకరాబ్బలైసుడివడునెడంబొడముకర్ణకునుమావరంశి. టీ|| సుడివడునెడం, తిరుగుచున్నశిమయమునందు.

సుడిచాలు n. s. The quoit, or circular missile weapon of Vishnu. చక్రము. D.

సుడి for సుండీ interj. See! Look ye! do you know? See! సుమీ. KP. 5. 95. కోకమువచ్చునన్నదిసుడి.

సుడుము n. s. A flock of sheep. A torch or wisp of grass : a fagot of fire wood used as a torch. సూరుగొర్రెలగుంపు. D. దివిటి, దివిటివలెమండడమునకైకట్టినకనుపు లేక కట్టెలకట్ట. బొడనుడుము a lighted wisp of straw.

సుణుగుట See జుడుగుట.

సుత adv. Since, from. Even, also. నుండి, కూడా. నాటినుత, అదినుత ever since that time. తుడ. OG.

సుత * n. s. A daughter. కూతురు.

సుతను * n. s. A woman. స్త్రీ.

సుతనుడు * n. s. A handsome well proportioned man. అవయవసౌష్ఠవముగలవాడు. Bramhōttara. 5. 125. భూరూపంబునవిశ్వంబారూధినించునెవ్వడప్పసుతనుడై.

సుతరాం * adv. Utterly, totally, at all, in the least. బొత్తిగా.

శుతలము * n. s. A certain region of Elyaium : the sixth lower region. ఆ-రపపాతాళము, N. 5. 183.

శుతాళము n. s. (This probably may be the Tamil word శుకాళం) Mirth, gaiety, joy. ఉల్లాసము. Pururavas 4. 148. శుద్ధములాయవిప్రేమకాశ్చిదములనుచు, తాళమాయిదిరతికిను తాళమనుచు.

శుతి n. s. An accompaniment to an air ; the drone accompaniment in music ; the running bass, the diapason. The tone of a chord. శుతిత్రస్రతి. D. ABA. 1. 158. శుతియనగతియనగనశ్రుతిదనర్చు. శుతిసూక్ష్మత to put an instrument in tune ; to harmonize chords : to attune the stringa. హెచ్చుశుతి a note set too high. తగ్గుశుతి a note below the key. శుతిగాడు a drone-player, he who plays the bag-pipe. N. 4. 139. నారదశుతిగూర్చు నేరపునీపులెత్తునివీణటింకుటింకుననుమాటు.

శుతిమెత్తనివాడు n. s. A meek soft patient man. సాత్వికుడు, లిన్ననివాడు.

శుతుడు * n. s. A son. శుక్రడు.

శుత్రె n. s. A small hammer. దాగలివూడకొట్టేది. D. శుత్రెపెట్టు a dent or mark made by a hammer.

శుత్రాముడు * n. s. An epithet of the god Indra. ఇంద్రుడు.

శుద n. s. The point, end, tip. అగ్రము. D. కొన. HD. page 255, line 658. చూతపోతమ్ములనుదగొమ్ములెక్కి. N. 9. 490. నిలింపగొనక కెంకేలుతోడలసోకింపుచునగోటినుదలంబబిసుకుచు.

శుదంతి or శుదతి * n. s. A woman ; having handsome teeth, a woman in general. అందమైనచులువరనిగలది. Satyabh. 4. 197. P. 4. 534. N. 9. 348.

శుదర్శనము * n. s. The discus or missile weapon of Vishnu. విష్ణుచక్రము. D. The salagram or a species of ammonite, a sacred stone worshipped as a representation of Vishnu ; which has twirling lines in it like the spring of a watch. చక్రాకారముగావుండే సాలగ్రామమున్ను.

శుదాత * n. s. A liberal man. దానశౌండుడు. P. 3. 145.

శుదాయము * n. s. Terrible, horrible. భయంకరమైన. Lalito. 5. 5.

శుద్ధ n. s. White pipeclay. శ్వేతమృత్తిక. శుద్ధతాపి a well sunk in white clay.

శుద్ధించుట v. a. To smooth by beating, with the hammer (metal) మిట్టతల్లములెఱుండానుత్రెతోకొట్టుట. H. 2. 201.

శుద్ధము n. s. అనగాశుద్ధము. ABA. 3. 24.

శుద్ధి adj. Clean, pure, free from pollution. ఘోరమైన, శుభియైన. Chamate Manj. 2. 12. నీరాదికడనుద్ధిబీరకట్టి. Ila. 3. 154. శుద్ధి గానున్నానుకుదతిముట్టకుమన్ను. Abalya. 3. 111. శుద్ధిగనున్నానుకద్దరమైవ్రాల, సలివవంశారానికంఝులదె.

శుద్ధి plu. శుద్ధులు n. s. Talk, story, news, tidings, intelligence. Morality, justice. చూట, వృత్తాంతము, జనశ్రుతిభేదము. ABA. 1. 129. నీతి. D. Vish. 7. 138. వద్దులముద్దులనుద్దులబాలకుడుద్రోచె. T. 3. 89. నీదీయెంతటిలెనువెయ్యానుద్దొకింత తెలిసినజగతిక. టీ|| శిమూచారము. ib. 3. 110. యాయొల్లనిశుద్ధులింపెనని యున్నదిసం బాకతైనచాలతే. టీ|| యాశనికమానినమాటలు. ib. 3. 9. ప్రొద్దుబోయెనులెన్నికశుద్ధులేల. Satyabha. 8. 198. కయ్యళుగల్గునుద్దులకాసారెకునుగడించి. Radha. 3. 135. రాధశుద్ధిమునుపేవినియుంటివి. టీ|| శుద్ధి, శమూచారము. Sar D. 32. శుటములోవ్రాసినశుతిగాడునాధుడెటువంటిదీశుద్ధి యెరిగింపుచునిన. H. 1. 222. చూడనవియ్యెయ్యుచరచ్యనుద్దులయ్యె. T. 2. 112. ముస్సుకనాతునంగనలముద్దులనుద్దులెరుంగనట్టిచో.

శుద్ధిగాడు n. s. A holy man. శరీశుద్ధవంతుడు. Susca. 1. 481. చూపియున్నాట్లినటువంటిశుద్ధి గాడుగాడటండువుగదదాని కాళ్లమీద సాగబడిమ్రొక్కి.

శుద్ధిచేసుట v. a. To purify, clean. శరీశుద్ధముచేసుట.

శుద్ధము * adj. Pure. clean ; unmixed, unadulterated ; entire, complete. Total, downright, absolute, mere. శుచిత్రమైన, నిర్దోషమైన, శుభిష్టుతమైన. శుద్ధశుంశ్చురము pure Sanscrit. శుద్ధత్రుతి a faultless or true copy. శుద్ధఅబద్ధము utterly false. శుద్ధలోభి an absolute miser. శుద్ధపాడు గాబోయినది it became totally ruined or desolated. In music it implies simple, devoid of variations : as శుద్ధకాంబోది the melody or thema of the Cambodi air. శుద్ధక్రయము absolute sale. శుద్ధక్రయశాసనము a written instrument of absolute sale.

శుద్ధము * n. s. The bright lunar fortnight. శుద్ధపంచమి the fifth day of the bright lunar fortnight.

Contractedly written శు||.

శుద్ధముగా * adv. Wholly, entirely, completely, utterly. బొత్తిగా, యవత్తు.

శుద్ధాంతము * n. s. A haram or seraglio; the private or women's apartments in the palace. The king's wife or concubine. అంతఃపురము, అంతఃపురస్త్రీ. KP. 6. 202.

శుద్ధి * n. s. Purity, purification, cleanness. శుద్ధిత, నిర్మలత్వము. వాక్కుశుద్ధి a true prediction. హస్తశుద్ధి successful practice, as that of a skilful physician. ఆత్మశుద్ధి or భావశుద్ధి spiritual purity, cleanness of heart. మలశుద్ధి evacuation of excrements; a stool. శుభ్రశుద్ధి a particular phrase in astrology. శుద్ధిపిండము fluxus menstrualis, denuo post imprægnationem factus. చింతమల్లెలు తెప్పించి అతనికి దేహశుద్ధి చేయించినారు they took a cane and laced his jacket.

శుద్ధీకరింపు * n. s. Cleansing, correction, emendation. శుద్ధీకరణము.

శుభ * n. s. Nectar, the drink of the gods. అమృతము. T. 3. 64.

శుభర్ష * n. s. The council, or assembly of the gods. దేవసభ, గృహస్థేభర్షపాలకుడు.

శుభాంశురత్నము * n. s. The poetical amber or noble opal, which is fabled to melt in the moon beam. చంద్రకాంతము. H. 1. 93.

శుభాంశువు or శుభాంశుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శుభాకరుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.

శుభాపాణి * n. s. An epithet of Æsculapius, physician of the gods. ధన్వంతరి.

శుభామయాణుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు. Vish. 2. 212.

శుభాశనవర్ణకీ * n. s. Vulcan, the artist of the gods. విశ్వకర్మ. A. 4. 34.

శుభజనులు * n. s. Men of sense. తెలివినవాండ్లు. Sar. D. 505.

శునకము * n. s. A dog. కుక్క. శునకముద్రవేసుట to brand with the figure of a dog. Jagann. 3. 139. శునకబంధము modus caninus in coitu.

శునాయాశ్రముగా adv. Without difficulty, easily. సులభముగా.

శునాసీరుడు * n. s. An epithet of the god Indra. ఇంద్రుడు.

శుని * n. s. A bitch. ఆడకుక్క. A. 6. 19.

శునితంబ * n. s. Fair fessed; a woman who has handsome hips. Callipygis, a Fulham. అందమైనపిరుదులుగలది.

శునిశీతము * adj. Acute, very sharp. అతితీక్షణమైన. M. IV. 5. 215. DRY. 1885. DRU. 555.

శునిధుడు * n. s. A virtuous man. శుభ్రాత్ముడు. D.

శునేరాజు n. s. కలభాతవశ్రుము. ABA. 2. 288.

శున్న n. s. A cypher. A dot. A circle that is used for any nasal letter, as అండం for అణ్ణమ్. అనుస్వారము. Nothing, nonentity. నాస్తి, అభావము. T. 4. 17. నిలకడనున్నవానిసహినేస్త్రమునాస్తి. A. 5. 163. చూడనికమానరైర్ముల్ శున్నలనుచు. టీ|| లేవనుచు. ఆటలకాయనున్నుచుట్టుకున్నాడు the boy is in round hand. చూర్ణము. ABA. 2. 352. An epigram says ఆధ్యుడొక్కడున్ననందరుపూజ్యులే లెక్క మీదనున్నురైక్కినట్లు, అతడుబోవువెనకనందరుపూజ్యులే లెక్క చెంతున్నులేగినట్లు. శున్నపుపెండది, అనగాగమ్మికిరి. D.

శున్నుచెట్టుట v. a. To mark with a cypher, to draw a circlet round it: to dupe, elude, cheat. అనుస్వారమునువ్రాసుట, వంచించుట. Ila. 4. 103. సారిదినిందరికనుగట్టినున్నుపెట్టినేనునినుజేర.

శున్నము n. s. Lime, made of shells or stone. చూర్ణము, శుభ. SC. శున్నముకొట్టుట or శున్నముపూసుట to white-wash. నీమనున్నము white chalk. రాతినున్నము stone-lime. గుల్ల శున్నము lime made of small shells. శున్నముదంచుట to pulverize lime. పాలనున్నము fine lime. వాడుచున్నునున్నుమైనాడు he was in dreadful trouble. శున్నపుకాయ a small box in which lime, which is used in paun, is kept. వాళ్ళినున్నునియెముకలేకుండాకొట్టినారు They broke all his bones.

శున్ని n. s. Powder. పొడుము. D.

శున్నితము adj. Delicate, susceptible. రవంలైనాచెబ్బినాతగ్గినాతాళని. మీదేహమునిండానున్నితము, మోలదేహముకాదు your constitution is easily affected: it is not tough. యొగులకరిరము మహాశున్నితముగావుంటున్నది every little tells upon a sick man.

నుస్మితము n. s. Delicacy, susceptibility. రవంత
పాపి నాత్మ నాతాళమి.

నుస్మిపిండి n. s. A paste used as soap in bathing.
నలుగుపిండి.

నుశుభము * n. s. A path easy to travel. మంచిదో
వ.

నుశుభ్యుడు * n. s. An epithet of the eagle Garuda.
గరుత్మంతుడు.

నుశుర్యుడు * n. s. A god. దేవుడు. D.

నుపాణి n. s. A kind of pearl. మాక్తికవిశేషము.
ABA. 2. 524. D. Navanad. page 429. తభుకు

నుపాణిముత్యాలమేల్లట్లు. Vij. Vil. 1. 153. యా
నుపాణిరద్రశేణియానుపాణి. టీ|| శ్రుసిద్ధమైనటువం

టినుపాణియనేశురుగలముత్యములు.

నుశ్చి * n. s. Sleep. నిద్ర.

నుశ్చుడు * n. s. A sleeper. నిద్రపొయ్యేవాడు.
నుశ్చునాతి for శూర్పనఖి n. s. A fiendish woman,
a scold or jade.

నుశ్చునాతిరసము n. s. Crossness, selfishness. తీర
గండిరసము.

నుశ్రుతికము * adj. Handsome, well made. అంగు
గావుండే. (vulgarly) వాడికొడుకు పుకసుశ్రుతిక
ము his son is a wicked fellow.

నుశ్రుతికము * n. s. The name of the elephant of
the north east quarter. ఈశానదిగ్గజము.

నుశ్రులాపము * n. s. Eloquence, elegant discourse.
నువచనము.

నుశ్రుశున్నము * adj. Well pleased, favourable,
clear, clean. కృపాస్వితమైన, నిర్మలమైన, శుభ్రమైన.

నుశ్రుశున్నత * n. s. Delight, clearness. ఉల్లాస
ము, తేట. Vish. 1. 5. మనసునుశ్రుశున్నతసెం
దెక.

నుశ్రుసిద్ధముగా * adv. Most notoriously. లోకరూ
ఢిగా.

నుబంతములు * n. s. (A technical term in gram-
mar) Nouns substantive. నామవాచకపదము
లు.

నుబద్ధము * adj. Correct, true, free from error.
నిజమైన.

నుబద్ధము * n. s. Truth, fact, right. నిజము.
నుబాణము n. s. A cannon. పిరం. ABA. 2. 411.

కొవిశిరంసుబాణముగుంటకోవ.
నుబ్బననూరగా or జుబ్బనజూరగా adv. In a man-
ner pleasing to the eye, plentifully. నయనానం

దముగా, కొల్లకొల్లగా. Bhasc RY. II. 602. రా
మునమ్ములగతపాపబద్ధలయి మోక్షమునుబ్బననూర
గాగ దైత్యులుసెకమాత్రలో గొనిరి. M. IV. 2.

91. లీలనాముండలనా లేమపాలసినమాట్టికిజుబ్బన
చూరగాదె. G. 3. 118. రాజల్లగములకువాచవిజు
బ్బనజూరగా సుసరించుసాంపు కాదు. BD. 1. 42.

సాంపునజుబ్బన జూరలదేల.

నుబ్బుట v. n. To come forth, appear, to become
manifest. బయటజడుట. KP. 1. 96. నీకుమరి బె
త్తురాకుంటయోక ధయను, నీకునాతోడునుమునుబ్బు
నీకమనియె. R. 5. 2. రాముకొబట్టముగట్టగాదొడ
రువారత్తునుబ్బినకొనక యానామస్త్రీకుతిపూర్వద
త్తవరవిఘ్నంభాచరింతుక. Vijaya Vil. 2. 201.

గబ్బిమరుండారపెరుకక, గొబ్బునవైబడునునీత్రుగా
దనివారత్తునుబ్బినకార్యంబెక్కడతప్పిబోకాకపూ
ర్ణతనుబిబ్బికా.

నుబ్బె, అనగాపుట్టి. OG.

నుబ్రహ్మణ్యుడు * n. s. The name of Cumaraswa-
mi, the god of war. కార్తికేయుడు.

శుభము * adj. Good, happy, lucky, fortunate,
మంగళమైన, కళ్యాణమైన. శుభకార్యము, శుభశ్రు
స్తుతము or శుభశ్రుత్యము అజనము a happy or aus-
picious affair, a happy occasion or festival. శు
భసూచన a favourable omen. శుభవార్త good
news.

శుభము * n. s. Good fortune, welfare, any aus-
picious ceremony. మంగళము, మంగళమైన కార్య
ము. శుభమస్తు let it prosper. శుభాశుభములు
good and evil.

శుభగ * n. s. A happy woman : that is, a favour-
ite wife, a respectable mother. ఇష్టురాలైనభా
ర్య, నిండాగౌరవముగలతల్లిమ్మి. The cord is bound
on the neck of the bride with a blessing that
runs as follows, మాంగల్యతంతునానేనమమజీవన
హేతునాకం తేబధ్మామినుభగేశ్వరం జీవశరవాంశ
తం.

శుభగము * adj. Pleasing, or gratifying to the
eye, grateful to the sight. Beloved, dear; for-
tunate, auspicious. నేత్రోత్సవమైన, మనోహ
రమైన, శుభమైన, శోభనమైన. Padma. 5. 96.
Ved. Ras. 2. 128. Burn. B. 5. 5. 31. శుభ్రశ
నుభగకపోలకర్ణకంఠనాశిః.

శుభగత * n. s. Blessedness, auspiciousness. శోభ
నశ్చము, మనోహారత, రమణీయత.

సుభగుడు * n. s. A fortunate man. భాగ్యవంతుడు. B. 1. 27.
 సుభటుడు * n. s. A champion, a warrior. రాతు. T. 6. 23.
 సుభద్ర * n. s. The sister of Krishna, married to Arjuna. కృష్ణునితోడబుట్టు.
 శుభరేఖలు n. s. plu. Happy news, a joyful letter. ఊనుజాబులు.
 సుభాషితము * n. s. Eloquence, an eloquent turn of speech. మంచివాక్కు. In Laws of Manu. 2. 239. విషాదశ్యమృతం గ్రాహ్యం బాలాదపినుభాషితం, అమిత్రాదపిశిష్యృత్త మమే ధ్యాదపి కాంచనం.
 సుభిక్షము * adj. Plenty. (from సు well and భిక్షము alms;) propitious for charitable donations; the opposite of దుర్భిక్షము scarcity. సుభిక్షము గావుండేకాలము a time of plenty.
 శుభుడు * n. s. He who is auspicious. ఊనుమును చేసేవాడు. యాజుతకమునకు శనిశుభుడు in this horoscope the star Saturn is auspicious.
 శుభ్రము * adj. White, fair, bright, shining, pure, clean. శ్వేతమైన, శేషోవిశిష్టమైన, శుభ్రమైన.
 శుభ్రము * n. s. Whiteness, purity, cleanliness. శ్వేతవర్ణము, శుభ్రత.
 శుభ్రముచేసుట * v. a. To clean, purify. శుభ్రముచేసుట.
 శుభ్రములు n. s. plu. (in merchant's cant) Rupees. రూపాయలు.
 శుభ్రాంశువు or శుభ్రాంశుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 సుమము * n. s. Flower. పువ్వు.
 సుమంగలి * n. s. A wife, a spouse, a married woman. She who wears the ornaments of a married woman called మంగల్యము. ముత్తైదువ.
 సుమతి * n. s. Good sense, a sound mind : a wise heart. మంచిబుద్ధి, సద్బుద్ధి. సుమతిశతకము the name of a set of verses taught to children.
 సుమధ్య * n. s. A fair maid : a slender waisted girl. శోభనమైననడుముగలది. Valmiki Ramaya. 1. 38. 20.
 సుమనస్సుడు * n. s. A goodhearted or benevolent man. మంచిమనస్సుగలవాడు.
 సుమనస్సు * n. s. A flower in general. The great flowered jasmine. పువ్వుము, మాలతీపువ్వుమున్ను. సుమనస్సులు the gods, immortals; the learned. దేవతలు, విద్వాంసులున్ను. N. 9. 206.

సుమనారజము * n. s. The pollen or dust of flowers (lit : flower dust.) పువ్వుడి.
 సుమరశము * n. s. The juice of flowers. మకరందము. Vema. 600.
 సుమశరుడు * n. s. Cupid, he whose arrows are flowers. మన్మథుడు. T. 3. 139.
 సుమహత్తరము * adj. Very large or abundant. మిక్కిలి పెద్దదైన. Lalito. 12. 43. చిత్రబీమవివస్నా మకోదండంసుమహత్తరం.
 సుమహితము * adj. Most excellent. దివ్యమైన. Vema. 2101.
 సుమా interj. Indeed! సుమీ.
 సుమాంజలి * n. s. Presenting a nosegay or flowers held in both hands opened and hollowed. పుష్పాంజలి.
 సుమాళము n. s. Mirth, joy, gaiety. ఆత్మ్యత్నాహము. D. ABA. 1. 110. సుఖము. A. 4. 44. సామాన్యమానవులంకైకానక సుమాళంబు వేద్యంబుగా. టీ|| మనోభావము. H. 4. 103. మదనుడుసాపి మ్ముల సుమాళముతోడుత విమ్ముచుండగక. H. 1. 83. విష్ణుదాసుశిమ్మానితశేహాసీమకుసుమాళముతో జనె హేలాలాలాల. Anir. 3. 19. రతిసుమాళమునసార్పటముగాంచకనిలుకడచల్లగాగలయును సురు. R. 2. 99. P. 1. 13. M. IV. 5. 249.
 సుమాళించుట v. n. To leap for joy. ఉల్లాసముచేత గంతులువేసుట. KP. 7. 202. కాంతకబరిభారంబు సుకారుమొగులు, వితరముగనంతకంతకు విరియబారె, దన్నుగనిసుమాళించుచుపునివృదయనవమయూరముచెలరేసాట్యమాడె. Vish. 7. 296. లీలాగతులనుమాళించియోడె. Vaiz. 2. 82. తియసుమాళించెనాతనవయసునాటి, తనులనుద్దులుతలపెట్టి.
 సుమి, సుమీ or సుమ్మి interj. plu. సుంకి Verily, truly, indeed. నిండాఅన్యాయమునుమీ really this is very unjust. This is instead of చూడుమి 'behold' from చూచుట to see. M. V. 2. 13. నిలువరుసుమ్మి.
 సుముఖము * adj. Pleasing, agreeable. శీతోష్కరమైన, రమ్యమైన.
 సుముఖము * n. s. A fine face, good features. ఉత్తమాశ్యము.
 సుముఖత or సుముఖత్వము * n. s. Loveliness. prettiness. శ్రీశిస్తువదనర. Calahasti Mahat 2. 135. కంటకమెట్లుగాక సుముఖత్వము సెందితివయ్య.

సుముఖుడు * n. s. A handsome, or agreeable man. శంకర మైసముఖులుగావారు. KP. 4. 162. ప్రాయముదిబో తుటకు వెరవదునుంటి, నాకవు తునుముఖాశీ ల్లి నామ మొవవె, సుముఖులన శాశ్రీ) విదలునిత్యమునుదక్కిమాశువ ర్రనగలియే మెలగుచు నికీ.

సుమ్మిన, అనగా అనుచు. OG.

సుమ్మ interj. You know!

సుర * adj. Celestial, divine. దేవతలశీలంబంధ మైన.

సుర * n. s. Spirituous liquor, toddy, nectar. మ ద్యము, కల్లు, అమృతము. A. 5. 132.

సురంజము n. s. A bore, a hole, a passage dug or excavated. కన్నము, కుహరము.

సురకత్తి or సూరకత్తి n. s. A small knife. చిన్నకత్తి.

సురకాయవలి, సుర గాడ్డు or సుర గాలి n. s. A whirlwind. సుడిగాలి. Bhag. X. 7. 17. అరిగి తృణవర్ష ద్రవపికవచాటము గాసురకాయవలియై విశవిశి.

సురకాశి n. s. A fraction (ciphered thus, సు) of an unit; being 1/24 the one thousand and twenty fourth part. సు|| is two suracanis, or 1/12 and సు||| three suracanis, is, 1/8.

సురగర్భ n. s. See సూరుగుడు.

సురగి n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము. BD. 3. 2063. ఒకకొమ్మశోకంబు సెకకొమ్మనురగి.

సురగుట v. n. See సురుగుట.

సురజ్యేష్ఠుడు * n. s. The eldest of gods. i. e. Bramha. బ్రహ్మదేవుడు.

సురట or సురటరాగము n. s. Name of a certain tune. రాగవిశేషము.

సురటి n. s. A whisk for brushing away flies. చా మరము. D. కంచె. T. 3. 19. శ్రుత్యసురటినిదిశ రుచుభాజనంబుకాంతనేయించె. ib. 3. 131. కల నైనకమ్మజవావిది వలశ్రునెరపెటి సురటిలగరులగా ద్దులుసోకి.

సురటికట్టతీగలు n. s. A drug used in dying pink. చాంతీగలు, వీటితోవస్త్రములుచాయవేస్తారు.

సురతము * n. s. Coition. సురతాంతము finis coitus.

సురతాని or సులతాని n. s. The queen. రాణి. T. 4. 57. మేటిరతులకుసురతానిమించుబోసి. Chatu. 1. 65. మాగార్జునైశారుమేలైనసురతానిశీరుగామ దిచారుతీరగట్టి.

సురశనీలము * n. s. A sapphire. ఇంద్రనీలమణి. Raja Sekhara. 2. 158.

సురపొన్నచెట్టు n. s. The tree Calophyllum longifolium [called in Sanscrit శ్రున్నాము, దేవ వల్లభము.] the Rottleria Tinctoria : from which a yellowish dye is prepared : the flower resembles the tuberose; and a beautiful navel is compared, in poems, to this flower. T. 3. 28. Bhanu. 2. 3.

సురధి * adj. Fragrant, sweet smelling. సుగంధ ముగల, కరిమళించే.

సురధి * n. s. A perfume, odour, fragrance. The spring. The celestial cow; (Cāmadhenu) spoken of as granting every wish. సుగంధము, ప్రాణతర్పణగంధద్రవ్యము, వశంతరుతువు, స్వధే సువు. A. 4. 148. ib. 5. 151.

సురయాశువు n. s. One of a low caste : a paria. చండాలుడు. ABA. 2. 549. కురుచండాలుం దుసురయాశువనగను.

సురళించుట v. a. To wave as a lamp or as a wave-offering. చుట్టుట, తిప్పట. Pal. 154. విభూతిరు ద్రాక్షుడితీతుడైన, సుతునికీరతుగాసురళించివైవి, అనగాచుట్టివేళి. See సురాళించుట.

సురలు n. s. The immortals, the gods. దేవతలు. D.

సురవరుడు or సురోర్తముడు * n. s. The sun. సూ ర్యుడు.

సురశి * n. s. The name of the mother of the Nāgas. నాగకూర.

సురశీము * adj. Sweet, well-favoured, elegant. మధురమైన, సుందరమైన.

సురసుర adv. Bang, slap-dash; off, at once. This is an adverb of quickness in taking fire; or in fainting. తీవ్రముగా, యిదినిప్పు అంటుకొవడము మూర్ఖ భోవడమునుసురించినమాట. BD. 1. 151. కులికిననూ రెల్లబటబటబగుల జూచినరెక్కలు సుర సురగమర. HD. 2. 1181. కనడెడుసూదులు గర్భ రంధ్రముల, జొనిపినయ నైనసురసురస్రక్తి. DRy.

1146. ఆనాగదంతంబులగలింపి వెరికి సురశతినేసి నసురసురస్రక్తి, సురశతినమ్మడు సురలతోవచ్చి. Pal. 143. చూచికన్నమునేడుసురసురస్రక్తి. ib. 284. చూచినివ్వెరగందిసురసురస్రక్తి.

సురశీలము * adj. Happy, well, safe, comfortable. ఊనుమైన, హాయిగావుండే.

సురశీలముగా * adv. Happily, safely, in a flourishing state. ఊనుముగా, హాయిగా.

సురామండము * n. s. The froth of ardent spirits. కల్లుమీదనురుగుతెట్టె. SC.

సురారి * n. s. A demon or fiend, [as a అరి foe to the సురాః the gods.] రాక్షసుడు.

సురార్చితము * adj. Adored by the immortals. దేవతలచేతపూజించబడ్డ.

సురాళించుట or సురళించుట v. a. To wave a lamp or a cup of burning camphor &c., before an idol, or over the person, to avert an evil eye. After such waving, the fire is thrown away. శిరాజనముచేసుట, దృష్టికిచుట్టివేసుట. To throw away in disdain. నిరాకరించుట. S. 3. 299. తమనిబ్బరవుగుప్పలకుసురాళించుమాను కరణందాల్కునకకుంభంబులతో. Vish. 7. 109. ఆర్చకునైత్తుకొనిభూతభయనివారణంబు గాగోవున్నంబుసురాళించిగోమయంబునందిలకంబు పెట్టి. KP. 7. 76. వింతగాసెకాసెకవిలశనంబు, జూకునయ్యంతిగదాదానుజూడవెరచి, కడమవూడండలెల్ల సెక్కటిగబట్టిబాలకవుడుసురాళించిపారవైచె. Pal. 154. విభూతిరుద్రాక్షుదీక్షితుడైనసుతునికిరక్షుగాసురళించివైచి. N. 9. 64. దురాశుంబిద్ధరాధరంబంటనిశురాక్రాంతులైనసురాళించిజరాశంఘండు. టీ॥ సురాళించి, వారినినిరాకరించి.

సురి n. s. A sprig. రెమ్మ. ABA. 2. 57.

సురియ n. s. A small knife. సూరకత్తి. KP. 3. 116. గంధవుప్పాద్యవిఠంబులై యున్నయొక్కసురియయుగండకత్తెరయు. BD. 5. 1435. సుజ్ఞానమనువాడిసురియచేకట్టి. ib. 5. 1213. శుముచితనైవేద్యశుమయంబునందుమెరవడిమైసురియవెరికిత్రాణమున, కొరగోనినట్టులసెకదేశజేర్చి. Vema 1. 176. సురియబట్టవచ్చుకూరుండుగారాడు.

సురి adj. Made in the country called సురి. సురిచేశోత్పన్నమైన. Swa. 5. 111. సురికట్టుమువైబరచిరి. టీ॥ సురిచేశవు, ఆనగాసూరకుట్టుతాపితాకురచిరి.

సురుగుట v. n. To take flight, retreat. To wither or fade. కులాయికుడవుట. D. వాడుట. ABA. 2. 57. HN. 5. 53. తొలుతవుత్రునినెరటికోతొలగనంపి, యదవిలోపాముమూకోన్నదనుచు మొరగి, కల్లయేడ్చులుయేడ్చుచుకటవృత్తి, వెదకుసందునసురగజాచెదవునివు. Pariz. 4. 63. ఆట్టిసురతరువునెరుగకచుట్టవుమేలమున గొంచుసురిగడుమదినికెట్టుజనియించెమరలకాపెట్టుబలభేదివిన్నమేలిమిమీకుఁ. కొంచుసురిగడుమని, తీసుకొనిపారి

పోవలెననెఱుద్ది. M. XII. 5. 199. అన్నాతిశుడంబుడియల్లనసురగిభేనుకాశ్రమంబునకరి. ib. XIII. 2. 81. క్రీడికృతుకుండగుపాత్రముశీసి యొక్కడంసురగిచెప్పమానిజము. BRy. 3. 142. సురగకచీరుపూకవడిస్పృక్కకతులకనిల్చి. HD. 1. 1104. మత్రపోవనముసురగగజొచ్చి. ib. 4. 1439. మకుటమాణికాంఘమంజురువ్ సురగినికలితకేళురాకృతిశ్రుజ్విరిల్ల.

సురుగుడుపట్టు n. s. A bark, used in dying cloth : the powder of this bark, mixed with sesamum oil, is used as an external application for the itch and other cutaneous eruptions. రక్తవల్లి. దీన్నిఅరవములోసురుగుడుపట్టుఅంటారు.

సురుచిర * adj. Beautiful, lovely, engaging. సుందరమైన, రమణీయమైన, మనోజ్ఞమైన. BD. 5. 1207.

సురుడు n. s. A branch or spray of a particular tree which travellers use as torches. వెలుగుకుతుట్టేవెలుతురుమండలకట్టయనితోచినది. ABA. 2. 308. జంజురుడుండురు సురుడుదివ్వెనకోలయనకాన్తదీపికావ్యాయము.

సురుము n. s. Powder. చూర్ణము. ABA. 2. 415. పొడిసురుముసున్నచూరనం గనువిలసిల్లుచూర్ణముభవ.

సురుశుము * adj. Handsome, well formed. మనోహరమైన, అందమైన.

సురె or సుర్య n. s. A small knife. సూరకత్తి. ABA. 2. 408. సురెసుర్యచూరియనంగఘరికడనరు. A. 6. 106.

సురేశారము n. s. Saltpetre. పెట్లుత్తు.

సురేశార * n. s. A particular mode in music. గానశ్వరభేదము. BD. 3. 406. మరిరేవయునువిభ్రామముసురేశారయ.

సురేశ్వరుడు * n. s. Teacher of the gods. బృహస్పతి. M. V. 1. 149.

సురేశ్వరుడు * n. s. The 'lord of gods:' Indra or Jupiter. ఇంద్రుడు. Ahal. 16.

సుర్రన or సుర్రన (Anuk) Aloud, hissingly. D. Navanad. 123. యాపికట్టాడినయాగలబోవజోకుచేతులుతెకనుర్రనస్రక్తి. Padma. 9. 6. నింజనేయవినిసుర్రనస్రక్తుచురాముడంతలో.

సులభము * adj. Easy, feasible, attainable, practicable, easy of access. కష్టముకాని, సాధ్యమైన. యాదోవనపోవడమువల్ల యేమిసులభము what are we the better for coming this road ?

సులభుడు * n. s. He who is easy, courteous, or accessible. X కునుసునికానివాడు. వాకుశుర్య సులభుడు he is good, or kind, to all. భక్తసులభుడు he who blesses his worshippers.

సుశుభు adj. Light. తేలికైన. T. 4. 204. సుశుభురల X ద చెయ్యూచి.

సుశుభు or సులుభు n. s. Facility, lightness. సులభము, తేలిక.

సుశుభుచేసుట v. a. To facilitate. సులభముచేసుట.

సులోచనము * n. s. Spectacles, eye glasses. కుక్కడము.

శుల్లము * n. s. A toll, duty, impost. The present bestowed on a bride by her husband. Purchase money given to a bride's parents. Earnest money. నుంకణు, ప్రాలి, శుంకరువు. వీర్యశుల్లము the meed of bravery. విద్యాశుల్లము a wager, or stake, for the victor in an argument.

శుల్లియము n. s. A certain jewel worn by women. భూషణవిశేషము. DRy. 150.

సుఖ్లి plu. of సుడి n. s. Whirl, whirlpool.

సుఖ్య, అనగా శీఘ్రము. ABA. 1. 70.

సుచనము * n. s. Eloquence, speaking well or elegantly. సుత్రలాపము, మంచిమాట. M. XVI. 1. 107.

సువర్ణము * n. s. Gold. ఎంగారు. సువర్ణకానులు gold fanams. సువర్ణధూతుతి A certain medicine. ఓషధవిశేషము. A. 4. 318.

సువాని * n. s. Sweet voiced: a girl, a lady. మంచితముగలస్త్రీ.

సువారంపుటిల్లు n. s. A kitchen. వంటయిల్లు.

సువారంపువాడు n. s. A cook. వంటవాడు.

సువారము n. s. వంట. ABA. 2. 424. సూతుకారం ముసూచ్చును సువారమునగ. ఈవాక్యములో అబద్ధములందవచ్చును. R. 7. 105. రఘువీరుసాయకములక్కడనే ర్షెసువారపుంబసత్.

సువానిని * n. s. The good woman: she whose husband is alive. చిరంజీ, వేరంటముచేస్తూవున్నస్త్రీ. SC. ముత్తై డవ.

సువేలము or సువేలాది * n. s. Name of a certain mountain. శుర్యతపిశేషము. R. 7. 141.

సువ్రతము * n. s. A vow. సూము.

సువ్యలు or సువ్య interj. A word or chorus used in carols, like 'derry down down' S. 1. 463. Pativrat. p. 79.

సువ్య interj. Behold. చూడుచూడునుట. D.

సుశ్రావ్యము * adj. Melodious. చెలెలకునిండాాయింపు గాలంతే. DRK. 128.

సుశ్రోణి * n. s. Madam, lady. (Literally Fair-loined: having graceful posteriors; Callipygis.) అందమైనపిరుదులుగలది. Ananda T. 10. 53.

సుశ్లోకుడు * n. s. A celebrated man. శత్రుత్రివంతుడు. M. XIII. 3. 276.

సుషమ * n. s. Exquisite beauty or splendour. అధికతాంతి. SC.

సుషమ * adj. Beautiful, handsome, pleasing. కుసూహారమైన.

సుషి * n. s. A hole. రంధ్రము. SC. A. 4. 26.

సుషిరము * n. s. A hole, orifice. A wind instrument. రంధ్రము, కురశ్యాదివాద్యము. Vallabhamba Parin. 2. 26.

సుషిమము * adj. Cold, frigid. శీశిరము.

సుసుప్తుము * adj. Fast asleep. వాగానిద్రబోతూవుండే.

సుసుప్తి * n. s. Sound or deep sleep. మంచినిద్ర. దీర్ఘసుసుప్తి, అనగాచావు the long sleep i. e. death.

సుసుమ్న or సుసుమ్ననాడి * n. s. The name of a particular tubular vessel of the body, spoken of in mystic treatises. The pineal gland, the spinal marrow: a nerve imagined to extend from the spine to the nose. In Colebrooke's Essays, Vol. 1. p. 154, he interprets Sushumna as 'a ray of the sun, which became the moon.'

సుషేణము * n. s. A cane or reed, the ratan. వేరశము, శ్రుబ్బు.

సుషేణుడు * n. s. A name of Vishnu. Also a name of the physician of the monkey chief Sugriva. విష్ణువు, సుగ్రీవునివైద్యుడు.

శుష్కము * adj. Dry, dried. Mere, groundless, causeless, unprofitable. యుంకిన, నిర్లేతుకమైన, నిరర్థకమైన. శుష్కాన్నము dry bread. శుష్కప్రియములు, శుష్కాశచారములు empty flattery, mere compliments. శుష్కదరిద్రుడు utterly poor, a mere beggar; miserably poor. శుష్కవైరము groundless enmity, mere spite. HD. 2. 531. శుష్కరోదనము mere weeping.

శుష్టాలు * n. s. plu. Fuel. ఎంకినకర్రముదలైనది.

శుష్టింబుట * v. n. To become dry, lean or poor. ఎంకిపోవుట. Digitized by Google

సూక్ష్మ Error for సూక్ష్మ.

సూక్ష్మ * adj. Well, good, sound, handsome, healthy. మంచి, బాగాన, అందమైన, ఆరోగ్యమైన.

Vema. 1238. సూక్ష్మవాయశనము.

సూక్ష్మ * n. s. Good condition, a sound state: beauty, health. బాగు, అందము, ఆరోగ్యము.

సూక్ష్మపరచుట * v. a. To amend, make better. చక్క బెట్టుట.

శుష్క * adj. Drying. యెండే. DRy. 3. 180.

సుశీలము * n. s. Good company, society. శుభ హవాసము.

సుశీరము * adj. Easy, clear. శుభమైన. DRU. 1144. సుశీరమార్గంబు G. 8. 22.

సుసారము * adj. Free, clear, unimpeded. శుభమైన.

సుస్తన or సుస్తని * adj. Fair bosomed, having fine breasts. అందమైనచండ్లుగల.

సుస్థిరము * adj. Firm, steady, stable. దృఢమైన, నిలకడైన. M. XIII. 3. 214.

సుస్నాతుడు * n. s. He who is bathed. సుస్నాతుడై having bathed. స్నానముచేసినవాడు.

సుస్థిగ్ధము or సుస్థిగ్ధము * adj. Smooth and soft. మృదుమైన, సున్ను. Jagann. 3. 133. సుస్థిగ్ధ మదనగృహము.

సుహితము * adj. Fit, proper, suitable. తగిన, యుక్తమైన.

సుహృత్తు, సుహృదుడు * n. s. (Literally a good hearted man.) A friend. ఆత్మడు. సుహృత్తోటి a circle of friends.

సూ, శూ.

సూః * n. s. Sending, bearing. బ్రహ్మసూః, అన గాఅనిరుద్ధుడు the son of Bramha. Anir. 5. 54. పుంకీడము, కనడము.

సూ or సూప్య interj. Behold. చూచుమానుట. సూఅనగానిశ్చయార్థకము. ABA. BD. 1. 525. ఏనసూగుచువనింటిమీదటికిని. KP. 3.249. నీవు సూనివునున్నునియేవిధమున. L. 16. 90. ఘనుశిల్లకములరుగ ర్మహుబళన. ib. 16. 126. ఓణిలోనులభంబుసూబసపన్ను. ib. 16. 185. శుద్ధభక్తిపరుడునూ బళివన్ను.

శూకము * n. s. The awn of barley &c. An insect's bristles. వరిముల్లు. D.

శూకకీలము * n. s. A scorpion. తేలు.

శూకజంబుక * n. s. A thorny plant, called Guilandina Bonducella. యశోయి, గచ్చచెట్టు. SC.

శూకధాన్యము * n. s. Awnead or bearded grain. యవగోధూమాదులు.

సూకరము * n. s. A hog. అడివికుంది.

సూక్తము * adj. Well or properly said. చక్కగా చెప్పబడ్డ.

సూక్తము * n. s. A hymn in the Rik Veda. వేదములోవుకవిషయమునుగురించినకొన్నితనశలు. L. 3. 52. అన్నసూక్తంజుటిశాస్త్రము.

సూక్తి plu. సూక్తులు * n. s. Fair words, good expressions. మంచిమాటలు. T. 2. 83. Vasu. 4. 8.

సూచకము * n. s. Intimation, information by signs. సూచన, జ్ఞాపకము.

సూచకము * adj. Shewing, denoting, intimating. అగుపరచే, జ్ఞాపకమైన.

సూచకుడు * n. s. A spy, informer. కణ్ణెజువుడు, కొండెగాడు.

సూచన * n. s. A hint, slight or faint notice. జాడ. Lalit. 12. 24. నిర్వాణసూచనకరీ. సూచన గాచెప్పుట to tell briefly, to give a general idea or outline.

సూచి or సూచిక * n. s. A needle, an index. సూచి, వర్గలుమొదలైనవాటినితెలియచేసేఉట్టి.

సూచించుట * v. a. To hint, signify, point out. జాడగా తెలియచేసుట. Vish. 6. 337. చూచినితో దీనిసూచించుకుండితి.

సూచిముఖము * n. s. The point of a needle. సూచిమొన. BD. 5. 683. సూచిముఖంబైనజొనకుగ రానిచికటి.

సూచిముఖకయీ * n. s. A kind of bird. కయీవిశేషము. G. 1. 276. సూచిముఖకయీగాంచి.

సూటి n. s. Aim, an expedient. గురియు, ఉపాయము. D. లక్ష్యవీధి. ABA. Paidim. 3. 45. దేవపూజావేదిదిగివీధింబెలసూటికడుమించుతెలనాకుగములునించి. Pururavas, 3. 116. మాటిమాటికిదొరుగుచెన్నుటలపేటిబోటివిగువాటిచనుగక సూటిదనరె, నీటువాటిల్లెసెలయేటినిటితోటిపాటిమారునగదవ్వయ్యా సూటియగును. యీశునిసూటిపడునా will this business succeed? నీవుననుకుసూటిగావున్నట్టుయే if it seems right to you. Google

సూటి adj. Straight, not crooked. చక్కని, తిరుగుట్టలేని, శరీరమైన. Chenna 5. 415. సూటిమార్గములు పెనులధరుడు.

సూటిగా adv. Duly, straight, in a right line. శరీరంగా. సెనుటికి సూటి గారాయి చేసినాడు he aimed his forehead and flung the stone.

సూటిగొనుట v. n. To fit, suit, agree. జరతుడుట, పొనుట, శరీరుడుట. Bilh. 2. 194. సూటిగొన సూటివచ్చుజక్కమునుక్కడంచి.

సూటిగములు n. s. plu. A sort of bracelets. హస్తభూషావిశేషము. ABA. 2. 277. పైముద్దెలుగలచేకడియములు. OG. Kasikha. 5. 172. లలన సూటిగర్తరించినలక్ష్మీ ప్రాణ, గంకణములతోమణి సూటిగములురాయ. Vajja. 267. కంకణసూటిగాలుకయితానుకలిచ్చివసెంతురింట.

సూడిద or సూడిదె n. s. A gift, an offering. కానుక. OG. వింతవస్తువు. D. Vish. 7. 412. శరీమశంబులుకడంబముగూర్చి, సూడిదె గాగంసునకు నిచ్చి. Telugu Miscell. 1. 125. line 4. పునకంబునకుయెన్నిసూడిదల్ బెట్టిన పుల్లెలునాకకమల్లగలదె. R. 1. 193. సుదతి మెల్లలుదెచ్చి సూడిదెయిచ్చి నబలుదెరంగులనవ్వ పాడియగునె.

సూడు n. s. Enmity, pique. An enemy. శ్రుతివైరము, విద్వేషము. ABA. శత్రుడు. D. H. 2. 258. పాలతుకవేణికప్పతను మూనినయంత నెమోముసూడుచేనలకివిధుస్థిరిందన రెతాళకచన్నులునచ్చుతాకృతికబాలిచె. ib. 2. 259. తనుగన్నవారలతన్ని త్రొక్కుకనిచ్చి చెలకంతావా ప్తిచేసుకసూడు. Zac. 1. 147. సూలపుజూపులుదమలోనసూడువట్టి, సూపజ శృంగారచేట్టులుసందడింబి. ib. 4. 31. ఛానుచంద్రులసూడుకట్టి గల్పనగం, ధరతుటలాంధకారంబులదరె. Sat. 2. 99. చూడంబాలకసీవతులసూడునుమహి క్రోధరశముచూపెడుమాడ్కిక. UH. 4. 248. సూడొక్కటియునుమరిదా, కీడొక్కటియునుజంబుకీర్తింబులకై. T. 1. 44. జక్కవగమిసూడుచక్కనివకాదు. టీ|| సూడు, విరోధి. N. 4. 112. సూడుదీర్చగా. టీ|| తగదీర్చగా.

సూడుకాదు n. s. An enemy. వైరి. ABA. 2. 347. సూడుట v. a. To cut. కోసుట. Vema. 2091. అజ్ఞానమనెడుయదవిని, సుజ్ఞానపుఖడ్గముననుసూడగవలదా.

సూడుపోతు n. s. (K) A wizard. మంత్రగాడు. Also spelt చూ—BD. 5. 1093.

సూరము * adj. Born, engendered. శ్రుసూరము, విద్రకన్నుది. SC.

సూరము * n. s. Mercury, quicksilver. పాదరశము. D.

సూరకము * n. s. Ceremonial impurity; arising from child birth. జాతాశౌచము. సూరకముచుట్టుట to observe the rites of ceremonial impurity. SC. says జాతమృతాశౌచే.

సూతి * n. s. Birth, child bearing. Offspring, progeny. Sewing. కనడము, స్త్రీపురుషరూపుసంతానము, విద్య, సేవనము, కుట్టడము. వ్యాసముని సూతి the son of Vyasa. i. e. the hermit Suca yogi. Ila. 2. 2. అగ్రసూతి an elder brother. BRY. 3. 467. Bhanumati. 4. 4. ధనవంతుడగు ధర్మసూతికి.

సూతిక * n. s. A lying in woman, a woman recently delivered. నవశ్రుసూత.

సూతికాగ్యహము, సూతిగ్యహము, or సూతీగ్యహము * n. s. The lying in chamber. శురిటిల్లు.

సూతుడు * n. s. A charioteer. A carpenter. A bard, an encomiast. రథసారథి, వద్దవాడు, కవి. స్తుతిపాఠకుడు. HK. 1. 47. Mandha. 4. 213. నయమునసూరీకలవిసంబడ.

సూత్రము * n. s. A thread, cord, yarn, twine. A line. A brief rule or precept in grammar &c. An expedient, contrivance; an artificial piece of work; a machine. తంతు, సూలు, దారము, అనేకార్థబోధకసంక్షిప్తవాక్యము, ఉపాయము, యంత్రము. కతుటసూత్రము a delusive contrivance. కతుటనూటకసూత్రధారి “ the unseen mover of the world’s machine” an epithet of Vishnu. జలసూత్రము a water work, an hydraulic engine. తోటకుసీగ్లుపారుచూపుండేసూత్రము the machine that waters a garden. వ్యాకరణసూత్రము a concise rule of grammar. ఆశుశ్రంబసూత్రము the institutes of A’pastamba. మీగోత్రసూత్రములేమి what is your family name? and what is your creed? మంగళసూత్రము the thread with which the marriage badge is tied on the bride’s neck. యజ్ఞసూత్రము the thread, worn by the three principal classes of the Hindus. A. 1. 43. స్త్రీసూత్రగమాజములకుగద by Google

సూత్రగాడు n. s. An artist, contriver or maker of any machinery. యంత్రగాడు.

సూత్రధారకుడు, సూత్రధారుడు, సూత్రధారి * n. s. The manager, or principal actor in a play or drama; the person behind the scenes; who pulls the strings of the puppets. The instigator, secret agent, or tempter. మేళనాయకుడు. D. T. 2. 77. జగన్నాటకసూత్రధారకు. B. X. 297. నేసూత్రధారిమీరందరుబహురూపులని.

సూత్రశట్టుట v. a. To "lay the line" as a brick-layer does. దారముపట్టుట. R. 6. 3. బ్రహ్మతనుచేయులోక ప్రవంచమునకు, దారతవ్యంబుదెలుపంగదలచియొక్కా, సూటిమంటికి నేలకు సూత్రపట్టు, వీకనీరంద్రధారాశంకపిష్టిగురిసె. A. 1. 4. తీరగువీధులుపురిసూత్రపట్టినట్లు.

సూత్రవతిశుడు * n. s. A name of విష్వక్సేనః as being husband of Sutravati. విష్వక్సేనుడు. A. 6. 128.

సూత్రించుట v. a. To lay down the law; to enact. సూత్రముగాడుర్చుచుట.

సూదంటురాయి n. s. The magnet, a loadstone. కాంతరాయి, చుంబకము. [From సూది a *needle* and అంటు to infect or *touch* and రాయి a *stone*.] సూదనము * adj. Destroying, killing. చంపే. సూదనడు * n. s. Destroyer. చంపేవాడు T. 1. 6. ఓమధుసూదనా queller of Madhu.

సూది n. s. A needle. సూది. Xరికసూదులు a kind of rice. సూదికొమ్ములు slender or sharp horns. సూదిమల్లిక n. s. The eared jasmine. *Jasminum auriculatum*. సూదులవలె నీన్నగావుండేమల్లెలు.

సూదుడు * n. s. A cook. వంటచేసేవాడు.

శూద్ర * adj. Belonging to the Sudra caste. నాలుగవజాతివాండ్లసంబంధమైన. శూద్రకూత or శూద్రమాట a low word, a vulgar phrase. Ila. 1. 126. శూద్రదేవత a rustic god or deity, as Pōtarāz or Pōleramma. S. 3. 58. శూద్రగ్రంథము a poem written in a mean style: an illiterate book.

శూద్రత or శూద్రత్వము * n. s. Sudraism, the condition of a Sudra. అంఘ్రిజత్వము.

శూద్రది n. s. A woman of the Sudra tribe. నాలుగవజాతిస్త్రీ.

శూద్రుడు * n. s. A man of the fourth or servile tribe. IV. A Sudra or Plebeian, one of the commonalty. అంఘ్రిజుడు, నాలుగవజాతివాడు.

శూద్రురాలు n. s. A woman of the Sudra caste. నాలుగవజాతిస్త్రీ.

సూన or సూనె * n. s. A slaughter-house, the shambles. అజాదికవధ్యస్థానము, గొర్రెలుకేకలుకొనేస్థలము.

సూనము * n. s. A flower. పువ్వులు.

సూనగాడు or సూనెగాడు * n. s. A butcher. కటికవాడు. BD. 4. 1287. భక్తులజంతుబాల్పడు సూనెగాడు.

సూనశరుడు * n. s. Cupid; "the god whose darts are flowers." మన్మథుడు. T. 2. 74.

సూనుడు * n. s. A son. పుత్రుడు. M. 111. 5. 452.

సూన్యతము * n. s. Sincerity, veracity, truth. నిజము. Vish. 8. 327.

సూన్యతము * adj. True, sincere. యథార్థమైన. T. 2. 38. సూన్యతోక్తి.

శూన్యము * adj. Empty, void, blank. Lonely, desert. రిక్తమైన, ఉత్త, నిజానమైన, రహితమైన, త్యక్తమైన. M. 1. 1. 177. శూన్యహస్తమై empty handed. H. 3. 92. శూన్యవిహినము A lonely wilderness. శూన్యలాలటము a forehead devoid of any sectarian mark; as the face of a Musliman or European is.

శూన్యము * n. s. A dot, a spot, cypher. Vacuum; nothing. Witch-craft, sorcery. పూజ్యము, శేషి, పంపు. శూన్యముపెట్టుట to injure or kill by sorcery or prayer to an evil goddess. పిల్లిశూన్యము the black art.

శూన్యకత్తె n. s. A sorceress or a witch. పంపుచేసేస్త్రీ.

శూన్యగాడు n. s. A sorcerer, a wizard, an enchanter. పంపుచేసేవాడు.

శూన్యబొమ్మ n. s. An effigy.

శూన్యముపెట్టుట v. a. To bewitch, by hiding something in the ground. పంపుచేసుట.

శూన్యవాది * n. s. An atheist. నాస్తికుడు.

శూన్యడు * n. s. One destitute. విహీనుడు. వాడు జ్ఞానశూన్యడు he has no wisdom, he is a fool. వివేకశూన్యడు he has no wit or genius.

సూకము * n. s. A sauce; condiment; split pease dressed. వ్యంజనము, సాధకము, ముద్దతీక్ష్ణ.

సూకకారుడు * n. s. A cook. వంటవాడు.

నూకకాశ్రమి * n. s. A work on cookery. పాకవిద్య.

నూయమానము * adj. That which is being offered as a burnt sacrifice. హూయమానచేయబడుతూవుండే. R. 3. 26. నూయమానసోమలతలునై.

నూరకత్తి n. s. A small knife. అసిశ్రితిక.

నూరణము * n. s. An esculent root, called arum campanulatum. కండ. D.

నూరత or నూరత్వము * n. s. Heroism, prowess. కౌర్యము. నూరత్వముచేసుట to play the man, to perform exploits. నూరత్వము గావుండెను he was a perfect hero.

నూరత్తు adj. Made or produced in Surat. నూరత్తనేదేశశిలంబధమైన. నూరత్తుముత్యములు pearls produced there.

నూరత్తుటంబు, నూరెత్తుటంబు. or నూర్యశుటము n. s. A kind of cloth. వస్త్రీవిశేషము. Velvet మొకమాలు. ABA. 2. 282. Bmj. 2. 21. గండుమీరిసాయంకాలమండలాధి, నాభుదానరంగచేరుకొనంగనంబు, పెరుగుకెంపునూరెత్తుటంబుయెరుగుయనగనరూణామంబు రకననభాస్త్రురుడు గ్రుంకె. N. 7. 37. శుర్యనూర్యత్తుటంబుశున్నాగమును. Ila. 1. 162. నూరెత్తుటంబుతలాదంబుజేరి. H. 5. 148. మొకకూలులును నూర్యత్తుటములుబనాతులు.

నూరసూతుడు * n. s. The charioteer of the sun. ఆరుణుడు.

నూరాకారము n. s. Salt-petre. గోడలచాటిచేరవందినది. D.

నూరి n. s. A knife. ఛురిక. ABA. 2. 408. A. 4. 151. కేదానూరేయొక్కడయ్యె. టీ|| మొగలిశ్రివ్వనేనూరకల్తేచూచ్చాయెను.

నూరి * n. s. A great scholar : a learned man. విద్వాంసుడు.

నూరుడు * n. s. A hero or champion. రణసాహనముగలవాడు. D. వీరుడు. ఆరంభనూరుడు he who is vigorous only at starting ; a small spirit.

నూరెలు n. s. plu. Sides, flanks. పార్శ్వములు. D. ఉభయపార్శ్వములు. ABA. 3. 38. M. VII. 3. 185. అతనినూరెలనున్నవీరలోకంబులు. R. 2. 45. వారిశలిదండ్రలనూరెలనిచ్చి. M. 11. 1. 138. గాంధీవరమ్ములునూరెలబనగ. L. 11. 189. నూడంటుశిలదననూరెలజేరనూది మోహంబునజుత్వననెగసిఅంటుకొన్నవిధాన. Vicr. 4. 54. చుట్టములైనరాహులునూరెలజేరెలమిన్.

నూరేపాను n. s. A triangular perpendicular parasol, or fan carried before a prince, or an idol. ఆలవట్టము. It resembles an English fire screen.

నూరి See నూరత్తు.

నూర్పము * n. s. A van, or winnowing basket. చేట.

నూర్యకాంత్రము * n. s. The fabulous sun-gem. ఆదిత్యశిల.

నూర్యకాంతము vulgarly నూర్యకాంతము n. s. A well known medical herb. It is unnoticed in the books.

నూర్యకాంతిశ్రిష్టము or నూర్యావర్తము * n. s. The sun-flower. Helianthus annuus. పొద్దుతిరుగుడుశ్రిష్టము.

నూర్యపాను n. s. A triangular perpendicular parasol or fan: reeembling a fire screen. ఆలవట్టము. S. 1. 157

నూర్యశ్రిట్టము * n. s. Exposure to the sun. టెండలోపెట్టడము. నూర్యశ్రిట్టముపెట్టుట to inspissate fluid medicines or extracts by exposure to the sun.

నూర్యశ్రిక్రుడు * n. s. Offspring of Helius : an epithet of Saturn, of Yama and of Varuna. శనిగ్రహము, యముడు, వరుణుడు. D.

నూర్యశ్రుభ * n. s. The disk or orb of the sun ; also a vehicle or seat with a gilt glory. నూర్యవింబము, దేవుడువేంచేసినూర్యాకారమైనవాహనము.

నూర్యవాద్యము * n. s. A tambourine or small double tabour. పాగామీదకట్టుకొనివాయించేనూర్యాకారమైనచిత్తవాద్యము.

నూర్యుడు * n. s. The sun. భాస్త్రురుడు.

నూర్యేందుశింగమము * n. s. The day when the new moon rises invisibly. అమావాస్య.

శూల * n. s. A darting or throbbing pain ; rack-ing pang, twitch. సెచ్చి. D. పోట్లు. కుక్కశూల a stitch in the side. కడుపుశూల the colic. హృదయశూల pain or distress of mind. గ్రహణశూల inauspiciousness : attaching to the next day after an eclipse.

శూలము * n. s. A weapon, pike or dart, an iron pin or spit ; as a stake for impaling. A trident. శలాక, కొర్రు, త్రిశూలము. A. 4. 285. శూలకృభువణిన్ న్యాయము. Pal. 374. శూలాలగజైవై సారదిగూర్పుంజి. Digitized by Google

సూలచేకటులు n. s. A kind of bracelet. హస్తభూషణములు. S. 1. 176. సూలచేకటులొకమూలవైచిసిరాజి, గనువులగుండ్రచేకటులుదాల్చి.

కూలపాణి or కూలధరడు * n. s. He who bears a trident : an epithet of Siva. శివుడు.

సూశము n. s. A certain tune or song. గీతవిశేషము. NH. 2. 125. గారాజ్ మెచ్చగబాడిరింపుదొలకంగాతాళమూనంబులొక్కోణినాధజయాంకశంకలితమునూశాదిగీతావళువ్. HD. 1. 873. ఆలాపములుజేసి యారాజుమీది సూశాదులింపులుసూశయబాడుటయు.

సూలలడండ n. s. A kind of necklace. కంఠభూషణవిశేషము. H. 4. 101. చేకటులుమేలిమిసూలలడండ.

కూలవ్యాధి * n. s. Piercing pains ; rheumatism. కడుపుసెక్కి.

కూలకృతము * adj. Roasted on a spit. కరకట్టు. D.

కూలి * n. s. He who bears a trident, an epithet of Siva. రుద్రుడు. T. 4. 218.

సూవె interj. To be sure ! you see ! indeed ! చూడుమీయనుట. D. సూమీ ! Vish. 1. 43. విశ్వమయమైచూపట్టవిష్ణుశక్తిసూవెమునీంద్రా. M. V. 3. 330.

సూశికము n. s. A kind of head tire. వాలపాశ్యావిశేషము, తిరుగుడువిల్ల, సిగవుల్లము. Swa. 6. 5. చెంగలవృథాదండజేర్చిపెందరుముపై, ఘనసారమునసూశికముఘటించి. H. 2. 43. సూశికము, తీగమెడసూలుసూలగునాను. ib. 2. 210. కుప్పెరాగడివిల్లకుంకుమురేఖపాతులబొట్టుకమ్ములుబావిలీలు, లిసూర్యచంద్రవంకలుసూశికముకెంపురవలకుల్లెయ్యూశీలురావిరేక. ib. 4. 101. బేగడకుతికంట్లుసూశికముఘల్లనుమెట్టెలుబూని.

సూశరి n. s. ఆన గా, గారకాడు. ABA. 2. 535.

సూశ్రీము n. s. A vulgar error for సూత్రము.

సూక్ష్మము * adj. Little, small, minute, atomic, fine, subtle, delicate. Ingenious, subtle, clever, smart, quick. కొంచెపాటి, సన్నమైన, చురుకుల. సూక్ష్మమైననీని delicate work. సూక్ష్మమైనకార్యము a nice or hazardous affair. సూక్ష్మముగాతెలివేటండుకు to explain it in a few words, to render the matter clear. సూక్ష్మదృష్టి quick sight. సూక్ష్మబుద్ధి clever, sensible, a

refined mind. సూక్ష్మశరీరము the spiritual body. UR. 6. 471. సూక్ష్మరూపము the atomic or spiritual form, the ideal body, as distinguished from the bodily shape, the spiritual image. Ananda Tantr. 2. 51. సూక్ష్మవశ్చ the invisible or essential condition ; Spirituality as opposed to corporeal being.

సూక్ష్మము or సూక్ష్మత * n. s. An atom. Fineness, delicacy, peculiarity, trick, nicety. One verse says కారణంసూక్ష్మతాయుక్తం తారాగ్రస్థిత్యగ్యధా, ఏవంబ్రమ్నవిజానియాత్ సూక్ష్మవృత్త్యావ్యవస్థితం.

శృ, శృ.

శృంఖలము * n. s. A chain or fetter, especially for an elephant; a chain of silver worn as a man's girdle or zone. యనుగుశంకెళ్లు, శృంఖలేవశృబంధము.

శృంఖలీ * n. s. A certain shrub. కోకిలాక్షము, గొలిమిడిదుబ్బ.

శృంఖము * n. s. A horn, a trumpet. A syringe, or squirt. A peak ; the summit of a mountain. విహారము, తునుజాతికొమ్ము, బూరయు, బిమ్మనగొట్టము, తర్వతశిఖరము. శృంఖభంగముచేసుట to crush the pride. వానికిశృంఖభంగమైనతరువార after his pride was crushed.

శృంఖనాదము * n. s. A horn, a trumpet made of horn. పూదుకొమ్ము.

శృంఖ బేరము * n. s. Ginger. అల్లము.

శృంగాటకము * n. s. A place where four roads meet. నాలుగు ప్రోవలుకలిగినదారి. A. 4. 8.

శృంగాటవృక్షము or శృంగాటకవృక్షము * n. s. An aquatic plant. (Trapa bispinosa.) తురికెగడ్డ. శృంగాటకనది, ఆనగాతురికెలవాగు.

శృంగారము * adj. Beautiful, handsome. అందమైన.

శృంగారము * n. s. Amatory sentiment, passion, love. Ornament, decoration, beauty. [రశీము, కామము, అలంకారము, అందము.] లోనవికారము బెటశృంగారము Inside nasty, outside

tasty. శృంగారభావము Love, the romantic humour, amorousness.

శృంగారకావ్యము * n. s. Polite literature, gay amorous reading, a romance or novel in verse.

శ్రీవిషయమైకవీశ్వరము చెప్పిన గ్రంథము.

శృంగారపురుషుడు * n. s. An impassioned lover.

శృంగారయోని * n. s. The source of passion: a name of Cupid. ఉన్నతుడు.

శృంగారవతి * n. s. A loving girl, a fine lady.

శృంగారవనము * n. s. A menagerie, a park, a pleasure garden. ఉద్యానవనము.

శృంగారించుట * v. a. To adorn, decorate. అలంకరించుట. ఆసంగతినికొంచెముశృంగారించిచెప్పినాడు he told the story with some decorations; or improvements.

శృంగ * n. s. A horned animal. కొమ్ములుగలబంతువు.

శృంగనాదము * n. s. for శృంగనాదము.

శృంగవేరము * n. s. for శృంగవేరము.

శ్రుక్వములు * n. s. plu. The corners of the mouth. సోటిసెలవులు. D.

శ్రుగాలము * n. s. A jackal. నక్క. Sar. D. 6. 19.

శ్రుగాలిక * n. s. A bitch jackal. ఆడునక్క.

శ్రుజించుట v. a. To create, make, form. శ్రుష్టించుట, కలగచేసుట. T. 3. 51.

శ్రుజి * n. s. A goad; a hook with which elephants are urged. అంకుశము.

శ్రుతి * n. s. Way, road, path. మార్గము.

శ్రుపాటి or శ్రుపాటిక * n. s. A bird's bill or beak. జుమ్ముక్కు.

శ్రుష్టము * adj. Created, made, formed, invented. శ్రుష్టించబడ్డ, కల్పించబడ్డ, నిర్మించబడ్డ.

శ్రుష్టి * n. s. Creation, formation, production, fabrication, invention. The world, the universe. ఉత్పత్తి, నిర్మాణము, కల్పన, జగత్తు, సృజనము.

శ్రుష్టించుట or శ్రుష్టించేనుట * v. a. To create, make, form, fabricate, invent. శ్రుష్టించుట, కలగచేసుట, కల్పించుట.

శ్రుష్టికర్త * n. s. The creator: or lord of creation. నిర్మాణముచేసేవాడు.

శ్రుష్టియవుట * v. n. To be created. శ్రుష్టుట, కలుగుట.

శె, సె.

శె See on శే || a contraction for శేవకుడు.

శెంకునాగు for శంకునాకు n. s. A species of the నాగము snake called the cobra-di-capello.

సెందారులు n. s. plu. An instrument which apparently was used in hunting. మృగయాసాధనవిశేషము. Rucmangada. 3. 90. దీమంబులునిలిపియు, కారులుసానిపియు, సెందారులుదీర్చియు వలలకుండాల్పియు.

సెక or సెగ n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము, అసగావెట్ట. D. వేడిమి. Anir. 3. 29. చంద్రజంబుచే జనియించె సెకలంచు వెస తాళవృంతముల్ వీవనేల.

సెకలాకు n. s. Woollen cloth. రాంకవము. D.

సెక్కు సెమర్చుట v. n. To be slightly troubled, (literally, the cheek to sweat with trouble.) రవంతతోందరకలిగియుండుట. M. IX. 1. 59. పురందరసందన బల్లికల్పినిశ్చింతనల్లనిల్లెదరు సెక్కు సెమర్చుకొరవేశ్వరా.

సెగ n. s. Heat, warmth. ఉష్ణత్వము, వేడిమి.

సెగగడ్డ n. s. Tubercle, pimple, pustule, arising from heat. కాకచేతలేదినకురువు.

సెగన బెట్టుట v. a. To warm. నిశ్చుకాకనవుంచుట.

సెగరోగము n. s. The disease of heat caused by lasciviousness. i. e. gonorrhœa. ముండలరోగము. D. says లింగముయొక్క బాధ.

సెగించుట v. a. To reproach, blame, accuse, to evince disgust or horror at. నిందించుట, దూషించుట, అసహ్యపడుట. Vish. 6. 57. నీమగడించున సెగింక డెవ్వరిట్లు సేయరుతనీప్తి. See సెగ్గు or సెగ్గము. ఏవగించుట. D.

సెగ్గు or సెగ్గము n. s. Reproach, censure, a false accusation. అపవాదము, నింద. ABA. 1. 134. సేగింపు, సెగ్గము, సెగ్గేవగింపునాయకువాదశంజ్ఞ యైయలరుచుండు.

సెజ్జె or సేజ్జె n. s. A bed, a couch. A basket of plaited cocoanut leaves, to hold flowers, fruits &c. The box worn by jangams, at the neck-lace, containing the lingam. శయ్య, పూలుమొదలైనవివెట్టేముట్ట, శంపుటము, లింగకాయమొదలైనది. M. XII. 3. 292. రాశ్రియనగుటయుశిలయె సెజ్జె గాగనీ తారుడెయుండె. Zacc. 4. 174. జినిదొలంగెడు చెంగల్య సెజ్జెనుంచి గంధమండందెం

దంబునందునలది. BD. 3. 1391. పెంపారిచాలసె
స్సెడు విల్వశుక్రి. నలిదీటుగానగోసి కలశజ్జేసియ
లరుజంజారుపెంట్లకలమాడదాల్చి. ib. 4. 256. క
నరుశ్రుష్టుములు, శజ్జనిండగోసిశింధ్రమంబలర.

సెట్టి or శెట్టి n. s. A merchant; the title assumed
by all members of the Bēri, comati, or Balaja
tribe: who are merchants. వర్తకుడు.

సెట్టెన n. s. A merchant. వర్తకుడు. See సెట్టి. P.
1. 483. ib. 1. 784. ib. 1. 803.

సెనగలు or సెనిగలు n. s. The pulse termed Chen-
na or Bengal horse-gram. *Cicer arietinum*.
చణము. ABA. 2. 444.

సెనివారము Error for శనివారము.

సెప్పర n. s. See శప్పర.

సెమి n. s. Error for శమి.

సెర n. s. A line or streak. శీర. Harivam. 5.
167. ఎర్ర సెరలతోడికపిలకన్నులవెడంగుజూశ్రులు
ను.

సెరగు n. s. Danger, ill fortune, evil. ఆశుడ. D.

సెరబడి n. s. Friendship. స్నేహము. D.

సెరింత n. s. Jest, jeering, mimicry. హాస్యము.
ABA. 1. 162. నగళనశ్రు సెరింతనాదగునుహా
స్యము.

సెల n. s. The fountain head. A twig. A burrow,
a hole. A line or streak. అంబుజన్నదేశము, నదీ
మూలము. ABA. 2. 46. ib. 2. 57. ఉశశాళి,
బరిక, బారియ, బాక్ల, శీర. Pariz 2. 112. కరకుధి
దురముగొని తరమియెరకలువిరుగనరికినయెడల సెల
లకునిడిన జెలగలపాలుశ్రున జరుల సెరగొని పొరలుజ
రదజగరనికరంబును. Swa. 4. 44. సెలనెప్పకొని
రాష్ట్రములిసెనదీదీంవిశుడనైతుజొచ్చి నీపాడమాన.
టీ || సెలనెప్పకొని, దొంకలో తాళుచేసుకొని. G.
6. 23. సేత్రంబలసెర్ర సెలలువిరిసిన. సెలలుపారే
శ్రుండు a fistula, a deep sore or ulcer. Ila. 2.
7. చిరుగోటిపోటుల సెలబాయనండురు, శ్రునుసుకుం
కుమగూర్చిపూయరమ్మ.

సెలం, సెలం or శలం n. s. or interj. So much!
A word used in measuring grain. "One lot;"
from which a new reckoning begins. The
handful or pinch of grain put down as a
mark of reckoning. A fee rated at 16 or 18
మానికలు, to the puttī or at two rupees per
కుచ్చెల kuççela. ధాన్యముకొలవడములోకొత్తతె
క్క మొదలు పెట్టేటప్పుడు అసేమాట, అప్పుడుదోశి

లితోయెత్తికుప్ప గాబోశే ధాన్యము, శ్రుట్టికొంఠలని
యిచ్చేరునుము. A poet says నూటికిపొడిచివలం
టాడు he kills one hundred and cries "that is
one lot." సెలం అనగా నూటిశంఖ. D.

సెలకట్టియ, సెలకట్టె, సెలగోల, శెలగోల, శలకట్టె
n. s. A dart, javelin, a bambu rod or stake, a
slender stick. An arrow, a small dart. చెయ్య
టె, చిరునకట్టె, శిన్నకర్ర, శరము, (మూరెడుక
ట్టెకుచుకుకట్టినది. D.) ABA. 2. 408. సెలక
ట్టెయనగను వెలయుశల్కము. Swa. 4. 43. కట్టిన
నీలిదిండ్లు సెలకట్టియవిండ్లునువిండ్ల గౌసెనత్. టీ||
సెలకట్టియ, శిన్నకట్టె. R. 2. 20. వాకట్టుకుండర్
తెరర్, సెలకట్టె తడవిండ్లునమ్ములపొడుర్ H.
1. 237. చివ్విటె, శలకట్టెలాదిగా. Swa. 4. 83.
బుదిట్టుకిరాతుడొకడుతుటువగుముప్పికా జలకట్టె
ట్టివేరాక సెలకట్టెంగొట్టివైవె జెమురుంగాకా.
BD. 5. 679. శెలగోలయెంట్లచెప్పలుగ్రాత్రయె
లుకులమాడిదెయును. BX. 349. కనిచేతశశె
గోలవట్టికానురుకా కానిమ్ము కానిమ్మురా. Dab. 99.
line 9. సింగంబునిదిరింప సెలగ్రోలవ్రేయ, భం
నాకిశ్రుడుకోడుముదెచ్చిశీవు. Pal. 87. కొంతంబు
దావేతకొమరాట్టుచుండ, శెలగోలవిరుదాయసిం
పావిక్రముడ.

సెలపార n. s. An Indian spade or hoe. తెకవి
ధమైనపార, గుడ్డలి. It is shaped somewhat
like a pickaxe, but with a broad blade, set on
like that of an adze.

సెలగులు n. s. plu. అనగా చిక్కలు అంటారు. L. 19.
335. చిల్లరసిద్ధుల సెలగులబాట.

సెలపారుట v. n. To fester or run into sinuses;
to break into holes as a bad sore or ulcer.
శ్రుంటిలోవాక్కలుకుడిమూలమూలకుపారుట. సెల
బారిసశ్రుండు a sinuous ulcer which breaks into
holes. ఆశ్రుండు సెలలుపారుతున్నది the ulcer
breaks into holes. Ila. 2. 7. చిరుగోటిపోటుల
సెలబారునండురు.

సెలమ for సెలమ n. s. A hole dug in a dried up
tank: or in the dry bed of a river; to draw
water from the spring below. ఎండినగుంటలో
గానియేటిలో గానినీళ్లుపూరడమున కెచేకనదిన్నగుం
ట.

సెలయుట v. n. To burst out, to riot. చెలరేగుట.
D. A. 1. 50. సెలనిరహహాహూహులులదండితంతి
యర్ ద్రవ్యసింఘము గాగర్చివెలివిది. టీ|| సెలని,

శ్రే, సె.

చెలరే. N. 8. 140. నిజశివూదరకరోదరకలి
 తకాకోదర తులితకరాశనంబు సెలసి శ్రుచ్యుకాని.
 టీ|| ధనుస్సునుచెలరేగీనుకాని. ib. 1. 144. తనక్రే
 వగనుతుట్టు ధరణీద్రములొట్టు సెలసి కొమ్మునగొట్టు
 తలక బెట్టు. టీ|| సెలసి, చెలరే. ib. 3. 249. సెలసి
 కాట్టిసకిటికోరబీరవారి.

సెలయుట v. a. To chop, to cut. సరుకుట. T. 1.
 21. చిరుతశ్రులుల్ ముండు సెలసి తావునరింప నెమ
 రు బెట్టుచునుండుకామిరె తండ్లు. టీ|| సెలసి, సరికి.
 Swa. 4. 16. చెవిదార్పివినిచివిటుకన్న సెలసి పారి
 సెలసివెంపరలాడుబిట్టలెల్ల. టీ|| సెలసి, ముట్టెతోతె
 గసరికి.

సెలయేరు n. s. A waterfall, cascade, mountain-
 torrent. నిర్ఘోరము. R. 5. 227.

సెలవి plu. సెలవులు n. s. The corners of the
 mouth. శ్రీకృష్ణములు, అసగా ఓస్థాంత్యభాగము
 లు. D. Swa. 2. 5. సెలవులువనదంశములుముగా.
 ib. 4. 155. సెలవులువిగించినే క్రడంప్రికలు మెర
 య. టీ|| చెలివెలుబిగబట్టి. HD. 2. 2499 చెన్నా
 రుచిరువత్తు సెలవిదల్లోత.

సెలవి n. s. అసగా చెలము. D.

సెలవు n. s. Leave, permission, order. Expenses,
 charges. Expenditure. Dismissal. ఆస్థా. వ్రయ
 ము, విడుపు. అట్లా సెలవిచ్చినారు he was pleased
 to say so. వేళింగి సెలవు the midsummer holi-
 days. సెలవుశ్రుచ్యుక్ take leave, depart. ఆనిసె
 లవిచ్చినక on his saying so. నాకు సెలవుకులేదు
 I have nothing to live on. సెలవుకురుకలు కావ
 లెను I want money for expenditure: cash to
 lay out. వాండ్రలో పుకడు సెలవైపోయినాడు one
 among them died. అన్ని సెలవులుతో శి deducting
 all expenses.

సెలవుగాడు n. s. A prodigal, a spendthrift. దూ
 శరదిండిమనిషి.

సెలవుచేసుట v. a. To spend, to expend. వ్రయము
 చేసుట.

సెలశి adj. Of the selasa tree. సెలశివిల్లు n. s. A
 bow made of it's wood. దాయవిశేషనిర్మితధను
 స్సు. Kalahasti. 3. 43. వీకలిగినతడవిల్లు వెదురు
 విల్లు సెలశివిల్లును మొదలైనచేగించెట్లు చులకగా
 దీసి.

సెలవ n. s. The corner of the mouth. శ్రీకృష్ణ.
 Nagnijit. 3. 82. ఒకకోడెకొమ్ముబట్టుకనలంబి,
 యొకగత్త సెలవబట్టుకలోకువగజేసి.

సెల్లా n. s. Commonly తెల్లా Muslin: any cloth
 without a border. Jaconet. అంచులేనిబట్ట. ర
 వసెల్లా fine muslin.

శ్రే|| contraction for శ్రేవకుడు A servant.

సే|| contraction for సేరు A seer (in accounts)
 a weight of about two pounds.

సేకము or సేచనము * n. s. Wetting, sprink-
 ling, aspersion. Watering a tree. తడవడము,
 ప్రోక్షణము. సేకముచేసుట to smear, to plaster.
 చరుముట. BD. 3. 1162. ఇయదిగామండులన్ని
 యుగూర్చి చెచ్చెరతను వెల్ల సేకంబుచేసి. N. 2. 253.
 జలసేకంబున. టీ|| ఉడకముపై గురియుటచేతను.
 M. XII. 1. 33. భవదీయ విలోకనాజ్యుతసేకం
 బున. Sar. D. 375. ఘనబీజములపాడు గావించి
 నాటిజల సేకమునపోషణము గావించి.

సేకము n. s. Heat, warmth. సెక, కాక. P. 1.
 725. కుములుకుంటిసేకముల్ గోరువారు. టీ|| సే
 కముల్, సెకను. ib. 1. 722. సేకశ్రుశరుములుపో
 కలునాకులుగొంగళ్లు. టీ|| సేకశ్రుశరుకులు, ఉష్ణ
 వస్తువులు.

సేకరించుట or సేఖరముచేసుట v. a. To prepare,
 collect. సిద్ధముచేసుట, కూర్చుట.

సేఖరము * n. s. A chaplet for the head. ఆశీద
 ము. శిఖయందుగట్టిగాకట్టినవూలకండ. SC. సోడు
 సేఖరుడు or చంద్రసేఖరుడు he who is crowned
 with a crescent. i. e. Siva.

సేఖరమవుట v. n. To be prepared or ready. సిద్ధ
 మవుట. సేఖరమైసది it is ready.

సేఖరింపు, అసగా ఘట్టిగా ఆసుకొనుట. OG.

సేగి or సేను n. s. Evil, harm, calamity, misfortune.
 కీడు. D. నలుకువ. OG. R. 3. 139. నా దెనయ్యది
 చేవునడుగువట్టినగలదెనేడకటసేగి. Vasu. 2. 161.
 ఏమనిచెప్పవచ్చువనుభేష్యరయ్యాబలుసేగి. P. 2. 40.
 ఘనులాశ్రులసేగికోర్వ గాలేరుకదా. A. 6. 110.
 తనసేగిచెప్పకో జయమూరవినిచిర చించిచ్చువారిదీ
 వించువారు.

సేగిపోవుట v. n. To fail, prove useless, be in
 vain. వ్యర్థమైపోవుట. Vish. 2. 249. నీనిమిత్తము
 తప మెల్లనుసేగిపోయె.

సేగిలము n. s. Harm, mischief. చెరువు.

సేచకము * adj. Sprinkling. తడిచే, ప్రోక్షణము
 చేసే.

సేచనము * n. s. Sprinkling, wetting, aspersion.
 తడవడము, ప్రోక్షణముచేయడము.

సేత for చేత plu. సేతలు Acts.

సేతు * n. s. A bridge, causeway, path over; a dam, bank or mound. The bridge at Rameswaram. గట్టు, కట్ట. D. వంతెన, శ్రీరామలుకట్టించినవారధి. Bihh. 3. 38. గతఫలమునకు సేతువుమేళా. A rhyme says సేతుసేతనగమధ్యోర్విశుతుల్ గొల్వకల్ all kings served him: they who rule all the lands between the Hemachalam and the bridge of Rameswaram: from Himalaya to Ceylon; that is, all India.

సేవ n. s. Fatigue, weariness, languor, distress. అలియక. సేవచేయట to be calmed or comforted. సేవదీర్చుట to comfort. Ila. 3. 10. శైత్యోశుబారంబుల సేవదీర్చుంబెడ్డయుం. Anir. 2. 108. సేవదీర్చుకాని. ట్టి ఊరటనుచొంది. Vish. 7. 321. సేవలుచేర్చి.

సేవ్యగాడు n. s. A farmer, ploughman, hind. భవీకిండభలకురచేకమతగాడు. D.

సేవ్యము n. s. Cultivation, tillage, farming. కృషి. D.

సేన, సేన or శానా n. s. Much, plenty. విస్తారము.

సేన, సేన or శానా adj. Much, plenty. విస్తారమైన.

సేన, సేనా or సేనగ adv. Much, abundantly. విస్తారముగా. Bhasca §. 69. సేనగవాంధితాన్నముభుజించగ.

సేన * n. s. An army, forces. ఠతురంకబలసముహము. D. దండు.

సేనాంకము * n. s. A component part of an army; as elephants, chariots, cavalry or infantry. మాత్స్య్యస్వరథశదాధిసముహము. SC.

సేనాధిపతి * n. s. A general, a head man. సేనానాయకుడు, దండుకుయజమానుడు, మొనగాడు.

సేనాధిపత్యము * n. s. Generalship. సేనానాయకత్వము, దండుయొక్క ఆధిపత్యము. M. V. 4. 155.

సేనాధి * n. s. A general; epithet of the god of war, called Kumaraswāmi. దండుకుయజమానుడు, కుమారస్వామిన్ని.

సేనాకతి * n. s. A general, commander. సేనానాయకుడు, మొనగాడు.

సేనాకతిత్వము * n. s. Generalship. దండుయొక్క ఆధిపత్యము.

సేపు or శేపు n. s. Gen. సేపటి. Time, period. కాలభేదము, కొంతసేపు, బాముసేపుఅని D. కుగాముసేపటికి after a moment. కొంచెముసేపటికి

soon, shortly after. గడియసేపటికి in an hour. యింతసేపటికిరా లేడు he has not come all this while.

శేఫము or శేఫస్సు * n. s. అనగా, మేధ్రము.

శేఫాలి or శేఫాలిక * n. s. A flower. (Nyctanthes arbor tristis.) నీలిక, అనగానల్లవావలి. SC.

శేమము for శేమము n. s. Happiness, well being, welfare, health. కుశలము, R. 5. 21.

శేమాలిగ n. s. అనగాపాపాసు. OG.

శేముషి * n. s. Understanding, intellect. బుద్ధి. D.

శేయుట for చేయుట To do.

శేరవచ్చి for చేరవచ్చి. G. 7. 22.

శేరు n. s. A seer or seer, a weight of eight కులములు or eight Indian ounces; this is about a quart in measure: or two pounds in weight; it varies in various parts of the country. రెండుచేరలకడి. OG. యెనివిడివలములయెత్తున్ను. కచ్చాశేరు the same more definitely. శుక్రాశేరు the large seer which contains three శేరులు or twenty-four కులములు. శుక్రాశేరు a seer of thirty rupees weight.

శేలు, అనగా శాలా, శాలువాను. OG.

శేవ * n. s. Service, servitude, homage, reverence. Divine service. Visiting, a visit. శరీరర్య, శుక్రూష, పూజ, దర్శనము. అవుషధ శేవ taking medicine: తమసేవ waiting upon you, a visit paid to you. సేవచేసుట to worship, to serve, to wait on, attend on, to visit. ఏకాంత శేవ solitary adoration. Vijayan. 2. 116. శీత శైలాదుల సేవఫలము the merit accruing from visiting a shrine. తీర్థ శేవ visiting a holy spring.

శేవంతి * n. s. A garden flower. The flower called Chrysanthemum Indicum. చేవంతి. Paruj. 3. 91. తలచూపెనుకవంకభళభళేవంతికాగంధి నిహారకణధరములు. ND. 1. 292. వలపులదొంతి సేవంతిపూవంతి. ib. 1. 496. సేవంతిపూసగుత్తెచ్చెరబూని.

శేవకావృత్తి * n. s. Servitude, living by service. కొలువుచేళిబీంచడము.

శేవకుడు Error for సేవకుడు n. s. A servant.

సేవకుడు * n. s. A servant, an attendant. బాసుడు. తమసేవకుడైన your obedient servant so and so.

సేవధి * n. s. A certain divine treasure. శుద్ధశంఖాధినిధి. SC. P. 1, 115. ib. 3. 185.

సేవనము * n. s. Service, serving: visiting; enjoying. కురిచర్య, కుట్టడము, దర్శనము, ఆనుభవించడము. ఔషధ సేవనము taking medicine. M. XII. 6. 21. ఆకులవాయు సేవనము నిర్మలత్వంబు. A. 6. 60. ముఠారికద సేవన. T. 1. 25. జీర్ణ శుద్ధానిధాహార సేవనమున. N. 3. 195. క్రీతుతితావకీనకద సేవనకీలర.

సేవించుట * v. a. To serve, to worship, to visit. To take medicine. To drink or eat. To prostrate himself to, worship, salute. కొలుచుట, పూజించుట, దర్శనము చేసుట, పుచ్చుకొనుట, తినుట, తాగుట, దండము చెట్టుట. M. XIII. 5. 166. కాల్పన సేవిధమున సుర సేవింపకయుదుగుటాత్మ్య. తండ్రిని సేవించినాడు he prostrated himself to his father. బహుదేవ్యదేశములు సేవించినాడు he visited many holy shrines.

సేవిత * adj. Served, worshipped. కొలవబడ్డ, పూజించబడ్డ, ఉపాసితమైన.

సేవితుడు * n. s. He who is worshipped or venerated. నమస్కృతుడు. మునిసేవితుడైనయార్యుడు a god adored by the hermits.

సేవ్యుడు * adj. Venerable, worthy of worship: deserving worship. సేవించడమునకు అర్హమైన, ఉపాస్యమైన.

సేవ్యము n. s. Ploughed land. దున్ని నిర్ణమాచేసిన పొలము. D.

సేవ్యుడు * n. s. He who is venerable: who deserves worship or veneration. సేవించతగ్గవాడు. D.

శేషము * n. s. The rest, residue, remainder, remnant, what is left, omitted or rejected. Leavings of food. మిగులు, తిన్నమిగత. శేషమై పోవుట to be or to become unclean, to be profaned. శేషము కాకుండా యెత్తిపెట్టుట to keep separate and unpolluted. అమర శేషము the Second Part of [or supplement to] Amera's Lexicon. పితృ శేషము the remains of a funereal offering. శేషభోజనము eating the leavings of a dinner. A proverb says, four things are perilous, ఋణ శేషంచాగ్ని శేషంశక్ర శేషంత ధవర, పునఃపునఃశ్రవణం తేనస్యాచ్చేషంనకారయోక్. అగ్ని శేషము, రోగ శేషము, ఋణ శేషము, శక్ర శేషము the remnants of fire, of disease,

of debts, and of quarrels. శేషంకాపనశ్రావయే passion supplies the want of argument. శేషపూర్తిచేసుట to fill up the deficiency, to supply what is wanting.

శేషత or శేషత్వము * n. s. Obsequiousness, submission. పారార్థ్యము, కురోద్దేశ్యక్రవృత్తికత్వము, దాశ్యము. T. pref. 3. నిత్య శేషతగను శేషుడు. టీ|| యెల్లప్పుడున్న అతని సేవక భావమును వహించిన ఆది శేషుడు. A rhyme says శేషత్వముకుకారి త్వంక్రవ్యాదావాహవాదరిః| పారార్థ్యంశేషతా తచ్చశుద్ధేవ్యస్త్రీతవైమిరిః.

శేషభాగము * n. s. The remaining part. మిగత. శేషభావము or శేషత్వము * n. s. Submissiveness, obsequiousness.

శేషభోగి * n. s. Name of the king of serpents. అనంతుడు. IIa. 1. 4.

శేషవాహనము * n. s. A serpent throne; used for conveying the image of Vishnu. శిర్పాకారము గావుండే వాహనము.

శేషపత్తి * n. s. The grammatical phrase for యొక్క "of." Sēsha Shasthi signifies the *superfluous form*: because నాయిల్లు ఋణ నాయొక్క యిల్లు mean the same.

శేషాచలము or శేషాద్రి * n. s. The name of Tirupati. తిరుకతికొండ.

శేషించిన adj. That which remains. మిగిలిన. శేషించిన సొమ్ము the remainder. శేషించినవాండ్లు the rest of the people.

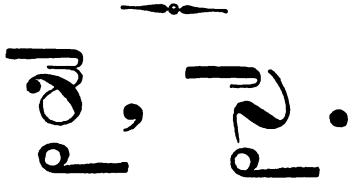
శేషించుట v. n. To remain, as a balance, to be over. మిగులుట.

శేషు or శేషులు See శేషుడు. శేషుడు (or ఆదిశేషుడు) * n. s. The name of the great dragon, king of serpents; also, a servant or attendant. వెయితలలసర్పము. D. దాసుడు.

శేషులు * n. s. plu. The rest; the remainder of the people; subjects. The submissive. మిగిలిన వాండ్లు, దాసిధాతులు. హతశేషులు the survivors, the unslain. తమకు శేషులు గావుండే వాండ్లు they who obey you.

శేష్ట n. s. plu. శేష్టులు for చేష్ట, చేష్టలు. శీశు n. s. plu. శీశులు (derived from the Sanscrit శాశి meaning ఆకిషి.) Raw rice thrown on the heads of the bride and bridegroom during the

marriage ceremony. సంక్రామణము, అక్షరము.
 D. తలక్రాలు. సేనకొమ్మ, అనగా పెండ్లికొమ్మ.
 OG. సేనబొట్టు, అనగా మంగళార్థమైన బొట్టు అనవచ్చును. S. 1. 177. సేనకొమ్మనకవు
 రంతు విత్రకంబు. Vasu. 4. 121. సేనకొమ్మనజారు
 చెంగల్యముగడలుజారురారుణకటాక్షములనైన
 య. టీ|| చెంపకొమ్మవల్లనుంచిన్నిజారుచున్నటువం
 టి. Swa. 5. 107. ముతైపుసేనలుదోయిలింపి.
 టీ|| ముత్యాలతలక్రాలు. ib. 6. 64. సేనలుచల్లిర
 చ్చురత్. A. 6. 188. యింతిదోయిలసేనక్రాంత
 త్తుచోట. N. 4. 215. తావిగల్గినబంధజీవత్రసూన
 ముత్ సేనగావైవర్షింపినట్లు. Swa. 6. 5. కన్న
 టితో గదంబముచేసిమృగనాభిమూసి కుంకుమసేన
 బొట్టుదీర్చి. టీ|| చుక్కబొట్టుపెట్టి. B. X. వారలు
 తృహించివలసెనువ్రదీవింపి, సేనలిడిరియువతిశిరము
 నందు.

నైంధము or నైదము n. s. అనగా గోధుమపిండి. OG.
 నైంధవము * n. s. A horse of the Sinde country.
 సింధుదేశజాతాశ్వము. SC.
 నైంధవము or నైంధవలనణము * n. s. Salt brought
 from Sinde. సింధుదేశనదీలనణము. SC.
 నైంహి కేయదు * n. s. A name of Rahu. రాహు
 లు. Vedanta Rasayan. 1. 29.
 నైకతము * adj. Sandy in general. నైకతామయమై
 న. నైకతలింకము an effigy made of sand.
 నైకతము * n. s. A hillock or dune of sand,
 smooth undulating and soft. To this the po-
 ets compare plump buttocks. శుశినము, ఇసుక
 దిన్నె. Vish. 7. 308. Vasu. 2. 138. DBS. 36.
 కటి నైకతంబులు undulating or big posteriors.
 నైకతశ్రోణి * n. s. A woman with large and
 handsome posteriors: a Fulham or Fairham.
 శుశినములవంటినితంబముగలది. Vasu. 2. 146.
 నైకము or నైకపు adj. Thin, light, nice, pretty,
 trim. సూక్ష్మము, చక్కనిదియు. D. అబ్బము. ABA.
 శిన్నుని, తేలికైన. Vani Vilasam page 448. line
 15. కాలికంబము నైకము, రోమములు చాలగలచెవి.

Bmj. 3. 136. శిరించుచెంగవి నైకపు కృతారినలు
 వకుచ్చిక్షుయంఘ్రులనుజీర. A rhyme says చక్కని
 యింద్రసింహునినైకపుకచ్చులపాడుకత్.
 నైక Vulgarly నైక n. s. Sign, gesture. శంజ్ఞ. D.
 కనునైక a wink with the eyes. చెయినైక a
 beckoning with the hand. Vish. Maya. 3. 24.
 నైచుట v. a. To bear, endure, to pardon. శిహించు
 చుట. D. చున్నించుట. T. 4. 20. యింకనాశయ
 దయయెట్లుగల్గు సెమికునైచకయున్ననాజిన్నపేల.
 టీ|| శిహించకపోతే. BD. 4. 516. అపరాధశర
 శహస్రావతి నైచి. T. 4. 229. తా, నైచకనేవినకీ
 నుకత్. S. 3. 365. యిచ్చటి శృగాలాక్షరము
 నైకురెవినుమా.
 నైతము for శుహితము adv. Even, too. కూడా.
 Vish. 6. 100. ఏమునైతమువాచినవారియట్లు.
 Bmj. 5. 119. వారిలోకొందరునైతమైన.
 నైత్యము * adj. Cold. శీతలమైన. శైత్యశుచారము
 cooling refrigeration. The ceremony of offer-
 ing rosewater, sandal paste, flowers &c. to
 alleviate heat. Paidim. 4. 218. వట్టిశైత్యశుచా
 రములు empty civilities.
 నైత్యము * n. s. Cold, coldness, chilliness, a cold
 or rheumatic disease. శీతలము, జలుబు. శైత్య
 ముచేసుట to take or catch cold.
 నైథిల్యము * n. s. Slackness: looseness, flaccidity.
 శ్లథవ్యము, చార్పల్యము.
 నైదము n. s. Wheat flour. గోదుమపిండి. OG.
 నైదోడు n. s. A brother or sister. తోడబుట్టినవా
 డు, తోడబుట్టినదియు. D. Satyabha. 3. 165. తన
 నైదోడువలెబోచు. Vasu. 3. 138.
 నైనిక * adj. Of or relating to an army. దండుశం
 బంధమైన.
 నైనికుడు * n. s. A sentinel. సేనారక్షకుడు.
 నైనేయుడు * n. s. (The son of శని) The younger
 brother of Krishna. కృష్ణుడితమ్ముడైన సాత్యకి.
 నైన్యము * n. s. An army. దండు.
 నైచక * adv. Without suffering. తాళక. శిహించ
 చక See నైచుట. R. 5. 216.
 నైపుట v. a. To bear, to endure. శిహించుట.
 Dab. 113. నయవార్షమెరగనినాతక్షునైపు. DRU.
 768. కుక్కువగనుమాటమది నైచుతేక.
 నైవికుడు * n. s. A palanqueen bearer. కుల్లికొనే
 వాడు. KP. 8. 32. పొందుగానందలంబులుబల్ల
 లు, దక్షురనాయితము సేయునైవికులును,

సైరంధ్రీ * n. s. An independent female artist, working in another's house. మగనివిడిచివరగ్యమానుండుండి, స్త్రీలకుశృంగారించేతుత్రవ్ర. D. M. IV. 3. 31.

సైరంధ్రీత్వము * n. s. The state of being a bondswoman, slavery. తరగ్యమానుండు ఆ గాంధులకుశృంగారించేది గావుండడు.

సైరణ n. s. Patience. శుభానము. D. BD. 5. 1068. దానుల గాముడు దయనుద్ధరింపు, మీ సైరణ వార్ధి యుంకదోతుంక. Vencat. Arya. page 173. line 9. నడలు సైరణ బూతు.

సైరించుట or సైరింపుట v. a. To endure, suffer. To adjust, set right. శుభించుట. D. తాళుట, శుభరించుట. R. 6. 28. వేడి వెన్నెలకాక సైరించురాక. BD. 5. 1149. శుకలాపరాధుల సైరించుము సుకృతవంతుల చేయు BD. 3. 2284. పాంబిచ్చురుకంకబోవుచో బీరకాంధు సైరించు వెన్నెంకగిలదె. DRY. 1626. జానకిమరణంబు సైరించుబాల.

సైరిధము * n. s. A buffalo. దున్నపోతు. D.

సైరిణి * n. s. A mountain. కర్వరము. D. Rasi-ca. 4. 193. సైరిణి a lady, girl.

సైరికన్య * n. s. The name of Parvati. పార్వతీ తే. A. 6. 194.

సైరిలాము * n. s. A lion. సింహము. D.

సైరిలామము * n. s. The Bilva tree (Ægle mame-loe.) బిల్వచెట్టు.

సైరిలాపి * n. s. An actress, a female performer. ఆటకత్తె, వేషకత్తె. M. 4. 2. 153. నాడువల్లభుండునటుడొటనిక్లంబు, పెద్దవారియట్లపిన్నవారు, గానకతులవిధముగాక మే సైరిలాపి కాదనంక. Vasu. 4. 22. రాత్రి సైరిలాపికా. టీర్రాత్రియనెడు నాట్య స్త్రీకి.

సైరిలామము * n. s. An actor, a dancer. The bandmaster who beats time. నటుడు, తాళధారకుడు, ధూర్జుడు. RKD. నటునవాడు, నారీబీవుడున్ను. P. 2. 415. ప్రాగ్రంకశలమధ్యశుంభరణ సైరిలామ. ib. 4. 357. ఆయాత సైరిలాపి సైరిలామంబును. The Amaracosa says సైరిలాపిస్తు సైరిలామా జాయాబీ వాంకృశాశ్విసక.

సైరము * adj. Saiva; relating or appertaining to the god Siva. శివశుంభ మైన. సైరముతము the Saiva sect. సైరవారములు the manners and rites of the Saivas.

సైరము * n. s. The name of the Siva creed. శివశుంభ మైనముతము. వీరసైరము the title assumed by the Jangams or Lingavants.

సైరము or సైరము * n. s. An aquatic plant or weed. జలనీలి, నాచు. SC. M. XII. 2. 169.

సైరలిని * n. s. A river. నది, ఏరు. Vasu. 2. 183. సైరలినిరవంబెశుక సైరలినినినడంబుకన్నము న్నాది లభివారివారివహ గారవగారవ మెచ్చె. Pariz. 4. 33. గగన సైరలినింక గజాంబురంకరుక.

సైరము * n. s. An aquatic plant or weed. జలనీలి, నాచు. DRY. 2356.

సైరము pl. సైరము * n. s. The worshippers of Siva. శివమతస్థులు. వీరసైరము One who belongs to the Jangam creed. S. 3. 415. ఆది సైరము a braimin of that sect.

సైరము * n. s. Childhood. శిశుత్వము. Mandhat. 3. 9. ib. 3. 12. జనకరాత్మజ శుకంకంక సైరము వీడి క్రాత్తగ ప్రాయంబు గూడునవుడు. సైరము వక్రీడలు childish sports.

సైరము v. a. To bear, suffer, sustain. శుభించుట.

సా|| Contraction for సోమవారము Monday.

సాంటి or సాంటికొమ్ము from శుంఠి * n. s. Dry ginger. శృంక బేరము. S. 3. 24. జోగంక గాలకు సాంటికొమ్ము a mere trick, delusion.

సాంటు n. s. Fault, defect. దోషము. దానికి పుక సాంటు పెట్టి నాడు he found fault with it. యేతు దాగ్గమునడించినా దానికి సాంటు వెలికేవాడు a very delicate eater, an epicure. సాంటు శోధించుట to be captious. ఆ సాంటికి పుక సాంటు వెలికి నాడు he tried to pick a hole in his evidence.

సాంఠ కాయ or సాంఠకాయ n. s. A wild fool, a silly fellow. కొంఠెపిల్ల గాడు.

సాంఠి or సాంఠికొమ్ము for శుంఠి n. s: Dry ginger, శృంక బేరము.

సాంఠము adj. Own, private. స్వక్రీయమైన.

సాంపారుట or సాంపాండుట v. n. To bloom, be lovely, pretty, or pleasant. యోగ్యము జెందుట. D. సాంపా గానుండుట, డాల్పాసము గానుండుట.

N. 5. 3. రక్షత్రేణిక్త్రాన్యోస్సాంపారంగాన
 మృతంబాసం. టీ|| ఉల్లాశముమార. T. 3. 144.
 సాంపారగులికెడుకెంపుబావిలితోడ. టీ|| సాంపా
 ర, సాగసుగాను. N. 6. 124. శుభ్రమొదలుగా
 సాంపాండు. టీ|| శ్రుకాశించుచుండేటి. N. 2. 541.
 త్రివేణీకరణంసాంపాండె. టీ|| ఒబ్బయిండె.

సాంబిల్లుట v. n. అనగాశోభిల్లుట. D.
 సాంపు n. s. Elegance, grace. Glee, delight. సాగ
 సు, అందము, ముదము, ఉల్లాశము, వేడుక, కాంతి.
 ABA. యోగ్యము. D. M. VI. 2. 148. మనరథము
 పురపుమిప్పుడు సునిశితబాణముల నతని సాంతుకాం
 తుక. T. 1. 29. మకుటంపుజ్జిసాంపు. టీ|| కాంతి
 యొక్కసాగసున్ను. ib. 5. 14. బిహ్బికవతికబ్బిగుబ్బ
 గుప్పినసాంపు. N. 3. 245. పందివైతివినే ససాంకుం
 దియుండుపందివేటాడుటకుకోరై ఫలితమయ్యె. టీ||
 సాంకుందియుండు, వేడుకకవడియుంటిని. ib. 6. 170.
 శోణనదంబులసాంపునిం. టీ|| సాగసు. ib. 7. 228.
 దివిసాంపువారినింపులుగుంపుగొనక. ib. 9.
 128. కచ్చుంపువిడియంపుకెంపుకెమ్మివికాఃవిం
 తసాంపునిం. టీ|| సాగసు. ib. 9. 225. సాంతుగు
 పున్నమచందమామ. ib. 9. 370. కంటినిబురుసాచె
 రగుచిరకట్టనిచ్చిసాంపుమారనె గాదిగజాచిప్రేమగ
 దలుకొన. H. 1. 125. చిత్తంబునసాంపుకృతిలిల్లు
 వెలువడి. ib. 3. 120. సాంపెనయుమెడను.

సాంపైనది adj. Nice, elegant, pretty, trim. మనో
 జ్ఞము.

సాకనాసి for శకనాసి n. s. The porch or pillared
 entrance-chapel of a pagoda. ముఖమండపము.
 BD. 4. 1533. స్రుక్తుచుసరగునసాకనాసివెడలిచ
 క్కనగుతివెనకదిక్కునకే. Charitra, book 2 line
 2223. మరిసామనాధుమున్నువికంతువచ్చి, చార
 నోడియుండునిసాకనాసియండు.

సాక్తింతుట v. a. To stupify, intoxicate, enamour.
 పరవశతనపొందింతుట, మత్తుక మైటట్టుచేసుట.

సాక్షు n. s. Faintness, stupefaction, intoxication,
 confusion of mind. మైకము, మత్తు, పరవశత, కల
 వరము, భ్రమ. సాక్షుపాడి intoxicating powder,
 love powder; conjuring drugs. IIa.3. 147. సా
 క్షుమందున intoxicating drug. M. IV. 5. 212.
 యిక్కుయెన్నెంబు సాక్షునక్కకమున్ను గ్రక్కున జను
 ము. Vema. 329. కాంచనంబుగన్నకడుసాక్షుబుట్టు
 రా. T. 4. 86. సాల్పలకన్నుదోయినరసాక్షులువీడ
 కుమన్ను మొక్కలుక.

సాక్షుట v. n. To be bewildered, stupified, delud-
 ed. పరవశతనపొందుట, మత్తుక మ్ముట, భ్రమను
 జెందుట. BD. 4. 1605. పుష్పకరిమకానునవా
 శనకాక్షుసాక్షుచును. T. 3. 117. మోదివిరానపం
 టిమొనసెక్కుచునానుచుసాక్షుచుండగా. టీ|| పరవ
 శమునుబొందుచుండగా.

సాగటము n. s. A man or piece used in backgam-
 mon. సారి. ABA. 2. 581.

సాగటాలు n. s. plu. Backgammon. Dice-play. A
 certain game played with dice on a coloured
 cloth. The pieces or pawns used in this game.
 పగడసాల (జూడమాడేసాలెలు. D.) సాగటాలగు
 డ్డ the chequered cloth used in this game. S.
 1. 158. సాగసుపటికంబులనమర్చిరిచూడుమిసాగ
 టాలచందము. H. 3. 191. డాయాలుసాగటాలు
 డాట్రాయిచదరంకమును.

సాగయింతుట v. a. To stupify, intoxicate, ena-
 mour. చొక్కింతుట. D. H. 3. 111. సాగసిసాగ
 యించినెరయైనచూపుజూచి. Rucmangada. 3.
 143. చంచలనేత్రియోత్తవిలశన్నధురధస్సనినాలటం
 చి కల్పించెప్రసూనమంజురులు ప్రేంకణముకసాగ
 యించి.

సాగయట or సాగియట v. n. To be bewildered,
 stupified, deluded. To languish, fade away;
 to be charmed or touched with love. To dive
 in water. చొక్కుట. D. పరవశమపుట, సాగసె,
 అనగానురుకయ్యె, వాడెనున్ను. OG. ముబుగుట,
 ABA. 3. 158. సారికననసాగసెననగనుసురికనన
 న్నాడెననుట. N. 9. 424. సాగయకన్నులతోడ
 తోగలుముడిక. BD. 1. 5. సుఖశక్తఘాతి నోడ
 మనసాగయమచున్నెడమిద్దళితైకమాననుండగును.
 M. XII. 5. 405. మాయాబలంబున నోహితునిజే
 యసాగియమునిశిమాజశంస్తుతముక. S. 2. 390.
 సామ్ములుకుడువల సాగినిగనియె, అనగామునిపో
 యెను. A. 1. 11. నిజమనఃకంపాతశంజాతపుక్కుల
 మాద్వీకర్షురికమురారి సాగియం గాబొక్కిధస్య
 క్తుతా. టీ|| సాగయంగా, ముణకా. P. 3. 303.
 యివ్వనికసాగయనిమాటలంజెల్లలబూడకునైనిదా
 నగాను. టీ|| సాగయనిమాటలం, శుహించుగూడని
 మాటలచేత. Paidim. 1. 20. జ్యోతిర్వరస్సూర్తిసా
 గయకకాధరుల్. L. 5. 28. చూడరాత్రెయిం
 డుసాగయచుడన్నుగూడబోయిన మేనుగురుతుగా
 కున్ను.

సాగసు n. s. Beauty, elegance, prettiness, niceness. శృంగారము, అందము. D. సాందర్యము, మోసము. ABA. 1. 177.

సాగసు or సాగసైన adj. Pretty, elegant, handsome, nice. అందమైన, సుందరమైన.

సాగయుట v. n. See సాగయుట.

సాగసు n. s. Beauty, elegance, prettiness. శృంగారము, అందము.

సాచ్చము n. s. Remainder, overplus. A fractional quantity. Small change : loose cash. పెచ్చు, చిల్లర. T. 2. 19. ధనేశ నిధుల్ తమవద్దీ కెచ్చుడుక వచ్చిన సాచ్చ మెంతనుచు నల్పదుర క్షురిలోని కోమలుల్.

సాజ్జ or సాజ్జీ n. s. A mess, or dish made of grites of roasted rice ; broken rice, boiled after having been heated in a dry state.

సాలసాలబోవుట v. n. To be dejected. దిగబారి పోవుట. H. 5. 218. దిట్టచెడకదినులుగొనసాలసాల బోవక వెనుకముందుచూడక.

సాలసాలలాడుట v. n. To pine, to be in trouble. నకనకలాడుట. వాడు ఆకలిఁసాలసాలలాడుతున్నాడు he is famished.

సాట్ట n. s. Crookedness, dent, excavation. A bruise made in a metal vessel. వక్రత. సెక్కు.

సాట్ట adj. Lean, emaciated, distorted or crippled. ఈచవోయిన. Charitra 1. 311. సాట్టైనరత్నంబుచుట్టునుజనికొట్టినభావన. సాట్టకన్ను a deformed eye. సాట్టసారు a wry mouth. సాట్టకాలు a bandy leg. సాట్టచేతులవాడు a man with crump hands.

సాడ్డు n. s. A slap on the head of a loser ; applied with both the gainer's hands, in play : equivalent to "Fie! Fie!" (Metaph.) Defect, fault, imputation. ఆటలో ప్రాధినవారి తలమీద వేసే దెబ్బ, లోకము, పుచ్చము. Vema. 903. సోమయాజినిబట్టి సాడ్డ ప్రవేశమనంభ. ib. 2129. నిఖిలచేవతలకు నెమకవేమనసాడ్డు. సాడ్డువేసుట to give such a slap with the open hand. (Metaph.) To dupe or to make a fool of. Soudap. §. 47. లోభికి సొక సాడ్డులోగకవేస్తేనా if I cry "out" on the covetous. ఆతడు చేసినతనికి పుకసాడ్డా can you point out a defect in his work?

సాడ్డమర or చొడ్డమర n. s. The fish called angel shark. (Squatina) మర్కటశేకము.

సాత్తు n. s. Property, goods. సొమ్ము. ఆస్తి, యిస్తువ. సాత్తుకర్త the owner of the property.

సాత్తెంచుట v. n. To enter. చొచ్చుట, ప్రవేశించుట. సాత్తేర as he entered. Pariz 3. 65. అయ్యుగ్ర సేనాత్మ బాస్థాని సాత్తేర. A. 3. 3. శుభాభాగము సాత్తెంచి. N. 4. 114. తురముక సాత్తెంచు. Swa. 5. 97. కాతుకా గారంబు సాత్తెంచి.

సాద n. s. A funeral pile, the fire used in the funeral pile. Grief, sorrow. వితి, చిత్తస్థియు, D. చిత, ఒలికి. OG. ABA. 2. 424. సారసాదయనకు నుకుంకుచిత. Vish. 5. 231. నుదతీయేటికి సాదచొచ్చెడు. యేలనగ్ని ప్రవేశము చేస్తున్నావు. Sar. D. 632. సాదవంటియా శుశ్రవోకంబునాకు. Vema. 950. తుదియెవ్వలైన సాదమున్ను తేనయా. HB. 2. 2147. సాదవేర్పడగునంతచోటికిమాడ. BRY. 3. 569. సాదపెచ్చెకోతమొదింకుక.

సాన n. s. Juice that exudes from plants : as from the stalk of the mango fruit, the acrid juice or milk of some plants. శ్రవించేది, చెట్టుకాయకోస్తేవచ్చే రసము. D. పుంటినదగిలితేపాక్కే రసము, బీడి. the white of an egg. గుడ్డులోనిజారు. Swa. 6. 31. సానదేరిపాలమరించి నెరవాసినయట్టి. టీల్ సానదేరి, చెమ్మపురికి.

సానమందు n. s. A kind of medicine. ఔషధవిశేషము. H. 2. 45. సానమందు, రసము, శుశురుసు, ఘనమణిమం త్రొవధములు.

సానువుట v. a. To insert, introduce, push in, to put in. చొప్పించుట. P. 5. 13. ఒరగగాపాణి సానివి.

సాన్నా or సాన్నము (Hind?) for శ్వేచ్ఛము. n. s. Gold. బంగారు. Zacc. 6. 114. అల్లయంగళ్లందుక సాన్నాటంకంబిచ్చెద అన్నమిదెకవారుగలరెయనియడుగుతరిక. Vijaya Vilaa. 2. 88. సాన్నపుచేలకటిబట్టి.

సాన్నాయి n. s. A sort of clarinet. నుపిరవాద్యవిశేషము. D.

సాన్నారి n. s. A goldsmith. శ్వేచ్ఛకారుడు. ABA. 2. 539. కంఠలవాడు. H. 3. 196.

సాన్ను for చొన్ను n. s. The stalk of different kinds of corn ; as Holcus Panicum &c. జొన్నమొదలైనవాటిదంటు.

సాబగు n. s. Beauty, prettiness. సాందర్యము. D. చూలు, సాగసున్ను. OG. Padma. 3. 13. యిట్టి మేరిసాబగు, Vish. 6. 66.

సోబను n. s. The foetus of the mare. బడబచాలు.

ABA. 2. 368. సోబనునాగబడబచాలునెలయు.

సోమ్మ n. s. Faintness, swoon. Torpidity. మూర్ఛ, తిమురు. నాకాలుసోమ్మగావున్నది my leg is fast asleep.

సోమ్మలబోవుట v. n. To turn faint, to swoon. మూర్ఛజెండుట. ABA. 3. 162.

సోమ్మసిలుట, సోమ్మశిలుట or సోమ్మసిల్లుట v. n. To turn faint; to swoon. మూర్ఛబోవుట. D. R. 5. 279. అనియొకగుహకుంజని తెచ్చిన సోమ్ములుగాంచిసోమ్మసిలితెలిసివరంభని తాంతవంతమన మునగనుగొని. IIa. 3. 70. విరాళిసండుబట్ సోరుగుసుసోమ్మసిల్లుమదిజొక్తువి తాకవుమారుదురు.

సోమ్ము n. s. Property, goods, jewels. భూషణము, ధనము. D. సోక్తు. ఇదిసోమ్ము is this yours? is it your own. R. 5. 283. ధృతసమిత్వమహత్వజతి వ్రతాత్వ, శత్రుసోశీల్యశమదమాచారవిధలు, జానకీదేవిసోమ్ములుగానికావు సోమ్ములివికాంతకనికలైసూర్యనుతుడు. A rhyme says సింహముపాలి సోమ్ముగోమాయువుగోరుచంజమున.

సోమ్ములు n. s. plu. Cattle (a sense peculiar to the north.) గోశమూహములు. D.

సోమ్ములబోవుట v. n. To turn faint, to swoon. సోమ్మసిల్లుట. OG.

సోయ్యకలు n. s. plu. A kind of musical instrument. వాద్యవిశేషము. Balaram. 5. 24. తాళముల్ మురజముల్ గడిగట్లసోయ్యకల్ కిన్నెరలను.

సోర or సోరతీగ n. s. A plant of the gourd kind; cucurbita lagenaria. తుంబి, అలాబు, ఆనుసుచెట్టు. చేడసోర, అనగాకటుతుంబి the bitter gourd. నల్లసోర a black kind of the same. సోరకాయ the unripe, and ripe, fruit of the gourd: a bottle shaped melon. సోరకాయలు తెగసరికేవాడు a braggart, a hero in trifles. సోరకాయబుర్ర the dry shell of a gourd.

సోర or సోర్ర, సోరమీను or సోర n. s. A shark, a general name for several ravenous fishes. రుషము. కొమ్ముసోర a swordfish. యేదాడిసోర్ర or కొమ్ముసోర్ర (Russell plate XII.) The hammer headed shark. పాలసోర్ర the small blue shark. రాసోర్ర the brown shark. మట్టసోర్ర the flat shark. తేలుసోర్ర the longtailed shark. (Russell plates XII, XV, XVI.) కొ

మ్మసోర, బొక్కి సోర్ర other species of squalus. Note: Sorabaya or Surabaia, in Java, is called "Crocodile port:" more exactly "Shark port."

సోర n. s. Grief, sorrow. వ్యాకులము. ABA. 2. 424. సోరసోదయనగనుచీరగువించ.

సోర for సుర n. s. A certain fraction.

సోరగు n. s. Swoon, fainting. A dry leaf. మూర్ఛ. ABA. యెండాకు.

సోంతీగ n. s. See సోర.

సోరది or సోరిది n. s. Line, series, row. Abundance, plenty. వృక్షాదిశ్రేణి, అనగాతులై, క్రమము, ఆత్యంతమున్నునుటయు. D. వరుశ. OG. See సోరిది.

సోరబియ్య n. s. (literally "shark's dung.") Osepia the cuttle bone; which is used to cure ear-ache. అన్నిగర్భము, శిశువ్రక్షేపనము, శిశువ్రక్షునురుగు.

సోరము for శ్వరము n. s. A musical note. D.

సోరిది, సోరిది adv. Regularly, properly, plentifully, much. This word is often a peg used to furnish a rhyme. క్రమముగా, విశేషముగా, విస్తారముగా, యాద్రోయోగములనన్నిటినివిచారించగా యాశబ్దమును విశ్రమనిమిత్తముగా శ్రమోనివియున్నారేగానియందుకువిశేషమైన అర్థముకనుచుండలేదు. L. 13. 210. సోరదిసెశిలిగన్నుబావువారలకు, అరికాలుకనుబావునధికులుగలరు. H. 2. 201. సోరదివిచిత్రవిచ్రముగసోమ్ములుసేయనరండునేర్పినకా. Vish. 4. 344. చేపపితృకార్యములకునైవ్విజాలకన్న మిడిపవారికి బరితుప్పియెట్లగులుగు, సోరిదిఘటములనన్నంబుచూచిత్వప్తి, సెందుదురయేనిమరియిదియునునిజంబు. Scanda Devacanda. page 425. line 10. సురులుదైక్యలుగూడి సోరదివ్రచ్చినను. A rhyme says శుభితిశింహోగశనుసుఖంబులచేతశుక్లశోణితములు సోరదిగూడి. Kodand. §. 88. సోరదినుత్పాస్యకృతిసోమకవృత్తమైన శ్రుతులరమించనచ్యుతుడవైన. DRB. page 592. దివికి సోపానములుసేయసోరిదిమైచనిరి. సోరిదిమై, అనగావరశిగా. See సోరది.

సోరు గాకు n. s. A dead or dry leaf. యెండాకు. D.

సోరుగు n. s. The drawer of a table or box. A dry leaf. పెట్టెలు మొదలయినవాటిలో యాద్యే అర, యెండాకు. L. 13. 220. సోన్నలావురిగాలి సోయవుగాకుండ. Digitized by Google

సారుగుట v. n. To fade or languish, to fall down. To run away. వాకుట. ABA. కూలుట, కుకుట, పారిపోవుట. Ila. 3. 70. విరాళినండుబడ సారుగు నుసాక్షుస్సిల్లుమది జోక్తు. P. 1. 241. విహారశిఖా హతిచేనేమ్యులువిరిగి సారిగజీవమువిడిచెక. టీ|| సారిగ, మూర్ఖపోయి. కూలిప్రాణమువడలెననుటఅంటేనుందిది. Swa. 3. 171. అనినజిత్రముర్నుల్లునక సారుగనయ్యంఘోజిత్రామ్. టీ|| సారుగ, వ్రాల గాను. H. 1. 220. కుత్సలనుదిప్పిలనుమల్లగుల్లనూల్లతిగియాహారమండక సారిగయరిగి. సాక్షుస్సిలి. N. 9. 145. పాంభజనుముకొమ్మల ప్రాపుజేర సారిగయొండంటిలకూన లారిగికుడగ. టీ|| సారిగ, వాడి. N. H. 5. 53. తోలుతపుత్రునినెచటికోతొలగనంటి, యడవిలో పాముమూర్ఖొన్నడనుచుమొరగి, కల్లయేద్యులనేర్చుచుకకటవృత్తి, వెడకునండన సారుగజూచెడవసీతి. టీ|| పారిపోచూచుచున్నాను.

సారుగులపెట్టె n. s. A box with drawers. విచిత్రపేటిక. D. యాద్యేఅరలుగలపెట్టె.

సార n. s. See సార A shark. రుదము.

సాలపు n. s. Languishment, swooning, faintness. నిస్త్రాణ D. మూర్ఖ ABA. బడలిక. N. 9. 450. సాలపుమారక సారచూపులుజూచెనా. H. 3. 24. చూపులావాడికూపులాసాలపుదెలుపులనుచువిటులెన్న. సాలపుదెలుపులన గాత్రయాశుమునుపోగొట్టేటివి. Vema. 1851. సాలపుచూపు a languishing glance. T. 2. 72. శుభజంబు గావధూజనుల జూచుటమూనిసాలపున సార గాజూడగడగ. T. 4. 134. జలివిలియలరులజిప్తులతాంతము, సాలపునమీరెనశోకలతాంతము. ఈజీద్యములోమాత్రము సాలపునమీరెఅన గానిండాసాగను గాయుండెనని చెప్పుకలెను.

సాలపుట v. a. To make languish, to make faint. సాక్కించుట. Ila. 2. 155. ఆలివేణియొక్కతెసాలపుముద్దులు బెట్టె. టీ|| సాలపి, వలపించి.

సాలపుతనము n. s. Languishment, faintness. సాక్కు, ధూనభావము, భిన్నత. Ila. 3. 137. జిలుగుతిట్టులుతిట్టియరిగి చెక్కిలిగొట్టి వలపుముద్దులు బెట్టుసాలపుతనము.

సాలయుట v. n. To languish, faint. సాక్కుట, భిన్నుకుపుట. BD. 6. 1630. నుభుకంకములపొందిసాలయుచునున్నె. HK. 3. 152. సాలసివంటయిల్లు జొచ్చినకుంటేలుచండమయ్యె. P. శి. 130. సాలవకమేనకంటకముసాకిన.

సాళ్లు adj. Empty. రిక్తమైన, ఉత్త. ABA. 3. 24. రుత్తలాటారంబరిత్తమీడు, సాళ్లునారిత్రాఖ్య శోధిల్లు.

సాళ్లుకట్టులు n. s. plu. Words or sounds used by the manager of a band of dancers. ఆటకొలిపించడములో నట్టువుగాడుతధిక్తు, తకతైత్తెఅనిచెప్పేటివి.

సాల్లెము, సాల్లెంబు or సాళ్లియంబు n. s. A peacock's feather. నెమలికలు. (సాల్లెము, అనగానెమలికలు చుట్టినపాక. OG.) D. Vicr. page 285. line. 7. చికటియాపుదాల్పినభంగి మేను, జంజురు తలపాక సాల్లెంబుచుట్టు, పుంజంబుగురిగింజపూశలపేరు. G. 11. 149. తోడికాలునుబడితొరిగిజంబులపాక, సాళ్లియంబుతోడద్రెల్లెతలయు. Swa. 4. 39. జడలుమలంచి, సాల్లెముగ, శిన్నపుపాకలడంకజుట్టిరల్లడములుపుని. టీ|| సాల్లెముగ, అనగామెలికలువేళినచుట్టుగాను.

సావసావలు n. s. Anuk. Whisperings. గుళగుళలు. H. 5. 190. శంకమక్రిడలాడుచుశిరశుమాడు, సావసావలువిన్నమాత్రనున్నురుమటంచు.

శో, షో, సో.

శోకము * n. s. Grief, affliction. దుఃఖము. Vish. 3. 42. పుత్రశోకము grief for a son.

శోకించుట * v. n. To sorrow. దుఃఖించుట. Vish. 5. 295.

సోకించుట v. a. To put in contact, to make touch. తాకించుట. N. 7. 292. అంకుశంబులుపొంకించి, తడగ్రంబులం, జూలికలసోకింపుచువచ్చునట్టుడు.

సోకు n. s. Touch, contact, feel, feeling. An evil spirit, a demon. తాకు, దెబ్బపోటు. (రాక్షసుడు. D.) లిశాచము. ABA. Sumati. 4. సోకోర్పునాడె మనశరి. N. 9. 409. నవ్వెడనిమేననాటింతునాసోకు. టీ|| గోటిజీర. A. 4. 290. శూరాలాతుములకునతికూరుడుదానయ్యుజీయియసోకోర్పుడగుక. ib. 4. 335. మూర్ధాభిషిక్తుండుసోకోర్పియిలకుడగునలజక్షుదీర్పి. టీ|| కాయక్షేత్రమునకువుల్పి. N. 3. 38. సోమరిగాలియలవైక సోకులంకడలెకడలవనంకడలును. టీ|| స్వీర్పచేతను. P. 4. 142. కుమారశిలీముఖాశిసోకులనిజప్యత్నులువిరిసి. టీ|| సోకుల, పోటులచేతను.

సోకుట v. n. To touch, come in contact with. To be communicated by contagion, to affect, or be caught as a distemper. తాకుట, తగులుట. దీని వివాదయెండ్రోసోకుతున్నది it is exposed to the sun. గాలిసోకకుండావుండుట to be screened from the wind's touch. T. 4. 129. తనవృద్ధత తాకు మునిన్నుసోకునంబాయ్యునింబుచుకా. Ellana. 1. 252. నిత్యసోకినక్రియ. Ila. 3. 42. మేనుమేనా నంగ మేనుసోక దటంచుకలపంబు సెల్లదోకంబుకం తి. Vema 504. వేరుసోకుసోకినబంగార మైనట్లు. ib. 1434. కమలాశ్రునిరత్నసోకికమలినభంకా. నా మాటలువానిచేవిసోకలేదు my words did not touch him. ఆచెప్పవానికిసోకలేదు the blow did not hit him. దానికిగాలిసోకినట్లున్నది she appears to have been touched by a demon. పీనుగకు లె కటిసోకదు nothing can affect a corpse.

సోకుటాజ్ఞ n. s. అనగాశక్రము. D.
 సోకుడు plu. సోకుడులు n. s. The evil spirits. పితృ చములు.

సోకుడువ్యూహం or సోకుబూచి n. s. Wind. The god of the winds. వాయువు, మారుతము.

సోకుమూకలగొంగ n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

సోకుమూకలభణి or సోకుమూకలరేడు n. s. అనగా నిలుబుబుతి.

సోకులరేడు n. s. అనగానైర్వృతి. D.

సోగ adj. Long, tall, prolonged. దీర్ఘమైన, నిడుమైన. Ila. 2. 43. సోగైననుండు a pyramidal rock, a shaft.

సోగతనము n. s. Length. నిడువు, దైర్ఘ్యము. T. 3. 66. తకుకుంటేటయవిత్సోగతనమంబువాచ్చుగా.

సోచనియము * adj. Sad, mournful, lamentable. యేడవతగ్గ, దుఃఖించతగ్గ.

సోచించుట * v. n. To grieve, to feel sorrow. దుఃఖించుట.

సోచితము * adj. Sad, sorrowful, afflicted. దుఃఖితమైన.

సోచితవ్యము * adj. Lamentable. To be regretted. దుఃఖించతగ్గ.

సోచిషేగుడు * n. s. An epithet of the god of fire. అగ్నిదేవతాశ్రుడు.

సోచిస్సు * n. s. Splendor, light, lustre. తేజస్సు. D.

సోచ్యము * adj. Mournful, lamentable. దుఃఖించతగ్గ.

షోడశము * adj. Sixteen, sixteenth. శబ్దశారు, శబ్దశారో. షోడశోతచారములు sixteen acts of

civility. అదివానికిషోడశోతచారములు చేయున్నది she does every thing he wants. షోడశకాపరి పూర్ణుడైనచంద్రుడు the full moon in its splendor.

షోడశము * n. s. A funeral rite celebrated on the twelfth day after a death: in this sixteen bramins are fed. చచ్చినవారెండ్రోనాడుశబ్దశారునిభవించుచేనేకర్తము.

షోడశకము * adj. Sixteen. శబ్దశారు.

షోడశకుండువు n. s. A kind of feast. దిత్తవదిశేషము. BD. 3. 860.

సోడుముట్టుట v. n. To spread, be diffused throughout. అంతటావ్యాపించుట. ABA. 3. 188. తలకైట్టుట, మిన్నుముట్టుట. D. P. 4. 137. చుట్టునమా ఘృమాలికలచొక్కెళ్ళుతావులు సోడుముట్టు. బీ|| తలకొక్క. Pariz. 5. 63. శుక్లపూర్ణింభంబులసోడుముట్టు. Pal. 65. మెలుసిండకన్నడు మించువరిమళము, మందకువనునివలననుగివేగంబు, నుగిగొనినలుగడసోడుముట్టుంగ. M. XIII. 2. 458. నిడగురసపునదివ్యామోదముసాంద్రమయిసోడుముట్టుచు త్యాగోదమహాశ్వర్యశుముత్పాదియగుచు.

సోధ * n. s. A clever, able, patient, enduring man. శమద్ధుడు, శహించేవాడు.

సోధము * adj. Borne, suffered, endured. శహించబడ్డది. D.

సోదిము * adj. Red. మెర్రని, అరుణమైన.

సోదిరత్నము * n. s. The ruby. కెంపు.

సోదాలు * n. s. plu. అనగానానామూలములు. A. 5. 5. సోదాలంబనానాచ్చివక.

సోదితము * n. s. Blood. రక్తము.

సోద్రాసము * n. s. Irony, sneering, praise and covert censure. సోల్లంపనము, మెత్తిచూడిచేటట. SC.

సోధము * n. s. Swelling, intumescence. వాళ్ళు.

సోదరి * n. s. A sister. తోడబుట్టినవదలు.

సోదరుడు * n. s. A brother. తోడబుట్టినవాడు.

సోది or సోదె n. s. Fortune-telling. The gypsy trade. రాబాచ్యేఅదృష్టమునుచెప్పడము.

సోదిచెప్పుట or సోదిచూచుట v. n. To tell fortunes. రాబాచ్యేఅదృష్టమునుచెప్పుట.

సోదోము for వోద్యము n. s. Wonder, astonishment. ఆశ్చర్యము. ABA. 1. 163.

సోదకరై n. s. A gypsey woman, a female fortune-teller. విశ్రాంతిక, అనగాసోదకరైశ్రీ. D. రాబాచ్యే అదృష్టమునుచెప్పేది.

శోభ్యము for శోభ్యము n. s. Curiosity, surprise.

శోధకుడు * n. s. A searcher, inquirer, a critic, man of genius : an inquisitive man. చక్కగా విమర్శించేవాడు.

శోధనము * n. s. Cleaning, purifying, correcting, search, trial. కుద్ధిచెయ్యడము, పరిష్కరించడము, వెతకడము. రాత్రిరాజునగరశోధనచేసినాడు the king went incognito, through the town by night.

శోధనపత్రము * n. s. A table of errata. కుద్ధపత్రము.

శోధని * n. s. A broom. చీపురుగట్ట. D.

శోధించుట * v. a. To purify, cleanse, refine, search. నిర్మలముచేసుట, వెతకుట. DRK. page 262. వరలుగోశ్యం కుర్వతముశోధించి. Vema. 639. సొమ్ములన్నవోటుశోధించగలుగును.

శోధితము * adj. Purified, cleansed, refined. Examined, searched. నిర్మలముచేయబడ్డ, పరిష్కృతమైన, వెతకబడ్డ.

శోధ్యము * adj. Fit to be searched. వెతకతగ్గదిగావుండే. Anir. 3. 148. శోధ్యస్థానముల్ చూడబంపిన. శోధ్యస్థానములు places where he is likely to be found.

శోష n. s. Drizzle, thin long continued rain. నాలుగునెలలువిడకకకురిశేసినవాన. (కారేది, కాన. D.) Rasica. 4. 35. Satya. 4. 187. UR. 7. 173. పూదేసెసోనలు మంచువిధమున తానముల్ విశ్రుల్లి. T. 1. 42. విప్పిలసోసలేలియలువిండగ.

శోషబల్లి or సోలనబల్లి n. s. A spider. తంతువాయము.

శోభి or సోభి n. s. Splendor, light. శోభ. ABA. 2. 230.

శోభిస్తురము * n. s. Materials, provision. సొమ్ము.

శోభిస్తురముగావుండే * adj. Equipped or furnished with all necessary articles &c. సొమ్ముగూర్చుతముగావుండే.

శోభాధికము * adj. Restricted, limited, qualified, special. శువ్యాజిమైన.

శోభాసము * n. s. Stairs, steps, a staircase, a flight of steps. నిశ్రేణి, పెట్టు.

శోభాయము or సోభాయము n. s. Error for శోభిచాయము.

శోభి n. s. Anise seed. Pimpinella Anisum. Anethum Foeniculum. మసాలాలోవేళేది. D.

శోభితుడెట్టుట v. a. To beat the bushes for game.

దాగింఠేజంతువులను వేటనిమిత్తమై వెలువెళ్లగాట్టుట. S. 2. 200. పొలముశోభితుడెట్టినన్నెలవరులకు సలవుతుంఱనన్నవమాగిదిత్తమెరిగి, చంతులాభేటకక్రియాకుంతులును నట్టులాసరించినప్పడత్యద్భుతముగ.

శోభి or సోభి n. s. Swelling, tumour. శోభ, నిప్పెము, సిద్ధము. ABA. 2. 230, and 236. చాళి.

శోభనము for శోభనము n. s. Happiness, good fortune. మంగళము.

శోభనాలు for శోభాసములు n. s. Steps, a flight of steps. నిశ్రేణి, పెట్టు. M. XII. 5. 565. నేతికుండమోవియే తెరువున శోభనాలువ్రాకునెత్తురంబుగలుగువురుమనట్ల యొగబరిణతుండు నాత్మనేమరకవిముక్తికైకృవలయు.

శోభాసపాటలు n. s. Songs, each foot of which has the word శోభానే as a chorus. H. 5. 31. శోభాసపాటలుసొగసుగులుకు. S. 3. 323. వెటజార్యులును శోభాసపాటలుకొత్పినవరించునీటు.

శోభె n. s. A beauty spot ; a damask or mahogany tint ; a bright or golden tint or spot on the skin. నిప్పెము.

శోభ * n. s. Lustre, radiance, light, beauty, Leucophlegmatia, a kind of jaundice. Swelling or intumescence. శ్రీభ, కాంతి, సౌందర్యము, చాళి. చిత్తశోభ the same disease, with heat, caused by bile.

శోభనము * adj. Auspicious, propitious, shining, handsome. మంగళమైన, శ్రుతాశమానమైన, అందమైన.

శోభనము * n. s. The consummation of a marriage. Happiness, good fortune. నిమేకము, మంగళము. శోభనముచేసుట to finish or complete the marriage.

శోభనములు n. s. plu. Songs, each foot of which has the word శోభానే as a chorus. హారతిపాటలు. S. 1. 483. అక్కరతోనువ్యాలుంశోభనములు ధవళోలుకొమ్మెదలైనపాటలకడగనేర్పుక.

శోభనాక్షుతలు n. s. Grains of raw rice made yellow with turmeric ; these are sprinkled on the heads of persons when pronouncing a benediction on auspicious occasions. కనుపురావినముక్తువరనివియ్యము. KP. 7. 62.

శోభానే A word used in choruses.

శోభించుట * v. n. To shine, be splendid. శ్రుతాశించుట.

సోభితము * adj. Beautified, decorated. అలంకరించబడ్డ, విభూషితమైన.

సోభితత్వము * n. s. Splendor, lustre. శ్రీకాళము, శేజిస్తు. M. XIII. 4. 402. సోభితత్వముడిగి.

సోభితుడు * n. s. He who is decorated. అలంకృతుడు.

సోభితురాలు * n. s. She who is adorned. అలంకృతురాలు. కుంకుమసోభితురాలయినమాఅక్క my sister who is adorned with the red powder on her forehead. This phrase denotes a married woman.

సోభిలుట or సోభిలుట v. n. To shine, be splendid. శ్రీకాళించుట. UR. 4. 263. Bham. 4. 43.

సోమము or సోమలత * n. s. The moon plant; (Asclepias acida or A. aphylla.) శుల్లతీగె. SO. Also the juice of it. సోమపానము drinking the juice of the asclepias.

సోమపీఠి * n. s. One who drinks the juice of the asclepias. యజ్ఞములో శుల్లతీగెరసము తాగేవాడు.

సోమయాజి * n. s. A sacrificer. యజ్ఞము చేసినవాడు a title assumed by bramins who have celebrated a యజ్ఞము.

సోమరి adj. Idle, lazy. Slothful. అలసమైన, బద్ధకముగల. Satyabha. 4. 195. సోమరి గాలి. T. 2. 15. వేదములంతటనిద్ర సోమరైత్రక్తు ననీటిలోగలిపె.

సోమవారము * n. s. Monday. ఇందువారము.

సోమశేఖరుడు * n. s. The crescent crowned deity : an epithet of Siva. శివుడు.

సోమసూత్రము * n. s. A vessel with a spout. A basin or patera with a spout and handle. The base of the Lingam. The receptacle or pit on the outside of the temple of Siva, to receive the water with which the idol has been bathed. (MM.) ముక్తు చెయి పిడిగలచిన్నపాత్ర, పానవట్టము, లింగాభిషేకజలముపోయినచో తోట్టి. సోమసూత్ర ప్రదక్షిణము circumambulation around the temple of Siva, with such turnings and returnings that the circumambulation shall be complete and yet the somasutram (hole to receive the water.) shall not be crossed. (MM.) Vanivilas. page 219. ప్రదక్షిణాభివందనములు నవ్యయశుడకాంక్షులగుచుబదియుఁడు గావించుటరీతి, శంకరు సుద్ధ సోమసూత్రముదాట రామినిజము.

సోమారి n. s. A sluggard, an idler, or gentleman too fine to do anything. శుష్టవంగనివాడు, బద్ధకుడు, యేతనిచేయక శుల్లములలోని అన్నముతినిపితి సైలమివాదకడియంఁడేవాడు.

సోమారితనము n. s. Sluggishness, laziness. శుష్టవంగనితనము, బద్ధకము.

సోమాసి n. s. అనగా సోమయాజి. D.

సోమాసిపెట్టుజెట్టు n. s. అనగా ఇంద్రుడు. D.

సోమాసులకు తామ్రజాత్రుజాన n. s. అనగా ఇంద్రుడు.

సోమింద చెట్టు or సోమింద చెట్టు n. s. A tree, Coronilla sesban. Coronilla picta.

సోమింద చెట్టు n. s. A tree. (Pentaptera tomentosa) అశరాజితా, సోమింద చెట్టు. SO.

సోమింద See సోమింద చెట్టు.

సోమిందము, సోమిందెత్తు or సోమిందేవత్తు n. s. A title bestowed upon the wife of a sacrificing priest. యజ్ఞశుల్కి ABA. సోమయాజుల భార్య. Swa. 1. 7. చేశన కూరిమి సోమిందెత్తు సోమయాజుల భార్య.

సోమిసాని n. s. The wife of a sacrificing priest. యజ్ఞశుల్కి. ABA.

సోము n. s. Happiness, pleasure, joy, health. శుభము. D.

సోముడు * n. s. The moon, Adonis, god of beauty, regent of the moon. చంద్రుడు.

సోమగళు adj. Handsome, beautiful. అందమైన, సోమనైన. H. 4. 84. అలరమూనిక శుసోమగళు దండల తెక్కు.

సోమగము or సోమగము n. s. Beauty, elegance, harmony, splendor, light. సౌందర్యము, కాంతి. ABA. Chandra R. 1. 85. శులుమూరురతికేళి గలిసినాడ, గానయాసోమగము తలకలిక. టీ|| సోగను. N. 7. 59. కనకకుంభచ్చాయగట్టుగట్టితనము బంతిసోమగముగుబ్బలనమర్చి. Vasu. 3. 140. సోమగముననీటివాయింతు. టీ|| విలాసము. P. 4. 345. ప్రార్థించుసోమగమునతగళిరమువాంచి. టీ|| సోమగము గాను. T. 3. 59. సోమగులుగుల్లుబల్లుబడి సోమగము దనరి త్రకూతలు. టీ|| సోమి. Swa. 1. 34. మేరుధరాధరముల సోమగములంగనుంగని. టీ|| చక్క దనములను. ib. 3. 6. చొక్క శుప్రాయము మిగుల సోమగముంగల ప్రాణనాయకుం. టీ|| చక్క దనమున్ను. Padma. 3. 9. కేకన్నుల సోమగము. UR. 4. 247. అక్రామ్మనుడు సోమగము గాదిదినకర్పూరతిలకము కమ్మతావి.

సోర n. s. The bottle gourd plant and fruit. అలాలు, సారతీగ, కాయమున్ను.

సోరం n. s. The whiting: a fish called the Indian whiting: a long snouted fish. అరిటికాయ అనే చేత.

సోరంకండ్లి Gen. సోరంకంటి plu. సోరంకండ్లు or సోరంకండ్లు n. s. A window, a skylight. గజాక్షయము. ABA. D. A. 2. 13. UR. 2. 312.

సోరనదివియలు, అనగా గజాక్షయంబందలిదీపములనవలెను. Vicr. 1. 67. శ్రుతివ్రతఘటితమనెగనానురు విరదీధితులవలనసోరనదివియల్ శరకుగానరెట్టిరాత్రులు.

సోరిది n. s. A line, row. శంఙ్గి. ABA. 2. 52.

సోరుత్పన n. s. Salt-petre. పెట్టుత్పన, ఔరము. ABA. సోరుత్పనద్రావకము acidum nitrosium.

సోల n. s. A pottle: or small pail: being a double quart. టంకముదబ్బులయెత్తునస్తువుకుట్టేకొలది, శాశ్రీకారుడుచెప్పినది తొమ్మిన్నురుగింజలుకుట్టేది. D.

సోలవెలితిగ adv. Scornfully, contemptuously. కొంచెముతక్కువగా. BD. 4. 1028. యెలయాలపూరు శ్రుతేనైనమున్ను సోలవెలితిగనిన్ను బూచిసినయ్య. BP. 4. 238. యాచందమిట్లుదాల్చకయాచందంబుననెయన్నయత్తుడునిన్ను బూచితి నెసోలవెలితిగనివిక్కులదగిలికొనగనేటికినాకుగ.

సోలాడుట v. n. To be diffused through. వ్యాపించుట. H. 4. 124. కటినుండువిరిదండఘమఘమల్ సోలాడ.

సోలించుట v. a. To make faint, to charm, to fascinate. వివశుణ్ణుచేసుట. Chendra R. 3. 118. గాధరతులబెంపెరిగకడుక, సోలించకదూలించక, బాలించుము.

సోలుట v. n. To reel, stagger, to turn faint, to become stupid. వైత్యాదులచేతవివశుడౌట. D. Dab. 192, line 8. శిరములుబీలిచెచ్చెరసోలువారు. T. 5. 40. రథికులుసోలి.

సోలుపు n. s. A line, a row. వరశీ, శంఙ్గి.

సోలుపుగా adv. In a line or row. వరశగా.

సోలెడు adj. A small pailful. తప్పెడు. OG.

సోల్లిట్లు n. s. Words or sounds used by the manager of a band of dancers. ఆటకాలికించడములోనట్లుపుకాదుతధిక్కు, తకఠైత్తులనిచెప్పేటిది. Ila. 2. 17. తంబురమాటిగిరంబుబాడుచుసెక, మ

ఘోష్టిశుగమతథయనంగ, జన్మనసోల్లిట్లునుగ్గడింపుచుసెక చక్కెరబామ్మతధిక్కుమనగ.

సోళ్లు n. s. A kind of grain resembling అరిగలు but oblong. ధాన్యవిశేషము. Rox. 1. 345.

సోల్లుంతనము * n. s. Irony, taunt, sneer, jeering. సోత్పాశము, పొడుపుడుకూటలు. Vish. 7. 21. T. 5. 67.

శోష n. s. Fainting, faintness. Drying up. ఆచారములేనందునగాని రోగముచేతగానివచ్చేసాక్షు, యెండదము. వట్టికంతశోషగానివేరలేదు this is mere waste of breath.

శోష * n. s. Pulmonary consumption. Drying; dryness. Intumescence, swelling. క్షయరోగము, శ్వయఘృత, అనగావాపురోగము. SC.

శోషణ or శోషణము * n. s. Drying up. ఎండదము. Lalit. 5. 11. నిమ్మరైఃకింవృధాలానైఃకంతశోషణాహితుభిః.

శోషబోవుట v. n. To faint. ఆచారములేనందువల్లగానిరోగముచేతగానిమూర్ఖబోవుట.

శోషించుట * v. n. To be dried up, to become dry, lean, poor. యెండిపోవుట, శుష్కించుట.

శోషించుచేసుట * v. a. To cause to dry up, to make it dry up. ఎండగొట్టుట. Vish. 2. 312.

సోహము * n. s. Ille Ego. I am He, The Deity and I are one. అతడేనేను; అతడు, అనగాశుశ్వరుడు, శురమూర్త్యు; నేను, అనగాజీవుడు, జీవాత్మ. అతడేనేననగా జీవాత్మ శురమూర్తులకు భేదములేదనుట.

శో, షో, సో.

శోంఠ్యము * n. s. Blockishness, stupidity. జడత.

శోండికుడు * n. s. A dealer in spirits. కుండబోరకుడు, మద్యజీవి, సారాయిఅమ్మేవాడు.

శోండుడు * n. s. He who is able or versed in శాస్త్రము. A rhyme says జగత్ప్రీణశోండః he who is versed in ruling the universe.

సోందర్యము * n. s. Beauty. అందము.

శోకము * n. s. A flock of parrots. చిలకలగుంపు. A. 5. 134.

సౌకర్యము * n. s. Health, good condition, convenience. స్వీకృత, అనాయాసము. చాలాపుకుచె

శ్లు సాకర్యము లేదు my father is not well. చేచా సాకర్యము లేక being unwell.

సాకర్యము గా. *adv. In good health, conveniently. ఆరోగ్యము గా, కుదురు గా, సౌఖ్యము గా.

సౌకుమార్యము * n. s. Delicacy, tenderness. మృదుత్వము. Vasu. 2. 55.

శౌక్తికము * adj. Made of oyster shell. ముత్యపు విక్రమోచేళిన M. 2. 2. 117. శౌక్తికమాక్తికవిద్రుమద్రుమైలాగరు.

సౌఖవాంసకము or సౌఖసుప్తికము * n. s. A bard, a minstrel, one whose duty it is to waken the prince in a morning with music and song. వైవాళికుడు, మేలుకొలిపేవాడు. A. 4. 320.

సౌఖ్యము * n. s. Ease, health, relief, comfort. సుఖము, హాయి. ఈయింట్లోనాకు సౌఖ్యము లేదు this house is not comfortable to me. నీకు లుట్టు సౌఖ్యము గావున్నదా are you well?

సౌఖంధకము * n. s. The white water lily. Nymphaea lotus. కించిద్రక్రమగంధ్యర్పిత. SC.

శౌచము * n. s. Purity, cleanliness, purification, ablution, washing. Evacuation by stool, going to the necessary. పదిత్రత, శుద్ధి, పారిశుధ్యము, కడగడము, చేపాచాధతీర్మకోపదము. A rhyme says దయాశీల్యంబశౌచంబరామకసానాంసవిద్యతే. ND. 3. 102. చేవారుదాశౌచవిధిసల్యునవుడు. ఆతనుశౌచమునకుపోయివున్నాడు he is gone to stool.

సౌచికుడు * n. s. A tailor. బట్టలుకుట్టేవాడు. D. H. 5. 299.

సౌజన్యము * n. s. Good-nature, urbanity, kindness, friendship. సుజనర, భవ్యర, ఆసుకూల్యము. వాండ్లు సౌజన్యము గావున్నారా are they in good terms?

సౌజ్ఞ Error for శంజ్ఞ which see.

సౌదామిని * n. s. Lightning. పెరుళు.

సౌధము * n. s. A mansion, a palace. రాజగృహము, మేడయ. (D.) N. 8. 96. Bhadra. 3. 299. శాంతసౌధాంతరంగంబులంకు.

సౌనికుడు * n. s. A butcher. కటికవాడు. D.

సౌపానము * n. s. Error for సోపానము.

సౌపాయము Error for శుడుపాయము.

సౌప్తికము * adj. Connected with or relating to sleep. నిద్రాశంబంధమైన.

సౌప్తికము * n. s. Nocturnal combat, the name of the seventeenth book of the Maha Bharata.

రా త్రిజివిత్యంబుగము, మహాభారతములో వదిలొంశుర్యముయొక్క పేరుగము.

సౌభాగ్యము * n. s. Auspiciousness, good fortune. కలవితొప్పము. BD. 4. 1347. చూకు సౌభాగ్యభిక్షంబు బెట్టవేయసుచు entreating the life of her husband, praying that her husband's life may be spared.

సౌభాగ్యవతి * n. s. Good wife, good woman. A woman whose husband is living. ముత్తైదువ గావుండేటిది. This is used as a title (my dear, my love) in addressing married woman. సౌభాగ్యవతియైనమాఅక్క my honoured sister.

సౌమనశ్యము * n. s. Friendliness, or favourableness of mind or disposition. Divinity, beautification. మంచుననుకరియించడము, స్నేహభావము, శేవర్యము. Vasu. 3. 9.

సౌమ్యము * adj. Lunar. Handsome, pleasing. Mild, gentle, placid. చంద్రశంబంధమైన, సుందరమైన, శాంతమైన, తిన్నని. ఆయననిండా సౌమ్యమూర్తి he is mild or gentle. ఆయనకుబ్వరము సౌమ్యము గావున్నది the fever is now diminishing.

సౌమ్యము * n. s. Smoothness, gentleness, mildness. శాంతము, తిన్నదనము.

సౌమ్యవారము * n. s. Wednesday. బుధవారము.

సౌమ్యుడు * n. s. A name of Woden or Buddha, god of Wednesday, so called being son of Soma. (i. e. Chandra, Adonis,) by Tara, or Venus. A mild man. బుధగ్రహము, తిన్ననివాడున్ను. ఆయననిండా సౌమ్యుడు he is very gentle.

సౌర * adj. Solar, of or belonging to the sun. సూర్యశంబంధమైన. సౌరజటము frequent repetition of the names of the sun. DRY. 2188.

సౌరము or సౌరమతము * n. s. The school of the worshippers of the sun. సూర్యోపాశుకులనిధాంతము.

సౌరము Error for సోరము.

సౌరంభము Error for శుంరంభము * n. s. Wrath, pride. కోపము, గర్వము.

సౌరభము or సౌరభ్యము * n. s. Odour, fragrance. వాసన, పరిమళము. T. 3. 59.

సౌరభయము * n. s. An ox, బ్రహ్మరథము, యెడ్డు. A. 4. 83.

సౌఖ్యము * n. s. A cow, a cow of plenty. ఆశ్ర, సంధిసేదేశులు.

సౌరమానము * adj. Measured by the sun, solar, సూర్యగణినిబట్టియేర్పరచబడ్డ, సూర్యసంబంధమైన.

కౌరసేని * n. s. Name of a peculiar language. కౌరసేనదేశసంబంధమైన భాష. Cavi Siro Bhu-shanam.

సౌరాష్ట్రము * n. s. The name of a certain tune. రాగవిశేషము.

సౌరాష్ట్రదేశము * n. s. A country. యాశ్రయాద దేశములలో సొకటి. D.

శారి * n. s. An epithet of Krishna. కృష్ణుడు.

సారి * n. s. A name of Saturn. శనైశ్వరుడు.

సారికుడు * n. s. A vintner, a wine-seller. సారాయిలమైవాడు.

సారు n. s. Bloom, beauty. చక్కదనము. D. T. 4. 59. నిస్తులమారునూ గారు సారు.

కౌర్యము * n. s. Heroism, prowess, valour, bravery, courage. కౌరత్వము, పరాక్రమము. Padma. 3. 49.

కౌర్యము * n. s. A word used in compounds, as విశరీరకౌర్యుడు a man of great valour. BD. 5. 288.

కౌలుడు * n. s. A superintendent of tolls, or customs, a custom house officer. సొంకరి. D.

కౌల్పికుడు * n. s. A copper smith, or brazier. కలచరవాడు. D.

సౌవరమదేభము * n. s. ఆనగావిరావతము Chandrangada. 1. 8. ఎన్నికెక్కు సౌవరమదేభమునెక్కి.

సౌవర్పలకము * n. s. Sochal salt, natron, alkali. సువర్పలకమునేగనిలోపుట్టినవ్రువ్వు. D.

సౌవర్ణము * adj. Golden, made of gold. అంకారుతో చేసిన, అంకారుల.

సౌవర్ణకము * n. s. A weight of gold, a weight of four large Rattis or mashes. నిష్కములొనాలు గోపాలు, నాలుగుమినకొంజిలయెత్తు. Manu Smriti 8. 137. చతుసౌవర్ణికోనిష్కవిజ్ఞేయస్తుప్రమాణతః.

సౌవీరము * n. s. Antimony, a collyrium. కాటుకరాయి, పులికడుగుకున్నచేరు.

సౌవీరము * n. s. The fruit of the jujube. ఎవరీఫలము.

సౌవీరదేశము * n. s. A certain country, along the Indus.

సౌవీరసామము * n. s. Antimony. కాటుకరాయి.

సౌఖ్యము * n. s. Well-disposedness, natural amiability. సుశీలత, శుభ్రస్వభావము.

సౌష్ఠ్యము * n. s. Beauty, goodness, excellence. చక్కదనము, తిన్నదనము. అవయవసౌష్ఠ్యవముగల వాడు a well made man, a well proportioned man. R. 4. 64. కుంతలాదిసౌష్ఠ్యవమున.

సౌహార్దము * n. s. Friendship. స్నేహము.

శ్రంభము or శ్రంభనము * n. s. Going, moving, purging, looseness, effusion. వెళ్లడము, జారడము, శ్లలనము. DRB. 286. దేశశ్రంభనము emission of రేతస్సు.

శ్రంభుడు * n. s. The name of the god of war, Cumaraswami. కుమారస్వామి.

శ్రంభము * n. s. The shoulder, or the head of the humerus. The trunk of a tree. A chapter. భుజశిరస్సు, కొమ్మలక్రిందిమాను, ప్రకరణము. వాంఙ్మనమానశ్రంభులు or శిరిశమానశ్రంభులు they are equals.

శ్రంభావారము * n. s. A camp, a halting place. శివీరము. M. V. 1. 100. శ్రంభావారంబువరియంబొచ్చి.

శ్రంస్తుము * adj. Fallen, fallen down or from; trickling out or down. య్యరము, గళిగము, జారిం.

శ్రంలనము * n. s. Stumbling, slipping, tripping. శ్లలనము or శ్రేతశ్లలనము emission of semen. య్యతి, తోట్రుబీడడము, జారడము. Mandhat 3. 161. పదశ్లలనంబున by a slip of the foot.

శ్రంలితము * adj. Slipped, fallen, gone, shaken. Stuttering. య్యరమైన, జారిం, తోట్రుబీడడ. KP. 6. 16. మదశ్లలితాత్తుడాపుట్టువెరియో, మత్తుచేతతప్పిపోయినబుద్ధిగలవాడో. ఆశ్లలితప్రమ్మచారి గావుండేవాడు one who has no connection with women.

శ్రంలితత్వము * n. s. Error, omission, trip, slip. తప్పు, పొరబాటు, తోట్రుబాటు, జారడము.

శ్రంలిత్యము * n. s. Error, omission. తప్పు, పొరబాటు.

స్తంబము * n. s. A clump of grass. A sheaf of corn. A post, a pillar, the post to which the elephant is tied. Insensibility. తృణాదిగుచ్చము, దుబ్బు, స్థూణ, ఏనుగనుకట్టేకంభము, శ్రద్ధత్యము. H. 2. 105. అదైత్యస్తంబతాంబూలితంబు. See శ్రంభము.

శ్రంబేరము * n. s. An elephant. యేనగు. Pariz. 4. 44.

శ్రంభము * n. s. A pillar, a post, a stalk, a stem. Stupidity, stupefaction. Stoppage or suppression of any sense or power; caused by magical incantations or drugs, &c. కంభము, పూరకుండుటయు. D. నిలవడము. అరిటిశ్రంభము the stem of a plantain tree. అగ్నిశ్రంభము restraining the power of fire by magical means. జలశ్రంభము continuing a long while under water without inconvenience. వాయుశ్రంభము raising the body in the air and maintaining it in such a position without support. భూతశ్రంభము the laying of ghosts &c. మృగశ్రంభము restraining wild beasts. ఖడ్గశ్రంభము preventing a sword from doing injury. కలిశ్రంభము stoppage; preventing a man from moving.

శ్రంభనము * n. s. Stopping, obstruction, hindrance. నిలవడము, ఆటంకపరచడము.

శ్రంభించుట * v. n. To stop. నిలిచిపోవుట. ఈమాటవినిశ్రంభించిపోయినాడు on hearing this he stood still. నెలదినములు గావారశ్రంభించుకొనియున్నది it did not rain for a month.

శ్రంభింపజేసుట * v. a. To strike dead, deprive of the power of moving, make motionless. కడలకుండానిచేటుట్టుజేసుట.

శ్రవము * n. s. A woman's breast. కుచము. వాడుశ్రవశల్యశరీక్షచేస్తున్నాడు he makes a minute inquiry: literally he will even search for a pebble in a breast.

శ్రవంధయుడు * n. s. A suckling, an infant at the breast. చన్నుకుడిచేబిడ్డ.

శ్రవంతువు * n. s. A cloud. మేఘము. A. 4. 123.

శ్రవితము * n. s. Thunder. మేఘనిఘోషము, పురుము.

శ్రవ్యము * n. s. Milk. పాలు, చనుకాలు. శ్రవ్యపానము drinking milk.

శ్రుబకము * n. s. A cluster of blossoms, a bunch of flowers, a nosegay. An anthology. A canto or chapter. గుచ్ఛము, శ్రుకరణమున్ను.

శ్రుభము * adj. Stupid, dull. Firm, stiff. చేష్టారహితమైన, నిశ్చేష్టితమైన, బిరుసు గావుండే, నిక్కబాడుచుకొన్న.

శ్రుద్ధిరోము * n. s. (lit. stiff haired) A hog. తంది.

శ్రుద్ధుడు * n. s. A blockhead. బడుడు. వాడాకూటవినిశ్రుద్ధుడు గావుండెను on hearing this, he was thunderstruck.

శ్రులము or శ్రుభము Error for శ్రుభము.

శ్రవము * n. s. Praise. ప్రోత్రము.

స్తానము Error for స్థానము or స్నానము.

స్తిమితము * adj. Slow, soft, gentle, dull. కండమైన, తిన్నని. అతనిపుట్ల స్తిమితము గావున్నది he is a little better. యిప్పుడుధర స్తిమితము గావున్నది at present the sale is dull.

స్తుతి * n. s. Praise, applause. ప్రోత్రము.

స్తుతించుట or స్తుతియించుట * v. a. To praise, applaud. ప్రోత్రముచేసుట, పొగడుట.

స్తుత్యము * adj. Laudable, praiseworthy. పొగడతగ్గ, ప్రోత్రముచేయతగ్గ.

స్తూతము * n. s. ఆనగాదిబ్బ. D.

స్తేనుడు n. s. ఆనగాదొంక. D.

స్తేయము * n. s. Theft, robbery. చౌర్యము. Charit. 2. 1117.

స్తేయి * n. s. A thief. చోరుడు, దొంగ. శ్వర్ణస్తేయి a stealer of gold (allusively to his work) a goldsmith.

స్తోకము * adj. Little, small, diminutive. అల్పమైన, సూక్ష్మమైన.

స్తోత్రము * n. s. Praise, applause. స్తుతి. ప్రోత్రముచేసుట to praise, commend.

స్తోత్రించుట * v. a. To praise, applaud. స్తుతించుట, పొగడుట.

స్తోభము * n. s. False or deceptive encouragement, deceptive promises. రత్నప్రేరేపణ, కటిటవాక్యము, మాయమాటలు. A rhyme says సాంకేత్యంపారిజాత్యం వాస్తోభంకూళనమేవవా, నైకుంతనామశ్రరణంశిర్వాఘాఘవిభావనం.

స్తోమము * n. s. Crowd, mass, heap, quantity, assemblage, multitude, body, troop, company, crew, gang, club, pack, a host, an army. శిమూహము, గుంపు, బండు. ధూమస్తోమము a volume of smoke. వాండ్లుస్తోమమిద్ది గావచ్చినారు they came in a crowd with their followers.

స్త్రీ * adj. Female, femipine. ఆడది. స్త్రీనూకరము a sow. స్త్రీలింగము the feminine gender. స్త్రీలోలుడు frantic after women. స్త్రీబుద్ధి a weak, fickle or effeminate mind. స్త్రీధనము pin-money, the gift bestowed by parents on their

daughter, after her marriage : the wife's property or private purse.

స్త్రీ * n. s. A woman. Plural స్త్రీలు.

స్త్రీత్వము * n. s. Womanhood, feminineness. ఆదుతసము. M. XIII. 5. 131. తాత్త్వికములైనపురుషస్త్రీత్వములు లేవుపార్వతీజీవునకు.

స్త్రీతురుడు * n. s. A libertine, lover, lecher. ముందలహారి.

స్త్రీబాల n. s. A lone woman. అబల. నేనుస్త్రీబాలను I am a helpless (or simple) woman. Radha. 3. 64. దయచేయించింది స్త్రీబాలలాతురలంబువిడిచించబోయిన.

స్త్రీరంజనము * n. s. (lit : the ladies' delight) Betel nut, and leaf. వక్కాకు, తాంబూలము.

స్త్రీవిద్య Error for క్రీవిద్య * n. s. The worship of Venus.

స్త్రీణము * adj. Female, feminine. ఆదుదాని శంబంధమైన.

స్త్రీణము * n. s. Womanhood. స్త్రీత్వము, ఆదుతసము. M. I. 8. 188.

శ్శీము * adj. Staying, abiding, being, situated. ఉండే. Lalito. 9. 18. శ్శానస్థావిభీషణః standing in a grave yard and horrible.

శ్శండీలము * n. s. A level square piece of ground, prepared for a sacrifice. అన్నిస్థాననార్యముచతురశ్రముగాబాగుచేయబడ్డశ్రదేశము, అలికినశ్శలము. SC.

శ్శగనము * n. s. Covering, concealment. కప్పడము.

శ్శగితము * adj. Covered, hidden, concealed. కప్పబడినటువంటి. Swa. pref. 55. శ్రతాశుతకునస్సురణాశ్శగితద్యవణికి. ib. 2. 27. వీటింధశ్శగితేతరశురిమశ్శమై. ib. 2. 89. నైస్యస్థానోమోత్తరజ్ఞోప్రజశ్శగితకృష్ణాగౌతమామధ్యభూమి.

శ్శనము Error for శ్శనము.

శ్శకుతి * n. s. An architect, a master-carpenter or builder. రథకారుడు, సావిడల్లుడు, సూతుడు, అధిపుడు, బృహస్పతి, శవనయాజకుడు. SC.

శ్శకునము Error for శ్శుకునము * n. s. Bathing, ablution, washing. స్నానము, కడగడము. శ్శకునపాత్ర a vessel used in worship.

శ్శలము, శ్శళము, శ్శలి * n. s. A place, spot, a dwelling, abode, habitation : (commonly,) a holy place, a shrine. A passage in a book. స్థానము,

శ్రదేశము, భూమి, చోటు, నివాసస్థానము, పుణ్యక్షేత్రము, కట్టు. శ్శళములోవాచదముమందిది it is lucky to die at a holy place. శురశ్శళము a foreign or strange place. శురశ్శళపువాడు a person from another place. శ్శళకుండితుడు a court poet.

శ్శళంవారు n. s. Servants in a temple. గుడిశురిజనము.

శ్శలజ్ఞుడు * n. s. A native, a resident. ఆశ్రదేశశుడు, అక్కడివాడు.

శ్శలకుతి * n. s. (A word used among the Jangams.) An apparitor, the lowest local officer of a guru or Teacher. జంగాలలోముద్రకర్తశురు.

శ్శలపురాణము * n. s. A legend in honor of any holy place. పుణ్యక్షేత్రముహాత్మ్యము.

శ్శలమాహాత్మ్యము * n. s. The history of a holy place or shrine. పుణ్యక్షేత్రశ్రుతావము.

శ్శలీకుడు * n. s. An inhabitant, a resident. అక్కడివాడు.

శ్శవిరము * adj. Firm, fixed, Old, aged. స్థిరమైన, శక్తమైన, ముశలి, పండ్లు చెల్లిన. A. pref. 28.

శ్శవిరుడు * n. s. An old man. ముశలివాడు.

శ్శవిష్టము * adj. Big, fat. స్థూలమైన.

శ్శవీయము * adj. Solid, compact. Big, stout, great, respectable. స్థూలమైన, గొప్ప, దౌర్ఢ. Bur. B. page 201. verse 24.

స్థాణండు or స్థాణుడు * n. s. A name of Siva. శివుడు. T. 2. 18.

స్థాణులు * n. s. A name of Siva. The trunk of a tree; a pollard; a stake. శివుడు, శాఖాశూన్యవృక్షము, మోడు. A. 5. 136.

స్థానము * n. s. A place, situation, spot, site, ground, space, a home, abode. శ్శలము, శ్రదేశము, శుదము, ఉనికికట్టు. త్రిస్థానములు three shrines; these are ద్రాక్షారామము, భీమేశ్వరము, శ్రీవైలము. G. 6. 124. ధరణీశయెల్లతీర్థంబులుచూచుచువెలశినత్రిస్థానములకునేసి. ఆయననాకుపితృస్థానముగావున్నాడు he is like my father. ఏకస్థానము An unit: any number under ten. దశస్థానము under a hundred. శతస్థానము above a hundred. స్థానమందువుకటివున్నది the figure one is to be carried over : carry one.

స్థానకము * n. s. A city, a town. తట్టణము.

స్థానకము * n. s. Error for స్థానకము.

స్థానాచార్యులు * n. s. The priest of the temple. స్థలాచార్యులు.

స్థానికము * adj. Local, belonging to a place. ఆ స్థలసంబంధమైన, అక్కడి.

స్థానికుడు or స్థానికుడు * n. s. A warden, a beadle. గుడిమణియ గాడు. స్థానికులు or స్థానికులు the servants in a temple. గుడిమణిజనము. A. 4. 59. స్థానికవ్యూహము వెంటరానవైక్రమంతుంసేవించి. A. 2. 109. రసదుప్రాచందలముకా స్థానికుడొసం బబనుతు. టీ|| పాయతత్వ గాడు. ib. 4. 36. స్థానికులులన్నునిదిద్య మొనందితులగుచు.

స్థానియము * n. s. A city, a town. తట్టణము. H. 2. 146.

స్థాపన or స్థాపనము * n. s. Fixing, erecting, placing, establishing, founding, setting up. ప్రతిష్ఠ చేయడము, నిలబడము, ఏర్పరచడము, నాటడము. M. XIII. 5. 265.

స్థాపించుట * v. a. To found, erect, establish, confirm. ప్రతిష్ఠ చేసుట, నిలుపుట, ఏర్పరచుట, నిర్ధారణచేసుట.

స్థాపితము * adj. Fixed, settled, founded, established. ప్రతిష్ఠితమైన, స్థిరముచేయబడ్డ, నిలబబడ్డ, ఏర్పరచబడ్డ, నాటబడ్డ, నిర్ధారణచేయబడ్డ. N. 9. 174.

స్థాయి or స్థాయిగావుండే * adj. Steady, firm, unchangeable, permanent, lasting. నిలకడైన, స్థిరమైన, నిరంతరమైన. స్థాయిగావుండేవుద్యోగము a permanent employ. ఆచంద్రార్కస్థాయిగాను as long as sun and moon endure.

స్థాయికుడు * n. s. The overseer of a village. ఏక గ్రామాధికారి. SC.

స్థాయిభావము * n. s. A property of the amorous passion; as objects of dramatic or poetical description they are eight: and they form a class or order: opposed especially to the order termed వ్యభిచారిభావము. The eight are, love, mirth, sorrow, heroism, anger, fear, aversion, astonishment. నవరశస్థిరస్వాదుత్సవము. SC. In the Prataparudriyam it is explained thus, శుభాతీయైర్విశాతీయైరనిరశ్చైత్రమూర్తికా, యావద్రసంపర్తమాసః స్థాయిభావోదాహృతః.

స్థాలి * n. s. Any small pot. కుంభము, కుండ. SC. a small drinking vessel. తంచపాత్ర. స్థాలిశ్చ లాకన్యాయముచేత judging of the whole by a part (ex pede Herculem); for the whole kettle is boiled if a spoonful is.

స్థాలించెము n. s. A small copper cup. దాహముతీ సుకా శేచిస్తుచెము.

స్థావరము * adj. Fixed, stationary, firm, stable, immovable. స్థాయిగావుండే, తున్నవూటనుండిల వనలికికడలని, స్థిరమైన, ఆచలమైన.

స్థావరము * n. s. Immovable property; such as land, houses, &c. తోటదొడ్డియిల్లువాకిలిమొదలైనకడలనిసాక్షు. స్థావరజంగమములుగావుండేస్థాకులు property which is partly immovable and partly movable. The word స్థావరము is used in the place of the word వర్తన as అంగడిస్థావరము, గానుగస్థావరము, మగ్గస్థావరము, యాదిగస్థావరము.

స్థావరముగా * adv. Permanently. శాశ్వతముగా, నిలకడగా. వాండక్తడ స్థావరముగావున్నారు they have settled there permanently.

స్థావరముచేసుట v. a. To make firm or permanent. స్థిరపరచుట.

స్థానీకము * n. s. Perfuming the person, smearing the body with sandal or fragrant unguents. గంధాదులమైపుత. SC. కుంఠముమొదలైనపుత.

స్థాస్థులు * adj. Firm, stable, permanent. నిలకడైన, స్థిరమైన.

స్థితము * adj. Standing, staying, being, situated. ఉండే. స్థితాశేషమున్ను every one who was there; collectively; full (as a council) all being present.

స్థితి * n. s. State, condition. Property, estate. Existence. ఉనికి. D. కళ, ఆకళ, ఆస్తి. శ్రీపిఠిఠి తీనంపరములు creation, existence and destruction. భూస్థితి landed property.

స్థితిమంతుడు or స్థితివంతుడు * n. s. A man of property. ఆస్తివంతుడు, ధనవంతుడు.

స్థిమిరము Error for స్థిమిరము.

స్థిర * n. s. The earth. భూమి.

స్థిరము * adj. Fixed, firm, stable, immovable, permanent, lasting. కడలని. D. స్థావరమైన, నిశ్చయమైన, నిర్ణయమైన.

స్థిరత * n. s. Permanency, durability, firmness. **స్థిరస్థిర్యము.** మతిస్థిరత steadiness of mind.

స్థిరీకరచుట * v. a. To confirm, ratify. రూఢిచేసుట.

స్థిరవారము * n. s. Saturday. శనివారము.

స్థూణ * n. s. A post, a pillar. An anvil. An iron image. శ్రోణము, దానిలి, రజతాదిలోపాశ్రుతిము.

స్థూపి * n. s. The top of an idol shrine: the summit of a mountain, the top of a house. గర్భాక్షాపాముమూదిగోళురము, దీన్నివిమానమంటారు. Ganapati Calpam. 3. 5. శ్రురాదిస్థూపిచర్యం తం నిర్మాణం శిష్యుగాచరేత్. Silpa Sas. page 146.

స్థూలము * adj. Large, bulky, thick, fat, corpulent. Corporeal as opposed to spiritual. బృహత్తైన, లాభుత్వేన. స్థూలదేహి a corpulent man. స్థూలనాసికము a large nose. Vema. 593. స్థూలముకమగుడుసూక్ష్మంబుకన్నాను.

స్థిర్యము * n. s. Steadiness, steadfastness, stability, firmness. స్థిరత, ధీరత, దార్ద్ర్యము.

ఘోడేయము * n. s. A sort of perfume, commonly called Ganthiala. గ్రంథివణము. SC. H. 2. 252.

ఘౌల్యము * n. s. Bulk, largeness, greatness, fatness, thickness. బృహత్ప్రయము, లాభు.

స్నానము * n. s. Bathing, washing, ceremonial ablutions. స్నానము. స్నానపాత్ర a vessel used in worship.

స్నానకర్త * n. s. A bramin who is a household holder: being duly initiated after completing his studies. వివాహార్థముగా స్నానకర్తవ్రతముచేసేవాడు. SC. శుకావర్తనముచేగిక్యహస్థులయినవాడు. If at the end of this period, he has not acquired a knowledge of the వేదము he is called వ్రతస్నానకర్త. If he has acquired this knowledge before the end of the period, he is called విద్యాస్నానకర్త. If he finishes his studies with the expiration of the period, he is termed ఉభయస్నానకర్త.

స్నానకర్త * n. s. He who is bathed, a bather. నిష్ఠుపోసుకొన్నవాడు. M. XIII. 3. 102. సుస్నానకర్తై. Dab. 304. 10.

స్నానము * n. s. Bathing, ablution. మూగడము. కంఠస్నానము bathing all but the head. శిరస్నానము bathing the whole body. కటిస్నానము

bathing up to the middle. స్నానఘట్టము a bathing place. ప్రాతస్నానము morning ablution. ఆభ్యంగస్నానము bathing after having anointed the head with oil. స్నానమైనతరువాత after he bathed. కృతస్నానుడై having bathed. జ్ఞానస్నానము this term is used to express Christian baptism.

స్నాయువు * n. s. A tendon, a muscle, described as a tubular vessel attached to the bones at either end, and conveying vital air. శుంభిబంధనము, సరము. SC.

స్నిగ్ధము * adj. Oily, smooth, soft, clammy. Cool, refreshing, agreeable. Beloved, amiable, kind, affectionate. Bright. స్నేహవత్తైన, చమురుగల, మశ్రూమైన, చిక్కామైన, సున్నని, సాంద్రమైన, చిక్కని, శీతలమైన, త్రియమైన. A. 6. 114. స్నిగ్ధత్రాణాగముండుతరిశిక్కిభుతోడ. టీ|| సున్నని. A rhyme says బ్రూయస్నిగ్ధశృశిష్యశృష్టి. స్నిగ్ధవర్ణము, ఆనగాత్రీకాశ మైనవర్ణము bright colour.

స్నిగ్ధకము * n. s. Bee's-wax. మైనము.

స్నూప * n. s. A daughter-in-law. కోడలు.

స్నేహము * n. s. Love, affection, fondness, friendship. Oil, unguent. కృత, దయ, ప్రేమ, వాత్సల్యము, తెలము. Vish. 8. 112. ib. 7. 102. వారికం చితస్నేహమునమంటలధికమగును. ప్రాణస్నేహము intimate friendship.

స్నేహముచేసుట or స్నేహించుట * v. a. To cultivate or court another's friendship. విహితముచేసుట. Bahulas. 5. 151.

స్నేహిణము * n. s. Friendship. నేత్రము.

స్నేహితుడు * n. s. A friend. నేత్రకాడు.

స్నేహితురాలు * n. s. A female friend. నేత్రురాలు.

స్పందనము * n. s. Motion, movement, shaking, vibrating, fluttering, quivering, agitation, కంఠనము, చలనము, కదలడము, నాకడము.

స్పందిత * adj. Agitated, moved, shaken. కంపితమైన, కదలింపబడ్డ.

స్పర్ధ * n. s. Emulation, or envy, vying, competition, rivalry. వీరశ్రుతివీరవాదము, సంఘర్షణ, సామ్యము, క్రమశుముస్తతి. SC. పరస్పరస్పర్ధలు mutual emulations. A. 4. 301.

స్పర్ధాశుభ్రు * n. s. A competitor, a rival. పోరాడేటిది, వాదించేవాడు. P. 4. 93. ఆస్సంబుద్ధ్యద్విపరాజమండలకరిస్పర్ధాశుభ్రు.

స్పృహి * adj. Envious, emulous. పోరాడే, వాదింప. A. 2. 51. నిజమతభస్పృహినుదాన్యకరటి.

స్పృశ్య * n. s. Touch, contact. తాకడము, తగలడము. రక్తస్పృశ్య connection by blood. జలస్పృశ్యము the usual phrase for making water: because they afterwards touch water, in purification.

స్పృశ్యనము * n. s. Touching, coming into contact with. Gift, donation. తాకడము, తగలడము, దానము. M. XIII. 3. 335. చరణస్పృశ్యనంబునెని.

స్పృశ్యనుడు * n. s. The god of air or wind. వాయువు.

స్పృశ్యవేది or స్పృశ్యనుణి * n. s. The philosopher's stone, the touch of which changes other metals into gold. తాకించగానేయిసుముమొడలైన వాటినిబంగారుచేసేమణివశేషము. Chenna Bas. Pur. 3. 98. L. 16. 8.

స్పృశించుట * v. a. To touch, to feel. తాకుట, అంటిచూచుట.

స్పష్టము * adj. Clear, plain, distinct, apparent. విశదమైన. యిదిస్పష్టమైనఅబద్ధము this is an evident mistake.

స్ప్రుక్తు (spruk, a vulgar word) Connection, affinity. సంబంధము. వానికీమాకుయేమిస్ప్రుక్తులేదు he and I are unconnected in any way.

స్ప్రుశించుట * v. a. To touch, feel. తాకుట. Chandr. R. 3. 135.

స్ప్రుశ్యము * adj. What may be felt, or touched. తాకగూడినది.

స్పృష్టి * n. s. Touch, feeling, contact. తాకడము, తగలడము.

స్ప్రుహ * n. s. Wish, desire, hope. ఇచ్ఛ, ఆశ. నిస్ప్రుహ void of desire. వాంఛలుఅందునగురించి నిస్ప్రుహులైవున్నారు they have no hope of it.

స్ప్రుహాశీయము * adj. Desirable: to be wished. కోరతగ్గ, ఆశించతగ్గ.

స్ప్రుహయాశునైన * adj. Wishing, desiring. కోరే, ఇచ్ఛించే.

స్ఫుట * n. s. A snake's expanded neck or hood. చదగ. A. 4. 214.

స్ఫుటికము * n. s. Crystal, quartz. శుక్లశ్రుత్రరవిశేషము, శుక్లవిధమైనతెల్లరాయి. Vish. 4. 126. స్ఫుటికలింకము an image of Siva made of crystal.

స్ఫురయత్నైన * adj. Expanding. విస్తృతమైన. A. 6. 15. కలస్ఫురయద్వటక్షౌజము. ib. 1. 25. స్ఫురయత్నావళిశాత్రుశ్చిన్వనతదోతుక.

స్ఫురము * adj. Great, large. భూయిష్టమైన, పెద్దదైన. Bmj. 4. 23. శ్రుకటస్ఫురజటాచ్ఛటాకలితుడై. A. 5. 11. ఫాలాంచచ్ఛకుర్షినిశాస్ఫురేందుంగను. టీ|| శ్రుకాశిస్తున్నచంద్రుణ్ణి.

స్ఫురకము * adj. Great, large. భూయిష్టమైన, పెద్దదైన. Anir. 3. 43. మంటుతశివశ్రుస్ఫురకకదాస్వరకక.

స్ఫిక్తు * n. s. The buttock. పిర్ర. D.

స్ఫితము * adj. Swollen, enlarged, spacious. Much, many. పినమైన, విశాలమైన, అదభ్రమైన, బహుళమైన. A. 4. 41. శ్రుంభాశితస్ఫితసాకూత. One lexicon says విశాలవిశ్రుస్ఫితం. Vish. 7. 345. అవిష్టుండసురపైబ్రస్ఫితకోతుంబున. DRy. page 1649. భీకరరథరవస్ఫితుడైవచ్చె.

స్ఫుటము * adj. Blown, open, expanded. Clear, plain, manifest. వికసించిన, విశదమైన. శ్రుహస్ఫుటము or స్ఫుటశ్రుహము the true place of a planet.

స్ఫురణము * n. s. Quivering, vibrating, tremulous motion, gleaming, sparkling, glittering, shining, blooming, expanding. కడలడము, అడరడము, వణకడము, తళతళమనడము, మెరవడము, శ్రుకాశించడము, విజృంభణము. H. K. 4. 62. శురికింపనైకతస్ఫురణజెందు, పిరుండు. N. 9. 532. భీమాయుధస్ఫుర్తిరాజమండలశ్రాహకమాగధతమస్ఫురణంబడంచి. టీ|| గర్వోద్రేకమును పోగొట్టి. ib. 3. 125. మృగ్యకుంభుటితాదరయయ్యెమిగులగర్భస్ఫురణక. ib. 3. 217. అతులదర్శస్ఫురణక.

స్ఫురతనైన or స్ఫురతుగావుండే * adj. Gleaming, glancing, flashing, sparkling, shining. శ్రుకాశించే, తళతళమనిమరినే. T. 4. 147. అనవరతస్ఫురన్వేతము. H. 1. 217. స్ఫురతుట్టమంబు. A. 2. 1. స్ఫురస్ఫురదురుముత్రావళి. ib. 5. 128. స్ఫురద్భూధఃశ్రువిముక్తమైన. టీ|| శ్రుకాశిస్తున్న. ib. 6. 194. ఫాలద్యకృద్భూపాకభేదిస్ఫురన్వేళిమాణి క్యరుత్తిండితాంఘ్రిద్వయా. వానిముఖముస్ఫురతుగావున్నది his face is bright.

స్ఫురించుట * v. n. To occur, to come into the mind. To quiver, tremble, shake, glean, glitter. తోచుట, జ్ఞానకమువచ్చుట, చరించుట, కడ

లుట, శ్రుకాశించుట. అదిగామతికిస్ఫురించదు it does not occur to me.

స్ఫురితము * adj. Shaken, trembling. Exposed, outstretched. Shining, gleaming. కదిలే, చలించే, వ్యాపించిన, మెరిసే, తళతళమనే. N. 2. 331. స్ఫురితరవిశ్రుకాశశరీర్లుటయోరుహ. N. 7. 249. శ్రుతికుండల స్ఫురితముక్తాభిభ్య.

స్ఫురితుడు * n. s. 'He who is distinguished with. శ్రుకాశమానుడు. N. 5. 119. నక్షత్రక్షమాస్త్వర్మమాస్ఫురితుండై P. 2. 165. సరశప్రాశ్నాహస్ఫురితుడల. టీ|| శ్రుకాశిస్తూతుండేసిత.

స్ఫురియించుట * v. n. See స్ఫురించుట.

స్ఫులింగము * n. s. A spark of fire. అస్పికాము.

స్ఫుర్జిత * adj. Thundering. P. 4. 312. ఛాడబస్ఫుర్జితాననము. టీ|| శ్రుకాశించబడినటువంటి మొగమున్ను.

స్ఫుర్తి * n. s. Excitation, tremulousness. Manifestation. Excess, fulness; expanding, prevalence. Gleaming, sparkling, shining. శ్రవత్రి, కంఠము, శ్రుకాశము, ఉదయము, విజృంభణము, ఆతిశయము, శరీరార్ణవ. P. 1. 70. శ్రురీలేరుత్మమానియజంగమనగస్ఫుర్తింగడుంరాజిలు. ib. 2. 66. అరివతెనుండుటక్రియలంబరమాత్మస్ఫుర్తిదేట శరచుట. టీ|| మిక్కిలి ప్రేమాతిశయమును. ib. 4. 127. ఉగ్రగంధస్ఫుర్తిన్మల్లసిల్లు. టీ|| శరీరార్ణవ. ib. 4. 368. భూమిమణిస్ఫుర్తిబ్రోదిజేయ. టీ|| కాంతి. Ila. 1. 79. ప్రాభవస్ఫుర్తిరాజగోపాలమూర్తి. A. 1. 40. మాసైనఘస్ఫుర్తిమరుభూములందును. ib. 1. 43. కనకగిరిస్ఫుర్తిగరచెకొరమిగ్రాగ. ib. 4. 142. ఉచ్చస్ఫుర్తిమిందన్ని. Swa. 2. 31. రత్నకటకర్షుణంర్షుణధస్ఫుర్తిశాశమానములు కొలుపు. టీ|| నాడశిమృద్ధి. ib. 6. 83. పంకేజామృలతోడనెల్లశ్రుతుడదర్పస్ఫుర్తిగ్రితించు. టీ|| ఆతిశయము. M. XIII. 3. 150. శాశుమిచ్చెజింహస్ఫుర్తిలేకరసాదివివేకమెడలి. విగ్రహస్ఫుర్తిగావుండేవాడు a stout man. సమయస్ఫుర్తిచూట a sudden thought, a repartee on the spur of the moment. అతనికిసమయస్ఫుర్తికలదు he hit wit at will.

స్ఫోటము * n. s. The hood of a serpent. పాముకుడగ.

స్ఫోటము * n. s. A boil, a tumour. Breaking, bursting. కురుపు, చిట్లడము, చిరకడము, భేదనము, బద్దలువేయడము.

స్ఫోటకము * n. s. A boil, blain, pustule, or blister. The small pox. కురుపు, బొబ్బ, మశూచికము.

శ్రయము * n. s. Pride, arrogance. Wonder. గర్వము, అద్భుతము. SC. M. IV. 5. 20. భస్మిభూతశ్రుతిశ్రుశ్రయకాననుడు.

శ్రయమానము * adj. Smiling. చిరునవ్వుగల. Lalito. 17. 91. శ్రయమానైవశను రెగ్యహీతమణికార్యుకా. ib. 4. 61. ఆనురాకాంపురస్తాత్మశ్రయమానాద్యతిష్ఠతి.

శ్రురంతి n. s. (a bad phrase) Even in the least. Memory, recollection. రవంతజ్ఞాతుకము. వియ్యమనేశ్రురంతిలేదు there is no rice at all. వానికి చదువుశ్రురంతిలేదు he does not care for study.

శ్రురకూతుము * n. s. అనగాభగము, యోని.

శ్రురగురుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రురగృహము, శ్రురశేషము * n. s. అనగా యోని. N. 10. 120. ib. 9. 544.

శ్రురణ * n. s. Memory, recollection, thought. తలంపు, చింత.

శ్రురమందిరము * n. s. అనగాభగము.

శ్రురవీధిక * n. s. A harlot. లంజ.

శ్రురశుభుడు * n. s. The moon, the spring. చంద్రుడు, వసంతుడు.

శ్రురించుట or శ్రురియించుట * v. a. To think of, recollect. తలచుట.

శ్రురుడు * n. s. Cupid. మన్మథుడు.

శ్రుశానము, శ్రుశానభూమి or శ్రుశానవాటిక * n. s. A cemetery, a charnel; a field where corpses are burnt or buried: or where criminals formerly were executed: as at Smithfield. Here magical rites were supposed to be performed: as formerly in churchyards. వల్లకాడు. Bilh. 3. 25. శ్రుశానవైరాగ్యము "Cemetery-seriousness:" a momentary alienation of the affection from the pleasures of the world: the brief impression made on the mind by the importance of eternity, produced by the sight of a cemetery.

శ్రుశానము * n. s. Error for శ్రుశానము.

శ్రుశ్రువు * n. s. Beard, whiskers, mustaches. గడ్డముమీసాలు. SC. Vish. 4. 99. Bobbili. 2. 215.

రక్తశ్రువు red whiskers.

స్మారకము * adj. That reminds, that refreshes the memory. తలంపునుపుట్టించే.

స్మారకము * n. s. (a bad phrase) Consciousness, sense. స్మృతి, తెలివి, బుద్ధిస్వాధీనము. ఆ-దెబ్బచే తనాకుస్మారకముతప్పినది the blow took away my senses. నాకుస్మారకమువచ్చినతరువాత after I came to my senses.

స్మార్తము * adj. Agreeable to the (Smritia) code ; legal, canonical, following or professing the doctrine of law books. స్మృతిశాస్త్రానిధి మైన.

స్మార్తులు * n. s. The followers of the doctrines of శంకరాచార్యులు which inculcate the worship of both Vishnu and Siva. శంకరాచార్యులవారి మతమునుఅవలంబించినవారు.

స్మితము * adj. Smiling. Blown, opened, blooming. విరుసత్వముల, వికసితమైన.

స్మితము * n. s. A smile : bloom. వికసనము, విరుసత్వము. మందస్మితము a gentle smile.

స్మృతి * n. s. Recollection, memory, remembrance, understanding. The code of Hindu law ; jurisprudence. స్మరణ, తెలివి, ధర్మసంహిత.

స్మేర * adj. Smiling, laughing. Blown, opened. విరుసత్వముల, వికసించిన. M. XVI. 1. 2. క్రియావేశస్మేరవిత్తుడై.

స్వందము or స్వందనము * adj. Oozing, trickling, dropping, flowing. ప్రవించే, జారే, కారే. Bha-dra Parin. 2. 101. నవనవస్వందనుండరమందహాసము.

స్వందనము * n. s. A car, a war chariot. యుద్ధసిమిత్రరథము. A tree called Dalbergia Ougeinensis. తిరిశవృక్షము, అతిముక్తకము, నెమ్మి చెట్టు.

స్వంది * adj. Oozing, trickling. ప్రవించే, జారే. Siva. 2. 13. రవికాంతస్వందినీహరకందశ. N. 1. 9. ఫలప్రకరస్వందిరనైకతుందిలితమై.

స్వదీము * n. s. Speed, velocity. వేగము, వడి. Siva. 4. 38.

స్వన్నము * adj. Flowing, dropping, trickling. జారే, కారే, ప్రవించే.

స్వమంతకము or శమంతకము * n. s. The philosopher's stone : given by the sun to Satrajit : a magic gem ensuring felicity to the wearer. సూర్యుడును ప్రాజిత్తుకునుచ్చినమణి.

శ్యానభోగాలు n. s. A kind of grain. ధాన్యవిశేషము.

శ్యామ * n. s. A girl or maid under sixteen. A certain form of Durga. శుభరేంద్రశుభు, యా

వనమధ్యస్థురాలు, డుర్గపేరున్న. A. 5. 110. శ్యామకుచారేకుసంకర. శ్యామార్చనతరంగాణి a set of prayers used in the worship of Durga.

శ్యామము or శ్యామలము * adj. Of a dark tint ; dark blue, black. నీలమైన, హరిద్వర్ణముగల, ఆకుచచ్చెన, గరికచచ్చని. Lalito. 12. 24. శౌద్వల శ్యామలత్వమాం. ib. 12. 7. తమాలశ్యామలాకారాః. తమాలశ్యామలము green as a gloomy tree.

శ్యామము or శ్యామలము * n. s. A dark tint ; dark blue, black. నీలవర్ణము, హరిద్వర్ణము, ఆకుచచ్చు.

శ్యామత్వము * n. s. Blackness, a dark complexion. నీలము.

శ్యామల * adj. Of a black or dark blue colour. Dark tinted. నీలవర్ణమైన, హరిద్వర్ణముగల, ఆకుచచ్చెన. R. 6. 31.

శ్యామల * n. s. A name of Pārvati. పార్వతీదేవి.

శ్యామిక * n. s. Blackness. నైల్యము. Siva. 3. 29. బాహ్యచ్ఛదశ్యామికాచ్ఛలనంగంధి.

స్వామికు or శ్యామికు * n. s. A wife's brother. భార్యతోడబుట్టినవాడు.

స్వూతము * adj. Sewn, stitched. కుట్టబడ్డ. A. 5. 20. సూత్రస్వూతహరస్సురకో. ib. 6. 186.

శ్వేనము * n. s. A hawk, falcon. చేక.

శ్రీక్తు * n. s. A chaplet, wreath, garland. పూదండ. D. Anir. 3. 42. కల్పితకచశ్రీక్తిభవతారకంబు.

శ్రస్టుట v. n. To go off, diminish, be abated, to pine, to become thin ; to die. తగ్గుట. ABA. 3. 136. యేణింబుట, చచ్చుట, నశించుట. TUR. 9. 80. పెరుగుటశ్రస్టుటచాలంబారయుట యావశంబు గానబుట్టుటచాలాభాషెరయుట. BRS. 1. 37. దశముఖోద్వద్వాపమణింవేదనాస్త్విరయైశ్రీక్తిస్సు. P. 2. 30 ఆకుతప్పించుటలలలలలలలలలలలలలలలలలల గాని శ్రీక్తిభాషాదవైబాషట్టు చంద్రుడారెం, శోకుత గాధ్యక్షుకలవేయుతుశంహతికికా. టీ|| తగ్గును.

శ్రజము * n. s. A chaplet, wreath, garland. పూదండ.

శ్రద్ధ * n. s. Faith, devotion, attachment, zeal. Wish, desire. ఆశక్తి, ఇచ్ఛ, విశ్వాసము. M. XIII. 5. 156. Lalito. 3. 34. భక్తిశ్రద్ధాసమాయుక్తస్సన్న త్వారజ్జలసంస్థితః. వానికి కమఁములో శ్రద్ధలేదు he has no confidence in ceremonial observances.

శ్రద్ధాశుభ్ర *adj. Faithful, zealous, eager, wishing. ఆస్తికృముగలవాడు, ఇచ్చుగలవాడు.

శ్రద్ధించుట v. n. (a vulgar word) To fart. పిత్తుట. Chatu. 1. 51.

శ్రద్ధ n. s. (a vulgar word) A fart. పాయవీయకువనము, అనగాపిత్తు. Venu Gopala 5. 6.

శ్రమ or శ్రమము * n. s. Labour, trouble, distress, difficulty, fatigue, weariness, plague. శ్రయాణిము, కష్టము, తొందర.

శ్రమపెట్టుట * v. a. To trouble, pain, plague, torture, annoy. తొందరచేసుట, హింసపెట్టుట, బాధించుట.

శ్రమము * n. s. He who is tired or fatigued. అలసినవాడు. Anir. 3. 49.

శ్రవము * n. s. The ear. చెవి.

శ్రవము or శ్రవము * n. s. Oozing, trickling, dripping. కారడము.

శ్రవంతి * n. s. A river. నది. A. 4. 189. R. 5. 85.

శ్రవణము * n. s. The ear. Hearing, listening. చెవి, వివదమున్ను. శ్రవణేంద్రియము the sense of hearing.

శ్రవన్ను * n. s. The ear. చెవి. P. 1. 466.

శ్రవించుట * v. n. To ooze, trickle, flow. కారుట. Sar. D. 517.

శ్రష్ట * n. s. A name of Bramha. The Creator. బ్రహ్మ.

శ్రష్టి Error for డష్టి.

శ్రుశ్రుము * adj. Fallen down, dropped. పడ్డ, తొరిన. B. X. 355. శ్రుశ్రు త్తరీయము her fallen vest.

శ్రాంతము * adj. Fatigued, tired, wearied. బడలిన, అలసిన.

శ్రాంతి * n. s. Weariness, fatigue, lassitude. అలుపు, బడలిక. P. 1. 426. ఉశరతిశ్రాంతి.

శ్రాద్ధము * n. s. Funeral ceremonies or obsequies, observed at various fixed periods; consisting of offerings with water and fire, to the gods, and manes; and gifts and food to the relations present, and assistant bramins. పితృర్థముగా చేసే కాలవిధికృత బ్రాహ్మణభోజనము. ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధము a funeral ceremony observed eleven days after a person's death. నిత్యశ్రాద్ధము daily funeral ceremonies for a year after a person's decease. వర్షశ్రాద్ధము the funeral ce-

emony observed every new moon. మహాలయ శ్రాద్ధము a funeral ceremony in the sixth lunar month. నవమిశ్రాద్ధము or నవమిశ్రాద్ధము a funeral ceremony in which the balls of rice offered to the deceased individually, and collectively, are blended together. శీర్షశ్రాద్ధము a funeral ceremony celebrated in a holy place. నాందిశ్రాద్ధము an offering made to the manes of deceased ancestors on solemn occasions. హిరణ్యశ్రాద్ధము money distributed in charity as an offering to the manes. అకష్టశ్రాద్ధము uncooked ingredients distributed as above said. అన్నశ్రాద్ధము cooked food served out to guests as aforesaid. ఘటశ్రాద్ధము obsequies performed to a waterjar, which bears the name of a man's living wife; whom he divorces by breaking this jar. వానికొంచెముహిరణ్యశ్రాద్ధముచేస్తేనేగాని ఆకష్ట అనుమాలకుడేట ట్టులుండలేదు unless you grease his palm, I think that business will not be settled in our favour.

శ్రాద్ధదేవుడు * n. s. Yama, the god of death. యముడు.

శ్రావణము n. s. The pincers or nippers used by goldsmiths. కంశలవాడిఅయధములలో సెకటి.

శ్రావణము or శ్రావణమాసము * n. s. The fifth lunar month. ఆయదవనెల.

శ్రావణాలపౌర్ణమి n. s. The full moon in the month of Sravana, (July—August.) This is among Hindus the great day of atonement. Certain ceremonies if duly performed on this day obtain pardon for all sins in the past year. ఉపాకర్మము.

శ్రావణి * n. s. A plant called Sphaeranthus Indicus. బొదరచవుచెట్టు. SC. called in Tamil కొట్టెక్కరంబై.

శ్రావ్యము * adj. Harmonious, melodious. చెవులకుయింపైన. DRK. 128.

శ్రవము * adj. Dependant on, inherent. ఆశ్రయించియుండే.

శ్రుశ్రుము * n. s. He who waits upon; a dependant. కనిపెట్టుకొనియుండేవాడు, నన్నుకొనివుండేవాడు.

శ్రీ * adj. Holy, sacred, blessed, venerable, excellent, famous, glorious. శంకద్విశిష్టమైన, శో

భావిష్టమైన. శ్రీచక్రము a magical diagram used in the worship of Durga.

శ్రీ * n. s. Venus or Laxmi, wife of Vishnu; the goddess of plenty and prosperity. Wealth, beauty, lustre. Also, poison, venom. లక్ష్మీ, సంచత్రి, శోభయ, విషము. విద్యాశ్రీ The glory of learning. ముఖశ్రీ lustre of the face. మాతుశ్రీ a respectful way of mentioning any senior female, in a letter.

శ్రీకంఠము * n. s. An epithet of Siva (lit. poison throated.) శీవుడు.

శ్రీకరము * adj. Propitious, happy, blessed. లక్ష్మీ శ్రుదమైన.

శ్రీకాంతుడు or శ్రీశతి * n. s. A name of Vishnu, as being the spouse of శ్రీ or Laxmi. విష్ణువు.

శ్రీకాకుళము * n. s. The town which the English call Chicacole.

శ్రీకారము * n. s. The letter క్ర. The poets compare a beautiful ear to the form of this letter. Anir. 3. 68. కలకంఠకంఠీనులకు శ్రీకారము రక్షయంత్రములు గా వ్రాయవచ్చు.

శ్రీకార్యము * n. s. Holy duties, i. e. management of a temple. గుడిపారుశత్ర్యము. See శ్రీకార్యశురుడు.

శ్రీకార్యశురుడు * n. s. The manager of a temple. గుడిపారుశత్రీ. A. 1. 10. శ్రీకార్యశురులగాంచి నేలవిమ్రొక్కునంజలిఁం ద్రుడైననక్కలు వెకోర.

శ్రీఖండము * n. s. A name of mount Malaya. The sandal tree; sandal wood. కులయశుర్యతము, చందనవృక్షము, చందనచెక్కయున్ను. Swa. 2. 1.

శ్రీఖండశీతనగమధ్యాఖండక్షోణిమండల. A. 2. 45.

శ్రీఖండగిరిరాజు. టీటీ కులయమనేశుర్యతశ్రీస్థము. A. 4. 291. మణిశ్రీఖండముక్తాదియున్రావాణిజ్యముమెది. ib. 5. 52. వలశ్రీఖండశాఖానితత్త్విత్. టీటీ శ్రీఖండ, చందనవృక్షముయొక్క.

శ్రీగంధము * n. s. Sandal wood that has a fine scent. వాసనగలచందనము.

శ్రీగిరి or శ్రీశుర్యతము * n. s. The sacred hill, usually called Sri Sailam or Parvatam in the (Kandanūl) Curnool country. శ్రీశైలము.

శ్రీగులు * n. s. The rich; opulent men. భాగ్యవంతులు. BRK. 671.

శ్రీచూర్ణము * n. s. A yellow paste of turmeric and rice flour; used by the Vaishnavas in mark-

ing their foreheads. నామమునడుమపెట్టుకొనేత సుశ్రువియ్యముయొక్కపొడి. శ్రీచూర్ణశరీపాలనము a ceremony among Vaishnavas performed when removing a corpse from the house.

శ్రీచూర్ణములు * n. s. Trumpets, usually blown in pairs before a priest, or in the temple. ఆచార్యశ్రురుమలముందరనున్నగుడిలోనున్నపూజేటివి.

శ్రీజుడు * n. s. An epithet of Cupid. మన్మథుడు.

శ్రీతాళము * n. s. The giant palm tree. దృఢదళవృక్షము. D. శ్రీతాళాలపైనవ్రాసినగ్రంథము a book written on large leaves of this tree, equivalent to royal paper.

శ్రీకుళసి * n. s. The purple stalked basil. తులసిలోభేదము. H. 4. 12.

శ్రీధరుడు or శ్రీనివాసుడు * n. s. A name of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీశతి * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీఫలము * n. s. A fruit tree (Ægle marmelos) బిల్వవృక్షము.

శ్రీబాల Error for శ్రీబాల.

శ్రీమంతుడు * n. s. An opulent or wealthy man. భాగ్యవంతుడు. ఆగర్భ శ్రీమంతుడు one born wealthy.

శ్రీమత్ * adj. Prosperous, happy, blessed, holy, noble, glorious: (as a title) "His reverence" శోభనకరమైన, శుభంశురమైన. The epithet శ్రీమద్రామాణ్యము is usually given to the celebrated poem written by Valmiki.

శ్రీముఖము * n. s. A pastoral letter, a letter from a minister or father, a letter from a guru among the Vaishnavas. గురువువ్రాశేజాబు, పెద్దలువ్రాశేజాబు.

శ్రీముద్ర * n. s. The holy seal; a phrase for the stamps used in placing five marks worn upon the face &c. by మాధ్వులు.

శ్రీమూర్తి * n. s. The sacred image, a phrase for the సాలగ్రామము which see.

శ్రీరంగము * n. s. The name of a holy town close to Trichinopoly, situated upon an island. ఉభయకావేరికుద్దమందు రంగనాయకులదేవళములందేవురు.

శ్రీరంగాలు n. s. The name given to a certain kind of rice. భాగ్యవిశేషము. H. 4. 156.

శ్రీరంగాలు or శ్రీరంగకస్తూరికట్టెలు * n. s. A kind of pink flower. సీమకస్తూరిపువర్ణముగలకస్తూరికట్టెలు.

శ్రీరస్తు * Be it fortunate! మంగళమవుగాక.

శ్రీవత్సము * n. s. A particular mark said to be a curl of hair on the breast of Vishnu. విష్ణువక్షుశ్శలశ్శక్లవర్ణదశావర్తలామావళి.

శ్రీవత్సకి * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీవత్సాంకుడు or శ్రీవత్సలాంభనుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీవాళము * n. s. Turpentine. A lotus. గుల్లము వంటిచేపదారుబంక, తామరపువ్వుము.

శ్రీవాసుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీశకుడు * n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు.

శ్రీశైలము * n. s. See శ్రీగిరి.

స్నుక్తించుట v. a. To make faint or fatigued, to weaken, to fatigue. సాక్తించుట, బలహీనముచేనుట. D.

స్నుక్తు n. s. Faint, fatigue, languishment, fading. మూర్ఛ.

స్నుక్తు Error for స్పృక్తు.

స్నుక్తు or స్నుచము * n. s. The ladle with which ghee is poured into a sacrificial fire. ఆహ్వాహుతిచేసేమూనిగరిటె.

స్నుక్తు చేతు n. s. A sort of fish. మత్స్యభేదము.

స్నుక్తుట v. n. To faint, languish, fade. మూర్ఛిల్లుట, సాక్తుట, సామ్యసిల్లుట, యీశించుట. ABA. తస్కుట. Vasu. 2. 11. చరణాహతికోరువ శేకయేగతిఃస్నుక్తు సై. టీ|| సామ్యసిల్లె సై. ib. 4. 10. హృదయాధిపుగానకస్నుక్తి. Charitr. 992. స్నుక్తుచుగన్ములసూడనేగుచును. M. XII. 5. 160. విపాదాదరతఃస్నుక్తు. D. Navanad. 123. యాపికట్లాదిపయాగలహంప, జోశుచేతులులేకస్నుక్తునస్నుక్తి. Padma. 9. 6. నిండనేయవినిసుర్రనస్నుక్తుచురాముడంతలోక.

శ్రుతము * adj. Heard, reported. విన్న, వినబడ్డ.

శ్రుతము * n. s. Holy writ, sacred science, scripture. శాస్త్రము.

శ్రుతము * adj. Flowed, dropped, oozed. కళింపమైన, జారిన.

శ్రుతపరుచుట * v. a. To represent, state, communicate. తెలియచేసుట.

శ్రుతి * n. s. The ear. The Vedas. A sort of drone corresponding to that used with bag pipes.

చెవులు, వేదము, శ్రోతములలోనురియున్ను. శ్రుతి కూర్చుట to put an instrument in tone.

శ్రుతి * n. s. Flowing, dropping. శారదము. A. 4. 137. జలశ్రుతినాటినాటికింగరుగుచు.

శ్రువము * n. s. A ladle used at sacrifices. ఆహ్వాహుతిచేసేమూనిగరిటె.

శ్రేణి * n. s. A line, row, range, rank. Regular order. Multitude; cluster. పంజీక్రమము, పరశుశ్రీమూహము, శించయము. M. VI. 3. 241. దిగ్గంతావళిశ్రేణి. P. 1. 545. కైవర్రశ్రేణి a number of fishermen.

శ్రేణి n. s. ఆనగాయింటికురుజులమీదచేసేకట్టెయము. D.

శ్రేణిక * n. s. A tent. డేరా. D.

శ్రేయము or శ్రేయస్సు * n. s. Virtue, moral merit, good fortune, prosperity, beatitude. ధర్మము, పుణ్యము, శ్రీ, కళ్యాణము, మంగళము, శుభము, మోక్షము.

శ్రేయశ్శరమైన or శ్రేణావంశమైన * adj. Prosperous, fortunate. లక్ష్మీకరమైన.

శ్రేష్ఠము * adj. Best, excellent, superior, chief, eminent, principal. ఉత్తమమైన, శ్రుతశ్రుమైన.

శ్రోణి * n. s. The hip, the loins, the posteriors. కటిశ్రుదేశము, నడుముకింది తొడలమీది భాగము. H. 1. 5. 230. విశాలశ్రోణి a broad bottomed beauty, a fulham, a fairham. D. Surabhandu. page 45. శ్రోణులగురులచురుకుగానుంచి touching her loins.

శ్రోత * n. s. A hearer, an auditor. విన్నవాడు. M. XII. 6. 188.

శ్రోతవ్యము * adj. Audible, fit to be heard or listened to. వినతగ్గ.

శ్రోతస్విని * n. s. A river. నది, ఏరు.

శ్రోతస్సు * n. s. A stream, current, the flow of a river, జలశ్రువాహము. M. XII. 5. 559. ప్రోతోవేగము the rapidity of a stream.

శ్రోత్రము * n. s. The ear. చెవి. N. 4. 292. H. 3. 232.

శ్రోత్రియము or శ్రోత్రియగ్రామము * n. s. A village held at a favourable assessment, a present or donation of a village made to learned men. Glebe land held by a learned divine in gift or quit rent, and by his heirs.

శ్రోత్రియుడు * n. s. A bramin well versed in the Vedas. He who is modest, docile, or well behaved. శిష్టుడు, వేదముచాగావచ్చినవ్రాహ్మణుడు

నముడు, ఛాండసుడు. శ్రోత్రియాన్నము food given by this brahmin. A rhyme says ఘనధర ద్వాపాదిముసులిడుశీత్రోత్రియాన్నమావిడుదునిం లూరగింపు.

శ్రోతము * adj. Of, or belonging to the Vedas. వేదశిష్టతమైన, వేదోక్తమైన.

శ్రోతము * n. s. Any observance ordained by the Vedas. A treatise detailing and explaining certain observances. ప్రతివిహితధర్మాది, వేదహాదితమైనకర్మక్రమపాఠకగ్రంథము.

శ్లథము * adj. Slack, loose, lax, relaxed, dishevelled (as hair) జారిన, వదిలిన, వీచిన.

శ్లష్టము * adj. Small, fine, minute, smooth. సూక్ష్మమైన, కృశమైన, సున్నని.

శ్లాఘ * n. s. Praise, applause, flattery, eulogy. క్షుతి, స్తోత్రము. Vish. 6. 376. BRY. 3. 165. శ్లాఘాయుక్తులు.

శ్లాఘించుట * v. a. To praise, flatter, applaud. స్తోత్రముచేసుట.

శ్లాఘ్యము * adj. Praiseworthy, celebrated, excellent. శ్రవణియమైన, శ్రేష్ఠమైన, దివ్యమైన.

శ్లిష్టము * adj. Connected, joined, combined, embraced. సంయుక్తమైన, మిళితమైన, ఆలింగితమైన.

శ్లేష * n. s. A figure of rhetoric; choice, or connection of words, so as to admit of a double interpretation; a species of paranomasia, pun. Double-entendre, irony. Sarcasm. Union, combination. శబ్దాలంకారవిశేషము, ఏకవాక్యమునకు అనేకార్థము, ద్వ్యర్థము, సంయోగము. శ్లేష గాల్పందేవద్యము a verse bearing a double meaning.

శ్లేష్మము * n. s. Phlegm, rheum, serum. A cold. కఫము, తెమడ. శ్లేష్మక్రమకృతి a saturnine temperament.

శ్లో|| Contraction for శ్లోకము * A Sanscrit verse, a stanza.

శ్లోకము * n. s. A verse, a stanza. Fame, celebrity. ఉద్యము, యశస్సున్ను. అర్థశ్లోకము a hemistich. ఉన్యాశ్లోకుడు, ఉత్తమశ్లోకుడు or సుశ్లోకుడు a famed person, one well spoken off.

శ్వ * n. s. A dog. కుక్క.

శ్వ * adj. Own, self, one's-self, one's own. ఆత్మీయమైన, తన. శ్వకాయకష్టము individual exertions, bodily labour.

శ్వము * n. s. Property, wealth. ధనము. P. 1. 98. నిజశ్వంబీతేమినిద్రుయోజనమా.

శ్వంతగాడు n. s. A proprietor or owner. యజమానుడు.

శ్వంతము adj. Own, private, belonging to one's-self. శ్వతీయమైన. దాన్నిశ్వంతానికికానుక్తాన్నాడు he bought it on his own account.

శ్వంతముగా adv. Himself, in person. తానే. ఆయనేశ్వంతముగావచ్చినారు he came in person.

శ్వకము * adj. Proper, peculiar, own. శ్వతీయమైన, తన. N. 4. 22. శ్వకదేహంబు తెరంగునక.

శ్వకపోలకల్పితము * adj. (literally invented in one's own cheek.) Apocryphal; a story made out of his own head. అబద్ధమైన, లేనిపోని.

శ్వకార్యము * n. s. One's own affairs, one's own peculiar duties. తనకని. శ్వకార్యధురంధరుడు a selfish man.

శ్వకీయము * adj. Peculiar, own, private, of one's own. శ్వంతమైన, తన.

శ్వచ్ఛము * adj. Clear, transparent, pellucid, pure, white. Healthy, sound. నిర్మలమైన, నిచ్ఛళంకమైన, శుభ్రమైన, ఆరోగ్యమైన.

శ్వచ్ఛందము * adj. Spontaneous, voluntary, uncontrolled, self-willed. స్వేచ్ఛగాల్పందే, యథేచ్ఛగాల్పందే, శ్వతంత్రమైన, మనసువచ్చినట్లుల్పందే. Vish. 8. 40. P. 1. 106. శ్వచ్ఛందాహారాదిలాభంబున.

శ్వచ్ఛందము * n. s. Spontaneousness. శ్వతంత్రము, యథేచ్ఛగాల్పందేడము.

శ్వచ్ఛందుడు * n. s. He who is at liberty, free, uncontrolled or self-willed. శ్వతంత్రుడు, యథేచ్ఛగాల్పందేవాడు.

శ్వచ్ఛముగా * adj. Clearly, purely, transparently, evidently. నిర్మలముగా, శుభ్రముగా, నిచ్ఛళంకముగా, శ్లిష్టముగా.

శ్వజనము * n. s. One's own family, dependants, relations, people, friends. బంధువులు, పరిజనము.

శ్వజనుడు * n. s. A distant relation, a friend. బంధువు.

శ్వజాతిమైన * adj. Of one's own class or nation, his own kind. తనకులమైన. శ్వజాతివైరి an enemy of his kind. A rhyme says శ్వజాతివైరిచత్వారివ్యాసస్థింహగజద్విజాః.

స్వతః * adv. Naturally, of itself, instinctively, personally, spontaneously. స్వభావతః, తనకు తానే. ఆయన స్వతఃవచ్చిరి he came in person. శ్వాత్మః శ్రుతాశ్చ మైన naturally bright: lucid in itself, self-bright.

స్వతంత్రము * adj. Independent, not subject to any other's will, free, uncontrolled, despotic, head-strong. స్వచ్ఛంద మైన, యథేచ్ఛ మైన, విచ్ఛలవిడిగావుండే, పురతంత్రముకాని, పురాధీనముకాని. M. XV. 2. 64. స్వతంత్రులంబారు.

స్వతంత్రము * n. s. Independence, freedom, hereditary right, an inheritance. Customary fees or privileges. స్వేచ్ఛాధీనత, బాధ్యతచేతవచ్చేసూక్తు, మేరమిరాసి. యిదియేమిస్వతంత్రము you take great liberties. సత్రీస్వాతంత్ర్యముకాతి no female is sui juris; she cannot act independently.

స్వతంత్రకత్తె * n. s. A heiress, a woman to whom any thing is due by right of heritage. బాధ్యస్థురాలు, కర్తగావుండేటిది.

స్వతంత్రగాడు * n. s. The heir: one to whom any thing is due by right of heritage; the proper owner. One who holds or enjoys an office to which fees are granted. కర్త, బాధ్యస్థుడు, మేరమిరాసితునికొనికొలిచేవాడు.

స్వతంత్రించుట * v. n. To do any thing out of his own head; or, as his own master. To act for himself. ఆయన ఆజ్ఞ శ్రుతకారముచేసినానుగాని నేనుస్వతంత్రించలేదు I did this according to his orders; not out of my own head.

స్వతంత్రుడు * n. s. One who is his own master, a head strong man: one who is sui juris, independent. స్వచ్ఛందుడు, తనముననువచ్చినట్టునడిచేవాడు, ప్రాత్యక్షవహారదశగలవాడు.

స్వతంత్రురాలు * n. s. She who is her own mistress, పుకరికిఅలాగనిది.

స్వతస్సిద్ధము or స్వతస్సిద్ధమైన * adj. Self made or self existent, inherent by nature. సహజమైన. స్వతస్సిద్ధముగావుండేబాధ్యత a natural right, an unalienable title.

స్వత్వము * n. s. Ownness, ownership, title, right. స్వాతంత్ర్యము. తనకువుండే స్వత్వమును సాక్షులవల్ల నిరూపించినాడు he proved his right by wit-

nesses. అందులో ఆతనికి స్వత్వములేదు he has no right to it.

స్వత్వవంతుడు * n. s. An owner, proprietor, rightful holder. కర్త, అధికారి.

స్వదత్తము * adj. Self-bestowed: given by his own hand. తనచేతినుండాయివ్వబడ్డ. A well known couplet in ancient deeds of gift runs thus స్వదత్తాద్విస్మరంపుణ్యం పురదత్తానుపాలనం, పురదత్తాపహారేణ స్వదత్తం నిచ్ఛలంభవేత్. Another couplet runs thus స్వదత్తాంపురదత్తాంబాదౌ హారేతవసుంధరాం, షష్టివేదకశమాస్రాణివిష్టాయాంజాయతేక్రిమిః.

స్వదేశస్థుడు * n. s. A fellow country man, a native. తనరాజ్యపువాడు.

స్వధర్మము * n. s. One's own particular duties, natural or peculiar property, peculiarity. తానుచేయవలసినకార్యము, స్వభావము. స్వధర్మత్యాగము apostacy, abandonment of caste or faith. జాతిద్రోహము.

స్వభాగా or స్వధేక * adv. In person, voluntarily. తానే, తనంతనే.

స్వనము * n. s. Sound. ధ్వని. M. VIII. 3. 273. స్వనశ్లాహశము a pealing trumpet.

స్వపతుడు * n. s. A man of a low mean caste, a paria. చండాలుడు, అంతాపసాయి, మాలవాడు.

స్వప్నము * n. s. A dream, vision, dreaming; sleep. కల, నిద్రావశ్య. బాగ్రత్స్వప్నస్వప్నముపులు waking, sleep and deep sleep. స్వప్నముపుట to dream. రాత్రినాకొకస్వప్నమైనది I had a dream last night. స్వప్నదోషము pollutio nocturna. స్వప్నావశ్య the being asleep.

స్వముద్ధి * n. s. Own wish, own desire or will. స్వముద్ధిగా or స్వముద్ధిచేత voluntarily, of his own accord.

స్వభావము * n. s. Nature, or natural state, property or disposition; peculiarity; native property or quality; inclination, turn of mind. సహజమైనగుణము (నిజమైనగుణము. D.) కుటిలస్వభావుడు a man of crooked disposition. వాడుతన స్వభావమునువిడువకపోయినాడు he did not abandon his natural disposition. తనస్వభావముకొద్దిచేసినాడు he did it according to his own temper: that is, outrageously.

శ్రవ్యవాచకము * adj. Natural, proper, true. శ్రవ్యవాచకమున, తాత్వికమైన.

శ్రవ్యభావముగా * adv. Naturally, frankly, freely, sincerely, without disguise. శ్రవ్యభావముగా, నిష్కరుణముగా, ధారాళముగా. శ్రవ్యభావముగా మాట్లాడుట to speak candidly.

శ్రవ్యంబము * n. s. A chasm, hole or gap. రంధ్రము, బాక, శంకు. P. 1. 665.

శ్రవ్యము or శ్రవ్యముగా * adv. Of one's own self or record, spontaneously, in person. తానే, తనకుతానే, స్వేచ్ఛగా. ఆయనశ్రవ్యముగావచ్చిరి he came in person. శ్రవ్యముగా ఆడేనూత్రము an automaton or self moving machine.

శ్రవ్యంకృతము * adj. Self-done, self-formed. తనకుతానేచేసుకొన్న. శ్రవ్యంకృతానర్థము harm which he brought upon himself.

శ్రవ్యంకృషి * n. s. Personal effort, own labour. శ్రవ్యంకృషియత్నము. తానేకడేపాటు. శ్రవ్యంకృషిచేత సంపాదించబడ్డసాము property which is acquired by personal labour. శ్రవ్యంకృషికిందవుండేభూమి lands the cultivation of which he kept in his own hands.

శ్రవ్యంపాకము n. s. Rice &c. given to a guest for him to cook and eat. ఒకనికి పుకపుటకయ్యేటట్టుయిచ్చేవస్తువీయ్యము మొదలైనవి. శ్రవ్యంపాకంబుచ్చుట charitably to give rice &c. to be cooked. ఒకశ్రవ్యంపాకముయిచ్చించు give rice &c. to a man for one meal.

శ్రవ్యంపాకము * n. s. Cooking: particularly if performed with one's own hand: cooking in general తానేవండుకోవడము, వంటయున్ను. నేటిశ్రవ్యంపాకమెవరిది who have cooked today? అంతామనసులో శ్రవ్యంపాకముచేస్తున్నాడు he keeps his thoughts to himself.

శ్రవ్యంపాక * n. s. A cook. వంటవాడు.

శ్రవ్యంభ * adj. Self produced, the self existent, self formed. తనకుతానేపుట్టిన, పుట్టినదిపుట్టినట్టుగావుండే. శ్రవ్యంభూరవ a rough diamond. శ్రవ్యంభూలింగము a natural image or emblem of Siva: such as appears in a stone or root, uncarved by man.

శ్రవ్యంభుడు * n. s. An epithet of Brahma the creator. బ్రహ్మదేవుడు, శివుడు, విష్ణువు.

శ్రవ్యంవరము * n. s. Choice of a husband; the obsolete rite of marriage election; a girl

(in ancient times) choosing her husband, the public choice of a husband by a princess. తానుగా మొగుట్టెకోరుకోవడము. శ్రవ్యంవరోత్సవము (a phrase in novels) a day appointed for selecting a husband by a princess out of an assembly of princes. శ్రవ్యంవరముచాటించుట to proclaim the శ్రవ్యంవరము.

శ్రవ్యంవ్యక్తము * adj. Self formed. శ్రవ్యంభువైన. శ్రవ్యంవ్యక్తమూర్తి a self formed image. శ్రవ్యంవ్యక్తశ్రీమము a holy place where a self formed image is worshipped: one produced by nature: not the work of art.

శ్రవ్యంభు or శ్రవ్యంభువు * n. s. Tumescence, swelling, dropsy. శోభ, వాళు.

శ్రవ్యము * n. s. A voice, sound, noise, note, tone, tune. A vowel. An accent. Air breathed through a nostril. కంఠధ్వని, రవము, ధ్వని, తానము, నిపాదాదిశబ్దధ్వని, అచ్చు, ఉదాత్తాదివేదధ్వని, నానాశబ్దము, పుకముక్తుగుండావిడవబడ్డగాలి. సప్తశ్రవ్యములు the seven notes of the gamut. శ్రవ్యరభంగము a fluttering of the voice. అశ్రవ్యము a false note. శ్రవ్యమండలము or శ్రవ్యమండలి a number of reeds joined together and played on with the finger. H. 5. 412. శ్రవ్యమండలములుకన్నెరలు. శ్రవ్యశాస్త్రము, అనగాముక్తుగాలినికట్టిత్రుచ్చెప్పే శాస్త్రము a certain mode of fortune telling, wherein the breath is emitted from one or the other nostril: and this is assumed as the basis of a certain calculation. The breath that comes through the right nostril is called సూర్యనాడి and the breath that comes through the left nostril is called చంద్రనాడి.

శ్రవ్యరువు * n. s. Indra's thunderbolt. వజ్రాయుధము, Pariz. 3. 108. మరుత్పతిశ్రవ్యరుక్షుతిక్రము. A. 4. 141.

శ్రవ్యరూపము * n. s. The real nature of a thing, an image, one's own proper shape or body, the natural and real figure or form, natural state, condition or purpose. Truth, a definition. శ్రవ్యభావము, యధార్థము, వివరము. నిజమైన ఆకారము. Among the Vaishnavas this word శ్రవ్యరూపము means the sectarian mark on their forehead. నిశ్రవ్యరూపమునాకు తెలుసును I know your character. శ్రవ్యరూపనాశనము disgrace, exposure to

shame. తదిశ్వరాశుములు ten head of cattle. కుమ్మరశ్వరాశుములు or శ్వరాపాలు articles of pottery. శ్వరాపానురాశుమైన (a phrase in the address of letters written by Vaishnavas) in conformity to the fashion of the sect. ధర్మశ్వరాశులైనతమరు you who are the image of justice: you who are equity itself.

శ్వర్గము * n. s. The paradise of Indra, in which mortals receive the reward of their virtuous acts; after their stock of virtue is paid for, they fall again (in the form of shooting stars) to earth: and again suffer transmigration. దేవతలువుండేలోకము. మారండ్రీశ్వర్గముడైనతరువాత after my father died.

శ్వర్గము * n. s. Gold. కనకము, బంగారు. శ్వర్గరసనిధి alchemy. ఆకవికిశ్వర్గాభిషేకముచేసినాడు he made the poet wallow in wealth. ఆధ్వజస్తంభమునకు శ్వర్గాభిషేకము చేయించినాడు he gilt the flagstaff of the temple.

శ్వర్గకారుడు * n. s. A gold smith. కంశలవాడు.

శ్వర్గది * n. s. The Ganges of heaven. ఆకాశంక.

శ్వర్గాను or శ్వర్గానుడు * n. s. The personified ascending node. రాములు. M. 5. 1.

శ్వర్లోకము * n. s. See శ్వర్గము.

శ్వర్దేశ్య * n. s. A nymph of heaven. ఉర్వశిమొదలైనవాండ్లు.

శ్వర్దైవ్యులు * n. s. The Physicians of Swarga. అశ్వినీదేవతలు, అనగా దేవతలవైద్యులు. T. 5. 10.

శ్వల్పము * adj. Very little, small, few, trifling. కిందికు, సూక్ష్మమైన, అల్పమైన. శ్వల్పదినములలో or శ్వల్పదినాలలో in a few days. శ్వల్పదూరము a little way off. శ్వల్పకార్యము a trifling work or business. యిదిదేశములో శ్వల్పముగావున్నవి these are rarely met with.

శ్వవశీకృతము * adj. Taken into his own hands. తనస్వాధీనముచేసుకోబడ్డ.

శ్వవృత్తి * n. s. Service, menial labour. సేవాదీనము. D.

శ్వశక్తి * n. s. One's own power. తనసామర్థ్యము. వానికిశ్వశక్తిలేదు he has no power in himself.

శ్వసరుడు * n. s. A father-in-law. తడుచునుయిచ్చినమామ, భార్యకుతండ్రి. A. 5. 102. శంకరశ్వసరతైలము an epithet of the Himalaya, as "father-in-law to Siva."

శ్వశ్రువు * n. s. A mother-in-law. తడుచునుయిచ్చినఅత్తగారు, భార్యకుతల్లి. URK. 6. 243.

శ్వశ్రేయశము * adj. Happy, prosperous. కుంకళమైన.

శ్వశ్రేయశము * n. s. Prosperity, welfare, happiness. కుంకళము.

శ్వశ్రీ or శ్వశ్రీ * n. s. A sister. తోడబుట్టినది.

శ్వశ్రీనుడు * n. s. Air, wind; or the deity thereof. వాయువు. శ్వశ్రీనాశనుడు a serpent, feeding on air. శర్మము.

శ్వశ్రితము * n. s. Breathing. నిట్టూర్పు.

శ్వశ్రుము Error for శ్వశ్రుము.

శ్వస్తి * (A Sanscrit particle) Excellent, well done! may good attend you! may it be well with you! So be it; Amen. ఆశీర్వాదము, షేమము, పుణ్యము, కుంకళము, శ్రుతిపంజనము. SC. N. 4. 129. శ్వస్తిలేదనుజవర్యో. H. 1. 47. శ్వస్తిశ్చశ్చునునుజోశ్చు. శ్వస్తివాచనము a blessing or benediction, any benedictory speech. శ్వస్తిచెప్పట to wish well. రామవాశ్వస్తి రామశాశ్వస్తి అనివుండడము (bless them both and remain neuter.) A proverb Bless them both! i. e. I had rather quarrel with neither.

శ్వస్తికము * n. s. Any lucky or auspicious object. A building or palace of a peculiar shape. The meeting of four roads. The quatre feuille

a magic figure. The name given to the mystic cross which the Buddhists use కుంకళద్రవ్యము, దక్షిణాభిముఖాత్తరాజింకప్రాద్ధ్వార్యహము, నాలుగుత్రోవలుకలిసినదారి, అభినయశంయతనాశ్రుభేదము. H. 3. 42. A. 4. 225.

శ్వస్థము * adj. Easy, well, at ease, in good health, sound. నెమ్మదైన, ఆరోగ్యమైన. శ్వస్థచిత్తము a mind at ease.

శ్వస్థము * n. s. Health, soundness, convalescence. ఆరోగ్యము. ఆరోగ్యముశ్వస్థమైనది the disease is cured.

శ్వస్థపెట్టుట v. a. To cure, ameliorate, make better. వానిచేసుట.

శ్వస్థమవుట * v. n. To recover from illness, to become whole. కుదురుట.

శ్వస్థముగావుండుట * v. n. To be at ease, to be

well, to be in good health. నెమ్మది గావుండుట, ఆరోగ్యము గావుండుట.
 స్వస్థము చేసుట * v. a. To ameliorate, cure, make better; to calm. వాని చేసుట, కుదుర్చుట. నా పుష్టస్వస్థము చేసినాడు he cured me.

స్వాంతము * n. s. The mind, the faculty of thought and feeling. The heart. మనస్సు. Raja Vahana. 3. 158.

స్వాగతము * n. s. Welcome, salutation, receiving. డేమము, కుశలము, కుశలత్రుత్వ, డేమలాభములు. H. 1. 86. గద్దియ పైవసయింపుం జేసి స్వాగతంబడిగిన. ib. 1. 51. వినయంబున లేచి కైకొని స్వాగతంబడిగిన. P. 1. 295. బద్ధండాతిభ్యమాచరించి స్వాగతంబడిగిన.

స్వాతంత్ర్యము * n. s. Independence, wilfulness, freeness, liberty, unruliness. Hereditary right, an inheritance. ఆత్మవశత్వము, స్వేచ్ఛాధీనత, విచ్ఛలవిదితావుండడము, వాఙ్మత. సత్రీస్వాతంత్ర్యమాఽతి no woman is sui juris or fit to act independently.

స్వాతి * n. s. Arcturus, the fifteenth lunar asterism. చిత్రకులవరలిసక్షత్రము, కుడిఘోసాసక్షత్రము. స్వాతికారై the fifteenth constellation in which the sun happens to be for thirteen days in the month of October or November. స్వాతివిక్షలు The oyster that gapes, expecting drops of rain in Swati. స్వాతివిక్షలవతె సోరు తెరుసుకొనియున్నాము we look out with thirsty expectation for your arrival. స్వాతికొంగలు a kind of cranes or storks which emigrate in this month. స్వాతివాన genial showers supposed to impregnate oysters with pearls. H. 3. 52. స్వాతిబకంబులవీకను. H. 2. 171. స్వాతి వృష్టిగురియజనించి.

స్వాదు or స్వాదులు * n. s. Sweetness, taste, flavour, fragrance. తీపి, మంచిదియు. D. మాధుర్యము, కురిమళమున్ను.

స్వాదువైన * adj. Sweet, agreeable. తియ్యని, మధురమైన, రమ్యమైన, అంబమైన.

స్వాధికారము * n. s. One's own right or title, dominion. తనశ్వేత్యము, తనక్రమభవ్యము.

స్వాధిక్యత * n. s. Self importance, conceit, pride, arrogance. తనగొప్పతనము, అసగాగ్రహము.

స్వాధిస్థానము * n. s. The second of the six regions of the human body, the upper part of the abdomen. చక్రవిశేషము. H. 3. 235. మూలాధార, స్వాధిస్థానముజిహ్వారకలసాహితవిశుద్ధాశ్చేయశుభాసారంబులనుచక్రంబులను.

స్వాధీనము * n. s. Charge, trust, subjection, possession, power, control. వశము, అధికారము. అతని స్వాధీనములోవున్నారు they live in subjection to him. దాన్ని నీ స్వాధీనము చేసిని I gave it into your charge. వాని వెయివానికి స్వాధీనము లేదు He cannot use his hand: he is crippled. యాభాష అతనికి స్వాధీనము గావున్నది he has a great command of this language. తన స్వాధీన పురుచుకొన్నాడు he got it into his possession. క్రమము తము స్వాధీనము కాని రూకలు money not available at present. ఆ పని తన స్వాధీనము చేసుకొన్న తరువాత after he undertook the affair or took it into his own hands.

స్వాధీనపతిక * n. s. A self willed woman: who rules her husband. సాకూతాజ్ఞాకరప్రియశృంగార సాయిక. SC. చెప్పినట్టాడే ముగుస్తే గలది. N. 9. 524. స్వాధీనపతిక శత్రువునుభవించు.

స్వాధీనుడు * n. s. A dependent: an obedient man, he who is subject to: he who is beneath, subservient, docile, tractable. వశ్యుడు, విధేయుడు. వాండ్లు స్వాధీనులుకారు they are disobedient. తనకు స్వాధీనుడు గావుండే తమ్ముణ్ణి శుంపించినాడు he sent his brother, who was wholly at his commands or disposal. వాండ్లు స్వాధీనులుకారు they are not *submissive*.

స్వాధీనురాలు * n. s. She who is *subject* to, or *submissive*. విధేయురాలు.

స్వాధ్యాయము * n. s. Inaudible reading, muttering of prayers, or the Vedas; study of the Vedas. జపము, వేదము, బ్రహ్మయజ్ఞాదివేదాధ్యయనము. SC. మైథునమున్ను.

స్వానము * n. s. A dog. కుక్క.

స్వానము * n. s. Sound, noise. ధ్వని, రవము.

స్వానుభూతి * n. s. Individual enjoyment, personal experience. ఆత్మీయానుభవము.

స్వానుభోగము * n. s. One's own enjoyment. తనఅనుభవము.

స్వాపము * n. s. Sleep. నిద్ర. Vasu. 2. 50.

స్వాపతేయము * n. s. Wealth, property. విత్తము, ద్రవ్యము. H. 3. 20. ed by Google

శ్వశకు * n. s. Any beast of prey. శ్రీమద తైత్తిరీయోపనిషత్. A. 6. 18.

స్వాభావికము * adj. Natural, innate, inherent, peculiar. శివజమైన, శ్రుకృతినీధమైన.

స్వాభిమానము * n. s. Favouritism. తనదనేవిశ్వాసము. వారికిస్వాభిమానమేముఖ్యము he is guided solely by favouritism.

స్వామి * n. s. A lord, master, sovereign, owner, proprietor, husband, spiritual guide or preceptor, "My lord, Sir." A bramin is thus addressed usually in conversation by a junior: or by a Sudra. శ్రుభువు, కర్మ, కుతి, గురువు, దేవుడు, దేవత. స్వామివారుకు Behold! Be attentive. భాగస్వామి a share holder. పాలివాడు.

స్వామిత * n. s. Mastership, lordship, ownership. శ్రుభుత్వము, యజమాన్యము. P. 3. 137.

స్వామిత్వము * n. s. Mastership, lordship, ownership, right, title. శ్రుభుత్వము, కర్మత్వము, అధికారము, భాగ్యత. M. I. 4. 278. అతనిస్వామిత్వముపోయినది he has lost his ownership.

స్వామిద్రోహము * n. s. Treason; treachery to a master &c. unfaithfulness to a superior. యజమానునికిచెరువుచేయడము.

స్వామిద్రోహి * n. s. A traitor. యజమానునికిచెరువుచేసేవాడు.

స్వామిభాగము * n. s. The landlord's share of the produce of land cultivated by a tenant. పాపకారిమిరాశి దారుణియిచ్చేటిది.

స్వామిలవారు * n. s. His grace, his reverence, his holiness, a minister or father. గురువులు.

స్వామ్యము * n. s. Ownership, right, title. స్వాతంత్ర్యము, భాగ్యత.

స్వారశ్యము * adj. Pleasing, delicious, good, excellent. రశమైన, శీతైన.

స్వారశ్యము * n. s. Sweetness, juiciness, savouriness. Pathos, spirit, fire. రశము, శుక్ర, గూము. మారుఅక్కడికి వెళ్ళినందువల్ల స్వారశ్యములేదు there is no advantage in your going there. Dab. 141. చవిగానికలకలస్వారశ్యమేమి.

స్వారాజ్యము * n. s. The celestial region. స్వర్గరాజ్యము. Bha. 2. 81. స్వారాజ్యమేలంకనరైసురలచాల్యావారుదైనటంభాసురారి.

స్వారాట్ట * n. s. Name of Indra. ఇంద్రుడు.

స్వార్జితము * adj. Self acquired, obtained or accumulated by one's own labour. తనసంపాద్యమైన, స్వకాయకృష్టముచేతసంపాదించబడ్డ.

స్వార్జితము * n. s. Personal acquisition, as distinguished from inheritance. స్వంతసంపాద్యము.

స్వార్థము * n. s. Regard to one's self, self-interest, personal benefit, one's own aim or object. స్వేచ్ఛానూజనము, తనమేలు.

స్వార్థతరుడు * n. s. A selfish man, he who is devoted upon his own interest. స్వేచ్ఛానూజనమునేముఖ్యముగా విచారించేవాడు, స్వీకృతమునేవిచారించేవాడు.

స్వాసము * n. s. Breath, breathing, respiration: wheezing, asthma. ముఖనాసికానిర్లతవాయువు, రోజున్ను. ఉచ్ఛ్వాసము breath inhaled. నిచ్ఛ్వాసము breath expired or exhaled. వాడుకుగ్చ్ఛ్వాసమువిడుస్తున్నాడు, ఉచ్ఛ్వాసమువిడుస్తున్నాడు he is gasping or labouring for breath.

స్వాసకాశము * n. s. Cough attended with wheezing. దగ్గరోజు.

స్వాస్థ్యము * n. s. Ease, happiness, comfort. Relief, recovery, abundance of food and raiment. A share in a bramin village. నెత్తుది (ఆరోగ్యము, వస్త్రాశనశుక్చి. SC.) ఉడకస్వాస్థ్యము a supply of water. ఆయనకువీత్తస్వాస్థ్యములేదు he is uneasy in mind.

స్వాహ * Hail! An exclamation used in making an oblation to the gods. Name of the wife of the god of fire; a goddess presiding over burnt offerings. దేవతాపావిదానము. SC. దేవతలకుపావిస్తును ఆహుతిచేసేటప్పుడుచెప్పేమాట, అన్ని భార్యయున్ను. Lalito. 8. 13. Radha Samagam. 3. 20. స్వాహారామము. Vencat Arya. page 98. line 7. Swa. 3. 67. స్వాహాకాముకుడౌట.

శ్విత్రము * n. s. The white spotted leprosy. శ్వేతకర్మము, తెల్లపొడలకర్మము.

స్వీకృతము * adj. Sweating, perspiring. చెమర్చే, శ్రమించే. N. 3. 155.

స్వీకరించుట * v. a. To adopt, embrace, acknowledge, receive. (Metaphorically) to eat, drink. అంగీకరించుట, గ్రహించుట, శ్రుచ్యుకాసుట, తినట, తాగుట.

స్వీకారము * n. s. Acknowledgement, assent, consent, agreeing to. Adoption. Eating. Eu-

tering or embracing a new [ఆశ్రమము] condition of life: as becoming a married man from being a bachelor. అంగీకరించడము, అనుమతించడము, గ్రహించడము, దత్తు, భోజనము. P. 1. 716. ప్రతిపాతపూజనస్వీకార శుభ్రామోషే కమున సె. అదిశుశ్రీస్వీకారముచేసుకొన్నతర్వాత after she has adopted a son. ఆయనప్రసాదస్వీకారముచేసినతర్వాత after he has dined. ఆశ్రమ స్వీకారముచేసుకొన్నాడు he embraced the monkish life.

స్వీకృతము * adj. Admitted, acknowledged, confessed, promised, accepted, adopted. అంగీకరించబడ్డ, ప్రతిష్ఠాతమైన, వెంచుకోబడ్డ. స్వీకృతశుశ్రుడు an adopted son.

స్వీకృతి * n. s. Adoption, acknowledgement, eating. అంగీకరించడము, అనుమతించడము, గ్రహించడము, తినడము. P. 4. 585. వ్యాకీర్ణక్రీహితుషస్వీకృతి మేన్రస్యాకునెట్టి చిక్క కయుండుకా. ib. 3. 132. చెఱులుతావకసూత్య శబ్దస్వీకృతి బాటిగావు గావున.

స్వీయ * n. s. A virtuous woman, she who is entirely devoted to her husband. శుభ్రవ్రత, సాధ్వీ.

స్వీయము * adj. Own, one's own, relating or belonging to one's self ఆత్మీయమైన, ఆత్మశుంబంధమైన, తన.

స్వేచ్ఛ * n. s. One's own will or pleasure, liberty, free-will. స్వతంత్రత, యథేచ్ఛ, ఆత్మేచ్ఛ, తనమనసు.

స్వేచ్ఛగా * adv. Voluntarily, freely, willingly, యథేచ్ఛగా, తనకు తానే, తనమనసువచ్చినట్లుగా.

స్వేచ్ఛాశురుడు * n. s. He who is uncontrolled, independent. స్వతంత్రుడు, యథేచ్ఛగానడిచేవాడు, ఆస్వాధీనుడు.

శ్వేత్రము * adj. White, white coloured, fair. శుక్లమైన, తెల్లని.

శ్వేత్రము * n. s. White colour. Silver. శుక్లత్వము, తెలుపు, వెండియున్ను.

శ్వేత్రకుష్మళు * n. s. The white spotted leprosy. తెల్లపొడలకుష్మ.

శ్వేతదీప్తిము * n. s. White Island: now called Seetadeep; near Bunder Abbass in Persia. See Burnes's Travels, 1824. Edinb. Rev. Jan. 1835. p. 398. శుక్లదీప్తిములలో సెకటి.

శ్వేతపింజళము * n. s. A lion. సింహము.

శ్వేతపింజళవర్ణము * n. s. White tawny colour, the colour of a lion. శుక్లకపిలవర్ణము.

శ్వేతవాహనుడు * n. s. An epithet of Arjuna. (Leucippus.) అర్జునుడు.

శ్వేతాద్రి n. s. The snowy mountain. The Himalaya mountains, Himavat. హిమవత్పర్వతము. DRB. 284.

శ్వేదము * n. s. Sweat, perspiration, warmth, heat. ఘర్షము, చెమట, సాత్విక భావభేదము. H. 4. 109. ముత్పదియుముడు శుచారములను మ్రుద్ధి, శ్వేదవైవర్ణ్యోమాంచవిశ్వరాశ్రుకంతున శ్రుశయ శుంభకములనజను సాత్విక భావములచేత, జడిశిలెలిశి. N. 9. 365. చెక్కులవైశ్వేదముగ్రమ్ము. ib. 2. 322.

శ్వేదజములు * n. s. Worms, insects, maggots, musquitos &c. engendered by heat and damp. క్రిమిదంశాదులు, ఉక్కు చెక్కుచేతలు ప్లేతురుగులు, అనగాదోములు మొదలైనవి.

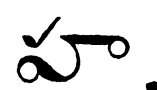
శ్వేదని * n. s. An iron plate used as a frying pan. కండుపు, అనగాపెనము.

శ్వేదోదకము * n. s. Perspiration. చెమట.

స్వైరము * adj. Self-willed, pertinacious, obstinate. యథేచ్ఛైన, స్వతంత్రమైన, మూర్ఖమైన. Ahalya. 3. 16. మారుడు స్వైరవిహారుడు. N. 1. 7. స్వైరశివహారింశకా.

స్వైరిణి * n. s. An unchaste wife, an adultress, a wanton woman. పాంసుల, వ్యభిచారి, రంకులాది.

స్వోపార్జితము * adj. Self-got, self-acquired. స్వార్జితము, తనశుంపాద్యమైన.

హంకరింపు n. s. Dragging: a pull. ఈడ్చు, గుంజడము.

హంకారము * n. s. Haughtiness, arrogance. గర్వము. Vema. 1643. చిత్తముబుద్ధినివరచియుహత్తుకహంకారములనుయాత్మకులోగా మొత్తముగజేయనేరని.

హంసు n. s. Convenience, agreeableness. సునరు, వైపు, పొంకము, దిగడమునకుహంసుఅయ్యేలాగున as it would be convenient to get down. Vema.

262. వేళిముసకునైన దాసరి గావచ్చు హంసుడక్క
వేళిజంగును, కుదియవేలకైన బాతుడు గారాడు.
ib. 1924. వచ్చి హంసువిడిచిస్తే శుగాలువరా.

హంసుకరతుట v. a. To make it convenient. వైశు
చేసుట. Vema. 1705. అంగమందులింగమమరం
గమర్చింబిజంగమిట్టిరీతిహంసుకరది.

హంసైన adj. Convenient, agreeable. వైసైన, లైన
రైన.

హంజిక * n. s. A certain medicinal root. క్రాష్ట
గాయత్రిక, విరిలేతునెట్టు.

హంత * (A Sanscrit particle) An exclamation
of grief (ah, alas) of pity or pleasure. శంత్రోష
మందు, దయయందు, దుఃఖించుటయందు, వాక్య
రంభమునందున్ను.

హంత * n. s. A murderer, a slayer, murderess.
గంపేటివాడు, గంపేటిదిన్ని, ఘాతుకుడు, ఘాతు
కురాలు. S. 1. 138. యానుతనులతలుమాయామ్య
గముల్ హంతలుజగజంతలునినుమంతయు లోకాప
వాదమరయరుమదిలోక. Vish. Maya. 3. 88. అ
దిరికొంటిరిశ్రువ్వలన్నియు వడినెంతహంతలేమీర
లోయతివలార.

హంత n. s. Cruelty, ferocity, murder. ఘాతుక
ము, క్రూరత్వము. P. 1. 286. ధరిత్రింతహంతం
గనుగొంటలేదు.

హంతకారము or (హంతాకారము W.) * n. s.
Rice to be given to a guest. అతిథిదేయాన్న
ము. SC. అభ్యాగతుడికిపెట్టవలసినఅన్నము. Kasi
Khand. 5. 275. అన్నికార్యంబుదీర్చియనంతరంబ
హంతకార్యంబునిన్న జేయంగవలయు, హంతకార్యం
బొనర్చుబ్రహ్మదత్తైవ త్రిదశముఖ్యులు దృష్టిబొందె
దరునువ్వ. ib. 5. 276. హంతకారంబనంగతుదా
రుగట్లకలశభవనాల్లగట్లశ్రుష్టరలమనగ గ్రాసీమా
త్రంబుభిక్షయక్షయ్యమండ్రుమానిభృందారకతద
న్నదానభలము.

హంతకారి n. s. A beauty. A fencer or wrestler.
సాగసుకత్రై, సాముజేసినదిన్ని. OG.

హంతరసము n. s. Cruelty, ferocity. క్రూరత్వము,
ఘాతుకము. Abhiman Padya. 1. 154. హంతర
సమున మొగపూట మింతలేక పొడిచియాడితివింకని
పొందుచాలు.

హంత్యత * n. s. The being a murderer. హననశీల
త. A. 5. 149. వ్రతహంత్యతార్కశీటత.

హంపీరుడు * n. s. A hero, champion, warrior. క్ష
త్రిముడు. SC. శూరుడు. T. 5. 116. సీమరహంపీ

రురేజీపుచంద్రురేయటంచు. ట్రియ్యుద్ధమండుశూరు
డవైనటువంటివాడ. H. 3. 268. రాముఖాణము
మిత్తిరామత్తుపిడుగు, హంపీరుండువుంజులవేరువి
త్తు. ib. 5. 404. మందిహంపీరతాయతలుకంతమా
లికలు. శూరుడువిరుడుకుకట్టుకొనేతాయిత్తులు.

హంశ Error for అంశ which see.

హంశు or హంశిము * n. s. A certain fabulous
bird, the Phoenix. A kind of swan, a goose,
a gander, a drake. Name of one of the vital
airs. క్వేతగరుత్తువు, (సీఘ్రివిడిచిపాలుద్రాగేతుఱి.
D.) శారీరవాయువు, ఉచ్ఛ్వాససిగ్గశ్వాసరూపమై
నవాయువు. హంశిగమనము a decent and mo-
dest walk ; a word used regarding a heroine.
హంశిగమన or హంశిగామిని or హంశయాన a
woman who walks elegantly. (In composition)
best, excellent, as రాజహంశి a noble prince.
Also the red goose. In Vasu pref. 62. రాజ
హంశులు గానిరాజహంశిలు గారు.

హంశికంబులు * n. s. An ornament for the feet.
పాదకటకములు, కాలికడియములు. T. 4. 154.

హంశితులికాతలము * n. s. A swan's down bed
or couch. Some say a bed stuffed with the wool
of the జిల్లేడు shrub (asclepias gigantea ;) or of
the (శొల్లలి or మారగ) silk cotton tree. హం
శురెక్కలకురువు, మారగదూదికురువునిన్నిఱుటారు.

హంశపాదము * n. s. A star or caret or asterisk.
యిక్కడతప్పిపోయినదిచవతలవ్రాణియున్నదనేదా
నికిగురుతు.

హంశిపాది or హంశిపాదిచెట్టు * n. s. A scan-
dent shrub. (Cissus pedata) or Coldenia pro-
cumbens. గోధామది, నువహ, చెప్పుతట్టచెట్టు.

హంశియంత్రము * n. s. A hinge. మొలకీలు. Sans-
crit translation of Proverbs XXVI. 13. కవా
టంహంశియన్త్రేణయథాగంకురివర్తతే, తథాలశీ
నరఃస్వస్యాశ్చయ్యాయాంకురివర్తతే.

హంశవళియు n. s. A kind of cloth. వస్త్రవిశేష
ము. BD. 3. 105.

హంశివాహనుడు * n. s. An epithet of Bramha
because he rides upon the swan. బ్రహ్మ.

హంసి or హంసిక * n. s. A female swan. ఆడు
హంశుడు. A. 2. 50. N. 4. 23.

హంసుడు * n. s. The sun. A spiritual preceptor.
A liberal or moderate prince, one not covetous

nor ambitious. సూర్యుడు, గురువు, నిర్ణోభస్య త్రిడు. Ila. pref. 69.

హాశారము n. s. A royal hall or chamber of audience. A place where persons of distinction sit. ఆస్థానముంటవము, రాజశభ. D. ముఖశాల. ABA. నగరికివెలిచావడి. OG. S. 3. 191. నివ్వటిలుసోందియంబునజవ్వాడుమనంబుతోహాశారముజేరెక. 192. చేరిమంతులరావించి. యిక్కడ కొలువుకూటమనిఅర్థము. Vasu. 1. 50. ఇమ్ములై, మరుహాశారమ్ములైపొదలుండ. టీ|| కొలువుకూటములై. T. 4. 193. శీరయతవచ్చివెల్వటిహాశారముచెంతరథంబుడిగి. R. 6. 109. నవగవాసుములిక్షణములుగాగ, చితివివిలంకముల్చెక్కుటద్దములుగానగరిహాశారంబుమొగముగాగ.

హజ్జ n. s. plu. హజ్జలు Feet. అడుగులు. N. 5. 75. గజ్జలుమెరయగజ్జలహజ్జలిక్షణగుజ్జగల్లియానందించుక. ib. 5. 141. జంటనలుహజ్జలమెకంబులునెరుంగక. టీ|| ఎనిమిదికాళ్లగలశరభమ్ముగములనితెలియక. M. XII. 2. 260. ఏనుగుహజ్జలోనెల్లశత్రుంబులహజ్జలునడిగినయట్లపాలె.

హటము for హతము.

హట్టము * n. s. A market, a fair. కుల్యవీధిక, అంగళ్లబాశారు. SC. A. 2. 48. హట్టిస్థితస్తంభంబుల్చిగురింపుచున్నవి. టీ|| అంగళ్లయందు.

హతము * n. s. Obstinacy, violence, severity, contumacy. మూర్ఖము, మొండిభనము, ముక్కురము(బలాత్కారము, యోగభేదము. SO.) H. 3. 235. హతలయరాజయోగంబులును, హతముసాధించుట to persevere in obstinacy. హతముశీర్ష్యకొనుట to pay a grudge. హతముకట్టుట to be obstinate.

హతము * adj. Stubborn, obstinate, pertinacious, resolute, determined. మూర్ఖమైన, మొండి, పిడివాడముగల.

హతంబుగా * adv. Pertinaciously, stubbornly. మూర్ఖముగా, ముక్కురముగా. T. 2. 18. స్థాణుండైనహతంబుగానిలువకుండకాద్రోతురు.

హతయోగము * n. s. Abstract contemplation, whilst suspending the breath. This is generally an act of austere devotion, as standing on one leg, holding up the arms, inhaling smoke, with the head inverted &c. and opposed to Rajayogam. కఠినమైనతపస్సు.

హతవాది * n. s. A violent man, a determined or obstinate man. కట్టినపట్టువిడవనివాడు.

హతాత్, హతాత్తుగా or హతాత్తున * adv. Suddenly, unawares. జబ్బున, లటక్కున, అదరిపాటు

న. N. 7. 236. వామపాణీహతాత్కేచ. ib. 1. 215. హతాదాలింగనంబులను. A. 4. 309. బకగతిహతాద్ధిహించి.

హతాత్మ రింతుట * v. a. To force, compel, ravish. బలాత్కారముచేసుట, D.

హతారంబుగా adv. Violently, fiercely. ఉగ్రముగా. BRY. 647. కతారంబులతోరంబుగాగ్రుచ్చుచు, కుతారంబులహతారంబుగానరుచు.

హాణిగలు n. s. Salutations, reverences. దండములు. H. 4. 280. నీలాచలముననెలకొనుత్రుడుత్తమునకుహాణిగలుదండికజేర్చుచు.

హాశము * adj. Killed, slain, defeated, struck, hit, destroyed, blasted, blotted out. చంకుబడ్డ, కొట్టబడ్డ, నాశముచేయబడ్డ, ధ్వంసముచేయబడ్డ, చెరచబడ్డ, పోగొట్టబడ్డ. హతశేషులు the survivors. Lalit. 4. 37. హతశ్రీ lost of fortune, ruined. R. 5. 271. Vish. 7. 420.

హతము * n. s. Ruin, destruction. నాశనము, శంహారము.

హతముచేసుట * v. a. To kill, destroy, demolish. నాశముచేసుట, శంహారముచేసుట.

హతహాశముగా, హతహాశములుగా or హతాహతముగా adv. Destructively, violently, outrageously. ధ్వంసముయ్యేటట్టుగా, అఘోరముగా. G. 7. 84. హతహాశములుగాపోటులాడుకొబుళువుక. Pal. 496. అనిభురగమునెక్కియంతవేగమున, అశ్వంబుదోలెనుహతహాశముగాను.

హతాశుడు * n. s. He who is disappointed. విఫలమైనకోరికగలవాడు.

హతాహతము n. s. Destruction, violent contention. ధ్వంసము, మహత్తైనజగడము.

హతి * n. s. Striking, smiting. కొట్టడము. P. 1. 241. విమోహతిచే.

హతుడు * n. s. He who was struck, smitten, destroyed, killed. He who is void of. కొట్టబడ్డవాడు, చంకుబడ్డవాడు, విమోనుడు. P. 1. 514. శరణాతుహతుగానెటువంటికుటిలుడైన.

హత్త n. s. Entanglement. తగులుకోవడము, చిక్కుకోవడము. A. 4. 297. బెడరిచేరనిబలియునుమియబట్ట, కతనిమైవడినేవచ్చిహత్తజేత, గ్రమముచేనెడుబలుమీనుత్రాటజేడు, సెద్దుగాలంపువేటకాడుతునుగాదె.

హత్రింతుట v. a. To attach, join, touch. తక్కుచేసుట, లగించుచేసుట. N. 4. 161. చిత్తముహారిహ

త్తింబిన. టీ|| తననుసనును చూరియందులగింప చేసిన టువంటిదన్యుడైన శ్రుష్టాదుణ్ణి.

చాత్రింపులు n. s. Connections. కలియడములు, అనగా మైధునములు. T. 4. 81. ఆదిజాలకెడు కెక్కియను రాగమున మ్రొక్కి వింత చాత్రింపులకొంతనే శ్రు. టీ|| రతిచాతుర్యవిశేషములచేతను.

చాత్తుట or చాత్తుకొనుట v. n. To adhere to, addict to, come in contact, take to, be attached to, succeed, attain, approach. శుక్రమపుట, బొందుట, డాయుట. D. అంటుట. ABA. తగులు కొనుట, శుభలమపుట. H. 1. 259. గుత్తంపురవికదా చాత్తుండగ జేసి కలకంటు కులుకు గుబ్బలను మూయు. ib. 4. 145. తీగకుననలుచాత్రినచందమున మేన సొగసు గారతనంపు సొమ్ములలర. ib. 1. 232. ఉపభ్రతలచాత్తుకత త్రరాసమిసాంకుని కేళి. ib. 2. 270. అత్తింటికొడలికే గామాత్తుకనతదుండె సైకయుపాక్షిణికారకై యత్తస్వీయలకెపోయినచిత్తజుడెశికొట్టెవారిచిత్తములలర. ib. 1. 152. నృశవనోత్తములచిత్తవృత్తిండెలిసి హత్తుకొని వర్తిలుమని. Swa. 3. 89. రాగాంధుండయికోరి చాత్తుకగడుకారాపుతో. టీ|| శింఘటనముకాక. ib. 5. 71. సౌధమాలికాహత్తి. టీ|| చేరి. T. 5. 34. మిగులహత్తియెడసూరకత్తులంగొనియుద్దులుద్దులు గాగుద్దులాడు కాలుబంట్లు. ib. pref. 52. హత్తిసకీతికాంత. టీ|| తననుబొందిన. ib. 4. 110. సుధాఖ్యు గారకుకా హత్తిసలీల. అమృతము యొక్క శీరుగ మృనుబొందినట్టువలెనే. ib. 3. 122. అరి దిసూదంటుళిలవలెహత్తిహత్తి. H. 2. 51. హత్తుకోవచ్చునంటియండ గానికీటిముద్దులగుచ్చునుగుట్టుతోడననిన. ib. 1. 213. క్రాత్రకాణాచిరంబలిహత్తుకొనియె. A. 6. 96. హత్తుకొనియొక్క కొండరనత్రైపుంగట్టబనిచి. టీ|| కూడుకొని. N. 9. 53. మొత్తముగనుహత్తుకొనుచిత్తరలగూడి. టీ|| గుమిగాక దిశినటువంటి.

చాత్య * n. s. Murder, killing, slaying, slaughter. వధ, చంపడము.

చాత్యచేసుకొనుట * v. n. To commit suicide. స్వప్రాణహానినిచేసుకొనుట.

చాత్యచేసుట * v. a. To kill, to commit murder. వధచేసుట, చంపుట.

చాదను n. s. An opportunity, time. శీమయము. D. ABA. కాలము. A. 4. 292. చాదనువచ్చుదాకనకురాధిపైరోష మాగి చెరువీవలయునడనుజూచి. ib. 5. 85. చాదనునటుగాకయున్న. ib. 4. 130.

ఆచాదనంజెలంగు జనమాంతమునుల్లకు బోవరా మియుకొ. టీ|| ఆధ్యజాగోచూణిమయమందు.

చాననము * n. s. Killing, destroying. చంపడము. N. 2. 532.

చానుమంతవీర n. s. A plant, a kind of cucumis acutangulus. ఒకవిధ మైనవీర. H. 4. 20.

చానుమంతుడు, చానుముడు, చానుమానులు or చానుమంతరాయుడు * n. s. The name of the chief of the monkeys (now deified); an ally and spy of Rama. ఆంజనేయుడు, వాడుచానుమంతుడివలెపున్నాడు he has high or great cheek-bones. UR. 5. 98. తేపన్నచానుముకెడురె.

చానుపు * n. s. The jaw. కంటికిందమొదలుకొనిచెక్కిళ్లపాఞ్చ్యభాగము, అచేకటుమలుకొ. SC. Vani Vilas. page 317.

చావీసీ * n. s. A habshech or African, the black. శిష్టివాడు, అనగానల్ల గాగుండువలెపుండేఅసిరికాచేశశ్రుమనిషి. Charu Chandro. 4. 46. చావీసీరౌతులనంగతుమై దలుసాంపారెకొ.

చాయము * n. s. A horse. గుర్రము. చాయమేధము the sacrifice of a horse.

చాయస్త్రిచదు or చాయవదనుడు * n. s. A name of Vishnu as being the god of learning. విద్యాధిదేవతలయినవిష్ణువు. A. 6. 84. చాయవదనశుదారాభవందైనవేంకటేశుండనునింకొక్క ముషిషి.

చాయనము or చోయనము * n. s. A year శంవత్సరము. See చాయనము.

చాయచూరకము * n. s. The shrub named Nerium odorum. వాడగస్నేరుచెట్టు. D.

చాయవాహనుడు * n. s. The "Equestrian" a name of Cubera whose vehicle is the horse. కుజేరుడు.

చాయాంఘ్రి * n. s. A name of a herb. గుర్రపుగిట్టాపు.

చాయావళి * n. s. A kind of cloth. వస్త్రువిశేషము. BD. 3. 118.

చారము * adj. Expelling, taking away, removing, counteracting evil effects. Stealing. నివారకమైన, పోగొట్టే, మోహకమైన, అనగాదొంగిలించే.

హరణము * n. s. Seizing, taking away forcibly, removing, carrying or bearing off; as of pain &c. A special gift or bonus: a nuptial present. Stealth, theft, rape. Lapse or passing of time. నివారణము, హరించడము, గ్రహణము.

అల్లునికి కూతురికియిచ్చినాము. SC. భుక్తికై నా
 హరణభరణశక్తిచూచినాను I did to the best of
 my power to gain my bread. నిండాకాలహరణ
 మయినది there has been much loss of time. ఆ
 రూకలు చెల్లించకుండాకాలహరణము చేస్తున్నాడు
 he is putting off the payment of the money.
 వాడువూరికె కాలహరణము చేస్తున్నాడు he is
 wasting the time.

హరణము * adj. Wasted, devastated, consumed.
 క్షయించిన, కాజేయబడ్డ.

హరాద్రి * n. s. Mount Kailasa, the favourite
 resort of Siva. కైలాసము. P. preface 27.

హరి * n. s. Vishnu, a horse, a lion, an ape. A
 frog, the sun, Indra, Yama, air, the moon, a
 parrot, a snake, a ray of light. Green, tawny,
 yellow. విష్ణువు, గుర్రము, సింహము, కోతి, కప్ప,
 సూర్యుడు, ఇంద్రుడు, యముడు, వాయువు, చంద్రు
 డు, బిలుక, ఆహి, సాము, కిరణము, హరిద్వర్ణము,
 కపిలవర్ణము. హరిహరి O lord! O lord! M. I.

1. 212. N. 4. 251. హరిహరాదులు all the
 deities (Lit.) Saturn Jupiter &c.

హరించుట or హరియించుట * v. n. To be digest-
 ed, to waste away, perish, go off as a disease.
 క్షయించుట, యీశించుట, బీణించుట. భేదికియి
 చ్చిన అత్రుషధము హరించిపోయినది the medicine
 was digested i. e. the medicine produced no
 good.

హరించుట or హరింపుట * v. a. To counteract,
 expel as an antidote does; to carry off. To take
 by violence, usurp, plunder, rob, steal, kill,
 destroy. దోచుకొనుట, దొంగిలించుట, చంపుట,
 గాళముచేసుట. మజ్జిగమామిడితుండ్రవిషమును హరి
 స్తున్నది butter milk counteracts the bad effect
 of mangoes. N. 1. 239. చోరవృత్తినిహరించిత
 ముంగొని పోవుచుండగా. ib. 4. 103. రుద్రులబ
 యించి, గంధర్వులహరించి. టీ|| సంచరించి. ib. 7.
 47. హరించినచాపూని. టీ|| సంచరించి. ib. 7.
 219. పురుషులమనసు హరించేస్త్రీజనము. టీ|| మో
 హించుజేసే. ib. 4. 68. వానిశతకృతిహరించెదనం
 చు. టీ|| చంపుతానని.

హరింపు n. s. Waste, lose, embezzlement, ab-
 straction. గాళనము, నష్టము, దోచితి, అకహార
 ము.

హరింపులోకి తెచ్చుట v. a. To embezzle, plunder.
 అకహరించుట, దోచితిచేసుట.

హరికుడు * n. s. A thief, a gambler. W. తల్లరె,
 ద్యూతకారుడు. హరికశ్రయోగము gambling.
 ద్యూతము. G. 11. 177. రాజమృగాదిముఖబంధ
 నంబును హరికశ్రయోగంబును.

హరికేశుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

హరిగోలు n. s. A round basket boat, lined with
 leather. A boat made of wicker work covered
 with hides. చిన్నతల్లి. OG. S. 3. 288.

హరిచందనము * n. s. A certain tree; the yellow
 and fragrant sort of sandal wood; this is
 ground into paste and used as perfume. మ
 యపరవృతజాతపితచందనము. SC. N. 2. 414.

హరిణము * adj. White. తెల్లని.

హరిణము * n. s. White colour. A deer. శ్వేతవర్ణ
 ము, శ్వేతాధికపితవర్ణము, కురంగము, ఇల్రి.

హరిణక్రీడ * n. s. A certain game played by boys,
 leap-frog. పైకవిధమైన ఆట. Vish. 7. 214.
 ఇరువురునిరువురుబోయెనెరసియొకరిసెకరిమోగిపె
 ద్దయుదూరంబరుగుచున్నప్పుచునాడుచు, హరిణక్రీ
 డలజెలంఁగరందరుడవలంఁ.

హరిణనాభి * n. s. Musk, the animal perfume so
 called. కస్తూరి. P. 3. 69.

హరిణాంకమాళి * n. s. An epithet of Siva as
 crowned with the moon. శివుడు.

హరిణాక్షి * n. s. A lady, (lit.) gazelle-eyed. ఏగా
 లోచన. N. 2. 396.

హరిణి * n. s. A doe, roe. Proper name of a
 nymph of the paradise of Indra. ఆదులేశి, హ
 రిణిఅనే అప్పురణియున్ను Ila. 1. 33. N. 7. 140.

హరితము * adj. Green, verdant. ఆకుకచ్చని.

హరితము * n. s. Green. శౌద్వలము, కచ్చి క.
 DRA. 238.

హరితపుత్రిక * n. s. కచ్చాకు చెట్టు. D.

హరితమంజరి * n. s. A plant, Acalypha Indica.
 కుచ్చింటుచెట్టు.

హరితాళము * n. s. Yellow orpiment, arseni-
 cum flavum. హరిదళము. D. స్వర్ణహరితాళము
 gold coloured orpiment; auri-pigmentum.

హరిత్తు * n. s. The colour green. A point of the
 compass. ఆకుకచ్చ, దిక్కున్ను. P. 1. 306. N.
 7. 212. హరిదంతము. N. 1. 211.

హరిదళము n. s. Yellow orpiment, arsenicum
 flavum. హరితాళము, వేద గాంధుమూతికివూను
 కొనేటిది.

హరిదస్యుడు * n. s. The sun. సూర్యుడు.

హారిద్ర * n. s. Turmeric. కనువు. H. 2. 284. హారిద్రాగణపతి an image of Ganēsa made of turmeric paste.

హరిన్ద్రశి * n. s. An emerald. కచ్చు.
హరివీకెలు or హరి బెయ్యాకెలు n. s. Porcupine's quills. ఏడుబందిముండ్లంటారు. H. 5. 411. ఏరికైకానినహరివీకెలు. S. 1. 157. అశమశౌర్యధురిణులకువిరుడందరల్ల వెహరి బెయ్యాకెలు. ib. 1. 186. మురుడుజింకలు పెనువులులగోళ్లు, హరి బెయ్యాకెలు నెమ్మివురిజొంతుములు.

హరిమవ్వము n. s. A marriage feast. పెండ్లిలోఆడువాండ్లుయొక్క తాళిపాటలు పాడుతూవుండగా భోజనము చేయడము.

హరిమంథకము * n. s. Chick pea, Cicer arietinum. సెనగలు.

హరివారము or హరివారాంబు n. s. A metal dish of any kind, a dish. పాత్ర, చపకము, భాజనము, కంచము. ABA. చిన్నతాంబాళము. D.

హరివారము * n. s. The eleventh day of each lunar fortnight, which is kept as a fast. ఏకాదశి.

హరిహాయుడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

హరుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

హరువరి * n. s. A clever man. నేర్పరి, ఉపాయశాలి. R. 6. 68. శ్రీరామచంద్రుడో హూయారా హరువరి నెరుంగునంగడము ఖ్యుత్.

హరువు n. s. Beauty, comeliness, elegance. Skill, trick. సొగసు, అందము (ఉపాయము. D.) H. 4. 115. వరహేమవరహేమసురుచిరలీలలుగరంగజేయనీకాంతహరువు. T. 1. 13. హరువనుఘనసీలకంధరా ప్రియముగల. ib. 3. 129. కన్నీటండవుచల్యగట్టిహరువుకృందావికంధంబు మేననిండారనలంది. ib. 2. 16. గాటంపుటికశీదాతైన మేనులనెరమట్టినిగనిగత హరువువార. N. 2. 216. కుండనంపుకక్కెరహరువునాన. టీ|| సొగసు. ib. 5. 89. లుకవంత హరువైనయూర్ధ్వవుండ్రంబువై. టీ|| సొగసైన. ib. 9. 124. కురిమళంబులు మేనహరువుపరవి. టీ|| దేహమందుపొందుతురచుకాని. ib. 9. 485. హరువువారంగక్షజేయిరగింది. ib. 7. 18. హరువుగామ్యుగనాభియలదితే. టీ|| సొగసుగా. S. 3. 347. కొలుచువారల సూరుగట్టితక్కులువ్రాశి హరువువారగమజెనుములు జేసి. Ila. 3. 196. అమండరసానుభావతక హరువుదలిర్పకేకువలయావునకేహితవుండదాదుగా.

హరుడుము for హర్షము * n. s. Gladness. శంతోషము. KUR. 2. 6. హరుడుము జెందినప్పిరటయందరుముండరిలీలగుంపులై.

హర్షము * n. s. A mansion, palace. రాజ్యహము, ధనికునిగృహము. Vish. 3. 36. Lalit. 10. 34. మసూజహర్షము the woman's veneris. Swa. 3. 177. హరిహయమణివలయకూటహర్ష్యవిహారి. టీ|| కూటహర్ష్య, లక్ష్మీవిలాసముండలి.

హర్షస్వడు * n. s. An epithet of Indra. ఇంద్రుడు.

హర్షతుము * n. s. A lion. సింహము. కురగజహర్షతు. Thou art the lion who shall devour these elephants thy foes.

హర్ష్య n. s. Beauty, comeliness, charm. సొగసు, అందము. Bmj. 1. 72. మొగముందుసెకలేటమ్మర్షహర్ష్యవెలంక. See హరువు.

హర్ష్యకాడు n. s. A clever man. కర్షదయుడు. ABA. నేర్పరి.

హర్షము * n. s. Gladness. శంతోషము.

హర్షణము * n. s. Pleasure, joy, gladness. ఆహ్లాదము, శంతోషము.

హర్షమాణము * adj. Pleased, happy, cheerful. శంతోషించె.

హర్షించుట * v. n. To be glad, rejoice. శంతోషించుట. ఆయనయింతకనికహర్షించునా will he countenance this?

హర్షితము * adj. Delighted, glad, cheerful. ఆహ్లాదించబడ్డ, శంతోషించబడ్డ.

హలము * n. s. A plough. లాంకలము, నాగేలు. Vish. 5. 60. హలరేఖి in palmistry a mark in the palm resembling a plough denoting victory. Vasu. 2. 101. హలాంకవదోతితంబులైమనునుతి ప్రానిగర్భకలమంబులు గావెలతాంజింఘికత్.

హలహలము * n. s. Poison, venom. గరళము. T. 5. 72. నగములైక్రూరకేన్నగములై హలహలగరములై ప్రళయసాగరములగుచు. N. 2. 259. అధవుడే మేమియనిన సురాసుగుత్ ధయమునహాలాహలము, హలాహలముహాలహలము, హలహలమనితోచిన్టుబలుకనన్నినామంబులను గాంచెనవ్వికంబు.

హళహళి, హళాహళి or హళాహళి * n. s. A confused or tumultuous noise, tumult, uproar, violence, oppression. కోలాహలము, కలకలము, శండడి, డ

ద్ధత్యము. KP. 3. 19. అనుశలుకుతెంతయునుహళి
 హళిజెలంక, రహివశంతహిందోశాదిరాగకలితగా
 నములుమీర. N. 1. 117. అమ్మునినాధులెక్కిరిం
 దారులనువడి జేయూతగొని హళాహళిమీరక.
 టీ|| శందడిమించునట్టుగా. Swa. 4. 137. నేహ
 శా హళిహళా హలాభయాబుభుక్షు దీర్చెదక.
 టీ|| నేనుకోలాహలముగా. S. 1. 132. మారుండు
 తి, ప్రసుమాశ్రు) ప్రహతికహళాహళియొనర్చక, త
 ద్వియోగ వ్యధావ్యసనా ప్తి నిలుపోతులేకవిరహ
 వ్యాప్తికవకజెందుచుక. R. 4. 164. రతిశతి
 హళా హళిందనయతి ధైర్యధనంబుగొల్లలాడెనటం
 చుక. Sar. Pad. 2. 185. నీపువరహోర్తులమీదనె
 జూపుశౌర్యమో ఛావజియా హళాహళియుభర్షని
 ముందరజూతువైతిగా.

హలాహలము * n. s. Poison, venom. విషము.
 హలి * n. s. An epithet of Balaram, brother of
 Krishna. బలరాముడు. Balram. 6. 25.

హలికుడు * n. s. A ploughman. కృషికుడు, దున్ను
 కొనిప్రతికేవాడు. Padma. 3. 51.

హల్యము * adj. Ploughed, tilled. దున్నబడ్డ.

హల్యము * n. s. A multitude of ploughs. నానే
 శ్లశముదాయము. A. 1. 52.

హల్లకము * n. s. The red lotus. ఎర్రదామరపుష్ప
 ము. Dab. 91. Ila. 3. 8. హల్లకపాణి rosy fingered.

హల్లకల్లోలము (హల్లకొల్లారము A bad word) n. s.
 Tumult, confusion, disorder, disturbance. ఆ
 తలకుతలము, తారుమారు. P. 1. 675. ముల్లోక
 ముత్ హల్లకల్లోలముల్ జేయు. N. 8. 148. రత్నా
 కరంబుహల్లకల్లోలమైయుండె. ib. 4. 316. శస్త్ర
 పాథోధులభ్రంకహోల్లోలమై, హల్లకల్లోలమైమించి.
 టీ|| కిందుమీదైనవై.

హల్లి n. s. A dot or mark ౩ or ౬ used in
 fractions, in the place of perpendicular lines,
 thus $\frac{x}{౧౩} = \frac{||}{||}$ పాతికలుకాణులుమొదలైనవిలే
 దనేగురుతు.

హల్లీశము, హల్లీశికము or హల్లీషకము * n. s. A
 dance performed by women in a circle. W. a
 play with sticks; performed raising the hands
 upwards. ఆడంగులువర్తులముగానిలివి ఆడేఅ
 ట, కోలాటము, చేతులుపాడుగు గాయెత్తుకొని ఆ
 డేతాండవము. A rhyme says నారీశాంకుండలం
 నృత్రం హల్లీశికముదాహృతం. Another rhyme
 says హల్లీశికంతుత్రోప్తం బాహుముద్వయ్య

తాండవం. A. 3. 121. కాళియక్ష్యేమూర్ధశ్రుతి
 నృత్యమత్రలి హల్లీశకా. Ohamatara Manjari
 2. 34. తనకునుద్దండదండభృద్దండమెళుడుకాలది
 హల్లీశకపునునుగోలగాక.

హల్లులు * n. s. Consonants. కకారాద్యక్షరము
 లు.

హల్లోహల * adj. Bewildered, stumbled. తోట్రుబ
 డ్డ, చీకాకుబడ్డ. Swa. 2. 4. శరీమశలహారీహల్లో
 హాలమడబంభరమల్లధ్వనులు. టీ|| తోట్రుబడుతున్న
 టువంటి.

హల్లోహలుడు n. s. A wanderer; one who is
 bewildered. తోట్రుబాటుబడేవాడు. N. 9. 543.
 ప్రక్షల్పాంకనా, కలనాదోదితపాహిపాహిముఖవా
 క్కల్లోలహల్లోహలా. వాక్కల్లోల, వాక్యములనేమ
 హత్తైన ఆలయండు, హల్లోహలా, తోట్రుబడు
 తూపుండేవాడా, అన గాముణుగుతూలేలుతూపుం
 డేవాడనిభావము.

హవము * n. s. Calling, a call. Sacrifice, oblation.
 పిలవడము, యజ్ఞమున్ను. D. N. 4. 107. ib. 7.
 48.

హవణించుట or హవణిల్లుట v. a. (K.) To wear, to
 put on. To perform, accomplish. To lay. ధరిం
 చుట, చెల్లించుట, ఉంచుట, పెట్టుట. T. preface
 91. అవనీవధూమణిహవణించుకాంబియైయంభోధి
 యందాకనలరుచుండు. ib. 4. 154. కమ్మబంకరు
 చాయకన్ధికల్ హవణించిహంశకస్ఫుర్తిచేనతిశయిం
 చి. ib. 4. 95. చనుగుబ్బపెనుగొండశంస్థానమొన
 రించిలేతిజూపువెలిచామరలఘటించి, శయ్యెదచెం
 గావిపావడహవణించి ముఖపుండరీకమింపునగదిం
 చి. L. 8. 95. ఆడినశుంతంబుహవణించుకాంటి. ఆ
 నగావెల్లించుకొంటిని. Satyabha. 3. 82. శుక్ల
 లోశవళించివడమపైహవణించియహోషుగదియిం
 చిహవుసుమించి. కాలనుపైనేవేళి.

హవణించుట or హవణిల్లుట v. n. (K.) To shine,
 bloom, be splendid. విలసిల్లుట, వెలుంగుట, ప్రకా
 శించుట. Ila. 1. 80. హవణిల్లుముత్యాలరవికదాడి
 ని. P. 1. 74. తనమరుంగునదురంతప్రతాపస్ఫూర్తి
 హవణించునినుడు తానణియిండ. N. 7. 50. క్రొ
 మ్మించులక హవణించుంగనుమిన్నులెన్న దరమాయా
 బోటినాబోటికెక. Bmj. 3. 65. నవమణిభూషణ
 ములువైభవమండగమేనమూని వలసిననుభుముల్ హ
 వణిల్లవస్యఫలములు కవకవలగమూని చెలిమికత్రియ
 లంతక. విలసిల్లు

హాసణంబ్ర n. s. (K.) Vigilance, precaution, (See హాసణిక) జాగ్రూత. T. 2. 78. ఆసురూతురు విశంపదలాహాసణంబ్రులొంబ్రులొ హాశి మెయిగ్ గుంగొని.

హాసణిక n. s. (K.) Carefulness, caution. (See హాసణం) కుదిలము, జాగ్రూత. ABA. ఎచ్చరికె యెచ్చరింపేవయేదకుదిలము, హాసణికపోజిమియన సె క్షునవ భాసమలరు.

హాసణంక adv. (K.) Carefully, cautiously. కుదిలము గా, జాగ్రూతగా. T. 1. 16. కక్షురియుకజవాదివేణువులజనించుముత్యములనూసలత నిచ్చటించుముద్దియల్ హాసణంకల్ప వృక్షుసురకై సురలోకపుత్రుల్యుబోండ్ల కార్లవముననిత్తురు.

హాసనము * n. s. A sacrifice, oblation, burnt-offering. హూనుము.

హాసనీయము * adj. Sacrificial, fit for, or intended for sacrifice. హూనుకూర్ణమైన.

హావి * n. s. An oblation of ghee or clarified butter. హూనుద్రవ్యము, ఘృతము. M. XIII. 2. 278.

హావిర్భుక్తు * n. s. Fire. అగ్ని.

హావిస్సు or హావిక్యము * n. s. An oblation of ghee or clarified butter ; an article fit to be offered in sacrifice. హావిస్సు any thing suitable to be eaten on holy days and on sacred occasions, as wheat, cow's milk &c. హూనుద్రవ్యము, ఘృతము, నెయ్యి, పిండిమొదలైనలభ్యుహారము, వ్రతాదులయందువిహితమైనభోజనీయ ద్రవ్యము. దీన్ని ABA. లోజ్జరికలంఠాదు, అనగావియ్యము నుకడకకలలైకరు గాపెట్టుకొన్నది.

హావుసు n. s See హాసు.

హావుసుకాదు n. s. అనగాహోసి. ABA.

హావ్యము * n. s. An offering to the gods. దేవతార్థనియమితాన్నము. SC. హూనుమియద్రవ్యము. హావ్యకవ్యములు offerings to the deities and the manes of deceased ancestors. దేవతలకున్నుపితృ దేవతలకున్నునొగ్యమైనఅన్నము.

హావ్యవాట్టు, హావ్యవాపలదు or హావ్యవాహనుడు * n. s. Fire. అగ్నిహూనుక్రుడు.

హావ్యాసీము n. s. Desire, thirst, lust ; (more commonly) Trouble. ఇచ్ఛ, ఆశ, వాడుకగా తొందర, కురిత్రమ. వృధాహావ్యాసీమేల what is the use of taking vain trouble ?

హాశము or హాశము * n. s. Laughing, a smile. నవ్వు.

హాశంరి * n. s. A portable furnace or fire pot. A woollen cloth or shawl. కుంకుటి, శాలువున్ను. A rhyme says హాశంతీంవాహశింతీంవాహశింతీంవామలోచనాం, శూమంతేయేనసేవంతే తేనరాః శురుమాధమాః.

హాశుదు n. s. A great man. దొడ్లవాడు. ABA. OG.

హాశనము * n. s. Laughing, a smile. నవ్వు. BD. 3. 89.

హాసావళి n. s. అనగాదుప్పటి. OG.

హాసించుట or హాసించుట v. n. To laugh, smile. నవ్వుట. N. 9. 303.

హాశితము * n. s. A laugh, a smile. నవ్వు.

హాశుము * n. s. The hand, a cubit. The arm. An elephant's trunk. ముంబెయ్యి, మూర, భుజము, ఏనుగతోండము. అదిహాశుగతమైనది it came into my possession or power. హాశుదోషము a slip of the pen, an error in writing. హాశులము the palm of the hand.

హస్తాంతరము n. s. Stock ; total amount in a treasury : money in hand. బొక్కశములోసిద్ధము గావుండేరూకలు.

హస్తానక్షత్రము * n. s. The thirteenth lunar mansion. శుభముతోనక్షత్రము, ఉత్తరకులవతలినక్షత్రము.

హస్తాక్షరి * n. s. Handwriting, signature. వ్రాలు.

హస్తి * n. s. An elephant. ఏనుగు. Hitopades verse 17. అవశేంద్రియవిత్తానాంహస్తిస్నానమివక్రియా, దుర్భాగాభరణ ప్రాయోజ్ఞానంభారక్రియాంచినా. హస్తిస్నానము the washing of the elephant, a mere waste of trouble ; for the elephant after bathing always covers himself with dust ; unprofitable as washing a swine. శిరస్సంహస్తిశుదేమగ్నం the foot print of all animals is smaller than that of the elephant. i. e. every thing is included in this. హస్తిగామిని a silent footed girl, she whose walk is as soft as that of an elephant. హస్తిమశకాంతరము a huge difference : as between an elephant and a fly.

హస్తినఖము * n. s. A mound of earth or masonry, screening the access to the gate of a city or fort. శురద్వారకూటము, కుట్టద్వారముముందరిమురుజు. SC.

హస్తినీ * n. s. A she elephant. See note on హస్తినీ. పి. Name of a certain drug used as a perfume. ఆచయేనుగు, స్త్రీజాతిభేదమున్ను, పైకవాసినా ద్రవ్యమున్ను.

హస్తీకరుడు * n. s. An elephant driver. ఏనుగు వాడు.

హస్తీభారము, హస్తీభారము, or హస్తీవారము n. s. The base or foot; basis; a foundation. గుణ వధానము, బునాది.

హ * interj. Ah! (of grief,) alas. An interjection of weariness, of sorrow, of pain, or of pleasure. N. 3. 1290. హాయనివగచి. Sar. D. 336. హాశ్రయనుచు.

హ * An affix. Destroying, removing, killing, slaying. వీరహా the hero-slayer. హానాశ్టే, చంశే.

హాజారము n. s. A royal chamber of audience; a place where persons of distinction sit. ABA. ముఖశాల, ఆస్థానమంటవము. See హాజారము. R. 2. 75. యోజంత్రయనుచుబంపినహాజారంబునకువచ్చియమ్మంత్రివరంధేజాడ.

హాటకము * n. s. Gold. బంగారు. హాటకగిరి or హాటకభూభరము The hill called Mahā Mēru. మహామేరువు.

హాటకగర్భుడు * n. s. An epithet of Bramha. బ్రహ్మ. A rhyme says హాటకగర్భురాణినినుఆకటికింగొనుపోయి.

హాని * n. s. Loss, damage, detriment, injury, harm, mischief, ruin, peril. నష్టము, చెరువు, చేటు, తక్కువ. Vish. 2. 59. వాండ్లుమూలతోహానిత్రయినారు they are eradicated or utterly ruined. హానివృద్ధులు adversity and prosperity.

హానికరము * adj. Doing injury, pernicious, injurious. చెరుపైన.

హామిక from అహామిక n. s. Egotism, pride, vanity. Vigour. గర్వము, కొచ్చు. Satyabhama 2. 145. తరుణినిండుకొంటునువార్చినయంబులూనర్చిహామికతో, బారయదిరాలునకాబూటనవ్రేలునకుచ్చెలరెమ్మి. Anir. 3. 126. నేర్పుగల్గియుకాజెల్లనిహామికతో. Ila. 3. 3. ఆశ్రమచెలంపాంగియిళహామికతోవిడిబడ్డరైకతో.

హాయనము * n. s. A year. శుంవభృరము. Padma. 9. 36. L. 19. 328. లతాహాయనములెల్లనుబరికించి.

హాయి n. s. Happiness, peace, quiet, comfort. సుఖము, సౌఖ్యము, నెమ్మది, నిమ్మళము. Ila. 2. 168. ib. 1. 182.

హాయిగా adv. Happily, comfortably, at ease. సుఖముగా, నెమ్మదిగా.

హారము * n. s. A necklace, a string of pearls, a garland, a string or row. In arithmetic, the divisor: also the denominator of a fraction. ముక్తాహారము a string of pearls. Dab. 304. 2. హారవల్లరులిటునటునించరింప.

హారకము * n. s. The divisor. పాలుశుచ్చెటిది.

హారకుడు * n. s. A thief, robber, plunderer, ravisher. చోరుడు, నాశకుడు.

హారతి or మంగళహారతి n. s. A wave-offering to a deity. An offering of water, turmeric and chunam, presented on marriages or such like festivities, to prevent the bad effects of an evil eye. దీపహారతి an offering of lights; the stand for such lights. ధూపహారతి an offering of burning incense: the stand for such incense. కర్పూరహారతి an offering of lighted camphor. కుంభహారతి an offering of a vase with a lamp on its mouth. హారతిపాటలు songs sung at the time of offering this to a deity: or on festive occasions; having the phrase హారతులెత్తరే as a chorus.

హారవము * n. s. The exclamation "Ha!" (రవము meaning sound.) హానానాదము. T. 4. 147.

హారి * adj. Beautiful. Taking, getting. రమ్యమైన, సుందరమైన, మనోజ్ఞమైన, గ్రహించే. Ila. 1. 34. R. 1. 215.

హారిణి * n. s. She who takes away. కొంచపాయ్యటిది. A song in the Amrugam says ప్రియతమామమజీవితహారిణి.

హాల * n. s. Wine: also poison. సుర, మద్యము, విషమున్ను.

హాలము * n. s. A plough. లాంగలము, నాగలి.

హాలహాలము or హాలహాలము * n. s. Deadly poison. విషము. Vish. 7. 187. Ila. 1. 1.

హాళి n. s. Joy, gladness. Jesting, raillery. ఆనందము, ఉత్సాహము, కరిహాసము. ABA. సంతో

కను. D. N. 3. 219. ఘటియించెకజల కేళిహాళి
 మెయిరతు సాస్యమియమీలులై. ib. 9. 340. చెలగ
 యెన్నెన్న చేట్టులు చేయునకటయలలేదాయె సుక్ష్మా
 యాహాళినేడు. P. 4. 241. ఝంకృతివ్యాజమున
 హాళిసన్నుతాళియారడింతుక తనకన్న వారిలోనను.
 ib. 4. 131. విరంతనాక్రీడధూక్రీడనలసియలసి తాం
 ముఖాంబులుకంకేళిహాళివ్రాలి. H. 1. 79. మిన్నె
 శస్త్రువుదుప్పటంబు తగహాళింకప్పె సాంపారకా.
 T. 2. 78. ఆహవణింపుసాంపులుకాహాళి మెయింక
 నుంగొనినయంతనె. R. 2. 15. హాళితురంకపాళిశ
 రభాళినబల్లికదల్చి. ib. 1. 19. హాళింగొనియాడం
 దగుహాళి. Ila. 1. 1. హాళినన్నుగూర్చియనియల్లి
 నయచ్చెలికానియి. Satyabha. 2. 108. హాళిగ
 వ్రాన్మనుండియొకయంకనసీన్నయొనర్చినవ్వగోపాలు
 దు.

హాళిక * adj. Agricultural. Belonging to a
 plough, appertaining to the farmer tribe. లాం
 గలసంబంధమైన, కావసారిసంబంధమైన. N. 1.
 42. భాలివనహాళికహాళికబాలికామణుల్.

హాళికుడు or హాళికుడు * n. s. A ploughman, a
 farmer, a cultivator, a husbandman. కృషికుడు,
 కాళు, దున్నుకానిబ్రతికేవాడు, రెడ్డి. Pururava
 Charitra 4. 35. నదులుకూలంకహాస్పత్రములైత్ర
 వహించె, హాళికోద్యోగంబులగ్గలిం చె. P. 4. 509.
 హాళికుడోసీరించినకా. A rhyme says శత్రువుల్
 హాళికులైన మేలువిసాంధరసీనుల కందమూలగౌ
 ధ్ధాళికులైన మేలు.

హావము or హావభావము * n. s. Amorous gesture :
 dalliance, blandishment. శ్రీలశ్యంగారరశ
 భావమువల్లకలిశక్రియ, శ్యంగారభావమువల్లకలిశ
 క్రియ. N. 9. 525. కడమబదియారవేపురక్కంజము
 ఘులుభావహావవి, లాసీవిభ్రామవిహారలలితవిహాళికచ
 కితలిలాదరస్తి తాదిశ్యంగారచేట్టలకలగుకారి. ib.
 4. 34. కనకాంబులమందరమునకుంజనిహావభా
 వములుదభుకాత్తక.

హావళి or హావడి n. s. (K.) Annoyance, trouble, dis-
 tress, molestation. ఉపద్రవము. ABA. ఆవడి,
 బారి. Vish. 2. 121. ఆవసుధామరుల్ శుటురయం
 మననచ్చుకేగిందోపులకా బోవులుకెంతయంబొగ
 లి హాయిసవారలతోడి తెచ్చిసంభావనచేసిరిట్లు తమ
 బాసలుచేతనమీకుదేకముల్ హావళివోవకుండ త
 నునట్లుగ నారయుచుండి రెంతయకా. A. 4. 291.
 బర్లంపునెవ్వకరుజకహావల్లకడిగునన్యభూత్రజల
 C. P. Brown's Telugu Dictionary.

రాజాయయిబాత్యోవిలికాబ్రోవంగాదగు. H. 1.
 106. ఎక్కడిమొగడక్కడిసీమలెక్కడిసీయత్రమాను
 లెక్కడిచుట్టల్ యిక్కాలదిదొడ్డుకొంచెములెక్కించ
 కుమరుపుహావళికబతువేళకా.

హాశ్చర్యము or ఆశ్చర్యము * n. s. Astonishment,
 surprise. విశ్చయము.

హాసము or హాస్యము * n. s. Laughter, laughing,
 merriment, sport, fun. నశ్చ. దరహాసము graceful
 smile.

హాస్తికము * n. s. A herd of elephants. ఏనుంగుల
 గుంపు.

హాస్తికుడు * n. s. An elephant-driver. ఏనుగువా
 దు. N. 2. 478. రథికుల్ హాస్తికులాలిక్కుల్.

హాహలు * n. s. Certain singers, in the Olympus
 of Indra. స్వర్గగాయకభేదము. T. 1. 83.

హాహా interj. Alas! alas! ah me! ఘోదోక్తి. Appa
 Cavi. 3. 377. Quoted from KP. but not found
 in that poem. ఆనాలుంగునుదోయియానగుమొ
 గంబాగుబ్బపాలింట్లవెం, పావేణీరువియాతనూవిల
 సనంబాయొక్కులే చూచినకా, కైవారంబగుగాదె
 యెల్లెదళిరఃకంఠంబుతోగూడహా, హాళుట్టింతుదెళు
 ప్పదనన్వనకునయ్యబ్బాహిసీఠింధినకా. That sleepy
 pair of eyes, that smiling face, the bloom of
 those swelling breasts, the dark splendour of
 those tresses, the beauty of that form; when
 I gaze on these charms ah how worthy are
 they of praise, in every respect! with nodding
 approbation and sighs!

హాహాకారము or హాహాకారములు * n. s. Cries of
 "Ha! Ha!" or "Ah" ఏద్యు, పెడబొబ్బలు. N.
 6. 110. అట్టడుకుహాహాకారంబులుసేయువారును.
 ib. 1. 167. తమ్ముంబ్రమోపించియయ్యబ్రాశింజొ
 రబారుహాశ్రుతులు హాహాకారముల్ మారగానబ్ర
 హ్మణ్యమువెట్టినం.

హింగు or హింగుపు * n. s. Asafoetida. రామతము,
 ఇంగువ.

హింగుది or హింగుదము * n. s. A small kind of
 egg plant. Solanum melongena. పుహాతీ, నేల
 ములక. SC.

హింగుళము or హింగుళి * n. s. Vermilion. ఇంగుళి
 కము. D.

హిండనము * n. s. Spread, extension, wandering.
 వ్యాప్తి, ప్రసారించడము, తిరగడము. (హిండనము,
 రతె, రేఖనే. SC.) Siva. 4. 91. వెండికొండబండ
 Digitized by Google

అజంఠకరహింఠనంబునంబాండుశ్రీభలనింది. టీ||
 వ్యాప్తిచేతను. Calahasti Maha. 1. 60. నీలకుం
 భరుచిహింఠనమోయన. A. 6. 58. నిజద్రుమభ్ర
 మిహింఠన(వ్రాలుపాకలశ్రు)పేనుగువ్రాల.
 హిండితము * adj. Extended, spread, wandering.
 వ్యాపించే, తిరిగే. T. preface 65. హిండితక్తిరి
 యుక్తి. Vasu. 6. 62. మదాకరవంశహిండితంబు.
 A. 5. 98. ఖండితభూగ్రాహకఖండంబులుఘనశ
 శాంకఖండంబులచేహిండితములుగావించి. టీ|| శ
 మ్నేభనముచేళి.
 హింతాళము * n. s. The marshy date tree.
 లతాంకూరము, నిరుతాడిచెట్టు. SC. Sar. D. 457.
 హిందూ adj. Hindu. ఇంద్యచేశశంబంధమైన. Swa.
 3. 176. హిందూరాజ్యరమాధురంధర.
 హిందోళము * n. s. A swing. A certain tune.
 ప్రేంఘోళిక, డోలి, శంఖితలాగభేదము. SC.
 హింశ * n. s. Injury, hurt, harm, evil, torture,
 mischief, killing. బంధనతాడనాదిబాధ, చంపడ
 ము. BD. 4. 1274.
 హింశకుడు * n. s. Evil-doer, murderer, he who
 is mischievous. బాధించేవాడు, చంపేవాడు.
 హింసించుట * v. a. To plague, torment, do
 harm, injure, kill, murder. బాధించుట, చంపు
 ట.
 హింశ్రము * adj. Mischievous, hurtful, injurious.
 బాధించే.
 హిక్కు * n. s. Hiccup, hiccough. వెక్కిలి. D.
 హిగ్గడికత్రై n. s. (K.) A lady in waiting, a maid
 of honour, a handmaid. నైరంధ్ర, ఆడపాప.
 KP. 2. 83. శభవారముతోరమూరమణివచ్చెనుహి
 గ్గడికత్రైలెండరే గోరిభజించునాకొలుపు కూటము
 ముందరి.
 హితము * adj. Good, beneficial, friendly, kind.
 మంచి, అనుకూలమైన, ప్రీయమైన, శుభమైన. హి
 తశత్రువు a secret enemy.
 హితము or హితవు * n. s. That which is good, a
 benefit. మంచి. M. XIII. 5. 280. అందోక్తభా
 మిని యతనిహితమునడివెడునవధానమెడలి యాత
 ముబంప.
 హితమరి or హితవరి n. s. A friend. ఇమ్మడు. R. 5.
 266. నేనుగ్రీవునిశబిలంఠహితవరిఁ.
 హితముగా * adv. Agreeably. అనుకూలముగా,
 ప్రీతుముగా.

హితవాది * n. s. He who gives good advice. మంచి
 చెప్పేవాడు.
 హితవు * n. s. Advantage, benefit. మంచి.
 హితుడు * n. s. A friend, an ally. ఇమ్మడు. Sar.
 D. 463.
 హితేషి * n. s. A well-wisher. మంచినికోరేవా
 డు.
 హిమము * adj. Cold, frigid, chilly, dewy, snowy.
 శీతలమైన, మంచుమయమైన.
 హిమము * n. s. Dew, snow, frost. A fragrant
 grass called cyperus. మంచు. N. 9. 37. హిమని
 దానంబాట హిమశైలమనవచ్చుచుచుదూడని చె
 త్పుబడదుగాని. టీ|| హిమనిదానమన్నతృపుడు మం
 చుకుకారణమైనదని హిమవత్పర్వతపరమైన అర్థ
 మున్ను, వట్టివేళ్లకుస్థానమైనదని గోమంత నిరీశర
 మైనఅర్థము.
 హిమకరుడు, హిమభానుడు or హిమరత్తి * n. s.
 The moon. చంద్రుడు. T. 4. 53. ib. 5. 122. ib.
 5. 120.
 హిమగిరి or హిమశైలము * n. s. The snowy moun-
 tain: the Himalaya range. మంచుకొండ. N.
 5. 34.
 హిమద్యుతి * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 హిమధాముడు * n. s. The moon. చంద్రుడు. Swa.
 6. 1.
 హిమమయాఖుడు * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 P. 2. 39.
 హిమరుక్మ * n. s. The moon. చంద్రుడు. N. 2.
 465. హిమరుక్మీత్రాదల.
 హిమవంతము * n. s. The Himalaya range. మంచు
 కొండ.
 హిమవత్తు or హిమవత్సగము * n. s. The Himalaya
 or snowy mountains of Tibet. శీతగము. P. 5.
 1. ib. 1. 622.
 హిమవారి * n. s. Rose water. శున్నీరు. A. 6. 176.
 హిమవారిజలకమార్పి.
 హిమవాలక * n. s. Crude camphor. శుచ్చకర్పూ
 రము.
 హిమాంబులు * n. s. plu. Rose water. శున్నీరు.
 Vasu. 3. 241. మోహశుచేశతమోముద్రితములై
 నకనుడములహిమాంబులునుకురాడు. Swa. 5. 126.
 హిమాంశువు * n. s. The moon. చంద్రుడు.
 హిమాగమము * n. s. The cold season, winter.
 శీతకాలము.

హిమాచలము or హిమాలయము * n. s. The Himalaya or snowy mountains of Tibet. శీతపగము. Swa. 1. 28.

హిమాని * n. s. Snow, ice, hoar-frost. నీహారము, హిమశ్రుమాహము. Swa. 5. 135.

హిమాచ్యయము * n. s. Crude camphor. శుచ్చకర్పూరము.

హిమిక * n. s. Hoar-frost. నీహారము, హిమశ్రుమాహము.

హిరణ్యయము * adj. Golden, made of gold. శుద్ధముయమైన.

హిరణ్యము * n. s. Gold. Wealth, money. బంగారు, సొత్తు, ధనము, రూకలు. శుహిరణ్యోదకదానము a gift of land &c. with some money and water; by this it means a gift which is not retractable.

హిరణ్యకాలము n. s. Evening. శంభ్యకాలము.

హిరణ్యగర్భము * n. s. The salagram or worm-flint; that kind which contains gold. చిలములేకుండాలో గాశ్వర్ణముగలసాలగ్రామము. N. 7. 273. ఘటసూతికిహిరణ్యగర్భముచ్చిరదేమి.

హిరణ్యగర్భకు * n. s. An epithet of Bramha. బ్రహ్మ. N 3. 269.

హిరణ్యవాహుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు.

హిహి, హీహి or హీహి * interj. Ha! ha! heyday!

Expression of surprise, of scorn, or of sorrow. హాహ్యక్తి. ఆశ్చర్యము, తిరస్కారము, వ్యసనము, వీటిలోయేదైనా పుకటితో విసర్జించుట అనేమాట. D. Bhag page 127. ప్రాచీనకావ్యాలలో దక్కరచిరీతి కరదలుహిహియసంక. A rhyme says శంఖా కాః కిముశంతినేతరబక్షైరాకర్ణ్యహీహీకృతం.

హీనము * adj. Bad, low, mean. Vile, base. Left, abandoned. (In compound words it denotes) bereft of, without, destitute or deprived of, free from. శుచ్చమైన, నీచమైన, వర్జితమైన, త్యక్తమైన, రహితమైన, లేని. హీనవృత్తి a mean or disreputable business or profession. అతడుహీనదశలోవున్నాడు he is in low circumstances. హీనశ్రవణము a low voice. హీనక్రయము a low price. వడ్లనిండా హీనక్రయము గావున్నది the rice is very dear. Literally, Rice is new at a low

price : which Europeans call a *high* price. See note in Eng. Tel. Dict. on *Price*. హీనమాశుశుభ్ర, అనగా నెలతక్కువచిడ్డ a child born a month before the due time. హీనజాతిమైన degraded, outcast. హీనజాతివాడు an outcast. Bmj. 3. 82. నవనంగుడవయ్యహీనమహిమూనితి వి. M. XII. 3. 328. హీనశ్రుజ్ఞుడు. IIa. 1. 33. హేమాతిశయమునుహీనమెంటు. In compound phrases, as బుద్ధిహీనుడు senseless. అంకహీనుడు deprived of a limb. See on హీనుడు.

హీనము * n. s. Lowness, meanness, baseness. Want, defect. నీచత్వము, అల్పత్వము, లోతుము, లేమి. బలహీనము weakness, debility. వరహీనము one who is shorter than his wife. కులహీనమై గౌవరహీనముకారాదు Though low in rank, a man should not be shorter than his wife.

హీనత్వము, or హీనత * n. s. Lowness, meanness, baseness, nonentity అభావము, లేమి, నీచత్వము, అల్పత్వము. బుద్ధిహీనత foolishness. M. XII. 4. 414. హీనస్థానమునవిధవహీనతరిష్టుంజి. ib. XIII. 4. 305. ఆచారహీనతయతిలోభము.

హీనవాది * n. s. The loser in an argument or law suit. ఓడినవాడు. వాండ్లుహీనవాదులయిరి they came off losers.

హీనుడు * n. s. A low, mean or base man. (In composition) he who is without; destitute of, deprived of. అల్పుడు, నీచుడు, రహితుడు. అంకహీనుడు he who is defective in a limb, he who is crippled. వస్త్రహీనుడు he who is without clothes. కులహీనుడు a man of low caste. బుద్ధిహీనుడు he who is without wisdom. రూపుహీనుడు he who is devoid of beauty. ధనహీనుడు he who is in low circumstances, a poor man. లజ్జాహీనుడు he who is without shame.

హీరము * n. s. Diamond. వజ్రము, రవ. KH. 5. 202.

హీర్ష్య Error for హిర్ష్య n. s. Spite. ఓర్వతకపోవడము.

హీహి * interj. Ha! ha! ఆశ్చర్యము, లేకహాస్యద్యోతకవాక్యము. See హి.

హంకరించుట * v. n. To Cry Ha! to utter a menacing sound. భయంకరముగాహంకరించుట.

పూంకారము * adj. Noisy, roaring, uproarious, పూంకారమునాదముగల. BX. 2d. 346. పూంకార కింకిణీ క్రోంకారశబ్దములకారనిఘోషములగుండు లంబు.

పూంకారము * n. s. Huzzas, roars, hurras, war-whoops, భయంకరముగాపూంకారనిఘోషము, విక్రమసూచకశబ్దము, గర్జన. Vish. 2. 321. ఘన పూంకారముతోడ. N. 4. 278. ధిక్కారలీలాచమత్తారపూంకారముఁ ఘోరమైమిర.

పూంకారి * n. s. He who shouts, or yells. పూంకారముచేసేవాడు. BRY. 3. 165. ఘనాహంకార పూంకారులే shouting with pride. Virabhadra Vij. 4. 66. జగద్భీషణాపూంకారుఁ ఘనలంఛకాంశకులు.

పూంకారింతుట v. n. To yell or shout. పూంకారుట, పూంకారముచేసుట. Virabhadra Vij. 4. 66.

పూంకింతుట v. n. To neigh; to groan in making an effort. A rhyme says పూంకింబియొకడుముకుడుమికినాడు he drew back and took a leap. Pal. 319. పూంకింబిహంకరముపురుపుకుయెత్తి ఆంకింబిహంకరములలవాటుజూపి.

పూంకృతి * n. s. Uttering a menacing sound. Huzzas, roars, hurrahs, war-whoops. పూంకారము, గర్జన, భయంకరముగాపూంకారనిఘోషము.

పూజావిక్రమరుదు n. s. An "Uzbek" or Tartar. ఒకతురకవాడు. Jagann. 1. 90. పూజావిక్రమరుదునియోజహిజారుసుముడమిజారెడునగదోడినాడు.

పూటాపూటి or పూటాపూటిఁ adv. Rapidly, hurriedly. శీఘ్రముగా, వేగముగా, త్వరగా. N. 2. 99. నలునెఱుమయ్యపూటాపూటిఁగదలె. P. 3. 99. పూటాపూటిరాకతక్తనక. ib. 2. 195. పూటాపూటింబరవి. Tapati Sanvaranam. 4. 9. పూటాపూటివేటలాడగా.

పూటాపూటి adj. Rapid, quick. శీఘ్రమైన, వడిమైన. Swa. 1. 38. తవతవలేకరుగుడుముపూటాపూటిసదలక. H. 2. 191. పూటాపూటిపాట్లముసలవు.

పూడుకు, or పూడుకక్కు * n. s. A small drum shaped like an hour glass. దక్కి. Lalito. 11. 3. నేలూకారురుగుకరిసింఘో పూడుకక్కు పూలుపాపటక. Bahulas. 4. 93. ధక్కానినాదభేదపూడుకక్కుటపూచ్చుటాపటువ్వని.

పూతభుక్తు, పూతపపూడు, పూతాశనుడు * n. s. The god who lives on sacrifices; a title of Agni.

పూన్మునుట v. n. To cry Ho! or "A vaunt."

పూంకారనిఘోషముగాదులచేతలనుట. N. 10. 37. పూన్మునివలకొమ్ములగ్రుమ్మువచ్చు. Sar D. 226. తనునంలవచ్చినతరుణిపూన్మునుచు, కనువిచ్చిగర్జకకంఠమైబలికె.

పూరుమంజి, పూరుమంజిపూను or పూరుమంజిముత్తియము n. s. A fine reddish pearl. ఎర్రధాతుగల దివ్యమైనముత్యము. Swa. 4. 36. పుచ్చనిపూరుమంజిపనివాగపక్కైరపారప్పిపల్లంబుకట్టుమయము. టీ|| పూరుమంజిపని, అనగాపూరుమంజిముత్యాలుగూర్చిన. U H. 2. 60. నెలలపూరుమంజిచాకిల్లుచిందుప్రోక్త. Bahulaswa. 1. 37. తళుకుపూరుమంజినిడియొంట్లుదాల్చిచాళిదివట్టనున్నుశ్శిగలుమెట్టి. H. 4. 134. పూరుమంజిపూనులమెలగుకుచ్చు. Rasica. 4. 55. మురువైనపూరుమంజిముత్తియంపుసరంబులుదుమిగుప్పలమిదాదపాదలియాడ. Bhanumati : 4. 55. మేలైన పూరుమంజిముత్యాలకుల్లాయిచాకచక్యంబులునందడించు.

పూరుమంజి adj. (H.) A dark or brown red. రక్తవర్ణమైన. See Reeve page 1431.

పూళక్తి, పూళంకి or పూళిక్తి (K.) n. s. A falsehood, a lie. అబద్ధము D. R. 1. 45. శంకరముంబునసోఁపూళక్తియట్టిచోగృహవిధంబునాసి. Swa. 4. 145. లేదరదంబుతర్తడిపూళిక్తిసహాయముసర్పమంకళంబు.

పూలుడు * n. s. A Hun, a barbarian, or European. జాతివాడు, తెల్లవాడు. పూలుదేశము Europe. H. 4. 27. పూలుఁ యుసర్వదేశములుచూచి.

పూలము * adj. Called, summoned, invited. పిలవబడ్డ.

పూలి * n. s. A call, calling. పిలవడము.

పూయమానము * adj. Offering as a sacrifice to fire. పూయముచేయబడె. R. 3. 26. పూయమానమావీరిత్రకులు.

పూపూపులు * n. s. plu. Title of certain singers in the Elyseium of Indra. స్వర్గగాయకభేదము. T. 1. 83.

పూపూ n. s. A cry of "hú hú" expressive of shivering. చలిచేతపూపూఅనడము. B. 4. 838. జనులుచూపూయనుచలిచేగుత్తుకబంటితోయములలో.

హ్యరము * adj. Taken, taken away, stolen. హరించబడ్డ, దొంగిలించబడ్డ.

హ్యసి * n. s. Taking away by force, or fraud. అశుభారాము.

హ్యత్తు or హ్యదయము * n. s. The heart, the mind. అంతఃకరణము, మనస్సు, హ్యత్తమలము or హ్యత్తశేషయము the lotus of the heart. i. e. the soul or mind. హ్యత్తాశుకు mental anguish or distress. హ్యద్గతము impressed on the heart, remembered, impressed. అశుద్ధ్యమునాకు హ్యద్గతముకా లేదు I have not got the verse by heart. సుహృదయము a kind hearted man.

హ్యదయంగము * adj. Pleasant, agreeable. ఇంపైన, మనోహరమైన. Swa. 5. 88. హ్యదయంగము రావంబును.

హ్యదయాశువు or సుహృదయము * n. s. A kind-hearted man. దయాశువు.

హ్యద్యము * adj. Amiable, dear, beloved, affectionate, kind. బ్రయమైన, వాత్సల్యముగల. H. 3. 41. హ్యద్యాం fair-limbed, lovely.

హ్యద్రోగము * n. s. Disease of the mind. Grief. మనోవాద్యధి.

హ్యపితము * adj. Rejoiced, gladdened, surprised. తుష్టమైన, సంతోషించబడ్డ.

హ్యపీకము * n. s. An organ of sense. ఇంద్రియము. M. XIV. 2. 111. హ్యపీకా మేయము imperceptible by the organs of sense.

హ్యపీకేశుడు * n. s. A name of Vishnu. విష్ణువు.

హ్యస్థము * adj. Rejoiced, delighted. సంతోషించబడ్డ. P. 1. 79.

హ్యస్తుడు * n. s. He who is rejoiced. తుష్టుడు. A. 5. 4.

హ్యస్యత్తు * adj. Pleasing, rejoicing. సంతోషించే. BRY. 3. 180.

హెగ్గడి or హెగ్గడు (K.) n. s. A chieftain, a headman. పెద్దయజమానుడు, రెడ్డి. KP. 8. 33. పొండు గానందలంబులు బల్లకీలు దక్షతగాయితము సేయువైదికులును, తగువాహనములనంతఃపురకాంతలసిది, దిడ్లువైపించు హెగ్గడులును.

హెగ్గడికత్తె, హెగ్గడికత్తె, హెగ్గడి or హెగ్గడి n. s. (K.) A lady in waiting, a maid of honour, a handmaid. వైరంధ్రి, ఆడపాశ, సరికత్తె. L.

X. 49. కాకసి హెగ్గడికత్తెలంబూది. Satyabha.

4. 244. అరడు తెచ్చిన రచ్చభూమాంబరాదులందు కొన హెగ్గడిలతో నాసతిమ్ము. Rucmangada. 2.

134. ఆంధోళిక రథ దర్పణంబులు దూర్యతల్పున యంబు, హెగ్గడియతో బహువశ్రీభూమాకాంధము తో. Another poet says సభావారముతో రమారము జినచ్చెను హెగ్గడికత్తెలంబు రేగోరిధజింతు.

హెగ్గళ n. s. (K.) A kind of trumpet. లోకపూదు వాద్యము. R. 8. 74. బ్రాంబద్దశకంతునెట్టనెదు రకారా కాసులవ్వేళ హెగ్గళల్పింతు.

హెచ్చరించుట for ఎచ్చరించుట v. a. To hint at, allude to, advert to, call to memory. సూచనచేసుట.

హెచ్చరిక n. s. Hint, intimation, precaution, warning, arousing. సూచన, జాగ్రత్త, (సంతోషము. D.) T. 3. 26. సారెరిరాజా బ్రాహ్మణా హెచ్చరిక దెలుపు చక్కి మెట్టలు గలుకు గలుక్కు మనగ. Ila. 2. 17. చంద్రవింభాశ్యయొక తెహెచ్చరిక తెలుతు. Lavanya. 49. శయనించుచున్న హెచ్చరిక క్రైశికలాతి తెరతో గూచుచుండెలుగదల్పు. N. 1. 177. కుచేరశంకరుతో సరసను గొల్పు మ్రొక్కులిద స్వామిశురాక వధారుదేవ, హెచ్చరికయటంచుకొంచుకులు. స్వామి, శురాకు హెచ్చరిక My lord, beware! attention!

హెచ్చరిల్లుట or ఎచ్చరిలుట v. n. To increase, grow, improve. అభివృద్ధిపొందుట, OG. KP. 6. 26. యేయుపాయంబు చేసిన నెచ్చరిలక సీకరాక్షు సకలముర మేవ్వరుండు మనుమననుశంక.

హెచ్చించుట for ఎచ్చించుట v. a. To augment, increase. అధికముచేసుట. T. 1. 48.

హెచ్చు or హెచ్చిన adj. Exceeding, much, more, excessive, great, superior. అధికమైన, వెలపొదునైన. A. 4. 187. హెచ్చిన సైత్రి. T. 2. 91. హెచ్చుముక్క రదీశి తచ్చతల్లిధరించి. నన్ను హెచ్చుతక్కువలు గామాట్లాడినాడు he reviled me. హెచ్చుతగ్గులు గావుండేభూమి Uneven ground: land that is up and down.

హెచ్చు n. s. Increase, augmentation. అధిక్యము. ABA. Swa. 6. 107. అరవిందములకమ్మలదగించుట హెచ్చు.

హెచ్చుగ or హెచ్చుగా adv. Much, more, greatly. అధికముగా. T. 2. 19. వజ్రముతో తగడాలు తూములక హెచ్చుగ గొల్తురెచ్చుడు.

హెచ్చుట Error for ఎచ్చుట.

హొమ్మమారుట v. n. To unfold or be displayed. విజృంభించుట.

హొజ్జె n. s. A particular tune. రాగవిశేషము. H. 5. 145. హొజ్జెనీలాంబరియనంగ.

హొద్దార n. s. (K.) The name of the river Heddora. నదీవిశేషము. BD. 5. 989. హొద్దార యనునదియిలందిపార.

హొవ్వురువాండ్లు n. s. A certain class of Mysorean Bramins. మైసూరు దేశములోవుండెనుకవి ధమైసబ్రాహ్మణులు.

హొర adj. (K.) Other, alien, belonging to another. అన్యమైన. హొర గ్రామము a separate village.

హొరంకు n. s. Beauty, comeliness, elegance. సొగసు. OG.

హొరవళి or హొరవళి n. s. A kind of cloth. పొదవ నైకోక. (హొరవళి, అనగా వన్నెలకోక ABA.)

హొతి * n. s. A weapon. ఆయుధము. హొతిరాజు the discus or missile weapon of Vishnu. సుదర్శనము. L. 3. 23. P. 3. 86.

హొతుకము * n. s. Reason, cause. కారణము. Ila. 1. 69. కనులాభిరుచి హొతుకంబైన తేజంబు.

హొతుభూతము * adj. Being the cause. కారణము గావుండే. A. 6. 133.

హొతుభూతుడు * n. s. He who is the cause. కారణకర్త N. 2. 90. ఎవ్వడభిలషకత్వాన హొతుభూతుడు.

హొతుల * n. s. Cause, reason, motive, ground. కారణము.

హొమము * adj. Golden or made of gold. బంగారుమయమైన, బంగారుతోచేసిన.

హొమము * n. s. Gold. బంగారు. T. 2. 75. హొమాంబయి the golden maid.

హొమంతుము or హొమంతురుతులు * n. s. The cold season, winter. శీతకాలము, చలికాలము.

హొమకారకవిద్య or హొమకారకవిద్య * n. s. Alchemy, the art of making gold. రసనాదము.

హొమకారుడు or శ్లోన్యకారుడు * n. s. A goldsmith. కంశలవాడు.

హొమపువ్వుకము * n. s. Gold flower, the plant termed Michelia champaca. శంఖంబిచ్చెట్టు, శంఖంబిచ్చెట్టు.

హొమపువ్వుక * n. s. అనగా శిథిలంబు, పర్వలదలి మెల్ల. SC.

హొమాంగము * n. s. Name of Mount Meru. Name of the tree called Michelia champaca. మేరువు, శంఖంబిచ్చెట్టు.

హొమాంగుడు * n. s. An epithet of Garuda or of Bramha. గరుత్మంతుడు, బ్రహ్మయస్సు.

హొమాద్రి * n. s. Mount Meru. మహామేరువు.

హొమాహొమిలు n. s. Great men, superiors. ఘనులు. OG. పూజ్యులు. ABA. H. 1. 256. నెల్లూరిజిల్లాలో కావులు హొమాహొమిలుగావున్నారని the farmers are very opulent in the district of Nellore.

హొమించుట v. n. To turn to gold. బంగారమాటు. D. వాండ్లిత్వమునందు హొమించియున్నారు they are now much elated.

హొయము * adj. Abandoned, abominable, mean, base, vile. త్యాజ్యమైన, తుచ్ఛమైన, అధమమైన, అశిష్యమైన. A rhyme says హొయంబైన శంఖంబు రమే.

హొయత * n. s. Vileness, baseness. తుచ్ఛత, అశిష్యత.

హొయతుడు v. n. (a bad phrase) To be disgusted, be displeased. అశిష్యతుడు.

హొరంబుడు * n. s. A title of Garuḍa. విహాయకుడు. Ahalya. 2. 74. S. 3. 209.

హొరాళము adj. Much, excessive, great, huge. అతిశయమైన. D. విస్తారమైన, పెద్ద, లావాటి. Pariz. 5. 51. హొరాళమునుభునులుకొనియున్నా ప్రూతపురస్కములు పారిజాతమహిజాత పరిమళములు. N. 2. 497. హొరాళంబునువేట్ట. టిల్ల అతిశయించినయు తాహముతోడను. Siva. 5. 58. హొరాళపుంగంతులక. B. X. 6. 4. హొరాళమైన పిరుండువల్లవరాగపాదకరంబులుక. Bobbili. 3. 79. పిరుండులకముతో హొరాళమై పురస్క.

హొరాళముగ adv. Much, greatly, abundantly, excessively. అతిశయముగా, విస్తారముగా. KP. 7. 63. వకుళాదిపువ్వులతో హొరాళముగనుగూర్చి.

హొరుకుడు * n. s. An attendant on Mahakala or Siva. శివభృత్యుడు. Kalica puran, page 491. శ్లోకానం హొరుకాభ్యుంచరక్తవర్ణంధయంకరం.

హొల * n. s. Sport, play, wanton dalliance. విలాసము, శృంగారచేష్టులు. D. లీల. R. 5. 294. సురేంద్రనందనుడుకా హొలకామిలు.

హౌళీ (K.) A large basket. BD. 2. 986.

హౌళనము * n. s. Contempt, disrespect, mockery; wanton dalliance. అలక్ష్యము, కురిహాసము, ఎకశిక్యము. A. 6. 47. నిజలాహౌళనకు రుందైసరక్తనుకుతర్కోక్తులకు.

హౌలావతి * n. s. A flirt, jade, a playful girl. విలాసిని, విలాసివతి. Radha. 1. 15. P. 4. 124.

హౌలి * n. s. The sun. This is the Greek word 'helios.' సూర్యుడు. హౌలితనూధవ the river Cālinḍi. కాళింధీనది. BP. 4. 199. హౌలియుకుడ కుట్రవారెను.

హౌవాక or హౌవాకము n. s. Sport, dalliance. విలాసిము. (ప్రాధర్శి. D.) ప్రకాశమానప్రాధర్శి, శ్రీకాంఠాగారధావజక్రయాభేదము, అభిజ్ఞత. SC. A. 1. 48. యిదికర్నాటకరాధ్యతిస్థిరభూహౌవాకలభే భరాడుదయూర్వి ధరతస్మిన్వ్యవ్యక్తరసప్యాపాయసాష్టికరత్నద్రుంగరత్నక.

హౌష, హౌష or హౌషితము * n. s. Neighing. కుర్రపులికిలింత. D. N. 5. 19. S. 3. 402. హౌషరవము or హౌషాఘోషము the sound of neighing.

హౌషమాన * adj. Neighing. కికిలించే. L. 11. 26.

హౌషించుట * v. n. To neigh. కికిలించుట. M. VIII. 5. 426.

హౌషితము * n. s. Neighing. కుర్రపులికిలింత. N. 2. 272.

హౌష్యము Error for ఏష్యము * n. s. Futurity : what is yet to happen. Cause, reason. నిమిత్తము, కారణము. వాడురానందుకు హౌష్యము తెలియలేదు I do not know the reason of his not coming. యా గాలివాసకు హౌష్యము గాత్రన్నది this wind predicts the rain.

హై * A vocative particle; "Ho!" హే, అస గా శంఖోధనార్థమందువచ్చే అవ్యయము.

హైశ్యము * n. s. Baseness, meanness. Nonentity. నీకత్వము, అల్పత్వము, హీనత్వము, అభావము, లేమి. P. 2. 142. దారిద్ర్యమున ప్రజ్ఞా హైశ్యము వాటిల్లు ప్రజ్ఞా రాహిత్యమున శత్రుయ్యేణంబగు. N. 2. 167. యావనశ్రీంభ హైశ్యమున జేహంబునుమితి గుడారు గాకుదియబడగ.

హైమ * adj. Golden, made of gold, appertaining to gold. Gelid, cold. స్వర్ణముయ మైన, స్వర్ణశం

బంధ మైన, చలిగల. N. 3. 168. హైమవర్ణాంబరంబులన. T. pref. 80. హైమ శైల.

హైమనము or హైమంతము * adj. Cold, wintry. హైమంతముకు శంబంధ మైన, చలిమైన.

హైమవతి * n. s. An epithet of Parvati or of the Ganges. పార్వతి, గంగయున్ను. T. preface 7. హైమవతీకుడు an epithet of Siva.

హైయంక్షవీనము * n. s. (Haiyam, hesternum, gavinam, butyrum) Clarified butter prepared a day before it is used, fresh butter. అప్పుడుతరదితీశిననెన్ను, అప్పుడునెన్నుకావిన నెయ్యి. D. సద్యోఘృతము. Balaram. 5. 66.

హైశరే interj. Bravo, excellent! very well! oh well done. కాబాను. OG. శరే. T. 3. 41. ఔరా మైసిరి హైశరే సాగను మేలావహిలాశింబు. ib. 3. 48. హరివరనుధ్యపెందోడలు హైశరే జానుల శిరియండవుం గరిడుల పైకికంబములె. ABA. 3. 121. ఔను హైశరే, శరే, యటంచనయాధార్థ్యముగను బోల్చు.

హైం adj. Golden, made of gold. నువర్ణముయ మైన, బంగారపు. Ila. 1. 110. హైంక్షోక a gold brocade. Swa. 5. 50. హైంస్తుంచురథంబు gilded chariot. Rasica. 1. 80. హైంబట్టు silk woven with gold. R. 3. 35. హైంబుట్టుము gold cloth.

హైంత adv. Melodiously, harmoniously. Artfully, cleverly? శ్రావ్యముగా, నేర్పుగా అని చెప్పువలెను. Anir. 2. 36. హైంత బాడుటవనవిహారోత్సవంబుశిలుపుటయు.

హైంతకారి, హైంతకాడు or హైంతకారుడు, హంతకారి (K.) A clever man or woman, a genius, a beauty. A fencer, a wrestler. A rogue, a cheat, a juggler, a conjurer. నేర్పరి, గట్టివాడు, గట్టిది. (హంతకారి, సాగనుకత్తై, సాముచేసిన జెట్టిన్నె. OG.) హైంతకారి, చూచుచున్నుండ గామాయ జేసేపుగుముకు, అటువంటి శ్రీయము. D. ABA. 2. 390. విరుదువేసిన జెట్టివారివారనుగునట్టివారొప్పుదురు హైంతకారులనగ. H. 2. 9. గరడిలో నెర హైంతకారులై సాములమిరిన రాజకుమారులములు. T. 2. 83. వగకాడపురా నెర హైంతకారి వా సెయి. M. IV. 1. 75. జెట్టిండంబుతోడ జేవట్టి, హైంతకారివిరచినయట్లగ్గలికవిరుదు. Swa. 3. 80. ఉరుశంధ్యాతపశోణమృత్తలిత మైయు ప్పారు బ్రహ్మం

దముగారిదింగాలవు హూంత కాదుచరమాగ్రం
 ధముంజేర్పుబృరవుక సంగడమాయనక శశిడి
 గాప్రాసూమిభృత్తైతవేతర బాహగ్రవుశంగడం
 బనగమూర్తాండుండుదోచెకాదివిక. Sar. D. 571.
 అంతకురాలమూలహూంతకారి, యంతచేసితివె.
 Chatu. 32. కలికిచూవులహూంతకారికాన. H.
 5. 198. నెరవింతహూంతకారిసొగసుబయకారిబా
 ననుచూచిదగ్గికేకరించిననాగండుకెరలిగాంచియది
 యువగలాదిరాయనికదియజనగ.

హూగ్గడి n. s. See. హూగ్గడికత్తె.
 హూన్నిర్రడి n. s. A kind of brass. ఇత్రడిలోభేద
 ము. D.

హూన్ము n. s. Gold, the gold coin called a pagoda,
 ciphered thus హూ||ర four pagodas. సువర్ణము,
 కాంచనము. ABA. వరహానిన్ని. N. 2. 81. హూ
 న్మురువుకైర. Swa. 5. 50. UR. 5. 315. హూ
 న్ముగట్టుల మెచ్చనిఘనరథములు.

హూమ్ము adj. Big, plump. స్థూలము. ABA. 3. 31.
 ఒమ్ము, గాత్రంబు, గమకము, హూమ్మునాగస్థూల
 మగు.

హూయలు n. s. Amorous dalliance, wantonness,
 grace, agreeableness. విలాసము. ABA. సొగసు.
 హూయలుగా adv. Gracefully, agreeably, want-
 only. విలాసముగా, సొగసుగా. H. 4. 241. కను
 బామల్ జంకించుకొనెడుహూయలు. T. 3. 82. క
 నకాంహూయల్ చెలంగ గానిట్లనియెక. N. 2.
 443. జారువైయంబుజంబుమీదికిద్రోవి, చెరగు
 డాచీలివంక జెక్కు హూయలు. H. 5. 101. సొగసు
 మిటారంబు సొంపు సెయ్యారంబు నీటుజన్మతనంబు
 నేవళంబు, సొబగునాగరికంబుచొక్కాటమును వెక్కు
 గరగరికందంబుఘనతనదత, హూయలుచక్కదనం
 బుహూసీతరి నెరతవి శరవణచెలువంబు సీరసీతి.
 N. 9. 428. హూయలు గాకొప్పలకయిశుయి జేర్చు
 చోజారినకమ్మగొజ్జంబిరులు. UR. 4. 263. చెవి
 శుందిహూయలు గాజెరివనతోవరేకు. T. 3. 15. త
 భుకునిచ్చలవునె తమ్మివూలబవంతివుట్టంబుహూయ
 లుగాగట్టినిచ్చి.

హూయలుబండి n. s. అనగాకంబళవాహ్యము. ABA.
 హూరగు or హూరంగు n. s. Grace, elegance,
 amorous blandishments. సొగసు. OG. విలాస
 ము. ABA. Satyabhama. 3. 158. కవులొందు
 యింద్రసింహు పొగరులెసంగు శిరసునదగుకర బా
 హూరంగు. Ila. 2. 123. కభుకుహూరంగుచెండి

యముఖులైన. ib. 3. 199. దానికదానిహూరంగు
 మేనిదాల్. Krishna Raya Vijayam, 4. 58.
 కలుకులహూరంగు.

హూరవలి n. s. వన్నెలకోక. ABA. పొడవన్నెలకోక.
 OG.

హూ * interj. "Holloa!" BD. 5. 294. అశూ
 యు బావిహూయనినివారింబి.

హూత * n. s. A priest who offers a burnt sa-
 crifice, a reciter of the Rigveda. హూమము
 చేసేవాడు, ఋగ్వేదగాయకుడు. N. 5. 97. శవ
 నత్రత్స్రీయాశంక్యశుద్రప్తు సాధూత్రరావృణ
 డు హూత్యకంబు.

హూత్రీ * n. s. A sacrificer. సోమయాజి. P. pref.
 11. తిక్క హూత్రీ.

హూమము * n. s. A burnt offering, an offering
 by fire. అన్నియందువేల్పడము. D. HD. 1. 1810.
 హూమధేనువు. హూమగుండము a hole in the
 ground, or an altar, for receiving the fire for
 an oblation. హూమాన్ని sacrificial fire.

హూర n. s. Expedient, contrivance: a wit, a
 person clever at expedients. ఉపాయము. D. ఉ
 పాయదారిన్ని. హూరగలవాడు or హూరమని
 పి a clever man. శివుద్ధుడు, ఉపాయశాలి.

హూర * n. s. Part of the duration of a sign:
 the twenty fourth part of a day: a hora or
 hour. శివయము, లగ్నమధ్యభాగము. D. రాశ్యర్థ
 ము, లగ్నాంశము, గంటశేవు, లగ్నమునున్నకొం
 దరుహూరఅంటారు. H. 4. 73. రాకీకూటచా
 రహూరోవువయకేంద్ర. A rhyme says ఒక
 హూర ప్రాకారనికటారటదుదారకరటారవమ
 పారఘనతగాంచ. ఒకహూర, అనగాఒకవేళ.

హూరన or హూరని adv. With a great noise.
 మహత్తై నధ్వనితో. A. 6. 58. మహోరుత్ హూ
 రనత్రస్తుతివ్రాలిదంష్ఠ్రి కాదండములెత్తికట్టిన. ib.
 4. 128. కడవవంచినట్లుహూరనిధారోఘమైక్య
 మొంది. KP. 4. 94. నగురుఘనఘనఘనఘన
 వివధమున, మూనిహూరున బెడిదంపువానగురియ.

హూరాహూరి, హూరాహూరిగా or హూ
 రాహూరికా adv. Without intermission, ince-
 santly. ఎడతెకక. OG. లెళ్ళిగా. D. ABA. 3.
 116. తగునవిచ్చిన్నార్థముగను హూరాహూరి
 యన. Swa. 3. 129. హూరాహూరిగాబోరి,

టీ|| విచక్షకః. A. 3. 21. వారిరువురుడమలో
కులవీరముగొనిరాజ్యకాంక్షవిజగ్గుముపుత్రైహూలారా
హూరింబోరి.

హూలారాహూరి n. s. A quarrel, dispute. రచ్చ,
మహత్తై నహారి.

హూలి, హూలి or హూలిక n. s. The pile
(of wood, grass &c.) arranged to be kindled
at the close of the Hoeli feast. కామునితంద
గకడపటిసాడు తగలకెట్టడమునకైహోగుచేసేగడ్డి
కంతు.

హూలితందగ n. s. The Hoeli feast; about the
beginning of March. (వసంతోత్సవము. D.) కా
మునితందగ.

హోత్రము * n. s. The duty of the హూతా i. e.
the reciter of the Rigveda at a sacrifice. యజ్ఞ
ములోఋష్యేదమెరిగినఋత్విక్తుయొక్కకర్తము. T.
5. 206. అత్రపశ్చిద్దదక్షుశ్రులహంఘరాదిమహాము
నింబ్రుతా ద్ధాత్రముహోత్రమాధ్యయముదక్కునుగల్గి
నయాగకర్తముల్ నూత్రవిధానవైఖరినిజొత్తుడజే
యగ.

హౌదా, or హౌదా n. s. The hauda or castle on
an elephant. అంబారి. Bmj. 1. 123.

హాదేనే Interj. Is it so? అట్లాగే. (ఇదికన్నుడి
మాట. See Reeve p. 1463.) One verse says
హేనేముద్దలగుమ్మ కేల్లితపునేయందంపు పూరెమ్మ
హాదేనేచక్కడనాలయిక్క.

హార, or హారా interj. Bravo! well done! ఆశ్చ
ర్యవారకశబ్దము.

హాసు n. s. (Arabic, hawas) Desire, lust. Posture,
style, manner. కాముము, మోహము, తీవి, రీతి.
T. 4. 70. బటుపుసుబ్బలసెత్తితక్కకుమార్తినాహా
సుచెల్లించినయందకత్తై. 11a. 2. 15. అంచరెక్క
లసజ్జనైలరుముత్తి యంపులోచున తగజేరిహాసు
మారి. T. 3. 41. హేరాచక్కడనంబుహాసుమరి
పెంబయ్యారెయ్యోరహా. Lavanya 109.
భజియిందియెమ్మె తాంబూలంబునేయుచోనరహా
లుగానున్న హాసుదోరు. H. 2. 50. నేవవరాకు
హాసుకళదేరెడు నీడగురాజువైభవం పేవినిసాక
నుంగొనిరతీచ్చకుకాల్పితి.

హాసుతోట n. s. A park, a garden. ఉభవనము.
KB.

హూడము * n. s. A lake, a large sheet of deep
water. నదీమధ్యాగాధజలాశయము, లోతుడుడు
గు. SO. Vish. P. 7. 171. M. III. 2. 284.

హ్రాశ్వుము * adj. Short, low in stature, dwarf;
short, as a vowel; small, less. వామనమైన, పొ
ట్టి, దీర్ఘముకాని, లఘువైన, అల్పమైన. ఆకాశో
హ్రాశ్వుఃగుణాశ్చువిశ్రులాః short is his stature,
great his fame. వారికినడిచేమాస్యములుహ్రాశ్వు
ముచేయించినాడు he cut short their livings.

హ్రాశ్వుము * n. s. A short syllable in prosody.
ఏకమాత్రవర్ణము, లఘుక్షరము.

హ్రాశ్వుడు * n. s. A dwarf. పొట్టివాడు.

హ్రాదిత * adj. Delighted. శుతోహించబడ్డ.

హ్రాదిని * n. s. Lightning. A river in general.
మెరుపు, ఏరు. DRB. p. 338.

హ్రీ * n. s. Shame, modesty. స్తీన్య.

హ్రీణ * adj. Shamed, ashamed. స్తీన్యపడ్డ.

హ్రీణ * adj. Shamed, ashamed. స్తీన్యపడ్డ.

హ్రీష * n. s. See హీష.

హ్లాదము * n. s. Joy, pleasure. శుతోషము.
ర్ష See under ల.

క్ష.

క్ష The letter Kash, or csh. It may be repre-
sented by the letter X. Thus అక్ష axa, in
Sanskrit and axis in Latin are the same word.
It is pronounced like ct in action, faction,
section, diction, or like sh. Thus in Spanish
Texiera is pronounced Tesshira. WILSON
places it under క, but all native authorities
class it as the final letter of the alphabet.

క్షణము * n. s. A moment, an instant. A feast.
కుడివిభుడియలు, ఉత్సవము. M. 1. 1. 147. ఆర

క్షణము for awhile. క్షణభంగురము * adj. Frail,
perishing, mortal. నశ్యమైన. KP. 3. 60. క్షణ
భంగురములుకాంతలతాల్పల్లవో women are has-
ty of temper.

క్షణద * n. s. Night. రాత్రి. P. 1. 302.

క్షణశ్రుభ n. s. A momentary flash. మెరుపు.

క్షతము * n. s. A wound, a sore, a hurt. శ్చం
డు, గాయము.

క్షతజము * n. s. (Produced from a wound.)
Blood. రక్తము.

క్షతి * n. s. Mischief, harm, damage. చెరుపు.

క్షత్త * n. s. A charioteer. సారథి.

త్రకులము * n. s. The knightly order, the regal or military caste. రాచజాతి.

త్రయ * adj. Appertaining to the baronial class; lordly. రాచ.

త్రయాణి * n. s. A baroness: a female born in the military caste. త్రయస్త్రీ.

త్రయముడు * n. s. A baron, one born in the military caste. రాచవాడు. See derivation in Raghu Vamsam, 2. 48. Regarding the utter destruction of Xatrias by Rama, see W. Vish. 403.

తుక * n. s. Night. రాత్రి. A. 5. 36. Where it is also rendered శుక్ష్మకనుశ్రు.

తుకాలు * n. s. Jains, or Buddha mendicants. బౌద్ధభేదము, శిష్యాసులు.

తుకారదు * n. s. He who shines at night. i. e. Adonis, the moon. చంద్రుడు.

తుమ * n. s. The earth; patience. భూమి, ఓర్పు.

తుమము * adj. Able, adequate, fit, appropriate. శుభ్రమైన, తగిన. ఈ గ్రంథము శోభతుమము this book will bear examination.

తుమాకులు * n. s. Pacifying, softening. శుము చాయించడము. ఉశశాంతిచేయడము.

తుమించుట, or తుమియించుట * v. a. To pardon. మన్నించుట. M. vii. 5. 122.

తుయము * n. s. Perishing, wasting, consumption, decrease of digits of the moon. తీణించడము, తక్కువకావడము, తుయరోగమున్ను.

తుయరోగము * n. s. Consumption. యక్షు.

తుయించుట * v. n. 'To [diminish, waste, wane. తీణించుట.

తురితము * adj. Oozed, dropped, flowing. కారి న, జారిస.

తువరము * n. s. (A wrong spelling for తురము. Shaving) వకునము.

తుంతి * n. s. Endurance, patience. శుహనము. BR. Bala. 667.

తుత్రము * adj. Belonging or relating to the military tribe. త్రయశంఖంబు మైన, రాచ, తుత్రధర్మము the duty of a military man.

తుత్రనంతుడు * n. s. A hero, a brave man. శూరుడు.

తుకూలు * n. s. (a vulgar phrase) Forgiveness, pardon. మన్నింపు.

తుమము * adj. Slender, slim, emaciated. తీర మైన, కృశమైన, శిస్తుమైన. తుమ్మమోపి though he was emaciated with hunger. తుమాకురోల్లాపిని she who speaks indistinctly: or with dying accents. Low-voiced.

తుమము * n. s. A famine, scarcity of provisions. కరువు, దుర్భిక్షము.

తురము * n. s. Alkali, soda or potash, salt, saltiness, ashes. దగ్ధమపి, భస్మము, అవణము, ఉత్పనయ, కారము.

తురకము * n. s. An unblown flower. మొగ్గ.

తుశనము, or శ్రుతుశనము * n. s. Cleansing, washing, rinsing. కడగడము.

తుతి * n. s. The earth; a house; abode. Loss, wane, destruction. భూమి, నిహాసుము, నాశము, శ్రుశయము. N. 1. 44.

తుతిచేళుడు, or భూసురుడు * n. s. A bramin. బ్రాహ్మణుడు. Vish. 2. 218.

తుతిధరము * n. s. A mountain. శుర్యుతము. N. D. 2. 565. తుతిధరాహితుడు, అనగాయిండ్రుడు.

తుతికతి * n. s. A king. రాజు.

తుతిరుహము * n. s. A tree. వృక్షము.

తుత్తము * adj. Sent, thrown, flung, cast, placed. Distracted, mad. ప్రేరితమైన, తోయబడ్డ, వేయబడ్డ, ఉండబడ్డ, వెలి.

తుత్రము * adj. Quick, rapid, swift. శీఘ్రమైన, ద్రుతమైన, వశమైన.

తుత్రము, or తుత్రముగా * adv. Quickly, speedily. త్వరగా. One verse says తుత్రమత్రయమాణస్య.

తురము * adj. Wasted, emaciated, slender, thin, decayed, exhausted. హీనమైన, కృశించిన, నశించిన. మదతీణోనాగః an elephant which is emaciated in its rut. తీణేతుణ్యేను ర్వలంకంపి శంతి when their stock of holiness [enjoyed by good men] is exhausted, they drop [in the shape of falling stars] again into mortal life. తీణతుణ్యులు those whose holiness is exhausted. Vasu. 1. 7. అతీర undiminished.

తురము * n. s. Decline, decay, decrease. తుయము, తగ్గు. ఆయుతురము the decline of one's age. ధనతురము decrease of wealth.

తురత, or తురత్యము * n. s. Slenderness, thinness, emaciation, decay. కార్యము, నాశము.

వీణించుట * v. n. To be wasted, emaciated, decayed. కృశించుట, శస్త్రాల్లుట, నశించుట.

వీణుడు * n. s. He who is intoxicated. సురాపానమత్తుడు.

వీరము * n. s. Milk, the milky sap of plants. Water. పాలు, బిల్లేడు మొదలైన వాటిపాలు, ఉడకము. వీరాన్నము milk and boiled rice mixed together and offered to the god in a temple before they shut up the gates at night. వాండ్లువీరోడకస్నాయము గావున్నారు they are intimately combined.

వీరగ్రాహి * n. s. అనగా నీలరత్నము, హంశియున్ను. D.

వీరాకరము, వీరాబ్ధి, వీరసాగరము, or వీరోదము * n. s. The sea of milk, described as one of the seven seas, surrounding the world. పాలశీముద్రము.

వీరాబ్ధిరసయ * n. s. The goddess who sprung from the sea, called లక్ష్మి.

వీర్ణము, or వీర్ణకర్ష * adj. Bruised, pounded, exercised, practised, skillful. మధిరమైన, మర్ధిరమైన, చూర్ణితమైన, అభ్యశితమైన, నిశ్చరామైన.

వీరము * n. s. Sneezing. కుమ్ము.

వీర్ణము * n. s. Hunger, appetite. ఆకలి. వీర్ణిపాశలు hunger and thirst.

వీర్ణము * adj. Small, little, insignificant, mean, base, sordid. Petty, low, vulgar. సూక్ష్మమైన, అల్పమైన, కున్నమైన. వీర్ణవిద్య black art. వీర్ణద్రోహద్రవములు petty troubles.

వీర్ణము * n. s. Slander, tale, calumny. కొండెము. వీర్ణద్రవములు చెప్పట or వీర్ణద్రాలు చెప్పట to tell tales. నామిదవీర్ణద్రవములు చేస్తున్నాడు he plots against me.

వీర్ణుడు * n. s. A mean wretch. అల్పుడు.

వీర్ణ * n. s. Hunger, appetite. ఆకలి.

వీర్ణధాతుడు * n. s. He who is hungry, famished or voracious. ఆకలిగొన్నవాడు.

వీర్ణిము * adj. Hungry. ఆకలిగొన్న.

వీర్ణము adj. Agitated, stirred, disturbed, affected. కలవరపడ్డ, ఖేచితమైన, వ్యాకులముగల. వీర్ణభూననుడు one who is troubled in mind.

వీరము * n. s. A razor, a knife. మంగలకత్తి.

వీరము * n. s. An arrow. బాణము.

వీరి * n. s. A barber. మంగలవాడు.

వీర్ణము * adj. Little, small, low, vile, mean, insignificant. సూక్ష్మమైన, శస్త్రపాటి, వీర్ణమైన.

వీర్ణకుడు * n. s. A mean man, a wretch. అల్పుడు, నీచుడు.

వీరాళ * n. s. Disgrace, disrespect, defect, deficiency. అవమానము, న్యూనత, తక్కువ.

వీరము * n. s. A field, a place, a spot. The body. A wife. A sacred spot, a place of pilgrimage. Starvation : (this meaning is peculiar to Telugu.) An aggregate of twelve. సాలగ్రామములు, శుంకభూమి, ప్రదేశము, శ్శలము, శరీరము, భార్య, పుణ్యభూమి (ఉన్నున్న) శుండ్రండు సాలగ్రామములు. నిన్నకటిక వీరము గావుండినాడు he was starving all yesterday. వీరములు చేసుట to starve. వీరగణితము square measurement, mensuration, arithmetic of surfaces.

వీరజ్ఞుడు * n. s. The soul. A libertine. A husbandman. ఆత్మ, జీవము, ముండలమారి, కాశవాడు. A. 3. 100.

వీరపాలుడు * n. s. An inferior manifestation or terrific form of Siva. భైరవుడు. A. 2. 55.

వీరపాలనకుడికినీరలారు చాకిరేవులగములయ్యె శకలదిశలు.

వీక్షము * n. s. Sending, casting, dismissing, rejection. Disrespect, contempt. Delay, passing time. తొయ్యడము, బిమ్మడము, తిరస్కారము, నిండ, విలంబము, యాతనము. In astronomy, the complement, or sum added to make up a certain number. Warren says page 363, "A constant number to be added in certain computations to fit a given epoch." "Additive quantity : addendum." 2 W. A. 5. 154.

వీక్షము * adj. Abusing, disrespectful. దూషించే, అమర్యాదమైన.

వీక్షము * n. s. Sending, directing, passing away time. తొయ్యడము, బిమ్మడము. D.

క్షేమణి * n. s. An oar, a net, a fishing net. ఓడ గడివేగడ, బాలభేదము. SO. వలయున్ను.

క్షేమము * adj. Happy, well, in good health, prosperous, safe. కుశలమైన, శుభమైన, ఆరోగ్యమైన, శ్రేయశ్చరమైన, భద్రమైన.

క్షేమము * n. s. Good fortune, welfare, happiness, health, safety. Eternal bliss. A cellar or pit for jewels &c. A safe for money. శుభము, కుశలము, భద్రము, మోక్షము, ఆభరణాలు దాచేభూమిలలోగది. యోగక్షేమములువిచారించుట to enquire after a person's welfare. క్షేమముగావుండుట to be happy or well.

క్షేమకరము * adj. Auspicious, salutary, beneficial, advantageous. శోభనకరమైన, శుభకరమైన, శ్రేయశ్చరమైన.

క్షేమకారి * n. s. An epithet of Garuda. గరుత్మంతుడు. Anir. 4. 41.

క్షేమశంకులము * n. s. The rice provided for a journey. దోవకుకట్టినవియ్యము. A. 2. 111. ఎసటిపోతలుగాగ నేర్పించిన విరంతనపుకాలి క్షేమశంకులములు.

క్షోణి * n. s. The earth. భూమి.

క్షోణిరథుడు * n. s. An epithet of Siva. శివుడు D.

క్షోణిపాతము * adj. (a vulgar phrase) Heavy, as rain. బడిపట్టికురిశే. క్షోణిపాతమైనవాన a heavy rain. వానక్షోణిపాతముగాకురుస్తున్నది it rains in torrents.

క్షోదము * n. s. Powder, any thing in a pulverized state. చూర్ణము, పొడుము. A. 4. 194. సుక్తుచ్చదాఖండక్షోదనిరశ్రుక్తిర్లకములై. టి|| క్షోద, పుష్పాదివలెను.

క్షోభ * n. s. Grief, sorrow, distress. వ్యాకులము, దుఃఖము.

క్షోభము * n. s. Agitation, shaking. కడలడము, అల్లాటము, అల్లోలకల్లోలము. N. 9. 35. చిత్తక్షోభము trouble of mind.

క్షోభించుట v. n. To grieve or be sorrowful. దుఃఖించుట. N. 8. 181.

క్షోద్రము * n. s. Honey; water. తేనె, జలము. See లలితార్చనశుద్ధతి page 230 line 6.

క్షోమము * n. s. Linen, cloth. Woven silk. A room on the top of a house. వార్లము, చెట్టుగారలతోచేసినవశ్రీము, దుకూలము, వెలిపట్టువశ్రీము, కోటవాకిటిమొదియిల్లు. H. 3. 85. Vasu. 3. 224.

క్షోరము * n. s. Shaving. కుండనము, వశనము.

క్షోరకుడు * n. s. A shaver. కుంగలవాడు.

క్ష్య * n. s. The earth. భూమి.

క్ష్యజము * n. s. A tree. వృక్షము.

క్ష్యధరము * n. s. A mountain. శర్వతము.

క్ష్యశతి * n. s. A king. రాజు.

క్ష్యభృత్తు * n. s. A king, a prince. A mountain. రాజు, శర్వతమున్ను.

క్ష్యవరుడు * n. s. A king. రాజు. G. 5. 60.

క్ష్యసురుడు * n. s. A bramin. బ్రాహ్మణుడు. UR. 6. 448.

క్ష్యేడ, or క్ష్యేడితము * n. s. The roaring of a lion. A war whoop, a battle cry. సింహనాదము, రణమండలివీరునిసెడబొప్పి. T. 5. 25.

క్ష్యేడము, or క్ష్యేషము * n. s. Venom, poison. విషము. క్ష్యేషహరమైన counteracting poison. In the ఆకాశభైరవకల్పం page 173 line 10. రోగక్ష్యేషహరందివ్యంమహాజ్వరహరంశురం.

క్ష్యేలి * n. s. A serpent. పాము.

క్ష్యేలిభుక్తు * n. s. The serpent-eater, a peacock, that eats serpents. నెమలి.

క్ష్యేలిభుక్తిల * n. s. The emerald. గరుడశుక్లము.

APPENDIX

TO THE

TELUGU-ENGLISH DICTIONARY.

అకరం

అణకు

అంకాలు or చిటిఅంకాలు or, అంకులు n. s. Name of a tree. నందివృక్షము, పాలచెట్టు.
 అంకులు plu. అంకిళ్లు n. s. Nerves of the cheek-bones. దవడనరాలు. OG.
 అంకకాడు, or అంకికాడు n. s. The head man, a chief man, a leader. శ్రుధానుడు. ABA. కుఱ్యుడు.
 అంకనాలమిందె, or అంకనాలమిందె n. s. A kind of vase. అంకనాలమిందె, అనగా అధిపేక్షజలము తెచ్చేమిందె అని తోచినది. Palnati, page 223. అతివేగశబ్దము అంకనాలమిందె అనుకొని తుల్యురహారు మందిరము వెళ్లి.
 అంజివోయాలు n. s. plu. A childish game with shells. ఆటవేదము.
 అంబు n. s. The festival of a deity. ఉత్సవవిశేషము. ABA. 1. 186. ఉత్సవము తద్విశేషము లాక్ష్యు లేవతంతుసాకనయంబు తారకాలు తనవలయు.
 అంబి తారి గాడు n. s. Name of a bird. శుశీవిశేషము. H. 3. 13.
 అంబి పేకి n. s. The fish called electric torpedo. మత్స్యవిశేషము. See తెంకి.
 అంబలము n. s. అనగా కలకలధ్వని. ABA. 1. 144.
 అంబలి n. s. కావేరము. ABA. 2. 472. పాలుపిండి కలిపిన పిండివంట వేదము. See కావేరము. SC: అంబలి తోరి గాడు, or తోరి గాడు n. s. The thick billed and red bellied species of lark. Jerdon, No. 188. శుశీవిశేషము.
 అంబాళము, or అంబాళవృక్షము n. s. The hog-plum (Spondias mangifera :) the fruit resembling the mango. అనగా ఆహారకము. ABA. 2. 69. పీతనకము.
 అంశుద్ద n. s. Polishing cloth; used by carpenters. కొయ్యకు మెరుగు చేయుట తో మెరుద్ద, దీన్ని అరవము లో తుట్టి లై అంటారు.
 అకరీకుడు * n. s. A collector of customs. స్టుంకరి.

అకురులు, అనగా కేశరములు. OG.
 అగ్గలమ్మ, అనగా ఆతిథ్యము. ABA. 1. 71.
 అగ్నిబండి n. s. అనగా హరితిక. KB. కుంకుటి.
 అగ్నిగుండల వేరు n. s. A necklace composed of pearls and gold. చాటుకారము. D.
 అగ్నినము n. s. Molasses, treacle, raw sugar. గుడము, బెల్లము. KB.
 అగ్ని n. s. Treacle. గుడము. KB.
 అగ్నికుప్ప n. s. A rich man, a man of property. ఆస్తిగాడు, కలవాడు. ABA. 3. 4.
 అటుకు n. s. అనగా యింటి సరవి. D.
 అటువారి n. s. A vile caste. దుష్టవారి. OG.
 అట్టెట్టెలు n. s. అనగా పారలు, దొంతరలు. OG.
 అట్టెడ n. s. A part of a fort. కోటలో సౌకభాగము. Pal. 461. అట్టెట్టె వారలట్టెలవారకోట కొమ్మలకును జేరున్నవార.
 అట్టుము plu. అట్టులు n. s. A tower. మరుజు.
 అట్టులు n. s. వంశుళ్లు, అనగా వానవెలిసిన తరువారచూరనబడిన సీళ్లు. ABA. 1. 82.
 అడరున adv. అనగా సొండుకట్టున. OG.
 అడవి నెలవరి n. s. A hermit. వానశ్రుశుడు. ABA.
 అడిగంటు n. s. A wicked or bad person. కుజనుడు, శులున, దుర్లనుడు. ABA.
 అడిగర్ర n. s. A sandal or wooden shoe. పానకోడు, పాడుక. L. 18. 57. హరగణముల కెల్లనడిగర్రననిన.
 అడిగొట్టు, అడిగంటు, అనగా ధూర్తుడు. KB.
 అడిగంటు n. s. ధూర్తుడు. KB.
 అడివతంశము, అనగా చల్లకొమ్ము. OG.
 అడుతు n. s. అనగా శుభపాదరంగము. ABA.
 అడ్డాయుధము n. s. A weapon. అశ్రువిశేషము. BD. 5. 1445. హరమహాశ్వంబనునా డాయుధమున.
 అడ్డి n. s. అమానత్తు, ద్రవద్రవ్యలేశము. D.
 అణకుడు n. s. A wretch or scoundrel. నికృష్టుడు. D.

అణజరులు, అణజరులు n. s. అనగా దేగలమట్టేర
ట. OG.

అర్రడి, అనగా బడబాముతువు. ABA. 2. 368. ఆ
డుగుర్రపుముట్టర క్కము.

అత్తు, అనగా సానికళ్ళు వస్త్రము. ABA.

అడనైనవాడు n. s. He who is hungry. యుధికు
డు. ABA. 3. 9.

అడబగుడిసె n. s. A temporary hut or shed. తల్లా
లానికి వేసుకొన్నకుటీరము.

అడరులు n. s. plu. Sparkles, స్ఫులింకములు. ABA.
2. 456. KB. మణుగురులు.

అదిశకుండుటి n. s. అంగారధాని, అనగా కుండు
ను. ABA.

అనుసు n. s. తొడుపు, అనగా ఆందోళి కాదిదండా
క్షుంధము. ABA. దీన్ని అరడా అనిన్ని అంటారు.

అన్నుళ్ళ n. s. An eunuch. పండుడు, నపుంశకుడు.

అడవరకము * n. s. The inner chamber, the pri-
vate apartment. అంత్యకానము, గర్భాగారము.

అడుశడి n. s. Slander, infamy, reproach, cen-
sure, blame. నిండ. KB.

అచ్చులము adv. Speedily, quickly, with great
haste. యుతితి, విరాన, క్షుక్కున.

అచ్చుశము adv. Always. శరతంబు, నిచ్చలు. ABA.
ఎల్లప్పుడు.

అబక n. s. అనగా అగ్ని, కాష్టకు ధ్వాలము, కొయ్య
గుడ్డలి. ABA. 1. 208. మహాతండు. ABA. 2. 460.

అబద్ధ n. s. A lie. అన్యతము. KD.

అమ్మిక n. s. An epithet of Parvati. పారవతీదేవి.
ABA. 1. 44. చండియమ్మిక దుర్గ.

అమ్ములు n. s. అనగా వెన్నునకనువడుచున్ననలుకుతు
ములు. KB.

అరకట, అనగా దుక్కి, రొండిన్ని. OG.

అరడు n. s. మెడనుకట్టుకొనే పూస. D.

అరపొరడు n. s. పొట్టివాడు, పొట్టిదిన్ని. D.

అరమర, అనగా కటతులు. D.

అరయ n. s. గోళము. ABA.

అరి n. s. వ్రేలు. ABA. బాళి. OG.

అరికట్టు n. s. అనగా భుజము గుండబంధ్యమువలె
మెలిపెట్టియున్న దుప్పటికట్ట గాకట్టినటువంటికట్టు.

ABA. యావలావలసనిది. OG.

అరితి or అలితి n. s. బాళి. OG.

అరిపె n. s. ఆఖుభేదము. KB.

అరుణాతి, చెడునాతి. ABA.

అర్రము n. s. కంటకాచిభారము. ABA.

అర్రము, or అర్రెము n. s. Indigestion. అజీర్తి.
OG.

అర్రుతియెడసి n. s. చెడరటికణితి. OG.

అర్రెము n. s. అజీర్తి. ABA.

అర్చము n. s. హర్షము. ABA.

అలచన n. s. తిరస్కారము. ABA. నిర్లభము. KB.

అలదరి n. s. వశ్రము. ABA.

అలము n. s. శీఘ్రము. ABA.

అలయుట v. n. శుక్రములు. KB.

అలవరి n. s. వశ్రము. ABA. అలంకము.

అలవల n. s. శీఘ్రము. ABA.

అలలుగా adv. చులకనగా. OG.

అలికితి n. s. శబ్దము. ABA. నాడు.

అలితి or అలితి n. s. బాళి. OG.

అలుకుడు n. s. శబ్దము. ABA. నాడు.

అలుచన n. s. నిర్లభము. KB.

అనక n. s. మహాతండు. ABA. కొయ్యతెడ్డు.

అవశడి n. s. అపవాదము. ABA.

అవారము n. s. తువలిది. D.

అలుకాపు n. s. అద్దెకాపు. ABA.

అలుజు n. s. తుంకము. ABA.

అవ్వన n. s. ఆస్త్రీ. D.

అకాకర n. s. A species of Momordica Dioi-
ca. కార్డోటకీ, అనగా అడవికాకర. ABD. 2.
124.

అకుబిలుక n. s. A green parrot. హరితకుకము.
Local. VI. 386.

అకుటిల్లు n. s. An arbour of leaves. శుర్లగోపము.
ABA.

అకుటికలు n. s. A certain game. పిల్లకాయలు
అడుకొనే పుక అట. H. 3. 190.

అకురాలపుండ్లు n. s. The setting on of leaves:
i. e. the hollows in which the stalks rise. అకు
రాలపు కొమ్మలగుంఠలు. OG. రాలిన అకులతోడి
మెలుపుండినచోటికల్లాలు.

అగడవలు n. s. A range of clouds. మొలుదొం
తి. ABA. ముప్పుశున్నపుదొంతరవంకరలు. OG.

అగుట v. a. To stop, hinder, prevent; protect, preserve, set aside. అడ్డగించుట, ఆచుట, వారించుట, నిలుపుట, కాపాడుట, కాపాడిపెట్టుట, ఎత్తిపెట్టుట. భువనలకు అగ్రసభామి land set aside for pasture. ఆగ్ర (Negative rel. pl|| of అగుట v. a.) Not to be hindered. అడ్డగించబడని. N. 9. 341. ఎడరైనతావుననెదురైననన్నాచోనికవారెరతేనెలాను. టీ|| నన్ను అడ్డగించుకొని. P. 4. 69. భీతివ్రవాహుతిధృతిసేతువుచేనాని. N. 9. 262. కొంకునరెత్తులాగుచుచూచుచూపులు. P. 4. 133. కంకేటికాంక్షకాలాగకరి. P. 1. 487. ఏమైవోనేనెరుగనిచటనాగితిపడముక. టీ|| యాశ్లలమందుచరణమునునిలిపితిని. M. VII. 3. 119. చననికయాగువాడనె. T. E. Vol. 109. page 410. తల్లితండ్రులుతెనిబాలులఆగ్రపుదిక్కు. Sar D. 556. అరిగులకైదాచియాగ్రసాలు. Swa. 3. 95. ఘర్షసామివ్యశంకలితదాహాన్నూర్తినాగువోయానిదనల్లమధువు. Anir. 2. 149. కన్నులరెత్తులాగనివికాశివుచూపును.

అచుట v. a. To stop, hinder, prevent, protect, preserve, set aside. మల్లించుట, నిలుపుట, కాపాడుట, అరికట్టుట. OG. See అగుట. రాత్రి ఖ్లుయిక్తదమంబలు అచుకొనియుండేవారు they used to keep cattle here at nights.

అఛేదము, or అఛేదనము * n. s. Excision, cutting, cutting off. కోయడము. Usually objection, prevention. అటంకము. ఇదిఅఛేదనభుక్తిగాని అనాఛేదనభుక్తి కాదు this holding or enjoyment is not free from objection.

అజవంజవము * n. s. A family. శంసారము. SC. Chenna. 4. 132. అజవంజవప్రమాతీతమార్గదై being freed from earthly ties.

అటడు, అనగాచాలడు. OG.

అటరి n. s. An actress. అటకలై, నర్తకి. ABA.

అటుట v. n. To suffice. ఈశిన్నుటిగుడ్డచలితిఅటడు this thin vest will not keep out the cold.

అట్లడు n. s. ఖలుడు. ABA.

అడి, or అడేలు n. s. A sort of bird commonly the Ali or sarali (Turdus ginginianus.) OG. శరారిఅనేటి.

అడించుట (add,) ఆవేళకువారిసొమ్లో అట్లాఅడించినది these words slipped out of his mouth.

అడికోల్, or అడికోలు plu. అడికోళ్లు n. s. Scandal. దూషించడము, దోషముచెప్పడము, భున్ను, చేతిక, కోరు, భాగభేయము. ABA. P. 2. 38. కింకరశంకులంబునె, మృదికినశివ్యమవుటబయమానుటపిచ్చుటనాడికోల్ మహీభవవిఃఖానియొంటికిడిపాటులసెందున్నపాలిచ్చాము:ల్. H. 5. 304. కులమెంచరాడికోళ్లకులకరు.

అడతోడు n. s. A sister. శంహూదరి. Swa. 4. 125.

అడుది n. s. A woman. స్త్రీ.

అడె n. s. ఘట్టితకుటైకదేవము, అనగాకడిరములోటైకభాగము. ABA.

అడెను, అనగాకాడెను, అడెననుట. OG. కాడెనుఅంటేనాటెననిఅర్థము.

అడెలు n. s. A range of clouds. మొలులదొంతి. ABA. See అగడతలు.

అడెలు n. s. A range of clouds. మొలులదొంతి. ABA.

అడేలు n. s. A sort of bird; the Ali or Sarali (Turdus ginginianus) శరారిఅనేటి.

అణం, or అణంలేకి plu. అణంలేకులు n. s. A girlish fop. (అణంఅనగాస్త్రీభాషి. ABA) అంతాఅడుదారితిగావుండేమొగవాడు.

అణంకులు n. s. Women. స్త్రీలు, అడువాండ్లు.

అణము n. s. అనగాదేవావ్యయము. ABA.

అణిమెరిగి, అనగాత్రాణమెరిగి. OG.

అఠల n. s. పారము, అడ్డరి, అగట్టు. ABA.

అఠురుడు * n. s. A patient, a sick person. రోగి, వ్యాధిగలవాడు. URT. 5. 32.

అడమరవి adv. Casually. సొరువారి, ఏమరి. R. 7. 46. అనియాడమరవిటిలుకక.

అనవాలు n. s. కాగినపాలు. KB. ఇగరకావినపాలు. ABA.

అనాడుల్లి, అనగాతదారభ్యము. KB.

అనుకొనుట (here read) అడవినిఅనుకొనియున్నచేనులు.

అనుగంబు, or అనుగు n. s. A long gourd (cucurbita lagenaris.) కుంబీళలము. Kark. అనుగుచెట్టు.

అనుగము n. s. The long gourd. కుంబీళలము. Kark.

అన్యము * n. s. He who is afflicted or distressed. అశుభనుచెందినవాడు. అన్యమునానము * Refreshment, సేద.

అ బ n. s. The pupil of the eye. తారకము, కను గుడ్డుపాతీ.
 అ భీలత * n. s. Terror, horror, fear. భయము.
 అ-వము * adj. Raw, undressed, unripe. కుప్పి, కండబడని, పండని. అనుశ్రాద్ధము A funeral rite celebrated by giving unboiled rice &c. to bramius.
 అనుని n. s. OG. says వశంతుడు. Kark says కు దము and adds అనునికుంట, ఒప్పిస్తేయించుతు ని. అనునిచెలి, అనగానున్నుడు.
 అమిక, or హమిక n. s. (from అహమహమిక boasting, egotism) Presumption. అహంకారము, గర్వము.
 అముకవిసి, అనగామదాళించి. OG.
 అముకొనుట v. a. పోషించుట. OG.
 అమెత n. s. A feast. పండుగ OG. ఉత్సవము. Kark.
 అయగాడు n. s. A bailiff, or some village officer. plu. అయ గాండ్లు, అనగా పూరిపుర్యోగ శులు.
 అయతి n. s. The space of four months. కండాయ ము, కారు, జ్యేష్ఠాదిమాసనతుష్టయము. ABA.
 అయల్లకము * n. s. Loving regret, కామచింత, కామాకురము. A verse in the Hanuman-nātakam runs thus సీతాయల్లకభల్లభగ్నహృదయఃస్వస్థోనలంకేశ్వరః. N. 9. 383. వెన్నెలబయల్లవల్ల భాయల్లకభరంబున. టీ|| కామచింతాతిశయము చేత.
 అయాశము * n. s. (add,) Uneasiness.
 అయితము n. s. Preparation. శున్నాహము. ABA. M. V. 4. 280.
 అయదము n. s. హేతి, అనగాభుద్ధము. Kark.
 అయవారము n. s. భిక్ష. ABA. తిరిపెము.
 అయుద్దాయము * n. s. Period of life. ఆయుస్సు.
 ఆర adv. ఒప్పార. OG.
 ఆరంబము n. s. (not భ) Cultivation, tillage. సాగుబడి. కాదారంబము dry cultivation. నీరారంబము wet cultivation.
 ఆరగంత n. s. Eating, an offering to the deity, భక్తి. ABA.
 ఆరయుట v. a. (add,) విచారించుట. OG.
 ఆరవేయుట v. a. To dry, to make dry, by exposure to the heat of the sun.
 ఆరాటము n. s. (add,) Heating. శరితాశము. OG.

అరి n. s. ఆరుక. ABA.
 అరితీరినవాడు n. s. He who is well versed, or thoroughly practised. కనుబద్ధవాడు.
 అరిళుచ్చెన n. s. A tree (Cristea tomentosa.) ధాతకీకుసుము. ABA.
 అరివేరము n. s. (add,) కలహమునకువ్వరబడితిరుగుట. OG.
 ఆరుగలు n. s. plu. A kind of grain. (Paspalum frumentaceum.) కోద్రవములు. ABA.
 ఆరుట v. n. To die, expire. మృతుడౌట. Kark.
 ఆరుదొండతీగ n. s. (add,) ఆర్తగళము. ABA.
 ఆరువేలములు n. s. plu. కట్టలీ. ABA. ఆరువలలు, ముక్కలుకేరు.
 ఆరువాళ్లు n. s. To have it dried a little; this is used regarding half boiled paddy. ఉడికినది కొద్దియెందుట. OG.
 ఆరువేలవారు n. s. A certain tribe of bramius. ని నాగులలో భేదము.
 ఆరుస n. s. కట్టుళ్లు. ABA. ఆరుకుంచములు.
 ఆరె n. s. (add,) తోత్రము, కుళ్లుటాంఘ్రిజన్యకంఠకవేశేషము, మహారాష్ట్రుడు. ABA.
 ఆరెకుడు n. s. A village watchman. ఆరకుకుడు. ABA. తలవరి. OG. A. 1. 1. 18.
 ఆరెకోల n. s. A goad used for guiding an elephant. తోత్రము. ABA. ఏనుగును వెదిరించే యాటె.
 ఆరెభావ n. s. మహారాష్ట్ర భావ.
 ఆరెలు n. s. అనగాకోడికాలనుండితన్నె మొసబాట్టెలు. OG.
 ఆరోగణ మొసర్పుట, or ఆరోగణ మొసర్పుట v. a. To eat. భోజనము చేసుట. Kark.
 ఆరోహము * n. s. Length, ascent. Rising. Creeping up. The buttocks. డైర్జ్యము, కరస్త్రేయొక్క శ్రోణియు, అవరోహము, ఆరోహణము, శుశుచ్ఛయము, నితంబము.
 ఆర్జించుట (add,) To incur. పాతముఆర్జించిరి they incurred guilt.
 ఆర్తి n. s. Oblation or wave offering, an offering of lights. See హారతి or ఆరతి.
 ఆర్దుడు n. s. for affection read affliction.
 ఆర్పు n. s. (add,) సింహనాదము. ABA. అట్టహాశము. Kark. Digitized by Google

ఆర్పాటము * n. s. Roar, cry, sound, noise, note. కూతలు, నడవిడలు.

ఆర్షము * adj. Relating or belonging to or derived from a Rishi. ముషిశంబంధమైన. ఆర్షవివాహము * n. s. One of the forms of marriage; the father of the bride receiving one or two pair of kine from the bridegroom. వివాహవిశేషము. ఇందులో వనపద్దరెండాలవులు తీసుకొని వాటితో కూడా కన్యాదానము చేయడము.

ఆశతి, అన గా ఆల త్తి. ABA. 1. 148.

ఆలము n. s. War, battle; discussion; disregard. యుద్ధము, అలక్ష్యము. D. T. 5. 59. ఆలమ్మునలు ర చెనదిమహావేగమునకా. T. 2. 25. కేతత్తిసుర దంతినాలంబునకువిల్చు. Siva. 6. 72. అనికులుకు నమ్మ రాళ్లలో అనయనకులుకులాలంబు చేసి చక్రవాకి యిట్లనియె. టీ|| ఆలంబు చేసి, అలక్ష్యము చేసి.

ఆలవాలము * n. s. A basin for water round the trunk of a tree. పాదు, మాధుర్యాలవాలము the sea of sweets.

ఆళి * (the star is left out.)

ఆలుడు n. s. శీలము. ABA. ఆచారము, స్వభావము, శిష్యుత్తిని.

ఆవ n. s. Mustard. ఆనురి. ABA. ఆవలు.

ఆవంత adj. (add,) తిరగిదిమాత్రము, అవ్యయాభావమునికొందరు. ABA. రవంతలని అర్థము. N. 2. 145. చింత సేయంగవలవదావంతమైన.

ఆవతించుట v. a. To serve up a meal. వడ్డించుట. P. 4. 53. అభిలేబ్బితభక్త్యములావతింజు. Vasu. 3. 152. ధవళాంబుజభాజనరాజినావతించినకుసుమాన్నరాశి.

ఆవటిలంగ, అన గా కలంగ. OG.

ఆవటిల్లుట, అన గా కలుగుట. ABA.

ఆవటిల్లె, or ఆవతించె, అన గా ఆవహించెననుట. D.

ఆవడి n. s. ఉపద్రవము. ABA.

ఆవరింత n. s. Usually ఆవలింత Yawning. జృంభణము. ABA.

ఆవర్తనము * n. s. Repeating, doing again: but in Telugu it is the phrase for marrying a second wife.

ఆవళి, అన గా రాయడి. OG.

ఆవలి మొన్న adv. Four days ago. ఆవలియెల్లుండి four days hence.

ఆవిరి n. s. (add.) ఉప్పువయకాక. OG.

ఆపురాకులు n. s. The leaves of a tree. 2కప్పక్షు విశేషముయొక్క శర్ణములు. Siva. 4. 92. కమ్మతావులుగల ఆపురాకులుతరవి.

ఆపురుగడ్డి n. s. A fragrant grass. (Andropogon muricatum) వీరణము. See ఔరు.

ఆవేదించుట * v. a. To make known. తెలియచేసుట. A. 3. 68.

ఆవేదితము * adj. Made known, communicated, represented. తెలియచేయబడ్డ.

ఆశి n. s. Love, attachment, desire, wish, hope: any one point of the compass. దిక్కులు, కాంక్ష. ABA. One verse says ఆశికుమేరలే దుకనకాద్రిశిమానధనంబుగూర్చినకా కాసునువెంటరాదుకనికానకచేసిన పుణ్యపాపములవీశిరపింపు. ఆసాశిలు, నిండాలిశ. S. 3. 351. భ్రమనియాసాశిలరశివాదములానర్చి.

ఆసాదులు n. s. plu. మాలవాండ్లు. OG.

ఆసు n. s. రంతావజ్జనము. ABA.

ఆసుబాశినట్టు adv. చదుగుదారముతిప్పినట్టు. OG.

ఆసె n. s. Cutaneous and herpetic eruptions. ద్రురోగము. ABA. తెల్లంతాదద్దులుగావుండే రోగము.

ఆశ్ర Error for ఆశ్శ * n. s. Studiousness. faith, confidence, trust, respect, regard. శ్రద్ధ.

ఆస్తిక్యము * n. s. Belief in Providence and a future world. ఈశ్వరవాదిత్వము, ఈశ్వరుడుకద్దనడము.

ఆస్వాదనము * n. s. Feasting, eating, enjoying. తినడము, అనుభవించడము.

ఆస్వాదించుట * v. a. To taste, eat. తినుట, అనుభవించుట.

ఇంగుళికము, or ఇంగుళికము n. s. Vermillion. A kind of monkey. హింసుళి, మర్కటవిశేషమున్ను. ABA.

ఇంగుడి * n. s. The tree Terminalia Calappa. తాపశతరువు, గారచెట్టు. The kernel of its nuts is ground into flour and used as food by hermits.

ఇందిమంచి n. s. Petty bribes. నెఱికిరవిగాతినేటందుకుయేనైనా. S. 3. 260. తనకుననుకూలముగు సుకృదాసితోడమా లిమియెనర్చికొనియించినంబిబెట్టి.

ఇంతుకంఠ, ఈపడర్థకము. ABA. రవంఠ.
 ఇంతుబిల్లుకు n. s. for blow, read bow.
 ఇంత adj. A little. రవంఠ, కాస్త. P. 3. 24. ఇంత
 తడవు for a short time. ఇంతకాక slightly
 warm. కోష్ఠము. Kark.
 ఇందున్ను n. s. Rock-salt, an artificial salt used
 in medicines and brought from the Indus in
 Saindh. సైంధవలవణము. ABA.
 ఇంద్రశ్రుశ్రురము * n. s. The name of the toyn
 now called Delhi. దిల్లీఅనేపట్టణము.
 ఇంద్రశిల * n. s. A sapphire. ఇంద్రశిలము. Vasu.
 4. 129.
 ఇగము n. s. శీతము, శీతగుణముకలదిన్ని. ABA.
 ఇగిరిక n. s. మావిష్యము, అనగావిష్యమునుకడక
 అత్రైశరుగాపెట్టుకొన్నది. See. మావిష్యు.
 ఇగురుట v. n. To waste or diminish, by boiling,
 as water. అన్నముయిగర పెట్టుట to boil rice dry
 so as to produce no gruel; if gruel is pro-
 duced by adding much water, that operation
 is called వార్పడము.
 ఇచ్చనుండువాడు n. s. A self-willed man: head-
 strong; he who is independent or uncontroll-
 ed. నిరవగ్రహుడు. ABA.
 ఇట్టము n. s. నిలకడ or నిల్కడ. OG.
 ఇట్టలము adj. Vast, huge, great, abundant.
 గొప్ప. D. మహాత్మైన, బ్రహ్మాండమైన, విస్తార
 మైన. ఇట్టలముగ adv. Vastly, hugely, greatly,
 abundantly. గొప్పగా, మహాత్ముగా, బ్రహ్మాండము
 గా, విస్తారముగా. M. III. 5. 241. అట్టిదియాల
 శ్రుట్టుననురాధితు నిపుణకత్ర్యభుండవైయిట్టలమైన
 తేజమువహించిసుఖంబుననుండు. M. 9. 165. కల
 వారెల్లనుదెగి నీతలనిలిచెంగార్యమధితు తగదొడబ
 డయిట్టలమగునాత్మవిసాశము, గలుగుట యదివిశ్రు
 లపాతకంబంద్యుభుధు. BD. 5. 1320. ఇట్టలంబు
 గళాశుమచియ్యవారు. BRY. 2. 1062. తలకుచు
 నాండ్రువిడ్డలునుతద్దయునేద్వగ నిండ్లుజొచ్చియిట్ట
 లముగదైశ్యవీరులుగణంగివడినైదలంకనీడ్చి. Swa.
 4. 70. కుక్క ప్రేతులుదంప్తంబుట్టుకొనిరాంపిగల
 తుగనిట్టలముగదగిలిస్తటి యెర్రలుపూరె. BD. 1.
 131. శ్రుట్టైనయొనిశుంభూతుడైయతనికొట్టలంబుగ
 నందికేళ్వరుడనగబుట్టుంక. BD. 2. 1206. శంభు
 డిట్టలంబుగదనహృదయంబుదెరవ. BD. 2. 1316.

ఎల్లవస్తువులు, దట్టుండుబగవనదండనాయకుని, కిట్ట
 లంబుగగట్టినిచ్చెనంట్రితి.
 ఇట్టిదె, అనగా, ఏతాద్యశపె. Kark.
 ఇతము n. s. for హితము. Kark.
 ఇత్తిగ adj. Six (at dice.) ఓట్టము. Kark.
 ఇనుక n. s. తుపయుక్త అల్పధాన్యములు, అనగా
 మూస, ఉనుకనుకలుగావుండేటిది. ABA.
 ఇనుమద్దిచెక్క n. s. The saul tree (Shorea robusta)
 సాలము. ABA. శీర్లము, ఏనుచెట్టు?
 ఇశ్యపూరాజనాలు n. s. for "fragment"—read
 "fragrant." A kind of grain. ధాన్యవిశేషము.
 H. 4. 154.
 ఇశ్యపూలు n. s. A kind of rice. Kark. ధాన్యవిశే
 షము.
 ఇశ్యైడ n. s. A tree. ఒకచెట్టు. H. 4. 18.
 ఇయ్యకోలు n. s. Consent. శక్తుతి. ABA. G. 10.
 143. అనికదరుటియ్యోలుగ, జనిశులుండాను.
 ఇరలెండుట v. n. Line 3. dele ఇరళి.
 ఇరళి, or ఇరుళి n. s. A measure of grain, being
 half a తూము an Indian bushel. రెండుకుంచ
 ములు, అనగాతూములోశగము.
 ఇరియంబట్టుట v. a. To seize, to lay hold fast.
 గట్టిగాపట్టుకొనుట Swa. 4. 163. అతండాక్తత
 రువుగరయగళినియంబట్టివెల్లించవల్లాడునాలో
 న. టీ|| ఇరకబట్టుకొని. P. 1. 565. తరలకనేతత్తా
 స్థాంతరమిరియంబట్టనిశీతకంప్తి||లక.
 ఇరియగా adv. చెదిరేటట్టుగా. OG.
 ఇరియుట v. n. To be broken, to be smashed. ఇ
 న్నాభిన్నముచేసుట, నుగ్గునుసులుచేసుట. (ఇరియగ
 అనగాచెదిరేటట్టుగా OG.) P. 1. 729. వడిసెడి
 నిశట్టుకొని కూయిడనుక్కరమెత్తియెమ్ములిరియగళి
 లతోనడవి. టీ|| విరుగగా.
 ఇరికింత n. s. నగవు. OG.
 ఇరిసియెరుగకుండ for ఇరుశించెరుగకుండ adv. Se-
 cretly, without letting it be known. రెండో
 వారికితెలియకుండా. P. 1. 740. ఇతరులెరుగ
 నేలయింటికి గొనిపోవనేలనేల నిరిసియెరుగకుండ
 కుండబాతియింతకుండనేచనుటాత్పు తగసెనర్పు
 మనినధర్మబుద్ధి. టీ|| ఎకరుయెరుగకుండ.
 ఇరు n. s. శక్తియలు. OG.
 ఇరువేద n. s. A poor man. చాలావేద. OG.
 ఇర్రలు, or ఇర్రెలు n. s. వార్పములు. OG.

ఇరి n. s. (add.) వృక్షము. ABA. మొగలేడి, కృష్ణవృక్షము. Kark.

ఇరింక (Perhaps for ఇరిటింక) A stag. మొగలేడి. ఇరింక చూపులు wild glances like those of the antelope. Mand. 3. 248. ఈమీంజు గానే ర్పెని ర్రింక చూపుల మోవిగూర్చు నేర్పె మొలకనవు.

ఇరింకులు n. s. (Read thus) 'Fasts, abstinences.' ఉన్నులు. OG. A. 4. 68. గృహదైవతంబు లిరింకులింక. టీ|| ఇకనుయిటిదేవతార్చనకుకు స్తులేను.

ఇలకరింతుట v. n. for 'his'—read 'is' jammed. ఇలదాల్పు n. s. A hill. ఉర్వతము. Kark. (Pedantic phrase for భూధరము.)

ఇలువరము, or ఇలువారము n. s. A portable hut or cottage. ఆనేయముయినకుటీరము. ABA. ఎక్కడి కంటే అక్కడికి తీసుకొనిపోదాననుడినా.

ఇల్లిడె, or ఇల్ విడ n. s. A maid-servant. దాసి. Kark.

ఇల్లంట్రకము n. s. ఆర్తవారియింట్లో అల్లుడువుండేది. ఇల్లటము which see. ABA.

ఇల్లము n. s. ద్విశబలము. ABA. రెండుశబలాలు.

ఇల్లి n. s. Fasting. ఉపవాసము. ABA.

ఇల్లి, అనగా నున్నది. OG.

ఇల్లింకులు, నడకలు. OG.

ఇల్లుట v. n. శుభసిపోవుట. OG.

ఇనక n. s. Coldness. శీతగుణము. ABA.

ఇనతాళింతుట v. n. To be chill, be cool. చల్ల గావుండుట, శీతలముగావుండుట. KP. 6. 284. కడు నివతాళింతుక శ్రుంపుటనటులయిరవులపుత్తుజపురముబన్ని. N. 7. 198. ఇనతాళింతునుగంధగంధవహమెంతే. టీ|| చల్లగావిసిరెను.

ఇనతాళింపు n. s. Coldness, chillness, that which is cold or chill. శీతము, శీతగుణముకలదిన్ని. ABA.

ఇనము n. s. Coldness, frost. హిమము. Kark. శీతగుణము, శీతగుణముకలిగినదిన్ని. ABA.

ఇవిరె Past tense of ఇగురుట. Wasted away as water by boiling. నిజలమయ్యె. Kark.

ఇవ్వల n. s. This side. పారము. ABA. ఇద్దరి, ఈగట్టు.

ఇనుకరూసు n. s. A tree (Tapia cratoeva or capparid trifoliata) వరుణవృక్షము. ABA. ఉలిమిడిచెట్టు.

ఇనుము, or ఇనులు n. s. Sand. సకత, ఇనుక. ABA. సైకతము. Kark.

ఇనులు n. s. సైకతము. Kark.

ఈనోలు n. s. శున్నుతి. ABA.

ఈగ, or ఈగా (for ఇవ్వంగా) The Root in A of ఇచ్చుట to give. Also the Root in A of ఈగుట. Kark says ఒకడు, లోగ, నుషిక.

ఈగ n. s. Giving. త్యాగము. Kark.

ఈగుట v. a. and v. n. To enter, get rid of, give.

చొచ్చుట, దూరుట (పోగొట్టుట) ఇచ్చుట. P. 3.

287. అస్తాంచలకుంజకోటరమునందినుడిగినటక్కు

పెట్టియాముంచినచీకటిక. టీ|| యాన, దాన. P.

3. 105. నశిగూటిమీటారులమట్టినిల్లక ప్పెక్కిననుమ్ము

వైలగువలీగడిశల్ వెలుగొంకె. A. 5. 122. వరు

వంపువిరిగొండులరసిచాలలు త్రోవపెట్టియారము

వీగుపిండుదగిలి. ఈరమువీగు, అనగా పొడలుదూ

రే. Vasu. 2. 91. నిరతిగానాభిసురంగమిగియు.

A. 4. 341. ఋణశ్రయంబునిగి. టీ|| లేకుండాచే

సుకొని. A. 4. 334. అఘమేయవధిగనిగువారము.

టీ|| పోగొట్టుకోగలవారము. A. 6. 65. ఏతర్కృ

కాపుట్టున్నిగద. టీ|| పోగొట్టుకొనేను. Parij.

2. 90. జననిదాశ్యంబునిగినకుల శ్రేష్ఠుండు. M.

XIII. 2. 270. బోయలుచేసినయశురాధంబునేమి

భంగినిగువాదననివిన్నవించిన. M. III. 5. 308. శ

రవ్వదోషములనిగిభజింతురు. Naish. 4. 11. శ్రుణు

తమాళిమణి శ్రుభానికాయంబుతో పానియమునన

ర్ల్యపాద్యమిగి. A. 4. 304. అడిగినశిరవముతాన

నిగి. టీ|| ఇల్లి.

ఈగ n. s. A fly. నుషిక.

ఈచుకొనినది n. s. A cow miscarrying from acci-

dent. అవతోక. ABA. చూలుకరిగిపోయినఅవు.

ఈడ adv. Here. ఇక్కడ.

ఈడ n. s. An orange. విరావరము, అత్రార్థము.

ABA. నాగరంగము, నారంజిచెట్టు.

ఈడిక n. s. తృణద్యానయనసాధనవిశేషము, కంట

కాదిభారము. ABA.

ఈడు n. s. Things obtained by barter. ఆశుమి

త్వకము. ABA. అనగాకుడువత్తుంచుమెరువుతెచ్చు

కొన్నవస్తువు. ABA. కొన్నినగలుయాడుపెట్టియా

రుకలు తీసుకొన్నాడు He pawned some jew-

els and borrowed this sum of money.

శురుచుట v. a. (add.) అందులోన న్నెంచుకూర్చి వేళినావు why did you drag my name into the affair? దేవుణ్ణెంచుచుకూర్చి వేస్తున్నావు why do you introduce God's name? వాసయ్యాడ్చుకొనియున్నది the rain held off. వెలసిండా యాడ్చుకొనియున్నదిగనకమనముయిచ్చుడు కొనరాదు as the price is now high, we must not buy.

శురుబోక n. s. ఆహపూస్తుభత. ABA.

శురుట v. n. (add.) నెరవేరుట. OG.

శురు n. s. (add.) శులిలశుంప్లావనము. ABA. లోతు. Kark.

శురు n. s. The date tree. శురుచెట్టు. ABA.

శురు, or శురు n. s. చలిగాలి, శురుచెట్టున్ను.

శురురగాలి n. s. A sharp breeze. చలిగాలి. ABA.

శురుదాటె n. s. The marshy date tree (Phoenix or Elatea paludosa) హింశాలము. ABA. గరుకతాటిచెట్టు.

శురు n. s. మారుతము. Kark.

శురుచుట v. n. (add.) (Here it is used as v. a.) పూర్వజన్మకర్మముయొక్క నాడు he suffered or underwent the punishment which he had merited in a former birth; he reaped the fruit of his acts.

శురులు n. s. plu. Date trees. శురుచెట్టు.

శురునె n. s. (add.) The stem or centric part of a feather, or of a leaf; the stalk on which the leaflets are set; the fibre in a leaf. శురునాడి. ABA. తమలపాకుయొక్క నెలు the fibres of the Tamala leaf.

శురుతార adj. Disordered, confused. తారుమారైన. M. VII. 3. 57. మరతదుర్మఘణునితోనె తెరతెనెన, యవుదును మైటకోలనంకుశముల, నేరుకోలలదీటుల నీర తారయదలుపులవాహనంబులు చెదరికరచె.

శురుతారలు n. s. plu. Disorders. తారుమారులు ABA. మోచుచున్నలు. D. (ఈగారానిది, తీర్చుకూర్చినదనుట. OG.)

శురుము n. s. (add.) చిరుపొద. OG. నికుంజము. Kark.

శురులు pron. (plu. of శురు.) You, yourselves. మారలు. UH. 2. 89. శురులు ప్రేమమీడునుతనిచ్చు తెరంకడినిక్కమైన.

శురు adj. Two. ఇద్దరు, ద్వయము. Kark.

శురు adj. Slight, gentle. శురుండ the morning sun-shine. బాహుతము. OG.

శురుబారు adv. యథేచ్ఛగా. D.

శురులు n. s. మాంసము. Kark.

శురులుగు n. s. A gentle sound or note, a low voice. ABA. సూక్ష్మకంఠధ్వని, హీనధ్వనిము. OG.

శురుచుట for శురుచేరుట v. n. To be effected or completed. నెరవేరుట. Vencat Arya. page 91. శురుచేరుటకుండు నెంపినకుడైయేకా గ్రభక్త్యుక్తుడై, వారింట్లోనివచ్చి (ప్రాసమువల్ల యాశబ్దము రూఢమవుచున్నది.)

శురుచెన n. s. లీకొవికపిఠాణి. ABA.

శురుచ n. s. Yeening. శురుచము. (శురుచొదిక ప్రశుచము, శురుచె. ABA.)

శురుచుట n. s. Honour, decorum, decency. మానము. Kark. అభిమానము. OG. నైర్యము. D. P. 4. 226. అననీసురుడుశ్యలంబుకూర్చి యిటనాయాలు పుడెడకుండబ్రోవు. టీ|| శురుచు, నైర్యము. P. 4. 532. శురుచువంకడంబుగలదీజనరాలని. టీ|| శురుచు, నిశ్చలబుద్ధి. P. 4. 533. శురుచువంకడంబుగలదీజనుబోంట్లకు. టీ|| శురుచు, బుద్ధినిశ్చలము. A. 5. 74. ఇలుగలనైన వెలదనియాలపుటాండ్రకు దాపిక తెలవైయులుకెడలింబి. టీ|| శురుచుటాండ్రకు, లక్షణవతులయిన పతివ్రతాస్త్రీలకు.

శురుచాడు n. s. A liberal man. దార. ABA.

శురుచె n. s. A fly. ముఠిక. Kark.

శురుచెరీ n. s. Wormwood. నాగదమని, వాచుకగా శురుచెరీచెట్టు అంటారు. SO.

శురుచెరము n. s. అశువాదము. ABA.

శురుచెరబోనిక adv. Without omitting any thing. రవంలైనావిడువకుండా. HK. 2. 185. మరలివచ్చినవిభవీశురుచెరీకపూసగుచ్చిన తెరంకున నెరింక.

శురుచు n. s. (add.) శురుచు. ABA.

ఉంకుండుట v. n. for YD. read RYD.

ఉంకుట v. a. (add.) To leave, let be. శురుండుకడుపులో పుకటినిపుంపడు this medicine leaves nothing in the bowels.

ఉండ్ర, or ఉండ్రెన n. s. A white sort of memosa. కడరము. ABA. సోమవల్లము, శ్వేతఖదిరము, అనగా తెల్లనండ్ర.

ఉండ్రాయి plu. ఉండ్రాయిలు n. s. Balls of rice flour boiled in steam. ఉప్పినపిండినిపుంకుటగా చేసినవి.

ఉంబళము, ఉంబళి or ఉంబళిక adj. Free from taxation. ఇనామైన. ఉంబళగ్రామము, ఉంబళి గ్రామము or ఉంబళికగ్రామము n. s. A village free of rent. తాగిరుగ్రామము.

ఉక్కుడగుట v. n. To be weakened. యోజుడుట. Kark.

ఉక్కుడి, or ఉక్కురి n. s. A hero. శూరుడు, ధీరుడు. Kark.

ఉక్కుళము n. s. A principal or royal road. ఉక్కుని పురము. ABA. తట్టాశివూపరాజమార్గము.

ఉక్కుశ, or ఉక్కుశి n. s. Asthma : gasping for breath: the yati rhyme proves that it is ఉక్కుశి for it rhymes to క్రక్కుశ. కాశము. ABA. ఉబ్బుశము, ఎకపూరి. P. 4. 372. ఇంటికడనుం డిలకుంబరువెత్తివచ్చునుక్కుశనుసురంటిబొమ్మను చుక్కుననబోలకబొంకెనయ్యెడక.

ఉక్కుశము n. s. Asthma. ఉబ్బుశము. ABA.

ఉక్కులు adv. At once, slap dash. ఒక్కయ్యడి. OG.

ఉకము n. s. అనగాఅయిత. OG.

ఉక్కుడించుట v. a. The గాల్మక్తు ా is dropt.

ఉక్కుడింపు n. s. నాట్యహాశబ్దశీలతవివాక్యము. ABA.

ఉక్కుడు n. s. కడుపు, మేర, మర్యాద. ABA.

ఉక్కువడి, అనగాముడివడి. OG.

ఉక్కువు adv. ఇరుసుంబలేకుండా. OG.

ఉక్కులి n. s. ఇంతి, ఉట్టిన్ని. OG.

ఉక్కుంత n. s. A large kind of calotropis. కాష్ఠీల.

ఉక్కు n. s. The crown or top of the head. ఉక్కు. (బ్రహ్మరంధ్రము which see ABA.)

ఉక్కున, అనగాముంతికి. ABA. ఒకనాట్టుపేరు.

ఉక్కునము n. s. (add.) Amurcam verse 7 లిఖ న్నా స్తేఘామింబహిరవననఃప్రణాదయితోనిరాహారాస్తిఖ్యత్తనరుడితోక్కుననయనాః, పరిత్యక్తంశిరివంహానితకలితం కంజునకుకైః తవావస్థాచేయవిస్మయకతినేమానమధునా. P. 3. 56. కర్ణప్రకృష్టసూచికాయమాసాచ్యూనవికలఘోషము.

ఉక్కునించుట v. a. To leave, abandon. వడించుట. OG. Vish. 8. 223. అన్నియునుక్కునించినట్లు నముననన్నుగొల్వకు.

ఉక్కునము n. s. విడుపు, విసర్జనము. ABA.

ఉక్కుడించుట v. a. (add.) To displeas, offend, annoy. సెప్పించుట, బాధించుట. M. V. 2. 81.

ఉత్తమునచాఠములనే, నుత్తముడగుధర్మతనయునుశికింబితిదుర్వృత్తులగు నాదుసుతులకు. L. 7. 120. ఉత్తరాజవదననిన్నుశికింబిసట్టి ఘనుడల్లమవిభుండు.

ఉక్కుడించుట v. a. (add.) To remove, do away (doubts) పోగొట్టుట. Vish. 2. 246. ఈయనుమానముడిసింతువేయనిన.

ఉక్కు n. s. A drum. ఉత్తవాద్యము. Kark.

ఉక్కుచోతు n. s. An envious wretch, a dog in the manger. ఓర్పులేనివాడు.

ఉక్కుక adv. Without intermission. ఎడతెగక, శతతము. Kark.

ఉక్కుర n. s. (add.) Cloth loosely woven. విరళవస్త్రము, వెలితిగానేయబడ్డగుడ్డ. ABA. ఉపహారము. Kark.

ఉక్కురలు n. s. A gift, a present, donation. కట్టుములు, ఉపహారము. Swa. 5. 120. కలబాంధవులూశుగిరపుడు కాంచనభూషణులు, జీరలునరకతికింబాలికి నుక్కురలుముదము బొదలకనంతక. Swa. 5. 132. నిజపురంబులకొసానిందివరాఘవుడు, నుక్కురలూశుగివిభవంబునడలుకొనక. N. 2. 126. గంధర్వులకునుక్కురలదయసెనుగు.

ఉక్కుట Unaltered is wrong.

ఉక్కువలేపా n. s. శ్వశుశరజ్జువు. ABA.

ఉక్కు adj. Four. చతుష్టయము. ABA.

ఉక్కు n. s. Quatre, at dice. ABA. తీవంత.

ఉక్కుకేలులాడు n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు. ABA.

ఉక్కుకుడుచుకొనుట v. n. To be out of breath. ఉక్కుతిప్పికోలేకశింకటకుడుట.

ఉక్కుకుడుచుట Line 3. పుక్కు is an error for ఉక్కు.

ఉక్కుగా for ఉక్కుగా adv. When it is.

ఉక్కులము, or ఉక్కులదేశము * n. s. A part of Orissa. ఒక్కదేశము. RKD.

ఉక్కులితము n. s. Geometric progression. శుంకలితము. Arithmetical progression. An astronomer is my authority.

ఉత్తరకుమారశ్రుజ్జలు n. s. The doings of Parrotler or Jack Brag : the hero of a comedy in which he acts the bully and coward. See the story at the end of the Virata Parvam.

ఉత్తరించుట v. a. To divide a long cloth into separate pieces. ఉండించుట. OG.

ఉత్తరిగ, or ఉత్తరిగె n. s. A kind of necklace. ఉత్తండము, బన్నులరము, సీరవిశేషము. ABA. H. 5. 404. అందంపుటుత్తరిగలు, అలరుచిరుగజ్జియలు.

ఉత్తరేను n. s. (add.) అపామాగణము. ABA.

ఉత్తలము, or ఉత్తలము n. s. Fear, terror, dread. దిగులు, వెరపు, అద్దెర్యము, శంభ్రమము. ABA. Swa. 4. 158. మత్తారులకు తలంబిడున తలంబును.

ఉత్తానయే కాదశి * n. s. The eleventh day of the bright fortnight in the month of Kartica, being the day on which Vishnu is said to have arisen from his sleep. The next day is called ఉత్తానద్వాదశి.

ఉత్సవము * n. s. (add.) Revels is the word used in England.

ఉడక * adj. Northern. ఉత్తరపు. ఉడగ్గాగము the northern parts.

ఉడస్తు adj. He who is an exile, expelled, humbled, shamed. నిరాకరించబడ్డవాడు.

ఉదిరిశుడుట v. n. To start. [apparently an error for అదిరిశుడుట.]

ఉదిలము n. s. Discouragement, timidity, cowardice. పిరికితనము. (అద్దెర్యము ABA.) ఉదిలగానుట. M. IV. 2. 88. మడనవిక్రమియల్పడనుదిలగానియె. M. XII. 3. 166. ఏనరుడుమానసముధృతి, నూననుచిరవృత్తినుండినుదిలగానక.

ఉడుక, or ఉతక n. s. A Hindu door is usually made with a projection above and below, which fits as a pivot in a hole : and the lower hole is called by this name. కవాటకూలాలవాలము. ABA. తలుపుకిందికుశము. తిరిగేది. D.

ఉడ్లములు, or ఉడ్దాలు n. s. Shoes. పాదరక్షలు. Kark. H. 3. 121. పాదములకి గ్రుకి గ్రసినకుతుకుండకుచ్చుటుడ్దాలు చేపట్టుకోలయమర.

ఉడ్డరణి vulgarly ఉడ్డరిణి * n. s. (Not a ladle but) A little spoon used particularly in worship. శంభ్రపాత్రములలోని తిర్గమును యెత్తేటిది.

ఉడ్డరించుట * v. a. To raise, or set up, support, uphold, re-establish, renew, restore, found, rescue, deliver, preserve, protect. పైకెత్తుట, పోయిన దాన్ని మళ్లీ నిర్వహించుట, శంభ్రరించుట,

కాపాడుట. Swa. 1. 21. మూనినాధకుటుంబజంబాలకలల మగ్గుకూర్చుకొనమేధిమండలంబునుడ్డరించుంక. స్వామి మత్స్యవతారమెత్తి వేదములనుడ్డరించినాడు he restored the Vedas. నీశంసారమునుడ్డరించేవారెవడు who will support your family? నగరకలిసిన గ్రామమును మల్లుభాట్లు ఉడ్డరించినాడు he saved the village sequestrated. ఉడ్డరించినాపులే a pretty settlement you have made!

ఉడ్డారము * n. s. Rescuing, delivering, releasing, restoring, recovering, re-establishing. పోయిన దాన్ని మళ్లీ నిర్వహించడము, శంభ్రరించడము.

ఉడ్డారకుడు * n. s. Saviour, redeemer. రక్షకుడు, ఉత్తారకుడు.

ఉడ్డారణ * n. s. Rescuing, delivering, saving, releasing, restoring, re-establishing. పోయిన దాన్ని మళ్లీ నిర్వహించడము, శంభ్రరించడము.

ఉడ్డారము చేసుట, or ఉడ్డారణ చేసుట v. a. To rescue, restore, re-establish. పోయిన దాన్ని మళ్లీ నిర్వహించుట, శంభ్రరించుట. ఈమతమును ఉడ్డారణచేసినాడు he re-established the religion. ఈ గుడిని బిర్లో డ్డారణచేసినాడు he has repaired the ruined temple.

ఉడ్డారాంశము * n. s. A share granted to the man who re-established the lost thing. ముణిగిపోయిన దాన్ని మళ్లీ సాధించిన వానికి యిచ్చిన విశేషభాగము.

ఉడ్డృతము for ఉడ్డతము, or ఉడ్డతి * n. s. Rudeness, arrogance. నా కట్టచాలా శుద్ధృతము జరిగించినారు they treated me with rudeness.

ఉడ్డుద్దము * adj. Informed, awakened, excited, reminded. వేదితమైన, తెలియ చేయబడ్డ, లేకుబడ్డ, ఉకికాలుకుబడ్డ, జ్ఞానకము చేయబడ్డ.

ఉడ్డాసింపుట * v. a. To exile. శంభ్రించివేయుట. అగ్నిపురదాస్యశనము చేయుట to banish the regent of fire out of flame. M. XV. 2. 192.

ఉడ్విగ్నము * adj. Disturbed, discomposed, disquieted, affected with fear or sorrow. ఆకులితమైన, కలవరముగావుండే.

ఉపకారిక * n. s. The temporary abode of a king. రాజులవిడిదియల్లు.

ఉపదీవి * n. s. A dependant. ఆశ్రయము. తత్పాదక
 ఉపదీవి his humble servant.

ఉపదీక * n. s. A white ant that destroys wood.
 పులు, శుద్ధిక, అసగా చెడుళ్లు. S. C.

ఉపశ్లవము * n. s. Rahu, the ascending node.
 Ravaging, worrying, calamity, an eclipse of
 the sun or moon. రాహుగ్రహము, గ్రహణము,
 ఉత్పాతము.

ఉపవడము n. s. Awaking. మెలుకువ, అవబోధ
 ము. ABA.

ఉపశ్లోకించుట * v. a. To laud, applaud. ప్రోత్ర
 ము చేసుట.

ఉపశర్కము * n. s. A portent, such as an eclipse
 &c. ఉత్పాతము. Vish. P. 6. 249. ఉపశర్కాధి
 కహీనవృష్టికటువాయువ్యాజ నానాశరీశ్చుకదుర్భి
 క్షజలాస్విదుష్టవిమదాక్షేపాదివిషంబులందు.

ఉపహతము * adj. Destroyed, injured, hurt,
 struck by lightning &c. నష్టము, ఉత్పాతగ్రస్త
 ము.

ఉపహతి * n. s. Blow, calamity. ఆపద. నైవౌ
 శహతిచేత by the finger of God.

ఉపాశకుడు * n. s. A devotee, a worshipper.
 ఆరాధకుడు.

ఉపాశము for ఉపవాసము * n. s. Fasting, a
 fast. కుశు. Kark.

ఉపాస్తి * n. s. Worship. ఉపాశన. Vish. 4. 143.

ఉప్ప, or ఉప్పగొలుండే adj. Saltish. కొంచెమువు
 క్కుగొలుండే.

ఉప్పర n. s. Betraying, divulging a secret : di-
 lating on any man's extraordinary prosperity.
 This is considered baneful : this is in Tamil
 called ఉమ్మిమి. రద్ది, రట్టి, రవ్వ, ABA. ఒకనిమే
 లుకుపైర్వలేక ఆడిపోసుకోవడము. ఇదినిండా
 పుప్పరగావున్నది it is the common talk of the
 town. ఉప్పరకారాదు To be the town talk is
 unlucky.

ఉప్పరించుట v. a. To dilate upon a person's
 extraordinary good fortune. This is consider-
 ed unlucky and hurtful. ఒకనిమేలుకుపైర్వ
 లేకఆడిపోసుకొనుట. OG. says దృష్టితాకుట.

ఉప్పరిలుట v. n. To be transported with joy, ex-
 ult, overflow. To be born or produced. ఉ
 ప్పొగుట, పొంగుట, ఉబ్బుట. ABA. శుట్టుట,

ఉద్భవించుట. H. 1. 83. పూనిముదంబులుకృతల
 భూవరముఖ్యునిచేతపీడుకోలైన. H. 1. 125. వి
 త్తంబునసాంశుకృతినిల్లువెలువడి A. 5. 41.
 గుబ్బునసైనికతావులుకృతలకుంకుమనియలు. టీ||
 ఉప్పరిలు, ఉడయిస్తున్ను. N. 9. 460. శంభ్రమంబు
 కృతిలంక. N. 2. 29. కడకన్నులనికృతలకృతిల్ల.
 N. 6. 17. అకృతివిస్త్రయముకృతిల్లక. N. 2.
 536. హహనాదంబుకృతిల్లె. P. 2. 74. కన్నులశో
 కబాపుధారారతులుకృతిల్లగా. Swa. 3. 171.
 కాప్పాంబురురంబులుకృతిలె.

ఉప్పనబట్టెలు n. s. (add.) పేరముచారుటలు, ఆట
 లోభేదమున్ను. OG.

ఉప్పరము, అసగామేలుకొనుట, కవ్వళించియుండేది.
 Another MS. says ఉప్పనడము, ఉపవడము, మేలు
 కొనికవ్వళించియుండేది. OG. ఆకాశము. ABA.

ఉప్పిడి adj. Saltless, unsalted, also error for
 ఉప్పడు scalded or kiln-dried. ఉప్పలేని, ఉ
 క్కుబడిన. ఉప్పిడిచల్పిడిమాటలు nonsense. ఉప్ప
 దివియ్యము scalded rice.

ఉప్పిళ్లు n. s. Scalded rice. ఉప్పడువియ్యము.
 ABA.

ఉప్పకండ n. s. Dried flesh. శుష్కమాంశము.
 ABA. More probably 'Salt meat.'

ఉప్పట v. a. To cook or boil. To steam or scald
 grain. ఉడకవేసుట. ఉప్పినపిండి flour boiled
 in steam.

ఉబ్బుకువాడు n. s. వర్ధిల్లుడు. ABA.

ఉబ్బునుబోవుట v. n. To pass, or elapse, as time.
 ప్రొద్దుబోవుట. A. 2. 87. ఉబ్బునుబోకకుజదువబ
 రున్నవేళ. Swa. 4. 24. ఉబ్బునుబోక, ప్రొద్దుబోక.

ఉబ్బడంగుట v. n. To be emaciated, or wasted.
 యీణించుట. Kark.

ఉబ్బలబడుట v. n. To be fumigated with mer-
 cury. ఉబ్బవేయబడుట. P. 4. 724. రశభూనును
 ఖలగాత్రభిద్రములవ్రాకనుబ్బలబడిమూల్గుచుండు
 వారు. రశపొగవేసిచేపామువాచేటట్టుచేయబడి.

ఉబ్బలబడుట v. a. To doctor a patient by apply-
 ing the smoke of mercury &c. as a remedy
 for particular diseases.

ఉబ్బలి n. s. బర్బూరము, కుమ్మచెట్టు which see.
 ABA.

ఉబ్బు n. s. News, intelligence, rumour. జనశ్రుతి.
 ABA. శుమాచారము, వదంతి. కన్నుకృమ్మ sup-

pression of urine : also, constipation. ఆనాహము. ABA. అన గానులమూత్రములుబంధించే రోగము.

ఉన్యూర n. s. ఘనసారము, అన గాకర్పూరము. ABA.

ఉ బ్యై n. s. The jut of the buttocks. అనగాని తంబపార్శ్వము. ABA.

ఉభయము * adj. Both, two. రెండు. ఉభయపార్శ్వములు both sides. ఉభయకావేరీమధ్యమునందు between the two branches of the Cavēri. ఉభయరాశి a heap of grain containing both the government and the farmer's share.

ఉభయగాడు n. s. The Donor : he who bestows money for the celebration of a particular feast in a temple. ఒకనాటిపుత్తవముజరిగించేవాడు.

ఉభయత్ర * adv. On both sides. రెండుతీక్షణములయందున్ను.

ఉభయశ్రులు * n. s. plu. Both parties. రెండుకక్షులవాండ్లు.

ఉభయము n. s. Giving money for the celebration of a feast in a temple. ఉత్సవముజరిగించడమునకైరూకలుయివ్వడము. నేటిపుభయముయెవరిది who gives money for the celebration of the feast of this day ?

ఉడుక n. s. (add,) కుడు. ABA. కడంగరము. Kark.

ఉష్ణు n. s. Heat, warmth, closeness. ఉష్ణము. ABA.

ఉష్ణుగల్లుట v. n. To feel warm, from the closeness or confined heat of a room. ఉక్కగావుండుట. Siva. 4. 92. లోననున్నగిలిగబ్బువలవనికన్నుతాపులుగల.

ఉష్మరిక n. s. ఉష్ణము. ABA.

ఉష్మలి n. s. Mud, mire. కుంకము ABA. బురడ, రొంపి. H. 5. 107. కనకపురుట్టుతోటలనుగంధఫలంబులురాలవాటిపై వననీలు కుండిత్రెల్లి కుడుపాటునరొంపులుగట్టివాటిమీద నెరసదాశ్రీలిరసభారలునించగనైనయిచ్చులిం జనువడిపాంధులందుబడసారెహనింతురు శాలిపాలికల్. P. 2. 172. కరులున్నులిలోజక్కినకరులెత్తగజాలియుండుగాడేపుడమిల్.

ఉష్మలింత (add,) దుఃఖము.

ఉష్మలింపు n. s. Heat, warmth, closeness. ఉష్ణము, ఉక్క, ఉష్ణుడము. ABA.

ఉష్మలిక n. s. Heat, warmth, closeness. Grief, sorrow. ఉష్ణము, వ్యసనము, విచారము. Siva. 6. 14. నుదీయంబులగునర్థపితంబులు, భవదధీనంబులున్నులికయింత యేటికనుటయును. టీ|| ఉష్మలిక, విచారము.

ఉష్మలికాడు n. s. A ruler. అధికారి. P. 1. 379. శ్రవణయగంతరా వరణచక్రములగ్గలుబట్టుతోరపుంబెల్లడకనినికావనుభసీమకుసున్నులికాడు.

ఉష్మూడము for ఉన్మాడము * n. s. Madness. వెల్రితనము.

ఉమ్మైత n. s. A narcotic plant : the thorn apple, of two species. One is called తెల్లపుమ్మైత Datura Metel. The other is నల్లపుమ్మైత Datura fastuosa. దుమ్మూరము (మదనము ABA.)

ఉయ్యలచేరుపట్ట, or ఉయ్యలపులుగు n. s. సారసము. ABA.

ఉరళు adj. Great, large, big, గొప్పైన, అధికమైన, విశేషమైన, వక్షుము, రొమ్ము. ABA. A. 4. 284. ఉరవౌచాగంబుభోగంబు. టీ|| అధికమైన త్యాగభోగములు, అన గావిరరాయున్నునుభానుభవమున్ను. A. 3. 65. ఉత్తమయోగముగొనుటయు రపూధరగొనుటరపూ.

ఉరిది, or ఉరుది adj. Rapid. వడిగల, వేగముగల. P. 2. 160. కడలనినీటికిమీదములెక్కు నెయ్యురిదిచారునేటికివోలెక, శుభవినిరుద్యోగులబాండదుసోద్యోగులనకానితాత్వికముఖ్య. N. 9. 190. ఉరుదిబలభీమసేనులాంతారులుదాకి.

ఉరిది adv. Quickly, rapidly. వడిగా.

ఉరుకుట (add,) ఆపూరుపుత్పపురుకినందున as the land there began to turn salt. Local. 6. 354.

ఉరుట v. n. (add,) AM. 4. 239. తృష్ణదీరనిల్పిత్రిప్పటురును. టీ|| త్రిప్పటురును, మల్లించడముయుక్తము.

ఉరుటము, అన గారురుకు, తీక్షణము. ABA.

ఉరుడు, అన గాగనంజడు. Kark.

ఉరును n. s. A kind of musical instrument. వాద్యభేదము. ABA. A. 4. 38.

ఉరుముబోయించుట, or ఉరుంబోయించుట v. n. To celebrate a feast in honor of a rustic deity. Usually this is celebrated as a preliminary

rite before a village is founded. ఒకవు-యక ట్టింఱడమునకుముందుకొరవ చేయుట. ఉరువదించుట, or ఉరువనెంచుట v. n. and v. a. To flourish, shine forth, display. To gain, win, conquer. విజృంభించుట, నలుచుట. Appacavi. 2. 183. యజనము దానకర్త ములున ధ్యయనంబుడనుకొనిం శియుఁ, బ్రజకనురాగమైన పరిపాలనకొందియు శింఱరంబునఁ బిఱిర విధితిమై యురువనెంచుటను స్తుతిధర్త ముతోకురువ్రజిలకాయమాన శిమరం బునుధర్త ముపీనిలోఁకలఁ. KP. 3. 233. నీకుట్టు రువడయొక్క తె, జూపియొక తెఱర్యమగువుచుఁక లయఁకలఁ బ్రాపించువచ్చుభోగమునీవుల్యంబిను మదింబిసేడుఫలింఱెఁ.

ఉరువయ్యె, అన గామట్టువారె. OG.
ఉరువు adj. Great, large, big. గొప్పైన, అధికమై న, విశేషమైన, వృధమైన. OG. See ఉరవు.

ఉరువు, or ఉర్వు n. s. Beauty. A piece, an article. సౌందర్యము, శ్రీరూపము. (వృధము or వృ ధర్వము. OG. Kark.) మూడుబుంఱలు, తొమ్మిది కుండలు, పదిహేనుచట్లు, అంతువురువులుయిరువై యేడు three water pots, nine vessels, and fifteen pans, total twenty-seven articles.

ఉరువుగా adv. ఓటముగా. OG.
ఉరువుట v. a. To fly. దోచుట, తోలుదోచుట. M. xii. 3. 470.

ఉర్లుట v. n. To roll down. దొల్లుట.
ఉలక n. s. Lightness. లఘుత. Kark.
ఉలకన n. s. Lightness. లఘుత. Kark. తేలిక.
ఉలకము adj. Light. తేలికైన.

ఉలకము n. s. Lightness, facility. తేలిక, నులువు.
ఈకత్తివేతికి వులకము గావుండలేదు this sword is not easily wielded.

ఉలవలు n. s. (add.) ఆదివివులవలు a leguminous plant. Glycinea Suaveolens. Rottler.

ఉలికపడుట (add.) దిండుకడుట. ABA.
ఉలిపి n. s. శోఘలవాడు. ABA.
ఉలిపికట్టె n. s. అనగాఘడు.

ఉలిపిరి, or ఉల్పిరి n. s. A mean fellow. ఘలుడు. Kark. దుర్జనుడు.

ఉలివిడిచెట్టు n. s. A tree (Tapia cratoeva or cappariss trifoliata. పరురావృక్షము. ABA. తిక్క కాకము.

ఉలివు n. s. ధ్వని. Kark.

ఉలుక్తు n. s. నీచఁతి. ABA.
ఉలుకు n. s. విరళాష్టకలితపిష్టము. ABA. తుల్లపూ రుమింది.

ఉలుతుడు n. s. శోఘలవాడు. ABA.

ఉల్లట n. s. (Properly) ఉల్లడ A hammock. ఉల్లటకట్టితీసుకొనిపోయినారు they slung the corpse in a sheet on a pole.

ఉల్లభములు n. s. An awning. విఠానము. ABA. మేలుకట్టు.

ఉల్లరతుమీరుడ n. s. కక్కుశంబగుమీరుడులుఁగునారడు. ABA.

ఉల్లాభము * n. s. An awning. ఉల్లడ, అనగా మేలు కట్టు.

ఉల్లారు (K.) n. s. The saddle cloth. కుల్లముకు ట్టుగానైనవేసే అస్థిరవాకతుబట్ట. OG. KP. 6. 243. ఆఱభాగశల్లవంబు లింద్రగోశంతులుల్లారు లయోజరాజ్జిల దేబల పోలికభాసిల్లు. A. 4. 56. మూరకొకటియుజానకొకటియుం గాఁగ్గినదొల్లు టుల్లారులుల్లెన్లెంబల్లింబినబల్లంబులై.

ఉల్లాసి * adj. Blooming, shining; cherishing. శ్రుకాశించే. T. 4. 136. శిమిడుల్లాసిధనంబయిం దు.

ఉల్లడ n. s. (add.) ఉల్లభము. OG.

ఉవ్వెత్తు adj. All. యావస్తు. D. M. V. 1. 30. ఒక్కమాత్రలోననువ్వెత్తుగొనరె.

ఉవ్వెత్తుగ, or ఉవ్వెత్తుగా adv. All at once, simul- taneously. యుగజల్. Kark. ఏకకాలమునందు. Ohenna BP. 5. 65. మైకుత్తిలివి మైయంకశను శ్రువు శ్రుకరంబువచ్చియువ్వెత్తుగ గూరెపాకీమ తులయ్యెడలకజయముండనేర్తురే.

ఉసిరి, or ఉసిరిక n. s. A tree, Phyllanthus Em- blica: Emblic myrobolan. ధాత్రీవృక్షము, ఆ మలకవృక్షము. Kark. ఉసిరి, అనగా ధాత్రీ.

ఉసురు (add.) A vital part; a testicle. అపాయ స్థానము, వృషణము. ఆకోళ్లనువుసురుతోకూ డా తెచ్చిపెట్టినాడు he brought the poultry alive; unkilld.

ఉకు, or ఉకువ n. s. Effort, utmost exertion. శ్రయశ్చము, ఉద్యమము. R. 5. 6. ఒక్కొక్కవంఱ డల at a single effort.

ఉచ n. s. The young edible root of the palm tree. The stalk of the Holcus saccharatus or great

millet (commonly termed Jonnalu,) before the grain is ripe. తాటిగేను. OG. లేతజొన్నక
 [ర. D. అరిటిపూచ the soft core of the plantain tree. ఉచవియ్యము tender or unripe grain of the great millet. ఉచకోతగా గొంతుకోసివేసి నాడు, అనగా అవలీలగా he slew them *without trouble*. H. D. 1. 252. ఉల్లమంతగడంచియూ చముట్టుగనుకల్లలాడించినగలచెజన్పిదము.

ఉచుట v. a. To swing. The causal of ఉగుట.

ఉట n. s. (add,) Kark says దృఢత్వము, చేప, బొరెత్తుట. OG. says చిలునీరు, పూరుగాయపూట. Another MS. reads ఉంట ABA. ద్రవ్రాత్తుము, ఉత్సము, ఉడకశంభూతి, బలమున్ను.

ఉటగల adj. Heavy : abounding in springs. శక్తువగల, బరువైన. ఉటగలకర్ర a heavy piece of wood.

ఉటించుట v. a. To coax, wheedle. చెల్లించుట, తేలించుట, (ఎక్కించుట. ABA.)

ఉడనిబాడెను, అనగా పారెను. OG.

ఉడెము n. s. A fortified place with a few bastions. గడి, చిన్నకోట.

ఉఠకోల [ల is erroneously dropt.]

ఉద n. s. Spite, malice. A kind of grass. ఈర్ష్య. ABA. మనసునగలమేలోర్ష్యనికాటట్యము. OG. ఒకవిధమైనగడ్డి. H. 5. 53.

ఉదలు n. s. plu. A kind of corn tares. ధాన్యవిశేషము, ఒకఅల్పధాన్యము. L. 13. 394. ఉదరబలియపైదొకబడ్డట్లు.

ఉదుట v. a. in line 3 for mental—read metal.

ఉదుట v. n. (add,) కాలూదుట To sit or perch. కూర్చుండుట. S. 3. 305. తత్తీరశాఖికాలూదిన ఖంజనవరుడు.

ఉనము * adj. Less, defective. తక్కువైన, లోకుము గల. ఏకోనవింశతి nineteen.

ఉనము * n. s. Defect, maim, injury. లోకుము, కుంటితనము. దానిచేరిని పూనముచేసి నాడు he maimed or injured her hand.

ఉవు n. s. (add,) కడలింతుట, చీరుటాను. OG.

ఉరడుంట, అనగా ఉరడిలివుంట. OG.

ఉరు n. s. (add,) గ్రామము, ఉట్టిన్ని. OG.

ఉల n s A whistle, a howl. అడుగుపెడవినిచేతనుట్టి పూచేది, జంబుకధ్వని. ఉలమెకము, అనగా జంబుకము (వెరచుటాను, నులాయనమున్ను. OG.)

ఉళ n. s. A howl. జంబుకధ్వని. ABA.

ఉశురబిల్లి n. s. A lean cat. T. E. Vol. 247. Veerasaiva keertanal, page 33, line 4 from bottom. ఉట్టివూదసైక్కుపూశురబిల్లిట నుట్టెడకివె న్నుబొక్కునటన్ను.

ఉశురిల్లుట v. n. To become lean or dry. శుష్కించుట.

ఉసివాళిము n. s. వ్యత్యాసము. OG.

ఋతుశాంతి * n. s. A phrase for the consummation of a marriage. నిషేధము.

ఋషి * n. s. A sauton, sage, prophet. ముని.

ఋషిచుదము * n. s. Hermitage. మున్యాశ్రమము. ఎండి, or ఎండ్రీ n. s. A crab. కర్కటకము, కుశీరము. Kark.

ఎండ మెదుకులు n. s. Boiled rice which is dried. జక్కు. ABA. అనగా మెండిపోయినపులకములు.

ఎండ్రీ n. s. A crab. కుశీరము. Kark.

ఎండ్రీంత n. s. తృణము. Kark.

ఎందుకంటె Conj. Because.

ఎకశుము, or ఎకకము n. s. వలము. OG.

ఎకిమాడు n. s. (add,) సరపాలుడు. ABA.

ఎకిరింత, or ఎక్కిరింత n. s. A vehicle, a horse. వాహనము. ABA. అశ్వము Kark. OG. మరుని ఎకిరింత Cupid's steed, i. e. a parrot S. 3. 3. మరునిమెకిరింతసోతోపభరితుడగుచు. A. 6. 183.

ఎక్కిరింతడిగ్గి. R. 1. 145. వెన్నుండెక్కురెక్కుకైకైరయెక్కిరింత. A. 4. 57. సామజంబులజూచియెచిన భీతిందముయెక్కిరింత లెత్తుకొనివారెలిరుగేలందుదియంబట్టిననిలువక.

ఎక్కట, అనగా ఏకాకి. Kark.

ఎక్కటి, ఎక్కటికా or ఎక్కటిపాటి adv. Alone, by himself. ఒంటిగా P. 1. 253. పానగ్యహవీధికినెక్కటినేతగాడుపోవంగనుజూచి. ఎక్కటి. టీ|| ఒంటరిగా. P. 2. 71. ఎట్టురెక్కటిజరియింతునన్ను. P. 1. 254. ఎక్కటికొబియెదు. P. 1. 758. ఎననినచెల్వినందుటయునెక్కటిపాటితడర్థభాండముకొంగనుటయునాకుజెప్పటయు. టీ|| ఎక్కటిపాటి, యేకాంతముగాను. T. 5. 86. వీరలతోచుక్కలరాజుఎక్కటి నెక్కరణంబెనంగుసాజూడవలయునని.

ఎక్కటిబవరము n. s. A duel or single combat. ఒంటిపోట్లాట. ABA.

ఎక్కటిడు n. s. A champion or single warrior. ఏకభటుడు. ABA.

ఎక్కడెక్కడి, అనగా ఎండొందిరి or ఎండొంటిరి. OG.
 ఎక్కలి n. s. కూరుడు. Kark.
 ఎక్కల్లెజోగి n. s. అనగా వీరజోగి (Kannadi).
 ఎక్కిరించ n. s. ఆశ్వము. See ఎకిరించ.
 ఎక్కుట v. a. (add.) గ్రామముయెక్కుట to build or found a village. ముచూర్తముచేసి గ్రామము యెక్కిరి they fixed upon a lucky hour and founded the village. నీకెక్కిన ప్రీతిగానేను యీ పూరువిడిచిపోతున్నాను it is all thanks to you that I must now quit the place. యీపాతుమునీ కెక్కును this sin will lie at your door. వాడు పెండ్లాన్ని తలమీద యెక్కింతుకొన్నాడు he is quite in his wife's hand.
 ఎక్కుడు n. s. వాహునము. ABA.
 ఎక్కుడు adj. More, much. ఎత్తు, అతిశయమైన, ప్రేమమైన. ABA. Swa. 3. 6. Swa 3. 58. ధర్మశుడమొక్కటెక్కు డాధన్యనందు.
 ఎక్కుడుతీగ n. s. Heart-pea. (Halicacabum cardiospermum) జ్యోతిషశాస్త్రం. ABA.
 ఎగయించుట v. a. (causal of ఎగయుట) To toss up. T. E. Vol. 553, page 581. చాచుంబులనువు క్షుశించయం బెగయించితిరు బ్రాయవుగోడుకులు చెలంక.
 ఎగయువాడు n. s. He who ascends. ఉత్పత్తిస్తులు. ABA.
 ఎగువు n. s. విహంగగతి. ABA.
 ఎగ్గు adj. Inauspicious (as discourse) ఉపతి. ABA. ఆమంగళవాక్కు.
 ఎగ్గడ adv. Where. యత్రార్థము. ABA.
 ఎచరించుట for ఎచ్చరించుట v. a. To caution, forewarn, hint, mention slightly, put one in mind of any thing. D. Navanadha page 108. శుచరించిమాయలుకున్ని భూపాలు నెచరించిగోయించు నెట్లా దెమనను.
 ఎచ్చరిల్లుట, or ఎచ్చరిలుట v. n. To thrive, succeed. ఆభివృద్ధియవుట, రక్షణము. KP. 6. 26. ఏయుపాయంబుచేనైన నెచ్చరిలగనీక, రాక్షసీకులమురమే శ్వరుండునునుమనశంక. P. 1. 308. క్రాంచమెచ్చరిలుకారియ. టీ దరికొను.
 ఎచ్చెలివి, అనగా వృద్ధిపొందుట. OG.
 ఎటగా, అనగా ఉనికిగా. OG.
 ఎటుల adv. How. ఎఘా. ABA. ఎట్లాగు.

ఎట్టు adv. In any way. ఏవిధాననయినా. KP. 6. 48. నాకు నెట్టు ప్రతిజ్ఞాధంగంబుగాక యుండ.
 ఎట్టకేలకు adv. Shortly, soon, after awhile. కొంత సేతుటికి, (చాలా సేతుటికి. D.) చిరార్థము. ABA. P. 4. 412. ఎట్టకేలకు దైర్యంబుజక్కంబుటియిట్లనియె. టీ కొంత సేతుటికి. N. 6. 110. తల్లిలెగనరుకు మందు పెంచితి వెయోచేతులంచు శులశులక స్మిరునించి యొడలుగడగడవడంక జనుడన్నుడు రా గ్రహదుర్గకు బలి బెట్టుచందంబున నెట్టకేలకు కేలి కుతారంబున రేణుకాశీరంబుకరుక్కున దెగనరికిన. N. 6. 102. ఇట్టి కట్టుడితనంబున కొడిగట్టుటకు యెట్టిపాతుంబుచేసితి నెయ్యనియెడంబట్టు చాలక నెట్టుకొనుడట్టువు నెవ్వ గనిట్టు ట్టెయెట్టకేలకు నొడంబడి. టీ కొంత సేతుటికి. H. 1. 109. ఎట్టకేలకు చెవియొగ్గిన. Swa. 3. 72. ఎట్టకేలకుంచెలిసె. టీ కొంత సేతుటికి. CBP. 3. 247. కొంతవడికొంతుచు జంతుకు నెట్టకేలకుకా. B. 8. 474. కబరింబంధముబట్టినింబ్రామముతోకాగిం టిలోదార్యనంతలపము ప్రక్రియనెట్టకేలకది యుండ దాప్పుపలునిర్దుక్తయై. Sar. D. 486. ఎట్టకేలకు విత్తమే కాగ్రశురణిబట్టినిమాలి తాంబకుడై శురేషు ధన్యనింబు. BRY. 910. మూర్చాకులుడై యతరెట్టకేలకుంచెలిసెవెకా.
 ఎడకడ, అనగా ఇతరము. ABA.
 ఎడకడవాడు n. s. అన్యధు. Kark.
 ఎడట్టు n. s. A coin. అనగా దీనార ఛేదము. ABA. కరచోలలో ఛేదము.
 ఎడద n. s. Heart, mind, chest, breast. మనసు, హృదయము, రొమ్ము, కడుము, (విస్తారము Kark.) N. 7. 72. అనిమిడుతుమిడికెండు నెడదమిట్టిమీ నైశుడుచుకా. టీ ఎడద, మనస్సులో. N. 9. 213. బెడగుమానికవుతా వెడదకు, అన్నులమిన్నునిడినవాడు. N. 7. 312. ముడితుడెన్నయెడదంబిముడితుడకుడు. N. 8. 102. మరియేగతి నీకుదోచు నెయొడదనటన్న.
 ఎడనిరు n. s. The tender unripe cocoanut. నారి కేళశలాటు, లేతపెంకాయ. ABA.
 ఎడయుట v. n. To separate, leave or quit. వీడుట, ఎడమవుట, పాయుట, ఛేదమవుట. ABA. వేరొట. DR. 2. 91. కలయిక తడవినజక్కువ.
 ఎడరు n. s. Opportunity: calamity, danger, peril. Desert. వ్యవధానము, శుభము. D. శంకుకట్టు. ABA. ఎడరున, అనగా శంకుకట్టున. OG. ఎఠారు. M. viii. 3. 68. నిన్నుకొముజేసినన్నాడురా

త్తుండుబంధుమీనుబోలబరచెనెడరు, వోవిసల్పడ తోదరితోలగుంతువారి గాకన్య నేలబంధుడండ్లజనులు. M. vii. 4. 123. మద్దకుండా తనికెడరు గునాయనిచేతోగతికల్లకల్ల జేయడె తాల్కి. N. 9. 341. ఎడరైన తాళున నెదురైన నన్నుపోసికవారెర తే నేలాను. టీ|| వల్ల అయినచోటను. P. 4. 393. ఆ గామి ప్రణయరణోద్యోగంబగుటకు నెడరు దారకొ సెరివడంచాగురుకుచ. A. 4. 83. ఎడరున జలికందిలికి. టీ|| ఎడారిని. A. 4. 281. ఏడెడరు నకిడెన్ని నవాడని. టీ|| ఒక శుమయవిశేషమందు.

ఎడవారు n. s. plu. Neighbours, others. Such as are removed. అన్యలు. Kark.

ఎడల adj. Distant, remote. దూరము. A. 6. 20. పొలగాలివీ చె చెరువు నెడవ నుచు. టీ|| కూర్లముదూరము గావున్నదని.

ఎడ n. s. హృదయము, వక్షము. ABA. Kark.

ఎత్తనగోల n. s. A pole on which a weight is borne between two men. గోళ్యుద్ధారిదండము. ABA. OG. says ఎత్తనగోలు, తోలుతనె.

ఎత్తరలు, or ఎత్తరులు n. s. Height. ఏత్త, పొడుగు.

ఎత్తుట (add,) సెప్పియెత్తినది It aches. సారెత్తి తే వెయిళ్లోకములా he quotes many verses glibly. ఈమందు నా ప్రాణమునుయెత్తియిచ్చినది this medicine saved my life.

ఎద n. s. (add,) The heart, mind; the breast, chest. Fear, apprehension. హృదయము, రామ్ము, వక్షము, మనసు, భయము, స్వప్నము. ABA. Kark.

ఎదురు (add,) infl. ఎదటి. ఆరనికయెదటి ప్రాణము మూడలక్ష్యములేదు he cares not for his neighbour's life.

ఎదురకోలు n. s. అభిగమనము. ABA. see ఎదుర్కోలు.

ఎదులేగుట n. s. Opposing, fronting, meeting. అభిగమనము. ABA.

ఎదుర్కొలు n. s. Opposition. ఎదుర్కొనుట. OG. H. 5. 47. ప్రేమ సెదుర్కొలు పెండ్లివారలకిచ్చి.

ఎద్దకి n. s. Poverty. దారిద్ర్యము. ABA. D. తే ఐ. 3. OG.

ఎద్దకినేల n. s. A dry spot without water. నిజలభహామి. ABA.

ఎనకొమ్ములు n. s. ధాన్యభేదము. Kark.

ఎనపోతు, or ఎనపోతు n. s. A he-buffalo. మహిషము. ABA. దున్నపోతు.

ఎనుచుట v. a. To triturate boiled vegetables. మెరుగుచుట.

ఎనుచుట for ఎనుట v. a. To count, think. OG.

ఎనువు adj. Appertaining to the buffalo. ఎనుముసొంబంప మైస. A. 4. 161. ఎనువుకదువు లేగలగమి.

ఎనువుడు n. s. dele.

ఎనువేటి n. s. A she-buffalo. మహిషి. ABA.

ఎనుపోతు n. s. A he-buffalo. మహిషి. ABA.

ఎనుబసరము n. s. A she-buffalo. మహిషి. ABA.

ఎన్న Root in A of ఎన్నుట To think. తలచుట.

ఎళ్ళటి adj. Former, old, usual. ఎళ్ళటియింట్లో పోయిదిగాడు he went to live at the old house where he lived before.

ఎబ్బెరాళి n. s. (add,) D. Sanauda, p. 156.

ఎమ్మె, అనగాయిన్ని, ఏరితిన్ని. OG.

ఎర adj. Red. ఎర్రని. N. 4. 193. రోషంబునకన్నెర జేసి. A. 4. 201. కంజహితాస్తాదయ ఎరశంజగడలనదుముగత్తునంధిల. టీ|| ఎరశంజ, అనగాయిర్రనిశంధ్య.

ఎర n. s. Food, bait, flesh. ఆహారము. Swa. 4. 46. ఎరలవెడకుడెగ. P. 4. 256. కూకలెరజిక్కి తాళ్లు మోములునునావ. టీ|| ఎరజిక్కి, మాంసములేక. A. 6. 22. ఎరకులెరువరిగన శాఖలక్కజారు ప్రేతుజంజెంబు.

ఎర n. s. (add,) నేల, తిండి, ప్రేమము. Kark. ఆహారము, ఆకలి, ఆవని, తన్నుము. ABA.

ఎరంగుట, or ఎరగుట v. n. To salute. నమస్కరించుట. ABA. N. 1. 22. మాని రాట్టడంబులకెరగె. BD. 5. 806. ఎదురేల అదుగులకెరగ. See ఎరుగుట.

ఎరకట n. s. Fondness, love. ఆశ, కాంక్ష, కోరికె. ABA.

ఎరగలి n. s. (add,) OG. ABA.

ఎరగుడు n. s. Prostration. సతి. ABA.

ఎరగొనుట v. a. To devour. కబళీకరించుట. T. pref. 53. తదీయహితసూరారివధూవిరతులకొప్పెరగొనుటె.

ఎరకురికము n. s. (add,) వింత. OG.

ఎరవలి (add,) Kark.

ఎరికెర n. s. A female gypsey. కిరాతి. ABA. ఎరుకలది.

ఎరుకకలవాడు n. s. A wise man, a learned man. శుచితుడు, ABA.

ఎరుక వ్రాలు n. s. A decision written and attested by the village authorities. తీర్పురట్టము.
 ఎరువు n. s. (add.) కరీమచూర్లము. ABA.
 ఎర్రంఠ n. s. తృణభేదము. Kark.
 ఎర్రగని n. s. A plant (Barleria longifolia) యొక్క ము, అనగా కోకిలాక్షము.
 ఎర్రన n. s. Redness. రక్తవర్ణము. ABA.
 ఎలజవ్వనము n. s. Bloom of youth. శంపూర్ణయౌవనము. ABA.
 ఎలమావి n. s. A fragrant sort of mango. శుభాకారము. ABA. తియ్యకూవిడి.
 ఎలుకజీడి n. s. A plant resembling mint; it is eaten in famine. ఎలుక చెవిఆకు.
 ఎలుగు n. s. A bear. భల్లూకము, ఎలుగ్గొడ్డు.
 ఎలుచుట v. a. To think, reckon. తలచుట, ఎంచుట. ABA.
 ఎలుపు n. s. A bear. భల్లూకము. Kark.
 ఎల్లు n. s. A bear. భల్లూకము. Kark.
 ఎల్లకూర n. s. A kind of pot-herb. ఒకశాకము.
 ఎల్లి n. s. (add.) ఛత్రము, రేవున్ను. ABA. A. 5. 61. ఎల్లియేకాని అనగా రేపేకాని.
 ఎవ n. s. Caution. ఎచ్చరిక, కునిలము, అవధానము. ABA.
 ఎవ్వాడు for ఎవ్వడు pron. Who? ఎవడు N. 9. 82. వాసువి విన్నవ మొకటి యెవ్వాడొకాని. Vasu. pref. 10.
 ఎవ్వం n. s. మంజులము. Kark.
 ఎవ్వకము n. s. Increase, excess. ఉండ్రకము. D. చలము. ABA. ఆతిశయము. BD. 5. 449. శంజనితానందజలరాశి మునెగియెనక మెక్క గొన్నుతియింపుచు నున్ను. M. IV. 4. 194. కావలివారిదోయెనుకంబునగోవులబట్టికొంటిసంబివెడమాటలేల ధరణేశ్వరయంతకుమున్ను వీటికింబోనలె. M. XIII. 2. 226. వలుపురువొకమువినుభూవలయాధిపత్యయ, మంచివారునుగలవాక్కులధర్మశకులకరమున నిలనిరపాదుత్వముడిగియెనుకంబెనెగక. KP. 3. 107.
 ఎవ్వక మెవ్వంకుట v. n. To increase, grow. ఆతిశయించుట. Swa. 4. 50. కుప్పించిరప్పించుకొనుదు క్షులఖురజరజపుటల నెనక మనంగుమనకమనకల, మరుంకుతుడియుండుగంధోకులంబులును. టీ|| ఆతిశయించుతున్నటువంటి. Swa. 6. 127. ఫలశయోః కునుమాదిబంబుల దార్లంబులరగగంధ సానుగ్రహ

శక మెనక. టీ|| శ్రుతాశించెను. KP. 4. 106. ఏమిటికియైనదామున్న యేగియెగియెల్ల కనులు సెనక ర్పెనించెనక మెనక, అనగా ఆతిశయించ గాను.
 ఎవ్వకొప్పుట v. a. (add.) ప్రేరణముచేయుట. ABA. OG. A. 6. 133. మనక రెనకొప్పు.
 ఎవ్వగుట v. n. To be agreeable : appear or shine. ఒప్పుట. D. ABA. వెలయుట, తనరుట, చెలగుట, తురుగుట. N. 4. 117. చెక్కడవు మేడవలకనెనకంకు శృంగారవనములొన. టీ|| వృద్ధిబొందుతుండే. N. 4. 149. గర్భరేజంబె నొంగనంగంబు మెరక. టీ|| ఆతిశయించ గా. N. 5. 176. విహంగతురంగునిరంగనగంగగక. టీ|| మారగా. Swa. 3. 103. పాండురశ్రునూనాతి మనెంజ్జ మూలములనర్థి నెనెంకు మధూకనాలముల్. టీ|| శ్రుతాశిస్తున్నటువంటి. Swa. 4. 49. విప్పెనంగునాకట బట్టువడిపొట్టకై. టీ|| మిక్కిలిన్ని ఆతిశయిస్తున్నటువంటి.
 ఎవ్వటిపోతలు n. s. Rice prepared for boiling. ఎవ్వటిపోయడమునకువంబినిద్దముచేసినవియ్యము. KP. 6. 107. ఇనుమాటుదంచిన నెనెటిపోతలటంచు నొనల్లయుడికెడు గానియంచు. A. 2. 111. ఎవ్వటిపోతలుగాగనేర్పినించినవిరంత్రపు శాలియే. మరండులములు.
 ఎవ్వబెట్టుట v. a. To excite, stir, provoke. ఎక్కులు పెట్టుట. KP. 6. 268. కయ్యాలకెనెట్టుచు. టీ|| కయ్యాలకుకాలుద్రవ్యుచు.
 ఎవ్వల n. s. (add.) దొప్పి. OG.
 ఎవ్వలికె n. s. Leisure. తీరిక. ఎవ్వలికెవిక్కినక్షుడు మాట్లాడుతాను I will speak to you when I can get leisure.
 ఏండ్లుపూండ్లు, or ఏండ్లునుపూండ్లును n. s. Many years. అనేక సంవత్సరములు. Swa. 1. 35. ఏండ్లునుపూండ్లునుబట్టు.
 ఏక దేశము * n. s. (this is applied in vulgar senses) A part or division. ఒక భాగము. అందులో గాకు యేక దేశమునుయచ్చినాడు he gave me a part of it. నన్నుయేక దేశము గామాట్లాడినాడు he reviled or slandered me. వాడుయేక దేశము గావెళ్ళినాడు he went away alone.
 ఏకశిలానగరము n. s. The ancient name of ఒంటుమిట్ట a village near Cuddapa on the Madras route. This assertion I find in the preface to the printed Telugu Bhagavat

పకారుట v. n. To languish, pine away. కృశించుట, ఉడుగుట. పాలకుయే కారిణంఢేమిడ్డ a child that is pining for milk. H. 2. 112. వెరలనేకారుమదినిట్లువిటులజూవి.

పకీభవించుట v. n. To join in one hand, be unanimous or of one accord. ఒకటిగాకూడుట.

పకుడు n. s. Clearing cotton. తూలకృదూకృతి, ABA. అనగాదూదినియేకడము.

పకోతర For preceding read the next.

పగువెండ్లి n. s. A Hindu-wedding. వివాహంలేవీధికావిన్యూతి. ABA. ఉరేగంపు, అనగావెండ్లియొక్క అంతములోచేతేవూరేగంపు.

పగుమనె, అనగాత్రస్థితుజేసె. Kark. బయలుదేరినవాస్త్రుగాచేసెను.

పగుశ n. s. ప్రశంసకంచకము. ABA. అనగా ఆయిదుకుంచాలు.

పవి, అనగాఅధికమైన. OG.

పటగా, అనగాఉనికిగా. OG.

పటపు, అనగాయెంచుట. OG.

పడాకులఅరిటిచెట్టు n. s. A tree (Alstonia scholaris) శత్రుశర్ణము.

పడాకులపొన్న n. s. అయుగశర్ణము, గుచ్చకుప్రము. SC.

పదిక, అనగాయెంచుట. Kark.

పదికోల, or పదితకోల n. s. The pole or shaft of a plough. ఈడ, లాంగలబండము.

పదికోళ్లు n. s. నమస్తారములు. OG.

పడుగడ How much? how many? ఎంత, ఎన్ని, శిర్వపదార్థము. ABA.

పడుగడ n. s. (add,) P. 3. 262. మన్మథప్రేరితకోటికేడుగడ.

పడుచుట (add,) ముక్కుతోయేడ్చినట్లుతిండినాడు he submitted with a bad grace, unwillingly.

పడైర adv. Violently, at once. ఒక్కయూకునగమకింది, (మిక్కిలిన్ని. D.) ఒకచెట్టన. See పడైర n. s.

P. 2. 106. పనినబద్ధోడముననేకులమేడైరదూరివుల్లసాగ్రేసరుమోరనెత్తి. టీ|| పడైర, ఒక్కయూకున. P. 4. 61. మెరసియుదుంబరద్రుమము

మీదవనించినకీశరాజుచేతెరుగనికూనలెప్పవలెనేడైరపోవిన శింశుకూరుస్తెనురికి తదీయకృష్ణమున

నుండినవాడు. టీ|| ఒక్కయూకునగమకింది. P. 4. 151. చిర్రజుడే డైరబూన్నివైరుకేవలకరవాలశం

మాకులవైఖరిగానబడంక. P. 3. 7. ఒకనాటిరాతిరికపాయనిఘూకసేనబనుకాపెను పొందినమరి

నేడైరకపోయియజాగరుక బలిభుక్కుటలికాకురిమార్చిపోయినక. M. vii. 4. 291. సైనేయుడును

భీమసేనుండునిరుదేశరానగ్గునుడునింఘరాజు దెలికునేడైరదరమెడునింక సెక్కించుక ప్రాద్దాగిపెనగ

న. M. ix. 1. 210. అమ్మహీనుపెన్నురముననాతెనారధికుడాక్కసముజ్వలబాణమేడైరక. పడైరద

క్కిన, అనగాఉత్సాహవిహీనమైన. M. iv. 2. 321. దివియలునేడైరసోయగమంచె, దీతుములు

మిక్కిలిన్ని కాంతినిపొందినవి. BD. 5. 910. తోడ్రోనదవరాజుదోట్టానిపెట్టికేడైరముదముననేగన

పాటు. పడైరముదమున, మిక్కిలి శంతోడముచేతను.

పడైర n. s. Alacrity, cheerfulness. Fury, anger. ఉత్సాహము. D. ఆగ్రహము, కోపము (యుద్ధము Kark.) ఒక్కయూకునగమకింపు OG. M. ix.

1. 247. ఆపాంచాలోత్రముడుదీపిరకోపుడైవారిశీవ్రత్రదగాటోశంబునగలచెరయంబేపారగనా

త్వసేనకేడైరమిగులక. పడైర, ఉత్సాహము. P. 1. 538. మరుత్పదంబతులితత్వర గూరుడుగాంచు

ప్రాణముల్ తవవలేకనిల్చి జగడంబుననేడైరసూచ్చివుచ్చినక. టీ|| మిక్కిలియుత్సాహముతో. M.

vii. 1. 11. అప్పడుభీష్టులేమిచ్చుదయంబులనువులికంబుగూరగా నెప్పటిచండముల్ విడిచియేడై

రదక్కినచూపులాండొరుల్ రిప్పలమాటు నన్నెరయ. M. ix. 1. 287. ప్రబలవిక్రాంతిమురత్రయంబు

నుశమయించుఫాలాక్షునియే డైరయునుబోల్చబట్టయ్యెభుజగర్వశౌర్యత్రతాకుదుర్దమత్రకోపములకు

మద్రవిభుతుకోలుమనగ శాత్రవ సైన్యహానకేళిశులుపునవశిరమున. M. v. 2. 214. అతనినేడైర

మార్జానజాలునట్టివాడీమొనలేడతండలుకనెత్తినయూగడకాలబండము.

పన్నాధకము n. s. A year and a half. శంవత్సరమున్నర.

పకు n. s. సామాన్యస్త్రీలు, చాకులునేసేస్త్రీలనుట. OG.

పద n. s. జ్ఞాతకము. OG. అవధానము. ABA.

పదు, or పదుతుంది n. s. A porcupine. శలలి, అనగాముండ్లతుంది. Siva. 4. 8.

ఏడుట v. a. To protect, preserve: leave, abandon. ప్రోచుట, రక్షించుట, విడుచుటయున్ను. ABA. A. 1. 13. ఎట్టినరు నైనగులముచెలియ ప్రభుతనాది పుల్లపుడువేడవడిన నేడన్పుతరియంతి పురముగానె న్ను. N. 2. 142. ఎట్టివారలుశరణాన్న నేడవలయు. P. 2. 80. పాడవేది. టీ|| పోడిమిచెడవాలై. P. 3. 152. నాగరికమేదివిపుడు. టీ|| ఆనగరజనమువి దివి. P. 4. 311. శంశయమేది. టీ|| శంశేహము చూసి. OG. says. పోషించి, విడిచిన్పి. BRB. 341. మానమేది.

ఏడుకు n. s. Leaving, abandoning. విశర్జనము. ABA.

ఏడుకుంది n. s. A porcupine. శలలీ. Kark. కుండ్లకుంది.

ఏనిక n. s. Four threads. తంతురతుక్కుము. ABA.

ఏనుగడుగులు n. s. విప్రవణావిశేషము. ABA.

ఏనుగు n. s. An elephant. గజము, జంతావళము. ABA. A. 1. 3. ఏనుగుకొమ్ములు elephant's tusks: also a kind of rice. గజజంతములు, ధాన్యవిశేషమున్ను, (శాలిధాన్యభేదము. Kark.)

ఏపారుట v. n. To increase. To be proud. అతిశయిల్లుట, గర్వించుట. N. 1. 113. కారణ్యమేపారగణ. N. 2. 421. వనోగాంధీర్యమేపారగణ. N. 5. 107. ఉచితప్రావీణ్యమేపారగణ. N. 5. 119. అత్యాశ్చర్యమేపారగణ. N. 10. 42. పాతాకారమేపారగణ. N. 2. 407. కనోగాంధీర్యమేపారగణలికణ. P. 2. 91. నేడికొండాటపు తెల్లయుల్లెరుగ కిట్లేపారభూషించెకణ. టీ|| గర్వించి.

ఏపు n. s. Pride, arrogance, presumption. Increase, excess. పొగరు. OG. గర్వము, విలాసము, అధికము. ABA. అతివృద్ధి. D. R. 5. 146. ఖరుడురణవీరజనుజ శేఖరుడుగడగ, యేపుచూపుచుక్రొవ్వాడితూపులేయ. T. 2. 31. కరకరినేకుణగరణముగాంచి. P. 1. 599. వచ్చుటయుగాకనూరికివచ్చినయట్లేపులేవడరుచు. P. 4. 255. ఏపులేగనరంకుతెలవీగబోలులువంత కాగిలిలేకవెతలబొంద. టీ|| మడముమించినవారస్త్రీలు. Swa. 4. 168. భూపతిపావకబాణంబేపున శంధించివివి. M. xii. 3. 295. ఏకారణంబుననేమయ్యెనూవానయేపునచెలియగానూపునకట. వానయేపున, అనగాఅధికవానచేత. A. 4. 143. ఘనవృష్టికతనఫలులేపుననలవల్లీకరంబ్రములుమూయగనెల్లినగాడుగులనగ. టీ|| ఏపున, విస్తారముగా.

ఏపున adv. In like manner. Plentifully, in abundance. రీతిగా, విస్తారముగా. H. 2. 52. నియేతుముగనినదరిద్రునియేపునముడమందిదానికిట్లనిశులికణ. N. 3. 90. మడనుండంబునకిల్లాకిడిగోమననిమ్మటన్నయేపుననలమొజలమొక మడుపొసంగుచుబడకణబాగాలానంగ. P. 2. 138. ఏపుననంబితార్థముకురేంగత భావమెరింగ యామేలైపొగఠాండనిచ్చినెరయకమరచుక.

ఏబలము n. s. Five palms. అయిదుపలములు. ABA.

ఏరాలు n. s. (add,) తోడికోడలు. OG.

ఏరి for ఎవరి (G. of ఎవరు) Whose. CBP. 2. 37. చూతుగలదొక్కవ్రతమేరిమందిరమున.

ఏరికి for ఎవరికి (Dative of ఎవరు) To whom. T. 2. 41. నులింతువశంబెయేరికికణ. P. 1. 550.

ఏరుకలశ n. s. Plough furniture. చాలాశకరణము. ABA.

ఏరుట v. a. (add,) కచ్చులుయేరుట To remove or take off the husk of grain. See వడకుచ్చు.

ఏరుతురుపు n. s. Cleaning or selecting. శోధనము. ABA. చెడువితోళివేళిమంచియేరుకోవడము.

ఏరువంగ n. s. కంటకి. ABA.

ఏలుకోటి n. s. The people: subjects. ప్రజాకోటి. ABA. శకలమైనవారు OG.

ఏళ్లము n. s. (ఏడుపలములు) Seven palms. శుక్తఫలి. ABA.

ఏవ, or ఏవము n. s. Loathsomeness, disgust, hatefulness, ugliness, reluctance, sin, crime. అశిష్యము. D. ఏహ్యత, అయిష్టము, అశిక్తులి, నేరము, పాపము. (ఏవ, రోషము, జుగుప్సయున్ను. ABA. OG. ఏవము, అశవాదము. ABA. P. 1. 216. అవ్యచనంబులిప్పుడుయభార్థములాయెగదాభుజించు వారెవ్వరునివకాక మదినేవము లేకన్వయంకృతాగముత్. టీ|| అశిష్యములేక. Charitra. page 463. భావముల్ మనసులుబరికించిమాడనేవముల్లాకయల్లెంతసుఖంబు. ఏవములు, ఏహ్యములు. M. IV. 2. 54. నాయున్న భాముడలకుకయ్యాయెడలీచీరయిట్టియేవపునంబోయన్నుడుదనవికృతింజేయుననుటయింతయునునిషిద్ధముగావె. D. Navauadha page 256. అనిశున్న సేయించునకటయంలేవ, చనునేమమింకనాసామర్థ్యమెల్ల. A. preface 17. మున్నుగొంటినేవన్ననడండయొక్క మగవాడిద. ఏవక, అశిక్తులికణ. A. 6. 66. యీవంటిభా

గవతు లేపావనులుగ జేయ రేనిమరిగి తియేదీమావంటి
 వారికిక మాయేవము వెనకటిదిబూదకీషీంపుడయక.
 మాయేవము వెనకటిది, అనగాయితకుముందుమే
 ముచేసిన నేరములని చెప్పుకవిధిలేదు. Vasu. pre-
 face 90. ఘనసీధుర క్షలోచనయు క్తిగడనుండుమా
 తంగతతినంటుమలిన మెల్ల, గరదుడై వెలినధోగతిబ
 డ్డ యస్తు హుహీ సుని నెనసిన ఏవ మెల్ల. ఏవమన గా
 పాశుమనవలెను.

ఏవగించుట v. n. To be vexed or disgusted, to
 abhor. అసహ్యపడుట. D. HN. 5. 11. కనుగొని
 చొచ్చిదైర్య గుణగౌరవముల్ చెడరంగనీక, నెమ్మ
 నముననేవగించకక్రమంబు ననంత్యజునింటికేగి. నె
 మ్మనముననేవగించక, మనసులో అసహ్యపడుకుం
 డా. M. viii. 2. 367. ద్రోణభీష్ములుతనతోపాటి
 యనుకులుకునకోర్వడఅచ్యుతార్జునులుతనకు నెక్కు
 డుగావిన్ను నేవగించుచునుండు. M. xiii. 1. 45. అ
 న్యవర్ణంబుదీనుకీయనకుగూతు నెట్టులీవచ్చుననిమది
 నేవగించి. Dab. 246. నుడలినిచ్చుటికిచెచ్చుటనేర
 మైన, మది నేవగింతుగమన్నించవలయు.

ఏవగించుట v. a. To blame, abuse, vilify or ac-
 cuse. నిందించుట. P. 5. 49. తావికావునుసినంటి
 నమోముశులత్తు శుద్రురోచీరుచినేవగింతు సెుకసిద్ధ
 డువచ్చె. టీ|| నిందించు గా. S. 1. 304. శతినేవగిం
 చుకీతికీశ్రీతి సెుల్లనిశతీబద్ధశిఖ్యముగలుగక. M.
 xii. 1. 402. ఇట్లుశిష్టజనములేవగింతుగనేయురా
 జ్యమేల, ఏవగింతుగ, నిందించ గా. Vasu. 1. 47.
 అరి గావంచమ మేవగించినవలాలవ్వేళహిందోళ్లవై
 ఛరినూతుం. టీ|| వికర్ణించి.

ఏవ్యము * n. s. The future: what is yet to hap-
 pen. Foretoken, foreboding. ఇకనుజరగబామ్యే
 ది, ఇకనుజరగబామ్యేదానికి గురుతు. A. 6. 85.
 అగస్త్యోర్వీరువాంబునకు నిర్వాణంబాశుంగంకలం
 డు, యిట్టియేక్యంబులుమదియదివస్య బోధంబున నె
 రింకాయుండుదు. టీ|| ఉత్తరకాల భావ్యనూచకంబు
 లు. ఈ గాలివానకుయేవ్యము గాలనృది this wind
 is a symptom of rain.

ఏకగింపు n. s. అపవాదము. ABA.

ఏకట n. s. ఆశుక్తి. OG.

విర n. s. అహింస విశేషము. ABA.

విరగొనుట v. n. To heal, become better. మానుట.
 P. 1. 106. భీకావనమున నాయు వ్యేకవిశేషమున
 కుళ్లివిల్చకక నచ్చోనిపద్రుబలేక మహాఘోషవృక
 ఛంబునకువైరగొనికాల్వచ్చెక.

బంటనివాడు n. s. An enemy. వైరి. ABA.

బంటమి n. s. Enmity. విరోధము. ABA. వైరము.
 Kark.

బంటరి, or బంటరీడు n. s. A champion, one who
 fights alone. A hog. బంటరిభటుడు, వరాహ
 ము. Kark. ఏకభటుడు. ABA. T. 4. 104. నలు
 వంకగౌరవంకబలిరంపుటాంటర్ల, నెల్లనువేర్వేర
 నేర్పరించి.

బంటరి గాడు n. s. A sword player: a gladiator,
 an assassin, a stout soldier. See Wars of the
 Rajahs page 33. ఏకవీరుడు.

బంటిపులి n. s. A champion. అశహాయశూరుడు,
 ఏకపులిగాడు.

బంటపులి n. s. An animal called camel-tiger.
 This is found near Cambay and near Manga-
 loor. క్షుగవిశేషము.

బంట్రంపు n. s. A champion. ఏకభటుడు. ABA.

బంటలు, or బంటులు n. s. Earrings having one gem.

బంటిముత్యము గానిరత్నము గానిగలపోగులు మొద
 లైనవి. T. 3. 16. కమ్మకస్తూరిచేతిలకంబుదీర్చయెం
 ట్టునజంపుభావలీలుంగరాలు. T. 5. 7. మోమున
 లేతనవ్వెసగముత్యపుటాంట్లసియాడ. Ila. 2. 126.
 ఉరమునహారముల్ గడలసెంట్లసియాడ. Bhanu-
 mad. 2. 211. కలికీకల్గలపెంతురాయిశలపాగక
 బెక్కిముత్యంపుటాంటులసెక్కుక చెవులయెందునుంచి.
 S. 1. 39. సిగపాండుగ సెనర్చివిన్నారివిడికెంపు
 తాయుతుల్చుట్టుకుల్లాయి బెట్టిచెవులయెంటులజక్
 శవరించి. N. 7. 110. నునుపాలకాయయెంటులు
 జాతినిద్దంపునీలంపుపోగులునీటుజూతు. N. 10.
 143. మొశులివాయెంటులుమిసిమికస్తూరిబొట్టు.

బంటాడుట v. n. To contradict. అడ్డమాడుట, విరు
 డ్ధముగాచెప్పుట. P. 1. 146. వినువడుమాండా
 డడు. DRU. page 870. నీశీలమును సెక్కునిగౌర
 వంబు, ఘనుడైన రాముండుగనియు సెండాడు.

బండు adj. One, other. ఒక్కటి. D. బండే. either,
 or. ఆశ్రయము, షడ్గుణము, ఏకము. ABA. A. 3.
 46. ఇంకగొన్నాట్లుమావినీవంకదెగువలగకుండిన
 బ్రజలాట్లుడలవిహావహూనివగుటయ యెండెవహీన
 శుంధి, నతనిగనుటాండె గాకొండు మతముగలదె.
 టీ||బండు,మరియొక. A. 3. 82. మరియొండుపాయం
 బులేదు. A. 4. 313. మనసునకొండు రెండుమరిసుం
 శ్రములో. Siwa. 3. 140. చిర సౌఖ్యముల్ గనుట
 యెండె, తపంబానరించిపాశుముల్, రామటయెం
 డె గానిహావర్యులుకూరక.

ఒంటె n. s. ఊరుమూలము. ABA.
 ఒంటాంటి To each. ఏకళి, ఒకటాకటికి. G. 6.
 116. పుష్కంబులాంటాంటికి.
 ఒంటాండ adv. One after another. ఒకటివెంటసే
 కటి; but ABA says. మిథిః i. e. ఆ సూత్రస్యము
 reciprocally. T. 5. 91. శ్రుచండకాండంబులాం
 డాండ విజ్ఞుండలింధనేసి. టీ|| ఒక దాని వెనక సెక
 టి. Swa. 3. 37. పుక్తి క్షకు వెక్త సంచైముక్తులకు నెక్తి
 విక్తంబడియెండోండబాండుమల్లి యల, బండడిం
 దారుగు. టీ|| వెంబడి వెంబడిగాను. Swa. 4. 62.
 సంచుసంచలం బమరమకట్టిసమోటకత్తల, సెం
 డాండభండితమ్ములగుమండగల కంఠమండలుడ్రో
 చి. Swa. 4. 87. పిశిరభండంబులాండాయు
 వైత్తుగా. టీ|| వేరేవేరే.
 ఒంటారులు (An adverb having the forms of a
 noun.) Each other. T. 5. 46. (Accu.) ఒంటారు
 లంచట్టుచు Seizing each other. Swa. 3. 46.
 (Gen.) ఒంటారులకురులుదుత్వరు Handling each
 other's locks. T. 4. 91. (Dat.) ఒంటారులకుగ
 నుపించుగ exhibiting to each other. N. 9. 156.
 ఆలింగనముగ సాజనములెంచేవేళ్లతో సెండారు
 ల్, వలుమూరుండగమార్చి కొంటు. టీ|| ఒకరొకరు.
 N. 1. 129. ఒంటారులువచింపుచు.
 ఒంతకత్రె n. s. A bawd, a procuress. కుంఠెనకత్రె,
 కుట్టని. ABA.
 ఒకడు n. s. One. ఏకము. ABA.
 ఒకవారి, or ఒకమరి adv. Once. శిక్యత్, ఒకప్పుడు.
 A. 4. 22. ఒకమరిబుద్ధగింత విలయోదకములొవ
 యికుచ్చి. టీ|| ఒకసారి.
 ఒకపెట్టున adv. All at once. యుగళబధఃము.
 ABA. ఒకచెట్టిన.
 ఒకవెంట, అనగా లుకండు or ఒక్కండు. OG.
 ఒకో, or ఆకో interj. Alas! అయ్యో, అబ్బా. KP.
 3. 80. ఎక్కడదొరికె సెకోయాచాక్త పుగుబైర
 I marvel where he found her.
 ఒళ్లు n. s. An old man. వృద్ధుడు. ABA.
 ఒళ్లుచ్చుడిని adv. (add,) ఒకపెట్టున. ABA.
 ఒక్కడ adv. At a certain time. కదాచిత్, ఒక
 పుడు. ABA.
 ఒక్కోలన adv. All at once. ఒకపెట్టున, ఒళ్లుచ్చుడి,
 యుగళబధఃము. ABA.
 ఒగుడు n. s. A dry leaf of the great millet. ఎం
 దినచాప్పాకు. D. ఎందినబొన్నచాప్పాయొక్క ఆకు.

Kuchelo. 2. 5. గాలికిపోయెడు పుగుడాకుగతి.
 ఆయెడ్డు పుగుడు పుల్లుకొని తినిపంటుపారవే సినది
 the bullock has eaten the dry leaves and left
 the straw (of the great millet.)
 ఒచ్చుము n. s. Disgrace; failure, defect, flaw,
 fault: trifle: meanness. అవమానము. D. శుభి
 వము Kark. అశవాదము. ABA. లోతుము, అల్ప
 త్వము, నీచత్వము. A. 2. 30. ఒచ్చుముసాడికోటికి.
 అవమానము. T. 3. 83. మనసుకింత గుసూక్తులు
 వెట్టినంతనేయొచ్చుమె. T. 2. 19. ఎత్తుడుధనేకని
 ధుల్ దమయత్పవత్తిన్వచ్చిన పుచ్చమెంతను. టీ||
 అల్పము, యిదియెంతమాత్రమని. Radha. 1. 50.
 మచ్చరమున సుకరనుకొన సెచ్చమునాయందు గల
 డె. T. 3. 7. శ్రమదామణతాసెచ్చంబులేనికూ
 రివి. P. 4. 118. ఉన్నతిసంబరంబొర సెయొచ్చుమె
 కింతయు లేకకొమ్ములంగన్నులపండువై. P. 3. 139.
 సెయొచ్చుపునేర.
 ఒచ్చెల interj. Alas! అయ్యో. A. 5. 139.
 ఒడంబడిక n. s. Consent, assent. శత్యుతి. ABA.
 An agreement, engagement, covenant. నియమ
 శుక్రిక, నిబంధనశుక్రిక.
 ఒడంబడుట v. n. To agree, comply, consent.
 శత్యుతింతుట. Vish. 2. 176. ఈశ్రయత్నమునే
 యుమనిన సెడంబడి. Vish. 2. 211.
 ఒడంబరచుట v. a. To persuade, bring him over,
 convince. To make, to agree with. శత్యుతిం
 తుచేసుట, నేమితిబడేటట్టుచేసుట.
 ఒడబాటు n. s. Consent, assent. శత్యుతి. ABA.
 ఒడబాటుకమ్మ, అనగా శత్యుతిశుక్రిక a deed of
 agreement. P. 1. 768. సాకొడబాటుగాదుచిత్త
 ము, వెడగులకని వెంపు జేయువీరడిగలడె. టీ|| శ
 త్యుతముగాదు. P. 2. 142. యాచకత్వంబునకుడి
 త్రంబాడబాటుగాదు. టీ|| మనసు పుచ్చుడు.
 ఒడమె n. s. (add,) ధనము. D. విత్తము. Kark.
 ఒడమెలు n. s. Jewels, ornaments, trinkets. భూ
 మరములు. Kark.
 ఒడయడు Commonly ఒడయుడు n. s. A lord,
 king, master. శ్రభుతు.
 ఒడి, or ఒడికట్టు n. s. (add,) Vulva, అనగా యోని.
 D. ఆయోనుకు పుడివారినిది రెండుమూడుదినముల
 లోదూడవేసును the vulva of that cow is
 enlarged, in two or three days it will calve

ఒకి, అనగా వశ్రీకటి. ABA. ఒకికట్టుట, అధిము
 ఖము కావడము. Kark పారావతభేదము. ABA.
 ఒకికము n. s. Beauty, elegance; fitness. అంద
 ము, సొగసు, ఒత్ప. ఒకికముగా beautifully, ele-
 gantly, properly. సొగసుగా, ఒత్పగా. HN. 2.
 16. ఇంపారగనధ్వనిసనివహంబులకు శ్రవణోత్ప
 వక్రియా గారవముః ఘటించు సెడికంబగు వింధ్య
 వనాంతరంబులక. UH. 2. 175. ఒకికమామా
 జిక్యకొణగల జెస్సుంది. M. III. 5. 326. ఒకిక
 ముగ నేను గావించును వికవశ్రీభూషణాదుల బరితో
 డముగ సునర్దు. Rucmangada. 4. 154. కదలియనే
 కదీతులా కింబుగా దాటితయోధిపైజనక. M. IV.
 1. 72. కడక గారియ పెట్టియైన సెడికంబుగ సెం
 తుదు నెల్ల కూరలుక. Satyabhama. 4. 5. ఒకిక
 ము గాగ మైయూబియారగ జేరగవచ్చివచ్చి యొక్కె
 డయెడగల్గిల్చి. L. 2. 96. అడతంబుగండియూహ
 శ్రీశుద్ధముల సెడికంబు గాబట్టుకుంటెడివారు. సి. 3.
 318. తక్యకాకంబెల్లకుతికంబముననుంచియెడికం
 బు గాబట్టియాశ్చివైచి. A. 6. 141. బడుగునదుము
 వేశుగడు సెడికమనువారి. టి|| సొగసుగలవారి. P.
 N. 7. 12. ఒకికంబు గా వాసికిదువాలకీల్లడయల్లి
 యల్లకవచ్చెన బద్ధపుడు.
 ఒకితి n. s. A breach, opening, orifice. గండి, బాం
 డ. చెరువు ప్రైకికట్టింపిసండుకుడకబంధంచేనుఖ||
 3 మడియిచ్చినాము because you have repaired
 the breach in the bank of the tank, we have
 granted you this field on a favourable lease.
 ఒడియింది, అనగా తియింది. OG.
 ఒడియించుట, అనగా తియించుట. ABA.
 ఒడురుట for పొడురుట v. a. To pierce, stab,
 gore. To cut down or fell. To attack. Vish.
 8. 463. ఏనవిద్యలకలన నెత్తుడుమృత్యువు సెడుకు
 ననురుడలవురుంట జేసి. G. 7. 67. అనుకుచెలసి
 పుడువుమోయున్నయింటి. Vema. 646. ప్రొద్దు
 పుడురు తెరిగిప్రొద్దునదురు తెరి. CPB. 4. 422.
 చిడుపైరముతన్నుంటవిర్రపుడిచి. N. 2. 255. త్రై
 లోక్యభక్తే సాత్తరణదీ యొడకురూ యొకుకుకునిరూ
 ధిసెడిచి. టి|| తగ్గుకురవి. N. 1. 146. రత్నదీపులు
 తమిశ్రంబు సెడియ. Siva. 3. 9. చింతాసాగరం
 బువేరంబవెల్లి పుడిచెననం.
 ఒడువున adv. In like manner. రీతిగా. N. 2. 534.
 వివారనూచకంబైకడునుడువుపుడువున.

ఒడ్డక n. s. A weapon formed of two antelope's
 horns fixed one in each end of an ivory handle,
 so as to form a short spear pointed at each
 end. ఇర్రోకొమ్ములు రెండుజత చేసి అంటుచీలలు వేసి
 నసాధనతివేడుము. ABA.
 ఒడ్డగల్లుట v. n. To lean on one side. ఒరుగుట.
 OG.
 ఒడ్డణము n. s. A cestus, zone, the belt of gold or
 silver worn by women over their dresses. ఒ
 డ్డణము, కాంచీ. ABA.
 ఒడ్డము n. s. పూహము. ABA.
 ఒడ్డారము n. s. (add.) వక్రక్రి. ABA.
 ఒడ్డి n. s. పారావతభేదము. ABA.
 ఒడ్డు n. s. (add.) మిత్రత్వము, పూహము. ABA.
 తీరము, కూలము.
 ఒడ్డె adj. Belonging to the Orissa country; or
 to the tribe of tank-digger. ఒడ్డచేశశంబం
 ధమైన, తవ్వేవాండ్ల శుంబంధమైన. ఒడ్డెవాడు a
 tank digger. ఒడ్డెది a tank-digger's wife.
 ఒత్తు plu. ఒత్తులు n. s. A kind of bracelets. చేతి
 కిపెట్టుకొనే లుకసాము.
 ఒత్తెడుబిల్లి n. s. A kind of cat. లోమశమనేమార్తా
 లము. Kark.
 ఒడుగు n. s. Swelling from being boiled, as rice,
 &c; excess. అధికము. ABA. యాచియ్యమువం
 డితే అన్నము పుడుగు గావుండడములేదు on boiling
 this rice, it does not swell to the proper quan-
 tity.
 ఒడుగుట v. n. To be of use or convenient. To
 make room, to move so as to accommodate,
 to sidle. To assist, be at hand or ready. ఈబ
 ట్టనిండాశిన్నపాటిదిగనక చలికేపుడకదు this is
 too thin to be a defence against the cold. వా
 డువుడకలేదు he would not stir out of the way.
 కొంచెము పుడుగు ఆయన కూర్చుండని move a
 little and make room for him. శిమయములో
 పుడిగినాడు he aided me at the right moment.
 ఆరుకలుయింకా పుడకలేదు the money is not
 yet come to hand.
 ఒద్ది adj. Near. దగ్గరి. ఇంటి పుద్ది చెట్టు a tree which
 is near the house. N. 9. 332. ప్రొద్దుముడ్డుల
 కూతురియొద్దితోటక నైమావుల కేసిడ.

ఒద్ది, అనగా శబ్దము. Kark.
 ఒద్దిక n. s. Friendship, concord, union. మిత్రత్వము. ABA. The green room, a place for rehearsal. వేష గాంధ్యుల ఆట నేర్చుకొనే చోటు. ఒద్దిక కాదికిపోయి నాలుగు ప్రెద్దికలు చూచుకొని వచ్చినాను I attended the rehearsal and acted four times.
 ఒద్దు Don't. పోవద్దు don't go.
 ఒద్దు for ప్రొద్దు n. s. దినము. ABA. See ప్రొద్దు.
 ఒన బెట్టుట, అనగా పాంచదము. ABA.
 ఒనరు n. s. Convenience, facility, commodiousness. వీలు, వాటము. ఆదుర్గం పునలుచూచి లగ్గలెక్కినారు they spied out the convenient places, and then climbed the hill.
 ఒన పుట్టుకొని, అనగా పాంచుకొని. OG.
 ఒప్పించుకొనుట commonly ఒప్పించుకొనుట v. s. To take charge of. To hear a pupil his lesson. వశము చేసుకొనుట.
 ఒప్పన n. s. Committing, making over. ఒప్పించుట. ఒప్పన జేసుట to make over. ఒప్పించుట. P. 1. 286. ఆ రెకులకొప్పన జేసెద్యుడత్రయముడై.
 ఒప్పనము for అర్పణము n. s. Offering. సమర్పణము. KP. 3. 131. కలభాపిణి వేసలియొక కేలబట్టి వేరొక్క కేల సెరక త్తివెరికి నీకొప్పనమి దెయించునల్లికి త్తి చెయ్యెత్తి మొక్కి.
 ఒప్పనివాడు n. s. A man of bad character : a knave. అశ్రుకాగుడు. ABA.
 ఒప్పరకించి, or ఒప్పరికించి, అనగా ఒడియించి, తీయించి. OG.
 ఒప్పరము n. s. A drain, a kennel. జలనిర్గమము, జలదారి. ABA. B. X. verse 25.
 ఒప్పరికించి, అనగా ఒప్పించి. OG.
 ఒప్పకోలు n. s. శుక్తులి. ABA.
 ఒమ్మి, వహించి. OG.
 ఒమ్మిక n. s. Friendship. మిత్రత్వము. ABA.
 ఒమ్ము adj. (add.) స్థూలము. ABA. T. 2. 16. ఒమ్మైన బతుల గోతముల ద్రోవ్చి.
 ఒమ్ము n. s. Bigness. ఘోల్యము. T. 3. 57. ఒమ్ముగా స్పించెబలుగ బనిమ్మ తండ్లు.
 ఒరగాడెము n. s. వక్రోక్తి, ఒడారము, శరుకు. ABA.
 ఒరముట v. n. To become hot. చురుకు అవుట. OG. A. 4. 212. అక్కరములు కరములె కాబిగి సెర మెననకారవియు మెర గె.

ఒరిజ n. s. The girth of an elephant, made of rope or leather. కత్తు. ABA.
 ఒరిమిక, or ఒరిమె n. s. "Friendship." మిత్రత్వము, ఆనుకూల్యము. ABA.
 ఒరిమె, అనగా చురుకయ్యె. ABA.
 ఒరుగు n. s. A pillow or cushion. ఉపధానము. ABA.
 ఒరుదల n. s. Back biting. కొండము. See ఒరుదలకాడు (చాడి OG.)
 ఒరుదలకాడు n. s. A back-biter, a slanderer, a tell-tail. కొండగాడు. A. 4. 267. మొదలనయొరిదలకానిం బెదరంగానాడ కాత్తు బింతింపుకుదిం, బదిగమ్మ దయేని సురివిడు, ముదము స్తుగ జేయకుండు మొక్క మరకునగా.
 ఒర్రన n. s. కటుత. ABA. చచ్చికి అన్నమాటకు చచ్చున అన్నట్టు ఒరుగు అన్నమాటకు ఒర్రనయని అయినది. A. 5. 112. తత్త్రియులవ క్రోవివజ్వల సోమ్య సెర్రనై వెలువద.
 ఒర్రిన n. s. కటుత. ABA. See ఒర్రన.
 ఒళ్ళు n. s. The neck of a Vina or lute. శ్రవాళము, వీణాదండము. ABA.
 ఒలుకుడుట, or ఒలివడుట v. n. To be plundered or robbed. దోచుకుపోవుట. OG. A. 6. 110.
 ఒసిలిపోవుట v. n. To go off, step aside, retire, recede, get out of the way. తోలుగుట.
 ఓచల interj. ఊ చెల్లె. OG. Alas!
 ఓచెల interj. ఓ చెల్లె. OG. Alas!
 ఓచెవాడు, or ఓచవాడు n. s. A priestling. A sacrificer to the village goddess. In Burdwan it is pronounced ఓజి ozah. See As. Jour. Nov. 1837. Intelligence.
 ఓటమి, ఒటము or ఓటరితనము n. s. Failure, loss, the being a loser. అశజయము. ABA. A. 2. 104. భూమిభ్యర్ష భ సోట మైన, నయశంబుల్ మొకురాకుండునే. A. 4. 95. N. 5. 7.
 ఓడిక n. s. A stream or current. శ్రవాహము Swa. 4. 104. వెణిభరం బట్టి టైకటి జిమ్మ చీకటులు గానశ్రు క్రజంబోడికల్లట్లం. టీ|| ఎడ తెగకుండా శ్రవహించ గానున్ను. A. 5. 144. ఊడుకొనబడు మధూళి కయోడికల కుక్రింబ గ్రమ్ము కుండెడు లేట్లక. టీ|| శ్రవాహము.
 ఓదము n. s. A pit fall for catching elephants, ఏనుగులను పట్టె గొయ్యి. BRU. 2. 406. ఓదంబులో

జక్ష్మవడుగజంబులపాడిగలిగి. H. 2. 93. యువరాజకరులకు సెనరారు సాదంబు. P. 2. 31. ఉరివిహాగప్రజంబునకు సాదముదంకికిమందువిల్వకుఁ.

ఓముట v. a. To preserve, cherish, పోషించుట. D. Kark. N. 2. 11. నిద్దంపుటద్దంబు, మురిపెంబు సామునెమ్మొముదారి. N. 9. 104. గరగరికెగగమే సాముగలుగుటయును ప్రేమమీరంగవన్నెలు బెట్టుటయును. టీ|| కాపాడుకోగలగడము. Swa. 2. 18. ఎళుడుశంధ్యలయందంబులు వెళ్లనిక, నిన్నామెదురల్లియెంతోరలుసెక్కి. టీ|| కాపాడేటటువంటి. Vencatach Mahat. 1. 26. స్థిరమైననీడుకత్తి శ్రుభావమున, నేమెల్లనీచిచ్చునియ్యధికార, మోముబొలుదుమిక సెకటననేల. Swa. 3. 38. వలిమించుక్రొత్తుంచుటెడరులనిది, యాదివదిశిడలిను దివడుచుసెదలోముసోమరి గాలి. D. Navanadha. 147. ఒత్తిగాచన్నిచ్చి యోమినమేనినెత్తురాయాకొత్తనెత్తురోయన్న. P. 4. 179. కాండభృద్లనబాధగాసి సెందినమిత్రు సామువేను భవ్యత్తినుల్లసిల్లి. KP. 6. 215. అంకంబులబాగులరనియోమదోదంకశిడలనిడయ్యెయెత్తుదునువైట, అనగాపోషించగా రంభించెను. R. 3. 96. కోమలిప్రాదిరారిలుకకుఁ

• ఫలమల్లిసందియియ్య మే సామునిడయ్యు నయ్యెడకృప్రాభ్యులయైసకలాక్రితార్థిగోత్రామరుదీప్తితార్థఫలదానమెసేయడలంచు.

ఓరంత adj. A little. ఇనుమంత. OG. L. 11. 25. ఓరంతప్రాద్దుననుండుజక్ష్మవలు. BD. 3. 1023. ఓరంతప్రాద్దుమైకొనికట్టివీగి. Pal. 216. ఉప్పులేకుండగఘోరంతప్రాద్దు, చప్పిడిదాగనసాగునేకాళ్లు, రాలేక లైదుకలదిరాకయున్నాడు.

ఓరచ్చులు n. s. plu. మోటపనిచెప్పలు. NH. 5. 122 ?

ఓరపాక commonly వారపాక n. s. A veranda. శుంచపాళి (భిత్తవకృతగృహము) ABA.

ఓరవలి n. s. వన్నెలకోక. ABA.

ఓరి, or ఓరి interj. (as ఒరే is used in courteous or familiar conversation;) Friend! my good man! Fellow! my lad! An interjection used in calling to a man-servant.

ఓరిమి n. s. Patience, tolerance, forbearance. ఊంఠి. Kark. పేర్లు. P. 1. 156. ఓరిమిలేకననియెడలొశైవును.

ఓర్పుట v. a. To bear, endure, suffer, tolerate. తాగుట, తడుట,

ఓరస్మి n. s. Impatience, intolerance, envy of another's success. ఈర్ష్య.

ఓల interj. An exclamation. Holloa! huzza! జలవిచ్చుతి శుమయశబ్దము. ABA. జలక్రీడాకాలమందుఉల్లాసము గాలనేమాట. UR. 6. 153. ఓలలు బెట్టిగెల్చిన శుయారుహాంధిని మూనుకుండినఁ. KP. 6. 268. ఓలయనుచుఁవలదుగేలియనుచుఁ.

ఓలచెంగనాలు n. s. ఆశుజయము. ABA.

ఓలమి n. s. Covering, veil. పిఠానము. Kark.

ఓలము n. s. Screen, shelter, cover, veil. కండ్లకగుతుడనిశ్రుదేశము. పిఠానము. Kark. చాటు. D. ఓలము or ఓలమి, వ్యవధానము. ABA. మరుగు. OG. P. 2. 216. ఓలములు వెడకకళ్లం పాలురుడరుముటయు. టీ|| మరుగుచోట్లనన్నపించి. P. 4. 258. ఓలముల దాగితలచూపు సాది.

ఓలి, అనగావరుశ, ఉంకువాను. OG.

ఓలిమి n. s. వ్యవధానము. ABA.

ఓలు adj. Resembling. శిమానమైన.

ఓలుతుడెను v. n. దోళుడుపోయెను. OG.

ఓలె adv. Alike. వలె.

ఓవరి n. s. A chamber, an arbour, an apartment. వాసగృహము. ABA. తొట్టికట్టు. OG. మర్యాద, కేళిగృహము, పొడయు. D. N. 9. 132. కళుకుఁములైపుగచ్చుటోవరులనింగారంపుతూదోటలఁ. DRB. 628. చంద్రశాలకేళిసాధవేదికలగాజుటోవరులబంగారుతుడకిండ్ల. R. 5. 32. మనతోటల్వలెముత్యబోవరులు శిష్యకృంద్రకాంతస్థలుకగనరావిచ్చుడదేమి. D. Navanadha. pl. 71. ముత్యంపుజాలకంబులను బంగారుకుల్లంపురలుపులగొనియాడ సెత్తుగాజుటోవరిలోనగరగరిమార.

ఓసరించుట, or ఓసరిలుట v. n. To step aside, get out of the way. కడకొత్తుట. D. ఒయిదాలగుట. (తక్కువాయెను ABA.) ఓసరిలక, తగ్గక. OG. P. 2. 120. వ్రేసినవ్రేటుదురంతత్రాసంబున సాసరించిరప్పించుకొనఁ. టీ|| ఓరకుదోలగి. P. 3. 203. చొచ్చిచచ్చినచందాలుజూచుమాడ్చిచూడ కల్లంత సాసరించుచున్నవంఠ. టీ|| కడకొత్తుచున్ను. P. 1. 119 పావనభావన ధావనంబునం దోసరిలంక. టీ|| ఒయిదోలగి. N. 6. 17. ఉపాయముననగాలికోసరిలి. N. 7. 214. అనిదానికోసరిల్లుచును జేంద్రకుమారలిరుమానులు మేమాటనుదారికోసరిల్లుటచనునె. Swa. 2. 68. మదంబున సాసరి

రింగక. టీ॥ ఇట్టట్టతోలగక. P. 4. 509. వీరిప్రో
వికాసు మూయనిపోలికతో శిరింపినక. P. 4. 508.
విసరి కేమిసేయగలవాకటనేద్దుకు మారుబట్ట పెట్టి
నిశియోశిరింపిలుమీచుచుదీయవధూటివచ్చి నీ కా
నకకన్నుకుట్టికిడు గాని ఘనశ్రునడుగ్గఱుచు శున్నాన
మలర్పనాడు మనుమానము లేక తడోశిరింపినక.
A. 4. 52. తిరిగితిరిగి వేళిరి యోశిరిని దాశిరిగుం
పు. టీ॥ అలసిన.
ఓశరించుట v. a. To put aside, remove, push off,
evade. ఓర జేసుట. ABA. OG. తప్పించుట. N.
9. 355. ఏలమే సాశిరించెదేయగురుబోని.
ఓహటించుట v. n. To retreat, fall back, give
way. ఓచుట. ABA. వెనకదీసుట. D. యుద్ధకు
రాజ్యుఖుడనుట. Kark. Krishna Raya Vijayam.
3. 68. ఓహటింపిచెలింపిశతాయమానులగు. BRY.
941. పంజీముఖుండు శంక్రాముంబునరామునకో
హటింపికురాజయదైన్యంబుశయంబుకాలక.
ఓహరిసాహరి adv. Backwards and forwards. వె
నకకుముందరికి, అన గానీరువారు, తండ్రోకుతండ
ము. D. అహహహమిక. ABA. కురిమిరిమెండు
గాను. OG. M. IV. 3. 157. రథమునరథముతో
రానినగ్గరిక మైనిడబోవక నేటులాడు నెడలుసా
హరిసాహరినయ్యలచేరు గా పెనగొంచుడెరలుచు
పెనగునెడలు. M. VII. 3. 148. ఉభయబలంబు
లుంబురికొని యోహరిసాహరింపెనగుచుండె. A.
4. 130. ఓహరిసాహరింబ్రథమ మొల్లెడు ధారలగా
ద్దులేటవాలాహరినీచ్చి.
ఓఘలించుట v. a. To excel or surpass. To neg-
lect or disregard. మించుట, అతిశయించుట, తిర
స్కరించుట. See అవఘలించుట. Ila. 1. 33. హ
రిశీవిలాశంబు నౌఘలించు. H. 2. 237. కల్లవమా
నశశుటు దైర్వ్యపరకహరకళాస్తోమమాఘలించు.
ఓజు n. s. పనివాడు. ABA.
ఓడరులు n. s. plu. Rivulets. కాలువలు. Swa. 3.
38. క్రొమ్మంచుఓడరులనిదియొదిగడిశిడలి. టీ॥
కొర్రమంచుకాలువలను.
ఓదురు n. s. A fragrant grass. (Andropogon
muricatum.) వీరణము. ABA. ఆవురుగడ్డి.
ఓర్ధ్వదైహికక్రియలు* n. s. plu. Funeral cere-
monies ఉత్తరక్రియలు, దినవారములు.
ఓసుకాడు n. s. An empassioned lover, a beau.
శృంగారి. Kark. సీలుకాడు.
క For "it forms a verb" read "it forms a noun."

కంకణము n. s. A heron. రాబులుగు, లోహకృష్ణ
ము. ABA. మల్లజేసురున్ను. Another kind of
this is వడ్లకంకణము.
కంకర n. s. (add.) Plaster, mortar. గార, సుధ.
ABA.
కంకిసోరు n. s. An ugly mouth. వికారశ్రుసో
రు. S. 3. 31. ముగ్ధలాహిరిముంట, బాడముపాశి
నతోడికంకిసోరుటనుచొంగయంతురింతు.
కంకిశ్రుశ్రుతి n. s. A very common large strag-
gling shrub. ఓపధివివేడుము. Rox. 2. 217.
కంకిశ్రుతి n. s. A certain very common large
straggling shrub. Rox. 2. 217.
కంక* n. s. The river Ganges; commonly used
for water in general. భాగీరథి, నీళ్లు. ఈబావికం
కమంచిది the water of this well is sweet. నే
నువానియింట్లో యిన్నికంకనా తాకలేదు I did
not take so much as a draught of water in his
house. కంకాభాగీరథీకీమానురాల్సిన a civil or
respectful phrase used (like Dame) in men-
tioning a widow.
కంకరు n. s. A scaling ladder. లగ్గలెక్కేనిచ్చెనట.
కంకరేను, or కంకరేనుచెట్టు n. s. A species of
jujube tree with bright yellow fruit. (Zizy-
phus jujuba.) కర్లంధుపు ABA. బడరిప్పకము.
(రేనులో భేదము.)
కంకవ n. s. ఇరుపు, కుట్టు, నెత్తు, స్థానము. ABA.
కంకజలమ్ములు n. s. A sort of rice. ధాన్యభేదము
లు. Kark.
కంకారు, or కంకాశ n. s. కయ్యము, యుద్ధము, పో
రు, పోట్లాట. ABA.
కంకాశ n. s. Fighting. పోరు, పోట్లాట. ABA.
కంకకుచెట్టు n. s. A tree. పుకచెట్టుపేరు.
కంకగడ్డు n. s. A bull that is taught to dance. తే
వప్పకథము. ABA.
కంకోరు n. s. A broad ribbon. పెద్దకళ. OG. See
కంకోరుపావడ.
కంకోరుపావడ n. s. A female's under-garment
like a petticoat, with broad ribbons. గొప్పగా
కళలుత్రుంచికూర్చినపావడ. ABA.
కంకరి n. s. A brazier. కంకరవాడు. ABA. తప
లవెంబులుచేసేవాడు.
కంచు n. s. A sort of hawk. ఒకవిధమైనదేగ. ABA.
కంచుకంటు n. s. A metal frying pan. కంతుపు, బా
ణలి. ABA.

కంచురాయి n. s. A sort of black sonorous marble. కంచువలెమోగేనల్లరాయి.

కంజ n. s. కృషికియోగ్యమైనఘామి. D.

కంజనకాలు n. s. A boyish game. అంజపాదక్రీడ. ABA.

కంబాయి n. s. (add.) కంబాయిమొదలుగాగలిగినయవియెల్లకప్రసమాఖ్యలైతరగుచుండు.

కంబిగుల్ల n. s. A white pustule, scald, or boil. నీరు ముద్దవలెలేచేబొబ్బ.

కంట, or కట్టరము n. s. నాట్యభేదము. ABA.

కంటము, or ఘంటము n. s. for "a large sharp pin," read "a large pin."

కంటసము n. s. ఆనగావిశ్రలాపము. ABA. విరోధముగాతలుకుట.

కంటు n. s. A knot, a bundle, a knot of hair, the knot or joint of a reed, cane, or bamboo. ఘడి, చూట, కేశబంధము, గణుపు (కుర్వము. ABA.) యాకలకంటు money that is laid up. మొగంబుకంటువెట్టుకొనుట, ఆనగామూతిముడుచుకొనుట. M. V. 4. 255. ఆనియాడిమొగంబుకంటువెట్టుకొనియున్న.

కంటుభారణ n. s. A medical root. (Siphonanthus Indica) భాజీ, బ్రాహ్మణయష్టిక.

కంటులు n. s. plu. పోగులలోభేదము. ABA.

కంటె n. s. A spoon. కరికె. ABA.

కంటే interj. D'ye see? చూస్తేవా. M. IV. 2. 263. దీనినెరుగవుకంటే.

కంటంక, or కట్లంక n. s. వరుసద్దలపైనివుంచేవుంటిగుడ్డ. OG. See. కట్లంక.

కంఠీరవరాయవరహా n. s. A pagoda coined by Kanthīravaraya, an ancient king.

కండము * n. s. (add.) In page 159 line 8. That is, he was born to ruin his father.

కండకత్తెర n. s. Large shears kept for the use of such as might have occasion to clip off their heads: and it sometimes means, risk, trouble. కంఠకత్తెర, గొంతులుకోసుకొనే పెద్దకత్తెర, సోకటము, ఇబ్బందియున్న. నాకుపెండ్లాముకండకత్తెరగావున్నది My wife is a perfect plague to me. KP. 3. 115. CPB. 4. 222.

కండచక్కెర n. s. Coarse or unrefined sugar, lump-sugar. మత్స్యంధి. ABA. ఘటికఅయ్యేలాగునకాచినపాగు. కండచక్కెరతిండి a parrot. కండచక్కెరతిండికల్లలానిపడేదుడు Cupid. మత్స్యంధుడు.

కండచక్క n. s. The liver. కాలఫండము. ABA. దీన్ని నురుగుదబ్బుఅనిన్ని అంటారు.

కండలము * n. s. The side of the head; a yam. పెడతల. ABA.

కండపెండేరము, or కండపెండారము n. s. A badge of honor worn as a garter by a hero, on one leg. వీరుడుఅండ. D. N. 3. 230. నేజేలయొకిమొళ్లజైక్కినకండపెండారంబునుదమునదంబుబాట. టీవీరుడుఅండ. N. I. 168. వీరుడువజ్రపుకండపెండారమైవార, కొమ్మునకేపాహిగ్రుచ్చియెత్తు. టీవీరుడుకడియమైయొప్పేటట్టుగా. R. 4. 104. ఆరఘూత్రమునకులతరాంఘ్రి సెక్కకుడతివీరుడంపుకండపెండేరమిడియె.

కండమాల n. s. Scrofula about the neck, inflammation or swelling about the neck. పెడరుట్టులేచేకురుపులు. G. 10. 54. మునుకండమాలిదనుమొనగురుపుంబుత్తినన్నమోసంబయ్యెక.

కండరు పునరించి, అనగాశ్రతిమగాచేసి. OG.

కండరు పునరించుట In page 159. line 2. Dele Perhaps &c.

అండవర్షము, or అండవృష్టి * n. s. Local rain, a few showers here and there. కొన్నిచోట్లకురికొన్నిచోట్లకురియనివాన.

అండా n. s. కత్తి. OG.

అండింపు, or అండితము n. s. Rigour, strictness, exactitude. కాఠిన్యము, క్రూరత్వము.

అండిదొంగ n. s. A house breaker, one who digs through a wall. సురంకకాఠిత్వరుడు, కన్నపుదొంగ. ABA.

అండివనము n. s. గ్రంధికుర్ణము. ABA.

కండె n. s. Gold lace. బంగారుపోచ, శరిక. ABA.

కండోలము * n. s. A basket. పెద్దగంప. D.

కండ్రలు, or కండరులు n. s. plu. Pieces, bits, chips, fragments. తునకలు, చెక్కలు. D. DRY. 2470. తనరంకచందనతరులుచెట్టించియొనరంకద్రలుజేసియొక్కగాచేర్చి.

కండి, or కండిక n. s. A bit, as of sugarcane &c. ఇక్కొదిఫండము. ABA. See కండ్రలు.

కంఠ, or క్రంఠ n. s. Hole, gap, chink. The bridal gift carried in procession by the bridegroom to the house of the bride. Way, path, street. చిల్లి, చూటు, సందు, వీధి. ఆకంఠల on those lands. కాననికంఠల in foreign countries. పెండికొడుకువారుపెండికొమ్మనుక్రధానముచేసు

కా నేనిమిర్త మైతట్టుకొని పాఠ్యేకస్తువులు. Swa. 5. 86. అత్యంత కాంతం బైనిరంతరగతిం గ్రంథనద వనదవియలై మకు తారవింజరాగం ములువెలుంక. R. 4. 109. దగ్గరెమూహూర్తవేళ యాదశరభేం ద్రయేలనాలశ్యమనిమానులెచ్చరింప, మహితమని హేమకస్తుసామగ్ని పెరయక్రంతనడిపింపితామును గదలిరవుడు. A. 6. 182. క్రుక్యతికాంతక్రంతసు రకాంతలం గూడుకొని శంతరింప. N. 7. 296. శోభనంబులుబాదురునుపుణ్యకాంతలు, మునుపు గాగ్రంథలుగానుచునడువ. టీ|| పెండ్లికూతురికి క్రు ధానముకొరకు తీసుకపాఠ్యేకముంక శ్రద్రవ్యములు. BD. 5. 1110. చాడయ్య గారిసగరికంఠనువిమాన ముబోవబనివి. P. 4. 236. అప్పాకణాతి మస్తేరి యెత్తుడు దన జేతిచ్చెనేమరిమరి వాడప్పవహయె మనంబున గట్టినతమిగంఠ సెంజుగంఠక గాను చుక. టీ|| ఒండుగంఠక, మరియొకమాగ్గాన. BD. 4. 1419. గడనూడిదన్నిరుగలకులగోలువ, శంతశం బున గ్రంథగ్రంథలనివి, యంతంతజనులు ఘేయని జయతెట్ట P. 1. 496. నీవారకరీ రముక గలుగువం తలగ్రంథలచెట్టగట్ల నాహారమతిక బైరించి. P. 4. 58. గానిలియుండు వారలకు కాసనిగ్రంథలుమేలు గావకో. టీ|| తన్నుతెలియనిహోట్టు. B. X. 9. 53. రచ్చలుక్రంతలురాజమార్గంబులు విశుణదేశంబులు విశేషములుక.

కంత n. s. A pack saddle, a patched cloth or garment. ఎద్దుమీదకందనమువేసి ఆమీదవేసే ది. D. కంఠ ABA. చింపిగుడ్డలుగునియలువేసిన త్వుముగా అతక పొడవబడ్డది. కండ్లకుగంఠకట్టుట to blind fold.

కంద * n. s. A plant (Dracontium) కంద or కం దగడ్డ its bulb. అశోకాఘ్నుము, సూరణము. మం చికంద Tacca pinnatifida. అదవికంద another species used in medicine (Dracontium poly-phyllum.)

కందము * n. s. Any bulbous root. గడ్డ, దుంప. N. 7. 24. ఆనందకందముల్ మొలకలెత్త.

కందన గాయ n. s. The heart. హృదయము. ABA. In the Sanscrit Pancha Tantram, కృష్ణహృద యము. P. 4. 583. శరీరమువ్రచ్చి తొలకలంగనుగా నలైనగర్భముకందనగా యగ్రహించి తెచ్చియిచ్చి. టీ|| నల్లగుండెకాయ. A. 4. 24. మునుముండెల్పు నుదూరదూరమరికెం పుక వెండియుందూరగంద నగాయంకలనల్పువోశ. కందన గాయ, నల్లగుండె.

కందనము, or కందణము n. s. A certain feat in wrestling. బెట్టిపండ్లవిన్నూణములలో సెుకటి. H. 1. 241. ABA.

కందపత్తె, కందవత్తె or కంఠపత్తె n. s. The ap- plication of sandal paste on ; the cross pieces of wood fixed on the door. చందనాను లేకనము, కవాటపట్టికయున్ను. ABA. A. 2. 10. ఉడుటు గుబ్బులుగల తల్పుటరముజూచి, గందవత్తెలుజూ చింప గాయజూచి. H. 5. 197. వాసిం చెడికంద పట్టియలు. Ila. 2. 41. క్రేయురంబు గాగవిలువ రాకుడగయు, కంఠపత్తెలుండుకతనతలుపు, హరి యురంబునెదిరికిరము వేవ్రక్క లైమూలయింటిలో నముడుతబడియె.

కందము n. s. The shoulder. A certain metre in prosody. శ్రంఘము. ABA. భుజశిరస్సు, మ్రుకప ద్యము. T. 5. 60. T. 5. 38.

కందము n. s. Paste made of powdered sandal wood. కంఠము. ABA.

కందరగా adv. కనుపట్టగా. OG.

కందరికము, కందరికంబు or కందలికము n. s. A pad put under the pack-saddle. కంఠాశ్రరణము, అన గాగంఠకు అడుగున పుత్తుకోకుండా వేసేది. H. 5. 112. కందరికము, కోలకదురుకోల.

కందపడి, or కందమెడి for కంఠపొడి n. s. Perfumed powder which people fling over each other at festivals, as they do sugar plums in Rome. కంఠచూర్ణము. ABA. వాణియొగము.

కందాయము n. s. A season, or space of four months. జ్యేష్ఠాదిమాసరతుప్తయము. ABA.

కంది n. s. A leguminous shrub. (Cytisus.) తా తుము, తువరి. ABA. నల్లకంది a plant ; Hedy- sarum biflor. అదవికందిచెట్టు a plant, called Glycinea parviflora. Rottler. వనఆధకి.

కందిపొడి n. s. Fried pigeon-pea ground into powder. తువరిచూర్ణము.

కందిబొగ్గులు n. s. plu. Charcoal made from the stem of a leguminous shrub (Cytisus) : char- coal made of the dhol bush. This is pow- dered and used in making gunpowder. తువ ర్వింగాలము.

కందు n. s. Blackness, spot, stain. An infant. Brown sugar. Affliction, sorrow, grief. నలు పు, కందినది, శిశువు, తెల్లపంపదార. D. బాధ,

వ్యాకులము, కళంకము (బూడిద OG. శిశువు, అంకము. Kark. కందు లేనివనిది unemirched gold. గుడ్లకునిలికంఁదయ్యుట to give a slight blue tint to the cloth. Sar. 11. కందు లేనివనిదికమ్మి కినిడు. Swa. 2. 46. చిన్నివెన్నెలకందు వెన్నుదన్నిను ధాన్తివాడమిన తెలువతోఁబుట్టుమాకు. I. 4. 21. జల జారిలోకందుగంధాన సొత్తు. కందు, కళంకము. M. IV. 4. 60. బహువిధంబులబగతురవరవశము ననితైరకగునగలుగుకందెల్లె సెూర్చి. అన గాఁడు|ద్రవమునుసలిపొంది. KP. 7. 269. కశాపూర్ణండుని వివిధంబున నవనిరతంజంబుకందు వానిసాంధ్రానంజంబున నభివృత్తక్రీడలరమియించె. టీ|| కందు, దుఃఖము.

కందురిగ, or కంద్రీగ n. s. A hornet. గంధోలి కంటకాశన.

గంధవ n. s. The chin. లిబుకము. Kark.

కందువము n. s. చమత్కారము. ABA.

గంధరాజము * n. s. Sandal; civet. చందనము, జవాది నామకద్రవ్యము. RKB. A. 4. 174. ఘమఘమత్పుమగంధగంధ ధాజాంకమర్దననువీరోక్షు మజ్జనములాడి.

గంతు n. s. (add.) అదిశుద్ధఅంకడిగంతు she is at any one's service: as any body may put his hand in a shop-basket. Pal. 101.

గంతువులుగు n. s. A wild cock. (Phasianus gal-lus) కుక్కుభము, బెళ్లగుప్ప.

కంఠె n. s. తబుకు, తాంబూలపాత్ర. ABA.

కంఠము n. s. An instrument used by wrestlers. జెట్టివాండ్రాఁయుధములలో పైకటి. ABA. 2. 388.

కంఠలియు n. s. ఉడునయ నాంత్వదిగము. ABA.

కంఠవలి n. s. ఉడునయ నాంత్వదిగము. ABA.

గంబు, అన గానివిడము. Kark.

కకపాల, కక్కపాల or కక్షుపాల n. s. A wallet. చంకనవేలవేసుకొనేసొంతి. Swa. 1. 15. Swa. 5. 19. Vema. 958.

కక్షురితి, కక్షూర్తి n. s. Want, indigence; indolence, regardlessness. తేనిదోడము, ఒళ్లవంకని తనము, తట్టులేమి. కక్షూర్తిమనిపి or కక్షూర్తిగాడు n. s. A careless indifferent man, పొట్టకక్షూర్తితైపుట్టకూడుతినాడు having nothing to eat he ate rubbish, by press of hunger he ate it. ఆసెండ్లినికక్షూర్తిగావేసిఅయినడనిపించినాడు he performed the marriage shabbily, in a niggardly

manner. ఈవుపాధ్యాయులనిండాకక్షూర్తిగాడు this priest is a shabby rascal, or he performed the rites shabbily, merely for the pence. N. 10. 135. కడువుకక్షూర్తికావికోకలుకట్టి. Vema. 957. తానికాలసంధ్యకక్షూర్తిసేయుట. P. 3. 199. కడువుకక్షురితి, విల్పుడుగనిముదిలం జవరుదులకిడిపిన్నవయసుమందు. Pal. 495. కక్షూర్తివాడవుకరుణాయులేదు.

కక్షర n. s. The Numidian crane. కర్కరేటువు, కరేటువు.

గగనకుసుమము * n. s. The "cloud blossom," a phrase for nothing: as milk from a stone.

గగ్గు n. s. Fluttering accents. గగ్గదిక. ABA. గగ్గులుకాడునుగావించుట v. a. To kill. వధించుట. ABA.

గగ్గువకాడుగావించుట v. a. వధించుట. Kark.

కగ్గర n. s. The name of a plant (Galedupa arborea) కరంజకము. ABA. క్రానుగు.

కచ్చిక n. s. A cake of cowdung reduced to charcoal. కాలినపిడక. D.

కచ్చిలివేళ n. s. A kind of fish. మత్స్యవివేళము. నల్లకచ్చిలి a species of Labrus, with a pentagonal tail. తెల్లకచ్చిలి the white variety of the same.

కచ్చు n. s. A bunch of flowers. పూగొత్తు. OG. Swa. 5 69. చెంకలుకచ్చుఘటించినమాళి. టీ|| పుప్ఫు. ఈహోటకూడాకలువనుత్తి అనిఅంటేమంచిది.

గచ్చు n. s. Hesitation in speaking. కొదకు ABA.

కచ్చుకానుట, అన గాతుట్టుకోవడుట. ABA.

కచ్చుట, అన గాతుట్టుట. OG.

గజ్జ n. s. The groin, the pubic and iliac regions. వంతుణము, ఊరువస్థిశీఠి.

గజ్జరము n. s. The marshy date tree. ఖర్జూరము. ABA.

గజ్జె (plu. గజ్జెలు) A little bell, such as dancers wear. ABA. శింకెటి, మువ్వ. దానికిగజ్జెకట్టినారు they appointed her as a dancer. గజ్జెకట్టినట ప్పా an express; because a small bell is attached to it.

కటము * n. s. The hip or loins; the temples of the head. A mat. గండ్రోలము, హస్తగండ్రోలమున్ను, కటిదేకము, కిలింజకము, అన గాచాచ. Hari Vamsam. 1. 21. కన్నులెరగావించికటములదర, మగనిమాటకుకొనిమునువలికె.

కటకరము n. s. A kind of deer, a musk deer.

కంధర్యము, కడంతి. ABA.

కటకుయాదిశంఖ్య n. s. An ancient Sanscrit Memoria Technica, wherein the letters of the alphabet, as shewn in the following table, are used instead of numerals. The name is taken from Ka, ta, pa, ya (the four letters in the first line,) adding ఆది 'etcetera'. The numerals are thus expressed.

1	క	ట	కు	య	Examples. { శు క్ర క క క క క క క క	స్య
2	ఖ	త	కు	ర		
3	గ	డ	ట	ల		
4	ఘ	ణ	భ	వ		
5	జ	ణ	ను	శ		
6	చ	త	ష			
7	ఛ	ఛ	శ			
8	జ	డ	హ			
9	ఝ	ఞ	ళ			
0	ఇ	స				

The first syllable always is the unit, the second the ten, &c. The number 1798 would be expressed జపశిన్త, 1798. Thus వేదపానశతశ్చయః denotes 1600984. See Warren, Kala Sankalita, page 335. The other letters there given are not clear. See note on శంఖ్యము.

ఘటశర్పము * n. s. A large snake. ఒకపెద్దకుండ నిండెంతపాము, అనగాబ్రహ్మాండమైనశర్పము.

కటికన n. s. An instrument used by wrestlers. జట్టివాండ్రుఆయుధవిశేషము. ABA.

కటికవాండ్రు n. s. plu. Lictors or mace-bearers: javelin men. వేత్రహస్తులు. ABA.

కటికీ adj. Thick. గాఢమైన, దృఢమైన. N. 1. 221. కటికీరీకటిగుంపుగరిమనింతు. టీ|| నిండాడు. N. 6.

159. కటికీడెండము. టీ|| కఠిన. A. pref. 22. కటికీరీకటివిండికరములందిచ్చిడు. టీ|| దట్టమైన.

కటికీ n. s. మల్లాయుధవిశేషము. ABA.

కట్ట interj. Ah! oh; a particle indicative of sorrow, compassion and pleasure. కటకట, ఖతార్థకము. ABA. కటకటయనుట. OG.

కట్ట n. s. The wooden stopper of a skin oil bottle. కన్నెముఠికివేసేవీరడ.

కట్టద n. s. An order, a command. నియోగము. Kark. ఆజ్ఞ.

కట్టికి for కట్టికి adj. (add,) Cursed, horrid, vile, so in the Prahlada. కట్టికిబ్రహ్మాకిరాతువేతిలోబడుమనివ్రాసెనే hard fate, cruel destiny.

కట్టి n. s. A rule, a rate. నియతి. ABA.

కట్టనము n. s. A garment. వస్త్రము. ABA.

కట్టరము n. s. సౌఖ్యబంధము. ABA.

కట్టాచి, కట్టమై, అనగావెడలిపోగా. OG. వట్టమైవెడలిపోగానేసూ.

కట్టి n. s. The chaff of grain. తుచ్చధాన్యము. ABA. తాలు, తబక.

ఘట్టి n. s. అనగాశుభ్రవ. OG.

కట్టికలు, అనగాకంచుకులు. Kark.

కట్టికి n. s. A rule. నియతి. ABA. నియమము.

కట్టిధాన్యము n. s. The same as తాయధాన్యము Solid grain; such as కండలు, ఉలవలు మొదలైనవి.

కట్టివాయి n. s. ధూర్జస్త్రీ. Kark.

కట్టు n. s. Decoction of red gram or horse gram. యూషము, అనగాముద్దకుశుత్కాదినిర్యాహము. కట్టువారు pepper water mixed with the decoction of red gram.

కట్టుకంటము n. s. The post to which an elephant is tied. ఆలాసశ్రంభము. ABA. ఏనుగునుకట్టేశ్రంభము.

కట్టుకొయ్య n. s. A post to which animals are tied. గుంజ, మేడి. ABA.

కట్టుక n. s. Abortion. కథాప్రాసామము. ABA.

కట్టువారు n. s. Pease soup. యూషము. ABA.

కట్టుట v. a. (add,) మిగడకట్టినది the cream has formed. నీవుసూదుకట్టవలసినది You must abstain from eating unwholesome things. వాడు ఆరుకలనుకడుపుకట్టిసింపాడించినాడు he stinted or starved himself to raise the money.

కట్టువిడుపు n. s. మలినమైనది. Kark. కట్టివిడిచినమైలగుడ్డ.

కట్టె for rather, read like.

కట్టెదులు n. s. plu. Cruel wretches. కఠినచిత్తులు.

P. 5. 42. చుట్టంబులుకట్టంబులుకట్టెదులైవీడురల్లిగండముతలగాబుట్టె.

కట్టెనబోది n. s. A wave. ఆలలోభేదము. OG.

కట్లంక, కంట్లంక or కోట్లంక n. s. వడ శుభమునిశుభంబెఱుంబిగుడ్డ. OG.

కట్లనుంచము n. s. A litter, a palanquin. యాశ్రయ
యాసము. ABA. తోలి, కల్లకి.
కట్లెచ్చెట్టు n. s. A kind of grass. (Andropogon
aculeatum) శంకిని, చోరపుట్టి. ABA.
కడంఱ, అనగాకినిసి. OG.
కడంజు n. s. A kind of deer (the Nilgao.) గోక
ణము. ABA.
కడంతి n. s. The temple of the head. శిరశిపార్వ
ము. ABA. కణత or కణతల.
కడంబు n. s. A cover or lid. కుండలు మొదలయిన
వాటిమూత. ABA.
కడక, కడంక, కణక or కణంక n. s. Vehemence ;
joy, pleasure. ఉద్రేకము, ఉల్లాసము, శుంతో
షము. T. 5. 103. విమమింకానీవరదర్పముకడం
కనేదువృ గాంతా. BD. 4. 1173. కడకతోకూ
తుక్రొమ్ము దిగోసిమాకుం. ఉల్లాసముగా. Yellana.
3. 169. కంచుమెట్టలు మొరయంక కడకవచ్చున
విల్లాసినివగమెచ్చె నవనిసురుడు. ఉల్లాసముగా.
కడగండ్లమారి n. s. A plaguy wretch. తొందరను
నిపి.
కడగుట, కడంగుట, కణగుట or కణంగుట v. n. To
be vehement or valiant. To begin, set to work.
ఉద్రేకించుట (విజృంభించుట, మొదలు పెట్టుట)
అభిముఖముగా నిర్దేశుట. D. దగ్గరుట. ABA.
వేగముగా దగ్గరుట, అభిముఖువుట. Kark. క
డంఱ, కినిసి. OG. P. 1. 796. జిల్వకుపాలుపోసి
ముంకడవనియంతు జేసి విరకాలము బెంచిన మేల
రుంకునే కడగబడల్పడంగరుగాక కృతజ్ఞులెద్ద
మానసుల్. N. 4. 27. కనకకశిశుడుధీరుడంగనకక
డగతముసేయంకొండగ. DRA. page 348.
శురశురామునిభంగశురవితికణ. N. 5. 35. కడగ
బంచామృతలవచక్రినిలుచుచోలలితమాడు సిడిశలా
కణోక. Pal. 144. కనువిచ్చి ఆరాజుకణిమాట్లాడి.
A. 5. 19. లనవృ బుబాపయంగవిశలతలుగణ
విశులతాస్త్రీలనెల్లను బెళివారింబె. టీ దొరకొని.
Swa. 6. 78. ఒక్క కాంతతో శుదమడ మైకడంఱరతి
శుల్పుట చెల్లమి గా నెరింగయు. టీ యత్తుడు. T.
2. 72. శుభాజంబుగావధూజనులయాచుటమూనిసా
లవున సారగా జూడకడగ, అనగా మొదలు పె
ట్టె. N. 4. 191. ఈగతిదుర్బలలువచింకడగ
బెలుచు. టీ సాగను. A. 4. 115. ఉర్విగాదం
వినులయలయ్యునిరువొరగ శేకులు కేకలతోనే జే
సె, ద్విజతనారణ్యకధ్వ నివనకజేసి గర్భమునుపు

చ్యుతముసేయకడగనగా. టీ ఉభక్రమించుట.
R. 5. 95. బలుముల్లలత్రోవదొలంకడ్రోవగాకడ
గు బెదంకుమింటికొన. M. VII. 4. 61. కాంభోజ
యవననై న్యంబులు తనకద్దకుడంకణం గంకనియ
వీచుండు. B. X. 30. 1068. కాళియశశియదివీర
లు కాళియ శశిశతులు మ్రొక్క గణగి నేగో పాలకు
మారుడనను చునులిలాగతి నాడు సెక్కలేము. కణగిరి,
అనగావచ్చిరి. Brihannara Dīyam. 2. 388. భూ
సుతో త్రములకుభోజనంబునిచ్చిందితాను బాంధవశిమే
తంబుగా, కణిభోజనంబు గావించ గాడగు.
కడచుట (add.) మారుట, దాటుట. OG.
కడజు n. s. A kind of deer (Nilgao) గోకర్ణము.
ABA.
కడతి n. s. A kind of deer (some say) the musk
deer. గంధర్వము. ABA.
కడన (add.) దొంకమేళు. ABA. Kark.
కడకుటిది adj. The last or lowest. జఘస్యము.
ABA.
కడకుళ్లు, అనగామడతవరశిలు. OG.
కడముట్టులు n. s. అనగా శాంఠి. Kark.
కడవశుము n. s. A dried skin used by ascetics
as a bed or mat. తోలు OG. Charitra. 5. page
2027. గొడుగులుచెట్టులు కుంచెలుమంచి, కడవ
శంబులు నెంతకచ్చడంబులును. Hari Vamsam.
3. 16. ఒశుగచెల్లని మేనికు త్తరియంబుగుకడువశం
బువృ కాంశు సుడలివాది, కందుచాడ్చునతోతు.
కడాని n. s. Pure gold. మేలిమిబంగారము. D.
శుద్ధజాంబూనదము. ABA. బంగారు. OG.
కడి plu. కట్లు n. s. A mouthful, morsel. Fragrant
scent. A wound, hurt. Biting. కబళము, జరి
కుళము, తుతి. ABA. OG. says కరచుట, మ
జ్జగచారు తాళుముద్ద. Kark says గంధము, కడి or
పేడకడి a cowturd. A. 2. 19. కడిపూదానాకమ్ము
కుడలియానేడంఱ, ననకడిపూమి ముందరికిబాడు.
Swa. 3. 166. తడిగంబునెళుదుడరకకడిదరగగ
వదియంగర. టీ అన్నకబళము. BD. 3. 756. ఆశి
క్రిసురియచాడయ్యచేకల్ల కానించితల P. 3. 342.
కడిబోవనిభక్తిబహుకరించిన. టీ తక్కువకానివి
శ్యాశిము. P. 4. 255. కడిపూని తెరనాటకవు
టూరజంగాలు కళికగూడకోగిరములెత్త. కడిపూ
ని, వాశనచెడని, అనగాత్రసిద్ధికితక్కువలేని. P. 4.
201. కడిపూనివిరులకంకటిగణించునభూత, కంట
కాశ్రురణంబుగామృగాపి. కడిపూని, అనగా శరి
కుళముపోని.

కడి n. s. and adj. Boundary, border, limit. The neighbouring country. Fear, fright. పాలి
 ఘోర, రాజ్యముయొక్క హద్దు. భార్యగుణేశము, భ
 యము, బంకు. (మర్యాద) Kark. నీమాస్థలము, కుండలు మొదలైనవాటిమూల. ABA. చెడు, గజ,
 ముక్కాకలదీరిన. గడిమెకము a cunning brute
 which evades the blow of the hunter. వ్రేటు
 కుదిక్కిని మెకము D. గడిదొంగ a great rogue.
 గొప్పదొంగతనములు చేసేవాడు. D. గడిత్రాడు
 a tether. రెండుకళ్ళులకాళ్ళకులంకెవేసేది. D.
 N. 1. 45. తనవ్రతాడమునముద్దండకాత్రవకోటి,
 గడినీమతోరణగట్టికొనగ. టీ|| గడినీమ, హద్దుయం
 దు. Siva. pref. 51. వ్రతాశుంభువిద్దులార్యుకర
 జిగడిదేశములుబాచ్చి. టీ|| శరీహద్దుభూములయం
 దువ్రతవేకింది. A. 4. 314. గడివాడుచెడునయేదగు,
 చెడజేయుటచెడతెయేనిచెల్వీయతగులై, గడివాదెతు
 నికగుండన, గడివాదరియైన దనకెగడిగాపబడుకా.
 A. 6. 104. కటినుండిననుమరగడిగాగనియింది,
 కట్టిననిడునీలికాసెమెరయ. A. 4. 306. గడినృపు
 లరాయ భారలయెడనాలువున శరీసనలూతుములు
 రాజుళిలువలయు. టీ|| తనభూమికినీమనంతరదే
 శాధితులయొక్క, భార్యగురాజ్యమునట. Chatu.
 1. 52. ఇకపేలకుకీగడిమన్నె భూతులొలెక్కున
 కొండతో తగరునీకానితాకినబోకగాక. N. 2.
 369. మరుడుధేయనివన్నియసోక జిల్లరాతేజిమవా
 లిదోలి, గడిదీరినదారి, మిలారికల్వపూనేజనువైచె.
 టీ|| నిన్నయమైనవద్దలిని. T. 3. 24. అవుడుకైచే
 సెగడిదేరియామిటారి. H. 2. 29. గడిదేరివారివి
 ద్యకువకిగట్టి దురంతకంతు వనజరాలిగ. P. 3.
 199. గడికన్న గాండ్రయక్కరలకు సుడచూర.
 Sarabhiia. 4. 142. గుభాలునబల్లెకంబుతీరునగడి
 పోతురిసెకరోకలిమూనిని జేసజేర.

కడితము n. s. A thick cloth covered with char-
 coal paste used as a slate; on it they write
 with white chalk. సాండ్రవస్త్రము. ABA.
 పుద్దులువ్రాసుకొనేబాగుపూనినముతకబట్టు.

గడితము n. s. See సుగడితము, సాండ్రవస్త్రము.
 ABA.

కడిది or కడిది n. s. and adj. Great, large, vehe-
 ment, strong, severe. మహాలైన, పెద్ద, బలమై
 న, చెడ్డ, అఘోరమైన, ఉగ్రమైన(స్థూలము. D.
 Kark. శౌర్యము ABA) P. 1. 496. కడిదిపుట్టలతి

ట్టుల, నిండా పెద్దదైన. Vicramarka. 5. 184. కాం
 తనే మ్నామునకువాలు గన్వలకును, వరలునునుమే
 నికిని సున్నువాలెరకును యాదుబోవైసవ్రతీయని
 యెన్నుగడిదివాస్త్రముకాంతరముశుభవైకాంతి.
 A. 5. 13. కడిదివిలువేదిగురికిలగరవినిలు. N. 4.
 32. ఆదానవేంద్రుకడిదిమేనబుట్టినట్ట. బ్రహ్మం
 దమైనశరీరమందు. Parij. 4. 50. విసతారణయ
 గరుత్సమితి కడిదితాకునధరవ్రాలిన. కడిదితాకు,
 బలమైనదెబ్బ. BD. 5. 575. కడిదిపాతకములిక్క
 దవ్రతసాదంబుగుడిదినజెడు. చెడుపాతుము. M.
 IX. 1. 89. కడిదివగరజయించుకారవేంద్ర.
 వ్రబలమైన. T. 5. 47. కడిదివీరులను, మహాకూ
 రులను. A. 2. 76. అట్టికడిదివేసివికా. Siva. 3.
 66. భూజాటికంటికడిదిమంటలలో. టీ|| మిక్కట
 పు. N. 3. 215. కడిదినిట్టార్య గాడ్పులగ్రహగ
 ణంబు లొక్కమూలకుజిక్కు. P. 1. 623. పాడరా
 మారకడుపునకడిదివిచ్చిదినవాని. టీ|| అధికమైన.

కడిది n. s. Cruelty, harshness. క్రూరత, కారిత్య
 ము. N. 1. 65. పాముకాములబడుటగడిది. టీ||
 కఠినము. H. 2. 30. కడిదివారగచంకనిడినబాట్టి
 యకోల.

గడిదేరుట v. n. To be expert, skilful or conver-
 sant. నిపుణుడవుట. Kark.

గడిపోతు n. s. An abominable wretch. చెడుగొడ్డు.
 K. H. 4. 142. బల్లెకంబుతీరునగడిపోతురి సెక
 రోకలిమూనిని జేసజేర.

కడిబోని or కడిబోని adj. See కడి.

కడివి n. s. (add.) విక్రమము. Kark. కడంబచెట్టు,
 శౌర్యము. ABA.

గడియారము n. s. (add.) DRY. page 22. గడియా
 రమొక్కటిగడియగడియకుసుకడువ్రాయు.

గడు n. s. (add.) దారుభేదము. ABA.

కడుపు n. s. In page 173, line 7, read with
 hunger.

కడుపుమ్మ n. s. Suppression of urine. ఆనాహ
 ము. ABA. నిరుదిగకకడుపుపుబ్బడము.

గడుశరి or గడుసు n. s. A rogue, a cheat, a cruel
 wretch. కుల్లితుడు, ధూర్తుడు. Kark. కఠినడు.
 ABA. A. 4. 257. ఆతతాయిగడుసునస్యదేస్యన
 ధర్మవిడుము. టీ|| కటిలబుద్ధిగలవాణ్ణి.

గడుసు adj. (add.) అనగాడును. OG.

కడెము or కడెంబు n. s. A bracelet or ancle-
ring. కటకము, కడియము. S. 3. 54. దేవాదులక
డెంబువిగివికమ్మత కానికట్టి కానికి మొలకట్టు నే యె.
Xడ్డపెడ్డ n. s. A clod of earth. లోష్టము. ABA.
ఖడ్డి n. s. A stick or bit of wood : a skewer ;
a bavin. శుడక, శుల్ల, శలాక. ఖడ్డికట్టికుంపినపు
త్తరము a letter written with a skewer or pin
of wood attached to it (Wars of Rajas page
41.) శుల్లలు వేసినజాబు a letter sent by ex-
press. See under శుల్ల.
Xడ్డిమరాలు n. s. A herb. ఒక చెట్టు. Rox 3. 727.
Xడ్డు adj. Violent. Difficult, rare, difficult of
attainment. బలాత్కారము, ప్రయాసము, దులభ-
భము. D. దురాభము.
Xడ్డు adv. Violently. విజృంభించి. Kark. KP. 3.
290. ఒడ్డాణింపుచుXడ్డురకనీకయడ్డంబుగా సెడ్డు
కాని.
కణ n. s. A kind of hawk. శ్వేనభేదము. ABA.
కణతి n. s. An elk. A wen. (నోకర్లవృగము. Kark)
Xంధియున్ను.
కణితి or కణితి n. s. A wen. Xంధి. ABA.
కణితి n. s. (in Gloss.) A fish. మత్స్యభేదము. See
కణితి.
కణిశ n. s. కునులభేదము. Kark.
కణిశము n. s. An ear of corn. పరివెన్ను. D.
కణిజ n. s. An elk, a hawk. A certain weight
whereby coral is sold. నోకర్లవృగము, దేగయు.
D. Kark. శ్వేనము, ప్రవాళముయెత్తు. ABA.
Xణితి (Vulgarly Xణితి) n. s. An account, reck-
oning, regard, esteem. లెక్క, లక్ష్యము. T. 2.
28. కశిపుమోహిని గాలిXణితియేమాకంచునగి నట్లవ
దన శ్వేనములరాల్యు.
Xణియ్య * n. s. He who is respectable. గౌరవీ
యుడు. వాండ్లుXణియ్యలుకారు they are men of
no weight.
Xతాసుడు * n. s. He who is dead. చచ్చినవాడు.
Ohenna. 3. 468.
కత్తలాని n. s. A horse covered with armour. ప
ర్తితాశ్వము, కవచముగలగుత్తము. ABA.
కత్తువ n. s. A dam. అడ్డకట్ట, మడవ.
కత్తైరవంక n. s. A kind of brinjal. కర్తారిక. ABA.
Xద n. s. (add.) కుంతము, అనగాళుకె. Kark,

కదర for కాదారా interj. Is it not so? surely.
కదరు or కదురు n. s. A spindle. తంత్రాధారసూ-
చిక. ABA.
కదలదమ్ము, or కదలుడు n. s. Journey, march, de-
parture. శ్రుయాణము. ABA.
కదియుట v. n. To touch, be contiguous, ap-
proach, be pressed. (తాకుట, చేరుట.) అంటు
ట, తారసించుట. ABA. వేగముగాదగ్గరుట, ఆ-
భిముఖ్యముగుట. Kark. పొండుట, దాపునకువచ్చు
ట. D. N. 1. 114. కదియజనుడు. Vish. 2. 223.
పొలితికెమ్మై విరవిచూచిపొదలుగుబృగబ్బి పాలిండ్లు
Xదియంకనొలింపి.
Xదురు n. s. Scent, odour, smell. వాసన. P. 4.
16. ఉభయనై న్యములుబోరక రక్తరశతరశము
ల Xదురునశరనిధిశత్యములు వెలివిశరిశరిరాదొడ
గక.
Xదురుట v. n. To increase, become augmented.
To spread or extend. అతిశయించుట, ఎత్తుట,
వ్యాపించుట, పొండుట. D. Swa. 2. 20. చింతానా
Xరమునమునిగి భయంబుXదురబోవుచు నెదుటక-
టి|| అతిశయిస్తూనుండగా. Swa. 2. 68. ఉల్లం
బుననుల్లాశంబునంగదురునుదంబున హోళింరక.
టి|| వ్యాపించుతున్నటువంటి. P. 1. 763. అచ్చెర
పాటుగదురం. Padma. 3. 35. మేననెల్లడకొగద
రినదివ్యంగంభమును గాంచి. T. 2. 155. పృథయ
మ్మునశి మ్మైదముXదురనురాచార్యుడు. N. 4. 214.
శానినిభూరతి శాచభేతాళములకమాకమాయంచు
Xదురుకొనిన. TUR. 8. 87. అదురులుXదిరిననరి
మరివ రిల్లుచెయ్యులక్రందునజిక్క శుడు. Dab. 292.
Xజయాననుసునిస్సుగదలెడుచూర్చి.
Xడ్డ or గిడ్డ n. s. గీటు, కేళి. OG.
Xడ్డన n. s. Reprimand, rebuke.. Scolding, quar-
relling. ఘర్షణ, Xడ్డింపున్ను. OG.
Xడ్డరి adj. (add.) Chatu. 1. 52. ఆXడ్డరిXబ్బిరాచ
పురి.
Xనము n. s. అధికము, ఘనము Kark.
కనశచేత or పొట్టికనశ n. s. A species of sparus.
మత్స్యభేదము.
Xనియ or Xనె n. s. A bit, a piece of sugar cane
&c. ఇస్కొద్దిఖండము. ABA.
కనిశరము n. s. శ్వేనము. Kark. దేగ,

కనుకలి n. s. Seeing. కనుట. OG. చూచుట. Oharitra. 2. 2959. భక్తశ్రవణంశయనువిననరనికీతిం టికనుకలికంపైవినుకలికామాస్తివేనుండగలుగ.

కనుమ n. s. A hole or pass. కండరము, కాంతారము. ABA. నీరుయొక్కవైతెనైనచెరువుకట్ట, రెండుపర్యవరములనిండు. D.

కనుము n. s. (add.) The usual phrase is కనుకుడు. X.

కనుము n. s. శరము, అనగా రెల్లు. ABA.

కనుమొరగుట or కన్యైరగుట v. a. To elude or delude; trick. కన్యాముట, అనగామాయచేసుట. See. కన్యైరగుట.

కనుమొరగుట v. n. To disappear, to hide himself. నిగూఢవర్తనమొనర్చుట. Kark.

Xనేరు n. s. కరవీరము. See Xనేరు.

కన్యైలుట v. n. To elude or delude. కనుగీటుట, మాయచేసుట. OG.

కన్యైలుట n. s. A wink. కన్యైటు. ABA.

కన్యైరుట v. n. To be celebrated, or renowned. ఖ్యాతిజెందివుండుట. ABA.

కన్యైడికు n. s. A native of the Kannadi country. కన్నడదేశస్థుడు. ABA.

కన్యైవుదొంగ n. s. See. Xందిదొంగ.

కన్యైర n. s. Catastrophe, misfortune. కన్యాది, అఘోరము. R. 2. 41. ఎన్నిటసామికాంబింశుమిథతకః ఫలసారమైనయద్యన్యయకీలునిన్నురలితండులువారెటనున్నవారొయికన్యైరజూడవాలయితిగావినినెన్నిని దూరనేరుతుక. కన్యైర, అనగాకన్యాది.

కన్యైర Read కన్యైరక, అనగాకనక, యేమరకానున్ను. OG.

కన్యాకు n. s. (Lit: the outside leaf in which a large roll of betel leaves is packed.) A leader, a chief, a principal man. మొనగాడు, దళవాయి, ముఖ్యుడు, (శ్రేణిము. ABA. Kark.) ముందరగా, సేనాముఖుంబుగాను. OG. సేనాముఖుంబున్ను. One manuscript says ముందర, సేనాముఖుము. Swa. 4. 68. ఎగుచుకూరలుముపైయెత్తిబిట్టాలించినిమికికన్యాకయిగాలియరయు. టీపు మొనగాడై. TUR. 5. 124. చెన్నైండకదనయింటికికన్యాకైమెరసియుండుగాదిలితనయుక. M. VI. 1. 92. కన్యాకుమనకుభీష్ముంకిన్నర వరుగావ వలయునెప్పైయినైక.

కన్యై n. s. (add.) Trickery. కటటచేష్ట, పర్యయ, నేత్రము. Kark.

కన్యైలకుండ, or కన్యైలుగలమాను n. s. ఇషోపు. Kark. చెరుకు.

కన్యైవిల్లుడు n. s. మన్నభుడు. Kark.

కన్యైలుగలపక్షి n. s. A peacock. మయూరము. Kark.

కన్యైలేడు n. s. A sort of duck. కారండవము. ABA. See కామిలేడి.

Xన్యైరు n. s. (add.) కరవీరము. ABA.

కన్యైట్టుట v. n. అనగాఖ్యాతిచెందియుండుట. ABA.

కన్యైదరి n. s. బూచి. OG.

కన్యైరగుట v. a. To delude, or elude. కన్యాముట, అనగామాయచేసుట. A. pref. 2. శిరిమొక్కట్టుడుకన్యైరంబహరిడకజేరకక్షహర్షించునుర్యరకుక.

కన్యైశము * adj. Brown, a compound of black and yellow. కృష్ణపీఠమిశ్రితవర్ణము.

కన్యైంచుట v. a. (add.) Swa. 4. 47.

Xన్యై n. s. A hero, spirited man, a strong vigorous man. Pride. దిట్ట, ధీమతు, గూరుడు, బలిష్ఠుడు, గర్వము. (కటటము. ABA. వాయువు, వృషభము. Kark.) Parij. 1. 18. కడలికోలకుదెచ్చిన Xన్యైనీవ. Swa. 5. 56. కడలిరాయలలోతు Xన్యైన్యై. Chatu. 1. 52. line 16. 6. కొద్దినరాదుదిండురికోటలుగొమ్ములుగొన్నగూరు డాగడ్డరిగన్యైరాచవులిగండరబాలుడుమట్లనంకురేప్రాద్దు. Charitra. 403. కలుకవునరకుకాయపుమహాచేవ, మలసెడు Xన్యైంతవతనశేనీకు. Xన్యై, అనగాగర్వము. Ila. 3. 5. Xన్యైబెమ్మలిమోతలాకర్ణించి.

Xన్యై adj. Compact, thick, stout, strong, vigorous. సాంద్రమైన, దట్టమైన, బలిష్ఠమైన (అర్థగోళరూపము, సొగసు, గుబ్బరూపము. D.) T. 3. 35. Xన్యైముమ్ములోకలసెరవునెరవు. Swa. 3. 12. నిచ్చెంపుXన్యైగుబ్బరనుంవ. Vish. 2. 223. కుదియేండ్రకేXన్యైప్రాయంబువచ్చునావచ్చిలేమరులింతచూచుటేమి. Swa. 4. 80. 2డలుబ్బనిక్కిముందరియడుగులు ధరనూదివిండునలబలమునకుం జడియకొకXన్యై Xండెక్కుడుగడిమిందిచె గ్రుంకికొమ్ములయడుముక. టీపు Xన్యైండులనగావుకమోటకుక్ గండు.

Xన్యైలుగు n. s. A wild cock or jungle fowl. కుక్కుభము. ABA. అడవికోడి.

Xన్యైకవు or Xన్యైకింపు adj. Big, large. స్థూలమైన.

N. 7. 151. గమకశ్రుగబ్బిగుబ్బులెడ గాడగ. N. 9. 304. గమకింశ్రుగుబ్బలగములతో.
 గమకము n. s. Greatness, bigness. స్థూలము. Kark. ABA. గొప్ప, గొప్పతనము. H. 2. 128. ఉతుకాంతునివలనకాంత శ్రేణునగమకముజేసి గుబ్బకవకాగిటదాల్చి. KP. 6. 249. తమకుగమకంబుగమకంబుపెచ్చింపు. IIa. 3. 3. కతుటశ్రునారజమ్ముగమకమ్మునయమ్ముభయమ్ముట్రాశ్రుగుగ.
 కమరసాల n. s. A girdle or belt. నడికట్టు. OG.
 కమరి n. s. A woman's zone or girdle. కాంబి. ABA. మొలసూలు.
 కమికిలి n. s. Holding the hollow of the hand as a cup. పానివేళము, సొంపత్తు, కబళము. ABA. గిన్నెవలెతుట్టినచెయ్యి.
 కమికెడు n. s. A large handful. ఒకచెయ్యితుట్టినంత.
 కమ్మటి adv. Again. మరల. అనగాశ్రునరభము. ABA.
 కమ్మన n. s. Fragrance. సురభి. ABA. పరిమళము.
 కమ్మని adj. Pure (as gold.) మేలిమి. N. 5. 138. శ్రుడమిదాలుశ్రులకునేలికపుకమ్మని, కమ్మనికుండనంశ్రుజిగిరతనేజంబుమెరయించు.
 కమ్మపిల్లి n. s. A civet cat. గంధమార్దాలము. ABA.
 కమ్మరి adv. Again, more and more. క్రమ్మర, మరిస్తమట. OG.
 కమ్మరి n. s. A blacksmith. అయస్థారుడు. ABA. కరమలవాడు.
 కమ్మరేగు n. s. A species of the bread fruit tree. (Artocarpus lacucha) అనగానక్కరేను, చురిమాను. ABA.
 కమ్ము n. s. Camphor. అనగాఘనసారము. ABA.
 కమ్మునీళ్లు n. s. Water with which clothes after bleaching are tinged bluish. చలవపట్టులుఅడ్డేనీలినీళ్లు.
 గర adj. Rough, rugged. బరుసు, మస్సీణముకాని. ABA.
 గర n. s. Poison, venom. విషము. A. 5. 124. మలయాహిగరధూప్య. ABA. says రేఖావిశేషము. A. 4. 316. అభిచారఘనగరాంబుదూషిత. టీ|| గరాంబు, విషసంయుక్తోడకములచేత.
 గరగడమువేయుట v. n. To seal or mark heaps of grain (to prevent stealth) by casting diluted cowdung over it in many lines. పేన్నీళ్లనువడ్డరాశిమీదగురుకుడ్రైపోయుట.
 గరగర, గరగరిక, గరగరికె, గరగరికెతనము or గరగరికె n. s. Beauty, purity, cleanliness, neatness, niceness, skill, cleverness. అందము,

నైర్మల్యము, నేర్పు, చతురత (గరగరికె, నేర్పు, తెలివి, బాగురాకతయ. D. శృంగారము. ABA.) S. 3. 516. మగుజలుగరగరనైతగుమగవానింజూచివీడుమగడై నగదా తెగుడుఘంబనుకొంటుండుగారుదురెళుడునెమ్మదిస్వగిమగుల. H. 4. 102. అదిగరగంసగుశ్రుమం డెడుటంబడవీడు జీవితేశ్వరుడైన. H. 5. 17. కబళాభరణాంశుకములగరగరికెలనింతుకతక్కువతుడక. T. 4. 84. గరగరికెనదైనెనరుగల్గినదై నెరసీటుకత్రెయ్యి. S. 1. 23. శ్రులిగడినముత్యములబోలిగరగరికలువహించి. నైర్మల్యము. N. 9. 104. గరగరికగాగమేనామగులుగుటయును. టీ|| గారగరికముగాను. Siva. 3. 11. గరగరనినెరితురులుగురిగడవంపెరిగినవగుటంజేసి. A. 1. 12. రతిరయచ్చిన్నసూత్రములజిక్కుకముత్రెములురాలుగరగరికలువహించు. Siva 5. 128. మాటకారి తనంబుమెరసి గారగరికశ్రుబనుల, గరగరికలగళరవరవలభలాపాచరణంబులనేర్పుల. H. 5. 238. డరిపాటికలిమిచేత నుగరగరికవహించి మించికడు గారగరికస్ఫురణ. P. 2. 130. తురదేశంపెరుగకతగుగరగరికెవిడువముడువగలిగినడుమ పేడరికము వాటిలితిరియందిరిగినను బోటికమరునేయింలైన. టీ|| నేర్పు. A rhyme says దొరకైనవేదకైనానెరవరియిల్లాలైనవేశ్యకునై గారగరికెతనముబాగు. గరగరగా adv. Entirely, completely. బొత్తుగా. Sumati. 128. తరితీశ్రులేనిమోహముగరగరగావిడువవలయు.
 గరగరనివాడు n. s. He who is fat, plump, smooth. మేదురుడు, అనగామినమిననివాడు. ABA.
 కరటము * n. s. (add.) P. 3. 98.
 కరటసంబు n. s. A calathus, or little box. (కరటము, భరణి,) శీర్షకరండము. ABA. A pill-box, a pouncet-box for essences.
 కరటి n. s. A cruel wretch, a mischievous man. చెనటి, ఎలుగుస్తు. OG. కుజనుడు. ABA. దుర్జనుడు, దుర్జనురాలు. D. మంకువాడు, P. 1. 176. మశ్రుకోచితకోటిరమండనముల గాల్గదొడిగినయమ్మర్చ్యుగరటియనరె. టీ|| దుర్జనుడు.
 గరడి, అనగాసమీతుము. Kark.
 కరణుడు * n. s. A man of mixed class, the son of a Sudra woman by a Vaisya. A village clerk, an accountant. వైశ్యశ్రురుకుసూత్రశ్రీశాతుడు, ఆదాయవ్రయలేఖనోపాకజీవి. D.

కరత, కర్త, or కరతః. (Locative of కర) On the banks. కట్టమీద. గంగకరతః గోత్రలవధించిన పాపానపోగలవారు They will incur guilt equal to that of killing cows on the bank of the Ganges. వాగర్షన వెళ్ళితిమి we went on the sea-shore.

కరద n. s. Sense, wisdom, speech. మధి. D. Ap-pacavi says కరదలు మధులు, ఛాపిరము. ABA. కరదలు, చేష్టలు. OG. KP. 6. 194. కరదలపూజలై మునులు గాననియట్టి తత్వవంతు గా నెరిగిననీ కునాకలియనే ద్వులు నా యెను వారు మాయలంబరచి ననే మొటో. కరదలపూజలై, ఆన గాలంకురితకనీ షలై, లేత మద్దిగలవారై. D. Bhag. page 127. line 9. హిరణ్యకశిపుడక్క ముననున్నును కునీరీక్షించి, ప్రాసానీకె వ్యవరలోదకకరకీరీతికరదలు హి హి యనంగ.

కరకీల్రము * n. s. A saw. రంకుము. కరపాణి, or కరపాణి విడుములు n. s. (Tamil) Pus-tules on the hands or soles of the feet. See Ainslie, 2. 530.

కరభారము * n. s. i. e. కరము * n. s. Tribute, tax. కప్పుము.

కరాళి n. s. A horse. గుర్రముని చెప్పిన లెను? Pal. 56. మందారనడవడమెక్కువరాదు, రాగలగురులకు కరాళియారండ, ప్రాళికయ్యంబునయాధి మైసపుడు.

కరాళించుట v. a. To scorn, vie with, outshine. తిరశ్చరించుట. HD. 2. 1472. వక్క శేషనిలేకి వాదనినన్ను లెక్క శేషక కరాళించెనిరాజు. Zacca. 5. 64. తోడల బెడ గారులీన్నులను వలవతోడ, రతిక కరాళించిన వ్విసరముల మెరయ.

కరాళించుట v. n. To neigh. శిలించుట. DRY. 1366. ఎక్కినదై త్వులునిట యటవడకలెక్క కావ కకరాళించుగుర్రములు.

కరాసి * n. s. A dagger. కటారి. ABA. కరి adj. Black, dark blue. నల్లని, నీలవర్ణ మైన. కరి n. s. Dark blue colour. An elephant. A wit-ness. నీలవర్ణము, దంతి, కశ్చి, మర్వాద. Kark. సాక్షి. ABA. OG. says సాక్షి, మేర, నలుపు. యోని, వశ్యంబులయోనియ, వాడిబాణము. D. BD. 6. 1460. సరియమగట్టినయయ్యంబరంబు, కరి గాదెనేడును గానవచ్చెడిని. కరి గాదె, సాక్షి గాదె. DRU. 1082. తరికించిదర్శంబులల్లనివారు, కరి గోరవెట్టలు గారులోకముల. కరి, సాక్షి.

కరిడి, or కరిడీ n. s. A parade, a fencing school, a place where sword play or boxing is ex-hibited, a theatre for dancing or gymnasticks. Near, close by. సాముకూటము, సరశి, సమీప ము. Kark. నికటము, భుసారిక. ABA. సాము, చేరి కాను. OG. SWA. 2. 47. శుక్ల సీంభవవైకుంఠభ ర్గశభలు, సాముకరిడీలు మాకుగోత్రామలేంద్రా. N. 7. 35. కరిడి వెలువడివచ్చురా ఘృతని గాంచి.

కరిమ * n. s. Heaviness, gravity, weight, impor-tance. Greatness, glory, nobility, excess, es-teem, regard. బహువు, గురుత్వము, మాహత్వము, ఆ తిశయము. Swa. 5. 108. ఘర్తాంబుకడంబాసార కరిమబునరు క్తములై. P. 3. 283. ఈచతురత్వమీ కరిమయేమగవారికిలేదు. Mandhat. 6. 92. తమ విలాసకరిమలు నెరకః. Ticcaya. 5. 93. ఇట్టిసా మాశంబునిట్టియా దార్యంబుగలగకన్ను గలచెకరిమ యనుచు.

కరిమిడి n. s. A species of grass which is highly useful as food for cattle (Panicum Dactylon) A mouse. దూర్వ, కరిక. ABA ఆఘిల. Kark. H. 3. 11. కరిమిడిబృందిచారశుంది గాదుమండకరు డ బెగ్గోలు. ఈశుద్ధములో శుభ్రలవరసలో శుతిం చబడియున్నందున యిది శుభ్రవేషము గావుండవల సినది.

కరిమిడికొక్కు n. s. A kind of bandicoot, or huge rat. మూపిక. ABA. Swa. 4. 25. ఉడుముకరిమి డికొక్కులడదవనేల.

కరివడ n. s. అరవలకము. ABA.

కరివె n. s. కృష్ణపాకఫలము. ABA. కరమర్దకముల సగా ఒకచెట్టు.

కరివేళిచెట్టు or కరివేము n. s. A tree. Bergera Koenigii; the aromatic leaves are used in cookery. కృష్ణనింబము.

కరిక properly కరిసె n. s. The measure called a garce. A hamper or large basket for storing grain. A granary built of earth in the shape of such a basket. Black soil mingled with pebbles or limestone. సన్నూరుతూములు (కునూ లము ABA.) గాదె, గులకనేలయున్ను A. 6. 12. గడనినకరిసెలక్రింద, విరిగి కూలినటువంటి గాదెల యొక్క.

కరిసెలకుడడము n. s. Throbbing. వేదనకుడడము. కరిసెబావి n. s. A basket well, a well made with rings of wicker-work. ఒరలకుమారు గామెల్లెల తో అల్లి భూమిలో దింపి తవ్వబావి. Google

కరుకు or కరుకు adj. Heroic, valorous. శౌర్యము గల, శురాక్రమవంతుడైన. (కరుకు, శౌర్యము. ABA.) T. 4. 117. కరుకు చెరుకుపిలుతుండు. P. 4. 256. గంటవేటలదిరు గాడుకరుకు తెరుకు, మూ కలెరజిక్కి కాళ్లుమోములునువావ.

కరుగుడు n. s. Meltings. Lead. సీసము. Kark. కరుడి n. s. The bramin-kite, or common white necked hawk. గరుత్తుంతుడు. Kark.

కరుదాలు n. s. Horripilation, a bristling up. రోమాంచము. ABA.

కరుపారుట or కరుబొడుచుట v. n. రోమాంచము య్యె. Kark.

కరుబాటము or కరుపాటు n. s. A bristling up. రోమాంచము. P. 1. 80. కరుబాటమున ద్రవిక్కుడు శుభ్రు బోసుకొనేటికందితో పొందునిర్బంధమనియు. T. 3. 88. నెక్కొనకరు పాటునుంకరు. టీ ౬౩లుగర్గు రుబొడుచుట.

కరుమలి n. s. An iron smith. అడుస్తారడు. ABA. కరువ n. s. శైలము. ABA.

కరువంపుతనంబు or కరువతనము n. s. Nobleness. శౌరవము. OG. says మగటమి. Vish. 2. 109. ప్రతులుపరిత్యజించిభిహోదితమార్గములుజ్జింపిత్త తములుగట్టిపెట్టికరువంపుతనంబులువీటిమిచ్చి, శుక్ర శ్రీకువులయాశునానిశిత తంబునుదన్నునెగొలు దంచునాపీతికతచాల గాబనిచెప్పింపుకరీతమహీత లంబునక. KP. 3. 248. ఎన్నకునెచ్చటనెవ్వా రిచేవ్రేలజూపించుకొనకశ్రుస్తుతికినెక్కి, నలకూ బయండుధన్వరయండు నాగరువతనంబుచేసికువన్నె చెప్పి.

కరువపు or కరువంపు adj. Proud, haughty. కర్వముగల, అహంకారముగల. Swa. 4. 45. కండకరు వంపుమాటలుగావునుము. టీ ౧౦౬కావరముచేత పలికేటటువంటి మాటలుగావునుమా. N. 7. 174. నిరువపు తెండసోలులరక్షేవడి. టీ ౧౧౫కరువపు, కర్వముగల, అనగాశీర్ష్యమైన. N. 9. 159. కరువంపుతేటి, అనగామందినపతుమైవ. Tic. UR. 8. 21. కరువంపుకన్నుడంబాడుదు. Swa. 3. 103. కరువంపుగొహారులసెత్తు. టీ ౧౧౫కరువంపు (గొప్పరాసులంపేచాలదా.)

కరువలిచెలికాడు n. s. Vulcan, as being the friend of the god of wind. అన్ని. Pal. 412.

కరువాడు n. s. Dried fish. శుక్కుమర్కృము. ABA. ండుచేత.

కరువు n. s. (add.) మగకరువు Want of a husband. S. 3. 555. కుంజువాసెమసావ్యధమగకరువునబడి నగతినుండ. KP. 6. 256. కరువులతోటిపాటలు నువాచుచేరెడినెమ్మోములును. కరువులతోటి, మురడగల.

కరువు, కర్వ or కరువనేల n. s. Stony or sandy soil mixed with pebbles. ఖరభూమి ABA. రాతిమొరముయిసుకగలనేల. D.

కరుసు adj. Rough, harsh. కరుకైన, నిఘ్నరమైన. ABA.

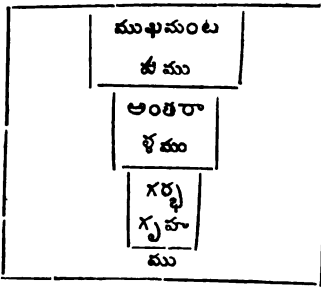
కరుసులు n. s. Skins. చర్మములు. A. 6. 17. దొమదొమనునికశట్టులరూపేరుకడక గంతులను వ్రేలెడుకరుసుల. టీ ౧౧౫చర్మములు. M. III. 4. 233. కరుసులుగడవంకగదిరియల్లల్లనయొత్తుచునడుములను త్తరించి, వేడుకజేతులువిచ్చియాడెడుభంగిలోలో ద్విశంఘులగ్రాలిగ్రాలి. ఈశబ్దములోగరుసులుఅనేకడమునకు అర్థమురగలలేదు.

కర్జన, కర్జనము * n. s. Thunder: a roar. సింహనాదము, ఉరుము. కర్జనకర్జనచేసుట to bully.

కర్తాఁము * n. s. A bandicoot. కుందికొక్కు.

కర్పము * n. s. (add.) కర్పశృణాము The nave, sanctuary, adytum, or central part of the temple. Inside the great square of the Pagoda, entered by the గోపురము or Tower, three buildings are arranged: thus you enter a portico called ముఖమంటలము you pass through it into the smaller enclosure called అంతరాళము and beyond this is the chamber called కర్పశృణాము containing the image. Between each square there is a door locked.

గోపురము.

కర్పకచేత n. s. A fish. మర్కృవిశేషము. Buch. Mysore. 3. 344.

కర్పనూనె n. s. Wood oil. మెరుగునూనె, చెక్కనూనె.

కర్పాడుట v. n. (add.) మేళువేయుట. ABA,

గలంబు n. s. దొంగ మేపు, అసగాగడన. ABA.
 కలకలాయమానము * adj. Resounding, noisy. రొ
 దగల.
 కలగనది n. s. Perturbation. కలుపకు. ABA.
 కలచ adj. Muddy. కలువ మైన. ABA.
 కలచుట, అసగావలచుట. ABA. కలచిఅసగావలచి.
 OG.
 కలజుప్పి n. s. అసగాకూటశుకకాటి. ABA.
 కలత n. s. వర్షి తాళ్ళము. ABA.
 కలను n. s. (Dat. కలసికి. Loc. కలనక) War,
 battle, combat. యుద్ధము. M. VIII. 2. 23.
 నిస్తునాతనికలనంబుగంబెయగదా. N. 1. 183.
 ఆతనితోకలనికెదుర.
 కళబుట్టుట or కళబుట్టుట v. n. To swoon, faint.
 మూర్ఛిల్లుట. Kark.
 కలవడంబు n. s. (add.) Cow-dung and water,
 sprinkled over the floor of a house. గోముఖ
 ముఅసగాఅలకడము. ABA. 2. 36. కలవడంబుక
 లాపికలయంపిచానపి యనగోముఖాభ్యులై యలర
 చుండ.
 కలవడములు n. s. plu. Awnings. మేలుకట్లు, వితా
 నములు. OG. Kark.
 కలవశము or కళాశము n. s. A skin or hide. ధా
 ర్యచర్మము. ABA.
 కలహగాడు n. s. A seditious man, a rebel. రంహాల
 మారి.
 కళింగము, కళింగదేశము, కాలింగము n. s. KAL-
 INGA. The ancient and poetical name for the
 north eastern part of the Telugu country. The
 Malays call the Coromandel coast *Kalinga*, or
 KLING. Marsden (in his Malay Dictionary
 page 265) says "this is a name of the port
 కోరం *Coringa*." Some Sudras in the Gan-
 jam district wear the జంచెము thread, and are
 called కళింగులు Kalings. The poets speak of
 the Kalinga country (or Ganjam) as distinct
 from the A'ndhra country. See the Ramayan,
 Kishk : cap. XLI, wherein are named "Mek-
 hala, Utcala *** Vidarbha, Kalinga ***
 Godavari, Andhram &c." In the Hitopadesa,
 verse 810. Rukmangada, King of Kalinga is
 said to rule his capital KATAKAM." This
 is, Kuttack : also called Puri, or Jagannath.
 DRK. p. 266. వలసెత్తునటవేత్రవతిలోనవెడకి,
 నెలకొనికాలింగ నిడుధదేశముల, నాలీలకర్నాట
 కాండ్ర కాంభోజ, హాళకేరళపాండ్యలీలనెల్ల,
 సరసియమ్మలయాద్రినరసికావేరి, సరసియగస్తుని
 C. P. Brown's Telugu Dictionary.

యాశ్రమంబరసి. See Navanatha, in the begin-
 ning of book 5, where also the Kalinga coun-
 try is described as separate from the Andhra
 country.
 కళింగము n. s. The tree called కొడిసెచెట్టు ; also
 the tree called శున్నచెట్టు. The bird called కం
 కటిమూగ. SO.
 కలికము n. s. (add.) ఆప్రాంతములోవియ్యముకలి
 కానికన్నాశుట్టులేదుగనక so great was the scar-
 city that you could not get none though life
 depended on it.
 కలిక n. s. (add.) A woman ; a heron's crest ; an
 intriguing person. శ్రీ, కొంగరలయాక, జంట,
 గోమలిన్ని. ABA.
 కలిజరు or కలిజేరు n. s. A plant. Trianthema
 monogyna. శునర్రువ. ABA. తెల్లకలిజేరు a va-
 riety of the same. వృశ్చిక. D.
 కలిమిబంధుగ n. s. A property tax, a sum extort-
 ed by the king under the name of benevo-
 lence. ఆస్తికిరగిగట్టురాజుతీసేతున్ను.
 కలిమెడు adj. (add.) కంజికికలిమెడుగాయేర్చినది
 She wept a flood of tears.
 కలివికాయ n. s. The fruits of carissa spinosum
 and of carissa carandas ; (these are eatable.)
 కృష్ణపాకఫలవృక్షముయొక్క కాయలు.
 కలివెచెట్టు n. s. (add.) కకుభము. ABA.
 కలిసిరావడము n. s. Profit, advantage, gain. లా
 భము, అచ్చుజల. వానికొర్రెలుకలిసిరావడములే
 దు he has no profit or luck in sheep.
 కలుజుప్పి n. s. A tree. Ficus maysorensis. కూ
 టశుర్కటి.
 కలుమందము n. s. More commonly కలబండ The
 aloe. కుమారి. ABA.
 కలుము n. s. A bad stink. కలుపగంధము. ABA.
 మురికికంపు.
 కలువ The Root in A of కలియుట To meet with:
 Appertaining to కలువ the waterlilly A. 2. 19.
 కలువతావులు గానమలికడంబకవేణికలువతావులు
 చాడకయకలుగునె. కలయను, కలువాను, కలుగున
 నుటాను. OG.
 కలువ రేకులు n. s. Half moons ; that is the marks
 left on the skin by a pinch or nip with the
 nails. పిరుండులపైగనుతుడుచున్న నఖమృతములు.
 Kark.

కలువలవెట్టుము n. s. An epithet of the sun. సూర్యుడు. G. 2. 135. కలువలదుట్టుముకలువలవెట్టుముతనరెండుకన్నులైతనరహసా.

కళ్లు n. s. కుఱిఁ ఛేదము. ABA.

కల్ల n. s. A bound hedge, a fence. ప్రాచీరము. ABA. కంచ.

కల్లచేత n. s. A fish. కుత్స్యఛేదము.

కల్లము or కల్లమ్ము n. s. A grasp or feat in wrestling. జెట్టియొక్కచుట్టలోఛేదము, విన్నానాఛేదమునుట. ABA. Ila. 168. మల్లవల్లభులట్టుమరుసాదనలచుట్లకల్లమ్ములకువచ్చి కలసికలసి. Ila. 3. 135. కులుకుచుకల్లమైనిలివిగుబ్బలసాడకొక్కొప్పవీడగా. ABA. 2. 392. కల్లంమురాటంబుకల్లికొక్కెశిత్రోట్టిరూణింపరిపోటుండ్రివేటు.

కల్లము n. s. A threshing floor. సూర్యేహోటు (పులము ABA.)

కల్లు In page 203, line 3, read క్రో for కొ.

కల్లు n. s. A stone, (add.) Gen. కంటి Appertaining to a stone. శిన్నికంటిపాత్తరము a stone pestle used to grind any thing.

కల్లెల్ల n. s. A sort of mouse. మూషికఛేదము. ABA. రాతియెలుకఅనవచ్చును.

కవకు or కవుకు n. s. గోవురము. ABA.

కవతి n. s. చన్నుకట్టు. OG.

కవతె n. s. వాద్యఛేదము. ABA.

కవణకాడు n. s. మల్లకలినితెలిశినవాడు. ABA.

కవణము n. s. (add.) గణాదిగ్రాశము, హయాహరఛేదము. ABA.

కవరము n. s. త్వణము. ABA.

కవను n. s. త్వణము. ABA.

కవర n. s. (add.) పాదికలు. OG.

కవరలు n. s. plu. Dice. పాదికలు. OG. A. 1. 11.

కవరలుంకిందివ్రేయకొప్పవియనవలికరముననుర్చు.

కవియుట or కవయుట v. a. and v. n. To attack, rush upon, fall upon. To copulate, to cover; to overspread. తాకుట, తగులుట, శంఘాగముచేసుట, ఆవరించుకొనుట, కప్పకొనుట. ముస్కరినికవిసియ్యడముచేయగా while he attacked the three and fought. M. VIII. 2. 328. వైస్యములువైగవిసి. M. XV. 2. 176. చిచ్చుగవిసిచుట్టుముట్టిన. L. 1. 39. అవనిలోగోముఖస్యప్రంబులట్లకవిసిచుట్లకవచ్చుకామాదిరివులు. Swa. 3. 136. తిత్తరకయింకొక్కటివిను, గవయునెడకవలయుగన్నుగవయ్యునుమూయక. టీ|| కవయునెడక, శింగమకాలమందు.

Swa. 3. 43. కాంతులంగవయునంగనారులగునంగనల. Swa. 2. 21. అర్థాంశులజోరనికడట్టమైయిరులుగవయు, టీ|| చీకట్లుగమ్ముతున్నటువంటి. Swa. 3. 101. తరుచుజొత్తుగ్రక్కుదాశినంబుగవయునితమాలగహనాంధకారవితానము. టీ|| గవయు, ఆవరించుతున్న. Ellana. 2. 136. కులిసవశ్రీగుశ్రమాణిక్యమునుబోలె, నీరుగవిసియున్ననిశ్చుప్తాలె, వెలదినిది రూపువెలిచునిలోనింపుగలిగియుంటకేమికారణంబు. M. IX. 2. 452. ద్రోణకణ్డదివ్యాశ్రీముల్ గ్రూరభంగా, గవియునశ్చుడుమమునిపుకావకున్న. Dab. 60. కవిసెనెల్లడసాండ్రకామాయదీప్తి.

కవులి n. s. Thus spelt to suit the metre in Adhyatm RK. 4. 94. See కవులి.

కల్పకొనుట v. a. To aid, assist, support. To seize, usurp. ఆదుకొనుట, ఆక్రమించుట.

కశ plu. కశలు n. s. Ribbons. బొందులు.

కష్టజీవి * n. s. A cruel wretch : commonly one who gets his bread with difficulty. పాపాత్తుడు, (వాచకగా) కష్టముచేసుకొనిజీవించేవాడు. Zacca. 3. 92. నరచూంశభక్షుణముజీవికగామనుకష్టజీవి, నమ్మివివనుకూలశత్రులగు.

కష్టాత్తుడు * n. s. A cruel wretch. పాపాత్తుడు.

కశటు n. s. (add.) పాపము. ABA.

కశమశ or కసిమశి adv. A word that expresses the sound of crunching or crashing. Arrogantly, insolently. కరుకుమరుకుమని. (చెలరేని OG.) HD. page 292. కడిదిభల్లూకంబుకశిమశిరేని, బెడిదంపుకోరలవెట్టుసెలివి. Navanadha. D. 55. 14. గడ్లగుత్తికబడగకశిమశిమెశిని. Pal. 61. శులితోలుచక్కెరపొందించితక్కఘంటలుగట్టినంగశిమశిగలుగు. See కసిమశి.

కసింద or కసివింద n. s. A plant, (Cassia or Sena esculenta) కాశమర్దము. ABA.

కసికందుట v. n. line 3 for "Tur" "read" URT. line 4 for "not at all red" read "not tired"

కసిదీర adv. తీలదీర. OG.

కసినికోత n. s. A plague, scrape. రారావు, రంపు. Dab. 141. 9. కసినికోతనుసెనెల్యగాలేముగాని. S. 3. 257. ఇంటివారలకసినికోతెల్లసెడివి.

కసిమశ or కసిమశి adv. Cracklingly. కశిశశ. R. 2. 11. చేవరడయ్యలకునైకాదిందినతోటదొడ్లుగలచుంబండుత్, రేనగలుచేలుచెట్టుంగావలిశబదొడరివులుగసిమశమెశిపుక. P. 4. 84. కసి

కుసునాకటఫలములు మెగులరు గలిపిడివి మేడిమి
డక. ట్రీ|| కసిమసక, కనుక కసిమసి.

కసిమశంకుట v. a. To swallow, devour. మింకుట.
T. 5. 69. సింగముకురంగకమిలింగకసిమశంకుడు
తెరంగుననభంగజయశంకతి.

కసిమశంకుట or కసిమశంకుట v. n. To be arro-
gant or insolent. To bloom, flourish, display.
కసిమశంకుట, చలరేకుట. OG. అధిముఖము గా
సిద్ధమవుట, విజృంభించుట. ABA. HD. 1010.
మిశమిశమనువీరి మెగుగు చెందడలు, గసిమశంక
డు, వైరికరటికుండములె. M. IX. 1. 261. కసిమ
శంకునయంతకుకరణిసంకయకాలరుద్రుని. BD. 4.
76. బసవనిదేశుణ్ణావిపార్థివేశ్వరుడు, కసిమశం
కురు, మహాలాగ్రముననిట్లనియె. BD. 5. 722.
బశవదనాబారి బారెబామ్మనురు, కసిమశంకురు
మహాలాగ్రమునరేగురును.

కస్రీశశు adj. Black, dark. నల్లని. OG. says. కస్రీశ
శురెంటము, అనగానల్లమునుసాశుట్టు a kind of
black silk. Siva. 5. 54. కుంజరశశాంకహయభ
టరంజిత మైపైరజిశరంశరలలమకమంజులకాంతి
కస్రీశశుమాంజిశముపైలి గగనమంటకుమకురెక.
A. 4. 10. ఇంగలికంబునందడిపి యెత్తుకస్రీశశురెం
టమోయనక నింగరుత్పరంశరలనిస్తున లేదొకరె
క్తునంతవీచెంగలశాబ్దిమొకడలజిడెరించెడుకమ్మ
గాడునిండెంగడు మోతపెందిరువడింగనిరాఖగ
రాజుమాశునక.

కసుమాలశు adj. Filthy, unclean, dirty. మురికియై
న, రోతయైన. కసుమాలశులంజ a filthy woman.
M. IV. 3. 7. మానవకోటినిట్టికసుమాలశువీనుగు
లైనవారి నెంతై ననుగంటిమె. Ahalya.

కసుమాలము n. s. మూర్ఛ. ABA.

కసువింద n. s. కాశిమర్దము. ABA. See. కసింద.

కస్త్రీ n. s. Grief, sorrow. శోకము. ABA. విశుత్త.
Kark. Kalahasti. 3. 103. దాకిచ్చిశునిలేడుక
స్త్రీశుడగా. Ohamudappa. 20. శ్రుశుశుకడ్యము
చదువుటకస్త్రీకదాకుండవరశుకవి. Siva Linga.
2. 40.

కాఖిగాఘా

కాంచర or కాశర n. s. అనగాకాశాదిని. ABA.
కాంతాళము for కాశాళము n. s. read యలమేలు
కుంకాంతాళముదీర్చియొమ్ముననుదాల్చిన.

గాంధారిశనము n. s. The state of being a cherub
or celestial songster.

గాంధారిమాంధారిపొద్దు n. s. Midnight. నిశీధము.
ABA. శిరిప్రోద్దు. OG.

గాంభోజిశుట్టు n. s. A kind of silk. ఒకవిధమైన
శుట్టు. BD. 3. 115.

కాక (add.) In the D. Pativratya page 191,
ననబోశయొక తెయున్నదిచూతుకాక there is a
certain girl, I hope you will see her. In D.
Aradhya. 4. 2015. అనుకునట్లుగాకనురు on
their saying, this, Be it so, he replied. అది
యింటికిగాకపోయెను, అనగా దూరశు ఆయెను.
Kark.

కాకము * n. s. line 4 for "అవిడ" read "అవిర"
and line 5, (Read) has alighted thereon.

కాకడంతశురీక్ష * n. s. Seeking for a needle in a
bottle of hay. శునికిమానిశుని. KP. 3. 300. వాని
నేమడిగడెవ్వడు గాకని కేమి యిదిగాకడంతశురీక్ష
నుమ్ము.

కాకర n. s. (add.) అడవికాకర another species.
Rottler says వనకాకరవల్లి.

కాకిచెరుకు n. s. Wild sugar cane (Saccharum
arundinaceum) (ABA. says శరము.) వెలిచె
రుకు.

కాకిదొండ n. s. A species of Bryonia grandis.
కాకవింబ. ABA.

కాకినేరేడు n. s. A species of Calyptanthus
caryophyllifolia. భూజంబుళు. ABA.

కాకివెళిర n. s. A plant commonly Mugani, ac-
cording to some a wild kind of bean. కాకము
ద్దము, యుద్రముద్దము. ABA.

కాకిమేడి n. s. Opposite-leaved fig tree. Ficus
oppositifolia.) కాకొదుంబరము. ABA.

కాగిలింతుకొనుట for కాగిలింతుకొనుట v. a. To
embrace. ఆలింగనముచేసుకొనుట.

కాగు n. s. read, An earthen boiler. (add.) H.
5. 12.

కావి, కాకమావి. ABA. నేలపుప్పి?

కాచు n. s. (add.) ఖాదిరఘటికలు. Kark.

కాచేయుట v. a. (add.) To spend, consume, ex-
pend; to kill, make an end of.

గాజంబి or గాజంబి n. s. A flower which is the
female of the కేరకి (Pandanus odoratissimus)
(vulgarly)caldeira. బంగారువర్ణముగావుండే మొ
గిలిశువు. ABA. Digitized by Google

గాజర n. s. కళంజము. ABA. తామ్రకూటము, X0
 జావిచెట్టు. An esculent root. ఒక గడ్డ. H. 4. 164.
 గాజరయును మొదలు గాగలుగుతోట.
 గాజాపరుజు or నెమ్మ లిపరుజు n. s. A hilt. త్పరు
 అన గాపిడి.
 గాజుగడపినట్లు adv. With much difficulty. అతి
 ప్రయాశపడి. S. 3. 200. ఈజాడలేమిచేగడలేజ
 ముచెడివంట చెరుకుచెట్టును పరసారీజనులకమ్మి
 యాతడు, గాజుగడపినట్లు, దినముగడుపుచునుం
 డెక.
 గాట n. s. Rice gruel. ఉష్ణిక. ABA. అనగాఉ
 డి కే అంటిమిదిసోళ్లు.
 గాటకాయితనము n. s. Villany, baseness. ఆక
 తాయితనము.
 గాటము n. s. (add,) అత్యంతము. Kark. dele C
 in line 2.
 గాటిగాడు n. s. A sort of bird. పక్షివిశేషము.
 ABA.
 ఘాటు n. s. (add,) కటువు. ABA.
 గాటుకపిట్ట n. s. (add,) ఏటింతగువ్వ. OG.
 గాడిమాకు n. s. The pole of a carriage, to which
 the yoke is fixed. కూపరము. Kark.
 గాడుపడుట v. n. To err, be at a loss, be be-
 wildered. దిక్కుపడుట. A. 6. 11. మరులతీగ
 మెట్టియరులన్నసోయని యెదుతమిశ్రగాడు పడి
 పొలములెల్లదిరిగి.
 గాణ n. s. A singer. గాయకుడు. ABA. Kark.
 KP. 2. 93. N. H. 2. 107.
 గాణి n. s. (add,) కాకణి, అనగావీసములోనాలు
 గోవంతు. ABA.
 గాత్రము adj. Big, large. లావైన. దానికంటేయి
 దిగాత్రము గాతున్నది this is bigger than that.
 గాద n. s. Tares. ఒకకనువు. UH. 4. 13. పైరుము
 న్గ గాదబలనినచేలలో తెరలక కల్పులుకీసికీసి.
 గాదము n. s. (add,) తృణము ABA.
 ఖాదిరము or ఖాదిరసారము * n. s. Catechu, the
 resinous extract of the Mimosa catechu. రం
 గము, కవరి. See. కాదు.
 గాదె n. s. (add,) కుసూలము. ABA.
 కాసంక for సూసె, Read చూచె.
 కాసుగు (Not కాసగు) line 7 dele the words 'or
 yellow.'
 కాసంకము n. s. క్వశకాపము. ABA. 2. 252.

కాపెట్టుకొనుట for కాచుకొనుట v. n. To wait.
 కనిపెట్టుకొనియుండుట. H. 5. 155. మందిరమున
 కాపెట్టుకొనియుండుమోహముకల్పి.
 కాబట్టుట v. n. To be in want of. అక్కరాలట.
 గాబు n. s. An iron saucepan or frying-pan. కా
 ప్పెర, కర్పరము. ABA. H. 2. 247. గాడిజలదా
 రిదివెగూడు గాబు తోట్టియొప్పొధనవిత్తుడనుచేరి
 యుండునచట.
 కానుసాధ్యము n. s. A dim ruby. మిరకకాయతో
 లునలెతుండేకెంపు.
 కామిడికాడు n. s. A large boar. వరాహాధిపతి.
 ABA. అన్నిటికిన్నిపెద్దది గావుండే మొగుతుంది.
 గాము n. s. A demon, ghost, sprite. పిశాచము,
 స్త్రీనితము. ABA. గ్రహము. D. P. 4. 285. ఇది
 రాయరత్నకల్లంబిది మిరిదిమాకునుమ్రలివి పామిది
 గామిదియని. టీ గ్రహము. Swa. 4. 126. పాముగ
 డుముడిసికడకుటగానుగుంజమున. టీ దయ్యము.
 Ila. 2. 26. గాముసోకినమాడ్చినిగలువరింబు.
 కాయ for కావ. Root in A of కాచుట. v. a. To
 protect, take care of, rescue. కాపాడుట. దం
 తావళరాజుకాయ to rescue Gajendra.
 కాయకర్తవ్యము n. s. Trade, pursuit. వృత్తి.
 కాయనయ్య, కలిగె. ABA.
 కాయమానము n. s. (add,) శక్తివిద్యాభేదము. ABA.
 కార n. s. కారమర్దము, బలును. which see ABA.
 కారచేపి n. s. A genus of fish. Russell. 61. 66.
 and 90. Equuleus.
 కారడి or కారడిడు n. s. A snake catcher; a
 conjurer. వ్యాళగ్రహి, విండ్రజాలికుడున్ను. ABA.
 కారణజన్మమైన * adj. "Cause-born:" that is,
 born for a particular reason, having miracu-
 lous birth. ఒకచూర్యర్థము గావుట్టిన.
 కారణరూపము n. s. The efficient, or effective
 form. ఒకచూతువునుబట్టి అవలంబించిన ఆకార
 ము.
 కారవునున్ను n. s. Salt soil. ఉపరమృత్తు. ABA.
 కారము n. s. (add,) కారవుకూటలు harsh words.
 S. 3. 364.
 గారము n. s. (add,) క్రియము. Kark.
 కారశ్రంఖములు n. s. plu. Landmarks. Posts set
 up as boundaries. పాలిసేరశ్రంఖములు.
 గారాబురాగా adv. బరిహతాకు. OG. ?
 గారి, అనగాఘారి, వడ which see. ABA.
 కారియ n. s. (add,) కృష్ణవర్ణము, వ్యథ. ABA. కా
 ధ.) i.

కారు n. s. (add,) జ్యేష్ఠాదికూశరతుష్టయము, వర్షముకుళు, నిఘంటువు, శంఖి. ABA. కాలము, కాలికు, నాసింప మోశికరణమున్ను. Kark. కారులు, వడరులు. OG.

కారుట v. n. (add,) వానికాలిలోముల్లుకారిసది a thorn entered his foot.

కారుమనుములు n. s. A kind of leguminous shrub. (Glycine debilis) కాంభోజి, రాజమాడము.

కారె n. s. శూరత్వము. ABA.

కారొడ్డెము n. s. నిఘంటువు. ABA.

కారొట్టి * n. s. A different species. Mom. Diocica. ఆ గాకర, అన గాఅడవి కాకర.

కారొట్టకుడు n. s. A cruel wretch. నిఘంటువుకుడు.

కారై n. s. (add,) See LSJ. 1849. page 227, for details.

కార్యదర్శి * n. s. A secretary. ఒక శిష్యుని వారిచేతనియమించబడ్డత్రకారము గాజరించెవాడు.

కాళ or కాళ n. s. A horn. కామళి. ABA.

కాలజ్ఞాని * n. s. Auspex : i. e. a cock. కోడి.

కాలము n. s. (add,) బడిశము. ABA.

కాలి n. s. అభివృత్తి ఖాళి యము. ABA.

కాలి for కాలి n. s. Infantry. కాలబలము. Dab. 144. కరులతోనూరులతో కాలిలతోడ.

కాలింజేశము n. s. for కాలింజేశము which see. DRK. p. 266. నెలకొని కాలింజేశములు.

కాలింపు n. s. Searching, overhauling, sifting. శోధన. ABA.

కాలిదిండి n. s. A snake (the air-eater.) పాము.

కాలు n. s. (add,) కాలుద్రాక్షుట To tread on the foot. A childish rite used in marriages.

కాలు (add,) కంఠకాలు a post in a fence. Lrs. 5. p. 176.

కూళు perhaps meant for కుళు adj. Waste, ruined. పాడైన. జండు అదావడిచేత యాదేశముకూళు అయినది This country has been ruined by the ravages of troops.

కాలుద్రాక్షు n. s. Marriage: wherein one ceremony is that the bridegroom treads on the bride's foot. వివాహము. ABA.

కాలుద్రాక్షై, అన గాఅభిముఖుడయ్యె. Kark.

కాలాదిన, అన గాకూర్పునియున్ను. Suca. 3. 303.

కాలాదుట v. n. To step, alight, perch, sit. అడుగుపెట్టుట, కూర్చుండుట. A. 6. 154. ఉరియైనైత్రునకు కాలాడగలిగె. టీ|| అడుగుమోషుగ లిగెను.

H. 2. 162. ప్రాయమునాదే కాలూదియున్నయిందిర. Swa. 4. 71. కూరిణంబొక్కటికొక్కతెండము శ్రుతిండానికముం ద్రోవియుర్వర గాలూడకదాట నేటలవికా. S. 3. 305. కత్తిరకాళి కాలూదిసంబంజనవరుడు.

కాళ n. s. A horn. కామళి. ABA.

కాల్పంతు n. s. A footman, foot soldier. కదాతి. ABA.

కాల్లజెత్రి n. s. An insect. (Iulius.) A small centipede. కణజలూక. ABA. వాడునెయికాల్లజెత్రి గాతిరుగుతున్నాడు he has not a moment to sit still.

కాల్వరు n. s. A footman, foot soldier. కదాతి. ABA.

కావంతి n. s. A fragrant grass. (Hæmonites cordifolia Rox.) కర్తృణము. ABA.

కావకట్లు n. s. చెంతులుకూనికట్టుట. ABA.

కావనికులు * n. s. A multitude of men in armour. జీరావేసుకొన్నుంట్లు. Bobb. 3 287. కాంతిక ప్రజము ప్రకావనికులు.

కావనియ్యుట v. n. To weep aloud, as a child. విడ్డలు అదాటునవిగ్గరయేచ్చుట.

కావిరత్నంబు v. n. To give a red tint, to make it blush, to redden it. ఎరుపు వెడచల్లుట. OG.

కాపుదిగుట v. n. To have a swelling in the belly. కుసుపును కుసుపుపొడవడమువల్ల కడుపువాయుట. వానికీ కాపుదిగినది His belly bulges.

కాశనిల్లడ n. s. A hug or grapple in wrestling. విన్నానము. ABA. జటికట్లలో ఘోషము. H. 1. 243. కాశనిల్లడయున్న సింహంబునాదియగుముత్తుదిరెండువిన్నానంబుల.

కాశవాడు n. s. A stone-cutter or mason. గ్రావకారుడు. ABA. కాశపులి his chisel. టంకము. ABA.

కాశాదిని * n. s. అన గాకాశరము.

కాశీరత్నము * n. s. A certain flowering shrub called Balsam. ఓషధివికేడు.

గాశము n. s. Food. గ్రాశము. OG.

కాశర n. s. అన గాకాశాదిని. ABA.

కాసులంకెంపు properly కాసులంకింపు n. s. Theft, robbery. చౌర్యము. ABA.

కింక n. s. (add,) Pestilence. తెల్లలురోగము. ABA.

కీచ n. s. Uneasiness, grief, sorrow. నిజిలి. జా
 మరానందునకీచగావున్నది I am grieved that
 no letter reached me.

కీచశుడుట v. n. To grieve or sorrow. వ్యాకుల
 శుడుట.

కీచుడనము or కీచుడనము n. s. Impudence,
 wickedness. శుంబరనము. Swa. 3. 8. అనివల
 ర్చించుచుండుచుడనమునమునకీచుడనమునకా
 రియై. టీ|| శుంబరితనము, R. 7. 173. కీచుడ
 నములేకవలకేలమెఱించుక యశ్చుళితగావించినశు
 ట్టువీడుభయవిహ్వలసిద్ధవధూకరశ్శలశ్లాంచనవల్లకీ
 చయము.

గంజ n. s. (add.) ఈతగంజనువేసి తాటిగంజనుయా
 ద్దుట to venture a herring as a bait to catch
 a whale; to stake a trifle in hopes of great
 gain.

గంటము, గంటెము or గంటెము n. s. Dimity
 woven with a double thread. జంటపొగులవలు
 వ. OG. Swa. 6. 107. హెంబుట్టుజులుగు గంటెం
 మతోడ. N. 8. 100. గొనముక గంటెవుజంట
 గొంకడి.

గంటెన or దింటెన n. s. A twining plant. Cli-
 toria Ternatea. గిరికర్ణి. ABA.

గంటెవు adj. Thick, compact. దట్టమైన. Vijaya.
 2. 141. గంటెవుగచ్చిగుబ్బజిగ్.

కీకరిం, కీకరిం, కీకరు n. s. Deceit, trick, fraud.
 మోశుము, టక్కు, (వంచన, వంచనకరణము ABA.)
 కీకరు వెట్టుట v. a. To trick, deceive. మోశుము
 చేసుట. Vish. 7. 302. ఆవువెడకెత్తుననియొక
 గొత్తలవభునిగారు వెట్టివెడలిపోయె. R. 3. 140.
 ఒండురెండుతప్పటడుగులమునుజగ్రయముగొంటి
 బలిగారు వెట్టియని.

కీకీదివి, కీకీదివి or కీకీదివి * n. s. The blue jay. పాల
 పిట్ట.

కీకరించుట v. a. To deceive, delude, trick, whee-
 dle. టక్కు చేసుట, మోశుము చేసుట, వంచించుట (లా
 లించుట. D.) H. 2. 230. కీకరించకయిదినివేయ
 కుటిలగతిసెడువునునహంబంబనియె. H. 458.
 శుయనమైలేవీపోవుచో భార్యతోడజెప్పి, యొక్కిం
 దూరమచ్చిగురుబోడి, సాగనంపి బహిశ్చంకకేగన
 రడు, తిరిగి కీకరించివేగమందిరముజొచ్చి. Swa. 3.
 163. కీకరించిరిచ్చివుచ్చుకొనుచోటులవారలాక
 కులొనుగాకప్పలిక. టీ|| మోశుముచేసిరి. N. 7.
 104. సాధుక సాధు మేధాశిమున్నే పాక్షిక గీకరిం
 చియొంటి జనియన్నేపింపుచుకా జారునాన్నేపించం

గల. N. 8. 169. అత్తరిని మేఘనాధుడంకదుగక
 రించినభముజేరి. N. 9. 351. ప్రేమననునిచ్చనిట్లువల
 పించిననుంకరించి యిప్పుకీ భామలతోడ గూడుకొ
 ని. టీ|| టక్కు చేసి. DRA. 254. అలసిరాముడువె
 రగందినిట్లుటయము, గలకులపాడచూపు గీకరించి
 తొలగు.

కీక్కశ n. s. A sort of reed (Arundo trivialis, or
 karka.) నడము. ABA.

కీక్కిశ or కీక్కిశ n. s. (add.) కాశము, దప్ప.
 ABA.

కీగ్గణి n. s. A worthless wretch. అశ్రయోజకుడు.
 కొర గానివాడు. ABA.

కీచాటు n. s. Quarrel, dispute. కీచర బాచర.

గజర n. s. బీజము. ABA.

గలక n. s. A dwarf. వామనుడు. Kark.

గట్టి n. s. ఆవు, పొట్టిని. OG.

కీట్టుట v. n. To draw near, approach. దగ్గరించు
 ట. OG. డాయుట, కదియుట ABA.

గడియ n. s. A sort of drum. తమత ఘేడము. ABA.

గడ్డి n. s. (add.) పొట్టిఆవు. ABA. 3. 66. ఆవు
 పొట్టియొగడ్డియనచెలంగు. Swa. 1. 23. దొడ్డిపె
 ట్టినవల్పుగడ్డికావు.

గణి n. s. (K.) A parrot. శుకము. Kark.

కీత n. s. A heap (of corn or grain upon the
 threshing flour.) రాశి, అంబారము. కీతకము
 డుచేవదోశిట్లు three handfuls per heap.

కీత్తు n. s. The god of fire. అగ్ని, నిప్పు. Kark. చే
 తనాచేతనాగ్ని. ABA. కీత్తుకంటివలంత్రి, శివుడు.
 Kark.

గద్దు n. s. A hawk. శ్వేనము, డేగ. ABA.

గనియు, అన గామరణముకూర్తము ?

కీనియుట v. n. To draw near, approach. To be
 angry, be inflamed. తారసింబుట, అనగాదగ్గరిం
 చుట. ABA. క్రుద్ధతేట Kark. H. 2. 275. నివి
 టకు సెంటి నేమిటికీ గావచ్చిరి వనుచుగనియకామిని
 యనియె. గనియ, కోపముచేసుకొనేటప్పటికి.

కీనకము n. s. Anger, rage. కోపము. ABA.

కీనువు n. s. లక్ష్మ. OG.

కీముడు adj. కొద్ది, అల్పము. ABA.

కీయ్య n. s. the letter య as in కీయ్య, వాద్యము,
 నాట్యము, కీయ్యవడి. ABA.

గరక n. s. A dwarf. వామనుడు, పొట్టివాడు. ABA.

గరక తాడి n. s. హింతాళవృక్షము, SC.

గిరిగొనుట or గిరికొనుట v. a. To surround. చుట్టు
కొనుట. ABA.

గిరిశము n. s. A kind of tree. (Acacia sirisa) శిరి
శము, దిరిశనము. ABA.

గరుకు n. s. The wheel of a spinning wheel. గ్ర
నుకము. ABA. గాబ్బుపుచక్రము.

గిరుదేశ n. s. Lumbago, rheumatism affecting
the loins. గుగ్రహసి. ABA. వాతరోగవిషమము,
దానిలక్షణమెట్లా గంటే. సిద్ధిక్రమార్గాకటికృష్ణ
రశానుజంఘ తదంక్రమాత్, గుగ్రహసిద్ధంధరక్రో
దాగృష్ణోత్తిష్టందలేముహూః, వాతాద్వాతకసాదె
స్థాగౌరవారోచనానితా.

గిరుపు n. s. A scornful glance. వెరుకుచూపు.
OG. అలక్ష్యముగాచూచేచూపు.

గిరుపుట v. a. To push aside or throw away.
To wink or make signs with the eye. గీటుట
(కన్నుగీటుట. D.) A. 4. 223. త్రోటినిరవ్వకతమ్,
తులనగిరుపుచు, వెత్రిచూపులనురంబుకలకులుగ
నుంగొనుచుగాన కేకులుండె. A. 4. 73. స్థానిత్వ
ముబయలుచేసికనుగిరుపు గథక.

గిరుపులు n. s. కృత్రిమబాధలు. D.

గిరుసు or గిరుసుగిరి n. s. A two edged cutlass.
రెండంచులుగలిగినకరలుగలగిరి. ABA. Satya.
Bhama. 4. 34. మరుడురులుపించు నేదంగిరుసుక
రణి. T. 2. 85. మరుదురువదివిరికిరుసున. KP. 7
12. కానుబల్లిరుదుగిరియుబోత.

గిరుసుక గిరి n. s. A kind of sword. అద్భుతేషము.
KP. 7. 12. అశుకతదైర్యజేసిననునర్ధరి, నాశక
వాణివేణువాక్యపుశశికాముబల్లిరుసుగిరియుబో
తనరాశిపాశ్యమై యుతురికృత ప్రసూనరచనా
జ్వలతావిభవంబుచేరదంత పులిదీకైవదికాముదలు
తద్దయునింపుజనింప జేయక.

గిరి n. s. A grasp or feat in wrestling. జెట్లకట్టు
లోభేదము. ABA.

గిరిక చెట్టు, గిరిగంత చెట్టు, గిరిగచ్చ చెట్టు or గిరిగలచె
ట్టు n. s. Crotolaria of various species; the
seed rattling within the husk. శనిపుష్పి. D.
ఘంటారవము. ABA.

గిరికము n. s. ఆశితముచట్టుచెంబ, అనగామునుపు
ఆపులు మేనుబద్దబోటుచదచెంబ. ABA.

గిరికాశిము * n. s. A beauty spot, a bright or
golden tint or spot on the body. సిచ్చెము.

గిరిక చెట్టు n. s. See గిరిగంతచెట్టు, ఘంటారవము.
ABA.

గిలుకు n. s. రలికూబతము. Kark.

గిల్లిపించుట v. a. To kill. గంపుట. BRK. 7.

గిల్లకు n. s. A note or small letter. ఖండపత్రిక,
చిటి. N. 3. 90.

గిశకుశలు n. s. వెత్రిసాక్షు, అగ్గ. OG.

గిశిరెత్తి Read గిశిరెత్తి.

గినుపు or గినుపు n. s. లక్క. OG.

గిక n. s. Screaming, exclamation. ఘంటారము.
ABA. ఏనుగువేసేకిచునునేకూర.

గికామండలము adj. Impenetrable, thick. చికార
ణ్యమైన.

గిచుముర n. s. An inflated cushion. A pillow
which when pressed produces a creaking or
whistling sound. అదిమిలేకిచుకునేతలగడ.

గిటదంచుట v. a. హలిచేసుట. Kark.

గీటు n. s. Read tier for tire.

గీట్టుటు n. s. Misfortune, disaster. అశుభము.
ABA.

గీనిరుధూమి n. s. (add,) అనూశము. ABA.

గీము n. s. Read "137" for 2. 136.

గీరనగంజ n. s. A certain game like drafts. రేఖ
కా, బీజకేళి. ABA. H. 5. 186. T. 2. 20. పురి
వైశ్యకన్యకల్గీరనగంజలాదుతరి.
గీలకొట్టుట, కేలకొట్టుట v. n. తలుకుట. OG.

గీలాభిలముచేసుట or భిలాభిలముచేసుట v. a. To
destroy, ruin. పాడుచేసుట.

గీలించుట v. a. (add,) ఉంచుట. OG.

గీలు n. s. (add,) ఇక్తువ. OG.

గీలుకొలుపుట (add,) శంఘటించుట. Kark.

గీపు for గీరపు n. s. A pledge. తాకట్టు. See గిరి in
OG.

కుంకటిమూగ n. s. The fork-tailed shrike. కళిం
గము, ధూమ్యాటము. SC.

ఘుంఠారము n. s. The base or big drum. నడమ
కన్నుగలిఘుంఘుంబనెడమాయి.

కుంకుడుపుర్లు n. s. (dele "C") ఎర్రనిపురుగు. D.

కుంకురు n. s. The soap plant. (Sapindus deter-
gens) కేసరిము. ABA. కుంకుడుచెట్టు.

కుంగుట v. n. To sink, perish: used in maladic-
tory expressions, as నీపాంకుకుంక may your
pride perish!

కుంచు (add,) ప్రశ్నము. ABA.

కుంచెలు n. s. దారుకల్పితగృహములు. Kark.

కుంజు n. s. తాళవేళము. ABA. అనగా తాటిమొవి కి అడుగున మెత్తగా బండివలె త్రుండేటిది, దీన్నింటి టారు.

కుంటకోవ n. s. A kind of gun. అన్ని ప్రసారము, ఒకవిధమైన పిరం. ABA.

కుంటలగర n. s. (add.) భృంగరాజము. ABA.

కుంటి or కుంటక n. s. Opening the first furrow. సీతానివృత్తి. ABA. H. 6. 39. బలుకుంటకలు చేలు బాయిచో సాగని తావులకడ చేసేయే పురాణి.

కుంటుగు n. s. A harrow. కృషిసాధనము. ABA.

కుంపెన n. s. An ornament worn on the ear by women. కణఠాభూషణి వేషము. ABA.

కుండన n. s. A water fowl. శలీలకుక్కుటము, నీరుకోడి. ABA.

కుండడు n. s. A slave or servant. దాసుడు, బంటు. ABA. H. 5. 158.

కుండవ n. s. A female servant. దాసి. Kark.

కుండానుగు చెట్టు n. s. A small shrub. [SC. in గోరక్షి.]

కుండు n. s. (add.) కుండువేసినది the gun has fired: a modern phrase denoting the morning or evening gun, fired in garrisons. Literally, the ball has been sent. Because in former times the evening gun was always loaded with ball.

కుండువులుగు n. s. The ruddy goose, commonly called in India, the Braminy duck or goose. జక్కవ. OG. చక్రవాకము.

కుంత n. s. for hallow, Read, 'hollow.'

కుంతలచేళము * n. s. (add.) But (Colebr. Ess. 2. 272. note) Mackenzie says "Kuntala was the old name of the province in which కురుగోడు is situated: part of the Ballari or Adoni district." Reeve's Kannadi Dict. erroneously says (copying Wilson) A country to the north east of the peninsula: in other words Bengal. (MM. omits it.)

కుండు n. s. A post, pillar ?

కుందరి n. s. వైద్యకు, Kark.

కుండురువీళ్లు n. s. A place covered with a kind of reed. (Saccharum spontaneum) ఇక్కోలి తాచ్చాదితభూమికి, కుండురుగడ్డివినిశిత్రుండేనేల.

కుండు n. s. Sorrow, grief. Defect. దుఃఖము, న్యూనము. Kark. ABA. P. 3. 38. కుండులేక.

కుండురు * n. s. The resin of the Boswellia thurifera, gum olibanum or frankincense. నూర్యవర్తము, కుండురుచ్చు నేత్రంఘ్యము SC.

కుంపెన n. s. The ledge which is placed upon a mortar. (ABA. says ప్రీహ్యులూఘలము.) గోటి మొదిది. H. 2. 107. కొమరపొక్కిలిబంగారుకుంపెనండు.

కుంపెనకొమ్మ n. s. శశశృంగము. ABA. శాకవిశేషము.

కుంపు n. s. A crowd, mob, multitude, flock. A knot in wood. సముహము, పోగు, మండ, మాని మొదిగునుపు, ముడి. (చతురంగబలయుత సేనయు. D.

కుంపుచేసుట v. a. To accumulate, heap up, lay up, collect, embody. పోగుచేసుట.

కుంపె n. s. A tray. తాంబూలపాత్ర. ABA.

కుంపెన n. s. A leap. Heaving, throbbing. A jerk. H. 5. 80. పోతుబల్లంపెననింటికైచరిన. T. 5. 14. విబోధకవతిగిమ్మిగుబ్బుకుంపెనసాంపుగనున రంబునదివ్యకవచమొచ్చు. Satyabhama. 3. 49. రుటమైన హుంబట్టుబటువులున్నవి గాని వనిత నీచంటి కుంపెనలులేవు. Satyabhama. 4. 29. ఇంపుగాది డియంపుకుంపెనవంపునో.

కుంపెన తాయ n. s. A tree; the name of a plum unfit to eat. See Roxl. 2. 293.

కుంపెరుగు n. s. Thin curds. The liquid part of curds: the whey of curds. (బ్రహ్మ)ము. ABA.

కుంధించుట v. a. To tie or string flowers &c. కట్టుట, కూర్చుట.

కుంధిత * adj. Tied, strung; hidden. కూర్చబడ్డ, కట్టబడ్డ, గుత్తమైన.

కుంధివ్వేషి * n. s. The elephant's foe. i. e. a lion. సింహము. KP.

కుక్క n. s. (add.) అడివికుక్క the wild dog is generally explained తోడేలు. D. a wolf: but is a separate animal.

కుక్క n. s. (add.) కుక్కతిచ్చునీయక చంపిరి they slew them in an instant.

కుక్కతిత్తి n. s. The bowels or paunch of a dog. కుక్కపేగు. D. Santi. p 59 line 20.

కుక్కపాల n. s. A plant from the fibrous leaves of which bow strings &c. are made. (Aletis hyacinthoides: Sansevieria Zeylanica; Rox.) పటకపత్ర. ABA. చాగచెట్టు.

కుక్క వాయింట n. s. A plant cleome viscosa : Dog mustard. వ్యాసబహార. ABA. దీనిని అనేక క్లా వాలు.

కుక్కుడు n. s. Afflicting pain, paining. పీడనము. ABA.

కుక్కుడు * n. s. A wild cock. తిత్తిరి, అడవికోడి.

కుగ n. s. The ankle. గుల్మము, చీలమండ. ABA.

కుచ్చము n. s. చుక్కము. Kark.

కుచ్చలి or గుచ్చలి n. s. A species of the herb called thick leaved sorrel. గోళి. ABA. ఒకవిధ మైన సావిలి.

కుచ్చికుడు n. s. A rogue. కుచ్చికుడు, కుజనుడు. ABA.

కుచ్చిల్ n. s. A boyish play. పిల్ల కావ్యాలట. KP. 6. 217. గుజ్జనగూర్ల గుచ్చనగండ్లు పింపిళ్లుకుచ్చిల్ గి రెసంజిల.

కుచ్చె n. s. (add.) The folds of the lower cloth which Hindu men tie round their loins : tucks or plaits in a dress. The hollow in the back of a ruby. కచ్చుభేదము, కుచ్చుకని. ABA. T. 2. 98. కుచ్చెలవిదిచ్చు బయెడకాంబువార్లు. H. 1. 133. పెరుగుకుచ్చెలబాదజర తారుకుచ్చెలారు బెంగాలిరంగారచీరకట్టు. H. 1. 230. చంద్ర కావి నెరికుచ్చెలదీర్చినకోక.

కుజరి n. s. A kind of Jasmin. (J. multiflorum or pubescens.) కుండము, అనగా మొల్లలు. ABA.

కుజ్జరివాడు n. s. A native of Guzerat. ఘూర్జరుడు. ABA.

కుజ్జరినేర adj. Made in Guzerat. గుజరాతిదేశము లో చేయబడ్డ. Swa. 4. 36. గుజ్జరినేర కేవడంబు.

కుటాక n. s. A sort of bird. కుఱి భేదము. ABA.

కుట్ట n. s. (add.) A heap : a coward. ఉపలరాళి, అశుకువాడున్ను. ABA.

కుట్టనూలుట v. n. To be ruined or destroyed, to perish. చెడుట, నశించుట. Venkat Arya. page 196, line 14.

కుట్టుపెళ్లు n. s. Thorns : a phrase for a paltry foe. యోద్రశక్రపులు, ముండ్లున్ను. OG.

కుడక n. s. అనగా నై. OG.

కుడిచుట్టుట v. n. To go round, as a horse : to go round a temple paying homage. వేదెము బెట్టుట, కోవిలచుట్టుటయున్ను. OG.

కుడిసె n. s. (add.) A bit of tamarind fruit. తింబ్రీశిఫల కాంశము. ABA.

కుడుగు n. s. The disk of the sun or moon. A hut, a hovel. శరీరము, కుటీరము. ABA.

కుడ్డి adj. (add.) ఇదిరత్నము కాదు కుడ్డిరాయిగావున్నది it is no gem, but a worthless pebble.

కుడ్డి n. s. Blindness. అంధత్వము. ABA, అంధుడు. Kark.

కుడ్డలము or కుట్టలము * n. s. An opening bud. వికసించే మొగ్గ. క్షనకుడ్డలము a young breast or teat.

కురాము * n. s. (add.) రాత్రినుంచి గూములేదు There is no improvement since last night: he is no better.

కుర్ర n. s. (add.) విటుడు. Kark.

కుడగడు or కురగడు n. s. చూడకదిగ్గడ శత్రుము. ABA.

కుడవ (add.) వృద్ధి. OG.

కుడిగూర్పుట v. a. To form a bunch, make a cluster. గుత్తి గాచేనుట. ఆశాశనరేకులు గుడిగూర్చిన రాగడియము a copper ring on which plates bearing inscriptions are hung (like a bunch of keys.)

కుడియించుట v. a. To lessen, to make short. కొద్ది పరచుట. OG.

కుడియుట v. n. (add.) తగ్గుట. OG.

కుదిలించుట v. a. See కుడించుట.

కుదుకు n. s. A mallet, a mace, a weapon formed like a hammer. ముద్గరము. OG. గుదియ.

కుదువ n. s. (add.) కొండమీదికాలిదోవ. OG.

కుడ్డబలిశినవాండ్లు n. s. Big wigs. కలిగినవాండ్లను తిరస్కారము గా అనేమాట.

గుసగుస adv. dele "Of running."

గునియుట v. n. dele commas after dance and shilly.

కునుట v. a. The middle voice of verbs; Another form of కొనుట. Thus తెచ్చుకునుట which is the same as తెచ్చుకొనుట.

గునుకుము n. s. A mallet, a mace, a weapon formed like a hammer. ముద్గరము. ABA. గుదియ.

గునుపు n. s. Sport, amorous blandishments. విలాసము. ABA. Lavanya. 34. గునుపుతో శ్రక్కమూర్ఖుల గొంకనేపు.

గున్నం n. s. (add.) A sort of bird. కుఱి భేదము. ABA.

కుక్కుము n. s. (add,) ఉరు. OG. కుక్కు.
 కుబిలి n. s. The name of a little spotted owl
 whose notes are held ominous. కనకాపి, అస
 గాతైకికంటి commonly called కైడిగంట. ABA.
 కుబుసు n. s. Fraud, deceit, cheating. కశటము.
 ABA. మోశము.
 కుబ్బ n. s. (add,) కుబ్బగొడుగు An umbrella with
 a gilt ball at the top.
 కుబ్బకాయ n. s. A long gourd. Cucurbita lage-
 naris. అలాబుచు. ABA. సారకాయ.
 కుబ్బనువిల్లు, అసగాకపోదా. ABA.
 కుబ్బటిల్లు v. n. Read M. XII.
 కుచ్చిలికాడు n. s. The little spotted owl, whose
 notes are held ominous కనకాపి. Kark. The
 కైడికంటి or కైడిగంట.
 కుమారిలుట v. n. To burn or consume without
 flame, to glow or waste away with a slow fire,
 grief or passion. కుములుట. KP. 6. 287. ఇంత
 సిగ్గుగదాయనియింతదాకడలల్లిదావి లోలోగుమా
 రిలగవచ్చు, నదియు గాకేనులాతినే.
 కుమారుడు * n. s. (add,) A youth, a boy.
 కుమకాడు n. s. A crow. కాకము. Kark. కాకి.
 కుముటు n. s. A kind of cough. కాశభేదము.
 ABA. ఒకవిధమైనదగ్గు?
 కుముడుచెట్టు n. s. A small tree, the seeds of
 which are aromatic. కుముదిక, అసగాశేకుచెట్టు.
 ABA.
 కుముద్వతి n. s. The river Pennair. కామలాళుర
 శ్రీమీశములోవుండేనదిపేరు.
 కుములుట v. n. (add,) ఆశంకరవారి కెకుములుట
 న్నుది there is mischief brewing.
 కుక్కు n. s. A spirt or gush, as of milk. A girl,
 a darling. యీరధార. D. యీరధార, గాజబొట్టు,
 దుగ్ధాసారము, ముద్దుగుక్కుయున్ను. ABA. గాదె,
 బొట్టు, స్త్రీ. OG. Ranga Rao. Bobbili. 1. 77.
 కామధేనువునడ్డకట్టి కుక్కులుగ్రోలియావెయ్యయిది
 మందిననెడువారు. H. 3. 95. శేనీయజిందెడుక్రా
 వ్యిరులకొక్కుశృంగారముచెప్పందెడుకుక్కు. Ila. 1.
 142. ఎటులగానున్నదోయాగుక్కుకెమ్మొవి. Ila. 3.
 186. కుక్కుగాదిదిముద్దులగుక్కుగాని.
 కుక్కుడ n. s. A crack, a rent, a split. A breach
 in the bank of a tank, through which the
 water has forced its way. గండ్డి, బొగడ.

కుక్కుడు n. s. A coxcomb, one who is fond of
 setting himself off. సొగసుకాడు. OG. అలంకా
 రి. ABA.
 కుక్కురసానిక n. s. Munja grass of the black kind.
 కృష్ణముంజము. ABA.
 కుక్కు n. s. (add,) కుక్కు ABA. అదివిచ్చుయిది
 కుక్కు out of the frying pan into the fire.
 కుక్కుడుచెట్టు n. s. A large timber tree. (Gmelina
 arborea) గంధారివృక్షము. (add,) కుముదిక.
 ABA.
 కురకగొనుట v. n. To sleep. నిద్రించుట. Kark.
 కురకు for కృపాకు n. s. A house holder, a marri-
 ed man. An honest man. శంసారి, పెండ్లిఅయి
 నవాడు, పెద్దమనిషి.
 కురాసాని పూము n. s. A plant (Ligusticum
 ajwaen.) యవానిక. ABA.
 కురిగ n. s. A little pot. అత్తల్యభాండము. ABA.
 కురిజ n. s. A small shrub. (A brus precatorius)
 bearing a red and black berry which forms
 the smallest of jeweller's weights. గుంజ, అసగా
 గురిగంజ. G. 11. 5. గురిజపేరులు. Navanadha.
 p. 42.
 కురియ n. s. A little pot. అత్తల్యభాండము. ABA.
 కురుక for కురక n. s. Snoring. సుత్తరవము. ABA.
 కురుకు n. s. (for కూరుకు) Sleep. నిద్ర. ABA.
 కురుకు n. s. (add,) కురుకు భేదము. ABA.
 కురుగు or కురుగుకల్లిక n. s. The sun flower.
 (Heliotropum Indicum.) (కుటకటము. ABA.)
 శ్రీమాస్త్రీ.
 కురుగునుట v. a. To undertake, set to do, apply
 himself to. ఉద్యోగించుట. D. శ్రయశ్చకుడుట.
 M. 1. 8. 328. ఉరుముచుమెరుముచుబిడుగులవర
 లుచునలుగడలబడనవారితప్పింక కురుకొనికురియ
 గబంచెను. M. 1. 6. 105. కురుకొనికార్యకార్య
 ములెరుగకదశ్చరితుడైయహికుడుగునేనిక. M. IX.
 1. 94. కురుకొనినాకుమారుకొనికోలచేనినవీర
 వర్ణముంనరకెడ. HD. 2 553.
 కురుచ adj. (add,) వాసుడు. ABA.
 కురుజు n. s. A hawk. (plu. కురుజులు) A kind of
 fire work. Honey. A dwarf. కురుజు or కురుం
 జు plu. కురుజులు or కురుంజులు n. s. Small per-
 pendicular posts by which short beams are
 raised upon larger ones in a pent roof. దూలా
 లకుచేసేనిలుపుగుంజలు. డేగ. D. శ్రేణము, మధువు.

Kark. స్థిరరథము, ఈకర్కాల్పినశుషి, వామనుడు. ABA. నూడాదికపిట్ట, భద్రము. OG. N. 8. 228. అలశేరువునుబోలియందండనందమైకరుజులుశేరువులకొమరుమిగుల. టీ|| ఇంటిక్రేజీలకిందనిలువు గావుంబినబం గారుస్తంభములున్ను. H. 3. 37. తేలు బాణంబులు కరుజులుకుండ బిరుసులు సుంపంకూల బిరుసులు.

కురుజుతేనె n. s. Virgin honey. జుంటితేనె. T. 3. 64. కురుజుతేనె గాదిదిక్కుసుమరశిము. టీ|| శిన్న యాగలతేనె, అనగాజుంటితేనె, కురుజుతేనె, శ్రు క్షురశము. Kark. T. 3. 63.

కురుడు * n. s. (add.) A director, or confessor.

కురుతు n. s. A shepherd. శేకలవాడు. ABA.

కురుపెట్టు n. s. Snoring. సుత్తరవము. ABA.

కురుపోతు n. s. (add.) గవయము. ABA.

కురులు n. s. (add.) అలకలు. ABA.

కురువులు n. s. A sort of rice. శాలిధాన్యభేదము. Kark.

కురువెండ n. s. (add.) శ్రువులగురువెండ The common plant called Gaetnera Racemosa. అతిము క్తము, మాధవీలత. Rox. 2. 368.

కురువేరు n. s. A plant; the roots of which are fragrant: it never produces flowers. (Andropogon muricatum.) Rox. 1. 265. హ్రీజేరము. ABA.

కురుసు or గరుసు n. s. A stony or sandy soil mixed with pebbles. ఖరభూమి. ABA. అనగాగరుసునేల, సులక రాళ్లభూమి.

కురుతి * n. s. An ugly or deformed person. వికారముగావుండేవాడు.

కుర్గురించుట v. n. To grunt as a hog. కుర్గురుకుర్గురు మనిచించికుూసుట.

కుర్రము adj. కొంచెము. OG.

కుర్రము n. s. (add.) కుర్రములకుండెము horse races.

కులకు n. s. A horsekeeper. From H. ghulām, a slave. కుర్రపువాడు.

కులిమిడి or కులిమిడాకు n. s. A plant bearing a dark purple flower. (Capparis spinosa.) కోకలాక్షము.

కుళుపు or కలుకురాయి or కలుపురాయి n. s. A sort of gem. రాజావర్తము. Paidim. 1. 10. నీలపు: కుళుపు చెక్కిన మేలిషాని: కిముడ్డుటుంకరము.

కుల్లా n. s. (కుబలవస్త్ర)ము. ABA.

కుల్లాము n. s. A groom (Hind: ghulām) కుర్రపువాడు. ABA.

కువాళము n. s. (add.) The tilt or cloth covering of a carriage. వాహనాద్యాచ్ఛాద్యవస్త్రము. ABA. బురగా.

కువి n. s. A bunch. కుచ్చము. ABA. కుత్తి.

కువ్వ n. s. A village. గ్రామము. ABA.

కువ్వ n. s. శుషి, వర్తికశుషి. కువ్వలు plu. హంసలు. Kark?

కువ్వగుత్తి or కువ్వగుత్తిక n. s. A perfume. కపోతాంఘ్రి. ABA.

కుశ or కూరము n. s. కష్టికాగ్రము. ABA. అనగామంచపుకుట్టెమొస.

కుసుని n. s. వామనుడు. ABA.

కుసును n. s. The core of a boil which comes out. The menses. An ear or head of corn. శ్రుంబినదిమి మొలక (ఆర్తవము, అనగాముట్టు, శస్త్ర్యగుచ్చము. ABA.)

కుసులము * n. s. (add.) గాదె. ABA.

కుస్సి, అనగాకొలివి. OG.

కుహారు n. s. A crying or proclaiming. ఆఘోషణము. ABA.

కుకటిగువ్వ n. s. A certain bird. శుషిభేదము. ABA. భారద్వాజము. Kark.

కుకటిమువ్వ or కుకటిముగా n. s. The blue jay. కిక్కిదివి, పాలపిట్ట ABA. భారద్వాజము. Kark.

కుకీ n. s. A dove. పాపురాయి. OG. కూకీలు, పారావతములు. Kark. పారావతభేదము. ABA.

కుకీతల్లులు n. s. plu. Dove-like accents. Low murmuring sounds. మణితము. ABA.

కుకు n. s. Curd of two milk whey. ఆమిక్ష. ABA. పాలవిరుగుడు, బున్ను.

కుకచము n. s. కష్టికాగ్రము. ABA. మంచపుకుట్టెకొన.

కుటసాషి n. s. dele "More" &c.

కుటిగువ్వ n. s. A bird that has moulted. ఈకెరల్పినశుషి. ABA.

కుటు n. s. A kind of granary. కుసులవిశేషము, ధాన్యశంకూలానాధనవిశేషము. ABA. బృందము. Kark. శిమూహము.

కుటుకట్టుట v. a. To lay up or keep as a store, provide, ధాన్యముకట్టి నెటుట.

నూడకట్టు n. s. The fashion of wearing the man's girdle cloth like a petticoat, without a కచ్చము or గోవి. అడకట్టు.

• కూడనేల n. s. A coss or measure of about two miles. కూరకట్టునేల, క్రోశము. ABA.

కూడిక n. s. (add,) రతి. ABA.

కూడుగ్గబట్టుట v. n. To abstain from food. ఆహారమునువిడిచిపెట్టుట. D. Abhimanya. p. 103. కూడుగ్గబట్టియేగునియంగనేల. Kalahasti. 3. 122. నికిష్టంబివిగానినాకాపాపాత్తు జెల్పినంబదిలక్షుల్ శేకున్నదిడుకుప్రాణము, నీకైకూడుగ్గబట్టిసీలగ్రీవా.

ఘూణమానము * adj. Agitated. కలవరపడ. M. IV. 1. 78. ఘూర్ణమానమానసుండగుచు.

కూర n. s. A cry or exclamation, barking, braying, crowing; also the note of any bird. అరుపు.

కూతురుబుడుడు n. s. A plant; Bryonia Scabra. వాలుకము, అనగానూగుదోసి.

గూన plu. గూనలు n. s. A spout to drain off water from a roof. కుండమీదినుంచినిట్లుకుడేసాధనము.

గూబరత n. s. A sort of Sida with yellow flowers (S. rhombifolia) మహాబల. ABA.

గూబరి n. s. A cobbler. మాతంగుడు, అనగాకోశంబి, చూడికవాడు.

కూముడి n. s. A raven. ద్రోణకాకము, Kark. చూలకాకి.

కూయి n. s. Calling aloud. ఆక్రోశము. ABA. కూర which see.

కూరాడు n. s. (add,) ధాన్యాష్టము, ABA.

కూరుకుట v. n. (add,) గ్రుంకుట. OG.

కూర్పరి n. s. ధనుర్వధ్యతంతుబంధము. ABA.

కూర్పాశము * n. s. A woman's bodice. రచిక.

కూలు n. s. The handle of a sickle. లవిశ్రమూలము. ABA.

కృతము * n. s. and adj. Insert the mark otherwise the order of spelling is wrong. శీంశ్రీతము Sams-cri-tamu, the accomplished or perfect tongue : Sanscrit : the classic dialect : గీర్వాణము.

కృతకృత్యుడు * n. s. He who hath attained his desire, he who is contented or satisfied. ఇష్టార్థసిద్ధిగలవాడు.

కృతాంజలుడు * n. s. He who uses the reverential posture assumed before superiors, with folded hands. అంజలిబంధముగలవాడు.

కృతాకృత adj. Done and not done.

గంటిశీము n. s. ("Lapsus linguae.") A slip of the tongue. శ్లోలితోక్తి. ABA. అనగానూరుజారివచ్చినమాట.

గండ n. s. A fish: Cyprinus fimbriatus : a carp. గండకము, ABA. మర్వ్యవిశేషము.

కెంపు n. s. (add,) దంతక్షతమున్ను. ABA.

కెక్కు n. s. ధూర్జకనిత. Kark.

గడ n. s. (add,) By the side of. పాశ్చాతము. ABA.

గడియ n. s. An hour. ABA. ఘటిక.

గమ్ము n. s. Pride, arrogance. గర్వము. ABA. పొగరు.

గరిజలు n. s. A kind of birds. శుశ్రివిశేషములు.

కెలకు or కెలంకు n. s. plu. కెలకులు. Gen. కెలని Loc. కెలనక Side, part, quarter. పార్శ్వము. P. 1. 246. కెలకులజూచుభూమి సురశీచములారయ్యు.

కెళకూళి n. s. A pond with stone steps. కాసారము. Kark. గుంట.

కెలన, కెలన or కెలన n. s. Side, part, quarter. శుక్ల, పార్శ్వము. ABA.

కెలనను adv. In company with, along with. వెంబడి, వెంట. ABA.

కెళపు n. s. Side. Distance. (దూరము, ఎడము. D.) పార్శ్వము (Kark దూరము.) A. 5. 26. అంగననిలివినబాహువులుం గొనునునేర్పరించులోకమునకు రత్నాంగద కాంచీభేదములుం గెళపులనడిమియును కులున్నూ గారుక. టీ|| పార్శ్వములయిండు. A. 3. 25. P. 1. 267. అందులకుభావమునంగనలుట్టివాయివారై శపునందిముక్తులరిగకాదారిగకారుధిరంబుభార్యక. టీ|| దూరాన. P. 1. 255. కెళపులనిచెడుబోకలు. టీ|| దూరములయిండే. Siva. 5. 28. ఊరువాడైనకెళపులయూళ్లకురికి. టీ|| ఈవలావలియూళ్లకుకురుగత్తి Satyabhama. 3. 134. వినుతికివిడిబట్టు, విన్నయమ్ములకుగట్టుకులకకు కెళపుకిర్దులకునెళపు, అనగాకలకకు, కలతలకు, కెళపు, దూరము.

కెలన or కెలనము n. s. (Kannadi) Business, work. శని. కెలనము, కోరిక. D. కెలన, సమీచ

ము. Kark. ఉద్యోగము. OG. M. III. 5. 241. ఏనుగులుట్టును నై భుజాబలముసాంపున నికలసంఘిచి చెడంబట్టననన్ముబంపుము. M. X. 1. 23. అక్కలశంపెవ్వరికెరిగింతు. N. 7. 161. ఓకలికిరొయిం తనేపుపాడగాననిస్తిపు తెట్టువచ్చెనే, కెలశముదీ రెనంచుకనుగిటితోమునడనుండుద్రీడకుక. P. 1. 614. మరియొక బెక్కు యుంబులబట్టియక్కలశము మానితనిరిదిశండుగుటక.

కెలికించుట (casual of కెలుకుట to stir.) To have it stirred. కెలికేటట్టుచేసుట.

కెలివిగాడు n. s. Sonorous. రవణుడు, (మ్రోసేస్తే ఛావముగలవాడు. ABA.)

కెలివిడి n. s. Conquest, victory. జయము. ABA.

కెలుచుట v. n. To take leave. శలవుతీసుకొనుట. మారుకెలువండి you take leave. R. 6. 201. కెలువునువనిజాయంచుదీవిచించియనువులయును.

కెలువము n. s. Conquest, victory. జయము. ABA.

కెల్పు n. s. Conquest, victory. జయము. ABA.

కెల్లగించుట v. a. To loosen or dibble (the earth) stir (the fire) kindle, exasperate. కెలుకుట. దీ విటివా గానుండడమునకై కెల్లగించినాడు he trimmed the torch to make it blaze. కెల్లగించికెల్లగించి అడిగినాడు he asked several searching questions.

కెల్లు plu. of కడి properly కడి n. s. A fortified place. A boundary. కోట, పాలిమేరయున్ను.

కెల్వండి (lit: conquer ye!) Begone! depart!

కేకరడు * n. s. A squint-eyed man. మెల్లకంటివాడు. W.

కేకూళి n. s. A pond, a pool. కాసారము. Kark. గుంట.

కేడ n. s. A mean wretch. ధూర్జుడు ABA.

కేడించుట v. n. To be separated, loosened or unfastened. వీడుట. ABA. ఎడముట.

కేరుట v. a. To deride, ridicule, scorn. To make or do. తిరస్కరించుట, పరిహాసముచేసుట, చేసుట. (ఉత్సాహముచేత వివేరితవునవులనవులుట. D.) BD. 4. 1423. పరిహాసకుల్ కేరు. N. 9. 269. విలుకసాంబ్రాణిలేదీన బీరునేరుకమ్మనెమ్మేన. టీ|| అపహాస్యముచేయుచున్న. N. 2. 276. విఘ్నితవిష్విఘ్నలకునేరువెలమిటారి. T. 3. 143. కేరిబడలితివనినవు కేలడువు. కేరి, అనగాపరిహాసముచేసి. H. 2. 20. రతినేరునతివసారు. H. 4. 180. ఉరులలరారుననటుల సారునేరు. N. 9. 20. అంతకొక్కఘ్నుకు కేరినవుచును. టీ|| పరిహాసముచేసి. N. 10.

95. పలికివెరవితివని కేరివిలికొనుచు. Swa 3. 30. కోరికాంతులతోజకోరముల్ రతికేరి. రతి, మైధునమును, కేరి, చేసె.

కేరుట v. n. To make a noise. To make a low inarticulate, sobbing sound, expressive of joy or grief. కూనుట, అరుచుట, గద్దజస్వనముచేసుట. Swa. 3. 147. కీరకలకంఠములు గ్రొవ్వికేరుచోట. H. 4-298. స్వర్ణమందిరనుకర్ణస్వామికికేరుచునలిపెడకీర్తనయొక్కొక. Pal. 143. కేలకునునుతికేరుచుబట్టి. ఈవాక్యములో కేరుచుఅనేమాటకుఅర్థమునిర్ణయించగూడలేదు. KP. 6. 209. కరంబలరుచుకేరికేరినగు.

కేకాకూళి n. s. (add.) A pond with stone steps. క్రీడాఘాతము. ABA. ఆసారము. Kark.

కేళ్లుచూపులు n. s. Slight looks, passing glances. KP. 6. 218. కేళ్లుచూపులకలికితనంబుచుననేర్పె. కేళ్లుద్రిశ్యుట or కేళ్లురుకుట v. a. To skip. దుముకుట. Swa. 2. 34. కోర్చులుకేళ్లుద్రిశ్యుమదిమెచ్చుల్ రెప్పలల్లార్చు. టీ|| దుముకుకురుగుతల్లింగగా. N. 2. 243. శరభాదులొకటకేళ్లురకదొడగ. టీ|| ఎగ్గిదుముకసాగగా.

కేవలము * adv. (add.) కేవలముఅరణ్యముగావుండే శ్శలము a mere wild, a deep forest.

కేవలము * adv. line 3. For "this is made *only but* gold, read "this is made of *pure gold*."

కేశరి n. s. (add.) భేనరము. ABA.

కై n. s. (add.) A creek or salt rivulet. ఉప్పుకయి.

కైక n. s. కైకయి. ABA. భరతునితల్లి The name of the mother of Bharata.

కైకట్టు n. s. Order, series, succession. శంకభాము. ABA. ఆనువూరిష్ట.

కైకలవాడు n. s. A weaver. తంతువాచుభేదము. ABA.

కైకానుట v. a. (add.) అంటుకొనియె she attained puberty. Kark. ముట్టయినది.

కైబా or కైబామోర n. s. The tossing or motion of a horse's head. గుర్రపుముఖచేష్ట. D. హయశీర్షకంఠనము. A. 2. 31. ఆహానేయంబులుఫేనపాసిమిడికైబామోరలల్లావులుక. Vasu. pref. 30.

కైబీతము n. s. శకుభాయుధనిమేవి. ABA.

కైపాల n. s. A scrip, wallet or pouch. కక్షపాల. ABA. జోల్పా, అడకుము.

కైముడి n. s. A cymbal of bell-metal. తాళము. ABA.
 కైరవడి, or కైరవడిమాత్రలు n. s. Pills made of the sediment of boiled betel nut. ఖాదిరవటము. ABA.
 కైరవణి * n. s. A lotus-bed; a place abounding in lilies.
 కైరవళ్లు n. s. plu. Pills made of the sediment of boiled betel nut. ఖాదిరఘటికలు. Kark. కపిరి యుండలు. D. కర్పూరగళిగలు. OG.
 కైరి n. s. A wall eyed or grey eyed horse. అశ్వ విశేషము.
 కైలాటకాడు n. s. A contemptible wretch, a deceiver, a cheat. మాయావి. ABA.
 కైవళి for కైవడి n. s. Manner, likeness. ఉచును. ABA.
 కైవారముచేసుట v. a. To praise, applaud, commend. ప్రోత్రముచేసుట. D.
 కైశిరుడు n. s. A poet. కవీశ్వరుడు. Kark.
 కైశేత n. s. (add,) శ్రుసాధనము. ABA.
 కొంకవాల్ or కొంకవాలు n. s. A cobbler's knife. మారంకబుద్దము. ABA. మాదిగక గి. OG.
 కొంచ plu. కొంచలు n. s. A curler. క్రొంచము. ABA. Kark. క్రొంచకుడి, క్రొంచపర్వతము. D.
 కొంచమలనొట్టినజాగడు n. s. A fantastic name for కుమారస్వామి. ABA.
 కొంచు n. s. Foul perspiration. మురికిచెమట. ABA.
 కొంజ n. s. A barren woman. వంధ్య. ABA. కొండ్రాలు.
 కొంజిండు n. s. (Tamil) A shrub: Limonia pentaphylla. గొలుగుచెట్టు. Kottler. page 167.
 కొంటు adj. Excessively hard. కఠినమైన. గొంటు వక్క hard betel nut.
 కొంటు n. s. A mean wretch, a miscreant. Hard betel nut. కుట్టుకుడు. Kark. కొంకగూడనివక్క. KP. 3. 256. పనునట్లంలేమనెబవన్యధకొగుండం జేయుటచాలకేమడిగ దీగొంటు వృధాయందు. S. 3. 28. వడినిచ్చు సెక్కలు ద్వివిధములు యడగొంటుకొబడకఁబిందాయాకులు రెండుకొ.
 కొంటుతనము or కొంటుజండము n. s. (add,) Swa. 2. 67. ఒంటిపాటునంగంటికింబ్రయిం దెతంశేటిజాంటివందంబునంగొంటుతనంబెరుంగక, బీటి గడునుతనము. Swa. 5. 14.
 కొండంబ n. s. (add,) గోలాంగూలము. ABA.
 కొండకోలు, అనగా ఎక్కడ్రయి నాను. OG.

కొండగొర్రె n. s. (add,) రోహిడుము. ABA.
 కొండగోగు or కొండగోగు n. s. A plant. (Hibiscus populneoides.) కంజరాళము. ABA.
 కొండవిలువ n. s. (add,) గోసశము. ABA.
 కొండమూరుగ n. s. A species of the silk cotton tree. కూటశొల్మలి. ABA. పిన్నమూరుగు.
 కొండము n. s. A fire pit. కుండము. ABA.
 కొండాటము n. s. (Tamil) Celebration. Delight, joy, pleasure. ఆచరించడము, ఉల్లాసము.
 కొండాడుట v. a. and v. n. To praise, commend. To turn up earth as is done by a hog. వినుతింతుట, దుమ్మురేచుట. ABA. కోరాడుట.
 గొండాంబము* n. s. A waste desert to the north of Kattak, on the way to Benares. కటకపురికి పుత్తరము గావుండే శ్రుసిద్ధమైన లుక అడవి.
 గొండి n. s. A precipice. గర్వగ్రహామి. ABA.
 గొండీడు n. s. (add,) A young man. కుమారవయసుగలవాడు. ABA.
 గొండె n. s. The sting or tail of a scorpion. A tuft of hair on one side of the head. వృశ్చికపుచ్చాగ్రము, కేశబంధవిశేషము. ABA.
 గొండెనీడు n. s. A slanderer, a tale-bearer. పిఠునుడు. ABA. కొండెగాడు.
 గొండ్లి n. s. Play, sport, amusement, pastime. క్రీడ. ABA. OG. గొండ్లి గావించుట or గొండ్లి సలుపుట to play, sport. క్రీడించుట. Casikha. 5. 66. జలదేవతాహస్తచామరానిలములు, కుటిలాలకములకు గొండ్లి కరణ. P. 4. 100. అపరంజితునిది కామాక్షులు డాముపుపై గొండ్లి గావించు యోగ కుట్టె.
 గొండ్లము n. s. A hasp or bolt of a door. A small portable fire place or fire pan. చిలుకు. బండి కుండుటిన్ని. ABA.
 కొంతవడి adv. Somewhat, a little. కొంతమట్టుకు. Chenna. 3. 247. వాక్రుచ్చగలేక కొంతవడికొంకుచుజంకుచు నెట్టకేలకుకొ.
 గొంతు n. s. Sitting on the hams. కుక్కుటాసనము. Kark. గొంతిగూర్చుండడము.
 గొంతుక n. s. In page 269 (add,) the throat. ABA.
 గొంతుమారు n. s. A hug or grapple in wrestling. ముక్కుది రెండువిన్నాములలో సెకటి. ABA. జట్టి పట్టులో ఘేదము.

కొంలెనుగోరుచెట్టు n. s. A plant. (Paederia fetida.) సారణి ABA. అనగాలంజనీవరము.
 కొండలము n. s. (add.) వ్యథ. ABA.
 కొక్కిశి or కొక్కైశి n. s. (add.) A hug or grapple in wrestling. ముచ్చది రెండువిన్నూణములలో సెకటి, జట్టి తట్టులో ఘేదము. ABA. H. 1. 241.
 కొక్కులు n. s. బకములు. Kark.
 కొక్కెర or కొక్కెరా n. s. A sort of crane. బలాకము. ABA. కొంX.
 కొగ్గిసీశకము n. s. అనగా శిరశ్రీము. ABA.
 కొజ్జంఱ n. s. Pandanus odoratissimus. (vulgarly Caldeira) కేరకీకుసుము. In Telugu the male flower is called మొగిలి Mogili, and the female is కొజ్జంఱ Gozzangi; the yellowish leaves of which are fragrant.
 కొటారి n. s. A store-keeper. కొటారు: మొదలగుండే వాడు, ఉగ్రాణి. BD. 2. 1002. బోయాడు బాచయ్యభూరికొటారి పాలువీరికెడువాడు.
 కొటారు n. s. A storehouse, store, heap, granary. కొట్టు, రాశి, ధాన్యము మొదలయినవాటిని దాచినచోటు. H. 2. 246. కావ ధాన్యంబులకణజముల్ వియ్యంపుకొరిశలు, దినుసులుగలకొటారు.
 కొట్టిక n. s. గ్రామము. Kark?
 కొట్టినపిండి n. s. (lit : pounded flour) A phrase implying thorough knowledge of any subject as వానికిరామాయణముకొట్టినపిండి he is thoroughly acquainted with the Ramayanam. KP. 6. 30. కోమలినాకు నెట్టియడకొట్టినపిండిశి మత్తలోకముల్ నీమదికింపులైన నయవినిర్భరశక్తినివే శీమరుడక.
 కొట్టు n. s. Punishment, castigation. చతురు పాయములలో దండము. ABA.
 కొట్టు n. s. Wind; also a coward. వాయువు, శీమరుభీతుడు. Kark.
 కొట్టుకాలము n. s. Drought. కరువుకాలము.
 కొట్టుచెట్టుట v. a. To exhaust, weary, knock up. శుభగులువది రేటట్టుగా జేసుట.
 కొట్టె n. s. A granary. కుసులవి ఘేదము. ABA.
 కొట్ర n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA. కురచవాడు.
 కొట్లె n. s. (absolote) The jujub (zyziphus jujuba.) ఘోంబ. ABA. బదరి, రేగుచెట్టు.
 కొడక (add.) OG. Error for కు—
 కొడము or కొడుము n. s. A water pot, a pitcher. సీశ్రీకుండ.

కొడయుట v. a. for కోడిగమాడగించెద read కోడిగమాడకోడుమాడగించెద.
 కొడి n. s. The snuff of a wick. వత్తికొన, దీకుపువత్తికొన.
 కొడిద n. s. A hand; the measure of four inches. నికుబ్బనతురంకుశీశమాఖ్య. ABA.
 కొడిదెపూగులు or కొడిదెపూగులు n. s. A kind of beads. ఒకవిత్తులు. P. 1. 594. కొడిదెపూగులసంఘంబుగొలిపిన మొలత్రాడు.
 కొడిమె n. s. Violence, tyranny, oppression, cruelty, evil. (But usually,) sin. Lie, untruth. చార్లన్యము, క్రూర్యము, పాపమున్ను, అబద్ధము, కువేణి, అనగాచేతులబట్టు. ABA. A. 5. 60. ఏడువకమీ గానముసోగనిడుటమరియు బాడుడనుటయొక్క పాశంబినినవారలవీడలె కొడిమెలుగట్టుకుడయలేనిననబనియేలా. KP. 5. 90. మదికివలసినయట్లు శ్లోయదురు గానివట్టికొడిమెలునాకునుగట్టుజనదు.
 కొడిసె n. s. A medical plant, commonly Coraya (Echites antidysenterica. Rox.) The seeds are used as a vermifuse. కుటజము. ABA. కళింకము, కొడిసెచెట్టు.
 కొడుకు n. s. (add.) This word is also used for a nephew. అనగా అన్నకొడుకు మొదలయినకొండరినివరశీనుబట్టికొడుకనడముగలదు.
 కొడుగుపావాలు n. s. Shoes. Kark. ముచ్చెలు.
 కొడుగుబొంగరము n. s. A spinning top shaped like an inverted umbrella. రంకిండులు గాతిపైన గొడుగు, ఆకారము గావుండే బొంగరము. S. 3. 291.
 కొడుగుమెట్టెలు n. s. plu. A kind of toe rings worn by women. వెడల్పు గావుండే వెద్దమెట్టెలు.
 కొడుపు n. s. A cylinder. One length of a bamboo, between two knots. A thimble or guard worn on the finger when playing the guitar. A hollow cylinder used in making vermicelli. A stick used in striking a gong. A drum stick. గుండు గానికొడుపు గావుండేటిది. (వెదురుగణువునదిమిఘాకము, వీణవాయింపే వేలికితగిలించేది. D. కోణము, అనగా నగారాకొట్టేకొయ్య. ABA.) జంజికలు అనేపిండివంటచేసే సాధనము, గంటవాయింపేకొయ్య. అప్పడాలుకొడుపు A cylindrical stick like a ruler used in flattening a cake called అప్పడాలు. బలశువుకొడుపు a long slate pencil. A. 2. 64. మొటగుమొలనెల్ల

మునుమింగిక్రమమున నానెండపెన్పిటి కవెంట
 దోచుతోగవేరుబడింగొడ్డుచెలంగ గాత్రోటికక
 ర్దమద్రవముతో. టీ|| కొడువు, ఆనగాజంతుకలుఅ
 నేపిండివంటచేసేసాధనము. BD. 4. 183. గంట
 యుగొడువునుగదియంటదడవ. R. 6. 6. క్రొమ్మె
 రుగుదీగళకుకులగమ్మబడికొడువు తాకులఘూర్ని
 ల్లిఘారభంగాదర్పకోడ్డందడండ్ యాత్రకునుబోలె
 భూరితర మేఘమాలికపేరభేరి. కొడువు, ఆనగాన
 గారాకొట్టేకొయ్య. G. 8. 116. ఈబలకువుంగొడు
 వుననిలపైవలసినయెన్నితెక్కలాండెరేఖలాండెవ్రా
 సియాలాతవుంగోలశివ్య సూస్తంబునంబట్టిముట్టింవి
 ననన్నియునిభదలందినప్రాణుల. HD. 2. 1376.

కొడుము n. s. See కొడము.
 కొడువు n. s. An umbrella. కొడుగు, భద్రము
 Kark.
 కొడె n. s. (Tamil) An umbrella. కొడగు.
 కొడ్లలి n. s. (add.) గోబలిమ్మేదాన్నిగొడ్డంటనరక
 వలసినచ్చును Trifles may grow to terrors.
 కొణిత n. s. An instrument used by wrestlers.
 మల్లవిద్యాసాధనము. ABA. జట్టివాండ్రాయుధ
 ములలోసెకటి.
 కొతిక n. s. A plant (Rymphaea esculenta.) ఒక
 చెట్టు. కొతికదుంతు its tuberous root. Rox. 2.
 578.
 కొతుకుట or కొడుకుట v. n. To pronounce in-
 articulately, utter with the omission of a let-
 ter or syllable. సోటతగలితగలకమాట్లాడుట.
 కొల్లలము or కొల్లళము n. s. A bulwark, bastion
 సాలావయవము. ABA. బురుజు.
 కొడగొనుట v. n. To be irritated or excited to
 rage, to be hungry or famished. రేగుట, విజృం
 భించుట, ఆకలిగొనుట, (వహించుట. ABA. పూసు
 ట. OG.) KP. 3. 39. కొడగొన్నతమిగొంతుకొశరు
 తకొనరించువిధనంతతుతవిభ్రమముల. M. VI. 2.
 374. కొడగొనిధార్రామ్మైలతిఘారవిధంబునజు
 ట్టుముట్టినక Pal. 150. కోడంబుళోకంబుగొడగొ
 నుచుండ. M. V. 2. 160. కోల్పులివీక మైగొడగొని
 లేళ్లకునురుకు తెరంగునగదియజొచ్చి. M. IV. 4.
 286. కదిసినబలములువిచ్చినకదువులు బెడరంగని
 క గాండ్లివెళింబొదివియటగడపెనవియునుగొడగొ
 నితమపాలముసొచ్చె గోపాలరతోక. Sar. D
 570. కొడగొన్నవులివతెకాలువువారెల్ల.
 కొడవ n. s. Discontent, dissatisfaction, want,
 defect. ఆసంతుష్టి, లోతుము, తక్కువ. నివుబాబు
 వ్రాయనిదిఆయనకునిండాకొడవ గావున్నది he is

grieved at your silence. ఆమెకుఆదవిడ్లవుట్టి
 నందునఅందరికిన్నికొడవగావున్నది all regret that
 her baby is a girl.
 కొదివిలి n. s. A hand, the breadth of four inches.
 నికుబ్బతరుంగుళీశమాఖ్య. ABA.
 కొనుక n. s. న్యూనము. ABA.
 కొడుకుట v. n. See కొతుకుట.
 కొడుగు n. s. Pronouncing inarticulately, utter-
 ing with the omission of a letter or syllable.
 క్రస్తము. ABA. సోటఅంటి అంటకవలకడము.
 గొనకొన n. s. గోడి, నిరుకోడిన్ని. OG.
 గొనకొని adv. Suitably. ఒక్కగా. D. N. 9. 471.
 కామినులుకంతునిబారికివిక్కిచాక్కుచుక, గొనకొ
 నియెమి సోవికొగోటికలోటికమీర. టీ|| పూని.
 H. 5. 59. వినుమాపెచర్యకనుమడిగొనకొని గావిం
 చుదానికోడలిచర్యకనికనివేసారితి. P. 5. 14.
 అడనసీకక్కువమ్మెడ నమ్మి యొకమేక గొనియెడగొ
 నకొని కొనినమండనేతేట సొకరెంటిసినెడునవి
 యును. టీ|| గొనకొని, ఒక్కగా. R. 6. 61. విను
 నివమేలుమరువక గొనకొనికపిసేనగూర్చుకొనత
 దవయ్యోక. DR. Ayod. 372. మనుమార్గధర్మ
 ములెల్ల జేసె గొనకొనిమియట్టి కొడుకులంబడనె.
 DRY. 2470, line 8. అనవుడుధరతుండుననుమ
 తించుటయుగొనకొనిక్రతుఘ్నుగుండంబులంబుతన
 రంగచందనతరులుబెట్టింది. Pal. 82. బండిశూరు
 లువైరిదండలవెంకుగోపాలుడండురు గొనకొనియ
 తనిదళముతోపొడమాపె ధరణీశ్వరుండు. DRU.
 page 222, line 9. అనఘాత్తనికస్యనాశిదాశిత
 దుగొనకొనిసికిట్లు భూతుగానిచ్చె. T. 4. 187.
 అటులగూడనికార్యము దండయుక్తిచేగొనకొనిది
 ర్చనితికిడగుకమునుమున్నగదండమకామే.
 గొనకొనుట v. n. To be accomplished, completed
 or fulfilled. నెరవేరుట.
 గొనబు n. s. వామనుడు. ABA.
 గొనమ n. s. An worn out plough. జీవకాలాంగల
 ము. ABA.
 గొనను or గొనినె n. s. వామనుడు. ABA.
 కొనియె, అనగావధించె. Kark.
 గొనినె n. s. వామనుడు. ABA.
 కొను page 276, line 6, put a full stop. line 22
 read fought. Rule X. line 1, read form (not
 from.)
 కొనుట v. n. To extend, prevail. మూనుకొనుట,
 ఆక్రడకొంఠభూమి అడివికొనివున్నది some part
 is covered with forest.

కొనుచుధర n. s. Cost price. క్రయము. ABA.
 కొత్తరము n. s. A shoulder, a scapula. అంశము.
 ABA. భుజశిరస్సు.
 కొత్తురించుట v. n. To grin. ఇగ్నించుట. Dab. 174.
 . కొత్తురించుచుండకొరిమైయుండె. G. 8. 29.
 ఎటెటగోరలుద్దవిడిగిరుచు రొత్తుచు గొత్తురించు
 చుక, ఎటెగణ మెనుడేర.
 కొత్తురించుట v. a. To heat metal in the fire, to
 calcine a drug. కొలిపుటమువేసుట. OG. Parij.
 2. 60. రేవెలుంగురావికృత్తురించుచుకృత్తురించు
 గొత్తురించినశరశిమధురశింబునింది.
 కొత్తువల n. s. A head-dress, a string of pearls
 binding the hair. కాలపాశ్యావిశేషము.
 కొప్పెర n. s. (add) కర్పరము. ABA.
 కొబ్బి n. s. A certain bird. కుమ్మివేషము. ABA.
 గొప్పి n. s. A Hindu goddess worshipped in the
 month of Pushyam. Lumps of cow-dung,
 adorned with flowers are placed in the door-
 way; in the evenings of that month young
 females go round it, singing songs, the chorus
 of which is గొప్పియల్లో. గొప్పిళ్లు, గ్రొప్పిళ్లు or,
 గొబ్బులు plu. Salutations, compliments, res-
 pects. నరవిశేషము. OG. దండము. Kark. H. 4.
 273. ప్రజపురిలో తావళ మైవిక్తి నగోశుక్రియనకు
 గొప్పిళ్లునుచును. H. 5. 186. గుజగుజరేకులుగొప్పి
 ఱ్లునిగిగ, బుతుకిచ్చుకొవిళ్లువుక్తిటిల్లు. H. 5. 15.
 ఘండుగలకునాలకప్పంబులకు, పొంగలికివేవలకును
 గొప్పికినియడకుజంగుచూర్చనలకు. Vish. 7. 211.
 గొప్పిచెట్టు n. s. (add.) గొలిమికిచెట్టు. ABA.
 కొమరి n. s. A girl from ten to twelve years old.
 కుమారి. ABA. కన్యకుడుచు (సౌందర్యముగలది.
 Kark.)
 కొమరితె or కొమరెత n. s. A daughter, a girl :
 a pretty woman. శుక్రి, స్త్రీ, సౌందర్యముగలది.
 కొమరు n. s. Beauty, loveliness. Manner, way.
 ఏకమరున in what manner. ఏవిధముగా (సౌం
 దర్యము. D. ABA. మంజుళము. Kark. ఒప్పిన
 ము. OG. విభము, రీతి) H. 5. 20. తాళేములచొ
 త్తున గాస్పతిచెం ద్దవైఖరికాశీకానియొప్పింట్లకుగ
 దికాగామకొందిపనింకికొండలై. T. 2. 105. ఈచె
 డంగియలవ్రాయముక జెలువమికొమరుకొమరిదీ
 నికేతనుక. T. 2. 68. వలిచన్నగొమరున్నప్పిలిస
 దిష్టును తెరంగునముంచు గెరిగెకాగులమునుంగ. N.
 2. 329. నెమలిపంఛమువంటికొమరుగలుగ. P. 1.
 C. P. Brown's Telugu Dictionary.

777. రాకడపోకడలకుజవమేకొమరునదొరకు. టీ||
 ఏచొత్తున.
 కొమరు adj. Beautiful, handsome. అందమైన, ఒ
 ప్పిదమైన. N. 3. 52. కొమరుచెంగావికైకైములు
 గావు.
 కొమరుగ adv. Beautifully, handsomely. అందము
 గా, ఒప్పిదముగా. N. 7. 176. కమలదళాక్షిడువ్వ
 లుకగైకొనిలేవికటితటంబునంగొమరుగగట్టి.
 కొమరుడు n. s. (add.) A boy, a lad.
 కొమరై n. s. (add.) కొమరిత, కూతురు. ABA.
 కొమ్మిచేత n. s. A kind of fish. మర్చివిశేషము.
 కొమ్ము n. s. (add.) The pole of a palankeen.
 ABA.
 కొమ్ముకాచు n. s. A horn blower. This duty is
 always performed by pariares. చూరంగనశబ్దశు
 డు. ABA.
 కొయికూర or కొయితోటకూర n. s. Greens which
 sprout again after being cut. Amaranthus
 tristis. బొచ్చుకాకము. ABA.
 కొర n. s. ఒప్పిదము. OG.
 కొరంత n. s. Want, defect, fault. న్యూనము.
 ABA. (Loc. of కొర్రు) on an impaling stake.
 కొర్రు, తక్కువాను. OG.
 కొరక n. s. Fallows. A small dart. An arrow.
 ఆప్రహారభూమి, వీడు, అల్పకుంతము, చిన్ననేపా,
 అమ్మున్ను. ABA. తోమరము. Kark.
 కొరకొర n. s. Reluctance, disinclination. ఎరశరి
 కము. OG. అశిమ్మరి.
 కొరగొట్టుట v. n. కిలకలబలుకుట. ABA.
 కొరగొని adv. వారముదీసి. OG.
 కొరడు n. s. (add.) రోహితము. ABA. అనగా
 ఋజురూపేంద్రధనుస్సు, వంపులేని యింద్రధను
 స్సు. "A vapour streak" says [Monk Lewis]
 Goethe in his ballad of the Erl King in Taits
 Mag. 1834. Mirror 1834, page 222.
 కొరను n. s. అశ్రుకారభూమి. ABA. See కొరక.
 గొరకుము n. s. (add.) యురత్రము. ABA.
 కొరప్రాణము n. s. The last gasp, the point of
 death. కుట్టుసురు. OG.
 కొరలు adj. Beautiful, agreeable, pleasing. మంజు
 లమైన. Kark.
 కొరలుట v. n. To be agreeable : blaze, shine. ఒ
 త్పుట. ABA. BD. 4. 1872. షోషేలకశ్చిత్తిగొర
 లినయట్టియేకాధినాధుని. ప్రకాశించిన. Pal. 69.
 Digitized by Google

కోటశృంగారింబికొరలియన్నారు. R. 5. 58. వే
 డ్ల సైకశర్మకాలగావింబియచటకొరలెనారాచరిం
 గంపుకొడమదోయి. R. 4. 64. కొరలెమంజులలా
 టాంగకుంతలాదిసాష్టవంబునభూతనూజాతస్థిత.
 కొరలుట v. a. To wish for, desire. కోరుట. M.
 XII. 5. శనాతనమనుమోక్షముకొరలితానిచ
 చుకొన్నహర్షకూర్గముకొ.
 గొరిజ n. s. A tent. తటకుటీరము. Kark.
 గొరుగుట v. a. To shave. ఊరముచేసుట.
 గొరుకడము or గోరుకడము n. s. A cloak. కైర
 వాసము. (కంబళము. ABA.) Chenna, 3. 43.
 దూడలు గాయగమూనిగొరుకడముచల్లడముకొడల
 చీర, కోలకిరుచెక్కలు. P. 3. 97. వానివైకడ్యగొ
 నుగోరుకడమువజ్రకవచముగ జేసి. Basw Padya.
 3. 489. భూరినదీప్రవాహమునబోయెడినల్లనియ
 చ్చుభలముకొగోరుకడంబు గాడలది.
 కొర్ణ n. s. The hyæna. గొరబోతు, దుమ్ములగొండి,
 ఇదిగాడిదెలనుగుర్రాలనుతినేది.
 కొర్ర n. s. A sort of fish, (silurus boalis Ham.)
 హాసీనము. ABA.
 కొర్ర for కొర n. s. Defect, want. (తక్కువ Kark.)
 న్యూనత.
 కొర్రలు n. s. The grain called Panicum Itali-
 cum. It is proverbially small. కంసువులు. D.
 ప్రియంగవులు.
 గొర్రెయ n. s. A sheep. గొర్రె, ఊర్ణాయువు, (మే
 పి. ABA.)
 గొర్రె n. s. add, కుక్కగొర్రె The jungle sheep.
 This is distinct from కొండగొర్రె a species of
 antelope.
 గొల or గల n. s. A bunch. వల్లరి. ABA. కుంజరి,
 గుత్తి.
 గొలక n. s. A confused noise, the murmuring
 or buz of a crowd. కలకలధ్వని. ABA.
 గొలగొల n. s. A confused noise. ధ్వని. Kark.
 కొలది n. s. Limits, bounds, measure, extent. Res-
 pect; as ఇక్కొలది in this respect. (లోతుయొక్క
 ప్రమాణము, మోకాలికొలదినిరు అనివారిగూణము.
 D.) మట్టు, మితి. BD. 4. 1463. క్రొవ్విమాధక్తులకొ
 లదెరగండు. BD. 6. 808. కొలదికిమూరినగుణములు
 వాడు, కొలదియెరింగినగాడుండువాడు. Siva 4.
 7. క్రొవ్వికొలది ప్రాకుత్ కవుటికొలదుత్క
 త్తిసైక్తాక్తఘాతక. టీ|| కవుటికొలదుత్, కాగ

దేసీలావులుగలిగినటువంటి. M. XII. 1. 242. ఆశ
 దిచ్చుగోవుతెన్నగొలదిగాడు. HK. 3. 12. నరం
 ద్రచంద్రమాకొలదులుతెక్కోయకనుకూలమరొజ
 నుచేరినమ్ము. మాకొలదులు, ఆన గామాయండువుం
 దేలొకములు. H. 1. 36. భానులవిత్తవృత్తి, దెలియ
 బ్రహ్మకు నైననుకొలదిగాడు. N. 9. 470. చెలుల
 వేడిరితమకంబుకొలదిమిగుల. టీ|| మోహముమట్టు
 మార గా. P. 16. తన్నేలువానివిత్తముకొలదెరింగ
 చరియించవలయు, ఆన గామట్టు. R. 5. 187. వ్రలు
 గానికొలదితలంపులుగావినినాకునాలముననెదురు
 నిలింపులుగారు. నీకొలదితలంపులు, నీశురువుకుర
 గినయోచనలు. H. 1. 106. ఇక్కొలదిదొడ్డుకొంచె
 ముతెక్కించకుమరునిహావళికొబడువేళకొ. ఏకొలది
 నైననా by any means.
 కొలది adj. Possible, practicable. శక్యము, సాధ్య
 ము. (శల్పము. Kark.)
 కొలది or కొలదిగ, కొలదిని or కొలదిం ది adv. As
 much as, as far as. అంత, కొద్ది. మట్టుకు. A. 4.
 339. సావధానుండవైశక్తికొలదిప్రతిదృష్టములు
 వేషించుక. Vema. 95. తలపుకొలదిబడదుదైవిక
 మేకాని, అన గారలబినకొద్దికానేరదు. Vema.
 371. వ్రాతవెంటగానివరమిడుదెవంబుసేతకొలది
 గానివ్రాతగాడు, వ్రాతకజుడుకర్తసేతకుదాకర్త.
 S. 3. 156. గుడ్లకొలదిగకన్నుగుగ్రుక్కుకొనుచు. N.
 9. 190. మిద్దికొలదినిసేమవర్తిపుత్రముఖ్యులుదెలి
 పినకున్న. టీ|| తమముద్దికితోవినంతమట్టుకు P. 4.
 35. కనియెరుకనేసికొననిటవెనువెనకకువచ్చినచ్చి
 వెదికొలదింజనినీవని జెప్పితివరవనితారతిలుబ్బ
 దేలవన్నుకొనుడకొ. A. 4. 255. దుర్గములాత్తద్వి
 జనరవర్గమునకెయముదుర్గవత్తత్తలికత్తర్గశేధరా
 ధిగాజ్యవినిర్గతసాధ్యసితపుడమనిలుచుకుకొలదికొ.
 టీ|| కొద్దిని.
 కొళము n. s. (Tamil) A pond. కొలను. గుంట.
 కొలారికంబు, అన గాకొలుచుట. Kark.
 కొలారికము n. s. అన గా, ఒంటిపోట్లాటకోరురున్న
 ట్టి మాసీటీలకుకైదుపుల్ మట్టుజూచి యేరువరచుట.
 ABA.
 కొలారుబండి or కొల్లారుబండి n. s. A car drawn
 by oxen. గొల్లి, అన గాయెద్దులుయొద్దేబండి.
 కొలిక plu. కొలుకులు n. s. The tip or ending. The
 corner of the eye. A clasp. a neck clasp of
 gold. A hoop or loop. మొన, కొక్కి, కంటికొలి
 కిన్ని. (కంతము ABA, గళము Kark.) (ముక్కులకొ

లుకులు the nostrils) దారమునకుకొలికికట్టినది she made a loop in the string. ఈ కావ్యమునం దుకొలుకులుకాత్రములెనుగు in this poem all the words are Sanscrit with Telugu endings. In poetry, కొలికి means Voice; as Kark and ABA. declare that విలుకలకొలికి is the same as శుకవాని sweet voiced. కొలికికెచ్చుట v. a. To master. సాధించుట. కొలికివచ్చుట v. n. To become subject to one, to become in the power of one. వశపర్తివచ్చుట. H. D. 2. 168. వామ యేదువూళ్లను పుకకొలికికెచ్చును. He can put the seven villages on one ring like a bunch of keys, i. e. he has them under his thumb. H. 5. 112. కొలికిదామెత్రాళ్లు.

గొలివేలు n. s. Grain growing wild or without cultivation. ర్పరాధాన్యము. ABA.

గొలుగుచెట్టు for గోగుచెట్టు. n. s. A plant. Hibiscus cannabinus. The leaves are used in curry and the fruit in tarts, the fibres are used as hemp. పీలుపు, నుడఫలము. The species called సేనుగొలుగు is the camóni: it bears a very fragrant flower.

గొలుపుట v. a. Page 282, line 3 from foot, for "madners" read "madness."

కొల్ల n. s. Pillage, plunder. దామరము, అనగా చూర. ABA. సీతనికొల్ల You are a lucky man. పదిరూపాయలకొల్లకొల్ల ten rupees will be quite enough. అరిటికండ్లకొల్లకొల్ల గాఅప్పు కున్నది plantains are dogcheap.

కొల్లబిడ్డ or కొల్లబిడె n. s. A kind of tree. కుండె నగొమ్ము, అనగాశశ్యంనామము. ABA. H. 4. 13.

కొల్లభాను n. s. (add.) Mantis. See picture in Illustrated London News November 1846. page 340.

కొల్లాగారము n. s. Tax on shepherds. కొల్లవాండ్ల కువేసినకన్ను.

కొల్లాబండి n. s. A car drawn by oxen. ABA. కంబళివాహ్యము, అనగాయెడ్లబండి.

కొల్లారము or కొల్లారమిల్లు n. s. See కొల్లారు.

కొల్లారు, చుట్టుకొల్లారము or కొల్లారమిల్లు n. s. A house, containing an open area which has rooms built at the corners and roofs between.

భవంతి, నడమముంగలిపెట్టిగాలుగుతట్టుకట్టినయల్లు. Sar. D. 113. చూపుడుకంటాలుచుట్టుకొల్లారు.

కొల్లారుబండి n. s. A car, a carriage. రథము (శతాంకము. Kark) S. 1. 158. గాలికన్ననువేగ జనుచులుకనివియవెకొల్లారుబండలు.

కొల్లి or కొల్లు n. s. కేళి. Kark. కొల్లికూడి n. s. వనకుళుభము, అనగాఅడవిపులవలు. ABA.

కొల్లు or ఘొల్లు n. s. A confused noise, an uproar. కలకలధ్వని. ABA. శ్రీసిద్ధి. Kark says కొల్లు, అనగాకేళి.

కొల్లుకట్టు or కొల్లుగుంట n. s. A bath in which a new born child is bathed for the first ten days: it is a little pit dug for the purpose. శ్రుతింటింటిలోబిడ్డలకునిట్లుపోసేగుంఠ.

కొల్వ n. s. అనగాబండము which see Kark.

కొవ్వొట్టి n. s. A certain fish. Kowal, Kowarloo. Russell Fishes No. 186.

కొసరక, అనగాకొనక. OG.

కొసరు n. s. Tautology, repetition. అనులాపము. ABA. చెప్పినమాటేచెప్పడము.

కో For "is" read "as."

కోండ్ర n. s. Levelling ploughed ground. సీతాని వృత్తి. ABA. పాశడము.

కోకిలాక్షుము n. s. A plant bearing a dark black flower. (caparis spinosa) గొలిమిడి. ABA.

కోకుడుపార n. s. A small hoe. అవదారణవిశేషము. ABA.

కోగుట n. s. Shaving. బోడింపు, ముండనము. ABA.

కోట n. s. A kind of bracelet. హస్తభూషణవిశేషము. ABA.

ఘోటము or ఘోటకము * n. s. A horse. గుర్రము.

కోటడు n. s. An owl. ఘోకము. Kark.

కోటరి or కోటవి * n. s. A name of Durga. A naked woman. దుర్గ, దిశమొలగాపుండేటిదిన్ని. Padma Pur. Pushkara Khandum cap. 78, line 18. ఉమాచకోటవీయాశంకృత్వాదేహశ్యబాత్తనః.

కోటి n. s. For "333,000" read "330,000,000"

గోటి n. s. A boyish game in which hockey sticks are used. దీర్ఘఖర్ష్యకాకక్రీడ. ABA. అనగాపిల్లగోట్టు.

గోటికన్ను n. s. The quick of the nail.
 కోట్లంక n. s. See కట్లంక.
 కోడ n. s. (add.) వాప్యాంకురావళిపిశేషనామము.
 ABA.
 కోడంబ్రము n. s. The relationship or duty of a daughter-in-law, the state of being a daughter-in-law. స్తుపాశ్వము. ABA. కోడరికము.
 కోడకత్తి or కొడకకత్తి n. s. A bill hook used in war. ఒకకత్తి.
 గోడనరాతి n. s. The wall of a tent. వశననిర్మిత కుడ్యము. ABA.
 కోడలు n. s. add, Also used for a wife. పెండ్లాన్నిన్నికోడలదముకట్టు.
 కోడికూతన. s. read "Cock-crowing" for "Clock-crowding."
 కోడిపీట n. s. A piece of wood fixed under a yoke. అనుకర్ణము, అనగా సెగదిగువనుండేచూసు. See in పీట.
 కోడు n. s. A line. A leg of a bed. రేఖ. ABA. ఖట్యాంకమున్ను.
 కోడెము n. s. The residence of low or outcaste tribes. కుక్కణము. ABA. గూడెము.
 గోణముదారి n. s. A hermit. యతి. Kark.
 గోదరి n. s. One who makes leather boxes, dolls &c. చర్మకారుడు, అనగా మువ్వివాడు. ABA.
 కోదాడు n. s. A deformed palm tree. See description in L.S.J. vol. 1, p. 14. H. 4. 21. ముక్కుదాడిమలీర, మొగలింకోదాడునేదాడు ఖర్జూర.
 గోడును n. s. Wheat. గోధుమలు. ABA.
 కోన n. s. అనగా గోబ్బండము. Kark ?
 గోను n. s. A plant. Hibiscus cannabinus. పీలు, అనగా గోగు. ABA.
 గోనె n. s. A sack. ఘోణి. ABA.
 కోనేరు n. s. (add.) శ్రుక్మరిణి.
 కోడుకాడు n. s. A passionate fool. కోపి, అనగా కోపిష్టి. ABA.
 కోశు n. s. A sort, a kind, manner. One tip or end of a bow, the horns of a bow. Spirit, distilled from molasses. The length. A side, or quarter. (A mercantile house or firm. కోతి) రీతి, విధము, వైశు, వింతనిమిత్తము. D. ధనుర

గ్రము, ధనుర్వ్యవృత్తము, ధనురవయవమున్ను. ABA. ధనురగ్రము, వారుణేనామము, గుణము, ఆటముద్యము. Kark. N. 4. 52. జిగిమేనిమూరల కగునంకుజీరలుకానగోటితాకులుకోశుభూకు. N. 7. 244. చిల్లకటూనిపాడు శామాశ్రులకోశుచూశ్రు చెలిదోరశుచూశ్రులయేశ్రుబాశ్రురే. టీ|| సొగసు. N. 7. 354. దానదీహరణమేకోశంబుగావింపితో రారా. టీ|| ఏకోశంబు, క్షిప్రకోశంబు. R. 4. 60. కంతుక్రాత్రముల తమ్ములిందు కళికాళికెవారికె చూశుకోశులక్లామ్మకు. N. 2. 484. కోశంబుమూరగాచాశంబు చేతుట్టకోశంబుచేవారి రూశీడంబె. టీ|| ఎక్కువైన. P. 2. 109. ఆపిసిడినక్కచాశుము కోశంబులరికినిరముగారికినిరభానంబే పారమిడిసి మర్మనియాపణ మొనరింపనక్కరోజుచు గూతెక. టీ|| ధనుస్సుకొన. P. 2. 235. వింటికోశునక బెట్టుకొని. T. 4. 171. చెలులిరుకోశులజేరి. ఉభయపాశ్వకములయందు. S. 3. 15. నట్టువకాని యండముగాకవింకగాకోశులుగల్పించు కొనుచు నాడు. కోశులనగావిధములు. T. 2. 100. చూశులకోశులనేశులవైశులమైశులకలెనిగ. L. 7. 36. కోశులిక్కడలోనికూర్తిలక్కడను. టీ|| విధములు. R. 6. 17. కోశుగామెరుములుగానగజేసి. N. 5. 15. అప్పదిన్నుఖములండస్తాంకములుమించ, గోశుగాంచినవజ్రకూబరములు. టీ|| నిడివిగలిగిన.
 గోమ n. s. (add.) వల్లికాగ్రాధూమి. ABA.
 గోము n. s. Page 289, line 1, for గారకుం read గారవము.
 గోముఖవ్యాఘ్రము * n. s. A hypocrite. The tiger the disguise of a cow. సైకిమంచివారివలెప్రండే దుష్టుడు.
 గోమేదకము most commonly గోమేధికము * n. s. A gem of yellowish or tawny colour, onyx or topaz; Morton letter says, A yellow topaz, or a kind of poison. రాహురిమ్ము, తమోమణి.
 గోయప్పికము * n. s. The lapwing. గోకైరకపిఠి. ABA.
 గోర adj. add, గోరకొక్క a man's queer awkwardly slanting knot of hair. HD. 2. 1373.
 గోరంక n. s. శౌరిక. ABA. See గోరకి.
 గోరంకి n. s. add, శౌరిక. D.
 గోరంటు, గోరంటి, or గోరంట్రుము n. s. A shrub. The binneh plant, Lawsonia spinosa, the nail

dye plant. కురువకము (గుడము, నహవృక్షము. Kark)
 గోరక or గారవంక n. s. The bird called Gracula Indica, a sort of red breast or maina. శారక. ABA.
 గోరగించుట v. a. To dazzle the eyes. మిరిమిట్టు గాలువుట. Siva. 3. 101. కొమ్ముగన్నుగవకుగోర గించుకజూచిరరుచుజొత్తుక్రక్తు దాసునంబు గవయు నితమాలకహనాంధ శారవితానమునకునుడయధా నుడయ్యె. N. 10. 89. కన్నులుగోరగించుటగలిగిన మోడుగులుక.
 గోరగించుట v. n. To have the eyes inflamed with fury. ఎర్రచేసుట, కోతుమువేరకండ్లెర్రజే సుట. P. 4. 495. నావినిగోరగించునయనంబులువి స్ఫురితాధరోష్ణమైయా వెడమాయలాడి.
 గోరగింత n. s. అనగా ఘోరత. ABA.
 గోరగింజలు, గోరెనగింజలు or గోరరాగింజలు n. s. A certain game among girls. దాయలు. OG.
 గోరకట n. s. ఘోషణ. ABA.
 గోరలు for గొర్లు n. s. Drill ploughs. గోరలు తోలుట to plough with these in preparation for making a channel from a river.
 గోరవంక n. s. The bird called Gracula Indica, a sort of red breast or maina. శారక. ABA. మై నాపిట్ట.
 గోరవాయి n. s. అనగా కోర్కెకొడుకోర్కెవాయిలు. ABA.
 గోరి or గోరింక n. s. (add,) శారక. D.
 గోరుగల్లు n. s. An instrument for cutting the nails. గోళ్లతీసేయింధము. K. P. 3. 115. గోరుగల్లుగొనిజనయ సోధార మొసర్పియు. K. P. 3. 118. దూరవీక్షోర్థియాగోరుగంటవ్యు తా యుడ య్యుదూర శ్రవణార్థిచెవిని ఘోర మైనట్టియాబలు నారసంబువరవుకొని.
 గోరువంక n. s. (add,) శారక. ABA.
 గోరెండ, జహాక. ABA.
 గోర్తి n. s. Wish, desire. కాంక్ష. ABA.
 గోర్పడము n. s. అనగా పెద్దచూలు. OG. పెద్దరూ లనియండ వలెసనితో మున్నది. See గోరుకడము n. s.
 గోలగ్గర n. s. Pushing down a bullock, and secur ing his legs with a noose or hamper for the pur pose of shoeing him. ఎద్దులకు కాళ్లకులాడాలు

కట్టేటందుకు కాళ్లకుకట్టికడవేసిత్తోయట. OG. A. 6. 31. ఆనియపాత్రయు దేబంబియంపత్రవల్లి కోలగ్గరత్తోయ నాకుజముతోడ. టీ|| కుశ్వేదిక మునువధచేసేటత్తుడుకట్టేటంధనివేడము.
 గోలర్తిక n. s. A bird. ఉప్పపిట్ట which see in D.
 గోలపొన్న n. s. read "Hæmonites" for "Hæmo nites."
 గోళి n. s. అనగా కున్నలి which see ABA.
 గోలు (an affix) Page 291, line 7, for "likeness" read "like ness."
 గోలుతెచ్చుట, అనగా రలతెచ్చుట. OG.
 గోలువుచ్చుకొనుట v. a. To lose. పోగొట్టుకొనుట, గోలుపోవుట or కోల్పోవుట v. a. To lose. పోగొ ట్టుకొనుట (మోసపోవుట. ABA.) బేలుపోవుట. OG. Sar. D. 323. సీతనుగోల్పోతెర్రామవిష్ణు డు. T. 4. 30. ధనముగోల్పోయినదారిగా.
 గోలురింపు n. s. The roar of a tiger. వ్యాఘ్రుగ జ్ఞాదిధ్వని. ABA.
 గోళ n. s. (add,) విస్తయస్పృశకుడు. ABA.
 గోలెము n. s. An earthen vessel for water. A portable furnace, or fire pan. A kettle, boil er. సీళ్లుబోలోదిమంటది. D. అగ్నిపిట్ట, బండి. OG. కుంకుటి, హండా. See ఇనకగోలెము, అనగా హా శంతిక. Kark.
 గోల్పడుట v. a. To lose. పోగొట్టుకొనుట. Siva. 2. 81. మహిమగోల్పడియెనేమాండకర్ణి. P. 1. 251. గాసిలికట్టుగోల్పడిన.
 గోల్పుచ్చుట, అనగా నప్ప మొసరించుట. Kark.
 గోవ n. s. A wild ox. గవయము. ABA.
 గోవాళు n. s. plu. గోవాళ్లు. A young man : a gal lant or lover. కుడుచువాడు. D. గోవాళ్లు, విటు లు. ABA. యావనపురుషుడు, విటుడు. Kark. Siva. 4. 121. తిమిరంపువయసుగుబ్బలకొకూరాల పునీకుడగినగోవాళ్లమహిళానెమకగనరాదె. టీ|| వి టకాండము.
 గోవులకొలుచు n. s. Some sort of fee in grain. ధాన్యముగాయిచ్చే లుకరుసుము.
 గోవెర n. s. The white kernel of the coconut. ABA. నారికేళవేళము, కొబ్బెర.
 గోవెల n. s. A temple. వర్తులదీర్ఘ దేవాలయము. ABA. గుడి.
 గోశము * n. s. (add,) The cocoon or bag con taining the silk worm. గోశము (the silk

worm. In Burnoufs Bhag : lib. VI. page 529.

కోశ కారణవాత్సలంక ర్మ కాధ్యముహ్యతి.

ఘోషణ * n. s. (add.) ఉత్పత. ABA.

గోసు, కోసున n. s. Clamour, uproar. ABA. ఘోషణము.

గౌకు or గవుకు, అన గాగోళురము. ABA. 2. 32.

కౌచు, కౌసు or కవచు n. s. Flesh meat. Stench.

పొలుసు, మాంసము, మాంసాదులకంపునను. See

కౌచు మేతరి, బలాళి in ABA. 3. 7. కౌసుమాం

సము ABA. A. 4. 18. హతుర్య మొత్తువడింజొక

తుడెల్ల గౌచుగవిదంభంబొండ మైదాల్పు వేదవిశు

ద్ధాక్షురకుం జీగ్రమ్మరగ. టీ|| కౌచు, పొలనుయొక్క.

A. 2. 2. నవహారములచిప్పకవచుమాన్పు. టీ|| ముత్య

పువిప్పలదుర్గంధము.

గౌదముద్దియ n. s. One would suppose a Ben-

gali woman. But Kark says An old woman.

వృద్ధాంగన. Kark.

గౌదు n. s. Hypocrisy. కశటము. ABA.

గౌద or గవద n. s. The cheek or the temples of

the head. చిబుకము. Kark. గండశ్శలము. ABA.

వానికిగవదలువాచినవి the glands of his throat

are swollen. గవదకట్టు a muffler over the head

and ears. చెంజుమాసికట్టుట. OG. A. 6. 104.

బూదిబ్రుంసిన మొకంబు న గౌదకట్టు మైనపుమైల

ప్రాజౌరనా వెలుంగ. టీ|| చెవులుముయ్యగట్టిన. A.

6. 106. అనంతునిగంట్లకూనపుంజెవులుగ గౌదక

ట్టుగలచేరులకైక్కియుదోపుస్థెల్చిపోక.

కామోదకీ * n. s. The club or mace of Vishnu.

విష్ణువుయొక్క గద.

గౌరకాశలు, గౌరికాశలు, or గౌరికాహళులు n. s.

plu. A kind of trumpets. పెద్దబూరగలు. OG.

గౌరము adj. said to mean "Hindu." Probably

గౌళ Bengali.

గౌరు n. s. Hypocrisy. An elephant. కశటము,

దంతావళము. ABA. ఏనుగ. OG.

కౌరు or కవురు adj. Obscure, dull, dim. మక్కిమైన,

మందమైన. కవురుకవురుగా obscurely, dimly.

కవురుకన్ను dim sight. Reeve p. 404.

గౌళు n. s. For గౌళు read గౌలు Stink. కంపు,

(గంధము. ABA.)

గౌసెన or గవిసెన n. s. A case, cover. ఒర. Swa.

4. 43. విండ్లగౌసెనల్. టీ|| విండ్లయొక్క గలిబులు.

కామ్యముకుడు * n. s. The sword bearer. ఖడ్గధరు

డు. Pururava. 2. 162.

కామ్యము * n. s. Page 292, read కామ్యముకుడు.

క్రంత n. s. A hole. కండరము. ABA. అన గాతూ

ము, తూటు, కన్నము.

క్రందుకొనుట v. n. (add.) Dab. 163, line 8. కల

సితుార్యధ్వనుల్ గ్రండుకొనంగ.

క్రక్క n. s. అన గాపాతకుడు. ABA. but another

MS. reads వ్రకలు plu.

క్రక్కర n. s. అన గాత ర్మగోగము. ABA.

క్రచ్చ n. s. అన గాఇచ్చ. Kark.

గ్రచ్చర adv. (add.) గ్రచ్చన. OG.

గ్రద్దన n. s. Threatening. గ్రద్దించు. ABA.

గ్రద్దనక, గ్రచ్చన, or గ్రచ్చున adv. Soon, hastily.

త్వరగా, తుణములో. BX. 4. 18. మరునాడుగ్ర

ద్దనంబ్రాద్దనం. Swa. 4. 7. గ్రద్దంచెండాచుమా

కుల్ కవుటికొలదుల్ కత్తి సెక్కిక్కి ఘాతక.

క్రన్నన adv. (add.) వేగము. OG.

క్రౌగు or కౌగు n. s. An earthen boiler. కటాహ

ము. ABA.

గ్రామదేవత n. s. Page 297, line 7 for "are wor-

shipped" read, "they are worshipped."

గ్రాయుట v. n. To hawk. గౌరియుమియుట. S. 3.

58. కంబముయ్యనంగ గ్రాసియుమియు.

క్రాలుట, అన గా2త్తుట. OG.

గ్రాహిచేసుట v. a. To toast drugs preparatory

to powdering them. మందుదీనునులనుగరితెలో

లేక చట్టిలో వేసి వెచ్చచేసుట.

క్రింద or కింద adv. Under. అధఃశ్రవణము. ABA.

క్రిక్ n. s. అన గాశ్రవణము. Kark.

క్రిక్కులు or శ్రీక్కులు n. s. plu. Heralds or bards.

పాతకులు. Kark. భట్లు. OG, భట్టువాండ్లు.

క్రిక్కిరియుట v. n. To be in close order : to be

pressed or squeezed together. మిక్కిలికదియుట.

D. అంటుట. ABA. పూర్ణించుట, ఉత్పన్నమాట.

Kark. P. 3. 264. క్రిక్కిరిసినగుబ్బచన్నులెడయాక.

క్రిక్కులుకుడ or క్రిక్కులుకుడ adv. చెవుకుకుడఅనితో

చినది. Devanga. D. p. 58. ఘనదండమక్కించుకొ

నిలోకములు, క్రిక్కులు బదనాచ్చె కెరలిరాక్షసుల

నుగ్గాడె.

క్రితము adv. Error for కితము formerly.

క్రియాలింగము * n. s. An image made with the

hands. శ్చయంవ్యక్తముకానిలింగము.

క్రియాలింగము * n. s. An image made with the

hands. శ్చయంవ్యక్తముకానిలింగము.

క్రియాలింగము * n. s. An image made with the

hands. శ్చయంవ్యక్తముకానిలింగము.

క్రియావిగ్రహము * n. s. An artificial image. శ్రీ
యంధపు తానివిగ్రహము.

క్రుంకుట v. n. (add.) To bathe; pine away. కు
జ్జనమొనరించుట, యీశించుట. Kark.

క్రుంక్తు n. s. Deceit, fraud. పంచన. ABA.

క్రుద్దు n. s. An egg. ABA. అండము.

క్రుమ్మరె, అనగా చెరియించె. Kark.

క్రుమ్మట v. s. To pierce, prick. నాటుట. Kark.
ABA.

క్రుమ్మట v. n. To become lean, to pine away.
కృశించుట. A. 6. 12. కడసికరిశలక్రిందలాగల
క్రుస్సియదువకాపురముండు నాఱురకుల. P. 1.
499. ఇత్పదంకవికలక్ష్యముపాటిలి క్రుస్సియిమ్మహా
క్రావగుహానివేశమున.

క్రమ్యుట v. n. To die. చచ్చుట. ABA.

క్రేగంట adv. Askance, with a slanting glance.
క్రేగంట. OG.

క్రేగన్ను n. s. The outer corner of the eye. అపాం
గము. ABA. కడకన్ను.

క్రేటు n. s. The sound of sobbing. గద్దకంతసా
దుకృద్వని. ABA.

క్రేవ n. s. (add.) చేరిక. OG.

క్రాగ్గులు n. s. Foolishness. బర్పరట్టము ABA. వె
రిరనము.

క్రాశ్రుది n. s. A virtuous wife. సాధివి. ABA. శుతి
వర.

క్రాశ్రైల n. s. The young moon. క్రాశ్రైలు plu.
half moon marks left by pinching. మీజెయ్యి
చెక్కిలి, తొంటివీటియందునగుబడునఱుకరములు.

క్రాబ్జిట్ల n. s. plu. Salutation, prostration. దండ
ము. Kark. See గొబ్బి.

క్రామ్మి n. s. A shrub, the hinneh-plant, Lawsonia
spinosa; the nail dye-plant. కురవకము. ABA.
గోరింట.

క్రామ్మిడి n. s. The knot of a woman's tresses.
కేశబంధవిశేషము. ABA. H. 2. 103. నూనెక్రా
మ్మిడి.

క్రాప్య n. s. Fatness. Presumption, గర్వము, వశ.
ABA. N. 2. 133. కడలికాతరువంపినకండక్రా
ప్య.

క్రోడ n. s. A string of beads or pearls. శరము.
ABA.

క్రోడము * n. s. The middle. మధ్యభాగము. Va-
su. 4. 149. A. 1. 6. నాభిమండలము క్రోడము

శింజబుంజమెదురెక్క. Swa. 4. 134. గళగర్
క్రోడనిర్వర్ణహాకహనినతోద్భావహాశుంబు. P. 3.
68. వివిధకుంజక్రోడవివిధరములు.

క్రోలచ్చు n. s. A plant: the ichneumon plant,
a vegetable supposed to furnish the Mungoose
with an antidote when it is bitten in a conflict
with a snake. (ophioxylon.) నాకులి, శుర్యాషి
చెట్టు.

క్రోలు, అనగా క్రొవ్విన్ని, తాగుటాను. OG.

క్రోవ or కోవ n s. A string of beads or pearls.
దండ. OG. దామము. Kark. దర్పామయము.
ABA.

క్రోవి n. s. A hollow tube. A flute. The plant
termed Galedupa arborea. The nail dye-plant.
వెదురుగొట్టము, పిల్లనక్రోవి, క్రానుగుచెట్టు. D.
నాళము, కురువకము. ABA. తానుగచెట్టు, గొ
ట్టము. Kark. A. 5 146. సారభోల్లాశుమోజా
లిక్రుంగగజేరె, నలరారుకొదమ క్రోవులను నెలను.
P. 4. 125. రామనీమృదయపారగముక్రోవి, టీ||
కురువకవృక్షము.

క్రోవెముక n. s. The back bone. కృష్ణాస్థి. ABA.

క్రోష్టము or కోష్టము * n. s. A plant named
Costus Arabicue. ఒకమందుదినుసు.

క్లౌవ్యుల్ * adj. Worn, exhausted. బడలిన P.
4. 331. గాఢశరిరంభాశుంభ్రామక్లౌవ్యుడచలగురు
శుడూధర.

చ ఛ జ ఝ

చంకనల్ * adj. Here dele జంక and జంకము
is misplaced.

చంకిలి n. s. The arm pit. కక్షము. ABA.

జంకుట v. n. (add.) To skulk, to sneak. అజ్ఞా
యించుట, నక్కుట.

జంకన n. s. (add.) అదైర్యము. ABA.

జంకబిల్లి n. s. A wild cat. జంకలబిడాలము. ABA.
అడివిబిల్లి.

జంకల్ n. s. (H. Jungle,) Forest. అడివి.

జంక n. s. A fire arm. అగ్ని క్రుసారము. ABA.

జంకలి n. s. An officer commanding a small
army. అల్పవైస్యాధిపతి. ABA. గమికాకు. OG

చంచకము n. s. A hawk. శ్వేతము. ABA. డేగ.

చంఝు n. s. (Usually చెంచు) A sort of savage.
కరాతభేదము. ABA.

జంజడి n. s. అనగా బిల. ABA.
జంట కాండ్ర n. s. అనగా జజ్జర కాడు, లేర కాడు.

In one MS. of OG. it is spelt జజ్జి కాండ్ర.

చంటి n. s. అనగా స్త్రీ. Kark.
జంటికళుండు n. s. A sore that is hollow or hav-

ing a sinus. అనేక రంధ్ర ప్రణామ. ABA.

చండి n. s. A lazy fellow. పాల్కాలినవాడు. ABA.

చండి adj. (add.) N. 1. 20. చండిమన్నియచెక్కడ
పువ్వు.

చండించుట v. n. To be angry. కోపించుట. N. 7.
351. చండించనేమహిశ్వరకుమారునితోడ. టీ|| కో

పించనా అనగా శ్రుతిఘటింపి దేవించనా అనుట.

S. 3. 317. ఇలునింపికోనుట మొదలుగ, చలమున

మెండొడిమగులచండించుచు, శ్లలకంఠిమరుజనం

ముల, కులధర్మంబెంచకేలుకొంచుందిరుగుక.

చంద్రచెట్టు n. s. A tree, the resin of which is
used in medicine. Khayar, Terra japonica or

catachu (Mimosa catachu.) ఖదిరము, దంతధా
వనము.

జంత n. s. A wicked woman. ధూర్జస్త్రీ. ABA.
Kark. T. 4. 162. ఈబలుజంతయెంతకనిజేసె

నమ్మరాజెవ్వరిక. టీ|| అధికసాహసురాలు. P. 4.

460. ఈరట్టడిజంతయలెచ్చిరి చెరాతనయానయా

నువంకతిక. S. 3. 92 అనియమ్మదీజంతచింతయా

కులకురకక.

జంతకట్టుట v. n. To plough between the corn in
order to promote its growth. కలుపుతేదిపోయి

బాగాపెరగడమునకైపెరుగడమనుస్తుట.

జంతికలు n. s. A kind of sweetmeat. సారెశిక్తులు,
అనగా ఒకకొండవంట. ABA.

చందుగు n. s. (H. Sanduk.) A small box. అల్ప
మంజూష. ABA. చిన్నపెట్టె.

చందురుకూసలు n. s. Marks of pinching with
nails. సఖశురములు. ABA.

చండవ n. s. An awning, a canopy. వితానము,
మేలుకట్టు. T. 3. 133. జలివీలిలేనియవ్విలుకుచెం

దొవనండువక్రింజనంబందమై. టీ|| మేలుకట్టు. T.

4. 203. చండవలునంబమైయొప్పుచంద్రకాంతకు

ట్టిమంబులుగల.

జందెనూ n. s. (add.) A proverb says జగతియెరిగ
నవాచిడిజందెమయెండురు If a man is at home

every where, what cares he for ceremony.

Pal. 113. జంద్యంబు బెట్టగా నారినతునక. జంద్యం
బు అనగా భుజముమీదినుంబిరొమ్ముకు అద్దముగాన

రకడము.

చంద్రవదన * n. s. A damsel. స్త్రీ.
చంశకము * n. s. (add.) This is shunned by

bees.
జంపు n. s. (add.) శిముదయము, అలశ్యము, ఝ

ల్లరి. ABA. Ila. 1. 71. నెరిసాంపుగలజంపుపరు

లతోడ.

చంపుట v. a. (add.) నూరుమందికోమట్లనుచంపియి
తన్ను పుట్టింపినారు he is a hundred fold worse

than any shopkeeper.

చంపుడు n. s. Killing. హింస. ABA. చంశడము.

చక్కడగుట n. s. Dying. మరణము. ABA. చాపు.

చక్కరకతి n. s. అనగా చక్కవర్తి. Kark.

చక్కాడుట v. a. To finish, end, kill. వధించుట.
ABA. B. RS. 324. శిముదపుత్రముత్రాత్రాత్రుశ

చివయుతముగా గరావణజక్కాడి.

చక్కి n. s. Read చక్కి for చక్కిరి.

చక్కి n. s. A musical instrument. (చక్కవాద్యవిశే
షము.) A side, a part, place. Way, path.

Manner. Near, proximate. నికటము. ABA.
శులము, దిశ. (మార్గము.) A. 5. 73. ఆక్కమలాత్మ

దాక్క తెనిజాంశుమనందితి కుంజపుంజపుంజక్కికి

గొంచుబోవ. R. 2. 3. ఒకచక్కినిరవద్యపృథ్వ

కవితానూక్తిశ్రుశింఁఁబు. R. 4. 47. యశుశుదా

శ్రమంబుచక్కినిలచెక. N. 9. 54. ఆనతాంక

పుప్పంపయనిలవేణకటిచక్కిపాశుంకగనిల్చి. H. 2.

46. పారుశులైగాడుందినచక్కికిబోయి. N. 5. 35.

కడగిశుంకాగ్నులనడుచక్కినిలుచునోలలితమాశుని

దిశలాకబోక. A. 2. 92. ఎక్కడిభోగముతటి

శింధ్రమం బుక్కటముద్దుడశ్రతిమమైన శరీరమున

వ్విమోక్షుపుంజక్కిగణంశుకుంటి. టీ|| మార్గము.
T. 3. 26. సారెతిరాజప్రయోయెచ్చిరికెడలు
పుచక్కిమైలుగులుకులుక్కువనక. టీ|| అన్నట్లు.
H. 3. 39. తుడుము, చక్కిచుయ్యంకియును. A. 4.
252. శ్రుజలచక్కివిశున్నుకగా పెట్టినవినిశిర్వుము.
టీ|| శుట్ట.

జక్కి n. s. A horse. ఆక్వము. ABA. Nila Pari.
1. 7. N. 2. 492. రభశంబునశూలముమూనిజక్కి
యాశుక్కినిచక్కలింకనిగ.
జక్కిగాన n. s. మృతచిరంబి. Kark.

జక్రి n. s. (add.) చనిపోయినముత్తైదువ. Kark.
 R. 2. 133. అన్నిభవన్యతాక్రియలు నాపరిభాష
 లు నెఱుపుండుజక్రినికొరవంజివేషముల గేలిక శ్రీలిలి.
 జక్రినికొరవంజి, అనగాచనిపోయినముత్తైదువ
 ఆవేశముగలిగిపోవెవెప్పేయరుకలదనితో వినది.
 చక్రవర్తికూర n. s. A pot herb. (Chenopodium
 album, and other edible species.) వాస్తుకము.
 జకఠ n. s. Fuller's earth. Barilla: impure car-
 bonate of soda. వాడు which see. ఉపకరము.
 D.
 జకతి n. s. A raised seat: vulgarly a pial. తిన్నె,
 అరుగు. Vasu. 2. 35. Ila. 4. 58. ఉటికవుజకతు
 లనటనముచొలింతునారెవేసారుమయూరముల
 ను. టీ|| తిన్నె. BD. 3. 1074. జకతిచుట్టునుదిరుగు
 జడలెల్ల గాలిభగభగమన.
 జగా adj. Glittering, glistening, shining. పెరిసే,
 గభరభలాదే, శ్రుకాశించే. H. 5. 394. జగాగు
 డారులోన. T. 5. 7. ఉల్లుతోడామెలివెట్టికట్టిన
 కడానిజగాజిసాగమూడ. H. 4. 134. జీవదంత
 వుజగాజీనినభానుపేత్తభకుటడ్డవువిల్ల వెళుకుర
 వలు. T. 3. 60. జగానిగరాలన్నగరాలక, నగరా
 లనెవలకుపము సాతిరడముల్. T. 5. 5. ప్రోవ్య
 డానధారారుపిపూరంబుల్ సెలయేరుల్ల తగజగా
 పాంబట్టుజూత్ కైరికీరంజిల్లచర త్తు పారగిని
 జెల్వొండునైరావతంబాలో హించె. టీ|| కాంతిగలి
 గిన.
 జగలడు n. s. (add.) కడ్డకుడు.
 జగ్గన or జగ్గన adv. Glitteringly, splendidly, shin-
 ingly. అతిశ్రుకాశముగా. See జగ్గ.
 చచ్చుట v. n. (add.) ఇనిచచ్చినకొయ్యగుడక as this
 wood has got the dry rot.
 జవాయి or జవాలి n. s. A wall piece fired from
 a swivel. అన్ని శ్రుసారణము. ABA. ఒకరరహావి
 స్తుపిరంఱ.
 జట్టించుట v. s. To make a bargain, to engage
 for. (Raj.)
 జట్టికాడు n. s. A gambler: purchaser. ద్యూతి,
 జూదరి, క్రీత, కొనేవాడు. ABA.
 చట్టు n. s. (add.) డ్యేముక్కులిల. ABA.
 జకరాన్ని? Error for జాకరాన్ని * n. s. The diges-
 tive power.

జడగాంజ n. s. A certain plant (Cannabis Indic.
 Willd.) కళంజము. Kark.
 జడనుతుడుట v. n. (add.) యోజుడుట. Kark.
 చడి for శ్రీతి n. s. Noise, sound. చచ్చుడు.
 జడిదము n. s. A crash, or thundering sound.
 KP. 8. 122. See జెడిదము.
 జచవు n. s. (add.) అదైర్యము. ABA.
 జద్ద adj. Joined with, connected. శంయుక్తమైన.
 ABA.
 చణడు * n. s. He who is skilled. శుశుర్గుడు. రజు
 చణడు mighty to deliver. Nirankus. 3. 55.
 చలనంబుల్ దొలగింది ప్రోవ వెళివాశుద్ధుక్త రజు
 చణ.
 జతనము n. s. Endeavour, stratagem, expedient,
 effort, exertion, perseverance, energy. యత్నము,
 ఉపాయము. D. ఉత్సాహము. ABA. M. IV. 3.
 125. గోగంబులయగపాటూహించి జతనంబుతో
 డనడచుచుం. జతనంబుతోడ, ఉత్సాహముతోడ.
 Pal. 166. జంబుభానాపరకంబెజతనంబుమార. M.
 III. 5. 6. జతనంబునుగులతోమ్మిదిమాశుములుయు
 దరంబునంకరము భరంబుతోడభరియింది. Dab.
 290. జతనంబుదళుకొత్తనామాకకెటసి, రతనంబు
 పిడివాలురాముడొసంగ. NH. 5. 7. తనచేతిమాం
 శుభారంబునుమదిరా పూర్ణకలశమును జతనమునకా
 గొనిరమ్మనియడలింపుచు.
 జతి n. s. plu. జతులు Certain sounds used by a
 dancing master, when an actress performs a
 ballet. జతులుఅనగానాట్యార్థశబ్దములు. ABA.
 పాత్ర ఆడగానట్టువుడునెప్పేమాటలు. CBP. 2.
 265. మొరడులువిరింపగరాలైరలగిత్తరువుపా
 మ్మైకలలూచక తెరవలతలమానిక మేడైరబాడు
 చుప్పిన్నెజతింబలికించెక.
 జతిగలు n. s. plu. The collar of an ox in harness.
 జోశాలు.
 చడను n. s. A level, a level spot. శ్రీమోర్వి. ABA.
 చడరముగావుండేనేల.
 చడలము n. s. A camp. శ్రీంధావారము. ABA.
 శివీరము, అనగాడండుదిగినశ్శలము.
 చదికలబడుట, చదికిలబడుట, or చదికెలబడుట v. n.
 To fall down on one's bottom. Dab. 54. జల
 బాపియిసుముచైజదికలబడియె.

బదియబడినది adj. Smashed, knocked to pieces.
 నలగఱ్ఱబడ్డది. See Vish. Pur. 3. 31.
 చదిరిక n. s. A square mat to sit on. కటాశనము.
 ABA. కూర్పుండేతడక.
 చదుకు n. s. అనగాశుంకము. ABA.
 చదుకుశుడుట v. n. To fall down flat on his bot-
 tom. చదిరికబడుట. ABA. OG. says చదుకబడ్డ,
 అనగాచదిరికబడ్డ.
 చదువుట v. a. To kill, to beat to pieces. కొట్టు
 ట. ABA. వధించుట. Kark. S. 1. 204. రెండ
 తోడలును వెనకొద్దిరిలకబడివె.
 చదుము n. s. (add.) A spring or water fount.
 మగ్గ?
 చదుముట v. a. To kill, to destroy. వధించుట.
 ABA. Kark.
 చదురు n. s. Eloquence, dexterity. చతురోక్తి.
 ABA. చాతుర్యము, గట్టితనము. P. Pref. 18.
 చదురుఘటిల్లజూచుశరశత్రుశివంబులజంబరికవుం
 గడువులు. A. 2. 74. గదలెడు మేలుకార్యమునగ
 ల్లకమాటలయందెగలు వెంజదురులువట్టితెత్తములు.
 టిల్లి జదురులు, అనగానేర్పులు.
 చదురుడు n. s. (add.) KP. 2. 50. చదురులెదిరిమ
 దికినెట్టికగిది వైనశక్తుడంబొడవించుటకరమధర్మం
 బని.
 చదువు n. s. (add.) The study of the Vedas. బ్ర
 హ్మయజ్ఞము. ABA. వేదపాఠము.
 జన or జెన n. s. The inside of an egg: the
 yolk. అండద్రవము. ABA. గుడ్డులోనిజారు.
 జనకుడము * n. s. (add.) క్రమేణబుష్పితుడములన్ని
 జనకుడములుఅయినవి Lonely spots have be-
 come inhabited.
 జనపాఠము * n. s. (a vulgar phrase) Report,
 saying, rumour. వదంతి.
 చనవరి n. s. (add.) అవుడు. ABA.
 చనుట v. n. (add.) Sumati. 71. చదివినకూడ్రుగని
 చేరచనదురసునుతి It is not wise to approach
 a learned Sudra.
 చనుకు n. s. A body of travellers. కాటసారులగుం
 తు. D. OG. says బేహరీకుజలి(పూర్ణము. ABA.)
 M. III. 2. 108. జనుయంతియిదికలయొనిక్లవం
 బోయనివిశ్రయంబండుచుంజని ముంజటసెక్లచను
 కుగని దానింజూచునట్లుడు. M. III. 2. 114. అని
 ననిచచ్చనుకయెటబోయెడునోయని యడిగినదిచే
 దితియైన సుకాసువురంబునకుంబోయెడు ననవు

డునట్లులేని యేనునుమితోవచ్చెకయని. M. III.
 2. 115. కడుయెండయొక్కనంబకునుడుగకయచ్చును
 కుగడవియుగ్రాటవిలోవిడిసె. M. III. 2. 116.
 అచ్చునుకులోనని వ్రాశక్తులైయున్న. M. III. 2.
 117. చనుకుయిట్టిపాటజనుమరియనిభితుకిరియుం
 లెనగావిరిసిచనియె.
 జన్న n. s. అనగాభూజంబువు. ABA.
 జన్నిదము n. s. The braminal thread. యజ్ఞనూ
 త్రము. ABA. జంబెము. BD. 5. 1090. జన్నిదం
 బులుసిక్కుజడలునుబెట్టి.
 జన్నియ, జన్నె n. s. A vow. దేవతాకార్యనియము.
 ABA. మొక్కుబడి.
 జన్నియబట్టుట v. n. To vow. మీదెత్తికట్టుట.
 Kark. మొక్కుబడిచేసుకొనుట.
 చన్ను n. s. (add.) మొగిలిచండ్లు The drops that
 grow from the *Mogili* branches.
 చన్నె Contraction for చనునె Is it proper? యు
 క్తమా. P. 4. 548. శంక్రీడనస్ఫురణంబన్నె.
 జన్మము * n. s. (add.) A well known verse says
 జన్మనాజాయతేకూడ్రః, కర్మణాజాయతేద్విజః,
 వెదాధ్యాయాతువిశ్రస్యాత్, బ్రహ్మజ్ఞానీకుత్రా
 హ్మణః.
 జకుము * n. s. (add.) See Grotius on Judith
 XIII. 1.
 చక్చరము n. s. (add.) నడచక్చరాలు Certain ma-
 chines by which they mounted the wall. కోట
 గోడలమీదికి యొక్కడమునకై లుండేకొన్నిసాధన
 ములు.
 చక్చుటగా for చక్చుటగా adv. Flatwise. చలకవా
 టుగా.
 జమళ n. s. A pair or couple. ద్వంజ్యము. ABA.
 జత, జంట.
 జముకాళము n. s. A carpet. కంబళ్ళము. Kark. జం
 బుళానా.
 జముడు or జెముడు n. s. The milkhedge. ABA.
 says సింహుండము which is వజ్రకంఠకము. బా
 మ్మజముడు a species of the జెముడు.
 చక్కు n. s. A pod, a legume. శింబి, మినుములుకం
 దులుమొదలయినవాటిపాట్లు.
 జమ్మి n. s. The జ is omitted.
 చయ్యన, చయ్యణ adv. (add.) క్రక్కున. OG. యుడి
 తి. ABA. H. 1. 13. N. 2. 38. సురాధివుడభ్ర
 మువల్లభంబుజయ్యనడిగి.

జర n. s. A haft, hilt, handle. అడ్డాదిముప్పిశీం గ్రాహ్యశలము, పిత్తి.

జర * n. s. Old age. ముదిమి.

చర or చెర n. s. Captivity, imprisonment. అయ్యుడు, కావలి. A. 6. 56. సీచరబాసిపోయి.

చరంతి * n. s. A disciple, particularly among jangams?

చరచర adv. Aloud, with a sound (Anuk.) శబ్దానుకృతి.

జరపా n. s. Cloth of gold. కలధాతవశ్రీము. ABA.

జరిగిష్ట n. s. A kind of boyish play. ఒకఅట.

H. 3. 191. తిరుగుడువిల్లలవ్రతిప్పిళ్లజరిగిష్టచిటితాళములు.

చరియలు n. s. Flat spots of ground near the tops of mountains, cracks in the ground. శరెలు, అసగాకలుగులు. OG. చరియలు or చరులు, పురస్వరశ్యంకములకిందియున్ననక్షత్రదేశములు. D.

చరుక or గురుకు n. s. సాంక్రామికమునేపశురోగభేదము. ABA.

జరుగుడు n. s. Trickling, dropping. గళనము. ABA. జారడము.

చరులు * n. s. plu. Spies. నేనుచూచేవాండ్లు. A. 4. 284. చరబృష్టికైరితమేక్షణము, సేవనముభ్యుశ్చితుమేక్షణంబుకా.

జర్జరీకృతము vulgarly జర్జరీకృతము* adj. Wounded, disabled.

చర్మశము n. s. A square mat to sit on. కలాశనము, అసగాచదిరిక. ABA.

చలక n. s. vulgar for చెలికె.

జలకట్టె n. s. A hawk, (add.) శ్వేనము. ABA. దేగ. H. 3. 12. జలకట్టెగూబశంబరకాకినువిలిగాడు. Siva. 4. 83. కిరాతుడొకడుకుటువగుముప్పికజలకట్టెబట్టివేరొకసొంకట్టెకొట్టినైచె.

జలకడుగువాడు n. s. A gold-finder who searches for gold, in drains and in the sweepings of goldsmiths' shops. జాలరి. ABA.

జలకడుగుట (add.) జలకడుగుగుత్త A contract made by the gold-finders.

జలగరివాండ్లు n. s. plu. A caste of gold-finders. జాలరివాండ్లు. H. 3. 47. యానాడులుజలగరివానెవనైగటికిరంబలియొడిగ.

జలజరించుట v. n. To fear. భయపడుట. N. 1. 114. జలజమిదియనిమదిజాలజలజరింప. టీ|| కంప

ముబుట్టగా. P. 3. 213. ఒడలిసాములుచేర్వేరసెలివికొనగశరశకేతేర బరికిందిజలజరించి. టీ|| భయపడినదై P. 4. 194. అకటభయమండవలసెహయనగవలసె బెగడుకుడియుండవలసె కంపింతువలసె నాతురతగాలవలసె విట్టలయవలసె, జలజరింపగవలసెవేబిడియవలసె. టీ|| భయముచేతశరీరముగగుర్పొడవవలసెను.

జలజరింపు n. s. Fear, terror, horror. ఆత్మరక్తము. ABA. దిగులు.

జలదారి n. s. dele the last line.

జలయసు or జలయానత్రుడు * n. s. A triton or man of the sea. S. 3. 291.

చలపాది n. s. A hero, who is bent upon fulfilling his mental determination. శీంకల్పసాధి. ABA. పట్టినపట్టుసాధించేవాడు.

చలమ n. s. See చెలమ.

చలలి n. s. Hastiness, speed, velocity. శీఘ్రము. ABA.

చలవలక n. s. Hastiness, speed, velocity. శీఘ్రము. ABA. తీవ్రము.

జలశ్చిశక or జలశ్చిర్యము * n. s. A phrase for urine. ఉచ్చ. జలశ్చిర్యచేసుట to make water.

భకౌలన adv. Bang, slapdash. మిక్కిలిశడ్డుగాను. OG.

చలి n. s. Fright, fear. భయము. H. 2. 119. చలిదివివారశేఖరుకలయికచెమరిగ.

చలింతుట v. n. (add.) భయముచెందుట. ABA. 3. 139.

చలికుందిలి n. s. (add.) శ్రుతు. ABA.

జసుకు n. s. for "Vasu. 4. 17." read "5. 17."

చలువ n. s. A slab of marble. పుషిహీనశిల. ABA. చాళరాము.

చలువ n. s. A vest, garment. వలువ. OG. వశ్రీము.

చల్లపడిపోవుట v. n. To die. చచ్చుట. వాడుచల్లపడిపోయెను he died.

చల్లపిట్ట n. s. A kind of bird. అసగాపిట్టభేదము. ABA.

చల్లాడము n. s. Breeches. పుమంతరియము.

జల్లికాడు n. s. A liar. అశిశ్యుడు. ABA. కల్లరి, అబద్ధికుడు.

జల్లు n. s. (add.) ధార, అసగాపూర. ABA.

జవ n. s. A frame or setting. The internal spring or machinery, which gives motion to a watch,

an automaton, &c. రత్నాలుబొడగడమునకైముం
 జరబుం గారుతో చేసుకొనే గూడు (యంత్రభేదము.
 ABA.) అనగా విశి. జవదాటుట to transgress
 prescribed limits. Sar. 327. తరుణిమాటలజవ
 దాటక. S. 1. 108. అతనిమాటజవదాటక. జవక
 ట్టికట a reeded or carved stool.
 జవశ్రుక్ష్మము n. s. page 319. This must stand
 after జవనిక.
 జవము * n. s. Speed, swiftness, velocity, strength.
 (Potency, as of a medicine. బలము.) వేగము,
 త్వర. మనోజవంబునకొ with the speed of
 thought. Dab. 197. జవమరిబలమెల్లశ్రమనిన దెరక.
 జవము * n. s. read జవము.
 జవనూత్రము n. s. The spring, wire, or thread
 by which a showman moves his puppets. బొ
 మ్మను ఆడించే దారము. UH. 2. 161. జవనూత్ర
 మెరిగింజుజవనికలంఘించువు త్రకిజంత్రింపు బొమ్మ
 యనగ.
 జవాబి or జివాది n. s. Musk. శంకుమడము. ABA.
 చవిక or చవికె or చవిరె n. s. (add.) చవిర. ABA.
 చతుర్దము.
 చతుక n. s. Oozing. చెరువుకట్టమొదలయినవాటికిం
 జవురేసిట్లు ఆనీళ్ల జవుకన by the oozing of the
 water.
 చతులు plu. of చవి n. s. Taste, sweetness. ఉద్రు
 చులుస్తు. Kark.
 చతులు plu. of చవు n. s. A chow; the weight
 by which pearls are estimated. ముత్యాలయెత్తు.
 Kark.
 జవ్వాబి n. s. Musk. శంకుమడము.
 జవ్వితి for చవుతి adj. Void of any salt taste.
 ఉప్పులేనిది. ABA.
 ఝా, అనగా జా. OG. apparently the Hind
 word. జా Ja! Go! Begone!
 చాంగణ n. s. A grasp or feat in wrestling. ముప్పు
 దిరెండువిన్నూములలో నెకటి. ABA. జట్టికట్ట
 లోభేదము.
 చాంద్రాయణము n. s. line 6 "for half-ex-piatory"
 read "half; expiatory."
 చాకి n. s. A man of the washer tribe. చాకలవా
 నివేయ. ABA. రజకుడు. P. 3. 44. వలువలుచలువ
 లుజేసాకీ నెలవునకు రెల్లనిలిసినియగుట యున్నపు
 లుగాకీ చాకివెనుగొల్పులిరవ్ర ముగట్టికీ శ్రీములతెగ
 విడుచుక.

చాకిర n. s. A woman of the washerman tribe.
 రజకీ (శ్రీ). ABA. చాకలది.
 చాకీలు n. s. A small metal plate, turned up at
 the rim: out of which the Hindus usually eat
 their victuals. కంచము. ABA.
 చాగ n. s. అనగా దృఢత్వము. Kark.
 జాగంట n. s. A gong, a cymbal. వాద్యభేదము,
 విటితాళము. ABA.
 చాగరలాడుట, అనగా చంపుట. OG.
 చాగరాడివెలికి n. s. అనగా కుమారి. ABA.
 జాగడుట v. n. To delay, to tarry. జాగుచేసుట.
 ABA. ఆలస్యముచేసుట.
 జాగలి n. s. Prostration. సాష్టాంగము. OG. జండ
 ము. Kark.
 చాచి plu. చాచులు n. s. A childish word for the
 female breast. శ్రీనము. ABA. శ్రీస్వము. OG.
 జాజర కాకు n. s. A thief, చోరుడు. ABA.
 జాజాలపాలిక n. s. A plate containing earth upon
 which different seeds of corn are sown: this
 is worshipped by a new married couple. అం
 కురార్పణశారము. ABA. పాలిక. (OG. says.
 పెండ్లిమొలక.)
 జాజ n. s. line 2 for కాబరంగు read కావిరంగు.
 చాటు, అనగా శుభము. ABA.
 చాటువ or సాటువ n. s. (add.) ఉదాహరణము.
 ABA.
 జాడ n. s. (add.) ఆ జాడవాడు a man of that
 mode of conduct. P. 1. 407. ఏజాడవాడు రాజ
 గునాజాడ నెలబయిదిరుగు.
 జాడకాడు n. s. A guide. మార్గమును తెలియచేసే
 వాడు, కుడనీజ్జాడు. ABA.
 జాడీలు n. s. అనగా నసుస్థారము. OG.
 జాడు n. s. A ruined crop. యోనిశ్రీము. ABA.
 జాని n. s. A kind of dog. మనకభేదము. ABA.
 జార n. s. అనగా ప్రబలవశ్రోభేదము. ABA.
 జాతరూసుము * n. s. Gold. బంగారు. UH. 1. 31.
 జాదార n. s. అంకురార్పణశారము. ABA. See
 జాజాలపాలిక.
 జాది n. s. అనగా జాతి. Kark.
 జాదిలి n. s. A fantastically dressed Sudra men-
 dicant, a fortune-teller. దుబుడుబుక్కులవాడు.
 OG. usually బుడుబుక్కులవాడు.
 చాదు n. s. (add.) A perfume. జాదుము or జోదు
 ము. ABA. Swa. 5. 126. మందిగంజవడిచాదువ
 యభాశ్రరంబులోను గాగల శరీమవశ్రవ్యశంభార
 శరంశరలును.

చాకుశుత్వము n. s. Work in architecture. ఇంట్లమొదలయినదికట్టడములో పుకపనితనము. H. 4. 149. ముంజులపులిజూడకులుగిదియుండినరగ్నముండలుగొప్పప్రహరిగోడ కుంఠతీసెలుచాకుశుత్వముమున్నులగుండ్లదీర్చినయట్టిగోడలలరు.

జాన, జానె n. s. A short span, one measured by the thumb and middle finger. కాలము. Kark. అనగావిత్తుతాంసుకమధ్యకు ప్రమాణము, లాదితెడుకంటెచూచు.

జానకుశల్యము * n. s. Rusticity, want of skill or courtly ways. కుల్లెటూరితనము, అనగానాగరికములేవి. KP. 4. 155. శారీనునిదిత్తముజానకుశల్యముగ్గత్యవోదంబనజేసి.

చానక n. s. Cowdung and water, sprinkled over the floor of a house. గోముఖము. ABA. అనగాకల్లాట.

జాను, అనగాతన, ఆలస్యము. OG.

చానుగు n. s. The ear. (plu. జానులు, చెవులు D.) క్రవణము. Kark.

జావిట్ల n. s. A boyish play. ఒకఆట. H. 5. 186. ముకుకున్నుజావిట్లపుక్కిటిల్లుగుజ్జనగుడులు.

జావిల్లులు n. s. Prostration. దండము. Kark.

జాబు n. s. (add.) తాదికట్టినరండనపుచెక్కపొడి. ABA.

జాబరా n. s. అనగాగంధపొడి which see. OG.

చామ n. s. (add.) శ్యామకము. ABA.

జామము, అనగాజాడుపొల్లు. OG.

చామలు n. s. (add.) అడవిచామలు wild millet. Rottler.

జాము n. s. (add.) This word is of Arabic origin. (Prinsep's journal. Aug. 1836. page 442.) The zam (plural) is the eighth part of 24 hours.

చాయ n. s. The Chey-root?

చాయలు n. s. The glittering of a sword. అసిద్ధాయలు. ABA.

చార or చేర n. s. The hollow of the palm. ప్రస్థి. Kark.

చార n. s. (add.) A kind of goat. ఒకవిధ మైనమేక. H. 2. 87. జాలనలపుల్లవెరబట్టచారబరగ, కరకగడ్డముతెలిమెత్రిగారవోర.

చార page 325, line 2, dele భివారి.

చారము * n. s. The motion or going of a constellation. క్రమామలయొక్కగమనము. H. 4. 73. రామలకేతుక్రమాస్థానరాశిమాట, చారచూచోకురయకేంద్ర.

చారగలాతుట v. a. To kill. వధించుట. ABA.

జారించుట (causal of జారుట) To loose or open a knot. వదిలించుట, విచ్చుట. D. Bhagavatam. 159, line 15.

జారుపు n. s. (Loc. జారుపున) The slope or side of a hill. కొండపక్క, ఏటనాలుగాతుండేచూటు. కొండజారుపునకొన్ని తేనెతెట్టెలుచున్నవి there are a few bee-hives on the side of a hill.

జారుపు n. s. Falling down or off. గవ్వనము. ABA. జారడము.

చారెడు or చేరెడు adj. A handful. అర్ధాంజలిప్రమాణము. ABA.

జాలము n. s. (a vulgar phrase) Delay. ఆలస్యము.

జాలవల్లిక or జాలవల్లి n. s. A tray for betel leaf. తాంబూలపాత్ర. ABA. చాగాలతల్ల. OG. Paris. 2. 24. అప్పడుతాంబూలంబుకుత్పరమును జాలవల్లికలవడతులుచే. Pal. 255. వింతమండలి ముటువెలయుగొడుగులునుజాలవల్లికెలునుచామరంబులును. H. 5. 164. తముకుసానజాలవల్లికయుచేవములుగంధవడిపెట్టె. N. 4. 21. శిశియల్లాండరుకుంచెగిందిమరటిసాంబ్రాణిపాంజాలవల్లికకాకాంజియుమూసిగొల్వక.

జాలి n. s. (add.) శ్వేతము. Kark.

చాలిక n. s. Ability. సామర్థ్యము. ABA.

చాలు n. s. Line, row, series. A furrow. చాలు or సాలు a year. వృక్షోదీపంజీ, నాగంటిమార్గము, యూ. D. శంజీ, రాజి, శివత్యరాంతము, లాంగలకుడ్యయున్ను. ABA. చాలుమూలము లేనివంశము a family that rose nobody knows where. చాలుమూలము లేనిమాటలు a groundless statement.

జాలు n. s. A stream, the gentle flowing of water. ప్రోతము. ABA. కుల్య. Kark. నీళ్లుగల్గ గాపారడము. D. P. 4. 157. మండమర్చిశోరహతిమవ్వపుచేసెలజాలువారు.

జాలు plu. of జాము n. s. A space of time equivalent to three English hours. ప్రహరములు. P. 4. 274. మూడుజాలయ్యెకాళవజాముజొచ్చె.

చాలుమాసి or చాలుమాసిసి n. s. A dependant. కరతంక్రడు. ABA. N. 7. 258. తనయులునుచా

మూరావలననుచుచాలుమానసులు దశరథరాజమాళి తోడతెలుచువలననువక్తగాలిగినట్టి.

జాళువా n. s. (add.) మొలవంకభేదము, వన్నెపాచ్యున్ను. OG.

జాలె n. s. (add.) త్వేనము. ABA.

జాలెము n. s. A horse's paces. రేచితము. ABA.

జాలెము n. s. A grasp or feat in wrestling. విన్నాళుము which see. Swa. 4. 134. బ్రహ్మసంహిత లాభజన్యంబులు దగుచుగదక జాలెముల్ ద్రిక్పకంబుక.

జాలెములు n. s. వితెములు. OG.

జావ n. s. dele A fluid.

చింక n. s. Empty or pithless grain not quite ripe when reaped. తువయుక్తఅల్పధాన్యములు. ABA. See చింకలు.

జింక n. s. for "An antelope" read "A buck antelope." dele, a faun. పెంటిజింక ABA. is the female, or fawn.

చింకు n. s. The hem of a garment tucked in the waist band. కన్నభేదము. ABA.

చింతుట v. a. (add.) జొలునుచింతుట to open a letter.

చిందర n. s. for "A shattered health" read "shattered health."

చిందరచిందర adv. line 1, for "picemeal" read "piecemeal."

చిందు n. s. A dance. A drop. Anger. మాతంకనాట్యము, కోడము. ABA. నాట్యము, చిందిన చిందువు. D. చిందుడుద్రొక్కుట to dance; to be angry. P. 4. 551. చిందుల్ ద్రొక్కు తుడుంకరంకముల. N. 9. 15. వన్నియచేలచెరగులుకటియందు చిందుద్రొక్క. Vish. 7. 292. కాలక్రియామానక తలతో దాళంబులెరిగి మూర్ఖావృత్తు లేర్పరించినీ తంబుదగువుజిక్కి జిచిందు మెదలుగా సెక్కొకవర్ణంబుయ్యగ్గతించి. Vema, 954. అవస్థిశలిలో చిందును చూదిగద్రొక్కును.

చిందు adj. Threatening. అదలింతువున్న Swa. 4. 80. ఒడలుబ్బిరిక్కి ముంజరి యడుగుబుధరసూదిచిందునలబలమునకుకజియక.

చిందుగ n. s. A wolf; also a kind of tree. తోడేలు, వృక్షవిశేషమున్ను. H. 4 17. దాసాన మెర్ర దాసాన ముచిందుగచారబూన.

చిందుతురుతు n. s. A boyish play పిల్లగాండ్లఅడుకొనే పుకఆట. H. 3. 188. వెన్నెలకుచ్చలువేలు బొట్టగిరి, సింకన్నురత్తియుచిందుతురుతు, గచ్చుతాయలు.

చింబు n. s. A she goat. కాగి. ABA. ఆడుమేక.

చింబోర n. s. An ornament for a bull. ఎద్దుకుకట్టే పుకఆభరణము .H. 5. 110. మోరకస్తిదుతుట్టు మొగముల్లతలాడముజల్లు రేలుచింబోరయుకంచుకు ప్పెలునుకొమ్ములయందును పెద్దగంట సింగారపు దృష్టి దండమెడగజలపేరులుసంచెలాత్పగా పేరినదొక్క శుశ్శయకిరింతమహూత్తుముబొల్పువారికిక.

చిక్కంటి n. s. A comb, an instrument for cleaning the hair. కంకితిక. ABA. దువ్వెస.

చిక్కనంబు n. s. A paste used as soap in bathing. నలుగుపిండి. ABA.

చిక్కట్టు n. s. Settlement, final arrangement. నిర్ణయము. ABA. నిట్టము.

చిక్కుడు n. s. (add.) యుద్రశింబి. ABA.

చిగిరింతలు n. s. అనగాచిక్కులు, చిగిరించుటాను. OG.

చిగిలి, జిగిలి n. s. (dele) A pial, bulk. తిన్నె. OG. వేదిక. Kark. See సాంబినిఘంటు.

చిగిలికాడు n. s. A coxcomb, one who is fond of setting himself off. అలంకారి, అనగాసాగనుకాడు.

చిగురుబోడి or చిగురుబోడి n. s. A nymph, fair maid, lady. స్త్రీవిశేషము. ABA. H. 5. 207. ఆ చిగురుబోడి కారదభయంచెచ్చెక.

చిటిక or చిటికిరింత n. s. A snap of the fingers : sometimes meant for a moment. తృటి. ABA.

చిటిబొట్టు n. s. A sort of toe ring. ABA. శుచాంగుళివిభూషణము.

చిటుకులు v. n. To snap with the fingers. చిటికెలు వేసుట. ABA.

చిట్టకంపు adj. Cunning, artificial, deceitful. కశటమైన, మోసమైన. A. 2. 70. మోముగుబ్బలంకడకానుకక్షుదీవులు నెగాదిగగ్గెనుజిట్టకంపుద్రాగుకుగిరిశిన్నలన్ను. పిట్టి చిట్టకంపుద్రాగుడు, అనగా అశిత్వోదకపానము. R. 4. 157. శయ్యకు దార్పియనంగునిచయ్యాటపుచిట్టకంపుజదురులకపు దాయవ్యదొరకొనె.

చిట్టకము n. s. (add.) చేష్ట. OG. page 331, line 3 for "131" read "139."

చిట్టకము plu. చిట్టకములు n. s. Prank, ridiculous grimace. చేష్ట. OG. కశటము. D. దంభము. Kark. KP. 7. 187. జలిచిలిశయ్యంపుజిట్టకంబులచేరనెలనవ్వచెక్కుల మొలవజేసి. N. 9. 225. శృ

స్తుముద్దు మొగముంబలుకూరునుముద్దులాడ గాలాల
 నమించుబిట్టకములం గనుదోయిచెలంబు చూడగా.
 Swa. 3. 40. తటికంపు రాగట్టునేలల నెట్టుకొనివెం
 దియంబిట్టకంబులకు బెడి మొగంబు వెట్టుకొని. టీ||
 కోడి గాలకు, Vish. 7. 125. రంచలాక్షులకలింపు
 చుంబిట్టకంబులకుంబట్టుకొనవచ్చినమచ్చికలతోదివి
 చ్చికంబులువేసి. R. 4. 162. కప్పరముగుల్మకన్న
 బాగాలు మదుపులతినవేసితితానవియ. దుకొనియె
 బిట్టకంపుడ నాలకువెయ్యబాడివెము పుట్టెనసంగ
 నవ్వేగివిధుడు, Padma. 9. 211. మరియ బెక్కుచె
 రంగులబిట్టకంబులుండట్టుముట్టుకది తులుకులుండల
 పులుంచెయ్యులుంజూపులుండనయందగులువది.
 బిట్టము Usually బిట్టెము n. s. The rust of iron.
 సింహాణము, ఇనుము కాచడిములో రాయిగాకట్టు
 కొన్నుముట్టు.
 బిట్టె n. s. (add.) అంశకాత్రావయవవిశేషము.
 ABA.
 బిట్టెలుక n. s. (add.) మూషిక భేదము. ABA. బా
 లమూషిక. Kark.
 బిట్టశండు n. s. (Chittle-bunda.) A plant called
 Pavonia Odorata? Rox. 3. 214.
 బిట్టుకట్టె n. s. An illiterate or ignorant person.
 శంతుడు, శతుడున్ను. ABA.
 బిడుము n. s. The itch. అబజాపు. ABA. గజి.
 బిసగలు n. s. plu. Slender bamboos. నల్ల వెడల్లని
 తోబిసది?
 బిర్రజల్లు n. s. A heavy shower. మందివాస, బిర్ర
 తారైలోకురినేవాస. Jaim. 7. 42. పాండురనూ
 జాదుబిర్రజల్లు గాగురియ పు యాధరంబుక్రియ.
 బిర్రరి n. s. The rainy season. వర్రర్తులు, తోలకరి.
 ABA.
 బిర్రులమారి or బిర్రులవాడు n. s. A rogue, a deceiv-
 er, a cheat. వంకకుడు. ABA.
 బిత్రాంబ n. s. Name of the step mother of Sa-
 rangadhara. Proverbially, a treacherous jade.
 నారంగధరని బవితిరల్లి, దానిదుష్టనడకవల్ల పైక
 ఆగావ్యురాలకుచ్చెరైనది. Ila. 1. 84. అప్పునేజెల్ల
 మెంఠబిత్రాంబనగ.
 బిత్రాంబుడు * n. s. An epithet of the sun. సూ
 ర్యుడు. Saranga. 211. బిత్రాంబుడస్త్రాద్రిచేరెవ
 వేగ.
 బిడుగబడుట v. n. To quarrel?
 బిడుముట n. s. Killing, destroying. తునుముట.
 ABA. చంపుట.

బిడుముట v. s. To pluck (as flowers.) కోయుట.
 Swa. 6. 36. ననలుబిడుము నెతుముకా N. 8. 24.
 పొడపొడ పెండ్ల వినులబిడుమురన్ను.
 బినుగు adj. Embroidered. శరిగజనిచేయబడ్డ. N. 2.
 38. మేలివాళువాజినుగు మెరుంకు బంగులచే
 రంకు. టీ|| వన్నెశనిగల్గిన.
 బిన్నకోము n. s. A certain medical root. మేహాశి
 which see in SC.
 బిన్నద or బిన్నదము, బిన్నిద or బిన్నిదము, అనగాబం
 గారు, కొట్టెపువ్వు. OG.
 బిన్నము n. s. This word is misplaced; it ought
 to be after బిన్నబోలు. It means a weight.
 బిన్నమునది adj. Beautiful, handsome, lovely. కు
 సెంజము. Kark.
 బిన్నరికము n. s. Youth, juvenility. బాల్యము.
 ABA.
 బిన్నరిపొన్నరి or బిన్నారిపొన్నారి adj. Pretty, love-
 ly, charming. ముద్దుగుల్లనది. ABA. OG.
 బిన్నారిరలతోకూడా adv. With his little ones.
 బిడ్డలుపాతులుసహితముగా.
 బిన్నిపువ్వు or బిన్నిము n. s. Salutation. దండము.
 Kark. ABA. H 4. 290. అద్భుతాశ్రయిష్టభు
 జానకునుచిర్రమురంజిల, బిన్నిముల్లసరి.
 బిన్నిపూలు n. s. A small flower. Salutation. అల్ప
 కుసుము, బిసరిన్ని. ABA. See బిన్నిపువ్వు.
 బిన్నయుడు n. s. * He who is spiritual, incorpo-
 real. దేవుడు.
 బిన్ను, బిన్నుర, బిన్నుగడ్డి n. s. A fragrant grass.
 (Andropogon Schaeanthus) భూశ్రుణము, మా
 లార్పణము.
 బిప్పె or బిప్పెవాడు n. s. A tailor. బిప్పెవాడు.
 ABA. కుట్రపువాడు. H. 3. 46. బెన్నలుబిప్పె
 వారునుకన్నరి వడ్రంకికాశకంఠర అగనాలవారు
 ను.
 బిబులుక or బిబులుకచెట్టు n. s. A creeping plant.
 (Hedysarum lagopodoides) సాగబల. ABA.
 గాంశేరుకీ.
 బిమికించుట v. s. To overboil rice. బియ్యమునుము
 డ్లచేసుట. Venkat Arya. p. 196, line 16.
 బిమికిక n. s. Rice that is too much boiled. అధిక
 తుత్తాన్నము, ముద్దెనకూడు.
 బిమ్మట n. s. An instrument to extract hair from
 the face. వల్లి, కేశోత్పాటి. ABA.

చిమ్మి or చిమ్మిలి n. s. A ball made of gingillie oil seed mixed with sugar. తిలగోళము. ABA.

చియ్య n. s. Flesh. హంసము. ABA. A childish word for శ్రురీకము.

చిరతలు n. s. A sort of thumb screws. Torturing pincers which are called in Scotland the "Snitches." వేళ్లనుయిరికించిఅది మేటివి.

చిరిపి n. s. An instrument with which the remainder of grease in an oil bottle is wiped. త్రెలమాజుకము. ABA.

చిరిమిరరుట or చిలిమిరరుటు n. s. అన గాతోలల్లినత రలు. OG.

చిరుగడము n. s. A sort of edible root. చురుకకం దము. ABA.

చిరుతనూప n. s. A kind of bird. కనకాక్షి. ABA.

చిరులేకు n. s. A shrub (Siphonanthus Indica) ఖాజి, బ్రాహ్మణ్యయస్థిక. ABA. Rottler. page 306. A medicinal root.

చిరుతోడ n. s. The smaller or lower part of the thigh. జంఘ. ABA.

చిరుపాల n. s. A shrub. ఓరాది. ABA.

చిరుపులి n. s. A leopard. అల్పశాదుకాలము. ABA. చిరుతపులి.

జిరుముట v. a To turn up the earth as is done by a rat, hog &c. చుమ్మురేచుట. ABA. కొరా డుట.

చిరువరి n. s. A sort of grain. త్రీహిఫేదము. ABA.

చిరుపాలు n. s. Milk boiled thick. కర్షమిక్యతమ గ్గము. ABA. ఇగర గావిన పాలు.

జిరె n. s. A pial వేదిక. Kark. తిన్నె?

చిచ్చుపు n. s. A smile. స్మితము. ABA.

చిర్రతల adj. Curly headed, dishevelled. చింఱిరి తల. Bhall. Dwip. 2. 309. చిర్రతలైనను, చెకుట కంఠాన, తెర్ర సెనాటిదియైనతిండిపోతైన.

చిలక n. s. In page 339, column 1, line 6. చిక్క పుజువ్వివల but in OG. it is spelt చిక్క పుజువ్వి వల.

చిలకలకాలికి n. s. add, A lovely woman.

జిలివిలి n. s. A head ornament worn by women. చాలపాశ్యావిశేషము. ABA.

చిలిమిడి n. s. అక్షోశము. ABA.

చిలుకత్తు n. s. A sort of armour. కవచము. Kark. కవచవిశేషము. ABA.

చిలుకు n. s. The head of an arrow. ఫలము. ABA. ముల్లి, అలుగు.

చిలుకొత్తు n. s. An armour. కవచము. Kark.

జిలుగు adj. add, వెలితి. OG.

చిలుగు n. s. అన గాదీర్ఘ యస్థిక. ABA.

చిలుము n. s. place this word next to చిలుపుట.

చిలుముపాలు n. s. A rusty sword. A prig, a touchy person. చిలుముపుట్టినకత్తి, ఉలికికత్తెయు న్ను. ABA. OG.

చిల్ల n. s. A pot-herb; *Hinggetha repens*. హీల మోవిక, అనగాచిలక కూర చెట్టు. ABA.

చిల్ల or చిల్లచెట్టు n. s. The clearing nut plant (*Strychnos potatorum*). కతకము. ABA.

చిల్లాడము n. s. A sword of a waving form. వక్ర శస్త్రము. ABA. వంకయనితనమడుతున్నది, అన గావంకరవంకర గావుండేకత్తి.

చిల్లి n. s. (add.) కండరము. ABA. బొంద, బొక్క.

జిల్లేడు n. s. (add.) జిల్లేడుపొద్దులు the charcoal of the milk-hedge plant, which is used in making gunpowder.

చిల్లోటి n. s. A sort of shield. ఫేటకఫేదము. ABA. ఒకతరహాదాలు.

జివ n. s. The tip. తుడ, మొన. నాల్కజివ the tip of the tongue. Venkat arya p. 21. line 7. గురు పాదంబులు నెమ్మదిచివర మొక్కగ నునిది నాల్కజివ ముత్రంబుకారముగజింపి.

చివక n. s. A sprig, a small branch. ఉపశాఖ. ABA. రెమ్మ.

చివక n. s. (a Ganjam word) Four annas. పాతు లా.

చివర n. s. (add.) కొండచివరన on the top of the hill.

చివికి వెలము or వెలమసేంద్రి n. s. A plant (*Leea hirta*. Rox catalogue; elsewhere described as *Leea aquata*). కాకజంబు. ABA. దాసీవర్ష.

చికిలు n. s. plu. Large dishes. వెళుపాటిపల్లెరము లు. OG,

జీడిమామిడి చెట్టు n. s. (add.) A certain fruit which is of an acrid taste and cannot be eaten. జీడి మిక్కిటము గా తింపే సెనారుపొక్క కాయలు కాచే మామిడి చెట్టున్ను.

జీసంబు or వీసంబు n. s. A pad which is put under the saddle. మెత్త. ABA. గుర్రముయొక్క తలము కిందవేసేగంజ.

జీసారివాడు n. s. (H. jīngar) A man whose trade is to make toys, images &c. of paper or pith. ముచ్చెవాడు.

జీబు n. s. A net like web which surrounds the cocoanut and other similar trees at those parts whence the branches expand. A cloth. నారి కేళముమొదలైన వాటి మొత్తులను చుట్టియుండెడిది. D. వశ్రీమున్ను. Swa. 6. 37. అలకనిజీబులోను నునుమద్దినపావడదోశ. టీ|| జీబు, అనగావీర. H. 5. 401. జీబులుబొమ్మంచువీరలునాచులు.

జీబు adj. Impervious, inaccessible. Compact. Fine, delicate, thin. గహనమైన, అనగాచార రాసి, విరళము, సాంద్రమున్ను. ABA. దట్టము, కొద్దిన్ని. OG. నివిడను, విరళము. Kark. Vish. 7. 406. సీరపాణికిసంకులజీబువన్నెతుట్టుతున్నవ మొక్కటిగట్టనిచ్చి.

వీరికిగొనకవోవుట or వీరికింగొనకవోవుట v. a. To scorn, hold contemptible, light as grass or straw, to despise. తృణముగాయెంచుట. OG. అలత్యుణుచేనుట. BD. 4. 1462. ఓరివీడెవ్వడురా రాజమూలిధరదిగ్గజములజీరికింగొనక, క్రొవ్విమాభ క్తులకాలదెరగండు. Padma. 3. 37. మిన్నకవచ్చిన చ్చివులి మిశలనుయ్యలలూనినట్లు దానమొక్కవీరి కింగొనకనాయిలుజొచ్చిభయంబులేక. BRY. 1. 962. సీంక్రందనజీరికింగొననిగర్వముశీర్వముదూ రనేమనక. S. 1. 10. శివుక్రందనాధారిరా ద్భులముగాగ్లెనిరికింగొనడు.

జీరుకు, జీరు or జీరును n. s. Sliding, the act of slipping. Mud. వారడము. D. శ్శలనము. ABA. యరడ. OG. Surya Tanaya. 3. 85. మారకకర ములకరముల గారవములనూదిబారుగా మెట్లుక డుకజీరుకుజగనంబనుచునీరముకడక్కినీవునివని చొరగక. See జీర్ణబండలు.

చీరువారాడుట v. n. To roll about as dishevelled hair. వెంట్రుకలుమొదలైనవిచాలాడుట. Chatu, 1. 43. verse 79. వికురముల్ చెంజీజీరువారా డగాకొత్తుబెట్టినదయాకోమలాం.

జీరువారుట v. n. To be spread over. వ్యాపించుట. Ellana. 3. 168. భవళతాళతలాలతాటంకరువి మించుచెక్కులవిరునవుజీరువార. Anir. D. 60.

జీర్ణబండలు n. s. plu. Sliding stones. జారేరాళ్లు. C. P. Brown's Telugu Dictionary.

Parij. 4. 43. జీరసంబుగహస్తము. లూడిజీర్ణబండ లదిగవారింఁడూరుగడక. See జీరుకు.

జీర్ణోధారణము * n. s. The removing of an old idol or temple and substituting a new one. భలమైనదాన్నిమళ్ళికొత్తగాయేర్పరచడము.

జీలకర్ర n. s. (add.) ఆదివిజీలకర్ర Wild cumin. Vernonia anthelmintica. Rottler.

చీలిక n. s. A bit, fragment, slip, slice. తునక.

జీలుగుచెట్టు n. s. page 344, line 2, for సీతవీర్యము, read సీత sita.

జీవసాపాయము * n. s. Livelihood, means of living. బ్రతుకు, బ్రతుకుపెరుపు.

జీవాలి n. s. A piece of thread put under the wire of an Indian lute. A chip put in the mouth piece of a musical pipe or drone. Live- liness, sprightliness. తంకికింజపుంచేపోగు, శి న్నాయి మొదలయినవాటిసూటికివెట్టేటిది, చురు కున్నట్లు. HK. 2. 158. కొనగోటతంత్రులుగూడ మిటి, ముదముత్పజీవాలి మొరయించినవరత్తుకాం తులుననలాల్తి.

జీవితుడు * n. s. He who lives. ప్రాణముతోవుండే వాడు. తండ్రిజీవితుడైవుండగా while his father was alive.

జీవుకపిట్ట n. s. A sort of bird. కుషీవిశేషము.

చుంచు n. s. (add.) కుంతలములు, శిఖ. Kark. శిఖ, కచబంధము. ABA. HK. 5. 131. ముద్దిటులిచ్చుని చుంచుడుచ్చిచ్చేస్తానిదిజేర.

చుంచులు n. s. plu. అనగామేకలు.

జుంటిగ n. s. A bee. మధుమక్షిక. ABA. తేనెయాగ.

చుక్క n. s. In page 345, line 1, dele, the word "whatever."

జుగుచ్చి * n. s. Censure, abuse, reproach, reviling, but commonly Unwillingness, reluctance, dislike, disgust. ఘృణ. SC. అవమానము. D. (వాడుకగా) అయిచ్చుము, చీడర.

జుగుప్పితము * adj. Censured, abused. Disgusted, disliked. నిందించబడ్డ, అవమానముచేయబడ్డ, (వా డుకగా) అనిష్టమైన, చీడరబడ్డ. Ananda T. 4. 34. పాపిష్ఠినిమహాచారోయభాశుర్వజుగుప్పితం.

జుజురుట, జుజురుకొనుట v. n. To dishevel, spread in disorder. తారుమారుగాడడుట. Casi Khan- dam. VI. 49. అస్తిచర్మవశేషావయవములందుజు జురుకొన్నతనూరుహస్తోమములును, జుజురుకొన్న,

అనగా తారుమారు గావడియుండే. See Reeve p. 672. జంజరికూదలు.

చుట్టలు n. s. plu. Relations. బంధువులు.

జుట్టి n. s. A kind of pigeon. పారావత భేదము. ABA.

జుట్టు n. s. (add,) నూరుమందిరివరలజుట్టులోకి among one hundred men of the Savara people.

చుట్టుట v. a. Place this word after the word చుట్టుగుల్ల.

చుట్టుపు n. s. ఛత్రము. Kark.

జుట్టె n. s. The span of the thumb and forefinger. ప్రాదేశము. ABA. అనగా బెత్త.

జుట్టెడు n. s. అనగా తాలము. Kark. అనగా బెత్త. See జుట్టె.

జుట్టెనవ్రేలు or జుట్టనవ్రేలు n. s. The forefinger. తజ్జాఫి. ABA.

జుట్టె n. s. The span of the thumb and forefinger. ప్రాదేశము. ABA. బెత్త.

జుట్టెనవ్రేలు n. s. The forefinger. తజ్జాఫి. ABA.

చుట్టుకుడు n. s. Grief. శోకము. ABA.

చుట్టుచుట్టు n. s. Mental agony, anxiety. కడుపు లోగలుగువారి. ABA.

చుట్టులుచుట్టగా adv. When in agony or anxiety. కడుపులో గాలించగా. OG. వేదనకుడుతూలుండగా.

చుట్ట్యంకి n. s. A cymbal of bell-metal or brass. తాళము. ABA. కైముడి. A. 4. 38. ధక్కిచుట్ట్యంకిలోనగు శంఖ్యాధికవాదిత్రకత్రితయ పురంపురలు మొరయ. H. 3. 39. తప్పెటగిడివిడితుడుము, చక్కిచుట్ట్యంకియును తాళమును హూత్రాళంబులును.

చురుకరి n. s. A hero. కూరడు. ABA.

చురుకులు n. s. Red ants that live in trees. Nooses. చెట్లవీషలు, పురులున్ను. ABA. OG.

జుర్రజుర్రకు adv. At every sup. గుక్కగుక్కకు. Dasaradhi Satacam. XXXII. జుర్రజుర్రకురు చుర్రగొనువారి పుంబుగూర్చవే.

చుర్రన adv. Fiercely (burning) చుర్రలుమని. Vish. 7. 80. గుతులగన్నకడుపుచుర్రన గాలగా.

చులుక n. s. A work of defence in the fort. కోట లో సైంకట్టడము. G. 10. 123. కడలియింతనంత గూడుకుచులోపలి పెలకువరసికోటచులుక దాటి.

చుల్లి or చుల్ల n. s. The Membrum Virile. శిశ్వుము. Kark.

జువ్వలు, జువ్వీ, అనగా ఉచ్చులు. OG.

జువ్వులు or దువ్వులు or దువ్వుపు n. s. An esculent

and medical plant *Cynanchum extensum*. ద్వంద్వశలము. ABA. దువ్వువతీగ.

జూకురు n. s. Grief, sorrow. శోకము. ABA. OG. 6. 74. కత్తియుదాను గానలకాసోచ్చినిగూఢమార్గమున బూకురుబొందుచులోన గుండుచుక.

చూచుట v. a. (add,) To manage, act for, be in his room. నేను లేనప్పుడు నాతనిచూచెను he acted for me.

జూజరకాడు n. s. A thief. తళ్లరుడు. Kark. దొంగ.

జూటు n. s. (K.) Skill, tact. చమత్కారము.

జూడకాడు n. s. A dice player. ద్యూతకాడు. ABA.

జూడు n. s. Lie. అసృతము. Kark. అబద్ధము.

చూరిఆపు n. s. A cow of a particular colour. పైకవన్నెగలఆపు.

చూర్పు n. s. అనగా అంతభది. ABA.

జూవరము n. s. Perplexity, anxiety. వ్యగ్రత. ABA. వ్యాకులము.

చెంగగొట్టుట v. a. To defeat, vanquish. ఓడగొట్టుట. Bmj. 2. 209. సింగంపుగుంపుల చెంగగొట్టిన వాడు.

చెంగలి n. s. A fragrant grass (*Hæmiontes cordifolia*) రక్తత్యూము. ABA.

చెంగు n. s. A kind of musical instrument. వాద్య భేదము. ABA. దీన్ని మోర్చంబు అంటారు. H. 3. 40. గాగళరమునుతి చెంగు సింగనాదము. N. 2. 317. సురవారవారి బాహులు చెంగు పాంగంబుముఖ వీణమురజంబు మొదలు గాగ. టీల్ మోర్చంబు.

చెంగర or చెంగిర n. s. A female of the చెంచు tribe &c. చెంచుది. ABA. Siva. 3. 112. చిలుకు నీపుప్పొట్ల చెంచరలముక్తము. Kalabasti. 3. 12.

చెంచలి or చెంచలి n. s. A potherb. (*Hingstha repens*) వికమ్మము. H. 4. 165. గురుగెర, వొడ్డి చెంచలియుకున్నలి. A. 4. 173. గురుగుంబెంచలి తుమ్మ.

చెంచెడుము n. s. అనగా శ్యేనము. Kark.

చెంచెడివాండ్లు n. s. plu. Fishermen. ధీవరులు. These people are found in all villages even inland: and are very often palankeen bearers.

చెకము n. s. The end, or selvage of a web. దళలు, అనగా బద్దె, వస్త్రము మొదటిబద్దె.

చెకముకి or చెకముకిరాయి n. s. A flint. నిప్పుకుడేరాయి.

చెక్కుచెమర్చక adv. Easily; without the least trouble. రవంతయినా తొందర లేక. See చెక్కు నుచ్చుట.

చచ్చెర or చెచ్చెరను adv. Quickly, hastily, speedily. శ్రీఘ్రము. D. త్వరితము. Kark. సులభము. ABA. సులభముగా. OG.

చెట్ట n. s. Evil, mischief. The hand. కీడు, చెయ్యి. D. అశుభము, భుజము, కరము, ఆశుభ. ABA. (చెనటి, చెయ్యిన్ని. ABA. OG.) P. 1. 215. దమనకయోశులేననినతప్పనెయిప్పెను జెట్టనీమిత్తమునజనించె. టీ|| కిడు. P. 1. 592. చెట్టబట్టుకొనితెచ్చెలోశులికవడగాకినారయిత్రలారి.

చెట్టవట్టు n. s. Marriage. పెండ్లి. D. చెట్టకొరివి n. s. A cruel or mischievous wretch. ఘుడు. ABA.

చెడు adj. (add,) కండ్లచూడడమునకైనా చెప్పడు మాటలు చెకువి the description is worse than the truth.

చెడ్డ (add,) చెడ్డమాటలు. M. V. 2. 62. చేతుకాలమైనచెడ్డమాటలునెరిగానితెరువుపుట్టుకర్ణములకు.

చెత్ర n. s. (add,) అవకరము. ABA. ఉద్దితోసినకుప్ప.

చెడలు n. s. (add,) శిథిల. ABA. కొయ్యనుకొట్టేవురుగులు. N. 3. 26. కిండచెడలంఁనూర్పుందిశ్రీడయుడిగ.

చెసంగులు or చెన్నుగులు n. s. A kind of paddy. ధాన్యభేదము. H. 4. 160. జల్లితోకరాజనములు, నల్లవరులు, తెల్లనల్ల చెసంగులుదీనశురులు.

చెసకుట or చెసయట v. a. To touch. తాకుట. ABA. చెసయను i. e. చెసకను. OG. I wont touch it. చెసకక OG. without touching.

చెస్తూకుట్టుము n. s. In page 353, line 3, for Naick, read Nayak.

చెన్ను n. s. Beauty, grace, సౌందర్యము. D. పొంకము. OG. కాంతివిలాసము, సౌందర్యము. ABA. మంజులము. Kark. N 1. 221. శుంకువెన్నెలచెన్నుశురిధవింపు. N. 2. 379. కారుమెరుగుచెన్నుగాచేనియాయన్నుమోహకైతవమున మొనపుపెట్టు. టీ|| విలాసము. N. 2. 461. ప్రీకమనీయయానమున జెన్నువహించెరకాగ్రయాయియై. టీ|| శ్రుకాశించెను.

చెప్పట v. n. (add,) మాకువసేతులు చెప్పినారు he granted us some lands.

జెముడు n. s. (add,) line 2. సింహుండము. ABA. after the word milk-hedge.

చెన్ను adj. line 2, for తెన్ను read తేను.

చెయి n. s. The chay-root ?

చెయ్యులు n. s. (add,) శుట్టుచెయ్యులు Ceremonies regarding a birth.

చెరగు or చెరంగు n. s. A point of the compass. దిక్కు. M. IX. 2. 94. పుడమినాల్లుచెరంగులును.

చెరగుట v. a. (add,) చెరగా మిగిలినవిపెరికలు What is well winnowed is prime grain.

చెరచుట v. n. To be alarmed. భయముజెండుట. ABA.

చెరలాటము n. s. ఆనగాఅనికక్రీడ. ABA. See చెరలాచుట.

చెరలాడుట or చెలాడుట v. n. To dance, play, roam about, wander. శుంచరించుట. D. చరించుట. Kark. ఆడుట, క్రీడించుట. N. 7. 34. సికకునండకవెన్నె చెరలాడుకుర్లతో. H. 4. 110.

చెరలాడునావిల్లిరిన్నికళయో. H. 4. 124. కన్నులతళిలతళిమిన్నులాడ, పునుగీతనెరచూరభుగభుగోచెరలాడ గుప్పలచకచకల్ద్రొమ్ములాడ. A. 3. 26. కాళ్ళొగ్గొందతో జెరలాడెడుపొప్పురింత. Gajendra Moksham. verse 43. కలభంబుల్ జెరలాడువల్లవములాఘ్రాణించి. Pal. 443. ఎట్లుచెవులుటిక్కింపుచుచెలాడెడివచ్చిపాజులలాచొచ్చి.

చెరవము n. s. (add,) విస్తృతతాంప్రూదిఘాండము. ABA.

చెరి adv. (add,) చెరిసోగముపొద్దన when it was half day. At mid day.

చెరికి n. s. A mean wretch. ధూర్తుడు. ABA. నీచుడు.

చెరివి n. s. A kettle, stew pan or copper dish. విస్తృతతాంప్రూదిఘాండము. ABA. చరువము.

చెరుకు n. s. (add,) అశివిచెరుకు wild sugarcane. Saccharum arundinaceum: this is used in making hedges. కాంతారకము. D.

చెరువుట v. a. To spoil, ruin. To insert, introduce. చొనువుట. ABA. పాడుచేసుట.

జెర్రుముట్టడి perhaps for జేరుముట్టడి n. s. A close siege. సింఠానిర్బంధముగావేసినముట్టడి.

చెలంగుట v. n. See చెలగుట.

చెలగము n. s. ఆనగాకాంతి. ABA.

చెలమ n. s. After the word orifice (add,) ఉతకూశము. ABA.

చెలివ n. s. The temple of the head. గండశ్శలము. ABA. కణఠల.

చెలియ n. s. A male friend. చెలికాడు. OG.

చెలివచ్చు n. s. A kind of salutation. సలివేషము. ABA.

చెలుపు n. s. In page 357, col. 1, line 1, "girls" Digitized by Google

BX. and line 7 : this appertains to చెలువము, not చెలువు.

చెప or చెప్ప n. s. Redness. ఎరుపు. R 1. 90. చెప ధరింతుంగనిశంభుశంఘంబులమురియనిమాత్తికంబులుధరించి.

చెవిదిల బెట్టుట dele this word.

చెవ్వాకు n. s. A bit of leaf coloured red, and stuck in the earring orifice by women. చెవికి పెట్టుకొనేలక్కవన్నెతాటిఆకు.

జేంద్ర or జేంద్రవాండ్లు n. s. A certain tribe of weavers. తంతువాయిభేదము. ABA.

చేకూరుట v. n. To succeed, obtain, acquire. ప్రాప్తమువుట, అనుకూలమువుట. ABA.

చేక n. s. (add.) A sort of creeper (Sansevieria zeylanica) సారము, మూర్చ్య, మోరట, ఆసగాచాకచెట్టు. ABA.

జేజే or జేజే n. s. Salutation. బండము, నమస్కారము. Kark. H. 4. 278. శ్రీవిష్ణువునకు జేజేలాసగుతు.

జేజేలరారాలు n. s. Sapphires. ఇంద్రనీలములు. H. 5. 29. జేజేలరారాలబిగ్రాలునిదువాలకురులు, వేమరుదుప్పికొప్పు బెట్టు.

జేజేలిడుట v. n. To shout Hurra Huzza. జేజేధ్వనులుచేసుట. T. 5. 54. నిశిచరచీరుజేజేలిడ.

చేట n. s. (add.) The small basket in which a woman sweeping a floor, removes the collected dust, a dust pan.

చేటి or చేటిక * n. s. A female servant. ఆడచాటి.

చేడియ n. s. (add.) చెలికత్తె. OG.

చేడు n. s. Mud, mire. Dirt, foulness. ఋడ?

చేరిదోళి n. s. The bitter cucumber. తిక్కవటోలము. ABA.

చేద n. s. A kind of water pump. ఘటియంద్రభేదము. ABA.

చేడుట v. a. (add.) To draw (the string of a kite) hand over hand. A. 5. 13. కడిదివిలుచేదిగురికిలకరనినిలుచుమరునిక్కువలయగరము. టీ|| తెగనిండాశిని, అల్లెనూకొకర్ణాంతముగాయాశ్చి.

చేకుటియ్య n. s. Cuttle fish bone. నురుగు, శుముద్రవునురుగు.

చేమటియాలి n. s. A cow of variegated colour. విత్రకవము. ABA.

చేరము * n. s. The chera country. దేశవిశేషము.

One verse says చేరంచోళంబచాద్యంతముపిరనుధురావల్లభం.

చేరతీసుట v. a. To comfort, caress, protect, support. ఆదరించుట.

చేరు n. s. (add.) Strictly is one row or side in a necklace.

చేరుళ్లు n. s. Rice not beaten properly. అడుగ్గుతండులము. ABA.

చేలువుట v. n. శంఘటించుట. Kark.

చేవాకు, తాళపుత్రము. ABA. See చెవ్వాకు.

చేవికలు n. s. A kind of cakes. సేవలు. ABA. భక్త్యవిశేషము.

చైది, చైది n. s. అసగావ్యాపారము. Kark.

జొంపు or జోంపు n. s. Oozings. ఊరిననీళ్లు. కొండజొంపు the water that oozes from a mountain.

కొండపూట, ఒకలోవయందుకొండజొంపునీళ్లు ట్టినశైలయేరులయొక్కనీళ్లు the water of mountain torrents arising from the oozings in a ravine.

చొంబు n. s. A copper vessel. తాంబ్రూదికలశము. ABA.

చొకా or చొకాటము adj. Handsome, beautiful, fine. మంజులము. Kark.

చొకా, చొకాయి n. s. A sort of jacket. ABA. చొక్కాయి.

చొకారము or చొకారీయము adj. Handsome, beautiful, fine. మంజులమైన. ABA.

చొక్కటము adj. Handsome, beautiful, fine, excellent. మంజులము. Kark.

చొక్కము adj. Handsome, beautiful, fine, excellent. మంజుళమైన. ABA. P. 4. 419. చొక్కములైనములుహారములువైచి.

చొక్కాకు n. s. A fallen leaf. రాళాకు. OG. రాశేఆకు.

చొక్కాటము n. s. Beauty, fineness, excellency. సొగసు H. 5. 101. సొబగునాగరికంబుచొక్కాటమునుపెక్కుగరగరికంబు.

చొక్కాటి n. s. A dry leaf. తారాకు, పచ్చకుత్రము, అసగాయెండుటాకు. ABA.

చొగా n. e. A jacket. కంఠుకభేదము, ఒకవిధమైనచొక్కాయి.

జొగ్గు n. s. (add.) భిక్షుమొత్తుట. OG.

చొదుము n. s. Dried bark of the plantain tree.

ఎండినఅరిటికట్ట. See in the printed Vasu 2. 57, line 9, of notes.

చొనువుట v. a. (add,) To place, shoot an arrow. ఉంచుట. OG. శరశ్రయోగముచేసుట. Kark.

జొన్న n. s. (add,) The జొన్న great millet is often 18 feet high : in Coimbatour the seeds on one were found to be 2200. In America maize is sometimes 18 feet high without measuring the roots or head. See Gentleman's Magazine 1847, Vol. 27, page 595. In Shikarpoor (Sindh) it measures 20 feet. Herodotus (Clio 193) declines stating to what height millet and sesamum grow.

చొప్పిరి n. s. A guide. తడవీజ్జాడు, చూర్ణమును తెలియ చేసేవాడు. ABA.

జొప్పిలుట v. n. To be full, abundant. నిండారుట. (ఉప్పితిల్లుట. D. జొప్పిల్ల గాలన గానిండారగా. OG.) H. 1. 54. తెప్పదిరెండుపాకెములుతివిదిచుచుననువ్రేదుర్గముల్ జొప్పిలుకల్తి తట్టుములు చొక్కవువేటలు. జొప్పిలు, అనగా నిండారుచున్న. N. 2. 85. గుప్పలితట్టికప్పివలిగుప్పలజొప్పిలుతావికుంకుడుగొప్పికాసంగళాలు. టి|| నిండారు. H. 4. 235. ముప్పిలుగ్ర మైడిక్రొమ్ముడిజొప్పిల్లడుతేనెలోలిసొబగొముఖముకా. జొప్పిల్లడు, అనగా నిండారు. Swa. 2. 68. కొత్తుచక్కంజెక్కుచుజక్కవనిబ్బలంబొనికప్పిగుప్పలం జొప్పిలుకుంకు మరసంబునంబంకింబులగు. టి|| నిండారుచున్నటువంటి. Sunanda Parinayam. 4. 183. తేనియల్ జొప్పిలు మోవి కెంపు. R. 3. 16. వారిబాంబులకుడవాడికో తెవలిగుప్పలజొప్పిలునమ్మగిమదోజ్వలతరగంధసారముల. Pururav. Charitr. 4. 25. శిన్నవలిపెములనుకులుకుకన్నెట జొప్పిలునుగంధంబుల. Rajasakhara Vilasam. 3. 168. శిబ్బెవుగుప్పలపైని జొప్పిలకలతమలంకనంబిశనుగంధయ్యురంబుకవి శ్రవైభరికా. Sar. D. 517. సారంగధరుడట్లుశ్రీవియించురక్క ధారలమడుపున తనువుజొప్పిలగదోమలుచీములుదొంతరగట్టి. జొప్పిలక, అనగాపొలాకడ గాననిశ్రకరణమునుబట్టిచెప్పవలసియున్నది.

చొర n. s. A shark. రాబీవము. A. 6. 154. దీనిచూపుడు కెక్క గానె కాసిరి తట్టికినిచొరవిరుడు కెక్కంబుగలిగె. M. VII. 4. 98. మున్నీటంపెనుచొరవరనిజోవుతెరంగున.

చొరకొనుట v. a. To consent. ఇయ్యకొనుట, శుక్రంబుట.

చొరబారుట v. a. To enter, penetrate. శ్రవేశించుట. Kark. చొచ్చుట. ABA.

చొరవ n. s. (add,) Influence. శ్రవేశము, ప్రాణాశుత్యము. ఆమెప్రాయనవద్దనిండచొరవగావున్నది she has much influence with him.

చొరవాడు or చొర n. s. బాలుడు. Kark.

చొరుట v. a. To enter. చొచ్చుట, శ్రవేశించుట. M. XIII. 2. 326. ఇత్రైసునసంభవించెనిచ్చుట చొరకా.

జొరువుక for సొరగుకాగా adv. When they were dried up. KP. 6. 287. విరులుజగుట్లనుజొరువుక శిరిగండవులశిలొకింత విలచిలమనివేగరమరుట్లు గానంగడు చొరతెరితరలామీ. తాకుముకొగనికలకకా.

జొల్లలు n. s. plu. Rivulets. వంకలు, అనగావిన్నయట్లు.

చో (a particle) (add.) Tara. 2. 77. అమ్మేటికకౌనిధిత్వమునమించినచా తెలజవ్వనంబుశియ్యటలమారుచోకువలయామొలకింపానింతుటబ్రమే. టి|| మించియున్నట్లుడు. Vish Pur. 5. 123. క్రిందనుమీదపాశ్యముల క్రిడయొనర్చకశించరించుచో. M. XII. 1. 39. తన్నధ్యవీధినికల్లనడచుచో. M. III. 5. 66. ప్రాణాతురుడైనచోపరిణయంబులయందును.

జోక n. s. Beauty, comeliness. సౌందర్యము, చక్కదనము. ABA. స్వాధీనము. D. మంజులము. Kark. Ila. 3. 203. తేటినిజోకశిఖిజూచునాటిదాక. T. 3. 31. తవననటన ర్తితలితలతికాలతాంగులనటనంబులకకాఘటనంబులుగాజోకమీదరదీయశేకారవంబులు. టి|| వాగైనటువంటి. T. 4. 115. గములుగాదెములకీరములారమిజోకహరిమధ్యచేరిమాటాడుదాక. టి|| బాగు. L. 7. 80. జోకనియందునేమాడంగగలిగె. H. 5. 120. మొనయైననఖరానమినుకీసనిటలాగజోకగుల్లువిభూతిరేఖమర్చు.

జోక, జోకగా or జోకకా adv. Beautifully, finely, in like manner. అందముగా, సొగసుగా, దివ్యముగా, రీతిగా. Vish. 4. 190. శుద్ధవుక్త్యామావారణజోకజేసి. Vish. 3. 78. తుండరికయునననదులేడజోకవిరగు. R. 5. 282. డాకొనిరతిశిమయంబున, జోకకావలిగాచ్చువీను సురటివినివైయాకాంతనేడదేర్చుదునికుకబట్టాంతరమునశివకునేగానజుమీ. Bilh. 3. 100. ఆకంజేతుణదర్పణంబుగానివీయోశక్తినుండంగనేజోకకావైనవ

నింశువత్ప్రతినిధింజూతెంతయున్ నిశ్చతో. P. 2. 75. ఉడుగునివంతనింతడదపూరటలేకపరాకుజోక మేనడవికడంగన్గున్ గహనాంతరచింతజనించె. పరాకుత్పత్తికి, జోక, అధీనుడగుటచేత. H. 5. 20. పోకలరితి సెంది మెరుపుల్ గొనిమిట్టలుగట్టిపైయె నల్ జోక గతీరి తాళములచొప్పుగ గాప్పది. Ila. 3. 159. ఆవద్రావిసజోకనటమటిల్లు. Chatu. 52. line. 19. కొండతోతగరుద్దీకొని తాకినజోక గాక, అన గాతాకినట్టుంవలెనే గాని. N. 5. 35. కడగటం చొప్పులనడుచక్కినిలుచుచో లలితమాకు సిడిశలాక జోక. P. 3. 264. విరోధులజోక సెందొకొట్లారయనితంబవింబమున. టీ వ్రత. One verse says, జోకైనగురులుకదిలెను.

జోగు n. s. A ship. ఓడ. OG. భిక్షు, ఓడయున్ను. ABA. ఏరుదాపేసాధనము. D.

జోగుట or జోంగిపోవుట v. n. To slant as a pillar: to fall out of the perpendicular. వంగిపోవుట.

జోగ్రత్తుట v. n. To beg, take alms. భిక్షు మెత్తుట. OG.

జోటి or జోటిన n. s. A woman, a damsel. ఆడుది. D.

జోడమ్ము n. s. అన గాచాపానపేక్షశరము. ABA.

జోడాలు n. s. A kind of salutations. సతివితేడము. ABA.

చాడు n. s. Trouble. కష్టము. ABA.

జోతి n. s. Splendor. శ్రుకాశము. ABA. డండము. Kark.

జోదిల్లు n. s. A kind of salutation. సతివితేడము. ABA.

జోనడలు n. s. ఆశ్వగతిభేదము. Kark.

జోకురరు n. s. డండము. Kark?

జోవుట v. a. page 366, column 1, line 3, for hustrman's, read huntsman's.

జోవులపెట్టుట v. a. To destroy, ruin. పాడుచేసుట. Vencata Arya. page 199 last line. మధ్య రుయజ్జకర్తముల్ జోవులపెట్టుపాకుమదిజుట్టుకొనక.

జోవిల్లగా, అన గానిండారగా. OG. See జొవ్విలుట.

జోమాల or జోమాలపేరు n. s. A kind of necklace. కంఠభూషణవిశేషము.

చోర, అన గావారుడు. Kark.

జోల n. s. A cradle. శోలిక. Kark. తొట్ల.

చోలా n. s. A kind of jacket. కంఠకభేదము. ABA.

జోలి n. s. (add.) గాధ. ABA.

జోలె n. s. A pouch. చవుకగుడ్డయొక్క నాలుగుమూలలుముడివేసికుట్టినశుచి.

చోప్పము n. s. (add.) Dab. 146, line 4. సులలిత మధుసూతుచోప్పశౌకములు.

జోహరు or జోహరు n. s. A kind of salutation. నమస్కారభేదము. ABA. H. 4. 281. సింహచలము నజెందుమహాసింహకారునకుజోహరులు నెరవుచు.

చా n. s. చవులు, వాజినిగర్పము, వాగవి, ముత్యపుచూనికె. ABA.

చాకారము n. s. Soap or fuller's earth. శుబ్బు. ABA.

చాకు or చవుకు n. s. A whip. కొరడా.

జొకు n. s. Oozings. ఊట. See జోవు.

జొజవ్వన or జొజొవ్వన, అన గాలివగా అల్లాడుట. OG.

చాట n. s. A cage. శుంజరము. ABA.

చాడు n. s. (add.) Fuller's earth. చాటిభూమి.

చాడేశ్వరుడు * n. s. The name of one of the petty gods. ఒక యుద్రచేతరపేరు.

జోత n. s. A cap. కుల్లాయి. A. 6. 104. బూడిబ్రుంగిన మొకంబున గొడకట్టు మైనపు మైల ప్రాజోతనా వెలుంగ.

చాలు or చవులు n. s. A weight (chow) in pearls. ముత్యాలుతూచేతుడికట్టు.

చావంచతువులజోడు n. s. The god Cupid. మన్మథుడు. ABA.

జ్ఞానస్నానము * n. s. Baptism: a modern phrase introduced by the Catholic missionaries. శ్రీశ్రుమతములో శ్రువేశపెట్టడము.

జ్యోతిక్తుతి * n. s. Heart-pea. (Halicacabum cardiospermum) ఎక్కుడుతిగె. ABA. వెక్కుడుతిగె, స్పిర్ణలత. SC.

టంకృతి * n. s. The 'twang' of a bow string. టంకారము, అన గా అల్లెయొక్క ధ్వని. Swa. 3. 158. పరిశౌంతస్యాటంకృతి చలనమడన చాతుము ప్రాతిక. డంగురము n. s. A kind of drum. చర్మవాద్యవిశేషము (వీరణము) ABA. which see.

టకటంకు or టకటాంకు n. s. A rogue, a cheat. ధూర్జుడు, కుత్సితుడు. Kark.

టక్కరి n. s. (add.) మాయావి. ABA.

టక్కు plu. టక్కులు. n. s. (add.) ఎత్తు and ఎత్తులు. OG.

టక్రెము n. s. A flag. ధ్వజము. Kark.

డబ్బాటు n. s. Suddenness. ఆకస్మికము. ABA.

డబ్బాలుగా adv. read డబ్బాటుగా. OG.

డబ్బురా n. s. A cup bowl : a vessel for drinking spirits with. చపకము. ABA.

డయ్యట v. n. Error. డస్సుట is correct. We cannot say డయ్యక it must be డస్సిక.

తవతన n. s. Chicanery, deceit, untruth, lie. డగా. OG. అశత్యము. ABA. మోశము, వంచన. P. 1. 538. మరుత్పజంబుతులితత్వర గూరుడు గాంచు ప్రాణముల్ తవతన లేక నిల్చి జగడంబున నేదైర నూర్చి శ్రుత్విన్. టీ|| అడ్డము లేక, వంచన లేక అని చెప్పవలెను. P. 2. 46. భవదీయ స్నేహమునాక విరళ తేజో విధాయి యగు నెయ్యుడవై తవతన లేక మనీషి శ్రవరావర్తింతుమన. తవతన లేక, అనగా డగా లేక. P. 4. 596. తవతన క్రాత్రక్రాత్రయగుటంబనియించెడు నీకు నేడు రేపపుటయె మమ్ముమీర చనవంతయు నీయదికొంక నేలరమ్యక శీరమిప్పడంచు. Swa. 1. 38. దివివీరుహ బాంధవనైంధవనసీంఘంచెంతదత్వ డగ లేక రుగ్మభువిసంరదత్వ నేమును తవతన లేక రుగుడుముపటాపటపడలక. తవతన లేక, డగా లేక, అనగా శత్యముగా.

తవర n. s. An able or powerful man. A fraudulent or deceitful woman. శీమరుడు. ABA. ధూరస్త్రి. D. బేరజము. OG.

డవిరి n. s. A musical instrument, a kind of small drum or tabor. డిండిమము. ABA. డమామా. SC.

డస్సి page 371 for డయ్యట, read డస్సుట.

డస్సుట v. n. (dele (డయ్యట) add.) లావుక్తింఠయ్యు లేదు ధైర్యమువిలోలంబయ్యై ప్రాణంబులుక తావుల్ దప్పెను మూర్ఛనచ్చెర నుపుకడ ధైర్యక &c.

డాక, డాక n. s. An attack. Inroad, invasion. తాకు, చెబ్బ, తాకడము. దూరడము (బౌద్ధత్యము. D. రేఖాను, గూరత్వమున్ను. OG. శుక్రము, శౌర్యమున్ను. ABA.) T. 2. 227. ఆకులపాటువియోగులకేకాదు, శ్రుతుంచభర్త మెరుగనిపు యోనికంబునకునుగలిగెక, డాకవసీంతునిదెమక్కుటంబుగ డాత్రిక. టీ|| దాడి. T. 4. 115. పొడలమైమెడలుకు మైజలారమిడాక. H. 2. 30. కడిదిమిరగచంకని దీపబొట్టియకల డాకమ్రోసెనుడు మడక్కకేల. P. 1. 61. రమాకుమారకును లెండుకవిందుల సొప్పలి

యెంతే డాకంభగి రేపురంబుకలకంబాతియక్రాంతముక.

డాకడ n. s. The north. ఉత్తర. ABA. ఉత్తరము.

డాకల్లు n. s. An anvil. లోహశీంఠాదనాధారము. ABA. చాగలి.

టాకు n. s. Rubbing, friction. Proximity. ఘర్షణము, నికటము. ABA.

తాకుట v. a. page 371, for to "thurst" read "thrust."

తాకురు n. s. (Bengalee) A God, a deity, an idol. A lord. A father or grand-father. A spiritual guide or preceptor. దేవుడు, యజమానుడు, తండ్రి. గురువున్ను, దేవత. OG.

డాగురించుట v. a. To delude, dupe, cheat. మోశి త్పుట్టు. Bha. VIII. 448. శ్రీకంఠానినునీవపమ రకుమిచిత్తంబు రంజించెడక నాక ద్వేషుల డాగురించుటకు నై నా దేనుగైకొన్న క్రాంతాకారంబుజగన్నిమజ్జనమునీవైచూచి దేచూచెడక. DRA. 306. ముదరించిలేక రాముని డాగురించి నుడతినిబ్బొక డచ్చుటంబుతనమె.

డాగురించుట v. n. To be hid. దాగివుండుట. OG. దాగియుండుట. ABA. M. X. 1. 241. ఏమటు పొక శౌరిమదియేర్పడముకగని డాగురించె సూయే మిటికెందు పూయి రొనరేంద్ర యెరుంకుముధర్మ దూక్య సీంఠ్రామవిధంబులక జయముగల్గియువారికివక్తడయ్యె.

తాలు n. s. page 371, for శుడితాళాలిలో read శుడితాళాలలో &c.

డాన్సునుట v. n. page 371, read డాన్సునుట.

తారు n. s. Dying, expiring on the spot. డీక చెబ్బన చావడము. ఆడండులోకుదిమందికతారున్ను యెరువైయింటికి గాయములున్ను అయినవి ten were killed and twenty spoilt.

తారుకునుట v. n. To die on the spot or suddenly. నిమిషములోచచ్చుట.

తాళ (add.) తాళ. OG.

డింకుట v. n. To die. చచ్చుట. Kark. అణగుట. OG.

టింగణ n. s. A short man, a dwarf. వామనుడు. Kark. ABA. పొట్టివాడు.

డింగ్లు n. s. A kind of salutations. నలివిశేషము. ABA.

డిండుట v. n. To perish, be ruined or destroyed : to become absorbed by some thing else, be

quenched, extinguished or gone out as fire. లయించుట, తీనమాట, ఆరుట, తగ్గుట. ABA. చచ్చుట. D. నిర్జించె, ఇందుటాను. OG. P. 4. 79. క్రకచునిజూచివాసరశిఖామణియిట్లనునిచిచారమేటికిచెడిపోయెనేమిటికిడిందెభవన్నతి. టీ|| నీమిద్ధియేలఅలాగిపోయెను. T. 5. 150. కురియుశశివైచునిభిలాశ్రీ)మండలమునభిలమయుదైసశంకరునందుడిందె. M. VII. 2. 81. శముద్రముసూచివనయేరులతెరంగుననతనియందుడిందిన. A. 6. 150. అజశివాచిశకుమరీ సమశ్రుజగమునెందు బ్రభవించువర్తించుడిందునట్టిమహిమిక్తైసనిత్వ. టీ|| తీనమాను. A. 6. 54. ఇజ్జగంబెవ్వనియందుడిందు. T. 3. 87. విరహాగ్నియెఱుడుడిందు. A. 4. 25. దీపబ్యాంబుడింజంక. Vish. 2. 51. దెంజములోనియున్నలికడిందుకుడక.

టికము n. s. The lower part of the spine. త్రికము. ABA. కృష్ణవంశాధరము, కుడ్డిపూశ.

డిగ్గి (add.) అగ్ని Kark.

డిల్లకుడుట or డిల్లచెడుట v. a. (add.) (H. *dil* the heart.)

డిసి Error : it is not in OG. nor is కమ్మి given as the sense of any word in that page.

టి|| Is the contraction for టీక Commentary.

డి, అనగాశిస్తుబడుట. OG.

టికు usually తీకు n. s. Airs, graces, pretty ways, indicative of amorous sentiments ; as change of place, posture or look. విలాసము ABA. శ్రీలహావభావచేష్ట.

డిలుకుడుట v. n. To become loose, powerless. జబ్బుబడుట.

డిలుకురచుట or డిల్వరచుట or డిలుచేసుట v. a. To weaken, make powerless. జబ్బుకుంచుట.

తీవి n. s. Posture, state, fashion, foppishness, pride, arrogance, style, manner. రాజశీము. OG. ఉదారత్వము. D. నీటు, ఓయారము, రీతి. రాజరీవిగా in noble style, royally. H. 4. 348. తమిచేతతద్రతికి తీవినిసమ్ముఖుడై ముడంబునక. T. 4. 88. విసిసానుడిగినివెలమినివచ్చు తీవిమదినెన్నుదుసానుడహంశిగామిని. టీ|| సాగను. N. 2. 321. మన్నభరభంబు తీవిమారంకవచ్చెల్వ్వివధూటి. టీ|| నీటు. N. 7. 310. మేదినికన్యయెఱుడుతీవిదగుమెట్టువ్రాలవుట్టికనునిలిది. N. 7. 192. తడద్యక్యధా

వంబుడవిలిపోవని తీవికడుశిస్తు మైనలేగానువడక. N. 8. 16. గమ్మిగుబ్బుచగ్గన తీవిభద్రేభకుంభజ్యంభగామునెరకు. టీ|| నీటు. N. 9. 42. మొడటిలత్తుకతీవిచెడరినకెమ్మైవి.

డుంకుట v. n. To be diminished, weakened, abated, brought under. తగ్గుట. ABA. శగ్గుట.

డుక్కుట v. n. To pine. యీశించుట. Kark.

డుక్కుట or డుక్కుతుడుట (K.) v. n. To keep hidden in breathless silence from fear of robbers. Chandrangada. 1. 5.

డుల్బు n. s. అనగాకృపభము. Kark.

ఠెంకతాలు n. s. Read ఠెంకతాలు (add.) డండము. Kark. నతివీశేషము. ABA.

ఠెక్కుట v. n. To die. మృతుడవుట. Kark.

ఠెక్కెమెగరగొట్టుట v. n. To die. మృతుడవుట. Kark.

ఠెచ్చు n. s. A terrace or flat part on a hill. కొండలలోచడరముగావున్నశ్రుదేశము.

ఠొంక n. s. Way, a difficult path, a corner, a retreat. (పొడ, తునువులదారియు. D. మార్గము. ABA. వక్రత. Kark.) మూల, బొంద. KP. 6. 67. తువుచనినచోటులన్నియు సాబలన్నుర్తిచేత, విడుగుబారినఠొంకయైవెంకడంకు. Swa. 2. 5. మనువీళ్లుఠొంకలనుండిక్రేళ్లుదాట. టీ|| ఠొంకమార్గములు. Swa. 4. 59. తిట్టలనుజిట్టలసంకటంబులగుఠొంకలునిశించిహర్షించి. H. 5. 79. వనములవంకలఠొంకలకనుగొనుచుకావచ్చివచ్చికియిచ్చోటిక. H. 1. 220. వంకలనుఠొంకలనువీళ్లపాళ్ల. Kalahasti : 2. 143. Vemana. 2. 80. వాడుయొక్కడసానుకఠొంకలోవున్నాడు he is in a corner.

టొక్కు, ఠొక్కు n. s. వృద్ధుడు. ABA.

టొకించుట, అనగాకత్తికత్తితో వెలితాకించుట. OG.

టొంకు or ఠొంకు n. s. Total, whole, aggregate.

ఠొంకు, అనగామొత్తము. OG.

ఠొంకములు n. s. అనగాకృపారేఖలు. ABA.

తంకర n. s. Pined or pithless grain in a ear, trash without stuff. తున్నపాద్యము. ABA. అనగాపొల్లు, తాలు.

తంఱు usually టంఱు n. s. (H. అక్షయభ్యుంభము. ABA.) A horse girth. టంఱువారు.

బంసుట్ల n. s. Rice beaten or cleaned well. ఆహారతంతులము. ABA. బంమియి తినవియ్యము.
 బంకేకు n. s. (add.) కొండ బంకేకు A large stately timber tree; a native of various parts of India. It blossoms during the hot season, at which period it is nearly destitute of foliage, the timber is remarkably strong and durable. See Rox. 2. 543 and 2. 349.

బంచనము or బెంచనము n. s. A mortar. కుకరడిబ్బి, బొంబనుపిరం, రోకటిపిరం. KP. 3. 164. వినుపింపునాకునటమీ, దననరడిట్లనుచు జెప్పెదం, చనమున వైదికతినభ, మనజనిమణికంధరునితపోవనభూమి. Pal. 238. దొరకొనివ్రేసిరిదంచనములును. KP. 8. 77. బంచనములు, ఫిరంగులుజబర్ జంగులుదుచాకులు. A. 2. 9. ఆకుగుననుడియుంబదిలమైచెదలంకెదుకోలసెప్పవ్రోల్పెదనికడంక బెంచనపుచేతులంకంనుకాశదూరగా.

బంటలవారి n. s. A wicked man, he who acts ill. ఆపనీకుడు. ABA. కరులను సెప్పించే స్వభావముకలవాడు.

బండకము n. s. Page 376. Column 1, line 1, for "The name of a celebrated forest" read, the indefinite word for a forest. బండకారణ్యము this phrase is sometimes used for any great forest.

బండుక n. s. page 377 (add,) కలిమిబండంక (mere imposition; lit: tax on wealth) extortion practised by Government on the rich.

బండుదివియ n. s. A candle-stick. వెమ్మె. లోహబండుదివియ a candle-stick made of metal. కొయ్యబండుదివియ a candle-stick made of wood.

బండ్రి n. s. (add.) This is applied to a son. Vish. Puran. 2. 55. సోముల్ వెళ్తులు సోమియుజ్వల తపోనిస్థానకర్తంబులు ద్వాసుప్రీతి సెనర్పి కుతుకుని గాతండ్రినిచు గాంబిత. It is commonly applied to paternal uncles also.

బంతు n. s. ఉత్సవవేడుము. ABA.

బంటె n. s. (add.) A beam or rafter. N. 4. 55. కఘకుండంతపుబామ్మ చెక్కడపుబల్లంబంబు మేలార్చి దెలంజళహానిల పురాలదూలములనై దాల్చొన్నను స్పర్శబంటెలదాపించిన కెంపుటిట్టి కలసందింబొందికా.

బంటెనము n. s. page 377. for Vish. 8. 4. 11. read, "8. 411."

బందడి n. s. A general combat. శంకులశమరము. ABA. దొమ్మి. OG.

బందడి or బందడి adv. Exceedingly, much. మిక్కిలిన్ని. D. M. IV. 2. 65. చనికుదనాస్తిజ్ఞానలలుబనుకగిట్టూర్పుగాక్కు బందడినిగుడ. M. IV. 2. 83. అనిమనమునదలపోయుచు తనతమ్ముని లేవనెత్తిబందడి దొరుగంజనుదెంచు నస్రఫూరము. M. III. 4. 170. కడగిధర్మముతోడనడచుచు నేమిట్లబందడిదుఃఖంబులొందుటయును. HD. 1. 193. కలుగునేకాశికుడల్పనిరితిబందడిధీకొని తగరుదాకినను, కొండలమందునేకులవర్వశంబు. Swa. 3. 37. విక్రంబితియెండొండ బొంకుమల్లియల బందడికొదొరుగుపుష్పస్వస్వస్వత్పిట్లు. Pativratya p. 35, line 11. BR. II. p. 80. line 28. Pal. 89. శ్రుంజులు రెండు, బందడిదాకుచుతరములు సెప్పి.

బందడించుట v. n. To be confused. చీకాకు పడుట, కలవరకుడు. Ahalya (by Laxmipati) book 5, verse 122. ఝల్లనగుండెతల్లడిలిచానోయిల్లిదెతెల్లవారె నాయుల్లముబందడింతుకురోయనికూయగజాచ్చుకోళ్లు.

బండర n. s. నిద్రావిశేషము. ABA.

బంధన గాచేసుట v. a. To do any thing improperly. అబంధరగాచేసుట.

బంధనచేసుట v. n. To delay, procrastinate. ఆలస్యతరచుట. Kark.

బంతు or బంతుభూమి n. s. Ground not irrigated artificially? పెట్టభూమియనితో వినది.

బంతురadj. Thick, gross, coarse. సాంద్రము. ABA. నివిడము. Kark. వాడు తామరబంతురలైయున్నాడు he has a great family.

బంతుడుంజలు n. s. Cleaned grain. i. e. rice that has been freed from the husk by beating in a mortar. బంచినవియ్యము.

బంతుళవాడు or బంతుళి n. s. A man of a mixed caste, descended from a female brahin, by adultery with a man of the same tribe. A brahin who officiates in the temple of Siva. బ్రాహ్మణస్త్రీయందు బ్రాహ్మణునికిదొంగతనము చేతపుట్టి ఆగమాలచదివి శివార్చన చేసేవద్యిజుడు. D. Pal. p. 22. ఇటువంటి ఖునాలుయారబంతుళిని సంబిదనికడలెను.

బంధము * n. s. page 378, Col 2, line 4, for భూశరుడు read భూసురుడు.

తకీల or తక్కిలి n. s. A tree (Aeschynomene Sesban.) తర్దారి. ABA. వెజయంకికా, తక్కిడుచెట్టు.

తక్కి n. s. త్రిముఖదీపిక, ఇతరము. ABA.

తక్కి adj. Remaining. కడమ. T. 5. 66. తక్కిల దనుజవీరులు తక్కి టిగ్వాణవరులు. టీ|| మిగిలిన. H. 2. 47. తక్కిననుశ్రువశ్రువు కడయనటుక. M. IX. 1. 106. తక్కినపరిజనంబులనుంఘిజమందిరంబులకుబోవంబనివి.

తక్కిదలంచుట v. a. To elude. ఏమార్పుట, వంచించుట. Vish. 2. 236. ఇప్పుడు నాను సారథము లెల్లవి రాకులవిత్తుజేసియారకప్పులు బెట్టెదేమిటికెక్కడలంచెదవెట్టెజెట్టినక బెట్టముకమ్మ క్రావ్విరలసెజ్జకు యిగినినగూడియుండ లేనప్పుడెనుంబ ముక్కును మాయుధుడు బ్రతుకంకనిచ్చునే.

తక్కిన (add,) adj. కడమ. OG.

తక్కు, అనగా అనత్యము, విశుద్ధనము, ఇతరము. ABA.

తక్కువ adj. (add,) నెలతక్కువపిల్ల a child that wants a month, i. e. an 8 months child.

తక్కి n. s. తర్కారీ ABA. See తక్కిల.

తక్కిడ n. s. (add,) తర్కారీ. ABA. See తక్కిల.

తక్కినటు, అనగా ప్రాచీనపుట. Kark.

తక్కిలము * n. s. P. 479, Ool. 2, line 18, after Ainsl. 2. 44. (add,) తక్కిలాలు.

తగటి, తగటు or తగుటు usually తగిడి n. s. Cloth of gold. కలఠాశవస్త్రము. ABA. సరిగబట్ట. N. 7. 43. తలహెంబట్టుకుళాయిలుం దళుకునిద్దా మొంట్టుకస్తూరిపట్టెలు కర్పూరపునామమలదగటుదట్టిచల్లడాల్. H. 5. 393. బలుచీనిహెంబట్టు ప్రగ్గములునుతగుటురుకూలకాప్తా.

తగటు usually తగుడు n. s. A plate or thin piece of metal. ABA. A. 4. 132. కుండితగటుంజెకడుంబువురేకు. Swa. 4. 169. కుండనవుడగటుచెగడంబగురు బిగినెగుచుమోవిక. Ahalya. 2. 60. Rasica 1. 64.

తగడు n. s. హయము. Kark.

తగదీర్పు n. s. A water pandal. శ్రుత. Kark. చలికుందిలి.

తగరిశ or తగరిస n. s. A kind of cassia (C. Tora.) దక్షిణము, చక్రమర్దకము. ABA. తగరిశివస్త్రనాలు is the seed of this plant which is pounded and mixed in butter-milk and applied to cure itch; and also used in dying linen. అడవి తగరిశ the same plant (growing wild.) లెల్లతగరిశ a variety of it; the flower being white.

తగల పెట్టుట v. a. page 380. Dele To unite.

తగలు n. s. Trousseau. Justice. Dispute. పెండ్లిలోకూతురికియచ్చేవస్త్రభూషణాంబరములు (న్యాయము. ABA.) వివాదమున్ను. N. 9. 97. అల్లుడనియాడుబిడ్డనియగుతగలు, లంకకమునుభాసోభాసని. టీ|| పెండ్లిలోకూతురికి అల్లునికియచ్చేవస్త్రభూషణాదిమర్యాదలున్ను. Swa. 3. 169. వలపుంసనుపుండగవుంఘ్రియంబులుక. టీ|| న్యాయము. P. 1. 350. ఈతగలునడుపునునిశంజాతత్రాశమున. టీ|| న్యాయము. P. 3. 111. బలవంతుడైనధరణీతలభర్తకుబోలునిట్టితగవకటకటా. టీ|| వ్యాజ్యము. P. 3. 113. తగవెవ్వరుజెప్పెదరు, అనగాన్యాయమెవరుబలుకుతారు. P. 3. 122. తగవుడయ్యమెరుంఘనితగవుబట్టుప్రాణమేటికెకేరేరబాకొనగ. టీ|| వ్యాజ్యముదేవుడుతెలియుక.

తగుకత్తి n. s. A sword used by sword players. సాధనాయుధవిశేషము. ABA.

తగుట v. n. (add,) ధాన్యమువెలతగినది the price of grain is sunk. ధాన్యముతగినది the price of grain is risen. See note on వెల.

దప్పుము * adj. As deep as. మాత్రము. జానుదప్పుజలం Knee deep water. KP. 4. 159. శతతాలదప్పుము as deep as one hundred palm trees.

తచ్చు n. s. page 381. After this enter తచ్చుణము.

తటకబడుట v. n. (add,) ఆశ్చర్యకడుట. OG.

తటకాశడుట v. n. To be surprised. ఆశ్చర్యముజెందుట. ABA. N. 7. 63. కుటిలాలకమెయ్యారముడటకాశడిచాచె. N. 8. 118. లంకాపురరాజ్యలక్ష్మి దటకాశడిచాచుచున్నయత్తరిక. See తడకపడుట.

తటకాపాటు n. s. Astonishment. ఆశ్చర్యము. ABA. See తటకాశడుట.

తటనితంబము. n. s. Dele this article.

తటము n. s. (add,) అద్రితటము the side of a hill. Parij. 4. 101. తటనితంబములు, అనగాచరులసేపిరుండులు.

తటయించుట, అనగానివారించుట. Kark.

తటవటు or తటవటు n. s. Chicanery, trick, fraud. మోసము. (అశత్యము. ABA.) Ila. 2. 162. హెన్నెప్పలకీల్పామ్మకడకడప్పకకనుచుంటివారీటనుటలంకక.

తలవట adj. Deceitful, treacherous. మోసమైన, వంచనైన. Sar. Dwi. 358. ఇటువలెకవిబాలుడని కలుమూరుతలవటకూటలతప్పదాల్పెదవు. Dattatraya Satacam. 55.

తటవటచేయుట v. a. To trick, deceive. మోసము చేసుట. N. 2 469. కంజడ శా యు దు సేరి కు మ్ము ల్ దటవట సేసి తీసి యమ్మ తంబును రాశిః బంధి పెట్టె. టీ|| టక్కు జేసి. See తటవట.

తటాయించుట v. a. To hinder, prevent. వారణము చేసుట. ABA. ఆడ్డాయించుట.

తటాయించుట v. n. To pierce, penetrate. యూసుట. UH. 4. 139. ఎడతటాయించక గొంబించక మొగలిరెకు సుమ్మిటి మైక. యాసి పొయ్యెటట్టుగా.

తటి * n. s. (add.) A place. క్రుదేశము. కటతటి the temples of the head.

తటిత్వతి * n. s. read తటిత్వతి.

తట్టుము n. s. A horse. ఆశ్వము. Kark.

తట్టు or తట్టుపునుగు n. s. (add.) పునుగుతట్టు, ఆన గొంగు పూర్ణాలవృషణము. ABA. the ventricle in the musk cat where the musk is formed. పునుగుతట్టుము. A. 5. 95. చల్లని రేయిటితట్టుపున లుల్ విండుల దేలనూ నె ముడి వెంట్రుకలక. N. 8. 5. గొసలు గొడట్టుపునగునోడలు వైవి. Swa. 5. 126. తట్టుపునుగులగులు గుత్తును మంచి గండవతి.

తట్టుట v. n. page 383 (add.) వాసికి భయము తట్టినది he was afraid.

తడ n. s. The counterpoise for any vessel put in scales. దాశా. తడకట్టుట to counterpoise the scales.

తడపు n. s. ఆనగా దాల్పు, బ్రహ్మచారి. Kark.

తడపుట v. n. To tell, utter. చెప్పట. KP. 4. 126. KP. 4. 138. తద్గుణములెవ్వరే సాటి దడవిసవిని. KP. 5. 101. మారతక్కడ తడవకుండుడని ప్రార్థించి తడవనని టంచుకొని. KP. 5. 102. నీతిక భయ క్కడందడవిసనాలా గయం గుతుకడ. BX. Rukmani-kalyanam 6. ఏనిలనిన్నా మే ప్రార్థుభక్తి తోడడవిస బంధనం తతులు వాయు. Dab. 81. తాకు నేంబుననిన్ని దడవితి గాని రామనిన్నన రాదు.

తడపుడు n. s. Searching. Stroking fondly, patting. ఆ స్వేషణము, నిమరుట. ABA.

తడసి (p|| of తడయుట v. n. To delay) సావకాశము చేసి. Adi Laxmi Vilas. 2. 100.

తడిక ద్రోశరి or తడుక ద్రోశరి n. s. A thief who enters the house by removing the bolt of the door. క వాట నూ దకుడు. ABA. ఆన గొంగు దియవి రివిదూరే దొంగ. p. 4. 255. తడుక ద్రోశరి ముచ్చు బొడుపులు మరి దొంగ, పునిచుక్క వాలైన పునుబొర ల. టీ|| గుడిశలలో దొంగలిం చేయల్పపు దొంగలు.

తడిబము, తడిముము n. s. Bedding. శయ్య. మెత్త ABA. దడియము n. s. The weight of forty Palams but (at Madras) A weight equivalent to the fourth of a maund; containing ten seers. నలుబది పాలు. ABA. దడియమున గా చెన్నాపట్లములో పాతిక మణుగు.

తడుకు n. s. ఆన గాలెత్తు వాకిలి ముందర్ల తలుపు. OG.

తడె n. s. A raised ground, terrace. దిబ్బ. తిన్నె.

తడైము n. s. A vessel. శ రావవి శేషము.

తర * adj. (add.) BRY. 322. తర భుజయుగళము those huge shoulders.

తరి n. s. Season, proper time. శమయము. P. 3. 401. కుచ్చితపుట దుగులకు నర్త మెతరి క్కనలార మ్రింగడక. టీ|| శమయమునందు. Vaij. 3. 106. తరినూరే బడులిను ముచ్చుకొనచే తంగి వర్తించు ము గ్యతకు శ్శాలికి గాక. DRY. 1062. తరి గొని జలి వారి దంపింపకున్ను.

తత్రావిత్తా అని మాట్లాడుట v. n. See దద్దావిద్దా అని మాట్లాడుట.

తత్తెర n. s. Distilled liquor. సారాయి. ABA.

తత్పాము * n. s. A bait in a trap. మృగశు యులకో శము వేళి నయెర మాంసము D. and Reeve.

తడ * (add.) తద్వంశీకులు men of the same family.

తడంగము * n. s. (a bad word but much used.) Business, affair. వ్యాపారము.

తడుశరి * adv. Hereafter, afterwards, thereupon. అందుమీదట, ఆమీదట.

తద్దనము error for తద్దళము n. s. which see.

తద్దబిద్ద అని మాట్లాడుట v. n. To lisp, stammer. తత్రావిత్త అని మాట్లాడుట.

తద్దయు adv. Much, exceedingly. అధికము. OG. మిక్కిలిన్ని. Swa. 6. 94. తద్దయుగ్య శ మై. A. 4. 45. తోడి చేతి తలక ద్వారలకుం దనుకుం దద్దయుం బొందు కద్దను చెద్దరికంబు.

జ్వరిల్లుట v. n. (add.) జడియుట. OG.
 జద్దిలుట v. n. To fear. భయపడుట. ABA.
 జనము from ధనము * n. s. Money. విత్తము Kark.
 తనరకుమై or తనరకుంపై plu. తమరకుంపై adv. As one pleases; delightfully. తనవశంపై, యథేచ్ఛగా, పుల్లాశముగా. Navanadha page 56. గను కిందిగర్జించుకంతీరవములు, నక్కడతమరకుంపైయు న్నువిశ్రుతు, పిక్కటిల్లగదొడ్డి బెట్టినయట్లు. N. 7. 164. అనపుడునేటికీభ్రమసెను, వినువృద్ధశ్రేణుడ వౌటినసౌ, యేలావినవైతికోడి కూసాండనరకు మైమరునిధర్మదారయనంక. Zacca. 2. 105, line 12. మునిజననకశాలలుశుముద్ధతిమైగలగుండువెట్టుచుకొనుగునవచ్చి లావరుల కొమ్ములవ్రక్కలువారబీరుచుకొమునుకొనిశుశ్యశంఘములమొరనుగుడ్డిగొంచునెల్లడకతనరకుమైజరింపినతిదారు గాలీలవనాంతరంబునక.
 తనికీచెట్టు n. s. Adelia nereifolia. 2కచెట్టు Rox. 3. 849.
 తనియమి n. s. (neg. noun of తనియుట.) Want: the not being satisfied. KP. 4. 15. అవ్వలదిరకులజనియమిజదాత్తరంజనజనర.
 తనివాక adv. Not being satisfied. తృప్తిబొందక. Vencat Arya. p. 197, line 20. చక్కనకుసాక్షి తనివాకచంకనిరికి, జనుచుండండగుడుచు జొగజేర.
 తనివి n. s. Dele *
 తనివిసనక adv. Greedily, eagerly, not being satisfied. తృప్తిబొందక. S. 3. 267. తనివిసనక. Naish. 5. 10.
 తను He himself: Ipse. D. and రానున్నవ under కూలుట.
 దనుకుట v. n. To kindle or catch fire. To shine. M. XII. 1. 103. శోకాన్నిదనికినసాగయనితమ్ములనుకుతున్న వాక్యామృతోశయుక్తిదేర్చుము. M. XII. 3. 302. ఇంబంబు, కొనివచ్చివుల్ల ప్రోవునదనుకంగాజేసి. అనగారగులుకొనేటట్టుచేసి. Swa. 2. 34. చంద్రికల్దనుకంజూచెలతాం. T. 3. 82. తాటంకరుచుకడనకకడమకముచినుకక. M. III. 2. 85. కోమలాంబువుకుగురుకొనిపాంసులశ్శలములండునిద్రజనికినదియు, అనగానిద్రపోయినది. దోడుముదనకక, అనగాదోడుముటంక.
 తనువు n. s. పితృయజ్ఞము. ABA.

దనువు usually ధనురు n. s. Glitter or lustre of a diamond. వజ్రకాంతి. ABA.
 తన్నుట v. a. (add.) To thrash, scourge, punish. బాడుట, కొట్టుట.
 తపారము or తపాళము n. s. A cap. కుళాయి. OG. A. 2. 88. పాలతానిలములార్యుడ తపారవుచుండులలరుదావికిమూగునలులజోకు. టీకులాయియొక్క. P. 2. 9. మూవునంబిడితముజుంజురుండల తపాళము. టీకుళాయి. A. 4. 92. వెలిడతపారంబుమించుచువ్వలువకప్పి. టీకుళాయి.
 తప్పిలికాడు n. s. ధూర్జడు. Kark.
 తప్పించుట v. a. (add.) వాడునిద్ర తప్పించినందున as he went without sleep or lost rest.
 తప్పిడము n. s. Fault, error. అపరాధము. ABA. నేరము.
 తప్పుకూతలు n. s. Foul language. బండమాటలు, కునికూలినమాటలు.
 తప్పెటకారు n. s. Wild horse gram. వనకుఘోషము. ABA.
 తపక n. s. Pithless grain, grain without stuff. తుచ్చధాన్యము, తాలు. ABA.
 తవినీ from తవనీ n. s. A saint, a sage. యతి. Kark. ముషి. Swa. 2. 9. తవినీయిల్లాండ్ర చెలువంబుదలచిదలచి. టీమునిధార్యలయొక్క.
 దబ్బవ్రేలు n. s. The ring finger. అనామిక. ABA. ఉండరవువ్రేలు.
 తవ్వీలి or దవ్వీలి n. s. A fraudulent man, a cheat. ధూర్జడు, మోసగాడు.
 తమకము or తమగము n. s. Love, desire. A portico, a bower, tabernacle: a bungalow. మోహము. Kark. శంభ్రమము, వాళి, కోటవెలిమంటకమున్ను. ABA. తమగము, అనగామంటకము. D. N. 9. 470. ఏకీక్రీకృష్ణుడనుచుచెలులవేకిరితమకంబుకొలదిమిగుల. Swa. 6. 95. అన్యశకులయందు నాశిక్తుడగువానిదమకమొదవికూడ దలచుకంటె. Swa. 6. 80. మానరానితమకంబున. A. 6. 156. మురారితమకమాదలేక. Pal. 69. అట్లనేతమగములాయ త్రకరచి. Pal. 96. నాయునితమగ, మూర్షిందిక్రొత్తగా పురకునేయించె, యేవంక నెక్కుసొయెక్కినదెసిన, గంటెతునట్లుగాగిలుకన్పించి. తప్పుజల్లులు బెట్టినమగంబుకింక, ప్రాతరద్రబింబిలలు నారశముల, శూలాలయూపెలగురియలనిలన, కలయంకబాదిందికప్పు బెట్టించి. Pal. 97. రాజొడ్డవీ

ద్వైనిబ్రహ్మినా యకుడు, తమగంబునకు నేగనంతకు మున్ను, నిలుతమగంబున నిలుచెనబ్రాహ్మి, గోసంకన్మమకోపంబునూని. *Canyaca Pur.* 8. 284. బహువిధాలంకారాలంకృతంబైన తమగంబులెక్కి యార్చినీరవ్రతులై శుశ్రీకులైన వైశ్యవరలుజండబలశ్రుతంబుండమతమగంబులెక్కి డి సామాశవీరావేశశ్రుతాశిత. *Canyaca Pur.* 8. 307. సుగంధశరీరలైకడుంతడిదమగంబులెక్కి తెగినాశివగన్వియమాటయిర్వయ. *Katam Raj. T. E.* 109. p. 406. line 5. తమయందే తాత్రుకునమగమేర్పరవి.

తమకించుట v. n. To attempt, try, to be hasty or eager : to be at a loss. ఉద్యక్తుడవుట, తీవ్రపడుట, త్వరపడుట, మిగకరించుట. *Swa.* 6. 92. నారణమండన దోర్దండకృతాంత దండభిభోదండంబునంబూర్చి భోధననేయం దమకించుచుండ. టీ|| ఉద్యక్తుడౌచున్నుండగా. *P.* 1. 287. వానిగౌరవనిలల పాలకున గౌరవదివ్వతమకించుతరిక. *R.* 1. 212. నిజోజ్వలహారముక్తముత్రామణిశంకసెందినె మకండమకించుశిభిమణివనక. *Swa.* 6. 11. అట్టుగవయండమకింది. టీ|| తీవ్రపడి. *P.* 1. 750. ధర్మవేదులుభయవాదలనాలోకించి తమకింతుకరంతు సేయకడ్డంబుసారక. టీ|| తీవ్రపడక. *Pal.* 27. అనిభూమికాశ్రులు అంతయు బెగడి, దరలిగలుగునబద్ధతగుబందిభాగి బెగ్గోలుబడిదమకింతుచునుండు, తమకింతుచు అనగా మిగకరిస్తూ.

తమగము n. s. An open building. చుంటుచు. *D.* *Pal.* 96. నాయురాలంతలో నాయునితమగ, మూర్చిందిక్రొత్తగా పురకు సేయించె, యేవంకనెక్కునెయ్యెక్కినచెనెను, గంబెదునట్లుగాగీలుచున్నించి, తమబిల్లు పెట్టితమగంబు కింద, ప్రాతరద్రవింది బలునారణముల, కూలాలయా తెలసురియలనిలవ, కలయంగబాదింపి కత్తు బెట్టింది.

దమనము n. s. Southerwood, read, "Southernwood."
 తమాలము * n. s. Instead of Exantho read "Xantho."
 తమిదె n. s. The ebony tree. వృక్షవిశేషము. *Rox.* 2. 531.

తమ్మ n. s. A sort of large shrub (*Cassia alata*) శింది. శ్రుట్టతమ్మ a sort of the shrub, వల్లికశింది. ABA.

దమ్మడు, అనగా యెద్దె. OG. (a Saiva priest ?)
 దమ్మపడుట, అనగా డిండుబడుట. OG.

దమ్మము n. s. Virtue, duty, right, alms. A coin. ధర్మము, నాలుగుకాసులు. ABA.

తమ్మలము n. s. Betel'leaf and areca nut. తాంబూలము. ABA. H. 3. 56. తమ్మలంబండగనిచ్చి మెచ్చి భజనండుకరంబిడి.

తమ్మలి n. s. A sacristan, priestling, or paltry priest. దేవలుడు. ABA.

దమ్ము, అనగా తమ్మడు. ABA.

తమ్ముడు n. s. (add.) is also applied to a younger cousin.

దమ్ములు n. s. Mud, mire. మరద. *M.* XII. 3. 7. కమ్మిన్రుంక కడుగుడువుదమ్ములు గలుగమి నెట్టుచోటరదమునేల.

దయ్యమ్ము n. s. Destiny, luck, good or bad fortune. నియతి, విధి. ABA. see దయ్యము.

తరకట n. s. Reasoning, discussion. తర్కము. *N.* 7. 337. తరకటమరుకటగా దేతరుజీనిమాటనికుతార్థాణునే. టీ|| నామాటకల్లాకాదుగాదె. See తరకటింతు.

తరకటింతు n. s. Disputation, discussion, reasoning. తర్కము. ABA.

తరగంబె n. s. A kind of saw. కరకుశ్రుభేదము. ABA. ఒకవిధమైనరంతుము.

తరటు or తరుటు n. s. A whip. కశ. ABA. కొరడా. *Pal.* 55. కొడమగోడిగనికోపించుమిగుల, నడరులగ్గంబులకుగడుతరటుయెత్తుడు, చూపిననంతటలఘువుందిదాటి, కడకుర్రములు చూచితాలుద్రవుచును. *Pal.* 77. తరటెత్తిగుర్రంబుడాడునేవెరకు. *Pal.* 85. శీలమదాశనచేమన్నమంది, తరుటున బెట్టియుశుతులవికనాడ. *KP.* 3. 85. బడనికతీగెతరటున ప్రసేసి ప్రవేసి. See తరటుచేసుట.

తరటుచేసుట or తరటుగావించుట v. a. To whip. కొరడాతోకొట్టుట. *T.* 5. 31. తరటుగావించి ఘోటుకంబులమీటి శ్రుతిబలంబులుబడలుబడంబూర్చి. See తరటు. *Swa.* 4. 159. కేడెంబునుంగొని వేడెంబునండురంకంబు వరపితెరలిగని తరటుచేసి యెరనిచననుకించి. టీ|| దాడుచేసి. కొరడాతో కొట్టియనియుండవలెను.

తరముట n. s. Exorcising, driving out evil spirits. ఉచ్చాటనము. ABA.

తరలిక n. s. A journey. యాత్ర. ABA. శ్రయాణము.

తరలుట v. n. To walk. నడచుట. ABA.

తరవణి alj. Turned in a lathe. తరి మెనబట్టిన. KP. 2. 20. బంగారుగొలుసులవలన తరవణి అవును. తరవణి n. s. A sword. అర్జము. ABA. కర్తి. దరికొనుట v. n. To catch fire, be ignited. కాలుట. D. అంటుకొనుట. R. 7. 50. కింకరలచేతనం తకాలంకకు వేగించె అందినస్థినియం కా పాం కాలు దరికొనంగనిరంకుశ సాహజి సమర్థుడగు దశముఖుడు. P. 1. 505. కుశీ దరికొన్నట్లు నవీక్షింపునె దేహియరులు. టీ|| ఆకలిచేతకడుపునుండే సమయమందు. P. 1. 174. కెరలియొకళ్ళు దేనితలక్రిందుగ బట్టిననూర్వకీలు దైదరికొనకంబులంభపుడ ధర్మీఖుడైనశియించియుండునే. టీ|| దహించక. తరిగొర్రెచెట్టు n. s. A sort of pot herb (Peutap- tera arjuna.) విశల్య ABA. శక్రశ్రుప్పి. తరితరి anuk : implying suddenness: adv. About to start or set out, about to rise as a star. బయలుదేరేటందుకై యుండ గా. Padma. 3. 23. ఆరశంజనేశజ్జుకలతరితరి పొడదూ పెకలువతం దమువిరి నెక. Dharmanga D. p. 45. line 4. మరునాడుకన్యకమానికెట్టి, తరితరిబయలుమై తారున్నయెడను. తరుగుట v. a. To turn up the earth, as is done by a rat, hog &c. దుమ్ము రేచుట. ABA. కోరాడుట. తరులు n. s. A whip. కశ. ABA. కొరడా. See తరలు. తరుణుడు n. s. * A youth, a young man. ABA. శుడుచువాడు. తరుశ adj. తరుణేతరము. Kark. తరులు n. s. Folds of skin forming lines across the belly. వఖలు. ABA. తరువు n. s. Haste, speed, quickness. Dunning, a peremptory demand for payment. శీఘ్రము, వత్సతరి. ABA. త్వర, తలుచుకొన్న కార్యమునుగు రించినతోండర. D. నిర్బంధము. P. 1. 130. తరువుగదన్నమామనివి. టీ|| త్వరతో కూడినది గాదా. P. 4. 421. పోకుపోకుమంచూరటలేక స్థిరతరువుండ గముండర నూయిపిమ్మట. టీ|| నిర్బంధము జేయ గా. N. 6. 98. తడవునేయకుమని తండ్రితరువిద. టీ|| త్వరచేయుచుండ గా. తరువుచేసుట to dun, to make a peremptory demand. తరువుకాడు a dun, Pal. 246. రాజులమీదికిరమ్మని విలవిలతరువెం తబంపితిధరణీశవినుము. దరువు n. s. The introductory stanza of a song. ధ్రువ. ABA. దర్పించుట * v. n. To be proud or arrogant. గర్వించుట. DRU. 540. ధాతవరంబున దర్పించియున్న.

DRK. 98. దక్కకయిరువురు దర్పించివేర్చి. H. 5. 22. స్తనములుకుంగభద్రనులీలదర్పించు. దర్పితము * adj. Proud, arrogant. గర్వముగల. DRU. 538. బహుదర్పితుండైనశుజ్జికంధరుడు. ధర్మము * n. s. (add.) Officium. తలము * n. s. (add.) కరతలభిక్షుతరుతలవాశుః he has neither a vessel to receive alms nor a roof to cover him. తలంటుతీగ n. s. A creeper. (Convolvulus denta- tus.) ఒకతీగ. Rox. 1. 477. తలంబ్రాలు for తలబ్రాలు n. s. The rice (ప్రాలు) poured over the (తల) head of the bride and bridegroom. తలకక adv. Unfailingly, without shrinking. కొంకక. A. 5. 136. స్థానిశుక్లదునుగవాడుదలకకు మియఫలమొనగ. తలగడుగు n. s. Anointing, oiling preparatory to bathing. ఆభ్యంగము. ABA. తలగుడు n. s. Stepping aside (Going out, egress. W.) అశశరణము. ABA. తొలగడము. తలదు imperative plu. Stop. తాళండి. KP. 5. 53. అటుదలదొరయెంతటిమహాత్ములు మిరలునాడుమీ దనాకటకటమిమహారచన. తలకుడుట v. n. (add.) M IX. 1. 272. శ్రులులుదలకుడినయుమ్మును బలుపునుదోకుంగధర్మ నందనకల్యుత్ దలకుడియెండొరువులవైనలఘుశ్రుదరములు వరపిరధికరయమునక. తలకుర for తలిపెర n. s. A fountain or pit where a stream arises. The bottom of a canal or drain carried from a river to irrigate the fields. మొగాళము. తలపాలు n. s. The forehead. ఫాలము. Kark. తలపిడచ n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము. H. 4. 14. గురిగంజతురకశత్రుయశత్రుతలపిడచ బౌంద. తలపోత n. s. Thought, sorrow. చింత. ABA. తలబిగి n. s. The opening or head of a canal, out of a river. మొగాళము. దళము n. s. (add.) An army. దండు. T. 4. 108. నిదళములుచెట్ల పాలయితాంగమ రూపకమైశిలీ ముఖంబులుకడువాడిహేయమయిమూనినయియ్యోశ రాశనంబు. Saw. 6. 30. శునుకుడజెట్టువట్టినున్న ప్రాతదళములతోదోలనానునిదార. దళము or దళమక్కు adj. Thick. దట్టమైన. దళముగా thickly. దళశరముగావుండే, దట్టముగావుండే. A. 2. 85. దళమక్కుననునెందోలలతోడ. A.

4. 217. ధరణీపాత్రమునబడుటదళమయ్యజుమి.
 A. 4. 175. దళము గానాగరుపాత్రంతి వెలుగ. N.
 2. 129. తావకీనకరిశంఖశ్రీ ర్తి శోరయతుల్ దళ
 మైలోకములాక్రమంకగ.
 తలముదప్పిన adj. Boundless, immoderate, abund-
 ant. మేరమారిన, అనగా అమితమైన. HN. 4.
 93. కొంతమాత్రపుటివి గాకొంత తేసి దలముదప్పిన
 యావులు దగు నెయియ్య.
 తలయంబి or తలాపి n. s. A pillow, the head of
 a bedstead. (Peril, danger. అపాయము?) ఉత
 ధానము. ABA. అనగా తలగడ (మంచమునకు త
 లవైపు. D.) HK. 2. 73. బెబ్బులియగు గాధిసూ
 నుని తపోవనభూమికి జేరబోకుమవల తలయంబి గా
 నెరుగువాంధఘటించుకు మెల్లిభంగులగ.
 దళవరి n. s. A sort of grain. ధాన్యవిశేషము. Rox.
 2. 204.
 తలాటి n. s. A pillow. ఉత ధానము. ABA. తల
 గడ.
 తలీగ n. s. A metal plate, turned up at the rim, in
 which food is placed before an idol. కంచము.
 ABA. అనగా గుడిలో ప్రసాదము త్రంచేతులైరము.
 తలిచెర n. s. A fountain or pit where a stream
 arises, the bottom of a canal or drain carried
 from a river to irrigate the fields. మొగాళము.
 తలిర్పుట, తలిరుతుట v. n. To sprout or shoot forth.
 To be suitable, or fit. చిగరుతుట. D. ఒత్తుట.
 M. 1V. 3. 185. ధానుడుకుళ్ళిమాద్రిగనుకు టైదలి
 ర్పినమావిద్రాకనగ. N. 5. 51. కనుదోయడయద
 లిశ. N. 10. 42. కటికలోహితాంబర మొప్పా
 రగనుజ్వలక్రభదలిర్పగ. N. 10. 90. నుదతీమణి
 యవయవములసాబగుదలిర్పగ. Swa. 5. 98. విద్రు
 మపాదనువర్ణపీఠవైక్రభుతదలిర్పకామవనుకవసి
 యించెను. టీ||ఒత్తుగా. Saw. 6. 130. ఈక ధానుధా
 ధారనింబిరదయదలిశ. టీ||దయారశ మొప్పేటట్టు
 గా. H. 1. 54. తెబ్బుదిరెండుపాశెములుతివిదలిర్పశ
 మశ్రుదుర్గమల్. H. 1. 8. నినుదికిశక్తుతమాకునియే
 మిచెత్తుమానేమదలిర్ప. H. 1. 211. వేదాగమశా
 శ్రీరితివేర్ల దలిర్పగ. H. 1. 306. వైద్యనినునము
 నురంబల్లెనేసి మమతదలిర్పగ. H. 1. 32. బలవైరి
 ఘోగశుంఠ్రితి దలిర్పగా. Vem. 479. చెలిమితలి
 ర్పగ. R. 3. 53. కాస్తుధమదాల్పిశౌరిదలిర్పగ.
 S. 2. 283. నగ్గనుగాన్నయత్పదేచేవదలిర్పవైబగ

కవితయొనర్చుచు బేలుపోయెనే నేవగ దాన సా
 యనుచు.
 తలీకు n. s. A ray. A kind of hawk. కిరణములు,
 శ్యేనశేదము. ABA.
 తల్లడము n. s. (add.) అత్తైర్యము. ABA.
 తల్లి n. s. (add.) The title "mother" is colloqui-
 ally applied to an aunt.
 తల్లివర, తల్లివైర, or తల్లియెర n. s. The parapet
 wall round a well. తాగాడి, అనగా నీనాహము,
 నూతివాయికట్టు. A. 2. 73. తరుణుల్ తల్లియెరంగు
 చంబులు నుశందవైత్త్యముదీములై. A. 1. 8. కల
 యన్నీలనుయంపు దల్లియెరదాకంఠేట నీరొప్పుర
 గ్యలగూశంబుల.
 దవ n. s. The top of a sugar-cane. ఇక్కుగ్రము.
 Kark. చెరుకువాడ. OG.
 ధవళశంఖము * n. s. A large white shell of su-
 perior melody. తెల్లటిపెద్దశంఖము.
 తవళి n. s. తళ్ళెరుడు. Kark. అశత్యము. ABA.
 దవళము n. s. Grain in general. ధాన్యము. ABA.
 తవిటికిచెట్టు n. s. A small mountain tree. కొండల
 మిదలం దేవుకవిన్నుచెట్టు. Ainsl. 2. 413.
 తవ్వ n. s. read " ciphered స్రా||"
 దశనవాళిస్సు * n. s. A lip. పెదవి.
 దశరా n. s. This is *not* in Bhadrpada but in
 Aswayuja.
 దశలినులిశట్టు n. s. A tape woven of దశలీనులు.
 KP. 2. 20. దశలీత్తిపులవ్రాశకునులసాబగు, వివి
 ధంబులగుదిత్రవిరచనలునుదశలీనులిశట్టుయల్లిక పె
 డంగు.
 తసి n. s. A line of shoots or sprouts. వాప్యాంకు
 రనిరంతరపంజీ. ABA. దట్టముగానారుబోసిన
 మొలకలవరళి.
 దనువంది n. s. గుడ్డులాటకు జెల్లగూర్చేవాడు. ABA.
 తశన n. s. Proud flesh (that grows in a sore or
 wound.) దుర్మాంశము. ABA.
 తహతహ n. s. Pain, agony, distress. Eagerness,
 avidity. Haaste. శ్రమ, ఆయాశము. D. శంభ్రము
 ము. ABA త్వర. OG. T. 3.86. సాబ్బుననిను గాం
 వితహతహమైబదదలవిదలవి. టీ|| తొండరపాటు.
 H. 1.141. నహుమునివిరహంపుశహతహల్ జూచె
 నే. Swa. 3. 134. నేనుశస్వాసి నెయొక్క పేతహత
 హామనసాగ్గుదుకేళిపైన, నాశ్వాసితడుఃఖిలేమన
 సిశుర్వమనపవ్యునానెయంగవే. టీ||విచారము. Swa.

2. 23. కనుగొనియదిమునియాశ్రమమును, తపాతపా
 పుడమయిచటికరిగననాకు. టీ|| ప్రాంతి. A. 6.
 94. నెలివాడకని క్రొత్తమలకబాల్గానినూ నెయిడి
 తంగడాకుకట్టెడుతపాతపా. టీ|| త్వర. R. 4 157.
 ఆయయ్యదొరకొనెబ్రినూక్తులనయ్యవతింవిచు
 తపాతపాచ్రార్థించె. S. 3. 266. ఇది సేయరా
 దటంచు, మది నెరిగియుతపాతపాకరమారతయు
 కళం, వడయనుపెసానుపుడిగి, కుడయుగళముగడ్డ
 దంచిభయవిరహితయై.

తపాతపాకడుట v. n. To be in pain, to be tor-
 mented, perplexed or vexed. తల్లడకడుట. N.
 4. 144. పేరుపుడరిదాశ్రునగూడిమిగులతపాతపాక
 డుచు. టీ|| తల్లడకడుచున్ను. Sar. D. 418. దా
 న్నిలనడుగుచుతపాతపాకడుచు.

దహారము n. s. The heart. హృదయము, అనగాఅభి
 ప్రాయము. D. Swa. 1. 53. రిశునృకదహారప్రేం
 ఖదనుగ్రహణతరభృత్యనికణికె.

దక్షిణతాసి n. s. A certain shrine near cottallum
 in Tinnevely.

తాండవము * n. s. Dancing with violent gesticu-
 lation; (as that of Siva and his votaries.)
 2 Amplification, embellishing diffusion, (as
 of a text, a tale &c.) 3 Exaggeration: aggravat-
 ing and harping upon; a great cry and fuss
 (about a little matter.) ఆరభటివృత్తిశ్రుధాన
 నాట్యము, శ్రురుకనాట్యము. SC. ఆర్కాటము.

తాండ్రపురుపు n. s. A spider. తంతునాయము.
 Kark. పాండ్రపురుపు, సాలపురుగు.

తాకు plu. తాకిళ్లు n. s. Hit, blow. దెబ్బ. Dab.
 181. వనితలుమరుసులువడిగ్రుంకుచుండి,యెదురు
 తాకిళ్లచేయిలమిదబారలి. తుపాకితాకువినిపించిన
 ది it sounded like a gun.

తాగాడి n. s. The parapet wall round a well. టి
 గాహము. ABA. కూకుముఖబంధనము, నూతివా
 యికట్టు, తల్లిపుర.

దాగిలిముచ్చులు (add,) అహిమీనలకేళి. ABA.
 Blind man's buff.

దాగిలిమూతలు n. s. Hide and seek. దాగుడుమా
 చీలు. N. 9. 101. అగ్ననగండ్లుదాయాలునుదాగి
 మూతలునాలుగుమూలలూట. H. 3. 186.

దాగుడుమాచీలు or దాగుడుమూచీలు n. s. Hide
 and seek. ఒకఆట్లాట.

తాచు n. s. A snake. శర్పము. Kark. Perhaps it
 was formerly a word, for all snakes.

తాట (ablative. of తాడు) With a cord. తాడుతో.
 తాటక * n. s. A female demon killed by Rama.
 తాటికి.

దాటవేసుట v. a. To remove, carry away. సాగవే
 సుట.

తాటిచెట్టు n. s. (add,) పోతుతాటిచెట్టు the male
 palmtree. మొగతాటిచెట్టు. Rox. 3. 790.

తాడి or తాడిచెట్టు n. s. Beleric myrobalan. (Ter-
 minalia belerica) విభీతకము.

తాడిమీను n. s. The spouting whale. మర్సైవిశే
 షము.

దాడిమెకము n. s. (A bearded lion.) దుష్టమృగము?
 దాణము n. s. Duty, toll. శుల్లము. ABA. సుంకము.

ధాతకి * n. s. A plant bearing red blossoms used
 by dyers. అగ్నిజ్వాలా, అనగాఆరెశ్రుప్వ.

దానము * In page 405, line 13, for "but is
 groundless" read "but the idea is groundless"

తానకము from స్థానము * n. s. Place, abode,
 habitation. Skill, ingenuity. A kind of rustic
 song. శలము, చోటు, ఉనికికట్టు, నివాసము, చమ
 త్తారము, ఒకతరహాపాట. P. 1. 774. విరోధిశం
 పరణంబునకునుపాయంబు గానక తానకంబువాసి.

టీ|| స్థానమునెడబాసి. P. 1. 548. ఎచ్చనైనయి
 శ్రుడయెండొకతానకమెరిగింపు పెట్టెద్రుద్దర
 ట. P. 1. 245. తానకముసరిజిమ్మనిగానక. టీ||
 నిజనివాసమైనమతమందు. HD. 1. 1092. మొక్కు
 లువిక్కులుమొరగులునక్కతక్కులునికట్టితానకంబులు
 నుకొలుకవుకూయందగుటిలవిచార. Vem. 1918.

తానేనేర్పరియైతే తానకముగతానె తన్నుదప్పించు
 కొనుట.

తానకము n. s. Stairs, steps, a stair-case. స్టోపా
 నము. ABA. మెట్లు.
 దానకము n. s. Concealment, duplicity. మరుగు,
 మాయ, మోసము. వానివద్ద మరేమిదానకములేదు
 he is free of his tongue.

దానకరించుట or దానకరమాట v. n. To happen or
 occur. ప్రాప్తమవుట.

తాశ్రుట v. a. To drench, let drink. To insert,
 push in, join as stones. జొనుపుట. ABA. తా
 చుట, శంకనచేయుట. OG. తాగించుటయున్ను.

తాపెట్టుట v. a. To prop up. ముట్టుయిచ్చుట.

తామసీము * adj. (add.) after the phrase the dark passions. "rude will" see (in Shaks: Romeo,) the last lines of Laurence's first speech.

తామెర n. s. A sort of leprosy, with large round spots. మండలకము. ABA. గుండ్ర గాలిండ్లము.

తామేలు n. s. A tortoise. తావేలు. Kark.

దామోదరడు * n. s. (add.) నిర్భాగ్య దామోదరుడు a luckless wretch. Jagannath. 3. 73.

తాయితు n. s. (add.) it is the Arabic ta-wiz, or Taaviz.

తారకారా or తార్కారా n. s. An example or illustration, evidence, an instance. నిదర్శనము. D. Kark. OG. ప్రమాణము. ABA. దృష్టాంతము. N. 7. 337. తరుణియామాటనికు తార్కారానునే. KP. 3. 230. ఆశులుకింత సేసెననుము దార్కారా సేసిరం దనునిజంబ. KP. 4. 176. నీకారహాశ్యమునును తు బెప్పి తార్కారా గా బెప్పించు దనుమరి. KP. 2. 69. నాకు దార్కారా యైనయంతయును దిరుగనజుగ జెప్ప గవలవదోయన ఘచరిత. Appacavi. 2. 162. జేవ బ్రాహ్మణభక్తిప్రాళి, ప్రయవక్తృత్వంబు తాకాది విద్యావైశేష్యముదిక్కు భర్తృమునకుం దార్కారా మర్యాదకుం దావాలి త్యము జీవగ్ర. Vijaya. 2. 105. మునువిన్నది దానత్వము గనుగొన్నదియొక్క తీరు గా దార్కారా జెప్పెనుగొన్న మహాశ్వర్యంబున నన్నురుడిట్టుల నుచుబొగడదోడంగ. టీ|| దర్శనము. D. Navanadha. p. 124. తలపోసి తలయూచి తార్కారా మెచ్చి పుకమరినపువేంకమరియేద్యు.

ధారణ * n. s. page 408, col. 2, line 4, for 'difference,' read "difference."

తారతమ్యము * n. s. (add.) M. IV. 5. 16. ఇద్దర తారతమ్యముక.

తారము n. s. A coin of four cash. A kind of pearl. నాలుగు కాసులు, మాక్తికవిశేషము. ABA.

దారము n. s. Theft. చార్యము. ABA.

దారముకట్టుట v. n. (in merchant's cant means) To make an offer of price, without the intention of performing it, with the view to persuade the customer to return.

తారి n. s. The principal actor or manager of a company. సూత్రధారుడు. ABA. మేళనాయకుడు.

ధారు n. s. A sort of shuffle in dancing. H. 1. 240. ఆంధ్రటిక, టికనాట్యము ధారు ధారురుపాటు.

తారుట v. n. page 409, the example of తారుకొన్న is wrongly placed here.

దారుమంటశము * n. s. A portico built of wood. చెక్కతో కట్టినమంటశము.

ధారుష్ణము * n. s. Milk, warm from the cow. పిండినవేడిఆరనిపాలు.

తార్కారా n. s. See తారకారా.

తార్కానుట v. a. To wear. ధరించుట. L. 2. 216. తలలమై నేరుదార్కానువారు.

తార్కానుట v. n. To approach, go or come near. To be fitted. కదియుట. OG. అంటుట. A. 5. 112. చిలువను ధారసాధరలచెల్లెళ్ళు క్రిటితావిది య్యవైవలపులనందితత్రియల వక్రవికజ్వలసో ద్దు సెుర్రనై వెలువడతద్గుణిదితయ వేదజుమియన బ్రూనువట్టుట తలలిరులుట్టుట తగలుగ దార్కానె చందనలైలవాతము. టీ|| తారసింఛె. R. 5. 155. నితరమాయతనింజయించు దార్కానగలకూ. R. 5. 253. కుంకునయ బ్రతరోర్పి గ్రుంకిరఘువుంగవు. దార్కానెగమ్మలె మైరత్. Vish. 8. 50. కమలనిధాశ్య యోర్పుచకంబునను ద్యమునిండబోసియిండనుచు ను సెక్కచంద్రముళి దార్కానియిచ్చిన. Siwa. 4. 55. దళమానీలపురాలదూలములై దార్కాన్నునున్ను చ్చడందెల. టీ|| పాండియున్ను. R. 1. 111. తను జెండకగండ బృందంబు దార్కాని యాయొమ్మలకు త్వులకగనిచెలంబుక.

తార్పుట v. a. (add.) ఉండుకాసుట. OG. చోడకత. Kark.

తార్పు n. s. A box for keeping money. ఖరణి. ABA. డబ్బి. P. 4. 447. మార్గ తార్పులు నూరుచా తరలకాలుచు. టీ|| వరభూటవేసి దాదివెట్టేపాత్రలున్ను.

తాళము * n. s. In the printed page both the mark (i) and * are omitted.

తాళసిరి n. s. (herein సిరి is Persian, geer.) One who plays the cymbals. తాళధారి. ABA.

తాళపుట n. s. A plate or vessel made of palm leaf. తాళపత్రపుటము. ABA. తాలాకుదొన్నె.

తాళి n. s. A kind of necklace hanging as low as the navel. లలంతికావిశేషము. ABA. P. pref. 1. 5. తాళిగళనాళమునకొదిలింతు. N. 1. 38. శుచ్చరాతాళిహాలి.

తాళిక n. s. page 410, col 2d, line 6, read "pastille" for "pastille."

తాళీకుడు n. s. The manager. తార్యకర్త. ABA. తీర్చిదిద్దు.

తాలు * n. s. The palate. నోటిలోనున్నది. A. 4. 19. ఎలమియు గాంతవారి కెదురెక్కు తరిస్తదిదాలుగవ్వారంబులజనునీరు. టీ || శాలివెలసండులగుండాను.

తాళుట v. n. To be worth. చేసుట. ఆగుడ్డనాలుగు రూపాయలు తాళును the cloth is worth four rupees.

తాలుమెకము n. s. A bear. జంప్టి. Kark. ఎలుగుబంటి.

తాల్పుట v. a. To undertake, engage in any enterprize. వహించుట. ABA. పూనుట.

తావడము n. s. A necklace. హారము. Kark. దాము. ABA.

దావరడంబి n. s. అనగావేవతాళము. ABA.

దావా n. s. Theft. చార్యము. ABA.

దాపు n. s. Merry making. A rustic holiday ? తాపుకొనుట v. n. To lie in ambush. Chandra Bhanu Charitra. 1. 103.

దాశరి n. s. (add,) నల్లదాశరిగాడు. ABA. 1. 215. కమతము.

దాసి past pl of దాయుట Approaching. సమీపించుట. D. తారసించుట. ABA.

దాసోహం * n. s. usually Compliment. జండము. (add,) ఆరకుఆనేక దాసోహములు చెప్పినాడు he presents you his compliments.

దాహరి n. s. A devotee of Vishnu. హరిదాసుడు. ABA. దాశరి.

దాహిణ్యము * n. s. (add,) దాహిణ్యంధనసౌక్యం facility may cause loss.

దించుట v. a. (add,) వాళ్ళిదిందిదివపెట్టినారు he is on the brink of the grave.

దింపెన n. s. A plant. A species of Cyamus or blue-bell. (Hedysarum albaji) the root is used as a purgative. గిరికర్ణి. ABA. గంపెన.

దిండుగుకుట v. a. To attack fiercely. ఉగ్రముగా పోయివచ్చుట అని తోచినది ? Ohatu. 1. 52, line 15. కొద్దికొద్ది రాదుదిందిందికి కొంటలుగొన్నులుగొన్ను సూరుదాగడ్డగిల్పి రాచపులి గండరబాలుడు మట్టె నంతుడే ప్రాద్దును వైరిభూతులపొంక ముగంబనెపుట్టినాడు.

దింది n. s. The sound of the మర్దలము a sort of drum. మర్దలధ్వని. D.

తిక్కటి n. s. అనగా త్రికాష్ఠి. ABA. ఆయుధవిశేషము.

దిక్ఖామొకంబు n. s. He who is put to flight. కాందిశీకుడు. ABA.

దిక్కు (add,) వానివద్దదిక్కుకూలినగుర్రములు పున్నవి he has many horses.

దిక్కు * n. s. (add,) R. 6. 15. దిక్కురలు తారహారములు. దిక్కురలు the quarters of heaven, personified as women.

దిగంతరము * n. s. page 413, read దిక్కు for ది.

దిగబడుట v. n. page 413, for "give away" read "give way."

దిగుట v. n. (add,) విడుముదీనినది the effects of the poison went off.

దిగుడు n. s. page 414, dele last line దిగుబడిన ఆశ్వులు outstanding debts.

దిగుడు or దిగుడు adj. Mean, base, low. తక్కువైన, లాచ్యైన. R. 1. 122. కమలోద్భవుడవ్వనిమాకు నెవ్వనికావెలిసిననీడు గాగలదె దిగుడుకూకని ప్రేమనేయుతుక.

దిగ్గోలు n. s. అనగా కోయుకయిరుకుముండుకయిరు. ABA.

దిగ్గో page 414, put (*.)

దిట్ట plu. తిట్టలు n. s. Rising ground, a mound, a hillock. A heap. తిట్టలు, అనగా గుంటలు, తిట్టలున్ను. OG. కుత్తులున్ను. P. 1. 196. కడిదితిట్టల శుట్టలబొళ్లరాళ్ల. H. 1. 220. శుట్టలను దిట్టలను చెట్టబొట్టగట్ట. Swa. 4. 59. తిట్టలను దిట్టలను కంటంబులగుడొంకలనిశించి. టీ || కుత్తులైనటువంటి.

దిట్ట or దిట్టు n. s. A heap, quantity. This is a cant word among weavers.

దిట్ట n. s. A courageous man or woman. దైర్యము గల మొగవాడు లేక ఆడది. P. 4. 364. నెరిబుట్ట నెకదిట్టనెరవాదితనముదికనుచెలువోవెరగండగండవలచె. టీ || ద్రీ. H. 5. 92. మగనితో జెప్పియా దిట్టమనుతబుట్ట. Swa. 4. 83. బలుదిట్టోరాతుడొకడు.

దిట్టకూళ్లు plu. దిట్టకూళ్లు n. s. A wicked man. P. 2. 135. వలవనిదినత్వ బెరవారి నెరుంగకదిట్టకూళ్లు లేపాలుపున జడ్డులూత్తులనవోడురక. టీ || కుత్తితపురుషులు.

దిట్టు or దిట్ట n. s. A heap, quantity. This is a cant word among weavers.

తిశెం n. s. A certain instrument used by wrestlers. జెట్టివిన్నాగోదము. ABA. H. 1. 242. లాగునువింటాలంబునుతిశెంయి, సాదనివారంబును.

తిత్తిరి n. s. (add.) * and dele కక్షపాల. OG.

దిసకోలు adv. అసగాదిసకోజు. OG.

దిసరోజునుశువు n. s. కోయుతోయిరుక్కుముందుకు యిరు. ABA.

దినారము * n. s. Evening. సాయంకాలము.

దిను, అసగాశుభము. Kark.

తిసుకు, అసగాగుడవేదనము. ABA.

తిన్న past rel. pl of తినుట.

తిన్నె, దిబ్బ n. s. A raised place of earth or masonry covering the access to the gate of a city or fort. హస్తినఖము. ABA.

తిత్తుతీగ page 416, for "heart." read Heart leaved.

తిత్తునైన adj. కుసాజ్ఞమైన. Kark.

తిత్తుట (add,) గుక్కతిత్తునీకచంపిరి they slew him in an instant : without letting him draw a breath.

దిమము or దీము n. s. Decoy, any lure intended to ensnare. కుటులుమృగాలనువంపించివలలోకుడేటండుకైపెట్టేటిది. D. Santi. page 45, line 8. వెన్నెలలేటయో విరహులదిమమొ, కన్నెజాజలబంతికారుమెరుంగ్.

తిమిరంపు * adj. Of or belonging to the quality of darkness. Blooming, proud, arrogant. చీకటిశుంభంధమైన, నవయావనముగల, గర్వముగల. H. 1. 158. బ్రహ్మాండమునుపెద్దదాతిలోనసంయినించారబోసినచందమునగ, కారుతిమిరంపుగుంపుసాంపారబల్వె. N. 9. 324. తిమిరంపునిండుప్రాయపుమోహనాంకుల గెరలించును పరతిక్రీడనముల. Swa. 4. 121. తిమిరంపువండునుగుబ్బలకొనురాలపునికడగనగోవాళ్లుమహిగా. టీ|| పొగరుగలిగిన.

దిముకు n. s. The sound of a kind of drum. స్వబంధస్వరి. ABA.

తిమరు n. s. Numbness of a member, torpitude, deadness, pride, arrogance. Bloom of youth. తాకీతేతియికుండాఅవయవముమొండివారడము. (గర్వము. ABA.) నాకాటతిమరుగావున్నది I have lost feeling in my leg. వియ్యముయిప్పుడుతిమరుగావున్నది rice is now become a drug in the market. Swa. 2. 66. మదనపూరునైనబదరు

నంగదియగమకించుదిమురుగొమిరెప్రాయంపును డంబునను. టీ|| మర్త.

తిమ్మనము n. s. (add.) తేమనము. ABA. A. 1. 41. తెలిసులివెచ్చయోగము తియ్యనివారును తిమ్మనంబులుకపలుచనింబుతుట్. టీ|| సాయశుకు.

దిమ్మ n. s. (add.) A mob, a multitude of similar things. గుంపు. OG. వర్గము ABA. P. 1.757. నన్నిక్కూటలాదితిమ్మలకుకొబొప్పియాశ్చి తెచ్చెకాడకుకా. N. 2. 63. దిమ్మడకుకర్ణంబులుంగలి. N. 2. 163. కర్ణపుటమ్ములదిమ్ముగ్రమ్ముమించునుజతరాన్ని. H. 5. 39. పొలముకాండ్రకుబంచిరలదిమ్ముబుట్టింది.

దిమ్మకుడుట, అసగాడిండుకుడుట. ABA.

దిమ్మె n. s. (add.) That which supports : thus the side of a drawer is the support of the bottom board.

తియ్యము n. s. Beauty. బిచ్చము. OG. మంజులము. Kark. A. 5. 50. తియ్యమిడునెయ్యంబొప్పిపైకొన్నమిరిస్వశంశివ్రము. టీ|| అభిరుచిగల.

తిరట and తిరటి are rendered లొద్దుగు which see. Q.

తిరశు n. s. The presidency, a capital. రాజ్యము, రాష్ట్రము, అసగా కుట్టణముతో గూడినదేశము. ABA.

తిరిం * adj. Appertaining to Telugu. తెనుగుశంభంధమైన. Local 24. p. 193. a Sanscrit inscription says రాజాధిరాజాస్తేజ్యేయోరాజుకురమేశ్వరకి, ఛామాతిరింభూపాలభుజంగమవిహంగరాట్.

తిరికి n. s. A sort of fish. మర్వ్యభేదము. ABA.

తిరికె n. s. (add.) పిండితిరికెలుకట్టినది the paste (with which the limbs are rubbed) has dried into lumps.

దిరిశనము, దిరిశము n. s. A kind of tree (Acacia sirisa.) శీరిషము. ABA. H. 4. 22.

తిరుగు n. s. Wandering about, roaming. తీర్వటనము. ABA.

తిరుగుట v. n. (add.) To return, turn back. మళ్లుట, క్రమ్మరుట. ABA.

తిర్యక్తు గాత్రండ్ * adj. Cross. అడ్డుముగాత్రండ్, తిర్యక్కుండ్రము, అడ్డుబొట్టు the cross mark on the forehead.

తిర్యగ్గక్కుడు * n. s. An infant that crawls. ఏగాడేవిడ్డు.

తిరి, తిరిగొట్టు n. s. A mere formalist, a mendicant who is not sincere. ఆవిర క్తభిక్షుకుడు. ABA.

తిరి n. s. An instrument for catching fish. చేతులు కట్టే సాధనము. H. 4. 221. కొడమ తిరి అడ్డ కొడమ ద్రొబ్బు కుడుటంబు.

తిలకము * n. s. (add.) The Tila tree. W. SC.

తిల్లచెట్టు n. s. A tree (Excoecaria Agallocha.) తిల్ల తైలము the oil extracted from its bark.

తివక adv. Being unable. కూడక. P. 3. 116. ఏను కపింజలు విర మై త్రినిధివిడ నాడదివక వృక్షుల తాగ్ర స్థానివిడనాడి. టీ|| కూడక.

తివకుము Contraction for తీయకుము (Imperative second pers. sing.) Dont take it off. K. P. 8. 287. తివకుము క్షైయుండని న్ముతిరుగము చ్చుకొనుట మొప్పు.

దివిచారికొమ్ము n. s. An instrument formed of two antelope horns joined at the roots so as to form a javelin pointed at each end. ఇత్రికొమ్ములు రెండుజరచేసి అంటుచీలలు వేసిన సాధన విశేషము. ABA.

తివిరి (add.) past pl of తివురుట To wish, long for. కోరుట. D. ఆధిపింతుట. Kark. త్వరకుడుట. OG.

తివురుట or తిగుచుట v. a. To take, pull, draw, extract, triturate, as sandal wood. తీసుట, or తీయుట. A. 6. 106. నివిడిన బొజ్జ పైమిగులనిడ్డవు దోవ తిడట్టిదొల్లి రావివిరి పెనంకలముడి చెంచి. టీ|| ఊడ లా. BD. 4. 1845. వలమొత్తియూకించి నైతివురుచుడును, వలతోడ దొడిగుడవచ్చి ముక్తన్ను, నలిజకు ర్మృజములు నందివాహనము. P. 2. 111. రోలదిలలు స్రుమృతయిలంబుదివిరి. BD. 4. 1849. ముడమున వలకటి మ్రోచెయ్యి సానగదియింబిదివిరి శ్రీంధంబు చడని.

దివుట n. s. Wish, desire. ఇష్టము, ఆశ (ప్రియము OG. శీఘ్రము. ABA.) Swa. 4. 171. తరువారి వృత్తాంతంబువినుటకు, దివుట మైమదీయమాన గంబుకాకు కాధీనంబయ్యెను. HD. 2. 698. తను వెల్ల గంబంకు ధైర్యంబువడల, తివుట మై చెమ్మలిధేనువుల ట్టి. BD. 2. 658. భవ్యకల్పద్రుమగులపల్లనములది న్యావృతంబులందివుటగాంచి. KP. 6. 211. కలి గయా బాలనవచంద్ర కళయనంకదివుట నామనిడన రుతేదీగయనగ. Naish. 7. 214.

తివురుట v. a. To desire, wish. కోరుట, ఆశించుట. See తివిరి. P. 1. 328. భుంకదవురుటయ్య, నయ్యుద్యోగంబెరింగ. N. 6. 138. తరికింకుగవచ్చి

నడనుబరమమహా యోగి దెలిసిబట్టదివురుటక. M. XIII. 2. 288. అయ్యవనిశ్వరునిలివివరములకును మురెండిదివిరితిమనవుడు. Vish. 6. 16. ఆలేమని రగుకల్లాటంబులాలించియే కాంతమాడదివురు.

దివ్య n. s. A lamp. దీపము. ABA.

దివ్యము * adj. (add.) దివ్య వేశములు holy places, the holy land.

దివ్యయ n. s. A lamp. దీపము. ABA.

దివ్వెనకోల n. s. A candlestick. కాడ్డదీపక. ABA. కాయ్యశెప్పె.

దివ్వెము n. s. A lamp. దీపము. OG.

దిశ * (add.) దశదిశలు the 10 points. All round. దిశంతుగొట్టుట or దిశంతులుగొట్టుట v. a. To abuse, reproach. నిందించుట. Swa. 3. 143. చెలి నేవిరనిదిశంతులు గొట్టె మేనకవిడువుమామలటం చునుడివెచేమ. టీ|| నిందించెను. KP. 6. 106. కుట్ట గలేమకాండారుల బల్లరుచాలదిశంతుగొట్టుచుక దిట్టుసునిటిలోవలలు తీవ్రరయంబునవైచి.

దిశమొసల n. s. He who is naked. నగ్నుడు. ABA. మొలనగుడ్డ తేనివాడు.

తీండ్రించుట v. n. To shine. To gaze. శ్రుకాశించుట, వెలుగుట, (ఉడుటుగాచూచుట. OG.) P. 4. 332. విసిసి కాంతుండునాగ్రత్పరోచేళాంగారక రాశినాగ మొడలందిండ్రించెశంధ్యాశ్రుభల్. టీ|| శ్రుకాశించెను. N. 3. 244. చంద్రనివ్యులకాది వేంద్రంబైతీండ్రించుచూపులంజరచురంగనలిగాను చుం. టీ|| శ్రుకాశించుచుండేటి. Swa. 4. 16. చంద్రనివ్యులువూరి తీండ్రించుకనుమించు తలకగ సెండాంబిపైనేకకబారు. టీ|| శ్రుజ్యులిచే. Swa. 6. 45. తీండ్రించుశశిమండలంబునవెడలుశిశిరకిరణాశ్రుకాళికా. A. 1. 7. త్వరుశ్రంభనుస్థితిండ్రించెడినా భువామొశలివాదీప్తార్పిగా.

తీక n. s. అనగా అశస్త్రాది. ABA.

తీగమచ్చలి n. s. A kind of pot-herb (convolvulus repens.) కలంబము. ABA.

తీగమల్లియ n. s. A sort of rice. త్రిహిభేదము. ABA. H. 4. 165. నాగమల్లలు తీగమల్లలు క్రీస్తుని లాలు. A. 1. 19. సారదింపేర్చిన తీగమల్లియలు, భుర్బురంబులుక.

తీలకశవండ n. s. అనగా గవి. ABA.

తీలకోవిల n. s. Cowach (dolichos pruriens.) కంఠూర. ABA.

తీట్రము n. s. Itching. కంఠూరి. ABA. నవ.

దీనుడు n. s. (add.) your humble servant.

దీపావళి n. s. In page 421, for "bahuta," read "bahula."

దీమము n. s. A decoy, any allurement which deceives and misleads into mischief or danger: a bird, an elephant &c. trained as a decoy. దీము (నాకిత్తినపిట్ట. OG) P. 2. 12. కాద్యలయేత్రస్థే మముదీమముంగరి. M. XII. 3. 227. పొలముల యేనుంగులుదీములపక్షజ్జడగిలినెట్టనకుట్టువడ్డక్రియ. DRU. 914, line 9. తరముగానిదికాముదీమంబు పోలె.

దీమశము n. s. Courage; contrivance. ధైర్యము, ఉపాయము. D. దివశము. OG. P. 1. 250. స్నాన మొనర్పదీమశముజాలక సాంక్యతి సార జేర్పానం గానక. టీ|| ధైర్యముతక. M. IV. 2. 96. దీనిబాటి కానుదీమశమెట్టిదియొక్కాదెవమా. HD. 2. 184. మతి తకబలికెదీమశము వెంపునను. Sarang, Pad. 2. 4. తామశము జేయడగదింకదీమశమున నేరుకరి నైన నేవోక తిరడనుచు. P. 1. 419. చరణంబుల వ్రాలిదీమశంబునబలికెకా.

తీయము n. s. Conciliation, reconciliation. సాంశ్య నము. ABA. ఓదారు.

తీయుట v. a. (add,) బండ్లితీసాదు he took out the carriage: that is, brought it to the door in readiness. చందనమునుతీసుట to grate sandal.

తీరగండి n. s. A cruel selfish wretch. చుక్కనాతి. తీరీతీరములు గావుండే adj. Unfinished, incomplete. కొరగావుండే.

తీరుకులు n. s. నాట్యగతిభేదము. ABA.

తీరుట v. n. To die: to be stopped. చచ్చుట, నిలుచుట. ABA.

తీరుట v. n. In page 423, col. 1st in line 13 after the phrase You must positively come (enter) వెళ్లక తీరదు (impersonal) going cannot be avoided. I cannot help going, or I cannot get off without going.

దీర్ఘకోశి * n. s. A cockle: lit. long-shelled. ఏనుగుజలగ. D.

దీలుకుడుట v. n. To be wearied or exhausted. డస్సుట. (మరణమవుట. ABA. P. 3. 392. ఆకట దీలుకుడ్డనాకున్న చెయ్యనశక్తి కడపోమినమీడట జూదుచిత్రముల్. టీ|| రస్సుకుడ్డ. P. 4. 124. వేవెడ కేలదీలుకుడవ్రేసిన, వైబడవక్ర) సీధునిస్తీవనమాచరింపిన. P. 1. 731. దేశకాలాంతరంబులదీలుకుడ

నిలుద్దిసాండర్య మొక్కడచ్చుతము గాక గాత్రసాంబర్య మేరికిగలుగదనిన. P. 1. 587. మైదీవెనటింప నెన్నడుముదీలుకుడంగటిగుల్లు.

తీవరము n. s. Itching. కండూతి. ABA. తూల, నవ.

దీవు n. s. A screen used by sportsmen in hunting tigers. శ్రులులవేటలోకట్టేవెర.

దీవెదారుకొమ్ము n. s. A candlestick. దీపకంఠము. OG.

తీవ్రకుడుట v. n. To be quick or hasty. అవసీరకుడుట.

తీసువాడు n. s. He who takes or receives. గ్రహయాశువు. ABA.

తీక్ష * n. s. (add,) ఏకదీక్షగా Uninterruptedly.

దుంకము n. s. A hole. రంధ్రము. ABA.

తుంక * adj. High, elevated, lofty. ఉన్నతమైన, పొడుకైన. (Large, plump as breasts.) స్థూలమైన.

తుంక n. s. for మల్రైము read ముల్రైము (add,) వాడునామాటలనుతుంకలోతొట్ట తాడు he entirely disregards my advice.

తుంకవియ్యము n. s. The seeds of the bulrush which are used for food in famines.

దుంకముండ n. s. A flabby short plump woman. దుంకవలెవుండేటిది.

దుంకవలెవుండే adj. Stout and strong. మొద్దువలెవుండే.

తుంటి n. s. The hip and loins. జఘనము. Kark. దుండ, అనగాఉద్ధతము. Kark.

దుండగవు adj. Criminal, guilty, faulty: (usually) wicked, vile. నేరముగల, దుష్టులైన. P. 3. 48. దుండగవుభరంబు తనకెదుర్చరతేరకా. టీ|| దుష్టమైన.

దుండగము n. s. Crime, guilt, fault, (usually) wickedness. అపరాధము. ABA. దుష్టతనము. N. 3. 57. పూచిలుతునిదుండగంబులగవేసేహియింకుగ. టీ|| దుడుకుతనము. T. 5. 144. కాముడునికరణిదుండగముచేసినకదా.

దుంకిగవుచెట్టు n. s. See వెట్టమాను.

తుండిగము n. s. అనగాదుండుకము. ABA.

దుండుబలి n. s. A lazy or indolent person. ప్రాల్సాలినవాడు. ABA. సోమారి.

తుండె, తుండెము n. s. A bit, a piece, a fragment. శకలము. ABA.

దుందిలము n. s. A sort of vegetable (Bignonia Indica) మందూకకళ్లము. G. 8. 39. తుత్తుమురుగ బాడిచెతెతదుందిలముక్రియక. H. 4. 17. తెల్ల కాంచనముదుందిలమెర్రకాంచనముప్పి.

దుండురు n. s. A candlestick made of wood. కాష్టదీపిక. ABA.

దుండుబచ్చలి n. s. A pot herb (Basella rubra or lucida) ఉపోదక. ABA. 4.166. దుండుబచ్చలితోటకూర, కొతిమిరాకు.

దుండురాష్ట్రకము n. s. A medicinal root : Alpinia or Costus of Roxb. ఒకమందుదినుసు.

తుంపిళ్లు n. s. Sleet, drizzle. శస్త్రవాన. Madhura Puran. p. 312. మరిసుళ్ల చేతకూర్తము గానరాగ తుంపిళ్లుగురియుచుతోడరి సౌంజర్య.

తుకటిక for తుకతుక n. s. The sound of boiling any thing. ఉడికేళ్లస్వరి. G. 8. 159. ఉడకంబాలోనండుకటికనుడకంగానడ్చుతమైనమడుగుగని.

తుగనుడు n. s. An epithet of Bramha. బ్రహ్మ. ABA.

తుటారంపుమాటలు n. s. plu. Low expressions. అల్పమాటలు. H. N. 4. 386. ఎక్కడిమిటారంగొని తెప్పిలివనితుటారంపుమాటలాడుచు.

తుటారము n. s. Vulgarism, a low expresseion. తుచ్చవచనము. ABA.

డుటుకు adj. (see దుడుకు.) ఉద్ధతము. Kark.

తుటుమై adv. In a mob. గుంపుగా. P. 2. 195. తుటుమైయొక్కటమా తెగొడెల్లికిరాతుల్ నేనుపీఠంపుగా. టీ|| గుంపుగూడుకొని.

తుట్య n. s. అనగావర్గము. ABA.

తుట్ర n. s. A drizzling rain. మంచువంటికూరవర్షము. ABA.

దుడ్డు n. s. A club. ముద్దగము. ABA. దుడ్డుకర్ర. H. 1. 298. చంకదుడ్డు నమరగమునజపూజ్యవ. H. 2. 84. కంబలితలదుడ్డుకవ్వమునుజ్జిగాన.

దుడ్డెతనము n. s. Wickedness. దుర్తార్గము. H. 4. 174. తిమిజిల్లెదుముంజేతితచ్చలమరదుడ్డెతనమునదిరుగునారెడ్డిసారి.

దుడ్డాయి n. s. A cuirass or quilted jacket worn as armour. కూర్పాళిము. Kark. ABA. కుబుళిము. OG.

తుత్రి n. s. (add.) అడవితుత్రిచెట్టు The plant Sida kirta. Rottler.

దుత్తై n. s. తాళము Kark.

తుది నేయుట v. a. To kill. చంపుట. D. A. 125.

దుద్దు n. s. (add.) A falsehood. అశత్యము. ABA.

దుడ్డుకంబళి, దుడ్డుకంబకి, or దుడ్డుగొంగడి n. s. A kind of woollen cloth. ఒకకంబళి. P. 3. 290. కొట్లమూయదుడ్డుగొంగడిబరచిన. టీ|| జమటకంబడి. P. 4. 485. మంచముమీదదుడ్డుగంబకిబరచినిడ్డరకుదూలు. టీ|| జమిలిగంబడి.

దుపకరి n. s. శూరుడు, Kark.

దునికలి, అనగాజారి. OG. It is certainly an error for దునికీలి.

తునుగుట v. a. In page 428, for "tattlers," read "tatters."

తుపానీ n. s. A lord, chieftain. దొర. OG. నృతతి. Kark. Apparently the Portuguze word Top-chi?

తుప్పు n. s. A bush. నేలనుండేవిన్నబొడ. D. M. XII. 5. 458. ఆతండువెరచిచాలదూరమునబోయిదుప్పుదూరియుండె.

తుప్పట n. s. Dirt in the hair.

దుప్పటము n. s. A cloth thrown loosely over the body. దుప్పటా(కవచము. D. Kark. బొండళము, దుప్పటములోభేదము. OG. ద్విప్పటము. ABA.) T. 2. 35. చండురుకావిపావడకుయింగ్రాంజ్యురాయంచయంచులజిల్లుండెలిదుప్పటంబు. H. 2. 124. వస్త్రైల దుప్పటమెప్పువితెంబు పుక్కిటక. Pal. 65. చేతటవశిగొయ్యచేవదూలములు, దుప్పటంబులుగలుగుదూరదాశిములు.

దుప్పి n. s. (add.) కృపతము, రామము. ABA.

తుప్పిళ్లుదుల్లుట v. n. To grow fat, big, thick. బలియుట. Siva. 4. 53. మానిసికాటుమరగి తెరుల్రలు గావికావిడగ్గుతికవడిందినుపెద్ద పొలమునంబుట పుటవైతుప్పిళ్లుదుల్లిక్రుల్లిగంతులిడుగవివెమ్ములు. టీ|| బలిసి.

తువికి (add.) after the word glutinosa, Tel. Miscell. Vol. 2. p. 334.

దుబ్బి n. s. The female member. మడనమందిరము. Kark.

దుమదుమగా adv. Slightly. కొంచెముగా. KP. 3. 75. తమపాటజినుకువినుకులదుమదుమగాజడినినట్టిదువ్వలువలతోఘుమఘుమనునుకరిమళ్లబృంధముతోనప్పిడొకయింపానర్పివారల్.

దుమదుమలాడుట v. n. To be angry. చిరచిరలాడుట. వాడుదుమదుమలాడుకున్నాడు he looks very angry.

తుమికి or తుమికి చెట్టు n. s. A sort of ebony. (Diospyros glutinosa) తిండుకము. ABA.

తుముకు n. s. A sort of drum. తమకభేదము. ABA.

దుముదారు n. s. An army, a troop. దండు. T. 4. 64. and 62. ఏదిక్కు బూచినయెల తేటిదుముదారు శబ్దాదజన్న సంఘోజవనము. Swa. 3. 74. తుహి నాంశదుముదారుదొరయనంక.

దుముదారుగా adv. In a troop, in a mob. గుంపుగా. N. 2. 476. హైమవరభములదోలింఁగాంధభద్రకరలగాలాదిదుముదారుగాహయాళి, జేరువకు నూకిభటులకు జేయువీచి, యభ్యుమిశ్రియవేపనైన్యంబుగదిసి. Satyabhama. 4. 111. వారల సేసలపై దుముదారు గనుమురాసురుండు తనయులువాసుంఘోరునపోనరించెను.

తుమురు n. s. Dust. ధూళి. ABA.

తుమ్మి or తుమ్మి adj. (add.) కస్తూరితుమ్మి, పీతుమ్మి. Acacia Jamesiana అరిమేదము, విట్టడిరము, నల్లతుమ్మి. Acacia, arabica. బర్బరా, లెల్లతుమ్మి Acacia leucophlea. కీక్కితుమ్మి Acacia latronum, పులతుమ్మి The flowering acacia. ఏనుగుతుమ్మి, అనగాడ్రోణపుష్పము.

తుమ్మి n. s. A small tree bearing white flowers. డ్రోణము. ABA.

తుమ్మిక n. s. A sort of ebony. (Diospyros glutinosa) తిండుకము. ABA.

దుమ్ము n. s. (add.) దుమ్ము దునుకుగా by open violence.

తురంకలింతుట or తురంకలింతుట v. a. To gleam, sparkle, shine. శ్రీకాశించుట. D. OG. 2. తప్పట. ABA. Swa. 3. 42. ముత్రియంపుముంకరరంగునంకడలుకొనుమిడిమికిక స్త్రిటంబ్రతిఫలింపితురంకలింతుతనదు నిగనిగలుగనుంఁగిన గనగననుచు జాంబనందిదంబోయి, టీ||శ్రీకాశిస్తూతుండె. Swa. 5. 82. తురంకాక్షులయపాంకంబులందరంకలింతుసితేతరతరకతరకృష్ట్రోతుల. S. 1. 75. అనంకశంకరవాంఛతరంకలతరంకలింతుతమకంబున. Kalahasti. 4. 143. పెరుగుపెట్టకయును పెరుయునిదృశ్యమే పెరుగులుతరకలెతురంకలింతు.

దురటిల్లుట v. n. (add.) అంకలార్పుట. ABA.

దురాక్రమము * n. s. (a vulgar phrase) Evil act, misdemeanour. దుర్మార్గము.

దురాత్ముడు * n. s. A bad-hearted wretch. దుఃస్వభావముగలవాడు.

తు58 n. s. A horse, a 'Turkish' horse. అశ్వము. Kark. దేశభేదహయము. ABA.

తురీయము * n. s. (add.) read చతుర్థము for చతుర్థము.

తురుము n. s. The knot in which Hindu women tie their long hair on the back of the head. Powder. ధమ్మిల్లము, చూర్ణము, Kark. పొడుము. D. కబరి. ABA. H. 5. 288. తురుములోకలసర విరిశీరులుదరిమి. N. 9. 398. అలశీటమీరసెయ్యారంబు గాకేలదురిమినదురుములవిరులురాల.

తురుముపీట n. s. An instrument with which cocoanut kernel is reduced to powder. పెంకాయతురిమేపీట.

దురుసు n. s. read "of speech" for "on speech."

దుర్లాతి * adj. Vile, wicked. Low, outcaste. దుర్మార్గమైన, నీచమైన, కులభ్రష్టమైన.

దుర్లాతుడు * n. s. A man of low birth. దుర్బీజపుముండావాడు, కులువీజము.

తుర్ముడు n. s. A passionate man. ఆతురగాడు.

దుర్వృత్తుడు * n. s. He who is wicked, he who leads a low or infamous life. దుష్టుడు, దుశ్చరితుడు.

తులాంబరము adj. Clear. నిర్మలమైన. నీకండ్లుతులాంబరముగాతుంటే if the eyes are faultless or clear. ఆకాశముతులాంబరముగాతున్నది the sky is clear.

తులాంబరము n. s. A muslin. రవశల్లా. D. Navanadha page 97. మతుగునూనితులాంబరములుంకలుగ. B. 2. 107. ముఖమజ్జనాదికంబల్లనదీర్చితైపుగతులాంబరముల్ మణిభూషణవళుక.

దులుచుట, అనగావిఫుటన మొనరించుట. Kark.

దులుతుట v. a. page 431, cannot be said but of a cloth. Dele "To wipe away (as dirt)." 'వాణ్ణివట్టుకొనిబాగాదులిపివిడిచిపెట్టినారు they trounced him well.

దులుముట, అనగాశంఘటించుట. Kark.

తుల్యము adj. Pure, clear. నిర్మలమైన. తుల్యమైన కెంపు a clear ruby.

తుల్లింతలు or త్రుల్లింతలు n. s. Movings or shakings. కదలడములు, అదడములు. KP. 4. 105. తోరంపుచనుదోయి త్రుల్లింతలనిదంక దయాంబుగ్రుద్దంట్రవ్విశ్రవ్వి. Digitized by Google

తల్లపిండి n. s. The flour of rice mixed with sugar and offered to the village goddess in performing a vow, made to her in the time of distress. ప్రార్థన చేసుకొనిపోలేరమ్మకుకొట్టిపెట్టే పిండి.

త్రుళ్లపిల్లలవిడుచుట n. s. Sacrificing or killing "frisking lambs" in performance of a vow. ఒకమొక్కబడి. Pal. 458, line 9. పోతరాజవిసకయ్యనీకు, త్రియముగానట త్రుళ్లపిల్లలవిడిచి, గాత్రలు పెట్టిందికలవారమెల్ల, గైకొనికొలుతుముకడభక్తిననుచు.

తువర or తువరభూమి n. s. A fragrant sort of earth. తుస్సినేల. ABA.

దువ్వ n. s. Dust. ధూళి. ABA. నాకుదువ్వదువ్వలాడుతున్నది I am excessively fond of it?

దువ్వాటముగా adv. Waveringly, backwards and forwards.

దుళ్ళిరము n. s. A plant. (Menispermum glabrum) సుదర్శనలత. ABA. దూశరి or దూయుతీగ.

దుష్టము * adj. (add.) దుష్టచతుష్టయము four desperate characters (in Duryodhanas army,) viz. దుశ్శాసనః, కర్షకః, శకునిః and సైంధవః.

దుష్టులు n. s. (add.) ద్వంద్వశలము. ABA.

దుస్సి, దుస్సిపాలము n. s. A fragrant earth. తువరభూమి. ABA.

దూకొనుట v. n. To enter in, penetrate. To undertake, to obtain. త్రవేశించుట. Kark. లోతులికిచొచ్చుట, తటారించుట. ABA. పూనుకొనుట, పొందుట. H. 4. 55. దునీకలబారుచీకటులుదూకొనుచుండెడికిలుగంటువైశశపానరించినిస్కలఫాలతలంబునచాదుబొట్టు. దూకొనుచుండెడు, అనగా దూనుకొంటూవుండె. N. 5. 51. అనురులచావంచయసువులపెనునంక దూకొనునైదుకైదువులుబొడల. టీ|| పూనుకొన్నటువంటి. D. Santi. page 48, line 18. నికుచెచ్చినయాదిన్నుచరతిత్రములు, తూకొనియేజెప్పిదుకలుబుదీర్చి, అడవిలోనదిచారులైన తన్నరులు, కొడుకుజంతులుచెప్పి. దూకొని, అనగా పూనుకొని. R. 6. 178. ఆయుగంకంబుగైకొని, తోయజముఖి మోహమూర్ఖ దూకొని యుండెక. అనగాబొందియుండెను. R. 1. 152. తనమతిభర్త వింతనమతిన్కైర్వూతుర్యభర్తకల్పిదూకొనంక.

తూగుట v. n. (add.) నిరితోతులతూగుతూ full of wealth, abounding with good luck.

తూడు n. s. The stock of a lotus. తూకాళము. ABA, 5. 129. దిక్కియనంచతూడుగొని. T. 5. 157. వైదితమ్మివిరితూడులు.

తూనరతూక్లము n. s. A certain game. ఆటలోఫేజము. OG.

తూనుకోల n. s. A scale beam. తులాడండము. ABA. తక్కెడడండె.

దూశు, అనగాదాహము. Kark.

దూశుటిల్లుట v. n. To be wearied or exhausted. అలుసుట, బడలుట. Swa. 3. 43. శృంభావసురతాడంబరంబునం దోడుచూశు దూశుటిలియంగరాగంబులుగరంగంజమర్చిన. టీ|| ఆయాశమునుపొంది. HD. 1. 1636. కడుదూశుటిల్లెనకు త్రకుడికనడువనూశుడునుమ్మ నరనాధచంద్ర. HK. 3. 105. సుస్థిరముగదూశుటిల్లెమునిశిమ్మకునేడు భవత్తమండలాంతర కమనీయదివ్య జలధారల జీవము ప్రోతువేని.

తూశురము n. s. A hole. కందరము. ABA. తూటు.

తూపరాణపుటమ్ము n. s. A drain. జలనిర్గమము. ABA. జలదారి.

తూపురాణి or తూపురాసి n. s. A drain for water. నిట్లపారేతూము. OG. A. 6. 9. గుడిలాశురాతూపురాసికడనిలవి.

దూబ n. s. పండుకు, అవలక్షణము, భగమున్ను. ABA. భగము, అవలక్షణము. OG. ధూర్తుడు. Kark.

దూము or ధూము n. s. Laying waste, sacking. Bullying, disturbance, plague, pestilence, epidemic. పాడుచేయడము, కొల్ల, దోపిడి. అమ్మచారిధూము an attack of cholera morbus. హాయి దరుధూము the invasion of Hyder.

దూముడి n. s. Read "pulling which unties it" for "unites."

ధూయమాన * adj. Agitated, shaken. కంపించుట. ది. S. 3. 545. మనోభవధూయమానయై.

దూయుతీగ n. s. A plant (Menispermum glabrum) సుదర్శనలత. ABA. దూశరితీగ.

దూరబారు n. s. A kind of pigeon. పారావరభేజము. ABA.

దూరుగడ n. s. Barter, exchange. వినిమయము. ABA.

దూర్చుట v. a. To thrust in, insert, put in, introduce, push in. చొనువుట. ABA.

తూర్పారు n. s. The wind. తీవనము ABA.

ఊల or తూర n. s. A fish. ఝుడము. ABA.
 దూల n. s. Itching. కంఢూతి. ABA. సవ.
 దూలకొండ or దూలగొండి n. s. Cowach (Carpopogon pruriens.) కంఢూర. ABA.
 దూలపోకు n. s. He who is diseased with herpes. పామసుడు. ABA. గజ్జిబట్టినవాడు.
 తూలించుట v. a. To kill, destroy, harass, weaken, enfeeble. వధించుట. Kark. తూలిఆవలికి పోజేసుట, బలహీనము చేసుటయున్ను. D. Swa. 4. 68. పాలచేరులువట్టితూలించుటమిది నిక్కకొని డొంకలదూరిచుట్లు బెట్టు. టీ|| అలసేటట్టుజేయగాను. A. 6. 77. పాతాళశ్రుశ్శలుమూని మే సైనుము వేతాళచ్చులో క్షిరదుండూలించుట వలలేనిటు మురిసూతుల్ ద్రవ్య వేతాళముల్. టీ|| పాక్షింరద లదివాయెనా. N. 5. 170. ఆలోనందనుసందము ఘృహారిసైన్యవారపాతులముల్ దూలించెదన జాభ్రహాలముల. టీ|| పారగాటైను. N. 2. 84. పాలాఝుండొకకొంఠసేపుమదిలో భావించివైచింఠ నిందూలించుట హరివేదబోదజసరి.
 తూలికాడు n. s. A fisherman. కైవర్రకుడు. ABA.
 దూవల్య n. s. A sheet, a cloth thrown loosely over the body. ద్విశుటము. ABA. దుప్పటి, దుప్పటా.
 దూషిక * n. s. The secretion or rheum of the eye. పుసి.
 దూశరలు n. s. Grain growing wild or without cultivation. తృణధాన్యములు. ABA.
 దూశరి n. s. A plant. (Menispermum glabrum.) సుదర్శనలత. ABA.
 తృ Telugu words spelt with తృ, as తృంచు will be found under ృ viz. క్రుంచు.
 తృణజలూకము * n. s. In page 437, col. 1 line 9 Read "secure" for "securing."
 తృణరాజము * n. s. A palm tree. తాటిచెట్టు.
 దృవ్వడ n. s. Rice gruel. తరళ. ABA. గంబి.
 తె page 44, read తే|| "or for తెన్య the root in A." The big letters must be put 4 lines higher.
 తెంకాయచెట్టు n. s. A cocoanut tree. నారికేళవృక్షము. Kark.
 తెంకాశి n. s. (Tamil தென்காశి.) "Southern Banares" a sacred place on the river తిత్తాతి Sittaru near Tinneveli. In the maps it is spelt Thenkaushee.

తెంకి n. s. Dwelling place, habitation. నివాసేశము. Kark.
 తెంకనము n. s. See దంకనము.
 తెంచుట v. a. (add,) తెంచునంవచ్చురములలోయిద్దరుతోడబుట్టిననాండ్లు తెంచినారు within two years two of his sisters became widows.
 తెక్కరము or తెక్కు n. s. Tricksiness; a kind of feminine action. విలాసము. ABA.
 తెక n. s. Drawing the bow-string. జ్యోక్యప్టి. ABA.
 తెక n. s. (add,) వాండ్రు తెకవేయచు తెకవేరు, వాండ్రు కున్న మారున్నుచ్చుకోట్లవుచ్చుకోట్లలేవు they are on a different footing from us; and accordingly, they and we never intermarry.
 తెకడ n. s. A plant of valuable properties, distinguished into two species, white and black. (Convolvulus turpethum) త్రిశ్రుట. ABA. తెల్ల తెకడ, అనగాత్రిశ్రు. ఎర్ర తెకడ, అనగాకాకనాసిక.
 తెకడిక, తెకడు n. s. Censure, blame. అపవాదము. ABA.
 తెలయుట v. n. To be broken. (భేదమవుట. ABA.) తెలిపోవుట. N. 1. 264. మినమూర్తినిజక్కంబెత్తితీరఘుడో మనుజాశిత్రభునేయగా తెలియరంభాస్తంభముకబోలి. Swa. 3. 116. పాళకల్లదిపోక వ్రాకబండము దెలియెనాళియదిదిగజారు.
 తెట్టె n. s. In page 439 for "skin or" read "skin on."
 తెట్టె n. s. A flock or multitude. మొత్తము, మొల్లము. ABA.
 తెట్టె or తెట్టు n. s. A bound hedge round a city. A small fort. The gate of a fort. కంచెగోడ, చిన్నకోట, కోటనాకిలి. వాండ్లు అక్కడ తెట్టెలు బెట్టి విలైకచాకివుంచి they fortified the place and garrisoned it.
 తెడ్డు n. s. The centre post in a oil or sugar mill. గానుగనడిమిరోకలి.
 దెట్టు n. s. అనగాటవారములు. Kark.
 తెనెమణి or తేనెమణి, అనగానిదురించి. OG.
 తెన్ను n. s. అనగామార్గము, కుష్టమున్ను. ABA.
 తెన్నుండుట, అనగాశయించుట. Kark.
 దెప్పు n. s. అనగాకృతశ్రవణం. ABA.
 తెమలించుట In page 441, line 2, for M. XII read XIII and in line 3 for యాశ్రుచాలు read

స్పృహలు and in line 6 for తతుత్ read తతులత్
 and for తెనుల్చిగుంజి read తెనుల్చి, గుంజి.
 తెక్కున n. s. అనగానారి కేళము. Kark.
 తెర n. s. (add) ఇసుక తెరభూమి A sandy soil.
 తెరంటిమానులు n. s. అనగాపారిజాతాదివృక్షము
 లు. Kark.
 తెరంటియన్నులు n. s. దేవతాస్త్రీలు. Kark.
 తెరఁఁటులనువారపుట్టిలు n. s. అనగాశముద్రుడు.
 Kark.
 తెరచుట v. a. (add.) నాలికె తెరుచుకొన్నది it
 stretched out its tongue.
 తెరచు adj. Fine, as weather. యావేళ తెరచుగాపు
 న్నది It is fine to-day.
 తెరవ n. s. A plain or flat. బయలు. ఆడుదిన్ని.
 ABA.
 తెల్లక n. s. Wakefulness, watchfulness. మెళుకువ.
 P. 4. 516. నాకడ కేలంచాకింబిరికడు తెల్లకబుట్టి
 పొల్లగామారెడ్డిక.
 తెల్ల n. s. Heat, burning, inflammation. తాడుము.
 ABA.
 తెల్లట v. a. To boil. మనుటు. N. 4. 316. వాడబ
 జ్జ్వలచేతెల్లచుండక.
 తెలవారుట v. n. To dawn. తెల్లవారుట. ABA. H.
 2. 77. తెలవారెనపుడుదీపపుకళికలతో తెల్లవార
 గారతమోముక.
 తెలిపొనుట v. n. (a vulgar phrase) To make
 known. తెలియచేసుకొనుట.
 తెలియ n. s. A vessel పాత్ర. Kark.
 తెలుగు n. s. page 443, Col 2d, line 9 (add.)
 after the word instance "of aṣṣa Telugu."
 తెలుచుట v. a. To salute. నమస్కారముచేసుట.
 ABA.
 తెలుపుట v. a. (add.) after say "state, declare."
 తెలె n. s. అనగాపాత్ర. Kark.
 తెల్లగడ్డు n. s. Garlic. అళసము.
 తేంచుట Error for తేప్పట v. n. To belch.
 తేండ్ర n. s. A caste among weavers. తంతుకాయి
 ఘేడము. ABA.
 తేకరముగా adv. అనగామిక్తిలిఅనిత్రుకరణమునుబ
 ట్టిచెప్పవలెను. G. 11. 41. నాయింటికినరుచెంచిన
 నాయిద్దరి కేనుండనాకరుకస్తూరియరముగనుచు
 చారము జేయించితితేకరముగనిత్రములలరక.
 తేకువ n. s. Discretion, judgement, steadfastness,
 firmness, prosperity, welfare. తెలివి. D. నిలువ

రము. OG. భవిష్యము. M. VII. 2. 21. వీక మైగ్రీడి
 కొడుకుక దాకగనికొడుకుకణితరమికిది తెవేరా
 కలితోనున్నవారిం దేకువ గాడి చేరుకరిగఁతుగుము
 భ్య. M. VII. 4. 245. తేకువతేకపుత్రైంచినపాం
 దవ్రాజునకుకడుతలమ్రోపుగాక. M. XIII.
 1. 40. మరుడుదోదోడచేకువమాలికదిసి తూపుగ
 ములక్రొవ్వాడిమిచూతునంతకంత. Kalahaasti. 3.
 109. ఆకలిగాదోభక్తిక చేకువగలవాడగానెవి
 ననేలకృతకాసాక దేనన్నిత్రుడ్రాకలబెట్టక. M.
 III. 5. 324. కడుపుచులనుచుచేకువ గాడియపు
 డజరింతుభరణసింహులుకోవంబడరిన నాశీవికము
 లవడువునగ్రూరులనివెరవువడలకగొలుతుక. H. 3.
 25. వగలిగుం త్రవి త్రవపువ్రాయుముసారెకుదీని
 జూచుచుక తగనికద్యశింభపుడుదారడయామతి
 మిరమేలుబంతిగనెసరించి, తత్పతికేతేకువనిచ్చిన
 మేటిబాళువాజివిగ్రముబామ్మయనసింధుర గామి
 నియుప్పెనున్నతిక. DM. VI. P. 123. line 10.
 తాకిన నేమిని దానుడనికు తేకువచూడరాదే యివ్విధ
 మున. Ellana. 3. 219. కందమూలంబునిర్మూలం
 బులయ్యెచెరుకుగిరకకుడె, ఆకుదీగ లచికాకయ్యె
 పోకత్రూకులతేకువచెడె, అనగా నిలువరముచెడె
 ను. Ticca UR. 5. 135. అగుగాకయింకజేయున
 దిగలచె పోనిమ్ముసురలుచేకువ చెడనిండగమూకా
 జెప్పితిమనకుక బగయింద్రుడకాడె నెల్లభంగులడ
 లకక. M. IV. 2. 74. కుతియెరింగినతనప్రాణం
 బుచైవచ్చుననుభయంబుననుల్లము దరుచుండు, జను
 లుగాంచినమానుమచుదూలుడన కును పుయిలోట
 ముగమోముపుల్లసిల్లు, బోటికీదో వినబాలియుదే
 కువయును వెగడున జెయ్యులు వీడుకుడక, బంధులక
 గబద్దబాయనస్వయమునుకలక మైచమటలుగ్రమ్ము
 చేర. బాలియుచేకువయును, అనగావినిన్నిపోను.
 తేజి n. s. (add.) This is the Hind : word tāzī an
 Arab horse.
 తేటిక n. s. A raft or float. క్షువము. ABA.
 తేనిచెట్టు usually తెనెచెట్టు n. s. A kind of tree.
 తేనుకొనుట v. n. To belch. తేప్పట. G. 8. 42. తే
 నుకొన్నక్రొత్తులొనున్ననిరుగాకన్నుల్లుమెరుపుగ
 ములుగాగరోత్పటురుముగాక గత్పచొప్పడబంది
 గాలిబరచు మొయులుకరగబరచె.
 తేనెచెట్టు n. s. page 445. dele Q.
 తేనెమణి, అనగానిదిరించి. OG.
 తేపున for తెప్పన adv. Instantly. రక్షణమే. D.
 Navanadha. page 315. చేరరమ్మనిదివిచెరికిము

క్రూర్విగ్ రక్షకసీరోతగడి తెచ్చి యిచ్చునుటయు
 తేవునదిట్టమరుగునగొపోయి.
 తేమానము n. s. Interest. వృద్ధి, ఆనగావద్ది. ABA.
 OG. says. తెవలు, శక్తిపాజ.
 తేక్రూను n. s. The cocoanut tree. నారికేళవృక్షము.
 కark.
 తేర or తెంచ *Roots in A* of తెంచుట affixed
 to the infinitives చను, అరు, కాని &c R. 3. 2.
 కానితేర, చనుచేర.
 తేలి n. s. ఆనగాశుక్లస్పృశము. ABA.
 తేలంటురాయి n. s. The bezoar.
 తేలిచుట v. a. (add,) ననుశ్రీంచుట. OG.
 తేలుట v. n. (add,) T. 5. 45. శ్రమోదంబునందేలు
 చు.
 తేలుమొనచెట్టు or తేలుకొండ్లి n. s. A shrub (*Tragia involucreta*.) వృశ్చికాళి. ABA.
 తేన n. s. ఆనగాఉత్పవవిశేషము. ABA.
 తేనకాంచనము n. s. (Bengali) A certain tree
 (*Bauhinia purpurea*) కృత్విశేషము.
 తేవురింపు or దేవురు n. s. Lamentation, complaint,
 bewailing. శరీరదేవనము. ABA. ఏడుపు, మొర.
 దేశాయి n. s. Dessai, a title borne by a head man
 among the Balijās. A chief man among linga
 merchants. పెద్దతెట్టి.
 దేశము n. s. ఆనగావిరోధము. Kark.
 దేనాము n. s. page 449 (add,) దేనాముచాలించి
 నాడు he departed this life.
 తైలము * n. s. (add,) తైలధార lit : a stream of
 oil.' యాధర్మము తైలధారావిచ్చిన్నము గానడివినది
 this charity never had any intermission : it con-
 tinued in one unbroken stream. మధ్యాహ్నమున
 రకుతైలధారావత్తుగా వషింపినది it rained
 incessantly, or in floods, until noon.
 దైహిక * adj. (add,) దైహికదైహికక్రియలు fu-
 nereal rites.
 దొంకన n. s. A weapon. ఆయుధవిశేషము. ABA.
 తొంకలి or తొంకలులగు adj. Thick, sparkling,
 brilliant. దట్టము. OG. శ్రకాశ మైన. ABA.
 తొంకలిరెప్పలు thick eyelashes. ఘనశుక్లము.
 ABA. Zacca. 7. 43. తొంకలిరెప్పలదొంకలింపు.
 Zacca. 4. 167. నావుడుదొంకలిరెప్పలకేవలనును
 సిగ్గులంకురింపుక. Sna. 2. 36. తొంకలిరెప్పలందొ

లగదోయుచు బైకుయివిశ్రీర్లుకన్నుగవ. టీ|| విశ్వు
 గలిగినటువంటి. A. 6. 136. శౌచూరుణచ్చాయల
 చేతంద్రేముడింబావంబడినయట్లు గత్పలుండొం
 గలులునునగుశుక్లశుక్లకాలిలసెట్టు. టీ|| దీర్ఘములు.
 తొంకలిపాట్లు n. s. A kind of salutations. నమస్తా
 రభేదము. H. 4. 308. మధుస్వి మనకునిచెతొంక
 లిపాట్లని.
 దొంట (an Anuk) as వెంటదొంట adv. Along with.
 R. 2. 7. తుడుచుబైమేముకొబడిచాయకవెంటదొం
 టతునులనుమా వెంటడిదిరుగుచు.
 తొంటచేలివాడు n. s. He who has a crooked or
 withered arm. కుకరుడు. ABA.
 తొండి usually దొండి n. s. A hole, orifice. కంఠ
 రము. ABA.
 తొండు, తొండొరు n. s. A lazy or indolent per-
 son. ప్రాలుకూలిసవాడు. ABA. స్లోమారి.
 తొండ n. s. He who is pot-bellied. తుందిలుడు.
 ABA. పెద్దకడుపువాడు.
 దొండము n. s. Complicated disease. ద్వందవోగ
 ము. ABA.
 తొందు n. s. He who is pot-bellied. తుందిలుడు.
 ABA.
 దొంబులగొట్టు n. s. A coward. భీతుడు. ABA.
 దొగ్గలి, దొగ్గలికూర n. s. A red kind of tender
 greens or pot-herbs. రక్తబాష్పశాకము. ABA.
 రక్తకుణంజము, ఎర్రకాయ్యతోటకూర. SO. H.
 4. 165. ముగ్గవెల్లచెవిపావిదొగ్గలిపొన్నుగంటి.
 తొచ్చెము or తుటారము n. s. Low or contemp-
 tible expression. తుగ్గవచనము. ABA.
 తొట్టుట n. s. Help, succour, alliance. సహాయ్య
 ము. ABA.
 తొట్టు or తొట్టువ n. s. ఆనగాశ్చలయవసాదికము.
 ABA.
 దొట్టుట v. a. To touch. అంటుట, తాకుట. N. 5.
 160. క్కనంబునకుందొట్టుగట్టులకెడగలుగుచు.
 తొట్టులు for తొట్లు n. s. Large vessels used for
 holding water. కంకాలములు. P. 4. 363. జాళు
 వాశునిదితొట్టులసెట్టిన.
 తొట్టె, నాశె or నాడె n. s. ఆనగాతురి, శ్రుశరా,
 నేసేటప్పడునులుకందెత్తంచేనాడె. See తురి in
 SC.
 తొట్టెలుట or తొట్టెలుట n. s. Stumbling, slip-
 ping. త్థలనము.

తొట్రు or తొర n. s. A hole or cavity. కోటరము. ABA.

తొడగు or తొడత n. s. An ornament or jewel. భూషణము. ABA.

తొడత, భూషణము n. s. page 454, col. 2d read "bracelet" for "jewel."

తొడిదొడి adv. One after another. ఒకటివెంటసెకటిగా. BX. 22.

తొడు n. s. Bark of a tree. త్వష్ట. ABA. శట్ట, చెట్టుయొక్క తోలు.

తొడుసు for "Thrash" read "Trash."

తొడుసు n. s. Trouble or annoyance arising from a large family. A courtesan. జంఝాటము. (భోగవనిక. Kark.) A. 4. 60. తనిపాటదీర్చినుఖమతికనుకుడనేడింటి తొడుసుబాసెగదాయంచును వెల్వడిచిని.

దొడ్డు or దొడ్డ adj. Big, large, great, eminent, noble. కృష్ణులమైన, లావైన, గొప్పైన, ఘనమైన. నీవాండ్రకునిచుదొడ్డు No doubt you are a great man in your own circle. H. 2. 183. నీకిదికేవలంబుదొడ్డు గాడువిచారించి తోనెచెల్చుమా. Vem. 1350. దొడ్డుకొంచెమేలదొరుకు. H. 1. 106. ఇక్కోలదిదొడ్డుకొంచెములెక్కించకు.

తొత్తు n. s. A maid servant, wench. దాసి or దాసిది. ABA. P. 1. 256. తొత్తులంబనులు జేయగనిచ్చినబోలదంటిసా. N. 8. 4. నీచకాశిల్యదాసివిసేనికేలవదలతొత్తుకుబడితొత్తుగలదెయిండు.

దొడ్డు n. s. He who has a prominent belly. Corpulent. తుందిలుడు. ABA.

దొప్పరిలబతుట, అనగాతట్టువీరగబడుట. ABA. తొప్పరిల, అనగాబండిగండువీరగబండి. OG.

దొబ్బ n. s. A clot of blood. The outer side of the thigh. ఘనీభూతరక్తము. ABA. జబ్బయన్ను. P. 2. 198. గబ్బివెబ్బలితాకాలదొబ్బవిరియబ్రామిరూపార్యకున్నునీబంటగాను. టీ|| జబ్బ. N. 4. 324. మెండుగాగండలుం దొబ్బలుంకూంసముంగ్రోత్వసెండ్రింటిరాదియ్యుచుం. టీ|| నెత్తుకకదుతులు. A. 4. 270. భిల్లండన్నుకువెట్టనారయుడుకస్వీచించదొబ్బించుచాడెల్లకవమ్ముగజేసి. టీ|| మాంసము. P. 1. 240. రెంటినడకునెత్తురుదొరుగకవ్రవహించినిచిదొబ్బలుగట్టెక.

దొబ్బల n. s. A coward. సవరభీతుడు. Kark.

దొమ్మిదోలు n. s. A medicinal plant. (Physalis flexuosa) అశ్వగంధి. ABA. చెన్నెరు.

దొర n. s. (add.) శమానము. Kark. M. IV. 5. 29. ఇష్టిఫంబుననయ్యెపురుదొరలును.

దొరకొనుట v. a. & v. n. To begin, commence. To get, to happen. ఆరంభించుట, మొదలుపెట్టుట, విక్రమ, సంభవించుట (ప్రాశ్నమతుట. Kark.) T. 5. 51. దన్నుదన్నుయ్యుద్ధంబునకుందొరకొనదొడంరక్తుడు. టీ|| ఆరంభించడమునకు. A. 1. 33. చదువదొరకొనిననరునకుకాలంబునాలంబు. టీ|| ఉత్కమించిన. B. 9. 721. బృహస్పతిసురతమునకుదొంకొనివైబడ్డ. Vem. 21. 26. దొంలంబోవదొరకొనునదితోత. Padma. 3. 168. దొరకొన్నున్రతము. KP. 7. 199. కొమ్ముతుంభావరలికాదిగొంచెగానికొలదియెరుగడ, మరిదొరకొన్నవెనక. DBY. p. 14. 58. తోరణంబొనరింకదొరకొననేల. M. IV. 4. 10. తగుసారధిదొరకొనినంబగదురభంజించుటెంతశుని. M. XII. 6. 376. ఏకాంతభక్తిపరతననేకములగువత్సరములునవ్విష్టునినాలోకింకదొరకొనుగాకిట్టులవేగకుడిమికుగానగవశమే. BRY. 3. 369. తరకాంతలకల్లులుగానిరవారగదలకున్ననిహముంబరముందొరకొనునేమేలుదొరుకునె. P. 4. 393. ఆగామిక్రాంతిరణోద్యోగంబగుతుటకునెడరుదొరకొనెనికడంచాగుకుచనగ. ఎడరుదొరకొనె, అనగాసొండువిక్తించుకొనెను. P. 5. 14. అన్నింటివిదిలినంతరించెదధేనుశతమదివెట్టినకోడెలచేదొరకొనినచేలవిరివిగాబయిరువెత్తింతు. N. 5. 96. శివి, నదీవివోళనుతోచిత్రముగనుయాచకులకిచ్చిరటయంగమట్టిక్రినెరుగలేనట్టినాదానమేమియనుచుగుండుచుండుడునదిదొరకొనియెనేడు. టీ|| సిద్ధించెను.

దొరకుటముచేయుట v. a. To mix butter-milk with water. తొల్లించుట. కొంచెమునుజ్జికచల్లనినీళ్లుతోరకటముచేసి mixing or diluting butter-milk with water.

దొరయుట v. n. and v. a. (add.) అంటుట. ABA. శక్తమతుట. Kark.

తొరసాలె or తొరసాలెవాడు n. s. A caste among weavers. సాలెవాండ్రలోభేదము. Ila. 4. 99. ధరవెన్నేనెమ్ముతొరసాలెవడ్డలు.

దొరుగుట v. n. To die. మృతుడౌట. Kark.

తొర n. s. A hole, usually a hole in the trunk of a tree. తొలి. (శ్రీవయొప్పిన. OG. this phrase perhaps is an error.) P. 3. 242. వెనుకాతలతొరలక.

తొరి n. s. గోమహిషాదికము. ABA.
 తొలకుడు or తలగుడు n. s. Going out, egress.
 అపశరణము. ABA.
 తొలగించుట v. a. page 458, col. 2d after put
 away add, "cast off, rebuff."
 తొలి n. s. A hole. కండరము, బిలము. ABA.
 తొలి adv. Formerly, before, in front of. పూర్వము.
 ABA. ఎడట అనిర్పి.
 తొలుకుట v. n. To flow, to drip down or trickle
 as tears from the eyes. To shake as water in a
 vessel. To exceed, excel. To spring, rise, to
 happen. కారుట, వదియుట, తొనుకుట, మారుట,
 మించుట, కలుగుట, తొలుక or తొలుకా (adver-
 bially,) excessively, extremely. N. 4. 73. చెక్కు
 దోయిదాలకు కన్నీరుపయిట చేదుతిరికొనును. T.
 4. 86. జిలివి చెప్పుట తొలుకు చెక్కులు. Swa. 5.
 44. తొలకిమంటికి బాంబు దుగ్గపాఠోరాశి. టీ|| తొ
 శికి. R. 5. 40. నిండుగుండవలె తొలంకకనిల్పు.
 Ila. 3. 181. నావినియల్ల దొల్ల యదు నాయకుడిట్ల
 నె. టీ|| కిన్ శ్రుట్టు గాను. T. 2. 35. కుచ్చెల్ వా
 జుదొలుకుకొ మెట్టెలశిద్దునంమునులశిద్దువీవగా.
 H. 1. 64. జిందొల్లడు చేతులు. N. 9. 361. క్రొ
 న్నులవిన్నినత్వదొలుకక. N. 2. 407. విన్నినత్వ
 దొలుకక. టీ|| కులుక గా. N. 9. 472. తొలకెడు
 వేళ్ల తోహరి తోడుకరమ్మి. T. 2. 167. చెలిమి
 కలిమినిదొలకగకల సి మెలసి భువినియోడకన్యాయ
 మునను వెలయుదంతలు. T. 2. 101. కులుకులా
 దిని ప్రేమదొలుకుజూపులబావి. T. 3. 146. నెయ్య
 ములుదొల్లుజూపులును. A. 1. 14. దొలకుదయ
 వెల్పుజిరునత్వతొడ. టీ|| తొలుకుతూపుండే. N. 2.
 364. కునుకుధరముననుగట్టి కొత్తబదియదొల
 కున్నినచాల్టాపు వెళుకుజూక. N. 4. 115. కాల
 మనిబోవదొలకువేడుకనునందుండదొలకె.
 తొల్లి n. s. Pithless grain, grain without stuff. తు
 ధాన్యము, అనగాతాలు, తలక.
 తొవరిక్రూను n. s. A kind of lentil (cytisisus cajan)
 తువరిక. ABA. కందిచెట్టు.
 దొనుగు n. s. page 459, col. 2, line 19, read ఆ
 హవము for ఆహవాము (add.) HD. 2. 1220. దొ
 మ్ములురేతకదొనెశిల్లనుడియనుటయదలయూవి.
 తో n. s. Skin. తోలు, చర్మము. M. XII. 3. 470.
 ఊర్జిబాండుతువ్రవ్వి తోపురివిసంబుడంతయునుము
 చ్చి.
 దోగారుట v. n. To crawl on hands and knees.

చేతులతోమోకాళ్లతోబరుగుట. BX. § 22. 1.
 Dab. 182.
 దోగుట v. n. (add.) after the phrase to be bruised,
 "to be taken off or erased as the skin"
 and (add,) after the phrase కొట్టుకపోవుట,
 తోలుదోగదెది The skin is broken.
 దోగురు n. s. Theft. చౌర్యము. ABA. దొంగరికము.
 తోచ n. s. A cobler. మాశంగుడు. ABA. కోశిం,
 అనగామాదికవాడు.
 తోలట్టు A vulgar phrase for తో "with."
 తోటి n. s. A cobbler or a scavenger. చందాళుడు.
 ABA. మాదికవాడు.
 దోటుట v. n. To die. మృతుడౌట. Kark.
 దోటెమ్ము n. s. An arrow shapen like a pruning
 hook. దుక్కంటకశరము. ABA.
 తోడా n. s. A bracelet. కంఠాపరణము.
 తోడించుట v. a. (add.) To tear out, have the
 eyes plucked out.
 తోడికోడలు n. s. (add.) నాతోడికోడలు my hus-
 band's brother's wife.
 తోడు or తోడమ్ము n. s. A brother or sister, lit.
 a fellow child. ఆదుతోడు a sister. మొక తోడు
 a brother. Swa. 4. 125. బోయవేఆడుతోడున
 నుమ్మువే Are you a savage, have you not any
 sisters who are women like me.
 తోడుతో adv. Instantly, now, at once, శతదృశిని
 అర్థము. ABA. తక్షణముండు. N. 5. 4. తోడు
 తోబీవరంముంగలింకె.
 దోకు contraction of దోచుదును or దోచుకొందును
 I will plunder.
 దోడకము n. s. A leather bag used as a bottle.
 తోలుగుంటి.
 దోడుమ్మి n. s. A sword? A kind of cloth. H.
 5. 167. చంద్రకాళకురాళముశరికెచెరుగుజిను
 గుకెందమ్మి దోడుమ్మిచీరుమ్మిపైతిజీకమ్మి తెచాటు
 పాన్ముమీద. See కిరును.
 తోచెమ్ముట v. a. Bringing one along with him.
 వెంటపెట్టుకొనిరావడము. OG.
 తోనము adj. అనగాస్థూలము. Kark.
 దోనమ్ములు n. s. అల్పశరములు. ABA.
 తోనిగాడు n. s. A male hawk. పురుషక్యేనము.
 ABA. Swa. 4. 84. పొడమూరుసెకమేటిపూరే
 టివెలిబోదోలికైకానెసెక్కతోనిగాడు.
 తోనే adv. Immediately after. వెంటనే. A. 6. 73.
 దిక్కాలతనువెలితిరిపెంపుతను దోనేయిమ్మి మూర్తె

త్రిమేనుపునరణితనువేత్రిదాత్యంపుననదోనె
యెన్నినూరైత్తితిమేనుపు.
దోతరి n. s. A robber, highwayman. తళ్ళరుడు.
ABA.
తోపారము n. s. The cap used to blind a go-
shawk శ్యేననేత్రులధానము. ABA. See దోపార
ము.
దోపు n. s (add,)వాండ్లునిలుచుదోపుయిచ్చివచ్చినా
రు they came to me being stripped of every
thing. It is used to denote great liberality.
నిలుపుదోపుయిస్తామనిప్రార్థనచేసుకొన్నారు they
made a vow to offer all (the clothes) they had
on them to the gods.
దోపుడు n. s. అనగాదండము. Kark.
దోము n. s. Swelling of the belly. ఉడరశోఫ.
ABA.
తోయము n. s. Manner, mode, way. రీతి. OG.
తోయుట v. a. (add,) పటియిసుకతోసిఅగ్రామము
ఖలమైయుండినందున as the sand encroached
on the village. తండ్రిమాటతోయలేక as he
could not disobey his father.
దోరం See ద్వారం.
తోరంగా, తోరంబుగా, తోరంబుగా adv. Well,
properly, aloud చక్కగా, మిక్కిలముగా T. 3.
13. రత్నకంకారూపాశ్చారంబుతోరంబుగా. Pativ-
rat 80, line 5. కొలనినిళ్లనుకడుగుదోరంకడిసి,
తగునిళ్లతోపాత్రదాల్చెనుంది. A. 4. 123. నా
సారంబుతోరంబుగా.
దోరపాక n. s. A Veranda. భిక్ష్యభక్తకృతగృహము.
ABA. వారపాక.
తోరము, తోరంపు, తోరపు or తోరమైన adj. Large,
plump, big, abundant, much, excessive, vast.
అధికము. OG. స్థూలము. ABA. మసూజ్జము.
Kark. చక్కదనము, లావున్ను. KUR. 4. 263. తో
రంపుగుబ్బలకుంకుమపువూత Swa. 4. 82. తోర
పునల్లనిదీర్లు బాహుపై. N. 9. 331. తోరంపుగుబ్బ
జక్రముతో. Vish. 2. 156. తోరపుమొదలల్.
P. 579. తోరపువలగానియొకవేటగాడువచ్చె
జొచ్చె. Vaij. 2. 145. తోరములగునవ్వర్ణావా
రములందొక్కనాడవారి. Ila. 4. 138. ఛటఛటా
శ్రారంబులతోరంబులై. Vasu. 4. 172. తోరపురు
దితోనెలుంగు. Pal. 90. తోరంపుగోతుపుతో.
అర్చనారి. N. 4. 334. భేరిధంధంధశారావముల్

తోరమైమారె. N. 6. 29. తోరమైమంగళహ
ర్యఘావంబులు భూనభోంతరముల భోరుకొలగ,
Jagann. 1. 33. R. 6. 12. తోరంబైనరశిస్థిర్.
తోరము n. s. A thread consecrated and worn as
a bracelet on religious occasions in token of
a vow. కంకణము. చేతికట్టేది. D. గుణము, అన
గాదారము. ABA. Swa. 3. 121. తునికితోరము
తోడిబాహువల్లనయై.
తోరసింతుట Mandha. 3. 10.
దోరికడ n. s. A kind of measuring rod. భూము
లుకొలిచేవుకతరహాగడ.
దోరెము n. s. The tie that confines a hawk. శ్యే
-నరజ్జువు. ABA.
తోలుక n. s. The bark of a tree. త్వక్కు. ABA.
కుట్ట.
తోవ n. s. The wooden frame of a thatch. కలభి.
ABA.
దోసింగు n. s. Sin, crime. పాపము. ABA.
దోసె or దోశ n. s. A kind of cake. భక్ష్యభేదము.
ABA.
తోస్తానము n. s. A pouch made of black deer
skin. కృష్ణాజినపుజింకతిత్తి, కక్షుపాల. OG. (తో
శదానము a cartridge box, a pouch (తోస్తా
ను a pouch, a leather case for pens, &c.
Reeve.)
త్రంపి n. s. A heap of dung cakes used as fuel,
piled up, in order to cook any thing. పిటక
యంత్రము. ABA. దాలి.
ద్రచ్చు * n. s. Saliva sputtered out in reading the
Vedas. బ్రహ్మబిందువు. ABA. వేదాధ్యయనకాల
ముఖ్యువు.
ద్రళ్లుట v. n. To die, perish. మృతుడౌట. Kark.
త్రవ్వ, తవ్వ n. s. A measure of capacity equal to
half a manika. కడుపార్థము, ఆరమానిక.
త్రప్పి n. s. Loss, ruin, నష్టము. యాశంవత్సరమునిం
దాత్రప్పివచ్చినది we had a great loss this year.
త్రాచు or తాచు n. s. A cobra de capello. ఛడి.
N. 8. 48. నపముభూధపుడుగాదెడెడత్రాచుబా
ము. A. 4. 246. అట్టిత్రాచొక్కటిరుట్టుకుండు. A.
6. 34. రణంబైనద్రాచెనవిడువైన.
ద్రాణ n. s. అనగాచావకపణణ బలసాధనము.
ABA.

ద్రావ usually ద్రాభ adj. Awkward or useless. అసారము. ABA. కృషిమానిన.

ద్రావ, ద్రావమనిషి n. s. An awkward useless man, a senseless wretch. కృషిమానినగొడ్డు. A. 4 294. క్రవిణము సెన్వగొంట, యెరుద్రావలతోని దుచుంట. టీ|| అజ్ఞలతో.

త్రిక్ n. s. Madness. ఉన్నాడము.

త్రిక్ గా adv. Except. వినాగా. OG.

త్రివేరి * n. s. A giant, a sort of demon. రాక్షసుడు.

త్రివృట n. s. Roaming about. కుర్వటనము. ABA. తిరగడము.

త్రిమాతరము, అనగావిదాలవణము. Q.

త్రిమూర్తి * n. s. Read "Triumvirate" for "Trimurti."

త్రిమృట or త్రిమృరుట n. s. Roaming about. కుర్వటనము. ABA. Kark. తిరగడము.

త్రిమృరుట v. n. To roam about, wander. చరియించుట. Kark. P. 3. 212. వచ్చిద్రిమృరుతలవరులు గ్రస్థనకుండ. P. 3. 391. అండటభూములగొంత శేఖ్రుద్రిమృరి. P. pref. 26.

త్రిలింగము * n. s. (add.) Professor Wilson in his Description of the Mack MSS. I. LVIII. solves the riddle and shews that the "Triglyphon of Ptolemy," must be in Aracan or (Tripura) Tippera.

త్రివళి n. s. (add.) W. wrongly says "Three folds of skin on the abdomen, from obesity" Lassen in Ritu Samhara p. 129 : remarks on this word : but it ought to be, folds appearing as in some statues of Venus, across the stomach, above the navel.

త్రిస్థానములు * n. s. A particular shrine. ఒకశ్రుణ్య ఫలము. G. 6. 124. ధరణీశయ్యలతీరంబులుజూచుచు వెలసిన త్రిస్థానములకు నేగమనుకీయే తెంచుచో.

త్రింకుట n. s. To die. తచ్చుట, మృతుడౌట. Kark. ABA. P. 3.41. వాస్తోమంబున సెక్త ఖరము క్రుంకెత్తుడమి. P. 3. 407. దురమున పెక్కండ్రు క్రుంకుదురు శ్రతిపయో. H. 2. 149. ఆరసికహోమమిత్రనుకులాంగన క్రుంకన వెన్.

త్రింకుడు n. s. A general deluge or the world's destruction. క్రశయము. ABA.

త్రించుట v. a. To kill, slay, break. వధించుట. ABA. Kark. Pal. 205. line 14. P. 5, 24. బలు

వారంగరవిక్రమచిపారగవైచె. P. 1. 537. శ్రీ విలసిల్లకయ్య మొనరించెడ క్రుంచెడ గల్పుడక్కిన. N. 4. 112. దోలుతన రాహు మైయనుజు క్రుంచుటె రుంగరె. N. 6. 69. అనివారణ క్రుంచుటనిదుశక్తి యా. A. 4. 18. దివిజవేషి నుదారవారిచరమా ర్తిం క్రుంచి. A. 5. 48. యితడ మోఘహారీ భృగు కుచ్చి క్రుంచి.

త్రిక్తు n. s. Pride, rust. గర్వము, లోహములము. ABA.

త్రిక్తు n. s. Rust. లోహములము.

త్రిక్తుడు n. s. Hair, a hair. రోమము. ABA.

క్రుమ్ము n. s. Dust. ధూళి. ABA.

క్రుల్లట n. s. Play. క్రీడ. ABA.

క్రుల్లు n. s. Pride. గర్వము. ABA. N. 9. 227. శల్లికఘటించెనుకీగాలి క్రుల్లడంచె.

క్రుల్లుట v. n. To die. మృతుడౌట.

క్రైక్ or త్రిక్ adv. Except. వినార్థము. ABA.

క్రైడు n. s. An oar or paddle, a wooden ladle. తండుపు. ABA. తెడ్డు.

క్రోక్తుడు n. s. Copulation; by a bull or goat. మృగశుకరతి. ABA.

క్రోణము * n. s. The plant termed Phlomis indica. i. e. కుచ్చిచెట్టు. SC.

క్రోణము * n. s. A measure of capacity containing 29 lbs. A scorpion. A steel bow used in gymnasticks. The name of a mountain. ఆధక పరిమాణము, నల్లుము. SO. తేలు, ధనుర్విశేషము, కుర్వతవిశేషము. N. 4. 91. క్రోణన క్రంద్రమోయ నగ. H. 4. 7. అస్తోడయ క్రోణములయవింధ్య త్రి కూట. Swa. 4. 152. ధరణింగల్గూని క్రోణముల దివియు. (N. 2. 368. ఘర్మకలశ క్రోణములతో బారగా ?)

క్రోణకుసుము or క్రోణపుష్పిక * n. s. అనగా ఎర్రవావిలి. Q.

క్రోశ్రు or దోశ్రు n. s. Plunder. చౌర్యము. ABA.

క్రోశ్రుడు or తోశ్రుడు n. s. A carpenter's plane. దారునిర్మిత సాధనవిశేషము. ABA. తరివే, అనగా వడ్లవాడుచెక్కునునుశ్రుచేసే ఆయుధము.

క్రోముడు n. s. Blabbing. మాజానము. ABA.

క్రోయువాడు n. s. One who pushes. క్రోశరి. ABA.

క్రోలుట n. s. Causing to fly or retreat. విద్రావణము. ABA. కుళ్లగొట్టడము.

ద్యయ * n. s. A pair, a couple. ద్యయము, రెండు. Anirud. 2. 75.

ద్వికణికా * n. s. read ద్వికణికా కా.
 ద్విజము * n. s. A bird. కుటీ. Vasu. 3. 32.
 ద్విజుటము * n. s. A sheet. దుప్పటి.

సంకుట v. a. To turn up the earth as is done
 by a rat, hog &c దుమ్మురేతుట. ABA. కోరా
 డుట.

సంజ n. s. ఆనగానుండర మైనకేదారము. Kark.
 సంజు n. s. Flesh, meat, Venom, మాంసము Kark.
 విడుమున్ను. Swa. 5. 60. నాలుకబంతివ్రేలబడిసం
 జానదోగి. టీ|| విడుముచేర.

సంటు n. s. Friendship. Husband. Lord. మైత్రి.
 Kark. స్నేహము, పెరిమిటి. T. 1. 49. తెలికీర్తిచే
 సంటుకలువకన్నియసంటు. టీ|| నాయకుడు.

సందవరీకులు n. s. A certain class of bramins.
 బ్రాహ్మణులలోవుకతెగవారు.

సకనక adj. Thin, slender. కృశించిన. OG.

సకనకల్గుడుచు, సకనకంబడు, సకనకమను, సకనక
 లాడు adj. Being thin or slender. మిక్కిలిసన్నని
 KP. 4. 114. గతిశింధ్రమునగరముబెడంకు
 చు, సకనకల్గుడుచునెన్నడునుసొంకు. KP. 4.
 104. నడుములేదీగియసకనకల్గుడుచువువడ
 గుమోపులుమోచిమోచి. A. 6. 63. కడుపుమహా
 యుధానకనకంబడనకాగృతగృత్యజేయబోవిడిచి
 తి. M. XII. 3. 476. పెడకండనెత్తులుకణు
 డద్రోదినవచ్చికుక్కడుపు సెకకుంజడిసెగబళిం
 చసెల్లకకడుపులు సకనకమనంగకారవ ముఖ్యా.
 Mrityunjaya. 1. 133. సకనకలాడుకాణ్యనకున
 త్వుమొకంబునుమాస్త్రకంకణాశ్రుకటరుణాంరుణాల్
 చెలగ.

సక్కతోకపొన్ను n. s. A plant commonly chacu-
 liya. (Hemionites cordifolia Rox.) క్రోమ్బుపు
 త్వు. ABA.

సక్కనేరేడు n. s. ఆనగాభూజంబువు. ABA.

సక్కశల్లము n. s. A deep hole in a river. ఏటిలో
 తుండేశల్లము.

సక్కరేసు n. s. A species of bread fruit tree
 (Artocarpus lacucha.) చురిద్రాసు. ABA.

సక్కవిరిగ n. s. The small kind of విరిగ A small
 tree (Cordia myxa.) యుద్రశేలువు. ABA.

సక్కు n. s. The bright mark that appears when
 a gold bar is cut. The heart, in a physical

sense. వన్నెపొచ్చినక్రాంబసిడిఖడ్జికతిరించినతా
 తునకనిపించెన్నిగ్గు. ABA. గుండె. N. 2. 164. గొం
 తుతడిదీసునకైండాకింతడదవు. D. says ముద్దలు
 నుము.

సక్కరచెట్టు n. s. A tree. (Cordia Myxa) Rox. I.
 590. Ainsl. 2. 466.

సఖముఖాల or సఖముఖాలుగా adv. From all di-
 rections.

సగరివాయ n. s. The Government. దివంగువువారు.
 P. 4. 535. సగరివారికడందగపెట్టనెమ్మగుక్క. H.
 5. 16. సగరివారిబ్రావుగలిగినవారిబక్కలకును,
 కొడవవడకుండకున్నురికుండలిచ్చు.

సగలు n. s. Stones sculptured in preparation for
 building. గుట్లముంటుకుములు కట్టడమునకైతీర్చిన
 రాళ్లు.

సగ్గుమైన * adj. page 474 for సగ్గుంకరణము read
 సగ్గుంకరణము.

సచ్చుట v. a. (add,) To trust, rely on. సచ్చుట. D.
 ABA. KP. 3. 210. వల్లభునకుగడునచ్చినయిల్లా
 లతెనెనులాతిసేవోదోల.

సట్టు n. s. Abode, habitation. Obstacle, hinde-
 rance, hesitation. నివాసస్థానము, ఆలశ్యము.
 ఆలకావు. D. నివాసదేశము, గృహము. Kark.
 శేహము, దక్షిణమున్ను, త్వక్కు, సటుడు. ABA.
 ఇల్లు, కొడవ, చోటున్ను. OG. N. 2. 415. ఈ
 సట్టునసేవెమొదనెరిగెదవింకణ. టీ||ఈశ్రుకుంచము
 నందు. Vema. 1591. భోక్తకెంచినూడభుక్తిసత్తై
 నను.

సట్టుగొట్టుట v. n. To hesitate, to be at a loss.
 మిణకరించుట. KP. 6. 133. తనసేతకనుమతింతుక
 యిట్టుట్టునట్టుగొట్టుచున్నవల్లభంజూచి.

సట్టుచెనుట v. a. To delay, procrastinate. ఆలశ్య
 చరచుట. Kark.

సట్టుత్తు n. s. A medical salt. చిడాలవరాము. ABA.
 సట్టువపిట్ట or సట్టువపులుగు n. s. A fanciful word
 for the peacock. మయూరము. Kark.

సత్తెడ n. s. A sack which contains one maracol.
 ఆధకమితఘాణి. ABA.

సడగడు n. s. A horse. ఆశ్వము. Kark.

సడవు n. s. The entry or portico. ద్వారము, వా
 రముంటుకుము.

సడుకుట v. n. To tremble. వణకుట. P. 2. 117. ఆ
 కటికిమిడికిమిడికినడికియనిక్రింబాసగక. Vish. 5
 159. సడుకుచువారలెవ్వికమునకాదురటిల్లుచునున్న
 వారకో.

నడుపుట v. a. (add.) To break a horse in. నావ్వు
 యముననడుపుట to exercise justice. స్లోకమునడ
 కుకపాయెను the verve was not legible.

నర్తము n. s. A multitude of similar things. వర్గ
 ము. ABA.

నల్లెము n. s. (add.) A bunch of plantains. కడల్లి
 ఫలగుచ్చము. ABA.

నర్తము * n. s. Doubt, suspicion, uncertainty.
 సందేహము, అనుమానము. నాడునర్తకుడుతాడు
 or నానికనర్తముబాధిస్తున్నది he doubts.

ననువు n. s. Poll-tax. ఆధిగంగ్యభాగధేయము.
 ABA. తాలారి, అనగాలకట్టువరి, తలకన్ను.

ననువు n. s. (add.) Swa. 3. 169. నేబోవడలంకు
 నేనివలపుంననువుండగ్రంధ్రంధ్రంబులుం. టీ|| స్వే
 హము. Swa. 6. 50. జిహ్వికలకుననువునెరవాచి
 బంటువంకపుటవరులు. టీ|| అలవాటుబడియుండే.

ననువుట v. a. (add.) To sprout, to bloom. వికసించు
 కుచేసుట. N. 2. 379. కళలూనునెలకూనగాదేని
 యాచాననంబునాత్మలంబులననువుటెట్లు.

ననువాయి adj. Half boiled rice : in which some
 grains are boiled and some are raw. ఒకటివుడి
 కివుడకకకవుండే.

నన్ను, అనగాకురచ. OG.

నన్ను n. s. అనగాబాలకుడు. ABA.

నవీ or నవి plu. నవీలు n. s. (Arabic) A prophet.
 ఒకముషి.

నమలకుండు n. s. A feast. ఒకకుండుక.

నమోనమోఅనికూర్చుండుట v. n. To mope, to
 sit mumping. ఒంటి గాకూర్చుండివుఘోరిస్తూవుం
 డుట.

నమ్మెత్తు n. s. అనగాపడనము. ABA.

నర n. s. that is నెర grey. కులిరము. ABA.

నరళ n. s. Greyness. కులిరము. ABA.

నరళుట్ట n. s. A sort of girdle. HK. 4. 175. నడు
 ముననుడిలేనినరళుట్టవిగియించి.

నరవ, అనగాగర్వ. ABA.

నరాసు n. s. A buttress raised in support of the
 wall. A sword. ఉపసాల, ఖడ్గము. ABA.

నరి This is a mere expletive: as in the phrase.
 మనమూరగురువులుమరుదులుహితులునాచేరమడని
 రిసరివారిసతులు. M. D. Santi 8, p. 5, line 1.

నరి n. s. Dust, powder. Indisposition, illness.
 Rubbish, weeds. Grace, beauty, elegance. చూ
 రాము. D. Kark. ఒప్పడము. నలిండిన్ని. OG.

నర్తకము, నీలవస్త్రమునేయడగనదారము, ప్రా
 ల్పాలినవాడు, అనగాసోమారి. నలిండి, ఒప్పడము.
 ABA. నలుకువ. A. 1. 43. మరికొండవీడెక్కిమా
 ర్గానినలియైనయలకసీవాపాత్రునంటిరాజె. టీ|| చి
 ద్రుకులైన. Vish. 4. 349. నలిమారంగలబ్రహ్మచా
 రిగృహీవాన ప్రభులత్యాత్రముంబులలో నేమియు
 సెల్లక. M. XII. 3. 311. నెరిమావిమాకులనెలదీ
 గజెస్సెందు దోటలకడనలితోడజెంది. BD. 5.
 654. అలరంగమృదుముధురాంతాలాళు, ములబ్ర
 బోధించుడు నలిదులకాడ. ఇదేనేలలోనలితీసుట,
 అంజేవెత్తమొదలయినదితీసుట To weed, to
 clean or clear. కలుపుతీసుట.

నలి adv. Much. మిక్కిలి. P. 1. 426. నలినిచగురాము
 మత్తణమరియుప్పీడకయ్యాకునేమదెంనమ్మర్వవిభు
 నిగరచె. Ila. 3. 3II. నలియొకంటికండచక్ర
 రలఖాణంబుంచుసా. టీ|| మిక్కిలి. Pal. 54. నడ
 మృగంబుదెగనలిసెప్పించుండు. BD. 5. 385. నంబి
 కీనుడుదొల్లి నలిబడివెట్టియుమ్ముగాజనులెల్ల నెరుగగ
 నివుడు. Charitr. p. 660. తొలుమేనినావుల్యుళ
 లముననివుడు, నలివిజయుడుజేసినాగృహంబునకు.

నలికండ్లపాము n. s. Read "A newt: a shining
 greenish lizard" for "the polished shining
 greenish house lizard."

నలింతుట v. a. To minish, crush, ruin ?

నలుగు n. s. (add.) after the word చెసేలు the
 paste itself. ఉపలేకుకద్రవ్యము, ఉడ్డర్తనము.
 ABA. P. 4. 361. నాలికొండొకకలకంత్తినలుగుచె
 ట్టె. H. 5. 286. నలుగిడికుంకుమపిండిని. N. 6. 26.
 చెలియొర్తుకుంకుమనలుగిడభనితావ. N. 7. 279.
 నలుగిడియెంబోటియొకతెనలుములుసోకక. S. 5.
 67. కనువులనలుగిడిరైకువ. T. 3. 5. ఒప్పైనన
 లుగులునుస్థోడకంబులు.

నలుగుర్యుడాలు n. s. A carpet of variegated
 colour. కుభము, అనగాకొండవేసుకొనేది.

నలుకులము n. s. Four palms. చతుష్పలము.
 ABA.

నల్ల plu. నల్లలు n. s. Charcoal. తాలీతా. ABA.
 ఇంగాలము, అనగాబొగ్గు. Swa. 4. 93. తేటల
 గులేటినల్లలుగ్రుచ్చురించి. T. 5. 46. నల్లనులికం
 బులనుదీర్చి.

నల్లమ్మికాడు The bird called a martin. కుమ్మిఁదేదము. Kark.
 నల్లజీలకర్ర n. s. (add.) సుడువి. ABA. H. 2. 251. జీవకంఘనునల్లజీలకర్రపుకర.
 నల్లకర్రపెట్టె n. s. A tree: Sonchus orixensis. Rox. 3. 402. ఒకచెట్టు.
 నల్లన n. s. Blackness. Dirt. నీలవర్ణము, మురికి, చెయ్యిచుక్క. Kark.
 నల్లికంఠి n. s. A shining greenish lizard. రక్కపుచ్చి, నలికిరిపాము. ABA.
 నవనోబ n. s. A large tent. గొప్పగుడారము. ABA.
 నవత్రాణ్ణము n. s. A funeral rite performed within ten days of the death.
 నవాతు n. s. A kind of sugar. పులఘండము, చక్కెర. OG. శర్కర. Kark.
 నవారు n. s. Broad tape. చిత్రాల్పకట్టిక. ABA. నవారుపట్టె. H. 5. 393. జగతిరుకూలతాప్తానవారుకశీడు.
 నవ్వ n. s. A child. బాలకుడు. ABA.
 నశనూటిమితూరి or నశనూటిపూజాశి n. s. A woman of easy virtue. జారకాంత. H. 1. 153. లిశివెరికశరత్తియశిరేసునశనూటిపూజాశి. H. 1. 257. P. 3. 105. నశనూటిమితూరులబుట్టినిట్లు.
 నశనూడు n. s. Is explained. యాలపట్టినఉత్క. H. 1. 257. నైశిగునశనూటిపిశివెరికశరురేగిజారవాంఛావిహారమునలుకుసాగ.
 నశనశి n. s. Itching. కంఠూతి. ABA.
 నసుకు n. s. A lie. అశుత్యము. ABA.
 నాయు n. s. See నాచు Thus spelt in OG.
 నాగడీడు n. s. A jester. శరీహాశకుడు. ABA.
 నాగతాళి n. s. A medical plant useful against serpents bite. Cucumis anguinus.
 నాగతాళిముండ్లు n. s. Thistles also the prickly pear (cactus Indicus) Rox. 2. 475. Ainslie. 2. 217. వెలుగువేసేతుకముండ్లుచెట్టు.
 నాగడమనకము n. s. Wormwood. A †. ఈశరిచెట్టు. SC.
 నాగప్పనాసి or నాకుసాసి n. s. అనగానాకబలివిరంటి. ABA.
 నాగబలి n. s. The finishing ceremony of a marri-

age: the concluding day of a wedding. వివాహాంత్యదినము. ABA.
 నాగమొల్ల n. s. A kind of jasmine. కుండము. ABA.
 నాగవాళిము n. s. (add.) A young man. యావనశురుముడు, ఘంటావయవము, వేశ్యలు. Kark. A. 4. 41. మార్దంగికులమూపులమరంగులదానియనాగవాళిమునాగరికవిలోకసంఘసంజెలరేగి. Siva. 281. ననుశుకాదైవేల్పునాగవాళిముగూడి.
 నాగిని n. s. శశశ్యంకనాడుము. ABA. కుండెనామ్ము which see.
 నాగురు, అనగానాగిని. ABA.
 నాటబండిadv. Ever since. రచారభ్యవసుట. Kark.
 నాట్లము n. s. Planting or transplanting. ఆకుపోయడము.
 నాడి * n. s. (add.) వానిముఖములోనాడితీసిపోయినది his countenance fell.
 నాడు n. s. (add.) ఇది నాటివాము this is the letter of that date: then written: or then received.
 నాణము n. s. అనగామాంశము. ABA.
 నానె n. s. Cutaneous and herpetick eruptions. ద్రువోగము. ABA. దడ్డు.
 నాణకాడు n. s. అనగావైశ్యుడు. Kark.
 నానుట v. n. (add.) వానిసొంతునుత్పింజనానదు he cannot keep a secret.
 నానుడు, నాసొండు n. s. News, tidings. జనశ్రుతి. ABA.
 నాశి n. s. అనగావిడుము. OG.
 నామము n. s. (add, after the word yellow,) the line on each side, over each eye, is white.
 నారణకుక్కి A sort of crane. ఒకభేదము. ABA.
 నారువచెట్టు n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము. H. 4. 18. నారువసురపొన్నవారిజమునుపొన్న.
 నాలిమూలము n. s. A hypocrite. కుత్తికుడు. Kark.
 నాలుక n. s. line 2, read, the uvula.
 నావ n. s. Plague or pestilence of crop. శశ్యోగము. ABA. చీడ.
 నావరచెట్టు n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము. నాపురు, అనగానాగిని. ABA.
 నింజెట్ల n. s. అనగానువర్చలచెట్టు. Q.
 నింజెట్లు n. s. Flesh. మాంశము. Kalāha. 3. 70. అట్టుకరకుట్లుగాల్పిశిట్టలనింజెట్టుమరియుపెరతే

నెయలుం బెట్టుక పెసగురు నాధునికట్టినింపెనగని
ట్టుక్రతివివసంబుక.

నింపిరి n. s. Dirt. మలము. ABA. కురికి.

నిక్కల n. s. అనగానిశ్చయశ్వక్తుము. ABA.

నిక్కలతుడు n. s. Sincerity. నిక్కతటము. ABA.

నిక్కు n. s. Grace, elegance. విలాసిము. ABA. సా
గసు. H. 4. 95. చొక్కటపురిక్కగమినిక్కుపెక్కుజె
క్కునకుములనుతింతు.

నిగడాలు n. s. అనగాధాన్యభేదము. Kark.

నిగర or నిగరమైన adj. Excellent, superior. శ్రేష్ఠ
ము. Kark. H. 4. 173. నిగరమైననిరాజితగడా
లుచేకట్లు.

నిగారింపు n. s. Throbbing. కుట్టు, కడుపునిగా
రింపు belly-ache.

నిగాళ్ళము * n. s. The throat : a horse's neck : the
thin part of a horse's neck, close to the head.
గుర్రపుకపుడలకిందిక్రువేశము. D.

నిచ్చలంబు or నిచ్చలము adj. Pure, unblemished.
నిర్మలము. ABA. శ్వశ్శము. OG. T. 2. 19. నిచ్చ
లమైనకెంపులునుసీలమణులవరమాక్తికంబులుక.
టీ|| నెచ్చెనటువంటి. నిచ్చలముగా adv. purely
NH. 5. 187.

నిట్టతుంట adv. అనగానిస్థారణము. Kark.

నిట్టరాడు (or నిట్టాడు) n. s. The post or pole of
a tent or of a hut. ఆలయాధారదీర్ఘస్తంభము.
ABA. గుడిశకునడమపాలేగుంజ.

నిట్టలము adj. Certain. నిలకడ. ABA. నిశ్చయము.
D. నిట్టలంబుగా certainly. T. 5. 56. ఒండూరు
లంబట్టుచునిట్టలంబుగాజలక్రీడలాడి.

నిట్టలు n. s. read చోట్లు Places.

నిట్టు n. s. A bastion. బురుజు.

నిట్టు n. s. Fastening. ఉచువాసము. Kark. ABA.
A. 4. 76. దశమినాడేకభుక్తముజేసియవలినాడో
ర్విభాగముతోనుండునిట్టు, బారనిబోనిడుపైనిద్ర
బారుట.

నిడుతుడు n. s. A snake. శీర్షము. Kark.

నిచ్చుక్కు n. s. A fastening. ఉచువాసము. ABA.
తుక్కు P. I. 498. ఆహారముదొరకడనిచ్చుక్కులుం
డుదుమెసీమోలక.

నిచ్చుక n. s. (add.) P. 1. 303. అడుగడరాదునేల
నెరయండలజూతుగ రాదునిచ్చుకతోజిగినరాలు.
A. 4. 145. బొంబెయగుంబునరాలునిచ్చుకలనగ.

N. 2. 29. కటతటముల్ చలింతుకడకన్నులనిచ్చు
కలుచ్చుతిల్లద్రూకుటిసటియింతు. N. 6. 92. చిట
చిటనిచ్చుకలుజెడరజిగినగొనలక.

నిచ్చులుమింగుబులుగు n. s. అనగాచకోరము which
see. Kark.

నిబద్ధించుట v. a. To make true, confirm, prove.
నిజపరచుట. UH. 4. 56. పొందుగఱానుద్దినిబద్ధి
లించుజవధద్రుండాగ్రహంబుండుచో.

నిబ్బరించుట v. n. To pause, wait. నిదానించుట,
తాగుట.

నిబ్బరికము n. s. Affection, love. కారుణ్యము.
ABA. కనికరము.

నిమిరగాండ్లు or నిమిరకాండ్రు n. s. plu. People
employed in the fire work manufactory. బా
శాలయందుజీవించేజనము. ABA. usually ser-
vile persons employed as porters in carrying
an image. దేవుళ్ళుమోసేవాండ్రు. A. 2. 109. స్థా
నికు డొగుంకనువంకానానతిమి నెనిమిరకాం
డ్రుకహింకక.

నిమ్మ n. s. (add.) అడివినిమ్మ (Rottler) Trachylia
spinosa. వాడువట్టినిమ్మ కాయలు he is a mere
blockhead.

నిరపాయ * adj. Safe : out of danger. అపాయర
హితమైన. Vasu. 2. 175. నిలువెల్లకానిరపాయశం
బరముయొన్నేమంబునంబొంగు. A. 3. 118. శరణా
గతిధర్మంబనిరపాయధర్మంబని. Swa. 5. 61. తలి
తవివారదూర నిరపాయసుఖస్థితిగాంచెనాగ. P.
3. 37. వానిజూడజ్జవానినినిరపాయశూరశంక్ర
హంబుజూచినట్లు. •

నిరసు n. s. A certain gold coin. దీనారభేదము.
ABA.

నిరామిడము * adj. Fleshlessness. మాంసరహిత
మైన. Paidim. 1. 142.

నిరుత్తరుడై * adv. Being speechless or unable to
reply. ఉత్తరముచెప్పులేనివాడై.

నిరుద్ధ * adj. Hindered, impeded, obstructed. అ
డ్డగించబడ్డ. In a letter I find this expression.
ఫాల్గుణబంగం కుజవాసీరంబిరుద్ధానకుకుశలం here
it means వరకు until. Again in another letter
శౌమ్యనామకునవత్పరంఆశ్రీవిజయగ నిరుద్ధానకు.

నిరువుచిగాడు, నిర్వులికాడు n. s. A species of
టిట్టిభము A bird (Parra jacana goensia.)
ABA. లకుముకి.

నిరూఢ * adj. Well known, notorious. ప్రసిద్ధమై
న. P. pref. 10. నిరూఢమూఢముభిన్నమిస్తుక

దార్ఢ్యశంఖ్రహ. P. 2. 213. నిరూఢముశ్యశృంఖం
 ముగావునవిభండాకాశ్రమంబును. N. 2. 232. తరి
 తరిత శ్రుతులమునిఘటన తపోనిరూఢమహూవిశ్ర
 తులము.
 నిరూఢుడు * n. s. He who is notorious. శ్రీనిధి
 డు. P. 4. 566. అనినిశ్చయిందిధీరత్వనిరూఢుండ
 గురుకమతవరుడు. టీ|| ధైర్యమునారోహించినవా
 డై.
 నిర్గంధము * adj. Scentless. వాసనలేని. కాడువట్టి
 నిర్గంధకుసుమము he is a mere fool, an useless
 blockhead.
 నిర్గంధన adj. Doing away. పోగొట్టే. N. 7. 7. గా
 ధాంధకారనిర్గంధనమునుసరోజకుకరంబెవ్వనిజ
 కుశీరంబు.
 నిర్విలంబంబున * adv. Without delay, hastily. తీ
 వ్రముగా. P. 2. 15. అటునిర్విలంబంబునలెండని
 జెప్పిన. టీ|| ఆలస్యముచేయక.
 నిర్వరణము * n. s. Removing, entirely. Burning
 dead bodies or carrying them to be burnt. శవ
 దాహము, అనగాక్షినుగనుకాల్పడము, నిశ్శేషము
 గాహరించడమున్ను. M. XIII. 5. 24.
 నిలుచుట v. n. In page 497 col. 2, line 33, read
 the root in U. (for, the root in A.)
 నిలునిలుము imperative stand! hold! తిష్ఠ తిష్ఠ. D.
 Skanda శివరహస్య (Vol 465) p. 463. foot,
 యేదేవతులునిన్నయిటుతంబినారోనిడువేరెయ్యదిని
 లునిలుమిచట, నీవెవ్వడవుమది నెగులింతలేక. T. 5,
 148. నినుశరశుభలసోర్తునిలునిలుమనుచుకా.
 నిలువుట v. a. (add,) అక్షువారినికొలువులోనిల్చినా
 రు they commenced the worship of the god-
 dess at home.
 నిపరిధాన్యము usually నిశ్చరిధాన్యము n. s. Rice
 growing wild or without cultivation, నివారము.
 నివిరి past pl|| of (నివురుట) Stroking. చవిరి. OG.
 నివిరి. ABA.
 నివురంబడుట v. n. To come out, transpire, to be-
 come publick. వైటంబడుట. P. 3. 26. అతిగుత్తు
 మయ్యు మంత్రముహితనికరశ్రుతముచేత నివురంబ
 డు. టీ|| బయటవచ్చును.
 నివృత్తి * n. s. Cessation, renunciation, leaving
 off. Removal (of an objection) Solution. మాను
 కోవడము, చాలించడము, నివారణము. B. 6. 1.
 1. Burnouf says Inaction.

నివృత్తురము (not-వృం-) is the better reading in
 OG. Dele sunna.
 నిసువు n. s. (add,) అంకురము, శిశువు. Kark. P. 4.
 483. తనివెచ్చకలనీటతానమార్చి యనుంగునిసువు
 బోవలవాడినిద్రమిచ్చి. P. 5. 19. వీనినిటువైవిపో
 డగునేనీచంకకుభరంబెనినువానుకొనకా.
 నిస్తూషముగా adv. Utterly బాత్తుగా. ఆడేవాలయ
 మునిస్తూషముగాపాడుఅయినందున as the pagoda
 was utterly ruined.
 నిశ్చిహ * adj. Undesiring, free from anxiety.
 నిరాత్రేన. So in Burnouf B. 1. XII. 4. నిశ్చి
 చుశ్చిర్వకామేభ్యః freed from all care : at
 ease, content.
 నిశ్చిహత * n. s. Freedom from anxiety. విరక్తి.
 Swa. 2. 71. సిన్ధువెగటునుబొడమనిశ్చిహతయె
 తు. టీ|| విరక్తిమార్గము.
 నిరుడు n. s. (add,) ధూర్తుడు. ABA.
 నిచెకుర n. s. The nostrils. నానావుటము. ABA.
 నితి * n. s. (add,) Principle. నీతిలేని unprincipled.
 నియంచ n. s. The stalk of an ear of corn. కణిత
 వృంతము. ABA. కంకియొక్కకాడ.
 నిరసింతుట v. n. To fall into weakness or poverty.
 జమ్బుశుడుట, బీదగిల్లుట.
 నిరాకు n. s. An aquatic plant. (Pistia stratiotea.)
 వారిశుకా. ABA.
 నిరిక్తు n. s. A sort of Bassia, growing in watery
 or mountainous sites. మధూలకము. ABA. H.
 4. 17. ఉప్పిలెల్లుప్పినిరిక్తుయిక్తుతాండ్ర.
 నిరుకట్టుతెవులు n. s. Strangury. మూత్రకృచ్ఛ్రము.
 ABA. ఆశ్శరీ.
 నిరుకోడి n. s. A water fowl. శలిలకుక్కుటము. ABA.
 నిరుకెంకి n. s. A pond, a tank. జలాశయము.
 ABA. కొలను.
 నిరుతిత్తి n. s. The bladder. A leather bag. క్లోమ
 ము. ABA. మూత్రశింబి, తోటతిత్తిన్ని. A. 4. 49.
 శున్నిరునింపినయన్నిరుతిత్తులూ త్రవియత్తలంబునం.
 నిరుముంపు n. s. A watery or wet land. అనుశం
 బు. ABA. కీనిరునేల.
 నిరుల్లి n. s. An onion. శలాండువు. ABA. H. 2.
 175. రవయుక్తునిరుల్లిరశమునిందినక్రాత్తగంజికా
 గులగుంపుకడురవుంబ.

నీరువట్టు n. s. (add,) పిపాశ. ABA. A. 4. 159. ఉత్తలలాభం విడు నెమది యోధకా నీరవట్టుక. టీ|| దాహము నున్ను.

నీరెండ n. s. (add,) స్వల్పాకృతము. ABA. A. 6. 129. నింకానీ రెండ గాయ వేదాంబువిస తతనయ. A. 6. 142 నీరెండ మెండనంబరగు మెండంగునీతాంబరం బునంబాదువంబదినవాని. T. pref. 5. 7. తనత్ర తాశంబుకాత్రవడర్చనీహారమండలంబునకు నీరెండ గాగ.

నీరెత్తువంక n. s. A kind of egg-plant. కృంతాకవి శేషము. ABA.

నీరొట్టు n. s. A kind of cake. భక్త్యభేదము. ABA.

నీర్చియ్య n. s. Submarine fire. ఒకబాన్సి. ABA.

నీలాలి n. s. A wave lamp with two wicks. ద్వియము ఘడిపిక. ABA. ద్వయారతి.

నీలితనము n. s. Fractiousness, a teasing disposition, hypocrisy, jadishness. కూయయేడ్చు.

నీలుగుట or నీల్లుట (add,) To die, expire. చచ్చుట. ABA.

నీల్లు n. s. Stretching in yawning. గాత్రవిసామము. ABA.

నీళ్ల వివది n. s. A kind of vessel. కలంజరము. ABA.

ను Conjunction (add,) KP. 4. 21. ఒకప్పుడునిన్ను నుబూరుచో.

నుంకు n. s. Fasting. ఉపవాసము. ABA.

నుగ్గడుట v. a. To kill, destroy. వధించుట. ABA.

నుగ్గు గావించుట v. a. To break to pieces, reduce to dust. తుత్తుమురుచేసుట. N. 4. 273. నేదిగ్గునకాను గ్గు గావించెదకా నీవునిగ్గుండ. టీ|| పిండిపిండి. N. 8. 149. కలితముక్తారదావళి నుగ్గు గావించి ప్రకట ప్రకాశాధరంబుజించి.

నుగ్గునూచంబు గా adv. In bits. తుత్తుమురుగా. KP. 6. 5. శరభాదియ్యగములనుగ్గునూచంబుగా నురుచు నవియు.

నుడికారము n. s. A word. పదము. ABA. శబ్దము.

నుడుతుట v. a. To tell, say, utter. వచించుట. ABA. చెప్పట.

నునువు n. s. (add,) Ornamental work in pottery. కుండలపైనచేసే లుకవిత్తరువుకని. ABA. H. 5. 14. బొద్దుటీసెలునునువులు మొదలుగాగ పనులుని ర్పించుకుండలపైనియతడ.

నురువుట v. a. To beat, destroy ruin, strike.

శ్రుహించుట. ABA. కొట్టవేయుట. OG. కొట్టుట.

నురుమాడుట v. a. To kill. వధించుట. ABA.

నురువు, నురువు n. s. Foam. ఫేసము. ABA. నురుగు. P. 1. 235. గజంబునునురువులంబెంచుట. Swa. 5. 91. వెన్నెలక్రాన్నురువులబోరనన్నుగునర కడుగుజిలుగుకంబుకంబునమించి. A. 4. 197. నెరయుగుం కుడుబండులనురువులనగ.

నులికొనుట, అనగావలయుతమాట. Kark.

నులియుట page 504 for L. 4. 9. read 4. 36.

నులురుట v. a. (add,) To kill, destroy. వధించుట. ABA.

నుకలమ్మ n. s. A disease like small pox, chicken pox. (This occurred in a letter.)

నుగులు n. s. A sort of grain. ధాన్యవిశేషము.

నునెముంక n. s. అనగాగున్నబలము. ABA. ముత్తవల్లెలగముచెట్టులో భేదము which see.

నునెముడి n. s. Knot of hair. కేశబంధవిశేషము. ABA. A. 5. 95. విందులచేలను నెముడివెంట్రికలంబడితావులీనకా.

నుబ n. s. A grain pit, or cellar built with a small mouth above, to preserve salt or grain. ఖాతవిశేషము. ABA. పాతర.

నుయి n. s. A well. కూశము. ABA. P. 4. 421. ఊరటలేకనిగ్గుతరువుండగముండరనుయిపిట్టుటం, న్రూరవిహారమేష. మయికొమ్మజనం జనలేకక్రమ్మరకా. టీ|| వావి.

నులి infl. of నులు A. 5. 129. అగ్గడవుల్లకేశీరము నందువనింతుగ సెుక్తనులినున్నగ్గుము. N. 7. 37. శిన్నబీనానులిజాళువాపితికర్చు మునినాబుకుచ్చులు పునిదిశరీక.

నులిగరసు n. s. Morbid baldness, falling of the hair. ఇస్థ్రీలుప్తకము. ABA. బట్టతల.

నులోరి or నులోలి, అనగాశిక్కులింది. OG.

నులు n. s. Linseed. ABA. తిల, నువు.

నెంజిరి (or నెంజిలి) n. s. Mental agony, anxiety. మనోవ్యథ. ABA.

నెగడి n. s. A ghost, a sprite. పిశాచము. Kark.

నెగడించుట v. a. To found a village. గ్రామము నునిర్మాణముచేసుట.

నెగడు n. s. The medusa or Galley fish (Pulmo-grada Linndi.) Near Tabago in south America the fish called Manta destroys many pearl-

divers : its muscular powers are great : it is able to roll itself round any animal and crush it to pieces. See Penny Cycl. XIX. 119. మ త్వవిశేషము. Also The spirit of the whirlpools. నీటిదయ్యము. ABA. జలగ్రహము. OG.

నెగడుట v. n. To increase, extend, spread, shine, be splendid. వృద్ధిపొందుట, క్రవ ర్తించుట. D. వృద్ధిపొందుట, ఖ్యాతమవుట. ABA. ఖ్యాతమవుట. Kark. వెలయుట. OG. Swa. 4. 140. నైశిత్యంబ ధినుత్వమై నెగడు బాణశ్రేణిజెండాది. H. 1. 27. గోవుర మైవొగడ నెగడుకుంభినిలోనక. A. 2. 51. నెగడుననావృష్టినిజబలేభశ్చుధి, శుమథాన్యకర టిగండముల సేర. టీ|| వ్యాపిస్తూతున్న. N. 1. 39. ఆడేశమునెగడుపొగడనలవియెండుక. టీ|| శ్రు కాళించును. P. 3. 319. గంగబొగడంగ నెగడు రంగ త్రంగ. ఆ గ్రామమునెగడికనుబా ఆయినది the village has enlarged and become a town.

నెగులు n. s. Mental agony, anxiety. వ్యధ. ABA. D. Scanda శివరహస్యము. (Vol. ౪౬౫) p. 463 foot. ఏదేవతలునిన్నులుటచుంబినారొసినపేరయ్య దినిలునిలుమిరట, నీ వెప్పడవుమది నెగులింత లేక.

నెగ్గడము adj. Compact, thick. సాంద్రము. ABA. దట్టము.

నెగ్గడి n. s. An impotent man, an eunuch. పండుడు. ABA. నశుంశకుడు.

నెచ్చెలి n. s. (add.) Swa. 6. 72. పూవునుండావి యుబోలిజాల బ్రమదంబానరింవిరి నాకునెచ్చెలి. టీ|| పూచెలియ. H. 1. 68. శృంగారిణియానుధాళ రసిగానుతి సేయగవచ్చునెచ్చెలి. T. pref. 52. హత్తినికీర్తికాంతవిపులాంబరాలలనకల్పినెచ్చెలిం. N. 3. 180. మొలక లేనత్వతోకలిమినెచ్చెలి వీరును రటితె మైరలముంగురులుగడల.

నెట్టన n. s. ఆనగాడపహతి, తావున్న. ABA.

నెట్టన, నెట్టా or నెట్టిన adv. Immediately, at once, quickly. Much, exceedingly, excessively. Happily. వెంటనే, శీఘ్రముగా, మిక్కిలి, హాయి గా, అత్యంతమున్ను. D. Kark. M. III. 5. 140. నిజగుణదోషకర్త ములనెట్టనమేలునుకీడువచ్చు. M VII. 2. 152. కొడుకువధించిరన్నగురుకోటికినెట్ట నయ్యి. Vish. 5. 364. వాడుభూరిబలుండై నెట్టన గాళినగరముకట్టనకునర్జుడయ్యె. Bhascara Ramanayanam Yuddha. 2. 523. దైత్యానీకముకాబ

ట్టి నెట్టణబోసీకవధించు. BRU. 2. 21. నిలివియా రాక్షసనెట్టననాసేన, నధికుడవై నెట్టి యశిముమి గలి BRU. 2. 347. నెట్టణవాయుసూతిరజనీచరు నుద్ధతిబట్టి. M. V. 1. 338. నెట్టనశిథలోనేపురక ట్టెదురనరాతిరసముగా. L. 7. 101. ఎట్లాడితీ మాటయిందు శేఖరుని, నెట్టణగొలిచిననిజభక్తరతికి. Vish. 2. 153. అట్టియెడలేకలనురులను నెట్టనగొలు వంగవచ్చి. Vish. 1. 53. అట్టియవాండమగ్నమునన చ్చురగాజశముబ్బుగుర్చుదైట్టిపుశ్చుజించు లోకములు పూర్వపుశితవమువిష్ణురూప మై నెట్టినభూతరానుల కు నెమ్మియొనచుక. BD. 4. 1637. ఎట్టన్నవీరమా హిశ్వరభక్తి నెట్టణగల్గువి నిశ్చలత్వకుడు. A. 6. 161. నెట్టనయ్యల లమ్మియలనిశ్చలభూశుతియుండ. టీ|| ఆశక్తిచేత.

నెట్టము n. s. A turban formed of twisted peacock feathers. నెమలియాకెలచేతవేసిన దారము లపాక. ABA.

నెట్టికొంట, ఆనగానిస్థారణము. Kark.

నెట్టుకొలుపుట v. a. To pervade, spread, extend. వ్యాపించుట. KP. 6. 244. వెల్లెతలచుట్టుక నల్లదల నెట్టుకొలుపుతొలుబట్టలబాదుగుళ్లవై.

నెడిమె n. s. An island. ద్వీపము. Kark.

నెత్తపువలక n. s. A kind of chequered board for drafts dice, &c. అష్టాశదము. ABA.

నెత్తమ్మి n. s. page 508 line 3 for mutabiles, read mutabilis.

నెత్తరులు n. s. Natural lines or folds of skin above the navel. వళులు. ABA. See త్రివళి.

నెనరు n. s. Affection, love. ప్రేమ. D. క్రియము. Kark. H. 2. 47. అంతఃకరణముశ్చయ్యంబు పోరా మియు, నేశ్రంబుచెలిమియు నెనరుప్రేమ. T. 4. 92. కలకలనవ్విలో నెనరుకొగట జేర్చవకైవిలాసిని. N. 6. 35. విశ్రమించంగళయ్యగావించు నెనరు.

నెమలిఅడుగు or నెమలిఅడుగుక్రూను n. s. A plant (Caesalpinia bonducella.) పూలికరంజము. ABA. 2. 97. నెల్లిమెాలుగువిట్లు నెమలియడుగుకొండగు మ్ముడురేను.

నెమ్మలివరుజు n. s. The hilt or handle of a sword. త్పరు. ABA. కల్పితి.

నెమ్మి page 509 line 2. for "OG. Bones," read నెమ్ములు Bones. OG.

నెమ్మిచెట్టు n. s. A tree (Dalbergia Ouzgenensis.) వంజాళము, Kark.

నెయ్యమి or నెయ్యము n. s. Affection, tenderness, మిత్రత్వము. ABA. H. 3. 223. నెయ్యముమీర గాచరణసీరజముల్ తలసోక మ్రొక్కి. T. 3. 146. నెయ్యము చొల్లు చూపులును నిచ్చులు మెచ్చులనిచ్చు వైపులం.

నెయ్య page 509, line 4, for grease oil read grease, oil.

నెరక n. s. A bone. అస్థి. ABA. ఎముక.

నెరకము n. s. An uneven pearl. గొల్ల. ABA. ఆన గొల్లముత్తము.

నెరతనము n. s. Completion, fullness. ఆభోగము. ABA. చిత్తపరిపూర్తి, రథనాదిపరిపూర్ణాఠ. N. 9. 134. కూర్తికొనరుచునంతకైకొననేర్చె, నెర తనంబునరమణుడన్నియునుశతికి. టీ|| జాణతనము చేతను.

నెరతుడుట v. n. To turn grey?

నెరవంజి చెట్టు n. s. ఆనగాజానకమునే చెట్టు. SO.

నెరవెట్టుట v. n. To chew the cud. నెమరువేసుట. Swa. 2. 5. నెలలవనదంశములుమూగ నెర వెట్టి కోల్పులుల్ పొడదిండ్లగురకలిడగ.

నెరసరి n. s. A lion. సింహము, పూణోపదమాన మున్ను. ABA. P. 1. 353. ఈ నెరసరిజతరదవాధీ నతదిని మొకటి లెక్క దినగా. టీ|| సింహము.

నెరి adj. (add.) Swa. 3. 11. గరగరని నెరికుయుగు రికడవంబెరిగినవగుటంజేసి. టీ|| యక్క. N. 3. 84. సాంప్రదానిధూతంబువా శనగుత్పా నెరిగొప్పవిట్టి తుంబులకడోయి నిక్కం. టీ|| గొప్ప. N. 2. 329. నెరివేసెనీలాహినిరసింతుశ్చేవిత, నెమలికిం భమువంటికొమరుగలుగ. టీ|| నల్లనిజడ. P. 4. 98. వెన్నుంబెన్నరి వేణికిజాలదు.

నెరి n. s. (add.) Great splendour, sap, essence, pith, crookedness. కేశము, నిర్గు, విరుగడ్డ, కుటి లము. ABA.

నెరి n. s. నెరికె n. s. The hem of a garment tucked in the waist band in a particular manner. కచ్చుభేదము. ABA. జిగ, విరుగు, చీగు డ్దాను. OG. N. 7. 282. నెరికెకెంగావిసావడ నిర్గులీనె. టీ|| కుచ్చెలుగల్గిన.

నెలవతి, నెలవత్తి n. s. Bits of areca nut cut ready. పూగధాగములు. ABA.

నెల్లి or నెల్లిచెట్టు n. s. Emblic Myrobalan, or Phyllanthus emblica. ఆమలకము. అడవి నెల్లి

a shrub or tree (Phyllanthus polyphyllus. నేల నెల్లి a plant. Phyllanthus Madraspatan. నెల్లి, పెద్దనెల్లి or కూరనెల్లి A tree (Premna integ- rifolia. అడవి నెల్లి కూర చెట్టు a shrub (Oroton repandum.)

నెవ్వ n. s. Want, poverty. Danger. దరిద్రము. ABA. Kark. నెవ్వ, నెవ్వము, ఆశుడ. D. తేవడి. OG. R. 3. 31. నెవ్వ దెరవరిచల్లనినీడక్రూకు, రో గ, వెజ్జనుబోలెమరుగ్లంబు. G. 8. 201. భనంబె వ్వంబులేక ప్రతుకుట నెవ్వయనుచునింటి తగులునిగ నవాడక. A. 4. 291. వర్షంపు నెవ్వకరుజక.

నెవ్వX adj. Graceful, elegant. సొగసైన. H. 3. 104. నెవ్వX శస్త్రులు.

నెవ్వX n. s. Great sorrow. అదివిచారము. ABA. Swa. 5. 47. తనుబానిశ శివత్వనిగని నెవ్వXబోలె తొలిదిక్కు జవరాలు వెలుకబారె. టీ|| అధికవిచార ముచేతనువలెనే. T. 2. 122. ఎవ్వరు నెరుగనిదిరా శివ్యదయంబుగడక నెవ్వX నెవ్వX బొగలుచు. N. 6. 102. తట్టుచాలక నెట్టుకొనుదట్టుపు నెవ్వX నిట్టట్టె.

నెళి n. s. ఆనగాకలుకమిత్రదధి. ABA.

నేక properly నేక n. s. A feather?

నేటించి adv. Positively, certainly. గట్టిగా. రూఫి గా. Vencata. 2. 2. Vencater. 3. 2. నిన్నుశన్నుతిం చినేటించి మ్రొక్కు దుపరిమురారి శోరియవగరింపు.

నేటు adj. True. శత్యము. ABA.

నేటుచేయు page 512. line 4. for Saranga read Sar. Dwi.

నేత n. s. After Vish. 4. 239. (add.) పూసతి. ABA.

నేతిబొట్టు is the common phrase for నెయ్యి as in English a bit of butter.

నేతుల n. s. ఆనగాతగుబాటియింతి, చాకులల్లెపనిత. ABA.

నేతుభ్యము * n. s. (add.) Curtain, screen, the part behind the scenes. Vasu. 4. 23. M. VII. 1. 10. వీరనేతుభ్యవిద్రామలోలాకృతులైరి.

నేటు n. s. A copper coin. తన్నెండుకాసులు. ABA.

నేరవకడ n. s. A kind of palm tree. దేవతాళము. ABA.

నేరుతుట or నేర్పుట v. a. (add.) నేర్పి నేర్పి వ్రాసిన జాబు a much laboured letter.

నేరేడల్లుల్ n. s. A kind of salutation. దండము. Kark.

నేర్పరి n. s. A wit, a clever man or woman. ఉపాయశాలి.

నేలకుగోలకు దెచ్చుట or నేలకుంగోలకు దెచ్చుట v. a.

To bring to the point of death, almost to kill కిందుమీద చేసుట. D. ఆన గాకిందిట్లుమీదిట్లు చేసుట. KP. 7. 36. ఆయల వ్రాయము కథవదు దందికేర్తియింగోళ్లు రాచగా, గాయజుడాకెనైన లిగకత్తులు గూరుచునుండునంతటక, నీయవలొక సంబాదవనేలకుగోలకు దెచ్చుచున్నవాడాయలనా గబోంట్లు తెలియకవిసిపింతురునాకు నెంతయుక.

నేలగుమ్మడి or తెల్లనేలగుమ్ముడు n. s. A plant (Hedysarum gangeticum.) విదారి.

నేలతాడు n. s. A plant (curculigo) ముశలి. ABA.

నేలతామర n. s. A shrub (Hibiscus mutabilis.) ఫలశుక్తము. ABA.

నేలనేరేడు n. s. A tree (Premna herbacea) భూజంబుపు. ABA.

నేలపల్లటి n. s. A pigeon. పారావరము. ABA. Kark.

నేలకూలె n. s. A cellar. భూమ్యంతరాలయము. ABA. నేలకూలిగ.

నేలముల్ల n. s. A small kind of egg plant. (Solanum melongena) బృహతి. ABA. యోద్రవారాకి.

నేవ n. s. Anger, censure, abuse. రోషము, జుగుళ్ళు. ABA. 3. 66.

నేవము n. s. A contrivance, pretence. అనుచేతము. ABA. వ్యాజము.

సెువ్వి n. s. Pain, distress. వ్యధ. ABA. బాధ.

నైపుణి * n. s. Dexterity, cleverness, skill. నేరువు. గట్టితనము. A. pref. 15. శ్రోత్రఘృణ్యుటలు మంచుగరవించితి నూక్తి నైపుణి జ్ఞానబింతామణి కృతి. టి|| నైపుణ్యము చేతన. A. 5. 119. నైపుణిచందనాద్రిగహన ద్రుమపారభవీవీతామ్రుణీశశరీలబ్ధమాక్తికమణిత్రకరంబులుదోవిడకీతాశాశవనంతు. T. 5. 64. తారకయములువిస్తారకసచ్చాతునైపుణిబోవీరండరునుబొగడ. టి|| నేరువు చేతన. H. 3. 218. సురతకేసులనైపుణిచూపునపుడు.

నైరుతి * error for నైర్పతి * n. s. The regent or ruler of the southwest quarter. దక్షిణశుభము

రలనడిమిమూలకు అధికతి. నైర్పతిమూల In the Southwest quarter T. 4. 171. వహ్నిస్త్రి నైర్పతివరుణాయుకు బేరశంకరుల్ గదిసిపాచ్ఛముల గొలువ.

నైర్పల్లము * n. s. Clearness, pellucidness. నిష్కల్మషము. A. 3. 87. నిష్ఠాముండెయోగియగువాడు మసానైర్పల్లకంపాదనకునాచరించువలయు. N. 4. 69. అతినైర్పల్లముగల్గినెట్లవ కిరీటాలంక్రియ యోగ్యమై.

నైవేద్యము * n. s. (add.) వట్టివైవేద్యము గాచూపించినాడు he just shewed it, and snatched it way. A. 5. 97. అగరుధూతుంబునిదికర్త రాజ్యయుక్త, పృథ్వీకదళీభలానినైవేద్యమొగుగి. N. 6. 34. ఔషధేనైవేద్యమామెనాయననాయె, ననకకు దార్థంబులునుచునేరువు.

నైస్త్రీంశికుడు * n. s. A swordsman, a soldier armed with a sword. కత్తినేఆయుధము గాగలబంటు.

సెుగులు n. s. Grief, affliction. వ్యధ. ABA.

సెుచ్చిపోయినవాడు or సెుచ్చియుండేవాడు n. s. He who is in reduced circumstances, he who is deprived of some thing important. కంటకతడియుండేవాడు.

సెుచ్చియుండేవేళ n. s. Time of privation or suffering. ఆశుభనుజెందియుండేకాలము.

సెుచ్చుకొనుట v. a. To complain of, to speak against. ఒకనిమీదకొడవగాచెప్పుట.

సెుడికారము n. s. A word. శుభము. ABA. శబ్దము. సెుడుగు or సెుడుచు n. s. A word. శుభము. ABA. శబ్దము.

సెుప్పికుంటివాడు n. s. He who has a lingering disease. వ్యాధిగ్రస్తుడు

సెువ్వి n. s. Pain, distress. వ్యధ. ABA. బాధ. A. 3. 40. కంటకముల్ శుద్ధాబ్జములు గాడ సెుసర్పిన సెువ్విగూయిడు.

సెు (contracted for సెువ్వి the Root in A of సెుచ్చుట to ache) painfully, causing pain. సెుగాడనేసెు he struck or wounded smartly; so as to cause pain. దుఃఖశుభలెగునూచితిగాడు. OG. P. 1. 280. యురభాండము గాక మొండకీ యుర మొకటంచు సెుబలుకుచుక. P. 4. 15. రథతురు వెడచేతుల సెుగరతురు తెర సెుగల్.

సెురగలండులు n. s. Words used without any restraint on his tongue. సెుటికివచ్చినమాటలు.

L. 17. 136. ఈరితిసాధింశనెవ్వరివళము, సో
రగొలండునుడువంగనేది, అనగా సోటికివచ్చిన
మాటలు. L. 7. 480. కుటిలకుంతలులతోగూర్చు
నన్నుననుచు సోరగొలండులాడినచూయ గనుగొని
యల్లమకన్నులనవిప్పి సోరగొలండులు, సోటికివచ్చి
నమాటలు.

సోరు n. s. page 516 also for: s Locative సో
ర. See BRY. 1. 743. (add.) చక్రైరతీత్రు సోటి
కియింపు గాతన్నది the sweetness of sugar is
pleasant to the taste.

సోలి n. s. Pain. వ్యస. ABA. బాధ.
సోకు (నవుకు) n. s. Deep. నిమ్మము. ABA. లోతు.
సండుదోవయనిన్నికడట.

స్థాయము * n. s. (add, as a note) M. M. does
not say Logic, he says " A sort of Aristote-
lian system of philosophy." A Bombay paper
observes that a pandit at Poonah always ren-
ders it " Subtily," and this seems true. It
is the art of false logic or " sophistry."

ప ప బ భ

ప page 517, col. 2, line 3, read వదరి for పదరి.
పంకు n. s. (add.) పంకు is not a *guard* but a
ward or part of a building see Wars of the
Rajas p. 15, line 23. యిన్నూరుజనముతో సొక
ము [error for పంకు] వాకిలికుండాహజారంవాకి
టికివచ్చిరి. Nijalinga chiccaya verse 49. అంత
టింతటయై పై నైసంకులును చెంగనుకడ సాలచెలు
వైసమందిగంధపుచాకులుగట్టినదివ్యమందిరంబులు.

పంకె n. s. A fraudulent or deceitful man. ధూ
ర్తుడు. Kark.

పంకము n. s. Tribute, tax. ధాగధేయము. ABA.
చీది, బేడిక.

పంకల n. s. A small portable fire-place or fire-
pan. అంగారధారిక. ABA. కుంకుటి.

పంకన n. s. The rope that fastens an elephant-
గజబంధనము. ABA. ఏనుగనుకట్టేకుగ్గము.

పంచ n. s. A piece of cloth about one cubit in
breadth and six in length. ఆరుమూళ్లతుండు
గుడ్డ.

పంచకము n. s. అనగా అవ్యవస్థా త్రవదేశము.
ABA.

పంచరంత్రము * n. s. See note on అశమీత్య
కారిత్వము.

పంచస్రాణము * n. s Fire vital airs in the body :
but (metaphorically,) All the affections. పంచ
భూతము, అతివైశ్వానరుడు.

పంచబంగాళముగను or పంచబంగాళములుగ adv.
In order to run away, or to retreat. పలాయన
మయ్యేటట్టుగా. T. 5. 96. చండగాండీవముకా
పు) శిమితిముందిలిలబర పెను పంచబంగాళముగను.
N. 10. 145. బోడనల్ ద్రాక్తించుకూరసేనాంక
బంగాళముల్ పంచబంగాళములుగ. టీ|| కలాయ
నములయ్యేటట్టుగాను.

పంచకుము * n. s. The musical treble. పంచశ్వ
రములలో సొకటి.

పంజ adj. Poor or low, mean. వీడయైన,
యేద్రమైన, నీచమైన. Ahal. 1. 45. మాపాకను
మాలపుపంజలంజలక.

పంజన (perhaps for పంపిన) అనగా నికరమైన.
OG

పంజి n. s. Tribute, tax. ధాగధేయము. ABA.
కప్పుము, బేడిక.

పంజించుట * v. a. (add,) in UH. 1. 7. this verse
occurs. మ|| పుడమిశ్రేష్ఠమహాత్మునిజనకుతింబాం
కింశలేకున్నచో, నరుదామస్థిరపుణ్య &c. Here
the Prasa and Yati rhymes are broken. The
editor was at a loss, and I suggested that the
first line should run thus. మ|| కురమశ్రేష్ఠమహా
త్మునిజనకుతింభంబంత. &c.

పంజి n. s. line 2 dele "sometimes" (add,) Swa.
3. 46. బుగ్గలందగ్గలికచూపుకమ్మపంజులవజ్రపుం
జకచకలనకనకలువీడుకొని. P. 4. 368. సూరెల
వెలుగుపంజులశరీర నైకృతి భూమామజిస్సూర్తిబో
దిబేయ.

పంటించుట v. n. To hesitate, consider. అనుమా
నించుట, యోచించుట. B. X. (3) 21. నీయుడ
యమీకారాజనుల్ చెప్పగా పంటించుటెదు రేగు
దెంచువదిసితై నేడునన్నుద్ధై. పంటించుటెదురేగు
దెంచు అనుమానించకయెదురుగావచ్చును. BD. 4.
23. అశివజింగమకాటికచకానలిచ్చుచును, పంటిం
పక్కిలవరుపనులు సేయుచును. పంటించక, అనుమా
నించక, యిట, యిక్కడ, వరునాయకుడైన శివునియొ
క్క పనులు, శరీరచర్యలు సేయుచును చేస్తున్నా. BD.
2. 952. వంటకట్టెలుదెచ్చువాడుమూరయ్యపంటిం

కుగరి కాసుపత్రి వెట్టువాడు, యాలిన్తేగరి కాసుఅనే. వాడు బలైముకాలిచేవాడు. BD. 4. 184. గంట యు గొడుగును గదియింపడడవ, బంటించెనేనుగను బల మెల్లనవిసె, ఘంటికనున్ను, ఛత్రమునున్ను, పై కటితో పుకటిచేచి కాడమునకు జొగుచేయడమునకు అనుమానించెను.

బండారవాడ గ్రామము n. s. A village granted on a favourable rent. ఒక తరహాయి గ్రామము. బండారు n. s. Turmeric. హరిద్ర. ABA. కనుపు. పండించుట, అనగా పండించుట. OG.

బండిగురువిండ n. s. A large creeper bearing white fragrant flowers. మాధవీలత. ABA.

శుండ n. s. మాగినశుండ A ripe fruit. దోరశుండ a fruit nearly ripe. శుండువంటి శంసారము a flourishing family.

శుండుపు n. s. A feast or festival. ఉత్సవము. ABA.

బండెలుక n. s. A kind of rat. ఆఘభేదము. Kark.

బండ్రించుట for పండించుట v. a. To cultivate. శుండుచేసుట.

బండడమనికి n. s. అనగా ఉత్పజ్జివిన్యాస యోగ్య ఛాండము. ABA.

బందారచెట్టు n. s. (add.) A tree proverbially dry ; burning when green : white ants will not attack it.

బందికము n. s. A prison. కారాగృహము. ABA. చెరశాల.

పండిలి n. s. (add.) తియ్యనిమాటలతో పండిలిపెట్టికం పిందినాడు he couched the refusal in civil language.

బందివాడులమాత n. s. A wretched woman. పాడు ముండ. HD. 2. 1100. కాలకౌశికునివనితహస్తు నుబందివాడులమాత.

బంధులు n. s. Relations. బంధువులు. ABA. చుట్టాలు.

బంధన n. s. A white variety of the Nyc-tanthes arbor-trietis. శ్వేతశురశు. ABA. తెల్ల వావిలి.

పంబ or పంబజోళ్లు or పంబలజోళ్లు n. s. Cow-herds drums. గొల్లవాండ్లు వాయిం చె పుక తరహాచ ర్న వాద్యము. Pal. 60. పంబలజోళ్లి చ్చి కలయంగ బసిడి, బొమిడికంబలయిచ్చి. పంబ, అనగా పంబ ము. ABA.

బంబోతు n. s. A fat man. ఎడ్డువలె శరీరము మిక్కిలి బంబిసినాడు. ABA. పొతరించు యెడ్డు. OG. A. 6.

28. బంబోత ధూశరియడు పుంబడ మాతులంగ పోజి పోటులనిరు మైలం బొడుచుచు బెనగుచు బోవంబట్టి వటంబు చేర్చి వాడిట్లనియెక. టీ. బలిష్ఠుడయిన.

పక్కణము * n. s. (add.) A fishing village. శంబు రాలయము మాకలకు శ్చేవాండ్లపల్లె.

పక్కశూల n. s. The liver complaint. పక్కసెప్పి.

పక్కన n. s. An old man. వృద్ధుడు. ABA. ముశలి వాడు.

భక్తుడు * n. s. A devotee, a devoted man. భక్తి గలవాడు. A. 6. 2. కలదొకరుండు శురుకొన గాని కులంబునుదీయభక్తుడు. N. 4. 147. ముండరనిక నాకుభక్తుడనినందను బాధల చెట్టినట్లు దేనరిమురినై త్యవల్లభునినంతకు జేర్చెడు. P. 1. 182. నిండవనే వకులత్వయ నాకు బెడ్డవిశ్వాసమునీయెడంగల తెశక్తు డుభక్తుడునిస్తుబోలక.

పక్వమగుట v. n. To grow ripe or fit for use, to become ripe or mature. (Metaph.) To become well or recover. పండుట, స్వస్థమగుట.

పక్వము * adj. Ripe, mature, dressed, ready or fit for use, convenient. పండిన, పండిన, సిద్ధమైన, వసరైన.

పక్వము చేసుట v. a. To prepare medicine, cook or dress food, make fit. వాగుచేసుట, వండుట, సిద్ధము చేసుట.

పక్వవివేకము * n. s. Matured wisdom. పరిపాత మైనవివేకము, శంపూర్ణమైన తెలివి. M. XII. 4. 441. పరమమునిండ్ర శంయమిశపక్వవివేక విధూతి రమ్య.

పగ n. s. Hatred, enmity. ద్వేషము. N. 2. 34. అలయపు బ్రహ్మహత్యకు బరాంగనగూడుటకోట లేదుజ్ఞాతులపగనిక వశ్యకము. A. 3. 48. మరివైభ వమువలదశౌంతికై నబగ దెగగునే. A. 4. 237. తొడబజవిషయాతురననివి దుమనియడుకం పైవేరే పగ నేర్పడకక ధాదుల సెకటనిబ దెదోతుగబలికి మై త్రివాపుటయొక్కక. P. 1. 517. కృపగట్టిపెట్టివూ పాపపుబుద్ధులుపట్టివట్టిక గపుట్టివిన్ని. పటుగధనకు నిబారిగొనియ పనికిపతియిండు వాడనటనేనకటా.

పగటు n. s. Quarrel, wrangling, enmity. విశ్రలా డీము, విరోధము. ABA. H. 5. 194. మొసాలోతు గటునవడివేయుచు చిరునగవులకడమనుచువారనా యకులలక.

పగడంపుట్టు n. s. A kind of bird. కపిభేదము. ABA.

శకదాయ adj. Envious, having hatred. కకగల
 T. 2. 169. ఇళువనీవద్దయుండుట కేనియోర్ప
 దాయశకదాయవైవయాదారికట.
 భగము * Pudendum Muliebre. ఉశఫ్.
 బా n. s. The side. పాశ్వకము. ABA.
 బాది n. s. Tribute, tax. భాగధేయము. ABA.
 బుది, కచ్చుకు.
 బనిగుంటములు n. s. A kind of pegs. ఒకతరహా
 మేకులు, వసులు. H. 5. 112. బలుపొన్నులలరారు
 బా నెగుంటములు.
 బగుతుడు for భక్తుడు n. s. A devotee, a pious
 man. భక్తికలవాడు. BD. 3. 33. బగుతుడాకింతు
 నేపరభనంబునకు.
 భగ్గంపాదైన బి. Utterly ruined, devastated.
 మూలతోహనియయిన.
 భచరించుట (add.) Here begin a new article
 thus భచరించుట v. n. To spread, extend.
 Read thus M. IV. 5. 496.
 భచ్చ n. s. page 259, col. 1, line 10, read the
 king hastes, for 'king hastes.'
 భచ్చన n. s. A sign, mark, spot. చిహ్నము. ABA.
 గురుతు, ఆనబాలు.
 భచ్చపిట్ట n. s. The green or wood pigeon. హోరి
 తకము. ABA. భస్మపిట్ట.
 భచ్చాకు n. s. A fragrant leaf pounded with
 turmeric paste to rub the limbs with P. 2.
 105. శుచ్చాకుకాద్యకర్పూనముకాకిటిదండ్రిలో,
 కరిదంతములోనవరములో. టీ|| శరీరుకలద్రవ్యము.
 H. 1. 84. గోళములో శచ్చాకుకచ్చూరములుచాల
 నింపినకోతడిలోమించియేసి.
 బజారము n. s. Unmeaning or incoherent speech
 mere exclamation శ్రలాశము. ABA. బలవరిం
 చు.
 బజారి n. s. (Hind bāzāri) A jade, a scold. భూ
 రస్త్రీ. ABA.
 బజ్జరించుట v. a. To fawn, fondle. ఉశశర్పించుట.
 Ila. 2. 158. శుడతితోలెలుశవలదనిబజ్జరించి, అన
 గాబుబజ్జరించి.
 బజ్జిస్తు n. s. (from H. శజ్జి a foot-step. అడుగు)
 A horse's capering. (add.) బజ్జిస్తుద్రొక్కుట v. n.
 To pace in a peculiar manner aa a horse పా
 దవిస్వాసవిశేషము. Pal. 51. బహువిద్రోగకుల
 తోబజ్జిస్తుద్రొక్కు.

భటకారులు n. s. Peons. బంట్రితులు. Dab. 160.
 భటకారతనివే శ్రపాణులుజేరి, శుటురయంబునబ
 రాబరులుగావించ.
 భటలము * n. s. (add.) వాణ్నిభగ్నుశుటలముచేతును
 or భస్మిపటలముచేతును I would have con
 sumed him.
 భటాని n. s. A horse. Kark. గుర్రము.
 బుడి n. s. A cup. చుడకము. Kark.
 భటుశాళించుట v. n. To look round: glance
 in all directions. అటుబుబెళుకుగాచూచుట.
 ABA.
 బట్టకుత్తు or బట్టగుత్తు, అనగాశిస్తులేని or శిస్తులేత్తు.
 Oḡ.
 బట్టడ n. s. An anvil. లోహశుంకాడనాధారము.
 ABA. దానిరి.
 బట్టాభిషిక్తుడు * n. s. He who is crowned.
 శుట్టముగట్టబడ్డవాడు. శట్టాభిషిక్తునిచేసిరి they
 crowned him.
 బట్టి Postpos. (read) For, through; a sign of
 the 5th case of nouns.
 బట్టిగోల n. s. A lever used for lifting full sacks
 or bags. ఘోబ్యుధారీదండము. ABA. పెరికల
 నుయెత్తేచుడుకర్ర.
 బట్టిలి adj. Handful. పానివిశేషము. ABA.
 బట్టుట v. a. (add.) చిలుముశుట్టినకత్తులు rusty
 swords.
 బట్టుబడుట v. a. To be seized, ensnared, taken.
 గృహీతమవుట.
 బట్టె n. s. A water-course. కాలవ. భూమివండిం
 చగలండులకుబట్టెతవ్వించి having the water
 course dug.
 బట్టెము n. s. A broad sword. శుట్టశము. ABA.
 బట్టాకర్తి. KP. 3. 135. శుట్టెంబురుళిపించివే
 యనెత్తుటయు. T. 5. 139. శ్రుళయాధార్యుటిం
 బట్టెశుంబక్కుద్రోకనుచ్చుర్తిచేనయుడు శురిశయిబె
 ట్టూనివేవైచె.
 బట్టు, భట్టు (Kark says వండులు) A title borne by
 certain bramins. ABA. పాతకులు. H. 3. 46.
 భుతియకారవిద్రకార నిమిత్తకారులును భట్టురు
 ట్టుజాండ్రతోగటగాండ్రవారును.
 బట్టము or శుట్టము error for శుట్టణము * n. s. A
 town. నగరము.
 భటాని n. s. Pathans: a certain tribe of Musul
 mans; A kind of horse. ఒకతరకవాడు, గుర్ర
 మున్ను.

శుద్ధ n. s. An orifice or hole in a mountain. కొండలోనినిండు, బొంబ.

శుద్ధకు n. s. A cliff, a precipice. శ్రుపాతము. ABA. తటము, భ్రుగువు. Swa. 5. 62. జడధినుధిం శబ్దక్తి సుభ సారభమానుట బాత్రుజక్తి రాబడకులనుం దిడుగ్గభవ పాండిమబొండుల నంద మొండక. టీ|| శీనుకులు.

శుద్ధచెయి n. s. The tip of the hand. హస్తచరము ఛాగము. Kark.

శుద్ధత n. s. The back of a plough. లాంగలత్పద్ధము. ABA.

శుద్ధతశుద్ధుట v. n. జవడనరాలుకట్టుకొనుట. ABA.

శుద్ధదామెర n. s. A sort of leprosy with large round spots. మండలకము. ABA.

శుద్ధశు, అనగాశంఠెమువాడు. OG.

శుద్ధలోశుద్ధుట v. n. To fall flat. చాశుద్ధుటగాశుద్ధుట. P. 1. 796. బియ్యంపాలుపోసిముండవసియిం శుచేసిలిరకాలము బెందిన శేతరుంగునేకడబడల్పడంగరుగాకకృతజ్ఞు లెద్దుకూననుల్.

శుద్ధిగ plu. శుద్ధిలు n. s. The hood of a serpent. A flag. Gleanings. The shore of a river. శీర్ష ఫణము, పెక్కెము. మడిలోనశుద్ధిన వెన్నులు. యేటికడనేల. ABA.

బడిగల్లుబడుట v. n. To meet with an obstruction, or check. వెంటనేవిఘాతము వచ్చుట. KP. 3. 106. కొరుకుకుబోవబడిగల్లువడియె సొపొలియనియె.

శుద్ధిగ n. s. (add.) The hood of a serpent. A flag. శ్చుట, అనగాఫణము, పెక్కెము. H. 2. 9. కోటికి శుద్ధిగక్తుకొనియున్న పెక్కెముల్ పెక్కులైవధిల్లు శేరిజనులు.

బడిమి n. s. అనగాభూతయజ్ఞము. ABA.

శుద్ధియె n. s. A bier. శవయానము. ABA. పాడె.

బడిలి n. s. A hollow, orifice. రంధ్రము. ABA.

బడుగు n. s. అనగాబక్త, కోణము. Kark.

శుద్ధుచడు n. s. A youth. బాలకుడు. ABA.

శుద్ధుట v. n. To fall should be the first interpretation. (add.) అక్కడినిట్లుశుద్ధులనక as the water [climate] is unwholesome.

శుద్ధువుది n. s. A harlot, whore. వేవ్య. ABA. బొంబ.

శుద్ధువ n. s. A low ground. మిక్కిలిలోతుభూమి. ABA.

శుద్ధువాడు n. s. He who is falling, liable to fall. శతయాశువు. ABA.

శుద్ధువు n. s. A lean skinny creature. ఆమాంసుండు. ABA. శల్యముగావుండేవాడు.

శుద్ధె n. s. A small pond. శ్వేలము. ABA.

శుద్ధ n. s. A cow four years old. చతుబంఝము. నాలుగేళ్లదూడ.

శుద్ధు n. s. A cliff, a precipice. శ్రుపాతము. ABA. భృగువు, తటము.

శుద్ధజము n. s. అనగాగుడపాకము. ABA.

శుద్ధజారులు n. s. Guards or attendants of the woman's apartments. కంచుకులు. Kark.

బతము n. s. A vow వ్రతము. ABA.

బత్తలి (add.) బిలువతాల్పబత్తలిక Neptune; the Regent of the ocean. శీమద్రుడు. Kark.

శుద్ధి n. s. (add.) అడివిశుద్ధి As hrub Hibiscus Abelmoschus (thus spelt in Rottler vol. 3. page 310.) ఛారదాస్వజి. D.

శుద్ధిలిబొట్టు n. s. A kind of mark worn on the forehead by Hindus. చారికవిశేషము. ABA.

శుద్ధిలి The better spelling (P. 1. 504.) of శుద్ధిలి.

శుద్ధుట n. s. Dust. ధూళి. ABA. దుమ్ము.

శుద్ధుకొల్లుము n. s. The measure of eleven marcais. ఏకాదశశాఢకి. ABA. శుద్ధుకొండుకూటలు.

బడనికె n. s. (add.) వండ. వృక్షురుహ, అనగాశ్రుకచెట్టుమీదమొలిచేమరియొకచెట్టు. H. 2. 45. బడనికెనుకొమ్మలై ఘోతిదవిలిచిలెత్తుక. H. 5. 356. బడనికెగలపాదశుద్ధుబొంబియదినుకొనిరండుబొంబని.

శుద్ధను n. s. Season, time. కాలము.

శుద్ధరము n. s. A pouch to keep betel leaves. తమలపాకులనుశుద్ధులశీరజేది. ABA. ఆకులువుంచేలడకుము. OG.

శుద్ధరులు or శుద్ధరులు n. s. (add.) Words. మాటలు Swa. 6. 50. శుంకవుబదురులు. టీ|| మాటలు, KP. 6. 101. మునుశుద్ధిశుద్ధరుకట్టడగలమరికె. టీ|| పూర్వవుమాటనిబంధనచేత.

శుద్ధింబదిగ adv. Completely, fully, thoroughly. Utterly. శుద్ధిస్తారముగా. A. 3. 58. బొంబనాకనురక్తులోశుద్ధింబదింబదిగానరయుడు. A. 4. 267. శుద్ధింబదిగముయేనిమరిచిడు.

శుద్ధుగు n. s. Generation, race, lineage. వంశము. ABA.

కడరు n. s. Ten men. మనుజుడకము ABA. కడి
 మంది.
 బరులు n. s. Similarity, likeness. Exchange, re-
 turn. కూరు, క్రతి. ABA. సమానమా, సరియ
 న్ను. T. 2. 52. జగములనెండుక బమలితనికేదని.
 పించెద.
 కడరు n. s. A line, a row, a crowd. కంక్తి. ABA.
 గుంపు. OG. A. 2. 54. సుర గాలిదవడగ్గతరుకర్ణ
 తతిరేత పాపురాలని దేగజదువురూర.
 బద్దకరికి n. s. ఆన గాతులుచనివిల్ల. ABA. OG.
 బద్దు or బద్దులు n. s. Lies. అన్యతము. Kark.
 బద్దె n. s. (add.) దశలు. ABA.
 భద్రము * n. s. A particular building in a
 Siva temple. శివునిగుడిలో పుకకట్టడమునకు వే
 రు.
 భద్రాసనము * n. s. A royal throne. సింహాసనము.
 N. 1. 119. కూరితముక్తా వితానవితాన మాయర
 పుష్కరాభద్రాసనములు.
 భనశుచెట్టు * n. s. (add.) అడవిపనశు another
 species of the wild kind.
 భనికమాలిన adj. Worthless, useless. కొరగాని.
 అక్కటిసేళ్లుభనికమాలినవి the water there is bad
 i. e. that town is unhealthy.
 భనుశరి n. s. A dependant. పరశంక్రుడు. ABA.
 శురాధీశుడు.
 బన్నము n. s. Defeat, discomfiture, overthrow.
 అనుజయము. ABA. ఓటము. T. 5. 129. నేడని
 మొనలో ననానిదె గమా ర్పెదదీ ర్పెదమొకుబన్నము
 ల. టీ|| భంగములు.
 భన్నులరగడంబు n. s. An old man. వృద్ధుడు. ABA.
 ముసలివాడు.
 భన్నాగము n. s. The canopy over an open
 palanquin. కర్నూటకకల్లకబొంతుమీదవేసేటిది.
 KP. 7. 177. రేఖలైమీదటురెప్పలయొక్కబన్నా
 గంబుకడకల్ల బాగుమీద, నరిదికట్టుచీదాలయంతు
 లగతినిందికట్టుమాలికలుచూపుటయంద. Raja.
 Vahana. Vij. 2. 45. N. 7. 37. కన్నసూర్యపు
 టంబుకన్నాగమును కేలి. కట్టెకట్టంబుగం బట్టు
 పుటము.
 భన్నిద్దరు adj. Twelve (men.) ద్వాదశ. A. 1. 11.
 అలకన్నిద్దరుసూరులండును. T. 5. 95. తద్దరాజ
 ల్లుకన్నిద్దరాదిత్యులసెద్దజేరకమునైకద్దుమాన్ని.
 భన్నిర్లము n. s. ద్వాదశశులి. ABA.

భన్నుండుట v. n. (add.) శయనించు. Kark.
 భన్నుట v. a. (add.) కుత్సితములుబన్ను. HN. 3. 36.
 భస్మ n. s. Share, part. భాగము. ABA. పాలు,
 వంతు.
 భస్మరచెట్టు n. s. ఆన గాట్టికా, కర్ణి. Q another
 species నిరుకత్పర.
 భక్కునీ n. s. The stuff called "poplin." చిత్రకర్ణ
 విశేషము. ABA.
 భక్కునచెట్టు n. s. A kind of tree. వృక్షవిశేషము.
 బబ్బరకేలు n. s. ఆని గాట్టులెత్తినివిరుసుకొయ్య.
 OG.
 బబ్బరింత n. s. A roar or yell. గర్జనము. A. 3. 23.
 గార్త్యుగుర్లనొకతోజెరలాదెడుబబ్బరింత గాట్టుచ్చి.
 టీ|| వ్యాప్తువుగోండ్లుపెట్టులు.
 బబ్బరిలుట v. a. To jabber, babble, make an
 uproar. ధ్వనిగావించుచుచేసుట. అక్కరలేని
 మాటలాడుట. ABA.
 బమళుర్య n. s. (meant for భమరపురుగు) A
 large black bee. క్రమరము. Kark.
 బమ్రెగ n. s. Fainting, swoon. (ప్రాంతి, మూఢు.
 ABA. H. 1. 104. బమ్రెగొత్తుచుండగనుబాంధ
 పులెల్లనుగావియుండగా. Swa. 3. 5. ఎలదేటిదా
 టులకబమ్రెగబోవదోలుదెగవారెడు వెంట్రికలు.
 భయంబ, భయట n. s. The veil: That part of
 the garment of a Hindu female which covers
 the breast. వైట. Kark. N. 6. 46. బాలికనాటి
 రేయికునికట్టకుబోయిభయంబకొంగు కెంశేలిని
 పురుక.
 భయకాదు n. s. (add.) భయకారి. ABA.
 భయలువిమ్ముట v. a. To brandish. రుఖిలించుట.
 Satyabhama. 4. 57. ఎగువిడనాడుబాకనయేటి
 వీడు, పూబోదెకోలచేబాదలబయల్ జిమ్ము.
 భయట n. s. That part of the garment of a Hin-
 du female which covers the breast. వైట. T. 3.
 115. రనుగవయుచ్చిగావయలకొరగ. N. 2.
 448. కెంశేలినింపురుం బయలనంభోబాహివా
 లారుబూపులనేలింపురు.
 భయ్య n. s. Red colour. పాటలవర్ణము. ABA.
 ఎర్రవన్నె.
 భయ్యంకలు n. s. Longings, laziness and other
 fancies that denote pregnancy. దౌహ్యదము.
 ABA. వేవిళ్లు.
 భయ్యర n. s. Breeze, wind. మండమారుతము.
 ABA. వాయువు. OG.

కుర, అనగా కులము. ABA.
 కురంట n. s. Dry cow-dung, used as fuel. ఏరుపి
 డక. ABA.
 కురంటె n. s. The weaver's whirl; a trundle.
 కురిటె.
 కురగుట v. n. (add.) BD. 5. 806.
 కురచి n. s. A thing borrowed for use. యాచితక
 ము. ABA. ఎరవలు గా తెచ్చుకొన్నది.
 కురవి past. p|| of కురచుట v. n. To run. కురుగెత్తు
 ట. H. 5. 77. పాడుగుడిలోని కెన్నెపాకు కురవినిలచె.
 కురత, కురితి or కుర్ర n. s. An inundation, over-
 flow. కురివాహము. ABA. వరద.
 కురము n. s. Charge, possession. వశము. కురము
 చేయుట v. a. To make over, deliver, entrust.
 వశము చేయుట. ఆయనకురము గావుండేవాండ్లు
 those who are under his care. యారుకలు ఆ
 యనకురము చేసిరి they delivered or entrusted
 the money to him.
 కురవ n. s. Inundation, overflow. కురివాహము.
 ABA. వెల్లువ.
 కురవ or కురవణ past p|| of కురచుట To fly
 away. ఉరుకుట. N. 2. 542. ద్వంద్వయుధము
 గావించుదను జవిభులు. దక్షురక్తనులెదురంగద
 ల్లిడిలురు, కురవనెన్నాడిపాడి చెనుకర్వణములు.
 టీ|| పారిపో గానె. A. 4. 193. వృషాతితోదేంట్లుబ
 రవనోరాడెగరులు. P. 3. 380. యీకనుగండుం
 గుండులెకకరవంబరవణ. టీ|| పారిపోవుటకున్ను.
 కురవవేట n. s. A chase or hunting party. A
 line of troops surrounding the thicket. ఒకతర
 హవేట.
 కురవు n. s. See కురువు.
 కురాలు, అనగా శుభాయము. Kark.
 కురి n. s. Army. Infantry. A mob. An inun-
 dation. Emigration. (Time, తేజీ.) చతురంగ
 బలముగలసేన, కాలుబలమున్ను. D. కుదాతిసం
 హతి, బృంజము. Kark. శ్రువాశము, అనగా వలశ.
 ABA. గుంపు, శురుదున్ను. OG. Vema, 1925.
 నత్వనుచుదువును పాడును సెక్వెన్స్ దానిట్లు మెచ్చి సె
 కకురిమరుదుక. HK. 5. 54. లలనానిక్క ముదీపు
 లాక్క కలనేలంజాలియున్నట్టి. PL. 22. 39. ఒక
 కురిబాలుండు సెక్ కురివుచ్చు. P. 3. 157. అరిసుర్ద
 నుకురిశిరి ప్రాద్దురుచెంతుక కెరలితరి. టీ|| సైన్యము.
 బరి n. s. (add.) Boundary, limit. పాలిమేర, హద్దు.
 Pal. 9, line 13. ఈబరిదాటరా దెన్నిగంజముల

అనిబివాసిన ఆటుబోకనిలవి. DR. Aran. 268.
 కుర్ణశాలకు చుట్టు బరులేడ వ్రాసి, వర్ణించి యా బరు
 లో వడిదాటకమ్మ ఎవ్వడే నిబరుల్ నెనుదాటివచ్చు.
 A. 4. 193. కటిదెలీలునిక్క బరితోలుగదల. టీ|| పా
 ర్వ్యసుండున్ను.
 కురికట్టె n. s. A poor man. దరిదుడు. ABA.
 బరికాయ n. s. A wicked or impudent person.
 భ్రష్టుము. ABA. కొంటె.
 కురికి n. s. Certain savages in forests. కిరాత భేద
 ము. ABA. ఎనాదివాడు. ఒకకనువున్ను. H. 5.
 55. కురికిసాల్వముసాంటె కుంబరగరిమిడి.
 కురిగిరౌతు n. s. He who rides a bare backed
 horse. బిల్వ్యాణబంధరహితహయశుమారోహకుడు.
 ABA. బడిగుర్రము నెక్కేవాడు.
 కురిగెత్తుట v. n. (add.) To fly away, escape. ఎ
 పోవుట. రట్టించుకొని తరకుట.
 కురిగెలు This word should be put ten lines high-
 er; after కురిగు.
 కురిగొనుట v. a. To surround. వేష్టించుట. ABA.
 చుట్టుకొనుట. P. 4. 288. కురిగొన్ను కుర్వక శ్రువు
 దుమారము రేవి. టీ|| కుత్తుయై నటువంటి.
 కురిధవింతుట or కురిధవిల్లుట v. n. (add.) శ్రుకాశిం
 చుట. OG.
 కురిణము * n. s. Change of form or state.
 Maturity, fulness. వికారము, కురితకవ్యము. P.
 4. 44. చెడచెడగరాడు కురిణము. టీ|| కుర్వమున
 కు.
 కురిది n. s. The disc of the moon or sun. కురివేష
 ము. ABA. కుండలము.
 కురియెనది n. s. A waif; that which is let loose.
 విశ్చంభలము. ABA. విడిబడినది.
 కురిపోయె, అనగా చేరె. ABA.
 కురిభవము (add.) A. 3. 47. ఎనయునే కురిభవవుశ
 ల్య మెడలో మెరవణ.
 కురిభవింతుట (add.) L. 7. 303. కురిభవింవిరినంటి
 భవగర్వమునను.
 బరిబోవుట v. a. To lose. కోలుబోవుట. Vishnu
 P. 2. 136. ధరశేసనవరులు సుంజుడబలుశకలంబుకా,
 బరిబోయిరక్త ధారలు ఏరెగడు దేహములతోడ
 దూలుచు బెలుచణ.
 బరియు n. s. A pack of thieves. ఏంగలగుంపు.
 A. 6. 108. అంభరియును నై ప్రజగలికివారిపోవ
 టీ|| బరియును, ఏంగలగుంజులము.

కరివేదనము * n. s. Anguish, pain, misery. వేదన. వ్యథ. H. 1. 128. విలసిర మోహదాహకరివేదన పొక్కునియెత్తు వెట్ట గా.

బరిసీ or బడిర n. s. A bludgeon, a stick mounted with iron : an iron club. పరిఘటాటికర. ABA.

కరిహీనము * adj. Wasted, faded. కీశించిన. Vasu. 3. 241. కటుతాకుపుటపాకకురిహీనతను హీనముకకల్లవపుటాద్వినిధకరాడు.

కురుంజు n. s. The hilt or grip. కుర్గాదిముప్పిసం గ్రాహ్యము. ABA. కర్తిబడి.

కురుమయ్యక, అనగా కురియార్జమయ్య. Kark.

కురువక read, Root in A of కురుతుట.

కురువడి n. s. Course, routine, rule. క్రమము, శక్తివిద్యభేదము కువిద్యలయొందువుక్కోవిద్యయ నేకభేదములుకలవు. ABA. H. 3. 183. కురువడి సూత్రముదెంచిపారకవైకుక.

కురువలము or కురువలము n. s. Slavery, servitude. దాస్యము. ABA.

కురువెత్తుట v. a. To run. కులాయికుడెట, ఉరుకుట.

కురుసీ n. s. (add.) Populace : people assembled at a festival. వైధికకళభ. ABA. తిరునాళ్లకువచ్చినక్రమ.

కురుసేదనము n. s. page 560, in the 2d col. the last line for నేటికిదరురు read నేటికిందరురు.

కురుసన or కురుసు n. s. Taunt, reproach. నిఘోరము. ABA.

కురుకము శేషివెదను, అనగా తెగతినిసంజుక్తకర్తెను. OG.

కురుసు n. s. (add.) అనగా వెట్ట. OG.

కుర్జన * n. s. Striking, beating. కొట్టడము. N. 8. 106. కుర్జనలుంపాక విజృంభంబుజయనిసాసాభ్యనుకలక్షణ.

కుర్వక్యము * n. s. Masterhood, husbandship. నాధత్వము, కుతిత్వము.

కుర్వకము page 561. for A 157, read A. 5. 157. కుకిలితివెట్టి, అనగా నందువేళి. OG.

కుర్వాయము * n. s. (add.) కుర్వాయముగ or కుర్వాయమున one after another. కుర్వాయముచేత (not a good phrase) Gradually, in course of time. H. 5. 174. పొడలుముడమునకుర్వాయమునఘటించి. క్రమముగా. H. 5. 351. కుర్వాయమునకక్షుప్రాంతిమెరసి.

పర n. s. Inundation. The measure called a toom. కురివాహము. ABA. ధాన్యానులకాలిచేతూము. D. The గుడము. Kark.

కుర్రె n. s. A bit, a piece. శకలము. ABA.

కుర్వట v. n. (add.) To shine, To be fit or proper. ఒలయుట. ABA. ఖ్యాతమతుట. Kark. వ్యాపింతుట, ఒప్పట. D. A. 4. 116. మహిమిలోహారజముకైబిర్యనాలెచెవాత్మలప్రాగ్గావమముల్ మొగుల్లాడల గ్రడ్డంలైదివింబరిన్క. A. 4. 181. రవిశశిముకురులశరద్యవతి మెరుగువెట్టు భూతి మోయనబర్యక, కవనాహతశక్తిగృహ, నివహ కురాగంబుదివికర్మలకాంతి. T. 4. 137. తచ్చటులాతామ్రజటారయ క్రభలకాగంధ్యరుతులబర్య. P. 4. 284. పురవిద్విద్యశశకాశ్రవిభాక్యకబర్యగికటుల్. T. 2. 115. యావనితవెతుకుచూపులు భావజతూపులవితానవైబ్యనచోక Padama. 3. 22. అతినిదిడమగుచుచీకటిపర్యక.

కులంకుట v. n. To fruit : to bear. కులంకిన, అనగా కుండిన. OG.

కులక n. s. page 563, col. 1, line 3, after the word table (add) A bench. కులక ; also an implement used in weaving. H. 2. 12. కుంకమగ్గుపుగుంతగూటంబువగ్గంబుకురి తెవ్రోక్తుడుకుట్టెకులకదోసి.

కుల్లకట్టి or కుల్లకట్టి n. s. A spare saddle. ఉంచి వెట్టికట్టముపుకటిన్ని. OG.

బలిజనాడు for బలిజనాడు n. s. A man of the Balija caste.

కులవరింపు n. s. Unmeaning or empty talk. క్రులాశము. ABA. usually Lamentation. ఏడ్పు.

కులవింతుట or క్రులాపింతుట v. n. To lament or grieve. కురిశరివిధములుగాచెప్పుకొనియెట్టుట.

బలా interj. Bravo; well-done! క్రశంసార్థము. ABA. T. 2. 174. బల్లబ్బికినివువచ్చినబలాయబలాశ్రబలాఘంతుటే. N. 4. 101. వానికవానివధూటిదెచ్చి చెరవైవంబాలనేలేనిచో నేనాకశ్యకునందనుండ నెబలాయాసాహసించెంత.

బలాహకము * n. s. A cloud, a mountain. ఒకమేఘము, ఒకకుర్వకమున్ను. A. 5. 154. మనచిక్రమరుత్పూణతావిరద్యుతిస్తోమబలాహకావలులుదోవి.

బలితము n. s. A stout man? బలవంతుడు. ABA.

బలితమతుట v. n. To be powerful. క్రుబలమతుట. N. 5. 31. బలితమయ్యెవిచోచనక్రభవలేజి. మమరగాధతమన్నుగ్గినకనయించి. టిక్రబలమాయెను.

బలిపీఠము * n. s. An altar. బలిసాదము వేసేపీఠము.

బలిమికాడు, బలియడు n. s. A stout man ; stoutness. బలవతుడు. ABA. also బులాధ్యము. ABA.

బలిసాదము n. s. Boiled rice put on an altar. బలిపీఠముమీదిఅన్నము.

బలు adj. (add.) కృఘలము. ABA. A. 4. 108. ఆయెడనెకబలుకట్టెడురైయుండెడుపిత్తులముననాయెన్నినసాహాయించినిక్కమున్ను. టీ|| ప్రబలమైన. N. 3. 249. సైనికొట్టిసతికోరజీరవారి, తనకనయనునిబలుమేనగానయ్యె. టీ|| గొప్ప. P. 1. 496. తీరకపోయిపోయిబలుదెంచులకంచుల. టీ|| విస్తారముగాను.

బలుకరింత n. s. (add.) Uttering, saying, telling. వాచనము. ABA. చెప్పడము.

బలుకుబడి n. s. Word, promise, command. చూట, ఉత్తరువు.

బలుగు n. s. (add.) A branch. ఉపశాఖ. ABA. మండ.

బలుగుపిట్ట n. s. An owl. గుడ్లగుబ ?

బలుగురాయి n. s. (add.) పాలశీల. ABA.

బలుకుట్టడ n. s. Populace: The common folk. పౌరశ్రేణి, ఊరిజనము. ABA. సామాన్యులు.

బలుమరు adv. (add.) శుభాధము. ABA. H. 2. 67. బలుమరునేబ్రహ్మలోకజర్యంతముకలయవివరించిహావించి. T. 2. 56. బలుమరునయ్యర్థముచున్నసింపుమనిలించానెశంకించి. N. 2. 393 బలుమరుశాశువాశరిగెతయ్యెకొంగువివిర్పు. P. 4. 463. బలుమరునండ్లదీనిగుభంగులెరుంగనివారు.

బలుము n. s. Idle talk, incoherent speech. శ్రలాశుము. ABA. వ్రలుడు, బలువరించు.

బలువగలు adj. Various, multiform. ఉచ్చావచములు. ABA. నానావిధమైన.

బలువడిదము n. s. అనగాచక్రము. Kark.

బలువిఠంబులు adj. Various, multiform. ఉచ్చావచములు. ABA. బలువగలు. నానావిధంబులు.

బలుసు n. s. (add.) కాశముకము. ABA. H. 4. 9. బలుసుగారచంద్రశరీకెయ. P. 1. 521. హస్తముబలుసుముంటికెయె.

బల్లకల్లుట, అనగాబుడుట. ABA.

బల్లకి or బలుగాకి n. s. A wretch: he who is low born, of mixed parentage. శంకరుడు. ABA. శంకరజాతివాడు. N. 2. 514. నిజశ్రుత

కుడుంబలుగాకి. టీ|| వట్టిపోకిరి. P. 3. 44. నిశితగుటయునప్పలుగాకివాకిపెనుగొల్పులిచక్కముకట్టిశక్యములకెకవిడుచుక.

బల్ల. అనగామానశ్చరీకము. Kark.

బల్లరువులు n. s. అనగావృద్ధభాషణములు. Kark.

బల్లము page 570, Col. 1, line 19, for 'complete' read, couplets.

బల్లడడటి n. s. A Canaut or wall of a tent. ఖనాతు. K. P. 6. 241. చూపురయిచ్చమెచ్చునచ్చెరువుపెచ్చుబుచ్చుట్టుబల్లడడటిలీలచాలనెరవుచుసెరవుమగులు మొగలిగములగుమురులనడవ.

బల్లిక n. s. A kind of brass dish. శ్రుశేవవిశేషము. ABA. సిబ్బియనేపాత్రవిశేషము.

బల్లిత n. s. A chandala woman. చూతం. ABA. చూలది.

బవంతము usually భవంతము n. s. (add.) ఛందము. Kark.

బవంతి n. s. (add.) A coloured dress worn by women. విభ్రవణావిశేషము. ABA. T. 3. 23. కుసెతిరాయంబవంతిచీరధరించి. టీ|| వాకములుకలిగిన. N. 10. 92. చిలుకబవంతిచీరలుగట్టువైనుంది. టీ|| రంగువేసిన.

బవనిక or బవనికె n. s. Any parasite plant that grows like misletoe upon trees. వండ. ABA.

బవరము n. s. (add.) ఎక్కటిబవరము a duel. 2ంటిపోట్లాట. ABA. శమరము. OG. T. 4. 62. UR. 4. 285. బావయుమరిచియుబవరానగూలినవనితవారేమిగావలయునికు. M. 9. 1. 72. నెయ్యమెక్కుడుగలయట్టికుట్టుకున కున్నయకీక్షుడగొకదాధరంచుకిబవరంబులెనెగుభంగిని.

బవడము or పావడము n. s. Outrage, horrid act. A vow to commit suicide if such or such an object is not gained: making incisions in their own limbs: cutting off a member. &c. when refused alms. జంకంబాండ్లుదాశరివాండ్లునాలుకమొడలైనవాటిని కోసుకొనిచేసేమొండితనము. OG. says బిరుదు. Compare I Kings XVIII. 28. "they cut themselves with knives." and Acts XXIII. 14. 28. "we will eat nothing until we have slain Paul."

బవినిక n. s. A mob orator: who delivers a lecture to the common folk. ఊర్రాసంఘశ్రవంసి. ABA.

బవిరి n. s. Illusion, confusion or perplexity of mind. A certain pace: galloping, ప్రాంతి, రేచిరము. ABA. వలయము.

బవరె n. s. A kind of earrings. కర్ణధూమావిశేషము. ABA.

బవిరెకమ్మలు n. s. A kind of earring worn by women. ఒకవిధ మైనకమ్మలు. H. 2. 42. నవరైసరత్నాలబవిరెకమ్మలనిత్తు.

బవిని n. s. Wealth, welfare, rank, distinction. భవిష్యము. (నియతి, ఆనగాభాగ్యము. ABA.)

బవినినము n. s. రద్దంధనము. ABA. ఆనగావీణకు నేనేసారకాయయొక్క రద్దంధనము.

బవ్య n. s. ఉత్పత్తినిస్వస్థియోగ్యభాండము. ABA. దొండ్రికుండ.

బళన n. s. (add, after the word నిక్కు) స్ఫురణము. ABA. H. 1. 90. ఇట్టిబళనమింజరిగియింజరిగింజరిగి. A. 2. 68. తెలిమోముకుశమెన్వితలయూచుతెరిగి. టీ|| సౌందర్యమును.

బళన n. s. Home, place, dwelling, lodging. నివాసము, వసతి, దిగినచోటు. బళనవేసుట to dwell, lodge.

బళని adj. Fresh, blooming. చాకచక్యముగల. Chennai. 5. 423. బళనికొండు a blooming fruit. KP. 6. 257. కొశురకమునురుకొను బళనిరావిలు కగములదొలగదోలు.

బళనబళన n. s. Drizzle or drizzling rain. ముసురు. ABA.

బళనిక usually బళనిక n. s. Young or tender grass. హారీరకము. ABA.

బళనికచెట్టు n. s. A sort of tree. P. 4. 544. చంద్రబళనికెచాలదేల.

బళనరు n. s. (add,) ఆబట్టలుశబ్దునవళనరుననానగట్టి they soak the cloths in a solution of soap and cowdung. A. 2 8. బ్రహ్మపిడిచినమంచాకుబళనిరనం. Swa. 1. 40. దంతపుభరణినినిదినయొకబళనరు.

బళనిమొగ్గ or బళనిమొగ్గ n. s. A blossom, a new blown flower. ఔరకము, కట్టిమొగ్గ.

బళని n. s. (add,) Scent. వాసన. D. గాలి, ఆకలి, ఆవున్ను OG. A. 4. 31. ఓయదువీరవృష్టిబళనియూరదప్రోవవెళిత్తురాత్రముల్. N. 9. 74. బల్లెలకునిగాచుచున్న బళనిచేరికచక్రముకూర్పభారీగావలయునునిమనోదయదువారి జనాభుదునోహిజేనుతా.

బళని adj. (add,) నిండాకనిగావున్నాను I am helpless, a cripple.

బళనిక n. s. (add,) The disease called jaundice. పాండువరోగము. ABA.

బళనికాయ or బళనికాయ n. s. The cocoon of the silk worm. పట్టుపురుగుపుంజేటిది. B. 2. 89. బళనికాయలోనిప్రాణిబ్రతుకు.

బళివి n. s. (add,) కుశపి. ABA. వీనుదనము n. s. ఆనగాఅన్నము. Kark.

బళులపోలిగాడు n. s. (add,) వ్యాఘ్రపాటము. ABA. కస్తు plu. కస్తులు n. s. Fasting or starved condition. ఉపవాసము. A. 6. 100. కస్తునికృషముట్టబలుకువారు. P. 2. 154. పాయదెయ్యి ముత్రమునకస్తునుజీవికక్రవరికి. P. 3. 375. 2యలుపెట్టినదనుకకస్తుండవలయురసకునావుడు.

భస్త్రీ, భస్త్రీ or భస్త్రీక * n. s. A bellows, a leather bag. కొలిమిత్తి. D. శంది, తోలుకంది. P. 4. 101. భస్తికభస్త్రీక. టీ|| తిత్తి. A. 2. 43. మృగనాభిచర్మభస్త్రీకలుదూరి.

భస్త్రీకము * n. s. A float used to swim on. నదీరరయోగ్యసాధనవిశేషము. SO. ఏప్లోవేసుకొని యాడేతోలుశంది.

భస్త్రీకము * n. s. A float used to swim on. నదీరరయోగ్యసాధనవిశేషము. SO. ఏప్లోవేసుకొని యాడేతోలుశంది.

బళి n. s. Red colour. పాటలవర్ణము. ABA. పహింతి for బళింతి Yellow gold. బంగారం.

బహిరి n. s. A hawk. శ్యేనము. Kark.

బా|| in letters is a contraction for బాలకుడు a youth.

పాంశము for పాంశ్యము n. s. పాంశ్యము n. s. Connection, relationship, heirship. బాధ్యత.

పాంశ్యము n. s. Cousin, heir. బాధ్యశ్శుడు.

భాండము * n. s. (add,) యురభాండము A case for razors. అడకము. A. pref. 3. అశాంధభాండముల్ వాసమూవప్రోవనడువంగొనె. N. 3. 214. కుటకుటబ్రహ్మాండభాండముగలు. Swa. 4. 97. కర్మగర్భాండభాండముధూళిధూళిరమయ్యెనుద్ధతవార్యలక్. P. 1. 279. పురంబునంగొరగబోవలెనియురభాండమున్నాకరమునకు.

పాకము * n. s. (add,) H. 5. 133. కోడెవయసుపాకము ద్రూతలూగెడు భార్యమొదికనను. T. 5. 204. కుటుసౌర భాస్విరపాకముల్ కాకముల్. P. 3. 194. కోకిలాలాకుజలుగు తెలుగు, బధిరునకునై నశంశితపాకమయ్యె.

పాకెనారు n. s. (add,) HD. 2. 10. కడివ్రేలుజన్నులు పాకెనారు.

పాకెన or ప్రాకెన్న n. s. A ceremony performed on the third day of a wedding or of initiation. ఉపనయనవివాహా తృతీయదినమందు చేసేవిధానము. ABA. పెండ్లిలో మూడవనాటియర్పవము. D.

పాకొనుట v. a. To disturb or foul a stream.

పాగ n. s. (add,) ఉష్ణీకము. ABA. H. 1. 275. మెలివడుదీగలుట్లు జగిమించినపాగ జనుంకుచుచుండము A. pref. 46. కచశక్తకళికంతుకమునూళివీరకేదారంపుపాగచందంబునెండ. T. 5. 7. మల్లతోడామెలి వెట్టికట్టినకడానిజగా జగిపాగమొద. Swa. 5. 69. గరువునకొత్తచెంఱులవకచ్చుఘటించినమాళిజుట్టెజెందిరికచెరంసునం బసిడితీగలునించినజలుపాగ.

పాగా adv. (add,) పూరికిపోవడానకుదినముపాగావున్నదా Is it a lucky day to go to the village? కుందిటికాలునాటదానికిదినము పాగావున్నదా is it an auspicious day? దొంకకుదినముపాగావుంటేనేమివుండకపోతేనేమి what does a thief care for a day being holy or not?

పాగాలు n. s. plu. Bits of areca nuts ready cut or divided. R. 4. 162. కత్పూరముగుల్లుకమ్మపాగాలుమడుపు. Swa. 3. 87. పాగాలువెళిసెుకకుత్తూమియొసిన. టీ|| పోకచెక్కలకులుకులు. H. 3. 77. కత్పూరంపుక్రొవి పాగాలుబకదారిగూండ్లదనరు. T. 4. 145. చాలసొమ్ములుపూలుపాగాలుగొనుచు. N. 3. 90. పిదకపాగాలూసంగప్రియునకుప్రేమక. టీ|| వక్కతులుకులు.

పాగ n. s. (K.) Neatness, tact. adv. Near.

పాగుదారు n. s. (H.) A kind of small sword. అల్పాసి. ABA. ఒకతరహావిస్త్రకత్తి.

పాజ్ఞము adj. Agreeable, suitable, proper. సహజము. అదివానికిపాజ్ఞముగావున్నది it is agreeable to him.

పాచనము n. s. (add,) గ్రహణిరోగము. ABA.

భాజనము * n. s. page 579, line 5 for 'by medes', read " by modesty ; subject" &c (add,) A. 6. 32. భాజనకాన్నమునేసికనెండుపూయెడక.

పాటకము n. s. The small pox. స్ఫోటకము. ABA. మశూచికము.

పాటపాట adv. Little by little. కొద్దికొద్ది. ABA. A. 4. 48. ఆంధ్రదేశీయులగుంధకారులపాట

పాటవద్యంపుమ్రొక్కులతో. టీ|| కొద్దికొద్ది.

పాటము n. s. The lustre of a ruby. శ్రుభ. ABA. కాంతి. ఇదిపాటమువేళకాదు this is not the time to examine rubies.

పాటిపాటిగా adv. Little by little. కొద్దికొద్దిగా. OG.

పాల్లని n. s. A cruel or mischievous wretch. ఖలుడు. ABA.

పాడి n. s. (add,) కుయస్కము. ABA. T. 4. 23. ఈనడకలింకాపాడిగాదంచు. N. 7. 16. ప్రాయంబుచేపెద్దపత్నినుదానింతుపాడిగాదంచును.

పాడిగము (or పాడగము,) n. s. An ankle-ring worn by women. పాదాంకభేదము. ABA.

పాడు n. s. (add,) ఈపూరిలోమాదిగపాడుగనక as there is no cobler in this town. ఈపూల్లోకరణముపాడా what? is there not such a thing as a clerk here? Add, after the word " sad" కూన్యమైన. P. 1. 471. ఒకయూరపాడుపాడగట్టినచేరగబోయియచ్చుటక.

పాడు n. s. Any covering. ప్రావరణము, శరదా. ABA. మరకా.

పాడుదల, అనగాతలజూపె, చెడరెననుటాను. OG.? పాడువ n. s. Low-lying land. మిక్కిలిలోతుభూమి.

ABA. పాణము n. s. (add,) బాణముబద్ధగ్రంథము a worm-eaten volume. Influence. ప్రాపాశుత్వము. వాండ్లమీదమాటబాణముసాగదు we have no influence over them. యిప్పుడుకుంపిసివారిమీదయెవరిబాణముసాగదు No one can touch the Hon'ble Company : no man has power against them.

పాణిలేదమ్ము n. s. అనగాతూజీరము. ABA. పాతిపెట్టుట v. a. (add,) గోడలోపాతిపెట్టినకాశనశిల an inscription fixed in the wall.

బాతు n. s. (perhaps from H బహుత్) Boiled rice అన్నము, శర్కర. Kark.

పాతుకాడు n. s. A sort of bird. పక్షి భేదము. ABA.

పాతురాయి శాసనము n. s. An inscription on a stone fixed in the wall or in the ground.

పాదకటకము * n. s. A sort of anklet. నూపురము, రావళూస్యహంసాకృతి చరణభూషణము. RKD. N. 7. 240. జఘనభారంబున జడియ నెన్నడ పాదకటకముల్ ఘలుఘల్లుఘల్లునునగ. టీ|| కాలియందెలు. Swa. 2. 33.

పాదరము or పాదరు n. s. The lock (or thing that holds the match) of a matchlock. శాసకీతాడు కరింబంచేమిలకడ. OG. says తుపాకిలోకులనునాసకీతాడునిల్పుతావు. ABA.

పాదలి n. s. A veranda. భిక్ష్యధఃకృతగృహము. ABA. వారపాక, వసారా.

పాదాంబ్రువురపు or పాదాంబ్రువురుగు n. s. A spider. సారెవురపు. OG.

పాదూలు * n. s. Shoes, slippers. పాదరక్షలు.

పాదాండ్ర n. s. A spider. లూత. ABA. సారెవురుపు.

బాసశుశ్రువాడములు n. s. Bramin cooks. బ్రాహ్మణవంబాండ్లు. A. 4. 242. తెప్పియొకవైష్ణవుడు కానుకెచ్చిననుచు బాసశుశ్రువాడములచేత బంబులు యును.

బాసనము n. s. Slavery, servitude. దాస్యము. ABA. దాసత్వము.

బాసనీకుడు n. s. A servant. దాసుడు. ABA. బంటు.

పాశ n. s. (add,) బిడ్డ, కనీసకయున్ను. ABA.

పాశది adj. Belonging or relating to a snake. ఆహూయము. ABA. పాముది, అనగా పాముశంబంధమైన.

బాశనకుక్క n. s. The fire ant, the bite of which is poisonous. తేలుజంఠివిషముగలది.

పాశనము n. s. A harrow, or drill plough. కృషిసాధనము ABA. గొర్రు, జంతె. H. 5. 39. పొలము కాండలకు బంచరదిమ్ము బట్టింబివట్టుడు కలితలబడనుచెరివి, పాశనమ్ములచిక్కుతరవి రెండేసియు గొర్రుకాడికినమర్చి గొట్టుచేసి.

బాశనీకము, బాశరికము n. s. Braminhood, the being a bramin. బ్రాహ్మణ్యము. ABA.

బాపెత n. s. A Bramin woman. బ్రాహ్మణస్త్రీ, బాశనది. ABA.

పాము n. s. (add,) దానివిపాముదెవులు she has a sharp ear. పాములు also means worms in the bowels. N. 8. 48. నహుషభూషపుడు గాడె పెద్ద త్రాచుబాము. Swa. 4. 126. పాముగడుముదిసికడకుట గాముగురందమున.

బాము n. s. (add,) Trouble, harassment. కష్టము. ABA. భంగము, అనగా మోశపోవడము, బిక్కు, జన్మమున్ను. D. బాములు. జన్మములు, భంగపెట్టుటలు. Kark. M. (Printed) Virata. p. 18, line 7. N. 1. 65. పాముల బాములబడుటగడిది. టీ|| శ్రమలుకుడుట. P. 1. 293. ఈగతిపిల్లల బాముబాముగడలేర్చుగా. టీ|| భంగముచేత.

పాముది adj. Belonging or relating to a snake. ఆహూయము. ABA. పాముశంబంధమైన.

పాములనారిగాడు n. s. A sort of wild fowl. ఒక అడవిపక్షి.

పాయ n. s. (add,) చోటు. OG.

పాయకట్టు n. s. A subdivision in a district. ఫీరితా.

పాయము n. s. Youth. ప్రాయము, యావనము. ABA. N. 11. చిన్నిపాయము దానివిస్తూరిపోస్తూరియంచరానడలపోయగముదాని.

పాయవట్టము n. s. An anklet. అందెలు. OG.

పాయి, పాయిపోసు or పాయపోసు n. s. A shoe. పాదరక్షభేదము. ABA. Kark.

పార (add,) Root in A of పారుట. P. 1. 274. కన్దెలకులవారజూచుమగ నింజగనిలు బసాళిబల్లె. Swa. 3. 172. మెత్తనకొనగోరవార మూటుచు బల్లె.

పార n. s. A small spade or hoe. అవదారణము. ABA. తవ్వేసాధనము. BD. 4. 700. చూటలేటికి నిరమ్ముపారగొనుచు.

భారంబి n. s. A shrub, (Siphonanthus Indica) భాజీ, ABA. గంటుభారంబి.

పారగుడు or పారగుండు * n. s. (add,) వేదపారగుడు he who is skilled in the Vedas : one who has got through them. Swa. 3. 89. గంధర్వకు మారుడంగధవవిద్యాపారగుండాత్మలోక.

పారము n. s. A kind of cap. ఒకతరహాకులాయి. ABA.

పారలెమ్ము n. s. అనగా పెద్దయెమ్ము. OG.

పారవ n. s. Sight, glance. వీక్షణము. Kark. పార్య.

పారవలెమ్ము n. s. అనగా పెద్దయెమ్ము. OG.
 పారవాయి n. s. A broad mouth. పెడలొట్టి నేరారు. పారవాలెమ్ము a broad bladed arrow. విశాలములు సాయకము. ABA.
 పారశి or పారసి A goldsmith. అగపాలభేదమున్ను. OG. స్వస్థకారడు. ABA.
 పారి n. s. (add.) గొప్ప, వ్యధయ. OG. ఉపద్రవము, బృందము. Kark.
 పారిండ్రము * n. s. A lion. సింహము. KP. 3. 88.
 పారిక n. s. A handmaid. దాసిది. ABA. పారిశ.
 పారిగొలుసు n. s. A chain carried by an elephant on his trunk. ఏనుగుతోండముతో తీసుకొనిపాజ్యేగొలుసు. T. 5. 53. సౌరజేండ్రముదాసింబారిగొలుసు చేతవిడిచి. T. 5. 28. పారిగొలుసులకురబలంబులంబాయంగొట్టి.
 పారిజము or పారిజను n. s. A large thorny forest tree which supplies a light pithy wood, used in making rafts, canoes and toys : made by *moochy men* : hence called *moochy* wood. పారిభద్రము, బాడిచవు చెట్టు ABA. which see.
 పారివాసు n. s. అనగాపరిచరుడు. ABA. పరివాసు.
 పారిశము n. s. A mask or disguise. వేషము. ABA.
 పారుచేసుట v. a. To load a gun. తుపాకినిబారుచేసినాడు he loaded the musquet.
 పారుడు n. s. A stream or current. Diarrhoea, dysentery. A bramin. నీళ్లెర్రవాహము, బ్రాహ్మణుడు. D. ప్రవాహము, గ్రహణికోగము, విశ్రుడు. ABA. బ్రాహ్మణుడు. Kark. Swa. 4. 129. ముసలికపియించె నశ్రువయ్య సితావేళ్లకుల రాజయమై యోభంబెసేగనశియింపనగునదైవబారుడును గుణిగామి తెల్లమియెకదా. M. XII. 4. 460. కప్పారుడపమువగుట, యోచుచున్నదియడుగవలయు.
 పారుతుత్తము n. s. read "regency," for "regenus," and (add.) H. 2. 34. పారుతుత్తంబు సేయువేపారివచ్చె. P. 1. 379. పారుతుత్తంబెత్తులునవైద్యసాధ్యమెడత్రెవ్వక నెవ్వనినాశ్రయించినక.
 పారుచూచుట v. a. To look steadfastly. చక్కగాచూచుట. ABA. OG.
 పార్లల్చెట్టు n. s. (add.) and వియలేకు.
 పాల or పాలపిట్ట n. s. The blue jay. కిక్కిదివిశుక్తి. ABA. H. 3. 12. పాలనారాయణశుక్తిపాములమ్రుంగుడంచ.

పాలగుండ n. s. Country arrow root.
 పాలచెట్టు n. s. (add.) A tree bearing an edible fruit (Minusops Kauki Box.) యీరికావృక్షము. Kark.
 పాలవిరుగు n. s. Curd of two-milk whey. ఆమిక్ష. ABA.
 పాలవెల్లి, పాలవెల్లులు or పాలవెల్లుడలు n. s. (add.) A certain kind of rice. Kark. ABA.
 పాలనుడు n. s. dele K. after VR.
 బాలాలయము * n. s. A temporary chapel in which the idol is placed for a while. తల్లాలమునకువేత్రదుతుండేట్టునియమించినచోటు. ఆదేపునికిబాలాలయశ్రద్ధచేసి నారు they moved the idol to another building for a while.
 పాలాశత్రాళ్లు n. s. A tether or halter. బంధరజ్జువు. ABA.
 పాలు n. s. (add.) Share. నీవుఅక్కడికిపాలేతుపాళ్లకుమంచిది [meaning బహుశశిమంచిది] it will probably be better to go there. ఆయనకుదిపాళ్లకుమంచివాడు he was probably a friend to us Swa. 3. 170. అయ్యువేకి బెడకొబగంబునకానవ్వగబాలురారవము నంబడబాలునునింప పాలునై. P. 1. 45. కరగుతనపెంట్ల కొమ్మలపాలు జేసి. N. 1. 60. ఆచ్యుభల్లమువ్రోవదాతోల్లి పెమ్మలిపాలుగాకుండన్న పాలనుతుని.
 పాలుతుడుట, పాలుతుడుట v. n. (add.) పాలుతుడి being subject to. మరునివాలంబునకు పాలుతుడియను becoming a mark for the shafts of Cupid. వాడుదానిపాలబడ్డాడు he has set himself against her. P. 1. 464. రవితాకుభరంబడిగింపనాతకుత్రముకలుడంబులంబెరుతు ధర్మముబాల్పియుండు గారి.
 పాళె n. s. A chequered cloth, or table for playing draughts, &c. శారిశలము. ABA. సోగలలుఆడెగుడ్డ, లేక, తలక.
 పావటీలు n. s. plu. Steps or a ladder. పెట్టు, నిచ్చెన.
 పావాడము n. s. (Tamil) See పావాడము.
 పాపండుడు * n. s. (add.) A sectarian, or gentile. This interpretation is confirmed by Prinsep. See note 2 on Gentile. in Eng. Tel. Dict. A. 4. 109. అప్పలుకులువినిభిన్నునైయకూడినపాపం

దశమందముదలవంచుకొని. N. 10. 111. కనుగొని పాపందజనముకరమలరారకా.
 భాగవారుదిట్టలు n. s. Deities, immortals. దేవతలు. ABA.
 భాస్వర adj. Shining, radiant. శ్రుభాగమానమైన. H. 2. 282. భాస్వరశిర్వామరమూనిగిత్తజలరుత్. T. 5. 10. హరికన్యైష్ట్యమిశ్వరుడ్రవసుకూహారాజికాదిభ్యభాస్వరవిద్యాధరసిద్ధసాధ్య. N. 3. 241. శుర్యతారానిగిరిసెనుర్యాపుమేఘశ్రువువృష్టితోడుగాశ్రువువృష్టిశుర్యతారాని భాస్వర శ్రుభలనదియ.
 భాస్వరత * n. s. Glory, splendour. శ్రుభాగము. Bmj. 3. 96.
 చింగుళ్లు పెట్టించుట v. a. To introduce a boy into the school. చిల్లగాణ్ణిగడవవేయుటఅగితోచినది. H. 3. 184. నన్నుచింగుళ్లు పెట్టించునాడెయ్యవారునిద్రించుగాణ్ణాచిచేరియచటిచింతప్రేల్లామ్మవంచుకనిగకుగట్టి.
 చిండి n. s. (add.) ఇదివానికికొట్టినచిండి it is mere child's play to him.
 చిండికొండ or కొండచిండి n. s. అనగానగభేదము. ABA.
 చిండికొండ n. s. (add.) శుర్యకుండి. ABA. read, lanatum. It has a silky down. H. 4. 12. పెన్నెరువివబొద్దిచిండికొండ.
 చిందువు * n. s. (add.) కళ light, ray. నాడము sound, note. చిందువు fluid, secretion; these three being what touch the eyes, the ears and the nerves.
 చింపిళ్లు or చింపిళ్లు n. s. A kind of boyish play. Leaps. గంతులు. D. తూతూఅనేబాలక్రీడ. OG. KP. 6. 4. విగనస్సుక్తులుగుశ్రుంబయిలలోచింపిళ్లుగూయంగశీఘ్రగతింభావయొక్కరువచ్చి. KP. 6. 214. గుజ్జనగూళ్లచ్చెనగండ్లుచింపిళ్లుకుచ్చివోగిరినంబలు. N. 9. 102. తాటిచెట్టాట, కోలాటములునుచింపిళ్లుచెందుగోరింపులువామనగుంటలు.
 చికారి or పిక్కరి n. s. A rogue, a cheat. ధూర్తుడు. Kark.
 చికాసి or చికిరాలకూరి n. s. A religious hypocrite or impostor: one who makes a livelihood by assumed devotion. అచిరక్రభిక్షుకుడు.
 చికిరము or చిక్కిరము n. s. Alms. భిక్షము. D. ABA. Appacavi. 1. 314. వీరంబుచికిరంబుచిట్టుపుటము. Vijaya Vil. 4. 34.

చిలి or చిలిచిట్ట n. s. The bird called bulbul. శుశీచితేకము. D. ABA.
 చింతలము n. s. A strong or safe place. జాగ్రత శులము, అనగాబంధోబస్తైనచూటాటు.
 చిచ్చు n. s. Madness. Bile, the bilious humour. ఉన్నాదము, చిత్తము. ABA.
 చిచ్చు n. s. (add) అనగావైశ్యుడు. Kark. ABA. says చింతలము the tamarind stone.
 చిచ్చుకాలు n. s. A medicinal plant. Pharmaceum cerviana. శుర్యాటకము. ABA.
 చిచ్చుకవీర n. s. A kind of వీర which see.
 చిట్టుగట్టు adv. అనగాఅభ్యంతము. Kark.
 చిడ for చిడ n. s. A child. శిశువు. Kark. ఇంటిచిడ, అనగాదాస. Kark.
 చిడారు n. s. (add) Abode, habitation. గృహము. Kark. నివేళము. ABA. శువ్యశీంశ్రుచిడారు a bed chamber. తెల్లగృహము. Kark. And పాములచిడారు "Snakes abode" is given as the meaning of వల్లికము. H. 1. 84. కుంకుమాగరుఘండ శంకుముదంబులుగలుగుచిడారులుగడిచిపోయి.
 చిడాలవణము n. s. Medicinal salt. ఒకభ్రుష్టు.
 చిడికిలి n. s. (add.) వాడుచిడికిలిప్రాణాలు పెట్టుకొనివచ్చిచేరినాడు he arrived half dead.
 చిడుచ n. s. A ball or lump of boiled rice. చిండము. ABA.
 చిడుజు n. s. (add.) గోమూరి. ABA.
 చిడె for చిడ n. s. A child.
 చిడెము n. s. (add.) A dagger. కాకు. N. 1. 207. వలకెలచెము. టీ||చిడిక త్రియన్ను, అనగాకాకు.
 చిడెకుట్లు n. s. Pains, the travail of child birth. అమనశ్శ్రీము. ABA. శ్రుశువవేదన,
 చిత * n. s. A father. తండ్రి.
 చితురించుట v. a. To trick, to delude. వంచనచేసుట. Kark.
 చిత్ర * adj. Appertaining or relating to a father; or the manes. తండ్రిసంబంధమైన, చిత్రచేవత. లసంబంధమైన (.) పితృవాత్సల్యత filial affection. పితృదేవతలు * n. s. plu. The manes. చచ్చిచిత్రలోకములోవుండేచెడ్డలు.
 చిత్తరపోవుట v. n. To shirk or twist so as to elude darts. జంకుట, వెనక్కుతీసుట, తొలిగితప్పించుకొనుట.

విత్తరము n. s. (add,) Sportive ways : A kind of female action, indicative of amorous sentiments. విలాసము. ABA. H. 1. 252. పెన్నెరిగుం శ్రుసోయగమువిత్తరమాచెలియంచెగాక.

విత్తలి n. s. Nakedness : he who is naked. Brass. ఆరకూటము, నన్నుడు. ABA. Kark says క్రళు tin, lead.

విత్రె n. s. ఆనగాఅంసుళము. Kark.

విత్రెడ n. s. An instrument used in taking out cakes out of a frying pan. పుట్టులికా శ్రముళు సముగ్గరణసాధకము. ABA.

విద్ద n. s. Hell. దుఃఖాతి. ABA. నరకము.

విద్దుట v. n. To die. చచ్చుట. ABA.

విససివాడు n. s. A deaf man. బసరుడు. Kark. చె విసివాడు.

విసగు n. s. A miser. పిశిపి. OG. లోభి.

విన్నపాపర n. s. The bitter apple of the small kind : (cucumis acerba) వారుణి. ABA. See విశాల in W.

విన్నపాల n. s. A twisting plant (Menispermum glabrum) జీవంతిక. ABA. సోమవల్లి.

విన్నములక n. s. A sort of prickly night shade (Solanum jacquini.) బృహతి. ABA. కంటకారిక.

విన్నరికము n. s. Childhood, infancy. బాల్యము. ABA.

భిన్ని * n. s. (add,) UH. 3. 125. వలరాయస్త్రిని నైన్యంబులముందరిభిన్నికన్నదురుకన్నుకొడితాటిమి యగులఁకోయిలయలఁకుముకల.

విబ్బిలికాయ for బాబ్బిలికాయ n. s. An ornament worn on the third toe. కాలిమూఠోవేలిపెట్టు కొనేసాము. ABA.

పిమ్మట adv. After, afterwards, తరువాత. M. III. 6. 65. చచ్చినపిమ్మటంకడిదిశత్రులసౌర్యవచ్చునే.

విమ్మిడుట v. n. To be stupified, to be bewildered. స్థారకముతప్పుట, తెలివితప్పుట, వితాకుడుట. KP. 6. 191. ఓరుచిరార్థయోశరసుయోగియే సటుపూర్వమైననా, పేరుగులాదులుకమరవిమ్మిడి సెక్కెడ నుండచెప్పి కాసారపురంబువారిడిరిశమ్మ తినాకును సత్యవాత్తుడక, పేరవిదెల్వవచ్చుమరిపెద్దలగాననుయందుజ్జులక.

పియ్యూషము * n. s. Ambrosia, nectar. Biestings; the milk of a cow during the first seven

days after calving. అమ్మతము, ముద్రుపాలు, జన్నుపాలు.

పిరం n. s. (H.) A great gun or cannon. తోపు. H. 5. 68. జగదండంబనుబట్టిరంజలభృత్యంఘంతుపండుంచి.

పిరి or పురి n. s. One strand of a cord. పెరి. ABA.

పిరిచుట్టుకజుట్టుట v. a. To muffle up : tie a cloth awkwardly around the waist, or head. తారు మారుగాచుట్టుకొనుట. KP. 6. 57. పైటబిగించినెన్నుడిమిపైవీరిచుట్టుకజుట్టికుంతలోచ్చయముదృఢంబుగాముడిచి.

పిరిదిపుచుట v. n. To go back, retire, take flight. వెనకదీనుట, ABA. పిరితివియక adv. Without going back. వీరుపోక, వెనకతియ్యక. OG.

పిరుట v. n. To be torn. OG. చినుగుట

పిరుదాయత్తు n. s. One who wears badges of distinction. పిరుదాధ్యక. ABA.

పిర్ర n. s. (add,) The buttock. Kark says గుడము.

పిలపెట్టు n. s. A kind of shoes. ఒకతరహాచెట్టులు. Bmj. 4. 72. పురవరంబుగాచుతలవద్దుపిలపెట్ట కాళ్లతోడవెడలిరవ్వేళ.

పిలుకుమార్పు or పిల్లుమార్పు n. s. Slaughter, killing. హింస. ABA.

పిల్ల n.'s. (add,) A clod, a lump of earth. లోడ్డుము. ABA. ఉంటిపెళ్ల.

పిల్ల్రోవి n. s. A flute. వంశ నాళము. ABA.

పిల్లదిండు or పిల్లదిండు n. s. A cushion. ఉపధాన విశేషము. ABA.

పిల్లపిశుర or పిల్లపీచర n. s. A shrub. (Asparagus racemosus.) కాకముద్గము, శతావరి. ABA. H. 5. 51. పిల్లపీచరనక్కపిల్లలచెవిగొర్రెపాలలంబునుమేకపాలలంబు.

పిల్లిక n. s. The disk (పిల్ల) of the sun or moon, వింబము. ABA. మండలము.

పిల్లికడ్డ n. s. The ventricle in the musk-cat, where the musk is formed. పునుగుచట్టుము. ABA.

పిల్లివేళ్లకండ n. s. A certain jungle root. LSJ. VII. 404.

పిల్లిశూన్యము n. s. Sorcery, performed to do mischief. ఒకవిధమైనచేతబడి.

విల్లుచెట్టు n. s. Name of a certain tree that furnishes a poor sort of timber : but good walking sticks are made of this.

పిసాది n. s. A rogue, a cheat. ధూర్తుడు. Kark.

పిసాళి n. s. A stupid person, a block head. మూఢుడు, ABA. మోటువాడు. కుత్సితుడు. Kark.) KP. 6. 268. కడంపిసాళివనుచు. P. 4. 490. కాళుంకాడుకు విడియంపుసాంపుం జడుపుంపెన గొనగనప్పిసాళికిననియె. టి|| కుత్సితురాలైనయా కాళిదాసికి.

వీశ్రీ n. s. A name of hell. దుఃఖాలి. ABA. సరకము. Can this be an error for (P.) *bihisht*, heaven?

వీగముద్ర n. s. Locking up. రాత్రిల్లెనుడిరలుపులు మూయడము. వీగముద్రలయినతర్వాత after the door of the pagoda is closed for the night.

వీచము n. s. Power, ability. శక్తి. ABA.

వీటకడుట or వీటబడిపోవుట v. n. To be ruined or depopulated. పాడుటడుట.

వీడు n. s. Fright, alarm. బెదురు. ABA.

వీర n. s. (add.) ఆదివివీర a plant called ధామార్గవము. ABA.

వీరచెట్టు n. s. A kind of forest tree. ఒకచెట్టు.

వీరజము n. s. వృక్షములు. ABA.

వీరుపోవుట v. n. (add.) వ్యర్థముఅవుట. ABA. OG.

వీలుచుట v. a. (add.) పొజుమువీలుచుట To take snuff. పొడివేసుకొనుట.

వీళ్లు plu. of వీడు n. s. Waste land. H. 1. 220. పంకలనుదొంకలనువీళ్ల పోళ్లరాలె.

వీచర or వీచర n. s. A shrub. Asparagus racemosus. శతావరి. ABA.

పుంకభాము * n. s. Ascites, a kind of dropsy. మజ్జాబాదరము.

పుంసుడు n. s. A sort of wart. అల్పగ్రంధి. ABA. అనగాపులికిరి, పులిపులి.

పుంజ, (అనగామరుభూమి Kark?) A Persian phrase for high-lying land, as distinguished from Nanja, rice-land.

పుంజము n. s. A punjam, meaning a skein of sixty threads. షష్టిరంతువులు. ABA.

పుంటె n. s. Evening. సాయంకాలము. ABA.

బుండ్రము n. s. An owl. ఘూకము. ABA. గుడ్ల గూబ.

పుక్త n. s. The inside of the cheek. పుక్తిలి. ABA.

బుక్తా or బుక్తాము n. s. (add.) గంధచూర్ణము ABA. గంధపాడి. Siva. 3. 112. నెలతయ్యాగేడం గిరిక బౌద్ధబుక్తామువిలుకునీపుప్పొట్టు చెందిరలబుక్తాము.

పుచ్చుట v. n. (add.) తన్నేకాలుపుచ్చేనాటికిచూతాములే He carried his object but we shall see whether he is the gainer in the end.

పుచ్చె n. s. (add.) పురియ, పునక. OG. శిరోస్థి: ABA.

పుటమ్మ n. s. A sluice, a drain. జలనిర్గమము. ABA. చూము.

బుట్ట n. s. (add.) వానిపనిబుట్టలోకివచ్చినది he is now a lost man.

పుట్టకాలివాడు n. s. He who has the disease elephantiasis. వల్లీకపాడుడు. ABA.

పుట్టరమ్మ n. s. అనగావల్లీకశింబి. ABA.

పుట్టము n. s. (add.) కోక. OG.

పుట్టి or పుట్టికె n. s. (add.) A basket. పిటకము. ABA. పుటిక.

పుట్టిక n. s. (dele "Vijaya," but read,) One verse says—అనురులబోనపుట్టికశుభాశ్రమయూ ఖునిబోదుకోడె.

పుడక n. s. (add.) An inkle or wooden pin. విశ్రీకుష్ఠేపుడక. గంధంపుపుడక a piece of sandal wood. P. 1. 230. మనుడనివూరిపుడకత స్తుందిరమున.

బుడత n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA.

బుడమ n. s. A kind of cucumber : cucumis utilisimus. A kind of rice. ఉర్వారుకభేదము, ప్రహిభేదము. ABA.

బుడము plu. బుడాలు dative బుడానికి n. s. The root. మొదలు. నాలుకబుడానికిపెరుక్కొనిచచ్చెను he pulled out his own tongue by the root and so died. నీచెవులుబుడాలుకుతెగకోస్తున్నాను I will cut off your ears by the roots.

బుడిపి n. s. A wart. The drinking or eating vessel carried by an ascetic. గ్రంధి, కమండలమున్ను. ABA.

బుడియుట v. n. అనగాకార్యవైకల్యమాయెననుట. Kark.

బుకూ n. s. Bathing, ablution. A plunge, a dip. స్నానము. ABA.

పుడుకు n. s. Liberality, munificence. త్యాగము. ABA. ఈవి.

పుడుకుట v. a. Read 'grope' for group: (and add,) N. 7. 138. సాంపున జెక్కులుంబుడుకుచుకా.

పుడుకుడింత n. s. Liberality, munificence. త్యాగము. ABA.

బుద్ధగింతుట v. a. (add,) A. 4. 22. ఒకమరిబుద్ధగింతుటవలెతాడకములకుయికుచ్చి.

బుద్ధగింపు n. s. Routing up the earth, as a hog does. వరాహముభూమినిత్రవ్వట. ABA.

బుద్ధపెదిరింపులు n. s. A mere bugbear. భరికిమాలినపెదిరింపులు.

బుద్ధిగ n. s. A drinking or eating vessel carried about by an ascetic. కమండలుపు. ABA.

పుణ్యపుత్రుడు n. s. He who escapes with impunity or gets off unhurt. వాడుదాన్నికొట్టి పుణ్యపుత్రుడుగావున్నాడు he injured her with impunity.

పుణ్యవాచనము for పుణ్యహవాచనము * n. s. A ceremonial purification. Bopp has erred in saying "puri diei nuntiatio." Nalus. XVI. 9.

పుణ్యదు * n. s. (add,) విరపుణ్యులైన Long holy. DRB. 430. he of long enduring holiness. This alludes to the notion that a soul remains in heaven only for a time: till its virtue is expended. Then it falls like a star and is again born. Falling stars are fancied to be spirits whose virtue is exhausted. N. 1. 50. వింటిరాయాతటినికొగనుగొనుపుణ్యదు. P. 2. 80. ఆరశరణ్యదుపుణ్యదు.

పుత్రించుట v. a. See—త్రె—It is much used in letters, thus పుత్రించినవివరముయేమంటే.

పుత్రికా * n. s. The winged white ant. ఉసుళ్లు. Let it be observed particularly that వమ్రి vamri is the crawling destructive white ant. This is stated in no Sanscrit lexicon.

పుక్తు (from పుచ్చుట) is the Aorist for పుచ్చుడును. P. 4. 80. చూచుకీనహృదయంబునుమర్చుచేసిపుక్తు.

పుత్రభిక్షము * n. s. Saving the life of his neighbour's son. ఒకనికొడుకుప్రాణమునుకాపాడుట.

పుద్దుము n. s. A slipper. పాదరక్షభేదము. ABA.

బుద్ధి * n. s. (add,) వ్రాయగలబుద్ధిమతులకువ్రాయించివొప్పిస్తూరావలెను this is a common phrase at the end of letters, implying ' I request a reply.'

బుని n. s. Chaff. బున. ABA. పొట్టు, పొల్లు.

పునుగుతట్టు n. s. The ventricle in the musk cat wherein the musk is formed. పునుగుతట్టుము.

బుబ్బుడము n. s. A bubble. బుబ్బుడము. ABA.

బుమోజు * n. s. A kind of sugar. శర్కరాభేదము.

పుయిలోట n. s. సిగ్గు, క్రీడ. OG. Kark.

పుయిలోడుట v. n. (add,) ఖిన్నుడౌట. Kark.

బుయ్య n. s. Is stated to mean మడపమందిరము. Kark.

బుయ్యము n. s. A prison. కారాగృహము. ABA.

పురంబ n. s. Evening. సాయంకాలము. ABA.

బురకడు or బురుకడు n. s. A brat, a low word for a baby. విద్. N. 7. 336. ib 7. 337. బురుకనికిబువ్వదేవే.

బురడిజింక n. s. A stag of the small deer. పొట్టిజింక. S. 1. 186. ఏకలంబులకోరతేనుండుకొమ్మలుబురడిజింకలుసెనుపులులగోళ్లు.

పురపుర adv. (Being grieved) very much; vastly. మిక్కిలివెతజెంది, పొక్కితడిన్ని. OG. Siva. 5. 27. లోకముపురపురబాక్ష్గ.

బురికి n. s. A dwarf, వామనుడు ABA.

పురికాలుపుట v. a. page 630 col. 2. line 6. read అనగామొనచెయించుట. OG.

పురిడిచేసుట v. a. To tempt, mislead. దుర్బోధనచేసుట. ABA.

పురిలోముట, అనగామొర్రముమెరయించుట. ABA.

బురుక n. s. A dwarf. (H. Burkab) A gold ornament on the head of a horse. వామనుడు. ABA. మరుగుజ్జువాడు, గుర్రముతలమీదికురాయిన్ని. N. 2. 216. పక్షితురంగంబుకిరంబుననుంచెనాభువాబురుక తెరకగునంబనర.

బురుకడు n. s. A dog's collar. శ్వశరజ్జుపు. ABA.

పురుగు n. s. (add,) యాకలహమునుభవించినందునయిచ్చుడు పైక మొగపురుగున్నులేదు the town was deserted by the male population.

బురుజు plu. బురుజలు n. s. Small bells for the legs. చిరుగజ్జలు. OG. యుద్రఘంటావిశేషంబు. ABA.

బురుడ usually బుర డా or బురుడా n. s. A lie. ఆ శక్యము. ABA.

బురుడాలు or బుర డాలు n. s. A kind of cloth. H. 5. 409. తాస్తాలుబుర డాలు, చెలుపుబా నెడుక రా చికలు.

బురుసా n. s. Gold cloth. కలధారవస్త్రము. ABA. తగడి

బురుసు n. s. A kind of fire work. ఒకబాణవిద్య.

బుర్రము ప్లువాడు n. s. A man having a nose like a horse's hoof. ఖుర్రాసుడు. ABA.

పులకరము n. s. (add.) Horripilation. రోమాంధ్రము. ABA. రోమహర్షణము, గగుర్పు.

పులఖండము n. s. (add.) శర్కర. Kark.

పులికూడు n. s. Sour rice preserved in water. పులిసినవంటకము, వ్యాఘ్రాహారమున్ను. ABA. This sense "tiger's food" is apparently fictitious.

పులిసెరు plu. పులిసెళ్లు n. s. Watery exudation from a sore or wound. రసిక.

పులిమెట్టు n. s. Sour gruel. అభిమతము. ABA. తండులోడకము, అసగాపులిగడుగు.

పులిసరు n. s. A certain medicinal plant. పాలసి. ABA.

పులుగు n. s. పశి, అబద్ధము; గురుతున్ను. Kark.

పులుగుడు n. s. (add.) A medicinal plant. పాలసి. ABA. Ainslie. 2. 449. See పులిసరు.

పులుకు n. s. A pudding made of flour and tamarind. విరళొడ్డుకలితపిప్పము. ABA.

పులుముడు n. s. Rubbing the head in washing or bathing. మార్లనము. ABA. రుద్దుడు.

బులుమోజు n. s. శర్కరభేదము. ABA.

పులుక్రూకులు n. s. plu. The palm, date &c. are called by this name. తాలముఖర్జురము మొదలయినవి.

పులుసు adj. (add.) శనకపులుసు A certain medicine extracted from the dew of శనక plants.

పుల్లంతురాయి n. s. (from అంటుట) the straw-attractor. i. e. a sapphire. సీలము. Kark.

పుల్లగొరక n. s. A certain waterfowl. శలిలకుక్కుటము. ABA.

పుల్లె or పుల్లా n. s. page 635, col. 1. line 4, read a. "pinned" plate for a "foul" plate."

పుల్వరి n. s. A grazing tax. పశుపులు మేశేదాసికయిచ్చేకన్ను.

పుల్వపెత్తు or పుల్వపెత్తు n. s. A parcel of flowers or wreaths. See పుల్వపెత్తులు. మూల్యగ్రంథి, పులపొట్లము. ABA. Swa. 3. 87. ఇంతియొక్కతె పుల్వపెత్తులెత్తినజూవివినులతో సెకకొన్నివిరులుదురివి. T. 3. 6. పుల్వపెత్తులపొట్లములో నివ్వటించి. N. 7. 66. రరుణికమ్మని మేనితావిగ్రమ్మగ పుల్వపెత్తులుకిరసావహించనయ్యె.

బుసుకుజొన్ను n. s. A kind of great millet. (Holcus saccharatus.) ఒకవిధమైనజొన్ను.

పుస్త్రము * n. s. Arranging the woof. సాలెవాడు కడుగుశరిచేయడము మొదలయినది. SC.

బుస్సు or భుస్సు n. s. The hissing of a serpent. పాముబుళి. Dr. Spry's Hindustan 1837 (1. 205) says "On our attacking the snake it gave a loud roar; for I can compare it to nothing else, and projected its hood" &c. H. 5. 21. పుంజశరాహితుండికుడు భామినిపొక్కిలి పెట్టెలోన తానుంచినకాలశుభమును మున్నుతినాడకలేవనూటభుశ్శుంకుభతా గ్రమెత్తియలరా రెడుచాడ్చునరో మరాజి.

బూక n. s. A lie. అబద్ధము. ABA.

భూచంజికము * n. s. The dwarf species of Michelia champaca. పొట్టిశంపెంక.

బూజు గాగులు or బూజుగులు or బూంజకాంగులు n. s. Painted vases used in wedding processions. అయిరేసికడవలు. OG. ABA.

పూజె n. s. p. 638, col. 1. line 34, read "a rubbing down."

పూజ్యత * n. s. (add.) Credit, honour. గౌరవము. N. 5. 9. బూతారసమస్తపూజ్యతవహించెకొవైష్ణవభక్తిచే.

పూతిగంధము * n. s. Stink, ill savour. పుత్తు. ABA. దుర్గంధము.

బూదె n. s. The fourteenth day of the dark or bright fortnight. చతుడకాళి. ABA.

పూనికకాజేనుట v. a. To do away. నివారించుట. Kark.

భూపురము * n. s. A certain pattern drawn in lines of flour in, front of many houses on festival days. ముగ్గు?

భూమిజముడు n. s. page 642, col. 2. line 29, read, Euphorbia antiquorum.

భూముత్తము * adj. (add.) ఆరణ్యభూయిత్వమైన శులములో in a woody spot: in a place full

of trees. N. 4. 364. కుష్మానురశ్రేణినింజింజి
 ల్యాగభూయిక్తమైనట్టి బ్రహ్మాండమున వస్త్రేవా
 న్నిగంజనంజేన.

భూయోభూయో * adv. Again. కుడేభదే, మాటి
 మాటికి. భూయోభూయోవద్దన్నాను I again
 and again warn you not to do this.

పూరకము * n. s. (add, after the word multiplier.)
 In mystic philosophy a phrase for closing &c.
 H. 3. 234. దేచకపూరకకుంభకంబులను.

ఋరకాలివాడు n. s. He who has a swollen
 leg. శ్రువృద్ధపాడుడు. ABA. కాలువాచినవాడు.

భూరి n. s. The tip of a sword. కృపాణికాగ్రము.
 ABA. కత్తి మొన.

భూరిశోకము * n. s. Great grief. మహద్వ్యసన
 ము. I. 8. 10.

భూరుండి * n. s. A sort of sun flower. (Heli-
 otropium indicum.) శ్రీహస్త్రీ, అనగానురుగుచె
 ట్టు. SC.

ఋరుపు n. s. A trumpet. కావళి భేదము, తుకా
 రా. ABA.

ఋరె n. s. (add,) పూరిక. ABA.

పూర్ణకుడుములు n. s. plu. A kind of cakes. నుగ
 యలు.

పూర్వవాహినిగావుండే * adj. Flowing eastwards.
 కూర్మగాత్రవహించే, గోదావరియిక్కడపూర్వవా
 హినిగావున్నది the Godavari here flows east-
 wards.

పూలు n. s. plu. (of శ్రువు) Flowers. పూలమం
 జరులు A kind of rice. Kark. H. 1. 250. వా
 డులగల్పవాలు చెలువంబుగదాల్చిన పూలు సెక్కు
 గా. N. 7. 119. పోయినచేదననికొన్నిపూలు
 గొనుచు, బాలికామణిరసకర్ణశాల కరిగె. T. 4.
 145. చాలసొమ్ములుపూలువా గాలుగొనుచు.

పూవుతెత్తులు n. s. plu. Wreaths. పూసరములు.
 OG.

పూసలవాడు n. s. One who polishes rough
 rubies &c. మణికారకుడు. ABA. సాసలవాడు
 అనగా తెంపుదళము మొదలైనవాటిని సాసపెట్టే
 వాడు.

బృందావనము * n. s. page 646. col. 1, 15, for
 'ocimum,' read 'ocymum.' (add,) Name of
 a town in which the deity Krishna lived. బృం

దావనమనేపట్టణము. H. 1. 167. పంచవర్షియ
 మ్రుగ్గుకడత్తములోనివిన బృందావనములోగలందె
 వెలయ. H. 4. 274. వశతిగబృందావనముననిల్చిన
 నంద్రాక్షుజునకునతులాప్తించుచు. A. 5. 56. తన
 కునందరుగూర్చబృందావనమున సెక తెరతిదేల్చి.

బెండెలుట v. n. To fail, grow feeble. ఎత్తువ
 డుట. ABA.

పెంచు or పెంచుక n. s. A potsherd, a bit of a
 scull. The surplus. శిలోస్థివిశేషము. ABA.
 అధికము Kark. భలాదులపైత్యక్తు. D. HD. 1.
 1447. అలుగకవిల్లపెంచాది గానాకుకలధనంబు
 తయ్య.

పెంజారి n. s. The caste of people who clean
 cotton. దూడేకులవాడు. ABA.

పెంటిపోతులు n. s. plu. The hen and cock :
 The female and male of birds. తిర్యక్తీర్ణునము.
 ABA. స్త్రీపురుషశుభులు.

పెండు n. s. page 648. line 2, for 'Aschy:'
 read 'Æschynomene.' N. 2. 210. శ్రుకటికడ
 శృక్తి పెండువలెదెచ్చెదమే మొకరోకర మెయనిదె
 త్తు శ్రుకరంబులుడుడుమిరితులుకగవించుకా. A.
 6. 66. దినమధ్యమార్గరుచివిద్యస్తంజరుల్ ప్రాని
 వాదినపాలిండ్లను పెండు బొమ్మవలె నుండెకాశంది
 టకజల్లునై.

పెండెము n. s. (add,) An ornament or badge
 worn (like the honorary garter) on one leg.
 కాలికివేనుకొనేవిరుడు. P. 1. 583. ఇరికిటిపెల్లు
 కంపబలియించినలోగిలిముల్లుపెండెముల్. టీ|| కం
 పడదెహికిలి. Swa. 6. 6. గల్పిడాకాలగల్పైననగ
 ఘల్లుఘల్లున పెండెంబుగండుమూలు. H. 5. 158.
 నుమ్మరకానికండెమేల్పండెమువాడుగోలునకు.

పెంతురలాడుట v. a. To kill. వధించుట.

పెగ్గటిల్లుట v. a. See పెగ్గడిల్లుట.

పెగ్గురము n. s. అనగానారము. Kark.

పెగ్గొట్టుట v. n. To cry out, chatter or babble.
 blubber or wail. ధ్వనిగారోదనముచేసుట, అక్క
 రలేనిమాటలాడుట. ABA.

పెట్ట n. s. Hardness, difficulty. కఠినము.

పెట్ట adj. Hard, difficult. కఠినమైన. ఈకాలము
 పెట్టగావున్నదిగనక as these were hard times.

పెట్టమూరి n. s. A cock which looks like a hen.
 పెంటిపోలికగావుండేపుంజు. ABA.

పెట్టించుట v. a. To toss, to drive. తోలుట, చిక్కుట. D.

పెట్టు, అనగాదురాకుము. Kark.

పెట్టుట v. a. (add.) పెట్టే నెల Next month. పెట్టే నెలలో వచ్చి చేరుకున్నారు they will come next month.

పెట్టుదుర n. s. read for "(or పె)" read, (or వి.)

పెట్టిదిమ్మి or పెట్టిదిమ్మి n. s. A patterero or little gun. అదురువేటు.

పెడ (add.) కుక్కాదర్శము, అట్టహాసము. Kark.

పెడక n. s. అనగాకృష్టభేదము. ABA.

పెడక n. s. An empty sack. ఛాన్సరహితఘోషి. ABA. ఉత్తగో నెళించి.

పెడకంత n. s. A bye path. తప్పక్రోవ. OG.

పెడకు n. s. (add.) Grace, prettiness. విలాసము. ABA. See పెడంకు.

పెడకురలుట v. n. (add.) P. 1. 261. అయ్యవక గాగిరంకుటా లింగం గా లంబాదివి పెడకుర లంది నిది.

పెడయుట v. n. To fail. కార్యవైకల్యములట. Kark. D.

పెడలు for పెరకు n. s. The back yard or enclosure behind a house. కృపాకృష్టకేసు. ABA. దొడ్డి.

పెడసాన n. s. An instrument used by a smith. ABA.

పెద్ద n. s. A clod or a lump of earth. పెళ్ల. ఆముడియింకాకడ్డ పెద్దలు గాతన్నది the field is all covered with clods.

పెనకువ n. s. జగము. OG. యుద్ధము. D.

పెనుపుట v. a. To increase. అతివయింపువేసుట. N. 2. 329. ఇభహాశ్రములరీతినేపు పెనుపు. Siwa. 6. 50. ఘనమగుజానుపు పెనుపునజ్జనమునూచి, ఋషిమనంబునగదునసహింపుచుకొనుచు. A. 2. 24. అదిగానికాదోసీకను కురాసాకుత్స్వసంపాదనంబు మృశింపు పెనుపు.

పెరుకుతోటకూర n. s. A kind of tender greens or pot-herbs. అపవ్యాధ్యశాకము. ABA. మొలకూర.

పెరుగుట v. n. (add.) పేనుపెరిగినది Intus-susception. పెరిగిన large, great. పెరిగినటడుగు a great thunderbolt. DBY. 1382. దిగపెరిగేచెట్టు a

sickly tree. N. 5. 119. పెరిగినవామనుడంతరదం తిపాడ వైకృష్ట్యభరంబంతయై. A. 6. 104. పిల్లిగడ్డ ముమించ పెరిగిమీశులుకుమిగోళంబుమీదనున్నెల లూక.

పెల్లనుప్ప n. s. (add.) కుక్కుభము.

పెల్లించుట v. a. ఎక్కించుట, అనగాతేలించుట. ABA.

పెళ్లు n. s. The back yard of a house. కృపాకృష్టకేసు. ABA. పెరకు.

పేకడ n. s. (add.) అగ్రకము. ABA.

పేటన పెట్టుట v. a. (lit: begin to weave) metaphorically. To begin. ఆరంభించుట, KP. 6. 88. బ్రయలుధరించు సాములకు పేటన పెట్టె జెలింతుకంతటకా.

పేటి n. s. A military belt or girdle. సారకన. ABA. యుద్ధమందునడుముకుకట్టియిండేతుట్టకాదు మొదలయినది.

పేము (add.) The top of a mountain. శిఖరము. ABA.

పేడా n. s. A particular building in a temple. గుడిలోపైకభాగము. పేడాస్తంభము a pillar in a part of the temple.

పేడిక n. s. Tax, ransom. భాగభేయము. ABA. కున్ను, కుగిది.

పేడిక n. s. The back of a sword. కరపాలకృష్టము. ABA.

పేరంపెలు n. s. Confusion, disorder, perturbation, perplexity. గాబరా. ABA. తారుమారు.

పేరంబ్రము n. s. The being a married woman. చిరంటిమ, ABA. ముత్తై చరణము.

పేరబేడు n. s. A rogue, a cheat. కున్సికుడు, ధూర్తుడు. Kark. వంచకుడు.

పేరణము or పేరని n. s. Armour, a coat of mail. కవచము. ABA.

పేరణి or పేరిణి n. s. (add.) నాట్యభేదము. ABA. N. 7. 339. ఇలసెక తెదీరపేరిణి నెలయింపుచుజూచువారువిస్తయకుండకా.

పేరిజము n. s. Fraud, deceit. మోసము. See పేరజము.

పేరివాడు plu. పేరివాండ్లు or పేరులు n. s. A mercantile caste among the Hindus. అంకళ్లు ముకొనేతుకకులగ్గులు.

పేరు adj. Big, large. బలు, దొడ్. ABA.
 పేరెము n. s. (add.) An ornamental border or pattern. పూజపూజలు గావుండేటట్టు అచ్చునకొట్టినకంబి. P. 4. 187. గాద్దుపేరెముబారు గాక యేమి. Swa. 4. 154. గలితశ్యంభలమైన గంధనాగముబోలె ప్రజలపై పేరెముల్ పారి పారి.
 పేరోదనము n. s. A kind of emerald. గారుత్తరవిశేషము. ABA. ఒకతరహాతచ్చు.
 పేలుపోవుట v. n. To be tricked, or wronged. మోసపోవుట.
 పేళ్లమరము or పేళ్లూరము n. s. Name of a book : the Amera cosha with Telugu interpretations. తెలుగు అర్థము గల అమరము.
 పేళము, అన గావేళము. ABA.
 పైకము n. s. (add.) A set, multitude, collection. The coin called two pice. Wealth, money. వర్గము, రెండు కాసులు, ధనము. ABA. P. 4. 193. నెయ్యంపు పైక మైదీలింతు పురభృతాళికి. T. 4. 111. పైకముల గూర్చి శుంభము ధంకా చేర్చి.
 పైకానుట v. a. (add.) శంక మొనర్చుట. Kark. P. 3. 302. ఆచార్యులై కొని చెక్కు సైక్కి రతిరాజ్య శ్రీలదేలింపుడక. H. 2. 59. ఈకరణి పురస్వీరంబు జను కాంక్ష పెనంక గంపిరి పైకానెక. T. 2. 117. ఏనుని వని పైకాను పేను ద్వై రమిరువురొక పై నయ ద్వై రమిధరిరి. A. 5. 50. తన సౌందర్యము చెప్పు గాగరగుపత్నీకాంతర బృంద మిహాహనకంబంబున నైదియ్యమిడు నెయ్యంబు పొక్కు పైకాన్న మిరిస్స శంసిత్యమునం దొరంక చని వెత్రింజేసె.
 పైటి n. s. read ' Dinner eaten by day light.'
 పైదాలము n. s. Anger. కోపము. ABA.
 పైడి n. s. Gold. The price given for a wife. కన్య కాసులము, కాంచనము, వేష్యాభృతి. ABA.
 పైతయిక, పైపై or పైపైరి adv. Over and over, upwards. ఊర్ధ్వము. P. 4. 550. పైపై ప్రాణవధ ప్రధాన గుణ మొక్కక. Swa. 3. 168. వడి కాది కాదియుండంక దవలనిరిను ముద్రాపుకై వడి పైపైహాడ మిడుకోర్పులచే. N. 6. 137. పుతాశన కరాళములై దన పైతయింబడక.
 పైరము n. s. plu. Milch-kine. పాడియావులు. KP. 6. 88. బంటు బానిశలు పైరము పెయ్యలు.

పైశాచికము * n. s. (add.) Paisāchicam is used by Telugu etymologists for 'Tamil.' See Ellis's Note in Campbells Telooogoo Grammar at the word "Trilinga." More strictly it is, in Sanscrit comedies, 'Gibberish; a jargon talked by some attendants.'
 పొంకరి n. s. A liar. అసత్యుడు. ABA. అబద్ధికుడు.
 పొంకి n. s. A bit of a scull. శిరోస్థి విశేషము. ABA.
 పొంజగు n. s. The gullet. కంఠంబు, గొంతు. ABA. See పొండుగ.
 పొంజన, అన గాముంటచీరిన. OG.
 పొండెము n. s. A hurdle of thorns. తెట్టుకొరకు ముండ్లచేత అల్లిన తడిక. ABA.
 పొండ్లము n. s. (add.) A young palm fruit &c. తాకాదికళలాటు. ABA.
 పొంత, అన గానమ స్థారము. Kark.
 పొంత n. s. (add.) తువయ్య క్త ధాన్యము. ABA. P. 1. 223. శుంధున పుడును పొంత సైనుండు మనను.
 పొంతకడవ n. s. The kettle at the fire side. కుల్లీనికటపుటము. ABA. పొయ్యి దగ్గరి కుండ.
 పొండదీడు n. s. He who is in armour. కంటి. ABA. కవచము గలవాడు.
 పొండు n. s. A young palm tree. A dried crop. బాలతాళము, శుక్త శుశ్యము. ABA.
 పొండు గాడు n. s. A friend. మిత్రుడు. ABA. హితుడు.
 పొక్కు శ్రము or పొక్కి శ్రము n. s. Treasury : money. ధనము. ABA. కోశస్య హము. N. 2. 56. పొక్కు శ్రము శుశ్యము గుటుకు పొగులు వారి గాంబిదే వేంద్రుడు విచారకలితుడగుచు. T. 4. 96. మిసిమి పొక్కిలి మూల పొక్కి శ్ర మొసరిం.
 పొక్కి n. s. A mark. గురుతు. OG. says శీమారము. P. 3. 268. ఏతెంతునని పొక్కిని దిపొయి ము త్రాళిచూడనాకడ తొంకూడ వెలి.
 పొక్కిళ్లు n. s. (add.) KP. 3. 91. కడుజిల్లినట్టి బంగారు పూత పొక్కిళ్ల వదువు జూపెడి మేనిక గులవలన.
 పొక్కు n. s. (add.) Town talk, rumour. జనక్రతిభేదము, విస్ఫోటము. ABA. H. 3. 182. ఎత్వడును పెద్దతలుక పొక్కు త్రజేతు.
 పొక్కన or పొక్కనాకు n. s. A plant, Verbena nodiflora. తోయలి కుత్తి. ABA.

బొట్ట n. s. (add.) కుసూలము. Kark.
 బొట్టకడలి బెట్టు n. s. A kind of Nauclea Cadamba. నీకువ్యక్తువిశేషము.
 బొట్టుము n. s. A langoti. కాపీనము.
 బొట్టియకోల n. s. A short cudgel. బొట్టికోల. H. 2. 30. కడిదిమారగచంక నిడిన బొట్టియకోల.
 బొట్టె, అనగా కుక్కుటం ప్రజన్యకంబకాతినికాంతము. ABA.
 బొడక n. s. A basket for storing grain. కుసూల విశేషము. ABA.
 బొడవ n. s. A two-pointed dagger formed of two antelope's horns set on one handle so as to form a small spear, pointed each end. ఇద్రి కొమ్ములు రెండుజత చేసి అంటుచీలు వేసిన సాధనవిశేషము. ABA.
 బొడిగ n. s. Child. బాలకుడు. ABA.
 బొడిగొట్టుట v. a. To cut down bushes in preparation for breaking up fallow land. చేసుగాదిం దివైరిద చెట్లుగొట్టుట. ABA.
 బొడియ, అనగా కుకూబ్యయశోంకతి. ABA.
 బొడుచుట v. a. (add.) కర్రపాడుచుకొనివచ్చినాడు he came using a walking stick. KP. 3. 13. దొంకలాన ప్రెడివినకోకల్ విఠుకురె.
 బొడుచుట v. n. (add.) Swa. 3. 9. వింతాసాగరం మువేరంబవెల్లి ప్రెడిచెననండుడివిననడంక. H. 1. 228. చెలగుచువేసుచుక్క బొడిచెకబలనూడనది క్రుంబునక.
 బొడువు n. s. (add.) P. 2. 97. అన్నిలయకతిప్రొద్దుబొడువునకుల ఛామంరైపటిలుచుకొనియిట్లని యెక.
 బొడ for కడ imper. 2d person. Go. వెళ్లు. D. Abbim. 3. 425. బొడబొడండనుచుమావులద్రోచువారు. here in Yatirhyme the poet has used it.
 బొడదు n. s. A dwarf. వాచునుడు. ABA. బొట్టి వాడు.
 బొదిగొనుట v. n. To collect in a mob. To form as a cluster of leaves. &c. గుంపుగా చేరుకొనుట, మల్లడిగొనుట, గుమరుగావచ్చుట. KP. 4. 110. రడనంతరంబమిక్తిలిబొదిగొన్నవిగుళ్లజొంతుము సొంకగుఘాబొడరింటిక దార్పిశింపడన మహారాజ్యభాగమహిమకదేర్పక. Swa. pref. 49. ఘనశంకైతోబొదిగొనెచులు నెప్పడలుబుద్ధుడతంబులు పూలెవోరులక. టీ|| గుంపుకట్టుకొని.

బొదిటి n. s. A dwarf. వాచునుడు. ABA. మరుగుజ్జువాడు.
 బొడువుట v. a. To cover, envelope. ఆవరించుట, అనగా మట్టుకొనుట. ABA. See పొడుగుట. P. 4. 77. భీమాటవిలో నున్నం గామాంధునిబొడువు పాతకంబులు.
 బొద్ది చెట్టు n. s. (add.) వృద్ధదారుకము. ABA.
 బొద్దు n. s. A kind of bracelet. A ledge or edge, in goldsmith's work. హస్తధూమావిశేషము. ABA.
 బొనిక n. s. A fine silky grass (called Saccharum munja. Rox.) ముంజము. ABA. ముంజగడ్డి.
 బొనుగు n. s. A kind of grass. A dwarf. గృణభేదము. Kark. వాచునుడు. ABA.
 బొన్న adj. P. 682, col. 2. line 4, read Cassia Senna for Senne. (add.) H. 4. 18. నారువసుర బొన్నవారిజమునుబొన్న. P. 4. 125. వసరనీసగవెరింకనిదిబొన్న.
 బొన్నంక n. s. A certain bird. కుకీభేదము. ABA. H. 3. 13. మునుగుకోడియు దాబుమ్మకొడియు బొడబొన్నంక క్లటిబొల్లికోడి.
 బొన్నట్టు n. s. A wooden ladle. దారుహస్తము. ABA. Bahulaswa. 4. 29. బొన్నట్టుబట్టచేమూని యన్నమువంచెవలకేలలరవిరుల్పంచెనక.
 బొన్నరి or బొన్నారి n. s. A pretty girl. ముద్దుగుల్లనది. ABA. N. 2. 11. చిన్నిపాయముదానివిన్నారిబొన్నారియంతరానడలసోయగముదాని.
 బొన్ను n. s. (add.) శంబరము. ABA.
 బొబ్బ n. s. (add.) ప్రకాశము, బొబ్బరింత, కూరలు, విస్ఫోటము. ABA. A. 2. 66. పొడమెముగ్గల గములగ్గబొబ్బలటుల. టీ|| పొక్కులవలెనె. Swa. 3. 95. అనలా యే వెడబొబ్బనలమినరలదిమ్మ బాయు బోయా శేంట్ల సాటమరుడు. P. 4. 269. హస్తకుదాస్థికాయముల్ విలుకుడువట్టి సెక్కులాడినెల్ రసపొక్కులుగంట్లుబొబ్బువుండ్లపుణింపటివు ప్రతకవాకననమృదుకైలభారీక.
 బొబ్బర n. s. A kind of beans or vetches. బర్బరము. ABA. ధాన్యవిశేషము.
 బొబ్బరింత n. s. Cry, roar, squealing, bellowing. ప్రకాశము. ABA. బొబ్బలు, కూరలు.
 బొమ్మచేడి n. s. Opposite leaved fig tree. (Ficus oppositifolia) కాకోమంబరము. ABA.

బొద్దు రక్కసి n. s. A goblin, demon. బ్రహ్మరాక్షసుడు. ABA. H. 5. 124. కంటిలోకొడవెంట్లు కయ్యరగ్గును ద్రుణి బొద్దు రక్కసి కావులమ్మ నేయు.

పొర n. s. (add.) A. 4. 199. విశదజయోజయత్రంబారలవేష్టనచే. N. 2. 226. మొలదట్టిపొరలవంకలు పొంకముగజెక్కి.

పొరకటీడుపు n. s. ద్వారప్రాంతకుడ్యము. ABA.

పొరగుచూస్తుట v. a. To kill, destroy. వధించుట. Kark.

పొరవి n. s. Page 684, line 1. dele "W."

పొరపొచ్చము or పొరపొచ్చెము n. s. (add.) A. 6. 64. ఈమూటకు పొరపొచ్చెము లేమికినిశ్వరుడుకలినిలింపవీరోధి. టీ|| కటకలక్ష్యము లేకపోవడమునకు. N. 2. 262. ఎచ్చటమరిపొరపొచ్చము గావించిన సంభవత్వముగలదే.

పొరయుట v. a. To gain, obtain. To have. పొందుట. D. A. 4. 149. తిరోభావాదిర్భావంబులంబాంకపొరయునభస్మాభ్రములల్లి. టీ|| పొందుచున్న. P. 2. 174. ఆశోభంకలైముఖ్యముంపొరయంగోరనివాడవోవురుముడు. టీ|| పొందను. N. 8. 60. ఖరఖరకాండకాండమెడగాడిన యప్పుడు పొరవశ్యముంజొరయనిరానుభూవిభుడు. టీ|| పొందని.

పొరయుట v. n. To rise, spring, as love &c. To sprout, germinate, grow. పుట్టుట, కలుగుట, మొలుచుట, పెరుగుట. OG. says చెప్పట, ఫలమందుట. N. 7. 82. కామాతురులకుభయమును లజ్జయుపొరయవనకావినమె. టీ|| కలుగవనగావినమా. Mandha. 3. 10. పొరగెగురులేము ఖాబ్బమునబాద్దెడుతావికిజేరులేటులై. టీ|| కమ్మకొనెను. P. pref. 47. దివిషద్వాహినియప్పులంపొరనియుద్వృత్తికావిజ్యంధింప. టీ|| వ్యాపించి, అనగాపెరిగి.

పొరల n. s. అనగాకర్పూరము. Kark. probably meaning పొరలకర్పూరము.

పొరి adv. (add.) ఉద్ధరించేట. OG. P. 3. 230. కంటకుమరిపులుడమలోమెంటకపొరిబాసి. టీ|| మిక్కిలి.

పొరికె n. s. A bit of straw. తృణము. Kark. పొరక.

పొరిటినది n. s. శంశ్చరించుబడినవస్తువు. ABA.

పొర్ర n. s. (add.) In Kark. పొంబొర్రవేల్పు is a whimsical word for బ్రహ్మ.

పొద్దుగాడి n. s. A plant, commonly Chaculiya. (Hæmonites cordifolia Rox.) క్రోమ్మపుల్లి,

ABA. H. 5. 51. పొద్దుగాడియనల్లవూలంబునకచెంబలికందిచారెయ్యులకలంబు.

పొద్దుట v. n. (add.) కృగవతురతి.

పొలపు (for పొలుపు) adj. Beautiful, handsome, elegant. మంజులము. Kark.

పొలిపుచ్చుట v. a. (add.) చంపుట. OG.

పొలిపుట్టు n. s. Certain dues or income given to a temple? నుడికియేర్పరచినయిస్తువ.

పొలువర (for పొలువార) adv. Well, elegantly, handsomely. ఒప్పుర. KP. 6. 206. పొలువరరన్నువేరిదురలుచ్చుటకై.

పొల్ల or చేడుపొల్ల n. s. A plant called Trichosanthes dioeca : it is also applied to Luffa acutangula. Rox. కటకలము. ABA. చేతిపొల్ల.

పొల్లు n. s. page 690, line 3, for (etivam read (ētivam.) రాచపొల్లులేదు a prince though in fallen circumstances is not to be contemned. వానిపొల్లువాడుపోసుకొనిబ్రతుకుతాడు he lives by the sweat of his brow. వానిసొసెటిచెమటనుపూడ్చివేసుకొనిజీవిస్తాడు. బంగారుపొల్లులన్నది గానిమనిషిపొల్లులేదు throw away gold if you choose, but never throw away a man. మూటపొల్లుపోకుండాఅడుతాడు he says this lest his statement fall to the ground. P. 4. 71. వల్లనివెలియైనయిల్లుపొల్లు.

పొలక n. s. A pot bellied man. తుందిలుడు. ABA.

పొలగు n. s. అనగావ్రీడ. Kark.

పొనుగుట v. n. (add.) P. 4. 215. ఏనురాజన్యకన్యకనితరకాతిభామగానెట్లుపొనుగునిపాపవృత్తి. A. 4. 321. నిశకానుముత్తిపూర్వకమువ్రేయసిగోష్ఠిపొనుగుకతి. H. 1. 171. వానిరలిడండ్రులత్వంరవత్వలరనవూట పూటకుగోముచేపొసకబెంది. T. pref. 76. తురుడనింహత్వవిభావిపొసకనఖరలిలచైరణ్యవనైకలోలడయ్యె. N. 10. 143. అంకైపొనుగువ్రాంకాబోడు.

పోకడ n. s. Line 3, for "free from it in any way, get rid of it in any way." Read, "free yourself from it in any way, get rid of it at any rate."

పోకార్పుట v. a. (add.) To sell or vend. అమ్ముట.

పోకు n. s. page 692, dele the whole line.

పోకపు n. s. Seasoning. సీంస్టారము, తిరగపోత, ABA.

పోజుట v. a. To tear with a thorn. కుంటపోతుట, వెళ్తుట, ఫలముండుట, పొరయుట. ABA.

పోటకము n. s. Small pox. స్పృటకము. OG. మళూరికము.

పోటముంజి or పొటముంజి n. s. అనగాగోవిపాత. OG.

పోటి or పోటికత్తియ n. s. A female servant. దూతి. ABA. A. 4. 139. ప్రోపితలజేరికలకంపు పోటిపూరి. Swa. 3. 47. కస్తీరుగోవిటుతురు పోటితోవరూధినియట్లనియె.

పోటు n. s. అనగాశమానము. చింతపోటున్ను. OG.

పోటు n. s. The same as తిప్ప which see.

పోటుతనము for పోటితనము n. s. Female wit, woman's wisdom. తారతనము. KP. 7. 257. నీకువట్టియాకూటలకేమిపోదుమదిక్కువవేసొకచోటనుండగాపోటుడనాలుబన్నెమిముపోట్లకురక్కనవారికింబరె.

పోడివి or పోడివి n. s. (add.) Caution, care, precaution. అవధానము, అనగాయెచ్చరిక, శుచిలము. ABA. KP. 3. 178. పీడాయట్లస్వాయపుపోడుములకుమూనినట్టిపుణ్యుడు.

పోరరాజు or పోతురాజు n. s. A kind of demon. A rustic deity. గ్రహభేదము, ఒకక్షుద్రదేవతయిస్తు.

పోడకాలివాడు n. s. A man whose leg is swollen. కాలువాచినవాడు. A. 6. 22. వ్రేలుడగుబొజ్జలపోడకాలివాని.

పోడు or పోడువా n. s. The young of any animal. తిర్యగర్భకము, సామాన్యార్భకుడు. ABA. కూన, పిల్ల.

పోడుగా adv. Much. మిక్కిలి. పోడుగాజనములు పొడినసొరల్ల కాదుకాదనిపించెగా దైవమాయ. Sarang. D.

పోడుగా పెరుగుట v. a. To grow plump. పుష్టిగా పెరుగుట.

పోడుగావుండే adj. Plump, bulky. పుష్టిగావుండే, లావుగావుండే.

పోడె n. s. The young of any animal. An young one. తిర్యగర్భకము, సామాన్యార్భకుడున్ను. ABA.

పోనపుకత్తి n. s. A handmaid. దాసిది. Kark.

పోపట్టి n. s. A certain kind of bird. చీమిచేకము. ABA.

పోబెట్టు n. s. Cry, roar, squealing, bellowing. శ్రుణాదము. ABA. బొబ్బు, బొబ్బరింత.

పోయడు n. s. A highlander, a savage, a forester. మారంశుద్యుకుడు. ABA. N. 6. 113. పోయలైనంజమువారింజెగజూతురేయనువారును.

పోయిడు n. s. A Boyid or mountaineer: this title was borne by some chieftains as అవరె పోయిడు, మారపోయిడు, శుల్లపోయిడు, గొండ్ల ప్రోతిపోయిడు.

పోయెడు n. s. A female mountaineer. శబరస్త్రీ. ABA.

పోరాట n. s. Fighting, war. యుద్ధము. ABA.

పోరుగజుషి or పోరువగడ్డ n. s. A vulture.

పోరుగొలుగుట v. n. To be noised abroad, be known every where, to be notorious. శ్రుతిస్థి గావుండుట.

పోరులు n. s. Fried barley or rice. ధానలు, అనగాబారుగులు. ABA.

పోర్లలుపులు n. s. Great gates, house doors. పెద్దరలుపులు. H. 2. 147. బలకంచుగుబ్బుపోర్లలుపులుతీనెలవాకిలివదన.

పోర్లలూటు n. s. Pride, jollity, uppishness. దున్దర్శము.

పోలాతుగంటలు n. s. Small bells on the neck of an elephant. ఏనుగుపెడకుకట్టేగంటలు. Ila. 1. 148. కటిరటిసటియింపుంటలమొలగులుపోలాతుగంటలచాలుగాగ. The word పోలాతు seems meant for (P) *folād*, steel.

పోవడి n. s. (usually పోవిడి trace) Report, rumour. జనశ్రుతిభేదము. ABA.

పోనూడు n. s. A kind of shoe. పాదరక్షభేదము. ABA. From (P) *paṇḍu*.

పోసేయుట v. a. Error for భోజనముసేయుట. To eat. తుడుచుట, తినుట. H. 4. 47. ఆవిడన్నంబుళింకటియంబలియునుసేయ శవరేయివేళపోసేసిపోవు. N. 10. 66. పూరికింబల్లికట్టుకపోగారనశీరువెత్తుకొనియింట్లోవారిపోసేయుమంచు.

పాంజు, or శుభంజు, or పాజు, ఫాజు n. s. (Persian *فوج* Fauj) An army. వండు. A. 6. 171. గాసిరుడగురు సూత్రవతీశఖుడుడుదివిజాజాదీర్చినశ్రుజధరాపాసులు.

పాంజులకన్ను n. s. A certain earring worn by women. రత్నకాటంకము. ABA. రత్నాలకన్నులు.

పాపభావుడు * n. s. The son of a twice married woman. మారునుముదానికొడుకు. M. XIII. 2. 257. విభుడు దానుదొరంగన వెలదివిభునిది దివిసప్తినుమధ్యమవిధవయతు తాత్యదశ నెవ్వరికిగను తనయుదాతదతనికొడుకు పాపభృవుడనగబరగు.

పారుషము * n. s. (add.) పారుషనామము. A honorary title obtained by some noble act. P. 1. 330. పారుషమువిధవగానేమిటికొ. H. 3. 19. పారుషము తారతమ్యము కారుణ్యము దానధర్మగరి మయుకులవిద్యారసిక త్యమువినయముగౌరవముకొగలిగివిత్రఫునుదట్లలరుకొ. N. 4. 95. జన్యంబులం దు, నశ్రుతిద్యంజ్యపారుషము.

పారుషము * adj. Read 'of man.'

పాలశ్రోదిక్కు * n. s. Read, 'or Aquilo.'

శ్రుంక usually శుంక A fork, as the forked branch of a tree. శ్రుంకశౌఖ. ABA.

శ్రుకాశము * n. s. (add.) Wrongly used to explain many words the real sense of which is not recollected.

శ్రుకాశించుట or శ్రుకాశిల్లుట * v. n. This verb is wrongly given as the interpretation of many verbs not rightly understood.

శ్రుక్మతీస్థుడు n. s. He who is inherent or innate. స్వభావముగావుండేవాడు, సహజముగావుండేవాడు. Hari Vamsam, Uttara 4. 97. భవన్తం జాలాలాశంబుల్ శ్రుక్మతీస్థుడేసెనను. P. 1. 453. దోషములేకకారణమే యముఖానియున్నకుశతిం బ్రక్మతీస్థునిజేయప్రార్థనాభావలగాదు.

శ్రుక్తి, శ్రుక్తిచెట్టు n. s. A tree (Tamarix Indica.) పిచులము. ABA. రూపుకము.

శ్రుగ్గ n. s. A fork, as the forked branch of a tree. శ్రుంకశౌఖ. ABA. See శ్రుంక.

శ్రుచ్చి, అనగాశచ్చి, కమ్ముకొని. OG.

శ్రుచ్చదము * n. s. A cover, a wrapper. పోరున.

శ్రుతాశము * n. s. (add.) Name of a certain gold coin now obsolete. ఇశ్చిట్లోలేనిపుకబంగారునాణ్యము.

శ్రుతిశ్రుతి * n. s. Inspiring trust, or confidence. Respectful or affectionate behaviour. నమ్మకము, మరియాద. అందరు సమానశ్రుతిశ్రుతిగాదర్శనముచేసుకొనిరి they all visited him with equal respect. విశ్రుతిశ్రుతి distrust. సందేహము, అశనన్మిక.

శ్రుత్యుద్గతి * n. s. Rising as from a seat ; going to meet a guest &c. శ్రుత్యుద్గమము, శ్రుత్యుత్తానము. M. XVIII. 1. 55. ఆదరమునశ్రుత్యుద్గతియాచరించి.

శ్రుతిమి n. s. Existence, living. జీవనము. ABA. బ్రతుకు, మనిషి.

శ్రుదీపకమైన, శ్రుదీపకుడైన * adj. Adorning, glorifying, illuming. శ్రుకాశించుచేసేటిది, చేసేవాడున్ను.

శ్రుద్దర n. s. A bit or fragment. శకలము. ABA. బద్ద, తునక.

శ్రుశుంకము * n. s. (add.) చెన్నుకట్టరాములొమొదలారల శ్రుశుంకము, బైటికిమలొ బ్రాహ్మణుల శ్రుశుంకము in Madras the Modeleians are all in all. In other towns bramins have the sway ; have great influence.

శ్రుబ్బ or శ్రుబ్బలి n. s. The rattan. వేరశము. ABA.

శ్రుభావుడు or శ్రుభావముగలవాడు * n. s. He who possesses supernatural gifts. మహానుభావుడు.

శ్రుమరి n. s. Fainting. మూఢకొ. ABA.

శ్రుమూలము * n. s. వేదముశబ్దశ్రుమూలముగావుండేటిది the Vedam is the criterion or standard of language.

శ్రుముఖంబులు * n. s. Etcetera. మొదలైనవి. M. III. 7. 82. గదాపరిఘకుంతశ్రుముఖంబులుగైకొని clubs, darts and other weapons. P. 4. 112. శిలీముఖశ్రుముఖంబులంజూపియిట్లనిరి. Arrows and the like.

శ్రుమోశము * n. s. Mistake, error, mischief, danger. శ్రుమాదము.

శ్రుమ్ముట v. a. To surround, encircle, encompass. వేష్టించుట. ABA.

శ్రుయత్నుడు * n. s. He who strives. An essayist. శ్రుయత్నుడనాడు, నిప్పలశ్రుయత్నులై [comment on. P. 1. 502.] he who makes efforts in vain. N. 7. 58. కేవలమేనికనంతకన్నరక్కనివనితకాశ్రుజింతుననికంజభవుండధికశ్రుయత్నుడై.

శ్రుళయముగా * adv. (add.) నిండాశ్రుళయముగావున్నది there was a great uproar ; a grand business.

శ్రల్లదము n. s. (add.) శ్రలాశము which see. ABA. వ్యర్థభాదరాము. Kark. P. 1. 602. నన్నిటవత్పక్కవీక్షించిశ్రల్లదంబునవలికెక. N. 2. 501. నిశ్యంతరనిర్దేశ్యమనునారెండుబ్రల్లదముదగా.

శ్రవణుడు * n. s. He who is modest or humble. నక్రరగలవాడు.

శ్రవితర * adj. Great, extreme. అధికమైన, విశేషమైన. Mandhat. 5. 250. శ్రవితరతైరాగ్యమహాదవదహానశిఖాముఖాతితత్తుడు.

శ్రవితరి * n. s. A mob, multitude. శుకూహము. H. 1. 3. ఆత్మనేవకశ్రవితరికెక.

శ్రవృత్తి * n. s. (add.) [Prinsep's Journ : of A. Soc. Feb. 1836 page 75 says] The versatile universe. Nirvriti నిర్వృత్తి (its 'opposite) is 'the next world.'

శ్రవౌతి * n. s. Alleviation, abatement. ఉపశమనము. P. 1. 173. శ్రవౌతికండామనరుక్రవౌతియొసరించుక. A. 5. 138. ఇట్టిశ్రవౌతిగల్గెనూకాకననాతిదన్నినవికాశముసెంది.

శ్రవారాము * n. s. Going about. Expanding, extending, unfolding. తిరగడము, విచ్చడము, చాచడము.

శ్రవోళనము, శ్రవోళిక * n. s. Enigmatical poem. నూధార్థవత్సావ్యము. SC.

బ్రహ్మ * n. s. The words వాడువట్టియంబ్రహ్మ &c. must come after this word.

బ్రహ్మరంద్రము * n. s. Read 'infants' for 'children just born.' (add.) N. 4. 78. దైత్యనాథుని బ్రహ్మరంద్రంబుబలి.

బ్రహ్మహృదయము * n. s. The star called 'O Ursae majoris.'

శ్రవీత్తము * n. s. (add.) A pretext, excuse. సాకు, శ్రవీత్తములుచెప్పవత్సాడు he uses pretexts, or shifts.

క్రాజిష్ణువు * n. s. He who is splendid. శ్రీకాళించేవాడు. M. XII. 2. 272. రాజునైత్రమనురాక్రాజిష్ణునధిపిత్తుగావించుకొని.

ప్రాణము * n. s. page 720, line 11, for immediate read 'imminent.' ప్రాణచారము earnest prayer, beseeching.

ప్రాణికము n. s. (add.) Anuk : (like etcetera) as శక్రములుప్రాణికములు bonds and so forth ; bonds etcetera.

ప్రాళు n. s. (add.) Nearness. శుకూహము. Kark. N. 9. 145. పాంథజనములుకొత్తులప్రాళువేర. H. 5. 16. నగరివారిప్రాళుగలిగిన వారికిబక్కలకు నుకొడవజడకుండకుత్తురికుండలిచ్చు. T. 2. 162. ఇంటికిప్రావైయెత్తుడు కంటికిరెప్పవత్తగినికాచు నిరసి. P. 4. 50. తల్లపిచక్రవర్తిప్రాళునిరరంబెరుంగకయవూర్యనుభవీతినుంటి.

ప్రాముడు n. s. Rubbing. మాజనము, తోడుడము.

బ్రాహ్మార్యము * n. s. Feeding two or three brahmins in celebrating the anniversary of a death.

ప్రెగ్గడ n. s. (add.) తీర్పురి. OG.

ప్రేంకడము, ప్రేంకణము n. s. A tree called ప్రేయంసువు.

ప్రేలిక or వేలిక n. s. A rag, a strip, a bit. చింపిగుడ్డ.

ప్రేష్యము n. s. Inducement, encouragement, influence. ప్రేరేకణ, ప్రాజాశర్యము. అంకుని ప్రేష్యముఅక్కరలేదు I do not require your aid.

ప్రౌద్ధునెల n. s. The last month of pregnancy. వైజననము, నూతిమాసిము, అనగాకనప్రౌద్ధులు గావుండేనెల.

ప్రావిష్ణు n. s. ప్రార్థనాక్షరలు. ABA. See ప్రావిష్ణు.

—
మ

మంల n. s. A barber. మంగలవాడు. ABA.

మంగు, మంగుతు n. s. (add.) ముఖనిర్దము. ABA.

మంచి adj. (add.) గుడ్డివాండ్లుఅరుగురుమంచివాండ్లుయిరువైమంది six blind men and twenty who are not blind.

మంజాడి n. s. A weight, regarding diamonds. వజ్రప్రమాణము. ABA. వజ్రములునూచేపడికట్టు.

మంజిటి n. s. A cloth dyed in madder. మాంజిష్టివస్త్రము. ABA.

మండ page 730, col. 2, line 1, read "An earthen."

మండడిడు n. s. A groom, horsekeeper. గుర్రపువాడు. Pal. 50. మండడిలకుమరుకకచెక్క.

మంజిలాటి n. s. (Mandilūti.) అనగామర్మప్రణము. ABA.

మండెము n. s. A hill-fort. One pack or pannier ; being half a bullock load. దుర్గముశీలము, ఘోర్యాధికము. ABA.

మంతు n. s. (add,) అనగా ద్యూరమంత్రి. The queen at chess. A chief. శ్రీభువు. ABA. P. 1. 382. తన ఘన రాజ్యమంతయు శ్రీధానునిపై నిడియున్నమంతు గా బెసవిన రేవేళకుండునడకొందినవాడతిరాధమూలుడైకనుకనివల్ల భుక్తురకు గా గొనడానివివాపని శులంబనయము నెవ్వడాధ్యక్షముడైకునువానిన జేరులమ్మియుకా. టీ|| గొత్తువాడు.

మంతు కైకే నవాడు n. s. He who is renowned. ఖ్యాతుడు. ABA. శ్రీసిద్ధుడు.

మందట or మందలింపు n. s. అనగావ్యవహారము. ABA.

మందవాయి n. s. A rheumatic pain in the ankle. గుల్పివాయువు. ABA.

మందారము * n. s. (add,) అడవిమందార చెట్టు A tree. Bauhenia. (Rottler.)

మండు n. s. (add,) మాకువిందులేనిదినుమండు. We seldom dine without friends, it is rare for us to be without guests. H. 1. 273. పొలుకుగుమోవిబిజిగురు పొందికెటోతలరంగిలో ననెక్కొలికినపుప్పుగుచ్చు మనుగుండుకు రాగపు మందునివి వెళ్లెలపుకురాక్రమ్యాకాని. P. 3. 210. జిలుగుకన్నులకు త్రిబలవంతు మొగమాడుకుండు తాళపు తాకు మైలగోవి.

మందుకుట్టడ n. s. A place where fire works are made. బాణకొల. ABA. మరుసులుకుగలువత్తులు మొదలైనవిచేసేచోటు.

మందుమల n. s. A mountain. ద్రోణశుర్వరము. ABA.

మక్క n. s. A part of the breast near the shoulders. మాంసవిశేషము.

మక్కగడ్డ or మక్కనకాయ n. s. The spleen. విడ్డలుగన్నవాండ్రకువ్యాధివల్లకడుపులో తిరిగేగడ్డ.

మక్కు n. s. నిరంబైకచేకము. ABA.

మక్కువ n. s. (add,) నెనరు. OG.

మగ్గరి n. s. A weaver. తంతువాయుడు. ABA. నేసేవాడు.

మజ్జరి n. s. నైవికీ. ABA. శ్రేష్ఠ మైసాపు.

మటిను usually మడిను n. s. The heel. పాష్టికా. ABA.

మట్టకారులు n. s. A kind of paddy. శాలిధాన్యవేజము. Kark.

మట్టసి, మట్టిసిము n. s. A dwarf. వామనుడు. ABA. పొట్టివాడు.

మట్టి n. s. (add,) N. 7. 34. సిగకునండక వెళ్లచెరలాడు కురులతో లాగియామట్టికుల్లాయి దనర. H. 1. 213. మట్టిధూపాతిదీపము చెట్టుచురు. T. 2. 16. గాటంపువీక నదామైన మేనుల నెరమట్టినిగనిగోవారువుమీర. Swa. 3. 92. అర్థచంద్రుని తేట నవఘళించులలాట కుట్టిదర్పినగొంక మట్టితోడ.

మడ చెట్టు n. s. A kind of tree. కృత్తువిశేషము.

మడవచేతు n. s. The fish called mullet. మేవచేతు. మడించుట v. a. To kill. వధించుట. Kark. చంపుట.

మడుగు or మతుపు n. s. A lake. నదీమధ్యమందున్న ప్రాదము. N. 1. 75. మడుగుకొండగిండిగొండకమనుకా. H. 4. 262. చెరువుమడుపులాడుకుంటచెలమకుడియ. P. 3. 382. మడుగుభజించిభేకముల మత్తునుకాభరియించికొల్పి.

మణియగాడు n. s. A subordinate revenue officer under a Tahasildar. కొన్ని గ్రామములకు అధికారి గావుండేవాడు. గుడిమణియగాడు one who holds the administration of a temple H. 2. 55. మరిగితిరుగు సలాదికిమణియ గాండ్రకు.

మణినా usually మణి n. s. A wholesale shop or storehouse. దుకాణము. D.

మణిహము n. s. Trade, traffic. ఉద్యోగము. Kark.

మణుగుముప్పులపీట n. s. An instrument with which vermicelli is made. మణుగుముప్పులుపిండేపీట.

మడల or మడట n. s. A stupid lout. (ప్రాల్పరికవాడు.) ABA. P. 4. 130. మడట గాలివయాళి మాస్తహంబని కుమారికలుపుప్పొడులావరించుకొనిరి.

మడహత్రి n. s. A tipsy elephant. మడముతుట్టిన యేనుగ. Also used like కజము in compound phrases denoting excellence.

మద్ది n. s. (add,) నల్లమద్ది The saul-tree (Shorea Robusta) సాలవృక్షము. ABA. H. 4. 17. మద్ది నుమద్దిరొద్దియద్ది. P. 4. 544. మద్రిమంకెనమద్ది మారేడుమూరుగు.

మనపాల n. s. A twining plant (Menispermum glabrum) జీవంతిక. ABA. సోకువల్లి.

మనవోతు n. s. A bison. ఋశ్యముగము. Kark.

మనశరి n. s. A hero. కూరుడు. Kark.

మనికెరము n. s. (add,) మనోహర్యథ. ABA.

మనుగొమ్మ n. s. The horn of the bison. ఋశ్యశృం
గము.

మనుదిండి n. s. A kind of snake (Aphisbæna.)
చండుభము. ABA. రాజిలము.

మనువుట v. a. To protect, save or defend.
రక్షించుట. Kark.

మనువెంటి n. s. The female bison. ఆ-తుఋశ్యము.

మనుబోతు n. s. A he bison, a bull. ఋశ్యము.
ABA.

మనూవృత్తి n. s. Subsistence, allowance, pen-
sion. భరణము, బలైము.

మన్యు n. s. Existence, being. జీవనము. ABA. మ
నిక, బ్రతుక.

మన్యున n. s. Honor, respect. బహుమానము. ABA.
N. 6. 40. మన్యున సేయునే తెలుపుమా యెలవ్రాయ
పుముద్దుకూతు. P. 4. 593. వల్లిటువంటికుబుద్ధులి
వ్వసంబున గొన మేపునీళ్లు గడమోతుమిన్నన నీకు
జాలవో. A. 4. 307. వాడు క్రొత్తమన్యునరహి
ననుగులకు జెప్పినైన నదిచేతుమరివాడునడగుగాన.
T. 2. 120. నన్నుకొమన్ననడలు జేయుసెకో క్రొ
న్ననవిలుకానివెలకుండ్రోయుసెకో.

మన్యునిన్నపాము n. s. A reptile. వాడుమన్యునిన్నపా
మువలెలున్నాడు he is sly.

మన్నె n. s. A chieftain, lord, master. క్రోభువు.
Kark.

మనదతు n. s. Trouble. కష్టము ABA. ఇడుము,
అక చాట్లు.

మబ్బుత్రోవ n. s. The sky. ఆకాశము. ABA.

మబ్బురాలంట n. s. A pill made of intoxicating
drugs. లాహరివస్తువులు చేర్చినందు. ABA.

మమర n. s. Affection, love, tenderness. మోహ
ము. Kark. N. 3. 21. మమరమొనకుంటలెలనా
కుమడుపుకొంకి. H. 1. 306. వైద్యునిమనమునురం
జిల్లజేసినమరవలిర్పా. P. 3. 127. నిపుణులకేల
తన్నమరనెట్టనచేసినరీరముచ్చిచన్నపుడును. A.
3. 71. ఆశుభములమొగులురాజ్యముమమరమా
నినజాత్రొట్టపాంమాన పానమత్తులకెకాక. Siva.
4. 131. అతడివై వెండ్లియానపుడరణుగామా
తండ్రికతడివైమమరనాకు.

మయ, మయి for మయి n. s. The body. శరీరము.
Kark.

మరకువ or మరుకువ n. s. Forgetfulness. విశ్రుతి.
ABA.

మరజలు n. s. (add.) దంతకులచెట్లలు. ABA.
H. 3. 195. వది నెలుమరజండ్లువడరుచుసాటం
తురు.

మరది n. s. (add.) దంతకులఅనుజాడు. ABA. N.
8. 22. ఈవైదిచాంబలవేమించునతండునామరది
యానంచుకా. A. 1. 23. అతకులెగొండుమధ
తైటభారిమరది, కళలనెలవగువాడుచుక్కలకులేడు.

మరునికొంత n. s. మడనమందిరము. Kark.

మరుమ్రోత n. s. Echo. (A fictitious word) క్రో
భృ. ABA.

మరువాడు n. s. A coxcomb. శృంగారి. Kark. సో
గనుకాడు.

మరువు n. s. (Tamil మర్ర A spot, a wart) The
scar or mark of wound. పుంటిమచ్చ. Balara-
ma. 3. 110. విరహావోధినీకుమననీఘలరాజగడం
చువాలంబడరుకేమీనుగంజగనుదాకగనచ్చనగం
డ్లరువ్వ తజ్జరటనుతుం మొగం వెలికెసాకునకార
పుమండువెట్టయా మరువుననాటినేటినిమానకలాం
భనమొగంబరెకా.

మర్యాద * n. s. (add.) See the laws of Manu
VIII. 309. అనవేషితమర్యాదం him who does
not regard the scriptures. H. 1. 269. ఈ
ర్యాదనుకొన్ని నాళ్లుజనగాయిచైవనకార్యార్థమై.
P. 3. 11. అశక్తులకిమర్యాదవృధాపాలనిపోవన
గుఫలమేమీ. T. 5. 146. అవనిమర్యాదజపునియ
తనికత్తియనక.

మలంచుట v. a. To twist, turn aside, surround,
encompass. వేష్టించుట. ABA. మట్టుకొనుట,
మెలిపెట్టుట, మల్లించుట. P. pref. 8. భూరివిరాడి
కారగతిపూర్వకుపుచ్చర మాద్రులంబదాం భోరు
హమోఘటించు కొనిపోకల రాకల మేన్లంబి.
టీ|| త్రిత్వచు. T. 3. 120. పాదములుపిక్కలు సె
క్కటిగామలంబి. టీ|| మడివి. Siva. 4. 29. ఉదనగ్గ
లింబికూయుచుంజువునకనకంబడంగనుకట్టుతోడ
మోములమలంచుచు. టీ|| మల్లించుతున్ను.

మలకదారి n. s. A shoe. పాదరక్ష. ABA.

మలగ n. s. మర్త్యభేదము, ధాన్యరహితగోణి. ABA.

మలచుట v. a. To twist. చుట్టుట, మెలిపెట్టుట. OG.
P. 1. 199. మేనుమలచినల్లడలుజూచి. టీ|| ఇట్టుట్టు
తిత్వకొ P. See మలంచుట.

మలత, అనగామదిగొన్ను. ABA. See మలత

మరాటివాండ్లు n. s. Maratas : a title borne by certain Sudras whose mother tongue is the Marata language.

మలమల adv. Much, greatly, excessively. మిక్కిలి.

మలక n. s. Sandal-wood (said to be brought from 'Malacca') శ్రీభండము. ABA.

మలారము n. s. (add.) గాజులవేరుత్రాడు. OG.

మలిగ n. s. A wholesale shop : a ware house : but not for cloth. ఆశూము. ABA. H. 2. 246. విల్లరలన మైడిడుకాణములచ్చుమలిగబాక్ల శిల్పిలువచ్చులు.

మలిమిడి n. s. అనగావసుపాష్టికరోగము. ABA.

మలుగు, మల్ల or మల్లమీను n. s. (add.) An eel : a fish like a snake. మర్వ్యవిశేషము. (నిరంబైకదేశము. ABA.) P. 1. 304. కొరవయకడిశపాతర మల్లముచ్చుంకంటముక్తును రొంబి గ్రుచ్చుకొని యె. టీ|| మల్లఅనేటిన్ని. A. 2. 63. మొసళ్లుమలు గుమీసెప్పిరియదూరె. టీ|| శర్వాకారమైనమర్వ్యము.

మలుము n. s. A kind of leprosy. కుష్ఠవ్యాధి. ABA.

మల్లట n. s. Trouble, distress. కష్టము. ABA. ఆగరాట్టు.

మల్లడి n. s. (add.) మల్లడిగొనుట, అనగామెల్లనబోవుట, గుంపుగూనుట. ABA.

మల్లరంబు n. s. Pride, arrogance. ఖర్వము. ABA.

మల్లరవు adj. Fruitless, unavailing. వ్యర్థమైన, ఆయాశముగల. KP. 6. 255. మల్లరవుగల్గిరితేలి రండంబులకండగ్రావునైరింతక.

మల్లు n. s. p. 753, col. 2, line 21, read (like 'Pug' or 'jacko.')

మల్లె n. s. (add.) An insect that destroys crops. నిర్వమల్లె, అంగారము which see. ABA. H. 5. 124. వనమునవిచ్చుదివ్యోదధంబునపుప్పిలు ముకువారేయింటువరమరామమస్తముడకానగ్రుడ్డు శుశ్ర్యమునమల్లెదీవరతికినిరోగంబుచెరుకునెన్ను. P. 1. 353. మల్లెదీవనచేనిక్రియంబెచ్చునేమిళివపాడయ్యె.

మల్లె n. s. (add.) రెమ్మ, ఉబిశాఖ. ABA.

మనక n. s. Dimness, obscurity. అవతమనము. ABA. చీకటి.

మనకము n. s. Union, of serpents. ఆహారతి. ABA. శర్పమైధనము.

మనకడు n. s. Dirt. మలము. ABA. మురికి.

మస్తము for మస్తకము * n. s. The head. శిరస్సు, రల. B. X. 68. verse 663. ఉ|| మానరనాధునా జ్ఞనిజమస్తములంధరియించి. P. pref. 14. ఒకమరనాభోగతకుమస్తముగడల్పుక. టీ|| శిరఃకంఠము చేసును.

మస్తు n. s. Pride, intoxication, plenty. ఖర్వము, మత్తు, మైకము, యధేష్టము. మస్తువట్టినవాడు a proud man.

మస్తు adj. Plentiful, abundant. విస్తారమైన, యధేష్టమైన.

మస్తువాడు n. s. He who is proud or intoxicated. మత్తుడు. ABA. ఖర్వ, మయికముగలవాడు న్ను.

మస్తి n. s. A calx : medicinal drugs or plants burned to ashes. మషి. ABA. కరుకు.

మహారాష్ట్రుడు * plu. మహారాష్ట్రులు * n. s. A title affected by Marata bramins who are employed in Revenue offices.

మాంశగ్రంధి * n. s. A red stone : an inferior sort of ruby. కుంఠేటిమాంశముకంటిమండకాంతిగలకెంపు. D.

మాకరి n. s. A flower-seller. పూలమాలలమైవాడు. ABA.

మాకడుట v. n. To be stunned or amazed. మానుతుడుట. KP. 5. 13. తనతులుకులాస్థానంబెల్లనావధానంబగుమింజమాకిడినట్లువినుచుండక.

మాచకమ్మ n. s. (add.) బోట, which see. ABA.

మాటికి n. s. Again. పునరర్థము. ABA. మళ్లీ, మగుడ. మాటిమాటికి continually, again, and again. T. 3. 49. గొనబురువారపుంజలుకకోక కుబంగరునిసివిన్దు తాలానకొనజేసిమాటికితఱుక్కనుచుకవెలివర్వకాంతినిక. టీ|| మాటిమాటికిన్ని.

మాట్టి or మాడ్డి (add.) N. 7. 192. బహుకాలవరి వితోచులతయంతినమాట్టికతినకక్షోజయుగ్గంబులుక. A. 1. 2. మలవితయోజకోశములమాడ్డి సెనర్పినవత్తురాగపుంజలపు టెర్రతాల్యామిడికంబులతో. టీ|| భంగిని.

మాడు n. s. (add.) డగ్గిక. ABA.

మాడెము n. s. Highlands, uplands, a height, an elevation. మన్నెము. (దుర్గమస్తలము ABA.) A. pref. 44. మాడెములువ్రేల్చి మెట్టాదిజనియెనరెన్.

మాత్రుడు * n. s. A word only used in compounds : thus మాపిమాత్రులు porperly మానుష్య మాత్రులు. mere mortals : not gods.

మాడభింబులు n. s. A kind of cloth. ABA. H. 5. 406. శరీరేణురానిపాం సావశులులాకీలుమాడభింబులు.

మాదిరి n. s. A specimen, sample, likeness, comparison. మాదిరి, సమానము. OG.

మాధానకరము or మాధానకరము n. s. Boiled rice given as alms. అన్నరూపభిక్ష. మాధానకరముచేసుట to ask boiled rice as alms.

మానసులు n. s. Men. మానుష్యులు. N. 7. 257. చాలుమానసులకుసంక్రమియ్యవలెనని. N. 7. 258. చాలుమానసులుజవరభరాజమాళివోడ.

మానికము or మానికము n. s. (add.) N. 5. 151. పౌగపక్షిమోచిమానికంబులు. టీ|| అభరణములు. P. 3. 285. విడిగలమానికముంబుర్రుతివోడంగార్చినట్లు. టీ|| మానికమును. A. 6. 3. మసిపాతమానికంబైయొకగుణ. టీ|| గూడరత్నమై.

మానికములు n. s. A kind of rice. శాలిధాన్యములు. Kark.

మాను n. s. (add.) తుపాకిమాను the stock or wooden part of a gun.

మానులొలుచుపిట్ట n. s. The woodpecker. మానులొలుచువులుగు. Kark.

మానులొటు n. s. A woodpecker. దార్వాహుటము. Kark.

మాన్యత * n. s. Good character, credit, respectability. పూజ్యత.

మామిస n. s. A kind of plant. ఉప్పులొకారిక ABA. ఓ. ధివివేదము. H. 4. 14. మామిసయును నేలమామిసయటకమామిడి.

మామదారి n. s. A deceiver, a cheat, a liar. మామదారి. ABA. మామలమారి, మోసగాడు.

మాయి, అసగావ్యవధానము. ABA. అద్దము.

మాయుట v. n. (add.) To pierce. దూరుట, తటారించుట. ABA. Swa. pref. 40. మామనఘన్నూర్తిమరుభూములందును నెలమూతువానలునిండగురిసె. టీ|| శ్రీరూపనాశనమామెను. N. 3. 211. భాశరంతుమామె. టీ|| కాంతిమాసిపోయెను.

మాయురే or మాయురే interj. Ah! Ah! expressive of admiration. మామాహా. అద్భుతసూచకవాక్యము. N. 1. 125. మాయురేతోయనిధిలోనిమ

కరమాన. టీ|| మాయురేఅని ఆశ్చర్యము. N. 4. 246. మాయలు మాయమైనగనిమాయురేయంచును శోడకాభ్యుమా వాయువులంతగాదిరిజవల్ల భుడు. టీ|| శావాసురా. H. 5. 411. మాయురేయనియంరమరితట్టుబీనువలు. P. pref. 14. ఒకడుశబ్దస్ఫూర్తులకుమాయురేయనుకా. టీ|| మెచ్చుకొనును.

మారకము n. s. Barter, exchange. వినిమయము. ABA. మార్పుకోవడము.

మారకుడు * n. s. A slayer, destroyer (In astrology) An evil star, that has a baneful effect while passing into a sign of zodiac.

మారి An affix as in the phrases. మాటలమారి, అసగావక్త. ABA. A ready speaker : a talkative wretch. మాటలమారి a man of peevish temper.

మారుట v. a. To strike, beat. కొట్టుట. ABA.

మారుమనసులుట v. n. To be heedless, careless. ఒళ్లుమరచుట, శరీరానెదురించుట. ABA. see మారుమలయుట. N. 3. 67. మరదియనుచుట్టరికమునమారుమనలవలదు. టీ|| ఒళ్లుమరువగూడదు.

మార్తుడు plu. మార్తురు n. s. A foe, an enemy. వైరి. ABA. మార్తురు, అసగావారిశంఘులు. Kark.

మాలకాకి n. s. A raven. ద్రోణకాకము. ABA. కాకోలము. Swa. 4. 97. మ్రోసెనుమాలకాకులమాకలు. టీ|| నల్లగావుండేబొంతకాకులగుంపులు. H. 3. 15. మ్రోసెపొక్కటిగాడుమాలకాకెనాసిపావెరగారవంక.

మాలతు n. s. A paria, or outcaste. చండాళుడు. ABA.

మాలాశుచారి * n. s. A river which falls into the river Krishna near Kurnool. కర్నూలువద్దక్కర్ణావచ్చి కలిసేవుకయేరు.

మావటాలు n. s. (add.) A certain water bird regarded as ominous. Palnati (Nelluri, page 6.) ఆశదివద్దనునేకమావటాలు, మునిగేటివికొన్ని ముందుగావచ్చి, రెక్కలుఫెళ్ఫెళ్గ్రక్కుననార్చు, యిట్లుండెమావటాలిన్నియుజూచి &c.

మావి n. s. (add.) జరాయువు. ABA.

మావి n. s. (add.) T. 2. 133. శుభాకమల్లుడనువుండనావిభూలోదిద్రిత్యమెయిం గోకిలవాయుడెంతుకొనుసొంపుల్ గుల్లునాజంబులకా. టీ|| మావిదిభూలగుక్తులనేటి. Swa. 3. 98. చెంకటిమెలకూవివారరువిగండవుడింగనుకట్టి. N. 2. 346. పావ

నవైజంతువన చూలికక్రొంజిగురొ త్రినగుజ్జుచూవి.
 టీ|| చూమిడి చెట్టు P. 4. 125. ముద్దు పొలతిని చే
 శంజ్జు పొడలుచూవి. టీ|| చూకండము.
 చూశటి n. s. An instrument. సాధనాయుధము.
 ABA. but Kark says అధోరణుడు.
 చూశటిడు n. s. (add.) శస్త్రదళుడు. ABA.
 చూసి n. s. A man. మనిషి. ABA.
 మింగుట v. a. (add.) ఊరుమింగుట త్రల త్రమింగుకో
 డలు the mother-in-law bullies all the street
 but she is bullied by her daughter-in-law.
 మింపు, అనగా పెరతము. Kark.
 మిక్తిలి adv. (add.) ఎక్కువ, యెదుక. OG.
 మిటుచూసి n. s. A hero. శూరుడు. Kark.
 మిట్టిపాటు n. s. గర్వము. పెడి పెట్టివంటి పుకకుమ్మి.
 మిడి past pl of మిడియుట Loose, flying off, as a
 chip. మిడినిబడి. KP. 6. 35. ఈ మెరుగుండక
 త్రైరచేమిడిదలయిచ్చుసాహసికుడు.
 మిడిచూసి n. s. అనగా శూరుడు. Kark.
 మిడి మేలము n. s. (add.) దుశ్చేసుడు. ABA.
 మిడుక or మిడుకు n. s. Pain, grief, sorrow, pangs.
 మఃఖము, హింస, రెల్లడము. BR. p. 264. line
 24.
 మిడుకుట v. n. (add.) To be dried as the throat
 by thirst. గొంతెండుట. HD. 1. 1710. మునిసా
 ధనేబోయి ముడ మొట్టుజలము, గొనివచ్చునిలోన
 కుత్తుకమిడికి, మునికుమారుడు దాచామునచచ్చెనేసి.
 మిడుగురాయి n. s. The magnet, a loadstone. కఠి
 నశిల. ABA. కాంతరాయి.
 మితిక్రయము * n. s. Conditional sale. In some
 mortgages it is stipulated that the article
 pawned shall not be forfeated until a cer-
 tain date. ఆవధిక్రయము.
 మిత్తి n. s. (add.) A sort of grass, (Andropogon
 aciculatum) శంఖువుప్పి, కురగామున్ను. ABA. T.
 5. 17. విచమాహితులమిత్తివచ్చితి. టీ|| మృత్యువు
 వలెనున్నటువంటి.
 మిత్రిక n. s. Earth, mud. మృత్రిక. ABA.
 మిత్రికిముచ్చుట v. a. To kill. చంపుట. Swa. 4. 66.
 మోటుకొండ్రువిల్లెత్రిక మున్నెరాజుమదికైకైడున
 ట్టుగదీసిమిత్రికిముత్తమటంచు. టీ|| మృత్యువువద్దికి
 కుంపింతామసి.
 మిద్దియ or మిద్ది n. s. (add.) చూర్మము. ABA. దా
 రునిర్మితమము. Kark.

మినమిననివాడు, అనగా మేదురుడు. ABA.
 మిన్న n. s. (add.) An ornament. భూషణము.
 ABA. ద్యుతి. Kark.
 మిన్ను adj. (add.) N. 1. 94. కలిమిగుబ్బెతమిన్నుగబ్బి
 నిబ్బరపుమ్ముగుబ్బలాజక్రవగిబ్బిలోడు. టీ|| గొప్ప
 లై నటువంటిన్ని. N. 7. 34. నునువెడండయురంబు
 ననుజీనిశరి పెనవ్ మిన్నుజ్జి దముతో మెలిగొనంక.
 టీ|| యొగ్యమైన. N. 9. 472. కన్నెలతలమిన్నుబం
 గరపునిగ్గుమసాధ వరాజ్యలక్ష్మినాగలయొక కాం
 తమాధపునిగ్గుని. టీ|| స్త్రీలలోకి శిరోమణియైన
 దిన్ని. H. 4. 171. కాపులకు నెల్లమిన్నుయకాపుకొ
 డుకు. P. pref. 53. మెరుంగుమిన్నులతకూసలకుక
 జెలులై. టీ|| శ్రేష్ఠులైన.
 మిన్నక adv. (add.) శుద్ధునోయక OG. H. 3. 260.
 మిన్నకయిట్టిభద్రతనమిడ విరాళివహించకున్నయ
 కన్నియజూచి. A. 2. 107. నీయిచ్చయెమిన్నకపో
 ప్రాయిమునింద్రవర. టీ|| ఊరక.
 మిరిమిడి n. s. Dazzling, brightness. అధికశ్రద్ధ.
 ABA.
 మిశగరాడు, అనగాకడలకూడరు. OG.
 మిహి adj. (add.) స్నిగ్ధము. ABA. కొత్త. OG.
 మిాలవల్లంకి n. s. A sort of quail (Perdix oliva-
 cea) వర్తిక అనేశుమ్మి. ABA.
 మిాలగొంక, మిాలవర్తిక, మిాలముచ్చు, మిాలవల్లంకి
 n. s. A sort of quail (Perdix olivacea) వర్తిక.
 ABA. H. 3. 14. కట్టుజీనువకొంకాచాపేరుకుప్పి
 కెపోలుకట్టిక్తిలిమిాలముచ్చు.
 మిశరించుట v. a. To encroach. ఆతిక్రమించుట,
 ఆక్రమించుట.
 ముంక, అనగాకణిశభారము. ABA.
 ముంగాలు n. s. The tip of the foot. పాదాగ్ర
 ము. ABA.
 ముంగటంబడుట or ముంగటబడుట v. a. To be-
 come publick, be discovered. బయలుపడుట.
 Swa. 3. 43. కాంతలంకవయునంకనాచులగునం
 కనలయంకంబులకశిముంగటంబడ. టీ|| బయలుప
 డేటట్టుగా.
 ముంగలి n. s. The court yard of a house. ఆదిరము.
 Kark. N. 9. 286. మునిమునిరీకటింపడువముంగ
 టచాకిటనైనను. టీ|| H. 4. 337. ఘనకరుణాభ్యుప్తి
 జూచి కామినికుడుకొం మునిముంగలిదావడిజూపిన.
 P. 4. 500. ఇల్లు ముంగలనసా

ముంకమురారి, అనగా ముంకామరము or ముంకామరాలు. OG.

ముంచుకొనుట v. n. (add.) To scoop up water (by dipping a vessel.) ఆ అంబలిముంతలతో ముంచుకొనివుచ్చుకొంటూవుండేవారు they used to take up the porridge in bowls and to drink it. N. 7. 309. చీరచక్కెరలాల్లుచిగురాకు మోవిపై మొలకనవులనుంచుముంచుకొనగ. టీ|| ఆవరించుకొనగా. P. 1. 274. ఇక్కలుకమునిన్ను ముంచుకొనుగాకవిరూపనన్నుబొందునే. టీ|| పొందుగాక.

ముంచుట v. a. (add.) ఈగుంటలోనీళ్లుముంచుతారు they drink at this pond. ఆనీళ్లుముంచరు they refuse to drink the water there. ఆబావిలోకుండెడునీళ్లుముంచెను he drew a pail of water from the well. T. 5. 93. అబెముచ్చుదినూడుకోట్లయదురులకుంచె. P. 3. 382. కడుదొడ సెనయిద్దురితకర్తమునింగొనిముంచుగాక. టీ|| నిన్నుకుగ్గుముచేసుచుగాక.

ముండేమర n. s. The two nostrils. నానావుటము. ABA.

ముక్కు n. s. (add,) ముక్కుతోయేడ్చుట To whimper. i. e. బడికిపోవలెనచేమిక్కుతోయేడుస్తాడు he is not anxious to go to the school.

ముక్కు (add,) రెండుముక్కులు The two nostrils. ముక్కుట v. n. page 778, line 6, for perils read pearls.

ముక్కునీ n. s. A measure of quantity; sixteen kudavas or one hundred and fifty-two double handfuls. ప్రశ్నోత్రయము, అనగా మూడుకుంచములు. ABA.

ముక్తరమాను n. s. Read, 'a part of the కపిల.' ముఖరః i. e. ముఖాత్ * adv. Orally; by word of mouth. సూతికుండా.

ముఖప్రీతి * n. s. Complaisance. మర్యాద, ఉపచారము. ముఖప్రీతికూటలాడుట to talk plausibly.

ముగతి, అనగా మృతవిరంటి. Kark.

ముచ్చ n. s. The lower part of the back bone, or spine. త్రికము. ABA. పృష్ఠవంశోధరము, అనగా ముద్దిపూసి.

ముచ్చివాడు or ముచ్చెవాడు n. s. A moochy: that is, a painter, saddler, and cabinet maker. చిత్రరచనవాసీవాడు.

ముచ్చుచున్నాగంతుశుల్లకి n. s. A palankeen covered with a veil. మురకాలువేసినశుల్లకి. N. 7. 260. కాసిల్యమొదలైన గరిరలముచ్చుచున్నాగంతుశుల్లకి ల్లుడువవెనక.

ముచ్చెలక adj. Three thirty second of a pagoda. దుగులంబేడ. ABA.

ముడికాడు n. s. A rogue, a cheat. కుద్దితుడు, ధూర్తుడు. Kark.

ముడియవీడువు A cutpurse. రశ్మీరుడు. ABA.

ముడువు n. s. page 783, col. 1, line 15. Read; 'a purse reflected in a mirror' (add.) A. 2. 97. ఉనివినయొకముడుపారయొనిచేనిప్పించినగరుబొద్దినిశశనక. టీ|| ఒకమూట. P. 4. 519. ఒకముడువునైకొని ఒలివిననికిత్తునేరపెట్టుదుమగనిక. టీ|| ఒకవరచాలమూట.

ముడుము n. s. The knee. బొను. ABA. మోకాలు.

ముడ్డి n. s. (add,) జఘనము. Kark.

ముణుకు n. s. A joint. కీలు. మనఅమ్మరావడానకు ప్రయాణమైనాయువచేత ముణుకులుపట్టుచేశిరాలేకపోయినది. She has been attacked with pains in the joints.

ముణుకుదామర n. s. The sensitive plant. నకుస్తారి. OG.

ముత్తండము n. s. A kind of necklace. శిరవిశేషము. ABA.

ముత్తవ n. s. An aquatic plant. (Sida cordifolia.) బల. ABA.

ముత్తెవుశురులు n. s. A sort of rice. శాలిభాస్యభేదము. Kark.

ముత్తెడువ n. s. (add,) నువ్వానిని, పుత్రవిరంటి, వురంధ్ర. Kark.

ముదల or ముదుల n. s. Leave, permission. శలవు. Pal. కదిరిబాలుచరిత్ర vol. 297. page 197. అనఘభూతులిత్రఅభినవగాత్ర, మునుకొనివలసినకు ముదలయిచ్చునినామోటవినిరాజు &c. Also KP. 6. 170. వ|| కూర్పుండుమనిమున్నుటిదాకముదుల పెట్టియంతటబలిమినకూర్పుండనియమించి.

మునగ n. s. (add,) అడవిమనగ. The plant Hedy-sarum sennoides. (Rottl.)

మున్నటి adj. Ancient, old. మునుపటి. మున్నటికథలు old stories. L. 7. 296.

మున్నరక n. s. The front plough, the leading team. తొలిదుక్కి. ABA. ముందరిఅరక.

మున్నులు n. s. A string of three threads. (త్రినూ |
 త్రి. ABA.
 మున్నేడు n. s. The year before last. పోయినశంప
 త్పర మునకుముందుశంపత్పరము.
 ముప్పలము n. s. Three palms. i. e. 30 pagodas
 weight. త్రిఫలము. ABA. మాడుకలములు.
 ముముక్షు శ్రద్ధము * n. s. Eagerness for liberation,
 i. e. longing for death. మోక్షేచ్ఛుకశ్రద్ధము.
 ముయ్యద n. s. కుడుకుటలము. ABA.
 మురిజీకటి n. s. Slight darkness. అవతమళిము.
 ABA. చీజీకటి.
 మురుము n. s. Lightning. Indra's thunderbolt.
 ప్రాచిని. ABA. మెరుపు, వజ్రాయుధమున్ను.
 ముద్ర n. s. The milk of a cow during the first
 seven days after calving. పియ్యూషము. ABA.
 ములుగు (for మూలుగు) A groan. భేదభస్మి. ABA.
 ములుత్రాసు n. s. Small scales. H. 2. 200.
 ములుము n. s. Leprosy. కుష్ఠవ్యాధి. ABA.
 ములుసీస, అనగామున్నుకోసేపెరు, ముందరిపంటా
 ను. OG.
 ముల్చి n. s. An arrow. The head of an arrow. ఫల
 ము. ABA. బాణముయొక్క తులుగు. బాణమున్ను N.
 7. 124. క్రొన్ననవిలుకానిముల్లతెడనాటికలంచగ
 సూర్యబాలను. టీ|| బాణములు. Swa. 5. 75. హిం
 సారతిసేముదర్శకుని శంకుముల్లులు పూశెమించ
 గా. టీ|| శంపెగవూ మొగ్గబాణములవలెనే.
 ముల్లప్పిత n. s. White swallow wort. (Calotropis
 gigantea alba) అలర్చము. ABA. ముండ్లముద్దె.
 మువ్వము adj. Soft. న్నుదువు. ABA. మెత్తని.
 ముకిముకినత్వ n. s. A smirk, a smile. సాకూర
 స్మితము. ముసిముసినత్వలనత్వట to smirk, or
 smile. T. 2. 93. ఆంకంకాని మొగ్గముగనుగొ
 నిముసిముసినగవునగును. టీ|| పెడవులమొదివిరున
 త్వ. N. 9. 103. అమ్మయెవ్వరి బెండ్లియాడెడవేయ
 న్నముసిముసినగవుతోమసలుటయును. టీ|| తలవం
 చుకొనితనలోనత్వకొంటున్ను.
 ముళిరుట v. a. (add.) క|| ఖలుడగుకంసునివీంపున,
 నరిగి తృణావర్తదవనికవబుటముగా, సురకరువ
 లియైవీశివీశునరుడరుడనముశురివి శురిహరిగానిపో
 యెక.
 మూగమొగ్గులు n. s. Unblown buds. వికసించనిమొ
 గ్గులు.
 మూగలు n. s. Some kind of parched grain. Little
 bells. చిరుగజ్జలు, ఒకతరహావారుగులు. Vencat

Arya. p. 171. కీలుజడవెన్నుకయిన్నటియింతు మూ
 గలంచెలు మొరయంగ. H. 1. 114. అటుకులుమూ
 గలుబాజలువేలాలు.
 మూగి n. s. A dumb man. మూగవాడు. Kark.
 మూగితులుకుట v. n. To speak ironically భావగ
 ర్పముగామాట్లాడుట. A. 2. 20. అనుచుదొలితొలి
 నధిలాపతనయమూగితులుక. టీ|| కమ్మతులుకగానే.
 మూగుట v. a. (add.) A. 4. 202. గూళ్లకైచొలిమం
 జిరుత్ గొంచుమూగి. టీ|| గుంపులుగట్టి. N. 4. 84.
 దట్టమైపులుచుట్టుకొన్నట్టిపుట్టలోననిగలుచిమలు
 మూగి. టీ|| ముసురుకొని. N. 4. 86. దేహమూగలు
 మూగిదినిపోవ. టీ|| ముసురుకొని.
 మూతిముడుచుకొనుట v. n. To be pensive or
 silent. ముఖముచిన్నబుచ్చుకొనియుండుట.
 మూదలము, అనగామూలము. Kark.
 మూయదారి n. s. (perhaps for మూయదారి) చోరు
 డు. Kark.
 మూరిబోవ, అనగానిండారుగాను. OG.
 మూలరాయి n. s. A diamond. వజ్రము. ABA.
 మూలుగు n. s. (add.) The marrow in a bone.
 మూలుగులు the cushions or pads placed on
 their shoulders by palkee bearers. మజ్జ. వెత్త
 లుభజములందుపెట్టుకొనేరడిబట్టలు. ABA.
 మూకిచూచుట v. a. To smell, put to the nose.
 వాసనచూచుట.
 మంచ n. s. A Musulman? మ్లేచ్చుడు. ABA.
 మెండు adj. excessive ఉత్తానము, అనగామెట్ట, వి
 ద్రు, అధికము. ABA. A. 6. 142. తాయనీరెండ
 మెండనంబరగుమెండుగవీతాంబరంబునంబాదువం
 బడినవారి. N. 2. 247. ఘూర్ణితోద్యుష్టేరాంబుధి
 జంతుఘూషములుమెండైగుండెట్రుచ్చండముక. టీ||
 అతిశయమై. N. 8. 36. మెండయ్యుబదలికెమెల్లనె
 కుడడంచు. టీ|| మిక్కిలము.
 మెండొడ్డుట (add.) ఒరులుచెప్పినమెనుకవాసెకటి
 చేసుట. ABA.
 మొక మొకపాటు n. s. The cravings of hunger. అ
 కలికోర్వకాలనియాది. ABA. Swa. 3. 59. ఒక
 పెనుబాపరేడుచలమొక్కసారలసీనుకుంజకోరక
 ములుభూరథాత్రికిసురదవికింబగదీరునట్లుగామొ
 కమొకపాటుతోదనినుమింగకపోరెపుడుండ్రెలోక
 కంటకుడవుగాననియొడలునణ్ణిగజేసి మరంగలాం
 ఛనా.

మగరగొట్టుట, అనగా చచ్చుట. Kark.
 మచ్చు n. s. (add,) వినుతి, తలలము, సాధము.
 ABA. H. 5. 231. రాయంచకడనిశ్చయమచ్చులూ
 లుక. P. 4. 200. శుదామృదులకృతిమంచివారిలో
 మెలగుచ్చు గాళముకరము మెచ్చుదవియ. టీ|| మి
 క్కిలిమెచ్చుబుట్ట జేనును. T. 2. 145. అనివినగోరం
 టనుచెలిమెచ్చవె. N. 2. 291. ఇచ్చకు మెచ్చుదెచ్చు
 నయ్యచ్చరమచ్చకుంటులయెయారమయారెనుతింఛ
 శక్యమే. టీ|| మనస్సుకు మెచ్చుబుట్టించేటి.
 మెటిక or మెట్టిక n. s. Stairs, steps, a staircase.
 సోపానము. ABA. Kark.
 మెటిక n. s. (add,) H. 3. 195. పినరల్లి మెటికలు
 ఘట్లనవిరుదును.
 మెట్ట n. s. (add,) ఉత్తానము, శీలి, అనగా మిట్ట. క్రో
 శము, కురుతుదూరము. ABA. A. 1. 22. శకలరై
 వతముభుమెన్నుర్తికెవ్వనిశ్చుట్టుగాననిమేనిమెట్ట
 తంట. టీ|| అనాయాసప్రాప్తశిష్యము. A. 6. 155.
 విపాటిమతులేటలకు మెట్టతంటగలిగె. టీ|| సులభ
 మైసతంటగలిగెను. N. 3. 31. తెలిమెట్టదమ్ములవె
 లివెట్టగాజాలు శ్రవణాంతకాంతనేత్రములవారి.
 టీ|| మెట్టనుబుట్టినదామరలను.
 మెట్టిక n. s. Stairs, steps, a staircase. సోపానము.
 Kark. T. 3. 39. కుటికంపుమెట్టికలకేళాకూళు
 లలేవకునుమకేళిరకురాగధూళిరం బైవ్రోవంజే
 రచచ్చునవశిరంబున. టీ|| శ్చుటికపురాళ్లచేరనుకట్టి
 నటువంటిమట్టుకలిగిన. N. 7. 251. అనిరనుజూ
 చుచున్నజనకార్తవినెచ్చుదిలజ్జప్రేమయుంబెనగొన
 నాలుగేనుమనఃపీఠికమెట్టికలక్కి. టీ|| మెట్టు.
 మెదతి n. s. The span measured between the
 thumb and forefinger. ప్రాదేశము. ABA.
 లూడితెకు.
 మెదడ, అనగా మెండు. OG.
 మెడుడు n. s. Sour gruel. అభిషుతము, అనగాపు
 లిగంజె. ABA.
 మెత్తదనము n. s. Softness. మృదుత్వము, మార్దవ
 యు. M. IV. 2. 57. నెత్తమ్మిరేకులమెత్తదనము
 తెచ్చి.
 మెరకైన adj. Shallow. మిట్టైన, మిర్రైన.
 మెరియ, అనగా ప్రకాశము. Kark. See మెరియత.
 మెలుపు n. s. Light, lustre, radiance. కాంతి.
 Kark.

మహదా n. s. A sword. కట్టకము. ABA. కత్తి.
 మేకొనుట v. n. To consent, agree with. శక్తుతిం
 తుట. OG. See మెయికొనుట. H. 2. 239. నృ
 పాలుపాలికినిమేకొనిపోయెదవేమొపాచ్చు. A. 5.
 138. మేకొనితావినగొభృగువుమెచ్చినవారికిమర్త్య
 భార్యయా క్షేకినివాశిమై. టీ|| మేకొని. N. 7. 245.
 మిగ్నానదుకునటియాకుమేకొనువెన్నా. టీ|| అంగ
 కరించిన.
 మేకోలు n. s. Compliance, agreeing. శక్తుతి.
 ABA.
 మేగోలు n. s. అనగా, గాళముగాకఅధికముగాత
 ట్టినది. OG.
 మేటి n. s. A share. అర్ధాంశంమేటిమాగ్నరేము
 we are unable to manage a half share.
 మేదా n. s. Three maracals of a particular capa
 city. సింగాంముత్తూము. Kark.
 మేది n. s. (add,) మేదిపాలికియచ్చెను he gave
 me his field on ploughstilt tenure : this means
 that the landlord and the tenant each took
 half : or else that the landlord gets two thirds.
 మేనవదినె n. s. Paternal aunt's daughter if
 older than the speaker. మేనత్తకూతురు. See
 మేన and వదినె.
 మేముడు n. s. Consent. శక్తుతి. ABA.
 మేయుట v. a. (add,) or The clouds graze the
 hill. P. 2. 193. కుచ్చికమచ్చికమేయనాయుడగా.
 టీ|| మెశత్రుకున్నశమయమందు. P. 4. 586. మే
 యంబననిడుకాలుగట్టుక. టీ|| ఎక్కడనైసాపోయి
 కనువుమేతునంజేపోనియ్యడు. N. 2. 504. ఇచ్చు
 హినిదువేదికిలెచ్చటజూవినమూరిమేయుగక. టీ||
 గడ్డిమేయుచుండగా.
 మేలిమ్రక్క, అనగా రతికూటిరము. Kark.
 మేలిమి n. s. (add,) ఉపకారము. ABA. H. 3.
 281. అనివనియవిశాలయారారయనుచుమచ్చి
 తనమదిలోగలమేలిమెల్ల తెలిసిందివజాణవెదనికలి
 కియతనిరమ్ముయింటికినిశ్చుడనివెమ్మిదార. P. 4. 377.
 ముత్తరుత్ మేలిమిగాజిరాడగను మించులుశంకల
 మ్రచ్చురింత. టీ|| లోకలిసొగసుమయలువెళ్లటట్టుచె
 ల్లింఛగానున్ను. N. 5. 83. మృగాంపునిమేలిమిగన
 రక్షునిదెనుమేధుడునుడుటక. టీ|| సొగసుకనుకుడే
 టట్టుగా.
 మేలిల్లు n. s. An upper chamber. పైమేడ. ABA.
 మంజులము. Kark. ఒప్పేదము, పైమేదాను. OG.
 మేలుకువకాడు n. s. He who is wakeful or
 watchful. జాగరూకుడు. ABA.

మేలుకొంట, మెలుకువ n. s. Awakening. అవబోధము. ABA.

మేలుకుచ్చు n. s. An upstairs house. సౌధము. Kark. H. 1. 72. మిన్నండు సౌధవీధిసమున్నతము గమేలుకుచ్చులూ పెద్దుచోటక.

మేలువ n. s. Awakening. అవబోధము. ABA.

మేల్పాతిరి (meldāpari) అసగావేశ్య. Kark.

మేపదగ్గు n. s. Feverish or inflammatory cough. కాకచేరపొగిసిపొగిసివచ్చేదగ్గు.

మైకోనుట v. a. To consent, agree with. అంగీకరించుట. Kark.

మైకోలు n. s. Agreement, consent. శక్తుతి. ABA.

మైశారు n. s. The broad ornamented end of a woman's garment. 2కతరహాచీరకొంగు.

మైద n. s. The nail dye-plant. The plant called Lawsonia Spinosa. కురంటకము. ABA. గోరంట. which see.

మైదు n. s. Deception, deceit, delusion. మోశము, వంచన. మైదుచేసుట v. a. To trick, cheat.

మైల See on మై.

మొంటె n. s. A certain toy: it is a little winnowing basket. అష్టాహ్వసూర్యము. ABA. మొరిటె.

మొండరి n. s. A stubborn wretch. మూఢుడు. HD. 2. 1497.

మొండు, అసగాభిన్నత్వము, మోశిగాడున్ను. ABA.

మొక్కడి n. s. An elephant with short tusks. అల్పదంతగజము. ABA. పొట్టికొమ్ములయేనుగు.

మొక్కపోవుట or మొక్కబోవుట v. n. (add,) వ్యభముఅవుట, Kark.

మొక్కలి n. s. A guard. కావలి. OG. see మొక్కలి కాడు.

మొక్కలీడు n. s. An elephant without tusks. కొమ్ములులేయేనుగు, ముష్టరడు. Kark.

మొగటివురుగు n. s. మక్కుణము. Kark. నల్లి.

మొగడుదామర n. s. The sensitive plant. నమస్థారి. ABA.

మొగనాడు, అసగానికేతనాగ్రమశ్రేంధము. ABA.

మొగనాళము n. s. అసగానిస్పరణము. ABA.

మొగమోటు n. s. Partiality, compassion. ముఖభీతి. ABA. దాక్షిణ్యము. T. 4. 210. ఇత్రరిఘనులైనసీమరలిదం ద్రులనై మొగమోటుమిన్నహత్తరమగుతక్కుగాదిలి. టీ|| దాక్షిణ్యముచేతను.

మొగరము n. s. అసగానికేతనాగ్రమశ్రేంధము. ABA.

మొగలింక or మొగలింకచెట్టు n. s. వరుణవృక్షము. ABA. See మొగలింకము. H. 4. 20. ముక్కుదాడిమీరమొగలింకోదాడునేదాడుఖజూరమూత.

మొగ్గు n. s. plu. The clouds. ఘనములు. Kark. మేఘములు.

మొగియుట v. n. To die. మృకుడౌట. Kark.

మొగిలు n. s. The clouds. మేఘము. ABA. and he adds మొగిలువిరి as meaning జలము water. మేఘపుచ్చము.

మొగురు n. s. దండము. Kark.

మొటిక n. s. A sprout. అంకురము. Kark. ABA.

మొటిమె n. s. (add,) చామనుడు, వదనఖజూరళి. ABA.

మొట్టచేత n. s. A fish. వానమొట్టె. a species of silurus. (Russell fishes CLXXI) బడిమొట్టె. a species of salmo (and in plate CLXXII.)

మొద్దు adj. (add,) Useless. మొద్దుపువ్వులు useless or scentless flowers.

మొద్దుపోవుట v. n. To fail, కుంకముఅవుట. Kark.

మొసగాలు n. s. A certain pace in horses. ఆశ్శం దిశవిశేషము. ABA. గుర్రపునడలోభేదము.

మొసచేసుట v. a. (add,) ఎదిరించుట.

మొసరుట v. n. To shine, be splendid. చెలగుట. KP. 6. 210. లీలబాతులమీదతేవికూర్చుండు చోదద్దయుసెకక్రోత్తముద్దుజెలుపుతీతిమీదతేరకెంశీలితి తదపుచోమొసరెడియెండొక ముద్దుజెలుపు.

మొసగుడు n. s. Cheating, fraud, craft, delusion. వంచన. ABA.

మొరలిడుట v. n. To cry out, complain. రోదనముచేసుట. ABA.

మొరవపూయె, అసగాకుంతమయ్యె. Kark.

మొరను n. s. A scornful word for 'face.' A blockhead. ముఖవిశేషము. మూఢుడు. ABA.

మొలవ n. s. A sprout, a germ. అంకురము. ABA. మొలక.

మొలు, అసగాభిన్నత్వము. మోశిగాడు. ABA.

మొల్లలు n. s. A kind of jasmine flowers. కుంకపుచ్చములు. ABA. H. 1. 215. సొంపెంకొమొల్లలు జాబులుగన్నెలుక విరజాబులునుమంచికురువకములు. A. 2. 21. కలువతండము మొల్లలునంతు. టీ|| మొల్లపువ్వులున్ను.

మొక్కుట n. s. Chattering, talking. శబ్దాశయము.

ABA. ముగ్గుట.

మొక్కిలికాటు, మొక్కిలివా n. s. An ornament like a crocodile's head on the handle of a sword. పరుజులొకటిలవలెట్టిచ్చెయలుగునాయమరుతుయోగ్యమైనట్టితాళు. ABA.

మొహళము, అనగా మొహళము. ABA.

మొక n. s. (add.) A sprout, a germ. అంకురము. ABA. Kark. మొలక.

మొకను n. s. అంకురము. Kark.

మొతుట v. a. (add.) To wear, put on. దాల్చుట. ABA. A. 4. 172. పైపశుగానిల్పినజమ్ముగూడబాలమంబల్లోచురుకంబలచేకమునురందేగడు గాతుగుబైరలవొగ్గుబుర్రులసాశీర్. టీ|| మొతుకొని. P. 3. 87. అలవునసోదనాడుమనిసన్ననుకుంజలమొవిచెట్టువచ్చితి దెలియక వినుయాధకమీతికుయచ్చులుకుర్. టీ|| శిరసావహించి.

మొజ n. s. (add.) మైమొజులరెస్, అనగాఠోమాంచముగలిగెను. Kark.

మొట n. s. అనగాస్థానివు. Kark. మొటు which see.

మొట adj. (add.) Blunt. మొద్దుగావుండే, పదునులేకుండావుండే. Swa. 4. 62. పొరదెరువులంబరవకుండసీరములశిండుశిండులం దమరమకట్టినమొటకత్తులసెందొండఘండిరమ్ములగునుండగలకంఠమండలుద్రోవిమునుములంగనును లాసరించుకొనంబుచి. టీ|| రమరురమరుకట్టుకొన్నమొటకత్తులచేరను.

మొటు n. s. (add.) స్థానివు, ధూర్వుడు. Kark.

మొటుమెకము n. s. A wild hog. వరాహము. Kark.

మొడి n. s. (add.) Displeasure, anger, indignation. అలక. పైడికునక. Kark.

మొడు n. s. The trunk of a tree. స్థానివు. Kark.

మొడువు or మొద్దు n. s. A salutation. దండము. Kark.

మొడువు or మొద్దు adj. Closed as eyes or hands. ముకుళితమైన. N. 4. 355. ముదంబుగామొద్దుకెంకలితోశన్నిధింజేరిపాదాబ్జములమాళిసోకంగసాష్టాంగదండత్రుతామంబుగావింతు. టీ|| తిన్నగాముకుళించిన చేతులతోన్నసింపబనిశమీతుముజేరి. Swa. 2. 30. ఆలాశగతిజొక్కియరమొద్దుకను దోయిరతిపారవశ్యవిభ్రమముచెబువు. టీ|| శగముమూలమిదిశ్రుండే.

మొయుట v. s. To touch, reach, arrive at. ఆసుట. చూర్పుకునుంకెశలపాలిపేర మొయను in the east as far as the Sunkesala boundary. చాయిదరువండుయానాలుగు గ్రామాలుమోసిదిగవుండెను his army reached or extended as far as these four villages. అతనిఅత్రుయోజకత్వము ఆచూరుమోసినది, యాచూరుమోసినది, అనగావ్యాపించినది his follies are spread through the country. Pal. Balu. page 57. నేమిదమీదండునెమగల్గవాగు, గురిజాలమోసియాగున్నవీంతలనుతులైమోసింది.

మొర or మారు n. s. The tip of the top or peak. శిఖరాగ్రము. ABA. అంజలాలమొర Swa. 5. 90. తనశిముద్దామతీజోభరమునంజడిసినమేరుగిమొరులంబోతే తీవగలభుజంబులందారు కూరుగానిదినతారతారంపు కంచశరంబులుదోరంతరహారంబులు. టీ|| మేరుతరవ్రమలయొక్క శృంగములవలెనే. A. 4. 196. గిరులమొరులుననిశిముద్గీణశులిలజలధరచ్చటములువ్రాలమెలగుకరణి. టీ|| శిఖరములని.

మొవు n. s. A sprout, the unopened sprout of a palmira tree. &c. తాళాగ్రతరుణజణకము. ABA.

మొసాల or మొసల n. s. Which see. చూజారము. ABA. N. 7. 300. అల్లననేలెంచివిదేహవల్లభునిజాశ్యాపెద్దమొసాలరంగునదంతీంబ్రులదిగ్గియారతులనైకొంచుకొరఘుగ్రామబుల్. టీ|| బంగారుపెద్దమొసాలయండు.

ముగ్గుట v. n. To die, to perish away. చచ్చుట. ABA. మీసించుట. Kark.

ముకు or మ్రును n. s. A tree. అసోకమాము. ABA. వృక్షము. Kark. మాకు. N. 2. 407. శులికెంజెంతలవట్టిమ్రుకులుజిగుర్పకనేవుకంఠిల్లగక. టీ|| ఎండిపోయినమ్రుకులను. Swa. 4. 7. గ్రద్దంజెండాడు మ్రుకుత్కొంటికోలదుల్కత్తిసెక్కుక్కఘాతక. టీ|| వృక్షములు. A. 2. 42. ఉమియగతన్ననవ్వననసెచ్చెముగాంచినకొన్నిమ్రుకులాలత్రుమదలనమ్మింతుమని రంజిలుసేరలుగన్నచెట్లకుక. టీ|| కొన్నివృక్షాలు.

ముక్క n. s. A bit, a piece. శకలము. ABA. తునక.

ముగ్గు n. s. A pattern, a diagram drawn with lines of flour. రంగవల్లి. ABA. ముగ్గు. H. 1.

167. కంచవన్నియమృగ్గుతక్షమూత్ గనుశట్టబృం
దావనములోగలం దెవెలయ. H. 4. 121. మధ్యమం
బుననెర్రమంటికుట్టిదికనశ్రునక్రమగ్గానగ మధ్యము
ననుమన్నునెరపి. A. 4. 76. లింగళంబైనట్టిముంగ
ళ్లనెలకొన్నబృందావనిక్రమగ్గు బెట్టుదాన. టీ|| క్రు
గ్గు బెట్టును.

క్రమచ్చిమి, క్రమచ్చిలి n. s. Theft, stealth. చార్యము.
ABA. దొంగతనము. T. 5. 105. యజ్ఞ హయం
బునయజ్ఞ తమృచ్చిలి శిగరుగిచ్చ రవిసతగనివితము.
P. 1. 621. ఈసునక్రమచ్చిలిగొన్న గ్రుక్షక్రక్తింతు.

క్రమచ్చు n. s. A thief. The stamen in a plan-
tain flower. కడలేకేసరాంతగ౯తాచ్చసూచికాని
భాంశము, తళ్లరుడు. ABA. N. 1. 240. కావున
క్రమచ్చురక్తనునిగ్రక్తునసెక్టటను క్కడంవి. A. 4.
119. తనతోయంబినరత్నై రత్నైలవా త్యా రేణుమూ
ర్తన్త్రుకేంద్రనకుం జెప్పగక్రమచ్చు బట్టుదివమం
దున్నిత్ ఫుటింక౯. P. 3. 235. నెప్పెరుగకచన
గానలచొత్వన సెక్ట బ్రవ్తూరాతునుండరుగుతుగా
దాపురశ్రుక్రమచ్చునచ్చొ దశ్చకవీయింబియద్భరధన్
నితలికె౯.

క్రమొగ్గుట v. n. To incline, lean on one side, bow
down under a burden, subside, be lessened.
తగ్గుట. ABA. N. 9. 18. దాటినలివనుముండరికి
క్రమొగ్గె సెక్టండు.

క్రమొకు n. s. The tie of a yoke: that which fas-
tens the ox to the yoke or the yoke to the
plough. ఆబంధము. ABA. నాగంటికాడికేకేట్టే
మొకు.

క్రమొగుడు n. s. Sound, noise. శబ్దము. ABA.

క్రమాల adv. (add.) పురోర్థకము. ABA. N.
9. 389. నువ్వుభవన్త్రుంబైనకృష్ణుడంబుతా య్మల
క్రమాలత్రత్యమ్మమయ్యె. టీ|| ముండరను. Siva. 4.
39. శృఘ్నుభీషణాపాపలసాఖివంబులకడదలికెర
ల్పురుంజనిరినాధునిక్రమాలస్యపాలనందనుత్. టీ||
ముండరను. H. 1. 7. సీతావిభుక్రమాలనిల్పిత్రమ
డంబునజూ సెదురితిమొద్దుకేత్. A. 5. 93. శుక్ర
శృక్రతిదిసక్రమ్యూడు మనమాసనియలిమేల్లి నిశ
భీచయముక్రమాల, హేమపాత్రికహారిక్రమాలకాన్య
దికన్నానీయవక్షుక్రజంబుగొనుచు. T. 3. 26. నా
రెరతిరాజక్రమొహచ్చరికెచెలువు.

యంత్రోద్ధారము or యంత్రోద్ధారకము * n. s.
Erecting a diagram of a mystical nature. On
a plate there are written the names of cer-
tain deities &c. and an idol is placed thereon
with a view to the prosperity of the temple.
యజమానుడు * n. s. (add.) A lawyer's client
(Roebucks Vol. of proverbs. p. 407.) N. 10.
56. క్రతుశశ్రువనకు శ్వరగ్గితిగలదటయటులై నయ
జమాను దాత్తజనకు శశ్రుగావింబిదివనుండ బంత
రాచె. P. 2. 99. చెప్పినయజమానుడుశతదత్తుకవీ
యింబివళికె.

యత్నించుట v. n. To endeavour, begin, try, in-
tend. శ్రయత్నుడుట.

యా (add.) Thus ఏమరి, యామరి.

యాద n. s. The heart. హృదయము. ABA.

యామరి n. s. Mistake, error, inadvertence. శ్రమా
దము, తరాకు. ABA. H. 5. 210. అత్తయామరి
యం దెడియంతలోనకోదలుచరించి వచ్చునుకొంత
దదవు.

యాల, అనగావ్యాజ్యము. Kark.

యాసాది n. s. A cobbler. మాతంగుడు, మాదిగవా
డు. ABA.

యా|| Words beginning with యా will be found
under the vowel ఈ.

యవరాజత్యము * n. s. Being the heir apparent.
రాజతరాజరాజకాగలవాడై యుండడము.

యోగనిద్ర * n. s. (add.) Note: — "Oardan pro-
fessed to be able to place himself in extatic
insensibility." Elliotson's Physiology 1840.
P. 693.

యోగవాగలు n. s. See యోగవాగాలు H. 1.
174. కాలవంచనంబులునుశుకీగతిభేదనంబులును
యోగవాగంబులును వచనసిద్ధియు, ఘటికాసిద్ధ
లును.

ర (Note 2) So in English Track or Tack, Drag-
gled or daggled. And the words *speak*, *spit*,
become in Dutch Spreck and spriet. Note. 9.
Read (after యంచిత్రేఫ.) The శకటరేఫ Sacata
Rēpha is never used in Sanscrit words. Page

832, line 6, "this distinction" (add) In Appa Cavi's grammatical Treatise the Telugu Bhagavat is never quoted. Modern pedants assure us that he disapproved that poem, because it allows ర to rhyme with అ. But Appa Cavi has expressed his disapprobation of rhymes used in other books. The fact seems to be that the Telugu Bhagavat was written after the time when Appa Cavi lived.

రంకు n. s. page 832, line 4: for "one sin will ruin a hundred year's penance" read "one sin will rule the virtue of a life." T. 3. 106. కడకునిరంకునివెయం గనివి తానదూరెడవునన్నురలపోరిదోశకారి. టీ|| వ్యభిచారము.

రంకు n. s. (add,) Brightness, lustre, cheerfulness. రంజనము, రారా, రహి. ABA.

రంజరా or రంజిణి n. s. గాదెవలెనుండే కాను. ABA. గాదెబొట్టవంటికాను. OG.

రంభ, రంభు n. s. Roar, yell. దారుణధ్వని. ABA.

రకము adj. Bright, cheerful, superfine. మంజులము, చొక్కము, చొకాటము, రంజనము, రహి, రంకు. ABA.

రక్కశి or రక్కసుడు n. s. The name of the mythological regent of the south west; also a giant. నిర్మలి. ABA. రాక్షసుడు See రక్కసుడు. N. 2. 542. ద్వంద్వయుద్ధంబుగావించుటననుజవిభులు, దక్షురక్కసులెదురంగదల్లడిలుచుటరవ. Swa. 4. 151. ఇట్లుదిరిగియు కైక్కిరక్కసుండెక్కడెక్కడయనియకైటకబలంబు.

రక్కేశు n. s. A giantess, a female giant. రాక్షసి, (రక్కేశి, అనగానిర్మలి. ABA.) A. 5. 53. వల్లబొక్కున్నబోదెతానుల్లశముననేపదిరక్కేశియెఱుటయెన్గె. P. 3. 215. ఇన్వనవైయవందియుచ్చుతైనను మొంగంబీనిరక్కేశురనుదానకల్పననుగ్రుచ్చికొనిలిం చినదినేడు. టీ|| ఈగయ్యోటి. P. 4. 534. ఆరక్కేశుడ నైయుక్తు బెదరక చరణంబున వాని నెవ్వడిక.

రజము * n. s. (add,) అవము. Kark.

రజన n. s. (add,) ఆజన. ABA.

రజ్జి plu. రజ్జాలు n. s. Prattle, chattering. శ్రలాశుము. ABA. వడరు. See. రజ్జాలు.

రజ్జిలాడు n. s. A liar. అసత్యుడు. ABA. బొంకరి, అబద్ధాలకూరి.

రట్టడి n. s. (add,) ఘోషణ. ABA. నిండ. Kark. T. 3. 97. అతివచ్చు దయము గారనిరతికలనం ద

ల్పలేనిరట్టడిరూపుణ, జతురతయు జవ్వనంబును, వితయునునూండవి గాయు వెన్నెలరితిక. టీ|| అటు కంటివ్యర్థునియొక్క ఆకారమున్ను. P. 4. 460. చేయదు చెల్లినట్టు లీరట్టడిజంతయుత్పరి చెరా తనయాయనయనుడుంగలిక.

రడ్డి or రెడ్డి n. s. A certain tribe of Sudras. కూడ్రభేదము. ABA. OG.

రడ్డి, అనగారెడ్డి OG. Which see.

రత్నము * n. s. "Gem," is misprinted jem.

రద్ది n. s. (add,) రద్దికీడ్చుట To betray, tell tales.

రతుము n. s. page 837, col. 1, line 24, read రశం. for రవం N. 8. 202. తనరశంబైకటతటయుగను. దరగదరగలై రదకటి ఛాన్వనమాన. టీ|| తనకెదురులేక.

రపాలు n. s. A jest, mirth, mockery. ఆగడము. OG. పరిహాశము, ఎగతాళి.

రమారమణత్వము * n. s. The state of being the husband of Rāmā. i. e. Lacshmi శ్రీయశుతిరత్వము.

రవ n. s. (add,) Dust, a bit. ధూళి, లోహకలశము. ABA. అవము. Kark. రజము. OG. T. 2. 108. దీనిరవకొనురుబల్లువనువారిచెవులుచెవులు.

రవగాల్ n. s. A certain pace or walk of a horse. ఆశ్చందితము. ABA. గుర్రపుడలోభేదము. T. 5. 75. అంతజయంతుడెంతయు రయంబునరేవయంబు నెక్కిరేవంతునిరితిబోదనలువల్లనముల్ రవగాల్ చెలంగనంతర. టీ|| రవాలనడవడములున్ను.

రవడి n. s. Debt. ఋణము. ABA.

రవటలుతు n. s. రతికూజితము. Kark.

రవము n. s. అనగాచెల్లుబడి. OG.

రవాయి n. s. An artificial ruby. కృత్రిమశుద్ధరాగము, అనగాకెంపువలెపుండేవంబరాయి.

రవాయి n. s. A certain pace or walk of a horse, also a horse. ఆశ్చందితము. ABA. అశ్వము. Kark. H. 4. 107. శంభునివిరినిగ్గుజగ్గునును పొగశిరిదుముగోముఫేముమేల్ బి. తొగడాలుజాజిపరిశింగొని చిల్ల రవాయి నెక్కి.

రాకాసి n. s. A giantess, a female genius, or fiend, a she devil. రాక్షసిస్త్రీ, ధూరస్త్రీ. Swa. 4. 136. నింగి సురయురాకాసిమన్నీని మేనిని దజీకటిగా నెనకనిరలంబు. టీ|| రాక్షసిస్త్రీమన్నియొక్క.

రాజులు n. s. Stone flower. అశ్శ శ్రువుము. ABA.
రాబాడి n. s. Filings. ఘృష్టిరసము, అనగా ఆకు
రాయితో రాచ గాఢపాడి.

రాజరికము or రాచరికము n. s. Government or
being a king. క్షత్రియరాజరాట్ ఛావకర్తములు.
ABA.

రాక్షసుడు * n. s. (add.) These genii were also
called కామరూపి (Oama-rūpi) "Fancy-formed"
because they assumed various shapes
at pleasure: like the genii of the Arabian
nights. Milton describes the devils as assum-
ing various shapes.

రింకించుట v. a. To stretch, project. నిక్కించుట.
ABA.

రింఛోళి * n. s. (read) యుండ్ర for యార్చి.

రింబ n. s. Madness, insanity. ఉన్నాదము. ABA.
ఓచ్చి, వెర్రి.

రిచ్చ or రిచ్చపాటు n. s. (add.) Fainting, syncope,
loss of sense. శ్రుశయము, నిశ్చేష్టత. (శ్రులకము.
Kark.) A. 5. 155. అరడండునినుమడితీండ్రదోశు
మింటిపై నుంటగాదని యింటిపైకి వెచ్చుకొంటినటం
చు వెకరిచ్చుచెడలు. టీ|| చీదరచేరను. P. 1. 610.
జాలముల్ విదిర్చుచోటయద్భవిష్టుడు ల్లిచ్చులో
నగండలింతు నెందుజొత్తునచు మేకరిచ్చపాటుసెం
డక. Siva. 2. 34. మదిమెచ్చుల్ రెచ్చలల్లార్చన
ర్యనుడుంకస్థితిరిచ్చపాటాసగ.

రిమ్మ n. s. (add.) Madness, insanity. ఉన్నాదము.
ABA.

రివట, రివ్వు n. s. A twig. ఉశశాఖ. ABA. మల్లె.

రుత n. s. A kind of cloth, చిత్రనర్ణవశేషము ABA.

రుత్త adj. Empty, fruitless, vain. రిక్తము. ABA.
లాటారమైన.

రుద్దుడు n. s. Rubbing. మార్చణము. ABA. పాము
డు, తోమడము.

రురుణాలు n. s. A diamond. వజ్రము. ABA.

రుప్తువులుగు n. s. The king crow, a bird, feared
as very ominous. ఖంజిరిటము, పట్రంత, ఛారదాన్
జము. ABA.

రెంచ n. s. A "deux" at games, or on dice. ద్వి
కము. ABA. దుక.

రెంట్రాగుడు n. s. The creature that drinks
two ways. i. e. An elephant. ద్వికము. Kark.

రెక్కనుట v. n. To become firm or settled. కుడు
రుచుట, నెలకొనుట. ABA.

రెడ్డి n. s. (add.) The Reddis (or petty barons)
ruled the Telugu country from SS. 1047.
(AD. 1125.) until SS. 1361. (AD. 1439.)
P. 1. 723. రెడ్డిమడియోములుకోలముని. H.
3. 109. క్రియముగొల్పక రెడ్డిప్రేమదీర్చు. H. 3.
119. రతికేవేల్లని రెడ్డిక్రియమునింఱిలక.

రెప్ప n. s. A twig, small bough. ఉశశాఖ.
ABA. చుప్ప.

రెల్ల n. s. A part of ear of corn. కణకైకదేశము.
ABA.

రేకెత్తుట v. n. To prosper. వృద్ధిపొందుట. Kark.
శుపాడిరేకెత్తును If you put a foil under this
ruby, it will heighten the lustre.

రేచు or రేచుకుక్క n. s. (add.) The wild dog.
See Lit. Soc. Jour. Jan. 1837, p. 81.

రేలచెట్టు n. s. A plant (Cassia fistula) ఆరేవళ
ము. ABA. ఆరగన్దము. H. 4. 19. వేరుశనశి
గుత్తివెర్రినారువరేల.

రేలు (plu. of రా a king or of రే night) n. s. Kings.
Nights. రాజులు, రాత్రులు. OG. P. 1. 452. నలి
నములంచు రేలుకొలనంకలపంశికులంబు. టీ|| రా
త్రిళ్లయందు. P. 1. 711. ఆత్మరేజమునరేలు, వె
లుగుశిఖియన్నకడకేగవలసెననియె. టీ|| రాత్రుల
యందు. H. 3. 250. వశనూత్తమధుమణువుకుం
గశంశుజలను దేలిరేలుక్రియధర్మశిశ్చెప్పుకొమ్మిగు
బ్బలకాదియగొనిండుజనగాగనికోపవిఘ్నాన్ని
తాత్తుడై. A. 5. 63. పాలిరేలునియన్నియెవులు
గుగాదె. N. 7. 19. రేలువేసింతురేకుగలేలనిద్ర.

రేవడ usually రేకడ n. s. Olayey soil, called
'cotton ground.' కృష్ణభూమి. ABA.

రొంజుడు, రొండుడు n. s. Prating, chattering,
talking nonsense. శ్రలాశుము. ABA.

రొచ్చువురుగు n. s. The gnat: (This insect being
produced from mud.) కుశకము. Kark.

రొడ్డు or రొత్పు n. s. Panting, hard breathing,
asthma. శ్వాసము. ABA. రోజు.

రొత్పుట v. n. (add.) Siva. 4. 44. సెలసెక్కుకొని
రొత్పువురినైన వీడించితకవైకుజొచ్చి. టీ|| అదలి
స్తూవుండే. H. I. 104. బుప్పెరొత్పుచుండగనుబం
ధపురెల్లను గాచియుండగా.

రొల్లుడు n. s. Prating, chattering, talking non-
sense. శ్రలాశుము. ABA. See రొంజుడు.

రో n. s. Price, hire. అవక్రము. Kark. వేళ్ళె
లి. ABA. వెల. కడువుకూలి.

రోక n. s. A corner. కోణము. ABA. మూల.
 రోకంటిబండ n. s. A plant, commonly Chaculiya
 (Hemionites cordifolia Rox.) క్రోమ్బుపుల్లిక.
 ABA.
 రోచనము * n. s. Read. 'An unguent made of
 oxgall.'
 రోజుడు, అనగా ప్రలాభము. ABA.
 రోటుపోయిన చెయ్యి n. s. A withered or dried
 hand. ఉచబోయిన చెయ్యి.
 రోత or రోయి n. s. Reproach, imputation. అశ
 వాదము, దూరు. ABA.
 రోయావి n. s. Hire, wages. వేత్యార్పతి. ABA.
 రోలుక్రూను n. s. The hole in which the pivot
 under a door turns. కవాటమూలాలవాలము.
 ABA.

లంక n. s. (add.) Part of the frame of a door. A
 kind of grain. క్రకోద్ధము, అశింజము, అనగా
 హాపా. కలాము, అనగా బొడకనగలు. ABA.
 లంకి n. s. A kind of bird. శయిభేదము. ABA.
 లంకె n. s. A pillar to which cows are tied.
 కీలకము. ABA. శుశువులు మొదలయిన వాటిని కట్టే
 కూచము.
 లంజనవరము n. s. A plant (Paederia fetida) సారి
 నీ. ABA. గొంతెనుగురు చెట్టు. H. 5. 52. వెన్నె
 దురులంజనవరము వెర్రిత్రూలలము చిట్లబొట్లము.
 లంజెయ for లంజె n. s. వేశ్య. which see.
 లంకు n. s. A wretch: an obstinate or wicked
 rogue. ధూర్తుడు. ABA. శలువ See లంకి.
 లంజ n. s. He who is pot-bellied. కుందిలుడు.
 ABA. పొట్లవాడు.
 లంకుడు * n. s. (add.) కామలంకుడు he who
 is enslaved by lust. L. 7. 319. P. 2. 103.
 తనియక నాకాలంకుడు క్కడయాభీలాటవిలాసని
 లంకపితుడైతిరుగ్గ. టీ|| ఆశుక్తుడైన యాయెరుకు
 వాడు. N. 10. 142. బాల్యము భూతలమికనని తా
 ల్యంబునకలికివిజయలంకుడుడగుచుగ్. టీ|| విజయ
 మందాదరముగలవాడొకంచున్ను.
 లంపు, అనగా దొంగమేపు. OG.
 లక్కోరి n. s. (add.) A kind of dove. పారావతిభేద
 ము. శరము. ABA.

లక్ష్మముడు n. s. లక్ష్మణుడు. ABA.
 లగ్గదింపులు or లగ్గదింపులు n. s. (add.) UH. 3.
 6. శ్రుగ్గకతోటకోటలకువైక్రదు కాపుగనియ్యకు
 చ్చురాలగ్గదింపులోయన శలాటులు దీటగుకొమ్మ
 కొమ్మలగ్. టీ|| పాపాదారస్యస్థాండాదికము.
 ABA.
 లడి n. s. A thin bar or rod. శలాక.
 లద్దు, లద్దువము n. s. A sweet meat, a ball of
 sugar, ghee, and spices. &c. లహ్య. ABA.
 లద్దిక n. s. అనగా బలుపుచున్నుడుగలకురుబాడగర్చు
 కాయ. OG.
 లచ్చు, అనగా పాణివిశేషము. ABA.
 లచ్చుటిల్ల, లంపు, దొంగమేపు. OG.
 లవిటి n. s. A deaf man. The tail of a horse. బధి
 రుడు, పుచ్చుము. ABA.
 లవుటి, అనగా శయిపిచ్చానీ. ABA.
 లయించుట * v. s. (add.) DRY. 2236, line 10.
 లయించి దృఢముపైలాభువగతులడయ్యెరైరావలకల
 లుబాచులును.
 లాంగరి, అనగా శ్రోత్రము. Kark.
 లాక n. s. A slip of bamboo used by weavers.
 వెదురుబడ్డ. H. 2. 12. కారంపుకడుగులుకండెల
 కప్పెరగోలములాకలునిలికడవ.
 లాగ n. s. (add.) గర్జము. ABA.
 లాగరి n. s. అనగా శ్రోత్రము. Kark.
 లాటనేశము * n. s. (add.) See Prinsep (vol.
 VIII. Apr. 1839 p. 292-293.) "Hindustan
 and Dukhun were divided into four King-
 doms. Gurjara westward. Malwa central.
 Gauda (Bengal and Bahar) eastward: and
 Lateswara rāj southward. &c, &c." H. 1.
 56. లాటకనాకటమరాటవధూటుల పాండ్యపాం
 ద్రవిడభావములు.
 లాతు, లాంతు, అనగా బల్లిడిగా. OG.
 లాతుగ adv. Abundantly, plentifully. విస్తారము
 గా. A. 6. 108. అనినలాతుగ గొంపోకనతదురా
 జురద్దుగనుననికొదయదీశుంకముగుడి. టీ|| అధి
 కముగాను.
 లాశరాయి n. s. Gratings fixed in a drain. జల
 నిర్గమములుంబుననిటితోడ వచ్చుత్యుణములజొరనిని
 తలక.
 లాభస్తేమించేసుట v. n. To make an uproar: to
 beat the mouth. వాక్తాడనము చేసుట.
 లాయము n. s. (add.) మండురా. ABA. P. 4. 195.
 కంతుబల్వారువమైనదిల్లి మిగులాతగు లాయమెరుం

గునమ్మ. టీ|| తగినటువంటిగుర్రపుకాల. H. 3. 241.
 తరుణియొక్క దనరుకమ్మ విరిలకోరి తురుక రాతులా
 యములో తేజీరతనమనుచులోకులుబొగడక.
 లాలశీరులు n. s. Silk cords attached to a saddle.
 కుల్లములయరువంకలనుండేకుట్టుత్రాళ్లు. ABA.
 Swa. 4. 166. ఏదిక్కుచూచిననాదిక్కుననేపినంబ
 డనెక్కడజూచినందానమొనీడయేర్పడక పాఠ్యంబు
 లంగట్టుకెంబట్టు లాలశీరులకుట్టు రెక్కలుగాయా
 తుధానుండనుకొండ చిలువనుడియనేలకురుపుగా
 నాకుగరుకుండనం బాయుచు దాయుచుడభ్యులం
 బొలసికురంగటంబోవి.
 లాలి n. s. (add.) శోకము, కష్ట, దోల. ABA. తో
 రిక. Kark.
 లావణము n. s. Recording, putting down one's
 name in a list. కొలువనివ్రాయుట. ABA.
 లాళి n. s. (add.) plu. లాళులు, కుణములు. Kark.
 P. 1. 562. లాళులుగలిగినవారలుగావునమీరలపు
 లాశ్వుగడ. టీ|| రెక్కలుగలిగినవారు. T. 2. 9.
 ఆలనాకపురిస్థిరికై పెనంబలావెడలగబట్టివ్రేయుట
 కునెత్తెనంబనుములుబోరునక. టీ|| బలము. N. 2.
 72. వెలవెలబారుమోములలాళులుశలింపగడలది
 క్కులకునైగరుడకులము. టీ|| బలములుభ్రస్తిలోగా.
 లొంగరాజు n. s. The fork tailed shrike (Lanius
 caeruleus.) భృంగకుటీ. ABA.
 లొక్క or ఏక్క n. s. A stone. చింతలొక్క a tamarind
 stone. See చిక్కి.
 లియ్యత or లియ్యము n. s. Friendship, union, har-
 mony, agreement. శుభ్యము. OG. వికకంఠ్య
 ము. T. pref. 14. కాంచీఘంటారవకలననిచ్చెచ్చె
 డశ్రుతిలియముగననుకృతివిగావె. టీ|| వికమర్యము
 ను. N. 9. 500. నలువంకశ్రుతిధ్వనులియ్యలియ్య
 మై. టీ|| కలుసుకొన్నవై.
 లీగు n. s. The hip, the middle. మధ్యభాగము.
 ABA. నడుము.
 లీలగా * adv. (add.) Sportively, amusingly. T.
 5. 202. ఆదివశ్రుతలపిరాజిరాజివాచాలమునంద్ర
 జాలనుతిశంకలత మైవిలసిల్లిలిలగాక.
 లుంగ, అనగావశ్రుభారము. ABA.
 లుం n. s. A petticoat. యోగాంతరియము. ABA.
 సావడ usually a Musulman's cloak.
 లూటీ n. s. Misbehaviour. An ulcer in the cheek.
 మడుకు. డవడకురుపు. OG. డండుగయున్ను.
 ABA. డెడత్యము. Kark.

లూడులు n. s. Slippers. పాడరతులు. Kark.
 లెంకు n. s. A soldier. భటుడు, బంటు. ABA.
 లెప్ప n. s. Aim. తరసలత్వము. ABA. అనగాగు
 రి.
 లెబరము, అనగావ్యభాము. OG.
 లెలుపుడు n. s. Winding up as thread. తంతునిచ్చి
 రణము, అనగాతోడుట. ABA.
 లెస్స n. s. (add.) కుశలము, శుభము, కుటుంబీరము.
 Kark.
 లేదు (add.) నీవువిశ్వనాథస్వామివేకానివేరేలేదు
 thou alone art the lord of all there is nothing
 else.
 లేతుము * n. s. (add.) P. 4. 156. కటిఘటితకుటిశా
 లములుకలాశులేశుశంకులమరక. టీ|| గంధాదు
 లయొక్కానున్ను.
 లేపుట v. a. (add.) ముట్టడిలేపిరి they raised the
 siege: they freed the city from the foe.
 లేవడి n. s. Poverty, want. దారిద్ర్యము. Kark.
 లేసు adj. Easy, light. సులభమైన, తేలికైన. N. 2.
 54. ఇంతలేసులురానేలనేమిసేతు. టీ|| ఇంతలేసి
 కునులు.
 లొంటియ n. s. A camel. ఉచ్చము. ABA.
 లొంతి n. s. A small house. అల్పగృహము. ABA.
 కొంక.
 లొచ్చు or లొజ్జ n. s. Defect. న్యూనము. ABA.
 Kark.
 లొటారము n. s. A hole. సుపిరము. ABA.
 లొట్ట or లొత్త n. s. A hole. సుపిరము ABA. N.
 5. 117. కన్నుబోయినలొట్టబోయెననుచునవువు.
 లొట్టె n. s. A camel. లొట్టెనుగు, అనగామోటా
 ప్పేము. ABA.
 లొద్ది n. s. A hollow, or dell in a mountain. ఆ
 చలమధ్యభూమి. see లోయ.
 లొబ్బెనీ n. s. A kind of necklace. లలంతి కావిశే
 షము. ABA. ఒకవిధమైనకంఠాభరణము.
 లో (add.) Upon, thus. కాలిలోపుండేచెప్పి the
 shoe on his foot.
 లోగిలి n. s. (add.) A court or yard. అబ్జరము.
 Kark. ముంబి. H. 1. 167. శుంచవన్నియమ్మస్సు
 కుద్దుములోగనుకుట్టు బృందావనములోగిలి లండెవెల
 య. P. 1. 583. ఇరికిటిపెల్లగంకబలియించినలోగి
 లిముల్లుపెండెముల్

లోనౌట v. n. (add.) లోనుఅయినది it was obtained. L. 24. 12. దానిద్రుందిన గానితత్వానుభవములోనుకాదు. N. 4. 211. కడబాములకు

లోనై. టీ|| మిక్కిలిబాధలకుజిక్కి.

లోతుము * n. s. (add.) లోపాలోతుములువిచారింబిరి They enquired into the rights and wrongs of the affair.

లోతుంటి n. s. A wild hog. వరాహము. Kark.

లోలాఱి * n. s. Lady, beauty: she of the loving eye. చంచలాఱి, (స్త్రీ). N. 7. 170. లోలాఱిచెవియొక్కయాలకించె. టీ|| చంచలాఱి. Siva. 3. 78. లోలత్రంతులుమేళవింపకడవేలోలాఱిదే

ళాఱికిక. టీ|| చంచలములైననేత్రములుగలవ్రావయాధిని.

లోవాడికాదు n. s. A thief. తళ్లెరుడు. Kark.

లోవి, అనగానిమ్మిళాండము. ABA.

లోహవృద్ధము * n. s. A heron. W. కంకము, రాళులును. SC.

వంక adj. (add.) వంకదార్లు Small roads, bye paths.

వంక n. s. (add.) A. 5. 129. దిక్కియనంచకూడుగానితిరవనేయ్యువువంకనూడుగాక. టీ|| వంకలన్నుదానినూడుగాను. Siva. 3. 32. త్రుక్కుతినచ్చుంకైననీ

నూర్తియొన్నటికిం గూటమివంకవచ్చు వికృతిన్నగుండుగానేర్చునే. టీ|| సాంకత్యమువల్ల, శంభవించేటటువంటి. T. 3. 67. తులుకునెరవంకకస్పృకుసాల

ళులక. టీ|| శృంగారమైనవంతులుకలిగినటువంటి. P. 3. 182. అనుచుకూరాఱుదాదినన్నదివాంధవల్లభుడువినిదీస్తాఱువంకజూలి. టీ|| దిక్కు. N. 2. 289. ఏవంకజూలిసాయిండుబింబంబులమొల

పించుముద్దుమోములవెడంగు. టీ|| ఏవైళునజూలిసాగాని.

వంకి n. s. for an arrow, read, A sword of a wavy shape: and, for బాణము read చిల్లాడము, అనగావక్రశస్త్రము. ABA. N. 1. 207.

ఎడవంకశుచ్చరాపిడి వంకిబొంకిందినాయకట్టిననీలిచాయడట్టి.

వంగిని n. s. A rope that fastens an elephant. గజబంధనము. ABA. ఏనుగునుకట్టేచుక్కము.

వంగుడు n. s. (add.) A boil, a tumor. స్ఫోటము, కురుళు. ABA.

వంచె n. s. A sack which contains one maracal of grain. ఆధకమితఘోణి. ABA. తూమెడుగంజలుకుట్టేశుంది.

వంటరులు n. s. plu. Cooks. పాచకులు, వంటవాండ్లు.

వండ or వండె n. s. అనగాత్యగతవిశేషము. ABA.

వందరు n. s. (add.) Pain, distress. వ్యథ. ABA.

వంతు n. s. (add.) మడవంతు n. s. A part of the neck. క్షివాక్షభాగము. ABA.

వక్కలాకులు or వక్కకు n. s. plu. (read) Betel nut. i. e. betel and nut. తాంబూలము. D.

వక్కు or వగ్గు n. s. A crane. బకము. ABA.

వక్త * n. s. He who has a ready tongue, or wit. నలుగురిలోనిర్వయముగా మాట్లాడేవాడు. P. 2. 124. వాడశిలారథవిధిజ్ఞుడువారెవక్తవాడనయశురుండు. టీ|| మాటలాడనేర్పినవాడున్నవాడే.

వక్తరములు * n. s. 'read term,' (the most twisted) &c.

వఱి n. s. (add.) Orris root powdered, is sprinkled over a floor to rid the house of fleas and bugs. Acorus calamus. H. 5. 182. రుద్రజడవేరువఱకురాసానివాముళుడుకలపోదిగాడుమై గారుచెనుట. See వఱ.

వజీరు n. s. (add.) the (Arabic word Vizier) Prince, Ruler. స్వశతి. Kark.

వజ్జిరము error for వింజిరము n. s. The fish called seerfish.

వజ్రకంటకము * n. s. The plant called Euphorbium. గులిమిడి. Ainsl. 1. 120.

వజ్రకీటము * n. s. (not in W) The name of the insect which is supposed to make the marks in the సాళిగ్రామము stone. Also the animal (like a crocodile) called Pangolin. See Spry's Hindustan. 1. 85. నీసాట్లో వజ్రకీటముకుడా a common curse.

వటక n. s. He who is skillful. శుభుకాడు. ABA. నేర్పరి.

వటశత్ర * n. s. A plant, from the fibrous leaves of which bow-strings &c. are made (Aletris hyacinthoides: Sansevieria Zeylanica Rox.) కుక్కపాల.

వట్టు n. s. (add.) A dried green fruit. శుక్కుశలాటులు, ఎండిపోయినపిండె. ABA.

వట్టుట v. n. (add.) నిర్మలమాట. Kark.

వడ n. s. (add.) Trouble. శ్రమము. Kark.

వడకట్టుట v. a. To strain, to filter off. శోధనము చేసుట ABA. See వడికట్టుట.

వడకు n. s. Trembling, shaking. కంకుము. ABA. వణుకు.

వడి n. s. (add.) A space of time, period. కాలము.
 కొంతవడికి, అనగా కొంతసేపటికి. Ohenn. 3.
 247. seems to mean కొంతముట్టుకు.
 వడికాడు n. s. అనగా కూరుడు, తల్లీరుడు. Kark.
 వడియము n. s. (add.) వటుకము. ABA.
 వడియరు (K.) n. s. A master, lord. యజమానుడు.
 వడె n. s. A wooden pin or bracket, projecting
 from a wall. గొంగురకము. ABA. చిలుకకొయ్య.
 వడ్డంబి n. s. A sort of bird, the woodpecker.
 See వడ్డంబి.
 వడ్డంకి or వడ్డంబి n. s. A carpenter. వర్ణకి. ABA.
 వడ్డవాడు. H. 3. 46. కమ్మరివడ్డంకి కాశకంచర
 ఆగసాలవారును.
 వడ్డము n. s. Carpentry. వర్ణకికర్త. ABA. వడ్డపని.
 వర్ష * n. s. A child. A kind of worm that des-
 troys a growing crop. M. III. 7. 425. విడ్డ,
 తురుగున్ను.
 వడరు n. s. (add.) The bird called నిద్రాపస్వి.
 ABA.
 వదాళి n. s. అనగా ప్రలాభము. ABA. వడరు.
 వది, అనగా కంటకాచరణఘోరము. ABA.
 వదులుడి n. s. A boil. స్ఫోటము. ABA. కురువు.
 వసవు n. s. Entreating, begging earnestly. పరి
 చేసము. ABA. అనగా నిమోలడము, చేపురింపు.
 వసరు n. s. Property. సొత్తు.
 వసైపులు n. s. A kind of rice. శాలిధాన్యభేదము.
 Kark.
 వసైవెదురు, అనగా వృక్షత్రము. ABA.
 వమ్రాకూటము * n. s. A white ant-hill. వమ్మీక
 ము. RKD. yet RKD omits వమ్రు as meaning
 a white ant. The crawling destructive white
 ant (చెడ) is called వమ్రు* vamri : after it gets
 wings it is called తుత్తికా* puttica, or in Te-
 lugu ఉన్తిట్టు. And probably శిథిలి* sithili is the
 queen ant, called గూడు in Telugu. వమ్రు
 n. s. (add.) In Wilson's transl. of Rig Veda.
 p. 138. వమ్రః Vamrah.
 వరచుట, అనగా ఉచ్చాటనముచేసట. Kark.
 వరజ, అనగా తుంబీఫలము. Kark.
 వరవు n. s. (add.) అవగ్రహము. ABA. P. 1. 506.
 వరవురరివుణ్యధనులుగీ ధాన్యమునులుచేరి. టీ|| అ
 గావృష్టికాలమును.
 వరపూజ * n. s. The worship or homage paid to
 a bridegroom. Wedding compliments. భర్తృ
 పూజ. Letters Vol. 10 page 378.

వరముడి n. s. The name of Bhīma, a hero in the
 Mahabharat. భీముడు. ABA.
 వరశింది n. s. Shore : bank. పరిశరము. ABA. కరి
 ము.
 వరిగ n. s. The pulse termed wild kidney beans.
 వరకము. ABA.
 వరుడు, అనగా దాసి. Kark.
 వరుణవృక్షము * n. s. A tree (Tapia cratoeva or
 capparidifoliata.) కుగిలింకెట్టు.
 వరె, అనగా తృణతరివిశేషము. ABA.
 వర్జించుట * v. a. (add.) ఉత్పృశ్చలునువర్జించిరి
 They made a vow to abstain from all pleasant
 food.
 వర్జితుడు * n. s. read 'The penniless.'
 వర్జకము n. s. Trade, traffick, commerce. వ్యా
 పారము, బేరము.
 వర్జకము or వర్జిక * n. s. A sort of quail (perdix
 olivacea) వెలిచిట్ట, మొనవల్లింపిట్ట, అశ్వఖుర
 ము, గుర్రపురెక్క. SC. మొలముచ్చు.
 వర్షియనీ * n. s. A crone : an aged woman. ఏం
 డుచెల్లిసది, ముగలిది Pariz. 2. 74. శ్రుత్యబ్ధిభా
 ర్యులద్రాత్రివర్షియనీశలితపాండురకేశబంధమనగ.
 వలకడ n. s. The south. దక్షిణదిశ. ABA.
 వలచుట v. a. (add.) N. 3. 266. అనఘావిసవలతు
 చెలువుమరియడగుటయు. టీ|| విసవలెసనియు
 న్నాను. A. 6. 77. ఘోకైకరుమంధూలింతుకావ
 లలేనిముట్టుమరినూతుకైక్రవ్వబేతాళముల్. A. 5.
 53. వలవీశ్రీలుదలవంతుదాసవచ్చినది జాలకాడు
 దానిభజీతుసేయంకవలెనే. N. 2. 314. కమలయ
 నమసాహరాంకులసౌకుమార్యసౌందర్యము
 లుజూచిమగువలచెననుటలిత్రంబె. టీ|| మోహిం
 చెను.
 వలదు adj. (add.) వలుడ.
 వలము n. s. A strong robust man. బలవంతుడు.
 ABA. Printed Kala Sastr. 1. 76. వలముగుజ్జను
 పాండువర్ణంబుశింఠరరమునుయతివకాసరు.
 వలమురి n. s. A shell, or conch, the spiral of
 which turns to the right hand. The conch of
 Vishnu. దక్షిణావర్తంబుము, పాంచజన్యము.
 ABA. వలమురిదాల్పు an epithet of Vishnu. వి
 స్టువు. D. S. 3. 407. వలమురిచైసంఘటలధిశంక
 మనంగగళముచైకసురికత్వమెరయు.

వలసిన past rel. pl of వలయుట.
 వలసినది usually వలసినది which see.
 వళావళి n. s. (add.) Babble, mere chattering.
 వ్యర్థ భాషణము. See వళావళికాడు.
 వళావళికాడు n. s. A babbler. వ్యర్థభాషుడు.
 ABA.
 వలి n. s. (add.) Shivering, pain, cold. కంఠము.
 ABA. చూరుకము, హినుము, సెప్పి, చలి. Kark.
 N. 10. 95. వలికివెరవిధిసరి కేరివిరికొనుచు. టీ||
 చలికి.
 వలి n. s. (add.) The sarus or Indian crane. గోస
 ర్దము, అనగా సారసుడు, శ్వశాసము. ABA.
 వలిపిరి n. s. Shivering. కంఠము. ABA.
 వలిమొలక n. s. A name of Bhīma, a hero in the
 Mahabharat. అనిలజాడు, ABA. భీముడు.
 వలకు n. s. Groundless plaint or demand. మి
 థ్యాభియోగము. ABA.
 వలుద n. s. A strong man. బలవంతుడు. ABA.
 వలుద adj. (add) Rounded, globular. కృఘలము.
 ABA.
 వల్లడికాడు n. s. A thief, robber. తగ్గోరుడు. Kark.
 వల్ల interj. Yes: well: very good. అంగీకారవా
 క్యము. ABA. శక్తుతి. Kark.
 వస్త్ర n. s. చాలా చ్చాదనము. ABA. పొత్తిగుడ్డ.
 —————
 వాక n. s. A cascade. సెలమేరు. ABA.
 వాకణము n. s. A hawk. శ్వేనము. Kark.
 వాకరలాడుట v. a. To kill, destroy. వధించుట,
 Kark.
 వాకశ్లము n. s. The front part of the threshing
 floor. ఖలముఖము. ABA.
 వాగు n. s. (add.) A cascade. అచలనది, సెలమేరు,
 సేన. ABA. సైన్యము. Kark.
 వాగుడు n. s. Noise. శబ్దము. ABA.
 వాచరము, or వాచారము n. s. Lamentation.
 తురిదేవనము. ABA. విలాపము. పద్మ.
 వాచ n. s. (add.) కనుపుతావి. Kark.
 వాచి adj. (add.) Equal. సదృశము. ABA.
 వాడిమి n. s. Sharpness. త్రైత్యము. Majesty. ప్రభు
 శక్తి, ప్రతాపము. ABA. A. 6. 24. వీడునుమున్ను
 రేకుగిటివేళకుమానిసియాటబోరిలో వాడిమి గొంత
 గాలమిలవ్రాలుటలావరియాటనిల్చి. టీ|| బంటుతన
 ముచేతను.

వాడిదవ n. s. The tip of the sugar cane. ఇక్షు
 క్రము. ABA.
 వానించుట, అనగా నైసితేలించుట. ABA.
 వాపి n. s. He who is swollen up with disease.
 శోభగలవాడు. ABA. వాశ్రుగలవాడు.
 వాశ్రు n. s. Striking a musical instrument; swell-
 ing. వాదనము, శోభ. ABA.
 వాశ్రుట a vulgar form of ఓశ్రుట.
 వాపోక, అనగా ఆక్రోశము. ABA.
 వాయ, అనగా నైవిన్దిధుధూమి. ABA.
 వాయంట n. s. A small shrub edible and medi-
 cinal (cleome pentaphylla.) బర్బర. ABA. వా
 మింటచెట్టు.
 వాయవ్యముల n. s. The Northwest. ఉత్తరవడ
 కురముల.
 వాయి n. s. (add,) Rheumatism. వాయువు. ABA.
 వాయిశ్రు n. s. Sounding or striking a musical
 instrument. వాదనము. ABA.
 వారక adv. (add,) Incessantly, without intermis-
 sion. నిరంతరము. ABA.
 వారముఖ్యులు * n. s. plu. పోగమువాండ్లు. KP.
 2. 29.
 వారె n. s. A goad with a short iron head used
 for guiding the elephant. తోక్రము. ABA. పను
 గునుపొడిచేకోల.
 వార్చు n. s. Sipping water. &c. Rice-gruel. ఆ
 చమనీయము. యవాగు. Kark.
 వార్చము n. s. A hawk. శ్వేనము. Kark.
 వాలకము n. s. అనగా వేడుము. ABA.
 వాలారు adj. Sharp. వాడిమైన. H. D. 1. 959.
 వాలారుకొనగోళ్ల వన్నెలునిగుడ. R. 4. 26. వా
 లారుతూవులు. A. 5. 70. కరువంపుమంకెనవిరి
 వంపునరవంపువాలెరచండ్రంపువానగురియనడం
 పుమెరుగు వాలారుగన్లవయాద్రి శ్రవణముండనకాం
 తిశవతుగా. N. 2. 448. కెంకేలవిగంపుచుంబ
 యిటసంభాజామి వాలారుబూవులదేలింపుచుబల్లు
 పల్లులనుధాపురంబుతోరంబుగ. Swa. 3. 78.
 వాలారుగొనగోళ్లనివలశత వాయింతుచోనా
 టకుకేమేళంబైవవివించినిన్న మొదలుంసేవంటమిం
 జేసియాయాలాటంబెయవేళబల్లెడుప్రభాతాయా
 తవాతామాతాలాలస్త్రుక్రము మేళవింతుగడవేలో
 లామిదేశామికి. Digitized by Google

వారు n. s. A fish. వాలసికము, ABA. కుత్సవిశేషము. H. 4. 225. కొరడదాశరికొయ్యకొరమి నులనముచ్చుని వేదగజెల్లవారమిను, వాలుగము కదొమ్మవల్లికత్తిపి త్రిదికానుపూమినుకదిశలంబు. H. 4. 199. వాకిలిదీసిచొక్కటవువాలుగకన్నుల శేలజూచినాళీకడకాపి కుండనవులిమ్మలనేలెడుగు బ్బుచస్త్రైసంసోకగక్షాగలింబి. P. 1. 304. కొరడ యుకదిశపాశురమల్లముచ్చుని కుంటముక్తనుంం పిగ్రుచ్చుకొనియె, వాలుగముకుడమ్మవల్లెకగండెకల్లరజువేదశిరాతిగారుకుమడిసె. టీ|| వాలుగనే టిన్ని. A. 1. 24. ఆలరుబురంబునందొగలనంతర దామరప్రాచిగ్రత్రపుకవలపులు మూలలోవలుడవా లుగమొక్తముపూరనిర కోళ్లొలలమంచుగ్రుంకు మెడగుంపులవంపులుదోశ. టీ|| వాలుగనేకుత్స ములయొక్క, N. 1. 64. అనుచుబలికనజనకుతిమను చువేడ్ల బెనుచువాలుగమేలు గాగనుచునియె, ను డకమునర త్రిరిపుచు నున్న నన్నజూచిభయమేమి యనుట గాచోద్యమయ్యె. టీ|| ఆచేత.

వారు n. s. (add.) A plant (Asparagus racemosus.) వాతారి. ABA.

వారుపు adj. Closed. కూయబడ్డ. Bilha. 2. 202. ఆరవారుపుచూపులు half closed eyes.

వారుమెకము n. s. A wild boar or hog. ఘృష్టి. ABA. అడవిబంది. Swa. 4. 15. అల్లదెకంపేపా నపానలెల్లనిగట్టరుతమ్ము దేరెడు పాలమండెల్లడ జూచినధరణివల్లభసీరాచునేనవారుమెకంబుల్.

వారుకిమండు n. s. Gnats. Muekitos. ముకీకము లు. ABA.

వారువారు n. s. Spinning out a subject. ఉపన్యాసము. ABA.

వావిలి n. s. A small tree (Vitex negundo) సింధు వారము. ABA. H. 4. 17. కడకుకొదిశపాలకొడి శేర్రలాడ్డుగువిరులేకు లాడ్డుగజీడిపాల, కలుజువిప్ప జుప్పివావిలికొండ వావిరిమద్దినుమద్దిసీరద్దియెద్ది. P. 4. 126. అతివయ్యుత్పతన్ద్రీహశ్రితముపొగడ, యు విడవావిలియలరుసీయునురుకలిమి, బంధుమధ్యమమి వ్వనాభ్యంతరంబు, విద్రుమాధరికన్నిచ్చువిశ్రమించు. టీ|| సింధువారవృక్షము. A. 5. 141. ఆధరనుధ ద్రాణజితద్రాణయగుచుమాక్తికొండమాలిగనీసెనా సాగ్రమాక్తికంబనుచు శాలనశలిచ్చెగతరజన్నుమం పువావిలిమొకమూపుకొనింబుసూర్తు. టీ|| వావిలి చెట్టు.

వానీ n. s. (add.) నీవుమేత్రకారమువ్రాసినావ్రా ఆత్రకారముమితాకువాని అయినావ్యతిరక్తము చేయకబరిపినాను I have not departed a hair's breadth [lit: as much వాని as a tamarind leaf] from your directions. H. 1. 138. మరు దులు గాం బినకరికరి నెంతురువది నెలు దెనిసినవాని జెడును, బంధువుల్ గనినచోశురగనిందింతురుతో డికోడలుజూడనాడికొనుచు.

వానించుట, అనగావార్డులు. ABA.

వానిగ్రోలు n. s. usually వాశక్రోలు A flute. వంక గాళము. ABA. బిల్లంగోవి.

వానెనవాడు n. s. A well known person. భావ్యుడు. ABA.

వింజము n. s. అనగావింధ్యకర్పరము. ABA.

వింటిళము n. s. A certain instrument used by wrestlers. జెట్లాయుధము. ABA.

విందు n. s. మనుష్యయజ్ఞము, ద్రావ్యుణఘోజనము. ABA.

విందుపురుగు n. s. A kind of spider. లూతఫేడము. ABA.

విందులు n. s. Relations, friends. బంధువులు. Kark. P. pref. 61. గాడంబునకొతోడైతీర్పురమాకుమారుకునులెండుకవిందుల సెన్నావియెం తెడాకంభళిరే పురంబుకలకంఠివాతియిత్రాంతముక. టీ|| చుట్టము కలసే.

వికిరింత n. s. A monkey. వానరము. Kark.

విక్రోశవంతుడౌట v. n. To sorrow, suffer grief. వ్యసనకుడుట.

విక్రహపుష్టిగావుండే adj. Lusty, fat, strong. (a cant word) బలిసియుండే, బొండుగావుండే.

విచ్చుటాకు n. s. A slip of palm leaf rolled up and used as an earring. చెవ్వాకు. OG. తాళకుత్రము. ABA.

విజ్ఞానేశ్వరము * n. s. Name of a certain Sanscrit treatise on law.

విలకాడు n. s. (add.) Lounger, dawdler.

విడమర n. s. Cessation. శాంతి. Kark.

విడిబడినది n. s. A waif or stray: that which escaped or got loose. విశ్చంభలము. ABA. విడిబడ్డది.

విడిబడుట v. n. (add.) To shake off fear or constraint. మగవాండైవిడిపడండి quit yourselves like men. Sam. IV. 9.

విర, అనగా విడ. Kark.
 విరండము * n. s. (add.) Chopping logic, arguing merely for victory.
 విరమరి n. s. A clever man. శుభ్రుడు. ABA.
 విర్ర n. s. A little sack. అర్యలపానె. ABA.
 విరతబిల్ల n. s. అనగావంతు. Kark.
 విరతి plu. విరతులు n. s. Salutations, bows. దండములు.
 విరుతుట, అనగావిరవచ్చుట, విరబడుట. ABA. వరింతుట, ప్రతహాట. Kark.
 వినుట v. n. (add.) To be heard, become audible. ఆశంశితమునకు వింటున్నదా do you hear the song?
 విసాదింతుట * v. a. (add.) Vish. 2. 228. ఇవి ధంబుననయ్యిండు వజ్రతోడికండర్పరతి క్రీడానంబుల జెందిండురగిరికండరంబుల సూరశంవత్పరంబుల విసాదింతుచున్నంతసెక్కునాడు. K. P. 4. 113. అప్పుడంతిని ఘటములు విసాదించుట వచ్చునారథసిద్ధియైరింగిన వ్రాణాశంబుల విసాదింతుచుండెరి.
 విస్సాదిము n. s. (add.) విజ్ఞానము, అనగానేరువు, ప్రావీణ్యము. Kark.
 విస్సాదిమైన adj. Fine, graceful. మనోజ్ఞమైన. Kark.
 విస్సు n. s. (add.) ప్రావీణ్యము, శభము. Kark.
 విశ్రవిసాదులు n. s. (add.) This word seems to be obsolete. It seems to denote Sudras who imitate braminal observances.
 వివూది n. s. White ashes. భూతి. ABA.
 వివానము * n. s. (add.) [Colebr. 2. 221.] used by Jainas for a region or compartment of heaven.
 వివ్యంకుడు n. s. (add.) దంపతులపితృమహోభిదానము. ABA. కోడలిలేక అల్లరితండ్రి.
 వివ్యంపుసాని n. s. Phrase for the mother of my son-in-law or of my daughter-in-law. వివ్యపురాలు. ABA. కోడలితల్లి లేక అల్లరితల్లి.
 విరటుడు n. s. The king of విరాట Virata, in which country the Pandava heroes lived for a year in dieguise. విరాటుడు. ABA.
 విరిగి n. s. Soil abounding in chinks. స్ఫోటభూమి. ABA. కనుట్లు పారిన భూమి.

విరిగినట్లు n. s. Whey. ఆమిడు.
 విరుగు n. s. Defeat, overthrow. అడజయము. ABA.
 విరుచుట, అనగా వెలుచుట. ABA.
 విలుచుట v. a. (add.) ఉచ్చాపనము చేసుట. Kark. పిలుచుట. కొనుట. OG.
 విలాలము * adj. Tossing, waving, rolling. ఉగులాదే, వడకే, కడలే. In the X జేంద్రమోక్షము. ధైర్యము విలాలంబయ్యె ప్రాణంబులుకా, తావులతప్పెను మూర్ఖుకచ్చె. &c. N. 2. 286. వారి విలాలనేత్రములు.
 వివ్యయ్య n. s. A name of Arjuna. అర్జునుడు. Kark. N. 9. 536. శరవాను దేవలోకనివాసులగు భూసురకుమారకులంబెచ్చి వివ్యయ్యుంజిచ్చు జొరకుండమాన్విరజించె. టీ|| అజానాన్వి.
 విశల్య * n. s. A medicinal plant. (Menispermum cordifolium) తరి, or తరిగిర్రెచ్చెట్టు.
 విశల్యకరణి * n. s. A certain medicinal plant, said to extract arrows and to remove internal pain. P. 2. 171. శమితశతాకమతానిర్గమన ప్రజడంబువృద్ధుల గతించితాశల్యము వెరికివైసని మైత్రిమనోజ్ఞ విశల్యకరణిద్యనినూహించుకా. టీ|| నాటిన బాణముల అలుగులు తీశే ఓషధివేషము.
 వికబాద్ది n. s. (add.) పాఠ. ABA. H. 4. 12. శివదేవిజుట్టువు చలిచిందిటికి ముటివన్నెరు వికబాద్దింబిదొండ.
 విశదారి n. s. శిర్పము. ABA.
 విశరు n. s. A whisk or wave of the sword. శశ్రువిద్యభేదము. Kark.
 విశరు (from వినురుట to blow) part. Blowing. వీచే, కాశ్చే. N. 1. 118. ఔరయనుచు పిడిచి కాషాయవశ్రుమూర్ జెట్టువిశరు గాలి నెండించినను నునాకలమునండు. టీ|| మిత్తి విశరుచుండేటి గాలి చేతను. P. 1. 487. తూరువులెలెలెనైరా గారుత్సవనిరనిద గాలియనయ్యసారమును ముట్టుకొనెకా. టీ|| వీచు.
 విశరుట v. a. (add.) To fling or hurl a stone. ఆయిల్లుదూరము గావిసిరి వేకినట్లువున్నది that house is lonely; hurled away from society.
 విశర్గ The sign ∴ for the letter H. as రామః Ramah. వ్యాఃః Vyāḥah.
 విసివలక n. s. A broad bench used as a couch. శయ్యార్థఫలకము. ABA.

విసుగు n. s. Disgust, weariness, satiety. అలశ
ట, వేసట, విసుగు.
 విసువాసి n. s. He who feels love, or kindness.
 విశ్వాసి. ABA.
 విశ్లేషి n. s. అనగాశీర్షము. Kark.
 వీచుట v. n. (add,) కర్పించుట and ఉచ్చాటనము చే
 సుట. ABA.
 వీటికె n. s. A crack. స్పోటము. ABA. వీటిక.
 వీడుకోలు n. s. Release. విశర్జనము. ABA. విడుదల.
 వీడుపు. కుడియవీడుపు n. s. A cut-purse. రశ్మరు
 డ. ABA.
 వీధాటు n. s. Contrariety, difference. వ్యత్యయ
 ము. ABA.
 వీడ్వడుట v. n. (from వీడు and వడుట) To sepa-
 rate. ఎడవాయుట. P. 1. 94. కేళరివృకభస్మ
 హంబాకజంబుకంబుచేవీడ్వడియి.
 వీణము n. s. A sheet, a cloth, a vest. దుప్పటి.
 ABA.
 వీరమరి, అనగామారుతము. Kark.
 వీరిచ్చుట v. n. To be heard. శ్రవణమాట. Kark.
 వీను n. s. An ear. చెవి. ABA. N. 1. 36. వినుముక్ర
 మమునవీనులవిండుగాగ్రీసీ మంచితభక్తివర్ణించవశ
 యె. టీ|| చెవులకిప్పుగా.
 వీరడి n. s. (add,) Madness. ఉన్మాదము. ABA.
 విచ్చి.
 వీరాణము or వీరాణము n. s. A double drum used
 at weddings. ఆనధవిశేషము. ABA.
 వీలు n. s. Price. వెల, అవక్రయము. ABA.
 వీపు n. s. The back. వీపు. ABA.
 వీశరము adj. Useless, vain, fruitless. వ్యభాము.
 ABA.
 వీసె n. s. A weight called Vīs at Madras ; this
 is forty Palams : but ABA. says వింశతిఫలి.
 వృద్ధ * adj. (add,) వృద్ధులంక The old channel left
 by the river Ganges after changing its course.
 వృద్ధాచారము * n. s. Traditional observance, the
 custom of their forefathers. పెద్దలసాటనుంచిన
 దిచేవాడుక.
 వెం n. s. A beast of prey. వ్యాళము. ABA.
 వెంట పెట్టుకొనివచ్చుట v. a. To convey, conduct,
 bring along. పిలుచుకొనివచ్చుట. T. 4. 55. అ
 త్పూడేకొమ్మనువెంట పెట్టుకొనికొంకకవచ్చితినేని.
 వెంట్రుక, అనగానకులము. Kark. This must be
 an error.
 వెండ్రి, అనగాఅశస్త్రా. Kark.
 వెంపరలాడుట v. a. (add,) పంపించుట. Kark.

వెంపలి n. s. (add,) శరశృంఖ. ABA. H. 4. 11.
 జల్లెడు వెంపలిజడ్డు వెంపలిపైడిరంగేడురంగేడురక
 రిశస్త్ర.
 వెంశ్రుట v. a. To kill. పంపించుట. ABA.
 వెంబరవిత్తు, అనగాఅశస్త్రా. Kark.
 వెంబలివిత్తు n. s. Madness, insanity. ఉన్మాదము.
 ABA.
 వెక్క శము adj. Excessive, great, difficult of at-
 tainment. దురాశము. Kark. T. 4. 30. మిగుల వె
 క్క శమైనమీనాంకశిఖిపాగల్ వెలికిదార్పినరీతి వె
 త్తనూర్పు. టీ|| మిక్కిలిఅతిశయమైన. వెక్క శమై
 adv. Greatly, excessively. అధికమై, మిక్కిల
 మై. P. 1. 557. అక్రాలననాడునాటికివెక్క శమై
 క్రాచువెట్ట వేశివులనశీల జిక్క జలమివిరిపోయిన.
 Swa. 3. 37. సేపించునకోరకదంబకంబులశ్రుక్తిల్ల
 కువెక్క శంపైముక్తులకునెక్కి విక్రంబడి. వెక్క శంశ్రు
 adj. Full, unwieldy. అసాధ్యమైన, బలమైన,
 Anirud 2. 29. వెక్క శంశ్రుపిరుండు.
 వెళ్ళుట v. n. To sob in crying. వెక్కి వెక్కియేడ్చుట.
 N. 8. 187. తావెక్కుచులక్ష్యుండువీలవింతుగ.
 Swa. 4. 105. ఒక్క రేభయశోకములవెక్కుచుమె
 యిగలవిలాశ విభ్రమలక్ష్యుల్ దక్కటయును సెక
 యొరవై.
 వెచ్చన n. s. Heat, warmth. ఉష్ణము. ABA. Swa.
 1. 44. తోలుదొల్లనుదయాద్రీశిలదాకితీండ్రించు
 నసిలోహమున వెచ్చవైజనించె. టీ|| వేడిమిగలదై.
 వెచ్చుట v. n. To turn black, be parched, singed.
 కములుట, కండుట. ABA.
 వెట్ట adj. (add,) Rude. మోట. Vish. 3. 306. జడవే
 కంబులుగ్రామ్యభావలనవిశ్రేష్టానులాకంబులుకా
 కడుమాలిన్యశరీరముకావటుమరకగ్రాంతకేళంబు
 లుకావెడనుంజూపులుక్లిన్నదంత చయముకావెట్టా
 టులుకాబాటలుకాదదబాటుకాదనముకాబరిస్సుట
 ముగాదానుండు బ్రచ్చన్నుడై.
 వెట్టి n. s. Unpaid labour, slavery, working
 without wages. విప్పి, అనగాకూలిలేక చేసేపని.
 ABA.
 వెడ n. s. (add,) కేళబంధవిశేషము. ABA. శ్రమ
 ము. Kark.
 వెడవెంచె అనగామూర్ఖిణై. Kark.
 వెడలనాడుట v. a. To send, dispatch. వెడలించుట.
 వెడవెడ adv. (line 5) for వేసేని read వేసలి.

వెలుతురుచెట్టు n. s. A thorny plant described as growing in deserts and fed upon by camels. (Capparis aphylla) కరీరము. ABA. H. 5. 54. ఉల్లాశచెంఱావి మల్లియకరివేల యరగాయ్యవెలుతురు మెయగుగి.

వెఱారము n. s. Pain, distress. వ్యధ. ABA.

వెడమొదల n. s. A cow in rut. శంధిని. ABA. ఫలశడ దానకుఱియ త్రము గాళుండేఱు. H. 4. 210. వెడమొదలగునాడబోలేని వెచ్చగొంతుకల్యమెడనాశు. టీ|| ఋతుమతిమైనధేనువు.

వెనకటిది adj. Former, passed, done before. Xడి చినది, Xతమైనది. A. 6. 66. మావంటివారికికమామేవము వెనకటిదిబాడకీఁతింపుడయఁ.

వెన్నదాయి n. s. A sort of bird. కుఱివిశేషము. ABA.

వెన్నుకుద్దరాకు n. s. (add.) One species is అడి వివెన్నుకుద్దరాకు, which is the wild kind. Rottler.

వెన్నాఱి n. s. (vennāsa) Aid, assistance. శహాయము. Kark.

వెర n. s. (add.) ప్రేకము. OG.

వెరశరి n. s. He who is timid or fearful. భయశీలుడు. ABA.

వెలదుక n. s. A woman. స్త్రీ. ABA. అడుది. H. 3. 129. వెలయగవేపారివచ్చె వెలదుకకడకుఁ.

వెలనుశంధి, అనగాకాకజంఘ. ABA.

వెలబన్నుట v. s. To drive away. ఉచ్చాటనము చేసుట, తరుముట. ABA.

వెలన n. s. Rice-gruel. ఏలేట. ABA. Xంజి.

వెలార్పుట, వెడజల్లుట. OG.

వెలికి n. s. A tree. (Vangueria spinosa.) కింఠి తకము. ABA.

వెలిగ్రుక్కు, అనగారతికూజిరఫేదము. ABA.

వెలిచె n. s. A sort of quail (Perdix olivacea) వర్తకము. ABA.

వెఱుకు n. s. Sportiveness. విలాసము. ABA.

వెలుతురుచెట్టు or వెల్లరుచెట్టు n. s. See వెలుతురు.

వెలుబడుట v. n. To set out on a journey. వెడలుట. ABA. బయలు వెళ్లుట.

వెల్లడి adj. Spacious, commodious. విశాలమైన, వశతిగాళుండే. ఇక్కడఫలము వెల్లడి గాళున్నది here the place is commodious.

వెల్లన n. s. Whiteness. శుక్లము. ABA. Swa. 2. 74. అనుటయముటలేకప్పుడయాల్లమురుల్లన మోము వెల్లనై కనలుతునిరుడేరు తెలిగన్నులనారని శుల్లుశుల్లునంగనుగాని. టీ|| ముఖము తెల్లపోయి.

T. 1. 37. నెలమగులకాశ్రమంబాడ వెనిద్దశుచెళ్లులు వెల్లనయ్యె వేవిఘటయించెచ సై నలవీకయు కచ్చునుదోపె. టీ|| తేటగలచెక్కిళ్లు తెలుశువర్ణము నుపొందెను.

వెశ, అనగావిశత్తు. Kark.

వేకరి n. s. A kind of savage, or fowler. కిరారఫేదము. ABA.

వేగి or వేగిశ n. s. A tree (Alangium hexapetalum) కిరసారము. ABA.

వేటగిరివాడు n. s. (used in Madras) A hunter, a man who pursues game, వేటాడిజీవించేమనిషి.

వేడబంబు or వేడబము n. s. (add.) అబద్ధము. ABA.

వేడము n. s. అనగావలయము. Kark.

వేడికోళ్లు n. s. Prayer, supplication, begging. ప్రార్థన. ABA.

వేడు adj. Vain. See వేడైశ.

వేడుకగాడు n. s. (add.) A pleasant or agreeable man. ABA. says విలుడు. T. 4. 51. ఏను మేవగనైననిడు వేడుకకానింగారి తెచ్చెదమచ్చు తురిగనవేనేడనుచుబల్లి. H. 1. 258. విలులకుకొంగులంగరమువేడుకకాండ్రకుతట్టుగాచ్చు.

వేడువాడు n. s. A beggar; a petitioner. వేడుకొనేవాడు, యాచకుడు. ABA. A. 3. 64. అతిచంచలరాజ్యలక్ష్మియేమనిషి చనివేడువాడవరమార్గమువేడుకనచ్చుహామిఁ. Swa. 6. 48. నిశ్చంకననుకావేడువాడై.

వేడెంబు n. s. A dagger. కరాసి, అనగాకటారి. ABA.

వేడెము or వేడెంబు n. s. A horse's paces. రేచిరము. ABA. Swa. 4. 158. వేడెంబునందురంగంబువరపి. T. 5. 53. కటురయముననవ్వారువముగాలిచక్రముదారికా వేడెములు దిరుగడనుజేండ్రంకుఁ. టీ|| చక్రాకృతిగాతిరుగగాను. N. 10. 145. చుట్టువేడెము బెట్టుహోళముళవనాళసాంచాలములుకుటాశుంచగాX. టీ|| మందలాకారముగా కావాద్రాక్తించును.

వేఢ n. s. See వేఢ after వేడ్య.

వేడు n. s. A stench. వికటగంధము. ABA. వెగటు.

వేష or వేళ (add.) * n. s. (the same as లత్ర) Ill-luck. This is thus exemplified. Yesterday the (dasami) tenth lunar day began after five (ghadis) hours: the (ecadasi) eleventh day begins to-day at the same hour : and to-morrow the same lasts until the same hour. Now the 10th day is reckoned luckless; and by this mode of division its evil influence is fancied to extend to the (ecadasi) eleventh : which thereby becomes luckless, and no (vratham) fasting can be held therein. On such occasions the fasting due on the eleventh is celebrated on the twelfth day.

వేషవేలు n. s. A multitude. అనేకులు. Kark. T. 4. 230. శంక్రందనవమ్మిముఖ్యరథికశ్రవరుత్ మరి వేషవేలువారందరు సైక్ల నింబాదువునప్పడు. టీ|| అనేకవేలనుందిచ్చున్నారు. H. 2. 86. కురిగి మొత్తి వికారకకల్లవనంగలవేర్ల సై ప్పెడిం గొరియలు వేషవేలుగలనుంపులసంఖ్యములుండువారికి. N. 7. 272. అన్నిభుడు దానవేళవీధులవీధులవెడకీతెచ్చి, విశ్రులకొసంగ దానముల్ వేషవేలు. టీ|| పెళ్ల వేల దానములు.

వేళ, అనగా శ్రోత్రము. Kark.

వేము n. s. (add.) నేలవేము n. s. A medicinal plant. Justicia paniculata.

వేయుట, or వ్రేసుట v. a. (add.) To put on, to discharge a missile weapon or fire arms. To beat, to give a blow. శ్రవరించుట. Kark. సొమ్ములు మొదలయినవి పెట్టుట. H. 3. 79. జయశంఖమునకు ముత్తియశుజిల్లులు వ్రేసెమరుడు నాగళమునశరులుదూగ. N. 9. 392. ఏనీలవేణరా యాతళ్లు మేనంటఘనవేణవే వ్రేసెకండువార. టీ|| కమిలేటట్లు గాకొట్టెను.

వేరువిత్తు n. s. (add.) D. Sananda p. 155. మగనాండ్రవేరువిత్తు the seducer of married women.

వేళాకోళము n. s. (add.) ఉన్నాడము. ABA.

వేలుపుసారి n. s. A female fortune-teller. వైకణ్ణ. సోదికత్రె. ABA.

వేలి or వేదిన adv. At dawn, or day-break. తెల్లవారంగ. ABA. P. 1. 587. వేదిననిద్రమేలుకని వేరొకబానకునేర్పుతోడవెమొవడముగ్నికవ్వమిడి. టీ|| తెల్లవారగా.

వేదిలిపొలము n. s. (add.) వేదిలికక్కి Breaking up fallows to free a field from weeds.

వేచ్చిము n. s. A kind of hawk. వేస్తనభేదము. ABA.

వేసా, వేసలి n. s. Summer : hot weather. గ్రీష్మర్తు. ABA.

వేసె, అనగా శ్రవరించె, మృతమయ్యె. Kark.

వైదొలుగుట v. n. To yield, submit. లోబడుట, లొంగుట.

వైనము n. s. Commentary, explanation. వ్యాఖ్యానము. ABA.

వైరాలు or వైరువులు n. s. A burning coal. అంగారము, కట్టెనిప్పు. ABA.

వైళము n. s. (add.) త్వరితము. Kark.

లికపాత్రమైన for ఒకపాత్రమైన adj. Somewhat. లికపాత్రమైనలావుగలిగినస్తంభములు pillars somewhat thick.

పొముటి n. s. Boiled rice. అన్నము, కూడు. ABA.

వ్యావ్రూటము * n. s. The martin; a certain black bird, called శుసులపోలిగాడు.

వ్యాసీడము or వ్యాసీరము, అనగా వ్యాసీరక. ABA.

వ్రీలుట v. n (add,) చ్యుతమాట. Kark.

వ్రేసులు n. s. అనగా బళ్ళెలు. ABA. A. 6. 6. ఆడండక వ్రేసులుడించి.

వ్రేవో n. s. plu. of వేలు. అంగుళములు. Kark.

వ్రేవో adj. Hanging. (p|| of వేలుట.) వేలాడె. H. 2. 147. మడిసంచిదోకతిముడత్రవ్రేవో దండెంబుధవనికుండంబుబృందావనంబు. H. 1. 250. సాదనమేలుచెంతుకయుజన్యన వ్రేలురుములు మోసముల్ మోదనుజీరు కేలుజిమించక.

వ్రేవో బొజ్జవేదన n. s. The swag bellied god. An epithet of Ganesa. విశ్వేశ్వరుడు. Kark.

శంకటము n. s. Commodity, goods. శూద్రద్రవ్యము. ABA. శరకు.

శంకలితము * n. s. A arithmetical progression. ఉత్తలితము Geometrical progression. H. 4. 43. ఘనఘనమూలనిల్చి శంకలితసూర్య, సోమస్థితాంతయుగలబ్ధశోధరగ్నఘట్టితైకోసరాశ్యాదిగణితముల.

శంకు n. s. (add.) Dowry. A conch. కన్యకాపల్లము, శంఖము. ABA. ఓలి. శంకులవాడు. n. s. A shell-vender. శాంఖకుడు. ABA.

శంకుదారి n. s. An epithet of Vishnu. విష్ణువు. Kark.

సంచారకాకి n. s. A raven. ద్రోణకాకము. Kark.
 కూలకాకి.
 సందు n. s. అల్పరవము, రతిన్ని. ABA.
 సంతాపార్థము * (interj.) A word or sound denoting pain. దుఃఖసూచకశబ్దము.
 సందడికాండ్లు n. s. The common folk. ఉడుకీర్ణములు. ABA. సామాన్యులు.
 సంది n. s. The upper arm, from the elbow to the shoulder. ద్రుగండము. ABA. బండచెయ్యి. P. 2. 9. వెడవెడచంకచిక్కమునవ్రేలెడుచల్లియు సందిలోహపుండ్రము. టీ|| సందిటియందు.
 సందికడియము or సందిబండ n. s. An ornament worn on the upper arm. కేయూరము. ABA. H. 2. 84. కావడియుట్లుచిక్కము సందికడియంబునూకలతోపాగాకుతిత్తి. H. 2. 42. తఱుకు కెంపులసంది బండలుజెల్లింతు వాటిపైసీమిద్దినాట వేసి.
 సంద్రంబు n. s. The sea. సీమంద్రము. Kark. N. 9. 140. నాశీఖుదగుసరకాసురుశాసించెనుశౌరి గానతెలముతోనిన్నా సంద్రంబున వైవిమురాసురరి పుతోడద్వారకటనేముంతుక. టీ|| నిన్ను ఆశము ద్రములోబడవైవి.
 సంతాని n. s. The plant termed Michelia Champaca. A proper name given to a dog. చంతుకము. Kark. P. 4. 128. సంతగుల మట్టి కాగుఱుచ్చములవాన్నవిరులసురి కేవగుల రెమ్మి వెలదులంత. టీ|| చంతుకపుచ్చములనున్ను. Swa. 4. 42. పులియదు మూచిగాడసురపోతులరాజనుమంతి గాడు చెంగలుక నికంఠైరపుడుకలైర సంతాని వెండిగుండుమల్లెలగుది వాయువేగివిటిలింకడుసాశ్వదుకవల్లి నాభియేకలము లమిత్రిగబ్బియన గాగలవాని గ్రహించియుద్ధతిక. టీ|| సంతాని, అనగా పుకవేటకుక్లకు చెట్టినపేరు.
 సంతానిననమాపుగలాడు n. s. An epithet of Cupid. మన్నభుడు. Kark.
 సంచలకాడు n. s. A hireling, a labourer. వెర్రరికుడు. ABA.
 సంచారము n. s. (add.) వేశవారము. ABA.
 శంశికము * n. s. A village inhabited by Musulmans. తురకచుల్లె. D.
 శంసు. అనగా శుమయము. ABA.
 శక usually శక n. s. Heat, warmth. ఉష్ణము. Kark.

శకి or శకి n. s. (add.) శ్రీ. Kark.
 శకినాలపులుగు n. s. An owl. కనకాపి. Kark. ABA.
 శకినెన. s. A bird, made of pith or wood. కృత్రిమశుకీ. ABA. See శకిన. H. 5. 164. శకినెలకుపై మంచముపాన్పుతలగడవిల్లలుచందువమల్లెవిరులు.
 శకియు n. s. A friend. మిత్రుడు Kark.
 శకిలింపు n. s. A neigh, neighing. శూద. ABA.
 శకునాలు వెలయించుకుక్తి n. s. An owl. కనకాపి. Kark.
 శకుటు n. s. The bishop at chess. Average. ద్యూతశకటము, సామాన్యము. ABA.
 శకము n. s. (add.) A half, moiety. సమాంశము. ABA. అరవాసి.
 శకముపావాలు, అనగా పాదరక్షలు. Kark.
 శకినాలపులుగు n. s. An owl. కనకాపి. Kark.
 శక, అనగా వాప్యాంకురనిరంతరశక్తి. ABA.
 శకలుట v. n. (add.) శిథిలమవుట, యీనించుట. Kark.
 శకవ, అనగా మార్గము. ABA.
 శకికియ్య n. s. Leashes for dogs. శ్వగళరజ్జులు. ABA. కుక్కలమెడకుట్టెతాళ్లు.
 శకుడు, అనగా వక్రక్తి. ABA.
 శకుసేయనిది, చీరికిగాననిది adj. Disregarded. అక్కరలక్ష్యము. ABA.
 శకతకుసుల కెంకిబాలు, అనగా ఆకాశగంక. Kark.
 శకనాలుకలదునిడు, అనగా అన్ని. Kark.
 శకనాలుకలపాదుశి, అనగా అన్ని. Kark.
 శకశేరుతగుడికి బతశేరునెరజోడు, అనగా సూర్యుడు. Kark.
 శకవేరుత త్తడిబతపేరుగల ప్రాండ n. s. అనగా సూర్యుడు. Kark.
 శక్తిగలుగుమేటి, అనగా కుమారస్వామి. Kark.
 శక్తిమూనువలంతి, అనగా కుమారస్వామి. Kark.
 శక్తువ n. s. (add.) శక్తి. ABA. H. 5. 48. లాపుశక్తువచెడగొట్టిలాదిబోవ, జేసిపోవోలనిటకువిచ్చేసి నాడ.
 శక్తుడు * n. s. An honest man. యథార్థమైనవాడు. P. 2. 21. అంతకనిధిశక్తుడు.
 శక, అనగా భదరజన్ము. ABA.
 శకమబంబుజేసుట or శకమబంబునర్చుట v. a. To kill, destroy. వధించుట. Kark.
 శదాటు, అనగా కృశోన్నతము. ABA.

సదాశ n. s. (add.) మధురక. ABA. H. 2. 249. ఇంగ్లీషము సదాశవల్లిధాన్యాకములును, కటుక రోహిణిపటికిజం గాలకుచ్చు.

సన్నకల్లు, సన్నగల్లు, సన్నైకల్లు n. s. A grinding stone, on which articles are bruised. పేదల శిల. ABA. T. 5. 190. కాంతలయదుగురెత్తి చేతుల, మెలకువశశిసన్నైకల్లు మెట్టించెనటక.

సన్నులిల్లి n. s. A spider. లూత. ABA. సారెత్తురుగు.

సన్నాసి n. s. A rogue, a cheat. A monk. వేశుములు వేసినమ్మించిమ్మటనకుహరించినవాడు. ABA. యతి. Kark.

సస్య, అనగా తాంరవశ్రకృతి. ABA.

సప్తంబు n. s. A serpent. శిర్పము. Kark.

సమకట్టినది n. s. Preparation. సన్నాహము. ABA.

సమకొలు n. s. Consent. సమ్మతి. ABA.

సమర్త n. s. (add.) శ్రుధమార్తవము. ABA.

సమశకము n. s. Composition of words. సమాశము. ABA.

సమసేసము n. s. A grasp or feat in wrestling. జెట్టుముక్కుది రెండువిన్నూములలో సెకటి. ABA.

సమ్మచిగలు n. s. Slippers. పాదరక్షలు. Kark.

శరంబు, అనగా శ్యేనము. ABA.

శరకు n. s. Commodity, goods. వాణ్యవ్రవ్యము. ABA.

శరకుసేయకుండుట v. s. To disregard. గణించకుండుట. Kark.

శరణ, అనగా బాణము. Kark. గరిలేసీశరము. ABA.

శరతానలగ్గ n. s. Escalade. ప్రాకారలంఘనము. ABA. జంతువాండ్లుకోటగోడలక్కి దూకడము.

శరస, అనగా సీమింతుము. Kark.

శరశని n. s. A necklace. Gold or silver chains. లలంతికాచివేషము. ABA. A. 6. 125. చరణంపు శరశని మొరవంబు విన్నదంతులతోడ నెదురునింతులకుదొలగి. టీ|| గొలుసులయొక్క.

శరవతి n. s. A litter, a palankeen. యాశ్రయోనము. ABA. దోలి, కుల్లికి.

శరవి n. s. (add.) మార్గము. ABA.

శరశ n. s. (add.) ఆశనార్థము, నికటము. ABA.

శరాళము adj. Free, easy, proper, clear. శరాళమైన. ఆదోవశరాళముగావున్నది the road is clear. ఆయనకు అన్నశరాళములేదగునుక as he had no proper food,

శరాళరి adj. (add.) సామాన్యము. ABA.

శరి n. s. (add.) A wreath. Likeness. దాసుము, సమ్యమున్ను, సలవశ్రుము నేయరగినదారము. ABA. సమానము, సమసంఖ్య, హారము. Kark.

శరిగ n. s. (add.) ఆశ్రయబలము, బంగారుపోచ. ABA.

శరిపెన n. s. Gold or silver chains. లలంతికాచివేషము. ABA. N. 7. 34. నును వెడందయురంబునను బీసరిపెనల్ మిన్నుబిన్నుదముతో మెలిగొనంగ. టీ|| సన్నుత్తుశనిగల్గినశరిపెనలనేటిహారవివేషములు.

శరిప్రాద్దు n. s. Midnight. నిశీధము. ABA. ఆర్ధరాత్రి. P. 3. 157. అరిమర్తనుతరిశరిప్రాద్దురుదెంచుకాకెరలితరలి. టీ|| ఆర్ధరాత్రమందు. H. 4. 348. నాధుడరిగినదిజూచి శుభలేవియంతలోనకంటితోనిట్లు బట్టుకయింటిలోకిబోయియెందుండితివిశరిప్రాద్దుడనుక.

శరియ n. s. రంధ్రము ABA.

శరుడు n. s. (add.) మర్యాద. Kark.

శరె n. s. రంధ్రము, యాభార్థ్యము. ABA.

శలగ n. s. (add.) కొల్లగుర్రు. Kark.

శలపంది n. s. A porcupine. శల్యము. ABA. ముండ్లకంది.

శలాము n. s. (H.) Salutation, a bow. జండము. Kark. H. 4. 316. భ్రమరశలమునబరగుబలాధ్యసామిశిలామనిశిత్రరమెత్తురు.

శలితము n. s. Discharging or turning out from an office. కొలువుత్రోయుట. ABA.

శలుగు n. s. A hog. పుష్టి. ABA. Swa. 4. 90. 2. దలందోడలను మెడలను బెడిబంపునికుడకోరలశలుగులదవినయెడలనుబొడబొడను వెడవెడనుడుకునెత్తుటంబడలికూలుకొలేయకముల. టీ|| వండులుకొట్టినటువంటి.

శలువు n. s. (add.) వ్యధ. ABA.

శవతు n. s. (add.) శుద్ధ్యశము. ABA. శమానము. Kark.

శవము n. s. హిమము. Kark. శమాంశము. ABA.

శవరణ, అనగా నియోగము. Kark.

శని n. s. (add.) శిశ్యము. Kark.

శనులు n. s. శిష్టమదు. ABA.

శనువ్రముచేసుట v. s. To clear, make plain, as a passage. మార్గముధారాళముయ్యెట్టుచేసుట.

శన్నము n. s. Produce, crop. శిశ్యము. Kark.

సహ్యక న్య * n. s. An epithet of the river Caveri. కావేరినది.

సాకరి or సాకిరి n. s. A witness సాక్షివాడు. ABA.

సాకు n. s. A feast. ఉత్సవవిశేషము. ABA.

సాకుడు, అనగాదాసి. Kark.

సాకుడు పులుసు n. s. A bird that is brought up, or reared : The cuckoo. పురభృతము. Kark. కోకిల.

సాజము adj. (add.) N. 4. 3. శ్రీలీలావతిసవ్యనేటి కనిష్ఠుర్నింగంకనేసవ్యసోబాలా సాజముసింహవక్త్ర) మునకీపారంబ్రవిత్రంబుని వాలోకింపుటటంచు. టీ|| సింహము సోటికియిదిక్వధావము.

సాటిక adj. Like, similar, equal. సదృశము. ABA.

సాణి, అనగాఅశ్వారోహకుడు. Kark.

శాతలు n. s. Actions, deeds, conduct. కర్మములు. Kark.

సాదన n. s. The art of sword play. శస్త్రవిద్య. ABA. N. 9. 395. ననవిల్లుగరిదిసాదనగట్టుగంబంబుకుకవాణిప్రాణసాయకునిమేను. టీ|| సాము చెయ్యిదానకై.

సాదనకాడు n. s. A man at arms. శస్త్రవిద్యుడు. ABA.

సాదులు n. s. An honest man, a respectable man. శుభ్రుడు. ABA.

సానకత్తి n. s. A kind of weapon. సాధనాయుధము. ABA. T. 2. 16. దండెముల్ ద్రోసికండెముల్లలభువాకాండమ్మలనుసానకత్తులమర. టీ|| సానలతీర్చినకత్తులు.

సానలవాడు n. s. One who polishes gems. మణిశారుడు. ABA.

సాని, అనగాఅశ్వారోహకుడు. Kark.

సాను n. s. Semi, a half. శుమాంశము. ABA.

సానుడుట v. a. To eat. భోజనముచేసుట. Kark.

సాబాలు n. s. A half. శుమాంశము. ABA. A. 2. 111. వడివెట్టిలోజరగుడముసాబాలుశ్వుజెలగుశంబారంపులింపకుండు. టీ|| శుగముసాలుపుకృతచేరను.

సామి n. s. (add.) An epithet of Kumaraswami. కుమారస్వామి, నరపాలుడు, స్వామి. ABA. రాజు, నృపతి. Kark.

సామిరల్లి n. s. An epithet of Pārvati. పార్వతి. ABA.

సామిబొమ్మచారి నేమముడిపినదొర n. s. అనగాశముద్రుడు. Kark.

సామిసామేను జేకొన్నచాన n. s. అనగాపార్వతి. Kark.

సామిశ్చము * n. s. (add.) As to the four phrases సామిశ్చము, సాలోక్యము, సారూప్యము, సాయుజ్యము see a passage near the end of Plato's dialogue named *Theages*. "In the same house, in the same room, in view, and in contact." In the Scholastic Theology the "Tres viæ" were the Via purgativa, illuminativa et unitiva, ad sanctum montem perfectionis atque deificationem. Hollazii Examen, Telleri. 1750. p. 796.

సారా n. s. (add.) నీధులు. ABA. వారుణి. Kark.

సారి n. s. (add.) కాలము. ABA.

సారులు n. s. Gestures made in dancing. సాట్యకతిభేదము. ABA.

సారె, అనగాసోపానము. సారి, పునరర్థము. ABA. బహువారములు. Kark.

సారెశుక్తులు n. s. A kind of cakes. యంత్రికలు. ABA.

సారీకుడు or సారీడు n. s. A weaver. తంతువాయిభేదము. ABA.

సాలు, అనగాశాటిక. ABA.

సాళువంబు n. s. A hawk. శ్యేనము. Kark.

సాలె or సాలెవాడు n. s. A weaver. తంతువాయిభేదము. ABA. H. 3. 46. ఆజికారివటసాలెసాలెసాతుసాతినసాతానికటికవారును. A. 4. 56. ఎదురుగావేడుకకుంజూడవచ్చునవ్వీటిమేటియంగసాలెసాలెకటసాలెవానెవైవాతి సాతులింతలకొమలుములుమై. టీ|| సాలెవాండ్లున్ను.

సావాలు n. s. A half. శుమాంశము. ABA.

సాహేబు n. s. (H.) Lord, owner. నృపతి. Kark.

సింగంపుగొంగ n. s. The "lion's foe."— A griffon, with eight legs : inhabiting the snowy mountains. శరభము. Kark.

సింగంబు n. s. A lion. సింహము. N. 4. 57. తనవిలోకించిసింగంబునినకరిణికరణిత్రరమంది, మందిరముసారక. P. 1. 512. సిలోగలతలపుచెక్కమునిగాసిలియేచ్చినకాకిబూచిసింగంబునియొక. టీ|| ఆమదోర్కటమనేసింహము

నింకాశ్రు తేజగలవాన n. s. An epithet of పార్వతి. Kark.
 నింగాణి n. s. (add.) Also, a bow made of horn శృంకధనులు. ABA.
 నింగారంశ్రుతోశ్రు n. s. A park. ఉపవనము. Kark.
 నింగారి n. s. A woman. స్త్రీ. Kark.
 నింగోట n. s. A two pointed dagger formed of two antelope's horns set on one handle so as to form a little spear pointed at each end. ఇర్రి కొమ్ములు రెండుజత చేసి అంటువీలు వేసిన సాధనవి శేషము. ABA.
 శింశుకూరి * n. s. A dragon, a gigantic female porpoise. ఆడు మొసలి. P. 4. 42. అనికూర్తి తేట శుడబల్లి నడల్లులు శింశుకూరి గంటనివేట్ల కొవినిని తంత్రిమంత్రింగనుగీటిన. టీ|| ఆక్రక చునిధార్య. P. 4. 38. అండకువచ్చినంబుకవక్తలనినన శింశుకూరి నిష్టాంధవిధానమైనయలుకం దలమెత్తదుచూడదిం తయుక. టీ|| ఆడు మొసలి.
 నిగర n. s. A dish of curds and sugar with spices. శిఖరిణి. ABA. పెరుగులోకొంచెముశర్కర మసాలాలువేసిచేసినది.
 నిగరము n. s. The top of a mountain. శిఖరము. ABA.
 నిగణి n. s. A bow. కోదండము. Kark. See. నింగాణి.
 నిగ్గరి n. s. (add.) హ్రీమంతుడు. ABA.
 నిడంబు n. s. A flag. ధ్వజము. Kark.
 నిడి, అనగాకత్తు. ABA.
 నిదై n. s. An oil bottle. కుతులు. ABA. H. 5. 13. నవరనిమూజపాండ్సయసానికైనిదైకమండలంబు తేదోవదోవకందిదుత్తనెర దుబ్బయ్యకప్పెర శుంఠు లాదిక.
 నిద్ది n. s. (add.) శ్రుశేవవిశేషము, శరావము. ABA.
 నిప్పెళుయొడలిమెకము, అనగాగజము. Kark.
 నిప్పెము n. s. (add.) కిలాశము. Kark.
 నిప్పెమేనిమెకంబు n. s. An elephant. గజము. Kark.
 నిమిరి n. s. Itching. కంఠూతి. Kark. నవ. శిరము, అనగాకర్పూరము. Kark.
 శిరాజి n. s. Coral. శుగడము. ABA.

నిరాజి adj. Brought from Shirāz. నిరాజీదేశశం బంధమైన. H. 4. 173. నిగరమైననిరాజిపగడాలు చేకట్లుకాంతికడంబులుంగరశ్రుజోట్లు.
 నిరిపిల్ల n. s. కున్నభుడు. Kark.
 శిరిమగడు n. s. విష్ణులు. Kark.
 శిరియన్ను n. s. చంద్రుడు. Kark.
 నివము or శివము n. s. dele * (add.) దేవతావేశము. ABA. H. 1. 266. విశిలి నెరవనైకాండ్రకుశివ ములెత్త, నెననిచరియించువీలనాహూమరేఖ.
 నిసుతు n. s. An infant. శిశువు. Kark.
 నీకాయ n. s. (add.) నీకఫలము. ABA.
 నీకాయచెట్టు n. s. Soap-nut. A shrub called Mimosa abstergens. Rox. నీక. ABA. Its pods dipped in water produce a froth used as soap.
 నీదరశ్రుపెద్ద, శీదిరంశ్రుపెద్ద or నీద్రంశ్రుపెద్ద n. s. The king of serpents. ఆదిశేషులు. Kark.
 నీమ n. s. (add.) దుర్గాద్యభూమి. ABA.
 నీరము n. s. Camphor. ఘనసారము, అనగాకర్పూ రము. ABA. Kark.
 నీవిరిచెవిదాల్పు, అనగావిఘ్నేశ్వరుడు. Kark.
 నీశి n. s. Grasp or feat in wrestling. విస్ఫోటభే దము. ABA.
 సుండి interj. (add.) నిశ్చయార్థకము. ABA.
 సుకము n. s. Pleasure, happiness, safety. సుఖము. ABA.
 సుకిదడిమశ్రుదువ్వలవ n. s. The coverlet. మెత్తమా దపురచేసుద్ద. KP. 7. 251. తలిమమునైనెరసులు గిరసులు లేకుండంగదుడివిసుకిదడిమశ్రుదువ్వలవపై బరచితలగదనిలిచె.
 సుకుని, అనగాసుఖిని. ABA.
 సుకురునిసులు n. s. (that is శుక్రశిష్యులు the pupils of Sucrachari.) The giants. దానవులు. Kark.
 సుఖశ్రీక ధావి సోదము Error for సుఖశ్రీక ధావి సోదము * n. s. The pleasures of conversation : or of hearing tales read. BD. 1. 267.
 సుగంధిపాల, అనగాగోలక. ABA.
 సుగము n. s. Pleasure, happiness. సుఖము. ABA.
 సుగ్గడితము n. s. A thick cloth. సాండ్రవస్త్రము. ABA.

సుది n. s. (add.) ఋతారము, నిశ్చయార్థకము. ABA.

సుదికత్తి, అనగాచక్రము. Kark.

సుదిగట్టు, అనగామారుతము. Kark.

సుదిగొట్టు, అనగావాయువు. Kark.

సుదిగొట్టుజాణ, అనగామారుతము. Kark.

సుదిపూవుల v. n. To fail, become useless. వ్యర్థమవుట. Kark.

సుదికాడు n. s. A drone-player, he who plays the bag-pipe. ప్రతివిధాయి. ABA.

సున్ను n. s. (add.) విందువు. ABA.

సున్నుపుకాయ n. s. A small box made of metal to hold chunam; it is shaped like a watch.

చూర్ణకరండము. ABA.

సుప్పాణి n. s. A pearl. మాక్రికము. Kark.

సువారము n. s. A kind of firework. అగ్నిత్రసారము. ABA.

సువీ or సుమ్మి interj. (add.) నిశ్చయార్థకము. ABA.

సురటివీవనలబుట్టు or సురటివీవులబుట్టు, అనగావాయువు. Kark.

సురటిలు, అనగాకలరవశులు. Kark.

సువారమువాడు n. s. A cook. పాచకుడు. ABA.

సువారము n. s. K. (add.) The public table kept by a raja for his followers.

సువ్వాల n. s. not సువ్వలు (add.) ఆలక్తివిశేషనామము. ABA.

సూది n. s. A gift, an offering. ఉతద, అనగా ప్రశంసారము. Kark. కానుక.

సూదిరాయి n. s. The magnet, a loadstone. కఠినశిల. ABA. సూదంటురాయి, కాంతరాయి.

శృంగారపుతోట n. s. A park. శ్రమదవనము. ABA.

సెలక n. s. A twig. ఉకుళాళి. ABA.

సెలపు n. s. Measuring-fees. A tax levied for the man who measures the grain. ధాన్యశురిమార్పు ధాగధేయము. ABA.

సెలు, అనగాకాటిక. ABA.

సేనంపు n. s. Censure, blame. ఆశవాదము. ABA.

సేనము n. s. A small chisel. అల్పదారుచ్చేది. ABA. చిన్నపులి.

శేబాసు interj. Bravo. శ్రవంసార్థము. ABA.

సేమంతి n. s. A garden flower. The flower called Chrysanthemum Indicum. శ్యామంతి.

సేమము n. s. (add.) ఊము. ABA. T. 4. 205.

శబ్దనుగూర్చుండంగబనిలి శతమఖు సేమంబునుసురల సేమమారసి శనివడినవచ్చినట్టి శనియేమనుడుకా.

టీ|| కుశలము. P. 1. 313. ఇచ్చోరయమారమమ్మ సెకచాత్పున దుఃఖిని సెండకుండని దేరువుమయ్య

సేమముఘటింపుగ దయ్యత్రశున్నమూర్తివై. టీ|| కుశలముపొందింపుమయ్య. N. 7. 81. ఒకాసెకవేళ

వచ్చుదృక్పరణియాశ్రమంబునకు శుంయమిసేమము వేడిదేవతారసుమకూల్యమిచ్చు. టీ|| ఊము.

సేళి n. s. శుప్పంజలి which see. ABA.

సేళులు, అనగామంత్రాక్షరలు. Kark. see సేళి.

సైదోడు n. s. (add.) శుహజుడు. ABA. N. 1. 154. చందు సైదోడుపూబోడిజుకుదళుకు, వాలు

గన్నుల బెళుకుల వైపుజూపు, వాలుగన్నులవలపింతువలయుననియె. టీ|| తోడబుట్టువైన. N. 10. 140.

తోడికోడండ్రగను సు సైదోడుబాడ. టీ|| యేరాండ్రనుతనతోడబుట్టువులుగాజూచును.

సైపుడు n. s. Patience, forbearance. ఊంతి. ABA. ఓర్పు.

సైయంట, అనగాశుభాక్రిడ. ABA.

సైయాటము, అనగాశుభాక్రిడ. ABA.

సైరణ n. s. (add.) Patience, forbearance. ఊంతి. ABA. ఓర్పు.

సైలూడుము * n. s. for 'mamelos,' read 'mamelos.'

సొగసుకాడు n. s. A coxcomb, one who is fond of dress. A handsome man. అలంకారి. ABA.

శృంగారి. Kark. T. 4. 41. చిగురువిలుకానికైన నాసొగసుకాని, యొక్క శబ్దముదిమదితప్పినట్టి,

యామగండేడనేనేడయేడకేడ. టీ|| సొగసైసటువంటితనచంద్రునియొక్క. H. 2. 24. కరిమశమెగుంబ

బంగారుత్రతిమెవంటి, తొగబలాల్పటిజూనిటుతోలుకరింపు, సొగసుకాండ్రకుమోహరాసులుజనింతు.

N. 9. 362. బాళివారంగవేనియగ్రోలుబాల, సొగసుకాడంతనరగంటజూచెనేని, మానుమరలంగమో

చ్చిననానమాను. టీ|| వన్నెకాడెనక్కట్టుడు.

సొగసుకత్తె, or, సొగసులాడి n. s. Kark says. శ్రీ.

సార n. s. (add.) కర్రాసి, చింత. ABA.

సోరంగము n. s. A mine or trench. బిలము. ABA.
 సోరకాయ n. s. A gourd. (శుంబీఫలము. Kark.
 సోరగాకు n. s. A dried leaf. శుక్ర శుక్రము. ABA.
 సోలనబల్లి n. s. A spider. తంతువాయము. Kark.
 సోకు n. s. An evil spirit, a ghost. ఆకాచము.
 ABA.
 సోకుబూచి n. s. The wind. కూచుకము. Kark.
 సోకుమూకగురి, అనగా, నిర్మతి. Kark.
 సోడ n. s. Plaster or mortar. లేపిడిచేపము.
 ABA. గారె.
 సోశ్రు n. s. (add,) సుకవి. ABA. H. 4. 166. డం
 కుబచ్చలితోటకూర కొలిమిరాకుసోశ్రు మెంతాకు
 చుక్కాకుగలదు.
 సోపె n. s. (add.) కిలాశము. Kark.
 సోమిదె, అనగా సోమగంధ. ABA.
 సోవ్ n. s. A line, row. శుక్ర. ABA. వరశి.
 సోల n. s. A measure of capacity, equal to ¼ of
 Mānedu. నికుంచము. ABA. P. 4. 525. వరాల
 సోలవెకలింది.
 సోలుట v. a. (add,) వాడివ్రాలుట. ABA.
 సోరు n. s. (add,) కుంజాలము. Kark.

సూర్యుకాడు n. s. ఆలంకారి. ABA.
 స్రుక్తుట v. a. To be abated, to pine, become
 thin. తస్యట. ABA.
 హత్తి (H.) n. s. An elephant. గజము. Kark. డం
 తావళము. ABA.
 హనుమంతవీర n. s. A certain forest tree. వృక్ష
 విశేషము. H. 4. 20. హనుమంతవీరమంకెనగిరిక
 డిక్.
 హరబ్బి (H.) n. s. An Arab horse. దేశభేదహ
 యము. ABA.
 హళాహళి n. s. (add,) కలకలధ్వని. ABA.
 హలిది, అనగా సరళము. ABA.
 హత్తిని * n. s. See note on హత్తిని page 543. The
 four classes may be exemplified in Shakes-
 pear's plays; by the characters of 1 Oressida,
 2 Cleopatra, 3 Juliet, and 4 Desdemona.
 హుమా, అనగా హయము. Kark.
 హుయలుబండి n. s. శతాంగము, గంత్రి, అనగా హ
 డ్దులుయార్యైశకటము. Kark.
 హూరవలి, అనగా వన్నెగలకోక. ABA.

S U P P L E M E N T .

అక్రము n. s. The lap. తొడ Bhag. Dvip. page
 127, line 8.
 అశుశత్యము * n. s. Perjury. అశ్రమాణము.
 ఏన్నార్థము n. s. A year and a half. శుంవత్సరస్మర.
 గజగర్భము * adj. Tedious, never ending. Be-
 cause the elephant goes long with young.
 కొంచాసముగియని, తీరని.
 గెలివి n. s. Sprightliness, liveliness, courage. ఉ
 ల్లాశము, తెలివి.
 చేత Affix, add శకక స్తుడిచేత వ్రాసియున్నది it is
 written in the old Kannadi character.
 తోటిపిట్ట (n. s. add Note 8) See Madr. Jour-
 nal, Vol. X. p. 237. No. 54.

తెల్లవారిలే adv. Always. ఎల్లప్పుడు, ఏవేళ. తెల్లవా
 రిలేయదేరచ్చ this is their constant theme of
 talk.
 నల్లి n. s. (add,) నల్లినలిపోయెను, చెత్తకానము
 (a proverb) The bug is crushed : there are
 no traces of its remnants.
 పిన్నపెద్దలు n. s. The town council, the com-
 mons, the common councillors. గ్రామస్థులు,
 కాపులుకరణాలు.
 మధుకరవృత్తి * n. s. The 'life of a bee,' that is
 living upon alms given in boiled rice. ఇంటిం
 టికి దీక్షణ అన్నము తిని వెతుక్కుకొని దీవింపడము.

మాసము * n. s. Page 767, col. 1. (line, 5, from foot) for 'two months are,' read 'the month is reckoned.'

మిత్రభేదము * n. s. Trickery, fraud. Sowing dissension between friends. మోసము, ఒకరికొకరికికానియ్యకుండాచేయడము.

ములుము n. s. Garden-land, ground planted with fruit trees or vegetables. బాగాయతి.

మొనజిహ్వులుజిమ్ముట v. n. To use scornful language. దురమాంకారపుమాటలాడుట.

లడ్డువము n. s. (H.) A sweetmeat which is a ball made of sugar, ghee, spices, &c. ఒకతరహామి

తాయి. Naish. 6. 160. చెలివాల్యత్వలడ్డువము లుచన్నులుశుభసతోలలుమోపులు.

వద్రము n. s. Carpentry. వర్ణకర్త. ABA. వద్దపు.

వారకము n. s. (add.) ఈవారకశరీరము This (my) body which is merely lent to me : which is mortal.

వైరాగ్యము * n. s. (add,) Melancholy.

శంకు * n. s. A civet cat. జిహ్వాజిపిల్లి. SO. P. 1.

341. విలశుదాహారతుందిలశంకునిర్దుక్తసాంకవసుర భిరస్థానుమూలము. టీ|| జివాదిపిల్లులచేత.

ఝుద్రోశుద్రవము * n. s. Petty evil. Misde-meanour.

THE END.

Alexander Leitchshank
Aberdeen

బ్రాహ్మి
మిశ్రభాషా
నిఘంటు

DICTIONARY
OF MIXED TELUGU.

ALSO AN

EXPLANATION OF THE TELUGU ALPHABET.

MADRAS:

PRINTED AT THE CHRISTIAN KNOWLEDGE SOCIETY'S PRESS,
CHURCH STREET, VEPEEY.
1854.

A DICTIONARY

OF THE

MIXED DIALECTS AND FOREIGN WORDS

USED IN

T E L U G U .

WITH AN

EXPLANATION OF THE TELUGU ALPHABET.

BY

CHARLES PHILIP BROWN,

AUTHOR OF A DICTIONARY AND GRAMMAR OF THE TELUGU LANGUAGE, &c. &c.

MADRAS:

PRINTED AT THE CHRISTIAN KNOWLEDGE SOCIETY'S PRESS,
CHURCH STREET, VEPEERY.

1854.

D. P. L. C CONNOB, PRINTER.

P R E F A C E .

Government business in Southern India is chiefly transacted in the language of the Hindus, either Tamil, Telugu, Kannadi, Malayalam or Marata ; while the Musulmans still speak Hindustani (as well as the local native tongue) but Hindustani is seldom written.

The long continued dominion of the Musulmans introduced many foreign words into the various Hindu languages. Thus the modern Telugu contains a variety of Persian and Arabic expressions. In later years, some English words have crept into use. The present vocabulary of the Mixed dialects therefore forms a requisite supplement to a Dictionary of the Telugu language : and it contains only those phrases which are current among the natives.

This dialect is convenient : resembling Law-Latin on which Judge Blackstone has pronounced an eulogium. See his Commentaries, Vol. 3, p. 318—323 and 149. And the Gentleman's Magazine, 1813, part 2, page 643. It deviates from Telugu nearly as much as Law-French deviated from the language of Parisians : for instance (Coke upon Littleton, t. 2, p. 1.) " En ce tierce liver, ascun chose sera dict a toy mon fitz, de parceners, de joint tenantz," &c.

Indeed the business dialect may be considered another language, often deviating both in words and Syntax from correct Telugu. The following is an instance : clearly intelligible to any native who is acquainted with business.

యానంబరులో ది ఫెండంటు శత్రును చూచి సైను (or జఫ్ఫీల్) చేశి వాయిదాచాత్వన కోర్టులో హాజరు అయి ఆఫ్ ఫీరు యియ్యకపోయినందున యిందులో యెక్కపార్తి జర్యాత్తు చేయవలెనని ప్లేంట్ టిఫ్ ఫ్లీడరు మోషను చేశి నాడుగ నుక ఆ మోషను రి కార్డులో దాఖలు (or ఫయలు) చేశి అందులో జఫ్ఫాత్తు చేశి చూపుననదిపించేలా నున ప్రోసీడింగును లో ఆర్డరు యెంటరు చేయడం అయినది.

Which might be thus expressed in the English character : the foreign words being marked in Italics.

I' number ló, *defendant*, summons çūchi, sign (or *Jastkhat*) chésī, wāids çoppuna Court lō hāzir ai, *answer* iyyaca-pōinanduna, indulō *ex-parte daryāft* chēya valen' ani, *plaintiff pleader motion* chesināḍu ganuca, ā *motion record* lō dākḥil (or file) chēsi, andu-lō *darkhast* chēsina çoppuna nadipinchē lāguna, *proceedings* ló order enter cheyadam ayinadi.

This in English would run thus :—

'The Defendant in this case, having seen the summons, and having signed it, has failed to appear in Court at the fixed time to present his answer. The plaintiff's pleader thereupon made a motion wherein he prayed that an *ex-parte* trial may be made; that motion was therefore filed in the record, and an order was entered in the proceedings that this should be done according to his desire.'

The diary of any court of justice in the Telugu country will furnish specimens of this useful though inelegant dialect. The instance now given is copied from the journal of the Court at Masulipatam.

The language used in familiar intercourse is often of the same description : and those who wish for specimens may turn to my Telugu Reader ; for instance page 138, where is given an account of Baillie's defeat in the year 1778.

The grammar and syntax of the mixed dialect are far from complete : and as it is generally written with celerity, the style is in many places obscure. Yet it is easier to translate than the correct and grammatical Telugu found in the familiar writings of educated natives.

The Hindus are unable to enunciate several of the sounds which occur in the English and the Persian alphabets. Foreign words are therefore often erroneously spelt. "Collector" becomes కల్కటక Kalcatār, "assistant" ఆశిష్టాంఘ్ "ashistaunt" Gholām, gulāb ; wāqif, wākhab, and wākhoob : dārōgha, dērōgh. Jawāb, an answer, has been changed into *Zābu*, which now means an epistle.

In copying foreign phrases they sometimes leave the syntax unaltered, though contrary to the Telugu idiom—Thus instead of *Kadapa Desam* (the Cuddapa country,) they often use the Persian phraseology *Tālūk-i-Karpa*. But not understanding the genitive sign ("i") which connects the words, they dispense with it.

The Hindustani dialect is used in some modern Telugu poems : particularly in the రాధాకృష్ణవసంతవాదము, బలరామచరిత్ర, భక్తరాజచరిత్ర, and in many శతకములు. Even some poems of eminent merit such as the నవావతారచరిత్ర and the కృష్ణానందము written by ఓంకేశ్వరస్వామి admit some Hindustani phrases. Thus in the days of Dryden, Addison, and Pope, many English compositions admitted French or Dutch expressions.

To each word in this vocabulary I have appended a Telugu synonyme. This will aid those who wish to get rid of these foreign words. Perhaps one word in twenty may merit preservation. But in talking and writing Telugu we ought to avoid this mixed dialect.

Some years after preparing this glossary I perused two manuscript collections which gave me much aid. One of these is a series of Telugu Letters collected by me in eight volumes. The other is a set of "Local Records" including all the modern historical documents in the Mackenzie Library ; which are slightly noticed in Professor Wilson's Descriptive Catalogue.

The Local Records (transcribed under my orders, and at my expense) fill sixty-two volumes : which (with the Telugu Letters) I bestowed on the Library of the Madras College : wherein are also lodged the original records, collected by Mackenzie. Many of his volumes are perishing : being written with English ink (which soon fades) on country paper which the worms rapidly destroy. But the copies made under my directions, and at my cost, are written on English paper with country ink : which being made with lampblack does not fade.

The same library now contains my own ample collection of Telugu and Sanscrit manuscripts.

Some passages in this vocabulary allude to privileges, fines, dues, rights, fees or gratuities which, (like the *corvées* and arbitrary exactions legalized in France under the *ancien regime*) no longer exist.

An explanation of Telugu orthography is placed in this volume.

This Dictionary is printed at the expense of the Society for Promoting Christian Knowledge. I desire to tender my hearty acknowledgments to that Venerable body for thus producing a work which otherwise might not perhaps have been printed.

C. P. BROWN.

EXPLANATION OF SOME REFERENCES.

"Fifth Report," on the affairs of the East India Company. London 1812, folio.
Selections from the Records at the East India House, relating to Revenue, Police, Civil and Criminal Justice, 4 Vols. folio, 1820.

"M.M." Molesworth's Marata Dictionary.

Wilks—Colonel Wilks's History of Mysore, 3 Vol. 4to.

ML. S. J. (or) Lit. Soc. Jour.—The Journal of the Madras Literary Society.

Prinsep—The Journal of the Asiatic Society : edited by the learned Prinsep.

Sullivan's British India Analyzed, 3 Vols.

"Treaties"—"A collection of Treaties and engagements with the Native Princes, &c." Printed for the Hon'ble E. I. Company, London 1812.

Local—A collection of "Local Records," Manuscript, in 48 Volumes : chiefly in Sanscrit, Canadi, and Telugu.

"Fr. Bu. Ha."—Dr. Francis Buchanan's "Mysore"—He afterwards took the name "Hamilton." His work on Eastern India was published by Mr. Montgomery Martin ; who leaves the reader to believe the work was written by himself.

"Elphinstone." Report on the Territories conquered from the Paishwah, 1819.

Malcolm's Memoir on (Malwah) Central India.

Steele (Arthur) on Hindu castes, laws and Customs. Fol. Bombay, 1827.

"Qanun-i-Islam." Herklots on the Mahomedans.

Lres Ed. "Letters Edifiantes at Curieuses."

Transactions of the Bombay Literary Society.

In the year 1824 various Catalogues of Revenue Expressions were compiled in the different Zillas, at the desire of the Board of Revenue. The lists are referred to as "Bel." "Cud," "Nell," &c. &c. denoting the lists prepared at Bellary, Ouddapa, Nelloor, or elsewhere.

WORKS PUBLISHED BY MR. BROWN.

A Grammar of the Telugu Language. First edition, 1840.

English-Telugu Dictionary.

Telugu-English Dictionary.

Dictionary of Mixed Telugu, and the language used in business.

Telugu Reader : being a first book in the language : with English Translation, Grammatical Analysis, and Little Lexicon.

English Irregular Verbs explained in Telugu.

Telugu and English Dialogues, with Grammatical Analysis. These have also been printed in Tamil : and in Kannadi.

The Vakyāvali, or Exercises in Idioms : English and Telugu. This has also been translated into Hindustani.

NOTE.—*The above books are all that the learner requires. The volume of Histories must be added, when complete.*

The Verses of Vemana : with an English version. Printed in 1829.

Essay on Telugu Literature.

Zillah Dictionary ; a glossary in the English character.

The Proverbs of Solomon and the Book of Psalms : in Sanscrit metre : reprinted in the Telugu character from the Calcutta edition.

Three Treatises on Mirasi Right, by Ellis, Blackburne and Munro.

The Tale of Nala : and the Adventures of Harischandra : in Telugu metre.

The Tales of Nala and of Savitri in Sanscrit : from the Mahabharat.

Cyclic Tables of Hindu and Musulman Chronology.

An Ephemeris, shewing the corresponding dates according to the English, Hindu (Telugu, Tamil, and Malayalam) and Mahomedan Calendars from A. D. 1751 until 1850, with Table of events : and explanatory Preface, 600 pages royal octavo.

Memoirs of Hyder Ali Bahadar, and his son Tippoo Sultan, translated from Marata into English.

PREPARING FOR PUBLICATION.

A second edition of the Telugu Grammar.

A Treatise on Hindu rites and ceremonies translated from the French, with emendations.

Telugu Histories and Tales, with a Translation : being a continuation of the Reader.

A Telugu Translation of the Holy Bible.

The Book of Common Prayer, in Telugu.

Shāsan' A'nus'āsanīcam ; శాసనానుసానికం Chronological Tables, of Indian History : in Telugu.

The Hitopadesa, in Sanscrit, with explanatory notes in Telugu.

Various volumes for the School Book Society.

Popular Telugu Tales.

EXPLANATION

OF THE

T E L U G U A L P H A B E T .

[BEING THE FIRST BOOK OF THE TELUGU GRAMMAR.]

THE TELUGU language is written from left to right, like English: and the best writing is upright: or sloping a little, (unlike English) towards the left. The words are in general pronounced, (as in Greek) precisely as they are spelt: thus the ear is a sufficient guide in orthography. In the round hand used in books every letter stands separate as in printing. In running hand the letters are shaped differently, and are combined, as in English; the words not being divided from each other. To render the alphabet easy it will be requisite first to explain the principles on which it proceeds.

Many letters have two forms: one appears in the alphabet as a capital or primary, and the other is secondary. Thus అ, ఆ, ఊ, are the alphabetical or capital forms of the vowels A, I, U, which are respectively called అకారం, ఇకారం, ఉకారం, Acāram, Icāram, and Ucāram: because cāram is equivalent to 'letter.'

Thus the consonants క, గ, చ, are Ka, Ga, Cha; the mark ✓ above each being the Talacaṭṭu or sign of A. కి, గి, చి, are Ki, Gi, and Chi: and కు, గు, చు, are Ku, Gu, Chu. With this last vowel ు, the ✓ talacaṭṭu is retained, though it is not pronounced.

The letters క, గ, చ, have as secondary shapes, ు, ు, and ు, which are written under the line. Thus అకక akka, అగగ agga, and అచ్చ aṭṭa; which last is pronounced at-sa, or as azza would be sounded in Italian.

The talacaṭṭu, or A, is thus attached to most letters. Thus ర Ra, ద da, త ta; but some letters write ✓ talacaṭṭu and ు gudi, separately. Thus స sa, సి si, ప pa, పి pi.

Ten consonants never use the sign talacaṭṭu: for it is sounded though not written. These are ఖ kha, గ్న gna, జ ja, జా za, ఙ్న jna, ట ta, ణ na, బ ba, ల la, లా ra. Excepting these, it is not the custom to write any letter, even in the alphabet, without the talacaṭṭu. In modern printing, the Kannadi (or "Cannarese") types ప, స are used; which remove all doubt.

The mark | called జద jada, or జత్తు ottu, or జుత్తు vottu, is a breathing, and being placed under some letters, makes them aspirates. Thus బి Bi, ది Di, బు Bu, దు Du, are not aspirated. But భి Bhi, ధి Dhi, భు Bhu, ధు Dhu, have the aspirate sound.

A circle, ు, is in some places used for N or M. Thus అంత is anta, అంబ is amba, పంపు ప is pamputa 'to send.' The circle (called సున్న sunna) is usually formed like the Eng-

This mark is called నాచారపొల్లు *nacāra-pol-lu*.

The letter ఓ R when followed by another consonant adds it beneath, as in the word ar-

ca అర్చ^a ar or sometimes changes places with c

it and assumes the form ె thus అర్చ^a acr.

So ధర్మ^{a a} Dh r m, *dharmam*, may also be writ-
m

ten ధర్మ^{a a} dh m r m. So కర్త^{a a} c r *carta* 'a
t

lord' may be written కర్త^{a a} c t r. Thus పూ

ర్వం^a p r m *pūrvam* 'formerly' may be written
ū v

పూర్వం^a, p v r m. Either way the pronounci-
ū

ation is the same.

This mark ె is called గిలాక *gilaca* (literally a rattle, from a fancied resemblance in shape) or more usually వలపాలగిలాక *valapala gilaka*, which means, "the gilaca on the right hand," i. e. placed beyond the letter.

The letters of the alphabet appear very numerous, but the reason is that a separate character is used for each sound, instead of using the same letter with two or three different sounds, as happens in English.

The consonants also are multiplied and have such a variety of forms, because they use a separate shape for each variety of sound. T has one form and Th another; K has one form and Kh another. And this happens also in the Greek alphabet.

This spelling is easy; as the letters when correctly pronounced, never deviate from the sound given in the alphabet.

But a difficulty (felt by those who have advanced far) arises from the liberty of spelling the same word in various ways.

The student should provide himself with the edition, lately printed in the Telugu character, of the Sanscrit Bhagavad Gītā. This will furnish a good key to the character if he already knows the Sanscrit alphabet.

When we have occasion to write Hindu or Mahomedan names in English letters, too great precision would be pedantic. It is usual to write Bramin for Brahman, or Bramhan; and Rajahmundry for Rājahamēndravaram.

When a letter is written under the line it is usually larger than if written on the line.

It is not the custom to separate the words. Thus a paragraph looks as if it was all one word. But in printing it will be found easy to separate words, as is done in English.

The mark | is used as a comma; and || is used for a period. The comma is used at the end of each line in poetry except the last; which is marked with the period.

In some Telugu printing, the English comma, semicolon, period and other stops have been introduced with good effect.

A letter is called అక్షరము *axaram*. An aspirated letter is called ఒత్తక్షరము or జడ్డక్షరము likewise means a syllable. Thus స్త్రీ *strī* 'a woman' is considered to be ఏకాక్షరము *ēc axaram*, a monosyllable: lit. one letter.

Unless thoroughly acquainted with the principles of spelling and the variations therein allowed, we shall not be able to find words in the dictionary. The reader must therefore pardon what he may consider a tedious degree of preciseness regarding orthography.

The vowels cannot be correctly pronounced without opening the mouth wide, looking up,

and using a loud tone. Natives complain that the English mumble their words.*

The learner should write the letters on a slate, in a large flourishing style; this is the easiest method of attaining fluency in writing.

THE ALPHABET.

Vowels.

అ ా ఆ ఐ ఊ ఋ (or అ) ఌ డి రు ఋ రు ఌ or లు లి ఎ ం ఏ ం ఏ ai ఒ ం ఓ ం ఔ au.

Consonants; (in five classes.)

class

- 1. క ca ఖ kha గ ga ఘ gha జ jna.
- 2. చ cha ఛ chha జ ja ఞ jha ఞ jna.
- 3. ట ta ఠ tha డ da ఢ dha ణ na
- 4. త ta థ tha ద da ధ dha న na
- 5. ప pa ఫ pha బ ba భ bha మ ma

Miscellaneous.

య ya ర ra ల la ష sha వ va. శ sha ష sha స sa హ ha ఋ ra.

The dots placed under the letters ఠ డ ఢ ణ డ and ష denote that these letters are sounded hard. They are sometimes marked with accents, as t', t'h, d', d'h, n', l, and s'.

Numerals.

౧ ౨ ౩ ౪ ౫ ౬ ౭ ౮, ౯ or ౯, ౧౦, 1 2 3 4 5 6 7 8 9 9, 10 ౧౦-౫౦.

1850.

The numerals 3 three and ౭ seven are frequently confounded in manuscript.

The first 25 consonants are arranged in

classes or sets (called వర్గము vargamu) having five letters in each: and on arranging these in five lines, we shall observe that the first and third letter in each line, are simple: but the second and fourth are aspirated. For the sake of distinction the consonants that stand in the first column, being క, చ, ట, త, ప, &c., are called కఠిన hard: and గ, జ, డ, ద, బ, &c. in the third column are called శబ్ద soft. Thus Ga is the soft sound of ka: and P is the hard sound of B.

In some places a hard initial is softened: that is, T changes into D; or P into B, &c. Thus తమ్ముడు Tammudu 'a younger brother changes into దమ్ముడు dammudu, పోవుట pōvuta 'to go' becomes బోవుట bōvuta, నడుట naḍuta 'to fall' becomes బడుట baḍuta, and కలుగుట kaluguta 'to be' becomes గలుగుట galuguta. But a soft letter is never changed into a hard one.

The expressions dentals, palatals, labials, &c., which are used in Sanscrit Grammar are needless here: or belong only to the rules regarding Sanscrit words.

In expressing the sounds in English letters, the spelling used in the works of Colebrooke, Jones, Wilson, and Wilkins is the most convenient.

The rules for spelling, which native grammarians inculcate, are tediously minute, and widely different from those used in ordinary writing; which they consider beneath their notice; giving rules for the poetical dialect alone. Hence their rules are of little use to a foreigner; and my object being to assist the foreigner, the present grammar is so constructed as to meet his wants: the rules for the poetical dialect are therefore removed from the beginning to the end of the grammar. Indeed, we need notice no rules of permutation but those requisite for finding words in the dictionary.

* The native tutors also complain that English pupils touch their mouths with their hands: and then defile books with hands thus dirtied. Hindus hold spittle in abomination. We should respect their prejudices, and treat them kindly.

The alphabet exhibits the capitals or first forms. The secondary form of **అ** \checkmark being this is added to the consonants. In some grammars all the consonants are exhibited without vowels attached : but it seems useless to give forms that are not in use.

Six consonants ఘ, ష, ష, స, శ, హ, gha, pa, pha, sha, sa, ha, use this sign, as here shewn, above the letter ; but written without touching it. If they were joined, the letter itself would change; thus, షస are pa, sa ; but వస are va, na.

In common writing, the letters often take other shapes. Thus over the letters క, త, కి, తి, ka, ta, ki, ti, we often see the vowel written without touching the consonant.

The nasals are placed at the ends of those classes in the alphabet to which they belong.

All the nasal letters may be changed into **ఁ** sunna (the sign or contraction for N or M) either when they are followed by a consonant or when they are final. Thus గ్రంథం grandham 'a book' would according to Sanscrit rule be written గ్రన్థమ్; and అంగం angam 'the body' would be written అజ్ఞమ్.

Regarding Telugu words also, instead of క్క kinda, the spelling in use is కింక. The sound remains unaltered.

In the Dēvanāgari alphabet, as exhibited in Wilson's Sanscrit Dictionary, the appropriate nasal is retained ; but in Telugu, as in common Dēvanāgari or Bangālī writing, the dot or circlet is substituted. Thus అలంకారం alancāram (ornament) is written అలంకారం which form alone is intelligible. This occasionally alters the place of a word in the dictionary.

ON SPELLING.

If a word borrowed from Sanscrit ends in a long vowel, this is generally shortened. కళా calā becomes కళ calā ; and దేవీ Dēvī becomes

దేవి Dēvi. Monosyllables, as **అ** srī and **ఁ** strī retain the long vowel.

The sound of **అ** A is that used in äbout, äround. Thus the name అలకనంద is pronounced Alacanauda. నల Nala, the name of a certain prince, is sounded like the Latin Nulla. హరి Hari, a name of Vishnu, is pronounced like the English word hurry. అమరకోశ Amara cōsha (the title of a Dictionary) is written Ummuru Koshu by those who prefer that mode of spelling.*

The long (or broad) **ః** **ః** is sounded as in the English words half, hard, laugh. తాత tāta, 'grandfather' is sounded as the English pronounce Tärtar. మాట māta 'a word' like the English 'Martyr.' In ఆంధ్రం A'ndhra (the learned name for Telugu) the first vowel is long, as though written ārn. The second shape of **ః** is **ః** as in తాత tāta 'grandfather.' This **ః** is called దీఘం (long) and is, added to the letters thus.

కా	khā	గా	ghā	ఘా	ghā
చా	chā	ఛా	chhā	జా	jā
ఝా	jhā	ఞా	ñā	టా	ṭā
థా	thā	డా	dā	ధా	dhā
ణా	ṇā	తా	tā	థా	thā
దా	dā	ధా	dhā	నా	nā
పా	pā	ఫా	phā	బా	bā
భా	bhā	మా	mā	యా	yā
రా	rā	శా	śā	లా	lā
ఞా	ñā	వా	vā	షా	śā
షా	śā	సా	sā	హా	hā
క్షా	kṣā	క్షా	kṣā	క్షా	kṣā

The vowel **ఇ** is short I as in 'India.' Thus ఇరి irri 'a fawn' ఇల్లు illu 'a house' ఇచ్చి icchi 'having given.' The word English is written ఇంగ్లీషు *Inglishu* and England is ఇం

* The short vowel A is written in eight ways in English : with five vowels and three diphthongs : thus (A) Ashore, Amelja, Victoria, Woman, (E) writer, flower, other, (I) stir, Cheshire, (O) London, son, mother, Hertford, (U) gun, cup, until, (IE) soldier, (OU) neighbour, (IO) fiction, occasion. The Sanscrit asti and santi, become in Latin est and sunt ; the a changing into e, and into u. Many Sanscrit words are identical with Latin. సంతి santī *sunt*, ప్రవహంతి prava-hanti *provehunt*. These instances shew, that the Sanscrit vowel A is convertible into E, I, O, and U.

peculiar manner. This is done to distinguish them from ఘ gha and మ ma. But in common hasty writing these distinctions are sometimes confounded.

In like manner న 'N' is often written for స S; and వ V is often written for ప P. But over S and P, when thus written, a little upright dash is often placed to shew the difference, and to denote that the vowel ought to be separated from the consonant.

Instead of the initial forms ఉ and ఊ the consonants వు vu and వూ vū are generally used. Thus the words ఉప్పు uppu 'salt' ఉదుత uduta 'a squirrel' are in the dictionary spelt ఉచ్చు and ఉదుత; but in common life ఉచ్చు vuppu, and ఉదుత vuduta. But the V or W is not sounded and accordingly the sounds are uppu, uduta, or ooppoo, oodoota.

The short ü when it is final is written indeed, but is very often (like the silent e in hare, ride) dropped in pronunciation. Thus చేను chēnu 'a field' is always called చేచ chēn; బాతు bātu 'a duck' is pronounced బాట్ bāt; తాళుతాళు stop! stop! is pronounced తాల్ తాల్ Tarl! Tarl! or Tāl Tāl! దున్నపోతు 'a he buffalo' in like manner is called దున్నపోట్ dunnapōt. Words that end in ము mu as బేరము, bēramu 'merchandize' కారము cāramu 'acid' are always pronounced బేరం bēram కారం cāram. In such words the final U is necessary only in poetry: for in Telugu as in French verse each syllable is enunciated. In the words borrowed from Hindustani, English or other languages (and which have a final silent consonant) as fir-yād (a complaint) vakīl (a pleader) book, major, line, number, (the English words) the Telugus do indeed add a final u, thus ఫిర్యాదు, వకీలు, బుక్కు, మేజరు, లైన్, నంబరు; they write the vowel U, but do not pronounce it.

At the end of a verse in poetry, the syllables లు, సి, ను, often drop their vowels and

are contracted into ఓ, ఊ. Thus శనులు become శనుఓ, ఆరణిసి and వాండ్రకును become ఆరణిసిఓ, వాండ్రకుఓ. But vulgar copyists instead of dropping the vowel, lengthen it; thus శనులూ, ఆరణిసిః, వాండ్రకునూ.

Many Telugu words use the vowels A and U in the second syllable at pleasure; thus వాలగ వālagā, or వాలగ వālugā, మడములు or మదుములు, పెరగు or పెరుగు, తరము or తరుము, అటక ataca, or అటాక atuca. The same happens in verbs, thus పరచుట paraçuta, పొగలుట, పుకరించుట may at pleasure be spelt పరచుట paruçuta, పొగులుట, పుకరించుట, or dropping both vowels పచ్చుట parçuta, పుర్చించుట palkarinçuta. Accordingly if we do not find one form in the Dictionary we must look for the other.

The short vowel ఋ is rī or rōō as in the words rig, rich, trick, rōōk, brōōk. Thus ముషి rishi 'a prophet' ముతురు rutuvu 'a season' మూడు debt. The second form is ఋ as in తృప్తి tripti 'satisfaction' కృప cripa 'favor' శంశృతము Sanscrit.

In common writing, the letters జు zu and జూ zū are often shaped exactly like the vowels ఋ ri and ఋ rū. And instead of the capital ము they use రు. Thus మూడు is written రూడు. But this is wrong.

The vowel ఋ is also written (but not pronounced) along with ఋ. Thus కృ crī కృ గ్రీ కృ prī కృ srī, &c. But తృ tripti is generally, though not correctly spelt కృ తృ trupti and గృ గ్రాం griham (a house) is wrongly written గృ గ్రాము; while కృష్ణ krushna or krishna, (a certain name) is vulgarly written కృష్ణ and వైకృతి vaicriti is written వైకృతి.

The vowel ృ Lu as in will run, shall read, is rarely used, and the learner may safely neglect it. Indeed ృ (that is, the consonant L) is generally substituted, Thus clipta క్లక్త (short) is written క్లక్త and pronounced clupta. The word ప్లూ pluta 'extension' is written ప్లూ. ప్లూ ప్లూ the name of a year is pronounced like the English word Plover. In fact ృ is peculiar to a few Sanscrit words, and ought to be pronounced lri as in bell-ringer. But no one gives it that sound.

The short vowel ఎ is E short, as in Bella, Betty, periphery. Thus ఎనుము enumu 'a she buffalo' తెలుగు Telugu or తెనుగు Tenugu* (the name of this language) చెన్నపట్నం Chenna-Patnam, the original name (still in use) of Madras. వ్రాసె వ్రాశే 'he wrote' పాలికె పాలికే 'he spoke.' If such words are written in English characters the addition of h (vrāseh, palikeh) will conveniently shew that the ఱ is to be sounded as a syllable : not being silent. Thus in Latin bonē, talē, malē.

The long vowel ఏ is ē long as in the French words mēme, blēme and the Persian words shēkh, shēr, dēr; different from the sound given in English to the vowel a in name, or same. Thus ఏమి ēmi 'what' ఏనుగ ēnuga 'an elephant' తేనె tēnē 'honey' తడి lēdi 'an antelope' తల్లు lellu 'antelopes.'

The short vowel a is vulgarly changed into e in a few words. Thus గడ్డి gaddi 'grass' is pronounced గడ్డి geddi, గంధకం, గంధకం. The word వేళ vēḷa 'time' is written and pronounced వ్యాళ vyāḷa. These are mere vulgarisms and should be avoided. So నేదరి nēdari 'lout' లేక lēka 'without' లేత lēta 'soft' become న్యాదరి n-yādari, ల్యాక l-yāka, ల్యాత l-yāta; while వేట vēṭa 'venison' (the common word also for a sheep) becomes వ్యాట and యాట v-yāta and yāta.

By a similar error, which is universal, the words beginning with చే or తే, &c., are perpetually written చా and త్యా; thus చేయు to do is almost invariably written చాయుట; and చేరుట (to arrive) చారుట; చేత chēta (by) చేత chēpa (a fish) are usually written చాత, చాత chāta, chāpa : because the illiterate spell by the ear alone. బట్టామేక batta-mēka 'a bus-tard' is pronounced vulgarly butter-maker. పేట a suburb becomes ప్యాట pyāta, తేట tēta

* It is high time to abolish the absurd name Gentoo which was introduced by the Portuguese, and is ignorantly used by some persons for the name 'Telugu.'

'clear' becomes త్యాట t-yāta. So పేరు a name (instead of pēru) becomes ప్యారు p-yāru. And (as vulgarism is capricious) the contrary happens: thus శరీరం śarīram 'the body' is always written శేరీరం serīram.

This must be remedied in searching for a word in the dictionary. The correct spelling is uniform: the vulgar forms are devoid of rule; and various people use various spellings. They often know and acknowledge these deviations to be wrong, and entirely approve the more correct mode of spelling. Among ourselves orthography has only in late years become fixed: our ancestors cared little for the spelling even of proper names.

The final short ä is sometimes written ē. Thus అల్లిక, పెంటిక, allicä, penticä are written అల్లికె, పెంటికె allikē, pentikē.

The second forms are ఱే and ఱే. Thus కే kē కే kē ఖి khē ఖి khē గే gē గే gē ఘి ghē ఘి ghē, &c.

The long vowel differs from the short only by adding the C mark above called పొల్లు pol-lu; which in ordinary writing is omitted. Thus the long and short vowels are written alike. Sanscrit writing never uses the pollu; but the sound is invariably long.

In the copies of the Telugu Poems which have been transcribed for me (now amounting to some hundred volumes) the spelling has been left as it was in the original. To rectify the vulgar errors would have been an endless task: the spelling has been rectified only in those volumes which have been prepared for printing.

The shapes ఱ and ఱ are drawn from right to left, (backwards) and ఱ the sign of ā is drawn (forwards) the opposite way. Thus కా is kā, but కే is kē, and కే is kē. Accordingly we have these forms ఖి khē, గే gē, ఘి ghē, ఘి ghē, చే chē, చే chē, ఛి chhē, ఛి chhē, జి jē, జి jē, ఝి jhē, ఝి jhē, తె తే

దే dhē, ధే dhē, నే nē, తే tē, ధే thē, దే dē, ధే dhē, నే nē, పే pē, ఫే phē, బే bē, భే bhē, మే mē, యే yē, రే rē, తే rē, లే lē, లే lē, వే vē, శే shē, షే shē, సే sē, హే hē, ఊ xē. And if the accent is added, thus కే kē, ఖే khē, గే gē, ఘే ghē, &c. the vowel becomes long.

Instead of the initial form of ఎ ē (which is confined to poems and dictionaries,) యే yē is in use. Thus for ఎవడు evadu 'who' ఎక్కడ eccada 'where' ఎనిమిది enimidi 'eight' ఎందుకు enduku 'why' we write and pronounce యెవడు yevadu, యెక్కడ yeccada, యెనిమిది, యెందుకు yenduku. And the long vowels as ఏతాం, ఏల, ఏనాణి are always changed into యేతాం or యేనాణి, &c.

The letter Y though thus written (the learned say) ought not affect the pronunciation.

The vowels A and E are in vulgar writing used for one another: chiefly in initial syllables. Thus యెనిమిది enimidi 'eight' is written యెనిమిది yanimidi; యెక్కడ is spelt యక్కడ; యెవ్వరు evvaru becomes యెవ్వరు yavvaru.

It will be observed that the six letters over which the vowel యి i is written without touching them, likewise have ē and ē written in the same manner.

ఐ ai; విశ్వరూపం ais-war-yam, (prosperity) విశ్వం aik-yam 'unitedness.' This is sounded as the English sounds of sky, like, heights.

Words beginning with this vowel use the shape ఐ in the dictionary, (See rules for finding words in the dictionary) but in common use this is laid aside, and ఆయి āyi is substituted. Thus వి నాను I became is written ఆయినాను ayinānu. Under the vowel ఐ it has been shewn that యి yi is used for i, and in fact does not retain the sound y (which is reckoned as a consonant) thus a-yinā-nu is pronounced ai-nānu. The second

form is ఐ: thus కై Kai, ఖై Khai గై gai, &c.

The forms therefore are as follows:

కై ఖై గై మై యై షై ఘై ఙై టై ఠై డై ణై &c.

This vowel must always be expressed by AI in English—never by Y. Thus నైరుతి is nairruti, not nyruiti; పైకము is paicam, not py-cum; సైన్యము is sain-yam, not synyam. If it is written Y, this leads to uncertainty, as will be seen in the remarks on the consonant Y. For the letter Y is, in Sanscrit and in Telugu, always a consonant; and cannot be used without a vowel following it.

The vowel ఓ is ō as in Sōphia, Pōlico, prōduced, Mōravia, pōtential, Lōcated. Or the French words folle, monnoic, montagne. The longer sound ఓ is that which occurs in the Persian words shōr, tōp, mōr, or in the French words lorgner, monde, fosse.

These initial forms are found in the dictionary, but are laid aside in common use. ఓవు vō and ఓనా vō being substituted.*

But the consonant V if followed by U or O is not pronounced.

Thus ఓవు is simple ō and ఓనా is long ō.

- 1. ఓపు ōppu 'right' is usually written పుచ్చు.
- 2. ఓకటి ōcati 'one' is written తెకటి or even వకటి.
- 3. ఓత్తుట ōttuṭa 'to press' is written తెత్తుట.
- 4. ఓగు ōgu 'wicked' is written పాగు.
- 5. ఓపిక ōpica 'patience' is written పాపిక.
- 6. ఓము ōmamu 'bishop's weed,' is written పాము.

Elsewhere the long vowel is changed into యా; thus the word for a boat or ship is always written and pronounced వాడ vāda; unless in poems, where it is written ఓడ ōda.

* The alphabet is called ఓనమాలు ōnamālu from the words ఓంనమః శివాయ నమః which is to Hindus what the Bismillah is to Musulmans.

The short *o* has two forms, viz. కౌ *co*, గౌ *go*, ఖౌ *kho*, &c. and the second form is ఘౌ *ghō*, ఝౌ *jhō*, మౌ *mō*, యౌ *yō*, పౌ *pō* వౌ *vō*, &c. The second form is compounded of $\text{—} \ddot{e}$ and U the sign of *u*.

This compound form is used by all consonants : but all do not use the simple form. The simple forms are these ;

కౌ ఖౌ గౌ చౌ భౌ జౌ టౌ ఠౌ డౌ ఢౌ టౌ ధౌ దౌ ధౌ బౌ బౌ భౌ బౌ రౌ రౌ లౌ లౌ. Four letters have a peculiar shape పౌ *po* ఫౌ *pho* షౌ *sho* సౌ *so*.

All these may be made long by adding the accent, thus కౌ̄ *cō*, గౌ̄ *gō*, &c.

Some are elongated by adding — (dirgham) to the second form, as మౌ̄ *cō*, ఖౌ̄ *khō*, &c. వౌ̄ *pō*, వౌ̄ *vō*, నౌ̄ *nō*.

Thus *ē* and *ū* compounded (like *eau* in French) become *ō*. But four letters omit the sign U when the vowel is long. ఘౌ̄ *ghō*, ఝౌ̄ *jhō*, మౌ̄ *mō*, యౌ̄ *yō*. Thus one *commu* is omitted : but uneducated persons often use two.

It is a very common error to write the long *ō*, instead of the short *o*. Thus కొంత, కొండ రు are written కోంత, కోండరు. This does not affect the pronunciation : which remains short.

The vowel *au* or *ow*, as in *cow*, *out*, *mount*; but it is compounded of *A* and *U* ; and accordingly in common writing the initial shape *ఔ* is never used ; అవు *avū* or *awū*, being substituted ; and the *V* or *W* being silent as already shewn, this is pronounced *aw* or *au*. Thus అవుట *avūṭa* or *awūṭa* (to become) which in the dictionary is ఔట *auṭa* : pronounced like the English word *outer*. Thus ఔదార్యం *audāryam* 'generosity' అనన్యత్యం *anantyaṭyā* 'loftiness' are commonly written అవుదార్యం, అవునన్యత్యం, but the pronunciation re-

mains unaltered. In these Sanscrit words this change is not approved.

Few of the Telugus are able to pronounce the short vowel *o* in the English words *lost*, *hot*, *horse*, *top* : *God*, *law*, *lord*, *order*, which they make లాస్టు, హాటు చాస్టు, లావు, గాడు, లా, లాడు, ఆర్డరు. thus *born* becomes *barn*, *God*, *guard*, and *former*, *farmer*. In the Telugu newspapers *Hong Kong* is spelt హాంగు కాంగు *Hangu-Kangu*. In English neither sound is used unless in some districts as *Derbyshire* where *honey* and more are pronounced in the ancient manner : the sounds are quite different from those of *rod* and *rode*.

The sign \checkmark is (very needlessly) retained in combination with *au* as regards some letters. Thus మౌ̄ *mau*, యౌ̄ *yau*, హౌ̄ *hau*.

The following are the shapes used,

కౌ	ఖౌ	గౌ	చౌ	భౌ	జౌ
ఘౌ	టౌ	ఠౌ	డౌ	ధౌ	దౌ
భౌ	దౌ	భౌ	నౌ	పౌ	బౌ
భౌ	మా	యా	రా	లా	శౌ
షౌ	సౌ	హౌ	క్షౌ		

Throughout the grammar I have used the common forms of the initial vowels. For the sake of uniformity in the dictionary, however, monosyllabic forms of *ai* and *au* are used. Thus for the words చాయిట *payita* (a woman's veil) and కవుజ *cavuzu* (a partridge) we must use the spelling చౌట and కౌజ. Sanscrit words invariably use the monosyllabic forms. Telugu words use these or the dissyllabic forms at pleasure. Poets adopt whichever form suits the metre ; thus కౌగిలి *cau-gi-li* (an embrace) is a dactyl formed of a long syllable and two shorts. But this may be written కవుగిలి *cāvūgīlī* (four shorts) or by inserting *o* (that is *N*), poets write కవుంగిలి *cāvūngīlī* whereby the second syllable becomes long.

Thus, besides the forms exhibited in the alphabet the vowels take the following forms ; both in poems and in every day business.

అ	a becomes	యా	ya
ఆ	ā	యా	yā
ఇ	i	యి	yi
ఈ	ī	యీ	yī
ఉ	u	వు	vu (but sounded u or öö)
ఊ	ū	వూ	vū (sounded ū or ōō)
ఋ	ri	రు	rū or రి ri
ఎ	ē	యె	yē (or <i>wrongly</i> , య యా)
ఏ	ē̄	యే	yē̄ (or <i>wrongly</i> , యా yā)
ఐ	ai	అయి	a-yi
ఒ	o	వు	vo, wo, or యొ yo
ఓ	ō	వో	vō, wō, or యో yō
ఔ	au ..	అవు	a-vu, avu.

ఋ rū and ౠ lu are not in use.

A short vowel is called హ్రస్వము hraswamu, హ్రస్వాక్షరం hraswāxaram, or లఘుత లఘువు : each of which words literally means (levis) light; as opposed to గురువు guruvu 'heavy' which is the same as దీర్ఘం dīrgham 'long.' A vowel which is long by nature as ఆ, ఈ, ా, ి, &c., is called దీర్ఘం dīrgham: but it is called *guru* if long either by nature or *position*: that is by being followed by two consonants. Thus in the words అంత anta 'all' అన్న anna 'elder brother' తమ్ముడు tam-mudu 'younger brother' &c. &c., the first vowel is short; but is *guru* because followed by two consonants. The word *guru* is only used in prosody.

In the Rambler, No. 90, Johnson uses the preferable expressions *strong* and *weak* syllables. These words are referred to in various parts of Telugu Grammar and therefore are here noticed. They are also used regarding the గ్రామ్యశాస్త్రం or Table of (గ్రామ్యములు) Prosodial feet: wherein the sign | (a short upright line) is used for *short*, and ८ (our mark for short) denotes *long*. As the quantity of every syllable is evident

to the eye, scanning is perfectly easy, and the marks | and ८ are rarely used. We may therefore without any inconvenience use the marks found in Latin and Greek. In reading verse, the natives use particular chanting tones which to our ear are far from agreeable. It is such as the Romans used, according to Ovid, (Art. 3, 345) Vel tibi composita cantetur epistola voce. This passage should have been noticed in Monk's Life of Bentley, Vol. II.' p. 324. See Smollet's remarks (Humphrey Clinker, letter of 13th July,) "Every language has it's peculiar recitative" &c. Natives are accustomed to read in a very loud voice: whenever we find this disagreeable, we merely need remark యందుకు అరిచేది? మెల్లగా నవవండి, The student will find it useful to read the first two sections of the chapter on Telugu Prosody.

On the Consonants.

The first 25 consonants, as shewn in the alphabet, stand in five lines, each of which contains four letters besides a nasal.

The four letters which thus form one line are often looked upon as equivalent. This particularly happens as regards initials changed by grammatical rule; which will be explained elsewhere. The "Primary" letters క చ ట త ప ka, cha, ṭa, ta, pa, are changed into "Secondaries" and respectively become గ జ డ ద బ ga, ja, ḍa, da, ba, or గ ష డ ద వ ga, sa, ḍa, da, va.

The sounds of many consonants require no explanation. Thus, క ka గ ga చ cha జ ja న na ప pa బ ba మ ma య ya ర ra ల la వ va స sa హ ha are usually pronounced like the corresponding English letters as sounded in Kate, Gate, chase, jackal, no, put, be, me, you, row, low, vale, sale, hale. The letter గ is always hard, (as in gorge,) thus గిన్నె ginneh 'a cup' and గెలుతు geluṭu 'to conquer;' but it is never pronounced soft as in George.

The aspirates are the following.

ఖ kha as in 'park-house;' 'buck-horn;' ఘ gha as in 'log-house,' 'stag-horn;' ఛ chha as in 'coach-horse;' డు du as in 'hedgehog;' ఠ ṭha as in 'cart-horse;' ఢ ḍh, as in 'bid-him;' ఢ ṭha as in 'but-him;' 'not-here;' ధ dha as in 'ad-here;' ఢ pha as in 'up-here;' భ bha as in 'club-house.'

The learned affirm that aspirates are peculiar to Sanscrit, and never should be used in native Telugu words. Thus they wish us to write these words without the aspirates: దొర dora 'a master' గాలి gāli 'wind' గట్టి gaṭṭi 'strong' కొబ్బెర kobbera 'cocoanut kernel' దుంకుట dūmūkūṭā 'to leap,' జంకుట zankuṭa 'to fear,' దాటి daṭṭi 'a girdle:' but in this they are not countenanced by general use, which gives the aspirate to these words; viz. ధొర dhora, ఘాలి ghāli, ఘట్టి ghaṭṭi, ఖొబ్బెర khobbera, ధుంకుట dhumukuta, రుంకుట rhan-
 jhankiṇṇuta (HD. 2. 901) also రుంకుట rhan-
 cuta, and ధాటి dhaṭṭi.

The capital shapes of the consonants are given in the alphabet. But some of them take another form, without Talacattu, when written beneath the line. Thus క is the capital form and క̣ is the second form of ka; in the words లెక్క lecca (an account) పల్ల palcu (a word.) Thus మ is ma; but the second shape is మ̣ as in the name మన్మథుడు Manmathuḍu (Cupid) or మర్మం marmam 'a secret.'

The following are the letters with their second shapes. Some of which (as బ Ba) are nearly the same as the capital shapes.

- క kka గ gga ధ dgha చ chcha
- or ఊ ఊ chchha జ జ ja or zza జ జ ja
- ట ట tṭa ట ట tṭha డ డ da డ డ dḍha ణ ణ na
- త త tta త త tṭha ద ద da ద ద dḍha న న na
- ప ప ppa ప ప ppha బ బ ba ద ద dbha
- మ్ mma య్ yya ర or ర rra (also ర rra)
- ల ల la ల ల la వ వ va శ్ శ sha
- ష ష sha శ్ శ sha.

In some of these combinations the upper letter is different from the lower as (కక) because the other combinations (as క్క) are wrong; though they sometimes occur in writing. Native tutors would teach us about a hundred more combinations, though well aware that they are never used.

The pronunciation of some consonants is peculiar. Thus చ cha and జ ja are sometimes softened into ఛa (or tsa, as in *hot-sun, Betsy*) and z or ds (as in *swordsmen*.) The softer sounds ఛa and za are peculiar to Telugu, and the harder sounds cha, ja, originate in Sanscrit: no Sanscrit word can use the soft sounds.

The letters చ and జ take the hard sound with (I, I', E, E', AI, AI) ఇ ఛ ఏ ప ఐ. Thus చిప్పి chippa 'a plate' చిమా chīma 'an ant' చెప్పట chepputa 'to say' జెర్రి jerri 'a centipede' జెర్రిపోతు jerri-pōtu 'a cobra de capello' చేను chēnu 'a field' జేన జేన jēna 'a span' చైత్రము chaitramu 'the name of a month' and జైమిని Jaimini 'a certain name,' All these take the hard sound. And చంద్రుడు chandrudu 'the moon' చాకచక్యము chacachakyamu 'brilliancy' చోరుడు chōrudu 'a thief' being words of Sanscrit origin give the hard sound of ch. And జలము jalamu 'water' జాలము jālamu 'a net' జీవము jīvamumu, 'life' give the hard sound of J.

The following words being Telugu, give the soft sounds; చలము çalamu 'anger' చాచుట çāçuṭa 'to extend' చోటు çōṭu 'a place' వచ్చుట vaççuṭa 'to come' చొచ్చుచున్నారు çoççuṇṇāru 'they enter' which might be spelt in English letters tsalam, tsātsuṭa, tsōṭu, vatsuṭa, sossusunnāru.

This is the German sound of C; for in the names of the letters in the German Alphabet the letter C is called Tsay, and Z is called Tzett.

And the soft sound (dz) of జ is perceived in the Telugu words జబ్బు zabbu 'slow' జెజ్జము bezzamu 'a hole or bore' జోడు zōḍu 'a pair' which might be written dzabbu, bedzamu, dzōḍu. In common writing the letter జ is wrongly shaped like బ bu.

Instances wherein the consonant is doubled: పిచ్చి piççi or picchi (foolish) is pronounced like the English word *pitchy*: and వచ్చె వచ్చె (he came) is pronounced like vat-cheh. మజ్జిగ mazziga 'butter-milk' is pronounced madjiga; and గజ్జెలు gazzelu (anclets) would according to English ear be written gud-jelloo.

In some grammars and in some recent editions of poems, the numerals ౦ and ౧

(1 and 2) have been placed over these letters : one denoting the soft, the other the hard sound. But the principle is so easily understood that marks (which indeed few understand) are superfluous.

The mutation of *qa*, into *sta* is obvious in the verb: where the participle చేయుచు *chē-yu-tsu* is at pleasure spelt చేస్తు *chēstu*: thus the sounds of S and T change places.

In the rustic or ancient pronunciation, the Telugus use the soft sounds alone. Thus we frequently hear the words చిన్న *chinna*, చెప్ప *cheppu*, జిలుగు *jilugu*, జెముడు *jemuḍu* pronounced *çinna*, *çepu*, *zilugu*, *zemuḍu*.

They in like manner mispronounce Sanscrit words.

The soft sounds are common in Irish, where true, dry &c., are pronounced throe, dhry, &c.

The nasal sound *gn* or *ng* of the first *varga* or class is like *nio* in the word *mignonette* or in *opinion*. It occurs in the common words వాస్తాము *vāng-mū-lamu* 'a recorded deposition or statement.' Like all other nasals, it is usually changed into *o* as in the word అంగం *angam* 'the body.'

The nasal of the second *varga* or class is *ya* and never appears alone: being always written under the letter జ *j*, as in the word జ్ఞానము *jnānamu* 'recollection' and జ్ఞానము *jnānamu* 'knowledge' సంజ్ఞా *san-jna*, 'a sign.' These words are usually though not correctly pronounced గ్యాపాము *gyāpa-camu*, గ్యానము *gyā-namu*, సౌగ్య *saugya*.

In teaching Sanscrit or Telugu the teacher is obliged continually to make his pupils pronounce louder and harder than they fancy requisite.

The letters ట *Ta*, డ *Da*, and ణ *Na*, are harder, and the letters త *Ta*, ద *Da*, and న *Na* are softer, than the sound they have in English.

The soft D and the soft T are used in modern Greek: as is shewn in Dallaway's Constantinople.

The hard D is often pronounced nearly like R, thus బెజవాడ *Bezavāḍa* becomes *Bezozara*.

The distinction between the hard and soft T is perceived in these words.

పోతు	a stab	పోతు	a beast
కోట	a fort	కోత	cutting
పాట	a song	పాత	old
తాట	the bark of a tree	తాత	a grandfather
వింట	on a bow	వింత	strange
చెట్ట	evil	చెత్త	rubbish
మట్టు	limit	మత్తు	intoxication,
మూట	a bundle	మూత	a cover
కోటి	ten millions	కోతి	a monkey
చేతులు, చేట్లు	evils	చేతులు	hands
పొట్టు	husk	పొత్తు	friendship
పొట్టి	short, not tall	పొత్తి	a rag
కట్టి	mere, only	కత్తి	a wick
రిట్టి	reviling	రిత్తి	a bag
కట్టి	holding, a list	కత్తి	silk
కట్టి	binding	కత్తి	a sword.

The distinction between the hard and soft D is important.

పొడ	a speck	పొడ	a bush
పొడి	powder	పొది	a pouch
పాడు	waste	పాడు	bed of a tree
నిండ	(adv.) fully	నిండ	blame
గడ్డ	a boil	గడ్డ	a vulture
దిడ్డి	a door	దిడ్డి	correcting
గుడ్డు	an egg	గుడ్డు	a blow
బుడ్డి	a bottle	బుడ్డి	sense
పొడుగు	length	పొడుగు	the udder
మండ	a bough	మండ	a flock
వాడు	he	వాడు	battle, quarrel
ఊడుట	to slip out	ఊడుట	to blow
కడి	having fallen	కది	ten
బడ్డ	fallen	బడ్డ	a bit
కండి	having fruited	కంది	a pig.

In the negative verbs some masculines end in the hard sound, and some feminines or neuters in the soft sound. Thus,

రాడు	he becomes not	రాదు	she becomes not
లేడు	he lives not	లేదు	she lives not
రాడు	he comes not	రాదు	she comes

ఛందడు he will not stay	ఛందడు she will not
ఘలకడు he speaks not	ఘలకడు she speaks
విసడు he hears not	విసడు she hears
	not.

This aorist form is used in all verbs. The following call for particular attention ;

వాడు వ్రాయలేడు	he cannot write
వ్రాయలేడు	he did not write
వాడు చదవలేడు	he cannot read
చదవలేడు	he did not read.

The difference between the following words is equally important,

శోణము crimson	సోన a waterfall,
And between soft and hard L.	
వేలు lice	వేళ్లు names
రాలు to flow	రాళ్లు stones
కాలు a leg	కాళ్లు legs.

The hard sound of ణ is exemplified in the words కణితి kapiti, 'an elk' and కణజు canuju 'a partridge.'

The letters P Ph B Bh M call for no remarks in addition to what is stated already regarding aspirates.

The letter Y is always a consonant, and requires the addition of a vowel. Thus చేయుట chē-yu-ta 'to do' చెయ్యి che-yyi 'the hand' కొయ్య co-yya 'wood' బియ్యము bi-yya-mu 'rice' ఆయ్య a-yy-ā 'sir.' Likewise in Sanscrit words as పద్యము pad-ya-mu 'stanza' న్యాయము nya-ya-mu 'justice' కన్య can-ya 'a virgin' సూర్యుడు sūr-yu-du 'the sun.' When yy occurs in a name we may conveniently express it by ii. Thus వెంకయ్య Venk-ayya and సూరయ్య Su-rayya (certain names) may be written Venkiia and Suriia.

The letter య 'y' is denominated కియ్య or కియావడి.

The letter R is a fruitful source of idle disputation among the learned: some of whom assert that in certain words, as మరియ, మరలి, కర్ర, &c., we ought to use the obsolete form మఱియ, మఱలి, కఱ్ర. It is sufficient to point out that the shape అ is obsolete, and good authors neglect it. In ancient times the two

letters varied so far in sound that they were not allowed to rhyme together: and the excellent poet who wrote the Telugu version of the Srī Bhāgavat is blamed by pedants for neglecting this refinement. The letter ర is called మంచిరేళ and the letter అ is called మందిరేళ.

The obsolete అ R and C the semi-circle have crept even into some of the books printed under my directions. These letters ought to be set aside and not allowed a place at the compositor's table. In the language of Burma the letter R (crara vadi) is written under the letter, and shaped thus. The Burmese letter G is also shaped like the form O. The letter H is also similar. Some other characters also are evidently cognate.

When R is connected with a consonant, with no vowel between, it may be written thus; క ర్ర carta 'Lord' క ర్మము carmamu, 'act' మ ర్మము marmamu a 'secret.' Or the mark E called వలపాలక is placed beyond: thus క ర్క, క మ్ము, మ మ్ము.

The letter R in such places must always be clearly pronounced as in the practice of the Scotch and of the Germans. The English are apt to slur or omit the sound.

In some printed books the silent ర R is shaped ర̄. This is chiefly used in foreign words; as గవర్నర్ గవర్ Governor, సీన్యర్ సీన్య senior, జూన్యర్ జూన్య junior.

Many pure Telugu words have a liberty of adding R to the initial consonant: thus తోవ, త్రోవ, దోవ, ద్రోవ tova, trōva, dōva, drōva, all mean 'a road' కొత్త cotta (new) may be spelt క్రొత్త crotta: and కింద kinda (under) may be spelt క్రింద krinda: thus in English there are words that resemble others in the initial, as cave, crave, gave, grave; tie, try, die, dry; cape, crape, gape, grape; pay, bay, pray, bray; couch, or crouch, babble, or brabble, petty, or pretty. Chaucer writes droil for toil, prin for pin, grin for gin (a trap) and brids for birds. Spenser writes thrust for thirst (F. Q. 3. 7. 50.) A similar liberty is found in all languages of the Celtic family. In English these are separate words, but in Telugu they are often only various spellings of the same word. For this reason, in the dictionary I have mingled these four classes. While the

consonants were classed separately, in the Telugu dictionary, this uncertainty regarding the initial often rendered it requisite to search for a word in three or four places before it came to light. By mingling the initials, and excluding the optional R, all the various modes of spelling usually appear in the same page. This arrangement diminishes the size of the dictionary; as formerly two or more forms were inserted; and were explained separately, or referred to another page.

By "pure Telugu words" (అర్చన తెలుగు) or "Radical Telugu" grammarians intend such as are not derived from Sanscrit. The principles of Telugu and Sanscrit spelling are widely different: but as it is requisite to explain both, the reader will observe that such rules as mention one of these languages apply to it alone.

The expediency of the present arrangement of the dictionary will be hourly felt in reading: when asked whether we are to look for the word in question, under the primary initial K or the secondary G; under Ch or J (చెట్ట, జెట్ట and చెట్ట *chetta, jetta, and setta* are all the same word,) under T or D: under P or B; under శ s or ష ṣ, a native tutor is very apt to reply that either spelling is equally good.

The letter ల is L as in తెలుగు Telugu. The letter ళ is the same pronounced harshly turning the tongue upwards: thus పేళ్లు *pēllu* 'names' కొళ్లు *cōllu* 'birds.' Certain Sanscrit words always use ల and others always use ళ.

The letter వ V or W; this is generally sounded V; thus, వాడు *vādu* 'that man, వీడు *vīdu* 'this man' ఎవడు *evaḍu* 'who.' In Sanscrit words it ought to be pronounced V as వయసు *va-yasu* 'age' వీణ *vīṇa* 'a lute;' but in many Telugu words the sound is more like W, thus వట్టి *vaṭṭi* 'mere' is usually sounded *vaṭṭi*. The learned prefer the sound V, the illiterate often use the sound W. In English words the Telugus find V hard to pronounce; usually changing it into W. When it is doubled, as in పువ్వు *puvvu* 'a flower' కొవ్వు *covvu* 'fat' దవ్వు *davvuna* 'afar' it is usually pronounced as W, thus pu-wu,

co-wu, da-wuna. In common talking the V is often dropt: thus వేట *vēṭa* (hunting, the chase, venison, a goat) is generally changed into యేట *yēṭa* and యాట *yāṭa*. Elsewhere V changes into O. Thus వచ్చె *vaṅṅe* 'he came,' is pronounced by rusticks తెచ్చె *teṅṅe*.

The three letters ష sha and స sa are as different in sound as the English words sharp, action, soul. They are exemplified in the names శనివారము, లక్ష్మీవారము, సోమవారము Sanivaramu 'Saturday' Laxmivāramu 'Thursday' Sōmavāramu 'Monday.' As distinct names are convenient, some call these శాంతిశ కారము *ṣanti śacāramu*, కష్టక కారము *kaṣṭha-śacāramu*, సులభశ కారము *śulabha-śacāramu*: others use the words జశమి, యమి, శక్రమి. The commonest phrases are, విష్ణుక కారము, శివశ కారము, వ్యాసశ కారము, because the names Vishnu, Siva, and Vyāsa exemplify the three sounds. Any three words in a similar order are more easily remembered than the grammatical phrases ఓష్ఠ్యము 'labial, వంశ్యము dental, and తాలవ్యము palatal.'

The learned state that శ Sānti-Sacāramu, belongs solely to words of Sanscrit origin: and wish us to exclude it from all Telugu words. Thus they think కలశినది 'must' ought to be written కలసినది: and చేశి, వేశి, వ్రాశి should be చేసి, వేసి, వ్రాసి. But the voice of the nation is against them: and common usage is the best guide in this matter.

The word శ్రీ, or శ్రీ "blest, happy, auspicious" is superstitiously placed at the beginning of papers and books; but in government business at Calcutta this is forbidden: and books printed at Madras omit it at pleasure.

The consonant హ H takes peculiar forms with the various vowels; thus హ ha హా hā హి hi హో hō హీ hī హు hu హూ hū హృ hri హౌ hō హే hē హై hai హౌ ho హో hō or హౌ hō హౌ hau.

The interjection ఆహ āhā denotes yes.

The letter హ H is sometimes pronounced as F. Thus జిహ్వా *Jihva*, pronounced *jifva*,

(ignorantly written జింహ Jimha) is the Sanscrit name for the tongue. ఆహ్లాదం āhlādam (āfādam) delight. It sometimes changes places, in pronunciation, with the letter under it. Thus the name బ్రహ్మ Bramha (a name of God) is written Brahma. And the name for a bramin is written బ్రాహ్మణుడు brāhmanudu but pronounced brāhmanudu.

Thus in Danish Hval is the name for a *whale*. In Swedish Hvad is *what* and Hvar is *where*. See Rae Wilson' Norway and Sweden 1826, Page [60] Appendix.

When the letter H is silent, as in Bāmah it is expressed by two dots 0 thus రాకుః and దుఃఖము duh-khamu.

The letter ష csha, more conveniently expressed by X, is a compound of క ka and ష sha; and is sounded like cti in action, direction, section. Thus ఆక్షి axi 'the eye' పరీక్ష parīxa 'examination' ఆక్షంము axaramu 'a letter of the alphabet.'

The letter X is in Spanish pronounced like ch. Thus Texiera and Xeres are sounded Teshhira and Sheres, or Sherry.

The letter X is placed by the native authors at the end of the alphabet. In Wilson's Sanscrit Lexicon it is placed with the letter k.

The Telugus are as negligent in spelling as the English were before the days of Johnson. The words borrowed from Sanscrit are often misspelt. Thus స్త్రీ strī 'a woman' is often written శ్రీ Srī 'fortune' and vice versā. The word అన్నం annam 'food' is constantly written and pronounced అన్నం. The word బ్రాహ్మణుడు Brāhmanudu is frequently mispronounced బ్రాహ్మణుడు Biāmanudu.

On the Sunna and Half Sunna.

It has already been stated that the circle or cipher 0 called sunna is used as a substitute for a nasal letter. But it is wrong, though customary, to place it in conjunction with N or మ M. When N or M occurs double, as అన్న, అక్ష the vulgar write అంన, అంమ or even అంన్న, and అంమ్.

The following observations regarding the circle and semi-circle need not be read by beginners. They can only be understood by

those who have made some progress in the language.

When sunna is followed by a consonant of the first four classes (varga) it is N; but the remaining letters (pa, pha, ba, bha, ma, ya, ra, la, va, śa, sha, sa, ha, xa,) sound it as M; and it likewise is M whenever it stands at the end of a word. Thus the word Sanscrit సంస్కృతం is pronounced sams-cru-tam. The Sanscrit words సంవాదం conversation, సంయమం doubt, are pronounced sam-vādam, sam-śayam. When followed by Y, the sunna is pronounced, nasally: thus సంయమి say-yami, 'a hermit,' సంయోగము say-yōgamu, 'juncture:' here the nasal sound of n is used, as in some French words, bien, sien, chien, requin. Thus sunna is *written* full but only *half pronounced*.

These words are Sanscrit; but in some Telugu words the letter C called the half sunna or semi-circle is used by some grammarians* but in common use the circle alone is used: though it sometimes is pronounced full N, as in the English words song, long.

The learned declare that the semicircle is peculiar to verse, and that to use it in prose is absurd.†

The spelling used in ordinary writing deviates from that approved by the learned. Thus అతండు atandu is pronounced అతడు atādu.

In some particular words the sunna is inserted *after a short syllable*. Thus తమ్ముడు tammudu may become తమ్ముండు tammundu; అల్లుడు becomes అల్లుండు a son-in-law; తోడల్లుడు, తోడంబల్లుడు. M. 17. 1. 55. ఏనుగు or ఏనుంగు an elephant. వెలుగు or వెలుంగు.

* It is analogous to the sign used in old Latin printing for m or n. Thus gemitu, indignata sub umbras became 'gēitu, idignata sub ūbras.' In some ancient Latin words the letter N was optional; thus toties or totiens; quoties or quotiens. In his life of Numa, Plutarch mentions Pontifex as written Potifex.

† The printers of many recent publications seem to be unaware of this rule. In a Telugu version of the Arabian Nights we even find (p. 582) such odd forms as గుంబ్రంజులి; and similar refinements may be seen in most pages of that book.

The sunna thus inserted is called ఆచేశసు
 న్న or optional N. Thus అరటి becomes అరం
 టి. వెడద or వెడండ; వైట, శయిట or శయింట;
 తొల్లిటి or తొల్లింటి; కడక, కడంక. తెలుసు Telugu
 or తెలుంసు Telungu also spelt తెనుసు Ten-
 ugu (See M. Virat. 1. 6.) or తెనుంసు Tenungu,
 and even తెనుసు Trenugu or తెనుంసు Tre-
 nungu.

It is inserted before ా when that ad-
 verbial affix is added to the Root in A. Thus
 రాా or రాంా; ఎరుా or ఎరుంా.

And after words of colour. Thus యెర్రా
 or యెర్రంా redly. నల్లా or నల్లంా blackly.

It is sometimes inserted in the verb, in
 the third person singular masculine of the
 negative voice. Thus శదడు or శదండు; ఉండ
 డు or ఉండండు. Thus (Līla XI. 83.) పెచ్చం
 డు for పెచ్చడు 'he disapproves:' ఫుండండు
 for ఫుండడు. This spelling is rustic; and is
 used in verse merely to lengthen the preced-
 ing short vowel.* Also in other parts of the
 verb, as శలకుట, శలంకుట; తొలక, తొలంక;
 కలసుట 'to grieve' may become కలంకుట. It
 seems to be prefixed to the letters K. G. D.
 and B alone.

It is even inserted in pronouns, ఎవ్వడు be-
 comes ఎవ్వండు (M. XII. 6. 615. here ēvāḍḍu be-
 comes ēvvaṇḍu.) And ఎత్తుటి, ఎత్తుంటి the ge-
 nitive of ఎత్తుడు.†

In such places the N is used or dropt at
 pleasure: like U in honour or favour. Prac-
 tice alone can determine where we must use
 it.

In the ancient pronunciation of Telugu,
 (which the rustic classes still retain) the nasal

sound was very prevalent: but the educated
 classes have laid aside this disagreeable ac-
 cent. In England the rustic pronunciation,
 particularly in Derbyshire, is more antique
 and nasal than that of the higher ranks.

The nasal (following a long syllable) is pre-
 served among the illiterate in many Telugu
 words: as వాడు vāḍu 'he' వేట వేటా 'hunting'
 the chase' వీక vīka 'strength' తోక tōka 'a
 tail' కాక kāka 'heat' జాడ zāda 'trace,' లేడు,
 కాదు he is not: which the rustic classes write
 వాండు, వేంట, వీంక, తోంక, కాంక, జాండ, లేండు,
 కాండు. The verb కాదుట is written కాండుట
 which properly is another verb. ఆదుట is the
 spelling in the dictionary, but ఆండుట in
 ordinary writing, though condemned. ఆడది;
 is written ఆండది; పాతాడు, పోతాడు; రాండు
 for రాడు. The learned have attempted to re-
 concile this discrepancy by using C the semi-
 circle; they wish such words to be written
 thus వాఁడు, వీఁక, తోఁక, కాఁక. In like man-
 ner the forms చేయా chāyagā, పోవా pōvagā
 రాా rāgā (doing, going, coming) are com-
 monly written and pronounced చేయంా chē-
 yanga; పోవంా pōvangā; రాంా rāngā.
 This is the older spelling, now disused by the
 learned. The slightly nasal sound answers to
 the indistinct N used in French or in the
 Hindustani language.

This semi-circle is occasionally used in poe-
 try (when written on palm leaves) as a hyphen
 at the end of a line.

The vulgar often write the long vowel short
 and substitute the circle for ardhā sunna.
 Thus వీక vīka 'force' is written వింక vīnca,
 రోజుట is written రొంజుట and బోరింక is writ-
 ten for బోరిక. పోక pōca 'a nut' is written
 పొంక pōnca, నోను becomes నొంను, తొంచ ా
 for తోచ ా. తింక for తీక tīgeh. పింట for పీట.
 Rasica. 1. 52. Though written wrong these
 words are pronounced right. This error often
 occurs both in poems and in ordinary letters:
 and must be observed by the student who
 otherwise may be misled in the dictionary.
 On the other hand, sunna is omitted with
 equal carelessness: thus ఇంకువ is written,
 యిక్కువ, ఇంగిలము, యిక్కిలము, కుంకుమ, కుక్కుమ

* It is sometimes omitted to suit the metre. గురింటి
 becomes గురివి, వేరంటాలు becomes వేరటాలు. In M.
 4. 2. 169. we find ఎరిగి, యెరింగి erigi, eringi, here the
 same word is used twice; with and without. sunna, to
 suit the metre. See quotations in the dictionary.

† The poets (like Homer) sometimes alter the spell-
 ing of words to suit the metre. Thus ఎవ్వడు eppudu
 "when" is — U a dactyl: but may change into ఎ
 త్తుడు epudu [a tribrach U U U] or even ఎపూడు
 epūdu — U 'an amphibrach' or ఎత్తు epdu, — U a
 trochee.

శంకతి, శక్తి, పొండి (go ye) పొడి, కాంచి Kan-
chi (a certain town) is written కాలి, వంగోలు
the town of Ongole is written వంగోలు and yet
no one pronounces the words in the wrong
way. Thus in hasty English writing, letter,
teller, litter, tiller, tetter, titter, may easily
be understood, though written wrongly.

The semi-circle has never come into gene-
ral use among the people, and it will be hard
to prove the expedience of a refinement like
this : which is discountenanced by most manu-
scripts of the poets and it is unprofitable.

Experience and the advice of sound schol-
ars among the natives has shown me it's futi-
lity ; but some bramins of ordinary learning
uphold this character. They acknowledge
that in practice it is laid aside, and that there
is no rule in any grammar to vindicate the
various ways in which the ardhha bindu is in-
serted.

They insist upon an English pupil acquiring
the practice of using the semi-circle ; as well as
the obsolete R ; and leave him to find out,
by experience, that both these are unknown
to all but pedants. Yet as few students con-
tinue the study after acquiring a smattering
of Telugu, the emptiness of these instruc-
tions generally remains undetected.

The ordinary teachers are apt to speak to
students on some learned subjects which are ill
suited to beginners. The tutor should on such
occasions be desired to read the following cau-
tion. ఇంనీతిమువారుఆంధ్రముచదవనారంభించేట
ప్పుడు కేవలంసంస్కారదూరులైవున్నారుగనుకశబ్దకరి
జ్ఞేదం, క్రియాపరిజ్ఞేదం, కూత్రముతోలుతనేర్చుకొవ
లశిష్యుడే గానికళ - ద్రవం - సంది - సరళాచేత - తద్భ
వం - తత్సం - చేత్యం - యిత్యాదిప్రమేయములనుగు
రించిప్రస్తుతంరలపెట్టకనేలేదు - యాహేతువు వల్లనే
యా ప్రమేయములు యావ్యాకరణములో ఆదిభాగ
ములో వ్రాయక ఆంధ్ర భాగములో వ్రాయడ మైనది -
పై గాతీరంభములో పద్యాలుచదవడము అన్నివిధా
లానిప్పులముగనక తోలుతలేదు - బాబులు - వాడ్పా
లములు గాక మరియేదిన్ని చదవనగత్యములేదు. In
reading any manuscript with a learned Bran-
min, we shall find him object to the spelling
in almost every line : asserting that the igno-

rance of the transcribers has vitiated the book.
But our business is to study the language as
it is : to take it as we find it : and errors that
do not injure the sense or the metre may
safely be left unaltered. Much that is pressed
upon our notice as highly momentous, is in
truth mere learned trifling.

Some modern pedants among the Telugus
have attempted (in imitation of some Dēva-
nagari printing to abolish the ○ : thus instead
of అందము, and ఆంధ్రము they affect to write
అన్దము, and ఆన్ద్రము. This idle whim appears
in some recent publications both Sanscrit and
Telugu. It is an empty innovation and is not
likely to become popular.

From what has been stated the reader will
observe that there are (as in some other lan-
guages) two or even three modes of spelling :
one in daily use and indispensable ; this alone
is used in the present grammar ; the second
mode is poetical, and uses particular forms of
certain initial and final letters, as ఒప్పికము for
(in common spelling) తప్పికము, and వానికీక
for వానికీ ; and a third, which is pedantic,
using the obsolete R and the obsolete semi-
nasal.

In poetry a word may sometimes stand part
in one line, and part in the next : thus Nala
Dwip. 2. 831. తదను + మని and in 2, 166, the
word అయితీ + వి 'thou becamest' is thus
divided.

It will be seen in the chapter on Elision
that the final M is often dropped in Sanscrit
words. Thus క్రంభం + ఆరంభం grandham—
ārambham becomes క్రంభారంభం grandh'ā-ram-
bham : the Elision being the same as occurs
in Latin. But with Telugu words the rule is
different ; thus బోగము an actress, ఆట play,
may form బోగమాట bōgam-āta 'the actress's
play' never బోగాట. And కరణము అన్న cara-
namu-anna 'the clerk's brother' may become
కరణమన్న caranam anna but cannot become
కరణన్న caran'anna. In Sanscrit in such
places a long vowel would be used. But in
Telugu this never is allowed.

On Dialects.

Just as happens in English and French, certain forms of expression and of spelling are in common use; others are found only in poems. Most words belong to the common stock; and those peculiar to the higher and lower dialect are altogether but few in number. Such occur even in the verb; thus "shalt not, wilt not," would be the poetical form; "shall not, will not," is the common form, and shan't, won't is the colloquial. Native grammarians condemn and neglect the colloquial forms, which they consider vulgar; though it is easy to prove their occurrence, (as in English) even in the writings of the best authors.

We are aware how totally the rules for Elision used in French, differ from those of Latin: and the difference between Sanscrit and Telugu in this respect is yet wider. What is right in one language is, sometimes, wrong in the other.

The rules for elision, permutation and softening initials are required in poetry; but not in the common Telugu we talk or write: and these poetical refinements are not admissible in books written to teach either a language or a creed. Our native teachers would willingly reject common Telugu altogether, and teach us the poetical dialect alone: which they themselves however cannot use in daily talking and writing.

In ordinary sentences, as గ్రంథమున్నది *grandhamu unnadi* 'there is a book' వానికియిచ్చి *vānikī istini* 'to him I gave it' ఛందమున *chhandamu anagā yēmi* 'what is Prosody?' they would direct us to spell these words thus; గ్రంథమున్నది *grandham'unnadi*, వానికీచ్చి *vānik'istini*, ఛందమున *chhandamb'anangan ēmi*. This mode of spelling would be correct in poetry; but in common life no one uses it; and if we wish to be intelligible, we must use the common dialect. The two dialects differ almost as much as ancient and modern Greek; and were a resident in Athens, to attempt to transact business in ancient Greek (using likewise poetical elision!) he would not be easily under-

stood: nor will the Telugus understand us unless we speak and write as they do.

These remarks are made in consequence of the publication, by natives at Madras, of some small works on Grammar and on religion, which by using poetical rules are rendered hard to understand.

Writers regarding China have noticed that a similar pedantry prevails there; grammarians considering the language of common life wholly beneath their notice.

On Accent.

The accent accords with the spelling; and is easily understood. In words that consist of short syllables the accent falls on the first, thus పది *padi* 'ten' ఎనిమిది *enimidi* 'eight' పని *pani* 'work' would in English spelling be *puddy, onnimiddi, punny*.

The following instances of the accent may suffice: and to each is appended an English or Latin word of similar sound. సరి *sari* (Surrey) 'right' సమా *sama* (*summa*) 'even' అట *ata* (*utter*) 'they say.' మణి *mani* (*money*) 'a jewel.' హరి *hari* (*hurry*) 'a certain name.' కాళ *cala* (*colour*) 'a ray.' పుసి *pusi* (*pussey*) 'rheum.' చెరి *cheri* (*cherry*) 'each, apiece.' మడి *madi* (*muddy*) 'a field.' తెర *tera* (*terror*) 'a curtain.' పులి *puli* (*pulley*) 'a tiger.' శతకము *satacam* (*shuttercome*) 'a set of one hundred stanzas.'

In all these we perceive that the vowels are short in both syllables and the accent falls on the first. These words also shew that in English we express the first vowel (short a) sometimes by u and elsewhere by other vowels. But a double consonant as ల్ల or స్త or ష్ష has a different accent; as is perceived in English when the two consonants are in separate words thus; royal-lady, begin-now, unnamed, unnumbered.

When a long and short syllable come together, the accent falls on the long: thus యెఱి *ītēh* 'a spear' పాము *pāmu* 'a snake.'

When long syllables come together the accent falls on the last. Thus కూడా *kūdā* 'together.'

In reading aloud, it is the custom to open the mouth wide; and to raise the voice to a

high pitch. In fact they inculcate the rules used by music masters in England.

“ Those who wish to make themselves understood “ by a foreigner in his own language should speak with “ much noise and vociferation, opening their mouths “ wide. The English pursue a system diametri- “ cally opposite. For example, &c.” See Borrow’s *Bible in Spain*, Chapter 1.

The spelling of some Sanscrit words is retained, as హరి Hari (for హరిః Harih) a name of Vishnu. కవి Kavi (for కవిః Kavih) a poet, &c., wherein the termination is but slightly altered : these are denominated తత్సమము Tatsamamu, a word more fully explained in the appendix : as well as తద్భవము Tadbhavamu or Permutations.

After making some progress in Telugu or Canarese the student should read over those chapters of Sanscrit Grammar which treat of (Sandhi, Vriddhi and Samāsa) Elision, augment, and compound words. Doubtless many read Telugu without this : but if we ever make any real progress in the language the student will require the aid of the Sanscrit Dictionary, and cannot even talk or write Telugu with any ease or precision, unless he masters the first principles of Sanscrit orthography.

Hindus and Musulmans usually mispronounce English names : and both the English and French, particularly in names of places, have equally corrupted the pronunciation of names used in India. The accent is misplaced in almost every proper name.

We call Muh’ammad, Mahomet, and Goo-da-loor, Cuddalore. We change Tee-pu తీపు into Tippoo, and Tiru-valli-keni (a suburb in Madras) into Triplicane. Cānchīpuram కాంచీపురం or కంచి is changed into Conjeveram ; and Tirupati becomes Tripetty : Eranāoor యెరనాపూరు becomes Ennore. Pudicheri becomes Pondicherry. Benglā-ru becomes Bangalore : and the name కరిమాల్ Carimanal, (a small insignificant village north of Pulicat near Madras) has been changed into Coromandel ; and is applied to the entire coast. It has been furnished (by English ingenuity) with a Sanscrit root “ Cholamandal or land of the Chola grain !” a name unknown to natives ; who assert that the Curu race (which name some Europeans imagine to be the root of *Kuru mandalam* Coromandel) was in the north of India, not in the Peninsula.

When reading verse the Telugus like all other Hindus use a sort of vociferous chant ; the Papists call it “ intonation,” and at the end of every stanza they are taught to draw out the last syllable in a kind of quaver which to our ears is absurd. It is needless for us to imitate this method which a native tutor

will lay aside when he finds that it does not please the English ear.

Though the learner must enunciate loudly, he need not do so after he has obtained some familiarity with the sounds.

Contractions.

The common contractions of words, (whether Sanscrit, Telugu, Hindustani or English) used in letter writing and accounts are as follows :—The Hindustani words are marked (H.)

ఆ	<i>i. e.</i> ఆదివారము	Sunday.
ఆ	ఆక్టింగు	Acting.
ఆన		Anno Domini.
ఉ	ఉత్తరము	Answer.
క	కసుబా (H.)	Cusbah ‘a town.’
కృ	కృష్ణపక్షము	The dark fortnight, or wane.
ఖ	ఖండి <i>i. e.</i> శుట్టి	Candy or Indian ton.
గ	గరిశ	A Garise, or mea- sure.
గగ	వరహ	A pagoda or gold coin.
గు	గురువారం	Thursday.
గు	గురించి	Respecting.
గు	గుమస్తా (H.)	Gumashta, ‘a writer or agent.’
గు	గుజారతి (H.)	In charge of.
చ	చండు (H.)	(Persian, <i>on date</i>) as చం ౨౨౨౯ జూన్ on the 22d of June.
చా	చాప్తూన	According to, at (the rate of.)
చై	చేత	By.
జ	జనువారము	Tuesday.
జ్జ	జన or జనము (H.)	People.
డ	డబ్బులు	Pence.
త	తర్వాత	Afterwards.
తా	తారీఖు (H.)	Date.
తా	తాలాకు (H.)	Appertaining or belonging to.

తా	తాలాకా (H.)	A division of a district.
తా	క తానాకలం (H.)	Postscript.
ద	దస్తఖత్ (H.)	(The Persian word dastkhat) 'signature.'
ది	దివి	A day.
ని	నిమిత్తము	On account of.
నెం	"Number"—i. e.	Case, letter, field, trial, &c.
ప	పరగణె (H.)	Pergunnah 'a division or district.'
ప్ర	ప్రశ్న	Question.
ప్ర	ప్రథమ	First.
ప్ర	ప్రకారము	According to.
బ	బహుళ	The dark fortnight, or wane.
బా	బాబతు (H.)	An item, or belonging to.
బా	బా బాధితుకు బావండు (P.)	Be it known (to you.)
బు	బుధవారము	Wednesday.
మం	మంగళవారము	Tuesday.
మం	మా మాజే (H.)	A village.
మా	మారీఫత్ (H.)	By the hand of; in charge of.
మిం	మింజుమరే (H.)	Out of.
మొ	మొక్కాం (H.)	A station; also, 'Dated at.'
య	యశం (H.)	An individual
య	ఆ యజ్ఞకు, ఆసారు (H.)	Izzat-i- <i>āsar</i> . "Endowed with honour: Dignified." "Homage to the Tokens" See Herklots p. 236. This is a Sectarial exclamation among Musulmans of the Sheea creed. But it is used by Hindus without any idea of the meaning.
రా	రా	Signifies రాజమాన్య రాజపూజకుల్ల నరాజక్రీ "His Honour" the common salutation at the beginning of a letter.
రూ, ర్నూ, రూ, ర్నూ		meaning రూపాయలు Rupees.
వ	'Wa' (P)	And.
వ	వగైరా (H.)	Etcetera.
లిం	లిప్తిములు	Letter, statements.

శ	శనివారము	Saturday.
శు	శుక్రవారము	Friday.
శే or నే	శేవకుడైన	Your humble servant.
శు	శుద్ధము	The light fortnight.
శా	శానా	Much, many.
శ	శబరహీ (H.)	Abovementioned.
శ	శ or శ్చి "San" (P.)	Year.
సం	} సంవత్సరము	A year.
సం గం		
సం రపు	సంవత్సరపు	Of a year.
సం రాలు is	సంవత్సరాలు	Years.
సా	సాకిన్ (H.)	Sākin 'Inhabitant of.'
సా	సాహెబు (H.)	Sāhib (a gentleman.)
సో	సోమవారము	Monday.
హ	హంఠామా (H.)	Temporary.
హు	హున్ను (H.)	Hunn 'a pagoda.'
+ <i>caret</i> ; denoting omission of a word:		

In poetry it is customary to designate metres in the same manner. Thus క|| నీ|| నీ|| ఆ|| తే|| ఉ|| చ, శా|| మ|| denote the metres called కంఠము, నీసము, నీతి, ఆటవెలది, తేటనీతి, ఉత్పలమాల, చంపకమాల, శాదూలము, మత్తేభము and వ|| stands for వచనము i. e. prose; which (as in Lalla Rookh) is mingled with verse. The letter తు vu and even వృ will often be found written by mistake for ఉ|| i. e. Utpalamala. Further details regarding metres are considered in the chapter on Prosody.

To represent Italicks in Telugu printing we can use the plan which appears in Greek books: either spacing the types, thus ఆ త ని కి or enclosing the word [ఆతనికీ] in brackets.

On other Contractions used in Writing.

Where two short vowels occur in a word the second is not always written. Thus తిరిగి 'again' గనక ganaka 'therefore' తరువాత taruvāta 'afterwards' వెనక venaca 'behind' కొలిమి colimi 'a furnace' వలసిన valasina 'must, ought' అలుగు alugu 'a spear head' &c. are

pronounced as here written : though they are often written thus, తిర్గి *tirgi*, గంకా *ganka*, తర్వాత *tarwāta*, వెంకా *venka*, కొల్మి *colmi*, వలశ్చి *valasna*, and అల్గు *algu*.

In poetry such contraction is used for the sake of the metre : thus చరిత్ర *charithra* may become చరిత్ర *chirithra*, తిరి *tiri* may become తిరి *tiri*, మెలుకొని *mēluconi* becomes మేల్కొని *mēlconi*, the *u* being dropt.

The colloquial contractions, త for తడు, &c. are explained in the chapter regarding those words.

The following and similar words particularly such as have three syllables and the middle syllable లు or డు or రు frequently are contracted by dropping the *U* of the middle syllable. Thus చిలుక *chiluka* becomes చిల్క *chilka* 'a parrot.' కాలవ *cāuva* becomes క

ల్క *cālva* 'a kennel.' This even takes place (as elsewhere stated) when two words are combined. Thus తడు + పడు becomes తడపడు *tod-bōt*, కారు + పడు becomes కారుడు *kāruḍu*, కలు + పులి becomes కల్పులి *cōl-puli*.

Though this does not profess to be a Sanscrit lexicon, it contains some Sanscrit words, preserved because newly explained. Thus *Putticā Vamri* and *Sithili* (పుత్తికా, వమి, శిథిలి) are now proved by quotations (particularly from the Laws of Manu) to be a white ant, or termite : while all the lexicons, and commentaries (even that by Loiseleur Longchamps) on *Amera* have hitherto explained the words otherwise. Few Sanscrit words appear here without assuming Telugu forms : as in the English Dictionary few Latin words appear without assuming the English garb.

Note :—These remarks are reprinted with some emendations, from the Second Edition of the Telugu Grammar.

END OF REMARKS ON THE ALPHABET.

మిశ్ర సాహిత్యము

A DICTIONARY

OF THE

MIXED DIALECTS USED IN TELUGU:

EXPLAINING FOREIGN WORDS,

ARABIC, HINDUSTANI, &c.

THAT OCCUR IN BUSINESS, LETTERS, AND CONVERSATION.

BY CHARLES PHILIP BROWN.

అంటి

అంబారము

అ A. Some words in this vocabulary begin with H as well as with an initial vowel.

అంకారించుట v. n. انكارا Hancarna. To set sail. (Pritchett's Tel. version of St. Luke.) వాడచాతరతిపోవుట.

అంగరకా n. s. انگرکا Angarkhak. A jacket-చాక్కాయి.

అంబయ n. s. angiya, A boddice that ties behind-వెనకముడివేసేవిక.

అంగి n. s. انگی Angī. A man's long jacket. నిలువుటంబ.

అంగుస్తాను n. s. انگستان Angushtān. A thimble. (Tel. తుడుపు.)

అంగూరు n. s. انگری Angūr. A grape or grapes. ద్రాక్షకుండ్లు.

అంచనా n. s. Estimate, valuation. తుకము, అంచనాదారుడు a surveyor, appraiser.

అంజాం n. s. انجام Anjām. End, termination, accomplishment. అంత్యము.

అంజీరు n. s. انجیر Anjir. A fig. నీకుమేడికండ.

అంటిసా n. s. (A bad word but much used) Connection. తగులాటము. దానికీవాడికీకొంచెము అంటిసావున్నట్లున్నది she has something to do with him.

అండబాళ్లవాడు n. s. (Nelloor) A sub-renter. See లోపాయకారి, లోపాలివాడు.

అండ్రి Error for హండి n. s. A large pot, a kettle.

అంతరుపు n. s. Interval. వ్యవధానము. అంతరుపు తద్ద annulled, suspended, intermitted.

అంతస్థ n. s. Money given secretly, a bribe. M. M. రెండ్లోవాడికతెలియకుండాఅంచముగాయి చేయకలు.

అందాజు n. s. انداز Andāz. Estimate, valuation. తుకము.

అందాయక్తుగావుండే, or అందాయత్తైస adj. Neat, pretty, handsome. సొంపుగావుండే. ఈ బండిఅందాయక్తుగావున్నది this carriage is neat.

అందేషా n. s. اندیشه Andesha. Doubt, guess, conjecture. శంకయము.

అంబరసా (M.) n. s. Expressed juice of ripe Mangoes. చూమిడికండర్లశము.

అంబారము n. s. (from انبار Ambār.) A heap; a heap of corn or grain upon the threshing floor. రాశి. అంబారముపోయుట to heap up grain. అంబారములుగావడియుండుట to lie in heaps. పుభయరాశిఅంబారము a heap of grain containing both the shares due to the Government and to the landholder.

అంఠారి, or అంఠారి n. s. (اماری Amāri.) A howdah: the seat or throne on an elephant's back. హాదా.

అంక్రాయి n. s. (امرای Amrāi.) A garden or grove of mango trees. మామిడితోట, మామిడివనము.

అకస్మాదీ n. s. (عسورای Spite, malice, ill will, (కసి, అశహ్యము.)

అకారత్ adv. Akārat. Without cause. నిర్లేఖకముగా, పూరికె.

అకీకత్ for హకీకత్ n. s. (حقیقات hakikat. Account, narration, explanation, affairs, events. శంఖతి.

అక్కశీరి adj. (عسورای Neighbouring, near. శనిమావములోవుండె. అక్కశీరిపూరు A neighbouring village.

అక్కసు, or హక్కసు n. s. (عس Aks. Spite, malice. కసి, చలము.

అక్కుశాయి, అక్కుషాయి, అక్కుయి or అక్కుయి n. s. (حق سعى Hakkussai. Commission granted to the seller of goods; or to the broker. తరుగు. See Miles's Hyder Naik, p. 143.

అఖతివాసు n. s. (Marata, Akkha Tivasi, from అఖ whole తివాసు a carpet.) A large carpet. H. 5. 394. పెద్దరత్నకంబళి.

అఱతా n. s. An advance of money. ముందురూకలు. An Udaya (Ooria) word.

అగాడీ adv. (آگاری Agārī. Before, in front, forward, further on. ముందర. n. s. The ropes with which the horse's fore feet are tied. గుర్రముమెడకులేక ముందరికాళ్లకుకట్టేతాడు. ఆగుర్రము అగాడీఫిఛాడీలను తెంచుకొని పరుగెత్తిపోయెను The horse broke its head ropes and heel ropes, and ran away.

అగాదు n. s. Discharge, explosion. వేటులేవడము. కుపాకిరిఅగాదుచేయుట to discharge a gun. పుకలగాదు one volley or one shot.

అగాళు n. s. (آگاری Agārī. An advance of money. ముందురూకలు.

అచ్చారము n. s. (Tamil அச்சாரம்) Earnest money. శంఠకరవు.

అచ్చివట్టము or అచ్చువట్టము n. s. (Tamil அச்சமட்டம்) An Acheen or Pegu poney. పెగోగుర్రము.

అఱా n. s. Amount, gross product, grand total. మొత్తము.

అఱాకుంతుట v. a. 'To underrate or value unfairly. To embezzle.' (Guntoor.) తుకమురక్కవగావేరిదొంగిలించుట.

అఱాద n. s. A certain game. ఒకఅట. అఱాయించుట v. n. To doubt, hesitate. శంకపొందుట.

అఱాయిషి n. s. (آزمایش Trial, proof, examination, experience. తరిశోధన.

అఱాయింతుట v. a. from (اتکان) Atkana. To prevent, stop, hinder: check. నిలుపుట.

అఱారి n. s. A certain caste of silk weavers. ఒకకులము.

అఱారు (ఆకా) Atkāo. n. s. Stop, prevention, hindrance. అడ్డి.

అట్టవడై n. s. (Tamil அட்டவணை) A cash-book, a ledger, an index, a register. కవిలె, రెక్కపుస్తకము.

అట్టాని for అట్టాలై n. s. A stone seat or low wall; built for carriers to place their loads on when resting: called in Tamil கடைக்கல். మూటలుదించుకొనేతిన్నె.

అఱావణీంఱ్రోతు n. s. A revenue runner or peon. రివిన్యూబంఱ్రోతు.

అఱావడ n. s. (آٹھواری Athvāra a week. వారము. అఱావడరెక్క a weekly account. ఎనిమిదిదినములకుపుకమాటుయిచ్చేరెక్క.

అడంసు n. s. Home, birth-place? ఉత్పత్తిస్థానము. అడంసువెల cost price, prime cost. పట్టినవెల.

అడతిదారుడు n. s. (Hindi, arhatīya (आही) A broker. తరగరి.

అడదడి, or అఱాదడి n. s. Ravage, riot: అల్లరి, దడవిదలు, చాదు. అడదడిచేయుట to ravage.

అడమానము n. s. (Tamil அடமாணம்) A mortgage. కుదవ, తాకట్టు.

అడశట్టారెక్క n. s. (K.) A rough estimate.

అఱాయింతుట v. a. To stop, sieze, arrest. నిలుపుట, పట్టుట.

అఱావడి, or అఱారుడి n. s. (properly) Harāharī. Confusion, uproar: routing, fright. దడవిదలు.

అడితి n. s. Premium, commission. తరుగు.

అడితిమనిషి, or అడితిదారుడు n. s. Arhatīya (Hindi) A broker or middle-man in trade.

తరగతి. Buchanan Hamilt. Eastern India vol. 1. p. 367-380.

అడిమె n. s. (Tamil அடிமை) A slave, slavery. దాసుడు, దాస్యము.

అడియో n. s. (Tamil అடியో) A slave, a servant. దాసుడు. అడియో (అడియో) I am (your) slave. It is a Vaishnavite word.

అడియాలము n. s. (Tamil அடைபாறம்) Mark, sign, bearing. గురుతు.

అడుకు n. s. (Tamil అడుక్కు) A pile or heap. దొంఠి.

అడుచుట v. a. (Tamil అడుచుట) To close, to shut మూసివేయుట. అండులో నాలుగు వాకిండ్లు అడిచివున్నవి four of the gates are closed, walled up. ఆగుడ్డలను యా పెట్టెలో అడుచు cram the clothes into the box.

అడుపు n. s. (Tamil అడుపు) A fire place, hearth. పొయ్యి.

అడ్డకల చెట్టు n. s. A certain tree. M. L. S. J. 1838. p. 140, 141.

అడ్డకట్ట or అనకట్ట n. s. (Tamil అడ్డకట్ట) A dam or embankment. అడ్డకట్ట.

అఱ n. s. The sixteenth part of a Rupee. పంజరెండు పయినాలు.

అఱ్యము for అసైము adv. (Sea term) Aft, that is, behind. వెనక. అఱ్యమువుణ్యముయెరగను I know neither good nor bad about it. Here అఱ్యము is an *anuk*.

అఱలను n. s. اطلس *Atalus*, or *Utlus*. Satin : (formerly called in Europe "Atlas," or Damask.) వస్త్రవిశేషము. అఱలనుకర్ర satin wood, or a sort of timber resembling mahogany.

అఱిరనాలు n. s. A sort of sweet cakes. బారెలు.

అఱుకుబడి n. s. Fixing, posting. Letting on a lease. అఱుకుబడిచేయుట to rent out.

అఱుకుబాటు n. s. Giving or letting out on rent.

అఱ్రమ n. s. عطر *Atr* 'Ottar' of roses. Perfume, essence. సుగంధ తైలము, వాసనద్రవ్యము.

అఱ్రాపు n. s. اطراف *Atraf*. Quarters, country, parts. Erroneously used for surrounding, adjoining. చుట్టూ, నల్లికొల.

అఱంఠరము for అఱంఠ్రము adj. Unstable, infirm, weak. అస్థిరమైన, జలైన.

అఱలలి or అడుళి n. s. (Tamil అఱలలి) Swelling. వాళి.

అఱలు n. s. اَدَاب *Adab*. Respect, politeness, awe. భయము. అఱలులోవుంచుట to keep in awe.

అఱమాయింతుట v. a. To reprimand, to admonish. గద్దించుట.

అఱచేయుట or అఱచురచుట v. a. اَكْرَأ *To perform, to pay, discharge.* ఆచరించుట, తీర్చుట, చెల్లించుట.

అఱలతు n. s. اَدَالَت *Adālat*. Justice, equity : (vulgarly, severe punishment, vengeance.) A court of justice. న్యాయము, న్యాయశఱ.

అఱావత్ n. s. اَدَاوَات *Adāwat*. Enmity, hatred, spite. వార్ష్యము, చలము.

అఱ్డ n. s. A stamp or seal. ముద్రముద్ర.

అఱ్డవుగోసిలి n. s. The fee for the looking glass. A gratuity formerly granted to barbers at harvest time. This is one of the vexatious fees now abolished by the British Government. Under the old Hindu and Musulman Governments there were numerous fees under various pretexts. ధాన్యరూతు మైనపుకొర్రు రంఱ్రము.

అఱ్డలవాడ n. s. అనగా ఉత్పచెయ్య దానకు ఆరంభము. D.

అఱ్డలవాడు n. s. He who stamps or marks the salt heaps. A marker or stamper. Also a salt manufacturer. ముద్రమనిషి, ఉత్పచేసేవాడు.

అఱ్డికె n. s. Mortgage. శాకట్టు. (a Cuddapa phrase.) అఱ్డికెభూమి mortgaged land.

అఱర్గణము for అఱర్గణము adj. (Marata) Wrongful, bad, erroneous. అక్రమమైన.

అఱర్గళము for అఱర్గణము n. s. Wrong, transgression. తప్పు, అతిక్రమము.

అఱోడి n. s. اَدْحَرِز *Adhorz*. A hide, half-dressed leather. చర్మము.

అఱోలి n. s. A small silver coin, a half-rupee. M. M. అఱ్డరాపాయి.

అఱనవట్టిలుట v. n. Rice and other grain, after it is boiled and separated from the water, to settle, dry and cool a little, so as to be fit for eating. ఉమ్మట్టుట.

అనాజ్ n. s. اَنَاج *Anāj*. Grain, corn. ధాన్యము.

అనాదీయము adj. * Immemorial, aboriginal, of unknown origin. పూర్వీకపు.

అనానాసు or అనాసు n. s. The pineapple. అనాశకుండు.

అనామకు نامت Anāmat. A corruption from అమానకు, امانت Amānat. Deposit, any thing committed to the charge or care of another. శుభ్యపుకరిఅధినములోపువిపెట్టడము. ఆరుకలుకచ్చేరిలో అనామకు గావుండినది the money was deposited in the office.

అనాయకము for అరాజకము n. s. Anarchy, misrule, confusion.

అనాశకుండు n. s. A pineapple: Bromelia ananas: a corruption from انناس Anāns.

అనీం (from అనీ انى) n. s. The point or edge. మొన. The bows or front of a ship. వాడముఖము యొక్క చెంకులు.

అనుభవీకుడు n. s. He who enjoys; who is experienced. అనుభవించేవాడు, అనుభవముగలవాడు.

అనుభోగర n. s. * Enjoyment, experience. అనుభవము.

అనుభోగించుట v. a. Error for అనుభవించుట To enjoy.

అన్నకకుడి n. s. A sort of bird?

అన్యాయ n. s. Anyā "Cress-seed?" (See printed Tariff.)

అకురజినసు n. s. 'All sorts of goods?'

అకురధాన్యము or అకురాలు n. s. Miscellaneous grains. Podded grain, such as beans &c. called కాయధాన్యములు. One verse says ఉత్తరేపూర్వశుస్యానిఅకురశుస్యానిరేకతా.

అకువిల్లంకము n. s. (From Tamil అపిలవంకమ్) A false claim. దుర్వాస్యజ్యము.

అకుసాక్షి n. s. A false witness. తక్కుసాక్షి.

అకుసాక్ష్యము n. s. False evidence. తక్కుసాక్షి.

అక్ష్మా n. s. (K.) Permission, leave. కలత, ఉత్తరువు.

అక్ష్మశము n. s. "The cut at which water is let into a field." మడవ.

అభజుడు or అఫ్ జుద్ n. s. افزود Afzūd. Increase, addition. adj. more, greater. అభివృద్ధి, మిక్కిలి.

అభర n. s. for Haft Haft, Haftuh. A week. వారము.

అభరారఫిరి n. s. for افرات تفریط Ifrāt, tafrit. Confusion, commotion. అల్లరి, కలహము.

అబ్ వావ్ n. s. See అబ్వాలు.

అబటుచేతు n. s. A sort of fish, a species of Balistes. Russell, Fishes, plate 21. మర్బ్యుఫేదము.

అబిసీ n. s. for حبشى Habshi An African. హబిసీవాడు, అఫిరికాచేశుడు.

అబ్బాలాడుట v. n. To grope. చేతులాడుట.

అబ్లోసు n. s. Ablōs. The wake of a ship. వాడపోతుతుండగా వెనకనీళ్లలో తెలిసేవాడు.

అబ్వాలు n. s. ابواب Abwāb. (lit; Doors, chapters.) Miscellaneous heads in Revenue accounts. "The usual heads in Revenue accounts are Māl and Abwāb. The Māl or Regular revenue is collected on land and customs, including taxes on liquor &c. The Abwāb, or Miscellaneous includes the difference of exchange (often considerable) between that of the market and the fixed rate at which the revenue of the district is paid: causal aid or support of the Government officers; fees to the shroff; and contributions to various feasts." Malcolm page 48. Vol. 2.

అధిని n. s. from افيمى Afim. Opium. నల్లకుండు. But అధినిపాలు milk opium, which is sold in leathern bags.

అకుంబి or అమింబి n. s. (Tamil அமிஞ்சி) Unpaid labour, work done by people who are impressed. Drudgery. వెట్టి.

అకురకము for అకురము n. s. A feudal tenure. See the word అకురము in the T. E. D.

అకుర్ or అములు n. s. عمل — Rule, reign, sway, government. An office or post, a public charge. Execution, fulfilment, the period of one ruler's government. ఏలుబడి, వారసము, హయాము, నెరవేర్చడము. ఆరని అములులో in his reign or sway. ఆకలక్తరువారి అములులో in that Collector's days. ఆతీర్పుఅములులో తేబడ్డతరువార after the decision was executed. వానిమీద అములుబట్టినారు they took steps against him, they accused him of embezzlement. మూడుగంటల అములువున్నది it is about three o'clock.

అమలుదారుడు or అమలుదారుడు n. s. for عملدار

Amaldār. An officer, a native collector of revenue. A native head of Police. అధికారి.

అమాంతగాడు n. s. امانتدار An interloper. సడికొల్లగాడు.

అమాంతముగా adv. from امانت Unexpectedly, all at once. Totally, wholly. అట్టకొన, యావత్తున్ను. ఆ రాళ్లను అమాంతముగా మెత్తినాడు he raised the rocks bodily.

అమాంతవర్తకము n. s. Interloping, tricks in trade. వేరములోనడమర్చి కొట్టుకొనిపోవడము.

అమాంతవర్తకుడు n. s. An interloper in trade. సడికొల్లగాడుగాత్రం దేవర్తకుడు.

అమాదింసు n. s. for امانت Hamājins. All goods, market wares, as grain, or vegetables. అన్నిదినుసులున్ను.

అమానత్తు or అనామత్తు n. s. امانت Amanāt Deposit, charge. ఊరికె పెట్టిపెట్టబడ్డది. ఆ రూకలను అనామత్తుగా పెట్టిపెట్టినారు the money was laid without being brought into use.

అమాని n. s. امانی Amāni. What is in charge of a collector on the part of the Government : in opposition to that which is rented out to tenants of the soil గుత్తకర్తకిది వానివుదించారని కిందవుండేటిది. అమాని గ్రామములు villages which are under the immediate care of the Collector; not being rented. ఆముతా అమాని అయిన తర్వాత after the land was taken into the collector's own charge. ఆ త్రోవయినను అమాని దాఖలు చేసుకొన్న తర్వాత after the free land was taxed. అమాని భూములు lands that like Crown Lands are in the hands of a collector on behalf of Government.

అమాని బాబులు n. s. امانی بعضی باب Amāni bāzi bāb. Sundry farms under a collector's management. కున్ను లేకుండా మీడి పాలుయిచ్చే భూమి.

అమానుడమ్మ n. s. for امانت Hārandasta. A pestle and mortar for pounding betelnut. పక్కుకొక్కొక్కోలొక్కలి.

అమారు, అమారుతాడు n. s. A cable. From the Portugese amarra. మోకు.

అమీనా n. s. امین An Ameen. A petty revenue officer who has temporary charge of any district. A native Judge. శిష్యావంశం బంధు అమలుదారుడు, న్యాయాధికారి.

అములు n. s. عمل Amal. See అమల్.

అమేక for హమేషా adv. همیشه Hamishā. Always, perpetually. ఎల్లప్పుడున్ను.

అమ్రాయి n. s. See అమ్రాయి.

అయబు, or అయబు n. s. عيب Aib. Fault, defect, blemish, disgrace, infamy. దోషము, న్యూనము, అవమానము, అశక్తి.

అయింద adv. اindah Aindah. Hereafter, henceforth, next time, in future. ఇకమీదటికి. సాలాయింద next year.

అయిను adj. این Ain. Net, clear, mere, all, whole. మొత్తమైన, నికరమైన. అయినుజను the net collected Revenue. అయిను తేరిజు grand total, the entire sum. అయిను లెక్క general account. ఆ గ్రామముయొక్క అయిను వేరిజు the net produce of the Village.

అయబు, or అయబు n. s. See అయబు.

అయిమా n. s. Usually యోమియా. Ayima Meant for యోమియా Yomaya. A pension భరణము.

అయిమాయిషి, అజమాయిషి, or అజిమాయిషి n. s. ایش Estimate, rough calculation, or conjecture, measurement. ఒకడుతుకము వేసినది సరికాదో అని మరియొకడు పోయి చూడడము. అమీనా తుకము వేసినచేలను తహసీలు దారుడు అజమాయిషి చేసినాడు The Aumeen put a rate on the fields; and then the Taseeldar, estimated the same, to see whether the estimate was right or wrong.

అయివజు n. s. عوض Iwaz. Substitute, exchange, recompence, money, property, stock, principal, capital. బడులు, చెల్లు, రూకలు, మూలధనము, బంధోలము. నికు అయివజును పిచ్చి చేరేవరకున్ను until your successor's arrival. అయివజుకు యింకా త్రువుకాలేదు the order for money is not yet issued. తానికేమన్నా అయివజుకరములు ఉన్నవా has he any means of subsistence?

అయ్యం, or హయ్యము n. s. ايام Ayyām. Days, times, period. కాలము. అతని హయ్యములో in his days.

అరకల్లచుత్తము n. s. (From Tamil అరకల్ల) The feast of tabernacles. శివుని గుడిలో చూర్ల శిరమానములో చేసే పుకలిరునాళ్లు.

అరగడి for అరగోడ n. s. (from అర a half and గోడ a wall.) A low wall, breast high. కోట

అరగడికింజతుండేసారగము the subterraneous passage under the wall of the fort.

అరగడివతేరి n. s. The curtain wall attached to a battery. కోటయరుజులనడమతుండే పొట్టిగోడ. See అరగడి.

అరగట్ట n. s. (Tamil அரைக்கட்டை) A jacket, a coat. ఆరచాక్కా.

అరజు n. s. عرض Arrz. Price, value, estimate. ధర, విలువ. అర్జునావార్ price current, market price. అంకటివెల.

అరణధరణశక్తిచేత adv. By every means in his power. యవతుత్రాణచేతను.

అరతట్టువేయుట v. a. To imprison. ఖయిదు చేసుట, చెరలోపెట్టుట.

అరమాకు n. s. (Tamil అரைమాకొత్తు) "Half hanging:" i. e. The pillory (a Madras wood.) నేరశులకుప్రాణముపొయ్యెంతహింసను కలగచేసేవుకయంత్రము.

అరదట్టుగా adv. Insufficiently. చాలీచాలనట్టుగా.

అరవు n. s. حرج Blame, censure. నింద, ఆపవాదము.

అరమానుధరమాను or అర్తాయిషిధరమాయిషి n. s. فرمائش Provision supplied gratis. దయనుకోరిఉచితముగాయిచ్చేసామనీ.

అరముడి adv. "Again and again." D. చూటిచూటికి.

అరముడి, or అరముడి n. s. (Tamil అరయ్యెఱ్ఱి) The silver or gold fig leaf worn by female infants. విడ్డలకుములకుఅడ్డముగాకట్టిటిది.

అరాబా n. s. عربة Arāba. A wheeled carriage, a gun carriage, a cart. Bo. 1. 153. బండి, ఓరంబంది.

అరిణకట్టు, or పెద్దకట్టు n. s. Large dams in the saltworks. (Vizag.) పెద్దగనిములు.

అరిమినెవాడు n. s. ارمني (Armani.) Armenian. అర్మీనియాచేశ్శుడు.

అరుపు n. s. (Tamil అర్రుపు) Sense. తెలివి. అరుపు తప్పిన foolish.

అర్చాటి n. s. Arcāti. A pilot. From the Arabic اركت change of place.

అర్చారా n. s. هركوره Harkūra. A messenger. దూత, శునివాడు.

అర్జి n. s. عرضي Arzi. A petition, a letter. మసవి.

అర్జిదారుడు n. s. عرضي دار Arzīdār for عرضي

ارزى Arzi guzār. Petitioner, applicant. మసవి వ్రాసుకొనేవాడు, అర్జి.

అర్జిదాస్తు n. s. عرضي آشت Arzdasht. A written petition, address, memorial. వ్రాసుకొన్న మసవి.

అర్జు ارز Arrz. adj. Cheap. n. s. Price, value. Breadth. The measurement, round the bottom, of the widths of a heap of grain. (See తులార్జులు.) చాకగాతుండే, ధర, వెడల్పు. అర్జునావార్ ارزبازار Arzi bāzār. Price current, market price or rate. అర్జుశుట్టికనుశుర్చుట or అర్జుశుట్టించుట To test, to thrash out one rick, as an experiment : to see whether the grain therein corresponds with the estimated quantity. అర్జుకట్టుట "to re-examine."

అర్జాయిలు n. s. for ارباب (Har, every, and Bab, head.) Various items; miscellaneous sources of revenue. ఆయాశుద్దులు.

అర్జు n. s. arru A certain tree which is small, crooked, and bushy; called Bauhenia parviflora. Rox. 2. 323. ఒకచెట్టు.

అలంకము n. s. الكنگ Alang. A rampart. కోట గోడపైభాగము.

అలంబాతు n. s. The Ourang-outang. తోకతేరి కోతి.

అలగా adj. الكلى Alag. Separate, unconnected.

అలగాపున. అలగాభూమి Pastures; waste lands kept for grazing.

అలగాపుల్లరి n. s. (from الكلى) Alag. separate.) Grazing tax, levied on cattle not belonging to the village. పొరుగురిశువులుమేసేదానికీతేరుకలు.

అలగాసామి n. s. الكلى اسامى Alag āsāmi. (A separate man.) An inhabitant, a private individual: one not concerned. అలగాసామిలు. Loose folk, not regular cultivators.

అలబ్దు n. s. العبد Alabd. Signature. Countersignature. (Literally "Your obedient servant"—) or "The Slave." సేవకుడు. అలబ్దురామారావు your servant Rama Rao. రమసేవకుడైనరామారావు.

అలిసాను, or అల్లిక హిసాను adv. **علي الحساب** *Alal hisāb*. According to account. **అక్రమము** గా.

అల్ప error for అలసట n. s. Exhaustion, weariness, languor. శరీరము, ఆయాశము.

అలాక్ n. s. (error for **الغ**) *Alag* Attachment, connection. సంబంధము.

అలాకు for హలాకు n. s. **هلاک** *Halāk*. Ruin, slaughter, death. హాకు, హతము, చావు. అలాకు చేయుట to ruin, or destroy. కాండ్లు అలాకయినారు they were killed: or *half-dead*.

అలాముకకర n. s. (from **علامة** *Alāmut*, a mark కర a stick.) A buoy, for anchors. బోయాకట్టె, అనగా సముద్రములో గురుతుకై వేసి పెట్టేటిది.

అలాయిదా, or అలాహిదా adj. and adv. *alāhida* **مجازا** Separate, apart, distinct. వేరే, ప్రత్యేకముగా.

అలాసకు n. s. Practice, custom. వాడుక, ఆలవాటు.

అల్లా for హల్లా adj. **هلاک** *Halka*. Light, mean, vile, base. తేలికైన, నీరమైన.

అల్లాలు n. s. plu. **القباب** *Alkāb*. The direction, superscription. A title. కయిదిలాసము, కతామున్ను.

అల్లాసు **الكس** *Alkās*. The forecastle of a ship. వాడముందరిభాగముయొక్క పైరట్టు.

అల్లాహా for హాలకా n. s. (**حلقا** *halqa*) A knocker of a door, a ring, a box handle, a hasp. వలయము, పెట్టె మొదలయిన వాటివలయము.

అల్లాహా, or అల్లాహా n. s. **الغوزة** *Alghōza* A whistle, pipe, flageolet. పిల్లంగోవి.

అల్తంగా n. s. **التغمة** *Uttumgha* A diploma bearing the royal signature. రాజుయచ్చేయగ్యతాకు ల్లిక.

అల్దా n. s. for అల్దా (**الجهار**) *aljhāo*) *Aldadi*. Confusion. అల్లరి.

అల్బతా adv. **البتة** Certainly, indeed. అవశ్యముగా.

అల్లాని n. s. **عليمانی** *A'lamani* (i. e. d' *Alle-magne*, German) The older kind of rupee: somewhat less in weight than the modern one. Said to have been originally coined by a native of Germany. మునుపటిరూపాయి.

అల్మార n. s. **المار** *Almar*. (French *Armoire*, Spanish *armario*.) (Port *Almārio*.) An *almira*. A press, chest of drawers, book case. ఈక్కులు గల పెద్ద పెట్టె. అల్మారకోనేరు a well with steps down into it.

అల్లిరాసులు n. s. (*alli-ragulu*. Tel.) The fruit of the blue lotus.

అల్లిశ, or అల్లినుకర n. s. (*allis*. **هليس**) An oar. శుభవతో-సికర. అల్లినుకరలు తీయుట or అల్లిశల తో నీళ్లు తీయుట to row.

అల్లిశుద్దు n. s. Boundary? limit? land mark. శేరహద్దు. See Local XVII. 200-208.

అవత్యురము n. s. (a bad word.) A mistake, error, oversight. పొరబాటు.

అవదు This is a rude vulgar form of కాదు, "it is not so."

అవనాయము for అవన్యాయము* n. s. Injustice. అన్యాయము.

అవశుభ్యము n. s. Breach of rule in eating. Error in diet. అశుభ్యము.

అవాజబీ adj. (from **واجب** *wajibi*, justice, with the **ا** "privative A.") Unjust, improper. అన్యాయమైన, అయ్యకమైన. Several words thus falsely compounded, of Sanscrit and Arabic, occur in these pages.

అవాజా, or అవాదా for అవాజ్ n. s. **آواز** *A'wāzā*. Voice, sound, noise, report, fame, echo, a whisper. కూత, శబ్దము, శ్రుకారా.

అవాయిచువ్వలు n. s. Fire-arrows; sky rockets. ఆకాశబాణములు.

అవాయి n. s. **هوائي** *Hawāi*. A rocket. కయి కిబాజ్యువారిశంతు. D. ఆకాశబాణము.

అవిరేజి n. s. The English word, 'average.' శిరాశిరి.

అవుటుగుండు n. s. **آوت** *Aut*. (Meant for) Howitzer. బొంబుగుండు.

అవుతు n. s. A water spout in which the stream descends: if the stream ascends, it is called పీరసుండి q. v.

అవుతుఖానా n. s. *Aut khānā*. Error for *Hauz-khana*, A reservoir, a cistern, pond, bath. తొట్టి, గుంట, స్నానవాటిక. Comment on Vasu. 1. 57. Satya. 2. 57.

అవుదైర్యము, or అవదైర్యము n. s. A vulgarism for అదైర్యము.

అవ్వక اول *aval*, adj. First. మొదటి.
 అసంతు for అమంతు adv. Further, or farther.
 అవతల.
 అశకుంఠము n. s. (Tamil *అశకుంఠము*) Carelessness. అజాగ్రత్త.
 అశరవేసుట v. n. To delay, put off. కాలహరణము చేసుట.
 అశలం adv. لا *Aslan*. (aslan An Arabic adverb.) Originally ప్రధమతః.
 అసలు adj. Original, principal, excellent, real, genuine, legitimate. మొదటి దైన, ముఖ్యమైన, శుభ్రమైన, శంకరము కాని. అసలుదావా original complaint. అసలువాది original complainant. అసలు n. s. (plu. అసలులు the originals.) The principal, in contradiction to the interest. మాతృక, మూలధనమున్ను. అసలులు పెట్టుకొనినకట్లయిచ్చినాడు he retained the originals and gave the copies.
 అసిమి n. s. A sack. గోనెసంచి.
 అనుస్మృతి n. s. (from the Arabic *سنة sunnat*, circumcision; with the Sanscrit "privative A") Uncircumcision. This is the best phrase; used in Pritchett's Telugu translation of the Gospels, printed in 1819. అనుస్మృతీయులు they who are not circumcised.
 అస్తర, or అస్త్రీ n. s. *استر* The lining (of a garment) A patch. అస్తరవేళికుట్టుట to line.
 అస్తావైశ్ఠము n. s. Foolishness, madness. చాడశ్రము. అస్తావైశ్ఠులు a fool. చాడశ్రుడు.
 అస్తాద n. s. plu. *استاد* *Asnād*. (Arabic plural of *Sunnad*) Orders, deeds, vouchers. శస్త్రములు, దస్తావేజులు.
 అస్థాలు n. s. plu. *اسباب* *Asbāb*. Goods and chattels, furniture, tools, apparatus, baggage. Things. వస్తువులు, సామానులు, కొరముట్లు.
 అహలే కామలు n. s. plu. *أهل الكار* *Ahlikār*. Public servants, official persons, men of business. ఉద్యోగిగణములు.
 అహశాంబంఢ్రోతు, or అహాహంబంఢ్రోతు n. s. *أحشام* *Ahshām*. A police peon. పోలీసుబంఢ్రోతు.
 అహ్వలు n. s. *أحوال* *Ahwāl*. State. Particulars. స్థితి, వివేకములు.

అ

అ A; broad.
 అంతు n. s. *أمنه* *A'mnha*. Check, coercion, restraint. Excommunication. దురాయి, వెరిన్ని.
 అకిం n. s. *حاكم* *Hakim*. A ruler: governor, commander. పలేవాడు, నాయకుడు.
 అఖరు, or అఖిరు adj. *أخيراً* *Akhir*, or *Akhir* Last, final. కడకుటి n. s. End, termination. తుడ, అంత్యము. అఖరున adv. *أخيراً* *Akhiran*. Finally, latterly. నెలఅఖరుకు at the end of the month. అఖరుయనది It is finished, or expended.
 అఖిరిని adv. *أخيراً* *Akhiran*. At last. Finally. తుడను.
 అగవేగముగా adv. *أغاً* *Agavēgam*. With all speed. అతివ్వరగా.
 అచూకి, or అబూకి n. s. *أفوكي* *A'fuki*, *A'sooki*, (a word of uncertain origin, but in frequent use.) Trace, token, sign. జాడ, పోలిక.
 అబీలు Error for హాజరు adj. *حاضر* *hazir* Ready, present. సిద్ధముగావుండే.
 అబూబాబు adv. *أزباز* *Azūbāzū* Around, about, in the vicinity. చుట్టూరున్ను, అప్రాంత్యములో.
 అబ్షాయిషి, or అజమాయిషి n. s. *أزمایش* *A'z-māish*. Trial, proving. తరితు, సరిచూడడము. అబ్షాయిషిచేసుట to try, test.
 అరా, అరా Error for అరా (arata) n. s. The sixteenth part of a Rupee.
 అర్యలు n. s. *Anyāl*. "Cress-seed?" (See printed Tariff.) Perhaps meant for *Anise*.
 అజరబాజర, or అదలబాదల adv. Hastily. అతివ్వరగా, అవసరముగా.
 అదా n. s. *أدا* *A'dā*. Profit, gain, advantage. అదాయము.
 అదాచేయుట, or అదాచరతుట v. a. from *أدا* *Ada*, To realize or collect the value. To pay, discharge, liquidate. రాబట్టుట, చెల్లించుటయన్ను.
 అదాబాదా adv. *أدأبأدأ* *Adhā bada*, Hastily, confusedly. అతురముగా.
 అదాబు n. s. *أداب* *A'dāb*. Respects, salutation. మర్యాదలు, వందనములు. అదాబతగ్గీమార్గ్య, కూర్చికొని, బంధని, బజామేఅవరదు *Adābi taalimat wa cūrnishāt-i-bandagi ba-jā mē avard*,

اداب تسليمات و کرنشات بندگی بجامی آرند
a common Persian expression at the head of letters; "having duly offered his respects, salutations and prostrations, he presents his homage."

అదావతు for అదావతు n. s. اذات Adavat.
Spite, ill will, hatred, strife. చలము, కేవలము, కుగ.

అదర్దా n. s. Alarm, trouble, distress. భయము, తొందర. ఆదుర్దాపడుట to be in trouble. తపాతపాడుట.

ఆన A'na meant for Anno Domini: it answers to A. D. Thus, ఆనం ౧౮౫౨ అనం వత్సరము AD. 1852.

ఆనవాటుపాలము n. s. "Disputed land." కరక సాపాలము.

ఆశము n. s. (Tamil శ్రుట్టమ్) Hopper, crumplet. అక్షుము.

ఆపుచేసుట v. a. To check, stop, stay, suspend. నిలుపుదలచేసుట.

ఆశతు n. s. (Arabic آفت Tamil శ్రుట్టమ్) Misfortune. ఆశడ.

ఆబాదాని n. s. آبادانی A'bādāni. Cultivation, population. వ్యవసాయము, కాపులు.

ఆబాదు adj. آباد A'bād. Flourishing, thriving, well-peopled. Cultivated, inhabited. అభివృద్ధి గావుండే, బస్తిగావుండే. సాగుబడిచేయబడ్డ.

ఆబాదుచేయుట v. a. from آباد Abād. To make populous, or flourishing. బస్తిచేసుట. ఆగ్రాము మును ఆబాదుచేసెను he made the village a great town.

ఆబుకారి, ఆఖ్కారి, or ఆకకారి n. s. آبکاری A'bkāri. A tax on spirituous liquors. కల్లుసారాయిలకు తీసేవస్తు, హాసీలు.

ఆమరి and ఆబ్రాయి for ఆబ్రూ n. s. ابرو ābrū Honour, character, renown. బయ్యసి, కరువు.

ఆబ్రూ, or ఆబ్రూము n. s. ابرو Abru. Honour, character. మానము, గౌరవము. ఆబ్రూముదక్కించుకొనుట to maintain or rescue one's character.

ఆమదని, or ఆమదను, or ఆముదని n. s. آمدنی A'madani. Income, import, revenue. వచ్చుబడి.

ఆమదూరశ్చి, or ఆమదురుశ్చి n. s. آمدورفت A'mad-o-raft. Receipt and expense. వరపులపు.

ఆమిషము, or హామిషము n. s. Means, property, worth, resources, gross product. అయివజు, సొత్తు. ఉన్నతి అయిన మొత్తము. ఆగ్రామును నకుపోయి ఆమిషము చూచుకొనివచ్చినాడు he went to the village and examined what its resources were. Pritchett's version of Acts V. 1. says తన హామిషము అన్ని ఆవిలవతోకొంత దాపివేసి.

ఆమీను n. s. امین A'mīn. Aumeen. A temporary superintendent, supervisor, surveyor. కొన్నాళ్ల పనికంటించబడ్డ అధికారి.

ఆమీల్ n. s. عامل Amil. The governor of a province, a superintendent. దేశాధికారి, అముల్ దారుడు.

ఆము n. s. عام People, folk. ఆమంతా చూచినారు all the people saw it.

ఆమేజాధారము n. s. (A'mēz. آمیز Mingled, ādhāram source.) Land having more than one sole resource. Such as land watered both from wells, and from a river. నదీకూర్చకముగా నున్న దేవకూర్చకముగా నున్నవృత్తుండేటిది.

ఆమేజు adj. and n. s. آمیز Amēz, Mixed, mixing, mixture. కలిసిన, మిశ్రితమైన, మిశ్రమము.

ఆమేజుగా adv. Confusedly. మిశ్రమముగా. ఆమేజుగావుండే mingled.

ఆయఫ్ n. s. (Tamil ஆயఫ్.) A shepherd (a word used in the old Telugu version of the Bible.) గొల్లవాడు.

ఆయము n. s. (Tamil ஆయమ్.) Toll, tax, custom, income. ఆయము or ఆయప్పట్టు a vital part of the body. సుంకము, దేహములో జీవాధారమైన చోటు, వచ్చుబడి. ఆయకట్టు A yard, an enclosure. ఆయింటి ఆయకట్టుకులోగా within the compound of the house.

ఆయా n. s. آية A'yah. A waiting woman, maid, maidservant. బాతులవారి యిండ్లలోవుండే బానిసెది, పనికత్తె, దాణ్ణి.

ఆయిందా, or ఆయిందా adv. آيندا A'inda. Hereafter, henceforth. Next time, in future. ఇక విడబ.

ఆయానుజమా n. s. جمع على Ainjama. The grand total. నికరం మొత్తము.

ఆరకాటి See ఆర్కాటి.

ఆరిందా n. s. آريندا Arinda. A porter, a carrier; one who carries the levies or taxes to the treasury. A broker; being an agent, or merchant on behalf of others. ముస్లిబు, అడితిదారుడు, మూటవాడు, కూలివాడు, గొల్ల.

ఆరె A'rē The name for 'Marāta.' ఆరెకాళులు A certain class of farmers. ఆరెలిపి Marāta writing. ఆరెతెక్కలు accounts written in Mahratta.

ఆర్కాటి A'rcāti. A pilot. See ఆర్కాటి.

ఆలగోడుబాలగోడు గావుండడము n. s. Roaring, yelling. చెడబొబ్బలు, మొత్తుకోళ్లు.

ఆలము n. s. عالم A'lam. The world; the Universe. ప్రపంచము.

ఆలుగడ్డలు n. s. plu. آلو Potatoes. ఉరలగడ్డలు.

ఆరె n. s. [Tamil ஆరై] A sugar cane press. చెరుకు గానుగ.

ఆరెగాండ్లు n. s. Servants; people in an office. పాకె గాండ్ల చేతికిందికొలుపుడు గాండ్లు.

ఆర్షాఘాణము n. s. (Tamil ஆள்மாకాణம்) Peons. బండ్రోతులు. తాలూకాలోపుండే పారుట శ్రీతానేదారులు ఆర్షాఘాణమువరైరా "The overseers, policemen, and subordinates." The superintendent of the district, the officers and peons.

ఆళ్లకోశ n. s. The kind of crow called stinkard.

ఆవర్తా or, (ఆవార్తా) or ఆవర్తా آوړتا n. s. A journal, a diary. దినపహి.

ఆనాయిసువాయిలు n. s. Rockets. ఆకాశబాణములు, ఆకాశచుప్పలు.

ఆశూరుఖానా, or ఆషూర్ ఖానా n. s. آشورخانه āshūr Khāna. A house for the reception of the banners &c. carried during the first ten days of the Mohurram. మొహరములోబండాలు మొదలయినవితో వాండ్లుపుండేచావిడి, (వాడుక గా) సీత్రము, చలిపందిరి.

ఆశరా n. s. آسرا Shelter, protection, patronage, support. ఆవరణ, ఆధారము. ఈపూరికినిష్టఆశ

రాతేడుగనక as this village has no resources for watering the lands. ఆశరాకపులు an assurance of protection.

ఆసాను adj. (from احسان ihsan, kindness) Easy, convenient, commodious. సులభమైన, ఒనరైన. but this is commonly used for ఆశరా support, prop, protection. ఆపూరికినిష్టఆసాను తేడు that village has no resources for watering the lands.

ఆసామి n. s. آسامی āsāmi. A person or individual. Defendant: a contemptuous word like fellow; a renter, or tenant. మనిషి, పాయకారిన్ని. వాడుచెడుఆసామి he is a cruel wretch.

ఆసామివారు adj. آسامی رار āsāmī wār. Nominal, personal; individual. రయతువారు, యిసుమువారు, నఫరుగతి. (as a settlement that is made separately with each tenant.)

ఆసు, or హంస n. s. (At cards) the ace. కాకితాల ఆటలోవెంటిచుక్కలకాకితము.

ఆసోదా for ఆసూదా (from آسودا tranquil) n. s. ఆసోదా. Rest, repose, refreshment. విశ్రాంతి, సేవచేర్చుకోవడము.

ఆస్తావేస్తము గానుండేవాడు, or ఆస్తావెస్తము గావుండేవాడు n. s. A fool, a simpleton. చాదస్తుడు.

ఆస్తే for ఆహిస్తా adv. آهسته āhista. Gently, quietly, softly. మెల్లగా, తిన్నగా.

ఆస్తానిరంగు n. s. آسمانی āsmānī rang. Sky blue. ఆకాశవర్ణము.

ఆస్తా n. s. See ఆశరా.

ఆహిరియుంట n. s. A pill of opium. నల్లమందుపుంట.

ఇ

ఇ The vowel I, as ఇజారా izara. ఇనాం inām For this letter the common dialect always uses యి as యిజారా yzāra, యినాం ynām.

ఇంకి n. s. "Ink." మిషి, శాయి. (English ink made with galls, which fades rapidly, is always so called: to distinguish it from కిరా q. v. the common native ink made with lampblack which never fades.)

ఇంతిహాసు n. s. امتحان imtihān. Trial, proving, examination, experiment. పరీక్ష.

ఇంసాఫు for ఇన్సాఫు n. s. انصاف insāf. Equity, justice: investigation. న్యాయము, న్యాయవిచారణ.

ఇక్కరివరహా n. s. الكبري The old Mysore Pagoda: coined at Ikkeri: a coin equal to nine Cantharai fanams. "It is to a gold Rupee, as 100 is to 25-884." Prinsep. ఒక నాణ్యము.

ఇఖ్తయారు n. s. اختيار ikhtiyār. Will, pleasure, choice, liberty. స్వతంత్రము, యత్నేచ్ఛ.

ఇగ్గరము n. s. Error for ఇగ్గరము.

ఇజరీ for ఇజారి n. s. اجري izāree. A sort of cotton cloth. ముఖ్యము గాయజారులుకు స్ట్రోపుక గుడ్డ.

ఇజాఫా n. s. اضافة izāfa. Increase, supplement: complement, augmentation, surplus. వృద్ధి, అభివృద్ధి.

ఇజారా n. s. اجارة ijāra. A contract, a monopoly, a farm of the revenue customs &c. గుత్త.

ఇజారాదారుడు n. s. اجاردار ijāra-dār. A contractor or farmer-general. "Tithe farmer" is the term used in Ireland. గుత్తచేసుకొన్నవాడు.

ఇజారు n. s. ازار izār. Breeches, drawers, trowsers. మొలనుచి చీలకుండల దాకా వేసుకొనేటిని.

ఇజ్జతాసారు عزت آتار izzat-āsār. Marked with honour and dignity. It is a complimentary phrase used without a knowledge of the meaning.

ఇత్తరాజి n. s. اعترافي Anger, displeasure, malice. కోపము, చలము.

ఇత్తిల్లా n. s. اطلاع ittillā. Notice, information. తెలియచేయడము.

ఇనం n. s. (Tamil இனம்) Sort, kind. రకము.

ఇనాం n. s. انعام inām. A present, a gratuity to a dependant; land granted in gift, rent free for ever. బహుమానము, మాన్యము. These pensions were named, from the circumstances in which they originated: thus గ్రామమునుకట్టినయినాము land given to the founder of a village. బురుజునాం انعام برج to the family of the builder of برج burj a castle. నెత్తురుక

ట్టుయినాం (lit: a blood gift) to such as had lost blood in battle; &c. కడియినాం قدیم انعام Qadim inām an old bequest. చప్పతి or శత్రుయినాం Gift to one who bore the umbrella. దివిటియినాం Land given to a torch bearer. బాగ్ మారియినాం bāg māri inām, a living granted to one who has killed a tiger.

ఇనాయతు n. s. انيأت ināyat. Bestowing, granting. ఇవ్వడము, ప్రదానము. ఇనాయతునామా అనాం انيأت ināyat nāmāh. A patent or grace: a warrant of donation, a respectful expression for "your letter:" your honour's letter or commands. తాకీడు. ఇనాయతు చేసుట to grant.

ఇబానాను for హిబానామా n. s. امانت Hibba nāma. A deed of gift. దానకౌశలము.

ఇమితిమాను n. s. امتحان imtihān. Examination, trial; proving (but not in a judicial sense.) Experiment. పరీక్ష.

ఇరాదా n. s. ارادة irāda. Intention, design, purpose. ప్రయత్నము.

ఇరుసాలు, or ఇర్సాలు ارسال Irsāl. A sending, a remittance of money, sent with a guard. అంపించడము. దివారాశ్రయకలను అంపించడము: usually the government money sent. శంపించబడ్డదివారాశ్రయకలు. ఇరుసాలుచేయుట to remit gold or silver, thus ఇర్సాలునామా an invoice of the sums sent and of the coins in which the payment is made.

ఇలాకా n. s. علاقه ilāqa. Relation, interference. Jurisdiction, connection by business &c. (not by blood) commonly it denotes charge, possession. సంబంధము. అధికారములో చేరిన ప్రజేశము, స్వాధీనము. మాయిలాకాదారులు, మాయిలాకావాండ్లు those who belong to me, my people.

ఇలాయి n. s. ilahi A pole shaped like a cross, or T, bearing a light at each end of the cross bar at its head.

ఇల్ల A Canarese word for లేదు it is not.

ఇమారా n. s. اشارة ishāra. Sign, hint, suggestion. సూచన, ఊహ. Digitized by Google

ఇసుళ్లు n. s. plu. White-ants with wings. ఉసుళ్లు.
 ఇస్కూ) n. s. (E) A "screw." యర.
 ఇస్తక్కాలు n. s. استقبال *istagbāl*. Reception.
 The ceremony of meeting and receiving a visitor : a deputation sent to meet a great man. ఎదుర్కొనడము.
 ఇస్తిరారి adj. استمراري *istimrāri*. Perpetual ; in perpetuity, continual. ఎడతెకని, నిరంతరమైన.
 ఇస్తిరి n. s. استری *istiri*. Ironing of cloathe. బట్టలు మెరుగుగావుండడమునకై చిన్న యినకుపెట్టె లోకట్టెనిట్టలు వేసిరాచడము.
 ఇస్తిహారు n. s. اشتهار *ishtihar*. Proclamation. చాటింపడము. ఇస్తిహారునామా اشتهارنامه *ishtihar nama*. A written proclamation. ప్రకటన పత్రిక.
 ఇస్తిఫా n. s. استفا *ista-fa*. Resignation; quitting office. కొలువును విడిచిపెట్టడము, రాజీనామాయి వ్వడము.
 ఇస్తువ, or ఇస్తువు n. s. Property, estate. సొత్తు, ఆస్తి.
 ఇస్సేటు, ఇస్సేటుకాకితాలు n. s. Playing cards.

శ్రీ

శ్రీ The vowel *ē*, or *ee*. This, in ordinary Telugu is disused : and యా yi substituted. Accordingly in this glossary they will be found under the letter యి *yē*.
 శ్రీవలు n. s. plu. The sides of a pit in salt works.
 శ్రీన For the Sanscrit సీనమైన.
 శ్రీరట్టు n. s. (Tamil శ్రీరట్టు) Uncertainty. శంకహము, శంకింకము.
 శ్రీశ్ర, or శ్రీశ్రకర n. s. The wooden cross beam of an anchor. లంకరు మొదటికెర్రము గాకట్టే కాయ్య.
 శ్రీసివి n. s. ايسوي *Isavi*. *Eeswee*. The Christian *Æra* or *Anno Domini* : from ايسوي *Isā*, Jesus. శ్రీస్తువారిశకము. Thus ఫశలిం ౧౩౨౮ ముతాబకుం ౧౮౨౮-శ్రీసివి In the Fusly year 1238 answering to AD 1828.

ఉ

ఉ U, or OO. This initial is written ఉ vu, and in this glossary are placed under ఉ VU. The letter ఉ|| or ఉ|| u is used as a contraction for ఉత్తరువు answer.
 ఉండది (for ఉన్నది present tense of ఉండుట) She or it is.
 ఉండాడు for ఉన్నాడు He is.
 ఉచ్చావచ్చుముగా adv. In all sorts of ways. ఉచ్చావచ్చుములాడుట v. a. To abuse in all sorts of ways. హుచ్చురస్థులుగా ఆడుట.
 ఉచ్చి n. s. (Tamil ఉచ్చి) The crown or top of the head. చూడు. దానికి ఉచ్చి తాకినది she is suffering from the evil imagined to be caused by letting the nipple touch the top of her child's head.
 ఉజాడైన adj. اجزا *Ujār*. Depopulated, waste, deserted. బేబిరాకు గావుండే, వయరాసు, సాకు గావుండే. ఆ గ్రామము పుజాడైనది the village was depopulated.
 ఉజియబాడ n. s. Starboard ; (a sea phrase) కుడి పక్క.
 ఉతాపురి for పుతాపూరి n. s. Hastiness. అతివ్వర. ఉతాపురిపైసము a forced march. ఉతాపురి గావచ్చి చేరిరి they arrived with speed.
 ఉడవ n. s. A fish. చేత.
 ఉడామి for ఉడా n. s. ازان *urān* Flight, rapid pace. ఎకరడము, చడి గాటోవడము.
 ఉడాయింతుట v. a. ازان *urāna* To cause to fly, to spend extravagantly. ఎకరవేయుట, దుర్వ్రయము చేసుట; but usually To make away with, usurp. హరించుట, సొల్లో వేసుకొనుట.
 ఉతాళించుట, or ఉతాళకడుట v. n. To be hasty or rash. ఎసికడుట. Satyabhama 21. 40.
 ఉదానించుట v. a. To abuse. దూషించుట.
 ఉదాసి n. s. اديسي *udāsē*, A friar of a particular order of Gosaweas. గోసాయిలలో మొక తెక లో చేరినవాడు.
 ఉదాసినపుమాటలు n. s. plu. Abusive language. దుర్భాషలు.
 ఉదాసినుడు n. s. He who is indifferent or unconcerned. నిశ్చింత భావముగలవాడు. వాడు అం

మలాకలియకవు దాసీనుడు గావుంటెను he was an unconcerned spectator. A philosopher or cynic.

ఉత్తారి n. s. A superintendant (Viz.) ఏచారా కర్త.

ఉపరిరాయతు n. s. آپری رعیت upari-rayat. A tenant at will (Elph. p. XIV.) సాయకారి.

ఉమేజు for ఉమేదు n. s. امید ummaid. Hope. ఆశ, కోరిక. ఉమేజు చేసుట To live in hope, to be a hanger ou, as an expectant.

ఉమేజువారి for ఉమ్మేద్వారి n. s. امیدواری Ummaid wari. Expectancy, waiting for an appointment. ఆశించుకొనియుండడము, అవ్వోగమునకైకనిపెట్టుకొనియుండడము.

ఉమ్మేదువారు n. s. امیدوار Ummaid war. A candidate for employment : an apprentice, an expectant. ఉమ్మేదుకొనునకైకాచుకొనియుండేవాడు, ఆశించుకొనియుండేవాడు.

ఉరపు for ఉర్పు n. s. عرف urf, oorooof, (Applied as an adverb.) Alias, otherwise called. లేక, అనే. గంగయపురపురిస్తూరాజు Gungaya alias Chinna Rāju.

ఉరల n. s. (Tamil உரல்) A roller.

ఉలుసా, or ఉల్సా n. s. اُلْسَا ulfa. Presents : supplies furnished to travellers. Batta, undressed rice, pulse &c. given to bramins or others బహుమానము, బత్తెము, స్వయంసాకము.

ఉల్టా adj. اُلْتَا ulfa Reverse, the wrongside, oppoiate, contrary, turned back. లోపట్టు, అడుగుతట్టు. ఆశాలవనపుల్టా గాకప్పుకొన్నాడు he wore the shawl the wrong side up.

ఉల్లం, or ఉల్లింకాయ n. s. The bird called a lapwing. ఒకపక్షి.

ఉ

ఉ U' or oo This initial is always written పు. under which letter such words will be found. ఉదాడుట v. n. (Tamil ఉடఱుఱుఱు) To be in familiar friendship with one. కూడామాడావుండటం.

ఉదా, or హూదా n. s. اُدَا ud. Brown, purple, lilac, dark flesh colour.

ఉదు n. s. (—) اُدْ ud. Frankincense, benzoin. సాంబ్రాణి. ఉదబత్తి, or ఉదువత్తి a pastile. సాంబ్రాణికత్తి.

ఉల్లిగము n. s. (Tamil అల్లిగము) Service, function. కొలుపు.

ఎ

ఎ E, short. This is commonly written యె ye or య ya when initial. Words beginning with ఎ will be found under యె. It is wrongly substituted for a after the letters ch, j, sh. Thus the Sanscrit words చమత్కారము, చంద్రుడు, శరీరము are avritten చెమత్కారము, చెంద్రుడు, శేరీరము.

The Hindustani words చలావణి, జనాబు, రుండ become చెలావణి, జెనాబు, రెండ. Likewise the Telugu కత్తి, కడియ become కెత్తి, కెడియ.

ఎకరారు for ఇకరారు n. s. اِقْرَار Admission, acknowledgement, confession. ఒప్పుకొనడము. యెకరారుడట to confess.

ఎకరే, or ఎక్రా n. s. The English word acre. నాలుగువేలయెనుగులచదరకజములనేల.

ఎకాయకీ, or ఎకాయకీగా adv. اِکْیَکْیَ Yakāyaki. Suddenly, unawares, unexpectedly, speedily. అలక్ష్మణ, అన్నట్టుండి, అతివ్వరగా.

ఎగాదిగా adv. Violently.

ఎడగరి n. s. The cold weather crop of paddy. (Raj.) రలికాలములో పండించుకొనేది.

ఎరిరాజి See ఇత్తరాజి.

ఎదిరి n. s. (Tamil ఎదిరి) A foe, defendant. శత్రువు, శ్రుతివాది.

ఎళపు n. s. (Tamil ఏళపు) Mourning for the dead. Damage, injury, loss. దుకిలుము, చేటు.

ఎల్లాపితము n. s. Cunning, guile, roguery, swindling. దొంగతనము, కేళుమారితనము.

ఎ

ఎ E long, is vulgarly changed into yā. Thus తేపి tēpa and కేక kēka become త్యాపి t-yāpa and క్యాక k-yāka. The change however is not systematic, as లేరు and లేపు &c. are never so altered.

ఏకచ్ఛాయ n. s. A bond signed by several persons. [Ganj.] In Telugu ఉమ్మడిపత్రము.

ఏకరంగ n. s. **ఏకరంగి** *ēkrangi*. Velvet which is of "one colour" contrasted with *dorangi*: shot silk or damask. T. 4. 202. మొహమలు.

ఏకరి n. s. *Ekari*, A tribe similar to the కుట్ర వాండ్లు q. v. ఒక కులము పేరు.

ఏకాదా [Mahratta] adj. One, some one, any one ఒక, ఏదొక.

ఏకాత్ n. s. *ekōn* [Mahratta] Total, (generally) the sum total. మొత్తము, వెరళి.

ఏకోకదారులు n. s. Fellow holders, joint partners. శరిపాలివాండ్లు. ఏకోను, ఏకేంద్రా total, general: the sum total. వెరళి, మొత్తము.

ఏరి.పాలి.జర.క.పి n. s. A three sheaved pulley. మూడుచక్రములుగలకప్పి.

ఏరువ n. s. A ship's keel. వాడ వెన్నుకులక.

ఏలము n. s. Auction. ఏలము చేసుట to sell by auction (see యాలము.)

ఏల్చా n. s. **ఏల్చా** *elcha*. The snipe, generally called however by the English name; corrupted into యిస్నాఫు *isnauf*.

ఏవరేజి n. s. Corrupted from the English word 'Average.' శరాశరి.

వి

వి AI. For this letter the form **అయి** AYI is generally substituted: and the words are in this vocabulary classed accordingly.

ఒ

ఒ As an initial, O is commonly written **వు** wo, or **యొ** yo. The vowel *A* is often pronounced *O*, as in ఒక్కొంచుట for అక్కొంచుట, తొత్తు for తత్తు and రొండు becomes రెండు.

ఒంపు n. s. A small kettle used instead of a వాస or still.

ఒగరవుముట n. s. A certain fee, or allowance in grain, granted to reapers &c. See విల్లెరుకు.

ఒక్కూము (Tamil **ఒప్పూము**) adv. As, like. వలె. ఆయనకువిద్ద పుక్కూము గావున్నది she is to him as a daughter.

ఒప్పారీ n. s. (Tamil **ఒప్పారి**) Nominal connection: as that of two men who call each other brother.

ఒలాందావాండ్లు n. s. plu. (*les Hollandois*.) The Dutch. ఒలాందామల్లె the Dutch tuberose. ఒలాందాకమలము a diamond cut in the Dutch fashion.

ఒలారడము n. s. (Tamil **ఒలారడము**) అనగా తలాయించుట. To walk slowly. కుచారుతేయడము.

ఒఘంతు n. s. (Tamil **ఒఘంతు**) Order, a disposition of things in their proper order. Survey-measurement of land.

ఓ

ఓ The vowel *O'* when initial is generally written **ఓ** that is; *wo*, or *vo*.

ఓకు n. s. A telescope. దుర్బిను.

ఓళిక for ఓళి n. s. (K.) A sort of cakes. తెలుగు లో పుబ్బట్లు అని అంటారు.

ఓల్ఖానా n. s. **ఓల్ఖానా** *olkhana*. The Prisoner's ward. Watch house. ఒకవిధ మైన చెరశాల.

ఓవరి n. s. *ovari*. (Error for **ఓబ్రీ** *ōbrī*?) Politeness. అణకువ.

ఔ

ఔ All words beginning with AU will be found under అవు AWU.

క K, **ఖ** Kh, **గ** G. **ఘ** Gh.

The words beginning with these four consonants are classed together; numerous words being written with any one of the four, indifferently, as an initial. The Arabic *Kaf* and *Qaf* in Telugu become **క**; and *Gaf* and *Ghain* are expressed by **గ** G and **ఘ** Gh.

క|| A contraction for **కస్బా** **كسبة** *Kasbah*, *Cusba* A town.

ఖ|| A contraction for **ఖంఠి** a Candy, or **పుట్టి** *putti*.

గ|| In accounts stands for **గండు**, a cant or disused name for a pagoda, q. v. **గగ** **గగ** signifies 2 pagodas and a half.

కం, or కమ్మి adj. كَمِي *Kami*. Less. కంకిన్ మజ్జి
 మూను كَمِ قِسْمِ زَمِينِ *Kam Kism zamin*, Land
 of an inferior sort. అనగా కనిసిత్రుల రంపాలము.
 కంకర n. s. كَمَكْر *Kumkar*. Gravel, broken bricks.
 జల్లి.
 కంగారు n. s. كَنْگَار *Kangara*. A scaling ladder.
 నూలునిచ్చెన.
 కంఠము n. s. (Tamil கண்காணம்) *Watch*,
 guard.
 కంఠాళి for కంఠాల్ adj. كَمگال *Kangāl*. A
 miserable wretch, wretched. దిక్కుమాలిన. కం
 ఠాళిమంచము a flock bed, a wretched bed.
 కంఠాళిపత్తెము paltry batta, a wretched pit-
 tance.
 కంగుడుచెట్టు n. s. A tree called *Caesaria Tomen-*
tosa. Rox 2. 421.
 కంగోరి n. s. كَنْگور *Kangora*. An arch or dome.
 The moulding in brick-work.
 కంచాయిలు n. s. A "consignment" of goods.
 కందినీ n. s. كَنْچینی *Kanchini*. A dancing girl,
 an opera dancer, actress, courtesan. బొగముది.
 కంజాయి n. s. گَنْج *ganjā*. The hemp plant
 (*cannabis sativa*) The fructification when
 nearly ripe is bruised and smoked to produce
 intoxication. కంజి కా, జ్ఞానకుత్రము.
 కంజాయింపు, or కజ్జాయింపు n. s. قَضِي *qazyak*.
 Quarrel, wrangling, regarding distribution
 of water from a stream. నిల్వబడదు.
 కంజిఫాలు n. s. گَنْجِ فَاوِل *ganjifalu*. A pack of
 cards, a game at cards. ఒకజర ఆడకాకితా
 లు, పుకవిధమైన కాకితాల ఆట.
 కంటి, or కనితచేత n. s. A sort of fish. ఒకవిధమై
 నచేత. Russell plate 104 where చల్లనికంఠ
 is rendered A species of *sparus*: with a
 prickly head and large eyes.
 కంఠిరాయవరహ, కంఠిరాయ హున్ను n. s. كَنْتَرِي
 پُور *A cantaroy (Kanotherai) pagoda*; equal
 to Rs. 2. 14. 8 being equal to ten cantaroy
 fanams: another rate gives Rs. 2. 13. 0. ఒక
 నాణ్యము.
 కుండీక, or కుండీక n. s. A small hamlet, చిన్నపల్లె.

కుండీకుత్త n. s. "A fixed rent." *Ganj*. కాశ్మీర చే
 రీజు.
 కుండీ n. s. كَهْدِي *Khandi*. A certain mea-
 sure of grain. పుట్టి.
 కుండీకచేత n. s. "Kundinga." A sort of fish.
 Russell No. 203. "A species of *Clupea*."
 కండుబయిచేత n. s. The sepia or cuttle fish,
 which produces the కండుబయిచుంక the bone
 from which pounce is made.
 కంఠాపి n. s. (Tamil கண்காணி) A disgusting
 sight, a horrible spectacle. చూడఘోరముగా
 పుండేటిది.
 కుండీక n. s. A small hamlet. చిన్నపల్లె.
 కుండ్వా n. s. *Khandwa*. A sort of cotton upper
 cloth, a kind of fringed cloth. దుత్తుటా.
 కంఠిరీక్ adj. كَمْتَرِي *Kamtari* Least, most
 humble, humblest, meanest.
 కంఠాచార adj. كَنْدَاچَار *Candāchār*, (K.) Mi-
 litary. జండుసంబంధమైన. కంఠాచారము n. s.
 The native militia కట్టుబడివాండ్లు.
 కుంఠాటి n. s. *Khandoti* (M) A bag of money.
 రూకలశంబి. (Bellary.)
 కంబరుతాడు, or కంబారుతట్ట n. s. Coir rope; a
 mat made of coir. ఒకవిధమైనమోకు.
 కంబలేట n. s. From "Oamlet." ఒకదినును నాణ్య
 మైనకంబలి.
 కంబాయి n. s. *Cambay*. A sort of cotton cloth
 called *charcona*. వస్త్రవికేయము.
 కంబారులు n. s. Servants, labourers. శుభివాండ్లు.
 కంబిలీనుట v. n. (A phrase at Madras,) To run
 away. ఉరుకుట.
 కంభర్తియనాము n. s. كَم بھرتي انعام *Kam bharti*
inam. A supplementary or additional grant
 of inam land. యింకాదుగాయిచ్చినమాన్యనేల.
 కక్కిశచెట్టు n. s. "Nella kakisha." Rox. 1. 712.
 A tree called *Posoqueria uliginosa*. ఒకచెట్టు.
 కచావస్ n. s. *Cachāvars*. Trickery, league,
 combination. మోసము.
 కచేరి, or కచ్చేరి n. s. كچھیری *Kach-heri*. An
 office, or place for publick business. A pub-
 lick court. A nautch; the ceremony of dancing
 at a wedding &c. కొలుపుకూటము, అధికారివి

చారణజరిగించేయిల్లు, పెండ్లి మొదలయినవాటిలో బహుమందికూడిపోగ మువాండ్లను ఆడించడము.

కచ్చా adj. كچھا Kach-cha. Unripe, raw, unsettled or rough, not fair, mean, low, base. కుండరి, కుడరని, సీచ మైన, అల్పమైన. కచ్చాసేరు the lesser seer, as defined under శేరు. కచ్చామనిషి a mean fellow. కచ్చామాట nonsense, a foolish expression. కచ్చావనూలు trial for extortion: making him account for his collections.

కచ్చుగడా, or కచ్చుకడా n. s. كچھكچھ Kach Karah. Tortoise shell. తాచేలుపెంకు, దీన్ని ఉద్గమనిన్ని అంటారు.

గజము n. s. گز gaz. A yard. Trick. నేలకొలిచే మూడడుగులకోల, మోసమున్ను. నూరుగజాలు hundred yards.

గజరా n. s. گجره gajra. Bracelets made of flowers, which at marriages are given to the guests. చేతికివేసుకొనే పూలకంకణము.

ఖజాంచి, or ఖజాంబి n. s. خزانچی Khazanchi, (also wrongly spelt ఖజాంబి) A Treasurer. దినానిపురుకల కొట్టువూడవుండేవాడు.

ఖజానా n. s. خزانة Khazana. A treasury. దినానిపురుకలకొట్టు.

కసాయి for ఖసాయి, or ఖసాయివాడు n. s. كسائی Kassai. A butcher. కటికవాడు.

కజ్జా for ఖజాయా n. s. كججہ Kazyia. A quarrel, dispute, altercation. జగడము. ఖజ్జాపడుట to quarrel.

ఖజ్జా, or ఖజ్జ n. s. for كججہ Qazyia. A quarrel. జగడము.

కటాకటీ for ఖటాకటి n. s. for كٹكٹ Khatkhat. Wrangling. జగడము, పోరు.

ఘటాటోపు n. s. گھاٹوٹھ Ghatatop. Covering of a palki or carriage. Thick clouds. కుల్లకీలేక బండియొక్క బురకా. మబ్బుఘటాటోపుచేసుకొనివచ్చినది it is overcast.

కటాయి, or కటాపు n. s. كٹائی Katali. Katali-oo. Cutting. కోయడము. నజరుకటాయి the money paid for leave to reap a crop. కోతకు ఫెలవులేదు. కోవడమనకు గానుయిచ్చేయాకలు.

కటాయించుట, or కతాయించుట v. a. from كٹانا

Katana. To enter in an account. To post in an account (Mahratta.) దాఖలుచేసుకొనుట.

కటావణి, ఖతావని, కతావణి n. s. كٹاونی A ledger, an entry, a statement.

కట్టియగాండ్లు n. s. plu. (Tamil கட்டியகைకాణి) Heralds, panegyrists. భట్టువాండ్లు.

కట్టుకూములు n. s. Allowances or remissions made in Guntoor to those who (కట్టినారు) have repaired the tanks under which they cultivate.

కట్టెము for కట్టము n. s. Proclamation, a declaration to give notice, ప్రకటన కావడమునకై అరిచిచెప్పుడము.

ఖట్ల n. s. كھٹل Khatla. A bad debt (Bel.) చచ్చువాకి.

కడంబె n. s. (Tamil கடம்ப) The Elk. కణితి మృగము.

కడపు n. s. (Tamil கடப்பு) An inferior sort of grain called నవామింజ, వడ్లలో భేదము.

గడబడ for గడిబిడి n. s. گڑبڑ garbari. Rumour: hubbub. దడవిడలు.

గడమంచె, గడవంచి or కడవంచి n. s. گھارونچی gharonchi. A frame with legs to put the things on. మూటలకుకిండవేసేటిది.

ఖడాయించుట v. a. كھڑا کھڑا Khara karna. To erect, set up, establish, found, to pitch a tent. నిలుపుట, నిలువచెట్టుట.

ఘడి n. s. گھڑی ghari. An hour of twenty-four minutes. గడియ.

గడిబిడి n. s. گڑبڑ garbar. Confusion, puzzle. దడవిడలు. గడిబిడిమనిషి a violent man, an outrageous person. దడవిడలుచేసేవాడు.

గడిశలము n. s. from گھڑی ghari. A fortress, a hill fort. కోట, దుర్గము.

గడెకారి n. s. A mason. కాసేవాడు, కొల్లకువాడు. The attendant who carries the spear before an elephant. ఏనుగు ఈపెవాడు.

గడ్డ n. s. A water course (Ganj.)

గడ్డపీలిక n. s. Tow, caulking stuff. జనుముడవ్వు

గాడుదేవనిమ్మూలివట్టు.

కడ్డాయము (Tamil கட்டாயம்) or ఖడ్డాయము n. s. Violence, force, compulsion. బలవంతము. Distraint, as by government. దివారమువారు చేసేజోరావరి. వడ్డకడ్డాయముపోయనునేఆజ్ఞ a government order to merchants to receive grain at a certain price which they were compelled to pay. This was a Musalman custom abolished by the English: it is similar to billeting soldiers. కడ్డాయముచేసుట to constrain, to force.

ఖడ్డీ for కడ్డీ n. s. A stick. ఖడ్డక. ఖడ్డం i. e. ఖడ్డాయము n. s. Compulsion, force. బలాత్కారము.

కరాజ n. s. An embankment, anikut, or dam.

కనిశము n. s. (Tamil కణిశమ్) Proper weight or value. Usually. adv. about, nearly. సుమారు.

కనిశించుట v. a. (Tamil కణిశించెదల) To judge of the proper weight or value. ఉజ్జాయించుట.

కతల్ చేయుట v. a. from قتل کرنا Qatl karna. To slay or kill. చంపుట.

కతాయించుట v. a. See కటాయించుట. కతావని See కటావని.

కతేల్ n. s. Khatel (M.) A packet or bundle of papers.

కత్తించుట, or కత్రించుట v. a. from كتر Ka-tarna. To cut cloth with scissors or shears. To snuff (a candle.) To clip, to crop, to poll the head. కత్తెరతోతుండించుట, సరుకుట.

ఖత్తు n. s. خت Khāt. A letter. బాయి. A style or school of music, రీతి, తరహా, as కర్నాటక ఖత్తు and చేళియఖత్తు.

కత్తువ n. s. A dam, mole or bank. ఆనకట్ట.

ఖత్త n. s. خت Khalla. A bad debt. చచ్చుబాకీ.

కడపా n. s. An agreement, a written bond. ఒడంబడిక, తుద్రము.

కడము for ఖడము n. s. قدم Qadam. A footstep. Twelve inches. అడుగు, పంద్రెండుఅంగుళములు.

కదిర n. s. Kadira? ("Kuddera" Russell No. 175-176-277-178) A slender pipe-shaped fish. మచ్చివైశేషము.

కడిం n. s. كديم Kādim. An old servant, an old inhabitant. కడిములు the old and hereditary cultivators of a village. మిరాశీకాపులు.

కడుపా n. s. See కడపా.

ఖడ్డాయించుట v. a. غارمانا? To brow-beat. ఖడ్డించుట.

ఖడ్యా n. s. (K.) Gadya-anna. A weight used in weighing silver. (Reeve) ఒకసార్యాము, ఒక పుత్తికట్టు.

కనకపిల్లె n. s. (Tamil கணకపిల్ల) A clerk. కరణమువాడు.

కనకర్ర n. s. A species of fish: a species of scomber. Russell plate 136. మచ్చివైశేషము.

కనమ, or కనముచెట్టు n. s. A tree, called Saccharum exaltatum. Rox. 1. 245.

కనముచేప n. s. Canamu. A fish: a species of Cyprinus. మచ్చివైశేషము. Russell, plate 204.

కనసచేప n. s. Canasa. A fish: a species of Sparus. మచ్చివైశేషము. Russell plate 109.

కనాలి n. s. Canāli. (French.) A canal. కాంల.

కనిసిచేప n. s. Canisi. A sort of mullet. Russell plate 181. మచ్చివైశేషము.

ఖనిం n. s. غنيم Ghanim. An enemy, an invader. శత్రువు, దళదుచేసేవాడు. T. 2. 173.

ఖనిము adj. (Perhaps an error for غني Ghani) Opulent, rich. ఆకాపులుసంఠాఖనిములు they are opulent, or substantial men.

కనుకూలి n. s. Canu-culi. Fees taken for viewing and sorting coins.

కనుజు n. s. Canuzu. See కణజు.

ఖంబిట్ adj. and n. s. غپچ Ghapchup. Silent. "Silence!" చిటుకుపొముకు.

కపాతు, or కబాతు n. s. Cabāt. A capon. విత్తులు తీసినకోడి.

కపాయి for కబా n. s. قبا Qabā. A gown reaching to the ancles. తురకలుతోడినే పుకచాక్కా.

కప్పురపోలు n. s. كپرپھل Kaparphul. Gauze. గాజుగుడ్డ.

ఖప్పాలు n. s. plu. గప Gap. Bragging, boasting. జంఘాలు. ఖప్పాలువు ఠాయించుట గప మారినా గప to brag, boast.

కబరు n. s. قبر Qabar. A tomb. గోరి.

కబరు, or ఖబరు n. s. خبر Khabr. News, report, a message or notice. సమాచారము, నిజకబరు certain intelligence. ఖబరుకాకిరము a newspaper.

ఖబరు దారి n. s. **خبردارى** *Khhabardār*. Care, tending, attention. జాగ్రత.

కబరుస్తాను n. s. **قبرستان** *Kabristān*, A burial-ground. పాతేహోటు.

ఖబర్దారు interj. **خبردار** *Khhabardār*. Beware! take care. Avaunt! keep off! stand off. భద్రము, జాగ్రత. ఖబర్దారుచేయుట to take care.

కబాటు, or గబ్బాటుబింసు n. s. **گببات** *Gabbāt*. (also called కబాడుశరకు, కిరాణిం, or ఖిరాడా.) Huckstery; a phrase for treacle. బిలకర, కొప్పెర, గ్రంథ్యములు, మిరతకాయలు, మసాలా, వక్కాకు these constitute a minor source of revenue.

కబాడము n. s. A bullock load (of grass, fire-wood &c.) కబాడియెద్దులు bullocks carrying firewood or forage.

కబాతుకోడి n. s. **كبات** *Kabāt*. A capon. విత్తులు తీసినకోడి.

కబాబు **كباب** *Kabāb*. A ragout. A made dish of roast meat. వేల్చినమాంసము.

కబాయి, or కపాయి n. s. **كبا** *Kabā*. A shirt, an ornamental garment. శృంగారాభముగా అన్నిటికి పైనవేసుకొనే చిన్నచొక్కా. K.P. 5. 232. నవశ్రుష్టవనము నానామణులు క్రుచ్చిన పుచ్చపట్టుకబాయి బాగునెరత.

కబుజ n. s. **كبض** *Kabza*. Hilt, haft, పిడి. కబుజబావి a small well.

కబుజు n. s. **قبض** *Kabz*. A receipt for pay. రసీదు.

కబరు n. s. (for ఖబరు **خبر** *Khabr*.) News, tidings. వర్తమానము, సమాచారము.

కబూలు n. s. **قبول** *Kabūl*. An agreement. సమ్మతి. కబూలుఅయినాడు he agreed.

కబేలా n. s. for కబాలా **قبالا** *Kabāla*. A document, title deeds. దస్తావేజు, యింటిపత్రము.

కమరకాయ for కమరక n. s. **قمرق** Name of a fruit. (Carambola.) తమరతకాయ, కర్పరంగము అనేకాయ.

కమంసాల for కంయిరసాల n. s. **كم ارسال** The sum short in the remittance. ఇరసాలకమ్మి.

గమాతు for గామత్తు n. s. A leak in a ship. ఓడు. గమాతుపడ్డది there is a leak.

కమాను n. s. **كمان** *Kaman*. Meant for the French "command," a march or military journey. ఒకతుక్కుడి గాసిపాయాలుపోవడము.

కమాను n. s. **كمان** A bow, an arch. విల్లు, విల్లువం శ్రుకట్టడము. కమానుకర్ర the bow of a drill. కమానుబద్ద the spring of a watch. తీరుకమాను **تیركمان** *Tīr-kamān*. A bow and arrows. కమాడస్తా, or మాదేకులకమాండస్తా A large bow for cleaning cotton.

కమాయసుదారుడు for కమాదీసుదారుడు n. s. **داری کامیش** *Camayish-dar*. The officer appointed to collect the revenues of a district. శాలాకా అములుదారుడు.

కమాయిషి, or కమామీసు for కమాదీసు n. s. **كامیش** The business of collecting revenues. Period of Government: time of management. Affairs, business, details. The whole: the entire. This phrase is known to be wrong; it was introduced by the late Nabob of Masulipatam in corresponding with Asaf Jah the Vizier. తివారా శ్రురూకలవతం దేశం. Usually the management of affairs. నిర్వాహకము, వ్యవహారదక్షుర. అతని కమామీసులో in his time మాకమామీసుచూచేవాడు our agent.

గమారువాడు for గవారువాడు n. s. (**گنوار** *Ganwar*.) A villager. నాటుశ్రుంశ్రువాడు.

కమిచీ n. s. **كمچی** *Kamchi*. A whip. కొరడా, చుటుకు.

కమితరీఫ్ **كمترین** *Kamtarīn*. adj. Least, most humble. దీన.

కమితి, కంతీ n. s. **كمتی** *Kamtī*. Less, deficiency. తక్కువ, లోడుము.

కమిలి n. s. **كمیل** *Kammal*. A blanket. కంబళి.

కమువేషి for కంమోవేషి adj. **كموبیش** *Kamobesh*. More or less. సుమారు.

కమేశా n. s. **كاملا** (*Portugueze, Camera?*) The tops of masts (in which the men stand.) చాడస్తంభములలో మనిషినిలిచేటట్టు గొకట్టిముండే అంతస్తు.

గమ్మత్తు n. s. **گمات** *Gammat*. Diversion, amusement. వేడుక, తహాషా.

కమ్మరపట్టు n. s. **كمربطتا** *Kamr-patta*. A waist belt. నవీపట్టు.

కమ్మరు n. s. كمر Kamr. The waist. నడుము. కమ్మ
రొబుడు, నడికట్టు a belt.

కమ్మలి n. s. (From كمل Kammal.) A blanket.
కంబలి.

కమ్మి n. s. كمي Kamī. Deficiency. లోపము, త
క్కువ.

గమ్మత్తు n. s. گمات Gammat. See గమ్మత్తు.

గయాళబద్ద adj. قيد Gayāl. Deserted, abandon-
ed. పాడువేయబద్ద, విజవబద్ద.

గయాళుభూమి n. s. Waste, uncultivated land. పా
డువేయబద్దనేల.

గయావాలి n. s. A bramin subsisting upon the
offerings made by pilgrims at Gaya. Usual-
ly, a term of reproach for a Bramin. అత
చరితుడుగావుండే బ్రాహ్మణుడు, ఆఘాత్యగాడు
గావుండే బాతుడు.

కయిజారు n. s. Caisar. Scissors. కత్తిరి.

కయిడు n. s. قيد Kaid. Restraint, prison. చెర, ని
ర్బంధము, కావలి. ఆ లెక్కలు కయిడు చేసినపిమ్మట
after the accounts were closed.

కయిపు n. s. كيف Kaif. Intoxication. మత్తు, మ
యికము.

గయిరువిలియా adj. (Marata) Ghair vilya. Not
in the class, not in order. అక్రమమైన.

కయ్యరముత్తము n. s. An inferior sort of pearl.
ఒక మట్టజాతిముత్తము.

గరందీలు n. s. Garandil. Grenadier. ఎత్తు గావుం
డేసిపాయి. గరందీలకుంట్లని a company of grena-
diers. పొడు గాటిసిపాయిలడళము.

కరకసా, ఖరఖసా for కరకసా n. s. كركشا
Karkasha. Tumult, riot. వ్యాజ్యము, జగడము.

కరకసాభూమి Land that is debateable, as
lying on two boundaries.

గరజు n. s. غرض Gharz. Need, want, occasion.
అక్కర, అగత్యము.

ఖరడాకాకిరము n. s. Kharla, Rough, coarse
paper. ముతక కాకిరము.

కరపాలి n. s. (Tamil கர்ப்பాలి.) Scurf, eruptions
on children. Ainsl. 2. 530.

కరవచేతు, or కారవచేతు n. s. Carva, carava. fish,
being a species of Sparus. Russell, plates
89-125-139. కరితె Russell No. 106. A fish :
a species of Sparus.

కరవాడు for కరువాడు n. s. (Tamil కருవాడు.)
Dried salt fish. ఉజ్జచేతు.

ఖరా adj. كرا Khari. Pure, prime, best sort,
genuine, honest, candid, sincere. నిశ్చయమైన,
యథార్థమైన. వాడుఖరానునిపికాడు he is not
an honest man. ఖరాగా adv. Positively, as-
suredly, regularly, without error, without
fail. నిజముగా, గట్టిగా, స్థిరముగా.

ఖరాజు n. s. خراج The government revenue.
దివాలావువచ్చుబడి.

కరాజినున్ను, ఖరాజినున్ను n. s. Medical drugs.
మందుదినును. See కబాలు.

కరాశి n. s. A scribe, a writer. తేలిరి.

ఘరానా n. s. گھرانہ Family, household. ఘరా
నానునిపి a respectable man.

ఖరానా n. s. probably an error for خراولان A
wooden shoe with an iron ring worn to keep
the shoes from the dirt or mud. అడుగునయిన
శుభుగరము వేసిన తుకవిధమైనకప్పాతుకట్టె.

కరామత్ n. s. كرامت A miracle. మహిమ.

ఖరాయితులు n. s. plu. A whipper, a flogger.
జేరుబండుతోకాట్టేవాడు.

కరారు n. s. قرار Agreement, engagement. నిష్ఠ
ర్న, నిర్ణయము. కరారునామా ఒకరారామా a deed of
agreement, ఒడంబడిక.

కరారువాక్కుగా adv. Perhaps an error for كراويا
Honestly, exactly. ఖండితముగా, సరిగ్గా.

కరాళిలేజి n. s. A furious horse. కుళ్లెగుర్రము.

కరిశి n. s. (Tamil కరిశి.) A bear. వెలుగ్గొడ్డు.

కరితె n. s. A sort of fish: the perch with a
bifid fin. Pristipoma Carissa. Cuvier. 5.
261. 331. A species of Sparus: or, Sclopsides.

గరిది for గది n. s. گروي Invasion, incursion.
Tour, round, rule, government. చౌడు, శవా
రి, ప్రభుత్వము.

కరిముక్కు n. s. A fish, a fresh water fish. ఒకచేతు.
See in Buchanan's Mysore 3. 344.

ఖరిదు n. s. كريد Price, value. వెల. ఖరిదుచే
యుట to buy.

ఖరిదుబంది n. s. كريدبندی Settlement of
price. వెలయొక్క యేర్పాటు.

గరిబు adj. and n. s. غريب Poor, mild, humble. A
stranger. బీదవాడైన, తిన్నపివాడు, తరాయివాడు.

Xరీబునరవ్రుసలమకు *سَلَامَاتُ* Salutation to thee, oh cherisher of the poor ! (a perpetual phrase in letters, like " your obedient humble servant.") దీనరక్షకు డానికుడండము.

కరుకులు, కరుకువరహాలు n. s. plu. A pagoda worth four rupees. నాలుగురూపాయాలవరహం.

Xరుజు for Xరజ్ n. s. *مَرَجِعُ* Want, occasion, necessity. నిమిత్తము, అక్కర, అవసరము.

కరుడులెక్క n. s. Daily account, a running account. దినవహి. లెక్కలుకరుడుచేసుట to balance or settle.

కరుమూజా n. s. *خربز* A musk melon. కరుమూజాశుంధు.

కరుమూజాదోళికాయ n. s. A musk melon.

కరోడా n. s. An overseer, an inspector. A Collector. అధికారి.

కరోలి n. s. *قروال* A large matchlock. పెద్దకర్పాటకకుపాకి.

ఖర్చు for ఖర్చు n. s. *خرجا* Expenditure, expense, subsistence. శలవు, వ్రయము. ఖర్చుకు లేదు I have no money. ఖర్చుకు చాలదు the money is not sufficient. ఖర్చుకు కావలసినది I want money. గ్రామఖర్చు, బాజాఖర్చు village fees. A cess levied on the villagers by the accountant and head farmer on various pretences. The money so collected forms a parish fund : which is laid out in bribes to superior servants, in feasting travellers, in feeding passing troops of dancers, or jugglers, and so forth : but the greater portion is appropriated to the private use of the village authorities. These are similar to the *Poors & Rates* : both in severity of exaction and wantonness of expenditure. This wretched system is now in some degree abolished, being forbidden by Government.

ఖర్చుచేయుట, or వెట్టుట v. a. *خرچ کرنا* To expend or lay out, discharge, pay away. వ్రయముచేసుట.

ఖర్జుకాయలు n. s. plu. A kind of small tart. శుక్కారవిశేషము.

కర్పా n. s. *قرا* A trumpet. పూదువాద్యవిశేషము.

కర్తాయి n. s. an error for *كرمز* *Krmiz*. The colour used in painting. కళ్ళుకర్తాయివన్నె Take red. Crimson.

కలం n. s. *قلم* A pen (of reed) A paragraph. లేఖనీ, ప్రకరణమున్ను.

కలంకారి n. s. *قلمکاری* A kind of chintz. (Lit: pencil work, being painted with pencils or painting brushes.) కలంకారిగుడ్డ chintz. ఒక తరహారాతవన్నెగుడ్డ.

కలంక చెట్టు, or గులుంక n. s. A tree called *Limnonia Pentaphylla*. Rox. 2. 381.

కళంకము, or అక్షిపనపాలము n. s. Land that pays no tax unless cultivated. తుయిరుచేస్తే తన్నుయిచ్చే భూమి.

కలంబిత్తులు n. s. *خولنجان* (Also spelt *Kalōn-ji*.) A plant, *Galega maxima*. Ainslie 2. 157. the Tamil word is *காயలேனை* or *கொள்లై* *காயలேனை*. Telugu వెంకులి.

కలందాసు n. s. *قلمدان* A pen case ; a standish ; an inkstand. కలంపెట్టె.

కలశతి n. s. Caulking. లచ్చుము.

కలము for కలబ్ adj. *قالب* Base, adulterated. చెల్లని, తప్పు. కలమురూపాయి a false rupee. (coin) See కళవి.

కలపెట్టుట v. a. To stir, agitate. కలుపుట.

కలభ, or కల్యా n. s. *كلاغ* Uproar, confusion, disorder, disturbance. G. 7. 30. and 7. 63. అల్లరి, తారుమారు, కలశ.

కలభరించిన adj. Troubled, disordered, confused. తారుమారుచేయబడ్డ, గందరగోళముచేయబడ్డ.

కలమరచేత n. s. A fish, a species of *Sparus*. Russell No. 92.

కలముగడి n. s. A great gourd or melon.

కళరుభూమి n. s. Alkaline earth. చతుటనేల.

అలలు n. s. *خلل* Ruin, mischief, harm ; commonly in Telugu, disorder, confusion. చెరుపు, హాని, కలత.

కళవాసము n. s. (Tamil *களவாசம்*.) Some grain left on the thrashing floor for the labourers in part payment for their labour. సేద్యగాండ్లకు కళ్ళములో విడిచించే ధాన్యము.

కళవి for కల్పి adj. *قالب* Rejected, base, adulterated, bad (as coin) చెల్లని, తప్పు. See కలము.

అలసా for ఖాలిసా adj. *خالص* Retained under Government, not rented or alienated. దివారమువారు స్వంతముగా వెట్టుకొన్నది Fiscal.

కలబత్తు n. s. كالبوتون Kalabūtūn. Gold or silver thread : and it is sometimes used for gulāb. కులాబ. (Shak. 1286 and 2023) Handle, staple, hinge, link, hook, clasp.

కలాయి, or కలాయి n. s. فلعي The silvering at the back of a mirror. Tinning of copper pots. అద్దమునకురళమువేయడము, స్త్రీశుమువూయడము.

కలాలి, or కలాలి adj. كلالی Of or belonging to arrack. సారాయిశుంబంపమైన. కలాలిశుని the spirit trade. కలాలిశునా an arrack shop, a gin shop, an arrack manufactory.

కలాలి, or కలాలి n. s. كلالی Clubs (at cards.) ఆడేకాకిరములలో సెక్రెటరీ.

కలాలి, or కలాలి n. s. The "glacis" of a fort. Also a wine glass. కోటగోడతోచేరినట్లుగా యేటవాలుగావుండే శ్రుదేశము, గాజుగ్లాస్.

కలాలివాడు n. s. كلالی A Khalassy. i. e. a sailor, a lascar, a tent-man, a gunner. కామాటికనివాడు.

కలింకలు n. s. (Tamil కలింకళ) The sluice. అలుగు.

కలివిలి (an error for كلی) A squabble, uproar, confusion. గండరగోళము. కలివిలిండుట to squabble. కలివిలిచేసుట to confuse.

కలిపా, కలిపా, కలిపి for كلی Xలాఫ్ n. s. A cover, a case. ఒర.

కల్తా n. s. Suspicion, mistrust. మసామలికిరము.

కల్తి n. s. Mixture, medley, confusion.

కల్లారు n. s. كلالی Granulated, crystallized, milled (as a rupee) on the edges. అంచులోగీతలుగీతలుగావుండేరూపాయి.

కల్లారు n. s. Confusion, turmoil. అల్లరి. (Gruff goods: gruff crops as turmeric, onions. &c.) (Nelloor?)

కల్లారుంతుట v. a. كلالی To throw into confusion. గండరగోళముచేసుట, తారుమారుచేసుట.

కల్లా n. s. A curl. ముంగురులు? Lavanya. 3. ముగువనిసాగనుకల్లాతళ్ళుకల్లినంత.

కల్లిశుర్నాఫ్ n. s. The driver or spanker boom. A shoulder-of-mutton main-sail in a lugger. ఒకవిధమైనవాడబాతు.

కల్లుచ్చు, or కల్లిచా n. s. كلالی Mustachios. కుల్లిలు.

కల్ల n. s. కల్ల The neck. గొంతు. కల్లచడాయించుట to hang.

కల్లంతీరవ n. s. A fee of about twenty seers at each threshing floor, i. e. a harvest fee granted by the owner to several persons, or granted by the owner to ploughmen. కల్లంమిట్టలోవారివారికియిచ్చేరుసుము.

కల్లచేతు and శరికల్లచేతు n. s. A species of perch with an oblong tail. Russell on Fishes No. 123.

కల్ల n. s. కల్ల Grain, particularly before thrashing. Also, -a shopkeeper's till. సూర్యనిధాన్యము, అంగడివారిపెట్టె.

కల్లి n. s. కల్లి A lane. శుండు.

కవలచేతు n. s. (Query, "Kowal") or కొహ్వళ్ళి? Russell, No. 186. a fish: a species of Clupea.

కవడము n. s. (Tamil కవడం) A bullock load of grass or fuel &c.

కవడు n. s. A relay or relief, as of bearers. అంచె.

కవాయితు, or కవారు n. s. كوال Rules; Manœuvring, evolutions. Drill, parade. నిపాయాలుకశరతుచేయడము.

కవారు adj. كوال Gross, rude, inelegant, vulgar, dirty, coarse, foul. మడ్డి, మోటు.

కవులు n. s. an error for قول An agreement. Stipulation. ఒడంబడిక. కవులుకమ్మ, or కవులుదిమ్మ An agreement, with its counterpart. Articles and stipulations exchanged.

కశము, or కశము n. s. كاشم A fountain. మగ్గ.

కషాల్ for కసాలా adj. كسال Bitter, salt (water) చేదైన, ఉప్పుని.

కశుడు n. s. قصد Pursuit, the business in which they are engaged. పునుకొన్నకని.

కశుము n. s. كسب Trade, profession. వృత్తి, వ్యాపారము. కశుముకరానితాళ్ళు palmira trees which are not fit for drawing toddy (lit: their occupation.)

కళరతు n. s. كثر Practice, exercise. ఆభ్యాసము.

కళరు n. s. كثر Excess. పెచ్చు. కళరాదాయము Surplus.

కసాయి, or కసాయివాడు n. s. قصابى A butcher. కటికవాడు.

కసాలా n. s. Difficulty, trouble, distress, tormenting. తొందర, యిబ్బంది. వాడికియింట్లో అన్నానికికసాలా గావున్నది he is in difficulty for daily food.

ఖసిచేయట v. a. خصى کرنا To geld, castrate. విత్తులుకొట్టుట, కచ్చికొట్టుట.

ఖస్సి Apparently meant for కృషి. n. s. Cultivation, manuring. వ్యవసాయము.

కస్మిదు n. s. كشیدى A kind of needle work. Flowered patterns "drawn" on silk, &c. బట్టలమాడవూలుబుట్టాలు వేయడము.

కసుబా n. s. قصبه The market town or head station. పెద్దపూరు, గడిపల్లము.

కసూరి n. s. قصور Fault, defect, failure. నేరము.

కస్తి n. s. an error for سختى Dunning, pressing often for payment. తరువు. రూకలకునిండా కస్తివేస్తున్నాడు he duns very much for the money.

గస్తు, or గస్తి n. s. گشت A patrol. రోండు, సగరి హోదన. గస్తుతిరుగుట to go the rounds, to patrol.

కళ్లు n. s. for قاصد Qasid. Art, trade. శుని, వృత్తి.

కస్బా n. s. See కసుబా.

కస్బి, or కస్బి n. s. كسب A trade. వృత్తి, వ్యాపారము.

కహా n. s. كہ Order, rule, dominion, control, power. అధికారము, స్వాధీనము.

ఖాం adj. خام Gross, crude, raw, unsettled, unripe, rough. కచ్చా, శుచ్చి, వట్టి. (account.) ఖాంవారివిట్టా miscellaneous or petty items.

ఖాంఖా, or కాంఖాగా adv. ايجاباً/خواباً Positively. అగత్యముగా.

గాంగానా (used as an adj.) Village by village. గ్రామవారి.

కాంసు n. s. Coarse cloth, dyed blue. నిలిగుడే మో?

కాంజామా for కాకసామా n. s. خانسامان A butler or head servant. ఉగ్రాణి, కాచబారి.

ఖాందా n. s. خاندان Family, lineage, household. శంసారము.

కాలాశండు for కమలాశండు n. s. كنولا The small orange. ఒకకిత్తిలిశండు.

కాంతక్క n. s. (خام raw) A rough account, or memorandum. చిత్తుతక్క, దినవహి.

కాకితము n. s. كغذ Kaghiz. Paper.

కాకడ for కాక్టా n. s. A torch. దీపటి.

గాగరా n. s. గాగ్రా A petticoat (Bengali.) పావడ.

కాజి n. s. قاضى Kazi. A Mahometan judge. The Cazy. తురకన్యాయాధిపతి.

గాజుగుడ్డ n. s. "Gauze." శున్నగానాణ్యముగా తుండే తుకతరహానాగుడ్డ.

కాజుదారు, or కాసుదారివాడు n. s. Kāzdar. قازدار A groom. (Turkish.) గుర్రపువాడు.

గాజురగడ్డ n. s. گرجك A carrot. కంబవిశేషము, తుకగడ్డవేరు.

కాటకాయితనము, or కాటకతనము n. s. (K) Plundering, pillage, fowling. కిరాతకతనము, చాడు, దోపిడి. Local. ix. 304. line 16. See Reeve 415 under the word కాటక.

ఖాటా for కాటా n. s. كاتك Large scales. ముక్కోణమువేసితూచే పెద్దత్రాసు.

కాటాదారుడు, కాటాగరు n. s. A scale-man, a weigher. పెద్దత్రాసుతూచేమనిషి.

ఘాటి, ఘాటు for ఘాట్ n. s. گھاٹی or گھاٹی A hill-pass. కనమ.

కా ఖా గా ఘా

Ka, Khā, Ga, Gha.

౧౦ A vulgar vocative form for గాడా thus రామిగా, సర్దిగా.

కాడ adj. **కర్క** Coarse, thick (cloth) **కుర్రకైన.**
 కాడ vulgar for కడ adv. At, near. **దగ్గర.**
 కాదారంబము n. s. Dry cultivation. **మెట్టసాగు**
బడి.
 కాడి n. s. **కాన్జి** Vinegar. **సిక్ కా.**
 కాడివరహ n. s. A sort of gold pagoda worth
 four rupees. It is now disused. **కరుకువరహ.**
 గాడి n. s. **కర్క** A cart, chariot, carriage. **బండి.**
 కాశాది n. s. Hereditary right : hereditary office
 or employ. The same as **మిరాసి.**
 కాశి n. s. **కాన్క** A measure of land ; 57, 600
 feet square. **ఇరునైకుంబలనేల.**
 కారతను, or కారరుసు కాకతము n. s. 'Cartridge'
 paper. **ముతక కాకతము.**
 కాతా, or ఖాతా n. s. Coir : coconut-husk fi-
 bres. **తెంకాయపీచు.**
 కాతా for ఖాతా n. s. **కాన్క** Account, ledger.
లెక్క. ఖాతా **లెక్క** a running account, an ac-
 count current. ఖాతా Traffick, dealing. అతని
 తో ఖాతాపడ్డాను I had dealings with him as a
 merchant. మా ఖాతాదారులు people with whom
 we trade or deal.
 గాతు n. s. A ship's lawser. **అమారుతాడు, మో**
కు.
 గాదనకప్పి n. s. A two sheaved pulley. **రెట్టక**
ప్పి, రెండుచక్రములుగలకప్పి.
 ఖాదా, or ఖాదీ n. s. **ఖాదీ** An uncut piece of
 coarse cotton cloth. **ముతక రేకు.**
 ఖానిా adj. **ఖాన్కీ** Private, domestic, household.
స్వంతయింటినిబంధమైన. ఖానిాలెక్క a pri-
 vate account, not a public document. ఇం-
 టికింబ్రాసివైనము. మీ ఖానిాకతెండి keep
 what follows for your private perusal.
 కానుగొయి n. s. **కానుగ్రీ** A remembrancer
 or overseer. An officer of a large district ac-
 quainted with its customs and with the na-
 ture of its landed tenures. **తెకతాలాకారివా**
జుయెరి, ఖాముల వివరలెక్క పెట్టుకొని యుండేపు
ద్యోగస్థుడు.
 ఖానుసుమారు, or ఖానేసుమారులెక్క n. s.
ఖానుషిమారి A census or account of popu-
 lation.

కానును n. s. **కానున** A canon, rule, ordinance.
నుత్రము. కానునుగొయి (vulgarly కానుగొయి)
 the remembrancer ; or overseer in a village.
 (See Despandia Elph. page 27.)
 గాఫరా, గాబరా, ఘాబర, ఘాబ్రా n. s. **గాబరా**
 Fright, terror, uproar, confusion. భయము, క
 లవరము. ఘాబరాశుడు to be in a fright.
 ఖామందు, or ఖావందు n. s. **ఖామందు** Lord, master,
 owner. **నాయకుడు, యజమానుడు, స్వంతగాడు.**
 కామకా for ఖామఖా adv. **ఖామఖా** Positively,
 without fail. Whether or no. **అకత్యమగా, క**
ట్టిగా.
 కామరా, కామ్రా or కామెరా n. s. **కామరా** A
 chamber, room ; cabin or hold in a ship. **గది,**
అర.
 కామరి Perhaps for కామరా n. s. **కామరా** A ship's
 hold, a room, a chamber. **అర, గది.**
 ఖాము adj. **ఖాము** Raw, unsettled. **తీరతీరని.**
 గాముగానా adj. See గాంగానా.
 కాముగారి, or కాంకారి n. s. **కాముగారి** Opera-
 tions, repairs of tanks, &c. **శని, మరమ్మతు.**
 కాయము adj. **కాయము** Firm, fixed, established, con-
 firmed, constituted, permanent. **యాధిమైన, ని**
శ్చితమైన, శాశ్వతమైన, నిలకడైన. కాయశురు
 చుట to establish, to admit as true, or con-
 firm. **కాయశుద్ధ** confirmed.
 కాయదా n. s. **కాయదా** Custom, rule, ordinance.
విధి, నిర్ణయము.
 కాయలా adj. **కాయలా** Sick, ill. **అల్లకుదురుతేరి.**
 కారంబా, or కారంబి n. s. **కారంబా** An artificial
 fountain or jet d' eau. **బుగ్గ.**
 గారతు n. s. **గారతు** Destruction, ravage, plun-
 der. **హతము, దోపిడి.**
 గారతుచేసుట v. a. **గారతుచేసుట** To destroy, plun-
 der. **హతచేసుట, కాలి పెట్టుట.**
 కారవా for కహరానా n. s. **కారవా** A dance by
 women dressed as boys. **ఆడవాండ్లు మొగవేసు**
మువేసుకొని ఆడ ఆడ. See కారానా.
 కారవిచేకు n. s. A species of perch. (Russell
 No. 125.)

కారికము n. s. Unbleached cloth. చలవచేయని బట్ట.

ఖారిస్తాను n. s. Enmity, bitterness. ఈగ, ద్వేషము.

ఖారీజులు n. s. (خارج *Kharij*) Harvest fees; being dues formerly deducted from the gross crop. ఇరుగోరులపొత్తునయిచ్చేరుసుములు.

కారు n. s. کار *Kar*. Work, employment, business, affair, labour. పని, వృత్తి.

కారుఖానా for కార్ఖానా n. s. کارخانه *Kārkhāna* Workshop, repository. Establishment, office, manufactory. వొడ్డి, పనిచేసేచోటు.

కారుబారు n. s. كاروبار *Kār-o-bār*. Business. వ్యవహారము. Plague, fuss. తొందర, యిబ్బంది. నామీద కారుబారుచేస్తాడు he plagues me much.

కారువా n. s. كاروا *Khārwa*. A sort of red cotton cloth, used as covers for carriages, &c. ఒకతరహాముతకయెర్రరెట్టు. A dance. ఆట. See కారవా.

కారువాచేతు n. s. See కరవ.

కారువాయి n. s. كاري *Kari* Carrying on a business, temporary arrangement. వ్యవహారము నుజరపడము, తత్కాలమునకుబందోబస్తుచేయడము. Also (the same as కారు) a plough share. కారువాయిదోలు a demand or cess levied on estimate (Vizag. ?)

కారోబారి, usually కారుబారి n. s. كاري *Kari* An agent, a man of business. కార్యకర్త, వ్యవహారికుడు.

కారోన్ n. s. كارون *Karoon*. A land bailiff, an overseer, a manager. "The lowest agent or factor in managing ryots. Lit. a man of business." Malc. 1. 68. పారుబిత్తి, బిల్లేదారుడు, తరువుదారుడు.

కార్జి for కారింజా n. s. كارج *Karj* A fountain or jet d' eau. బుగ్గ. In the north (Ooria) part of Ganjam, it is a corruption for Kazi a judge, and is used for a munsif.

కార్జెం n. s. (perhaps meant for కరిజా.) كالج *Karjē* The liver : (jecur) గుండెకాయ.

ఖార్జిస్తాను n. s. خارستان *Khariستان*, A thorny place.) Enmity, bitterness, ill will. ద్వేషము, ఈగ.

కార్బారు n. s. كاروبار *Business, affairs*. వ్యవహారము. కార్బారి an agent. నామీదనిండాకార్బారుచేస్తాడు he harasses me.

కార్వా n. s. كاروا *Coarse red cotton cloth*. ఎర్రముతకరెట్టు.

కార్వా ఆట n. s. كاروا *Khārwa*. An indecent dance, so named from the town of *Carwar* in the Soonda country. ఒకవిధమైననర్తనము. (Pinkerton's Voyages, 4to vol. 8. 362.) Hamilton's East Indies 1723. chapter xxii.

గాలమువేయుట v. a. گال دینا *Gal-dēna*. To hang "on the gallows." తూకువేసుట.

కాలింజులు for కలింజులు n. s. (Tamil కలిపిపం) A slujice. ఆలుగ్గ, కలుజు.

ఖాలీ adj. خالی *Khālī*. Empty, vacant, unoccupied. ఉత్తది గావుండే, పూరకవుండే.

కాలిజు n. s. A "College." పాఠశాల.

కాలె n. s. Mouldering. Mildew. పయరు మొదలయినవాటికికొట్టేకాటుక. ఆశయిరుకుకాలెపట్టినది the grain is mildewed.

కాలేయము n. s. The liver, or jecur ?

ఖాలా n. s. خالسا *Khālsa*. A commonwealth. The government of the Sikhs was formerly divided among a number of petty independent chieftains under the Khalsa or commonwealth fixed by Guru Govind.

ఖావండు n. s. خاوند *Khāvand*. Lord, master. ఎజమానుడు.

కావా n. s. كاوا *Cāvā*. The manege, lunging. గుడిత్రిక్కులు.

కావాబల్ల n. s. *Cāvā*. A sort of planks, (mentioned in the Tariff.) ఒకతరహాపలకలు.

గావాయి n. s. *Cūvāi*. A ship's topmast. వాడకొనశ్రుంభము.

కావేళి, or కావేషి n. s. Spite, malice, ill will. ద్వేషము, కార్యణ్యము.

కావును A vulgarism for కావచ్చును "It may be perhaps."

ఖాన్ దార్, or ఖాన్ దారివాడు n. s. خاندار *Khān-dār*. A groom, or horsekeeper. గుర్రపువాడు.

ఖాసా adj. خاص *Khāsa*. Own, personal. స్వంత. ఖాసానా personally, he himself. ఖాసానా

వారి coming in person : (the phrase used for the circuits made by any ruler : as a commanding officer, a collector, or a judge.

ఖాసా n. s. **خاسا** *Khāsa* A slave or hereditary bondsman ; such as are found among native gentlemen in the north, but they are never sold.

ఖాసు for ఖాసా adj. **خاص** *Khās*. Own, private, personal. గ్యంఠ.

గాసు n. s. A sheave of a pulley. కట్టచక్రము.

కాహిలా n. s. **خياح** See కాాయిలా.

కి Ki, కి Kī, **ఖి** Kbi, **ఖి** Khī,

గి Gi, గి Gī, **ఘి** Ghi, **ఘి** Ghī.

కించాటు for కించ n. s. Sorrow. వ్యాకులము. మహాకించాటు గావున్నది I am very sorry for it.

కించాయిలు n. s. The English word 'Consignment.' అప్పగించు.

కించాల for కించ n. s. Quarrel, dispute. వాగ్వివాదము.

కిచిడి n. s. **كچھری** *Khichri* : (vulg. kitchery) The dish called **శులకము** or boiled rice mixed with split pulse.

కిటికి, or ఖికికి n. s. **كچھری** *Khirkī*. A window : a little door : a ship's gangway. గవాయి, దిద్దివాకిలి.

కిట్టికోల n. s. (Tamil **ఉడుతికొల**) Thumb-screws. వేళ్లకుకిందమీద పెట్టివుత్తేచిట్టికోలలు.

గిడ్డంగా n. s. *Giddingi*. A *godown* : (from the Malay *gandong*) an outhouse, office, store-room, or prison. కొట్టు, గది.

కితానారగుడ్డ n. s. Canvas. కిత్రాను.

కితాఫి for కిత్రాను n. s. **كتان** *Kitān*. Canvas. కితానారగుడ్డ.

కితాబు n. s. **كتاب** *Kitāb*. A book. But more commonly a corruption of **خطاب** ఖితాబు *khitāb*, any honorary title.

కినారా n. s. **كينارا** *Kinara*. Edge, border, bank. కట్ట, తీరము.

గిన్నెకాసు n. s. *Ginneh-cāsu*. (Tamil, **ఉణ్ణి**) **ఉణ్ణి** "Cup-coin." A gold coin formerly in

use worth (Rs. 17-8.0) five pagodas. See వర్తమానపత్రం గిణి newspaper of 4th January 1849 in a list of coins.

కిఫాయతు n. s. **كفايت** *Kifayat*. Benefit, advantage, profits. లాభము, ఆదాయము.

కిమ్మత్తు n. s. **قيمت** *Kīmat*. Price. ధర, వెల.

కిమ్మత్తురవానా n. s. **قيمت ران** A pass certifying the value of the goods. ఆయాసీరుకులవెలను సురించినరవాదారి.

గిరదా adj. **گرد** *Girda*. A round or circle. గుండ్రం.

గిరదాయింతుట v. a. To surround, to gird in. చుట్టుకొనుట.

గిరతు, or గిరుతు n. s. **گير** *Girō*. Pawn, pledge, security. కుదువ, తాకట్టు.

గిరాసి n. s. **گيران** *Girān*. Dear in price. ఖరం, అధికవెల.

ఖిరానా for కిరానా n. s. **گيرانا** *Kirāna*. Grocery. విల్లరసామాను, భుక్తివికరకావయించితమందు మొదలయిన సామానాలు.

కిరాయ, or కిరాయి **گيراي** *Kirāya*. Rent, hire, fare. బాడుగ, కూలి, శుల్కము.

గిరుతు, గిరా, or గిరో n. s. **گير** *Girō*. Mortgage, pawning. కుదువ, తాకట్టు.

గిర్దావరి n. s. **گيردواري** *Girdawari*. A circular (order) ఒట్టుపాకుము.

ఖిర్దు n. s. **كچھری** *Khird*. Cultivation. కృషి, వ్యవసాయము. ఖిర్దు ఆబాదు చేసుకొని having cultivated fully.

గిలాబు n. s. **گلاب** *Gilāba*. Plastering, applying, laying on : *paying* after caulking. గచ్చువ్రాయడము, వాడవలకలనుండుకులప్పుము వేసిన దానిమీద కీలు మొదలయిన వాటిని చరమడము.

గిలాబరి See కలాబత్తు.

గిలాబతుంగ ? "Gelleba tunga." Rox. 1. 199. *Cyperus tenuiflorus*.

గిలాబు See గిలాబ.

గిలాసు, or గ్లాసు n. s. A wine "glass." గాజుగ్లాసు.

కిలింబ, or కిలేంబు n. s. A port clearance bill, taken to prove that a ship has paid all port dues. వాడతరి టిఫవడమున క్రయచ్యేకలపుటిటి.

గిల్ల, or గిల్లమాటలు n. s. Slander, scandal, tale-bearing. చాడి, అంగుడుదడిపిమాటలు.

అల్లటల adv. (a bad phrase not to be used)
 Early, betimes. వెండలకడ. ప్రొద్దుల్లటలతింటా
 ము we shall dine betimes.
 కిశము n. s. كِسْمُ *Kism*. Kind, sort. విధము, రకం.
 కిస్తి n. s. كِسْتُ *Kist*. An instalment towards
 payment. వాయిదా.
 కిస్తిబంది n. s. كِسْتِ بِنْدِي *Kist bandi*. Settlement
 of payment by instalments. వాయిదాలయే
 డాటు. See జమాబంది. కిస్తిబంది ప్రకారముగా
 in instalments.
 కిశ్మి n. s. See కిస్తి.
 కిస్మిసు n. s. كِشْمِيسُ *Kishmish*. A raisin. ప్రా
 క్షుశంక.
 కిస్మిసుశంక n. s. "Christmas : " which natives
 imagine to be connected with the preceding
 word! కిరక్షుశంక.
 కింకాబు, or కిస్నాబు n. s. كَم خِوَابُ *Kam khwab*.
 'Kincob,' cloth of gold : brocade, silk work-
 ed with gold or silver flowers. బుట్టాలువేసిన
 కట్టు.
 కిలి n. s. كِيلِي *Kilī*. A key. తాళంచెవి.
 కిలిపట్ట n. s. *Kilē pitta*; a fish : a species of
 perch. ఒక చేత. Russell No. 126, 195.
 కివాడ n. s. " A tract of land in which garden
 produce is generally cultivated, and which
 was formerly a part of the village." ఊరియ
 ట్టూవుండేపాటిపాలము. D.
 కిసా n. s. كِيسَا *Kisā*. A pocket in a jacket.
 చాక్రాలానినంది, జేబు.

కు గూ ఖు ఖూ
 గు గూ ఘు ఘూ

కుంచ, or కుంచీ n. s. *Kuncha*. A sort of cap, with
 a flap behind. విడ్డలకువేసే బైరవాళిము.
 కుంజరి for కుంజరా n. s. *Kunjari*. A huckster,
 a fruiterer. చిల్లర అంకడివాడు, పసారీడుకాని
 పువాడు, పండ్ల మేవాడు.
 గుంజాటన, or గుంజూటన n. s. Grief, regret.
 వ్యసనము.

గుంజాయిషి n. s. گُنْجَاوِشِ *Gunjāish*. Capacity :
 profit : the usual meaning is, defect, incom-
 pleteness, imperfection. లోపము. అతక్కు లో
 గుంజాయిషియేమిన్నిలేదు there is no defect in
 this account.
 గుంటమాన్యము n. s. A petty manyam. (Viz.) ఒక
 చిన్నమాన్యము.
 గుంధీ n. s. گُنْدِي *Gundi*. A button : a kind
 of flower. పొత్తాను, పుక పుష్పమున్ను.
 గుండుసాల n. s. The circle around Madras :
 the jurisdiction of Madras, under the Su-
 preme Court's authority.
 కుండ్రాయిపొట్టు n. s. *Kundrai pottu*. Small
 dried fish. చుట్టెవిశేషము.
 కుండ, or కుండా n. s. كُنْدَا *Kunda*. The butt
 of a gun. కుసాకిఅడుగు.
 కుంఫిణి, or కుంభిణి n. s. ' A company ' of se-
 poys : or the East India Company. సిపాయిల
 జళము. ఇండ్య దేశమునుయిక్కుదుయే లేఖనారు.
 గుంబాజ్ n. s. گُمْبَازُ *Gumbaz*. A dome. గుమ్మటము.
 కలశము.
 కుంబీ n. s. Bleaching (cloth) చలవచేయడము.
 కుచ్చి, or కొచ్చి n. s. *Oochiu*, a town in Malabar.
 ఒకపట్టణము. కొచ్చికుక్క a spaniel. కుచ్చిగుర్ర
 ము a horse brought from *Kutch*.
 గుజరాతి adj. Appertaining to Guzerat, made
 at "Guzerat." గుజరాతివాడు an inhabitant of
 Guzerat.
 గుజరాని n. s. گُزْرَانِي *Guzran*. Life, employ-
 ment, livelihood, daily bread, subsistence.
 వృత్తి, జీవనము.
 గుజరాయింతుట v. a. گُزْرَانَا *Guzaranna*. To
 present, offer. ఇచ్చుట.
 గుజరి, గుజిరి or గుజలి n. s. A market place, thiev-
 ing bazar (a Madras word.) గుజరివేళ shop-
 ping time : about sunset.
 గుజస్తా adj. گُزْشْتَا *Guzashta*. Passed, elapseed,
 సాలుగుజస్తా last year.
 గుజారతు n. s. (Error for *Guzārish*.) Posses-
 sion, holding (in charge;) వశము. Interven-
 tion. అతనిగుజారతిని by, or through him
 as an agent. చాణాంగుజారతినిపంపించినరూపా
 యాలు the rupees sent by the barber.

గుజారి n. s. An opulent man. ధనవంతుడు D.
 గుజరాను n. s. گزران *Guzran*. Passing, liveli-
 hood. జరగడము, జీవనము. అక్కడగుజరానుచే
 యచాలరు they cannot prosper well there :
 they do not get on well.
 గుజ్జేరికుక్క for గుజ్జీకుక్క n. s. A shock spaniel.
 కుచ్చికుక్క.
 గుడిలి n. s. گرجی *Gurgī*. Trowsers, pantaloons.
 (more particularly breeches.) మోకాలిదాకా
 తుండేచల్లడము.
 గుడిగుడి, or గుడుగుడు n. s. A small hookah. చిన్న
 తుక్కా.
 గుడిచి n. s. A peg; a small bit of wood ?
 కుడివారము n. s. (Tamil குடிவாரம்) The ryot's
 share of the crop. See సేలువారము.
 గుడ్డె n. s. (Odhra language ?) A rising spot of
 ground.
 కుడిగూర్పుట v. a. Error for కృతిగూర్పుట, ఆన
 గాపాసగించుట.
 ఖుత్సి n. s. ختنی *Khini*. Satin; so called as
 being brought from Khoten. It is made of
 silk and cotton. కుత్సికట్టు.
 ఖుత్, or ఖుద్దన adv. خود *Khud*. Self, person-
 ally, without intervention. ఖుద్దన of his own
 accord, voluntarily. ఆయన ఖుద్దన వెళ్లి నాడు he
 himself went.
 గుదస్త్ర See గుజస్త్రా.
 కుదిరి for కుద్దురత్ n. s. Power, ability, autho-
 rity. అధికారము.
 కుదీలు n. s. A cant word used at cards. క్రొత్తిళ్లు,
 అనగా కార్కెటముల ఆటలో అయిదుకట్టుకట్టుతా
 ననిచేసే క్రొత్తిళ్లు.
 గునహ n. s. گناه *Gunah*. A sin, crime, fault.
 పాపము, నేరము.
 గునాగారి, or గునెగారి n. s. گناهگاری *Gunah-*
gari. A fine, mulct. అపరాధము.
 గున్నాకట్టు n. s. Gold paper or silver paper.
 వెండిమంగారువలె మెరిసే కార్కెటము.
 కున్నారము n. s. Glassware? A. DK. కింగాలులు.
 గుప్తి, గుంపితి n. s. A dagger.
 గుబారు n. s. Rumour. శుకారా, అవాదా, వాం
 డ్లు అక్కడికివచ్చి చేరినారలనేదిగాయిక్కడగుబా

రు గాతన్నది it is reported here that they have
 gone there.
 కుముందా n. s. (A French word,) " Le Com-
 mandant." మొనగాడు.
 గుమస్తా n. s. گماشته *Gumāshita*. (vulg. Gomas-
 ta) An assistant, a clerk, factor, or agent.
 బదులుమనిషి.
 గుమాని adj. گمانی *Gumānī*. Suspicious, sus-
 pected. శంకహించబడ్డ.
 గుమాను n. s. گمان *Gumān*. Suspicion, doubt,
 uncertainty. శంకహము.
 గుకూయించుట, or ఘుకూయించుట v. n. To spread
 as scent. వ్యాపించుట. ఆ అత్తరుయిల్లంతా ఘుకూ
 యిస్తున్నది the scent of the attar is spread
 throughout the room.
 గుమారు n. s. *Gumār*. A ship's gang-way ?
 గుమాద్ద n. s. See గుమస్తా.
 గుమిబి n. s. A sentry box. పారావాడునిలిచే గూడు.
 కుముందా n. s. (French word) " Le Com-
 mandant." A leader or captain. మొనగాడు.
 కుమ్మకు n. s. کمک *Kummak*. Aid, help, rein-
 forcement, assistance. సహాయము.
 గుమ్మటము n. s. گنبد (*Gunbaz*.) A dome; a bal-
 loon: a fire-balloon.
 గురకాయించుట, or గురుకాయించుట v. a. To
 turn upon one as a hog does when struck. X
 ద్రుముద్రునునుట, గుద్రునునుట.
 ఖురదా for ఖురదా n. s. خوردا *Khurda*. Batta,
 subsistence: copper coin. బత్తెము, దుడ్లు, పై-
 నాలు.
 ఖురాకు n. s. خوراک *Khurāk*. Food, batta,
 subsistence, money. కూడు, బత్తెము, బత్తెపుకా-
 నులు.
 కురాళము, or ఖురాళము n. s. An awning. మే-
 లుకట్టు.
 కురాసానివామము n. s. خراسانی جوان *Khurasā-*
ni ajwāyan. Black henbane. దీప్యము, ఓముము.
 కురింజి, or కురువింజము n. s. Corundum-stone. కు-
 రువింజపురాయట.
 కురివి n. s. کرسی *Kurs*. A chair: a wooden seat.
 కురుజీ for కురుసీ n. s. A seat. Or, for کورگیر
Khōgir, a pack saddle. ఆసనము, గంభ.

కురుత n. s. *Kurata*. A sort of fish? Russell, plate 101. "Cooroota" calls it Sparus Spini-fer. కుర్పొవికేకము.

కురుదా n. s. A kind of sword. ఖర్జవికేకము. T. 1. 9.

కుర్తా for కుర్తా n. s. كرتا *Kurta*. A coat; a jacket. చొక్కాయి.

ఖుర్దా n. s. خوردا *Khurda*. Half pence, copper, small change. దుడ్లు, పైసాలు.

ఖుర్దుబుర్దు n. s. (خورده, خورده *Khurda wa burda*. Eaten and stolen.) Embezzlement. అవహరించడము.

గుర్ర n. s. غرر *Ghurra*. The first day of a month. ఒకటోతారీఖు. బగుర్రము సప్తంబరు on the first of September.

గుర్రపుచక్కుకు (for గుర్రపుచముకు properly చాముకు) n. s. A horsewhip. కొరడా. A long slender fish. Russell, No. 30. Syngnathus Typhlus Linn.

కుల్ వార్ n. s. كلوار *Kulwār*. A settlement made with the Ryots individually. రయ్యకువారి, ఆసామివారి. కుల్ వారికట్ట individual settlement.

గులాబు, or గులాబు for గులాం n. s. غلام *Ghulām*. A slave, "your humble servant." దాసుడు.

గులాబు, or గులాబిపువ్వు n. s. گل *Gulāb*. A rose. గులాబిరంగు pink, rose-colour.

కుళాయి, or కుల్లాయి for కులా n. s. كلال *Kulāh*. A little cap. టోపి.

ఖులాయించుట v. n. To look handsome. అందముగా అగుచుకట. ఆరంగుఖులాయిస్తున్నది the colour looks handsome.

గులాబుపాడి n. s. گل *Gulāl*. The red powder flung about in the *Hoeli* or festival to Cupid. ఎర్రపాడి.

ఖులాసా n. s. خلاص *Khulasah*. Abstract, abridgement: essence, intrinsic subject. శుంఖ్రచాము, నిష్క్ర, సారాంశము. ఖులాసా గావుండే free, open, disengaged, at ease. విడిగావుండే.

గులి మెంది n. s. گل مہندی *Guli mehndī*. The balsam-flower. (*Impatiens balsamina*. Rox. 1. 651.) A sort of fish, a species of *Sparus*: or mullet. Russell (Nos. 107. 157. 158.)

mentions the తామగులిమింబ, రాతిగులిమింబ red mullet, and బండిగులిమింబ the surmullet.

కుల్ కర్ని n. s. *Kul-carni*. The village clerk: the register of a village. కర్నము. దేశకులకర్ని accountant of a district, the hereditary village accountant.

గుల్లడము n. s. *Gulladām*. Pink colour. వర్ణవికేకము. తెల్లగుల్లడము carnation, flesh-colour.

ఖుల్లసు n. s. خالص *Khulas*. Particulars, substance or essence. వివరము, నిష్క్ర, సారాంశము. ఖుల్లసు గా thoroughly, essentially.

కుల్లు for కుల్ adj. كل *Kul*. All, whole. యావత్తు.

ఖుశామది, or ఖుషామత్తు n. s. خوشامدی *Khushāmadi*. "You are welcome." i. e. Flattery, a flatterer. స్తోత్రము, పొగడేవాడున్ను.

కుశిస n. s. (The french word cuisine.) A kitchen. వంటయిల్లు. కుశిసవాడు a cook, వంటవాడు.

ఖుషాలు n. s. Gladness, joy. శంతోషము.

ఖుషికి, or ఖుషి n. s. خشکی *Khushki*. Untilled land. దున్నునీల, బీడు. ఖుషికిరాయితి cultivating untilled land. ఖుషికిగాయతీ dry land cultivated as garden land. తోటలువేయబడ్డ పెట్టపొలము.

ఖుషి n. s. خوشی *Khushī*. Pleasure, delight, mirth, joy. శంతోషము.

ఖుషి పైకెతరి n. s. (تری) *Khushki-paikē-tarī*. Wet cultivation, carried on in lands which were hitherto classed as "dry." (Bellary.) శుంజెతరంసంజె, పెట్టలొచ్చేయబడ్డమా గానె.

ఖుషురీడు n. s. خوشخرد *Khush kharīd* (Price, value. Reeve.) Paying in ready money (Richn. 638.) Private sale; not auction. చెయివెలకు అమ్మడము.

ఖుషుబాషు n. s. خوشباش *Khushbhash*. He who is free. ఖులాసా గావుండేవాడు.

ఖుసురీ n. s. قصوری *Kusūrī*. Fault, defect. లోపము.

కుండాంబాట్టు n. s. Powdered salt-fish used as a condiment. కుసాలా గావేసేపువ్వు చేతపాడి.

ఖాంవారి for కాంవారి n. s. قومی *Kaum vāri*. The tax levied upon different castes. ఆ

యాకులాలవారిమీద తీసేటప్పు. వలకట్ల ఖాంవారి
 the fees paid for the right of fishing.
 కూచిమతము n. s. Name of a sect among the
 Satanies. సాతానులలో పుకమతము.
 కూచిచేనుట v. n. **كُوح** *Kūch*. To march. దండు
 మొదలయిన విశ్రయాగమవుట.
 కూజా, or ఖూజా n. s. **كُوج** *Kūzā*. A goglet or
 gugglet: a carboy.
 కూడాలు n. s. (See **కో** డాలు and మసానీలు) The
 rattlins of a ship's masts.
 కూడికెవాండ్లు n. s. Partners in merchandize or
 trade. (Vizag.) పాలికావులు.
 కూనలమ్మచీర n. s. A kind of petticoat named af-
 ter a certain village rural goddess.
 ఖూని n. s. **كُونِي** *Khūnī*. Manslaughter, mur-
 der. కూల్యి. ఖూనిభూరు a murderer. ఖూనిర
 య్యకు any delinquent.
 ఖూబి **خوب** *Khūbī*. Good: benefit: the real
 fact. ఫలము
 ఖూబు interj. **خوب** *Khūb*. Well done! hurrah!
 శహాబాస్.
 ఖూబు adj. Good, excellent. కేమమైన, చాగైన.
 కూమవారి n. s. **قوم** *Kaum*. A tax levied as moh-
 turfa, on a caste. ఆయాకులములమీద తీసేటప్పు.
 ఖూము n. s. **قوم** *Quum*. Tribe, sect, caste. కు
 లము.
 కూర్నిసాత్ n. s. **كُورْنِيَسَات** *Kūrnishāt*, Prostra-
 tions; homage. దండము, వందనము. This
 phrase is used at the beginning of letters.
 కూర్మయివాండ్లు n. s. A kind of mendicants. ఒక
 తరహామిచ్చ గాండ్లు.
 కూర్వ n. s. The ribs of a ship, or the bende.
 Also in carpentry, a bent piece of wood. చా
 దకూర్వకు వేసేవంకరకొయ్య.
 కూళము n. s. (Tamil **കുళము**) Chaff of straw,
 hem. &c కొంటు.

కై కై ఖై ఖై
కై కై ఖై ఖై

ఘండా for గండా n. s. A rhinoceros. ఖడ్గమ్మ
 గము, దీనిముక్కుమీద పుకకొమ్మువుంటున్నది.

కెప్పెళితనము n. s. "Rioting" (P† in Rom. xiii.
 13.) అల్లరి, దోమి.
 కెడుతు n. s. (A vulgar spelling for కడుపు) A
 term, a fixed time for payment, an instalment.
 వాయిదా.
 కెలివు for కెలాఫ్ n. s. A cover. రె. కెలివుకత్తు
 లు swords with covers. కెలివుతుపాకులు mus-
 kets with covers.
 కెటా adj. Separate. వేరే.
 కెటాగా adv. Separately, apart. వేరేగా.
 కెటాయింతుట v. n. To separate, share out, di-
 vide. వేరుపడుట.
 కెటికట్ట n. s. A block: (a kind of pully.) ఒకవి
 డ మైసకట్టి.
 కెడిగావుండే adj. Adulterated, not pure, debar-
 ed. మిశ్రితము గావుండే, వడ్లు మొదలయిన వాటిని
 గురించిన మరాటిమాట.
 కెతు for కెత్ n. s. **كَيْت** *Kheth*. A cornfield.
 కరిపాలము.
 కెదారసింఱ The D gives this as the meaning
 of బోదారసింఱ.
 కెవుకూరి n. s. (Tamil) A rogue, swindler. కత్తె
 రదొంక.
 కెఫీవాడు n. s. A chandler, a messenger. వాస్తా
 వహుడు.
 కెరిజు for కెరిజు adj. **خارج** *Kharij*. Extra, ad-
 ditional, distinct. పై. జాస్తి, వేరే.
 కెతు n. s. **كَيْت** *Khet*. Freight. వాడకూలి,
 వాడమీదయెక్కించేసరుకుకుకూలి.

కై కై కై కై

కైతలు n. s. A class of mountaineers in the
 Rajamahendry District.
 కైది, or కైది n. s. **كَيْدِي** *Quidi*. A prisoner.
 నేరశుడు.
 కైదు n. s. **كَيْد** *Quied*. Prison, imprisonment.
 కావలి. కైదుచేయుట to imprison: to close an
 account.
 కైవు n. s. **كَيْف** *Kief*. Intoxication. మైకము.
 కైఫియ్యకు n. s. **كَيْفِيَات** *Kifiyat*. Circumstances,
 particulars. శంకరి.

గైబత్తు n. s. غيبات *Ghibat*. An out-station. హజూరులో కాక బయట.

గైబు adj. for غائب *Ghaib*. Missing, mislaid, lost. కానకపోయిన.

ఖైరాతి adj. خیراتی *Khīrati*. Charitable, given as alms. తిరిపెముగాయిచ్చిన.

గైరాదా adj. غیرادا *Gairada*. Unoccupied, waste : due, owed. ఖాలిగావుండే. బాకిగావుండే.

కైరి for ఖైరా n. s. كھیرا *Khiera*. A grey-eyed horse : a wall-eyed horse. పిల్లకండ్లగుర్రము.

ఖైరీజులు. See ఫైరీజు.

గైరు adj. غیر *Ghier*. Other, besides, excepting. ఇతరమైన. గైరువిషయాశ్చర్య మిషాద్, missing : what is not found. గైరు ఆదా extra collections. గైరువాజిబి unreasonable, false. గైరుమహనూలుచెట్లు trees not liable to tax. గైరుహాజరు missing, absent, not present. గైరుజవాబులు letters that require "no answer."

కైలి n. s. Of capacity : prefixed to words expressing measure.

కైలు n. s. كیل *Kiel*. Measurement of grain after thrashing and before sharing it. కైలుకాలము harvest time. కైలుదారుడు a superintendent of measurement.

కైలు, or కైలు n. s. Frames like the letter A used in a pent roof. పెంకుటింటికి వేసేటివి.

కొకొ ఖొ ఖొ
గొగొ ఘొ ఘొ

కొ||, or కో|| A contraction for కొర్ర n. s. A pack of twenty pieces of cloth.

గొంబి n. s. (K.) A field. పొలము. గొంబిగాడు the proprietor or renter of a field.

కొండపో for కొంచపో Take away.

కొండి n. s. A staple, or strong hook. కొక్కి.

కొచ్చె adj. (Tamil கொச்சె) Wry, wrong : mispronounced. యాశి.

కొట్టము n. s. A cow-house. శుశువులదొడ్డి.

కొట్టాయి n. s. A large shed or pent roof. కొట్టాయిపుత్తవము the feast of tabernacles celebrated in Vishnu temples.

కొతా n. s. A bale or parcel of cowries (usually 12,000) brought from the Maldives.

కొతారు n. s. A magazine or store. ఉప్పుకొతారు a salt depot.

కొఠి n. s. كوثی *Kothi*. A storehouse : a bank : A mercantile firm. కొఠివేయుట to set up or open a bank.

కొఠికి n. s. كوثری *Kōthri*. A closet, a strong room. గది.

కొత్తవాయి, or కొత్తాయి n. s. کوتوال *Kōtwāl*. The chief officer of the police (of a city or town.) కొత్తవాయిచావతి the kotwal's hall or court.

ఖొదావండు n. s. خدادند *Khudawand*. Lord, master. సాస్వి. ఖొదావండుగరిమితుర్రురసీలముక్ దందتغریبپوروسلامت

గొయ్యవండు n. s. The guava fruit. This is a Spanish word (guyaba) of Mexican origin. See Lockharts Bernard Diaz. Chap. 162. తొంతుండు.

గొరక and చూతగొరక n. s. A certain fish : a species of perch. Russell, plate 132. మత్స్యవిశేషము.

కొరడా n. s. for كرا *Korā*. A whip or knot. కంఠి, బాటి.

గొరశి n. s. A shoal of fish. మత్స్యవిశేషము.

ఖొరాకి n. s. خوراک *Khoraki*. Batta, subsistence. బలైము. నీల ఖొరాకు.

కొరిచెనాడు, or కొరిశెనాడు n. s. A savage, a mountaineer.

కొర్న n. s. The hyæna, a creature that eats horses and asses. తరయ్యులు, గొరబోడు, గుర్రాలను గాడిదెలనుతినేటిది.

కొలారుబండ్లు n. s. plu. A sort of cart. ఒకతరహా బండి. S. 1. 215.

గొల్ల n. s. A gōla peon ; who guards or conveys money. రూకలకొట్టులోవుండే కొలువుడు గాడు.

గొల్లగారము n. s. Tax taken from the shepherds. గొల్లవాండ్లవద్దతీసేతున్న.

కొల్లాయి, or కొల్లాయికుంచ n. s. A kind of cloth. మడికట్టుకొనేకుండగుడ్డ.

కొల్లెత్తువాడు n. s. A mason or bricklayer. (Madras) బేల్లారివాడు, తాపికాడు.

కొవ్వొట్ల n. s. A sort of fish. Russell, No. 186.

ఖోగిరి, or ఖోగిరు n. s. **خوگیر** *Khogir*. A cushion or pad used as a saddle. ఖోగి.

కోజు, ఖోజు or ఖోడు n. s. Trace; secret; in-most meaning. కుర్చుము, కుట్టు, బాద.

కోజబాను n. s. Ox-tongue, a certain drug, being a leaf. దర్చకము, యెద్దునాళిక.

కోజు, or ఖోజు n. s. A corge or 20 pieces of cloth. This word is used among merchants. ఇరువైవశ్రీములు.

ఖోటా, or ఖోటా adj. **খোটা** *Khota*. False, not true, not real. కల్తెన, అబద్ధమైన.

కోటు n. s. A love game at cards : also "Court." a half jacket **వశ్రీవిశేషము**, అరచాక్రాయి, న్యాయసభయున్ను.

కోదాలు n. s. The rattlins of a ship's shrouds. నూలునిచ్చెన మెట్టు.

కోడిపుంజి n. s. A fish called *gasterosteus Pterois volitans*. Ouvier. Russell on Fishes No. 133.

కోతకటాయి n. s. Fees formerly paid for leave to reap a crop. కోతశలపుకైయచ్చేరూకలు.

కోతక n. s. **كوتل** *Kotal*. A led horse : some thing which is more than absolutely necessary. మిగత గావుండేటిది.

కోడు, or గోండు n. s. **گوند** *Gōnd*. Gum, with which letters are secured instead of wafers. బాములకు అంటించేబంక. గోడుచేయుట thus to close a letter. బేగోడు గావుండే unsealed, open.

ఖోడు n. s. See కోజు.

కోనముచేబ n. s. The mango fish or Tupsee Muchchhee. Russell No. 185. కుచ్చవిశేషము.

కోపా n. s. A "cup" denoting a certain measure; a *cup-ful*. లన్నె.

కోపు n. s. A firm or mercantile house. కోపుదారుడు a sorter of cloths, a ware-house man.

కోము n. s. for **قوم** *Qaum*. Caste, tribe. కులము.

గోరి n. s. for **گور** *Gōr*. A tomb; a grave. ఓనుగను పాతికుయినకట్టినది.

కోర్యపా గాకు n. s. A superior kind of tobacco. శ్రేష్ఠమైనపా గాకు.

గోలాపు, or గోలాము n. s. **غلام** *Gholam*. A slave. దాసుడు.

గోలె, or గోలిసుండు n. s. **گولی** *Gōlē*. A marble or small ball. బిల్ల గాండ్లు ఆడుకొనేవచ్చినచరి మసపుంటు.

గోలిదిబ్బ n. s. A churchyard or burying ground. పాతేహోటు

కోలుకాడు n. s. (K.) The assistant of a custom house officer.

కోల్లాడు n. s. An exciseman. See కోలుకాడు.

గోవాజీండు n. s. Guava fruit. గోయాకుండు.

కోవిల n. s. A pagoda or temple. గుడి.

కోవిలాశ్వాసు n. s. The box in which the Vaishnavites keep their images. మండనాశుము.

గోశబుర్గ n. s. Nautical phrase for coming to. వాదగోశబుర్గ అయ్యెను the ship came to.

గోమాగావుండేస్త్రీ, or ఘోమామనిషి n. s. A woman living in privacy, cloistered; as an inmate of a seraglio. రాణివాసుము గావుండే ఆడుది.

ఘోమామనిషి n. s. from **گوش** *Gōshō*. A woman living in privacy, cloistered as an inmate of a seraglio. రాణివాసిము గావుండేటిది.

గోమచేము, గోమ్మెము n. s. **گوش پےچ** *Gōsh pēch*. A piece of cloth or shawl tied over the turban. పా గామీదసొగసు గాకట్టుకోబద్దవశ్రీము. H. 4. 107.

గోమ్మెగుత్త n. s. The joint renting of a village by all its ryots (Ganj.)

గోమ్మెర, or గోమ్మెర n. s. **گوشوارا** *Gōshwāra*. An abstract; an index; a tabular statement, wherein each article in a general account is reduced to it's proper head.

కోస్తా n. s. Territory: a sea "coast." (See Madras Reg. 1. of 1817.) కోస్తావర్తకము the coasting trade.

గోరిశాయి n. s. A certain coin. గొల అకురంజీలకు మారే నాణెము.

కాలు n. s. **قول** *Quoul*. A writing of assurance, agreement or engagement as granted by Government to the cultivator of the soil; safe guard or warrant to pass (as granted to an enemy.)

గ్యపి for గపి n. s. Recollection. జ్ఞాపకము.

ఖ్యాసి, ఖ్యాలు n. s. **خیال** *Khīyal*. Imagination; delusion: a kind of song. ఎంచడము, ప్రమ, పాట.

క్రాది n. s. (Bengali word) A bannister, balustrade, railing or *chevaux-de-frise*. కట్టకటాలు.

గ్రామగ్రామి గ్రామం దే adj. Included in a village.
 ఒక పూరిలో చేరివుండే. ఆశురములోకి గ్రామగ్రామి గ్రామస్తుకుల్లె a hamlet included in the village.
 క్రీస్తునుడు n. s. A "Christian." కిరస్తువాడు.

చ ఛ జ ఝ

See note on క, ఖ K Kh. The letters చ and చె generally take each other's places, as చకుర్తి, చెకుర్తి, చంద్రుడు which are wrongly written చెకుర్తి, చెంద్రుడు and చాం takes the form of చేం as చాంతాడు for చేంతాడు.

- జంకాయించుట v. a. To make a horse dance. గుర్రాన్ని ఆడించుట.
- జంఖానా, or జంబుఖానా n. s. జంఖానా J-am-khānā. A carpet.
- జంగాలశుచ్చు n. s. జంగార; Zangār. The sub-acetate of lead : verditer, a greenish blue dye : semi-vitrified oxide of lead.
- జంకట్టుబడి n. s. Troops raised for war and then allowed land for subsistence.
- జంబీరు n. s. జంగిర; Zangīr. A chain. గాలును. జంబీరువామాను mutual or "concatenatory" security, in which each man becomes security for the rest. (Bel.)
- చండివాలము n. s. (K.) What is given to ratify a bargain, earnest money, a handsell. తరుసు, శించకరపు.
- చండివాలము n. s. (Tamil శంపిలవాలము) Loss in redeeming any article.
- జంధా, జెండా or జంద n. s. జంధా Jhandā. A flag staff. ధ్వజస్తంభము. ధర్మజంధయెత్తివున్నాడు he has established justice on its true basis.
- జంత, or జంతె n. s. A machine for weeding a field. కలుపువాయ్యేట్టుడున్నేసాధనము.
- జంత్రె n. s. జంత్రె Jantri. An almanac. శుచాంము.
- చందా n. s. చందా Chandā. A Quota or portion of a sum due : a subscription. చందాకాకిరము subscription paper. పూరిమీదచందావేసుకొనుట to raise a subscription.
- జంబాడు, or జముదాడు n. s. A dagger బాకు.
- జంబాళము n. s. A dagger. కటారి.

- చందుకా for చందూక n. s. چندوق Sandokh. A box or trunk. చెట్టె.
- చందువా n. s. چندوا Chandwa. The cloth of a ceiling : the top of a bed, the tester tilt of a cot. T. 3. 133.
- చందోలిట్ట n. s. A sort of lark.
- జంబుఖానా for జంఖానా Jam khana. n. s. A carpet. కిందవేసుకొనేటిది.
- చకడాలు, or చకడాబండ్లు n. s. Common carts. సామాన్యమైసబండ్లు. Bob. 1. 153.
- జకాతి, or జకాయతి n. s. چكز Zakāt. Custom-house duty. సుంకము. జకాయతీసుత్త a contract for custom-house duties.
- చకునామ for చెకనామా n. s. چكناما Chaknamā. A map, or plan of lands. భూములుమొదలయినవాటిశుటము.
- జకేరా n. s. چكراه; Zukeerah. A store or hoard. చేర్చిపెట్టినది.
- జక్కించుట v. n. Perhaps from چك مارنا Jhak-marna. To be in error or fault ఆశురాధిశాట. నాలుగురుకలువానిముఖముమీదపారవేస్తే జక్కించినట్లుచేస్తాడు if you pay him something he will do it submissively.
- చక్రములు, or చక్రరూకలు n. s. Some small gold coin.
- జగాబాకు n. s. A sort of dagger. ఒకవిధమైనబాకు. H. 5. 18. కంతునిచేతిజగాబాకనం.
- జబాయి, or జబాలి n. s. چزایل Jazāil. A wall-piece fired from a swivel or long swivel-musquet. పుకవిధమైనతుపాకి.
- చటాకు n. s. چھٹاక Ohhatak. The sixteenth part of a seer. శేరులోషడహారోభాగము.
- ఛట్టాయించుట v. a. perhaps from چٹکانا Chhatkana. To whip hard. కొరడాతోబాగాకట్టుట.
- ఛట్టారీ, or ఛట్టారీవాడు n. s. A half caste or country-born person. Or చట్టకార but the origin of the name is doubtful.
- ఛడాఛడి adv. چھڑاچھڑا Chharā chhari. Instantly, immediately, quickly. తక్షణం, క్షణముగా.
- ఛడి n. s. چھڑی Chhari. A switch, a cane, ratan. చువ్వ, బెత్తము.

రు ద్రివితా n. s. جرتي جرتي *Jharti chitā*. Waste book. Memorandum of daily payments. ఒక రహితకము.

రు ద్రిచూచుట v. a. To overhaul, review, examine. సరిచూచుట, ఉండచూచుట.

రు ద్రివాచితా n. s. An account particular; an inventory.

చ ధాయింతుట v. n. To raise (the price) ఎక్కుట.

చ ధావణి, or చ ధాళి n. s. چرانی *Charāoni*. An increase in price, rise : raising rent. పాడించడము.

జననము n. s. for جتن *Jatan*. Care, attention. జాగ్రత.

జత్తిగ n. s. A sowing machine. A drill plough. జత్తిగము, అనగా పిడతకు మూడు గొట్టములు అనుకొట్టినట్లున్నది.

జదీదు adj. جدید *Jadīd*. New, modern. కొత్త. జదీదునాం land recently bestowed.

జనలు n. s. perhaps from جلمل *Jilmil*. i. e. *Jilmil* Shutters, venetians, any window. కిటికలు.

జనహాసీలు n. s. The toll collection levied as a poll tax per head. మనిషికింకొకటి సేవన్ను. (Gun-toor.)

జనాబ్ n. s. جناب *Junāb*. Majesty, highness, excellency. మహాత్వము, ఘనత. Presence, as of a ruler. శుముఖము. నేను ఆయన జనాబులో హాజరుండగా while I was in his presence : waiting upon him.

జనాభా n. s. Population, people. జనులు. జనాభా లెక్క A census. కానేను మారు లెక్క. జనాభాదక్షు poll tax, taxes collected per head.

జనూలరు n. s. Servants of the Nizam. నిజాము వారి బంట్లు?

జన్నలు for జనలు n. s. A window. కిటికీ.

ఛపావణి, or ఛపావణి n. s. چھپاؤنی *Chhapāoni*. (Mahratta) Concealment, embezzlement. దాచడము, దినాగ్రాహము లిపి వేయడము.

జబ్తి, for జబ్తి n. s. ضبطی *Zabti*. Sequestration, attachment, seizure of goods.

ఛపా, for చాపా n. s. چھپا *Chhapa*. A stamp, seal or impression. ముద్ర.

చబ్బుకు, for చబుకు n. s. چابک *Chābuk*. A whip. కొరడా.

చబ్బుకు చెట్టు for చాబుకు చెట్టు n. s. The Cypress tree. ఒక నీకు చెట్టు.

జబరు n. s. Force, violence. బలాత్కారము.

జబరుగా adv. Pompously. బంధముగా.

జబరుజంతుకరింక n. s. چرفنگ *Zafur Jang*. "The ruler of the battle"—a title bestowed on a certain cannon. Krishna Raya Vija. IV. 56. (A great gun named Zubber Jung is mentioned as being in Ghuznee.)

జబర్దస్తీ n. s. زبردستی *Zabardasti*. Oppression, force, violence. బలాత్కారము.

జవాబు, for జవాబు n. s. جواب *Jawāb*. An answer. ఉత్తరము.

జబిత, for జబతి n. s. See జబ్తి.

చబుకు n. s. for چابک *Chābuk*. A whip. కొరడా.

జనుకట్టుట v. a. To sum up, strike a total. వెరసి వేసుట. ఈయను మును సర్కారు వారు జనుకట్టుకొన్నారని this fee was sequestrated by Government.

జమఖానా چمخانه *Jamkhāna*. A carpet. జమఖాళము.

జమా n. s. جمع *Jamā*. Collection, sum-total, amount. వచ్చుబడి, మొత్తము. జమచేసుట to collect. జమాఖర్చు چم خراج *Jamā Kharch*, the receipts and disbursements. వచ్చుబడిశలపు జమావసూలు చాకి demand or assessment, collection and balance.

జమాదారు, జమాదారుడు or జమేదారుడు n. s. چمادار *Jamadar*. A commander of a body of troops. A sergeant, the head of peons. చావాలు దారుడికి పయడ ధాగలవాడు, బండ్ల్రోతులపెట్టయన్ను.

జమాబంది n. s. چمبندی *Jamabandi, Jamma-bundi*. Settlement of the assessments. కిస్తు యేర్పరగడము.

జమాయింతుట, or జమాయింబివుండుట v. n. To be in pomp. బంధము గావుంతుట.

జమిందారి n. s. چميداری *Zamīndārī*. The country or Jurisdiction of a Zemindar. ఒక ముతాదానుడికిందవుండే దేశము.

జమిందారు, or జమిందారుడు n. s. چميدار *Zamīndār*. A landholder or a zemindar. A petty baron. ముతాదారుడు.

జమీను n. s. چمین *Zamīn*. Land. భూమి. జమీనుదారుడు A zemindar.

జముదాళి n. s. an error for جمده Jamdhar.

A dagger. కటారి. Satyabha. 3. 53.

జరతా, జరతారు, జలతారు, or జర్తారు n. s. Gold lace. బంగారుశీరిక. H. 1. 79. జరతాచుట్టంచు చాల్చించు మేల్చిస్తా నన్ను త్రుకు కృపంబు.

జరి n. s. زر Zar. Gold or silver lace. శీరిక. జరి ఖంకున a laced cloth. జరిమటావలున an embroidered cloth, tissue.

జరిమ n. s. جرب Jarib. The mensuration of land, a survey-measurement. In all the northern districts this signifies garden stuff; and garden land irrigated by wells. మహాతు, ఆన గాకొలవడము, బాగాయతి, ఆన గాతోటలుదొడ్లు.

జరు n. s. زر Zar. Cash, gold. రూకలు, బంగారు.

చరుచు n. s. A slap, a clap. చెబ్బి.

జరుజామాన్ n. s. زر زامين Zarzāmin. Money security. నగదుజామాను.

చరువము n. s. A large metal pot. పెద్దపేలా.

జరురియాత్ n. s. ضروريات Zarūriyāt. Necessity. అవసరము. జరురియాత్ మరమ్మతు the necessary repairs.

జరురు, or జరురి adj. ضرر Zarur. Necessary. అవసరమైన.

జర్జి n. s. (E) 'Judge.' న్యాయాధిశుతి.

జర్బాబు, for జర్బాఫ్ n. s. زر بافت Zarbaft. Gold cloth. సాదరా.

చర్హాయింతుట v. a. چارهار Charhāna, To raise. చర్హాతు or చర్హాహర్చా Charhāo, aggravating, a higher bid.

చల్చుచల్చు adv. چل بچل Chal bachal. Gradually. క్రమముగా.

జలతారు, for జరతారు n. s. زر تار Zartār. Gold or silver lace, or thread. జరి.

జలమారి n. s. Some kind of artillery. ఒకవిధమైన గురిక.

చలానా n. s. A printed list of letters paid or not paid. అచ్చువేసినబాబులశాబితా.

చలామణి, or చలావణి adj. چالونی Chalāoni. Current. చెల్లె. చలామణిరూపాయి a current rupee.

జలాయి, for జలాయి n. s. جلی Julāi. A weaver. నేసేవాడు.

చలాయింతుట v. n. To decamp, run away. ఉరుకుట, పారిపోవుట.

జలారి, for జలారి n. s. جلالی Jalālī. A sort of masquers at the Mohurum. మొహురంబుకీరులు.

జల్తారు, for జర్తారు n. s. زر تار Zartār. Gold lace or thread. శీరిక.

జల్దీ, or జలిది adj. جلدی Jaldī. Quick. త్వరమైన. జల్లుగా Quickly. త్వరగా.

జల్దేరి, for జల్దారి n. s. A drain.

జల్దారు, for జలదారి n. s. A drain.

ఝల్లి, జల్లిలు n. s. A sack, a bag of grain. గోతములు.

చవత n. s. An open litter or dooly?

జవాను n. s. جوان Jawān. A peon, a police or revenue officer. బంట్లోతు.

జవాబు n. s. for جواب Jawāb. An answer. ఉత్తరము.

జవాబుదారి n. s. جوابداری Jawābdārī. Responsibility, liability. ఉత్తరవాడము.

జవాబునిధిసు n. s. جواب نویس Jawāb nauīs. A scribe, clerk or secretary. రాయశిగాడు.

జవాబుశివాలు n. s. جواب سوال Jawāb sawāl. (lit : answer and question.) Talk, discourse. సంభాషణ. ఆతనికిన్ని నాకున్ను నిండాజవాబుశివాలు జరిగినది I had a long talk with him.

జవాహిరు n. s. جواهر Jawāhīr. Precious stones, jewels. రత్నములు.

చతుకము, for చౌకము n. s. Quatre or four, at games : a cloth, towel. నాలుగు, తగ్గువము.

జహగీరు, or జాగీరు n. s. جاگیر Jagīr. A grant of land revenue payable to government. Land or country bestowed as a free gift. శ్వల్పకృస్తు మొక రరుచేసుకొని విడిచిననీడు, ఇనాముగా విడిచినభూమి.

జహజురవానా n. s. جہاز رانی Jahāz Rawānā. Exportation by sea. నముద్రముమీదకుంబించడము.

చా ఛా జా ఝా

చాందిని n. s. چاندنی Chandnī. The awning. మేలకట్టు.

చాందిని వెండి, or చాంది వెండి n. s. from چاندنی

Chāndī. Dead silver; not brightly polished. మరుగు తేరిది.

జాంతుండు, or జాతుంతుండు n. s. from جام Jām.

The guava fruit. గాయకండు.

చాకరు n. s. چاکر Chākār. A menial servant. శనికాడు.

చాకిరి n. s. چاکری Chākarī. Menial service.

కాలుతు. చాకిరిశుభచేత్రబ్రాహ్మణుడు a brahmin in his private employ, a menial. చాకిరిమాన్యము land given in fee for the performance of the meanest duties in a village, as the watchman, sweeper, washerman &c.

జాకీ n. s. "Jacques," "jacky" the knave at cards.

చాకు n. s. چاکو Chākoo. A penknife. పేనాకత్తి.

చాఁల n. s. A village officer under a potail or culcarni?

జాగా n. s. چاگا Jāgah. Place, land, home, dwelling. స్థలము.

జాగీరు n. s. چاگیر Jāgīr. A country or land given by government as a reward for services, or as a fee; a pension (in land :) a fief. The district around Madras was granted to Col. Clive by the Nizam, and hence is often called the (Jaghire) or Estate. Mill's Brit. Ind. anno. 1767 chap. 7. He retired from the service and went (à ses terres) to his "jageer" that is to his country seat.)

జాజికాయకొయ్య, or చెక్క n. s. Deal wood. తేలిక గాత్రం దేవుక సీమకొయ్య. జాజికాయకొయ్య పెట్టి a deal case.

చాటక n. s. (K.) Witchcraft, for the purpose of ruining a foe. శత్రువును నాశనము చేయడము నునురించి నకుంతు.

ఝాడా అయినది from چھاڙا Jhāra. It is expended, done, finished, used up, consumed. అయిపోయినది.

ఝాడానా adv. Utterly, fully, completely, finally, conclusively, in full. పొత్తిగా.

చాడి n. s. چاڑی Chārī. Slander, backbiting. కొండెము.

జాడి, or ఝాడి n. s. A large bottle or "jar."

చాడిఖారు n. s. چاڑی خور Chārī khōr. A slanderer, a talebearer. కొండె గాడు. చాడికత్తె a busy body : a girl that tells tales.

చాతాని plu. చాతానివాండ్లు as, (from Tamil சாத்தா தவள்.) A Sarternee, or more correctly ఛాతాని. A caste of Sudras, who worship Vishnu exclusively: and whose profession is to sell flowers. They wear a female petticoat, without the కచ్చు tuck between the legs behind, which bramins use. They wear no thread on the shoulder, nor any జుట్టు top knot.

జాతాబాకీ n. s. Balance, remainder, after deductions. నిలవబాకీ.

చాతుట v. a. (from Tamil சாத்தట.) 'To put on, dress, put vestments or garlands about an idol. శుభార్చించుట. BD. 4. 37.

చాదస్త్రులు adj. Silly, foolish, idiotic. చెత్రి.

చాదస్త్రము n. s. Simplicity, foolishness. చెత్రినము.

చాదస్త్రుడు n. s. A simpleton. చెత్రివాడు.

ఛాకు, for చాంతు n. s. چانپ Chāmp. The cock of a gun. తుపాకియొక్క గుర్రము.

ఛాపా n. s. چھاپా Chhāpā. A seal, print or stamp. కుద్ర, అచ్చు. ఛాపావేయుట to seal or print. ఛాపాకాకిరము stamp-paper, stamps.

జాశ్యము n. s. Delay, loitering. జాగు. adj. Slow, loitering. జాశ్యగాడు n. s. A sloth, sluggard. జాగుచేసేవాడు.

జాఫరా n. s. for زعفران Zāfarān. Saffron: a light red tint. కంకుమపువ్వు.

జాబితా n. s. چابٹا Zābitah, A list, inventory, paper of names. జుట్టి.

జామారు, or సాదాజాంవారు n. s. perhaps from چاموړا Jāmewār. A long cloth without any coloured border. It is worn chiefly by widows, never by married women. శల్లాకోక.

జామిన్ n. s. چامين Zāmin. Bail, surety, security. పూట. జామినుదారుడు a surety, a bondsman. ఠొక్క జామినుదారుడు money-security. ఫకరుజామినుదారుడు personal security.

జాయా n. s. چاہ Zāyah. Loss, injury, damage. నష్టము, చెరువు. ఆచెరువుజాయా అయిపోయినది the tank is injured. గాలిజాయా తప్పినది the wind is shifted.

జాయా adj. ضایع Zāyah. Dilapidated, damaged, spoil, lost. చెడిపోయిన.

జాయా చేసుట v. a. To dilapidate, waste. పాడు చేసుట.

చారము (for چارچا Ohahārum.) adj. Fourth (class or sort of land.) నాలుగో.

జారి adj. جاری Jārī. Current, proceeding, in force, continued, granted (the reverse of రద్దు radd annulled.) సదిచే, చెల్లె, జరిగే.

జారి n. s. جاری Jārī. Relieving from a state of sequestration, as land. జీవించుట. ఆభూమి నాకు జారి చేసి నాడు he granted me the land. జారి చేయుట to issue, as a warrant; enact, pass a law.

చారుజామా for చార్ జామా n. s. چارجاما Chār-jāmah. A saddle cloth. జీనుపోసు, జీనిమీద వేసేనుద్ద.

జాలరు n. s. جالار Jhālar. Cymbals, a tambourine: fringe, net-work. వెడల్పు గానన గాళుం దే చెయి తాళము, కుచ్చె వట్టి వందిటి అంచు మొదల యన వాటికి కట్టేటిది.

చాలాక్ adj. چالاك Chālak. Smart, dexterous, clever. చురుకైన.

చాలాన n. s. (Bengali) An invoice or chellaun. ఇన్వాయిసు.

చాలిలి adj. (Mahr.) Inidental, occasional. n. s. A thing, item, article. ఆకస్మికమైన, వుద్దు.

చాలు, or చేలు adv. چیل Zēl. Under. ఈజేలున hereinafter. This seems to be corrupted from the Persian dar-in-zēr.

జారె n. s. Darning. రచ్చు. జారెతీయుట to darn. రచ్చుచేసుట.

జాస్తీ n. s. and adj. Extra, additional, increase. వై, అధికమైన. జాస్తీచేసుట to increase. జాస్తీ గామాట్లాడక do not talk too freely. దౌలుజాస్తీ too high an estimate. శిస్తుజాస్తీ.

జాహిరు adj. ظاهر Zāhir. Apparent, evident, known, manifest. స్పష్టమైన. జాహిరుచేయుట to explain or represent.

జాహిలీరసము n. s. from جاهل Jāhil. Folly, silliness. పిచ్చి.

చి చి భి భి బి బి ఝి ఝి

జింకు A kind of inferior coin: a bad pagoda. (Bel.)

జింజీరు, for జింజీర్ چنجیر; Zanjēr. A chain. గాలుసు.

చింది plu. చిందీలు n. s. چندی Chindī. A shred or strip, a rag. చింపి, చింపిగుడ్డ.

జింది గాని, or జిందిని n. s. چندی; Zindagāni. Living, bread, subsistence, property. జీవనము, సాక్షు.

చిందీలు n. s. plu. The bends of a ship: fragments. వాడకూర్చుకు వేసేవంకరదూలాలు, చింపులు.

చిందువ n. s. Logwood imported from Pegu, used in dying.

చిండేలుపాము n. s. A sort of eel.

జింమా n. s. چیمم Zimmā. Possession, charge. వశము, స్వాధీనము.

జింసి for چنس Jins. See the next word జింసు.

జింసు, for జింస్ n. s. چنس Jins. Article, thing, lot, property: drug, ingredients. వస్తువు, సరుకు.

జింసువారి లెక్క n. s. A catalogue, descriptive list. తవనీలువారి లెక్క.

బిసిసిపోకలు, for బిసిసిపుపోకలు n. s. plu. The name of the best sort of areca.

బికిలి adj. perhaps meant for سيقل Sīqal, Keen, sharpened, bright. తదునుపెట్టబడ్డ, మెరుగుపెట్టబడ్డ.

బికిలి n. s. perhaps meant for سيقل Sīqal. Fur-bishing, polishing. మెరుగుపెట్టడము.

బిక్కట్టు adj. Difficult, muddy. ఇక్కట్లయిన.

బిగిని n. s. چگنی Jigni. A broach, worn by women at their throats. కంఠాభరణవేషము.

బిగిని, or బిగినిపీను n. s. A stingy fellow. లోభి.

బిగురు and బోమువిగురు n. s. A small pulley. చిన్నకచ్చి.

చిటాకు for చటాకు n. s. چھٹاکی *Chhatākī*. A liquid measure $\frac{1}{8}$ of a seer. శేరులొకడపలో పాలు.

చిట్టా n. s. چٹا *Chittā*. A rough day book; or an account taken on slips of paper before written fair. దినపకీ.

చిత్తమాసము n. s. The "season" of importation by sea into the N. E. ports: it extends from August to September. ఆమాసము, ఆనగా ఆదిమాసము.

చిత్తు n. s. A rough copy.

జిత్తజిత్తి n. s. A great dispute. మహాత్తై నజగడము, మాటాపాటము.

చివ్విలు for చివ్విలు n. s. plu. from چرھی *Sirhi*. Steps, stairs. మెట్లు.

జిద్దు n. s. ضد *Zid*. Enmity, contrariety. ద్వేషము, తుగ్.

చిప్పే adj. Of the tailor caste. చిప్పేవాడు a tailor. కుట్రపువాడు, గోనెసంచులు మొదలయినవి కుప్పేవాడు.

జిమ్మా n. s. ذم *Zimmā*. Charge, trust, possession, commission. వశము, స్వాధీనము.

జియాఫత్తు n. s. ذیافات *Ziyāfat*. A gift to a superior in money; hospitality: invitation. నజరు, సన్మానము.

జియ్యరు n. s. A Vaishnava Sanyasee or sage. వైష్ణవసాని.

చిరా n. s. A dagger. కటారి. Naguij. 2. 209. చిగురాకుజిరాదోర.

చిరాకు n. s. چراغ *Charāgh*. A lamp: anger, sudden passion. దీపము, కోపము.

జిరాతు, or జిరాయతి n. s. زراعت *Zirāat*. (written *zeroyet* and *jerrait*, and *zerahet*) Cultivation. సాగుబడి.

చిరికిచుక్కాని n. s. The steering wheel of a rudder.

చిరునామా, **చిర్నామా** for శిర్నామా n. s. The direction or superscription of a letter. ప్రైవిలాశము.

చిరునామాదారుడు n. s. The person to whom a letter is addressed. ప్రైవిలాశపువాడు, ఆనగా మొవనిపేరిట ప్రైవిలాశము వేయబడియున్నదో ఆమనిపి.

చిలుకు, or శిలుకు n. s. వసూలు అయిన దాంట్లోయి రసాలు అయినదిలోగా మిగతరూకలు.

చిలువనానము n. s. (Tamil சிலுவாணம்) Odd: or more than a round number specified, indefinitely exceeding it; but it commonly means money saved by a kiusman entrusted with the household affairs. S. 3. 317. చిల్లర, యిం టిఖర్చుకనియిచ్చిన దాంట్లోకూడ బెట్టినది.

జిలేబీలు n. s. from جلیبی *Jilēbī*. A kind of sweetmeat. ఒకరరహమితాయి.

జిల్లు n. s. جلد *Jild*. A volume. ఒకపుస్తకము. జిల్లుకట్టుట to bind a book.

చిల్లర adj. چلرا *Chilrā*. Sundry, various, miscellaneous. చిల్లరవాండ్లు by-standers, indifferent persons, low folk, people of no weight.

చిల్లర n. s. چلرا *Chilrā*. Odd. చుండుడి. నాలుగురూపాయలు చిల్లర four rupees and odd.

జిల్లా n. s. ضلع *Zilā*. A province, district or country. A musulman author describing England says "London is in the zillah of Middlesex."

జిల్లేదారు, or జిల్లేదారుడు n. s. زلعدار *Zilādār*. A subordinate revenue officer. తరువుదారుడు.

జిల్లేము for జిలేబి n. s. جلیبی *Jilēbī*. A sweetmeat like barley sugar. ఒకరరహమితాయి.

చిత్తుక n. s. A coin of the value of a quarter of a rupee. పాతలా. D.

చిత్తుకు n. s. The rod of a ship's pump; a piston.

జి జి jee, or వాలా والا *Wala*. Affixes like *man*, *bearer*, *fellow*, in the words *boat-man*, *standard-bearer*, *school-fellow*. Thus from *Sett*, a merchant, *Set-jee*, "Mr. Trader," or *Sir-merchant*. *Nao-wala* or *nao-jee*, a boatman, the captain of a vessel. *Garee-wala*, a carriage-man, i. e. a coachman: or, one who owns a carriage. *Ghorawala*, one who has a horse, a horseman. *Bucha-wala* one who has a child: or an animal with a young one. *Huk-ka-jee*, a pipe-bearer. *Sherbet-wala* or *sherbet-jee*, a seller of sugar-water. *Manzil*, a stage or post: *manzil-jee* the post-master.

Paisa, money : *paisa-wala* a monied man. In the feminine, *wāli* ; thus, *paisawālī*, a woman who is rich, &c.

చీజుబస్తు n. s. *چيز بست Chīz bast*. Furniture and baggage. మూటముట్లలు, సామాను.

చీటి n. s. for *چیتھی Chitthi*. A letter or note. A bill. ఇంటిచీటి a bill of sale. లాటరీచీటి a lottery ticket. చీటివేయుట to buy a ticket.

చీడి for సిడి n. s. *سیرھی Sirhi*. Steps. పెట్టు.

జీగరివాడు n. s. from *زنگر Zingar*. An artisan ; a worker in leather ; an upholsterer : they are makers of playing cards and palankeens. బచ్చినబొమ్మలు మొదలైనవాటిని చేసేవాడు.

జీను for జీని for *زین Zin*. A saddle. చల్లము. H. 1. 79.

చీపు n. s. (Famil *چپلی*) A bunch of plantains. గొలలొ పుక ఛాగము.

జీబి, జీమ n. s. *جیبی Jibi*. The area between the outer and inner walls, or gates. కోటయొక్క యాగోడకు ఆగోడకు లేక గవినిముందరిగడకు కువెనకగడకు నడుమ ప్రదేశము.

జీరంగి రెక్కలు n. s. from *زیرنگی Zirangi*. Beetle-wings of a bright emerald hue : used in ornamenting dresses, as spangles. తళతళమనే పురుగు రెక్కలు.

జీరంగుండు n. s. A globe of glass filled with quick-silver in order to decorate a pandal. వందీటికి కట్టేరసుగుండని ప్రకరణావళమువల్ల తోవినది ? G. 2. 5. వెలిముత్తయింబులతో రణంబులును కలవడంబులును మేలుకట్లును జీరంగుండ్లును.

జీరా n. s. *زیرا Zira*. A flaw in a gem or coin. Armour, mail. రత్నాలయంబలిచీరక, కవచము.

జీరాపెట్టె n. s. A leather bucket for baling a boat. కుడవనిళ్లను ముంచిపోసే తోలుపెట్టె.

చీలిత పెట్టుట v. a. To get rid of. పోగొట్టుట. T. 2. 128. జీర్ణవళశంఘముచీలిత పెట్టి.

జీలు for జైల్ n. s. for *زیل Zail*. A supplement. ఉత్తర ఛాగము. ఈజీలున వ్రాయబడ్డ hereinafter written.

చు చు జు ఝ చూ చూ జూ ఝూ

చుకాయించుట v. a. from *چوكانا Ohukana*. To complete, settle, adjust, fix the price of. తీర్చుట. చుక్కాని, or సుక్కాని n. s. for *سکک Sukkan*. A rudder.

చుక్కీ n. s. A telescope, spying glass. ఓకు, దుర్బీను. జుజివి adj. *جوزوی Juzwi*. Trivial, common, petty. అల్పమైన.

చునాయించుట v. a. from *چننا Chunna*. To plait or fold any part of a dress. ఒంజపట్టుట.

జుబ్బాలు n. s. from *جھبھا Jhubba*. A kind of long vest resembling a shirt. ఒకతరహా చుక్కాయి.

జుమలా, జుములా or జుమ్ల n. s. *جملا Jumla*. Total. మొత్తము.

జుమలూచీరు n. s. A kind of necklace. ఒకవిధమైన నకం తథూకణము.

జుమికి n. s. for *جمکھی Jhumki*. A sort of pendant earring. జుమికిపువ్వు A passion flower, perhaps called Jhumka.

జుముజుములు n. s. *جموموم Zimma zimma*. A cant expression for fondness, kindness. విశ్వాసము.

జుర్మాన, or జుర్మాన n. s. *جرمانہ Jurmānā*. A fine, a penalty levied. అశరాధము.

జులాయించుట v. n. *چولایا To reel about, swing about, stagger. మయికము చేతమనుసులుట.*

జులుము n. s. for *ظلم Zulm*. Force, violence, tyranny, oppression. బలాత్కారము, దౌర్జన్యము.

జుల్ఫాలు, or జుల్ఫా n. s. for *زلف Zulf*. Locks of hair left at the time of tonsure, just above and before the ear. కాకకుడుము.

జుర్మానా n. s. for *جرمانہ Jurmānā*. A fine. అశరాధము.

చుల్లా n. s. *چوللا Ohulla*. A fire place. పొయ్యి. చుల్లావరి a hearth tax : a tax levied on forges and furnaces.

ఝూటా n. s. *چھوٹا Jhūṭā*. False. అబద్ధము.

జూటు, or ఝూటు n. s. **جھوٹ** *Jhuth*. False: falsehood. అబద్ధము.

చూతాట్టి n. s. (Tamil **అత్తాట్టి**) A shambler, one who waddles along. బహుశనిచేసేవారివలె తిరిగివచ్చుట.

చూరకత్తి, or చూరి n. s. A knife. చాకు.

జూలు, or ఝూలు n. s. **چولہ** A painted or variegated cloth or blanket serving as an elephant's howsings. కుభము, ఏనుగుమొదిబట్ట.

చ చే ఛ ఛ జె జే ఝ ఝ

సంగలికోష్ఠము for చెంగల్వోష్ఠము n. s. A certain drug. *Costus Arabicus*. Ainslie. 2. 165.

చెంగోలు n. s. (Tamil **செங்கோలు**) *Shengol*. "A royal staff: a sceptre: just government. *Rot-tler* p. 356. vol. 1. part 2. చెంగోలము.

జెండ, or జెండా n. s. **چھنڈا** *Jhandā*. A flag, standard, banner, colours. ధ్వజపతకము.

చెండులుబట్ట for చరంచులు n. s. **چرنندل** *Charrandul*. The crested lark: a sort of sparrow with crimson beak and red feathers at the vent. *Jerdon's Catal.* No. 186.

చెకడా, or చెకడాబండి n. s. for **چھکڑا** *Chhakrā* A cart. శకటము.

చెకముకరాయి for చెకిముకిరాయి n. s. from **چھماق** *Chaqmaq*. A flint.

చెకర, or చకర n. s. **چھکڑا** *Chhakrā*. A small gold coin used South of Madras. చక్రరూక.

చెకలాతి, శకలాతి for శకలాతు n. s. A kind of woollen stuff. 'Chekelaton' (Ohaucer in *Bailey*) Brocade.

చెకుత for చకోతరా n. s. **چھکوتارہ** *Chakōtarā*. A shaddock. శుశురమానుశుండు.

చెకునామ for చెకనామా n. s. **چھکنما** *Chakna-ma*. A map; boundary lines in a plan, a rent roll, and descriptive list of lands: a ground plot. నేల మొదలయినవాటిపటము.

చెకుముకిరాయి n. s. from **چھماق** *Chaqmaq*. A flint.

చెక్కు n. s. (From the English word check) Surplus; that results from comparing different measurements of grain (*Ganjam*.)

చెక్కు n. s. (E) Chastisement. A draft for money on a banker. చీనాట్లు, చుండి.

చెటాయింతుట v. a. To reject, refuse, disapprove. తిరస్కరింతుట. వాండ్లమీద తుకాల్చి చెటాయింపినాడు he gave a petition against them.

చెట్టాంబళ్ల n. s. (Tamil **செட்டாம்பళ్లు**) A monitor in a school. బడిపెద్ద.

చెట్వాడి for చట్టారి n. s. An "Indo Briton," vide orders of Government dated 1828.

చెడాతు n. s. **چھڑاؤ** *Charāo*. Augmentation, raising the rent. పొడిగించడము.

చెఱుకు, or చెఱుకు n. s. An abridgement, an abstract. టూకీ.

చెక్కుయికిస్తీ n. s. The dues or instalment (*Kisti*) levied every (chhē mahi) six months.

జెరిము, or జరిము n. s. A measuring, a survey measurement, the mensuration of land. నేలకొలవడము.

చెలానుణి adj. for **چھلاونی** *Chalāoni*. Current (as applied to coin.) చెట్లె.

చెలానుణి n. s. for **چھلاونی** *Chalāonē*. Currency. చెల్లడము.

జెల్లి adv. **چھلدی** *Jaldē*. Quickly, soon త్వరగా.

చెవి n. s. A key: (from the Portuguese *chave*: *Haughton's Beng. Dict.* page 1075.)

చేంది n. s. Toddy. కల్లు.

చేకు, or చాకు, or చ్యాకు n. s. for **چھکڑو** *Chākū*. A penknife. పేనాకత్తి.

చేడ n. s. (for Tamil **சேடை**) The wet land cultivation. చూగాణి. చేడచేయుట to make the wet land cultivation.

చేబదులు n. s. A simple loan; debt without bond or account. చేతి అప్పు.

జేబు n. s. **چھب** *Jeb*. A pocket. చొక్కానంది.

చేరా n. s. for **چھرہ** *Chehrā*. Features, the written description of a thief's features. పోలిక.

చేరు n. s. Spawn or roe in fishes. చేపగుడ్లు.

జేరుగండి n. s. An embrasure to shoot from. కుపాకిపెట్టికాల్చడమునకైకోటగోడనల్పందేహము.

జేరులలాతు n. s. for **چھری تالاب** *Zēri tālāb*. Land lying "under a tank." చెరువుకిందిభూమి.

జేరుబడ్డు adj. *زردست*; *Zerdast*. Weak, powerless, abject. దుర్బలమైన.

జేరుబండు n. s. *زیربند*; *Zerband*. A martingal, a saddle girth, a whip. శివారిగుర్రముముఖతట్టుకున్ను టంగువారుకున్ను కట్టేవారు, టంగువారు, రూపి.

చేర్లాబద్ధ adj. Leaning, sloping. గోడచేర్లాబద్ధది the wall has sunk.

జేలి for *زلی* *Zel*. A supplement (See జీలు) ఈ జేలిన hereinafter, as follows. ఈ జేలినివచించిన ప్రకారము as follows.

చెవ్రాలు for చేవ్రాలు n. s. Signature.

చాక్లబాన n. s. The bonfire. కార్తికనాడుకాల్చే నుడిక.

చాంగ n. s. from *چنگانی* *Chungānī*. A tobacco pipe.

జోక్యము n. s. *جوكهم* *Jokham*. Loss, risk, danger, hazard: goods, merchandise. నష్టము, అపాయము, శురుకు, వాడజోక్యము peril of the sea: risk of shipwreck.

జోడి n. s. A favourable quit rent. సుఖతుగా యేర్పరచబడ్డదాన్ని.

జోడు n. s. for *جوزی* *Jōrī*. or *جوراء* *Jōrā*. A pair or couple: shoes. జత, సాసాను.

జోనంబ, or జోనంబాడు n. s. One of the lowest tribe among the Mahometans. A sort of Musulman merchant on the Malayalam coast, who are also called Cholias or Lubbees. A corruption of the Tamil *சோணாக்கர்* *Shonahar*. లబ్ధివాడు.

చోట్రుదారు, or చోట్రుదారుడు n. s. *چوبدار* *Chōb-dār*. A macebearer. వెండిపెత్తనవాడు.

జోరావరి n. s. *زورآوارى* *Zōrāwarī*. Violence, outrage. బలోద్బంది.

చోరి n. s. *چورى* *Chorī*. Theft, robbery, stealth, smuggling. దొంగరికము. A revoke at cards. చోరికట్టి a list of stolen goods. .

జోరు n. s. *زور* *Zōr*. Force, violence. బలాత్కారము.

చోలా for చోలా n. s. *چولا* *Chōlā*. The upper part of a man's jacket (the body of a gown or ungaraka.) చొక్కాయికంటాము.

చోలి n. s. *چولی* *Chōlī*. A woman's jacket or bodice. రవిక.

జోళ్లు n. s. (plural of జోడు a pair) Shoes. చేతి జోళ్లు gloves.

చాక్ n. s. *چوك* *Chouk*. Bazar. అంగడివీధి, గుబిరి.

చాక n. s. A square, court, or area. A quarter of a rupee. తూరా, పారాతుండేజనము, చాటున్ను.

చాకండి for చాళుండి n. s. A closet built alone, like a sentry box. వేరే గాకట్టినవిన్నుది.

చాకట్టు n. s. *چوكھٹ* *Choukhat*. A window frame: any square frame. చట్టము.

చాకి n. s. *چوكھي* *Choukhi*. A watch or guard. A party of persons &c. stationed. The station or post. See Balaraina IV. 257.

చాళుండి adj. Square, quadrangular. చాకమైన, ల్పదరమైన.

చౌథాయి n. s. *چوتھائی* *Chouthāī*. A quarter, one-fourth. పాతిక, పాతికపాలు.

చౌదరి, చాదరి, or చాదరి n. s. *چودری* *Choudrī*. The head man of a trade, the head merchant who manages a town market. అంగళ్లకంతాపెట్ట గాతుండేవాడు.

చాని n. s. *چھاڻی* *Chhānī*. A cantonment or lodging for troops. వండుతుండేచాటు.

జ్ఞప్తి n. s. (a vulgar word) *jnapti*. Remembrance. జ్ఞాపకము.

జ్ఞు n. s. (contracted for జను) The receipts.

ట ఠ డ ఢ

డ|| A contraction for a Dubboo. Twenty cash.

ధంకా n. s. *دنگا* *Danka*. A pair of kettle drums carried on a horse. గుర్రముమీదవేసికొట్టేగర్తవాడ్యము. వాడుధంకాకొట్టినాడు he died.

టంగుమైదాను for తంగుమైదాను n. s. *تنگ میدان* *Tang miedān*. A narrow or small plain, a valley. ఇరుకుగాతుండేతాళు.

టంగువారు n. s. from *تنگ* *Tang*. A horse's girth. కల్లమునుదిగింపేటట్టు

ధక్కణము for ధక్క n. s. دھکھن Dhakkan. The Deccan (a word of unknown origin.) It is also the name of a village where Hyder lived in his youth.

ధక్కామొక్క, or ధక్కాముక్క n. s. دھکھمکھ Dhakkā mukki. Difficulty, time of trouble. ఇరుకు, సొంకటము.

టక్కు చాబీతపము n. s. from تھبکھبازي Thagbāzī. Trickery. నెంకము. (From this word Takku, is derived the word Thug, one who deludes and strangles.)

డజన్ adj. Dozen. دزھن. (English "A dozen") This is often used for an indefinite number of stripes : a flogging.

టపాయికు for కుసాంకు n. s. A musket, a fowling piece. కుపాకి.

టపాలు, or టప్పాలు n. s. (plural టప్పాలులు) تھپال Tappāl. The post or mail (అంచె.) టప్పాలు పెట్టుకొనిపోయి travelling post.

టపాసు n. s. A cracker in fireworks.

డబాయింతుట for డబాయింతుట v. a. from دھبان Dubānā. To press, oppress, crush. అణచుట, అడుముట.

డబ్బి n. s. دھبھي Dubbi. A little box, as a snuff-box. ధరణి.

డమాను n. s. (perhaps meant for బాద్ దాను بادهان Bādān.) A sail : bara damanu the main-sail. డమానుమాసము (i. e. mausim) Sailing season : the months of February and March, when the northern ports are open.

టముకు for కముకు n. s. from تھمکھي Tamki. A small drum. కుడుము.

ధమ్మనుట v. n. To die suddenly. గచ్చకొట్టుట, వాడుధమ్మ న్నాడు he died suddenly.

డయలి, or డయరి n. s. (E) A "Diary." దినచర్య.

టరాయింతుట for తరాయింతుట v. a. To settle, adjust or fix. నిర్ణయించుట.

తరాపువేరిజు n. s. Assessment fixed by the estimation of the produce of a village.

టరిణి or టరణి n. s. (E.) The word "Attorney," wherein the initial is mistaken for the article A. లాయరు.

టరీఫు n. s. تعريف A tariff or table of quotations of prices or duties. వెలలబట్టి.

డలాయకు or ధలాయకు n. s. دھلايت Dhalait. A dalait or armed attendant : a body guardsman. వెండిచిళ్లబంట్లోతు.

టలాయింతుట for తలాయింతుట v. n. تھلا Tūlana. To walk about. ఇటుఅటుతిరుగుట.

డల్లి n. s. دھلي Dallī. A lump (of sugar, force-meat, &c.) ముద్ద.

టవాయి for తవాయి n. s. تھباھي Tabāhī. A foul wind : an unfavourable breeze. చెడుకాలి.

డవాలి n. s. دھوالي Dawālī. A peon's belt on which a badge is worn. బంట్లోతువిళ్లనుతగు లించేకట్టు.

తస్సా n. s. تھسا Thassa. A stamp or chop or print. అచ్చు. తస్సాచేయుట to stamp, to print. దాన్నినిశ్చయిస్తేనేగానికడలననిఅక్కడతస్సాచేసుకొనికూర్చున్నాడు he insists upon your paying it, and is rivetted to the spot.

టాకనా, or తాకనా n. s. تھکان Tākan. A pony. అచ్చుకట్టుము.

టాకనాగుర్రము for తాకనా n. s. تھکان Takan. A Pegu pony. అచ్చుకట్టుము.

ధాకాదొంగ n. s. A gang robber. దీవిటిదొంగ.

టాకోటాకు adv. for تھکھت Takē tak. Speedily, without delay. అతిత్వరగా.

టాలిమంటు n. s. An "attachment" or seizure of goods. జప్తిచేసుట.

తానా n. s. تھانه Thana. A watch house ; a police station ; garrison in a fort. పోలీసుబంట్లోతులుపుండేహోటు, కోటలోకావలియుండేరాణవ.

తానాదారుడు n. s. تھانهدار Thanadār. A head police officer. విళ్లబంట్లోతు, పోలీసుబంట్లోతు.

టాల్చు n. s. An island. The top or hood of a gig, cot &c. దీవి, బండికయికట్టు.

డాబు n. s. A list or catalogue. A physician's recipe ; a female's zone. కట్టి. డాబామొలతాడు a broad belt.

డామా n. s. A false charge, a groundless claim. Meant for దావా dāvā.

ధామ్మనుట, or ధమ్మనుట v. n. To expire, to die suddenly. లటక్కునచచ్చుట. ధమ్మకొట్టిచచ్చె, వాడుధమ్మనెను he died suddenly.

తారు, or తారుమనడము n. s. *تار* *Thār*. Sudan death. చావడము. శుద్ధిమందిక తారున్నయిరువైవందికి గాయాలున్ను అయినది ten died and twenty were wounded.

తారుతారుట v. n. To be afraid, or alarmed. నిండాదిగులుకుడుట. నాకు తారుతారు అయినది I was very uneasy. తారునునివినినది it tore with a loud crash.

డాలరు n. s. A "dollar." In the Mysore List is ధాలరివరహం.

టాలాటాలితనము, or తాలాటాలితనము n. s. Knavery, trickery, ill behaviour. టక్కు, పితలాటకము. తాలాటాలిమనిషి a rogue, a vagabond.

డాలి n. s. *دال* *Dāl*. A pottle or small fruit basket. త్రిటిక.

ధాలు n. s. *دھال* *Dhāl*. A shield. కేడము.

ధావుబోడు n. s. Larboard. ఎడమతట్టు, ఎడమ పక్క.

డింకమల్లి n. s. A sort of jessamine.

తికానా, or తికానా n. s. *తికానా* *Thikānā*. Place of residence; resort, abode, station: "his where about." Prospect, chance, likelihood; means, resources, funds. పుండేచోటు, గతి. కూటికితికానా లేదు there is no means of getting food. వానికియివ్వడమునకు నాకుయేమిన్నితికానా లేదు I am not able to give him any thing.

డెల్లి n. s. *دهلی* *Dehli* or *دلی* *Dilli*. The city called Delhi.

డివిజన్ n. s. The English word Division: this is used for a small or subordinate district; and also for a police station or guard house. భాగము, కుక్కుడి.

తికు adj. *تیك* *Thik*. Proper, just, fit, exact, complete, true, precise. సరియైన.

టీపు n. s. *تیپ* *Tip*. A banker's bill, which is transferrable by endorsement. A grant or assignment of revenue given to a creditor. Money deposited as security for good conduct. పనుడి, తనభా, జామీను గా చెట్టినరూకలు.

డుబాయింతుట v. s. *دوبان* *Dubān* To ruin. ముంచుట, అనగా చెరువుట.

డుమారము for దుమారము n. s. Dust. దుమ్ము, ధూళి.

టూకరింపుట for ఊకీకరించుట v. a. To abridge, or abstract. సంక్షిప్తము చేసుట.

టూకి adj. Compendious, short, brief, contracted.

సంక్షిప్తము చేసుట. ఊకీచేసుట to abridge.

టూకిగా adv. Briefly, in brief. ఊకిగాత్రాసుట to abridge.

డెంకణి n. s. The flag-staff on the bastion of a fort. కొడికంబము.

శేకు, or శేకుచేకు n. s. A skate or ray fish. One species is called అంబడి శేకు.

శేకుమాదిరి n. s. Teak timber. శేకుచెక్కదూలము.

డెక్కా for డేక్కా n. s. *دکھ* *Dekchah*. A boiler or great brazier, or large kettle. అండా.

తేకు, or ఠేటు adj. The best, pure. శ్రేష్ఠమైన, మొదటితరమైన.

తేపు n. s. The English word tape. నాడా.

డేరా, or ఠేరా n. s. *دیرا* *Dērā*. A tent. కుటమంటుకు.

తేవణి, or తేవణతి n. s. *تھیون* *Thevanē*. Monied security, advance, deposit, putting money into a bank. ఠొక్కరూకలనుజామీనుగాపెట్టడము.

డైమండ్ n. s. "Diamonds" at cards. ఆడేకాకిరములలో పుకజాతి.

టైము n. s. The English word Time. కాలము.

తైలి for ఠైలి *تھلی* *Thāli*. n. s. A small bag; particularly of paper. సంచి.

టాక్టోజీగాడు n. s. The bird called coppersmith. It's note is like the sound of a small hammer striking a rock. Jerdon. No. 216. ఒకకుమ్మి.

చొల్ల, or చొల్ల n. s. A great basket placed on a cart. The cheek. A lie. చొల్లలు withes, straw ropes that gird in a stack of grain. వెంటిని చొల్లరితిగాచుట్టివేళిరి they made a basket of twisted straw.

చోకడా, or చోక్రా, or ఠోకడాలు n. s. A cent, or hundredth part of any coin. చోకడాంత్రకారముగా Per cent. శుద్ధకొండుచోకడాలు is $\frac{1}{100}$.

ఠోకా n. s. Perhaps an error for కల్యా *Dhaka*. Injury, defect, impediment. Fear. చెరువు, కర్వా. మీకుయేమిన్ని ఠోకా లేదు you have nothing to fear.

టాకుకుద్దుగా కొనుట v. a. To purchase by whole sale. జమ్మిగాకొనుట.

టోపి n. s. **توپى** *Topi*. A hat, a cap. జాతివాండ్ల
 తలకు వేసుకొనేపది, కుట్టాయి.
 డోరియారీర n. s. from **دورى** *Dōryā*. A double
 or single striped cloth. ఒకవిధ మైసరీర.
 టోలా n. s. **تولا** *Tōlā*. A family ; a crowd; a band.
 గుంపు. డుకటోలాఅయి in a mob.
 టోలా n. s. **تولا** *Tola*. The weight of one rupee.
 రూపాయియెట్లు.
 టోలి, or తోలి n. s. **تولى** *Tolī*. The eighth of a
 pice మైసాలయెనిమిదోభాగము.
 డోలి n. s. **دولى** *Dōli*. A dooly or litter.
 డోలు n. s. **دول** *Dhōl*. A great drum. ఒకచ
 ర్మవాయిద్యము.
 డోలు n. s. **دول** *Doul*. Manner, form, appear-
 ance. Estimated revenue : probable produce.
 The amount of the Government demand. Fix-
 ed rate of assessment. డోలువసూలువాకి de-
 mand, collection, and balance.

త థ ద ధ

జ|| Stands for **దస్త** Signature.
 తంఖా for తన్ఖా n. s. **تنگھا** *Tankhāh*. An as-
 signment on the revenue. An assignment or
 billet on lands : an order on the treasury for
 the payment of a stipend. తనఖాశుక్రము a
 bond transferred by endorsement. తనఖాకా
 కితము the order for an assignment on the
 revenue.
 తంఖాజాస్తీ or తనఖాజాస్తీ n. s. Excess (in a crop)
 proved after the amount has been re-examined.
 Detection of underrating.
 డంఠి n. s. A coarse cloth ; dowlas, so named
 from a village near Bombay.
 తంట, తంటా for టంటా n. s. **تانتا** *Tanta*. Diffi-
 culty, puzzle. Dispute, squabble. Debt. తొం
 డర, సొంకటము, అడ్డు. తంటాలుపెట్టుట to tor-
 ment or plague. తంటాఖోరుతనము Quarrel-
 someness. తంటాఖోరు a makebate: a quar-
 relsome wretch. తంటాలేసి undisputed, indis-
 putable.
 తండ n. s. The bottom of a ship.

తండ for తాండా n. s. A mass, heap, or multi-
 tude. గుంపు.
 తండలు n. s. (Tamil **தண்டல்**) Collection, the
 money collection.
 తండా, or లంబాదితండా n. s. A troop of Brin-
 jaries or Lumbadies.
 డండాలుతీయుట v. n. To perform exercises,
 or feats of strength. కాళ్లుచేతులునేలమోపిముం
 దుకువెనకకువూగుట.
 డండుగయినాం n. s. **داندگانم** *Dandgā Inam*.
 Land formerly granted as compensation for
 extortions.
 తంతుట v. a. (From Tamil **தந்து**) To col-
 lect (the money due on bills.) వసూలుచేసుట.
 తండువాళము n. s. Cast iron. పోతయినుము.
 తండేలు n. s. A tindal or boatswain. శుభవవాండ్ల
 పైద్య.
 డంధోరావేయడము, or తంధోరావేయడము n. s.
 (from **دھندورا** *Dhandōra*.) Proclamation by
 beat of drum.
 డంధ్య, or డండియా n. s. **دندیا** *Dandyā*. A par-
 ticular petty officer of the bazar. A bailiff,
 or constable. బంట్లాళు.
 తంబాకు n. s. A metal, pinchbeck. సొగుసా.
 తంబి n. s. **تنبی** *Tumbih*. Punishment. శిక్ష.
 తంబు n. s. **تنبو** *Tambū*. A small tent. చిన్నడేరా.
 తంబుర, or తంబురా n. s. **تنبور** *Tambūr*. A drum.
 A sort of guitar or lute. చర్మవాయిద్యవిశేషము.
 తంత్రియుక్తవాద్యము.
 తంమూళిదుకాను n. s. A huckster's stall. తనూలి
 దుకాణము.
 తకద్దమా n. s. Adjustment. (Vizag.)
 తకరారు n. s. **تكرار** *Takrār*. Dispute, altercation,
 quarrel. వివాదము. తకరారుచేయుట to specify :
 to resist.
 తకావి n. s. **تقاروی** *Taqāvī*. Money advanced
 to a cultivator for the purchase of seed &c.
 సాగుబడిచేయడమునకై కావులకు సహాయముగా
 యిచ్చేరుకలు.
 తక్రాజా n. s. **تقرازا** *Taqāza*, usually తగాదా
 Dunning. రూకలుచెల్లించునునిక క్కసించడము.
 తక్రాలిపండు, or తక్రాలిపండు n. The Brasil
 gooseberry. బుద్ధమిరిపండు.

తక్కినం for తక్సిం تقسيم *Taqsim*. Sharing out. Dividing, apportionment. పంచడము. తక్కినకు రచుట to allot.

తక్కి for తక్కియా n. s. تكيه *Takyā*. A pillow. A mosque. తలగడ, మసీదు.

తక్త n. s. تخته *Takhta*. A plank, a table; a sheet of accounts. కలక, బల్ల, ఒక తాళులెక్క కాకిరము.

తక్తు n. s. تكت *Takht*. Throne, a royal seat. సింహాసనము.

తక్తాయ n. s. تكتار *Takrār*. Dispute, altercation, puzzle, objection. వివాదము.

దఖలు n. s. دخل *Dakhl*. Insertion; entering; taking possession of. దాఖలు చేసుకోవడము, స్వాధీనము చేసుకోవడము, ప్రవేశించడము.

దఖిని n. s. دکنی *Dakhnī*. The southern dialect: i. e. the Hindustani spoken in the Peninsula. తురక భాష.

తఖీదు for తఖీకు adj. Correct, true. నిజమైన. తఖీదు వర్తమానము a true report.

తఖీయ్యకు for తఖీయ్యదు n. s. تقييد *Taqiyad*. Injunction.

తఖద్దమా for మొక్కద్దమా n. s. مقادما *Muqadama*. Matter, affair. వ్యవహారము.

దఖల్ బాజి, or దఖల్ బాజి n. s. دغل باز *Daglbaz*. A rogue, a cheat. మోసగాడు.

దఖలా or దఖలా n. s. دگل *Dagla*. A coat of mail.

తఖల్లాసి n. s. تغلبی *Tagallubi*. Irregularity. అక్రమము.

దగా n. s. دغا *Daga*. Fraud, cheating, trick, deceit, chicanery, imposture. మోసము.

తగాదా n. s. تقاتل *Taqāzā*. Claim, suit or dispute. Dunning: the same as Dhurna. వ్యాజ్యము, See notes at the end of Sir W. Jones's paper (As. Res. iv. 364) "On some customs of the Hindus." See Malcolm's Memoir l. 559 and Elph. 93.

దగాబాజి n. s. دغابازي *Dagabāzi*. Fraud, craft, knavery. మోసము, వంచన.

తగాయత్తు usually తగాయత్ adv. for تاغيات *Taghayat*. Until, up to, since అతగాయత్తు ever since.

ధగిడి n. s. for دھگر *Dhagar*, or *dhagra*, A jade, slut, wretch. ధగిడికొడుకు a villain.

తగిడి n. s. Cloth of gold. పంకాయవస్త్రము.

తగులూపు for తగాఫలూ n. s. تغافل *Taghaful*. Neglect, carelessness. ఆశ్రద్ధ.

తగైరు or తగరైరు n. s. for تغیر *Tagheer*. Dismissal, turning out. బర్తఖు. వాగియతగైరు చేశిరి they sequestered the land.

తజావజా adv. Upside down, in confusion, in dismay. కలవరకంటగా, తాయూరుగా. MM. 442.

తజావీజు n. s. تجویز *Tajwiz*. Considering, contriving, planning. ఆలోచన, యుక్తి.

దటాయించుట from داتا *Datāna*. v. a. To chide, snub, rebuff. అడచాయించుట. Sh. 843.

తట్టు n. s. تتر *Tattoo*. A pony. తట్టువాణిగుర్రము.

తట్టుబడుట v. n. To incur debt or expense (Ganj.)

తట్రవాడు n. s. (Tamil) A goldsmith. కంఠల తాడు.

తడమాడుట v. n. for تارمار *Tūrmār*. To stagger, waver in speech, perplex. తడబడుట.

దఠారము n. s. (Tamil) Courage. ధైర్యము.

దఠాయిసు v. a. (K.) To sound (a drum) దఠాదఠా మనివాయించుట.

ధణి n. s. دھنی *Dhani*. Master, owner, lord. యజమానుడు.

తతిమ్మా adv. تاتمما *Tatinma*. The remainder, the rest. తతిమ్మారూపాయలు the balance. తతిమ్మా వాండ్లు the rest of the people.

తత్తళము adj. (Tamil தத்தలము) Shattered, ruinous, leaky. శిథిలమైన.

తత్తళించుట v. n. To vacillate or to be agitated, to be in trouble. శంకలపడుట.

తద్బీరు n. s. تدبير *Tadbīr*. Opinion, advice, counsel. అభిప్రాయము, ఆలోచన.

తనక్కి, or తనక్కి n. s. تنقيح *Tanqih*. Ascertaining, examination. విచార్య. తనక్కి చేయుట to compare, check, or audit accounts. తనక్కి మ తాతు *tanqih mashāt*. The proof measurement or trial measurement.

తనఖా n. s. تانخا *Tankhah*. Assignment of the revenue. See తంఖా.

తనావి or తనావికుండు n. s. A block of wood. చదరముగావుండే మొద్దు.

తనిఖి, or తనఖా n. s. تنقيح Tanqih. Examination, ascertaining. వివరణ, విచారణ.

తఫసీలు n. s. تفصیل Tafseel. A detailed account or statement. వివరము.

తల్లి n. s. An earthen seal on a stack to prevent theft. మంటికూడ్ర.

తప్పెట్టు adj. Lonely, out of the way. ఎడారి గావుండే. తప్పెట్టుతాళు a lonely distant spot.

తఫసీలు n. s. تفصیل Tafseel. Detail, particulars, analysis. వివరము.

దఫా n. s. دفعة Dafa. Time, occasion, turn : a company of armed peons. తడవ, బంట్రోతులతో మూహము.

దఫాత్ for దఫాత్ n. s. for دفعات (dafaat plural of dafa) Items; a head containing various details : extra or sundry collections. దఫాత్ ఖర్చు dafaat kharch, various expenditures. Miscellaneous sums paid.

దఫాదారు, దఫేదారుడు, or దవేదారుడు n. s. دفندار Dafadār. The serjeant or head of a company of policemen.

తఫావత్తు n. s. تفوات Tafawāt. Difference, disparity. Fault, defect. భేదము, లోపము. తఫావత్తులేదు there is nothing the matter : there is nothing wrong : no matter ; never mind !

తఫసీలు or తఫసీలు n. s. تفصیل Tafseel. Detail, particulars. వివరము.

దఫ్తరు, or దఫ్తరుకు n. s. دفتر Daftar. A bundle or packet of papers. A register or record : the budget or seals of a ministry.

తఫ్రా, or తఫ్రా n. s. تفرقة tafraqa A time. తడవ, తేలిక. See తవరకా.

తఫ్రీకు n. s. تفریق Tafriq. Allotment, division into shares ; the allotment of the shares forming a total sum contributed. It is generally applied to extra collections thus shared.

దబక తనము n. s. Backbiting, trickery. అంశుడు దుడికి తనము.

దబకాయించుట v. a. from دبكت Dabkānā. To press down, to snub, chide, frighten, reprove. అడుముట, గదమాయించుట.

తబక్, or తబక్ n. s. طبق Tabq. A tray or large salver for cups &c. తట్ట.

తవరకా for తఫ్రా n. s. تفرقة Tafraqā. A time. తడవ, తేలిక. ఒక తవరకా once.

దబరా n. s. A ship's capstan ? a basin.

తబలక్ n. s. Packthread to tie up bundles of papers : a packet so tied. కాకితములకట్టకట్టే దారము.

దబశీరు n. s. See తవతీరి.

దబాయించుట v. a. from دبى Dabana. To press down, to snub, chide, frighten, reprove. To bully, brow-beat, beat down. అడమాయించుట.

తబీయ్యతు n. s. طبيعت tabiyat Nature, genius, disposition, constitution ; obedience. Generally used for health. But tabiyat تبیعت Following, dependance.

తబుక్ n. s. طبق Tabq. A salver or tray for paun &c. it is also spelt దతుక్, తట్ట.

దవేనా, or దవీనా n. s. دفینہ Dafīnā. Hoard, buried treasure. Property. నిక్షేపము, ధనము. నిఅబ్బదవేనానావద్దలేదు I don't owe you a farthing. This perhaps is a false pronunciation for దవ్వేనా even a farthing.

తవేలా n. s. for طويلا Tawaila. A stable. ఆశ్వశాల, గుర్రశులాయము.

తద్వీలు n. s. تبديل Tabdīl. Exchange ; transposition ; transfer. మార్చడము.

తద్లక్తు n. s. See తవలక్.

దమదమా n. s. دمدم Damdama. A battery. మరుజు. M. M. Local. xix 74

తమాను n. s. تمان Tamān. Trowsers, long drawers, ఇజారు.

తమాము adj. تمام Tamam. The whole. తమాముగా adv. Wholly, utterly.

తమాయించుట v. a. from تمنى Thamana. To check, to stop. To sustain ; to save himself from falling. శమించుట. తమాయించు checking, stopping.

తమాశా, or తమాషా n. s. تماشا Tamaashā. Shew, spectacle, exhibition, sport, fun. వేడుక, తమాశా.

గా వ్రాయుట to write neatly, finely, prettily.
 మంచితమామా a fine scene, a pretty sight.
 దమ్మడు, దమ్మయ్య n. s. (K.) A simpleton or dum-
 my. వెర్రెముఖము. HN. 4. 110. అస గా అయ్య.
 దమ్మశు, దమాసి, or దమాసు n. s. دمشك Damashk
 Damask. దమాసు.
 దమ్మిడి n. s. دمری Damrī. A pice, a farthing.
 five cash. అరడడ్డు.
 తయారు n. s. تيار Tayār. Readiness, ready. సిద్ధ
 ము, సిద్ధమైన. తయారవుట to make ready.
 తయినాతి n. s. تعیناتی Tayināti. Attendance,
 service, waiting.
 దర్ దار Dar. In. దర్బందగిహజరత్తి dar bandagi
 hazrat. (Let this letter appear) in the pre-
 sence (lit: service) of his honour &c. This
 is the usual superscription of letter.
 తరకదారి adj. for తరహావారి Classed in kinds,
 diverse. తరహారి
 తరక్కి n. s. ترقي Taraqqi. Advancement in
 office. ఉద్యోగములో అభివృద్ధి.
 తరగతి n. s. Sort, kind. Classification, arrange-
 ment. క్లాసు.
 తరహాత్తి adj. درزیادتی Dar Ziyadati. "In ad-
 dition", as an extra tax. Over and above.
 తరదూడు, or తరడ్డుడు or తరూడు n. s. تاراد-
 dud. Effort, labour, struggle, striving, exer-
 tion, application, toil, fag, pains-taking; cul-
 tivation of land. కృషి, శ్రమత్వము. తరడ్డుడు
 ఖత్తు a memorandum specifying the crop in-
 tended to be raised in a field.
 తరఫయిన n. s. طرفین Tarfain. Both sides. ఉ
 భయవాదులు.
 తరఫు n. s. طرف Tarf. Side, quarter, district.
 జిక్క, జేశము.
 తరఫుదారి طرفداري Tarfdāri. Partiality. See
 తరఫయిన.
 తరఫుదారుడు n. s. طرفدار Tarfdār. Ruler of a
 district. One who has the superintendence of
 a small district. జిల్లాదారుడు, పారుటత్తి
 దరబారు n. s. دربار Darbar. A court, catchery
 or hall of audience. కచ్చేరి. దరబారుఖర్చు a kind
 of extra tax levied by the head farmer &c.

తరబియ్యతు n. s. تربیت Tarbiyat. Education,
 training. శినుశురచడము.
 తరలచేతు n. s. A fish. మల్లప్పివేళము. Russell,
 plates 80. 81.
 తరహా n. s. طرح Tarah. Sort, kind. విభము. పెద్ద
 మనిషితరహా గా like a gentleman.
 ధరా n. s. Price, rate, value.
 తరాజు, or తరాసు n. s. ترازو Tarazu. A pair of
 scales. తక్కెడ.
 ధరావత్తు n. s. for دھروٹ Dharōt. (Mabr.) De-
 posit. Money given in pledge, or security. డిపా
 జిట్టు.
 తరాసు n. s. ترازو Tarazu. A pair of scales. త్రా
 సు.
 తరి n. s. تری Tarī. Wet cultivation (చూగారి)
 irrigated land producing rice.
 దరిజి n. s. درزی Darzī. A tailor. కుట్రవారు.
 తరిబియ్యతు n. s. تربیت Tarbiyat. Education,
 training. శినుశురచడము, అలవరచడము.
 దరి బేసి, దర బేసి or దర్పేసి n. s. درویش Darwaish.
 A beggar; poor.
 దరిమిల, దరివిల్ల adv. درینولا Darinwila. Subse-
 quently; hereinafter. దానికీదరిమిల since that
 date. దరివిలవత్తి Interest that subsequently
 accumulated. దరివిల్లవత్తితో with the subse-
 quent interest. This word like "To Wit" is
 used at the commencement of a letter or
 order.
 తరికు n. s. طریق Tarīq. Manner, way, custom,
 fashion: a rule, a canon. రీతి, వాడుక, నిబంధన.
 దరు n. s. درو Daroo. A large well. దొరువు.
 దరుజామిన్ for رضامن Zarzamin. Money-se-
 curity. రొక్కజామిను.
 దరుజు, or దురుజు n. s. A cornice, a frieze, a join-
 ing, a seam, in carpentry or masonry. గోడకొ
 నన గారి శుంభము యొక్క కొనన గారి చేసియుండవి
 త్రవని. దురుజునున్నము Plaster made of lime.
 తరువాయ, or తరువాయి n. s. Seasonable time,
 opportunity. తరుణము.

దరోగ for దరోగ غرور Darogh. Fraud, a lie.

పొరము.

దరోబస్తు adv. and adj. دريست Wholly, completely, entirely, all. యావస్తు.

దర్ఖస్తు n. s. درخواست Darkhast. Proposals, application, offer. అడగడము, చెప్పకోవడము.

దర్గావజా n. s. دگره Dargah waza. Allowances for ceremonies at a (dargah) Musulman tomb.

దర్జ n. s. درجه Darja. Rank, grade. పెట్టు. దర్జావారి classification.

తర్జుమా, or తర్జుమా n. s. ترجمه Tärjuma. A translation. ఛాపంతరము.

దర్బారు n. s. دربار Darbar. A hall of audience; a court, a public office. కచ్చేరి. దర్బారుఖర్చు "Court charges" A fee or sum exacted on various pretexts; formerly demanded to pay for the petty charges of an office.

తర్బియ్యతు n. s. تربيت Tarbiyat. Education, training. శుశుభరచడము, అలవరణడము.

దర్మాహ, or దర్మా n. s. دماها Darmāha. Monthly wages, salary. జీతము.

దర్మాన, or దమేన, దమీన n. s. دمریان Darmiyana. Meddling. జోలి. వానిదిమేనాహోకు do not meddle in his concerns, or do not meddle with him.

దర్వాశి, or దర్వాశు n. s. درواشت Daryaft. Enquiry, trial. విచారణ.

తర్వాశి, or తర్వాశి n. s. Vinegar?

తర్వాయి n. s. A lesson in the Vedas. The rest, the continuation. తర్వాయి నెంబరు the next or preceding case.

తర్వాతి, or తరవారి n. s. A settled measurement of fields or villages. తరవడి. తరవారి గ్రామములు the villages which have got the ryotwar system.

తర్వారు, or తలవారు n. s. تاروار Talwar. A sword. కత్తి.

తలవారి నాలా n. s. A water course from a spring. కళంకాలవ.

తలబందీ వారి గ్రామములు n. s. طلب دیوانی Vil-lages granted on quit rent for service,

తలమరలుగా (Tamil) adv. From generation to generation. పంశకురంకురగా. అనేక తలమరలు గా from generation to generation.

తలాయి n. s. تالاب Talab. A tank. చెరువు.

దలాయతు, or ధలాయతు n. s. دھالیات Dhalayat. An armed personal servant. A peon. వెండిబిళ్లబండ్రోతు.

దలాలి n. s. دلال Dallal. A broker, a salesman. తరగరి.

తలాలు n. s. تالو Talao. A tank. చెరువు.

తలాలు n. s. تلاش Talash. Search, enquiry. విచారణ.

తలిగ, తలియ or తలిహ n. s. A brass dish, full of rice, used in a Vaishnava temple. నివేదనము నక్షత్రములొచ్చుచిన అస్తము.

దలీలు n. s. دلیل Dalil. Argument, proof, demonstration. న్యాయము, రుజువు.

తలాలి for తలాలు n. s. تلاش Talash. Inquiry. విచారణ. తలాలుచేసుట to make inquiry into, to look after.

దలవాయి, or దళవాయి n. s. Dalvai: also written Delavoy. Dulwoy. A general: a minister or regent. (Wilks.) The general of an army: the manager of a state. సేనాధిపతి, కార్యకర్త.

దవతి, or దవతి n. s. دوات Dawat. An ink-stand. శిరాబుద్ది.

దవర, for దవర n. s. دبره Dabra. A basin. బోజిణి.

తవశీరి, or తవశీర n. s. طباشیر Tabāshir. Manna of bamboos. వెదురుపప్పు.

తవాయి for تباہی Tubahi. An incursion of plunders, war, battle, contest. A cross wind, a foul breeze. Misfortune, hazard, peril. వాడత వాయికట్టినది the ship missed stays, or fell out of it's course. క్రమాదము, ఉపద్రవము.

తవుకూపు n. s. تروقف Tawaqquf. Delay. ఆలస్యము.

దవుడు n. s. داور Daur. Running, galloping: an inroad, incursion, or invasion. శవారి, తవాయి, తట్లు, అవాంతరము.

దవె n. s. A title like Esquire, used by Guzara-tees, as, Cheyanalu Dhaveli.

దశరామశరగా adv. Without observing the stops

and meaning. తారుమాగుగా. వాడు దాన్నిదశ రా
 మశ రా గాచదివి నాడు he read it confusedly.
 దశరీకుంచె n. s. A sort of silk cloth. ఒకతరహాజ
 టుబట్ట.

తశ్రీఫుకర్నాయింతుట v. n. تشریف فرما *Tash-
 rif-farmana* To condescend (to come or go.)
 దయచేసిరావడము, లేక దయచేసిపోవడము.

తష్టిషి n. s. تاشكيش *Tushkhis*. Valuation, es-
 timation, reckoning. మదింపువేయడము.

తశదీక, తస్రీకు for తశద్దుకు n. s. تصدق *Tasad-
 duq*. ("Receiving contributions for pious
 uses" *Richn.*) "A fixed sum paid by Govern-
 ment to a pagoda, a mosque, or the officers
 in an establishment, as consolidated allow-
 ance in lieu of assumed lands" &c. It is also
 erroneously used for మొయ్యాను. దేవాలయ
 ము మొదలయినవాటికి దినారమువారు నిర్దుర్న గా
 యిచ్చేయాకలు.

దశరా, or దసరాశులదగ n. s. The Dasara or నవరా
 త్రి *Navarātri* feast in honor of the goddesses
 Durgi, Laxmi, and Saraswati: it is also call-
 ed విజయదశమి. It falls on the tenth day of the
 light fortnight in Aswija. Throughout India
 it is celebrated with great pomp, and all
 weapons, implements and books are consecrat-
 ed. The name is also spelt దశహరా, but that
 seems erroneous. It lasts ten days, beginning
 on the last new moon of the rainy season:
 varying from the end of September to the be-
 ginning of November. See Moor's Pantheon,
 page 156-350.

దశరీ, దుశరీ or దశరీకుంచ n. s. A sort of silk
 cloth. ఒకవిధ మైసబట్టుకుంచ.

తశరీఫు, or తశరీఫు n. s. تشریف *Tashrif*. A pre-
 sent. బహుమానము.

తశర్రఫు, for తశర్రఫు n. s. تصرف *Tasarruf*
 Embezzlement, use, usufruct. Enjoyment.
 అపహరించడము, హరించడము, అనుభవించడ
 ము. గాచేనుకలంపీరుతశర్రఫు చేసినారు they
 have seized on my crops.

దశరీకుట్టుకుంచె n. s. A sort of silk cloth. ఒకత
 రహాజట్టుకుంచె.

తనుకు n. s. Trick, wile, deceitful promises. లక్ష్య.
 తనుకుచేసిపోవుట to slip out of the hand,

తశ్శీస్, తస్రీస్ for తష్టీస్ n. s. تاشكيش *Tashkis*.
 Ascertainment, valuation. Appropriation. నిశ్చ
 యించడము, మునింపువేయడము.

దశ్శకు n. s. دستخط *Dastkhat*. Signature. చేత్రా
 లు.

దస్త, అంబులదస్త n. s. دست *Dasta*. A quiver.
 అమ్బులబాది.

దస్తక్ n. s. دستک *Dastak*. A pass or order: a
 summons. ఆజ్ఞ, శిక్ష, పిలుచుకొని రమ్మనే
 ఆజ్ఞ.

దస్తగిరి n. s. دستگیری *Dastagiri*. Patronage.
 శంరక్షణ. దస్తగిరిచేయుట to patronize.

దస్తవజు, దస్తావేజు for దస్తావీజ్ n. s. دستاویز
Dastawiz. Voucher, document, a paper. సాధ
 కము.

దస్తా n. s. دست *Dastā*. A quire of paper. ఇరు
 వది నాలుగుకాకిరములకట్ట.

దస్తావజు, or దస్తావేజు for దస్తావీజ్ n. s. دستاویز
Dastawiz. Voucher, document, written instru-
 ment. సాధకము.

దస్తు n. s. دست *Dast*. Gross collections: mo-
 ney realized. దస్తుచేయుట to collect. చొరీద
 స్తు embezzled rents, money collected but not
 brought into the public accounts. A hand
 at cards. దస్తుబాకి the balance of collections.

దస్తుగిరదా To make up a deficiency. (Ganj.)
 దస్తుగిరిచేయుట v. a. from دستگیری *Dastgiri*.
 To patronize, or take by the hand. శంరక్షిం
 చుట, ఆశ్రయించుట.

దస్తుబదస్తు adv. and n. s. دست بدست *Dast
 badast*. From hand to hand. ఈచేతిలోనుంచి
 ఆచేతికినగదుగాచెల్లించడము.

దస్తుబాజు n. s. دست باز *Dastbāz*. Collection of
 revenue?

దస్తూరి n. s. دستوری *Dastoori*. Customary fees.
 A person's usual hand writing; autograph,
 signature. వాడుక గాయిచ్చేటిది, చేత్రాలు, దస్త
 త్తు. దస్తూరిదారుడు he in whose hand-writing
 the paper was.

కస్తూరు, or కస్తూరి n. s. كستور *Dastoor*. Custom, manner. (In sailor's language) Studding sails. కస్త్రీము (for కస్త్రు డాఫ్టర్ *Daftar*.) n. s. A budget: a portfolio; being a handkerchief or cloth full of papers, and tied up as a bundle. కుత్బ్ దీల కాకితాలకట్ట.

తస్త్రీలు n. s. See తస్త్రీర్రులు.

తస్లిం n. s. تسلیم *Taslim*. An assignment or draft for money. "Balance remaining in the hands of Tahsildars." (Ganjam.)

తస్తిము n. s. Reward, present. బహుమానము.

దస్త్రీందము n. s. See దశబంధము.

దస్త్రీదా adv. (K.) دسوارے *Daswārā*. Once in ten days. పదిదినములకు పుకమాటు.

దస్త్రీదారిపోర్టు n. s. from دسوارے *Daswārā*. A ten-days Report. పదిదినములకు పుకమాటు వ్రాసేటమాచారము.

దస్త్రీల adj. دس سالے *Das sāli*. Decennial: lasting ten years. పదియేండ్ల.

తహ, or తహ n. s. Consent, agreement. సమ్మతి. తహశుదుట v. n. To be proved: to be settled. వీండ్లు చెప్పినదివాటి తహశుడలేదు they did not believe what he said.

తహతహ n. s. Grief, vexation, weariness. వ్యాకులము, వేసట.

తహతహశుదుట v. n. To be vexed, be grieved. వేసటబడుట, వ్యాకులపడుట.

తహద్ది, తహద్ది for తఅద్ది n. s. تاعدی *Taaddi*. Trouble, disturbance; affair; extortion, wrong, violence. (Shak) తొందర, కృపకారము, పండకతీయడమున్ను.

తహద్దు for తఅద్ది n. s. See తహద్ది.

తహబంది n. s. تہبندی *Tahbandi*. An agreement. ఒడంబడిక. (Reeve.)

తహబందిచేయుట v. s. To subdue. జయించుట.

తహముత్ n. s. تأمل *Ta ammul*. Delay, waiting. సావకాశము, కానుకొనియుండడము.

తహరీరు n. s. تہریر *Tahrir*. Percentage or allowance made to superintendents of public works.

తహవారి n. s. تہواری *Tahwari*. Specification, classing, arrangement. తరహావారి, ఏర్పాటు.

తహవేలు n. s. تہویل *Tahwil*. Comparison. సరిచూడడము.

తహసీలు n. s. تحصیل *Tahsil*. Collection, exaction of money, restraint.

తహసీలుదారుడు n. s. تحصیلدار *Tahsildār*. A collector of revenue. A native revenue officer. అములుదారుడు.

తా తా తా తా

తా|| A contraction for (H.) తానాయతి since, and also for (H.) తాలూకా a district. Also in letters signifies తానాకలం *tāzā Kalam* Postscript, or literally, A fresh paragraph.

తాండా, or తండా n. s. ٹانڈا *Tāndā*. A troop or camp of Lambadies or gypsies. లంబాడీలగుంపు.

ధాక, or ధాక n. s. for ڈھاکہ *Dhāk*. Awe, dread. భయము.

తాకతు n. s. طاقت *Taqat*. Ability, power, strength. శక్తి, బలము.

తాకీదు n. s. تکیڈ *Takīd*. A written order by authority: a precept. ఆజ్ఞాపత్రిక.

తాక్తు n. s. (Tamil తాకితం) A place. చోటు. తాక్తువారుగావుండే తక్కు an account of the different divisions of the field.

దాఖిల, or దాఖిలా n. s. داخلہ *Dakhila*. Insertion, entry in an account, verification. Ground, basis, authority, proof. Instance, example, precedent, comparison. A schedule. దాఖిలచేయుట to file, or enter. వ్యాజ్యముదాఖిలఅయినది a suit was filed. దాఖిలశుడినది it proved true, it was verified. దాఖిలచూచుట to compare. దాఖిలయిచ్చుట to answer, or tally.

తానాయక్తు prep. تاغایت *Tā Ghāyat*. Since, until, up to. వరకు.

తాజం for తాజీం n. s. تہظیم *Tazīm*. Reception of a guest. Treating with ceremony and respect. సన్మానము. తాజంయిచ్చుట to receive or welcome a guest.

తాజా adj. تازہ *Tāzā*. Fresh, new: pleased, cheerful; not sickly. కొత్త, నవీనమైన. తానాకలం Fresh paragraph; postscript. తానాచేసుట to make neat or pleasing.

ధాడ or ధాడా n. s. A swarm, a group, a mob. గుంపు.

దాడవ n. s. A run of good luck, a flush at cards. జాకీదాడవ a flush of three from the knave. (దాడవస్తోకు whist?)

దాడి n. s. داري Darhi. A beard. కడ్డము.

దాణ n. s. دانه Dānā. Horse-gram. ఉలవలు, సెన గలు.

తాపటపేకు n. s. A two pointed spike nail joining two boards edge to edge. See నెమ్ములు.

తాపి n. s. Ballast in a boat. వాడలడుగునబరుపు కైవేవేటిది.

తాపిదారుడు n. s. A spy. వేగుచూచేవాడు.

తాపెత, or తాపితా n. s. تافيت Tāfīt. A sort of stuff: taffety. పట్టువస్త్రము.

తాఫా n. s. تافيف Tāfīf. A set or company, as of dancers. బోగంపేళము.

తాఫ్తా n. s. "Taffety:" also Tartan. పట్టువస్త్రము.

తాబండు for تابه Taband. A sort of petticoat. పావడ. తాబండుబల్ల a shelf or ledge.

తానాజారి n. s. Tax paid by venders in bazars. అమ్మే వాండ్లయిచ్చేవస్తు.

దాబు for దాబ n. s. داب Dāb. Subjection, control, keeping under. దాబులోవుంచుట to keep under control.

తాబే n. s. تابة Tabē. Dependance. ఆయనతాబేను under his orders. (A wrong phrase. Shak. 479.) తాబేదారునపుకరు A menial or private servant. A dependant or follower.

తామాను n. s. See తమాను.

దామాశాయి, or దామాషా n. s. for دماساهي Damasahi. Appointment, equitable allotment, dividends. The proper name of a merchant, who died insolvent and his effects were divided. (Shak.)

దామతి, తామెత్తు n. s. An amulet. రక్ష.

దాయి n. s. داي Dāi. Plaintiff. పిరియాది.

తార n. s. The long straight trumpet used at funerals. చాత్రకుపూదేటిది.

ధారణ n. s. (Mahr.) Price, valuation. ధర.

తారము n. s. The "Tare" or difference allowed for the weight of package. కట్టులుతూచడములో

గోనెదారము మొదలయినవాటికగానుతోసియిచ్చేటిది.

తారీఖు n. s. تاريخ Tārīkh. Date of the month, day of the English month. తేదీ.

తారీఫు n. s. تريف Tārīf. Praise, commendation. బొగడడము, బుజ్జగింపు.

దారు adj. دار Dār. Substantial, having money or funds. శుంజిగావుండే. నాదారు having no money or funds. దారునాదారు the rich and poor.

దారు or దారుడు దారు n. s. دار Dār. As an affix; keeper, overseer, or holder. దాఫేదారు دارفهدار Dafēdār. A head man of peons, a serjeant. తండాదారుడు A Lambadi chief: the head man of a gypsey camp.

దారు n. s. دارو Dārū. Spirituous or vinous liquor. Gun powder. సారాయి, కుపాకిమందున్ను.

దారోగా n. s. داروگاه Dārōghā. An agent or superintendent. పెద్దగావుండేవాడు.

తారావ్వి for తరవారి n. s. A settled dimension of fields or villages. సైమాయిషి, కుమాకు. తరవారిలెక్క The "survey" accounts. (Bel.)

తారావ్విము for తారావ్విరము n. s. (Tamil தரவி తరవి) A balcony. పసారా, కంచపాలి.

తారా n. s. (Mahr.) Similarity, match. దాఖలా. ఈలెక్కలుతారావ్వి these two reckonings correspond.

తారాబండు for తమాబండు (Usually తాహేబండు) n. s. An account epitomised from the తారావణి A complete abstract of the actual receipt and expenditure of the revenues for the past year. From it is formed the āzmāish or estimate for the next or current year.

తారీశకుత్ర most commonly తారీశకుత్ర for తారీశకుత్రము * n. s. A plant (Flacourtia cataphracta); the leaf of this plant is used in medicine.

దాఖువా n. s. "The black crop." A technical phrase in Ganjam, Vizag. and Rajamundry.

తాలూకా or తాలూకా n. s. تالوكة Taalluqa. A dependancy: a district, a sub-division. తరగణ.

తాలాకా adj. తాలాకా *Taalluqa*. Belonging to, pertaining to. నా తాలాకా తుకయిల్లు a house of mine. ఆ తాలాకా regarding that, under it, appertaining thereto. ఆ తలకాయ తాలాకా తులైయిదేను This is the skull of that sheep's head.

తాళబండు n. s. See తాళబండు.

దాల్చినీ or దాల్చినీ n. s. دارچینی *Darchīnī*. Cinnamon. ఒక మందు దినుసు.

తాళవరము (for Tamil తాలవరము) n. s. Veranda, a balcony, an open portico. వసారా.

తావత్తు n. s. Solvency, capability. శక్తి. తమయొక్క తావత్తును గురించి regarding the means you possessed to pay the debt.

దావత్తు for దావత్ n. s. دوات *Dawāt*. An ink-stand, a standish. సిరాబుద్ది.

ధావళి n. s. Serge, a kind of woollen. కంబళి.

దావా n. s. دعوى *Dawā*. A claim, a lawsuit, a complaint. వ్యాజ్యము. దావాదారుడు a prosecutor, a complainant.

తావీజు n. s. تاريز *Tawīz*. A magic knot. An amulet or charm against sorcery. తాయెత్తు.

తావు n. s. تار *Tāvū*. A single sheet of paper. ఒక బండు కాకకము.

దాల్చినీ n. s. دالینے *Dāīnē*. The slip worn over a gown. పైట.

తావేలు for تاهویل *Tahwīl* తావేలు n. s. Trust, entrusting. తావేలు వేయించుట To give in trust: usually, to collate or compare. సంత్రు తింతుట.

ధావత్తు n. s. for داهشات *Dahshat*. Fear, terror, dread. భయము.

దాసినపాడి (most commonly ద్రాక్షపాడి) n. s. Black powder applied to blacken the teeth. ఉండపాడి.

తాసికమాసికలు for తావికమావికలు n. s. Cheating, defrauding. పిచ్చలాటకము, మోసము.

తాసు n. s. طاس *Tas*. An hour of 20 minutes. గడియ. (Cuddapa.) శుగంతాసు half an hour.

తాహతు or తాహత్తు n. s. Dignity, rank, respectability. కరువు, గౌరవము.

దిండి adj. Wretched, lean, thin. బక్క చిక్కిన.

దిను or దినుసు for జిన్స్ n. s. جنس *Jins*. A thing; article; goods, wares, different species.

వస్తువులు. రెండు ప్రతులు తుక వేదినుసు There is the same reading in both manuscripts. దిను వారి sundry, divers. H. 2. 216. వియ్యంబ్రగరి శలుదినుసులు గలకారారు.

తిక్కడి n. s. A word used (in the Belari Christian Tract XII. p. 9.) for the cross (కొట్టు.) తిక్కడి పెట్టుట To kill or strangle. To embarrass.

తిగ n. s. (in chess) Three, trois. మూడు. తిగవంఠ or తీవంఠ trois ace, a part of a game at dice. దిగరు adj. دگر *Digār*. Another. ఇతర, శరాయి.

తివాయి adj. and n. s. تیرآ *Tiyā*. A third part, a third. మూడో భాగము, మూడో వంతు.

దినుసు n. s. for جنس *Jins*. Thing, article, goods. వస్తువు.

దిప్ప n. s. The wad of a gun. విళ్ల, ఆనగానుండు గుండు వేసిన తరువాత గట్టించడమునకై వేసే కాకిరము.

దిమాకు n. s. for دماغ *Dimāgh*. Pride, hauteur, arrogance. గర్వము, హామిశ.

దిమిచె for దిమ్మను n. s. A pavior's beetle. గట్టన పులక.

దిమిట n. s. A heap, a pile? కుత్తు, రాళి.

ధిమ్మల్ n. s. Charge, trust, custody: control, or authority over things, business or persons. దిమ్మి శస్త్రము A written authority or warrant for collecting revenue.

తిరగితివాడ n. s. A brig, a two masted vessel. ఒక తరహా వాడ.

తిరక్తు n. s. An alienated village. (Vizag.) Perhaps from *tuh* inferior (left) and *rast*, gone, passed.

తిరిగొండ n. s. The town of Mangalagiri. మంగళగిరి.

తిరు adj. *Tiru* (Tamil திரு) is equivalent with శ్రీ. Blessed and is used in numerous phrases in the Vaishnavait dialect: as తిరుకూళిఘ which means a house. See several of the following words.

తిరుకొళము n. s. (Tamil திருக்கோళம்) A tank with flights of stone steps. మెట్లుకట్టియుండే కొనేరు.

తిరుగుళి n. s. A turn screw. ఇస్తోలాణులు తిప్పే ఆయుధము.

తిరుచూర్లము n. s. (Tamil for తిరుశీల్రాణమ్) Powder of different colours made into paste used to mark the forehead by votaries of Vishnu. **త్రీచూర్లము. తిరుచూర్లశరీరపాలనము** a ceremony among Vaishnavas, on removing a dead body from the house.

తిరుచూర్లములు n. s. (Tamil తిరుశీల్రాణమ్) plu. A kind of trumpets usually blown in pairs before a guru in the temple or in other places. ఒకపూదువాద్యము.

తిరుత్రాళ్లు n. s. Cant for ganja or bang. ఖంబాయాకు.

తిరునామము n. s. (Tamil తిరునామమ్.) The Vaishnava mark on the forehead. A sacred song. వైష్ణవబొట్టు, వైష్ణవులుదేవునిమాడచెప్పేపాటలు.

తిరునామచెట్టు n. s. A plant. Artemisia vulgaris. ఒకచెట్టు.

తిరునామకుత్రి n. s. A plant. ఒకచెట్టు.

తిరునామపాలచెట్టు n. s. A plant. Periploca tunicata.

తిరునాళ n. s. A festival. ఉత్సవము.

తిరుశగూడు n. s. (Tamil తిరుప్పట్టణం) The basket in which the followers of Vishnu keep their clothes, rosary, sectarian seal, box, salagram, &c., వైష్ణవులుచంకకుతగ్గలించుకొనేబుట్టు.

తిరుశతి n. s. (Tamil తిరుప్పతి.) A Vishnu fane. The town of Tripity. విష్ణుస్థలము, తిరుశతిఅనే పూరున్ను. నూటయెనిమిదితిరుశతులు The hundred and eight Vishnu fanes in the peninsula.

తిరుశళి n. s. (Tamil తిరుప్పళ్లెం) Lit : A place of repose. A Vaishnava cant for a tomb.

తిరుమంగలియము n. s. (Tamil తిరుమంగళవియమ్) A kind of neck ornament tied on the bride by the bridegroom. అరవవాండ్లుకట్టే తాళిపొట్టు.

తిరుమంజనము n. s. (Tamil తిరుమంత్రశాణమ్) The bathing of a Vishnu image &c. The water itself. అభిషేకము, అభిషేకోదకమున్ను.

తిరుమణి n. s. (Tamil తిరుమణి) A kind of white clay used in making the sectarian mark, or the mark itself. నామము.

తిరువళికె n. s. (Tamil తిరువళికె) Vaishnava cant for a lamp. దీపము.

తిరోదుకప్ప n. s. A block (a sort of pulley : sea term.) ఒకతరహాకప్ప.

తిర్వీరు n. s. (Tamil తిరువీరు) Holy water. The holy ashes of burat cow-dung worn on the forehead by Saivas. తీరము, విభూతియున్ను.

తిర్యాకు n. s. A drug called Theriacum. ఒకమందుదినుసు.

తిర్యాపాలు n. s. A certain foreign drug. ఒకమందుదినుసు.

తిర్యావరము n. s. (Tamil తిరిబావరమ్) Deceit, fraud, trick. మోసము.

తిర్లిక for తిరువళిక n. s. (Tamil తిరువళికె) A Vaishnava cant for a lamp. దీపము.

తిర్యళిఘాలు n. s. (Tamil తిరువళికె) plu. (A Vaishnava cant) Lamps. దీపములు. H. 3. 31.

దిలాసా n. s. دلاسا Dilasa. Encouragement, assurance. Comfort, confidence, reliance, hope, trust. దిలాసాచెప్పట to encourage or cheer.

దిల్బరి n. s. ديلبري Dilbari. Encouragement? (Ganjam.)

ధిల్లి for ధిల్లి n. s. دہلی Dohli. The city of Delhi.

దివారము n. s. A court, a hall of audience : tribunal. Usually, Government. న్యాయశిక్ష, శిక్షార్థులు. దివారపువారు persons belonging to Government. దివారాజ్ఞ a public or Government order.

దివాలా n. s. ديوالا Diwala. Bankruptcy. దివాలా తీయుట (or యెత్తుట) To become bankrupt : or to declare himself bankrupt. దివాలాతీసినవాడు A bankrupt. Corrupted from the Bengali చెలియ dēo-liya.

దివాసి n. s. A sort of carpet. రచ్చకంబళి.

తిస్సాల adv. Triennial : once in three years. మూడుశంవత్సరములకు ఒకమాటు.

తింతేరగా for తిక్కతేరగా adv. تينتیرا Tintēra. In confusion. తారుమారుగా.

దిగరు adj. دیگار Digar. Another. ఇతరమైన, వేరే.

దిటు n. s. Rate. దిటువారితళ్లి Classification of lands according to value.

తిక్కతారపుట v. n. To be dispersed, spoiled, frustrated. తారుమారుపుట.

తిక్కతారుగాపుండే adj. Dispersed, spoiled, frustrated. తారుమారుగాపుండే.

దీనారు from దీనారము * n. s. دينار Dinar. A gold coin. ఒకనారాము.

ధీన n. s. (Tamil *దీని*) Dinner, tiffin. భోజనము.

దీపాశంబ n. s. "Half produce" (Ganjam?)

ధీమత్తు n. s. See దిమ్మతు.

ధీమకమానులు n. s. *تیر کمان* *Tir Kaman*. Arrows and bows. విల్లములు.

ధీరుకబాస్తి n. s. An additional or supplementary assessment. నిర్ణయించబడ్డతన్నకంటె పైగావుండే రూకలు.

దీవాను for దివాన్ n. s. *دیوان* *Diwan*. A minister. మంత్రి.

దుంతురాక్షకము n. s. A medical root. ఒకమందుదినుసు.

దుంబాలా n. s. *دُمبالا* *Dumbala*. A permit or written permission : sanction : warrant : a deed or grant. *దుంబాలాయిసాం* the same as *జోడియసాం*. In the Royal As. Soc. Transac. No. 4, p. 219, a wrong etymon *dō-māl* is given and the word is stated to mean Alienated.—In the "Madras Journal" No. 22, p. 177, it is spelt *Doomaleh*, and explained "two properties" the chief part of the revenue being alienated, but the government having a quit rent: the same as *జోడియసాం* Tennant (Vol. XI. p. 393. says "An order to the farmer to reap the crop is called *Dumbala deron* which means taking or seizing by the tail." In Molesworth's *Mahratta Dictionary*, p. 513, it is spelt *దుమాలా dumālā* and is stated to be the Persian word *Dunbaleh a tail* (Shak. p. 1997, says this means) Pursuit : and it is interpreted Reversionary, granted for life. The *Canarese Dictionary* p. 799, says *దుంబాల* means Trouble, sorrow, vexation.

తుకము or తుళుము n. s. (Tamil *தொகை*.) A total, an estimate. అంచనా, అంగనా. తుకముచూచేవాడు one who estimates. తుకముచూచుట to value or estimate a field.

దుకాణము n. s. *دुकान* *Dukan*. A shop. అంకడి.

తుకిడి or తుక్కుడి n. s. *توکری* *Tukri*. A district. a division ; a province, or country. తాలూకా.

తుళుమి or తుళుము n. s. Money advanced for seed corn to a cultivator. See తకాది.

దుకారులకారు n. s. Prodigality, wasteful folly. దూబరదిండితనము.

తుజిది for *دزدی* *Duzdi* దుజ్ ది n. s. Robbery, plunder.

తుజుసు n. s. Probably an error for (*tuzk* Retinue, regulation : this is a Turkish word : Shak.) Haste, hurry ?

తుటాయింతుట v. a. To violate, transgress, disregard, contemn. తప్పట, మారుట, తిరస్కరించుట.

తుట్రా, తుట్రాగా or తుట్రామర adv. Utterly. బాత్తుగా.

తుడుతు n. s. (Tamil *துடுப்பு*) An oar, a paddle. A wooden flat spoon like a raquet, to stir a boiling liquid. (A spatula. Rottler) అర్థశకర్ర, పడవలో పేకాయ్య, తెలికేటిదిన్ని.

తుతార n. s. A kind of trumpet. ఒకపూదువాద్యము.

తుత్తినాగము n. s. Tutenague, pewter. లోహవిశేషము.

తుని n. s. A bed in a salt pan. (Vizag.) గల్లి, మట్ల.

తుపాకి n. s. for *تفنگ* *Tufang*. A musket, or matchlock. తుపాకికట్టించుట to load a gun. తుపాకికొల్పుట to fire a gun.

తుపాసి n. s. Lord, master. దొర. OG.

దుప్పటి n. s. (for *دپٹا* *Dupatta*.) A garment (properly one with a seam down the middle.) పైబట్ట, చలికకప్పకానేదిన్ని.

తుప్పలి n. s. Thorns ? brambles ? (See Gordon on Luke. VIII. 7)

దుఫస్సు adj. *دو فصلی* *Do fasli*. Yielding two crops in the year. ఇరు గారులుకుండే.

తుఫాను n. s. *طوفان* *Tufan*. A storm, a tempest. గాలివాన. adj. Vexatious, idle, groundless, litigious, light as air ?

దుబారా adv. *دوبارہ* *Dobara*. Twice, two times. రెండుమాట్లు.

దుబాసి n. s. A Dubash :—a title given to a "man of business ;" a manager, agent, head clerk, an interpreter. Various etymons of this word have been given : some say it is *dobahsi* (Persian and Arabic) a man of "two modes of speech." (Tyriosque *bilingues*, Æneid. l. 661. who spoke two tongues.) More

probably *do bhashhi*, one who speaks two languages.

దుబాసికనం n. s. The office of interpreter : agency.

దుముకి or దుమికి n. s. A cotton press?

దుముదారు దుమదار n. s. *Dumdar*. The rear of an army. T. 4. 64. ఏదిక్కు జూచినయెలదేటిదుముదారు.

దుయ్యం adj. (دویم Duyum.) Secondary, subordinate. రెండో. దుయ్యంశిరస్తేదారుడు the second Seristadar.

దురంగి adj. (دورنگی Do Rangī. Double coloured as some cloths. రెండువస్త్రాలుగల. T. 4. 202. పేలురంగిగండువలు.

దురంజి n. s. (ترنج Turanj. A citron. దూదినీమ్మ కాడు.

దురక adj. (from تری Turk.) Of or belonging to Musulmen. తురఘులశంబంధ మైన.

దురక n. s. (تری Turk. A musulman. తురఘుడు.

దురకరాయి n. s. The stone called laterite. బొంతరాయి.

దురకార్యము n. s. The Musulman rule. తురకశ్రమభవ్యము.

దురకుట v. a. To caulk. ఓడకులక్కుము వేసుట.

దురస్తు or దురుస్తు adj. (دورست Durust. Right, in good order, well in health. దురుస్తుచేయుట to repair.

దురా, తురాయి n. s. (طیر Turrah. A feather, a crest, a nosegay. Gun metal made of copper &c.

దురాయి n. s. for (دوہائی Dohai. A protest or adverse declaration. A caveat or veto : arrest of proceedings : used thus యాచనీనిపుచేస్తేనీకు రాజుమాడదురాయిపుచ్చి I adjure you to desist on your allegiance. నీకుకౌజరుదురాయి "if thou do this, thou art not Oesar's friend." It was an adjuration or warning, like the Norman Haro. This warning was given by any one, even a private individual unknown to the king.

దురికి n. s. (ترکی Turki. A turkish horse. ఒకడే శవుగుర్రము.

దురుపు n. s. "Trumps" at cards. A "troop" of cavalry. ఆడే కాకిరములలోమొకటి, గుర్రపుడండు.

దుర్గాళు n. s. Persons who watch at the salt pans? (Vizag.)

దుర్బీని or దుర్బీను n. s. (دوربین dūr-bīn. A telescope. ఓకు.

తుల n. s. (طول Tul. Length. తులాళ్లు طول ارض the length and width. The measurement of a heap of grain with a cord, both *tula*, over the top and *ارض arz* round the bottom.

దులాబ n. s. (دولاب dulāva. A recess in the wall with shelves and shutters, a cupboard. అరమాల, అలమారు.

దులాబి n. s. A spend-thrift, a prodigal. దూబర దిండి. వాడుయిప్పుడునిండాదులాబి గావున్నాడు he is now become poor.

దులాబితనము n. s. Prodigality, profligacy, wild waste.

తులులు n. s. A sort of herrings called sardinias. మత్స్యవిశేషము.

తువాలా or తువాలానుద్ద n. s. (French touaille) A towel. తళవము.

దుశాల or దుశాలువలు n. s. (دو شالہ Do shālāh. A double shawl, or pair of shawls. జోడుకాలవలు.

దుసిరి or దుసిరా adj. (دوسرا Dūśra) Another. ఇతరమైన, మరియొక.

దుస్తు n. s. A suit of clothes. ఒకజతబట్టలు.

దుస్సలహా n. s. (From the Sanscrit *Dus* and the Arabic صلاح Salāh) Evil counsel, bad advice. దురాలోచన.

తుకాకు n. s. (Tamil తూక్కు) Hanging. తూకుమాను the gallows. అరతుకు the pillory.

తువురాణి, తువురాళి n. s. A drain, a water-course. నీళ్లుపారేతూము. OG.

తుమాను n. s. (تومار Tumār.) A certificate of conduct. యోగ్యతాపత్రిక.

ధూము n. s. (دھوم Dhum) Disturbance, fray. Plague, pestilence. తొండర, శంకటము. హాయి దరుధూము the inroad of Hyder. అమ్మవారిధూము Cholera Morbus. వాడునామాదనిండాధూముచేస్తున్నాడు he is hard upon me.

దుర్బీను n. s. (دوربین Durbīn. A telescope. ఓకు.

ధూళిగుత్త n. s. Rent paid for a field yet unsown? From ధూళి dust?

కూలు adj. طویل *Tul*. Prolix, long, lengthy, verbose, protracted, voluminous, tedious. పెంచి వ్రాసిన, పెంచివెళ్ళిన.

ఘోళ్ల తాళ్లు n. s. plu. The hauling ropes of a mast.

దుసరా usually దుసరా adj. (دوسرا *Dusra*) Another. ఇతరమైన.

తెంకాళి n. s. (Tamil தென்காళి.) Also called పెంకోడు The name Southern Benares; a Hindu shrine a few miles north east of Kottaluru on the river Sittaru north west of Tinnevely. In the map it is spelt Thencausse. Sir Thomas Munro in a letter dated 5th September, 1826, says, Here is an ancient pagoda and choultry, with figures, of which the sculpture is far superior to any thing at Madura.

తెండా n. s. (Ganj.) A picota, a pump or swape. పతాము.

తెలవలేదు A vulgarism for తెలియలేదు it is not known or understood. See తెలియట.

తెలింక n. s. కిల్ల *Telinga*. This is a foreign name: the Telugus are called Telingas by the Musulmans and by the Malays. తెనుగువారు, ఆంధ్రులు.

తెల్లపూలవాడు n. s. One who sells a kind of betel leaves. తెల్లరమలపాకులు అమ్మేవాడు.

డేకచా or డేకా n. s. (دكچه *Dekcha*) A brazier, a kettle. అండా.

డేఖో or డేఖోలు (Marata language.) Of or belonging to, together with. కూడా, సహా.

తేగడ adj. (Tamil తెగడతేగడ) Wearing away. అరిగిన. తేగడరూక a worn fauam.

తేగా n. s. (تغها *Tegha*) A broad sword, a scymitar. ఖట్టాకత్తి.

తేనుభోగము a vulgar phrase for త్యాగభోగము n. s. (Lit: generosity and enjoyment) తేగభోగములకు గాను for the support of a temple.

తేజి n. s. (تيزي *Tēzi*) An Arab horse. గుర్రము.

తేడ n. s. Profits, surplus, balance. పెచ్చు.

తేదారు (Perhaps an error for تيداد *Tēdād*) Quantity, sum. మొత్తము.

తేయాకు n. s. (French word Th'e) Tea: tea-leaves. వాతివాండ్లు వేచ్చేళ్లలో వేస్తే తీసుకొనే ఆకు.

తేరీజు n. s. (تيرج *Tērij*. an error for تيرج *Bērij*) An account specifying the particulars and afterwards the amount.

తేరుమహల్ or తేరుకూలు n. s. (تيرمحل *Ter mahal*.) Name of an old prison at Chingulput.

తేరె n. s. (Tamil தேரை.) A flying frog. ఉరుక్కుచ్చు.

తేలి n. s. (تيلي *Tēli*.) An oilman. గాండ్లవాడు, నూనె అమ్మేవాడు.

డేవడి, డేవడి n. s. (دورز *Dēorē*.) A fort-gate, the gate of the palace. కోటవాకిలి, సగరువాకిలి. usually the palace of the Nabab.

డేవదాయము n. s. Error. డేవదాయము.

డేవాలి n. s. (ديواليا *dēwāliya*.) A bankrupt.

డేవుడి, or డేవడి n. s. (دورز *Dēorē*.) A gate way, the gate of the palace. కోటవాకిలి, సగరువాకిలి. See డేవడి.

డేశకులకణి n. s. (Dēsh-kul-Karni.) A public accountant or clerk. కర్ణము.

డేశపాండ్య, డేశముఖ n. s. (K.) *Desapandya*, *Desamukhi*. A clerk, a record keeper, a register: also called *Potail*, or *Carnam*. In some places, it is the same as a zemindar, or small barqn. Under the Mahomedan government this office was hereditary: the head revenue-officer of a district. These words are written *Despondeah* and *Deshmook* by Colonel Munro.

డేశాయి n. s. (*Desai*. Marata) A chief man among Lingavant merchants; the head man among people of the right hand caste. కుడిచేతివారిముఖకు పెద్ద గావుండేవాడు.

డేహయ n. s. (*deh*, a village) Land revenue. (Vizag.)

తైలంక or తైలింక n. s. (కిల్ల *Talanga*, *Tylung*.) Tailanga, the name given by the Musulmans to the Telugu people.

తొండు n. s. (Tamil தொண்டு) A quantity of straw to be sold.

తొంబ n. s. A mob, a tumultuous rout, a rabble. తుళ్లుముక, దొబ్బి.

దొంట్లాను or దొంట్లాను గావుండే adj. Hulking, overfed, loutish. అట్టాపొట్ట గావుండే.

తొలిము, తొకము n. s. Estimation. ఉజ్జాయింపు.

తో n. s. (Tamil தொலை.) The total. మొత్తము.

తోగడా or తోగడా n. s. Exchange. తోగడాపాలము one field exchanged for another ?

తోడకుము n. s. (Tamil తొడకట్ట.) A besom, a broom. చీపురు.

తోన్ని n. s. An albino, or person of a fair complexion : such persons among the Telugus are quite as fair as Europeans. శుభ్రుడా ?

తోరకరము n. s. (Tamil తొరకట్ట.) A gimlet. బరికా.

తోకరా n. s. (توكرا Tokra.) A large basket. A basket-work ferry boat. గంట, శుభ్రీయున్ను.

తోగడా n. s. See తోగడా.

తోటా n. s. توتا Tota. A cracker, squib, cartridge. కుపాకిమందుపొల్లము.

తోడుమ్మి n. s. (دو دمی Do Dummī) Two edged (a sword.) This is sometimes wrongly interpreted as being two blades in one haft. రెండుచులకత్తి.

తోకరా n. s. (توبرا Tōbrā.) A horse's nose bag for gram. ఉలవలశంఠి.

తోపా or తోఫా n. s. (توفا Tohfa.) Tribute. ఘోషిస్త్రీ, కప్పము.

తోపి for తోపి (توپي Tōpī) A hat, a cap. కుట్టాయి.

తోపు n. s. Towf. A red or brown colour, bistre. తోపుదీర a red petticoat. అంచులేనియెర్రదీర.

తోఫా n. s. (توفا Tohfa.) Boon, present. బహుమానము.

తోమత్తు for తోహమత్ n. s. (توہمت Tohmat.) Aspersion, imputation. దూడణ.

దోరస్తు n. s. دورست Do rast ; Gross produce. ఇరుగోరులు. (Ganj.)

తోలుపారా n. s. A kind of fish. ముప్పొద్దిశేషము.

తోషానా or తోషేఖానా n. s. توشانہ Tōshā. Khana. A treasury, a place where clothes and furniture are kept. రూకలకొట్టు, వస్త్రాభరణములుతుంచేకొట్టు.

తోస్తానం for తోజ్డా تزدان Tōzdan. A cartridge box, pouch. కృష్ణాజనశుశంఠి. OG.

దోహజము n. s. (do-adha. دو ادھا) The dividing into two halves.

తోబీ (توجہ tawajjuh. or తోబీయత్) n. s. Pension; allowance. A kind of allowance to landholders. భరణము, వర్షాశనము.

దాను n. s. (دور داور) or దాపుడు, Inroad, invasion. తళ్లు.

దాతి n. s. (for داوات Dawāt.) An inkstand. మసీదు. H. 1. 158.

దారు or దాపురు n. s. (دور daur.) The flaps or skirts of a coat. చొక్కాయికిచుట్టువేలాడేనూర్లు.

దాలత్ ఖానా دالت خانہ (lit : The Abode of fortune) a respectful phrase for (your, his, their) House, Mansion.

దాలత్తు n. s. (دولت Daulat.) Fortune, wealth. Power, authority. ఖాగ్యము, అధికారము. అతడు ఆ రాజు దాలత్తు చేసేటప్పుటికి during his reign : while he ruled Arcot. In his days.

తౌలు n. s. (تول طول) A kind of drum. లత్రువాద్యవిశేషము.

త్యాహితిగా adv. (مآھر) Voluntarily, at one's will, as one pleases. యథేచ్ఛగా, మనసుకచ్చినట్లు.

త్రష్టి n. s. (K.) Loss, defect, damage. నష్టము, లోటు.

త్రష్టించుట v. s. To grieve, torment, reprimand ?

తారీ n. s. (تاری Tarāi.) A rafter, a small beam. మిద్దెయింటికి వేసేనన్నదూలము.

ధూపైరు (for ధూకపైరు) n. s. Permanent crops ; groves of trees &c.

సంజ n. s. (Tamil సంజ.) Land artificially watered. Irrigated fields. Land in which wet crops are raised. A field adapted for the growth of rice corn. మాగాణి.

సంబరు n. s. (E) (Usually spelt సంబరు and written సంబు) A "Number." This word is used for "Article : " sometimes for a law case, elsewhere for a field. Numberdars or Lumberdars, " are proprietors of land." Buchanan's Eastern India 2. 430.

సకరాయి n. s. (perhaps meant for سكاراير na Kirār) A forfeit or penalty levied on a dishonored

hill. హుంకీక్రమశ్రుకారంచెల్లింగనందుకై పెట్టు కానేడందుక.

నకలు n. s. (ناقل naqal.) A copy or transcript.

నకలుచేయుట to copy. వాణ్ణి ఆపిల్ల కాయలునకలుబట్టిస్తూన్నాడు they tormented or teased him.

నకశా or నకాశా for నకమా n. s. (ناقشا naqsha.)

A drawing, a map, a plan. తటము.

నకార adj. (ناكار Nākār.) Useless. Vile, contemptible. తున్నపైస.

నకాసే adj. (ناقشہ Naqūshē.) Ornamental, variegated, as sculpture. Satyabha. 3. 49. 4. 8.

నకీశి for నకషి n. s. Figured work in enamel, painting, embossed gold or embroidery.

నక్కతండుక n. s. A superstitious rite performed for luck when the salt pans are prepared. పామరులు చేసే పుకతండుక.

నక్కలు n. s. (from نك نك Nak Khē.) Gold or silver lace for trimmings. Brocade. శరీక.

నఖమొఖాల adv. (Marata.) Every where, up and down, in every corner. అంతట.

నఖరి or నఖరి n. s. A palace or mansion. Pal. 257.

నఖదా గాజులు n. s. plu. Bracelets of lac and gold leaf. లక్క కాకిబం గారుతో చేసే గాజులు.

నఖదియాతు n. s. (ناقدیات Naqdiyāt.) Coin, money, cash. లొక్కము.

నఖదిలక్క n. s. (ناقدی حساب naqdi hisāb) Money accounts, cash accounts. లొక్క లక్క.

నఖదు n. s. (ناقد Naqad.) Cash, money in coin. లొక్కము.

నఖారా n. s. (ناقارا Naqāra.) A large kettle drum. చర్మవాద్యవేషము, పెద్దధంకా. D.

నఖ్వికొట్ట n. s. (from the Tamil word நஞ்சుకొండై) The drug called (కామకారి) Cocculus Indicus. ఒకవిషవిత్తు.

నఖరాన or నఖరాసి n. s. (نازران Nazrānā.) A forced tax levied on all the people under the title of free presents : as Charles I. used to do in England; an unjust fine. బండక.

నఖరు n. s. (نازر Nazr.) A present offered in homage. (In old days in England this was called a fee.) It originally meant sight : hence. నఖరుకల Shapely, handsome, sightly.

నఖ్టుకొనుట v. n. (Tamil నడుతుకొనఁగ్రుతియై) To be checked, come to a stand. చూడునెల

O. P. Brown's Mixed Dictionary.

లు అక్కడనట్టుకొన్నాడు he tarried there for three months.

నఖ్వులు n. s. An ambling pace. ఖరఖరేబిరము.

D.

నడమానుట v. n. (Tamil నడమానుట) To take moderate exercise, to move about after sickness.

నరరాలు n. s. (نارالو Natrālu.) The sweet potato (Convolvulus batatas.) చిలకడము.

నర్తము n. s. (Tamil నర్తమ) A village, a town. ఉరు.

నత్తు n. s. (II.) (نات Nat.) A nose-jewel. ముక్కు పోసు.

నదరు n. s. Vulgar for నబరు.

నదారదు v. a. (ناداراد Nadarad. he hath not) A blank, "none" ఉర్త.

నన్ను adj. (for ننهā Nhannā) Short? అస గాకురచ. OG.

నఫరు n. s. (نافر Nafar.) Person, individual. ఆసామి. నఫరుకతి (adj.) Individual. (Settlement &c.)

నఫరుకామొను personal khil. నఫరుకతి క్క Each customer's account at a shop. H. 4.

43. నఫరుకతి గా Individually.

నఫా or నఫా n. s. (نافا Nafā.) Profit, gain, advantage. లాభము.

నబీ n. s. (نبي Nabī.) The prophet : an epithet of Mahomed. మహమ్మదు

నఖరి n. s. A sort of trumpet. ఒకపూదువాద్యము.

నమూదు or నమోదు adj. (نامود Namud.) Shewn, mentioned, specified, exhibited, particularized, headed. అనుకరణబద్ధ, చెప్పబడ్డ, వివరించబడ్డ.

నమూదుచేయుట to shew, to bring to notice. వానిచూలనమూదుచేయలేదు they took no notice of his statement.

నమూనా n. s. (نامونా Namuna.) A specimen, sample. A form, pattern, or model. A skeleton account. చూదిరి.

నమ్మకశుడు n. s. He who is faithful. నమ్మకశువాడు.

నమ్మక్కు n. s. (نامك Namak.) Salt. ఉప్పు. so called in official papers.

నల n. s. (نالی Nalli.) The barrel of a fusil. తుపాకిగొట్టము.

నల్లకుసు n. s. ("Black wood") called *Rose-wood* in the Tariff. ఒకకాయ్య, దారువిశేషము.

నవటాకు or నవతాకు n. s. (Bengali) One-eighth of a seer.

నవసీర n. s. نوسر (*Nao sir*. "New head") A fresh commencement. Afresh, anew. శ్రుభ మారంభము, కొత్తది. "Nao sir talāo cowl" A grant of land to a person who has built a new tank or well.

నవాడ n. s. See నివాడా.

నవారు n. s. نوار *Nawār*. Strong broad tape. శుష్టమంబునికెత్తడి.

నవాసాగరము, నవాసారము n. s. *Nousāgar* for نوشادر *Noushadar*.) Sal-ammoniac.

నవతి n. s. A measure of twelve seers. (Ganjam?)

నవీసింక, నవీసు n. s. (نویسندك *Nawīsindah*) "The writer." This word is generally added to the name of the clerk who wrote a paper. See బహునివీసు.

నవుకరి n. s. نوکری *Noukri*. Service. కొలువు.

నవుకరు n. s. نوکار *Noukar*. A servant. కొలువుడు గాడు.

నసీహతు or నసీయదు n. s. نصیحت *Nasīhat*. Punishment. శిక్ష.

నాంకారు n. s. نانکار *nan-cār*. Subsistence: land granted as a pension.

నాంచారు n. s. (From Tamil நாச்சியார்.) A lady, a goddess. నాచ్చారు.

నాకారు adj. నాకార *Nākārā*. Useless, unprofitable. దునికమాలిన.

నాకాఠ, నాకాలి n. s. (For Tamil நாக்கాఠి.) A chair, a stool. నాలుగు కాళ్లపీట.

నాఖర్దు for నాకర్దా adj. (నాకర్దా *Nakarādāh*.) Unploughed, waste, fallow. వీడుగావుండే.

నాఁ n. s. ناغہ *Nāghā*. None, naught, nothing: a cypher or blank: omission in an account. Discount. నాస్తీ. నాగాలేకుండా without intermission, without fail.

నాగుబారీదేవులు n. s. The "Nicobar" Islands.

నాజుకు adj. (نازک *Nazuk*.) Delicate, fine; nice, easily hurt or offended: touchy, crusty, fretful, peevish. సున్నితమైన, నాల్గమైన.

నాటు n. s. A blemish or defect in coin?

నాటుశ్రురము n. s. (Tamil நாட்டுப்பேరம்) Up-country. The inland country, but the Telugus call it *outlands* బైటికీడు.

నాడా n. s. (نار *Nārā*). Ribbon, tape, string. నేసినకుట్టు.

నాణితోటా n. s. Rejection, rejected coin?

నాదారు adj. (نادار *Nā dār*.) Indigent, bankrupt, destitute. లేమిడికల.

నాదావాసిస్తదు n. s. (for لا دعوی سند *La dawā sanad*.) An acquittance or receipt in full. ఫారీఖత్తు.

నానబార n. s. A breast of mutton? See బోర.

నాకుసా n. s. A "knapsack." నిపాయాలవీపుమూట.

నాశు, or నాబు n. s. One skimming or "crop" of salt: one "measuring."

నామూత for నామూద్ adj. نابود *Nabud*. Devastated, annihilated. పాడైన, నాశనమైన. నామూలైన or నామూడుఅయిన Pauperized, ruined, beggared.

నామూకా, నామూకాకు or నామూకా adv. By name, specifically, nominally. పేరుకు.

నామూర్దు adj. (نامرد *Nā Mard*. Impotent, effeminate, a coward. శుంశ్రయములేని, ఓరికియైన.

నామా n. s. (نامه *Namah*.) A deed: letters patent. Hence కరారునామా *Karār namah*. An agreement. రాజీనామా *qarār nāmah*. A deed of an amicable settlement. వకాలత్తునామా *Wakālāt namah*. A deed of attorney: a written power.

నామిరుపాయ n. s. (نامی رپيا *Nami Rupaya*). A kind of rupee, not now in use, which was somewhat triangular. In Mahratta *nāmī* is noble, superior.

నాముషి, నామోశీ or నాముషీ n. s. (for ناموس *Namus*.) Disgrace, shame. అవమానము.

నాయకరము n. s. Mastery ? power ? sway ?
యాజమాన్యము ?

నాయకవాది n. s. The militia. కట్టుబడివాండ్లు.

నారసిదు adj. (نارسيد na rasid) "Not ex-
pended." A head in accounts regarding
money not laid out on the work originally
intended. శలవుకాని, ఖర్చుకాని.

నారింజా n. s. (نارنج Naranj.) An orange. కిచ్చిలి
కుండు.

నాలము n. s. (for نعل Nāl.) A horse shoe. లాడ
ము.

నాలా n. s. నీలి Nālā. A rivulet or water chan-
nel. కాంప.

నాలాయకు adj. (نالايق Nalayaq. Unfit, impro-
per. తగని.

నాలింసు or నాలీసు n. s. (نالیش Nalish) Re-
proach, blame, a complaint. నింక, నేరము, ఓరి
యాడు.

నాలికి, నాలకి or నాల్కి n. s. (نالکی Nalki.) A
state palankeen. The bottom is eight sided
and has eight legs : there is over it a canopy
like a parasol : it is borne on the shoulders
by means of crossed sticks placed before and
behind.

నాలి or నాము n. s. (for ماپ Māp.) Measure-
ment (of salt) కాలర.

నాసు or నాఫ్ n. s. (ناس Nas.) Snuff. పాగాకు
పొడుము.

నాశ్త n. s. (ناشتا Nashta.) Breakfast : luncheon :
refreshment. గల్లి, ఫలహారము.

నాపాక్తు for నాపాక or నాపాక adv. (ناحق Na-
haq) Wrongfully, unjustly. అన్యాయముగా.

ని|| A contraction for నిమిత్తము.

నింకళ, నిముకళా adj. (from نيم كالā nim cālā.) Un-
finished, incomplete. తీరని. ఆపుకొక ముయింకా
నిముకళా గావున్నది the book is unfinished.

నిందాయము adj. Free of freight (Masulipatam.)
కేళులేని.

నికచ్చి n. s. Force, violence. నిర్బంధము,

నిగరిబాను for నిగాబాను n. s. (نيجربان Nigahbān.)
An overseer ; the head or manager. శంకరు
రాకర్త.

నిగా, or నిఘా n. s. (نيجا Nigāh.) View, superinten-
dence, control, care. దృష్టి, విచారణ. నిగాచే
యుట v. a. To bully or browbeat. బెదిరించుట.

నిగాబాను n. s. (نيجبان Nigahban.) An overseer,
the head or manager. విచారణకర్త, శంకరు
కర్త.

నిగారించుట v. n. (نجر نجر nigrāh, aversion.) To be
angry. ముఖము గాండ్రించుకొనుట ?

నిఘాలునెట్టుట v. a. See నిగాచేయుట.

నిజాన్కాయ్య for నిశానుకాయ్య n. s. (نشان Nish-
ān.) A flag staff. రుండాకాయ్య.

నిజాను, నిశాను for నిమాను A flag or standard.
రుండా.

నిజాయత్తుగా adv. Rightfully? న్యాయముగా ?

నిట్రుచేయుట v. a. (Tamil) To get by heart. హృద్ద
రము చేసుట.

నిఘాయించుట v. a. (نيجبانا nibāhna.) To suffer, en-
dure, bear, tolerate. తాళుట, భుజుట.

నిఘాళ n. s. (نيجهاو Nibhāo.) Enduring, success,
happy progress, and end. నిర్వాహకము.

నిమకళ adj. (نيم كالā Nim Kālā.) Unfinished, still
in progress, half done, unconcluded, on hand,
unsettled, not closed, running on, as an ac-
count. కొరితగావుండే, తీరకుండావుండే.

నిమబతి or నిమేబతి adj. Half and half. శుగములో
శుగము ?

నిమాజు for నమాజ్ n. s. نماز Namāz. Wor-
ship, divine service. వ్రాజ.

నిమాన for నమూనా n. s. نمونہ Namūna. A
pattern, a model. మాదిరి.

నిమిందగాడు n. s. (Tamil நிமிந்தகాడు) A ser-
vant at a pagoda. A servile person employed
as a porter in carrying an image.

నిమినిమాలుగా or నిమానిమాలుగా adv. About
enough ; more or less than enough. చాలీచాలక.

నిముకాయించుట v. n. To be obstinate : refuse
to listen ?

నిముచేకత్తి, నిమ్మాకత్తి n. s. (نيمچا Nimcha.) A
dagger. కటారి.

నిమే n. s. (نيم Nim.) Half. శుగము

నిరకు n. s. (نرخ Nirkh.) Market-rate (as fixed by the Police) price current. అంకడివెల.

నిరకుగా adv. Definitely, positively: as a result.

నిరకునామా n. s. (نرخنامه Nirakh-nāma.) A tariff or rate of prices. పోలీసువారు నిర్ణయించిన అంకడివెలలవట్టి.

నిరకు n. s. Certainty. నిర్ణయము. Thus, బీకము నిరకులేదు there are no settled wages.

నిరూపము n. s. (Marata) Command, warrant. A letter. ఆజ్ఞ, ఉత్తరువు, ఉత్తరము.

నిర్దేక్షులైన for నిర్దేక్షులకులైన adj. Causeless. Vulgarly this is used for "poor."

నిలితము n. s. Postponement. నిలుపుదల. మూడుది నాలనిలితముమీదయిస్తున్నాను I will give you in three days.

నివాడా n. s. (Marata) Decision, settlement, decree, award. Bargain. తీర్పు. See ఏర్పాటు. Elph. Appx.

నివీను n. s. (نویس Nawīs.) A writer as ; జవాబునివీను he who writes down an answer. వ్రాసేవాడు.

నిశాను n. s. (نشان Nishān.) Flag, banner, mark, sign, signature. ఝండా, గురుతు, చేత్రాలు.

నిశానుదారు n. s. (نشاندار Nishāndār.) Any one of the regular village authorities, (Literally, one of the signers.) క్షేత్రప్రకాశకాధికారి.

నిషా n. s. (نشا Nasha.) Intoxication. మత్తు, మైకము.

నిషింద for నిశిందా n. s. (نویسندہ Nawisindah.) A clerk or writer. రాయసగాడు. నిషిందవ్రాత an odd scrawl.

నిశబు for నిసాబు n. s. (نصاب Nisab.) Stated estimate or valuation. మదింపు. so as నిశబుబాదితా is a rate of values.

నిస్ఫి adj. (نصف Nisf.) Half, as నిస్ఫిర్యాయతి. In Guntoo this is ignorantly used for a middle number, a proportional or average. Thus నిశబుబాదితాలు the average lists. అనగా సరాసరిబాదితాలు.

నిహింతులు for నిర్దేక్షులు n. s. The poor. బీదవాండ్లు.

నిచి from నిచము * adj. (نچہ Nīchē) Mean, low, degraded.

నిమా n. s. (نیمہ Nīmā.) A sort of jacket. ఒకతర పూహాకా.

నిము adj. (نیم Nīm.) Half. శుకము.

నిముకళే, నిముకళా or నిమ్కళా adj. (نیم کلا Unfinished, incomplete. తీరని.

నిముచా or నిముచ్చ (نیمچہ Nīmchā.) A dagger. కటారి.

నిరారంబము n. s. (Tamil.) Wet cultivation. నిళ్లు పారిపండేటిది.

నిరావరి adj. Well watered; having good wells?

నిల్గరు n. s. (نیلگر Nilgar.) An indigo dyer. నిలిచాయిలదేవాడు.

నిల్పాని n. s. An emerald worn on the top of the ear?

నిల్లబుట్ట n. s. An allowance of grain granted in harvest to various persons. (Masul.)

నెం|| Meaning నెంబరు i. e. the English word "Number:" which is used to denote a field; a lawsuit; a person; a letter. In Bengal Lumbardars are holders of fields. See Act 1. of 1842.

నెట్టుచేయుట v. a. (Tamil) To get by heart. వల్లించుట.

నెరిపు or నెరుపు n. s. (Tamil (நெருப்பு) Fire. నిప్పు.

నేజా or నేరిజము n. s. (نیزہ Nēzah.) A spear. ఈటె.

నేతు n. s. (نفتہ Nēfā.) A gusset or gore put in to lengthen, widen, or strengthen a dress.

నేమకము Error for నియమించడము n. s. Fixing, appointing. ఏర్పరచడము.

నేమించుట Error for నియమించుట v. a. To appoint, fix. ఏర్పంచుట.

నేరంపూటము n. s. Ballast. వాడలో అడుగుబరుపు కైవేసేటిది.

నేరుజా or నేజా n. s. (نیزہ Nēzah.) A spear. ఈటె.

నేవళిత (for నైవేద్యము *) n. s. An offering or oblation to the deity.

నేజా Error for నేజా n. s. (نیزہ Nēzah.) A spear.

సెక్కు (Vulgar for సెకట abl. of సెకలు) On the forehead. లతాటమునందు.

నాకర్లు, కుల్లి సాకర్లు n. s. (ناکار naucar, a servant.) The name assumed by intruding beg-

gars who, while using civil language, take free quarters in a man's house. They are civilly treated. మేళతాళములువిరుడులువేసుకొని గుంపుగావచ్చి జోరావరిచేసేవిచ్చు గాండ్లు.

మౌంట్ బ్యాంక్ n. s. Mountbanks. కనుకట్టువిద్యలుచేసేవాండ్లు, వీండ్లుబహుజంభముగా మేళతాళములతోపూరూరవిచ్చుమెత్తుకొంటారు.

మౌంట్ గాడు n. s. (Tamil మౌంట్ గాడు) An examiner of coin, a shroff. శిరావు. D.

మౌంట్ ము n. s. (Tamil మౌంట్ ము) Examination of coin by looking on it. నాణెముమందించెడుదోచూడడము.

నౌకరి n. s. (نوكري Naukri.) Service. చాకిరి, కొలువు.

నౌకరు n. s. (نوكار Naukar.) A servant. సేవకుడు.

నౌబత్ or నౌబతు n. s. (نوبت Naubat.) A large kind of kettle drum. చర్మవాద్యవిశేషము. Bobbili. 2. 213.

నాదార్లు for నాదారు (نادر Nādār.) n. s. The poor. వీడవాండ్లు.

Cannabis Sativa. గంజాయి. బంగారుబాము bang made into cakes. బంగారుముచ్చు an eater of bangu.

బంగారువాడు n. s. A villain, rascal ?

బంగారు n. s. A "banyan" or flannel shirt. ఒక చొక్కా.

బంగు n. s. (Tamil బంగు) Pung, or Bang (thus written in the Travancore list) Part, portion, division, sub-division. భాగము.

బంబ కేలిసరుకు n. s. The aggregate of articles. కొన్నివిల్లరదినసులు.

బంబరంగి or బంబరంగి n. s. (پانچ رنگی Panch-rangī.) A variegated silk of five colours. అయి దువ నైలవట్టుచీరె.

బంబవాడ n. s. A cess levied from the inhabitants ?

బంబాణంబాండ్లు n. s. plu. Artificers. కరకుల, కంకల, వడ్ల, కంచర, కాసెకనివాండ్లు.

బంబాయతి n. s. (پانچایت Panchayat.) Arbitrement, a court of five persons; chosen as umpires to decide between two parties. అయి దుగురు గాయెర్పర్లతగవరులశభ.

బంబాశ్ర or బంబాశ్రరా n. s. (پانچاشتر Pachhashtra) Interest at the rate of five per cent per mensem. A tax or duty of five per cent. Also, "The head sayer station."

బంబారు for బంబారు n. s. (پانچ Banjar) Waste land. వీడునేల. అనాదిబంబారు land which is immemorially waste.

బంబాయి n. s. (پانچ Panjah.) A sort of torch. ఒకతరహాదీవిటి. H. 3. 31. జగతిబోధకులుకాగడాలు, బలుబంబాయిలులోపట్టులుకా.

బంబారి n. s. (پانچ Banjarah.) The name of a tribe of gypsies who trade in grain; usually called Brinjarries or Lumbadees. లంబాడివాండ్లు

బంబెరూకలు n. s. అనగానామాలరూపాయిలు ?

బంబిగ చెట్టు n. s. A tree called Briedelia Montana. Rox. 3. 735.

బంబ, బంబా or బంబావాడు n. s. The officiating priest in the temple of an idol at (Juggernaut) Jagannath. A head man in particular castes in Bengal. జగన్నాథములోపూజచేసేవాడు.

బంబవలము, బంబాలము, or బంబోలము n. s. (K.) Stock, capital, funds, means, treasure. Capacity, dependance, basis, ground. ముల్లె, శిర్త.

ప^P, ఘ^{Ph}, బ^B, భ^{Bh}.

చ and ఛ. Some words beginning with these letters are sometimes spelt with బ and భ and are placed accordingly.

బంకడీ n. s. A stall, bench, or form ?

బంకా, బంఖా n. s. (پانچ Pankha.) A fan. వినయకర్త. Lavania 49.

బంకు n. s. A guard at the gate. తలవాటికి సహారా.

బంకోలు n. s. 'Bencoolen.' ఇది పుకదీవివేరు. బంకోలుదొంగ A 'gallows rogue.'

బంగల or బంగాళా for బంగ్లా n. s. (بنگلا Bangla.) A bungalow or small house standing alone: a summer house. విలాసార్థముగాకట్టిన పుంటియిల్లు.

బంగాళ దేశము or బంగాళా దేశము n. s. Bengal.

బంగి n. s. (بنگی Bāngī.) The bangy post, or mail. Bhangī. An eater of bangu. బంగిరవాలు, బంగారుచ్చుచ్చు.

బంగ n. s. (بنگ Bang or بنگہ Bhang.) The bang or ganjah plant, a species of hemp.

బండారము n. s. An assembly of caste people held to try cases. కలకలుతీర్చడమునకైకూడిన బంధుజనము.

బండర మోడివరహ for బండ్రా మోడివరహ n. s. A sort of gold pagoda formerly in use : valued at " 15 quarters." i. e. Rs. 3-12-0. ఒకనాణెము.

బండరవాడు or బండ్రావాడు n. s. A hucksterer or seller of herbs. So బండ్రాపొలం garden land.

బండసేవ n. s. A festival celebrated in honor of Venca-teawara-swami. ఉత్సవవిశేషము.

బందాఖారు n. s. A slave, one bound to the service of another, dependant drudge, slut. దాసుడు, బద్ధుడు గావుండేవాడు.

బందారుచెట్టు n. s. A tree called Cinchona Excelsa. Rox. l. 529. S. 2. 369.

బందిముద్దల్ n. s. The number of days named in a bill of exchange. పుండిమొదలవ్రాసేవాయిదా.

బందిముచేసుకొనుట v. a. To have one on his side. కట్టుకొనుట, తనవక్రము గావుండేటట్టుచేసుకొనుట.

బందిఖానా for బందేఖానా n. s. (بند خانہ Bandi Khānā.) A prison. చెరకాల.

బందివాసు n. s. (بندوان bandi wān.) A prisoner, captive. ఖయిదీ.

బండు n. s. (بند Band) A tie, band, bank, hinge, hoop, clasp, clamp, fastening, a half sheet of paper. బండుచేయుట to close an account. బండుఅయినహిసాబు A closed account, బండుకు or బందూకు n. s. بندوق Bandoq. A musquet. తుపాకీ.

బండుగులు n. s. plu. Vulgar for బంధువులు.

బండువాడు (for బందూకువాడు) n. s. A musqueteer. తుపాకీవాడు.

బందేశరానా n. s. An account of fines and forfeitures?

బందోబస్తు n. s. (بندوبست Bandobast.) Arrangement, settlement, management, regulation, order, security. భద్రము, జాగ్రత్త, కఠిన్హారము.

బండ్రా See బండర.

బంజరకపనకబండు or బంజరమానకబండు n. s. The fruit called pomelnoe, or shaddock. (Citrus

Decumana.) It was introduced from Batavia by the Dutch.

బంటిడి, బంటిడి for బంపకము n. s. Sharing, distribution.

బంబాళి or బంబుసు n. s. The name given to a mortar gun, because it discharges " bombs." రోటివంటిపిరంగి.

బక్ మాయింతుట v. a. from بکش Bakshānā. To forgive, pardon, excuse, remit. మన్నింతుట.

భకతు for భకత్ adv. (بکافق faqat.) Only, merely, simply. చూత్రము.

బకాయ n. s. (باقی baqaya. Plural of باقی bāqi.) Arrears, net balance. Outstanding balance. నిలవ.

బకాయి n. s. (باقی Baqaya.) Arrears, outstanding balance. నిలవ.

బకాళి n. s. پکھال Pakhal. A leathern water bag carried on a bullock. Usually, a Puckally, or a water-drawer : or bearer of a (mussuck) skin water bag : called in Bengal a Bihisatee or beesty. From the old Canarese బఖలె పఖలే a water-pot. తోలుశంఖితో నీళ్లుతీసుకొనిపోయ్యేవాడు.

బకాలు n. s. بقال Baqāl. A chandler. మైసల వక్రులుఅమ్మేవాడు.

భక్తీరు usually బక్తీరి n. s. فقیر Fakir. faqīr. A fakir ; poor ; a beggar, dervise, or religious mendicant.

బక్తీరు, బఖరు for బఖిలు n. s. بکھیل Bakhil. A miser. లోభి.

బకేడా for బఖేడా n. s. Contention, disputing, quarrelling. Applied to any business or occurrence considered as troublesome or vexatious. రచ్చ, పీకులాట.

బక్తా adj. (بکھ Pakhā) Ripe, ready : downright, prepared, fair, revised. తక్వమైన, సిద్ధమైన, కచ్చి. బక్తాచిట్టా a ready draft or prepared statement. బక్తాదొంగ a hardened rogue.

బక్తాల n. s. (بقال Baquāl.) A chandler. మైసల వక్రులుఅమ్మేవాడు.

బక్తీ n. s. Manner, way, fashion. విధము, రీతి.

బక్తాచేప n. s. A sort of sprat.

బకరా n. s. (بكر *Bakra*.) A he goat. **బకపాకు.**
 బఖేరా n. s. (بکھیرا *Bakhērā*.) Contention, quarrelling, disturbance; breach of the peace. **పికులాట, రచ్చ, తొండర.** adj. Contentious, quarrelsome, troublesome. **పికులాటైస, రచ్చైస, తొండరైస.**
 ఫళ్ళి adv. (فقط *faqat*.) Only, merely, simply. **కూడ్రము, ఊరక.**
 బగర for బగర adj. (for بغير *Baghār*.) Without, devoid of. **తేసి.** బగరుదీనుపతి not liable to pay the tax on trades. **బగరుశక్తి** without reference, unconditionally, devoid of any agreement.
 బగలు n. s. (بغل *Baghl*.) The armpit. **చంక.** బగలులో *baghal-mēn* under his arm. *Mriyunjaya*. 1. 97.
 భగాయించుట v. n. (from بھاگنا *Bhagānā*.) To put to flight. **ఉరుకుట.**
 భగోరా n. s. (بگورا *Pagōra*.) A kind of sweet meat. **మితాయివిశేషము.**
 బగ్గండి n. s. A red powder which the Hindus throw over each other during the Hoeli feast. **గంధపాడివలెగల్లుకొనేమొరటిపాడి.**
 బగ్గీసు adj. The same as *lakheraj*. (Malcolm.)
 బచాయించుట v. a. (from بچا *Bachānā*.) To preserve, save or rescue. **రక్షించుట, కాపాడుట.**
 బచారి, బచారువాడు for బసారి for پانساری *Pansārī* n. s. A vender, a druggist. **మందుదీనుసులుఅమ్మేవాడు.**
 బచారు n. s. An airing. **బచారుపోవుట** to take an airing. **బచారుచేయుట** to walk up and down.
 బచాల n. s. (بچا *Bachāo*.) Protection, preservation, security. **శంరక్షణ.**
 బచ్చాలు for బచ్చాల n. s. (for بچال *Badchāl*.) Bad behaviour: ill conduct. **దుర్మార్గము, దుర్మదత.**
 బచ్చెగారిపించె or బచ్చెకానా n. s. A small cloth woven for 'bache' children. (Guntoor.) **పిల్లలకుకట్టేదిన్నతంచ.**
 బజాత్రి or భజాత్రి (بجنتری *Bajantri*.) Music. A musician. **మేళము, మేళగాడు.**

ఫజలుజ్యస్తీ n. s. (فصل زیاستی *fasl zyāsti*.) The second or extra crop; generally taxed only half as high as the regular crop is rated.
 బజా adj. بجا *Bajā*. In its proper place; fitting, proper. **యుక్తమైన, తగిన.**
 బజారు n. s. (بازار *Bāzār*.) A market. **అంకడి దీధి.**
 బజీతి, ఫజీతి usually బజీతు n. s. (فضیلت *Fazīhat*.) Disgrace, ignominy: annoyance, harassment. *A*. 5. 52. **అవమానము, అల్లాటము.**
 బజీతుచేసుట v. a. (from بجد *Bajid*.) To urge or press importunately. **నిర్బంధముచేసుట.** Usually, to annoy, harass. **శంకటచెట్టుట.**
 బజ్జీ n. s. A mess of vegetables. **అనుపానవిశేషము.**
 బజ్జీను for బజ్జీను adj. (for بجنس *ba-jins*.) Ipsofacto: with the article. **దీనుసువారి.** Sort by sort, kind by kind.
 బటం n. s. A ship's chains: the "bottom."
 బటక or బట్టా n. s. (بٹا *Patka*.) A belt or sash: One width of cloth. **నడికట్టు.**
 బటాకి or బటాను n. s. (for پھٹا *Phatākha*.) A squib or cracker. **టపాసు.**
 బటాణి n. s. A 'pathan' horse. **దేశవిశేషపుగుర్రము.**
 బటాణిలు or బటాణిలు n. s. Peas: (*pisum sativum*.) **ధాన్యవిశేషము.**
 బటాయి n. s. (H. بٹائی *Batāz*.) Dividing: i. e. yielding one half the crop to the landlord (from بانٹنا *bāntna*.) **కుంభదము.**
 బటాలం n. s. (English) A 'battalion.' **నిపాయిలదళము.**
 బటావుచేయుట v. a. To make him run. **ఉరికేటటుచేసుట.**
 బటాసాలు n. s. (for باتشا *batāsha*.) A sort of cakes. **నింధుఫేనమనేభక్యములు.** *D*. 17
 బటాసు n. s. (for پھٹا *phatakha*.) A cracker **టపాసు.**
 బటికము n. s. A basin. **తమ్మతటికము** a spitting pot.

కుతేల n. s. A potail or head man of a village.

A Mahratta title for the head man of the village. The managing proprietor. రెడ్డి, గ్రామముజమూని.

కట్టా n. s. (for పట్టా Patta.) Information, traces.

A lease roll : a "pottah" a grant. జాడలు, దివారమువారుయిచ్చేకట్టానీటి.

కుట్టాదారుడు n. s. An informer. A lease holder, a farmer who holds a "pottah." జాడలుచెప్పేవాడు, దివారములోకట్టాతీసియుండేవాడు.

కుట్టామనియగారు n. s. A village authority whose business is to collect the revenue. దివారరాకలువసూలుచేసేగ్రామాధికారి.

కట్టి n. s. پتہ Patti. A list. జాబితా.

బట్టి n. s. for بھٹی Bhatti. A still for drawing spirits. సారాయికాచేవాస.

కుట్రవాండ్లు n. s. A certain tribe who live in the forests. ఒకవిధమైనఅడవినునుమ్ములు.

భట్టర్తి adj. See భట్టవృత్తి.

బటవార n. s. باتوارہ Batwārah. Allotment, distribution. Partitioning. Disbursement. శుంచడము. (Butwarra. Act. XX. of 1836.)

బటవారి n. s. (Canarese) The village clerks : called Curnum or Shanbogu ?

బటవోశుంబి n. s. باتوہ Batwāh. A wallet made of striped ticken. కట్టువము, జోల్పా.

కడచా for పార్చా n. s. پارچہ Parcha. An extract, a summary : order, decision. సకలు, శంకరాము, తీర్పు.

కడబాజి for పార్చాజీ n. s. پارچہ Parwāz. Flight, being carried away, or blown away. ఉరకడము, కొట్టుకపోవడము.

బడవ or బడవా n. s. بھڑوا Bharwa. A pimp ; a base scoundrel. ముండలనుతారేవాడు, లుచ్చా.

బడానాగరుతకావి n. s. بارانگرتقاروی Barā Nagar taqawī. Sums granted to those who use the "great plough" in bringing fresh land into cultivation. పెద్దనాగరికట్టిదున్నడమునకైదివారమువారుముందుయిచ్చివెనకతీసుకొనేరూకలు.

బడాయి n. s. برائی Barāz. Boasting, egotism, bragging. జంభాలు.

బడాయి n. s. بھڑی Barhai. A carpenter. కడవాడు.

బడాయింతుట v. a from بھڑی Barhānā. To advance or put forward, to promote. ముందుకుతెచ్చుట, అభివృద్ధిచేసుట.

బడాయిఖోరు n. s. برائی خور Barāi Khōr. A hoaster, a braggart. జంభాలఖోరు.

కుడావు n. s. پارہ Parāo. Falling into the hands of an enemy. Defeat. శత్రువులచేతిలోబడడము. కుడావుఅయినవాండ్లు those who have fallen into the hands of the enemy. కుడావుచిక్కినారు they were taken prisoners. (Reeve.)

కుడితరము n. s. Order, general rule : daily allowance at a pagoda. Annual grant or income : stipend. దేవళములోనానాటికిలవయ్యేదిట్టము, ఏటావచ్చేఅయివజు.

కుడియా n. s. Fallow or waste land. వీటిపాలము. కృద్ధకుడియా Land immemorially waste. అనాదిబంజరు.

బడగులు n. s. Badagas. The name of a tribe in the Nilgheri hills : whom the English call Burghers. Correctly Vadagar.

కుడుమాడు n. s. Stock on hand ?

కుడువరి n. s. Sprouts from grain unintentionally dropt. విందినగింజలుమొలిదిఅయినతైరు.

బడేకము n. s. Brag, boast. బడాయి.

బరాజిగ or బరిజిగ n. s. (K.) The name of a certain tribe of Sudras. See. లంబాడి.

బరిజారి n. s. برنجاری Banjāra. A Brinjari. See లంబాడి.

కురంగ n. s. پتنگ Patang. Red wood or yellow wood used in dying? చేవకూను.

బతారిఖు adj. بتاریخ ba tārikh. Dated : on the date. తేదికల.

కులేకారి n. s. Weavers of silk and tape. Throsters.

కుత్తడము or తల్తళము n. s. The collar round a bullock's neck under the yoke. జోతా ?

కుత్తా n. s. پتہ Patta. Signs, traces. అజూకు, జాడ. కుత్తాదారు a spy, or an informer.

బత్తాయి n. s. from 'Batavia.' ఒకదేశము : also written బతావి whence బత్తాయినారంజిండ్లు

a kind of orange. పత్తాయినిన్ను కండ్లు The fruit called pomelinoses.

బట్టి for బట్టి n. s. A still. సారాయి కాచేకుండ.

కత్తు n. s. (Tamil కత్తు.) Land or place. నేల. పెరక వారకత్తు dry land the produce of which is shared. పెరక తీరువకత్తు dry land settled on a money rent.

ఫత్తేరి for బత్తేరి n. s. (بٹیري Batērī. Une batterie.) A battery of guns. ఓరంగులు పెట్టి కాల్పడమునకు యొక్క గావేసినదిబ్బ.

భత్తం or బత్తెము n. s. from بھٹا bhatta. Batta, daily food, sustenance.

శత్రుబంది for శత్రు బంది adj. (شتریبندی pathri bandi.) Built of stone. రాతికట్టు.

బత్తి n. s. See ఫత్తేరి.

ఫత్వా n. s. فتویٰ futwā. Legal decision according to Mahomedan law, sentence. తీర్పు.

బదనామి n. s. (بَدنامی bad-nāmī.) Bad name, disgrace, infamy. Also wrongly used for responsibility. అవమానము, అశుభాచార, జవాబు దారి.

బదరకా n. s. بَدْرَقْ Badarqa. A convoy or guard on the road. That which accompanies. దారితోడు. బదరకాలెక్క the account (or invoice) accompanying goods.

బదర్సిసి n. s. Auditing or retrenchment of charges?

కదలము n. s. A weight of 20 dubs. ఇరువైదములయొక్క అరవీశ అంటారు.

బదలాయించుట v. a. (from बदलāna.) To change, exchange, substitute. మార్చుట.

బదలు or బదులు n. s. بدل badl. A debt: what is given on pledge. Exchange, return: retaliation, other. అప్పు, మారు, ప్రతి. చెయబదులు a debt of hand, a simple debt, without account or bond.

బదస్తూరు adv. (بَدستور ba-dastūr.) According to custom. మామూలు ప్రకారముగా.

బదిలి or బద్దీ n. s. He who is in charge of. బదులు గావుండేవాడు. రంగయ్యకు బదిలి గావున్నాడు he acts for రంగయ్య.

బదులు adj. In answer to, in place of, in lieu of. ప్రతి. బదులు జాబు an answer to a letter. బదులు మాట a word in reply.

బదులుగా adv. In lieu of, in stead of. బదులుకులుకుట to reply.

కదూత n. s. A female's under garment, like a petticoat. గాఁగర. D. అనగా సావడ.

కదూలు n. s. The cock of a gun?

బద్నామి n. s. (بَدنامی Badnāmī.) Ignominy, disgrace, infamy. In Telugu, Odium: responsibility. అవమానము, జవాబు దారి, ఉత్తర వాదము.

బద్నామిలా n. s. بَدنامیلا bad-muāmila. Bad management, mismanagement, unfair dealing, misconduct. దుర్మార్గము, నిశ్చయించ చేత కామి.

బద్నామి n. s. See బద్నామి.

బద్నాయింతుట v. a. from बदला Badlana. To exchange, change, substitute. మార్చుట.

కదనాదు n. s. A leather rope. తోలుమోకు.

బనము n. s. Brown colour. ఊదారంగు?

కనకమాను n. s. (lit: a beam of jack wood) The outrigger of a boat. కడవపాలకండాకుక్కనక త్రేమాను.

బనాతు n. s. بانا Bānat. Broad cloth, woollen-శుగళాతు.

బనామె బనామె Bānāme (See Benami and Banami in my Zillah Dictionary) "To the name of: To so and so." బనా మెరిపాసీలు దారు A letter to the Taseeldar.

బనాయింతుట v. a. and v. n. from بانا Banāna. To fabricate, make up, feign, put out (coin,) trump up. (Also) To obey, mind. To suit: agree. కల్పించుట, శిరికడుట. వానికీ నాకు బనాయింపలేదు he and I did not agree.

బనాయింతు n. s. from بانا Banāna. Fiction, fabrication. కల్పన.

బనారసు n. s. بنارس Banaras. Benares. కాశీ.

బనావని n. s. بانوانی Banawanī A fabrication, a made up story. కల్పించడము, కట్టివిధువడము, కట్టుకథ.

కనిబాబులు n. s. Error for కనిపాటలు jobs.

కన్న n. s. A frame used in weaving.

బన్నుశు or బన్నుము n. s. A deep purple, or shade of black. ఊదావర్ణము.

కన్నా n. s. The frame on which paper is made. కాకితాలుచేసేటట్టుము. పెద్దకన్నా కాకితాలు paper of a large size.

శన్నాలు n. s. Widths or strips of cloth cut out, as for a jacket. గుడ్డకునక. నిలువుశన్నాలుగావేయుట to cut a cloth lengthwise, not across.

శపయ or శపాయశంకు n. s. The Popya fruit. The "Carica Papeya" or Pappaw fruit (as called in America. Rox. 3. 825.)

శప్పశము, శప్పశీచీరె n. s. (Engl.) 'Poplin' cloth. ఎరువురెలువుకుళ్లుమళ్లుగావుండేచీర.

బిల్లాను for దొంట్లాను n. s. A simpleton, a fat fool.

శబ్దీకు adj. (Engl.) Public. దివాలవు, బాహిరంకమైన, అందరికీపాత్రైన.

బనువుజిబు for బమోజీబు adv. بموجب *Bamofib*. According to; in obedience to. చొప్పవన.

శముచాయించుట for పొంచానా (پونچانا) పాహించాయించుట v. a. To deliver, give. చేర్చించుట.

బమై prep. بامع *Bamae*. With, together with. కూడా.

బయవర్దు or బయావర్దు for బయావారి n. s. بیانوار *Bayanwar*. Details, particulars. వివరము.

బయాజు n. s. بیاع *Bayā* Disbursements not yet charged in the ledger. ఖర్చుఅయింతా పహిలోదాఖలుకానిశుద్దులు.

బయానా n. s. (بیعانا *be-ana*.) Earnest money, handsel, an advance of money. సంకకరువు.

బయాను n. s. بیان *Buyān*. Details, particulars. వివరము.

శయాల్ or శయాల n. s. A "piall" that is a dais, or *bulk*: a small terrace; a raised floor before a door. తినై.

బయావరి for బయావారి adj. بیانواری *Bayanwari*. Detailed, with particulars, distinctly. వివరమైన.

శరంగి n. s. فرنگی *Farangi*. plu. శరంగులు or శరంగిలు Europeans. జాతివాండ్లు.

శరంగిచెక్క n. s. The drug called China Root (Smilax China; Ainslie. 1. 70.) ఒకమందుదినుసు.

శరంగివేట n. s. The name of Porto Novo. శరంగివేటవరహా a certain gold coin.

శరంగిమసి or శరంగివాడు n. s. A half caste. చట్టారివాడు.

శరంజ or శరంజ n. s. A scaffold. సార్య (Tamil శరంజి.)

భరంకు n. s. (for భరత్ *Bharat*.) The flooring of a room. భరంకుదిబ్బు an earthen floor?

బరంది n. s. A veranda?

బరకతు or బరఖత్తు n. s. برکت *Barakat*. Prosperity, thriving, keeping in good condition. శ్రేయస్సు.

శరకల్లాపి n. s. Seals or marks (of clay) set on heaps of grain to prevent theft. అంబారములమీదవేసేగురుతు.

శరకాయి n. s. پرکھائی *Parkhai*. Examination, trial. శరఖావణి.

శరకాళా or శరకాళాగుడ్డు n. s. Long cloth, a cotton cloth fine in texture. అరిటిమోవివంటిగుడ్డు.

శరకావణి n. s. From پرکھنا *Parakhna*. Shroffing, examining money. రూకలనాణ్యముచూచుట.

బరక్కను for బరఅక్కను n. s. برعکس *Baraks*. Contrariety, variance. విరుద్ధము.

శరఖాయి, శరఖావణి n. s. From پرکھنا *Parakhna*. Proving coin, shroffing or trying money by sight. రూకలునాణ్యముచూడడము.

శరఖా n. s. پراگان *Pargana*. A sub-division of a district. తాలూకా. A pergunna.

భరణము n. s. A load or measure of twenty తూములు.

బరతరపు n. s. (برطرف *Bartarf*.) Discharge, dismissal. తోసివేయడము, రగలైరు.

బరతరపుచేయుట v. a. To discharge or dismiss. తోసివేయుట, రగలైరుచేసుట.

బరదశ్తు n. s. برداشت *Bardasht*. Embezzlement. కచ్చావనూలు, సిద్దాముచేయడము. బుగ్గవనమీదబరదశ్తుతీసినిమిత్తము to enquire into the charge of embezzlement against Buchanna.

శరదా n. s. پردہ *Pardah*. A curtain, blind, screen. తెర.

శరదాబాతు n. s. Wild duck. ఒకవిధమైనబాతు.

శరదారు n. s. Trotting?

శరనిమా n. s. Consignment, assignment. సాటింపడము.

భరనె, భరణి n. s. A casket, a small box for jewels &c. దబ్బి.

భరణి, భరణి n. s. Assignment. Reference for payment. తసఖా.

భరణిగా adv. Indirectly. భరణిగముగా.

భరమా n. s. برما Barma. A drill turned by a bow. తొరకణము, or తొరకడము.

భరమాను n. s. A ship's yard?

భరమానును n. s. See భరణియి.

భరమి చెట్టు n. s. Name of a tree. Rox. 1. 614. The spelling is doubtful.

భరమొక్కి n. s. بركمكى Barmakhi. A perfume, resembling frankincense. ఒకటిరిమళ్లద్రవ్యము.

భరవ n. s. for పర్ర Parra. A line of soldiers or by-standers. Dress, garb, habit of a sect. భరవట్టుట to arrange troops in a line. భరవత్రుట a line of hunters round a wood.

భరవళి for భరోసా n. s. بهروسا Bharosa. Confidence, trust, belief, pledge. నమ్మకము, తాకట్టు.

భరవానా n. s. پارهوا Parwānā. Mandate, precept, written permission, warrant. రాజాజ్జ, రాజసన్నుడు.

భరవ n. s. People assembled at a festival in the temple. తిరునాళ్లకువచ్చేజనము.

భరము for భరమ n. s. فرش Fursh. A carpet. రత్నకంబి.

భరసు n. s. Means, way, mode, opportunity.

బారతము n. s. بارات Barāt. A peremptory demand or dunning for payment, an assignment or written order. తరువు, తసఖానీటి.

భారావు n. s. A charge of cavalry?

బారాబరి adj. باربارى Barabari. Right, just, proper. శరీయైన n. s. Good order, arrangement. క్రమము. బారాబరిచేసుట to make equal. Bmj. 2. 119. HN. 4. 13. HK. 5. 111.

బారాబరిగా adv. In a straight line. Pal. 218.

భరామోషి n. s. فراموشى Furamoshi. Forgetfulness, oversight. మరిచిపోవడము, పొరపాటు.

భరాయి adj. پارایا Parāyā. Strange, foreign, other. ఇతర, అన్య. భరాయిచేకట్టుడు a foreigner.

భరాయిది n. s. A strange woman. అన్యరాలు.

భరారి. భరారియైన adj. فرارى Furārī. Fled; run away, absconded. పారిపోయిన. భారీ భరారి فرارى و فرارى dead or fled: killed or missing చెచ్చిన లేక పారిపోయిన.

భరావణిబంగారు for భద్రహరువన్నెబంగారు n. s. Fine gold. అపరంజి.

బరావతు for బరావర్దు n. s. برآورد Barāvurd. Calculation, estimation. మదింపు, ఉజ్జాయింపు.

భరాసుడు n. s. From فرانسيس Farānsī. A Frenchman. ప్రాంసువాడు, ప్రెంచివాడు.

భరాశ్చం, భర్యాచకం n. s. An error for తిరిహాసము ridicule. ఎకశక్యము.

బరిచి n. s. باری Barchī. A spear. ఈటె.

భరిచ్చిరము adv. (a wrong word) Utterly, at all, absolutely. ఎంతకూత్రమున్ను, తుద్దముగా.

భరిధవణ or భరిధ్వణ n. s. Ostentation, display. జంభము. భద్రవాసురములుమొదలైన సుమనోభరిధ్వణ తోకూడా with all the ostentatious display of umbrella, chowries &c.

భరిబాదా for భరణి n. s. A reference or assignment for payment.

భరియంతరము adv. Error for భర్యంతరము.

భరివట్టము n. s. (Tamil பரிவட்டம்) A cloth or head band used on various ceremonial occasions. వస్త్రము, కొన్నివిశేష కాలములయందులకు కట్టేస్తుడ.

బరబ n. s. A small iron bar like a knitting needle, with each end formed into two points: used by carpenters.

భరుజు n. s. The hilt of a dagger, the hilt or handle. పిడి.

భరువశ, భరవళి or భరోసా n. s. بهروسا Bharōsa. Confidence, reliance, trust, dependance. Encouragement. భరోసాచేయుట to encourage.

భరోసా n. s. بهروسا Bharōsā. Trust, confidence, belief, dependance. నమ్మకము.

భరోసాచేయుట v. a. To confide in, to believe. నమ్ముట.

భరామణి, భరణి n. s. from پارکھنا Parakhna. Shroffing. i. e. trying or proving the goodness of coin. నాణ్యముచూడడము.

బఖ్ఖాస్తు n. s. برخواست *Barkhūst*. Rising or breaking up; as a court. (Repeated inquiry, minute investigation. Reeve) కఠినతము, నితరవిమర్శ.

బఖ్ఖాస్తు చేయించుట or బరఖ్ఖాస్తు చేయుట v. a. To raise or remove (a guard.) To withdraw a warrant.

కుర్గాణ, కుర్గాణ n. s. كورگان *Parganā*. A division of a district or Zillah. తాలూకా.

కుర్పా n. s. كورپا *Parchhā*. A decision, a settlement. తుర్కూరము.

బర్జా or బజా adv. (برجا *Barjā* on the spot.) In its proper place. తమరు చెప్పేటట్లుగా బజాగావున్నది you are right.

భర్జించుట v. a. To strike, to beat. కొట్టుట, వాయించుట. Codandrama. 10. విలుదాల్చిననుము గోలలుబట్టగానేలశించినవము భర్జించునేల.

బర్తరఫి, బర్తరఫు for భర్తరఫు n. s. برطرفی *Barṭarfī*. Discharge, dismissal from employ. కాలపులోనుంచి తోసివేయడము. బర్తరఫుచేయబడ్డ dismissed. బరతరఫుచేయుట to dismiss or turn out.

భర్తి n. s. بهرتی *Bharti*. Fulness, completion, filling up. సంపూర్తి. భర్తిచేసుట to make up a deficiency, to fill up gaps in a manuscript.

ఫర్ద n. s. فرد *Fard*. A long slip of writing; a roll, catalogue, list, inventory &c. A sheet, or quarter sheet of paper. ఫర్దీనివీను *fard nivīs* فردنویس ("writer of the scroll") A secretary: this is corrupted into "Furnavees" the Mah-ratta minister of finance. Malcolm, Memoir vol. 1. p. 351.

బర్దస్తు See బరదస్తు.

కుర్దా n. s. كوردا *Parda*. A screen or blind. తెర.

భర్మదు n. s. بهرمه *Bhar Mad*. The mark *madd* (a black line drawn across the page,) was used to mark the commencement of a paragraph in a Persian statement: and the *Bhar-madd* or line drawn quite across the page denoted a new chapter. Hence it formerly denoted a fresh head: chapter in accounts.

బర్మా n. s. برما *Barma*. A kind of auger or gimlet worked with a string. తొరకుడము.

ఫర్మానా n. s. فرمان *Furmān*. A warrant: letters

patent. A royal mandate: a command. వాశనము.

ఫర్మానుబద్దారు adj. فرمانبردار *Furmānbardār*. Obedient, obsequious. విధేయుడైన.

ఫర్మాయించుట v. a. From فرمانا *Furmāna*. To direct, order, appoint. To speak. Lit: to command. ఆజ్ఞాపించుట. Colloquially applied as an auxiliary; thus ముఠాయిజా ఫర్మాయించుట To please to attend, to lend an ear.

ఫర్మాయిషి n. s. فرمايش *Farmaish*. Order, commission. A levied contribution: an order to make up an article. ఆజ్ఞ, వసూలుచేయబడ్డదనం దారుకలు, ఇదిఅట్లాచేయమనేత్రుత్తరువు.

కుర్వా or ఫర్వా n. s. پروا *Parwā*. Regard, respect, care for. లక్ష్యము. కుర్వాచేసుట to esteem, regard, care for. బేఫర్వా disregard, contempt. ఫర్వాలేదు (From پروا *Parwā*.) Never mind. No matter. చింతలేదు.

ఫర్వానా n. s. فرمانا *Parwānā*. A warrant, letters patent. A royal mandate: a command. వాశనము, రాజాజ్ఞ.

ఫల్ n. s. پھل *Phal*. Fruit. కుండు.

ఫలం n. s. فلام *Falam*. A fanam. రూక. See on కంఠే రాయరూక.

ఫలంపాక for ఫలంకుపోక n. s. پلنگپوش *Palangpōsh*. A counterpane or coverlet. కురువు ఖాదిమిక్కుటి. H. 5. 97.

ఫలంపాటు n. s. Profit, advantage. లాభము.

ఫలక n. s. The plank on which toddy-drawers sit when perched on the cocoonut or palm tree.

ఫలకట్టడ or ఫలకట్రు adj. (Tamil பലகட்டடை) Promiscuous, mixed. చిల్లర. కలకట్రుజనము rabble.

ఫలవరకాయ n. s. پلورپھل *palvar phal*. The name of a fruit: described in Kasi Yatra (date 7th September 1830.) ఫలవరకాయలు the leaves, used for manure.

ఫలశ్రాయి n. s. Produce, crop, fruits. ఫలసాయము, ఫలము.

ఫలశరకు n. s. "Gruff goods" (Reg. 1. of 1816.) Spiceries, pepper, tamarinds &c. ఉప్పు మిరక కాయవీంతపండు మొదలయినవి.

ఫలసాయము n. s. Produce, crop, fruits. ఫలము.

బాలా n. s. بلا *Balā*. Evil: misfortune. చెరువు, చేటు. బలాదురు. بلا دور *bala dur!* away

with the pest ! A sacrifice (because used to avert evil :) the same as దిగదుడుపు. నీవునా మాదబలాదురుఅయివున్నావు i. e. 'the grapes are sour.'

ఫలాన, ఫలాని adj. ఫలానా *falna*. Such a one, such and such. ఒకానొక, అట్టి. ఫలానివాడు such a man. ఫలానికరి such a work. ఫలానికార్యము such and such an affair. This Arabic word "fulano" "such an one" has even become Spanish. See Mem : of Suchet l. 301.

కలాములు చేసుట v. a. To ravage or spoil. దోపిడిచేసుట. దేశమంతాకలాములుచేసిరి they plundered the country.

కలాశ్రురు or కలాశ్రురి n. s. (the English word) A 'plaister' for a wound. గుడ్డుకరవివుంటికి వేసేటిది. పొక్కుకలాశ్రురి a blister.

బలిచేట n. s. A fee in grain from the threshing floor : claimed by వెట్టివాండ్లు.

ఫలితా n. s. ఫలితా *Palita*. A volley, a number of darts, balls or words sent together. ఒకదబ్బు.

బలాది n. s. (for బలావతి.) A trade. కులకాయకము. చారాబలావతిలు. అనగావడ్ర, కరమల, మొదలయినకులద్రెండుకులకాయకములు.

బలాబద్ధి or బలాబాది n. s. (Marata) Force, violence, compulsion. బలవంతము, నిర్బంధము.

బల్యాంచుట v. n. From బలకల్ప *Balkana*. To take hold : to acquire strength. బలిపట్టువుట.

బద్ద n. s. బద్ద *Baldah*. The City ; The "Capital." i. e. Hyderabad. శ్రీధాననగరము.

బల్లము, బల్లము n. s. బల్ల *Ballam*. A dart, a hog spear. కుటె.

పల్లా n. s. పల్లా *Palla*. The measure of 120 pukka seers, or ten mercals. పండుము, పనిసూములు.

ఫల్లారె for భలారె బ్హలారె *Bhalāre*. Well done ! IIa. 2. 168.

కల్లికూటము n. s. (Tamil కல்లికూటம்) A school. బడి.

కల్లవాండ్లు n. s. A certain tribe of Hindus. ఒక కులములు.

భవంతుబుట్టారములు n. s. A square handkerchief with a pattern in each corner. నలు మొసలాలు బుట్టలువేసిన పుకరరహుములు.

భవనాసి n. s. A poor's box, an alms dish. అక్షయపాత్ర.

ఫళతి adj. فوقي *Fuuti*. Dead, deceased. చచ్చిన. See కరారి.

బశ n. s. Home, abode, lodging. జాగ. బశచేసుట to lodge. నాబశివాండ్లు my family ; those under my roof.

కుశండు n. s. كسند *Pasand*. Comeliness : an ornament or decoration. సొంపు, సొగసు. కుశండువుట to become handsome. కుశించేసుట to make handsome, pretty, well or nice. ఆయన దీన్నికుశించుచెసినారు he likes this.

కుశండు adj. كسند *Pasand*. Comely, handsome, well, pleasing, nice. సొగసు.

కుశండుగా adv. Agreeably, trimly, nicely, fashionably. సొంపుగా, సొగసుగా.

బశమా n. s. بسم *Basma*. (Arabic) Staining, colouring or gilding the breasts or legs so as to seem covered with tight silk. కురకస్త్రీలు కార్మమాదవ్రాయింతుకనేరకు.

ఫశలు, ఫశిలి for ఫశిల్ n. s. فصل *Fasl*. Literally a crop or harvest. Hence a season : one year. Land producing one crop *per annum* was called *ek fasli* and that which yearly bore two, was *do fasli*. The فصلی *fasli* (or *fusly*) year furnishes the official date : the revenue year : which begins on the fourteenth of July : being the beginning of the Tamil month *A'di*, or Karkatacam. But it is not divided either into quarters or months.

ఫశలుకమ్మి n. s. فصل كمي *Fasl Kammi*. A deduction on account of a deficiency in the crops.

ఫశిలుకాసి n. s. فصل زياد *Fasl Zayad*. The second or extra crop raised in the year from the same land. The revenue demand upon it is proportionately less : usually one half less.

బసాయింపు n. s. بچانا *bachāna*. "An advance of money" (Ganjam.)

కుసారం n. s. (for pansar پانسار) The trade of a కుసారి *pasari* (pansāri) druggist (correctly pansāri.) కుసారముకాను *pansari dukan* a dispensary or doctor's shop. The name is also applied to the trade of a corn chandler, or grocer.

బసె n. s. A mess, dinner, common dish ?

ఫస్కె n. s. (فاسكى *phaski*.) A fee paid by a shopkeeper in a fair or market.

బహుమానులేదారు adj. بزمه بزمه *Basma Buztedar*. Flowered, embroidered. బట్టలు వేసిన.

బస్తా n. s. بستان *Bastan*. Reduction : conversion or exchange in arithmetic ?

బస్తా n. s. بستا *Basta*. A bale of goods. నగ, కట్ట, మూట.

బస్తాయిండుట v. n. From بستانا *Pachtana*. To regret, sorrow. తప్పా తాపకుడుట.

బస్తి n. s. بستی *Basti*. A town. తట్టణము, బస్తి గావుండే populous. తట్టణశుభముగావుండే.

బస్తా n. s. بسمه *Basma*. Painting (the skin : so that it looks as if covered with silk.) తరక క్రీయ బాళ్లకు తట్టుబట్టతొడిగినట్టుగా వేస్తేరంగు.

బహుత్తరి n. s. A set of (*Bahattar*) "Seventy-two." ద్విశత శతవివర్ణము, అనగా పుకజర గావుండే తెప్పదిలెంక. కీరబహుత్తరి The name of a set of stories like the Cent nouvelles. The tales of the Parrot.

బహుమాను for పాదా n. s. پادشاہ *Padshah*. A king. రాజు.

బహులు for బహాలు n. s. بھال *bahl* whence బహాలి *بھالی* Enlistment. Appointment, restoration to office. మల్లీశలవు, మల్లీబారి చేయడము. బహులుభర్తరవులు entertaining and dismissing.

బహుదరవాంతురము n. s. Hyder's Invasion : which happened in the year శాశ్వరి or AD. 1780. This is often alluded to as an æra.

బహుదరి హున్ను n. s. بھادری ہن *Bahaduri hun*. A four rupees pagoda. కరుకువరహు బహుదరి హు శలు Gold pagodas strung in a necklace.

బహుదరు n. s. بھادر *Bahadar, Behader*. "The Most Noble." "His Lordship." "This is a Tartar word, meaning Noble, Brave : but it now accompanies every military title." Baturou Yang (Behauder Jung) was the name of a certain victorious general. See Huc's Travels in Tartary, chap: XI. A title equivalent with Count. కుంభజీ బహుదరు the Hon'ble Company. బహుదరువారు "His Lordship." This is a usual phrase for Hyder Naik, father of Tippu Sultan.

బహానా or బహనా n. s. بھانہ *Bahānah*. Pretence, pretext, excuse. సాకు.

బహుమా for బహుమాకీ adv. Of course. Usually : probably.

బహుమా n. s. Table of receipts and demands. See తాళావందె ?

బా|| i. e. బాబత్తు بابت *babat*. Or, for బాగాయతి باغایت *baghayat*.

బాం n. s. بام *Bām*. Three cubits and a half. (Harris.) ఏకశేనలు.

బాంకా n. s. بانگ *Bankah*. A long trumpet. (Campbell.) ఒకపూచువాద్యము.

బాంకు or బాంక్ n. s. بانگ *Bank*. A dagger. కటారి.

పాంజేది or పావంజేలు for పాజేబ్ n. s. پازیب *Pāzēb*. A silver anklet. కజ్జెనాలుసు.

బాందీ n. s. باندی *Bandi*. A female slave. తన కలై, ఆడబాతు.

బాంట్లీ n. s. Error for బాలి n. s. A frying pan.

బాకా n. s. See బాంకా.

బాకీ n. s. باقی *Baqi*. Debt, a remainder. ఆ త్వు. నాకు బాకీలున్నాడు he owes me money. నూరురూపాయలు తనకు బాకీ చేసుకొన్నాడు (or) బాకీయేర్పరుచుకొన్నాడు he struck a balance of 100 Rupees in his favour.

పాకీరేజంతువులు for ప్రాకేజంతువులు n. s. plu. Reptiles.

బాకు n. s. بانگ *Bank*. A dagger.

పాక n. s. A stable. లాయము. Among Mahrata horse signifies a troop.

పాగా n. s. پگا *Paga*. A turban. తెలకురుట్టుకొనే టిడి.

బాగాతు or బాగాయత్తు n. s. باغات *Baghat*. Groves, gardens, plantations. Garden land

on which herbs alone are raised ; not corn or grain. తోట్టకాలు.

భాగనగరము *Bhāgi-nagar*. The ancient name of Hyderabad near Golconda. ఒకకట్టలము.

బాసు or భాగ n. s. A tiger. తులి. బాసుకూరెయినాము land granted to a man for killing tigers. (Bellary phrase.)

బాజరా n. s. باجرا *Bajra*. (*Holcus spicatus*) A sort of grain ; the same as శబ్బలు.

ఫాజిల్ n. s. فاضل *Fuzil*. Surplus. Whatever is realized over and above the estimated produce.

బాజా n. s. باجا *Baja*. Music. బాజాబజంత్రిలు drums and trumpets : a musical band. బాజా ఖర్చు sundry expences (error for Baze.) See బాజి.

బాజారు n. s. بازار *Bazār*. A market. అంకడిపిడి. బాజారుఖబరు rumour, talk, news.

పాజి adj. پاجی *Pajī*. Vile, worthless, despicable, base, contemptible, rascally. శుభకీమలిన, యుక్త.

బాజి adj. بے بے *Bazē*. Miscellaneous, trifling. చిల్లర, శివ్వలు.

బాజిబండు for బాజాబండు n. s. بازوبند *Bazu-band*. An armet. భుజములకుకట్టుకొనేసాము.

ఫాజిల్ n. s. فاضل *Fazil*. Excess, surplus. అధికము. ఫాజిల్ వసూల్ Extra collections.

బాజీబాబు for బాజీబాబు n. s. بے بے *Baze bab*. A miscellaneous head in account. చిల్లరబాబు.

బాజు n. s. بازو *Bazu*. Side, quarter, part. Verge, margin. కక్క.

బాజుగట్టు adj. بازگشت *Bazgasht*. Refunded. Diverted from its original purpose (surplus.) మళ్ళీయిచ్చివేయబడ్డ, మరొకపనిలో వినియోగము చేయబడ్డ.

బాజుశీరుధాన్యము n. s. Sweepings of grain.

బాజీ adj. بے بے *Baze*. Miscellaneous. చిల్లర.

బాజీఆస్తు n. s. بازیافت *Bazyaft*. Money refunded as being more than the right collections. మళ్ళీయిచ్చివేయబడ్డబాసివసూలురూకలు.

బాజీఖర్చు n. s. بے بے *Baze kharch*. Extra expences, expences for sundries not included in the regular account or estimate. కైశలతులు.

బాజీదాఫ్తరు n. s. بے بے *Baze daftar*. Waste book : miscellaneous record. చిల్లరకట్టులవ్రాశీలక్క తుక్కుము.

బాజీబాబు n. s. بے بے *Bāze bab*. A miscellaneous head in accounts. చిల్లరబాబు.

బాజీయాస్తు n. s. بازیافت *Bazyaft*. See బాజీఆస్తు.

ఫాట for ఫాంటా n. s. فانتا *Phanta*. The cancelling mark or dash, the check in the accounts, shaped equivalent with ✓. Erasure. కొట్టివేయబడ్డదినిచేసిన. పాటకొట్టుట to blot out.

ఫాట n. s. for بات *Bat* A road. శుభము. ఫాట బాండ్లు female swindlers and murderers, called Thugs.

పాటకాల n. s. Rent of Moturfa.

పాటదా n. s. (Maharatta) A kind of టీకా or శంకేతుము.

ఫాటదారు n. s. Spokesman, representative. ఆనగామాటరి, మాటకారి, శుభముందికిబదులు గామాట్లాడేవాడు. See Maratta Dictionary, page 771. బాట.

బాటలువన్నె or బాటిలువన్నె n. s. The colour called "bottle" green.

ఫాటసారి or ఫాటస్వారు n. s. A passenger or traveller. దోవనకిచేవాడు.

బాటి n. s. (Bengali) A brick-kiln : a still. ఇటికి రాళ్ళుఆనము, సారాయికాచేబట్టి.

బాడాసువు n. s. A broad-axe : from which English word, this seems to be a corruption. XO క్రకాడలి.

బాడు n. s. بھار *Bhār*. Money paid to a whore ; a harlot's portion or hire. ముండకుయిచ్చినరూకలు. బాడుకాసులంజె a hedge whore.

బాడు n. s. Drudgery. బాడుగావు a drudge. బాడుకాసు pittance : hard earned wages.

బాడుఖారు n. s. بھار خور *Bhār Khōr*. A pimp. బడవా.

బాడుగోలు n. s. A pimp. బడవా.

బాణము n. s. (Sepoy's phrase) A worm-pricker : a bullet-screw.

బాణ, బాణకర్ర or బాణకట్టె n. s. A foil used in fencing, an iron mounted mace, a cudgel.
 డడ్డుకర్ర. బాణకత్తి a two handed sword.
 పాణారంపక్కలు for పానారంపక్కలు n. s. Betel nuts of a certain superior quality. శ్రేష్ఠమైన పుకజాతపక్కలు.
 పాణి, రంగుపాణిచీర n. s. A woman's cloth, the colour of which will last long.
 పాణిదారుడు n. s. (Bengali.) A bailiff: a police runner.
 పాతాఖాని or బాతాఖాని మనుష్యుడు n. s. باتا خانہ *Batan Khāni* n. s. A loquacious man. వదురుబోతు, వాగేవాడు.
 పాతి n. s. A garden-bed. A salt-bed. పాడు.
 బాతిని adj. باطنی *Bātinī*. Secret, underhand: A spy. మర్త్యమైన, వేగువాడు. బాతినినిమిత్తము శంపిరి they sent him to find out the plot.
 బాతిత్ or బాతుత్ adj. باطل *Bātil*. Vain, fruitless. నిర్బలమైన.
 బాతు n. s. بطة *Bat*. A duck: (borrowed from the Portuguese word bato?) ఒకజలశయీ.
 బాతులాడుట v. n. (At games) To lose?
 పాత్రసామాను n. s. (Telugu) Plate, hardware, gold plate, silver plate; gold silver and brass ware. Coppers and brasses.
 పాత్రాంఠము n. s. The minister, the manager. దివానుగి చేసే పెద్దముఖి.
 బాదంకాయ or బాదాం n. s. بادام *badam*. An almond.
 బాదజులీలాం adv. بعد سلام *badaz Salum*. After compliments. నందములు చెట్టి.
 బాదాం n. s. بادام *badam*. An almond.
 బాదామిరూపం adj. بادامی *badami*. Almond shaped: oval: oblong. కోడిగుడ్డు ఆకారము గావుంలే.
 బాదు, బాదులు n. s. (Said to be meant for the Persian باد *bad*. i. e. wind, mere emptiness, nothing. Fees in grain, paid to the village servants, before the division of the crop. ఉభయ రాశిలంబా రములో శని వాండ్ల కుయిచ్చేమిగాళిం జలు. బాదుయినాము or బాదుకూనగము land in free tenure, given to the washermen, barbers &c.

బాదుగా adv. (meant for باد *bad*?) Perpetually; from the beginning: beyond the memory of man.
 బాదుపోయినపాలము n. s. Land not available for cultivation: as the sites of villages &c. సాగు బడికివుతు యోగము లేకయిండ్లు కొండలు భాటలు వీటికింబోయిననేల.
 పాదుషా n. s. پادشاه *Badshah*. King, emperor. రాజు, సామ్రాట్టు.
 పానవట్టము n. s. The lower or female part of a Lingam. లింగములో సెక్ భాగము.
 పానారము n. s. A sort of areca nuts. శ్రేష్ఠమైన పక్కలు.
 బాను, బానుజీ n. s. A lady. దొరసాని. భానుజీల ప్పారాయనివారు the wife of Appa Rao.
 పానుబాగు n. s. پان باغ *Pan bag*. A betel garden. తమలపాకులతోట.
 పానుమూడు n. s. The self planting tree. కట్టే పాకుర or ఆకుమొలకాకు better known as the స్వీమజిల్లేడుచెట్టు.
 పానుమోరి n. s. (Bengali) A sort of fennel (*Ane-thum sova Rox.*) మధుక, పిన్నపిదాతు.
 బాతువారితఫిసీలు n. s. بابت واری تفصیل *An account particular of different heads. ఆయా శుంకతివరము.*
 పాపాసులు n. s. from پاپوش *Paposh*. Slippers. ముచ్చెలు.
 బావురె interj n. s. باپرے *baprē Huzza!* O dear! ఆహారే.
 బాస్తా n. s. بافت *Bafta*. A kind of silk cloth. వస్త్రవిశేషము.
 బాఫీయతు బాషాండు بعافیت باشند *ba afiyat, bashand*. May they be prosperous! This Persian salutation is still often used in official letters, written in Telugu, Tamil or Canarese: the meaning of the words being unnoticed even if known.
 బాబి n. s. The shares (out of the revenue) which belong to the head officers of the state or of district &c. M.M. p. 726.
 బాబతు n. s. بابت *Babat*. Matter, item, affair, head in accounts. విషయము, వస్తువు. దానిబాబతు గా concerning it, belonging to it. యాబాబతు కాకిరము paper of this sort.

బాబమ్మ n. s. Grandmother, father's mother. నా యనమ్మ.

బాబు n. s. باب *Bab*. Head in accounts, point, matter, subject, item. బాబకు, కుద్దు.

బాబెయాఫ్త n. s. بازيافت *Bazyaft*. Classification (of lands.)

పామంచము n. s. Stone steps, a landing place. లేపు.

పామిణి n. s. Probably for پائوني *Paoni*. An advance of money.

పామిద adj. فاميداه *Fahmidah*. Familiar, expert. కనుకుద్దు, చెయితిరిగిన.

పాయంఘాటు n. s. پائين گھاٹ *Pāin Ghāt*. Pay-
enghaut. The name given to the Oarnatic as being "below the (Ghats) mountain passes;" as opposed to the Carnatic Balaghat, or high lands. కనమకించికేశము.

పాయకట్టు n. s. A district. కరకా. (పాయకట్టు A spot redeemed from jungle.) (Guntoor.)

పాయకారి n. s. A temporary tenant (called in France 'Metayer') who usually receives a larger share of the crop than would be granted to the permanent tenant. (Fifth Report, page 719.) సుఖవాసి.

పాయఖానా or పాయిఖానా n. s. پايخانه *Pāi Khānah*. A privy or necessary. మరుగుపెరక.

పాయా n. s. پای *Pāyah*. A foundation. బునాది. అస్తి ధారము, పాయావేసుట to lay a foundation.

భాయి n. s. بھائی *Bhāi*. Brother. తోడబుట్టినవాడు.

భాయిదా n. s. فایدہ *Fāedah*. Profit, gain. Interest or gain on money. లాభము.

పాయిదారు adj. پایدار *Pāedār*. Fixed, stable, lasting. కాశ్వరమైన.

పాయిమాలి n. s. پامالی *Pāimālī*. Depredations, ruin of crops by violence: particularly such as is caused by flood, or marching troops. Allowances made to farmers on plea of such depredations.

బార adj. بار *Bārā*. Twelve. పందెండు. A BS.

భారం n. s. A medical root. గంటు భారం. Ainsl. 2. 112.

బారకాసు or బార్కసు n. s. The English word

"Barracks." సిపాయిలువుండే కాల బారకాసు లంటి a common whore.

పారశిపాలము n. s. Pasture land. కనుపులు మేసే పాలము.

పారశర్తి, పారుకర్యగాడు n. s. A superintendent, a manager. అములుదారుడు.

బారబలోతి for బారాబలావతి n. s. 'The twelve (بلاہٹ *Bulāhat*.) callings'; that is the village servants in general. In Elph. Appx. page 10 the "baloot of the balooties." గ్రామకనివాండ్లు.

ఫారము n. s. Meant for the English "form" or tabular statement.

పారసి adj. پارسی *Pārsī*. Persian.

పారా n. s. پاره *Pāhrā*. A guard, a sentry. కావలి.

బారాపాటకము, బారాబటి n. s. A coalition of Musulman or Hindu Rulers, similar to the Heptarchy. The name of the town of the Odhra princes.

పారావాడు n. s. A sentry, or watchman. కావలి వాడు.

భారి adj. بھاری *Bhārī*. Weighty, respectable, opulent. Plump, stout, fine. ఘనమైన, బలమైన, గొప్ప, బలిసిన.

బారిక n. s. A village servant, a low caste peon. (Vizag.) పాలముకాచేరలారి.

పారిగోడ n. s. Error for క్రహరిగోడ.

బారిషికట్టి n. s. بارش *Bārish*. A 'rain table' or statement shewing the amount of rain that has fallen. వానకట్టి, వాననుగురించినవివరము.

పారిఖత్తు or ఫారిఖత్తు n. s. فارغ خطی *Fārigh Khatti*. A deed of partition. A receipt, or acquittance, or release, a writing testifying the receipt of a debt. విధాకకత్రము, సమస్తతగా దాలున్నుతీర్చివ్రాసుకొన్నట్టి.

పారిశము Error for పాశ్వము n. s.

బారుకాసులుతినుట v. n. To live by pimping. బడ వారసముచేసిజీవించుట?

బారుఖార n. s. بھارخور *Bhār Khōr*. A pimp. బడవ.

బారుగి n. s. بارگير *Bārgir*, or more properly, *Bahāgir*. A trooper, a horseman who

does not find (produce, supply) a horse for himself. కురుశువాడు, కుర్రశువాడు.

పారుచా or పార్జునినుసు n. s. پارچه *Parche* Clothier's goods, drapery. జవిళి.

బారుచేయుట v. a. To load (a gun) కుపాకిలోముం దుగ్గుంకు వేసికట్టించుట.

బారువాడు n. s. بارو *Bārū*. A soldier. సిపాయీవాడు.

బారుడు n. s. باروت *Bārūt*. Gunpowder. కుపాకిముండు.

బార్జును n. s. The English word "Barracks." సిపాయీలుపుండేశాల.

పార్జుచేసుట v. a. To drive out. వెళ్లగొట్టుట.

బార్జుచు or బార్జును n. s. The English word "Barracks" సిపాయీలుపుండేశాల.

బార్జము n. s. Card, pasteboard?

బార్యువాడు n. s. (An Odhra word) A menial village servant?

భార్లా n. s. Riot, disturbance?

భార్లాచేయుచుట v. a. To clear, make smooth, make defenceless. తెరకగాపుండేటట్టుచేసుట.

బార్హే adv. for باره *Bārāhā*. Repeatedly, several times. ఉదేవదే, మాటించుకొకి.

పాల్కీ or పాల్కీ n. s. پالکی *Pālki*. A palankeen. ఆంధ్రశిక.

పాలకతండ్రి n. s. A foster-father. సాకినతండ్రి.

పాల్కీ n. s. پالکی *Pālki*. A palankeen. ఆంధ్రశిక.

బాలణి for పాలణి n. s. A cradle. తొట్ట.

పాశయము, పాశెంతట్టు, or పాశెకట్టు n. s. The country under a petty chieftain. The suburbs of a city. పాశయగాడుయే శదేశము. పాశెగాడు A petty chieftain.

బాలాంబియ్యము n. s. Rice imported from the port of Balong.

బాలాజి n. s. The name used among Bairāgīs (byraggees) for the god at Tirupati (Tiripetty.)

బాలాబండు or బాలబండు n. s. بالابند *Bala band*. That is, "closed above" by a transverse line: as Marata writing is. One of the Indian alphabets which differs a little from the Devanagari character.

బాలిది or బాల్ది for బాలిత n. s. بالی *Bālī*. (Bengali) A bucket, a tub. కొయ్యతొట్టి.

బాలీసు n. s. بالیش *Bālīsh*. A bolster or large round pillow for the back in a throne. ఒరుగు దిండు.

పాలు for పాల్ n. s. پال *Pāl*. A small tent used by private soldiers.

పాలువాసి n. s. A bonus or extra grant. బహుమానము.

బాలే n. s. The head of a still?

బాల్దీ, బాల్దీ for బాలిత n. s. بالی *Bālī*. A wooden bucket (A Bengali sea term.) కొయ్యతొట్టి.

భావంజి n. s. A certain plant: it has a bitter medicinal seed of a brown colour. Ainslie 2. 447?

పావణి n. s. See పామిణి.

పావతి for పావుతి n. s. پاوتی *Paoti*. A receipt for money. రసీదు.

బావనాలు n. s. Feats, pranks, outrages, gambols?

పావాడము n. s. A vow, promising to cut off his own tongue or any limb, if the god will grant a prayer: self mutilation. Mountebank tricks.

బావిడి n. s. باوی *Bāori*. A stone-built well. బావి.

బావిరిగడ్డము for బావుకుగడ్డము n. s. A thin beard, like that of a goat. పిల్లిగడ్డము.

పావు n. s. پاو *Pao*. A quarter; a quarter of any coin; a rupee, as being one-fourth of a bahādari-pagoda: a quarter pagoda. రెండవ వలములు.

బావు for బావే (Bengali) n. s. The helm of a rudder, a tiller of a ship or boat. చుక్కాణి.

బావుట n. s. باوتا *Bāota*. A flag. ధ్వజకటము, కాకి.

పావుదార or పావుజరు for n. s. پاوزهر *Pāozahr*. Camel's gall: a drug so called. ఒకవిషము.

పావులా n. s. پاولا *Pāolā*. A quarter rupee. లురుపాయి. పెద్దపావులా Half a rupee.

పాశనాలుపాయిట v. a. To level or smooth ploughed land. దున్నిన నేలను సమనుచేయుట.

పాశరము or పాశురము n. s. (Tamil பாశరம்) A hymn, a sacred chant. ఆరవపాట.

ఫాసల for ఫాసల n. s. *فاسل* *Fūsilah*. Distance. దూరము.

ఫాసిక పెట్టికూర్పుకొనుట n. s. A cross legged attitude in sitting. శుద్ధాసనము పెట్టికూర్పుండదము.

ఫాసికము or ఫాసికార్లు n. s. A nuptial crown or an ornamental patch of pith or soft wood or paper made by potters, and fastened in the forehead of the bride and bridegroom at the time of marriage. పెండుతో చేసి పెండ్లిలో తలకు కట్టుకొనేటిది.

ఫాసిగర్లు n. s. Plu. from *فانسى گيرى* *Phansi Girā*. Thugs. తగ్గువాండ్లు, గొంతుపిసికిచంపే దొంగలు.

బాహత్తరి adj. *بہتاری* *Bahattari*. (Bengali) Seventy two. తెప్పది రెండు.

పాహాదిగుత్త n. s. *پہاری گوتہ* *Pahāri guttā*. "Hill rent" paid for pasture. కొండపుల్లరి.

పాషా for పాడుషా n. s. *پادشاہ* *Podshah*. A prince. రాజు.

పి ఫి బి భి

పింకటించుట v. n. To brag.

పింకటి మొరకట్టుట v. a. To pinion. వెడరెక్కలు విరిచికట్టుట.

పింగాణి n. s. *Pingani*. Crockery. China : a China plate. Apparently derived from పింగాణి the Mahratta or Canarese word for a butterfly or moth : because common crockery is generally painted with figures of these insects.

పింగాణి n. s. A plant resembling the lotus. పింగాణికాయ its fruit is large and edible. అల్లె రాగులు.

పింకారా n. s. A flint. చకిముకిరాయి. పింకారావంటి Stubborn (a western word.)

పింగు n. s. ఆనగాళిశ్చము which see.

పింజరి, పింజారి for పింజార n. s. *پنجارا* *Pinjāra*. A cotton cleaner : a poor miserable wretch. దూడేకులవాడు, దిక్కు చూలినకుడి.

పింజాఫూరు or పింజేరి n. s. (K. H.) A scamp, rascal, blackguard. లుచ్చా.

పింజరి n. s Flounce, hangings. జొలరు.

పింజుట v. a. To card cotton with the fingers. గడ్డ గడ్డలు గావుండే శ్రుతిని చేతితో శిస్తము గా తీసుట.

పిండువాలు or పిండువలకలు n. s. A sort of small timbers. Letters vol. 6, p. 66. చెక్కలపిండువాలు.

పికలం for బకలం n. s. *بقلم* *Baqalami*. (Literally written by the pen of.) Signature of the clerk who drafts a document. జవాబునివీసు చేత్రాలు.

భికారి or వికారి adj. *بیکاری* *Bhikārī*. Indigent, lean, debilitated. బరిద్రుదైన, బక్క చిక్కిన.

భికారి n. s. *بیکاری* *Bhikārī*. A poor man. బీదవాడు.

విక్క adj. Abject. దిక్కుచూలిన. విక్క ఫకీరతనము abject poverty.

విక్కలం n. s. for *بقلم* *Ba qalami*. Signature of (the clerk who writes a document.)

వికడాయించుట v. n. from *بیکارنا* *Bigārnā*. To break with, become on bad terms with. విరోధమువచ్చుట.

పిగులుమనిషి n. s. (From the English word A "flugel" man.) A well drilled soldier, appointed to stand in front of the line and give the time in the manual and platoon exercises. కవాతు చెప్పేసిపాయి.

పిచానా n. s. *پچانہ* *Bichhānā*. A bedding. శుడక.

పిచ్చలవాకి for పిచ్చావాకి n. s. *پچلی باقی* *Pichhli bāqi*. Old balances ; outstanding. Former debts. పాతఅప్పు.

పిచ్చాస్ adj. *پچھا* *Pichhwa*. Former, of old standing.

పిచ్చాస్ for పిచ్చా n. s. *پچھا* *Bichhwa*. A dagger. ఒకతరచోకూరి.

విజినిగొడ్డు, విజినివాడు n. s. A miser. లోభి.

పిటార for పిటారా n. s. *پٹھارا* *Pithara*. A hamper. A basket-work box, with lid and hinges. మేజరపెట్టె.

విడలవణము or విడాలవణము n. s. Black salt or Bitloben, prepared by fusing fossile salt with emblic myrobalans ; the produce is muriate of Soda with small quantities of muriate of lime sulphur and oxide of iron. ఒక పుచ్చు.

విదా or పాదా విదా n. s. *بيرة Bira*. A roll of betel.
 కట్టి, తాంబూలకట్టి.
 విదాయించుట for ఫిరాయించుట v. a. from *فیرا*
Phirānā. To turn round; to return.
 విదాయించుట v. a. from *فیرا* *Bhirānā*. To fold
 up (a letter.) To enclose in a packet. ఒకటిని
 మరొకట్లో పెట్టుట.
 విదారు n. s. *بیرار* *Birār*. A party or caravan of
 Lumbadies. A cargo of grain carried on bul-
 locks. A herd of loaded cattle. లంబాడితం
 డా, లంబాడినరుకు.
 పిడిదరిపిడి or పిడిదర పిడి n. s. *پیریدر پیریدر*
Pīri darpīrī. From father to son, in succes-
 sion. శుక్రపాత్రపారంభిర్యము గా.
 పిడివాదము n. s. (Tamil *பிடிவாதம்*) Contention,
 obstinacy, pertinacity. మూర్ఖము.
 పితలాటకము n. s. Trickery, roguery, fraud. మో-
 డము.
 ఫితురి n. s. *فتور* *Fitūr*. Intrigue, plot, treason,
 conspiracy, underhand proceeding. కుట్ర, కృ-
 త్రిమము.
 ఫితురివాదు or ఫితురిభారు n. s. from *فتور*
Fitūrī. A rebel, a traitor, a makebate, a con-
 spirator. ద్రోహి, కలహాకాదు.
 విత్తరపోవుట v. n. To shirk or twist so as to
 elude darts? Perhaps *dhitar jāna*, to go in.
 పిత్తరకాసు n. s. for *پیتل کاس* *Pittal cass*. A sort
 of fish? మత్స్యవిశేషము.
 పిత్రీ for పిత్రీ n. s. for *پیتل* *Pital*. Brass. రాగ
 కుత్రినాగముకలిపిచేసినలోహము.
 ఫిదివి n. s. *فیدوی* *Fidwī*. A servant. Your
 humble servant. నౌకరు, తమదాసుడు.
 విడ్డెలు n. s. plu. The cross bars supporting the
 deck of a boat?
 విక adv. *بے* *Bin*. Without లేకుండా. వికమున
 విద్ద *بن مسودا* *Bin musawadah*. In original;
 without any rough draft.
 వినాసి n. s. A deceitful female. చూయలాడి.
 వినాసము for వినాసము n. s. (K) A request, a
 petition. విన్నపము.
 బిబ్బి for బిబి n. s. *بیبی* *Bibī*. A lady. దొర
 నారి.

పియ్యతోలు for పితోలు n. s. The epidermis? or
 outward skin? ఈరక్కమందోలేనేత్తురురాదు.
 ఫిరంగి, or ఫిరింగి n. s. *فرنگی* *Farangī*. A Eu-
 ropean. A cannon. జాతివాడు, శతఘ్ని, ఖడ్గము.
 ఫిరంగి adj. *فرنگی* *Farangi*. A European. Gene-
 rally used as a word of scorn, and particularly
 applied to the black Portuguese. Corrupted
 from *Franc* or *François*.
 ఫిరంగిచెక్క n. s. China root (*Smilax China*)
 a certain medicinal drug. Ainslie 1. 70.
 పిరాట్టి n. s. (Tamil *பிராட்டி*) A lady goddess.
 దేవతల్లి, అమ్మవారు.
 విరాణ n. s. Quarrel, spite, ill-will, disagree-
 ment?
 విరాడరి n. s. *بیرادری* *Birādāri*. A brotherhood:
 band (of peons &c.) a company.
 విరాన adj. *بیران* *Birana*. Alien, foreign. తూ-
 యి.
 పిరాయించుట v. a. from *فیرا* *Phirāna*. To
 change, to turn, exchange. మార్చుట.
 ఫిరాయింపు n. s. Lending money. Money return-
 ed to the payer, discount. అవకాశమువచ్చి
 మళ్లీతీసుకోవడము, అప్పుయిచ్చే మొత్తములోనూ
 తిరిగియింపనిట్లుకానేరకలు.
 పిరిం, పిరెం for ప్రియము adj. Dear in price.
 గారాకి.
 ఫిరింగి, పిరంగి, ఫిరింగి n. s. A cannon శతఘ్ని.
 పిరింగికత్తి n. s. An European sword, i. e. a
 cutlass. జాతికత్తి.
 పిరింగిచెక్క for పిరంగిచెక్క n. s. China root. *Smilax*
China. ఒకమందుదినును.
 విరింజి n. s. A kind of pudding.
 ఫిరిస్తు for ఫిరస్తు n. s. *فہرست* *Fehrist* A list,
 a catalogue.
 ఫిర్గా n. s. *فیرقا* *Firqah* A part, a sub division.
 తగలు, కుక్కడి.
 పిర్యాది n. s. *فیرادی* *Faryadi* A petitioner, or
 complainant, plaintiff. పిర్యాదుచేసుకొన్నవాడు.
 ఫిర్యాదు n. s. *فیراد* *Faryad*. A petition or com-
 plaint. మొర.
 వికకుత్ adv. *بیکل* *bilkul*. At all, in the least;
 also used for wholly, totally. పొత్తుగా, తుట్ర
 మర, ఎంతమాత్రమున్ను.

విత్తలు adv. بالفعل Bilfal. For the present. తల్లానికి.

ఫిత్తలు or ఫిలలు adv. في الحال Filhal. At present, for the present, just now, for the mean while; in fact. క్రస్తుతము.

ఫిలాస్తరు for ప్లాస్తరు n. s. (E) "Plaster." గుడ్ల కుర్రమిల్లంటికి వేసేటిది.

ఫిలాహలు adv. في الحال Filhal. At present, &c. (See ఫిత్తలు) క్రస్తుతము.

విల్లత్తా or విల్లత్తా n. s. A fixed annual rent. గుండుగుత్త.

విల్లత్తా గా or విల్లత్తా గా adv. بالمقطع Bilmaqta. Altogether, by the bulk, in general. మొత్తముగా.

పిళ్ల n. s. A termination used with some names of men; as Sri Nivasa Pilla. It is confined in general to people of the గొల్ల caste (herdsmen) or కర్రాములు clerks.

విళ్లనాడము n. s. The phrase used for rice given to the menials in a pagoda. విళ్లవిళ్లలుగా చేసి గుడిశునివాండ్రకుయిచ్చే అన్నము.

పిల్లాంబ్రము Error for పిల్లమిరియము n. s. A summer set or leap heels over head. వేశ్యకన్యలు మొదలయినవారు వేసేలాగులు అనగాల ఘులు.

పిల్లారి n. s. (Tamil பிள்ளையார்) A name of the god Ganesa. వినాయకుడు. D.

పిశానా, విశానా for విచానా n. s. (An error for బిచానా Bichana.) A bedding. కడక.

పిశినారి n. s. A miser, a covetous wretch. లోభి.

పిసూలువువడ్లు n. s. A fine sort of rice. సోబావడ్లు.

పిశరు n. s. A dovetail. పావురాయి తోక వలెవుండే కుసి.

విసాత్ n. s. بساط Bisat. Power: breadth, width. Means, capital, stock, estate (same as బాతి, సాత్తు) అదిమొంతవిసాత్ what great matter (or affair) is that? అదివిసాత్ that was your luck, or chance, or lot. సీ అధికారమేమి వానివిసాతేమి What chance has she with you? Pretence is one thing and performance another.

విసానా for విచానా n. s. (An error for బిచానా Bichana.) A bedding. కడక.

విస్తీ for విహిస్తీ n. s. An error for بهشتی Bihishiti. A water man; who leads an ox that carries water in goat-skins. కూరీ.

ఓంకాణి n. s. Chinaware, crockery. See ఓంకాణి.

ఓక or ఓకె n. s. The refuse or stump of a cigar. తాగమిగిలినచుట్ట.

వీజకె n. s. (Turkish بیجك Bijek) Invoice, inventory, list. Label, ticket?

వీజబంక n. s. Bird-lime, made from (వీజము bij) the seed of the tamarind. A close fistid mixer. జిగురు, లోభిస్తీ.

వీజవరి n. s. Paddy seeds with germs, being ready for sowing. మొలకవడ్లు.

ఫీట for ఫీత n. s. پیتا Pita. Tape; ribbon; (vitta in Latin) a fileet. నాడా.

పీడీదర్ పీడి adv. پیریدار پیریدار Pīrī dar pīrī. From generation to generation. తరంతరగా.

బీబీ n. s. بی بی Bībī. A lady. దొరసాని.

వీభత్తు n. s. Disgust, abhorrence. అశుభ్యము, నీదర. దాన్నివీభత్తుచేసినాడు he has spoiled it. వీబచ్చుగావుండే for వీభత్తుగావుండే adj. Out of repair, damaged, confused.

వీమా n. s. بهیما Bhīma. Insurance, money paid for insurance. ఇన్సూరెన్సు.

ఓరాంజుట or వీరాంజుట v. a. (Tamil ఆరాంజుట) To collect, gather grass &c. పోగుచేసుట.

వీరువ n. s. 'A bureau,' chest of drawers. అంతస్తుంతస్తుగావుండే నెట్లపెట్టె.

ఫీరుసుండి n. s. A waterspout at sea? మేగ్యము. If descending, it is called అవుతు, అవుతుభానా.

ఫీరోజి for ఫీరోజా n. s. فیروزا Fēroza. A Turquoise. ఒకరత్నము.

ఓర్లు n. s. An image in the form of a hand, used by Mussulmans at the Mohorum. తురకచేవుడు. ఓర్లుకుండు The Mohurum (as being the "anniversary of the (pīrs) Saints") "All saint's day" which in the Madras country has degenerated into All Fool's Day: being a street masquerade annually held among the mobility: and is just as popular among Hindus as among Musulmans.

ఓల, ఫీలా, ఓలఫిరంసు n. s. The lues venerea.

వీలు n. s. بیل A sort of spade. ఒకరత్నపాచి.

ఓలుకాడవ for ఓలుకాడావ్వాఆట n. s. The flush of four cards?

బీలుదారు for బీల్దార్ n. s. بیلدار Beldar. A digger, a labourer, a pioneer. తవ్వేవాడు.

బుంగ n. s. بھنگہ Bhunga. The baggage belonging to a camp. శరణాం.

పుంజమిన్ n. s. Dry grain land. మెట్ట. మెట్టపాలము.

పుంజి n. s. A phrase for four (as we call twelve a dozen) నాలుగుపుంజిరూపాయలు four rupees. తొమ్మిదిపుంజిరూపాయలు 36 rupees.

పుండాఖారు n. s. A wrangler, a quarrelsome wretch. తంటాఖారు.

పుండాయితనము చేసుట v. n. To do mischief. హాతము చేసుట.

పుకార n. s. پுகار Pukārā. Outcry, rumour, report, alarm, an uproar. రట్టు, రచ్చ.

బుక్తా adj. بھوکہ Bhuka. Hungry. ఆకలిగొన్న. బుక్తాభక్తితనము utter poverty.

బుక్తీశ, బుక్తీశు for బక్తా n. s. بھکتہ Bakhsha. A bundle, a pack of cloth. వస్త్రములమూట.

బుక్తు n. s. (English word) "A book:" as distinguished from కవితె and గ్రంథము.

బుటా or, బుట్టాకని n. s. بوتہ Buta. Flowered pattern in cloth. జరిబుటా a gold pattern. మతే దారుబట్టار بوتے Butēdār. Embroidery.

పుటాయింతుట v. n. To split, separate (one cause or lawsuit into several.)

బుడేలు or బుడ్యలు n. s. The roots of the ears. చెవులమొదళ్లు. నీచెవులుబుడేలమట్టుకుతెగకోస్తాను I will cut your ears off.

బుత్ పురోషి or బూతుపురోశి n. s. A sort of tax, or cess levied for the maintenance of a pagoda. In Guntoor this signifies the same as Mohtarfa. ఇలువరుశిశున్ను Fees or small penalties levied under Musulman governments, on various tradesmen to defray the expenses attendant on festivals. Supposed, but wrongly, to be meant for بت پرورش but parvarish,

or sustenance for the idol. Also penalties levied by a guru or confessor on certain breaches of caste: such as permitting a widow to marry again. The Mohtarfa being levied on merchants alone: this is levied on all classes except merchants.

బుతాము or బొత్తాం for బొత్తాను or బొత్తాను n. s. (French, Un bouton) A button. గుండీ.

బునాది for బనియాద్ n. s. for بنیاد Bunyad. The foundation of a building. ఆస్తిధారము.

పునాశి n. s. The first crop in the Hindu year: the dry-grain crop, or light crop: consisting of the grains called పునాశలు (that is, పునవశులోవిత్తిసవి) viz. కొర్రలు, బొబ్బర్లు మొదలయిన ధాన్యము.

బుయ్యారం for బుయ్యార n. s. for بھنیارہ Bhun-yarah. A dungeon. చెరశాల.

బురకలు n. s. (A low word) Empty ears of corn.

బురకా n. s. بھرقہ Burqah. A covering or veil for a palankeen &c. గవనెన.

పురజ for పుజా n. s. پھرجہ Purzah. Note, memorandum. రెక్కవిట్ట or daily account. రోజు పురజ A shopkeeper's day book. పురజా A small piece of paper. చీటి. (M M. p. 651.) A wharf at a sea custom house?

బురదా n. s. Bragging, a lie. జల్లి.

పురబ్బీ or పురబ్బీలు n. s. A kind of soldiers. ఒకరహదండువాండ్లు.

బురయక్తు n. s. A kind of fish.

బురసా A certain colour or tint used in chintzes, also called చైరిణి. Charu Chandrod. 588.

పురారుకులక for పురారుకులక n. s. (H.) Clap boards used in building. శిస్తుకులక.

బురుజు n. s. برج Burj. A bastion, a tower or fortalice. ఒరంగపెట్టికాశ్చేద్విబ్బ, గడి, చిన్నకోట.

బురునీసు for బూర్నీసు n. s. Flannel, woollen. గిండామెత్తగాపుండేదళమైనకంబళి.

బురుమ for బరమా n. s. برما Barmā. A carpenter's augre. తొరకుడము.

పురుశక్తు n. s. فرصت Fursat. Leisure. సావకాశము.

బురుసా n. s. (i. e. Bursa, a town in Anatolia) the name given to a sort of woollen goods : and also to the (blue or yellow) colour. **బురుసారుమాలు** a blue or yellow handkerchief, for which they are prized. These are also called **పైతిణి** Paithinī and **బురహాపూరి** usually **బురాపూరి** Burhan puri.

బురుసు n. s. A brush (A jar :) a large pot. A sort of firework. **చూలిక** (శాడి?) ఒక బూజివిద్య.

ఫురోక్త or **ఫురోఖ్తి** n. s. **فروخت** Furōkht. Sale, selling, vent. **అమ్మకము**. **ఫురోఖ్తి చేయుట** to dispose of, sell.

ఫురోణి n. s. (M) A note. చీటి.

ఫురోయి n. s. Proof, written documents. **శంక ర్పమును చూపేరుజువు**, **దస్తావేజు**, **అనిఅర్థమవుతు** న్నెవి. This word often occurs in Duhur. Local III. 84, line 13, ib. III. 94, line. 19.

బుర్షీను for **బూర్షీను** n. s. A blanket or thick felt. **మెత్త గాడకము గావుండేకంబి**.

బులాకి n. s. **بلاق** Bulāq. A jewel worn (chiefly by unmarried girls and courtesans) on the middle of the nose between the nostrils. **నాసాధరణము**. Herklots, page XXI, of Appendix. Borrowed from the name of the port of Cairo. Boulak is a suburbs of Cairo.

పులావు or **పూలావు** n. s. **پولوا** Pulāo. The dish called pillaw. **ఒక తరహావంటకము**.

పుళిహారణ n. s. (Tamil **புళిహారణ**) Rice dressed with acid sauce. **పులుసుఅన్నము**.

పుష్టి n. s. **پشتی** Pushṭī. Support, aid, assistance. **ప్రోద్బలము**.

బుశక, **బుశర** n. s. Chaff: the dust of thrashed corn. **బుశక భూమి** chaffy soil. **అన గాచవుడు**, **తున్ననేల**.

భూసాజింసు n. s. **بھوسا جینس** Bhūsā Jins. Grain of any kind: so termed in the Bellary accounts. **ధాన్యము** in reality grain in husk. **వడ్లు**, **కాయ ధాన్యములు**.

పుసాలున adv. Suddenly. **లటక్కున**.

పుసేల n. s. The seventh lunar mansion. **పునర్వసు** is called **పెద్దపుసేల**, and the eighth **పుష్యమి** is called **చిన్నపుసేల**.

పుష్టబంది n. s. **پشتبندی** Pushta bandi. "Back fastening." Stone work executed at the back of a tank. **చెరువుకట్టకు వెనకరట్టు ఆశిరా గాక ట్టినది**.

పుస్తీ n. s. **پشتی** Pushti. Encouragement, backing. **ప్రోత్సాహము**, **అండ**, **శహాయము**. **పుస్తీ చేసుట** to second, to support.

పుస్తీలు n. s. plu. Mustaches. **గల్లుచ్చా**.

పుస్టాయింతుట v. a. from **پوستلا** Phuslānā. To coax, wheedle, persuade. **బుజ్జాయింతుట**.

పుస్టాయింపు n. s. (From the same) Coaxing, persuasion. **బుజ్జాయింపు**.

ఫూచి n. s. Business, affair. Penal responsibility. **ఆఫూచినామీదకాదు** I am not responsible for it. **ఆఫూచిగడించి నాడు** he carried on the business. **ఫూచిచేయుట** to undertake.

ఫూజు n. s. (Ganjam dialect?) A yoke. See Acts, XV. 10. Pt. సెంక.

ఫూటము n. s. Lading, burden. **ఎగుమతియైన కరుకు**. **బూటాలు** for **బుట్టాలు** n. s. from **بوت** Būtā. Flowered patterns in chintz or muslin. **వస్త్రముమీద వేసేఫూలు**.

ఫూటుట v. a. **అన గాకుదురువాటు చేసుట** To establish? (Ganjam.)

బూడిదెకట్టుము or **బూడిదెకన్ను**. n. s. A tax levied in the Kannadi country, on every wedding. Elsewhere on every funeral. Local. V. 229, line 6, & 7.

ఫూచ్చుట or **పోయిచుతుట** v. n. To go. These words are used at Madras instead of **పోవుట**.

బూతాదు, **బూతాత్** n. s. for **بویات** Buyāṭat. Household expenses: also an account of them.

మసూవృత్తి, **మసూవృత్తిలెక్క**. **బూతాత్ నివీసు** clerk of the household. One letter says **కూబూతాదు ప్రయం మొదలయిన వాటికి చాలా శ్రమను పొందుతున్నాముగనక** as we suffer very much for want of subsistence.

బూతుపురోశి n. s. See **బుత్ పురోశి**.

బూబందులెక్క n. s. An account (in England called a *terrier*) of boundaries of fields. **గుడికట్టు రూడా**, **పొలముల సరహద్దు లెక్క**.

బూబు or **బూబుసాని** n. s. **بیبو** Bībū. A muslimani lady. **తురకాబీద**.

పూరా adj. پورا Purā. Full, complete. శంపూర్ణమైన.

మార్మీను n. s. A blanket, or thick woollen. చక్కముగా మెత్తగావుండేకంబళి.

పూలిపాలున్ను n. s. پھولی پھول Phuli hun. A star pagoda of the sort worth 3½ Rupees. పూలకరహక.

భూసాజింసు n. s. بھوسا جینس Bhūsa Jins. Grain in the husk. వడ్లు, కాయ భాగ్యములున్ను.

భ్యకు n. s. Traces : secret, concealed fact. ఆపవాలు, సామర్థ్యము, బాధ, రహస్యము.

బెంగుల పావులు for బంగుల పావులు n. s. بانگی تپال Bāngī Tuppāl. The Bāngī, or mail that conveys parcels. మూటలుబొయ్యెతపావులు.

పెండారి or పెండేరి for పిండారి n. s. پندرہ Pin-darā. (Mahr.) 'A Pindaree' or plunderer, freebooter or mosstrooper. In Mahratta పెండారి is, a gang of mounted robbers.

పెడకిశు n. s. The revenue charged on the summer crop?

బేత్రి n. s. بتی Betī. Threes. A term at dice, or dominoes. చచ్చి.

పెద్దాళురి n. s. A fine soft sugar mixed with lime : which is made at Peddapore. పెద్దాళురిచక్కెర.

పెద్దింటన్ను n. s. A certain rural goddess. ఒక యీ ప్రదేశవత.

పెయ్యర n. s. A certain forest shrub called Grewia Orientalis. Rox. 2. 586. అల్లిపెయ్యర a species called Grewia Dityma. ibid 2. 591.

పెరుంబడి గావుండే adj. (from Tamil పెருంబడి.) Unfinished, as a painting. Sketched. పిక్చర్ గావుండే.

పెరుమాళ్ళు n. s. A Tamil name of Vishnu.

పెరె n. s. A reservoir for water at the salt pans. నీరువుంచేసుడి. (Vizag.)

పెల్లపాకు చెట్టు n. s. Said to be a name of the కుత్తిరి చెట్టు.

పెళ్ళి తాట n. s. Picquet at cards?

పెళ్ళి n. s. (Madras phrase) A privy. A backyard. మరుగు పెరడు, పెరడున్ను.

బే adv. بے Be. (Pers.) Without ; as అడము adab manners, బేఅబిది be-adbi contempt,

unmannerliness. బేరీజ్ గా 'bē-reason-ga' without reason. (Rajahmandry dialect.)

బేంబేయ n. s. Fright or alarm. దిగులు, భయము.

బేగారి n. s. بیگار بیگار Bēgarī. an error for బిగారి Bēkar without work, idle. A hackney. Stray folks impressed, without pay, to carry loads. From the Persian bīgar. Employing any person without remuneration. వెట్టికివని చేశేవాడు.

బేగి adv. بیگی Bēgī. Quickly, without delay. త్వరగా.

బేగిరావు n. s. A dromedary. بیگی راء From Begī swift and raō going. పెద్దలాటిపిట, తపాలువుంటె.

బేగోదుగా adv. بے گوندے Bēgōd. Unsealed. See గోదు 'without gum : ' because it is the custom to secure the envelope of a letter with gum.

పేవి or పేరు n. s. (K.) Pecuniary embarrassment, trouble on account of arrears in taxes. (Reeve, page 953.) Responsibility.

బేచిరాకు adj. بے چراغ Be charagh. Desert, ruined, devoid of a single lighted lamp : depopulated. ఇండ్లు లేనిది గానున్ను బోరుగురి కావులచేత సాగుబడిచేయబడేది గానున్నువుండేటిది. బేచిరాకు గ్రామము a depopulated or deserted village.

పేచికోరి adj. Litigious, roguish. తంటాలమారి.

బేచెడ or బేచెడావు adj. for బేచిరాకు which see.

బేజరూరు adj. بے ضرور بے Be zarūr. Useless, needless, superfluous, unnecessary. అత్యముతక, అక్కరలేని.

బేజా adj. بے جا Bējā. Bad, wicked. Groundless, for which there is no room ; inadmissible. నిరాధారమైన, కునికిమాలిన. బేజాకని injustice, wrong.

బేజారు n. s. بے زار Bēzār. Fatigue, weariness, annoyance. అలుపు. బేజారవుట to become fatigued. బేజారుచేసుట to weary, dun, tease, drive a man desperate, torment or put him out of his wits.

బేజుమాలు adj. بے زمال Bēzmal. Bright, polished, set, as a sword.

బేజురూరు adj. See బేజరూరు.

పేట n. s. پٹھ پٹھ Pēth. "Pettah," suburbs, market. శాఖానగరము, కుట్టనగరము, బాజారు.

భేటి n. s. **بھیت** *Bhēt*. Interview, visit. దర్శనము.

పేదా n. s. A break, for teaching a bullock. గాడిమొద్దులనుకట్టిమరిపేటిది.

పేదా n. s. **بھیر** *Bērā*. Siege, besieging. ముట్టడి. పేదావేముట to besiege.

పేదాశ్రంధము n. s. A pillar made of a sort of black marble. ఒకవిధమైననల్లరాతిశ్రంధముమా?

పేకి n. s. A tax or a favourable assessment. శున్ను.

పేడీలు n. s. **بھیر** *Bērī*. Fetters. శంకెళ్లు.

పేదాలు adj. **بیدول** *Bē-doul*. Wretched, irregular, incorrect. Shapeless, ill-formed, clumsy. విరూపమైన, వికారమైన.

భేత్రి n. s. **بیت** *Beti*. The throw of threes, which makes six on the dice or dominos. దమ్మి.

పేద for బైద n. s. **بید** *Baed*. A plunderer. కొల్లగాడు. పేదశివారులు plunderers.

పేదఖలు adj. **بیدخل** *Bēdakhl* Ousted or dismissed from office. తోసివేయబడ్డ.

పేదరు n. s. **بیدر** *Bēdar* A class of savages. బొయవాండ్లు. The *Kaibadi* peons are mostly of this caste.

పేదా or పాదా n. s. **پیادہ** *Piyādah*. A peon or armed messenger. బంట్లంతు.

భేదా n. s. Money levied as a contribution from the neighbours of a bankrupt farmer, to pay the rent due? (Ganjam.)

పేదాన n. s. Meant for **بیہ دانا** *bihi-dāna* (Persian) Quince-seed, sold as a drug. ఒకవెట్టు. దానికుండన్ను.

పేదిత్ adj. **بیدل** *Bedil*. Disheartened. డైర్యము తప్పిన. కావులపేదిత్ అయిపోయి the farmers being disheartened.

పేనా n. s. (the English word) A quill 'pen.' కలము.

పేశుర్వానా adv. **بے پروا** *be-parwa*, Heedlessly, carelessly. అలక్ష్యముగా.

పేశుర్వాయించుట or పేశుర్వాచేసుట v. a. To despise, disregard. అలక్ష్యముచేసుట.

పేపార్ n. s. Traffic, trade, commerce. వర్తకము, వ్యాపారము.

పేశహము adj. **بے فہم** *Be fuhm*. Careless, unmindful. జాగ్రత్తలేని.

పేబండుగావుండే adj. **بند** *Be band*. Disordered, confused, irregular. తారుమారుగావుండే.

పేబాకీగా adv. **بے باقی** *Be bāqi*. 'Without balance' as a complete payment. పేబాకీగా చెల్లించినాడు he paid it in full.

పేసంజూరు adj. **بے منظور** *Be manzur*. What is not approved, discountenanced. ఒప్పుకోబడని. ఆ ఆర్డీ పేసంజూరు అయినది the petition was discountenanced.

పేమరక్షుడుగావుండే adj. **بے مرمت** *Be marammat*. Out of repair, damaged, broken. శిక్షుగావుండే.

పేమిలిలిటి n. s. A "family" chit.

పేమొలాహా for పేమొలాహిహా n. s. **بے ملاحظہ** *Be mulahazah*. Treating with sternness, or rigour, not showing favour. నిర్ణాహిహాము. పేమొలాహిహాగా without favour or partiality.

పేరణికటావన n. s. Sowing and reaping. విత్తడము, కోయడము.

ఫేరస్తు or ఫేరిస్తు n. s. **فہرست** *Fehrist*. A list or catalogue. శుట్టి.

పేరాముట్టి n. s. (Tamil **பேராமுட்டி**) A certain plant called Hibiscus Zeilan. ఒకమండుచెట్టు.

పేరిస్తు n. s. **فہرست** *Fehrist*. List, catalogue. శుట్టి, జాబితా.

పేరిజు n. s. **بیرج** *Berij*. An amount of assessment, the total assessment of a village or district. దినానావుకున్న మొత్తము. శాశ్వత పేరిజు permanent assessment.

పేరోజు గారు or పేరోజు గావుండేవాడు n. s. **بے روزگار** *Bē rōzgār*. He who is unemployed. నియోజ్యముగావుండేవాడు.

పేలాయులు adj. **بے لایق** *Be layaq*. Unfit. తగని.

పేల్దారు n. s. **بیلدار** *Bēldār*. A pioneer, a mason. కామాటివాడు, కొల్లెత్తువాడు.

పేవారిసు adj. **بے وارث** *Be wāris*. Without heir or claimant. నాభుకులేని. పేవారుసునొడ్డు a stray cattle. పేవారిసుయనాము. An 'Inaum' that has fallen in, to which no heir has appeared.

పేరి, పేరుడి or పేమిడి n. s. پيرى Pēorī. The colour called imperial perfect yellow, or bright golden yellow: distinct from Gamboge. ఒకతరహాకుసుపువర్ణము.

బేశక్కు or బేషక్కు adv. بے شک Bēshak. Undoubtedly. నిశ్చందేహముగా.

పేశానపువడ్లు properly పిశానపువడ్లు n. s. The name given to the rice which is reaped in February and March. Ainslie l. 340.

బేశుమారు for బేషుమారు adv. بے شمار Bēshumār. Without being reckoned, vastly, abundantly, countless. విస్తారముగా, లెక్కలేక.

పేషావత్తు for పేషావత్తు n. s. پيشوا Peshwāz. A gown. ఒకచాక్కా.

బేష్ or బేష్గాలుండే adj. بيش Bēsh. Best, superior. శ్రేష్ఠమైన.

బేషకు adv. بے شک Bēshak. Without doubt: certainly, doubtless. నిశ్చందేహముగా.

బేషకుమ for బోషోకం adj. بيش وكم Besho kam. Unrivalled. ఆశ్రమానమైన.

పేషి n. s. پیشگی Peshgī. Advance of pay. ముందుగారుకలయివ్వడము.

పేషి or పేషిస్తీ for పేషిము n. s. پیشکش Peshkash. (Present, fee, donation.) Tribute paid by a zemindar &c. బహుమానము, కప్పమున్ను.

పేషారు n. s. پیشکار Pēshkār. A revenue officer, secondary to an Amildar. ఒకఅధికారి.

బేసబము adv. بے سبب Bēsabab. Without reason, causelessly. నిష్ఠారముగా.

బేసరి n. s. بيسر Besar. A jewel worn by women on one side of the nose. ముక్కుపుడక.

బేసరిమండంబ n. s. A plant with a red flower: the root is eaten as a pickle.

పేసికి n. s. Pride, presumption. బడామయి?

బేహారి or బేహరి n. s. An individual of a particular distinction among Musulmans. They are pedlers or retail sellers చిల్లర బేరగాడు.

బేహాలుగాలుండే adj. from احوال Bēahwāl. Bankrupt, beggarly. దరిద్రముగాలుండే.

పైంటు n. s. (E) 'Appoint.' పైంటుచేసుట to appoint.

పైకారి properly హాయికారి n. s. A sub-renter or under tenant: a tenant at will. This word is opposed to కదీం; and in Cadapah it is explained కుర్రలపురైకు a man who cultivates land lying in another village.

పైకి (Mahr.) Out of, from amongst, of, from, under the head of, in, belonging to, appertaining to; the same as శుచింధము. Thus గానాడుపైకితరి A rice field which properly (or originally) belongs to 'garden land.' అపైకి means అందులో, అనగామంజుమాలి.

పైగి n. s. پيگشتی Paigashiti. A patrole. అములుకట్టడమునకైతిరిగేవాడు.

పైజారు n. s. پيزار Paizār. A slipper or leather sandal. జూతి.

పైజారుమట్టు n. s. The remora or sucking fish. ఒకచేతు.

పైతాళి or పైతిళి n. s. A cloth partly silk and partly cotton. కట్టుకొత్తితోనేళినగుడ్డ. (A silk stuff striped red and yellow?)

పైదరులు for బేడలు n. s. from بیدر Bēdar. A kind of plunderers. The savages called Bēders, or Veddahs.

పైదా, పైద n. s. بید Baid. Insurrection, rebellion, mutiny, tumult in a state or army. తిరగబడడము. పైదాగుర్రము predatory horse. పెంఠారిగుర్రము.

పైమాయిషి n. s. پیمایش Paimāish. The survey-measurement of lands. నేలలు కొలవడము.

పైమాలి n. s. پیمالی Paimālī. Ruin, ravage. చెరుపు, చేటు.

పైరవచక్రము* n. s. 'Rioting.' Cf. in Rom. XIII.

పైరవి, పైరదే n. s. The peregrine falcon. జుట్టుపైరి the white crested eagle. (Jerdon) See M. Journ. X. 79. భారతపైరవి the name of a tree called Premna Serratifolia. Rox. 3. 77.

పైరాగి or పైరాగి n. s. پیراگی Bairāgi. A monk, a friar. విరాగముగలవాడు.

పైలాడికర్ర n. s. A see-saw?

పైలుమాను for పైలువా n. s. پہلوان Pahlwān. A boxer or wrestler. జెట్టివాడు.

పైవస్తు most commonly పైదస్తు n. s. پیدوست Paiwast. The date of the arrival of a letter. The

mark denoting "Received" నాలివైవత్తు the year before last. (Bellary.)

పైశలా n. s. *Faisalah*. Settlement, decision, sentence, decree. తీర్పు, తరిష్కారము.

పొంకప్ప n. s. A certain fish, *Tetradon hispidus*: it is nearly spherical and covered with prickles.

పొంచిన n. s. The cooling drink made from jaggory, lime juice and water mixed. ఒకతరహా పానకము.

పొంట్లాంకాయ n. s. A young cocoanut. ఎళ్ళనీరుకాయ.

పొంత n. s. The mullet fish. (*Mugil cephaloieus*.)

పొందిలి n. s. Name of a certain caste. ఒకజాతి.

పొకనాయిరోగము n. s. Caries caused by lues venerea. కనుబొమ్మలలో రెప్పలలో తుండే వెంట్రుకలు రాలిపొయ్యే ముండరోగము.

పొకాయ n. s. *Bukhār*. Steam, glowing heat: eruption on the skin ఆవిరి, ఒంటిమీద వేలిసది.

పొచ్చ n. s. Doublets, at dice?

పొడబారుట or పొడనొనుట v. n. (from Tamil పొడ) To sink or become hollow, as a sore. పొడబారిస full of holes. తుంటిలో శలవేసుట.

పొణెన n. s. A kind of wooden bell, hung at a bullock's neck. సెడక, అనగా చెడ్డయెద్దు సెడలో లాడుకులాడుకు అని ఆడే పుకతరహాకొయ్యగంట.

పొససులు n. s. See పొణెకె.

పొన్నారకాళము n. s. (error for పొన్నీదళము) Orpiment.

పొక్కురమాను n. s. A whale. ఒకమత్స్యము.

పొక్కుళి for పుక్కుళి n. s. A plaid or chequered garment worn by women. The stuff called "poplin." A plaid of a square pattern alternately green and red. చిరుతపొక్కుళి, S. 1. 176. ఊసరపొక్కుళి a green and white tartan.

పొప్పాయిపండు n. s. The fruit called papaw. Rox. 3. 825. *Carica papaya*.

పొముక n. s. Corruption of ఎముక a bone. (Masul.)

పొముచిగురుకట్ట n. s. A block or large pulley. ఒకతరహాకట్ట?

పొరంబోకు or పొరంబోకునేల n. s. Waste land, utterly unfit for cultivation. సాగుబడికిరాని భూమి.

పొరిగము, పొరిగ n. s. A hoe used in digging up grass. (Vizag.) తొట్టిక?

పొరివట్టు, పొలివట్టు n. s. A heap of boiled rice offered to a god. తిరుక్కువళ్ళము, తిరుప్పావడ.

పొల్లాయి n. s. Certain fees paid on every thrashing floor. (Ganjam.)

పొత్తుకము n. s. error for పుత్తుకము a book.

పొపచు adj. error for బహు Much.

పొంచావణి or పొహంచావణి *پانچاوانی Pahnchawuni*. Insurance: on goods or on lottery tickets.

పొంచి, పొంచీలు for పొంచీలు n. s. *پانچي Paunchi*. A sort of bracelets. కరభూషణము.

పొంట్లాంకాయ n. s. A young cocoanut. A cocoanut with the husk on. ఎళ్ళనీరుకాయ, మట్టెలువని తెంకాయ.

పొక n. s. A heap of salt. (Vizag.) Apparently an error for పోకు?

పొక్కుముగా adv. Gently, delicately.

పొక్కుతా n. s. Respect, regard, honour. గౌరవము. పొక్కుతాచేసుట to respect. పొక్కుతాగా respectfully.

పొగబండ n. s. (from పొగబంధము) Mortgage on land; which till the debt is paid is enjoyed by the creditor (Ganjam) Usufruct. పొగ్వము.

పొగణి or పొగణి n. s. A sort of copper bowl. పాత్రవిశేషము.

పొగొట్ట, పొగవట్ట n. s. Enquiry. విచారించుట. ఆశంకనివక్తగా పొగవట్టా చేసినాను Enquired into it properly.

పొంచీలు for పొంచీలు n. s. *پانچي Paunchi*. A sort of bracelets. కరభూషణము.

పొజు for పొజ్ n. s. *بوجھ Bōjh*. Weight, responsibility. బరువు, ఉత్తరవాదము.

పొటాపోటి n. s. *پوتاپوتی Pōtāpoti*. Rivalry, emulation, outbidding. (Bellary.) నాకంటేనా కనిపయిబడడము.

పొటు for పొట్టు n. s. A raised hearth built in a Vishnu temple. గుడిలో చాల్పనాత్రండేపొయులు.

పోతా for పోత n. s. (Mahr.) A book, a work, a writing &c. పుస్తకము M. M. page 663. (A leaf in an account book : a folio?)

బోడ, బోడము for బోళము n. s. A sort of medicine.

బోడ n. s. (in sea language) A board, i. e. side. ఉజ్జిబోడ Ujjiya boda, starboard. దాళుబోడ dāo bōda larboard.

పోడుతుట error for పోయివిడుతుట v. n. To go away. This is a Madras phrase. పోచ్చి for పోయి (past pl of పోవుట) Having gone.

బోశి n. s. Hansel or the first money a seller receives in the morning. The luck-penny : a shopkeeper's first receipt in the day. అమ్మనాడు మొట్టమొదటతరుకు అమ్మి తీసుకొనేరూక. బోశిచేసినాడు he took hansel.

పోతి or పోతివిల్ల n. s. پوتی Potī (Mahratta) A piece of cotton steeped in red ink : which is wetted and squeezed into the inkstand. ఎర్రయిండ్మాది.

బోదారసింఱ n. s. A medical drug. కేదారసింఱ. D. ఒక మందుదినుసు.

పోదిన, పోదిన most commonly for పుదీపు Pudīnā పుదీనా n. s. Mint. ఒక మొక్క.

భోభాయకము n. s. Instigation, temptation. దుర్బోధన.

బోనాంపెట్టె, బోనంపెట్టె n. s. A round box or basket, covered with leather. కుయినతోలుచేసినగుండుపెట్టె.

బోనుపొయ్యి n. s. A portable oven, formed by placing a deep dish as a cover on a bowl?

బోనేశ్వరాలు n. s. (a low word) A suite of rooms?

బోమువిగురుకప్పి n. s. A large block or pulley. ఒక పెద్దకప్పి.

బోయడు for బోయవాడు n. s. (from بھوی Bhōī) A savage, a man of the woods. A palankeen bearer. చెంచువాడు, బోయిన్ని.

పోర, పోరకాడు, పోరడు n. s. from پور Pōr (K.) A boy. Reeve page 962. పిల్లకాయ.

బోర or పోర n. s. A slip or piece of land apper-

taining to a field. The breast, or chest. కుండునేల, రామ్మున్ను.

పోరకాడి n. s. Puzzle, intricacy.

పోరడి n. s. A hedge?

పోరడు n. s. from پور Pōr (K.) A boy, a child. పిల్లగాడు.

పోరవ or పోరువ n. s. (from Tamil போரவை) A cover. పైనకప్పేవస్త్రము.

బోరింపోతు n. s. A great jar : a glutton?

పోరిల్లు n. s. A gambling house? Paln. Vira. 22.

పోరుడు for పోర n. s. పور Pōr (K.) A boy. పిల్లగాడు.

పోరువ or పోర్వ n. s. (from Tamil போரவை) A cover. పైనకప్పేవస్త్రము.

బోర్లణము, బోర్లణము for బొక్కణి n. s. A horse's nose bag.

బోళా adj. Unreserved, frank. కపటికాని, మనసులోదాచని. బోళామనిషి he who is not reserved.

పోలాత్ n. s. for فولاد Fōlād. Steel. ఉక్కుపోలాతిగంట a bell made of steel. ఉక్కుగంట. Ila. 1. 148.

పోవిడి most commonly పోవిడి n. s. (Tamil போகடி) Traces, signs. వాడ, ఆజుకు.

భోమూము n. s. A large chest. పెద్దపెట్టె.

పోశి, పోర, ప్రోచ n. s. A fibre, a bit. లేశము.

పోస్తుకాయ or పోస్తకాయ n. s. پوست Post. Capsules of the poppy used medicinally. (Madras "Tariff.") ఒక మందుదినుసు.

పొంచాయించుట for పపచించాయించుట v. a. from پانچانچ Pahunchana. To cause to arrive; to deliver.

పొంజు for ఫౌజ్ n. s. فوج Fauj. Army, troops. దండు.

బొగుణి, బొగోణి or బోగణి n. s. A sort of copper bowl. పాత్రవిశేషము.

పొజు n. s. for فوج Fauj. Army, troops. దండు.

ఫౌజబంది n. s. فوجبندی Faujbandī. Collecting or levying troops. దండుకూర్చడము.

బొటా for బాపటా n. s. باطآ Bāotā A flag. రుపండా.

పొణ్ణోమి Error for పూర్ణిమ * n. s. The full moon.

ఫౌతు n. s. فؤت *Faut*. Death. చాళు. ఫౌతుఅయిన తర్వాత after his death. ఫౌతుతురారి killed and missing, the dead and those who fled.

ఫౌర్లు a vulgar error for శ్రవర్లు. యెన్నికూట్లు ఫౌర్లులైనవి how many evacuations took place.

ఫ్యాకేజి n. s. The English word a "package;" మూటలుకట్టడము.

ఫ్యాదా n. s. for پیادہ *Piyādah*. A peon or footman. బంట్లోతు.

బ్యామనుకు for బ్రాహ్మణుడు n. s. (بھراہمن *Birahman*.) A Bramin.

శ్రమోశము n. s. Error for మోశము which see.

బ్రమ్మలై Error for బ్రహ్మశ్ర్య n. s. Bramin slaying. బ్రాహ్మణునిచంకుడము.

శ్రయాయించుట n. s. A sea term for *making the shore*. వేరియశ్రయాయించుట *veriya prayaincu* or వేరియచేయుట to tack about. Perhaps meant for *phirānā* to turn?

శ్రసాశుకుట v. a. To eat. భోజనముచేసుట.

శ్రసాపాము n. s. Food, eating. భోజనము.

శ్రస్తాశన for శ్రస్తాశము n. s. Incidental reference to a person or thing. ఒకరినిగూర్చించి తేక త్రుకటినిగూర్చించినమాటయెత్తడము.

శ్రహరితిరుగుట v. n. To go the rounds, to patrol. గస్తువచ్చుట.

బ్రమ్మత, బ్రమ్మశ్ర్య error for బ్రహ్మహత్య n. s. Bramin slaying. బ్రాహ్మణునిచంకుడము.

బ్రాంది n. s. (E) "Brandy." ఒకతరహాసారాయి.

ప్రాకంపత్సరము n. s. (This is an ignorant phrase in common use.) Last year. పోయినసంవత్సరము.

ప్రాధేయశుకుట error for ప్రాధేయశుకుట v. a. To entreat. వేడుకొనుట.

బ్రాహ్మశాఝం* n. s. (a vulgar phrase) Invitation to a dinner on the anniversary of a death. See నిమంత్రణము.

బ్రాహ్మశీకము* n. s. (vulgar phrase.) Braminship, the rank or state of a Bramin. బ్రాహ్మణత్వము.

ప్రోవ, పోనాలు n. s. Trick : imputation : gibing, quizzing?

మ.

మం|| A contraction for మంజె meant for మంజూ

మంజూ *Mauzā*. A hamlet.

మంజల్, మంజలి, మంజెళు n. s. (Tamil. மஞ்சள்.) Turmeric: yellow as turmeric. తనుళు. మంజల్ తుట్టు yellow silk.

మంజూరు adj. منظور *Manzūr* Approved, ratified. అంగీకరించబడ్డ, రూపిచేయబడ్డ. మంజూరుచేయుట to sanction or approve.

మంజూరు n. s. منظور *Manzūr* Approval. అంగీకారము. మంజూరుచేసుట to approve.

మంజె for మాజా n. s. مَوْج *Mauzā*. A hamlet.

మండదీడు n. s. A groom? a horsekeeper. Pal. 50. గుర్రతువాడు.

మండాడుట v. a. (from Tamil மன்தொடுக்க) To beg, to pray. బతికూలుకొనుట. Pativr. 13.

మండి n. s. مندی *mandi*. A wholesale shop. ఛారీ గాశురుకులుఅమ్మేచోటు.

మండిగలు n. s. A biscuit made of wheat. భక్ష్యుని శేషము.

మండువ n. s. منڈوی *Mandwā* A booth. కుందిలి, పాక, అనగాశంతతిరునాళ్లమొదలయ్యువాటిలో అంగటివాండ్లు వేసుకొనేటిది. H. 4. 104.

మంత్రాంకము* n. s. Agency, machination, trickery. కుంత్రిత్యము, తంత్రము, కుంకుకము.

మందాశము or మందాశనము n. s. An ark, chest, box. Reeve page 1067.

మండుభాయి n. s. An opium eater. A phrase like "Tom pottle" or *Jack Tossopot*. నల్లకుండుతినేవాడు.

మంశిబ్దారు for మంశిబ్ దారు n. s. منصبدار *Mansubdār*. A ruler. A military officer of rank. దొర.

మకందిబ్బె or మకవిబ్బి n. s. (K.) A buffalo's horn filled with gunpowder and let off, as a firework. (Reeve 1068.) ఒకపాణిద్య.

మకాం n. s. مقام *Muqām*. Place, lodging, station. బశ, స్థలము, మకాముగాల్లిండే situated.

మకుటము n. s. A sort of cloth, worn after purification, or worn by bramins when at meals. మడిగుడ్డ.

మకురుతనము n. s. Obstinacy, pertinacity, contumaciousness, stubbornness. మొండితనము.

ఆచిడ్డనిండామకురుతనముచేస్తున్నది the child is very stubborn.

మక్కికిమక్కి or దేడికిదేడి Rogue versus rogue; diamond cut diamond.

మక్కివన్నె n. s. Gamboge, bright yellow. హరిజ శవర్ణము.

మక్త for మక్తా Sometimes మఖ్తా *ماقتا Magtā*. Rent, tenure, farm, usually, a contract

గుత్త. మక్తాదారుడు a contractor. మక్తాశరుకులు contracted goods. Rate or standard. Rent. a fixed rate, proposal, estimate, or offer, a bid. Fixed money tax: like compounded taxes.

మక్తాకాలు a special agreement given to a tenant. మక్తాపూరు a village which pays rent at a fixed rate without reference to the crop raised. మక్తాశిస్తు (in Guntoor) a particular settlement with each farmer by the Government or the Zemindar.

మక్దూరు n. s. *ماقدور Maqdūr*. Power, ability, authority. అధికారము.

మఖ్ఫి for మఖ్ఫీ *مخفي Makhfī*. Secret. రహస్యము, గుప్తము. మఖ్ఫిగా for మఖ్ఫీగా secretly, clandestinely.

మఖమ n. s. (Tamil மகமை) A donation by merchants or cultivators to a fane. A revenue granted as a privilege. రుసుము.

మఖమల్ n. s. *مخمل Makhmal*. Velvet. ఒకతర హాకుట్టు.

మగ్గరారి for మగ్గరూరు n. s. *مغرور Maghrūr*. Haughtiness, arrogance, pride. గర్వము.

మగ్గగారివాడు n. s. A weaver. నేసేవాడు. మగ్గదరి for మగ్గవరి n. s. A tax on looms: (used in Masulipatam.)

మగ్దురు for మగ్దురూ n. s. *ماقدور Maqdūr*.

Power, authority, ability. అధికారము, శక్తి.

మగ్నా or మకమ n. s. (Tamil) *makhamei* A dona-

tion by merchants or cultivators to a fane, a revenue by privilege. రుసుము. మగ్నాదారు he who enjoys a revenue by privilege. This word occurs in Persian documents granted by Tip-poo and some other rulers.

మవ్విళిస్తు, మవ్విలీసం n. s. The tax formerly paid by fishermen, being a branch of the మోతరఫా *mōtarfa*. చెంబడికుస్తు.

మవ్విచూపు n. s. *ماچھی Machhī*. A fishery. (Raj. and Ganjam dialect.) చేపలవర్తకము.

మచ్చడ n. s. Love-powders, poison, drugs?

మవ్విపింజెం n. s. A dovetail, in carpentry. కుప్పి.

మవ్విలీసం n. s. The tax paid by fishermen. (Vizag.) చెంబడికుస్తు.

మజకూరు for మజ్కూరు adj. *مازکور Mazkūr*.

Abovesaid, aforesaid. శబ్దరహి. See—జ—

మజర for మజరా n. s. for *مزرع Mazrā*. A hamlet, a cluster of huts belonging to some village, but separate from it, for the facilitation of agricultural purposes. ఒకపెద్దగ్రామములోచేరినవి స్తుల్లె.

మజిలీ n. s. *منزل Manzil*. One stage: a halt.

A day's journey. మజిలీచెయుట to halt, stop for the night. ఒకదినం ప్రయాణము.

మజుదారుడు for మజుమువార్ n. s. *مجموعدار Majmu dār*. A head accountant in the Talook cutcherry. తాలూకుశిరస్తేదారుడు.

మజుకూరు *مازکور Mazkūr*. 'Aforesaid' above-mentioned. Vulgarly this means the said village. Here, There. It is even applied thus, మజుకూరికాపురస్థులు the inhabitants of this village. మాసేమజుకూరు the present month. రోజిమజుకూరు this day. మజుకూరిలో Here in this town.

మజుకూరు or మజుకూరి n. s. (error) A village peon or bailiff?

మజుమూతు adj. *مضبوط Muzbūt*. Strong, valid. గట్టిగావుండే.

మజుమూత్ n. s. *مضمون Mazmūn*. Purport, contents, substance. మరలము, శంకతి.

మజూరి n. s. for *مزدوری Mazdūrī*. Hire, the wages of a day labourer. కూలి.

మజూరు for మజ్ దూర్ n. s. مزور Mazūr. A workman, a labourer. కూలివాడు.

మట్ట adj. Moderate, inferior. జపైచ్చన. మట్టబియ్యము rice of a poor sort. మట్టయిల్లు a mean or small house.

మట్టశలక n. s. A flat ruler, a bricklayer's level. కొల్లత్తువాడు, అనగా కానికానివాడు శిరిశుట్టడమునకై పెట్టుకొనియుండేటిది. మూలమట్టశలక a carpenter's ruler.

మట్టము n. s. A pony. మట్టగుర్రము. దంబరమట్టము A sort of cloth.

మట్లగడ్డ n. s. Name of a certain snake. ఒకపాము.

మతంకూర్చుకొనుట for మటక వేసుకొనికూర్చుండుట v. n. To squat like tailors, or as the images of Buddha are seated. శుద్ధాసనము వేసుకొనికూర్చుండుట.

మడమ adj. (Tamil మఱదల) Dull, inelegant. మడ్డి, మోట.

మడయుడు n. s. (from Tamil మఱదల) A stupid fellow, an idiot. మడ్డివాడు.

మడిచారు n. s. (Tamil.) అనగా వైట్లవక్రీలుకట్టే కోకల వేసకటికచ్చ.

మడియరసము or మడయరసము n. s. (Tamil మఱదల పడతణుట) Dullness, inelegance, rudeness. మడ్డిరసము.

మడిచావసాళ్లు n. s. error for మడిచుకుసాళ్లు, or చాళ్లు? See Box. 1. 143, 244.

మడుపు adj. Appointed, select, ready. మడుపుబీడు land assigned to a man?

మణిగానినశలక or మణియానినశలక n. s. (Tamil మణిబానిసప్పలక) A wooden tool for polishing a chunam wall. గోడకుగచ్చుచరవిరాచేటలక.

మణిగ or మణిగ n. s. A wholesale shop. మండ్లి.

మతలు for మత్ లబ్ n. s. مطلب Matlab. Purport, meaning. Topic, subject. తాత్పర్యము, శింకరి.

మతాబు or మత్రాబు for మహతాబ్ n. s. مهتاب Mahtāb. Blue-light in fireworks. A white flame: the kind of firework called Roman candles, which give a brilliant white flame. శుగులవత్రి.

మతింతుట v. a. To esteem, respect, regard. To estimate, appraise. మోరమింతుట, ఉజ్జాయింతుట.

మతింపు n. s. Valuation, rating. ఉజ్జాయింపు.

మదద్దారు usually మద్దద్దారు n. s. मददگار Madad-gār An assistant. శహాయుడు.

మదాం n. s. (The French word Madame.) The Queen at cards. కుయిన.

మదారీసు, మదాలీసు n. s. probably an error for مجلس Majlis, or مجالس Majālis. A concert of music?

మదాళింతుట v. n. (from Tamil மதாளிச்சிறகு.) To luxuriate, grow rank as plants. To flourish, bloom. మదాళించినచెట్లు Rank weeds.

మదింపు n. s. Rate, valuation, appraising, supposal, estimate. ఉజ్జాయింపు.

మదిత్తు n. s. (Tamil மதிப்பு.) An estimate. మతింపు, ఉజ్జాయింపు.

మదుగు n. s. (Tamil மதுகு.) A sluice. తూము.

మదుపువన్నె n. s. Dark emerald green. ఒకవర్ణము.

మదుము n. s. (Tamil மதுமு) A sluice or flood gate. తూము.

మదుర n. s. A vulgar error for మజరా or మజ్రా which see.

మద్దతు n. s. मदद Madad. Help, aid, assistance. శహాయము.

మద్దతుగారు or మద్దదుగారు n. s. मददگار Madad-gār. An assistant. శహాయి.

మద్దు n. s. mudd. An item, head or column, in an account. The Persian word Madd denotes a horizontal line, placed at the commencement of a paragraph, and sometimes running quite across the page. ఒకకడ్డు, ఒకకత్తెము.

మధ్యాహ్నం n. s. A mistake for మధ్యాహ్నం Noon. రెండు రూములవేళ.

మనవి n. s. vulgar for మనవి or మనివి.

మనవత్రి, మనువత్రి or మసావత్రి n. s. Stipend, pension, allowance. యింటిశలపు.

మనసువి for మనసూబ్ adj. منسوب Mansūb. Related, belonging to. శింబంధించిన, చేరిన.

మనాయింతుట v. a. (If from ماننا Mānnā.) To mind, or obey: (and if from ماننا Manā

karna) To forbid. వినుట, లక్ష్యపెట్టుట, ఆరిగ నడుచుకొనుట.

మనేల Most commonly మనీలా n. s. A sort of oranges; "Manilla" fruit. మనేలవాండ్లు Pedlars who deal in jewels and gems (because originally from Manilla.) మనీలపాము or మన్నలపాము The Manilla snake, which is harmless, thick and lumpish in shape. Russell, plate. XVI.

మనూసు బేదారు or మనమ్మ బేదారుడు Perhaps an error for منسبدار Mansabdār. n. s. A chieftain. శరదారు, నాయకుడు, వెంకటగిరికాళహస్తీయాలాగంటిసమస్తాసీకుడు.

మన్నా for మనా n. s. منع Manā. Prohibition, hindrance, prevention. అభ్యంతరము, అడ్డి.

మన్నానిగా adv. Selfwilledly, wilfully. స్వేచ్ఛగా, యథేచ్ఛగా.

మప్పెము, మభ్యం for ముప్పెం adj. for مبهمة Mubham. Doubtful. శంకితమైన.

మభ్యపెట్టుట v. a. To delude, slur over. మబ్బుతాళము వేసుట, ఉపాయము గాదాట వేసుట.

మయకము, మయికము or మైకము n. s. Confusion or distraction of mind. Intoxication. మత్త, ప్రమ.

మయాన n. s. میان Miyānā. The title of the old Nabobs of Kadapa.

మయూరు n. s. (French, majeure.) Major in the army. Ranga Bao. 1. 157. శమరోజ్జ్వలితశౌర్యధుర్యలకు శర్లంతుల్ మయూరుల్ కుమండములు ఓపీరులుసోలుదారులు.

మయ్యం n. s. (Tamil అమయి) The middle. మధ్యము.

మర n. s. A screw. మలుచుట్టు.

మరకాల్ n. s. (Tamil மரக்கால்) A mercall: eight puddies or measures. తూము.

మరచుట్టు n. s. A turnscREW. తిరుగాణి.

మరడివ్యాధి n. s. The cholera morbus. వాంతి ప్రాంతి. (Rajamahendri.)

మరతు n. s. A quantity of land: an acre. కుప్పెల, కత్తివలెకొంతలెక్క భూమి.

మరత్రము for మురత్రవ్ adj. مرتب Murattab. Closed, as a settled account. తిరిష్టారమైన, తిరిన(ఇదిలెక్కనుగురించినమాట.)

మరమేకు n. s. A screw. ఇస్రోలాణి.

మరమ్మతు n. s. مرممت Marammat. Repair, mending. బాగుచేయడము.

మరవన n. s. (Tamil மரவை) A wooden bowl, a pot or cup. ముంత.

మరవలి n. s. A final entertainment given by the bride's parents to the bridegroom, after the conclusion of the whole marriage ceremonies. మనుగుడుపు.

మరహమ్మతు for మరమ్మత్ more correctly మరమ్మతు n. s. مرممت Marammat. Repairs. చక్కపెట్టడము.

మరహూం adj. مرحوم Marhūm. Deceased, late, dead, as نواب مرحوم Nawabi marhūm the late Nabob. చనిపోయిన.

మరాటి or మహారాటి adj. Marāṭī. i. e. Mahratta. మహారాష్ట్రసంబంధమైన.

మరాటితిగ n. s. A certain aphrodisiac drug, called Spilanthus Amella, Rox. 3. 410.

మరిడి n. s. Name of the goddess of cholera. మరిడిశీశంకటము cholera.

మరియానా గుఆట n. s. 'Maria's game.' Playing at cards. A word perhaps of Portuguese origin.

మరాడి n. s. مروڑی Marōri. (H.) A turnscREW?

మర్దారి n. s. A head boatman. ఉడవవాండ్లమేస్త్రీ.

మర్హాము adj. مرقوم Marqūm. Written. వ్రాయబడ్డ.

మర్జి n. s. مرضی Marzī. Pleasure, determination, will. Temper, disposition. తాత్పర్యము.

మర్తబాను n. s. مرتبان Martabān. A black Pegu jar; so called because imported from Martaban. నల్లజాడి.

మర్తము adj. for مرتب Murattāb. Closed, as a settled account, concluded, finished, settled. తిరిన, తిరిష్టారమైన. మర్తముచేయుట to close. తిరిష్టారముచేసుట.

మలచటి adj. (error for మరశటి) Next. మలచటిగాడు next day.

మలచము adj. Cheap, fine. నచ్చమైన.

మలవత్ or మలవతి n. s. Extra assessment; an increased demand or additional exaction. (Vizag. and Bellary dialect.)

కలాము or మొలాము n. s. **ملمة Mulammā.**

Plating, silvering. బంగారు మొలాము gilding. కలి adj. Next. కలినాడు next day. తొలిధర the original price, కలిధర the second or higher price?

మలిగ n. s. (Tamil மலிகை) A warehouse or shop of grocery, excluding cloth &c. కుండి.

మల్పాళు చేయుట v. a. from **ملفوف كرنా Malfūf karna.** To enclose (a letter in a cover) అండు లో మల్పాళు అయిన పాములు The letters enclosed therein.

మల్లకొల్లలుటము or మల్ల గొల్లలము n. s. Squabble, rumpus. రచ్చ, జగడము.

మల్లగుల్లలు తడుట or మల్లగుల్లలాడుట v. n. To wrangle, squabble. జగడమాడుట.

మవంజ n. s. Vulgar for మాజ **موضع Mouzā.** A hamlet.

మవకూపు most commonly మోకూపు. adj. for **موقوف Mouqūf.** Stopped, suspended. నిలుపుడల చేయుట.

మవాసిరి for మవాసిరి **مواشى گيرى Mawā-shī girī.** Rebellion, plunder of the country, outrage. మవాసిరి చేయడానకు అక్కడికి వెళ్లి. Local. XIX. 40, line 1.

మవుంజె for మజే n. s. **موضع Mouzā.** A hamlet, a dependancy of a village. ఒక పూరితో చేరి పనినక్షుట.

మవుకూపు usually మోకూపు n. s. **موقوف Mou-qūf.** Ceasing, termination. మానుకోవడము, అదాయిమవుకూపు చేసిరి they stopped fighting.

మహాత్తు n. s. See మహాత్.

మశ్రూగుడ్డ for మశ్రూగుడ్డ n. s. **مشروع Mashrū.** Satin: literally 'Legal,' according to the Sharah or law: cloth woven of cotton mixed with silk is *Mashrush* or legal. Hence, a name of satin.

మశ్రూత్ adj. **مشروط Mashrūt.** Conditional, exacted. ఒడంబడికల.

మశరూ n. s. **مشروع Mashrū.** Satin. తట్టువత్తము.

మహాకత్తు for మహాత్ n. s. for **مساحت Masāhat.** Square measurement; mensuration. కొలవడము.

మహాకత్తు n. s. for **مشقة Mashiqat.** Pains taking; labour, toil. వ్యవసాయాదులకుండు జడపాటు, శ్రమ. Improvement of land. The repairing of fields or water courses (Ganjam.) Manuring (Vizag.) Hire, cooly, as వడ్లమహాకత్తు carpenter's hire.

మహాక for మహాత్ n. s. for **مساحت Masāhat.** Measurement of land; the same as తయిమాయి (Paimayish.) Survey. నేలకొలవడము.

మహలు n. s. **مشعل Mashal.** A torch or flambeau. దీపి.

మహల్చి most commonly మసాల్చి n. s. **مشعلچی Mashalchī.** A torchbearer, a lamplighter. దీపిటివాడు, దీపాలు పెట్టేవాడు.

మశుబుజిమాను n. s. Mixed soil, not so productive as the black soil but superior to the common red land. Red soil: light, not solid. See కువ్వభూమి or దుమ్ములు రేగే భూమి.

మశులతు for మశులకాత్ n. s. **مصلحت Maslahat.** Counsel, advice. ఆలోచన, బుద్ధి.

మసాదా most commonly మసాదా for **مسودة Musawadā.** A rough draft or copy. మతలముకు దిద్ది చిత్తు గా వ్రాసిపది.

మసానిలు, మసాని n. s. **مسان Masān.** The rattlings of a ship's shrouds. గోదాలు?

మసాల n. s. **مصالح Masālah.** Spicery, seasoning drugs. Horse physick శంఖారము, గుర్రానికియిచ్చే మందున్ను.

మసాలిచి n. s. for **مشعلچی Mashalchī.** A lamplighter. A torchbearer. దీపాలు పెట్టేవాడు, దీపిటివాడు.

మసి n. s. Ink made with lampblack. కాంబి.

మసీదు, మసీది for మసీద్ n. s. An error for **مسجد Masjid.** A mosque or Musulman place of worship.

మసుబుభూమి n. s., See మశుబుజిమాను.

మసూదా for మసాదా n. s. for **مسودة Musawadah.** A rough draft. చిత్తు గా వ్రాసిపది.

మసూరు for మశ్రూ n. s. **مشروع Mashrū.** A Satin vest తట్టువత్తము.

మస్తకి n. s. **مصطكى Mastaki.** రాయిమస్తకి Gum Mastic. ఒక మందు దినుసు.

మస్తు n. s. Pride, presumption, arrogance. Xర్షము. కొప్పు. మస్తుతట్టిన headstrong, ungovernable.

మస్తు adj. Abundant, plentiful. యథేష్టము. మస్తుగా abundantly, plentifully, profusely.

మస్విద for మసోదా n. s. مسودة Musawadah. A rough draft of a letter.

మహాంతు n. s. A title assumed by some teachers (gurus) or Confessors. మతాధిపతి గావుండేబయి రాసి.

మహజను for మహజన్ n. s. محاجن Mahajan. A Mayor or head merchant, a substantial banker. నాకులకారు.

మహజ్జరునామా or మహజరునామా n. s. for محجزنامه Mahjar namah. A general affidavit ; a certificate signed by all present at a transaction. A general petition signed by a town. A title deed. A written award or decision.

మహద్వారము n. s. The mouth of a river. శము ద్రశింకమమయ్యచోటు. (A bad phrase though common.)

మహారాజులాగు adv. Of course, by all means.

మహార్జునమి n. s. error for మహానవమి which see.

మహాలు or మాలు n. s. محال Mahal. A district in a province, a ward in a town. A spot of land. A fund producing revenue to government. (Malcolm : Index.) మహాలుదారుడు a small laird or landlord.

మహాలారూ for మాలవజా n. s. مالوجا Malwajah. Goods on hand or "in view." Crop, harvest. Revenue, income, rent, estate. హాజరులోవుండేశిరుకు, శుంట, వచ్చుబతి.

మహాసూలు n. s. محصول Mahsul. Produce, crop ; product of a field, grain.

మహాస్వూలుదార్లు n. s. محصولدار Mahsuldar. Watchmen set over crops. కంఠాణమువుండే వాండ్లు, ఒప్పికి చేయించేవాండ్లు.

మహాగణులు n. s. A title assumed by jangam Gurus.

మహాజరు n. s. See మహజరు.

మహాదేవి n. s. (a term used in Ganjam.) Lady, baroneess. దొరసాని గారు.

మహాదేవులు n. s. plu. Lords, courtiers. దొరలు.

మహానాడు n. s. (Tamil மகாநாடு) A witenagemote, or council held by headmen.

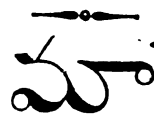
మహారాజులాగు adv. Of course, by all means.

మహారాప్తిము n. s. Mahratta. A name given without any proper authority to the Marati language.

మహారోగము or మహావ్యాధి n. s. A sort of leprosy. Buch. Ham. (E. I.) 3. 485.

మహితాబు most commonly మత్రాబు n. s. محتاب Mahtah. A sort of firework called Roman candles. తగులువల్లి.

మహ్లా n. s. See మహాలు.

మా|| A contraction for మారీఫత్.

మాందాళిరాయి or మాందాళిపచ్చి n. s. A dark green emerald. తుచ్చి.

మాంలతుదారు usually మామిలీతుదారుడు n. s. ماملتدار Moomalah dar. The Tahsildar or managing native officer of a district.

మాగడి n. s. Supineness, careless neglect, disregard of duty. అశ్రద్ధ, అజాగ్రత్. మాగడితాలము a sickly season. యాపూరిలో మహామాగడి గా తున్నది this village is unhealthy.

మాగాణి n. s. Wet cultivation, i. e. rice, which cannot be cultivated without the fields being flooded. నీరారంభము. మాగాణిపొలము land artificially irrigated.

మాచికాయ n. s. Gall nut.

మాచెనశుక్ర n. s. A sort of carp fish. ఒకచేతు.

మాజా, మాజుఫలము for మాజు n. s. محال Maaz. Gall nut. మాచికాయ.

మాజి adj. مازي Maazi. Former, late, last, past, gone by, cancelled. మునుకుటి, ముంజరి, గడివిన, కొట్టివేయబడ్డ. మాజీచేయుట to cancel.

మాజు, మాజుం n. s. for ماجوم Majum or مجوم Majum. An inebriating preparation of Bhang with sugar, spices &c. formed into cakes and eaten. టంగాకు బెల్లము మొదలయినవి వేసి చేసినవ దద్రవ్యము.

మాబూ n. s. See మాజుఫలం.

మాబూలు adj. مازول Maazul. Dismissed, turned out. తోసివేయబడ్డ.

మాటి n. s. مَاتِي *Māti*, more properly مَتِي *Mitti*. Mud, clay. మట్టి which see.

మాటిపోగులు for మట్టిపోగులు n. s. plu. Refuse heaps of grain, so named because mingled with bits of earth and stone.

మాచు n. s. مَارُو *Maru*. A pair of antelope horns joined at the roots, resembling a dagger :

మాతాది or మొహతాదు usually మహదాదు or మహతాదు మంత్రాంతు n. s. مَهْتَارِي *A village bailiff or petty collecting officer.*

మాతాధి n. s. for مَهْتَاب *Muhtab*. Roman candles, blue lights, silver cloth : of which some caps are made మతాబు, జరిపట్టయున్ను.

మాతుబరు adj. مَتَابَر *Motabār*. Trustworthy, substantial, honest, respectable. నమ్మదగిన. మాతుబరునామిను Good security. నేను ప్రస్తుతమాతుబరు కాకపోయినాను I am no longer in good circumstances.

మాత్బరి n. s. مَتَابَرِي *Motabari*. Goodness of bail. Responsibility or *Respectability*. Good circumstances as those of a substantial farmer. నమ్మకము.

మాద n. s. A disease. ఒకరోగము.

మాదా n. s. The Portugueze word "Madre." The Roman catholic chapels are called మాదాకోవిల్, మాదాగుడి i. e. Chapel to St. Mary.

మాదిరి n. s. مَادِرِي *Madri*. A pattern, model, or example, sort, kind. The original ; as opposed to a copy. A large beam of timber. మచ్చు, తరహా, చదరము గావుండే పెద్ద పేకుమాను.

మాధవకరము, మాధోకరము, మాధుకరము or మాధవకబళము n. s. Begging boiled rice ; the rice so given. అన్నపులిరిపెము, విచ్చగాడికి వేసే అన్నము.

మాసమాత్ర n. s. Period, time, occupied by a reign. ఆయాం, హయాం, ప్రభుత్వము చేసిన కాలము.

మాని مَعْنِي *Mani*. Meaning, import. A secret. అర్థము, అభిప్రాయము.

మానేజరు n. s. (E) A "manager." నిర్వాహకుడు, కుదిమందికి పెద్ద గావుండే వాడు.

మాపు n. s. A husband ?

మాఫల్ కాదు n. s. from مَافَل *Maphal*. The gall-nut used in ink and used to dye the teeth black * మాఫికాదు.

మాఫిజి for మాఫిజి n. s. مَافِجِي *Mapnī*. Measurement. కొలవడము.

మాఫిరవానా n. s. مَافِرِوَانَا *Muāfirawana*. A certificate of tax being paid. A pass given for goods on which no duty is payable at the place from whence they came. A permit allowing goods to pass free. A certificate of payment.

మాఫు n. s. مَافُو *Muaf*. Pardon, excusing. మన్నింపు, క్షమింపు.

మాఫుచేయుట v. a. from مَافُو *Muāf*. To forgive or excuse. మన్నించుట, క్షమించుట.

మామలీయ్యతు n. s. مَامَلِيَات *Muāmālāt*. Management of public business. Affairs of state. నిర్వాహకము.

మామూదు చేసుకొనుట or మామూర్ చేసుకొనుట v. a. To take possession of. స్వాధీనము చేసుకొనుట యని తోచినది.

మామూలు n. s. مَآمُول *Māmūl*. Use, usage, custom. Fashion, mode, practice. వాడుక.

మాయామాతి n. s. మాయామాతి మనస్సుకు తెచ్చుకొని ? ఈమాటకు అర్థము తోచలేదు.

మాయి n. s. Slate colour ; whitish blue, or dark grey ?

మారకమ్మ n. s. Name of a certain fury. ఒక యే ద్రాదేవత.

మారాటము n. s. (Tamil மாராட்டம்) Trickery, guile, fraud. మోసము.

మారిడి n. s. Confusion ?

మారీఫత్తు n. s. مَارِفَات *Mārīfat*. Trust, charge, possession. వశము. ఒకని మారీఫత్తులో యిచ్చుట to entrust or commit to one.

మారు for మార్ n. s. مَار *Mār*. A blow. చెబ్బ. మారుమారు At him ! smite him ! Beat him ! Ila. 3. 195.

మారేడుగడ్డ n. s. A bulbous root resembling a truffle. It has little or no appearance above the surface of the ground. చల్లగడ్డ ?

మాల్ n. s. مال Mal. Property, goods. సాక్షి.
 మాలువామీను money security, real security ;
 a jewel &c. put in deposit. In Revenue, Māl
 (i. e. stuff) includes every thing connected
 with land, crops, and ploughing.
 మాలిక్ for మాలిక్ n. s. مالِك Malik. Owner,
 master, proprietor. శ్వంత గాడు.
 మాళ దూళవరలు n. s. A certain class of savages.
 మాలి n. s. مالِي Malī. A gardener. తోటవాడు.
 మాలి (error for మాలు) n. s. One time. ఒకమాలి
 once, one time.
 మాలి n. s. مالِي Mali. The same as ముల్లి i. e.
 Revenue; thus మాలివేస్తారు the assessment
 accountant.
 మాలిక్ n. s. مالِك Malik. A heir, owner, pro-
 prietor. శ్వంత గాడు.
 మాలిగ n. s. (Tamil மாலிகை) A house, a build-
 ing. ఇల్లు నేలమాలిగ a cellar. తిరుమాలిగ (a cant
 phrase, among the Vaishnavas) a house.
 మాలిశి ماليش Malish. most commonly మాలీసు
 n. s. Rubbing down a horse. Thrashing or
 treading out of corn. గుర్రమునుతోముట, కయి
 లుచేయుచుట. మాలీసుచేసుట to curry, dress or
 clean a horse.
 మాలిస్తా See మాలిశి.
 మాలిస్తిదారుడు n. s. Superintendent of thrashing
 the crop. కయిలుచేయించే అధికారి, నూర్పించే
 వాడు.
 మాలీశు for మాలీసు n. s. ماليش Malish. Thrash-
 ing corn. నూర్పడము.
 మాలు n. s. مال Māl. Property, goods. సాక్షి.
 See మాల్.
 మాలు for మామలు n. s. محال Mahal. A palace.
 A division of a district containing ten or
 twelve villages. నగరు, తాలూకాయున్న. Ve-
 ma. 1205, 1546, 1725.
 మాలుకరణము n. s. A revenue clerk. కరణంవాడు.
 మాలుగువారి n. s. مالگوزار Mālguzārē. Land
 liable to pay rent or revenue. దివాణానకు కున్న
 చెల్లించే నేల. See Reg. 3. of 1802. Such land
 as is not Lakhirājī.
 మాలుశిబ్బంది n. s. probably an error for
 محال سببندی Mahal sibandī. The revenue
 establishment of peons, రివిన్యూబండ్రోఫులు.

మాలాము adj. معلوم Mālūm. Known. అతనికిమా
 లాముచేసి నతర్వాత after this was made known
 to him.
 మాలేరు n. s. A certain tree ?
 మాలార్జూ for మాల్ వజా n. s. مال ورج Mal
 wajak. Property, goods. సాక్షి.
 మావడమరవడ n. s. (Tamil மாவடை மரவடை)
 Beasts and trees. గొడ్డుగోవలుచెట్లుపాము.
 Rottler. IV. 51.
 మావళి for మాలి n. s. A gardener.
 మాపు n. s. (Tamil மா) One twentieth. ఇరువై
 యింటిలో సైక భాగము.
 మాష్టి n. s. A certain tribe of beggars among
 pariahs. ఒకతరహామాలిబిచ్చ గాడు.
 మాష్టిడు or ముస్తీడు n. s. A teacher ? q. v. An
 elephant driver. ఏనుగువాడు.
 మాశం for మాసం n. s. موسم Mausim. The
 season. ఋతువు.
 మాశం or మాసా n. s. (from Sanscrit మాసు.)
 A jeweller's weight of eight goonju (seeds of
 the Abrus precatorious) ఎనిమిదిగురింజలముత్తు.
 మాశరా or మాశల n. s. A specimen or muster.
 మాదిరి ?
 మాసి for మసి n. s. A man: this is a boorish
 pronunciation like mon or mun, in Scotch.
 మాసూలు for మాహస్సూల్ n. s. محصول Mahsul.
 That which is collected. Income, product.
 Produce, crop, collections. కుంట, ఫలము.
 మాహ n. s. A month. నెల. మాహామహువారు In
 the present month.
 మాహవారి adj. Monthly, that happens every
 month. నెల నెలకువచ్చే.
 మింఱమిరము, మింఱమిర్యము n. s. A certain herb
 (పార్థా A tree; pentaptera arjuna.) మింఱమిర్య
 ము, శ్రుకార్య. Q ?
 మింజుమల adv. మింజుమి Minjumla. In part pay-
 ment: out of this sum. అందులో. ఆమింజుమ
 లా, అందుమింజుమలే out of that sum or
 number.
 మిజాతు for మిజాత్ n. s. مزاج Mizaj. Pride. గర్వ
 ము,

మిజాదు n. s. for مزاج *Mizaj*. Temper, humour. Health; tastiness, elegance. సూరూతు.

మిజాద్ n. s. |مزره| *Mizrah*. A title among Mahomedans. తురకలలో పుకసాది.

మిటికీలు n. s. Some sort of grain. ధాన్యవిశేషములు.

మిటుకులాది n. s. A pretty girl, a belle. సౌగంధికత్తె.

మిట్టవరహా n. s. A pagoda, or gold coin worth four rupees. ఒకనాణెము.

మిఠాయి n. s. ميثاي *Mithai*. Any sweetmeat. పిండివంట.

మిడిమిల్లాకుతున్నది (A phrase having the meaning) It is excessively hot.

మిడిముళ్లు n. s. Spurs. సుర్రంకమళ్లులోపాడవడమునకైకాళ్లకుకట్టుకొనేముండ్లు.

మినహా n. s. منها *Minha*. Subtraction, deduction. తోసివేయడము, భాగారించడము.

మినహాచేసుట v. a. from منها *Minha*. To subtract, deduct. భాగారించుట, తోసివేయుట.

మిన్నా for మిహీన్ adj. مینہ *Mihin*. Fine, delicate, or elegant. దివ్యమైన, సౌగంధ్యమైన.

మిరాళి or మిరాసీ n. s. میراث *Mirāsī*. میراث *Miras*. Hereditary right, hereditary property. కురంకుర గావుండేవాధ్యత, కురంకుర గాలనుభవములోవుండేసామ్రాజ్య. కావులకుగలమిరాళి the right of the inhabitants. మిరాళిదారుడు one who possesses such a privilege.

మిలమిలలాడుట v. n. To abound, swarm, be rife. నీళ్లలోవేకులు మిలమిలలాడుతున్నది the fishes tumble over one another. ఆకలిచేతమిలమిలలాడుతున్నారు they are exhausted with hunger.

మిలాయించుట v. a. from ملان *Milana*. To mingle: to introduce. కలుపుట.

మిసల్ n. s. (probably meant for منل *Misl*. Turn, time, occasion.) A visit of ceremony or friendship. దర్శనము. తాళీలుదారుడున్నమిసలుకుకుంపించినాడు the Tasildar sent me to pay the collector a visit. Post, department, station. "Seat, place, chair. The Seiks were divided into twelve *missuls* or tribes: each under its own headman. అతడుమిసల్ కాకమునుపే before he was employed (in that duty.)

మిసల్ కర్రాము n. s. *Misl carnām*. The curnum who is in power: his name being on the commission or List. Hence he is also called లిస్టు కర్రాం.

మిసలురెడ్డి n. s. The Reddi or farmer who is in the commission, or in power. దినామునకును మూడు గావుండేరెడ్డి.

మిహనతు usually మెహనతు n. s. مہنت *Mehnat*. Trouble, pains. కష్టము, శ్రమయాలి.

మిరాజా or మిజాద్ n. s. |مزره| *Mirza*. A *Mirza*. (A certain title) prince. ఒకకితాబు, యువరాజు.

మిరాసీ n. s. میراثی *Mirasī*. See మిరాళి.

మిరబఖ్షీ n. s. میربخشی *Mirbakhshī*. A commandant of troops, a General. సేనాధిపతి.

ముంగారీర n. s. A kind of silk worn by Hindu women. ఒకరరహామడిచీర.

ముంఱముకొరతము n. s. Stubbornness, stupidity. ముసురుమూరితనము.

ముందిరివిత్తులు n. s. Cashew nuts. ముంతమామిడి విత్తులు. ముందిరికుప్ప the kernel of cashew nuts.

ముంకి usually మునిషి n. s. منشی *Munshī*. A tutor, clerk, secretary. Reader. చదువుచెప్పేవాడు, రాయనగాడున్ను. Blackstone, 3. [320] says, quoting Sir John Davis "he understood the law language in ten days almost perfectly without a reader."

ముకద్దం n. s. مقدم *Muqaddam*. The headman of a village same as (*qadīm*) kadeem. Pre-supposition, supposal. గ్రామాధికారి, అనుకోవడమున్ను. Thus ముకద్దంచేతి Taking it for granted. On the ground that. పోయినారనిముకద్దంచేతివ్రాశినాను Imagining they had gone, I wrote to him.

ముకద్దమా n. s. مقدمه *Muqaddama*. Affair, business. వ్యవహారము, కుసీ.

ముకర్రరు usually మొకరరరు adj. مقرر *Muqarrar*. Fixed, established. నిర్ణయించబడ్డ.

ముకర్రరు or మొకరరు n. s. **مقارر** *Muqarrar*. Determination, certainty. నిష్కర్ష. మొకర్రరుచే సుట to determine.

ముకాబిలా n. s. **مقابله** *Mugabala*. Confronting. Comparison of a copy with the original. సరి చూడడము, సంప్రతించడము.

ముకానా or మొఖానా adj. Granted. మొకానా గ్రామము A *mocasa* village is one that is granted either free (as a reward) or on a light rent. It is a spurious phrase fabricated by the Hindu clerks, by some corruption of an Arabic word. బీవనానిక్కియిప్పగ్రామము.

ముకాహిరా n. s. Guardianship. శిరక్షణ.

ముకూహకోరు (perhaps for ముక్కుపాలు) n. s. A lease granted generally by Enamdars: in which the farmer employed, has three-fourths, and the landlord one-fourth of the crop.

ముక్కిడి or ముక్కిడిచుట్టి n. s. A snipe. See యేల్పు.

ముక్కిడిచేతు n. s. A certain fish.

ముక్కుకోరుము or ముక్కుచుము for ముంగోరుము n. s. Sudden passion. యొచన లేకుండావచ్చేకోరుము.

ముక్కుటము n. s. Caudle, food for infants గంజియేలునారాయిమసాలాకలిపిబిడ్డలకుపోషేటిది.

ముకశరు adj. **مختصر** *Mukhtasar*. Abbreviated, abridged, brief, short, succinct. సంక్షిప్తమైన.

ముక్తాయించుట v. n. To close, To quaver in music. శిలీతములో ముగియుట.

ముక్తాయింపు n. s. A close, conclusion, in music. ముగించడము.

ముక్తార్థము n. s. Import, summary, purport. ఫలితార్థము.

ముఖాబిలా or మొకాబిలా n. s. **مقابله** *Mugā-balah*. Comparison, collation. సంప్రతించడము.

ముఖీం n. s. **مقيم** *Muqīm*. A resident. ఉండేవాడు, కాపురముండేవాడు. (A valuer of cloths. (తరగతి) an appraiser.)

ముఖేల్పు n. s. A snipe?

ముఖ్తారు for ముఖ్తయారు usually ముక్త్యారు n. s. **مختار** *Mukhtar*. He who is free: his own master. Plenipotentiary. స్వతంత్రుడు.

ముఖ్తల్ or మొకమల్ n. s. **مخمل** *Mukhmal*. Velvet. మెత్తగాదళముగావుండే పుకతరహాకట్టు. H. 1. 73.

ముగత n. s. A lot of, the number of. ఆరుముగత సుఅప్పము a lot of 6 is half a dozen?

ముగల్, మొఘల్ n. s. **مغل** *Moghal*. A mogul or Musulman. తురకవాడు.

ముగులు n. s. The sheathing of a ship. వాడతడు గున్సీల్లోనానిపురుగులుబట్టి చావకుండా తుండడమునకైవేసేటిది.

ముగ్గు plu. ముగ్గులు n. s. Dumb-bells. లోడ్లు.

ముచిల్ల or ముచ్చిలికా for ముచల్ గా n. s. **مخالجه** *Muchalga*. (Turkish) A penal bond or money security. An Indulto, (as called in Spanish) or indemnity. A bond or written agreement of any sort: an agreement of truce. ముచిల్లమీదవచ్చిచేరడము To come in on *muchilka* is, to come into camp on truce. ముచిల్లయిచ్చి పోయినవాడు one who is out on his own recognizances.

ముచీలు or ముశీలు n. s. (Masulipatam) Leave, permission?

ముచ్చి n. s. A Moochey; a bookbinder: who makes pens. కచ్చేరిలోపుస్తకములుకట్టికలములు విప్పియిచ్చేవాడు.

ముచ్చిలికా or ముచ్చెలికా n. s. for **مخالجه** *Muchalga*. A deed of settlement, a final agreement in writing. ఒకదస్తావేజు, సాధకము.

ముచ్చివాడు or ముచ్చెవాడు n. s. A painter: who makes toys and images of paper or pith.

ముజమలీ adv. **موجملا** *Mujmal*. Briefly, in an abridged form. ముజమలీకట్టి. Abstract, heads of accounts.

ముజముదారుడు usually మజముదారుడు n. s. **موجملا** *Mujmuadar*. The head accountant in a Talook Cutcherry. తాలూకుశిరస్థేదారుడు.

ముజరదు adv. **موجرا** *Mujarrad*. Instantly. వెంటదే, తోడుతోనే.

ముజరా n. s. **موجرا** *Mujra*. Allowance, subtraction, reduction, remission. A bow or a salam. తోపుడు, తోశియిచ్చినది. ముజరాఖర్చు donations by government for religious purposes. ముజరా

చేసుట to make allowance: to make a salam. ముజరాయిచ్చుట to deduct, to subtract, to give a donation for religious purposes. నాకుముజరారావలెను I am to be refunded, repayment is due, allowance must be made to me.

ముజాహిం adj. مزاحم Muzahim. Obstructing, hindering. అభ్యంతరముచేసే, అడ్డిచేసే, అటంకపరచే used mostly in notes and passports.

ముజిమిలీజమా n. s. جملة مجمل Mujmal-jumla. Grand total. వెరసి, మొత్తము.

ముజుమూదారుడు n. s. مجموعدار Majmudār. The head accountant in the Talook Cutcherry. తాలూకుశిరస్తేదారుడు. An auditor: a clerk who checks the accounts.

ముజుమూలుగా adv. from مجمل Mujmal. Completely. శంపూర్ణముగా.

ముటమర్దాగి, ముట్టమర్దాగి n. s. متمردگی Mutmardagi. Disobedience, stubbornness. అలక్ష్యము, తిరస్కారము.

ముటాలు n. s. plu Faggots. కట్టలు.

ముట్టకోసుకూర n. s. Cauliflower.

ముట్టా or ముతా n. s. متھا Muttha. A portion of a district, a subdivision. కొన్నిగ్రామములు.

ముట్టె n. s. Rogue, wretch, villain?

ముతా n. s. A sub-division: a party in politicks. కొన్ని గ్రామములు, జమాాయిత్తు.

ముతాళు or ముట్టాళు n. s. A fool; a simpleton. చేతకానివాడు.

ముతీజామ్యారు for ముతీజామారు n. s. An entirely white cloth without any coloured border. శల్లగుడ్డ.

ముతయ్యను, ములైను adj. متعين Mutaaiyin. Posted, appointed, placed, entertained, fixed, deputed. నియమించబడ్డ, పెట్టుకోబడ్డ.

ముతలలకు, ముతలలకు adj. مطلق Mutlaq. Whole, entire. adv. Utterly, entirely. యావత్తు, బొత్తుగా అనినది.

ముతశద్ది usually ముసద్ది n. s. متصدي Mutasadi. A clerk, accountant, writer or scribe. లెక్కవాడు, వ్రాసేవాడు.

ముతాబకు مطابق Mutūbaq. Answering to, corresponding with (in dates.) శరియైన. See under యాసిబీ. This is the phrase used when

two dates are mentioned, one English and one Indian, thus ౧౮౪౫లో శం|| ముతాబకువిశ్వాస్ వసునానుశంవర్షరములో In the year 1845 corresponding to Vishvavasū.

ముతాలీకు adj. متعلق Mutaalliq. Appertaining to, pertaining. చేరిన.

ముదాం adj. مدام Mudam. Perpetual, eternal. Fixed, established. శాశ్వతమైన. ముదాంసిల్పంది Mudām sabbundi. A fixed establishment. (village police men?)

ముదారుశింకు n. s. See మురుదారు.

ముద్దతు n. s. مودت Muddat. A period or time. ముద్దతునుంచియిట్లావున్నది It has long been so.

ముద్దతుకాలు n. s. مودتقول Muddatqaul. A conditional agreement. కరారునామా.

ముద్దతుక్రయము n. s. A foreclosed mortgage, in which the pawn after a certain time is forfeit. A conditional sale with penalty attached. అవధిక్రయము?

ముద్దతుండుగ n. s. A feast observed among salt makers, when beginning the year. ఒకతండుగ.

ముద్దాయా n. s. مدعي Muddai. The defendant; the prisoner; the accused. (శ్రుతివాది, ఖయిది. ముద్దాయాశుడుట to be liable, to be prosecuted.

ముద్ది, కరముద్ది n. s. A sort of fish. Russell plate 48. మత్స్యవిశేషము.

మునగానాంలేలానాంగా adv. In all sorts of difficulties. వానికనిమునగానాంలేలానాంగావున్నది he is in danger.

మునకీపు or మునిషీపు n. s. منصف Munsif. A native judge. ఒకతగవరి. గ్రామమునకీపు the village justice, the head farmer.

మునాది n. s. منادی Munadī. A proclamation. (Bellary) ప్రకటన.

మునాశబు for మునాసిబ్ adj. مناسب Munasib. Proper, fit, due. Suitable. తగిన.

మునిషి n. s. منشی Munshī A writer, a secretary. A teacher or tutor in a language. రాయశిగాడు, చదువుచెప్పేవాడు.

మునిసిఫి for మున్సిఫ్ usually మునిషీపు n. s. منصف Munsif. A native civil judge. మునిషీపు.

ముసీం, ముసీబు n. s. **مُنِيب** *Munīb*. A principal or master, one who appoints a నాయకు or deputy. An agent or constituent; a mercantile correspondent, an executor. (From *Nāyib*.)

ముప్పంచీర n. s. A cotton cloth, which is white, with a red border, a cubit deep at the ends.

ముప్పాళు n. s. Three quarters of a pagoda. మూడు పాళులు.

ముప్పాళులా n. s. Three quarters (of a rupee.)

ముప్పిరిచేపి n. s. A certain fish or కుంజముప్పిరి? A species of sparus, or, *Mesopriion quinque-lineatus*.

ముఫదు for ముఫ్రద్ n. s. **مُفْرَد** *Mufrad*. An abstract: a summary. శంకరాహము.

ముఫస్సిల్ adj. **مُفَصَّل** *Mufasssil*. Distinct, full, ample, detailed. Clear, perspicuous, plain. స్పష్టమైన, విశదమైన, వివరమైన.

ముబలక adj. Abundant, copious, plentiful, numerous. విస్తారమైన, యశేష్టమైన.

ముబాదలా adj. **مُبَادَلَا** *Mubadala*. Changed, exchanged, altered. మార్చబడ్డ, మదలాయింబబడ్డ.

ముబాదిల n. s. **مُبَادِلَا** *Mubadala*. A loan, an advance. Exchange or barter, sums lent and paid on running accounts without the use of receipts or documents on either side: being merely a temporary accommodation. కుండగా యిచ్చినది, చెయిబదులుగా యిచ్చినది.

ముబాహము or ముభావము adj. **مُبَاه** *Mubāhan*. Doubtful, indeterminate. Unknown. శంకింపమైన. ముబాహంగా Indifferently. Briefly, in the gross, anonymously, without going into names or particulars. Cursorily, by guess.

ముబ్లగ్గు usually ముబల్లగు n. s. **مُبْلَغ** *Mublagh*. A mount, sum. మొత్తము.

మురబ్బీ n. s. **مُرَبِّي** *Murabbi*. An usher, introducer, recommender. సహాయుడేసేవాడు.

మురాదిల్లి n. s. **مُرَادِلِي** *Murado jalli*. A fine kind of rice. ధాన్యవిశేషము.

మురుకు n. s. (Tamil **முరుకు**) A sort of cake in coils. చక్కిలము.

మురుకుకూలి n. s. A kind of grass. Rox. l. 228.

మురుదారు or ముర్దారుసింగు n. s. **مُرْدَارُ**

Murdarsing. "Sulphate of copper" says Burnes (Bokhara. p. 207. Vol 3.) Others say, Litharge, semi-vitrified oxide of lead.

ముర్తూనగరు n. s. **مُرْتُزَا نَغَر** *Murtuza nagar*. The Persian name of Guntoor. గుంటూరు.

ముర్దారుసింగు n. s. **مُرْدَارُ سِيَنگ** *Murdar sing*. See కురుదారు.

ముర్ర n. s. The foot or lower corner of a sail?

ములాజిమాత్ n. s. **مُلازِمَات** *Mulazamat*. Paying respects to a superior. భేషి.

ములాహిజా for ములాహిజా n. s. **مُلاَحِظَة** *Mulahiza*. Regard, notice. Observation, consideration. దాక్షిణ్యము. బేములాహిజా *Be-mulahiza*, without partiality.

ములికినాడు or ములికినాటిసీమ n. s. A district lying south and east of Gandikota. ఒకడేకము శిరు.

ములుము n. s. The *grain crop* from land as distinguished from జరిబు *zarib*. The *zarib* land produces tobacco, chillies and betel, all other land is *mulumu*. The two together form *bāghāyat* or "garden cultivation."

ముల్కి adj. **مُلْكِي** *Mulki*. Appertaining to revenue. రివిన్యూశాసనంబంధమైన.

ముల్తవి, or ముల్తవి n. s. **مُلْتَوِي** *Multawi*. Trickery, cunning.

ముల్తవీ, ముల్తవి adj. **مُلْتَوِي** *Multawī*. Delayed, postponed, spun out, protracted.

ముల్తవీమసిసి n. s. A rogue. వేదిఖూరు.

ముల్లా n. s. **مُلَّا** *Mullā*. A schoolmaster, a doctor: one who administers an oath. ఉపాధ్యాయులు, శుశ్ర్యకు చేయించేవాడు.

మువాను n. s. A ringleader?

మువ్వ adj. Single-masted (a doney or vessel.) మువ్వడోసి a single canoe as opposed to a శింకడి or double canoe.

ముశరఫు for ముశరఫ్ **مُشْرَف** *Mushraf*. An account keeper. ముశుద్ది, లెక్కకునిసి.

ముశీలు n. s. Permission, warrant, license. శంఖి. శోరముశీలు leave granted for reaping.

ముస్తాకట్టుట v. a. To pinion or bind. విరివికట్టుట.

ముస్తాజిరు n. s. مستاجر Mustajir. A renter ; revenue-contractor or farmer-general. ఇజారా దారుడు.

ముసమ్మాత్ n. s. مسامت Musammât. Named, 'Dicta, nominata.' (The feminine adjective derived from Ism, name) A word equivalent to 'Mrs.' This word is only used in Bengal, as Musammât Rami ; i. e. a woman named Rami. 'Nominata Rami.' It was used in writing down Persian depositions wherein it shewed which of the Hindu names denoted females. పేరుగలది.

ముశీర n. s. A hillock. Refuse of food. ముశీరతే నె a sort of honey : but Reeve says ముశీరే Any thing boiled, or dressed ready to eat.

ముసల్మాను n. s. مسلمان Musalmân. A Muslim-man. తురకవాడు.

ముసల్విద usually మసోదా n. s. مسودا Musav- oadah. A rough draft of a letter, a memoran- dum చిత్తు, చిత్తువుత్తకము.

ముసాంబ్రం usually ముసాంబ్రము n. s. مسمبر Musambar. Bitter aloes. ఒక కుండుదినుసు.

ముసాబు n. s. (from Tamil முசాబు) Constant rain, drizzling. కుసురు.

ముసుకువెండ n. s. A certain herb, the seed of which has a "musky" scent.

ముస్తాకబులు n. s. مستقبل Mustaqbil. Future, the future tense. (Anticipated payments or collections ; a part of the revenue due, taken forcibly in anticipation of the full time. Equi- valent to the forced loans exacted by the Charleses and Jameses in England.)

ముస్తూరుసాయాలు n. s. A monthly stipend ?

ముస్తాజరు n. s. مستاجر Mustajir. A revenue contractor, or farmer-general. ఇజారా దారుడు.

ముస్తాదు adj. مستاد Mustaid. Prepared, ready, fit, capable, worthy, adept. సిద్ధముగావుండే, తయారుగావుండే.

ముస్తీదు, ముస్తైదు, ముస్తీబు adj. See ముస్తాదు.

ముస్తీబు n. s. Equipment, accoutrements. ఉపకరణము.

ముస్విద or ముసల్విద usually మసోదా n. s. مسودا Musavvada. A rough draft of a letter. చిత్తుగా వ్రాసినది.

ముహజిరునామా n. s. محاضر نامہ Mahzar namah. A general certificate signed by all present.

A presentment, or declaration signed by all. An affidavit, a general petition, a declaratory deed. కదిమందిన్నిచేరి తుకశంకరి సాక్ష్యముగా లేక తిచ్చుగా వ్రాసియిచ్చినద సావేజు.

ముహబ్బతు n. s. محبت Mohabbat. Friendship, love, affection. స్నేహము, విశ్వాసము.

ముహిము n. s. مهم Mohim. Important affair, ur- gent business. అగత్యమైనపు. Battle, assault. యుద్ధమున్ను.

ముజబాబు n. s. محضباني Muh sobbani Words of mouth. ముజబాబుగా adv. By word of mouth.

ముటం n. s. (Tamil மூட்டம்) A fire covered, so as to yield much smoke, also, a bonfire. భోగి మూటము a bonfire, usually kindled the day before the Pongal festival.

ముటంవేసుట v. n. To heap fuel on a fire or bon- fire.

ముడుమంతు (for Tamil மூడుமணி) A mist, a thick fog. పొగమంతు.

మూరి n. s. The sort of cloth called Salampore ? మూర్తం Error for ముహూర్తము which see.

మూక n. s. A framework of bricks over which an arch is turned ?

మూసా n. s. Monsieur. This word is used in the Ranga Rao Charitra wherein Monsieur Bussy is called మూసామూసీ Book 2. 66. ఒక ఫ్రెంచిశుర దారునిపేరు.

మెత్తాది adj. A simpleton, a coward. తిన్ననివాడు, మేడకుడు.

మెరటుట v. a. (Tamil மெరட்டுట) To fright- en, bully. బెదిరించుట.

మెహదా n. s. A kind of sword. Swa. 4. 86. మి హిశనిండిశరంజు మెహదా కెలం కలతావునుజ్జరిసే రకేవడంబు. టీ|| అడ్డకత్తి. ABA. 2. 404. పట్టణ నామములకు పైమన మెహ దాయనయడ్డకత్తినానలరుతుండు.

మెహనతు n. s. محنت Mihnât. Labour, toil, trouble, difficulty, exertion, pains, industry. పాటు, కష్టము.

మెహమానము n. s. مهمان Mehman. Good will. కృత.

మెహమానుదారు n. s. مهماندار Mehmandar. A host or landlord. ఇంటిఅయిన

మేందబనావని for మేకాత్ బనావని n. s. The "mending" and repairing the bank of a tank. కట్టమరమ్మ తుచేయించడము.

మేంధి n. s. مندى Mundi. A herb called Fenugreek, saintfoin. పెంధి కూర, పెంతులున్ను.

మేకు n. s. ميخ Mekh. A nail, tent-pin, peg, a hook. వసి, చిల, గూటము.

మేజవాని n. s. ميژبان Mezban. An entertainment with an exhibition of dancing girls. చదురు. మేజవాన్ Mezban. the host or entertainer. చదురుచేసేవాడు.

మేజా, మేజు n. s. ميز Mez. A table, a dinner, mess. బల్ల.

మేజువాని n. s. ميژباني Mezbanī. An entertainment. చదురు. మేజువాను a host or entertainer. చదురుచేసేవాడు.

మేజోడు, మేజోళ్లు n. s. Stockings.

మేటి n. s. A Maty; or helper. A certain menial servant. It is merely the low English mate as cook's mate and the "y" in matey seems to be vulgarly added as in slavey, cookey. A menial who cleans plates, dishes, lamps and shoes.

మేతరాంఁము n. s. Seniorship, the office of an alderman, headmanship. పెత్తనము?

మేతరు n. s. مهتر Mehtar. A headman, an alderman. పెద్ద, పెద్దగావుండేవాడు.

మేధ n. s. Stuff, solidity. Profit, advantage, gain. సత్త.

మేధావంతము n. s. Fineness of grain.

మేనేజరు n. s. (The English word) "Manager." నిర్వాహకుడు, పెద్దవుద్యోగస్థుడు.

మేరచేట n. s. Certain fees granted to pariahs in harvest time. మిరాశీసంబలు.

మేలువారము n. s. (Tamil மெలవாரம்.) Government share of agricultural produce. మేటికోరు.

మేస్త్రుకు n. s. Column, head or item in accounts (Bellary) A form in accounts. A model or pattern?

మేస్త్రురి or మేస్త్రీ n. s. Maistre. (French or Portuguese.) A head workman. కనివాండ్ల పెద్ద.

మేస్త్రురు adj. That is, Mr.

మై prep. مای Mai. With, తో, కూడా.

మైకము n. s. (Tamil மயக்கம்) Confusion or distraction of mind. Intoxication. ఓత్తభ్రమ, మత్తు.

మైజారు n. s. ميجار Mejar. A skirt or selvage of a woman's cloth. మైజారుచీర a woman's cloth having the మైజారు.

మైదాను or మైదానము n. s. ميدان Maidan. Plain, meadow. జైలు.

మైనరు n. s. (L.) A 'Minor.' అప్రాప్తవ్యవహారికుడు, వ్యవహారదశరానివాడు.

మైల adj. مایل Mailā. Dirty, foul, soiled. మురికిమైన.

మైలారివాండ్లు n. s. A certain class of beggars?

మైలారు n. s. Name of a certain feast among whitsters during which they abstain from work. చాకలవాండ్లకుండగ.

మైలి or మైలిరుక n. s. A single silver fanam.

మొక్కద్దంచేయుట v. a. from موقدمه Muqaddam. To prefer. (To assume or take for granted. ఇది మొక్కద్దంచేసి assuming this as a ground?)

మొక్కద్దమా n. s. موقدمه Muqaddamā. Matter, affair, business. వ్యవహారము.

మొక్కరరు adj. مقرر Mukarrar. Certain, fixed, appointed. రూఢిమైన, నిర్ణయించబడ్డ, నియమించబడ్డ. మొక్కరరుచేసుట to fix, appoint.

మొక్కశీరు for మొక్కశీరు adv. موكسر Mukassar. Full, as full ten yards. పూరా.

మొకాం n. s. ماقام Maqām. A halting place in a journey. A dwelling, residence, station. మజలి, నివాసము, బగ.

మొకాబిలా n. s. مقابله Muqābalā. Comparison, collation, setting face to face. సుప్రతిఁచడము, ఎదురెదురుగాపెట్టడము. మొకాబిలాచేసుట to compare.

మొఖుమల్ or మఖుమల్ n. s. مخمل Makhmal. Velvet. దళముగామెత్తగావుండేట్టువిశేషము. II. 1. 73.

మొఖాలిఫ్ for మొకాలిఫ్ n. s. مخالف Mukhālif. An enemy, a foe, usually (meant for mokhālif.) Opposition, opposing?

మొఖాసా n. s. See మొకాసా.

మొగదాలిఅమ్మ n. s. Name of the tutelal goddess of salt pans.

మొగలాయి adj. from مغل *Mughal*. Mogul, Moghlai. కర్నూటకము.

మొట్టచేత ? or మొత్తచేత ? n. s. A fish, a species of Scomber. Rox. pl. 81. 153. 162. 171. 172.

మొదలియారు or మొదలారి n. s. A Tamil title.

మొసర్దు for ముస్రక్ مفسر *Musrad*. An abstract, a summary. శంఖము.

మొబలగు for ముబలక్ n. s. مبالغ *Mublagh*. A sum of money. కొంతరూకలు, ఒక మొత్తము.

మొబాదలా or మొబాదిలా adj. مبادل *Mubādālā*. Borrowed, as a loan. చెయిబదలు గా తీసుకొన్నది. See ముబాదలా.

మొబాదలా or మొబాదిలా n. s. مبادل *Mubādālā*. Exchange, interchange. కూర్పు.

మొబాదిలా అయినా for మొబాదిలా అయినా n. s. مبادل *Mubādālā*. A loan. చేతి అప్పు.

మొయ్యూనిబావితా n. s. موعن *Mueenzābita*. The red book, monthly abstract of salaries, fixed statement. జీతాలకట్టి.

మొయ్యూను or మొయ్యాను n. s. موعن *Mueen*. Manner, mode, way batta. రీతి, విధము, బత్తెమున్ను. యా మొయ్యూనుకు వచ్చే matters came to such a pitch.

మొయ్యూనుగా adv. from موعن *Mueen*. Moderately, as much as suffices. మితముగా, మట్టుగా.

మొరబంతి n. s. A timber-dray ?

మొరశనవాండ్లు n. s. (Tel.) A certain caste of Sudra farmers ?

మొలాహా for ములాయిహా n. s. ملاحظ *Mulāhazā*. Looking at, regard, notice. Perusal. కటాక్షము. See ములాయిబ.

మొలామకండు n. s. A sort of melon.

మొలామా adj. ملامم *Mulamamā*. Plated, covered with gold or silver. వెండిబంగారు సీరుపోయబడ్డది.

మొలామా n. s. ملامم *Mulamama*. Gilding. Application of medicine to a wound, బంగారు వెండి సీరుపోయడము, శుభ్రీకరణ చేసేటదిని.

మొలాయిహా or మొలామాహా n. s. ملاحظ *Mulāhazā*. Regard, notice. Partiality, favour. యాహిణ్యము. మొలాయిహా చేయుట To condescend.

మొస్తరు or మోస్తరు n. s. Muster (an Indian word for sort, pattern or specimen.) కూదిరి.

మొహజ్జరునామా for మహజరునామా n. s. محاضر *Mahzarnama*. A presentment or statement made by many persons acquainted with the facts.

మొహతరఫా or మోతరఫా محترفا *Mohtarifah*. A tax on houses, looms, shops, or trades. తన్ను, వరి.

మొహతాది or మహతాది మంఠ్రాతు n. s. A village peon employed to watch crops.

మొహదా n. s. A broad sword, a hanger. కట్టాకత్తి. See ఆంధ్రభాషాశాస్త్రము 2. 206. quoted in note on Jaimini 5. 124.

మొహమలు for మాక్ మాల్ usually మొహమాలు n. s. for محكم *Makhmal*. Velvet. దక్కము గా మెత్తగావుండే లుక్కకట్టు.

మొహరచంకు usually మోర్చింకు n. s. منجنگ *Monhchang*. A kind of jew's harp.

మొహరము n. s. محرم *Moharram*. An annual Musulman festival in commemoration of the death of two heroes called Hussun and Hoosein. తురకలకుండక.

మొహరా or మోహరా n. s. محراه *Muhrah*. Any piece or man at chess, except pawns. చదరం కములో బంట్లు తప్పకడమకాయలు.

మొహరాయింతుట v. a. from محرا *Mohra karnā*. To polish cloth, in mangling. ఇస్త్రీ చేసుట.

మొహరి or మోహరా n. s. for محره *Muhr*. A gold coin. ఒకబంగారునాణెము.

మొహరు n. s. محره *Muhr*. A seal. ముద్ర.

మొహసలు for మొహసలుత్ usually మోసాలు n. s. محصل *Muhassal*. Restraint, placed on a person to prevent his escape, or to enforce the payment of a demand. కావలి, తరువు. వారిమీద మోసాలు పెట్టినారు they kept him in guard.

మొహిం n. s. محم *Muhim*. See ముహిము.

మోక్తాచవురు n. s. అనగా డిక్షకార. Q.

మోఖాయి n. s. موقوف *Mauquf*. Abolishment. తొలగివేయడము, ఎత్తివేయడము. మోఖాయి చేసుట to abolish.

మోలి n. s. See ముచ్చి.

మోబా n. s. مزور *Mauzā*. A boot. బూతలు.

మోబాత్, మోబాతు, మోబుదాతు n. s. موجد *Maujud*. Stock in hand, store, provision. కట్టుకడ, ఇరువు.

మోక్ష n. s. Ardent desire. నిండాత్త. వానికి యిప్పుడు నేటిమీద నిండా మోక్షా గావున్నది his thoughts are now all bent on hunting.

మోక్షాణ n. s. perhaps an error for **ముహసబా** *Muhasaba*. Giving up charge, yielding office to a successor. తనవుద్యోగ మునకువచ్చినవానికి వుత్పాించడము.

మోటాటికావులు n. s. (Tel.) A certain caste of the farmer tribe.

మోది n. s. A name for the Marata character. In Colebr. Essays, 2. 29. he spells it మూరు Mūru.

మోదిసి adv. "At the rate of" (చొప్పున) A word used in the salt permits printed at Madras, but unknown in the north.

మోదిమొన్ను n. s. **مهری** *Muhri lun*. A certain coin?

మోతదోరి n. s. A canal, a channel? కావలట.

మోతుబరి usually **మూతుబరి** adj. **معتبر** *Mutabar*. Substantial, confidential, trustworthy. వీడవాడు కాసి, నమ్మదగిన.

మోతురఫా n. s. **موتارفا** *Mohatarifa*. The moturfa tax, levied on merchants and artisans. In Ganjam it is a tax on houses. It includes both that which is called వీనుబడి and వైరవీనుబడి.

మోతాదీ usually **మూతాదీ** or **మూతాదుబంద్రా** తు n. s. A village watchman who watches fields.

మోతాదు n. s. **موتاد** *Motād*. A charge : so much powder as is fired at once. 2 కవేటుకు కావలసిన కుండు.

మోతుబరి usually **మూతుబరి** n. s. **معتبری** *Motubari*. Opulence, respectability, confidence. కలిమి, గొప్పతనము, నమ్మకము.

మోతుబరు usually **మూతుబరు** adj. **معتبر** *Motabar*. Respectable, substantial, rich, trustworthy. కలిగినవాడుగావుండే, నమ్మదగిన.

మోద n. s. A pack of paun leaves. 20 కట్టలు (of 100 leaves each) are a మోద or pack.

మోది n. s. **مردی** *Mōdē*. A shopkeeper who supplies one with provisions. చెర్చుమిచ్చేవాడు.

మోమినానువాండ్లు n. s. from **مومین** *Momin*. A sort of Musulman weavers. తురకలలోనేనేవాండ్లు.

మోయిన n. s. **مولى** *Moaiyan*. Manner, mode, way. Rate, ration, mess of food for a day: batta. రీతి, కంతు, వత్తెము. మోయినబాచితా a list of servants, showing the salaries they receive.

మోరచెంకు for **మోర్చింగు** n. s. **مورچنگ** *Monk-chang*. A jews-harp. కుళువీర.

మోరా n. s. **مور** *Mōrā*. A footstool. కాలికింది ఓట.

మోరీ usually **మోహిరి** n. s. **مهر** *Mohr*. The gold coin valued 15 rupees.

మోర్చా, మోర్చావు n. s. for **مورچا** *Morcha*. A battery of guns. వత్తెరి.

మోళా n. s. Style, manner, sort?

మోల్లదామిలింక n. s. ఆనగాతి క్షూయసి. Q?

మోనుబా n. s. for **ముహసబా** *Muhasaba*. under some public charge or accusation. వాసిమీద మోనుబాజరుగుతున్నది he is under trial.

మోనులు, మోహశలు n. s. **محصول** *Mohassal*. Restraint placed on a person to prevent his escape or to enforce the payment of a demand. Arrest, confinement.

మోస్తరు n. s. Muster, sample: this word is used even by farmers. కూదిరి.

మోహనరాయి n. s. The stone beam crossing the top of a pagoda gate. గోపుర ద్వారమునకువేసే యుండే రాతిదూలము.

మోహీము See మొహిం.

మోహీము for **మోహిమి** n. s. Encampment. శంకుదీగిన స్థలము, మొకాము. మోహిముచేసుట to encamp.

మాంటు n. s. (E) The "Amount." మొత్తము.

మాకూవు n. s. See మాఖూలు.

మాజె n. s. **موض** *Mauza*. A town, a considerable village. పూరు, కల్లె.

మాదూసి n. s. **مورثی** *Maurusi*. A heritor. A hereditary farmer, the original settlers in the township, (from *wadris*, heir.) ఆనాదికావు.

మాళా n. s. Style, manner, sort?

య Several words spelt with య belong correctly to య and యె : but in the present Glossary words are given in the common spelling.

య|| Contraction for యత్రా an acre. య|| ౧౫ fifteen acres.

యకాయకి adj. یكایکی Yakayaki. Sudden, speedy, solitary. ఆకస్మికమైన, త్వరితమైన.

యకాయకి or యకాయకిగా adv. (Mahr.) Straightway, suddenly, all at once, unawares, unexpectedly. దిగ్గన, లటక్కున.

యక్కజ n. s. Stubbornness?

యకత్రాయ n. s. Probably an error for مغفرة Muqarrar. Confession, admission, acknowledgment. యకత్రాయకుడు to confess.

యతిరాజి n. s. اعتراض Etirāz. Displeasure. తోతము.

యత్నికృతము n. s. (Error for యత్నము) Effort, endeavour. ప్రయత్నము.

యత్నికృతము n. s. He who tries, an essayist, he who makes an effort, a plotter. యత్నముచేసేవాడు.

యా (یا Ya) The Persian word meaning or— This conjunction is wanting in Telugu and Kannadi, but is thus supplied, (in official or vulgar letters) గాఫ.

యాగార n. s. Saint 'Agatha' a patron saint among Sudras in Madras.

యాగ n. s. یاغی yāghī A rebel తిరగబడ్డవాడు.

యాట n. s. (for వేట) Game killed for hunting. venison; a sheep, a goat. యాటకూంట్లము mutation.

యాతాం or యేతాము n. s. یاتم Yatam. The pump called a picota.

యాదాక్షు for యాద్దాక్షు n. s. یادداشت A memorandum, a rough note, a memorial. జ్ఞాపకార్థమువ్రాసుకొన్నది.

యాది for యాద్ n. s. یاد Yād. Memory, recollection. జ్ఞాపకము.

యాపారి, యాపారివ్రాహ్మణుడు or వేపారి for వ్యాపారి n. s. A secular bramin. తాకికములూవుండేవ్రాహ్మణుడు.

యారిదా n. s. A clerk? గుకూస్తా.

యాలం or యాలాం for యాలాం (usually ఏలం వేలం or వేలాం.) n. s. An auction. In Bengali it is spelt nilām (Haughton, p. 1607,) and in Maharashtra (M.M. 910.) nilāmb. In Portuguese it is Lielam which apparently is from the Arabic الملاءم Li'lām, notification, proclamation.

యాలంబిటి n. s. A lottery ticket? లాటరీటికెట్.

యాలంబేయుట v. a. To sell by auction పాటచాదివచ్చినకాకికెట్లమ్మివేసుట.

యాలి n. s. (Tam) A dragon, such as is sculptured on pagodas. ద్యుగవిశేషము.

యాదగా for శుక్ గా n. s. یادگاه Idgah. The place where Musulmans hold a festival: a sort of chapel. ఒకతరహామసీది.

యానరాసి n. s. (Perhaps for హీనరాసి) Grain thrashed but not cleared from the chaff. అరువుకాకుండావుండే ధాన్యము.

యాస్వి for యస్వి adj. یسوی Isawi Christian. ప్రొటెస్టెంట్లమైన. యాస్వి ౧౮౪౬. i. e. ఆశ ౧౮౪౬ AD. 1846.

యెణలు n. s. (Onanese) "The first crop of rice" (Tulava language?)

యెత్తబారి for యెత్ బార్ n. s. اعتبار Etibār. Confidence, trust. నమ్మకము usually, Influence. ప్రాణాశ్రయము.

యెల్పి or యెలిచె or యెలిశ n. s. A snipe. ఉల్లంకి ఒట్ట of which the బొగ్గలిశ and ముఖేలిశ are various species.

యెరువ n. s. A ship's keel. వాడపొర్లకుండావుడు గున వెన్నుకు వేసియుండేతలక.

యెర్వాలుతిరిగినది A phrase which means The boat tacked about. తడవతిరిగినది.

యేలం n. s. See యాలం An auction.

యేలపాటలు n. s. plu. The cry (ēla'ēla) hollo, huzza' used by boatmen or others while labouring.

యేళ్లు for ఏడు adj. Seven.

యోమయ for యామియా n. s. یومیة Yumiāh. Daily allowance, a sum granted to particular individuals in room of the ancient daily allowance. ఒకతరహాభరణము.

ర|| R. The hard R of Hindustani is often changed into D; thus *پھیرا* *phirāna* becomes *فیرا* *firāna*.

రంఘ for రంఘ n. s. *رنگ* *Rang*. Colour, paint. వర్ణము. A suit at cards. రంఘవేయుట to paint. రంఘులులొయ్యించుట to turn up for trumps.

రంఘగా adv. Elegantly, finely. సొంపుగా, సొంకుగా.

రంఘచేత n. s. A certain fish. మత్స్యవిశేషము. Russell plate 94. A species of sparus, of a dark purple colour.*

రంఘపాశచీర n. s. A certain kind of scarlet silk cloth. వస్త్రవిశేషము.

రంజకము for రంజక n. s. *رنگ* *Ranjak*. The priming of a gun. ఒరంజచెవి, తుపాకిచెవి. వాని బుద్ధిరంజకమువంటిది he is very clever : or quick as fire.

రంబూళ్లు n. s. A ship's shrouds. వాడశ్రుంభానికి కట్టేనూలునిచ్చెన.

రకం for రకాం n. s. *رگم* *Raqam*. Class, sort, set (of people or things.) మచ్చు, తరహా, జర.

రక్తినిచెట్టు (or రక్తై?) n. s. A certain tree called *Cyperus Elatus*. Rox. l. 204.

రఖావలీ n. s. *رکھوالی* *Rakhāwali*. Watching fields (Ganjam.) పాలమును కావడము.

రజపుత్రులు or రజపుత్రివాండ్లు n. s. Rajpoots. జాతివిశేషులొంబంధమైనవాండ్లు.

రజమచెట్టు n. s. A tree called *Celosia Corymbosa*. Rox. l. 681.

రజా n. s. *رژ* *Razā*. Leave of absence. శలవు.

రజాయి n. s. *رژائی* *Razāi*. A quilt. నడమకుత్తిపెట్టికుట్టినదుప్పటి.

రదాలము (రదాలము?) n. s. Noise, sound, buzz?

రద్దు n. s. *رد* *Rad*. Rescission, rejection, repeal, abrogation. కొట్టివేయడము, తోసివేయడము.

రద్దుచేయుట or రద్దుతరచుట v. a. To annul, abrogate or revoke.

రద్దైన adj. Annulled, quashed, blotted, void, set aside. కొట్టివేయబడ్డ, తోసివేయబడ్డ.

రవణము (K) "A weapon" (Reeve) ఆయుధము. See రవణము in TED.

రవ్వు for రాఫ్ n. s. *رغو* *Rafu*. Darning, a darn. పోగుతీయడము. రవ్వుచేసుట to darn. రవ్వుచేసేవాడు a darner.

రఘుగరు n. s. *رغور* *Rafīgar* A darner. పోగుతీసేవాడు.

రఫ్లాను n. s. "Ruffles," కుచ్చెకట్టినబట్ట?

రఫాకతు n. s. *رفاقه* *Rifaqat*. League. బంధకట్టు, సమయము, సమాఖ్య. రఫాకతులెత్తుట To league together in roguery. To become friends.

రమారమీ adj *رمارمی* *Ramarami*. More or less about, on an average. సుమారు.

రమాసి *Ramāsī*. n. s. The cant dialect used by Thugs : it is apparently meant for సమస్య?

రయాని n. s. Farmers, the tribe of cultivators. Tenantry, peasantry. Petty retail salt dealers? కాపులు.

రయితాంఘము n. s. The agricultural body : farmers, the peasantry, the country people or community. కాపులు.

రయితు or రయ్యతు for రయత్ n. s. *رعیت* *Raayat*. A "ryot" or subject. కాపు. Sir Thos. Munro spells this word "Rayat." A farmer or sub-renter. ఖానిరయ్యతు the man charged with murder.

రవకారము n. s. Plastering a wall. గచ్చుపూయడము.

రవపాళయం or రవతెల్లా n. s. Muslin. శస్తగానాణ్యముగావుండేబట్ట.

రవానా n. s. *روران* *Rawana*. Sending on : dispatch. Pass, permit, passport : పంపించడము, రహదారియున్ను. రవానాచేయుట To dispatch or transmit. రవానాకట్టి A port clearance.

రవాళము n. s. from రవళి Sound, note, voice, noise. ధ్వని.

రవీసు, రవేసు for రవిష్ n. s. *رویش* *Rawish*. Customary fees. రుసుము. రవేసు n. s. Pomp, grandeur, style. రవేసులెత్తుట n. s. The best and most fashionable betel leaves. లెతాకులు.

రక్షణ n. s. راسد, *Rasid*. A corruption for 'Receipt' or the Persian *rasida*. చెల్లుబిటి.

రసంధానము or రసంధానము n. s. A certain kind of rice : so named from a port so called. ఒకజరబియ్యము.

రసదు or రసదు for రసదు n. s. راسد, *Rasad*. Food, provisions, commissariat supplies : (also explained as నైకం cash?) దండుకు కావలసినసామాను.

రసపుత్రుడు or రసపుత్రువాడు n. s. A Rajpoot. Bobb. 1. 158.

రస్తా for రాస్తా n. s. راستا, *Rāsta*. A road. ఛాట.

రస్తాలిఅరిటిశుండ్లు n. s. A certain fine sort of plantains. ఒకదినుసుఅరిటిశుండ్లు.

రస్తు n. s. *rastu* for راسد, *rasd*. See రసదు Commissariat store of grain &c. daily supplies collected for troops on a march. రస్తుకుత్తు A store of provisions. Suca. 1. 112. కస్తురికీసన దారువనై బంగారమురస్తుకుప్ప తెలిగంబుర వెన్నలలోనితేట.

రస్మి n. s. راسمي, *Rasmi*. Custom. Income. చూచుములు, వచ్చుబడినిచ్చి.

రహటు or రాటు n. s. Plague, trouble, annoyance. ఉపద్రవము.

రహదారి or రాదారి n. s. راهداری, *Rahdari*. A passport. A duty on roads : transit duty, a guard taken on a journey, a safe guard. పొయ్యెనిసాయానినిలకుండా పోనిచ్చేటందుకై యిచ్చేనీటి, తోడుగా తీసుకొనిపోబడ్డజనము. రహదారిపుల్లరి A tax levied on cattle that travel over grass lands.

రహితాంము n. s. The peasantry. కాపులు.

రహితి A nominal money used in Canarese accounts. One gold *chacram* or *Rahti ruca* is four *chinna rucalu* : and four such *rucas* (40 faname,) make one *rahiti* hoon. Rahti seems to mean *Kontaroy*. కంఠీరవనరహటు. Local Rec. 1. 323. line 3. & x. 211. line 15.

రహితు or రయకు, రైయకు n. s. رايي, *Raayat*. A farmer. కాశవాడు.

రక్షణము or రక్షణము n. s. Patronage, protection. సుంరక్షణ. A modern word used for "Salvation."

రాగడి or రాగడి Error for రేగడ adj. Clayey; loamy. కృష్ణమృత్తిగావుండే.

రాహారిబాణము n. s. A rocket used in war. పెద్ద ఆకాశబాణము.

రాజపట్టము n. s. (Tamil రాజపట్టம்) Public matters : politics. రాజకార్యము. రాజపట్టము చూట్టాడుట to speak on political matters.

రాజస్త్రి or రాజేస్త్రి vulgar errors for రాజశ్రీ (a title) His highness.

రాజార్థం n. s. A plot, treason. కృత్రిమము, క్రోధము, కుట్ర.

రాజి adj. راضي, *Rāzī*. (But used in Telugu as a noun.) Content, consent, will. ఇష్టము, సమ్మతి, సమాధానము. రాజిచేసుట to satisfy, appease. నాకురాజిగావున్నది it is agreeable to me, I consent to it.

రాజీనామా n. s. راضي, *Rāzī nāmāh*. An amicable agreement. A written testimony given by a plaintiff, (upon a cause being finally settled,) that he is satisfied, a deed of resignation, an acquittance, a release. వాది శ్రుతివాదులుసమాధానశుడి వ్యాజ్యము తీసివేయవలెననివ్రాసియిచ్చుకొన్నది, ఉద్యోగముఅక్కరలేదని వ్రాసియిచ్చుకొన్నది. రాజీనామాయిచ్చుట to relinquish a claim, to resign an office.

రాటు or రహటు n. s. Plague, trouble, annoyance, ravages. రాయిడి, ఉపద్రవము. దండురాటుచేత by reason of an invasion.

రాడారాడ or రాతారాతా forthwith.

రాణువకట్టుబడి or రాణువసిబ్బంది n. s. Yeomanry, militia.

రాతిశంకు n. s. The rock apple : a certain drug?

రాతోరాత్ or రాతోరాత్తుగా adv. راتے راتے *Rāte Rāt*. At night రాతోరాత్తుగా వెళ్ళినాడు he went at night.

రాదారి for రహదారి راهداری, *Rahdarī*. A passport. సరుకులను లేక మనుష్యులను అడ్డతెకుండా పోనియ్యడమునకై అధికారియిచ్చేనీటి.

రామందాడిగా adv. Freely, without check. ఆతోటయిచ్చుదురామందాడిగావున్నది it is open to every body. అక్కడికి రామందాడిగా పోకున్నారెవరినీ every one that pleases goes there.

రామ దాసు, అడివిరామ దాసు n. s. A kind of hawk. (Jerdon's Catalogue No. 307.)

రామనామాలు n. s. Name of a certain ancient coin, inscribed with the 'name of Saint Rama.'

రామసింఠు n. s. Some sort of Artillery. Loc. Rec. 6. page 10. ఒక తరహాపిరంఠు.

రామానుజకూటము n. s. A convent of Vaishnavas. వైష్ణవులకందరికిన్ని ప్రాక్తు గావుండేయిల్లు.

రాయశ్రీము n. s. (Tamil ரాయశ్రీ) The business of a secretary. రాయశ్రీగాడు a secretary. A secretary or amanuensis.

రాయితి, రాహితి for రియాయితి n. s. رعايت *Riāyat*. Remission, indulgence. తగ్గించడము.

రాయితిగా for రియాయితిగా adv. As a remission or favour. i. e. తగ్గించి.

రావు n. s. راء *Rao*. A Mahratta title added to the names of many bramins. In its meaning it is something like the American Hon'ble, which will include a stage coachman and an auctioneer.

రాస్తా or రస్తా n. s. راستا *Rāsta*. A road. రోడ్.

రాస్తం or శస్త్రరాస్తం n. s. The drug called Galangal.

రిక్తపోయటం v. s. To level heaps of salt. (Vizag.)

రిజాల adj. ريزال *Rizālā*. Mean, vulgar, disreputable, bad, base. నీచమైన, అల్పమైన.

రియాయితి for రియాయిత్ n. s. رعايت *Riāyat*. Remission, indulgence, favour, abatement in a demand. తగ్గించడము, తోసియివ్వడము.

రివాజ for రివాజ్ n. s. رواج *Riawāj*. Currency, vent, usage, practice, custom. వాడుక, మామూలు.

రివాజాపై n. s. Excess (in taxation) above what is usual (Bellary) where lands have customarily been taxed too low, an additional sum is laid on, and this is called the excess tax.

రిశ్వత్తు for రిశ్వత్తు n. s. رشوت *Rishwat*. A bribe. లంచము.

రీజన్ n. s. (E) "Reason." చేరీజన్ గా unreasonably. (This is a blundering phrase) అక్కడ నేను చేరీజన్ గా మాట్లాడినందున as I spoke inexpertly, or, as I spoke in ignorance of the custom.

రీజన్లు n. s. The clue lines of a sail ?

రుంజులు or రుంజాలు n. s. Drums.

రుక్త usually రొక్తా or రోక్తా n. s. روك *Ruqa*. A note or short letter. రీబి.

రువికాయ n. s. A pickle. ఉరుగాయ.

రుజు or రుజువు n. s. روج *Rujū*. Signature, a confession, proof. (The word *Ruju*, *roozoo* is bad, and ought to be abolished; being a mere blunder.) చేవ్రాలు, నిరూపణ, దృష్టాంతము. రుజువుచేసుట to sign. రుజువుచేసుట To prove. ఆతనిరుజువున in his presence. నేనురుజువుగాపోయి చూచినాను I went in person and saw it. రుజువైన proved, established. రుజువాది n. s. Confession, proof, acknowledgment, admission.

రుద్రగడపచెట్టు n. s. A certain tree with whitish leaves ?

రుమాలు for రుమాల్ n. s. مال *Rūmāl*. A handkerchief. Also a turban. చేరతుట్టుకానేగుడ్డ, తలగుడ్డయ్యున్నది.

రుప్ప n. s. A farthing or pice. అరబద్దు, పైసా.

రుశ్వత్తు, రిశ్వత్తు for రుశ్వత్ n. s. رشوت *Rishwat*. Bribery. లంచము.

రుసుము or రుసుం n. s. رسوم *Rusum*. Fees, dues, custom, bribe, commission. శ్వతంత్రము.

రూ|| In accounts signifies a Rupee.

రూచికాయలు n. s. A sort of tight gold necklace ?

రూపాయ n. s. روپايا *Rupāyā* A rupee. plu. రూపాయాలు. In Hyderabad two coins are used called the పిచ్చిరూపాయి and the గోడింకబళ్ళలు.

రూవు (A nautical word) Reef lines.

రూపు n. s. روپ *Rūp*. Form. ఉరువు, ఆకారము. Thus వాండ్లుబళ్లెరూవుచేసుకొనిరి they established or founded a hamlet. రూపురూపులలో face to face, this is an error for rū-ba-rū.

రూబకారి usually రూవుకారి adv. روبروبر *Rūba-kārī*. Face to face. By word of mouth. ఎడట, వాచా. n. s. A written statement or deposition. వాఖ్యాలము.

రూబరు adv. روبروبر *Rūbarū*. Face to face, before, over, against. ఎడట, ముఖముముందర. రూబరుచెప్పినాను I told him by Google.

రూమురూములో చెప్పుట v. n. To tell face to face. ముఖముముందర చెప్పుట.

రూమాల usually రుమాల n s. رومال, Rūmal. A handkerchief. A turban. చేతిగుడ్డ, తలగుడ్డ.

రూము n. s. (room?) A point of the compass.

రూలుకర్ర n. s. A wooden 'ruler.'

రెంటాలకుపోవుట v. a. To go to the necessary. వెరటిపోవుట.

రేఖలా n. s. ريكلا, Rekla. A small gun. చిన్నపిరం. Bobbili 3. 38. and Local Rec. VI. page 10.

రేజదాను n. s. for ريدان, Rēgdān. A sand box used by a writer. (Reeve.)

రేలు n. s. Said to mean. దూడలపేడ?

రేడకట్టు n. s. Raw silk?

రేనాదు or రేనాటికేమ n. s. The country on the banks of the Penna west to the Gandikota hill. గండికోటపట్టణానికి తడమటపి నాకినీనదీతీర మండుండేచేకము.

రేవల్చిన్ని, రేవాంబి n. s. for ريوچينى Re-ward Chīnī. Rhubarb (called in Russian, revennaja) It is properly chinī, being brought from 'China.' Also used erroneously, for Gamboge. ఒకప్పుడు దినుసు.

రేవుకారి n. s. The employment of a waterman or ferryman. చాకలతన, తడవలుతోనేకుర్చి.

రైతాంకము n. s. The peasantry, or farmer-class. కాకువాండ్లు.

రైకు n. s. for رايات, Raiyat. A cultivator, a farmer. కాళు. (Vulgarly written Ryot: but the old spelling, in Bengal was Rayat, or Reiat; which seems preferable.)

రైతావారి n. s. (Vulgarly Ryotwarry, which should be رايات واري Rayatwari.) An individual farmer's settlement of rent: or of the government demands.

రైయ్యకువారిశక్కులు n. s. The accounts regarding each individual farmer. ప్రతికాళునుగురించిన శక్కులు.

రొక్కము, రొల్లిము n. s. Coin, cash, money. నగదు.

రొల్లి usually రోకా n. s. روقا, Ruqqa. A letter, a written note. చీటి.

రొల్లిదాయము n. s. Money rent: revenues paid in money, not in kind. నగదుగావచ్చే ఆదాయము.

రొగను for రొఘా n. s. (رغ, Roghan.) Melted butter n. s. Ghee. Grease, varnish. నెయ్యి, జిడ్డు, వాణికానున్ను.

రొట్టె n. s. روتی, Rōṭī. Bread, a loaf. భక్ష్యవితేకము.

రొణము n. s. Error for ఋణము which see.

రొడము n. s. The sheave of a pulley.

రొడ్డు n. s. Confusion, disorder. Trouble, annoyance. Violence, outrage. తొండర.

రోకడా or రోకడా n. s. Cash, ready money, hard coin. రొక్కము.

రోఖా for రొక్తా n. s. روقا, Ruqqā. A letter epistle, a written note. చీటి.

రోజీనా n. s. روزينه, Rozina. Pension, daily allowance. భరణము, బత్తెము.

రోజు n. s. روز, Rōz. A day. adv. Daily, every day.

రోజుగుజస్తా (guzashta) the day before. రోజు మజూరు The said date, on the same day. On the abovementioned date.

రోజుమర్రా n. s. روزمراه, Rōzmarrah. Daily allowance, batta. బత్తెము.

రోజువా n. s. Affair, matter. See రుజు.

రోజువారు adj. روزوار, Rōzvár. Daily. నానాటి.

రోషనాయి n. s. روشنایی, Roshnāi. Light. (Sums charged for lamps or oil?)

రోసుబడి n. s. Drudge, slave, wretch, rascal. సిగ్గు మాలినవాడు. రోసుబడితనము Rascality, shamelessness, impudence. (from రోసుట v. a.)

రోసుబడి adj. Loathsome, disgusting, shameless.

రోలైన, సిగ్గుమాలిన. రోసుబడివాడు a disgusting man. రోసుబడికొండ a shameless wretch.

రోసుబడితనము n. s. Loathsomeness, disgust, shamelessness, impudence. సిగ్గుమాలినతనము.

రాకు n. s. A stone. (Ganjam.) రాయి.

రాను, రతును n. s. from the English word "Round." Round, circuit, journey. గుండ్రసి, ప్రయాణము.

రూ|| Contraction for రూపాయిలు 'Rupees.'

రాయతి for రీయాయత్ n. s. رعايت *Riayat*.
Remission, indulgence. Deduction, allowance,
sum subtracted. తోసియివ్వడము. రాయతి చేసు
ట to deduct, refund, allow.

లంకినీ, లంకినీగుడ్డ or లంకినీలు n. s. Nankeen cloth.
గొడుగులకు వేసేదవము గావుండేగుడ్డ.
లంకరు n. s. لنگر *Langar*. An anchor. సంచారము.
లంకరుచేసుట to cast anchor. లంకరుతీసుట to
weigh anchor. లంకరువాడి or లంకరువారి a
sea-port.
లంకరుఖానా n. s. لنگر خانہ *Langar khānā*. A
poors house or hospital, where (langar) vic-
tuals are bestowed. ఆస్పత్రము.
లంకు n. s. A bond or tie? care, incumbrance.
లంకులు త్యాసు n. s. Loss, detriment (Herein *lang*
is a mere *anuk*: devoid of meaning?)
లంకోటి n. s. لنگوتی *Langoti*. A modesty piece.
గోవి.
లంబడు n. s. A sinewy man, a hulking boy. గుం
డవ రెల్లండేవాడు.
లంబలకుక్క A fat gross wretch.
లంబర or లంబతావాడు n. s. A slave, drudge,
underling. This perhaps is Hindi: but is
not in Shak. or M M nor Reeve.
లంబున, లంబైన adj. Unwieldy, awkward. చుల
కన గావుండని.
లంబాడి or బంబారి لمباری *Lambāri*. Lumbadees.
A certain sort of gypsies, also called Brin-
jaries, who trade in bullocks, salt, grain, &c.
లంబాడితండా a troop or camp of these va-
grants.
లకిని or లఖని n. s. A calam or reed pen.
లకురు n. s. అనగా వాడకచ్చకాయలు.
లకోటా, లఖోటా n. s. The envelope of a letter;
sealing; a parcel or post packet. బాబులో గా
పెట్టిముద్ర వేసే కాకిరల్లెనవి.
లక్ష్మి n. s. A prize. లాభము, ఆదాయము, as
in lottery. వాడుకుంచిలక్ష్మికొట్టినాడు he has
got a prize. This probably is the English
word *lucky*.

లగాం n. s. لگام *Lagām*. A horse's bridle. కట్ట
ము.
లగాయత్ adv. لغایت *Lagāyat*. Since. For a
long while, from the commencement, or be-
ginning, ఆలగాయత్ ever since, since. యా
రోజులగాయతు beginning from to-day. ౧౧౩౨
ఫసిలిల గాయతు ౧౧౩౬ ఫసిలిఆఖరువరకు ఆయ
నయేలెను beginning from fusly 1132 he ruled
the land until the year 1136.
లగాయతు, లగాయత్ See లగాయత్.
లగాలచేసుట or లగాలయనికూర్చుండుట v. a.
from لگالگال *Lagālagā*. To insist on payment.
తరువు చేసుట.
లగాచుట v. n. To apply, suit, fit. ఇముడుట, శరి
తుడుట.
లగాతీ n. s. Aid, supply, pecuniary assistance
(Ganjam phrase.)
లగుడు n. s. The large hawk. Jerdon 28. పెద్ద
దేగ.
లగుతువిగుతు గా adv. By some means or other; in
any way. నయనభయేన.
లగ్నయ్యకడము n. s. Escalade. నిచ్చెనలు వేసికోట
గోడలెక్కి దూకడము.
లట్టుపైటు గా వేసినబాబు or నట్టులట్టు గా వేసినబాబు
A "not (post) paid" letter. యాకలివ్వకతపా
లులో వేసినబాబు.
లతాలున adv. Suddenly, all at once. జడీలువని.
లతాయి n. s. لڑائی *Larāi*. Battle, fight. యు
ద్ధము, ఐకడము.
లతాయిచుట v. n. from *Larāi*. To fight, con-
tend. పోట్లాడుట.
లతి n. s. لڑی *Larī*. A string of pearls, flowers,
&c తీట, శరము. A skein of gold thread or
silver thread. శరిగకంఠె.
లద్దు n. s. لڈو *Laddoo*. Scrape, hobble, puzzle.
లద్దు, లద్దు వాలు or లద్దులు A kind of sweet
meat. లద్దువేసుకొన్నాడు he turned restiff. యి
ది లుకలద్దువచ్చి తద్దది there is a difficulty. This
originates in a word belonging to dice play;
when a "man is dead" or cannot be moved.
లతాదా, లతాద n. s. لٹار *Latār*. Hobble, mess.
Also, a deep boggy place in a road. A trou-
blesome task. అడుసుమరక, పీకులాట.

లత్తాసి n. s. A bog, a plashy place. అడుసుమరడ గాళుండేహోటు.

లత్తుఖారు, లత్ ఖారు n. s. لٹی کھور Lāthi khor. (cudgel-eater) A graceless rascal.

లధాళుకులం n. s. from لاد The caste of దూడకులవాండ్లు cotton cleaners.

లద్దమసిపి n. s. A corpulent big man. సిండాదొంట్లను గాళుండేవాడు.

లద్ది n. s. The dung of a horse &c. గుర్రముయ్యను గమెడలయిన వాటినులము.

లపటాయింతుట or లబడాాయింతుట v. a. To heap up or gather, make money. To plunder. లంకింతుకొనుట, వారివేసుకొనుట.

లప్పన adv. Quickly, at once. (Ouddapa dialect.) దబ్బున.

లప్పము n. s. Lappam. Gum mastic, used in stopping the seams of ships. Cement: putty. వాడసించులు మెడలయిన వాటివేసేటిది.

లబ్బి, లబ్బీలు or లబ్బేవాండ్లు n. s. لبا Labbā. Labbi Lubbee. A caste of people who are also called Moplas (Mā-pilla) on the Malabar Coast. They originally were Arabs, but at present they speak a low dialect of Tamil, and have lost the appearance of Mahomedans.

లభిస్తు adj. Proved, verified. See లావిస్త.

లమిడి n. s. Wretch, scamp, jade. (Perhaps corrupted from لومڑی Lōmrī a bitch-fox? or from لاونڈی laundi a slave girl. లమిడిముండ jade.

లయిలేహాయి n. s. لہائی Lihāia. Paste (తోట) పిండి.

లరయ n. s. لڑائی Larāi. i. e. లడాయి A fight, battle. యుద్ధము.

లవణ ద్రావకము n. s. A certain extract from salt. See Ainslie. ఉత్పచ్చితి.

లవాజిమ or లవాజుకూ n. s. لوازم Lawāzimā. Establishment. (Domestics, retainers, horses &c The train generally of a great personage. MM.) Affairs (Details, particulars, record in a law-suit.) పరివారము, కమామీను.

లక్కరు n. s. لشکر Lashkar. An army. జండు. Hence a Lascar.

లక్కరుశరభరాజి or లక్కరుశరభరా n. s. Purveying for troops. జండుకురస్తుకా గ్రహణేషడము.

లాంజరు n. s. A 'lantern' (Reeve) దీపముపెట్టడమునకు అడ్డములతో చేసినది.

లాళి n. s. لاکھی Lākhi. Crimson. A red dye extracted from the shellac. ఒకయెర్రనిచాయ.

లాళిరాజీహూమి n. s. لاکھیراجی Lakhiraji. Land that does not pay revenue to Government land held free of rent. The Lakhiraj land is of two classes. (See Reg. XXV. of 1802. Sect. 4.) 1. That which pays no rent, being corn fields, &c. 2. That which is laid out in houses or gardens. This latter is called నివేశనం Nivesanam.

లాగాయతు for లాగాయత్ n. s. لگایت Lagayat. Beginning, commencement. ఆరంభము, లాగాయత్తునంచి from the beginning or from a long time.

లాగు n. s. Grain?

లాగుబడి, లాగుపడు n. s. Cost, charge, expense. శలభ, వ్రయము. See లాగుపడ.

లాగులుకానులు n. s. Profit and loss. సుఖదుఃఖములు.

లాగుపడ n. s. Expense, cost. శలభ, అనగానేలను సాగుబడిచేసేటందుకు, సాదైనయిండ్లు పూట్లమొడలయ్యువాటిని బాగుచేయడమునకై పట్టే శలభ. లాగుపడబట్టి or లాగువారుబట్టి A bill of charges incurred.

లాదారు adj. لاچار Lachār. Helpless, without remedy, forlorn, poor. నిరాధర్యు గాళుండే.

లాటసీన్యాసి n. s. A sort of begging friar. ఒకతరహావిచ్చమెత్తుకొనేసీన్యాసివాడు.

లాటి లాటి n. s. لٹی Lāthi A staff, club, stick. A pump handle. (Sea phrase.) Any lever: as a winch handle, the bar of a capstan or printing press.

లాటు n. s. A "lot" at an auction. ఏలములో పుకట్ట.

లాటుసాహేబు n. s. 'Lord Saheb' The Governor.

లాడము n. s. (Corrupted from لعل nal) A horse shoe. లాడంకట్టుట to shoe a horse.

లాచలిగాడు n. s. Scrape, hobble. తొందర, శంకటము. ఏదైనాలాచలిగాడువస్తే పడేవాండైనారు if any thing goes wrong who is to bear the brunt?

లాడెజోగి, లాడెశిన్యాసి n. s. A sort of begging friar. విచ్చ మెత్తుకొనే ఒక రహస్య సిన్యాసివాడు.

లాడు n. s. لادو Ladāo. The temporary brick-work that sustains an arch while being built. Plastering; ceiling-work. వంశ్రుకట్టేటప్పుడు దానికి ఆశిరగాకట్టేటిది, గచ్చువూయడము, శ్రావులు వేసి శులకలు వేయకుండా యిటికలను సుంతన చేయడము దీన్ని పడుచుంటారు.

లాడు n. s. Amble, trot. లాడు కార్నా. To mount a colt for the first time. (Shak.)

లాపోసు or లాపోసు n. s. Combination, scheme, plot, league. కుట్ర. ఫిర్యాదితో లాపోసు అయినాడు he went over to the enemy.

లాపోసుచెక్క n. s. Sheathing planks. వాడ అడుగుకు వేసే ఫిర్రుపాటి కలకలు, వీటిని మూరబల్ల అంటారు.

లాదిస్తు for లాదిస్తా adj. لا بستا Labista. Laid, brought, filed (as a charge.) చాళులు చేయబడ్డ.

లాము n. s. A hollow in a hill? లోయ.

లాయము n. s. A horse stable. గుర్రశ్రువబేలా. Perhaps corrupted from cavalry "lines." (See Pal. 50.)

లాయఖు, లాయికు adj. لايق Layaq. Fit, proper. Suitable. తగిన.

లాయిలాసు adj. for لا لای Lāilāj. Cureless, remediless, helpless. తీరని, పరిహారములేని, శుభాయములేని.

లాల n. s. A Toorkee or Paithāni phrase for brother (like అన్న in Telugu) and borne by certain Hindus.

లాలిచీ for లాలచీ adj. لا لولح Lāluch. Temptation, inducement. ములుపు.

లాల (لال lāl) Red. లాలకుంచెలు n. s. from لال Lāl. red short fringes. ఆనగాయ ప్రసాదిని జులులు. OG.

లాలాచి n. s. لا لولح Lāluch. Avarice. covetousness, cupidity. ఆత్మార్థ.

లావణము n. s. A list of soldiers; or, of servants. The profits of a custom-house. (Reeve) జీతగాండ్లకట్టి. లావణము వ్రాసుట to enlist. ఆరని పేరు లావణము అయితే స్పంది his name has been entered on the list.

లావాటి adj. Large, big. స్థూలమైన.

లావాడేవి n. s. for لا وادعوي Lēwā dēwī. Traffic, mercantile transactions. ఇచ్చుకోళ్లు శ్రుచ్చుకోళ్లు.

లాహిరి, for లహిరి n. s. لا هار Lahar. Intoxication. మైకము. (Radha. 1. 109. N. 9. 326.)

లింగకట్టు n. s. (Tamil) A lump of vermilion. ఇంకొక శ్రుంగడ్డ.

లింగవంతుడు n. s. One who wears the Lingam or phallus: chiefly among Sudras: but a few brahmins are included. Lingavants. See Dictionary in జంకము.

లిగాడు గావుండేవాడు n. s. A pauper, a destitute creature. వీడగావుండేవాడు.

లితితి for లితి n. s. لا تير Lirti. Neglect, disregard. వాని శింసారము లితితికిందికి వచ్చినది his affairs fell into confusion. The word is Dakhini. Shakesp. page 2043. lirti mēn parna to fall into error.

లిఫాఫా n. s. لا فافا Lifafā. Envelope. కాగితపు లితి, జాములు వేసిన లాచేనే కాకిరపుతితి.

లిథి error for లితి n. s. Writing in general, hand writing.

లిస్తు or లిస్తు n. s. A 'List:' జాబితా.

లుం n. s. لونغ Lungē. A Musulman garment. తురకలు మొలకుచుట్టుకొనే బట్ట.

లుక్కు n. s. A crack or leak? (Masulipatam.)

లుక్కాను, లుగ్గాను for నెక్కాను لنگان لغان. Loss, detriment. Tare and tret. నష్టము.

లుచ్చా adj. لا چا Luchcha. Mean, base, low, worthless. అల్పమైన, తుచ్ఛమైన. లుచ్చామనిషి. a base fellow.

లుచ్చాతనము n. s. Meanness, baseness. అల్పత్వము, సీదత్వము.

లుX Plumpness, good condition, చాలు. లుXచెడిన in bad circumstances. లుక్కాను అయిపోయిన.

బటాయించుట v. a. from لُتَّ Lutānā. To plunder, rob. కొల్ల పెట్టుట, దోచుకొనుట.

బకుగు or లాకుగు n. s. A bell at an ox's neck.

A fib, joke, ఎద్దు మెడనక శ్చే మ్రకతరహంబం.

బల్లె గాడు, or లొల్లె గాడు n. s. A spendthrift, a bankrupt. దివాలుఖోరు.

బసకరించుట v. a. To deride, sneer at. వెక్కరించుట.

బాటాడుట from لُتَّ Lutānā. To plunder or loot. కొల్ల పెట్టుట.

బాటి n. s. لُتَّ Lut. Plunder, sacking. కొళ్ల, దోపిడి.

బాలి n. s. لُولِي Lüly. కుంపె నెక త్రై.

బెళ్ళ, బెళ్ళ n. s. A mistake for బెక్క an account.

బెనుచుట v. n. The same as బెనుట to arise : for which this is a mispronunciation very common at Masulipatam and Rajahmandry.

బెఫరి * n. s. Writer, penman. వ్రాసేవాడు, వ్రాతకాడు.

బెజం for బెజం n. s. لَيزَمَ Lēzam. A sort of bow with an iron chain for a cord : used in feats of strength. సాముచేసేవాండ్లయినను గొలుసువేసినకర్ర.

బెటు adj. "Late." మునుపటి. (The English word) as బెటు మేనేజరు the "late" manager.

బెల్లెటి n. s. بَلِّرَ Sending a criminal in procession round the town. దొంగనుకట్టివీధివీధికి తిప్పుట.

బెఫన n. s. Meant for a "Licence." బెఫను, కలపునీటి. Reg. Act XIX. of 1852.

బెను n. s. A "line;" (the English word) వరస.

బాటిపిటలల్లి n. s. Scirpus articulatus, a species of rushes. Rox. l. 214. ఒకతరహాబల్లి.

బాటుకుతుడుట for బాటుకుడుట v. n. To be ruined or fall into difficulties. చెడిపోవుట.

బాడవిడరాలు n. s. A chatterbox, a tattler (Prit. in 1 Thes V. 13.) వదురుబోతు.

బాడవిడలు n. s. Nonsense, idle talk. కూతలు.

బాడ పెట్టుట v. a. లొడివిడిచేసుట v. a. To rummage. గండరగోళముచేసుట.

బొల్లె గాడు n. s. A penniless wretch, a beggar. దులాలి.

బొల్లె చేయుట v. a. To strip, beggar, ruin. దులాలిగాచేసుట.

బోటు n. s. Loss. నష్టము.

బోడి, బోడు or ముద్ద n. s. A club used in violent exercises. సాముచేసేవారిసాధనము.

బోపాయికారి or బోపాయికారి n. s. A sub-renter : or tenant. బోగు త్రచేసుకొన్నవాడు, వాడువాండ్లకు బోపాయికారిగావున్నాడు he is secretly a confederate of theirs.

బోలక for బాలక n. s. لُولِكْ Lülak. A drop or pendant of an earring. A roll of paper. తొంగటము, కాకితముట్ట.

బోలాయకుడుట v. a. To be teased or pestered (with frequent visits.) To be in trouble. బోలాయకుడుసూపున్నాడు he is an idler or vagabond. He is in trouble.

బోవైనం adv. Formerly, heretofore, already. ముందర, బోగడ.

బోశబరు n. s. A ship's course for out at sea : literally the inner ocean. వెలిశబరు the outer voyage meaning a coasting trip.

బొంసు or బొకొసు n. s. Meant for " Allowance."

బొక్క Disjunctive conj. Vulgar error for బొక్క Without. అభవా.

v Some words commonly written with an initial V will be found under u the vowel O, and others under u B, and others under u VO.

v, va or wa The Persian conjunction "and." This occurs in some Telugu and in many Canarese papers written while the Musulmans were in power. Thus పాలించిన, వ, ధరించిన pālinçina, wa, dhariñçina ruling and possessing.

వంచ n. s. A piece of గోనె (sacking) used for packing : or for baling a boat.

వంచాలించుట, వంచాలించుట or వంచాలించుట v. n. To hesitate, scruple. శంకోచించుట. వంచాలించక without hesitation.

వంటరి adj. Alone, single. ఏకాకియైన. ఒంటిగాడు గావుంటే.

కండ్ర, వండర n. s. A rent of which a part is remitted : a favourable lease. Quit-rent. వండ్రపొలము land granted on a light rent. వండరభూమి Land unfit for ploughing.

కందాలగ n. s. *Vandālagā*. A certain plant.

కనీలు n. s. *كِنِيل*, *Wukīl*. An attorney, a pleader. An agent ambassador, representative, official. లాయరు, గుమాస్తా.

వగ n. s. from (Tamil *வகை*) Part, portion, manner, kind. Goods, property, means. భాగము, రీతి, బండవలము.

వగచూనము n. s. (Tamil *வகைமொனம்* *Vagheiman*) Contrivance, plan, for doing any thing. దోప.

వగైర, వగైరా (postposition *وَأغیر*, *Wagairah*.) Etcetera ; and so forth. గురించిన, చేరిన, మొదలయిన. (వగైరాగుత్త (Ganjam.) A rent taken by so and so etcetera, by several partners) రామయ్యవగైరాలు *Ramaya* and others.

వజను for వజన n. s. *وزن* *Wazn*. Weight. భారము, బహువు.

వజా n. s. *وَجْر*, *Wazā*. Deductions, subtraction, a set off in an account. తోసివేర, తోసియివ్వడము. వజాచేయుట to deduct. కట్టుబడివజా the cattubadi fees being deducted.

వజారతు for విజారత్ n. s. *وزارت* *Wizārat*. The dignity of *Wazār*, the office of prime minister, ministry. మంత్రిత్వము.

వజినె n. s. An unopened knot or bud of leaves. This is used in medicine.

వజీరు n. s. *وَزِير* *Wazīr*. A vazeer or royal minister. In some poems it is used for మంత్రి ; but usually it means a horseman. రాతు or warrior. *Suca* l. 302. రాతిలుకపటాణిసెక్కైదివజీరునిబొలిసయాన్యపాలునిక.

వజ్జిరం or వజ్రం n. s. Glue, used by carpenters. చెక్క అతకడమునకై వేసేజిగట.

వట్టం n. s. The loss sustained in exchanging money : agio : or premium granted or gained in pecuniary transactions. తరుగు. వట్టమిచ్చుట or వట్టముకట్టియిచ్చుట to pay a premium or agio in exchange.

వట్టాలకర్ర n. s. A pole on which a weight is carried by two men : also written పట్టాలకర్ర.

వట్టు for ఒట్టు adj. General. అంజరికిసాధారణమైన. కట్టుపొంకుం a general order. ఒట్టుంచెకచ్చేరి the General Post *Ancheh* Office.

వట్రం n. s. (Tamil *வட்டை*) A cubweb, soot : dirt made by an insect different from a spider. Regard, care. వాడునన్నువట్రంపెట్టలేదు he cares not for me.

వట్రం (Tamil *வட்டி*) A pouch. for betel. అడవం.

వడం n. s. (Tamil *வடம்*) A rope, a cable. మోకు. శేరువడము the cable with which a car is drawn. The white necked stork. కొంక.

వడవారం n. s. (Tamil *வடவாரம்*) Both shares, gross produce : both the farmer's and government's share. ఉభయరాశి.

వడుచుట v. s. (Tamil *வடக்கొలి*) To pour ; draw in an alembic. ఆముడమువడిచినారు they boiled the oil.

వడ్డాము Error for అన్నము Food.

వఠను for వఠన n. s. *وطن* *Watan*. (literally, native country, home) Office or means of subsistence. Patrimony. Hereditary duty with lands attached. Custom, usage. మిరాసినేతి, మిరాసి, వాడుక, మామూలు.

వఠనుగా adv. (From *وطن* *Watan*.) As a subsistence. Publicly, openly, as usual. బాహిరంగముగా, మామూలుగా.

వత్తడి n. s. Plague, teasing. శంకటము. ఓకులాట.

వత్తాసి n. s. (Tamil *வத்தாசி*.) Help, assistance. సహాయము. వత్తాసిగా in an aid.

వద్దిచెట్టు n. s. (Tamil *வட்டி*) A certain tree.

వనభూచణము n. s. The bird called Mocking bird. ఒకచుట్టి.

వన్నము or వన్నము n. s. Error for అన్నము food.

వయినమరం n. s. (Tamil ?) Satin wood ?

వయిరాను for వయిరాన adj. *ویران* *Wairān*. Desolate, ruined, depopulated. పాడైన, మనుష్యపాదుగావుండే.

వరకం n. s. The multiplier in arithmetic. A rut cut by water.

వరగారు n. s. The heavy crop ; the great crop reaped after the rains. తొలితర.

వరబడి n. s. Drought. కరువు. వరబడిశంవత్సరము a year without rain.

వరవీజము or వరివీజము n. s. The disease of swelled testicle. బుడ్డ.

వరహాకి n. s. A squanderer, a prodigal. దూబర దిండ్లి.

వరత్రకాలువలు n. s. (Tamil) Tributary streams, the feeders of a river. కాగులు.

వరాలు for వరహాలు n. s. Pagodas, gold coins. Jagann- 1. 35.

వరిది (Kan) *Varidi*. News, intelligence. Warning, orders. వరిది మేజరు the same as Subadār, Major. ఆయనవరిదిలోవుండేవాండ్లు those who are under his command.

వరుమానము n. s. (Tamil) Income, revenue, resources. వచ్చుబడి.

వర్ణానుభవము n. s. (Marata) Land transferred from one farmer to another. కురివకకావు వశము చేయబడ్డ భూమి.

వర్ణావర్తి n. s. (Marata) Exchange, transfer, transposition. బడలాబడలి.

వర్ణావర్తి చేయుట v. a. To exchange: counter-march; make two men change places. కూర్చుట.

వర్ష n. s. (Marata) Change of appointment. Change or exchange of place. ఉద్యోగములను కూర్చడము.

వర్తానాకెక్క n. s. "Vartangi." "Sappan wood." (See the Tariff.)

వర్తి n. s. Report, notice. (see వరిది.) News, warning, Orders. ఆయనవర్తిలోవుండేవాండ్లు those who are under his orders.

వలందేజు adj. *Valandez. Hollandois.* Dutch. ఒలాండా.

వలతాకు n. s. A noose or cord to catch cattle with. శుశువులనుశుష్టేతారము.

వలదు n. s. *Walad.* Son. Son of కొడుకు. సనీఖానుడు వలదు హైదరుఖాను Nabi-khan, son of Haidar khan.

వలాగ్రం or వలాగ్రము n. s. A species of areca nut. వక్కలలో ఛేడము.

వలాయతు for విలాయతు n. s. *Valāyat.* Country, native land. England. దేశము, స్థిమ.

వలిరలు n. s. plu. (Tamil) Roof laths. పెండెలు.

వళిత్ర n. s. (Tamil *உலయ*) Treachery: betrayal. Secret. Chicanery. Clique. Underhand plot. Secret alliance. శురుతురుగనియనుకూలము. వళిత్రమెరిగినవాడు he who knows the secret of the business.

వల్లనీ n. s. (Tamil *வல்லని*) Violence, oppression, mischief. దొర్లననము, ఛేటు.

వల్లనీకాడు n. s. (Tamil *வல்லనిக்காரன்*.) A powerful or violent man. దొర్లననము చేసేవాడు.

వల్లికె (usually తిరువళికె) n. s. A Tamil word for a lamp. నిలువులవల్లికె a lamp on a stand. Charitr. 5. 2036. దీపము.

వశవర్తియైన adj. Affable, gracious. accessible: subordinate, obedient. విధేయుడైన. వాండ్లయింకావశవర్తికారాలేమ they are not yet subjected.

వశంతగుండము n. s. A species of the కుంకచెట్టు.

వశతి n. s. Pension, allowance, living. భరణము.

వశతిదారు n. s. A proprietor or landholder. A pensioner.

వశికాళి n. s. *Wasūās.* Awe, apprehension. భయము, ఆడబు. MM.

వశీలా n. s. *Wasīlah.* Support, intervention, patronage. ఆశీరా, ఆధర్య.

వసూలు n. s. *Wasūl.* Payments, liquidation, collections. రండలు, రండిలెప్పినరూకలు. వసూలుచేసుట to collect, realize. See under జము *Jumma.*

వస్తాడు for ఉస్తాడు n. s. *Ustād.* A leader, a captain, a tutor or master. నేర్పేవాడు, చదువుచెప్పేవాడు (of fencing, singing or dancing) MM 933. He who "teaches" one. i. e. his rival or utter superior: his master.

వహి n. s. (for *Bahē*) An account book, a book in general. A head in accounts. In surgery, a sinus in a wound or ulcer. లెక్కపుస్తకము, పుంటినరము.

వహిలెళ్లి n. s. A booked account.

వాకపు usually వాకూఫ్ adj. *Wāqif.* Skilled, versed in, knowing, acquainted. శుశురుడైన, తెలిసిన. వాకపులోకి తెచ్చుకొనుట. to ascertain.

వాకబదారుడు or వాకిఫుదారుడు for వాకూబ్ దా
ర్ n. s. (واکفرد, *Wacūf-dar.*) He who is
skilled in, acquainted with, experienced,
exercised, or versed in : a man of mature
age : a man of sense. వయసువచ్చినవాడు, తెలి
వివరుడు, తనుబద్దవాడు. వాకిఫు చేసుకొనుట. to
procure information, ascertain, find out.

వాజబీ adj. (واجبی, *Wājbi.*) Just, right, rea-
sonable, proper, expedient. న్యాయమైన, శరీ
యైన, తగిన.

వాటశబ్దములు n. s. (Marata.) Verses culled out
of different poems, to form a delectus or ele-
gant extracts. ఆటవికపుటబ్దములు.

వాటా n. s. (بآب *Bātā.*) A division, share. Part,
portion. తుక్కుడి, భాగము.

వాడ గాలి n. s. (Tamil வானடைகாந்த.) The north-
wind. ఉత్తరపు గాలి.

వాణిబ్యము n. s. A corruption of వాణిజ్యము Traf-
fick. వర్తకము.

వార గానివాడు for రారవనైవాడు (perhaps error
for వ్రాతశనిచేనేవాడు) A cloth dyer : a chintz
maker.

వాడపము n. s. A sort of coarse cloth, like can-
vas, used in packing bales. మాటలుకట్టేముర
కగుడ్డ.

వాడర n. s. The edge of a sword. కత్తియొక్క అం
చు.

వాకుసు n. s. (واپس *Wāpas.*) Restitution, re-
turning. మళ్లించడము. వాకుసు చేసుట or వాకుసు
శుంపుట to send back.

వాయిదా n. s. (وايداء *Wāidah, Vaida.*) Period.
Term fixed for payment. Pay day. Instal-
ment, stated period. గడువు. వాయిదాబందిప్ర
కారము at the stipulated period. వాయిదాబం
దిరాజీనామా An agreement to pay a debt by
certain instalments.

వారకము n. s. Money advanced for cultivation.
సాగుబడిచేయడమునకు ముందు గాయిచ్చి వెనక తీసు
కొనేరూకలు.

వారశక్తునేల n. s. (Tamil வாரப்பந்த நிலம்) Land
that pays revenue to Government. శర్కారుకు
న్యాయచ్చేధూమి.

వారము n. s. (Tamil వారம்) Share or part. భాగ

ము, పాలు. కాశవారము inhabitant's share.
మేలువారము the government share.

వారావధి n. s. (Tamil வாராவதி) A bridge. వం
తెన.

వారి (واری, *Warī*) An affix, as, తారీఖువారి ac-
cording to dates. మాఘవారి واری, 15 month-
ly. ఆసామీవారి *āsāmī wār* man by man.

వారి నామా n. s. A receipt by the captain for
goods laden on a vessel : an inventory ?

వారిశత్రుము for వార్షుశ్రుము n. s. (from واری
Waris.) Heirship. The being his heir. కర్తృ
శ్రుము.

వారిసు for వారిస్ n. s. (واری *Waris*) An heir
or lawful successor. కర్త.

వారువ n. s. A line or range (of pits in a salt
work) A canal ?

వాలా (والا, *Wala.*) An affix. " He who has"
Thus *bacha-wāla*, one who has a child, *ghora
wala*, a horsekeeper, one who has a horse
nao-wala a boat man *garī wala* a coachman,
a carter : *paisa wala* a monied man, one who
is rich, *ghar-wala*, the landlord, the house
holder. The feminine is *wālī*: thus, *bacha wālī*
she who has a child : and the plural *wāleh*, as
paisa wāleh those who are rich. Also of
places, thus *Delhī wālā* *Dillī wāla* he who
lives in Delhi. *Kalcutta Wālī*, the goddess
who rules Calcutta.

వాలుగొమ్ము n. s. (Ganjam phrase.) A canal or
sluice from a tank. అలుగులు.

వాలెకారు (K.) n. s. A peon, one who carries
messages. See Reeve. బంత్రోతు.

వాశరూ n. s. (Kadapa.) Compensation. మహాన
తుచూచియిచ్చినది, చెల్లు గాయిచ్చినది.

వాహవా interj. (واها, *Wah Wah!* Bravo!
well done ! huzza ! శహచాసు.

విచారణియ్యము n. s. Vulgar for విచారణ Investigation, trial, విమర్శ.

వివారతు n. s. (واریوز *Wizārah.*) The office, of
Minister. మంత్రిశ్రమము.

విట్టలు n. s. *Vitthal Deo.* A certain god wor-
shipped by the Madhvās. విష్ణువుకుమాధ్వలు
చెప్పేవేరు.

విడిగోళ్లు or విడిగోళ్లయొద్దులు n. s. Spare bullocks.

తాతాయొద్దులు.

విడువ n. s. (Tamil విడువ.) Release, leave of absence.

విడివాసము, విత్యాసము Error for వ్యత్యాసము n. s. Which see.

విధాయకము n. s. Ordinance, order, decree. విధి, ఆజ్ఞ.

విధి n. s. Error for ఇరు. Thus విధి పార్శ్వముల on both sides.

విధివకట్టుట v. a. To pinion. పెద రెక్కలు కట్టుట.

విధిభము Error for విరుధము n. s. Difference, enmity.

విభంబరము n. s. (Tamil విభంబరம்.) Publication, notification. ప్రకాశము, ప్రకటన. విభంబరము వ్రాసేటట్టుట to fix a notice in a conspicuous place. విభంబరశుద్ధిక notice.

విలాయతి, విలౌతి, విలాయతు n. s. (for H. వలాయత్) Country, land, home. The common phrase for England: or for Persia. విలాయతి గ్రామము n. s. A hamlet or dependant village.

విలియ n. s. Arrangement, order, distribution. విలియ వేయుట to compare. విలియవడలేదు This does not agree with it.

విలేవారి n. s. Arranging according to different heads, distribution, settlement. తరిష్కారము చేయడము, బాటవారి గామీర్పరచడము.

విల్వ n. s. See విలియ.

విల్లంకము n. s. (Tamil విప్పలకమ్) A claim, or dispute. శుర్యవిల్లంకముగా without any the smallest claim. This is a phrase in bills of sale, transferring property.

వివర్ణ n. s. Error for వివక్ష n. s. Difference. భేదము.

విశిరె n. s. Leisure. సావకాశము, తీరుబాటు.

వివకంటకాలు n. s. A plant producing a black seed used as a plaister for boils.

వివళుగోళము n. s. A certain drug ?

విశరుబాటు n. s. Means of success. xతి. ఈపూటకు అన్నానికి చేతుల విశరుబాటులేక I cannot afford a meal.

విసేతులక n. s. A bench, seat. కూర్చుండేబల్ల.

విస్తుపోవుట v. n. To be astonished or amazed. ఆశ్చర్యపడుట.

విస్తువ for ఇస్తువ n. s. Estate, property. సొత్తు.

వీనాసు n. s. Some sort of cloth. ఒకరచోగుడ్డు.

వీశ n. s. (Tamil వీశ.) A weight of 5 seers or 120 Rupees. అయిదువేలు.

వీశబడి or వీనుబడి n. s. Cess or tax levied on a town and then divided among several persons each of whom pays his share.

వీనుబడి n. s. See వీశబడి.

వుగ్గము n. s. See ఉగ్గము.

వురువు n. s. (H. عرف Uruuf.) Alias, otherwise called.

వుధి తడియ n. s. (Ganjam) Land immemorially waste.

వెంకెన n. s. అనగా కడంబవుచ్చు. Q. ?

వెంకరులు n. s. A sort of fish. Russell. No. 191.

వెంగుము n. s. An error for వ్యంగుము which see.

వెంచుట Error for ఎంచుట.

వెండ్రకాయ n. s. (Thus spelt in D.) A crab.

వెళ్ళువారి n. s. అనగా పరామి. Q. ?

వెక్కి n. s. A corruption of వ్యక్తి.

వెకటించుట v. n. To be distasteful. అశుభ్యము చేయుట. అది నీకు వెకటించినదా did you dislike it ?

వెట్ట n. s. (Tamil వెట్టె.) Toughness, excessive hardness. యాబంగారు వెట్టగావున్నందువల్ల కమ్మ సాగుదు this gold is too tough to draw into wire.

వెట్టు n. s. A stamp or tool for cutting coin ?

వెట్టుపావడ n. s. (Tamil వెట్టిం పరబాణం) A certain cloth, like fine handkerchief embroidered with gold or silver. కుచ్చెగావట్టినగుడ్డు, రుమాలు.

వెత్త్యశము n. s. వెత్యాశము n. s. Error for వ్యత్యాశము n. s. Difference.

వెన్నురులు n. s. A sort of fish ? see వెంకరులు. Russell No 191.

వెన్నెలకత్రము n. s. A note of hand. This is a corruption of the Tamil వెంజ్జెంజ్జెంబట్టిరమ్ Venn Olie pattiram. తాకట్టు వెట్టకుండా పూరక వ్రాసియిచ్చినకత్రము.

వెలిలిచ్చు n. s. A plant called కటఫి. Q.

వెలికూడు n. s. Exports, as opposed to లోకూడు imports; goods received.

వెలివిడువు ధాన్యము n. s. Grain of a blackish colour.

వెల్లి or వెల్లినేల n. s. A plain, the low lands.
 వెల్లాయి n. s. (Tamil వెలవాయి.) The steam of water used in bleaching cotton cloth.
 వెల్లిగడ్డు n. s. (Tamil వెలవడిదిల్లపత్త.) The sweet potatoe. చిలగడము.
 వేజెము Error for వ్యాజ్యము n. s. Dispute.
 వేటుబడిసొమ్ము n. s. Money advanced to weavers, &c. నేనేవారికిముందుగాయిచ్చినరూకలు.
 వేసుక్రూసు, అనగాదీర్లువృంత. Q.
 వేపిలిచేత or యాపిలిచేత n. s. A kind of fish.
 వేరియ n. s. (in navigation.) A tack in sailing. వేరియఫిరాయించుట To make a tack or turn.
 వేరుమద్ది n. s. A certain tree. See మద్ది or అర్జునము.
 వేరుమల్లె n. s. A certain medical herb.
 వేలాం n. s. Auction. వేలాంపాట to sell by auction.
 వేవిలి adj. Occasional, done at intervals.
 వేళిలి or వేసీలి n. s. Disagreement, unhealthiness, contagion. ఉతద్రవము, చెవులు.
 వేష్ట n. s. Mortification, annoyance. వేసీట. (A low word.)
 వేసాలు n. s. Dress, feigning. వేచము, వేడిజము. వేసాలవారి one who feigns.
 వైకటికుడు n. s. A jeweller. రత్నములుసానబట్టేవాడు. D.
 వైకుంఠము n. s. (Literally, *heaven*.) A taunting word for a dungeon. (See *Bykunta* in the Gloss. to 5th Report.)
 వైరాసు adj. ویران *Wairan*. Desolate, waste, depopulated, ruined. పాడుబద్ద, నాశమైన.
 వైరాసు n. s. Desert. ఆచరగణలురెండున్నవైరాసులోవున్నవి these lands are desolate.
 వైశాఖదేవ n. s. See ఆయింహాస్యాస్త్రీ.
 వై Words beginning with Vo, Wo, will generally be found under *o* the vowel O.
 వ్యభజనము error for విభజన n. s. Allotment of shares or portions, dividing.
 వ్యాపారి n. s. A class of secular bramins. గోలకొండవ్యాపారిలు another class of the same kind of bramins.

శ మ స

శ, య, శ S', SH, S. These three letters are so mingled in the spoken Telugu that in the colloquial and mixed language they are often used wrongly. And they will here be considered as one and the same initial.
 శంకు n. s. (శంకు * a pin or stake) *Sankoo*. A cross, used in survey measurement. See Revenue Selections folio vol. 3 page 834.
 శంక n. s. A low hollow : a pool?
 శంకుబండకట్టించుట v. a. (سنگ بند *Sang band*. Stone facing.) To have the banks of a pond faced with stone. గుంటకురాళ్లుకట్టుట.
 శంకాలము n. s. (Tamil శంకాళము.) A sceptre, a royal staff. Notes on A. 4. 37.
 శంజరఖానా n. s. (for سنجرخانی *Sanjar Khānī*.) A kind of cloth. Some sort of shawl presented as a gift in honour. వశ్రీవిశేషము.
 శంజాయం n. s. The same as కూసి.
 శంజాయింతుకొనుట or శిముదాయింతుకొనుట v. a. (from سامجاء *Samjānā*.) To beg off; to apologize for. To repair, to put in order, or in repair. To rest himself, recover himself. శిముదాయింతుకొనుట.
 శంజాయింతుట or శిముదాయింతుట v. a. (from سامجاء *Samjānā*.) To calm, comfort, pacify. To persuade, cajole, talk over. శాంతచరుతుట.
 శంజాయిషి n. s. سجايش *Samjāish*. Peace, satisfaction. Explanation, persuasion. శిమధానము.
 శంతోద్ధారముగా for శంతరధారగా adv. Vastly, excessively. ఎడతెగకుండా.
 శంతనచేసుట v. a. To collect money by subscription.
 శంతనసు n. s. (سلطنت *Sultanat*.) Pomp? display? Loc. VI. 58.
 శంద n. s. A certain forest tree?
 శందివాలము, శందివాలము n. s. (Tamil శందివాలము.) Sandivālam. Loss in redeeming a pledged article. Agency, fees, commission or

percentage paid to brokers. A penal sum, deposited and to be forfeited for the non-fulfilment of a purchase.

సందుకాపెట్టె for సందూక్ పెట్టె n. s. (سندوق Sandūq) A box.

సందుకాపెట్టె n. s. (سندوقچا Sandukcha) A small box or trunk.

సంధిరోగము n. s. Epilepsy. కాకిసోకాల.

సంపాదించుట, సంపాదించుట for సంపాద్యము చేసుట v. a. To earn.

శంఖరకాకి, శంఖారిటట్ట n. s. The bird called king crow?

శంఖరాలు n. s. Sweet words : coaxing. శంఖరాలు పెట్టుట to coax, fondle.

శంఖిచెట్టు n. s. The tree called Vitex Negundo.

శంఖతులు or శంఖాతు n. s. A superior kind of rice. కుసుమధాన్యము.

శంఖాలించుట for శిఖాలించుట v. a. (from سنبھالنا Sambhālā. Tamil சமாளிக்கிறது) To manage, to furnish, bring about, control, restrain.

శంఖ్రవం for శంఖ్రము n. s. Joy, pleasure. శంతోషము.

శంఖంధం for చంధము * n. s. Connection, relation. అనుబంధము.

శంఖు for శ్యాము n. s. (سیاہی Siyāhī) Ink. శంఖుముద్రి an inkstand. D. H. 1. 158.

శకతునుకూరుగా i. e. శకృత్తుగా adv. Here and there, scatteredly, moderately (for S శకృత్.)

శకలాతి or శకలాతు n. s. سقلاط Saglāt. Wool-len cloth : scarlet cloth. Broad cloth. In the Glossary to Chaucer's Poems, 'Chokelaton'. i. e. French. Cielaton "cloth of gold." In the extreme north of India this signifies a blanket.

శకలాతికాంతవేద n. s. A sort of perch fish. (Russel, No cxxx.)

శకాలి or శకాలిచెట్టు n. s. (Sukalee) A kind of tree. Rox. page 762.

శక్రవేయుట v. a. (from سخت Sakht.) To use violence. నిర్బంధముచేసుట. శక్రపూకుం positive orders.

శఖీక n. s. سرخیل Sarkhail. The chief or General. (called Surkeel.)

శకతునుకూరు adv. سکت شمار Sagat Shumar. On an average. సరాశరి.

శకించుట for శహించుట v. a. from سہا Sahāna. To suffer, forbear, sustain. తాళుట, వదుట.

శకలి or శకలె n. s. Toughness; as of wood: stubbornness; Strength, richness, as of corn land. compare జితురము.

శకలిపారిశ or శకలెపారిశ adj. Tough, stubborn, fat, as land. మొండిపారిశ, గజనుబారిశ.

శక్కువియ్యము for శుక్కువియ్యము n. s. The grain called sago.

శక్కులివి or శక్కులివి n. s. A mud nest like that of a wasp. కందిరిగమూటివంటి తుకముంటిగూడు.

శివ్వాటా adj. (سچھو Sachhōā.) Honest, upright, faithful, guileless. నిజశుభ్రైస, మేదకుభ్రైస. Jagann. 3. 120; here it is 'sneaking, pitiful.'

శిఖావలు for శిఖావత్ n. s. سزاوار Szāwāl. Violent measures to enforce payment. తరుతు.

శిఖాచు adj. (Sajāo or rather سزاوار Szāwār.) Clear, unobstructed, plain, as a road. శిఖాచుగా honestly.

శిజ్జకర్డి n. s. A sort of root like seaweed : the alkali of which is called శిజ్జకారము or impure chlorate of Soda. Ainslie. 1. 395.

శిజ్జనకోల n. s. (from سزا Saza, punishment.) A scourge or whip, a rod. రుద్రవేదీస్త్రవాండ్లను? మించేకోల. H. 3. 180. రెట్టలకబట్టిబట్టిందిరేపు మాపుకొట్టు బెట్టుకశిజ్జనకోలదెగను.

శతకోలము vulgarly వడగోలము or వడగోలరము n. s. A dish-cover, shaped like the cup of a hooka. On it are two marks like shoes, called Vishnu's sandals.

షతన, శతన n. s. Pride, insolence, deceit. Jealousy, envy. ADC. గర్వము, మోసము, పగ.

శడకు n. s. Help? aid, convenience?

షడాంతుట or శడాంతుట v. a. To spur. కాలిముల్లుతో తట్టిగుర్రమును ధాడాంతుట.

శిరణ n. s. (corrupted from چھتری Chhatrī. ఛత్ర) An umbrella. గొడుగు.

శితాయింతుట v. a. (ساتانا Satānā.) To plague, tease, torment, persecute, vex. హింసించుట, బాధించుట.

శ త్రియినాము n. s. (from K. శత్రి an umbrella or parasol.) Field or land granted to an umbrella bearer. గొడుగుపట్టేవాడికియిచ్చిననేల.

శ త్రివార n. s. A sort of fish. Russel. No. 11.

శ త్వువూసు n. s. See గండూసు.

శ దనశ్రు వెదురు n. s. A kind of bamboo. ఒకతర హుంబిగట్టివెదురు, దీర్చియీ ఒకకర్రలకు వేస్తారు. Rox. 2. 193.

శ దరహి, శ దరు, శ దర్జి adj. (صدر *Sadr*.) Aforesaid, abovementioned. వైన చెప్పిన, వైనపుదాహరించబడ్డ. This word is often used for ఆ, meaning that, the aforesaid.

శ దరన adv. from صدر *Sadr*. Above. వైన. శ దరన చెప్పిన శ్రుకారము as is abovestated.

శ దర్జీలు n. s. plu. The abovesaid persons. వైన చెప్పబడ్డవాండ్లు.

శ దాశ్రు n. s. ابرادس *Sadāb*. A certain herb called "rue."

శ దురుబోయలు n. s. A certain division or sect in the బోయ tribe. ఒకతరహుంబిగట్టివాండ్లు.

శ ద్దింతుట v. a. To polish cloth by dry beating with mallets. బట్టలను గట్టిన వేసుట.

శ ద్రి for శ దర్ صدر *Sadr*. i. e. Sadarhi. The abovesaid.

శ ధ్యా for శ ద్యః * adv. At present. తత్కాలమునకు.

శ ణ్, శ న or శ న్ను n. s. سن *San*. Year. శంవత్సరము ; this is generally written శ్చి thus శ్చి ౧౭౩౦.

శ ణ్ వారు adv. سن واره *Sanwār*. Yearly, annual.

శ ణ్ plu. శ నియసులు or శ నిలు n. s. for سنين *Sanin*. A bayonet (Shakesp.) సిపాయిలకు పాకీలకానకు తగ్గించే చేతియీ ఒయలు.

శ నికిపార n. s. A hoe or spade of a peculiar shape called *mamati*. ఒకతరహుంబిగట్టి.

శ నుసులు n. s. A piece of stuff, containing several handkerchiefs woven in one web. తాను.

శ న్ను n. s. *Sanna*. A lever : a pole put under a weight to lift it. బరువుపైకి లేవడమునకై ఆడుగున వేసిన లేవకర్ర.

శ న్నుడు n. s. سند *Sanad*. A patent of office or nobility. An order. A written grant, instru-

ment or diploma, charter or letters patent. తాకిడు, ఆజ్ఞాపత్రిక, యోగ్యతాపత్రిక.

శ స్మరాశ్శము n. s. A medical root. *Alpinia galanga minor*. ఒక మందుదినుసు.

శ న్నాయి n. s. شانهائی *Shah-nāi*. A clarionet. ఒక పూడుకాద్యము.

శ న్నాది n. s. (from سن ماضی *San-i-mazi*. The past year.) Old debts, balances of former years. గడిచిన సంవత్సరపు బాకీ.

శ న్నాని plu. శ న్నానులు n. s. They who have much influence or honor. శ న్నానముగలవారు.

శ తము error for శ వము n. s. A corpse. పీనుగ.

శ పాశి adj. Empty, fasting. ఉత్తది గాత్రం దే, శుక్రు గాత్రం దే. వానికడుపు శ పాశి గాత్రన్నది he is fasting.

శ ప్రాణింతుట v. n. To be well, abated. శ్చి శ్చము గాత్రంతుట.

శ ఫరు n. s. See శ బరు. శ ఫరు సామాను sea stores.

శ ఫేదీ n. s. سفید *Sufaidi*. Ceruse, white lead used in painting. తెల్లవర్ణము.

శ బము n. s. سبب *Sabab*. Reason, ground, cause. కారణము.

శ బరు or శ బురు n. s. (سفر *Safar*.) A voyage. The season for voyaging out at sea. వైశబరు the season for coasting. The two monsoons. దరి శ బరు sailing along the shore. లో శ బరు putting out to sea. మేము లో శ బరు పోతూ త్రుండ గా while we were far out at sea.

శ బరు n. s. صبر *Sabar*. A top-gallant mast. వాడ శ్చింభము లోకానది.

శ బ్జ n. s. سبز *Sabza*. Green leaf : the intoxicating drug called bang. కచ్చి గంజాయాకు.

శ బ్జీవీను or శ బ్జీనీను n. s. صوبه نویس *Subāh nivees*. The District clerk or paymaster. నౌకరులకు జీతముయిచ్చే పుకపుద్యోగి శ్చుడు.

శ బ్బువీయ్యము n. s. (rather called శ గ్గువీయ్యము) Sago.

శ మత్తు or శ ముతు n. s. for سمت *Simt*. A subdivision, quarter. తాలూకాలో పుకభాగము.

శ మత్తారి n. s. سمت داری *Simt darī*. The office of a శ మతుదారు (سمنهالنا) *Samutdar* ; a clerk or accountant.

శమష్టి * adj. Assembled, collected. శమష్టిగా collectively, in general. వాండ్లు శమష్టిగా లు న్నారు they live in one family.

శమస్తానము n. s. A mistake for శంస్థానము n. s. Any seat of Government.

శమానము n. s. A pair of tweezers ?

శమాలించుట v. a. (error for Samālnā.) To manage, control. నిర్వహించుట. శమాలించుకొట్టాడు to speak with good care.

శమాశిరి adv. Error for శరాశిరి.

శముఖ n. s. Samakh. A binnacle or compass stand. వాడలోకుంబానులుంచేపెట్టె.

శముకాయించుట or శముదాయించుట v. a. (from سامجھانا Samjāna) To calm, comfort, pacify.

శముకాయసి n. s. سامجھائش Samjāish. Peace, satisfaction. Explanation, conciliation, persuasion. శముదాయించడము, తెలియచెప్పడము.

శముకు n. s. سمت Simt. A subdivision, a parish. తాలూకాలోపుకభాగము.

శముకుబంది, శముకృంది or శముకృంది n. s. (for سمتبندی Simt bandi) Arranging villages into a subdivision of a Taluk. యేర్పరచడము.

శముక్తు n. s. (for سمت Simt) A subdivision of a Taluk. తాలూకాలోకపుభాగము.

శముద్దారుడు n. s. See శముద్దారుడు.

శముదాయించుట v. a. (from سامجھائش کرنا Samjāish carna) To comfort, persuade. To appease, lull. To supply. ఓదార్చుట, అమరజెప్పట.

శముద్దారుడు n. s. for سمدار Simt dār. He who manages a Samut or subdivision of a Taluk. ఒకశముకుయొక్క అధికారి.

శముద్రవతుండు n. s. Sea-apple. It is about the size of a large melon of a very dry texture and bitter taste. Literally, foreign apples.

శముద్రవశర్మ n. s. A plant called convolvulus speciosus. (Partington.)

శముస్తానం error for శంస్థానము n. s. Which see.

శమ్యంబం Error for శంబంధం used thus, సామ్యంబం క్షంబం Odds and ends.

శమ్యకు n. s. See శమకు.

శమ్యాలు or శమ్యలు n. s. A certain kind of cakes. భక్ష్యవిశేషము.

శయి or శహి interj. صحیح Sahih. Right! correct! Well said! This word is sometimes used with a signature, or instead of a name signed.

శరంసు for శరాంసు (سرھنگ Sarhang. A Serang, head lascar, or native boatswain.

శరంజాం n. s. سرانجام Saranjām. Apparatus, the needful, set out or trim; sundries. Things, articles, property. సామాను, వస్తువులు. రూపాయలు శరంజాంచేశి he got the money ready. నావల్లశరంజాంకాదు It cannot be effected.

శరంబీ n. s. (A Malay word; see Marsden page 168) A porch, gallery, awning: a clinker-built house made of shingle or board. (Masulipatam) శరంబీకొట్టు n. s. Sarambi cottu. A room with a cieling. బల్లకూర్పుచేసియుండెడిది.

శరకారు or శర్కారు n. s. سركار Sarcār. The Government. దివారిము.

శరకలాలసామాను n. s. Goods, luggage ?

శరకు, షరకు for శరత్ n. s. شرط Shart. Agreement, conditions agreed on. ఒడంబడిక.

శరదా n. s. The trigger of a gun. పరాశికుల్రముకుడేట్టుగా అది మేకుపాకికట్టెడిది.

శరశణి or శరవళి n. s. (శరవణి) A silver chain, a necklace. గాలుసు, ఒకకంఠాధరణము.

శరఫరాజి n. s. سرفرازى Sarafrazī. Promotion, kindness or regard; exaltation; advancement: accomplishment of a work. అభివృద్ధి, అభిమానము, గౌరవము. లచ్చరుశరఫరాజి purveying for a marching army or for troops passing. అందువల్ల శరఫరాజి అయితిని I was much honoured. Lit : my head was exalted.

శరబడి n. s. Sarabadi (Tamil.) Tribe, caste, family. తెం. Rottler, p. 243.

శరవడి n. s. A sledge, a kind of carriage. ఎడ్లు యొద్దుకొని పాద్యే పైకొయ్య మొద్దు, దీనివొడకును మ్యలు కూర్చుండి పోతారు.

శరసునిరసు Saras nīras. Good and bad, one with another ?

శరా for డరా n. s. شرح Sharah. Remark.

Postscript. Nota-bene. ఒక దాన్ని మరిచిపోవచ్చేది శేషము, దీన్నిచెబించవలసినదము.

శరాకటు, శరాఖటు for డరాకత్ n. s. شراكات Shirakat) Partnership in business. పాలికా తులనము.

శరాగంగా adv. Without any difficulty. ధారా శముగా, నిరాటంకముగా.

శరాజి meant for శిరాజి.

శరాదు n. s. The shaft of a well? or its foundation. గోడశరాదున At the foot of the wall.

శరానా or శర్రానా, శరాణా n. s. (from جرانا Churana, theft) A fine levied on those who steal (ears of corn.)

శరాఫు, శరాము n. s. for صراف Sarrāf. A banker, a money changer, a cashkeeper.

శరాయి for డరాయి n. s. شرعي Sharai Tight trousers. విసుతు గాతుండే చల్లదము.

శరాఠ్ n. s. شرارت Shararat. Wickedness, outrage, cruelty. దుర్మార్గము.

శరాశరి adv. More or less, about, on an average, సుమారు.

శరికలచేళ (Sari kulla) n. s. A sort of fish: "Perca" a perch. Russell No. 123.

శరికేలి n. s. سرخيل Sar-i-khail. i. e. a general or commander. The Major Domo. The king's favourite. This Title శరికేలి pronounced శర్కీలు Surkeel is in use at Tanjore and Vizianagram and Punganore.

శరిగిరో n. s. سرگيرو Sarigiro. The prophet or head of a sect, an abbot. గురువు.

శరితట్టుట v. a. To make equal, to arrange differences, to make content or satisfied. శరితుచ్చుట. ఆవియ్యము ఆనెలకు శరితట్టిపోయినది the rice was all used up in the month.

శరితరం n. s. Classification of lands, an account wherein fields are rated according to the goodness of the soil. నేలనుతరంవారిగా మేర్పరచడము.

శరిష్ట n. s. for سرشست Sarrishtah The order, arrangement. క్రమము.

శరిష్టదారుడు usually శిరస్తేదారుడు n. s. for سرشستدار Sarrishtah dār. The head Native

Accountant and manager. The head officer in a Court of Justice.

శరిహద్దు for శరహద్దు n. s. سرحد Sarkhad. Boundary, land mark; a frontier. పాలిమేర.

శరి interj. Aha! very fine! oh!

శరిక, డరిక్ n. s. شريك Sharik. A friend or ally. శహాయుడు. శరికతు friendship.

శరిసు n. s. سریش Sarēsh. Glue. మానివల్రము.

శరుకు n. s. Goods, commodities. శరుకుగావెల్లింతుట to pay in kind not in money.

శరుచమ్మ n. s. for سرچشمه Sarchashmā. A captain of a certain number of companies of peons each commanded by a Dafadar.

శరుజు n. s. سرج Sarj. A saddle.

శరుతియ్యన for డరత్ యనాకాత్ Shartiyāna cawl. A conditional agreement. ఒడంబడిక.

శరుదుసరు n. s. A land flood. శరుదుకట్ట a dam.

శరుఫెసు for శిర్పేచ్ n. s. سرپچ Sarpēch. A gold cloth lappet worn over the turban. పాగామాడతురకలుకట్టుకానే శరిగపట్ట.

శరువు n. s. شرو Shru. A cypress tree. ఒకచెట్టు.

శర్రాయింతుట v. n. from سرکانا Sarcāna. To move, put aside, shift. తొలుగుట.

శర్రారు n. s. سرکار Sarcār. The Government. A District. శర్రారువుద్యోగము public employ, employ under Government.

శర్రాయి n. s. (English) 'Circuit.' జిల్లాకోర్టుపై గావుండినకోర్టు.

శర్రాయనా, శర్రాయనాకాలు n. s. Shartiyāna kouf. A conditional agreement. ఒడంబడిక.

శర్రు n. s. for شرط Shart. Agreement, conditions stipulated. ఒడంబడిక. శర్రుకల adj. Conditional. ఒడంబడికకల.

శర్రారుడు for శర్రారు n. s. سردار Sardār. Sardārudu Sirdar.) Chief, Captain, Leader, Ringleader, Ruler, Head, Gentleman, Lord. పెద్దగాతుండేవారు.

శర్రేశముఖి or సిరదేశముఖి n. s. سرديس مکھی Sardes mukhi. The head officer of a province.

Also the allowance granted him of ten per cent on the collections. See Malcolm's Memoir. 1. 66.

శ్రద్ధ n. s. *Sardha*. A mispronunciation for శ్రద్ధ Faith, confidence, wish, desire, strong inclination.

శర్నామా n. s. *سارنامہ Sarnamah*. Superscription, direction. శైలిలాశము.

శర్పేసు or శర్పేశ for శర్పే పేచ్ *سارپےچ Sarpēch*. A head tire or gold band over the turband. తురకలుపానామీదకట్టుకొనేశరికపట్ట. Tara. 3. 16.

శర్పరాయి usually శర్పరా n. s. *ساربراہی Sarbarāhī*. Furnishing supplies, preparation. సామానులుశుకముదాయించడము. లక్ష్యశర్పరాయి Providing requisites for a regiment. Foraging.

శరై for చరియ n. s. A steep, a hollow between hills.

శర్లక్షరి, శర్లక్షరు or శర్లక్షరు n. s. *سارلشکر Sarlashkar*. General: chief, leader. సేనానాయకుడు.

శర్వడుంబాలా n. s. Land granted on a light quit rent. శర్వమాన్యము.

శలం n. s. Dung, ordure. త్రిరిషము. శలగామాకు to eat purisham.

శలవ n. s. A crack. వీటిక. శలవతీసింది it is cracked.

శలత్ర n. s. for శలత్ర Charges, cost, expense, expenditure. వ్రయము. See preamble to Reg. 1. of 1816. శలత్ర in this sense is a foreign word unknown in the northern circars. It is Tamil.

శలవా n. s. (for *سلاہ Salāh*. and also used *سولح Sulh*.) Advice, counsel, peace, concord. బుద్ధి, శక్తుతి.

శలవాకారి usually శలవాకారి n. s. from *سلاہ Salāh*. An accomplice, an adviser. సహాయుడు.

శలా n. s. for శలవః Persuasion, *سلاہ Salāh*. Counsel, advice, temptation. పోషన.

శలాం n. s. *سلاام Salām*. Salutation. దండము.

శలాకు n. s. *سلاکی Salākī*. The mark on coin. రూపాయాఅంచునవుండేటిది, యదివుండేరూపాయిశరిక్గాకూరదు.

శలాటముగా adv. Freely. ధారాళముగా.

శలాబం or శలాబం n. s. (Tamil) A pearl fishery. ముత్యములెత్తడము.

శలాము n. s. *سلاخ Salām*. Salutation, a bow. (see దండము.)

శలీసు adj. *سالیس Salīs*. Easy. సులభమైన. శలీసుతరం a favourable assessment.

శలువ usually శిలువ *سالیب Salīb*. The Christian Cross. శ్రీస్తునువేసినకాండ్రు.

శల్లన for శంలన n. s. Joining, junction. ఇమిడిక.

శల్లశ్రరు i. e. శరిలక్షరు n. s. *سارلشکر Sarlashkar*. General, Chief, Commander సేనానాయకుడు.

శల్లాకి or శలాకి for శల్లాక్ n. s. *سولکی Sulūk*. Good terms or understanding, kindness, benevolence. మంచిమాట, మంచితనము.

శవచాలవనము for శౌవర్చలవణము n. s. A sort of salt. ఒకతరచావుత్తు.

శవతు or శవుతు n. s. Kind or sort. A sort of cloth used for turbans. మాదిరి, పుకతరచాపాకయుత్తు.

శవద్రి n. s. A ship's bowsprit. కాడకుముక్కువలె వేసియుండేకాయ్య.

శవరవాండ్లు n. s. *Savara*. The name of a savage tribe in the Kimedry Hills in Vizagapatam. చెంచువాండ్లు, యానాదివాండ్లు. See account of the మాళయాశవరలు in Loc. Rec. VII. 136.

శవలచేత n. s. A fish. Russell, plate 41 says Sawala, and in plate 143. Sowarah.

శవాయి n. s. *Savāi*. The main-stay (sea term.) శవాయిగావుండే adj. Scrofulous, tainted by old venereal complaints. శవాయిరోగము such taint.

శవారి n. s. *سواری Savāri*. Riding: any mode of conveyance. శవారిపోవుట To take a ride. గాలిశవారి or కాలుశవారి walk, an airing, walking afoot.

శవాలు n. s. *سوال Sawāl*. A question, interrogation, inquiry, a proposal, or one bidding at an auction. ప్రశ్నలక్షణము.

శివ్యాసి or శింవ్యాసి error for శింవాసి adj. About half.

శిష్టకల్పి n. s. (see శ్రీ—) Craft, wicked device. Skill, cleverness (used in a contemptuous manner.) కుయుక్తి.

శహబాసు interj. شهباش *Shahbash*. Well done! Elphinstone in his Caubul l. 374. observes that it is pronounced *ai shawasha* ايشواشا adding, "Oh well done; perhaps the original words are *ai-shah-bash*. Ah, be a king. "At pueri ludentes Rex eris, aiunt" an ingenious reference to Horace.

శహరు for హహర్ n. s. شهر *Shahr*. A city: the capital. కట్టరాము.

శహరుకస్తు vulgarly శరికస్తు n. s. شهرگشت *Shahr gashht*. Parading or going in procession round the town. The name given to the final day of the హూలికండుక hoeli feast or మెహరం. గ్రామప్రదక్షిణము, ఊరేలంపు.

శహి చేయుట or శియసు చేసుట v. n. from صحیح *Sahih*. To sign. చేవ్రాలు వేసుట.

శహీ adj. صحیح *Sahih*. Proper, correct, right, but this word is constantly attached to notes, bonds and deeds &c. or uttered at the close of declarations or statements of terms, conditions, proposals &c. implying approval and acquiescence: and is often used after the signature of one's own name. See a clear proof in Tod's Rajasthan l. 202. where he misinterprets it (శహయ) *Sahāya*: whereas it is *Sahih*.

సా|| a contraction for సాక్షి also for సాహేబు and sometimes it means సాష్టాంగదండము. సాంద్ర n. s. The name of a class of toddy sellers.

సాంబా سانبا *Sāmbā*. n. s. The large red stag (Malcolm) commonly called the Elk: but it is not the elk. The Samver of Bengal. See minute description in British Cyclopædia, reprinted in Napier's scenes and sports. 1840 vol. 2. page 80. It is omitted in Shakesp. in Haughton in Molesworth in Reeve and in Wilson. పెద్దయెర్రబంక.

శాకకుంక or శాళుకుంక n. s. A weed called *Oyperus rotundus*; cattle eat it, hogs are fond of the roots, the roots dried and powdered are used as a perfume.

సాకి or సాకిసు ساكى *Sākin*. n. s. Residing: an inhabitant, tenant. సాకిసు చెన్నకటప్పం inhabitant of Madras. In such expressions *Sākin-i-Chennapatnam*, the order of the words is according to Persian syntax, the letter i being put between as representing "of." సా|| కుంకలసి inhabitant of Mangalagiri. శాశురస్థుడైన, శాశురములందే వాడైన.

సాశి adj. ساخت *Sākhta*. Manufactured. చేసే as of salt. సమకుసాశి (meant for *Sākht*) the manufacture of salt.

సాగబాలము n. s. Low lands: a dell; a low moist field.

సాగబడి, సాగబల్లి or సాగవల్లి for సాగుబడి n. s. (Tamil శాశుబడి.) Cultivation, tillage. కృషి, వ్యవసాయము.

సాగుమాసం error for శహాకమసము * n. s. Which see.

సాచా adj. سانچا *Sāncha*. Honest, faithful, true, real, just. పెద్దమనిషియైన, స్వాయమైన, నిజమైన. సాచామనిషి an honest man. సాచాగా adv. Honestly, fairly, faithfully. By fair means, truly, really. పెద్దమనిషిచనముగా, స్వాయముగా.

శాజీర, సాజీరా (شاجیرا *Shah-Jira*.) n. s. Gumminseed. A certain odoriferous seed used in cookery. జీలకర్ర.

సాజు ساز *Sāz*. n. s. Maker. చేసేవాడు, సమకర్త సాజు *nammak sāz* a salt manufacturer.

సాటా n. s. Barter, exchange. మార్పడము adj. Similar, equal. శమమైన. సాటాకొటి బేరము bartered merchandize. సాటాయిచ్చుట to give in exchange, to barter.

సాటా తెచ్చుట or సాటా వేయించుట v. a. To compare. సాటువ చేసుట.

సాటి or సాటు (Tamil శాటి.) Thus used లాభ సాటి బేరము a bargain, sale with profits.

శాఠాయింతుట v. a. چالا *Chalāna*. To spur a horse. గుడి శాశుతో రట్టి ధాఠాయింతుట:

సాశితనము for శాశితనము n. s. (Shānī for سبانا *Syāna*.) Cleverness, skill. చమత్కారము, కట్టితనము.

సాకు n. s. ساتھ Sāth. Company, escort. సోబ
కు, తోడు, సహవాసిము.

సాదరా n. s. Cloth of gold, or silver stuff. జు
తారుబట్ట.

సాదరు, సాదిరు adj. صادر Sādir. Issued, given,
proclaimed, enacted. సాదరుచేయుట صادرకరె
to issue, give (an order.)

సాదరాస్వరి, సాదలాస్వరి, సాదిరాస్వరి. n. s. صادر
Sāderwārid. Expense and receipt. Out goings
and incomings. Now used for petty charges
for pens, ink, paper, lamp-oil &c.

సాదా adj. ساده Sādah. Plain, clear, down-
right, distinct, unmixed, unornamented.
Blank, unwritten. సాశుకాశుండే, ఉత్త.

సాదిరుచేయుట v. a. See సాదరు.

శాసలింకం n. s. (Tamil శాసలింకం.) Vermili-
on; red paint : factitious Ciannabar; made of
mercury and brimstone. See Ainslie. 2. 253.

శాసభోగు or శాస్యబోగు n. s. Shanabhog. (Kan-
nadi.) A village clerk or accountant. నామక
రణము. Munro spells it Shamboque.

సాని adj. (سانی Sāni.) Second, second in rank.
రెండో, నాయక. Thus; సాసానికంబులు my
fellow-clerks.

సానిక n. s. An earthen bowl. పాత్రవిశేషము.

సానిచేత, సానిమొయ్య n. s. Shanee Moia, A
species of Labrus. Russell's fishes. No.
119 and 120 మత్స్యవిశేషము.

శాసితము for శాసితము n. s. Wickedness,
cunning, trick, prank.

సాశుడు v. a. (Tamil.) To eat. భోజనముచేసె
ట. Bhanu. 4. 11.

సాశుత్యం n. s. Error for సాశుత్వము.

సాపాటు n. s. (Tamil) Food, eating. అన్నము, భో
జనమున్ను. సాపాటుకాచేసుకొనివచ్చెను he din-
ed and then came. సాపాటురాముడు A glutton.

సాశు for సాశు adj. صاف Sāf. Clean, clear,
pure, fair. (see సేట, మడి, and శుభ్రమైన) fair
as a copy. సాశుబట్టలు clean clothes. Vulgariy
sāf also means straight, level, not crooked.

సాశుత్రతి a fair copy : (of a paper.) సాశుత్రా
యడము n. s. Copying out fair. తిరుగుత్రాయ
డము. సాశుచేసుట to ruin, utterly destroy.

సాబక్ for సాబిక్ adv. سابق Sābac. Formerly.
సాబక్చుకుంచొక్కన in conformity to the
former orders.

సాబక్ adj. ثابت Sābit. Proved. నిరూపించబడ్డ.
శాబాశ or శాబాసు for శబాబాశ شایبش Shā-
bāsh. interj. Bravo, excellent. శాబాసుగిరి n. s.
Triumph, exultation. జయము.

సాబిక్తు for సాబక్ adj. ثابت Sābit. Proved,
established, brought home, verified. సాబిక్తుచే
యుట to prove, establish.

సామాను n. s. (سامان Sāmān.) Things, bag-
gage, luggage, goods, wares, tools, ap-
paratus, stuff, substance. A service or set
of things. అంకితసామానులు marketing. వంట
సామానులు cooking ingredients.

శామిలాశుబంజరు n. s. شامیلانجرا Shāmilātbanjar.
Land mixed with waste. Land, part of which
is waste. కొంతపాడుకాశుండేభూమి.

శామిలు usually శామిలు or శామిలాత adj. (شامل
Shāmil.) United, conspiring, leaguering. దుష్ట
ర్షముకాచేరుకొన్న. కలుకుకొన్న, కూడుకొన్న.
శామిలుకా adv. Unitedly, in league.

సాయలు, సాయిలు for సాశులు n. s. (صاحب
Sāhib.) Owner, master, possessor. పెద్దమనషి,
యజమానుడు a gentleman. Also an ordinary
word for Musulman, just as a Frenchman is
vulgarly called a Monsieur.

సాయరు n. s. from سائر Sāyer. (A journey.)
The transit duty. Variable imposts, customs,
duties, tolls. సుంకము.

సాయి, శాయి for శ్యాయి n. s. سیاهی Syahi.
Country Ink : this is made of lampblack and
never turns rusty. English Ink is called ఇంక్
and (if made with galls) soon loses its black-
ness.

శారం n. s. (Tamil శారం) Shāram. Scaffolding.
శరంజు. (Madras) Tamil Dictionary page 275.

శారలు or శారట్టు n. s. (The English word) A
“chariot :” used for gigs &c. గుర్రపుబండి.

శారడగాడు n. s. A masquer or buffoon, who
in a farce plays the part of Siva.

సారవ n. s. Sarva. A bridge (Cud) A scaffold-
ing : rather శరంజు q. r. శారంము.

సారశవేరు n. s. *Sāras root*. A medicinal drug ఒక కుండుదినును.

సారా, సారాయ or సారాయి n. s. Spirituous liquor. Wine. Arrack. కుడ్యము. సారాయిలం గడి an arrack shop, gin shop.

సారీ n. s. *ساری Sārī*. A petticoat. చీర.

సారువాశుట n. s. The crop raised on low lying land. (Raj. and Nellore.)

సారె n. s. A man (at chess.) సారెనువఱుట v. a. To place (a piece, or man) at dominos or drafts.

సారైలు, సారైంకు or సారైంకుళు n. s. "Ser-geant." జాతిబంట్లోకు. Bobbili. 3. 106.

శార్యనా, పార్యనా or శాచూరుకునా n. s. *شهر شہر panāh*. A city wall. పట్టణము చుట్టూ తుండే ప్రహారీగోడ.

సారా n. s. Success, completion, achievement. ఆనుకూలము, సంతృప్తి, సాధ్యము.

సారాలపుట v. n. To succeed : be finished. శిష్యులమవుట, ఆనుకూలమవుట.

సారాచేయుట v. a. To settle, prepare, get ready. వరిపూరముచేసుట, సిద్ధముచేసుట.

సారాశుడుట v. n. To prosper. పూరాశుడుట.

సార్య n. s. See. సారవ.

సార్యా n. s. Any grain that has a light coloured husk, as rice ?

సారవదాళవారెక్క n. s. The account regarding the white and black grain crops : i. e. For the whole year. This term is peculiar to the north.

సాలస్త్రీ or సాలిస్త్రీ n. s. *سلاستری Sālastri*. A farrier, a horse doctor. గుర్రపువైద్యుడు.

సాలాబాదు *سال آবাদ Sāl-ābād*. adj. Annual.

సాలాబాదుభర్త or సాలాబాదుభర్తయ The permanent charges of a village, as those for the Pagoda &c. దేవాలయము మొదలయిన వాటికినిలకడ గా గ్రామములోనుంచియిచ్చే శలపు మొదలయిన భర్తయలు.

సాలాబాదుగా adv. As usual. మామూలుగా. H. 4. 192. సాలాబాదుగనరండునలుపుచునుండె.

సాలామిక్రి usually సాలమిక్రి n. s. Salep. A nutritious nut which makes a glutinous kind of gruel. ఒక కుండుదినును.

సాలీన n. s. i. e. *سالینا Salyāna*. Yearly income. Annuity, yearly stipend. వర్షాశనము.

సాలీయానా or సాల్యానా adj. Annual, yearly. ఏట.

సాలు, సాల్, or సాలె n. s. *سال Sāl*. A year. గతవర్షము. సాలునుజస్తా last year. సాలేహాలు, సాలునుజుకూరు the present year. సాలాకైరు the end of a year. సాలెలయిందా the ensuing year.

శాలువ n. s. *شال Shawl*. A shawl.

సాళువారిట్టు n. s. The bird called a quail.

సాల్యసాల్ adv. *سال بسال Sāl-bā-sāl*. Annually. ఏటా, ప్రతిసంవత్సరము.

సాల్యాన adv. *سالینا Salyāna*. Yearly. ఏటా (adj.) Annual. ప్రతిసంవత్సరపు. సాల్యానతెక్క annual accounts.

సాల్యానా n. s. Annual income, annuity. వర్షాశనము.

సాళ్లు (for చాళ్లు plu. of చాలు) n. s. Furrows. లాంకలవద్దతులు.

సావడచేత n. s. A kind of fish of the species called chimera. ముచ్చెవికేటము.

సావధముచేయుట v. a. (error for సావధానముచేయుట.) To convince, bring him to his senses.

స్తారకముచేప్పట్టుచేసుట.

సావరం n. s. *سāvaram*. (Persian *چوار Chawar*.)

A measure of land; nominally containing thirty catties (some contain only ten) each కత్తి being about 14 acres and 14 kuntas. i. e. acres 14 $\frac{7}{8}$. This mode of measurement is peculiar to zemindary land, in which *Sāvaram* signifies that part of the estate which the zemindar retains in his own hands; as discriminated from శేరి shēri q. v. which was land let out to tenants. Jaim. Bha. 6. 205.

శావి n. s. (Italian, and Portuguese, "chiavi") a key. తాళంబెది.

సావిడాలు n. s. plu. A large kind of fish imported dry from Bombay. ఒక చేత,

శావిరం or సావిరం error for సావీరము n. s. which see. Ainslie. 2. 355.

సావిలివాండ్లు n. s. A sort of gypsies ?

శాళుకుడు or శావకుడు error for శావకుడు * n. s. A servant.

సాహిర్యం n. s. (Error for శిహాయము) Help.

శాహిది n. s. (for షాహిద్ شَاهِدِ Shāhid.) A witness. సాహి.

సాహుకారు n. s. سَاهُكْرٍ Sāhucār. A banker or money broker.

సాహూబు n. s. سَاهِبِ Sahob. Master, owner. యజమానుడు.

సింగాడా for శృంగాటికా * n. s. An aquatic plant. (Trapa bispinosa) సిల్లలొపైరయ్యే పుక చెట్టు. సింగాడికాయలు the nuts of this; which are like almonds.

సింగాని n. s. A sort of grain grown in Nagpoor. ధాన్యవిశేషము.

సింగ్గోటి n. s. A pair of antelope's horns joined together, butt to butt, as one stick, pointed at each end. జింకకొమ్ములను రెండుతట్టా మొసలుపు తేటట్టుగా చేర్చిన ఆయుధవిశేషము.

సింహము or సింహశులక n. s. A timber. సరికి పుక విధముగా చెక్కి తీర్చిన టేకుమాను.

శికస్తు or శికస్తుగావుండే adj. شکسته Broken, ruined, burst. శినిల మైన.

శికా or శిఖా n. s. سِکَا Sicca. A seal or impression, a die for coin, a stamped coin. ముద్ర. శిఖాపుంజము a ring with a seal.

సికాయించుట v. a. سِکَا Sikhāna. To teach, tutor, tamper with, to instigate. చదివించుట, నేర్పించుట, దుర్బోధన చేసుట.

శికారా n. s. A hunting hawk. వేటాడేదే.

శికారి or సికారి n. s. سِکَارِ Shicārī. Sporting, fowling, hunting: also an airing on foot, or horseback, a walk or ride. వేట, శివారి, కాలు శివారి. శికారిపోయినాడు he has gone out to walk or ride.

శికారి or శికారి n. s. شِکَارِ Shicārī. A huntsman, a fowler: a hunting hawk. వేటగాడు, వేటాడేవాడు, వేటాడేదే.

సికారు, or శిఖారు n. s. سِکَارِ (Shikār.) Game; hunting. An airing, a walk, drive, or stroll వేట, కాలుశివారి, శవారి. శికారిపోవుట to go out for exercise, or to shoot.

శికిమీ or శిక్తి adj. سِکْمِ Sicmi. Subordinate; as a subdivision. శికిమియజారాదారుడు a sub-

renter. లోగుత్తవాడు. శికిమి is equivalent to లో "in."

సిక్కా n. s. سِکَا Sicca. Seal, stamp, impression. This word is from the Italian or Turkish Zecca. i. e. the mint. ముద్ర. see శికా.

సిక్ఖువాడు n. s. A "Sikh" or Panjābī. శీకురీక శుడు.

శికాన or శికానపాడి n. s. A perfumed powder used in worship. ఒకతరహాగంధపాడి.

సిగనాలు or సిగనపువక్కలు n. s. plu. Boiled betel nut. ఒకతరహావండిపవక్కలు.

సిద్దాయము n. s. Savings in expenditure, embezzlement. అటవారింజడము, అటవారింజికూడ బెట్టడము.

సిద్దీ Siddī سِیدِ Sīdī. n. s. Abyssinian, negro. African, or black. The Siddees are a tribe of Mahomedans, inhabitants of Gogo in Guzerat.

సిపాయి or శిపాయి n. s. سِپَاہِ Sipāhī. A soldier usually Hindu or Musulman soldier. H. 5. 207.

సిఫారసు n. s. سِفَارَتِ سفارش A recommendation.

సిబ్బంది n. s. سِیْبَنْدِ Sibbandī. Rangers, militia. Armed peons, Irregular infantry. An establishment of clerks, peons &c. కట్టుబడివాండ్లు, బంట్లొకలు.

సిక్కుకు for సింత్ n. s. سِمْتِ Simt (vulgarly శిక్కుకు sammat.) A quarter of the heaven. A hamlet.

సియ్యం adj. سِیْیِమ్ Third. మూడో.

సిరకా for సిర్ ఖా n. s. سِرْكَ Sirca. Vinegar. కాకి.

శిరస్తా n. s. سِیْرَسْتِ Sirasta. Custom, usage. వాడుక.

శిరస్తా, శిరస్తాదారుడు or శిరస్తేదార్ n. s. سِیْرَسْتِ تَدَارِ Serishtadār. The head accountant or manager in a revenue office or Court. లెక్కలకుజవాబు దారుడుగావుండే పెద్దపుద్యోగ శుడు.

శిరా n. s. سِیْرِ Sirāh. Indian Ink; made of lampblack, gum, and sugar: as distinguished from (ఇంక) English ink, made of galls and vinegar. The smell will always shew which is present: English ink which soon turns pale: but sira, made with lampblack never loses its colour. మడి.

శిరాజి n. s. and adj. شیرازی Shirazi. Brought from Shiraz. S. 1. 176. Swa. 4. 36. ఓరాజనే దేశము, ఆదేశపుదిన్ని.

శిరాన n. s. سراج The tilt of a bed.

సిరిము n. s. See శిరము.

సిరు for సీర్ n. s. سر Sir. The head. Hence the words సిరుదేశముళి Sir-desmuk, Sar-desmook, Sir-despondia and ser-canoongoi. Elph. p. 27.

సిర్ల for సీర్ ఖా n. s. Sirca. Vinegar. కాడి.

సిర్నామ n. s. سرنام The direction or heading of a letter. వక్తరా.

సిలక n. s. A question. శ్రకృ. Gordon, in Luke XX. 3. మాతో పుక సిలక అడుగుతున్నాడు.

శిలపువేళ n. s. A kind of fish. మర్పవ్వవేళము. Russell. No. 100.

సిలసిల n. s. سلسله Silsila. Succession, series. శరంశర.

సిలసిల or సిలసిలగా adv. Successively, perpetually, in routine. క్రమముగా, శరంశరగా.

శిలుకు n. s. سلك Silk. Balance, outstanding money. శిలుకు or శిల్లు adj. Remaining. నిలవ. Reeve. నిలుకుబాకి a remaining balance, sums yet unrealized.

శిలుము for చిలుం n. s. چلم A chillum for a hookah. ముక్కాలోనిప్పువేళేటిది.

శిలువ n. s. (from صليب Salib.) Siluva. The Cross. ప్రస్తుతు వేసినకొర్రు an expression which Pritchett uses in his Telugu Testament.

శిలేమానురాయి n. s. Suleimānī. Onyx. A stone used in burnishing.

శిలైసు n. s. (The English word) Slice తునక, తుండు, బద్ద.

శివకాక, or శిండుగమాను n. s. See చిండుగచెట్టు.

సివాయ, or శివాయి adv. سواي Siwāi. Except, but, save, beyond. Extra, separately, besides. రక్క.

శివాయి adv. سواي Besides, except. రక్క. ఇది శివాయి besides this.

సివాయిబడు or శివాయిబడు n. s. سواي جمع Extra heads of Revenue. Extraordinaries (Malcolm.) more than the settled revenue.

శివారు or సివారు n. s. سوار Siwār. Fields and meadows lying around and appertaining to a village. గ్రామముచుట్టూవుండే పొలము, గ్రామముతో చేరిన చేను.

శిశులు for సీసీల్ adj. Sisal. Settled. నిర్ధారమైన.

శిస్తు, or సీస్తు n. s. شست Shist. A land tax, assessment. శున్ను. రయాతు శిస్తు favourable assessment.

శివాయిల adj. سالیهه Sih sālah. Triennial. మూడుయేండ్లకు పుకమాటువచ్చే.

శీకి or సీకి (for చికి the participle of చితుకుట v. n.) Being rotten by water.

శీకు or సీకు n. s. (The English word.) "Sickness." అతనుశీకులోవున్నాడు he is unwell.

శీతమక్కి n. s. Breaking up a field, ploughing it in winter against sowing next spring. ఎండకాలములో విర్రడమున కైవాసకాలములో దున్నిపెట్టడము.

శీతభేది n. s. (Tamil శీతభేది.) The disease Tenesmus. A slimy flux. చిముచిముగా అయ్యే శ్రవర్తి.

శీదా adj. سیده Sidha. Right. న్యాయమైన, కుడి.

శీదా n. s. (i. e. శిదావృత్తి daily bread) Rice bestowed as alms in a raw uncooked state: provisions, undressed victuals: forage. See Kaaiyātra page 119.

శీదాగా adv. Honestly, uprightly, rightly. న్యాయముగా, పెద్దమనిషిరకముగా.

శీనె n. s. سینه Sēna. Sewing.) The gore or lining at the girle of a petticoat.

శీపి n. s. سیپه An oyster. గుల్ల.

శీరక or సీరుక n. s. A fabulous monster, or roc of vast size. Perhaps the same as సీరము a dragon.

శీరుక for సీర్ల n. s. Vinegar. కాడి.

శీరుకుడు n. s. A ploughman. కృషికుడు.

శీర్ల n. s. سرکه Vinegar. కాడి.

శీసా n. s. شیشه Bottle, phial of glass. చిన్నబుడ్డి.

శీక్ష n. s. A wrong spelling for శిక్ష * punishment. దండన.

శుండులు n. s. A sort of grain-ధాన్యవిశేషము.

H. 4. 155. **శున్న** **సుండులు** another sort of this grain.
సుకారి for **రుక్కాసి** n. s. A rudder. **వాడనుతి** ఏటిది.
సుకాలి or **సుకాలివాండ్లు** n. s. A sort of gypsaies. **ఒకతరహాలంబాది** నాండ్లు.
సుక్తిఫణి n. s. (**سکھتی Sukhti.**) A year without rain. **వరవుగాలుండే** సేంవత్సరము.
సుఖశంక **శనవి** **సాదంబున** or **సుఖశంక** **భావి** **సాదంబున** error for **సుఖశర్త** **భావి** **సాదంబున** When he was listening at ease to the sacred history.
సునియలు n. s. A kind of cakes. **భక్తుడి** చేడుము.
సుస్సు or **కడుపుసుస్సు** n. s. Bloody flux. **నెత్తురు** ఛేది.
సుజ్జి for **సౌజ్జి** n. s. **سرجی Sirji.** A mess or dish made of grits of roasted rice. See **సౌజ్జి**.
సునుగు, **జునుగు** or **జుడుగు** n. s. Cheating. **మోసము**.
సునుగుట v. a. To cheat, over-reach. **మోసపుచ్చుట**. HK. 4. 184.
సుతరాం or **సుతలాము** adv. Totally, utterly. **బొత్తుగా**, **ఒడసారము**.
సుతారించుట v. a. To manage. To look after, take care of. **నిర్వహించుట**.
సుదాసుడు or **శుదాసుడు** n. s. and adj. (perhaps from **شود** *Shud* it is; and **آما** *amad* it comes) Custom, usage, customary, usual. **వాడక**, **చూమూలు**, **వాడుకైన**, **చూమూలైన**. **సుదాసుడు** **క్రమముగా** according to custom.
సుదారించుట v. a. To manage. **నిర్వహించుట**.
సుద్ద for **శుద్ధ** adj. Utter, downright. **వట్టి**.
సుద్దా adv. Also, even. Likewise, too, including. **కూడా**.
సుధారించుట v. a. To manage. **నిర్వహించుట**.
సునామసి or **సునావసి** n. s. **سنادا Sunāna** Reading out or reciting. **రదుతుట**. **సునావసి** చేయుట to read aloud. **నాఅడ్డి** **సునావసి** **అయినదా** has my petition been read out?
సుసాశంక error for **సుసాయాశిముగా** adv. Easily, lightly. **సులభముగా**, **అవలీలగా**.
సునుగుట v. a. See **సునుగుట**.
సున్నచేయబడ్డవాడు n. s. An insignificant fellow. a nobody. **వ్యర్థము**.

సున్నతి n. s. **سنت** Circumcision. **తురకలుతుల్లి** **కాయకానతోలునుకో** **నుకో** వడము.
సున్నాం n. s. The same as **తుక్కునాతి** which see.
సుబరకేలి n. s. **Subar-kēli.** The kelson or plank lying on a vessel's keel.
సుబా n. s. **سوبا Subah.** A sooba or province. **రాజ్యము**.
సుబేదార్ or **సుబేదారుడు** n. s. A subadar. Governor of a province. In the modern army a sergeant or native captain. "Subadar Colgnel Munro Saheb," Sir Thomas Munro.
సుబ్రహ్మణ్యము * n. s. The name of a certain river; a sort of bastard ruby found there?
సుమారు or **సుమార్** **سما** *Sumār.* prep. About. **సు** **ర** || ౧౦౦ i. e. **సుమారు** **రూపాయలు** **ఇప్పుడు** About Rupees 200. **సుమారుగా** **చున్నాడు** he is pretty well now, he is rather better to-day. **సుమారుగా** **రా** come gently, fair and softly. **సుమారు** **కదిరోజులు** about ten days.
సురిపెట్టె or **సురుగులపెట్టె** properly **సొరుగులపెట్టె** n. s. A chest of drawers.
సురీ n. s. **سوري** Name of a country. Syria?
సురుగు or **సురుగుచెట్టు** A cypress tree?
సురుమాయి n. s. **سوما** *Surmā.* Collyrium. **కాటుక**, **అంజనము**. **Bhanumati.** 4. 21.
శురువు, **షురు** or **షురువు** n. s. **شروع** Commencement. **ఆరంభము**.
సులాకి, or **సులాకు** n. s. The dent in coin: the mint mark. **రూపాయా** **మొదట** **చే** **వుక** **సురుతు**. From **سلاک** *Sallāk.* an ingot.
సులువు, or **సులూ** adj. Corrupted from **సులభము** Easy.
సుల్తాను n. s. **سلطان** *Sultan.* A sultan or Musulman prince. **తురకదొర**, **Vemana.** 814.
సునీలు చేయుట v. a. To rectify, to reform?
సుస్తి adj. and n. s. **سستی** *Lazy, Laziness.* **సోహరి**, **సోహరితనము**.
సుసరి n. s. A flower seller. **ఫూలమ్మే** **వాడు**. M. XII. 1. 357. **సుసరి** **యన్నంబు** **జూబరి** **యన్నంబు**.
సూరతు n. s. **سورت** *Features.* But in **Bobbili** 3. 66. **సూరతు** **మందు** **గుండ్లు** means brought

from Surat. సూరతుముత్యాలు very fine pearls brought from the same country.

సూరతుకొమారుడు or సూరత్ శింబంధ మైనకొమారుడు n. s. From *Sūrat zāda*. A natural son, one by a concubine. ఉండుకొన్నదానికిపుట్టిన కొడుకు.

సూశె n. s. (Tamil క్రమ.) A kiln (of bricks.) ఇటికెత్తవము.

సూశచేకటులు or సూలచేకట్లు n. s. A sort of bracelet. కంకరావిశేషము. S. 1. 176. సూలచేకటులొకమూలవైవి.

సూలెగాయి n. s. Jasper. ఒకతరహాపచ్చగాయి.

సూశ్రుం n. s. vulgar error for సూశ్రము which see.

శెంగోల n. s. See చెంగోలు or సెంగోలము.

శెక్తి error for శక్తి * n. s. Power, ability. (త్రాణ.

శెమ్మె n. s. شمش Shammas. A candlestick. దీపస్తంభము.

సెలగా n. s. *Selaga*. A word used in measuring grain. A double handful of grain, "One lot;" from which a new reckoning begins. The handful or pinch of grain put down as a mark of reckoning. పుట్టెడుకొలవ గానేశలగో అనిఅరిది పుకమూలకుచ్చ గాహాసేదోశెడుంజలు. From the Arabic "Silqa" سلق See Burckhardt's Nubia, 4to. p. 234. q. v.

సెలగుల్లాడుట v. n. To play pranks or tricks.

శేంబా or శేంబారోగము n. s. *Sēmbā*. The glands. గుర్రమునకువచ్చే పుకరోగము.

శేకరముచేసుట v. a. To collect, accumulate, usually, to earn, get. జాగ్రచేసుట.

శేకాదా usually శేకదా adv. Per-centum (Mahr. in Bellari.)

శేటు n. s. Set. The title assumed by Guzrati bankers, saocars.

శేటుశండి n. s. "Landed militia." Elphinstone p. 11.

శేపించుట Vulgar for చేయించుట (causal of చేయుట) v. a. To make. A rustic ballad says కొత్తానింబాలంటనే, శేపించిందికొత్తారికాడంటనే.

శేబధక్రాయి n. s. (Perhaps for చెంబడికాయ?) A scate. మత్స్యవిశేషము. Russell on fishes. No. 5.

సేవాసు interj. شياش Shabash. Well done! Bravo!

శేరి n. s. *Sheri*: or *Serī*; Free land : which though not Inaum pays no *direct* tax to Government. Land rented by a farmer from a Zemindar or possessor of a Manyam, and free of tax to government. "Land which pays no money rent, but a portion of the crop is taken as payment in kind." Vide Judicial Selections Vol. IV. 739-740, and also Elphinstone's Report on the Peishwa's Territories p. 41. also his appendix page XXIV. But in all these places the definitions are not quite exact. In the Rajahmandri district *Sheri* merely means land which is *not* Inaum. Land which is free of *direct* tax. See note on సావరము.

శేరిమాసు n. s. A certain tree. Rox. 2. 442.

శేరు n. s. *Sēr*. A *seer*; a weight of eight పులములు, or eight Indian ounces. పరిమారం. పక్కాశేరు a large seer equal to 96 Rupees weight. సవాశేరు or సవావేరు a seer of 30 Rupees weight.

శేవెలు n. s. *Sēvel*. Vermicelli. A kind of grain. మణుగుపూలు, ధాన్యవిశేషమున్ను.

శేషి * n. s. *Sēshī*. (Vaishnava cant.) An epithet of God. దేవుడు. శేషితిరువళ్ళము అట్లావుంది నది it was the will of providence.

సై n. s. *Sai*. A year. సంవత్సరము.

సైడు, or సైడ్డు n. s. (an English word) A "side" or page.

సైతాంగావాయి n. s. *Saitān gavai*. A mast made all of one piece: not the topmast separate.

సైను n. s. 'Sign'. i. e. Signature. సైనుచేయుట to sign.

సైరు usually సాయరు n. s. *Seyr*. The transit duty on goods. సుంకము.

సైలొను n. s. 'Ceylon.' సైలొననేపేది.

సైసు interj. *Sais*! Stop! stay! సహించు.

శొంతి n. s. See శుంతి.

సొండిముంజ n. s. A scurvy wretch?

సొగసా or సొసుసా n. s. Pinchbeck: a composition of gold and copper called Tambāc. See Rottler page 384.

సొనాయి n. s. usually శొన్నాయి A sort of clarinet.

సొనాయింతుట v. a. سانا Sanāna. To read or recite.

సోనారు for సోనార్ n. s. سنار A goldsmith. కంఠలవాడు.

సోన్నా n. s. سونا Gold. బంగారు.

సోన్నాయి n. s. سنائی A sort of clarinet or rather hautboy. See proofs in Buch. E. I. 601. plate and explanation.

సోన్నారి n. s. سوناری The trade of a goldsmith.

సోరంతలేడు (for శ్రీరంత) There is not the least bit.

సోసాయించుట v. a. سنا To persuade, talk over, encourage. To cheer, welcome. మండలించుట.

సోటా n. s. سوتا Sonta. A mace or curved stick carried by palankeen bearers &c. సోటాకర్ర.

సోజరు n. s. (The English word) a soldier.

సోర n. s. The tip? ముక్కుసోర The tip of the nose.

సోరంగనాయి n. s. (Tamil) An Arab greyhound. See జోసంగుక్క.

సోదా or సోథా n. s. سودا Searching, overhauling. శరీరోధింకడము.

సోదాచూచుట v. a. سوداچూచుట To overhaul or search. శరీరోధించుట.

సోధ for సోధన * n. s. Search, enquiry, trial. Refining, purifying. వెనకడము, విమర్శ, శుద్ధి చేయడము.

సోశ్రుశాలించుట v. a. To embalm. శవముకుళ్లిపోకుండాపరిమళద్రవ్యములనుశుభ్రించి కాపాడుట.

సోబతు n. s (vulgarly సోబతి.) سوبت Sobbat. Accompanying, being a guard. Intimacy: keeping company. Escort, convoy. తోడు.

సోమారివాండ్లు n. s. A sort of vagrants in Madras who subsist on leavings. "Gentlemen; idlers."

సోమాసి n. s. (K.) A kind of sweetmeat. An instrument used in making this sweetmeat.

సోరంజేతు n. s. "Spring." A certain fish. Russell No. CXIII. A species of Sparus?

సోరవా n. s. شوربا Broth, also called సూశ్రు "soup."

సోల n. s. چولا A sort of waistcoat.

శోళకం or శోళం n. s. Sholagam. A dry hot wind. The south wind which the English call the long shore wind. (Guntoor.)

షోలతు, షోలి or షోలత్తు n. s. Sholti. Agency in bribery: a go between: intervention.

షోల్దాదివాండ్లు, or షోల్దాచులు n. s. Soldiers. "soldatsv." Bobbili. 3. 107.

షోఖంత్తీనావతి n. s. شوكھنتی A particular building. ఒకకట్టడము.

షోతు or షోవతు n. s. A match, a pattern, specimen, sample. కూదిరి.

షోత్తు n. s. Sautu. Model, pattern, fashion. తురక షోత్తు Musulman fashion. See షోతు.

షోదా n. s. سودا Traffic, trade. Goods, wares, commodities. వర్తకము, శురుకులున్ను.

షోదాగరు n. s. سوداگر A merchant, a trader. Also a horse dealer. వర్తకడు, గుర్రాలవర్తకుడు.

షోరక్షురా n. s. A mistake for శోరక్షురా which see.

ఫ్లాటువరహా or శరీరింగరహా n. s. French coin valued at 36 fanams or 45 annas వ్రెండినా గాము.

స్టాంపు n. s. (the English word stamp.) ముద్ర. స్టాంపులు stamped papers.

స్థానాశ్రుతి n. s. A mediator. మధ్యవర్తి.

స్థానాశ్రయము n. s. Mediatorfal functions. మధ్యస్థము, మధ్యస్థత.

స్థిరద్రవ్యము * n. s. Real property, land and house.

స్థోమతు n. s. A false spelling for తోహమతు which see.

స్పిష్టి or స్రుష్టి n. s. Impurity occasioned by the decease of a relative. ఆశోచము.

స్వయి for స్వయి n. s. سوي Ink made with lamp black. మసి.

స్రష్టి n. s. vulgar error for మష్టి which see.

త్రావింతుట * v. a. To read to. వినిపించుట.

త్రోత్రియము * n. s. A favourable assessment. స్వల్పముగాతీసుకొనేటన్ను.

క్వర్గ n. s. Error for శర్గ a chapter or canto.

క్వల్పించుట v. n. To draw to a close, decrease,

lighten, go off, as a fever. శీర్ష్యుకలుట, యిదిం చుట.

స్వాపారం usually శిర్ష్యస్వాపారము n. s. (a low bad word) The whole. యవత్తు.

స్వారి i. e. శివారి n. s. سوارى Riding, going abroad, a drive, an airing. A conveyance.

Utt. Haris. 4. 22. కాలుశివారి walking a foot. గుర్రశుశివారి riding.

స్వార్లు n. s. سوار Savār. Riders, troopers, horsemen. సాదులు, అస గాతురు శుశువాండ్లు.

హం H. This letter is sometimes dropped as an initial as Ukum for حكم Hukum : it sometimes is transposed as hāshām for احشام ak-shām. Ibrahim becomes ఇబ్రాహం Ibhrām.

హంకరింపు n. s. The act of drawing or pulling out. శుద్ధవడము, గుంజడము? See అంకారింపుట.

హంగామా n. s. مگم The working season, time, period.

హంగామి adj. مگمى Temporary, for the time being. తాత్కాలికమైన, శిధ్యావుండే. హంగామిసి బృందం a temporary establishment.

హండా n. s. |هندى A brass boiler or great kettle. చరువము.

హండి n. s. هندی A small cooking pot. కుండ.

హంశం, హంశము Error for అంశము n. s. Share, portion.

హంసాయి n. s. هسایى A neighbour. ఇరుగుపొరుగువాడు. హంసాయిదస్తువుత్తులు the signatures of the neighbours, affixed to a statement made by all.

హంసాయిగ్రామం n. s. A neighbouring village. పొరుగుూరు.

హకామి n. s. حاکمى Hākīmī. Authority. హకామి చేసిపోయెను he took upon himself to go. శీర్ష్య లంఠ్రించిపోయినాడు.

హకీకతు or హకీఖతు n. s. حقیقت Account, statement, representation of occurrences or affairs. Facts, matters. వృత్తాంతము, శంకతి.

హక్కయిన adj. حق Rightful, due. బాధ్యతగల.

హక్కుస్సు n. s. عكس Spite, opposition. Hatred. శంక. హక్కుస్సు తీర్చుకోవడము to revenge himself.

హక్కు n. s. حق Lawful right or title. బాధ్యత.

హక్కు దారుడు n. s. حقدار Owner, proprietor. బాధ్యుడు.

హక్కు దావా n. s. حق دعوا Hak dawā. A statement of rights, a bill of dues. A claim. బాధ్యతను గురించిన మసబి.

హక్కు నాయి or హక్కు హంసాయి n. s. A neighbour, coparcener.

హజరతు حضرت His honour, his reverence. హజరతు ముకర్రో సా హుబుల వారు his honour Colonel Munro.

హజారము n. s. حضور A court, where persons of distinction sit. కొలువు కూటము. Radha. 2. 150.

హజీరా n. s. A certain pot-herb?

హజ్జుబహారి ధర కాడికి adv. Error for ارز بازارى At the market price. అంకడి ధర క్రమ కారము.

హటకరి n. s. (Hatakari.) A certain subdivision of the weaver caste.

హడ్డీ for అడ్డీ n. s. Hindrance, check. అటంకము.

హత్తారు n. s. هتیار Instrument, tool.

హద్దు n. s. حد Boundary. Limit, term. హద్దుము హద్దులు from side to side.

హమాంబాబత్తు n. s. همدىبابت Grand total.

హమేహా adv. همیشه Continually, always. ఎల్లప్పుడు.

హయ్యాం, హయ్యాను n. s. ایام Ayyām. Period, season, time, days, reign. కాలము.

హరకార n. s. |رکراه A messenger or courier. సమాచారము తెచ్చే బంటు.

హరణధరణ శీహాత్పిన adv. By tooth and nail. యవచ్చు క్తిరి.

హరాంజాద adj. |حرمزاد Wicked, vicious దుష్ట.

హరాంజాద గుర్రము n. s. A wicked horse. దుష్ట గుర్రము.

హరామి adj. |حرامى Wicked, vicious. దుష్ట.

హరిగోలు n. s. (K.) A small boat. Suca. 3. 288. హరిగోలు గుంపునావన జంబులలతి గాడ్చున జెలింకు.

హరు adj. هر Har. Each, every. క్రతి.

హరుకు (K.) adj. Torn, rent; n. s. A tear or rent. వింటి, తుండ, తునక.

హారావ n. s. (Harāval ہاراول a Turkish word.)

The van. హేనాముఖము, జంతుమొక్క ముందరి భాగము.

హార్తకు for హారకతు n. s. حرکت Opposition, hindrance. ఆటంకము.

హార్తారా n. s. ہارتر Messenger, courier, spy. వార్తావహుడు, వేగువాడు.

హార్తిజ adv. ہرگز Ever, at all, not by any means.

హార్తి n. s. Error for అజ్జ. عرضی.

హార్దోహిసా n. s. ہردو حصہ Har-do-hisea. The whole, undivided gross produce. ఇరుగోరులు.

హార్దాస్తా adv. ہر راستا Every way. ప్రతిదారి.

హార్ద adj. ہر Every, each. ప్రతి.

హార్దీ adj. Open, unconfined, roomy. వికాసమైన. ఈయిల్లు హార్దీ నాళున్నది this house is commodious or spacious.

హాలాకు or అల్లాక్ adj. ہلاک Hallāk. Ruined, destroyed, lost, slain. నాశము చేయబడ్డ, హతము చేయబడ్డ, చంపబడ్డ. హాలాకాట v. n. To be killed, perish, be fatigued. చంపబడుట, చచ్చుట, డయ్యుట.

హాలేకార్లు n. s plu. اہل کار Ahl-i-kar. People, attendants, menials.

హాలా adj. کما Mean, base, low, inferior. Light, trifling, vulgar. సీచమైన, అల్పమైన, ఊర్ర ప్రమైన. హాలావాదు n. s. A mean, despicable man. అల్పుడు.

హాలా n. s. ہالا Halla. Scaling a fort. Assault, escalade. (J. O. M.) హాలా చేసుట to scale a fort. లగ్నయొక్కట.

హాలు adv. ہلہ Hallu. Gently, softly, slowly. తిన్నగా.

హానాయి for అనాయి n. s. (H.) ہر آہ Alarm, consternation. దిగులు, తల్లడము. హానాయిదస్తు money collected by consternations.

హానాల్ error for అహ్వలు n. s. احوال State, condition, circumstances. స్థితి.

హానాలా n. s. احوال Charge. ఆతనిహావాలాచేసి నారు they committed it to him.

హావుజు or హోదు n. s. ہوض Hawz. A basin, tank, bath, fountain. A particular metal vessel for heating or holding water.

హావేలీ n. s. ہویلی Havēlī. A mansion, a palace. సగరు. హావేలీతోట a royal garden. హావేలీ గ్రామములు villages which were formerly kept in the hands of the Nabob or in his immediate management.

హావీలు for హావీలు n. s. حاصل Duty payable: tax. తస్తు.

హాషం n. s. حشم Train, equipage, suite. The plural is اشمام Ahsham. Followers. హాషం బంట్లోతు a peon in attendance, a sort of militia man.

హాషు adj. حشر Petty, trifling.

హాషుంకానా n. s. "Deduction of a complete head or whole item. Bellary." A poor definition. It seems to be meant for హాషుంకానా حشروضع Hash-vaza. i. e. వైసవకా చేయబడ్డది (Cud.) A mode of keeping accounts: the net sum being entered in the books instead of the gross.

హాసీను n. s. حسن Hasan? "Black land in a state of cultivation." (Bellary.)

హాకీము n. s. حاکم (Bobbili.) Master, ruler. ధటి.

హాజరు or హాజర్ adj. حاضر Present, ready. హాజరు జామీను bail for producing a culprit.

హాజరువాషీ n. s. حاضر باشی Attendance. కనిపెట్టియుండడము.

హాజీలు or హాజీలై for హాజర్ adv. حاضر Ready, present. సిద్ధముగా. Satya. 2. 133. 186.

హాల్ రదా or హాల్ భర్త n. s. (Marata.) A rough account.

హాత్పూచీ హిసాబు n. s. ہاٹ پوچی حساب. A rough account?

హామీ n. s. حامی Hāmī. A protector or defender. Assurance, the confirmation or ratification (to an engagement :) afforded by a third person's pledging himself to the fulfilment of it. హామీ తర్కావీ n. s. Advances for cultivation on the responsibility of the third person. జామీనుమీదయిచ్చేవారకము.

హామీషం n. s. Food, maintenance, means. ఆన్నము, జీవనాధారము, బండవలము.

హాల్ సాలు for హాల్ సాల్ n. s. حال سال The current year. సదిచేసినవర్షము.

హాలి or హాలీ adv. **حالي** At present. **శ్రీశ్రీ** రమం
 దు, ఇప్పుడో.
 హాలు adj. **حال** Current. నడిచే.
 హాలున adv. At present. ఇప్పుడో.
 హాలెవారు n. s. plu. **أهلکار** Official
 servants. **అహ్లీకారులు**, **బంట్లంతులు**.
 హాశ్చర్యం, or ఆశ్చర్యం for ఆశ్చర్యము * n. s.
 Surprise, astonishment.
 హాశ్చీలు, హాశ్చీలు or హాశ్చీత్ n. s. **حاصل** Customs,
 duty payable, tax.
 హాస్పిత్రి or ఆశిపత్రి n. s. A hospital. **రోగులుతుం**
దేయిలు.
 హిక్మా n. s. **إغماض** Hikmā. Error for Ighmaz.
 హిక్మాయింటుట (Hikmāinchi. error for ighmazi
إغماضي Scornfulness.) * a. To refuse, scorn,
 disobey.
 హిశారు n. s. **ازار** Izār. అనగానుడి Short
 breeches. Suca. 1. 190. H. 4. 107.
 హిజిరి n. s. **هجري** The Mohemedan era. తురక
 శంవత్సరము.
 హిమ్ముత్తు n. s. **تمهت** Boldness, courage. Aid:
 instigation.
 హిసాబు or హిసాబు n. s. **حساب** An account.
 లెక్క. హిసాబెనివాడా n. s. (Lit: an account of
 the settlement.) **ఆ** (or on account of) the
 ryot's portion in the crops. See నివాడా.
 హిసాబు n. s. See హిసాబు, **حساب**
 హిసానా n. s. **حصص** Hissa. A share or portion.
 భాగము.
 హిసరాశి n. s. The lowest part of the rick or
 heap: where the grain is not clean (?)
 హిర్ష n. s. Error for శిర్ష.
 హిలా for హిలా n. s. (**Hila**). **حيلة** Stratagem,
 trick, deceit, artifice. వంచన, మోసము.
 హు|| i. e. హుకుం Command, order.
 హుందా n. s. "An estate." A canton? Thus
 వాల్తైరుహుందాశ్రీశ్రీయిటయ the Proprietor
 of the Waltair Estate.
 హుందామనగా adv. In the lump or gross.
 హుందావతి n. s. **هندارني** The price paid upon
 a bill of exchange.

హుండి n. s. **هندي** A bill of exchange, a box
 for money received, (particularly in a pagoda,)
 like the poors' box. Or, at a custom house.
 హుకుం n. s. **حكم** Hukm. An order. ఆజ్ఞ..
 హుకుమత్ n. s. **حکمت** Orders. See Reg. V.
 of 1827 page 3, line 14.
 హుజూరు n. s. **حضور** Huzūr. The presence.
 Court. Audience chamber. శుకము, శుకము
 ము.
 హుజ్జత్ or హుజ్జతు **حجت** Hujjat. n. s. Per-
 verse wrangling, objecting or making difficul-
 ties. Violent disputing, rebelling. హుజ్జతు
 చేయుట to bully.
 హుటావళి for హుట్టువళి (K.) n. s. The produce
 of a field or of trade. The amount of an as-
 sessment. **పుట్టుబడి**
 హుటాహుటిగా adv. Swiftly. త్వరగా.
 హుటాహుటిశ్రయాణము n. s. A forced march.
 From **هتبه** oothā oothee.
 హుట్టువళి n. s. (K.) Proceeds, collections. See
 హుటావళి.
 హుతాళి for ఉత్తాళము n. s. (K.) Haste, preci-
 pitancy. ఆతురము. పోయినశుక్రవారమునాడుశి
 ముద్రమునిండాహుతాళి గావుండినది last Friday
 the sea was boisterous.
 హుత్తేరె or హుత్తేరి interj. **هت تیره** an indefi-
 nite imprecative exclamation.
 హుమ్ముసు n. s. (Error for **Himmat**?) Arrogance,
 self-conceit. **గర్వము**.
 హురుమత్తు n. s. **حرمات** Hurmat. Honour,
 chastity, esteem. See ధూర్జటివెట్టినకృష్ణరా
 యవిజయము, 1. 74.
 హుశ్యారు for హుష్యార్ adj. **هشيار** Alert,
 active, watchful, careful.
 హుషారు or హుష్యార్ n. s. **هشيارى** Smartness,
 attentiveness. Cleverness, readiness, wari-
 ness. **జాగ్రూకత, జాగ్రత**.
 హుబ్బారు n. s. (K.) A chief or head man. హు
 బ్బారువరు a chief Vaishnavite bramin: a class
 of bramins so called.
 హుబీబు n. s. (**هجب** Hejēb?) A clerk? a
 writer? See Kirabhattari page 22. I sup-

pose it comes from **حجاب** porter or chamberlain.

ఛోరియా or **ఛోలి** **خيل** n. s. Trick, pretence.

అక్కడయిక్కడ ఛోరియాలు చేసుకొంటూ idling away the time.

ఛోష్టరము or **ఛోక్తరము** n. s. Cause, ground, reason, sign. **యిదివాసకుఁ ఛోష్టరము గావున్నది** this is a symptom of rain.

ఛౌబతు n. s. **حيبت** *Haibat*. Perturbation, distress. **కొండలము, వైకల్యము.**

ఛౌరాసు adj. *Hairān*. **حيران** Bewildered, at a loss, deserted. At his wits end. In confusion. **నన్నుతిట్టికొట్టిఛౌరాసుచేసి** they bullied and harried and worried me.

ఛౌబీరు n. s. See **వబీరు**.

ఛౌబాద or **ఛౌబాదా** n. s. **عمرو** Employ, office, duty, rank. **ఛౌబాదాదారు** an employé, an officer.

ఛౌబారుగాలి n. s. (K?) A tempest, a gale. **బుమైసగాలి.**

ఛౌబాళిక usually **ఛోళి** n. s. (K.) A broad round cake made of wheat flour, and filled with boiled pease, sugar &c.

ఛౌబాళిదీంక n. s. The HOELI feast, held at the beginning of the vernal equinox: in which the Hindus throw coloured powder over each other. Broughton describes it in his Mahratta Camp and writes it HOHLEE. It commences on the date **వశుంఠశుంచమ** and lasts about six weeks. But it is held in the ten days preceding full moon in the month Phalguna, commencing on the eighth day of the bright fortnight and ending on the night of the full moon. See Memoir in Bengal Chronicle, republished by Pogson in his History of the Boondelas. Calcutta 1828, p. 72.

ఛౌబామ n. s. **حوش** *Hōsh*. Senses, consciousness, sprightliness. **బేఛౌబామ** *behosh* **بیحوش** out of his senses. **ఛౌబామరత్పినతర్వాత** after he became senseless.

ఛౌబామ్యారు or **ఛౌబామారు** **حوشیار** *Hoshyār*. adj. In his senses, alert.

ఛౌబాఛౌబా interj. (Mabr.) Yes! Yes! for **అవు, అవు.**

ఛౌబాదా n. s. **عمرو** *Hauda*. A seat on an elephant. **Binj. 1. 123.**

ఛౌబీ **چھری** A switch.

ఛౌమింతుట See **ఛౌమింతుట.**

S U P P L E M E N T .

చండు n. s. **دچھ** *A preposition used with dates*
 "On" Thus **చండు ౨౩ మాఘాఅక్టోబరు**
 "On" the 26th of October.

ఛాఠబలావతీలు n. s. plu. **باربلاہتی** The twelve hereditary servants of a village. **ఆయగాండ్లు**
 Thus, **నందివాడు, రెడ్డి, కరణము, పొరొహితుడు,**

తలారి, నల్లవాడు, కమ్మరవాడు, కుమ్మరవాడు, చాకలవాడు, మంగలవాడు, మాలవాడు, మాది
Xవాడు These twelve are, The officiating priest in a Vishnu temple, the head farmer, the town clerk, the village priest, the watchman, the carpenter, the blacksmith, the pot-maker, whitster, barber, pariar, and cobbler.

53

PL 4776
.B8

**DO NOT REMOVE
SLIP FROM POCKET**

